M. EMINESCU

OPERE VIII

TEATRUL ORIGINAL ȘI TRADUS
TRADUCERILE DE PROZĂ LITERARĂ
DICȚIONARUL DE RIME

M. EMINESCU

O P E R E

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ
DE
P E R P E S S I C I U S

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA
BUCUREȘTI

M. EMINESCU

Portret 1878

BAR Cabinetul de Stampe

ACADEMIA REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA ✦ MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

M. EMINESCU

O P E R E

VIII

TEATRUL ORIGINAL ȘI TRADUS
TRADUCERILE DE PROZĂ LITERARĂ
DICȚIONARUL DE RIME

INVENTAR CĂRȚI Nr. 27102

STUDIU INTRODUCTIV
DE
PETRU CREȚIA

CU 145 DE REPRODUCERI
DUPĂ MANUSCRISE

1988
EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA
R–79717, BUCUREȘTI, CALEA VICTORIEI 125

SECȚIA ... București

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE UN COLECTIV DE CERCETĂTORI
DE LA MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

PETRU CREȚIA	stabilirea și afilierea textelor, comentariile
AURELIA CREȚIA-DUMITRAȘCU	stabilirea textului pentru teatrul original
OXANA BUSUIOCEANU	stabilirea textului pentru traduceri și dicționarul de rime; bibliografia editărilor
D. VATAMANIUC	cadrul istoric-literar

Secretar tehnic ILEANA RAȚIU

Coordonator

PETRU CREȚIA

OPERA DRAMATURGICĂ A LUI EMINESCU

Prezenta ediție a fost lipsită, pentru primele ei cinci volume, de un studiu preliminar adîncit asupra conținutului lor. Era și firesc, poezia, mai bine cunoscută și mai îndeaproape studiată, nu mai trebuia prezentată în cadrul marii ediții critice. Dar de la volumul VI încolo Perpessicius simte nevoia să prezinte cuprinsul volumelor și scrie pentru acel volum, *Eminescu și folclorul*, apoi pregătește, pentru volumul VII, pe care n-a mai apucat să-l și editeze, *Proza literară a lui Eminescu*. În felul acesta fiecare nouă secțiune a ediției este introdusă de cîte un studiu asupra fondului, schițîndu-se o tradiție care s-a statornicit, după Perpessicius, prin *Publicistica lui M. Eminescu* (pentru volumul IX, acoperind secțiunea IX—XIII) și prin *Biografia intelectuală a lui M. Eminescu* (pentru volumul XIV, consacrat traducerilor), amîndouă datorate lui Al. Oprea.

Acum cînd, cu prezentul volum VIII, o lacună importantă a ediției a fost umplută, nevoia unei prezentări critice a ceea ce cuprinde volumul este poate și mai imperioasă decît în alte cazuri. Într-adevăr, el cuprinde o parte importantă a operei majore a poetului, și anume una al cărei chip adevărat ne-a fost pînă acum ascuns atît de scăderile activității de editare a dramaturgiei lui Eminescu cît și, izvorînd sau nu de aici, de persistența aproape seculară a unor grele prejudecăți.

Teatrul eminescian a fost vitregit de posteritatea poetului : deși strîns legat de opera poetică a lui Eminescu, Perpessicius nu l-a editat, iar tradiția de pînă acum nu a reușit să impună o imagine consistentă a acestei părți din activitatea literară a lui Eminescu. Așa cum se înfățișează în acest volum opera dramaturgică a lui Eminescu, ea este pentru întîia oară obiectul unei tentative coerente de restituire a unor unități textuale altminteri răzlețite în labirintul manuscriselor, după cum se poate vedea și din nota filologică asupra ediției. Într-adevăr, textele pe care urmează să le analizăm s-au constituit abia în urma unor destul de laborioase operații de afiliere a unor texte lăsate de autor într-un stadiu cel mai adesea extrem de neorganizat. Analizele au a dovedi că nu am procedat arbitrar, că diferitele criterii filologice care au prezidat la organizarea pieselor eminesciene se verifică și se confirmă prin analiza coerenței interne a operelor. Am considerat că actul asamblării textelor are nu doar o latură filologică și formală, ci și una care implică înțelegerea structurii și perceperea tensiunii interne a operei. Pe aceasta am încercat s-o înfățișăm aici, refăcînd în lumea fantaziei poetice un discurs care depășește și totodată întemeiază actul filologic al editării.

Desigur un studiu exhaustiv al dramaturgiei eminesciene ar comporta abordarea și, în limitele datelor existente, epuizarea tuturor aspectelor convergînd către ea. Într-o asemenea sinteză, concepută ca text de referință, ar trebui să fie tratată :

I ÎN PRIVINȚA FORMAȚIEI

1. relația trăită a lui Eminescu cu lumea teatrului, la care a participat de copil și mai participa chiar în anii foarte tîrzii ai întunecării (copist, sufleur, actor, spectator)

2. relația cu textele dramaturgiei universale și românești, de la tragicii greci, de la Shakespeare și Schiller, față de care se află într-o relație nemijlocită, pînă la vodevilurile pe care le copia și le sufla în trupele Vlădicescu-Tardini, Iorgu Caragiali, Mihai Pascaly

3. relația cu tratatele de teorie a artei dramatice, în special cel a lui Roetscher, pe care l-a tradus foarte de timpuriu

II ÎN PRIVINȚA JUDECĂȚII CRITICE

1. activitatea de cronicar dramatic
2. însemnările despre arta teatrală

III ÎN PRIVINȚA OPEREI DRAMATURGICE

1. dramaturgia originală
2. traducerile de teatru.

Iar pentru ca toate acestea să poată fi văzute nu numai în izvoarele lor biografice și culturale, nu numai în înflorirea lor într-o operă, ci și în felul în care au fost primite de posteritate, ar mai fi de tratat

1. tradiția editării textelor dramaturgice
2. considerarea lor critică
3. viața lor spectaculară, ca piese jucate și văzute.

Pentru realizarea unei astfel de sinteze lucrările pregătitoare nu lipsesc cu totul, dar ce se află disponibil este departe de a fi satisfăcător.

Ar mai fi necesară, de asemenea, o bună analiză a surselor istoriografice și literare, a gradului de apropiere de adevărul istoric, a gradului de conformitate la un model literar sau altul. Dar în această privință am considerat că, pentru moment, sînt suficiente cele spuse de G. Călinescu în capitolul despre cultură din monografia lui, cu adaosul cîtorva contribuții menționate în bibliografia prezentului volum, dintre care o atenție specială i se cuvine valorosului studiu introductiv, la *Opere*, 4 (ed. Aurelia Rusu), din 1978, pe care i-l datorăm lui George Munteanu, precum și capitolului *M. Eminescu* din *Istoria literaturii dramatice românești*, I, de Vicu Mîndra (Minerva, 1985).

Prezentul studiu se mărginește la înfățișarea, în linii generale a raportului dintre intenție și realizare la Eminescu ca dramaturg și la analiza, de astă dată cît mai adîncită, a cîtorva piese, acelea la care, indiferent de proiect, realizarea a însemnat și o trainică împlinire.

Eminescu și-a așezat de la bun început scrisul dramaturgic în cadrul istoric al unei nevoi de renovare și, la drept vorbind, chiar de instituire a unui teatru național. În această privință tezele fundamentale sînt enunțate, lucid și coerent, în articolul-program *Repertoriul nostru teatral*, publicat de el în „Familia" din 18/30 ianuarie 1870, deci pe cînd abia împlinise 20 de ani (OPERE, IX, p. 84—87) și pe cînd se gîndea să țină, în Maramureș, și o prelegere publică intitulată *În favoarea teatrului* (**2257, 58r**). Bilanțul pe care îl face în „Familia" tradiției dramaturgice românești este sever pînă la necruțare, dar, în linii mari, nu e deloc exagerat, și cere de la vremuri un teatru cu adevărat național, inspirat din marea dramaturgie universală : Shakespeare, marii spanioli din secolul de aur, Goethe, Victor Hugo *(Pe acest bard al libertății îl recomandăm cu multă seriozitate junimii care va vrea să se încerce în drame naționale române)*, dar și din categoria mai largă a ceea ce Eminescu numește *autori naționali* și anume nu *naționali românești, ci naționali în genere, adecă de aceia care, înțelegînd spiritul națiunii lor, să ridice prin și cu acest spirit pe public la înălțimea nivelului lor propriu* (p. 86). *Repet dar cumcă studiul cel serios al dramaturgilor* naționali, *acela numai poate să ne aducă ca să compunem un repertoriu național român* (p. 87). Lucrul cel mai important care reiese din fiecare rînd al articolului este nevoia adîncă și ferventă a unui teatru de edificare morală, de consolidare a sănătății și curățeniei moravurilor : *să ne folosim de împregiurarea asta așa de favorabilă, într-un timp în care atmosfera Europei întregi e infectată de corupțiune și de frivolitate, ca tocmai într-un asemenea timp noi să dedăm publicul nostru, folosindu-ne de neesperiința lui, cu creațiunile geniilor puternice, cu simțăminte mari, nobile, frumoase, cu idei sănătoase și morale* (p. 86). Și programul îi era atît de dîrz axat pe criterii etice încît, tocmai el, parcă făcîndu-se profetul unei anumite cumințenii mijlocii, scrie, ca un *censor morum* catonian, speriat de prestigiile frumuseții în sine : *Sînt bineveniți autorii aceia cari, chiar cu talent mai neînsemnat, î[și] dau o silință onestă de a scrie solid și sănătos, fără jignirea moralei și a cuviinței, adeseori încă autori de aceștia sînt mai de preferat decît de aceia cari strălucesc prin luxul cel bogat al fantaziei, prin verva cea plină și strălucită a spiritului; tot așa precum adeseori e mai de preferat apa cea vie, curată, proaspătă, care constituie o condițiune neapărată a vieței, înaintea chiar a parfumatelor vinuri ale Orientului.* Acest poet mirific, care scrisese deja și chiar pe atunci scria altfel, și altfel, avea să scrie mereu, promulga, e drept că dintr-o adîncă înțelegere a momentului național, un program parcă gîndit de un pașoptist ardelean.

Să nu uităm însă că *Repertoriul nostru teatral* are un caracter polemic, vizează cele mai flagrante scăderi, măsoară acerb diferenţa dintre nevoile grave ale unei culturi româneşti moderne pe cale să se constituie şi puţinătatea izbînzilor de pînă atunci, dintre severitatea unui ideal şi frivolitatea multor realizări. Poetul avea însă deplina conştiinţă a autonomiei actului estetic de vreme ce găsim în manuscrise, ca ciornă a unei dezvoltări proiectate a însăşi articolului din „Familia", o însemnare ca aceasta : *Zicînd într-un număr trecut că drama trebuie să [fie] morală ca litera evangheliului, cu asta n-am zis doar cumcă ea să devină* mijlocul *religiunei pentru a se ajunge la un scop oarecare. Artea nu se poate degrada pînă la mijloc, ea şi-e sie însuşi scop. Scopul artei e artea — frumosul. Creaţiunile artistice cari sînt mijloc numai pentru un scop care nu-i imanent artei se numesc tendenţioase* (**2257, 62r**). Ceea ce, în mintea poetului se unea cu o pătrundere adîncă a rolului artei în viaţa naţională şi în constituirea unei conştiinţe naţionale unitare, cum reiese din însemnarea, scrisă tot la Viena, prin 1871, deci nu mult după articolul din „Familia" din care este bine să dăm un cît mai larg citat atît pentru că reprezintă un punct înalt în înţelegerea fenomenului dramaturgic în cadrul culturii naţionale cît şi nu mai puţin pentru că, în general, asemene însemnări integrate în contextul lor ideal ies din risipirea lor nebuloasă şi capătă viaţă şi relief : *Arta, grămădind într-un punct trăsuri caracteristice cari se aflau risipite, aduce în locul unor simţiri vage, de-o corelaţiune îndoielnică, tablouri întregi şi unitare din viaţa caracteristică a poporului, astfel încît viaţa individului ce le concepe [îşi] cristalizează şi ea trăsurile singulare ce le avea asupra naţiunei sale într-o singură şi mare intuiţiune organică. Arta [. . .] produce astfel o conştiinţă unitară publică, [. . .] dezvoltarea şi mai largă, şi mai complectă, ale acelor trăsuri caracteristice ale poporului, întărirea solidarităţii subiective dintre indivizii singulari ai lui [. . .]. [În] dramele istorice, care întăresc legătura prin aceea că arată ce-au făcut părinţii noştri împreună, [în] comedii, care arată ridicolele societăţii* noastre *de cari rîdem toţi şi pe cari acum le-avem într-un tablou cristalizat dinainte-ne, [în] drama burgheză, în care vedem mizeriile ce căutăm a le vindeca, în scurt în toate astea vedem icoana traiului nostru laolaltă, rele şi bunuri ce le petrecem împreună ; în fine acest etern laolaltă şi împreună, şi icoana lui estetică, ne face ca să ţinem şi mai mult laolaltă şi-mpreună.*

Dar opera dramaturgică a lui Eminescu nu s-a născut, pe liniile formulate mai sus, doar din aceste premise teoretice şi din sentimentul că artistul *naţional* are a se angaja adînc în dinamica istorică a poporului său. Ştim cu toţii în ce măsură, de mic, poetul a fost părtaş de viaţă la viaţa teatrului românesc, ale cărui trupe şi spectacole le-a însoţit cu pasul şi cu sufletul în peregrinările lui, ca profesionist (sufleor, copist, puţin actor[1]) şi cu judecata lui, ca asiduu cronicar dramatic. Eminescu i-a iubit teatrului tot, neastîmpărul, măreţia şi micile mizerii, mirosul culiselor şi al decorurilor, micul şi marele bagaj de iluzii, relaţia vie cu oamenii, mereu alţii, eroismul obscur şi trecătoarele triumfuri. Pînă tîrziu, în anii întunecării, imediat, după ce s-a dezmeticit din boală la Oberdöbling, prin februarie 1884, se duce, cu Chibici, la Burgtheater din Viena şi vede *Hoţii* lui Schiller, cu marele Keinz, după care cei doi au discutat mult despre Schiller, iar Eminescu a recitat numeroase strofe (I. Massoff, *Eminescu şi teatrul*, p. 176). În acelaşi an, după ce s-a statornicit la Iaşi, tot iarna, face pe sufleorul, de dragul copiilor Aglaiei, la care era în vizită şi care pusese în scenă, acasă, *Florin şi Florica* de Alecsandri. Se cerea un sufleor, iar copiii se codeau să-l roage „dar Eminescu, văzînd încurcătura lor, se oferi singur, zîmbind, să le facă acest serviciu [. . .]. Improvizară un fel de cabină, cu ajutorul unui paravan şi al unei noptiere, ca pupitru. . . Eminescu era palid, părul negru contrasta cu faţa albă" (Eugen I. Păunel, în CL*, 1939, nr. 6—9).

Peste doi ani, prin toamna 1886, se ducea la liceul unde era director Vasile Burlă să-i ceară voie să ia cîţiva elevi la teatru, să vadă o piesă : *Lasă băieţii să meargă la teatru, uite, se joacă* Veneţiana. *Piesa, nu-i lucru mare de capul ei, dar Popescu e foarte bun artist. [. . .] Dă-le drumu', că mai mult or să înveţe ei de la o reprezentaţie a unei piese, mai cu seamă cînd e bine jucată în româneşte, decît de la o lecţie franţuzească.* (State Dragomir, *Amintiri despre Eminescu*, în *Mihail Eminescu, Literatură*, Iaşi, 1903, p. 25). S-a revăzut chiar, la Botoşani, în 1887 cu trupa lui Al. Vlădicescu, cu care a evocat, cald şi lucid, amintiri din tinereţea lui cernăuţeană (Torouţiu, VI, p. 413, în scrisoarea lui Al. Vlădicescu către N. Petraşcu : „entuziasmu[l] cu care vorbea m-au făcut să lăcrămez"), iar mai tîrziu, la Bucureşti, în 1888, în preajma prăbuşirii definitive, tot mai ieşea uneori seara, la Teatrul Naţional, cu N. Petraşcu : „el sta în fundul lojei, liniştit şi cu mîinile una în alta, privind jocul actorilor" (N. Petraşcu, *Mihai Eminescu*, 1892, p. 36).

Era deci firesc ca Eminescu să scrie teatru, atît din sentimentul că are a contribui la creşterea culturii naţionale cît şi din dragoste intrinsecă pentru această formă de expresie.

---

[1] Şi chiar şi mai de timpuriu, ca amator. Era încă un copilandru, la Cernăuţi. *În Suveniri din copilărie* notează : *Teatru l-am jucat o dată în odaia din pod, în care şedeam cu armanul, a doua în grădină* Landhaus an der Heerstrasse, Libelei am Fenster (**2291, 35**), amîndouă piese ale lui August de Kotzebue.

* Pentru abrevierile folosite vezi *Siglele publicaţiilor*, p. 13—16.

Şi, de bună seamă, dintr-o înzestrare nativă, imanentă formei sale interioare, care face ca atîta din opera sa poetică să aibă caracter dacă nu scenic măcar înalt declamabil şi că multe dintre poeme sînt constituite dintr-un număr de glasuri, care se întîlnesc nu numai în urechea unui ascultător ci şi în ochiul unui spectator virtual. *Scrisoarea III* nu e decît un exemplu. Şi chiar cînd glasul e singur, nu o dată mijeşte stilul monologului dramatic. Oricum, de foarte timpuriu şi pînă la sfîrşit, Eminescu a scris sau a vrut să scrie teatru, ca mînat de o dublă vocaţie. Şi atunci, se va zice, de unde aproape inexistenta lui reputaţie de dramaturg. Întîi, pentru că faima lui de poet s-a constituit şi s-a consolidat în istoria culturii pe temeiul poeziilor publicate în timpul vieţii, încununate cu ediţia princeps Maiorescu, iar dintre scrierile dramaturgice originale n-a publicat nici una măcar. Al doilea, pentru că, exceptînd juvenila *Amor pierdut — viaţă pierdută*, o nu foarte fericită lucrare dramatică în proză, şi aceea doar încheiată dar nu definitivată, Eminescu nu a dus la capăt, în sensul strict al cuvîntului, nici o scriere dramaturgică. Al treilea, rezultînd din cele de mai sus, nu i s-a jucat nici o piesă. Or, reputaţia unui dramaturg numai aşa se statorniceşte. Absent din circulaţia valorilor de cultură teatrul lui a rămas absent dintre noi pînă în zilele noastre şi este problematic dacă prea recentele ediţii integrale, cea a Aureliei Rusu şi cea de faţă, îi vor da o prezenţă comensurabilă cu stăruinţa lui secretă de dramaturg şi cu valoarea teatrului său. Va fi nevoie pentru aceasta de ediţii scenice şi de reprezentaţiile corelative, altfel scrisul său în această sferă va rămîne cel mult obiect de studiu şi, în cel mai fericit caz, o anexă, chiar dacă nu neînsemnată, a producţiei sale poetice.

Şi totuşi a scris teatru toată viaţa. A început, copil de trupă teatrală itinerantă, prin a scrie două trei cuplete vesele, în completarea sau întărirea cîte unei piese a altcuiva (vezi p. 1134). Apoi, în aceeaşi vreme, 1868—1869, produce ceva care abia dacă are rang de scriere dramatică şi este de tot juvenil, un monolog aprins şi platonizant, *Cassiodor*, vreme în care se pierde în proiectele nebuloase ale *Mirei*, care este totuşi primul proiect de dramă istorică. Nu mult după asta, în răstimpul aceloraşi luni, din motive care merită să fie adîncite, izbuteşte să încheie într-o primă formă *Amor pierdut — viaţă pierdută*, adînc tributară temei *Verginei murinde*, care i-a obsedat tinereţea (Toma Nour din *Geniu pustiu* declară : *Citesc adeseori pe* Emmi, *singurul lucru în lume care-mi poate stoarce lacrimi. [...] Pentru mine [moartea] e un înger drag, cu o cunună de spini, cu faţa palidă şi cu aripi negre).* Apoi, brusc, în 1869, un poem dramatic dinastic, *Povestea*, dedicat tinerei prinţese de Wied, dar totodată, de pe acum, slăvitei vremi a marelui Ştefan. Iar tradiţiei paşoptiste transilvane i se datorează prima versiune a lui *Andrei Mureşanu*, în care accentul cade pe soarta vitregă a poporului român şi în care poetul şi luptătorul Mureşanu e mai aproape de modelul său istoric. În anii vienezi îl atrage în schimb, ca dramaturg, poezia sfîrşiturilor de vremi mari, figura lui Petru Rareş întîi, în două proiecte *(Petru Rareş* şi *Cel din urmă Muşatin)*, reluate şi integrate, în altă perspectivă în *Ştefan cel Tînăr*, în care tema apusului dinastic se împleteşte iarăşi, ca în *Mira*, ca în *Amor pierdut — viaţă pierdută*, cu tema fecioarei nebune, palide şi visătoare, trecîndu-şi umbra prin cumpăna vremilor. Tot pe atunci începe să se arate interesat de comediografie (anunţată în unele replici din *Amor pierdut* ...) şi scrie atît proiectul unei comedii de caractere cît şi o diatribă antinegruzziană, *Convorbiri literare: Romancero español*, în care se anunţă verva de mai tîrziu. Nu pleacă însă din Viena fără a mai scrie o a doua versiune din *Andrei Mureşanu*, datorată de data asta unei violente întoarceri spre tema răului din lume şi spre pesimism, provocate fără îndoială de gustul amar pe care i-l lăsaseră activităţile României June şi chiar serbarea de la Putna. Şi, tot aşa de sigur, o nouă orientare a intelectului către o meditaţie mai sumbră, hrănită dar nu izvorîtă din lectura lui Schopenhauer.

Vin apoi anii Berlinului, în care inspiraţia poetului urcă şi se lărgeşte spre universal. Sînt anii unor mari poeme ca *Memento mori* şi *Povestea magului călător în stele*, dar şi a unor proiecte dramatice corelative, căci *Decebal* şi, ceea ce îi poate sluji drept prolog, *Pacea pămîntului vine s-o ceară*, sînt în chip limpede legate de episodul dacic din *Memento mori*, în timp ce *Călugărul şi Chipul* nu este decît dramatizarea părţii finale din *Povestea magului*... (aleasă ca atare pentru prezenţa acolo a Chipului, fecioară şi ea, făcută din raze şi amăgire, de neajuns, dar veşnic de iubit). Aripa e mai mare, în poezia lui Eminescu vibrează patosul istoriei universale şi al universului însuşi, a marelui cosm. Cît de ciudat apare între acestea fragmentul *Regina şi cavalerul*, subprodus insolit al cine ştie căror lecturi marginale. Dar nu atît de ciudat, şi totodată nu atît de firesc ca savurosul fragment *Elvira în desperarea amorului* pe care atît de bine l-a intuit Perpessicius ca fiind textul scris pentru un ilar teatru de păpuşi, în tonuri groase, calculate impecabil să amuze orice inocenţă.

Strămutat la Iaşi, poetul stăruieşte şi adaugă, în partea comediei *[Judeţul Împăratului]*, care aminteşte de *Elvira*..., dar are un sens mai adînc legat de folclor şi de mitologia lumii patriarhale. Terminată, ar fi intrat în repertoriul clasic al comediei româneşti inspirate din lumea rînduielilor arhaice şi a basmului. În schimb de *Gogu tatii*, neterminată şi ea, e

poate mai puțin păcat, inspirată cum e din tradiția comediografică instituită de Alecsandri, din reminiscențe de comedie clasică (pe alocuri goldoniană) și din ideologie sociologică și politică. Tot în vremea aceasta inspirația tragic-amară se reîntrupează în a treia și ultima versiune din *Andrei Mureșanu*, de data aceasta pe deplin cufundată în și exaltată de metafizica răului universal. Din Mureșanu al neamului rămîne prea puțin, dacă nu deloc, în schimb în grava dezbatere dintre glasul poetic și lume se amestecă (într-un chip a cărui rațiune iarăși trebuie determinată mai de aproape de cercetarea viitoare) grațioase, inane voci cosmic-muzicale : silfi, sirene, delfini, izvoare și vînturi. Tot la Iași, Eminescu începe două drame mitic-istorice, *Gruie Sînger* și *Bogdan-Dragoș*, pînă la un punct croite din aceeași materie, dar despărțindu-se apoi în mod esențial. Cum se desparte de fapt și a doua, *Bogdan-Dragoș* care, scriind-o, i s-a rupt poetului în două : o tragedie intensă de model shakesperian și, cu al doilea și al treilea act, devenite de fapt autonome ca *Nunta lui Dragoș*, trecînd în inspirație idilic-erotică, vag colorată în cîteva cețoase încercări finale, de o undă mai sumbră, întoarsă către fața din nou tragică a lucrurilor. Oricum, prin dramele acestea Eminescu reintră din nou în sfera dramei istorice în care, trecut la București, rămîne pînă la capăt, atît cu proiectul *Alexandru cel Bun*, deschis puternic, încordat, spre un sfîrșit de regn, cît și, mai ales, cu încununarea operei sale dramaturgice : *Alexandru Lăpușneanu*. Din *Alexandru cel Bun* derivă, nu încape îndoială, în ton comic, *[Județul lui Vodă]*, un fragment perfect în felul lui, impostat tot în atmosfera de judecată arhaică voievodală, în tonuri solemn-voioase. Iar vremii de la București îi datorăm și o piesă de moravuri, o comedie burgheză, sigur inspirată de motive biografice legate de Veronica și totodată de o magistrală stăpînire a versului, a scenariului, a personajelor.

Ca și gustul insațiabil pentru spectacolul teatral, patima de a scrie teatru nu l-a părăsit pe Eminescu niciodată, nici cînd a intrat în anii de negură și de neputință. Avem mărturii în acest sens. Nu că ar fi scris ceva, dar năzuia să scrie, îi era gîndul plin de setea aceasta. Mereu alături, ca o umbră, reveria de a scrie poezii, poezii noi devenite himere. O recrudescență a dorinței de a scrie teatru se constată către sfîrșit, la Botoșani, în toamna lui 1887, cînd o remisiune a bolii îl umpluse de amăgiri și de o febră de a scrie ale cărei urme s-au pierdut odată cu toată biata chivernisită a Harietei, vîndută în piață, cu toba. Iar în iarna aceluiași an un O. Pursch povestind o împrejurare în care Eminescu îl întreba, răspunzînd tot el, ce deosebire găsește între *Faust* de Marlowe, de Goethe și de Lenau, atesta (O. Pursch, *Amintiri*, „Ramuri", Craiova, IV, 1909, p. 509–510) că poetul lucra la o dramă intitulată *Trei flori albe*. Dar ce anume flori vor fi fost acestea trei și în ce cadru dramaturgic vor fi înflorit nu vom ști niciodată. Fapt este că pînă la urmă Eminescu nu s-a dat bătut. A sfîrșit scriind tot o dramă, *Lais*. Nu era a lui, era împrumutată de dragul de a scrie impecabile versuri. Dar va rămîne a lui în eternitate prin înseși acele impecabile versuri și pentru patosul tîrziu, înfrînt, cu care și-a asumat-o. A fost ultima lui lucrare literară.

De altfel, alături de ceea ce ni s-a păstrat, avem cîteva mărturii care dovedesc că mintea lui zămislea mereu fantasme scenice, că exista în el o tensiune care îl împingea mereu în această direcție, chiar atunci cînd nu știa nici cum va ajunge la țel nici dacă va ajunge. De la Viena îi scria lui Negruzzi, la 11 februarie 1871 : *Cînd erați la Viena mă întrebați dacă nu port ceva în minte. Port și eu acum ceva : o dramă epică, din care însă n-am scris pîn-acuma nici un șir. Nu sînt încă în clar nici cu forma, nici cu fondul, nici cu părțile singulare, nici cu raportul în care acestea să steie. Sînt mai mult umbre ce le aruncă în închipuirea mea niște forme care au să vie de-acu-nainte. Însă tare-mi pare mie că va rămînea pe veci nescrisă (Studii și documente literare*, I, p. 319–320). Poate de aceea, întrebat prin septembrie al aceluiași an, 1871, de I. Pop-Florentin, acolo la Viena „dacă nu lucrează în dramă" a răspuns, reticent, că *pentru aceasta se cere talent special* (I. Massoff, *Eminescu și teatrul*, p. 210). Sau, cum spunea cu alte prilejuri, circumstanțe mai favorabile : Altfel *de împrejurări decît ale mele trebuiesc pentru a produce ceva mare* și bun totodată" (SDL, I, p. 320). Vorbind de abundența de proiecte neîmplinite, mai avem, pentru anii de mai tîrziu ai maturității depline, o mărturie de preț, a Mitei Kremnitz : „Am vrut să-l decid să scrie o dramă, pentru că îmi spusese de multe ori că are capul plin de imagini și motive, însă el îmi obiectă că n-are timp" (SDL, IV, p. 39). Erau anii viforoși ai gazetăriei.

E vreo structură în toate acestea? Scrierile lui de teatru par un compromis întîmplător între vocație, împrejurări și cîteva tipare din adînc. Dar în fond cîte cariere literare se întemeiază pe altceva? Și de altfel o structură tot se discerne de la un punct, acela atestat de succesiunea de proiecte reunite de noi în *FRMG-1, B, I, 1–5*.

Aceste 4 liste de titluri sau de personaje se împart în două grupe : *1* și *3* nu reprezintă o încercare de sistematizare a producției sale dramaturgice, ci sînt doar niște *aide-mémoire* cuprinzînd, fără vreo ordine anume, titlurile unor piese deja scrise și ale altora, de scris într-un viitor dacă nu imediat măcar coerent cu intențiile momentului (1868, 1869, 1873). Dintre piesele notate Eminescu scrisese sau avea să scrie, în diferite faze de redactare, *Gracchus Baboeuf*,

Mira, *Decebal* (juxtapunîndu-i și *Pacea pămîntului vine s-o ceară*, nemainumită aici), *Amor pierdut — viață pierdută*, *Ștefan cel Tînăr* și tradusese *Histrio* de Jerwitz. Dintre celelalte o parte le putem considera ca proiecte abolite prin însăși resorbirea materiei lor în piesele scrise: *Crucea-n Dacia* sau *Joe și Crist* în *Pacea pămîntului*, ..., *Mihai cel Mare* și *Anna Movilă* în *Mira* (care și așa este destul de neunitară ca să încapă în ea mai multe planuri). *Napoleon* n-a fost scris niciodată ca dramă dar titlul trimite ușor, ajutînd și cronologia, la */Oda către Napoleon/* care avea peste cîțiva ani să se transfigureze în *Oda în metru antic*, devenind de fapt o altă poezie. Dar */Oda către Napoleon/* este și ea un poem remarcabil, căruia pe viitor ar trebui să-i dăm statut autonom. Am avea deci încă un caz de tranziție de la inspirația dramaturgică la aceea pur poetică. Ca nerealizate în nici un fel, mai rămîn, în marginile istoriei naționale: *Ovidiu în Dacia*, *Doamna Chiajna*, *Doja*, *Horia* și *Leul murind* (dacă nu cumva acesta e legat într-un fel oarecare de *Povestea*, unde apare și sintagma *leu murind* și Ștefan cel Mare, căci leul el trebuie să fie); iar cu subiect din istoria universală: *Solomon*, *Nero* și *Isebart*. Ambițioase proiecte de la care abdică și, întors la Iași în 1874, caută să se restrîngă la istoria românească sau, și mai strîns, la aceea a Moldovei. De atunci datează, la oarecare distanță în timp, listele *4* și *5*. Prima are un titlu, acela de *Dodecameron dramatic*, adică serie de 12 piese gîndite ca un ansamblu. Întîi, se vede din numerotare, Eminescu n-a voit să includă decît cronica Mușatinilor, dar i-au ieșit numai 10 momente la care a adăugat, ca al 11-lea, pe *Lăpușneanu*, a doua oară, cu a doua domnie; iar apoi l-a pus în frunte pe descălecătorul Dragoș Vodă și i-au rezultat 12, dar n-a mai renumerotat. Lista *5* nu este decît dezvoltarea și detalierea precedentei, cu adausul unor caracterizări de personaje și al unor notații privitoare la diferite intrigi posibile. Dar vicisitudinile inspirației și ale redactărilor au dus la o serie, oarecum diferită, aceea din prezenta ediție, în care au intrat și alte titluri, neprevăzute în listă, de piese scrise înainte sau după redactarea listei și care au luat locul celor care, trecute fiind în listă, n-au mai fost scrise. Hazardul a vrut să fie tocmai 12. În fond între *Dodecameronul* proiectat și cel realizat nu este o mai mare sau o mai surprinzătoare diferență decît între planul fiecărei piese în parte și realizarea ei. Căci rămîne adevărat că, întors în țară, Eminescu a vrut să-și concentreze scrisul său dramaturgic cu temă istorică în limitele istoriei naționale concepută ca frescă și orînduită potrivit cronologiei domniilor (pe care și-o notează atent în multe locuri ale manuscriselor). Și chiar își concentrează lecturile în acest sens: *Cronicile și cîntecele populare formează, în clipa de față, un material din care culeg fondul inspirațiunilor* îi scrie el Veronicăi Micle către iarna lui 1874 (SDL, IV, p. 127). Astfel că citește asiduu cronicile românești și consultă, conspectînd, scrierile lui Hașdeu, *Istoria* sa critică, precum și publicațiile acestuia „Arhiva istorică a României" și „Columna lui Traian", traduce primul volum din *Fragmentele* lui Hurmuzaki. De acolo și-a tras inspirația, însă doar plecînd de la fapte și luîndu-și cele mai mari și mai fanteziste libertăți, ca în orice operă de poezie. Tot așa cum nu se simțea tributar nici planurilor sale de ansamblu sau de detaliu. Asupra lor nu prezidă o fermă decizie de înfăptuire întocmai, decît poate în lumea nocturnă a strădaniei sale, în care gîndul lui era mai mare decît însăși lumea. A tot croit la planuri, dar în realitate lucra ca un miner într-o mină de cărbune diamantifer, săpînd galerii unde nimerea, într-un adînc întuneric constelat de astre doar știute undeva deasupra. Nici piesă de piesă nu prea izbutea să ajungă la vreun capăt și e vremea, dacă nu să ne întrebăm de ce, să arătăm cum lucra. Cîtă vreme e vorba de poezie știm bine că unei fabuloase generații spontanee de scripte, unui elan uriesesc pe care în genere l-a ținut secret, îi urma alegerea cîte unui segment și apoi un travaliu aproape nesfîrșit, versiune de versiune, pînă la ultima, care, cînd e vorba cu adevărat de ce voia Eminescu, nu e niciodată cea definitivă. În cazul dramelor nu proceda însă așa. Făcea un plan, o listă de personaje, un proiect-rezumat al acțiunii, deschidea o perspectivă largă și totuși bine încheiată, apoi, după ce scria cît scria, abandona fără să mai revină. Dar, se va zice, de unde, atestate chiar de acest volum, atîtea versiuni pregătitoare ale atîtor segmente de dramă. E drept, dar insista exact asupra zonelor în care presimțea împlinirea unui fragment de poezie. Renunța la orice extensiune în favoarea travaliului atent pe o porțiune privilegiată. Dar niciodată în favoarea structurii dramatice, întotdeauna în folosul elaborării unui fragment de poezie. Aici e poate bine să fie citat un fragment premonitoriu, din scrisoarea lui de la Viena, adresată lui Iacob Negruzzi, din 6 februarie 1871, vorbind de a doua versiune din *Andrei Mureșanu*: *De drama mea n-are să fie nimica, pentru că nu știu ce formă să-i dau, pentru că nu e dramă. S-ar potrivi poate mai mult pentru-un epos, dar atunci aș pierde vioiciunea scenelor și a caracterelor ce-mi trec prin minte. Cum vă spun, n-are să fie nimic de ea; simț cum se desparte întregul ei în părți constitutive din cari fiecare își pretinde independența ei. De-ar fi fost să fie, apoi ar fi fost cam în maniera lui* Faust, *deși nu totuși.*

Același lucru s-a întîmplat mai tîrziu, cum arătam la locurile respective, cu *Bogdan-Dragoș* și cu *Ștefan cel Tînăr*, deși e bine să spunem încă o dată aici că Eminescu proceda și invers, năzuind să integreze în drame poezii gata scrise sau fragmente de poezii, cum se dovedeș-

te în cazul *Mirei*, al lui *Decebal*, al lui *Petru Rareş*, al lui *Alexandru Lăpuşneanu*, al comediei *Minte şi inimă*. Mai mult, într-un caz, cum am mai spus, Eminescu converteşte în structură dramaturgică, în *[Călugărul şi Chipul]*, un larg pasaj de poezie (poemul *Povestea magului călător în stele*). Astfel că opera poetică şi cea dramatică sînt legate prin zeci de trainice fire. Iar sensul general al acestei legături este cel enunţat mai sus : că în dramaturgie poetul insistă mai ales asupra pasajelor de factură poetică, pe care le trece prin obişnuitul lanţ de încercări tot mai izbutite dar că arareori a încercat să încheie structurile dramatice şi cu atît mai puţin ca, odată încheiate, să le reia în ansamblul lor. *Andrei Mureşanu* e doar aparent o excepţie, pentru că între ultima versiune şi cea dintîi diferenţa nu e de finisare, ci aceea de la un poem dramatic la altul. Singura excepţie reală este *Alexandru Lăpuşneanu* pentru care avem două versiuni (prima fiind însă neîncheiată) şi lucrul e semnificativ : *Alexandru Lăpuşneanu* este ultima dramă originală scrisă de Eminescu şi aceea în care dă semne că intrase pe deplin în stăpînirea, cu vie originalitate, a meşteşugului de dramaturg.

O altă caracteristică a activităţii lui Eminescu în acest domeniu este legată tocmai de unele dintre reuşitele sale : lipsa de comună măsură între proiect şi realizare. De data aceasta nu mai este vorba de simplă abandonare a unor proiecte favorizate o clipă şi apoi date uitării. Este vorba de faptul că din toată abundenţa proiectelor, din mulţimea personajelor, a actelor, a scenelor plănuite se alegea ceva care adesea nici nu se mai desfăşoară pe liniile prescrise, capătă altă structură, altă interioritate, altă tensiune. De obicei îi reuşeşte un act care, odată realizat, epuizează substanţa dramatică şi trăieşte în sine, ca o unitate autonomă şi autosuficientă. Acesta este cazul cu *Decebal* (căruia *Pacea pămîntului vine s-o ceară* îi serveşte drept prolog) ; cu *Bogdan-Dragoş*, care se reduce de fapt la singurul act numit *Cornul lui Decebal* şi de care, în cursul redactării, *Nunta lui Dragoş* se desprinde ca de sine stătătoare, redusă şi ea la partea ei vie, idila nocturnă dintre Bogdan şi Ana, neurmată de fastele nici unei nunţi ; cu *Alexandru Lăpuşneanu*, care se reduce şi el la o singură unitate, dar puternică şi ajungîndu-şi pe deplin.

Aceasta a scăpat judecăţii rostite de tradiţie cu privire la scrierile pentru teatru ale poetului ; privind prea mult către intenţii, a scăpat din vedere împlinirile, n-a ştiut să le aleagă din ceaţa unor visări nu prea stăruitoare, să izoleze biruinţele, să le pună în valoare, să le dea viaţă scenică demonstrîndu-le excelenţa şi vitalitatea.

N-a fost să fie aşa. Din simplul motiv că, inovînd decisiv în materie de teatru românesc, Eminescu n-a făcut nici un gest menit să-l înscrie, la vreme, în istoria lui. Lumea de fantasme scenice care bîntuie manuscrisele a rămas în taina lor pînă în vremile noastre. Ca atît de mult din poezia lui, şi din cea mai mare. Pînă şi puţinul care i-a fost tipărit după moarte, încă de relativ timpuriu, a rămas fără soartă. Ar fi fost în teatrul tragic, în drama istorică, în altele chiar, tot atît de mare cît Caragiale în sfera sa. Ar fi fost? Chiar şi este, dar nu în vremea lui. De-ar fi consimţit să se înscrie în ea ar fi determinat un alt curs al dramaturgiei române.

Într-adevăr, în faţa faptelor trebuie să se risipească o prejudecată : aceea că Eminescu, atît de mare poet, era un prea mare poet pentru a izbuti să fie un mare dramaturg, în versuri sau în proză. Nu e nici un adevăr aici, decît cel mult că poetul l-a slujit într-o foarte mare măsură pe dramaturg. Dar l-a slujit ca dramaturg, în ceasurile bune ale acestuia, ceasuri care nici n-ar fi existat fără o preeminentă înzestrare specifică. Căci fără această înzestrare specifică Eminescu n-ar fi un dramaturg comparabil cu Schiller şi cu Kleist, oricît am pune la socoteală mare lui experienţă livrescă şi spectaculară a teatrului, pe toată scara ei, sau studierea atentă (şi ca traducător) a tratatului lui Roetscher, sau lunga lui carieră de cronicar dramatic atît de avizat.

În ce a scris mai izbutit, în *Decebal*, în *Bogdan-Dragoş*, în *Alexandru Lăpuşneanu* întîlnim tot ce face pe marele scriitor de piese de teatru : caracterizarea puternică a unor personaje centrale complexe, ştiinţa alegerii şi manevrării comparşilor, capacitatea de a constitui structuri riguroase şi de a împleti bine intriga, meşteşugul impecabil al dialogurilor, plierea versului la necesităţile specifice dramei. Şi totul nu ca pur meşteşug, ca tehnică exterioară, ci aşezat pe temeiuri şi structuri de profunzime ale fantaziei dramatice, pe constelaţii de imagini şi de idei care controlează şi organizează strict, din adînc, desfăşurarea acţiunii şi patosul personajelor. Şi apoi, cînd se judecă un scriitor de teatru ca Eminescu, se uită prea adesea că Eminescu e un dramaturg romantic, care trebuie judecat după canonul a ceea ce e izbutit şi durabil în acel teatru, în care străbate o altă tensiune conceptuală şi existenţială, care se situează în alt orizont decît cel clasic. Ca cei mai importanţi dintre romantici Eminescu scrie un teatru în care poezia este o componentă constitutivă şi esenţială; inclusiv poezia de idei. El merge departe pe acest drum şi este singurul dramaturg al secolului al XIX-lea românesc care, dincolo de situaţii şi de acţiuni, face simţite conflicte esenţiale, între entităţi care depăşesc contingenţa întruchipării lor. Fie că e vorba de omenesc îndeobşte, fie că întrezărim arhetipurile existenţei noastre istorice. Iar toate acestea nu sînt de găsit în teatrul lui numai pentru că a satisfăcut condiţiile enunţate mai

sus. Ele se găsesc în mai fiecare vers, în mai fiecare replică, mai evident în marile drame încheiate, dar și aproape pretutindeni în ceea ce e doar fragmentar, schițat, smuls cu un gest imperios unei clipe înalte, risipit cum numai cei mari risipesc.

Firește, toate acestea se cad dovedite. Și n-ar fi dovadă mai bună decît spectacolele însele, gîndite și realizate pe măsură. Scrierile teatrale cu adevărat bune, deci cu adevărat teatrale, sînt cele care trăiesc pe scenă (un loc poetului atît de drag, atît de magic) și cuceresc de acolo săli pline și generații multe. Dar pînă atunci trebuie să ne mulțumim cu actul critic exercitat asupra textului citit. E ceea ce se cuvine făcut aici, în încheierea acestor considerații care nu puteau fi decît un simplu mijloc de a jalona terenul. În schimb analizele care se propun în continuare au avantajul unei experiențe filologice nemijlocite : aceea a înseși constituirii, după manuscrise și din neorînduiala lor, a textelor din prezentul volum, nefiind, ca atare, decît o explicitare în planul conținutului a judecăților în chip firesc nu doar filologice care au prezidat la alcătuirea lui.

DRAMELE DACICE

DECEBAL

Întreaga acțiune a primului act, care reprezintă o unitate dramatică în sine și va fi examinat ca atare, se desfășoară de-a lungul a numai cîteva ore și într-un singur loc : cetatea de scaun a Daciei, Sarmizegetusa, și anume sala tronului din reședința lui Decebal de pe Dealul Grădiștea.

Momentul acțiunii dramatice se situează între primul război dacic al lui Traian (101–102) și cel de al doilea (105–106), deci prin 103–105, poate, mai precis, în tîrziul verii anului 105, cînd Decebal, cu forțele concentrate în cetățile din munți, se pregătește să treacă la ofensivă. E într-adevăr sfîrșitul unui răstimp în care amîndouă părțile se pregătesc febril pentru înfruntarea hotărîtoare. Traian — prin masarea legiunilor și prin construirea podului peste Dunăre, la Drobeta, unde fluviul iese din strînsoarea Porților de Fier. Decebal —prin refacerea grăbită a fortificațiilor distru în primul război și prin înălțarea altora noi, și nu mai puțin printr-o încercare abilă de as urare a flancului său drept, încercare al cărei succes îl înstăpînește pe niște teritorii (proba..l din partea de apus a Banatului actual) ale sarmaților iagizi, pe atunci aliați ai Romei.

Această clipă de cumpănă, de așteptare înfrigurată, de primejdie și speranță, înscrie piesa lui Eminescu într-un cîmp de tensiune care pune în valoare, pînă către sfîrșitul actului, ceea ce se petrece pe scenă, și anume ceva cu desăvîrșire static, neconform nici unui canon dramaturgic : un schimb violent, pătimaș, de pasiuni, de gînduri, o înfruntare pur verbală între două lumi, o suspensie a oricărei acțiuni în așteptarea, în iminența adevăratei acțiuni. Ca într-un ceas dinaintea furtunii cînd lumea pare încremenită și nu se aude decît freamătul unei logomahii, și acela doar pe o scenă care este, doar părînd, miraculos sustrasă oricărei deveniri, în timp ce puterile care controlează și determină adevărata acțiune, evenimentul istoric, o împrejmuiesc, amenințătoare, ineluctabile și mute.

Piesa se deschide cu un CÎNTEC AL FAURILOR DE ARME care, pentru orice așteptare obișnuită, ar fi trebuit să fie integrat acelei clipe, înscris în istoria care se desfășura acolo și atunci. Și nu este, este cîntecul unor făurari metaistorici sau eterni, care nu știu de Dacia și Roma, ci doar de puterile care rezidă, latent și potențial, în fier, în oțelul înroșit în foc din care ei, harnici dar inactuali, sau mai exact gata pentru orice împrejurare, izbucnind din cînd în cînd în urale care sînt expresia unei exaltări generice, făuresc armele nimicirii și ale puterii indiferent pentru care din *regii făloși* ai istoriei lumii. Ei îndeplinesc, aici și către sfîrșitul actului, cînd cîntecul lor se aude din nou, identic, funcția unui cor supraordonat acțiunii dramatice. Totuși preluat în ea de sensul pe care i-l conferă Decebal în două rînduri : la început, cînd rostește primele cuvinte, adresîndu-se Curții : *Auziți, auziți cum inima d-oțel / A Daciei se zbate cu putere* și la sfîrșit, în penultima lui replică, adresîndu-i-se lui Longin : *Auzi! Auzi răspuns, romane (Da, da! acesta e răspunsul Daciei* adaugă Boris).

Cît despre acțiunea dramatică, ea e constituită dintr-un număr de cuvîntări prin care personajele, dialogînd sau monologînd, își definesc relația cu ei înșiși, cu interlocutorii lor și cu lumea. Ea se petrece ca un interludiu discursiv între două înfruntări militare ale dacilor, una cu sarmații iagizi, pe care îi biruiseră, cealaltă cu romanii, pe care credeau (sau măcar Decebal credea) că îi vor birui. Cuvintele piesei se înalță deci în răgazul dintre două lupte (Curtea e în

arme, abia întoarsă din război, gata să plece iarăși), așezînd între ele o acțiune făcută din lupte de vorbe, vorbe purtătoare de gînduri, de pasiuni și de voințe. Tensiunea dramatică, în lipsa unei intrigi complicate, își trage puterea de aici și, nu mai puțin, din adîncimea patosului și din aspra, măreața poezie a vorbelor.

Mișcarea scenică (cu loc unic : sala tronului) se reduce la următoarea structură :

CURTEA		DECEBAL — CURTEA
		DECEBAL — BORIS
DECEBAL	—	IAROMIR
DECEBAL	—	CELSUS
CURTEA		DECEBAL — CURTEA
		DECEBAL — LONGIN

Simetria acestei structuri este izbitoare. Iar desăvîrșitul ei meșteșug e cu atît mai surprinzător cu cît desfășurarea textului în manuscris nu vădește o calculată premeditare, ci o așternere grăbită și fără întreruperi, izvorîtă dintr-un unic impuls. Însăși schimbarea peniței cu creion, către sfîrșit, e aceea a cuiva care nu are timp.

Dintre cei 4 interlocutori ai lui Decebal, 2, Boris și Celsus, sînt pe scenă cînd intră în dialog cu Decebal : Celsus nu iese niciodată din scenă, iar Boris lipsește, împreună cu întreaga Curte, doar cît Decebal dialoghează cu Iaromir și Celsus. Intrările celorlalți doi, Iaromir și Longin, sînt anunțate de un crainic (Pagiul). Al șaselea personaj, Dochia, apare numai în ultimele două scene, odată cu Curtea, și n-a fost inclusă în structura de mai sus, pentru că e marginală față de acțiune (între Decebal și ea nu are loc nici un schimb de vorbe). Ea este totuși importantă altfel, cum poate rezulta din cealaltă schemă posibilă, aceea care pune în evidență relațiile de structură dintre personaje:

BORIS DOCHIA }	daci	DECEBAL	romani	{ LONGIN CELSUS
		IAROMIR		

În această structură, cu Decebal în centru, Decebal este puterea răzvrătită, Longin din afara lumii dace, cea dominatoare, Boris, dinlăuntrul lumii dace, cea trădătoare. (Boris instigă pe Decebal împotriva Romei pentru a i se substitui, ca rege legitim al unei Dacii încă libere, dar în alte relații cu Roma). Celălalt personaj dac, Dochia, și celălalt personaj roman, Celsus, sînt în afara sistemului de puteri și au un statut simetric, în ciuda marii deosebiri dintre ei—o principesă dacă și un bătrîn roman : prima reprezintă, în interiorul lumii dace, o deschidere ideală către Roma și către rezoluția conflictului în etnogeneză, celălalt (cu excepția marii replici din scena III) pe acela de observator îndurerat, deci nu ostil, al semnelor de prăbușire din conduita lui Decebal. Cei doi, fecioara și sacerdotul, au în comun neimplicarea în acțiune, un anumit aer sacral și inspirat. Mai lipsea un analog al lui Decebal în interiorul lumii neromane, un alt „barbar", cu altă atitudine față de Roma decît Decebal, și acela este Iaromir. El are în comun cu personajele dace neapartenența la Roma (și, ca și Dochia, o admirație pentru imperiu, a Dochiei fiind emoțională și intuitivă, a lui Iaromir rațională, dar nu lipsită nici ea de elemente emotive). Iar de personajele romane, ca romani, îl apropie dorința de asimilare în lumea romană, care se întrupează pentru el în Longin, cu Celsus avînd în comun doar o anumită înțelegere și compasiune față de Decebal și soarta lui. Dar Iaromir nu vine în contact scenic cu nici unul din aceste două grupe de personaje, ci numai cu Decebal. Iar confruntarea dintre ei, care ocupă aproape jumătate din dramă, este miezul ei.

Este poate, din punctul de vedere al unei alcătuiri dramaturgice foarte echilibrate, într-adevăr prea lung și, la o revizie, ar fi putut fi scurtat printr-o concentrare mai mare. Dar lungă tot ar fi trebuit să fie această înfruntare dintre doi principi barbari trăindu-și istoria în umbra cotropitoare a Romei și raportîndu-se atît de diferit la ineluctabila soartă, însă vorbindu-și, tocmai de aceea, ca niște egali de rang înalt. Iar lungimea scenei mai are și o rațiune de economie a dramei înseși. Decebal se întîlnește nemijlocit cu Roma abia la sfîrșit, întrupată în Longin, un personaj laconic, funcțional, grăbit, greu de închipuit făcînd, cu patimă, apologia Romei. Procedînd altfel ar fi infirmat, cînd, dimpotrivă, el îl confirmă, portretul pe care îl face Iaromir romanului tipic. Și apoi, atît de încărcată la un capăt, cel final, drama s-ar fi dezechilibrat. Cum se va vedea, tentația aceasta a avut-o Eminescu, dar s-a ferit să îi dea curs, cu un instinct teatral pe care trebuie să începem să i-l recunoaștem. Așa cum este, scena este magistrală. Iaromir, un personaj destul de viu și determinat, pasionat dincolo de rațiuni de stat, ferm în convingeri, demn ca un prinț de neam, om cultivat, civilizat, persuaziv, politicos în polemică și deschis către adversar. Pentru el Roma este, în fluxul istoriei, steaua fixă,

polară, după care trebuie să-și călăuzească statele nava, un principiu indispensabil de stabilitate și de orientare istorică. Forța aceasta a ei rezidă în însăși structura interioară a omului roman: puternic, neclintit în legăminte și mereu egal cu sine, biruitor calculat și rece în perspectiva eternității, impasibil[2] pînă la înstrăinare de orice emotivitate comună și eliberat de vicisitudinile care rezidă în ea, mergînd cu pas egal și măsurat spre o stăpînire a lumii pe care neamul său și-o crede predestinată, romanii fiind ceea ce sînt, nu mult deosebiți de zei, în timp ce dacii, cărora Iaromir nu le contestă măreția, nu sînt stea ci mare, ocean, o realitate mobilă, o neodihnă mereu răzvrătită împotriva cerului, mereu fatal învinsă în asaltul ei impetuos și zadarnic.[3]

Iar Decebal acceptă și întărește comparația, o împinge pînă la însăși ideea de pieire în răzvrătire și luptă (ceea ce Iaromir refuză), se arată inflexibil și obsedat de o singură idee: nimicirea Romei. Cu o înverșunare care depășește conceptul și teza, dînd viață unei pasiuni, Decebal vorbește de o Romă cotropitoare care își umilește înfrînții, tîrîndu-i în triumfuri și batjocorindu-le demnitatea, lor, gladiatori ai spiritului, în jocuri de circ; un neam de oameni corupt și crud care, stăpînitori fiind, sînt sclavii cîte unui ins corupt și crud, Tiberiu sau Caligula, Claudiu sau Nero. Însă Iaromir, neclintit, îi răspunde că răul din Roma e răul lumii întregi, dar binele ei, întrupat în cîte un împărat ca acela de-acum (Traian, cu care principele sarmat găsește că Decebal are asemănări), un concentrat al binelui din lume, este binele absolut al istoriei. Astfel că schimbul de idealități între cei doi principi barbari se încheie încordat și indecis.

Scena Decebal—Iaromir e precedată de o scenă Decebal—Boris și urmată de una Decebal — Celsus, scene în care Decebal se confruntă cu două personaje care, potrivit sistemei personajelor înfățișate mai sus, au cele mai puține elemente comune, ceea ce adaugă încă un factor de simetrie structurală.

Boris, principe ereditar înlăturat de la tron de către fostul mare preot și rege, Duras-Diurpaneu, în favoarea lui Decebal, pentru virtuțile militare ale acestuia, continuă să aibă ambiții dinastice, îndreptățite oarecum dacă avem în vedere această genealogie, presupusă de Eminescu (v. 67, 73, 79, 90), dar imaginară:

BOREBIST
(82—44 î.e.n.)

Scorilo-Coryllos	Duras-Diurpaneus
(26—68)	(68—87)
Boris	Dochia

Numele, cu rezonanța lui slavă (ca și al lui Iaromir de altfel[4]) este interpretabil în termeni de onomastică dacă: cf. *Bor*-eb-*is*-t, iar pentru *-is* în special: Sarm-*is*, Tomir-*is*, Miradon-*is* (*-iz*), Zamolx-*is*. Acest Boris se arată cu totul devotat: umbra pe care o văzuse o vreme Decebal pe chipul lui nu fusese resentimentul unui deposedat de coroană, ci doar îngrijorarea că regele se închinase Romei (după primul război) și că nu va lupta pînă la capăt împotriva ei, pînă la nimicire; îi pasă numai de mărirea Daciei *(Dă-mi un popor cu care să mă laud, / O țară dă-mi, ca s-o ridic în cer)*. Decebal îl crede, își regretă bănuielile și le uită, se bucură de ura lor comună și ireductibilă față de Roma, se lasă deci înșelat; căci Boris e un intrigant, care îl instigă la un război cumplit și inegal doar ca să-l piardă. Celsus însă, prezent pe scenă, exclamă *O, șarpe* (v. 111), cum exclamă, văzîndu-l că vrea să și-o facă complice, și Dochia (v. 526), care adaugă *I-ai înveninat suflarea / I-ai turbat sufletul, că nu mai știe ce face. Va cădea* ... Iar la sfîrșit Boris, nedezmințindu-se, îl exaltă încă o dată pe rege spre pierzare (v. 585—588), și primește în schimb comanda unui flanc al armatei.

---

[2] Tema impasibilității și a calmului rece apare de două ori în replicile lui Iaromir (v. 279—327 și 368—379); în ce privește ultimul pasaj merită să fie citat aici un articol din „Timpul" al poetului, [*„Ideea generoasă și mîntuitoare ..."*], din 5 aprilie 1880, deci cînd trecuseră aproape 8 ani de la redactarea dramei: *Compus odinioară din patricianii Romei, din acea mînă de oameni care supuseseră unui oraș toată lumea pe atunci cunoscută*, spune el despre Senatul Romei; apoi *Cînd Hannibal era înaintea porților, Italia pustiită, oștirile romane risipite, iar femeile se boceau despletite pe ulițe [...] părinții patriei stăteau neclintiți, severi, fără o lacrimă în ochi, pe jețurile lor [...] și discutau ... ... ce? Legi indiferente, ca și cînd n-ar fi nimic.* E drept că aici senatorii par străini de evenimente, iar în dramă votează pieirea Cartaginei, dar similitudinile sînt atît de mari încît măsoară atît forța memoriei lui Eminescu cît și fixarea ei într-un topos predilect. Este posibil ca sursa să fie, în ultimă analiză, *Considérations sur la grandeur et la décadence des Romains* a lui Montesquieu (cf. Călinescu, *Opere* 12, p. 391—392).

[3] Aici i-a plăcut lui Eminescu să folosească, integrîndu-le, cu rime cu tot, două sonete scrise mai de mult, *Cum oceanu-ntărîtat* și *Adînca mare* (vezi OPERE IV, p. 181—182 și V, p. 157—158 și, aici, la *Comentarii, ad locum*), care capătă un rol important în sistemul de metafore care controlează prima parte a scenei dintre Decebal și Iaromir.

[4] Probabil preluat după al personajului omonim din tragedia lui Grillparzer *Die Ahnfrau* (cf. Călinescu, *Opere* 12, p. 431), fără ca între cele două piese să existe vreo altă relație. Numele reapare în manuscrise după aproximativ doi ani (1875) într-o serie de rime în -ir din versiunea pregătitoare a *Dicționarului de rime* (**2274, 45r**, v. *infra*, p. 746—747).

Cît despre scena cealaltă, de după scena Decebal—Iaromir, cea cu Celsus, ea are cu totul alt caracter și introduce în dramă nu numai un alt element, ci unul insolit. După ieșirea din scenă a lui Iaromir, Decebal continuă să vitupereze împotriva lui (*Nebun admirator*, v. 420) și împotriva Romei, enumerîndu-și victoriile de pînă atunci asupra ei, umilirea legiunilor, spaima lui Domițian, tributul smuls prin arme unui imperiu înspăimîntat. În acest punct intervine însă Celsus, care îi prevestește moartea. Cine este acest Celsus e mai greu de determinat. Eminescu îl numește Pater Celsus sau Celsus, adăugînd și apoi ștergînd calificarea *Un preot bătrîn*. Nu pare a fi nici prizonier, nici emisar al Romei, ci mai degrabă un refugiat din vremea vreunei persecuții anticreștine. Căci Celsus e mai degrabă un preot creștin decît unul păgîn, altfel Eminescu nu i-ar fi spus, fie și anacronic, Pater Celsus. E drept că, în *Decebal* (spre deosebire de *Pacea pămîntului* ..., unde devine personajul principal), nimic din spusele sau din atitudinea lui Celsus nu îl califică drept creștin. E mai bine deci să-l considerăm aici doar drept încă o ilustrare a toposului eminescian *preot bătrîn*. E drept că unul mai deosebit, a cărui știință nu vine din adîncul trecut al vîrstei și al vîrstelor, ci din inocența unei priviri aurorale : *Sînt un copil. Am ochii de copil, / Văd lucrurile astfel precum sînt.* Iar ce văd acești ochi este cu totul altceva decît ne făcuse drama să vedem pînă aici, tumultul și sfîșierea istoriei, în determinările lor pur omenești. Privirea lui străbate pînă în esența lumii, care îi apare ca fiind *chinul, durerea infinită*, a cărei vindecare este nimicul, moartea; iar gîndul lui evocă, nostalgic, nimicul originar, și sufletul lui tînjește după nimicirea finală. Sînt versuri elevate, care prevestesc *Rugăciunea unui dac* (care poate tocmai de aici provine, cu titlu cu tot, chiar dacă Celsus nu e tocmai dac) și *Scrisoarea I*, și care aici nu sînt un ornament sau un excurs poetic, ci o replică menită să pună întreaga dramă într-o altă cheie; iar pe Decebal, care, la pomenirea morții spune că are în el o sută de vieți, că nu vrea să moară nerăzbunat, că nu vrea să moară, să-l pună într-o mai patetică, mai tragică lumină.

Între acest dialog și cel final (Decebal—Longin), pajul anunță sosirea legatului Romei, venit să afle ce intenții are Decebal după încălcarea tratatului cu care se încheiase primul război dacic. Decebal iese (e unica lui ieșire de pe scenă), desigur ca să dea dispoziții, iar scena V cu toată Curtea în arme, transformată subit în cartier general, e plină de zarvă și tumult, drama se preface din luptă de vorbe într-o fereastră larg deschisă prin care căpitanii se văd risipindu-se năvalnic, cu armia lor către sud, către război, către o altă, decisivă, biruință : *Pe cai, pe cai! Războiul este gata, / Puneți pe Dunăre un jug de lemn.* Astfel că, atunci cînd apare legatul Romei, Longin, Decebal și Dacia au intrat, nevoind să facă nici un compromis, pe un drum fără întoarcere, iar schimbului de vederi dintre Decebal și Longin nu-i rămîne altă menire decît să ilustreze, scenic, prin contrastul dintre două naturi, contrastul dintre două lumi. Într-adevăr, Longin[5] vine să ceară restituirea teritoriilor iagize și revenirea la termenii tratatului romano-dac din 102, adică, de fapt, vine să-l întrebe pe Decebal, acestea fiind condițiile păcii, dacă vrea pace ori război. Acestui personaj înfășurat în togă, zgîrcit la vorbă, rigid, impasibil (întruparea portretului pe care Iaromir îl făcuse în scena II romanului generic) Decebal îi răspunde cu o trufie imperială : *Roma vrea ... Dar să vedem acum / Dac-oi binevoi și eu [...] Spune-i / Cumcă mi-ar plăcea să nu s-amestece decît acolo / Unde se cade* (v. 564—571); iar, întrebat scurt dacă vrea pace sau război, răspunde, trufaș și ironic, viclean, că nu știe încă bine, în timp ce de afară se aude, în uralele Curții dace, cîntecul făurarilor.

Ultimele cuvinte ale piesei sînt rostite de Dochia, o încă tînără nepoată a fostului rege Diurpaneu, vara primară a lui Boris. Rostul ei în acțiunea și în poezia actului I este, conform conspectului, acela de a pregăti tratarea dramaturgică a împietririi Dochiei, conform legendei știute. Dar Eminescu n-a mai pus pe scenă un asemenea lucru și, din punct de vedere dramaturgic, nici nu i-ar fi fost ușor. Rămîne ce avem din Dochia aici și în fragmentul de tranziție între primul și ultimul act (v. mai jos). Ea se adresează o singură dată cuiva, lui Boris, care vrea să-i cîștige complicitatea antiregală : *Nu te pricep ... Ce vrei să zici, principe?* (v. 521). Celelalte trei vorbiri ale ei sînt, toate trei, monologuri, și doar ultimul ceva mai lung. Dar sînt semnificative și schițează un personaj. În primele două (v. 512—514 și 526—528) deplînge și prevestește, ca o altă Cassandra, soarta Daciei, pe care Decebal, ațîțat și de Boris, o duce la pieire : *O țara mea ! O Dacie ! Unde mergi ?* (v. 514); *nu mai știe / Ce face. Va cădea* ... Într-al treilea (v. 532—541), pe care îl rostește după intrarea lui Longin în scenă, tînăra prințesă, văzîndu-l

---

[5] Acest legat este numit de Eminescu Longin, dar nu are din personajul istoric, Cornelius Fuscus Longinus, decît numele. Longinus fusese ofițer de stat major al lui Traian, om apropiat de împărat și comandant al trupelor de la nord de Dunăre; căzînd prizonier la daci, preferă să se sinucidă decît să fie obiect al unei tranzacții favorabile dacilor (care cereau în schimbul lui retrocedarea teritoriilor pierdute în 102): Longinus ia otravă înainte de începerea celei de a doua campanii, deci nu putea fi legat al Romei în timpul ei. Lucru pe care Eminescu îl știa foarte bine, de vreme ce scrie în conspectul său de istorie (*TA 10*): *Longin — caracter nobil — *** Befehlshaber der romischen Occupationstruppen. D[ecebal] cere pentru el* [adică „în schimbul lui"] *țara pînă-n Dunăre și cheltuielile războiului. Longin se-nvenină.* Eminescu, de dragul nobleții acelui caracter, i-a împrumutat numele pentru legatul său.

apărînd în lumea ei *turbur-crudă, furtunoasă*, rămîne uimită și simte cu putere cît de adevărat este ceea ce știa numai din auzite : că prin calm, răceală, inflexibilitate și indiferență, romanii au ceva mai mult decît omenesc : *Așa trebui s-arate zeii* (cf. v. 237, 259—266, 308—320, unde Iaromir, pe care Dochia chiar îl invocă în v. 527 — *drept zice Iaromir* —, vorbește pe larg în acest sens); și, sub privirea neclintită a legatului, se simte străbătută de fiori și totodată parcă împietrește, ca și cînd ceva din acea prezență maiestuoasă, marmoree, statuară, ar trece în ea. Atît a înfățișat Eminescu în dramaturgie din mitul împietririi Dochiei (cf. *TA 10*), dar în aceste concentrate versuri se află o mai intensă interioritate decît oriunde în poezia românească (deloc săracă în tratarea epică sau dramaturgică a acestui mit [6]). Iar dacă în alte părți ale operei Dochia e o zînă sau e însăși luna, în economia acestui act ea reprezintă, în contrast cu Decebal, un alt chip al Daciei, întors către Roma ca spre un principiu de depășire a violenței nimicitoare a istoriei, ca spre o stabilitate și o ordine superioară.

Dar prin aceasta figura centrală a lui Decebal capătă un și mai puternic relief. Nu e nimic convențional în acest rege eminescian. El a făcut din substanța eroilor tragici : menit să piară (ca un eschilean Capaneus, purtător de foc și pedepsit cu foc), dintr-o nemăsură *(hybris)* care dă măsura mărginirii omenești. Într-adevăr, Decebal din această piesă nu e doar reprezentantul dîrz al voinței de libertate a lumii dace, al stăruinței comunităților istorice mai mici în a-și salva identitatea specifică de forța unificatoare și nivelatoare a imperiilor. El este și, în numele său propriu, tipul de erou *pentru care orice lume este prea îngustă*—a oamenilor, a legilor, a istoriei, a zeilor înșiși (pe care de altfel îi ignoră, iar soarta lui se consumă într-o lume fără nici o transcendență). Și de aceea pierzania spre care merge nu îi este nici exterioară, căci Decebal este făcut din însăși materia pierzaniei. Lucrul se vede din tot ce rostește pe scenă, dar cu deosebire din cele cîteva locuri unde orice rațiune politică e absentă, ca și orice adecvare la lumea istorică.

Decebal nu se comportă ca un rege care caută să asigure neamului său un statut în limitele determinării istorice, el este, la un nivel, un răzvrătit al istoriei, pentru care răzvrătirea e mai scumpă decît orice țel (în capul lui *Trăiesc gîndiri rebele*, v. 78; *Nu sînt supusul lor ... nu voi să fiu*, v. 399), chiar decît gloria *(Nu crede că [...] / Dorinți de glorie îmi prescriu pasul: / O țintă am [...] / Am pronunțat o vorbă mare ...* **Cadă!**, v. 116—120). De aici, cînd trebuie să dea o clipă înapoi, se umple de o neagră sete de răzbunare *(Ce este moartea? ... Pot să mor îndată / Făr-a mă fi răzbunat? Pot? Nu, nu! [...] Este așa de dulce viața / Așa de dulce este răzbunarea*, v. 454—458), de o sete de nimicire obsesională (cine a supt o dată din sîngele Romei *A-nnebunit de ură și turbare /Și viața lui e un vis fioros: / În veci îl urmărește umbra Romei, / În veci i-e sete de-acest sînge lui*, v. 443—447), delirantă, extatică *(Război! Ah, cum îmi bate pieptul! / Taci, inimă! Gîndești ca să te rupi, / Gîndești să mă omori cu bucuria*, v. 498—500), care îl face să nu-i pese de pieirea însăși *(cum nu-i pasă mării*, v. 168; *O cumpănă e suspendată-n aer /Și încă nu văd înspre care parte / Se pleacă limba ei ... dar mi-e totuna*, v. 577—578). Dar răzvrătirea, dorul de răzbunare și de nimicire, patosul turbării, nu vin de jos în sus, din resentimente mărunte, dintr-o așezare inferioară ori marginală. Decebal *(Al Romei inamic neîmpăcat*, v. 285), are un suflet și o mentalitate imperială, scena vehemenței lui este largul lumii *(Că-n soarta lumei am s-aduc schimbare*, v. 425; *La soarta noastră / Popoare-ntregi privesc*, v. 47—48), clipa lui e o clipă mare a vremii *(astăzi se grămădește / Evul întreg în brațul nostru fier*, v. 49—50), fapta lui este, sub *constelații sîngeroase* (v. 58), epicentrul unui cutremur universal *(Eu am fost puntul care-n marea lumei / Cea liniștită m-am mișcat și marea, / Marea întreagă s-a mișcat cu mine*, v. 51—53), cuvinte cărora în cosmogonia rostită de Celsus le răspunde un ecou cosmic *(un sîmbure în acel caos, Mișcîndu-se rebel, a nimicit eterna pace*, v. 474—476). Iar *leul [care] și-a-nfipt gheara în titani*, v. 437) se simte egalul imperial al Imperiului *(Cine știa / Că-mi trece-n minte ca să-mi pun genunchiul / Pe fruntea-ngrozitoarei armii*, v. 37—39; *Vai ție, -al lumei Domn! ... de trei ori vai!*, v. 61), un partener de-același rang *(Roma vrea ... Dar să vedem acum / Dac-oi binevoi și eu*, v. 564—565; *mi-ar plăcea / Să nu s-amestece decît acolo / Unde se cade*, v. 569—571). E dus atît de departe de avîntul lui încît în ordinul final dat trupelor sale greșește un cuvînt (în loc de *titani = romani, titan = pămîntul: Luați făclia și ardeți-i ochiul / Acelui crud titan numit pămînt*, v. 509—510).

Dar Eminescu lasă, cu mare artă poetică, să se simtă că în tumultul acestui erou viforos, în delirul măreției lui, pîndește, ascunsă, o aproape imperceptibilă bănuială a unei alte soarte, teama că marea umbră a Romei crește indiferentă peste el *(Așadar nu le pasă cum / Turbez în al meu suflet și mă sfărăm*, v. 546—547; cf. spusele lui Iaromir: *Durerea ta, or bucuria, gloria, / Nimic, nimic pe dînșii nu-i atinge*, v. 283—284). Și în două rînduri lasă să-i scape o exclamație de mirare *(Cum ... așa de iute!*, v. 490; *A, repezi sînteți!*, v. 590). Așadar Decebal

---

[6] Vezi Ovidia Babu, *Dacii în conștiința romanticilor noștri*, Schiță la o istorie a dacismului, București, 1979 și Elisabeta Munteanu, *Motive mitice în dramaturgia românească*, București, Minerva, 1982, p. 142 și urm.

știa dintotdeauna că soarta lui e hotărîtă, că va fi zdrobit, însă spera ca ceasul lui să nu fi fost atît de scurt.

Acesta este, dominînd întreaga dramă cu prezența lui, cu sumbra și ardenta lui măreție, însingurat în centrul ei, împresurat de soartă, mistuit de o *sacra insanaque furor*, acest rege de neuitat.

Nici el, nici celelalte personaje nu sînt abstracții proferind abstracții, ci ființe pline de viața pe care o dă poezia închipuirilor ei. Și nu sînt date dinainte, ci se constituie în fața noastră și în auzul nostru, din spusele lor, fiind ceea ce spun, identificîndu-se, prin forța patosului lor, cu logosul care îi întrupează scenic. De aceea marea lor retorică nu cade în retorică, idealitățile lor sînt una cu ei, cuvîntul lor nu e veșmînt, ci deplină prezență dramatică [7].

Dar în această piesă, cu o structură atît de riguroasă, în care toate elementele își corespund exact și se constituie, fără carențe și prisosuri, într-un întreg coerent, cu personajele ei compacte și deplin determinate în ele însele și în relație cu celelalte și cu întregul, în acest scurt act izvorît dintr-o artă dramaturgică fără cusur, se descoperă și o strictă coerență de adîncime, aceea a imaginației poetice. Opoziției fundamentale Dacia-Roma îi corespund, la un nivel de adîncime pe care analiza este datoare să-l scoată la lumină, perechi de opoziții care, independent de desfășurarea dramei și de enunțurile actanților, refac opoziția fundamentală. Într-adevăr, tot ce ține de Dacia este, în afara oricărui calcul scenic, asociat cu imagini ale mișcării, ale trecerii, ale agitației și ale violenței, cu focul, cu marea furtunoasă și cu fiarele violente și mari, iar tot ce ține de Roma, cu imagini ale fixității stelare, ale identității cu sine, ale răcelii, durității și imobilității statuare, ale eternității.

Textele sînt concludente și, convergind către aceeași idee, nuanțate, îmbogățind-o. În „Roma" se însumează tot ce în lume e statornic, durează neschimbat, durează veșnic :

— constanța proprietăților : *Nu e schimbare în aceste inimi : / Neron în leagăn e Neron pe tron. / Cum se anunță ei astfel și vin, / Dacă e bun e bun, de-i rău e rău, / Dar totdeauna nemodificabil.* (v. 336—341) ; *În astă nepăsare-etern aceeași / Cred a vedea că slava Romei stă* (vers, acesta din urmă, remarcabil, cu două cezuri care izolează, la sfîrșit, verbul însuși al stabilității : *Cred a vedea că slava Romei stă)*

— constanța în vicisitudini : *acei moșnegi senatori / [. . .] neschimbați prin rău și nici prin bine* (v. 374—376) ; *Și totuși lumea toată nu-l plătește* [nu-l egalează în valoare], *Pentru că nu-i în stare de-a-l schimba* (v. 358—359).

— constanța rezultatului : *Acesta-i semnul c-un roman o face : / Este eternitate-n fapta lor* (v. 243—244).

— constanța esenței, autonomă de orice determinare a ei : *Noi nu sîntem nici repezi, nici înceți, / Sîntem așa cum sîntem.*

O asemenea situare în lume se exprimă prin analogia cu două imagini, amîndouă de fixitate :

— imaginea statuilor (obiecte antropomorfe reci, imobile, sustrase devenirii) ; ea este atît de puternică în acest fond germinal și nedeliberat al imaginației poetice încît poetul recurge la ea pînă și pentru a reprezenta o Romă îndurerată : Niobe prefăcută în statuie și plîngîndu-și veșnic copiii omorîți de zei *Cînd Roma singură — o Niobe — / Plîngea copiii ei* (cf. în punctajul din *TA 10 : ea [*Dochia*] încremenește — o Niobe)* ; dar mai ales altfel : *Cum a intrat de rece, liniștit ! / Parcă e marmură, gîndești c[ă] o statuie, / Părăsind piedestalul, coborî* (v. 533—535) ; și chiar dincolo de limitele actului I, în *[Blestemul lui Decebal]*, Traian este reprezentat într-o postură inconfundabil statuară, printre flăcări, daci pierind, soldați romani : *mai nalt, în poziție nobilă, Traian* [8].

— imaginea stelei polare : *Ei* [corăbierii] *nu se-ndreaptă decît după steaua / Care pe cer etern stă la un loc. [. . .] Eternă-nsă pe cerul Omenimei / Pare a fi o singură . . . a Romei* (v. 124—128, cf. 150—153, p. 26) ; imaginea e atît de puternică în mintea personajului încît ea e implicată pînă și în obscurul pasaj (grevat de lecțiuni incerte) : *Și, dacă cerul soarta * o constelă * / Asupr-unui popor, nu-l turburăm* (v. 170—171).

Acestei permanențe, ilustrată de statuaritatea făpturii umane, de fixitatea stelei călăuzitoare, îi corespunde și i se opune, în cealaltă tabără a lumii, mobilitatea agitată și răzvrătită, tumultul, nebunia și turbarea. Prezența nebuniei ([leul Daciei] *a supt / Din sîngele lor crud . . . și-a-nebunit, A-nebunit de ură și turbare*, v. 442—444 ; Dochia despre daci : *Toți sînt nebuni de furie, o Doamne !)*, dar mai ales a turbării ca însumare într-un termen violent a mîniei, furiei, îndîrjirii, urii, răzbunării, răzvrătirii, nu poate fi întîmplătoare în acest text, unde

---

[7] Reprezentările de pînă acum ale dramei, întemeiate de altfel pe un text arbitrar constituit, sînt cu totul nesatisfăcătoare. *Decebal* își așteaptă încă ceasul, sărbătoarea întruchipării scenice căreia îi este destinat.

[8] Este imagina fundamentală din *[Odă către Napoleon]*, în care analiza Statuarității imperiale dă rezultate de o similitudine uimitoare. Prin raport la ea *Oda în metru antic*, atît de diferită, pare a se situa mai degrabă în universul dac.

un neam semeț moare, cu puterile încă întregi, de sabia unui străin *(inima d-oțel / A Daciei se zbate cu putere*, v. 23—24). În mod caracteristic turbarea e mai ales a lui Decebal *(A-nnebunit de ură și turbare*, v. 444; *I-ai turbat sufletul*, v. 527; *Lasă-l să turbeze*, v. 516; *nu le pasă cum / Turbez în al meu suflet*, v. 546—547), dar și a dacilor în întregul lor, prin imaginea mării *(cumplit turbează*, v. 158; *turbează / Din nou*, v. 146—147). Într-adevăr, în dramă lumea dacă este echivalată cu marea ca element mobil, furtunos, agresiv, răzvrătit către cer (v. 129—147 — oceanul — și v. 155—168 — marea —, două sonete mai vechi integrate aici abundă în asemenea imagini : *răcnind înalță brațele-i spumate ; -n bolta lumei bate/ Sălbaticul ; Cu-asalt el vrea s-o ia* [bolta cerului]; *Și mișcă lumea ei negru măreață ; Ducînd pieirea țari înmormîntează ; luptă ș-apoi piere)*. În altă parte imaginea îl include și pe Decebal, cu un plus de accent pe mobilitate *(Eu am fost puntul care-n marea lumei / Cea liniștită m-am mișcat — și marea,/ Marea întreagă s-a mișcat cu mine*, v. 51—53, versuri cărora, așa cum s-a spus deja mai sus, le corespund cele rostite de Celsus într-un alt context; cosmogonic : *Dar vai ! un sîmbure în acel caos, / Mișcîndu-se rebel, a nimicit / Eterna pace*, v. 474—476; e semnificativ, pentru destinul Daciei în dramă, că analogia rezidînd în *primus movens* se extinde prin integrarea analogică a Daciei în sfera durerii, istorică aici, cosmică acolo : *de-atunci durere, / Numai durere este-n astă lume*, v. 477.

Poate locul cel mai semnificativ pentru funcția mării *(sînta mare*, v. 12) în complexul de imagini subiacent actului este însăși surprinzătoarea lui încheiere, cu cuvintele Dochiei : *Eu simt în mine glasul, / Lumina, sufletul, durerea mării* (v. 595—596). Dar *marea* de aici apare cu o subtilă schimbare a registrului imaginar : dacă *sufletul* (cf. v. 165 : *Astfel e sufletu-n antica mare)* și *durerea mării* (din nou durerea) sînt încărcate de clocotul și pătimirea Daciei vechi, *glasul* nu mai este doar furtunos și răzvrătit, ci și puternic în sine ca glasul unei lumi, o lume care nu mai este acum, în puternica sugestie a acestor versuri, *negru măreață* (v. 159) sau cu *întunecata fire* (v. 164), ci, în pragul holocaustului final, reverberînd de o mare *lumină*.

O altă imagine recurentă este cea a focului, care e și el prezent în cosmogonia lui Celsus *(Ah ! el și-a dat foc sie însuși, crudul, / Și arderea-i eternă sîntem noi*, v. 483—484) dar e corelată în chip constant cu lumea neromană *(Cu minte-aprinsă de preoți bătrîni / Popoarele pornesc în contra Romei*, v. 59—60) și, mai specific, cu cea dacă — de la focul care înroșește și încinge metalul (v. 2, 8, 582, 519) pînă la cea mai explicită identificare a focului cu lumea dacă pornită să nimicească Roma *(Aprindeți codrii noștri și ardeți / Această rană a istoriei [. . .] Luați făclia și ardeți-i ochiul / Acestui crud titan*, v. 505—506, 509—510). Iar în *[Blestemul lui Decebal]*, deci într-un text care pare să iasă din limitele actului I, dar nu din acelea ale piesei, lui Traian în poză statuară îi corespunde un *Decebal — între flăcări luminoase* a căror lumină se răsfrînge pe zalele soldaților romani.

În sfîrșit, acestor arhetipuri elementare (marea, focul) li se asociază în piesă, prin referire la același obiect, imagini de fiare mari, regești și năpraznice, toate referitoare fie la Decebal, fie la daci : zimbrul *(O zimbru al Moldovei* [9], *capul crunt/ În noapte [a]-istoriei îl ridici cu fală/ Și-nfricoșat îl scuturi*, v. 29—31), taurul *(Lasă-l să turbeze / Pe acest taur [. . .] Să-l tot împungem c-un bold ars în foc, / Doar s-o scula, pentru a cade — mort*, v. 516—517, 519—520; de remarcat că imaginea taurului e asociată aici cu cea a focului); *Puneți pe Dunăre un jug de lemn, / Ca să mugească ca și taurii noștri / Acea bătrînă și-ndrăzneață mare / Ce curge între noi și-ntre romani*, v. 493—496; și de remarcat că imaginea e asociată aici cu cea a mării, calificată în chip caracteristic, coerent cu întreg sistemul de imagini, de *îndrăzneață)*, leul *(O ! nu știți voi ce înseamnează asta / Cînd leul și-a-nfipt gheara în titani !/Ah ! leul codrilor fără de fine, Ast rege mîndru ca a lui păduri*, v. 436—439, de citit pînă la 447).

Coerența rețelei de imagini de mai sus e confirmată de locurile unde contrastul dintre cele două lumi e formulat explicit în termenii acestor imagini :

impasibilitate — agitație vehementă : *Ce pe-alții îi turbeaz' — abia îi mișcă* (v. 311, Iaromir vorbind despre romani)

statuaritate — agitație vehementă : *gîndești c[ă] o statuie, / Părăsind piedestalul, coborî / În adunarea noastră furtunoasă* (v. 534—536, Dochia vorbind despre Longin; *furtunoasă* e folosit aici într-o accepțiune forte : agitată de nebunie, de turbare, cf. v. 512 : *Toți sînt nebuni de furie*, rostit tot de Dochia)

stea fixă — stea mobilă : *Tu ești o stea . . . dară te miști . . . nu stai* (v. 126, Iaromir vorbind despre Decebal).

E bine de observat că punerile în opoziție de mai sus sînt rostite de cele două personaje neromane care reprezintă deschiderea spre lumea romană : Iaromir și Dochia. Cînd

[9] Acest anacronism se explică prin asimilarea eminesciană între Decebal și Ștefan cel Mare *(Zimbrul sombru și regal* din *Epigonii*, v. 66) pentru care, înlăuntrul acestei piese, mai exista o dovadă : al doilea fragment de legătură între acte, în a doua lui parte, este foarte asemănător cu un text (din **2287, 24r**) reprodus aici la *FRGM-1* sub *[Ștefan cel Mare]*, 3.

Decebal vorbește despre stele, chiar călăuzitoare, tonul imaginii se schimbă radical : *Porniți de constelații sîngeroase / [. . .] Popoarele pornesc în contra Romei* (v. 58 și 60 ; cf. în *Memento mori : Constelații sîngeroase ale boltelor albastre / Zugrăvi-vor a lor cale spre imperiile voastre*, v. 952—953).

Acest sistem de opoziții :

Roma	*Dacia*
imobilitate	mobilitate
impasibilitate, statuaritate	„turbare”
stea fixă	stea mobilă
	mare
	foc
	fiare violente

nu este însă decît arareori pus în evidență de poet. În genere ele trec din planul lor (în care relațiile intră într-o paradigmă supratextuală) în cel, sintagmatic, al desfășurării dramatice chemate de o pulsiune asociativă care este însuși talentul poetic, cu rădăcini în zonele de profunzime ale sufletului imaginativ. Tot de adîncimea și subtilitatea lui țin și cele cîteva derogări de la opozițiile de mai sus. De fapt nu e vorba de derogări, ci de puncte în care „Dacia” tinde fie să-și asimileze „Roma”, să se identifice cu ea, fie să proiecteze asupra ei propriile sale determinări.

Astfel, cînd Decebal îi spune lui Iaromir (admirator al Romei) : *Nebun admirator* (v. 420) sau *Taci, admirarea ta e o turbare, / Nu sînt dator să cruț turbarea ta* (v. 382—383), el vrea să reducă la proprii săi termeni pe cineva care vrea să preia termenii Romei. Dar cel mai des e vorba de caracteristici imaginare romane preluate în lumea dacă, de transferuri de cod, ca sub puterea unei fascinații, sortite de altfel să apară incongruente, atît de solidă este armătura sistemei de imagini.

fixitatea stelară : *La soarta noastră / Popoare-ntregi privesc ca la o stea* (Decebal în v. 47—48), dar Iaromir știe mai bine : *Să coborîți vreți cerul / Spre a-l amesteca în visul vostru* (v.148—149), ca marea : *Astăzi o lume-n fundul ei visează/Și stele poartă pe oglinda-i* (v.156—157).

impasibilitatea și eternitatea : despre mare *(care capăt n-are*, v. 163), asimilată dacilor : *Ce-i pasă ce simțiri o să vă-nspire, Indiferentă . . . solitară . . mare !* (v. 166—167) ; despre dacii înșiși : *El n-a cedat decît voinței reci, / Nenduplecate, izbitoare, mari / Unui popor cu aspirări eterne* (v. 85—87), la care avem, în ecou, versul 538, rostit de Dochia despre romani : *Indiferenți, nenduplecați — și mari.*

identitatea inflexibilă cu sine : *A ! Ați aflat acum aceea / Ce trebuia să știți de mult . . . că eu / Sînt tot eu?* (v. 530—533, Decebal către Longin).

răceala și trăinicia pietrei : *Ah ! leul codrilor fără de fine, / Ăst rege [. . .] / Rece ca cremenea stîncilor lui* (v. 438—440, Decebal) ; *voi fi ca sclavul [. . .] / Ce piatră cară la zidirea mare / [. . .] căci piatra / Nemuritoare-i în zidire-eternă* (v. 105—108, dacul Boris vorbind despre rolul pe care și-l asumă în construirea măreției dace).

statuaritatea : *Cum a intrat de rece, liniștit / [. . .] Cînd mă privește c-ochii lui imobili / Parcă împietresc* (v. 533, 539—540, Dochia despre Longin).

Dar acesta din urmă este un loc extrem, în care, prin soarta Dochiei, ceva din Roma trece cu adevărat în lumea dacă.

Acesta este actul I al dramei *Decebal*, un act scurt, însă de o concentrare care îl amplifică, făcînd, aproape, ca cele cinci scene să poată fi gîndite ca tot atîtea acte canonice. El poate să fie reprezentat ca o operă autonomă. Prin rigoarea construcției, prin impresia că pe scenă se desfășoară o acțiune puternică și însuflețită — cînd de fapt nu se petrec decît schimburi de vorbe și ciocniri de voințe și de patimi între Decebal și 4 interlocutori succesivi, la care se adaugă două adresări, mai mult monologice, către întreaga Curte (la început și la sfîrșit), prin amploarea ideilor, prin poezia intensă, plină de formulări, de metafore, de imagini de neuitat, a acestor versuri albe care descind, cu mici deosebiri, din decasilabul iambic shakespearian, opera aceasta este totodată una dintre cele mai frumoase drame istorice ale limbii românești și singura în felul ei.

După acest act era de așteptat, în următoarele trei, o peripeție și un deznodămînt, respectiv o prezentare scenică selectivă și semnificativă a marii înfruntări dintre cele două lumi, a înfrîngerii, a căderii statului dac. Dar se pare că actul I arsese toate esențele și sleise, prin intensitatea lui, rezervele pentru o desfășurare, avantajoasă de altfel mai mult eposului decît dramei. Din această parte ipotetică n-au fost redactate decît două fragmente, amîndouă dintr-un posibil act penultim (IV).

Primul *[Blestemul lui Decebal]* are forma unui tablou hieratic și simbolic: spațiul scenic e cuprins de flăcări; deoparte, strălucind, înșeuați, în lumina lor, cîțiva legionari avînd în centru, dar mai sus decît ei, pe Traian într-o postură majestuoasă; chiar între flăcări, Decebal, rostind un blestem asupra Romei: urîndu-i, cu leonina sălbăticie care îl însuflețește în toată piesa, o lungă, seculară, decădere și o moarte pe măsura celei a Daciei sale.

Al doilea fragment este tînguirea funerară, bocetul Dochiei lîngă leșul lui Decebal, trimis în moarte, pare-se, chiar de ea, în așteptarea morții ei și-a tuturor, invocînd asupra pieirii lor eterna pace.

Sînt în cuvîntul acestei Dochii din fragment cîteva lucruri care o disting puțin de Dochia din actul I, fie pentru că în pasajele doar gîndite, dar rămase nescrise, Eminescu avea în vedere anumite dezvoltări, fie că, așa cum se întîmplă adesea, scriind un fragment izolat dintr-o structură încă doar vag conturată, el concepe personajul puțin altfel, înscriindu-l într-o structură oarecare diferită de cea deductibilă din textele redactate. Oricum această Dochie pare mult mai strîns și mai afectuos legată de Decebal decît cea din actul I și mult mai încrezătoare în invincibilitatea lui (*eu te gîndeam că ești de fier, / Gîndeam că moartea nu te poate-atinge*), în așa măsură încît s-ar putea crede că e alt personaj dacă în versurile finale ale fragmentului nu s-ar simți ceva din tonul vorbelor Dochiei de la sfîrșitul actului I, chiar pînă la concordanțe de amănunt. Într-adevăr Dochia, ale cărei vorbe încheie primul act cu imaginea mării ca putere cosmică, evocă aici aproape simetric un univers invadat de moartea deplină a oricărei năzuințe și a oricărui vis (chiar a zeului însuși), în cuprinsul căreia, sub cerul pustiu, în loc de glas se aude tăcere sau vaiet, în loc de lumină e întunericul stingerii, în loc de suflet viu și de durere vie, liniștea morții.

Cel puțin ca reminiscență formală a unei lungi tradiții din care dramaturgia eminesciană descindea, dar pentru care nu era făcută, *Decebal* a fost conceput ca o dramă în mai multe acte. Astfel că Eminescu, neștiind nici el cîte ar fi fost să fie, îi spune ultimului act, care e conceput ca final indiferent de cîte l-ar fi precedat, doar „actul din urmă", semn că pe celelalte intermediare nu le scrisese încă.

Însemnarea reprodusă aici ca *TA 12* dă succint ideea și planul actului. Sfîrșitul ei merită să fie discutat: „Ideea metempsicozei. Acelaș corp, acelaș suflet, reprezentant al aceloraşi idei ca bătrînul Decebal." Or: „actul din urmă" pune în scenă un singur personaj, care este și nu este Decebal într-o măsură care trebuie determinată atît în funcție de spusele de mai sus cît și în contextul actului însuși. Acțiunea actului se reduce la un lung monolog de 140 de versuri, neîntrerupt de nimeni, al personajului al cărui statut rămîne de determinat. Iar această acțiune se situează imediat după căderea Daciei, în momentul în care dacii, conform unei păreri întemeiate pe o veche greșeală de interpretare a ultimelor două basoreliefuri de pe Columna lui Traian, (CLIV—CLV)[10] și-ar fi dus familiile și avutul într-o direcție necunoscută, emigrînd într-un spațiu străin, nedeterminabil și himeric, care nu este decît întinderea abstractă a surghiunului însuși.

Conform punctajului din *TA 10* Eminescu pune acest exod sub călăuzirea Dochiei; „La căderea Daciei [Dochia] adună resturile poporului spre emigrare." Totuși, deși „Ei emigrează", „Dochia li rămîne în urmă — nu poate să se despartă de pămîntul ei, icoana lui Traian tot mai vie în mintea [ei]" (Dochia fascinată de măreția cvasidivină a Romei apare foarte viu în actul I). Iar Traian „apare, ca încremenește — o Niobe (conform poveștii), ceea ce vorbele Dochiei din v. 539—540 prevestesc: „Cum mă privește c-ochii lui imobili, / Parcă-mpietresc...". Toate acestea au rămas netratate dramaturgic de Eminescu, dar avem în schimb marea invenție din acest ultim act: lipsite de orice cîrmuire, de orice ocrotire, cetele dace, după ce Dacia *Plai cu plai se pierde* (*TA 10*) și regele cu ducii săi sînt morți, se îndepărtează, iar „cînd departe s-aud încă cîntările lor de jale" (*TA 10*) și Dochia rămîne soartei sale, în dîra acestor pribegi se ivește, urmîndu-i cu gîndul, o umbră: Decebal. Dar Decebal murise (chiar înlăuntrul piesei). De aici „Ideea metempsicozei. Același corp ...". Dar ce metempsihoză e aceea în care cineva mort de curînd (în *TA 10* „Decebal s-omoară") se reîntrupează în el însuși, întrebîndu-se dacă este sau nu el însuși? Mintea lui Eminescu (cel de la Berlin, preocupat de ideea metempsihozei — v. *FRGM*-1) a deviat aici de la temeiurile acestei credințe într-o direcție care face poezia acestui act mai ambiguă dar mai înaltă. Orice ar spune Eminescu însuși, și, într-un text ingenios și cuceritor, dar amăgitor, Călinescu, nu poate fi vorba aici de nici un fel de metempsihoză. E vorba doar de o prelungire imaginară a unei vieți de curînd retezate și subit îmbătrînite (evenimentele dintre moartea regelui și ipotetica emigrare dacă se petrec în decursul a cîteva luni, pe care, chiar într-un timp poetic imaginar, nu le putem lungi prea mult), care dăinuie, ca a

[10] Scena reprezintă, fără putință de îndoială (vezi H. Daicoviciu, *Osservazioni intorno alle colonna Traiana*, în „Dacia", III) evacuarea de către romani a populației din zona cetăților dacice, atît din motive de securitate cît și în vederea împroprietăririi veteranilor. Dar ea a fost interpretată de o parte din istoriografia mai veche (uneori tendențioasă) ca reprezentînd emigrarea populației dace peste hotare (e.g. C. Cibarius, *Die Reliefs der Trajanssäule*, Berlin, 1900).

nălucilor de morți neîngropați, ca să rostească ciudate și amare vorbe de heghemon înfrînt și nimicit. Decebal din actul întîi era cine fusese : un zimbru, un leu, un personaj imperial exaltat pînă la megalomanie de elocotul și sfîșierea care-l stăpînesc fără o clipă de tihnă sau de detașare. Acelei sălbatice măreții Eminescu îi opune în ultimul act un bătrîn pierdut, însingurat, fără soartă, care rostește pe o scenă aridă foarte stranii gînduri :

1. *Gîndul identității în timp a sinelui :* „Sînt eu ori nu mai sînt eu e-ntrebarea?" rostește reluînd o întrebare înrudită, formulată cîndva într-un alt spațiu poetic și cu altă neliniște, de un principe danez. Pentru ca apoi să desfășoare toate aporiile legate de permanența sinelui în fluxul schimbător al clipelor. *(Cum ne cunoaștem de aceiași? Cînd orișicare clipă / E-același nume pentru un alt om?*, v. 637, 639–640 ; *Ce face să nu te risipești / În propriile-ți fapte și gîndiri* v. 643–644). Glasul acesta se întreabă : este Decebal sau nu acest bătrîn albit, zbîrcit, sărac, necunoscut, pe jumătate mort, pe jumătate nebun, care se vede într-o oglindă de metal după ce (conform lui *TA 12)*, „Și-a aruncat coroana în abis" ? Și nu știe să-și răspundă. Iar toate acestea par o replică la unul din caracterele cele mai puternice ale „Romei" din actul I : identitatea cu sine, constanța esenței și a calităților.

2. *Gîndul răspunsabilității lui regale, față de poporul său pierdut : Ș-asupra cui are să cadă vina, / Durerea unui neam întreg? Asupra-mi*, v. 718–719. Și apoi zbuciumul unei disculpări chinuite, fără speranță : a fost, ca orice om, orbit, mințit, înșelat, exaltat, rob visului unei măriri deșarte întreținut în el de toată lumea lui. Dar știe că se minte, că degeaba va fi pămînt nesimțitor, pentru că durerea pe care o simte, încă viu (nălucă vie) pentru poporul său de fapt și-o asumă și e de nevindecat. Durerea pentru înfrîngere, pentru fiecare om pierdut, durerea pribegiei alor săi, a cărei suferință o vede în închipuire cu o acuitate și o amănunțime nu doar lirice, ci intens dramatice. Într-adevăr, Eminescu a inventat la noi drama care nu e în fapte și întîmplări, ci în ce omul gîndește și simte, prins cum este în durerea lumii, confruntat cu sine și cu alții într-o pierzanie care e-a tuturor. Drama cu teribili actanți dinlăuntrul și din adîncul condiției noastre.

3. *Gîndul eternității durerii și a deșertăciunii oricărei măriri*, care e doar „minciună", „un vis negru și strălucit", o „negațiune a vieței". Dar nu e vorba de un topos liric frecvent în poezia lui Eminescu, ci de o durere determinată, definitorie de personaj.

Cine citește actul întîi nu poate prevedea acest Decebal, cum nu-l poate prevedea nici cine, dintr-o prejudecată prea lesne dobîndită printr-o lectură exclusivă a poeziei lui Eminescu, nu are, cel puțin o vreme, încredere în geniul lui de dramaturg. Ajunge însă ca cineva să recitească actul întîi avîndu-l prezent în minte pe cel din urmă pentru a vedea ce Decebal am avut între noi neștiut, și cît de viu ca mare rege și ca mare umbră.

Luînd acum în considerare *Textele aferente* la această piesă și lăsînd detaliile de afiliere comentariului filologic respectiv, se poate constata că ele sînt de trei categorii : 1. conspecte de istorie veche sau planuri-rezumat și caracterizări succinte de personaje ipotetice, adică, în ansamblu, material pregătitor *(TA 10–12)* ; 2. redactări sau proiecte neintegrate de autor și neintegrabile în cele două acte redactate *(TA 8* și *9)* ; 3. redactări neintegrate de autor, dar reprezentînd dezvoltări sau redactări paralele ale unor segmente din actul I. Ele nu au suficiente similitudini textuale pentru a fi fost integrate acolo ca texte pregătitoare (și adesea nici nu știm dacă au fost redactate înaintea sau după textele paralele din piesă), dar analiza lor în adîncime, care se impune aici mai ales pentru *3–7*, dezvăluie, în structura lor de adîncime, similitudini remarcabile cu actul întîi, aducînd analizei confirmări stricte și numeroase noi ilustrări.

Într-adevăr, aceste texte par redactate ca fragmente de integrat mai tîrziu într-o construcție rămasă încă deschisă și laxă și, eliberat de constrîngerile dramaturgice ale unei redactări continue, poetul este mai la largul lui decît dramaturgul. Acest lucru și dă măsura valorii actului redactat, care preia și disciplinează libertățile de aici, fără însă să le altereze coerența imaginară și fără să le răcească mai mult decît cerea legea artei.

Concordanța cu actul I reclamă următoarea seriere (pentru *TA 1*, v. *Comentariul) :*

1. *Decebal–Curtea (TA 4–6).* Seria de trei texte poate fi interpretată ipotetic ca reprezentînd părți, fără legătură între ele, ale monologului rostit de Decebal în scena I, în prezența Curții, dar ignorîndu-i, dacă nu prezența, participarea.

2. *Decebal–Longin (TA 3),* care reprezintă o altă redactare, concepută cu alt interlocutor, a confruntării Decebal–Iaromir din scena II. De fapt scena trebuia, oricum, să opună Dacia Romei, iar Eminescu a considerat întîi că ea trebuie să aibă loc între el și un roman (unul de rangul lui Longin), dar apoi a realizat că economia dramei nu e compatibilă cu acest proiect, pe care totuși îl redactase. Preluînd elemente din el, la rescrierea ca dialog Decebal—

Iaromir (deci un partizan al Romei), lăsîndu-i întîlnirii dintre Decebal și Longin, în mod necesar mai scurtă, un alt rol, incompatibil cu largi dezvoltări discursive.

3. *Decebal—Celsus (TA 7)*. Că e vorba de Celsus se poate presupune atît prin simplă eliminare, cît și prin referirea la *vesnicul nimic* (v. 15) și la *arderea lumei* (v. 24), reluat în actul I, de Celsus, iar aici revenindu-i lui Decebal însuși.

4. *Decebal—Longin (TA 2)*, în mod limpede o redactare fragmentară și provizorie a scenei dintre cei doi așa cum se află redactată în act.

Simpla lectură a acestor fragmente dezvăluie atît diferențele cît și similitudinile, dar, cum diferențele din structura de suprafață tind să mascheze puternicele analogii din cea de adîncime, aceasta trebuie supusă analizei.

Într-adevăr, lectura analitică a textelor aferente dezvăluie două categorii de realități poetice, care amîndouă fac parte, în felul lor specific, din lumea actului I : un număr de idei și de teze omise acolo, pentru a nu încărca prea mult actul, dar prezente în redactările de aici și perfect compatibile cu cele din act. Imaginea Romei, pentru a începe cu ea, e cea din act, și Longin din *TA 3* (căruia îi corespunde în act Iaromir din scena II și nu Longin din scena V) spune lucruri care, în esență, sînt cele de acolo : că e nevoie, pentru a evita haosul, de un principiu de stabilitate : *Trebui să fie un punct stabil în lume*, numai că, rostită aici de un roman, ideea se cerea îndreptățită : *De nu vrei ca popor peste popor / Să se împingă-n vecinic crud războí* (*3*, v. 76) ; Roma își trage legitimarea de arbitru absolut al istoriei universale dintr-o singură sorginte : puterea ei (*Dreptatea noastră e puterea noastră, / Cu ea deodată vom pieri și noi*, *3*, v. 44—45) ; o putere care e o stare de fapt și care îi face pe romani ca ceea ce alții doar visează (3, v. 50) ci să aibă, să primească fără să ceară (v. 61), să decidă drept *fără să știe / De ce* (v. 70—71), să fie învingători fără a fi fost niște postulanți ai dominației (v. 74) : n-au timp să vrea și să dorească pentru că fapta lor este mai iute decît orice vis și se instituie ca dreptate (v. 44), ca adevăr (v. 72) prin însăși lucrarea ei în lume. Căderea Romei va fi un dezastru istoric. Dar toate acestea Longin de aici, din *TA 3*, le rostește cu un fel de înțeleaptă compasiune față de lumea neromană, ca a unui bătrîn față de niște tineri aprinși de patimi și de vise : *Voi sînteți tineri chiar la bătrînețe, / Iar noi în lume ne năștem bătrîni* (v. 46—47) ; *Ah, neputința cea copilărească / Din voi vorbește, tinere popoare* (v. 51—52), asociind acestei condiții haruri ale tinereții (*Sînteți poeți ca grecii*, v. 62), dar deplîngîndu-le neputința (*Voi cereți vieței ce nu poate da / De-aceea desperări la neinplinire*, v. 59—60 ; *Și-aveți atîtea lacrimi voi în suflet, / În inimă comoară de dureri*, v. 57—58) ca și cînd, dinlăuntrul lumii sale, în care năzuința, fiind putere pură, se convertește instantaneu în posesiune și dominație, ar auzi în istorie lunga tînguire a atîtor gînduri, a atîtor vise ardente refuzate de soartă. Așadar Longin, spunînd sau implicînd ceea ce spune în act Iaromir, adaugă un gînd și un patos pe care Iaromir nu le putea avea, nefiind roman, iar Longin din act nu le putea rosti pentru că ar fi prejudiciat bine calculata construcție a piesei.

Lucrul e adevărat și despre antagonul lui Longin din *TA 3*, Decebal, care spune aici lucruri perfect integrabile acolo, nu însă fără prețul unei lungiri nemăsurate a scenei II, și așa prea lungă. Este evident că, dacă Eminescu ar fi avut doar rațiuni poetice, nu și dramaturgice, ar fi procedat altfel, nesacrificînd texte de o rară frumusețe și elevație. Căci Decebal spune un lucru important și neașteptat : nu tăgăduiește că în romani ar fi ceva divin (așa cum susțin, în act, Iaromir și Dochia), ci dezvoltă o teză subtilă : că romanii sînt un amestec de însușiri umane și divine care, în loc să-i facă să fie și una și alta, îi face să nu fie nici una nici alta (*Vai vouă, ce nici oameni nu sînteți, / Nici zei — ci-amestecul de rele / Din amîndouă aceste ființe*, v. 18—20 ; *Voi oameni nu sînteți, nu sînteți. / Ce sînteți dar? Nici una nu, nici alta*, v. 40—41). Și face asta cu un țel precis, acela de a contesta Romei un drept la stăpînirea lumii pe care numai zeii l-ar putea avea, poate nici ei (*Doriți ce zeii doresc, neavînd puterea, / Voiți să domniți lumea ca și ei / Făr-a avea dreptatea lor*, v. 24—26 ; *cu ce drept / Vă încărcați cu soartea lumii-ntregi?*, v. 12—13 ; *Cum v-arogați dar dreptul de-a supune*, v. 42) și, în alt fragment, visează la ceva al cărui nume nu apare nici în act, nici în aceste texte născute odată cu el : libertatea (*Da, da . . . imperiul . . . / El cade ș-universu-i liber — liber !*, *2*, v. 6), rostind aici, dezvoltat, blestemul său din primul fragment dintre cele două acte redactate (*pe cît v-ați suit veți și cădea*, *3*, v. 3 ; *Vai vouă cînd la ziua-vă din urmă / Veți întreba de ce-atît vă suirăți / Și nu-ți găsi un alt răspuns decît : / Spre a cădea cu-atîta mai adînc*, v. 14—17 ; cf. în *Memento mori : Cît de naltă vi-i mărirea tot așa de-adînc' căderea*, v. 934). Iar agentul istoric al acestei uriașe răsturnări e însăși Dacia, ale cărei steaguri se dovedesc a fi acele constelații sub care neamurile *pornesc în contra Romei* (v. 60 din act) : *Constelații sîngeroase* (v. 58 din act) : *zmeii Daciei, / Ca constelații sîngeros-profetici, / Au strălucit în fața Romei vechi, / O lume-a tremurat / [. . .] Naintea mîndrei fulgerări a lor* (*1*, v. 1—3 și 5).

Dar, cum rezultă din actul I, Decebal nu este doar un răzvrătit istoric stîrnind popoarele lumii împotriva Romei, ci un personaj cu vocație imperială, un rival de rang egal. Doar că în act arta lui Eminescu ține în frîu excesele latente în viforosul rege dac. Aici, în schimb, (în *TA 4—7)*, în textele ieșite din aceeași inspirație, dar prea năvalnică pentru a încăpea într-o structură bine măsurată, Decebal se dezvăluie, fără constrîngeri, ca un mare visător al puterii, o întrupare a nemăsurii croită pe măsura unui Alexandru, unui Tamerlan. Și astfel, purtat de un avînt atît de imperios, de o foame atît de vorace încît pare o osîndă și o neagră durere, își acordă sieși ceea ce Romei îi refuza *(Din fundul codrilor adînci ai Daciei / Roteam pe Univers ochii-mi flămînzi / Și-l înghițeam*, *5*, v. 3—5 adăugînd că ar vrea să ajungă *naintea Romei vechi* (v. 12) precedat de munții, de stîncile, de pădurile Daciei. *(O codri, codri, [...] / Munți mari de piatră [. . .] / stînci albe [. . .] / Mergeți naintea mea . . . a regelui*, v. 6—9). Această stare de spirit este văzută în adîncul ei, iar cutremurătorul delir imperial de care sînt pline aceste nici 60 de versuri din *TA 4—7*, analizat, apare a avea o organizare interioară foarte coerentă înlăuntrul ei și perfect compatibilă cu enunțuri din actul I, a căror explicitare hiperbolică este. Decebal e pradă unei obsesii care e însăși viața sa *(visul / Ce-mi îmblă-n cap mereu de cînd trăiesc*, *4*, v. 9—10), atît de intensă încît regăsim aici *turbarea* din actul I și, foarte puternic formulată, *insațiabilitatea* ca formă a supliciului etern *(dac-aș ține-n mînă toată lumea, Toată lumea nu mi-ar ajunge . . . Și să simți,/ Să știi mai dinainte că etern,/ Etern avea să ție-astă dorință . . .*, *7*, v. 17—21; *Caut ceva să semene departe / Măcar cu-acea turbare ce consumă/ Sufletul meu)*. Și, ca o culminație, apare imaginea *focului* cosmic și lăuntric ca element daimonic, năprasnic și devorator (vorbind despre sine, la persoana II, și despre lume: *Chiar atunci cînd vei vedea-o aprinsă / Totuși arderea ei nu va întrege focul cel crud din sufletul tău propriu*, *7*, v. 23—25; *Este nestins . . . vai mie ! E etern !*, v. 11). Iar focul este *crud* ca răspuns la întrebarea lui Celsus (dacă Celsus este) pe care o implică *7*, v. 1: *Mă-ntrebi de ce sînt crud . . .* Avem astfel o imagine binară a supliciului etern: *insațiabilitatea* (un chin de tip tantalic) și ca o consecință a caracterului ei nontranzitiv, *autodevorarea*, mistuirea de sine și în sine, aceea care are formularea cea mai pertinentă (și mai memorabilă) în *Odă: Jalnic ard de viu chinuit ca Nessus* (v. 9); *De-al meu propriu vis mistuit mă vaiet / Pe-al meu propriu rug mă topesc în flăcări* (v. 13—14). Dar focul are și alt chip, acela de putere nimicitoare de lume, și imaginea lui reapare în chip necesar acolo unde Decebal își înfățișează visul în toată teribila lui organizare interioară și anume în focul imaginar în care va arde Roma *(În Roma-n foc voi răzbuna pămîntul*, *4*, v. 6, cf. *lumea, chiar atunci cînd vei vede-o aprinsă*, *7*, 23). Acest vis are deci în centru Roma în flăcări, iar Decebal, pentru *a fixa soarta lumei clătinate* (*4*, v. 2), va *trece peste mări* (v. 3) în fruntea popoarelor cu stindardele amestecate (v. 5)), *Apusului i-impun o pace-eternă* (v. 4), *Atunci mă voi întoarce-n răsărit / Voi scormoli în Asia antică / Imperiul și împărații* (v. 7—9) *Același lanț / Unind un pol cu altul strînge lumea* (*4*, v. 11—12): Pare exorbitant, dar cînd regele dac, vorbind despre focul nestins care îl devoră, spune (în *7*, v. 10—12: *De-aceea mîn popor contra popor, / De-aceea zdrobesc cu țară de țară / Și secol sfarm de secol*, înțelegem că sufletul lui Decebal năzuiește, dincolo de reveria imperiului mondial, spre *veșnicia frămîntării oceanice*, ca în actul I, v. 130—133, 155, 158—161. Dar toate acestea vin nu doar dintr-un suflet sălbatic și nemăsurat, ci dintr-o determinare istorică, astfel că acest *rex furiosus* plăsmuit din versuri de bronz apare, dacă citim lucrurile pînă la capătul sensului lor, ca un om rănit, în plină putere, de o ofensă a istoriei și visînd vise tot atît de nebunești ca gravitatea ultragiului: *Cînd înjosit ești [. . .] Viața ta ca însăși e o rană. / Ce dulce e să fii stăpînul lumei [. . .] / Să speli în sînge tot ultragiul tău !* (*6*, v. 1, 3—4, 6).

Un efort de interpretare s-ar putea face și pentru *8*, v. 3—4 *(O singură privire-a mea te-ar omorî, / Dar n-a-nvățat să se coboare-atît de jos)*, versuri localizabile, prin ipoteză, într-o scenă nescrisă dintre cele două acte, scenă în care Decebal ar vorbi astfel unui Boris dovedit de trădare. Dar e prea puțin și prea șubred pentru a putea întrevedea o reconstituire a planului părții neredactate. E însă important să constatăm, pornind de la însăși această puținătate, că textele aferente în versuri (ca de altfel și cea mai mare parte din rest) *sînt aferente la actul I al dramei*, că asupra acestuia a stăruit Eminescu, ca asupra unei drame autonome, chiar atunci cînd redacta în afara unei structuri definitive. Iar aceste versuri, frumoase și puternice în sine și aducîndu-i actului I un adaus de tensiune și de amploare, ar trebui cumva păstrate în cadrul spectacolului scenic căruia îi sînt destinate de limpedea voință a lui Eminescu nu numai de a scrie teatru, ci de a-l scrie pentru scenă, în spațiul acela miraculos pe care atît de mult l-a iubit. Soluții se pot găsi, dar ele trebuie să meargă în direcția menținerii diferenței dintre textele aferente și redactarea finală. Iar această diferență s-ar putea realiza făcînd ca textele aferente să se audă rostite de glasurile (imprimate) ale lui Decebal și Longin, fără ca Decebal și Longin de pe scenă să vorbească și în timp ce ei rămîn într-o postură imobilă. Fiecare text, inserat la locul prescris lui, ar suna ca o prelungire, ca un ecou care se îmbogățește din sine însuși, rostit în altă tonalitate și auzindu-se de undeva de mai departe sau din

mai adînc ca o dubletă doar posibilă a ce se spusese pe scenă. Apoi ansamblul scenic s-ar însufleți din nou și acțiunea s-ar relua din punctul unde fusese întreruptă. Lungindu-se în felul acesta scenele III și V, piesa ar beneficia chiar de un spor de echilibru al părților, echilibru amenințat de lungimea puțin disproporționată a scenei II. Apoi, bine înțeles, *actul din urmă*, ca al doilea element al unui diptic, cu un același și totuși alt Decebal, bătrîn, cu glasul mai stins, o umbră pierdută dînd din pierzania sa o și mai mare putere prezenței din actul I a celuilalt, a leului, a zimbrului regal : regele cel mai viforos al scenei românești.

TA 10, amestec de conspect istoriografic cronologizat și de rezumate-proiect destinate piesei, reclamă o tratare specială, măcar pentru a semnala o problemă. Cadrul istoric larg în care se situează acțiunea actului I, acela consemnat de Eminescu aici (de la *Trecut vechi — zilele regelui Boribistas — pînă la Plai cu plai se pierde. Se-nvenină cei mari. Decebal s-omoară)*, derivă în ultimă analiză din *Istoria romană* a istoricului grec Dio Cassius (și anume LXVII, 6—10 și LXVIII, 6 — 14), dar rapidul rezumat al poetului conține și elemente care nu figurează la Dio Cassius și care trimit pînă la urmă la o sursă intermediară. Trebuie să fie vorba de un text istoriografic german, cum rezultă din segmentele *8 Legionen der Donauprovinze, Von der Donaulegionen werden, Völkerströmmung, Befehlshaber der römischen Ocupationstruppen.* După anumite semne s-ar fi părut că sursa este Johannes Dierauer, *Beiträge zu einer kritischen Geschichte Trajans*, Leipzig, 1868, p. 67 și urm. și, într-adevăr, pînă la un punct se constată numeroase concordanțe, în suita narațiunii, în datarea evenimentelor, în forma numelor proprii *(Tertius Julianus* — imposibil, pentru că Tertius nu poate fi decît cognomen — în loc de *Tettius Julianus*, cum ar fi fost corect). Totuși neconcordanța datei triumfului dacic al lui Domitian (90 la Eminescu, 91 la Dierauer), precum și diferențe notabile în lista legiunilor, trimit în altă parte, poate la una din sursele principale ale lui Dierauer, și anume la Robert Roesler, *Das vorrömische Dacien*, carte pe care n-am avut-o la dispoziție, dar despre care știm sigur că, la p. 341, datează triumful lui Domitian în anul 90, cum apare la Eminescu (vezi Dierauer, *op. cit.*, p. 69, n. 1). În felul acesta concordanțele dintre conspectul lui Eminescu și Dierauer s-ar explica numai prin folosirea lui Dio Cassius ca sursă comună.

PACEA PĂMÎNTULUI VINE S-O CEARĂ

Acest mare dialog dramatic, pînă nu de mult nedescifrat, a rămas puțin enigmatic, pentru că, dacă dintre cei doi interlocutori, unul este în chip limpede împăratul Romei, Traian, celălalt a fost interpretat de noi în chip eronat ca fiind un bătrîn dac, poate *Duras-Diurpaneu, fost rege — acum orb — capul preoților daci (Decebal, TA 10)*. Dar nu este așa, și o analiză mai adîncită a piesei dovedește că e vorba de unul dintre personajele din *Decebal*, Celsus, sau cum i se spune acolo de două ori, *Pater Celsus*, calificat inițial drept *Un preot bătrîn*. Dacă acolo însă nu se deslușea bine ce fel anume de preot este, din *Pacea pămîntului* ... rezultă clar, după toate semnele, că e vorba de un preot paleocreștin care fugise sau se exilase la curtea Daciei. El se înfățișează acum, cu cîteva clipe înainte de dezlănțuirea atacului dac, înaintea împăratului, în tabăra romană, asumîndu-și, în numele său propriu, și nu ca delegat al dacilor, o misiune istorică. Discursul său e dintre cele mai originale și ocupă un loc singular în opera eminesciană.

Din meandrele vorbirilor sale, nu lipsite de reveniri și insistențe, nici de pasaje obscure, se degajă totuși o gîndire coerentă. El se consideră un inspirat, un profet *(Sînt profet, Cezare ...*, **169r**)[11], un cunoscător al legilor eterne ale istoriei *(acele legi după cari popoarăle se nasc, se-nalță, mor*, **169v**) și vine să trateze cu împăratul asupra soartei lumii, într-un moment decisiv al ei *(Sîntem în mijlocul vîntului istoriei, imperator ...*, **173r**). Mai exact, vine să obțină de la împărat pacea lumii *(— Ce vrei bătrîne? — Pacea pămîntului ...*, **168r**; *Eu voi pacea lumei*, **170v**; *Eu pace eternă cer*, **174r**) și, ca un prim pas, strict necesar, pacea Daciei *(Cezare ... nu le bate cu dacii*, **169r**; *lasă-l în pace [pe acest rival]*, **172r**; *Dă pace dacilor ... C-orice preț*, **170v**; — *[Ce să-ți dau? — Pacea ...*, **164r**). Iar argumentele sale pleacă de la starea lumii din acel moment și conduc la un plan ingenios și surprinzător : Lumea, spune el, e împărțită tot mai mult între o parte veche și una nouă *(De o parte Roma, de alta barbarii*, **173r**; *noi, bătrîni, stăm în fața a sute de popoare tinere*, **174r**), iar cea nouă, aceste sute de popoare tinere care reprezintă, liber, *fondul lumei (Lumea-i în mîna voastră, fondul lumei nu*. **169v**) roiesc în preajma Romei, pline de dorințe obscure *(În fiecare este această trufie de nesfîrșite dorinți [...] dorinți întunecoasă*, **170r**) pe care Roma, ca *icoană a măririi*, le-a făcut să se concentreze și să

---

[11] Textul fiind, din cauza amestecului de proză și versuri, nenumerotat, trimiterile se fac la pagina manuscrisului.

ia forma dominației lumii *(Voi ați zugrăvit în istorie o icoană popoarălor. Voi ați voit pămîntul — ș-acum toți îl vor[...] Ați trezit demonul lumei [...] l-ați învățat ce să voiască: Universul,* **170r**) și cum Roma e acum bătrînă, iar romanii sînt *sătui de lume (au avut-o toată ș-au văzut că nu plătește nimic,* **171v**), decăzuți, vor fi înfrînți de setea oarbă de viață din aceste neamuri și atunci se va repeta același joc vechi de glorie și cădere, de viață și de moarte (**171r**), ciclul zadarnic și plin de suferinți ai istoriei *(Atunci ne-am reîntors de unde am plecat,* **173 r**). Lanțul ciclurilor nu poate fi rupt decît atunci cînd popoarele vor învăța ceva cu totul nou : o religie nouă, creștinismul. Dar nici acela nu e încă de-ajuns, pentru că înțelesul lui *nu va pătrunde cartea [istoriei] decît cu-ncetul* (**172v**) și, preluat în pripă, popoarele noi *vor îmbrăca egoismul lor tînăr [doar] în formele credinței și vor crea un păgînism mai rău și mai egoist decît cel [de] pînă azi* (**173r**). Într-adevăr *Nu e încă vremea ca această învățătură să se strecoare prin sufletul lor, căci nu va răsuna în el decît sunetul gol* (**172v**). Este așadar nevoie de un lung *răgaz istoric*, și pe acesta nu-l poate asigura decît prezența în istorie a Daciei. Cu un rol dublu :

1. de a exista ca antagon al Romei, necesar pentru a o menține încă în vigoare *(Dacă Roma va fi slabă în acest moment, cînd se decide soarta unei nouă credințe, atunci credința e pierdută,* **172v**), un antagon pe care Celsus îl numește un *rival (Un rival numai aveți — nu-l striviți, pentru Dumnezeu,* **169r** ; *Un singur lucru v-ar putea ținea — pînă ce deasupra acestei putrejuni va [...] răsări [...] o nouă credință peste zeii asfințiți — un rival,* **172r** ; *Păstrează un rival Romei ca să-i păstrezi puterea pînă ce din ura sădită în inima acestui pămînt va răsări un arbore care va umbri cu pace tot universul,* **174r**) și asimilează rolul Daciei cu acela de odinioară al Cartaginei *(Cu pierderea acelui rival s-a născut discordiile Romei,* **172r**).

Și 2. de a fi meterezul de care să se izbească năvala popoarelor *(Un mur e acest popor contra Asiei întregi, contra ginților ei cari se mișcă asemeni nisipului zburător al pustielor. Cu căderea lui va începe curgerea popoarelor. La zgomotul căderii se va mișca pămîntul,* **169rv**).

Iată de ce anume cere Celsus atît de stăruitor ca Dacia să fie cruțată. Poate și cu presupoziția că Dacia ar mai putea avea și un al treilea rol, acela de loc de bună instituire a noii credințe (cf. titlul unui proiect juvenil : *Crucea-n Dacia* sau *Joc și Crist, FRGM-1, B, I, 1*).

După cît se vede, demonstrația lui Celsus se situează într-un plan himeric dar e pe deplin coerentă. Lucrurile devin mai obscure doar cînd cineva încearcă să vadă în ce constă această nouă credință și de ce este ea o cale de ieșire din fatalele cicluri ale istoriei de pînă atunci. Pater Celsus face o curioasă sinteză între doctrina răului universal, ascuns în miezul tuturor lucrurilor *(E un colț în fiecare sămînță [...] : Răul,* **168r**), un rău care conferă mărire celor răi *(cei răi sînt mari,* **168r** ; *ce slab e un ascet, ce tari tiranii,* **169r**) și doctrina creștină a neîmpotrivirii la rău, singura menită să aducă pace lumii *(Nu poți da pace dac-asculți glasul răzbunării, nu pace de răspunzi provocărei, numai omorînd în tine acest sîmbure al răului, [...] numai cedînd poți da pace acestei lumi,* **169r**). Sinteză care este totuși doar un amestec imperfect, preponderent necreștin. Deși creștinismul este definit drept o *religie a tăcerei și a suferinței, a iubirei și a milei* (**172v**), accentul cade nu pe refuzul violenței și al măririi lumești, ci pe refuzul lumii însăși. Astfel că Hristos *a fost sătul, sătul de privirea acestei vieți omenești, etern aceeași, etern nefericită. E un păcat această viață, și el a vrut să-l stingă* (**171r**), fiind deci mai mult Buddha decît Crist. Iar scopurile lui Celsus se bifurcă : pe de o parte vrea ca împăratul Romei să nu uzeze față de daci de violență, *more christiano*, pe de alta vrea, ca să-l înduplece să aducă pace lumii, să-l convingă *cumcă toate / În astă lume sînt un vis deșert / Și cumcă singura realita[te]-aci / E moartea* **170v**) ; *de ce nu vrei să retezi / În tine rădăcina astei viețe? Dă pace dacilor (ibid.*). În fond, Pater Celsus (al cărui nume înseamnă „înalt, de sus") vrea ceva mai mult decît o ieșire din fatalitățile istoriei prin adoptarea unei religii superioare, vrea însăși ieșirea din istorie, din lumea răului și a durerii de a fi, *căci binele e moartea* (**169r**). Și atunci toată strategia lui istorică : o Romă încă puternică o vreme datorită existenței tonice a unui rival (dacii) cruțat din motive de nonviolență creștină, de îndurare, pentru a asigura răgazul necesar ca să apară *o auroră nouă, un cer nou, o nouă credință* (**172r**), ca să răsară *un arbore care va umbri cu pace tot universul* (**174r**), toată această mare politică universală, în fruntea căreia s-a aflat *această istorie lungă a Romei* (**174r**), toată experiența *acestor semne de luptă, de anxietate de durere n-au avut nici o valoare,* vor fi fost cu totul zadarnice. Zadarnice în sensul că istoria rămîne pe veci înscrisă în lumea răului ; iar, dacă biruie noua credință, ea va izbăvi lumea nu scoțînd-o într-un alt orizont, al unui bine în fond (dată natura existenței) imposibil, ci opunîndu-i răului singurul bine : refuzul de a fi, nimicul, moartea : *Moartea pămîntului, pace eternă* (**174r**).

Împăratul este mai mărginit în vederi, însă mai coerent. El admite tot ce spune Celsus despre răul din lume, din viață, din istorie *(O știu și o prea știu,* **170v** ; *eu o știu aceasta,* **174r**),

dar trage alte concluzii. Împăratul Romei de aici (o entitate generică pe care ar fi nepotrivit să o numim Traian) și care seamănă perfect cu romanul tip zugrăvit, în *Decebal*, de Iaromir.

1. nu crede în capacitatea minții omenești de a descoperi ceva de dincolo de vizibil *(dac-aș ști cumcă prin cugetare / Aș putea ajunge să cunosc ce e, / Dar nu . . . [. . .] eu nu cred decît cîte văd*, **176r**),

2. nu crede în capacitatea omenirii de a se mîntui printr-o nouă credință *(Crezi tu că vodată astă cruce / Va putea să pătrundă-n inimă? [. . .] Vorba vor primi-o / Spiritul ba . . . Nu poate-un rîu / Să-și schimbe cursul său înspre izvor*, **175r**) și vede în creștini doar niște răzvrătiți fățarnici *(Nu vezi că de-astăzi încă ei se-nfășur / În aste haini spre-a cere statul? / Azi Catilina poartă-această mască, ibid.)*.

3. nu crede în capacitatea individului ca atare de a schimba cursul lumii : el este supus unei voințe istorice supraindividuale; astfel că Cezarul nu știe dacă nu cumva este *instrumentul orb, umbra — supusul unei voinți. Daca Cezarul cugetă sau timpul* (**168r**) ; în fața ridicării amenințătoare de popoare noi spune *Ce pot să fac? Pămîntul se gîndește* (**170r**) ; astfel că Celsus îl acuză vehement de fatalism *(Acesta-i fatalismul tău*, **171r** ; *te crezi orb, dat în mîna fatalității*, **174r**).

El își asumă însă rolul prescris, iar în marginile acestuia *Sînt eu stăpîn pe mine. Eu sînt spada / Romei . . . și nu pot s-o văd / Nu doar căzută, dar nici ultragiată* [. . .] *Pe cît ea este trebui s-o sutiu* (**171r**) ; de vreme ce lumea istorică vrea să trăiască, ea trebuie să poată trăi în ordine : *Trebuie vargă* (inițial : *Trebuie un sceptru) — Și aceea-s eu ;* iar cînd folosește cuvîntul *pace*, în gîndul lui el are cu totul alt înțeles decît la Celsus : e sinonim cu netulburarea unei ordini date, impusă de Roma ca un principiu de dreptate, ca arbitru autoritar al lumii *(numai să stea în pace. / De n-o voiește, o voi învăța*, **164r**), astfel că *De-aceea persecut eu pe creștini / [. . .] Poporul îl sumuță contra păcei / Și contra ordinei*, **175r**).

Acesta fiind rolul său ca agent istoric, atitudinea lui ca individ este cea recunoscută în *Decebal* ca fiind definitorie pentru *homo Romanus :* impasibilitatea în fața evenimentelor *(Eu stau pe loc — de cad, ce-mi pasă, / Au mai căzut și alții, voi cădea și eu*, **170r** ; *Apoi întîmple-se ce s-o-ntîmpla, nu-mi pasă*, **171r**), indiferența față de opinie *(Nu dau nimic pe numele ce mi-l va da istoria*, **170v** ; iar cînd Celsus îi spune *Ești un om comun, împărate* el răspunde *Fie.*

Cu toate acestea, în două rînduri, Cezarul se arată sensibil la ceva din spusele bătrînului sacerdot, la încercarea acestuia de a obține pacea pentru daci. Firește, în marginile înțelegerii și rolului său și cu condiția, tipic romană, a păstrării identității cu sine *(Dar nu vei zice cumcă[-o] inimă / Imperială a fost surdă l-a ta voce. / Voi face tot — dar rămînînd / Tot eu*, **176r** : *În astă oră ce-ai numit-o mare / Îți dau cuvîntul meu [de] împerator : / Unde dreptatea n-a fi necesară / Va domni mila și-ndurarea mea [Unde va [fi] neapărată — nu*, **164r**).

Sfîrșitul piesei, alterat pînă la un punct de stricarea hîrtiei pe care a fost scris, devine brusc lizibil după lacună, pentru a lua forma unei răsturnări spectaculoase : — *Ce să-i dau? — Pacea . . . . . Ah, e prea tîrziu !*, **164r**. Era prea tîrziu pentru că năprasnicul Decebal din *Decebal*, care își *va fi sculat armia sa (ibid.)*, pornise împotriva Romei, măturînd în cale-i toate cuvintele rostite cu atîta patimă de Celsus, cel care *Pacea pămîntului vine s-o ceară.*

Cît despre textele aferente, a căror afiliere a fost determinată, cît se putea, la locul cuvenit (și, care, pe alocuri, alunecă spre cuvîntări rostite, prezumtiv, de un dac), înlăuntrul lor se grupează, ca două clase distincte, semnificative, pe de o parte, *TA 4*, pe de alta, *TA 5—11*, în prima clasă *TA 4* poate fi interpretată ca reprezentînd un monolog, în *a parte*, al lui Celsus, mai mult gîndit decît rostit de el în timpul convorbirii sale cu împăratul; e adevărat că *TA 4* este, în mare, corespondentul versificat al pasajului **169v—170r** din *Pacea pămîntului* . . . dar, prin amploare și prin faptul că e adresat, ca o imprecație, Romei și nu, ca un pasaj argumentativ, împăratului, el se dovedește izvorît dintr-o altă intenție, inițială, căreia poetul nu i-a dat curs în cadrul redactării finale a *Păcii pămîntului* . . . (dacă ar fi trecut la versificarea integrală a piesei, ar fi versificat atît cît prescria pasajul redactat în proză, n-ar fi preluat ca atare *TA 4*). A doua clasă e alcătuită în mod neîndoielnic dintr-o serie de monologuri imperiale care, și ele, ar putea fi cuprinse în aria piesei ca niște rostiri *a parte*, procedîndu-se și în acest caz, la reprezentație, cum s-a sugerat că s-ar putea proceda cu cîteva dintre textele aferente la *Decebal :* prin așezarea lor în alt plan scenic, ca fiind rostite de aceleași glasuri, dar nu de actorii prezenți pe scenă. Într-adevăr, deși prisositoare față de dialogul dramatic propriu-zis, ele întregesc și adîncesc personajele, dîndu-le o reverberație pe care altfel n-ar avea-o atît de deplin. Pentru că, la analiză, ele se dovedesc compatibile cu personajele care se construiesc pe sine în cadrul *Păcii pămîntului* . . .

Dar mai întîi *TA 3*, v. 4—10, care, prin adresarea directă, face corp comun, deși e răzlețit, cu discursurile adresate de Celsus împăratului însuși. Fragmentul aduce o întregire la ideologia de tip creștin a lui Celsus : suferințele și pustiirile pe care le aduce imperiul roman

sînt *Tragedie — tragedie!* (v. 9) pentru că *cei învinşi au nu sînt fraţii tăi?* (v. 10); astfel că Celsus vede *la isonul / Paşilor tăi tresărind universul* (v. 5—6), dar această măreţie nu-i pare vrednică de admirat (v. 9). Şi tocmai contrastul dintre *TA 3*, v. 4—10, ne determină să socotim că *TA 4* este mai degrabă monologic-meditativ decît un fragment de discurs adresat Cezarului. *TA 4* îl defineşte mai adînc pe Celsus şi credinţele lui, ilustrînd mai puţin nevoia lui de argumentaţie în cadrul unui dialog demonstrativ.

Ce este nou în *TA 4* faţă de pasajul corespunzător din *Pacea pămîntului* (**169v—170r**) este, desigur, adîncirea imaginii Romei ca model istoric negativ, ca ispită a popoarelor către o frumuseţe şi o măreţie care ţin esenţial de răul şi de suferinţa din lume *(oraş de demoni / Ce-ai înfrumuseţat atîta Răul, lupta*, v. 28—29; *Toate frumoase par la tine ... toate / Din desperare... din dureri zidite-s*, v. 38—39; *Măsura răutăţii tale, Romo,/ Va fi măsura lor de înmîndrire!*, v. 25—26). Dar nu aici e principalul interes al fragmentului, ci în dubla relaţie aluzivă pe care o instituie cu *Decebal*.

1. Celsus îi vede pe daci şi pe Decebal într-un orizont mai larg, ca pe un caz între altele: ca pe un rege barbar fascinat de Roma. Or, delirul imperial al lui Decebal aici pare a-şi găsi explicaţia: Celsus vorbeşte chiar, explicit, de nebunie (idee atît de prezentă în *Decebal*): *O, nebunie / A generaţii şi popoară, Romo, / În multe chipuri nebunia lor!* (v. 1—2); *chiar popoare pîn-acum pacifici / Au nebunit de faima mare-a ta!* (v. 30—31).

2. Celsus, ca şi Decebal, rosteşte o imprecaţie împotriva Romei, un elaborat blestem. Şi tocmai în cadrul acestei similitudini se instituie o deosebire radicală: Decebal doreşte ca Roma să îndure ce-au îndurat de la ea dacii, dar într-un timp istoric de decădere tot atît de lung cît şi acela al ascensiunii ei. Celsus, în schimb, îi doreşte să fie eternă, şi anume eternă în toată măreţia ei *(superbo, fii-mi blestemată*, v. 16; *Fii blestemată, tu, fata morgana / A crudului neam omenesc*, v. 27—28; *Fii condamnată de a fi eternă!...*, v. 36; iar în încheiere: *Fii blestemată [...] O: Niobe gigantă,/ Încît spre-a se-mplini blestemul tău / S-ajungă-eternitate-abia ... deci fii eternă!* (v. 47, 49—50). Apare şi aici imaginea Romei ca statuie: *O Niobe gigantă*, chipul împietrit şi veşnic, măreţ, al veşnicei dureri, al Răului etern. Lucrul apare, la prima vedere, contradictoriu în gura lui Celsus şi, într-un fel, chiar este. Dar în *Pacea pămîntului*... Celsus este deja contradictoriu, vrînd o ieşire din suferinţa amăgitoare a istoriei (creştinism nihilist) şi totodată o Romă destul de lungă vreme încă puternică pentru ca înnoirea popoarelor prin creştinism să nu fie prematură. Iar aici, ştiind şi el în fond că suferinţa lumii n-are leac, cum n-are leac nici nebunia omenească, prelungeşte în eternitate dăinuirea Romei ca paradigmă grandioasă a Răului şi a zădărniciei: *Spre pedeapsa Omenirei-acestei,/ Fii condamnată de a fi eternă* (v. 35—36), ca eternă suferinţă şi pricină de suferinţă. Într-un sens mai adînc, abia aşa devine Celsus consecvent. Dar, cum spuneam, tirada *TA 4* e mai mult un gînd al său, formulat către sine.

În schimb cele cinci monologuri imperiale dezvăluie un împărat mult mai complex şi mai profund decît acela din *Pacea pămîntului*..., deşi elementele dezvoltate aici se întrezăresc încă de acolo: în asentimentele, deja citate, pe care le dă cuvintelor amare ale lui Celsus, în afirmaţia, pe cont propriu, că viaţa omenească e plină de întuneric *(avem atîta întuneric în viaţa noastră*, **174r**), că în întunericul ei doar visul ne face să întrevedem ceva de dincolo de ea *(numai visul / I-atinge umbra ... fulgerare numai / Din cînd în cînd în viaţa-ntunecoasă*, **176r**). Numai că aici, în acest şir de vorbiri solitare sau vag adresate unui martor mut sau mai multora *(vă zic*, *6*, v. 1; *o poete*, *7*, v. 1), Cezarul iese din rolul său imperial şi se instituie ca subiectivitate suferitoare (deci nu impasibilă) şi meditativă (deci nu inflexibil pragmatică).

Pentru că aceste texte, atît de răzleţite în manuscrise încît păreau cu totul străine unele de altele şi pierdute unui sens întreg, sînt, toate laolaltă, unitare, ele trebuie analizate ca un întreg.

Clipa rostirii lor este aceea a trezirii popoarelor noi *(Şi marea strigă, Nordul m ameninţă / Mişcînd din codri roiuri de popoare*, *7*, v. 13—14; *la vale curg, e-a togei creţi,/ Popoarele*, *8*, v. 3—4), cînd vechile aşezări ale lumii sînt primejduite *(lumea este clătinată / Din temelii*, *5*, v. 16—17; *Cînd ziua unui ev cedează nopţii,/ Cînd timpul nevăzut e în cutremur*, *7*, v. 19—20). Reacţia previzibilă a Cezarului este să asigure stabilitatea istorică *(lumea este clătinată / Din temelii şi trebui s-o-ntăresc*, *5*, v. 16—17; *Cînd am pierdut ideea-eternităţii,/ Eu singur stau s-o reprezint aici*, *7*, v. 21—22), odată cu ideea identităţii cu sine *(Eu sînt căci sînt şi voi pentru că voi*, *5*, v. 5; *Ce-am zis e zis, ce este este*, *6*, v. 1). Ceea ce era însă mai greu de prevăzut din tot ansamblul de pînă aici al dramelor dacice este apariţia, în acest context, a unei stranii teme: ***inima*** sau ***sufletul*** imperial, o realitate ***sui generis***, deloc simplu de analizat, deloc deductibilă, în complexul determinărilor ei, din vreun topos romantic.

Inima aceasta este sfîșiată. Dar nu de dihotomia între rol istoric și suflet individual, cu obișnuitele sale determinări omenești, sau doar în subsidiar de ea. Sfîșierea este aceea *dinlăuntrul unei inimi de titan*, în care și rolul și suferința inerentă rolului (și care numai seamănă cu o suferință omenească de rînd) sînt deopotrivă de alt rang. Evidența textelor este întreagă și neechivocă.

Desigur, ieșirea lui din rolul de impasibil agent al istoriei se face la un prim nivel cu conștiința unei invazii a preaomenescului : *O vierme-al îndoielii, ai intrat în sufletu-mi cezar*, *5*, v. 1—2 ; *De unde ai venit, suflare visătoare?*, *5*, v. 6 ; *Ce-ntreb de inimă, de acest vierme, / Eu, împăratul, ce nici trebe s-am / Sau, dac-o am, nici să mai știu de ea*, *5*, v. 13—15 ; *Dar nu sînt decît om și numai om* (inițial : *un singur om*), *6*, v. 5 ; *O suflet obosit, sărmane suflet*, *7*, v. 7 ; *Dar cînd sînt singur cu-al meu suflet numai . . . E fericit pămîntul, nu-nsă eu*, *7*, v. 35—36. Mai mult, împăratul se simte însingurat (din cauza rolului) și neștiut ca biată ființă omenească *(De-astă mizerie tristă, solitară, / De acel pumn de sînge închegat, / Unde-mpăratul este cerșitor, / De acea carne sfîșiată [. . .] / De-aceea nimeni, nimeni nu vorbește*, *10*, v. 13—16, 17), transformat într-o legendă din care pătimirea lui interioară e absentă *(Lumea [. . .] / Nu știe că sufletu-mi e o legendă, / Legenda gloriei astei vechi Rome*, *7*, v. 32, 37—38 ; *Ca o poveste să-mi aud viața, / Ca pe un mit eu să mă văd pe mine : / „A fost odată-n lume-un împărat / Și a făcut așa ș-așa, ș-apoi . . . ” [. . .] / Astfel s-aud, / Repovestită ca de o străină gură, / Viața ăstui biet, sărman Cezar*, *10*, v. 1—7, cf. 13—18). Ba chiar, invadat de sentimentul pasibilității sale, vulnerat de o condiție care poate să-i pară chiar lui prea omenească, își spune vorbe de întărire, de reconfirmare de rol *(O suflete de fier, vărsați în mine / Ura cea oarbă a tăriei voastre*, *5*, v. 11—12 ; *o, inimă ! / Fii fier, fii piatră, numai sînge nu*, *9*, v. 1—2). Toate acestea sînt firești cînd ochiul interior citește ce se află în spatele statuarității roman-imperiale și vede că acolo se află o pătimire. Dar originalitatea acestor fragmente, cum s-a spus mai sus, nu e aici, ci în faptul că *însăși pătimirea este de alt ordin*. Ea însăși este suprasubiectivă, o sensibilitate titanică (pentru această terminologie vezi *6*, v. 2, *7*, v. 24, *8*, 1, *11*, 5), care simte sufletul istoriei și al lumii *(Tu glob al lui Euclid, tu măr în spațiu / [. . .], La glasul tău eu ca o frunză tremur, / Durerea ta o simt întreagă-n mine*, *6*, v. 6, 10—11 ; *Și cine-ar și putea? Cine se simte / Destul Titan și îndestul asemeni / Ca să resimtă-n inima sa proprie / Acele lungi vibrări sfîșietoare, / Acele doruri făr' de margini / Ce sub o minte bat, cari oglindă / În sine lumea într-un fel ciudat, / Istoria în toată măreția / Și în tot fatalismul său?*, *7*, v. 23—31 ; *Dar nu — în mine bate inima lumei / Și tot ce simte ea și eu simțese. / Ah, despre asta nimenea nu spune / Și asta-i diferința-ntre viață / Și poveste*, *10*, v. 8—12). Iar inima aceasta a titanilor, a cărei pasiune este o con-pasiune, este nemăsurată în năzuințele ei (*Fără de margini li-era aspirarea, / Fără de margini era inima lor*, *11*, v. 8—9), nu le admite deșertăciunea *(Și , cu toate că / Istoria toată o învață pe ea, / Cît e de vană, ce deșerte sînt / Orce-aspirări . . . tot[uși] nu vrea să creadă*, *ibid.*, v. 13—16) și, suferind de lunga, eterna suferință a lumii, îi adaugă spaima propriilor ei uriașe bătăi *(Ș-astfel venim din sînu-eternității /[. . .] Speriind lumea-o facem să alerne / De tresăririle inimei noastre*, *ibid.*, 17, 20—21).

În două locuri șirul acesta de fragmente conține deschideri către ceva rămas nespus. În *7*, v. 41—49 se citește o invocare a regilor și împăraților vechi : *O împărați ai Iudeei, regi de-Egipet [. . .] Și tu [. . .], Tu, Alexandre ! /Spuneți voi cu toții . . .* Ce anume, nu mai stă scris. De bună seamă ceva despre deșertăciunea oricărei măreții din istorie, de vreme ce versurile sînt precedate de *Legenda glor i astei veche Rome / Ce s-a sfîrși ca orșicare glorie, / Ca orișicare din legende : trist* (v. 38—4). Și mai indescifrabile sînt însă ultimele versuri ale ultimului fragment (*TA 11*), care urmea imediat după cele consacrate inimii titanice : *Mi-aduc aminte de un cîntec vechi / Ce-o biată f ă îl cînta-n Ispania* (*11*, v. 22—23). Într-adevăr, Traian era spaniol. Dar ce cînta acolo, în ti erețea lui, *o biată fată*, nu poate fi decît materie de pură conjectură. Poate cînta despre felul care titanii sperie lumea. Oricum, Cezarul își aduce aminte.

Pacea pămîntului . . . textele afiliabile ei, atît de legate de *Decebal* prin personaje, concordanțe și chiar implicite a zii, atît de croite din aceeași stofă prin factura, forța și frumusețea versurilor, se situează, în deplină autonomie, departe de el, printr-un spor de meditație, printr-o altă calitate a liricității dramatice, prin îndepărtarea, în cugetare și vis, de evenimentul istoric viu și prezent, prin considerabila diminuare a trăsăturilor dramaturgice. Totuși *Pacea pămîntului . . .* s-ar putea reprezenta, împreună cu *Decebal*, în cadrul aceluiași spectacol, și anume *ca un prolog*[12]. După ultimele cuvinte de aici, *Ah, e prea tîrziu ! . . .* s-ar auzi războinicul cîntec al faurilor de arme și apoi, străin de orice pace a pămîntului și a pătimirii, cuvintele regelui dac : *Auziți, auziți cum inima d-oțel / A Daciei se zbate cu putere* către soarta ei.

---

[12] Nu e exclus ca Celsus din *Pacea pămîntului . . .* să fie redactat anterior omonimului său din *Decebal* și preluat din *Pacea . . .* în *Decebal* cu dublul rol de comentator și de ideolog al suferinței universale. Acel *E prea tîrziu!* consună cu comentariile defetiste ale sacerdotului din *Decebal*.

Piesa trebuie considerată ca avînd un singur act, puternic şi bine legat, precedat de un prolog. Întreaga acţiune dramatică se desfăşoară într-un timp istoric care coincide cu însăşi durata reprezentării : două ore pline. Locul acţiunii este Curtea lui Alexandru Lăpuşneanu : de bună seamă sala tronului. Iar personajele care definesc conflictul sînt Lăpuşneanu însuşi, vistiernicul Ioan, văduva Bogdana şi boierii de Curte, care au funcţie corală. Iar în centrul acţiunii dramatice, ca nod al ei, se află Gruie, om viteaz de stirpe muşatină, acum mort şi aşezat pe năsălie în centrul sălii tronului şi deci al scenei.

Prologul are o dublă funcţie : să-l facă cunoscut spectatorilor pe Gruie şi soarta lui şi, luîndu-l ca punct de referinţă, să definească ceasul lui Lăpuşneanu în istoria Moldovei.

În prolog [13], atitudinea boierilor se defineşte, la o margine prin versul 32^B, vers tare, marcat de două cezuri rostit de Moţoc : *Ei, erau mai bune vremuri în Moldova altădată* şi, la cealaltă, de 111—112^A : *Ei, nu-mi mai aduc aminte ... Ce-au trecut azi nu mai este, / Vremea care-o apucarăm noi e pentru noi poveste.* Vremurile bune sînt, fireşte, acelea ale celui mai puternic şi mai slăvit dintre Muşatini, Ştefan cel Mare. Faţa dinspre trecut a lucrurilor Moldovei o evocă bătrînul boier Jurj Hrîbor : *Cum să nu fi fost mai bune ! Doamne, îmi aduc aminte / Ce mai vremi, vremi mari avurăm noi şi ţara mai-nainte !* (v. 79—80^A). Şi pentru a-şi întări spusele, alege clipa cea mai mare a acelor vremi, biruinţa de la Podul Înalt ; spre a pune mai bine în valoare aminteşte întîi de expansiunea turcilor în Europa, culminînd cu regnul lui Mahomed II Cuceritorul şi cu cucerirea Constantinopolului (v. 44—46^B) : *Au surpat două imperii şi pe paisprezece regi, / Peste Asia ş-Europa el îşi întinsese lanţul : / Ce mai zi înfricoşată cînd au fost luînd Bizanţul !* Cucerire pe care o descrie în versuri magistrale, ca pe o culminaţie a violenţei asiatice şi a invincibilităţii ei, pentru ca apoi să-i aşeze, în anticlimax, soarta de la noi (v. 109—110^A) : *Dar cînd năvăli-n Moldova au găsit şi el pe dracul. Cine i se puse-n cale ? ... Ştefan Vodă, el săracul ...* Dar povestea biruinţei lipseşte, pentru că prologul tindea să devină prea lung şi am putea cita aici (însă din *FRGM-1, A, [Ştefan cel Mare], 1*, v. 1—4), ca epilog ideal doar :

Şi cînd lumea biruinţa a putut s-o înţeleagă
Clopotele de la Roma au sunat o zi întreagă,
De-au cutremurat văzduhul şi zidirile Cetăţii
Şi dentîi i-a zis lui Ştefan Papa : „Scut Creştinătăţii".

Pe acest fond vin versurile mai sus citate (111—112^A), rostite de alt boier, tot bătrîn, nenumit : *Ei, nu-mi mai aduc aminte ... Ce-au trecut azi nu mai este, / Vremea care-o apucarăm noi e pentru noi poveste,* explicitate apoi în v. 54—78^B într-o descriere a scăderii vremilor mai noi : altă capitală (v. 67—68^A) *Am lăsat Suceava veche ... sus în ziduri crească spin, / Mutînd scaunul aice, mai în vale, la străin ;* alte moravuri, mai noi şi mai frivole, alte cărţi de căpătîi, toate prevestind influenţa grecească şi epoca fanariotă. Eminescu dă aici o expresie aproape anacronică violentei sale grecofobii, devenită acută în vremea aceasta. Iar versul răzleţ (78) *Decît greci în ţara asta, zău mai bine Lăpuşneanu* îl arată preferind răul autohton, cît de mare ar fi, celui străin.

Dar toate acestea nu sînt destinate decît creării unei anumite atmosfere în cadrul unei situaţii scenice bine definite : boierii de Curte (Iosif Veveriţă, Vîscan Movilă, Jurj Hrîbor) şi uricarul Cracale Căpotescul dezbat soarta lui Gruie. Acest Gruie, vlăstar de Muşatini, boier de Curte şi el, era făcut din altă plămadă decît ei toţi. Mort acuma, el reprezintă un suflet rămas din alte vremi, cele mari, dar fapta lui se înscrie, în afară de dîrzenia cu care apăra la Curte vechile rînduieli, într-o singură împrejurare, într-o singură acţiune, deznădăjduită, care, în donchihotismul ei, pare ecoul diminuat, aproape derizoriu dacă n-ar fi eroic, al unui ev de fier : cu o mînă de oameni se duce să elibereze Hotinul de turci, sub cuvînt că nimeni, nici Vodă n-are drept să cedeze nici măcar o palmă din pămîntul Moldovei. Împrejurare în care, prins şi închis de turci, îşi pierde viaţa în condiţii ciudate. Or, acest epizod conţine *in nuce*, întreaga dezvoltare a actului care urmează.

Pe de o parte, ştiindu-se că turcii nu erau dispuşi să-l omoare, suspiciunea unora dintre boieri, lăsată să străbată în insinuări, cade asupra lui Lăpuşneanu, care ar fi *trimis la ei o carte / Ca să-i deie drumul turcii* (v. 24—25^B), dar căruia îi *dădea mereu de furcă / Cu Împărăţia ... Vodă a simţit cumcă-l încurcă ... — Vodă-l măgulea odată ... — Da, dar nu-i*

[13] Nevoile demonstraţiei ne silesc să ne prevalăm de amîndouă versiunile prologului, care, într-o versiune scenică posibilă, ar deveni una singură, unitară şi bine încheiată. Trimiterile la vers sînt însoţite, pentru a distinge totuşi între versiuni, prin indicativele A sau B.

dădea avere, / Se temea că dacă Gruie o să prinză la putere / O să-ntoarcă lumea asta într-o zi cu susu-n jos (v. 40—44[A]). Cine l-a ucis pe Gruie rămîne să se afle din piesa însăși.

Pe de altă parte întreaga conduită a lui Gruie, inclusiv atitudinea față de domnie și episodul de la Hotin, sînt dictate de lealitatea lui față de un vechi legămînt, de pură invenție eminesciană și totodată de o notabilă originalitate în materie de gîndire istoric-utopică. La 1 septembrie 1552 moare, asasinat de boieri la Țuțora, pe Prut, Ștefan Rareș (1551—1552), fiul lui Petru și ultimul vlăstar direct al viței mușatine. A urmat o înfruntare între facțiunile boierești (legitimiști, filo-imperiali, filopoloni) și au cîștigat aceștia din urmă, care îl înscăunează pe Lăpușneanu. Eminescu își imaginează, dimpotrivă, că boierii, printre care Lăpușneanu și Gruie, adunați la priveghi, la Putna, s-au legat între ei printr-un jurămînt al cărui conținut boierii adunați pe scenă nu-l știu bine *(Eu știu din gura / Unui moș ... nu prea de-a dreptul ... cam pe-ncunjur ... Legătura / De la Putna între dînșii tot a fost ea ce a fost*— v. 50—52[A]), dar despre care, într-un chip încă nu tocmai deslușit pentru cititor, se vorbește în prolog.

Astfel, lui Gruie, povestindu-se întîmplarea de la Hotin, i se atribuie următoarele vorbe, adresate pașei de acolo : *Pe mormintele închise, în locaș întunecos, / Noi , boierii-am ales Vodă în Moldova pe Hristos./ Pîrcălabi sîntem cu toții și ostași ai lui Isus,/ Iar acela care vornic peste noi cu toți l-am pus / N-are drept să dea din țară loc măcar de două palme* (v. 11—15[B]). Iar ceva mai încolo se face aluzie la o stranie monedă găsită asupra leșului său : *S-a aflat un ban la dînsul, ban bătut cu chip și an ... / Jesus Christus Rex Moldaviae era scris pe acel ban* (v. 48—49[A]). Lămurirea lucrului îi este rezervată piesei propriu-zise.

În sfîrșit, prologul mai are un rost, acela de a arăta că boierimea de la Curtea lui Lăpușneanu este împărțită în două, după gradul de încredere pe care îl au în domnitor, în hotărîrile și rînduielile lui și după nostalgia pe care o au pentru mai vechile și mai legiuitele vremi, în contrast cu cea a Lăpușneanului.

Cît despre actul care constituie piesa, el este astfel împărțit, în versiunea finală (B) :

Scena I. Boierii, așteptînd să se arate Vodă, stau de vorbă despre domnie și despre evenimentul zilei, moartea lui Gruie. În timpul acesta sosește un alai funerar care, de pe uliți, se îndreaptă spre palat, purtînd leșul lui Gruie.

Scena II. Intră Lăpușneanu, îi salută pe boieri și este salutat de ei, apoi, auzind procesiunea care îl aduce pe Gruie *(Ce cîntări de popi răsună gîngave pe la ferești?* v. 69), își anunță intenția de a nu îngădui să fie îngropat creștinește și de-a pune să fie spînzurat, mort, în cîmpie, pradă lupilor și corbilor. Apare văduva tînguindu-se în comentariile ironice și în doi peri ale Domnului, în timp ce soldații aduc coșciugul și-l depun pe o năsălie, fără ca Vodă să se împotrivească. După aceea Lăpușneanu îi poftește pe boieri să se ducă pe la casele lor și rămîne singur cu mortul.

Scena III. Ridică mantia de pe leș și rostește, vorbind cu el și cu amintirile sale, un lung monolog, în care adevărata natură a relației lor este dezvăluită. Apoi aruncă peste coșciug propria sa mantie și cheamă un aprod, poruncindu-i să acopere coșciugul cu flori.

Scena IV se petrece între Lăpușneanu și vistierul Ioan și în cursul ei se dezvăluie adevărata pricină a morții lui Gruie. După ieșirea vistierului se aude rumoare de glasuri.

Scena V. Vin curtenii și boierii și în sala tronului izbutește să intre Bogdana, văduva lui Gruie, și se repede cu mare hulă asupra Domnului, care o ascultă, apoi îl cheamă și pe vistier, face dezvăluirile de cuviință și îl silește pe vistier să se însoare cu Bogdana, îi făgăduiește moșii, nu puține, ca dar de nuntă și îl silește să facă un testament prin care să lase întreaga lui avere Bogdanei, ca soție. Apoi Vodă îndeamnă pe curteni să se pregătească de nuntă, dar, înainte ca ei să iasă, vistierul și văduva îi aduc Domnului mulțumirile lor, iar acesta, după ce li le primește, dezvăluie a doua oară leșul lui Gruie și rostește o alocuțiune funebră, după care concediază definitiv Curtea, trimițînd-o să petreacă la acea nuntă, nu însă fără a face o aluzie obscură la o moarte iminentă.

Aceasta este mișcarea scenică în ansamblul ei, desfășurată, ca și în cazul *Decebal*, în cinci scene cu funcția celor cinci acte ale unei piese întregi. Ea este construită, cu o artă perfectă, *ca o suită de surprize* întemeiate pe duplicitatea lui Lăpușneanu. După ce în scena întîia se enunță tema și într-a doua Lăpușneanu răspunde celor mai multe așteptări luînd o hotărîre sinistră, fiecare dintre celelalte trei îl arată pe Lăpușneanu *ca fiind altul decît cel socotit că este*, dezvăluindu-i, scenă cu scenă, mereu altă față, tot mai surprinzătoare, a surprinzătoarei sale naturi.

Într-adevăr, din scena III, aceea a mereului monolog voievodal în fața sicriului, spectatorul află că pe Lăpușneanu îl lega de Gruie o foarte veche prietenie, că fuseseră amîndoi

printre cei șapte boieri care se legaseră prin jurămîntul, preanunțat în prolog, de la Putna. Iar, dintre ei, afară de Lăpușneanu, Gruie era cel din urmă și singurul care rămăsese credincios legămîntului lor : *Dintre cei legați la Putna încă unul, cel din urmă* (v. 110) ; *Dintre toți cîți se-adunară ca să facă jurămînt / Toți urmară altă cale . . . tu te-ai ținut de cuvînt* (v. 159—160). Un legămînt pe care chiar Gruie îl propusese atunci, în noaptea aceea veche de la Putna. Lui îi venise gîndul uimitor ca, în lipsa unui urmaș legitim la tron, *Dumnezeu n-a vrut Moldovei alt Mușatin să se nască* (v. 126) și în timp ce *de astăzi înainte e Moldova cea străbună / Ca corabia pe marea bîntuită de furtună* (v. 127—128) ei, cei șapte, să nu aleagă un nou domn : *Ce alegeri? Vorbe! Domnul nu s-alege, el se naște* (v. 139), ci *Să alegem singur rege în Moldova pe Hristos*, iar ei să se constituie într-un grup de egali, legîndu-se, ca într-o frăție de cruce, să rămîie uniți la pace și război și *Nici cu toții împreună și nici unul din cîți sînt / Să nu poată da din țară vreun petec de pămînt* (v. 155—156). Iar pentru toate acestea Lăpușneanu, el însuși un sperjur, cel mai mare, îi poartă lui Gruie un respect neștirbit, amestecat cu un fel de nostalgie a purității, (*Tu n-ai cunoscut minciună, măgulire ori vînzare* v. 105) îi pare rău de soarta lui (*O, tu ramură din urmă dintr-un vechi și drept copac,/ Iat-acuma-a tale visuri în nimica se desfac* v. 103—104 ; *Ș-a ta inimă vitează, ș-ale tale nalte gînduri / Au găsit a lor răsplată . . . Giulgiul ăsta, patru scînduri* v. 165—166), dar știe că oameni ca el nu sînt meniți să accepte maculările inerente ale istoriei și îi vorbește cu un fel de condescendență de frate mai mare și mai priceput într-ale lumii : *Unde ajungeam, măi vere, eu ca tine să fi fost?* (v. 167), spunîndu-i, cu tandrețe, *un prost* (v. 168). Mai mult, Lăpușneanu știe ce credea Gruie despre el și i se dezvăluie, abia acum, ca prieten : *Și-n zădarnica ta luptă te urma un ochi mereu . . . / Un prieten care ție-ți părea dușman . . . [el] sînt eu* (v. 193—194) ; *Mai mult . . . și dreptate-ți face . . . altul nu . . . unul ca mine* (v. 198). *Unul ca mine* însemnînd că Lăpușneanu, ca ceea ce era și admitea că este, se smerește înaintea acelui prea curat viteaz și prieten, îngenunchind ingeniul politic în fața nepătării.

Scena IV este aceea a dezvăluirii ucigașului lui Gruie, căci, firește, acela nu era, cum puteau bănui unii, Lăpușneanu. Lăpușneanu, dimpotrivă, trimisese turcilor, la Hotin, scrisoare de slobozire. Dar cel însărcinat să o trimită, Vistiernicul Ioan, o folosise altfel, ca s-o înduplece pe Bogdana, nevasta lui Gruie, să se plece poftelor lui. Și reușise. Și acum, după ce întîi minte, e adus de viclenia Domnului să spună tot și să se și laude că l-a scăpat și de-un dușman și cu fața curată. Iar Vodă, prefăcut, îl laudă.

În scena V se dezvăluie, mereu surprinzătoare, toate amănuntele planului domnesc, menit să îl răzbune pe Gruie și să asigure viitorul copiilor săi. Pe Bogdana, umilită de soarta ei, simțindu-se înjosită, dar vituperînd împotriva Domnului, abia o ascultă, ironic. Reține doar atîta din mărturia ei cît îl incrimina pe vistiernic. Nu ca asasin, ci ca siluitor. Pune să i se citească legea și îl silește să aleagă între moarte și căsătoria cu cea pe care o necinstise. Trece imperios peste protestele celor doi și-și mai arată o carte : vistierul e silit să o lase pe Bogdana, prin testament, legatară universală a unei averi pe care Vodă însuși se oferă să i-o sporească printr-o generoasă danie. Se vede bine că nu de dragul ei, căci de ea îi era totuși silă, ci de al copiilor lui Gruie. Totul într-o atmosferă ca și sărbătorească, care uimește curtea, cum uimită fusese și de hotărîrile domnești. Unul, Bran, chiar zice : *Ce mai judecată, vere! Chiar turcească fuse asta . . . / Ai ucis pe-un om în codru . . . mergi acasă, ia-i nevasta* (v. 363—364). Dar același Bran zice, către sfîrșit, *Este aspru ca furtuna . . . judecata-i e măreață* (v. 418). Pentru că între timp Lăpușneanu făcuse încă un pas mai departe : dezvelise mortul și-ntrebase, dezvăluind de data aceasta în plină Curte gîndul lui adevărat despre Gruie (pe care nu se gîndise de altfel nici o clipă să-l dea corbilor) : *Dar acesta ce-n sicriu-i e întins, rece și mort, / Acestuia nici o grijă eu în lume să nu-i port?* (v. 391—392) ; *Pentru-acesta nu-i dreptate, nu-i în toată lumea nime / Ca mizeria-i întreagă să o simtă-n adîncime* (v. 397—398). Ajunge că era el acela care să i-o fi simțit și care acum, dezvăluindu-și gîndul către curteni doar pe jumătate și în vorbe nu de tot limpezi, spune : *Dar, nuntași, o-mpărăteasă mi-a trimis la nuntă sol, A cărei împărăție n-are margini și ocol, / Voind să serbez o nuntă cum s-a fost în lume una* (v. 409—411), pentru a continua în *aparte*, deci numai pentru spectatori, *Căci călău-i nunul mare, iară moartea este nuna. / Ia-l . . .* (v. 412—413). Este sentința de condamnare la moarte a ucigașului lui Gruie din Vrancea și încheierea seriei de surprize care duc de la un Lăpușneanu crezut, și care chiar face să fie crezut, nedrept, capricios și crud la chipul unui voievod care, chiar dacă și-a trădat idealurile de tinerețe, nu l-a trădat pe cel în care se întruchipau și pe care, cu plan sigur și viclean, îl răzbună. Fie și dînd copiilor săi o avere pe care lui, din prudență politică, i-o refuzase (v. 42).

Că toate aceste răsturnări scenice sînt gîndite de poet ca însăși esența piesei stă dovadă un leit-motiv al ei, așezat, cu mici variații, în puncte sensibile ale acțiunii dramatice, la început și la sfîrșit. La început, adică spre sfîrșitul primei scene, îl rostește un boier : *De se-ntîmplă ceva-n țară și cumplit și făr'de lege / Cine poate fi de vină? Lăpușneanu, se-nțelege* (v. 51—52). Aceasta e părerea unei mari părți dintre curteni (conflictul dintre aceștia și Vodă e și fapt isto-

ric și tema nuvelei lui Negruzzi). Sub forma *De se-ntîmplă-n astă țară vreo mare fărdelege / Cine poate fi de vină? Lăpușneanu, se nțelege!* (v. 55—56) versurile sînt reluate de voievod la începutul scenei II și sînt chiar vorbele cu care intră în scenă. Sînt rostite ca asumare bine știutoare și ironică a faimei sale printre boieri. În sfîrșit, ele sînt reluate aidoma, și tot în antifrază, ca ironie, de un curtean de rînd, Bran, care le rostește după ce întreaga desfășurare a piesei, și îndeosebi deznodămîntul ei, le dezmințiseră. Meșteșug de mare artă clasică, mînuit fără cusur.

Deși piesa, citită nemijlocit, își caracterizează deplin personajele prin tot ce spun și tot ce fac, nu pare de prisos o încercare de a le defini mai sintetic.

Cu precădere Alexandru Lăpușneanu, care apare în această piesă, care a dormit în veac în taina manuscriselor, drept cel mai complex personaj al teatrului istoric românesc din veacul trecut.

Venind, ca ființă istorică, la sfîrșit de vremi, Eminescu ar fi putut să facă din el un epigon damnat și să-i opună machiavelismul dreptelor rînduieli și vitejeștilor fapte ale vremii celei mari. Venind, ca personaj, după personajul lui Negruzzi, ar fi putut, cum își propunea cîndva, să brodeze în marginea lui, făcîndu-l *un Macbeth românesc (TA I,* „socotind prin urmare să analizeze conștiința criminală și remușcarea" cum spune Călinescu *(Opere,* 12, p. 112)) sau, eliberîndu-l de tradiție, să găsească în el elementele necesare unei mari figuri de mizantrop: un Timon, tot de derivație shakespeariană, trăind nu în Atena secolului V ci în secolul XVI românesc. Dar, scriind, a găsit altceva, de o puternică originalitate. O ființă cu două fețe, amîndouă adevărate, amîndouă sincere. Cu o față întoarsă, ca și Eminescu, spre realitățile și idealitățile unui mare trecut, cu cealaltă către practica sa politică, care nu mai putea fi a voevozilor trecutului, fiind determinată de alt context istoric și de alte rațiuni de stat. Și a renunțat să-l mai opună, ca Negruzzi, ansamblului boierimii, mulțumindu-se să-l facă un personaj justițiar avînd a judeca între o defunctă și pură măreție și ticăloșia de rînd a unora, mărunți dar însemnați de vreme, care nu știau cu adevărat că Gruie din Vrancea, vlăstar de Mușatini, nu e un oarecare oponent antivoevodal ci întruparea eroică, devenită inactuală, și ca atare cu atît mai sfîntă, a unor credințe pierdute și a unui ideal abolit.

Rezultatul este adînc și totodată intens spectacular. Adînc prin sfîșierea din sufletul Domnului, spectacular prin actele lui, dictate de dubla lui funcție poetică. Se obține astfel un personaj.

— Care *acționează* potrivit unor imperative politice menite să-i slujească ambiția și totodată să dea situației din Moldova atîta stabilitate cîtă comporta epoca, cu jocul ei (care va fi acela al marelui Mihai) între turci, regatul polonez și imperiali pe de o parte, între statutul domnitorului și ambițiile boierimii pe de alta. El știe cu bună știință că politica nu se face cu mîinile curate și chiar respectul cald pe care i-l poartă lui Gruie nu-l împiedică să vadă în el un om politicește naiv.

— Care *știe* cu ce ochi este văzut la Curte și în popor și își asumă, dezinvolt și ironic, rolul de despot funest și detestat, fără a face în aparență nimic care să-l dezmintă, ba chiar complăcîndu-se mizantropic și oarecum cinic-sadic, în acest rol: *Eu? Rămîn cum sînt! / Crud, cum ziceți voi — nu rege, ci tiran pe-acest pămînt* (v. 67—68).

Care *știe* că în lume nu totul este politică și păstrează, dintr-o tinerețe mai curată, conștiința diferenței de valoare etică dintre Moldova veche și cea nouă, a lui: *La ce vremi ajuns-am oare, Doamne,-acum, și la ce zile!* (v. 378).

— Care *acționează* ca atare, reprimînd brutal pe cei care întinaseră și stinseseră viața lui Gruie, întrupare naiv-măreață a trecutului și, în același timp, *alter ego* al acelei părți din voievod care nu se desprinsese cu totul din mai buna lume veche.

Iar rezultatul acestei duble conștiințe (pînă la un punct chiar duplicitare) și al acestui dublu fel de a acționa este mai puțin elementar decît te-ai aștepta de la o mai puțin sigură și subtilă mînă de dramaturg. Este constituirea, în conduita lui Lăpușneanu, a unui dublu machiavelism: cel al rațiunii politice, care de fapt îl excludea pe Gruie dintr-o guvernare realistă, și cel al rațiunii etice, care trebuia să-i facă dreptate lui Gruie, știindu-se bine că pînă și această dreptate nu putea să i-o facă unul din plămada lui Gruie *(Și dreptate-ți face . . . altul nu . . . unul ca mine. / Mai mult . . . pentru al tău nume, pentru-ai tăi, e un noroc / Cumcă nu unul ca tine șade azi în acest loc . . .* v. 198—200).

Într-adevăr, Lăpușneanu e viclean și cînd e justițiar. Complăcîndu-se într-un rol sinistru, sinistru-viclean rămîne și cînd operează în favoarea dreptății. El ilustrează triumful în sfera etică a unor abilități practicate în sfera politică și face binele cum ar face răul (căci aproape orice bine politic tinde să ia forma unui rău etic). Se vede după *veselia* lui *(Este vesel Antichrist* v. 54), manifestare a siguranței de sine, sporită de gîndul că, pentru o dată, își folosește șiretenia și abilitatea pragmatică (slujite de putere) în favoarea unei cauze bune, în care credea.

Credea cu sinceritate și patos. În v. 390—404, în care îl prohodește pe Gruie, lepădîndu-și masca, în fața Curții întregi, sînt pline de un sentiment adînc de compasiune pentru soarta dreptății și a celor drepți într-o lume strîmbă, care nu mai caută la ei, prinsă cum este în lăcomii mărunte. Și nu e vorba de un spirit justițiar exterior, ci de o înțelegere dinlăuntru, de un regret trăit și pătimit : *Și viteazu-acesta mîndru ... să nu-l știe nime, nime / Cît amarul lui de suflet au avut o adîncime?* (v. 396 (1—2) 397). Îi împinge pe curteni să se veselească la nuntă cu un sentiment mizantropic și amar, plin de lacrimi reci, atotștiutoare : *Tineri, alergați la jocuri și petreceți cum vă place, / Ce vă pasă de mormîntul unde el în umbră zace?* (v. 399—400). Nu fără a arăta că în veselia aceasta se amestecă și un fals omagiu adus regnului său, omagiu pe care, subtil și ironic, și-l aduce chiar singur, autoironic, cuprins de tristețea a ceea ce cîștigase în putere și pierduse în puritate : *Veselie, veselie, oameni tineri și cărunți, / Zilele domniei mele ați văzut astfel de nunți. / Să trăiască Lăpușneanu, zic eu singur, să trăiască ziceți voi, / Să domnească ani o sută cu dreptate peste noi !* (v. 405—408). Pînă și veacul de domnie pe care îl așează în gura acelora este rostit cu un gînd lucid și otrăvit de certitudinile unei istorii precare.

Dar la aceasta *TA 2* și *TA 3* mai adaugă ceva, neintegrat formal piesei, dar integrabil în conduita și în psihologia acestui voievod cu suflet împărțit între gînduri și vremi.

TA 2, [Rîsul Mușatinilor] este acel rîs crud și justițiar a lui Alexandru cel Bun, Ștefan cel Mare, Petru Rareș, Bogdan cel Chior, Ștefan cel Tînăr căruia îi corespunde *veselia Lăpușneanului*. E drept că fragmentul aparține unui alt context posibil al dramei, unul mai tradițional, în care Alexandru Lăpușneanu avea să se teamă pentru viața lui de rîsul mușatinei sale Doamne, Ruxandra, fiica lui Rareș, dar putem să-l preluăm aici cu alt sens, care face din Lăpușneanu însuși o umbră de Mușatin. *Rîsul acel cu ochii închiși e vechi ca și Moldova, / / E-omorîtorul supăr al neamului Mușatin* (*TA 2*, v. 3—4) ; *E rîsul vechi și groaznic al neamului Mușatin* (v. 15). Tonul alegru-ironic al lui Alexandru Lăpușneanu răzbunîndu-l pe Gruie nu e de altă esență. Doar că Lăpușneanu, păstrînd din rîsul vechi mînia lui rece și ucigașă, rîdea amar cu ochii deschiși.

TA 3, [Lăpușneanu pribeag] trimite în adîncul celeilalte părți din Lăpușneanu. Poate fi vorba de o pribegie, de un surghiun, de orice înstrăinare cu putință. Versurile sînt corelabile, în piesă, cu 25 (11)26[A] : *Pe cînd eu treceam adîncul din ispită în ispită*. E un punct în care se concentrează imagini ale rătăcirii pe ape, în voia istoriei și a primejdiilor și a ispitelor ei, v. 65—69[A], 114(11—16) 115[B] și, în forma finală, 127—132[B] : *e Moldova cea străbună / Ca corabia pe marea bîntuită de furtună* (127—128) ; *Unde-i domnul și pilotul / [. . .] Unde-i steaua ce răsare călătorilor pe apă* (v. 130, 132). Iar Lăpușneanu (în *TA 3*), înstrăinat de țară, *pe cînd urmam pe mare a singurătății cale ; unde [î]mi venea suind* alene, și-mi suna pe vîntul sării / Zborul stolului de paseri, glasul valurilor mării*, pe cînd, ajuns în loc străin, *au apus a mea lumină și udau a mele lacrimi pîine neagră și străină*, rostește cuvinte în care străbate una din cele mai intense nostalgii care s-au rostit vreodată în scrisul românesc (mai expresivă, în concizia lor, decît *Din străinătate* a poetului tînăr) : *Ați [văzut] pe-a voastră cale, paseri albe, și Moldova?* Iar Moldova este făcută, în dorul pribeagului, din trei lucruri : *grinda porții din Suceava, zvonul clopotelor tale* [desigur al Bugăi] și *Candela neadormita, de mormînt luminător*, iarăși de acolo, de la Putna, toate trei efigii mușatine, iar ultimele două evocînd însuși vechiul, pierdutul jurămînt de la prohodul și priveghiul celui din urmă dintre Mușatini. Neintegrabile undeva anume, asemenea versuri de aur pur întregesc chipul unui Lăpușneanu înzestrat cu un suflet adînc, suflet care operează în piesă nu numai ca voință de dreptate, ci și ca interioritate a unei iubiri pentru o lume pierdută, pentru o tinerețe fără soartă, pentru ce n-a fost să fie în lume și în el. Iară textele aferente (*TA 4, c*) îi dau lui Gruie o statură și mai mare, de om nu numai nepăsător de moarte, ci și conștient de pierzania sa, de rătăcirea și de irosirea sa într-un alt timp.

Restul personajelor se împart în două. De o parte e numai Gruie, mort, dar cît de viu, ca o tinerețe eternă, de cealaltă toți ceilalți, scelerați, bieți păcătoși sau numai martori și comentatori ai unor întîmplări care, în esența lor, le scapă.

Gruie e minunat, o fantasmă poetică de neuitat, căci nu provine din vreo teză, ci din trecutul viu, care trăia în el și nu voia să piară și-a pierit. Între ceasul de la Putna, cînd *Tu, luînd de pe-a ta frunte uriașa, negra cască* (v. 125) și acela al mișeleștii sale morți, de o mînă trădătoare și adulteră, nu e în el decît puterea, intactă, a credinței sale într-un trecut

lumește irecuperabil. Este, firește, donchihotesc, cum am mai spus, dar naivitatea lui istorică și politică nu-l face să apară ca un voinic prostănac. Dimpotrivă, dacă e să-i dăm lui *TA 4c* un sens altminteri pierdut, ni-l putem închipui pe Gruie știind bine care e soarta himeriei lui și cît de anacronic era. Un tovarăș de arme îi spune, *Între mîni împlătoșate răzîmînd a sale tîmple: „De-om muri — întreabă jalnic — oare ce-o să se întîmple?* Iar Gruie : *De-om muri, atîta rău. Iară platoșele noastre sînt mîncate de rugină.* Ultimul vers definește o conștiință și o soartă, și umple scena cu ecoul său. Și apoi, în fond, ideea de a-l alege pe Hristos Domn al Moldovei, ca să se stingă vrajba, a lui fusese. Deși, de neam voievodal, din cel legitim, putea el să vrea să fie Domn. Dar i-a păsat mai mult de țară. O idee destul de năzdrăvană ca s-o poți uita, dar el a trăit-o pînă la capăt. Voia concordia boierească și neștirbirea țării. Exact ce nu voiau timpurile, numai că el n-a băgat asta de seamă, pentru că era croit din altceva, din cînepă și bronz, din ceva care, pierzîndu-se, nu se pierde niciodată în durata istoriei cîtă vreme o nație nu vrea să fie doar roaba unei vremi ori alta. Avea dreptate Lăpușneanu să-l respecte, să-l iubească și să-l răzbune, un personaj ca acesta izbăvește tina unei vremi.

N-a avut nevastă pe măsură. Bogdana era femeie slabă (zămislită oarecum de misoginia eminesciană) și, deși își cunoaște înjosirea și vrea s-o ispășească, e slabă pînă la sfîrșit, acceptînd o alianță imundă ca să-și spele, în rînduială lumească, greaua rușine *(Mi-ai dat cinstea cea furată* , v. 417). Lăpușneanu îi dă un statut acceptabil numai de dragul copiilor ei, care erau ai lui Gruie. Vine cu gură mare către domnitor, crezîndu-l vinovat de moartea bărbatului, dar se pleacă voinței sale, dintr-un oportunism de femeie de rînd. Nimeni nu poate spune că Eminescu n-ar fi putut-o face altfel, dar n-a făcut-o cu bune motive : astfel singurătatea lui Gruie în lumea vremii sale se agravează cu însingurarea lui în propria viață. Lăpușneanu o îndepărtează cu o vorbă neagră : *Căci tu mi-ai aduce-aminte de o zi cumplită-n viață* (v. 186^A).

Cît despre vistier, el e un scelerat pur, mărunt în toate, pofticios și disprețuitor de orice idealitate. Interesul lui rezidă în încredințarea lui falacioasă că, procedînd cum a procedat, a slujit și interesele sale și pe cele ale Domnului. El dă măsura de jos a ceea ce Lăpușneanu (acest Lăpușneanu, eminescian și unic) consimțise să lase să pară că este. Abominația lui e un reflex în ape noroioase a însăși carierei voievodului.

Restul comparșilor sînt simplu cor, și se împart și ei în detractori ai domnitorului (nu fără bune motive, interesate și chiar dezinteresate) și în alții, oameni mai de jos (nume ca Bran și Irimie trimit la un statut popular) care simt, confuz, că Lăpușneanu, crîncen cum era, putea fi drept: *Este aspru ca furtuna . . . judecata-i e măreață* (v. 418; cf. *Este aspru, făr-de suflet . . . dar gîndirea-i e măreață* v. 187^A).

Această analiză n-ar fi completă dacă n-ar releva două inovații scenice ale poetului, amîndouă în scena I. Prima constă în a dubla acțiunea care se desfășoară în fața spectatorilor ca una pe care n-o văd decît personajele de pe scenă : Brad *Cine vrea să-l vază încă la fereastră să aștepte.* Arbore *Un prohod pe uliți trece* (v. 40—41). Însuși Lăpușneanu doar aude ce se întîmplă : *Ce cîntări de popi răsună gîngave pe la ferești?* (v. 69). A doua noutate sînt înseși aceste *cîntări de popi.* Ele răsună jos, în afara palatului și sînt ca un zvon, cu evident rol dramatic, din afara timpului și ca un comentariu, care este cel autentic al prohodului ortodox ; al oricărei deșertăciuni lumești, prevestind totodată singurul spațiu în care, în afara rînduielilor strîmbe ale veacurilor, Gruie își poate găsi mîntuirea și odihna. *Care desfătare lumească rămîne neîmpreunată cu grija, care mărire stă pe pămînt neschimbată? [. . .] unde este nălucirea celor trecătoare?* (între v. 50 și 51) ; *Oare cine este împăratul sau ostașul sau bogatul sau direptul sau păcătosul* (între v. 54—55). Eminescu a vrut să instituie în piesă, încă de la început, un al treilea plan, după cele două ale duplicității domnești : unul care să le transcendă pe amîndouă, cu Gruie cu tot, într-o iertare unanimă care e același lucru cu o veșnică uitare.

Ar mai fi de spus o vorbă despre vers. Este cel din vremea *Scrisorilor,* perfect în ritm și în rimă, nelăsînd nici un rest între expresie și fond, cu o așezare a cezurilor care pune în evidență toate cuvintele cheie, ca atare variat în cadențe, supus gîndului, iradiind forță și libertate. Scena noastră n-ar fi avut un vers mai bun, nici atunci și nici astăzi.

Aceasta este drama *Alexandru Lăpușneanu* și aceasta este drama lui Lăpușneanu ca personaj eminescian. Cît s-a înțeles din ea pînă acum e de văzut în Călinescu, *Opere 12,* p.112—125. Să fi fost publicată la vremea ei am fi avut-o în programele școlare și în repertoriile teatrelor, ar fi rămas în zestrea noastră de cultură, ar fi intrat, alături de teatrul lui Caragiale

(care l-a cunoscut pe Eminescu copil de trupă teatrală), în cealaltă parte, unde teatrul lui Caragiale nu putea ajunge. Așa, Lăpușneanu e ca și Gruie, căruia dreptatea avea să-i vină prea tîrziu și de unde nu știa că o să-i vină.

★

Dînd cîteva repere și adîncind cîteva puncte credem că am făcut destul pentru a deschide drumul cercetării teatrului eminescian în forma în care apare el aici. Iar oprindu-ne doar asupra dramelor dacice, gîndite împreună, și doar asupra unei singure drame moldave ne-am ținut departe de gîndul, excesiv în această instanță, de a epuiza materia. O ediție deschide nu închide cercetarea și acest volum este în primul rînd o ediție. Una care a năzuit să găsească în aceste texte frămîntate, adesea greu de citit și nu o dată greu de asamblat, mai multă organizare decît a fost intuită de tradiția de pînă acum. Este sarcina edițiilor care vor urma să meargă mai departe și este sarcina exegezei viitoare să întregească și să adîncească lucrurile. După cum este sarcina culturii naționale în ansamblul ei să așeze în sfîrșit capodoperele teatrului eminescian la locul care li se cuvine în conștiința publică și pe care nu l-au dobîndit la timpul scrierii lor datorită firii himerice a marelui dramaturg și felului în care aceasta s-a împletit cu vremile.

PETRU CREȚIA

NOTĂ ASUPRA EDIŢIEI

1. Locul volumului în structura ediţiei. Începută acum mai bine de jumătate de secol de către Perpessicius, prezenta ediţie, din care au apărut pînă acum 12 volume din 16, a crescut lent şi sinuos în timp, cîştigind însă, cu fiecare etapă, o mai limpede conştiinţă de sine. Faptul că nimeni n-a avut-o, deplină, dintru bun început, nu este imputabil nimănui. Dar astăzi, mult mai aproape de ţel, cu o perspectivă mai cuprinzătoare asupra ansamblului şi cu o cunoaştere mai adîncită a articulaţiilor interioare ale operei, sîntem în măsură să înţelegem mai bine structura ideală a unei asemenea ediţii.

Mărginindu-ne doar la opera în sens strict literară, sîntem îndreptăţiţi astăzi să credem că în loc de seria actuală : I—III *Poezia antumă*, IV—V *Poezia postumă*, VI *Literatura populară* (conţinînd atît poemele originale de inspiraţie folclorică, cărora li se alătură, cu acelaşi statut, basmul în proză *Făt-Frumos din lacrimă*, cît şi culegerile de folclor făcute de Eminescu), VII *Proza literară*, VIII *Teatrul original şi tradus*, *Traducerile de proză literară*, *Dicţionarul din rime* ar fi fost de dorit să avem seria : I—III *Poezia antumă*; IV—V *Poezia postumă*, incluzînd, la locul lor cronologic, şi „poemele originale de inspiraţie folclorică" (al căror statut printre postume este exact acelaşi ca al „poemelor originale de inspiraţie folclorică" incluse între antume : *Revedere*, *Doină*, *Ce te legeni*, *codrule*, *La mijloc de codru des*); VI *Teatrul. Dicţionarul de rime*; VII *Proza literară*, incluzînd *Făt-Frumos din lacrimă*; VIII *Traducerile; poezie, teatru, proză; Culegerile de folclor*.

Dar editarea integrală a operei lui M. Eminescu a avut alt curs, deşi, măcar în parte, Perpessicius a fost conştient de caracterul circumstanţial şi contingent al procedării sale, iar noi de arbitrarul unei pietăţi împinse mai departe decît ar fi dorit, poate, însuşi ctitorul ediţiei şi totodată singurul nostru înaintaş în sensul deplin al cuvîntului. Astfel, în OPERE, VI, p. 5, vorbind de „poemele originale de inspiraţie folclorică", el scrie : „Desigur, toate aceste poeme au un categoric fundament folcloric, ele nu sînt însă mai puţin creaţiuni originale şi ar fi putut fi tipărite în volumul de postume, cu aceeaşi îndreptăţire cu care Eminescu însuşi a tipări sau a testat tipăririi, pentru volumul antumelor, poezii ca *Ce te legeni*, *codrule* sau *La mijloc de codru des*, ale căror rădăcini poporane, lesne de identificat, nu le anulează însă *originalitatea*".

În schimb, tot marele editor, care, de-a lungul editării întregii opere poetice, s-a izbit aproape la fiecare pas de problema relaţiei dintre poezie şi teatrul în versuri, declară, ceva mai departe în textul citat mai sus : „Deoarece o dată cu tipărirea literaturii populare, şi mai ales a poemelor originale de inspiraţie folclorică, emisfera poeziei eminesciene s-ar putea socoti încheiată (cele cîteva piese de teatru în versuri reprezintă un procent minim), crezusem util să dăm la lumină şi dicţionarul de rime, a cărui editare, oricît de provizorie, ar fi fost binevenită. De teama proporţiilor pe care volumul de faţă promitea să le aibă, publicarea lui a fost amînată". Or, cele „cîteva piese de teatru în versuri" care „reprezintă un procent minim" sînt dramele sau poemele dramatice *Decebal*, *Pacea pămîntului vine s-o ceară*, *Bogdan-Dragoş*, *Gruie Sînger*, *Alexandru cel Bun*, *Ştefan cel Tînăr*, *Petru Rareş*, *Cel din urmă Muşatin*, *Alexandru Lăpuşneanu*, *Mira*, *Andrei Mureşanu*, *Povestea*, apoi poemul dramatizat */Călugărul şi Chipul/*, fragmentul */Regina şi Cavalerul/*, drama *Amor pierdut — viaţă pierdută*, comediile sau dialogurile satirice în versuri *Minte şi inimă*, *Elvira în desperarea amorului*, *Con-*

vorbiri literare : Romancero español şi, în proză, *Gogu tatii, [Judeţul Împăratului], [Judeţul lui Vodă]*, fără a menţiona textele aferente acestora şi cele cuprinse în cele două fragmentarii (la dramele istorice şi la comedii). E vorba de mai bine de două mii de versuri, dintre care unele dintre cele mai bune scrise de poet, şi aproape toate într-o corelaţie strînsă cu poeziile, în special ca rodnica lor răsadniţă, dar nu numai. Dovadă că Perpessicius însuşi citează cîte un fragment de piesă în versuri printre variantele unei poezii ori alta, ce-i drept însă cu o ciudată şi fermecătoare inconsecvenţă, marcată de trimiteri în necunoscutul dramaturgiei sau de perplexităţi pe cît de legitime pe atît de uşor de eliminat dacă poeziile ar fi fost editate împreună cu dramaturgia, de care sînt greu separabile. De altfel a inclus acolo şi numeroase scrieri care aparţin de drept dramaturgiei : *Andrei Mureşanu, Povestea, [Călugărul şi Chipul]*, precum şi numeroase fragmente de drame sau texte aferente dramelor.

2. STRUCTURA VOLUMULUI. Aşa cum s-a văzut, *componenţa* volumului rezultă din locul şi funcţia pe care este determinat să le aibă în cadrul seriei de OPERE, aşa cum s-a constituit ea timp de jumătate de secol. *Structura* volumului însă trebuie nu numai înfăţişată în amănunt, ci şi legitimată, dat fiind că ea rezultă din interferenţe între organizarea ideală şi cea înfăptuită a ediţiei în ansamblu.

Aşadar, potrivit postulatului după care volumul VIII trebuie să includă, ca un miscelaneu de întregire, tot ce nu s-a editat încă din opera literară *sensu stricto* a lui Eminescu, volumul trebuie să includă TEATRUL ORIGINAL, apoi TEATRUL TRADUS, de vreme ce nu există în cadrul ediţiei, ca ultim volum al secţiunii, un volum de sine stătător cuprinzînd toate traducerile literare. Din acelaşi motiv figurează aici TRADUCERILE DE PROZĂ care, potrivit direcţiei date ediţiei de Perpessicius, trebuiau să figureze în cuprinsul volumului consacrat prozei literare (VII). În sfîrşit, DICŢIONARUL DE RIME, care ar fi trebuit să figureze în volumul ipotetic VI, cu care, prin editarea teatrului original şi a *Dicţionarului de rime*, s-ar fi încheiat editarea *operei poetice* şi care, lucrurile stînd cum stau, trebuie să figureze în volumul cu care se încheie *opera literară în genere*.

Teatrul original. A fost grupat în trei secţiuni : *Dramele istorice, Alte drame* şi *Comediile*. Înlăuntrul fiecărei secţiuni ne-am luat răspunderea de a renunţa la criteriul cronologic în favoarea unor grupări de altă natură. Astfel, partea cea mai importantă a dramaturgiei, teatrul de inspiraţie istorică naţională, figurează în prezenta ediţie potrivit însuşi proiectului de tinereţe al lui Eminescu, acela de a cuprinde istoria românilor într-un *Dodecameron dramatic*, adică într-un ciclu de 12 drame în care istoria naţională să se desfăşoare în ordinea cronologică a evenimentelor şi a domniilor (vezi *FRGM-1, B, 1, 4*). Eminescu nu a realizat tot ce şi-a propus sau, în unele cazuri, a făcut altceva decît şi-a propus, cîteva piese au rămas într-un stadiu bruionar, de obicei în acela al unui rezumat sau al aşternerii grăbite în proză a cîtorva scene destinate, cum se vede clar în cele mai multe cazuri, unei ulterioare versificări. Fapt este că, printr-o întîmplare, tot ce a scris, în diferite momente ale activităţii sale literare şi în diferite stadii de elaborare, poate fi cuprins tocmai sub 12 titluri, ceea ce ne-a şi determinat să-i păstrăm acestei secţiuni titlul dat de autor : *Dodecameron dramatic*. Înşirarea titlurilor dă seamă de la sine de suita istorică : două drame dacice *(Decebal* şi *Pacea pămîntului vine s-o ceară)* ; două drame legate de descălecatul Moldovei *(Bogdan-Dragoş* şi *Gruie Sînger)*, cîteva scene în proză dedicate domniei lui Alexandru cel Bun şi învrăjbitei sale succesiuni *(Alexandru cel Bun)*, apoi trei piese legate de domniile lui Ştefan cel Tînăr şi Petru Rareş, primele două : *Ştefan cel Tînăr* şi *Petru Rareş*, avînd în comun nu numai personajul feminin către care converge acţiunea, ci şi o anume indecizie în ce priveşte situarea protagonistului şi structurarea materialului istoric, iar ultima, *Cel din urmă Muşatin*, avîndu-l în centru, dar tratat din perspective dramaturgice şi istoriografice distincte, tot pe Petru Rareş. Acest ciclu al Muşatinilor se încheie însă nu cu *Cel din urmă Muşatin*, ci cu *Alexandru Lăpuşneanu*, unde tema amurgului de dinastie e reluată cu mijloace artistice mai mature şi mai complexe. Juvenila şi confuza *Mira* continuă istoria Moldovei în vremea lui Ieremia Movilă, peste care cade marea umbră a lui Mihai. *Andrei Mureşanu*, redactat în trei versiuni (de altminteri publicate de Perpessicius în volumele consacrate poeziilor postume), nu este o dramă istorică propriu-zisă, ci un poem dramatic, în care destinul poporului român este gîndit în universal din perspectiva poetului ardelean paşoptist erijat aici în filozof al istoriei şi al lumii, cu accente care leagă acest poem dramatic de patosul şi de filozofia subiacentă dramelor dacice. Tot un poem dramatic este ultima piesă a dodecameronului, *Povestea*, poem ocazional de dedicaţie dinastică şi de inspiraţie încă juvenilă, dar în care ultimul glas, însuşi glasul marelui Ştefan al Moldovei, dă istoriei naţionale sensul înalt al împlinirii ei într-o Românie intrată în istorie sub razele unei stele călăuzitoare.

Fiecare dramă este urmată de un număr mai mare sau mai mic de *texte aferente*, adică de fragmente care, prin conţinut şi factură, ţin în mod cert de drama respectivă, dar nu sînt integrabile textului de bază. Ele au fost aşezate în ordinea descrescîndă a afinităţii lor

cu acesta, începînd cu cele care s-ar situa în însuşi cuprinsul acţiunii dramatice aşa cum îşi găseşte ea expresie în textul dramei, dar reprezintă un alt mod de tratare, şi trecînd progresiv către unele care s-ar situa în cadrul unei dezvoltări ulterioare, rămasă nescrisă, a acţiunii dramatice. La acestea se adaugă, în cazul cîtorva piese, ca de pildă *Mira*, un grup de mici fragmente răzleţe care se înscriu mai greu în scenariul real sau ipotetic al piesei, dar îi aparţin prin atmosferă, stil, învecinare etc. În *comentariul* la fiecare dramă statutul şi gradul de aferenţă al fiecărui text este definit îndeaproape.

Dodecameronului dramatic îi urmează, în structura prezentului volum, un ***Fragmentarium la dramele istorice (FRGM-1)***, lucru inerent dacă se ţine seamă de felul de a lucra al poetului. În prima sa parte acest fragmentarium conţine texte şi fragmente neafiliabile, adică un material al cărui caracter dramaturgic este evident, dar care nu poate fi integrat nici în proiectele existente, nici într-o structură ipotetică. Dar ele aparţin lumii de proiecte nebuloase şi de proiecţii fantastice care sînt însăşi plasma poetică din care s-au închegat din cînd în cînd cîteva structuri definite. Iar, ca factură artistică, multe versuri de aici sînt scrise pe măsura celor mai frumoase. Vom spune aici ceea ce s-ar putea repeta în mai orice domeniu al operei literare eminesciene : principiul ei de neîmplinire rezidă nu în carenţă şi în neputinţă intrinsecă, ci, dimpotrivă, într-un belşug care, în loc să se statornicească în marginile prescrise, le depăşeşte ca pe nişte hotărniciri prea înguste faţă de ce le-ar fi fost dat să cuprindă într-un timp poetic infinit.

Lucrul acesta se vede şi din partea a doua a acestui *Fragmentarium*, consacrată proiectelor, fie ele simple înşirări ale titlurilor pieselor proiectate sau chiar, pe alocuri, schiţate ori [illegible]zate, fie planuri ceva mai dezvoltate, dar nu îndeajuns pentru a figura de sine stătător.

Sub *Alte drame* au fost grupate trei scrieri, două în versuri, a treia în proză, care nu [illegible]t în comun nimic altceva decît că nu sînt nici drame istorice din ciclul naţional, nici comedii. *[Călugărul şi Chipul]* reprezintă o autonomizare în formă dramaturgică a părţii a III-a din *[Povestea magului călător în stele]*. *[Regina şi Cavalerul]* este un fragment integrabil într-o dramă de Curte tîrziu medievală, nu neapărat germanică, în ciuda numelui Elfrida. Iar *Amor pierdut — viaţă pierdută*, singura piesă încheiată a lui Eminescu, dramă în proză, se situează în atmosfera burgheziei române de la mijlocul veacului trecut, apropiindu-se astfel, ca aşezare într-un timp mai recent şi în afara istoriei mari, de comediile *Minte şi inimă* şi *Gogu tatii*.

Spre deosebire de unii înaintaşi ai noştri (cf. O. IV, p. 375—377 şi 682—683), nu am inclus aici *Juneţea lui Mirabeau*, text din **2254, 304r-309r**, pentru că, aşa cum s-a dovedit, nu este un proiect de dramă, ci un proiect de cronică teatrală.

Cît despre cele 6 *comedii*, aproape toate neîncheiate, împărţirea lor în comedii în versuri şi comedii în proză a apărut firească, ca şi serierea lor după gradul de elaborare. Dintre cele 3 comedii în versuri, cea mai amplă şi mai structurată este *Minte şi inimă*. *Elvira în desperarea amorului*, atît cît s-a redactat din ea, are oarecare autonomie, iar *Convorbiri literare : Romancero español* a fost aşezată la urmă ca nefiind propriu-zis o comedie, ci o satiră dialogată. Dintre comediile în versuri proiectul cel mai ambiţios e reprezentat de *Gogu tatii*, menit unei largi dezvoltări, aşa cum rezultă din lista personajelor, dar din care n-au fost redactate decît primele 5 scene ale primului act. Simple fragmente, dar suficiente în sine ca sugestie pentru un ansamblu mai larg, *[Judeţul Împăratului]* şi *[Judeţul lui Vodă]* ne aduc înapoi în vechiul trecut românesc, mai precis moldav, prima într-unul nedeterminabil şi fabulos, cea de a doua într-o vreme, chiar dacă imprecizabilă, istorică, poate chiar cea a lui Alexandru cel Bun.

Şi din textele cu caracter comediografic s-a ales un material altfel neafiliabil, grupat, sub titlul de *Fragmentarium la comedii (FRGM-2)* şi după criterii rezidînd în însăşi natura redactărilor, în ***Replici răzleţe*** şi ***Proiecte***. ***Replicile răzleţe*** au fost grupate şi seriate după aceleaşi criterii ca cele din *FRGM-1*. Dintre proiecte, ***Văduva din Ephes*** este cel mai elaborat, urmat de două simple titluri, *Arpad, regele ungurilor* şi *La gura sobei !*, dar şi de un *[Proiect pentru o comedie de caractere]*, o alcătuire ipotetică de editor, ale cărei 5 fragmente constitutive au, chiar dacă nu cu totul desluşit, o intenţie şi o concepţie comună şi un aer de înrudire care fac ca asamblajul să nu apară, poate, cu totul arbitrar.

Aşa cum nu cu totul arbitrară sperăm să apară şi organizarea teatrului original nu în ordinea cronologică a redactărilor, ci după afinităţi tematice sau după criterii formale (versuri/ proză). Şi de data aceasta nu ne vom prevala numai de intenţia, atestată, a poetului de a scrie un ciclu de dramaturgie istorică, ci şi de faptul, pe care orice om care s-a apropiat mai mult de opera lui Eminescu îl ştie foarte bine, că proiectele şi realizările lui, oricît s-ar grupa, diacronic, în trei-patru epoci, au un fel al lor de a fi sincronice, de a coexista în spirit, de a creşte împreună, împărţindu-se şi despărţindu-se, venind şi revenind, într-un timp al lor, pe care o cronologie obiectivă, mai ales una adesea în chip inerent ipotetică, pare mai degrabă să-l destrame sau să-l converteasă într-un timp străin. Pe de altă parte, serierea cronologică ar avea drept efect mai mult să accentueze decît să estompeze nedesăvîrşirea în care au rămas atîtea proiecte, ori-

cîtă desăvîrșire poetică s-ar afla în mult din cît a apucat să fie realizat. În schimb orînduirea textelor dramaturgice eminesciene după un criteriu cît de cît tematic sau structural reprezintă un cadru de referință în care elementele constitutive tind să se sprijine reciproc, să se înscrie în chip mai definit într-o ordine interioară, să sugereze mai bine ce ar fi putut fi întregul dacă ar fi fost întregit. Mai ales că ne-am ferit sistematic să folosim drept criteriu de organizare judecăți de valoare, în chip inevitabil prea dependente de judecata editorului. Trebuie să-i acordăm lui M. Dragomirescu meritul de a fi făcut imposibilă reeditarea unei experiențe în chip atît de flagrant eșuată.

Totuși, pentru a oferi cititorului, pentru orice scop ar dori, și o imagine cronologică a teatrului eminescian, îi propunem această diacronie, prevenindu-l încă o dată că nu poate fi decît aproximativă și orientativă :

	1868–1869	*Mira*
		Cassiodor
		Amor pierdut — viață pierdută
	1869	*Povestea*
		Andrei Mureșanu (A)
București —	**1869–1870**	*Cel din urmă Mușatin*
Viena		*Petru Rareș*
	1869–1871	*Ștefan cel Tînăr*
		[Proiect pentru o comedie de caractere]
		Convorbiri literare: Romancero español
	1871	*Andrei Mureșanu (B)*
Berlin	**1873–1874**	*Decebal*
		Pacea pămîntului vine s-o ceară
		[Regina și Cavalerul]
		[Călugărul și Chipul]
		Elvira în desperarea amorului
		Catilina
		Gracchus Babœuf
		Morny
Iași	**1874–1875**	*[Județul Împăratului]*
	1875–1876	*Gogu tatii*
	1876	*Văduva din Ephes*
		Andrei Mureșanu (C)
		Gruie Sînger
Iași — București	**1876–1878**	*Bogdan-Dragoș*
	1879	*Minte și inimă*
București	**1879–1880**	*Alexandru cel Bun*
		[Județul lui Vodă]
	1879–1881	*Alexandru Lăpușneanu*

După cum se vede, cariera de dramaturg a lui Eminescu începe și sfîrșește cu o dramă istorică, prima tumultuos juvenilă și haotică, ultima, cît a scris din ea, de o mare originalitate și măiestrie dramatică și poetică. În acest interval, la Viena îndeosebi, într-o perioadă de intens interes pentru instituirea unei dramaturgii istorice românești originale, vechiul proiect al *Mirei* se centrează pe epoca lui Ștefan cel Tînăr și a lui Petru Rareș. Activitatea de la Berlin se caracterizează prin proiecția în istoria universală, de la care nu fac excepție nici dramele dacice. Șederea la Iași aduce în prim-plan interesul pentru intrarea în istorie a Moldovei, cu toată atmosfera ei legendară, continuată la București după traducerea *Fragmentelor* lui Hurmuzaki și dusă acolo pînă la Alexandru cel Bun, pentru ca, drept încununare, *Alexandru Lăpușneanu* să facă bilanțul unei glorii apuse, proiectată pe vitregia și decăderea unor vremi mai noi, acele vremi deplorate și biciuite cu atîta înverșunată necruțare în opera publicistică.

Teatrul tradus. Ni s-a părut firesc, renunțînd și aici la suita cronologică, să dăm întîi acele traduceri pe care Eminescu le-a încheiat, două antume, *Vîrful cu Dor* (1878), după Carmen Sylva și *Dialog între Diogen și Alexandru cel Mare*, după Friedrich Martin von Bodenstedt (1819–1892), publicat de Eminescu ca foileton în „Curierul de Iași" din 28 mai 1876, un dialog de structură neîndoielnic dramatică, dar nu scenică și, deși prezentat ca extras dintr-o dramă, nesemănînd deloc a extras. Celelalte două traduceri dramaturgice complete sînt amîndouă nepublicate de autor, una în proză, de timpurie tinerețe, 1868, după un foarte obscur W. Jerwitz, intitulată *Histrio*, tradusă într-o vreme cînd Eminescu era foarte implicat în viața

și destinul actorilor, cealaltă reprezentînd ultimul act important din cariera literară a lui Eminescu, piesa în versuri *Lais*, tradusă în 1888 după versiunea germană din același an a lui Karl Saar a comediei lui Emile Augier *Le joueur de flûte* (1850). În rest, Eminescu n-a tradus decît două fragmente : primele 19 versuri din *Torquato Tasso* a lui Goethe, traduse la Viena în 1870, și primele 134 de versuri din *The Life of Timon of Athens* a lui Shakespeare, tradusă la București, din engleză, în 1880–1881, la care se adaugă, ca simplu proiect, traducerea listei de personaje ale comediei în 2 acte *Diplomatul* de Eugène Scribe și Germain Delavigne, așternută la Iași prin 1875.

Transcrierile de teatru. În încheierea scrierilor teatrale, originale sau traduse, am așezat cele 5 texte dramaturgice transcrise de Eminescu, patru din 1867–1868, deci din prima tinerețe a poetului, de pe cînd funcționa ca sufleor și copist în trupa lui Iorgu Caragiali (*Smeul nopții* „de Hippolite Lucas", *Margo Contesa*, *O palmă sau Voinicos da' fricos* și *Rigatul femeilor sau Lumea pe dos*, pentru care poetul a transcris doar titlul și cupletul final), a cincea *[Minegmii sau Frații cei de gemine]* ori, mai exact, un act și jumătate din această piesă, transcrisă în perioada cît a fost director al Bibliotecii Centrale din Iași (1874–1875). Cum însă contribuția poetului se mărginește în acest caz la simplul act al transcrierii, am considerat că cititorul trebuie să aibă însăși imaginea vie a scrisului său și am reprodus, în facsimil, toate textele transcrise de Eminescu.

Nu la fel am procedat, atît din neînlesniri tehnice cît și, mai ales, din rațiuni tematice, cu textele dramaturgice așternute pe hîrtie de alții și pe care există intervenții, adnotări și observații de mîna lui Eminescu. Ele se rezervă volumului XV *(Fragmentarium)*.

Traducerile de proză literară. Fiind publicate toate 9 chiar de autor, prin reviste, și neimpunîndu-se o altfel de grupare, am adoptat de data aceasta criteriul cronologic. Cea mai lungă și cea mai importantă este *Lanțul de aur* de Onkel Adam [C. A. Wetterbergh], publicată în „Familia" între octombrie și noiembrie 1876, deci chiar la începutul carierei de scriitor a poetului, împreună cu poeziile sale de debut. Următoarele 3 au fost publicate chiar de Eminescu, ca redactor, în rubrica *Foileton* a „Curierului de Iași", recent introdusă de el în componența ziarului, rubrică unde apar, în iulie-august 1876, *O baie caldă în Egipt* de A. Dumas, *O baie rece în Egipt* de A. Danzats și *Henrieta de Serrey* de Armand de Lagniau. Tot la *Foileton*, de data aceasta în „Timpul", apar, între 1879 și 1882 următoarele 4 : *Descrierea ciumei în Thucydides* [= Tucidide, *Războiul peloponeziac*, II, 5, 47–54], la 23 februarie 1879 ; *Maxime și Aforisme* de la Rochefoucauld (în total 18 aforisme), în 5 iulie și 9 octombrie 1880 ; *Monstrul verde*, după Gérard de Nerval, la 5 iunie 1882 ; *O alegorie veche și pururea nouă* [= Balthasar Gracian, *Criticon*, III, 4], tălmăcit de Eminescu după Schopenhauer (care n-a tradus din *Criticon* decît atît, inserînd textul traducerii în prefața unei cărți) pentru excelența lui utilitate politică în cadrul campaniei lui Eminescu din paginile „Timpului". În sfîrșit, ultima proză tradusă, după Mark Twain, și totodată ultima scriere literară a lui Eminescu, publicată în „Fîntîna Blanduziei" la 18 decembrie 1888 și intitulată *Clanț cu toții, frați iubiți !* (titlu care, la republicarea schiței în „Mișcarea" din 1911, a fost schimbat, dintr-o falsă, dar la urma urmei explicabilă pudoare, în *Obsesiune*, poate conform titlului englezesc al originalului, care nu ne-a fost accesibil). Așadar, cu excepția *Lanțului de aur*, trimis de Eminescu lui Iosif Vulcan ca să mai cîștige timp cu trimiterea unui roman original, care avea să fie niciodată trimisul *Geniu pustiu*, restul prozelor traduse de poet sînt toate destinate completării, cu sau fără țeluri politice, a părții literare a unor jurnale al căror redactor era.

Dicționarul de rime. În anii de la București Eminescu s-a ocupat destul de sistematic de alcătuirea unui amplu dicționar de rime, despre care cei din preajma sa știau că îl pregătește pentru publicare. Așa rezultă dintr-o notă a lui Duiliu Zamfirescu (sub pseudonimul Don Padil) în „România liberă" din 13 noiembrie 1883, notă în care, după ce anunță iminenta apariție a primei ediții Maiorescu, adaugă : „după cum se spune, va urma darea la lumină a cîtorva manuscrise necunoscute încă, printre care un important dicționar de rime". Redactarea aceasta fusese precedată, la Iași, de o încercare de același fel, dar mai amorfă și mai puțin elaborată, față de care versiunea de la București apare ca o reluare mai sistematizată, îmbogățită sau epurată. Pe de altă parte, în marginea diferitelor versiuni ale poeziilor pe care le scria, Eminescu notează nu o dată serii de rime afiliabile rimelor efectiv folosite, sau, oricum, inspirate, printr-o asociere mentală sau alta, de acestea. Dintre ele, o parte au fost editate de Perpessicius în cadrul notelor și variantelor la poeziile respective, altele nu. În prezentul volum cele două dicționare apar sub numele de *Dicționar de rime (Versiunea finală)*, cînd e vorba de redactarea cvasidefinitivă de la București, *Dicționar de rime (Versiunea pregătitoare)* pentru ansamblul de redactări de la Iași și *Fragmentarium la dicționarul de rime* pentru rest. Dar, conștienți de faptul că studierea dicționarelor de rime redactate de Eminescu nu se poate face în mod serios decît comparînd rimele potențiale cu cele reale, am constituit o anexă care cuprinde *Dicționarul*

rimelor textuale, adică al rimelor efectiv folosite de Eminescu în întreaga sa operă poetică, așa cum apare ea în cadrul acestei ediții. În plus, pentru a facilita cercetarea tuturor rimelor eminesciene, atît a dicționarelor redactate de el, cît și a rimelor textuale, am alcătuit un *Indice al capetelor de serie*, care permite regăsirea oricărei perechi de rime avute în vedere sau realmente utilizate de poet [1].

Volumul mai cuprinde un studiu introductiv sintetic consacrat exclusiv lui Eminescu dramaturg, pentru celelalte secțiuni toate deslușirile necesare fiind incluse în comentariul fiecărei opere în parte. Aceste comentarii conțin întîi datele privitoare la istoricul publicării scrierii respective, sub titlul *Primele editări*, apoi lămuririle privitoare la titlu, datare, sinopsa manuscriselor, organizarea textelor, precum și o primă încercare de a pune textul respectiv în relație textuală cu restul operei.

Partea bibliografică a volumului conține, în afară de BIBLIOGRAFIA generală de la sfîrșitul volumului (pentru care vezi *ad locum*), *notele bibliografice de la începutul fiecărui comentariu* și TABLOUL EDIȚIILOR.

Nota bibliografică cu care începe comentariul fiecărui text, sub titlul *Primele editări*, conține în primul ei paragraf, cînd este cazul, primele publicări *fragmentare*, din periodice sau volume, în ordine cronologică și cu datele necesare identificării fiecărui fragment în parte în prezentul volum ; cînd într-o publicare ulterioară, tot fragmentară, dar mai amplă, este inclus un fragment deja publicat, am considerat inedit ansamblul fragmentului mai recent și mai cuprinzător ; în cazul *Dicționarului de rime* nu am inclus printre publicările fragmentare citările ocazionale ale unor perechi sau grupuri de rime, considerînd că aceste citări nu reprezintă acte editoriale. Cît privește editările ***integrale*** anterioare primelor editări critice ale lui Perpessicius (OPERE, I—V, 1939—1958) și ale Aureliei Rusu (O. IV—V, 1978—1979), am considerat că o ediție poate fi menționată ca primă ediție integrală chiar dacă nu include variantele de redactare, versiunile succesive ori un număr de fragmente irelevante pentru cunoașterea scrierii respective ca întreg. În încheierea acestei note bibliografice sînt specificate, ca ***inedite***, toate unitățile textuale publicate pentru întiia oară în prezenta ediție.

Potrivit tradiției statornicite de Perpessicius, am alcătuit, pentru a figura la începutul acestui volum, un TABLOU AL EDIȚIILOR, care cuprinde descrierea volumelor în care se află editate în România texte din prezentul volum în ordinea : teatrul original și tradus, traducerile de proză literară și *Dicționarul de rime* și apoi în ordinea cronologică a fiecărei secțiuni ; au fost incluse și volumele care cuprind și texte eminesciene cu alt statut decît al celor editate aici, dar descrierea volumului s-a limitat în acest caz la partea comună ; au fost incluse și acele volume de poezie ulterioare volumelor IV (1952) și V (1958) din OPERE (editate de Perspessicius) care includ poemul dramatic *Andrei Mureșanu*, singurul text cu caracter dramaturgic care s-a bucurat de o mai largă circulație ; de asemenea, am inclus în TABLOUL EDIȚIILOR (ca de altfel și în notele bibliografice din cadrul comentariilor), *Opera lui Mihai Eminescu* de G. Călinescu, I—V (1934—1937), reluată și remaniată în *Opere*, 12—13 (1969—1970) ; în special în prima versiune scrierea poate fi considerată și ca o editare de texte, și anume a unei mari întinderi de texte dramaturgice inedite, însoțită de primul și cel mai elaborat efort de pînă acum de a determina unitățile textuale și corelațiile lor din perspectiva unei gîndiri integratoare.

Cît privește descrierea volumelor, ca și în cazul bibliografiilor din comentarii, am luat drept bază atît titlurile, cît și suita textelor din prezentul volum ; cînd o unitate textuală de aici apare integral într-un volum dat am exprimat acest lucru prin simpla menționare a titlului ; cînd echivalențele sînt fragmentare, dar reprezintă peste jumătate din textul editat de noi am specificat, după menționarea titlului, ce anume din textul editat de noi se află în volumul respectiv, prin trimitere la numărul de vers din prezentul volum sau, cînd e vorba de texte în proză, prin trimitere la numărul manuscrisului și al filei de manuscris, însoțită de citarea primei și ultimei sintagme a textului respectiv și eventual de indicații suplimentare (prolog, act, scenă etc.) ; cînd volumul descris conține sub jumătate dintr-o unitate textuală de aici ne-am mărginit la menționarea titlului de aici, precedat de prepoziția *din* și urmat de tot ce e necesar identificării fragmentelor editate ; ***Fragmentarium la dramele istorice*** și ***Fragmentarium la comedii*** au fost tratate ca texte unitare intitulate, prescurtat, ***FRGM-1***, respectiv ***FRGM-2***, și urmate de indicarea poziției textului în structura acestor fragmentarii (subtitluri, capitole, paragrafe), indicînd echivalențele în același fel ca mai sus ; versiunile pregătitoare ale fiecărui segment al unei unități textuale, textele aferente *(TA)* și, în cadrul acestora, replicile răzlețe *(RR)* (vezi mai jos, p. 15) sînt menționate, după textul de bază, cu indicarea poziției lor în

[1] Mulțumim cercetătorului Gheorghe Chivu de la Institutul de Lingvistică din București, care, în spirit de generoasă conlucrare colegială, a acceptat, în afara oricărei obligații, să citească înainte de tipărire toată secțiunea din volum consacrată *Dicționarului de rime* și ale cărui confirmări și sugestii au dat editării noastre un spor de rigoare științifică.

textul de aici și determinarea, după protocolul de mai sus, a echivalențelor textuale; în cazul *Dicționarului de rime*, care este un tip de text special, am considerat că o descriere amănunțită a edițiilor anterioare, prin dimensiunile ei, n-ar aduce cititorului nici o înlesnire și ne-am dispensat de a o face.

Pentru a nu complica inutil descrierea, în nici una dintre componentele bibliografice ale prezentului volum nu am inclus, cînd sînt deosebite de cele de aici, titlurile pe care, în absența unui titlu de autor, le-au dat scrierilor dramaturgice eminesciene editorii care ne-au precedat; ele pot fi citite în volumele respective, la paginile indicate în descrierile de aici.

Un CORRIGENDUM LA VOLUMUL VII, (publicarea de asemenea *errata* la volumele anterioare este în tradiția prezentei ediții, încă de timpuriu) fixează statutul real al unui text din OPERE, VII, p. 324 și 399–400.

În final, alături de indicele de nume proprii se află un indice al capetelor de serie din Dicționarele de rime.

3. METODOLOGIA EDITĂRII UNITĂȚILOR TEXTUALE. În cadrul unei ediții critice cu statutul celei de față este de prisos să insistăm asupra grijii cu care ne-am străduit să asigurăm corectitudinea descifrării, atît a celor cîteva texte pînă acum inedite, cît și a celorlalte, nu lipsite de numeroase erori de lecțiune, erori pe care, potrivit tradiției instituite o dată cu volumul VII, nu le-am semnalat în mod explicit, lăsîndu-i criticii filologice întregul drept de judecată și avînd încredere, cu privirea către un viitor mai îndepărtat, în dreptatea judecății sale, oricare ar fi ea. Lecțiunile corecte, în cazul grafiilor eminesciene, nu țin atîta de ochi, nici de atenția banală, nici chiar de o lungă experiență. Ele țin de cultură, de intuiție, de cunoașterea perfectă a ansamblului operei și de setul de posibilități textuale pe care această cunoaștere le generează și chiar le determină. Dar numai pînă la un punct, altfel transformîndu-se într-un principiu de blocare și de închidere, în care datul neagă brutal posibilul și chiar surprinzătorul. E vorba mereu de a citi nu doar textual, ci contextual, prin context înțelegîndu-se, în cercuri tot mai largi, enunțul imediat, caracterul fragmentului sau al operei respective, relația cu restul operei scrise și, la limită, chiar nescrise dar posibile în spațiul ideal constituit de existența celei scrise și creat, în ultimă analiză, de însuși cugetul lui Eminescu ca entitate spirituală specifică, deci totodată determinată și deschisă pînă la limita ei inefabilă.

Și apoi nu sînt de neglijat o seamă de tehnicalități: metrica, prozodia, rimele, relația cu originalul în cazul textelor traduse, logica formală și coerența artistică, relația cu sursele sau cu realitatea istorică, cronologia absolută și cea relativă, valoarea punctuației, regulile specifice de fluctuație a grafiei, de la duct la norma ortografică și încă altele.

În schimb, este nevoie de a stărui din nou asupra importanței pe care o are, pentru cercetarea literară și lingvistică a textelor eminesciene, aparatul de variante din subsolul fiecărei pagini. Păstrarea manuscriselor lui Eminescu, posibilitatea pe care o oferă grafia lui de a citi sub ștersături, printre cuvinte, printre rînduri, permite editorului restituirea integrală, în nemijlocirea lui, a întregului proces mental care controlează redactarea de către Eminescu a unui text dat. Sîntem convinși că va veni vremea cînd grija acordată acestui aspect al editării critice a textelor lui va da roadele cuvenite.

Cît privește principiile transcrierii interpretative, adică a folosirii grafemelor în vigoare astăzi pentru a nota cît mai credincios particularitățile de pronunțare ale autorului, ele rămîn cele expuse și argumentate în OPERE, VII, p. 48–69.

Însă dificultatea principală a editării teatrului eminescian este afilierea și organizarea textelor. Cu alte cuvinte, problema de a ști ce anume aparține unei piese și nu alteia, ce loc trebuie să ocupe segmentul respectiv în economia de ansamblu a piesei și ce stadiu de redactare reprezintă el față de cea care poate fi considerată finală. Într-adevăr, cu volumul dedicat teatrului (care este o parte constitutivă a operei poetice) se repun din nou dificultățile pe care le-a întîmpinat Perpessicius în editarea poeziilor și cărora el le-a găsit fie, adesea, soluțiile cele mai fericite, fie soluții vrednice de a fi luate drept punct serios de pornire al unei revizuiri.

Și acum, dacă e adevărat că nu mulți editori ai textelor din secolul al XIX-lea românesc se bucură de un asemenea înaintaș, nu e mai puțin adevărat că înaintașul bun cere de la succesorii săi cel puțin atîta inițiativă intelectuală și meșteșug cît i-a trebuit lui ca să fie un bun înaintaș. Astfel că nu numai că nu ne-am sfiit, dar ne-am simțit chiar obligați să inovăm, căutînd, pentru a sluji spiritul în care a fost gîndită și lucrată această ediție, metode și mai conforme cu el. În esență, metoda de editare a lui Perpessicius constă în publicarea ultimei forme a fiecărei poezii la începutul fiecărei secțiuni (antume, postume, populare) și apoi în reconstituirea tuturor stadiilor sau „vîrstelor” unei poezii prin reproducerea fiecărei versiuni (cu rezerva comasării celor prea apropiate), fiecare cu variantele ei de redactare în subsol. Această reconstituire arheologică Perpessicius o așază de fiecare dată separat, în partea a doua a fiecărei secțiuni, numită de el, pe drept cuvînt, NOTE ȘI VARIANTE, de vreme

ce desfășurarea variantelor unei poezii este întotdeauna însoțită de un număr de lămuriri ale editorului, legate, mai strîns sau mai lax, de istoricul poeziei respective. O asemenea procedare se impune oarecum de la sine în cazul antumelor, iar Perpessicius n-a făcut decît să extindă la întreaga editare a poeziei modelul de acolo. În cazul postumelor însă atît metoda însăși cît și felul în care a urmat-o Perpessicius pot fi regîndite.

Considerăm că, în cazul editării scrierilor postume, pentru care nu avem o ultimă versiune autorizată de autor, textele din aceeași familie trebuie publicate toate la un loc, în prima parte a unui volum sau a unei secțiuni, consacrată exclusiv TEXTULUI, evitînd cu strictețe separarea textelor și, cu atît mai mult, amalgamarea variantelor cu note filologice sau de istoriografie literară.

În cazul teatrului ea s-a dovedit dacă nu inaplicabilă, măcar împovărătoare și derutantă pentru cititor. Eminescu n-a publicat nimic din încercările sale dramaturgice, iar felul în care le-a redactat, precum și amplasarea lor în manuscrise reclamă un efort de reconstrucție a fiecărei piese, indiferent în ce stadiu de redactare a rămas. Cu cîteva excepții, tot ce ține de o unitate dramaturgică dată se află risipit în aproape toate cele 50 de caiete în care se află legate de către Academie manuscrisele eminesciene : un act sau chiar o scenă începe undeva și se sfîrșește, dacă se sfîrșește, cu totul în altă parte ; sau pe aceeași pagină se află fragmente din piese, acte ori scene deosebite ; sau unul sau cîteva versuri integrabile într-o anume unitate sînt scrise, aproape ascunse, printre texte de cu totul altă natură, uneori chiar printre rîndurile acelora scrise nu o dată oblic, transversal, de-a-ndoaselea, chiar pe cîte un petic de hîrtie lipit la întîmplare de cei care au asamblat filele ; în sfîrșit, nu rareori paginile scrise de poet într-o anumită suită au fost legate în ordine inversă sau într-un amestec de inversare și pură dezordine. Editorului i se impune așadar :

a. să determine caracterul dramaturgic al textelor, eliminînd ceea ce ține de poezie sau de proză dialogată ;

b. să repartizeze materialul astfel obținut pe unități corespunzînd intențiilor cînd mai explicite, cînd mai obscure ori indecise ale lui Eminescu ;

c. să-l structureze astfel încît să obțină maximum de text aparținînd unei piese date, organizîndu-l apoi într-un fel care să se apropie cît mai mult de ceea ce putem considera că a fost, în virtutea logicii dramaturgice, voința autorului : desfășurarea evenimentelor, repartizarea replicilor între personaje, decuparea scenelor și a actelor etc. Firește, te poți înșela, dar eroarea, cînd provine dintr-un efort de rigoare, poate să fie roditoare pentru alții, ca ipoteză dezmințită de fapte noi sau de o intuiție mai bună. Editorul trebuie să încerce, cu toate puterile sale, să decelezo ceva din structura ipotetică subiacentă diferitelor fragmente, potrivit logicii lor interne, să intuiască relațiile de adîncime dintre personaje, dintre scene, să folosească toate indiciile, cît de vagi, care, însumate, converg către o desfășurare coerentă : tipul specific al tensiunii lirico-dramatice, forma patosului, tiparul stilistic de adîncime, sfera conceptuală din care iradiază textul, idealmente chiar culoarea anume a cerului sub care se perindă acțiunile și pasiunile. Nu fără a corobora această atentă analiză de conținut și cu alte eventuale indicii, formale ori exterioare : planul-rezumat al dramei, aluziile din text la scene similare din piese de alți autori, structura prozodică, paginația autografă, analogii, recurențe etc. Și fără a uita de primejdia de a asimila într-o familie de texte dată segmente alogene și ca atare nonafiliabile, oricît de mare ar fi apropierea tematică ori coincidența de nume sau de situații. Editorul trebuie, firește, să fie atent și prudent ; dar nu trebuie să fie pasiv și servil, ci îndrăzneț, cît mai în stare de a intui și de a demonstra firele ascunse care leagă atîtea texte disparate și nefinisate. G. Călinescu, care cunoștea bine lumea manuscriselor eminesciene, cerea încă acum jumătate de secol, cînd și Perpessicius era abia la începutul strădaniilor sale, „să refacem arhitectura ipotetică a operei", nădăjduind că într-o zi „vom aduce o refacere anatomică a tabloului spiritului creator eminescian și vom insufla duh foilor risipite, unind cu linii, ca în restaurațiile pompeiene, figurile mozaicurilor sparte" (*Opere*, 12, p. 9).

d. În cazul în care un segment anume a fost redactat de mai multe ori, are deci mai multe versiuni, să le determine cronologia și să le editeze astfel încît cititorul să poată urmări fără efort și fără confuzie succesiunea versiunilor segmentului respectiv.

În acest ultim punct ni s-a impus ca o datorie să facem un pas înainte pe drumul deschis de Perpessicius. Desigur, acolo unde ne aflăm în prezența a două sau mai multe unități dramaturgice pentru care avem două sau mai multe versiuni ale unității respective, le-am dat, ca și predecesorul nostru, în succesiunea lor (cazurile cele mai elocvente fiind *Alexandru Lăpușneanu* și *Andrei Mureșanu*). Dar acolo unde ne-am aflat în fața unui continuum pentru care numai unele pasaje au mai multe versiuni am procedat altfel. După ce, pentru fiecare piesă, am realizat, atît cît era cu putință, exigențele de structurare menționate la punctul *c*, am integrat versiunile anterioare ale unui segment dat chiar înlăuntrul asamblajului dramaturgic obținut. Totuși, pentru a nu produce confuzie și pentru a permite o lectură cursivă a piesei,

am adoptat o formulă de tehnoredactare a textelor potrivit căreia toate versiunile unui segment dramaturgic anterioare celei finale (care se află integrată în structura piesei ca parte constitutivă a ei) apar îngropate, adică retrase față de linia din stînga a oglinzii paginii respective. În plus, în același scop distinctiv, versiunile anterioare au fost culese cu corp 8/10 (față de corpul 10/10 al celor finale), ceea ce permite o lectură diferențiată. În sfîrșit, versurile pieselor fiind numerotate de noi din 5 în 5, am dat versiunilor anterioare, și anume fiecăreia în parte, o numerotare autonomă. De aici rezultă că dacă se face o trimitere la unul sau mai multe versuri ale piesei se procedează normal (v. 317 sau v. 186—189), dar cînd e vorba de versurile versiunilor anterioare se recurge la tipul v. 156 (15) 157 sau v. 156 (15—18) 157, în care cifrele din afara parantezelor trimit la numerotarea continuă și indică între ce versuri se află intercalată o anume versiune anterioară, iar cifrele din paranteză indică versul sau versurile la care se trimite în cuprinsul acelei anumite versiuni anterioare.

Am vrut, în felul acesta să evităm cu orice preț ruperea textelor unele de altele, punînd sub ochii cititorului la un loc tot ce trebuie să fie la un loc și evitînd astfel, după ce ne-am străduit să organizăm risipirea în manuscrise a textelor, să instituim o altă scindare și răzlețire. Mai mult, pentru a da o cît mai vie și mai integrată prezență fiecărui fragment de scris eminescian, chiar versurile șterse de poet și care, în chip firesc, apar în aparatul de variante de la subsol, au fost culese în prezenta ediție tot cu corp 8, ca și restul aparatului, dar nu la șir, ci unul sub altul, pentru ca privirea să le poată distinge mai ușor de rest și pentru ca, deși anulate, să nu fie de tot pierdute într-un subsol care, pentru foarte mulți cititori, rămîne o neguroasă necropolă.

Acestei tendințe generale de a face ca structuralul și geneticul să coexiste, bine pus în lumină și bine articulat, i se poate aduce obiecția că rupe atît unitatea reconstituirii, cît și cursivitatea lecturii, că introduce în desfășurarea dramatică repetitivități, stagnări și dispersii, că introduce în construcțul cu greu dobîndit elemente de deconstrucție. Și, într-o anumită măsură, chiar așa și este. Firește, numai într-o anumită măsură, de vreme ce așezarea în pagină a segmentelor pregătitoare permite lectura continuă a celor finale și un recurs opțional la celelalte. Dar măsura în care obiecția își păstrează validitatea este măsura însăși a faptului că teatrul eminescian este ceea ce este, un teritoriu tumultuos și puternic, dar plin de construcții neîncheiate și adesea enigmatice, populat de miraje și de impalpabile reverii. Nu am crezut că avem dreptul de a-l face, prin separări arbitrare, să pară altfel, mai constituit, în aceeași măsură în care ne-am simțit datori să-i dăm atît de multă constituire și așezare cîtă se întrevede, certă, dincolo de dezordinea redactărilor, în ordinea interioară a spiritului eminescian.

Nu e mai puțin adevărat că există, aproape pentru fiecare piesă, un număr de texte care sînt în chip evident legate de piesa respectivă, dar nu-i sînt integrabile nici ca segmente constitutive, nici ca versiuni anterioare ale unui pasaj anume. Multe par să derive dintr-un alt tip de structurare a materialului destinat acelei piese sau să fie rostite de personaje la care poetul a renunțat sau care nu-și găsesc locul nici în textul redactat, nici în vreo dezvoltare determinabilă a lui. Altele sînt de altă natură: metatexte lămuritoare, replici nesituabile dar mai afiliabile aici decît în orice altă parte etc. Pe acestea, cum s-a spus mai sus, le-am numite TEXTE AFERENTE (prescurtat *TA*), le-am numerotat de la *1* la *n* și le-am situat la sfîrșitul fiecărei piese.

Toate acestea sînt, cum ușor se înțelege, valabile pentru textele postume. Dar nici cele antume nu cad în afara oricărui drept de intervenție al editorului: inadvertențele rămase în manuscrisul dat la tipar, intervențiile redactorilor și mai ales nu rarele erori de culegere din tiparnițele vremii reclamă o lectură atentă și emendarea prin conjectură, locuri similare, verificări de informație etc.

Editarea dicționarului de rime a comportat dificultăți specifice îndeajuns de mari. Dar aici ni s-a părut necesar să precizăm numai rațiunile și structura publicării lui, rezervînd comentariului toate elucidările necesare.

★

Acestea sînt, în liniile lor generale, principiile și metodele care au prezidat la stabilirea și la organizarea textelor din prezentul volum. Ele se înscriu pe linia unei tradiții către care gîndul nostru s-a îndreptat întotdeauna cu respect și cu gratitudine, tradiție ilustrată mai de mult de Perpessicius și de G. Călinescu și, în zilele noastre, cu o sîrguincioasă emulație, de Aurelia Rusu. Dacă și în ce măsură rezultatul strădaniilor noastre duce mai departe lucrarea înaintașilor nu este căderea noastră să judecăm, rămînîndu-ne doar speranța că viitorul editor al textelor cuprinse în acest al VIII-lea volum al OPERELOR va găsi aici numai prilejul unor îndreptări, nu pe acela al unei revizuiri radicale.

ANEXĂ. Într-un stadiu avansat al stabilirii textului dramaturgiei eminesciene au intrat în patrimoniul Muzeului Literaturii Române (în continuare MLR) un număr de materiale ale lui Perpessicius reprezentînd lucrările pregătitoare pentru editarea volumului consacrat teatrului. Ele pot fi consultate de către cercetători în arhiva Muzeului. Am socotit de datoria noastră să utilizăm aceste materiale în vederea îmbunătățirii volumului, dar ele se află într-un stadiu de elaborare pe care, lucrînd independent, îl depășisem de mult în privința constituirii și structurării corpusului, care s-a dovedit a fi mult mai bogat decît ce a lucrat sau a avut în vedere să lucreze efectiv Perpessicius, travaliu care cu greu depășește o zecime din ceea ce se află în manuscrisele poetului și care se mărginește la transcrierea cîtorva texte și la semnalarea fugară a cîtorva probleme de afiliere. Socotim însă de datoria noastră să prezentăm cititorilor în ce constă moștenirea lui Perpessicius în materie de texte dramaturgice eminesciene și ce anume am preluat din ea. Iată evidența materialelor :

I

21 de fișe de luare în evidență a textelor dramaturgice (inclusiv traducerile), cu trimitere la filele manuscriselor :

1. **2254, 2–8**	*Histrion*, dramă într-un act de Guilom Jerwitz
2. **2254, 25**	Act I *Marcu* Act II *Anna Morilă*
301v	titluri de piese : *Dna Chiajna, Doja, Horia, Mira*
3. **2254, 145–146**	*Nunta lui Dragoș*, scenariu pe dosul fișei o însemnare datată febr[uarie] 1937 : **2275** Em. fire de tutun calitatea Ia [...] Al lui sau al lui Chendi și ejusdem far[inae] cari au cetit ms ? — Afară mărgean alb și groase omizi de nea pe ⟨arbori⟩ crengi ninse fin.
4. **2254, 183–192**	*Timon din Atena* = În art. politice **2264** — „fenomenologia lui Timon din Atena”
5. **2254, 203–245**	*Alexandru Lăpușneanu* 232 „Ce alegere ? Vorbe ! Domnul nu s-alege, el se naște” 232–233 reluate — variante 301 „Din Alecsandru Lăpușneanu s-ar putea face un *Makbeth* românesc cu întrebuințarea, mai ales în ultimul act, a nuvelei lui Negruzzi”
6. **2254, 262**	*Gogu tatii*, comedie în 3 acte
7. **2254, 300 și v**	*Diplomatul*, comedie în 2 acte de Eugène Scribe și C. Delavigne Versuri din Călin ? — variantă ce trebuiește transcrisă. De ce n-a citit-o B[ote]z ? A văzut sus *Diplomatul*... dar grafiile sînt enorm *diferite*. La Em. ms. sunt întrețesute, implicate — intercalate.
8. **2254, 303**	Cronici teatrale. „*Moartea lui Constantin Brîncovanu* încearcă a fi o dramă în 4 acte iară autorul ei încearcă a fi d-nul Antonin Roques”.
9. **2254, 304–309**	*Junețea lui Mirabeau*, dramă în 4 acte. Cf. Baudelaire, Stendhal p. teatru
10. **2261, 84**	Proiecte dramatice Cătălin, Maria, Anna cu trimitere la *Calul troian*
11. **2254, 202**	*Cenoșotcă* (personagii)
203	Alexandru Lăpușneanu (Vîscan, Movilă etc.)
12. Poeme dramatice **5–5v + 8v**	Un poem cu Arbore, Petre Majă (cuvinte germane p. echivalente lexicale) interesant — versuri frumoase — monologul lui Ștefăniță ? **27** versuri răzlețe **119–122 + 139** Poem dramatic și material aluziv, epoca Iași, iubire inveninată (travestirea iubirei veroniene ? enigme : Mihnea — Roman Bodei ? cf. Stendhal, Baudelaire „liric și iar liric”

13. 2268, 40v–40–39v — Văduva din Ephes (creion, schemă) „scenele cunoscute”, „urma cunoscută” – identifică – ? Este traducere, este rezumat ? și-n 2254 ?

14. 2277, 4–13, 14v–16 — *Alexandru Vodă*

15. 2278, 18–20 — *Gruie Sînger*. Tragedie.

16. 2280, 27 — ⟨Enigme⟩ *Alex. Lăpușneanu* „vesel, primitor, prietenesc”

17. 2282, 107v–146 — *Dreptate*. Lăpușneanu, Gruie... Arvinte (cf. celelalte ediții)

18. 2283, 1v–21 — *Minegmi*. după cine ? Scrisul din 2–3 epoci, cf. Iorga. *Memorii* – Transcrieri

19. 2285, 126 — *Trad. clasicilor străini*. Shakespeare. *Richard al III-lea*. Localizare – Naționalizarea tipurilor – Parodie ?

20. 2306, 109 — *Bogdan-Dragoș* (încep. german)

21. 3215 — Copii făcute de Eminescu
1. *Smeul nopții*
2. *Margo Contessa*
3. *O palmă* sau *Voinicos dar fricos* (între personagii: *Coriolano*, cf. notițele din ms. 2257 referitor la *Coriolano* în Cișmigiu după întoarcerea din Blaj) (cf. și repertoriul lui Pascali pe la 1868 în Ardeal)

II

Un caiet *Repertoire* pe care Perpessicius scrie TEATRU și în care înscrie, în ordine alfabetică, nume de personaje și de piese (originale, traduse sau transcrise), cu trimitere la filele manuscriselor (precum și la fișele prezentate mai sus, pe care le transcrie aici), trimiteri din care rezultă că din cele 21 de fișe prezentate mai sus, numerotate de la 645 la 678 lipsesc fișele 646, 647, 649, 650, 651, 652, 658, 662, 663, 664, 665, 669, 670, adică 13 fișe, ceea ce ar fi dat, pentru fișarea textelor dramaturgice, 34 de fișe în loc de 21, cîte se află în fondul MLR. Pentru cine va face istoria internă a operei de editor eminescian a lui Perpessicius lucrul e regretabil, pentru stabilirea textului eminescian mai puțin, pentru că avem caietul *Repertoire*, care compensează lacunele. Din păcate stadiul acesta de fișare reprezintă doar o fază pur preliminară a lucrărilor de editare a teatrului eminescian.

Tot aici trebuie situată o filă dintr-un caiet dictando intitulat TEATRU *Bogdan-Dragoș* pe care se află notat:

N.B. Vlaicu Vodă e de fapt Dragul (Iuga)
Roman Bodei – Gruie din Vlaicu
Cronologie. *Cătălin*, în frag. dramatice
Bogdan – Anna – Sburători – *Luceafărul*
2254
2306, 84, 108, 109
88 ?
89 ?
90 și v. ?
91 ?
Epoca veroniană, cu mult mai importantă decît s-ar părea
Anna – Verena identitate
Poezii din ac[eastă] epocă utilizate peste tot
2306, 109 – un sfîrșit la Bogdan-Dragoș ?
Bogdan-Dr[agoș] = Em[inescu] pleacă din Iași – iubirea sfîrșea
piesa urma linia aceasta ?

Din întreg acest material nu am putut profita decît de trimiterea, din caietul *Repertoire*, la **2284, 33v–34v**, unde se află un text, nedescifrat și nepublicat de Perpessicius, și nici de alții, afiliabil fragmentului intitulat pînă acum *Elfrida*, iar în prezentul volum */Regina și Cavalerul/*.

III

Restul materialelor pentru volumul de *Teatru* rămase de la Perpessicius în fondul MLR reprezintă exclusiv transcrieri de texte sau corecțiuni la texte editate de alții, și anume :

1. *Bogdan-Dragoș* — **2254, 113–118, 145–146, 193–198, 202** (Cenușotcă) **2306, 108–109**
   la care se adaugă 52 de file (numerotate 1–56, dar cu 49–54 lipsă) de corecțiuni la ediția I. Dragomirescu (vezi TABLOUL EDIȚIILOR), în ordinea versurilor din ediția respectivă.
2. *Gruie Sînger* — **2254, 92–98, 100–105, 110–118**
3. *Ștefan cel Tînăr* — **2254, 9–10, 67–72, 298v–299v** cu însemnarea : „N.B. transcriere provizorie — ordinea strofelor se hotărăște mai tîrziu" la care se adaugă 6 file (numerotate 1–15, dar cu 2–10 lipsă) de corecțiuni la textul *Mira* al ediției A.C. Cuza (vezi TABLOUL EDIȚIILOR)
4. *Petru Rareș* — **2254, 9** și v
5. *Alexandru Lăpușneanu* — **2254, 203–206, 225, 231–245, 2282, 112–146**
6. *Mira* — **2254, 9, 11–15**
7. *Minte și inimă* — **2289, 37** și **39**
8. *Gogu tatii* — **2254, 262–294**

După cum se poate vedea, Perpessicius a stăruit cu deosebire asupra a 5 piese : *Bogdan-Dragoș*, *Gruie Sînger*, *Ștefan cel Tînăr*, *Alexandru Lăpușneanu* și *Gogu tatii*, deși caracterul vădit lacunar al materialelor păstrate în arhiva MLR permite ipoteza unui travaliu ceva mai întins, a cărui urmă scrisă se află, deocamdată, pierdută pentru noi.

Din acest ansamblu de transcrieri am preluat 12 lecțiuni, care reprezintă tot atîtea corecțiuni postume la citirile noastre.

Bogdan-Dragoș

2272, 10r = p. 8 semn (la Perpessicius) *față de* femeie (în citirea noastră)
2254, 114r = p. 50 Întristînd *față de* Insuflînd

Gruie Sînger

2254, 104r	= p. 11	moarte	*față de*	milă
2254, 100r	= p. 35	pîrtia	*față de*	piatra
		locul	*față de*	tronul
	= p. 36	vitează	*față de*	întreagă

Alexandru Lăpușneanu

2282, 113r	= p. 19	neîmbătrînită	*față de*	***
115r	= p. 20	deget	*față de*	drept
122r	= p. 26	cruzime	*față de*	mizerie
127r	= p. 29	vremea mea	*față de*	vremuri mari
		văduvă sărmană	*față de*	vădană săracă
130r	= p. 32	mormîntul	*față de*	cumătrul

Marcu Vodă

2254, 13v = p. 16 că Mira *față de* ce sublimă

În rest, în privința celui mai dificil aspect al editării textelor dramaturgice eminesciene, și anume acela al afilierii textelor, atît pentru a reconstitui suita reală a actelor, scenelor, replicilor, cît și pentru a stabili suita redactărilor succesive ale unuia și aceluiași segment textual, ajutorul lui Perpessicius (cu excepția trimiterii la **2284, 33v–34v** pentru *[Regina și Cavalerul]*) nu rezidă în ceea ce ne-a rămas de la el în materie de editare a textelor dramaturgice, unde nu ne-a mai putut călăuzi, ci în lecția lui întreagă, pilduitoare în sine.

PETRU CREȚIA

SIGLELE PUBLICAȚIILOR

Siglele sînt preluate din *Bibliografia Mihai Eminescu (1866–1970). Volumul I Opera*, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1976, p. 15–20, iar pentru publicațiile care nu figurează în această lucrare siglele au fost întocmite de noi. Cifrele indică perioada din care am extras materiale pentru volumul de față.

PERIODICE

A	„Adevărul", București, 1928
AAR	„Analele Academiei Române", București, 1941
AF	„Amicul familiei", Gherla, 1879
AISCL	„Anuarul Institutului de studii clasice", Cluj, 1949
ALA	„Adevărul literar și artistic", București, 1928, 1932, 1935
ALAPI	„Anuarul Liceului «Al. Papiu Ilarianu»", Tîrgu-Mureș, 1930, 1932
ALB-1	„Albina", Pesta, 1871
ALBC	„Albina Carpaților", Sibiu, 1879
ALMAD	„Almanahul ilustrat al ziarelor «Adevărul» și «Dimineața»", București, 1934
ALMPR	„Almanahul Presei Române", Cluj, 1926
AME	„America", Cleveland-Ohio, 1917
ANLN	„Anuarul Liceului Național", Iași, 1946
AP	„Apostolul", Piatra Neamț, 1941
AR	„Arta", Iași, 1903, 1904
ASTR	„Anuarul Societății pentru crearea unui fond de teatru român", Brașov, 1903
ATH	„Athenaeum", București, 1939
AUB	„Analele Universității București", 1961
AUI	„Analele științifice ale Universității «Al. I. Cuza»", Iași, 1983
BME	„Buletinul Mihai Eminescu", Cernăuți, Rîmnicu-Vîlcea, București, 1930–1944
BO	„Biserica ortodoxă", București, 1976
BP	„Binele public", București, 1879
BSPU	„Buletinul Seminarului pedagogic universitar din Iași", Iași, 1925
BUCOV	„Bucovina", Cernăuți, 1919
CAMIN	„Calendarul Minervei", București, 1906
CB-2	„Contemporanul", București, 1985
CDG	„Calendarul gospodarilor", București, 1941
CD-S1	„Calendarul pe anul comun de la Hristos", Sibiu, 1919
CGCL	„Cuget clar" (Noul „Sămănător"), Vălenii-de-Munte, 1939
CI	„Curierul de Iași", Iași, 1876
CL	„Convorbiri literare", Iași, București, 1892, 1895, 1903, 1906, 1908, 1942
CL-1	„Convorbiri literare", Iași, 1980, 1985, 1986
CLR	„Cultura română", Iași, 1909

CME	,,Caietele Mihai Eminescu", București, 1972, 1974, 1977, 1985
CRO-1	,,Cronica", Iași, 1966, 1980, 1984
CRO-2	,,Cronica", București, 1906
CUV-2	,,Cuvîntul", București, 1904
DIM	,,Dimineața", București, 1931
EOR	,,L'Europe orientale", Roma, 1923
EP	,,Epoca", București, 1904
F	,,Familia", Pesta, Oradea, 1866, 1892, 1899, 1902
F-2	,,Familia", Oradea, 1966, 1976, 1982
FBL	,,Fîntîna Blanduziei", București, 1888
FD	,,Foaia diecesană", Caransebeș, 1927
FL-1	,,Flacăra", București, 1912, 1914
FODI	,,Fonetică și dialectologie", București, 1958
GL	,,Gazeta literară", București, 1958, 1960
GT	,,Gazeta Transilvaniei", Brașov, 1912
IAN	,,Iașul nou", Iași, 1950
IL	,,Iașul literar", Iași, 1956, 1959, 1962
LL	,,Limbă și literatură", București, 1965, 1972, 1977
LIT-BG	,,Litere", București, Găești, 1934
LR	,,Limba română", București, 1960, 1964, 1967, 1975
LUC-B	,,Luceafărul", București, 1976, 1978
LUC-S	,,Luceafărul", Sibiu, 1905
LUMN-1	,,Lumea nouă literară și ilustrată", București, 1895
MANUSCRIPTUM	,,Manuscriptum", București, 1975, 1977, 1979, 1983, 1984
MISC	,,Mișcarea", Iași, 1911
ML	,,Mișcarea literară", București, 1925
MV	,,Moldova veche", Botoșani, 1918
N-C	,,Națiunea", Cluj, 1927, 1930
NR	,,Neamul românesc", București, Vălenii-de-Munte, 1914
POR	,,Poporul român", Budapesta, 1903
OBS	,,Observatorul", Sibiu, 1879
ORIZ-T	,,Orizont", Timișoara, 1964, 1976
ORNT	,,L'Orient", București, 1879
PL	,,Preocupări literare", București, 1930, 1936
PRESA	,,Presa", București, 1879
RAGSUR	,,Revista Asociației Generale a Studenților Universitari Români", București, 1903
RAM	,,Ramuri", Craiova, 1906, 1909, 1912
RAM-2	,,Ramuri", Craiova, 1972
RFR	,,Revista Fundațiilor Regale", București, 1934, 1939, 1940
RID	,,Revista idealistă", București, 1906
RIST	,,Revista de istorie", București, 1979
RITL	,,Revista de istorie și teorie literară", București, 1964, 1973, 1975
RLIT-2	,,România literară", București, 1932
RLIT-4	,,România literară", București, 1970, 1976, 1985
RN	,,Revista nouă", București, 1889
ROM	,,Românul", București, 1879
ROM-2	,,Românul", Arad, 1912, 1913
RTEATR	,,Revista teatrală", Brașov, 1913
S-20	,,Secolul 20", București, 1976, 1977
SAM	,,Sămănătorul", București, 1902, 1903, 1904, 1906
SĂPT-2	,,Săptămîna", București, 1976
SCB	,,Studii și cercetări de bibliologie", București, 1955
SCIA	,,Studii și cercetări de istoria artei", București, 1955, 1967
SCL	,,Studii și cercetări de lingvistică", București, 1978
SÎNZ	,,Sînziana", Iași, 1913
SM	,,Societatea de mîine", Cluj, 1927, 1930
ST	,,Steaua", Cluj, Cluj-Napoca, 1955, 1975, 1979
STL	,,Studii literare", Sibiu, 1944
SUBB	,,Studia Universitatis Babeș-Bolyai", Cluj, Cluj-Napoca, 1969
SY	,,Symposium", București, 1943
T	,,Timpul", București, 1879, 1880, 1882
TEATR-2	,,Teatrul", București, 1977, 1980, 1986
TELR	,,Telegraful român", Sibiu, 1879, 1895
TRANS	,,Transilvania", Sibiu, 1909
TRANS-1	,,Transilvania", Sibiu, 1980
TRIB	,,Tribuna", Sibiu, 1895, 1902, 1903
TRIB-A	,,Tribuna", Arad, 1909
TRIB-1	,,Tribuna", Cluj, Cluj-Napoca, 1958
TRIBPOP	,,Tribuna poporului", Arad, 1909
TRIBR	,,Tribuna României", București, 1976, 1986
UL	,,Universul literar", București, 1915, 1940, 1942
UN	,,Unirea", Blaj, 1902
UT	,,Utunk", București, 1958, 1967
V-2	,,Viața", București, 1894

VA-TM	,,Vatra", Tîrgu-Mureș, 1980, 1982, 1985
VL-1	,,Viața literară", București, 1906
VL-2	,,Viața literară", București, 1928
VN	,,Viața nouă", București, 1906
VNAȚ	,,Voința națională", București, 1892, 1906
VOT	,,Vocea Tutovei", Bîrlad, 1904, 1906
VR-1	,,Viața românească", București, 1908, 1924, 1928, 1933
VR-2	,,Viața românească", București, 1949, 1959, 1964, 1983, 1986
VRE	,,Vremea", București, 1944
VRE-1	,,Vremea", București, 1904

VOLUME

Opere complecte: M. Eminescu, *Opere complecte. Poezii. Nuvele. Roman. Teatru. Cugetări. Scrieri literare, economice, politice și filozofice. Scrisori. Critica Rațiunei pure de Kant.* Cu o prefață și un studiu introductiv de A. C. Cuza. Iași, Editat de Librăria Românească, Ioan V. Ionescu și N. Georgescu, Institutul de Arte Grafice ,,N. V. Ștefaniu & Co.", 1914.

Călinescu, OME, I: Călinescu, G., *Opera lui Mihai Eminescu. I. Filozofia teoretică. Filozofia practică.* București, Cultura Națională, 1935.

Călinescu, OME, II: Călinescu, G., *Opera lui Mihai Eminescu. II. Cultura. Descrierea operei.* București, Fundația pentru Literatură și Artă, 1935.

Călinescu, OME, III: Călinescu, G., *Opera lui Mihai Eminescu. III. Descrierea operei (Urmare).* București, Fundația pentru Literatură și Artă, 1935.

OPERE, I: M. Eminescu, OPERE I. *Poezii tipărite în timpul vieții. Introducere. Note și variante. Anexe.* Ediție critică îngrijită de Perpessicius. București, Fundația pentru Literatură și Artă, 1939.

OPERE, II: M. Eminescu, OPERE, II. *Poezii tipărite în timpul vieții. Note și variante. De la* Povestea codrului *la* Luceafărul. Ediție critică îngrijită de Perpessicius. București, Fundația Regală pentru Literatură și Artă, 1943.

OPERE, III: M. Eminescu, OPERE III. *Poezii tipărite în timpul vieții. Note și variante de la* Doina *la* Kamadeva. Ediție critică îngrijită de Perpessicius. București, Fundația ,,Regele Mihai I", 1944.

OPERE, IV: M. Eminescu, OPERE IV. *Poezii postume. Anexe. Introducere. Tabloul edițiilor.* Ediție critică îngrijită de Perpessicius. București, Editura Academiei R.P.R., 1952.

OPERE, V: M. Eminescu, OPERE V. *Poezii postume. Anexe. Note și variante. Exerciții & Moloz. Addenda & Corrigenda. Apocrife. Mărturii. Indice.* Ediție critică îngrijită de Perpessicius. București, Editura Academiei R.P.R., 1958.

OPERE, VI: M. Eminescu, OPERE VI. *Literatură populară. Introducere — Poeme originale de inspirație folclorică — Lirică populară — Balade — Dramatice — Basme în proză — Irmoase — Paremiologie — Note și variante — Anexe — Exerciții & Moloz — Caietul anonim — Bibliografie — Indices.* Ediție critică îngrijită de Perpessicius. București, Editura Academiei R.P.R., 1963.

Călinescu, *Opere*, 12: Călinescu, G., *Opere 12 Opera lui Mihai Eminescu* (1). București, Editura pentru Literatură, 1969.

Călinescu, *Opere*, 13: Călinescu, G., *Opere 13 Opera lui Mihai Eminescu* (2). București, Editura Minerva, 1970.

O.IV: M. Eminescu, *Opere IV. Teatru.* Ediție critică, note și variante de Aurelia Rusu. Studiu introductiv de George Munteanu. București, Editura Minerva, 1978.

O.V: M. Eminescu, *Opere V. Teatru.* Ediție critică, note și variante de Aurelia Rusu. București, Editura Minerva, 1979

SEMNE CONVENȚIONALE ȘI ALTE ABREVIERI

〈 〉	text anulat de Eminescu
[ ]	întregire introdusă de editor
*	lecțiune incertă: alegorie *
***	cuvînt nedescifrat (text în proză)
[-⊥ — /-⊥]	cuvînt sau segment de cuvînt nedescifrat (text în versuri)
~	marchează versurile neterminate de autor
//	marchează sfîrșitul unei pagini
TA	text aferent
RR	replică răzleață
FRGM-1	*Fragmentarium la dramele istorice*
FRGM-2	*Fragmentarium la comedii*
2254...2306	manuscrisul B.A.R. **2254...2306**
112r	fila **112** *recto*
112v	fila **112** *verso*
204r—229r	toate filele de la **204** la **229** sînt scrise numai pe *recto*
204v—229v	toate filele de la **204** la **229** sînt scrise numai pe *verso*
204rv—229rv	toate filele de la **204** la **229** sînt scrise și pe *recto* și pe *verso*
(331v)346r	(**331**) este un text pregătitor, cules în volum retras față de redactarea finală de pe **346r**

M. EMINESCU // POEZII POSTUME // Bucureşti // Editura Institutului de Arte Grafice ,,Minerva" / Societate Anonimă / 6, Strada Regală, 6 (Hotel Union) // 1902.

[4] + 115 p.

Ediţie întocmită şi prefaţată de Nerva Hodoş. Vezi descrierea ediţiei în OPERE, IV, p. XXII–XXIII.
Cuprinde: din *Bogdan-Dragoş, II Nunta lui Dragoş* v. 137–184, 258–271, p. 32, 51–53; din *Andrei Mureşanu (C)* v. 375–390, p. 23–24.

Descrierea textului din *Andrei Mureşanu (C)* o facem după indicaţiile cuprinse în nota la text din ediţia Il. Chendi, 1905, p. 277.

M. EMINESCU // POEZII // POSTUME // — Ediţie nouă — // Bucureşti // ,,Minerva" Institut de Arte Grafice şi Editură // 6, Strada Regală, 6 // 1905.

286 p.

Ediţie întocmită şi prefaţată de Il. Chendi.
Vezi descrierea ediţiei în OPERE, IV p. XXIII–XXIV.

Cuprinde: din *Bogdan-Dragoş, TA 4*, v. 1–22, p. 148–149; *Andrei Mureşanu (B)* v. 5–9, 11–18, 21–27, 31–96, 98–180, 182–270 + (1–6) 1, din *Andrei Mureşanu (C)* v. 375–390, p. 126–127, 201–209; *Vîrful cu Dor (B)* v. 9–46, 51–57, **126r**, 58–64, **126r**, 65–97, 99, 102–159, **128r**, 160–175, 191–243, **129v**, 244–251, 262–368, **132v**, 369–415, 420–431 + (b) 1, 4 (c) 5. 46 (1–4) 47, 97 (1, 3–4) 98, 175 (b) 176, 180 (1–5) 181, 185 (a) 186, 251 (b) 252, 256 (a 1–2, 4–5, b 3) 257, 415 (1–4) 416, 431 (b) 432, p. 238–263.

Din note rezultă că: din *Bogdan-Dragoş, TA 4* se reproduce după SAM, I (1902), nr. 23, p. 357–358; *Andrei Mureşanu (B)* se reproduce după ms. **2253**, **74** ca inedit; se face trimitere şi la ms. **2283**, **138**, se fac referiri şi la *Andrei Mureşanu (A)* şi se menţionează editarea versiunii (de fapt fragmentare numai) de Al. T. Dumitrescu în RAGSUR, I(1903), nr. 1. p. 8–15. Din *Andrei Mureşanu (C)* se reproduce după ms. **2283**, **121v** aşa precizează nota, dar, în fapt, numai v. 1–16 sînt probabil din citatul ms., v. 17–20 aparţinînd variantei autonome *Cîntec de sirenă* din ms. **2279**, **83**. Acest ms. este menţionat de altfel, în notă reproducîndu-se v. 21–24 ca ,,o ultimă strofă". *Vîrful cu Dor (B)* este reprodus după ms. **2253**, **125a** ca inedit şi se menţionează că are şi variante.

,,Aparţine mai mult fragmentelor dramatice, reprodus aici pentru titlu *[Baladă]* şi pentru părţile ei lirice. Text pentru o operetă română". Textul este deci considerat ca original.

MIHAIL EMINESCU // BOGDAN-DRAGOŞ // Dramă istorică inedită // Cu o precuvîntare // de // Iuliu Dragomirescu // Ediţie complectă // Bucureşti // Editura Librăriei Leon Alcalay // 37, Calea Victoriei, 37 // 1906.

[2] + 83 + [1] p.

Cuprinde: *Bogdan-Dragoş, I Cornul lui Decebal*, v. 1–73, 77–88, 96–101, 103–179, **16r–17r**, 180–226, 228, 700, *II Nunta lui Dragoş* v. 7–444 + *TA 2* v. 1–48, *RR 13*.
În prefaţă I. Dragomirescu consideră textul ca fiind ,,lucrarea de căpetenie" a poetului, scrisă la maturitate; ,,numai suferinţele care l-au doborît au curmat întregirea ei". ,,Din cele ce ne-au rămas nu mai putem aduna şi lega decît două acte şi acelea încă nerevizuite!" Apoi sînt povestite cele două părţi ale textului conchizîndu-se că finalul după cum se întrevede era constituit de descălecarea ţării Moldovei. Ediţia va fi foarte prost primită de critică v. Bibliografia (183–188).

M. EMINESCU // POESII / POSTUME. / Ediție nouă // București // „Minerva" Institut de Arte / Grafice și Editură. Bulevardul / Academiei 3 — Edgar Quinet 4/ 1908.

[4] + 287 + [1] p.
Ediție întocmită și prefațată de Il. Chendi.
Vezi descrierea ediției în OPERE, IV, p. XXIV.

Cuprinde: din *Bogdan-Dragoș, TA 4* v. 1—22, p. 148—149; *Andrei Mureșanu (B)* v. 5—9, 11—18, 21—27, 31—96, 98—180, 182—270 + (1—6) 1, din *Andrei Mureșanu (C)* v. 375—390 + *TA 1* „Am scris-o ... ... de îndoială", p. 126, 201—209, 277, 281; *Vîrful cu Dor (B)* v. 9—46, 51—57, **126r**, 58—64, **126r**, 65—86, 88—97, 99, 102—159, **128r**, 160—175, 191—243, **129v**, 244—251, 262—368, **132v**, 369—415, 420—431 + (b) 1, 4 (c) 5, 46 (1—4) 47, 97 (1, 3—4) 98, 175 (b) 176, 180 (1—5) 181, 185 (a) 186, 251 (b) 252, 256 (a 1—2, 4—5, b 3) 257, 415 (1—4) 416, 431 (b) 432, p. 238—263.
Notele sînt identice cu cele ale ediției din 1905. În plus la *Vîrful cu Dor* se face precizarea „După Carmen Sylva", în text „Trad. după Carmen Sylva".

MIHAIL EMINESCU // POEZII // Ediție revizuită / de / Ion Scurtu // București / Editura Librăriei Leon Alcalay / Calea Victoriei 37 / 1910.

252 + IV p. cu ilustr.
Vezi descrierea ediției în OPERE, IV, p. XXV.
Cuprinde: din *Bogdan-Dragoș, TA 4* v. 1—22, p. 246—247.

MIHAIL EMINESCU // POEZII // Ediție revizuită / de / Ion Scurtu // / București / // Alcalay [1912].

238 + II p.
Vezi descrierea ediției în OPERE, IV, p. XXV.
Cuprinde: din *Bogdan-Dragoș, TA 4* v. 1—22, p. 233.

Biblioteca pentru toți // MIHAI EMINESCU // POEZII // Ediție revizuită / de / Ion Scurtu // Editura Librăriei Universale Leon / Alcalay & Co./ București, 37, Calea Victoriei, 37 / [1912].

245 p. + III p.
Pe coperta I nr. de colecție 195—195 bis. 196—196 bis.
Vezi descrierea ediției în OPERE, IV, p. XXV.
Cuprinde: din *Bogdan-Dragoș, TA 4* v. 1—22, p. 239—240.

Biblioteca Iașilor // MIHAIL EMINESCU // POEME / INEDITE // 3 // Editura / Librăriei Socec & C-ie Soc. An. / Sucursala Iași / [1913].

64 p.
Vezi descrierea ediției în OPERE, IV, p. XXVI.
Cuprinde: din *Bogdan-Dragoș, TA 4* v. 1—22, p. 3—5; din *Ștefan cel Tînăr* v. 64—95, 98—116, 122—143, p. 8—14; din *Andrei Mureșanu (B)* v. 179—180, 182—188, 195—200 + (1—4) 1, p. 15, 21—22.

MIHAI EMINESCU // OPERE COMPLECTE // Poezii. — Nuvele. — Roman. — Teatru. — Cugetări. / Scrieri: literare, economice, politice și filozofice. / Scrisori. — Critica rațiunei pure de Kant // cu // o prefață // și // un studiu introductiv // de // A. C. Cuza // Iași // Editat de / Librăria Românească / Ioan V. Ionescu și N. Georgescu // Institutul de Arte Grafice / : : N. V. Ștefaniu & Co. : : / Strada Ștefan cel Mare No. 38 // 1914.

IX + 680 p.
Vezi descrierea ediției în OPERE, I, p. XXIII.

Cuprinde: *Bogdan-Dragoș, I Cornul lui Decebal* v. 1—73, 76—87, 96—179, **16r—17r**, 180—316, 318—512, 594—700, *II Nunta lui Dragoș* v. 1—159, 161—444, *TA 2* v. 1—48, *TA 4* v. 1—22, *RR 13*, p. 28, 81, 276—292; *[Alexandru cel Bun]*, p. 314—315, *Ștefan cel Tînăr* **2254, 23r, 62rv—63r**, v. 1—63, **63v—64r** 64—136, 138—158, **65rv**, 162—164, **65v**, 165—212, **66v**, 213—360, 362—387, **69r—69v**, 391—398, **69v**, 399—422, **70r**, 423—474, 487—499, 502—504, 506—509, 514, 516—518, 520—521, 528—570, **71v**, 571—576, **71v**, 577—633, p. 303—310; din *Alexandru Lăpușneanu* [PROLOG] versiunea B v. 1—32, p. 313; *Andrei Mureșanu (A)* v. 1—10, 13—22, 27—36, 41—52, 57—88, 121—183, 192—214, 223—230 + 52 (1—2) 53, *Andrei Mureșanu (B)* v. 5—9, 11—18, 21—27, 31—96, 98—180, 182—270 + (1—6) 1, din *Andrei Mureșanu (C)* v. 375—390, p. 75, 131—132, 311—312; *Amor pierdut — viață pierdută*, p. 293—302; *Gogu tatii*, p. 316—319; *Vîrful cu Dor (B)* v. 9—46, 51—57, **126r**, 58—64, **126r**, 65—86, 88—97, 102—159, **128r**, 160—175, 191—243, **129v**, 244—251, 262—316, 318—324, **131v**, 325—368, **132v**, 369—415, 420—431 + (b) 1, 4 (c) 5, 46 (1—4) 47, 97 (1—4) 98, 175 (b) 176, 180 (1—5) 181, 185 (a) 186, 251 (b) 252, 256 (a 1—2, 4—5, b 3) 257, 415 (1—4) 416, 431 (b) 432, p. 138—144; *Histrio*, p. 335—343; *Lais*, p. 320—334.
Din sumar rezultă că: *Bogdan-Dragoș, TA 2* și *RR 13* se reproduc după ms. **2275, 5—117**; urmează la p. 675—678 corecțiuni la ediția Iuliu Dragomirescu; *TA 4* și *Bogdan-Dragoș, II Nunta lui Dragoș* v. 258—271 editate autonom, se reproduc după prima apariție (SAM, I (1902), nr. 23, 5 mart., p. 357—358, respectiv ediția Nerva Hodoș, 1902); *Alexandru cel Bun* se reproduce după ms. **2277, 4—13** ca inedit; *Ștefan cel Tînăr*

se reproduce după prima apariție (CADMIN, VIII (1906), p. 219—220, 222—241 — deci nu 1907 cum se afirmă în sumar — și **2253, 30—61**; din *Alexandru Lăpușneanu* se reproduce după **2253, 203—205** ca inedit; *Andrei Mureșanu (A)* se reproduce după **2253, 74—80**, *Andrei Mureșanu (B)* după ediția Il. Chendi, 1905 și **2259, 280, 2253, 77, 74, 2283, 138**; *Amor pierdut — viață pierdută* se reproduce după EP, X (1904), nr. 75—77, 79—80 și **2253, 30—61**; *Gogu tatii* se reproduce după **2253, 262—294** ca inedit; *Vîrful cu Dor (B)* se reproduce după ediția Il. Chendi, 1905 și **2253, 125**; *Histrio* se reproduce după CL, XL (1906), nr. 1—2 și **2253, 2—8**; *Lais* se reproduce după ediția I. Scurtu, 1908.

MIHAIL EMINESCU // [POEZII ȘI PROZĂ] // București / Editura Librăriei Stănciulescu / Bulev. Elisabeta 5 (Palatul Eforiei) 1918.

144 p.
Cuprinde: din *Bogdan-Dragoș, I Cornul lui Decebal* v. 1—73, 78—87, 96—101, 103—179, **16r—17r**, 180—226, 228—265, 267—316, 318—353, 355—428, 430—495, p. 27—46.

Biblioteca Ardealului nr. 3 // MIHAIL EMINESCU // POEZII ALESE // Săliște / Editura Librăriei Săteanului [1919].

16 p.
Cuprinde: din *Bogdan-Dragoș, TA 4* v. 1—22, p. 7—8.

MIHAIL EMINESCU // POEZII // Ediție complectă // vol. I / Elegii și ode / Poeme epice // București / Editura „Eminescu" S.A., Editură și Librărie / Strada Parlamentului No. 2 / [1923].

201 p.
Pe coperta I colecția Clasicii noștri.
Cuprinde: *Vîrful cu Dor (B)* v. 9—46, 51—57, **126r**, 58—64, **126r**, 65—86, 88—97, 99, 102—159, **128r**, 160—175, 191—243, **129v**, 244—251, 262—368, **132v**, 369—415, 420—431 + (b) 1, 4 (c) 5, 46 (1—4) 47, 97 (1, 3—4) 98, 175 (b) 176, 180 (1—5) 181, 185 (a) 186, 251 (b) 252, 256 (a 1—2, 4—5, b 3) 257, 415 (1—4) 416, 431 (b) 432, p. 150—167.
Textul este urmat de nota „Tradusă din limba germană după Carmen Sylva. Rămasă innedită pînă la apariția volumului editat sub îngrijirea lui Ilarie Chendi".

Biblioteca Asociației Culturale / „Cartea sub icoană" / no. 2 // MIHAIL / EMINESCU // POEZII / Ediție populară, îngrijită de / Doctor C. Mureșanu / Laureat al Academiei Române, profesor la Constanța // Institutul de Arte Grafice „Albania" — Constanța, 1934.

30 + [2] p.
Vezi descrierea ediției în OPERE, I, p. XXIX.
Cuprinde: din *Bogdan-Dragoș, TA 4* v. 1—22, p. 23.

G. CĂLINESCU // OPERA / LUI / MIHAI EMINESCU // [I] // Filozofia teoretică. Filozofia practică // București / Editura „Cultura Națională" / 2, Pasajul Macca, 2 [1935].

222 + [2] p.
Cuprinde: din *Andrei Mureșanu (B)* v. 148—151, 186—196, din *Andrei Mureșanu (C)* v. 71—74, 189—196 509—520, p. 77, 88, 101—102; *[Județul Împăratului]*, p. 142—145.

G. CĂLINESCU // OPERA / LUI / MIHAI EMINESCU // [II] // Cultura. Descrierea operei // București // Fundația pentru Literatură și Artă // 39, Bulevardul Lascăr Catargi, 39 // 1935.

329 [+ 3] p.
Cuprinde: din *Decebal* v. 23—31, 33—35, 42—45, 47—48, 53—60, 62—72, 74—75, 252—277, 280—286, 288, 308—320, 328—361, 365—368, 370—400, 420—424, 454—482, 492, 515—517, 564—565, 584, 755—758, **34r**, *TA 9, TA 10* „Trecutul vechi ... Zîna Dochia blondă" „Decebal ... Roma", „8 Legionen ... fidelis", „102 bătălie la Tapae", „Sora ... Al doilea război", *TA 12*, p. 218—221, 223—232; din *Bogdan-Dragoș, I Cornul lui Decebal* v. 1—31, 51—62, 83—84, 100—105, 162—171, **16r—17r**, „Satele Salagiu ... tot venitul", 188—189, 200—210, 273—274, 279—280, 308—316, 318—333, 462—467, 572—575. *II Nunta lui Dragoș* v. 78—96, 149—151, 167—168, 173—184, 201—206, 229, 241—242, 251—252, 258—271, 350—351, 428—430, *TA 2*, v. 37—44, p. 259—273; din *Gruie Singer* **2278, 18r, 19r, 20r**, p. 247—250; din *Alexandru cel Bun* **4r—5r** „De ce mă tem ... îi cunosc pe toți", **6r—7r** „eu știu ce știu ... așa va fi", **8r** „Măria Ta ... a-l mai fi văzut"; **9r** „Pune-l la răcoare ... ce vicleneșc Domnia", **11r** „O minte de femeie ... o minte de femeie" p. 245, 281—282; din *Ștefan cel Tînăr* **2254, 62v** „Văzut-am rătăciud ... de marmoră ai bisericei", v. 26—29, 33—34, 52—57, **63r—64r** „Adeseori în sufletul meu ... mari în păcatele lor", 136, 138—143, 213—224, 331—337, 562—568 + *TA 1* **10v**, p. 289, 290, 297—301; din *Petru Rareș* **2254, 9rv, 10v**, p. 288, 290—293; din *Cel din urmă Mușatin* **2254, 27r, 2276, 187r, 188r, 187v, 188r, 189r, 188v, 189r**, p. 302—304, 305—306; din *Alexandru Lăpușneanu* [PROLOG] versiunea B v. 1—58, 102—129, 132—141, 144—177, 204—211, 216—217, 219—220, [ACT] Versiunea B v. 134—149, 153—170, 187—196, 262—316, 317—376, 379—394, 397—402, 405—412 + 114 (1—10, 19—24) 115, 396 (1—2) 397, *TA 1*, p. 311—328; din *Mira* ACTUL V Versiunea A **2254, 13r** „Mira, Doamna ... dintr-un plan de creare într-altul" + *TA II 3, TA IV 4* „Ce e elizeul? Ce e iadul?", „Vezi dar că Eul ... nu are existență", p. 293—294, 328—329; din *Andrei Mureșanu (C)* v. 1—8,

9–14, 17–19, 24–25, 37–39, 65–68, 72–74, 81–90, 99–112, 113–117, 144, 146–156, 179–182, 189–196, 221–229, 255–261, 285–298, 301–304, 401–410, 422, 459–460, 509–516 + *TA 1* „Am scris-o ... rănit de îndoială", *TA 4* **2254, 9v** v. (1), 1, 2–8, p. 148–159, 204, 205–206, 213, 294; din *FRGM-1 A Cassiodor* **204r,** v. 1–20, **204v** „Existența mea ... voi trăi" + (Diodor ... Dumnezeu) **204r,** *B, 1, 1, 3, 4, 5* parafrazat, *11, 1* parafrazat, *2* parafrazat, *3* parafrazat, p. 174–175, 220, 221–223, 233, 278, 279; din *Minte și inimă* v. 1–33 + *TA 1* **91r** v. 1–8, p. 297–299; *[Județul lui Vodă]* **15r,** p. 283–284; din *FRGM-2, B, 2,* p. 242.

G. CĂLINESCU // OPERA LUI MIHAI EMINESCU // III // Descrierea operei / (Urmare) // București // Fundația pentru Literatură și Artă // 39, Bulevardul Lascăr Catargi, 39 // 1935.

324 + [4] p.

Cuprinde: din *Bogdan-Dragoș, II Nunta lui Dragoș,* 361 (1–32), *TA 6,* p. 28–29, 47–48; din *Ștefan cel Tînăr TA 1* „Scena cu oglinda. Iese cînd vin", p. 15; din *Mira* [PROLOG] **2254, 28r** „Toma Nour ... Roma murindă", **2258, 219v** „Vezi aripa ... Mediterana", **2254, 28r** „Încorporarea stîncei ... în valuri", **17v** „Am văzut un june ... era Mihai Viteazul", PLANUL MIREI ACT I **2254, 17r** „Hilariu ... Adio", **28r** „MAGDALINA TOMA NOUR ... *Liră spartă-n stînca lumei*", **15r** „Magdalina ascultă ... fii mașină" **2258, 219v** „Crezi în misticismul ... în eternitate", **2254, 13r** „Popa nu știe ... să ducă Adinei", [ACTUL II] **2254, 28v** „UN BAL ... din marea de amar", **28v** „Ultima încercare ... necedînd", **2254, 28v–29r** „Boierii cari ... Scena cunoscută", ACTUL III **2254 29r** „Scena din actul ultim a lui *Clavigo*" **29r** „Aș fi topit marmură ... a o învia", **2254, 17r** „(din *Mira*) Trecutul meu ... ești tu ...", **2258, 219v** „Învi-o, invi-o ... ... și o inviez", ACTUL IV **2254, 15r** „Mizerabil instrument ... din calculul său". ACTUL V versiunea B **2254, 15v** „Toma face ... mai rămîn încă? Nu" „Partea I a visului ... ruinelor lumei", **2255, 183rv, 183r** „Ce vrei acel mort eram [eu]", **2258, 221r** „Un cran ... de aur", **221r** „peste podul Sucevei ... și-a polonilor" + **2254, 28v** „... necedînd" (**2254, 11r** „Boierii vorbesc ... omorul ei") **2254, 24v** „Boierii cari ...", *TA 1 1, 2,* p. 6–17, 22–25; din *Povestea* v. 19–28, 129–160, 169–178, 183–192, p. 33–36; *Elvira în desperarea amorului* v. 1–10, 13–37, **49v** „Un om din popor ... cîntînd Ave Maria", v. 45–50, 59–60, p. 53–55; din *FRGM-2, B, 1,* p. 40–42; *[Torquato Tasso],* p. 308–309.

M. EMINESCU // POEZII TIPĂRITE ÎN TIMPUL VIEȚII // I // Introducere. Note și variante. Anexe / Ediție critică îngrijită / de / Perpessicius // Cu 50 de reproduceri după manuscrise // București // Fundația pentru Literatură și Artă // 39, Bulevardul Lascăr Catargi, 39 // 1939.

XLII + [2] + 523 + [5] p. cu facs.

La p. VI portret al lui M. Eminescu.

Cuprinde: din *Pacea pămîntului vine s-o ceară TA 10,* p. 381; din *Bogdan-Dragoș TA 2, TA 3, TA 4, TA 5, TA 6, TA 7, TA 8, TA 9,* p. 426–428; din *Ștefan cel Tînăr* v. 162–164, **65v,** v. 165–212, **66v,** v. 213–390 + **66v** „ce negru, ce rece" v. (1–26) 213 în note și variante la v. 213–238, p. 371–376; din *Mira TA IV 4* „Ce este adevărul? ... Ce este Dumnezeu", p. 281; din *Andrei Mureșanu (A)* v. 1–40, p. 482–484; din *FRGM-1 [Ștefan cel Mare] 3,* p. 498.

Din *Pacea pămîntului vine s-o ceară TA 10* apare contextualizat tematic „cu oarecare bunăvoință" poeziei *Melancolie* și este datat „aproximativ 1874". Se consideră că datarea ar fi facilitată de datarea poeziei *În teatrul românesc – Azi e Elisa Müller*; din *Bogdan-Dragoș TA 2, TA 3, TA 4, TA 5, TA 6, TA 7, TA 8, TA 9* apar contemporane travaliului la Călin „Dintre paginile aceleiași vremi, întrețesute cu ecouri din anume piese de teatru – *Bogdan-Dragoș* – dar cu puternice accente subiective..."; din *Ștefan cel Tînăr* textele apar în note și variante la *Melancolie* ca fiind un prim „concept" (1868–1869) al poemului; din *Mira TA IV 4* apare în note și variante la *Amicului F.I.* într-o paralelă cu texte similare din **2262, 4v, 2259, 7v–9v,** „același motiv și-n **2254, 18** printre crîmpeie din *Mortua est, Mira, Ondina*". Se reproduce numai fragmentul care prezintă similitudini precizîndu-se că „restul diferă"; din *Andrei Mureșanu (A)* se editează ca piesa 17 a submanuscrisului *Marta*; din *FRGM-1 [Ștefan cel Mare] 3* apare în note și variante la *Poemul Putnei*: „într-unul din caietele de Viena [...], cu scrisul de Viena, acest crîmpei în care apare în alte ritmuri numele lui Ștefan".

Pagini alese/ Serie nouă No 39–40 // M. EMINESCU // POEZII POSTUME // Ediție îngrijită / de / Ion Pillat // Editura „Cartea Românească", București [1939].

80 p.

Vezi descrierea ediției în OPERE, IV, p. XXXII.

Cuprinde: din *Bogdan-Dragoș TA 4* v. 1–22, p. 69.

În subsol apare nota „A se compara cu *Mușatin și codrul*".

M. EMINESCU // POEZII POSTUME // Ediție îngrijită / de / Alexandru Colorian și Al. Iacobescu // Cugetarea – Georgescu Delafras / București IV. – Str. Popa Nan, 21 [1940].

414 + [2] p.

Vezi descrierea ediției în OPERE, IV, p. XXXII.

Cuprinde: din *Bogdan-Dragoș TA 4* v. 1–22, p. 63; din *Ștefan cel Tînăr TA 7* v. 1–27 + (1–23) 1, p. 57; *Andrei Mureșanu (A)* v. 1–52, 57–84, 86–88, 121–183, 192–214, 223–230 + v. 52 (1–2) 53; *Andrei Mureșanu (B)* v. 5–9, 11–18, 21–27, 31–96, 98–180, 182–270 + v. (1–6) 1; *Andrei Mureșanu (C)* v. 1–44, 51–62, 65–137, 139–394, 399–520, p. 254–283.

Academia Română / Studii și cercetări / XLIV / M. EMINESCU // POEZII ȘI VARIANTE // Ediție omagială / alcătuită de / D. R. Mazilu // Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului / Imprimeria Națională, București, 1940.

844 p. + 1 portr. și facsimile.

Ediția, concepută ca o ediție critică, include doar *Epigonii, Floare-albastră, Scrisorile I–IV, Luceafărul, Doină, Și dacă . . ., Veneția,* cu variantele lor și, în cazul poeziilor *Scrisoarea I, Scrisoarea III, Scrisoarea IV, Luceafărul* și *Doină,* „Preludiul" poeziei respective, adică postumele care fac parte din protoistoria ei, dar nu au statul de variante, adică de versiuni pregătitoare.

Cuprinde: din *Bogdan-Dragoș, II Nunta lui Dragoș* v. 78–130, p. 508–510.

M. EMINESCU // POEZII TIPĂRITE ÎN TIMPUL VIEȚII // II // Note și variante: De la *Povestea codrului* la *Luceafărul* // Ediție critică îngrijită / de / Perpessicius // cu 54 de reproduceri după manuscrise // București // Fundația Regală pentru Literatură și Artă // 39, Bulevardul Lascăr Catargi, 39 // 1943.

VIII + [2] + 461 + [7] p. La p. [X] un portret al Veronicăi Micle.

Cuprinde: din *Bogdan-Dragoș, II Nunta lui Dragoș* v. 192–228, p. 98–99. Din *Bogdan-Dragoș* versurile apar în note și variante la *Atît de fragedă,* versiunea C a motivului, datată 1877. Se menționează că „motivul e încorporat și în drama *Bogdan-Dragoș*" și se trec în revistă datările făcute de I. Scurtu, N. Iorga și Zamfir C. Arbore. Se argumentează datarea și este infirmată aserțiunea lui G. Bogdan-Duică că „prima versiune la *Pierdută pentru mine* . . . ar fi în drama *Bogdan-Dragoș*", circulația motivului fiind dinspre poezie spre dramă. Se mai notează că „pentru monologul acesta Bogdan–Ana există variante anterioare" urmînd ca ele să fie reproduse în volumul de teatru.

M. EMINESCU // POEZII TIPĂRITE ÎN TIMPUL VIEȚII // III // Note și variante: de la *Doina* la *Kamadeva* // Ediție critică îngrijită / de / Perpessicius // Cu 21 reproduceri după manuscrise // București // Fundația Regele Mihai I // 39, Bulevardul Lascăr Catargi, 39 // 1944.

XI + [1] + 408 + [4] p.

Cuprinde: din *Bogdan-Dragoș, II Nunta lui Dragoș* v. 169–184 + v. 136 (49–60) 137 în note și variante la v. 173–184, *RR 4, RR 8* p. 179: din *Bogdan-Dragoș, II Nunta lui Dragoș* versurile apar ca versiunile *E* și *ĕ* la *Peste vîrfuri,* din ciclul poeziilor veroniene: „*E* figurează în copia de pe urmă a piesei de teatru *Bogdan-Dragoș.* Același text într-o redacție mai veche a piesei în manuscrisul *e*) **2254, 114** circa 1876"; *RR 4* și *RR 8* sînt editate ca apărînd în vecinătatea versiunii A[1] a poeziei *Te duci*; *RR 8* „cu același scris și aceeași cerneală, același moment, ecouri din *Bogdan-Dragoș* adaptate", *RR 4* „mai jos, reținut cu creionul roșu".

M. EMINESCU // POEZII / (Din viață și postume) // Luteția / 25, Str. Polonă / [1947].

445 + (1) p.

Anul este indicat în caseta tipografică.

Vezi descrierea ediției în OPERE, IV, p. XXXIII.

Cuprinde: din *Andrei Mureșanu (A)* v. 154–159, 176–183, p. 7.

M. EMINESCU // POEZII POSTUME // IV // Anexe. Introducere. Tabloul edițiilor // Ediție critică îngrijită / de / Perpessicius // Cu 38 de reproduceri după manuscrise // București // Editura Academiei Republicii Populare Române // 1952.

XXXIV + 560 + [2] p.

Cuprinde: din *Decebal* v. 1–21, p. 486; din *Bogdan-Dragoș TA 2* v. (1–16) 1, p. 537; din *Mira* ACT I, SCENA 1 b **2257, 182r** „S-ascult . . . prin lume", ACTUL V Versiunea A **2257, 180v** „De te-ar face . . . . . . pămînt", **181r** „Noaptea . . . hemisfera", *TA III C 1, 2, 3, TA IV 6, 21, 24,* p. 460–462; *Andrei Mureșanu (A)* v. 1–230 + 52 (1–2) 53, *Andrei Mureșanu (B)* v. 5–18, 21–27, 31–270 + (1–6) 1, *Andrei Mureșanu(C)* v. 1–62, 65–524, + *TA 2,* p. 58–65, 298–313, 462–463, 470–476; *Povestea* v. 1–208, 210–212, 215–226 + 4 (3–6) 5, 84 (1–2) 85, p. 464–469; *Minte și inimă* v. 1–337, 348–393 + *TA 3,* p. 524–536; *Convorbiri literare*: *Romancero español,* p. 478–479.

M. EMINESCU. // POEZII POSTUME // [V] // Anexe. Note și variante. Exerciții & Moloz / Adenda & Corrigenda. Apocrife. Mărturii. Indice. // Ediție critică îngrijită / de / Perpessicius // Cu 46 de reproduceri după manuscrise // București // Editura Academiei Republicii Populare Române // 1958.

719 + [3] p.

Cu erată.

Cuprinde: din *Decebal* note și variante la v. 1–21 și 597–599 + 594 (1–2) 595, p. 122, 540, 648; din *Pacea pămîntului vine s-o ceară TA 11,* p. 650; din *Bogdan-Dragoș* note și variante la *TA 2* v. (1–16) 1, p. 612; din *Ștefan cel Tînăr* v. 591–592, 604–618, p. 205, 565; din *Alexandru Lăpușneanu TA 3* **2276, 218, 2276, 232,** *RR1, RR3, c* **2276, 232r,** p. 624, 669; din *Mira* ACTUL II **2254, 28v** „Boierii cari . . . ca de un secret" + *TA 1 2* **2254, 25r** „Toma Nour știe . . . în Curtea Domnească" și note și variante la: ACT I SCENA 1 **2254, 182r** „S-ascult . . . prin lume", ACTUL V Versiunea A **2257, 180v** „De te-ar face

... pămînt", **181r** „Noaptea ... hemisferă" *TA III C 1, 2, 3, TA IV 6, 21, 24*, p. 565, 569; din *Andrei Mureșanu (A)* note și variante și v. 231–238, 239–254 + 183 (5–10) 184, 238 (1–4) 239, din *Andrei Mureșanu (B)* note și variante și v. 2–4, 19–20, 28–30 + 14 (1–4) 15, 54 (1–19) 55, 121 (1–26) 122, 172 (1–16) 173, 188 (1–35) 189, 205 (1–6) 206, 221 (1–2) 222, 239 (1–11) 240, din *Andrei Mureșanu (C)* note și variante + 378 (1–12) 379, *TA 1, TA 2*, note și variante, *TA 3*, p. 151–152, 227, 252–263, 569–570; din *Povestea* note și variante și v. 213–214 + 4 (1–2) 5, 102 (1–22) 103, *TA*, p. 140, 571–572; din *FRGM-1A [Ștefan cel Mare] 2, [De ce așa de trist] RR 5, RR 10, RR 12, RR 13, RR 14, RR 15, RR 16, RR 17, RR 18, RR 19*, p. 258, 629–630, 640, 646, 648, 649, 653, 656, 673; *[Călugărul și Chipul]* v. 1–96, 98–245, 247–256 + 24 (1–4) 25, p. 151–156; din *Minte și inimă* note și variante și v. 338–347 + *TA 1*, p. 605–612; din *Convorbiri literare*: *Romancero español* note și variante + 4 (1–4) 5, p. 474–475; din *Vîrful cu Dor TA*, p. 659.

Din *Bogdan-Dragoș TA 2* „e un text exercițiu. Același text cu mult mai dezvoltat, un monolog redactat pentru piesa *Bogdan-Dragoș* in ms. **2275** [...] cca 1877–1878 din care a dedus fragmentul de aici"; din *Ștefan cel Tînăr* v. 591–592 apar în note și variante la *Printre stînci de piatră seacă* unde se dau „referințe asupra motivului spicuite printre piesele de teatru și care sugerează că numai după editarea textului tema se va degaja cu limpezime", v. 604–618 sînt reproduse drept versiunea *A**, versiunea inițială ipotetică la *În fereastra dinspre mare*: din *Alexandru Lăpușneanu TA 3* **2276, 218r** figurează în note și variante la *Eram de șaptesprezece ani* Versiunea C, în vecinătatea căreia apare cu mențiunea „sugerate poate în timpul lucrului"; din *Mira* ACTUL II **2254, 28v** și *TA 1 2* **2254, 25r** apar în note și variante la *Printre stînci de piatră seacă* „pe file de teatru din aceeași epocă" însemnări pentru piesa de teatru *Mira*; din *Povestea TA* apare ca versiunea preliminară *a* din *Miază Noaptea*, episod al poemului *Memento mori*; *FRGM-1 [Ștefan cel Mare] 2* și *[De ce așa de trist]* apar în note și variante la *Ștefan cel Mare. Schițe de imn.* Restul textelor prezente în volum apar la *Exerciții și Moloz*, în legătură cu *TA* la *Vîrful cu Dor* făcîndu-se următoarele mențiuni: „la marginea unei file din tălmăcirea baladei *Vîrful cu Dor* de Carmen Sylva. Sugerată sau aparținîndu-i?".

EMINESCU // POEZII // Ediție îngrijită de / Perpessicius // 1958 / Editura de Stat pentru Literatură și Artă.

657 + [3] p. + portretul praghez

Ediția bibliofilă. O notă pe versoul paginii de titlu indică datarea poeziilor după OPERE, I–V.

Cuprinde: *Andrei Mureșanu (B)* v. 5–18, 21–27, 31–270 + (1–6) 1, *Andrei Mureșanu (C)* v. 1–62, 65–526 + *TA 2*, p. 222–230, 434–451, 568–569; *Minte și inimă* v. 1–335, 346–393 + *TA 3*, p. 612–629; *Convorbiri literare*: *Romancero español*, p. 572–574.

EMINESCU // POEZII // Ediție îngrijită de / Perpessicius // Cuvînt înainte de / Mihai Beniuc // Ediția a II-a // 1960 / Editura de Stat pentru Literatură și Artă.

XXIV + 666 + [1] p.

Vezi descrierea ediției la ediția din 1958.

Cuprinde: *Andrei Mureșanu B)* v. 5–18, 21–27, 31–270 + (1–6) 1, *Andrei Mureșanu (C)* v. 1–62, 65–526 + *TA 2*, p. 218–225, 430–447, 560–561; *Minte și inimă* v. 1–335, 346–393 + *TA 3*, p. 604–621; *Convorbiri literare*: *Romancero español*, p. 564–566.

M. EMINESCU // POEZII // Cuvînt înainte de / Tudor Arghezi / Prefață de / Zoe Dumitrescu / Bușulenga // 1960 // Biblioteca pentru toți // Editura de Stat pentru Literatură și Artă //

XXXIV + 340 + [2] p. + portretul praghez.

Pe versoul paginii de titlu se menționează „textele volumului de față sînt reproduse după Eminescu *Poezii* ediție îngrijită de Perpessicius, E.S.P.L.A. 1958". Cu indice al titlurilor.

Cuprinde: din *Andrei Mureșanu (B)* v. 5–18, 21–27, 31–43, 240–249, din *Andrei Mureșanu (C)* v. 21–54, p. 218–220, 272–273.

M. EMINESCU // POEZII // Cuvînt înainte de / Tudor Arghezi // Prefață de Zoe Dumitrescu-Bușulenga // 1962 // Biblioteca pentru toți / Editura pentru Literatură și Artă.

XXXIV + 356 p.

Pe copertă numărul de colecție 1. Pe versoul paginii de gardă portretul praghez. Pentru restul descrierii vezi ediția din 1960.

Cuprinde: din *Andrei Mureșanu (B)* v. 5–18, 21–27, 31–43, 240–249 + (1–6) 1, din *Andrei Mureșanu (C)* v. 21–54, p. 218–220, 272–273.

MIHAIL EMINESCU // POEZII // Prefață și note de Ion Oană // Editura Tineretului [1962].

302 + [2] p.

Pe cotor numărul de colecție – Biblioteca școlarului – 42. Pe versoul paginii de gardă un portret semnat Rony Noel. Pe versoul paginii de titlu se menționează că „Antologia a fost întocmită în redacție de Virgiliu Ene; Textele sînt reproduse după: Eminescu, *Poezii*, E.S.P.L.A., 1960, volum care are la bază ediția Eminescu, *Poezii*, E.S.P.L.A., 1958, îngrijită de Perpessicius". Textul este urmat de *Aprecieri critice* și un *Tabel biobibliografic*.

Cuprinde: din *Andrei Mureșanu (B)* v. 5–18, 21–27, 31–43, 240–249 + (1–6) 1 din *Andrei Mureșanu (C)* v. 21–54, p. 223–225, 242–243.

M. EMINESCU // LITERATURA POPULARĂ // Introducere — Poeme originale de inspirație folclorică — Lirica populară — Balade — Dramatice — Basme în / proză — Irmoase — Paremiologie — Note și variante / — Anexe — Exerciții & Moloz — Caietul anonim — / Bibliografie — Indices // Ediție critică îngrijită / de / Perpessicius // Cu 63 reproduceri după manuscrise // București // Editura Academiei Republicii Populare Române // 1963.

755 + [1] p.
Cu erată.
Cuprinde: din *Minte și inimă TA 4*, p. 410.

EMINESCU // POEZII // Ediție îngrijită de / Perpessicius // Cuvînt înainte de / Mihai Beniuc // Ediția a III-a // 1963 / Editura pentru Literatură.

XXIV + 709 + [3] p.
Vezi descrierea ediției la ediția din 1958.
Cuprinde: *Andrei Mureșanu (B)* v. 5—18, 21—27, 31—270, + (1—6) 1, *Andrei Mureșanu (C)* v. 1—62, 65—526 + *TA 2*, p. 234—242, 459—477, 598—599; *Minte și inimă* v. 1—335, 346—393 + *TA 3*, p. 645—662; *Convorbiri literare: Romancero español*, p. 602—604.

M. EMINESCU // OPERE ALESE // I // Ediție îngrijită / și prefațată / de / Perpessicius // Scriitori Români // Editura pentru Literatură // București 1964.

LVII + [1] + 420 + [2] p.
1 portr.
Textele sînt reproduse din OPERE, I—VI.
Cuprinde: din *Pacea pămîntului vine s-o ceară TA 10* v. 1—7, p. 298; din *Bogdan-Dragoș, II Nunta lui Dragoș* v. 201—210, p. 323; din *Ștefan cel Tînăr* SCENA 4 **66v** ,,O de-ai putea ... ce rece", v. 213—231, p. 297: din *Pacea pămîntului vine s-o ceară, TA 10* apare în note și variante la *Melancolie:* ,,Imaginea vieții repovestită de o străină gură mai apare creionată într-o filă cu reflexe din *Împărat și proletar*, scrisă la Iași, cca 1874; din *Bogdan-Dragoș, II Nunta lui Dragoș* datată cca 1877, apare în note și variante la *Atît de fragedă* ca marcînd perioada ieșană de gestație a motivului; din *Ștefan cel Tînăr* apare în note și variante la *Melancolie:* ,,Prima formă a poeziei se află încorporată într-un dialog în care apar elemente din *Amorul unei marmore*, al unei juvenile piese de teatru, *Mira* (ms. **2254, 65v—69**) compusă între 1868—1869".
În *Lămuriri asupra ediției* (p. 239—243) se spune: ,,Prezenta ediție urmărește, deocamdată, să pună la dispoziția cititorilor ei opera poetică, antumă, postumă și de sorginte populară, a lui Eminescu [...] [Ediția] are la bază cele șase volume din ediția integrală și critică pe care am tipărit-o între 1939 și 1963 [...] Supunînd [...] unui control adecvat textul poeziilor [...], căruia i-am adus ultimele rectificări — unele din proprie inițiativă altele sugerate de intervenția altor cercetători — ediția de față reprezintă, în ce ne privește, ultimul cuvînt în materie de text eminescian". Textele aparținînd dramaturgiei apar numai în secțiunea *Note și variante*.

M. EMINESCU // OPERE ALESE // II // Ediție îngrijită / și prefațată / de / Perpessicius // Scriitori români // Editura pentru Literatură // București // 1964. (Poezii postume).

700 + [4] p.
Cuprinde: *Andrei Mureșanu (A)* v. 1—52, 55—183, 192—230; *Andrei Mureșanu (B)* v. 5—18, 21—27, 30—270 + (1—6) 1, *Andrei Mureșanu (C)* v. 1—62, 65—524 *TA1, TA2*, p. 62—69, 320—337, 493—503, 641; *Minte și inimă* v. 1—337, 348—395 + *TA 3*, p. 574—590; *Convorbiri literare: Romancero español*, p. 509—511.

EMINESCU // POEZII // Text stabilit de / Perpessicius // Ilustrații de / Ligia Macovei // 1964 // Editura pentru Literatură.

345 + [5] p.
Cuprinde: din *Andrei Mureșanu (B)* v. 5—18, 21—27, 31—43, 240—249 + (1—6) 1, p. 239—241.

MIHAI EMINESCU // POEZII // Prefață și note de / George Munteanu // Editura Tineretului [1964].

301 + [3] p.
Pe color numărul de colecție — Biblioteca școlarului — 84. Pe versoul paginii de gardă portretul praghez. Pe versoul paginii de titlu mențiunea ,,Textele sînt reproduse după: Eminescu, *Poezii*, ediție îngrijită de Perpessicius, E.S.P.L.A., 1958." Textul este urmat de *Aprecieri critice* și de un *Tablou biobibliografic*.
Cuprinde: din *Andrei Mureșanu (B)* v. 5—18, 21—27, 31—43, 240—249 + (1—6) 1, din *Andrei Mureșanu (C)* v. 21—54, p. 223—224, 240—241.

M. EMINESCU // OPERE ALESE // III // Ediție ingrijită / și prefațată / de / Perpessicius // Literatură populară // Scriitori români // Editura pentru Literatură // București / 1965.

596 + [4] p.
Cuprinde: din *Minte și inimă TA 4*, p. 421—422.

M. EMINESCU // POEZII // Cuvînt înainte de / Tudor Arghezi // Prefață de / Zoe Dumitrescu-Bușulenga // 1965 // Editura pentru Literatură.

LXIV + 351 p.
Pe versoul paginii de titlu: ,,Ediția a III-a revăzută.
Textele volumului de față sînt reproduse după M. Eminescu, *Opere alese*, vol. I—II (colecția ,,Scriitori români"), ediție îngrijită de Perpessicius, E.P.L., 1964" și ,,Tabel cronologic de I. Crețu".
Pe cotor numărul de colecție 1. Pe coperta a IV-a portretul praghez al poetului și un citat din G. Călinescu: *Opere 11. Viața lui Mihai Eminescu* [București], Editura pentru Literatură, 1969, p. 313.
Cuprinde: din *Andrei Mureșanu (B)* v. 5—18, 21—27, 31—43, 240—249 + (1 — 6) 1, din *Andrei Mureșanu (C)* v. 21—54, p. 214—216, 278—279.

EMINESCU // POEZII // Editura pentru Literatură [1965].

519 + [1] p.
Pe versoul paginii de titlu se menționează:
,,Volumul acesta reproduce textele după M. Eminescu, *Opere alese*, vol. I—III ,,Scriitori români", Editura pentru Literatură, 1964—1965, ediție îngrijită și prefațată de Perpessicius".
Cuprinde: din *Andrei Mureșanu (B)* v. 5—18, 21—27, 31—43, 240—249 + (1—6) 1, *Andrei Mureșanu (C)* v. 21—54, p. 224—226, 297—298.

EMINESCU // POEZII // 1966 // Editura pentru Literatură.

332 p. + [4] p.
Pe versoul paginii de gardă se menționează: ,,Volumul acesta reproduce textele după M. Eminescu *Opere alese*, vol. I—III, ,,Scriitori români", Editura pentru Literatură, 1964—1965, ediție îngrijită și prefațată de Perpessicius".
Cuprinde: din *Andrei Mureșanu (B)* v. 5—18, 21—27, 31—43, 240—249 + (1—6) 1, *Andrei Mureșanu (C)* v. 21—54, p. 153—154, 197—198.

M. EMINESCU // POEZII // Cuvînt înainte de / *Tudor Arghezi* // Prefață de / Zoe Dumitrescu-Bușulenga // 1967 // Editura pentru Literatură.

LXIV + 351 p.
Pe coperta I: BPT fondată în 1895. Serie nouă. Pe versoul paginii de titlu: Ediția a IV-a. Pentru restul descrierii vezi ediția a III-a.
Cuprinde: din *Andrei Mureșanu (B)* v. 5—18, 21—27, 31—43, 240—249 + (1—6) 1, din *Andrei Mureșanu (C)* v. 21—54, p. 214—216, 278—279.

MIHAI EMINESCU // POEZII // București, 1969 // Editura pentru Literatură.

700 + [4] p.
Pe versoul paginii de gardă: ,,Texte reproduse din M. Eminescu, *Poezii*, I—III (în curs de apariție), ediție critică de D. Murărașu." Volumul este însoțit de un indice pe titluri și o sinopsă a manuscriselor.
Cuprinde: din *Bogdan-Dragoș TA 2* v. (1—16) 1, p. 473; *Andrei Mureșanu (A)* v. 1—52, 55—183, 192—230 + v. 52 (1—2) 53, *Andrei Mureșanu (B)* v. 5—18, 21—27, 31—270 + v. (1—6) 1, *Andrei Mureșanu (C)* v. 1—62, 65—524, *TA 2*, p. 50—51, 54—63, 106—113, 366—384; *Povestea* v. 1—213, 215—226, p. 63—169; *Minte și inimă* v. 1—337, 348—395 + *TA 3*, p. 485—502; *Vîrful cu Dor* p. 629—651.

G. CĂLINESCU // OPERE //12 // OPERA // LUI MIHAI EMINESCU (1) // 1969 // Editura pentru Literatură.

XX + 530 + [2] p.
Cuprinde: din *Decebal* v. 23—31, 33—35, 42—45, 47—48, 53—60, 62—72, 74—78, 252—277, 280—288, 308—320, 328—361, 365—400, 420—424, 454—482, 492, 515—520, 564—565, 584, 755—758, **34r**. + *TA 9*, *TA 10* ,,Trecutul vechi ... zîna Dochia blondă", ,,Decebal ... Roma", ,,8 Legionen ... fidelis", ,,102 bătălie la Tapae", ,,Sora ... Al doilea război", *TA 12*, p. 59—61, 63—69; din *Bogdan-Dragoș, I Cornul lui Decebal* v. 1 — 31, 51 — 62, 83 — 84, 100 — 105, 162 — 171, 188—189, 200 — 210, 273 — 274, 279 — 280, 308 — 316, 318 — 333, 462 — 467, 572, *II Nunta lui Dragoș* v. 78 — 96, 149 — 151, 167—168, 173—184, 201—206, 229, 241—242, 251—252, 258—271, 350 — 351, 428 — 430, + 361 (1—32) 362, *TA 2* v. 37—44, *TA 6*, p. 80—89, 140—141, 151—152: din *Gruie Sînger* **2278 18r, 19r, 20r**, p. 75—78; din *Alexandru cel Bun* **4r—5r** ,,De ce mă tem ... îi cunosc pe toți", **6r—7r** ,,Dar eu știu ce știu ... așa va fi", **8r** ,,Măria Ta ... a-l mai fi văzut", **9r** ,,Pune-l la răcoare ... vicleneșc Domnia", **11r** ,,O minte de femeie ... o minte de femeie", p. 75, 95—96; din *Ștefan cel Tînăr* **2254, 62v** ,,Văzut-am rătăcind ... de marmoră ai bisericei", v. 26—31, 33—34, 52—57, **63r—64r** ,,Adesecori în sufletul meu ... mari în păcatele lor", v. 136, 138—143, 213—224, 331—337, 562—568 + *TA 1*, p. 99, 100, 104—107, 134; din *Petru Rareș* **2254, 9rv, 10v** p. 98—99, 100—102; din *Cel din urmă Mușatin*: **2254, 27r, 2276, 187r, 188r, 187v, 188r, 189r, 188v, 189r**, p. 107—108, 109—110; din *Alexandru Lăpușneanu* [PROLOG] Versiunea B v. 1—58, 102—129, 132—141, 144—177, 204—211, 216—217, 219—220, [ACT] Versiunea B v. 114 (1—10, 19—24) 115, 134—149, 153—170, 187—196, 262—316, 317—376, 379—384, 397—402, 405—412 + [ACT] Versiunea B 114 (1—10, 19—24) 115, 396 (1—2) 397, *TA 1*, p. 112—124; din *Mira* [PROLOG] **2254, 28r** ,,Toma Nour ... Roma murindă", **2258, 219v** ,,Vezi aripa ... Mediterana", **2254, 28r** ,,Încorporarea stîncei ... în valuri", **17v** ,,Am văzut un

june ... era Mihai Viteazul", PLANUL MIREI ACT I **2254, 17r** ,,Hilariu ... Adio", **28r** ,,MAGDALINA TOMA NOUR ... *Liră spartă-n stînca lume*", **15r** ,,Magdalina ascultă ... fii mașină", **2258, 219v** ,,Crezi in misticismul ... în eternitate", **2254, 13r** ,,Popa nu știe ... să ducă Adinei", [ACTUL II] **2254, 28v** ,,*UN BAL* ... din marea de amar", **28v** ,,Ultima încercare ... necedînd", **28v—29r** ,,Boierii cari ... Scena cunoscută", ACTUL III **2254, 29r** ,,Scena din actul ultim a lui Clavigo" **29r** ,,Aș fi topit marmură ... a o învia", **17r** ,,(din *Mira*) Trecutul meu ... ești tu" ..., **2258, 219v,** ,,Învi-o, învi-o ... și-o inviez", ACTUL IV **2254, 15r** ,,Mizerabil instrument ... din calculul său", ACTUL V Versiunea A **2254, 13r** ,,Mira Doamna ... dintr-un plan de creare intr-altul", ACTUL V Versiunea B **2254, 15v** ,,Toma face ... mai rămine încă? Nu" ,,Partea I a visului ... ruinelor lumei", **2255, 183rv, 183r** ,,Ce vrei ... acel mort eram [eu]", **2258, 221r** ,,Un cran .. de aur", **221r** ,,peste podul Sucevei .. și-a polonilor" + **2254, 28v**" ... necedînd (**2254 11r** ,,Boierii vorbesc .. omorul ei") **2254, 24v** ,,Boierii cari ...", *TA I 1, 2, TA II 3, TA IV 4* ,,Ce e elizeul ? Ce e iadul?", ,,Vezi, dar că Eul ... nu are existență", p. 102, 125—139; din *Andrei Mureșanu (C)* v. 1—8, 9—14, 17—19, 24—25, 37—39, 65—68, 72—74, 81—90, 99—112, 113—117, 144, 147—156, 179—182, 189—196, 221—229, 255—261, 285—298, 301—304, 401—410, 422, 459—460, 509—516 + *TA 1* ,,Am scris-o ... de indoială", *TA 4* **2254, 9v** (1) 1, 2—8, p. 19—24, 51, 52, 56, 102—103; din *Povestea* v. 19—28, 129—160, 169—178, 183—192, p. 144—146; din *FRGM-1 A Cassiodor* **204r,** v. 1—20, **204v** ,,Existența mea... voi trăi", ,,Tu m-ai iubit... mi-ai rămas", + (Diodor ... Că-i e sete de amor) **204r,** *B I 1, 2, 3, 4, 5* parafrazat, *II 1* parafrazat, *2* parafrazat, *3* parafrazat, p. 33—34, 60, 61—62, 70, 93—94, 126; din *Minte și inimă* v. 1—36, *TA 1* **91r** v. 1—8, p. 317—319; *Elvira în desperarea amorului* v. 1—10, 13—38 **49v** ,,Aicea-i stau ... *Ave Maria*", 45—50, 59—60, 73—76, p. 155—157; *FRGM-2, B, 1, 2*, p. 73, 149—150; [*Torquato Tasso*], p. 12.

M. EMINESCU // POEZII // I // Ediție critică / de / D. Murărașu // Editura Minerva // București, 1970.

XXIII + [I] + 438 + [2] p.

În *Un cuvînt de lămurire* (p. V—XXIV) se spune: ,,Ediția noastră nu o reia pe a lui Perpessicius. Se reproduc uneori variante numai fiindcă le socotim necesare pentru scoaterea în relief a vreunei valori artistice. Am organizat [cronologic] opera poetică astfel că antume și postume se învîrstează ca-ntr-un buchet de flori variate, nu am pus hotare între ele, [distingîndu-le] numai prin caracterele tipografice [...] Cercetarea din nou a revistelor la care a colaborat poetul, a edițiilor lui Maiorescu și a manuscriselor lui Eminescu ne-a înlesnit corectarea unor erori strecurate și transmise de la o ediție la alta, pînă în vremea noastră".

Cuprinde: *Andrei Mureșanu (A)* v. 1—52, 55—183, 192—230 + v. 52 (1—2) 53, *Andrei Mureșanu (B)* v. 5—18, 21—27, 31—270 + v. (1—6) 1, + *TA 1, TA 2*, p. 65—66, 73—81, 135—142, 338; *Povestea* v. 1—213, 215—226, p. 82—88.

M. EMINESCU // POEZII // II // Ediție critică / de / D. Murărașu // Editura Minerva // București — 1970.

507 + [3] p.

Cuprinde: din *Bogdan-Dragoș, II Nunta lui Dragoș* v. 167—184 + *TA 2* (1—16) 1, p. 283, 407—408; din *Ștefan cel Tînăr* v. 213—235, 245—264, 283—287, p. 358—359; *Minte și inimă* v. 1—337, 348—395 + *TA 3*, p. 300—316; din *Bogdan-Dragoș, II Nunta lui Dragoș* v. 167—184 apar în note și comentarii la *Peste vîrfuri;* din *Ștefan cel Tînăr* textele apar în note și comentarii la *Melancolie*.

G. CĂLINESCU // OPERE // 13 // OPERA / LUI MIHAI EMINESCU (2) // 1970 // Editura Minerva.

674 + [2] p.

Cuprinde: *[Județul Împăratului]* [Scena II], p. 544—545; *[Județul lui Vodă]* **15r**, p. 543—544.

M. EMINESCU // POEZII // Cuvînt înainte de / Tudor Arghezi // Prefață de / Zoe Dumitrescu-Bușulenga // 1970 // Editura pentru Literatură.

XLIV + 251 p.

Pe versoul paginii de titlu ,,Ediția a V-a (continuare de tiraj)"
Pentru restul descrierii vezi ediția a III-a.

Cuprinde: din *Andrei Mureșanu (B)* v. 5—18, 21—27, 31—43, 240—249 + (1—6) 1, din *Andrei Mureșanu (C)* v. 21—54, p. 214—216, 278—279.

M. EMINESCU // POEZII // Cuvînt înainte de / Tudor Arghezi // Prefață de / Zoe Dumitrescu-Bușulenga / Tabel cronologic de / I. Crețu // Biblioteca pentru toți — 1971 / Editura Minerva — București.

LXIX + 350 + [2] p.

Pe cotor numărul colecției 1.
Pe versoul paginii de titlu se specifică ,,Ediția a VI-a (BPT). Textele volumului de față au fost alese de M. Șora".

Cuprinde: din *Andrei Mureșanu (B)* v. 5—18, 21—27, 31—43, 240—249 + (1—6) 1, din *Andrei Mureșanu (C)* v. 21—54, p. 214—216, 278—279.

M. EMINESCU // LITERATURA POPULARĂ // Ediție critică îngrijită / de / D. Murărașu // Editura Minerva / București — 1972.

LXVI + 340 + [2] p.

,,Lucrarea de față [e] o ediție nouă a celei din 1936" spune editorul în prefață. Urmează un istoric al editărilor de poezie și proză populară și descrierea manuscriselor din această perspectivă. Este prezentat Eminescu folclorist și influența creației populare în opera lui. Mai cuprinde : Notă asupra ediției. Bibliografie. Note. Indici.

Cuprinde : din *Minte și inimă, TA 4,* p. 180—181.

MIHAI EMINESCU // POEZII ALESE // Ediție bilingvă / Editura Eminescu / București 1972.
MIHAI EMINESCU // VÁLOGATOTT / KÖLTEMÉNYEK // Ketnyelvii kiadás // Eminescu Könyvkiadó / Bucarest 1972.

568 p.

Pe versoul paginii de titlu sînt menționați traducătorii.

Cuprinde : *Andrei Mureșanu (B)* v. 5—18, 21—27, 31—270 + v. (1—6) 1, p. 440—457.

M. EMINESCU // OPERE ALESE // I // Ediție îngrijită / și prefațată / de / Perpessicius // Ediția a II-a // Scriitori români / Editura Minerva / București, 1973.

LI + [1] + 408 + [4] p.

Cuprinde : din *Pacea pămîntului vine s-o ceară TA 10* v. 1—7, p. 294 ; din *Bogdan-Dragoș, II Nunta lui Dragoș* v. 201—210, p. 317 ; din *Ștefan cel Tînăr* SCENA 4 66v ,,O de-ai putea . . . ce rece", v. 213—231, p. 292—293.

M. EMINESCU // OPERE ALESE // II // Ediție îngrijită / și prefațată / de / Perpessicius // Ediția a II-a // Scriitori români / Editura Minerva / București 1973.

694 + [2] p.

Cuprinde : *Andrei Mureșanu (A)* v. 1—52, 55—183, 192—230 ; *Andrei Mureșanu (B)* v. 5—18, 21—27, 31—270 + (1—6) 1, *Andrei Mureșanu (C)* v. 1—62, 65—524, *TA 1, TA 2,* p. 62—69, 320—337, 493—494, 495—503, 638 ; *Minte și inimă* v. 1—337, 348—395 + *TA 3,* p. 574—590 ; *Convorbiri literare; Romancero español,* p. 509—511.

M. EMINESCU // OPERE ALESE // III // Ediție îngrijită și prefațată / de / Perpessicius // Literatură populară // Ediția a II-a // Scriitori români / Editura Minerva / București, 1973.

566 + [2] p.

Cuprinde : din *Minte și inimă TA 4,* p. 401—402.

M. EMINESCU // POEZII // Prefață de / Zoe Dumitrescu-Bușulenga // Antologie alcătuită de / Virgiliu Ene // Editura Albatros 1973.

XLIV + [2] + 310 + [2] p.
Pe cotor numărul de colecție 144 *
Pe versoul paginii de gardă numele colecției Lyceum.
Pe versoul paginii de titlu : ,,Antologia de față [. . .] reproduce cu unele modificări ediția a II-a a vol. Mihai Eminescu, *Poezii,* București, Editura Tineretului, ,,Biblioteca școlarului" nr. 84, 1966. Tabelul cronologic, semnat de Ion Crețu, este reprodus după Mihai Eminescu, *Poezii,* B.P.T., 1971." Textele sînt urmate de *Aprecieri critice* și de *Bibliografie selectivă.* Pe coperta a IV-a textul de Vl. Streinu reprodus și la *Aprecieri critice.*

Cuprinde : *Andrei Mureșanu (B)* v. 5—18, 21—27, 31—43, 240—249 + v. (1—6) 1, din *Andrei Mureșanu (C)* v. 21—54, p. 189—191, 243—244.

MIHAI EMINESCU // POEZII // Traducere și Cuvînt înainte de / Veturia Drăgănescu-Vericeanu // Prefață de Zoe Dumitrescu-Bușulenga // Editura Minerva [București] — 1974.
MIHAI EMINESCU // POÉSIES // Traduction et Avant-propos par / Veturia Drăgănescu-Vericeanu // Préface par Zoe Dumitrescu-Bușulenga // Edition Minerva // Bucarest — 1974.

315 [1] p. + portretul praghez.

Cuprinde : *Andrei Mureșanu (B)* v. 5—18, 21—27, 31—270 + v. (1—6) 1, p. 250—273.

M. EMINESCU // POEZII // Editura Minerva / București — 1975.

596 + [4] p.
Pe coperta a II-a ,,Colecția Seria Patrimoniu".
Pe versoul paginii de gardă : ,,Ediție îngrijită de Perpessicius, Antologie și *Repere istorico-literare* de Aurelia Rusu".
Pe versoul paginii de titlu : ,,Textul poeziilor este reprodus din *Opere alese,* vol. 1 și 2, Editura pentru Literatură, Colecția ,,Scriitori români", 1964". Poeziile sînt urmate de *Repere istorico-literare.*

Cuprinde : *Andrei Mureșanu (C)* v. 1—62, 65—524, *TA 2,* p. 394—411, 494.

EMINESCU // POEZII // București 1977 // Editura Eminescu.

333 + [2] p.
Pe versoul paginii de gardă : Biblioteca ,,Eminescu".
O scurtă prefață cu titlul *Eminescu* semnează Tudor Arghezi.
Nu se specifică de unde sînt repoduse textele.

Cuprinde : din *Andrei Mureșanu (C)* v. 21—54, p. 289—290.

M. EMINESCU // POEZII // [II] // Antologie de Zoe Dumitrescu-Bușulenga // Biblioteca pentru toți, 1977 / Editura Minerva, București.

437 + [1] p.

Pe cotor numărul de colecție 1 bis. Pe pagina de titlu a vol. I: „Cuvînt înainte de Tudor Arghezi. Prefață de Zoe Dumitrescu-Bușulenga. Tabel cronologic de Ion Crețu”. Pe versoul paginii de titlu „Ediția a VII-a BPT. Textele volumelor de față au fost reproduse după M. Eminescu *Opere alese*, vol. I–II (colecția „Scriitori români” ediție îngrijită de Perpessicius, ed. a II-a, Editura Minerva, 1973”.

Cuprinde: *Andrei Mureșanu (B)* v. 5–18, 21–27, 31–270, + (1–6) 1, *Andrei Mureșanu (C)* v. 1–62, 65–524, p. 54–62, 280–299.

M. EMINESCU // OPERE // IV // TEATRU // Ediție critică, note și variante / de / Aurelia Rusu // Studiu introductiv / de / George Munteanu // Cu 32 de reproduceri după manuscrise // Scriitori români // Editura Minerva // București // 1978.

CVIII + 689 p.

Prima ediție critică și integrală, alcătuită după manuscrise, a teatrului eminescian original; continuă, ca al IV-lea volum al ei, ediția de *Opere alese*, I–III, scoasă de Perpessicius în 1964–1965, dar sub titlul schimbat de: *Opere*; după modelul lui Perpessicius volumul are o primă parte consacrată textului eminescian, unde sînt așezate, în ordine cronologică, versiunile finale ale fiecărei drame; această primă parte se subdivide în: I *Originale* și II *Anexe*, secțiune „formată din încercări răzlețe, schițări de proiecte și bruioane”; în partea a doua a volumului se dau: un scurt istoric al editării, sinopsa manuscriselor, lămuriri de editor *(passim)* și, în ordinea succesiunii manuscriselor și a filelor în numerotarea BAR, versiunile pregătitoare și textele aferente (de obicei, fără precizarea statutului lor), dar și numeroase texte de altă natură decît dramaturgică, reproduse pentru a completa pentru cititor imaginea compozită a unei pagini eminesciene.

Cuprinde: *Decebal* v. 1–599, 615–758, **34r** + *TA 1, TA 3, TA 7, TA 9, TA 10, TA 11, TA 12*, p. 127, 129–150, 510, 512, 516–520, 523–533; *Pacea pămîntului vine s-o ceară* **168r** „Ce vrei ... pămîntului” „Timpul ... luptă” „Un vierme ... pe el”, **171v** „Romanii ... Frunți” + *TA 1, TA 3* „Strigăt ...mame”. „Pîn-acum ... Traian”, *TA 4, TA 6, TA 7, TA 12*, p. 511–512, 515, 528–529, 536–538; *Bogdan-Dragoș, I Cornul lui Decebal* + 634 (1–17) 635, *II Nunta lui Dragoș* + 136(1–145) 137, 192 (1–38) 193, 257 (1–22) 257, 361 (1–73) 362, *TA 1, TA 2, TA 3, TA 4, TA 5, TA 6, RR 1, RR 2, RR 3, RR 4, RR 6, RR 7, RR 8, RR 10, RR 11, RR 12, RR 13, RR 14*, p. 180–249, 263, 385, 386, 561–581, 584–586, 597, 664–665. *Gruie Sînger* + 35 (1–12) 36, 363 (1–15) 364, 455 (1–2) 456, *TA 1, TA 2, TA 3, TA 4, TA 5, TA 6, TA 7, TA 8, TA 9, TA 10*, p. 253–277, 603–612; *Alexandru cel Bun*, p. 305–311; *Ștefan cel Tînăr* + **63r** „cea sfîntă a Fecioarei Maria” (**16r, 21r, 16r (295r) 16r, 16v, 21r, 16v, 21r**) 1, **65v** „... decît nepotul.” (**295r**) „Nu zic asta ...”, **65v** „... din cauza ei voi să mor” (1–27) 165, 186 (1–20), 187, **66v** „... Ce negru, ce rece” (1–26) 213, 267 (1–9) 267, 283 (1–9) 284, 316 (1–30) 317, 414 (1–8) 415, **70r** „... nici n-ar mai fi să fie” (1–14) 423, 499 (1–69) 500, **71v** „... și ce-i beția alta” (1–8) 571, **71v** „... Zic că visați” (1–15) 577, 633 (1–11) 634, *TA 1, TA 2, TA 3, TA 4, TA 5, TA 6, TA 7, TA 8, TA 9, TA 10, TA 11*, p. 45–83, 411–417, 430–433, 437–439, 447–448, 454–455, 465, 470–475, 477, 483–489, 491–492, 494–496; *Petru Rareș*, p. 409–411, 431, 435, 451–452, 492; *Cel din urmă Mușatin* **2376, 187r, 2254, 27r, 2276, 187r, 188r, 187v, 188r, 189r, 188v, 189v, 189r, 2254, 23r, 2276, 175r, 183r, 184r, 2306, 87r, 2277, 3r, 2264, 388r, 2254, 25v**, p. 341–344, 459, 484, 489–491, 620, 662, 665, 667–668; *Alexandru Lăpușneanu* [PROLOG] Versiunea A v. 1–35, 42–112, [PROLOG] Versiunea B, [ACT] Versiunea A **2282, 112r**, 1–16, **113r**, 17–18, **113v**, 19–20, **113r–114r**, 21–22, **114r–115r**, 23–24, **115r**, 25–73, **117r–118r**, 74–86, **119r–122r**, 87–124, [ACT] Versiunea B, + [PROLOG] Versiunea A 39 (1–2) 40, 108 (1–4) 109, [ACT] Versiunea A 25 (1–22) 26, [ACT] Versiunea B 114 (1–24) 115, 158 (1–2) 159, 261 (1–61) 262, 396 (1–2) 397, 404 (1–4) 405, *TA 1, TA 2, TA 3*, **2260, 254r, 2277, 3r**, *RR 1, RR 3* **2254, 230r**, p. 315–338, 620, 626–629, 632–657, 663–664; *Mira* [PROLOG] **2254, 17v, 28r, 2257, 180r, 2258, 219v, 2254, 12v, 28r** „Încorporarea... Oameni-valuri”, **17r**, PLANUL MIREI ACT I [ACTUL II], ACTUL III **2254, 29r, 14r, 29r, 29r, 17r, 13r, 19v, 2258, 219v, 2255, 205r, 2254, 18r, 19v, 18r**, ACTUL IV, ACTUL V Versiunea A **2254, 201r, 298r, 29r, 298r, 2258, 221r, 2254, 15r, 13r, 13v–14r, 12r, 13r, 11v, 2257, 162v, 2254, 297r, 2257, 183v, 2254, 297v, 2255, 205r, 2258, 221v, 221r, 2257, 180v, 181r, 2254, 296r, 297r**, [ACTUL V] Versiunea B **2254, 15v, 2255, 183r – 183v, 183r, 183v, 2254, 297v, 2258, 221r, 2254, 201v, 11v, 2257, 180r, 2254, 12v, 2258, 221v, 2257, 180r, 180v, 2254, 25r, 2258, 221r, 221r + 2254, 26v** „... Și al meu” (**2254, 26r** „Neci noaptea ... iubitul tău”) **2257, 162r** „Neci noaptea ...”, **2254, 28v** „... iese necedînd” (**2254, 11r** „Boierii vorbesc ... Scena ultimă”) **2254, 28v** „Boierii cari ...”, **2254, 418r** „... Mijlocul estrem” (**2254, 18r** „Piatră fă-te ... te disprețuiesc”) **2254, 19v** „Eu? ... Pe tine? ...”, **2254, 14r** „... ca o clipă” (**2254, 11v** „ți-aș trimite ... sufletul tău”) **2254, 12r** „ți-aș fi trimis ...”, *TA I 1, 2, TA II 1, 2, TA III A 1, 2, 3, 4, 5, 6, B 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, C 1, 2, 3, 6, 7, 10, 11, 12, D 1, 2, 4, TA IV 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24*, p. 349–353, 398–408, 411, 416, 418, 419, 425–426, 429, 430, 448–469, 477–481, 492–494; *Andrei Mureșanu (A)* + 52 (1–2) 53, 238 (1–4) 239, *Andrei Mureșanu (B)* + (1–6) 1, 14 (1–4) 15, 53 (1–19) 54, 121 (1–26) 122, 172 (1–16) 173, 188 (1–26, 29–35) 189, 205 (1–6) 206, 221 (1–2) 222, 239 (1–11) 240, *Andrei Mureșanu (C)* + 378 (1–12) 379, *TA 1, TA 2, TA 3, TA 4* (1–4) 1, 1–8 p. 3–4, 70, 87–125, 411, 498–504; din *Povestea TA*, p. 512–513. *FRGM-1 A Cassiodor [Ștefan cel Mare] 1, 3, [Ce alegeți], [Dar vreți să-l răsturnați] RR 1, RR 2, RR 3, RR 4, RR 5, RR 6, RR 7, RR 8, RR 9, RR 11, RR 17* **2291, 32r** *RR 20, B I 1, 2, 3, 4, 5 II 1, 2, 3*, p. 347, 357, 411, 426–429, 430, 436, 437, 438, 455, 460, 475, 483–484, 503, 516, 517, 518, 552, 620, 628–629, 661, 664, 665, 668; *[Regina și Cavalerul]*, p. 370–372; *Amor pierdut – viață pierdută*, p. 7–42; *Minte și inimă* + *TA 1, 2, 3*, p. 281–301, 614–618; *Elvira în desperarea amorului*, p. 153–158, 374; *Convorbiri literare*: *Romancero español*, p. 358–361; *Gogu tatii* p. 161–178; *[Județul Împăratului]*, p. 378–382; *[Județul lui Vodă]*, p. 621–622; *FRGM-2 A 1, a, b, c, d, e, 3, 6, B 2, 3, 4, a, b, e*, p. 362, 363, 425, 429, 430, 469, 492, 594.

Mari scriitori români // M. EMINESCU // POEZII / PROZĂ LITERARĂ // vol. I // Ediție de / Petru Creția // 1978 // Cartea Românească //

421 + [3] p.

Pe versoul paginii de gardă: Poezii publicate în timpul vieții. Poezii postume (I).
În *Notă asupra ediției* se menționează: „Prezenta ediție [...] reproduce [...] textul din vol. I, II și III din M. Eminescu *Opere alese* ediție îngrijită de Perpessicius [...] 1973".

Cuprinde: *Andrei Mureșanu (B)* v. 5–19, 21–27, 31–270 + (1–6) 1, *Andrei Mureșanu (C)* v. 1–62, 64–524, p. 206–213, 399–416.

Mari scriitori români // M. EMINESCU // POEZII / PROZĂ LITERARĂ // vol. II // Ediție de / Petru Creția // 1978 // Cartea Românească

566 + [2] p.

Pe versoul paginii de gardă: Poezii postume (II). Proză literară.

Cuprinde: *Andrei Mureșanu (A)* v. 1–52, 55–183, 192–230 + 52 (1–2) 53, *TA 2*, p. 107–116; *Minte și inimă* v. 1–337, 348–395 + *TA 3*, p. 157–171; *Convorbiri literare: Romancero español*, p. 119–121.

M. EMINESCU // OPERE // V // TEATRU // Ediție critică, note și variante / de / Aurelia Rusu // Cu 38 de reproduceri după manuscrise // Scriitori români // Editura Minerva // București / 1979.

812 + [4] p.

Prima ediție critică și integrală, alcătuită după manuscrise, a teatrului eminescian tradus și, într-o *Addenda*, a transcrierilor de teatru; volumul este organizat după aceleași principii și tehnici ca și volumul IV din aceeași serie; transcrierile de teatru sînt reproduse tipografic, cu cîteva facsimile ilustrative; este inclusă în volum, ca reeditare, și *Arta reprezentărei dramatice* de E. T. Rötscher (p. 159–478); la sfîrșit: un „Indice la volumele IV și V" și „Corrigenda – minimală – pentru vol. IV".

Cuprinde: din *FRGM-2, A, 2, B, 1*, p. 59–60, 721; *Vîrful cu Dor*, *Vîrful cu Dor (A)* v. 1–300, 304–381 + 67 (a, b) 68, 69 (1–2) 70, 97 (a, b) 98, 101 (1–4) 102, 105 (1–2) 106, 109 (1–4) 110, 190 (a, b, c, d, e) 191, 194 (a, b) 195, 275 (a, b, c) 276, 299 (1–4) 300, 322 (1–2) 323, 352 (1–3) 353, 361 (a, b, c) 362, 381 (a, b) 382; *Vîrful cu Dor (B)* + (a, b, c, e) 1, 4 (a, b, c, d) 5, 8 (a, c) 9, 16 (a, b) 17, 46 (1–4) 47, 83 (a, b) 84, 97 (1–4) 98, 171 (1–4) 172, 175 (a, b, c) 176, 180 (1–5) 181, 185 (a, b) 186, 198 (1–4) 199, 206 (1–4) 207, 251 (a, b) 252, 256 (a, b) 257, 338 (a, b, c) 339, 376 (1–2) 377, 415 (1–4) 416, 419 (c) 420, 423 (c) 424, 427 (c) 428, 431 (b) 432 + *TA*, p. 63–84, 672–717; *Histrio*, p. 17–52; *Lais*, p. 101–158; *[Torquato Tasso]*, p. 55–56; *Diplomatul*, p. 11–13, *Timon din Atena*, p. 87–97, Transcrieri: *Smeul nopții*, p. 483–513; *Margo Contesa*, p. 517–550; *O palmă sau voinicos da' fricos*, p. 553–615; *Minegmii sau Frații cei de gemine*, p. 619–647.

EMINESCU // CUGETĂRI // Editura Albatros. [Ediție îngrijită și prefațată de Marin Bucur, Colecția Cogito, București, 1979].

Textele sînt reproduse după manuscrise.

Cuprinde: din *Decebal* v. 524–525, 757, **34r** „E o mărire ... esistența", *TA 3* v. 44–45, p. 18, 22, 23; din *Bogdan-Dragoș, I Cornul lui Decebal* v. 220, p. 23; din *Ștefan cel Tînăr* **63r** „a Fecioarei Mariei (19–22) 1, v. 22–25, **63v** „Adeseori iau ... inimii mele", p. 6, 23, 39; din *Mira* [PROLOG] **2254, 28r** „Națiunea... ... valuri", ACTUL I SCENA I *a* **26v** „Somnul ... morții", ACTUL III **2254, 19v** „Nimic în trecut ... ... mare", *TA IV 4* „Ce este adevărul ... naturei", **13v** „forma fără ideea ... existință", *TA IV 11*, p. 1, 19, 23, 37, 59, 86, 93; din *Andrei Mureșanu (A)* v. 73–80 + 153 (28–32) 154, din *Andrei Mureșanu (B)* v. 21–25, 119–120, 148–150, 165–167, 210–211, 242–246, 251–252 + (3–5) 1, din *Andrei Mureșanu (C)* v. 15–16, 23–26, *TA 2* v. 28–32, p. 7, 19, 26, 38, 50, 71–72, 74, 75, 78, 80, 94.

M. EMINESCU // LITERATURA POPULARĂ // [II] // Ediție îngrijită de D. Murărașu // Biblioteca pentru toți. 1979 / Editura Minerva. București.

334 p.

Pe copertă numărul de colecție 1001. Pe foaia de titlu a volumului I: Tabel cronologic de Ion Crețu. Pe versoul paginii de titlu: „Textele din ediția de față sînt reproduse după M. Eminescu, *Literatura populară*, ediție critică îngrijită de D. Murărașu, Editura Minerva, București, 1977". Studiul introductiv *Eminescu și literatura populară* de D. Murărașu.

Cuprinde: din *Minte și inimă TA 4*, p. 110.

M. EMINESCU // POEZII // I // Ediție critică / de / D. Murărașu // Editura Minerva // București // 1982.

XVIII + 385 + [4] p.

Cuprinde: *Andrei Mureșanu (A)* v. 1–52, 55–183, 192–230 + v. 52 (1–2) 53, *Andrei Mureșanu (B)* v. 5–18, 21–27, 31–270 + v. (1–6) 1, *TA 2*, p. 62–63, 70–76; *Povestea* v. 1–213, 215–226, p. 77–82.

M. EMINESCU // POEZII // II // Ediție critică / de / D. Murărașu // Editura Minerva // București // 1982.

440 p.

Cuprinde: din *Bogdan-Dragoș, II Nunta lui Dragoș* v. 167—184 + *TA 2* (1—16) 1; p. 254, 358—359; din *Ștefan cel Tînăr* v. 213—235, 245—264, 283—287, p. 319—320; *Andrei Mureșanu (C)* v. 1—62, 65—524, p. 134—147; *Minte și inimă* v. 1—337, 348—395 + *TA 3*, p. 271—284.

EMINESCU // TEATRU // I // Ediție îngrijită, prefațată / și tabel cronologic de / Aurelia Rusu // Biblioteca pentru toți // 1984 // Editura Minerva / București.

XXXVI + 266 + [2] p.

Pe cotor numărul de colecție 1200. Pe coperta II portretul praghez și un citat din M. Zaciu. Texte reproduse după *Opere IV, V* și manuscrise.

Cuprinde: *Decebal* + *TA 1, TA 2, TA 3, TA 4, TA 5, TA 6, TA 7, TA 8, TA 9, TA 10, TA 12*, p. 214—243, 251—255, 259—262; *Pacea pămîntului vine s-o ceară* + *TA 1, TA 2, TA 3, TA 4, TA 5*, p. 240, 241, 243—251, 262—263. *Ștefan cel Tînăr* **2254, 23r, 62r—62v, 63r** v. 1—63, **63v—64r**, 64—158, **65r—65v**, 162—164, **65v**, 165—212; **66v**, 213—390, **69r—69v**, 391—398, **69v**, 399—422, **70r**, 423—570, **71v**, 571—576, **71v**, 577—633 + **63r** ,,... cea sfîntă a Fecioarei Maria (**16r, 21r, 16r (295r) 16r, 16v, 21r, 16v, 21r**) 1, **65v**" ... decît nepotul (**295r**) ,,Nu zic asta ...", **65v** ,,... din cauza ei voi să mor" (1—27) 165, 186 (1—20) 187, **66v** ,,... Ce negru, ce rece" (1—26) 213, 267 (1—9) 267, 283 (1—9) 284, 316 (1—30) 317, 414 (1—8) 415, **70r** ,,... nici n-ar mai fi să fie" (1—14) 423, 499 (1—69) 500, **71v** ,,... și ce-i beția alta" (1—8) 571, **71v** ,,... Zic că visați" (1—15) 577, 633 (1—11) 634, *TA 1, TA 2, TA 3, TA 4, TA 5, TA 6, TA 7, TA 8, TA 9, TA 10, TA 11*, p. 46—88, 101—108, 112—116, 118—120, 123—124, 130—131, 142—152, 157—163, 165—166, 167—170; *Petru Rareș*, p. 98—100, 113, 116, 127—128, 166; din *Cel din urmă Mușatin*, **2254, 27r, 23r, 25v**, p. 136, 157, 163—165; *Mira* **2254, 17v, 28r, 2257, 180r, 2258, 219v, 2254, 12v, 28v** ,,Încorporarea ... Oamenii-valuri", **17v**, PLANUL MIREI ACT I, [ACTUL II] **2254, 28v, 28v, 28v—29r**, ACTUL III **2254, 29r, 14r, 29r, 29r, 13r, 19v, 2258, 219v, 2254, 18r, 19v, 18r**, ACTUL IV, [ACTUL V] Versiunea A, **2254, 201r, 298r, 29r, 298r, 2258, 221r, 2254, 15r, 13r, 13v—14r, 12r, 13r, 11v, 2257 162v, 183v, 2254, 297v, 2258, 221v, 2257, 180v, 181r, 2254, 296r**, [ACTUL V] Versiunea B **2254, 15v, 2255, 183r—183v, 183r, 183v, 2254, 297v, 2258, 221r, 2254, 201v, 11v, 2257, 180r, 2254, 12v, 2258, 221v, 221r, 2257, 180r, 180v, 2254, 25r, 2258, 221r, 221r** + **2254, 26v** ,,... Și al meu" (**2254, 26r** ,,Neci noaptea ... iubitul tău") **2257, 162r** ,,Neci noaptea ...", **2254, 28v** ,,... iese necedînd" (**2254, 11r** ,,Boierii vorbesc ... Scena ultimă") **2254, 28v** ,,Boierii cari ...", **2254, 18r** ,,... Mijlocul estrem" (**2254, 18r** ,,Piatră fă-te ... te disprețuiesc") **2254, 19v** ,,Eu?... Pe tine?...", **2254, 14r** ,,... ca o clipă" (**2254, 11v** ,,ți-aș trimite ... sufletul tău") **2254, 12r** ,,ți-aș fi trimis ..." *TA 1, 1, 2, II, 1, 2, III, A 2, 3, 4, 5, 6, B 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, C 6, 7, 10, 11, 12, D 1, 2, 4, IV 1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 23*, p. 91—92, 94—98, 101, 106, 108—109, 124—146, 152—156, 166—167; *Andrei Mureșanu (A)* v. 1—230 + 52 (1—2) 53, *Andrei Mureșanu (B)* + (1—6) 1, *Andrei Mureșanu (C)* + 378 (1—12) 379, *TA 2*, p. 3—4, 73, 101, 171—213; *FRGM*-1 *A Cassiodor* **2255, 204r—204v, 204v, 204r**, *RR 1, RR 2, RR 3, RR 4, RR 6, RR 7, RR 9, RR 11, B I 3, II 1 2, 3*, p. 101, 109—112, 117, 118, 131, 137, 157, 251, 252, 253; *Amor pierdut — viață pierdută*, p. 5—45; din *FRGM-2 A 1 d, B 4, a, e*, p. 108, 148, 166.

EMINESCU // TEATRU // /II/ // Ediție îngrijită de Aurelia Rusu // Biblioteca pentru toți // 1984 // Editura Minerva / București.

270 + [1] p.

Pe cotor numărul de colecție 1201. Pe coperta IV un citat din introducerea la vol. *Opere, IV, Teatru* București, Editura Minerva, 1978, *Eminescu — omul de teatru și dramaturgul* de George Munteanu.

Cuprinde: *Bogdan-Dragoș, I Cornul lui Decebal, II Nunta lui Dragoș* + *TA 2, TA 6, RR 1, RR 11, RR 12, RR 13*, p. 42, 67—145, 258—259; *Gruie Singer* + 35 (1—12) 36, 363 (1—15) 364, 455 (1—2) 456, *TA 1, TA 2, TA 3, TA 4, TA 5, TA 6, TA 7, TA 8, TA 9, TA 10*, p. 31—66; *[Alexandru cel Bun]*, p. 169—175; din *Cel din urmă Mușatin* **2276, 187r—189rv, 2306, 87r**, p. 220—224. *Alexandru Lăpușneanu* [PROLOG] versiunea A v. 1—35, 42—112, [PROLOG] versiunea B 1—58, ACT versiunea A **112r**, v. 1—16, **113r**, 17—18, **113r**, 19—20, **113r—114r**, 21—22, **114r—115r**, 23—24, **115r**, 25—73, **117r —118r** 74—86, **119r—122r**, 87—124, [ACT] versiunea B v. 1—42, **112r**, 43—50, **113r**, 51—54, **114r**, 55—102, 115—132, 201—420 + + [PROLOG] versiunea A 39 (1—2) 40, 108 (1—4) 109, [ACT] versiunea A 25 (1—22) 26, [ACT] versiunea B 158 (1—2) 159, 261 (1—61) 262, 396 (1—2) 397, 404 (1—4) 405, *TA 1*, p. 176—219; din *Mira* ACTUL I **2257, 182r** ,,Să ascult ... viață prin lume", [ACTUL V] versiunea A **2257, 183v** ,,Disprețuiesc geniul ... tu ești din cer", **2257, 180v, 181r** ,,De te-ar face ... hemisferă", *TA III B 2, C 1, 2, 3, IV 6, 21, 24*, p. 231—235. *FRGM-1 A [Ștefan cel Mare] 1, B I, 1, 2, 3, 4, 5*, p. 143, 203, 224—225, 229, 236, 251; *[Regina și Cavalerul]*, p. 245—247; *Minte și inimă* + *TA 1*, p. 146—168; *Elvira în desperarea amorului*, p. 5—10, 249; *Gogu tatii*, p. 11—30; *[Județul Împăratului]*, p. 250—254; din *FRGM-2 A 6, B 3*, p. 237.

Mari scriitori români // M. EMINESCU // POEZII / PROZĂ LITERARĂ // vol. I // Ediție de Petru Creția // Ediția a II-a / revăzută și adăugită // Cartea Românească // 1984.

423 + [1] p.

Pentru descrierea ediției vezi ediția din 1978.

Cuprinde: *Andrei Mureșanu (B)* v. 5—19, 21—27, 31—270 + (1—6) 1, *Andrei Mureșanu (C)* v. 1—62, 64—524, p. 209—216, 401—418.

Mari scriitori români // M. EMINESCU // POEZII / PROZĂ LITERARĂ // vol. II // Ediţie de Petru Creţia // Ediţia a II-a / revăzută şi adăugită // Cartea Românească / 1984.

588 + [4] p.

Cuprinde: *Andrei Mureşanu (A)* v. 1—52, 55—183, 192—230 + 52 (1—2) 53, *TA 2*, p. 107—116; *Minte şi inimă* v. 1—337, 348—395 + *TA 3*, p. 157—171; *Convorbiri literare: Romancero español*, p. 119—121.

ANTOLOGIA / PIESEI / ROMÂNEŞTI / ÎNTR-UN ACT // (volumul I — Secolul XIX) // Ediţie, studiu introductiv, note / biobibliografice de / Valentin Silvestru // Editura Dacia / Cluj-Napoca / 1979.

278 + [2] p.

Nu se specifică după ce ediţie este reprodus textul.

Cuprinde: *Amor pierdut — viaţă pierdută*, p. 243—266.

VÎRFUL CU DOR // Baladă română // În trei părţi // Textul de F. de Laroc // Muzica de Zdislaw Lubicz // Traducere română de M-E[mine]scu // VÎRFUL CU DOR // Rumänische Ballade // In drei Theilen // Text von F. de Laroc // Musik von Zdislaw Lubicz // Bucuresci // Typographia Curţii, proprietar F. Göbl // 12, Passagiul Român, 12 // [1878].

20 p.

Ediţie bilingvă cu textul românesc pe stînga, cel german pe dreapta. Exemplarul de la BAR poartă un timbru cu specificarea ,,dar de la Generalul E. Pencovici 1885" este legat în aceeaşi copertă cu traducerea italiană: *L'apice del Dolor* [cu nota ,,Nome d'un monte nei Carpati"] *ossia Ioanello, fanciul dei monti*. Opera in trei parti. Rappresentata sul teatro di Bucarest nel Gennajo 1879 per cura del distinto maestro cavaliere Zdislaw Lubicz. Tradotta da L. F. Paganini. Pe versoul foii de titlu se află acelaşi timbru cu indicaţia ,,dar de la generalul E. Pencovici 1885". 12 p. Prima pagină a traducerii italiene este legată înaintea foii de titlu.

M. EMINESCU // LAIS / (,,Le joueur de flute" de Emile Augier) / Comedie antică într-un act, în versuri // (Traducere) // Cu o notă critică / de / Ion Scurtu // Bucureşti / Editura Librăriei Socec & co., Societate Anonimă / 1908.

64 p.

În prefaţă I. Scurtu face o succintă caracterizare a traducerilor lui Eminescu, socotind-o pe aceasta, făcută în anii bolii, cea mai bună. Textul este reprodus după CL, 1895.

Cuprinde: *Lais* v. 1—136, 141—223, 227—268, 270—290, 293—805.

MIHAIL EMINESCU // LANŢUL DE AUR / Novelă svediană // Publicată de N. Jugănaru // Cluj, 1927 / Institutul de Arte Grafice ,,Viaţa" / Str. Regina Maria 36.

36 p.

O notă pe versoul paginii de titlu semnată Nicolae Jugănaru, fost redactor la ,,Drapelul", informează că autorul ediţiei a cunoscut pe poet care povestea această traducere în Bucureşti (1880—1884), perioadă în care l-a frecventat editorul. Textul se reproduce după ,,Familia" (1886 oct.). Urmează o prefaţă datorată lui G. Bogdan-Duică conţinînd un sumar istoric al traducerii şi publicării textului în ,,Familia" şi o prezentare a editorului (în perioada în care l-a cunoscut pe poet).

LANŢUL DE AUR // O nuvelă suedeză de C. A. Wetterbergh / în traducerea germană a lui C. F. Frisch / Cu o prefaţă de Povl Skårup // În versiunea românească / de / M. Eminescu // Editura Dacia / Bokhandel. Verlag / România / Cluj-Napoca / 1983 // C. A. WETTERBERGHS / svenska novel / HALSKEDJAN / En tysk översättning // C. F. Frisch / och en rumänsk översättning av / Mihai Eminescu / Inleding av / Povl Skårup. // C. A. WETTERBERGHS / schwedische Novelle / DIE HALSKETTE // Mit deutscher Übersetzung von / C. F. Frisch / und rumänischer Übersetzung von / Mihai Eminescu / Einleitung von / Povl Skårup.

140 p.

Pe pagina 6 portretul lui C. A. Wetterbergh, pe pagina 7 portretul praghez al lui Eminescu. Ediţia este trilingvă, conţinînd originalul suedez, traducerea germană după care a lucrat Eminescu şi traducerea română completată (în croşete de editor). În prefaţă sînt prezentaţi autorul, nuvela, traducătorul german şi ediţiile din România ale traducerii lui M. Eminescu.

N. ŞERBAN // DICŢIONAR / DE / RIME // Cuprinzînd şi Dicţionarul / de rime inedit al lui / Mihai Eminescu // Luteţia // 1948 /.

633 + [1] p.

În *Către cititori* (p. 7—33) se spune: ,,Cuprinderea dicţionarului de rime al lui Eminescu în cel de faţă a prezentat oarecari greutăţi, dat fiind că planul nostru este diferit şi conceput în aşa fel încît el să uşureze întrebuinţarea dicţionarului de către cititori. Eminescu s-a gîndit numai la o întrebuinţare personală. Neputînd adopta ordinea lui Eminescu, am păstrat rînduirea noastră, repartizînd la fiecare grupă rimele conţinute în dicţionarul marelui poet, dar tipărindu-le cu litere cursive [...] Nu am adus alte schimbări decît modernizarea ortografiei şi aşezarea rimelor potrivit planului adoptat de noi".

M. EMINESCU // DICȚIONAR DE RIME // Ediție îngrijită / de / Marin Bucur / și / Victoria Ana Tăușan // București // Editura Albatros // 1976.

709 + [4] p.

În *Notă asupra ediției* (p. 32–41) se spune: „Pentru alcătuirea acestui volum, am reluat cercetarea integrală a manuscriselor de la Biblioteca Academiei [...] transcriind, sperăm, tot ceea ce se referă la rime [...] Volumul este conceput în trei compartimente: 1. dicționarul propriu-zis [...] 2. marile bruioane ale dicționarului datînd din epoca ieșeană [...] 3. fragmentarii și răzlețe [...]. Proiectul de a ordona „științific" planurile eminesciene este o impietate pe care nu are dreptul să și-o pună în acțiune nimeni [...] Dicționarul se tipărește exact în ordinea indicată de poet, fiecare coloană de rime păstrînd autenticitatea manuscriselor, de multe ori chiar și a desfășurării pe pagini. Nu s-a omis nimic din textul eminescian [...]. Nu am întreprins nici o intervenție «critică» în text". Editorii însoțesc textul eminescian de un subsol conținînd exemplificări cu: „toate rimele cuprinse în poeziile antume, rimele alese din postume și lirica populară culeasă de Eminescu"; rime alese „din textele poetice românești de la origine pînă la Macedonski", „puse în paralel cu rimele alese de Eminescu"; „rime neincluse" de Eminescu în coloana respectivă.

TEATRUL ORIGINAL ȘI TRADUS

TEATRUL ORIGINAL

DRAMELE ISTORICE

DODECAMERON DRAMATIC

DECEBAL

[P E R S O A N E L E]

[DECEBAL

BORIS un principe dac	LONGIN legatul Romei
IAROMIR un principe iazig	DOCHIA nepoata fostului rege Diurpaneu
CELSUS un roman la curtea lui Decebal	TRAIAN împăratul Romei

UN PAGIU]

[A C T U L I]

2254

[CÎNTECUL FAURILOR DE ARME]

O lume zace 147r
În roș oțel [1],
Ce vreți a face
Făceți din el.
Voiți coroane,
O, regi făloși [2]*!*
Mișcați ciocane
Pe [3] *fierul roș.*
Urrah !
Voiți popoare
Și mîndre țări
Și sînta mare
S-aveți sub scări,
Să miște toate
L-a vost cuvînt
Întunecate
Și tremurînd!
Lăsați ciocane
Să bată fier,
În el coroane,
În el puteri.
Hurah!

1. *inițial* În fierul roș; *în dreptul acestor prime două versuri stau altele două, abandonate :*
Imperiu este
În fierul ⟨cald⟩ roș
2. *inițial* Imperii vreți 3. *după* Ciocane *șters*

[SCENA I]

148r [DECEBAL, BORIS, PATER CELSUS, PAGIU]
(s-aud[4] faurii de arme)

DEC[EBAL]

Auziți, auziți, cum inima d-oțel
A Daciei se zbate cu putere!
În van mă-nvingeți, în zadar înfipt-ați
Vulturul de aur în pămîntul negru
Și sînt al Daciei vechi ... Victoria voastră
Din ce în ce mai mari puteri îmi dă!
O, zimbru al Moldovei, capul crunt
În noapte[a]-istoriei îl ridici cu fală
Și-nfricoșat îl scuturi. Vie! Vie!
Este serbare, domnii mei, serbare!
Victoria[5] dentîi după cădere,
Ziua dentîi după adînca noapte.
Azi oastea noastră a învins iazigii...
Astăzi amicii, mîne însași ea!
Ieri cine mă știa?... Cine știa
Că-mi trece-n minte ca să-mi pun genunchiul
Pe fruntea-ngrozitoarei * armii — pe acel sigil[6]
Cu care istoria nențeleasă, veche
Pecetluit-a-n cartea lumei soarta
Popoarălor?... Azi toți o știu... Învinsul
Desfășură puteri atît de mari
Încît povestea neamului de dac
Pătrunde cartea, filele ei vechi,
Ca-ntunecos și sînt, de mîntuire
Mit *... La soarta noastră *
Popoare-ntregi privesc ca la o stea.
148v Ieri încă slabi ... astăzi se grămădește
Evul întreg în brațul nostru fier ...
Eu am fost puntul care-n marea lumei
Cea liniștită m-am mișcat — și marea,
Marea întreagă s-a mișcat cu mine.
Din codrii-antici și din pustii de gheață
De sub lumina aurorei boreale
Și[7] din dumbrăvi de laur, din pustia
Egipetului vechi, a Libiei arse *,
Porniți de constelații sîngeroase,
Cu minte-aprinsă de preoți bătrîni
Popoarele pornesc în contra Romei ...,
Vai ție, -al lumei[8] Domn!... de trei ori vai!

PATER CELSUS
(apart[9])

Vai ție, -al Daciei Domn, de trei ori vai!

B[ORIS]

Ieri încă inamic ți-am fost, o rege,
Și inamic ți-oi fi cît oi vedea
Genunchi plecîndu-ți la piciorul Romei.
Azi însă, cînd decizi ca ea să cadă,
Eu, fiu de rege ... din istoria mare
A neamului meu vechi ... o umbr-apar
Și spada-mi la piciorul tău depun,

4. *după* Pagiu *șters* 5. *deasupra lui* Învingerea *șters* 6. pe acel sigil *deasupra lui* sigiliul lumei 7. *modificat din* D[in] 8. *deasupra lui* Omenirei *șters* 9. *deasupra lui* (Un preot bătrîn *șters*

Genunchii-i plec și fruntea mea cea unsă;
Ridic-o iar și dă-mi[-o] iar în mînă
Și spune-mi ce să fac cu ea: Ce vrei!

[DECEBAL]

Ieri încă eu credeam, vlăstar de regi[10],
C-a Daciei coroană-i ținta ta ...
Azi împăcat te văd și te iubesc.
Te scoală dar ... Cine-ar fi și[11] știut
Că-n capul tău, în ochii tăi adînci
Trăiesc gîndiri rebele, ca-ntr-al meu ...
E drept, nepot a lui Diurpaneu, 155v
Regele-al Daciei tu erai să fii.
Daca bătrînul m-a ales pe mine,
Pe care de la plug războiul crunt
M-a ridicat în fruntea unei armii...
Dacă dintr-un țăran făcu un rege ...
El n-a cedat decît voinței reci[12],
Nenduplecate, izbitoare, mari
Unui popor cu aspirări eterne[13] ....
Nici că credeam vodată că un sînge
Nobil cum este cel dintr-al tău piept,
Sînge al lui Borebist, Diurpaneu,
Ar fi putut să miște-n inimă-ți
Alte simțiri decît ce le găsesc,
Dar te-am văzut sinistru ș-adîncit,
Tăcut, purtat de-o tainică durere,
Dureri cum se-ntrevăd pe frunți de regi
Și am crezut ... Ce am crezut? ... Uitai.

B[ORIS]

Putut-am ști c-a ta îngenunchere *
Izvor e numai la dorinți d-acestea?
Ce-mi pasă mie cum pe rege-l cheamă
Dacă e mare Dacia? De-i mare
Atunci fii tu, fie-orșicine rege,
În el trăiesc și eu — și pentru el.
Dă-mi un popor cu care să mă laud,
O țară dă-mi, ca s-o ridic în cer.
Atunci voi fi ca sclavul cel din urmă
Ce pietre cară la zidirea mare
Și bucuros o face, căci piatra
Nemuritoare-i în zidire-eternă.
Aceasta-i partea mea de nemurire, 155r
O alta nu doresc ... *o alta nu.*

CELSUS
(apart)

O, șarpe!
(zgomot afară)

PAGIU

Principele cel iagiz
Prins în războì ... a vă vorbi el cere.

10. *inițial* fiu de regi 11. *supraintercalat* 12. *inițial* voinței mari 13. *inițial* A unei nații cu — aspirări mărețe.

[DECEBAL, IAROMIR]

IAROMIR
(intră)

D[ECEBAL]

Deși dușman, îți zic : Bine-ai venit !
Eu dușmanii mei nu-i urăsc ... îi bat,
Dară învinși — eu îi iubesc, principe !
Nu crede că dorințe oarbe-n mine
Dorinți de glorie-mi prescriu * pasul :
O țintă am ... și l-a ei împlinire
Pe-amici îi chem ... pe inamici izbesc ...
Am pronunțat o vorbă mare ... *Cadă!*

IAR[OMIR]

Da, Decebal ... ca tine-aș zice eu ...
Se poate însă * ? ... Un obicei
Vechi [14] și [cu] minte * îl au corăbierii ...
Ei nu se-ndreaptă decît după steaua
Care pe cer etern stă la un loc.
Tu ești o stea ... dară te miști ... nu stai.
Eternă-nsă pe cerul Omenimei
Pare a fi o singură ... a Romei ...
Tu nu știi ce voiești ... ești oceanul.
Dorinți fără de margini îl îngîn *,
Răcnind înalță [15] brațele-i spumate,
De nori s-anină, -n bolta lumei bate
Sălbaticul ! 'Van fulgere de foc
Apără cerul ... el încredințatu-i
154r Că bolta cea albastră e palatu-i,
Cu-asalt el vrea s-o ia ... ca pe-o cetate.
Rănit de fulgere el se-ncovoaie
Și vijelia-l reîmpinge-n patu-i,
Apoi adoarme-adînc, copilărosul
Titan ... un cer în fundu-i se îndoaie,
Tot ce-a dorit visează c-are :
Tărie, stele ... luna drept coroană.
Dormind murmură, murmurînd tresare ...
Și cînd, trezit, el vede iar că cerul
La locu-i stă, cumcă nimic nu are
Din sînta-i înălțime ... el turbează
Din nou ... Astfel sînteți și voi, o daci !
Știți voi ce vreți : să coborîți vreți cerul [16]
Spre a-l amesteca în visul vostru.
Noi ducem nava popolului nostru,
Oricituși marea s-ar nălța în sus,
După o stea ce pintre nori pătrunde,
După o stea c-etern rămîne-n loc.

DEC[EBAL]

Tu ai găsit-o ... vorba ce ne-nseamnă :
Furtuna, da ! Oceanul ! Vijelia ...
Astăzi o lume-n fundul ei visează
Și stele poartă pe oglinda-i creață.
Dar mîni ea, falnică, cumplit turbează
Și mișcă lumea ei negru măreață,

14. *inițial*

E-un obicei
Prea vechi

15. *repetat din inadvertență* 16. *inițial* cerul să coborîți vreți

Pe-ale ei mii și mii de nalte brațe
Ducînd pieirea țării înmormîntează ...
Azi un diluviu, mîne-o murmuire,
O armonie care capăt n-are,
Astfel e-a ei întunecată fire [17],
Astfel e sufletu-n antica mare. *154v*
Ce-i pasă ce simțiri o să vă-nspire,
Indiferentă ... solitară ... mare !
Astfel sînt dacii : luptă ... ș-apoi piere !

I[AROMIR]

Și noi vrem luptă, dară nu pieire.
Și, dacă cerul soarta * o constelă *
Asupr-unui popor, nu-l turburăm.

D[ECEBAL]

Știi tu ce sînt acei pe care-i aperi,
Acei romani? ... Ei sînt tiranii lumei ...
Da ! Ca amici vă leagă-ntîi de ei
Spre a vă bate-apoi cu vergi de fier ...
O, Iaromir, ... ai fost vodată-n Roma?
Văzut-ai tu gladiatorii, oameni [18] ...
Oameni ca ei, ca noi ... ba chiar de-ai noștri?
Că vezi apoi acel popor disculț,
Nepăsător și schimbăcios și rud,
Ce să adună de privesc rîzînd
Cum c-animale luptă între ei
Gladiatorii sclavi ... ce-adesa sînt
Feciori [19] de regi a căror singură
Nenorocire-a fost bravura-n luptă,
Ce nu au altă vină pe-ăst pămînt
Decît c-au fost ceea ce-au fost ... Văzut-ai
Tu un triumf? ... Văzut-ai regi bătrîni,
Frînți obosiți, adînc * nefericiți,
Trăgînd la car, carul triumfător [20]?
Ți-nchipuiești [tu] mii de mii de ochi,
Reci, nemiloși, privind acel spectacol?
O crudă bucurie înmiită ! *155r*
Încît nimic nu samănă
Nenorociri[i]-adînci în care a căzut aceia
Decît rușinea ce o pat.
Văzut-ai sclavii tu? Ai văzut [oare]
Ce-nțelepciune, ștință și lumină [21]
În inimi de-oameni cari [li] sînt sclavi?
Gladiatori cu corpul [22] sînt aceia
A cărora putere este mare,
Gladiatori ai spiritului sînt
Acei a căror minte este mare !
Tot ce-i străin e-al lor — e gladiator.
Și num-acel popor plin de trufie,
Leneș și orb și-nchipuit și rece,
Acea adunătură de tîlhari
Desprețuiesc o lume ș-o domină.
Ce le [e] lor nobleță și mărire,
Ce l-i lor înțelepciune, suflet?
La ei chiar însăș ele sînt prostii
Și piedici sînt în drumul de mărire.
De le găsesc în inamic [î]l scuipă.
Acei ce domnesc lumea ... sclavi ei înșii

17. *inițial* Astfel e-a mării-ntunecată fire 18. *inițial* oameni ca [ei] 19. *după* Chiar *șters* 20. *inițial* carul de triumf 21. *inițial* Ce-nțelepciune-nvățătură și lumină 22. *inițial* Gladiatori ai corpului

A unuia .. a celui ce-i mai rău,
Mai crunt, mai diabolic, mai tiran !
Astfel îi vezi urmînd unul la altul,
Umbre sinistre și rușinea lumei :
Tiberius, Caligula nebunul,
Claudiu, acea jucărie de muieri,
Și Nero ... Și-n fiecare din romani
153v E sîmburele-acestor pasiuni :
În apăsare el e-un Catilina,
Apăsător — e fiecare-un Nero.
Aceasta-i Roma ... E speranța voastră.
Aceasta-i steaua ce vă duce nava.

I[AROMIR]

Aceasta-i steaua ce ne duce nava.
Căci te înșeli. Sînt răi în Roma,
Ca pretutindeni ... O vreme [î]i înalță
Una-i coboară ... așa a fost [î]n lume,
Așa va fi întotdeauna, rege !
Mult rău e-n lume și puțin [e] bine.
Dar vei găsi că vorba nu și-o calcă
Dar vei găsi c-amicului e-amic,
Dar vei găsi c-un sîmbur de tărie
Este în inima oricăruia roman.
Din cînd în cînd zeii coboară-n ei ...
Poți tu să spui d-imperatorul de-azi
Ce-ai spus de alții? ... Dacă-i spune,
Atunci în viața ta nu l-ai văzut.
Vin rar de-aceștia ... însă totuși vin ...
Ce unul face ... zeci nu pot strica.
Acesta-i semnul c-un roman o face :
Este eternitate-n fapta lor.
În [23] multe-ți samănă el ție, Decebal,
Ca tine ridicat [24] fu [25] din popor,
Ca tine [26] în fruntea armiei fu pus ...
Cred în destin ... La pasurile lui [27]
Destinul a vorbit ... Cînd era
El [î]n război pleca[t] — tot poporul
În Capitol s[-a] adunat la rugă.
149r Murmurele se ridicau la Joe
Și, tocmai cînd cîntau *Salve-Imperator*,
Poarta se dă în lături și Traian
Apare.
În van el în războaie haina schimbă,
În van necunoscut vrea să rămîie,
Amic și inamic îl recunosc.
Se zice cumcă zeii niciodată
Deplin necunoscuți ei nu rămîn,
Întotdeauna o lumină de-aur
Încunjură-a lor frunte și ființă.
De-aceea cred că zeii coborîră,
Că ei trăiesc azi între oameni
Ca [28] Cezari, ca preoți, ca senatori ...
Ieri în Olimp ... ei azi-s pe pămînt.

D[ECEBAL]

O, orbire!

23. *inițial* Îți [samănă] 24. *inițial* Ca el fă[cut] 25. *deasupra lui* f *șters* 26. *deasupra lui* el *șters* 27. *inițial* și l-a lui [pasuri] 28. *inițial* Sînt Cez[ari]

[IAROMIR]
Orbire, da, orbire care vede !
O, Decebal, de-ai știi cum se tratează
La Roma tot războiul dintre noi !
Copilării le sînt ! Astfel privesc.
Curînd ți-a veni ție un legat ...
Ți-a cere simplu să ne dai napoi
Tot ce-ai luat, să ne despăgubești.
Sau [tot] atît de simplu îți vor spune
C-ai încetat de-a fi al Daciei rege.
Te-i mînia, tu vei striga ... legatul
Doar va zîmbi la toat-a [ta] mînie.
[Î]ți va lăsa trei zile, trei întregi și grele,
Va apărea nepăsător și rece,
Va ține toga învîrtită-n mînă 149v
Și te-a-ntreba iar : Pace or război ?
În van îți chinui sufletul din tine,
Durerea ta, or bucuria, gloria,
Nimic, nimic pe dînșii nu-i atinge.
Crezi tu că gloria lor proprie-i atinge ? ...
De e sau de nu e ... tot una li-i.
Ei știu că vine chiar daca n-o cată.
În [29] astă nepăsare-etern aceeași
Cred [30] a vedea că slava Romei stă.
Îi văd luptîndu-se ei în de ei
Pentru domnia unei lumi ce n-o au.
Ș-atuncea, cred, cînd va decide soarta [î]ntre ei
Vine de sine dominarea lumei ;
Soartei i-e greu ca să distingă bine
Cărui din mulți să dea acea domnie,
Căci fiecare ar putea-o duce :
Aici e lupta, greutatea ei.
Asupra soartei *lumei* nu se-mbie :
Ea e menită de a fi supusă.
Și fapte cumcă glorie și cădere,
Noroc și fericire, tot ce mișcă [31]
Un suflet omenesc, mai nu-i ating,
Încît ei cat- al inimei [lor] tremur,
În ceva ce pe alt om l-ar ucide,
Unu-n cruzime, altu-n abnegare
Unu-n supliciu, altul în despreț
Și totu-i treaz și îndrăzneț și liber. 150r
Într-asta îi găsesc că sînt ca zeii :
Ei nu știu ce-i mînia, ei nu știu
Ce-i bucuria pe acest pămînt
Ce pe-alții îi turneaz' — abia îi mișcă,
Dureri ce ne-ar ucide — ei surîd,
La bucurii ce ne-ar ucide — reci !
Nimic nu li-i destul de mare-n lume,
Nici bunătate nu, nici răutate,
Ce pe noi ne-ar mira ei nu observă,
Ce pe noi ne-a uimit găsesc firesc.
Unde găsesc ei acea coardă mare
Ce-i pune-alături cu tot ce-n natură
E mai suberp, mai fără milă ? 'N ei.
Nenorocirea lor, daca o simt,
E-astfel c-un om nu ar putea purta

29. după *versul* De aceea eu găsesc că sl[ava Romei] *șters* 30. *inițial* Eu cred 31. *ultimele două versuri inițial*

Și fapte cumcă nici mărirea [și căderea]
Noroc și fericire toate, toa[te mișcă]

Sau, de-ar putea, el ar cădea desigur,
Ar [32] nebuni sau s-ar făcea meschin [33].
Și obiectul bucuriei lor
Trebui să fie astfel încît un alt om
Neci a pricepe-n veci nu va putea.
Tot, tot ce vrei poate-un roman să fie,
Un tigru, -un leu, un șerpe, un tucan *,
Un vierme nu. Pe cînd cei mai mulți oameni
Nenorociți fiind [34] își schimbă lumea
Simțirei lor — din mari devin ei mici,
Din răi ei devin [buni], din buni iar răi —
Romanul, dacă-i rău născut,
Rău a rămas pînă l-al lui mormînt.
Nu e schimbare în acest metal,
Nu e schimbare în aceste inimi :
Neron în leagăn e Neron pe tron.
150v Cum se anunță ei astfel și vin
Dacă e bun e bun, de-i rău e rău,
Dar totdeauna nemodificabil.
De-aceea nu le pasă de virtute,
De viciu nu, de-nțelepciuni, mărire,
Ei sau le au sau nu le au — pe veci.
De-aceea-au dreptul ei de a surîde
Cînd văd pe-un biet german că-și pune totul,
Persoana chiar, pe un arșic în joc.
Romanul pune globu-ntreg și-l pierde,
Pe sine-n veci. Căci, el fiind, îl ia.
Ce mic trebui să fie-un om cînd însuși
Părerea ce o are despre el e astfel
Încît se pune el pe el în joc.
Pămîntu-ntreg n-are [35] valoarea unui,
Unui roman. De-aia din ei oricare
Zice : Or Imperator, ori — nimic.
Este ceva întunecos și mare
Și simți că lumea toată e în el
Și totuși lumea toată nu-l plătește,
Pentru că nu-i în stare de-a-l schimba ...
Cu ei alături să mă lupt îmi place
Nainte-învingeri, îndărătu-mi pace !

D[ECEBAL]

O ! adorați în ei zeimea voastră,
Din ăști tirani făceți un ideal :
Nu în ei înșii e mărimea lor,
Este în slăbiciunea voastră.

I[AROMIR]

Te înșeli !
151r Îți place-a te-nșela — sau nu-i cunoști.
Știi tu cine a fost Hannibal? — Un zeu ...
Cînd armiile lui corona Alpii,
Cînd oaste după oast-era bătută,
Cînd Roma singură — o Niobe —
Plîngea copiii ei ; pe piețe, strade
Urlau femeile, strigau copiii,
Cînd tot era pierdut ... ce făceau ei [36] ?
Ce făceau atunci acei moșnegi senatori,
Prea vechi pentru a merge [î]n război,
Dar neschimbați prin rău [37] și nici prin bine ?
În zgomotul a unei lumi murinde,

32. *după* La nebunie *șters* 33. *în dreptul acestui vers, pe marginea albă din dreapta figurează următoarele trei versuri integrale de noi în text, dar care nu au nici un semn de amplasare* 34. *după* (ajun[și]) 35. *după* nu are *șters* 36. *după* crezi * *șters* 37. *după* soarte *șters*

În țipet, vaiet, în suspin, în moarte
Ei reci decid : Cartagina să moară.
Ei erau slabi [38], pierduți, bătuți, învinși.
Întreab'[39] : Unde-i Cartago? — Urmă nu-i.

D[ECEBAL]

Taci, admirarea ta e o turbare,
Nu sînt dător să cruț turbarea ta.
Tu uiți cui îi vorbești ... lui Decebal,
Al Romei inamic neîmpăcat.
Nu fă să uit ce eu respect în tine :
Pe prinsul — nu ... pe oaspetele meu.

I[AROMIR]

Nu-s prinsul tău ... Căci pentru a mă prinde
În luptă dreaptă ai fi trebuit [40]
Război ca să declari romanilor.
Eu sînt amicul ... sînt supusul lor.
Războiul tău chiar este o revoltă,
Tu însuși la Traian ai genuncheat,
Tu i-ai jurat amicilor amic,
Dușmanilor dușman să fii :
Unde ți-e jurămîntul, Decebal? *151v*

D[ECEBAL]

Nu-ntoarce sufletu-mi cu susu-n jos
Și nu stîrni [41] mînia mea ascunsă.
Nu sînt supusul lor ... nu voi s-o fiu !
Dac-am jurat, ce-ți pasă c-am jurat?

I[AROMIR]

Ascultă. Eu nu sînt răzbunător,
Dușman nu-ți sînt ... eu te iubesc ... mă crede.
Eu voi uita de vrei să-ndrepți și tu,
Senatului [eu] pîn-acuma nu m-am plîns ...
O știu ... nu-ți pasă ... de m-oi plînge chiar.
Gîndește numai la un singur lucru :
Dacă mă plîng [42] război ai, de nu — nu.
Stă înc-în mîna ta să decizi tot,
Stă încă-n mîna ta să te prepui *.
De mă slobozi ... eu voi privi atuncea
Războiu -ntreg [43] de-o luptă voinicească
Unde puterile-ncercarăm doi
Și unde eu conced că ești mai tare.
Din asta vezi că eu nu te urăsc.
Dar dacă-s prinsul tău eu ...

D[ECEBAL]

Vom vedea.
Ești prinsul meu și nu ești ... Dac-ai vrea ...
Atunci [44] demult n-o ai mai fi ...

[IAROMIR]

Pricep,
Deși urăsc * că o pricep ... Deși
Credința mea mă-nvață într-alt fel ...
(iese)

38. *inițial* Și ei cei slabi 39. *corectat din* De-ntreabă 40. *inițial* În drept război tu ai fi trebuit 41. *inițial* Nu mi stîrni 42. *supraintercalat* 43. *inițial* Întreg războiul 44. *inițial în loc de*

Dac-ai vrea ... Atunci *era* pînă mîne
Tot se decide

152r DECEBAL, [CELSUS[45] UN PAGIU]

[DECEBAL]

Nebun admirator ... El uită cumcă
Am omorît pe Oppius Sabinus,
Că Moesia a fost în mîna mea,
Că pe Corneliu Fuscu l-am învins,
C-ai Romei vulturi i-am avut în mînă.
Ah! cum credeam la prima mea sculare
Că-n soarta lumei am s-aduc schimbare.
Așa sînt toți ... uitiți ... Uit' că Domitian
S-a speriat de zmeii[46] Daciei,
Că-nvins * serbînd batjocuri de triumf
Mie-mi plătea tribut ... Că chiar acela
Cărui[47] azi templu-i ridicară — un zeu ...
Că Nerva chiar mie-mi plătea tribut.
Îmi trebui să-i [î]nving din nou ... o dată,
O dată numai ... și s-o stinge basmul
Despre menirea lor în astă lume.
O! nu știți voi ce însemnează asta
Cînd leul și-a-nfipt gheara în titani!
Ah! leul codrilor fără de fine,
Ăst rege mîndru ca a lui păduri,
Rece ca cremenea stîncelor lui,
Și-a-nfipt odată gheara lui de fier
În ăști titani ai Romei și a supt
Din sîngele lor crud ... și-a-nnebunit,
A-nnebunit de ură și turbare
152v Și viața lui [e] un vis fioros:
În veci îl urmărește umbra Romei,
În veci i-e sete de-acest sînge lui.
Taci, inimă,-n curînd ți-i stinge setea.

CELS[US]

Da, da! Și-a stinge setea ... dar cu moarte.

[DECEBAL]

Ce zici, cu moartea! Moartea? Nu ... Cum poți
Să zici că moartea m-a putea atinge
Pe mine, ce-am o sută de viețe?
Și totuși acest cuget mă-nstreină!
Ce este moartea? ... Pot să mor îndată
Făr-a mă fi răzbunat? Pot? Nu, nu!
Nu pot — căci nu o voi. Nu voi să mor,
Pricepi tu? ... Este așa de dulce viața,
Așa de dulce este răzbunarea ...
Ce mă-nspăimînți? Tu ești copil ... bătrîne.

[CELSUS]

160r Sînt un copil. Am ochii de copil,
Văd lucrurile astfel precum sînt.
Ah, Decebal, cît chin e-n astă lume,
Viața ei este un spasmu lung,
Totul e mărginit — durerea nu.
Un singur lucru e mai bun ca viața,
Pentru că nu-i nimic, nimic chiar: moartea.
Ah, cum nu sintem pe atunci pe cînd

45. *în ms.* Boris 46. *după* zmeul D[aciei] *șters* 47. *după* Ce azi *șters*

Nici ființă nu era, nici neființă,
Nu marea aerului, nu azurul,
Nimic cuprinzător [48], nimic cuprins,
Nu era moarte, nemurire nu
Și fără suflet răsufla în sine
Un ce unic ce poate nici n-a fost !
Dar vai ! un sîmbure în acel caos,
Mișcîndu-se rebel, a nimicit
Eterna pace și de-atunci durere,
Numai durere este-n astă lume . . .
Unde e starea ceea unde zeii
Nu esistau, nici oameni, nici pămînt,
Pe cînd acea ființă ne-nțeleasă
Nu-și aruncase umbrele în lume ?
Umbrele ce sînt : moartea și nemurirea [49].
Ah [50] ! el și-a dat foc sie însuși, crudul, *159r*
Și arderea-i eternă sîntem noi.
Cînd se va arde-acest pămînt cu totul,
Cînd s-a-nnegri cerimea cea albastră,
Cînd va începe ca să curgă sînge
Din stele și din soare, cînd ființa
Ne-om mîntui — ne-om stinge pentru veci.

UN PAGIU

Legatul Romei

D[ECEBAL]

Cum . . . așa de iute !

C[ELSUS]

Ura e repede, o Decebal !

SC[ENA IV]

[DECEBAL], CURTEA-NTREAGĂ, DOCHIA, IAROMIR, B[ORIS], [PAGIUL]
(alarmă, buciume de război, zgomot. Decebal iese și reintră repede cu toată curtea și s-așază pe tron)

D[ECEBAL]

Pe cai, pe cai ! Războiul este gata,
Puneți pe Dunăre un jug de lemn
Ca să mugească ca și taurii noștri
Acea bătrînă și-ndrăzneață mare
Ce curge între noi și-ntre romani. *158r*

TOȚI

Ura !

[DECEBAL]

Război ! Ah, cum îmi bate pieptul !
Taci, inimă ! Gîndești ca să te rupi,
Gîndești să mă omori cu bucuria.

[TOȚI]

Ura !

[DECEBAL]

Da, da ! Strigați, lăsați-mi munții-n urmă
Și mîl * zvîrliți pe acel petec alb
Ce pe pămînt mai îndrăznește-a fi !

48. *inițial* Nimic nu cuprindea 49. *inițial* Umbrele ce sînt viața și moartea 50. *după fragmentul de vers* Chiar nemurirea este

Aprindeți codrii noștri și ardeți
Această rană a istoriei,
Această bubă neagră-a Omenirei,
Acest blestem ce arde în popoară,
Luați făclia și ardeți-i ochiul
Acestui crud titan numit pămînt !
Să intre dar ! Să vie ! Ce voiește ?

157r DOCHIA

Toți sînt nebuni de furie, o Doamne !
Și nici un ochi nu vede clar aici.
O țara mea ! O Dacie ! Unde mergi ?

B[ORIS]
(încet)

E bine, Doamnă . . . cade Decebal,
Nu cade Dacia . . . Lasă-l să turbeze
Pe acest taur . . . îl vom moșteni
Noi doi . . . Să nu [î]l liniștim,
Să-l tot împungem c-un bold ars în foc,
Doar s-o scula, pentru a cade mort.

DOCH[IA]

Nu te pricep . . . Ce vrei să zici, principe ?

B[ORIS]

Nimic . . . A fost o istorie veche
Ce-n timpi de-acești se povestește des.
Nimic. Unul cîștigă — altul pierde,
Așa e lumea, Doamnă — așa e lumea.

DOCH[IA]
(p[entru] s[ine])

O șarpe, i-ai înveninat suflarea,
I-ai turbat sufletul, că nu mai știe
Ce face. Va cădea . . .

PAGIUL

Legatul !

156r SC[ENA] VI

PREC[EDENȚII], LONGIN

TOȚI

Ura !

DEC[EBAL]

A ! Ați aflat acum aceea
Ce trebuia să știți demult . . . că eu
Sînt tot eu ? . . .

DOCH[IA]

'N-astă lume turbur-crudă
Cum a intrat de rece, liniștit !
Parcă e marmură, gîndești c[ă] o statuie
Părăsind piedestalul coborî
În adunarea noastră furtunoasă.
Aceștia-s ei . . . drept zice Taromir :

Indiferenți, ne-nduplecați — și mari.
Cum mă privește c-ochii lui imobili
Parcă-mpietresc ... așa mă infioară
Da, da ! Așa trebui s-arate zeii !

D[ECEBAL]

Nu-mi dai nici un răspuns ?

L[ONGIN]

Ce-ai întrebat ?

D[ECEBAL]

Gîndeai să mă găsiți altfel decum
Am fost întodeuna ?

[LONGIN]

Nu.

[DECEBAL]

Gîndit-ai
Că m-ei găsi tot astfel ?

[LONGIN]

Nu,

[DECEBAL]

Ce-ai gîndit dar ?

[LONGIN]

Nimic. *177r*

D[ECEBAL]

Nimic ! Așadar nu le pasă cum
Turbez în al meu suflet și mă sfarăm [51].

L[ONGIN]

Drept vorbind, Decebal, eu nu [î]mi dau
O osteneală ce ar fi-n zădar,
Eu calculez [52] cu acei oameni cari,
Dac-au zis da, e zis pe totdeuna,
Dac-au zis nu, asemenea pe veci.
Nu voi să-ți mai aduc aminte cumcă
Ai fi jurat. Ți-ai călcat jurămîntul,
Nu-i treaba mea — ș-apoi nici te pricep.
Nu avem vreme să pricepem tot,
Abia ne-ajunge-a cîrmui o lume.
Nu este greu, dar nici ușor nu e
Destul că îți răpește toată viața.

DEC[EBAL]

Ce rugăminte dar trimite Roma
Prin tine ?

LONG[IN]

Roma vrea să dai
Napoi ce ai luat de la iazigi
Și să te ții de ce-i decis odată.

DEC[EBAL]

Roma vrea ... Dar să vedem acum *178r*
Dac-oi binevoi și eu ... Să cuget,
Să văd dacă iubirea pentru Roma
Va-nvinge iubirea pentru biruinți.

51. *inițial* Cum turbez și mă sfarăm 52. *după* g[uvernez?] *șters:* acei *suprainterealat*

Du-te de-mpacă pe-mpăratul... Spune-i
Că nu-i nimic... și cumcă mi-ar plăcea
Să nu s-amestece decît acolo
Unde se cade.

L[ONGIN]

Nu e vorba d-asta.
Pari a nu mă fi priceput, o rege.
(***) E vorba dacă vrei pace or război.

D[ECEBAL]

Mai ține-ți toga [53], să te-admir.
Astfel sînteți cu toți, astfel gîndiți
Că veți *** [un] rege *... Nice
Război sau pace, pace sau război :
O cumpănă e suspendată-n aer
Și încă nu văd înspre care parte
Se pleacă limba ei ... dar mi-e totuna.
179r *(d-afară)*
O lume zace
În roș oțel
etc.

TOȚI

Ura !

D[ECEBAL]

Auzi ! Auzi răspuns, romane !

B[ORIS]

Da, da ! acesta e răspunsul Daciei.
Îmi vine să-ți sărut piciorul, rege.
Ce mare ești — nemărginit de mare !
Nu pot cuprinde nici mărirea ta.

D[ECEBAL]

Încalică și mișcă-aripa armiei
Spre Dunăre... A ! repezi sînteți,
Dară mai repezi ne-ți găsi pe noi.

L[ONGIN]

Noi nu sîntem nici repezi, nici înceți,
Sîntem așa cum sîntem. *Vale*, rege. *(iese)*

DOCH[IA]

Ieri încă-n cer, ei azi[-s] pe pămînt.
(zgomot afară)

2259

138v Simțesc în mine spaimele cîntării,
Lumina, sufletului, durerea mării.

2254

180r Eu simt în mine glasul,
Lumina, sufletul, durerea mării.

[BLESTEMUL LUI DECEBAL]

298r *(Decebal — între flăcări luminoase. Fund în dreapta grup de romani în zale luminați de aruncăturile razelor. În mijlocul lor, mai nalt, în poziție nobilă, Traian)*

53. *deasupra lui* manta *șters*

DECEBAL
(blestemă)
Zeci de secoli vă urcarăţi, zeci de secoli să cădeţi,
Viaţa voastră să nu fie decît o lungă cădere !
Cum aţi omorît voi un popor, astfel să muriţi şi voi.

[SCENA]

[DOCHIA, TRAIAN]

[DOCHIA]
Deasupra 163r
Giulgiului tău spînzur-o coroană,
Deasupra morţii tale o istorie,
Istoria Daciei viitoare scumpe...
Din astă noapte tu ai dispărut...
Şi eu ţi-am [dat] a morţii noapte, eu...
Ce te iubesc, ce îngenunchi, ce mor.
Ah, tu ! eu te gîndeam că eşti de fier,
Gîndeam că moartea nu te poate-atinge...
Tu ai murit — ah, cine n-o să moară !

[TRAIAN]
Luaţi-o de aici, luaţi-o iute!

[DOCHIA]
Stinge-te dar, tu, vis al gloriei mele,
Stinge-te, Dacie — lumină *, stinge-te!
Pare că cerul e-un palat de cezar,
Tăcut, pustiu, prin care-un vaiet trece...
E ca şi cînd ar fi murit ceva
În univers — pare că Dumnezeu
E mort.
Coboară-asupra lui, eternitate,
Cobori cu pacea ta ş-asupra mea.

2286

ACTUL DIN URMĂ 34r

2287

[DECEBAL]
Sînt eu ori nu mai sînt eu e-ntrebarea? 18r
Cu ce drept mă amestec eu aicea,
De ce mă doare sufletul pe mine [54]
Pentru c-a Daciei ţară a căzut ?
E [55] Decebal de astăzi cel de ieri ?...
Este prezentul un trecut ?... Ce drept am
[S-atribui] nefericirea unui om
Ce-acelaşi nume l-a purtat cu mine
Să mi-o atribui mie, cel de azi ?
Nu bate inima-mi în orice clipă [56] ?
Nu sînt în orice clipă un alt om ?...
În orice clipă e un altul rege [57],
Ş-acel bătrîn a cărui umbră albă
O văd colo-n metal ... să fiu chiar eu ?...
Să fie Decebal, duşmanul Romei ?..
Să fie acelaşi care-a fost şi ieri ?... 18v

54. *inițial* De ce mă doare sufletul, de ce pe mine 55. *după* Sînt eu *şters* 56. *urmează* nu sînt *şters*
57. *inițial* nu este-n or[ce clipă altul rege]

Ce sîntem noi, ce este astă viață,
Pe ce se-nșiră ziua d-ieri cu azi,
Cum ne cunoaștem [de] aceiași ?
Ce leagă fapt de fapt și zi de zi,
Cînd ne schimbăm, cînd orișicare clipă
E-același nume pentru un alt om ?...
Visu-unei umbre, umbra unui vis —
Om ! Care e ființa ta ?... Ce face
Ca tu să fii... Ce face să nu te risipești
În propriele-ți fapte și gîndiri ?
Sîngele-acestei umbre e durerea.
Toată fericirea o uităm în viață
Ca și cînd n-ar fi fost, numai durerea
Ochii trezește ... face să privim
Trecutul nostru dispărînd în vreme,
Ca insule mîndre-n ocean plutinde [58]
De [59] care-a vieței neagră, grea corabie
În [60] orce clipă se tot depărtează ...
În urmă-ne rămîne fericirea,
Durerea-n veci noi o ducem cu noi [61].

45r Ah, ce știu ei cînd vorbesc de durere !
Văzutu-s-a vodată ei în fața
Unei vieți pierdute, sfărîmate,
Unei vieți de-a căreia splendoare
Atîrnă soartea unei țări ori nații ?
Ah ! cînd privesc oglinda de metal
Și văd în ea [un] om bătrîn și alb,
Bătrîn ca o poveste de demult,
Aud parcă șoptind copii și fete
Povestea închegată despre soartea
A unui rege — anume Decebal !
Sînt eu acesta ? Eu ? Nu mă cunosc.
Acest bătrîn cu iarna pe-a lui frunte,
Acest bătrîn cu fața lui zbîrcită,
Acest bătrîn pe jumătate mort...
Acesta-s eu ?... Nu cred... nu cred...
Nu cred... De ce nu cred ?... Nu poate fi.
N-aud departe bucium și talange,
N-aud departe un popol mergînd
Ce fără patrie rămas [î]n lume e ?...
Mergeți ! mergeți ! pămînt străin primească
Oaselor voastre pace să li dea,
Lăsați părinții și copiii voștri
Să doarmă duși n-al Daciei pămînt,
Și, pustiiți și-mprăștiați prin lume,
45v Purtați cu greu blestemul ce-l port eu ...
Deci lăsați ca să rămîn...
Poate c-o soarte mult mai fericită
V-așteaptă-n lumea largă ... mergeți voi...
Ce fericire-aș mai putea afla
Eu, biet bătrîn, ... nebun pe jumătate ?
Lăsați să dorm unde îmi dorm copiii
Și maica-mi unde doarme...
O, pămînt dulce, de-aș putea
Să te sărut, etern lăcaș [62] al păcii,
Mult mai ușor decît coroana mea...

46r În van copilul ș-a întinde mîna

58. *inițial* Ca insule mîndre-n mare plutitoare 59. *după* Pe care *șters* 60. *după* tot *șters* 61. *inițial* Durerea *** în veci ducem cu noi 62. *inițial* lă[caș etern]

Cea mică pe al mamei tînăr sîn
Și va-ntreba-o : „Unde m-am născut ?
Și unde este tatăl meu ... și unde
E țara mea ... și unde se vorbește
Limba ce tu-mi vorbești, căci n-o aud ?...
Străină-i țara care îmi dă lapte,
Străin pămîntul care grîu îmi dă..."
Ce va răspunde-atuncea acea mamă ?
„Sărman copil — tu patrie nu ai...
A fost odat-un împărat, va zice,
Un împărat ce-acum de mult e mort.
Acela ridică în bătălie
Poporul tău și țara [63] — și-o pierdu...
Mult a trecut de-atunci, mulți ani de lacrimi,
Pin secoli trecem, popol esilat,
Fără de zei, fără de țară, fără
Ca loc s-avem unde să plecăm capul.
Oriunde sîntem, sîntem venetici,
Ș-astfel vom merge noi din țară-n țară
Pînă s-a șterge ș-urma neamului.
Este un vechi blăstem ce ne-urmărește,
De mult, de mult noi îl purtăm, sărmane..."
Și-atunci va întreba acel copil :
„Mamă ce m-ai născut ... nu-ți fuse milă
Rușine nu, nu scîrbă ca să [64] naști
Un sclav ... un paria, un neferice ?..."

Ș-asupra cui are să cadă vina, 46v
Durerea unui neam întreg ? Asupra-mi.
Ei și ? Pămînt voi fi ... nesimțitor.
Ce-mi pasă ce-or vorbi ? Eu fug de ei ...
De vină-s eu c-am fost ca orice om ?
De vină-s eu că am dorit mărire ?
De vină-s eu c-am fost orbit, deșert
Cum este lumea-ntreagă ?... Nu, nu, nu !
De-o mie de ori nu... Cine mi-a spus [65]
Că viața-i vis, că gloria-i minciună ?
Cine mi-a spus c-o pulbere sîntem ?
Ba mai puțin ca pulberea ... o umbră.
La leagănu-i cîntatu-s-a bătrîne
Povești de împărați și strălucire ...
Și în junia mea mă lăudau
Dacă-nvingeam în lupte eu pe tineri...
Războaiele-mi poeții le-au cîntat,
Poporul le-a cîntat-o după ei...
O lume m-a-nșelat... o lume-ntreagă,
Chiar maica... ah, fii blestemată !
Căci m-a născut și m-a mințit cu basme,
Chiar maica mea mi-a înșelat viața...
Poporul, timpul, toate îmi șoptiră :
Scoală-te, Decebal : tu vei fi mare !

Ei bine ... daca toți, toți mă-nșelară 48r
De ce să nu-i fi înșelat și eu ?...
I-am amăgit asupra vieței mele...
Asupra minții ș-a puterei mele...
I-am înșelat și i-am pierdut pe veci...
O minte, minte, mîrșavă unealtă
Care slujești ca inima s-o-nșeli...

63. *inițial* Poporul și țara 64. *supraintercalat* 65. Cine mi-a spus *repetat dar șters*

Vrei să convingi că n-am pierdut nimica,
Că ce-am avut n-a fost nimic... Șireato,
E prea pe față șireția ta...
Prea simt în mine c-am pierdut o lume,
Că-n orice om ce l-am pierdut în luptă
O lume de speranțe-am îngropat...

2286

34r Și-acum alerg dezmoștenit de tronu-mi,
Un biet bătrîn sărac, necunoscut.
Unde-i mărirea lumei ? Unde-i ?
Oare este ?

E o mărire sau e un vis negru și strălucit ce-nvinge și esistența ? — Ca să arate-n urmă că-i minciună. Negațiune a vieței.

TEXTE AFERENTE

1

2254

161r Că zmeii Daciei,
Ca constelații sîngeros-profetici,
Au strălucit în fața Romei vechi,
O lume-a tremurat la arătare
Și marea-i și-a-ndoit spumații muri
Naintea mîndrei fulgerări a lor.

2

2254

[LONGIN]

166r Nu-i rolul meu să cercetez mînia-ți *
Sau ce gîndești. Pin[66] gura mea vorbește
Imperiul și lumea... Mă ascultă[67]
Și-mi răspunde.

[DECEBAL]

Da, da... imperiul...
El cade ș-universu-i liber — liber !

3

2286

[DECEBAL]

72v Credeți[68] voi
Că va dura în veci puterea voastră ?
Nu, pe cît v-ați suit veți și cădea.
Nu vezi tu umbra sclavelor popoare
Trecînd o acuzare lungă pin istorie,
Că vă încarcă cu a lor mizerii,
Că vă invinuiesc de soarta lor ?...
De ce nu le-ați lăsat să-și meargă calea,

66. *deasupra lui* Din *șters* 67. *deasupra lui* Sînt legatul *șters* 68. *după versul* Știi tu ce-i Roma? Să ți-o spun eu ce-i *șters*

De ce-ați vrut să domniți ? Numaidecît
Voi să domniți, voi [69] să fiți supra lor...
Cine vă d-acest drept 'n-a cărui nume
Ați subjugat voi lumea ... cu ce drept
Vă încărcați cu soartea lumii-ntregi ?
Vai vouă cînd la ziua-vă din urmă
Veți întreba de ce-atît vă suirăți
Și nu-ți găsi un alt răspuns decît :
Spre a cădea cu [70] - atîta mai adînc...
Vai vouă, ce nici oameni nu sînteți,
Nici zei — ci-amestecul de rele [71]
Din amîndouă acestea ființe.
Mîndri sînteți ca zeii, nu ca ei
Plini de mizericordie... Ca oamenii
Aveți [72] o minte, însă inimi nu.
Doriți ce zei doresc, neavînd puterea,
Voiți să domniți lumea ca și ei 73r
Făr-a avea dreptatea lor. Ca oameni aveți patimi,
Dar patimi reci, fără de milă, crude,
Cari din ochi nu pierd vo ținț-a lor.
La voi nu pot combate vanitatea
Prin vanitate, aurul prin aur,
Între virtuți și [î]ntre vitii nu e [73]
La voi deosebire — amîndouă poartă
Aceleași semne neînduplecate.
Onest și [ne]onest nu cunosc milă,
Drept și nedrept nu au deosebire [74]
În sufletele lor, ci numa-n cap.
E-același om pe două căi opuse,
Unul vrea drept, cellalt nedrept, cu-aceeași
Adîncă, făr'de milă, consecuență.
Voi oameni nu sînteți, zei nu sînteți,
Ce sînteți dar ? Nici una nu, nici alta.
Cum v-arogați dar dreptul de-a supune ?
Cum vreți ca oameni să se plece vouă ? [75]

[LONGIN]

Dreptatea noastră e puterea noastră
Cu ea deodată vom cădea și noi.
. . . .
Voi sînteți tineri chiar la bătrînețe,
Iar noi în lume ne naștem bătrîni,
Voi vă [î]nchipuiți că lumea este
A voastră, însă noi — noi o luăm.
Cea ce doriți, visați, voiți avem. 73v
Ah, neputința cea copilărească
Din voi vorbește, tinere popoare ...
Puindu-vă un scop, urmați în viață
Ce ați voit, ce mijloace vă trebui,
Ce lupte trebui, ce dureri, ce lacrimi
Spre-ajunge unde ați spus că veți ajunge...
Și-aveți atîtea lacrimi voi în suflet,
În [76] inimă comoară de dureri.
Voi cereți vieței ce nu poate da...
De-aceea desperări la neîmplinire.
Nimic nu-i cerem noi — și ne dă tot.
Sînteți poeți ca grecii, ca [77] persanii,
Purtați în gură dreptul, binele,

69. *supraintercalat* 70. *după* cu *șters* 71. *inițial* un amestec de-amîndouă 72. *după* Sînteți *șters* 73. *inițial* nu e-ntre virtuți și-ntre vitii 74. *inițial* Bun [și rău nu au deosebire] 75. *urmează ca început al unui vers următor* Cum vreți 76. *după* Aveți *șters* 77. *repetat din inadvertență, apoi șters*

Noi, noi îl facem acest bun și drept.
Nu vorbe mari, nu cîntece adînce
Cari să espuie ce coprins conține
Dreptul și legea, obiceiul, bunul.
Romanul nu știe să esprime
Ca un elin ... dar pune-l să decidă
Și va decide drept, fără să știe
De ce.
Voi cătați adevărul, noi puterea,
Cătați să-nvingeți lumea ... am învins-o.
Tot ce doriți voi noi am și făcut...
Noi n-am dorit nimic, ci am lucrat.
74r Trebui să fie un punct stabil în lume
De nu vrei ca popor peste popor
Să se împingă în vecinic crud război.
De vom cădea eu nu zic : „Vai de Roma !",
Ci-o spun în gura mare : „Vai de cei
Ce-or răsturna-o — vai de lumea toată !"

4
2254

[DECEBAL]

162r Astă zi mare
Va fixa soarta lumei clătinate,
Oastea-nvinsă voi trece peste mări,
Apusului i-impun o pace-eternă.
. . . .
S-amestec-a popoarelor stindarde,
În Roma-n foc vor răzbuna pămîntul.
Atunci mă voi întoarce-n Răsărit,
Voi scormoli în Asia antică
Imperiul și împărații * ... iată visul
Ce-mi îmblă-n cap mereu de cînd trăiesc.
Același lanț
Unind un pol cu altul strînge lumea.

5
2254

[DECEBAL]

165r Oscur, necunoscut, o literă
Ce necitită-a fost rămas de toți.
Din [78] fundul codrilor adînci ai Daciei
Roteam pe Univers ochii-mi flămînzi
Și-l înghițeam.
O, codri, codri, vă mișcați cu mine,
Munți mari de piatră, fiți-mi gînduri,
Purtați, stînci albe, armile de cremeni,
Mergeți naintea mea ... a regelui.
Să văd apropiindu-se pămîntul,
*** cu munții și cu [79] codrii
Și stînd pe loc naintea Romei vechi.

78. *după versurile*

Doar ochii mei din fundul codrilor
Bătrînei Dacii-nghițeau universul

79. *supraintercalat șterse*

6

2254

[DECEBAL]

Cînd înjosit ești, cînd o gravă * rană * 165r
Ți-atinge rana sufletului tău
Viața ta ea însăși e o rană.
Ce dulce [e] să fii stăpînul lumei,
Cu o suflare numai stingi o ginte,
Să spele-n sînge tot ultragiul tău.

7

2287

[DECEBAL]

Mă-ntrebi de ce sînt crud... Cum să fiu dară, 16r
Pot să fiu altfel ? Dacă aș putea...
Nu, nu ! Un demon inima mi-o strînge
Prin aste sîngiuri, prin aste ruine.
În lupta mare ... în furtuni-oceanici
Caut ceva să semene departe
Măcar cu-acea turbare ce consumă
Sufletul meu ... și, fără ca să-l stingă,
Este nestins ... Vai mie ! e etern !
De-aceea mîn popor contra popoi,
De-aceea zdrobesc țară cu de țară
Și secol sfarm de secol. Poate că, speriat,
Sufletul lumii — oricît de crud ar fi,
Oricît nenduplecat, oricît de rece —
M-a reîmpinge-n veciniicul nimic,
Ca niciodat să nu mai reapar.
Ah ! nu știi ... nu poti ști ce îmi lipsește...
Căci, dac-aș ține-n mînă toată lumea,
Toată lumea nu mi-ar ajunge... Și să simți,
Să știi mai dinainte că etern,
Etern avea să ție-astă dorință...
Că-etern o inspăimînți, un demon !, lumea,
Că chiar atunci cînd vei vedea-o-aprinsă
Totuși arderea ei nu va întrece
Focul cel crud din sufletul tău propriu...
Asta-i cumplit ... asta e prea cumplit.

8

2254

— Tu pleci sub ochiul tău 162r
Pe-nvingătorul a o sută regi.

— O singură privire-a mea te-ar omori,
Dar n-a-nvățat să se coboare-atît de jos.

9

2286

Furtună, fulger[e], trăsnet, codri prăvăliți, rîuri imflate — sînt zeii Daciei ce se luptă cu oștile romane. Apostrof către ei. 34v

38r ## TRECUT VECHI

Zilele regelui Boribistas *Boerebist.*

37v *Duras Diurpaneu* fost rege — acum orb — capul preoţilor daci.

Dochia fiica lui cea tînără — iubind Dacia — urînd şi iubind pe Traian. La căderea Daciei ea [80] adună restele poporului spre emigrare. Ei emigrează şi, cînd de departe s-aud încă cîntările lor de jale, Dochia li rămîne în urmă — nu poate să se despartă de pămîntul ei, icoana lui Traian tot mai vie în mintea [ei] [81] — el apare — ea încremeneşte — o Niobé (Conform poveştii).

31v Zina Dochia — blondă. Mitologie dacă.

38r *Decebal.*

Prima bătaie

86 intră-n Moesia. Omoară pe Oppius Sabinus.

Prefectul guardianilor Cornelius Fuscus întîi învingător — în urmă ucis. În retragere se pierd insigniile Romei.

Tertius Iulianus. Învinge — Oprit de vestea că Domitian a avut nenorocirea cu Quazii şi Marcomanii. Prin retragerea lui Iulian prin pădurile germanice Decebal căpăt-o pace nouă, ca învingător.

90 Domitian serbează triumf fals în Roma.

98–99 Traian vizitează ţările dunărene.

8 Legionen der Donauprovinze : I Minervia (Pia fidelis)

Von der Donaulegionen werden : I Italica, VII Claudia

IV Flavia felix XIII Gemina Martia Victrix

Burii aliaţi cer lui Traian să se-ntoarcă.

102 bătălie la Tapae

37v L. Licinius Sura, *** pe lîngă * pers[oana] împăratului, [şi] Claudius Livianus, prefectul pretorienilor, nu-s primiţi de Decebal.

38r Sora lui Decebal e prinsă. Vulturii legiunilor lui Fuscus luate. Pace. Tarabostii.

Triumf. Dacicus

Al doilea război

Völkerströmung.

Unire cu vecinii. Bate pe iazygi şi ei ia o bucată de ţară.

Traian vine. Podul.

37v Apollodor din Damasc.

Germani. Sarmaţi. Mauretani din Lybia liberă. Cum se reprezenta Traian în capul acestora (*** Alexandru Macedon) Sosius Quietus conducătorul lor.

38r Popoarele nu merg, cu toate reprezentările lui Decebal. Pacorus II regele parţilor.

37v *Longin*, caracter nobil — *** Befehlshaber der römischen Occupationstruppen. D[ecebal] cere pentru el ţara pînă-n Dunăre şi cheltuielile războiului. Longin se-nvenină [82].

38r *Cearcă să omoare pe Traian.*

38v *Plai* cu *plai* se pierde. Se-nvenină cei mari. Decebal s-omoară.

80. *supraintercalat* 81. *în ms.* lui 82. *urmează* în ur[mă] *şters*

11

2306

DECEBAL
plan 86r

ACT I

DECEBAL
(vesel)

12

2286

Decebal — actul din urmă — a albit așa de tare încît seamănă cu predecesorul său. După ce și-a aruncat coroana-n abis se uită-ntr-o oglindă de metal — „Sînt eu sau nu sînt eu?" — Ideea metempsicozei. Acelaș corp, acelaș suflet, reprezentant al aceloraș idei ca bătrînul Decebal. 34r

162r # PACEA PĂMÎNTULUI VINE S-O CEARĂ

2254

[PERSOANELE]

[ÎMPĂRATUL ROMEI. CELSUS]

[ÎMPĂRATUL]

168r Voi un răspuns l-această întrebare[: Sînteți ?]

[CELSUS]

Vrei să-ți răspund ?

[ÎMPĂRATUL]

*** ?

[CELSUS]

Da, sîntem *.

Într-adevăr au cătat ochii morții,
Privirea ei cea tristă-nghițitoare
Iat-o naintea mea.

[ÎMPĂRATUL]

Ce vrei, bătrîne ?

[CELSUS]

Pacea pămîntului . . .

[ÎMPĂRATUL]

Aceasta voiesc s-o știu, de pot să-i dau eu pace? Daca eu însuși am fost instrumentul orb, umbra — supusul unei voinți ? Daca Cezarul cugetă, sau timpul cugetă. Pot eu să-i dau această pace cînd ea n-o voiește ?

[CELSUS]

Cînd ea n-o voiește

Timpul e moarte, spațiul e luptă
Și mișcarea suferință. Ascultă :

Spune o poveste că-n centrul pămîntului e un ou de marmură. E un colț în fiecare sămînță, o inimă-n oricare corp, un vierme-n oricare viață : *Răul*. Și acest vierme naște, crește, distruge viața. Popoarele se ridică ascultîndu-l pe el ;
169r cei răi sînt mari, cei buni, ce nu-l ascultă, || pier în umbra lor ca-n umbra morții, căci binele e moartea. Ce slab e acest miel, ce tari fiarăle * — ce slab e un ascet, ce tari tiranii.

Nimic nu cată unul, rătăcind * pe malul Nilului, la ape de aur. Pămîntu-l cată cellalt, nu-i ajunge, și cerul chiar l-ar coborî să poată. Și unul moare și cellalt, dar cum? Nu poți da pace [1] dac-asculți glasul [2] răzbunării, nu pace de răspunzi provocărei, numai omorînd în tine acel sîmbure al răului, numai lepădîndu-te de trențele mărirei, numai cedînd poți da pace acestei lumi. Sînt profet, Cezare ... nu te bate cu dacii.

[ÎMPĂRATUL]

Asta-i toată înțelepciunea ta?

[CELSUS]

Toată-nțelepciunea — da. Toată prevederea — nu! Acest popor a început să miște lumea. Cu căderea lui va începe curgerea popoarelor. Un rival numai aveți — nu-l striviți, pentru Dumnezeu. Un mur e acest popor contra Asiei întregi, contra ginților ei, cari se mișcă asemeni nisipului zburător al pustielor... La zgomotul || căderii se va mișca pămîntul... Din [3] vîrful Alpilor veți vedea fluvii 169v
de popoare pe ***malurile lor. Lumea-i în mîna voastră, fondul lumei nu. Tu [4] nu știi cîte izvoare are această omenire, tezaure neatinse încă de moliciunea moravurilor voastre, izvoare pentru care Roma este mărul de aur, Italia grădina Edenului. Din tine vorbește Roma, din mine eternitatea. Am aflat acele legi după cari popoară se nasc, se-nalță, mor, și ce am văzut la cei vechi văd în voi ... și ce vană este viața asta a lor.

Icoana [5] aceasta a mărirei a turburat sufletul popoarelor... În fiecare e genune, adînc întunecos, demonic. || În fiecare este această trufie de nesfîrșite 170r
dorinți — dar mintea lor era prea săracă pentru o icoană care să imple pe aproape aceste dorinți întunecoasă. Ea se-nălța spre cer, își găsea satisfacerea în omorîrea unui inamic, în răpirea unei femei, într-un nimic. Voi ați zugrăvit în istorie o icoană popoarălor. Voi ați voit pămîntul — ș-acum toți îl vor. Nu e popor cît de obscur, cît de pierdut în întunerecul vieței sale, care să nu-și creeze origini mari, să nu aspire la mărirea voastră. Ați [6] trezit demonul lumei — el voia — l-ați învățat ce să voiască: Universul.

[ÎMPĂRATUL]

Ce pot să fac? Pămîntul se gîndește,
Își [mișcă] mantia sa de popoare.
Eu stau pe loc — de cad, ce-mi pasă
Au mai căzut și alții, voi cădea și eu.

Nu dau nimic pe numele ce mi-l va da istoria; nimic pe glasul posterității, tot 170v
atît de nedrept, tot atît de dictat de ură și iubire ca și glasul prezentului.

[CELSUS]

N-am vorbit d-asta... Eu voi pacea lumei.

[ÎMPĂRATUL]

Care-i mijlocul dar, vorbește...

[CELSUS]

De te-aș convinge cumcă toate
În astă lume sînt un vis deșert
Și cumcă singura realita[te]-aci
E moartea.

[ÎMPĂRATUL]

O știu și prea o știu.

[CELSUS]

Atunci... de ce nu vrei să retezi
În tine rădăcina astei viețe?
Dă pace dacilor.

1. *supraintercalat* 2. *după* de *șters* 3. *după* Vîrfele Alpilor se vor corona de [popoare] *șters* 4. *după* Nu *șters* 5. *după* Roma *șters* 6. *după* Nu vezi *șters*

[ÎMPĂRATUL]

Cum?

[CELSUS]

C-orice preț.

[ÎMPĂRATUL]

Tu ești nebun, bătrîne...

[CELSUS]

O știai
De ceri o vorbă, nu a doua,
Care urmează chiar din cea [7] dentîi.

[ÎMPĂRATUL]

171r Sînt eu stăpîn pe mine. Eu sînt spada
Romei... Și nu pot s-o văd
Nu doar căzută, dar nici ultragiată.

[CELSUS]

Și dac-ar cădea Roma — apoi?

[ÎMPĂRATUL]

Apoi — întîmple-se ce s-o-ntîmpla, nu-mi pasă.
Pe cît ea este, trebui s-o susțin.

[CELSUS]

Acesta-i fatalismul tău, te simți rana omenirei, nu ai cugetul, nu ai voința să-i schimbi soartea; ți-e destul daca urmezi același joc vechi de glorie și cădere, de viață și de moarte. Ești un om comun, împărate.

[ÎMPĂRATUL]

Fie.

[CELSUS]

A fost odată un om pe-acest pămînt... Acela a spus: cine-ți va [da] o palmă, întinde-i [celălalt] obraz, cine-ți va lua mantia, dă-i și cămașa. Și acesta a fost, trebuie să fi fost ca toți. Dar a fost sătul, sătul de privirea acestei vieți omenești, etern aceeași, etern nefericită. E un păcat această viață, și el a vrut să-l stingă.

171v Crezi tu că n-ajunge orice om, orice popor la acest urît, la acest saț, la acest dezgust adînc de viață? Nu vezi tu că-n Roma-ncep a locui aceste putrejuni a voinței? Nu vezi tu că-s sătui de lume — au avut-o toată ș-au văzut că nu plătește nimic?

Romanii n-or mai fi acei ce-au fost,
Îmbătrîniți, ei n-or păstra în ei
Decît plăcerea să-și detroane regii.
Și nu de ură, numai spre-a avea
Un nou tablou în viața monotonă.
Coroana cea murdară de atîtea
Frunți ce-or purta-o, vile și-njosite,
Soldatu-a vinde-o cui se dezonoră.
Va zugruma apoi cumpărătorul
Spre-a o revinde, și în forum
Se va precupeți titlul de tiran.

[ÎMPĂRATUL]

172r De unde-o știi tu asta?

7. *corectat din* acea

[CELSUS]

Pretutindeni a fost așa, așa va fi ș-aici. Un singur lucru v-ar putea ținea pînă ce deasupra acestei putrejuni va reînvia o auroră nouă, va răsări un cer nou, o nouă credință peste zeii asfințiți — un rival. Și soarta vi-l dă — moartea *. Și poarta pe unde vor curge popoarele asupra Romei. Concede-i totul acestui om simplu. Îndoiește-i lanțul * coroanei lui, împarte pămîntul cu el, dar lasă-l în pace... Adu-ți aminte de căderea Cartaginei. Cu pierderea acelui rival s-a născut discordiile Romei, astfel încît astăzi pacea și dreptatea sînt o întîmplare ce atîrnă de-un om ce poate fi rău și e rău adesa, poate fi bun și e bun arare.

Nu putem da lumii pace eternă căci încă nu sîntem creștini... Și, dacă *172v*
nu vom avea timpul de-a deveni, n-om deveni-o niciodată.

Această religie a tăcerei și a suferinței, a iubirei și a milei este un *Nu* pus pe cartea istoriei întregi. Înțelesul acestui *Nu* nu va pătrunde cartea decît cu-ncetul. Cezare, e un miracol acesta-n care-ți vorbesc — este vorba daca e vro propășire-n lume sau daca nu e. Daca Roma va fi slabă în acest moment, cînd se decide soarta unei nouă credințe, atunci credința e pierdută. În van or răsări icoanele și bisericele, popoarăle or pieri, icoana și biserica — credința nu. Nu e încă vremea ca această învățătură să se strecoare prin sufletul lor, căci nu va răsuna în el decît sunetul gol.

Ei vor îmbrăca egoismul lor tînăr în formele credinței și vor crea un păgî- *173r*
nism mai rău și mai egoist decît cel [de] pînă azi. Credința va concede din spiritul ei față cu temeritatea acestor barbari pînă ce nu-i [rămîne] decît haina, mitra și toiagul de preot, undelemnul, nu lumina ei cerească. Atunci ne-am reîntors de unde am plecat. Vechile patimi vor fi îmbrăcate cu *** împrumutate de la aceste nefericite ***, Domnul se va-mbrăca în haina îngerilor și va domni pe lume cum a domnit pîn-acuma. Vorbesc clar... tot viitorul îl vezi înaintea ta... Ura se va simpl[if]ica [8]... ea nu va mai dumica lumea în mărunt, ci va rupe-o-n două. De o parte Roma, de alta barbarii. Și [9] Roma va cădea nu acel *, momentul de față o decide. Sîntem în mijlocul vîntului istoriei, Imperator... poate singurii
ce stau deasupra [10] || și numai umbra uriașă a pămîntului s-aruncă clar în mintea *174r*
noastră [11]...

Dar pe cînd tu nu crezi nimica, te crezi orb, dat [12] în mîna fatalității ...
... eu [13] cred...

[ÎMPĂRATUL]

Crezi că pămîntul va pieri, că oamenii se vor stinge ... eu o știu aceasta ... dar n-a venit încă ziua de pe urmă și nu știu de ce [14] ne-am mai întuneca viața cu această cugetare cînd avem atîta întuneric în viața noastră.

[CELSUS]

Moartea pămîntului, pace eternă.
Eu pace eternă [nu] cer — căci n-o poț,
Ci nu numai pace — îndurarea.

Păstrează un rival Romei ca să-i păstrezi puterea pînă atunci pînă ce din [15] ura sădită în inima acestui pămînt va răsări un arbore care va umbri cu pace tot universul. De nu ... atunci să știi c-ai nimicit tot fructul pe care l-a copt această istorie lungă a Romei, căci ce a putut să iasă din răpirea lumei întregi decît conștiința că prețul acestor semne de luptă, de anxietate, de durere n-au avut nici o valoare [16]. Și astfel noi, bătrîni, stăm în fața a sute de popoare tinere. Ei cugetă ce cugetau romanii odată, că pămîntul e un măr de aur. Trebuie să
le-o spunem că nu-i așa, căci noi o știm, și această știință || este Crucea. *175r*
Eu nu prezic nimic, eu spun ce este.

[ÎMPĂRATUL]

Ascultă. Crezi tu că vodată astă cruce
Va putea să pătrundă-n inimă?

8. *deasupra lui* s-a simplificat *șters* 9. *după* Căzînd Roma se vor sfîșia ei în de ei. Ce-i va împăca oare pe acești oameni *șters* 10. *după* întregi asupra pămîntului *șters* 11. *acest început de pagină arăta inițial astfel* (care-și aruncă umbra lui uriașă clar și drept în mintea noastră) 12. *supraintercalat* 13. *supraintercalat* 14. *după* cunoaștem *șters* 15. *supraintercalat* 16. *inițial* conștiința că aceste semne de luptă, de anxietate, de durere n-au plătit prețul

[CELSUS]

Da.

[ÎMPĂRATUL]

Nu. *** ***
Care gîndești că-n cărți e adevărul,
Vorbele eterne aceliu martir
Crucificat vor fi litere moarte
Cu care le-am și îmbrăca mizeria.
Tu nu cunoști pe oameni — și-i cunosc *.
Nu vezi că de-astăzi încă ei se-nfășur
În aste haini spre-a cere statul.
Azi Catilina poartă-această mască,
Poporul îl sumuță contra păcei
Și contra ordinei. Vorba vor primi-o,
Spiritul ba... Nu poate-un rîu
Să-și schimbe cursul său înspre izvor.
Crezi tu că omu-i rău — e lumea rea.
De-aceea persecut eu pe creștini.
Tu știi pe cari, căci eu știu distinge
Între creștinii crucei și ai plebei.
Dar nu vei zice cumcă [-o] inimă *
176r Imperială a fost surdă l-a ta voce.
Voi face tot ce pot — dar rămînînd
Tot eu.
Deosebirea între noi e clară
Tu crezi — eu nu cred decît cîte văd...
Ce să-mi mai găuresc în van gîndirea
Ca s-aflu ce-i în dosul astei lumi:
Pe ea o văd, pe ea o țiu ș-o voi
Da... dac-aș ști cumcă prin cugetare
Aș putea ajunge să cunosc ce e,
Dar nu... Perdeaua cea de fier e trasă
Între mormînt și viață... Muritorii
Nu pot să o străbată — numai visul
I-atinge umbra... fulgerare numai
Din cînd în cînd în viața-ntunecoasă.
Și vrei tu ca pe-acest temei eu lumea
Să o domnesc?... Vrei, un visător,
Să îmblu peste capete de nații?
De-or întreba: Ce vrea Împăratul?
Să-și spuie surîzînd: Singur nu știe.
164r Indiferent ce crede-această lume...
Ea să trăiască trebui, căci o vrea,
Și ca să nu se mînce unul pe-altul
Trebuie vargă [17] — și aceea-s eu.
Las-să murmure, las-să plîngă — lasă
Să rîdă chiar... numai să stea în pace.
De n-o voiește, o voi învăța.
Aceasta-i misia-mi pe-acest pămînt,
O alta n-am.
În astă oră ce-ai numit-o mare
Îți dau cuvîntul meu [de] Imperator:
Unde dreptatea n-a fi necesară
Va domni mila și-ndurarea mea.
Unde va [fi] neapărată — nu.

17. *inițial* Trebuie un sceptru

[CELSUS]
[...] [18] Decebal... daca pîn-acum
[...] va fi sculat armia sa
[...] încerca și *** încă

[ÎMPĂRATUL]
[Ce să-]i dau?

[CELSUS]
Pacea....
.....................Ah, e prea tîrziu!

TEXTE AFERENTE

1

2254

[CELSUS]
Romanii nu mai sînt ce-au fost odată, 162r
Îmbătrîniți, ei n-au păstrat în ei
Decît plăcerea să-și detroane regii,
Astă plăcere și nici supărarea
De decăderea, servitutea lor.
Coroana cea murdară de atîte
Frunți ce-au purtat-o, vile, înjosite,
Soldatu-o vinde cui se dizonoră,
Zugrum-apoi cumpărătorul ei
Spre-a o revinde — și în forum
Se tîrguiește titlul de tiran.

2

2254

Ce sperați 162r
Căderei omului *(îngrădindu-și arfa, coborîndu-și glasul)*

3

2254

[ÎMPĂRATUL]
Și ce tractate vă unesc? 166 r

[CELSUS]
Unul,
Atît de sigur este: răzbunarea!

[ÎMPĂRATUL]
Și ce temei * ?

[UN DAC]
E ura ce-o avem.
Pîn-acum nu te uram, acuma te urăsc.
Nu, pîn-va fi încă un suflet dac
Pe-acest pămînt nu ne-om supune noi!
O jur, o zei! în fața lui Traian!
. . . .

18. *colțul din stînga jos al filei rupt*

[CELSUS]

167r Strigăt d-orfani și vaiete de mamă,
Ruinele fumînde și la isonul
Pașilor tăi tresărind universul,
Popoare rătăcind pe suprafața
Pămîntului cel dezolat, deșert.
Și să te-admir [? !] Tragedie — tragedie !
Căci cei învinși au nu sînt frații tăi ?
. . . .
Mai ușor e globul
Cu națiile lui decît un fir
De pleavă ce e dus de vînt.
. . . .
Cînd dormitează vitejii
Lumea respiră.
. . . .

4

2287

[CELSUS]

17r O, nebunie
A generații și popoară, Romo,
În multe chipuri nebunia lor !
Ai zugrăvit pe pînza istoriei
Visul mărirei omenești, ș-aspiră
Oricare din noaptea vieței sale
Din codri, din visele-i antice,
Din religiuni a zei cu șapte ceruri,
Din vrîste * vechi ca lumea, fericite
Peste putință [19]. . .
Acum [20] aspir' l-acea icoană care
Realizat-a fost pe-acest pămînt.
Ș-oricît de mare [21] — oricît de mic ar fi
Un popol . . . totuși tu rămîi măsura
Întunecatei lui aspirațiuni, o Romo !
De acea, superbo, fii-mi blestemată,
Tu măr de ceartă-n istoria lumei
A cărei glorie chiar e măr de ceartă.
Dacă vodat din negurile vremei [22]
S-ar descurca popoarele barbare
Imperiile ce-or fonda aicea
Le vor numi imperie romane.
Ginte cu ginte s-or certa mereu
Care din ele-ți seamănă mai mult ;
Măsura răutății tale, Romo,
Va fi măsura lor de înmîndrire !
Fii blestemată, tu fata morgana
Al crudului neam omenesc . . . oraș de demoni
Ce-ai înfrumusețat atîta Răul, lupta,
Cît chiar popoare pîn-acum pacifici
Au nebunit la faima mare-a ta !
17v Și-au întors sufletul din bine-n rău
Spre-a deveni tot așa răi ca tine,
Nu așa mari ca tine.
Dar, spre pedeapsa Omenirei-acestei,
Fii condamnată de a fi eternă ! . . .

19. *inițial* Peste putință . . . ele aspiră l-acea [icoană] 20. *inițial* Ele aspiră 21. *în ms.* Ș-or cît ⟨de cît⟩ de mare 22. *inițial* Dacă vodată negurile vremei

Tu ești oglinda demonului, Romo...
Toate frumoase par la tine... toate
Din desperare ... din dureri zidite-s.
Ei nu știu că, voind mărirea ta,
Trebui să guste crudele-ți dureri...
Și cînd întreabă: ce înseamnă epopeea
De lungi războaie, răsturnări mărețe,
De lacrimi și de chin ... de desperare,
Ce e răspunsul?... Iar o întrebare:
La ce?
Fii blestemată, și atît de crud
Cît, spre-avea timp să porți blestemul tău, *18r*
Să fii eternă! O Niobe gigantă,
Încît spre a se-mplini blestemul tău
S-ajungă-eternitatea-abia ... deci fi eternă!

5
2254

[ÎMPĂRATUL]

O vierme-al îndoielii, ai intrat *166r*
În sufletu-mi cezar — O, nu, nu!
Ce-mi pasă mie de-i îndreptățit
Ce fac sau ce nu [23] fac, ce zic sau nu zic,
Eu sînt căci sînt și voi pentru că voi.
De unde ai venit, suflare visătoare,
Din Orient, ca s-atingi fruntea mea,
Din acei popoli adormiți în pace
Etern-n lințolul [24] înțelepciunei lor?
Gîndesc, gîndesc, la fapte-n veci n-ajung!
O, suflete de fier, vărsați în mine
Ura cea oarbă a tăriei voastre.
Ce-ntreb de inimă, de acest vierme,
Eu, Împăratul, ce nici trebe s-am
Sau, dac-o am, nici să mai știu de ea?
Nu-s eu, ci lumea este clătinată
Din temelii și trebui s-o-ntăresc.

6
2260

Vă zic: Ce-am zis e zis, ce este este. *70r*
Îmi pare că sînt Atlas, că pămîntul
Îl port pe umeri ... ah de-aș fi...
De-aș fi un demon sau de-aș fi un zeu!
Dar nu sînt decît om și numai om [25].
Tu glob a lui Euclid, tu măr în spațiu,
Nero de-aș fi eu ți-aș da cu piciorul,
Ți-aș zice: „Sînt Roman și te desprețui",
Te-aș pune-n joc ... te-aș pierde... Dar n-o sînt.
La glasul tău eu ca o frunză tremur,
Durerea ta o simt întreagă-n mine.

7
2260

[ÎMPĂRATUL]

Da, singur ... totdeuna singur ... o poete, *68r*
Din Asia-n Roma, de la Roma-n Asia
Ca o lumină trece glasul meu,
Popoarele se pleacă — marea tace,

23. ce nu *supraintercalat* 24. *deasupra lui* lințolul *șters* 25. și numai om *deasupra lui* un singur om *șters*

Lumina soarelui doar nu m-ascultă,
Dar nu m-ascultă spre-a mă-ncorona !
O suflet obosit, sărmane suflet,
Pustiul Africei în vînt ş-aleargă [26]
A unui popol mort de suflete
Lungi caravane... Asia-mbătată
De visuri vechi, d-icoane de imperii,
În fiece copil îmi naşte-un duşman
Şi marea strigă, Nordul m-ameninţă
Mişcînd din codri roiuri de popoare
Şi-n acest vuiet, în astă turbare
A vechiului pămînt ... cînd zeii mor,
Cînd evu *-apune cu a lui gîndiri,
Cînd se-nroşeşte cerul de-nserare,
Cînd ziua unui ev cedează nopţii,
Cînd timpul nevăzut e în cutremur,
Cînd am pierdut ideea-eternităţii,
Eu singur stau s-o reprezint aici.
69r Şi cine-ar şi putea? Cine se simte
Destul Titan şi îndestul asemeni
Ca să resimtă-n inima sa proprie
Acele lungi vibrări sfîşietoare,
Acele doruri făr' de margini
Ce sub o minte bat, cari oglindă
În sine lumea într-un fel ciudat,
Istoria în toată măreţia
Şi în tot fatalismul său?
Lumea îmi vede purpura şi mantia *
Ea vede scena veselă, uşoară,
Ea aude glasuri ale lui ***,
Dar cînd sînt singur cu-al meu suflet numai...
E fericit pămîntul, nu-nsă eu,
Nu ştie că sufletu-mi este o legendă,
Legenda gloriei astei veche Rome
Ce s-a sfîrşi ca orişicare glorie,
Ca orşicare din legende : trist.
O, împăraţi ai Iudeei, regi d-Egipet
Voi, regi ai Asiei cari vă numeaţi
Asemenea cu unul Dumnezeu —
Şi tu, ce-ai fost mărire întrupată,
Cărui * zidirile babilone-asire,
Pustii murinde, morminte uriaşe
Se grămădeau n-a ta gîndire gravă
Cu infinitul tot al vremei lor,
Tu, Alexandre ! Spuneţi voi cu toţii...

8
2260

[ÎMPĂRATUL]

134r Titan bătrîn ce, îmbrăcat cu popoli,
Din cînd în cînd îţi mişti mantaua,
Încît la vale curg, c-a togei creţi,
Popoarele...

9
2260

[ÎMPĂRATUL]

134r O inimă !
Fii fier, fii piatră, numai sînge nu.

26. *după* işi *şters*

10

2260

[ÎMPĂRATUL]

Ca o poveste să-mi aud viața, 135r
Ca pe un mit eu să mă văd pe mine :
„A fost odată-n lume-un Împărat
Și a făcut așa ș-așa, ș-apoi...
Apoi va fi murit..." Astfel s-aud
Repovestit ca de-o străină gură
Viața ăstui biet, sărman Cezar,
Dar nu — în mine bate-inima lumei
Și tot ce simte ea și eu simțesc.
Ah, despre asta nimenea nu spune
Și asta-i diferența-ntre viață
Și poveste.
De-astă mizerie tristă, solitară,
De acel pumn de sînge închegat,
Unde-împăratul este cerșitor,
De acea carne sfîșiată care
Etern dorește și nemărginit,
De-aceea nimeni, nimeni nu vorbește.
Ei nici văd fața, ei văd sfinxul rece,
Ei văd icoana — înțelesul nu.

11

2259

[ÎMPĂRATUL]

De v-ați întinde [umbra] moartă, albă, 261r
Din ale voastre-uriești sicrie
Ce am vedea că a rămas în ea,
În ea ce se-ntindea după pămînt?
Nimic.
Titani, sărmani titani de cari
Se spune c-au fost prăvăliți din cer,
De ce-au căzut ei oare?... Pentru că
Fără de margini li-era aspirarea,
Fără de margini era inima lor;
Ș-astă bucat' de sînge închegat...
Inima asta ... unde-ncap atîtea
Te miri ades că nu s-a rupt de mult
Și nu se rupe... Și, cu toate că
Istoria toată o învață pe ea
Cît e de vană, ce deșerte sînt
Orice-aspirări ... tot[uși] nu vrea să creadă...
Ș-astfel venim din sînu-eternității,
Un secol după altul tot aceiași,
Plină de-aceeași lung-durere-avară.
Speriind lumea-o facem să atîrne
De tresăririle inimei noastre.
Mi-aduc aminte de un cîntec vechi
Ce-o biată fată îl cînta-n Ispania...

12
2285

163r *(pe Aventin)*

TEUTOBA *

Roma ! Roma !

[UN ROMAN]

Ce cugeţi tu, barbare ?

T[EUTOBA] *

Roma ! Roma !

[ROMANUL]

Ce ai zis ?

T[EUTOBA] *

Roma — şi nimic !

BOGDAN-DRAGOȘ 5r

2275

PERSOANE[LE]

DRAGUL
voievod de țară în Maramureș [1]
SAS
văru-său
BOGDAN
fiul lui Dragul
voievozi de neamuri [2] { BALCU, DRAGU, DRAGOMIR, ȘTEFAN }
ROMAN BODEI
hatmanul lui Dragu
PAHOMIE
arhiereu de Rădăuți
URICARIUL

TOADER LUPĂȘTEANU
boier pe valea Bistriței
BOGDANA
soția lui Sas
CRĂCIUNA
soția lui [Toader Lupășteanu]
ANNA
fiica lor
PEPELEA
STROLEA
scutier [3] la Toader Lupășteanu
DRAGOMIR
burgrav al cetății Dîmboviței,
solul lui Alexandru Bassarab
UN CRAINIC

ACTUL I 6r

CORNUL [4] LUI DECEBAL

(Sală gotică în cetatea Arieșului. În stînga în prosceniu tronul, în dreapta jețuri, dispuse în semicerc)

SCENA I

SAS
(intră)

Așadar azi e ziua cînd și-a citi diata [5].
De zece luni [6] veninul mereu îi curge-n vine,
Dar, tare în oțele, de zece luni trăiește...
Încet se uscă-asemeni vînjosului stejar [7]

1. *inițial* voievod Maramureșului 2. *inițial* fiii lui Sas 3. *deasupra lui* slugă *șters* 4. *după* Scena [I] *șters* 5. *inițial* Astăzi dar [își va citi diata] *apoi* Așadar astăzi, astăzi își va citi diata 6. *după* veninu[l] *șters* 7. *inițial* bătrînilor stejari

Pe care-l roade cariul... dar cariul lucră-ncet,
El trebui să pătrundă în orice-ncheietură,
În dreapta și în stînga, în inimă,-n rărunchi,
Pîn' ce-n sfîrșit... *(face mișcarea căderii)*
Sfîrșitul prea mult, prea mult îmi ține.
Nu-i vorba, ani de zile lucrez ca un paingăn
Și pînza mea [8] ajunge la craiul și la papa,
De n-a muri degrabă [9] tot trebuie să cadă...
La [10] Roma-n cartea neagră trecut e al său nume
Ca dușman și protivnic al legii apusene:
Se [11] știe că el singur mulțimea oarb-o ține
7r În turma legii grece celei răsăritene.
Și Ludovic, pe care a[stă]zi toată popimea
De lege apuseană îl trece pintre sfinți,
Acest sfînt îl urăște, căci tare în cerbice
E Dragul ... dar mai tare socot că voi fi eu.
6v Cetatea [12] geme toată de oameni de ai mei,
Al lui nu e nimica, nici haina de pe dînsul [13],
El [14] este ca bogatul încunjurat de-avere,
În juru-i stau podoabe și visuri și mîncări,
Dar n-are [15] nici picioare, nici mîni să le întindă
Să ia ce-i dinainte-i... Astfel, pentr-orice caz,
Am [16] prefăcut eu casa lui proprie [17]-n capcană.
Dac-ar muri odată ... ca să pot pune mîna [18]
Pe [19] Bogdan Dragoș pentru că n-am nici un cuvînt
Să-l pun acum sub pază [20]. Sînt Domn azi, [așa] dară
Nu-mi zice încă pe nume ... cu-a lui iscălitură
Sînt Domn.

7r BOGDANA
(intră)

Azi dar, jupîne [21]... astăzi...

SAS
(răsărind)

Nu-mi mai aduce-aminte.
Cînd eu te văd, Bogdano, îmi pai o vrăjitoare
Ce-ncheagă apa-n sînge și soarele-l albește
Precum s-ar pune brumă pe discul lui de aur,
Precum albește geamul cînd suflă în fereastră...
De zece luni acuma își tîrîie viața,
De zece luni acuma cu tine sînt părtaș
L-această fărdelege ce nici nu trebuia
Ca netedă cărarea să-mi fie...

BOGDANA

Una-i una,
Dar două sînt mai multe. Ascultă-mă! Ce-mi pasă
De craiul și de papa? Chiar astăzi meargă Dragul
8r La Ludovic să-i spuie din [22] fir în păr cum toate
Sînt neadevărate cîte se spun de dînsul.
Azi Ludovic desigur că l-ar cuprinde-n brațe
Ș-alăturea l-ar pune pe tronul lui crăiesc ...
Dragul e drept, jupîne [23], și de-asta îmi e frică:
Cînd Dragul spune-o vorbă oricine îl va crede,

8. *inițial* Painjinișu-ajunge 9. *după* acuma *șters* 10. *modificat din* În 11. *după* Că sing[ur] *șters* 12. *acest sfîrșit de replică (v. 20–31) este scris pe* **6v** *cu semnul* F *de trimitere la locul de inserție* 13. *inițial* decît haina pe dînsul 14. *după* Căci n-are mîni *șters* 15. *supraintercalat* 16. *după* I-am pregătit *șters* 17. *după* toată *șters* 18. *inițial* să pun mîna pe fiul 19. *după* Pe fiul său *șters* 20. *inițial* Să-i fac acuma ceva 21. *cu creion negru deasupra lui* stăpîne *șters* 22. *după* tot *șters* 23. *cu creion negru deasupra lui* bărbate *șters*

Căci este-n a lui vorbă acea mîndrie rece
Ce sparge țesătura minciunii [24]. Pe cînd tu, dragul meu,
Verși picături de vorbă la craiul și la papa
În [25] cupa lui de aur eu picuram venin.
Eu cred că e mai sigur. Căci papa te iubește,
Dar este om și moare. Și Ludovic asemeni :
Te are la *** el . . . dar este om și moare.
În toată lumea asta cătat-am un prieten.
Prieten al iubirii ș-a patimelor mele [26]
Și n-am găsit niciunul mai sigur decît moartea . . .
Moartea, iubite, moartea [27] nu moare niciodată . . .

SAS

Și viața niciodată nu moare. Cade tatăl [28],
Trăiește însă fiul . . .

BOGDANA

Găsii și pentru fiul,
Cătînd, și chip și formă să-l pun frumos alături
Cu Dragu voievod.

SAS 9r

Dar, Bogdano, mă-nspăimînți
O nouă-nveninare ?

BOGDANA

Ce-ți pasă ție ? Oare
Nu am și eu un suflet cuvîntător [29] ? A mea e
Și fapta, dar și vina . . . Bărbate, nu gîndi
La toate astea . . . Dragă ! mai bine te gîndește
Cum m-ai văzut odată . . .

SAS

Taci, taci, o, nu mai spune !

BOGDANA

Eram o copiliță frumoasă ca și ziua,
Și mai frumoasă încă, de zi fiind ascunsă,
Copil de vrăjitoare cu ochii mari, sălbateci,
Cu inima aprinsă de sete de viață . . .
Și [30] pentru mine, scumpe, citi-n oglindă muma
Păcatul tău cel negru . . . ca barba ta cea neagră. . .
Erai la față galben [31] . . . mai galben decît morții. . .
Ai fost călcat în urme de mîță stearpă . . . 10r

SAS

Lasă.

BOGDANA

M-ai fost văzut pe mine și m-ai iubit.

SAS

Bogdano !

BOGDANA

Mai crezi c-a nostră soarte va merge două căi ?
Trăit-am împreună ș-astfel o să murim,
Pașii ce tu în viață făcutu-i-ai spre mine
Rămas-au slove roșii în cartea vieții tale ;
Nedezlipită-acuma rămîn de-a ta ființă
A mele rădăcine viața ți-o-mpresoară

24. *după* și cea mai *șters* 25. *după* Eu *șters* 26. *vers intercalat ulterior cu creion negru* 27. *cu creion negru deasupra lui* Doamne *șters* 28. *deasupra lui* Dragul *șters* 29. *inițial* răspunzător 30. *după* Atuncea a mea mumă uitatu-s-a-n oglindă / Și-a spus : Tu *șters* 31. *inițial* Galben erai la față

Cum vîscul rădăcina [32] ș-o pune în stejar ...
De te iubesc, jupîne [33], ce-ți pasă ție oare?
Și nu mă las eu oare de tine-a fi iubită [34]?
Nu-i semn destul acesta ... cînd eu ... cînd eu sînt Doamnă?
10v Nu vezi tu, Sas ... că-n urmă ... mie îmi e totuna:
Voi să te-nalț pe tine, *eu* stau destul de sus.
Pe tine ... pe copilul meu [35] ... [pe] copilul *nostru*,
Al nostru, Sas ... Născut e din valuri de iubire,
Iubire-așa de cruntă cum n-a mai fost în lume,
Acest copil ce drag mi-i ca ochii cei [36] din cap.
Nu e Satan cu Dumnezeu [37] asemeni.

11r SAS

O! picură-mi în suflet, femeie vrăjitoare,
Veninul vorbei tale ucizător de dulce.

BOGDANA

Ucizător de dulce! O vere [38], te iubesc,
Căci sufletul din tine e mare ca ș-al meu.
Au crezi tu cumcă lumea-i făcută pentru bine?
Ne-o spun-aceasta popii și cărțile lor vechi:
De mii de ani ne sună povestea în urechi;
Nu vezi [tu] ce răsplată virtutea are-n lume:
Un giulgi și patru scînduri. Pentru [39] așa comoară
Treci însetat pe lîngă a vieții vii izvoare.
Atuncea se-nțelege că preoții au drept:
Deșertăciuni sînt toate cînd moartea ți-i în piept
Dar ici ... în picătura de vreme-n care sîntem,
Brațul și isteția au oarecare preț
Și ce preț pot să aibă decît să te faci mare ...
Vezi tu ... în scrinul negru de-acolo e-o coroană ...
Pietrele scumpe-n dorul luminii se topesc,
Ea arde-n întuneric lumina căutînd
Și totuși șade-ascunsă în scrin [40]... în gînd ... în suflet ...
11v Și mai la urmă ce voi? Îți cer vo fărdelege?
Mergi numa înainte. *Eu* samăn, tu culege [41].
12r Nu sînt a lui supusă ... Sînt o femeie numai
Ce n-are judecată.
Eu singură voi duce tot greul fărdelegei,
Închide numai ochii, mă lasă să lucrez,
Culege numai roada din osteneala mea.
L-înveninăm pe dînsul, voi stinge și pe fiul,
Căci astăzi simt în sînu-mi un împărat că mișcă [42].

SAS

Bogdano!

32. *după* își *șters* 33. *cu creion negru deasupra lui* stăpîne *șters* 34. *urmează, anulat cu creionul,*

Mi-ai spus: „Bogdano, gura ta dă-mi-o"
[Și] nu ți-am dat-o?

după care se continuă, tot cu creionul, replica lui Sas, pe **10r**, v. *88, și cea a Bogdanei pe* **10v** *(v. 89—95), al cărei ultim vers, obscur, cerea poate o urmare* 35. *urmează* Ștef[an] ... deci știi *șters* 36. *versul poartă urmele unei încercări de remaniere nefinisate, inițial* Acest copil drag ca ochii din cap va fi 37. *deasupra lui* Dum[nezeu] *și* asemene *șterse* 38. *cu creion negru deasupra lui* Bărbate *șters* 39. *după* Treci *șters* 40. *după* gînd *șters; aceste ultime patru versuri sînt barate pe marginea din stînga vertical cu creion roșu* 41. *aceste două versuri de pe pag.* **11v** *sînt variantă la* **12r**:

Ș-apoi ce cer eu oare? Cer vreo fărădelege?
Nu *tu* înveninat-ai pe Domnul tău, ci *eu*;

Într-o a treia fază poetul rescrie deasupra primei redactări pe cea de a doua, dar renunță după Și mai la urmă ce voi? Îți cer 42. *ultimele trei versuri barate pe marginea din stînga, vertical cu creion roșu, același cu care e întărit* că *din* că mișcă

BOGDANA

O, Bogdana te face fericit!
Și cînd va spune-odată cu mica lui guriță,
Ți-a spune tată ție și mie mamă! Doamne
Și tu-i vedea într-însul al tău urmaș pe tron ...
Și îl vom crește bine, va fi frumos ca ziua
Căci sînt o vrăjitoare și mi-oi iubi copilul ...
Nu cu cuvinte blînde și sîn fără de lapte ...
Cu sîngele din pieptu-mi îmi voi hrăni copilul
Și drag mi-a fi ca ochii din cap ...

SAS 13r

Bogdană, scumpo,
Femeie ce c-un singur cuvînt mă faci un demon.
Bogdano, te iubesc!

BOGDANA

Dar ce negru ți-e părul ...
Întinerești, iubite [43] ... Copil vei fi odată,
Copilă voi fi însămi cînd voi fi și eu mumă.

SCENA II

(S-aude glas de trîmbițe. Boierii de sfat și de taină intră, se-nchină înaintea lui SAS și se așază pe scaunele în semicerc [44]).

UN CRAINIC

M[ăria] Sa!

(toți se dau în lături)

(Intră Dragul Voievod galbin [45] la față, cu pași nesiguri, rezimat de umărul[46] fiu-său Bogdan. Se așază în scaun. Scoate din sîn o cheie și i-o dă lui Bogdan, acesta deschide un scrin de fier, scoate coroana, îngenunche înainte-i, Dragul i-o pune-n cap.)

DRAGU[L]

Ușor trecea odată Domniei Noastre vremea,
Pe-a bucuriei pasuri ne număram noi anii,
De zece luni acuma, de cînd, cuprinși de-o vrajă, 14r
Noi numărăm cu spaimă ce-ncet a noastre zile
Se strecur, de ne pare din ele-orcare-un an.
Și gura-Ne-ncrețită uită demult ce-i rîsul
Și ochiul Nostru nu e în stare să plătească [47]
Priviri de mulțumire celor ce ne iubesc;
În cap ei ne fugiră, uscîndu-se de vii,
Necredincioși luminei, nopții necredincioși:
În loc de-a [48] vedea ziua făpturile naturii
Ei noaptea văd aievea [49] ce visele durează.
Boieri! Coroana Noastră ne-apasă ca un munte
Și grea Ne e hlamida și trupul de pe Noi [50]
Încît [51] deopotrivă Domnia Mea e gata
Să zvîrle pe-amîndouă, fugind din zarea vieții,
Asemeni cu sirepul sălbatec ce-și azvîrle
Și [52] șeaua și presunul, pierind [53] în zarea zilei.
Un singur colț de viață Ne-a mai rămas în suflet:
Iubirea neclintită pentru moșia Noastră,
Pentru Bogdan cel Tînăr, iubitul Nostru fiu ...
Rog ceriul să-nmulțească hotarnicele clipe,

43. *inițial* Întinerești sub gură-mi 44. *urmează* Intră *șters* 45. *după* și *șters* 46. *după* fiu-său *șters*; *de la* Scoate din sin *rîndurile în proză sînt intercalate* 47. *inițial* Și ochiul nostru nu e în stare ca să nască 48. *după* să va[dă] *șters* 49. *deasupra lui* aceea *șters* 50. de pe noi *deasupra lui* amîndoi *șters* 51. *după* Și *șters* 52. *după* Din spate șeaua *șters* 53. *deasupra lui* fugind *șters*

S-urnesc pe ai lui umeri Domnia ce o port.
15r Dar vai [54], abia viaţa-i se desprimăvărează,
E crudă încă mintea şi oasele-ncă crude
Şi nedeprins cu asprul şi strîmtul ţării scaun;
Coroana e în stare ca să-i sclintească gîtul
Şi schiptrul braţul fraged. Gînditu-Ne-am atunce
Ca, de va fi ca Domnul din ceruri să Ne ieie,
Noi să lăsăm copilul pîn-ce va creşte mare,
S-acoperim cu negru postav scaunul Nostru,
Coroana Noastră scumpă s-o încuiem în scrin
Şi să dăm mînii sale o altă jucărie
Decît al ţării schiptru.
Voim ca de [Ne-] om stinge, să-ntindem mîna moartă
Să ţinem cîrmuirea chiar în sicriu fiind,
Iar cel ce mîna Noastră în locu-Mi va purta-o
Precum poartă un dascăl mîna unui copil
Să fie vărul Nostru, Sas ... unde-a pune mîna
Să ştiţi c-am pus-o Însumi şi să urmaţi întocmai.

ROMAN
(aparte)

Îmi văd visul cu ochii ... Urît vis [55]!

VODĂ

Uricare!
16r Citeşte-acum hrisovul prin care-l orîndim [56].

URICARUL
(citind)

Cu mila lui Dumnezeu Io Dragul Vvd, Domn stăpînitor a toată ţara Maramureşului, Despot cetăţii Arieşului, Graf [57] al Ţării secuieşti, facem ştire prin această carte a Noastră, cui se cuvine şi tuturor cîţi vor vedea-o sau vor auzi citindu-se, că, la vreme de slăbiciune fiind, Ne-am socotit moşia şi casa, de faţă fiind credincioşi [58] boierii Noştri şi fiul Domniei Mele, Bogdan Dragoş Voievoda. Statornicit-am pîn' la vîrsta legiuită a iubitului Nostru fiu să [59] fie epitrop moşiei Dumnealui [60] credincios boiarul nostru Sas din Bistra. Privi-se-vor cărţile sale ca ieşite de sub a Noastră mînă şi întărite de-a Noastră credinţă. Satele Salagiu, Artunţi, Inbereche, Ţiţovi, Baluăncţii şi Bistra, cu toate pămînturile cîte curg asupra apusului a acestor sate, dărui-mu-le mănăstirii Noastre închinate Sf. arhanghel şi arhistrateg Mihail şi să i se deie sf. mănăstiri şi înscrisele vechi pe cumpărătura Părintelui Nostru,
17r cum şi ţidulele hotarălor de alegerea acestor părţi, ca de astăzi înainte || şi în veci să aibă mănăstirea din neam în neam a stăpîni aceste părţi cu bună pace şi nesupărată despre nimene în ţară, din tot locul şi cu tot venitul. Drept aceea iată de la Domnia Mea prin aceasta dăm şi întărim vecinica stăpînire a acelor moşii. Şi, spre întărirea celor de mai sus, aducem credinţa Noastră şi a fiului Nostru Bogdan Dragoş Voievoda şi a credincios boiarului Nostru Sas de pe Bistra şi ai tuturor celorlalţi boieri ai Domniei Mele. Dat în domnescul Nostru scaun al Arieşului la anul de la zidirea lumii 6865 aprilie în 3, iar de la Cristos [61] una mie trei sute şasezeci şi cinci, care spre întocmai urmare şi lucrare se întăreşte şi cu a Noastră domnească iscălitură şi pecete. S-au scris de mine Toader Ghimpiş, diac de sfat în cetatea Arieşului la anii de la Cristos 1365, aprilie în 3.

ROMAN BODEI

Preînălţate Doamne, nu fie cu bănat,
Dar grabnică îmi pare această hotărîre.
Au pentru aşa lucru nu trebui Direptatea
Să se adune toată aicea în cetate?
18r Zic că înţelepciunea v-a insuflat voinţa

54. *după* abia *şters* 55. *iniţial* Iată de ce mă temeam *apoi* Oh! iată frica 56. *iniţial* prin care-orînduiesc 57. *deasupra lui* şi al secuimei Comes *şters* 58. *după* boierii noştri *şters* 59. *după* epitrop *şters* 60. *supraintercalat* 61. *deasupra lui* naşterea mîntuitorului *şters*

Și bine e copilul să nu poarte o cîrmă
Ce nu-i încă în stare cu dreapta încă crudă [62],
Dar tot socot cu mintea așa-n prostia mea [63]
Că trebuia norodul, boierii, ostășimea
Să giuruie credință copilului Bogdan.
Prea șubrede sînt, Doamne, tocmelele în țară.
De, eu cam cîrtesc cu vorba, cioplit cam din topor,
Căci n-au stătut nici craiul, nici papa *(se descopere)* [64].
(Pe amîndoi
Să-i ție Domnu-n lume ani mulți și fericiți)
Dar numai, vorba vine, nu m-au cioplit nici ei [65].
E vorba [66] despre mine ... eu caut [67] totdeuna
Nu al Măriei Tale folos, ci pre al meu,
Căci [mai] aproape-mi este cămașa decît haina ...
Eu zic numai, stăpîne, iertați-mi vorba proastă ...
Că [68] de-ar fi spus diata aceea, ia aceea :
Roman Bodei să fie epitropul moșiei,
Adică [69], cum s-ar spune, să fi fost eu acela,
Eu aș fi spus : Stăpîne, deschide-ți bine ochii,
Nu-mi crede-așa orbește, ci pipăie-mă bine
Și vezi că sînt, ca alții, din carne și din oase, *19r*
Sînt om ... și e moșia și scaunul la mijloc,
Sînt om ... și șubred este copilul vostru încă,
Sînt numai om și omul la rele e plecat [70].
Adică ... vorba vine ... eu, eu sînt slab de fire ...
Eu nu vorbesc de alții, sînt alții mult mai buni,
Să-mi fireți cu iertare c-am spus și eu o vorbă.

SAS

Preaînălțate Doamne, de credeți cumcă Sas
Nu-i șerbul cel din urmă și făr-de nici o treabă
Dintre-ai Măriei Tale ... de credeți cumcă ochiu-i
Setos e de mărire, că n-a cunoscut bine
Supunerea că este a lui firească haină,
Rupeți diata asta ... Căci greutatea ei
Pe umărul meu cade și toat-a lui tărie
A fost pînă acuma credința ce stăpînul
O pune-n al meu suflet.

ROMAN

. . . . De ! n-ai ce-i face gurii
Făcîndu-ți tot sprîncene îți scoți odată ochii [71].

DRAGUL *20r*

Destul Bodei ... Puține sînt clipele vieții-mi,
Stau rău cu craiul Ludvic și și mai rău cu papa,
Nu-i vreme să se strîngă a țării Direptate,
Se poate ca chiar astăzi să fim în sînul morții ...
Și trebuie să fie un om care să-mpace
Stăpîni așa puternici precum e craiul Ludvic,
Și [72] fața noastră pare un obrazar de ceară :
De mi-aș închide ochii, un popă cam cu chef
E-n stare să mă-ngroape.
Boierii mei ! iertare vă cer acum la toți
De-am vorbit rău cu gîndul meu propriu despre voi,
De-am jinduit vrodată norocul a cuiva,
De n-am fost de a pururi o cumpăn-a dreptății,
De am greșit cu fapta, cu inima, cu gîndul

62. *inițial* Ce nu-i încă în stare cu cruda lui putere 63. *inițial* Dar totuși, Doamne, cred în prostia mea 64. (se descopere) *deasupra lui* să cioplească *șters* 65. *versurile 192—194 poartă urma unei redactări prea grăbite (verbe fără complinire, anacolut)* 66. E vorba *deasupra lui* Eu vorbesc *șters* 67. *după* cat *șters* 68. *deasupra lui* Dar *șters* 69. *după* Adică *șters* 70. *inițial* Sînt om și omu-n lume la rele e plecat 71. *inițial* Vulpea făcînd sprîncene și-a scos odată ochii 72 *modificat din* Căci

Iertați-mă cu toții, mă descărcați de vină
Și sarcina de rele făceți-mi-o ușoară,
Să pot trece mai liber prin vămile veciei.
(Boierii-i sărută mîna pe rînd; el îi sărută pe frunte.)

21r UNUL DIN BOIERI

M[ăria] Ta, uitate din partea noastră sînt:
De-ai fost nedrept cu gîndul, cu bine ai plătit.

ROMAN

Iertați-mi vorba, Doamne, eu sînt un vraci prea prost
Și nu știu ca să măsur a vieții clipe repezi,
Nici știu la ce sînt bune [73] mademuri, buruiene ...
(cu intenție) De-aș fi un vraci cu carte ce multe v-aș mai spune
Ce nimănui în minte nu-i vine din senin.

DRAGUL
(Plecîndu-se să-i sărute fruntea, încet)

Bodei, să vii pe-aicea, dar nu răspunde [-acuma],
Să nu ieie [ei] seama ... *(Tare)* D-acum, boieri, plecați.
(Sună toaca și clopotele. Dragul își scoate [74] coroana, Bogdan o [75] închide, Toți își unesc (falten) *mînile spre rugăciune. În urmă iese toți, afară de* DRAGUL *și* BOGDAN)

[SCENA III]

DRAGUL, BOGDAN

DRAGUL
(privind la Bogdan, vorbește singur)

Să-mi ospătez vederea cu arătarea lui ...
Așa de tînăr încă, cu chip așa de dulce ...
Nemulțumit se pare el de diata noastră
22r Dar voi [76] ca nici să știe de ce așa făcui ...
O ochii mei, sărmanii luminători ai feței,
Se-ntind [77] încet spre dînsul ca mîna făr' de trup
Cu care al [78] meu suflet l-apucă de departe;
Îl pipăi cu vederea, cu nălucirea minții ...
Ce trist!

BOGDAN
(apart)

Vorbește singur ... De cînd vorbește singur —
Mai multe luni de zile sînt de atunci la mijloc —
El nu mi-a spus un singur cuvînt bun ... *(tare)* Tată, tată,
Cu ce-am greșit eu oare naintea feții Tale
Că nu mai vrei un singur cuvînt bun ca să-mi dai?

DRAGUL
(își întoarce fața și și-o acopere cu mantaua; cu fața-ntoarsă)

Deschide acea ușă ...

BOGDAN

Aceasta, Doamne?

[DRAGUL]

Nu.
Drept colo în părete deschide acea ușă.

73. *deasupra lui* a codrului *șters* 74. *deasupra lui* pune *șters* 75. *după* El *șters* 76 *inițial* Dar eu voi *apoi* Eu voi 77. *după* Se-ntind *șters* 78. *după* el *lăsat neșters din inadvertență*

BOGD[AN]

Aici nu-i nici o ușă ... *(apart)* Vorbește într-aiurea
Părete gol e, Doamne, oricît cu mîna pipăi.

[DRAGUL]

Ia un cărbune-n mînă și fă o cruce mare [79] 23r
Acolo în părete, căci eu văd că-i o ușă.
Hai fă!

BOGDAN
(face o cruce)

Să-i fac pe voie!

[DRAGUL]

Spune-mi, e multă oaste-n curte?

BOGDAN

Dar geme curtea toată de oamenii lui Sas
Spre cinstea ta adus-au atîția oameni tineri,
Osteni în floarea vrîstei, de ți-e mai mare dragul
Ca să privești la dînșii. Ce bun e vărul Sas!
Ce bună e Bogdana și plină de-ngrijire!

[DRAGUL]

Ascultă-mă, Bogdane, împlutu-ți-au Bogdana
Paharul tău cu apă și cupa ta cu vin?

BOGDAN

Ce-nsamnă întrebarea? Nu, Doamne.

[DRAGUL]

Nu? Nimica
Așa [80], o întrebare ca orișicare alta.

DRAGUL 24r

Vezi tu acel părete pe care-ai scris o cruce?
Precum nu este ușă [81] acolo, tot asemeni
Nu este nici o ușă la inima mea ... Dragoș [82],
Vederea-ți mă scîrbește.

BOGDAN
(îngenunche)

Părinte, ce-am făcut?

DRAGUL

Ei [83], vina cea mai mare din lume-i că trăiești.
Mulți sînt ce astă vină în veci n-or să ți-o ierte ...
Căci tu le stai în cale ... De-ar fi să voi ceva
Ar fi să mergi în lume, departe, prea departe,
Să nu te vadă nimeni, să piei din ochii mei.

BOGDAN

O tată! Dar eu [84] nu voi, nu pot ca să mă duc.
De m-ai urî, eu totuși lipit [85] de pașii tăi sînt
Și [86] al Măriei Tale sînt cel mai cu credință
Șerb. Care e pricina de mă urăști de-o vreme?

79 *urmează* acolo *șters* 80. *inițial* E-așa 81. *supraintercalat* 82. *urmează un început de vers abandonat* De mult 83. *după* Nimic, dar *șters* 84. *supraintercalat* 85. *după* DRAGUL *șters, semn că inițial replica lui Bogdan trebuia să înceapă aici* 86. *după* Sî[nt] *șters*

DRAGUL
(încet)

De asta mi-e mai frică, c-o să rămîie-aicea,
25r Deci trebui cu de-a sila răpit ... Dar cine, cine,
Cui să mă-ncred? ... Și Roman Bodei prea mi-e nătîng,
E aspru, e pe față, nu are vicleșug,
Asemeni inși se-neacă de-a pururea la mal ...[87]

BOGDAN
(încet)

Vorbește iar cu sine ... se pare că vedenii
Din lumea cealaltă-l încunjură, și el [88]
Își dă de ele seamă ...

DR[AGUL]

Mergi [oare] tu, Bogdane,
Ades la vînătoare? ... Și singur sau cu alții?

BOGDAN

Pe cînd nu erai bolnav mergeam de-a pururi singur,
Adesea rătăci-am prin munții nalți ai Tisei
Pîn-unde a lor vîrfuri despart apele-n două,
De curge-apoi o parte spre noi, spre soare-apune,
Pe cînd o altă parte se varsă-n răsărit.
Spre răsărit adesea îmblat-am [89] zile-ntregi
Urmînd cărarea [90] ceea ce și-au făcut pîraie
Și am bătut [91] cu ele prin codrii vechi și vecinici,
Cărarea-abia îmblată [92].
26r Adesea cu Siretul, cu Bistrița adesea
Eu m-am tot dus la vale pe-o luntre [93] ușurică
Alăturea cu mine avînd o plasă, arcul ... [94]
Găsii [95] acolo oameni vorbind aceeași limbă
Ca și ai noștri. — Aflat-am și munți cu piscuri nalte.
Așa fel, de pe unul căruia-i zic Ceahlăul
În zile după ploaie [96] cuprinzi cu [97] ochii lumea
Daca-i rotești ... Acolo privești din [98] miezul nopții
Un rîu puternic *** curgînd spre miazăzi [99]
Care apoi, departe, se varsă-n Marea Neagră [100]
La gura lui, departe, pierdută-n zarea zilei,
Vezi o cetate mîndră ce-i zic Cetatea Albă,
Iar despre soare-apune vezi iar un rîu puternic
Pe șapte guri se zice vărsîndu-se în mare.
E Dunărea, aproape de gurile-i [101] Chilia,
Între-astea două rîuri și între munții negri
Privești o țară-ntreagă de codri și de dealuri:
Din [102] văi cu rîuri line, din codri fără capăt
Vezi turme fără număr în zare răsărind
Și buciumele sună duios și[-i] cînt de fluier;
Sălbateci zboară caii mai iuți decît chiar vîntul
27r Și cînii urlă jalnic [103] ... Ciobanii cei călări
Străbat ca și săgeata cîmpiile întinse ...
Se zice cumcă țara se ține într-un chip
Tot de crăia noastră și tot de craiul Ludvig,
Dar eu băgai de seamă că nu-i a nimărui.
Averi atît de multe de nu le mai știi sama [104]

87. *inițial* Asemeni oameni însă se-neacă chiar la mal ... 88. *inițial* Din vremea viitoare-l încunjură, și el 89. *după* am [îmblat] *șters* 90. *după* cărarea *șters* 91. *deasupra lui* aflat *șters* 92. *urmează* spre *șters și înlocuit prin punct* 93. *după* plu[tă] *șters* 94. *inițial* Alăturea cu mine neavînd decît doar arcul 95. *după* Găsit [-am] *șters* 96. *după* văd * *șters* 97. *după* cuprinzi *șters* 98. *deasupra lui* spre *șters* 99. *inițial* Un rîu puternic, mare curgînd [spre miază-zi] 100. *inițial* Marea Mare 101. *inițial* de gura ei 102. *deasupra lui* Prin *șters* 103. *după* dulce * *șters* 104. nu le *supraintercalat*, sama *modificat din* samă

Sînt astfel răspîndite pe brazde roditoare,
Dar vai, peste pămîntul pe care cerul darnic [105]
Cu rod și cu de toate cu [106]-asupra de măsură
L-au înzestrat, tot omul nu-i de nimica sigur
De astăzi pînă mîne. Tatarii duc [107] adesea
Pe [108] șesurile mîndre prădalnicul lor roi
Și [109] cine nu vrea doară [110] acela nu se leagă
De-acea frumoasă țară. Adesea [111] pe Ceahlău
Făcîndu-mi [112] ochii roată, am zis ce bine-ar fi
O mînă să cuprindă atît cît vezi cu ochii
Și nu [113] mai mult ... întinsă ar fi domnia totuși,
Sînt ici și colo-n țară boieri și capi de neamuri,
În Vrancea și în Codrii Tigheci, în Cîmpulung,
Cetatea Albă are șoltuz cu multă oaste,
Bîrladul stăpînește olate și pășuni,
Sučeava are ziduri de poți îmbla calare *28r*
Pe ele. [Și] în tîrgul Siretului iar este
Un episcop puternic de lege apuseană
Dar toți ei [114] se aseamăn cu vergile-unei mături
Ce coadă n-au, legate nu sînt, nu poți să mături
Cu ea dușmanii țării, prădalnicele neamuri:
Nu sar toți pentru unul și unul pentru toți.
Și roiurile-s bune, prisaca înflorită,
Dar ce folos cînd toate nu au un prisăcar?

DRAGUL

Bogdane, iată cheia ... din scrin adu-mi coroana
Și-un văl înuntru, un negru văl, tu scoate-l ...
(Bogdan face tot ce i se spune)
Acuma vino-ncoace. *(el își pune coroană)*
Șezi în genunchi-nainte-mi.
(Dragul îl acoperă cu vălul din [115] creștet, de nu vede nimic)
Bogdane! Dar acuma mai ieși tu la vînat?

B[OGDAN]

Da, preanălțate Doamne, ci niciodată singur,
Că vărul Sas îmi spuse că unui fiu de Domn
Nu i se cade astfel să meargă singur numai,
Deci el îmi dă cu mine pagi și copii de casă,
Tot dintr-ai lui. *29r*

[DRAGUL]

Ascultă, e drept că nu se cade
Și mai puțin se cade [116] ca oamenii altuia ...
Deci totuși e mai bine să mergi tu numai singur.
(El își ia coroana din cap, o pune deasupra capului fiului său și face semnul binecuvîntării)
(încet) Tu ce ne-ai dat ființă [117] din apele spumii *,
Stăpîne fără margini al marginelor lumii,
Noi laude ți-aducem Ție, Părinte Unic:
Umbrește [118] dar cu milă asupra acestuia,
Ascultă-mi a mea rugă, ascultă-mi, Doamne, plînsul
Și apără-l, păzește-l și-l mîntuie pre dînsul [119].

105. *deasupra lui* dărnicie *șters* 106. *după* l-a-ndes[tulat] *apoi* înzest[rat] *șterse* 107. *deasupra lui* curg *șters* 108. *după* În roiuri *șters* 109. *șters dar restituit deasupra* 110. *deasupra lui* numai *șters* 111. *modificat din* Adeseaori 112. *după* Mi-am [zis] *apoi* Am zis *apoi* Mi-am zis ... *apoi* Ro[ată] *șterse* 113. *după* numai *șters* 114. *inițial* Par toți *apoi* toți sînt 115. *după* întreg *șters* 116. Și mai puțin *deasupra lui* Dar nu se cade *șters* 117. *deasupra lui* viață *șters* 118. *după* Coboară *șters* 119. *inițial, scris cu două rînduri mai sus, acest vers arăta astfel* L-apără-l păzește, îl mînt[uie]

BOGDAN
(încet)
Vorbește iar cu mine.

DRAGUL
(încet)
N-o să-l mai văd nicicînd.
28v Tu ce[120] încarci văzduhul și nourii cu grindeni,
O, fă-l ca să străbată puternic pretutindeni,
În mîna Ta-l pun, Doamne, frumos și tînăr, iată-l,
Ca la orfani [tu, Doamne] fii pavăză, fii Tatăl[121].
(își reașază coroana pe cap)
30r Acum, Bogdane dragă, te du și vină iarăși,
Dar la vînat vei merge fără acei tovarăși.
(Bogdan închide coroana și vrea să iasă)
Bogdane, vino-ncoace! *(îl îmbrățoșază cu patimă)*

[BOGDAN]
O tată-ți mulțumesc.

[DRAGUL]
Știi tu, eu nu sînt bolnav, eu num-așa tînjesc,
Dar azi, chiar azi de pildă, de[122] tot bine mă simt
(se-neacă) E drept că ... cîteodată mi-i sufletul cam strimt[123]
Dar nu ... nu e nimica, am să fiu sănătos.
De grija mea[124], copile, tu poți să fii voios,
Eu n-am nimic ... Chiar astăzi de-ai merge la vînat
Să știi cumcă din parte-mi nu e nici un bănat,
Numai, la orice-ai face, te rog îndeosebi
Ca pe un vechi prieten pe Roman să-l întrebi.
(îl îmbrățoșază și-l sărută pe frunte)
Mergi, mergi acum cu bine ...
(apart) N-o să-l mai văz de-acuma[125].

[BOGDAN]
Cu sănătate, tată[126]! *(iese)*

[DRAGUL]
Să nu mă simtă numa.
Mi-e frig, mi-e frig de moarte, ca și atuncea, iarna,
Pe cînd cu craiul Ludvig împresurarăm Varna,
31r Și eu, rănit de moarte și despoiat[127] de hoți,
Simțeam cum îmi îngheață în sîn rărunchii toți ...
Era un ger ... și lupii urlau flămînzi în cîmp,
Deasupra mea în aer auzeam într-un răstîmp
Cum cloncăneau în stoluri corbi negri, uli sălbateci,
Zăpadă, alt nimica pe cîmpii singurateci.
Simțeam cum mă întunec, îngheț ca într-o criptă[128] ...
Cu pieptul gol ... săgeata stătea încă [î]nfiptă[129].
30v Departe vedeam zidul împresuratei Varne,
Corbii roteau[130] deasupră-mi și îmi mușcau din carne[131].

120. *după* care *șters* 121. *aceste ultime patru versuri sînt scrise pe pag.* **28v**, *cu creion negru, și reprezintă varianta ulterioară la*

(urmează) Tu care peste lume *** călcînd * pe grindeni *
Fă-l tare, ca puterea, ca groaza-a unei ⟨de⟩ grindeni
Dă-i minte să priceapă
Isteț ca și văzduhul ce intră pretutindeni,
În mîna Ta-l pun, Doamne, frumos și tînăr, iată-l
Tu împlinește toate cîte-i dorește Tatăl.

122. *după* mă [simt bine] *șters* 123. *inițial* E drept că ... cîteodată nici nu * țiu pieptul 124. *inițial* De aceea tu 125 *inițial în mss. din inadvertență,* Ca pe-un prieten vechi pe Roman **Bodei** să-l mai întrebi; *sfîrșitul versului următor inițial* Și nu o să-l mai văz 126. *poate aici trebuie situată replica răzleață de pe* **2254, 111r**: *(cu patimă)* Bogdane! *(încet)* Aide, pleacă 127. *inițial* dezbrăcat 128. *inițial* cu răni deschise 129. *inițial* Cu pieptul gol, într-însul înfiptă-ncă săgeata 130. *după* zburau *șters* 131. *versurile 405—406 figurează pe pag.* **30v**, *prevăzute cu semnul* + *de intercalare în textul de pe* **31r**

Ca-n vis aud un tropot de cal, o umbră vine, 31r
În mîni îmi luă capul, s-așază lîngă mine,
Apoi murii în pace ...
Cînd m-am trezit din moarte, cînd [132] ochii-mi deschisei,
Văzui un om la capu-mi, veghind, Roman Bodei.

[SCENA IV]

ROMAN *(Intră pe ușa cu cruce)*, DRAGUL

ROM[AN]

N-aveți nimic pe suflet, preaînălțate Doamne,
Vro vină veche poate, uitată de demult,
Vrun gînd ascuns ce nime nu e menit să-l știe?
Sînt greu la cap, știți bine, și toți îmi zic că-s prost,
Dar [133] ceea ce îmi intră în cap odată mie
Aceea nu mai scoate [nici] [134] mii de draci din el.

DRAGUL 32r

Ah! gîndurile-mi toate ce greu stau să s-adune [135]
Eu cîntăresc cuvinte ce am să pot a-ți spune;
Ia vino mai aproape: Roman, ce crezi tu oare? ...
O taci! Mă îngrozește s-aud și de la alții [136]
Aceea ce în suflet îmi doarme necurmat
De-i trecu lui prin minte ... lui, ce e drept și bun,
Desigur că atuncea în Sas e fapt-aproape [137] ...
Roman, m-auzi tu oare? ... Nu-i om să aib-o frică
Cum eu o am acuma ... Iubitul meu Bogdan ...
Roman, Roman, așa e că-i un frumos copil?
Spune-mi [138], o, spune-mi numai că e frumos, cuminte,
Dulce la port și vorbă, să văd că îl iubești ...
Au crezi tu vreodată că Sas ar fi în stare ...?
O, nu! Taci ... Ce de gînduri pin mintea mea mai trec!
Ți-o spun, dar numai ție, auzi tu?, nimăruia
Să n-o mai spui ... Veghează-l, veghează-l de aproape
Pe-acest copil pe care, în taină-ți spun, mai mult
Decît viață, suflet și Dumnezeu iubesc.
Aceasta este taina vieți-mi ș-a purtări-mi —
Roman Bodei, pricepi tu aceea ce iți spun?

ROMAN 33r

Ei? și ce-mi pasă mie ce vrei să-mi spui, moșnege
Care în loc de crieri ai pleavă-n cap ... și care
Nu ești de Domn cum nu sînt eu făcut spre a fi papă ...
De la copil luat-ai și pînea lui din gură ...
La cini ai azvîrlit-o ... Sas nu-i decît un cîne.

[DRAGUL]

Tu ești în lume singur căruia m-aș încrede
Și singur tu acela ce nu mă înțelegi ...

[ROMAN]

Nu te-nțeleg? Prea bine te înțeleg. Pe șes,
Pe drumul neted, mare, tot numai la lumină
Să se petreacă toate voiești în lumea asta.
Și tot astfel de neted tu i-ai făcut lui Sas

132. *deasupra lui* deschisei și *șters* 133. *după versul* Și prost cu gură mare *șters* 134. *în ms., din inadvertență*, din, *după* poate *șters* 135. *deasupra versului* Roman, ce greu sub fruntea-mi gîndirile s-adună *șters: poetul a mai încercat, tot deasupra, un alt vers* Ah! mințile mele nu vor să se adune *pe care, deși reprezintă ultima variantă, nu l-am putut adopta în text din cauza structurii metrice defectuoase* 136 *inițial* S-aud din [altă gură] 137. *inițial* în Sas e copt tot [planul ?] 138. *după* O *șters*

Și drumul spre coroană, spre inima din pieptul
Copilului.

[DRAGUL]

Aș ! nu știi[139] ...

[ROMAN]

Eu nu voi ști, desigur[140],
Tu știi tot, dară Roman e prost, nimic nu știe...
El știe numai cumcă de vei [pleca] tu astăzi
Nu-i aștepta mult singur dincolo-n ceea lume[141]
Căci Sas mult te iubește ... și va grăbi desigur
34r Dincolo să-ți trimită tovarăș ... pe-al tău fiu.

[DRAGUL]

Roman !

[ROMAN]

Ah ! tu... cu a ta minte[142], tu crezi că ești de Domn?
În visuri tu trăit-ai, tu ai trăit ca-n somn
Ce bine e, așa e[143], frumos toate-a dispune
Ca țara s-aibă pace și turmele[144] pășune.
Gîndit-ai tu vrodată, stăpîne[145], -n anii tăi
Că lumea asta este făcută pentru răi?
Omoară fericirea unui popor ... alungă
A veacurilor pace pe vreme îndelungă :
33v [Atunci] viteaz și mare te or numi[146] toți orbii,
Pe cînd pe-adevărații viteji îi mîncă corbii[147]
34r Vei fi erou... Pe scaun de simți cumcă te clatini[148]
Tu ia ochii mulțimei cu stranii nouă datini
Și din Apus adună sofiști[149] cu bărbi boite
Ca neamului să-i deie năravuri mai spoite,
S-arate cum moșnegii[150] îmbălsămiți ca mumii
Pot trece tineretul în scandelele lumii[151]...
Unul asupra altui ... pe oameni să-i întărți,
Celor vicleni dă milă, onori la cei deșerți[152]
Ațîță-i astfel unul asupra celuilalt
Prin răutate mare vei sta cel mai înalt.
Mulțimea? Amăgește-o cu-a vitelor foloase,
35r Învie, măgulește tu patemi dușmănoase.
Zavistia și ura botează-le virtuți,
Spre pradă și-nșelare tu mintea să le-ascuți
Și[153] zi viteaz la gîde, isteț [la] cel viclean
Din lupi îți fă o oaste, din vulpe căpitan[154],
Din poftele mulțimei fă-ți scară de mărire
Și te-or urma cu toții în vecinică orbire;
C-o frază lingușește deșertăciunea lor :
Din roiuri risipite vei face un popor...
Fii dinainte sigur, la rele el urma-va,
Cu sînge și cenușă pămîntul presura-va...
Păzește-te de una : să te ferească ceriul
Ca-[n][155] ceasuri de uitare să le spui adevărul...
Tu, ce-ai făcut? Cu milă și bun fuși în părere-ți[156]...

139. *inițial* Aș! tu nu știi 140. *inițial* Se-nțelege, eu nu voi ști, desigur 141. *inițial* Tu nu-i aștepta mult singur dincolo-n acea lume 142. *în ms. urmează* mare, *hipermetric* 143. *inițial* Ce bine e, ce dulce-i 144. *deasupra lui* vitele *șters* 145. *în ms. șters; cruciulița de deasupra indică poate restituirea* 146. *inițial* vor numi 147. *aceste ultime două versuri 466—467 sînt scrise pe* **33v**, *iar amplasarea lor în text e indicată prin semnul + pus după v. 466* 148. *inițial* Și ești erou ... Pe tronu-ți de simți cumcă te clatini 149. *deasupra lui* bătrîni *șters* 150. *deasupra lui* bătrînii *șters* 151. *inițial* Întrec și tineretul în scandelele lumii 152. *versurile 475—476 inițial*

În cumpănă tu ține un dușman prin cellalt
Și pe oricare-n parte să-l lauzi ~

153. *după* Numește *șters; mai departe am suplinit* [la] *în loc de* pe *din ms., cerut de ștersul* Numește 154. *inițial* Din unii îți fă oaste, din cellalt căpitan 155. *inițial* Ca-ntr- 156. *inițial* Bun * ai fost tu în lume și vrednic în părere-ți

Ei, strana-n mănăstire e scaunul ce meriţi [157]...
Ai îngrijit de oameni s-aibă pămînt şi apă...
N-ai fost [158] de Domn în lume cum n-am fost eu de papă.

[SCENA V]

SAS 36r

Preaînălţate Doamne, venii să pun la cale
Urmările dietei ... [vrerea] Măriei Tale.

[DRAGUL]

O, ochii mei, sărmane fereşti ale gîndirii,
Sînt prinşi de flori de gheaţă, de pînzele pieirii;
Zadarnic îmi silesc eu natura răzvrătită,
Eu văd lumea întreagă aşa, ca printr-o sită;
O umbră îmi par însumi şi lumea umbră-mi pare
Şi sînt străin într-însa ca visul ce năzare;
Mai mult ... chiar trupul propriu străin îmi pare mie,
Se pare că-n ţărîna-i şed numai cu chirie [159]:
Stăpînu [160]-n orice clipă e gata să mă deie
Afară. Cine mi-este stăpînul?...
Îl simt, îl simt cum intră încet în stăpînire,
E nevăzut, e tainic, e moartea fără ştire...

SAS

Preaînălţate [161] Doamne.

DRAGUL

Cu ce ochi mă priveşte!
De n-aş vedea nimica pe el eu îl văd totuşi.
Ce [162] ascuţit dezgheaţă privirea-i pătimaşă
Chiar bruma de pe ochii copilului din faşă! 37r
Sas, ai ureche bună ... auzi tu *bine, bine?*
(El îşi [163] aţine urechea cu nerăbdare, ca şi cînd ar auzi [164] ceva)

S[AS]

Aud prea bine, [Doamne]

[DRAGUL]

N-auzi cumva un corn?
(apart) Cum aş putea eu oare diata s-o răstorn [165]?
N-auzi nimic? Dar spune c-auzi.

[SAS]

Nimic n-aud.

[DRAGUL]

Grozav, grozav. El poate e prins de pe acuma
Şi gîtul lui cel fraged sub sabie e pus.
(strigînd) Sas! mergi de cheamă [166]-ndată pe Roman de-unde-a fi.

SAS

Nu te-nţeleg,
Pe Roman? Ce vrei, Doamne, cu Roman, nu cumva
Ţi se încurcă limba, vrei să spui altceva?
Or ţi-ai luat de samă ... dar eu sînt [167] lîngă tine,
Lasă-l încolo, Doamne ... nu e aşa mai bine?

157. *iniţial* Chilia-n mănăstire e locul care-l meriţi 158. *iniţial* Tu n-ai fost 159. *iniţial* Se pare că în lutu-i şed numai cu chirie 160. *modificat din* Stăpînul 161 *după* M. Ta *şters* 162. *după* Privirea *şters* 163. *după* ascultă *şters* 164. *după* ar voi s[ă audă] *şters* 165. *iniţial* A, de-aş putea îndată diata s-o răstorn 166. *iniţial* Sas, tu cheamă *sau, poate,* Sas, tr[imite] 167. eu sînt *deasupra lui* Sas *şters*

38r

DR[AGUL]

Vere! eu văd că ochii-ți s-a cufundat în cap...
Din zi în zi slăbești tu și eu vreau să te scap.
Eu îți spun : fugi de-aicea, căci pași-ți sînt nesiguri,
Ești galben ca și ceara și ochiu-ți arde-n friguri,
Tu plănuiești [168] o fărădelege ... eu îți spun :
Păzește-ți capul, vere, căci tu ... tu ești nebun.

S[AS]

De ce nu chemi pe Roman să-ți vie mai degrabă
Să presupunem, Doamne, că mintea mea e slabă [169],
Dar tu ești slab de oase, te ții-abia-n picioare...
O sarcină grozavă nu ți-i viața oare?
Simțești poate sfîrșitul...

[DRAGUL]

Dar tot n-auzi nimic?

[SAS]

Ce vrei s-auzi? Vrun basmu voiești poate să-ți zic?

[DRAGUL]

Da, da! Spune-mi un basmu, cel al nevestii tale ...
Frumos e basmul ... e-n pilda chiar a Măriei Tale.

[SAS]
(tresare)

El știe tot. Putere!

[DRAGUL]

Poți spune în ce vremuri
S-a petrecut povestea, dar fără ca să tremuri.
39r Ea se petrece-acuma. Căci vremea e pe dos,
Cum este și în basme. Ce-i sus coboară jos.
Cînd s-o vesti în lume că Sas e-n locu-mi Domn
Strămoșii mei, sărmanii, în vecinicul lor somn
Întoarce-s-or în groapă cu fața spre pămînt,
Speriați de toate celea ce-n vremea noastră sînt.
Nu-i așa vere dragă?...

[SAS]

O, Doamne, cum să port
Acest glas slab și rece, pe jumătate mort?
Mantaua-ți cade, Doamne, las' să te-nchei, să șadă [170],
Las' să te-nchei [171]...

[DRAGUL]

Coroana tu ai voi să-mi cadă.

[SAS]

O, Doamne, lasă vorba cu două înțelesuri,
Femeile-s deșerte și pline de eresuri,
Dar cine ține-n samă ce spun sau ce vor ele?
Mă lasă să desfășur minciunile acele [172].
Femeia, ca copiii, visează multe, zburdă
Să-ți [173] spun eu toată taina.

168. *deasupra lui* Gîndești *șters* 169. *inițial* E drept, mărite Doamne, că mintea [mea] e slabă 170. *inițial* La gît să te-nchei, mantaua cade 171. *urmează* la guler *șters* 172. *inițial* Las să-ți spun toate. toate minciunile acele 173. *după* Las' *șters*

[DRAGUL]

Urechea mea [e] surdă,
Răcnește numai tare ca lumea să audă, *40r*
Preaînălțate Doamne! De ce fruntea-ți asudă?
Ți-e frică, scumpe vere? De ce ți-e frică ție?

[SAS]

O, milostive Doamne, femeia-n nebunie...
Dar eu sînt cu credință, plecat îți sărut poala
(el îngenunche)
Tu vezi toate acestea cum le văpsește boala,
Iei altfel lucrul, Doamne, decum e [el]... Femeia [174]
Poate să spuie multe... Tu dă-mi diata ceea [175].

[DRAGUL]

Poftim.

[SAS]

S-ar fi putut să știu, stăpîne, că Bodei [176],
C-o singură a mînii trăsură de condei
A mînii acestia, putea să fie-n locu-mi!
Pe-un negru muc de pană să fie pus norocu-mi?
Acuma însă mucul puternic de condei
Prin mîna-mi de aramă va trece mai întîi
Și eu știu scrie, Doamne, știu slovele să-nnod
Frumos în nume mîndru în ... [Io,] Sas Voievod.
Pe mîna mea acuma e dat Bogdan ... e colo, *41r*
Nimica nu mai este al tău de-acum încolo.

[DRAGUL]

N-auzi nimic?...

[SAS]

Nu, n-aud *(încet)* Bogdan... c-un vîrf subțire...
Cu-acesta scap de dînsul întreaga omenire...
(s-aude glas de corn)

DRAGUL

A! în sfîrșit ... cum sună și cît de dulce sună!
(sperios) Nu-mi pare cumva numai, [și-]urechea [177] mea nebună
Ca din senin aude ce inima îmi cere [178]?
O! cine, cine-mi spune?... Auzi ceva, auzi vere?

SAS

Un corn ca orișicare ... răsună în pădure.

[DRAGUL]

E mîntuit... E cornul lui Decebal... Se-ndure
Părintele din ceruri și-l ducă pîn la capăt.
Cu steaua mea deodată de-acuma pot să scapăt
În noaptea asfințirii...

[SAS]

Vorbește într-aiurea,
Ce lucru mare cumcă de-un corn sună pădurea!

DRA[GUL] [179]

Diata dă-mi-o, [vere], s-o iscălesc în grabă [180], *42r*
Să-i pun pecete ... mîna acum de tot mi-i slabă.

174. *inițial* Iei lucrul altfel lucrul, Doamne, de cum e[ste] ... Nevasta 175. *după* asta *șters după înlocuirea lui* Nevasta *cu* Femeia 176. *inițial* A! S-ar fi putut să cred stăpîne, ca Bodei 177. *deasupra lui* și mintea *șters* 178. *inițial* ⟨Din⟩ ca din senin aude aceea ce dorește 179. *în colțul din stînga sus al paginii este scris cu aceeași cerneală* Edip, *subliniat* 180. *inițial* Să fim ⟨prieteni⟩ amici, vere ...

[SAS]
(o scoate cu spaimă)
Nu-i iscălită? Nu sînt peceţi pe dînsa?... Iute[181]!

[DRAGUL]
Ce vrei tu, vere?... Noi nu ştiam ce iute
O să murim... Voit-am cînd viaţa mi se curmă
Să pun nume pe dînsa, suflarea cea din urmă,
Ceasornicul vieţii-mi cînd va voi să steie,
Căci moartea toate-n lume cu bine le încheie...

[SAS]
Un pas ... un pas e încă ... coroana, tronul am.
(ia pana-n mînă)

[DRAGUL]
Citeţ şi bine scrisă... *(o rupe)*

[SAS]
Ei vere! eşti infam[182].
(i-o aruncă la picioare. Iese.)

[SAS]
Ce? Ce? Văzut-am bine? Visez? A rupt-o-n faţă-mi!
O, suflete, te-nalţă, o inimă, îngheaţă-mi.
43r Ce-ţi[183] foloseşte ţie să îmbli căi întoarse,
Ce-ţi[184] foloseşte pînza de intrigi bine toarse?...
Ce nu mergi cale dreaptă?... Nu rumpi * cu braţ de fier,
Nu faci ca ziua de-astăzi la toţi [să] pară ieri?...
Şi zece luni de trudă şi ani întregi de chin
M-au folosit cu-atîta ... cu-atîta de puţin,
Pe cînd un vîrf de spadă, veninul, un pumnar
Mă scapă deodată de grijă, de amar...
Să mergem înainte cu fruntea descreţită,
Să tăiem tot în cale cu spada ascuţită...
Destul purtat-am masca. Sus inimă, jos mască[185]!
(s-aud rugăciunile la ieşirea sufletului)
Acela de acolo curînd o să sfîrşească.
(ascultă la uşă)
Ei, cîntă-mi[186], cîntă-mi, popo, mereu de ale tale:
Deşertăciunea lumii ş-a patimelor sale[187].
44r Colo în scrin, coroana ... să-i iau cheia din sin
Să văd cum mi-a sta mie... Cum stai închisă-n scrin
Vei fi văduvă astăzi de pletele-i cărunte[188],
Vei fi mireasă mîine pe palida mea frunte[189].
(se duce-n odaie[190] la Vodă; Roman Bodei acopere tronul cu postav negru[191])

[SCENA VI]

(glasul lui PEPELEA *din sala de vèseli)*

Prindeţi, neghiobi ce sînteţi, păharele cu palma!
Sărute-şi fiecare fetiţa şi să cîntăm de-a valma:
Chiu[192]! ce Domnie-aleasă, ce prinţi, ce[193] buni tovarăşi!
Le deşertaţi cu toţii ş-apoi le împlem iarăşi!
(călugărul[194] murmură rugăciunea tare)

181. *iniţial* nu-i iscălită? Nu e pecete pe dînsa ... Iute, iute 182. *iniţial* Vere eşti un infam 183. *în colţul din stînga sus al paginii, cu cerneală neagră,* Feindseligkeit, duşmănie, ostilitate, vrăjmăşie 184. *după un început de vers abandonat* Să-ntinzi fire 185. *iniţial* Deci purtat-am masca de miel ... Deci masca jos *apoi* jos uricioasa mască 186. *supraintercalat* 187. *iniţial* Deşertăciunea lumii! patimele sale 188. *iniţial* Vei fi văduvă, scumpo! de fruntea-i [cea] căruntă 189. *iniţial* pe strălucita-mi frunte 190. *după* casă *şters* 191. *urmează* şi iese *şters* 192. *deasupra lui* Oh! *şters* 193. *după* şi *şters* 194. *după* Popa *şters*

ȘTEF[AN]

Ei, m-a bătut la table... Norocul! N-am ce-i face.
Mi-e frig... De două zile n-am avut somn, nici pace.
Mi-e frig[195]...

[ROMAN]

Iată mantaua lui Dragoș... o îmbracă.

[ȘTEFAN]

Așa e-n lume, unul pe altul se dezbracă, *45r*
Noi dezbrăcăm pe Dragul de bani și [de] avere,
Luăm din toată casa ce sufletul ne cere
Și biată moștenirea lui Dragoș chiar ca pleava...
Știu, de-o ajunge vîrsta[196] dintr-însa mult afla-va...
Ah! unde e Susana[197], la sînu-i să mă culce?
Somnul după beție la ea...

ROMAN *(adînc)*

E lung!

ȘTEFAN

E dulce.
La mine vin! fetițo,
Căci sînt un înțelept!

ROMAN

Hai, intră în cămara lui Dragoș, dormi în patu-i,
Te razimă de umăr...

[ȘTEFAN]

El unde-i?

[ROMAN]

La vînatu-i.

ȘTEFAN

2254

a Lui îi place s-aducă la vînaturi, *112v*
Eu să[–́ --] fripte, ca inima * să-ți saturi.
b Lui ... lui îi place-n codru, iar mie lîngă cepuri, *113r*
Eu îmblu după fete, el ... îmblă după iepuri
Nu fete mari cinstite ... nu ai nici un cîștig,
Se spală-n două ape, nu-ți țin nici cald nici frig *112v*
Și dragostea — ca braga, stătută și dulceagă ...
Nicicînd fata cinstită, nicicînd nu mi-a fost dragă!
Ci fete ~
Aceste lucruri numai dau lumii acesteia
Și haz și nebuneală ... E vinul și femeia, *113r*
Ș-anume vinul oricît greu, fata oricît de-ușoară,
Căci vinul greu e apa, iar gura fetei — moară;
Apoi [— –́ —] toate. [′ —], bărbați și javre,
Cu toți își duc grăunții la moara de palavre.
Și-oricum ar fi zicala, la urmă — tot aceea:
A popei este lumea, a dragului — fimeia.
Mă jur pe barba albă a sfîntului Ilie
Că nicăiurea fără conduri nu-i veselie.

195. *urmează* Roman *șters* 196. *după* m[are] *șters; între versuri* n-am ce-i zice *neintegrabil* 197. *după* somn[ul] *șters; o variantă a versului următor (630) figurează, ca încercare răzleață, pe* **57v**,— Un pui de somn pe-o coastă, mahmur ... — E lung. — E dulce

ȘTEFAN

45r E prost Bogdan al vostru ... nu știe să se-mbete
El la vînat de iepuri, noi la vînat de fete [198].

[ROMAN]

46r Hai, vino de te culcă...

[ȘTEFAN]

De dînsul nici voi să mă apropii :
Eu îmblu după vinuri, el îmblă după dropii [199]...
(El intră. Soldatul de gardă a sosit tocmai cînd el a intrat.)

[SCENA VII]

SAS
(intră)

Nimic ! nimic ! nu-i cheia ... abia [200] mai suflă încă,
O căutai în sînu-i cu așa groaz-adincă,
Stins e-ochiul ... gura rece ... grozav și rece-asudă [201],
De recea lui sudoare mi-e mîna încă udă...
O, sufletul îmi arde... E groaza, este setea...
Ei ! să vedem odată coroana și pecetea.
Scrinul închis ? Cu spada să dau lacata-n laturi [202]...
Tu numai, cerc de aur, privirea mea o saturi [203].
(Popa urmează. El sparge [204] scrinul.)
(Dibuie) Nu-i, nu-i coroana, pecetea, spada, tot,
Dar cui le-a-ncredințat el să [î]nțeleg nu pot...
(se-ntoarce ... vede tronul acoperit)
Dar cine oare [205] tronul cu negru coperi ? *(tună)*
47r Ce tunet !
(din sala de banchet) Să trăiască Sas ! !
Aide, nu pieri !
Curaj ! Ce sînt acestea ? Nimicuri și eresuri [206]
Cu [207] care tu, pruncie, gîndirea mi-o impresuri !
Ca și cînd [ceru-n tunet] nu are altă treabă
Decît să împlinească ceea ce zice-o babă !
(popa cîntă)

BOGDANA
(ascultă)

Sînt rugăciuni, se cîntă [cînd] suflete [208] se sting.
Sas ! Sas [209] !

[SAS]

Bogdano ... oare pe tine te ating ?
Căci nu mai cred nimica ... coroana și postavul
Cel negru de pe tronu-i... Se pare că grozavul
Demon al sorții rele cu aripi negre trece
Prin zidurile-aceste [210]...

BOGDANA

O, mîna [ta] ! Ce rece [211] !

198. *inițial* Face vînat de iepuri și nu vînat de fete 199. *versurile 637—638 inițial* De dînsul nici te-aproii ; / Ce prost ! în loc de fete el îmblă după dropii 200. *după* și *șters* 201 *inițial* Și stins e ochiul și vînătă gura ... 202. *inițial* Ce *apoi* Închisă ? *apoi încercarea ulterioară, neintegrabilă, de a înlocui* lacata *cu* orice zăvor 203. *inițial* privirea-mi sat[uri] *apoi* privirea poți să-mi [saturi] 204. *deasupra lui* rumpe *șters* 205. *supraintercalat* 206. *inițial* eresuri și nimicuri 207. *după începutul de vers abandonat* Ce-și bate cerul capul 208. *inițial* sufletele iese 209. *urmează* Bogdan *șters* 210. *inițial* Demon al sorții rele ⟨pătr[unde]⟩ atinge cu aripi reci / Văzduhul casei este ... 211. *în ms., ametric* O, mîna ! ce rece !

[SAS]

Eu tremur, dragă, tremur întîia dată[-n] viață, *48r*
În inimă — scînteie, în mîni, în mîni am gheață.

[BOGDANA]

Aide ! Mergi înainte... Un pas, bărbate, încă !

ROMAN

Un pas și vă înghite prăpastia adîncă. *(iese)*

BOGDANA

Bogdan e colo, colo, el doarme dus. Ei bine,
Vei suferi [212] să fie alăturea cu tine,
Ca tu să fii vătaful și el să fie Domn?
Ce, scutură-te dară... Dormi? Dormi? Dar scoli din somn.

[SAS]

O, ochii tăi, Bogdano, mai bin' din frunte-ți rupe-i,
M-au nebunit pe mine de am turbat ca lupii.

[BOGDANA]

Mergi înainte...

[SAS]

Da, simt că tu mi-ești Domn.
Eu te urmez, dar totuși eu te urmez ca-n somn,
Simt că l-a ta privire vointele-mi sînt [sterpe],
M-atragi precum m-atrage un rece ochi de șerpe.
Fugi, fugi în lumea largă, nu vezi că nebunesc !
Eu te urmez, nebuno, și totuși te urăsc !

[BOGDANA]

Aide ! Aide, ți-e frică, aceasta-i tot, ți-e frică ! *49r*
Bat vinele [213] în friguri, încolo n-ai nimică.
Vezi tu ușa aceea?... Acolo, după dînsa [214],
E piatra ce-ți stă-n cale ... cu spada dă într-însa !
(Sas iese)
A ! Bogdane, tu ram din viața mare,
Curînd și nici o umbră trupina toată n-are.

SAS
(se-ntoarce)

Ca puiul unei paseri sub mîni mi se zbătea [215].

BOGDANA

Taci, taci ! Ei, este gata [216] !... E mort ... dă-mi mîna ta !
Și strînge-mă, și strînge, să știu...

[SAS]

O ! e grozav.
(popa cîntă)
Cum sta ! Dormea [217] dus tare sub manta-i de postav,
Cu fața spre părete, dormind pe coasta dreaptă [218].

[BOGDANA]

L-ai lovit în cea stîngă !... Așteaptă, o, așteaptă
Să văd [219] ! *(aleargă în odaie)*

[SAS]

Ce are [220]? Mișcă încet buzele-i crude, *50r*
Pătrunsă e de spaimă ... un sunet nu s-aude,
Mai albă, tot mai albă la față ea se face

212. *în ms.* Vei tu suferi 213. *inițial* Îți bat a tale vine 214. după dînsa *deasupra lui* se ascunde *șters* 215. *inițial* Ca puiul unei paseri mi se zbătea sub mîni 216. *inițial* Taci, taci ! E gata? 217. *după* el cum? *șters* 218. *după* stînga *șters* 219. *urmează* și *șters* 220. *inițial* Ce are oare?

Privind cu ochii țintă și fața-i piere. Tace.
Ea ar țipa ... dar țipetu-n pieptu-i se îngaimă
Pe mort cu ochi-l soarbe și moartă e de spaimă.

BOGDANA
(se-ntoarce)

Nu! Nu! Mă-nșală ochii. Și într-aievea văd[221]:
Bogdan dormea acolo, la dînsul[222] mă reped
Și cînd discoper manta ... cînd o descopăr! A!

SAS

Ce ai? Ce ai [, Bogdano]? Vino-ți în mintea ta,
Grozav este așa să-mplînți în piept pumnarul.

BOGDANA

Dar nu-i Bogdan. E Ștefan... Ți-ai omorît vlăstarul.
(Sas aleargă în fund. Cortina cade.)

145r

NUNTA LUI DRAGOȘ
În 3 acte

2254

ACT[UL] I

SCENA I E scrisă. Bogdan și Veroni.

SCENA II Strolea curăță armele. Ceartă cu boierul bătrîn. Scutierul Bogdan cere fata. Arhiereul din Rădăuți.

SCENA III Eșarfa cu bourul[1]. Despărțirea de Veroni. *Să cer un semn, iubito. Nu vrei, copilă dragă.*

ACT[UL] II

SCENA I Arhiereul din Rădăuți și Bogdan Vodă într-o cîrciumă. Planul de-a-și încerca iubita.

Pepelea și consoții. Scenă comică. Pepelea se-nvoiește să joace pe Vodă.

SCENA II[2] Alegerea miresei. Pepelea joacă pe Domn. Bogdan pe un scutier. I se ropune Veronii. Ea-ngălbenește și cade leșinată.

Scena între Pepelea și boierul din M[oara] G[uzanilor].

Arhiereul din Rădăuți le spune tuturor boierilor că, spre a se înc edința de a lor fidelitate, Vodă cere de la fiecare un ostatic la Curte.

ACT[UL] III

SC[ENA] I. Vin ostaticii și văd pe Pepelea cu mătura-n mînă, îl salută. Scenă comică. Veroni îmbrăcată băiețește ca ostatic. Vrea să se despartă de Bogdan căci e fată săracă. **Nu astfel.**

Împăcare.

Vin delegațiunile din toate părțile Moldovei. El le arată pe mireasa lui. Trîmbițe. Capăt.

221. Și într-aievea văd *deasupra lui* Dar nu, nu se poate *șters* 222. *deasupra lui* corpu-i *șters.*
1. *inițial* însemnul bou[rului] 2. *după* Scena II la Moara Guzanilor

BOGDAN-DRAGOȘ
BOIERUL DIN M[OARA GUZANILOR]
SOȚIA LUI VERONI
PAHOMIE arhiereul din Rădăuți
PEPELEA
STROLEA scutierul[3] b[oierului] d[in] M[OARA] G[UZANILOR]
ROMAN[4] BODEI credinceriu[5] a lui Dragoș din Maramurăș
KADIUS[6] LADKI solul[7] lui Vladislav Bassarab
Boieri. Meseni. Țărani. Copii de casă.

2275

[ACTUL I]

[PROLOG]

[ROMAN]
[(aparat)]

Cu tinerii nu îmblă el serile la mese[8], 50v
La vînătoare însă l-am cam văzut adese.
Biserica! Tot merge, așa, din cînd în cînd,
Se poate că acolo, ori codrii străbătînd,
Să-i fi rămas cu sete[9] gîndirea la ceva.
O știu și eu aceasta ... e tînăr cineva[10]...
Să[11] încercăm dar... *[lui Bogdan]* Vodă voiește să te-nsoare 51r
C-o fată prea frumoasă...boboc...

[BOGDAN]

Ce zice oare?
O, Roman, ai atîtea puteri pe lîngă tata,
Îl roagă dar să lese aceasta pe-altă dată.

[ROMAN]

Să-l rog... Dar însumi, dragă, l-am sfătuit. Socot
Că nu vei sta-mprotiva de-a vrea.

[BOGDAN]

Nu voi ... nu pot.

ROMAN

Nu poți... Atunci e alta... Că tot te mai gîndești[12]
L-acea fetiță mică cu ochii îngerești[13]
Ce ai văzut-o-n strana acelei[a] biserici,
În sunet de organe și cîntece de clerici[14].
O văd parcă ș-acuma... Sta în genunche, sfînt[15],
Iar părul peste spate ajunge la pămînt[16],
Prin cozile de aur se vede umăr, gît
Mai alb decît omătul... „Ce te mai rogi atît?"
Ai întrebat, Bogdane. Cu mînile unite
Ea te privi atuncea pin genele uimite,
Cu mîni așa de albe, degete subțirele[17], 52r
Unghii așa curate încît te vezi în ele,

3. *după* sluj[itorul] *șters* 4. *după* UN CREDI[NCIOS] *șters* 5. *modificat din* credincios 6. *după* Roman *șters* 7. *deasupra lui* trimisul *șters* 8. *inițial* Cu tinerii nu îmblă la banchete 9. *deasupra lui* poftă *lăsat neșters* 10. *urmează un semn* F *de trimitere la continuarea de pe pag.* **51r** 11. *după* la să-ncercăm ... *șters* 12. *al doilea hemistih inițial* Nu poți *apoi* De ce nu poți, mă rog *apoi* Desigur te gîndești. 13. *inițial* L-acea fetiță blîndă pe care-o întîlnești 14. *inițial* ⟨Prin⟩ În cîntec de organe și mu[zică] de clerici 15. *inițial* Ea sta îngenuncheată *apoi* ⟨Stătea⟩ Sta în genunchi, ruga * 16. *inițial* Iar părul ei de-aceea ajunge la pămînt 17. *versurile 22—23 inițial* Ea te privi atuncea privirile uimite / Cu mîni așa de albe, cu degete subțiri

Pe buze cu sfială, cu [18] focul în priviri,
[—⏑́|—́ ⏑́|—⏑́|—], nici mare nici prea mică
La piept mai potrivită, la mijloc subțirică [19]
Așa că de la mijloc și pînă la picioare
Curată-i ca de ceară o albă lumînare [20]
Cu buze ca rubinul ... obrazul gingaș, roș [21],
Un dulce întuneric în ochii sfiicioși [22].
Ai prins-o de mînuțe atît [de] reci și mici [23]
Ș-o vorbă la ureche tu ai voit să-i zici.
Atuncea ea îți zise „Bogdane, deși prinț,
Aici ne vede lumea ... m-auzi? ... să fim cuminți".

[BOGDAN]
(își mușcă degetul)

E ea.

[ROMAN]
[(apart)]

Aha! începe să semene un pic [24].
O, lume! O [25],-nchipuire, cum nu ești tu nimic!
În vrîsta lui descrie-i pe-oricine ... costelivă
Dar [26] mică, mare ... dragă-i? îndată-i deoprotivă
Cu ori[ce] frumusețe. Pe cînd eu habar n-am [27]
Nici ce-i, nici cum o cheamă, de unde-i, din ce neam.
53r Citii alaltaseară acasă o poveste
Ș-am spus și eu din carte c-așa și așa este,
Deodată [28] cea din carte cu-a lui se și asamăn,
Ca să vezi chiar se cere să fii bătrîn ori famăn.
[lui Bogdan] Tu mergi la ea deseară...

[BOGDAN]

Deseară? Ce vorbești?

[ROMAN]

(Aha! ea e departe) Deseară să pornești
Am vrut să zic... Desigur că astăzi nu ajungi,
Sînt codri mulți la mijloc și drumurile lungi...

[BOGDAN]

Ah! o știe ... ea este...

[ROMAN]

Grăbește [29] dar deseară
Căci ... deși este-un înger, dar [30] poate ca să ... moară.

[BOGDAN]

Să moară? Ce spui, Roman?... O [31], pentru Dumnezeu,
Ce spui! De ce să moară...? Ea...

[ROMAN]
[(apart)]

De ce? Știu eu?...
Dar în sfîrșit, nepoate ... să spunem bunăoară
Că nu este bolnavă cum știu ... că n-o să moară...

18. *inițial* Cu zîmbetul pe buze și 19. *versurile 25—27 au rămas incomplete (lipsește perechea versului 25, pentru rima la* priviri) *și imperfect remaniate, cu o rămășiță de formulare abandonată (între v. 25 și 26 se citește* Făr' de nici o noiță, *cu evidentă referință la unghiile din v. 24), cu versul 26 rămas lacunar după două încercări nesatisfăcătoare:* Nici mare, nici prea mică, așa de potrivită *și* Așa de potrivită, nici mare, nici prea mică *și cu v. 27 încercat întîi în forma* Cu mijlocul subțire La piept ceva mai plină 20. *inițial* Curată e și fruntea ca și o lumînare 21. *inițial* De ceară albă ... însă obrazul este roș 22. *deasupra lui* mîngîioși *apoi* rușinoși *lăsat neșters* 23. *inițial* Ai prins-o de mînuțe, mîni dulci și reci 24. *inițial* Aha! Știam eu, începe acuma să semene un pic 25. *deasupra lui* lume *șters* 26. *deasupra lui* San *șters* 27. *inițial* Cu orice frumusețe din lume. Habar n-am 28. *inițial* Și-odată 29. *sub* Grăbește *șters și reluat pentru a marca schimbarea interlocutorului* 30. *deasupra lui* ea *șters* 31. *după* Dar *șters*

Rău e că [î]ți stă gîndul la dînsa [32]... dar se poate
Să împăcăm pe Vodă, să le-mpăcăm pe toate...

[BOGDAN]

Bolnavă Anna? 54r

[ROMAN]

(Anna o cheamă) Tu i-ești drag [33]
(îl ia de braț)

Eu o cunosc pe Anna... Dar vezi, eu sînt moșneag,
Cam slab de cap ... deși aicea am multe șiretlicuri
Dar ținere de minte nu am... Orice nimicuri
Voi să le spui tu mie ... ca un șurub să facem [34]
Și orice-mprotivire în bine s-o prefacem,
Să-ți [fiu] eu — ai crezare — sfătuitor de taină...
Ei, dar [ce] floare [35] mîndră cusută ți-e pe haină?
Desigur de la dînsa [36]...

[BOGDAN]

Nu, nu... O [37] dată numa
Eu am vorbit cu dînsa de-atunci și pîn-acuma.

[ROMAN]

Acolo lîngă strană tu n-ai vorbit cu ea?

[BOGDAN]

Tu o văzuși acolo ... eu nu... O draga mea!
De-ai ști tu ce fumoasă-i, ce dulce e [38], ce blîndă!
Și cînd gîndesc ... bolnavă? O Roman! ce osîndă [39].

[ROMAN]

Dar nu-i bolnavă tare ... o doare capul... 55r

[BOGDAN]

Dară...
Tu știi că de atîta ea poate ca să moară.

ROMAN
(rîde apart)

Ei! nu spun eu... Ia spune, Bogdane, cu temei
Cum s-a-ntîmplat în cale s-o vezi întîi și-ntîi.
(apart)
Acuma te aține, moșnege, să asculți
De îngeri fără aripi, ori de drăcșori desculți [40].

[BOGDAN]

O, fericirea-mi, Roman, ține de mult ... de-un an.
Castelu-i singuratec, în codrii cei de brazi [41] 56r
S-oglindă-adînc în lacul cu repede talaz;
În vechea lui zidire mișcate tremur numa
Perdelele în geamuri ce scînteie ca bruma...
Străfulgeră în umbra-i a undelor bătaie
Ajunse-n a lor fugă de rumena văpaie

32. *inițial* Rău e că-ți este gîndul la dînsa 33. *inițial* Anna ... o știu că tu ești drag 34. *inițial* să facem un șurub 35. *inițial* Ce floare 36. *urmează* Nu *șters pentru a fi reluat în replica lui Bogdan* 37. *după* Eu am [vorbit] *șters* 38. *supraintercalat* 39. *pe p.* **54v,** [BOGDAN] O, eu am un plan / Am să sar fereastra ... [ANNA] Bun plan, eu nu zic ba, / Dar vezi tu ... planul are nițel cusur / Se poate să [i]ți rupi gîtul (Puteai să-ți fi rupt gîtul ...) [BOGDAN] O, nu, nu-l rup, mă jur ... / Ei da, acu se jură că nu și-a rupe gîtul, *versuri destinate unei părți rămase neredactate, situabilă între cea dintre Roman și Bogdan și cea dintre Bogdan și Ana cf. v. 136 (109—114) 137 și 304—308* 40. *versurilor 76—77 le corespundeau inițial 5 versuri:* Acuma te ațini, moșnege, de ascultă / Cîte-n lume și în soare * ... le știu, le știu de mult: / Era o sară ⟨s[enină]⟩ lină ... era o zi cu soare ... / Era pe ulicioară ... în codru la răcoare? / Ia să vedem ce iese acuma la maidan / Ii, Doamne, ce-o să iasă de-*acuma* la maidan: *la formele intermediare și la cea finală s-a ajuns în urma unor remanieri făcute întîi cu creion negru, apoi cu cerneala textului, aceeași cu care sînt barate diagonal versurile eliminate; numai că în felul acesta* de-un an *din v. 78 nu mai rimează cu sacrificatul* maidan 41. *inițial* pierdut în lunci de brazi

A lunei ... ce pe dealuri frumoasă se ivește
Și muchi și vîrfuri negre pe cer le zugrăvește [42],
Muchi negre, uriașe, ca puii [de] balaur [43]
Păzind în taina serii [44] comoara lor de aur,
Căci luna de jeratec prin ele cînd răsare
Comoară care arde vederilor se pare,
Iar lebedele albe pornind din negre trestii
Apar dormind ușoare pe faț-apei acestei [45];
Cu aripele-ntins-ele o-mping, o taie [46]
În cercuri cari tremur și-n brazde lungi, bălaie,
Iar purpura se mișcă de-al undelor cutreier,
În iarba cea înaltă suspină trist un greier
Și vînătă e umbra și rumenă e sara,
În farmecul naturii pare c-aud ghitara;
57r Văratec, caldul aer mă adormea cu zvonul;
Uimit, cu ochii țintă, priveam atunci balconul
Ce-i încărcat cu frunze de spînzur prin ostrețe,
Liane înflorite cu fel de fel de fețe.
Deodată ... ușa sună ... un pas sfios [din fire]
Uscat foșnea [47] pe scînduri matasa cea subțire:
Prin flori s-arată albă, se-nclină peste gratii
Duioasa arătare a vecinic adoratei,
Iar luna, luna plină cu dulcea ei bătaie
Pe lac în lung durează o cale de văpaie,
Pe-o repede-înmiire de unde o așterne,
Ea, fiica cea de aur a negurii eterne,
Și, cum creștea lumina-i, creșteau și văi și dealuri,
Sub discu-i blînd [48] și dulce stăpînitor de valuri.
Iar Anna, înmuiată-n lumina auroasă [49],
În părul ei cel galbăn sta naltă, mlădioasă,
Din teiul plin de miros flori imi cădeau [50] pe creștet,
Frunziș purtat de vînturi zbura [51] pe valuri veșted.
Atunci ... în codrul vecinic [eu] cornu-mi las să sune,
Sălbăteciuni mulțime încep să se adune [52],
58r Din negrele ponoară prin valurile ierbii
Cu coarne rămuroase venea în cîrduri cerbii,
Iar caii cei sălbateci și zimbrii zînei Dochii
Întind spre apă gîtul, la cer înalță ochii...
Ea asculta... deodată se repezi-n ietac [53]...
De dragă ce îmi este nu știu ce să mă fac [54].
*(sare * în brațele lui Roman)*

[ROMAN]
(apart)

N-am spus-o eu? Castelul? Vo moară cu guzani [55],
Iar cerbii, caii *, zimbrii *, vro turmă de cîrlani [56].
Lacul? O [fi] vro bahnă ce mai n-o ai cunoaște [57],
Din care toată noaptea îți cîntă ... mii de broaște.
Și totuși ce castele, ce cîntece-ndrăznețe [58]
De inimă albastră... Ce foc! Of! tinerețe!
[(lui Bogdan)]
Ascultă-mă, Bogdane, ... aflai din oameni siguri
Că dînsa te dorește și-i bolnavă de friguri [59]

42. *inițial* Și muchile de stînce pe cer le zugrăvește 43. *inițial* ce par ca un balaur 44. *după* no[pții] *șters* 45. *inițial* Apar dormind din aripi pe faț-ape-acestei 46. *inițial* Cu aripele-ntins apa o-mping, o taie 47. *deasupra lui* suna *șters* 48. *inițial* Sub bli[ndu-i disc] 49. *inițial* Anna de-acea lumină *apoi* iar Anna sta-n lumină întreagă * 50. *în ms., dintr-o inadvertență metrică,* îmi cădeau flori 51. *deasupra lui* cădea *șters* 52. *inițial* Mii de ființi la țărmuri încep să se adune 53. *soluție finală care poartă urmele indescifrabile ale multor șovăieli și remanieri* 54. *deasupra lui* Deodată, ah, deodată ea iar intră în casă *șters* 55. *inițial* Castelul? Sigur este vo moară de guzani *apoi* Castelul? E desigur vo moară cu guzani 56. *inițial* Iar cerbii cei sălbateci vro cinzeci de cîrlani 57. *inițial* Iar lacul e vro baltă ce mai n-o ai cunoaște 58. cîntece-ndrăznețe *deasupra lui* ce lacuri, ce mîndrețe *lăsat neșters; versul următor începea cu* Ce cîntec⟨e⟩ de ghitară *de asemenea șters în favoarea lui* De inimă albastră 59. *inițial* Și c-a căzut la friguri

Ea aiurează poate, chemîndu-te pe nume[60].
,,Să te mai văd o dată ș-apoi ... să mor din lume"[61].
Se-ntîmplă tocmai bine că oamenii-mi trimit
Cu turme la văratec[62].

2254

[SCENA I]

[VERENA]

S-a dus ... o clipă numai și rămîn singurică, 113r
Tare mi-i dor, o Doamne, și tare mi-este frică ...
Am să mă duc și astăzi să m-ascund după horn
Și iar s-ascult din codri duiosul glas de corn;
Prin blîndul acel sunet Prichici încet să toarcă,
Prichici, mîțul cel harnic și dragu mamei ... Parcă
Aud că în fereastră se bate ceva. Nu e.
O, luna dintre dealuri cît de frumos se suie
Și sufletul mi-l împle cu un dor mare ... mare ...
O, cum aș vrea acuma să rătăcesc călare
Ș-un an întreg acasă să nu mă mai întorn ...
Să sune peste vîrfuri[63] duiosul glas de corn;
Pierdută-n codru vecinic, în peșteri cu-adîncime,
Singură în pădure, să nu mă știe nime[64],
În părul despletit cu dulci flori de liliac[65].
Să toarcă lîngă mine Prichici — copil sărac
Și dragu mamei. Unde *** de izvoară
Să[66] văd că la picioare-mi în rotogoluri zboară
Și să gîndesc atuncea la frate-meu, la el,
Cu fața lui cea dulce, cu ochi mari — Floribel.
O Floribel, adesea din codri glas mă cheamă
Pe nume, — ades e glasu-ți, ades e cel de mamă;
Zvîrlind cu pietre-n rîul ce-n spume se înarcă
Eu să vorbesc cu mama, s-aud cuvîntu-i parcă:
,,O, fata mea, închide și ușă [și] ferești
C-ades [vin] zburătorii cei falnici din povești
Și or să te răpească, ș-or să te ducă-n lume."
O, las să vie, mamă, dar nu ... acestea-s glume[67],
Să vie zburătorul, cu m-oi uita la el
Să aibă ochii mîndri ș-un glas ca Floribel.
Să-l despletesc, ce lung e așa, cînd îl desfac[68], 114r
Și peste tot mi-l împlu cu flori de liliac,
Cu pieptene de aur și pe Prichici să-l țesel
Să văd cum dinainte-mi se zvîrcolește vesel ...
(ea se despletește)
Ciudat ... de-o vreme-ncoace nimic nu mai îmi place,
Mă supără tot lucrul și voi[69] să-mi deie pace
Cu toate ... vreau ca noapte și zi să mă-nchid leneș
În casă și, cu gîndul la împăratul Peneș.
Îmi place [î]naintea oglinzii să mă plîng[70],

60. *inițial* Îmi spun că zi și noapte gurița nu-i mai tace *apoi* Ea aiurează poate ⟨zăcînd⟩ chemîndu-te cu dor 61. *inițial* Bogdane Aiurează: ,,Să te mai văd o dată și-apoi ... ș-apoi să mor. 62. *inițial* Ei vezi! Se-ntîmplă tocmai bine că oamenii-i trimit / Cu turmele-n văratec; *restul scenei n-a mai fost redactat și nici scena de legătură cu cea următoare, din care versul scris cu creionul pe* **57v** *este poate un segment izolat, referitor la înfățișarea, de data aceasta diurnă, a castelului Annei:* Ce pintre codrii negrii viu ⟨luminat⟩ poleit de soare; *cf. și nota 39* 63. *cu cerneală violetă deasupra lui* capu-mi *lăsat neșters* 64. *versurile 13—14 sînt precedate de o încercare abandonată:* O noapte, dulce lună, ce nu mă iei cu tine ! ... / Să merg, să merg în lume prin vechile ruine / Să șed eu singurică, să nu mă știe [nime] 65. *după versul* Astfel eu, despletită, cu flori în păr *șters* 66. *modificat din* Ce * 67. *inițial* acestea îmi par glume; *modificările cu cerneală violetă* 68. *inițial* Să-mi despletesc, să-l pieptăn, să-l desfac; *modificările cu cerneală violetă* 69. *cu cerneală violetă deasupra lui* vreau *lăsat neșters* 70. *inițial* să mă duc; *v. 39—41 sînt adăugate ulterior pe margine*

Să-mi arăt singur * limba şi-n braţe să mă string
Şi să-mi dau o guriţă ... să strig ... [aşa, în şagă]
,,Verena, eşti frumoasă, Verena, îmi eşti dragă"
Ş-apoi s-alerg prin casă cu mine în hîrjoană,
Iar pe Prichici atuncea să-l iau *** la goană.
(răsună cornul ; ea stinge lumina).
O, tu ! răsună numai şi sufletu-mi răpeşte
Simt [71] inima in pieptu-mi cum tremură şi creşte
O, cine eşti, pierdute, tu, glas prea mîngîios
De ce nu suni tu vecinic, şi vecinic tot frumos [72] ?
(luna bate tare ; ea deschide fereasta)
Peste vîrfuri trece lună,
Codru-şi bate frunza lin,
Dintre ramuri de arin [73]
Mîngîiosul corn răsună ...
Mai departe, mai departe,
Mai încet, tot mai încet
Sufletu-mi nemîngîiet
Întristind adînc, de moarte [74] !
De ce taci cînd fermecată
Eu spre tine [mă] întorn [75]...
Mai suna-vei, dulce corn,
Pentru mine vreodată?
(ea rămîne-n lumina lunei şi-şi despleteşte visătoare
părul ; cornul sună mai aproape [76];
s-aude un glas rugător)

[BOGDAN]

Verena !

[VERENA]

A !

[BOGDAN]

Verena !

[VERENA]

O, dulce, dulce glas ...
Să nu răspund nimica, să văd ce va mai zice [77]

[BOGDAN]

O [78] ! n-asculta de mine căci nu am mintea-ntreagă.
Vezi [79] ! Vorbesc intr-aiure — Verena ! îmi eşti dragă !

[VERENA]

115r *(ea se retrage din fereastă)*
Ce dulce glas mai [are] - e glas de zburător.
(deodată s-arată Bogdan în fereastă — ea fuge [80] după horn)
De aş ţipa el fuge [81] ...
(se uită la el pe furiş)
Păcat ! şi nu mă-ndur
(ea s-a-ntors cu spatele spre părete şi ş-a ascuns
faţa [82] de sobă, ţiindu-şi mîna la ochi)

71. *scris cu cerneală violetă peste O,* simt 72. *iniţial* O, cine eşti, pierdute şi mîngîioase glas / De ce nu suni tu vecinic, ah, vecinic [tot frumos] 73. *în dreptul v. 50—51 varianta* Apa-şi bate valu-n vad / Şi din rariştea de brad 74. *în dreptul v. 55—56 varianta* Sufletu-mi e mîngîiet / În adîncu-i dor de moarte 75. *iniţial* Inima la tine-o-ntorn, *modificat cu cerneală violetă* 76. Cornul sună mai aproape *intercalat ulterior cu creion negru* 77. *Acest început de scenă este schiţat pe marginile filei, cu cerneala violetă de mai tîrziu, în alt ton :* [BOGDAN] Verena ! / [VERENA] *(Deodată devine serioasă)* Cine eşti tu? Ce vrei? / [BOGDAN] Numai, ia , pe Prichici / [VERENA] *(oftînd)* De-ar fi numai atîta. Dar 78. *după* Verena ! nu m-auzi tu *şters* 79. *după* Sînt aiu[rit] *şters* 80. *varianta* ea ţipă *nu a putut fi reţinută din raţiuni contextuale* 81. *pasajul are multe ezitări* strig[ă] *apoi* ţip[ă]) *şi chiar un vers anterior neterminat şi supranumerar* Să strig ! o, suflet,tremuri *marcat şi el de încercări şovăielnice de remaniere* Să strig acuşi strig *apoi* Să strig ! o, suflet[e], cum tremuri 82. *după* capul *şters*

BOGD[AN]

Verena! N-am vrut, dulce copilă, să te sparii,
Dar vezi! d-aceea acuma eu ocolesc stejarii
Și vecinic înainte-mi tu treci ca un năluc ...
O, mult îmi ești tu dragă. De viu eu mă usuc
După a ta ființă ... Îmi[83] ard ai mei rărunchi;
Un om pe care nu-l știi te roagă în genunchi
Nu să-i zîmbești, nu, scumpă, să ai de dînsul milă,
Dar să-l privești o dată, să cauți fără silă ...

VER[ENA]

O, ce frumos se roagă!

BOGDAN

Verena, nu știi. muză[84], cît tu de scumpă-mi ești
Și tu n-ai măcar milă la mine să privești
Nu vrei măcar tu mîna de pe-ai tăi ochi să iei
O! nu, nu-ți fie teamă[85], căci sîntem singurei
Și eu nu-ți fac nimica, tu numai îmi ești dragă.

VER[ENA]

El a venit la mine — și asta-i pare șagă.

BOGD[AN]

Ia mîna de la frunte, te rog, te rog preamult

VER[ENA]

(Își întoarce[86] capul iute [de la] sobă și-și lasă mîna-n jos)

BOGD[AN]

*(Îi sărută cu înfocare mîna pe care a lăsat-o-n jos
și pe[87] care ea[88] voiește s-o retragă)*

VER[ENA]

A pus mîna pe mine ... acuși țip ...

BOGD[AN]

Vezi ... Ascult,
Să-mi spui o vorbă numai — și tu nu-mi spui nimic
*(el o aduce-n avanscenă încet, trăgînd-o de mîna dreaptă;
ea-l urmează cu spatele-nspre el și ținîndu-și șorțul cu mîna stîngă la ochi.)*

B[OGDAN]

Verena, mă privește ... De ce? Măcar un pic. *116r*

V[ERENA]

(se uită c-un fel de frică)

O, ce frumosu-i ...

B[OGDAN]

Verena! dulce înger,
De-ai ști [tu] cum în suflet și-n inima mea sînger
După a ta privire, dup-a ta dulce față
Tu te-ai uita la mine și nu cu ochi de gheață,
Căci nu poți ști, copilă, ce-adînc, adînc mi-e[89] dorul
Și cum în minte-mi vecinic îmi șmotruiesc * amorul,
Căci somnul fuge-n lume cînd ochii mi-i închid
Și zi și noapte tremur și vreau să mă ucid.
Nu știi ce-amar e focul acestei crude patemi
Și cum gîndirea morții în veci în minte bate-mi,

83. *după* Durere *șters* 84. *inițial* Verena, nici ai c[rede] 85. *inițial* O, nu-ți fie rușine 86. *după* lasă [mîna-n jos] *șters* 87. *supraintercalat* 88. *supraintercalat* 89. *inițial* e

Verena, şi tu toate c-un zimbet poţi să stingi
Văd, te [90] pătrunde mila de tu, Verena, plingi;
O, lacrima ta dulce e pentru mine miere,
O, de ai şti gindirea-mi cum tremură şi cere!

VER[ENA]

Ce vrei? Ce poate-o slabă copilă de nimic?

B[OGDAN]

Vorbeşte, o, vorbeşte, *(zimbind cu lacrimi)* tu nici nu ştii ce-ţi zic,
Şi că n-o ştii aceasta, de-aceea îmi eşti dragă.

VER[ENA]

O, doamne, ce nebunu-i. *(ride)* Ce vrea el de la mine?

B[OGDAN]

Ştii tu [ce] de la tine eu cer ... te cer pe tine;
De nu-mi vei spune-o vorbă cu gura ta de prune
Să ştii că din fereastă-n prăpastie m-arunc ...

VER[ENA]

O, să n-o faci aceasta! E un păcat prea greu ...

B[OGDAN]

Şi vezi! toate atirnă de la cuvintul tău.

VER[ENA]

Ce vrei să-ţi spun [eu oare]?

B[OGDAN]

Sint pe al morţii prag:
Gindeşte, trei cuvinte iţi cer să-mi spui: „mi-eşti drag".

VER[ENA]

O! n-o spun niciodată ...

B[OGDAN]

Atunci m-arunc ...

VER[ENA]

Sărmanul!

117r

B[OGDAN]

(urcă fereasta)

Adio dar, Verena! nu ne-om vedea în veci.

VER [ENA]

Stăi *(el se-ntoarce)*. Vino-ncoace-aproape ... să ţi-o spun la ureche:
Mi-eşti drag! Destulu-i?

BOG[DAN]

Destul. Acum însă, că am ajuns aici,
Voi tu să-mi spui [91] [anume] ca cine iţi sint drag?

VER[ENA]

Ca Prichici.

BOG[DAN]

Cine-i Prichici?

VER[ENA]

Prichici-i...

90. *după* că *şters* 91. *după* acuma *şters*

BOGD[AN]

Dar cine este?

VER[ENA]

Miț.

BOG[DAN]

Verena! Numa-atita iubire să-mi arăți!

VER[ENA]

Atita.

BOG[DAN]

De ce, scumpă?

VER[ENA]

Pe Prichici il bat bine,
De-aș[92] putea, ca pe dinsul te-aș bate și pe tine
Așa[93], că tu mă sparii ... să vii noaptea aici!

BOGD[AN]

Ai[94] drept! Ai drept ca astfel, iubito, să mă certi,
Vezi, te rog in genunche ca să mă ierți ... mă ierți?

VER[ENA]

Da.

BOGD[AN]

Știi tu-nsă, Verena, cum oamenii se-mpacă?

V[ERENA][95]

Nu știu.

BOGD[AN]

Ei se sărută[96].

V[ERENA]

Nu știu.

BOGD[AN]

Ei, să[-ți] arăt? Oleacă.
Tu mi-ai[97] da voie oare ca să-mi iau o guriță?

VER[ENA] *118r*

(speriată)

Nu ... nu ... Vezi acuma te rog eu ... o, nu cere ...

BOGD[AN]

De[98] ce?

VER[ENA]

E așa prost lucru ...[99]
Să te lovești atuncea nas in nas

BOGD[AN]

O, nu așa, Verena, nu-i așa cum crezi tu.
Vrei să-ți arăt? ... *(o-mbrățoșază)* Pe brațu-mi tu lasă-ți capu-acu
Și-nchide ochii, iaca! așa! *(o sărută)*

92. *după* Ș-așa gindesc *șters* 93. *inițial* C-așa 94. *după* Iubește-mă, copilă, numai ca pe Prichici *șters. astfel că versul rămîne fără pereche la rimă* 95. *după* BOG[DAN] *șters* 96. *deasupra lui* Nu știu *șters; este repetată din inadvertență replica Verenei* 97. *în ms.* BOGD[AN] Tu! N-ai vrea 98. *după* E a[șa prost lucru] *șters; este anticipată din grabă replica Verenei* 99. *vers lăsat neterminat*

VER[ENA]

O! lasă-mă[100] în pace!
Ce rău îmi faci!

[BOGDAN][101]

Iubito! Ce rău aceasta-ţi face[102]?
Cum sînt eu oare-n stare să-ţi mulţămesc.
(Ea plînge şi s-ascunde după sobă)
Verena, tu te superi — şi eu, eu pătimesc
Căci plînsul tău mă doare mai mult decît [pe] nime.
Vrei să mă duc? Ei bine, mă duc.

VER[ENA]

Te du.

BOGD[AN]

Copilă!
Nu mă priveşti cu spaimă şi nu îţi fac eu silă?
Şi de[103] mă duc nu ai tu vrun dor ca să mi-l spui,
Căci dorul tău poruncă *.

VER[ENA]
(încet)

Nu spune nimărui!

BOGD[AN]

Ce să nu spun drăguţă? Că ţi-s drag ca Prichici?

VER[ENA]

A fi[104]? ... Că astă noapte tu te-ai suit aici.

BOGD[AN]

Mă duc ... Ce dragă mi-eşti tu! Dar eu, eu ţie oare?

VER[ENA]

Şi tu mie.

BOG[DAN]
(Şi-ntinde braţele)

Verena, cît, cît?

VER[ENA]
(ea s-aruncă-n braţele lui)

[O], tare, tare!
(Perdeua cade)[105]

2275

[SCENA I]

[ANNA]

60r S-a dus.
(Ascultă la uşă)
O clipă numai ... apoi ... iar singurică.
Mi-e dor ... aşa îmi este de dor încît mi-e frică.
Ah! iarăşi toată [noaptea], ochind de după horn,
Am să ascult din codri duiosul glas de corn;
Atunci Prichici, motanul, încet are să toarcă,

100. *inițial* O! lasă, lasă! 101. *în ms. din inadvertență* VER[ENA] 102. *inițial* Iubito! să nu fii mînioasă 103. *după* mă *șters* 104. *deasupra lui* Da ... și *șters* 105. *întreaga pagină este barată în diagonală cu o linie de cerneală violetă*

Prichici, motanul harnic și dragu' mamei ... *(sperioasă)* Parcă
S-aude în fereastră că bate ceva ... *(se uită)* [106] Nu e ...
O, luna dintre dealuri cît de frumos se suie
Și sufletul mi-l împle de-o jale [107] mare ... mare.
Aș vrea acum prin codri să rătăcesc călare,
Un an întreg acasă să nu mă mai întorn ...
Să-mi sune peste vîrfuri duiosul glas de corn.

(pauză)

Mama îmi zice: „Fată, închide uși, ferești,
Ades vin zburătorii cei falnici din povești
Și pot să te răpească, te duc departe-n lume."

(îndărătnic)

„O las' să vie mamă ... Dar nu ... acestea-s glume."
„Și — zice mama — foarte frumoși sînt, la vorbire
Ei au [un] farmec * care te împle de răpire;
Dar — zice mama —, daca te va cuprinde bine
Din [108] cap îți scoate ochii și sîngele din vine." 61r
Aș! toate aste vorbe îmi par niște povești —
Mai știi, adevărate pot fi, să te gîndești!

(începe a-și despleti părul)

Și despletitul ăsta! *(se uită la păr)* Ce lung e de-l desfac;
Cumu-i să mi-l acopăr cu flori de liliac? ...

(s-așază pe scaun, unește mînile)

Ciudat! De-o vreme-ncoace nimica nu-mi mai place,
Mă supără tot lucrul și voi să-mi deie pace,
Ci singură-n odaie să mă închid și leneș
Să visez zi și noapte ... la ... la-mpăratul Peneș.

(pauză)

(parc-ar vorbi cu mumă-sa [109])

Să-mi scoată ochii mie? Îndată mă bocesc!

(se uită-n oglindă)

O! ochii mei sărmani ... dar eu, eu vă iubesc.

(vorbind cu chipul ei din oglindă)

Anna ... răspunde-odată ... Frumoasă ești, mi-ești dragă.
Tu! tu ești fata mamei ... dar minte n-ai întreagă ...

(răsună cornul în pădure; ea ascultă, apoi stinge lumina)

O, tu! răsună numai și sufletu-mi răpește, 62r
Simt inima în pieptu-mi cum tremură și crește
Dar cine ești, pierdute corn blînd și mîngîios,
De ce nu suni tu vecinic? Și vecinic tot frumos?

(Luna bate tare. Ea deschide fereastra.)

Peste vîrfuri trece lună,
Codru-și bate frunza lin,
Dintre ramuri de arin
Mîngîiosul corn răsună.

Rătăcit, nemîngîiet
Ca un suflet fără parte,
Mai departe, mai departe,
Mai încet, [tot] mai încet.

(cornul tace)

De ce taci cînd, fermecată,
Eu spre tine mă întorn?
Mai suna-vei dulce corn
Pentru mine vreodată?

(Ea rămîne-n lumina lunii și-și despletește visătoare părul; 63r
S-aude un glas sub fereastă, încet)

106. *deasupra lui* rîde *lăsat neșters* 107. *inițial* cu un dor 108. *după* Din *apoi* În *sau* Î[ți] *șters* 109. *deasupra lui* cineva *lăsat neșters*

GLASUL

Anna!

[ANNA]

(speriată)

A, m-a chemat pe mine ... să strig pe mama.

GLASUL

Anna!

(Sună cornul de-aproape, însă încet)

[ANNA]

Mi s-a părut ... E cornul ... *(Își pune mîna la cap)*
Îmi arde fața ... geana ...

GLASUL

Anna, stai, nu te duce, inger al mîngîierii!
Tu m-ascultai ... ei bine, eu vin ... să nu [110] te sperii!
Așa-i că nu strigi [111]?

[ANNA]

O, glas dulce, ferice [112]!
Să nu răspund nimica ... să văd ce va mai zice ...

GLASUL

Tu, floare dintre codri și stea pe-aceste văi!

[ANNA]

64r E zburător! desig ... [113]
(Ea se retrage de la fereastă. Deodată s-arată Bogdan în fereastă, ea țipă-ncet și fuge după horn)
Ah!

2257

243v [BOGDAN]

O, nu fugi, stai, stai!
Anna, ierta-vei oare că eu am cutezat
Să viu acuma, noaptea ... poate te-am speriat,
Dar vezi ... că în genunche eu [114] cad naintea ta
Și, de ți-oi spune [oare] de ce, mă vei ierta?
O! nu privi în laturi și vezi-mă pe mine:
Pot crede că în viață mă vei iubi pe mine?
Ascultă. Tu, gingașă ca floarea de cireș,
Ce soarte te-a pus oare în calea mea să ieși,
Să treci ca și o mîndră crăiasă din povești,
C-o singură privire să-mi spui ce dulce ești?
Căci dulce ești ... Și să te pierd chiar eu [115],
Pe tine, o, mireasă a sufletului meu?
Cu jalea vieții mele eu singur să mă cert
Tinzindu-mi după umbra-ți cu brațele-n deșert?
O, nu! Tu nu vrei ... o, spune-o că nu vrei ...
În ochii tăi cei mîndri eu ... eu văd milă-n ei!

ANNA

242v Ce dulce se mai roagă ... dar ce vrea de la mine?
Tu ... ce pot face oare ca să te scap pre tine,
Căci e păcat ... ești tînăr ... deci spune-mi în credință [116]

110. *după* te *șters* 111. *inițial* Așa-i că nu-ți e frică! Să nu strigi! 112. *inițial* Dulce glas ferice! 113. *supraintercalat* 114. *supraintercalat* 115. *al doilea hemistih inițial* Acuma * o să-mi ...*** *** 116. *inițial* Căci e păcat ... ești tînăr ... nu ești urît ...

Ce mare rău, ce umbră pe tine te-amenință?
Vezi tu ... Ți-oi fi o soră. Vrei? Mă primești ca soră?
O, da, poate * te apăr de răul tuturora
Dar ce pot, biată fată ... ce vrei tu[117] de la mine?

[BOGDAN]

Ce vreau?... O, mai întreabă!... Eu? Eu te voi pe tine.

[ANNA]

Pe mine?... Sînt a mamei ...

[BOGDAN]

O, fii, nu zic nimic,
Să *fii* a mamei, Anna, dar și a mea un pic.

[ANNA]

A ta? Cum? 241r

[BOGDAN]

Anna, să mă iubești.

[ANNA]

Ei bine[118],
Eu te iubesc ...

[BOGDAN]

Tu ...! Anna, dar știi tu oare bine
Ce spui?

[ANNA]

Ce spun? Ce vrei tu să-ți spun ... că te iubesc?

[BOGDAN]

O, nu! Ea nu-nțelege ... vrea să înnebunesc[119]
De fericire, *** de nevinovăție
Ce spune că iubește și nici ce e nu știe.
Dar de-oi muri, Anuță ...

[ANNA]

Să mori, să mori, ce [s]pui[120]?
Această vorbă tristă eu voi să n-o mai spui,
Urîtă este vorba.

[BOGDAN]

Doar dacă mă[121] iubești:
Doar de nu mă iubești să știi că mor[122].

2275

BOGDAN

O! nu fugi ... Stai! Stai! 64r

ANNA

Să țip, să se trezească toți cei de primprejur[123]
(Ea s-a ascuns cu spatele spre părete și și-a ascuns fața de sobă, ținîndu-și mîna la ochi)
Dar de-oi țipa ... el piere[124]. *(se uită la el pe furiș)*
Păcat! și nu mă-ndur.

117. *inițial* ce pot eu 118. *inițial* Dar bine 119. *vers scris ulterior cu creion negru în loc de* O, Doamne-n ceruri, Doamne, dar vrei * să-nnebunesc? 120. *urmează începutul de vers anulat* De ce să mori tu oare? 121. *supraintercalat* 122. *vers evident provizoriu (ametric, fără rimă la cel anterior), scris în momentul abandonării variantei, din al cărei total de 3 pagini prima* **(243v)** *este anulată printr-o linie verticală trasată cu aceeași cerneală violetă* 123. *după* Cum tremur? Țip o dată *șters* 124. *deasupra lui* fuge *șters*

BOGDAN

Anna! ierta-vei oare că eu am cutezat
Să vin acuma noaptea ... și tu te-ai speriat;
Dar vezi că în genunche eu cad naintea ta ...
Și de ți-oi spune oare de ce, mă vei ierta?
O, nu privi în laturi, asupra mea privește!
Pot eu spera? ... O, farmec [125] ... mă răpește!
65r Tu ești așa de albă ca floarea de cireș
Și soarta mea te pusă în calea mea să ieși,
Să treci ca o ușoară crăiasă din povești
C-o singură privire să văd ce dulce ești [126],
Căci dulce ești ... De-atuncea eu te visez mereu,
Tu, gingașă mireasă a sufletului meu,
Cu pustiirea vieți-mi de-atuncea eu mă cert
Și-ntind ca dup-o umbră eu dreapta în deșert.
O, spune-mi, spune numai că moartea mea n-o vrei,
Degeaba nu au ochii atîta milă-n ei [127]!

ANNA

O, ce frumos se roagă, deși nu-l înțeleg:
Ca dintr-o aiurare nimica nu aleg. 8

BOGDAN

O, tu ești Dumnezeul și viața vieții mele,
Tu-mi ești în lumea asta ca soarele prin stele,
C-un zîmbet, cu o vorbă arată-mi a ta milă ...
Să te iubesc atîta ... nu e păcat ... copilă!
66r Pe maică-mea sărmana atîta n-am iubit-o
Și tot, cînd cu țărîna pe ea [au] coperit-o,
Părea că lumea-i neagră și inima-mi se rupe
Și în pămînt alături doream să mă astupe [128];
Cînd clopotul veciei plîngea-n a lui aramă
Eu, rătăcit la minte, strigam: „Unde ești mamă?"
Priveam în fundul gropii și lacrămi curgeau rîu
Din ochii mei nevrednici pe negrul ei sicriu,
Nu știam ce-i de mine și cum pot să rămîn
În lume-atît de singur și-atîta de străin,
Aș fi răcnit, dar glasul mi se-neca în gît ...
Dar ca de-a ta iubire eu tot n-am plîns atît.

ANNA

Sărmanul! cine știe de cînd e mort ...

[BOGDAN]

Cum ești!
Nu ai atîta milă la mine să privești;
Ia-ți mîna ta cea scumpă de pe [scumpi] ochii tăi,
Nu-ți fie-atît de teamă, căci sîntem singurei
Și eu nu-ți fac nimica, tu mi-ești așa de dragă ...

[ANNA]

67r Să-mi scoată ochii, ochii [129], să nu văd viața-ntreagă? ...

BOGDAN

Ia mîna de la frunte, te rog așa de mult!

125. *după* doamne *șters* 126. *inițial* C-o singură zîmbire să-mi spui ce dulce ești: *deasupra sînt încercate două versuri cu altă pereche de rime:* Cu ochii tăi, un ... de lacrimi și de foc / ⟨De tremurul⟩ Pe-al genei [tale] tremur e viață și noroc 127. *se vede schițată ușor cu creionul negru și abandonată o încercare de a remania versul:* Că nu au ochii degeaba atîta milă-n ei 128. *inițial* Părea că lumea-i neagră și inima îmi crapă / Și aș fi vrut cu dînsa ca să mă puie-n groapă; *remanierea a fost operată cu creion negru; înainte de* alături *figurează* cu dînsa *pus în paranteză* 129. *deasupra lui* Doamne *șters*

ANNA

(ea-şi întoarce capul iute spre sobă şi lasă mîna-n jos; Bogdan [îi] sărută mîna; ea vrea să şi-o retragă, dar el n-o lasă)

A pus mîna pe mine ... acuşi ţip.

BOGDAN

Te ascult ...
Să-mi spui o vorbă numai ... tu? tu[130] ... nu-mi spui nimic.

(el o aduce încet în avanscenă trăgînd-o de mîna dreaptă... ea-l urmează ţiindu-şi şorţul la ochi cu stînga)

[BOGDAN]

Priveşte-mă încalte ... De ce? Măcar un pic.

ANNA

(Se uită cu sfială şi frică)

O ce frumos şi tînăr ... Păcat ... Dar cum te cheamă?

BOGDAN

Bogdan!

ANNA

Bogdane, cum se poate de tu nu ai maramă
Pe ochi ... Rogu-te[131] spune-mi ... tu ai murit de mult ...? 68r

BOGDAN

[(apart)]

Ciudat! Doarme[132], visează ...? Ce vis ... s-ascult, s-ascult.

(lămurit la ureche)

Dar n-am murit ...

ANNA

(zîmbind)

Aşa e! de-a pururi tăgăduiţi ...
Ei bine, te-ntreb altfel ... Demult ai adormit?

BOGDAN

Doarme, desigur doarme ... Dar spune-mi, Ană dragă ...
Visezi frumos acuma[133]?

ANNA

Visez, da! *(oftează adînc)* ... noaptea-ntreagă
Dă-mi mîna! Îţi e sete ... Ca să trăieşti o noapte[134]
Îţi trebuie mult sînge să bei ...

[BOGDAN]

Ce taină-n aste şoapte ...
A adormit de spaimă ... mă crede zburător,
Sau vrun strigoi ... O, Doamne! 69r

[ANNA]

Tu n-o să mă omori
Cu totul? ... Mă laşi încă să mai trăiesc o zi? ...

[BOGDAN]

[(apart)]

Nu ştiu: s-o las să doarmă ... să-i zic a se trezi ...
O, capul meu ...
[(Annei)] Ascultă, nu voi să te omor ...
Dar cine se îndură s-omoare-aşa odor ...?

130. *supraintercalat* 131. *după* Mi-i [spune] *şi* Şi spune-mi de[mult] *succesiv şterse* 132. *după* Visează poate *şters* 133. *urmează* frumos? *şters* 134. *după* un ceas *şters*

ANNA
(cu bucurie)

Nu? nu? Ce vrei atuncea? Vin mai aproape-așa!
Și spune-mi la ureche ...

BOGDAN
(s-apropie de dînsa și vorbește lămurit ca și cu un dormind)

2306

108r [BOGDAN]

Ce voi? Dar ce *n-aș* vrea?
Aș vrea să am pămîntul întreg în stăpînire [135],
De vorba mea s-asculte întreaga omenire,
Să grămădesc în juru-mi palate și cetăți,
Grădini cu mii de flori pe rînd să înflorească,
Cînd roadele într-una s-or coace în alta să dea muguri,
Tot ce-a lucra putură ciocane, dalte, strunguri,
Tot ce încîntă ochii și suflet, frumuseți,
Tot ce pămîntul are și marea [mai] de preț
Grămadă să stea toată la mine în comori
Și cînd voi trece mîndru, puternic, zîmbitor,
Un [136] împărat ... pe frunte purtînd [mîndră] coroană
Să-ngenunchez la tine așa ca la icoană
Și, arătîndu-ți toată averea fără samă,
Să-ți zic: ,,Ia-le pe toate, dar și pe mine ia-mă."
Ca robul [137] cel din urmă să fiu pe lîngă tine,
Dar să mă bucur vecinic de dragile lumine
Din ochii tăi, cum sfinții privesc pe Dumnezeu [138]...
Au mai lăsa tu, Anna, să te privesc mereu?...
Și dac-ai zice ba nu, n-ai [139] vrea să mă privești,
Eu m-aș ucide, ⟨ție lăsîndu-ți [să trăiești]⟩ [140]

[ANNA]

Simt, simt ce [141] zici

2275

69r Ce voi? Dar ce n-aș vrea!
Aș vrea să am pămîntul întreg în stăpînire,
De vorba mea s-asculte supusa omenire,
Să am multe palate, grădini, comori, cetăți,
În aur să lucească împărătescu-mi jăț,
Tot ce încîntă ochii cu mii de frumuseți,
Tot ce pămîntul are și marea mai de preț
70r Grămadă să stea toate la mine în comori,
Să trec prin ele mîndru, puternic, zîmbitori,
Să fiu frumos ca ziua, stăpîn al lumii-ntregi,
Nemuritor ca ***[142] ș-un soare printre regi;
Și raze să reverse din frunte-a mea coroană
Apoi să cad nainte-ți așa *(îngenunche)*, ca la icoană,
Și, arătîndu-ți toată averea fără seamă,
Să-ți zic — ia-le pe toate, dar și pe mine ia-mă.
(Anna oftează adînc)
Ca robul cel din urmă să fiu pe lîngă tine,
Dar să mă-mbete vecinic cereștile lumine
Din ochii tăi ... Cum sfinții privesc pe Dumnezeu

135. *în dreptul acestui vers pe marginea albă din dreapta este scris* [Aș vrea să am] toți timpii frumoși de peste an 136. *după* Un rege *șters* 137. *deasupra lui* șerbul *șters* 138. *urmează versul* Astfel ca cel din urmă privindu-te mereu *șters* 139. *după* și *șters* 140. *inițial* Eu m-aș ucide, ție lăsîndu-ți totul, totul 141. *după* de *șters* 142. *cuvînt indescifrabil deasupra lui* viața *șters*

Au mai lăsa tu, Anna, să te privesc mereu?
Pierdută pentru mine, zîmbind numai să treci
Și eu să-mi știu osînda, să te iubesc pe veci,
În veci dup-a ta umbră eu brațele să-ntind,
De-al genei tale tremur nădejdea să mi-o prind,
Zîmbirea gurei tale să fie al meu crez
Purtînd în suflet moarte, tu vesel să mă vezi;
O, binecuvîntată ți-aș [zice] să fii tu[143], 71r
Copil cu păr de aur ce mintea mi-o pierdu.
Veninu-amărăciunei și-a vieți-mi pustiire[144]
Nimic n-ar [fi][145] alături cu dulcea ta zîmbire
Și-n a mea socotință mă sînt atît de mic ...
Tu tot odorul lumii și eu ... eu tot nimic ...
Ia-ți mîna de la frunte ... *(O privește)* înger al frumuseții!
(Anna plînge)
Dar ea plînge? De ce plîngi, Anna? Ce ți-i?

ANNA
(rîzînd)

Nu mi-e nimic. Mi-e numai ciudat[146] și nu știu cum
(nerăbdător)
La ce-ai venit aicea? Ce cauți tu acum ...
Ce să mă fac, ce poate o fată de nimic?

BOGDAN

Zi, zi ... vorbește numai. *(apart)* Ea nici știe ce-i zic,
Ea nu mă înțelege pe mine, nici pe sine ...
Ce bine-i stă ...

ANNA
(rîzînd)

Nebunul, ce vrea el de la mine?

BOGDAN 72r

Ce vreau? O, mai întreabă[147]! ... Eu ... eu te voi pe tine.

ANNA

Pe mine? Sînt a mamei.

BOGDAN

Fii ... eu nu zic nimic,
Să fii a mamei, Anna ... dar și a mea ... un pic.

ANNA

A ta? *(Îl privește și oftează)* Cum asta?

BOGDAN

Să mă iubești.

ANNA
(oftează)

Ei bine,
Eu te iubesc.

BOGDAN

Tu, Anna ... dar știi tu *bine, bine*...
Ce spui?

ANNA

Ce spun? Ce vrei tu să-ți spun? ... Că te iubesc ...

143. *inițial* Fii binecuvîntată și fericită, tu 144. *inițial* Veninu-amărăciunei și anii mei pustii 145. *inițial* nu sînt 146. *în ms. repetat din inadvertență: hemistihul are forma inițială* Vezi, numai așa-mi e de ciudat 147. *inițial* O, mai întrebi?

73r

BOGD[AN]

O înger ! Nu-nțelege[148] ... E-n vis. Înnebunesc
De fericire. Daca nu-mi [spui] o vorbă numa
Să știi că din fereastă eu mă arunc acuma,
Prăpastia-i adîncă și-n clipă mor.

ANNA
(speriată)

Tu mori ?
Tu poți muri ? ...

[BOGDAN]
(urcă fereastra)

O, sigur, mă vezi pe-al morții prag !

ANNA
(tremurînd)

Ce vrei să-ți spun ?

BOGDAN

Trei vorbe să-mi spui : Mi-ești drag.

ANNA

O, nu spun niciodată !

BOGDAN

Atunci m-arunc[149] !

ANNA

Stăi ! Stăi !
Ci vino-ncoaci ... aproape[150] ... ți-oi spune-o la ureche :
Mi-ești drag. Destul e ?

BOGDAN

Nu e destul. Ci să-mi mai zici
74r Ca cine îți sînt drag eu[151] ? Ca mama ?

ANNA

Ca ... Prichici.

BOGDAN

Cine-i Prichici ?

ANNA

Motanul de colo.

BOGDAN

Num-atît[152] ?

ANNA

Atîta.

BOGDAN

Dar atîta-i puțin ... Îți sînt urît[153] ?

ANNA

Ca mama ? Nu. Căci mama și tata îs bătrînii[154],
Ce vor ei pot să facă cu mine ... nu mă mînii ...
Dar pe Prichici ... mă supăr, deși mi-e drag ... Eu pot ...
Nu voi ... dar de mi-e voia pot să-l omor de tot ...
El trebui să asculte ... să fie[155] blînd ... Vezi tu,
75r Îl mîngîi cum îmi trece prin cap. Pe mama nu[156].

148. *inițial* Porumb ! Ea nu-nțelege 149. *urmează* Stai *șters și reluat mai jos în replica Annei* 150. *inițial* Dar vino mai aproape 151. *inițial* Ca cine-ți sînt [eu drag] ; *deasupra, o încercare anulată :* Cam ca pe cine oare mă ai drag 152. *modificat din* atîta 153. *inițial* Nu ți-s urît ? 154. *deasupra lui* stăpînii *șters* 155. să fie *deasupra lui* că-i mic și *șters* 156. *inițial* Fac [cu] el ... tot ce-mi trece prin cap ... Cu mama nu *apoi* Pot să-l dezmierd

Să voi dar să mă mînii pe ea [157] nu se cuvine . . .
Pe tine-s mînioasă . . . De ce-ai venit la mine ?

BOGDAN

O ! tu ai totdeuna dreptate . . . Să mă cerţi !
De te-oi ruga-n genunche ca să mă ierţi . . . mă ierţi ?

ANNA

Da.

BOGDAN

Ştii însă cum se-mpacă doi oameni pe deplin [158] ?

ANNA

Nu ştiu.

BOGDAN

Ei se sărută.

ANNA
(speriată)

Nu ştiu !

BOGDAN

Ei se sărut . . . puţin.

ANNA 76r
(speriată)

S-apropie de mine . . . s-apro . . . ?Nu cere ? *(faltet die Hände)*[159]
Te rog ! *(falt)* Nu, vezi !

BOGDAN

De ce ?

ANNA

Că nu se cade . . . Şi *zău* nu ştiu [160] . . .

BOGDAN

Nu crez.
Eu vreau să văd că nu ştii. *(O-mbrăţişează)* Pe braţ
îţi lasă capul . . .
Închide ochii . . .

ANNA

Bine ?

BOGDAN

Aşa ! O, înger ! înger ! *(O sărută)*

ANNA

Ah ! lasă-mă în pace. *(se desface)*
Ce-i Anna ?

ANNA
(serios)

Ce ştiu eu [161] . . .
Eu ştiu numai atîta, că-i rău, e foarte rău.

BOGDAN 77r

Anna !

ANNA

Jupîne, pleacă !

BOGDAN

Dar cum să-ţi mulţumesc.
Anna, tu suferi, suferi ?

157. *iniţial* Să voi să fiu nebună cu ea 158. *iniţial* Ştii ⟨tu⟩ însă oare cum oamenii se-mpacă 159. *iniţial* Nu, vezi te rog . . . nu cere te rog 160. *iniţial* Ş-apoi nu ştiu 161. *iniţial* Ei , ce ştiu eu

10 — c. 267

ANNA

Aș vrea să te urăsc [162] ! ...

BOGDAN

Vrei să mă duc ... ei bine, mă duc ...

ANNA

Te du !

BOGDAN

Copilă !

Aș vrea să știu atîta, de mine nu ți-e silă ?
Și, de [163] mă duc, nu ai tu vun dor ca să mi-l spui ?
Tu poruncește numai.

ANNA
(repede)

Nu spune nimărui !

BOGDAN

78r Ce să spun ? ... Că atîta ți-s drag ca și Prichici [164].

ANNA
(tristă)

De-ar fi numai atîta ... de-ar fi ...

BOGDAN

Mai zi ! Ce zici ?
Mă duc. Ce dragă mi-ești tu ? Dar eu, eu ție oare ? ...

ANNA

Și tu mie.

BOGDAN

Dar cît ?

ANNA

Ce-ntrebi ?

BOGDAN

Ah ! *(își deschide brațele)*

ANNA
(s-aruncă-n brațele lui)
Tare ! tare !
(Perdeua cade)

[SCENA III]

81r

BOGDAN
(intră)

ANNA

Sst ! încet !

BOGDAN

Sîntem singuri ?...

ANNA

Da, singuri.

BOGDAN

Annă dragă !

Nu știi ce veste tristă mi-aduse-acum ciobanul :
Averea mea-i pierdută și tata mort, sărmanul [165] !
Să mă despart de tine ? [Î]mi vine-așa de greu

162. *inițial* Să pot să te urăsc 163. *supraintercalat* 164. *după* Prichici *șters* 165. *deși anulate în ms. cu creion roșu, versurile 344–345 au fost păstrate aici din rațiuni contextuale*

Şi totuşi, totuşi trebui[166]... O, Dumnezeul meu!...
De ce [mai] înainte eu nu te-am întîlnit,
De-atîta fericire de mult aş fi murit;
Sub gura [ta][167] cea dulce şi caldă de copil
Îmi înflorea viaţa în luna lui April;
Tonatecă şi dulce erai ... ca o crăiasă,
Căci tu ai multe toane, dar toate sînt frumoase;
Noi[168] ne-am fi fost în lume atît, atît de dragi,
Te ascultam la toate supus ca şi un ... pagi.
Dar azi, ca frunza toamnei pe-un istovit izvor[169], *82r*
Pe calea vieţi-mi visuri cad la pămînt şi mor.
Daca te las, nimica în lume nu aştept,
Mă mir la ce mai bate şi inima-mi din piept,
Cum[170] pot în astă lume o clipă să trăiesc
Văduv[171] de-a ta fiinţă ce-o îndumnezeiesc!...

2254

[BOGDAN]

O, lasă-ţi[172] fruntea dulce şi albă pe-al meu umăr. *193r*
Eu vreau să-ţi sorb din gură cuvinte fără număr
Şi, fie vorbe bune sau fie vorbe rele,
Totuna mi-i, totuna, m-am îndrăgit în ele,
Tu leneş-visătoareo cu[173] amăgeli cochete,
Reped[174] zîmbiri şi lacrimi privirile-ţi şirete
Acuma-s îndărătnici, acuma-mi impută,
Acuma mă îmbată c-o clară, dreaptă rază,
Căci miere veninoasă e-n caldul tău răsuflet[175]
Fii rea, fii bună ... oricum ... eu te iubesc din suflet.
. . . .
Te las pentru o clipă ...

[VERENA]

Nu! Nu vreau să te duci ...
Ei, du-te, fugi de-aicea ... Nici vreau să te mai văd,
Urît ca un cărbune, posomorît, certareţ,
Cum e mai rău ... O, Doamne! Ce am găsit în el?
Te-ai dus?...

[BOGDAN]

Verena!

[VERENA]

(apart) Doamne! Ce dulce îmi vorbeşte,
Să văd ce-a spune acuma.

[BOGDAN]

Verena, pe o clipă...

[VERENA]

Eu nu zic altfel. Du-te ... dar vezi să nu mai vii,
N-ai ce căta la mine ... Ce cauţi tu la mine?

[BOGDAN]

Doamne! fă-mi ochi-n patru ca s-o privesc mai bine! *194r*
Ce-i face tu atuncea cînd eu ţi-oi fi bărbat?

166. *iniţial* Totuşi *apoi* Şi totuşi, totuşi trebui să plec... 167. *în ms., din inadvertenţă,* ei 168. *după* Ce dragi * *şters* 169. *iniţial* Dar azi *(din inadvertenţă:* astăzi) ca-n toamna tristă un istovit izvor 170. *după* La ce *şters* 171. *deasupra lui* Lipsit *şters* 172. *deasupra lui* pune-ţi *şters* 173. *după* tu suflet plin *şters* 174. *iniţial* Repezi 175. *iniţial* O veninoasă miere e-n dulcele-ţi răsuflet

[VERENA]

Taci, nu-ntreba!

[BOGDAN]

O spune-mi.

[VERENA]

Nu vreau!

[BOGDAN]

Dar de te rog?

[VERENA]

Să-ți spun?... Nu spun ...

[BOGDAN]

Oare ai să mă prinzi în brațe?

[VERENA]

(Face semn că da) Nu!

[BOGDAN]

Și ai să mă săruți?

[VERENA]

Nu.

[BOGDAN]

Lăsa-vei să-mi culc fruntea pe umăr?

[VERENA]

Nu! ah, nu!

[BOGDAN]

Ei, ce-ai să faci dar?

[VERENA]

Ah, ce-am să fac? Am să te-omor.

[BOGDAN]

Am să te-așez aicea pe brațul meu cel sting,
Cu dreapta fruntea, părul am să ți-l netezesc
Și cată să-nchizi ochii, să-ți suflu preste față
Pîn-ce-i dormi, copile!

[VERENA]

Dar eu n-am să adorm.

[BOGDAN]

195r Am să te string în brațe și să te mușc de mînă[176],
Să te sărut cu sete, să te ridic cu[177] jind *

[VERENA]

Taci! o! ești un obraznic

[BOGDAN]

Și ai să mă iubești.

[VERENA]

Mm!...

[BOGDAN]

Dar să-ncepem de-acuma.

176. și să te mușc de mînă *deasupra lui* să-ți mușc gura-ți *șters* 177. *modificat din* în

[VERENA]

Ţi-a fi ....

[BOGDAN]

Să ştii că-mi e ...

[VERENA]

Şezi binişor[178] ! nu crede ce-ţi spun ... nu te iubesc ...
Urît îmi eşti ca moartea, n-am ochi ca să te văd ...
Ce nebunie ! Doamne ! Ce eşti tu? ... Un nimic
Un om ca şi toţi ceilalţi, cu cap, cu mîni, picioare,
Nici mai frumos nu eşti tu, nici mai urît ... Nici nu eşti
Născut cu stea în frunte ... şi prost cum sînt şi alţii
Şi rău şi îndărătnic ... şi rău ... şi îndărătnic
Şi totuşi ştiu de tine o taină care n-aş vrea
Ca tu s-o ştii ... n-aş[179] spune-o pentru nimic în lume
Nici tatii şi nici mamei, nici nimărui ... doar ţie ...

[BOGDAN]

Ce taină e aceea? 196r

[VERENA]

Ce taină?... Este-n lume
Un om cu ochii negri şi cu obrajii roşi,
El are miere-n gură ş-are venin în ochi
Şi are braţul tare şi-n piept un suflet cald
Şi are tot ce poate un om frumos să aibă,
Mă are chiar pe mine ... Să nu crezi că eşti tu !

[BOGDAN]

Ei, cine-i dar?

[VERENA]

Un nime ... un rău şi un obraznic
Ce vremea o măsoară pe clipă şi pe ceasuri
Şi-mi fură tinereţea cu dor şi cu oftări
Nu-ncap de el în lume[180]. Şi pentru dînsul plîng
Şi vecinic sînt mîhnită de mine de-i departe,
Tăciune e în ochii-mi. Ce să mă fac cu el[181]
Să-i rup odată gîtul ca la un pui de vrabie[182]
Mă supără ... mă[183]........... mă-ndrăgeşte
Îl caut tot în cale-mi şi nu voi să-l găsesc,
Mi se usucă gura şi nu voi să-l sărut,
Mă string singură-n braţe nevrînd pe el să-l string.
Ştii tu cine-i acela ...

[BOGDAN]

Nu ...

[VERENA]

Nu ştii!... Să ţi-l spun.

[BOGDAN]

Nu-l spune ... De l-ai spune atunci ar nebuni, 197r
O, lasă-l pe nebunul mai bine să ghicească,
Să ostenească-n urma iubitei sale jertfe,
O, las să te cuprindă, să ţi se uite-n ochi ...
Au va citi într-inşii[184] aceea ce vorbeşti?

178. Şezi binişor *subliniat cu o cerneală violetă mai deschisă* 179. *după* şi *şters* 180. Nu-ncap de el în lume *subliniat cu o cerneală violetă mai deschisă* 181. Ce să mă fac cu el *subliniat cu cerneală violetă mai deschisă şi deasupra lui* nu ştiu ce să-l mai fac *şters* 182. *iniţial* ca la un pui de ⟨gîscă⟩raţă 183. *iniţial* mă ***; *versul a rămas neîmplinit* 184. *după* atuncea *şters*

[VERENA]

I-nchid . . .

[BOGDAN]

Închide-i dară . . . El ți-a citi în față
Neastîmpăratul[185] tremur al genei tale lungi
Prin care-o să strecoare clipirile șirete.
(O cuprinde; ea lasă fața[186]-n sus pe umărul lui . . . El o sărută).
Acesta e? Acesta-i urît ca un tăciune?
Acesta te mîhnește fără s-o vreie însuși?
Acesta te iubește cît te-au nenorocit?

[VERENA]

Taci! Taci!

2275

82r Zi-mi un cuvînt[187]. . . dar poate să-mi spui și vorbe rele
Totuna mi-e acuma, tot drag îmi e de ele . . .
Privirea ta cea dulce în lacrime se scaldă
Și totuși e atîta de blîndă și de caldă.
O, nu-ți închide ochii . . . sub languroasă geană
Pare că văd din parte-ți o tainică dojană . . .
Vezi[188]. . . pîn-la cel din urmă al inimei răsuflet
De-i fi rea, de-i fi bună[189]. . . te voi iubi din suflet.
Te las dar pentr-o vreme.

ANNA

Nu! nu vreau să te duci.

BOGDAN

Dar totuși trebui . . .
(s-apropie)

ANNA

Nu voi de mînă s[ă m-]apuci
83r Ei du-te, fugi de-aicea, nici voi să te revăd[190].
Posomorît, certareț . . . urît, nici să nu-l văd
În ochi . . . O, Doamne sfinte, dar ce-am găsit în el?
Te-ai dus?

BOGDAN

Dar! Anna!

ANNA

Dar nu-mi ești drag defel.
(apart)
Ce dulce-o să se roage . . . să văd ce-o spune-acum?

BOGDAN

Și tu o vorbă bună nu vrei să-mi dai pe drum?
(Anna se face că nu-l vede)

BOGDAN

Vrei să mă duc, Anică? Vrei singură să fii . . .

ANNA

Puteai s-o știi aceasta, dar tu . . . nimic nu știi . . .

185. *după* Și în *șters* 186. *după* capu[l] *șters* 187. *în ms.* Zi-mi un cuvînt . . . iubită, și 188. *după* Oricum ai fi *apoi* Și *apoi* Tot *succesiv șterse* 189. *inițial* Fii rea, fii bună . . . oricum 190. *inițial* nici voi să te mai văd

BOGDAN

Deși te supăr ... nu pot să merg[191]... *(șade-ntr-un colț)*

ANNA

Voi merge eu,
Căci altfel văd că nu scap de tine. *(apart)* Dragul meu!

BOGDAN 84r

(apart)

Ei, iar e-n toane rele.

(pauză)

ANNA[192]

Tu nu mai pleci, mi-e teamă![193]

BOGDAN

De ce?

ANNA

De ce, sînt poate datoare să-ți dau seamă?

BOGDAN

Dar sufletul meu, Anna...

ANNA

Ah! iară ești dulceag[194]!
„Dar sufletul meu, Anna! Dar, îngerul meu drag”...
(se scoală repede)

BOGDAN

Ei, iacă[195] tac.

ANNA

Vezi bine!... *(îngînă)* „Dar sufletul meu, Anna!”
Așa de rău îmi sună... Urît ești ca Satana[196].

BOGDAN[197] 85r

Dar zi ce vrei! Trec toate! Tu ești fată de treabă.

ANNA

Mă iei drept un copil tu[198].

BOGDAN

Ba nu, te iau drept ... babă.

ANNA

O babă? Pleacă-ndată...

BOGDAN

Plec.

ANNA

Nu, spune mai întîi
Ce-ai vrut să zici cu baba?

BOGDAN

Nu voi să spun.

ANNA

Stăi! Stăi!

BOGDAN

Ce-am vrut să zic?... Nimica! Ți-am dat ție dreptate:
Spui că nu ești copilă, ești babă dar...

191. *inițial* Deși te supăr ... însă, tot nu pot să [mai merg] 192. *după* BOGDAN *șters* 193. *inițial* Ți-am spus să pleci ... ci pleacă! 194. *inițial* iară ești uricios 195. *șters și reluat deasupra* 196. *întreagă această replică este anulată cu creion roșu, dar a fost păstrată aici pentru că eliminarea nu a fost urmată de o reajustare la context* 197. *după* ANNA *șters* 198. *acest vers urmează unuia anulat* Știu, știu! Voi

86r ANNA

Se poate
Așa de rău să fie un om ... mergi în pustii,
Eu nu zic altfel ... du-te, dar vezi să nu mai vii,
N-ai ce căta aicea... Ce cauți tu la mine?

BOGDAN

Ce caut? Eu? Nimica... Tu știi aceasta bine.

ANNA

De-ai ști cum pe de-a pururi eu ți-am jurat o ură...?

BOGDAN [199]

Omoară-mă ... ei, iată pumnarul... Ei, te-ndură
De dă în mine..... O moarte-așa de lină [200]
De mîna ta! Dar știi [tu], iubita mea lumină,
Că singura-mi dorință e ca să mor astfel
Și tu să plîngi în urmă-mi, cît, cît de puțintel?
Dă dar! Cad în genunche rugîndu-te...

ANNA

Răcnesc!

BOGDAN

De ce?

ANNA

De ce? Că nu pot defel să te urăsc.
87r Dar tu te superi... Nu ... nu! Așa că nu-i fi rău [201]
Cu Anna ta cea mică?... nebună cum sînt eu.
Cine-n lume-a mai văzut
Grădină fără cărări,
Dragoste fără mustrări,
Grădină fără prilaz
Dragoste fără necaz [202]!
Ce simt? Știu eu ce este și nu știu cum să spun [203],
Dar chiar durerea-i dulce, puțin necaz ... e bun [204]...

BOGDAN

Deschide-mi ochii-n patru, o Doamne!, s-o văd bine...
Ce-i zice cînd, nevastă, tu vei ședea cu mine [205]
Și eu te-oi pune-n cușcă ca pe-un porumb olog [206]?

ANNA

Taci, nu-ntreba!

BOGDAN

Ce-i zice?

ANNA

Nu voi [207]...

BOGDAN

Dar de te rog?

88r ANNA

Să-ți spun?... Nu-ți spun...

BOGDAN

În brațe lua-mă-vei dar tu?

199. *toată această replică este anulată cu creion roșu și a fost păstrată aici pentru că eliminarea ei n-a fost urmată de o reajustare la context* 200. *inițial* Te-ndură *apoi* De dă în mine ... Știi tu ce dulce mi-ar fi moartea 201. *inițial* Așa că nu ești rău 202. *inițial* Dragoste făr' de necaz! 203. *inițial* Știi tu? Dragostea este un lucru-așa de ⟨dulce⟩ nebun 204. *inițial* Durerea ei e dulce, puțin necaz e bun ... 205. *inițial* Anna! ce-i *zice* oare cînd tu vei fi cu mine 206. *inițial* Nevastă-ntr-o cutie te-oi pune ca zălog 207. *inițial* Nu vreau

ANNA
(face semn de da !)

Nu.

BOGDAN

Da-mi vei o gură ? . . .

ANNA

Nu.

BOGDAN

Sau fruntea pe-umăr ?

ANNA

Nu ! ah ! nu.

BOGDAN

Atunci ce-i zice dară ? O vorbă bună, or . . .

ANNA

Ce-oi zice, ce m-oi face ? . . . Ei, am să te omor.
Da ! să te-așez aicea pe brațul meu cel stîng,
Am să-ți netezesc fruntea și fața . . . ș-am să plîng . . .
Tu vei închide ochii, să-ți suflu peste față
Pîn ce-i dormi . . . Ș-atuncea . . . dormind . . . te țin în brață !

BOGDAN 89r

Dar n-am s-adorm . . .

ANNA

Atuncea nici eu n-am să te țin.

BOGDAN

Mi-e-așa dor de o gură . . ., te rog.

ANNA

Ți-o fi.

BOGDAN

Puțin.

ANNA

Șezi binișor. Dă-mi pace. Nu crede cîte spun.
Ce ? Nu ești tu ca altul [208] . . . ? Nu-i altul chiar mai bun ?
Ei, rogu-te . . . ce ești tu la adică ? Nimic.
Un om ca și toți ceilalți, cu ochi, cu mîni . . . Să zic
Că-i mai frumos, dar nu e, nici mai urît. Nici ești
Născut cu stea în frunte ca craii din povești . . .
Un rău și-un îndărătnic, atîta ești . . . s-o știi . . .
Și tot [209] știu despre tine mulțimi de . . . nebunii,
Dar nu le spun nici tatei, nici mamei [210], nici chiar ție.

[BOGDAN]

Ce nebunii ? 90r

[ANNA]

O taină.

[BOGDAN]

O taină ?

[ANNA]

Este-n lume
Un om — ce cauți astfel ? — eu nu i-am zis pe nume [211].
El are gură dulce și-n ochi are venin

208. *modificat din* alții 209. *modificat din* totuși 210. *deasupra lui* tatei *șters* 211. *inițial* eu nu ți zic pe nume

El are brațul tare, un piept de suflet plin [212]
Și are tot ce cerul mai mîndru de-l făcu,
Mă are chiar pe mine... Să nu crezi că ești tu...

BOGDAN

Ei, cine-i dar?

TEXTE AFERENTE

1

2254

146r *1359*
Mitwoiewoda Sass
Boureni
Kumanien
Ludwig d[er] Gross[e]
Cîmpul lui Dragoș, Borilești,
Pașcani, Dragotești
1359—1361
Wolowătz
Sas Vodă

Latzko
Balk
1365
Kuchnea
Balcu
Dragu
Dragomir
Ștefan
Satmare
Arieș

Alex[andru] Bassarab 1342—65

2

2279

87r

Sub cerul plin de nouri vezi șesu-n răsărit
Întins în zare lungă și fără de sfîrșit,
Iar colo-n miazănoapte, sub codrii de stejar
Se pierd una cu cerul [213] Carpații seculari:
Dar spre apus prin nouri o geană e, subțire,
Prin care cerul ride cu-a lui nemărginire,
A nourilor lume aurită [e] de soare
Ce, cu văpaie albă, frumoasă, orbitoare,
Împrăștie în neguri subțiri din juru-și norii,
Ca la minune cată la dînsul călătorii.
Deodată ți se pare că ceru-ntreg se rumpe
În ploi scînteietoare de colb de pietre scumpe;
Apunerea cerească părea de raze ninsă
Ca pîsla păreau albe dumbravele sub dînsa,
Iar rîuri, lacuri, ape sclipeau ca și oglinzi.
Apoi, cînd răsăritul cu ochii îl cuprinzi

2275

115r

Sub cerul plin de nouri la răsărit vezi șăsuri [214]
Întinse-n zare lungă încît abia le măsuri,
Colo spre miazănoapte stau munții cu stejariști [215]
Și stîncile de piatră și dealuri lungi cu rariști.
Dar toate sînt pierdute și, numa-n umbre vineți [216],
Abia vă mai destingeți de bolta ce o țineți;
Dar spre apus prin nouri s-arată loc [217] subțire

212. *inițial* Și tare-i este brațul, c-un piept de suflet plin 213. inițial ⟨Stau⟩ Se pierd în zare 214. *inițial* În răsărit sînt șesuri asupra căror *apoi* În răsărit sînt șesuri întinse-asupra căror *apoi, înainte de anularea întregului vers,* asupra cărora 215. *inițial* cu stejarii 216. *inițial* Dar toate sînt pierdute ca-n semintuneric *apoi* Dar toate sînt pierdute în umbră v[ineție] 217. *deasupra lui* ceru[l] *șters*

Prin care[-i] ceru-albastru cu-a lui nemărginire;
A nourilor lume aurită e de soare
Ce cu văpaia-i albă, frumoasă, orbitoare
Împrăştie în neguri subţiri din juru-i norii,
Ca la minune cată la dînsul călătorii.
Dar iată că apusul se lumină de-o ploaie,
Se lumină, căci raze, sclipiri curgeau şiroaie,
Pe şesurile limpezi ... ploaia cădea cu soare [218],
Împlind întreaga lume de-o stranie splendoare.
Un colb de diamante părea că se lăţeşte
În ceaţă preste lume, de scînteie şi creşte,
Şi lacuri şi pîrîie [219] ardeau sub acea ploaie
Încungiuraţi de arburi, pe ei era văpaie [220]; 116r
[Deodată mi se pare] că cerul tot se rumpe 114v
În ploi scînteietoare de colb [221] de pietre scumpe,
Apunerea cereas[c]ă era sub raze ninsă [222],
Ca pîsla [223] erau albe dumbrăvile sub dînsa,
În rîuri, lacuri, ape sclipeau ca şi oglinzi;
Apoi, cînd răsăritul [224] cu ochiul îl cuprinz
Uimit [225] priveam la ploaie de pietre scumpe eu, 116r
Spre răsărit văzut-am deodată curcubeu:
Juca în şapte feţe şi-n acelaş răstimp
De [la] un colţ la altul prindea acelaş cîmp;
Deodată văd un altul mai mare, mai frumos:
Pe cel întîi se-nalţă cu falǎ, luminos,
Numai părea că este de mine mai aproape.
Scînteietoare ploaie, lumina de pe [226] ape,
Munţii pierduţi departe în vinetele ceţe [227];
Rîuri curgînd alene, arcuri de frumuseţe
Îmi ameţeau gîndirea... Sub arcurile-acele
Treceau turmele toate a neamurilor mele,
Treceau în şiruri oameni cu albele cămeşi
Mii, mii [de] oi mărunte [228], copiii treceau deşi
Şi mii de vite albe şi caii mici şi sprinteni,
Ostaşi cu chica lungă, bătînd cu lungii pinteni:
Părea că însuşi cerul a fost durat cu falǎ
Pentru intrarea noastră o poartă triumfală.
Şi prin amestec mîndru de ploaie şi de soare, 117r
De umbră şi lumină, de cald şi de răcoare,
A vrut pare să zică [229] ceva-n predmetul meu:
Astfel [230] să-mi duc poporul prin bine şi prin rău.

3
2264

[„ERA ODATĂ DEMULT..."]

[MOŞUL] Era odată demult, demult, dar, ştiţi dv., o mie de ani trecuţi ca ziua cea de ieri, parc-ar fi fost ieri... Era odată, zic, un prisacariu şi-i zicea Dragul. 224r

[M-am dus] să caut un berbece ş-am dat peste o mioriţă frumoasă de la soare te poţi uita da' la dînsa ba. Şi am întrebat-o unde mi-i berbecuţul şi ea mi l-a arătat de faţă şi l-a sărutat cu dulceaţă, povestea cîntecului.

[BOIERUL] Da' ce berbece e acela, moşule!

[MOŞUL] Ei, ce berbece, cuconu meu. Tot Maramureşul îl caută şi eu vin naintea lui.

î

218. *iniţial* Pe şesurile limpezi e ploaia cea cu soare 219. *modificat din* piriuri 220. *versurile aici intercalate, ca variantă de pasaj, sînt scrise pe* **114v** *şi trimise în text, cu semnul* + *între vv. 12 şi 13* 221. *iniţial* de raze 222. *iniţial* Apunerile toate păreau într-o lumină *apoi* Apunerile toate păreau sub raze ninse 223. *pe colţul din stînga sus al acestei pagini* **(114v)**: bură [a bura] buratic 224. *iniţial* Spre răsărit *apoi* Iar [răsăritul] 225. *după încercarea abandonată* Spre răsărit deodată văzui un curcubeu / < Pe > Din cimp el se ridică 226. *supraintercalat* 227. *deasupra lui* neguri *şters* 228. *iniţial* Cirduri de vite albe 229. *iniţial* Să-mi zică 230. *iniţial* De-aci

[BOIERUL] *(aparte)* Ăsta vorbește-n pilda mea. S-ascult. */tare/* Ce se mai intîmplă pe-acolo prin Maramureș, moșule?

[MOȘUL] Ce să se-ntimple, boierule? Ia nimica decît c-a adormit prisacariul și roiurile de albine nu știu ce face de capul lor și bat cîmpii. Dar feciorul prisacariului să nu s-arate, că stă vînătorul după gard și-l săgetează, ci să vie numai c-un fluier în mînă și să cînte cîntecu tătîne-său și s-or ivi roiurile de albine.

4

2279

13r Din lungi cărări de codru, din munți cu vîrfu-n nouri
Ieșit-au Dragoș Vodă îmblînzitor de bouri;
Mulțimea curgătoare s-a fost întins pe vale [231]
Și buciumele sună și oile-s pe cale,
Nainte merg moșnegii cu pletele bogate
Ținînd toiage albe în mînele uscate
Astfel ieșeau tot rînduri viind din verzii ramuri [232]
Copii — ciobani de turme, moșnegi — păstori de neamuri
Și au întins moșia spre răsărit și-amiaz
Pîn-unde marea sfarmă de țărm al ei talaz [233];
Au cucerit cu plugul, cu vîrful dragei săbii
Pîn-la Cetatea Albă limanul de corăbii [234];
Sute de ani stătut-au stăpîni pînă la Nistru
Luptînd cu Răsăritul, cu cuibul cel sinistru
De unde vin în roiuri în veci renăscătoare
Limbi spurcate și rele, barbarele popoare.
Prin neagră vijelie ce vîjîie și bate [235]
Sfărmîndu-se la granițe de ziduri de cetate [236]
Sta neclintit Moldova țesînd la pînza vremii,
14r Viteji [î]i erau fiii și purtătorii stemii,
Cei dătători de lege ș-așezători de datini,
Lumine din lumine, Mușatini din Mușatini
Sînt vulturi ei din vulturi [237]

5

2279

106r Și de coarne îl apucă, i se uită-n ochii-i drept,
Ca pe-un miel îl îngenunche și îl mîngîie pe coamă.

6

2254

202r

CENUȘOTCA

PERSOANELE

SOCOL UDRIȘTE [238]
SABĂU GLIGA [239]
TOADER [240] LUPĂȘTEANU
fost vornic de poartă și stăpîn
pe cetățuia Moara Guzganilor [241]

BOGDANA, CRĂCIUNA, TUDORA — fetele lui [242]
ANGHELINA [243]
numită CENUȘOTCA,

231. *inițial* Mulțime curgătoare naintea lui pe vale 232. *inițial* Astfel ieșeau din codrii pr * *apoi* Astfel ieșeau tot rînduri din 233. *urmează versul* Pîn-n Hotin și pîn-în CetateaAlbă-a mării *șters* 234. *inițial* Pîn-la Cetatea Albă cu negrele corăbii *apoi* Pîn-la Cetatea Albă, liman de mii corăbii 235. *inițial* Prin neagră vijelie ce vîjîie-mprejur 236. *inițial* Sfărmîndu-se-n hotare *apoi* Sfărmîndu-se la granițî ici-colo de-o cetate 237. *vers adăugat scris cu creion negru, la o recitire a pasajului, și lăsat neterminat* 238. *inițial* SOCOL PÎRVUL 239. *inițial* LUPEA COCUZ 240. *șters în ms. dar aici restituit pentru că așa e numit imediat mai jos și în lista de persoane de la* Nunta lui Dragoș 241. *modificat din* Guzanilor 242. *cele trei fete se numeau inițial* ALEXANDRA, OXANA, ZAMFIRA 243. *inițial* IRINA apoi ANCA

fata lui Ștefan Murgul, fost
pîrcălab al Cetății-Albe,
orfană în [244] casă
la TOADER LUPĂȘTEANU
DAN [245] VOIEVOD
fecior domnesc
din neamul Mușatin
ISAC DIN BESERICANI [246]
cititori în zodii

PEPELEA
măscărici al lui VODĂ
VLADISLAV BZMIAJNIE
negustor leah
HAGI MANUK BALAMUK
negustor arman
AVRAM NESPĂLAT [247]
negustor jidov

REPLICI RĂZLEȚE

1

2254

[ANNA]
[*(cu patimă)*]
Bogdane!... *(încet)* Aide, pleacă! *111r*

2

2254

[ANNA]
O, Doamne! și nu am oglindă să [248] mă văd *146r*

3

2254

[ANNA]
Femeile acele frumoase sînt — așa e? *198r*
[BOGDAN]
Dar nici una ca tine nu-i dulce, nu-i bălaie [249].

4

2306

[BOGDAN] *84r*
Cu ochii tăi tu vecinic promiți ... nimic nu ții.

5

2306

[BOGDAN]
Tu, dulcea mea icoană, *107r*
Dac-aș [putea] pe frunte a-ți pune o coroană!

6

2261

[BOGDAN]
Un cerșetor... Din noaptea cea dulce și albastră *42r*
Cerșește o zîmbire [250] la Înălțimea Voastră.

244. *după* la *șters, intenția inițială fiind de a scrie* orfană la TOADER LUPĂȘTEANU 245. *inițial* DAN *apoi* GELU *apoi din nou* DAN 246. *inițial* ȘTEFAN DIN VÎNTURI 247. *inițial* LEIZAR ⟨LE⟩ ⟨NESPOPOLOKONTZER⟩ NESPOLOKOWITZER 248. *după* văd *șters* 249. *replicile sînt scrise grăbit cu creion negru pe o filă altfel nefolosită* 250. *inițial* Cerșește num-o rugă

7
2306

109r BOGDAN-DRAGOȘ

Das war zu schön gewesen,
So schön, dass es ja Sünde gewesen wäre, da zu sein
So rein, so jung, so un[en]dlich li[e]b
Hat nie ein Mensch von andern zu sagen...
Das sollte nicht sein... Ni[e]m'an[d] duldet es
Wir sind wie der Wind, fer[n] schwoll
Und diese, diese will so sein wie Gott...
Kein Gott würde's leiden, Anna sterbe ich.
Es ist kein Raum in diese[r] Welt de[s] Elend[s]
Für eine solche Form * von Glück und Erbarmen.

[BOGDAN]

O! visul de iubire, Anna, tu înger mingios,
Dar trebuia să piară ... prea, prea era frumos.
Prea nu aveam in lume nici sfinți, nici Dumnezeu
M-aveai numai pe mine, pe tine te-aveam eu.
Așa de mult, așa de nemărginit de dragi
Nu și-a mai fost doi oameni in lume ...

Nici nu se putea altfel [251]... prea, prea era frumos
Așa incit să fie era ca un păcat [252]:
Atît de-adinc, de fără de margini și înalt
Nu se cădea să ție un om la celalalt [253]
Prea nu aveam în lume nici sfinți, nici Dumnezeu
Prea ne uitarăm astfel de tot și tu ... și eu [254],
Era o fericire, zeiască, dar păgînă
Nu se cădea s-o aibă o mînă de țărînă [255]
Și trebuia să piară.
Nu se cădea, mă crede... În lume nu e loc [256]
Pentru atita milă, pentru [257] atit noroc.

8
2283

[BOGDAN]

127v O, nu privi astfel, nu astfel, plingi.

2306

84r O, nu privi așa ... nu astfel ... plîngi ... te rog plîngi,
Plîngi mult ... va trece... Nu, n-a fost să fie...

[ANNA]

Bogdane, te iubesc.

9
2306

[BOGDAN]

85r Au n-au putut sub frunte privirea mea să [258] sece
Nebun de aș fi fost... Și să fi rămas [259] orb,
Veninul crud și dulce în ochi să nu-l mai sorb.

251. *inițial* Dar trebuia să piară 252. *inițial* Așa incit ființa-i era ca un păcat 253. *inițial* Atit de-adinc, atita de pur, așa de [dulce și curat,] / Nemărginit n-a fost doi ținut niciodat / Un ⟨ins⟩ om la cellalt ... și nu se cădea / Să fie. 254. *inițial* Prea te-ai uitat ⟨in⟩ la mine, prea eu la tine, da ... 255. *inițial replica Annei* Încit, Bogdane dragă ... Era păgînătate frumoasă ca o vină / Era asemănare cu tot ce e mai sfînt / Cînd nu sîntem decît o mînă de pămînt 256. *inițial* În lume n-a fost loc 257. *după* și *șters* 258. *supraintercalat* 259. să fi rămas *deasupra lui* privirea *șters*

10

2275

[MAMA ANNEI]

Dă jos marama [260]... *78v*

[ANNA]

Dă-o... Doamne, e voia lui,
Eu ... *nu* voi...

11

2275

[MAMA ANNEI]

Să-i spun că totdeuna la dînsul ai gîndit? *78v*
C-ai așteptat mult, fată, pîn' te-au călugărit?
Că ai gîndi la dînsul ș-acum, dar nu-i cu cale [261]...
Din [262] cînd în cînd să deie un gînd iubitei sale?
Că voiai s-aștepți încă, dar alții te-au silit?...

[ANNA]

Dar nu-i mai spune-atîtea [263]. Spune-i că l-am iubit.
El va-nțelege... Doamne, el pururea-nțelege.

12

2275

[MAMA ANNEI]

Bogdane, pe cuvînt? *79r*

BOGD[AN]

Mamă, mă jur!

[MAMA ANNEI]

Copile, nu jurați [264]! Vă cred.

13

2275

[ANNA]

O, Maică preacurată și pururea fecioară, *117r*
Cu mil-asupra noastră, sărmanilor, coboară
Privirea ta senină... Ne lasă să trăim,
Sărmani așa cum sîntem ... c-*atîta* ne iubim.
De e păcat, noi nu-l știm, căci tineri și deșerți
Sîntem [265]... Tu înțeleaptă, vei ști ca să ne ierți [266],
Dac-am uitat de tine nu ne-o ținea [de] rău:
Și tu uitași odată tot [267] pentru fiul tău.
Îți era drag ca ochii din cap. Bogdan asemeni [268].
Îl [269] vezi ... mi-e drag... Într-asta tu, Maică, mie-mi semeni.

260. *urmează* asta *șters* 261. nu-i cu cale *deasupra lui* nu se cade *șters* 262. *după* ca să *șters* 263. *supraintercalat* 264. nu jurați *deasupra lui* te jura *șters* 265. *în ms. șters cu creion roșu la relectură* 266. *inițial* să ni-l ierți 267. *supraintercalat* 268. *inițial* Și el asemeni 269. *după* Mi-e drag *șters*

[ANNA]

27r Bea tu din acea cupă.

[BOGDAN]

(cu estremă bucurie)

Oh ! [cît] îți mulțămesc !

(bea repede)

[ANNA]

Bogdane !... Ai crezut [tu] că nu te mai iubesc !
O, dulcele meu suflet ... acuma ești al meu,
Al meu pentru vecie... Zîmbește-mi ... așa vreu.

GRUIE SÎNGER 18r

TRAGEDIE

2278

PERSOANELE[1]

IUGA
voievodul Sucevei
MARIA
Doamna
BOGDAN-DRAGOȘ
fiul lor
MIHNEA[2] SÎNGER
IRINA
GRUIE
fiul lor
GALU
voievodul Tatrei
și Câmpulungului[3]
AMIN
fiul său
ANGELICA
fiica sa
[URICARUL]

AMBROZIE
episcop și egumen monastirei
Pietroasa
Nuntași
EUSTRATIE LIMBĂ-DULCE
PEPELEA
CRACALEI
dascăl
PROCOPIE *
zodieri
TUGOMIR BASSARABA
FILIP LIMBĂ-DULCE
ROMAN BODEI
CARACAL STRATU-LAT
DASCĂLUL CRACALEI
IRINA
P[ROCOPIE] *
[MESTEACĂN o strajă]

19r

ACTUL I

Omorîrea lui Iuga Voievod de către Mihnea Sînger. Doamna Maria[4] și fiul său Dragoș — scenă lîngă cadavrul ucisului. Blăstemul asupra lui Mihnea ca el[5] și vrăjitoarea sa de nevastă să aibă un fiu care să omoare pe tatăl său și să [se] ție cu mă-sa.

ACTUL AL II-LEA

SC[ENA] I

Doamna Maria trăiește în pădure cu fiul său, vînătorul frumos care a văzut o fată în codri ce mult îi place. Povestea cu frîiele scuturate.

1. *personajele pînă la TUGOMIR BASSARABA inclusiv sînt scrise în stînga și barate vertical cu creion negru, iar de la FILIP LIMBĂ DULCE sînt scrise în dreapta, dar lăsate incomplete și neorganizate* 2. *sub* Caracal Stratu-lat *șters și după* Dan *șters* 3. *inițial* Craiul Claur *apoi* Galu, voievodul Tatrei și Cîmpulungului 4. *deasupra lui* Irina *șters* 5. *inițial* ca fiul său

SC[ENA] II

În[6] ajunul naşterei unui fiu în casa lui Mihnea e-ntristare. Ei îşi zic cu spaimă menirea copilului lor. El s-a născut[7]. Sîmbad zodierul e chemat, care le prezice lucruri cumplite. Ei se decid să-l espună. Scena despărţirei mamei de copilul său. El e pus pe rîul Bistriţa[8] şi scapă la Voievodul Galu.

ACTUL III

Gruie creşte mare la Galu şi are o iubire nemărginită pentru gingaşul[9] Floribel şi una sălbatecă pentru Angelica. Scena între el şi Angela. El ucide în joc pe Floribel şi ia lumea în cap.

SC[ENA]

Dragoş a fost în Marmaţia la puternicele sale rude. Aceştia promit ajutorul său; el vine-n Suceava ca să cerce dispoziţia populaţiei. Scenă-n *crîşmă*. Ş-aduce aminte de Angelica. Ea-i înamorată de un sunet de corn — Zburătorul. Ea se-namorează în el. Epizod erotic. El se-ntoarce la Suceava cu armată, îl goneşte pe Mihnea, dar îl cruţă cum ar cruţa pe Cain. Acesta şi răpitoarea sa femeie Irina iau lumea-n cap[10].

20r

ACT IV

Gruie-Sînger — remuşcările de conştiinţă pentru moartea lui Floribel — revoltarea sa împotriva naturei ş-a lui D-zeu — nenorocitul său are cu care loveşte oriunde vrea. El merge la o vrăjitoare care-i foarte frumoasă şi-i prezice un amor nebun pentr-o altă femeie şi uitarea Angelicei.

Mihnea trăieşte retras ca prisăcar şi numai noaptea merge-n peştera unde şade ucizător de frumoasa sa nevastă. Iată că vine la prisaca sa un om tînăr care-i cere slujbă. El îl primeşte şi-i spune să păzească prisaca de urşi. Bătrînul se preface-n urs şi el îl ucide.

Vine femeia. Ea-i de frumuseţe nemaivăzută, brunetă. Un amor demonic şi bestial îi cuprinde pe amîndoi. Ea-l duce în palatul ei din peşteră, care e o adevărată feerie. Traiul împreună. Descoperirea ei că-i mumă. Dizgustul, ura[11], desperarea. Oglinda şi sipetul.

ACTUL AL V-LEA

Nunta la craiul Galu.

Rătăcirea sălbatecă ca a lui Orest (shakespirie) a lui Gruie. El spune unui preot la ureche vina sa — acesta fuge, el îl împuşcă. Unul tînăr — *item*. El vine la mănăstirea de piatră * şi cere ş-acolo dezlegare. Preoţii îi spun s-aştepte şi pîn-atuncea să ude băţul cel uscat. Trec ani. Bătrîn, slab şi gîrbov — au înfrunzit băţul. El îl scutură, rămîn numai două mere — e tatăl şi maica sa. El cade mort.

[ACTUL I]

2254

102r *(Suceava. O sală frumoasă gotică, ferești înguste. În stînga[12] spectatorului, în prosceniu, tronurile Domnului și a Doamnei; în dreapta, în semicerc, stau boierii.)*

6. *după* Neli[nişte] *şters* 7. *iniţial* El se naşte 8. *supraintercalat* 9. *după* tîn[ărul] *şters* 10. *urmează* SC[ENA] Nuntă la craiul Galu. Nuntaşii din poveste *şters pentru a fi reluat la începutul actului V* 11. *după* şi *şters* 12. *după* dreap[ta] *şters*

(IUGA VODĂ și MARIA pe tron. Boierii, între cari hatmanul MIHNEA SÎNGER. E sara.)

[IUGA]

Și ochii mei, senine ferestile gîndirei, 123r
Sînt prinși în flori de gheață, în pînzele pieirei.
Zadarnic îi silesc eu la slujbă — răzvrătită,
Eu văd lumea întreagă acuma ca prin sită.
O umbră îm par însumi și lumea umbră-mi pare
Și sînt străin într-însa, un vis ce se năzare.
Mai mult, boieri ... chiar trupul străin îmi este mie,
Se pare cum că-n lutu-i eu șed ca în chirie,
Stăpînu-n orice clipă e gata să mă deie
Afară ... Cine-i dînsul, ca-n fața mea să steie?...
Îl simt ... îl simt cum intră în a sa stăpînire,
E nevăzut, e tainic, e moartea făr' de știre ...

Ușor trecea odată Domniei-noastre vremea,
Pe-a bucuriei pasuri ne număram noi anii —
Și azi, boieri, e-o lună[13] de cînd, cuprinși de-o vrajă,
Noi numărăm cu spaimă ce-ncet[14] a noastre zile
Se strecur, de ni pare din ele-oricare-un an.
Și[15] gura-ne-ncrețită de mult uită[16] ce-i rîsul
Și ochiul nostru nu e în stare ca să nască
Priviri de mulțumire celor ce ne iubesc,
În cap ei ne fugiră, necredincioși luminei,
Se simt doar pe ei înșii uscîndu-se de vii.
Boieri, coroana noastră ne-apasă ca [un] munte
Și grea ni este haina și trupul de pe noi,
Încît deopotrivă domnia mea [e] gata[17]
Să zvîrle pe-amîndouă deodată în mormînt[18].
Un singur colț de viață ne-a mai rămas în suflet,
Iubirea[19] nesmintită pentru moșia noastră
Și pentru Bogdan-Dragoș, iubitul nostru fiu.
Rog cerul să-nmulțească hotarnicele clipe,
S-urnesc pe ai lui umeri domnia ce o port.
Copil ieșit din leagăn, cu [20]-oasele-ncă crude
Și nedeprins cu asprul și strîmt[21] al țărei scaun,
Coroana e în stare ca să-i sclintească gîtul
Și schiptrul brațul fraged. Gînditu-ne-am atunce
Ca să-l lăsăm în leagăn pîn' ce va crește mare,
S-acoperim cu negru postav scaunul nostru,
Coroana noastră veche s-o încuiem în scrin
Să[22] dăm mînuței sale o altă jucărie
Decît al țărei schiptru.
Voim ca, de [ne]-om stinge, să-ntindem mîna moartă[23],
Să ținem cîrmuirea chiar în sicriu fiind —
Puterea nevăzută și-ascultătoarea mînă
Este credința voastră[24] pentru domnia mea.
Epitrop las dar țărei și fiului meu dulce
Pe Mihnea, hatman mare — unde va pune mîna
Să știți c-am pus-o însumi și să urmați întocmai.

[Uricare!

Citește-acum hrisovul prin care-l rînduim.

13. *deasupra lui* anul *șters* 14. *deasupra lui* cum trec *șters* 15. *după* De mult *șters* 16. *supraintercalat* 17. *inițial* Încît sîntem aproape de azi pe amîndouă 18. *inițial* Să zvîrle pe-amîndouă și să rămîie singur 19. *după* Nemistuit *șters* 20. *după* abia *șters* 21. *deasupar lui* larg *șters* 22. *după* Și fragedei [mînuțe] *șters* 23. *inițial* Voim ca după moarte, cu mîna noastră moartă 24. *în ms. dintr-o inadvertență metrică,* E a voastră credință

URICARUL

(citind)] [25]

102v *Cu mila lui D-zeu noi Iuga VV., Domnul țărei Moldovei, facem știre cu această carte a noastră oricui* [26] *o va vedea sau o va auzi, că, la vreme de slăbiciune fiind* [27], *[însă] încă în fire, ne-am socotit moșia și casa, fiindu-mi de față boierii și Doamna noastră.*

Statornicit-am [28] *ca, pîn'la vrîsta legiuită, epitrop fiului nostru dulce Bogdan-Dragoș Voievoda să fie credincios boieriul nostru Mihnea Sînger Hatman. Privi-s-or cărțile sale ca ieșite de sub a noastră mînă și întărite de a noastră credință. Moșiile și ocnele domnești vor fi ocîrmuite de preaînalțata noastră Doamnă — însă moșia Breuții, cu marginile între apa Sucevei și Siretului, dăruim-o Mănăstirei dintr-un Lemn, dreaptă și neatinsă ocină a ei să fie spre pomenirea sufletului nostru și a sufletelor adormiților întru Dumnezeu strămoși. Și spre întărirea acestora aducem credința noastră și Doamnei noastre și a fiului Bogdan-Dragoș Voievoda și a credincios boiariului nostru Mihnea* [29] *Sînger Hatman și ai tuturor celorlalți boieri ai Domniei. Dat în* [30] *domnescul scaun al Sucevei, la anul de la zidirea lumei 5...*
... în luna ...

IUGA

Iar data o va pune suflarea mea din urmă,
Căci moartea-i scriitoriul al zilei și al lunei
Cînd viețile se sting.
(boierii iscălesc)

103r ROMAN BODEI

Preaînălțate Doamne [31], dorimu-ți sănătate
Și ani mulți să trăiești.
Prea grabnică îmi pare [32] această hotărîre.
Iertat fie cuvîntul al slugii credincioase [33],
Dar pentr-astfel de lucru nu trebuie Dreptatea
Să se adune toată în a Sucevei ziduri?
Zic [34] că înțelepciunea v-a insuflat voința
Și bine e copilul să nu poarte o [35] cîrmă
Ce nu-i de a sa [36] mînă... Dar a fi trebuit
Norodul și boierii și ostășimea toată
Să giuruie credință lui Bogdan Voievod...
Prea șubrede sînt, Doamne, tocmelele Moldovei
Și pentru-a sale cumpeni o pază trebuiește...
Măriei Tale fost-am o slugă credincioasă
Deși cam cîrtitoare... Dar de-ai [fi] spus vreodată:
„Roman Bodei să fie epitropul moșiei",
Eu aș fi spus: „O Doamne, deschide bine ochii!
Nu-mi crede...
Sînt om și e moșia și scaunul la mijloc,
Sînt om și șubred este copilul cel din leagăn...
Sînt om, preaînălțate, și am copii, gîndește,
Sînt om ... și omu-n lume spre rele e plecat [37]".

MIHNEA

Preaînălțate Doamne, de credeți cumcă Mihnea
Nu-i sluga cea din urmă și făr-de nici o treabă
Din ai Măriei Tale... De credeți cumcă ochiu-i
Setos [e] de mărire, că n-a cunoscut bine
Supunerea că este a lui firească haină,
Rupeți diata asta... Căci greutatea ei
Pe umărul meu cade și toat-a lui tărie

25. *pasajul de legătură a fost integral de noi potrivit textului paralel din* Bogdan-Dragoș *care urmează acolo versului 179* 26. *după* tuturor căror se cuvine a ști că, simțind boalei *șters* 27. *modificat din* fiindcă 28. *după* Statornicit-am deci ca scaunul Moldovei *șters* 29. *după* Gruie *șters* 30. *după* în Suceava *șters* 31. *numele personajului și această primă sintagmă din replică sînt reluate de pe p.* **102v** 32. *inițial* se pare 33. *inițial* Iertată [fie vorba a slugii credincioase]; fie *supraintercalat* 34. *după* Nu zic *șters* 35. *supraintercalat* 36. *supraintercalat* 37. *inițial* spre rău e aplecat

A fost pînă acuma credința ce stăpînul
O pune-n al meu suflet...

ROMAN

Mă tem, hatmane, tare
Ca tu *, făcînd sprîncene [38], să-ți scoți odată ochii.

IUGA V[ODĂ]

Destul, Bodei — puține sînt clipele vieții-mi,
Tatarii-s la hotară și ungurii și leșii,
Nu-i vreme să se strîngă a țărei Direptate,
Se poate cumcă [azi chiar să] [39] fiu copil al morții,
Căci fața noastră astăzi e-un obrazar de ceară
Și, daca-mi închid ochii, un popă beat desigur
Că m-ar și îngropa.
Roman Bodei, tu veche și [cu] credință slugă,
Gură de lup sălbatec cu inimă de miel... 101r
Vino încoaci la mine — ia mîna noastă-n mîna-ți
Și vezi cum îmi mai îmblă ceasornicul vieții.

BODEI

(sărută mîna Domnului)

O, preanălțate [Doamne], eu sînt un vraci prea prost
Și nu știu ca să măsur a vieții clipe repezi —
Ceasornicele [40] vieții am învățat să stric
Cînd îmi arunc săgeata în pieptul dușmănesc.
De ce nu-s vraci cu carte, că multe v-aș [mai] spune
Ce mintea omenească n-a mai putut gîndi —
Dar astfel, făr'de carte, abia iscălitura
Știindu-mi eu a pune cu sufletu [41]-mpreună
Pe-a voastre cărți domnești ... toți m-ar numi aicea
Moșneag cu pleavă-n creieri, cu gura minciunoasă.

IUGA

Boierii mei, iertare vă cer acum la toți...
De-am vorbit rău cu gîndul meu propriu despre voi,
De-am jinduit vrodată norocul a cuiva,
De n-am fost o-ntrupată cumpănă a dreptății,
De am greșit cu mîna, cu inima, cu gîndul...
Iertați-mă cu toții, căci am fost numai om,
Mă descărcați de-a voastre învinuiri [42] [cu toții]
Și sarcina de rele faceți-o mai ușoară,
Să pot trece mai [43] slobod prin vămile veciei.
(boierii-i sărută pe rînd mîna)

UNUL

Măria ta, uitate din partea noastră sînt...
De-ai fost nedrept cu gîndul, cu bine ai plătit...
Crede : cu moartea-n suflet vedem pe un stăpîn
Și pe un bun [44] tovarăș în lupte și-n viață
C-acum se despărțește...
Dar deie Domnul sfîntul
Cuvîntu-ți de minciună — să mai trăiești mulți ani.

TOȚI

Mulți ani să mai trăiești...

IUGA

Lăsați-mă acuma ... nu-mi faceți greu sfîrșitul,
Nu-mi aduceți aminte prin ființa-vă de față
Ce vine am — cu cîtă iubire mi-ați plătit.
(toți iese, afară de Roman Bodei)

38. *modificat din* sprincenele 39. *completarea suplinește textul devenit invizibil sub o pată de cafea* 40. *după* Decît curmînd *șters* 41. *după* inima *șters* 42. *urmează* ca slobod *șters dar reluat în alt vers* 43. *după* prin [vămile veciei] *șters ; mai jos, în ms* : boierii-i sărută pe rînd pe mînă 44. *după* vechi *șters*

[IUGA, ROMAN]

ROMAN BODEI

N-aveți nimic pe suflet[45], preaînălțate Doamne?
Vro vină veche poate, uitată de demult.
Vun gînd ascuns ce nime nu e menit să-l știe?...
Sînt greu la cap, știți bine ... și ce-mi intră-odată
Cu greu intră într-însul, dar nici cu cuie scoți...

IUGA

Roman Bodei, acuma mi-e greu să mă gîndesc,
Argintul viu din cuget s-a prefăcut în plumb
Nesimțitor la toate mișcările vieții...
Să-i spui lui Mihnea Singer ca să rămîie-n tindă...

ROMAN *(iese și spune)*

Tu, vino mai aproape! Roman ce crezi tu, [Roman]?
O — nu spune — taci ... nu-nnegri cu cărbune
Gîndirea mea cea sură destul de-apăsătoare!
Roman! n-auzi tu ... nu e un om să aibă frică
Cum eu o am acuma... Iubitul meu Bogdan —
Roman, Roman, așa e că-i un frumos copil?
O! Spune-mi, spune-mi numai că e frumos, cuminte,
Dulce la port și vorbă... Să văd că îl iubești[46]!
Roman, crezi tu vreodată...?
O, nu, taci! ce de gînduri prin mintea mea îmi trec,
Ți-o spun[47]... dar numai ție ... auzi tu ... nimănuia
Să n-o mai spui... Veghează-l, veghează-l de aproape
Pe-acest copil pe care îu[48] taină-ți spun că mai mult
Decît viață, suflet și Dumnezeu iubesc...
Acesta e secretul vieții-mi, a purtării-mi,
Roman Bodei, pricepi [tu] aceea ce îți spun?
Oh! gură de lup tu, cu inimă de miel,
Tu ești in lume singur căruia n-aș încrede,
Tu ești în lume singur ce nu mă înțelegi.

ROMAN

O[49], vino-ți în simțire, și-mi spune-anume[50] neted:
Ce vrei tu de la mine?

IUGA

Vezi tu? Unde vezi firul
De ață că se trage tu cată că, la capăt,
Găsi-vei ghemul. Iată, demult am firu-n mînă,
Dar ghemul cel de intrigi, de pismă, răutate,
Nu am ochi ca să-l caut, nici mînă să-l găsesc[51].
Ce imblă căi întoarse în inima ta dreaptă?
Gîndirea încîlcită nu pot să ți-o desfășur,
Tu n-ai șezut vrodată pe scaunul fatal,
N-ai cunoscut adîncul al inimii-omenești!
Văzut-ai tu vrodată vrun leu mîncîndu-și puii?

45. pe suflet *deasupra lui* a-mi spune *șters* 46. *ultimele-două versuri inițiale*

Cuminte pare ... Dulce la glas, ș-a lui purtare
E liniștită, plină de grație ...

Pe margine în dreapta cu cerneală violetă versurile:

⟨Acum⟩Zicalele⟨vechi⟩-n privirea-i desigur că nu mint
Tăcerea i-e de aur, iar graiul de argint

47. *inițial* Îți [spun] 48. *după* ți-o [spun] *apoi* iți [spun] *succesiv șterse* 49. *după* Doamne *șters* 50. *deasupra lui* acum[a] *șters* 51. *inițial* ca să-l găsesc; *versurile 141—145 sînt adăugate pe margine mai tîrziu cu cerneală violetă*

ROMAN

Nu, Doamne!

IUGA 110r

Taci tu! Nici nu te-ntreb cu de ai văzut vrodată...
Văzut-ai tu vrodată vun leu mîncîndu-și puii...
Văzut-ai tu vrodată vun Domn *** puii...
Văzut-ai tu vrodată vro mamă ucigîndu-i?
Veghează peste Bogdan, căci tu îmi vei da samă [52].

(ROMAN se uită lung în ochii lui) [53]

Taci! taci îți zic, din gură nici un cuvînt nu-ți iasă [54],
Cît sînt de slab și bolnav, acușa te ucid!
Nu mă lăsa-ntîmplarea s-o-nsărcinez cu asta,
Nu mă lăsa pustiul să-l fac un [55] păzitor...
O Roman! Roman! ce e viața omenească?
Comedie eternă chiară sub masca morții,
Mi-e greață, o, mi-e greață de ea — și totuși, Roman,
Tot ce iubim în lume de viață e legat...
Știi tu ... privindu-i astăzi, privind pe Mihnea Singer...
Oh! îmi venea atuncea la genunchi să li cad...
Să zic: „O, milă! milă! pentru copilul meu!
El e atît de fraged, atît de blînd, un miel...
Ce poate să vă facă?"... Dar nu! Cu fața mîndră,
Cu inima mea ruptă am hotărît aceea
Ce Singer, însuși Singer în carte [56] [ar] fi scris
Dac-ar fi scris-o el.
Eu n-am mîni, Roman,
E rău, prea rău cînd omul rămîne fără mîni,
Eu n-am picioare, Roman, e rău făr' de picioare,
Eu nu am ochi, nu crede că știu ce se petrece.
Ciudat-i... Mi se pare că întinsu-s în sicriu
Și oameni-mprejuru-mi vorbesc ... și eu știu tot...
A! *(încet)* Roman, de capul copilului meu
Tu răspunzi, auzi?... Mergi, mergi!

(iese)

ROMAN

[(apart)] Vorbește într-aiure ar zice cineva...
Te-am înțeles prea bine și știu ce-ai vrut să zici,
Adînc îți este capul, preaînălțate Doamne,
S-oricît de prost e Roman, el totuși nu e prost.
Să rîd dar la mormîntu-ți, să-mi plec genunchiul dar
La Mihnea Singer Vodă ... să fac ceea ce nu voi,
Să spun minciuna [asta] cu gura zîmbitoare,
Să-ți fiu dușman de moarte... Vezi că te-am priceput!

SC[ENA] III 111r

MIHNEA, ROMAN

ROMAN

Măria Sa dorește să te mai vadă încă,
Să-ți dea cele din urmă a sale-nsărcinări...
Și, hatmane, mi-a pus-o pe suflet ca în veci
Poruncei tale-nalte de-acum să mă supun.
Mi-a spus, de-ascult de tine de el atunci ascult,

52. *urmează versul* Nu tronul! mă pricepe ... nu tronul, priceput-ai? *șters* 53. *inițial (Se uită uimit)* 54. *în ms., din inadvertență metrică* Taci! taci îți zic, nici un cuvînt din gură să nu-ți iasă 55. un *poate pentru* eu 56. *inițial* pe carte

Mi-a spus ca mai cu samă să nu mă-ncred eu Doamnei,
Să nu mă-ncred de-acuma [57] la nimeni din boieri...
O, inima în pieptu-i e-atîta de pe[s]triță!
Ca să-ți spun drept, acuma cu scîrbă m-a împlut...
Iată că-ți întind mîna, ți-o strîng prietenește
Și văd că tîlcuirea ce-am dat gîndirei tale
A fost o nerozie. Să fim prieteni, Mihnea!
Știi bine că am suflet și inimă vitează,
Știi bine că în lume plătesc și eu ceva.

MIHNEA
(în sine)

Să-l cred eu sau să nu-l cred [58]? ...

ROMAN

Să-ți spun ... Un suflet putred într-un trup și mai putred
Mi-a spus a sale gînduri, trecutele păcate ...
Și eu, eu [59] mi-am pus brațul și inima sub mîna-i.
Mi-e scîrbă chiar de mine.

MIHNEA
(se uită lung la dînsul)

Mă duc ca să-l mai văd [60].

SC[ENA] IV

ROMAN
(singur)

Te du! te du dar, șarpe ... Voi priveghea de-aproape,
Voi arăta eu lumei că sînt un lup tăcut * ...
Mesteacăn!

[MESTEACĂN]

Ce-i stăpîne?

[ROMAN]

Să te pui astă noapte
Să stai de strajă bine [61], l-acea portiță mică
Ce numai tu o știi ... lui Cătălin din Galu să-i spui
[să] vie-aicea [62]
Și straja să o ție în curțile domnești ...
M-auzi? ... Nimic din aste să nu le știe nime,
Veghează zi și noapte — noapte și zi veghează,
N-ai auzit nimica și n-ai văzut nimic!
Vezi tu pecetea asta-n mînerul [63] spadei mele?
A ei încrețiture în cap ți se-ncrețească,
Cu ea, cine va cere o trecere, să-i dai.
De astăzi înainte tu nu mai ai stăpîn
Decît pe mine.

MESTEACĂN

Bine.

112r SC[ENA] V

— Bună vreme.
— Vreme rea. Dar de unde ajung la cinstea [64] să vorbești cu mine?
— Cum? Bună, mări *, vechi prieten.

57. *supraintercalat* 58. *inițial* Să cred sau să nu cred 59. *supraintercalat* 60. *inițial* Mă duc să-l văd acum 61. *inițial*

Tu să ții astă noapte
O strajă

62. *inițial* pe Cătălin din Galu [să-l chemi să vie-aicea] 63. *inițial* pe [mînerul] 64. la cinstea *supraintercalat*

— Prieteni. Poate și rude. A fătat mîța mea în ograda d-tale.
— Ce ai portare?
— Ce ai portare? E că nu voi mai fi vecinic portar. Ce vrei?
— Cum stă M[ăria] Sa?
— Care M[ăria] Sa? Cea veche? Mai rău nu se poate. Cea nouă — bine și nouă asemenea. Ce vrei? Am copii spatare și copiii unui hatman stau mai bine decît aceia a portarului de Suceava.
— Dar hatmanul nu are copii! ...
— M[ăria] Sa vrei să zici. Hatmanul are.
— Ciudat mai vorbești astăzi!
— Ciudat vorbești d-ta, pentru [că] hatmanul sînt eu.
— De cînd?
— De mîni, de poimîni dimineața dacă vrei.
— Dar nu ești încă.
— Ce va să zică încă? Încă e un cuvînt pentru neghiobi. Cine nu e încă acela nu va fi neciodată. Cine nu e încă cu minte la vîrsta mea rămîne nebun cît trăiește. M-am cumințit. Știi tu cînd am fost prost?
— Îmi pare că acum.
— Ba pînă astăzi. De azi înainte sînt cu minte [65].

[SCENA VI]

[IRINA, MIHNEA]

IRINA — 96r

Au nu-ți aduci aminte de neagra vrăjitoare
Ce-n peștera adîncă din muntele Ceahlău
Încheagă apa-n sînge și soarele-l albește [66]
Precum albește geamul [67] cînd sufli în fereastă? ...
Acolo eu închisă mă preumblam pin peșteri,
O goală frumusețe, un chip răpit din ceri.
Pe fruntea-mi de copilă purtam coroana numai
Și-n peștera mămucăi intrat-ai, Mihnea Sînger,
Pe calul [tău] cel negru, cu barba ta cea sură,
Galbăn erai la față, mai galbăn decît morții ...
Ai fost călcat [tu] scumpe urme de mîță stearpă [68].

MIHNEA

O nu-mi aduce-aminte ...

IRINA

Să nu-ți aduc aminte? ...
Eram o copiliță frumoasă ca și [69] ziua
Și [70] mai frumoasă încă de zi fiind ascunsă ...
Copil de vrăjitoare, cu ochii mari, sălbateci,
Cu inima aprinsă de sete de viață.
Atuncea a mea mamă uitatu-s-a-n cazanu-i ...
Și a spus: „Mihnea Sînger, tu vei fi Domn al țărei” ...
M-ai fost văzut [71] pe mine ... și m-ai iubit, păgîne.
Nu crede-a noastă soarte că poate-avea căi două,
Trăit-am împreună ș-astfel o să murim.
Pașii ce tu în viață făcutu-i-ai la patu-mi
Rămas-au slove roșii în cartea vieții tale,
Nedezlipită sînt eu de măduva-ți din oase,

65. *inițial* De azi înainte nu mai sînt prost. 66. *Versul provine din contopirea versurilor*

Încheagă apa-n sînge, a lumei mers îl schimbă
Și soarele-l albește de pare-un cap de mort

cărora poetul le-a șters al doilea hemistih 67. *inițial* Precum albești tu geamul 68. *inițial* Ai fost călcat moșnege urme de mîță stearpă; *înlocuirea s-a făcut cu cerneala violetă de mai tîrziu* 69. *supraintercalat* 70. *deasupra lui* Ba *șters* 71. *inițial* Tu m-ai văzut

A mele rădăcine viața-ți o mănîncă
Cum vîscul rădăcina și-o bagă în stejar.
De te iubesc eu, Mihnea? ... Ce-ți pasă oare ție?
Și nu mă las eu oare de tine-a fi iubită?
Mi-ai spus: „Irino, gura ta dă-mi-o!" Nu ți-am dat-o?
Mi-ai spus: „Irino, lasă-mă-n patu-ți!" Nu te las?

97r MIHNEA

O picură-mi în suflet, femeie îndrăcită,
Veninul vorbei tale ucizător de dulce.

IRINA

Ucizător de dulce! ... O, Mihnea, te iubesc!
Căci sufletul din tine e mare ca ș-al meu.
Au crezi tu cumcă lumea făcută-i pentru bine?
Ni-o spun aceasta popii și cărțile lor vechi —
De mii de ani povestea răsună în urechi ...
Nu vezi tu ce răsplată virtutea are-n lume:
Un giulgi și patru scînduri. Pentru așa comoară[72]
Treci însetat pe lîngă a vieții vii [73] izvoară ...
Și-atunci ... atuncea popii vorbit-au foarte drept:
Deșertăciuni sînt toate cînd moartea ți-i în piept ...
Aicea, -n picătura de vreme-n care sîntem,
Brațul și isteția au oarecare preț ...
Și ce preț pot să aibă ... decît să te faci mare ...
Tu știi că a mea mamă lăsatu-mi-a coroană [74] ...
Ea arde-[n î]ntuneric lumina căutînd,
Pietrele [75] scumpe-n ea [76] se topesc după lumină
Și totuși șede-ascunsă în scrin ... în gînd ... în suflet ...
Ș-apoi ce cer de la tine? Cer vreo fărdelege? ...
Nu tu înveninat-ai pe Domnul tău — ci *eu* —
Nu sînt a lui supusă, sînt o femeie slabă
Și singură voi duce sarcina fărdelegei —
Închide numai ochii [77] și lasă să lucrez,
Culege numai roada din osteneala mea ...
L-am otrăvit pe dînsul, voi otrăvi mlădița,
Căci astăzi simt în sînu-mi un împărat că mișcă.

MIHNEA

Irina!

IRINA

O, Irina te face fericit.
98r Și cînd va spune-odată, cu mica sa guriță
Ți-a spune tată, mie el mamă îmi va spune ...
Și tu-i vedea într-însul al tău urmaș pe tron
Și îl voi crește bine, va fi frumos ca ziua,
Căci sînt o vrăjitoare și mi-aș iubi copilul [78]
Nu cu cuvinte blînde, cu sîn făr[ă] de lapte [79],
Cu sîngele din pieptu-mi eu aș hrăni copilul
Și drag mi-a fi ca ochii din cap.

MIHNEA

Irina! Scumpă!
Femeie ce cu-n singur cuvînt mă faci un demon,
Trezești în al meu suflet și cea din urmă fibră ...
Irină, te iubesc!

72. *versul 259 provine din*

Răsplată prea frumoasă: un giulgi și patru scînduri,
Ți-e îndemînă-nuntru și scapi de multe gînduri,
De gînduri fără noimă ... Pentru așa comoară

73. *deasupra lui* dulci *șters* 74. *poetul a șters versul încercînd să-l remanieze în* Vezi tu ...; *încercarea a fost dusă la capăt abia în v. 111 din* Cornul lui Decebal 75. *după* Di[amantele] *șters* 76. *modificat din* scumpe-ntr-însa 77. *supraintercalat* 78. *inițial* și știu să cresc copiii 79. *inițial* cu sînul făr' de lapte

IRINA

Ce negru îți [e] părul, ce nencrețită fruntea,
Întinerești sub gura-mi ce sufletul ți-l arde,
Copil vei fi odată, tu, dor de bucurie,
Copilă voi fi însămi cînd voi fi și eu mamă.

[SCENA VII]

[IUGA, MIHNEA]

2262

[IUGA]

O umbră eu sînt astăzi — și eu eram un om an. 121r
Mihnea[80], du-te de cheamă în clipă chiar pe Roman.

[MIHNEA]

Pe Roman ... Ce vrei, Doamne, cu Roman, nu cumva
Ți se încurcă limba, vrei să spui altceva?
Tu nu îl chemi pe Mihnea? Și Mihnea-i lîngă tine
Și Roman e departe — nu e așa mai bine?

[IUGA]

Mihnea, eu văd că ochii-ți s-a scufundat în cap,
Din zi în zi slăbești tu, și eu vreau să te scap.
Eu îți spun: fugi de-aicea ... căci pașii-ți sînt nesiguri,
Ești galben ca și ceara și ochiul arde-n friguri.
Dac-am fi numai singuri și dracul nu — îți spun[81]
Păzește-ți capul, Mihnea, căci tu — *tu ești nebun.*

[MIHNEA]

De ce nu chemi pe Roman să vie mai degrab?[82]
E drept, mărite Doamne, că capu-mi este slab,
Dar tu ești slab de vine, te ții abia-n picioare,
O sarcină amară nu ți-i viața oare?
Simțești poate sfîrșitul — vrei să-ți spun vo poveste
Ce am aflat-o însumi din gura-unei neveste,
Unei neveste mîndre ...

[IUGA]

Da, a nevestii tale! ...

[MIHNEA]

[*(apart)*]

El știe tot. Putere! Am o durere-n șale
Și-mi tremură tot trupul ...

[IUGA]

Poți spune în[83] ce vremuri
S-a petrecut povestea, dar fără ca să tremuri?

[MIHNEA]

Acum!

[IUGA]

Acuma dară, căci vremea e pe dos
Cum este și în basme: Ce-i sus cădea-va jos,
Părinții[84] lor ucide-or cu mîne crude fiii[85]

80. *urmează* Mihnea *șters pentru că fusese repetat din inadvertență* 81. *inițial* ți-aș spune 82. *apartenența versului la începutul replicii lui Mihnea este întărită de textul paralel din* Cornul lui Decebal 532 83. *deasupra lui* din *șters* 84. *după* Astăzi *șters* 85. *inițial* cu mînele copiii

Şi-n pîntecele mamei vor sumuți copii,
Ei vor striga — vor spune că Mihnea este Domn
Şi s-or întoarce moşii-mi în vecinicul lor somn,
Întoarce-s-or să vie cu ochii spre pămînt
Cînd vor afla acelea ce-n vremea noastră sînt.
Nu-i așa, Mihnea Sînger?

[MIHNEA]

O, Doamne, cum să port
Acest glas slab [86] și rece pe jumătate mort.
(el s-apropie de Domn)
122r La git să te-nchei, Doamne, îți cade-acuşi mantaua ...

[IUGA]

Să cad-ai vrea coroana-mi — mai pune-ți [pe cal] şaua
Şi fugi, fugi orb în lume — spre binele-ți te sfătui —
La cap omăt de-ți pune, la munte-ncă, omătu-i [87].

[MIHNEA]

O, Doamne! lasă vorba cu două înțelesuri!
Femeile-s [88] nebune și pline de eresuri,
Bărbatul, eu de vină-s dacă femeia zburdă?
Las' să-ți spun la ureche.

[IUGA]

Urechea mea e surdă,
Răcneşte numai [tare], ca lumea să audă [89],
Preaînălțate Doamne, că sufletu-ți asudă.
Asuzi, da! Te văd bine — ca mazărea de mare
Pe fruntea [ta] țîşneşte în boabe mari sudoare [90].
Ți-e frică, Mihnea Sînger — de ce ți-e frică ție?

[MIHNEA]
(s-apropie de Domn)

O, milostive Doamne, mă iartă — nebunie
Muierea are-n capu-i — las' să-ți sărut eu poala ...
(el îngenunche)
Şi tu, vezi [toate-]acestea cu mintea ta în boală ...
Şi tu iei lucrul altfel ... Las' naibii dar nevasta,
(aspru)
Las' să-ți spun ție-o vorbă ... o vorbă bună — *asta*!
(l-înjunghie)
Scurt ți-a fost firul, Doamne! Şi cuget că Bodei,
C-o singură a mînei trăsură de condei,
A mînei acesteia *(îl apucă de mînă)* putea să fie-n locu-mi!
Pe-un negru muc de pană fu aşezat norocu-mi
Şi-un vîrf aşa subțire, să-l scoți din piatră seacă.
Vrei bani? Ia din cămara domnească cîți vrei. Pleacă.
Mărite Iuga, unul puternic de condei [91]
Pin mîna-mi de aramă va trece mai întăi.
Şi eu știu scrie, Doamne [92], știu slovele să-nnod,
Frumos să scriu un nume: pe Mihnea Voievod.

86. *supraintercalat* 87. *versurile 329—331 sînt barate cu creion negru* 88. *după* Să-ți *șters* 89. *inițial* să te-audă 90. *inițial* Pe fruntea [ta] țişneşte otravă şi sudoare *apoi* Pe fruntea [ta] țişneşte în stropi și [-n bobi] sudoare 91. *versurile 346—349 inițial*

Pe un vîrf — pe-un vîrf subțire s-au aşezat norocu-mi
Ş-un vîrf aşa subțire nu l-au săpat în piatră.
De azi mi-a fierbe oala l-a ta măreață vatră,
Mărite Iuga Vodă, căci mucul de condei

o parte dintre remanieri sînt făcute vertical pe margine, cu cerneală violetă de mai tîrziu 92. *inițial* Şi eu ştiu scrie-un nume

Dar cine-i Mihnea oare, se-ntreabă toți — se miră.
Nu știți voi cine-i Mihnea? Povestea nu-l înșiră
Prin cuiele bătute în grinzile Sucevii ...
Dar ce nu știe lemnul vor ști odată evii.

[SCENA VIII]

[ROMAN BODEI, MIHNEA]

(ROMAN intră) *139r*

MIHNEA

Tu-l omorîși pe-acesta sau [nu-]l omorî nime?

ROMAN

Vă înțeleg, stăpîne ... *(el acopere cu mantaua sa pe Domn)*

MIHNEA

Un cititor de stele
Mi-a spus că bine-ncepe vremea Domniei mele.
Ciudat, *hatmane* Roman, dar tu îmi pari uitit.
Cată-te — nu-ți lipsește ceva? — iat-un cuțit
Ce l-ai uitat aicea ...

[ROMAN]

Vă înțeleg stăpîne.

[MIHNEA]

Vezi, toată Direptatea să vie-aici pe mîne!

2254

ROMAN *101r*

Și tu, cuțit! plăseaua de lemn ca gură n-are
Să strige-n lume strașnic: „L-ai omorît pe Iuga!"?
Să fii o cioarsă veche, netrebnică? Nu intră-n dușmănie
Lemnul și cu oțelul?... De ce nu faci minuni,
De ce n-arată muguri plăseaua ta cea veche,
Și fiecare mugur să fie un blestem?...
Ce lemn ești tu? O spune-mi ce lemn ești tu? De corn,
De tei, de ulm? sau poate din arbori roditori?
Ești tu de măr? De măr ești. Atuncea înflorește
Și-a tale mere crude hrănește-le cu sînge.
Tu martur făr' de gură! Dar dare-ar Dumnezeu
Ca lacrimi de căință să mînce al tău fier
Ș-acele lacrimi lemnul de măr să îl hrănească[93]
Să crească-n cer ș-orcare păcat din neamul Sînger
Să fie pintre crenge un măr însîngerat[94].

2262

BODEI *139r*

(singur)

O tu, cuțit — plăseaua de lemn ca gură n-are
Să strigi în lume strașnic c-ai omorît pe Iuga?
Să fii o cioarsă veche? Nu intră-n dușmănie
Lemnul și cu oțelul? De ce nu faci minuni,
De ce nu scoate muguri plăseaua ta cea veche,
Și fiecare mugur să fie un blăstem? ...

93. *în ms., din inadvertență* hrănește 94. *după* înveninat *șters*

Ce lemn ești tu? O, spune-mi, ce lemn ești tu? De corn?
De tei? De ulm? Sau poate[95] de arbori roditori?
Ești tu de măr? — De măr ești. Atuncea înflorește
Ș-a tale mere crude hrănește-le cu sînge;
Tu martor făr' de gură! ... O, dare-ar Dumnezeu
Ca lacrimi de căință să mînce al tău fier
Ș-acele lacrimi lemnul de măr să îl hrănească,
Să crească-n cer, ș-oricare păcat din neamul Sînger
Să fie pintre crenge un măr însîngerat.

2254

[ACTUL AL II-LEA]

[SCENA I]

92r *(Întuneric. Codru des. Noaptea. Trăznete, fulgere)*

DOAMNA MARIA. BOGDAN. ROMAN BODEI

ROMAN

Prevestitoarea fire cu[96] cerul său cernit
Deschide a ei gură, prin fulger ca vestește
Ce *rău* aduce lumei o zi ca cea de azi:
În răzvrătire firea arată cumcă astăzi[97]
Lui Vodă Mihnea Sînger îi dăruiește-un fiu ...
Un fiu cum încă lumea nu l-a văzut vrodată,
Cu inima pestriță cum este al său tată
Și desfrînat în patimi cum este mumă-sa.
Din ce-i mai rău, mai negru, natura il încheagă,
S-arunce o-ntrupare a dracului pe lume,
Lui Belzebut bătrînul sau a lui Antichrist,
Dar ea de pe acuma se sparie de el ...
De pe acuma cerul și-ncurcă-a sale stele,
Izvoarele uitat-au in astă noapte albia
Și vezi că pîrtii nouă își taie pintre stînci ...
Să știți că-n astă noapte de ciumă or să moară
Mulți oameni ... Astăzi firea descarcă bogăția-i
De ape pe o cale cu totul nefirească
Și secetă urma-va ... iar seceta cloci-va
În țărna cea uscată ouăle de locuste ...
Căci lumei acestia și legilor din fire
De li se naște-un dușman e semn că firea toată
E-n neorînduială, că din încheieturi
Ceasornicul[98] ieșit-a al lumei noastre-ntregi.

93r MARIA

Cumplită prevestire mai faci tu, frate Roman.

ROMAN

Ce vrei? Uitat-ai oare c-ai blestemat pe Vodă
Și că de-a lui sămînță legași acel blăstem?
Nu s-a-nnegrit doar luna și soarele în ceruri
Pe[99] cînd îl răstigniră jidanii pe Cristos?
Și ei au vrut să facă lucru-mprotiva firei,
Au vrut să deie moarte celui fără de moarte ...
Dar astăzi, cînd se naște un monstru pe pămînt,
Cu inima cea neagră ca Vodă Mihnea Sînger

95. *supraintercalat* 96. *deasupra lui și șters* 97. *urmează, ca început de vers abandonat* Se naște ⟨fiul⟩ un fiu 98. *după* Ieșit-au *șters* 99. *după* C[înd] *șters*

Și-atît de otrăvită, setoasă de plăceri
C-acea a mumei sale : un om ce-a fi în stare
În furie s-ucidă pe tată-său — și-n furie
Dobit[oc]eștei patimi cu mă-sa să se culce.
Au crezi că ziua de-astăzi, cînd firei se dau palme,
Palme la orice lege, palme lui Dumnezeu . . .
Au crezi că e departe și ziua cea de-apoi ?
Cumplit ți-a fost blăstemul, Măria Ta ! Și cerul
Au vrut să te audă — și să plătească-acuma
Cu-asupra de măsură moartea lui Iuga Vodă.
Un cititori de zodii i-a spus că a lui fiu
N-ajunge niciodată coroana să o poarte,
Că de pe a sa frunte cu fărdelegi pătată
Cu sabia luată va fi de Bogdan-Dragoș.
De-aceea el trimite în [patru] părți a lumei
Pe Gruie pîrcălabul menit să-i fie naș
Să-l stingă de pe lume pe Bogdan-Dragoș Vodă.

BOGDAN

Mamă, mamă !

MARIA

Aud, dragul mamei.

BOGDAN

Cum se cheamă apa ce curge pe-aici ? . . . E tare repede

MARIA

Bistrița, dragu' mamei.

B[OGDAN] 94r

Da' ce cetate se vede acolo în lumina fulgerelor ?

M[ARIA]

Acolo ? Cetatea craiului Gralur. Mare crai și bogat, și are o fetiță mică, mică . . . numai bună de tine . . . Cu dînsa am să te-nsor odată.

B[OGDAN]

Tare mi-i dragă, mămuță !

M[ARIA]

D-apu-ai văzut-o ? . . .

B[OGDAN]

Ba n-am văzut-o . . .

M[ARIA]

Apoi cum de ți-i dragă ?

B[OGDAN]

Bine, trebuie să vezi pe cineva ca să-ți fie drag ?

M[ARIA]

Se-nțelege.

B[OGDAN]

Dacă spui că-i așa de mică, mică, atuncea mi-i dragă fără s-o văd. Da' cum o cheamă ?

M[ARIA]

Verena.

B[OGDAN]

Verena . . . preafrumoasa Verena . . . Mi-ai spus odată o poveste cu preafrumoasa Nastasia . . . Nu-i aceea ?

M[ARIA]

Se-nțelege că nu-i aceea, puiule.

B[OGDAN]

Da eu vreau să fie aceea.

M[ARIA]

D-apoi daca nu-i aceea.

B[OGDAN]

D-apoi daca vreu.

M[ARIA]

Bine ... ai s-o vezi ; ne ducem la craiul ... Mîne avem să facem nuntă strașnică ... Să facem o mămăligă mare cît o nucă și chemăm pe furnici la masă și te punem pe tine și pe Verena în capul mesei și vă cununăm ...

B[OGDAN]

Tare mi-i dragă ...
(s-aude în urmă departe lătrat de cîni; Roman fluieră)

GALU

Stăpîne !

ROMAN

De mal desfă tu pluta, să șuieri peste ape
Ca să-ți audă glasul din[100] stane craiul Glaur,
Să părăsim mai iute pămîntul stăpînit
De Mihnea Sînger Vodă ... Preaînalțată Doamnă,
Să n-aveți nici o frică, căci Galu-i bun plutaș[101].
95r Eu mă-ntorc la Suceava ca să-i urez lui Vodă
Și fiului său dulce domnie-ndelungată.

[MARIA]

Să ne vedem cu bine, Roman Bodei. În tine
Nădejdea noastră toată-i ... Curînd cu fiul nostru,
Cu Bogdan Voievodul, plecînd spre Maramureș
[Î]i vom deprinde brațul[102] la mînuirea armei
Ca pînă va fi mare să știe să cîștige
Coroana ce cu dreptul îi vine frunții noastre.
Să auzim de bine.

[ROMAN]

Să auzim de bine.
Curînd v-ajunge haita ; dar a Bistriței ape
Vor duce-a voastre viețe mie și țărei scumpe
Sub pavăza de piatra lui Glaur Voievod.

[ACTUL III]

[SCENĂ]

2262

[ROMAN]

119r De propria gîndire tiranului e teamă
Și somnul — vameș vieței — puțină îi ia vamă.
Să asurzască glasul cobind[103] a remușcărei,
Ce strigă cum pe valuri strig pascrile mărei,
Cu cîntece stricate urechea-și asurzește,
De-abia bătîndu-și mintea, petrece muierește,
Și-n loc de-nvăț și pildă și-n loc de sfinte psalme

100. *după* ostașii *șters* 101. *inițial* p[lutaș bun] 102. *inițial* [Î]l vom-nvăța noi br[ațul] 103. *inițial* glasurile cobinde

Femei l-încunjur noaptea jucînd, bătînd din palme [104].
Căci otrăvit e gîndu-i și inima[-i] otravă
Și [105] astfel Mihnea Sînger domnește în Suceavă.

[SCENĂ]

[ROMAN]

Voi, ce ardeți toată viața în al patimelor rug,
Ca să sfarăm nălucirea uneltesc un meșteșug [106].

Nu-mi ard ca tine carnea pe-al patimelor rug
Și uneltesc, s-o sfarăm, altfel de meșteșug.
De cărnurile albe eu fălcile-ți dizbrac ...
Și tu te miri, crăiasă, cînd tu zîmbești, că tac ?
Ce ești tu pentru mine — idol frumos de tot,
Dar idolului mîndru cu mintea ochii-i scot.
Și pielea de deasupra și buzele îi tai
Și ce rămîne-atuncea naintea minți-mi — vai !
Hidoasa căpățînă de păru-i despoiată
Din sînge și din flegmă scîrbos e închegată.
Tu crezi că poți pe Roman să-l miști vodinioară
Pentru că porți [107] pe oase un obrăzar de ceară ?
O, tu ! cu suflet putred, cu gînduri rele, sterpe,
Tu crezi că mă atrage frumosu-ți ochi de șerpe ?
Fără de suflet ești tu — nu ești decît un leș,
Nu-mi mrejuiești gîndirea cu perii tăi cei deși.
Zăvor am pus simțirei [108] și pieptului meu lacăt
Ca să nu li trezească privirea ta în treacăt.
Oricît fii de frumoasă, oricum fie-al tău port,
Te văd cu ochiul minții-mi, c-un rece ochi de mort [109].

[ACTUL V]

[SCENĂ]

[BOGDAN-DRAGOȘ *în mijlocul curții sale*, ROMAN BODEI]

2254

ROMAN 100r

Sloboade-acuma, Doamne, pre robul tău — văzut-au
Cu ochii săi și ceasul și ziua mîntuirei.
Trăiesc, preaînalțate, într-o străină lume
Și împrejur de mine eu văd numai copii.
O lume nouă, nouă, cum n-o am mai văzut,
Îmi pare cumcă-n lume trăii o sută ani.
Din peștera de munte cobor, un uriaș,
Și văd cum împrejurul picioarelor se mișcă

104. *pe aceeași pagină, în dreapta, versurile*

Și cînta un cîntec dulce
Și jucînd bătea din palme
După pilda și învățul
Cîntătorului de psalme

105. *după* As[tfel] *șters* 106. *varianta pregătitoare are alt metru și presupune alt scenariu* 107. *după* pe *** *șters* 108. *inițial* Zăvor am pus eu minții-mi ; *versurile 472—473 sînt scrise în dreapta, pe margine* 109. *pe margine*

Ochii minții ***
⟨Sînt⟩ Reci și turburi ochi de mort

O lume de ființe [110], urînd *, vorbind, rîzînd,
Cărora însă li e tot viitorul dat ...
Cuvîntul meu se-ndreaptă urechilor străine:
Parcă-mprejur acuma vorbiți o altă limbă
Și alte obiceiuri și alte fețe văd ...
Din sfetnicii [111] lui Iuga nu văd eu pe niciunul,
I-a stinsu-i [112] Mihnea Sînger, căci ei fusese martori
Cînd s-au citit diata lui Iuga voievod ...
Ce mai cat eu în lume? Ce înțeles mai am?
Menirea e-mplinită și veacul meu se [113] trece,
De pe-umăru-[m]i ursita * pe-a celui care vine,
Pe Bogdan-Dragoș [trece]. Mi-am împlinit menirea ...
Tronul, pe care negru [114] postav are să fie
Pîn'la a ta venire ... O vezi astăzi acolo?
Aceasta este cheia de la un scrin de fier
Ia care-i a Moldovei și e a ta coroană.
Nu ... ea n-a fost spurcată de fruntea unui Mihnea,
Neatinse a ei pietre și aurul din ea
Și cel din urmă-n lume ce pe ea ș-a pus mîna
Au fost înaltul Iuga — azi pune-o tu pe-a ta.
Atîta am zis: Atîta fapt lumesc
Mai fac în astă lume. Apoi la mănăstire
Mă duc, căci socoteala cu lumea-am încheiat.
N-am a[-i] lua nimica, nimic nu-i am de dat ...
Acolo, lîngă Vodă [115], unde de mult el zace,
Cu el m-oi înțelege de mîntuirea mea ...
Căci greu în astă lume eu am păcătuit,
Eu sînt mîna de care slujitu-s-a [116] blestemul
Al maicei tale, ca-ntreg, [ca el] întreg să cadă
Asupa frunții aspre-a-acelui nefericit.
Au împlini-l-va Domnul cu toată grozăvia?
Căci lumea e-mpăcată — pe pîrtia ei veche
Văd că se mișcă firea și sorțile Moldovei ...
E împăcată lumea. Deși moșneag [117] de zile,
Abia[-s] la jumătatea menirei mele-n lume
10 0v Ca să-mpac iară lumea. Dar oare Dumnezeu
Nu are drept asupră-mi? Cealaltă jumătate
E ca, fiind în viață, pre Dumnezeu să-mpac.
Preaînalțate Doamne, cer să mă depărtezi,
Căci grea [mie] îmi este și sarcina vieții
Și mă dezbrac acuma de-orice deșertăciuni.
Iertare-mi cer, boierini, de la voi de la toți,
Iertare de la tine, ce-mi ești Domn pre pămînt ...
Căci vreau să intru-n slujba Domnului meu din ceri.

BOGDAN

Roman Bodei, un altul șezînd în locul nostru
Alături el ți-ar face un loc pe a lui tron,
Domnia-noastră însă băgă de mult de samă
Cumcă plutește-o soarte, o soarte neînvinsă,
Deasupra multor capuri de pe acest pămînt.
Vom zice dar ca Domnul în oara mîntuirei:
„Lasă să treacă, Doamne, ș-acest pahar nainte-mi,
Dar nu să-mi fie voia ci voia ta să fie".
Tu ești mănunchiul spadei ce Dumnezeu o poartă,
Gura de lup preaaspră cu inima de miel.

110. *inițial* ⟨Un⟩ O lume de-oameni 111. *inițial* În sfatul 112. *inițial* Căci [stinsu-i-a] 113. *în ms.* ce *sau* se 114. *după* pînza *șters* 115. *după* Iuga *șters* 116. *inițial* Căci eu sînt mîna care purtat-a 117. *după* bă[trîn] *șters*

 101r

Cît veți trăi în[118] lume, și ani mulți să trăiți,
Nu-i mai vedea pe Roman. Eu n-am avut copii ...
Și tu mi-ai fost copilul, preaînalțate Doamne.
O, ochii mei, ce oare nu-ngheață ei sub frunte,
Căci nu or să mai vadă pe dulcele meu fiu.
Dar un Dumnezeu cere ca sluga lui vitează
Să-i vie înainte: cu ochiul încă ager,
Cu brațul încă tare, cu-umărul încă tare,
Ca crucea lui cea neagră s-o poată el purta.
Copilul meu, stăpîne ... te binecuvintez,
Întinde iar moșia la vechile-i hotară
Și visul vieții tale să fie-al nostru vis ...
Rămîi cu sănătate. Boieri, să-mi rămîneți
Cu sănătate.

TEXTE AFERENTE

1

2262

Deși-n copilărie și-n lupte-am fost păreche 119r
Te rog m-ascultă astăzi c-o singură [ureche]
Și, pentru ca mînia-ți defel să n-o întărt,
Tu crede cumcă gura-mi spune cuvînt deșărt,
Iar cealaltă ureche cu grijă o încuie
Ca să mai aibă ș-alții altăceva să-ți spuie.
Și judecăți pustie să nu faci în viață
Fără trei martori, fără cel clevetit de față.

2

2262

Ce? ... Ochii-ți cu-ndoială spre mine se înhoalbă ... 120r
Tu! tu ai suflet negru, deși ți-e pielea albă.

3

2262

Dorit și umed[119] ochiu-mi idolul și-l privește, 120r
Pe tabla nălucirei adînci il zugrăvește.
Și acest chip preadulce din minte nu îl șterg,
În somn el mă urmează, în[120] mine-i dacă merg.
Astfel mă asuprește dormind sau fiind treaz
Și vecinic văd nainte-mi al tău frumos obraz ...
Cum umbra mi-e alături de dorm sau de-s deștept,
Mă[121] supără oriunde și-mi tremură în piept.
Bătrîn de-oi fi, în umbra vieți-mi va veni,
Cu dînsul în vedere-mi voi fi de voi muri.

4

2262

De-aceea — pază bună: ferește ochii-n laturi 120r
Și cu muieri frumoase tu să nu stai la sfaturi:

118. *supraintercalat* 119. *modificat din* umedul 120. *modificat din* și 121. *după* Și *șters*

Ușor te biruiește poftirea frumuseței
Și-n inimă îți bagă ea [122] viermele vieții.
Să nu pătrundă [123] amor în mintea lunecoasă.
Priviri iscoditoare a fețelor frumoase
Care aruncă-n inimi săgețile-ndulcirii.
Și vălul dulce, umed, a păcii ș-adormirii :
Și o privire-n treacăt din arcul cel [124] cu gene
Te-nvață crud durerea vieții pămîntene.
Zadarnic dulce-i gura, zadarnic ochi-s tineri,
Venin e-n sărutarea păgînei zîne Vineri.

5

2262

120r Ce vrei, să-mi rup din frunte izvorul de lumine?
Amăgitori sînt ochii — furi de-ndulciri străine ...
În porțile acestea a ochilor aibi [125] strajă :
Privire femeiască privire nu-i, ci vrajă.
A sufletului pusnic cetate întărită
Ea cade înainte-i de vînturi răscolită.

6

2262

120r Căci ochii sînt fecioare închise în cămări
Luminele [126] li-s pline de frică, rușinări ;
Bobițe sînt de poamă ce port pe ele brumă,
Cu gura mea le-aș șterge de bruma lor acuma.

7

2262

120r Colțunii ai Iuditei răpiră pe-Olofern
Și ochii îi robiră și sufletu-n etern.
D-aceea * cînd de sînu-ți eu haina o disfac
Și trupul de zăpadă îl văd — rămîn buimac [127].

8

2262

120r Și toate-s potrivite [128], frumoase mădulări :
O, mi se sfarmă mintea, și aerul pin nări
Abia ajunge-n suflet ... și inima se strînge,
Te-aș omorî în brațe și mijlocul ți-aș frînge,
Ți-aș sîngera eu buza c-o crudă sărutare,
Căci patima-mi de flacări vo margine nu are.

9

2262

120v Dintru-a vedea se naște-a îndrăgi.

10

2262

121r [Ce ascuțit]dezgheață privirea pătimașă
Chiar bruma de pe ochii copilului din fașă.

122. *în ms., din inadvertență* el 123. *inițial* Să nu pătrundă-n [minte] 124. *după* ge[ne] *șters* 125. *modificat din* ai 126. *după* Luminele-s *șters* 127. *urmează, între fragmente, un început răzleț de vers* Aceasta sămuim 128. *inițial* Și toate-ale ființii-ți

ALEXANDRU CEL BUN

2277

[PERSOANELE][1]

ALEXANDRU VODĂ	[UN ŞOIMAR]
JURGEA staroste de Suceava	[CIURBĂ]
[RINGALA]	[DĂMĂCUŞ]

4r

[SCENA I]

AL[EXANDRU] VODĂ, JURGEA staroste de Suceava.

De ce mă tem, Jurgea? De sîngele meu mă tem. Dar nu cunoşti tu acest sînge fierbinte, plecat spre mînie şi spre dezbin din inima neamului Muşatin? Cîţi ani sînt de cînd s-a-ntemeiat Moldova? Patruzeci, cincizeci. După Bogdan Vodă Dragoş a urmat Sas, după Sas, Alexandru, după Alexandru, bunu-meu [2], Bogdan Muşat, după Bogdan, Petru, după Petru, Ştefan, după Ştefan, Roman, apoi iar Ştefan, apoi iar Roman, apoi Iuga ... şi-n sfîrşit Noi [3]. Noi am ţinut treizeci de ani domnia. În treizeci de ani înaintea noastră au fost şapte domni în Moldova, umbre trecătoare, Jurgea, dar umbre singeroase. Frate alunga pe frate, fiu pe tată şi tată pe fiu, sîngele muşatin clocotea de fărădelegi. De [4] ce mă tem? Dac-aş avea un singur fiu şi ... unul am, căci numele celui de-al doilea nu-l rostesc nici- 5r
cînd // nu mi-ar fi teamă de nimic. Dar [5], cum voi inchide ochii, teamă mi-e că vrajba se încinge din nou, şi mă cunosc pe mine, îi cunosc pe toţi. De zece ani tu ştii că nu mai rostesc un nume şi ştii tu de ce nu-l rostesc? Pentru că acel nume e-a unui om care e cap tăiat fratele meu Iuga. Cap tăiat, Jurgea ... ca o picătură cu alta. Ei, nu prin ură se domneşte. Oamenii au nevoie de linişte, de îngăduinţă. Cuţitul prea ascuţit se toceşte. Domnii cei aspri cad [6].

JURGEA

Măria Ta chibzuieşte mai bine decît oamenii de sama noastră, dar, daca nu sîntem buni de altă treabă, Măria Ta, poate că tot ni se îngăduie şi nouă cîte o vorbă care e la locul ei şi prinde bine. N-aş fi îndrăznit a vorbi de acela a cărui nume nu-l rostiţi daca Măria Ta [7] nu dădea pricină de vorbă, dar poate că tot nu stau lucrurile aşa cum le-au făcut oamenii, cum le-au făcut îmbunătorii, // oamenii 6r
aceia cari adorm urechea Domnului cu vorbele dulci dar veninoase a clevetirii ...

1. am preferat peste tot [PERSOANELE], nu [PERSONAJELE] pentru care mărturiile autografe sînt mult mai rare 2. *deasupra lui* tată *şters* 3. *după* no[i] *şters* 4. *după* Şi *apoi* Noi *şters* 5. *după* Cunosc ţara *apoi* Cu această ţară *şters* 6. *urmează* De treizeci de ani taie şi *şters* 7. *iniţial* Măria Voastră

ALEX[ANDRU]

Ce e de-i vorbi? Poți spune tot ce vrei ... n-ajută nimic. În fiece zi văz trecînd pe mumă-sa cu ochii plini de lacrimi, și orice privire e o dojană pentru mine. Nici ea n-a spus nicicînd față cu noi [8] acel nume pe care-l șoptește perinei ei cînd plînge nopțile, acel nume pe care-l spune codrilor și vînturilor. Dar eu știu ce știu. De ce s-a ascuns? De ce ne-a mințit? Îți aduci aminte de vînătoarea aceea, cînd eu, știind că el are un pumnar la el, m-am prefăcut că-mi trebuie să-njunghiu un cerb. Cine are un pumnar, întreb? Nimeni nu-mi răspunde. Dar el s-a-ngălbenit ca ceara la față. Se-nțelege. E oprit pretutindenea ca alături cu Domnul să aibe cineva arme ce se pot ascunde, dar, daca mi l-ar fi întins de bunăvoie, nu ziceam nimic.
7r Am pus să-l dizbrace cu sila în fața mea // și în sfîrșit din încălțăminte îi cade arma. Ce căuta arma la el și de cine avea să se apere? Nu eram Noi acolo, nu erau scuturile și arcurile boierilor, nu erau oșteni? Peste trupul Nostru ar fi ajuns cine ar fi-ndrăznit să se repează. Dar tocmai pentru că Noi eram acolo ... fiul Nostru ... E! nu-mi mai vorbi de el. De-atunci stă închis într-o tainiță de la Pobrata și acolo va sta pînă vom închide ochii. Azi punem [9] să se dea citire diatei Noastre și așa va fi [10].

[SCENA II]

8r *(zgomot de mase afară)* Ura!

[ALEXANDRU]

Cine-i, cine-i?

(un șoimar intră)

ALEX[ANDRU]

Ce zgomot se aude?

ȘOIMARUL

Măria Ta, o minune s-a întîmplat. Azi, adunată fiind împrejurul castelului domnesc mulțime de oameni cîtă frunză și iarbă, fiind zi [11] de Direptate mare, un tînăr împlătoșat a adormit la o parte de osteneală în arșița soarelui. Atunci, ce să vezi? Un vultur mare își întinse aripile drept soare deasupra lui, de dormea tînărul în umbra lui [12]. Oamenii făcură cerc împrejurul lui și se uitau cu mirare la frumuseța și tinerețea lui, iar pe platoșe au văzut zugrăvite în aur semnele Măriei[13] Tale și ale Moldovei. Nimeni nu știe cine e, nimeni nu-și aduce aminte a-l mai fi văzut.

ALEX[ANDRU]

Așa-i cînd se hotărăsc schimbări, se fac minuni multe, mai cu seamă la
9r Moldova, căci la Moldova și la Dumnezeu toate sînt cu putință. Jurgea, // ieși și vezi cine-i și de unde-i. Pune-l la răcoare și vor înceta minunile ca din senin. Vrun pierde-vară, vun amăgitor care, auzind că azi urnim Domnia pe umerii fiului nostru Ilie Vodă, vrea să aducă bănuieli asupra creștetului Nostru. Vezi, Jurgea, cine-i, că-i vom face noi județ pe urmă. Direptatea e adunată numai de-a binele, ca să mustre pe cei ce viclenesc Domnia. *(văzînd pe Ringala intrînd)* Fii-mi binevenită, Doamnă.

RINGALA

Bună să-ți fie inima, Măria Ta.

8. față cu noi *deasupra lui* vrun nume *șters* 9. *după* ne citim diata *șters* 10. *urmează șters* Cei de sus, RINGALA, cu un șoimar după ea cu șoimul pe umăr.

ȘOIMARUL

Spun drept, înaltă Doamnă. În codrul singuratec
Pe cînd dormea-i făcea umbră acest șoim sălbatec.

RINGALA

Taci ... Vodă este față ...

ȘOIMARUL

Și astfel vorbă a ieșit
Printre norod că dînsul să fie e menit
8r Pe tron

11. *inițial* căci e zi 12. *intenția inițială era de a scrie* de dormea în umbra lui tînărul 13. *după* M[ăriei Tale] *șters*

ALEX[ANDRU]
(dîndu-i brațul)

Ceea ce ar fi fost odinioară, regina mea, un sprijin pentru Voi e azi un sprijin pentru mine. De ce să-mbătrinească omul cînd jumătatea [14] sa cea mai frumoasă e în floarea vrîstei [15]...?

RINGALA

Măria Ta ești [16] bun, dar nu văd înțelesul acestor cuvinte. Eu sînt mai bătrînă decît Măria Ta, căci ani [17] de durere mi-au întunecat sufletul, anii mei de singurătate [18] au fost de zece ori mai lungi, Măria Ta, decît anii // Voștri 10r
petrecuți în bătălii și fapte. Am trăit de zece ori mai mult lungind firul vremei cu urîtul și cu durerea.

ALEX[ANDRU]

Ringala — încă?

RINGALA

Încă, încă ... și pururea: Eu n-am spus care e durerea mea și [19] nu m-am plîns Vouă, ci singurătății mele. Dar azi văd o țară de oameni adunată la Suceava. Cerșitorul și pircălabul Cetății Albe, mitropolitul și călugărul desculț, omul cel de pe urmă și cel mai mare deopotrivă vin înaintea feții M[ăriei] Tale, fiecine cu ce greutate are, căutînd județ drept și aflîndu-l. Fiecine se judecă ascultîndu-se [20] și apărîndu-se. Și-ntre acestea mii de mii de oameni unul este osebit de toți, el n-are dreptul viermelui de-a se-ncovoia sub piciorul celui care-l calcă, orice [21] ureche omenească îi este închisă, numai Dumnezeu i-a mai rămas cu îndurarea, cu bunătatea ... poate și [22] cu dreptatea lui.

ALEX[ANDRU] 11r

Las-o asta, regina mea. O minte de femeie nu cunoaște decît ceea ce inima-i zice. Știți voi ce gîndiți sau nu gîndiți, ce vreți sau nu vreți, și știți la toate de ce așa și nu altfel? Sînt adîncimi omenești pe cari nicicînd nu le va atinge [23] mintea voastră. Voi [24] nu știți nici ce iubiți, nici ce urîți, adesea o toană v-aruncă în brațe pe acela pe care ar trebui să-l urîți, o toană vă zice să respingeți inima cea mai lămurită. O inimă de aur, o minte de femeie! Dar să lăsăm asta. Ai auzit minunea ce s-a-ntîmplat astăzi în cîmpul lui Dragoș [25]?

RINGALA

Îmi dai voie, Măria Ta, să te-ntreb de ce mă-ntrebi?

ALEX[ANDRU]
(tare)

Ringala! [26]...

RING[ALA]

A!

ALEX[ANDRU]

Nu, nu! A fost o clipă. Iartă-mă, regină ... cunoști din nenorocire acel vîrtej de [27] sînge care întunecă cîteodată mintea // și ochii neamului nostru. Și 12r
nu știi nimic despre minunea [28] cu vulturul!

RINGALA

Tu zici.

ALEX[ANDRU]

Să vestească crainicii Adunarea Direptății.
(s-aud zgomote de trîmbițe. Alexandru iese.)

14. *după* partea *șters* 15. floarea vîrstei *șters apoi reluat* 16. *după* tare *șters* 17. *după* du[rerea] *șters* 18. *inițial* ani de singurătate 19. *după* și n-am spus-o *șters* 20. *după* întrebat fiind *șters* 21. *după* el n[-are] *șters* 22. poate și *cu creion negru deasupra lui* eu zic *șters* 23. *deasupra lui* pătrunde *șters* 24. *după* Voi știți ce nu [iubiți] *șters* 25. *inițial* ce s-a-ntîmplat în cîmpia lui Dragoș [astăzi] 26. *urmează* A! *șters* 27. *după* roșu *șters* 28. *după* p[ovestea] *șters*

RINGALA

(singură)

O, Alexandre Vodă! Precum nu sînt nimica pentru tine, astfel nu știu nimic din ce mă-ntrebi. E o prorocie vulturul acela, o prorocie pusă la cale de inima mea de mamă. În inima mea s-ascunde viitorul lui.

(intră Direptatea)

[SCENA III]

CIURBĂ

Azi are să citească Vodă diata, măi Dămăcuș, în care zice așa, că Ilie Vodă rămîne moșnean, zice, și de Ștefan Vodă nici vorbă.

DĂMĂCUȘ

Vodă [29] face, Vodă desface. Îmi îmblă mie vulturul de azi dimineață prin cap[30] . . .

13r CIURBĂ

Nu te pune-n cîrd, bre, cu cîte se-ntîmplă. Doi ochi ai și [31] două urechi și numai o gură. Ascultă multe, vezi multe, da' taci. Apoi cîte le zice omul toate sînt vorbe. Las' să-și spargă dracul opincile . . . ce [32] iese de-acolo. O să se vază el în sfîrșit ce-i și cum și o să se aleagă într-un fel [33]. Numai vorba ceea, Dămăcuș, de-a bine nu-i ce s-a-ntîmplat azi dimineață. Piază rea, piază rea.

29. *după* Taci măi Ciurbă că-i bine *șters* 30. *urmează* CIURBĂ Ți-or fi îmblînd gărgăunii, Dămăcuș. Dar ce ne pasă nouă? *șters* 31. *după* ș-o gură *șters* 32. *după* după alți *apoi* altă lume *apoi* vorbele altora *șters* 33 și o să se aleagă într-un fel *cu creion negru supraintercalat.*

ȘTEFAN CEL TÎNĂR

2254

[P E R S O A N E L E]

ȘTEFAN. Nestatornic, de-o beție tristă, nobil în fundul inimei, dar abrutizat prin pasiune, c-un mare fond de grandoare concentrat [1] în unele momente, altfel meschin, caracter melancolic sanguinic (Oacheș). 23r

ARBORE. Sever, contrastat din mari speranțe în viitor — mari suveniri din trecut, și cu toate astea scepticist prin meschinătatea [2] curtizanilor ce-l incongioară și-l amețesc pe Ștefan cel Tînăr. El e sufletul rămas încă pe pămînt a lui Ștefan cel Mare, e suvenirea lui vie încă, e omul ce l-a văzut pe leul murind, i-a strîns mîna eroului în războⅰ, e ca un sînt care-n visul tinereților lui a văzut pe asprul și bătrînul Dumnezeu. Mîndru și mare față cu Domnitorul (Posa-Essex). Desprețuitor sublim față cu curtizanii (Alb) [3].

MIRA. Fată palidă și lunatecă, cu inima la început rece ca [a] unei vergine ce-a visat cerul. E personificarea unei rugăciuni melancolice care nu se știe cum de rătăcește pe pămînt cînd nimica din ea nu se pare a fi a pămîntului. Nu are neci durere, neci bucurie, ci [e] învelită ca un mister în norul ei de malancolie, e cu inima nedeșteptată și, deși e să se cunune cu Maio, ea-i spune lui că nu-l iubește (Blondă).

MAIO [4]. Poet-înger, frumos, iubește pe Mira, dar amorul lui e acela a disperărei și a sufletului zdrobit, căci știe că Mira, deși va fi soția lui, dar nu-l iubește. Dar vrea să fie sclavul visurilor și a capriciilor ei, să trăiască numai pentru că trăiește ea; nu cere nimic, neci amor, neci compătimire, nu cere să cugete la el, numai să-i permită ca să fie reflectul unui surîs a buzelor sale, unei raze a ochilor ei. Dar, deși aceste visării sînt palide, dar amorul lui nu e palid, e un amor de arab, arzător, de foc, care contrastă mult cu ființa lui angelică (Blond) [5].

PETRU MAJĂ. Pasiune italiană, visurile sale sînt de foc, și cînd sînt palide sînt ca flacăra ce se stinge [6], dar amorul lui pentru Mira e contrariul amorului lui Maio, angelic, curat ceresc. Are un mare [7] fond de forță în sufletul lui care-i lipsește lui Maio (Păr castaniu, ochii caprii).

1. *deasupra lui* dar numai [în unele momente] *șters* 2. *după* lingu[șirea] *sau* lingu[șirile] *șters* 3. *deasupra lui* Gri *șters: amplasat, în ms., după* Dumnezeu, *dar ce urmează a fost adăugat* 4. *în ms., aici ca și în multe alte locuri,* MAJO, *grafie care alternează cu* Maio, *unde* i *reprezintă pronunțarea reală și pe care o generalizăm* 5. *urmează, intercalată între rînduri, o schiță de replică nelocalizabilă* și eu mă (smulg) rump din mine *apoi* Eu m-am smuls pe mine însumi din inima mea / Și singura-mi iubire e țara mea *(apart)* și tu 6. *inițial* sînt flăcări palide 7. *supraintercalat*

SCENA I

ARBORE, MAIO

MAIO

Cum vă spuneam, portare ... din ce în ce mai trist, mai [8] bolnav ... Aiurează și mereu aiurează.

ARB[ORE]

Aiurează...

MAIO

Veghez asupra lui ... voi să-i surprind o cugetare care să-mi esplice starea în care se află ... nimica. Bea [9] mai mult și vorbește mai puțin ... iată [10] tot. Bea el și-nainte, dar acuma ... Am cercat să-i însenin cugetele prin cîntec ... dar cîntecul cel mai vesel îl pune pe gînduri ... cîntecele triste îi fac plăcere, însă eu nu le cînt, pentru că-l adîncesc din ce în ce mai mult în răul ce l-a coprins.

ARBORE

Sărman copil !

MAIO

Da, sărman și copil totodată ! O, boierii cei tineri ... pare că l-ar fi prins cu lanțuri de fier în vîrtejul desfrînărilor lor ... și-apoi vorbesc ... șoptesc ... îl umplu de neîncredere ... Nu știu zău de unde-or fi-nvățat boierii cei tineri obiceiurile fațarnice ... Cei bătrîni era altfel.

ARB[ORE]

Și n-ai putut afla...

MAIO

Afla, nu ! Ghici, poate. În apropiere de-aicea, pe malurile mării ...

ARB[ORE]

Cum ?

MAIO

Pe malurile mărei se zice c-ar fi o cetățuie neagră ... N-am văzut-o ... De cînd a fost pe-acolo se știe c-a căzut [11] într-un fel de nebunie întunecată și tăcută. Alții spun cumcă moșu-său Petru Rareș s-ar fi tăvălind pe-aicea în straie rupte de pescar ... c-ar fi pusnicind pin niște ruine, c-ar fi îmblînd noaptea cu vrăji pe țărmii mării ... Mai știi ! Om învățat, Petru Rareș ... Poate că toate, cetățuia și locuitoarea ei, nu sînt decît vrăji de-ale lui, închegări ale văzduhului....

ARB[ORE]

„Și locuitoarea ei" zici tu, Maio ?

MAIO

Da ! Se zice că-i albă și frumoasă ca o zi cu soare...Știu eu ? ... Cînd am auzit vorbindu-se de dînsa...am gîndit ...

ARB[ORE]

„Am gîndit"...Ai gîndit la Mira, știu ... Dar acuma nu-i vremea de-a ne gîndi la femei...fie aceea pînă și fata mea ... Tu zici că el e aproape de nebunie... Beția și jocul ... desfrînăciunea ! Da, acestea-l înnebunesc pe om ... Dar nu e vorba de-asta, el trebui scăpat ... scăpat pentru că Moldova trebuie mîntuită. Cu-ncetul începem a fi slugile leșilor ... măduva se usucă în puiul de leu și mintea se turbură în creierii săi ... A intrat veninul necrezărei în inima lui și a niușcat-o, încît trebuie să turbe de nu voni [12] arde rana ... arde cu mustrări

8. *după* din ce în ce ma[i] *șters* 9. *după* Vorb[ește] *șters* 10. *după* poate ca *șters* 11. *inițial* se zice c-a căzut 12. *după* va *șters*

și cu aduceri aminte ... *(cugetînd)* [13] Un cap de va cădea începutul e făcut ... celelalte urmează ... Ce alunecoasă e poteca răului! *(tare)* Maio!

MAIO

Portare!

ARB[ORE]

Tu zici că-n curtea cea [14] neagră pe țărmurii mărei, acolo petrece gîndirea lui.

MAIO

Se vede. Altfel neci gîndirea lui n-ar fi neagră și-mpietrită ... De ar fi aceea o femeie sîntă și frumoasă, care să-l poată face fericit și virtuos ... De-ar fi ... am cugetat adeseori ... un înger ... îngerul de pază al Moldovei ... Ce vrei, portare!... Poate că l-am face fericit încă pe acest Domn în care sămînța bunului e așa de bogată, căci răutatea lui nu e decît întîmplătoare. De vom depărta cauza răului, răul ar lipsi.

ARB[ORE]

Taci, copilul meu! Îmi faci rău. Ce e o femeie pentru-un om desfrînat... o gură mai mult în nopțile lui de veselie ... o față mai mult între zecele de fete pe cari el le-a murdărit cu sărutările lui! ... D-zeul meu! ... l-am crescut ca pe copilul meu, am sămănat în el tot ce sufletul meu are mai sînt și mai mare, și cu toate astea ...

MAIO

Și cu toate astea bradul a crescut strîmb vrei să zici. Daca furtuna cuvintelor tele nu-l va îndrepta, nu-l va îndrepta neci suflarea cea dulce și mirositoare a unei femei ... Eu, dimpotrivă, am să-ncerc a [15] împrospăta ș-a idealiza în el ideea acelei femei ... Am scris un cîntec ș-am să-l cînt azi la ospăț ... Prin visăriile vinului voi deștepta visul cel frumos al acelei femei albe ... Ea-l va însufleți, îl va-ntoarce ... De nu, nu strică!

ARB[ORE]

„Ea-l va întoarce!"... Și știi tu cine-i acea femeie pe care vrai s-o scufunzi în inima lui cea barbară care-a uitat demult a iubi? Știi tu cine e? ... Fiica mea cea bolnavă, pe care am adus-o aicea să facă băi de mare [16], pentru că-i bolnavă. Știi tu a cui e acel cuib de piatră ce stă risipit, cu ochi mici și negri [17], pintre // stîncile sfărmate? E cetățuia din care vegheam ca un vultur asupra *62v*
Mărei Negre cînd, pe vremea lui Ștefan, D-zeu să-l pomenească, turcii luase Chilia și Cetatea Albă. Ai privit și tu prea adînc în ochii sărmanei mele fete ... dar, în orce caz, mai bine e să fie nevasta ta, a unui visător, decît țiitoarea unui desfrînat ... căci nu mă îndoiesc ... el va urmări și se va folosi de cel întîi prilej ca să puie mîna pe ea ... s-o răpească. O! însă or fi și făcut socoteala fără mine ... nu știe că leul bătrîn veghează în noaptea lui și va sfîșia cu ghearele pe oricine care-ar vrea să-i răpească puiul din cuibul lui de stînci! ...

MAIO

Mira! Ea ... O, arhanghel frumos al cerului ... tu ești aceea ce visezi asupra mărei ... tu! ... O, cine a știut! Și eu săpam pieirea ta ... Tot bolnavă e, părinte?

ARB[ORE]

Bolnavă ... adică palidă ca peretele ... visătoare ... mai știu eu cîte-i lipsesc? Eu n-o pot înțelege ... Eu, care n-am văzut decît ochii plini de groază și roșii a dușmanilor murinzi în războaie, nu pot să-nțeleg ochii ei cei înfundați și plînși ... Eu, care n-am privit decît fețele învinețite de moarte, cum pot înțelege paloarea gingașă a unei fete în anii de dor ... Tu poate că-i înțelege-o mai bine! Apoi moșia e mai mult decît copilul ... Și simt trebuința unui ginere care s-o-ngrijească mai mult decît mine, căci cu ochii o văd topindu-se și nu știu de ce se topește [18].

13. *supraintercalat* 14. *supraintercalat* 15. *modificat din* a-l 16. *inițial* să se sc[alde în mare] 17. și negri *supraintercalat* 18. *inițial* și nu știu ce-i lipsește

MAIO

Ce-i lipsește? ... Iubire!

ARB[ORE]

Iubire! Milă de la părinți! Eu ... eu nu-nțeleg asta ... Sufletul meu e aspru ca piatra și ca fierul. Și cu toate astea, cînd îmi închipuiesc că ar fi cu putință s-o țin moartă în brațele mele uscate și bătrîne, un fel de gîndire neagră și cumplită se furișează în mintea mea. Gîndire nebună și înfricoșată ... Aș nebuni Maio — cîtu-s de bătrîn! La miezul nopții vino la castel, acolo am invitat pe-un episcop care vă va cununa, căci trebuie să fie cununată ... căci în orice caz e mai bine să-și [i]a un bărbat tînăr decît numai un tată bătrîn de apărător.

MAIO

Mira a mea ... a mea!

ARB[ORE]

Cît despre Domn ... el trebuie or îndreptat ... or (în cazul cel mai rău) răsturnat! Petru Rareș rătăcește pe-aici ... e om înțelept și adînc ... inimă mare și cu iubire de țară, apoi sîngele lui e tot așa curat din vinele lui Ștefan Vodă cel Mare cît și-a Măriei Sale Ștefăniță! ... Starețul[19] cel bătrîn care e la mine mi-a arătat toate hrisoavele lui Ștefan care se ating de nașterea și rubedenia adevărată a lui Rareș. Venite aceste hrisoave naintea Direptății, ele ar putea să turbure și să frămînte țara. Vodă trebuie să se-ndrepte or să cadă, una din două! ...
... Iată-l! ... Depărtează-te!

(MAIO iese încet și uitîndu-se la el cu compătimire)

SCENA A III-A

(ȘTEFĂNIȚĂ intră adîncit în cugetări și visător)

ȘT[EFĂNIȚĂ]
(pentru sine)

Văzut-am rătăcind căprioarele prin codrii[20] Livanului ... sprintene și cu ochii lucitori ... văzut-am fetele cu[21] snopuri de grîu aurit chicotind prin lanurile pe jumătate secerate ... am rîs, dar prin verdeața întunecoasă a codrilor de fag am zărit cerbul alb al Doamnei ... ochii lui era obosiți și genunchii[22] căzură ca frînți în iarba răcoare ... văzutu-l-am și m-am întors în cetatea de marmură din vîrful Sionului, rupt-am de pe mine hainele de aur și le-am aruncat pe ele ... iar chitera[23] mea de aur am zdrobit-o de stîlpii de marmură a bisericei. Răsuna biserica luminată de făclii de ceară albă, numai sufletul meu era mut și sterp și turbăciunea cruntă rînjea[24] din fundul gîndirilor mele. Solomoane, împărat al iudeilor! Tu, înțelept, muiai degetele tale molatece în sunetele sfinte a arfei lui Dumnezeu și coardele sale [de] aur lăudau pre Domnul ... Ce-ți păsa ție de femei cînd în inima ta domnea Împăratul împăraților, îmbrăcat cu hlamidă de lumină albă, coronat cu coroană de sori! ... Eu ... în inima mea o femeie a intrat atuncea
63r cînd credeam că nu mai pot iubi ... o femeie ... o sîntă ... // știu eu? ... poate o vrajă! O femeie mi-a întors cugetele și m-a făcut să uit că-s Domn! Gîndiri molatece și nebunești, o nepăsare desperată pentru toată lumea ... iată sufletul meu înnoptat! Solomoane! Pe tine nu te-a-nnebunit o sută ale tale, pe mine mă tîmpește închipuirea uneia numai ... care nu-i a mea. Cine-i ea? Cine poate fi? Știu eu? Voi eu s-o știu? ... Lucrul ce mă omoară e că nu-i a mea! ... Blondă ... ca Nordul ... frumoasă ca icoana cea sfîntă a Fecioarei Mariei[25]!

16r Pentru scena dintre ARBORE și ȘTEFAN

[ARBORE]

D[umne]zeu este în inima omului.

*

M[ăria] Ta, fii român!

*

M[ăria] Ta, urăști străinii!

19. *după* (Episcopul) 20. *după* cedrii *șters* 21. *după* roșii *șters* 22. *după* pici[oarele] *șters* 23. *după* (arfa) 24. *după* (ridea) 25. *inițial* albă ca icoana cea sfîntă a Nepătatei

[ȘTEFAN]

prin lege eu duc lumea la fericire!

[ARBORE]

— Vis.

. . . . nu fericită . . . . . *mare.*

★

[ȘTEFAN] 21r

⟨Părinte!

[ARBORE]

Doamne ... Fiul meu! Te numesc fiul meu! Nu te-am crescut eu? Nu te-a purtat brațele ce te string?

[ȘTEFAN]

Părinte, sînt pe calea măririi. Astăzi Cîrje⟩

★

[ȘTEFAN]

⟨Aici, portare?

[ARBORE]

Nu mă așteptați, Doamne.

[ȘTEFAN]

Nu știam ...⟩

[ARBORE]

Mă-nchin M[ăriei] Tale! 16r

[ȘTEFAN]

O, vornice, aici!

[ARBORE]

Nu trebui să-l urmeze [26] pe cel mare cei mici?

[ȘTEFAN]

E glumă?

[ARBORE]

Nu, se vede!

[ȘTEFAN]

Ei bine, ce-ai venit [27]?
Suceava îți e locul, de ce o-ai părăsit?

[ARBORE]

Doamne [28], mă duc!

[ȘTEFAN]

Stăi!

[ARBORE]

Însă ...

[ȘTEFAN]

O voi!

[ARBORE]

O vrei, atunci ...
Și mai puțin voi sta eu ... căci nu știu de porunci.

26. *inițial* Urmează *apoi* Cum trebui să urmeze 27. *inițial* Ei bine dar, ce cați? 28. *după* Mă duc *șters*

[ȘTEFAN]

Te rog!

[ARBORE]

Lucrul se schimbă [29].

★

[ȘTEFAN]

Nu te-așteptam, portare [30].

[ARBORE]

Nu m-așteptați, ei bine,
Gîndiți că vin aicea [31] cum vestea rea vă vine,
E totuna, o, Doamne!

[ȘTEFAN]

Ce vînt te-aduce dară?

[ARBORE]

Vîntul de iarnă, Doamne, căci [32] cel de primăvară,
Acesta pentru mine de mult nu mai esistă;
M-aduce nebunia și bătrînețа tristă.
Așa e bătrînețа, e plină de venin
Și ce face cel tînăr nu place la bătrîn.

[ȘTEFAN]

Portare al Sucevei, oare nu s-ar putea
Ca să lăsați domnia numai pe seama mea [33]?
În veci trebuie oare să fiu al vostru sclav [34]?
Bărbatul e cu minte ... bătrînii-s cu nărav!

[ARBORE]

Doamne, mă duc!

[ȘTEFAN]

Stai!

[ARBORE]

Însă ...

[ȘTEFAN]

O voi.

[ARBORE]

De vreți voi sta,
Dar n-oi vorbi nimica. Nu vă voi supăra.
Eu v-am fost ca un tată ..., eu v-am ținut în brață,
Eu v-am iubit ca ochii, ca țara, ca viața.
Și cu povești bătrîne v-am îndulcit junia.
Eu, Arbore, portarul ... Dar omul în Domnie [35]
Se schimbă. Nu întreabă de cel bătrîn de zile,
Căci la bătrîni e slab capul, gîndirile copile.
Sîntem ca pleava stearpă, sîntem frunze uscate
Pe care vîntul vieței spre moarte le tot bate.
Ce știm noi? — Voi trimiteți la regele polon
Ca el să se unească cu toții la un loc
Să dați la turci războaie ... Și Cârje cel cu minte
Cu leșii, cu maghiarii vă țese legăminte [36].
Și toate astea, Doamne, duc țara la sicriu.
Eu ... nu trebuie s-o apăr ... eu nu trebui s-o știu.

★

29. *urmează o linie despărțitoare, care marchează o schimbare de orientare în redactarea scenei* 30. *deasupra lui* vornice *șters* 31. *inițial* Gîndiți că vin la Tulce; *modificarea făcută ulterior cu creion negru* 32. *deasupra lui* nu *șters* 33. *inițial* Ca să lăsați moșia numai pe mîna mea 34. *modificat din* slav 35. *inițial* Dar astăzi în Domnie 36. *ultimele 4 versuri, de la* Voi trimiteți, *puse între paranteze*.

[ȘTEFAN]

am ridicat biserica...mă lupt pentru Cruce... sînt creștin și pînă cînd voi domni Crucea va fi mireasa și doamna mea — ei i-am închinat faptele mele și isteția minței, tăria brațului meu. 295r

[ARBORE]

Numai iubirea inimei nu! — Dovedește asta viața voastră fără [37] frîu, bețiile voastre fără margine, slugile voastre fără de lege. M[ăria] Ta, Dumnezeu este în inima omului. Inima sîntă și cugetul curat. Nu stă mărirea în aur și mătase. Aurul și mătasea pot [38] fi veșmintele unui corp mort ca și a unui suflet mort — nu stă mărirea lui Dumnezeu în biserici mari și mîndre, ci în mulțimea inimelor și-n fericirea oamenilor peste cari el domnește. Cu cît mai multe suflete sînt ale lui cu-atîta mai mare este el — el, izvorul sufletelor, izvorul vieței. Ce-i folosește cerului că apărați, cercați a apăra de pieire oameni și legi ce se numesc, numai se numesc, creștine, cît faptele lor nu cunosc frăția, nu cunosc dreptatea și-l batjocoresc pre el.

★

[ȘTEFAN]

E grea cimilitura, prea grea, jupîn portare! 16r
O, țara toată [39] știe și voi să nu știți oare
Că apăr Crucea sîntă ... Crucea plină de rază?
Ea-i Doamnă peste mine ... e Doamnă și mireasă
Fapta și isteția, braț de putere plin
La sînta Cruce toate, cu toate le închin.
Eu risipesc averea zidind altare sînte.

[ARBORE]

Voi puneți cruce stearpă pe-a patriei morminte [40].
Cumplit se-ntoarce roata pe lumea grea de vină
Și mintea n-are raze și ochii n-au lumină.
O! Dumnezeu vă bate cu ochi ce nu mai vede [41],
Căci voi rideți de dînsul. Cum puteți oare crede
Că el are nevoie [42] de aur și avere!
O inimă el cată, un suflet el vă cere,
Și voi îi dați biserici, dați aur și mătase
Cînd de al [43] vostru aur lui prea puțin îi pasă.
Și mintea cea curată și cugetul cel sînt 16v
E tot ce cere Domnul la oameni pe pămînt.
În inimi șade crucea, îi inimi Dumnezeu [44]
Și cumcă-al vostru suflet nu-l pot numi al său
Dovadă e viața cea fără frîu și țintă.
Noaptea voastră vă rîde, ziua voastră vă cîntă.
Mătase, aur, inul de-argint țesut din tort
Pot să îmbrace bine un corp și-un suflet mort.
Pe cînd Moldova plînge bătută de argați
Năimiți de voi anume ... voi rîdeți și visați.
Și-afară de Moldova mai sînt și alte țeri,
Surori a țerei noastre ce, stinse de dureri,
Se zbat sub biciul celor cu care voi dați mîna
Ca să zdrobiți pe turcul cu dînșii împreună.
Creștini își zic aciia, dar, mai păgîni ca turcii,
Vînd robi pe bieții oameni — și pun în vîrful furcii
Pe orcine din oameni care le-ar spune: stați,
Acești sărmani sînt oameni, *ca oameni* vă sînt frați.
Astfel stă [45] scris în legea cea sînt-a lui Cristos?
Turcu-i mult mai detreabă, mai blînd, mai omenos,
Litvanul este lacom ... Maghiarul e avan
Tătaru-i făr' de lege, polonul e viclean.
Turcul e drept ca legea, firea [46] lui e adîncă
Inima lui e bună, vorba lui e[ste] stîncă ...

37. *după* desfrî[nată] *șters* 38. *după* sînt veșmintele *șters* 39. *deasupra lui* -ntreagă *șters* 40. *inițial* pe-a țărei reci morminte 41. *inițial* cu-orbire grea și neagră 42. *supraintercalat* 43. *modificat din* de-al 44. *modificat din* Dumnezeul 45. *deasupra lui* e *șters* 46. *după* se ține de cuvînt *șters*

Mai bine-n loc de-a ține cu regii cei tirani
Ați trece în[47] Ardealul robit[48] de zeci de ani
Și craiului d-acolo să[49]-i dați un crunt război[50],
21r Să dezrobiți un popol cu lege, grai ca noi[51].
În loc de-a fi polonul cap oștilor creștine
Fiți voi, Domnul Moldovei[52]! În loc de-a fi în fine
Polonia regina-ntîmplărilor mărețe[53]
Războiului[54] de cruce, a luptelor semețe,
Moldova putea bine să ție pe-a sa frunte
Diadema-i eternă ... și flamura cea cruntă[55]
S-o nalțe pentru lege, iar sabia sa lată,
Întinsă, să arate izbînda lăudată.

[ȘTEFAN]

Moldova este mică.

[ARBORE]

Moldova este mare.
16v De unde Tisa[56] mîndră prin stîncile-i tresare
Pîn-unde-aruncă valuri întunecata mare
E-un popol! *numai unul*! Ș-o limbă — numai una!
Pe oamenii aceștia pe toți [i]ți împreună,
Fă taurul Moldovei să poarte cu mîndrie
Pe frunte-i trei coroane ... și-o singură Domnie
Să-ntindă cu[57] putere aripele-i de fier
21r Din Dunărea cea caldă în Nistrul cel de ger.
De unde Tisa mîndră prin stîncele-i tresare
Pîn-unde sparge valuri marea de țărmul său
E un popor ... o limbă ... un singur Dumnezeu[58].
Fă taurul Moldovei pe fruntea lui să poarte[59]
Coroane trei ... și-n dușmani să ducă crunta moarte!

[ȘTEFAN]

Pentru astfel de fapte[60] și legături mărețe
Trebuiesc brațe falnici și frunți de bătrînețe
Cu-argint încununate ... nu cu ... Nu știu cum nu-nțelegi
Că pentru-astfel [de] lucruri un cap trebui s-alegi
Astfel ... cum în Moldova cu greu cred că esistă.

[ARBORE]

Ca flamura cea neagră gîndirea vă e tristă.
(după o pauză)
Un singur lucru-acuma la Dumnezeu aș cere,
Ca să mă-nvețe-o vrajă, să-mi deie [o] putere
Să pot descrie vouă al vieței mele vis
Și-ntreaga vecinicie din sufletu-mi închis.
Visarea[61] mea cernită întoarce cîteodată
A vremei uriașe înfricoșată roată,
Cu secolii săi palizi, cu stinsele-i popoare
Ce-nchinau idoli monștri și le zideau altare[62].
Cînd sufletu-mi e[-o] noapte[63] bătrînă și tăcută,
Cu codrii săi de[64] secoli

47. *modificat din* trece-n 48. *după* cel *șters* 49. *după* ați da voi *șters* 50. *acest vers* Și craiului de-acolo ați da voi crunt război, *este scris deasupra altuia, abandonat:* Ardealul care plînge cu-a lui robit popor 51. *inițial* de-o lege,-un grai cu noi 52. *inițial* Fiți voi, mărite Doamne 53. *inițial* Polonia, regină a luptei pentru cruce *apoi* a luptelor prea sînte 54. *după* Războaielor *șters* 55. *inițial* și flamura c-o mînă; *în susul din stînga a paginii, răzlețit* Ca flamura cea neagră 56. *inițial* De-acolo unde Tisa 57. *inițial* Să-ntindă [a] ei aripi 58. *versiunea ulterioară, de pe* **63v** *este pregătită încă de aici prin remanierea versurilor 91–92 care apar ca*

Pîn-unde ⟨-aruncă⟩ sparge marea de țărmul său
E *un* popor! o limbă! un singur Dumnezeu

notate însă în ordine inversă 59. *inițial* să poarte [pe-a sa frunte] 60. *deasupra lui* de purt[ări] *șters* 61. *în ms. cu literă mică; inițial* În lunga mea visare 62. *ultimele 4 versuri sînt încadrate într-un dreptunghi* 63. *modificat din* noaptea 64. *după* (de ani)

[ARBORE] 63r

Mă-nchin M[ăriei] Tale!

ȘT[EFAN]

Portare, voi aici!

ARB[ORE]

Nu trebuie să-l urmeze pe cel mare cei mici?

ȘT[EFAN]

(contrariat)

Nu te-așteptam, portare?

ARB[ORE]

Nu m-așteptați! Ei bine,
Gîndiți că viu aicea cum vestea rea vă vine
E totuna, o, Doamne!

ȘT[EFAN]

Ce vînt te-aduce dară?

ARB[ORE]

Vîntul de iarnă, Doamne, căci cel de primăvară,
Acela pentru mine de mult nu mai esistă.
M-aduce cerbicia și bătrînețea tristă,
Așa e bătrîneța ... e plină de venin
Și ce face cel tînăr nu place la bătrîn.

ȘT[EFAN]

Portare al Sucevei, oare nu s-ar putea
Ca să lăsați domnia numai pe seama mea?
În veci trebuie oare să fiu al vostru slav?
Bărbatu-a fost cu minte ... bătrînu-i cu nărav!

ARB[ORE]

Doamne, mă duc!

ȘT[EFAN]

Stai.

ARB[ORE]

Însă!...

ȘT[EFAN]

O voi.

ARB[ORE]

De vreți voi sta,
Dar n-oi vorbi nimica, nu vă voi supăra
Ce sîntem noi bătrînii?...[65]
Că v-am fost ca un tată, că v-am ținut în brațe,
Că v-am iubit ca ochii din cap, ce însemnează?

ȘT[EFAN]

Că *m-ai* iubit ... *(în sine)* Dar astăzi?

ARB[ORE]

V-am îndulcit junia
Eu, Arbore portarul ... Dar omul în domnie
Se schimbă. Nu întreabă de cel bătrîn de zile,
Căci capu-i slab la dînșii, gîndirile-s copile,

65. *după versul* Cine ne băga-n seamă ... la cei bătrîni de zile *șters;* Cine ne bagă-n seamă *figurează, ca segment răzleț, pe* **16r**, *în dreptul variantei inițiale dar neintegrat în ea*

Sîntem ca pleava stearpă, sîntem frunze uscate
Pe care vîntul vieței spre moarte le tot bate.
Ce știm noi? ... *(provocător)* Voi trimiteți la regele polon
Ca el să se unească cu toții la un loc,
Să dați la turci războaie ... și Cârje cel cu minte
Cu turcii, cu maghiarii vă țese legăminte.
Și toate astea, Doamne, duc țara la sicriu.
Eu ... nu trebui s-o apăr ... eu, nu trebui s-o știu?

ȘT[EFAN]
(supărat)

E grea cimilitura, prea grea, jupîn portare,
O, țara toată știe [66] și voi să nu știți oare
63v Că apăr crucea sîntă, crucea plină de raze.
M-am lepădat de lume ... Ea-i sînta mea mireasă.

ARB[ORE]

V-ați lepădat de lume?

ȘT[EFAN]

Brațu-mi de forță plin
La sînta Cruce ... Doamnei, miresei le închin...
Eu risipesc averea zidind altare sînte!

ARB[ORE]

Voi puneți cruce stearpă pe-a patriei morminte.
Dovada vi-i viața cea fără frîu și țintă,
Noaptea voastră vă rîde, ziua voastră vă cîntă.
Mătase, aur, inul de-argint țesut din tort
Pot să îmbrace bine un corp și-un suflet mort.
(cu putere)
În loc de-a fi polonul cap oștilor creștine
Fiți voi, Domnul Moldovei! În loc de-a fi în fine
Polonia regina tîmplărilor mărețe,
Războiului de cruce, a luptelor semețe,
Moldova putea bine să ție pe-a sa frunte
Diadema-i eternă ... și flamura-i cea cruntă
S-o nalțe pentru lege ... iar sabia ei lată
Întinsă să arate izbînda laudată.

ȘT[EFAN]

Moldova este mică [67]

ARB[ORE]

Moldova este mare!
De unde Tisa mîndră prin stîncile-i tresare
Pîn-unde sparge valuri marea de țărmul său
E un popor ... o limbă ... un singur Dumnezeu.
Fă taurul Moldovei pe fruntea lui să poarte
Coroane trei ... și-n dușmani să ducă cruntă moarte!

ȘT[EFAN]

Pentru astfel de fapte și legături mărețe
Trebuiesc brațe falnici și frunți de bătrînețe [68]
Cu-argint încununate ... Nu eu ... Nu știu cum nu-nțelegi
Că pentru-astfel de lucruri un cap trebui s-alegi
Astfel cum în Moldova cu greu cred că esistă.

66. *inițial* O, țara prea [o știe] 67. *în dreptul acestei replici cu creion negru este scris* Viața-i cuibul morții — ⟨moartea este⟩ e sămînța ⟨nouei vieți⟩ vieței nouă 68. *în dreptul acestui vers este scris* ⟨Dunărea⟩ Gemea Dunărea bătrînă sub eternul ei murmur

ARB[ORE]

Ca flamura cea neagră gîndirea vă e tristă.

Şi de ce să nu putem ... de ce? O, Vodă, Vodă, a intrat în inima voastră nencrederea-n popor. Nu cer de la Dumnezeu decît ca să pot, c-un farmec adînc şi neştiut, să-ţi arăt toată vecinicia sufletului meu. Adeseori m-adîncesc în noaptea acestui suflet bătrîn şi rece, în marea lui cea adîncă şi întinsă ... căci alta-i lumea ce-o vezi [cu] ochii — şi-aceea tristă, şi alta-i lumea ce-o vezi în oglinda speranţei şi în visul cel frumos al trecutului — şi aceea-i frumoasă ... alta-i fundul cel amar al mărei, alta-i faţa apei cea lucie. Adeseori iau de la basmu[69], de la păzitorul cel posomorît al trecutului, cheile lui de aur şi deschid porţile inimei mele[70]. Adeseori, în sufletul meu, întorc înapoi roata cea uriaşă a timpului cu codrii săi de secoli, cu popoarăle sale ... cu Creştinătatea şi Păgînătatea sa ... Într-un loc îmi place să oppresc roata ... să privesc cu tot estasul lumea ce se-ntinde naintea ochilor! Lumea ... Roma! Roma, coroana de marmură a pămîntului, cu împăraţii ei mari ca Dumnezeii seninului! // Pe tronuri cu trepte multe, 61r
îmbrăcaţi în aur, fruntea lor încinsă cu luceferi, privesc la lumea îngenuncheată la picioarele lor. Învingători mîndri altădată treceau pin stradele Romei, turburi ca undele mărei, traşi de capete-încoronate, de regii pămîntului înjugaţi la carul aurit al Împăratului. Mari în virtutea lor, mari în păcatele lor! ... Căci întocmai ca[71] pe aceştia văd apoi peste talazurile de foc a Romei arzînde, visînd în fruntea palatului lui de aur, pe Neron, umbră-n togă de argint, cîntînd, molatec poet, căderea Troadei! Şi-apoi mi-aduc aminte că aceşti oameni a fost străbunii mei, ai voştri! Strănepoţi palizi uitaţi în Carpaţii bătrîni, ne-am uitat pe noi înşine. Au venit timpuri cînd aceşti strănepoţi a Împăraţilor coronaţi cu aur, a căror Senat era de regi, a căror imperiu era pămîntul ... au venit timpi ca nepoţii lor să nu-şi aibă unde-ngropa casele lor cele bătrîne, unde-nălţa altar Dumnezeului lor. A venit timpi unde, zdrenţuiţi şi săraci, fură cununaţi cu fier ars în foc şi intronaţi în tronuri de aramă arse în foc... A venit timpul unde nu mai cunoşteai inime regale sub zdreanţa cerşitorului, unde Dumnezeu îşi închidea şi-şi întorcea faţa, căci nepoţii regilor, flămînzi şi criminali, plăteau pe rug mîndria lor şi rodeau de foame braţele lor proprii. O! ei purtau coroane de aur, noi juguri de lemn uscat, ei purpură, noi zdrenţe! ... Şi de ce? Pentru că fiecare din noi a zis, ca M[ăria] Ta! „Ce putem? Sîntem slabi! Moldova-i mică! Poporu-i slab!"[72]

ŞT[EFAN]

Popor! popor! ...

ARB[ORE]

Popor, da! O, cumplit e cînd se frămîntă, înfricoşat cînd se răscoală! Marea turbure şi veninoasă! Furtună turbată şi despletită! O, aţi reuşit a face din el numai nişte umbre sclave şi scunde, umbre a stîlpilor palatelor voastre!... Dar D[umne]zeu vă ferească de mînia lui! *D[umne]zeu* vă ferească!

ŞT[EFAN]

Portare! Credeţi-mă pe mine, vorbele voastre sună a basme; voi înşivă nu mai sînteţi trecutul cel plin de falǎ şi putere, ci numai ruina lui. Portare! eşti bătrîn... ca unui bătrîn ţi s-ar cuveni mai bine să odihneşti oasele pe mărirea trecută, căci pentru fapte măduvă-n ele nu mai este.

ARBORE

Cînd[73] timpii-s sclavi şi lacomi ... cînd lumea-i grea de vină,
Cînd capul n-are minte şi ochii n-au lumină,
Cînd în poporul timid, coprins de-o noapte tristă,
Nimic nu mai luceşte, nimic nu mai esistă

69. *deasupra lui* istoric *eliminat prin punere în paranteză* 70. *iniţial* şi deschid porţile mari a nemărginitelor dome a trecutului. Frumos lucesc deasupră-mi boltele de marmură albă, profund sună sub picioare-mi pietrele⟨-mi⟩ cele reci şi negre ⟨şi cari nasc⟩ sub cari zac beciurile tainelor neştiute de nimeni. Trec prin domele unde idolatrii se-nchin la focul pîlpîitor al lemnelor, goi şi stupizi, trec prin mulţimea de secoli şi popoară ce-au trecut ... şi mă opresc înaintea gîndirei mele. 71. *supraintercalat* 72. *urmează indicaţia de scenă* (iese) *devenită caducă în urma continuării scenei* 73. *după versurile*

Ruină?... da' ruină din palidul trecut
Al basmului imperiu răcoare şi tăcut!

reluate parţial mai jos

Decît o suvenire din palidul trecut,
Al basmului imperiu răcoare și tăcut;
Cînd nu mai e virtute, cînd nu mai e putere
Virtutea cea flămîndă pe drumuri vezi că piere,
Cînd lumea bîntuită de bici și [74] neodină
Plînge după dreptate și după legi suspină,
64v Atunci singura moaște, catarg pe-al mărei val,
E palida ruină din fruntea unui deal.
Cu noaptea și cu somnul și visul zboară, trece,
Și nu rămîne-n creieri nici suvenirea-i rece,
Pe cînd ruina sură e-un vis încremenit,
E-un basmu făcut piatră, e-un veac înmărmurit
Ce secoli mai durează și ne aduce-aminte
De oameni mai puternici, de vremi mai mari, mai sînte;
E zdreanța cea de piatră unui trecut măreț
Ce-atîrnă sus se pare de-a cerului nori creți,
Pe cînd cu a ei poale încungiură un munte,
O diademă sură pe o pleșuvă frunte!

ȘT[EFAN]

De locuință sură, de visuri sperioase,
De buhe cu ochi roșii ... ce nu pot ca să iasă
În sînta zi cu soare. Ruinele pustii
Înfrică bătrîneța și sperie copii!

ARB[ORE]

Și de trece moșneagul cu fruntea încrețită,
Cu părul alb ca neaua cu buza [75]-nvinețită
Pare-i încă o dată că-l leagănă un înger
Ce-i cîntă cu durere, ce-usucă a lui plîngeri
Și care-n vecinicie voiește să îl culce
Ș-adoarme mintea-i veche cu o poveste dulce
Sperată-n tinerețe pe [76] țară-o dalbă soarte,
A desperat acuma ... dar speră după moarte!

ȘT[EFAN]

Ceea ce cred bătrînii, aceea ce ei speră,
Pentru copii li este o vorbă efemeră.

ARB[ORE]

O, cînd un copil fraged privește o ruină
Și știe c-avea zale de aur și lumină,
Ai vrea să fie-un rege cu-ncoronată frunte,
Un rege trist și palid din vremile cărunte,
Cu o regină dulce și blîndă ca o steauă,
Cu-n păr de raze negre, c-un sîn de albă neauă,
Și să domnească-n lume ca legea aspră vie,
Averea lui un caos și viața-i o vecie.
O! în bătrîn și-n tînăr ruina înfierbîntă
Un dor fără otară sau o durere sîntă.
Numai pentru un suflet stricat și pustiit
Ruina e [77] proverbul unui om nebunit,
Sau o problemă tristă și fără înțeles,
Un idol din vremi negre, păgîne — un eres!
Eres? ... Moldovă veche, iubirea pentru tine
Azi e-un eres, bătrînă ... azi nu mai șade bine!

ȘT[EFAN]

Eu nu pricep aceea ce vrei să-mi zici. Căci eu [78],
De-am înțeles ... atuncea îți spun ... mi-ar părea rău [79]

74. *supraintercalat* 75. *deasupra lui* fruntea *șters* 76. *după* a țărei *șters* 77. *inițial* Ruina-i 78. *inițial* Eu nu-nțeleg, portare, ceea ce vrei a-mi zice 79. *inițial* îți spun că-mi pare rău

Ca să opresc urmarea cestor învăţăminte [80].
De n-am oprit ... o crede ... c-a fost că am cuvinte
Mai tari ... Unul din ele este că mi-ai fost tată,
Dar eu te rog renunţă de-a le mai spune-o dată. 65r

ARB[ORE]

N-aţi înţeles? Mai bine. De-aş scrie arăbeşte
Pe-o carte veche ş-apoi v-aşi porunci: „Citeşte!"
Voi m-aţi privi pe mine cu îndoială-n faţă.
Dar puneţi pe-nţeleptul ce-un veac de om învaţă
Şi aţi vedea cum ochiu-i cu foc pe şire-aleargă
Precum alearg-un vultur peste-o pustie largă
Şi[-n] cartea ce se pare pustiu şi nerozie
Gura lui înţeleaptă v-ar spune-atunci ce scrie,
Din semne moarte scoate-ar măreaţă-nţelepciune
Şi din o carte roasă ieşire-ar o minune.
Astfel stau eu în lume ... ca litera cea moartă,
Ca o ruină tristă, fapt împietrit de soartă,
Dar voi nu înţelegeţi coprinsul meu adînc,
Ci eu, Doamne ... mă crede ... nu vă urăsc ... vă plîng!

ŞT[EFAN]

Nu ai de ce mă plînge ... nu voi să te-nţeleg.
Ieri v-ascultam ... şi ce e? ... Astăzi sînt om întreg
Şi-apoi trecut-a vremea cînd mă duceaţi de mînă
Voi, sfetnicii cei veştezi ... oştirea cea bătrînă
A lui Ştefan cel Mare ... Astăzi mă încongior
Cu tineri ca şi mine, voioşi şi zîmbitori;
M-am săturat de feţe triste, posomorîte,
Eu voi amici ... nu sfetnici! Voi zile aurite,
Iar nu-ngropări pustie şi cugete-amărîte
Cari-n trecut mă-ngroapă şi iarăşi în trecut!

ARB[ORE]

Trecu Ştefan cel Mare [81]... *o dată* l-am avut,
S-a dus să se îngroape în trista vecinicie!
Eu pot fi a lui umbră, pot fi a lui stafie
Ce, de ruini zidită c-un lanţ de viaţă lung,
Trăiesc [82] în van în lume, căci anii nu-mi ajung
Ca să [mai] văd în lume ieşind din voi cu fală
A bunilor mărire.

ŞT[EFAN]

. . . . Mărirea-i vană, goală!
Ş-apoi voi o susţineţi? ... Trecutul voi iubiţi,
Prezentul şi pe mine cu toţii ne urîţi!

ARB[ORE]

Nu vă urăsc, o Doamne, căci Dumnezeu mă ştie
Cum eu vă doresc vouă să staţi voi la domnie [83]
Ani mulţi.

ŞT[EFAN]

. . . . Şi bag seama de-aceea-ntr-ascuns
Din ţara cea leşească pe Rareş l-aţi adus?

ARB[ORE]

Pe Rareş noi!?

80. *iniţial* Să te opresc a-mi [spune] *apoi* ca să opresc urmarea frumoaselor cuvinte 81. *urmează* trecu *şters*
82. *după* Tră[iesc] *apoi* Mă tîrîi *succesiv şterse* 83. *iniţial* Cum eu doresc, o D[oamne], să staţi voi la domnie

ȘT[EFAN]

O, credeți că nu vă cunosc, boierii mei? Dar îl voi prinde pe acel vîntură-țară și-i voi zdrobi capul cel deșert și împlut cu visuri la domnie.

65v ARB[ORE]

M[ăria] Ta, mă iartă, pe acel Petru Rareș l-am văzut și eu. Mie însă nu mi s-a părut deșert ... ci din contra ... iubește Moldova ș-o iubește așa încît sacrifică orce dorință și ... orce drept pentru liniștea ei. Nu va fi el acela care să aducă oști străine în țară ; și dac-a fost în țara leșească, a fost numai fiind gonit de neîncrederea voastră și-a părintelui vostru ; și daca s-a-ntors in Moldova pe ascuns, n-a făcut alta decît a fugit de regele Poloniei, pe care voi îl îndemnaseți ca să vi-l estrădea. Ce poate face mai mult fiul lui Ștefan cel Mare decît să renunțe la tot?

ȘT[EFAN]

Hm ! Fiul ! Poate că fiul vi s-o fi părînd mai vrednic de domnie decît nepotul.

[ȘTEFAN]

295r Petru Rareș, e-aici.

[ARBORE]

Aici, M[ăria] Ta, dar ca și cînd n-ar fi. Trist și bolnav de minte, el se preîmblă prin țară întocmai ca spiritul cel nențeles al trecutului — picioarelor sale le e dor de pustiu și frunții sale de rasă. El vrea să se călugărească. Vrea ca la mormîntul cel sînt să-și sfarme genunchii de marmură și, apucînd crucea cu amîndouă mînile, să ațintească ochii săi stinși înspre cer — căci sufletul său e sătul de lume, inima sa de amărăciunile ei. Petru Rareș e ca și mort, M[ăria] Ta. Aiurează.

65v ARB[ORE]

Nu zic asta, M[ăria] Ta ... n-am voit s-o zic ...Ș-apoi e un visător ! Picioarelor ce li era dor de covorul tronului astăzi li e dor de pustie ; frunții ce visa coroană i-e dor de visătorie [84] și comanac, inima ce dorea desfătări lumești astăzi voiește să fie acoperită de rasă și să bată în rugăciune sîntă lui Dumnezeu ! De el M[ăria]Ta nu aveți a vă teme. Prea[-i] bun și prea-i iubitor de moșie pentru de-a fi periculos.

ȘT[EFAN]

Acoperi focul cu cenușă, portare.

ARB[ORE]

Acopăr cenușa cu pămînt, care singur astupă ura și gura lumei.

ȘT[EFAN]

Portare, te congediez. Cu toate că m-ai certat și cu toate că, nenduplecat cum sînt, nu pot să fiu amicul cugetărilor voastre, sînt însă amicul vostru. Îmi va face plăcere să te văd la ospățul meu ... arborul bătrîn între arborii tineri !

(Arb[ore] se-nchină și iese)

SCENA III

ȘTEFAN

(singur)

2257

178r Arbore e un brad putred, dar e un brad bătrîn,
Cînd arborele-i tînăr l-aplecí și se îndoaie,
Dar cînd bătrîn e bradul el gîtul nu-și înmoaie.

2254

65v O ! el are dreptate ! Sînt mic, sînt [85] [un] mișel ...
Ștefan din ceri aruncă o umbră pe pămînt
Și acea umbră pală, stafia lui, eu sînt !

84. *deasupra lui* nebunie *șters* 85. *supraintercalat*

Ce mare ! . . . Și cu toate astea daca asta n-ar fi decît masca trădărei ce mă pîndește ! . . . Acel Petru Rareș ! . . . Ce mijloc să-ntrebuințez ca să-l gonesc din mintea mulțimilor ? . . . Mărirea ? . . . *(cu dezgust)* E ! ce sec, ce gol e sufletul meu ! De-aș muri mai curînd . . . Viața mea, o noapte neagră . . . abia o stea mai luce pe cerul ei . . . numai una . . . Ea . . . Cine-i ea ? . . . Pentru ea aș vrea să mai trăiesc . . . și cu toate astea pare-se că din cauza ei voi să mor.

[ȘTEFAN]

La steaua cea din urmă [86] a negrei nopți de viață *24v*
Privesc cu întristare. Și-a morții pală față
Apare-n nouri roșii [87] cu diadem de spin,
Cu aripile negre și vîntu-i [88] de venin
Ce sîngele-amorțește [89] . . . c-o neagră floare-n mînă;
Și buza ei răcită, ochirea ei bătrînă
M-alungă [90] de viu încă în galbenul mormînt.
Dar eu voi viață, ziuă, eu voi să beau, să cînt !
Fugi, moarte, de la mine, te pierde-n noaptea ta [91]
Și lasă-mi timp să caut, să-ntorc privirea mea
La douăzeci de fluturi de aur și lumini [92]
Ce au trecut ca vîntul, la anii mei senini
Ce s-a-necat în cupe de vin, pe [93] buze dulci.
De ce vrei azi, o [94], suflet în moarte să te culci?
Au n-ai timp să mai fluturi? În cupă nu e vin
Și-n lumea asta albă nu e destul senin
Să zugrăvești cu dînsul vo cîțiva ani de viață [95]
Vo cîțiva ani de-amoruri smălțați cu dimineață
Și cînteç ? . . . Taci, corp veșted ! Ani sînt, dar nu-i putere.
Și, cum risipitorul aurește cu avere
A uliții uscate piatră seacă, măruntă [96],
Mi-am cheltuit puterea și fac cu moartea nuntă [97].
Să pun mîna mea rece pe zestrea-i de mireasă,
Să mă topesc în sînu-i cum se topește-o rază
Spre a ieși la lume sub alt chip. Și să fiu
Un alt eu, altă ființă, alt corp, fără să știu
C-am fost vrodată-n lume.

La tine stea din urmă [98] a negrei nopți, viață *65v*
Gîndesc [99] cu întristare. Și-a morții pală față
Apare-n nouri roșii cu diadem de spin
Cu aripele negre, cu vîntu-i de venin
Ce sîngele-amorțește, c-o floare neagră-n mînă;
Și buza ei răcită, ochirea ei bătrînă *66r*
M-alungă de viu încă în galbenul mormînt.
Dar eu voi viață, ziuă, eu voi să beau, să cînt !
Fugi, moarte, de la mine, te pierde-n noaptea ta
Și lasă-mi timp să caut . . . să-ntorc privirea mea
La douăzeci de fluturi de aur și lumini
Ce au trecut ca vîntul . . . La anii mei senini
Ce s-a necat în cupe de vin, pe buze dulci.
De ce vrei azi, o, suflet, în moarte să te culci ?
Au n-ai timp să mai fluturi ? În cupă nu e vin,
În lumea asta albă nu e destul senin

86. *inițial* În ora cea din urmă 87. *deasupra lui* negrii *șters* 88. și vîntu *deasupra lui* cu suflet *șters* 89. *inițial* Ce inima-mi usucă *apoi* Ce viața-mi amorțește 90. *inițial* Te[-alungă] 91. *inițial* Fugi moarte de la mine, te du, te du departe 92. *deasupra lui* senin *șters* 93. *modificat din* de 94. *supraintercalat* 95. *ultimele trei versuri inițial*

Au n-ai timp să mai fluturi? Păharul nu e plin
⟨Păharul nu e plin de ani și de amoruri?⟩
Și în eternitate nu e destul senin
Ca să lumin cu dînsul vo cîțiva ani de viață,

96. *inițial* A uliții uscate piatră caldă și seacă 97. *pînă aici textul este barat cu creion negru, semn nu de anulare, ci de preluare în varianta următoare* 98. *inițial* La steaua cea din urmă 99. *deasupra lui* Mă uit *șters*

Să zugrăvesc cu dînsul vo cîţiva ani de viaţă,
Vo cîţiva ani de-amoruri smălţaţi cu dimineaţă
Şi cîntec ? Taci, corp veşted ! Ani sînt, dar nu-i putere.
Ci [100], cum risipitorul aureşte cu avere
A uliţei uscate piatră seacă, măruntă,
Mi-am cheltuit viaţa şi fac cu moartea nuntă.

(după o pauză)

23v

Cu fruntea-ngălbenită, privirea fermecată,
Mă-mpiedec în gîndirea-mi de crucea cea secată,
De-a morţii vrajă rece de viu eu mă usuc,
Pe-a vînturilor gînduri eu gîndul meu îl duc.
Rumpeţi de pe-a mea frunte auritul diadem,
Dară lăsaţi-mi viaţa, să rîd şi să nu gem,
Să nu privesc în lume, un ochi fără lumină,
Un osîndit ce-l duce la moarte fără vină,
O liră fără sunet, un aer de mormînt,
Un vînt ce se întreabă : Eu sînt sau eu nu sînt [101] ?
Cum m-am pierdut, o Doamne ! Din junele de foc
Pe care lumea largă nu-l cercuia în loc,
Ce-şi arunca în stele, în cer, în nor, în lună
Dorinţa lui regală, visarea lui nebună [102] ;
Azi vezi o umbră pală, un om [103] fără putere
Ce de la moartea-avară un an, o zi mai cere ;
Din mări cu munţi de viaţă sînt aruncat pe vad,
Din ceruri de lumină m-am coborît în iad,
Unde alerg cu spaimă, nebun, bolnav, tăcut,
Cu fruntea înfierată, ca îngerul căzut [104].

66r

Cu fruntea-ngălbenită, privirea fermecată,
Mă-mpiedec în gîndirea-mi de crucea cea secată,
De-a morţii vrajă rece de viu eu mă usuc,
Pe-a vînturilor gînduri eu gîndul meu îl duc.
Rumpeţi de pe-a mea frunte auritul diadem,
Dară lăsaţi-mi viaţa ... Să rîd ! Să nu blestem ...
Să nu privesc în lume un ochi fără lumină,
Un osîndit ce-l duce la moarte fără vină,
O liră fără sunet, un aer în mormînt,
Un vînt ce se întreabă : Eu sînt sau eu nu sînt ?

(pauză)

Cum m-am pierdut, o Doamne ! Din junele de foc
Pe care lumea largă nu-l încăpea în loc,
Ce-şi arunca în stele, în cer, în nor, în lună
Dorinţa lui regală, visarea lui nebună,
Azi vezi o umbră pală, un om fără putere
Ce de la moartea-avară un an, o zi mai cere,
Din mări cu munţi de viaţă sînt aruncat pe vad,
Din ceruri de lumină m-am coborît în iad,
Unde alerg ca spaima nebun, bolnav, tăcut,
Cu fruntea înfierată, ca îngerul căzut.
Să mă întorc ! ... De-acuma ? ... Acum e prea tîrziu,
În inima mea stearpă nimic nu mai e viu.
Eu nu mai am voinţă, eu nu mai pot avea ...

100. *deasupra lui* Şi *şters* 101. *ultimele 4 versuri iniţial*

Să nu privesc în lume ca ochi fără lumină,
Ca osîndit ce-l duce la moarte fără vină,
Ca lira fără sunet, ca aeru-n mormînt,
Ca vîntul ce întreabă : Eu sînt sau eu nu sînt?

102. *iniţial* Dorinţa lui nebună 103. *deasupra lui* vis *şters* 104. *varianta este barată cu creion negru ca semn de preluare în versiunea ulterioară*

Eu am numai dorința pustie și mișea
Ca să-mi petrec. Ce-mi pasă pe conta cui! Ei[105] bine,
Eu voi petrece-n lume făr-a-mi păsa de nime.

SCENA 4 66v

ȘT[EFAN], MAIO

M[AIO]

M[ăria] Ta!

[ȘTEFAN]

A! Maio... poetul meu!... Ce faci?

M[AIO]

Ești trist, M[ăria] Ta!

ȘT[EFAN]

Trist? Mint ochii, minte fața ... nu crede! Eu trist?... Eu care-mi petrec?

M[AIO]

M[ăria] Ta! Ești trist!

ȘT[EFAN]

Aide de! *(șade)* Ș-apoi?... Și de-aș fi!... Mă iubești tu, de mă-ntrebi?

M[AIO]

Eu, M[ăria] Ta?

ȘT[EFAN]

Tu.

M[AIO]
(îngenunche lîngă el)

Eu vă iubesc cum iubesc Moldova. Pentru voi aș da tot ce-aș fi in stare să sacrific pentru Moldova! Viața mea ar fi puțin ... inima mea e mai mult ... ei bine, inima mea cu tot ce are ea în sine ... cereți-o și v-o dau.

ȘT[EFAN]

Inima, Maio, știi tu unde-ți ai inima?

M[AIO]
(arătînd)

Ici!

ȘT[EFAN]

Ba ici! În cap! În locul unde e tu n-ai simțit-o încă pentru că pin-acum n-a bătut. De-ar fi bătut vrodată nu mi-ai oferi-o așa de lesne ... De-ai avea tu o amantă, o nevastă frumoasă ... un inger, mi l-ai da tu mie?

M[AIO]
(cu sforță și sacrificiu)

De v-ar face fericit pe voi ... Moldova, da!

ȘT[EFAN]

Moldova! Da? Nu cred. Nu ești sincer sau nu știi ... *(mîngîindu-i fruntea)* Nu! Tu nu știi ce va să zică a iubi ... O, copilul meu, de-ai ști ... ce nenorocit face pe om ... ce nenorocit sint eu, copilul meu!

M[AIO]

Iubești, M[ăria] Ta!

105. *după* în fine *șters*

ȘT[EFAN]

Eu? Cine ți-a spus-o?

M[AIO]

Cine? Voi!

ȘT[EFAN]

Ei bine! *(se scoală)* Iubesc! Iubesc astfel încît simt c-aș muri daca nu voi avea-o pe ea ... *(deconcentrat)* Pe ea?... Neciodată. Fi-o-aș oare în stare s-o fac nefericită? Nu. Ei bine, voi rumpe din inimă acest amor și dimpreună cu el viața mea. O! de-ai putea tu să vezi în sufletul meu! Ce pustiu, ce negru, ce rece!

2257

163v ⟨Cînd cimitirul doarme[106] și crucile veghează
Cînd pintre ele buhe[107] țipind poetizează
Și-n clopotnița veche de stilpi toaca izbește[108],
Cînd[109] sufletu-unui demon cu vîntul lui trezește[110]
Arama amorțită[111] ... biserica-n ruină[112]
Stă ca o cuvioasă[113] pustie și bătrînă
Și prin ferestre sparte, ca pintre ochi de nori,
Trece-o suflare sfîntă cu aripe răcori,
Cînd intri înăuntru și în[114] iconostas
Vezi că abia conture și umbre a rămas,
De ploaie și de vînturi s-au dus fețele sfinte
Cari de[115] sfinți și îngeri din ceri ni-aduc aminte,
Și cînd deschizi altarul și pe masa-n ruină
Vezi palidă și moartă întinsă o vergină,
Atunci părul stă codru pe fruntea ta zburlită
Și[116] ceasul meazănopței cu aripa-i vrăjită
Atinge ochi[117]-ți galbeni ... încît, coprins de teamă[118],
Gîndirea-ți turburată soarele[119]-în noapte cheamă ...
Ca s-apese sigiliul de aur și lumină[120]
Pe lumea cea trezită din noaptea care-ntină[121]
Cu razele ei negre, cu fața ei arabă
Aerul alb ca apa. Ș-apoi privirea-ți slabă
Abia deosebește altar[122], cruce, vergină
Cînd ochi-ți se-nnoptează ... Și-n creieri se-nsenină ...
O, vis absurd dar dulce[123] ... cînd moartea nebunie
Înfige ochii-i palizi[124] în mintea ta pustie.⟩

2254

66v Cînd cimitirul doarme și crucile veghează
Cînd cobii pintre ele țipind poetizează
Și-n clopotnița veche de stilpi toaca izbește,
Cînd sufletu-unui demon cu vîntul lui trezește
Arama amorțită[125] ... Biserica-n ruină
Stă ca o cuvioasă pustie și bătrînă
Și prin ferestre sparte, ca printre ochi de nori,
Trece-o suflare sfîntă cu aripe răcori.
Cînd intri în năuntru și în iconostas
Vezi că abia conture și umbre a rămas,
De ploaie și de vînturi s-au șters fețele sfinte
67r Cari de sfinți și îngeri din ceri ni-aduc aminte.

106. *supraintercalat* 107. *supraintercalat* 108. *inițial* de vînt se bate toaca *apoi* de stilpi toaca se bate 109. *urmează* vînt *anulat prin punerea în paranteză* 110. *după* atinge *șters* 111. *deasupra lui* ce veghează *șters* 112. *inițial* Bisericuța veche *apoi* Biserica bătrînă 113. *inițial* Stă ca sînta 114. *modificat din* din 115. *după* aduc [aminte] *șters* 116. *după* În [ceasul] *șters* 117. *după* fruntea *șters* 118. *deasupra lui* frică *șters* 119. *deasupra lui* ziua *lăsat neșters* 120. *inițial* Ca să apese mîndru[l sigiliu de lumină] 121. *inițial* ce întină 122. *după* vergina moartă *șters* 123. *inițial* O vis nebun și dulce 124. *inițial* Rîde cu hohot palid 125. *deasupra lui* răgușită *lăsat neșters*

Și cînd deschizi altarul și pe masa-n ruină
Vezi palidă și moartă întinsă o vergină ...
Atunci părul stă codru pe fruntea ta zburlită
Și ceasul mezenopții cu aripa-i vrăjită
Atinge, ochi-ți galbeni ... încit, coprins de teamă,
Gîndirea-ți turburată soarele-n noapte cheamă,
Ca el să-apese sigil de aur și lumină
Pe lumea cea dormindă în noaptea ce întină
Cu razele ei negre, cu fața ei arabă
Aerul alb și luciu. Ș-apoi privirea-ți slabă
Abia deosebește altar, cruce, vergină
Cînd ochi-ți se-noptează ... Și-n creieri se-nsenină...
Un vis absurd dar dulce ... cînd moarta nebunie
Înfige ochii lucii în mintea ta pustie
Și ție ți se pare în noaptea-ți sufletească
Că vergina se scoală mai veselă, cerească,
Se-nclină lîng-altarul ce doarme în ruină
Și bolta veche creapă ... din cer o stea senină
Privește și atinge cu raza ei de nea
Pe vergina-nviată ce plînge către ea ...

MAIO

M[ăria] Ta! ce-ți este? Ce ai?

ȘT[EFAN]

. . . . Ce am? Nimică!
Copil!... Numai icoana te-a înghețat de frică!
Tu stai uimit și nu știi, să crezi or să nu crezi !...
Deschide pieptu-mi rece ... deschide, și să vezi!
Noptosul cimitiriu ce doarme sub coline,
Purtînd în pieptu-i [126] pacinic atîtea mii lumine
Ce s-a stins mie [127] lumea ... Bisericuța sîntă
În care nu preoții, ci vînt și cobe cîntă,
E sufletu-mi. În el icoane șterse [128] cu fețele pătate
Sînt visurile mîndre ce le-am avut odată ...
Cari ca vechi icoane din zilele bătrîne
Arătau visuri mîndre doară din ceri venite,
Ci-n sufletu-mi acuma stau stinse și urîte,
Coprind încă ca mumii iconostasul lor
Pînă ce vîntul-moarte le-a mormînta-n ruină,
În ruina pustie a capului meu nins
De vreme. — Altarul de-o pală rază-ncins
E inima mea tristă, încinsă de durere,
Vergina care, moartă, stă-ntinsă în tăcere
E-amorul ce îl simt eu. E tristul meu amor
Ce stins îl păstrez încă în inim-un odor. *67v*
Deși-nghețat și palid, dar totuși mai mîngîie
Inima mea cea moartă ...

. . . . dar cîteodată-nvie *14v*
Un gînd lunatec, palid, nebun, dar de lumină,
Ce inima mea stinsă în noaptea-i o-nsenină.
Ș-atunci [arunc-]amoru-mi giulgiul ce-l înfășoară [129]
Se uita [130] prin spărtura a bolții la steaua care zboară
Pe țărmul lumei moarte ... Eu auria speranță
Ce-n cerul lumii,-n norii-i, lumina-i o balanță [131]
Și las-o rază albă candidă, blîndă, lină,
Pe-iubirea mea trezită din inima-n ruină [132].

126. *corectat din* pieptu-mi 127. *deasupra lui* pentru mine *șters* 128. *după* ce fe[țele] *anticipat și șters* 129. *inițial* Ș-atunci amoru-mi palid odat-ncă se scoală 130. *repetat dar șters* 131. *inițial* Ce printre norii lumei ⟨pe ce[r]⟩ lumina-i o balanță 132. *inițial*

Și las-o rază albă să cadă înc-o dată
Pe-iubirea mea trezită din inima sfărmată

67v dar cîteodată-nvie
Un gînd lunatec, palid, nebun, dar de lumină,
Ce inima mea stinsă în noapte-i o-nsenină.
Ș-atunci arunc-amoru-mi giulgiul ce-l înfășoară,
Prin bolta spartă s-uită la steaua care zboară
Pe cerul lumei moarte. Stea ... aureea speranță
Ce-n cerul lumii,-n norii-i, lumina-i o balanță
Și varsă cîteodată o rază blîndă, lină,
Pe-iubirea mea trezită din inima-n ruină.

M[AIO]

Nefericite Doamne, ce cruntă ți-e iubirea!
De unde știi că poate te-așteaptă fericirea!
Poate că-ncă amorul îți va zîmbi odată
Tocmai în fiica dulce de tine adorată ...
De unde știi? ... Și d[133] -asta atîta te topești
Încît mai mult o umbră decît ființă ești[134]!
Pe fața-ți a tras brazde cumplitele dureri.

ȘT[EFAN]

Azi sînt bătrîn de tînăr. Ce fel eram eu ieri!

25v Pe fruntea mea senină al bucuriei mir
Și sufletu-mi o rouă în aurit potir
Pe ceru-mi stele negre să văd și să ador,
În geniu-mi[135] speranțe — lungi aripe de zbor,
Pe buza-mi zîmbet rece, regal cum aștrii[136]-n Nord
Surîd l-a[137] mărei triste sălbatecul acord.
Un zeu scăldat în cerul[138] a mii de rugăciuni.
Satan ce nu căzuse în timpii cei străbuni[139]
A vieței lui damnate[140].

Pe fruntea mea senină al bucuriei mir
67v Și sufletu-mi e rouă în aurit potir,
Pe ceru-mi stele negre să văd și să ador,
În geniu-mi speranțe — lungi aripe de zbor,
Pe buza-mi zîmbet rece, regal, cum aștrii-n Nord
Surîd l-a mărei triste sălbatecul acord.
Un zeu scăldat în cerul a mii de rugăciuni!
Satan ce nu căzuse în timpii cei străbuni
A vieței lui damnate.
O, cînd mi-aduc aminte cum inima mea jună
Zbura pin lumea albă ca gelița nebună
Ce neacă a ei suflet în suflete de flori
Și-n visuri aurite aripele-i răcori!
Pîn-te-am văzut, o, Mira ... pîn te-am văzut în față,
Înger cu sîn de piatră, cu diadem de gheață,
Și de-atunci sînt întocmai c-araba vijelie
Ce-și mînă a ei suflet pin volburi din pustie,
Pin volburi de arenă, prin un nisip de foc
Ce ard suflarea-ntrînsa dar nu o țin în loc;
Căci ea înflăcărată departe-n veci aleargă
Pin arida pustie, pin val de mare largă,
La îngerul ce plană-n palatul fericit
Gîndit de-adîncul mărei, de aer oglindit.
68r O, de m-ar iubi, Mira, de m-ar iubi, atunce
M-aș face-o filomelă ce cîntă-n sînte lunce,
M-aș face-un poet-înger dintr-un tiran de fier
Ce înnegrește lumea sub cel mai senin cer.

133. *supraintercalat* 134. *urmează versul șters* O, cum erați odată și cum sînteți acuma ... 135. *deasupra lui* inima-mi *șters* 136. *deasupra lui* regii *șters* 137. *inițial* Surîd la zg[omotul] * 138. *deasupra lui* ocean *șters* 139. *inițial* cei nebuni 140. *text barat pentru că a fost reluat și integrat*

M[AIO]
Poate că te iubește ... de unde știi?

ȘT[EFAN]

Nu spune,
Privirea ei e fixă ca a unei nebune,
Adeseori cătat-am să-i spun amorul meu,
Dar ochiul ei cel aspru și zîmbetu-i ateu
Zdrobea inima-n mine, gheța cuvîntu-n gură,
Simțeam cum desperarea tot sufletul mi-l scură.

O, lumea toată are zîmbirea ei ce luce[141], *23v*
O umbră trece-n noaptea-i și ea își face-o cruce[142],
Durerea, ce își ride de regele-noroc,
Din stelele ei face să curg-un mir de foc.
Și Dumnezeu ce-adie în ceru-i înflorit
Ascultă ruga-i blîndă ce trece[143] liniștit
Prin nopțile-nstelate — o muzică de vis
Ce-nundă fața-i veche c-un dureros surîs[144]
Și[145] inima-i bătrînă din nou o mai inspiră,
De cugetă lumi nouă cum cugetă o liră
Dulci melodii și visuri[146]. O, lume, cer și fire,
Au cîntecu-i, visarea-i, o lacrimă,-o privire[147].
Și-n lumea asta-ntreagă sînt eu și numai eu,
Ce n-am neci o atomă din tot cugetul său
Și tocmai de-asta mintea îmi seacă de turbare,
Căci n-am neci o privire, fie omorîtoare,
Căci nu am neci un atom din însu-i diafan.
Neci partea nopții palizi, neci partea lui Satan[148].
De-aceea urăsc lumea c-o patimă atee, *24r*
De-acea blăstem pe mama, fiindc-a fost femeie,
Femeie ca și Mira. Și-n furie îmi vine
Ca să mă rump în două, ca să mă smulg din mine
Și eu să nu mai fiu eu. De ce nu sînt eu lumea,
Ce nalță în tămîie durerea, rugăciunea,
Că mi-aș uita și stele și cer și Dumnezeu,
Să plec mări, munți și cîmpuri sub negru ochiul său[149],
Și, ca-n Eternitate s-o pot ca s-o ador,
La timp aș rumpe-aripa și repedele-i zbor
Aducător de moarte — astfel ca-n neclintire
Lumea etern s-o-adoare ca pe-o Dumnezeire.

O, lumea toată are zîmbirea ei ce luce, *68r*
O umbră trece-n noapte-i și ea își face cruce,
Durerea, ce își rîde de regele-noroc,
Din stelele ei face să curg-un mir de foc[150]
Și Dumnezeu, ce-adie[151] în ceru-i înflorit,
Ascultă ruga-i blîndă ce trece liniștit
Prin nopțile-nstelate — o muzică de vis
Ce-nundă fața-i veche c-un dureros surîs
Și inima-i bătrînă din nou o mai inspiră,
De cugetă lumi nouă — cum cugetă o liră
Dulci melodii și doruri[152] ... O lume, cer și fire

141. *inițial* O, lumea toată are-a ei nordică zîmbire *apoi* O, lumea toată are zîmbirea ei cerească 142. *inițial* O umbră trece-n noaptea-i făcînd ⟨ca⟩ să se crucească, *vers care rima cu a doua redactare a versului anterior* 143. *deasupra lui* zboară *șters* 144. *inițial* Ce schimbă fața lumei în raze și surîs 145. *după* Din [nou] * *șters* 146. *inițial* Dulci note și încîntec 147. *inițial* Au cîntecu-i, visarea-i, durere or privire 148. *pînă aici textul a fost barat pentru că a fost reluat și integrat, împreună cu încă 4 versuri în continuare, nebarate, de pe* **24r** 149. *inițial* Să plec mările, munții la raza-ochiului său 150. *urmează două versuri șterse*

Pierdut în ceruri dalbe, într-un noian de stele,
Privind cu ochiul umed la lumile rebele

151. *inițial* Stă Dumnezeu de-adie 152. *deasupra lui* visuri *lăsat neșters*

Au cîntecu-i, visarea-i, o lacrim', — o privire?
Și-n lumea asta-ntreagă sînt eu și numai eu
Ce n-am neci o atomă din tot cugetul său,
Și tocmai de-asta mintea îmi seacă de turbare,
Căci n-am neci o privire, fie omorîtoare,
Căci nu am neci un atom din însu-i diafan,
Neci partea nopții palizi, neci partea lui Satan.
De-aceea urăsc lumea c-o patimă atee
S-aș blăstăma pe mama fiindc-a fost femeie,
Femeie ca și dînsa. Și-n furie îmi vine
Ca să mă rump în două, ca să mă smulg din mine.
O, nu știi ce-i amorul, nu știi cumplitul chin
Ce împle al meu suflet de moarte și venin!
De-ai ști!...

M[AIO]

Nu știu o, Doamne?

ȘT[EFAN]

O știi, sărman copil!
Și tu! *(uitîndu-se la el cu milă)* Și el ... nebunul[153] ...
De-aceea ai pălit,
De-aceea nu mai rîzi tu, de-aceea cînți tot trist.
68v Dară, deși amorul e crud și e amar,
Tu ești poet și-n tine găsești a ta răsplată
Tu totuși ești ca floarea ce-și e destulă șie.

M[AIO]

Dară și al meu suflet, și el era să fie
Ca norul care poartă gîndirea-i aspră, rece,
Pe-un cer fără lumină. Eu ... am văzut că trece
Un înger înainte-mi și l-am iubit din cale,
L-am iubit cum iubește ecoul trista vale
Cu dulcile ei taine, cu monotone șoapte,
Cu sufletul ei tînăr țesut din flori și noapte!
Dar valea ***nu iubește*** ecoul ce suspină?!
Ce-mi pasă ... Ard ca steaua în propria-mi lumină
Și tac ... Și lina pace[154], sublima mîngîiere
S-amestecă cu sufletu-mi ce în vecie cere,
Cere ce? ... știu eu oare, sau am știut vodată?
În visul vieței mele văd fața-i adorată
Și o iubesc ... ce-mi pasă de ar iubi-o și-alții,
Nu iubesc luna-n ceruri toate undele bălții? ...
Însă undă de undă etern nu e geloasă.
E visu-inimei triste ... icoana-i dureroasă
E pentru mine sîntă ... o dulce rugăciune
Etern șoptește-n sînu-mi cuvintele ei bune.
N-o mai iubesc pe dînsa, nu mai iubesc femeia,
Ci sufletul, lumina, ador într-însa zeea.
Cînd îngenunchi[155] în rugă la sîntele altare
Atuncea eu la dînsa că mă închin îmi pare.
În fine, e-o părere, e-un vis, e o nălucă
Ce inima învie, iară nu o usucă ...
E viața vieței mele. Ea de-ar fi a mea însă,
De-aș ațînti în ochii-i privirea mea cea plînsă
Poate-aș găsi-o rece ... ideea-ar fi grozavă
Că ea nu mă iubește, și un vulcan cu lavă
S-ar face al meu suflet, ars de o gelozie,
Secat de-un amor barbar ... Dar astfel ... poezie
Și cîntece și visuri în inima mea jună,
În sufletu-mi ca ziua astfel se împreună

153. *după* copilul *șters* 154. *repetat și lăsat neșters din inadvertență* 155. *inițial* Cînd genuncheai

Cum ai țese-n ghirlande stele lucinzi cu flori;
Idee cu idee se-ncing adeseori,
Cum se cuprinde înger cu înger în lung vis.
Și în oglinda de-aur din sufletu-mi deschis
Ca-ntr-o grădină mîndră cu flori, cărări și taine 69r
Apare-o zeitate în albe și lungi haine
Cu fruntea-n raze blonde ... albă și tristă-i ea,
E visu-inimei mele, este iubita mea.

ȘT[EFAN]
(surîzînd)

Nebun! ... Amorul meu — infernul cel sterp ... amorul tău
E astfel cum iubește un om pe Dumnezeu.

M[AIO]
(repetă trist)

E astfel cum iubește un om pe Dumnezău!

SCENA 5

MAIO
(singur)

Va să zică asta e amorul? ... Amorul! Neci nu știam c-o iubesc ... Eram poet ... visam că-s înger fără amor pămîntesc ... Numai din cînd în cînd simțeam c-o iubesc cu desperare și cu sufletul zdrobit ... cînd știam că ea, deși era să fie soția mea, dar nu mă iubește. Dar ce voiam eu? Amor? Nu. Să fiu sclavul visurilor, a capriciilor ei ... să trăiesc numai pentru că trăiește ea ... N-aș fi cerut nimica ... neci amor, neci compătimire ... neci să cugete la mine măcar ... decît numai să-mi permită să fiu reflectul unui surîs a buzelor sale, unei raze a ochilor săi! ... O, Mira, albă stea a miezenopții [156], de ce-ai venit să-ntuneci viața mea? ... Dar nu! ... Din acest amor chiar eu trebuie să fac un sacrificiu mai mult!... De-ar fi Vodă amicul [157], fratele meu numai, nu i-aș face neciodată ... Dar trist și turbure cum e [158], el turbură soartea Moldovei! Numai un remediu este și acela e omorul inimei mele ... O, mă voi arunca la picioarele ei ... voi încungiura cu brațele mele genunchii și voi ruga-o să fie *ea* geniul Moldovei, îngerul [159] de pază al țărei, Doamna ei. Mira! mă zdrobesc spre a mă-nalța la tine ... îmi rup inima ce-i a ta ca s-o dau țării. *(iese)*

[SCENA VI]

(Servitorii aduc o masă lungă și servită, de-o așează în avanscenă, și pun scaune, în momentul ce în fund s-aud zgomote și rîsuri vesele. Cînd e gata totul intră în scenă:)

ARBORE, DOMNUL, MAIO
(rîzînd trist și silit), BOIERI TINERI

MAIO

Boieri! luați loc la masă ... Jupîn portare, cred că te pot invita în numele M[ăriei] Sale de-a ședea în capul mesei. [160]

1° BOIER TÎNĂR
(încet lui Vodă)

Vă spun, M[ăria] Voastră, că bătrînii-l vor pe Petre Rareș de Domn. El le-a promis de-a-i reașeza pe toți în boieriile din care i-ai gonit acuma M[ăria] Ta pentru de-a ne pune pe noi în ele. Bătrînii răzvrătesc poporul.

156. *inițial* palidă stea de Nord 157. *după* fr[atele] *șters* 158. *inițial* cum e el 159. *după* ge[niul] *șters* 160. *urmează* Eu *șters*

69v

2° BOIER

Azi încă trebuie să-i iei toiagul portăriei, M[ăria] Ta!

ARBORE

(care i-a ochit lung și-a înțeles șoaptele lor, avansează în scenă dr. s. [161] *și vorbește apăsat și uitîndu-se crunt)*

Ei vor să ia toiagul din mîna mea zbîrcită,
Să tipărească-o pată pe fața mea răstită.
Să cheme dar călăul cu sîngerata-i bardă
Ca fruntea cea pleșuvă de trup să o despartă,
Și cînd cu capul iesta sufletul vor tăia,
Cînd vînturile iernei prin groapă-or șuiera,
Atunci vor putea scrie pe osu-mi risipit
Că de pe fața lumei Moldova a pierit! ...[162]

MAIO

Eu am să șed de-a dreapta M[ăriei] Sale. Sînt ca Maria cea din Evanghelie, care și-a ales partea cea bună, la picioarele lui Isus.

ARBORE

(urmează)

Să vie dar boierii cei noi, slugile linse
A unui suflet rece, a unei inimi stinse,
Și să privească-n fața leului ce espiră [163],
În faț-unui nor negru ce-n aer se răsfiră,
Vulturului [164] ce cade, a stelei ce se stinge,
A tigrului ce-nchide bătrînii ochi de sînge
Și vor vedea că-un fulger din geana lui cea albă
I-a face [165] să-nfioare din creștet pîn-în talpă!
Să vie dar, să vie! și veșteda [166] mea față
Va fi ca arătarea a ciumei ce îngheață [167]
Și-alungă-n noaptea morții un veac de oameni plin.
(Boierii se uită spăimîntați și stran asupra lui, care-i fixează crunt și-apoi adaogă c-un surîs amar:)
Dar ei se tem de mine ... Ei n-or veni ... nu vin!

ȘTEF[AN]

(încet)

Chiar azi boieri, chiar astăzi! Vă așezați la masă,
Boierii mei cei vrednici! ... Și-n frunte-i o să șază
Portarul ot Suceava! Tu, Maio, lîngă mine,
S-umplem cupele de-aur cercînd a trăi bine.

2262

13v

Cupare, împle-mi cupa cu-al viței sînge roși,
Să-mi mîngî cu ea ~
O, viața e o stîncă ce-i stearpă și uscată
Pentru un om de flăcări cu inima bogată.

161. *Probabil pentru* de la dreapta la stînga 162. *întreaga replică inițial*

Ei vor să ia toiagul din pumnul meu de gheață;
⟨Ei vor⟩ Voiesc să pui-o pată pe palida mea față.
Să cheme dar călăul cu sîngerata-i bardă
Ca fruntea mea răstită de corp să o despartă
Și, cînd cu a mea frunte și-ideea-mi va pieri,
Cînd vînturile iernei prin cruce mi-or șopti,
Atunci vor putea scrie pe ⟨corpu-mi⟩ trupu-mi risipit
Că de pe fața lumei Moldova a pierit!...

163. *poetul intenționa ca, după ce înlocuiește pe* espiră *cu* răsuflă, *să înlocuiască versul următor, pe care îl pune în paranteză, cu unul care să rimeze, dar n-a mai făcut-o* 164. *deasupra lui* A aquilei *pus între paranteze* 165. *inițial* Îi face 166. *deasupra lui* palida *pus între paranteze* 167. *inițial* Ea va lua ⟨aspectul⟩ privirea a ciumei ce îngheață

Beția? O, beția e-un mare, mîndru vis,
E o bacantă pală ce plînge-ntr-a ei ris,
Ce-nchină viața-i dalbă plăcerilor aurie[168],
Care sărută-n glumă și cîntă-o nebunie[169].

2254

Cupare, împle-mi cupa cu-al vieței sînge roș,
Voi ca să văd într-însa toți anii mei frumoși.
O! viața e o stîncă ce-i stearpă și uscată 69v
Pentru un om de flăcări cu inima bogată.
Beția? O, beția e-un mare, mîndru vis,
E o bacantă pală ce plînge cu suris,
Ce-nchină viața-i dalbă plăcerilor aurie,
Care sărută-n glumă și cînt-o nebunie.
(beau)

1° [BOIER] 70r

Vinu-nveselește inima omului, zice prorocul și-mpăratul David ... Ș-apoi ce-i viața fără veselie? ... Tristă-i și posomorîtă — neci n-ar mai fi să fie.

ȘT[EFAN]

2262

O, sufletu-mi e-o noapte[170] fantastică și brună
Un vis fără de noimă, un cer fără de lună
Și inima e stearpă cînd capul îmi e treaz, 73v
În ochi s-ascunde moartea, paloarea în obraz.
Nu voi să scurtez calea a morții triste, rece,
Voi să petrec cum ziua suride și petrece
Fără ca să-și dea seama, olimpica[171] regină,
De ce petrece-n lume frumoasă și senină.
Nu știu la ce sînt Vodă, nu știu de ce trăiesc,
Îmbăt suflarea-mi caldă, urăsc, visez, iubesc.
O, viața e-o amară ... e-o dulce nebunie
Ce zboară fără țintă, ce trece și nu știe[172].
Cînd moartea te trezește din visul cel plăcut
Bagi[173] prea tîrziu de seamă că viața a trecut.

2254

O, sufletu-mi e-o noapte fantastică și brună,
Un vis fără de noimă, un cer fără de lună 70r
Și inima e stearpă cînd capul îmi e treaz
În ochi s-ascunde moartea, paloarea în obraz.
Nu voi să scurtez calea a morții triste, rece,
Voi să petrec[174] cum ziua surîde și petrece,
Fără ca să-și dea seama, olimpica regină,
De ce petrece-n lume frumoasă și senină.
Nu știu la ce sînt Vodă! Nu știu de ce trăiesc,
Îmbăt suflarea-mi caldă, urăsc, visez, iubesc! *(miș[care] Arb[ore])*
O viață e-o amară ... e-o dulce nebunie
Ce zboară fără țintă, ce trece și nu știe.
Cînd moartea te trezește din visul cel plăcut
Bagi prea tîrziu de seamă că viața a trecut!

168. *inițial* plăcerilor aurii 169. *inițial* și spune nebunii 170. *inițial* O, viața e o noapte 171. *deasupra lui* sălbateca *lăsat neșters* 172. *inițial* ce trece făr' să știe 173. *deasupra lui* Vezi *șters* 174. *după* sur[id] *șters*

BOIERII

Trăiască Ștefan Vodă ! *(ciocnesc)* Mulți ani steie-n domnie !

UNUL

Un Domn blajin și dulce pentru noi toți să fie.
(Arbore n-a ciocnit)

ȘT[EFAN]

Oho, priviți ! Portarul neci vrea ca să ciocnească
Cînd cineva dorește ca Vodă să trăiască.
Priviți numai la dînsul, ce trist și crunt îmi șade,
Nu vrea să ne iubească mai mult decum se cade.

MAIO

M[ăria] Ta ! fu uzul nainte de-nchinare
Să se ridice-o cupă pentru Ștefan cel Mare !

ȘT[EFAN]
(rîzînd)

Pentru Ștefan cel Mare ! Acum-am înțeles [175]
Ștefan cel Mare, bunul ! Mîndrul vostru eres,
Portare al Sucevei ! Ridicați dar păhar[e]
Și beți [176] în pomenirea Domnului celui mare.

ARBORE

Boierilor ! Se poate că nu m-ați înțelege,
Căci voi vorbi de-un Vodă ce au murit de mult [177]
Ceea ce știți din carte, urice și poveste,
Cela ce pentru lume basmu de iarnă este,
Acel voievod mare încins de biruință
Din a căruia vorbe au rămas doar sentințe,
Din viața cărui lumei i-au rămas numai fapte,
A cărui nume falnic l-ați supt cu-al mumei lapte,
Cel ce pentru voi nu e decît un basmu crud
Pe acel om eu însuși cu ochii l-am văzut.
Eu nu-s din lumea voastră, eu nu-s din timpul vost
Voi ardeți, eu mă potol ... voi sînteți ... eu am fost;
Viața vi-i o luncă frumoasă, cu flori vie,
70v Iar bătrînețea-mi tristă e-o palidă pustie.
Cu ce durere însă citește-un om din lume
O carte veche, pie, fără an, fără nume,
Scrisă pe a ei margini de-a pustnicului mînă
C-o minte mai senină, c-o slovă mai bătrînă.
Cu evlavia-aceea [178] voi trebui negreșit
Să ascultați învățu-mi de anii-mi limpezit.
Și eu-s o carte veche ce Dumnezeu a scris,
De Ștefan tîlcuită cum el m-a înțeles [179]
Cînd, ca un soare mîndru cu inima de jar
Ce soarbe nori de aur din marea de amar,
El m-a-nalțat pe mine din mare, din popor,
La rîndur'le [180] mărirei, la tronu-i lucitor.
10r Eu nu-s hatmanul vostru, piticilor de azi,
Voi, dintr-o mare moartă un amărît talaz.
Privesc trecutul rege — cu înstelată frunte [181],
Privesc consoții palizi cu capete cărunte,
Zîmbindu-mi cu dulceață din norii din trecut.
Acei consoți din groapă sînt oastea ce-am avut.
O, pe cînd lumea moartă era în viață, trează,
Și eu zburam nainte [182], o inimă vitează,

175. *inițial* Acuma înțeleg 176. *inițial* Ridică un păhar / Și-l bea *apoi* Ridicați dar păhar / Și-l beți *cu rima și acordul nemodificate din inadvertență* 177. *inițial* Căci voi vorbi de-o vreme ce au trecut de mult 178. *supraintercalat* 179. *inițial* a înțeles 180. *după* tron[u-i] *șters* 181. *inițial* Privesc trecutul rege — de raze falnic munte 182. *inițial* nainte-mi

Cu steagul într-o mînă și cu acest toiag
În alta. Să trec numai al morții negru prag
Și-n lumea ceealaltă eu voi vedea-o iar [183]
Oștirea mea străveche, furtuna mea de jar.

ȘT[EFAN] *70v*

Vorbește dar, portare! Se poate cumcă noi
Om ști a te-nțelege. Tăceți dar din păhare
De aur. Căci portarul acuma se-nsenină *
Și ochii lui scînteie de-o magică lumină.
E suvenirea mîndră din palidul trecut
Ce-acum lucește vie în ochi-i plini de lacrimi.

ARB[ORE]

În mintea mea bătrînă, în inima pustie
Răsare gînd de aur, ca steaua ce învie
Din marea adormită, și-n ceruri se înalță [184].
Trecutul e în mine și eu sînt în trecut
Precum trăiește cerul în marea ce-l respiră!
Mi-aduc aminte-acuma de un ospăț măreț
Pe care l-a dat Ștefan naintea morții sale.

În sala cu covoare, cu stîlpi de-un aur blond *22r*
Și [185] înflorit cu stele pe-albastrul lui plafond,
Îngălbenit ca umbra și slab ca vechiul leu
Ședea Ștefan cel Mare [186] în falnic tronul său.
L-a lui picioare șubrezi îngenuncheat ședem.
Pe fruntea lui cea ninsă de aur diadem,
În mîna lui uscată de aur sceptru greu,
Pe umeri plete albe, barbă pe pieptul său:
Sub genele lui sure ardea suflet aprins
În două stele negre ca focul sub cenușă ce încă nu s-a stins.
Boierii lui [187], brazi falnici, deși-nvechiți de vreme,
Semnau cu zile albe de glorii și rezbele,
Zile-albe însă stinse [188], ce se uitau din noianul [189] lor
La soarele mărirei [190] ce le-a lucit odată,
Ce-acum,de iarna vieței albit și înghețat,
Pe tronu-i de-aur roșu sta mut și nemișcat.
Dar în curtea Domniei fierbea, ca-n unda mărei,
Inima stinsei glorii, mîndra oștime-a țărei.
Cum regele pustiei din moarte stînci se scoală
Așa s-ardică Ștefan din scaunu-i de fală,
Cum luna-neacă lumea [191] cu alba ei privire,
Astfel privește Ștefan pin sală cu mărire
Ș-apoi cu graiu-i mare, dar răspicat și blînd,
Vorbea mărgăritare cu glasul [192] tremurînd.
,,Boieri'' — le zise Domnul — ,,pe tronu-mi mă usuc
Cum bradul învechește pe-o stîncă. Eu mă duc
La insula aceea scăldate-n ape sînte
Unde din arbori negri cînt sfinți cu glasuri blînde [193]
Și unde luna blîndă varsă gîndiri de aur
Pe lumea liniștită. Cum spaima-nfige-n taur [194]
A ei gheară de-aramă astfel și moartea tristă *23v*
A pus mîna pe-un nume în defăimata-i listă

183. *inițial* Și-n lumea ceealaltă voi vedea iar 184. *urmează două versuri șterse*

Și cum steaua privește pe luciul larg al mărei
Și-n adormirea-i ⟨tristă⟩ calmă, ascunsă-ntunecoasă

șters 185. *după* Cu [stele] *șters* 186. *inițial* Sta Ștefan al Moldovei 187. *inițial* Boieri bătrîni 188. însă stinse *supra-intercalat* 189. *deasupra lui* trecut *lăsat neșters* 190. *deasupra lui* cel falnic *șters* 191. *inițial* Cum ⟨soarele⟩ soarele aruncă 192. *deasupra lui* din buze *șters* 193. *inițial* Unde din arbori negri cînt sfinți cîntece blînde 194. *inițial* cum leu-nfige-n taur

Şi-acel nume, ce-avut-a un seamăn pe pămînt,
E numele meu. Astăzi mă simt mai slab, dar sînt,
Simt moartea amorţindu-mi cu sufletu-i de ger,
Bătaia-nceată, slabă, din inima-mi de fier.
Destul, inimă aspră, destul ai dus-o-n lume,
Destul te-ameţit glorii şi te-a înflat renume[195]
Azi, stearpă ca pustia, taci în mormîntu-ţi, taci!
Pînă ce cu mormîntu-ţi în groapă ai să zaci.
Sudoarea morţii este acea aiasmă sîntă
Ce miruieşte fruntea cînd sufletul s-avîntă
Spre-a nu se mai întoarce. Azi mirul ei încet
Se strecoră pe frunte-mi ş-un cuget de profet;
Răsare un luceafăr de aur şi lumină
În sufletu-mi ca noaptea, în inima-mi bătrînă,
Şi cartea ce acuma la ochii-mi s-a deschis
Mi-arată că în lume fui umbra unui vis.
Venit-am eu în lume cînd nouri groşi şi ceaţă
Îngreunau văzduhul cu neagra lor viaţă,
Dar am trecut prin lume un tunet falnic, sînt,
Şi-am curăţit[196] deodată şi ceruri şi pămînt.
Dar azi, în umbra morţii, din viaţa mea apusă
S-arată-un geniu palid, s-arată o stea dusă,
E geniul Moldovei acel cernit[197] de dor,
E steaua ce lumină pe ţară şi popor.
Prin nouri sparţi, prin umbra a oamenilor cari
Frămîntă lumea-ntreagă în visele lor [mari][198],
Eu văd o stîncă albă, o stîncă de argint
Lucind prin veacuri negre, prin moarte mări lucind,
Lucind peste morminte cu faţa ei senină
Şi văd că-n lumea asta fui umbra-i de lumină.
Acea sublimă stîncă ce stă cu capu-n cer
E românimea toată ... e visul meu de fier
Ce l-am visat o viaţă făr' să-l pot ridica[199].
Azi sufletu-mi înceată, viaţa mea se stinge[200],
Dar las-o moştenire ce-am scris-o cu-al meu sînge,
Las românimei toate grozavul, frumos vis
Ca-n fruntea lumei albe[201] etern să steie scris[202].

70v ⟨În sala cu covoare, cu stîlpi de-un aur blond[203]
Şi înflorit cu stele pe-albastrul lui plafond,⟩
Îngălbenit ca raza şi slab ca vechiul leu
Stătea Ştefan cel Mare în falnic tronul [său].
L-a lui picioare şubrezi îngenuncheat şedem.
⟨Pe fruntea lui cea ninsă de aur diadem,⟩
În mîna lui uscată de aur sceptru greu,
Pe umeri plete albe, barbă pe pieptul său;
Sub genele lui sure ardea suflet aprins
În două stele negre de-un foc încă nestins.
⟨Boierii lui, brazi falnici, deşi-nvechiţi de vreme,
Erau ca zile albe de glorii şi rezbele,
Zili albe însă stinse ce, din trecutul lor,
Priveau la acel soare ce le-a lucit cu dor,⟩
71r Ce-acum, de iarna vieţei albit şi îngheţat,

195. *iniţial* Destul ai avut glorii şi te-a înflat renume 196. *deasupra lui* luminat *lăsat neşters* 197. acel cernit *deasupra lui* cel îngînat *lăsat neşters* 198. *în ms.* Frămîntă lumea tristă în visurile lor 199. *deasupra lui* împlini *şters* 200. *iniţial* Azi sufletu-mi înceată, se stinge viaţ[a mea] 201. *iniţial* Ca-n fruntea ei senină 202. *ultimele două versuri iniţial*

Las visul meu cel mare la toată românimea
Ca să-l viseze vecinic

203. *poetul a şters versurile puse aici între paranteze unghiulare, dar nu le-a înlocuit, lăsînd astfel pasaje carente de sensuri şi rime*

⟨Pe tronu-i de-aur roșu sta mut și nemișcat.
Dar în curtea Domniei fierbea, ca-n unda mărei,
Inima stinsei glorii, mîndra oștime-a țărei.
Cum regele pustiei din moarte stînci se scoală
Așa s-ardică Ștefan din scaunu-i de fală,⟩
Cum luna-neacă lumea cu alba ei privire
Astfel privește Ștefan pin sală cu mărire
⟨Ș-apoi cu graiu-i mare, dar răspicat și blînd,
Vorbea mărgăritare cu glasul tremurînd.
„Boieri" — le zise Domnul — „pe tronu-mi mă usuc
Cum bradul învechește pe-o stîncă. Eu mă duc
La insula aceea scăldată-n ape sînte
Unde din arbori negri cînt sfinți cu glasuri blînde [204]⟩
Și unde luna-i soare, vărsînd gîndiri de aur
Pe lumea liniștită. Cum spaima-nfige-n taur
A ei gheară d-aramă astfel și moartea tristă
A pus mîna pe-un nume în defăimata-i listă
Și-acel nume, ce-avut-a un seamăn pe pămînt,
E numele meu. Astăzi mă simt mai slab, mai sfînt.
Simt moartea amorțindu-mi cu sufletu-i de ger
Bătaia-nceată, slabă [205], din inima-mi de fier.
Destul, inimă aspră, destul ai dus-o-n lume,
Destul te-ameții glorii și te-[a] îmflat renume,
Azi, stearpă ca pustia, taci în mormîntu-ți, taci
Pînă ce cu mormîntu-ți în groapă ai să zaci!
Sudoarea morții este acea aiazmă sîntă
Ce miruiește fruntea cînd sufletul s-avîntă
Spre-a nu se mai întoarce. Azi mirul ei încet
Se strecură pe frunte-mi și-un cuget de profet;
Răsare un luceafăr de aur și lumină
În sufletu-mi ca noaptea, în inima-mi bătrînă,
Și cartea ce acuma la ochii-mi s-a deschis
Mi-arată că în lume fui umbra unui vis.
Venit-am eu în lume cînd nouri groși și ceață
Îngreunau văzduhul cu neagra lor viață,
Dar am trecut prin lume, un tunet falnic, sînt,
Și-am curățit [206] dodată și ceruri și pămînt.
Dar azi, în umbra morții, din viața mea apusă
S-arat-un geniu palid, s-arată o stea dusă,
E geniul Moldovei acel cernit de dor, *71v*
E steaua ce lumină pe țară și popor.
Prin nouri sparți, prin umbra a oamenilor cari
Frămîntă lumea-ntreagă în visele lor mari,
Eu văd o stîncă albă, o stîncă de argint
Lucind pin veacuri negre, pin moarte mări lucind,
Lucind peste morminte cu fața ei senină
Și văd că-n lumea asta fui umbra-i de lumină.
Acea sublimă [stîncă][207] ce stă cu capu-n cer
E-unirea romînimei ... E visul meu de fier
Ce l-am visat o viață făr' să-l pot ridica.
Azi sufletu-mi încetă și ochiul meu se stinge [208],
Dar las o moștenire ce-am scris-o cu-al meu sînge,
Las romînimei toate grozavul frumos vis
Ca-n fruntea ei senină etern să steie scris!"
Ridic cupa de aur în sînta pomenire
Celui ce priceput-a înalta lui menire!

204. *o încercare nedusă la capăt de a modifica hemistihul în* cînt îngeri [cînturi] blînde *sau* cînt îngeri cu [voci] blînde 205. *inițial* Bătaia calmă, lină 206. *urmează* limpezit *eliminat prin punerea în paranteză* 207. *cf. versiunea anterioară de pe* **23v** 208. *în text figurează, neanulată grafic și versiunea anterioară a acestui vers* Azi sufletu-mi încetă, se stinge viața mea; *cf. și versiunile de pe* **23v**

ȘT[EFAN]

E! ... nu cumva vei zice ... că eu n-o-am înțeles.

Lăsați boieri! ... Bătrînii așa sînt! Sînt eu de vină cumcă lumea nu mai e cum a fost, o s-o ridic eu cu umărul? Vin, cupare! ... Cînd lumea e mai veselă atunci portarul meu se scoală și-i invenină inima cu aducere-aminte a unor timpi ce nu mai vin, căci nu mai pot veni! De ce? Vin, cupare! ... *(pe jumătate beat)* Ș-apoi de ce să cuget trist, de ce să schimb frumosul vis al beției cu cugetarea cea rece și posomorîtă despre aieve? ... Din contra ... îmi place să visez, căci lumea-i vis! Armele — deșertăciune! ... Iubirea — deșertăciune! ... Lumea — deșertăciune! ... E bine să fim deșerți ca gîndirile unui amant și nențeleși ca suspinele unei fete ce nu știe de ce suspină!... Și ce-i beția alta?

2262

13v
O nebunie zveltă, frumoasă, gînditoare,
Un cîntec fără arpă[209], o rază fără soare,
Amor cu umbre blînde, vis dulce fără somn[210]
Al minții noastre-orbite înveselitul Domn[211].
Un murmură fără ape[212], un miros fără flori,
Un vînt care nu bate[213] din aripe răcori
Ci stă-nvălit in noapte și-nbălsămit respiră
Precum respiră cerul din marea ce-l admiră[214].

2254

71v
O nebunie zveltă, frumoasă, gînditoare,
Un cîntec fără arpă, o rază fără soare,
Un murmur fără ape, un miros fără flori,
Un vînt care nu bate din aripe răcori
Ci stă-nvelit în noapte și-nbălsămit [respiră]
Precum respiră Eol în diafana-i liră.

MAIO
(apart)

O singură speranță mai am. Nebunia cea desfrînată s-a lățit asupra feței lui ... De-oi reuși! Cîntecul ei!

ȘT[EFAN]

Ce-ai zis tu, Maio?

M[AIO]

Nimic, Doamne! Zic că visați!

ȘT[EFAN]
(beat)

2262

13v
Prin noaptea mea cea plină cu umbre de argint,
Cu gînduri zîmbitoare, cu visuri care mint,
C-un ocean de raze, cu îngeri de cristal,
Pierduți într-a lor suflet sublim și ideal,
Pin aste minuni vie ce-mi farmecă gîndirea
Ce-adorm inima-mi plină, ce-mi leagănă privirea.
Voi să aud un cîntec frumos, sublim, ceresc,
Voi să aud suspinul a arpei ce iubesc.
O, Maio, barde june! lungi[215] visuri înfocate

209. *deasupra lui* un *șters* 210. *inițial* Amor cu umbre palizi, un vis fără de somn 211. *ultimele două versuri sînt încadrate de două scurte linii orizontale, ca semn de eliminare (v. varianta următoare)* 212. *[illegible]* 213. *inițial* Un vînt ce nu se bate 214. *inițial* Precum trăiește Eol în diafana-i liră 215. *deasupra lui* dul[ci] *șters*

Transpoartă al meu suflet în norii de palate
Unde ginii cîntă și visele suspin,
Unde umbrele-alintă în vînt plăcut și lin;
Din a lor danț fantastic, eolicul[216] prelud,
Eu glasul tău cel dulce îmi pare că-l aud.
L-aud? Or nu?

MAIO

Da, Doamne, l-auzi! Sfărmata liră ~

ȘTEFAN

2254

Prin noaptea [mea] cea plină cu umbre de argint, *71v*
Cu gînduri zîmbitoare, cu visuri cari mint, *72r*
C-un ocean de raze, c-un înger de cristal,
Pierduți într-al lor suflet sublim și ideal,
Prin aste minuni vie ce-mi farmecă gîndirea,
Ce-adorm inima-mi plină, ce-mi leagănă privirea.
Voi să aud un cîntec frumos, sublim, ceresc,
Voi să aud suspinul a arpei ce iubesc
O, Maio! barde june! lungi visuri înfocate
Transpoartă al meu suflet în norii de palate
Unde ginii cîntă și visele suspin,
Unde umbrele-alintă în vînt plăcut și lin;
Din a lor danț fantastic eolicul prelud —
Eu glasul tău cel dulce îmi pare că-l aud.
L-aud or nu?

[M[AIO]

Da, Doamne! L-auzi! Sfărmata liră[217]
Odată-ncă din visuri, din fum, din vin se-nspiră[218]
Și-ți cîntă furtunoasă ca marea în turbare,
Ca viscolul ce-o sapă cu brazdă lungă, mare,
Și valurile-i rumpe și fundu-i răscolește
De-n el cîntare mîndră gîndiri adînci găsește.
Ascultă!

ȘT[EFAN]

Cîntă june cu inima nebună.
Gîndesc precum gîndește pe mare-o blondă lună.
(în timpul acesta doi din boieri se scoală, se uită cu-ngrijire la Domn și ospeți, cari nu-i observă, ci sînt cu toții atenți la)

MAIO
(care începe să cînte)

NORDICĂ

*Norul țipă, dunii * latră,*
Marea se zvîrcole-n veci
Pin scheletele de piatră
Ce-n natura cea maratră
Stau bătrîne, slabe, seci[219].

În castelul trist și mare
Ce se-naltă rece, sur[220],
Cu fantasticul lui mur

216. *după* din *șters* 217. *urmează un semn* T 218. *inițial* te-nspiră 219. *inițial*

Norul țipă, marea latră
(Plescăind din stînci) Zvîrcolindu-se în veci
Și scheletele de piatră
În natura cea maratră
Stau bătrîne, slabe, seci.

220. *după* și *șters*

Printre stînci cu poala-n mare
Și cu fruntea-n cer de-azur,

În castel c-umerii-n nouri [221]
Stă-n fereastră ca un arc,
Într-a mărei triste-ecouri,
Fața-n văl de gînd și nouri
Al serafilor monarc,

72v *Un monarc cu fața pală*
Și cu păr de-un aur blond,
Iar în ochiu-i vagabund [222]
Vezi lumina matinală,
Stele-albastre fără fund.

Cine-i îngerul pe maluri
Ce visează în castel
Cînd al mărei vis rebel
Sfarmă lumile-i de valuri
De pămîntul etern el?

Cine-i zîna fără nume
Ce privește tot în veci
Printre stînci de pietre seci
Cum se scutură de spume
Ale mărei unde reci?

Ea privește ca o lună
Dintr-un nor de piatră, sur,
Ce-o întunecă-mprejur
Cerul norii își adună
Și castelul l-înconjur [223].

[ACT V]

[SCENĂ]

2262

ȘTEFAN

5r Popor, mormînt măririi-mi, cu te urăsc popor [224],
Priviți de azi nainte cu cine mă-ncongior,
Cu fățării satane, cu oameni care-i pot
Să-i sfărăm, să-i desprețui orcînd îmi va plăcea,
Asupra ta, o idol, Domn peste capul tău,
Eu mă proclam prin singiuri de-al nopții Dumnezeu.

★

O, taur al Moldovei prin marea de-oameni vie [225]
Te văd trecind puternic cum trece-o vijelie [226]

221. *inițial* În castel cu fruntea-n nouri 222. *modificat din* vagabond 223. *inițial*

Mai frumoasă-i decît luna
Într-un nour rupt și sur.
Ce-o întunecă-mprejur. —

Noaptea-n ceruri jalnic sună
Nori ⟨Săgetați⟩ Sfîșieți nourii tună
Norii fug se-nșir, s-adună
Norii fug și se adună
Cerul tunete adună

Rupți de șerpii de purpur.
De săgete de purpur
⟨Alungați⟩ Speriați de șerpi de purpur

întregul text al NORDICEI *este barat, pentru a fi reluat în* Cine-i? (Din drama *Steaua mării* **2259 30v—31r** v. OPERE IV 22—23) 224. *inițial* popor cu [te urăsc] 225. *inițial* prin popolul ce geme 226. *inițial* Te văd că treci cum trece. senina vijelie

Cu tunet și cu fulger pe-a undelor popor . . .
Cu aripa-i munțindă [227]

★

Să pun belciug de aur în coarnele-ți de fier.

[ȘTEFAN]

Ce stați, mergeți, zdrobiți-l [228], . . . auzi, poporul strigă
Și voi, galbene umbre, ați înghețat de frică.
E mare acest demon . . . e-un munte arzător [229],
Puterea lui e-adîncă, puterea-i în popor !
Ce stați . . . vedeți-l — tare, mulțimea i se-nchină
Cum noaptea intră-n noapte [230] l-a soarelui lumină
El trece mîndru, palid, bătrîn fieros *, adînc,
Cînd eu stau ca o umbră și de mînie plîng.
Privesc în jur și ce [231] văd ? Văd curtizani o mie
Ce tremură ca frunza cînd trece-o vijelie,
Și într-o lume-ntreagă de oameni morți de vii
Mă zbat, fiară flămîndă ca leul în pustii.
Mergeți cu toții, umbre, acolo vă-nchinați
Unde se-nchină lumea . . . Ba nu, să stați, să stați,
Am trebuință încă să știu că eu domnesc,
Și cine-o vrea să fugă să știe că-l zdrobesc.
Ce-mi folosește mie că voi pămîntu-ați lins
Cînd am călcat pe dînsul fălos și neînvins ?
Ce-mi folosește mie că voi, o stinsă spuză,
Împlineați în genunche, zîmbet pe vinețí buze,
Orce spuneam atuncea cînd, de popor iubit,
Treceam prin lume tînăr, mîndru, nebiruit ?
Acum să văd ce poate capul cel sec și stins,
Lucia voastră limbă, gheara ce-o ați întins [232],
Acum să văd.

(privind sub fereastră)

Prin iarna neagră, -adîncă, pin lumea cea răcită [233],
Tu treci, un mîndru rege, tu treci ca ziua caldă,
⟨Și vuietul lui falnic în freamătu-i te scaldă⟩
Ca soarele ce trece prin codrii înghețați
Și munții, bătrîni palizi, se desprimăvărează
Ș-aruncă-n vuiet falnic ape din stînci în a văilor cadă
Și codrii se-nfierbîntă [234], trosnind [ei se dezgheață] [235]
Și-n vuietul lor scaldă soarele cel senin [236],
Cînd eu, din a mea [237] umbră, eu sînt cel domnitor :
De azi rump lanțul veșted ce leagă de popor.

(uitîndu-se pe fereastră)

Popor . . . urăsc poporul ! Popor, eu te urăsc !
Iată acei ce tronu-mi îl țin și-l părtinesc.
Acum, din umbra-mi neagră în ura mea pierdut
Eu voi domni pe lume ca îngerul căzut.
Sunați, trîmbiți de moarte, loviți arme cu foc
O, taur al Moldovei, eu te zdrobesc în loc [238].

227. *urmează* (nălțindă) *și*, *sub* munțindă, *glosa* erhebend 228. *inițial* Ce stați, fugiți, prindeți-l 229. *inițial* E tare acest demon . . . e glas omoritor 230. *inițial* Cum cade noapte [-n noapte] 231. *supraintercalat* 232. *ultimele două versuri inițial*

Acum să văd ce poate capul vostru cel lins,
Limba voastră cea linsă, cugetul vostru stins

233. *inițial* Prin iarna poporimei * *apoi* Prin iarna neagră, rece 234. *deasupra lui* dezgheață *lăsat neșters* 235. *in ms.* trosnind dizghețul 236. *mai sus o variantă afiliabilă versului hipermetric 664*

Și vuietul lui falnic în fremătu-i te scaldă
Te scaldă, de [te] îneacă * în ⟨cînt⟩ vuiet de-o nouă viață.
Munți ce disprămăvărează, codri ce trosnind dizgheață.

237. a mea *supraintercalat* 238. *ultimele două versuri inițial*

Sunați, trîmbiți de moarte, ⟨gon[iți] *⟩ urlați arme cu ură,
O, taur al Moldovei, te-omor c-o lovitură

[ȘTEFAN]

Știi tu oare, jupîne, că cu al meu cuvînt
Pot să [239] te bag de viu în pămînt?
5r C-o vorbă, c-o privire, cu o
Eu pot ... să-ți pun capul în poală?
5v O știi? Da? ... Ei bine, dar tu, jupîne, știi
Că pot să sting cu buza-mi a tale vrednicii
Și pot să tîrăsc capu-ți nainte furcei lungi,
Că pot să-ți bat spinarea pîn va crăpa în dungi,
O știi?

[BOIERUL]

O știu.

[ȘTEFAN]

Și ceea ce vouă vă pot face
Lui [240] Arbore bătrînul să nu pot să-i cășun?
De voi să-i tai [eu capul]
5r Vă pot zdrobi cu toții, răspundeți[-mi], așa-i?

TOȚI
(îngroziți)

Așa!

[ȘTEFAN]

5v De pot face acestea atuncea eu sînt Domn.
Scoală-te, vultur [241] veșted, din amorțitu-ți somn,
Scoală-te și răcnește, scoală-te și ucide,
Lasă lumea să plîngă cînd inima ta rîde.

★

5r Hahaha! Acum vie și Arbore să zică
Că eu nu sînt nepotul a lui Ștefan cel Mare,
De nu și în mărire [242], cel puțin în turbare.

TEXTE AFERENTE

1

2254

10v **ACT I**

SCENA I

BOIER INTRIG[ANT] ȘI DOMNUL [243]

Domnul se plînge că de cînd și-a pustiit sufletul cu vicii a căzut moralminte, că simte cum se smulge inima lui cea bună din el și că îngerul păzitor și-a retras aripele de asupra capului, încît capul lui e rece dar pustiu. Viața ce-l anima a fugit. El e ca demonul ce cade, dar mîndru în căderea sa — și-aduce aminte de Mira, căci Maio-i zice: „Iubește pe cineva și atunci vei fi liniștit și senin ca soarele verei".

239. *după* să-ți *șters* 240. *după* Eu să nu pot *parțial șters* 241. *deasupra lui* suflet *lăsat neșters;* veșted *este subliniat în ms.* 242. *inițial* De nu în măriri vane 243. *inițial* MAIO ȘI DOMNUL

Şi-aduce aminte de Mira, pe care nu vrea Arbore să i-o dea şi-şi desfăşoară înainte-i amorul lui angelic. Boierul, care-o iubeşte, îi spune cum să ia pe Mira cînd Arbore visează altele şi-i spune fel de fel de vorbe asupra hatmanului. Probe? „Dă-mi pînă deseară toiagul hătmăniei şi-ţi dovedesc."

SCENA 2

Masa întinsă. Vorba lui Arbore, care neliniştește pe Domnitor.

În scena întîia Ştefan esprimă simţămintele amorului ce-l simte actualminte pentru Mira, nu a celui trecut, cum e-n poezia Statua unui inger [244] — Amorul lui e arabic — E un arab fierbinte, c-un amor de foc faţă cu statua albă şi castă a unui inger de marmură.

Scena comparativă cu oglinda.

El îşi pare sieşi un demon căzut, vînăt, negru, pe care un înger ce n-a văzut decît pe D[umne]zeu nu-l poate iubi neciodată. 28v

Scena cu oglinda. Iese cînd vin.

2

2254

23r

SCENA I

ŞTEFAN

3

2254 21r

SC[ENA] I, LUCRATĂ ÎN PROZĂ, ESTE,

4

2257 189r

Ştefănitză în akm I: picătura de vin s-o văd înmiit de mare şi-n ea, cu milioanele, oamenii lui?

5

2254 23r

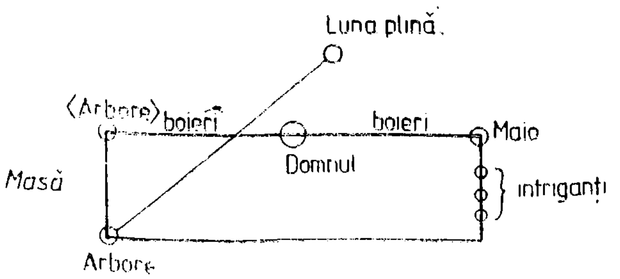

244. *poate aici trebuie asociat textul scris cu creionul pe* **2254, 25r** *şi pierdut printre proiecte şi însemnări la* **Mira** Nu-i chip-unui înger/Ci îngerul chiar

6

2254

16r *Pentru scena dintre Arbore și Ștefan*
Considerante

1. El i-a fost tată.
2. Vrea să se scape de influința lui.
3. Toți boierii bătrîni sînt dați afară, numai Arbore a rămas, fiindcă i-a fost ca tată.
4. Iubește pe Mira, ce-i este fiică.

7

2254

13v ACT IV

SC[ENA] 1

MAIO

Am văzut-o cu ochii [de] angel cu aripe de senin — aducerea aminte o face să-noate mereu în apa-lumină ce-nundă ființa mea — inima mea dorește s-o soarbă în nemărginirile ei — și speranțele mele aleargă pe pașii umbrei fugitive.

8

2257

161r *(O masă întinsă și coprinsă de boieri)*

[ȘTEFAN]

Dragi boieri a noastră viață
E ca noaptea [245] cea cu ceață,
Care, tristă, lungă, rece,
Nesimțită fuge, trece [246] ,
Pasul ei — vremei robit
Și [247] văzduhul ei — cernit,
Pin' se stinge-n drumul său [248],
Vis al lumei umed, rău.
Cupa-n spume mă-nsenină
Cum revarsă luna plină
Mîndră mare de lumină
Peste lume, peste șoapte [249],
Peste stînci pierdute-n noapte [250].
Astfel cupa ce-arde-n spume
Mi-nsenină trista lume
Ce domnește-n sînul meu
Ca o mare într-un hău
Cu de gînduri unde reci

245. *deasupra lui* ziua *șters* 246. *inițial* Nesimțită-n noapte trece 247. *sub* Cu *șters* 248. *inițial* Palidă-n văzduhul său 249. *inițial* Peste ⟨umbre⟩ mare, peste noapte 250. *ultimele 5 versuri inițial*

⟨Cupa-n spume, cupa plină
Mi-e ca luna cea senină,⟩
Cupa-n spume mă-nsenină
⟨Precum luna cînd e plină⟩
Cum îneacă luna plină.
Cu doioasa ei lumină
⟨Noapte, umbre, somnuri, vis⟩
Umbrele ce zbor în noapte
Și-ntunericul cu șoapte.

D-ale grijei stînce seci [251].
Închinaţi, boieri, cu bine,
Să-mi scald gîndurile-n bine [252],
Închinaţi, boieri, mereu,
Să-nsenin sufletul meu.

Boieri mari, boieri de rînd,
Împleţi cupele cîntînd [253]
Şi priviţi pin vinu-n spume
Tot ce vi-i mai drag pe lume.
Viaţa-i tristă, lungă, rece,
Nesimţită-n noapte [254] trece
Ca un vis urît şi rău
Ce se strecură mereu ! [255]
Trece searbăda viaţă,
O [256] -nnorată dimineaţă
Înecată-n tristă ceaţă.
Dar eu voi s-o luminez,
Sufletul să mi-l turbez,
Să-mbăt sufletul din mine,
Să-mi scald gîndurile-n bine,
Să strig marelui cupar :
Toarnă-mi ziuă în pahar
Să-nec inima-mi din sin,
Sufletul să-mi însenin.
Vinul e lumină vie
Care inima învie,
Ochiul arde, sînul creşte,
Inima ţi-o-nveseleşte.
A muierii negre stele
Ard în cerul [257] vieţei mele,
A muierii mîndre flori
[I]mi duc inima-n fiori.
Vă văd veseli, dragi boieri [258], 164v
. . . .
Numai hatmanul cel mare
Stă-mi cu capu-n [î]ntristare [259]
Şi cu grija de-a spinare.
Hatmane, boier bătrîn,
Ce stai trist cu grija-n sîn ?
Lasă grija-n hătmănie [260].
Cînd îmi vii la masă mie.
Te-ai urît de hătmănit
Or nu-s bun eu de domnit
De îmi stai posomorit
Şi cu ochiul trist şi crunt,
Parc-ai vrea să numeri prunt
Unde-i valul mai mărunt.
Or boierii mei nu-ţi plac,
Or de mine nu ţi-e drag
De-mi stai ca un cuc pribeag.

251. *ultimele 3 versuri iniţial*

Ca o mare, ca un hău
⟨Poporat de umbre reci,⟩
Înecat de gînduri reci,
Ale grijei ⟨umbre⟩ pietre seci.

252. *iniţial* Să-mbăt sufletul din mine 253. *după* pe rînd *şters; urmează, şters, versul* Şi-nchinaţi întru mulţi ani 254. *deasupra lui* moart[e] *şters* 255. *urmează, şterse, versurile*

Să trăiţi boieri cu bine,
Voi să ~

256. *după* Ca *şters* 257. *deasupra lui* calea *şters* 258. *iniţial* Vă văd veseli, boieri mari, 259. *în ms.* Stă-mi cu capu-mi-n tristare 260. *în ms.* ⟨Grija-i⟩ Lasă-n grija-n hătmănie

Ba boierii tăi mi-s dragi
Şi tu, Doamne, mult îmi placi,
Dar prin capul meu albit [261]
Gînd frumos au răsărit [262]
Gînd frumos, iubit, senin,
M-a făcut să-mi uit de vin.
Îmi veni, o Doamne, a minte
Cum stătea mai dinainte,
Cînd eram şi eu mai verde,
Nu ca ceasul [263] ce se pierde,
Cum stătea la masa-ntinsă,
De boieri bătrîni cuprinsă,
Ştefan Vodă Domnul Sînt,
Fără seamăn pe pămînt.
Alb ca iarna, cald ca vara,
Bun şi blînd ca primăvara,
Suflet tare ca o stîncă
Ochi afund [264], privire-adîncă
Barba lungă, fruntea ninsă
Şi-ntr-un cerc de aur prinsă.
Era noapte, era lună,
El cu capii împreună
Sta la masă-n voie bună.
Şi [265] în curtea adunărei
Îmi fierbea ca-n [266] sînul mărei
Oastea multă, oastea ţărei.
Miazănoaptea-n tuci de-aramă
De-al ei zbor da lumei seamă
Cînd din scaunu-i de falā
Ştefan marele se scoală
Şi, în mînă cupa plină,[267]
El boierilor închină;
Şi boierii se scula
Şi el astfel li zicea [268]:
Dragi boieri, viaţa-i grădină
Înflorită în lumină,
Moartea e un munte sînt
Prea departe de pămînt,
Luminat de-al lunei gînd [269]
(O insulă de cipres negru-verde,
într-un ocean cu apă tămîiată şi sîntă.)

9

2254

[ARBORE]

298v Mira, cînt al mîngîierei [270],
Mira, înger-suflet, vis
Ce cu blîndu[l][271] tău surîs
Alungi palida durere
Într-al [272] nopţii orb abis,
Tu, ce porţi a ta privire

261. *iniţial* Dar ⟨vezi⟩ prin capul meu cărunt 262. *iniţial* Au [răsărit gînd iubit] *apoi* Gînd iubit au răsărit 263. *deasupra lui* ziua *şters* 264. *deasupra lui* adînc *lăsat neşters* 265. *după* dar *şters* 266. -n *supraintercalat* 267. *iniţial* Şi în pumn cu cupa plină 268. *iniţial* Şi din gură-aşa zicea: 269. *ultimele 5 versuri sînt încadrate cu aceeaşi cerneală şi, alături de ele, în stînga, se află însemnarea pe care am reprodus-o în continuare, ca aparţinînd, prin simbolistica funerară (cipres), ideii din text (moartea), dar pe care am pus-o în paranteză şi am cules-o cu cursive, ca neaparţinînd altfel, nici metric, nici strict contextual, versurilor care o precedă* 270. *iniţial* Mira ⟨vis⟩ glas al mîngîierei 271. *în ms.* blîndu-i *deasupra lui* tristul *şters* 272. *După* Din *şters*

Peste lumea-ntunecată
Cum e steaua luminată.

★

Albe trec a tale zile,
Albe frunți de unde-a mărei.
Eu sînt stînca disperărei
Ce-și ridică fruntea-n nori,
În nori — negre griji, durere —
Pe cînd tu-mi murmuri în poale
Dulci cîntări, doine de jale [273]
Sau înveselite hori [274]
Ochii-ți ce revarsă mile
Și suflarea-ți de zambile
Pînă azi a fost a mele [275],
Dar de azi, copilă dulce [276],
Tu [277] mă lași ... tu te vei duce,
Și eu 'trist, singur rămîn,
Ca un cîmp [278] pustiu, bătrîn,
Fără [279] iarbă, fără floare,
Ca o ziuă fără soare,
Crivăț [280] mort ce nu mai zburdă,
Iarnă albă, tristă, surdă,
Care ninge, mereu ninge,
Pîn se-nmoaie și se stinge.

Astăzi, gingașă [281] mireasă,
Într-o albă, lungă haină,
Parcă ești o dulce taină
Ce se pierde [⊥ —]-n nori[282].
Dar astfel ești mai frumoasă,
Ești ca steaua cea senină
Ce-și îneacă-a ei [283] lumină
În seninul [284] unei mări.

O, astfel pierdută-n raze,
O, icoană-a frumuseței,
Albă floare-a tinereței,
Fiica [285] mea, copilu meu [286],
Las' să-mbăt slaba-mi privire [287]
În angelica ta față,
Las' să sorb nouă viață
Din adînc, din ochiul tău,
Dulce îngere de pază,
Cu aripa ta de raze
Tu lumini orbitu-mi trai.

273. *inițial* Dulci cîntări de dor, de jale *apoi* Dulci cîntări blînde, de jale 274. *versul neterminat e precedat de încercarea anulată*

Sau lungi ritmii rizători,
Vesele dar blînde hori

ultimele 8 versuri, inclusiv încercările de mai sus sînt încadrate cu aceeași cerneală, dar nu e limpede dacă spre a fi eliminate sau nu 275. *inițial* pînă azi a mele-a fost 276. *inițial* Dar de azi, fiica mea dulce 277. *după* Tu te-i duce *șters* 278. *deasupra lui* vis *șters* 279. *după*

Ca un crivăț ce nu zburdă
Ca o iarnă [tristă, surdă]
Ca ~

anulate prin punerea între paranteze 280. *după* Ca un [crivăț] *șters* 281. *deasupra lui* tu, albă *anulat prin parantezare* 282. *inițial* ⟨Învelită⟩ Înecată-ntr-un nor alb *apoi* Ce se pierde într-un nor 283. *deasupra lui* lui *șters* 284. *inițial* seninul *apoi* al[bastrul] 285. *după* Dulce *șters și reluat mai jos* 286. *inițial* copil ceresc; *urmează, șterse, versurile*

Dulce îngere de pază
Ce lumini a mele zile

287. *inițial* Las' să-mbăt a m[ea privire]

Tu ești ziuă, eu sînt noapte,
Tu ești cîntec, eu sînt șoapte,
Eu sînt iarnă, tu ești mai.

★

De la Brateș pîn-în poartă
Fetele cu cozi în flori
299r Întind vesel mîndre hori
Și flăcăii beau la toartă
Chiuind [288] în danțul lor,
Flori și [289] bete-n pălărie,
Cămăși albe, fețe vii,
Doruri dulci, doruri pustii
Mestecate-n veselie,
Înecate în beții.
Iată ziua ce-azi-întinde [290]
A ei raze pe pămînt,
Ce aduce-n sînul sînt
Viitoruri surîzînde
Pentru îngeru-mi plăpînd [291],
Pentru scumpa mea copilă,
Pentru Mira.

10

2254

299v Marea jos muge-n durere
Norul sus rumpe-a lui poală[292]
Și prin umbra-i mormîntală
Fuge-un șerpe roș de foc
Ce izbind o stîncă piere [293]
Alungat de-un tunet falnic
Ce pin ceruri urlă [294] jalnic ...
Al pustiei trist proroc [295].

11

2254

16r Doamne, ești mare ca cedrii Sionului și înfricoșat ca sufletul cel turbure al furtunei.

12

2259

138v Eu voi vorbi, Pîrvule, -n Dreptate și-mi voi înfige barda-n masa ei!
Doar n-a venit portarul al Sucevei,
Boieri! Sînt eu acum și-ncă trăiesc
Și voi ținea orînduială-n casă,
În stupul [296] plin de miere al moșiei.
Pîn' va veni stăpînul ce se cade
Vă spun, boieri, eu sînt vătaf,
Eu poruncesc pîn' n-a * veni stăpînul!
Nu se răstoarn-așa stupii * Moldovei,
Nu intră nimeni cînd nu e chemat,
N-a rămas casa fără cîni, boieri!
Un cîne sînt ... Păziți-vă [297] ... Veghez.

288. *modificat din* Și[uind] 289. *după* cordele *șters* 290. *inițial* ce-și întinde 291. *inițial* Pentru-al meu [înger plăpînd] 292. *primele două versuri inițial*
Marea muge cu durere,
Norul sfîrtecă-a lui poală
293. *inițial* Ce săltind s-alungă, piere *apoi* Ce izbind prin stîncă piere 294. *deasupra lui* cîntă *anulat prin punere în paranteză* 295. *inițial* Al ⟨pieirei⟩ ruinei surd proroc *apoi* Tristul norilor [proroc] *apoi* Tristul lumilor [proroc] 296. *după* casa *șters* 297. *deasupra lui* feriți-vă *șters*

PETRU RAREȘ

2254

A C T . I 9r

Marea ce-a înecat jumătate ruina bisericei dace (or tatare); un stîlp în mijloc, de care-i atîrnat-o liră. Petru doarme

SCENA I
PETRU *(dormind)*
SCENA II
MAIO, PETRU
SCENA 3
PETRU *singur*
SCENA 4
PETRU, MIRA
(cu cununa de laur)
SCENA 5
PETRU
(singur, se suie-n barcă)

A C T . I I

(sala domnească cu masa-ntinsă)

SC[ENA] I
ȘTEFAN, MAIO
SC[ENA] II
MAIO *(singur)*
3. MAIO, ARBORE
(cu hîrtiile de la Direptate)
4. PRECEDENȚII,
BOIERII, DOMNUL
5. ARBORE, DOMNUL
6. PRECEDINȚII,
BOIERII, MAIO

A C T . I I I

(ca ambitul[1] *unei capele, poate să fie fără mobile)*

1. MIRA
(vine lunatecă și se pune-n scaun dormind)
2. MIRA,
MAIO *(îi dă scrisoarea către Arbore)*
3. MIRA,
ARBORE
4. PRECEDINȚII,
EPISCOPII[2]
5. ARBORE
(singur)
6. ARBORE,
MIRA
7. *Zgomot. Intră*[3] *oștire cu Ștefan, răpesc pe Arbore și Mira — tremolo — vine Maio rănit, cu pachetul hîrtiilor Direptății*

1. *după* pro[naosul] * *șters* 2. *probabil inadvertență pentru* Episcopul 3. *după* Maio *șters*

MAIO, PETRU

ACT. IV

1. ARBORE *(singur)*
2. ARBORE, MAIO
3. ARBORE, MIRA
4. PRECEDINȚII, ȘTEFAN, LUME *(supliciul)*
5. ȘTEFAN [4], MIRA

ACT. V

1. MAIO, PETRU *(se ascunde în tron)*
2. *Cortegiu. Cununie. Vuiet afară. Lumea iese. Mira-n rugăciune.*
3. MIRA, PETRU

9v 4. MIRA, ȘTEFAN *(moare)*

5. MIRA *(singură)*
6. MIRA, MAIO
7. MIRA *(singură puțin)*
8. MIRA, PETRU, LUME

10v

ACT. V

După ce Petru a lăsat-o într-o turburare asemenea nebuniei, ea toarnă în potirul cu comunicare veninul ce-i dedese tată-său într-o cruciuliță de aur [5] și cînd vrea să beie vine Ștefan ostenit și alungat de popor, ce vine de la Direptate. Setos, cere vin, în momentul [acela] ei îi vine o idee teribilă : cu capul întors și privind la el pieziș, cu groază îi întinde potirul ... Ea-i vorbește de *Biblie* și de-o noapte de rege [6]; cînd el, slab dar beat de venin și amor, se-apropie, ea-i scoate lui pumnalul și-i spune că-i călugăriță — „un pas înainte și te omor cu pumnalul tău !" Cînd el cade-n genunchi, ea-l apucă de mîni cu mînile ei și se uită cu groază în ochii lui murinzi pînă ce el, cu spaima-n față, încremenește mort, cînd ea-l aruncă la pămînt. — (Sînt îngerul-omor) — Cu cupa în [7] mîna stîngă, ea aude strigătele poporului — „Trăiască Petru Rareș !" — Ea atunci se lasă un moment pradă unui vis de fericire și [8] de amor — cu Petru. Dar din corul bisericei s-aude cîntînd ca din ceri *Voi să fiu vergină sîntă*, ea soarbe paharul pînă-n fund și cade-n genunchi. Petru intră — „Te-am căutat, el e mort, tu ești a mea." Atunci cînd vrea să puie mîna pe ea, s-o ia-n brațe, ea scoate pumnalul, se repede la el, dar, limpezită [9], îl scapă și se repede c-un țipăt pe sînul lui. „Eu nu te-am iubit [decît] pe tine". Ea cade moartă. — Lira și cununa de lauri — În momentul ce intră solii cu perina cu ornatele, el pune mîna dreaptă [10] pe sceptru și scapă din mîna stîngă cununa uscată de lauri pe cadavrul Mirei.

296r

Adaos la plan

Chiar cînd Mira moare ... ea rămîne în inima lui Petru ca suvenirea unui vis frumos ce [11], nemplinit, îi va luci în toată viața — căci într-adevăr nu fusese altceva decît un vis frumos.

4. *după* Arb[ore] *șters* 5. într-o cruciuliță de ⟨argint⟩ aur *supraintercalat* 6. *cf.* **2254, 25r** Noaptea de rege *și* **25v** În noaptea cea de rege *în* Mira, *act.* V 7. *după* rămasă *șters* 8. *după* ,de *șters* 9. *supraintercalat* 10. *supraintercalat* 11. *modificat din* ce-i

2262

[ȘTEFAN]

Și, chiar din mîna moartă mi l-ai răpi, ți-o jur, *5r*
Eu treaz m-aș uita [12] strașnic în ochii cei de fur.

★

[MIRA]

Cum leu-nfige gheara-i în spumegîndul taur, *8v*
Cum moartea tronă palid pe-un cap încins cu aur,
Astfel pe Ștefan Vodă, pe sufletu-ți mă-ntron.
Privește-n mine-o spaimă, o umbră, un demon.
De ai visat vrodată, săpat în piatra rece,
Un cap strîmbat de ură, de-o ură ce nu trece
Căci e săpată-n piatră ... privește-mă pe mine,
Căci voi să-ngălbinească chiar sufletul din tine !
Privește-mă ! Privește ! Ochiu-mi îngrozitor
Seamănă cu privirea ingerului-omor.

★

Moartea strecurată trist în vine. *5r*

Să-ți soarbă sîngele de-l ai din Ștefan, pentru că numai acela, sîngele, te-a sfințit și te-a ținut neatins.

★

Acuma, Petre Majă, tronul Moldovei e al tău
Căci Dumnezeu ți-l dete ... Dumnezeu și eu.

12. *inițial* Eu m-aș scula; *între cele două versuri stă scris, neintegrabil,* al morților

187r

CEL[1] DIN URMĂ MUȘATIN

2276

[PROLOG]

2254

27r

SCENĂ

O casă de țară. O vatră mare cu cuptoru[l] plin de cenușe. Petre stă-n cenușa cuptorului, rupt, cu cămașă, negru, cu părul prin căciulă — alături un pat lung acoperit cu lăicer — în partea estremă un munte de perini puse pe o ladă cu colori vie — pe pat baba Marină*[2] șede pe călcîie torcînd din fuior de lînă albă. Bătrînă cu părul alb și cu catrința mohorîtă.

[PETRE]

Mamă, știi tu povestea ceea de unul prost-prost, care era altfel nă[z]drăvan, cum au scăpat el copiii Sfintei Vineri, și Sfînta Vinere i-a dat un hăț?...

M.

Ce făcea[3] cu hățu?...

[PETRE]

Cînd l-a scuturat dentîi, a venit un armăsar alb și i-a adus haine împărătești de argint și mitră de argint și șea de ...

M.

Dar a doua oară?

[PETRE]

Toate de aur — și coroana de ...

M.

Dar a treia oară?

[PETRE]

Știu eu? Tu nu știi? Una știu ... El ascundea straie și coroana în horn și pin chiupurile[4] cu cenușă. Așa-i? Eu n-aș face așa. Eu aș îmbla cu cocie cu 12 armăsari, ca un împărat ... ca Vodă al nostru ...

M.

Fus! Fus!

1. *după* PETRU *șters* 2. *la Călinescu, Opere, 12, p. 107:* Marina 3. *există urma intenției de-a scrie* Ce-a făcut 4. *deasupra lui* oalele *lăsat neșters*

[PETRE]

Ce e?

M.

Da'de-mi pare rău că s-apropie funia de par şi aţa de fus? Poate c-aş vrea să te văd cum zici tu – de-aceea[5]... Dar orcum ... multă apă pe Dunăre şi multe fuioare pe fus aş toarce să văd una ca aceea. Da' daca Sf. Vinere ar fi ascuns straie de aur în cenuşe? Ştii tu de nu-s eu Sf. Vinere? ... Pe ce ştii? Mulţi oameni găseşte şi-i duce-n casă la ea. Şi tu poţi fi unul... Nu ştii tu ursita...

[PETRE]

Ursita! Ursita-s eu. Urzeşti şi ţeşi o pînză şi n-o ştii cine-a urzit-o. Minunat. Care va să zică...

M.

Care va să zică că te-am găsit urzit gata ... Bătătura o dă viaţa şi zilele ...

[PETRE]

Tu-mi dai bătaie ... A bate pînza şi a bate spete nu-i totuna ... Dar ia lasă-mă-n pace, mamă, poţi[6] spune că m-ai găsit urzit gata?... parcă numai d-ta ştii cum se fac copiii. Cînd eram mic tot îmi mai spuneai că se coc din cenuşă, or că-i găseşti în nisip şi humă ca pe culbeci ... acu ştiu că ei iese din ...

M.

Ochii negri de fată-i visează, inima-i nărăveşte. Ce năravuri are inima cînd ei sînt sub ea ... acele năravuri le au şi ca oameni mari. Mamei tale-i plăcea peşte – tu ai să fii pescar

[PETRE]

Tatei trebuia să-i placă suliţa, că-mi place vitezia. E! pescar ... nu vreau eu să fiu pescar ... să trăiesc ca viermele-n hrean? Mai bine la mănăstire. Ş-apo-mi place rasa şi cartea ... Am să mă uit în carte şi-am să gîndesc la lume ... nu la fete.

2276

ACTUL ÎNTÎI 187r

RAREŞA	PETRE MAJĂ
MITROPOLITUL ANTHIM *îmbrăcat în pustnic*	UN BOIER MOLDOVEAN *cu portretele*

Scena reprezintă lacul Brateş. Mitropolitul are mai multe portrete de femei pe cari le arată. Fata despotului Serbiei îi place mai cu seamă ... Mitropolitul[7], care l-a-nvăţat carte, îi spune ca o prevestire nevasta lui şi-i va lua pe acea fiică dacă-l va asculta. Petru fură medailonul şi fuge. Vin ambasadorii din partea Serbiei şi nu-l găsesc. Anthim scrie la Suceavă că, daca se va arăta vrun om prost la Craquowits, îmblă după fata regelui, să nu-l ucidă pîn' nu s-o şti cine-i el ... Poate să fie tocmai mirele.

5. *urmează* voi să te *şters* 6. *după* cum *şters* 7. *după* El fuge *şters*

188r ## ACTUL AL DOILEA

PERSONAJE

DESPOTUL SERBIEI	PETRE
MARIA	BOIERI SÎRBI
fiica sa	UN SOL MOLDOVEAN
O PREVESTITOARE	CĂLĂUL

Scutier la despotul. Scenă de noapte. E prins. Despotul mai bine mi s-ar căca în pălărie. Condamnat la spînzurătoare. Fata plînge și vrea să intre în mănăstire. Deodată vine solul moldovean și-i spune regelui o vorbă — acesta se-nseninează ... Îi dă daruri * pe drum * dar [8] fata nu încă ...

ACTUL AL TREILEA

187v ### PERSONAJE DIN ACTUL AL TREILEA

RAREȘA	ARBORE
BOIERII	portar al Sucevei
DIN SUCEAVA	OSTATECI
ANTIM	MARIA

188r Lacul Brateș. Petre trist, foarte trist. *Din valurile vremii.* N-ascultă de nici o mîngîiere a mitropolitului.

SCENA A DOUA

Direptatea din Suceava. Se dă citire unei pretinse * [9] hîrtii pe care se recunoaște scrierea * mitropolitului Antim. Turburare și fierbere. Candidatura. Arbore *** fala * în *** dreptate.

Eu sînt stăpîn aci, nu voi !

189r Eu sînt cînele păzitor.

Iată un bătrîn, un mort de metropolit. Antim — un spectru. Sînt viu, fraților. Dar nu mai *** ca nerozii *** pe băț. Citește testamentul. Toți se prosternează la pămînt. Deodată se deschide sala. Intră un băiat îmbrăcat țărănește. Primește coroana ... Marie ... (se zice că Maria * a murit. — Ostaticii — Un ostatic recunoaște pe Maria)

Tu ești, chiar tu ...

(cade cortina)

188v ## ACTUL AL PATRULEA

PERSONAJE DIN ACTUL AL PATRULEA

PETRU VODĂ	Stolnicul PETRE
MARIA DOAMNA	din Lăpușna [10]
BOIERI	Turci, tătari, leși
DOMNIȚA RUXANDA	CORNEA VODĂ
BOGDAN VODĂ	BOIERI
frate-său	trădători ai lui
CLĂNĂU	CASTELANUL CICEULUI

O slugă credincioasă care duce scrisoarea *** *** pînă* la sultanul. *** *** Turci, leși, tătari; fuga în Ardeal; fuga la Țarigrad (Întoarcerea cu oaste). Scena ***

8. *deasupra lui* și *șters* 9. Se dă citire unei *** *deasupra lui* Testamentul lui *șters* 10. *inițial* numit Lăpușneanu

PERSONAJE DIN ACTUL V 189v

PETRE
MARIA
BOGDAN
prinț de coroană

CLĂNĂU
cavaler de Malta
PETRE
stolnicul din Lăpușna
ROXANDA

l'intrigue du 5ème acte

Încheiere și moarte în liniște 189r

★

2254

Tu ești, o Doamne, mare, eu sînt un biet pescar 23r
Ce-și mînă barca tristă pe valuri de amar,
Te-am căutat prin lume, te-am căutat prin morți,
Te-am căutat pe treapta a unei alte sorți.

★

2276

alta? 190r
Cine m-a iubit odată intră-n ordinul de Malta.

★

[PETRU RAREȘ]

Boieri, Moldova astăzi pe tronul ei ne cheamă, 175r
De glasul țării mele eu trebui să țiu seamă
Și să apăs pe frunte-mi coroana aurie
Și să mă-mbrac în purpur și-n slava * ei — Marie!
Încrucișați-nainte-mi, boieri, a voastre săbii,
Stăpîn voi fi de astăzi pe oaste și corăbii [11].
La glasul cel [de] bucium, la . . . un semn
Ridic cetăți de piatră și mișc cetăți de lemn
Pe fața mării lucii. Cu-a inimii tărie
Vom birui de-apururi vrășmașii toți . . . Marie! [12]
Cu sfaturile voastre o să domnesc socot
Spre binele Moldovei, spre glo . . . O! nu mai pot.

[UN BOIER]

Ce are Vodă oare?

[ALTUL]

Prea-l mișcă greutatea
Ce-o ia pe al lui umăr . . . E-un mare Domn.

★

[UN GLAS]

Ei, domnișorul Cornea a căzut lesne, Măria Ta? 183r

[PETRU]

(zîmbind) Cum? S-au ridicat poporul din Suceava cu șoltuzii,
Grămădiți în cetățuie și pe crestele cetății;
A-nceput să strige singur: „Jos cu Cîrnea or cu Ciornea",

11. *în ms.* și pe corăbii, *inadvertență metrică* 12. *inițial*
Cu-a brațelor tărie
Noi vom învinge vrăjmașii toți . . . Marie!

Cum rămase din vechime obicei moldovenesc,
Vesel să îngroape Domnii și tot vesel să-i ridice... !
Inimi bune moldovenii, cam ai dracului, dar buni.

[UN GLAS]

Nu, Măria Ta, am un merit deosebit de acesta... !

[PETRU]

A ! A avut oaste Vodă, hai ? Ai ridicat republica[13] Vrancei, ori a Cîmpulungului, ori a Dornei * împrotiva[14] lui, cari sînt legați cu jurămînt cătră noi, și ai alungat pe lefegiii lui Cornea ? A fost cruntă bătălia ? Căzut-au mulți în[15] această bătălie ? ... Biata Vrance, totdeuna ea-nainte la toate. Buni oameni, fătul meu, cam ai dracului, dar buni.

[UN GLAS]

Nu, Măria Ta...

[PETRU]

Vere, nu* știu, și te-mbrățișez ... tu te-a[i] luptat singur cu el ... Ți-ai
184r înfundat[16] căciula-n cap, // te-ai legat în clipa aceea în care fiece boier e un sîmbure de *** de *** , un sîmbure de Domn, ș-ai zis, desigur ... „Vere ! dă *** gurile căscate, am a-ți spune o vorbă la ureche" și rămas numai cu cîțiva martori * ți-ai aruncat mantaua * în colț *, ți-ai scos spada, și el a scos-o, și ai spus : „Vere, să vorbim două vorbe între noi, numa între noi..." E păcat atunci* de Cornea, trebuie să fi fost viteaz și tînăr om...

★

Tînăr om, M[ăria] T[a], și darnic cu noi și nu apăsa norodul ... dar de ! Cornea și Domn...

★

Dar nu așa, M[ăria] T[a] ...

[PETRU]

Cum altfel ? ... Aide, doar nu l-o fi otrăvit vro muiere ca pe sfînt răposatul nepotul și Domnul nostru, Măria Sa Ștefan Vodă cel Tînăr.

★

[PETRU]

185r Și cît ți s-au plătit pentru aceasta ?

[VÎNZĂTORUL]

4000 #, M[ăria] Ta, și tocmai am cumpărat[17] o moșie în ținutul Baiului și am venit cu supunere, Milostie, să cer încheierea acestei cumpărături.

[PETRU]

184v Ce spune acest om ? Slugă, slugă, ce-a spus ?

[SLUGA]

Măria Ta ... a zis cutare, și treaba lui...

[PETRU]

Încă-o dată

. . . .

[PETRU]

185r Cine[-i] acest om care vorbește astfel
Cu Petru Vodă, fiul lui Ștefan ?...
Atît de jos am căzut eu ... atîta !
Atîta de adînc căzută e Moldova toată
Încît în țara asta nu e om

13. *inițial* libera republică 14. *repetat și lăsat nesters din inadvertență* 15. *după* din *șters* 16. *după* p[us] *șters*
17. tocmai am cumpărat *repetat din inadvertență după* în ținutul Baiului

Ca să-mi ofere coroana țării mele
Decît acesta ... acest vînzător ?
O, negru vînzător ...
Cum ? Aduceți un cerșitor, aduceți un ***,
Un hoț de cai ... sau un nebun aduceți
S-arunc asupră-i purpura regală,
Să-l fac boier ? ... S-aducă el coroana ?
Nu din aceste măriri ...

[VÎNZĂTORUL]

Măria Ta, cer judecată ! Cer juruitori. Măria Sa 186r
Cornea *** *** *** *** tînăr* căpitan de oaste
Cer să-mi *** numa vînzarea *.

ARBORE

(s-aruncă și-l atinge cu sabia)
Haide iute să vedem.

[PETRU]

([î]l lovește pe sabie)
Imediat, arunc-o jos ... Călău, rumpe-o,
Căci a atins pe-acel mișel ... Na pe a mea ...
. . . .
Știi cum ar trebui să fie omul răspunzător ție ?
Aduceți muritorii pe viață din ocn-aceea
În șir, în șir .... ei sînt egalii ...
Și încă *daca* sînt egali ... Să vedem,
E-o mare intrebare.

[UN GLAS]

E nebun. Atîta mișelie[18]-i nebunie.

Un popă dați-i. Să vedem ce popă-o fi acela
Care să poată suferi fără să asurzească
A lui mărturisire

★

[PETRU]

[(apart)]
Tu n-ai să mori de ani, căci tu ești mort. 185v
(s-aduce un ***)

[UN GLAS]

Din nimic, M[ăria] Ta

PETRU

Iartă-mă, căci tu ești om cinstit
(s-aduce un atentator asupra vieții marelui logofăt)
Asta e pieirea mea ...

[PETRU]

Iartă-mă ; căci ești om cinstit !
(îi îmbrățișează)
(vine călăul ...)

[PETRU]

Nu ! Această necinste, pretine, nu ți-om face-o ... Ridică acea coroană de pe perină și ia cu vîrful sabiei perina, de-o aruncă in foc ! A fost atinsă de mina lui.

★

18. *deasupra lui* răutate *șters*

2277

[PETRU]

3r Apăr drepturile mele cînd le văd lovite-n alții,
Cînd lovești însă în mine ... Petru Vodă-i iertător.

★

2306

87r Sosesc[19] acu din Putna. S-au întîmplat minune
Și nici mult nu cred încă să mai trăiască, Doamne.
În miezul nopții astăzi s-auzi un cîntec jalnic :
Călugării treziți-s din negrele chilii,
Biserica o văd ei că toată-i luminată,
Iar vechiul clopot Buga[20], sună cu glas de-aramă,
Părea cumcă la slujbă călugării îi cheamă.
Ei pleacă, merg cu toții și intră-n sfîntul chivot[21],
Nici o lumină n-arde, dar parcă e-un apus[22]
De soare [⊥ - ⊥ -] *, mijeală de lumină.
De-odată piere-acest senin în întunerec,
Cu spaimă văd că însuși lumina cea de-apururi
Ce arde-n veci la capul lui Ștefan Vodă este
Cu totul stinsă ... Ei cearcă s-o aprindă,
Nu pot ca s-o aprindă ... Atuncea zice unul :
„Voi ați văzut apusul al neamului Mușatin".

★

2264

388r Iar cînd se vor împlini aceste toate? Legenda zice : cînd Buga va suna de [sine] insuși, cînd sf[înta] mănăstire Putna se va lumina din morminte.

★

2254

25v Ca un rege stă Ciceul cu-a lui frunte ruinată,[23]
Atingînd norii-n ruină, norii rupți și risipiți,
Pe cînd mantia[24]-i lăsată mai în jos de verzii umeri
Se întinde și atinge cu-a ei poale rîul Prut,
O regală avangardă a-mpăraților Carpați.

19. *după* Ei *șters* 20. *supraintercalat* 21. *inițial* și intră în pridvor 22. *inițial* parcă e-un apus de soare 23. *inițial* cu coroana-i de ruine 24. verde, *scris deasupra, este urma intenției de a scrie* Pe cînd mantia lui verde.

ALEXANDRU LĂPUŞNEANU

2282

[P R O L O G]

Versiunea A

[BOIERI DE LA CURTE]

— Vere, ce mai e cu Gruie[1]? 107v
— Pe cît ştiu e la Hotin,
Turcii l-au închis acolo pe cuvînt că e hain.
Cum află că [2] Vodă lasă turci să apere cetatea
Şi că numai pentru oameni, să le facă direptate,
Lasă pîrcălab acolo ... Gruie şi-a ieşit din minţi.
De-avea Gruie vre o teamă era să nu moară-n pat. 109v
dracu-i iese înainte cu colaci!
„Eh, mă duc să scap Hotinul, şaptezeci de mii de draci!"
„O săgeata drept în coastă, ce mai leac şi ce mai vraci,
Cum te duc atunci de-a dura şaptezeci de mii de draci."
Ridică un pumn de oameni înarmaţi pînă în dinţi 107v
Şi se duse drept la turcul ... „Cine te-a trimis aice,
Turcule?". Zîmbeşte turcul... „Domnul vostru, măi voinice!"
„Domnul?" [3] zice Gruie rece ... „Cine-i ăla ... care Domn ...
Domnii legiuiţi ai ţării dorm în veciniciul lor somn...
Pe mormintele lor[4] sure, în locaşu-ntunecos,
Noi boierii-am ales Vodă în Moldova pe Hristos.
Pîrcălabi sîntem cu toţii şi ostaşi ai lui Isus
Şi un pîrcălab mai mare peste noi dacă am pus
N-are drept să dea din ţară loc măcar [de] două palme[5]...
Şi astfel, din vorbă-n vorbă, au ajuns pîn' la sudalme
Şi la ceartă, la bătaie, începură să se bată,
Nu rămase l-ai lui Gruie nici o singură săgeată.
Apoi se luptar[ă]-n săbii, toţi căzură[6] pîn' la unul...
Prins a fost la urma urmei numai Gruiştea, nebunul...

— Ce-au făcut turcii cu dînsul?... 108v

— Ştiu eu vere?... Se socoate

1. *iniţial* Ce s-a întîmplat cu Gruie? 2. *modificat din* cumcă 3. *după* Zise dînsul *şters* 4. *iniţial* Pe mormîntul lui 5. *iniţial* N-are el dreptul să deie-n Moldova două pietre 6. toţi căzură *deasupra lui* şi muriră *şters*

Că de viața-i să s-atingă, după lege, nu se poate,
Numai Vodă e stăpînul pe viață și pe moarte.
S-auzea că Lăpușneanul a trimis la turci o carte
Ca să-i deie drumul turcii... Lor le place viteaz bun,
I-ar da drumu-n dragă voie, oricît fie de nebun[7]...

— Ce-ntrebați la deal la vale, verișcani, ce e cu Gruie,
Între voi[8] nu este nimeni care poate să v-o spuie?
Și de bietul om vă place să mai faceți încă glume!
E aici, e mort sărmanul, e pe ceealaltă lume...
Mort cum mor la noi vitejii, fără drept și judecată!
Ei, erau mai bune vremuri, în Moldova, altădată.
113v — Astăzi este Lăpușneanu, turcul șade la Hotin,
Iar[ă] cine se ridică împrotivă... e hain...
— Da, hain ca bietul Gruie... Cel viteaz e azi mișel[9]...
Arbore, să nu-ți uiți vorba... Dar ce s-a-ntîmplat cu el?

108v Dar de ce? Dar cum?
Cum, Doamne, nu i-a dat atît de furcă[10]
Cu împărăția? Vodă a simțit cumcă-l încurcă...

113v — Ei, ce s-a-ntîmplat? Ce dară? Ne dădea mereu de furcă[11]
Cu Împărăția... Vodă a simțit cumcă-l încurcă ...
109r — Vodă-l măgulea odată...
— Da, dar nu-i dădea avere,
Se temea că daca Gruie o să prinză la putere
O să-ntoarcă lumea asta într-o zi cu susu-n jos,
Nu degeaba își zisese[12]: pîrcălab al lui Hristos ...

— Nu mai rîdeți ... multă apă va mai trece peste Prut
Pîn-om mai avea pe unul cum pe dînsul l-am avut.

S-au aflat un ban la dînsul, ban bătut cu chip și an[13]...
Jesus Christus Rex Moldaviae era scris pe acel ban ...
109v — Ce ciudat!
— Ciudat măi vere și nu prea ... Eu știu din gura
Unui moș ... nu prea de-a[14] dreptul ... cam pe-ncunjur... Legătura
De la Putna între dînșii tot a fost ea ce a fost ...

— Fost-o fi, nu zic, dar una știu ... n-avut-a nici un rost[15]...
Trebuie să ne deprindem și cu turcul pe toți vecii
Cum s-au dat [pe] brazdă astăzi pîn' și frații noștri, grecii,
Ce au multă-nvățătură ... alt neam, nu ca moldovenii ...

— Ba să mă ferească sfîntul ca să fim ca ei ... Viclenii
Sînt a turcilor iscoade, vînzători de țări și neamuri.

110v — Alelei, Moldovo dragă, darea turcului e grea,
Trebuia s-aduc pe grecul ca să știe cum s-o ia[16].
Un viclean trebuie-acuma ... Moldoveanul este prost,
Ce mi-e * daca-avu sub Ștefan și în vremea care-a fost
Te miri ce și mai nimica ... și, făcînd din tei curmei,
O ducea pe azi pe mine țara cu nevoia ei ...

7. *inițial* Și ‹-l› îl läs[ară] *apoi* L-ar lăsa în dragă voie chiar să fie și nebun ... 8. *inițial* Între toți 9. *al doilea hemistih inițial* Dar ce se-ntîmplă cu el? *reluat un vers mai jos* 10. *încercările de modificare a sfîrșitului de vers sînt indescifrabile* 11. *inițial* Ce dădea și el de furcă 12. *inițial* C-avea datina să-și zică 13. *inițial* Și acum, cînd îl scăldară *apoi* Și pe pieptul lui aflară, cum aud, un ‹bătu[t]› ban bătut *apoi* Și la piept un ban i-aflară, ban bătut avînd și an 14. *după* dep[arte] *apoi* depar[te] *șters* 15. *inițial* Fost-o fi, nu zic, știu una ... n-a avut nici pic de rost; *după remaniere poetul a lăsat* n-a avut *dintr-o inadvertență metrică pe care am corectat-o în* n-avut-a 16. *inițial*

Ei, Moldovo! darea-i grea ...
A trebuit s-aduc capra ca să știe cum s-o ia.

Azi? Azi nu-i vremea aceea, ne-am deschis la cap și noi,
Astăzi ne-mbrăcăm mai altfel, mai podoabă, mai fărfoi.
Am lăsat Suceava veche[17]... sus în ziduri crească spin,
Mutînd scaunul aice[18], mai în vale, la străin.
Lumea merge înainte ... Trebuit-au oare noi
În prostia cea străveche să rămînem înapoi?...
Nu, în loc de vechi ceasloave și de basme slavonești
Mai aducem cîte-o carte din istoriile grecești[19]
Care-nvață pe muiere să înșele pe bărbat
Tocmai cînd îl cheamă țara la hotarul depărtat.
Încît dacă moare, bietul, cum se-ntîmplă multe ori, *111r*
El mai lasă pe deasupra încă un moștenitor
Fără știrea lui[20]...

— Decît greci în țara asta ... Zău mai bine Lăpușneanu. *110r*

— Cum să nu fi fost vremi bune? Doamne, îmi aduc aminte *111v*
Ce mai vremi, vremi mari, avurăm * noi și țara mai-nainte!
Mohamed stîrnise moartea cea stăpînă peste stepe
Ș-au dat gînd de biruință mulgătorilor de iepe.
Peste mări de mulți plutite, peste țări înfloritoare
Aruncase lacom, mîndru, ochii Asiei tartare.
Împăcînd cu gînd de pradă ale triburilor certuri
Răsărit-au dintre ele, soare roșu din deșerturi,
Pe cetățile-n ruine, pe noroadele strivite,
Peste frunți încoronate au trecut a lui copite,
Au făcut o-mpărăție peticită din bucăți
Pe trei mări domnind păgînul și trei sute de cetăți.
Căci ardeau cetăți și ziduri și corăbiile-n porturi
Cînd venea, din loc mutîndu-și tot imperiul lui [de] corturi[21],
Ca să-nfig-asupra lumei semiluna nouăi legi[22]
Au surpat două imperii și pe paisprezece regi,
Peste Asia și-Europa au întins deodată lanțul
Și ce zi înfricoșată [cînd] au fost luînd Bizanțul![23]
Peste crucile-nclinate suna jalnic glasul cobii
Și pe uliți grămădite stăteau roabele și robii.
Stăteau legați împreună, ici ostași legați de clerici, *112v*
Țipetele de muiere răsunat-au din biserici
Cu strigări de bucurie ... oardele cele barbare
Înadins făcură nunta lor păgînă în altare;
Urlete de biruință mestecate cu lung vaier
Cu-ale clopotelor glasuri se amestecau în aer.
Numai turnurile nalte ș-ale zidurilor creste
Stăteau marturele mute peste spaimele aceste;
Clocotea întreg orașul prins de spasmele pierzării
Și prin țipetul mulțimii urlau valurile mării ...

se băgau ca dracul! *110r*
Cine li s-a pus în cale, Ștefan Vodă, el săracul!

Dar aicea la Moldova dete turcul peste dracul ... *111r*
Cine i-a ieșit în cale? Ștefan Vodă ... el săracul.

17. *inițial* Am lăsat Suceava, să mai crească și 18. *inițial* S-au mutat aici 19. *inițial* din cetățile grecești
20. *ultimele trei versuri inițial*

Încît dacă moare-acolo, cum se-ntîmplă multe ori
Bietul lasă pe averea încă un moștenitor
Pe deasupra ... peste fiii acei drepți și legiuiți

21. *inițial* Cînd ⟨mișca⟩ muta din loc în loc în lume tot imperiul lui [de] corturi 22. *inițial* noua [lege-a Semilunei]
23. *inițial* Căci ce zi înfricoșată fu cînd au luat Bizanțul!

112v — Dar cînd năvăli-n Moldova [24] au găsit și el pe dracul.
Cine i se puse-n cale?... Ștefan Vodă, el săracul ...

— Ei! nu-mi mai aduc aminte ... Ce-au trecut azi nu mai este, [25]
Vremea care-o apucarăm noi e pentru noi poveste [26].

[P R O L O G]

Versiunea *B*

2254

[P E R S O A N E L E]

203r

ALEXANDRU LĂPUȘNEANU	IOAN
VÂSCAN MOVILĂ	visternic
IOSIF VEVERIȚĂ	BOGDANA
[JURJ HRÎBOR]	CRACALE CAPOTESCUL
MOȚOC	uricar

[VEVERIȚĂ, MOVILĂ, CRACALE, JURJ HRÎBOR]

VEVERIȚĂ

Vere, ce mai e cu Gruie?

MOVILĂ

Pe cît știu e la Hotin;
Turci-l țin închis acolo pe cuvînt că e hain.
Cum au auzit că turcii de acum păzesc cetatea
Și că [27] numai pentru oameni, să le ție direptatea,
E un pîrcălab acolo ... Gruie și-a ieșit din minți...
Ridicînd un pumn de oameni înarmați pînă în dinți,
El se duse drept la pașă ... „Cine te-a trimis aice,
Pașo?" Turcu-atuncea rîde: „Domnu[l] vostru, măi voinice!"
„Domnul?" — zise Gruie — [Domnul?] Cine-i ăla? Care Domn?
Domnii legiuiți ai țării dorm de vecin[ic]ul lor somn.
Pe mormintele închise, în locaș întunecos,
Noi, boierii-am ales Vodă în Moldova pe Hristos.
204r Pîrcălabi sîntem cu toții și ostași ai lui Isus,
Iar acela care vornic peste noi cu toți l-am pus
N-are drept să dea din țară loc măcar de două palme..."

CRACALE

Și astfel din vorbă-n vorbă au ajuns și la sudalme,
Și la harță sîngeroasă ... Începură să se bată
Pînă n-au rămas ai noștri nici c-o singură săgeată.
Apoi se luptară-n săbii, toți căzură pîn' la unul,
Prins a fost la urma urmei numai Gruie, el, nebunul.

VEVERIȚĂ [28]

Ce-a făcut turcii cu dînsul?

24. *inițial* Dar cînd veni în Moldova 25. *inițial* Ei, Ștefan! la lasă-ți ... Ce vorb[ă] ... au trecut și nu mai este 26. *inițial* Mai că nu-mi aduc aminte cum a fost ... e o poveste *apoi* Vremea care-o apucarăm noi e astăzi o poveste 27. *modificat din* cumcă 28. *deasupra lui* MOVILĂ *șters*

MOVILĂ

Știu eu, vere? Se socoate
Că de viața-i să s-atingă după lege nu se poate,
Numai Vodă e stăpînul pe viață și pe moarte.
S-auzea că Lăpușneanu au trimis la ei o carte
Ca să-i deie drumul turcii... Lor le place viteaz bun
I-ar fi dat în dragă voie, oricît fie de nebun...

MOȚOC

Ce-ntrebați la deal la vale, verișcani, ce e cu Gruie?
Între voi nu este nimeni care poate să v-o spuie?
Și de bietul om vă place să mai faceți încă glume...
E aici, e mort sărmanul, e pe ceealaltă lume.
Mort cum mor la noi vitejii, fără drept și judecată, *205r*
Ei, erau mai bune vremuri în Moldova altădată.

JURJ HRÎBOR

Cum să nu fi fost mai bune! Îh! Cînd îmi aduc aminte
Cum i-am fost luat odată pe [29] păgîni de dinainte...
Muhamet stîrnise moartea cea stăpînă peste stepe,
Dădu gînd de biruință [30] mulgătorilor de iepe...
Pe[ste] mări de mulți plutite, peste țări înfloritoare
Aruncase lacom, mîndru, ochii Asiei tartare [31]
Împăcînd cu gînd de pradă ale stolurilor [32] certuri
Răsărit-au dintre ele, soare roșu din deșerturi;
Pe cetățile-n ruine, pe oștirile strivite,
Peste frunți încoronate au trecut cu-a lor copite;
Ca să-nfigă-n fața lumii semiluna nouăi legi
Au surpat două imperii și pe paisprezece regi,
Peste [33] Asia ș-Europa el își întinsese lanțul.
Ce mai zi înfricoșată cînd au fost luînd Bizanțul!
Cînd pe crucile-nclinate suna jalnic glasul cobii
Și pe uliți în grămadă plîngeau roabele și robii,
Cînd din Aghia Sofia n-auzeai cîntări de clerici:
Țipetele de muiere răsunau doar din biserici
Prin strigări [34] de bucurie... Oardele cele barbare
Înadins făcuse nunta lor păgînă în altare;
Urlete de biruințe mestecate cu lung vaier *206r*
Cu-ale clopotelor glasuri se amestecau prin aer
Numai turnurile-nalte ș-ale zidurilor creste
Stăteau marturele mute peste sîngiurile-aceste;
Clocotea întreg orașul prins de ghearele pierzării
Și prin țipetul mulțimii urlau valurile mării...

Moarte, ce-n pustiul mării și-n deșerturi te arăți, *219r*
Tu ce neagra vecinicie vrei a rumpe în bucăți [35],
Tu ce ești măsura vremii, ce pe pași-ți [36] se măsoară,
Pietre de mormînt sînt toate-ale-istoriei hotară.
Tu, a munților stăpînă, [tu], stăpînă pe pustiuri [37],
Ce măsori a tale pasuri după curgerea de rîuri,
După curgerea eternă. Tu în codrii cei de cetini
Din pustiu fără de margini îți alegi ai tăi prietini.

2282

În pustiuri fără margini, străbătute de nisipuri *111r*
Se nasc lupi, se nasc hiene, leoparzi cari ia chipuri
Omenești, ce [⦣ — ⦣ —] neamuri * cu străine porturi,

29. *după* noi *șters* 30. *inițial* Le dedese gînd de slavă 31. *urmează versul* Pe cetățile-n ruine, pe oștirile strivite *șters pentru a fi reluat mai jos* 32. *deasupra lui* triburilor *șters* 33. *după* El *șters* 34. *după* ur[lete] *șters* 35. *inițial* Necătoare de corăbii, sfărmătoare de cetăți 36. *inițial* pașii tăi 37. *inițial* a pustiurilor soră *apoi* a deșerturilor [soră]

Ce, mișcînd din țară-n țară tot imperiul lor [de] corturi,
Ce, flămînzi de cucerire și-nsetați adînc de sînge,
Lung întind aripa morții peste-o lume care plînge.
Cu-a lor crime-nfricoșate de tartari zdrențoși și cruzi

2254

219r Tu, stăpînă peste vînturi, nălțătoare de nisipuri,
Ridici leul și hiena, [⏑́ — ¦ ⏑́] [cu] strîmte chipuri
Ce, cu limba lor pocită, cu pestrițele lor porturi,
Mișcă-a lor [î]mpărăție și de turme și de corturi [38].
Da, flămînzi de cucerire și-nsetați adînc de sînge,
Ei întind atîtea *-aripe peste-o lume care plînge,
Ei împacă între dînșii ale tartarilor certuri
De răsare peste lume steaua roșă din deșerturi.
220r Muhamed, flămînd de lume, de măriri și de coroane,
Ridică din două Asii, [⏑́ — ¦ ⏑́] de caravane
Cari curg spre Roma nouă — Muhamed o împresoară
Și [— ⏑́ — ¦ ⏑́] grea *** spijă a ei porți i le doboară,
Muhamed, ducînd asabii și spahiii peste valuri,
A cuprins cu focuri albe ale Bosforului dealuri,
Muhamed, pe [39] cînd o flotă în Bosfor ajung s-o-ncapă,
Se aruncă cu vizirii și cu oastea lui în apă
S-o [— ⏑́ —] de călare . . . Mohamed lua Bizanțul,
Asia [— ⏑́ — ¦ ⏑́ —] Europa-mpărțea lanțul,
Peste crestele cetății s-auzi cîntarea cobii
Și prin ulițele strîmte se duceau de-a lungul robii,
Vezi călugărițe albe ce legate-s cu-a lor brîie [40],
Pentru poftele lor ienicerii să le mîie,
Vezi călugări, popi și oaste
221r Și din șapte părți deodată tot Bizanțul e aprins
Și din șapte laturi flăcări pe cetate s-a întins,
Ard în vînt palaturi nalte, marea *-n valuri * este caldă
Și fîntîni învifoirate * prin [41] zidiri vuind se scaldă,
Turnuri negre de cetate ca făclii ei le aprinde
Și lui Muhamed în arme * ca făclii i le întinde
Numai negri nouri cerul, arde grindă, cade ușă,
Pe oraș căzu o ploaie de scîntei [și] de cenușă [42].
Din potopul cel de flăcări se înalță din ruine, [43]
Neatins, palatul mîndru de-mpărați, ca o minune [44],
Cu-a lui bolte arcuite, cu zidirea lui [cea] veche [45].
Cum sosi Mohámed [⏑́ —] și Cetatea fac pereche.

222r Și pe tronul cel de aur Muhamed stătea cu fală,
Curge sînge din cadavre pe podelele din sală
Și din țestele dușmane au făcut păgînii cupe
Și, ciocnindu-le-ntre dînșii, zbier ulcioare să destupe.
Acum flamura cea verde semiluna nouăi legi
Pe doi împărați surpat-au și pe șaptesprezece regi [46],
Țara [î]i supune rîuri, marea [î]i supune valul
Și în Aghia Sofia cu ovăz hrănit-au calul.
Acum stă măreț și rece între suliți, între darde,
Prin fereștile deschise vede-orașul care arde [47].
Urlete de biruință, ale chinurilor vaier

38. *inițial* Mișcă ***-mpărăția lor de iepe și de corturi 39. *după* cînd *șters;* ajung⟨e⟩ *deasupra lui* voia *șters* 40. *inițial* Vezi femeile frumoase, sînt legate cu a lor brîie 41. *după* printr *șters* 42. *inițial* Pe oraș și peste mare cade-o ploaie de cenușă 43. *inițial* se inalță o minune 44. *inițial* Neatins palatul mîndru a-mpăraților minune 45. *inițial* Cu a lui bolți arcuite se înalță *** și vechi 46. *urmează* Tot norodul e-n robie, e sub lanțuri și lăcăți *șters; deasupra acestui vers altul, incomplet, lăsat neșters* Cum pămîntul el l-împarte-n bucăți *apoi* Pe trei mări domnea păgînul și trei sute de cetăți *vers barat la început, probabil semn al eliminării* 47. *aceste două versuri au pe margine un semn de deplasare sau folosire într-altă parte*

Glas tremurător de clopot se amestecă [î]n aer [48]
I-ajungea l-a lui ureche printre stîlpii nalți ai scării
Și prin vaietul mulțimii sună marmurele mării.

★

Strecuratu-s-au mulțimea, sala naltă e pustie, 223r
Muhamed cu sine însuși și, învins de grea beție,
Se preaumblă singur, rece, pintre săbii [49], pintre darde,
Prin ferestre el privește la orașul care arde,
Căci din șapte părți deodată e Bizanțu-ntreg aprins
Și din șapte laturi flacări pe cetate s-a întins.
El vedea pe ienicerii cu turbane și [cu] suliți
Și mulțimea cea robită se-mpingea vuind pe uliți.
Peste-oraș cădea o ploaie de scîntei și de cenușă [50],
Grinzi cădeau arzînd pe drumuri, și [51] cădeau ferești și ușe
Urlete de biruință și al [52] chinurilor vaier
Glas tremurător de clopot se [53] amestecă prin aer,
Trec prin fum și bălți de sînge, trec pin stîlpii-nalți ai scării
Și prin țipătul mulțimii sună vaietele mării.

★

risipite
Și pe frunți încoronate trec a calului copite.
Sufletului [54] plin de umbre tu dai liniștea [55] uitării

Și răsai ca un luceafăr pe cutremurele mării [56],
Verși lumina ta cea dulce-n visu-mi [și-n] singurătate-mi,
Dînd viața valurilor furtunoasei mele patemi.

Dulce-i trupul alb ca spuma, dulce-i glasul de sirenă, 224r
M-ai înnebunit [57] cu totul și visez veghind, Irenă.

★

De pe crucile [58] plecate se aude glasul cobii
Și grămezi-grămezi pe uliți tremur sclavele și robii.

★

Și în trei bucăți acuma stema țării este spartă,
Răsăritul și Apusul s-au unit ca s-o împartă.

★

Ridicînd pe-a noastre țărmuri ochii Asiei pustie.

★

De derviși urlînd ca cînii cu călugărițe nebune

★ 227v

Mohamed biruitorul, biruit fiind de vin,
Pe-un covor e-ntins și doarme. Cîteodată un suspin, 225r
Un sughiț din piept [î]i iese. Sala-i mare și pustie,
Pe pămînt sînt răsturnate mese, vase aurie,
Bălți de sînge pe podele, colo căpățîni tăiate
Stau cu ochi deschiși în umbră și cu gîturi sîngerate,
Iar de stîlpi sînt răzimate arcuri, sulițe și darde,
Prin fereastră [59] se văd flacări... e Bizanțul care arde,
Pentru veacuri de-azi-nainte i-au căzutu[-i] și lui sorții... [60]
Și de-a lungul drumurilor în grămezi zac, negri, morții [61],
Ienicerii și spahiii căpățîne duc în suliți,
Iar mulțimea cea robită se-mpingea plîngînd pe uliți,
Peste crucile-nclinate sună jalnic glasul cobii
Și cu sutele deodată sînt mînați în urmă robii.
Unii [62] sînt legați cu brîie, și în lanțuri grele unii

48. *inițial* Glas tremurător de clopot ⟨răsu[na]⟩ toate amesteecate-n aer 49. *deasupra lui* suliți *șters* 50. *scris* cenușe pentru ca să rimeze grafic cu → ușe 51. *după* și ferești și [ușe] *șters* 52. și al *deasupra lui* ș-ale *șters* 53. *după* toate *șters* 54. *după* Tu *șters* 55. *deasupra lui* dragostea *șters* 56. *inițial* peste valurile mării 57. *inițial* Am înnebunit 58. *inițial* Peste crucile 59. *după* fer[eastră] *șters* 60. *inițial* Pentru veacuri înainte aruncat-au zarul sorții ... 61. *inițial* Și pe ulițile-ntinse zac grămezi și negri morții 62. *după* Sînt *șters*

Și cu mînile la spate cetluite tot cu funii;
Glas de clopot și [63] bocire, lungul chinurilor vaier,
Cu urlări[64] de biruință se amestecă în aer;
Plîns și gemet ce pătrunde prin urlarea * desfrînării [65]
Și prin zgomotul mulțimii sună valurile mării.
226r Bolțile de la biserici ș-ale zidurilor creste
Stăteau negre și tăcute peste vaietele-aceste.

Mohamed stîrnit-au moartea cea stăpînă peste stepe,
Le-au [dat] gînd de biruință mulgătorilor de iepe;
Peste mări călătorite și cetăți înfloritoare
Mohamet aruncă lacom ochii Asiei tartare,
Împăcînd cu gîndul pradei [66] ale triburilor certuri,
El răsare peste ele, soare roșu din deșerturi.
Peste munți, peste ruine, peste holdele strivite [67],
Peste frunți încoronate trec a cailor copite,
Ard cetățile-ntre ziduri, ard corăbiile-n porturi
Cînd din loc în loc își mută el imperiul de corturi
Ca-să-nfigă peste lume semnul nouăi sale [68] legi
Au surpat două imperii și pe paisprezece regi.

★

Mohamet biruitorul, biruit de grea beție,
Pe-un covor e-ntins și doarme. Sala-i largă și pustie,
Colo capete tăiate și ochi mari ieșiți afară [69]
Pare că-l priveau din umbră ... bălți de sînge curg pe scară,
227r Pe podele, iar de ziduri răzimate[-s] lănci și darde,
Și prin arcuri de fereste vezi [70] Bizanțul care arde;
Sub ferești s-aude zgomot surd ... căci jos se-aud în uliți
Ieniceri urlînd Alahu, purtînd capete în suliți [71],
Cu [72] călugărițí nebune [73] ... Iesle au făcut din strane
Ici [74] dau jos iconostasul, aprind [75] focul cu icoane,
Ici cu hohot [76] se adună și privesc cum un arap
Lui Hristos întins pe cruce i-au pus un turban în cap[77].
Peste crucile plecate sună [78] jalnic glasul cobii
Și grămezi-grămezi pe drumuri treceau sclavele și robii;
Ici călugărițe [79] albe ce legate sînt cu funii,
Și copii [80] de crudă vrîstă, și bătrîni și albi sînt unii,
Slugă și stăpîn alături, ici ostași [81] legați cu clerici
Țipetele de muiere [82] crud răsună din biserici
228r Cu strigări de bucurie ... oardele cele barbare
Înadins făcură nunta lor păgînă în altare [83];
Urlete de biruință, țipete, strigări și vaier
Cu-ale clopotelor glasuri se amestecă în aer;
Clocotea întreg orașul [84] prins de spaimele pierzării
Și prin țipătul mulțimii urlau [85] valurile mării,
Numai bolțile înalte [86] ș-ale zidurilor creste
Stăteau marturile mute peste vaietele-aceste.
Mohamed dormea, ci visuri negre sufletu-i frămînt'[87],

63. *după* cînt[are] *șters* 64. *deasupra lui* cîntări *apoi* strigări *șters* 65. *inițial* Plîns și gemet, rîs și vaiet prin urlările turbării 66. *inițial* Împăcînd cu pradă lungă 67. *inițial* Pe cetățile-n ruine, peste lanuri pustiite 68. *supraintercalat* 69. *inițial* Și ochii scoși afară 70. *deasupra lui* e *șters* 71. *inițial* capete pe suliți 72. *după*

Și mînind în urmă robii cei legați cu [funii] *apoi*
Și mînind în cale robii cei legați cu funii
Unii tineri, alții-n vrîstă și în lanțuri grele unii
⟨Vezi⟩ Colo sînt bărboși călugări și călugărițe grase
Vezi femei, copii, călugări și călugărițe⟨albe⟩ și clerici *apoi*
Vezi femei, copii și fete și vezi bătrîni legați |cu clerici|
Turcii pîngăresc în ciudă chiar altarele-n biserici

șters 73. *inițial* Cu călugărițe albe 74. *după* Ei *șters* 75. *după* și f[ac focul] *șters* 76. Ici cu hohot *repetat dar șters* 77. *al doilea hemistih a trecut prin următoarele modificări*: pun turban în cap ⟨și-l port⟩ ⟨și-l văd⟩: ei |î|i pun turban pe ⟨cap⟩ frunte; i-au pus turbanu-n cap; pun turban cu semilună 78. *inițial* urlă 79. *inițial* Vezi călugărițe 80. *inițial* Vezi copii 81. *inițial* vezi ostași 82. *segment de vers repetat dar șters* 83. *inițial* Înadins ⟨își⟩ făcură noaptea lor de nuntă în altare 84. *inițial* Clocotește tot orașul în 85. *modificat din* urlă 86. *inițial* Bolțile de la biserici 87. *modificat din* frămîntă

El pe frate-său [î]l vede ... Vînăt iese din mormînt
Şi-şi arată gîtul : „[Haide], vino, vino de zugrumă [88],
Tu, ucizător de frate şi zugrumător de mumă".
Mohamed atunci răsare : „Iarăş visuri. Visuri, spune,
Cine a crezut în visuri nu-i cuceritor [89] de lume.
Nu voiesc s-ascult dervişii ce din cărţile lor vechi
Cu povestea răsplătirii ne tot cîntă în urechi [90].
Am văzut virtuţi atîtea ce-au găsit a lor răsplată
Într-un giulgi şi patru scînduri. Pentr-o hrană — aşa bogată
Eu să-mi stîmpăr lăcomia ? ... Pentru-a cerului comoară
Eu să trec arzînd de sete lîng-a vieţii dulci izvoară ?"
Cînd e-un om zvîrlit în lături ... frate fie chiar ... ce-mi pasă, 229r
Se deschide înainte-mi largă cale luminoasă,
O sămînţă roditoare caţă-n inime să samenţi,
Ca să fii stăpîn se cade ca să-i iei adînc pe oameni ;
De voieşti să se închine toţi chiar la a tale oase
Tu trezeşte-n a lor suflet o pornire duşmănoasă,
Tu invidia şi ura porecleşte-le virtuţi,
Să numeşti erou pe gîde, astfel fierul i-l ascuţi,
Iar pe cel viclean şi neted tu numeşte-l înţelept
Şi nebun zi-i celui nobil, zi că prost este cel drept ;
Din ale mulţimii patimi fă o scară de mărire
Şi te vor urma cu toţii prinşi de-o veşnică orbire
Şi, cu laude viclene linguşind prostia lor,
Tu din roiuri risipite înjgheba-vei un popor.
O, fi sigur că la rele el de-a pururea urma-va
Şi cu sînge şi cenuşă tot pămîntul presura-va,
Dar fereşte-te de una : Te păzească numa cerul
În momente de uitare a le spune adevărul,
A le spune că nu-s vrednici decît de adînc dispreţ,
Că pentru o vorbă goală tu jertfeşti a lor vieţi,
Că în tine nici nu-[ţi] pasă, nici visezi de-ale lor păsuri, 230r
Cu micimea lor de suflet tu în tine [că] [î]ţi baţi,
Cumcă lauda cu care [î]ţi încarci e o ocară,
Cumcă tot ce e ca dînşii este vrednic ca să piară".

[A C T]

Versiunea A

2282

D R E P T A T E ! 112r

CURTE

[SCENA] I

(s-aude cîntec sepulcral dindărătul scenii [91]
— aleluia — boierii s-apropie de fereastă)

GLAS DE PREOT

Marea vieţii căzînd-o înălţîndu-se de viforul ispitelor, la limanul tău cel lin alergînd strig către tine : „Scoate din stricăciune viaţa mea, multmilostive".

— Cine e acel ce trece ?
— E Arvinte din Calabă [92]
Ce în vremea cea din urmă i-a făcut atîta treabă
Domnului. Dar el, prinzîndu-l, îl închise la Hotin.

88. *iniţial* Şi-şi arată gîtul, gîtul pînă ce-l zugrumă 89. *iniţial* n-a f[osi] cuceritor 90. *iniţial* Cu legenda răsplătirii ne tot sună în urechi 91. *iniţial* (Aprodul) *apoi* (S-aude cîntec mortuar ⟨din[dă]rătul⟩ dindărătul scenii 92. *iniţial* E Arvinte din Suceava

După vorbele [93] multora iscălit-au Lăpușneanu
O scrisoare de iertare. Pînă-a nu ajunge-acolo
S-a fost spus o vorbă-n taină ca să-l curețe din cale.
L-a iertat, căci Lăpușneanu este bun... Pe de-altă parte
Moare omul făr' de veste, din curată întîmplare,
Deși este cam ciudată: l-au găsit legat la mîni,
Dar cu gîtița tăiată. Se vede că s-a ucis singur.
Iar nevasta plînge-n urmă și visteriul,
Care [e] un prieten mare [94] ș-a lui Vodă și al ei,
O urmează de aproape ... O, visteriul ... sigur plînge
Pe-un viteaz atît de mare cum era Arvinte-al nostru.
113r Înțeleg ... cînd se întîmplă ceva moarte făr' de lege
Cine poate ca [s]-o facă? Lăpușneanu, se-nțelege.

GLAS DE PREOT

Care desfătare lumească rămîne neîmpreunată cu grija, care mărire stă pe pămînt neschimbată? Toate sînt mai neputernice decît umbra, toate sînt decît visurile mai înșelătoare; într-o clipeală toate acestea moartea le apucă.

— Acești doi, astă pereche de călăi pe noi căzută[-i]
Și o ducem [în] spinare! Ce nemernică e țara!

Unde este dezmierdăciunea cea lumească, unde este nălucirea celor trecătoare? Unde este aurul și argintul? Unde este mulțimea slugilor și strigarea? Toate sînt țărînă, toate cenușă, toate umbră. Ci veniți să strigăm împăratului celui fără de moarte: „Doamne, veciniceIor tale bunătăți încredniceește-l pe acesta ce s-au mutat de la noi, odihnindu-l pre dînsul întru fericirea cea neîmbătrînită".

— De se-ntîmplă ceva-n țară și cumplit și făr' de lege...
Cine poate fi de vină? Lăpușneanu, se-nțelege.
— Sst! Tăcere, vine Vodă...

114r *Adusu-mi-am aminte de proorocul ce strigă: „Eu sînt țărînă și cenușă", și iarăși m-am uitat în mormînturi și am văzut oase goale și am zis: „Oare cine este împăratul sau ostașul sau bogatul sau direptul sau păcătosul? Ci odihnește-l, Doamne, cu direpții pe robul tău.*

[SCENA] II

LĂPUȘNEANU
(intră învălit în mantie de purpură)
(pentru sine)

De se-ntîmplă ceva-n țară și cumplit și făr' de lege
Cine poate fi de vină? Lăpușneanu, se-nțelege ...
Bună vreme, boieri!

[BOIERII]

Bună să fie inima M[ăriei] Tale.

[LĂPUȘNEANU]

Ce bocete de muiere și buiguiri de popi s-aud acolo [95]?

[UN BOIER]

E Calabă Mesteacăn pe care-l duc la groapă.

[LĂPUȘNEANU]

Cum, unul ca acela la groapă? Unul/ce-n dușmănie s-a ridicat asupră-mi/ și i se cade oare o cinste așa de mare?/Aduceți-l încoace ... Goniți, arcași, norodul [96]/ și nimeni să intre. Nu! nu! /Călăul să-l ieie pe-a sa mînă/

93. *deasupra lui* rugele *șters* 94. *inițial* un mare prieten 95. *inițial* Ce ⟨cînte[ce]⟩ buiguiri popești s-aud acolo 96. *după* pop[orul] *șters*

și în spînzurătoare rămîie zece zile, /o neagră siluetă în zarea depărtată/
și în pohod de Nistru ... Acolo corbii vie/și cînii să mănînce și inima
dintr-însul. / Aduceți-l // încoace și îndărăt prohodul. *115r*

(S-aduce un sicriu înlăuntru. Lăpușneanu face semn să-l puie alături cu tronul; își ia mantia de purpură și-l aruncă peste cadavru.)

Am aruncat puterea-mi deasupra lui și nime
Să nu-ndrăznească-a pune un deget pe-acest om ...
E al călăului.
Omu-acesta e al răzbunării mele.

BARBU

Lăpușneanu-i tot el. Aruncă peste spînzurătoare mantia lui domnească.

[LĂPUȘNEANU]

Voi boieri, mergeți de-aicea și lăsați să rămîn singur.
(își ridică mantia de pe mort)

O, tu ramură uscată dintr-un neam străvechi și drept, *115r*
Te cunosc ... Acesta fuse ce luptase piept la piept,
Ce n-au cunoscut minciună, măgulire ori vînzare,
Cel din urmă ce ținuse la [a] țării veche datini.
Ca un vultur în furtună tu te-nalți, te duci, te clatini[97]
Ca să pui din nou Moldova pe străvechile temeiuri,
Ca să-aduci din nou dreptatea[98] și în legi și-n obiceiuri
Ca să pui din[99] nou coroană pe o frunte legiuită[100].
Pe cînd eu treceam adîncul din ispită în ispită
Te-nălțai ca și un vultur, însă eu vedeam că clatini *116r*
Cînd căzu ramul din urmă din străvechii tăi Mușatini
Și cu ei Moldova toată ... și, luptînd de azi pe mine,
Ai trecut la cele drepte, veche[101] inimă de cîne ...
Ai gîndit * în lumea [asta] cumcă bine-nvinge * rău,
Aveai însă un prieten ... pe-acest dușman care-s eu.
Unde ajungeam în lume de eram [ce] tu ai fost ?...
Ș-acum dormi, dormire-ai vecinic ... fără-ntoarcere, un **prost**[102].
(aruncă mantia peste el)
Ei, aprod! Aleargă iute, mergi, mai iute[103], adă flori ...
Flori, da! Astăzi Lăpușneanu e deplin *** tor
Nu mai am în astă țară un vrăjmaș de-această seamă,
Astăzi cale[104] pe trepte ***, fără ură, fără teamă.
Multe flori și tot mai multe.

O, tu ramură uscată dintr-un neam străvechi și drept, *114v*
Te cunosc ... Atîta suflet aveai tu în acel piept...
Erai tînăr, erai mîndru, uriaș în grai și fapte,
Îmi aduc aminte încă, era-n Putna, era noapte:
Cel din urmă din Mușatini își trecuse-al morții vad[105],
Trupul lui înalt[106] și tînăr sta lungit pe crengi de brad,
Galben, mîndru și în moarte, înainte-ne-l văzum[107]
Se suia în nalta boltă din făclii un negru fum[108];
Atunci [tu] veniși[109] [nainte] și, pe braț, greoaia cască,
„Dumnezeu n-a vrut Moldovei alt Mușatin să se nască,
Cu acesta se încheie tot trecutul pînă ieri,
Am rămas de capul nostru — ce ne facem[110] dar, boieri?"
Atunci unul se ridică: „Între noi să ne-nțelegem

97. *inițial versul are o altă formă, ilizibilă* 98. *după* din *lăsat neșters* 99. *după* din nou *lăsat neșters* 100. *urmează un început de vers abandonat* Tu m-ai lăs[at] *apoi* păr[ăsit] 101. *deasupra lui* dreaptă *șters* 102. *ulterior, abandonat,* Ș-acum dormi, dormire-ai vecinic, cap de cuc ... și cap [de prost] 103. mai iute *deasupra lui* în grabă *șters* 104. *după* fără de [teamă] *șters* 105. *inițial* Cel din urmă din Mușatini stins devreme ... 106. *deasupra lui* frum[os] *șters; versul se mai află scris, fără context, pe* **126v** *în forma corectată:* Trupul lui înalt și tînăr sta lungit pe crengi de brad 107. *inițial* Palid, mîndru fără suflet, înainte-ne-l văzum 108. *inițial* Printre cîntecele triste și-al fă[clielor] *apoi* Sub cea boltă înnegrită de-al făclielor *apoi* Sub cea boltă înnegrită din făclii se suie fum 109. *după* tu *șters; versul a rămas incomplet* 110. *inițial* ce să facem

Și să fie Domn acela ce cu toții [î]l alegem".
„Cum alegem? O, păstrează-ți[111] sfatul tău, preaînțeleptul,
Să fim Domni avem în țară toți putința, *nimeni* dreptul[112]...
Dumnezeu alege Domnii și nu omul. La-nceput,
Cînd norodul se ridică ca un roi necunoscut,
Cînd în lupte el se zbate, de străine lanțuri scapă,
Cînd prin [tot] ce cucerește se întinde ca o apă...
Pe cînd legea-i este scrisă încă-n inima cea dreaptă,
Dumnezeu printre pustiuri pasul încă i-l îndreaptă...
Dumnezeu alege-atuncea Domnii cei meniți să poarte[113]
115v Firul țării cei străveche[114] de la leagăn pîn' la moarte.
Oare-albinele în roiuri pe crăiasă și-o aleg...?
Oricît de viteaz să fie cel ales și om întreg,
Lui asemeni i s-o crede fiecine dintre noi,
Dușmănia, dezbinarea va intra oricînd[115] în roi.
De voiți un Domn în țară, să nu fie din pămînt,
Căci în el fieștecare o să puie[116] crezămînt.
Oare cine-n astă lume să ne fie de folos
Și ce Domn este mai mare peste lume ca Hristos[117]?
Fie unul cu dreptatea rînduit ca s-o împartă[118]
Și ce-om pune noi la cale[119], în războaie, fără ceartă
Să se facă, însă dreptul de a face-așezămînt[120]
Ori să deie din Moldova chiar o palmă de pămînt;
Nici noi toți, nici unul singur să nu-l aibă dintre noi[121];
Și uniți la vremi de pace și la vreme de război,
Căci[122] altfel ne va fi țara și Moldova cea străbună
O corabie pe mare, bîntuită de furtună,
În primejdie credința și pămîntul, legea, totul;
Mînile frîngînd căta-vom unde-i Domnul și pilotul
Care cu o vorbă numai ne învață și ne scapă
Ca o stea care răsare călătorilor pe apă".

116r

[SCENA] III

VODĂ, VISTIERUL

[LĂPUȘNEANU]

Bună vreme, vistiere, că te văd ce vesel sînt[123].

[VISTIERUL]

Mă închin M[ăriei] Tale pîn' la poale și-n pămînt.

[LĂPUȘNEANU]

117r Tare-mi pare, vistiere, cumcă calci a mire, ha!
Iată-o floare ce-o peți[i] da miresei.

[VISTIERUL]

Mulțumim, M[ăria] Ta.

[LĂPUȘNEANU]

Ia spune-mi, vistiere, ție-ți place văduva cea albă a lui Calabă Mesteacăn? E ... cu ochi vicleni[124] și dulci de văduvă și[-a] aruncat lațul după unul din boierii cei mari ai mei, după tine... Se pare că n-ai zice ba!

111. O, păstrează-ți *deasupra lui* Ce alegem *șters* 112. pe **126v** *figurează, fără context, varianta* A fi Domni avînd în țară toți putința, nimeni dreptul 113. *inițial* să ție 114. *inițial* Firul vremei cei străveche 115. *deasupra lui* curînd *șters* 116. *deasupra lui* aiba *șters* 117. *inițial* peste noi decît Hristos 118. *inițial* Fie unul, orișicare rînduit ca să împartă 119. *inițial* Tot ce-om pune la 120. *inițial* Dar acela n-aibe dreptul ca să fac-așeză, mînt 121. *inițial* din Moldova vre o palmă de pămînt/ Nici noi toți, nici unul singur ⟨să n-o aibă⟩ fiecare dintre noi; *urmează, șters*:

Ci legat ⟨fără chemare⟩ să iasă oricînd ⟨la⟩ chiar să iasă la război,
Să dea piept cu orișicine care-ar vrea ⟨să calce țara⟩ să calce-n țară,
⟨Și⟩ Căci dușman să fie-oricine ce s-atinge de hotară

122. *după* Altfel *șters* 123. *inițial* sînt prea vesel că te văd 124. *după* fru[moși] *șters*

[VISTIERUL]

Aş![125] Aşa în treacăt, căci e frumoasă.

[LĂPUŞNEANU]

Dar cum a murit Calabă? Nu-i vorbă, mie-mi pare bine că m-am scăpat de el; căci [î]l iertasem, dragă Doamne, şi ca mine l-aş fi văzut la Curte.

[VISTIERUL]

Era unul din vrăjmaşii cei mai mari ai M[ăriei] Tale şi poate că[126] o slugă credincioasă să fi fost mai prevăzătoare decît nestatornicia voastră domnească.

[LĂPUŞNEANU]

Bine[127]... Dar auzeam, vistere, că tu[128] ai pus ochi pe nevasta lui?

[VISTIERUL]

Ochi?...*Aşa * n-ar prinde. După cum o ia cineva. Unii ar lua-o a nume de rău, alţii[129] ar lua-o prea cu temei... Eu[130] am luat lucrul mai uşor ... şi .. ... două zile // mi-a fost de-ajuns ... cîteva închinăciuni plecate, cîteva daruri 118r
cum le place la muieri ...

Pe cînd era închis ...
Pe cînd era închis ...

[LĂPUŞNEANU]

(aparte) El e în[chis][131]

O, vistere, un prieten ai în mine ...
Eşti mişel, viclean şi lacom ... ah, aproape ca şi mine,
Dar ce neted îţi e gîtul ... ce-nfăşat * în mirodenii,
Pare-ai fi mergînd la nuntă ori ai fi mergînd la denii
Să ocheşti vro fată mare ... Ce frumseţe, ce gătire!
Cînd te văd, vistere,-mi vine-a zice: că tu calci a mire.

[VISTIERUL]

Poate-o slugă credincioasă ce-a ştiut de-acele rele
A[132] voit să ia din cale toate piedicele-acele;
În sfîrşit, din întîmplare asta iese bucurie.

L[ĂPUŞNEANU]

(strînge mîna)

[VISTIERUL]

Piere[133] umbra cea cumplită din revoltele de ieri,
Astăzi tronul e al nostru!

[LĂPUŞNEANU]

Ce odor de vistieri!

(strigăte afară) 119r

Treci colo-n cămara ceea, să aştepţi cînd te-oi chema:
Ce vrei tu? ... de ochii lumii trebui chiar a judeca ...

[SCENA] IV

POPOR, MARIA

[MARIA]

Ei[134], lăsaţi-mă să vorbesc, căci ceea ce se-ntîmplă nu mai poate păta un om ... O, te văd în sfîrşit, Lăpuşnene — fiară tu pe tron de aur ... Vino norod, veniţi aprozi, veniţi voi boieri şi ascultaţi ce se-ntîmplă unui om în Moldova

125. *urmează* M[ăria] Ta *şters* 126. poate că *deasupra lui* iartă că *şters* 127. *după* Dar auzeam *şters* 128. *după* voi *şters* 129. *după* dară eu *şters* 130. *după* În sfîrşit *şters* 131. *acest început de replică pare abandonat* 132. *după* Poate *şters* 133. *după* Iese *şters* 134. *după* O, Măria Ta, nainte merg în jale şi-n dureri, Clipele * însă mai nenorocite şi batjocorite ... M[ăria] Ta ... Cînd bărbatul meu a fost închis — acest om — acesta pe care mai bine n-apucam să-l văd, a venit să-mi spuie *şters*

... Haide, eu nu vă cer milă ... Unde-i mila, unde-i mila mea în această lume?
120r Nu cer dreptate. Pentru ce v-aș cere-o? Eu sînt singură // nedreaptă, ticăloasă, căzută. Cine vrea să mă aibă din voi făgăduiască-mi ceva și mă ... și mă are...

Eu sînt o femeie de rînd, o femeie pierdută ... Cine zice că eu am fost nevasta lui Arvin...? Cine-o zice [î]l batjocorește ... Din clipa în care-a fost închis eu l-am uitat de dragul ochilor altuia, i-am vîndut cenușa ... l-am vîndut ... E drept, ce poate o biată femeie? Era închis ... m-am rugat, m-am rugat de toată lumea, de dușmanii lui ... și mi s-a spus: Chipul tău e frumos, o,
121r femeie ... Tu ești frumoasă, femeie. Dă-te // cu trup și cu suflet și bărbatul tău va fi scăpat. O, mai bine moartea decît rușinea ... Și totuși mai bine rușine, mai bine amărăciune ... decît el în temniță ... el, el? Sufletul meu ... lumina mea apusă ... Un trup făr' de voință — eu m-am dat ... Celui mai mare din boierii de sfat ... care-n noaptea cînd petrecea cu mine trimise un ucigaș ca să zugrume pe bărbatu-meu ... Cînd petreceam, cînd vinul curgea în pahare ... ... acela-n temniță, lovit de bardă, cădea însîngerat — și a murit ...

122r Fiară tu, care șezi colo sus ... ascultă-mă! Ce vrei să faci ... sufletul tău cumplit ce zice? Nu mai simți* ... batjocura, demone! Tot ce-i amar în lumea asta mie, mie ... Ți-ajunge, tirane! Văzut-ai mai mare cruzime pe pămînt?... Tu, ce ai fost trimis de Dumnezeu pe lume s-o biciui, tu, ce ești diavolul în picioare ... Spune-mi, spune-mi daca-n iadul din care ai ieșit tu ai putut să iscodești în minte un chin mai groaznic ...

Cum să mă uit la el ... la acel mort?
Nevrednică fiind chiar de-a-l atinge
Pe acest blînd și dulce, pe-acest sfînt ...
O, sfinte ... Tu, ce-n viața ta ținuși cuvînt,
Tu, un viteaz, bărbat făr' de pereche.
122v Am în mîna mea o carte, chiar domnească ... de iertare,
Ți-o arunc în față ... lume, fără cuget și mustrare.
O vedeți-l cum stă [⟂ — | ⟂ — | ⟂ —], parcă rîde
Acest demon fără frică, acest tiran, acest gîde.
124r [*** *** ***] îngeri cerești,
De ai copii, îndură-te de mine!
Cum vrei să-i lași l-așa rușine-adîncă
Că muma-avu iubit[135] pe-acela
Care-a ucis pe tatăl lor ...

[LĂPUȘNEANU]

Un chin mai mare eu [î]l știu și-l duc,
Împacă-te cu soarta, Doamna mea!
Ce sînt aceste toate, văduvă?
Frumoasă, *** cu-a tale grații,
Poate săracă încă, dar nu fără nimic ...
Avere vom găsi și zestre bună.
Vistere, vino-ncoace, ... înainte!
Ia flori de nuntă și le dă
Iubitei tale ... Cum, nu vrei? Dar trebuie,
Dar Domnu-o zice ... Aide ... dă-i floarea,
Făgăduința unui viitor frumos ...

FEM[EIA]

125r O t[illegible] !
Iscoditor cu mintea ta de rele ...

LĂPUȘ[NEANU]

Vlădică ... O femeie își pierde onoarea
Prin o vînzare sau prin amăgiri:
Ce zice legea Moldovei într-un caz c-acesta?...

EPISC[OPUL]

M[ăria] Ta acuzatul — moartea ...
Dar daca vrea să ia pe rușinată
Atunci se iartă ...

135. *după* amant *șters*

LĂPUŞ[NEANU]

Eu ţin la drep[ta]te ... Dreptul Moldovei fie[136]:
Mergi de cunună pe aceşti doi oameri ...

[FEMEIA]

Cum poţi, tirane, ca să-mi spui să iau
Pe ucigaşul părintelui[137] fiilor mei

[LĂPUŞNEANU]

Aşa se-mpacă lucrurile ...
Haide-mbracă-te în haine strălucite de serbare 126r
Şi peteală pune-n păru-ţi, pune flori azi în cunună *
Vreau să rîd ... Că-mi rîd d[e] Ca[illegible] ... Chiar nu caut răzbunare ...

[VISTIERUL]

Dar, M[ăria] Ta, se poate?

[LĂPUŞNEANU]

Taci! ... a-ţi vinde pe-un prieten
Şi a-i amăgi nevasta pe cînd e în închisoare
Se putea ... Totul se poate ... Cum eşti omorît de moarte ...

[FEMEIA]

Ei, de voie, de nevoie, voi primi ş-această soarte ...

[VISTIERUL]

Aide, draga mea mireasă ... Aşa [e] menit de lege,
Te-amăgii de măritată şi te iau, se înţelege ...

FEM[EIA]

O[138], tu ucigaş! Mă crede c-o făcui doar din iubire.

[LĂPUŞNEANU]

Cine-ar sta să te mai crează ... Tu n-ai inimă şi fire.
Tu, vlădică, mergi la nuntă şi-i cunună ... S-aşteptăm. 127r
Nunta lor ce[e]a frumoasă prea o voi ca s-o serbăm,
E o nuntă cum se-ntîmplă numa-n vremuri mari ... Aşa e?

[BRAN]

Lăpuşneanu-i Lăpuşneanu şi amara lui bătaie
De joc e [î]n toate cele ...

[SCENA] V

Scena cu mortul

[SCENA] VI

[LĂPUŞNEANU]

Ei, boieri, veniţi acuma, este veselă serbare,
Nunta o dă Lăpuşneanu, nunul este foarte mare.
O cucoană[139] care lumea şi-o doreşte şi pămîntul
O cucoană care sfarmă cerul şi [— | ∠ — | ∠ —],
Cea mai mare, cea mai mîndră şi puternică din lume,
Ceea ce nu are capăt, ceea[ce] nu are nume, 128r
A cărei împărăţie n-are margini şi ocol ...
Mi-a trimis la nunta-aceasta pe un cal un mîndru sol ...

136. Dreptul Moldovei fie *deasupra lui* Să fie drept[ate] pe lume * *lăsat neşters* 137. *după* **ta[tălui]** *şters* 138. *după* Fugi *şters* 139. *după* Imp[ărăteasă] *şters*

VIST[IERUL]
[*(aparte)*]

Oare ce-o fi vrînd să zică?

LĂPUŞNEANU

Vistiere, mulţumit
Eşti tu, ca un vechi prieten, cu aceea ce-am hotărît?

VIST[IERUL]

Dacă nu se poate altfel, mulţumim M[ăriei] Tale ...
Pentru-o astfel de legiuită [140], bună punere la cale.

[LĂPUŞNEANU]

Iar tu, văduvă sărmană şi acum mireasă, spune,
Mulţumitu-te-au pe tine judecăţile-mi nebune?

[FEMEIA]

O, M[ăria] Ta, iubitul ce pierdui nu voi afla,
Drept că mi-ai luat norocul, dar mi-ai dat onoarea mea
Şi cît o fi lumea lume totuşi mc-o să se ştie [141]
Cumcă nu de bunăvoie, ci pentru alte cuvinte
Am luat bărbatu-acesta ... [´ — | ´ — | —] morminte

[VISTIERUL]

Dar oricum cu judecata-s mulţumit.

[FEMEIA]

[Da,] mulţumită,
Căci nu văd să fie-n lume altă cale ... Bunătatea ...

[LĂPUŞNEANU]

129r Tu şi tu ... de rău de bine, mulţumiţi ... dară dreptatea [142]? ...
(ridică mantia de pe cadavru)
Dar acesta, dar viteazul care, fără pic de vină,
A murit în umbră neagră făr-un capăt de lumină?
O, nuntaşi vă mulţumirăţi, [´ — ´ — ´ — | ´ —]
Dar acesta care zace ca [— | ´ —] la ceea nuntă
Şi cu [´ | —] încruntată ... Pe al morţii negrii ţărmi [143]
Doarme fără de nădejde pentru-a fi mîncat de viermi,
Pentru-acesta nu-i dreptate ... Nu e-n lume nime, nime
Ca mizeria [lui] toată să o simtă-n adîncime.
Cum? Acesta drept nu are ca fiind mort [´] şi rece? ...
Tinerime, mergi de joacă, tinerime, hai, petrece,
130r Ce îţi pasă de cumătrul care-n umbră neagră zace ...
Cît [144] trăieşti ai parte numai ... gura morţilor ea tace ...
Ba nu tace ... Căci tiranul ce pe voi domneşte, oameni,
Pe voi suflete de şarpe, pe voi inime de fameni,
O, acel tiran nu doarme ... e dreptatea şi sînt eu ...
Sol al unei-mpărătese ... Vino, vino solul meu! ...
Căci îţi dau pe un prieten ... să-l cununi cu-mpărăteasa ...
Nu aceasta-i e femeia ... nu aceasta e [145] mireasa
Care lui i se cuvine ... Tot mai mare şi [mai] mare ...
Şi acum, cînd [toate] cele au intrat în a lor [146] apă,
Uite, ăsta e Arvinte ... mergi, văduvă, de-l îngroapă.

[FEMEIA]

131r O, eşti drept cum numai singur Dumnezeu în cer e drept ...

140. *iniţial* Este o prea legiuită 141. *încercare abandonată de remaniere* [minte] să se ţie 142. *iniţial* **Tu** şi tu ... vă mulţumiraţi, rău ori bin' ... dară dreptatea? 143. *iniţial* Pe oceanu fară ţarmi 144. *modificat din* De 145. *supraintercalat* 146. a lor *deasupra lui* ochi * *şters*

Mergi pe urmele ce-ţi dete şi să nu vii îndărăpt,
Căci tu mi-ai aduce-aminte de o zi cumplită-n viaţă ...

BRAN

Este aspru, făr'de suflet ... dar gîndirea-i e măreaţă ...

IRIMIE

De se-ntîmplă-n astă ţară vreo mare [147] fărdelege
Cine poate fi de vină? Lăpuşneanu, se-nţelege ...

[ACT]

Versiunea *B*

2282

[DREPTATE!]

(La Curte în sala tronului. Sînt mulţi boieri adunaţi. 132r
Aprozii stau la intrări)

[SCENA] I

BRAD

Da, aşa e vremea asta ... Azi [148] întregi chemat la prînzuri,
Mîni [î]ţi nalţă Vodă rangul şi te lasă ca să spînzuri.
E o veselă domnie ... pentru cine nu se-ncurcă:
Azi alăturea cu dînsul lîngă scaun, mîni în furcă [149]

ARBORE

Să vă spun, boieri ... odată întîlnisem un nebun.
Gura lumii doar pămîntul o astupă. „Vodă-i bun",
Îmi zicea nebunu-acela. „Pot [150] ca să te prind de piept,
Să te prad sau [să] te spînzur? ... Nu pot, vere [151] ... Vodă-i drept."

BRAD

Vorbe de pe altă lume ... Eu ţi-o spun că mă-ngrozesc [152] ...
Una numai din acele fapte daca povestesc [153]
Ce se spune cumcă Vodă le-ar fi pus [la] cale. Ştii
Pe-acel tînăr ce venise ici pe la Sîntă Mării,
Drept la trup, mai drept [la suflet], un străvechi şi nobil nume [154],
Ştii tu unde-i vere?

[ARBORE]

Unde-i?

[BRAD]

E pe cealaltă lume.

[ARBORE]

Şi de ce? De către cine? 133r

147. vreo mare *deasupra lui* sînget[os] * *şters* 148. *după* Azi vei *şters* 149. *ultimele două versuri inițial*

E-o domnie prea ciudată, nu ştiu cine s-o pricepă:
Azi alăturea cu dînsul şi în scaun, mîni în ţeapă

150. *după* Privi[rea] * *şters* 151. *deasupra lui* uite *şters* 152. *după un rudiment de vers* Uite, lasă-mi *** *şters* 153. daca povestesc *inițial* că ţi-o povestesc 154. *inițial*

Era nalt precum e bradul, era drept ca un stejar,
Drept la trup şi drept la suflet ...

[BRAD]

Ce știu spune? Chiar nimic.
Dar destul că pot a zice cîte-n lume doar se zic ...
Acel om ... Gruie din Vrance, un viteaz făcînd minuni [155],
Apucase după [156] vremuri, de la buni, de la străbuni,
Acea dragoste adîncă de Mușatini ... nu vedea
Legiuit c-ar fi [să] steie sus pe tron Măria Sa.
Om care-a văzut războaie și pe dușman piept în piept,
El zicea chiar și lui Vodă ... „Doamne! cum nu-mi pare drept
Să te văd pe acel scaun unde-a stat, atît de mare [157],
Ștefan Vodă, Domnul nostru care-n lume seamăn n-are ..."

[ARBORE]

Și?

[BRAD]

De unde pînă unde, deodată, la Hotin,
Fu închis sub pază bună și sub steamăt că-i hain.
Este drept că Vodă dete o scrisoare de cu vreme
Să se-ntoarcă iar la Curte și că n-are a se teme ...
Dară cînd sosi scrisoarea ... colo-n temnița adîncă
Îl găsiră plin de rane sîngerînde, roșii încă [158].

[ARBORE]

Un nebun purtat de vis [159] ...
134r Poate că-n singurătate singur el s-o fi ucis ...

[BRAD]

Poate! Nici eu nu zic altfel ... poate da [160] și poate ba ...
Dar legat ei îl găsiră ... De l-ar fi aflat așa
Cum putea să se ucidă ...? Și mai este, vere, una [161] ...
Omu-avea, bre, o nevastă [162] ... Și nu știi cum e nebuna
Și cum în sfîrșit sînt toate ... Vistierul aruncase
Ochi asupra ei ... mai știu eu? Cine știe?

[ARBORE]

Lasă, lasă,
Tu ești grăitor de strîmbe [163] ...

[BRAD]

Cîte spun sînt toate drepte [164].
Cine vrea să-l vază încă la fereastră să aștepte [165] ...

[ARBORE][166]

Un prohod pe uliți trece ...

[BRAD]

E-a lui Gruie.

[ARBORE]

Nu mai spune [167]!

[BRAD]

E țărina care cade peste-o stea care apune ...

155. *inițial* Acel om ... ⟨Coman⟩ ⟨Gruie⟩ ⟨Roman⟩ Gruie din ⟨Alba⟩ Vrancea ... era om viteaz și bun 156. *după* crude [vremuri] *șters* 157. *inițial* unde-a stat la rău și bine 158. *urmează* De prisos a fost scrisoarea ... *șters* 159. *inițial* Dar era nebun ... ce-n vis ... *parțial șters* 160. *supraintercalat* 161. *inițial*

Dar legat ei îl găsiră ... Cum ar putea
Om legat să se ucidă? ... Și mai este vere, una

162. *inițial* Omul avea o nevastă ... prea frumoasă 163. *deasupra lui* rele *șters* 164. *inițial* Grăitor de lucruri drepte 165. *inițial* Cine vrea să vază totul la fereastră să aștepte 166. *în ms. din inadvertență* BRAD 167. *inițial* Taci, nu spune

GLAS DE PREOT [168] 135r

Marea vieții văzînd-o înălțîndu-se de viforul ispitelor, la limanul tău cel lin alergînd strigă către tine: „Scoate din stricăciune viața mea, mult milostive”. 112r

I B[OIER] 135r

Dar visterul? Ține pasu-asupra tinerei femei [169].

II [BOIER]

O! visterul e-un prieten și-al lui Vodă și al ei;
O urmează de aproape ... plînge sigur chiar și el [170]
Pe-un viteaz atît de mare.

[I BOIER]

Visterul? Un mișel [171]!
El a pus la cale toate, nu degeaba e pe-aproape.
El s-a înțeles cu dînsa ca de Gruie să o scape [172],
Și muierea ce-a iubit-o Gruie chiar a fost unealta,
Tot ca una sînt cu toate, ia pe una dă în alta.

GLAS DE PREOT 113r

Care desfătare lumească rămîne neîmpreunată cu grija, care mărire stă pe pămînt neschimbată? Toate sînt mai neputernice decît umbra, toate sînt decît visurile mai înșelătoare; într-o clipeală toate acestea moartea le apucă.

Unde este dezmierdăciunea cea lumească, unde este nălucirea celor trecătoare? Unde este aurul și argintul? Unde este mulțimea slugilor și strigarea? Toate sînt țărînă toate cenușă, toate umbră. Ci veniți să strigăm împăratului celui fără de moarte: „Doamne veșnicelor tale bunătăți învrednicește-l pe acesta ce s-au mutat de la noi odihnindu-l pre dînsul întru fericirea cea neîmbătrînită”.

I [BOIER] 135r

De se-ntîmplă ceva-n țară și cumplit și făr' de lege
Cine poate fi de vină? Lăpușneanu, se-nțelege.

UN PAJ

Sst? Tăcere, vine Vodă ...

[I BOIER]

Cumu-i dracul? Vesel? Trist?

[II BOIER]

Fiți pe pace! fiți pe pace! Este vesel Antichrist.

[GLAS DE PREOT]

Adusu-mi-am aminte de prooroocul ce strigă: „Eu sînt țărînă și cenușă”, și iarăși m-am uitat în mormînturi și am văzut oase goale și am zis: „Oare cine este împăratul sau ostașul sau bogatul sau direptul sau păcătosul; ci odihnește-l Doamne cu direpții pe robul tău”. 114r

[SCENA] II 136r

L[ĂPUȘNEANU]
(pentru sine)

De se-ntîmplă-n astă țară vreo mare fărdelege
Cine poate fi de vină? Lăpușneanu, se-nțelege!
(tare, rîzînd)

168. *semnul* ≠ *de aici și de mai jos trimite la textul de pe* **112r—114r** *pe care îl reproducem aici* 169. *inițial* Uite văduva! Frumoasă-i! Iar visterul ⟨după ea⟩ -n urma ei 170. *inițial* și desigur plînge singur într-ascuns 171. *inițial* Ce mișel! 172. *inițial*

El a pus la cale toate, cu muierea s-a-nțeles
Ca bărbatul să-i ucidă

urmează Vodă e izvorul, e vina, iară visterul e unealta,
Iar femeia ce-a iubi[t-o] [Gruie chiar a fost unealta] *șters*

Bună vreme, bună vreme ... adunați ca și la joc [173]
Vă văd veseli, vă văd bine, vă văd zdraveni la un loc,
Sigur ați vorbit de bine despre mine, ca altdată [174]

BOIER I

Ne-nchinăm Măriei Tale cu supunere plecată ...

LĂP[UȘNEANU]

Lăsați ... mie-mi place omul ca să fie precum e ...
E viclean, viclean rămîie ... De mă-ți întreba [175] de ce,
Vă răspund că-n astă lume, pe cît gîndul meu socoate,
Unul a știut ce face ... Dumnezeu! Are dreptate,
Iară lumea asta largă o umplu cu ce-a putut,
De aceea fieșcine fie cum el l-a făcut ...
Nu încerce să-arate altfel ... Eu? Rămîn cum sînt!
Crud, cum ziceți voi — nu rege, ci tiran pe-acest pămînt ...
Ce cîntări de popi răsună gîngave pe la ferești?

[BOIER II]

Este Gruie de la Vrancea — Daca vrei ca să-l privești
Iată [176] cum [î]l duc acuma cu mulțime de norod
La mormînt ca să-l îngroape ... cu cîntare și prohod [177].

[LĂPUȘNEANU]

137r Este Gruie? Dar se cade ca dușman Domniei Mele
Să se-ngroape ca și alții ...? Ei, aprozi! Goniți acele [178]
Gloate care îmblă-n uliți [179] văitîndu-se, mergeți,
Risipiți toată mulțimea, iar pe mort să îl aduceți
Să-i gătesc mormînt mai mare, ca să spînzure în vînt
Precum gîndu-i era-n viață între cer și-ntre pămînt ...
O, viteaz fără pereche, bun de lupte, rău de gură,
Și la moarte te urmează a Domniei Mele ură ...
Între cîte [180] Lăpușneanu nu cunoaște e iertarea:
Da, vei spînzura-n cîmpie ... da! și neagră va fi zarea
Și de lupi flămînzi ca iarna, iară corbi în negre stoluri
De asupra-ți se coboare în sălbatece ocoluri,
Pentru inima din tine s-or lupta pe oseminte [181]
Cîte ai făcut tu mie, Lăpușneanu ține minte [182] ...
(s-aude un țipăt de femeie)
Ce strigări ... Goniți muierea!... Se preface cumcă piere [183] ...
Vist[i]erul singur știe ce plătește-acea durere.

[BOIER I]

O! tiranu-i fără milă ...

[BOIER II]

Biata, mînile își frînge,
O, cum plînge de se-neacă.

LĂPUȘN[EANU]

Da! [și] foarte bine plînge [184],
138r Și-i frumoasă ca nealta ... Cum e albă plîngătoarea [185],
Haina neagră [i]i stă bine și o prinde de mirare ...
Și la nuntă și la moarte e totuna, orice-ați spune,
Un amestec e de lacrimi, de vis și deșertăciune.
(soldații aduc coșciugul și-l depun pe o năsălie)

173. *inițial* adunați ca și la nuntă 174. *inițial* Sigur m-ați vorbit de bine, o, desigur ... o, vă știu ⟨căci vă [știu]⟩ ⟨precum [știu]⟩ ⟨căci. pricep⟩ Se-nțelege 175. *inițal.* De mă întrebați 176. *după* Cum *șters* 177. *inițial* e un prea frumos prohod! 178, *inițial* Să se-ngroape cu-așa pompă! Ei aprozi! Vedeți acele; aprozi *este șters dar trebuie restituit din rațiuni contextuale și metrice* 179. *inițial* care-n [uliți îmblă] 180. Între cîte *deasupra lui* Căci acea ce *șters* 181. *inițial* Se vor bate pentru carnea, pentru inima din tine ...; *în ms.* lupta *a fost înlocuit de alt cuvînt, indescifrabil* 182. *inițial* Cîte ai făcut în viață Lăpușneanu știe bine 183. cumcă piere *deasupra lui* cumcă plînge *șters* 184. *inițial* Este drept, prea bine plînge apoi Sigur, Foarte bine plînge 185. *deasupra lui* plîngătoarea *șters*

Boieri, acum vă dau drumul, pe la [casa] voastră mergeţi [186]
Şi icoana mohorîtă voi din minte să o ştergeţi ...
Să veniţi doar la chemare-mi — Lăpuşneanu aşa este,
Iar [187] în zilele lui multe se întîmplă făr' de veste,
Căci un Domn ca şi acesta nu va fi şi nici a fost ...
Multe par întîmplătoare, fără lege, fără rost,
Căci eu mult ascund în umbră taina sufletului meu ...
Vouă nu am [a] răspunde, nie şi lui Dumnezeu !
(boierii iese)

[SCENA] III

2254

[LĂPUŞNEANU]
[(îşi ridică mantia de pe mort)]

O, tu ramură din urmă dintr-un vechi şi drept copac [188], *231r*
Iat-acuma-a tale visuri în nimica se desfac ...
Tu n-ai cunoscut minciună, măgulire ori vînzare,
Ci [189] creşteai în sus la ceruri tot mai mare şi mai mare.
Îndeajuns [190] a fost mînia făr' de lege s-o săcure
Ca să curme pe vecie trunchiul mîndru din pădure.
Dintre cei legaţi prin sînge, dintre cei aleşi din turmă,
Dintre cei legaţi la Putna încă unul, cel din urmă [191],
Încă unul ce trecuse pin a ţării veche şcoală [192], *230r*
Care poduri de cetate le urca cu [193] mîna goală,
Ce pe-a zidurilor creste [dobora] c-o mînă tunul,
Ce sfărma c-un pumn un creştet dinainte-i : încă unul.

Eram tineri, eram mîndri, eram singuri, eram şapte, *231r*
Era zi în toată lumea, numa-n Putna era noapte [194],
Tocm [195]-atunci trecuse-un suflet peste-al morţii negru vad :
Cel din urmă din Muşatini sta întins pe crengi de brad [196];
Galben, mîndru şi în moarte înainte-ne-l văzum
Coperit cu crengi de dafin, de-al cădelniţelor [197] fum [198];
Se sfîrşise-acele cînturi [199], preoţii-ncheiase ruga, *230v*
Doar din cînd [în cînd] sunat-a [200] jalnic şi-ntr-o dungă
Buga,

Clopotul lui Ştefan-Vodă ce [201] cînd vremile se schimbă
Mişcă pururea de sine, greu *, prorocitoarea limbă [202].
„Toate vechile temeiuri şi Moldova cea străbună *230r*
O corabie pe mare bîntuită de furtună,
În primejdie credinţa şi poporul, legea ... totul ...
Mîinile-nfrîngînd cerca-vom unde-i Domnul şi pilotul
A căruia vorbă numa ne înalţă şi ne scapă,
Un [203] luceafăr ce răsare călătorilor pe apă".

186. *iniţial* Ei boieri, mergeţi cu toţii pe la casa voastră iar *şters* 187. *deasupra lui* Şi *şters* 188. *iniţial* O [tu] ramură uscată din înalt şi drept copac 189. *deasupra lui* Şi *şters* 190. *după* Şi de-ajuns *şters* 191. *în ms. aceste două versuri din urmă figurează în ordine inversă şi sînt urmate de începutul unui al treilea :* Dintre cei leg[aţi] 192. *iniţial* Încă unul dentr-aceia *apoi* Încă unul ce trecuse pin o veche şi 193. *în ms.* la 194. *iniţial*

Eram tineri, eram mîndri, eram mari şi eram şapte,
Era lumea-ntunecată, era Putna, era noapte,

195. *în ms.* tocmai 196. *iniţial*

Cel din urmă-ntre Muşatini a trecut al lumii vad,
Trupul său înalt şi tînăr sta lungit pe crengi de brad;

197. *după* flacărelor *şters* 198. *iniţial* Cînd cîntările-ntristate ⟨se urcau⟩ se suiau în sus ⟨prin⟩ prin negru fum: *următoarele patru versuri sînt reportate aici printr-un semn de intercalare* ⊏ *de pe* **230 v** 199. *iniţial* Se sfîrşise cînturi jalnice 200. *iniţial* Doar suna din vreme-n vreme 201. *după* care *şters* 202. *iniţial* Sună pururea de sine din profetica sa limbă 203. *deasupra lui* Ce *sau* C[um] *şters*

,,Poate s-o ivi vreunul de ne-nalță și ne scapă,
Cum luceferi[204] se ridică călătorilor pe apă.”

231r ,,De acuma înainte e Moldova cea străbună
Ca corabia pe mare bîntuită de furtună[205],
În primejdie-i credința și poporul, legea, totul,
Mînile frîngînd ne[206] zicem : Unde-i Domnul și pilotul,
Unde cel care c-o vorbă ne înalță și ne scapă,
Unde-i steaua să răsară călătorilor pe apă[207] ?”

2260

253r Eram tineri pe atuncea, eram singuri, eram șapte,
Noapte era-n toată lumea, și la Putna era noapte,
Se sfîrșise și prohodul, se-ncheiase de mult ruga,
Doar suna adînc[208] și dulce și din vreme-n vreme Buga,
Clopotul lui Ștefan Vodă, ce cînd vremile se schimbă,
Mișcă neatins de nime, rar, profetica sa limbă[209].
Pe atunci trecuse-un suflet peste-al morții jalnic vad,
Cel din urmă din Mușatini sta întins pe crengi de brad,
Tînăr ... mîndru și cuminte înainte-ne-i[210] văzum,
Coperit de crengi de dafini și de-al candelelor fum ;
Tu[211], luînd de pe-a ta frunte uriașa, neagra cască :
,,Dumnezeu n-a vrut Moldovei alt Mușatin să se nască
254r Și de astăzi înainte[212] e Moldova cea străbună
Ca corabia pe marea bîntuită de furtună ;
În primejdie e țara, legea moartă, neamul, totul,
Mînile frîngînd ne zicem : Unde-i Domnul și pilotul
Care numai cu o vorbă ne înalță și ne scapă,
Unde-i steaua ce răsare călătorilor din apă ...?”

2254

232r Tu ziceai acestea toate.
,,Nu, din trunchiul vechi și mîndru nu mai vru un ram să crească,
Dumnezeu n-a vrut Moldovei alt Mușatin să se nască,
Cu acesta se încheie tot trecutul pînă ieri”.
,Am rămas de capul nostru, ce ne facem noi[213], boieri ?
Să alegem care vrednic dintre noi se va cunoaște ...”
,Ce alegeri ? Vorbe ! Domnul nu s-alege, el se naște .
Da ! cutare e viteazul sau bogatul, înțeleptul,
Să fim Domni avem aicea toți[214] puterea ... nimeni dreptul.
Lui asemenea s-ar crede fiecine dintre noi,
Dezbinarea ar aduce peste țară mari nevoi.
De aceea frați de cruce să ne prindem, să-nțelegem
Cumcă unul dintr-ai noștri nu se poate să alegem.
Puneți mantia frumoasă și coroana în mormînt ...
Și cu sceptrul lui în mînă să coboare în pămînt
Și, legați fiind cu toții, cei de sus și [cei] de jos,
Să alegem singur rege în[215] Moldova pe Hristos.

204. *deasupra lui* luceafăr *șters* 205. *inițial*
De acuma înainte și Moldova cea străbună
O corabie pe mare bîntuită de furtună
206. *după* noi *șters* 207. *inițial*
Unde-i Domnul și pilotul
Care cu o vorbă numai ne înalță și ne scapă
Ca o stea care ⟨străluce⟩ răsare călătorilor pe apă?

208. *inițial* Doar c-un glas încet 209. *inițial* Mișcă-ncet, neatins de nimeni, jalnic, trist, profetic, a sa limbă *apoi* profetica sa limbă *apoi* Mișcă-ncet, neatins de nimeni doar de-un demon a sa limbă; *această din urmă formă a versului nu este anulată de poet* 210. *în ms.* -i 211. *după* Tu te-ai ridicat atuncea, Gruie *șters* 212. *repetat din inadvertență* 213. *deasupra lui* dar *șters* 214. *după* cu *șters* 215. *deasupra lui* pe *șters*

Nu pe altul [216]. La-nălţarea-i să s-amestece străinii [217]?
Ci cu toţii direptatea rînduiţi să o împartă,
Noi să punem tot la cale fără vorbă, fără ceartă.
Nici [218] cu toţii împreună şi nici unul dintre noi
Să nu dea-ndărăt naintea duşmanului în război,
Nici cu toţii împreună şi nici unul din cîţi sînt
Să nu poată da din ţară vreun petec de pămînt [219]".
Tu ziceai aceste toate ... Ne-nvoirăm chiar aşa, *233r*
Dar de-a doua zi urmat-au fiecare calea sa.

Dintre toţi care atuncea s-adunară la mormînt *230r*
Toţi uitară a lor vorbă ... Tu te-ai ţinut de cuvînt.

Dintre cîţi se adunară ca să facă jurămînt *233r*
Toţi urmară altă cale ... tu te-ai ţinut de cuvînt.
Nu cumva vro răsplătire-n altă lume te aşteaptă,
Nu cumva Hristos din ceruri o să-ţi facă parte dreaptă?
Nu ne-o spun [220] aceasta popii ce, din cărţile lor vechi,
Mii de ani povestea asta ne-o cîntară în urechi? ...
Ş-a ta inimă vitează, ş-ale tale nalte gînduri
Au găsit a lor răsplată ... Giulgiul ăsta, patru scînduri [221].
Unde ajungem, măi vere, eu ca tine să fi fost?[222] ...
Tu ce dormi, dormire-ai vecinic, fără-ntoarcere, un prost,
Căci dacă spre altă viaţă tu acuma te-ai trezi
Tot în lumea cea comună de mizerii ai trăi...
⟨O sămînţă roditoare cată-n inime să sameni,
Ca s-ajungi [223] stăpîn se cade ca să-i iei adînc pe oameni.
Eu invidia şi ura poreclitu-le-am virtuţi,
Am numit erou pe gîde fierul ca să i-l ascuţ,
Iar celui viclean şi neted eu [224] i-am zis că-i înţelept,
Am numit nebun pe nobil, prost i-am zis acelui drept,
Din ale mulţimii patimi făcui scară de mărire
Şi, sînt sigur, mă urmează toţi în vecinică orbire;
Te fereşte însă de-una [225], te ferească însuşi cerul *234r*
În momente de uitare a le spune adevărul,
A le spune că nu-s vrednici decît de adînc dispreţ,
Că pentru o vorbă goală tu jertfeşti [226] a lor vieţi,
Că în tine nici îţi [227] pasă, nici visezi de a lor păsuri,
Cu-a lor proprie micime de simţire că îi măsuri,
Cumcă lauda cu care îi încarci e o ocară ...
Cumcă tot ce e ca dînşii este vrednic ca să piară ...⟩[228]

Tu ţineai la cele [229] bune, la străbune obiceiuri
Şi voiai să vezi Moldova iar pe vechile-i temeiuri
Şi voiai să vezi [230] coroana pe o frunte legiuită,
Pe cînd eu treceam adîncul din ispită în ispită,
Şi gîndeai că vine [231] vremea veche de nu azi, dar mîne;
Ai ţinut una şi bună, dreaptă inimă de cîne [232],
Şi-n zădarnica ta luptă te urma un ochi mereu ...
Un prieten care ţie-ţi părea duşman [233] ... [el] sînt [234] eu.
Ai murit prin viclenie şi ucis de un mişel,

216. *iniţial* Ce ne trebui ? ... 217. *deasupra lui* păgînii *şters* 218. *după* Dar ⟨cu⟩ ⟨noi⟩ nici toţi *şters; ultimele trei versuri anulate dar neînlocuite* 219. *iniţial* chiar o palmă de pămînt *apoi* nici un petec de pămînt 220. *modificat din* spune 221. *iniţial* Giulgiul alb şi patru scînduri 222. *iniţial* Unde ajungeam de-atuncea eu ca tine să fi fost? 223. *deasupra lui* să fii *şters* 224. *după* l-am *şters* 225. *iniţial* Mă feresc însă de una, mă ferească însă cerul 226. *în ms.* ⟨eu⟩ tu jertfesc 227. *modificat din* îmi 228. *deşi anulate şi transferate în PROLOG, ultimele 16 versuri au fost menţinute aici, unde îşi pot avea locul* 229. *după* ve[chea] *şi înainte de* veche *şterse* 230. *deasupra lui* pui *şters* 231. *iniţial* Tu credeai *apoi* Şi spuneai să ⟨fie⟩ vie 232. *iniţial* Şi-ai ţinut la cele drepte, dreaptă inimă de cîne; *urmează două versuri şterse;*

Nu ştiai că lumea asta merge din rău în mai rău,
Cumcă binele ⟨o dată poate are⟩ vrodată nu a fost la rîndul său 233. *iniţial* Un prieten şi un duşman 234. *deasupra lui* eram *şters* *fără reajustare metrică*

Tu, ce ai putut ucide șapte sute cum e el,
Mai mult ... fruntea ta cea moartă e mînjită de rușine,
Mai mult ... și dreptate-ți face ... altul nu ... unul ca mine.
Mai mult ... pentru [235] al tău nume, pentru-ai tăi e un noroc
Cumcă nu unul ca tine șade azi in acest loc ...

2282

138r *(își aruncă mantia domnească [236] peste coșciug)*
Ei, aprod ... vin' mai aproape ... mai aproape ... adu flori ...
139r Le aruncă, o movilă, peste manta-mi ... Uneori [237],
Cînd al morții rece spirit trece-n juru-mi în tăcere ...
Flori mă-ncîntă, flori fac [238] ochilor plăcere,
Aduceți din dafin verde ramuri multe ... Aduceți
Multe flori ca-ntr-o grădină, ca la Curte [239], măi băieți!
Te ferească numa cerul de bătăi de joc a sorții ...
Ce păcat că mor vitejii ... și urit miroase morții ...

[SCENA] IV

VODĂ, VISTERUL

VODĂ

Iată vărul meu prea dulce ... Bun sosit la Curte, vere,
La Hotin ai fost se vede două zile, vistiere.

[VISTIERUL]

Mînile M[ăriei] Tale le sărut [240] pentru-ntrebare,
Dar am fost bolnav acasă ...

[VODĂ]

Da, da! Este-o boală mare
Cînd bărbatul se tot [duce] și iți lasă casa goală
Și cînd n-ai de dînsul frică și nici grijă ... Ce mai boală [241]!

[VISTIERUL]

140r Ei, M[ăria] Ta-nțelege totdeauna și degrabă [242]
Daca sluga e bolnavă sau de are altă treabă ...
Dar ce flori mai sînt aicea ... Ce podobnică primire!

[VODĂ]

Pentru tine le fac toate, vere ... parcă calci a mire.

[VISTIERUL]

Bunătatea [243] voastră, Doamne! Dar așa de prost nu sînt,
Mai culeg și eu [o] floare care cade la pămînt
Sau pe care-o fac să cadă, mai cu bine, mai cu răul,
[Î]l împing [244] și la o parte daca strigă nătărăul ...
Dar ca [245] din senin, deodată, de-o muiere să prind frică,
Să mă-nsor pe nealese, cu te miri ce, mai nimică,
O! aceasta nu se-ntîmplă ...

[VODĂ]

Foarte bine, înțelept!
Dar, vistere, ce-i cu Gruie de la Vrancea? Spune drept.

235. *după* este *șters* 236. *supraintercalat* 237. *urmează*
Cînd cadavrele miroase și cînd sîngele se-ncheagă,
Lăpușneanu
238. *deasupra lui* îmi umplu *șters* 239. ca la Curte *deasupra lui* chiar domnească *șters* 240. *inițial* Sărut mînile *apoi* Mînile M[ăriei] Tale sărutînd 241. *inițial*
Boala dragostei ... atuncea cînd bărbatu-ți face loc
Și cînd n-ai de dînsul frică și nici grijă ... ⟨Mare foc⟩ Ce [mai foc?]!
242. și degrabă *deasupra lui* cît se poate *șters* 243. *după* O, M[ăria] Ta! *șters* 244. *inițial* Mai împing
245. *supraintercala*

[VISTIERUL]
(c-un aer viclean)

Gruie? [Î]l tăiară turcii la Hotin!

[VODĂ]

Minune mare,
A[246] venit tîrziu, se vede, cartea noastră de iertare,
Ai trimis-o, vistiere, fără nici o îndoială?

[VISTIERUL]

Doamne, am trimis-o! Daca nu eram cuprins de boală[247] 141r
Mă duceam eu însumi, însă...

[VODĂ]

Nu-i nimica, bine, bine.
Tot nu era Gruie-acela[248] vre un om cum se cuvine,
Orice pas făceam în țară [î]l simțeam că mă încurcă,
Prea era din cale-afară prost și îmi dădea de furcă ...
Treaba asta e sfîrșită ... mortu-i colo în cămară[249]
Și, de ochii lumii numai, ca[250] să scap de vorbe doară.
Și ca lumea să nu zică că făcui vro nedreptate,
O să-l spînzure-n cîmpie și afară de cetate
Ca dușman împărăției cei turcești și dușman mie:
Trebuie stîrpiți cu toții rîvnitorii de domnie[251].

[VISTIERUL]

Daca-așa vă fuse gîndul[252] și așa găsiți cu cale
Poate că și eu făcut-am pe pofta Măriei Tale ...
O! scrisoarea ceea, Doamne, a fost bună pentru multe,
Bună-ntii ca și mulțimea cea neroadă s-o asculte,
Bun-apoi ca ascultare eu la cineva să capăt[253]...
Ș-astfel nime nu-i de vină ... Turcul doar ... el i-a pus capăt.

LĂPUȘNEANU
(apart)

(clătinînd din cap)

Este el ... Ei, vere, vere, e o mare mișelie,
Dar îmi place ... Tu, tu singur poate că îmi semeni mie ...
Pentru sufletul lui însă poți să pui să fac-o rugă ... 142r
Ia așa ... mai calea-vale ...

[VISTIERUL]

Prea supusa voastră slugă
Au și plîns chiar[254] la prohodul acelui viteaz prea mare ...

[LĂPUȘNEANU]

Vere, așa-mi placi tu mie ... că ți-aș da o sărutare,
Dar lasă ... Lăpușneanu sărutînd ... ar rîde-o lume.
Ce sînt oamenii, măi vere, ... să-i ia dracul, niște glume.
Uite, vere ... Doamna e pe gînduri dusă[255]
Dup-acele cîntece[256] de la Țarigrad aduse ...

(visterul iese)

Dară ce s-a-ntîmplat oare ... S-a putut ca musulmanul
Din[257] Hotin să calce legea poruncită de sultanul?

(s-aud zgomote afară)

246. *după* Turcul să pună [să-l taie] *șters* 247. *inițial* însă cum eram cuprins de boală 248. *inițial* Tot nu era Gruie-al nostru 249. *inițial* Treaba asta e sfîrșită, vistiere ... mortul e-n cămară 250. *după* și do[ar] *șters* 251. *vers intercalat ulterior* 252. *inițial* vă este gîndul 253. *inițial* eu la alții ca să capăt 254. *inițial* O să plîngă chiar 255. *inițial* Uite vere, pe acolo ... Doamna noastră-n așteptare *apoi* Iute, vere ... Nerăbdarea Doamnei este, știm, nespusă 256. *inițial* Și acolo așteaptă-acele danțuri 257. *după* Să [incalce] *știm*

O STRAJĂ [258]

Stai pe loc ... nu-i voie ... ***

UN GLAS

Las-o ... E-o femeie, bre [259].

143r *(vin curtenii şi boierii)*

L[ĂPUŞNEANU]

Ei, aprod, cine-i acolo?

[APRODUL]

E-o femeie care [260] vrea
Să se plîngă ...

[BOGDANA]

O! lăsaţi-mă odată să ajung [261] pîn-la sfîrşit,
Căci ce sufăr eu în lume nu mai e de suferit.
În sfîrşit te văd odată, Lăpuşnene, şezînd sus [262],
Tu ce-n ţară şi războaie şi durere ai adus.
O veniţi, veniţi încoace, ascultaţi şi voi, boieri,
Ce se poate în Moldova sub domnia cea de ieri.
Aide! Căci eu nu cer milă — Unde-i mila mea din lume?
Nu vă cer nici chiar dreptate, căci ea este azi un nume
Şi la ce v-aş cere-o oare, singură sînt vinovată,
Singură îmi port pedeapsa cea cumplit de mare [263], toată,
Sînt de rînd, sînt o pierdută, o femeie din noroi,
Cine vrea ca să mă aibă, vie care va din voi [264]...
Cine-ar zice cumcă celui eu am fost soţie dreaptă [265]...
O soţie i-e credinţă [266], o soţie îl aşteaptă.
144r Dar din clipa-n care dînsul se dusese l-am uitat,
L-am uitat de dragul altui pe sărmanul meu bărbat [267],
L-am vîndut, [da], l-am vîndut. Ce să fac dar? Ce să facă
O femeie ca şi mine ... şi străină şi săracă [268].
M-am rugat la toată lumea, la duşmani chiar m-am rugat
Şi atunci venit-au [269] unul din înaltul tău palat,
Vine puiul de năpîrcă: ,,Eşti frumoasă, o femeie,
Dă-te mie trup şi suflet şi bărbatu-o să ţi-l deie
Vodă"... Ce gîndeam eu ... Ar fi fost cu mult mai bine
Ca să mor în acea clipă decît atîta ruşine.
Şi totuşi doream ruşinea şi să nu-l văz niciodată,
Dar să ştiu a lui viaţă din primejdie scăpată.
El? sufletul meu cel dulce şi lumina mea apusă
Şi un trup făr' de voinţă mi-au lăsat. Mi se pierduse
Mintea ... Dar îmi arătase mizerabilu-o scrisoare
Iscălită chiar de tine, Lăpuşnene, de scăpare;
Şi, pe cînd trăia cu mine, a trimis un ucigaş
Ca să-mi gîtuie bărbatul ... Şi tu, Lăpuşnene, laşi [270]

258. *după* UN GAR[DIAN] *şters* 259. *iniţial* E-o femeie şi se poate 260. *iniţial* E-o femeie ce socoate * 261. *deasupra lui* pătrund *şters* 262. şezînd sus *deasupra lui* sus pe tron *şters* 263. *deasupra lui* toată *şters* 264. *iniţial*

Cine vrea ca să mă aibă, veniţi care va din voi
Sînt de rînd, sînt o femeie pierdută şi din gunoi

apoi s-a indicat prin cifre inversarea celor două versuri 265. *vers născut din*

Cine dintre voi cutează ⟨să⟩ de a zice cumcă eu,
Eu am fost soţie celui mort?
⟨Cine-ar zice⟩ Nu ziceţi că ⟨eu⟩ a lui am fost [soţie dreaptă]
Nimenea să nu-ndrăznească

266. *iniţial* O soţie îl iubeşte 267. *iniţial* L-am uitat de dragul altui, bietul, bietul meu bărbat 268. *ultimele două versuri iniţial*

Da, eu i-am vîndut cenuşa, l-am vîndut, ⟨ce puteam face⟩ ce era să facă,
O femeie fără sprijin ... El închis, eu fără pace

269. *iniţial* Şi atuncea vine 270. *iniţial* Şi tu, Doamne, tu îl laşi

Să se-ntîmple-n bunăvoie grozăvii fără de neam [271],
Să trăiesc cu ucigaşul omului ce închinam,
Pentru care în păcate am căzut ... Ascultă, fiară, *145r*
Ai văzut vrodat-atita mişelie şi ocară?
Tu, ce ca un bici din ceruri eşti trimis de Dumnezeu,
Tu, diavol în picioare, tu unic [272] în veacul tău,
Spune-mi, spune-mi daca-n iaduri se mai poate iscodi
Chinul care peste mine tu ai vrut a hotări.
Cum să mă mai uit [în faţă-i], cum în faţă-i să mă port?
Mi-e ruşine şi mi-e jale chiar de faţa lui de mort.
Dar nevrednică sînt astăzi chiar şi mîna a-i atinge,
A-i atinge faţa moartă ce lipsită e de sînge.
Am în mîna mea o carte, chiar domnească, de iertare,
Ţi-o arunc în faţă, uite, fără cuget şi mustrare.
O! uitaţi-vă la dînsul cum se uită ... parcă rîde
Un tiran fără de suflet, un despot cumplit, un gîde [273].
O, copiii mei, sărmanii, ce vor zice ei odată?
,,Muma a trăit cu omul ce-a ucis pe-al nostru tată''.
Ba nici chiar mormînt nu are ... Vrei să-l spînzuri [274] de-un copac
Ca să-l bată vîntu [275]-n laturi, neagră inimă de drac ...

O! lăsaţi-mă odată să ajung pîn' la sfîrşit *146r*
Sufletul [276] mi se sfîşie, nu mai e de suferit!
Bună vreme, Lăpuşnene, care şezi acolo sus,
Nu mă-ntrebi ce bine-mi merge, nu mă-ntrebi ce ţi-am adus?...
O veniţi, veniţi aproape, ascultaţi şi voi boieri,

2254

Cum nu este nimeni, nimeni căruia să mă pot plînge, *235r*
Nimeni care să mă spele de ruşine şi de sînge?...
Dar lăsaţi-mă odată să [277] ajung să-l văd pe gîde.
O, de multe-a rîs tiranul, dar acuma nu mai rîde.

În sfîrşit te văd odată, Lăpuşneanu, ins cu fală,
Cu privirea ta vicleană ce îndeamnă şi înşeală,
Dară nu îmi plec genunchii la a tronului tău treaptă [278],
Tu nu eşti Domn pentru mine: fiară cruntă şi nedreaptă [279]!
Ceea ce-o să-ţi spun acuma n-am mai spus-o nimărui:
Gîde, ce-mi făcuşi bărbatul? Lăpuşnene, unde-i Grui?
O veniţi, veniţi aproape, ascultaţi şi voi cu toţi
Ce se-ntîmplă în Moldova sub domnia ăstui [280] hoţ.
Aide! căci eu nu cer milă. Unde-i mila mea? Nu cer
Nici dreptate — căci dreptatea ce-mi rămîne e să pier,
Sînt pierdută, pîngărit-am focul strămoşeştei vetre [281],
Vrednică a fi ucisă jos pe uliţă cu pietre,
Sînt de rînd, ca o femeie ridicată din noroi,
Cine vrea ca să mă aibă — vie care va din voi!

Nimeni dintre voi [— ⏑́ —] nu-ndrăznească-a zice-acum *236r*
Că am fost soţia dreaptă a lui Gruie, că-l zugrum.
Nu l-am înşelat [282] cu altul, nu eu mi-am făcut de cap?
Ce-mi ajută dar acuma c-am făcut-o ca să-l scap?
Cunoşteam pe fiara asta ce nu ştie ce-i iertare,
M-am plecat [283] la toată lumea, m-am rugat la mic şi mare,
Orice rază se pierduse ... Ce să fac? Dar ce să facă

271. *iniţial* Să se-ntîmple-n bună voie lucruri ca aceste *apoi* grozavii ca şi aceste 272. tu unic *deasupra lui* ai căzut* *şters* 273. *iniţial* Un tiran fără de suflet, fără inimă-acest gîde 274. *şters dar reluat deasupra* 275. *modificat din* vîntul 276. *după* Căci ce suf[ăr] *şters* 277. *iniţial* să-l 278. *în ms. din inadvertenţă* dreaptă; *iniţial* l-ale [tronului tău trepte] 279. *iniţial* Tu ce Domn de alţi numit acia, însă de mine o fiara cruntă şi nedreaptă! 280. *deasupra lui* unui *şters* 281. *iniţial* Sînt pierdută, călcătoare de credinţă 282. *iniţial* Nu eu l-am vîndut 283. *după* rugat *şters*

O femeie fără sprijin, părăsită și săracă [284]...
Cînd puterea ei, viața, brațul ei, a [ei] lumină
Zace-n temniță de moarte, singur, fără pic de vină [285].
Și atunci ... veni ispita! Nu ți-a fost de-ajuns să moară,
Nu, ai vrut să-i fie neamul de rușine și ocară,
Au venit ispititorul, om de sfat la cele rele [286],
Ce îmi suflă în ureche rușinoasele momele:
„Vodă-l osîndi chiar astăzi, zise tainic omul tău,
Nimeni nu poate să-l scape de la moarte ... numai eu [287]..."
„Scapă-l, zic! O, mîntuiește-l, tot ce am, multe, puține,
Ce odoare am ia toate, ia și haina de pe mine,
Dară scapă-l [288] [de la moarte]", „O!, îmi zise el acu [289],
237r Eu nu voi alte odoare ... singurul odor ești tu,
Dă-te mie trup și suflet și apoi ... [î]l scap de moarte..."
O, cum n-am murit atuncea ... căci era cu mult mai bine!
Tu, iubirea mea păgînă [290], născătoare de rușine,
M-ai împins ... ca înaintea-i [291] s-ajung a-mi ascunde fața
De ce mi-au cerut ocara și nu mi-au cerut viața?...
Mintea chiar mi se pierduse, îmi arătă o scrisoare
Scrisă chiar de a ta mînă, Lăpușnene, de scăpare;
Și pe cînd uitam cu dînsul datoria de soție,
Trup [292] fără de vro voință și [293] cuprins de nebunie ...
Tot el a trimis în taină să-l ucidă ... l-a ucis.
Cum mă deșteptai atuncea din grozavul, negrul vis ...
Nu i-a fost de-ajuns o moarte ... trebuia [294] rușine-adîncă,
Trebuia ca la mormîntu-i să urmeze-o pată încă,
Trebuia ca, cu rușine, să mă-mbrac în negru port
Și să nu-ndrăznesc privirea-mi s-o arunc la acel mort ...
Trebuia, ca și copiii s-aibă drept a-mi zice-odată:
„Mumă! ai trăit cu omul ce-a ucis pe-al nostru tată ..."
Ei, acuma, Lăpușnene, spune drept: așa-i că-ți place
Ce adîncă mișelie iscodiși în pieptu-ți, drace!
238r Mai rămîne încă una ca de tot să te dezminii [295]:
Spînzură-l în [296] ochii lumii, lasă să-l mănînce cînii.

[LĂPUȘNEANU]

Aide, veniți mai aproape. — Ei femeie [297], ai sfîrșit?
Te înșeli crezînd pe Vodă [298] mulțumindu-se cu-atît.
Îmi chemați pe visticrul ... Vino-ncoace, vistiere:
Oare sînt adevărate cîte spune-acea muiere?
Nu-mi răspunde ... toate, toate sînt adevărate, știu,
Ai vrut să mă scapi de-un dușman, mulțumit trebui să fiu [299]...
Ce-ai făcut [300] [tu] pentru mine nu e faptă rea ... Nimica,
La uciderea-i te duse gelozia, iar nu frica.

284. *inițial* și străină și săracă; *o variantă răzleață a acestor două versuri figurează ștearsă, pe* **241r**

Da, m-am dat în braț rușinei ... Oare ce era să facă
O femeie ca și mine, părăsită și săracă

285. *inițial* Zace-n temniță de moarte, fără nici un pic de vină 286. *inițial*

Au ⟨avut⟩ venit ispititorul, prieten [al] Măriei Sale
Om de sfat și om de taină ~

287. *inițial*

Vodă-l osîndi ⟨la moarte⟩ cu totul, numai eu pot să-l scap dar numai eu
De mai e vreo scăpare ~
Nimeni nu poate să-l scape de la moarte decît ... eu

288. *inițial*

Scapă-l, zic! o, mîntuiește-l, ⟨ce odoare am, pe toate⟩ ia orice îți vine bine
Ia-le, dară scapă-l, scapă-l

289. *inițial* O, el zise, nu primesc nici un odor 290. *inițial* O, tu dragoste păgînă; *pe* **2282, 142 v** *apare prima formă a versului* Născătoare a rușinii fu iubirea ... 291. *în ms., din inadvertență metrică* înaintea lui 292. *inițial* Ca un trup 293. *după* prins *șters* 294. *inițial* trebuia să 295. *inițial* Mai rămîne încă una ⟨ca⟩ ca să-și [puie] vîrf de tot ... *apoi* Mai rămîne încă una, fă-o ca să nu te minii 296. *modificat din* de 297. *după* muiere *șters* 298. *inițial* Te înșeli cînd crezi că Vodă 299. *urmează* Dar pe lîngă mulțumire ⟨t[rebuie]⟩ caut[ă] să fiu și drept ... *șters* 300. *inițial* Ceea ce-ai făcut

Tacă-ți gura ... tu, odată [301] ! Ei, muiere, ai sfîrșit?
Crezi pe Vodă Lăpușneanu mulțumit numai cu-atît?
Nu cunoști ce [e] în mine ... Vino-ncoace, vistiere,
Sînt adevărate oare cîte-au spus acea muiere ...?
Nu răspunde ... n-am nevoie să răspunzi, căci toate, toate
Sînt din fir în păr aievea, pe deplin adevărate [302]...
Dar ce ai de gînd a face? ... Căci eu judec după lege,
Ceea ce se zice-ntr-însa [303] fac și eu, se înțelege ...
Eu i-am fost dușman lui Gruie ... un prieten face treabă 239r
Și mă scapă chiar de dînsul [304], deși nu mă prea întreabă,
Dar, dorindu-mi bine mie și făcînd ce se cuvine,
Se-ncurcă într-a legii ițe ... ceea ce [deloc] nu-i bine ...
Ei, vlădică de Suceava, vezi la carte ce mai zice [305]
Să se facă-o judecată ca acea ce-avem aice [306]...
„Cînd un om den starea-ntiia [307] siluiește pe-o femeie ...”

[EPISCOPUL]

Moartea, Doamne, spune legea, daca n-ar vrea ca să-l ieie [308] !

[LĂPUȘNEANU]

Daca ea n-ar vrea să-l ieie ... Trebuie să-l vrea [309]... Voi eu ...
Daca nu se-ncape-n lege ... *daca* nu-i pe placul meu.
Ia-ți tu cartea [310] subsoară și te du de mi-i cunună ...

[BOGDANA]

Ura ta, o Lăpușnene, de grozavă e nebună [311].

[LĂPUȘNEANU]

Ia mai stați, căci înainte de-a pleca se cade-mi pare [312]
Să-ntrebăm de e vro zestre ... Eu știu că avere n-are ...
Sigur pentru un prieten dau și cîte o moșie, 238v
Darnic și la nunta asta mi se cade a fi mie
Și o fac cu dragă voie ... Pentru tine, vistiere,
N-o să rămîn eu în urmă și-o să dărui o avere,
Însă ... să ferească sfîntul, s-ar putea ca tu să mori
Făr' ca de l-acea femeie să ai vrun moștenitori;
Tu bogat și ea săracă nu se-ntîmpl-ades în lume [313];
Sigur că n-ai vrea femeia care poartă al tău nume
Să trăiască-n sărăcie ... Uricare [314], vino-ncoace,
Un înscris cu-atîția martori este bine a se face ... 240r
Ca-ntîmplîndu-se visterul ca să moară vreodată [315]
Văduvei care rămîne va lăsa averea toată ...
Judecata[-i] prea-ncurcată și pe cît cred că e bine
Îi și dau o încheiere ... Mai mult nu mi se cuvine [316]...

[BOGDANA]

Dar nu voi să-l iau ... stăpîne!

301. *inițial* Tacă-ți gura ... o, nebună 302. *inițial* sînt deplin adevărate 303. *inițial* Ceea ce o zice legea 304. *după* Gruie *șters* 305. *inițial* vezi la carte, vezi ce zice 306. *inițial* Să se facă o pricină ca aceea de aice ... 307. *inițial* Cînd un om străin de casă 308. *inițial* daca ea n-ar vrea să ieie 309. *deasupra lui* ia *șters* 310. *inițial* la vlădica *apoi* Tu ia cartea *apoi* Tu-ți ia cartea *apoi* Tu ia-ți cartea 311. *inițial* Ura ta o, Lăpușnene, n-are margini, e nebună 312. *urmează* Chiar e una * vistiere ... S-ar [putea] 313. *aceste ultime 7 versuri sînt scrise pe* **238 v**, *cu un semn grafic de trimitere* ≠, *în dreptul următoarelor 3 versuri de pe* **239r**, *a căror variantă mai bogată și ulterioară o reprezintă*

S-ar putea, ferească cerul, vistiere, ca să mori
⟨Tu⟩ Făr⟨ă⟩ ca ⟨cu acea muiere⟩ de l-acea femeie ca să ai moștenitori;
Tu bogat și ea săracă ⟨de la Gruie-avînd copiii⟩ nu se-ntîmplă-⟨n această⟩ ades în lume

314. *după* Deci *șters* 315. *după* înainte *șters* 316. *ultimele trei versuri inițial*

De-a muri a lăsa acea femeie
Văduvei ce să rămîie cea fă[ră avere] el [î]i las-averea toată ...

apoi

Văduvei ce-o să rămîie va lăsa averea toată ...
Pricina e prea-ncurcată ... care poate să o facă singură
O încheiem și cu ~

apoi Asta poate fi-ncheierea care-n mare se cuvine ... *apoi* care-o dau pe toată * ***

[LĂPUŞNEANU]

Cine [317] oare te întreabă?
Mergi, vlădică, de-i cunună şi fă slujba mai [318] în grabă,
Nu mai voi să port în minte astă pricină urîtă [319]...

VIST[IERUL]

Daca n-avem altă cale, să ne cunună, iubită!

EA

Ucigaşe!...

[VISTIERUL]

Ce vrei? Vodă îţi dă tot, moşii ... pe mine [320],
Cam de voie [321] de nevoie, dar aşa găsi de bine ...
[(apart)]
Mulţumescu-ţi, Doamne sfinte, cu atîta că scăpai [322].

LĂP[UŞNEANU]

Iscăleşte, vistiere, cartea ceea...

[VISTIERUL]
(apart)

Haide-hai,
Mi-ai durat-o, Lăpuşnene, lasă că ţi-o ţiu eu minte.

[LĂPUŞNEANU]

241r Şi acum la cununie, mergi vlădică înainte ...

[BRAN]

Ce mai judecată, vere! Chiar turcească fuse asta [323]...
Ai ucis pe-un om în codru ... mergi acasă, ia-i nevasta ...
Ce ţi-e, măre, c-o domnie fără rost, ce nu-i de soi,
O s-ajungem [324] ca să rîză pîn' şi babele de noi ...
Ne! ţi-a trebuit muiere şi te plîngi ... Ai dar ce vrei.

[IRIMIE]

Ce ştii tu daca nu este după placul dumneaei [325]
Icea e ţărînă-n glod,
Ici e bărbăţelu mort.

[BRAN]

Bine zici ... Broaşte sînt multe [326], e destul să fie balta ...
Tot ca una sînt cu toate, ia pe una dă în alta.

L[ĂPUŞNEANU]

Ei, boieri, aşa-i că bine judecai?... Mergeţi cu bine [327],
Mergeţi că v-aşteaptă nunta şi uraţi-mi-i de bine,
Mergeţi, „la mulţi ani" le ziceţi, „să sporească, să-nflorească,
Zile mîndre-nsurăţeii pe-a lor cale să-ntîlnească ..."
242r Ce mai vreţi ... odată nuntă!

[IRIMIE]

Hop şi noi în urmă, vere,
E ciudat ce se întîmplă-n lumea asta c-o muiere!

[LĂPUŞNEANU]
[(apart)]

Ei, duceţi-vă cu toţii [328], minţi uşoare şi copile,
La ce vremi ajuns-am oare, Doamne, -acum, şi la ce zile [329]!
(se duce şi descopere mortul)

317. *inițial* Pe tine [cine te-ntreabă]? 318. *deasupra lui* chiar *şters* 319. *inițial* Voi să nu mai port în minte astă pricină cumplită 320. *inițial* Ce vrei? Vodă îţi dă tot ce cei .... pe mine 321. *după* nevoie *şters* 322. *inițial* Mulţumescu-ţi Doamne-n ceruri că scăpai numai cu-atîta 323. *inițial* Chiar turcească ... ca-n pădure 324. *inițial* O ⟨să⟩ s-ajungi 325. *inițial* după pofta dumneaei 326. *inițial* Broaşte destule 327. *inițial* mergeţi cu toţii 328. cu toţii *supraintercalat* 329. *inițial* În ce vremi ajuns-am oare Doamne, în ce zile!

VIST[IERUL]

Mulţumindu-ţi de iznoavă[330] pentru facerea de bine,
Eu de tron m-apropii iarăşi, închinîndu-mă la tine,
Ceea ce-ai făcut acuma este foarte înţelept:
Zică-se orice s-ar zice, aspru[331] poate, dar eşti drept.

[BRAN]

Drept ca gînjul.

[IRIMIE]

Şi ca tufa.

[BRAN]

Drept ca cîrja de la moşu ...
Judecata din poveste cum o dă-mpăratul roşu ...

[LĂPUŞNEANU]

Tu, femeie, mulţumită eşti de-a noastră[332] judecată?... 243r

[BOGDANA]

Doamne, văz c-ai făcut totul ce se poate de-astădată:
Nu mai poţi să-mi dai bărbatul, mi-ai dat cinstea cea furată[333],
Mi-ai dat, ca să-mi cresc copiii, o avere însemnată[334]...
Şi de judec toate cele îţi e mare bunătatea ...

[LĂPUŞNEANU]

Mulţumiţi de rău de bine sînteţi ... *voi!* Dară dreptatea?
Dar acesta ce-n siciriu-i e întins rece şi mort
Acestuia nici o grijă eu în lume să nu-i port?...
O, aveţi cuvînt cu toţii ... asta-i legea omeniei,
Morţii se cuvin cu [morţii], viii se cuvin cu viii[335].
Cum? pe-acesta-l mînă moartea pe o mare fără ţărmi,
Sufletu-i cuprins de moarte[336], trupul lui mîncat de viermi,

Şi viteazu-acesta mîndru ... să nu-l ştie nime, nime
Cît[337] amarul lui de suflet au avut o adîncime.

Pentru-acesta nu-i dreptate, nu-i în toată lumea nime 244r
Ca mizeria-i întreagă să o simtă-n adîncime.
Tineri, alergaţi la jocuri şi petreceţi cum vă place,
Ce vă pasă de mormîntul unde el în umbră zace?
Ce vă pasă cumcă nunta se-nvîrteşte pe-un mormînt ...
Mortul nu are dreptate, acel viu are cuvînt[338].
A purta livreaua morţii e un trist şi rece port,
Niciodată n-ai dreptate, niciodată cînd eşti mort.

2282

Veselie! Veselie! Oameni tineri şi cărunţi, 125v
Zilele domniei mele aţi văzut astfel de nunţi.
Să trăiască Lăpuşneanu, zic eu singur, să trăiască, ziceţi voi,
Să domnească ani o sută, mare, mîndru printre noi!

330. *inițial* Doamne, mulţumesc ş-acuma 331. *deasupra lui* crud eşti *şters* 332. *inițial* mulţumită eşti de-a mea judecată 333. *inițial* cinstea înapoi 334. *inițial* avuţie însemnată 335. *aceste prime 5 versuri din replică inițial*

Mulţumiţi de rău, de bine amîndoi ... Dară dreptatea
Dar acesta ce-n sicriu-i e întins ⟨senin şi mort⟩? senin şi rece
Cui-i pasă de acesta, pentru el totul se trece,
Oare-acestui nici o grijă eu în lume să nu-i port ...
O, aveţi cuvînt cu toţii ... asta-i legea veciniciei,
Morţii doar petrec cu morţii, viii petreacă [cu viii]

336. *inițial* Sufletul lui dus în furtună 337. *după* Că amar *şters* 338. *inițial* numai viii *apoi* doar cel viu are cuvînt

2254

244r Veselie, veselie, oameni tineri și cărunți,
Zilele domniei mele ați văzut astfel de nunți.
Să trăiască Lăpușneanu, zic eu singur, ziceți voi,
Să domnească ani o sută cu dreptate peste noi!
Dar, nuntași, o-mpărăteasă mi-a trimis la nuntă sol,
A cărei împărăție n-are margini și ocol[339],
245r Voind să serbez o nuntă cum n-a fost în lume una
Căci călău-i nunul mare, iară moartea este nuna.
Ia-l ... nu cred să fie-n lume vre o fiar-atît de mare
Ca să-ntreacă-a vinei sale [⏑—/⏑—] defăimare ...

[VISTIERUL]

O, degeaba [⏑—] ura [⏑—/⏑—/⏑—]-n piept,
Crud ești da, o Lăpușnene, dar în suflet tu ești drept ...

[BOGDANA]

Mi-ai dat cinstea mea furată ... și acum îmi dai viață ...

BRAN

Este aspru ca furtuna ... judecata-i e măreață ...
(către Irimie)
De se-ntîmplă-n astă țară vre o mare fărdelege
Cine poate fi de vină ... Lăpușneanu, se-nțelege.

TEXTE AFERENTE

1

[PLAN]

2254

301r Din Alecsandru Lăpușneanu s-ar putea face un Makbeth românesc cu întrebuințarea, mai ales în ultimul act, a novelei lui Negruzzi.

ACTELE 1, 2, 3, Uzurparea tronului. Luarea în căsătorie a Rocsandei. Tăierea boierilor[340].

Act IV Scena ult[imă] Alecsandru se roagă să-l călugărească și apoi moare.

Act V 1. Călugărul[341] său un inamic — monolog. A căzut. Espunere.
2. Scularea lui și anunțarea că e călugăr.
3. Furia[342] și declararea că e domn. Momentul în care vrea să omoare pe D[oam]na și copilul.
4. Mitropolitul o consilie să puie venin. Ea toarnă tremurînd pe cînd unul ține pumnalul dasupra ei.
5. Bea, simte moartea viind. Doamna-n spaimă.
6. Cînd moare boierii-l țin în sus ca să-i privească murind. Clopotul sună ***.

339. *ultimele două versuri inițial*

Dar la nunta-ți, vistiere, a venit un mare sol
De la mare-mpărăteasă, țara ei n-are ocol
Și nici margini ~

340. *frază scrisă ulterior pe marginea din stînga, de-a lungul conținutului actului V* 341. *deasupra lui* Mitropolitul *șters*
342. *după* Scu[larea] *șters; repetat din inadvertență punctul 2*

2

[RÎSUL MUȘATINILOR]

2256

[LĂPUȘNEANU]

Rîdea? Cum?... 13r

[UN BOIER]

Cum se rîde.

[LĂPUȘNEANU]

Te-ntreb *cum*?

[BOIERUL]

Ca oricine,
Numai și-nchidea ochii...

[LĂPUȘNEANU]

— Și-nchidea ochii? Bine.

[BOIERUL]

Rîsul acel cu ochii închiși e vechi ca și Moldova,
E-omorîtorul supăr [343] al neamului Mușatin.
Vai ție, Lăpușnene ...
Nu-n planu-i, nu-n iubirea-i, nu-n ura ei, nimica, 13v
Nu-n pat și,[344] nu pe tronu-ți, nu-n casă, nu-n pădure,
În acel rîs cu ochii închiși îți este moartea ...
O, îl cunosc de mult eu acel rîs fin și dulce,
Astfel rîse-Alexandru cînd a ucis pe Hroet,
Astfel și Ștefan Vodă cînd omorea boierii,
Astfel și Petru Rareș cînd omorî pe Brateș,
Astfel [și] Bogdan [345] [arse] cetățile Lehiei,
Astfel Ștefan cel Tînăr pe Arbore ucise.
E rîsul vechi [346] și groaznic al neamului Mușatin.

3

[LĂPUȘNEANU PRIBEAG]

2260

au apus a mea lum[ină] 254r
Cînd udau a mele lacrimi pîne neagră și străină
și din nou simțeam durerea,
Urmăream * cu ochii-n lacrimi zborul paserilor mării,
Întrebam [347] pe rîndunele * ce vin de-ntunecă [zarea]:
„Ați [văzut] pe-a voastră cale, paseri albe, și Moldova?”

2276

Și-mi venea, suind alene, și-mi suna pe vîntul sării 218r
Zborul stolului de paseri, glasul valurilor mării.

2260

Să ating cu fruntea numa grinda porții din Suceavă. 255r

★

343. *inițial* E supărul cel strașnic 344. *supraintercalat* 345. *după* cînd *șters* 346. *după* groa[znicul] *șters* 347. *după* Sau priveam * *șters*

2277

3r Şi, pe cînd urmam pe mare a singurătăţii cale,
Parcă auzeam vuindu-mi zvonul clopotelor tale.

★

2276

232r Unde razele-şi revarsă, de la creştet la picioare,
Candela neadormită, de mormînt luminătoare.

[REPLICI RĂZLEŢE]

1

2276

232r Om nu mare la făptură, dar voinic nevoie mare[348].

2

2282

105r Dacă inima-i vîrtoasă[349], fie zidul cît de slab,
Căci în inimi e cetatea, bade Gruie Basarab.

3

2254

230r Între mîni împlătoşate răzimînd a sale tîmple :
„De-om muri — întreabă jalnic — oare ce-o să se întîmple?"

2276

232r — De-om muri, atîta rău.
Iară platoşele noastre sînt mîncate de rugină.

348. *inițial* dar voinic din cale-afară   349. *inițial* dacă inima e tare

MIRA

17r

2254

[PERSOANELE

MIHAI VODĂ Domnul Țării Românești	MIRA fiica lui Ieremia Vodă
TOMA NOUR – HILARIU – POPA agentul lui Mihai	IEREMIA VODĂ MOVILĂ Domnul Moldovei
MIRON-ȘTEFAN fiul lui Toma Nour	ZAMOISKI mare cancelar al Poloniei
MAGDALINA-ADINA țiitoarea lui Ieremia Vodă	BOIERI de la Curtea Moldovei

Acțiunea se petrece la Curtea domnească a Moldovei, în toamna anului 1600]

[PROLOG][1]

MIHAI 17r
(singur în pădure)

Visam ... pe trei morminte creșteam ca un stejar ...

Toma Nour. Ideile după cari îmblă 28r
Vulturul Romei ce-a smuls inima din Roma murindă

2257

Vultur ce-nota în giurul soarelui [2] 180r

2258

Vezi aripa-i dreaptă pe Roma, aripa-i stîngă pe România? Vulturul roman cu razele ochilor muiate-n Mediterana. 219v

1. *așezarea acestui text în frunte, ca prolog, e marcată prin indicația, repetată 3 rînduri mai jos* ab initio, *și printr-un semn de intercalare (fără corespondent)* 2. *inițial* ce-ncongiura soarele

12v Vulturul își sîngera pieptul de capul stîncelor [3] cu părul [4] de fier.
28r Recea stîncelor ruină
Încorporarea stîncei în Mihai
Credința d-a fi o umbră a lui Mihai.
Națiunea — stîncă. Generația — rîu. Oamenii — valuri.

[H I L A R I U][5]

17v *(Ideea încorporărei lui Mars într-o sură stîncă din Carpați)*

Am văzut un june poetic ca viitorul, el scria doioasele sunete ale inimei sale, le citea roșindu-se la față; cînd dodată vîntul îi smulse o foaie din mînă, am prins-o din tufiș, s-o citesc : Styxul nu mai ducea umbre. Lethe uitase a îneca durerile, căci oameni se duceau arși de vii în infern și lacrimele [erau] prea amare pentru d-a fi uitate. Tot ce era umbră, adică suflet, în infern s-adună să strige lui Joe. Străbunii Romei s-adunară unde se fierb nourii Carpaților, care, ieșind prin pămînt, încongiură creștetele lor. Ei se consultară asupra Daciei, nourii sorbeau gîndirile lor, ca să-nsuflețească creștetele Carpaților [6]. Suindu-se ca creieri de munți, ei răsuflau în fulgere și esprimau în tunete ideile furate de la străbunii Romei. Toți munții era înviați, numai dasupra tuturor sta sura lor diademă, împăratul Carpaților, mut, rece, mort ca eternitatea [7]. Ce-a decis părinții? Să trimeață sufletul tatălui lor Mart să-nvie stînca-împărat. Vorbit, făcut. Luna scoase din negrii nouri galbena-i față și zugrăvi în creștetul stîncei diademă de aur ... Stînca trăia ... Vulturii-ncongiurară, crezînd că-i împăratul lumilor Joe cu fulgerile-n vîrful Olimpului ... era Mihai Viteazul.

17r

P L A N U L *M I R E I*

A C T I

SCENA [8]

HILARIU, MIHAI

MIHAI

Hilariu ! rugăciunile [9] mele sînt murmurele [10] unui preot care le-neacă în răsufletul murind. Tu nu mai trăiești, vorbele tale sînt confesiune, faptele tale [sînt] ultima pocăință, fie comunicarea din sîngele lui Cristos, căci libertatea și Cristos (crucea) una sînt. Binecuvîntarea mea, gîndirea mea, care totdeauna te va conjura, fie mirul din urmă. Ilariu ! știi tu ce ai să faci ?... Vezi tu Moldova ? ... Un Don desfrînat, vînzător de țară ... iată Moldova !... În sufletul acelui nimic, acelui m beat de omor, e sufletul Moldovei ... numele lui e numele Moldovei ... O. Satana n-a făcut neciodată un aliagiu mai monstruos, prostituțiunea rînjindă n-a ibrățoșat neciodată cu mai mult foc pe-o vergină, nimicul n-a sorbit neciodată cu [mai] multă lăcomie ființa unui ceva cum nimicul acestui Vodă a sorbit în pu iurile sale [11] plîngînda soarte a Moldovei. Ei bine, desfă aste două, smulge moar a din mormînt, smulge-un Vodă de pe tron; căci mormîntul în care zace acea m rte a fost rîzătorul palat al vieței. Hilariu ! oare creștinul va urma lumina crucei lui, oare tu mă vei urma pe mine ? [12]

HILARIU

Jur !

3. *inițial* de stîncele 4. *inițial* cu creieri *apoi* cu creștet *apoi* cu coama 5. *atribuirea acestei tirade lui Hilariu (Toma Nour) este determinată de conținutul ei, inacceptabil în gura lui Mihai, și confirmată de punctajul de idei și imagini care o precedă în textul aici editat* 6. *după* încremenite [a] *șters* 7. ca eternitatea *supraintercalat* 8. *indicația* ACT I SCENA *a fost dată înaintea redactării detaliate a planului actului I, unde scena de aici nu-și are locul, ceea ce confirmă legitimitatea situării ei în cadrul prologului, situare determinată în primul rînd de conținutul ei pregătitor* 9. *deasupra lui* vorbele *șters* 10. *deasupra lui* ale *șters* 11. *supraintercalat* 12. *urmează* Jur! *șters*

Pune pe tronul Moldovei un om ... un om pierdut într-adevăr ... jertfa lui Avraam [13]!... Oare lui Muciu Scevola îi părea rău de mîna lui care și-o ardea în foc?... Poate că îngerul Unirei va striga: Avrame, cruță pe fiul tău, poate că surîsul regelui Destin va-ngălbeni focul în care ți-i arde mîna ta. Adio. // Fii tăcut, 17v
prudent. Buzele tale să nu-ți repete scopul nostru neci pentru tine. Purtarea ta să pară stearpă, fără de neci un înțeles ... vorba ta seacă ca [a] unui idiot [14] ... cînd vei [15] simți pe Dumnezeu în suflet strîmbă-ți fața ca Satana. Învaț-a te preface, căci ce e Adevărul *(Dumnezeu)* decît o eternă prefacere din minciună-n adevăr? Inima ta fie înger, fața ta fie demon. Nopțile tale — realitatea virtuții, lumina zilelor tale — oglindă de crime ... dar numai oglindă; ființa ta — mormîntul planului nostru, însă un mormînt viu, fierbător.

ACTUL I 28r

5 scene

[1] MAGDALINA, TOMA NOUR Vorbesc aceea ce e însemnat în coală. Toma Nour are într-adevăr de gînd să omoare pe Mira și-i propune Magdalinei că-i va trimite otravă ca să i-o dea Mirei prin Miron. Accentuarea că există *un om* sub a cărui voință toți îmblă [16]. În fine ea se învoiește, aparte însă spune că va scăpa de omor rugînd [17] pe Domnul ca s-o dea după polon și că astfel va fi a ei fără crimă și puterea lui Nour oarecum sfărmată. Ea iese [18].

[2] Toma Nour, singur, spune aicea planul lui Mihai Vodă de-a pune pe tronul Moldovei o umbră de Domn, un instrument al său, și face totodată apologia agendelor sale (cum stă în coala respectivă). În fine îi vine ideea de-a pune pe Miron Domn și să facă un sacrificiu a lui Avram.

[3] În acest timp vine și Miron. Spre a-l inițiа îi propune ca să-l ducă la Curte, îi [19] deschide sălbatecului [20] raiul amorului, atunci el îi spune că lui nu-i trebuie lumea mare — ideea lui despre lume — nu-i trebuie amor, că el are amor. Îi descrie amorul lui pentru umbra unui înger. Toma e curios să știe daca asta e nebunie. Un amic a avut și el, dar acela [era] Marcu Vodă [21]. Credința lui în destin.

[4] Miron rămîne singur. Atunci [22] apare și Mira. Scena dintre Tasso și Leonora în act V — o îmbrățișează. Ea fuge [23]. Ea îmblă rătăcită prin ruinele pămîntului: „Munții gîndirei se spintec dinaintea mea, d-o parte verzi și înfloriți, muiați de lumină, de alta goi, slabi, arși, și sufletul meu buhă trece, trece rece și plîngător în stîncele disperărei. Trebuie oare, trebuie oare să plîng, să plîng totdeuna?"

TOMA

O viziune ... Da, e o viziune ... e reflectul unui [24] înger &c.

[5] Apare Toma, atunci el vorbește *(Tasso* Act V, Scena ult[imă]) Apoi Toma îi spune [25] că într-adevăr acea umbră esistă și că el o s-o cheme din lumea cealaltă ca s-o-ncorporeze pentru el într-o ființă de om. El părăsește lira ș-o blăstеamă. *Liră spartă-n stînca lume.*

13. începută de mine *supraintercalat apoi șters* 14. *după* (prost) 15. *după* iți *șters* 16. *frază scrisă printre rînduri* 17. *după* prin o *șters* 18. *urmează* [scena] cu oglinda tot aicea cade *șters* 19. *după* în fine *șters* 20. *supraintercalat* 21. *propoziție scrisă printre rînduri* 22. *după* Lira spartă-n stînca lume *șters pentru a fi reluat mai jos* 23. Ea fuge *supraintercalat; ceea ce urmează pînă la* &c *este scris pe jumătatea din stînga paginii, fără semn de intercalare* 24. *după* acelei *șters* 25. *după* propune *șters*

a

TOMA, MAGDALINA

M[AGDALINA]

Noaptea turbură lumea-n lumină cum sub tremurul valurilor se turbură visul lumei reflectat în adînca zi a mărei [26] ... ea împle pămîntul cu gîndirea ei, cu sufletu-i de nour ... ... (numai a lunei galben gînd s-aruncă peste palate, zugrăvindu-le lor dunga umbrei, peste oameni [27], însemnîndu-le dunga mormîntului lor, de [28] care nu pot să scape cum nu pot scăpa de umbră). Cerul visează stele, oamenii amoruri ... vîntul, care muge ziua, cîntă noaptea și se frămîntă prin valuri cu lungi, cu lungi țipete de amor ... Somnul e surîsul morții. Noaptea, ea surîde tuturor, nu numai oaselor neființei ... dar mie nu ... căci acuma tu chemi stafia mea printre zidurile ruinei, ca să asculte gîniile zburînde, glasul [29] oaselor și a umbrelor — păcate...

T[OMA]

Și al meu [30]

b

26r TOMA [31], MAGDALINA

M[AGDALINA]

Neci noaptea nu-i a mea ... Cerul visează stele, pămîntul [32] amoruri ... tu mă chemi în ruine să visez stafii și s-ascult [33] vocea bufnițelor, a păcatelor.

T[OMA]

Și a mea ... *(cu delir)* Și a mea ... Magdalino [34]!... cartea [35] ta nu-i destul de scrisă ... trebuie să mai scrii o faptă [36] în ea ... Eu [37] ,care îmblu de mînă cu soartea ta, care te-am scos din pulbere, voi dicta ... Scrie trei vorbe [38] : *Mira va muri.*

M[AGDALINA]

Va muri? Să mă-ncovoi sub muntele vorbei tale ca strigoiul gonit de un blăstăm?... Nu ... Te lauzi că m-ai scos din pulbere, că m-ai pus alături cu Domnul Moldovei ... M-ai scos din pulbere moartă [39]... căci sufletul meu unde este?... Nu e la Satana, care și-a luat demult proprietatea sa?... Nu sînt eu o stafie vie a cărei inimă a rămas în marmura trecutului?... Încet mă tîrăște viitorul meu ... viitorul meu — făptura ta ... care mă trece din păcat în păcat pe mine, vînduta cu sufletul ... pe mine, îndrăcita din amorul unei [40] umbre care am văzut-o o dată în viața mea.

T[OMA]

Îți voi da pe iubitul tău.

2257

[MAGDALINA]

162r Neci noaptea nu-i a mea — pe cînd luna visează eu viu în [41] ruine de mănăstire s-ascult bufnițele și glasul tău.

[TOMA]

Și ordinul meu! Ascultă, Magdalino! [42] Cînd vezi acest nour negru [43] înaintea ta gîndește [că] eu sînt un nour în cer, tu umbra mea pe pămînt [44]... ...fără mine tu n-ai fi, unde îmblu eu umbli tu... Eu sînt *Destinul care plutește*

26. *inițial* Noaptea a turburat lumina cum vîntul turbură lumea din oglinda mărei; *această redactare figurează, neanulată, în text, iar cea nouă e scrisă pe marginea din stînga a paginii fără semn de intercalare* 27. *deasupra* oamenilor *șters* 28. *de aici pînă la închiderea parantezei textul e scris cu creionul pe marginea paginii și trimis aici cu semn de intercalare* 29. *deasupra lui* vocea *șters* 30. *în ms.* Și a mea, *acordat cu vocea înlocuită mai sus prin* glasul 31. *după* Magdal[ina] *șters; întreg textul de pe această pagină este anulat cu creion negru* 32. *deasupra lui* oamenii *șters* 33. *inițial* în ruine de mănăstire ca s-ascult 34. *după* ai dreptate *șters* 35. *după* îți cer *șters* 36. *după* nouă *șters* 37. *inițial* Eu, destinul tău, ți-o [voi dicta] 38. *inițial* Scrie în mintea ta ... în cercul ființei tale aceste trei vorbe 39. *deasupra lui* un cadavru *șters* 40. *deasupra lui* acestei *șters* 41. *după* s-ascult poruncile t[ale] *șters* 42. *începutul replicii pare șters dar e doar mînjit cu cerneală, în urma sublinierii cu o linie groasă* 43. *inițial* această umbră neagră 44. *inițial* tu ești umbra pe pămînt

dasupra ta ... Dar dasupra e un soare[45]... Un soare ce domnește lumea – fără care eu n-aș fi ... tu n-ai fi ... pămîntul[46] n-ar fi ... Supune-te mie cum eu mă supun soarelui meu.

[MAGDALINA]

Acel soare e un om?

[TOMA]

Un om? ... Toma[47] Nour nu-ngenunche înaintea unui om ... Acel soare e o idee ... care[48] luminează lumea, sub cari fug nourii speriosi – umbrele palide – valurile în argint. O idee care intră-n toată suflarea omenească ... cum lumina umple lumea ... o vijelie care mînă valurile mărei – și pe noi doi, sărmane valuri... O vijelie puternică, fiindcă-n pieptul ei lucrează și sufletele și dorințele noastre, a valurilor de jos, și sufletele geniilor din aer, din lumină, care Dumnezeu îi mînă dasupra pămîntului ... Cer și pămînt ... Dumnezeu și om ... *voi ca Mira să moară!...*

[MAGDALINA]

Să ascult zburînde ginii, 182r
Vocea oaselor uscate
Și a umbrelor – păcate.

T[OMA]

Și a mea![49]

De sînt nour, de sînt lună,
Ai fi[50] umbra mea nebună,
Eu sînt om, tu ești păcat,
Eu sînt gînd și tu ești fapta,
Eu număr schițele-n treapta
Care trebui s-o cobori[51]
De-ar fi stele, de-ar fi nori.

Dacă acea scară s-ar scobori într-un abis de stele[52] sau într-unul de nouri.

Căci, cu soartea-ți mînă-n mînă,
Îți fac ziua săptămînă:
Eu ordon și tu alergi[53].

Întrebi de ce ordon ... Întreabă îngerii lui Dumnezeu ce trîmbiță renvierea morților și viața vecilor ... De ce? // Întreabă ființa care zvîrcolește cu pri- 182v
virea o lume, care aruncă o lume în norii unde aruncă privirea sa ... //
Întreabă de ce a scuipat Satana veninul său cel mai amar cînd ai ieșit tu în lume, 182r
de ce, înainte d-a fi, te cugetase infernul întreg, te pusese să figurezi în toate[54] țesăturile sale infernale. Creatură a Iadului – femeie fățarnică! Demonul – poet[55] te-a visat în epopeea sa – care sfărma sub blestemele sale ființa – Dumnezeu – te visase ca să sugi[56] cel mai nobil sînge din vinele omenirei, ca să seci[57] ca un vînt cald și omorîtor[58] ce-neacă orce simțire[59] din inimă, orce idee din cap[60]. Iată poezia lui împlinită, iată cum își închipuia el pămîntul ... Palide schelete cu ochiul mort, cu inima moartă, care îmblă prin ruina – pămînt cătînd să-și sugă sîngele unul altuia. Oamenii credea în nemurire? Cînd? Cînd avea destul suflet ca să le-ajungă dincolo de mormînt[61]. Acești oameni nu vor învia neciodată, căci sufletul abia li ajunge ca să-și poarte mizerabila viață prin lume.

45. *urmează* e un soare ... *șters* 46. *după* lum[ea] *șters* 47. *după* poate *șters* 48. *după* O idee *șters* 49. *urmează* și a mea! *șters* 50. Ai fi *deasupra lui* Tu ești *șters* 51. *inițial* Unde trebui să scobori 52. *inițial* într-un ocean *apoi* într-un abis oceanic; *această redactare în proză poartă un semn de trimitere la versul imediat anterior, de care în ms. este despărțită prin ultimele 3 versuri* 53. *inițial* Eu ordon și noaptea mergi 54. *supraintercalat* 55. *urmează* – dacă Demon poet poate [să esiste] – *șters* 56. *în ms. din inadvertență* seci 57. *în ms. din inadvertență* sugi 58. și omorîtor *supraintercalat* 59. *după* ide[e] *șters* 60. *urmează semnul prin care se intercalează fraza* Iată poezia lui *etc., scrisă pe aceeași pagină mai jos și destinată să înlocuiască textul care urma aici și a fost anulat prin parantezare:* Iată omul de azi, iată omenirea de azi 61. *inițial* cînd avea destul fosfor în sufletul lor ca și după moarte să învie

ÎN ACTUL I, SCENA [I]

[TOMA NOUR]

15r Magdalina, ascultă. Tu ştii, eu te urăsc ... tu mă urăşti, o ştiu ... cu toate astea noi amîndoi sîntem luaţi la un loc aceeaşi fiinţă, noi amîndoi două roţi la aceeaşi maşină, noi amîndoi ne confundăm într-aceeaşi umbră [62] a unui om oarecare — un om mare pe care tu nu-l cunoşti, eu însă da. Crezi tu că esişti? Că ai voinţa ta? Nu. Crezi tu că esist eu, că am voinţa mea? [Nu.] Noi [63] sîntem nouri fără soarte alungaţi din orizont în orizont, dar fulgerul dintre noi ştie ce ţintă are. Nu poţi fi cauză, nu poţi fi scop ... fii maşină. Vezi tu demizeii ce miră lumea? Ei sînt cauzele. Vezi tu faptele lor?... Sînt scopurile ... Vezi tu acele miliarde de capete seci care se ard, se omoară, se-nfiară pentru ei?... Ei sînt maşinele... şi nu cuteza vrodată să ieşi din cercul maşinismului tău, căci vei fi pierdută... vei fi strivită ... Ceare-o şi vei vedea...

Cît ai fost copilă, da, ai trăit pentru tine, căci erai prea debilă pentru ca să fii maşină — astăzi, cînd eşti matură, ţi-a venit timpul [64] să fii ceea ce trebuie să fii.

Noi valurile [65] mărei, el uraganul ce ne mînă, ne face spume, ne soarbe-n nouri.

El e rîul, noi valurile ... stînca stană noi n-o putem coprinde.

Noi toţi sîntem
Ca rîul care cîntă trecutul unei stînci,
Dar stînca e eternă şi valu-i trecător.

★

2258

219v Din ACT[UL] I [SCENA V]

[TOMA NOUR]

Crezi în misticismul sufletelor? Acea [66] umbră e sufletul unei moarte — da! dar acel suflet îl prind, [îl] vărs într-un chip de femeie [67] — acel ideal eteric îl topesc înt o formă de om [68] — şi acea femeie ţi-o dau ţie, s-o priveşti 24 oare, căci după a eea va muri iarăşi, victima unei crime — Răzbună-o!

[MIRON-ŞTEFAN]

O răzbun, d-ar trebui ca [69] fiecare picătură din sîngele meu să devie venin: inima — venin, sufletul — venin, creierii — venin, — d-ar trebui ca apoi să mîn astfel, spre pedeapsă, ca [70] blestem otrăvit, fiinţa [71] mea din eternitate în eternitate.

2254

13v Popa nu ştie că obiectul nebuniei lui Ştefan e Mira şi că Mira e lunatecă şi la începutul actului are în adevăr intenţiunea s-o otrăvească pe Mira cu desăvîrşire, promiţîndu-i Adinei că-i va [da] spre *Vorgeschmack* [72] al omorului pe Ştefan, să-i aducă otrava, dar văzînd la urmă că Mira e nebunia fiului său — văzînd că împrejurarea îi vine în ajutor ca' să-l poată aduce la Curte — el îi dă narcotic să ducă Adinei.

[ACTUL II]

ACT II

UN BAL LA VODĂ

Balul se întîmplă din bucurie pentru că au bătut pe Mihai.

În timpul actului acestuia Miron este foarte turburat pentru că la act. I Toma-l anunţase cumcă Mira va muri după prima lui îmbrăţişare şi de aceea el

62. *supraintercalat* 63. *după* Mul[ţi] *apoi* Mai mulţi nouri trebuie spre *succesiv şterse* 64. *supraintercalat* 65. *după* sîntem *şters* 66. *după* Ei bine *şters* 67. *iniţial* îl pot prinde, vărsa într-un corp de femeie 68. acest ideal eteric îl topesc într-o formă de om *supraintercalat* 69. *iniţial* de-ar fi ca 70. *supraintercalat* 71. *în ms.* fiinţei *după* vieţei *şters* 72. *după* recompense *şters*

în scena întîia e scuzabil dacă vorbește cu Magdalina de moarte, virtute, pe cînd ea-i vorbește de amor. Ca model scena din *Cabale u[nd] Liebe* între Ferdinand și maitressa.

[SCENA I]

Ambitul Curții domnești

Miron i-aduce Magdalinei veninul (narcotic) și totodată ea-l adimenește, întrebîndu-l dacă el a iubit vreodată. Ea-i spune că-l iubește — el însă-i răspunde că e din acele caractere melancolice care nu iubesc pe nimeni, însă cari iubesc cu toate astea pe toată lumea — în fine că iubește virtutea. Ai iubi femeia care-a comis un omor? — Nu, aceea poate arde, poate topi o inimă, dar nu poate să facă s-o iubească — în fine o face ca ea să-și purifice caracterul, să caute a deveni o Yerta. Ea rămîne încîntată — îl deifică — se esaltează după acest cavaler negru care e o virtute albă. Deificat în inima ei — el dispare [73].

Movilă vine, și ea, fiindcă a prins ideea de-a nu mai omorî pe Mira, îl consilie ca s-o dea după polon. El iarăși îi descopere gîndul lui cel vînzător de țară; în momentul acela Toma Nour, care i-a ascultat și a ghicit gîndul Magdalinei, intră. — Scena lui Posa cu Phylipp — nour de aur din marea d-amar.

[TOMA NOUR]

Dumnezeul geniului m-a sorbit din popor cum soarele soarbe un nor de aur din marea de amar. *18v*

2255

Chipul lui Dumnezeu este chipul poporului. Vocea lui Dumnezeu este vocea poporului și fiindcă [eu] dau înțeles glasului poporului [74], sînt eu vocea [75] lui Dumnezeu ... căci, în cumpăna lumii, sîntem una. *205r*

2254

Ultima încercare pacifică d-a împiedeca unirea cu Polonia. Prințul iese necedînd. *28v*

ACTUL II *11r*

Boierii vorbesc de lunatecia Mirei, de scopurile Domnului de-a închina țara la poloni, de căderea lui Mihai și P[opa] li spune că ar esista un fiu al lui Mihai venit anume în Moldova pentru a căpăta domnia, că Eremia e sec. [că] se cam conspiră fără scop și fără țintă; și iese.

Zamoisky și Movilă: ii esplică mai bine unirea lui cu Polonia și-și vinde fiica de metresă regelui. P[opa] ascultă. Îl consilie pe Domn — scena din Don Carlos — Filipp-Posa. El rîde.

Mira apoi Miron. Amor. Popa, ascuns, arată Magdalinei [otrava]. Magdalina și Mira. Omorul ei.

Scena ultimă

★

Boierii, cari vor a se retrage, vorbesc de lunatecia Mirei ca d-un secret, *28v*
de scopurile Domnului, de căderea lui Mihai. Toma li // spune despre un fiu al *29r*
lui Mihai care-ar petrece în Moldova cu gînd de-a se domni, una, și, a doua, li spune că îi invită la o comedie peste un ceas, care se va întîmpla în Curtea domnească și ei să vie cînd or auzi clopotele, ca să vadă totodată și pe fiul lui Mihai... ... ei se retrag ... Mira-i urmărește cu ochii și se bucură de tăcerea nopții, care crește din ce în ce, cînd deodată apare Miron.

73. el dispare *după* el dispare ca *** de *** *lăsat neșters* 74. *inițial* supun *apoi* modulez [glasul poporului] 75. *după* un geniu *supraintercalat și anulat prin paranteze*

Cu tot focul cu care el îi declara [76], un accent de disperare și nebunie [77] se strecoară prin șirul vorbelor lui știind că [ea] o să moară, că n-o să mai fie pentru el. Înduplecat de rugăciunile ei — „În sfîrșit am găsit în lume visul meu" — el iese.

Magdalina și Mira. Siluirea la omor. Toma dă semn de clopot. Clopotul s-aude.

Boierii, Domnul și Magdalina — care aleargă lîngă el cu torțe — Miron care aleargă de ia pe Mira moartă-n brațele lui. — Scena cunoscută.

★

[ACTUL III]

ACT III

Scena din act[ul] ultim [78] a lui *Clavigo*

[MIRON-ȘTEFAN]

14r O, ridicați capacul ca s-o văd, pala față,
Cu buze-nvinețite, cu ochii cei de gheață
Ce moartea turburată, stingînd adîncul lor,
Făcu să nu mai aibă nici raze, nici izvor.

29r Toma vine și îl consilie mai întîi să aibă speranță — în urmă, cînd rămîne neconsolat, îi descopere că e tatăl lui și-i promite a o învia.

★

[TOMA NOUR]

17r (din *Mira*) Trecutul meu june, o, trecutul meu e înfiorător ... e un pustiu în care nu găsești nimica decît schelete [79] uscate de morți. De mic am învățat a blăstăma pe tatăl meu precum un copil învață prima sa rugăciune. Căutam adevărul acolo unde nu-l găsești neciodată și, în loc să dau peste adevărul sec și osos, am dat peste o minciună întrupată care purta în sînul ei un roi de vise, în ochi o mie de-nșelăciuni ... Am dat peste o femeie ... m-am aninat de acea femeie, de acea minciună sfîntă, cum sîngele unui șarpe pătează o cruce de aur [80], cum Mesalina desfrînată pune, beată de vinul crimei, pe fruntea ei coroana unei martire. Și, din rugăciunea înecată în blăstăm, din sărutările ce dă Satana unui înger ... ieși un copil ... Îngerul muri ... Satana rămase ... Satana-i etern ... Sufletul ieșit din crimă și virtute, din moarte și viață ... ești tu ...

★

2258

219r Dracu-și trage pielița de sărbătoare.

★

2254

13r Frineea beată de vin și vînătă de desfrînare și-a pus cununa unei sînte pe fruntea pătată, cununa virtuții murinde — și la [81] astă nuntă — la care și Satana trebuie să se-mpielițe din nou — a ieșit masca iadului : fățărnicia [82] — și fățărnicia întrupată ești tu.

19v Diamantele ce strălucesc pe fruntea desfrînărei încoronate sînt luminile [83] de mormînt a virtuții murinde.

2258

[MIRON-ȘTEFAN]

219v Învi-o, învi-o ! De ești Satana îți dau sufletul meu, de ești Dumnezeu îți permit să stingi ființa mea, să nu mai fie.

76. *urmează, din inadvertență, un al doilea* el 77. și nebunie *supraintercalat* 78. *inițial* din ultim[ul] act 79. *după* (moarte) 80. *inițial* cum veninul unui șarpe udă o cruce de aur *apoi* ⟨am pus⟩ *apoi* fruntea mea sorbea sărutările unei caste, cum 81. *deasupra lui* din *șters* 82. *inițial* a ieșit ⟨pref[ăcătoria]⟩ fățărnicia 83. *inițial* pe fruntea adulterului încoronat sînt făcliile

[TOMA NOUR]

Nu-ţi cer neci sufletul tău, neci ființa ta, cer jurămîntul tău — şi-o înviez.

2255

[TOMA NOUR] *205r*

[*(apart)*]

Îmi trebuia un figurant în drama amorului, dar nu, nu va fi el [eroul] amorului său, dar nu, nu va fi el eroul, voi fi eu!

Vei fi Domn Moldovei, pentru cît... nu ştiu.

2254

Înnodămînt. Ştefan, în îndoială de faptele, de purtarea Popii, nu vrea să-i *18r* împlinească cererile *(în stînga Răzvan prins)*. Mijlocul estrem.

[MIRON-ŞTEFAN]

Piatră, fă-te eu!... Eu, fă-te piatră!

A[84] mă fi rupt în bucăți ... a fi rîs de carnea ruptă ce se bate ... e nimic ... dar să mă faci a mă crede Domn țărei Moldovei, altar unui suflet de înger[85]... ş-apoi să-mi zici, cu rîsul pe buze, că acel tron e un putregai, acel înger un drac ... o, asta e prea mult ... prea mult.

★

Diferința între iad şi cer, între ambrozie şi venin de fiară * este copilărie pe lîngă otrava lacrimelor mele.

★

N-am nevoie să mă fac Vodă ca să te sfarăm sub picioarele mele; *(aruncînd mănuşa în fața statuei lui Ştefan)* Oricine vei fi tu, Dumnezeu al trecutului, te dispreţuiesc.

[TOMA]

Eu?... pe tine?... Copil nebun şi răsfățat, care n-ai văzut că te-am *19v* scos din pustiuri ce se pierd. Să pui purpura pe umerii ce purtau pielea de fiară, să cercuiesc nişte creieri uscați c-o coroană de diamante, ca în umbra ființei[86] tale fără scop şi fără țintă, fără înțeles[87], eu să fiu Domnul Moldovei?... Te-am ridicat ca să am de unde să te arunc, pentru ca să te sfarăm ca un sculptor ce sfarmă o marmură proastă[88]. Nimic în trecut, nimic în viitor, cu ce drept ai cere ca prezentul să-ți fie mare?[89]

Mira? Te iubeşte Mira. Sînt prea beat de vinul mişeliei ca[90] să las să te înşele spuma ce-a mai rămas în cupa vieței mele! Află[91] şi fă-te piatră... Pe Mira ... o iubesc eu, o iubesc cît te urăsc pe tine. O iubesc cum iubeşte Satana nelegiuirea[92]. De pe tronul acela pe[93] care încă azi te poți sui, mîni ba, ai putea să vezi capul meu rînjind în vîrful țepei dispreț vînăt pentru tot ce-ai avut mai scump[94], pentru inima ta, pentru capul tău, pentru tine. Dar nu vei trece, căci între tron şi tine sînt astăzi eu, ceea ce voiam ieri, astăzi nu mai voi. Aide! încearcă, treci cînd nu voi eu *(rîzînd)* Ha, ha, ha! Te-am sfărmat ca pe-un şarpe cu călcîile mele. *(apart)* Prea mult.

[MIRON-] ŞTEFAN

(se repede la bătrîn, îl[95] priveşte apoi țintă)

Da! m-ai sfărmat! Aide rîzi, Satano!... joacă pe mormîntul meu! Nemic în trecut, nimic în viitor, copil semeț al pustiului, ce drept aveai[96] d-a crede că Dumnezeu crease lumea şi pentru tine *(în culmea durerii, către statuă)* Piatră, fă-te eu! eu, fă-te piatră! A mă fi rupt în bucăți... a mă fi-nfierat pe frunte... a-mi fi spart inima cu venin arzător ar fi fost nimic!... Dar a face să

84. *după* Plan *şters* 85. *inițial* şi zeul unei inimi de înger 86. *deasupra* vieței *şters* 87. fără înțeles *supraintercalat* 88. *inițial* te-am ridicat ca să te sfarăm cu un sculptor ce sfarmă o marmură proastă 89. *inițial* Ai vrea ca prezentul să-ți fie mare; care ți-a fost trecutul tău, care e viitorul tău? 90. *supraintercalat* 91. *după* Pe Mira *şters* 92. *inițial* sacrilegiul 93. *după* (ai putea să vezi capul meu) 94. *inițial* pentru legile tale 95. *în ms.* îi 96. *inițial* cu ce drept puteai

mă cred o lume [97] cînd sînt o pulbere, a face să mă cred Dumnezeu pe cînd sînt mai urgisit decît un Satan este prea mult ... prea mult! Da, mai voiai să pătezi părul tău cel alb c-o mișelie [98] ... și m-ai luat de mască pe mine, pentru că scheletului tău îi era rușine de lume, de tine însuți, că iubeai o femeie în loc de un mormînt [99]. Dar nu vei reuși ...

[TOMA]

Am reușit ... ha, ha, ha! Vezi cum rîz? Aide, răzbună-te! ...

[MIRON-ȘTEFAN]

Reușit? ... O, deosebirea între iad și ceri pe care și-o clocote otrava conștiinței este o copilărie pe lîngă otrava lacrimilor mele.

Este dar adevărat că acest om nu e decît o carne putredă de bătrînețe și desfrînare [100] ... Este dar adevărat că acest cap, în care credeam prins pe Dumnezeul viitorului [101], nu e decît un [102] craniu fără creieri, că acel piept, pe care-l credeam temnița unui suflet de tunet, e candela Vinerei nebune și-nvinețite de desfrînare [103]! O, mag al prințului Amin [104], ai fost un mincinos. Tu, pe care te credeam binecuvîntarea unui secol, nu ești [105] decît blăstămul minutei întrupate! Căci [106] fiecare minută a vieței tale are de blestem cîte o crimă a ta. Mi-ai închis ființa mea în jurămîntul cătră o marmură [107], astăzi arunc haina jurămîntului de pe mine în fața acelei marmure! Oricine vei fi tu, Dumnezeu al trecutului, el ... a cătat să-ți semene [108] ... te desprețuiesc ... *(vrea s-arunce mănușa în fața statuei, cade-n genunchi)* Iertare, marmură sfîntă ... iertare, părintele meu ... da, îți cer iertare ... mă voi atîrna de poalele tale, mă voi tîrî peste pietrele înfiorate de durerea mea, voi fi ușure, o iasmă a disperărei mute [109], pînă-mi vei zice că nu-i adevărat ceea ce-ai zis ... Spune, te [110] cred ... minte, te [111] cred ... Este așa [112] ... tu spune că nu-i așa [113] ... Voi fugi apoi [114], voi duce pustiurile [115] sufletului în pustiurile pămîntului ... voi muri ... dar fă-mă să nu mor crezînd că Dumnezeu este Satana și că Satan e Dumnezeu ... Tu taci, hienă ... cadavrul unui suflet disperat este dulce, nu-i așa [116]?

[SCENĂ]

[MAGDALINA-]ADINA

18r Da, am omorît-o, fiindcă te iubeam ... te iubesc ... Mă [117] voi atîrna de poalele tale, mă voi tîrî peste pietrele înfiorate de crima mea ... voi fi ușure ca [o] binecuvîntare ... ușure ca un blestăm [118].

[MIRON-]ȘTEFAN

Spune ... mă iubești? ... Mă iubești tu ...?

[MAGDALINA-ADINA]

Te iubesc.

[MIRON-]ȘTEF[AN]

Atîta așteptam ca să am dreptul d-a te omorî.

[ACTUL IV]

15r *La fine sau și în actul IV [119] la fine*

Mizerabil instrument ce ești, o dată ai vrut și tu să ieși c-o virgulă din mașinațiune: el ți-a zis: „Mira să moară”, tu ai făcut [120] să pară moartă [și] astădată[121]

97. *inițial* să mă cred ceva 98. *urmează* mai voiai să atingi cu scheletul tău ca moartea sînul plin de viață a unei ființe *șters* 99. *de la* și m-ai luat *scris pe altă parte a paginii și integrat aici printr-un semn de intercalare* 100. *deasupra lor* răutate *șters* 101 *inițial* în care credeam încercuit planul viitorului 102. *după* o secătură *șters* 103. *inițial* este templul Venerei nebune de desfrînare 104. *cf.* **2258, 222v** Eu sînt magul de curte al prințului Amin 105. *inițial* te credeam centrul unde se confundă trecutul țărei cu viitorul ei, n-ai fost 106. *după* Plăcerea unei minute a fost viața ta *șters* 107. *după* piatră *șters* 108. *inițial* Oricine vei fi tu, Dumnezeu al trecutului, te disprețuiesc, căci el a cătat să-ți semene 109. o iasmă-a disperărei mute *supraintercalat* 110. *după* și *șters* 111. *după* și *șters* 112. *după* fie *șters* 113. Este așa ... tu spune că nu-i așa *supraintercalat* 114. *supraintercalat* 115. *inițial* voi ca ⟨golul⟩ pustiul 116. *inițial* cadavrul unui suflet ⟨muncit⟩, disperat, este mai dulce decît acela a unei *** 117. *după* O [să mă atîrn] *șters* 118. *în ms.* voi fi ușure ⟨ca⟩ ... ușure ca un blăstăm (binecuvîntare), *iar* (binecuvîntare) *este subliniat* 119. *modificat din* III 120. *după* zis *șters* 121. *după* și cu toate astea voința sa ⟨antemergă[toare]⟩ cauzală s-a împlinit *șters și restituit de noi la sfîrșitul replicii*

scurtul tău calcul a adus moartea timpului tău, a răsturnat toate planurile. Nu ştii tu că un om viu e o cifră sunătoare şi unul mort o nulă? Că amestecînd un om viu într-un plan multiplici [122] [cu] o cifră de valoare şi amestecînd unul mort multiplici cu o nulă? El calculase — el ştia că trebuie neapărat o nulă — de ce-ai ieşit din calculul său? Şi cu toate astea voinţa sa cauzală s-a împlinit.

[ACTUL V]

[Versiunea A]

FINELE : prin nebunia lui 201r
FINE : trecînd dintr-o durere [vie] într-una din ce în ce mai înmărmurită. 298r

[MIRON-ŞTEFAN]

Aş fi topit marmură ... *(invocă pe Satan)* 29r

[UN GLAS]

Ce cauţi în pămînt? 298r

[MIRON-ŞTEFAN]

Caut în pămînt o idee pentru durerea mea neagră.

2258

Să scormolesc din pămînt, cu unghiile, concepţiunea durerei mele, ideea disperărei mele. 221r

2254

ÎN ACTUL [V][123], SC[ENA] I

[MIRON-ŞTEFAN]

De-ar fi marmură, aş fi topit-o cu lacrimele mele, aş fi făcut-o abur cu sufletul meu cel amar ... dar a fost pămînt şi l-am scormolit cu unghiile. 15r

ACT V, [SCENA] 3 13r

[MIRON-ŞTEFAN]

Mira, Doamna lumei [124] ar fi încă femeie, şi eu voi ca iubita sufletului meu să fie o zeitate, să domnească peste mult mai mult — adică peste inima mea. Inima mea, acest pustiu [125] nemărginit populat de umbrele durerii, de lumile palide ale trecutu-rilor, tu ai înflorit-o cu zînele rîzînde ale viitorurilor — Îmi eşti prea scumpă pen tru ca să trăieşti pe pămînt, pentru [ca] să nu te-ascunzi în nemărginită inima mea — aci-ţi [126] voi zidi ţie lume [127], palaturi de aur şi cristal ca viziunile curate a ochilor tăi [128] — vom lega în atotputinţa noastră secol [129] cu secol ca zi cu zi — vom pluti din încîntec în [în]cîntec ca un poet din univers în univers [130], ca Dumnezeu dintr-un plan de creare într-altul [131], căci fiecare încîntămînt va fi o lume d-încîntăminte — Puterea [lui] a tunat într-un „Fie", a noastră se va topi în „Te iubesc".

ACT V, SC[ENA] 3

tu nu ştii că bătăile astei inimi sînt orologiul după care se-ndreaptă o lume, 13v
lumei necunoscută, a cărei Dumnezeu sînt eu — bătăile astei inimi sînt destinul unei lumi — la tremurul ei tremură lumea — la zîmbetul ei se-nsenină pustiurile

122. *deasupra lui* amesteci *şters* 123. *în ms., din inadvertenţă* IV 124. *iniţial* lumei *apoi* pămîntului 125. *deasupra lui* univers *şters* 126. *după* acolo-ţi *şters* 127. ţie lume *supraintercalat* 128. *iniţial* curate ca viziunile ochilor tăi 129. *după* ca *şters* 130. ca un poet din univers în univers *supraintercalat* 131. *ce mai urmează din frază e supraintercalat*

sale — și cînd orariul stă — timpul stă — *ti*mpul neci nu mai esistă căci se topește-n
14r vecinicie și lumile inimei mele s-a stins // ca o clipă.

11v ți-aș trimite steaua-înger cu corp[132] diafan, cu inimă de foc — dar inimele lor[133], care frămîntă tremurînd soartea a cîte[134] unui om[135] ți-ar fi descris un amor de om, și amorul meu e ca Dumnezeirea, fără de fine; ți-aș fi trimis-o pe luna d-aramă ce fuge prin nouri de fier, dar luna jumătate n-ar putea să-ți spuie întreg sufletul meu; ți-ași trimite-o pe soare, ce dă lumină și căldură la lumile ce-l încongiur, dar ar trebui să sece lumile[136], să le lase palide și-nghețate ca să ia destul foc și destulă lumină să zugrăvească ochilor tăi lumea întinsă a sufletului meu — lume întinsă ca gîndul, frumoasă ca tine — unde domnește icoana ta pînă ce voi domni sufletul tău.

12r ți-aș fi trimis amorul meu pe lună, dar luna jumătate nu ți-ar fi spus întreg amorul[137]; ți l-aș fi trimis[138] pe-o stea, dar steaua, ce poartă-n sînu-i soartea unui singur [om], ți-ar fi descris un amor de om, și amorul meu e de Dumnezeu, infinit[139] — steaua-mi mică și doru-mi mare — ; ți l-aș fi trimis pe soare, dar ar fi trebuit să le soarbă toată căldura ce-aruncă lumilor, să le lase palide și[140]-nghețate pentru ca să zugrăvească focul dorințelor mele; ar fi trebuit să sece lumina lumilor spre a zugrăvi[141] în colori de lumină lumea ce fierbe în fundul sufletului meu și care ți-o-nchin ție cu toate înălțimile și cu [toate] adîncurile ei[142].

Din două elemente poate să constea lumea — din unul neciodată; forma materiei bielementare ar atîrna de la proporțiune, de la densitate, de la coloare, care se reduce la una și-aceeași, adică la proporțiune și la împregiurări, și lumina însuși n-ar fi decît[143] un rezultat al împregiurărilor acestui element, d.e. apa curată[144]-n nouri groși apare neagră, apa[-n] nouri albi apare albă, apa-n vîntul[145] serei apare roșie, apa-n curcubeu apare șepticoloră — apa înghețată, apa & c. S-ar putea dar ca lumea toată să fie compusă din elementele apei, adică *recte* din apă, după cum zicea un filozof grec.

13r Îți voi deschide nemărginirile sufletului. Acest[146] cap atît de mărginit încît îl poți cuprinde cu frumoasele tale mîini, această inimă pe care-o poți simți bătînd
11v cuprinde [infinitul]. // Pentru că infinitul n-ar[e] nimic în sînul său decît numai pe mine care să-ți poată spune puterea amorului meu, de aceea viu eu singur, palid înger al cerului, să-ngenunchi, cîntînd: te iubesc. Cum o jumătate a nemărginirei nu poate să esiste fără cealaltă jumătate, cum[147] nu poți înțelege un soare fără lumină, un ocean fără valuri, [o] vijelie fără suflet[148], astfel sufletu-mi nu poate înțelege ființa sa despărțită de ființa ta.

★

2257

162v uniți ca noapte cu zi ... căci zi cu zi nu s-ajunge, neci noapte cu noapte, ci o noapte ș-o zi se zvîrcolesc revoltate în strîmtul spațiu de[149] 24 de bătăi a clopotelor[150], uniți ca o noapte c-o zi zburăm pe același timp[151].

Soarele sub a cărui lumină[152] se zvîrcolesc pămînturile pe care ziua cu lucrările sale[153] dă loc nopței cu crimele sale — soarele, el stă neclintit și privește cu același ochi drept peste cîmpul plin[154] de cadavre ce-și inalță tremurinzii lor aburi impestați și peste cîmpia înecată-n flori[155] unde vergine[156] înalță glasuri proaspete ca apa de rîu ...

Ce-mi pasă mie că scopul la care m-avînt eu duce pașii mei prin păcate — ce-mi pasă mie că fulgerul pe care alerg eu are (un nour de mamă) nouri de surori.

Ce-mi pasă mie dacă lacul tăcut iubește două stele — numai daca va îneca luntrea dasupra căreia plutește vraja mea.

Și lumea toată[157] se reflectează în sufletul meu.

132. cu corp *supraintercalat* 133. *deasupra lui* steaua *șters* 134. a cîte *supraintercalat* 135. *urmează* seamăn *apoi* înger *succesiv șterse* 136. *urmează* ca să aibă o [lumină] *șters* 137. *inițial* nu ți l-ar fi spus întreg 138. *inițial* ți-aș fi trimis-o 139. *supraintercalat* 140. *după* reci *șters* 141. *deasupra lui* depinge *anulat prin punerea în paranteză* 142. *inițial* și care-ți lucrează numai ție în toate adîncurile ei 143. *repetat din inadvertență* 144. *supraintercalat* 145. *deasupra lui* nourii *șters* 146. *după* Acest cap pe care-l poți cuprinde *șters* 147. *după* cum nemărginirei *apoi* ⟨cum⟩ cum un soare nu s-ar înțelege fără *succesiv șterse* 148. *inițial* un uragan fără suflet 149. *supraintercalat* 150. *inițial* de clopote 151. *inițial* pe aceeași cale a timpului 152. *după* raze *șters* 153. cu lucrările sale *supraintercalat* 154. *după* sămănat *șters* 155. *inițial* cîmpia cu flori 156. *după* june *șters* 157. *inițial* Și [toată] lumea bibliei (mitologiei)

2254

Cred aerul oglindă în care se reflectă îngerii cerului — și tu nu ești decît reflectul unui înger pe pămînt. 297r

2257

Dispreţuiesc geniul pămîntului fiindcă din pămînt naşte, ador geniul ce-l sorb din ochii tăi — căci tu ești din cer. 183v

2254

Da, de la apariţia ta se-nsenină natura, căci se-nsenină ochiul meu — şi ochiul meu 297v

2255

totdeuna acelui Dumnezeŭ [pe] care-l iubeam numai[158] cînd nu te iubeam pe tine, pe care-l adoram numai cînd nu te adoram pe tine; lasă să-l ador acuma-n tine, căci, punîndu-mi sufletul meu într-al tău, cînd acesta se-nalţă în ceri duce sub aripa-i de vultur şi *** dorului meu. 205r

2258

Ceru[159]-namorat de lumina ochilor tăi albaştri a devenit albastru; soarele e puntul revoluţionar care n-a vrut să devie albastru, din cauza [aceasta] e-n veci alungat de ceruri şi trebuie să fugă-n perpetuu. Noaptea, cînd închizi ochii tăi, lumea cutează a te uita şi începe a-şi ivi în stele coloarea ei primitivă — dar n-are timp să-şi esecute planul ingrati[tu]dinei sale, căci, cînd îi deschizi, recade iar răpită în estazul contemplaţiunii sale şi, în furia sa, uită a persecuta pe soare dintr-un capăt al pămîntului într-altul. 221v

Un suflet ce călătoreşte din lume-n lume, din stea în stea. 219r

Seninul[160] gîndurilor tale face noaptea de tremură[161], fuge şi părăseşte pămîntul pentru eternitate. 221r

2257

De te-ar face Dumnezeu lună, noaptea, înamorată de faţa ta, ar sta în eternitate pe pămînt. 180v

Noaptea, înamorată de luna aprinsă, se grăbeşte a o urma pe cealaltă hemisferă. 181r

2254

Daca fiinţele noastre atomizate se vor uita, daca[162] în viitorurile noastre tu vei fi nour de aur şi eu aer, tînăr, cald, voluptos, — tu te vei oglindi în mare şi eu voi fura chipul tău[163] nemărginitei mări şi-l[164] voi purta o eternitate[165] înainte, pînă ce, întrupaţi iarăşi în fiinţe nouă, ne[166] vom strînge unu-n altul. 296r

Cînd această fiinţă visa într-alt fel visul esistenţei sale — în trecerile esistenţei mele[167] poate eu eram o undă, ca o floare de pe mal. 297r

2258

Era[m] o stîncă, era o rază, destinată din vecinicie una pentru alta. 219r

158. *supraintercalat* 159. *după* Soarele *şters* 160. *după* seni[nă]tatea *şters* 161. *în ms.* face ca noaptea de tremură, *contaminare a două construcţii* 162. fiinţele noastre atomizate se vor uita, daca *supraintercalat* 163. *iniţial* eu voi fura amorul [tău] 164. *în ms.* şi-n 165. *după* ve[cinicie] *şters* 166. *după* te *şters* 167. în trecerile esistenţei mele *supraintercalat*

[Versiunea B]

2254

15v **ACT V**

SC[ENA] PENULTIMĂ

Toma face reflecţiunea lui, cum într-adevăr „atîta amar de oameni au ţinut de soarta unui singur om — unui Mihai. Rîul a secat. Valurile s-au dus. Eu, val pribeag, mai rămîn încă? Nu!"

★

MARCU VODĂ

Mă sui, mă sui chiar daca dasupra tronului ar spînzura ştreangul meu. Lasă să urle clopotele, vijeliile sufletului meu, lasă ca gemetul poporului să înece gemetul fioros, gemetul ars al inimei mele. Voi fi Domn, voi fi Domn!

★

[FRATELE LUI MARCU]

Partea I a visului

Vezi acest om care abia merită să fie unul, ei bine, el e doi ... două fiinţe de tot deosebite ... vijelie şi pace ... tron şi mormînt ... noapte şi lumină ... demon şi angel. Una merge pe mărirea unui Cezar .... cealaltă se-ngroapă-n praful unei curţi vechi şi meditează asupra ruinelor lumei ...

Partea [a] II[-a] a visului

Satan ce învinge ... partea mea cea forte ... deşteptată numai din cînd în cînd prin a doua a mea fiinţă, prin fiinţa de înger care geme din cînd în cînd prin glasurile poporului — şi sperie, ca dintr-un somn de moarte, partea mea întîi, ce învinge alături cu Mihai ...

Partea [a] III[-a a visului] [168]

Ascultă [169], ascultă ... partea a treia [170] a visului meu.

Visam [171] că umerii mei prinsese aripi şi mintea mea foc şi, uşor cum sînt*, *** fugeam ameţit pe strade .... şi acea faţă vînătă semăna cu a mea ... şi acel om mort ... acel om mort eram eu ...

(Aceste trei părţi trebuie dezvoltate cu măiestrie, ca să facă efect)

2255

[Descriere] [172]

183r Ce vrei? Sînt visător. Aveam un frate. Amîndoi eram visători ... amîndoi
183v visam, el [173] mărirea unui Cezar — se rătăcea pe insulele necunoscute // decît de inimaginaţiunea [sa] — făcea împărăţii intre [174] sălbatecii Americei, a căror împărat era el — înpărţea aur la locuitorii pămîntului şi avea viaţă vecinică ca împăraţii din basme — Într-o zi frate-meu dispăru ... Eu [175] îl căutam nebun şi visător, căci îmi lipsea o parte din sufletul meu — dodată aud un vuiet prin popor, ridic ochii şi văd în cocie de aur cu 12 cai pe un Domn cu barba lungă şi neagră ca [176]

168. *în ms.* Partea III v[ezi] sus *deoarece această parte a III-a este scrisă prima pe pagină, unde nu are indicaţia de număr* 169. *după* Dar nu! nu, nu *şters* 170. *deasupra lui* două *şters* 171. *după* Aveam în faţă *şters* 172. *titlul e dat de titlul comun care figurează la începutul textului următor, acesta complinind lacuna de zece puncte din* Partea I a visului 173. *după* m[ărirea] *şters* 174. *după* pe *şters* 175. *în ms., dintr-o inadvertenţă semnificativă,* el 176. *după* şi *şters*

un codru și sub muntele frunții[177] cu doi ochi de vultur: era Mihai cel mare, ce gonise pe Ieremia și intrase-n Suceava — alături cu el Marcu Vodă — era fratele meu.

Descriere[178]

Fugeam amețit pe stradele ce vuiau de gurile poporului — din[179] partea opusă s-auzea trîmbițele oștirei lui Zamoiski și Ieremia — noaptea era galbenă[180] ca lumina de lună și eu îmi duceam prin ea tremurul inimei mele — m-apropiam de palat — porțile deschise morții, ferestrile deschise îmi părea că așteaptă să iasă prin ele sufletul unui omorît — treptele de marmură albă părea[181] că se-nnegrise pe-alocurea de blestămul pasului d-omoritor — intrai în palat: nimeni — intrai în odaia Domnului și-mi închisei ochii de spaimă. Pe marginea cea albă a patului[182] sta, galben ca lumina de lună ce-i cădea în față — cu capul și pieptul atîrnat în jos, afară din pat, cu părul lung și zburlit[183] și pumnalul înecat în inimă ... gura[184] deschisă ... pe piept și peste gît șiroia din inimă sîngele-n gură ... galben ca ceara, cu ochii vineți, cu mîinile-ncleștate, cu ochii holbați — și acel mort ... acel mort eram [eu][185]. *183r*

★

un țipăt din pieptu-mi trezi sufletul lui din moartea gloriei[186]. *183v*

★

2254

Vedeți urcîndu-se pe tronul Moldovei un cap sîngerînd ... o inimă moartă. *297v*

★

2258

Un cran uscat, pe schelet de oase, ce fuge prin lume[187] încins în diademă de aur. *221r*

★

2254

Și armatelor *** în loc de stindarde o inimă sfîșiată. *201v*

★

sf. Gheorghe călare p-o vijelie neagră în chip de cal *11v*

★

2257

și spezile albe *180r*

★

2254

Soarele părea tras la față. *12v*

★

2258

Ceru-ngălbenise de mînie în ajunul răzbunării sale asupra pămîntului. *221v*

★

177. *inițial* și-n frunte 178. *aceasta a doua* Descriere *(de fapt prima în ms.) complinește lacuna de zece puncte din* Partea III [a visului] 179. *după* t[rîmbițele] *șters* 180. *după* albă *și șters* 181. *după* nu se- *șters* 182. *inițial* Pe largul cel alb al patului 183. cu părul lung și zburlit *supraintercalat* 184. *după* fu * *șters* 185. *inițial, cu creionul întregului text,* — și acesta era Marcu Vodă; *intervenția s-a făcut mai tîrziu, cu cerneala și penița celor trei* Părți ale visului *și a propoziției de la sfîrșitul primei descrieri* (**183v**) 186. *text adăugat cu cerneală la cele două descrieri, notate cu același creion ca replica lui Marcu Vodă* 187. prin lume *supraintercalat*

219r Caii fugeau ducînd sufletele mișeilor.

★

Românii — o adunătură nemărginită cărora el se pune unul, spre a li înmulți prețul în mii de mii.

★

Turcii sub buze de foc cu dinți de zăpadă — cu cari rînjesc ura lor cea rece ca moartea, cea caldă ca uraganele pustielor.

★

2257

180r părea că-ncălicase sorțele lor [188] rele pe gloanții noștri, că-i ducea drept în piept de dușman — în inima glonțului trăia cîte-o moarte [189], fiecare moarte trăia cît un țipăt de om — ui * Doamne — ; cînd se lumină de ziuă peste cîmp vedeai mii de oameni cari se culcase în iarbă să viseze că [190] n-au fost de cînd lumea.

★

180v Ce-i păsa lui că mă-sa, cu ochii îngropați în cap și cu fața ca unsă cu ceară, se bocea ca cucuveicile dasupra lui — capul nu mai simțea că-i moale poala mamei. Ochii, ca moi [191] boabe de struguri bătute de brumă, căzuse-n creieri și, printre buze ca porumba, dinții părea că se laudă că-s albi [192].

★

2254

25r Storșii ochi ai mortului.
Stoarce ochii mortului și miruie fruntea ta.

2258

218r Luna pe ceriuri — ca cranul îngălbenit a unui mort.

★

221r luna, gheață galbenă, atîrna ca ruptă în nouri [193], icoana sorții Moldovei [194]; una spăla cu gălbeneală frunțile valurilor mării, alta plutea asupra țării, îngălbenind în moarte și rușine frunțile moldovenilor.

★

219r Gălbinarea morții.

★

221r peste podul Sucevei trecea Ieremia Movilă și Zamoiski mînînd înaintea [lor] sclavia țărei, care rîdea nebună prin gurile unui popor ce purta pe umerii de piatră trei juguri de fier [195] — jugul turcilor, a tătarilor și-a polonilor.

TEXTE AFERENTE

I. ALTE PLANURI

1

2254

201r **FINAL ACT III**

Magdalina [196] vine și-o consilie să omoare pe Miron, o obligă, o face să jure — și descoperă actul ei [197], că ea l-a introdus — îi recheamă toată gelozia, convinge.

188. *supraintercalat* 189. *inițial* fiecare glonț ducea o moarte 190. *după* cumcă *șters* 191. *supraintercalat* 192. *inițial* că se laudă cu albeața lor 193. *inițial* atîrna din nouri *apoi* atîrna ca din cer; *urmează* și colora toate cu ⟨lumina morții⟩ gălbeneala morții *șters* 194. *inițial* semăna cu soartea Moldovei; *urmează* care-și arunca galbena și putreda sa lumină asupra *apoi* cum una spăla *apoi* plutea *succesiv șterse* 195. *inițial* care nu știa cum se schimbă jug cu jug *apoi* ce schimba o [robie cu alta] 196. *deasupra lui* Doamna *șters* 197. *după* Magdalinei *șters*

[MIRA]

Da! Îl voi omorî ... îl voi omorî.

ACTUL IV

Palatul. Decepţiunea -- fuge turburat — SPIONUL, care leagă cu

ACT V

Ea, gata să-l omoare — recade înamorată în braţele sale — El o respinge — Ea se omoară.

2

2254

ACT I 25r

MARCU

ACT II

ANNA MOVILA:

ACT V

Noaptea de rege [198].

În noaptea cea de rege.

ACT DIN URMĂ

1. MIRA
2. MIRA [199], TRIMISUL
3. MIRA, MARCUL 25v

⟨Toma ştie că Anna Movilă e acel monstru afurisit care încurcă tot şi se decide s-o piarză pe ea întîi, pentru ca să-i poată reuşi planurile.⟩ 25r

Marcu, fiu de Domn, singur urmăreşte ideea d-a se preface înamorat de Anna, pentru ca să poată stinge sufletul acestei fiară, cu toate că este înamorat nebun de îngerul gîndirei, d-acea umbră lunatecă.

Urmărind lunateca, el vede că intră în Curtea Domnească.

II. SCENE

1

2254

[MIRON-ŞTEFAN] 17v

Ce face Mira?

[UN GLAS]

Bine, te-aşteaptă; te duci curînd după ea?

2

2254

MIRA, PINT[E]A 298r

[MIRA]

Fugi, Pinte, căci Moldova arde-n urmele lor.

198. sub ÎNGERUL, MIREASA LUI DUMNEZEU *şters* 199. *după* MARCU *şters*

3

2255

RĂZVAN

Nu sînt eu Vodă.

ARH[IEREUL]

e ești Vodă este o mare deosebire între noi doi, voi, în brațele voastre — încoronat; eu, în brațele mele — virtutea moartă.

RĂZ[VAN]

Cutezătorule! *(vrea să dea în arh[iereu], care ține pe Mira înainte-i)*

ARH[IEREUL]

Lovește!

RĂZVAN

(scapă fierul din mînă)

ARH[IEREUL]

Vedeți, boieri, nelegiuirea pe tronul Moldovei, Vodă strîngînd în brațe p-o țiitoare care a omorît-o pe fiica lui ... Da, ai omorît-o, spune că nu, spune că nu daca cutezi.

ROX[ANDA]

Nu crede.

III. GLASURI FĂRĂ INTERLOCUTOR

A. GLASUL LUI TOMA NOUR

1

2255

205r Și eu pun destinul acestei lumi într-o inimă de om.

2

2254

298r Minunați * ginii ai pămîntului cari luciți în fier, cari pîlpîiți [în] flăcări, cari zvîcniți în inima omenească — cu voi [vreau] să-nving lumea.

3

2254

20r Sălbatec [200] fulger răsculat împrotiva lumilor [201] și esilat de univers [î]n spăimînta lui [202] într-un veșted corp de om.

4

2254

12v Voi pune aripi urei mele de ți se va părea geniul stingerei.

200. *după* Fulgerul sălbatec *șters* 201. *după* lumei *șters* 202. *inițial* de universul spăimîntat

5

2254

[atîta] blasfemie încît să se sperie chiar fulgerele [203] şi să nu mă trăsnească, să amorţească tunetul şi să tacă, să-ngălbenească soarele şi să se stingă. Să tremure stelele şi să cază, să se-nfioare rîurile şi să s-ascunză-n pămînt. Să sece faţa lunei şi să devie neagră, să tremure stelele de frică şi să [204] cadă. *12v*

6

2258

ai fugit cum fuge o idee din capul unui muritor cînd nu e bine concepută. *221r*

B. GLASUL MAGDALINEI

1

2254

Berge träumen andre Berge *26v*
In dem tiefen Welt [205] des Meeres schauend,
Aber ein Wind erzittert die Fläche [206]
Und des Meeres Tag mit seiner Welt wird dunkel.
[Munţi visează alţi munţi
Privind în adînca lume a mării,
Însă un vînt încreţeşte faţa apei,
Şi ziua mării, cu lumea ei, devin întunecate.]

2

2257

Somnul — moartea-n zîmbet, moartea-n vis. *182r*

3

2258

Ştiu c-o fi turbata nebunie ce-şi înfige ochii în privirea [mea], cercuindu-mi ochii cu vînăt, pieliţa cu gălbeneală [207] — galbenă luminare de ceară care arde unei zîne [208] ce s-a stins, pe care lumea n-o mai adoră. *219v*

4

2254

Văzut-ai tu oare mort spoit — un roşu brut pus pe pielea galbenă a unui mort [209] şi — sarcasm înfiorător al vieţei — din funduri adînci [210] turburaţii ochi de gheaţă amorţiţi ca o rază turbure? Ei bine, acel chip s-a sculat ... acel chip îmblă pe pămînt ... acel chip eşti tu! Fugi! Fugi! *14r*

5

2258

Suflet bătrîn ca iarna şi greu ca vijelia ce vîjîie-n pustii. *221r*

203. *după* tr[ăsnetele] *şters* 204. *supraintercalat* 205. *deasupra lui* Tag *şters* 206. *după* W[elt] *şters* 207. *după* vine[ţeală] *şters* 208. *deasupra lui* fiinţe *şters* 209. *după* cadavru *lăsat neşters ca şi* din acea *care urmează după* şi 210. din funduri adînci *supraintercalat*

3

2255

205v RĂZVAN

Nu sînt eu Vodă.

ARH[IEREUL]

De ești Vodă este o mare deosebire între noi doi, voi, în brațele voastre — adulteriul încoronat; eu, în brațele mele — virtutea moartă.

RĂZ[VAN]

Cutezătorule! *(vrea să dea în arh[iereu], care ține pe Mira înainte-i)*

ARH[IEREUL]

Lovește!

RĂZVAN

(scapă fierul din mînă)

ARH[IEREUL]

Vedeți, boieri, nelegiuirea pe tronul Moldovei, Vodă strîngînd în brațe p-o țiitoare care a omorît-o pe fiica lui ... Da, ai omorît-o, spune că nu, spune că nu daca cutezi.

ROX[ANDA]

Nu crede.

III. GLASURI FĂRĂ INTERLOCUTOR

A. GLASUL LUI TOMA NOUR

1

2255

205r Și eu pun destinul acestei lumi într-o inimă de om.

2

2254

298r Minunați * ginii ai pămîntului cari luciți în fier, cari pîlpîiți [în] flăcări, cari zvîcniți în inima omenească — cu voi [vreau] să-nving lumea.

3

2254

20r Sălbatec [200] fulger răsculat împrotiva lumilor [201] și esilat de univers [î]n spăimînta lui [202] într-un veșted corp de om.

4

2254

13v Voi pune aripi urei mele de ți se va părea geniul stingerei.

200. *după* Fulgerul sălbatec *șters* 201. *după* lumei *șters* 202. *inițial* de universul spăimîntat

5

2254

[atîta] blasfemie încît să se sperie chiar fulgerele [203] și să nu mă trăsnească, 12v
să amorțească tunetul și să tacă, să-ngălbenească soarele și să se stingă. Să tremure stelele și să cază, să se-nfioare rîurile și să s-ascunză-n pămînt. Să sece fața lunei și să devie neagră, să tremure stelele de frică și să [204] cadă.

6

2258

ai fugit cum fuge o idee din capul unui muritor cînd nu e bine concepută. 221r

B. GLASUL MAGDALINEI

1

2254

Berge träumen andre Berge 26v
In dem tiefen Welt [205] des Meeres schauend,
Aber ein Wind erzittert die Fläche [206]
Und des Meeres Tag mit seiner Welt wird dunkel.
[Munți visează alți munți
Privind în adînca lume a mării,
Însă un vînt încrețește fața apei,
Și ziua mării, cu lumea ei, devin întunecate.]

2

2257

Somnul — moartea-n zîmbet, moartea-n vis. 182r

3

2258

Știu c-o fi turbata nebunie ce-și înfige ochii în privirea [mea], cercuin- 219v
du-mi ochii cu vînăt, pielița cu gălbeneală [207] — galbenă luminare de ceară care arde unei zîne [208] ce s-a stins, pe care lumea n-o mai adoră.

4

2254

Văzut-ai tu oare mort spoit — un roșu brut pus pe pielea galbenă a unui 14r
mort [209] și — sarcasm înfiorător al vieței — din funduri adînci [210] turburații ochi de gheață amorțiți ca o rază turbure? Ei bine, acel chip s-a sculat ... acel chip îmblă pe pămînt ... acel chip ești tu! Fugi! Fugi!

5

2258

Suflet bătrîn ca iarna și greu ca vijelia ce vîjîie-n pustii. 221r

203. *după* tr[ăsnetele] *șters* 204. *supraintercalat* 205. *deasupra lui* Tag *șters* 206. *după* W[elt] *șters* 207. *după* vine[țeală] *șters* 208. *deasupra lui* ființe *șters* 209. *după* cadavru *lăsat neșters ca și* din acea *care urmează după* și 210. din funduri adînci *supraintercalat*

6

2254

12v Și-n noaptea ochilor tăi văd lucind vijelia sufletului tău.

7

2254

201v Din ochii-ți vineți licărește înțelepciunea — Moarte. — (Icoana moarte — în loc de Icoana morții).

8

2254

298r Cine [211] e dar? Cine e dar? Sau să muște țărîna din urmele tale — căci urmele-ți înveninate ar învenina pămîntul.

C. [GLASUL LUI MIRON-ȘTEFAN]

1

2257

180v luna d-aramă, ce fuge prin nouri de fier

2

2257

180v Luna regină, ce vizitează palatele-i de fier.

3

2257

180v Nourii — insule de fier, de aur, d-argint în albastrul ocean al aerului [212].

4

2258

219r Aș rumpe pămîntu-n două.

5

2258

219r Să creez un nou elizeu.

6

2254

12v Cum strălucе de plăcere fața ei.

211. *după* Ca[re] *șters* 212. *inițial* În oceanul aerului albastru

7

2254

Cum tremură sînu-i la vorba amor. 17v

8

2258

Dar e nebună — nebună de amorul meu, [pe] care l-a purtat în noianul 219r
trecuturilor.

9

2258

Să m-arunc în noianul trecuturilor, unde acest corp nu era încă eu, unde 219r
acest spirit nu era judele [213] împregiurăril[or], ci împregiurările judele [său] — eu mă leg de trecuturi, fiindcă totdeauna am esistat.

10

2254

o lacrimă pe batistă și nu s-a făcut neagră *(o azvîrle-n pămînt)*. 11r

11

2254

da, durere, lacrima-i atît de amară [214] încît, căzută în oceanul amor, l-ar 13v
face d-o mie de ori mai amar, l-ar face venin.

12

2254

O lacrimă de otravă care face să spume în furie * oceanul unui *** 297v

D. GLASUL MIREI

1

2254

daca toată ființa mea, toate zilele mele s-ar putea soarbe într-o picătură de aur. 201v

2

2254

Să scald [215] gîndurile mele printre sufletele valurilor mării. 12v

3

2258

Am rupt inima mea și-am pus-o-n sînu-i —și p-a lui am pus-o-n sînul meu. 219r

213. *deasupra lui* Dumne[zeul] * *șters* 214. *inițial* da, durere cu lacrima atît de amară; *întreg fragmentul este anulat* 215. *deasupra lui* [î]nec *șters*

4

2254

11r Nunta mea — seacă spumă de valuri.

IV. MATERIAL REZIDUAL

1

2254

12v Munți cu părul de zăpadă și cu fața sură și cu corpu-n haină verde și uscatele lor picioare de piatră în rîu [216].

2

2258

219v S[c]lavul ce-și caută [217] speranțele cu ochii în țarina neagră [218] — căci țarina e speranța lui, piatra durerei [219] lui vorbește.

3

2258

219v Regele a zis sclavului sfarămă Carpații — și-i voi sfărăma —, seacă Dunărea — și-o voi seca.

4

2254

18r Ce este adevărul? Stafia nebunului, vrăjitorului, omorîtorului [220] ieri în lumina zburîndului azi.

Ce este Dumnezeu? Surdele nebunii [221] a mii de mii de oameni pe care o frunte [222] senină sau încinsă [223]-n aur o modelează într-o uriașă volbură de foc. Mirele universului, naturei.

13r Ce e elizeul? Ce este iadul? Inima cea nemărginită. Inima cea nemărginită. Împopuleaz-o cu angeli ce-ngenunche pe nouri, cîntînd din arfe de aur. Împopuleaz-o cu inima lumilor pe tron de porfiră, cu Dumnezeu — iată ceriurile. Împopuleaz-o cu nemărginirile întunericului, cu sufletele rupte de blesteme ce s-agață scîrșnind din dinți de stîncile disperărilor lor. Pune inima acestui caos, Crima cu șerpii remuș-
13v cărei pe cap [224], cu dinții urei în gură, cu aripele disperărei // pe umere, Satana — și iată iadul.

Vezi dar că Eul împopulează cer, pămînt, infern — Eu, acest Dumnezeu al Dumnezeului său, căci Eu este ideea [225] unei forme, este sufletul lumei — forma [226] fără ideea de Eu nu are esistință, cadavrul fără suflet nu are esistință, lumea fără Eu nu are esistință.

5

2258

a

219r Der Hauch der Ewigkeit wird dem zertrümerten Ich die *** der Welt beistehen. [Suflul veșniciei va da ajutor Eului sfărîmat *** lumii.]

216. *inițial* cu poala-n rîu, *apoi, modificat cu creionul,* cu bătrînele lor picioare de piatră în rîu 217. *supraintercalat* 218. *inițial* Sclavul ce pătrunde cu privirea țarina, cînd 219. *modificat din* durerea 220. vrăjitorului, omorîtorului *supraintercalat* 221. *deasupra lui* filosofii *șters* 222. *inițial* un cap 223. *după* încoronata *șters* 224. *inițial* cu șerpi pe cap 225. *după* id[*eea*] *apoi* su[fletul] *succesiv șterse* 226. *după* cum formă *șters*

Seht, ich blicke auf *** der *** wie der finstere Tod mit gewaltiger Majestät über die Generationen hinblickt. [Vedeți, privesc asupra *** *** așa cum întunecata moarte privește cu măreție uriașă peste generații.]
peste neamurile neamurilor.

6

2257

Zeea-morții: al mormintelor amin, zeea pămînturilor și a stelelor stinse, 182v
Zeea neființei // sau a ființei fără [227] cunoștiință. 183r
Zeea-viață: albă și zimbitoare, zeea stelelor aprinse, a pămînturilor impopulate, a valurilor proaspete și repezi, a munților plini de turme, păstori și cîntece.
Zeea-nimic: zeea pustiurilor fără adînc și fără înălțime, fără lumină.

7

2254

De ce-ascunse amicei sale luni întregi? 12v
Că lipsea legămîntul [228] de sînge.

8

2254

două lacrime de copil [229] căzute pe-o frunte pătată, două diafane [230] ființe de înger sparte [231] în stînca păcatului. 201v

9

2258

timpul — o idee ce leagă fapt de fapt. 221v

10

2258

unda ce-și mînă trecutu-n viitor. 221v

11

2255

trecutul — o feerie-nmărmurită, viitorul — umbră. 205r
trecutul — marmură, prezentul — Dumnezeu, viitorul — umbră.

12

2254

Negre idei, ca [a] unui ce se prăvale-ntr-o prăpastie pustie ca trecutul [232]. 12v

13

2254

Durerea-i o ruină. 201v

227. *după* necunoscătoar[e] *șters* 228. *modificat din* legătura 229. de copil *supraintercalat* 230. *supraintercalat* 231. *deasupra lui* sfărîmate *șters* 232. *inițial* ce se prăvale-n prăpastia pustiei *sau* pustiului trecut

14

2258

219r O stea ce cade, o ură [233] a lui D[umne]zeu care s-a stins, un blestem ce ce a trăit o eternitate.

Criminalul * Schwanzstern [stea cu coadă]

15

2254

297v O lume se sparge-n ceri [234], o inimă se sfarmă pe pămînt.

16

2254

297v Eine runde, strahlende Seele
die Seele — ein grosser Tropfen
[un suflet sferic, strălucitor,
sufletul — o mare picătură]

17

2257

163r E așa de ușor d-a zice moarte cînd nu știi ce este.

18

2257

163r Mai întîi se-ntunecă palidele-i aripi, pînă i se stinge și inima.

19

2258

221r disperarea își [235] înfige dinții de fier în ușa casei și turbură cu [236] săgeata ochilor fundul cupei de vin.

20

2257

180r picătura de vin s-o văd [237] înmiit de mare și-n ea, cu milioanele, oamenii lui?

21

2257

181r stelele-arzătoare gurițe de copile, a căror față diafană se pierde în [238] aureolă de raze.

22

2254

201v O umbră de foc arătarea Cezarului adormit pe tron.

233. *inițial* ura 234. *inițial* O lume tremură sub biciul creatorului său 235. *după* cu dinții de fier *șters* 236. *supraintercalat* 237. s-o văd *supraintercalat* 238. *modificat din* într-o

23

2254

Cînd, trist, deschizi o carte şi-ntîlneşti un rîs ţi se pare că rîde un nebun. *12v*

24

2257

Wähnsinnige Wind [Vînt nebun] *184v*

25

2258

Mireasa vînturilor — Windsbraut *219r*

26

2258

vîntul — vis zburător. *219r*
Cine-l visează?
vînturile — vise zburătoare.
Cine le ....?
vîntul — vis de Dumnezeu *223r*

27

2258

O vîntule, vînt cu suflet de sfînt [239]. Sufletul călător a unui om ce nu poate pauza nici mort. *223r*
Zefirul : sufletul unei copile murind înamorată.
Uraganul : sufletul unui Marte, unui tiran şi viceversa.

239. *inițial* cu sufletul sfînt

2259

[ANDREI MUREȘANU (A)]

28r

MUREȘANU

Tablou dramatic

PERSOANELE

MUREȘANU — GENIUL LUMINEI
ANUL 1848 — SILFI DE LUMINĂ

(Scena înfățișează un peisagiu de-o romanticitate sălbatecă în munți. Pe de-o parte stînci sparte și răsturnate, de alta brazi acățați pe vîrfuri de stînci, unii răsturnați de rijelii și torente. În fund pe-un deal se vede ruina încă [1] fumegîndă a unui sat de colibi: mai în avanscenă turnul vechi și negru a bisericei satului — c-o mică biserică de lemn, cu ferestrele mici și cu zăbrele, cu muri parte risipiți, cu acoperămîntul de șindrile negre și mucede. Un aspect trist și de risipă. Asupra întregului plan se revarsă o galbenă lumină de lună. În avanscenă, de-a lung, e un trunchi răsturnat și putred care coprinde avanscena. Pe el șade Mureșanu visători. Cînd sună din turn clopotul cu glas dogit 12 ore — miazănoaptea — Mureșanu se scoală)

MUREȘANU

Se zbate miazănoaptea în inima de-aramă
Din turnul în ruină. Și prin a lumei vamă
Nici suflete nu intră, nici suflete nu ies;
Ci prin al nopții aer întunecos și des
Abia pătrunde galben lumina-n raze rare
Precum se fur speranțe [2] în inime amare [3].
Cînd somnul, frate-al morții, pe lume falnic zace,
Cu genele-i închise, cu visele-i de pace,
Cînd palida gîndire prin țara morții trece
Și moaie-n visuri de-aur aripa ei cea [4] rece,
28v Cu-aghiasima cea dulce a lumei frunte-atinge,
Păcatele i-adoarme, invidia i-o stinge [5],
Ce ochi veghează umed?... Ce sînge se frămîntă?...

1. *după* f[umegîndă] *șters* 2. *inițial* Precum se fură visuri 3. *primele șase versuri barate cu creion roșu ca semn de utilizare în altă parte* 4. *supraintercalat* 5. *ultimele două versuri inițial* Și cu acea aiasmă a lumei frunte-atinge/ Și-n creieri fantazie și-n suflet vis încinge

Ce suflet ţipă-n doliu ?... Ce liră jalnic cîntă ?...
Sînt eu !... Privesc trecutul, o marmură barbară,
Pe ea-i gravată aspru ursita-ne amară,
Şi cînd văd viitorul cu norii roşi de sînge
Atunci sufletu-mi geme şi inima-mi se frînge.
Decis-ai oare, Doamne, ca în etern să fie
Românu-n lanţuri crude [6]... şi searbăda sclavie
Să-nfigă ochii aspri ... cu-al lacrimei tipar
Să brazde pe-a lui faţă decretul ei amar ?
Te blastămă de secoli a lumei neagră gură
Şi sufletu-ţi se-nmoaie şi inima-ţi se-ndură,
Dar pentru-a mea naţiune al tău ochi e de piatră
Şi sufletu-ţi e vitreg şi inima maratră.
Nu vezi că-s zeci de secoli de cînd ea se sfaramă
Sub cnuta plumbuită, sub legea de aramă
Ce-opreşte pentru mintea-i a minţii tale raze,
Lumina ta de aur, lumina ce-nviază ?
O ! toată ţara asta ai dat altor popoare,
Încît altar să-ţi facă poporul tău loc n-are.
Arînd un cîmp de pietre cu crudele-i sudori
El seceră spinişul din lucru-i fără spori [7],
Privirea lui e cruntă şi lacrima venin
Blăstăm e vorba-i seacă, sufletul lui suspin.
Decît o viaţă moartă, un negru vis de jele,
Mai bine stinge, Doamne, viaţa ginţii [8] mele,
Decît ca soartea oarbă [9] din chin în chin s-o poarte
Mai bine-atingă-i fruntea suflarea mărei moarte [10] !

ANUL 1848 [sau] MOARTEA – MORS
(apare din pămînt într-o haină simbolică)

2254

Sunat-a moartea aspră ... tu-n lume ce aştepţi ? 77r
Au vrei tu ca poporul român să il deştepţi ?
În van îţi e chemarea şi cîntecul în van :
Necată-i românimea pe-a lumei ocean.
Cu suflet rece, aspru, sublimul rege Nord
Va amorţi pe liră-ţi românul tău acord
Şi fiii plini de viaţă ai Asiei pustii
Vor stinge-a lirei tale sublime armonii.
Nu vezi că moartea-ntinde umbroasele-i aripe ?
Nu vezi ?... Poporul doarme ! O clipă ... două clipe –
Şi pe-a naţiunei frunte al morţii rece vis
Va sta-n Eternitate – cît lumea în abis.

Eu, anul aspru, palid, adus-am vijelii
Şi ... *(arată la ruina fumegîndă a satului)*
legea mea e moartea ... gîndirile-mi – pustii !

Gîndirea mea e moarte, visarea : vijelii,
Eu duc prin visul vremei a arderei făclii ! [11]
Din secolii din carii auzi naţiuni cum plîng
Ieşit-am eu, ca astăzi naţiunea *ta* s-o sting !
Priveşte-n noaptea lumei !... A morţii albă pară
Adoarme orice popol ce astăzi e să moară !...

6. *iniţial* Românu-n lanţuri aspre 7. *în dreptul acestui vers, necontextualizat,* ai milă / De-o ginte cari secolii istoriei o-mpilă 8. *iniţial* naţiunei mele 9. *iniţial* Decît ca soartea aspră 10 *iniţial* cu vîntul mărei moarte 11. *iniţial* Eu port prin visul vieţei a arderei făclii ! *apoi* Eu duc prin timpii palizi a arderei făclii !

Atins-am cu paloarea-i poporul tău român
Și-acum din umbra-i moartă eu văd un chip senin [12],
O rază ce mă-neacă, un gînd ce urăsc eu
Cum demonul urăște un gînd de Dumnezeu !
Ci stinge-te odată, o, stea fără de nume !
Au vrei să-mi disputi oare tu sceptrul peste lume ?
Ci stinge-te odată tu, suflet ! Tu, un vis,
Au vrei să-mparți cu mine al spațiului abis ?
Un gest îmi trebui mie să fac din lume-un nor
Și ce-mi trebuie oare ca visu-ți să-l omor ?

MURĂȘANU
(cu putere)

Strîmt este al tău spațiu și secolii sînt largi !
77v Nu văd eu cum în cercu-ți sărman nebun te spargi,
Nu văd eu cum în cercu-ți nebun te zvîrcolești
Ca o națiune-ntreagă în zboru-ți s-o răpești ?
Trecut-au secoli negri cu coasele de foc
Cosit-au generații ... Națiunea stă pe loc !
Trecut-au Nordul rege cu aripa-i de ger,
Românul stă în locu-i, ca muntele de fier !
Și-n planu-Eternității românii-s un popor
Cum e un soare numai prin mările de nor,
Cum e-un principiu numai în firele adînci,
Cum sînt în fundul mărei tari creștete de stînci.
De soare fuge arsă lumea de nouri vagă,
O zi !... Și un principiu aprinde lumea-ntreagă
Și cînd e marea-n pace și apele s-au dus
Stă stînca cea eternă cu fruntea ei în sus.
Un an ?... Este un nour. Un an ?... E un vis rău
Și-un vis poate pătrunde chiar un suflet de zeu,
Dar noaptea trece iute și orele-albe vin :
Și mai senin, mai splendid e sufletul divin [13].

[ANUL 1848 sau MOARTEA – MORS]

78r *Eu stelele le spulber ca frunze-ngălbenite,*
Eu îmflu răsuflarea vulcanului măreț,
Înmormîntez sisteme în spații nesfîrșite,
Eu munții îi cutremur și mările le-nghet,
Astup cu a pustiei nisipuri mări cumplite
Ș-îngrop țări înflorite sub oceanul creț [14],
Dezmint [15] *secol de secol, zdrobesc eră de eră*
Fac [16] *din a vieții fapte lucire efemeră* [17].

[MUREȘANU]

Știu că tu-nșirînd anii pe-a vieții lunge fire [18]
Tu [19] *nimicești trecutul în urmele lui chiar,*
Că tot ce e-n viață cade-n a ta domnire
Nimic ce e [20] *nu scapă de ochiul tău avar.*
Dovadă-s lumi murite, pustii, fără rodire,
Ce toate se usucă la glasul tău amar.
Imperiul tău, Trecutul, e-ntins fără de fine:
Acolo [21] *te-ntîlnește ochiul numai pe tine.*

Dar e o regiune tot astfel de întinsă,
Nu-i încă sub domnia întunecate-ți mîni

12. *în dreptul ultimelor două versuri sînt scrise pe margine, cu alt scris și altă cerneală, altele două :* O, caos plin de stele, ⟨te-⟩ coboară ⟨pe⟩ în poet, / Șoptește-i armonia cu glasul tău încet ; *neintegrabile în contextul de aici, ele trebuiesc asociate versurilor de pe* **80r** (v. nota 33) 13. *indicație de intercalare a versurilor de pe* **78rv** : Eu stelele le spulber etc., *scrise ... după grafie și cerneală, mai tîrziu, cînd poetul prefera ca interlocutorul lui Andrei Mureșanu să se numească nu* ANUL 1848 *ci* MOARTEA – MORS 14. *inițial* Îngrop insule mîndre în oceanul creț 15. *deasupra lui* Sumuț șters 16. *după încercările abandonate* Și visu-naintării *apoi* Și visul 17. *inițial* visare efemeră 18. *inițial* fire lunge 19. *după* Tu rupi șirul *șters* 20. *inițial* Nimic nu e [să scape] 21. *după* Ochiul nu te-n[tîlnește] *șters*

Și toate cîte, demon [22], le crezi de tine-nvinse
Acolo strecur toate și-ți scapă de sub mîni.
Cele de ieri și astăzi [23] de mînă-ți sînt atinse,
Dar oare e tot astfel și ziua cea de mîni?
Trecute [24] și prezente le ai spre-a nimici [25],
Dar brațu-ți nu ajunge la cele ce vor fi.

De-aceea nu am teamă de-a ta amerințare
Prezentul e o clipă și viitoru-i lung.
Căci brațu-ți nu ajunge la cele viitoare 78v
La viața națiunii-mi aripele-ți n-ajung.
Privesc cu voioșie la viitoru-i mare
Și tot ce-nsufli minții-mi eu caut să alung.
Cea ce n-a trăit încă nu poate fi al tău:
De-acea cînt deșteptarea și glasu-ți nu-l cred eu [26].

ANUL 1848 77v

Te-aplană printre-a lumei unde amari, mărunte,
Tu ce înalți deasupra-i a ta rebelă frunte
Ca să oglinzi într-însa steaua îngălbenită
A romînimei, care pe moarte e pornită!
O! Și din calea care conduce-n trista vale [27]
Unde nu mai pătrunde ecoul lirei tale,
De-acolo nu se-ntoarce neci om, neci națiune!
Tu stai să-mi stingi suflarea, tu vrei a te opune
La spiritul ce-n lume cu aripa-mi l-alung,
Ca moartea de puternic, ca secolul de lung [28]?
Cînți romînimea, care pe calea morții trece
Cum se arunc-o steauă în fundul mărei rece?
Piei om în a [29] ta umbră! Te risipește-n vînt! 79r
(solemn)
Nainte de-a te plînge al clopotelor cînt,
Nainte de-a-ți așterne în galbenul mormînt,
Pe drumul care duce din leagăn la sicriu,
Moartea să te cuprindă în brațele-i de viu!
În suflet să-ți domnească un seraf [30] surd și mut
Și-o secete cumplită în capul tău tăcut!
De viața ta mizeră moartea să nu se-atingă,
Dar mintea ta senină s-o-ntunece, s-o stingă,
Să intre-o noapte vană cu aer amorțit
În inima stîrpită, în capul pustiit [31].

(De sub manta-i neagră scoate un cran de mort cu ochi de foc a căror raze le îndreaptă spre fruntea lui Mureșanu. Fața lui devine rătăcită și ochiul lui uimit și nesigur. El își întinde brațul ca pentru a se feri de razele ce-i ard creierii)

Cu raza morții negre eu fruntea ta ating
Și harfa ta o sfarăm și geniul ți-l sting! [32]

(Dispare-n pămînt. O melodramă ușoară dar melancolică. Se lasă o negură neagră, care apoi se ridică pentru a lăsa să se vadă o negură roză. Se lasă asupră-i caosul înstelat — se coboară cerul cu profunda lui armonie. [33] În timpul acesta se-ncepe-a auzi, cu muzică surdină, corul ce urmează. Cînd se ridică negura roză, Mureșanu se vede dormind pe-o brazdă de flori, într-o cîmpie minunată în [al] cărei fund se vede o dumbravă verde și munți verzi. În avanscenă se ridică, încungiurat[ă] de tufișe dese și sălbatece, ruina de marmură a unui monument roman. În timpul acesta melodia cea dulce urmează, pe care-o cîntă, nevăzuți încă:)

22. *în manuscris, hipermetric:* demone 23. *intenția inițială era de a scrie* Cele de ast[ăzi și ieri] 24. *după* Ce-au fost, cele [prezente] *șters* 25. *după* le *șters* 26. *versurile de pe* **78v** *sînt scrise cu creionul* 27. *pe margine, în dreapta* (aripele-i se imflă și-o duc în cer-) 28. *deasupra lui* Să pustiască totul în lat, în larg, în lung *anulat prin paranteze* 29. *supraintercalat* 30. *inițial* un înger 31. *inițial* În inima ta stearpă, în capu-ți pustiit 32. harfa *modificat din* arfa: *cele două versuri figurează, probabil în prima lor redactare, necontextualizată încă, pe* **86v**, *unde pentru* harfa *avem însă* arpa *și* ta *este supraintercalat* 33. *scrisă între rînduri și în evidentă legătură cu versurile notate marginal pe* **77r**: O, caos plin de stele, coboară *în* poet; / Șoptește-i armonia cu glasul tău încet *a căror loc este idealmente în preajma ultimei replici a* LUMINII **(80r)**

Somnia regină combină-arbitrară
Tristeță cu ris,
Vrăjește vis de-aur în noaptea amară,
În suflet închis.
Alături c-o umbră lumina răsare
Alături cu-n nor,
Din noaptea eternă prin raze apare
Un sînt meteor[34].

(În timp ce cîntecul durează Mureșanu /doarme/; fața sa se descompune ca de-o fericire suprapămîntească și asupra frunții sale, în toată ființa sa, plană seninul
79v *inspirațiunei. În || momentul acela apare din ruina de marmură:)*

LUMINA [sau] SPIRITUL [sau] IRIS

(Albă și surîzîndă. În păru-i blond ard stele, într-o mînă crinul luminei, în cealaltă o coroană de lauri de argint)

Tu care treci prin lume străin și efemer,
Cu suflețu-n lumină, cu gîndurile-n cer,
Poet gonit de lume și înghețat de vînt
Ce cînți ca o stafie ruină și mormînt;
Acuma cînd din Umbră Lumina, eu, răsar[35]
Aruncă de pe tine noianul de amar.
Eu vin din centrul lumei, încoronat de sori,
Preced pe mîndrul, [– —] frumosul Viitori
Ce-n nourii de secoli se zguduie închis
Ca un frumos și mare însă teribil vis
Ce-n cerul lui petrece sublim și neajuns,
Încît neci ochi de înger pin nori-i n-a pătruns,
Ci tînăra speranță în haină de mister
Arată-n lume-oglinda-i cea plină de visări[36]!
În lumea adormită lumina cînd răsare
Din caosul ce fierbe întunecos și mare
Cu raza-ntîi atinge a geniilor munți
Ce-n nourii de gînduri se pierd bătrîni, cărunți,
Și-apoi abia la lume s-arată zîmbitoare:
O maiestate mîndră[37] în car de foc . . . un soare!
O, munții cu-a lor frunte gîndindă-n nouri creți
Cînd se-ncunun cu raze ai zilei sînt profeți
Și capete de geniu cînd ard, cînd se inspiră,
Arderea lor arată la noaptea ce-i admiră[38]
Că ziua e aproape . . . Și palizii poeți
Profeți-s, plini de vise, ai albei dimineți.
Profete al luminei! În noaptea-ți te salut
Și vărs geniu de aur în corpul tău de lut,
80r În buclele-ți eu strecor dulci lauri de argint,
Cu raza zilei albe eu geniu-ți aprind.

(Mureșanu a-ngenuncheat uimit. Ea-i lasă să cadă pe frunte cununa de lauri, îi zîmbește și dispare în sus[39] răpită de-un nor aurit)

34. *inițial* Un drag meteor 35. *inițial* eu apar 36. *inițial ultimele patru versuri erau*

În cerul lui petrece sublim și neajuns,
Neci ochiul unui înger prin norii-i n-a pătruns,
Ci ⟨îm[bracă]⟩ Ci dalba cugetare în haină de mister
Arată lumii-oglinda-i cea plină de visări

37. *inițial* O maiestate albă 38. *inițial* la lumea ce-i admiră 39. în sus *supraintercalat*

LUMINA [40]
(solemn [41], invocînd cerul)

2260

a Cu bolta ta de stele coboară, univers, *131r*
Cu lamură de pace tu treci în al său viers.
Coboară fericite, albastre, mîndre dom
Pătrunde cu-a ta pace suflarea unui om.

2255

b Cu arcul tău de stele, o univers, cobori *6r*
Cu tainic-armonie din sfere și din sori,
Cobori în ploi de raze cu constelatul dom,
Pătrunde pentru-o clipă suflarea unui om
Și umple cu-armonia ce ființa ta respiră
Cîntarea-nduioșată din doritoarea-i liră.

2254

Cu cîmpii tăi de stele, o, univers te-nvoc, *80r*
Coboară-n ploaie d-aur gîndirile-ți de foc
Și imple cu-armonia ce-n [42] tine-etern respiră
Cîntarea cea bogată din sîngeroasa-i liră.
Cobori [43] cu ploi de raze, cu înstelatu-ți dom,
Pătrunde pentru-o clipă suflarea unui om [44].
O, caos plin de stele, coboară în poet, *77r*
Șoptește-i armonia cu glasul tău încet.

SILFII DE LUMINĂ *80r*
(de sus către LUMINĂ)

Tu, ce din ceriuri pe lume cazi,
Lumină sîntă!
Precum pe-al mărei amar talaz
O rază frîntă,
Acum la nouri te depărtezi
Strălucitoare.
Căci de acolo pe lumi veghezi
Din sîntul soare [45]

(de jos către MUREȘANU)

A tale gînduri, palide bard,
Cu fruntea-n laur
Sînt stele-eterne ce-n ceruri ard
Cu raze de-aur.
Cîntă dar, cîntă, tînăr poet,
Mîn-a ta liră,
Lumea ascultă gîndu-ți profet: *(încet)*
Marea se miră!

MUREȘANU
(cu foc)

În ocean de flăcări gîndirea mea se scaldă
Și sufletu-mi se-mbată d-o primăvară caldă
Și-un cîntec trece aspru [46] prin visele-mi de jar
Cum vîntul trece-n freamăt prin codrii de stejar . . .
Să cînt cum leul rage? . . . Să cînt! . . . Zdrobita liră!

40. *alături figurează, scris cu cerneala întregului text*, După acum *, *posibilă indicație a faptului că* LUMINA *vorbește din nevăzut, după ce* dispare în sus răpită de-un nor aurit 41. *deasupra lui* serios *șters* 42. *supraintercalat* 43. *modificat din* Coboară 44. *această invocare este scrisă cu creion negru pe un petic de hîrtie întîi sfîșiat, apoi recompus și lipit, poate chiar de poet, pe* **80r** 45. *inițial* Cu ochi de soare *apoi* Prin ochi de soare 46. *inițial* trece dulce

80v Din coardele-n rugină odat-ncă respiră
Un cîntec de-o sublimă, senină disperare
Precum scapără[47] raze întunecata mare
O dată încă-n viaţă să mă-nec în lumină,
Să caut armonia a sferelor senină
În inima-mi zdrobită . . . şi-apoi să mor . . . Să mor,
Să-nec sufletu-mi rece în noapte şi în nor.
Coroană de albi lauri, coroană de argint
Luceşte într-a nopţii-mi amarul labirint:
Eu voi cînta de falä ca leul ce-a învis
Iar tu luceşte palä al deşteptărei vis!!

SILFII DE LUMINĂ
(pe cînd se lasă negura roză)

În marea Somniei ce-n unda-i combină
Tristeţă cu ris
Cufundă, poete, gîndirea-ţi senină •
Seninul tău vis!
(pe cînd se lasă negura neagră)
Adormi cînd lumina se stinge cu jale
Prin vînturi răcori,
Cînd visu-ţi îşi moaie aripele sale
În noaptea cu nori!

(Muzica urmează misterioso. *Negura lăsată cu desăvîrşire — O pauză — Cînd se ridică iară, scena e ca întîi: acelaşi trunchi, aceeaşi galbenă lumină de lună străbate prin stîncile zdrobite şi lumină planul cel ruinat. Mureşanu arată că s-ar fi deşteptat dintr-un somn neliniştit, cu visuri de-o impresiune puternică. Fruntea sa e osîndită şi faţa în delir adînc. Muzica melodramiză încet aria lui* Deşteaptă-te române *El o declamă încet şi espresiv, rezemîndu-se cu mîna stîngă pe liră*[48].*)*

[VARIANTA FINALULUI][49]

[MUREŞANU]

80v *(şade, cugetă, mînile sale se lasă-ncrucişate peste coardele lirei)*

81v *O capul meu! Văd cerul deasupra-mi se coboară*
Şi în cîmpii aşterne stelele lui de foc
Şi aburi[i] argintii se lasă, mă-nconjoară,
Şi stele scapăr sfinte pe-al valurilor joc.
Ridic degetu-mi magic şi secolii [se] mişcă
Cu umbre strălucite de zei şi de eroi
Şi sufletu-mi s-aprinde şi inima-mi se mişcă
Şi codrii respir umbră şi mirosul din foi;

2291

30r Pin visele-mi obscure cu-ntunecări de soare
Carpatul îşi ridică a lui frunte-n ninsoare,
Cu umere stîrpite de viscole rebele,
Înmormîntat de codri şi-ncununat de stele.

47. *iniţial* Precum respiră *apoi* Precum răsuflă; *în dreptul acestui vers pe margine* (Strahlen athmet das dunkle Meer), *echivalent german la* respiră/răsuflă raze întunecata mare 48. rezemîndu-se cu mîna stîngă pe liră *este adăugat ulterior, după o bară verticală, cum tot după o bară verticală figurează, scris parţial cu aceeaşi cerneală, începutul unei VARIANTE A FINALULUI şi ultimele ei două versuri, care reapar, la sfîrşitul textului complet al acestei variante, pe* **81v**; *urmează indicaţia* [18]69 49. *această variantă s-ar situa după* Fruntea sa e ostenită şi faţa în delir adînc; *ea pare izvorîtă din aceeaşi inspiraţie ca textul scris cu creionul pe peticul de hîrtie lipit pe* **80r** *şi ca cele două versuri marginale de pe* **77r** *ca un fel de rezultat al invocării cuprinse acolo; exact ca şi prima formă a finalului, aceasta are la sfîrşit o bară orizontală ca semn al încheierii tabloului dramatic*

2254

Din mijloc astor roiuri ce-argentei ne-nconjoară, 81v
Împlînd[50] *cu repejune eteriul tranfiriu,*
Carpații își ridică a lor frunte-n ninsoare
Și umerii de codri și brîiele de rîu;
Din munții cu picioare de stînci bucium răsună
În luna-nvinețită s-ascunde-n voal [de] nor[51]*;*
Pe creierii de munte[52] *voinicii se adună*
Ș-aprind cîte-un foc mare pe fiecare deal
Și roți aprinse-aruncă în văile-adormite,
Ce zboară și lumină fantasmele ce zbor;
Copacii par fantasme bătrîne, despletite,
Ce-aleargă-n[53] *susul apei pîn ce-n tunerec mor;*
Icoanele se turbur și-un arbor de gîndire
Întinde ramuri sfinte ce mișcă în șoptire;
Din crengi de negre gînduri cîntarea se desprinde
Și albele ei aripi la ceruri le întinde[54].

[ANDREI MUREȘANU (B)]

ANDREI MUREȘANU 74r
Tablou dramatic într-un act[1]

2254

[PERSOANELE]

MUREȘANU
MORS *INDIFERENTIALUL (NIRWĀNĀ)*
GENIUL LUMINEI *IRIS*[2]

(Scena înfățișază un peisagiu de-o romanticitate sălbatecă în munți. Pe de-o parte stînci crăpate, unele țepene, altele răsturnate, de alta brazi acățați de vîrfuri de stînci, unii frînți și răsturnați de vijelii și torente. În fund se văd ruinele încă fumegînde a[unui] sat de colibe, risipite ca cuiburi mari în dosul stîncelor. Mai în avanscenă turnul vechi și negru a bisericii satului. Biserica de lemn cu ferestre mici cu zăbrele, cu muri parte risipiți cu acoperămînt de șindrile negre și mucezite. Asupra întregului plan se revarsă o galbenă lumină de lună. Avanscena o cuprinde de-a curmezișul un trunchi răsturnat, putred, pe care M[ureșanu] șade visători. De tot în fund codri și munți. Clopotul sună dogit 12 ore. Miezul nopții. În vremea asta se scoală M[ureșanu]).

[MUREȘANU]

Tresare miazănoaptea în inima de-aramă
A turnului de piatră. Lin stelele se-nhamă
La carul lunei blonde. Prin[3] vămile veciei
Nici vremea nu le trece cu visele mîndriei,
Nici suflete nu intră, nici suflete nu ies
Prin aerul de noapte puternic, rece, des,

[Tresare miazănoaptea în inima de-aramă
A turnului de piatră.] Și prin a lumei vamă
Nici viii nu mai intră, nici morții nu mai ies,

50. *inițial* Și trec 51. *inițial* pătrunde dintr-un nor 52. *inițial* Pe crestele de dealuri 53. *în ms.* în
54. *pînă la această formă ultimele două versuri au mai fost încercate* pe **80v**:

Din ⟨lanțul⟩ lutul ⟨arborele⟩ ⟨arborul⟩ ⟨crengile⟩
⟨gîndirei⟩ cugetărei cîntarea se desprinde
Și ⟨albele⟩ sfintele ei aripi la ceruri le întinde

apoi Din negre crengi de gînduri cîntarea se desprinde 1. *la acest nivel, pe jumătatea din dreapta a paginii, lăsată liberă, un vers scris cu creionul, indescifrabil* 2. *scris cu același creion ca acela menționat mai sus* 3. *după* iar *șters*

Vrăjește frunza-n codri în întuneric des;
A lunei adormite pătrund razele rare,
În temnița din pieptu-mi trezind simțiri [4] amare
Cînd somnul, frate-al morții, pe lume falnic zace,
Sub genele-i lăsate a veciniciei pace,
Și cînd gîndirea oarbă prin țara morții trece
Și moaie-n lac de vise aripa ei cea rece,
Cu aghiazima-ndulcită a lumii frunte-atinge,
Păcatele-i i-adoarme, voința ei o stinge,
Ce ochi veghează umed? Ce piept ce se frămîntă,
Ce suflet lampă de-oliu se mișcă tremurîndă?[5] . . .

2257

102r Privesc trecutul ș-icoana lui barbară:
E zugrăvită aspru d-ursita-ne amară —
Și cînd văd viitorul cu sînge și ruine
Nu cred nimic.

2254

74r Sînt eu! . . . Privesc trecutul ș-icoana lui barbară
E zugrăvită aspru d-ursita-ne amară.
Cum [6] gîndul meu nu poate să rup-acea perdea
Ce-ascunde viitorul teribil [7] după ea?
Dar umbre alburie abia prin ea transpar,
Mă imple cu-ndoială, martiriu și amar [8].
Cîntarea? . . . Cea mai naltă și cea mai îndrăzneață
Nu e decît răsunet la vocea cea măreață
74v A undelor înalte, cu mii de mii de limbi,
A unui rîu ce nu-l vezi: a undelor de timpi [9]
Ce viitoru-aduce spre a le mîna-n trecut.
Deși privesc nainte-mi noaptea bătrînă, suptă *,
Și văd c-o lume nouă dintr-însa se ridică,
Știu [10] cumcă viitorul este trecutu-ntors
Știu cumcă-aceeași lînă s-a tors și s-a retors
De degetele-uscățite-a Vremii-mbătrînite,[11]
Dar *pîrghia* aceea ce, desfăcînd tenebre,
Ridică viitorul — puterea care toarce
Al vremii fir — aceea îmi e necunoscută.
Vai! Cele întîmplate istoria le spune
Și cele viitoare și-aruncă umbra lor
În atmosfera groasă a zilei cei de azi.
De ce se-ntîmplă toate așa cum se întîmplă
Cine mi-a spune-o oare? E plan, precugetare

4. *deasupra lui* gîndiri *șters* 5. *ultimele șapte versuri provin, prin corecțiuni făcute cu o cerneală mai neagră și o peniță mai subțire din* Cu genele-i închise, cu visele-i de pace. *(trecînd prin forma* Sub genele-i închise, tăcere, umbră, pace,)

Cînd palida gîndire prin țara morții trece
Și moaie-n visuri de-aur aripa ei cea rece,
Cu-aghiazima cea dulce a lumii frunte-atinge
Păcatele-i i-adoarme, invidia i-o stinge
Ce ochi veghează umed? Ce suflet se frămîntă?
Ce suflet țipă-n doliu, ce liră jalnic cîntă? . . .

6. *deasupra lui* Și *șters* 7. *inițial* puternic 8. *ultimele două versuri adăugate pe marginea filei, cu altă cerneală* 9. *inițial*

A undelor teribili, înalte, zgomotoase
A unui rîu ce nu-l vezi: sînt undele de timp

10. *acest vers și următoarele două sînt scrise ulterior pe marginea din dreapta, alături de ultimele trei versuri de mai sus și reprezintă întruparea în altă haină a aceleiași idei poetice* 11. *inițial*

Știu cumcă-aceeași lînă s-a tors, s-a retors
Cu-nșelăciuni Frincea îmbătrînită vremea

versurile sînt adăugate, cu cerneala neagră a tuturor intervențiilor de acest tip, pe marginea filei

În șirul orb al vremei și-a lucrurilor lumei?
Sau oarba întîmplare fără-nțeles și țintă
E călăuza vremei? Putut-a ca să fie
Și altfel decum este tot ceea ce esistă
Sau e un *trebui* rece și neînlăturat?
Și, daca trebui toate să fie-așa cum sint,
Ce legi urmează vremea? Cu *ce drept* ea apasă
O ginte ca pe sama-i o alta să ridice?
E vo dreptate-ntr-asta sau oarbă-mparte bobii
Soarta fără de lege? Și dacă n-ai temeiuri
Decît acele spuse de cărțile bătrîne —
Și-aceste-s dovedite că nu dau dezlegare —
Cine-mi va spune mie dacă a ginții mele
Viață viitoare va fi mai fericită
Decît al ei trecut?

2257

De-ar fi fost rău adesea și bine num-o dată 102r
Aș crede că-ntîmplarea oarbă[12], nevinovată,
A grămădit în mersu-i[13], dar fără ca s-o știe,
Atita neferice pe țara mea pustie.
Dar nu! E-atita minte! Atîta plan de rele
S-a grămădit puternic în viața ginții mele
Încît îmi vine-a crede că principiul rău[14]
A scris a lumii carte[15] — că el e ... Dumnezeu.
Nu poate să esiste un Dumnezeu de bine,
Ar trebui să-i fie oroare și rușine
Ca să condamne-un popol, ce e menit de mare
Prin firea sa, să ducă[16] durerile amare
Pe cînd ginți dobitoace, tîmpiți, tîrzii la minte
Să urmărească liber giganticele ținte.
El zic că este ... unde-l blastamă a lumii neagră gură[17]
Acolo suferințe și rele nu îndură.
Nu-l adorați! Nu-și moaie el ochii lui de piatră
De cînd îl adorați voi, cari n-aveți nici vatră,
Nici loc de îngropare

2254

De-ar fi fost rău adesea și bine num-o dată 71v
Aș crede că-ntîmplarea oarbă, nevinovată,
A grămădit în mersu-i, dar fără ca s-o știe,
Atîta neferice în viața ginții mele.
Dar *nu!* E-atîta minte, atîta plan de rele
S-a grămădit puternic în viața ginții mele
Încît îmi vine-a crede că sîmburele lumei
E *răul*. Cartea lumei d-eterna răutate
E scrisă și-i menită.[18]
De vei avea puterea, 75r
Voința ca să sfarămi pe cel mai slab ca tine
Bravură se numește. De ești închipuit,
Nesuferind ca alții de-acea închipuire
Cu vorba să se-atingă: onoare se numește.

12. *după* cea *șters* 13. *inițial* în pasu[-i] 14. *hemistih șters fără a fi înlocuit* 15. *inițial* Prescrie-a lumii carte; *întregul vers e pus între paranteze* 16. *inițial* să cadă 17. *inițial* unde-l neagă a lumii neagră gură 18. *versul se termină cu* în rău *șters, apoi urmează, șterse dar reluate la distanță de 14 versuri, pe* **75r,**

De te-a-nzestrat natura
Numai cu-atîta minte ca să vezi că prostia
Și cruda răutate ce [masa o domină]

De vrei să-ntreci pe alții și lumei să-i impui
Persoana ta infamă, dorință-i de mărire,
La fapte mîndre stimul. De ești atît de van
Să crezi că pîn-și cerul ascultă a ta vorbă,
Că-i pasă dacă corpul ți-l chinuiești și mintea
Ți-o stupifici, îți zice că ești evlavios,
Ba chiar și *sfînt*. Și nu sînt numai oameni
Ce îți admiră fapta, gîndirea-nchipuită,
Ci te admir popoare ...
Ce proastă e mulțimea,
Ea crede cumcă duce a lumii soarte-n mînă
Și singură e dusă de-o mînă de șireți.
De te-a-nzestrat natura
Cu-atîta minte numai să poți [vedea] prostia
Și cruda răutate ce masa o domină,
Nedînd nimic pe ele, să faci din ele scară,
Spre-a te urca pe dînsa l-avere și mărire.
Prefă-te numai cumcă tu prețuiești acele
Mari calități ș-alese (numește-le cum vrei),
C-o frază lingușește deșertăciunea lor
Și pe-umeri te vor duce, sacrificînd averea,
Viața pentru tine. Dar spune-li-adevărul:
Te-or răstigni pe cruce, te-or huidui cu pietre
Și te vei stinge mizer de nimenea jălit.
Se vede
Că puteau șireții ca să găsească-n viață
Alt preț decît acela să-și împlinească pofte
Pe sama altor ... Apoi este și drept, cuminte,
Ca proști să ducă greul, astuții să domnească ...
La ce-ar fi-atuncea lumea în două împărțită?
La ce-ar esista proștii, și iar la ce șireții?
Nu *merită* nătîngii să fie stăpîniți?
Nu vezi că stăpînindu-i le împlinești dorința?
Mai de dorit ce soartă pot ca să aibă-n lume
Decît să-i ducă-n turme sunetul unui nume?
Ei nici nu-s pentru alta decît ca să trăiască,
Să moară-ntru-mplinirea unei deșertăciuni.
Ș-apoi nu vedeți voi
Că ei admiră toate ce le-aduce pieire?
75v Omoară fericirea unui popor întreg,
Liniștea unui secol, și ești numit erou,
Beată de bucurie mulțimea te primește,
Cu lauri te-ncunună ... O ginte ce se-nalță
Pe spatele altora e *mare* — și cu cît
Mai mult se ține-n locu-i prin rău și prin asprime
Cu-atîta e *mai* mare. Dreptate-universală
E-aceea ce-o urăște puterea brută. Peste
Tărie nu decide nimic. La bine ne-i putea
S-aduni doi oameni; răul l-urmeaz-întregi popoare;
Căci răul este colțul vieții. Vecinic răul
Întîiul rol îl joacă — e colț în orice cuget,
În orcare voințe, în orce faptă mare.
Invidia de pildă e mam-egalității,
Și îngrădirea contra răutății reciproce
Dreptate se numește. Cu cît mai răi sînt civii
Cu-atît e mai perfectă dreptatea.

2257

Fiți răi și veți străbate[19] ! *102r*
De ce n-aveți voi minte. Deschideți ochii voștri, *103r*
Vedeți că[20] sînt și bine sînt numai pentru proști.
De cînd sînteți pe lume a esistat dreptate
Și pentru voi? Biruri, poveri și grije toate.
Pentru averea altor voi sîngele-l vărsarăți[21]
Cu[22]-a voastre mîni greoaie voi statul îl mișcarăți
Pe calea propășirei — în[23] zile[le] de pace *,
Și toate astea pentru ca alții [să trăiască]
Voi v-ați hrănit dușmanii, i-ați apărat cu sînge,
I-ați crescut mari și d-aia minții lor nătinge[24]
Azi vă domină : n-aveți ce zice contra lor.
În loc de-a sparge capul năpîrcei sub picior
Voi ați crescut-o mare ... Azi ea vă dă venin
Și vă-ncunună fruntea cu cozile de spin.
Popii ce spun că-n ceruri dreptatea locuiește[25] ;
Popii ce spun că-n ceruri e Dumnezeul pînii
După voinț-acelui au să [— ⟂ —] cînii ;
Popii ce spun că drepte pe oameni se-mpart sorții[26] :
Vedea-veți că [nici] locul n-aveți a-ngropa morții ;
Popii ce spun că-n ceruri urzesc * legile sfinte
Cu[27] promisiuni deșerte șterg lacrima fierbinte[28]
Arați cîmpii de pietre în crudele[29] sudori
Și cură[[ța]]ți spinișe din lucrul fără spori.
Pe cînd[30] tiranii voștri din munca voastră crudă
Trăiesc ca zeii-n ceruri și neci în vis n-asudă.

2254

Fiți răi și veți străbate *75v*
La ținț-orcît de mare numai prin răutate !
Fiți răi ! Ș-urmați principiul ce lumea o domină —
Lăsați să creadă alții, mai proști ca voi, în bine.
De ce n-aveți voi minte? Deschideți ochii voști :
Vedeți că *sfînt* și *bine* sînt numai pentru proști?
De cînd sînteți în lume a esistat dreptate
Și pentru voi? Dar greul voi numai îl purtarăți,
Voi v-ați hrănit dușmanii, i-ați apărat cu sînge,
În loc de-a sparge capul năpîrcei sub picior
Voi ați crescut-o mare și astăzi vă zugrumă.[31]
Spun popii de-o vecie unde orcare vină
Găsește-a ei osîndă, și binele răsplata.
Și mii, timizi de frică și de-o speranță vană,
Trec înșelați pe lîngă izvoarele vieții.

19. *inițial* veți ajunge; *întregul text pregătitor de pe pagina 267 păstrează urma unor frămîntate remanieri printre șovăirile cărora se disting următoarele prime redactări :*

la v. 11—12 Ca să condamne-un popol menit de a fi mare
Mai douăzeci de secoli ... la cruda degradare
sau Ca să condamne-un popol de a trăi-n sclavie
Mai douăzeci de secoli ... Sau e o nebunie
Planul creării-ntrege ... sau poate nici nu-i plan,
E-o intîmplare crudă ...
la v. 13—14 Din contra, dobitocii, tîmpiți, tîrzii la minte
Să ducă omenirea ⟨cu faptele lor⟩ la glorioase ținte.
la v. 17—18 Adoră-l, și pe tine al sorții ochi de piatră ...
Adoră-l și ...

20. *inițial* Vezi că legi 21. *inițial* voi ați vărsat la sînge 22. *după* Pentru [ca alții] *șters* 23. *după* ca **alții** să trăiască *șters* 24. *inițial* din capetele nătinge 25. *inițial* Popii ce vă învață că e dreptate-n ceruri 26. *inițial* Popii ce spun că drepte s[e-mpart pe oameni sorții] 27. *după* Și *șters* 28. *urmează un început de vers abandonat care începe tot cu* Popii (Popii fac să arate) 29. *după* crude *șters* 30. *inițial* Cînd alții 31. *cu cerneală mai recentă deasupra lui* domină *șters*

Iar dacă nu, linţoliu, piroane de sicriu
Răsplată sînt virtuţii!
Răbdarea cine-o are tîrască-se-nsetat,
Voi soarbeţi picătura [32] de timp ce o aveţi.
Aici fiţi mari, puternici, aci fiţi fericiţi,
Aici [— ⏝], curagiul şi pumnii au valoare
În mînă de vei prinde a istoriei carte
Şi dacă tu, de frică sau poate de ruşine,
În faptele ei rele nu vei încifra bine
Vedea-vei cum sub ochii-ţi în plin se desfăşoară
Răul şi iarăşi răul   că vremea se măsoară
După a răutăţii păşire. *Rău şi ură*
Dacă nu sînt — nu este istorie. Sperjură
76r Invidios-avară, de sînge însetată
E omenirea-ntreagă : o rasă blestemată
Făcută numai bine spre-a domina pămîntul,
Căci răutăţii numai îi datoreşte-avîntul
Ce l-a luat pe scara fiinţelor naturii.
Cine-a văzut vrodată popor de oameni buni
Să fie mare? Dacă e rău, e egoist,
Vrea toate pentru sine, nimica pentru alţii;
Dacă trăieşte bine, dar fără ca să lase
Ca s-alţii să trăiască — e mare. Cînd un popol
Începe a fi nobil şi generos în cuget
Atunci a lui cădere şi moarte sînt aproape,
Căci numai răul are puterea de-a trăi.
Chiar fapta cea mai bună duce la rău. Ea este
Pămînt care hrăneşte sămînţa celor rele.
Ai milă
De-unul, şi, cu mîna în care i-ai pus pîne,
Mîni va ridica piatra ca el întîi s-arunce
În tine. Dă-i unuia onoare şi mărire
Şi va fi cel din urmă spre-a se uita la tine
De-i fi căzut. *Ce plan adînc-şiret!*
Cum în sămînţa dulce a răului s-a pus
Puterea de viaţă!

2257

104v Şi mai credeţi în bine, în basme de copii!
O, ridicaţi în suflet gigantici vijelii
Şi sfarimaţi c-o mîndră [33] strigare triumfală
Cea ordine nedreaptă [34], şireată, infernală
Ce proştii şi [35] şireţii, unii-nşelaţi, iar alţii
Înşelători, susţin că de Dumnezeu e pusă
În lume.
O, Satan! Geniu al desperării!
Acum pricep cu gîndu-ţi căci zvîrcolirea mării
Trăieşte-acum în mine. Pricep gîndirile-ţi rebele
Cînd ai smucit infernul ca să-l arunci în stele,
Dezrădăcinaşi marea ca s-o împroşti în soare,
Ai vrut s-arunci în caos sistemele solare.
Da! Ai ştiut că-n ceruri Răul, nedreptul tronă,
Că geniile nătinge nedreptul l-încoronă,
C-aşa cumu-i nu este, nu poate a fi bine,
Că nu poate nedreptul domnească pîn-în fine,

32. *supraintercalat cu cerneala neagră de mai tîrziu* 33. *supraintercalat* 34. *iniţial* Acea nedreaptă [ordine] 35. *după* zic *şters pentru a fi reluat mai departe ca* susţin

2254

Și mai credeți în bine, în basme de copii ! 76r
O, ridicați în suflet gigantici vijelii
Și sfărîmați c-o mîndră strigare triumfală
Ordinea cea nedreaptă, șireată, infernală
Ce proștii și șireții, unii-nșelați, iar alții
Înșelători, susțin că de Dumnezeu e pusă
În lume.
O Satan ! Geniu al desperării !
Acum pricep eu gîndu-ți, căci zvîrcolirea mării
Trăiește-acum în mine. Pricep gîndiri rebele
Cînd ai smuncit infernul ca să-l arunci în stele,
Dezrădăcinași marea ca s-o împroști în soare,
Ai vrut s-arunci în caos sistemele solare.
Da ! Ai știut că-n ceruri răul, nedreptul tronă,
Că secole nătînge l-adoră, l-încoronă,
Știai c-așa cum este *nu poate* a fi bine !
Că nu poate nedreptul etern ca să domine.

2291

O ! de-aș vedea furtuna că stelele desprinde, 30r
Pe cer talazuri mîndre înalță și întinde,
Că nourii ca sloiuri de gheață aruncate
Sfărmîndu-se de-a sferei castele înstelate,
Cerul[36], din rădăcine nălțîndu-se, decade
Tîrînd cu sine timpul cu miile-i decade
Și-nmormîntînd-o-n caos întins, fără de fine,
Zburind negre și stinse surpatele lumine,
Că bolta surp-albastru-i, o uriașă raclă, 30v
Că soarele-i jăratic, ultima lumii faclă
Să văd caosul este al lumilor sicrii 30r
Că sori mai pîlpîi — roșii, gigantece făclii —
Ș-apoi se sting. Nimicul lințoliu se întinde
Pe spațiuri deșerte, pe lumile murinde[37]
Atunci gintea-nviată din suferințe lungi
Să moară, națiunea[38] — atunci ! și — nici atunci !
Căci nu, nu mor Titanii din zilele bătrîne, 31r
Mai iute scutur munții, scot lumea din țițîne[39]
S-arunc în sus să spargă bolta cea de oțel
Unde zeii la moarte l-a condamnat pe el.
Și cît vor crește brazii pe-ntunecatul munte
Stînca va cloci vulturi pe-ncremenita-i frunte[40].
Pîn-atunci sufletul mîndru din vechiul meu popor
Va crește gînduri regii pline de viitor.
În van conspiră neamuri în oarba lor turbare,
În van dumică cîmpul copitele barbare.
. . . .

2257

În van învinuirea de ceru-n nori s-anină, 101v
Nu el — adînc seninul — ci noi sîntem de vină.

36. *după* Și dacă *șters* 37. *urmează un vers, neterminat, șters:* Atunci, atunci să moară 38. *redundant, reia* gintea *din versul precedent* 39. *inițial* Mai iute scutur cerul și-a lumilor țițîne; *urmează, pus în paranteză, un vers abandonat:* (Ca s-o arunce-n ceruri, să spargă) 40. *inițial* în cremenita-i frunte

2291

31r În van învinuirea-mi de ceru-n nori s-anină,
Nu el, întunecatul, ci noi sîntem de vină:
Gîndirea cea străină viața ne-o îneacă.
. . . .
La *ei* luăm tot aurul gîndirilor mărețe
Cu care-a noastră viață voim să se răsfețe.
Și viața-și pierde prețul . . . .
Am găsit toată lumea și ne-am pierdut pe noi.

2254

76r O! de-aș vedea furtuna că stelele desprinde,
Pe cer talazuri mîndre înalță și întinde
Și nourii, ca sloiuri de gheață aruncate,
Sfărmîndu-se de-a sferei castele înstelate.
Cerul, din rădăcină nălțîndu-se, decade
Tîrînd cu sine timpul cu miile-i decade.
76v Se-nmormîntează-n caos întins fără de fine,
Zburînd negre și stinse, surpatele lumine.
Văd caosul că este al lumilor săcrii,
Că sori mai pîlpîi — roșii gigantice făclii —
Ș-apoi se sting. Nimicul linţoliu se întinde
Pe spațiuri deșerte, pe lumile murinde!
Văzînd risipa, Satan, voi crede c-ai învins!
Căci, dacă ești arhanghel al morții cei bătrîne,
Atunci ești drept, căci numai *ea* este dreaptă-n lume
Și cei ce o servesc, căci contra orce-n [41] lume
Învinge răutatea — dar contra morții nu.

2257

104v Fiindcă tina lumii e rea — și[42] fiindcă tină
Și praf e universul mai tot — fără de vină
Ai căzut, mîndru geniu plin de-ndărătnicie,
În spații făr' de margini, în evi de vecinicie.
Realizează-acolo-n nimic voința ta,
Căci nu poți băga bine în[43] țărina cea rea.

2254

76v Fiindcă tina lumii e rea — fiindcă tină
Și praf e universul întreg — fără de vină
Ai căzut, geniu mîndru plin de-ndărătnicie,
În spații făr-de margini, în evi de vecinicie!
Vai, soarte blestemată, ce oarbă arunci bobii,
La orcine în lume dai ceea ce nu-i trebui.
Te rog, soarte, mă scapă, de alții nu — de mine.
Atît venin în suflet ș-atît amar în gînd
Încît, dac-aș putea-o ca[44] să răsuflu adînc
Și bine, aș învenina vremea în care-s osîndit
De a trăi.
                    O, geniu ce pătrunzi
Nemărginirea, iartă c-amărăciunea mea
M-a-nvins! Tu știi să judeci și știi că nefericea
Ades scrintește șirul gîndirei și o face

41. *supraintercalat* 42. *supraintercalat* 43. *după-n șters* 44. *repetat din inadvertență*

Să meargă tocmai contra la calea ceea care
Ar trebui s-urmeze :

2257

O, simt cum al meu suflet înveninat 101r
E ca un orologiu ce îmblă înapoi —

2254

Un orologiu care în loc de-a-mbla-nainte 76v
S-ar tîrii-ndărăt. O, nu esistă crime
Căci toate, toate-s fapte unei gîndiri pe dos,
Unei simțiri perverse[45], amare ...
Taci, taci suflete mîndre, nu răscoli cu-atîta
Grozavă ușurința titanica turbare
Ce-n așchii sclipitoare gîndirea mi-o sfaramă.
Stinge, puternic Doamne, cuvîntul nimicirii,
Adînc, demonic, rece, ce-n sufletu-mi trăiește,
Coboară-te în mine, mă fă să recunosc
C-a ta făptură slabă-s. Nu mă lăsa să sper
Că, liber, mare, mîndru, prin condamnarea ta
N-oi coborî în iaduri de demoni salutat
Ca unul ce menitu-i de a le fi stăpîn,
Stăpîn geniilor pieirii ! Ce gînd superb ! O-nceată,
Inima mea[46] cea stoarsă de-o cugetare beată.
Nu răscoli-n bătaie-ți ruinele sfărmate
A lumii-mi dinăuntru.

2291

Și cerul, lan albastru sădit cu grîu de stele[47] 32r
Arată lumii toate
Și nouă-arată planul adîncei întocmele
Cu care-și mișcă sorii ... și bolta-i un ținut
Cu stîlpi[48] din altă lume[49].
În sine-a ei putere în întru-i se adună
Și cum stejarul numai din *proprii* rădăcine
Își crește trunchiul aspru ... tot[50] astfel numa-n tine
Puterea ta e, ginte !
Ai închegat furtuna că să înalți stejarii,
Ca să înalți românii tu ai stîrnit[51] barbarii.

2254

Văd cerul, lan albastru sădit cu grîu de stele, 81r
El ni arată planul adîncei întocmele
Cu care-și mișcă sorii. În sîmburul de ghindă
E un stejar. Cum dînsul din proprii rădăcine,
Din planul vieții sale ascuns în colț obscur
Își crește trunchiul aspru — așa, poporul meu,
În tine e puterea-ți, nălțarea-ți și pieirea-ți.
Eu cred că tot ce este menit de a fi mare
Să-și înnăsprească trebui superba rădăcină
Prin viscole turbate, prin arșiță și-ngheț.
Mai tare e-acea stîncă ce a trecut martiră
Prin vijelii *mai* multe. Popoarele barbare

45. **perverse**, *scris pe margine, cu cerneala mai recentă, înlocuiește pe* rebele *șters și nu trebuie situat după* amare 46. *supraintercalat* 47. *urmează un vers abandonat* Arată lumii toate; *cf. versul următor* 48. *după* bol[ți] *șters* 49. *urmează un sfîrșit de vers abandonat* — într-însa ⟨e⟩i put[erea]; *cf. versul următor* 50. *după* ast[fel] *șters* 51. *inițial* zidit

Ce-au cotropit românii sînt vijelii mărețe,
Turbate, mîndre, aspre ca orce vijelie,
Dară și trecătoare ca ele. Iar stejarul
Poporului meu tare ridică ș-azi în vînturi
Întunecata-i frunte și proaspăta lui frunză.
În lume văd popoare cuminți și fericite
Și mă întreb ce soarte să doresc la al meu?
Și-un gînd îmi vine, aspru, adînc, fără de milă
Și sfărmător de lume. Nu, nu! n-aș vrea ca alte
Popoare să mai fie c-al meu — nu merit ele
Să-i semene. Poporu-mi menitu-i ca să fie
Altfel de cumu-s alte. Eu nu cer fericire
Pentru a lui viață — o, nație iubită!
Vei înțelege doru-mi, vei ști să-l prețuiești?
Voi să te văd, iubito!, nu fericită — *mare!*
Decît o viață moartă, un negru vis de jele,
Mai bine, stinge, Doamne, viața ginții mele,
Decît o soarte aspră din chin în chin s-o poarte,
Mai bine-atingă-i fruntea suflarea mării moarte!

[ANDREI MUREŞANU (C)]

[ANDREI MUREŞANU]

2283

[PERSOANELE

MUREŞANU	UNDELE
REGELE SOMN	DELFINUL
VISURILE	ONDINA
VÎNTUL	SIRENA
IZVORUL	CHIPUL

CĂLUGĂRUL]

[SCENA I]

138v *(Mureșanu singur într-o pădure. Pe o muche de deal o biserică veche c-un turn de piatră. Noapte, lună. Orologiul bisericei bate miezul nopții* [1])

M[UREŞANU]

În turnul vechi de piatră cu inima de-aramă [2]
Se zbate miazănoaptea ... iar prin a lumei vamă
Nici suflete nu intră, nici suflete nu ies —
Și somnul, frate-al morții, cu ochii plini d-eres
Prin regia gîndirei neînființate trece,
Și moaie [3]-n lac de visuri aripa lui cea rece,
Cu gînd făr' de ființă a lumii frunte-atinge —
Îi minte fericirea, mizeria i-o stinge.
Cînd totul doarme-n zvonul izvorului de pace
Un ochi e treaz în noapte, o inimă nu tace.
Și azi îndrept aceleași crude-ntrebări la soarte
Ș-asamăn întreolaltă viață și cu moarte ...

1. *după* două[sprezece oare] *șters* 2. *după* piatră *șters* 3. *după* moaie *șters*

Şi-n cumpăna gîndirii-mi nimica nu se schimbă
Căci între amîndouă stă neclintita limbă [4].
De mult a lumei vorbe eu nu le mai ascult,
Nimic e pentru mine ce pentru ea e mult.
Viitorul un trecut mi-i pe care-l văd întors — 137v
Acelaşi şir de patimi s-a tors şi s-a retors :
De mînile uscate a vremi-mbătrînite ...
Şi clare-s pentru mine enigmele-ncîlcite ...
Nu-ntreb de ce în lume nu ni e dat de soarte
Noroc făr' de durere, viaţă făr' de moarte —
Am pus de mult de-o parte acele roase cărţi
Ce spun c-a vieţii file au vecinic două părţi,
Că făr' de lacrimi nu e nici ochiul cel mai vesel —
Acest noian gîndirea-mi în sama altor lese-l [5],
Nimic din lumea asta cu ele nu se schimbă —
Cu dezlegări ciudate şi cu frînturi de limbă
Ocupe-se copiii ... Eu pun o întrebare
Nu nouă, însă dreaptă, nu liberă [ci] mare [6].

Viaţa, moartea noastră noi le ţinem în mîni,
Pe ele deopotrivă noi ne simţim stăpîni —
O cupă cu otravă, un glonte, un pumnar
Ne scapă deopotrivă de-al vieţii lung amar.
Nu cer de fericire în lume să am parte
Căci fericiri-a lumii — închipuri deşarte [7]!
Viaţa noastră însă, oricît de neagră fie, 136v
Ea împlineşte oare în lume vo solie?
E scop în viaţa noastră — vun scop al mîntuirei?
Ne-njunghiem fiinţa pe-altarul omenirei?
A gîndului lucire, a inimei bătaie
Ridică un grăunte din sarcina greoaie
Mizeriei comune? Trăind cu doru-n sîn [8]
Pe altu-n astă lume îl doare mai puţin?
De îţi jertfeşti viaţa tu pentru un popor
Au sarcina vieţii purta-va mai uşor?
A tale lacrimi crude, a tale crude chinuri
Îi schimbă poate-n taină prescrisele destinuri?
Ai tu vro ţintă-n lume? Amara ta suflare
Au face-l-va pe dînsul — de nu ferice — mare? [9]
O! eu nu cer norocul, dar cer să mă înveţi
Ca viaţa-mi preţ să aibă şi moartea-mi s-aibă preţ.
Să nu zic despre nime ce despre om s-a zis :
Că-i visul unei umbre şi umbra unui vis! ...
Bolnav în al meu suflet, cu inima bolnavă
Eu scormolesc în minte-mi a gîndurilor [10] lavă.
Închin a mea viaţă la scîrbă şi-ntristare
Şi-mi tîrii pintre anii-mi nefasta arătare [11] ...
Prea bun pentru-a fi mare, prea mîndru spre-a fi mic, 135v
Viaţa-mi cum o duce tot omul de nimic,
Supus doar ca nealţii la suferinţe grele
Unind cu ele ştirea nimicniciei mele.
La ce? Oare un glonte, otrava, un pumnar
Nu sting deopotrivă o lume de amar?
O, pîrghie a lumei ce torci al vremei fir,
Te chem cu desperare în pieptu-mi [12], cu delir!
Răspunde-mi, cine-i suflet a lumei? Dumnezeul?

4. *pînă aici toate versurile sînt barate cu o linie oblică, semn de eliminare la relectură* 5. *aceste ultime două versuri sînt barate cu o linie oblică, semn de eliminare la relectură* 6. *inițial* mai dreaptă şi mai rece, mai liberă, mai mare; *după modificare poetul a omis să schimbe pe* mai mare *în* ci mare, *cum cere sensul* 7. *ultimele două versuri sînt barate cu o linie oblică, semn de eliminare la relectură* 8. *deasupra lui* moartea-n sîn *şters* 9. *ultimele şase versuri barate cu o linie oblică, semn de eliminare la relectură* 10. *deasupra lui* geniului *şters* 11. *ultimele patru versuri barate cu o linie oblică, semn de eliminare la relectură* 12. *deasupra lui* suflet *şters*

Orbirea? Nepăsarea? E binele — e răul?
Tu taci! ... și piatra tace ... și tu ești piatră ... Bine,
Mi-oi chinui dar mintea — să răspund pentru tine
Orbirea? Nepăsarea? ... Nevinovata-orbire
Cît de frumos ș-anume tocmit-a a lui fire!
Creat-a mielul aprig el pentru lupul blînd,
Carne cu ochi creat-a el pentru cel flămînd.
Natura-i fericire și vecinic e în pace —
Și leul și cu taurul de mult stau să se-mpace —
Iar omul, ce-i făptura aleasă, are-anume
Un creier și un suflet — pentru dureri în lume[13].
134v Ce simplă nepăsare, nevinovat-orbire:
Concordie eternă, un rai de fericire.
Dar nu — ce zic? Tu blăstemi, poete ... Cată bine,
Căci lumea e creată anume pentru bine.
N-o spun aceasta popii și cărțile lor vechi,
De mii de ani nu sună legenda în urechi?
Nu vezi tu că virtutea găsește-a ei răsplată,
Răsplată ce de oameni și cer e-nvidiată?
Răsplată prea frumoasă: un giulgi și patru scînduri
Ți-e îndemînă-n nuntru și scapi[14] de multe gînduri,
De gînduri fără noimă ... Pentru așa comoară
Treci însetat pe lîngă a vieții dulci izvoară ...
Și-atunci ... atuncea popii vorbit-au foarte drept:
Deșertăciuni sînt toate cînd moartea ții în piept.
Dar să vedem acuma în lungi secolii tăi
Ce crudă răsplătire păstrat-ai celor răi?
Omoară fericirea unui popor ... alungă
A veacurilor pace pe vreme îndelungă
Și ești erou ... Fii mîndru, închipuit, dar cată
Ca nimeni să atingă ființa îngîmfată
Atunci ai simț de-onoare. Disprețuiește viața,
133v Închină-te de sara și pînă dimineața,
Trufașule obscure, te crede sfînt ș-ales,
Un om din altă carne făcut și cu eres,
Poporul se-nchina-va chiar la a tale oase.
Învie, măgulește tu patimi dușmănoase,
Invidia și ura botează-le[15] virtuți,
Numește brav pe gîde, isteți pe cei astuți,
Din patimi a mulțimei fă scară de mărire
Și te-or urma cu toții în vecinică orbire.
C-o frază lingușește deșertăciunea lor,
Din risipite roiuri atunci faci un popor.
Fii dinainte sigur, la rele el urma-va,
Cu sînge și cenușă pămîntul presăra-va.
Ferește-te de una: ... Să te ferească cerul
Ca-ntr-un moment de-uitare să li spui adevărul ...
Te-or răstigni pe cruce, te-or huidui cu pietre,
Vor risipi cenușa iubitei tale vetre.
Și te vei stinge mizer ... de nimenea jălit ...
Nu vezi ce drept e astfel? Ce bine e-mpărțit
Pămîntul? — Proști de-o parte, de alta cei șireți
Și patimelor rele aceștiia dau preț ...
132v Nu merită nătîngii să fie stăpîniți
Sau pentru o *idee* să fie ei jertfiți?
Mai de dorit ce soarte pot ei să aibă-n lume
Decît să-i ducă-n lupte un mare, un sfînt *nume*?
Un *nume*! Ce-i mai mare decît un nume oare:
Pentru-un astfel de lucru se junghie popoare.
În mînă de vei prinde-a istoriilor carte

13. *toată pagina este barată cu o linie verticală, semn de eliminare la relectură* 14. *inițial* te scapi 15. *deasupra lui* numește-le *șters*

În ea atunci vedea-vei un falnic op de arte,
Vedea-vei cum sub ochi-ți în plin se desfășoară
Tot patime de laudă; că vremea se măsoară
După a răutății pășire ... Rău și ură
Daca nu sînt nu este istorie. Sperjură,
Invidioasă[16], crudă, de sînge însetată
E omenirea-ntreagă ... o rasă blestemată,
Făcută numai bine spre-a stăpîni pămîntul ...
Căci răutății sale îi datorește-anume
Că-i spiță-naltă-n scara ființelor din lume[17].
Aceasta este taina în sufletul făpturei ...
Ce plan adînc!... Ce minte! Ce ochi e colo sus,
Cum în sămînța dulce a patimei a pus
Puterea de viață ... Astfel frumosul plan
Un an de îl descarcă, l-încarcă iar alt an
Spre vecinică-mplinire ... Și în urechi-mi bate 131v
Că sîmburele lumii e-eterna răutate!!
Cîntați-o dar popoară! În glasu-adînc al straneі
Voi mesteca legenda cea veche a Satanei.
O, Satan! geniu mîndru, etern, al desperării,
Cu gemetul tău aspru ca murmurele mării ...
Pricep acum zîmbirea ta tristă, vorb-amară:
„Că tot ce e în lume e vrednic ca să piară..."
Tu ai smuncit infernul ca să-l arunci în stele,
Cu cîrduri uriașe te-ai înălțat, rebele,
Ai scos din rădăcine marea s-o-mproști în soare,
Ai vrut s-arunci în caos sistemele solare...
Știai[18] că răutatea eternă-n ceruri tronă,
Că secole nătinge cu spaimă o-ncoronă!
O, de-aș vedea furtuna că stelele desprinde,
Că-n cer talazuri nalte de negură întinde,
Că prin acele neguri demonii-n stoluri zboară
Și lumea din adîncuri o scutură, ușoară
Ca pleava ... Cerul cu sorii lui decade
Tîrînd cu sine timpul cu miile-i decade,
Se-nmormîntează-n caos întins fără de fine, 130v
Căzînd negre și stinse, surpatele lumine.
Neantul se întinde
Pe spațiuri deșerte, pe lumile murinde,
Văzîndu-te[19] strigare-aș de-un dor nebun cuprins:
Mărire ție, Satan — de trei ori, ai învins!
Atuncea mă primește prin îngerii pieirei,
Mă-nvață și pe mine cuvîntul nimicirei,
Adînc, demonic — rece. Ți-o jur — astă știință
Eu aș striga-o-n lume c-o cruntă ușurință ...
Atunci negrește, soare ... atunci să tremuri, cer ...
Atuncea saluta-voi eternul adevăr ...
Și, liber, mare, mîndru prin condamnarea lui,
A cerurilor scară în zbor am să le sui ...
Să strig cu răzbunarea pe buze-n lumi deșarte:
Te blastem căci în lume de viață avui parte!!
(fulgere)
O, fulgeră-mă numai ... o, joacă comedie
Comediant bătrîne cu glas de vijelie:
Nu vezi că nu poți face tu vun mai mare bine
Decît pe vecinicie să mă omori pe mine?
Au vezi tu că[20] eu tremur, dar vezi — nici cred în moarte — 129v
Ai fi prea blînd să ai tu în mînă-ți astă soarte.

16. *inițial* invidioas-avară 17. *inițial* Căci răutății sale îi datorește avîntul / Ce l-a luat pe scara ființelor naturei; *modificările sînt făcute la început pe margine, cu creion negru, apoi transcrise direct în text cu cerneală violetă* 18. *după* Că *șters* 19. *inițial* Văzînd risipa 20. *supraintercalat*

Aş rîde-atunci viaţa, muncind-o cu dispreţ,
Aş omorî în mine o sută de vieţi.
Muncind în mine însumi al firei orice nerv,
Pieirea cea eternă în pieptu-mi să o serv ...
Dar, vai, tu ştii prea bine că n-am să mor pe veci,
Că vis e a ta moarte, cu slabe mîni şi reci.
La sorţi va pune iarăşi pin lumile din cer
Durerea mea cumplită — un vecinic Ahasver,
Ca cu acelaşi suflet din nou să reapară
Migraţiei eterne unealtă de ocară ...
Puternice, bătrîne, gigante — un pitic,
Căci tu nu eşti în stare să nimiceşti nimic.
(El cade obosit pe-un trunchi vechi — şi-şi acopere ochii cu mîna. S-aude o muzică dulce)

VISURILE
(sopran)

Somn,
Tu al nopţilor domn!
Ne dă prin a gîndului ceaţă
Viaţă.
128v Vezi
Noi sîntem tot tineri şi trezi,
Zidim într-o clipă din spume
O lume [21].
Lac
Pe care în cînt se desfac [22]
Cu dulci şi armonice glasuri
Talazuri.
Ştim
Pustiul sub ochi să-l lăţim.
Mai este vro mînă măiastră
C-a noastră?
Vin
Şi dă-mi porunca ta lin.
Urma-vom fantastice planuri
Prin ramuri [23]!

127v SOMNUL
(basso [24])

Sună vînt prin frunzele uscate,
Lună trece-n vîrfuri de copac,
Iar izvoare-ntunecate
Într-un cîntec glasul şi-l desfac [25].
Lună! Soră! pe-a lui frunte [26]
Stai şi-i farmăcă gîndirea,
Să trăiască-n vremi cărunte
Şi să-şi uite toată firea [27].
Du-l pe ţărmul vechi al mării,
Fă-l călugăr trist şi slab,
Îl închină lin uitării,
Dă vieţii alt prohab.
Du-te! du-te!

21. *iniţial* Zidim într-o clipă şi dealuri/ Şi valuri 22. *iniţial* Pe care în cîntec desfac 23. *restul paginii ilizibile din cauza unei mari pete de cerneală violetă, cf. nota* 27 24. *după* bariton *şters* 25. *iniţial* Lună treci prin vîrfuri de copaci/ Tu, izvor întunecate,/ Într-un cîntec glasu-ţi să-l desfaci 26. *în dreptul acestui vers pe marginea din dreapta este scris* O nu privi astfēl, nu astfēl plîngi 27. *aceste două strofe sînt transcrise de Eminescu de pe p.* **123v** *devenite ilizibile din cauza petei de cerneală menţionate la nota* 23

VÎNTUL
(bariton)

Plîng,
Frîng
Crengi uscate,
Trec,
Plec
Ramuri,
Bat în geamuri 126v
Cu-a mea mînă fermecată.
Eu mă uit printre ferestre
Cum încunjur oameni masa [28]
Și cu degete măiestre
Eu li spariu toată casa.
Cînd ca lupul urlu jalnic
Cînd ca [29] mîța-ncet eu miaun
Și trezesc din vis motanul
Care toarce sub un scaun.
Sînt
Vînt,
Plîng,
Frîng
Sperios vo creang-uscată

IZVORUL
(tenor)

Izvor,
Din munte cobor,
Cînd vîntul vo ramură farmă
Fac larmă !

(Cerul se coboară. Armonie. Schimbare.)

SCENA I[I] 126r

(Sara. Furtună)

M[UREȘANU]
(singur)

Cum norii strigă jalnic și marea sparge piatră
Și tunete bătrîne pe-a ceriurilor vatră
Pocnesc cu-a lor ciocane, moșnegi [30] și falnici fauri,
Ei făuresc furtunei coroana ei de aur ...
Se zvîrcole în valuri marea cea sură-n veci
Și în de stînci schelete, bătrîne, slabe, seci,
Ea aiurind lovește.
Colo și-nalță sur
Castelul lung și rece fantasticul lui mur.
L-a fulgerelor fugă se văd bolțile sparte,
Iluminate găuri pe generații moarte ...
Ah ! în fereasta veche apare-ades, ades
Un inger, o femeie cu chip așa ales.
Dar cine-i ea ? Ce vine, ce caută-n castel
Cînd marea își răstoarnă sufletul ei rebel
Și pintre stînci de piatră se scutură de spume
Și mișcă-nfuriată a valurilor lume ?
. . . .

(Un CHIP s-arată-n castel)

28. *inițial* Cum stau oamenii la masă 29. *supraintercalat cu creion negru* 30. *deasupra lui* bătrîni *șters:* moșnegi *e scris încă o dată, alături, cu creionul, pentru a asigura lizibilitatea*

Și-n noaptea care urlă [31] cu surda ei ureche
Privește ca o lună din zidurile veche.
E ca și cînd răsare în jur întunecată
De-a murilor colosuri pin cari se arată.
Zugrăvind dulce[a], trista, sura lor măreție.
„Coboară din ruine căci mă închin eu ție.
Din crengi de gînduri negre o floare se desprinde,
Primește-o, e iubirea-mi și inima-mi ți-o-ntinde [32].
Cobori din înălțime, te-ador, te rog, te-nvoc
Cu păru-n flori albastre, pe frunte-o stea de foc.
O, stai! o vino, scumpo, ca fruntea-ți să-ți dezmierd
Și-n ochii mari, albaștri, ființa să mi-o pierd ...
Te-ai dus! te-ai dus, o mare, înghite-mă, mă sfarmă,
Îmi amăgește mintea cu-a valurilor larmă." [33]

(CHIPUL *dispare*)

(*el se urcă [în] luntre și-și dă drumul pe mare*)

12*5v* (*se-nsenină, s-aude glas de corn* [34])

REGELE SOMN

Răsună corn de aur și imple noaptea clară
Cu chipuri rătăcite din lumea solitară
A codrilor ... în cîrduri veniți, genii șagalnici,
Ce-acum impleți pămîntul cu sunetele jalnici,
Acum ascunși în umbră sau tupilați sub foaie
Pișcați picioarele-albe a fetelor bălaie.
Și zimbrii zînei Dochii pe frunți cu stemă mare
Și voi, cai albi ai mării cu coame de ninsoare ...
Învie codru! Duhuri cu suflet de miresme
Zburați pin crenge negre ca străvezie iesme.
Cu sunetul de pasuri s-aducă pasul numa,
Pe corpuri albe haină de diamantină brumă
Să scinteie în umbră, să spînzure feeric,
Treceți încet pin aer călcînd pe întuneric [35].

(*el se uită pe mare*)

Din insule bogate, sfîșiind apa, iese
O luntre cu vintrele ce spînzură, sumese
Se legăn visătorii copaci de chiparos
Cu frunza lor cea neagră uitîndu-se în jos,
În ape ... Iar pin crenge de-un verde-adînc de jale
S-oglindă-n ap-albastră de aur portocale.
12*4v* Și parcă glas de clopot înfiorează sara,
Pe-a stîncilor lungi colțuri apusul se coboară;
Stau aurite-n aer ... și-a serei rumenire
S-apleacă și-nroșește a mării încrețire ... [36]
Și insulele mîndre și de dumbrave pline
Par sarcofage nalte plutind pe-unde senine
Acoperite numai cu flori și cu poiene [37]
Uriești ... Acuma se-nchid a serei gene,
Apele devin sure ... și-n blînda lor cîntare
Dispar ca sarcofage insulele în mare.
Ce loc! Bătrîne stînce ridic-a lor schelete
De piatră, ce [38] de valuri și vîntu-s sfîșiete,

31. *după* sună *șters* 32. *inițial* Primește-o în ⟨p[oalele]⟩ mărirea-ți, în poalele prea sfinte 33. *ultimele patru versuri sînt scrise pe partea din stînga sus a paginii după scrierea indicației* (chipul dispare); *este însă evident că aceste versuri trebuie amplasate înaintea ei* 34. *indicația de scenă este scrisă ulterior deasupra unei alte indicații scenice, mai ample, la care poetul a renunțat* (Stînci pe țărmuri de mare. În fund un castel risipit. Codrii. Pe mare se văd insule frumoase. Din codri sunet de corn) 35. *ultimele patru versuri inițial*

Pe corpuri ⟨h[aină]⟩ albă haină de diamantină brumă
Sandalele prin aer abia să treacă numa,
Călcați cu pasuri line, încete, și feeric
⟨Atingeți⟩ Mergeți încet pin aer călcînd pe întuneric;

pasuri *apare scris și pe margine, cu creion negru, urmat de un semn de întrebare* 36. *inițial* a mării sfîntă fire 37. *urmează, în paranteză,* pomene 38. *supraintercalat*

Un templu în ruină de apă înecat
Pe jumătate ... stîlpii și murul fărămat
Stau în curînd să cadă ... Și în astă ruină
Pin scorburi de părete, în neagra [39] vizuină
Trăiește-acest călugăr ... Apari, tu, lună-n cer [40],
Și fă din vis viață, din umbre adevăr !

(luna apare)

UNDELE

(cîntă)

Noi, undele crețe
Venim, venim,
În stînce mărețe
Izbim, izbim.
Ș-a noastră suflare 123v
E vînt ! E vînt !
Dar naștem pe mare
Un cînt, un cînt.

DELFINUL

(s-arată din apă un tînăr frumos)

Ondină
Cu ochi de albastră lumină
Cu părul tău lung — un tezaur
De aur.

Tu pradă
Cu pieptii tăi dulci de zăpadă
Te-oi prinde pe mare vrodată
Șirată [41]

Atuncea
Simți-vei duioasele munce
Cu care-[a]l meu suflet în flamă
Te cheamă [42].

ONDINA

Delfine,
Tu crainic al mării regine,
De-ai fi credincios, cu iubire,
Un mire.

Voioasă
Urmare-aș privirea-ți frumoasă,
Ți-aș da sînul alb de zăpadă
Ca pradă.

DELFIN

Ondină,
Tu dulce copilă, o, vină,
Nu vezi că Delfinul tău moare
În mare.

ONDINA 122v

Vedea-vom !
Să cînte Sirena ruga-vom
De nu vei iubi-o — îmi fură [43]
O gură !

39. *deasupra lui* vechea *șters* 40. *inițial* Apari tu, soră ! lună 41. *inițial*
Tu dalbă
Cu pieptii de marmură albă
O, dă-mi a ta gură -- privirea
Zîmbirea

42. *strofă intercalată pe marginea paginii* 43. *inițial*
Pe mîndra Sirenă ruga-vom
Să cînte. De-i ști să reziști la

Atunce
O undă în brațe-ți m-arunce,
Că știu a iubi eu prea bine,
Delfine.
Ascultă!
De vreme-ndelungată și multă
În sufletul meu eu te-am strins,
M-ai învins[44].

AMÎNDOI

Tu ce ești zeilor suroră gemene
Cu linul pas[45],
Nu are nimene un cînt să semene
Cu al tău glas.
Spune-ne cîntecul ce-n nopți lunatece
Adese-l cînți
Cînd luna tremură pin ceți apatece,
Pin codrii sfinți.
121v Vin iubite! Cungiura-voi
Cu-al meu braț al tău grumaz
Și lipi-voi a mea față
De-arzătorul tău obraz.

SIRENA

Vin iubite, căci zăpada
Dulce-a sinului păstrez!
Ah! tot visu-mi, ah! tot dorul
E ferice să te vezi.
Vin iubite, ah, te cheamă
Al meu suflet îndrăgit,
Nici visezi[46] cît poți în lume
Tu să fii de fericit.
A mea buză e de miere,
Sînii mei sînt de omăt
Și tot sufletu-mi te cere
Și te chem, te chem încet

Vin iubite, multe nume
Mîngîioase îți păstrez
Visul vieții mele este
Tu ferice să te vezi.
De[47] ce-ntorci tu ochi-n laturi
De cuvîntul meu gonit[48]...?
Nici visezi cît poți în lume
Tu să fii de fericit.
Zi și noapte stă la tine
Al meu gînd nemîngîiet,
Căci tot sufletu-mi te cere
Și în gînd te chem încet.
122v Vino, vino, mult iubite[49],
Pe-al meu sîn să te [dez]mierd[50]
Și în ochii tăi cei negri
Eu privirea să mi-o pierd.
Să-mi [pun] gura la ureche
Și să-ți spun că te iubesc,
Că de drag ce-mi ești, copile,
Eu din ochi te prăpădesc.

120v *(ONDINA și-a lăsat visătoare capul pe spate pe umărul lui DELFIN, care o sărută[51])*

44. *inițial* În sufletul meu te iubesc/Te iubesc. 45. *inițial* Cu blînd cuvînt 46. *inițial* Nici nu știi 47. *sub* D *se citește un* T, *probabil urmă a intenției de a începe versul cu* Tu 48. *inițial* De privirea mea gonit 49. *versul a fost încercat întîi pe* **121v**: Vin iubite, vino, vin! 50. *în ms. versul e notat defectuos, de aceea am dat aici forma pe care o are în* Cîntec de Sirenă (**2279**, **83r**), *care reprezintă, cu mici modificări, transcrierea de mai tîrziu (1879—1880), sub formă de poezie autonomă, a chemării SIRENEI din Andrei Mureșanu, aici anulată (cu creion roșu), ca adesea cînd avem de-a face cu un text reluat sau refolosit în altă parte* 51. *inițial* Ondina și-a lăsat capul pe spate — Delfin o sărută

REGELE SOMN

A mării unde-albastre aluneeă-nspumate
Și fulgeră-n cadență ... O, dulce voluptate
A nopții[lor] ... Acuma văd luntrea de departe
Cum cu-a ei [52] plisc în brazde pe unde le împarte [53].
Călugăru-i ... În manta-i înfășurat visează,
Al valurilor zgomot țîșnind îl salutează
Și lebede-argintoase pe planul mării-l trag,
Pe frunte-i e-mpletită o ramură de fag.
Plutind cu repejune sub palida lumină
A lunei ... pe-nmiirea a undelor senină,
Se pare cum că este al mării Dumnezeu
Blînd îngînat de lebezi în mîndru visul său.
Din insulele sfinte străbat cîntări ferice,
Noroc și desperare le văd unite-aice ...
Acum pe-un stan de piatră din luntre el coboară
Și barba lui cea albă pe piept se desfășoară,
Și-n două despicată de vînt e răscol tă ...
(s-aude glasul CĂLUGĂRULUI, basso) 119v

[CĂLUGĂRUL]

Răsai din a ta noapte, copilă mult iubită.
(intră în scenă)
E un străin aice ... și ca mărgăritarul
E fața lui cea albă, de-argint îi e talarul,
Pe umerii de marmur aripe se disfac,
Pe fruntea lui, în păru-i, flori roșie de mac ...
Cine ești tu, străine, cu negrii ochi sub gene?

REGELE SOMN

Eu? ... Eu sînt fericirea vieții pămîntene.

CĂLUGĂRUL

Aicea nu ți-e locul, norocul eu nu-l caut,
A lumii [54] glasuri multe și glasul tău eu n-aud ...
Nu vezi tu, barba-mi albă și ochii [mei] ... și gură
Abia urmează încă a gîndului măsură.
Eu nu cred în nimica și nu cred blîndei gure
Ce-mi minte fericirea ... Te du! Te du aiure.

REGELE SOMN
(zîmbind)

Tu spui ... privește-n juru-ți ... lunea-i o feerie.
Te duc prin fericire și inima-ți n-o știe,
Dar vezi ... nu vezi tu colo ... apare-un chip d-omăt ...
Cu glasu-i ea te cheamă încet ... tot mai încet ...
Auzi! vîntu-n ruine și undele se vaier;
De mîne diafane — nu vezi — duse pin aer, 118v
Colo făclii de smoală, lumini de roșii torții
Ce noaptea o pătează în trist lăcașul morții.
Adîncul întuneric îl taie, îl rărește
Și fulgeră-n columne și bolțile roșește.
Acum, acum [55] ea iarăși pin tremurînde facle
Coboară scări de piatră a uriașei racle ...

CĂLUGĂRUL
(în estaz)

E albă!-n întuneric văd chipul ei lucind
Ca pe o tablă neagră o umbră de argint.

(REGELE SOMN dispare)

52. *supraintercalat cu creion negru* 53. *modificat din* desparte 54. *modificat din* lumilo[r] 55. *supraintercalat*

Tu, taina nopţii mele, tu, blond copil din ceriuri,
Cu glasul tău ca glasul duioaselor misteruri
Oh! vino, vino iarăşi ca să te strîng la piept,
Copil cu păr de aur, cu ochiul înţelept ...
O tu! Cum eşti frumoasă, cum te cobori din stele
Mizeria-mi s-o cauţi şi dorul vieţii mele!
Un înger eşti, un suflet ce-i rătăcit de mult
Al cărui glas de noapte eu noaptea îl ascult!
O, cine eşti? îmi spune, de ce mă prinzi în braţe,
117v De ce zîmbirea lină e-amor şi e dulceaţă?
De ce cuvîntul buzei e lamură de miere?
De ce-mi întinzi tu gura cînd sufletu-mi te cere
Şi sînul tău de marmur laşi pradă gurei mele
Şi buclele-ţi în valuri ca să mă joc cu ele?...
O, vin-a mea iubită! Eu în genunchi mă-nchin,
Eu te ador cu moartea în suflet ...

CHIPUL

Vin! eu vin.

Sufletul în vecia-i, atras de-a ta chemare,
Din noaptea nefiinţei înfiorat apare ...
Acolo el, de veacuri, de îngeri salutat
Trecea — un basmu palid — cu stele coronat.
Dar auzi o rugă, o dulce rug': -a ta!
La al tău glas de jale lumina tremura;
Chiar Dumnezeu, ce-adie în ceru-i înflorit,
Ascultă blînda rugă ce trece liniştit
Prin nopţile-nstelate — o muzică de vis
Ce-nundă faţa-i veche c-un dureros surîs.
116v Şi inima-i bătrînă din nou o mai inspiră
De cugetă lumi nouă cum cugetă o liră
Eternele-i armonii ... Ş-acele cînturi pline
De-amor, de inspirare, le îndreptai la mine
Şi am urmat cîntării ... fiinţa mea apare
Ş-aruncă umbra-i tristă pe fruntea ta cea mare.
Gîndirile-ţi mărețe în gîndul meu cuprind,
La sufletu-ţi de flacări eu sufletu-mi aprind ...
Căci te iubesc ... Ce vrei tu? Şi lacrima ta clară
Preface-eterna-mi noapte în dulce zi de vară.
Şi glasu-ţi ce pătrunde în doliu pîn-la ceri
Îmi dă un trai ... în dulcea-i durere, efemer ...
O-ndelungeşte numai amorul tău cel sfînt,
Pe-a tale nopţi eu număr zilele-mi pe pămînt ...
A tale gînduri, visuri, dorinţi-s lumea mea,
Sînt umbră a cîntării-ţi, o slabă umbr-abia.
O, mă iubeşte numai, te rog, cu fiinţa-ntreagă
Precum o stea murindă la univers se roagă.

115v

CĂLUGĂRUL

Cînd tu zîmbeşti [56] eu tremur, cînd tu vorbeşti eu tac,
Eşti glas gîndirei mele ... gîndirile-mi displac
De nu sînt ale tale ... şi blăstem a mea minte
Că nu e ca şi tine senină şi cuminte ...
Oh vino! vin ş-acuma ... surîde-mi ah! surîde
Vorbeşte-ncet ... la vorba-ţi eu ochii-mi voi închide,
Căci nu pot deodată cuprinde-a ta frumseţe ...
De-aud ... nu pot să caut zîmbirea blîndei feţe,
De văd a ta cerească, armonic-arătare
Urechea mea e surdă şi gura-mi glas nu are ...
O, înger! stea din ceriuri ... nemaigîndită! scumpă!

56. *deasupra lui* vorbeşti *şters*

O! sufletul din pieptu-mi spre tine să se rumpă
Ar vrea ... Dar cine eşti tu? O, mişcă a ta buză,
Eşti îngeru-mi de pază, eşti Dumnezeu, eşti muză?

CHIPUL

Nu cerceta zadarnic, nefericite ... Taină
E frumuseţea vieţii-mi ş-a sufletului haină.
În taină e amoru-ţi ... şi-n vecinic întuneric
Va rămînea fiinţa-mi pentru-al tău ochi himeric.
Urmează-mă în luntrea ce dusă e de lebezi *114v*
Pe undele oceanici ce furtunoase, repezi,
Ne-or duce-n depărtare ... N-auzi un jalnic ţipet?
Răsună lung din noaptea străvechiului Egipet.

(Ei intră-n luntre. Aceasta e trasă de lebede ... CĂLUGĂRUL şade ţiind de mînă CHIPUL, ce stă în picioare)

REGELE SOMN

Nu ştii cine e dînsa? Un capăt e de aţă
Din sufletul naturei care ni dă viaţă.
În orice fiinţă este, deşi nu ştii, ascete:
Nu poţi să ştergi viaţa cu a gîndului burete ...
Reneag-a ta viaţă, dispreţuieşte-o-n piept ...
Din raze se încheagă şi-ţi vine înderept.
Renunţi la fericire? Dar ea-i un vecinic vis:
De fuge ziua, vine cînd ochii ţi-ai închis.
Oricît te scuturi, oame, nu-ţi poţi ieşi din piele,
Căci te fac jucăria zburdălniciei mele.
Acopere tu ziua cu-a gîndului tău ceaţă:
Eu, vecinic treaz, din visu-ţi voi face o viaţă.

(cortina cade)
(s-aude de departe, cîntînd) *113v*

[DELFINUL]

Ondină

Cu ochii de dulce lumină,
Cu părul tău lung, un tezaur
De aur.

TEXTE AFERENTE

1

2259

Am scris-o într-un timp cînd sufletul meu era pătruns [de] curăţenia idealelor[1]*, cînd nu eram rănit de îndoială. Lumea mi se prezinta armonioasă, cum i se prezintă oricărui ochi vizionar netrezit încă, oricărei subiectivităţi fericite în grădina înflorită a închipuirilor sale*[2]. *28r*

2

2254

[ÎNTUNERICUL ŞI POETUL]

ÎNTUNERICUL

Tu care treci prin lume străin şi efemer, *85r*
Cu sufletu-n lumină, cu gîndurile-n cer,
Poet gonit de rîsuri şi[3] îngheţat de vînt

1. *iniţial* cînd îmi surîdea curăţenia ideilor 2. *iniţial* oricărei subiectivităţi fericite ca florile [din grădina închipuirilor sale] 3. *după* g[onit] *apoi* poet *şters*

Ce cînţi ca o stafie ieşită din mormînt[4],
Sfarmă-n stînca rece[5] a ta nebună liră,
Căci lumea este piatră[6] şi ea nu te admiră,
Ci tu, nebun şi palid, la poalele ei plîngi
Ca valul[7] care cîntă trecutul unei stînci
Ce veştedă, bătrînă, se leagănă prin nori
Cînd[8] stînca e eternă şi valu-i trecător.

POETUL

Şi tu crezi, geniu negru, că fără scop şi ţintă
A lumei und-amară mă-neacă, mă frămîntă?
Tu crezi că eu degeaba m-am scoborît din stele,
Purtînd pe frunte-mi raza a naţiunei mele[9]?
Voi să ridic palatul la două dulci surori,
La[10] Muzică şi Dramă ... în dalbe sărbători
Voi să le-ngîn viaţa şi-n cupa lor aurie[11]
Să torn zi şi-ntuneric, dureri şi bucurie[12],
Să văd trecutu-n viaţă, să văd romîna dramă
Cum din mormînt eroii istoriei îi cheamă,
Şi muzica romînă chemînd din munţii-n nouri[13],
Din stelele căzînde, din văile-n ecouri,
Din brazii ce suspină l-a iernei vijelie,
Din fluierul cel jalnic, din buciumu-n cîmpie
Chemînd doina romînă, a inimelor plîngeri[14],
A sufletului noapte, a dorurilor stingeri.
Romînu-n trecut mare, e mare-n viitor
Şi tu vrei ca poetul să fie trecător?
Pe-a ţărei sale ţărmuri să n-aibă ce să cînte[15]?
Dar nu-s colori destule în lume să-nveşmînte[16]
85v A munţilor Carpatici sublime idealuri,
Ce noată-n a lui suflet cum noată-n mare valuri,
Şi-n creierii[-i] aleargă de gînduri vijelii,
Cum ginii se sfaramă-n ruinele pustii.

3

2257

[MUREŞANU]

101v Cu cît mai îngust capul, cu cît mai prost, mai rău,
Cu cît urăşte mai mult meritul şi virtutea,
Cu cît îşi rîde mai mult d-ideile mărețe
A geniilor nebune, cu-atît mai mult merită
Să bage[17]-ngusta-i glavă-ntr-a globului coronă

Pîn' gloria-i măreaţă,
Crescînd ş-aruncînd umbra-i între pămînt şi soare,
Va-ntuneca pe creste, va lumina pe munte*,
Soarele ţiind locul.

4. *urmează, şters, versul* De ce nu-ţi sfarămi lira, nu⟨-nceţi⟩-neci a tale plîngeri 5. *deasupra lui* lume *şters* 6. *deasupra lui* stîncă *şters* 7. *deasupra lui* rîul *şters* 8. *deasupra lui* Dar *şters; forma cu* Dar *se află în versurile din* **2254, 15r**

Ca rîul care cîntă trecutul unei stînci
Dar stînca e eternă şi valu-i trecător,

integrate în Mira 9. *iniţial* Purtînd pe a mea frunte geniul ţărei mele 10. *deasupra lui* Sînt *şters* 11. *după* de aur *şters* 12. *iniţial* a lumei feerie *apoi* dureri şi fee[rie] *urmează un vers şters* Să văd romîna dramă trecutul cum învie 13. *iniţial* din munţi, din stele 14. *urmează un vers şters* Ce le-a-nvăţat romînu din gurile de îngeri 15. *iniţial* să n-aibă ce cînta 16. *iniţial* Dar lumea colori n-are cu ele să-nveşmînte; *urmează un vers şters* A inimei [cea] caldă mărețe idealuri 17. *iniţial* Să poarte-a [globului coronă]

4

2254

De-ar fi trîmbiţă cerul, d-aş fi eu Dumnezeu 9v
Să suflu-amara noapte şi tot sufletul meu
Cu negrele lui spaime, cu vîntul lui grozav[18],
Peste lumea murindă, peste pămîntul sclav !

2262

Şi să cernesc văzduhul cu noaptea cea din mine. 8v

2254

Făceţi trîmbiţă cerul, făceţi-mă un zeu[19] 9v
Să trîmbiţ nor şi tunet în largul mare-al său,
Să trîmbiţ noaptea tristă din sufletu-mi amar
Pe lumea spăimîntată. Al[20] morţii crud păhar
Să plouă peste lume în ploaie de venin,
Din gropi să iasă spaime, din om să iasă chin,
Să trîmbiţ vijelia din sufletu-mi grozav
Peste lumea murindă, peste pămîntul sclav.
(Demoni înebuniţi se rostogolesc cu ochi[21] roşii prin aerul cernit)

18. *iniţial* cu visu[l] lui grozav 19. *iniţial* De-ar fi cerul trîmbiţă, de-aş fi eu Dumnezeu 20. *în ms.* Ar, *cu* r *în loc de* l *sub influenţa sunetelor din segmentul următor :* morţii crud păhar 21. cu ochi *supraintercalat*

2262

[GLASURILE]

POVESTEA, [POETUL], POESIS, [UMBRA LUI ȘTEFAN CEL MARE]

[POVESTEA]

Eu vin din Miazănoaptea steloasă, nevăzută [1],
Care răsfrînge aștrii în marea ei cea mută,
Care-și petrece-n visuri de iarnă a viață
Și doarme[-n] valuri triste și [î]n ruini de gheață [2],

53v

Îngînă a ei cîntec eternul ei acord
Cu stelele polare din diadema regelui Nord
Ce tronă pe o stîncă, picioare de granit [3]
Întinse-n fundul mă[r]ei amar și infinit,
Iar fruntea lui uscată, prin viscole rebele [4],
Sparge nourii aspri [5] amestecați cu stele.

53r

Soția celui rege superb — regele Nord :
Încununat de aștri, de-a mărilor acord
Cîntat, în haina-i albă, cu fruntea lui cea ninsă,
Cu sufletul lui rece, cu vocea lui cea plînsă,
Cu aripa [6] de vînturi, cu inima de ger,
Înmormîntat de mare și-ncununat [7] de cer.
Reci și triști petrec soții, căci iarna-n vremi eterne [8]
Văl de argint de gheață cîmpiilor așterne [9]
Și din ruini de gheață reci vînture respir
Ce turbur marea tristă pin [10] lungul ei delir
Ș-amestec cu-a lor cîntec ghețos și amorțit
Cîntecul mărei dulce, senin și liniștit.
Dar noaptea ... cînd sosește a Miezenopții oră,
Cînd cerul brun ca norul de raze se colоră,
Cînd peste Nord plutește *superb* [11] *astrul polar*
Și-aruncă raze albe în marea de amar,
Atunci marea ce cîntă prin stîncele zdrobite
Și vîntul care geme prin iernele cernite

1. *inițial* senină și tăcută; *întreaga pagină* **53r** *este tăiată în diagonală* 2. *inițial* Și dezmierdînd cu valuri ruinele de gheață 3. *inițial* picioarele de piatră 4. *inițial* iar fruntea lui cea slabă, senină, gînditoare 5. *inițial* Trăiește-n nouri aspri 6. *deasupra lui* sufletul *lăsat neșters și subliniat* 7. *ulterior dar anulat* respirat 8. *inițial* căci iernele eterne 9. *inițial* În tristul lor imperiu cîmpiile-și așterne 10. *modificat din* din 11. *după* astrul *șters*

Tac toate ... și descîntul al Miezenopții, rece,
Senin prin iarnă zboară, sublim prin aer trece
Și luciul [12] mărei turburi s-aplană, se-nsenină;
În [13] fundul ei sălbatec e cîntec și lumină,
Ard stele-n facle de-aur, palate de safir
Lucinde se răsfață și-n fundu-i se răsfir [14],
Prin care trec în cîntec genii cu părul blond [15]
Ce cînt reverii mîndre cu glasul vagabond
Și, albi ca neaua nopții și îmbrăcați [16] de rază,
Privește însuși cerul din nouri ca să-i vază,
Pe cînd, din fundul mărei, Nordul, străbunul rege,
Cu visuri de ast fel lungi nopțile-și petrece [17],
Astfel că lumea toată [18], cu cer, pămînt și mare, *53v*
O [19] feerie mîndră, un vis măreț îi pare.
Aceste-s visuuri dalbe ce-aievea le creează [20] *53r*
Străbuna [21] Miazănoaptea, ce doarme cînd veghează,
Străbuna Miazănoapte, a visurilor mumă,
Ce-n nori visează stele și fericiri în lume
Cînd marea cea adîncă cu miliarde valuri *54r*
Pe placa-i [22] oglindează înveselite maluri
Și cerul — o cîmpie [23] — și luna ce visează
Trecînd printre palate de nori — o-mpărăteasă [24].

Oricît de vană este [25], oricît de trist e sinul,
Oricît de lungă-i noaptea [26], oricît de lung suspinul... [27]
În ceru-i [28] brun și rece ea poseda o steauă
Cu razele curate, cu razele de neauă,
O stea ca diamantul — ce din nălțimi polare
Însenina a mărei unde reci și amare
Și mîngîia în iarna-i [29] pe asprul rege Nord
Și îndulcea în vînturi sălbaticul acord [30].
Acel luceafăr dulce, acel diamant de foc
Pieri din ceru-i rece, zbură din naltu-i loc.
De-atunci pe cer n-apare o altă stea polară,
De-atunci mai tristă-i marea, se plînge mai amară,
De-atunci mai rece[-i] vîntul și iarna e mai albă,
De-atunci prin stînci de gheață, ca o suflare slabă
S-aude-un gemet aspru, etern și amorțit:
E Nordul care plînge pe fiica ce-a fugit.
Frumoasă[-i] acea fiică, un înger dulce, blînd,
De-o frumusețe care, senină strălucind,
Ai crede că-i a lumei înger senin de pază,
Încununat de stele, înveșmîntat de rază [31].
Al valurilor astru, al mărei sînt amor, *53v*
A stelelor regină, a nopții meteor,
A Miezenopții fiică [32], a Nordului bătrîn
Copilă răsfățată. Pe-a polului senin
Frunte eternă — de-aur înseninată stemă,
Un înger-rege palid cu fruntea-n diademă.
Unde se duse steaua, unde fugi cel înger *54r*

12. *după* fundul *șters* 13. *modificat din* Și-n 14. *inițial* se răsfață în marea .... *apoi* în mare în lung șir 15. *urmează, pus în paranteză, hemistihul* Și albi ca neaua noaptea 16. *deasupra lui* înecați *șters* 17. *inițial* Cu aste visuri mîndre viața își petrece; *urmează un semn + în virtutea căruia inserăm aici, de pe verso, v. 35—36* 18. *supraintercalat* 19. *după* Îi [parc] *șters* 20. *inițial* ce le [creează-aievea] 21. *după* În *șters* 22. *inițial* În fața-i 23. *inițial* Și cerul — o cîmpie ⟨de flori⟩ ⟨de foc⟩ de stele 24. *inițial*

Și luna cu capul visător
Vizitînd — o regină — palatele-i de nori

apoi

Și luna [cea vergină]
Trecînd printre palate de nori ca o regină

versurile 41—44 sînt scrise răzleț, necontextualizat, în mijlocul marginii din dreapta a filei următoare, fără nici o legătură cu textul de alături 25. *inițial* Oricît de vană-i 26. *inițial* Oricît de lung [suspinul] 27. *urmează, șters, hemistihul* Avea o fiică dulce 28. *modificat din* cerul 29. *inițial* în visu-i 30. *inițial* Și îndulcea al mărei sălbaticul acord 31. *inițial* și-nseninat de rază; *urmează un semn de intercalare a versurilor de pe* **53v** 32. *supraintercalat*

Marea n-o știe spune în tristele ei plîngeri,
Nordul n-o știe spune în gemătul lui lung,
Neci noaptea în visarea-i, neci nourii ce plîng.

Eu, palida poveste, ce trec din gură-n gură,
Bătrînă ca și lumea, cu fruntea slabă, sură [33],
Eu ce-am văzut odată lumea din nori născînd
Și am învălit știrea în vălul meu de-argint,
Eu ce-am văzut și steaua cînd s-a născut, senină [34],
Ș-am învălit cu taină destinu-i de lumină,
Eu știu unde petrece, eu știu unde s-a dus :
Mai dulce și mai mîndră, din ceriuri n-a apus,
Ci, prefăcută-n înger, femeie [35] și regină,
Lucește mai frumoasă, surîde mai senină [36],

Ca o speranță dulce, un dulce mesager
Trimis de Domnul Lumei la Domnul unei țeri.

În fruntea unei stînce, deasupra unei mări,
Mireasa cea frumoasă Domnului unei țări [37].

[POETUL]

55r Diamant topit în stea,
Doamnă peste stele [38],
Ce lumini în țara mea
Cerul țării mele,

Ce din Nord [39] ai răsărit
Peste lumi rebele,
Îți cîntăm : Bine-ai venit,
Doamnă peste stele !

Împărați din Răsărit
Pe [40] al lumei mire
L-au cătat și l-au găsit
Cînd le-a dat de știre [41]

Dulcea stea de diamant [42]
Plină de iubire
Ce vedea pe-al ei amant
În al [43] lumei mire

POESIS

În haină de imagini cu fruntea visătoare
Apar în fața lumei zîmbind cu întristare;
Cînd veselă, cînd tristă, dar toldeuna jună,

33. *inițial* cu fruntea ... sură ; slabă *scris ulterior deasupra punctelor* 34. *inițial* cînd s-a născut pe lume 35. *după* în *șters* 36. *pe margine, subliniat* Astrul polar, *poate ca un rapel al v. 19* 37. *v. 85—86 sînt scrise cu un scris de mai tîrziu* 38. *inițial*

Dulce stea de diamant
Ce, din Nord venită

39. *inițial* Din nord 40. *după* Cătînd *șters* 41. *inițial* Făr'să le dea știre 42. *inițial* Decît steaua de diamant *în continuarea formei inițiale a versului precedent* 43. *ca și* al *din versul precedent modificat, mai tîrziu, din* a ; *urmează, anulate și neintegrabile, versurile*

De-acolo unde-n cîmpuri bătrînul tată Rhin
Își mînă printre stînce eternul său suspin,
⟨Acolo unde-n cîmp[ul]⟩
⟨Unde-și întinde palid și Dunărea măreață⟩
Acolo unde-și mișcă și Dunărea măreață
⟨Cîmpia ei netedă, cîmpia ei cea creață⟩
Cîmpia ei întinsă și umedă și creață,
De unde ca argintul~

care au fost refolosite, cu modificări, în v. 206—210

Zîmbirea mea atrage, cîntarea mea adună
Mulțimea curioasă — ce o răpesc în cer,
În visuri fără margini, în raiuri de mister;
Și azi ridic palatul iluziilor dalbe,
Și azi chem împrejuru-mi sororile-mi rozalbe[44]
Ca să le-ngîn viața și-n cupa lor aurie
Să torn zi și-ntuneric, dureri și bucurie,
Să văd trecutu-n viață — a faptei sîntă dramă —
Cum din mormînt eroii istoriei îi cheamă,
Să văd cum își deschide palatul lui de nori
Regele-n etern june, tiranul viitor.
Să văd în el. Pe seama iubitei Românie
Să văd tiranul rege în cartea lui ce scrie,
Să torn din vinul magic al sîntei poezie
Să văd cum, inspirată, vecia o învie.
Să torn în cupa-mi de-aur aroma ei amară:
Nu voi să fie-aievea — să fie, nu ... să pară![45]
Trecut: Apari din noapte[46]... iluziuni din cer,
Făceți a voastre umbre să pară adevăr!

POESIS

56v

Îmbrac a lumei fapte în mantie de flori,
Pun peste-a lumei rane canzonul zîmbitori,
Pun într-a lumei doruri a doinei balsam drag
Ce îndulcește simțul ca mirosul de frag,
Din ochi fac stele negre, din buze fac rubin,
Din viață ambrozie și nectar fac din vin
Și din femeie înger, și din amor un vis
Ce-oftează-n fericire și plînge cu suris,
Dar mult mai bine-mi place să rump acea perdea
Ce-ascunde Viitorul — Trecutul după ea.
Să sfîrtic ca un fulger perdeaua cea de fier,
Să văd eroi de umbre, popi, dame, cavaleri,
Toți dintr-o altă lume, din lumea ce-a trecut,
Pe care nu-i mai vede cel ce nu i-a văzut,
Să văd gloria moartă, să văd trecutul-rege
Cum într-o lume moartă surîde și petrece.
Și azi ridic palatul iluziilor dalbe, 57r
Și azi chem fantazia cu florile-i rozalbe,
Revoc trecutu-n viață — A faptei sîntă dramă
O văd cum din morminte eroii ei își cheamă.
Și azi torn bucurie în cupa mea aurită,
Amestec cu flori dalbe durerea-nebunită,
Turnînd în[47] cupa de-aur aroma cea amară:
Nu voi să fie-aievea ... să fie, nu ... să pară;
Trecut, apari din noapte ... iluziuni din cer,
Făceți a voastre umbre să pară adevăr.

STEFAN

56v

(Bătrîn și încoronat — iese lîngă o piatră risipită de mormînt — barba albă — pletele albe cu desăvîrșire — Asemenea unui leu murind.)

Înmormîntat de secoli în neagra vecinicie[48] 56r
Și stins din mintea lumei cea rece și pustie,
Înfășurat de slava-mi — simțeam că nu trăiesc

44 *inițial:* sororile mele albe 45 *v. 17—20 sînt scrise neintegrat pe marginea din dreapta a paginii; este posibil ca ele, redactate mai tîrziu, să fie concepute ca substitut pentru v. 13—16, dar nu se poate decide* 46 *deasupra lui* (umbră) 47 *după* din *șters* 48 *v. 129—131 inițial:*
Înmormîntat de secoli în noaptea cea pustie
A unui trecut care a încetat să fie
Însuși în mintea lumei — simțeam că nu trăiesc

Decît numai în basmu și-n cîntec bătrînesc,
În mintea cea uitită[49] a unor strănepoți
Ce, spurii și nemernici, slăbiți și idioți,
Făcea pe ciocoimea căzutului Fanar,
Cu mintea cea vicleană[50], cu sufletul avar,
M-am fost uitat[51] din lume ca învechita veste
Despre o vreme[52] [care] demult, demult nu este,
Ci amintirea-mi numa venea, din cînd în cînd,
Ca sunetul de clopot pribeag și aiurînd
Ce-n noaptea-ntunecată lin și melodic vine,
De unde bate însă nu poți pricepe bine.
Trăiam la gura vetrei, la focul cel de jar
Unde-un bătrîn ca iarna, cu grai încet și rar,
Mă spunea[53] la nepoții ce stau cu ochii țintă
Și ascultau la vorba-i ca la o rugă sîntă;
Trăiam în lăutarul cel orb și plin de zile[54]
Care, scoțînd căciula, o-ntinde după mile
Și-apoi, șezînd pe-o piatră ce stă-n mijloc de cale
Și scîrțiind din scripcă dulci sunete de jale[55],
Spune la [cei ce nu văd], în cîntec bătrînesc[56],
Icoanele ce-n sufletu-i ca-n paraclis trăiesc;
Trăiam în doina tristă[-a] voinicului[57] din munte,
În visul țărei drage, în stîncele-i cărunte,
În rîurile-i cari spumînde din munți gem,
Într-a colibei triste întunecos blăstăm.
Pe cînd fanariotul, pe[58] tronu-mi de mărire,
Rînjea cu rîsul morții — și-n oarba lui cumplire,
Ateu din nedreptate și de aur orbit,
Domnea ca ciuma stearpă în tristul Răsărit
Și-ntocmai ca păcatul cel strigător la cer
El aducea în urma-i foamete, — obezi de fier,
Biruri ce cădeau însuși pînă pe surul[59] fum
Care, pătruns prin streașini[60], la cer își face drum
Ieșind din vatra tristă, cuptorul fără pîne
A unui iobag care trăiește d-azi pe mîne,
Cînd asuprirea oarbă și searbădă sclavie
Domneau ca două spaime pe sînta Românie[61].
În lumea spăimîntată venit-a însă-o zi
Cînd Dumnezeul urei în iadu-i asurzi,
Cînd popolul puternic, de jugu-i desfăcut,
Și-aduse-atunci aminte ce fuse în trecut:
A dezgropat din piatră bătrînul meu schelet
Și, în cîntarea dulce a unui blînd poet,
Poporul[62], ochii-n lacrimi, jură în ceasul sînt
C-o Românie *una* esistă pe pămînt
Și[63] au făcut Credința, Voința lor cea tare
Din două țări mici, slabe, o Românie mare.
Cînd oasele-mi albite destul îs și ajung
Ca să deștepte-o țară din somnul ei cel lung
Ce poate face-atuncea sufletul meu cel mare,
Care din noaptea morții înfiorat apare,
56v Sufletul meu de flăcări, de veacuri dezmierdat[64]?
Zburam, un basmu palid, prin cerul înstelat,
Pierdut, într-a mea noapte, pîn ocean de stele,
Purtam sufletu-mi palid și visurile mele,
Dar am văzut deodată din cer o stea fugind

49. *inițial* În inima uitită 50. *inițial* Cu inima ⟨avară⟩ stîrpită 51. *supraintercalat* 52. *după* lume *șters* 53. *deasupra lui* povestea *șters* 54. *după* ani *șters* 55. *inițial* Ce, scîrțiind vioara-i cu sunete de jale; *am modificat pe* Ce *în* Și *în urma intercalării v. 148—149, scrise alături, pe partea din dreapta a paginii* 56. *inițial* Spune Cîntă la lumea care n-o vede, n-o pricepe *apoi, scris pe margine și hipermetric* Spune la lumea ce nu vede, în cîntec bătrînesc; *ajustarea metrică datează de la Perpessicius* 57. *după* din *șters* 58. *după* cu rîs[ul] *șters* 59. *deasupra lui* negrul *șters* 60. pătruns prin streașini *supraintercalat* 61. *versurile 153—168 sînt cuprinse între două semne* 62. *modificat din* Popolul *și după* El a visat *șters* 63. *după* Credința *șters* 64. *inițial* îmbătrînit de veacuri

Ce lumina c-al nopţii alb soare de argint;
Era o stea regală, un înger drag, plăpînd [65],
Cu sufletul în [66] ceriuri, cu corpul pe pămînt.
Şi-am cunoscut atuncea că steaua cea de fală [67]
E steaua României, iubită şi regală.
Prezentul ţine-n ochii-mi un testament deschis [68]:
Eu văd ce el într-însul cu grai de foc a scris,
Eu văd că [69] viitorul cu lan de flori s-aşterne.
Ca Spiritul Genezei de fericiri eterne
E îngerul ce-apare ... sub [70] chipul de regină,
Ca să domnească lumea ca ziua cea senină,
Ca roza cea vergină ce doarme şi visează
Pîn'n-o deşteaptă încă a zilei sîntă rază.
Nu ştiai că destinul, în vocea-i de aramă,
În fruntea unui popol, ca să domneşti, te cheamă,
Ca să domneşti pe tronu-i, o mamă bună, sîntă,
Cu mintea ta senină, cu inima ta blîndă.[71]
Tu fii ideea sîntă a Daciei unite:
De unde sună marea [72] pin stîncile cernite
Pîn-unde Tisa mînă undele reci şi creţe [73]
Peste cîmpii mănoase, peste pustii măreţe,
De unde Nistrul curge în leagănu-i de-argint
Pîn-unde Istrul plînge, ca taurul mugind,
Ideea renviată a Ulpiei Traiane,
A Daciei bătrîne, a Daciei romane.
Fii îngerul de pază a naţiunei, care
Se simte azi, cu tine, mai mîndră şi mai mare.
Regină coronată înveşmîntată-n rază [74],
Fii îngerul Speranţei, fii îngerul de pază
La capul României ce[a] bolnavă ... deşteaptă,
Privirea-i limpezită la Tine [75] o îndreaptă!
Trezit din groapa-mi rece, din noaptea [mea] cea mută,
Ca binecuvîntarea cea sîntă şi tăcută
În aerul de nuntă al ţărei adiez [76]
Şi mă închin la tine, o, stea în care crez [77].
Şi, inspirat în taină de-un cuget prooroc
Eu văd fericea ţărei în Tine — şi mă rog,
Genunchii-n piatra stearpă şi cugetul în cer,
Ca Dumnezeu să-ţi deie aceea ce îi [78] cer!

TEXT AFERENT

2254

Este neagra Miazănoapte *22v*
Ce-n ruinele de gheaţă
Doarme [79] recea ei viaţă
În lungi urlete de vînt

REGELE NORD } *soţi*
REGINA MIAZĂNOAPTE }

săraci, căci palatele lor sînt ruine; doar în nopţile [senine] au visuri superbe, căci li se deschide ceriul şi-şi rumpe negurile lui*; cînd Miazănoaptea îşi deschide

65. *iniţial* Era o stea regală, era un vis ceresc 66. *modificat din* din 67. *iniţial* că steaua cea regală 68. *iniţial* ⟨În⟩ Şi viitorul ţine un testament deschis 69. *deasupra lui* cum *şters* 70. *modificat din* cu 71. *urmează un semn de intercalare a versurilor 205—214, scrise ulterior pe margine* 72. *iniţial* De-acolo unde Nistrul *(cf. nota 43, p. 290)* 73. *iniţial* undele creţe, reci 74. *iniţial* o, îngere din ceriuri înveşmîntat de rază 75. *modificat din* tine 76. *iniţial* Cu sufletu-mi de pară pin suflete-adiez 77. *urmează două versuri anulate prin punere între paranteze*
De poate ca să facă ⟨memoria mea sîntă⟩ faptele mele sînte
Ca inima română să bată mai fierbinte
78. *corectat din* îţi 79. *deasupra lui* Duce *şters*

farmecele și arată în fundul mării ei o lume senină și fericită, atunci stelele polare privesc pîn [80]-în fundul mării înghețate dar senine ginii [81] de aur ce joacă în palate de zafir înecați în cîntec și lumină.

★

Ossian a visat-o

★

marea a rămas mai tristă, Nordul a rămas pustiu

★

Și marea ce cîntă pe stînce zdrobite
Și vîntul ce geme pin ierne cernite

★

Argintiul soare-al nopții, vergin, blînd ca o nălucă

80. *supraintercalat* 81. *după* pești de [aur] *șters*

FRAGMENTARIUM LA DRAMELE ISTORICE

A. TEXTE ȘI FRAGMENTE NEAFILIABILE

CASSIODOR

2255

Spunea : ,,Diodor, vezi tu zenitul dasupra ta[1]? Este sufletul tău ... Ce este sufletul?... 204r
... Este ființa unui înger[2] înamorată într-o formă, tu[3]! Zenitul tău — o stea, cine știi ce lume nemărginită poartă vuietul destinelor tale d-asupra capului tău.[4] Cît ești de mare în nouri, cît ești de fericit jos, simți că ești lumină din lumină, Dumnezeu din Dumnezeu.[5]''

Zenitul, umbra destinului, dovadă că sînt[6], aud murmurînd[7] prin coardele lirei mirul sufletului meu, dovadă că am un suflet. Cît de mare sînt eu ! Zenitul meu — o stea, cine știi ce lume care poartă vuietul destinelor sale dasupra capului meu ; oare, dacă mor eu, moare și ea, acea lume din zenit ?[8] Lira mea — o lume cu tremurul simțirilor ei[9]. Simt, gîndesc, inima mea — un ocean cu valuri nenumărate, creierii mei — un paladiu tămîiat de-nțelepciune, și cu toate [astea] ființa mea singură e un tron fără rege, un templu fără zeu[10]. Sufletele oamenilor sînt ființe de îngeri înamorate în forme de lut ; tu, care ești îngerul corpului meu, răspunde : De ce nu-s mulțumit de ce zbor pe aripele tale ca un cîntec fără înțeles? Înțeles ! Destin ![11] ... Prin acest gigantic labirint de lumi, unde voi găsi în acest mare vis ce se numește viață firul de aur al scopului[12]? !

Cînd ființele se-mbină,
Cînd confund pe tu cu eu
E lumină din lumină
Dumnezeu din Dumnezeu.

Cunoști umbra cea nebună
Cu aripe de dulci fiori
Care suflete cunună?
Al ei nume e amor.

1. *inițial* Și el spunea : Diodor, vezi tu steaua ce[-ți strălucе] *apoi* vezi tu steaua ce-ți strălucе 2. *inițial* Este un înger înamorat într-un corp de om 3. *inițial* ce ești tu *apoi* ești tu 4. *segmentul* Zenitul ... capului tău *încadrat, rînd de rînd, cu aceeași cerneală, poate semne de eliminare* 5. *fraza pare să poarte semnele unei eventuale eliminări ; de altfel întregul pasaj este reluat* 6. *inițial* Vezi zenitul dasupra capului meu, umbra destinului meu, dovadă că eu sînt 7. *după* prin *șters pentru a fi reluat mai departe* 8. *în ms. acest segment e scris răzleț pe partea din dreapta a paginii, în forma* oare daca mor eu, moare și ea (acea *lume din zenit)* 9. *inițial* o lume care tremură cu toate simțirile 10. *inițial* Simt, gîndesc, sînt lumină din lumină, Dumnezeu din Dumnezeu *apoi* inima mea ⟨paladiu⟩, creierii mei un paladiu în care arde etern și cu toate astea ființa mea singură e un Rege fără tron, un zeu fără templu. De ce? de ce? de ce? 11. *inițial* ca un cîntec fără înțeles, cînd eu aș trebui să am un înțeles, fiindcă eu am un destin ... ... Un destin? Care-i?... 12. *inițial* firul de aur ce mă duce la *apoi* firul de aur al scopului mieu

Fie[13] *scopul vieței tale*
Și, cu glasu-i îngeresc,
Printre oarele de jale
Cînte-ți dulce : te iubesc.

Lira-n sunete de jale
Cu glas blînd, tînguitor[14],
Spune-ecoului din vale[15]
Că i-e sete de amor.

⟨*Lumea-aleargă-n*[16] *vecinicie,*
Timpu-i aripa-i de zbor ;
A ei țintă n-o mai știe :
Că i-e sete de amor.⟩

El în codri se ascunde,
Printre flori ce îi zîmbesc,
⟨*Și cu glasu-i printre unde,*⟩
[⏑́ — | ⏑́ — | ⏑́ — | ⏑́]

★

204v Esistența mea ... iluziune, viața mea ... un vis.

Instrument care conții în tine toată esistența mea din 18 ani a copilăriei[17], te atîrn d-o marmură, fie marmura uitărei, voi să uit că am trăit, căci n-am trăit, voi trăi.Oare prin atîtea iluziuni ce le-am vărsat [în tine][18], prin atîtea oare[19] divine [în ca]re[20] am contopit visele mele [în sun]etul[21] tău, nu ți-am creat un suflet, nu ești tu[22] o ființă vie, lira mea ? ... De multe ori aud zefirul cîntînd prin coardele tale — atunci cînți tu sufletul meu ...[23] Aide, răspunde urechei mele ce te-ascultă : Cum mi-ar vorbi acel demon care m-ar iubi ? *(mișcă coardele și, pronunțînd după sunet,)* Te ... iu ... besc ... Sînt și eu Creator, sînt și eu Dumnezeu ... Și poți tu să fii un lemn mort cînd eu[24] ... am dat unui lemn suflet, puindu-mi o parte de-al meu în el ? E adevărat că trăiește numai pentru mine, că vorbește numa[i în] mine, pentru că sufletul mieu propriu numai[25] cu sufletul mieu propriu poate orbi ... dar e dumnezeiesc, fiind[că] ți-l gîndești, e suflet în lira mea, fiindc*a* mi-l gîndesc.

(D-acolo se poate scuza și respectarea relicvielor, ți le cugeți sfinte și sînt sfinte).

★

Tu m-ai iubit, dulce înger ...

★

O, lira mea, numai tu mi-ai rămas ...

205r Sufletul ei s-a dus, te-i fi dus după ea, sufletul lirei mele, sufletul... *(încearcă lira, scoate sunete)* Nu ! Du-te dar *(azvîrle lira ș-o sparge).*

★

204v Ce este scopul vieței ? Amor.

Oare lumea nu se mișcă-n eternitate[26], fără să stea neciodată ? De ce ? Fiindcă în jumătatea căii sale[27] se-namoră, ca să aibă în cealaltă parte să se dezamore, pentru a se-namora iarăși.

★

204r atunci în natura moartă n-am adora pe Dumnezeu

13. *deasupra lui* Ea e *șters* 14. *după* tremurător *șters* 15. *inițial* Spune vîntului din cale 16. *în ms.* aleargă în 17. din 18 ani a copilăriei *supraintercalat* 18. *fila ruptă* 19. *deasupra lui* momente *șters* 20. *fila ruptă* 21. *fila ruptă* 22. *supraintercalat* 23. *de la* De multe ori *segment scris răzleț pe partea dreaptă a paginii* 24. *de la* și poți *segment scris răzleț pe* **204r,** *în partea dreaptă* 25. *după* poate vorbi *șters pentru a fi reluat mai departe* 26. *modificat din* eternitatea 27. *supraintercalat*

[ȘTEFAN CEL MARE]

1

2260

Și cînd lumea biruință a putut s-o înțeleagă *254r*
Clopotele de la Roma au sunat o zi întreagă
De-au cutremurat văzduhul și zidirile cetății
Și dentîi i-a zis lui Ștefan Papa : ,,Scut creștinătății"[28].

2

2270

Și lipsiți sîntem de focul și de razele ideei : *73v*
Azi coboară[29] în mormîntu-i Domnul nostru : *Umbra Dei.*

3

2287

E ca și cînd *24r*
Soarele ar apune pentru totdeuna
Și lumea-ar rămînea în întuneric
Etern. Se pare
Că[30] cerul e-un palat de Imperator,
Deșert, pustiu — căci D[umne]zeu e mort.
De ce se par
Toate acestea inimei umane?
Pentru că doi ochi — doi singuri ochi —
S-a-nchis pe lume!
O, Ștefan! Ștefan — tu, lumina vremei,
Te-ai stins și am rămas în întuneric.

[„DE CE AȘA DE TRIST...?"]

2270

I

EA *67r*

De ce așa de trist, amicul meu?
Tu care ești viteaz vestit în lume
În zale cînd te-mbraci și cînd străbați
O oaste-ntreagă ca și o furtună,
Tu ce acuma aperi doar cetatea
În contra unei oști ce e departe,
Tu să fii trist?

[EL]

Eu nu sînt trist[31] de asta ...
Tu știi prea bine că nu e nici teama
De moarte.

II

[EA]

O, nu te duce încă ... Mai rămîi!
Vezi discul lunii plutitor pe valuri ...
Okeanos se-nalță către ea.

*

28. *inițial* Și dentîi i-au zis lui Ștefan : ,,⟨Scutitor⟩ Pavăză Creștinătății" 29. *inițial* Astăzi merge 30. *după* Se pare *șters* 31. *supraintercalat*

68r EA

O, crud război, tu, mîncător de oameni,
Tu, stingător de neamuri și cetăți,
De ce mi-l iai ... de ce-l atragi
În crunta vijelie unde pier
Atîția oameni?...

[EL]

Dară[32], Mărgărită,
Cum vrei să fie un ostaș? Să stea
Pe loc? [33]

[CE ALEGEȚI?]

2262

18r Astfel, neamuri ... alegeți cine ce poate:
Viața în robie or moartea-n libertate?
Din voi acum aleagă-și oricine orice soarte:
Să mai întreb acuma: Ce *voi* alegeți?
• — Moarte!
Știți voi ce-alegeți oare? Colo de sclavi o turmă
Zic că este mai bine să fii cel de pe urmă
În rîndurile vieții decît un zeu în iad.
Știți voi ce greu se trece al vremurilor vad,
Știți voi că o viață e dată orișicui [34]
Și că dup-astă lume reînviere nu-i?
Oricît de grea să fie, oricine va s-o poarte:
Vă-ntreb încă-o dată: Ce-o să alegeți?
— Moarte!

[„DAR VREȚI SĂ-L RĂSTURNAȚI?"]

2277

2r Dar vreți să-l răsturnați? Iată ulița, iată plaiurile[35], ridicați-le în picioare și răsturnați-l! Dar va curge sînge? [î]mi răspundeți. Ei, dar curgă! Parcă sînge nu e destul în lume și nu s-a vărsat pentru cauze mai rele? Caracter nu e destul în lume, adevăr nu e îndeajuns, sînge e și oameni sînt — și, de nu sînt, [î]i putem face, căci femeile n-au altă trabă.

REPLICI REZLEȚE

1
2262

13r Privit-ați astrul rege cum cade și se stinge
Din genele de nouri [36] o lacrimă de sînge.

Priviți [37] cum astrul rege se-neacă și se stinge
În valurile roșii, în nourii de sînge.[38]

32. *deasupra lui* Însă *șters* 33. *întregul fragment este barat cu cerneală, mai degrabă anulat decît integrat* 34. *în ms.* și orișicui 35. *deasupra lui* cîmpiile *șters* 36. *inițial* Din ⟨ochiul⟩ ochii lui de nori 37. *deasupra lu* Vedeți *șters* 38. *inițial* În ⟨zg⟩ marea înroșită, pin nouri roși de sînge

2

2254

Prin vînturi cari urlă, prin valuri cari ard 23r
Trece trăsnetul rege — al norilor surd[39] bard.

3

2262

Din suflet greu și rece el face un vis cald[40], 13v
Din ochiul trist și vînăt — o steauă de smarald.

4

2254

La îngerul ce plană[41]-n palatul părăsit, 25v
În[42] visul mărei albe, în aer oglindit,
Aleargă-n veci n-ajunge ...

5

2257

Tu, palidă mireasă în lungă albă haină, 178r
Îmi pari că ești o dulce și dureroasă taină,
Un geniu al visării, un înger de mister
Învăluit în nouri țesuți din vînt și[43] cer.

6

2262

Eu văd un cuib de aur, eu văd un rai* în zori, 13v
Înduioșat de raze și-mprospătat de flori
Ș-acoperit cu ceruri[44] cu stele ce scînteie
Și locuit de-o dulce și palidă femeie
Ce rîde și veghează ca umbra d-înger sînt
Și se înmoaie *-n vălu-i ca luna-n nor de-argint[45].

7

2254

Nainte[46] de-a-ți așterne-n mormîntul cel de lut 14v
Voi să domnească-n tine un înger surd și mut,
Surd ca o nebunie și mut ca leul care[47]
Flămînd ochii-i închide[48] cînd în pustiuri moare.

8

2276

— Îmi pare bine, Măria Ta, că nu-ți place ! 201r
— Cum *** ?
— Credeam c-ar putea fi ...

39. *sub* crud *lăsat neșters* 40. *inițial* Un suflet greu și rece visul îl face cald 41. *deasupra lui* șede *șters* 42. *deasupra lui* La *șters* 43. *deasupra lui* din *șters* 44. *inițial* Ș-acoperit cu stele-n 45. *ultimele două versuri inițial*

Ce rîde și veghează ca umbra unui înger
Și se ascunde-n vălu-i ca luna-n nor de stîngeri

46. *după* D *șters* 47. *inițial* și mut ca o durere *apoi* ca disperarea 48. *inițial* Închide ochii-i *** *apoi* Bătrînii ochi '-închide

9

2254

23r E rău pentru că e rău, nu pentru că vrea să fie rău.
Ruis * din Delavigne
Contele din *Ruy Blas*

10

2289

55v De s-ar întîmpla astfel ... atunci cerul ar fi drept.

11

2254

9v Ești nențeles ca ruina a cărei trecut nu se știe.

12

2268

18r(=39v) Și niciodată luna
N-a fost atît de palidă ca el.

13

2268

18r(=39v) Niciodată luna
N-a strălucit ca aureola dulce
Ce înconjoară naltă fruntea lui.

14

2268

18r(=39v) Suflat e-acum în caos de popoare
Poporul tău — asemenea cum frunza
Îngălbenită noapte[a]-o duce vîntul.

15

2268

18r(=39v) Vor fi umbra falnică, trufașă,
Dară deșartă a măririi voastre.

16

2268

18r(=39v) Și mîndrii zei sînt astăzi marmuri moarte.

17

2291

[UN GLAS]

32r Sînt numai *mîndru* — mîndru că pot fi
Așa cum alții nu-s. Ei slabi, eu tare.
Ei mint — eu adevărul îl spun, căci nu mă tem
De-a lui urmări.

2259

[UN GLAS]

De voi fi mort — ştiu, cei mai mulţi or zice 277r
(Răsunet viu a zilei cei de azi):
A fost un rău. Şi mai tîrziu, se poate,
Trezit fiind simţul de recunoştinţă
Ce-i înnăscut sufletului nostru,
Vor spune: — a fost un geniu. Şi
Nici[49] una dar nici alta nu am fost.
Am fost un om ce spunea adevărul,
Nu pentru că-l iubea, ci pentru că
Nu merită o lume rea, nedreaptă,
Ca să minţi pentru ea. Ş-aşa de mulţi
Ce mint cu gîndul, vorba, fapta, ba
Se[50] mint pe sine însuşi chiar, încît
În mine s-a stîrnit mîndria cruntă
De-a spune adevărul, daca chiar
Prin el lumea s-aprinde.

[ALT GLAS]

Nu mai zice
„S-aprinde lumea". Ea-i de-o construcţie
Mai tare.

18

2259

Cum nu sînt 186r
Dintre acei ce n-au fost niciodată?
Vecinic aceiaşi, veşnic tot pe-atîţia
Închipuiesc putinţa de a fi,
Dar nu fiinţa cea nesuferită.
Trecut sau viitor — ah, nu-i totuna
Unul[51] din două dacă* nu* ar fi!
În unu-aş sta[52] înmormîntat etern,
Din altul m-aş feri de a ieşi.

19

2270

Cînd un Muşatin moare — biruim. 69r

20

2256

... De două veacuri mereu, mereu te clatini, 13r
Dar azi căzuşi, stejare[53] al marilor Muşatini.

21

2254

Dumitre logofete, de fărădelege faur, 297r
Ai vrut să pui pe frunte-ţi coroana mea de aur.

49. *după* Şi *şters* 50. *după* Ba *şters* 51. *în ms.* Una 52. *în ms. modificat în* În unul aş sta 53. *modificat din* stejarule

B. LISTE ȘI PROIECTE

I

1
2254

19r Așa-numite drame clasice s-ar putea introduce prin piese ca : *Ovid (: în Dacia :)*, caracter și idei în operele[54] sale, *Crucea-n Dacia* sau *Joe și Crist... (Polyeuct)*

2
2254

301v *Doamna Chiajna* Scena din biserică
Doja
Horia
Mira
Mihai cel Mare Iuliu Cesar
O comedie
Anna Movilă

3
2286

33v
1. *Gracchus Babeuf*
2. *Decebal*
3. *Solomon*
4. *Nero*
5. *Amor pierdut — viață pierdută*
6. *Ștefan cel Tînăr*
7. *Isebart*
8. *Histrio*
9. *Napoleon*
10. *Leul murind*

4
2275

175v DODECAMERON DRAMATIC

DRAGOȘ VODĂ
1. NEAMUL MUȘATIN
(MIRCEA VODĂ — bătălia de la Nicopole)
2. ALEXANDRU CEL BUN — Carl der Grosse
3. ȘTEFAN ȘI ILIE — Sarmis
4. ȘTEFAN CEL MARE — El însuș
5. BOGDAN CEL CHIOR — Ortnit
6. ȘTEFAN CEL TÎNĂR — Harald (Twardowski)
7. PETRU RAREȘ — Eginhard
8. ALEXANDRU ȘI ILIEȘ
9. ALEXANDRU LĂPUȘNEANU
10. DESPOT VODĂ
11. ALEXANDRU LĂPUȘNEANU

54. *după* dram[ele] * *șters ; după* sale *urmează* Ma[rtirii] *

5

2306

I Dragoș. Lațco i-este frate. *88r*

II Petru Mușat, ginerele lui Lațcu.

Roman [55] Mușat,

III Alexandru cel Bun — tragica ură a fiilor săi.

IV Alexandru și Ilie — orbirea unuia — rugăciunea Sf. Ioan — murmure * de mormînt, încheiere — Ștefan cel Mare.

V Ștefan cel Mare — fuga lui Petru Rareș

VI Bogdan cel Chior — Petru [56] Rareș

VII Ștefan cel Tînăr — Arbore ; fata lui. Moartea la Hotin.

VIII Petru Rareș — Dom[nița] Ruxanda — e iubită de doi boieri tineri — Stolnicul — Bogdan [57] ușor și bețiv — uciderea la Țuțora : alegerea lui ......, pe care Ruxanda-l iubește. Petru Stolnicul ; Ruxanda răspunde cu înălțime — Încheiere.

IX Lăpușneanu vesel la început [**2280, 27r** *Lăpușneanu* Inimos — Vesel, primitor prietenos] ⚘ *Timon din Atena* — Gelozie la culme. Devine gelos — Ivirea lui Despot Vodă — *Despot Vodă* ca. epizod înlăuntru*. Alex[andru] revine. *Timon,* partea a doua.

X Ruxanda Doamna. Bogdan orb, caracter blînd, der Wille hat Einsicht bekommen. Stingerea neamului Mușatin.

II

1

2286

CATILINA *35r*

*** schungprocess — Volk ein

CATILINA

E-un vierme-n planul lumei...

Monolog: Răutatea și egoismul [58] conduc ; popoarelor — izvor de mărire și de decădere.

CIC[ERO]

Se face că e ademenit de vorbele lui Catilina pentru a-l fulgera în urmă.

[CICERO]

Aici e Roma eternă, tu — trecător.

AMANTĂ *35v*

Freja, o sclavă din Germania, puritate și dulceață [59] germanică. Mitologie și gîndiri [60] nordice. O lume nordică în capul unei blonde fete. El—pasiv* față de ea. Ea — iubire inspirată [61].

★

[CATILINA]

Dacă dreptatea e Pieirea lumii
Atunci : fie dreptate — piară lumea !

Moartea [62]*:* Salută cu mîndrie moartea și c-un fel de sălbatec // entuziasm *36r* Dacă mor ceilalți * el coboară[-n] mare, în infern. Un demon al ei.

Dispreţul pentru partenerii lui îl caracteriză.

55. *după* III* *șters ; liniile care urmează pot să fie semnul de repetare a indicației* ginerele lui Lațcu 56. *după* fuga lui *șters* 57. *după semnul* ||, cu *valoarea neprecizabilă* 58. și egoismul *supraintercalat* 59. și dulceață *supraintercalat* 60. *după* simț[iri] *șters* 61. *după* estremă *șters* 62. *cuvîntul a mai fost scris o dată înaintea replicii lui* CATILINA, *apoi a fost șters pentru a fi reluat aici*

2

2286

36v GRACCHUS BABEUF

El reprezintă pe negatorul nedreptății interne[63] a soțietății — (icoane ale ei) — și dorește o îndreptare a ei pentru ea însăși, nu din motive personale (Antiteza lui Cat[ilina], care o face din ambiție personală și afirmă cu deosebire individualitatea sa.

3

2286

36v MORNY

Cunoaște legile istoriei. A pătruns în teoria* dinamică* ce o urmează.
37r Cinic, ambițios. Pozitiv. Un fond mare de nobleță personală || — antiteza lui Babeuf.

Amanta: Dezgustat de lupte politice, el își imaginează o viață fericită în amor. Cercarea[64].

[MORNY]

Vrei tu să mori cu mine?

[AMANTA]

Da.

[MORNY]

Înveninează-te — și, de-ți va părea rău în ultimul moment, își dau antidotul. (Descrierea apropierii morții).

Ea ia antidotul.

[MORNY]

Păstrează-l — n-ai fost înveninată. S-aruncă pe fereastră. Prezicerea lui Morny — adeverită: că viața în istorie și cea privată îl va înșela cu aparențele ei, și că cea mai*** deșteptare i-e deșteptarea morții*.

63. *după* soțiale *șters* 64. *după* Trăind * încă * *șters*

ALTE DRAME

[CĂLUGĂRUL ȘI CHIPUL]

2285

[PERSOANELE

PRINȚUL, MAGUL, CĂLUGĂRUL]

[SCENA I]

[PRINȚUL, MAGUL]

PRINȚ[UL] *111r*

Aici trebui să fie ... aici am să-l aștept
În noaptea asta clară pe magul înțelept ...
Ce loc!... Bătrîne stînce ridic-a lor schelete
De piatră, ce de valuri și vînt îs sfîșiete...
Un templu în ruină, de apă înecat
Pe jumătate ... stîlpii și murul sfărîmat
Stă în curînd să cadă ... Să fie-un templu-arab?[1]
Prin scorburi de părete văd un călugăr slab
Ca umbra ... Cine oare să fie? Ce mister!
O arfă de aramă cu strunele de fier
El ține-n mîna-i slabă și coarde ruginite
De degetele-uscate cutremură trezite;
El zbîrnîie pe dînsa un cîntec dezolat,
El cheamă cu cîntarea-i o umbră ce-a visat
Și-acum el stă în lună pe[-o] piatră risipită,
Pare c-așteaptă-n aer pe umbra[-i] zugrăvită [2]
Și glasul lui în noapte răsună dureros
Și ochiul lui la nouri țintește-ntunecos...
Pe buze-i trece-un zîmbet ascet, slăbit, amar...
Ah! trebuie să aibă un dor făr' de hotar!
De ar sosi odată bătrînul meu steleri
S-esplice înțelesul acestei arătări.
A mării unde-albastre alunecă-nspumate...
Pare că văd o luntre... Da, da! o văd departe,

Din insule bogate cu mari grădini de laur
Sfîșiind apa iese o luntre scrisă cu-aur
Și lebede-argintoase, aripele-ntinzînd,
Se-nhamă lin la dînsa ș-o trag încet, cîntînd.

1. *inițial* Este un templu-arab! 2. *inițial* pe umbra lui iubită

115r Bătrînul e ... în manta-i înfășurat visează,
Al valurilor zgomot țîșnind îl salutează
Și lebede-argintoase pe placa mării-l trag,
Pe fruntea-i e-mpletită o ramură de fag.
Plutind cu repejune sub palida lumină
A lunei, pe-nmiirea a undelor senină,
Se pare cumcă este al mării Dumnezeu
Blînd inginat de lebezi în mîndru visul său.
114v Se legăn visătorii [3] copaci de chiparos
Cu frunza lor cea neagră lăsîndu-se în jos [4]...
În ape ... Iar prin crenge de-un verde-adînc, de jale,
S-oglindă-n ap-albastră mari de-aur portocale.
Și parcă glas de clopot înfiorează sara,
Ș-a stîncilor lungi colțuri'n-apunerea solară
Stau aurite-n aer — Ș-a serei rumenire
S-apleacă și-nroșește a mării sîntă fire,
Și insulele mîndre și de [5] dumbrave pline
Par sarcofage nalte plutind pe-unde senine,
Acoperite [6] numai de flori și de pomene
Uriești ... Acuma se-nchid a serei gene,
Apele devin sure și-n blînda lor cîntare [7]
Dispar, ca sarcofage, insulele în mare,
115r Din insulele sfinte străbat cîntări ferice ...
Noroc și disperare îmi par unite-aice.
Luntrea, un vis de aur, a mărei pînzărie
Albastră, ca săgeata cea repede,-o sfîșie ...
Ș-acuma e aproape de stînci rebele, frînte,
Cu poalele-necate în valuri tremurînde ...
Acum pe-o piatră seacă din luntre el coboară
Și barba lui cea albă pe piept se desfășoară
Și-n două despicată se scutură în vînt ...
Ce face de nu vine? Ci vino mai curînd!...
Pe-a valurilor fugă el drumul luntre-i dă,
Pe stîncă ca geniul văzduhului el stă.
Vino...

MAG[UL]
(de după scenă)

Îndată ... Omul cu gînduri înțelepte
Nainte el de toate învață să aștepte.
Tu n-ai deprins-o încă. Dar iată-mă-n sfîrșit ...

PRINȚ[UL]

Eu văd cifrele [8] toate din lecția-mi de azi,
Deși a le pricepe [9] nu pot. Te rog dă-mi cheia
La cele ce privesc eu, ca [10] să străvăd ideea.

116r M[AGUL]

Știu! Vrei să afli cine-i acel sărman călugăr
Ce scări acum clădește din pietre și din bulgări,
Din stînce năruite, la acel templu?

[PRINȚUL]

Da.

[MAGUL]

E un om neferice [11]... C-o [12] vorbă, soarta sa:
Avu dorinți [13] gigantici. Fiind născut sărac,
Azi doarme-n pat de trențe, drept perină — un sac;
Desculț îmblă pe uliți, de visuri mintea-i plină;

3. *în ms.* visătoare *lapsus calami* 4. *inițial* Cu fruntea lor cea neagră uitîndu-se în jos 5. *supraintercalat* 6. *după* Cu-a ei poam[e] *șters* 7. *inițial* Marea devine sură și-n blînda ei cîntare 8. *inițial* semnele *apoi* slovele 9. *inițial* Deși nu le-nțe[leg] *apoi* Deși a le păt[runde] * 10. *deasupra lui* și *șters* 11. *inițial* E-un om nefericí[t] 12. *după* Iată *șters* 13. *deasupra lui* gîndiri *șters*

Gîndea că lumea-ntreagă la dînsul o să vină,
Şi-n lungile-i mizerii, ca-n mare cufundat,
Visa de lumea-ntreagă c-a fi încoronat.
În gîndul lui avut-a amoruri cu regine,
În gînd zidi [14] palate şi a plantat grădine
Pentru femei ce viaţa şi-o-nchină la plăceri
Şi trupul de zăpadă şi-l scaldă-n negru păr.
Picioarelor rănite-n sandale li-era dor
De scările [15] de marmuri, de-a tronului covor.
Acel cap trist şi palid coroană vru să poarte,
Acei umeri voit-au să duc-a lumei soarte
Şi azi pe cap el are un negru comanac,
Pe umerii lui trenţe ş-o rasă de şiac.
Se-ntoarse apoi foaia. Cu greaţă şi scîrbire,
După-o junie vană, el merse-n mănăstire;
Îi păru-atunci că lumea e toată joc de cărţi;
El capul şi-l cufundă-ntr-a lumei sfinte cărţi.
Pe murii în risipă o candelă subţire
Ardea-n a lui chilie negrită-n părăsire;
Pe căi necunoscute gîndirea lui pribeagă
Străbate cu-aripi mîndre nemărginirea-ntreagă;
De gînduri uriaşe, de rugi a pus cătuşe [16] 117r
Pe inima-i bolnavă ... A presărat cenuşă
Pe flacăra [17] dorinţei. În van ... deşertăciuni
Au ars şi mai departe sub spuză, ca cărbuni ...
În van în a lui urmă s-a-nchis a lumei poartă:
Inima-i tot de flacări şi minte-i tot deşartă ...
Retrasu-s-a la mare, gonit de vis şi gînduri,
Pe-un pat de trenţe doarme, făcut din două scînduri,
Ce vrea singur nu ştie, se chinuie-n zădar,
Nu bea apă d-izvoare, ci valul mării-amar
Şi, chinuit de doruri, de rugăciuni asceze,
Vrea viaţa lui pierdută s-o sfarme, s-o scurteze;
În van el cată pacea ce n-avu niciodată,
De lume, de-a ei visuri gîndirea-i subjugată;
Lumeşti gîndiri într-alt chip împlu sufletul său,
El cugetă la toate, ci nu la Dumnezeu...
Retrage-te-ntre arbori, cu el am să vorbesc...
(intră în mijlocul scenei)

[SCENA II]

[MAGUL, CĂLUGĂRUL]

C[ĂLUGĂRUL]

A! iată şi moşneagul cu chipul pustnicesc[18].
Ce mai faci tu, părinte? Iar ai venit la mine?
Surd este al meu suflet la sfaturile-ţi line
Cum stîncele la glasu-mi surde rămîn şi reci.
Crezi tu c-o să mă mîngîi pe mine? Nu! În veci!...
O! Vino colo-n scorburi, ca să-ţi arăt fereasta
Pin stîlpi în prăbuşală, pin arcuri sparte ... asta.
Prin asta umbra-i blîndă ieri noapte a intrat:
Venea pe-o scară de-aur cu chipu-i luminat.

M[AGUL] 118r
(aspru)

De-aceea te-ai retras tu cu dorurile-ţi lunge,
Să [19] bei apă de mare pin surele spelunce,

14. *iniţial* În gîndu-i el zidi 15. *deasupra lui* salele *şters* 16. *modificat din* cătuşă 17. *după* focul *şters*
18. *iniţial* cu blîndu-i [chip de pustnic] 19. *după* bînd *şters*

Să trăiești în asceze gîndind la Dumnezeu,
Ca să domine-n tine ispita, geniul rău?

C[ĂLUGĂRUL]

Ispită neagră dînsa? Un geniu rău? O, nu e!
De s-ar coborî cerul [20] aceasta să mi-o spuie,
De-ar spune-o dînsa însăși eu totuși nu o cred:
Aș crede că mă-nșală spre-a stinge-ncet, încet,
Omorîtoare-iubire ce sufletu-mi îmbată.[21]
De-ai ști tu cum privirii-mi cerească se arată,
Cît e de dulce chipu-i ... atunci n-ai putea spune
C-un geniu infernal e acea sîntă minune.
Cînd ca un vis argenteu plutește blonda lună
Și noaptea-i o regină lunatecă și bună,
Cînd [22] cerul rîde-albastru pe somnoroșii nori
Și valuri lovesc țărmii cu spumele răcori,
Eu de pe stîlpul negru iau arfa de aramă ... [23]
La [24] cîntul meu s-asculte un val pe altul cheamă
Durerea ce-i în ele. Cînd cînt, pe ape plane
Se limpezesc frumoase a stelelor icoane,
Din nori s[t]răbate-o rază molatecă și sfîntă
Ca un toiag de neauă și, diamantoasă, blîndă,
Pe a mea frunte cade, visările-mi mîngîie;
Și țărmii-mi par suspină în noaptea viorie:
Da, aerul și marea cîntului meu răspunde;
De rază inspirată e palida mea frunte
Și lumea se-nfioară de-o muzică de vis
Ce-ndreaptă marea clară l-al stelelor surîs.
119r La mijlocul de aer, în sferă diafană,
Deodată se retrage-acea rază-aeriană
Și prinde chip și formă ... întîi pare cristal,
Apoi un înger cu-aripi, ca marmură de pal,
Și se coboară dulce pe drumul razei sale
Și haine argintie cuprind membrele sale,
Pin păru-i flori albastre, pe frunte-o stea de foc ...
E o icoană-n ceruri, cu cîntecu-mi o-nvoc,
Eu stau uimit, sinistru, mîna-mi involuntară
Se mișcă tremurîndă în acea sîntă oară.
Pe coardele de fier [25],
Dar ce i-am zis, ce-mi zice în van eu samă-mi cer.
Cînd, provocate de-arfă-mi, răspund valuri o mie
Ea vine ... Cine-i dînsa? Ce vine? Ce să fie?
De ce vine la glasu-mi cînd [cu] o rugă-o-nvoc?
De ce-atunci pricep scrisul al stelelor de foc?
Eu mai pricep ce este ... Arfei mele vibrînde
Gîndirile-mi mai bune, mai pure și mai sfînte
Le-am încrezut [odată] ... și-n ea am depus eu
O jumătate-ntreagă a sufletului meu.
Și nu e cu putință?... Nu-i propria-mi gîndire,
Nu-i propriul meu suflet ce îmi răspunde mie
Din lemnul astei arfe? Da, da! Dar acea parte
Fugi pe-o noapte albă ... ea a fugit departe,
Părăsi lemnul ăsta și coardele [26] bogate,
La cer s-a dus, la stele cu cînturi adăpate.
Cînd noaptea însă-i caldă, molatecă și brună
Atunci o strig din mare, atunci o chem din lună

20. *inițial* De ar veni 21. *după* topește *șters* 22. *după* C[înd] *apoi* Și c[înd] *succesiv șterse* 23. *în locul versului următor inițial urma*

Cu glasul ei cel turbur și tremurat
Din stîncile stîrpite, din valu-nfuriat

24. *modificat din* Ca 25. *în ms. v. 156 - 157 sînt scrise invers* 26. *după* strunele *șters*

Pe acea parte-iubită a chiar ființei mele
Și ca să-mi vie-o roagă unde [și] vînturi, stele.
Ș-atunci prin nouri vine ca o rază de soare,
Atinge a mea frunte senină, visătoare,
Și se preface-n chipul ce l-am visat mereu 120r
Ș-o recunosc că-i partea a sufletului meu,
Nu e vre o fantasmă nebună și deșartă,
Căci inima-mi o cheamă, gîndirea-mi o dezmiardă;
E o făptură-aievea, e gînd din gîndul meu;
Dintr-un noian de doruri [27] am întrupat-o eu
Și sufletul din mine [28] în al ei suflet este;
Ea a zburat în ceruri, din cer mi-aduce veste.[29]
Ah! tot ce-a fost în cîntu-mi mai pur și mai copil
S-a-mpreunat în chipu-i frumos și juvenil,
[Tot ce-am gîndit mai tînăr, tot ce-am cîntat mai dulce] [30]
Se [31]-ncheagă-n raza lunei ce-n nori vrea să se culce
Și corp de-argint îi face ființei aeriane.

MAG[UL]

Nebun ești ori [32] lunatec?... Ce-s aste gînduri vane?
E flacăra juniei, e setea de amor!
Îngerul tău e-o rază și corpul ei un nor?
E o închipuire nedemnă va să zică.
În tine e un demon — în nori [33] nu e nimică.
Tu împopulezi marea [34] cu suflete mărețe
Și stelele de cîntec le împli, și cu fețe
De îngeri împli cerul. Aceasta-i blasfemie.
Ia una cîte una icoanele-aurie,
Ia una cîte una o und', o stea de foc
Și toate sînt nimica ... cînd toate la un loc,
Cum le-mpreuni tu, frate nedemn de sînta cale
Ce ai ales, s-înstare de stric mințile tale.

CĂL[UGĂRUL]

Și, dac-ar fi, ce-mi pasă! Chiar cruda nebunie
Se poate că sub ochii-mi gravă, ca la statie,
Afunde și teribili de plumb cearcăne lungi.
Fie ș-așa ... c[u] nu zic ... Și ce-o să fie-atunci? 121r
Chipul [cum] [35] nebunia cea dulce m-a cuprins
Îmi place — cum îmi place visul de raze nins.
Sînt fericit și iată ce-am căutat în lume.

M[AGUL]

Tu fericit? Dai stării-ți a fericirei nume?

CĂL[UGĂRUL]

Tu cugeți. Cugetarea-ți cu raze reci pătrunde,
Lovește chipul dulce și vrea să îl confunde
Cu locul de-unde iese ... cu norii și cu luna.
Dar eu? Eu nu sînt astfel. Alung întotdeauna
Gîndirea. Fie-un basmu ... numai fie frumos ...
Înger, c-ochi mari, albaștri, cu chipul luminos.
Ce-mi pasă că-i o umbră rănită de o zare,
Îl iert chiar că se stinge de-aprind o luminare,
Căci n-o aprind ... din contra ... Ca cel ce-i place-un vis
Și, chiar trezit de friguri, [el ține] [36] ochiu-nchis

27. *deasupra lui* (raze) 28. *inițial* Și sufletu-mi 29 *inițial* de-acolo-mi spune ~ 30. *lacună completată cu textul v. 716 din* [Povestea magului călător în stele] (OPERE, IV. p. 173) 31. *după* Tot *șters, urmă a intenției de a scrie versul omis și reintegrat în croșete* 32. *în ms.* ori ești *ca de altfel, și în* [Povestea magului ...] 33. *după* cer *șters* 34. *supraintercalat* 35. *în ms.* în care *hipermetric*; *v. corespunzător (740) din* [Povstea magului ...] *poartă urmele unor dificultăți similare* 36. *pentru completare vezi v. 753 din* [Povestea magului ...] *(ibid. p 174)*

Ca mai departe visul frumos să îl viseze
Deşi a lui gîndire, simţirile-i sînt treze ...
Asemenea uit lumea şi eu ... Sînt bucuros
De pot lungi în noapte-mi şiragul luminos
Al[37] fericirii mele. De n-ar fugi ! Mereu
Să oglindez într-însul duios sufletul meu,
Cu cîntecu-mi ferice simţirea să-i[38] dezmierd
Şi-n ochii mari ş-albaştri fiinţa să mi-o pierd ...
De n-ar fugi ... dar fuge ... fuge cum [luna] plină[39]
Încearcă după codri greu capul de-l înclină ...
Se pierde-n cer, în norul cel negru, grămădit,
Şi părăseşte lumea, de cer ademenit ...
122r E sufletul meu însuşi, e sufletul meu dus,
Ce fuge şi se duce pe-o rază iar în sus.
O, de-aş muri ... O parte ce-n mine-a mai rămas
Să zboare unde-amorul l-aşteaptă în estas,
Să zboare unde partea-i cea june, dulce, pală
Pluteşte pintre stele ... Iar stelele i-esală
Un corp de raze blonde ... Căci am pluti-mpreună
Pin norii cei lunateci, pin stelele ce sună,
Şi ne-am dori cum raza doreşte-o altă rază
Şi una-n braţul altei lumină fac frumoasă.
Dar nu se poate încă ... căci corpul meu de lut,
Un sclav greoi şi rece, e sclav — dar e astut.
Mă ţine-n pieptul bolnav, în temniţa lui tare,
Cînd sufletul meu liber vrea să-l arunce-n mare,
Dar el să scape-odată.

MAG[UL]

L-atîta ai ajuns ...
Să te omori în stare să fii. Nici un răspuns
Nu am l-aceste vorbe ... Ce-ajută-aicea sfatul
Cînd pieptul ţi-l domină acuma necuratul.

CĂL[UGĂRUL]

Eşti neschimbat, bătrîne. Ce să mai pierd cuvinte,
Mă duc ... poate într-alt loc să-mi vie înainte
Divina arătare...
Cobori din cer ! O, vină[40]
În taina vieţii mele, lumină din lunimă ![41]
(dispare)

37. *după* De fericiri *şters* 38. *corectat din* să-mi 39. *în ms.* fuge cum plină plină; *pentru completare vezi v. 761 din* [Povestea magului ...] *(ibid. p. 174)* 40. *iniţial* Divina arătare ... O, vină-n ~ 41. *iniţial* În taina vieţii mele, a nopţilor lumină !

[REGINA ȘI CAVALERUL]

2259

[CAVALERUL]

Elfrida, iartă ... crede că te iubesc ... 241r

REGINA

Iertare!
Acesta este-un sunet, o vorb',-un ... cu care
Se pot coperi [1] toate, minciuni, trădare, crime
Dar cine-ntreabă oare ce-nsamnă vorba?... Nime.
Iertare. Spune cari pot fi scuzele tale
De cei iertarea astfel?
M-ai amăgit [2] pe mine? Iubirea te-a orbit ...
O cred ș-o iert ... Cu astfel de lucru m-ai ferit
Ca intr-un fund de codru să stau la întuneric,
Ca lumea și viața să-mi fie-un vis himeric.
Ai fost gelos, ei bine, o cred ș-o iert ... Dar spune,
Tot cu iubirea oare acea înșălăciune
Față cu el scuza-vei? Cu el ... Tu știi cu cine,
Cunoști [tu] greutatea întreagă—a vechii vine?
În solitara, cruda și recea lui mărime
Cine-l iubea pe dînsul, cine-l mîngîia?... Nime.
Astfel sub greutatea coroanei lui suspină,
De vreme bătrînețea măreața-i frunte-nclină.
Atunci? Cine-i cunoaște? În jurul unui tron
Lingușitori [3] grămadă l-încungiură cu zvon,
Din ei fieștecare în cer o să-l ridice
Spre-a prinde ce din mîna-i regală o să pice.
Un singur om în lume a fost ales de el,
Un singur om în lume fu cunoscut fidel,
Un singur suflet [4] știe toate tainele sale,
Dureri neîmpărțite de suflete mortale
Și acel om, firește, cărui el încrezu
Tot sufletu-i, viața, speranța lui, fuși tu,
Și l-ai trădat.

[CAVALERUL]

O, Mira *, amorul meu cel mare

1. *inițial* Poți să acóperi, *din inadvertență nemodificat în* coperí 2. *inițial* Că m-ai [mințit] 3. *în ms.* lingușitorii 4. *deasupra lui* om *șters*

[REGINA]

241v Nu am scuzat eu toate cu el? A *mea* iertare [5],
Iertarea că [6] d-iubire m-ai înșelat pe mine,
Că mi-ai răpit cu-amoru-ți mărirea de regine,
Că m-ai ținut închisă, o floare izolată,
În ocean * de codri ... în valea încîntată,
În ăst mormint de piatră atît de surd și mare
Ce îl numești castelu-ți ... eu te-am iertat, barbare!!
L-ai amăgit [7] pe dînsul ... mă înțelegi?... pe el
Și vrei acum cu tine și eu să-l mai înșel?...
Nu voi! Așa, frumoasă [8]... îi voi cădea la picioare
Și pentru-nșelăciune eu [9] voi ruga iertare!
De va ierta, atuncea te iert și eu ... De nu ...

[CAVALERUL]

Tu vei cuprinde locul [10] ce ție se căzu,
M-ei alunga * pe mine [11], învinsul * ... și, regină,
Vei cunun-a ta frunte cu aur și lumină?...

[REGINA]

Ah! cît de mic ți-e gîndul și inima ... Nimic,
Căci din a ta cădere nu pot să te ridic —
Nu, niciodată-ți spun eu ... Regină? Niciodată
Nu te-a ierta?... Atunci voi merge-n lumea lată
Și singură [12] m-oi stinge în muri de mănăstire ...
Nu voi cu a mea viață să-ntunec nalta-i fire,
Nu voi să se repete povestea cea frumoasă [13],
Nevasta-n [ne]credință bărbatul ei își lasă [14]
Spre-a se-nsoți cu altul ... Nu voi să fiu regină
Cu prețul defăimărei coroana ce-o întină [15]...
Și cel puțin a lui ... nu ... Da! de ar fi oricine,
Să nu-l iubesc în felul cum îl iubesc ... ei bine,
Se poate că atuncea [— ⏑́ —] fi deșartă
242r Și-aș crede că lucirea coroanei toate iartă.
Dar el? Cînd îl privesc [eu] cu ochii minții mele,
Frumos ca un [16] arhanghel, nobil [17], mărinimos,
Și eu... eu să-i dau mîna și lumea cea tăcută,
Privindu-mă, să zică [18]: O femeie pierdută?
Să-i dezonor viața, să-i înegresc mărirea,
S-arunc o umbră numai pe sînta-i strălucire,
Să [19] fac ca să se zică că mintea și-o pierdu?
Ah! spre a face-acestea s-ar cădea a fi ... tu!

[CAVALERUL]

De m-a ucide!

[REGINA]

O meriți.

[CASTELANUL]

Ce-i face tu?

[REGINA]

O să mor.
Eu n-am s-arunc pe viața-i nici umbra unui nor.

5. A mea iertare *deasupra lui* A ta-nșelare *șters* 6. *in ms.* Iertarea ⟨cum⟩ că 7. *inițial* Dar că l-ai amăgit 8. *inițial* Nu! Voi așa frumoasă ... așa cum sînt 9. *supraintercalat* 10. *modificat din* locu-ți 11. *supraintercalat* 12. *urmează* voi *șters* 13. *inițial* ceea veche 14. *inițial* unde-l lasă 15. *inițial* care coroana [-ntină] 16. *după* zeii *șters* 17. *după* și *șters* 18. *inițial* să creadă 19. *după* A[h!] *șters*

2284

[REGINA]

A, cavalere! Flutur tu ești pe lîngă soare, 33v
Desfășuri frumusețea-ți cu aripi sclipitoare [20]
Pe lîngă-acea coroană ce țara luminează.
Și nu te temi tu oare [— |⏑́ —| ⏑́ —| ⏑́ —]?
Cum el e-o corăbioară de lustre și colori [21],
Ți-a îmbătat [22] viața cu-avere și onori.
Păcat! Neînvingibil ai fost [23] și o minciună,
O singură-nșelare
[. . . . .]

[CAVALERUL]

L-am întrecut cu calu-mi. L-am slobozit din frîie,
Zbura ca și cînd nara-i ar fi simțit pustie . . .
Și am ajuns . . .

[REGINA]

A, fluturul meu mîndru [24], corabie de aur,
De [⏑́] și de lumină.

[CAVALERUL]

O, Sara, [⏑́ —]-mi Sara!
[Nu] te silesc, deschide . . .
Dorești, spre a deschide, să îmi instrun chitara?

[REGINA]

Nu-i vreme de iubire . . . Regele-i foc și pară,
L-a revoltat în suflet minciuna temerară [25].

[CAVALERUL]
[(apart)]

Cum [26] va orbi pe Mira coroana luminată [27]
Ce frunței ei marmorei îi fuse destinată!
O văd și mai frumoasă, mult mlădiată-n imblet [28],
Pădurile ei negre iluminînd c-un zîmbet.

[REGINA]

Pe tine, cavalere, te voi vedea pierdut . . .
Singur îmblînd prin lume, pierind necunoscut,
Urît de ziua albă și [⏑́ — ⏑́] de noapte.
Și-n jurul tău mulțimea s-a-mpreuna cu șoapte,
Isteții-or spune [29] celor ce-or vrea a înțelege:
„El a trădat pe-amicu-i . . . și-amicul lui: un rege".
[. . . . .]
„Ce [30] cauți iar aicea tu, fată profanată
Cu ochii de minciună [31], cu gura ta cea lată,
Tu, răule! . . ." La [32] astă primire ce vei zice?

[CAVALERUL]

Amor eu caut, Sara . . . m-am rătăcit pe-aice . . .
De-aș fi o monastire sau un smolit * zahastru
[—] foc [33] mi-ai fi de mult tu, cu ochiul tău albastru.
O, lasă-i să-mi lumine, în suflet să-mi pătrundă! 34v
De ce-i închizi, nebună?

20. *inițial* de glorii sclipitoare *apoi* cea dulce-sclipitoare 21. *inițial* de flori și de lumină 22. *inițial* Și poți 23. *inițial* tu ai fost *apoi* ai fi fost 24. *după* dulce *șters* 25. *urmează* Cum * va fi împli[nită] * ~ *șters* 26. *după* Va *șters* 27. coroana luminată *deasupra lui* lucirea de coroană *șters; urmează* Ce fuse destinată *șters* 28. *inițial* o văd lucind a lună 29. *inițial* Cei știutori vor spune 30. *după* Iar vii *șters* 31. *inițial* Cu ochii tăi cei *apoi* Cu minciunoșii [-ți ochi] 32. *după* ce cauți *șters* 33. *după* De mult *șters*

30r

AMOR PIERDUT—VIAȚĂ PIERDUTĂ[1]

Dramă originală într-un act

2254

(Pe motivul poeziei: **Emmi** *din Alecsandri. Necomplectă — lipsește poezia, care e firul conducător — Dialogul necomplect — Caracterele încă rău marcate.)*

PERSOANE[LE]

ȘTEFAN V[RANCE][2] poet 35 ani	DOCTORUL 45 ani
EMMA 17 ani	NIȚĂ 55 ani
ALECU 22 ani	JEAN . . . .

Locul: *Wies-Baden*[3]. *Anul* 1852

31r *(Un salon în hotelul băilor din Wies-Baden. La dreapta, planul ultim, în fund — un piano. La mijloc — ușă. În dreapta, plan [al] 3^{lea} — ușa. În stînga, plan I — ușă. O canapea, un fotoliu, scaune. Pe piano — note.)*

[SCENA I]

ALECU

Pst, pst ... Doctore!

D[OCTORUL]

(care-naintase pînă la ușa din stînga)

Ce e? ... Las' că mă-ntorc îndată. Aibi[4] puțină răbdare.

A[LECU]

(cu capul în ușa din dreapta, pl. 3)

Apropos, a cîta oară intri la ea azi?

D[OCTORUL]

A treia! ... Taci! *(intră, A[lecu] iese*[5]*)*

1. *urmează, între rînduri* Emmi *șters* 2. *în ms.* Vasile A. *lăsat nemodificat* 3. *inițial* Baden-Baden *așa cum a rămas în indicațiile de scenă care urmează și unde am corectat în* Wies-Baden 4. *după* Ce pustia *șters* 5. *deasupra lui* dispare *șters*

NIȚĂ, VASILE *([intră] prin fund, în haine de voiajor)*[6]

NIȚĂ

Vai, cuconașule, că de cîtă vreme nu v-am mai văzut ... Ș-apoi unde mi te văzură ochii iar ... tumna-n țara neamțului.

[ȘTEFAN]

Bine, bine! *(caută-n portofoliu)* Na!

NIȚĂ
(supărat)

Cuconașule ... las' pe altă dată ... acu nu! Cînd eu te-am purtat pe brațe, nici atîta bucurie nu vrei să-mi lași ... Pare că ți-aș fi spus bine-ai venit numai ca să-mi dai bacșiș[7]!

[ȘTEFAN]

Nu ... dar ...

N[IȚĂ]

Și ai crescut mare ... adică, să nu fie cu supărare ... da' te-ai făcut cam bătrînior ... te-ai nins devreme.

[ȘTEFAN]

Nins zău! ... Da' la cine[8] ești, Niță, acu ... Cu cine-ai venit? ... Cînd erai la noi îmblai altfel îmbrăcat ... da' acu ...

N[IȚĂ]
(surîzînd)

Acu? ... acu îmblu în livrea ... ca-n țara neamțului ... Doamne, de m-aș vedea iar dus înapoi în țara Moldovei ... Mi-e dor ...

[ȘTEFAN]

De ce, moșule?

[NIȚĂ]

Mi-e dor de sat[9] ... de ficiori, de fete. Am ficiori însurați, fete măritate, trăi-le-ar Dumnezeu! Ce trebuie oare să îmblu prin țări străine ... cînd aș putea și eu să mor, saracul de mine, între copiii miei ... că destul am trăit ... Vremi[10] rele cele de azi ... Vezi că oameni tineri îmblă să moară ... da-ncă eu, ce-s bătrîn.

[ȘTEFAN]

Oameni tineri? Cine? Nu cumva vrounul din stăpînii tăi cei noi vrea să dea ortul popei.

N[IȚĂ]

Adică, ferească Dumnezeu, dar *(trist și confidențial)* duduca noastră ... pare-mi-se ...

[ȘTEFAN]

Cine-i? 32r

[NIȚĂ]

Cine? Duduca Emma[11]! Nu-ți aduci aminte ... Era numai atîticuța și d-ta[12] erai mare, mare, ia ca acu, și stăteați iarna de vă spuneați povești unul altuia.

[ȘTEFAN]
(aducîndu-și aminte)

Emma[13]? Emma[14]? A! Știu ... va să zică la părinții ei ești acu ... Ce face boier bătrînul?

6. în haine de voiajor *supraintercalat* 7. *inițial* numai ca să-mi plătești 8. *inițial* La cine 9. *inițial* De ce, moșule? De mămăligă? — Nu ... da' mi-e dor de sat 10. *după* Mi-e dor și de moarte, cuconașule *șters* 11. *corectat din* Emmi 12. *deasupra lui* mata *șters* 13. *corectat din* Emmi 14. *corectat din* Emmi

[NIȚĂ]

(încet)

Ia, joacă cărți, domnișorule!

[ȘTEFAN]

Cucoana?

[NIȚĂ]

Cucoana se primblă prin munți. Duduia zace.

[ȘTEFAN]

Mamă bună! N-am ce-i face. Dar, Niță dragă ... ia vezi afară ... Vezi de mi s-a dus lucrurile toate în odaie la mine ... Și ia și de la mine ceva ... ce pustia ... Te rog. *(îi dă o monedă).*

N[IȚĂ]

Sărut mîna. Ne mai vedem ... Am să spun duducăi ... Are să se bucure tare ... că adeseori vorbește de d-ta ... și oftează cînd vorbește. *(surîzînd)* Oftează, cuconașule.

[ȘTEFAN]

(surîzînd)

Ia lasă, Niță ... Bătrîn și nebun! Nu-ți șade bine defel! Du-te degrabă! *(N[iță]iese)* Emma[15] aci! Biata copilă ... și bolnavă. Or fi oare zece ani de cînd n-am văzut-o? Fi, zău! ... Eu eram cogemite om de nimica ... 25 de ani ... și ea ... vro șapte, opt ani avea numai ... ședea toată ziua pe picioarele mele și mă silea să inventez basme, minciuni, să-i îmbrac păpușile ... îmi punea hățuri de ață în gură și mă mîna c-un bici de ață prin casă ... Și eu, măgădău mare, le făceam toate pentru că iubeam pe mumă-sa. Se-nțelege că mumă-sa era cuminte ... nu mi-a acordat nimica ... Din contra ... cu tact și politeță i-a arătat domnului poet și literator ușa ... și l-a făcut să îmble Franția toată, Germania, Italia ... cu amorul în inimă și cu nebunia-n creieri. Dar azi, mulțumită cerului, am scăpat de toate ... Azi pun capăt vieței mele vagabonde căci Stela[16] mea mă face fericit. Dar ... cine vine?

[SCENA III]

DOCT[ORUL]

(d-afară)

33r Bine, bine! // *(intrînd)* Alecule[17]!

[ȘTEFAN]

(mirat)

Domnule!

D[OCTORUL]

A! Domnule! Da' ia stai! O! Domnu Vrance[18] de nu mă-nșel ... Nu mă mai cunoști, paciente?

[ȘTEFAN]

O, dragă[19] doctore, cine nu te-ar cunoaște! *(strîngîndu-i mîna)* D-ta ... care mi-ai cîrpit de atîtea ori sănătatea[20] ... care m-ai lecuit de amor ...

D[OCTORUL]

(apart)

De turbare și nebunie, dragă, nu de ... *(tare)* Dar bine ... în Baden? D-ta? Cum? Ce fel?

15. *corectat din* Emmi 16. *deasupra lui* Niniza * *șters* 17. *după* Un om aici? *șters* 18. *deasupra lui* Alecsandrescu *șters, însă fără ca în lista de personaje inițiala* A *să fie înlocuită cu* V 19. *inițial* Dragă 20. *inițial* care mi-ai scăpat viața

[ȘTEFAN]

Ce fel? Trec. Trec, doctore, la Italia și m-am abătut și pe-aici ... știi, așa, din plăcere.

D[OCTORUL]

Par plaisir ... știu ... Și ... *(punîndu-i mîna la cap și la puls)* nu mai ai nevoie de mine ... Ceva dușuri cu apă rece ... ceva cataplasme ... Nu? Sînt folositoare, foarte folositoare ...

[ȘTEFAN]

O, doctore ... în măsura aceea ...

[DOCTORUL]

Și-ntr-una mai mică de vrei ... Numai să vrei! ... Jean!

[ȘTEFAN]

Ce?

[DOCTORUL]

Chem să te ducă la duș ... să te răcorească puțin.

[ȘTEFAN]

Tot glumeț, doctore.

JEAN

Domnul doctor a chemat?

D[OCTORUL]

Da, copilul meu ... Du-te la băi și zi c-am poruncit să-i [21] toarne cîteva cofe de apă-n cap ... M-ai auzit!

JEAN

(rîzînd) Bine, d-le doctor. *(apart)* Ciudat doctor. *(iese)*

[SCENA IV]

ALECU

Doctore! Doctore!

DOCTORUL

Bună ziua, amicul meu! ... Cunoști pe domnul?

A[LECU]

O!

[ȘTEFAN]

O!

DOCT[ORUL]

A! O! Vă cunoașteți, frate, or ba! De nu, vă recomand ... domnul ....

A[LECU]

Domnul Vrance [22] ... Știu ... cum să nu-l cunosc pe poetul nostru cel iubit ...

DOCT[ORUL] *34r*

Și d[om]nia-lui, domnul ...

[ȘTEFAN]

Taci, doctore ... Ești netrebuincios. D. Alecu Criste, știu ... amicul ... tînărul și iubitul meu amic. Ce faci tu?

21. *în ms. din inadvertență* să-ți 22. *deasupra lui* Alecsandrescu *șters*

A[LECU]

Ce să fac ... Bine ... adică ... rău și ... totuși bine, cum vezi. *(se uită expresiv și neîndătăr la doctor și apoi la ușă.)*

[ȘTEFAN]

A, știu ! Adică rău dar bine ... și totuși rău ! Am înțeles ... Și mi se pare că doctorul a înțeles și mai bine ... Nu vă supăr și mă duc ...

A[LECU]

Dar nu ... N-am vrut să zic. Cum ai putea crede cumcă, după ce nu ne-am văzut de-atît amar de vreme [23], la prima-ntrevedere aș putea să am vrun interes care să-ți arate ție ușa ... Ție, amicului meu ? *(îi strînge mîna)*

[ȘTEFAN]
(espresiv)

De nu l-ai avea acel interes, Alecule ... te-asigur că mi-ar părea bine ... Ș-apoi nu ești *tu* cauza că vă părăsesc ... Te-asigur că nu ... M-așteaptă un om ... adică nu un om ... o damă [24] ... și tu știi ... să lași s-aștepte o damă ... nu prea șade bine ...

A[LECU]

Bravo [25] ! va să zică femeia nu-i om ... Și mai bine ... Dar în fine, pentru că trebuie ... Adio !

[ȘTEFAN]

Ne revedem în cazin ... mă găsești acolo de vrei ... Adio, doctore. *(iese prin fund)*

SC[ENA V]

A[LECU]

Ei bine, doctore ... Îmi mai dai vro speranță ... Mai poate ea trăi ... Spune-mi adevărul ... te rog — adevărul !

D[OCTORUL]

Adevărul, amicul meu ? Ascultă, Alecule ! De-aș ști că nu te vei purta ca un copil răsfățat și muieratic ... de-aș ști că vei putea suporta orce durere cu curajul unui bărbat ...

A[LECU]

Orce durere, doctore ... orce ... pe onoarea mea.

[DOCTORUL]

35r Ei bine, de ce să prelungesc mai mult. Ea va muri, Alecule, și va muri-n curînd ... Dar ce să-ți fac, amicul meu ... Pot eu ajuta ceva ? ... Numai natura ... o bucurie mare de esemplu poate să prelungească zilele ei cu vro cîteva zori ... precum o durere mare ar fi-n stare s-o ucidă-ntr-un moment.

A[LECU]
(aninîndu-se de piept doctorului)

O, Dumnezeul meu, ce nenorocit sînt.

D[OCTORUL]
(dulce)

Alecule, ce mi-ai promis ... Aide de ! amicul meu ... Crezi că nu trece orișice durere ? Orcare, amicul meu [26], orcare ... D-zeu întinerește sufletul omului și-l ridică, căci de multele dureri s-ar stinge ...

23. *inițial* de-atita timp 24. *inițial* M-așteaptă un om ... par excellence ... adică o damă 25. *după* Atunci, daca trebuie *șters* 26. *supraintercalat*

A[LECU]

Dumnezeu? Suflet? ... Dar e suflet ... e Dumnezeu? [27] De este, de ce sufere, de ce face ca oamenii să fie așa de nenorociți ... De ce? De ce?

D[OCTORUL]

E suflet?

A[LECU]

Doctore, crezi d-ta în suflet? Spune-mi de crezi și voi fi mîngîiat ...

D[OCTORUL]

De [28] cred ?... *Este*, amicul meu, *este* ... Și cum n-ar fi și cum poate să nu fie? ... Tu ai văzut-o așa de adeseori această copilă, acest înger ... putut-ai tu, putut-am eu vreodată presupune sau crede cumcă în acest corp diafan și palid n-ar fi suflet? ... Nu-i o crimă de-a crede așa lucru? .. Aida de, consolă-te ... Crede și te vei mîntui ... Doctorul din creierii mei n-a ucis pe creștinul din inima mea ... Acel[ui] pretins învățat care-ți va zice altfel spune-i că e un om de nimica: cînd nu-și cunoaște nimicnicia sa ... cînd nu va cunoaște cumcă tot ce zice se bazează pe axiome ce el nu le va rezolva neciodată ... pentru că nu sînt rezolvabili ... pentru că e credință și nu empirie ...

A[LECU]

O, doctore! Și cu toate astea, cînd îmi închipuiesc că voi pierde-o, că se *poate* ca s-o pierd, mintea mi se turbură și nu știu de-aș putea da cont de ceea ce gîndesc, de aceea ce-am // să fac ... Dumnezeul meu, o iubesc! De ce mi-o iei! ... 36r
// Cînd mi-aduc aminte ... era mică și o duceam la biserică ... Ochii ei cei mari și 35v
albaștri se ridicau spre Maica Domnului — ar fi sărutat-o, dar n-o putea ajunge ... Eu eram băiat ... ce știam eu? ... O ridicam și ea-și lipea gurița ei cea mică de gura icoanei .. Și azi? ... O! de-aș putea-o rumpe din inima mea ... rumpe cu inimă cu tot.

36r

D[OCTORUL]

Acest amor e criminal de cugeți astfel, amicul meu ... Lui Dumnezeu nu trebuie să-i ceri cont de ceea ce face ... Îi lipsește un înger și ți-l recrutează dintre verginele pămîntului ... Arată-te cel puțin denm de-a-l fi putut poseda ... Ș-apoi [29] este ea a ta? ... Spusu-ți-a ea vrodată că te iubește?

A[LECU]

Dar am cerut-o vrodată [30] ?... Eu știu că nu mă iubește ... Știu eu ce iubește ea? Tot ce cer, ce rog, ce doresc e ca să trăiască ... pentru cine o fi ... numai să trăiască.

D[OCTORUL]

Vezi dar?! Cum poate să ți se ia ceea ce nu-i al tău? Este ea a ta și Dumnezeu ți-o ia și te nedreptățește? Nu! Ea-i a pămîntului și el o răpește pămîntului, nu ție ... Apoi am vorbit adese cu ea despre tine ... am făcut pe intermediatorul cum s-ar zice ... foarte puțin onorific pentru etatea mea ... ei bine, copilul meu, ei îi părea rău de tine ... dar spunea că ea nu te iubește, nu te poate iubi decît ca pe-un frate ... În genere, spune ea, neci nu știe ce *e* amorul. Ș-apoi, Alecule ... tu o iubești ... Dac-o iubești ... las-o să moară fericită ... neturburată ... Ea nu știe că o să moară ... ea e veselă ... De ce să-i turbur[i] veselia cîtorva zile cu înfățișarea ta cea tristă, cea cernită ... Ea-i veselă ca o copilă ieșită din pension ... Rîsul îi stă atît de bine ... E o veselie tristă ... Apoi azi își pune costumul ei cel scurt și iese la primblare ... poate pentru ultima oară ... Eu i-am // dat [voie] 37r
pentru că nu mai *am* ce opri ... Pare atît de fericită ... Las-o fericită, amicul meu ... Te rog eu ... Da? ... Apoi de văzut poți s-o vezi. ... Ascunde-te-n tufișele grădinei cînd s-o primbla ea și vezi-o ... Numai nu te apropia ... n-o întrista ... nu-i amărî ultimele momente. Îmi promiți?

[ALECU]

*(se uită fix și atent * la ușă)*

Îți promit.

27. *inițial* Dar e Dumnezeu? 28. *după* Est[e] *șters* 29. *după* Înainte de toate arată-te *șters* 30. *inițial* Dar am cerut ca ea să mă iubească? ...

D[OCTORUL]

Aide, vino cu mine. *(îl trage după sine)* Aide la cazin ... Îl întîlnim pe Vrance [31] ... El e fericit ... Mi se pare a călători cu o damă ... te va recomanda ei ... ve fi silit să stai acolo ... o partidă de pichet ... Lordul Palmerston se zice c-ar fi murit ... *(astea le zice deja în coridor)*

SC[ENA VI]

NIȚĂ
(cam chirchilit)

Hehehe ! Va să zică cuconașul meu cel vechi îmblă c-o cucoană nouă prin țara neamțului ... care va să zică că s-a-nsurat cucuonașul ... S-a însurat, hehehe ! Vezi d-ta drăcia [32] dracului ... Duducă tînără, bărbat în doi peri ... *(cîntă)* [33]

Aolică, ce văzui
Colo-n deal la Călmățui?
Fată mare, moș bătrîn
Cerînd fetei măr din sîn.

30v *Hei, moșnege din Teiș,*
Ce te-nvîrți tu tîrîiș? ...
Hopai, țupai ! Zup, zup, zup!
Sai, moșnege, că te rup.
37r *Tralala, tralala!*

SC[ENA VII]

EMMA
(din ușă, rîzînd)

Bravo, moșule, hahaha ! Mi te-ai amorezat tocmai pe-aici ... Cei măr din sîn fetelor ! Bravo ! Frumos ! Frumos !

[NIȚĂ]
(rușinat, își ridică căciula)

38r Iaca, mă ! Duduia ! ... E ! // Și eu ... ca un moșneag ! Mă veselesc și eu !

[EMMA]

Văd și eu ... Ca un moșneag ... ce să potrivește ! Cînți chiuituri de flăcău ... Moșule, moșule ! Te strici între nemți, văd eu bine. Te-ai făcut beutori.

[NIȚĂ]

Nu, zău !

[EMMA]

Te-ai făcut jucăuș.

[NIȚĂ]

Nu, zău !

[EMMA]

Te-ai făcut cărțaș.

[NIȚĂ]

Nu, zău !

[EMMA]

Las' că știu. Mie să nu-mi spui nimica. Te pomenești că moșneagul ni se-nsoară pe-aicea și ne lasă să ni ducem singuri la țara Moldovei ... Vai, moșule, ce rușine !

31. *deasupra lui* Alecsandrescu *șters* 32. *după* comedia *șters* 33. *supraintercalat*

[NIȚĂ]

Sărut mîna, duduie, da' daca mă ciufuliți așa apoi mai bine mă duc.

EMMA
(blînd)

Mă știi așa de rea, moșule? ... nu ierți neci gluma măcar nepoatei d-tale? Eu ți-s nepoțică, nu-i așa? Așa-mi ziceai cînd eram mică ... pe cînd Ștefan [34] era la noi ... pe cînd îmi spunea basme ...

[NIȚĂ]
(flatat și surîzînd)

Hahaha! Știam eu că duduia nu-i supărată pe mine ... că glumește cu bătrînul Niță ... Nu-mi părea rău d-altceva decît că te-am supărat cu cîntecul meu cel prostesc ... și mata, cum ești bolnavă, să te mai supăr și eu ...

E[MMA]
(dulce)

Nu, nu! moș Niță ... Tocmai pentru că-s bolnavă, tristă ... tocmai de aceea fii d-ta vesel ... cîntă, joacă ... doar oi putea cînta și eu ... Veselia d-tale mie-mi face bine ... *(pe gînduri)* Ce fericită aș fi ... să fiu ca d-ta!

[NIȚĂ]

Zău nu sta pe gînduri, duduie, c-acuș iar joc și sar ... ca Pepelea cînd a-mbătrînit. *39r*

[EMMA]
(rîzînd)

Ia joacă, zău ... Or ... nu mai juca ... *(tristă)* Îmi place să fiu tristă.

[NIȚĂ]
(apart)

Las' că-i fac eu acuș o bucurie. *(tare)* Duduie ... adecă să fie cu iertăciune ... da' eu dacă-s cu chef ... apoi nu-s eu de vină ... Dac-ai ști mata cine mi-a dat bacșiș? ...

[EMMA]
(negîndind la ceea ce zice)

Alecu? ...

[NIȚĂ]

Nu.

[EMMA]

Nu *el*? Cine dar? Cine te mai cunoaște pe-aici?

[NIȚĂ]

Unul care-a venit aicea! *(ap[art])* De cocoana ceea neagră nu-i mai spun nimica ... poate că ...

[EMMA]
(surîzînd)

Ei cine, moș șiret ce ești? Cine, de?

[NIȚĂ]

Cine? ... Cine, ai? ... Cuconu Ștefan [35]!

[EMMA]

A! El aici ... aici el? Moșule, vezi ce rău ești? La ce faci *astfel* de glume ... Știi că-mi faci rău cu asta?

N[IȚĂ]

Nu, duduie ... Zău! nu glumesc ... El e aicea ... Azi l-am văzut ...

34. *deasupra lui* Vasile *șters* 35. *deasupra lui* Vasile *șters*

E[MMA]

Va să zică am să-l mai văd ... Mi-era așa dor de el! O să-l văd ... *o să trăiesc!*... Și ... de ce nu i-ai spus să vie la mine.

N[IȚĂ]

Erați nembrăcată încă.

[EMMA]

Bine ... nu se cădea ... Dar ... iute moșule-n casă ... Adu-mi mantila, că pare a fi cam rece afară ... apoi m-oi duce-n grădină și mă vei urma ... ... Poate să-l văd ... aide, du-te!

N[IȚĂ]
(iese)

40r E[MMA]

Și de ce atîta bucuiie?... Fostu-mi-a mie ceva acel om?... O suvenire, un om tînăr ... de care eu, un copil de țîță, mă aninam de gîtul lui și el îmi spunea basme ... pe care totdeuna cunoșteam de pe aerul lui cel încurcat că le minte din capul lui ... Și cu toate astea ... îmi plăceau acele basme ... Mi-aduc aminte de o zi cînd el, palid și trist, scria pe albumul cu portrete al meu niște versuri ... Eu le știam citi ... dar în urmă ... În urmă cînd, părăsită de o mamă care-și caută numai de toalete și de un tată ce păzește cărțile de joc ... ... adesea acele șiruri ale poetului a fost mîngîierea, lacrimele dulci ale singurătății mele ... Doctorul gîndește că eu nu știu ce șoptește el cu Alecu și cu alții... O! *ba* știu c-am să mor, și curînd încă!... Dar, Dumnezeul meu, pare-mi mie rău?... ... Datu-mi-a *ceva* viața asta... cît de puțin ca să-mi fie dragă? ... Nimica ... ... nimica ... Acele suveniri de copilărie ... acele basme pe care par a le ține și azi minte, în a cărora suvenire am crescut ... suvenirea orelor celor mai fericite a vieței ... iată tot. Tot? Nu. Am avut și versurile lui. Lacrimele, durerile ce mi le trezea în suflet acele versuri erau dureri dulci ... Poate c-a fost singurul om care m-a iubit cum trebuie să se iubească un copil, căci copilului nu aur, nu mătase, nu viață bună, ci *iubire* îi trebuiește ... Fără iubire se simte strein și nefericit pe pămînt ... și grăbește a-l părăsi pentru a se duce acolo unde e sigur că va găsi ceea ce-i lipsește ... în cer. Și Alecu zice adese cu ochii plînși ... că mă iubește... ... dar eu ... nu-l înțeleg ... nu știu ce vrea el să zică cu iubirea lui ... Nu
41r i-am spus că-l iubesc și eu ca pe-un văr ... al patrulea? ... O! Dar // uite moșul Niță cu mantila. *Mai* rău ar fi de mine daca ar voi să mă mărite, cum zicea tata [36] mai deunăzi ... Auzi, eu ... și măritată! Cum se mai potrivește și asta ... ... *(îmbrăcînd mantila)* Poate că-l văd pe amicul meu cel vechi ... poate că-l văd. *(iese, urmată de Niță)*

SC[ENA VIII]

A[LECU]
(tîrît de Ștefan)

Dar cînd îți spun, Ștefan, cumcă toate petrecerile ce mi le propui nu *pot* să mă-nveselească. Ce vrei tu cu partiile tale, cu balurile tale, cu jocul tău de cărți ... toate azi pentru mine-s nimicuri ... toate, ți-o spun. Azi și totdeuna pe mine numai un lucru mă va interesa ...

[ȘTEFAN]

Un lucru ... un lucru! Care? Țip înc-o dată! Care?

A[LECU]

Ștefan! *Tu* ești fericit ... *Eu* nu pot fi ... Și ca să-nțelegi cumcă nu pot fi ... citește:

36. *corectat din* tatăl [meu]

[ŞTEFAN]
(humor)

Potcoave[37] de cele vechi ... călugăreşti. Ia să văd: „Iubite[38] nepoate ...” A! ăsta-i unchiu-tău, călugărul! *(pe nas)* „Iubite nepoate. Văzînd zelul tău de-a intra şi de-a te face ostaş sfintei biserici a Domnului şi Mîntuitorului nostru Isus Hristos ...” Ce? Ce zice?

A[LECU]
(rupîndu-i scrisoarea din mîni, cu ciudă[39])

E! Pînă şi în lucrurile cele mai serioase tu glumeşti! Ei bine, da! Voi să mă călugăresc, iată ce-i. Dă-mi pace.

[ŞTEFAN]

Eu nu-ţi fac nimica ... numai mă mir. Tu? Călugăr?... Ce are-a face, omul lui Dumnezeu ... Înţelegi-mă omule ... ce are-a face.

A[LECU]

Ce are-a face? Este că numai acolo pot să-mi aflu pacea pierdută a inime
mele ... În muri negri // cu durerea mea, singuratic cu pustiul minţii mele! 42r
Amicul meu, tu nu poţi şti ce sufăr. De ţi-aş spune că-s înamorat ar fi o profanare...

[ŞTEFAN]

Ştiu ... ştiu ... adori ... te topeşti ... Nu iubeşti, iubirea e prea profană.

A[LECU]

Ascultă! Fără frază! Iubesc o fată. Cum o iubesc? Ştiu eu să ţi-o spun?... Destul că e tot ce-i mai perfect ce-a putut să creeze cerul ...

[ŞTEFAN]

Ştiu, frate, ştiu! Ochii ca două mure ...

A[LECU]

Nu ... albaştri ...

[ŞTEFAN]

Albaştri[40]? Atunci lucrul se schimbă ... Ochii ca două viorele de cîmp părul ca aurul, faţa ca crinul suflat c-o coloare roză ... în fine ... un înger fără aripi ce s-a degradat devenind femeie ... ce s-a întrupat şi sufere pentru mine cum Cristos s-a-ntrupat şi-a suferit pentru lume etc. etc., *in infinitum*. De n-aş fi fost şi eu amorezat ziceam şi eu ca un student sau ca un iezuit tăcut şi făţarnic căruia i se scurg ochii după fete: Ce înger, ce zeitate! etc.

A[LECU]

Ei bine, nu! Naiba ştie cine te-a făcut astfel încît să-ţi imble gura ca o moară stricată. *(tare)* Nu e cum zici tu ... nu, nu şi iar nu! Dar neci că-ţi spun nimica mai mult ... *(îşi ascunde faţa într-un colţ de sofa)*

[ŞTEFAN]
(dulce)[41] 43r

Amicul meu, şi crezi tu cumcă eu vorbesc astfel pentrucă eu nu respect durerea ta? Crede-mă pe mine ... ştiu suferinţele tale, pentru că naţiunea mea[42] îndealtfel m-ar fi numit pe nedreptul poet ... Dar aceste cugetări, amicul meu ... lasă-le. În muri îţi duci durerea ... şi durerea ta se eternizează acolo ... Tu vei duce-o şi-n mormînt. Ea nu te iubeşte ... aşa-i?

A[LECU]
(trist)

Da.

37. *după* Slove *şters* 38. *după* (pe nas) *şters* 39. cu ciudă *supraintercalat* 40. *după* Aşa! *şters* 41. *supraintercalat* 42. *supraintercalat*

[ŞTEFAN]

Ei apoi ... *Daca* nu te iubeşte de ce să fii desperat ... Se prea poate ca ea să nu te *poată* iubi ... poate că inima ei e angajată ... Şi tu ... tu eşti onest, amicul meu, şi nu eşti în stare să faci doi nenorociţi şi cu tine trei ... căci n-ai *fi* fericit, te-asigur ... cind acuma ... acuma eşti numai tu ... şi-ncă ş-aşa într-un mod care trece.

A[LECU]

Tu ştii însă ... De mic aplecarea mea pentru mănăstire a fost mare ... ... Oare nu-ţi aduci aminte şi tu cumcă pe mine mă numeau toţi : călugărul? Deşi credinţa mi-e cît grăuntele de muştar ... totuşi : numai acesta e modul meu de-a trăi. Am avut noi [43] un poet ... nebun acuma ... care zice lumei cumcă un om [44] îşi găseşte fericirea în locoarea armelor, altul în iubirea soţiei ş-a copiilor, altul ... poate cel mai fericit ... sub vălul cel blînd al rugăciunei. Prin astă chemare a mea acuma a trecut un vis ... visul unei altfel de fericiri ... Cu toate că vis nu-l pot numi. A fost o realitate crudă, care mi-a tîmpit şi mintea şi inima. Lui Dumnezeu şi bisericei îi trebuie o minte şi o inimă întreagă, eu ... i le duc pe amîndouă zdrobite.

[ŞTEFAN]

Şi ... ţii la asta?

[ALECU]
(sinistru)

44r Ţin ... Nu mai am ce face-n lume. Aş putea să mă omor, dar ... e-o infamie. O! curagiul l-aş avea ... cum am pe-acela al martiriului. Soldat? M-aş face ... dar nu voi să fiu sclavul nimărui care poartă numele om. N-am ţinut neciodată mult la aceste fiinţe seci, vane, deşerte, fie frunţile lor bolnave chiar încoronate cu aur.

[ŞTEFAN]

Ocupă-te cu literatura.

[ALECU]

Nu am talent.

[ŞTEFAN]

E! despre asta am putea încă vorbi multe. De ai talent sau nu neci nu te ţin capabil de-a judeca în starea în care eşti. Dar ... tu compui muzică mi se pare ...

[ALECU]

Compun! Compun! Tocmai asta-i nenorocirea mea. Asta mi-a făcut inima moale şi mi-a îndulcit sufletul de l-a făcut ca pe al unei femei. Tocmai asta a făcut nenorocirea mea. Ore întregi stam cu ea şi-i cîntam din piano ... Astea [45] erau declarările mele de amor. Fantazii molatece, dulci, voluptoase, note şi acorde nemaiauzite care făcea să se spargă inima-n mine de durere şi de fericire ... şi ea ... ea, în loc de orce răspuns, plîngea ... plîngea cu lacrimi mari ... privea c-o milă nemărginită asupra mea, căci nu-i femeie care să nu-nţeleagă cînd o iubeşti, dar, părînd că nu mă-nţelege, ea c-un gest blînd însă decisiv sfărma toată pasiunea ... ... Altă dată c-un surîs ... altă dată c-o sărutare ... sărutare însă care-mi lua mult mai mult decît îmi da ... căci era aşa de rece. Îmi lua speranţele mele. //
45r Într-o zi mi-a dat să-i compun ceva. Era o poezie scrisă pe o hîrtie îngălbenită de lacrimi, de lacimile ei cred ... am compus acel cîntec ... spre nenorocirea mea. De-atunci te-ncredinţez că sînt nebun. Ea iubeşte ... pe cine iubeşte? ... ştiu eu? ... pe poetul acelor versuri ... Cine e acel poet? Eu nu i-aş face nimica, eu! ... Ci numai l-aş aduce, i l-aş da ei căci ce voi eu alta decît ca ea să fie fericită ... D[umne]zeul meu! Îmi vine să-nnebunesc!

[ŞTEFAN]

Sărmanul meu amic! Aide, aide cu mine! Aide cel puţin în singurătate, în pădure undeva, numai hai afară de-aici din casă ... Atmosfera asta te omoară.

43. *supraintercalat* 44. *iniţial* cumcă omul *apoi* cumcă unul 45. *după* în loc d[e] *şters*

[ALECU]

Nu mă mai omoară alta nimica decît nenorocirea mea. Lasă-mă să mă duc ... lasă-mă singur ... *(iese)*

SC[ENA IX]

[ŞTEFAN]

Aşa eram şi eu ... Adică mint ... Nu eram deloc aşa ... Eu aş fi gîtuit pe rivalul meu, adică ce rival?[46] Pe bărbatul nevestei lui eram să-l omor de nu era femeia mai cu minte decît mine şi nu-mi zicea să mă duc naibei ... ... *(s-apropie de piano)* Un piano Bösendorfer ... note ... A Emmei, a nepoţelei mele, pe care n-am văzut-o de 10 ani ... adică cu ce drept „nepoată"[47], ce fel de nepoată ... Pentru[48] că mă-namorasem pînă peste urechi de cocheta de mumă-sa? // Asta nu va să zică // defel că mi-e nepoată ... // A, ce femeie! *45v 46r 45v*
Părul de acel blond cenuşiu, faţa de acea palore strălucită ca mărgăritarul ... ... o[chii] cei verzi şi arzători ca de şerpe ... O!!... E! Cum a mai fi azi[49]? //
Dar ia stăi ... Versuri ... compoziţiunea lui Alecu ... va să zică el de ea *46r*
e-namorat ... De ea? Şi ea ... inimioara i s-a dus ... Versuri ... ce versuri? *(amintindu-şi)* Seamănă a fi compuse de mine deşi nu-mi aduc bine, bine aminte. Buni am fi de spînzurat şi noi poeţii ... cîte nu mai scriem fără să simţim ... Aci pare că i-aş declara fetei ce se joacă cu păpuşile amor etern ... deşi-n nişte espresiuni! Ce-i nebun, tot nebun! Da-ncailea s-o citesc, ca să-i pot spune ceva de ea ... să mă fac c-am ţinut-o minte de-oi vorbi cu ea ... poate c-aşa m-o asculta mai degrabă daca i-oi vorbi în favoarea amicului meu. Zău, el merită iubit. Dar cine vine-nspre coaci. O fată tînără, frumoasă. Nu-i ea ... nu poate să fie ea ... Parcă era altfel ... Era buzată şi grasă cînd era mică ... Asta e altfel ... ... Nu-i ea! Nu! *(a lăsat notele să cadă pe piano şi se uită cu lorgnionul; se strîmbă)*

SC[ENA X]

E[MMA]
(intrînd)

Domnule!... A!... Domnu ... *(stă să se repadă la el ... apoi îşi pleacă [ochii], s-apropie şi-i întinde mîna)* Nu mă mai cunoşti, domnule!

[ŞTEFAN]

O, da, d[om]nişoară! Cum nu? Dar ... atîţia ani[50]... *(apart)* Să mă ia dracu dacă e de recunoscut ... *[(tare)]* Te-ai făcut frumoasă...

[EMMA]

(tot cu ochii plecaţi, surîzînd[51]) *47r*
Mi-a mai spus-o şi alţii, dar eu nu i-am crezut.

[ŞTEFAN]
(ap[art])

Ba ai fi crezut-o[52] şi fără să ţi-o spună nimeni, drăguţă. *(tare)* Ba, fără complimente, ştii că te-ai făcut frumoasă ... frumoasă de tot ... Nu eşti de recunoscut ... Nu erai aşa ... aşa de naltă cel puţin nu erai ...

E[MMA]

Nu mi-e[53] ruşine ... ca [la] 7 ani ... Dar vezi că am bună ţinere de minte.

46. ce rival? *supraintercalat* 47. *supraintercalat* 48. *după* Nepoată *şters* 49. *textul de pe p.* **45v** *scris cu creion negru fără nici un semn de inserare în text* 50. Dar ... atîţia ani *supraintercalat* 51. *supraintercalat* 52. *iniţial* Ba îi fi crezut-o *apoi* Ba ⟨vei⟩ ei fi crezut-o 53. *în ms. din inadvertenţă* ţi-e

[ŞTEFAN]

O! şi eu am ţinere ... şi eu am ... Ştiu cum spuneam basme, ba ţi-am făcut ş-o poezie ... Ştiu ... cum să nu ştiu! ... şi-mi ziceai ... stai, stai, stai ... cum îmi ziceai? ...

E[MMA]
(încet)

Unchiule! ... Şi ... eu [54] aş vrea să-ţi mai pot spune unchiule ... deşi ... ... nu se cuvine ... aşa-i că nu se cuvine?

[ŞTEFAN]

De ce?

[EMMA]

Pentru că ... pentru că ... Să-ţi spun adevărul? ...

[ŞTEFAN]

Spune! Cum nu?

[EMMA]

Aş vrea să fii unchiul meu ca să te pot săruta ... Cînd aşa, nu se cuvine ... ... De-ai şti ... eu [55] te-am ţinut minte ... te-am visat o copilărie-ntreagă.

[ŞTEFAN]
(cu tandreţă)

Spune-mi unchiule! Spune-mi *tu*. Da? Eu îţi voi spune nepoţică. Da, chiar fără să-ţi fiu unchi ... ce, nu mă poţi săruta tu? ... Pentru că sînt tînăr poate ...

E[MMA]
(rîzînd)

Da, de tînăr ...

[ŞTEFAN]

48r Da' ce? Nu cumva-s bătrîn!

[EMMA]

Ia pleacă capul. *(şi-l pleacă)* Uite! Vezi-ţi tinereţele, unchiule ... da tocmai de-aceea ... eu *(îl sărută)* te sărut. Ştiu că-mi poţi fi şi tată ... nu numai unchi.

[ŞTEFAN]
(apart)

O! o! o! asta-i prea mult!

E[MMA]

Şezi ici ... ici pe canapea, alături cu mine ... Trebuie să ai multe de povestit [56]. Mie Niţă mi-a spus că eşti aici ... De 10 ani n-am mai auzit nimic de unchiu-meu. Cînd o întrebam pe mama, ea se supăra şi-mi spunea să nu mai pomenesc de d-ta.

[ŞTEFAN]
(tuşeşte)

[EMMA]

În urmă neci n-am mai întrebat-o. Ştiam cumcă eşti dus în voiajuri şi te însoţeam adeseori cu gîndirea mea ... Ce locuri frumoase trebuie să fi văzut ... ... Apoi tu ... eşti poet ... Ce fericit eşti că eşti poet ... Cerul şi pămîntul ţie-ţi sînt de două ori mai frumoase decum li pare altor muritori ... Eu aş vrea să fiu nevasta unui poet ... Dar pîn-atunci, unchiule ... *(îi încongiură grumazul cu amîndouă mînile)* să şedem aşa ca în timpii cînd eu eram de 7 [57] ani şi tu ... de cîţi ani erai tu? ... de vo 50? Ai?

54. *după* vrei să-ţi mai [spun] *şters* 55. *supraintercalat* 56. *iniţial* Trebuie să-mi [povesteşti multe] 57. *după* 10 *şters*

[ȘTEFAN]

Va să zică acu sînt de 60. Bine! Frumoasă vîrstă-mi dai, nepoțică! *(ap[art])* Dar ce drăgălașă e fata. *(o sărută)*

E[MMA]

Și știi, unchiule ... ar crede cineva că ești tînăr ... Da zău ești bătrîn, grozav de bătrîn. Ia mai // spune-un basmu. Da frumos, frumos, frumos... Or 49r
un vis ... așa, ceva fantastic ... poetic. Tu călătorești acu ... Unde te duci? La Italia! Da? Și eu am să mă duc la Italia ... Cel puțin mi-a promis mama.

[ȘTEFAN]

(încungiurîndu-i talia cu brațul lui)

O, de-ai vedea tu Italia, copila mea ... Unde cerul e de două ori mai senin și marea limpede și caldă ca smaraldul topit ... Nopțile pline de stele și cîntece, marea plină de valuri ... O, Emma[58]! Italia-i o grădină ... o grădină frumoasă cu alee de naramze[59], unele-n flori de argint, altele cu poame de aur. Daca visez fericirea, n-o visez decît acolo. Departe de lume, pe-o insulă scăldată de valurile senine ale mării spumegate. Într-un castel pe jumătate dărîmat să duc o viață de[60] fantasmagorie și de vis ... Să dorm ziua cu picioarele-n soarele fierbinte ... să veghez, să cînt noaptea, în aerul cel parfumat ... să cînt, să scriu ... ... Iată fericirea ce visez ...

E[MMA]

Și să ai o femeie ... nu-i așa ...

[ȘTEFAN]

Se-nțelege ... o italiană ... Brună[61]... ochi negri ...

E[MMA]

(cu părere de rău)

Brună. Nu blondă?...

[ȘTEFAN]

Mie nu-mi plac blondele, Emma[62]... Prea-s dulci, prea-s languroase ... ... prea-s lirice ... Mie-mi place tragedia ... Ochii mari ... fulgerători ... ... Părul negru și despletit ... amorul înfricoșat ... ca de tigresă ... // Ș-apoi 50r
blondele-s proaste ...

[EMMA]

Proaste? Mă rog dumitale.

[ȘTEFAN]

(apart, observînd greșeala[63]) Adică eu îs *mai* prost. *(tare)* Dar Emma[64]... ... nimeni n-a vorbit de tine ... tu ... tu nu *ești* o femeie — tu ești un înger.

[EMMA]

(tristă)

Numai?

[ȘTEFAN]

Ce fel, numai?

[EMMA]

Numai un înger?

[ȘTEFAN]

Ce fel numai un înger? Vrei să fii mai mult?

[EMMA]

Da, amicul meu! Voi să fiu o femeie ... căci voi să iubesc ... și eu iubesc cu toată puterea sufletului meu! Adeseori, foarte adeseori, unchiule ... am gîndit: n-ar fi mai bine să fiu un înger? Însă îngerii ... pot ei iubi[65]?...

58. *corectat din* Emmi 59. *inițial* o grădină frumoasă de naramze 60. *supraintercalat* 61. *după* Ochi *șters* 62. *corectat din* Emmi 63. observînd greșeala *supraintercalat* 64. *corectat din* Emmi 65. *inițial* însă îngerii nu pot iubi

[ŞTEFAN]
(cu vocea muiată)

Da [66] copila mea ... Pot ... Nu sînt ei îngeri de pază? ... Nu au ei pe protegiaţii lor? ... Nu mişcă ei aripele lor de argint asupra capetelor muritoare? ... ... Şi tu ... Nu eşti tu înger [67]? ... poate îngerul meu de pază ... *(a-ngenuncheat şi-i sărută mîna)* Micul meu înger.

[EMMA]
(trece după el şi-ncepe să-şi fîlfîie mantila asupra capului lui)

Va să zică ... aşa? Da? ... *(rîde nebuneşte)* Da' şezi, unchiule! Şezi ici, lîngă îngerul tău de pază ... Las' să-ţi povestesc şi ce-mi place mie ...

[ŞTEFAN]

Ce? Spune!

[EMMA]

Să-ţi spun. Mie ... nu-mi place Italia ca ... Bucovina. Tata are-o casă-n Suceava ... faţă-n faţă cu acele ruine negre ce se zice a fi fost [68] castelul Domnilor
51r Moldovei ... // O! îmi place să stau viaţa mea toată să privesc acele ruine ... ... Noaptea ... iarna ... într-o cameră caldă, caldă ... să stau la fereastră să privesc ruinele cele ninse, albe ca argintul, luna galbenă fugind prin nouri negri ... iar umbrele acelor nori aruncate pe zăpadă părînd a fi umbrele străbunilor. Apoi să las perdeua-n jos şi, la lumina focului, să citesc poveşti bătrîne şi să-mi adorm mintea mea de copil nebun cu istoriile cronicelor colbăite ale tată-meu ... Vezi tu ... acea viaţă mi-ar plăcea ... Aceste [69] visuri cari fierb în capul meu cel mic ... le poate cugeta o femeie ... un înger, ba! De-aceea eu vreau să fiu mai bine o copilă nebună, visătoare, de nimica, cum sînt ... decît un înger condamnat la fericire ... cînd mie-mi place durerea ... de n-o am, mi-o fac acea durere ... îmi place să simt, să visez ... să iubesc ... În fine ... îmi place să fiu femeie.

[ŞTEFAN]

(netezindu-i fruntea) Dar ... Emma [70]! ... În acele nopţi dulci ... în acea cameră caldă, caldă ... în acea atmosferă ... a ta ... parfumată [71], plină de vis ... tu singură, copila mea? Singură ... *(a[part])* Acu-i vremea să vorbesc de Alecu ... *(tare)* Da' un bărbat?

E[MMA]
(rîzînd) [72]

Da ... Şi-un bărbat ... Unul prost.

[ŞTEFAN]

Prost [73]! ... Vai!

E[MMA]

Prost! Nu aşa cum gîndeşti ... Dar prost ca tine.

[ŞTEFAN]

Ei, bravo!

[EMMA]

Cum erai tu ... cînd eram mică. Ba [74] nu cumva aveai minte cînd te
52r mînam c-un bici de aţă prin casă? Cînd minţeai toată ziua, din capul // tău, nişte basme cari de cari mai proaste ... de rîdeam într-ascuns ca nebunele de neghioabe ce erau? Ce, gîndeşti că nu-mi aduc aminte? Vezi! ... aşa un bărbat mi-ar trebui şi mie. Prost foc ... Toată ziua să vorbească la nerozii, eu să nu-l înţeleg pe el ... el să nu mă-nţeleagă pe mine, să-ntrebe lumea unde-a tunat de ne[-a] adunat? ... Mai bine mi-ar plăcea un poet ... Mai nerozi şi mai mincinoşi ca poeţii alţii nu mai sînt ... Toată ziua mi-ar spune la minciuni, care de care mai de necrezut ... şi eu l-aş asculta, nu ca să-l înţeleg ce vorbeşte, ci numai ca să-l aud vorbind ... căci eu l-aş iubi.

66. *iniţial* Ba da 67. *iniţial* Şi nu eşti tu înger? 68. *supraintercalat* 69. *după* cîte vis[uri] *şters* 70. *corectat din* Emmi 71. *după* plină *şters* 72. *supraintercalat* 73. *iniţial* Cum, prost? 74. *după* Ce m[inte aveai] *şters*

[ȘTEFAN]

(a[part]) Cîtă inocență și cîtă grație! *(tare)* Dar știi tu, copilul meu ... ... că ... e cineva care te iubește ... și te iubește foarte mult ... Un compozitor ... Plăcea-ți-ar ție un compozitor? ...

E[MMA]

Tu?

[ȘTEFAN]

Eu? Ce idee! ... Eu cel bătrîn ... cel cu părul alb ... neci măcar bine nu-mi șade ...

E[MMA]

Adică ... rău nu ți-ar ședea ... numai ... ești bătrîn, ce-i drept ... ... Grozav de bătrîn!

[ȘTEFAN]

Ei bine, nu eu! ... Tu-l cunoști ... Alecu!

E[MMA]

Vezi! De ce-mi faci rău? Alecu! Eu nu știu ce vrea el ... eu nu l-am putut înțelege neciodată! El ... cîntă frumos ... foarte frumos ... Cîntece italiane ... așa de dulci, așa de frumoase ... numai eu, ascultîndu-le, plîngeam, gîndeam la toată lumea ... la tine de esemplu. // Dar la el nu! Adeseori îmi *53r*
spunea că mă iubește ... ci eu amorul lui nu-l puteam înțelege ... Orcum, mi-ar fi mai drag să mă duc la mănăstire decît să fiu femeia lui. Și mi-e milă ... mi-e milă așa de mult de el ... E un sărman copil care pentru mine și-ar da și viața ... dar numai ... n-am ce-i face. Nu pot, D[umne]zeul meu! Nu pot!

[ȘTEFAN]

Și ... tu nu iubești pe nimeni altul[75]?

[EMMA]

(ap[art]) Uite-l că-ncă n-a-nțeles ... vai, dobitoc e! Ca-nainte de 10 ani. *(cu ciudă, tare[76])* Nu!

[ȘTEFAN]

O, Emma[77]... de-ai ști tu ce frumoasă te-ai făcut ... Ce gingașă ... ce plină d-o poezie atît de originală, atît de copilărească ... încît ai face marmura să se-namoreze-n tine. Cu visurile *tale* de fericire ai putea să împli o eternitate, nu viața unui bărbat ... Eu plec în Italia ... poate încă azi ... dar suvenirea ta așa de poetică mă va-nsoți pretutindenea ... Da, tu vei fi îngerul meu de pază ...

E[MMA]

(ap[art]) Numai suvenirea? Poate că nu singură! *(tare)* Unchiule, tu ai fost singurul om, singurul care m-ai iubit în lume ... m-ai iubit ca pe-un copil răsfățat, nedetreabă, dar bun la inimă ... Mergi sănătos! Te urmez și eu în Italia! O, ne-om revedea ... ne-om revedea desigur ... pentru că am să te caut anume.

[ȘTEFAN]

(ap[art]) Sărmană copilă ... Zice că eu am iubit-o mai mult? Ba[78] că chiar ... De nu-mi spunea cine-i neci // n-o recunoșteam. *(o sărută; tare)* Adio, *54r*
Emma.

[EMMA]

Adio, unchiule. *(îi trimite o sărutare pe vîrful degetelor; iese el)*

SC[ENA XI]

[EMMA]

Sînt eu iubită ... or nu! Dar în fine ... e aceasta iubire or e numai bucuria că l-am revăzut ... Și să se ducă chiar azi ... Nu se poate ... Trebuie

75. *inițial* tu nu iubești pe nimeni? 76. *supraintercalat* 77. *corectat din* Emmi 78. *după* Și eu *șters*

să-l rețin măcar vro cîteva zile ... trebuie ca mama să-l invite la masă la noi ... ... trebuie să ... A! da' urît îmi stau hainele astea scurte de fată ... Ce pustia! Nu m-am putut vedea în oglindă. O fi gîndit unchiul că mă joc încă cu păpușele ... și nu voi s-o creadă el aceasta ... *El* mai cu seamă nu. Dar de ce mai cu seamă? Știu eu ... Da' mi se pare că multe i-am vorbit. Multe cari zău nu se cuvenea ... da' ce face ... nu-i el unchiu-meu?... Adică unchiul *meu* nu-i de felul felului ... numai, cu toate astea ... Ș-apoi e bătrîn ... ce strică?... ... parc-aș fi vorbit tatei ... Dar știi bătrîn, bătrîn ... da' ce frumos era ... ce cochet îmbrăcat! Ce bine-i ședeau toate celea pe el ... Mă duc să mă-mbrac ca să-i plac lui ... Să mă-mbrac în haine lungi ... să nu mai par o fetiță, ci o fată mare ... Ș-apoi am să rog pe mama frumos-frumos ca să mă ducă-n Italia. Tot
55r am să mor eu — șoptea doctorul — încailea // să mor în Italia ... în țara care-i place lui ... *(luîndu-și aere *)* unchiului *(iese).*

SC[ENA XII]

ALECU

Neci o speranță ... Mi-a spus și Ștefan [79] că nu pot spera nimica ... *(privind la ușă)* Emma, Emma! de ce mă faci așa de nenorocit! Încale daca mi-ai spune să mă duc în lume ... M-aș duce ... m-aș omorî ... aș face ce-aș face ca să nu mai vin în ochii tăi ... Dar așa! Neci nu mă-ncuragezi, neci nu mă descuragezi ... Cine știi daca ea de rușine nu a vorbit astfel cu Ștefan? Mai știu eu?... Mi-a lăudat compozițiunile ... i-a [80] spus că i milă de mine ... milă și amor sînt surori gemene!... Mai aștept încă.

SC[ENA XIII]

DOCTORUL
(intră)

Alecule, veste bună! Ștefan mi-a spus cumcă venirea lui a bucurat-o pe Emma [81] așa de mult încît îți promit că va mai trăi, în caz numai daca o durere nu ar paraliza efectele bucuriei. Ștefan vrea să plece ... te rog ... pentru binele ei ... ș-al tău poate, oprește-l de-a pleca. El e c-o femeie ... știu eu cu cine ... ... acea cu deosibire pare a fi cauza plecărei lui.

[ALECU]
(ascultînd ca și cînd ar înghiți vorbele)

Bine doctore, bine, bine ... Dar acum ... trebui s-o văd ... N-am vă-
56r zut-o de mult ... de ieri ... S-o văd ... ce frumoasă // trebuie să fie ...

[DOCTORUL]

D[umne]zeul meu! ca totdeuna.

ALECU

Ca totdeuna? Ce ai d-ta doctore cu totdeuna al d-tale? Nu ca totdeuna ... mai frumoasă, de o mie de ori mai frumoasă ... Să-i spun și azi c-o iubesc ... Azi — fericită ... poate că se va uita [82] și asupra [mea] cu milă mai multă. *(se duce la ușă)* Verișoară, pot intra?

[EMMA]
(dinăuntru) [83]

Nu! Las' că vin îndată! Am să vorbesc ceva cu tine.

[ALECU]

Cu mine?

[EMMA]

Da, cu tine. Primblă-te prin salon. Eu vin îndată.

79. *în ms.* Vasile *deasupra lui* Alecsandrescu *șters* 80. *inițial* mi-a 81 *corectat din* Emmi 82. *inițial* poate se va uita 83. *supraintercalat*

DOCT [84][ORUL]

Auzi ! te trimite să te primbli. Du-te de [te] primblă.

[ALECU]

Lasă-mă-n pace, doctore, cu cicăliturile d-tale cele mici ... o D-zeul meu ... pare că pieptul mi se sparge de fericire ... daca ea m-ar iubi. D-zeul meu ! *(traversă casa cu pași mari)*

DOCT[ORUL]

Adio, Alecule ! Cată de fă ce ți-am spus, m-ai auzit?

[ALECU]

Bine, bine !

[DOCTORUL]

Nu *bine, bine*, zi *fac* ! Cu amorezații [85] iștia nu poți vorbi o vorbă cum se cade. Adio !

[ALECU]

Adio doctore.

(Iese doctorul; Alecu se trîntește lîngă piano și trece cu mîinile în dezordine peste clape, cînd Emma intră, îmbrăcată // în alb, cu părul lung și despletit lăsat pe 37r
spate, foarte palidă)

A[LECU]

O !

[EMMA]

Ce faci ? Iar îmi încurci notele pe pian ? Nu le poți lăsa în pace, copil ce ești !

A[LECU]
(privind-o cu estaz)

Ce frumoasă ești !

[EMMA]

Da ? Ei bine, neciodată nu mi-a plăcut că mi-ai zis-o ... dar azi ... azi îmi place că mi-o zici. Azi voi să fiu frumoasă ... Azi aș vrea ca nimeni să nu fie trist, căci eu sînt așa de fericită. Aide, Alecule, tu ... așa-i că neci tu nu ești trist ... din contra, o să fii vesel ... căci *eu* te rog ... eu. *(ea-i întinde mîna, el o strînge.)*

A[LECU]

O, Emma [86] ! nu m-am înșelat defel cînd am spus că azi tu o să fii mai frumoasă decît orcînd ... De ce n-ai purtat totdeuna haine lungi ... De ce?

[EMMA]

De ce? Pentru că azi am voit să le-mbrac. Pînă azi am fost copilă ... ... copilăroasă, rea, plină de caprițíi, mai știu eu? ... de azi înainte voi să fiu femeie ...

A[LECU]

Și ... m-ai putea tu iubi Emma [87] !

[EMMA]
(cu foc)

Ca pe un frate ... da ! din toată inima, dragă ! Am eu frate? ... Nu ești tu vărul meu ... al patrulea ... De-aceea te voi iubi ca pe un frate și ... știu că altfel neci tu nu pretinzi.

A[LECU]
(ap[art])

Iar.

84. *adăugat după punerea liniei de dialog* 85. *inițial* D-zeul meu, cu amorezatii 86. *corectat din* Emmi 87. *corectat din* Emmi

[EMMA]

Dar am să-ți spun ceva, Alecule dragă ! Tu știi că unchiul meu ... adică nu — că nu mi-e unchi, dar așa-i zic eu ... tu știi că Ștefan Vrance [88] e aicea //
58r tu-l cunoști ! El mi-a vorbit de tine și-ncă foarte bine mi-a vorbit de tine ... Ei bine, dacă tu ai o putere asupra lui, fă tu să nu plece-n Italia ... Tu nu-mi refuzi neci o bucurie ... [î]mi vei refuza tu aceasta? Nu ! Așa-i că nu? Cînd ai ști ce fericită m-ai face tu [89] cu asta știu că n-ai putea să-mi refuzi ... Aida de !

[ALECU]

(ap [90][art]) Și doctorul mi-a spus să nu i-o refuz. *(tare)* Tu știi că eu sînt mulțumit de a te ști veselă, de-a te ști fericită ... căci mie-ntr-adevăr neci nu-mi trebui mai mult ca să fiu eu însuși fericit ... Te știam bolnavă ș-am fost și eu ... tu ai plîns ... am plîns și eu ... *Tu* ești veselă ... sînt vesel și eu.

[EMMA]

Bunul meu văr ... al patrulea.

[ALECU]

Cu cît mai departe cu-atît mai fericit mă faci. Zi-mi al 16[-lea], al 32-lea ... ... Poate că, nemaigăsind acasă numele văr ... vei inventa un altul ... mai plăcut mie, mai plăcut și ție ...

[EMMA]

Naș !

[ALECU]

Cum naș !

[EMMA]

Am să te pun să-mi botezi copiii toți ... cînd îi voi avea.

[ALECU]

Vai, Emma ... ce fleacuri mai vorbești și tu, copilă. Bună procopseală ... ... Să știi că-i gîtui ... da' nu naș ... auzi — naș ! *(iese rîzînd)*

[EMMA]

59r Auzi că mi-i gîtuie ... Ba defel ... Da', lasă, frate, // sănătos pînă nu-i
am, după aceea ... *(uitîndu-se-n oglindă)* Hm ! Neci prea-prea ... neci ... Cu toate astea ... Palidă ! ... interesantă se zice ... Oare de ce-oi fi căutînd eu să-i plac unchiului meu ... Trebuie să mă dezvăț de vorba asta *unchi*, unchi ! e urîtă ... ce vorbă urîtă ... ș-apoi nu mi-e unchi, bietul om ... Îl îmbătrînesc înainte de vreme ... S-a supărat cînd i-am zis că-i bătrîn ... Va să zică e tînăr ! ... Oare ... oare nu-l iube ... a ! ce-am zis ... Ce nerozie ! Și cu toate astea ... stăi ... Am citit că, daca vrei să cunoști de iubești pe-un om, apoi să gîndești la el și să ții mîna pe inimă, să vezi de bate ... *(căutînd în toate [91] [părțile])* Să nu mă vadă nimene ... *(își pune încet mîna dreaptă pe inimă și rămîne atentă, surîzînd cu ochii fixi în pămînt; esclamă cu bucurie)* Bate, bate, bate ! *(își încrucișează astfel brațele ca și cînd ar voi să-și ascundă inima, cum fetele ce se scaldă își ascund sînul [92])* *Va să zică îl iubesc* ... îl iubesc pe Ștefan. Și-ntr-adevăr ... ... trăită în suvenirea lui ... în poeziile lui ... neavînd alt idol, alt ideal ... ... puteam oare să iubesc pe altcineva decît numai pe el? ... O ! [î]l voi urma-n Italia, -n țara ce-i place lui ... și-l voi [iubi] cum iubeam pe poetul nebun al visurilor mele ... care acum văd că-i seamănă lui și numai lui ... Ce fericită sînt ... O, de-ar veni mai curînd Alecu ... Știu că l-o fi oprit de-a pleca ... El
60r nu va pleca, știu sigur ... căci și el pare a // mă iubi. O, da ! El mă iubește ...
Nu spunea el cumcă suvenirea mea îl va însoți toată viața ... că voi fi îngerul lui de pază? ...

SC[ENA XIV]

[ALECU]

Prea tîrziu, Emma, a plecat.

88. Ștefan Vrance *deasupra lui* Vasile Alecsandrescu *șters* 89. *supraintercalat* 90. *supraintercalat* 91. în toate *supraintercalat* 92. *punerea între paranteze indică intenția de a elimina ultima propoziție*

[EMMA]

A plecat? O!

[ALECU]

Da ... L-am văzut suindu-se-n tren chiar cînd fluiera mașina. Îmi trimise o salutare ... Era c-o femeie.

[EMMA]

C-o femeie?

[ALECU]

Da, femeia lui, căci e însurat.

[EMMA]

O femeie!... *(neliniștită)* O femeie brună!

[ALECU]

Da ...

[EMMA]

Bru ... *(cade)*

[ALECU]

Ce ți-e?... Emma! ce e?

[EMMA]

Ce e? Nimica, Alecule, nimica ... *(tristă)* [93] S-a finit tot ... El e-nsurat și eu n-o știam ... *(rătăcită)* [94] Dar nu ... Voi alerga după acea femeie care mi-a luat amantul ... voi omorî-o ... Nu ... voi ruga-o ... voi încungiura-o cu mînile mele genunchii ei ... ș-o voi ruga încet: lasă-l, lasă-l mie ... numai murind să mă vadă, nu cer altceva de la tine, femeie crudă ... numai să mă vadă murind ...

[ALECU]

Emma! Emma!

[EMMA]

D[umne]zeul meu ... Mă doare capul! Ce pustiu, ce noapte se // face-n 61r
creierii mei ... Ia-mi norul de pe frunte, de pe ochi! Ia-mi-l ... Să visezi o viață toată ... și să vezi c-ai visat ... Cine știi de și-a fi adus aminte vrodată de mine ... cînd eu ... oftigasem gîndind la el!... Fi-va-n cer al meu? Amicul meu, tu așa de nenorocit și așa de iubitor! Știi [95] tu unde-i mama? Pare-mi că n-o să mai trăiesc mult!

[ALECU]

Nu, Emma! Trăiește! Tu poți fi încă fericită ... Trăiește pentru mine ... Nu să mă iubești ... n-o cer. Numai să trăiești ... iată tot ce cer ... Să te văd ... Să nu mor și [96] eu! Emma! Tu nu vei muri, așa-i? Resignează-te de-a nu mai gîndi la el.

[EMMA]

Ce să gîndesc alta ... *Știu* eu a gîndi la altceva? De-aș [ști] cel puțin cumcă moartea mea o va cînta-o el în limba armoniei ... în limba lui ...

[ALECU]

Ți-o promit Emma! Va face-o.[97]

[EMMA]

Cîntă tu! cîntă compozițiunea ceea a ta ... poezia lui ... a lui!

[ALECU]

(Se pune la piano și-ncepe a cînta. Ea-și lasă capul pe fotoliu — părul cade-n dezordine peste față ... ochii i se închid ... mînele [98] *se unesc ca spre rugăciune pînă pare-a fi moartă în viață. Solemn el s-apropie de ea și, înlăturînd părul de pe frunte-i, îngenunche și se uită cu amor în fața ei, apoi se scoală)*

Neci pe pămînt, neci în cer a mea!

FINE

93. *supraintercalat* 94. *supraintercalat* 95. *după* Ch[eamă] *șters* 96. *supraintercalat* 97. *ca și sfîrșitul replicii precedente, adăugat în josul paginii, după indicația* FINE *și trimis aici cu un semn de intercalare* 98. *după* pînă pa[re] *șters*

COMEDIILE

COMEDIILE ÎN VERSURI

MINTE ȘI INIMĂ *91r*, **2306**

2289

[PERSOANELE

ANA, MUȚI, BIBI, MĂTUȘA]

[I]

[ANA]

Povestește chiar din capăt, să te văd daca o știi ... *34r*

[MUȚI]

E ! Achil și Agamemnon își spunea grobienii
Și atunci bătrînul Nestor prinde-a spune la povești,
Pe-amîndoi îi probozește [1] cu cuvinte bătrînești.
Împrejur stă toți elenii [2], stăteau preoții și regii,
Iară Nestor ține una ... știi mata cumu-s moșnegii.
Iar Achil, pe [3] Agamemnon suduindu-l, zice : „Cîne !
Mi-i lua [4] tu pe Brizeis, dar uitită nu-ți rămîne.
Las' tu lasă, măi jupîne, știu [5] eu bine ce-am să-ți fac,
Să-mi [cazi] tu o dată-n labe [6] ș-apoi las' că-ți vin de hac."

[ANA]

Bun, frumos ! Dă-i înainte, suduie ca un muscal [7] ! *35r*

[MUȚI]

Singură ai spus, mamaie, că Homer îi natural
Și ne-ai zis să spunem toate așa precum se grăiește [8],
Ș-apoi tot eu îs de vină?

[ANA]

Natural, nu mojicește.
Spune tu, Bibi ...

[BIBI]

Mămucă, eu știu tocmai cum e-n carte [9].

[ANA]

Și așa se și cuvine [10]; spune, Bibi, mai departe.

1. *inițial* Și pe amîndoi îi mustră 2. *inițial* Împrejuru-le stau [grecii] 3. *după* cînd *șters* 4. *inițial* Mi-ai luat 5. *după* numa * *șters* 6. *inițial* Îmi încap odată-n mîne 7. *inițial* Taci, obraznicule, astfel tu vorbești ca un muscal 8. *inițial* ia așa precum se spune 9. *inițial* știu tocmai cum i-n carte *apoi* ca în carte 10. *inițial* Dragă-așa se și cuvine; *pe* **34v** *o variantă neintegrată* Ei, așa mai vii de-acasă

[BIBI]

Cum Achil și Agamemnon în de ei se [tot] sfădeu [11]
Vine Nestor ș-amîndoror [12] le ținu apoi de rău.
Pe-Agamemnon îl împacă, pe Achil [îl] îmblînzește [13],
Ca acesta pe Brizeis să o dea se învoiește,
36r Dar îi spune dinainte să nu cerce decumva,
Preste Brizeis, din avere-i să se-atingă de ceva [14].
Iar Ulis luă pe Chriseis, și-n corabie suind,
Merge la preotul Chrisse, fata-n mînile lui dînd [15];
I-a [16] adus taina de jertfă și comori [de] la ahei
Ca preotul [17] cu Apolo să-i împace iar pe ei.

[ANA]

35v Vezi, măi badeo, cum se spune? Limpede, fără [— ⁔]

[MUȚI]

Ce mai treabă, a-nvățat-o [18] pe de rost din fir în păr.

[ANA]

Tu *nu* știi să-nveți tot astfel?... Te oprește cineva?
Dară nu *vrea* cuconașul, asta-i ... Spune, fata mea [19].

[BIBI]

36r Crainicii lui Agamemnon, ei asemeni se luară [20]
Pe Briseis să [21] o aducă ... dar Achil stătea afară,
Lîngă cort, și să i-o ceară frică li-i [22] și nu le vine.
Ci Achil nu-i mai încearcă, ci cu ea de mînă vine
Și li-o dă [23] în samă ...

[MUȚI]

Prostul, numa gura [î]i de el [24]!
De-o iubește pe Brizeis de ce-o dă ca un mișel?
37r I-aș fi dat eu lui mireasă [25]... să fi fost eu acolo
[Î]i umpleam de bodaproste de nu știau încotro,
36v Îi făceam pe toți tocană, rupeam gîtu[l] ca la vrăbii [26]
37r Și-mi duceam [27] apoi acasă mirmidonii pe corăbii.

[ANA]

Foarte rău și fără cale, dragul meu ... [și nu-ți ascunz], [28]
Chiar nesuferit ești astăzi, îndărătnic și — răspunzi.
Povestești prost ... Din franceză mai că n-ai știut nici bechi,
Doamne, cum nu ai un dascăl, să te tragă de urechi!
36v Mergi, Bibi, la Marioara ca să-ți deie azi plăcinte [29],
Iară leneșului celui chiar nimic, să ție minte [30].

[MUȚI]

37r Da' de ce a dat pe Brizeis, spune numai, îi cu drept?
Să fi fost a mea, māmuță, eu cu toții dădeam piept.
Ai spus singură că dînsul pe Brizeis o iubea ...
Cîtu-i lumea și pămîntul n-o luau din mîna mea.

11. *deasupra lui* probozeau *șters* 12. *deasupra lui* blînd la vorbă *șters* 13. *inițial* El împacă pe-Agamemnon, îmblînzeste pe Achil 14. *inițial*

Dar îi spune dinainte nicidecum să nu cuteze,
Peste Brizeis, din avere încă ceva să ~

15. *inițial* fata-n mînile-i [predînd] 16. *după* Împreună *șters* 17. *după* acesta *șters* 18. *inițial* ea învață 19. *inițial* Cuconașul nu vrea numai ... Ia urmează, draga mea 20. *inițial* Crainicii lui Agamemnon și o ia pe Briseis merg 21. *în ms. din inadvertență* pe 22. *inițial* de frică *apoi* frică au 23. *în ms. din inadvertență* Și-o li dă 24. *în ms. din inadvertență* numa-i gura de el 25. *inițial* Le-aș fi dat-o eu la crainici 26. *inițial* (*pe* **37r**) Îi rupeam bucăți Și la toți le rupeam gîtul ca la pui [micuți] de vrăbii *apoi* la puii cei de vrăbii *apoi, ca vers succesiv,* Cîrc, le rupeam gîtul, numai gîtul, ca la vrăbii 27. *inițial* și merg[eam] 28. *completarea lui Perpessicius* (OPERE IV, p. 532); *în ms.* și fără minte *șters* 29. *inițial* ca să-ți deie cozonaci 30. *inițial* Iară leneșului celui nimic, ca să ție minte

[ANA]

Eu ți-am spus-o ș-o spun încă și ți-oi spune vreme multă [31] *39r*
Cumcă omul cel de treabă numai mintea ș-o ascultă
Judecă întotdeuna, nu se îndărătnicește. [32]

[MUȚI]

Minte, minte! Să i-o deie daca-atîta o iubește [33]...

[BIBI]

„Judecata totdeuna decît dragostea-i mai sus" [34],
Asta-i zis-o [35] mai deunăzi ... vezi, țin minte ce mi-ai spus.

[ANA]
(o sărută)

Draga mamei ... Ești de treabă ... Și înveți așa frumos [36],
Nu ca cela cu pîrporul, îndărătnic și lenos.

[MUȚI]

Spune, mamă, cîte-i spune, că eu totuși ți-oi răspunde, *39v*
Mintea, nu zic ba, frumoasă-i, numai că eu nu știu unde-i [37]
Dară vezi tu, mămucuță, eu vin iar la vorba mea:
De eram Achil pe Brizeis nimeni nu mi-o mai lua!

[ANA]
(amenințînd)

Mimi!

[MUȚI]

Mînie-te, mamă, zi ce-i vrea ... zi la femeie
Nu numai plăcinte dară, nici mîncare să nu-mi deie
Și să mor de foame, totuși de-ar veni vrounu-aice.
Să te ieie cu [de-a] sila [38]... iară mintea, ea, mi-ar zice *40r*
Dă-o, dă-o pe mamaie ... nu te dau de știu că mor [39]!

[ANA]
(îl bate pe obraz)

Îndărătnicule!

[MUȚI]

Vezi tu, pentru tine, un odor,
Dau război cu toată lumea, ca Bogdan Vodă cel Chior.

[ANA]

Aide, mergi, iubire chioară, mergi la Maria, dă-mi pace [40],
Astăzi încă [41] treacă-meargă! dar altdată nu mai face.

[MUȚI]

Nu mă duc...

[ANA]

Nu vrei plăcinte?

31. *inițial* Eu ți-am spus-o ș-o spun încă măi băiete, vorbă multă 32. *intenția inițială era de a scrie* Tot[deuna chibzuiește], îndărătnic el nu este 33. *inițial* să i-o ieie daca dînsul o iubește 34. *inițial* Mintea-ai spus tu mai [deunăzi] de iubire-i mai presus *apoi* Minte-ai zis, mămuță [dragă], de iubire-i mai presus 35. Asta-i zis-o *deasupra lui* Vezi, mamaie *șters* 36. *inițial* Înveți tot *apoi* Tot ce trebuie [înveți] 37. *inițial* Frumos lucru poate-i mintea ... nu zic ba ... da' nu știu unde-i; *mai sus, pe aceeași pagină, o altă încercare*

Spune, mumă, cîte-i spune eu tot la [vorba mea vin]
că vin tot la vorba mea
nu zic ba
Frumos lucru-i judecata
〈Daca eu〉 Dac-aș ști eu

38. Mînie-te, mamă, zi ce-i vrea ... dar cînd gîndesc
Cumcă 〈te-ar lua〉 ar veni la tine
Ca pe tine să te ieie

39. *inițial* nu te dau să te *apoi* nu te dau de m-ar ucide 40. *inițial* Aide mergi iubire chioară astăzi încă te mai iert *apoi* te mai iert încă și azi 41. Astăzi încă *deasupra lui* Calea-vale *șters*

[MUȚI]

Nu acum [42], să-ți spun ceva ...
Da' așa-i că nu te superi?... Zi că nu te-i supăra!

[ANA]

Spune, de!...

[MUȚI]

Cum aș începe?... Doamne, Doamne, mămucuță [43],
Tare ești tu frumușică, nu știu cum, și ești drăguță
40v Decît cum nu se mai poate, cum nu-i altă mămăiță.

[ANA]

Ce vrei, Mimi [44], spune-odată...

[MUȚI]

Să spun? Da? Dă-mi o guriță!

[ANA]

Atît? [45]

[MUȚI]

Da. Și încă una ... și-ncă una. Nu știu cum [46],
Da' mi-ești fără samă [dragă]...

[ANA]

Haide, Mimi, pleac-acum,
Dă-ne pace...

[MUȚI]

Tu nu crede că-s așa de rău copil [47],
Știu poveste mai frumoasă decît cea a lui Achil.
Eu știu una de la moșu: i-a pădurilor * poveste [48],
Și frumoasă, și frumoasă cum n-au fost și nu mai este.

[ANA]

41r Așadar moșu Teodor, spune dar [— ⏑ —] meu [49]

[MUȚI]

Ceva nou, n-ai auzit-o pîn-acuma, numai eu [50].
[*(recită* **Povestea codrului**)]

[ANA]

Aide, Mimi, mergi acuma ... să veniți [51] cînd voi chema

[MĂTUȘA]

Mie nu-mi dai o guriță?

[MUȚI]

Nu mi-ești dragă ca mama.

[II]

2260

121r [MĂTUȘA]

Ce copil vioi e Mimi, ce drăguțu-i...

42. *inițial* Nu acuma, mămucuță 43. *inițial* Cum să-ncep, ah, mămucuță? 44. *supraintercalat* 45. *deasupra lui* Asta-i? *șters* 46. *inițial* Da ' Tu mînioasă nu mai ești pe mine [, nu?] 47. *inițial*
— Dă-ne pace, avem treabă
— Tu gîndești că eu nu-nvăț
48. *inițial* Eu știu una ce mi-a dat-o moșu: —a codrului [poveste] 49. *inițial* Spune dar, s-ascult și eu 50. *inițial* pîn-acum, o știu [doar] eu 51. *inițial* și să vii

[ANA]

Mătuşică,
E-ndărătnic, fără minte, tocmai de-asta îmi e frică.

[MĂTUŞA]

De n-ar fi ca al tău [52] tată, care, Dumnezeu să-l ierte,
Mi-a făcut viaţa-amară cu-ndărătnicele-i certe...

[ANA]

Ce cuminte este Bibi ... [53]

[MĂTUŞA]

Da, cuminte! Ca şi tine,
Ca şi tată-său, maiorul ... Ţine minte foarte bine
Tot ce-i spuneţi [54]...

[ANA]

C-ar aduce aşa mult cu dînsul? Nu,
Nu găsesc asemănarea [55] aşa mare.

[MĂTUŞA]

Da, da! Vezi tu
Nu îi seamănă-n afară. Înlăuntru. Numai minte-i,
Nu vezi tu cum maimuţica repetează la cuvinte
Ce le-aude de la dînsul, de la tine. „Mai prejos
E iubirea decît mintea"... Izbutit-ai ca pe dos
Să o creşti, nepoată dragă...

[ANA]

Iară vii [la] vorba veche [56]?

[MĂTUŞA]

Şi de ce nu? Să ştiu, dragă, că-i surzi de o ureche *122r*
Totuşi cred de datorie ca să-ţi spun a mea părere,
Căci te văd de mult schimbată ...

[ANA]

Mai cu seamă ca plăcere ... [57]

[MĂTUŞA]

De-o bucat' de vreme-ncoace ... de cînd fuşi [la] Bucureşti [58]...
Cît erai tu de cu minte, azi pe zece părţi tu eşti.
Cine ştii cu cine-acolo tu te vei fi întîlnit,
Ce desemnuri * înţelepte cu învăţaţii ai croit,
Mai ales cu al tău frate, prea iubitul meu nepot,
Dar destul că de atuncea a pricepe nu te pot [59].
Şi destul că pot prepune că nepotul meu stimat *123r*
În aceste conferinţe rolu-ntii l-a fi jucat ...

52. al tău *supraintercalat* 53. *urmează* Nu ştiu cum este, fată dragă *şters* 54. Tot ce-i spuneţi *scris, ca tot ce urmează, cu creion negru, deasupra versului, scris cu cerneală neagră, apoi şters* Maimuţică: că iubirea decît mintea-i mai prejos 55. *după* aşa [mare-asemănare] *şters* 56. *iniţial* Iară vii la asta?; *urmează, anulate, versurile*

Oare mult o să-mi spui mie istoria la ureche?
Eu, cum văd, mătuşă dragă, d[umnea]ta ţi-ai pus în cap

57. *urmează, anulate, versurile*

mătuşă dragă, am să-ţi [spun] o taină mare
Ce pe mine mă priveşte

58. *iniţial* ai venit din Bucureşti 59. *urmează, anulate, versurile*

Drept c-aşa-i. În conferinţa ⟨ce-am avut-o eu,⟩ rezonabilă
cu el,
⟨Rolul prim⟩ Rolu-ntii îl joacă-acuma cineva...
— O, nu mă-nşel
Rezonabilă desigur ~

[ANA]

Drept c-așa-i, dar numa-n jocul rezonabil ce-am avut [60]
Rolu-ntîi îl joacă altul [61].

[MĂTUȘA]

Altul? Poate c-am știut,
Jocul vostru rezonabil să nu iasă, de, cumva
Joc copilăresc și ție și la altul careva [62].

[ANA]

Bine-mi pare cumcă vorba chiar la asta ai adus,
Căci și eu păstrez o taină cam de mult și [nu] ți-am spus [63],
Și-atingînd pe mai mulți oameni n-am putut-o da pe față,
Dar, cum tu ai apucat-o, mă scutește de prefață [64].

[MĂTUȘA]

124r Un secret? Însă secretul eu de mult l-am priceput.

[ANA]

Cum? Ai observat?

[MĂTUȘA]

Da, doară nu mă crezi că sînt de lut [65].
Deci te rog fii-așa de bună nu lăsa să mai aștept...
Și să văd de nu pătrunse taina ochiu-mi înțelept.
Așadar, fără prefață, spune iute?

[ANA]

Mă mărit.

[MĂTUȘA]

Te măriți, mă rog, cu cine, draga mea?

[ANA]

Ai auzit,
Cred, de d[omnul] Stelineanu?

[MĂTUȘA]

Căpitan d-infanterie [66]?

[ANA]

Așa! Unchiu-său...

[MĂTUȘA]

Ministrul! Bine, fată, ce ți-i ție...
Doamne, iartă-mă! Dar bine, serios vorbești tu, fată?
125r Nu zic ... înțeleg prea bine cum îi treaba asta toată,
Ai avut proces la Curte, petițiuni i-ai scris ades [67]
Într-un stil plin de sentențe, preacuminte și ales [68],
Și bătrîna Escelență s-a-ndrăgit de-al tău condei,
Iară frate-tău, ce-n mintea ta a pus atît temei,
I-au și spus desigur cumcă tu ești văduvă și bine
Ți-ar părea ca Escelența să te ieie chiar pe tine.

[ANA]

Pînă astăzi nu ți-am spus-o căci i-am fost făgăduit [69]
Și frăține-meu și altui să țin lucrul tăinuit.

60. *inițial* rezonabil ca [și] el 61. *urmează* cineva *șters și apoi replica, anulată și ea* Dar ni[ci] * capul m-a durut 62. *inițial* și la un alteineva 63. *urmează* N-am putut s-o spun *apoi* Și pentru că *succesiv șterse* 64. *inițial* Cum ia drumul convorbirea mă scutește de prefață 65. *inițial* [Vezi] Bine, doară nu mă crezi de lut 66. *deasupra lui* de-artilerie *șters* 67. *inițial* și i-ai scris ades petiții *apoi* și i-ai scris adesea jelbi 68. *inițial* Într-un stil frumos *(poate* firesc) cuminte 69. *inițial* De[ocamdată] nu ți-am spus-o, însă astfel i-am promis *apoi* pentru că a fost [promis]

[MĂTUȘA]

Și cînd vine Escelența?

[ANA]

Astăzi vine, înspre sară.

[MĂTUȘA]

Potrivite sînt acestea? Bine faci tu? Bine dară.

[ANA]

Să-ți spun, dragă mătușică. Cînd întîi m-am măritat 126r
Am făcut o din iubire. Bine oare mi-a îmblat?
Și maiorul se-nsurase din iubire-întîia dată [70]...
Cum i-a mers lui, poate, bine ... așa-i lumea asta toată.
Și, fiindcă am nevoie de un [71] sprijin, de-un azil,
Și, fiindcă n-am pe nimeni decît numai pe copil,
Mă mărit, să pot eu bine * a trăi în București
Și să-mi cresc copilul bine.

[MĂTUȘA]

Altfel nu-ți închipuiești
Cumcă poate fi. Ascultă, dar maiorul ce va zice?

[ANA]

El? Dar bine, ce-i cu dînsul? El rămîne tot aice.
Iară vii la vorba veche?

[MĂTUȘA]

Vin și voi veni, vezi bine,
Tu-l iubești, el te iubește, ce-o să facă fără tine.

[ANA]

Doamne, Doamne, mătușică, hai să zicem că-l iubesc:
Nu ți-am spus că din iubire nu mă mai căsătoresc?
Judecata, mătușico, judecata este tot: 127r
Hotărît-o-am odată, d-a mă-ntoarce nu mai pot;
Cîte-am tras în astă lume nu voiesc să le mai trag.
La [72] iubire nu mai caut fie-mi orișicît de drag.
Dară nu-l iubesc ... În urmă și maioru-i juruit
Cumcă de-o a doua [oară] nu se-nsoară din iubit.

[MĂTUȘA]

Lasă [73]-mă cu juruințe, jurăminte, hotărîri,
Căci acestea nu-s nimică contra gingașei iubiri.
Voi, în crudă tinerețǎ, amîndoi nenorociți,
Voi cu inimi simțitoare, ce atît vă potriviți,
Amîndoi amici [cu] codrii, nebunii v-ați pus în cap,
Încît ochii-a vă deschide [74], eu mătușa, nu am cap.
Dacă fost-au din iubire cea dentîi căsătorie?
Înclinare, simpatie, nu știu ce a vrut să fie,
Dar destul c-acea simțire voi amor o botezarăți 128r
Și să vă feriți de dînsul de a pururi [75] vă jurarăți.
Eu am visat, nepoțică, încă și mai multe poate
Decît tine, decît dînsul, [însă] eu aceste toate
Eu îți spun că acel [tînăr] ce-n junie mi-a jurat
Un amor [76] fără de capăt jurămîntul n-au călcat
Și, atuncea cînd bătrînul pe vecie-au adormit,
Eu numai știam în mine cît de mult m-a fost iubit [77].

70. *inițial* mai întîi 71. *inițial* Și de-acuma am nevoie de-o 72. *după* Din *șters* 73. *după* nu dară. Dac-ai fi în anii mei *șters* 74. *inițial* Încît eu să deschid 75. *inițial* voi a pururi 76. *după* ade[vărat] *șters* 77. *inițial* Nu știu ce era de mine, sufletu-i neprihănit *

[ANA]

O escepţie, mătuşă ...

[MĂTUŞA]

O escepţie? Dar voi
Poate nu sînteţi tot astfel, tot escepţii amîndoi?
Raţiune întrupată, tu ... Ascultă, fată hăi,
Ce sînteţi, copii? ... Sau altfel, fiţi copii, însă nu răi.
Nu copilăroşi, nu astfel, urmaţi inimilor voastre:
Numai inima-i izvorul fericirii vieţii voastre.

[ANA]

129r Lasă inima, mătuşă ... Cum gîndeşti să mă abaţi [78]
De l-a mea făgăduinţă ...

[MĂTUŞA]

Bine fată, nu vă daţi.
Dar ţi-oi spune încă una ... Escelenţa e bătrînă
Şi e plină de podagră, îmblă tot cu cîrja-n mînă.

II-VARIANTĂ

2260

[MĂTUŞA]

110r Ce priveşti în jos smerită,
Că te mînii te prefaci
Cînd îţi zic că el îţi place
Şi că [tu] demult îl placi.
Voi [79] jucaţi în comedie
Rolul vostru de-nţelept [80],
Dar de ce unul la altul
Vă uitaţi atît de drept?

De ce, cînd pe neaşteptate
El soseşte uneori,
Rumenirea face locul
Unei gingaşe palori.

Şi priveşti cu ochi nesiguri,
Sinul creşte făr' să vrei,
Dar vă stingeţi [81] după-olaltă ...
Comedie, dragii mei ...

Parcă-l văd cum vine ice [82],
Şede-n veci pe-acelaşi jeţ
Şi la tine îşi îndreaptă
Ochii negri şi şireţi.

Şi cînd credeţi cumcă nime
Dimprejur nu vă ia sama [83]

78. *deasupra lui* întorni *şters* 79. *după strofa abandonată şi anulată*

Cine nu v-ar şti cum sînteţi...
Amîndoi gîndind pe dos
O comedie jucaţi

80. *iniţial*

Voi jucaţi o comedie,
Vă ştiţi rolul pe de rost

81. vă stingeţi *deasupra lui* muriţi *şters* 82. *iniţial* cum ice vine 83. *iniţial* Dimprejur nu ia în samă

Num-atunci vă dați în petic
Și vă arătați arama.

Eu vă văd de pe sub gene [84]:
Ochi în ochi priviți fierbinte [85]
Și, de dragi unul altui[a] [86],
Conversați fără cuvinte.

Cine nu v-ar ști, copilă,
Da [87], v-ar crede neam de sfinți.
Și să stați numai l-atîta
Bine[-i]? Sînteți voi cu minți?

[ANA]

Taci, mătușă — tu mă superi,
De-i vorbi mai mult eu fug —
Ce se pare că-i iubire
Nu-i decît prieteșug.

[MĂTUȘA]

De prieteni, se-nțelege,
Vă-nșelați cu mult sistem
Și de dînsul nu pe-atîta [88],
Dar de tine mai mă tem.

Pîn-acum pornirea voastră [89]
Ați știut să o mascați 108r
Și în sufletele voastre
Cu durere vă iubeați.[90]

Promițînd unul altuia
Cumcă nu veți mai iubi
Voi gîndeați c-o să rămîie
Astfel pînă veți muri.

Și-n această mîngiiere
De pe-o zi pe alta voi
Trăgănați o fericire
Dureroasă amîndoi.

Fiind siguri unul de-altul
Să promiteți fu ușor
Cumcă nu o să mai faceți
Alianțe din amor.

Dară azi pui capăt tragic
Astei stranie povești.

[ANA]

Doamne, Doamne, mătușică,
Nu ți-i greu să mai vorbești?

[MĂTUȘA]

Nu mi-i greu, căci ești în stare
Să sfărîmi ca ... un copil [91] 107r
Jucăria-ncîntătoare
A frumosului idil.

Cînd vă văd mergînd alături
Vă zîmbiți și vă privesc

84. *inițial* Iară eu privesc sub gene 85. *versul mai este încercat intîi pe marginea de sus a paginii* Ochi în ochi și piept la piept *apoi* braț de braț 86. *inițial* Și de dragul unul altui 87. *deasupra lui* el *șters* 88. *inițial* Și de dînsul nu atîta 89. *inițial* Pîn-acuma vă jucarăți 90. *strofă anulată, probabil din greșeală, în locul celei următoare, care este reluată în strofa 238—241* 91. *inițial* Din prostie ... de copil

Și cînd credeți cîte spuneți
Eu fac haz și-ntineresc.

Voi, gurmanzi ai drăgostirii,
Cu[92] rețeta cea mai bună
Învăliți amoru-n vorbe,
Clevetindu-l împreună.

Și feriți de ochii lumii,
Între rariștea de brazi[93]
Voi mergeți[94] cînd vine sara,
Tu ești rumenă-n obraz.

Și atîta bucurie
Văd[95] în ochii tăi cei mari ...
Nu lipsește decît nunta
C-un taraf de lăutari[96].

În zădar oare Teodor
Scrie-a codrului poveste
Și[97] atît de rău îi pare
Că băiet el nu mai este?[98]

Că nu vreți[99] a da pe față
Dulcea taină înțeleg,
Căci cu-atîta e mai dulce[100]
Doar un capăt nu aleg.

Și ce bine ați petrece
Azi, cînd viața vă zîmbește,
Cum în vremea mea Konaki
O spunea pe bătrînește:

109r

Prin pustii și munți sălbateci,
Prin prăpăstii, rîpi, ponoară,
Unde-n albia de stîncă
Sună blîndele izvoară[101],

Acolo unde natura,
Cu puterea ei măreață,
Răspîndit-au pretutindeni
Bucurie și viață,

Unde brazii cei de falǎ
Se înalță cu trufie,
Unde zmeura și mura
Au a lor împărăție,

Unde toate împreună
Strigă: „Vino, te oprește".
Acolo amorul cheamă,
Acolo vin' de iubește,

Acolo ochiul zaristnic
Nu mai are vo putere:
Nu-i jignire în iubire
Ci noroc și mîngîiere.

92. *după* Luați *șters* 93. *inițial* Colo-n rariștea de brazi 94. *deasupra lui* veniți *șters* 95. *deasupra lui* E *șters* 96. *urmează, pe partea din dreapta sus a paginii, un început răzleț de vers aparținînd unei dezvoltări rămase nescrise (v.* **TA1***)* 97. *după* Dar *șters* 98. *urmează versul* Liniștit e-ntreg idilul *șters* 99. *inițial* Că vă place 100. *Inițial* Ea e cu atît mai dulce 101. *inițial*

Pe cărările de stîncă
Sună ⟨blînd[ele]⟩ albele izvoară

Ție-ți trebuie vecinul, 111r
Teodor e pentru tine,
Liniștit, cam mizantropic,
Ș-apoi îl iubești, știu bine.

Ție-ți place poezia,
El lucrează versuri bune,
Toate versurile sale
Tu pe muzică li-i pune.

De-i cînta veți face duo,
Glasul vostru se combină,
De te-i pune la piano
Te-a-nsoți din violină.

Ție-ți place moșioara,
Pe a ta [vrei] s-o lucrezi,
Iar el știe plugăritul,
Gospodar e precum vezi [102] !

Moșioara lui altdată
Era tot părăduită,
Vezi acuma ce-i aduce
Cît de bine-i rînduită.

Așadar nu sta la gînduri,
Prea ușor alegi din două,
Eu îți zic să-ți iei vecinul:
Ia-l cu mînile-amîndouă.

[ANA]

Toată ziua se închide 114r
Prin autori mîncați de molii [103]
Și îl vezi întotdeuna
Cumu-i plin de colbul școlii.

[MĂTUȘA]

Dar nu vine-n toată sara?

[ANA]

Vine. Poate i-i urît.
Ș-apoi nu știi cumcă fusta
Femeiască-o au ... urît? [104]

[MĂTUȘA]

Pentru?

[ANA]

Știu eu care-i cauza?

[MĂTUȘA]

Pentru că în lumea toată
Numai una-i este dragă —
Vezi așa ... așa e, fată.

102. *inițial*

Ție-ți place toată vara
Ici la țară să petreci,
El știe grădinăritul,
Gospodar e precum vezi

ulterior ambele redactări au fost anulate cu creion albastru 103. *inițial* Prin autorii roși de molii 104. *inițial*

Ș-apoi nu știi, mătușico,
Că femeia-o-au urît?

[ANA]

Ș-acea una?

[MĂTUȘA]

Acea una
Stă-naintea mea și coase
Și de-i spun că este altfel
Se preface mînioasă.

[ANA]

115r Protestez. Căsătoria
Nu se face din amor
Și nu trebui să se facă,
Căci se rupe prea ușor.

Cînd convenții, interese,
Alte [105] mari considerații
Stabilesc căsătoria
[Lucrul mult mai bine iese.]

Dar amorul — o nimica —
Astăzi e și mîne nu e,

Frumuseți să spariu lumea,
Precum însuși vezi [106], nu am,
Deci în cumpănă pun toate
Și le măsur dram cu dram.

Ș-am văzut că-i mult mai bine
C-un moșneag să mă cunun [107]
Decît iar să-mi risc eu pacea
C-un berbant ori c-un nebun.

Eu susțin că orice casă
Din convenție se face:
E cu multă fericire
Căci într-însa este pace [108]

[MĂTUȘA]

Pace? Da' cunoști moșnegii?
Scîrțîiesc neîncetat.
Ba-i bătrîn, ba n-are vreme
Să te ducă la primblat.

De faci muzică el cască,
Dacă rîzi el e ursuz,
Să vorbești de orice-i voie
Da' nici gura nu-i auzi [109].

Cînd s-apropie — drăguță
Fată! — funia de par
Atunci — chin. Moșneagu-ntruna
Scîrțîiește ca un car.

105. Și priviri *șters* 106. *deasupra lui* știi *șters* 107. *inițial*
Ca să văd cum ți mai bine
Și găsesc că un bătrîn

108. *inițial*
— acolo e fericirea,
Căci acolo este pace

109. *inițial*
Trebuie ca să-i faci voie
⟨Chiar⟩ Fără gura să-i auzi

Nu [110] doresc, nepoată dragă,
Să ajungi la așa hal.
Știi ce pace e aceea?
E tăcerea din spital.

Alta-i pacea sufletească, *116r*
Care e rodul iubirii [111] —
Și acolo e tăcere,
Dar tăcerea fericirii.

Tu lucrezi ... iar el acasă
Poate sta, poate lucra [112],
Dar din cînd în cînd aruncă
Ochii lui asupra ta [113].

Și se uită *lung* la tine ...
Doamne! limpede mai știe
Cumcă fără tine lumea
I-ar fi chiar ca o pustie.

Vii la spate, vezi ce scrie,
Peste șiruri tu alergi,
Îi iei pana chiar din mînă,
Singură vo vorbă ștergi

Și să crezi că ștears-o lasă
Daca tu vei zice: nu [114].
Te aprobă, căci în minte-i
Și [în] inimă-i ești tu.

TEXTE AFERENTE

1

Redactările pregătitoare din **2306**

ANA [115] *91r* v. **1—14**

Spune lecția din capăt să te văd dacă o știi.

MUȚI

Ei, atunci bătrînul Nestor prinde-a spune la prostii,
Cumcă-n vremea lui cea veche să fi fost alt soi de oameni [116]
Și că cei din a lui vreme celor vechi nu se asamăn.
Ba e laie, ba-i bălaie, iar Achil, ieșit din sine,
Suduie pe Agamemnon și îi zice: „— Auzi [117], măi cîne
Mi-ai [118] luat tu [pe] Briseis, dar și eu ți-oi arăta ...”

ANA

Taci, obraznicule! astfel tu îți știi lecția ta?
Și se poate să rostești tu numai vorbe [de] muscal [119]...?

110. *după versul anulat* Știi ce pace e aceea? 111. *inițial* Care vine din iubire 112. *inițial*

Tu lucrezi ... și el citește
Dară tot ~

113. *urmează versurile anulate*

Vede bine că *tu* numai
Ești a vieții mulțumire

114. *deasupra lui* ba *șters* 115. *după* E *șters* 116. *inițial* alte soiu[ri] să fi fost *apoi* să fi fost altfel [de oameni] 117. *supraintercalat* 118. *în ms. din inadvertență* Mi-ați 119. *inițial* numai vorbe mojicești *apoi, ametric,* vorbe ca un muscal

[MUȚI]

Singură ai spus, mamaie, că Homer e natural,
Cumcă trebuie povestit așa cum se povestește.
Ce dai iar pe mine vina?

[ANA]

Natural — da' nu prostește.
91v v. 6 E! vorbea și el în dodii ... știi mata cumu-s moșnegii.
91r v. 10 Mi-ei veni [tu] iar pe mînă, las'că ți-oi veni de hac.
v. 11 tare frumos ți se mai șede.
v. 16 Spune mai departe
v. 27 măi badeo
Vezi, măi badeo — ia așa se-nvață carte
90v v. 35–36 Lasă și Achil acela, numai gura e de el!
De i-a fost dragă Brizeis ce o dă ca un mișel?
v. 41 Ține-ți gura! Ia ascultă!
91r v. 43–44 Din ... franceză [120] n-ai știut măcar o boabă
Iar din lecția de franceză mai că n-ai știut nici bechi
90v Din franceză [121] mai că n-ai știut nici bechi.
Bine-ar fi să aibi un dascăl, să te tragă de urechi!
91r v. 48 și 50 Mi-era dragă? N-aș fi dat-o ...

90v Eu? Să-mi fi fost dragă mie n-o dădeam, ferească sfîntul,
91r Dragă? Doamne, n-aș fi dat-o cîtu-i lumea [122] și pămîntul
90v Eu? Să fi fost eu în locu-i n-o dădeam ferească sfîntul
Da' n-o luau de la mine cîtu-i lumea și pămîntul
91r v. 68–69 — Îndărătnicule!
— Doamne, mamă ... dacă mie mi a fi așa de dor
Duc [război] cu turcii, leșii, cum a dat Bogdan cel Chior
Dau război cu toată [lumea], ca Bogdan Vodă cel Chior.
v. 70–71 — fugi de-aci, dragoste chioară
— Aide, fugi, iubire chioară ... vino iar cînd te-oi chema [123]
— Haide, astăzi calea-vale, dar de altă dat-auzi,
Ține minte
Astăzi calea-valea, treacă meargă
90r v. 72–79 — Nu te-ai mîniet pe mine? Am să-ți spun ceva, mămuță,
Da' mă tem că iar te superi.
Spune
— Tare ești drăguță!
88r — Vino-ncoace. Dragu-mamei, tare [124] ești obraznic.
— Ah, tare ești frumoasă, mamaie, și tare ești drăguță
și tare ești ... dă-mi o guriță.
— Na! fugi ...
— Mamaie, mai dă-mi una ... mă rog! Tare mă rog!

*** *** ***

89r — Ah, tare[-i] frumușică și tare e nu-ș cum.
Mai dă-mi ... una ... mă rog.
— Ei, pleac-acum.
90r v. 81–83 — Și mă pui să-nvăț de toate — basmele lui Cucoș roșu —
Nu vreu, nu vreu nici o iotă, eu învăț ce scrie moșu.
— Moșu-tău. Tare-i cu minte și moșu-tău cela.
— Este,
El mi-a dat să-nvăț acuma și „a codrului poveste".
88r v. 87–88 — Hai fată ... dă-mi o gură ... da' tare, știi colo.
90r — Hai mișelule! ia vină și dă mătușii o guriță [125].
— Țoc.

120. *inițial* Și din lecția de franceză 121. *inițial* Și din lecția de franceză 122. *deasupra lui* cerul *șters* 123. *inițial* Te-oi chema de-a fi să fie 124. *supraintercalat* 125. *inițial* ia vină-ncoaci * și dă mătușii gură

— Dă-mi o gură, măi jupîne 91r
[— (Muți nu vine)]
— Hai, nu-mi dai o gură?
— Nu vreu, [nu mi-]ești dragă ca mama.
[Cîteva fragmente se situează în chip sigur tot în I, dar locul lor este, deși intuibil, mai greu de determinat:]
— Cum să nu, vorbă să fie ... 90v
— Și să fiu mai nestatornic — mă iertați[126] — decît
o damă? *[pare o referirire a lui Muți la atitudinea lui Ahile]*
— Capăt trei * de cozonac 88r
[probabil în relație cu plăcintele pe care le refuză Muți]

2289

— Ei, așa mai vii de-acasă 34v

2306

D-apoi bine, -aveți voi minte?
Și mi-i jele, și fac haz.
Cum, din vremea mea, Konaki
⟨Se esprimă bătrînește⟩
O spune pe bătrînește
{ 90v v. 217 (cf. v. 253) v. 276–277 }

[Și în II-VARIANTA *apar versuri pregătitoare nesituabile:]*

Că și-au fost așa de dragi 90v

[ANA]
Mai încet ... aud copiii

2260

Teodor, ne văd copiii 107r

[MĂTUȘA]
Tare-i nostim 109r
Mi-am pus eu ochii pe el.

[MĂTUȘA]
De acea lumina-atuncea
Cați în jos și tot mai coși[127]
Și te simți mereu privită
De-a lui ochi întunecoși.
{ 114r (cf. v. 202–205 și 335) }

★

[ANA]
Și ce oare de la el
[Aș avea] de așteptat?
Nu-i destul de rău * , spun eu,
Că au fost și advocat?

★

126. *inițial* să iertați 127. *inițial* și coși, tot coși; *versurile următoare inițial*

Bine știi că te privește
Cu-a lui ochi întunecoși

25 — c. 267

[TEODOR?]

Eu credeam că vin în veci
Şi [că] strîng cu a mea mînă
A ei mîni subţiri şi reci

2

2261

[REA-I LUMEA DE APROAPE...]

84r CĂTĂLIN
MARIA
ANA

CĂTĂLIN

Rea-i lumea de aproape, e rea şi de departe [128]...
Război pentr-o muiere! Citeşte mai departe.

ANA

... Şi cum văzură dînşii pe cal [că-i] acel semn
În zid au spart intrare calului cel de lemn [129]
Lipsiţi [130] de orice grijă se puse pe ospeţe
Crezîndu-se acuma [131] scăpaţi de [⸍ — ¦ ⸍ —]
Şi [132] cînd, la miezul nopţii, dormeau ca nişte morţi [133]
Elinii se coboară, colindă pe la porţi,
Omoară toţi [134] străjerii, lumini aprind [pe creste] [135],
Iar ceia din corăbii ştiind [136] că semn le este ...

3

[ÎI ZIC: MĂ LESE-N PACE]

2260

[ANA]

118r Îi zic: mă lese-n pace,
Nu voi să mă cuprindă,
Iar el, rîzînd, răspunde:
O, uită-te-n oglindă

Şi spune-mi dacă omul,
Găsind în a lui viaţă
Odor aşa de dulce
Nu l-a cuprinde-n braţe.

Îi zic: mă lese-n pace,
Ce are cu-a mea gură,
Cu ochii mei ce are,
De-a merge nu se-ndură?

128. *iniţial* Ce rea e lumea asta văzută de departe ... 129. *iniţial* de calul cel de lemn; *deasupra versului se citesc. două încercări de a-l începe altfel* O poartă *apoi* Făcur' 130. *scris peste* Şi 131. *iniţial* Scăpaţi cre[deau acuma] *apoi* Crezîndu-se od[ată] 132. *după* Cînd *şters* 133. *iniţial* dormeau în somn de moarte 134. *deasupra lui* pe *şters* 135. *iniţial* pe ziduri aprind lumini *completarea are sprijin în v. 9 din Calul troian* (OPERE, IV, p. 367) 136. *după* văz[înd] *şters*

Iar el, rîzînd, răspunde :
Că nu cunoaște mila —
De nu-i voi da eu voie [137]
Mi-o ia el cu de-a sila.

Îi zic : mă lese-n pace, 119r
Căci inima mă doare,
Fiorul mă sfîrșește
Și cad de pe picioare.

Iar el răspunde (vorba-i
De tremur pare [plină])
De vrei un leac, iubito,
La inimă-mi tu vină.

4

2306

[PRIN PUSTII, PRIN MUNȚI SĂLBATICI]

Prin pustii, prin munți sălbatici, 27r
Prin prăpăstii, rîpi, ponoară
Prin drumuri cu stînci țesute,
Unde sînt spre leac izvoară,

Acolo unde natura,
Cu a sa mînă măreață,
Răspîndit-au în tot locul
Bucurie și viață.

Acolo falnicul brad
Se înalță cu trufie,
Acolo zmeura, mura
Au a lor împărăție,

Unde toate împreună
Strigă: Vino, te oprește,
Acolo amorul cheamă,
Acolo vin de iubește,

Acolo ochiul zavistnic
Nu are nici o putere,
Nici jignire de amoriu,
Fără numai mîngîere.

137. *inițial* De nu-i voi da guriță

49r

INFAMIA, CRUZIMEA ŞI DESPERAREA

sau

PEŞTERA NEAGRĂ ŞI CĂŢUILE PROASTE

sau [1]

ELVIRA ÎN DESPERAREA AMORULUI

2259

2285

[Argument]

126r — Este înainte de toate trebuinţă ca să traducem clasicii străini. Să-ncepem dar cu Shakespeare. Primit, dar trebuieşte naturalizat.

— Bine, dar cu ce dramă începem?

— Cu Ricard al III[-lea].

— Bine.

— Să naţionalizăm tipuri[le]*. Din rege facem o b[eşleagă] t[urcească]. Din regină o virgină şi din R[icard] III un iezuit.

— Cînd să fie gata traducerea?

— Care dobitoc întreabă? În astă sară, se-nţelege [2]!

— Cum aşa? . . . O tragedie pînă sara?

— Ah! eşti prost. Eşti tu geniu ca noi? Pepelea, tu să scrii pe beşleaga şi pe iezuitul.

[PERSOANELE

REGELE	MINISTRUL DE FINANŢE
REGINA	SERVITORUL
OMUL DIN POPOR	INTRIGANTUL
MINISTRUL DE INTERNE	PEPELEA]

2259

R[EGELE] 49r

2285

(iese îmbrăcat ca o beşleagă [3] turcească, da' cu opinci — 126r
— musteţele cat-a oală — scoate luleaua din ciorap)

1. *repetat din inadvertenţă la început de rînd* 2. *iniţial* Mîne sara, se-nţelege 3. *iniţial* ca o paşă

2259

Ce e viaţa noastră — o ciorbă fără stele, 49r
Papuc făr' de călcîie, ciubotă fără piele,
O gîscă fără rînză, un suflet fără soare,
Muscă căzută-n lapte — or şoarece în unsoare[4] . . .
Oh ! oh ! viaţa-i tristă . . . şi iarăşi oh, oh, oh !
Ce grijă îmi mai face cel blăstêmat paroh . . .
Ce p-intrigantu-l joacă în astă piesă crudă,
Şi dacă n-aş fi rege . . . zău, mai că mi-ar fi ciudă . . .
Dar lumea . . . eticheta . . . u ! cum mă pişc-un *ce*,
M-aş scărpina şi nu ştiu de bine mi-ar şedè . . .

2285

Mulţi' m-imputară mie că n-am mutră regală 126r
Şi că a anca mustaţă prea caută a oală.

2259

Dar cine vine-acolo ? . . . -i duioasa[5] mea regină 49r
Şi-n urma [ei] se ţine un om cu o prăjină !
Acel[6] om crud vrea doară un atentat să facă[7] . . .
Şi dac-a mea regină nu-i proastă ca o vacă
Se va feri din cale . . . Cîte primejdii, sfinte !,
Primejduiesc viaţa unui rege putinte . . .
Este o carieră foarte primejdioasă,
În scurt mi[8] [-a] arătat-o chiar dascălul Tănasă.
Dar iată şi regina . . . apare ca şi steaua,
Să[9] o primesc pe mare şi să-mi aprind luleaua.

R[EGINA]
(speriată)

Şi nu vezi ce pericol . . . ce mizerii adînci !
Un om cu o prăjină, cu palide[10] bocînci
Peric . . . pericliseşte, peric . . . pericliseazâ
Regala-mi inocenţă[11], de care nici că-mi pasă.

R[EGELE]

Dacă nu-ţi pasă ţie, da' mie încă, leică.[12]

[REGINA]

Ia dă să trag o dată din proasta ta ciubeică[13]. 49v

[REGELE]

Aud ? o vorbă crudă . . . aud ? o crudă hulă[14] !
Mai bine voi găina-n regala mea căciulă
Ca să clocească ouă . . . decît, suflet avan,
Să-ţi dau de bunăvoie o lulă de duhan.

[REGINA]

Duhan ! duhan numeşti tu acea dulce aromă
Ce-originea îşi trage chiar de la vechea Romă ? . . .
Istorie cunoşti tu ? Cunoşti geografie ?
Eşti idiot, o rege, 'n-a ta idioţie !

[REGELE]

Acuşi să te ia dracu ! Acuşi să piei de-aice,
Tu, furie cumplită din vremile antice !

4. *iniţial* un şoarece care moare 5. *după* dul[cea] *şters* 6. *după* El *şters* 7. *urmează versul anulat* Asupra sacrosantei vieţi a maiestăţii 8. *după* chiar *şters* 9. *după* Apr[ind] *şters* 10. *deasupra lui* amplele *şters* 11. *iniţial* Viaţa mea regală 12. *după* mie şi mai puţin *apoi* mie nici atîta succesiv *şterse* 13. *iniţial, ca replică a REGELUI*, Coniţă, dă-mi şi mie o lulă de tutun 14. *iniţial* o crudă vorbă

Vrei să mă scoţi tu [oare] [—⏑́—] din sărită,
Să umblu-n lume tragic, ca gîsca opărită?
O! O![15] acuşi mă supăr! Şi îţi blănesc giubeaua
În furia mea sfîntă! Vezi, mi s-a stins luleaua!
(Un OM DIN POPOR, cel cu prăjină, intră:)

[OMUL DIN POPOR]

Aicea-i satu-n care şade împăratul?

[REGELE]

(cu dispreţ)[16]

Aicea, om din popor!

OMUL DIN POPOR

Sărut vîrful opincilor Măriei Tale ... şi ne bucurăm urît că videm faţa cea necinstită a Măriei Tale.

R[EGELE]

Ce inocenţă în espresie, ce naivitate, îmi pare că aud păstorii şi păstoriţele din pastoralele păstoreşti ale poeţilor noştri cîntînd *Ave Maria!*

O[MUL] D[IN] P[OPOR]

Şi-mpărate, să ierţi vorba proastă, da' auzirăm că te făcuşi un om de nimică şi, fiindcă tot trebuie să te ţii [de] ceva, ţi-am adus hastă — prăjină.

R[EGELE]

O, tu popor iubite! cu cîtă îngrijire
Tu cauţi de regala a noastră sprijinire.

[OMUL DIN POPOR]

50r Mi-am împlinit datoria[17], deci mă retrag, stăpîne.

[REGELE]

Da' cum, mai stai oleacă, de! nu fi porc de cine!
Mă supăr, de! Ia lasă! Mai un palici de ţuică,
Ce va aduce-ndată regala noastră puică.
Ş-apoi să-mi vezi miniştrii, să vezi ce dobitoace,
Una mai decît alta, or veni-ndată-ncoace.
Regină, o, regină, îmi adă deci paliciul,
Să mut din loc din gîtu-mi, din rana lui, haliciul
Care de ani o sută, ce zic? de ani o mie!
Mi-a-ntrat în gîtu-mi palid în cruntă bătălie ...

[REGINA]

O rege, rege ... iată, se duce-acuma muica
Să caute[18] ciocanul şi să-ţi aducă ţuica.
(Vin miniştrii — fiecare are o bortă-n părete în care se bagă)

[REGELE]

Ministre de Interne, apari naintea mè![19]
Cum merg a tale treburi şi ţara noastră?

[MINISTRUL DE INTERNE]

Bè![20]

[REGELE]

Ministru de finanţe!
(Un lipovan nebun[21] apare pe scenă care strigă tot într-una: Cucurigu!)
Cu finanţele[22] cum stăm dar?

15. *iniţial* oh! oh! 16. *iniţial* d[ispreţuitor] 17. *supraintercalat* 18. *iniţial* Ca s-aducă 19. *urmează* Aud ..., o Doamne-nalte, Beh! *** *şters* 20. *în ms.* Băh! *repetat hipometric* 21. *după* bă[trîn] *şters* 22. *după* Cum stau finanţe[le] *şters*

[MINISTRUL DE FINANȚE]
(speriat)

Cucurigu !

[REGELE]

Na-ți un petac [23] !

[MINISTRUL DE FINANȚE]
(fericit)

Cucurigu !

REGELE

Să-mi vie-acuma bardul, iubitul nostru bard !

SERV[ITORUL]

E beat Pepelea, Doamne [24], și doarme sub un gard.
[(apart)]
Citit-am [eu] odată-n psaltichie
Că greu este în lume a regelui tichie.

INTRIGANTUL 51r
(un iezuit palid, adîncit, sinistru)

Hirr ! (Își arată dinții) Hîrr ! Sînt rău ... un demon. De-atîta răuție
Eu m-am făcut un monstru și m-am dat la beție ...
Atît [25] de infernal sînt încît de văz un cui
Îndată eu [26] pe dînsul căciula mea îmi pui.
Lumina [27] mă revoltă ... de văd eu noaptea steaua
Cu infernalitate eu îmi aprind luleaua.
Cercat-am eu adesea ca să mă fac de treabă —
Nimic nu mă-nduleește [28], rugarea e degeabă.
Ah ! doar cînd văd nainte-mi un uger [29]... de balercă
Inima mea se-nmoaie, se face o ciupercă.
(în taină)
Eu am venit aicea pe rege să-l omor.
(Așa-mi spune suflerul) Și-atunci al meu picior
Se va sui pe tronu-i ... Ș-atunci [30] *(zîmbind)* mi-o[i] ține fete ...
Cari să mă-ngrijască ... ș-apoi chiolhan băiete.
(joacă de bucurie într un picior)

R[EGELE]

Vedeți acel om palid, figura monstruoasă,
El vrea să mă omoare ... voi pune să-l descoasă. [31]
(apar servitori cari-l descoasă și din el iese Pepelea [32]*)*
Poți să-ți închipuiești ce proști-s, dacă eu
Cunosc că-s proști și, helbet, în sfîntul cap[al] meu
Numai înțelepciune nu-i [33]. E ceva vulgar,
Pe sama plebei asemeni lucruri răsar *,
Căci în a mea cerească și mare-mpărăție
Se dă toată mărirea numai după prostie.
Nu-i om cu minte-n țară-mi și mă mîndresc că nu e [34] 51v
De le-i găsi ți-dau voie să-mi frigi nasu-n cățuie,
Și nu numai atîta, ci și acea friptură,
În calendar, drept hulă, [tu] scoate [-o] în gravură. [35]

23. *pe* **2285, 173r** *se află însemnarea* petac piątek—пієтекь—5 cinceri 24. *inițial* E beat, porcul de cîne 25. *după* De văd un cui *șters* 26. *supraintercalat* 27. *deasupra lui* Virtutea *șters* 28. *inițial* Nimic nu-nduioșează 29. *inițial* Ah ! numai cînd nainte-mi vun uger 30. *repetat din inadvertență apoi șters* 31. *pe contrapagină* **(50v)** *se află, scris neintegrat, hemistihul* și, gîndiți-vă,-l descos 32. *tot acolo, pe alt rînd,* Îl descoasă și din el iese Pepelea 33. *inițial* nu este 34. *inițial*

De e vrun om cuminte în toată țara mea ...
Și mă mîndresc că nu e ...

35. *în ms.* ⟨Poți⟩ În calendar⟨ul⟩ ⟨pe⟩ drept hulă le-i ⟨face⟩ scoate în gravură

2257

[Argument]

51r *Copii de pe natură*

Furtișagurile literarii ale lui Cocovei Moretto[1] *sau Vicleniile lui Scapin traduse-n spaniolește de signorul don Lopez de Poeticales*

Motto:
Stehlen ist seliger denn nehmen
[sau]
Es muss auch solche Käutze geben

Istorie ciudată! Timpii se iau de păr și se trag îndărăt[2]. Trecutul e viitor și viitorul trecut. Anul 15 ... a furat pe anul 1870[3] într-un mod oribil și cu precauțiunea viclenește zîmbitoare cumcă n-are să fie recunoscută. Odată ... în timpi mari ... în anul 1870 trăia în România un scriitor care se ocupa, din principiu și meserie, cu chir Cocovei, întunecoasă bufniță[4] ce cutreiera tribunalele României, care, -n loc de ,,cocoveau!" îngîna, încet și printre dinți, vorba: ,,Considerînd! ...". Acest autor de caraghiozlîcuri, moldovenește: de mascarale, s-apucă-ntr-o bună dimineață, sau într-o bună seară, sau într-*una* din zile (căci două nu i-or fi trebuit geniale Lopăți[5]) să scrie-n românește o comedie: *Viclenie și amor*, în trei acte cu boschet și cu ascunzători secrete și tainice totodată, și în versuri neversificate.

În anul 15 ... *post Christum*[6] *natum* trăiește și un autor spaniol, Moretto, și scrie și acela
51v o comedie cu titlul *Dona Diana*, // adică ... hoțul de el! schimbă pe Elena lui Cocovei în Diana, și, din România, transpune scena tumna-n Spania. Ei[7] drăcia dracului! — ș-apoi neci nu spune chir Moreto c-a tradus-o de pe moldovenie pe spaniolie. I-am[8] trimis lui Moretto depeșă[9] în regiunile cerești, ca altădată, de va îndrăzni să copieze în anul ... o comedie scrisă românește în anul 1870, să aibă cel puțin precauțiunea ca să-i puie pe doșcă: *tălmăcită de pe moldovenie în anul cutare* — da' nu așa! ...

[POETUL]
De ce plîngi, o[10], dona Diana,
De ce ochii-ți lăcrimează?
Nu ești sîntă și frumoasă
Ca o dramă spaniolă?

Știi, don Manuel, amantul,
Umblă noaptea după fete,
Fete brune, dulci și palizi,
Ca dulci nopți de primăvară.[11]

1. *inițial* Furtișagurile lui Moretto 2. *frază supraintercalată* 3. *modificat din* 1869 4. inițial și cu întunecoasele bufnițe 5. *inițial* genialului Lopățian 6. *inițial* post Ch. 7. *după* Vezi d-ta *șters* 8. *modificat din* Am 9. *după* cată *șters* 10. *deasupra lui* tu *șters* 11. *inițial* Ca un vis de primăvară

Ştii, don Manuel, perfidul,
Inconstant, iubeşte-o altă,
Altă[12] brună, dulce, pală
Ca o noapte-a primăverei?

[DIANA]

Nu-i aceea ce mă doare,
De ce inima mi-e-amară,
Căci don Manuel ş-acuma[13]
E fidel ca totdeuna.
Dar aceea ce mă doare
Ş-ochii mei îi fac să plîngă
Este că[14] Negruzzi Iacob
M-a tradus în româneşte.

[POETUL]

⟨Şi de ce tu să te superi, 52r
Ideal[15] al lui Moretto?
Au în limba cea germană
N-au tradus *ei* comedia,
Ei, streinii! Îns-Espana
Te adoră, o, Madona,
Cum mi te-a creat Moretto.⟩

[DIANA]

Neci n-aş plînge, caro mio,
De ar fi traducţiune:
Rea or bună, ea nu schimbă
Din valoarea mea internă.
Dar Negruzzi, mio caro,
El a scris o comedie,
Comedie-originală:
Viclenie şi amor.
Acolo mă văd pe mine
Figurînd sub nume-Elena,
Iar pe Manuel, il caro,
Văd că mi-l numesc Costică.
Dară cumc-a imitat-o
Neci n-o [s]pune, neci n-o scrie.
Ci pe mine mă sileşte
Să recit la versuri rele
Ca[re] sună ca drîmbala
A ursarilor[16] gitani.

[POETUL]

De-a făcut asta Negruzzi
Cu madona lui Moretto
Atunci eşti nenorocită,
Dona Diana, dona Diana!

12. *după* pală, brună *şters* 13. *după* amantul *şters* 14. *modificat din* cumcă 15. *după* O *şters* 16. *după* gitanilor *şters*

COMEDIILE ÎN PROZĂ

262r

GOGU TATII

Comedie în 3 acte

2254

[PERSOANELE]

D[om]nul SUBPAPUC
proprietar mare

HERMENCE [1]
fie-sa

MARGHIOALA
fată-n casă

BARBU [2] VULTUREANU
tînăr proprietar

PAVEL INTENTATIONEM
vătaf la Vultureanu [3]

STRATOMIR „FRIGE LINTE" [4]
boier bătrîn

GOGU
fiu-său

D[om]nu NAPOLEON PĂTĂRLĂGICĂ
suprefect plasei Dezbrăcătorenii

LEIZER ZOLZANGEZIND
stăpînul birtului la „Birlicul de aur" în tîrgul Dezbrăcătorenii

BUCĂTAR, VEZETEU, RÎNDAŞ
ŞI SERVITORI la d. SUBPAPUC

263r

ACTU-NTÎI

O grădină mare. În fund casă frumoasă cu balcon.

SCENA I

VULTUREANU

Iată-ne.

INTENT[ATIONEM][5]

Uf, tare mi-i foame şi nu mai pot de picioare. De cînd eram la Socola seminarist nu mi-a fost aşa de foame ca azi ... Venisem de la Oşlobeni să mă fac popă. Cum te cheamă, mă ! zice directorul. Pavel a lui Vasile, a Leni Savului lui Mihai Radulici ; vine rîndul altuia : da pe tine cum te cheamă : Gheorghe a lui Ioan a lui Petrea Rotariu [6]. Nemaiştiind [7] ce să facă cu numele noastre lungi, directorul ne pune în rînd şi-ncepe să spuie *Tatăl nostru* latinesc pe pielea noastră. Pe tine te-a chema *Pater*, pe tine *noster*, pe tine *Qui es*, pe tine *In coelo*, pe tine *sanctificatur* ... asupra [8] mea a venit *In tentationem;* de atunci mă cheamă Intentationem adică in

1. *modificat din* Hermine 2. *după* Leizer *şters* 3. *iniţial* SITARIU fecior în casă *apoi* vechilul lui Vultureanu 4. FRIGE LINTE *deasupra lui* BARBĂ-LATĂ *şters* 5. *după* Sitariu *şters* 6. *după* Mocanu *şters* 7. *după* şi al treilea *şters* 8. *după* pe m[ine] *şters*

ispită. Dacă era lecția mare eram în ispita să n-o învăț, daca vedeam vo fată frumoasă eram în ispită s-o sărut, dacă mă bătea părintele econom, pentru c-am furat un cazan cu fasole de post [9] // am fost în ispită să fug, dacă mă bătea eram în ispită 264r
să-i crăp capul. În sfîrșit, din ispită în ispită am fugit de-acolo și mă aflu azi vechil la Măria voastră și sfetnic de taină pentr-o mulțime de trebușoare anapoda, îți ajut să sai gardurile, să prăpădești parale la cărți, să bei și-i totdeuna în ispită să te-ntrec în toate bunele năravuri.

VULTUREANU

Tacă-ți gura, mă! Eu n-am venit ca și tine? De ce nu zic eu nimica ... Daca trebuie ...

INTENT[ATIONEM]

Trebui? Bun, trebuie ...

VULT[UREANU]

Nu puteam să viu cu trăsura ca să pot pătrunde în grădina asta fără să mă bage de samă. Iaca vezi așa! Acolo-i adorata mea ... puiuțul meu ... Ah! de-aș vedea-o odată.

INTENT[ATIONEM] 265r

Aha! De aceea ... Va să zică asta-i casa lui d[om]nu Subpapuc a cărui fată nu ți-i indiferentă și de a cărui avere ești nebun ... adică nu ... a cărui avere nu ți-i indiferentă ș-a cărui duduc-o adorezi.

VULTUREANU

Așa-i.

INTENT[ATIONEM]

Ei, atunci mă duc să te anunț cuconașule pentru că stomahul meu e setos de adorațiunea unei fripturi. *(vrea să iasă)*

VULTUREANU

Stai, măi Pepeleo! Încă nu știi toate.

INTENT[ATIONEM]

E! cînd mi-i foame nu mă calcă ispita curiozității [10] ... Nu sint In tentationem.

VULTUREANU 267r

Ascultă ... Drăguța mea-i făgăduită altuia ... îi mireasa altuia.

INTENT[ATIONEM]

St! Au! ce-i de făcut?

VULTUREANU

Îi mireasa unui gogoman care se potrivește cu dînsa ca sarea-n ochi sau ca o cunună de laur pe o frunte de măgar.

INTENT[ATIONEM]

Ei și ... Ce iese de acolo? ...

VULTUREA[NU]

E! taci ... nu-i de-acelea ea ... Odată măritată ... nu mai e ... nix ... Nu se află ... O știu eu, și de aceea mi-i dragă ... Ei acu adună-ți mințile-n cap și să te vedem In tentationem ... Să piară dracu dar trebuie s-o ieu eu.

INTENT[ATIONEM] 268r

Iar mă duci [11] în ispită ... *in tentationem* ... Ei bine: Ia ascultă măi stomahule ... nu te supăra ... răbdare fătul meu! Trebuie să fac ca marele gheneral muscalesc Suworow care-a poruncit în armia întreagă zi de post ... pînă ce-a venit proviant cu harabalele ... Ei ... acu să venim la treaba noastră. Îi ești drag?

VULTUREA[NU]

Știu eu? Cred.

9. de post *deasupra lui* fierte *șters* 10. *inițial* nu-s în ispită de-a afla nimica 11. *inițial* Iar m-aduci

INTENT[ATIONEM]

Da' cu dragostea d[umi]tale cum stă? ... Cîte are [să] ție? Pîn' de joi mai apoi, ha?

VULTUR[EANU]

O, nu! Da' mi-i dragă de mor ... de nebunesc.

269r INTENT[ATIONEM]

De, de! N-ai nevoie ... După cîte văd n-ai să mai nebunești ...

VULTUR[EANU]

Obraznicule!

INTENT[ATIONEM]

Mă rog ... aliați sîntem? Știi că unde-i alianță nu-i mînie, nu se supără omu așa pentru te miri ce și mai nimică. Da pe boierul bătrîn îl cunoști.

VULTUR[EANU]

După spuse, da de văzut nu l-am văzut niciodată. Zice că-i un om tare ciudat. Răposata femeia lui era totu-n casă; el nu putea să zică decît da și să iscălească //
270r cînd il punea cucoana să iscălească ... pe dînsa am cunoscut-o [12] la București, unde era cu fata ei ... Ermence! O, Ermence! și unde era s-o mărite cu dobitocul cel de Frige-Linte. O, Ermence ... drăguța mea ... să fie Ermence Frige-Linte!

INTENT[ATIONEM]

Ei, nu-i nimeni pe aci să te cunoască [13]?

VULT[UREANU]

Nu ... Nu cred ...

INTENT[ATIONEM]

Bun patruzeci ... Acu să ispitim noi cum am intra în casă sub nume străin.

VULT[UREANU]

Dar sub care nume?

INTENT[ATIONEM]

Ei las'! las'! c-om găsi nume ... Dar cine vine acolo? ...

271r **SC[ENA II]**

LEIZER ZOLFANGEZIND. CEI DE SUS

LEIZER

E guten tag. Dimiavoastre sunteți de ici de la Curți [14]?

VULT[UREANU]

Noi ...

INTENT[ATIONEM]

Se-nțelege! mai intrebi. *(încet* [15]*)* Sst! poate aflăm ceva de la jidan.

LEIZ[ER]

Zol și zan gezind. Pot la mine sa vorbești [16] cu chiconă Costachi Suppapuc.

INTENT[ATIONEM]

Da ... da' ce cauți d[umnea]ta la dinsul?

LEIZ[ER]

272r Nimichi ... nimichi ... Pentru vom așa bogat nimichi. // Eu sunt hoteler de pe Vienne ... la Disbracatoreni la hotel Birlichi de aur ... E gets hotel ... e fain hotel ... Ezoi zolb eh zan gezind.

12. *inițial* Eu l-am cunoscut 13. *inițial* Ei, nu te cunoaște nimene în casă 14. *inițial* de aici de la Curte 15. *după* ap[art] *șters* 16. *inițial* Pot să vorbeschi

INTENT[ATIONEM]

„La Birlicu de aur” ... Bun nume.

LEIZER

La Biliki de aur ... Hotel a mio ... E gets hotel, e fain hotel ezoi zoll eh zan gezind ... şi ieften ... tare ieften ... Cine a fost odată la hotel a niu nu mă mai uită chit trăieşte ...

INT[ENTATIONEM]

Cred ... Socotitele ...

LEIZER

Sochiteala ghindeşti ... Ştiu să fac sichiteala, bună sichiteală cu cap. Af miană munes.

INT[ENTATIONEM] 273r

Cred, cred ... Se vede.

LEIZER

Aşa să trăieşti ... Dar vorba niu. De tri [17] zili o tras la mini un chichinaş ... frumos chichinaş ... e zoi zoll eh zan gezind ... Şi chiamă la Dimichi Gogu Frigilinti ... frumos nume !

VULT[UREANU]

Aud? Gogu aici? Aiti ... ne-am dus pe copcă.

LEIZ[ER]

Aşa si chiame, aşa si chiame ... Zdravăn voinichi, numa are o bestele licht in Kopp ... e prosler Kopp. Vine la mine mai multe bieri, tot vomeni, ştii cole ... şi s-o pus cu Dimichi la gioc de kerţ, ş-o prepadit ei vai ! o prepadit // şi parali, şi 274r ceasorniki şi mantaua şi pantalom ...

INTENT[ATIONEM]

Massala * !

LEIZER

Azi dimineaţe vre să vie Rusti la bier Subpapuc ... Cer parali, zagter [18] că n-ari parali, cer amanet, zugter, că n-are amanet şi zice că are să ieie de pi jocu a dumisale de la chicon Costaki ... Iu [19]? iu am chemat pe primar ... Am închis în odaie ş-am venit să văd daca plăteşti buer.

INTENT[ATIONEM]
(apart)

Bravo !

LEIZER

Vin să cer de la kikonă Kostachi parale a niu ... dacă dă bini, dacă nu dă 275r strig ghivalt ...

INT[ENTATIONEM]

Măi jidane ... d-apoi daca te-a bate ...

LEIZER

Si mi bată? ... Ei vai ! Si mi bată, cu nu vrei dechit si mi bată ... Eu sunt untertan nimteschi [20] şi chind mă tragi de urechi pi mine ţipi toată Evropă ... Şi ce-i vide dimita pin ghizeturi franţozeşti, inghilzeşti, nemţeşti. Alle Wein sugen ... Bier de pi Moldovă o tăiet copchila lui Leizer in patru bucăţi, o dat foc pi hotel, e gets hotel ptu ! // o luat de la Leizer o sută de mii de galbene, l-o pradat, l-o pus pi 276r cruci, l-o botezat cu de-a silă, l-o pus s-o minince carni di pork, i-o bagat frigari pe ghit, o taiet pe Ruhla niu, şi vine atunci comisie şi iar comisie şi iar comisie ... unt was is geweizen? o tras pe Leizer de urechi ...

Crez dimiata chi noi n-avem puteri? Ei vai ... chind întreabă cine scrie „Noie freie Presse” di pi Vienă? ... Aver fin insere Lait ... Chind întreabă cine scrie „Nazional Zaiting” di pi Berlin [21]? Aver fin insere Lait. Chind intreabă cine scrie jurnalele franţuzeşti? Aver // fin insere Lait. Şi [22] la ghizetăr rumuna di pi Bikireşt 277r nu sunt jidij? Adiki ... vorbă si fii...Dar la „Presă”...la „Presa” di pi Bikireşt este franţuz ... Vermont heist din Grinberg.

17. *modificat din* trei 18. *după* zice *şters* 19. *modificat din* Eu 20. *după* austriecesc *şters* 21. di pi Berlin *supraintercalat* 22 *după* tras *şters*

Și știi dimiata cine ești stăpîn în țara Moldovii? Crezi că rumunu? Rumunu bun să are, rumunu bun la prașăli ... rumunu nu stăpîn. Stăpînu ist Leizer zollzan-gezind.

INT[ENTATIONEM]

Și cît[23] ai să iei?

LEIZER

Nimichi totî ... Patrăzeci de galbăn. Ieftin, tari ieftin. Poftim sichiteală

INT[ENTATIONEM]
(citește)

„Mîncare și băutură 40 galbeni[24]". Patruzeci de galbeni în trei zile. D[om]nu Gogu Frigelinte trebuie să aibă stomahul lui Flămînzilă din povestea cu cucoșu roș care mîncă cîte 12 cuptoare de pîne și cîte 12 viței și tot nu-i ajunge[25].

278r LEIZER

Dacă mănîncă? Maniu niu! Mănîncă chit șepte. Da dimialui dupe ce-a beut șampănii, e gits șampanie, e fain șampanie! s-a făcut bier mare, o pornit să dea la cine cerut ... Acuma șampanie niu e scump ... Eu singăr adus de la Pariz of mane munes ... n-am nici un kistig ... am dat în prețu cum l-am luat fabriki. Pe cinste niu.

VULT[UREANU]

Aș! nu-i scump.

LEIZER

Cum zici nu e scump. Ghindeșt[26] dimiata chi iu nu ține la cinste niu ... ... și dezbrac oamenile, să prăpădesc cinsti? Nu.

INTENT[ATIONEM]

Cît despre asta n-ai nici o grijă.

279r LEIZER

Da' pot să vurbesc cu buieru batrîn ... Să văd in mună parali-a niu ... ... Iu nu vrei decît parali a niu.

INTENT[ATIONEM]

Geaba ... Acu nu poți să vorbești cu dînsul.

LEIZER

Vas zagt er vas? Nu pot să vorbesc cu dinsi ... Să nu vorbești? Da de ce nu vorbești?

INTENT[ATIONEM]

Ei nu se poate. [Î]i bolnav.

LEIZER
(strigînd)

Îi bolnav ... Da de ce-i bolnav?... Pentru că am iu să iu parali?

INTENT[ATIONEM]

Da nu striga așa.

LEIZER
(strigînd)

Cine strigă? Iu strig? El strigă, strigă că iu strig. Eu vreu numa parale-a niu ... Eu nu strig.

280r INTENT[ATIONEM]

Fii cuminte ș-ascultă de cuvînt ...

LEIZER
(strigînd)

Cuvintele, cuvintele, cuvintele, cuvintele ... eu vreu parali a niu.

23. *după* ch[it] *șters* 24. *după* de *șters* 25. *inițial* Omul iesta trebuie să fie ca omul cel din poveste, care mînca 12 cuptoare de pîne și 12 viței 26. *după* Gîndeșt *șters*

INTENT[ATIONEM]

Ei! ai să capeţi parale ... Ascultă numai.

LEIZER

(încet şi tremurînd)

Vas zagt er vas ... Cine [27] strigă — eu strig, strigi că eu strig. Eu ascult. *(întinde mîna)*

INTENT[ATIONEM]

Trebuie să ştii că d[om]nialui *(arată la Vult[ureanu])* este vechilul cuconului Kostaki Subpapuc.

LEIZER

Si traiaske!

INTENT[ATIONEM] 281r

Cu boieru bătrîn nu poţi vorbi astăzi şi pace. Îi tare bolnav.

VULTUR[EANU]

Da, da!

LEIZER

(strigînd)

Cum! nu poţi?

INTENT[ATIONEM]

Dar pînă [28] ce s-a mai linişti boieru pentru ca să-i poată aduce o veste atît de rea, d[om]nialui vechilul poate să-ţi dea ceva din paralele ce ai a le lua.

LEIZER

Ceva din parale? chit, chit?

VULT[UREANU] 282r

De pildă jumătate ...

LEIZER

Jumătate? Vas zagt er vas ... Jumătate ... Ştii dimiata! Si facem tocmeala. Am să iu iù patrezeci de galbănă ... de-mi dimiata 35 şi să nu mai avem vorbă [29].

VULT[UREANU]

Da ştii că nu eşti prost giupîne. Ei vrei să iei acu jumătate ori nu-ţi dau nimic şi te dau ş-afară de aici ... Ei, vrei?

LEIZER

Da dobîndă plăteşt pentăr ceilalţi? ...

VULT[UREANU]

Ei na! douăzeci de galbeni şi pleacă.

LEIZER

Chind să vin după ceilalţi?

INTENT[ATIONEM] 283r

Cînd? Peste cîteva zile. Dar ia ascultă. Vrei să capeţi şi pe ceilalţi 20?

LEIZER

Dacă vreu? Mă-ntreabă dacă vreu. Prosster Kopp'. Şi di ce să nu vreau Parali a niu.

INTENT[ATIONEM]

Bine ... Atuncea mergi ... şi ţine-l pe domnişoru cel închis la primărie pînă ce ţi-oi scrie, m-ai auzit.

27. *după* Eu strig *şters* 28. *după* D-nialul vechilul *şters* 29. *iniţial* şi să fim chit: *în ms* 45 *din inadvertenţă*

LEIZER

Avudi, de ce să n-avudi?

INTENT[ATIONEM]

Dacă scapă nu mai capeți parali.

284r LEIZER

(apart)

Vest eh gebe zeir Primar, werd em gebe a *** . Am să mă duc să dau un galbăn la primar să ție pe telhoroi așela ligat kot la kot ... ghiii, ghiii, nu fuge el chit-i lume și pomuntu.

SCENA A TREIA

INTENT[ATIONEM]

Ei, boieriule, cum îți place pîn-acu?... Nu-i rău pentr-un început.

VULT[UREANU]

Da' nu pricep ce cîștigăm prin toate aieste ...

INTENT[ATIONEM]

Ce cîștigăm? Ia vreme cîștigăm ... și-i bine să n-o pierdem de geaba ... ... că alt prilej ca aista nu-i în toate zilele ... Cunoaște boierul bătrîn pe viitorul lui ginere?

285r VULT[UREANU]

Da' de unde? Toată însurătoarea asta a pus-o la cale răposata lui nevastă... El numai a spus „da" ca totdeauna.

INTENT[ATIONEM]

Dar ceilalți oameni din ogradă-l cunosc?

VULT[UREANU]

Afară de Ermence și poate fata ei din casă nu cred să-l fi cunoscînd nimene.

INTENT[ATIONEM]

Atunci am cîștigat partida. Ei, pe lucru acu ... *(scoate călimara din brîu)* Condei, hîrtie, cerneală. Șezi mata pe prispa asta și scrie acu.

VULT[UREANU]

Da ...

INTENT[ATIONEM]

Fă ce zic sau nu mă mai amestec.

286r VULT[UREANU]

Fie ... din parte-mi ... Hai s-ascult o dată și poruncile tale [30].

INTENT[ATIONEM]

Scrie și n-aibi grijă. *(dictează) Sărut mîna cucoane Kostaki ... D[om]nialui kukonu Grigorie Frige-Linte, stăpînul meu, apucat fiind* [31] *de ducă-se pe pustii și avînd tremurături de mîni, mi-au poruncit să vă aduc spre cuvenita știință că cuconașul d[umi]sale cuconu Gogu Frige-Linte, făcînd* [32] *mare durere de inimă boierului s-au făcut un lucru* [33] *rău și bate la tălpi averea părintească înhăitîndu-se cu niște pierde-vară și niște jucători de cărți, ba încă face datorii. Așadar și prin urmare boierul, stăpînu-meu, mai sus numitul Grigorie Frige-Linte, cu frățească dragoste închinîndu-se domniilor voastre se roagă ca văzînd și făcînd și putînd pune mîna pe cuconaș să-l*
287r *puneți la răcoare // la dv. acasă. Cu multă plecăciune rămîn al domniilor voastre*

Anghelache Sitariu, vătaf
în ograda boierească

30. *inițial* Hai s-ascult și poruncile tale o dată 31. *după* de *șters* 32. *deasupra lui* fiind *apoi* aducind *succesiv șterse* 33. *supraintercalat*

Iar despre cuconaș, ca să-l cunoașteți bine, așa l-au făcut Dumnezeu: este[34] *de 23 de de ani, cam mărișor și subțirel la trup, are păr castaniu, poartă barba-n furculiță, ochii negri și roșu la față.*

VULT[UREANU]

Bine mă, aista-s eu ...

INTENT[ATIONEM]

Da' cine să fie altul?

VULT[UREANU]

Eu să fiu un lucru rău?

INTENT[ATIONEM] 288r

Daca poftești. Daca nu ...?

VULT[UREANU]

Bine ... Da acu stai, mi-ai făcut o plăcere, să-ți fac și eu una. *(dictîndu-și singur și scriind) Cuconașul are o slugă care-i pune vîrf la toate ... cea mai netrebnică și mai de nimică haimană din cîte s-a dat pe fața pămîntului*[35] ... *Acela-i în stare să te fure văzînd cu ochii ... un stîlp de cafenele și de crîșme și matca tuturor relelor. Boieriul zice să vă feriți de dînsul* ... Am încheiat.

INTENT[ATIONEM]

Adică știi ceva cuconașule ... Drept vorbind ... De lăudat nu ne lăudăm ... Chiar precum sîntem ... taman cap tăiet.

VULT[UREANU] 289r

Taci obraznicule!

INTENT[ATIONEM][36]

Stt! uite-o femeie-n balcon.

SCENA A II

CEI DE MAI NAINTE. ANETTA.

AN[ETTA]

Slavă Domnului că s-a mai făcut vreme frumoasă ... că cu ploile estea ameţisem ... iţi vine să fugi în lume de urît.

INTENT[ATIONEM]

Na, na, na! ce-mi văzură ...

VULT[UREANU]

Ce ţi-i?

INTENT[ATIONEM]

Ea-i, așa să trăiesc!

VULT[UREANU]

Cine ea? 290r

INTENT[ATIONEM]

Bibica mea.

VULT[UREANU]

Ce bibică, mă?

INTENT[ATIONEM]
(se scarpină-n cap)

Ee! Ce să mai știi și d[umnea]ta toate? Istorie veche. De vo șase ani m-am ţinut de dînsa și ea de mine de n-ajungeam la nici un capăt ... Părea că era dracu la mijloc ... Cînd eram s-o ieu ori dam[37] eu peste vouna care-mi plăcea

34. *după* De *șters* 35. *inițial* și mai de nimică pușlama de pe fața pămîntului. 36. *după* VULT[UREANU] *șters* 37. *după* găseam *șters*

mai tare ori da ea de vun băiet mai tinerel și mai chipeș, destul că nu s-alegea
291r din toate dragostele noastre ... // Apoi ne mai sfădeam, apoi iar ne-mpăcam. Iaca chiar acu trei luni de cînd iar a intrat dracu-ntre noi ...

VULT[UREANU]

Ei cum?

ANETTA

Dar ce străini îs acolo oare?

INTENT[ATIONEM]

Ia să vorbesc eu cu dînsa ... pst, pst!

ANETTA

Uite! Da' știi că are haz [38] musiu acela?

INTENT[ATIONEM] [39]

Anetta, Țiți, da' nu mă mai cunoști?

ANETTA

Glasu parcă l-aș cunoaște.

292r INT[ENTATIONEM]

Nu mai cunoști pe Intentationem al tău?

ANETTA

Cum? *Tu* ești măi ștrengariule? Da' ce cauți tu pe aici ... De unde și pînă unde?

INT[ENTATIONEM]

Ia vin oleacă jos ... vei ști îndată.

ANETTA

Iaca vin. *(intră-n casă)*

SCENA V

CEI DE SUS: mai tîrziu ANETTA

INT[ENTATIONEM]

Cuconașule! Bună zodie mai trebuie să ai ... Toate-ți merg în plin.

293r ANETTA

(iese din casă)

Iată-mă-s. Ce poftești [40]?

INTENT[ATIONEM]

Erra! Aneta! D-apo-mi [vine] să te stîng de gît de dragă ce-mi ești. Doamne! tare-mi era dor să te văd.

ANETTA

Ție? Ia fugi încolo, ștrengariule. Ce-ar [zice] ibovnica de te-ar auzi?

INTENT[ATIONEM]

Care ibovnică? Cea grasă ... *** ceea ... Pthiu ... trecut, nici vorbă nu mai este.

ANETTA.

Drept spui?

INTENT[ATIONEM]

Parole d'honneur! Ce-ți spun eu ... Doamne mare gîscă era ... și cine
294r dracu [41] să ție // la o gîscă ... cînd are o turturică ici ... ca tine.

38. *inițial* Da'știi că-i cu haz 39. *după* A[NETTA] *șters* 40. *după* vrei *șters* 41. *supraintercalat*

ANETTA

Bine măi, nu ți-i rușine de oameni?

INTENT[ATIONEM]

(tragic)

Dar ce să fac Dumnezeul meu! cînd *tu* nu mă mai asculți ... cînd sufletul *tău* nu mai vrea să știe de mine. Un alt *fericit*[42] *îngenunche* înaintea *ta* ...

ANETTA

Cine?... Aoleo! Bine ... ai putut fi atît de prost să crezi că eu țiu la sfrijitul cela, la Călimărescu, la scriitoru ajutorului ajutorului de preceptor ... Nee! glava ... Acela mă, nu-mi da voie să mă mai sărute nimene.

INTENT[ATIONEM]

Auzi infamul!

ANETTA

Pthi! Pe loc i-am dat pașport! Călim[ărescu][43]. 294r

INTENT[ATIONEM]

Și este aceasta adevărat?... Anettă!

ANETTA

Parole d'honneur.

42. *după* fel *șters* 43. *deasupra lui* Sfrijitul *șters*

[JUDEȚUL ÎMPĂRATULUI]

2255

[PERSOANELE

ÎMPĂRATUL	ERMOLACHIE CHISALIȚĂ dascăl
ÎMPĂRĂTEASA	BALAUR gîde
HAPLEA	BABA CASSANDRA vrăjitoare]
PEPELEA	
STROLEA	

[SCENA I]

12r ÎMPĂRATUL, ÎMPĂRĂTEASA, [HAPLEA]

Î[MPĂRA]T[UL]

Ce să-ți spun, copila mea? Iată-mă bătrîn și fără să am moștenitor. Tu ești tînără și poate că-n patul altuia te-ai arăta mai cu rod, dar al meu e [1] sterp. Nu se potrivește om bătrîn cu tînăr, căci femeie tînără la om bătrîn e ca iapa cea albă din poveste — curînd trece dealul și n-o mai vezi.

Î[MPĂRĂTEA]SA

Doamne, nu pot zice că nu cruț bătrînețea voastră, că nu țin samă de anii voștri, că-s o femeie fără de rușine — ci fără de prihană — nici duc spre moarte sănătatea voastră. Dulcile osteneli ale iubirei rar vi le cer, și numai atunci cînd cred că sînul meu va fi strat pentru pom [2] împărătesc — dar n-a vrut Dumnezeu și nu știu cum să fac.

HAPLEA

Preanălțate Împărate, a adus slugile pe baba rea, vrăjitoare osîndită la moarte, și mărturii și juzi — să vadă și Împărăția Voastră cum și ce.

Î[MPĂRA]T[UL]

Dac-au venit, veniți să fie. Intre.

[SCENA II]

[ÎMPĂRATUL, ÎMPĂRĂTEASA,] STROLEA, PEPELEA, HAPLEA, BABA CASSANDRA, ERMOLACHIE CHISALIȚĂ, [BALAUR]

PEP[ELEA]

Bine V-am găsit, Împărate,

1. *supraintercalat* 2. *după* rod *șters*

[ÎMPĂRATUL]

Bine aţi venit. Ei, ce se mai aude?

PEP[ELEA]

Bună pace, Împărate.

STRO[LEA]

Ş-o babă.

PEP[ELEA]

Am venit, Împărate, c-o jăluire, ca din partea obştiei să fie zis, că bate [3] grindina-n ogoară şi mor vitele — şi iaca, să vorbească Strolea.

STR[OLEA]

O babă, Împărate.

HAPLEA

Apoi să vedeţi, Măriile Voastre, că de ... cindure tot copii sîntem împărăţiei, cum vine vorba — iaca, zică [4] chiar vornicul de la noi din sat că şi el uite — a văzut, cînd a mers cu calul peste cîmp, că Pepelea venea din pădure. Iaca — omu [5]-i de faţă, Împărate — poate să spuie chiar el — nu-i aşa, măi Pepelea [6], că tu veneai din pădure?

PEP[ELEA]

Da, aşa!

HAPLEA

Apoi, de! nu zic eu?

STR[OLEA]

O babă-mpărate!

PEP[ELEA]

Taci, mă!

STR[OLEA]

Ei! ce [7] să tac — ia mai taci şi tu! Să vedeţi, Măriile [Voastre] ... iaca, baba-i de faţă — apoi spune tu că nu eşti babă.

PEP[ELEA]

Taci, mă!

[STOLEA]

Iaca tac.

ÎMP[ĂRATUL]

Bine, măi oameni buni, vorbiţi [8] pe rînd şi omeneşte ... Nu-i între voi un om cu carte care să-mi spuie de ce-i vorba?

PEP[ELEA]

Dascăle Ermolachie, te cheamă-mpăratul. De, mă! Închină [9]-te.

ÎMP[ĂRATUL]

Vorbeşte, dascăle!

ERM[OLACHIE] 12v

De vreme ce toată cinstea şi toată închinăciunea a se da împăratului de Dumnezeu este poroncit, iar noi avînd pricină la Domnie, iată ni s-au luminat şi cădem în genunchi — iară nici nu ştie glasul nostru să vadă şi urechile să vorbească de mărire ca aceasta ca şi care, decît care nu se mai află Împărăţiile Voastre şi nici mă uimesc daca nu văd decît toate cele care de care şi iaca că nici nu ştiu ce să zic ...

PEP[ELEA]

Măi! Da' frumos mai vorbeşte.

ÎMP[ĂRATUL]

Ai sfîrşit, Dascăle?

3. *după* ni se *şters* 4. *deasupra lui* vine *şters* 5. *deasupra lui* el *şters* 6. măi Pepelea *supraintercalat* 7. *supraintercalat* 8. *după* n-aveţi voi un [om cu carte] *şters* 9. *deasupra lui* Pleacă *şters*

ERM[OLACHIE]

Cu Domnul.

ÎMP[ĂRATUL]

Tăceţi. Cine a vorbi fără [10] să fie-ntrebat cu capul plăteşte. B laur!

B[ALAUR]

Doamne!

[ÎMPĂRATUL]

Să fii faţă [11]. Pepeleo! apropie-te. De ce vă plîngeţi?

PEP[ELEA]

Să vezi, Împărate. Iaca cum şi iaca cum! Baba asta — astă babă de care vorbim acuma şi care-i faţă şi poate s-o spuie toată lumea că-i chiar ea — să vedeţi, Împărăţiile Voastre ... e vrăjitoare. Încheagă apa-mpărate, face să cadă grindină, să moară vitele — şi să-i faci judecata.

STR[OLEA]

Mănîncă şerpi, Împărate.

ÎMP[ĂRATUL]

Cine te-a-ntrebat?

STR[OLEA]

Zău! mănîncă şerpi — uite na! Să spuie baba, că, uite,-i faţă.

ÎMP[ĂRATUL]

Cine te-ntreabă?

STR[OLEA]

Să n-am parte daca nu s-o afla că mănîncă şerpi.

10. *urmează* să ştie *şters* 11. *după* de *şters*

[JUDEȚUL LUI VODĂ]

2277

[VODĂ, TOADER BĂLAN, ȘTEFAN VULPE]

[VODĂ]

Cum te cheamă și ce pricină ai? *15r*

[TOADER BĂLAN]

Mă cheamă Toader Bălan și mă judec pentru impresurarea ce pătimește un loc al meu despre megieși.

[VODĂ][1]

(dîrz) Ce te judeci cu megieșii? Împăcare nu se poate? Pentru fiece *14v* lucru de nimic, la Domnie, ha? Ce socotiți voi, că altă treabă n-am decît să vă număr prunele din grădină?

[TOADER BĂLAN]

M-aș împăca bucuros M[ăria] Ta, numai nu vrea s-audă megieșii de împăcare și sint mulți.

[VODĂ]

(vornicului, încet) Cercetează bine pricina lui ... pare un sarac drept. *(tare)* Locul n-ar mai pătimi, dar poate tu să-i pătimești pierderea lui.

[TOADER BĂLAN]

Cum o fi voia M[ăriei] Tale.

[VODĂ]

Dar tu? *15r*

[ȘTEFAN VULPE]

Ștefan Vulpe mă cheamă și am mai multe judecăți, mai întîi pentru pescuirea unui iaz, al doilea c-un blănari care mi-a pricinuit pagube la șase vase[2] cu vin, apoi pentru averea rămasă de la răposatu frate-meu Toader Vulpe, Dumnezeu să-l ierte, apoi mai vin cu cerere de-a mă împărtăși din rămasele părintelui meu Iancu Vulpe și anume o somă [de] bani ce avea a lua de pe la unii și alții, patru pămînturi și două case din partea mumei din neamul Naroieștilor, precum și treizeci stînjeni din Vovidești, un vad de moară pe Vidra și-n sfîrșit cer a mi se alege părțile de pe maică-mea din hotarul Pietrosu[3].

1. *această replică, redactată întîi pe* **15r**, *a fost reluată, integrată și dezvoltată pe* **14v** 2. *după* ve[dre] * *șters* 3. *pe* **16r** *urmează replica anulată*: [VODĂ] Vulpe, Vulpe, multe judecăți ai. Ori oamenii au fost vulpi cu tine și te-au viclenit, ori tu ești vulpe cu oamenii și le cauți nod în papură. [ȘTEFAN VULPE] Sînt un biet sărac, Doamne și caut ⟨dreptate⟩ ce mi se cuvine cu dreptul înaintea feții Măriei Tale

[VODĂ]

16r Lasă, Vulpe dragă, nu te teme. Nu mă uit eu la nume, Vulpe fătu meu, numai vorba vine așa. Las' că punem noi la cale să ți se facă județ[4] drept, fără strîmbătate, Vulpe, cu dreptul Vulpe, ca-n carte, fătul meu. Nu te uita tu oamenilor ce zic, mergi înainte cu dreptul tău pîn-în pînzele albe, Vulpițe voinice, că dar n-a intrat zilele-n sac, ce n-aduce ziua de azi aduce vremea cîrpită cu hîrțoage vechi de mînă de răzăș[5]. Mergi înainte, Vulpe. *(vornicului)* Ia sama, vornice, prea-mi are multe judecăți. Să nu fie vreun tiriie brîu, să-și bată joc de noi. De cîți ani te judeci, Vulpe?

[ȘTEFAN VULPE]

Apoi am vrut-o, judecata, o duc M[ăria] Ta.

[VODĂ]

Numa să te alegi cu ceva, Vulpe fătul meu.

4. *după* dreptate *șters* 5. *inițial* răzăș sărac

FRAGMENTARIUM LA COMEDII

A. FRAGMENTE NEAFILIABILE

1

a

2255

— Mă mojicule, de unde dracu ieșiși și tu prin București mă, ei al dracului ! 205r

★

— Cum mai petreci tu, bețivule !

★

— Ce mai faci, frate-meu.

b

2255

aci-n birturi naționale[1] găsești cit [să] te-mbeți pe naționale, de nu vezi cu ochii pîn-a doua [zi]. 205r

c

2255

oriunde-i vedea că nu iese fum de la bucătărie să,[2] știi că șede un boier, ei mănincă de la *Hugues*. 205r

d

2255

ti ! da' prost mai ești, Ioane ! 205v

e

2255

ti ... nu se pomenește ; nu știi tu, mă, că la noi lingăii-i luăm[3] cu tînjala la goană ? 205r

1. *inițial* aci-n tot [locul] 2. *după* să mergi *șters* 3. *inițial* că la noi lingăii se cară

1

2255

205r — Fugi mă naibii d-aci !

★

— Aolio, fuge de-i piriie călciiele, a pus picioarele la ceafă.

2

2254

[UN BOIER]

181v Măria Ta, ia friiele-n mînă și nu te uita-n gura lor.

[VODĂ]

Dacă n-ar fi și prostie, ar fi obrăznicie sadea.

3

2261

38r CĂTĂLIN

Ce ți-i cu omul, Toadere ? !

4

2257

192v — Știi ceva ?
— Știu.
— Tare mi-ești dragă.
— Și [4] mata mie.
— Cine ți-a spus-o ?
— Nu știu.

5

2279

92r — Vorbește, doamnă, te rog vorbește.
— Dar bine, ce vorbe să-ți spun eu, omule ?
— Ah ! vorbește, doamnă !
— E nebun omul iesta ... Bine, domnule, sper că, în sfîrșit, veți fi sigur că noi doi nu avem nimic a ne spune unul altuia și veți termina.
— Ce bine am face să vă zicem atît de rău, dragă doamnă.
— Cum oare ?
— C-un fel de gust de-a vorbi.
— Vorbiți mult pentru a spune puțin ...
— Sînt încîntat, doamnă, de această fericită împrejurare. Îmi dați voie *(îi sărută mîna)*.
92v — Dar de unde ați cumpărat * glasul d[umnea]v[oastră] ?
— Cum * ? Aud numai treaba * asta, d[omnu]le.
— Nu.

4. *după* Știu *șters*

6

2257

dar ... vorba celuia : Mai știi și asta la ce-o fi bună ? 55v

B. PROIECTE

1

VĂDUVA DIN EPHES 17

2268

PERSOANE [LE]

PROCONSULUL	TELAMON
trei conjurați { ANAXIOMENES	tînărul mort
MEANDER	CINARA
PROTAGORAS	văduva [5] acestuia
SUPHIS	MYSIS
un tinăr de partida lor	sclavă
TELAMON	AREION
bătrînul	ostaș [6] roman

Scena în Ephes.

ACT I

SC[ENA] I

Piața publică

PROC[ONSULUL], ANAX[IOMENES], MEAND[ER], PROTAG[ORAS], LICTORI [7], POPOR EPHESIAC, JUDECĂTORI, SUPHIS

Proc[onsulul] condamnă pe cei trei conjurați la spinzurătoare. Poruncă [8] de a-i ținea trei zile-ntregi sub gardă in spinzurătoare spre a statua exemplu. Ordin de a păzi ca rudele să nu-i răpească. Suphis are intenția de a-l lua pe Meander, pe care o manifestă acum. || Ei sint duși. Lumea iese din scenă. 17v

SC[ENA] II

SUPHIS *singur*

SC[ENA] III

Convoiul funebru al lui Telamon. Suphis dezvoltă antiteza din asemănarea mortului cu Meander. Iese. Cinara și sclava ei. Intră în mormînt.

SCENA IV

Mormîntul lui Telamon

Desperarea Cinarei în ziua întiia. Ea rămine-ncleștată asupra sicriului și pe jumătate moartă. Mysis s-ocupă cu lampa.

5. *după* nevasta *șters* 6. *după* sol[dat] *șters* 7. *după* GLADIATORI *șters* 8. *după* Suphis *șters*

ACT II

Scenele cunoscute. I și II

SCENA III

18r Cînd [9] Areion iese s-aducă merindea, || Suphis intră în mormînt spre a-și recugeta * fapta, el rămîne după o coloană, ascultă pe soldatul revenit povestind și iese cu semne de bucurie.

Urma cunoscută

2

2257

53r

ARPAD
REGELE UNGURILOR

Operetă cu cîntece în 3 acte

Goi, rupți, felegoși, ungurii zic că domină pămîntul.

3

2257

56r Titluri de comedii :

LA GURA SOBEI!

Quiproquo

4

2266

19v *Iupiter și Omphale.* Com[edie in] V acte.
Nevasta lui Kalidasa.
Amorul lui Kalidasa. Com[edie in] V acte.

5

[PROIECT PENTRU O COMEDIE DE CARACTERE]
a [„... DACA AȘ VREA SĂ COMPUN O COMEDIE...”]

2257

163r La caz daca aș vrea să compun o comedie cu [un] caracter [10] care aparține mai multora cum : moftangii, intimii, geloșii, poeticii * ... trebuie să caut mai multe esemplare cu totul diferite care să lucreze într-același spirit.

Așa — moftangii, oameni cari, prin mofturi, caută a se folosi unul de altul și, la fine, fiindcă sînt mofturi, rămîn toți jucați ... dar fiecare moftangiu de speția și de felul său.

9. *după* Suphis intră *șters* 10. *după* idei mu[lte] *șters*

b [„CEA MAI COMICĂ NOȚIUNE ROMÂNEASCĂ...”]

2258

Cea mai comică noțiune românească e moftul — antiteză nempăcată, și-n sine atît de ridicolă, dintre aparința esterioară și fondul intern. Cel mai antitetic și mai comic caracter e moftangiul. Tartuffe e moftangiu. Comica escelentă a postulanților din *Millo director* consistă din aceea că sînt moftangii. Toți suspină pentru patrie cu fizionomia cea mai plîngătoare [11] de pe lume și toți nu vor binele, ci numai posturile patriei. 222r

c CARACTER DE PROST 176r

2257

Luarea metaforelor *ad litteram* ... Mod d-a se convinge dobitocesc — Stăruința într-o neghiobie — Neluminarea — Ură mică manifestată în lucruri mici de tot — În vorbă, sărirea de la cuget la cuget fără de-a le combina, d.e. : „Trebuia să știu eu [12]... trebuia ... a mai rămas un pișcot ș-am să-l mănînc.”

d [CARACTER COMIC, NAIV, AFECTAT]

2259

Comic. A-l batjocori pe altul batjocorindu-se pe sine 254v
— E vorba să fie ... martor — Vorbă înapoiată, indirectă
A pricepe rău metaforele. A-l aduce pe unul de desperare esplicîndu-i rău și tendențios metaforele [13] — nu știe dacă și-a conservat adiectivul.

2258

Comic. Un om prost care, ascultînd cînd vorbesc alții secrete, înțelegîndu-le și lățindu-le rău, cauzează o mulțime de încurcături, contribuie spre desfășurarea completă a unor caractere prefăcute și subversive, în urmă geniul bun al piesei, aflîndu-i guralivitatea și făcîndu-se că vorbește cu alții secrete, îndreaptă totul iarăși prin gura lui. 218r

Naiv. Un om care-nvață de la toată lumea cum trebuie să se poarte, cum să vorbească, cum să scrie (Becineagă), face o mulțime de nerozii și încurcă ițele.

Afectat. Un om ce face lumii-ntregi complimente blazate și dă lumei toate sfaturi rele.

e TROPARURI DE STIL

2254

„Sînt momente în viața popoarălor cînd ......” 295v
„Este trist lucru ca ......”
„Cînd ....”
„... este de datoria oricărui cetățean român ...”

„Da, d[omni]lor ! Vedeți acvila română a lui Ștefan și Mihai zburînd prin aerul românesc și, cu zgomotul român a românelor sale aripi, deșteptînd inima românimei române și speriînd lumea neromână. Da, d[omni]lor ! Traian, împăratul românilor ... !”

11. *inițial* sub aparința cea mai bunomă 12. *după* și *șters* 13. *inițial* cu priceperea rea a metaforelor

TEATRUL TRADUS

VÎRFUL CU DOR

BALADĂ ROMÂNĂ ÎN TREI PĂRŢI

Textul de F. de Laroc [Carmen Sylva]
Muzica de Zdislav Lubicz.
Traducere română de M. E-scu.

BALADA

Dintre Carpaţi se-nalţă
Un munte pîn'la nori,
Vîrful cu dor şi astăzi
Se cheamă de păstori.

Din umezi văi, din codri
Cu umbrele adînci,
De fagi podoabă-nalţă
Pe umerii-i de stînci,

Iar piscu-i străluceşte
Cu flori acoperit.
Acolo-n vremea veche
Un tînăr a murit;

O iarnă petrecut-a
În codru singurel
Pîn'ce un dor de moarte
Topi inima-n el.

Şi iată cite astăzi
Din oameni mai ascult
Că s-a-ntimplat acolo —
În vremea de demult.

PARTEA ÎNTÎI

COR DE FETE *(soprani)*

Rîzi dar, Marie!
Joacă, Marie!
Odorul tău la munţi porni,
La horă azi nu va veni.

COR *alt*

Rîzi dar, Marie!
Joacă, Marie!
Păstorul tău uitat-a iară
Iubita lui pentru-o mioară.

COR *alt* și *sopran*

Rîzi dar, Marie !
Joacă, Marie !
Mai sînt băieți cu ochi de foc,
Cu tine toți se prind la joc.

MARIA *(recitativ)*

Eu joc numai cu Ionel,
De mult mi-a fost tovarăș el ;
Credința sa și al său gînd
De mult le știu, a mele sînt ;
De vreți dovezi, o să vedeți,
El mi le dă cu orice preț.

COR DE PĂSTORI *(tenori și bași)*

Vedea-vom, vedea-vom ce lucru greu
Să facă e-n stare de dragul tău.

COR DE FETE *(sopran și alt)*

Nu vine, nu ! Nu vine, nu
Și îl aștepți zadarnic tu.
Sprinceana ta la ce încrunți ?
Întoarce fața de la munți.

IONEL

Marie scumpă ! Nu-n zadar
Tu te-ai uitat spre munții mari.
Se rătăcise-un mielușel
Pe un ponor de stînce goale,
Pe pajiște l-am dus pe el
L-am pus la sînul mamei sale.
Pîn-la mireasă, vede-ntîi
Ciobanul bun
De oi și miei.

COR DE PĂSTORI

Pîn la mireasă vede-ntîi
Ciobanul bun de oi și miei.

COR DE FETE

O inimă furat-au el
Și nu-i e dragă cît un miel.

UN PĂSTOR

Fără turmă păstor nu poate fi.
El merge cu turma pe naltul tăpșan, în văi tăcute.
De n-aude glasul ei, el cat-a se stinge de dor.

COR DE FETE

Se stinge de dor
Sărman băiat !

IONEL

Se stinge de dor !

COR DE FETE

Îi cere, Mario, acum dovezi
A lui iubire de vrei s-o crezi.

O FATĂ *către* IONEL

Mihnita-i față n-o privești ?
Ea crede că tu n-o iubești !

ALTĂ FATĂ

(cu alt acompaniament)

Tu să-i arăți iubirea ta. Singur fiind, singurel, sus pe munte să stai o iarnă-ntreagă pîn-se va-ntoarce turma la primăvară.

COR

Să meargă !
Să meargă !

IONEL

Marie ? Dar tu ce zici ?

COR

Dragă nu-i e lui nici de fel,
La turma sa gîndește el.

FETELE

Ei Marie, ce-ai de spus ?
O Doamne, norocu-n joc l-ai pus !

IONEL

Voi merge-n munți.

CORUL PĂSTORILOR

Rămîi Ionel ! Rămîi Ionel !
Gîndește la iarna cu ger, ninsoare,
Gîndește la turma cea călătoare,
Nu fii amăgit,
Tovarăș iubit,
De-a fetelor rele vorbe ușoare.

IONEL

Ea crede că n-o iubesc,
Rămas bun, scumpă ! — Singur
Trăi-voi în crînguri,
Cu vulturii, urșii, cu ciute ușoare
Pîn'calea-i schimba-va pe cer sfîntul soare.

MARIA

O Ionel, ce spui ? Nicicînd
Asta s-o cer nu-mi venea în gînd.

IONEL

De te iubesc eu ?

MARIA

Ah ! o știu eu doar,
Ah ! o știu eu doar,
Ne-au pismuit iubirea rău,
Mi-au amărit norocul meu.
Rămîi cu noi ! Rămîi !

COR

Rămînea-va.

IONEL

Vin iarăși la primăvară
Și cobor cînd ea coboară,
Cînd păstorii strigă și cheamă voios,
Cînd munții răspund cu răsunet doios,
Aduce-voi flori și cinturi.

COR

Purtînd podoabă de flori
Cînta-va vesele hori,
Lăsați-l să meargă
Voinic să s-arate !

MARIA

Rămîi ! Cum vei cînta vrodat
Unde se șterge semnul urmei,
Neauzind talanga turmei
Ș-al cînilor voios lătrat ?

CORUL *(tot între acestea)*

Lăsați-l să meargă.

IONEL

Gîndi-voi, ah ! la-ntunecoșii,
La dulcii ochi ca două stele,
Și prin amarul nopții mele
Ei vor pătrunde — luminoșii !

MARIA

Veni-vor zîne din pădure
Ș-ale izvoarălor crăiese,
Ademenindu-te adese
Inima ta or să mi-o fure.

IONEL

Mai bine-nghețe-mi ochii, scumpă !
Suflarea morții mă atingă,
Decît amoru-mi să se stingă
Mai bine, ah ! — mai bine inima-mi se rumpă !

MARIA *(împreună)*

În lacrămi ochii mei s-or stinge,
S-a stinge sufletu-n durere,
S-a rumpe inima-n tăcere,
Al morții zbor mă va atinge.

COR DE BĂRBAȚI

Nici o femeie pămîntească
În codri vechi n-o să-l zărească ;
A zînei vraje, măiestrie,
Le-alungă numele-ți, Marie !

BACI BĂTRÎN *(bas)*

Ei au știut pe-un copilandru
Să-l imple cu durere,
Să-ntunece curatu-i suflet
Fără de mîngîiere.

Să bănuiască-a lui iubire
Pe ei cine-i-nvață
Și inima lui s-o rănească
Cu crud cuvînt de gheață ?

Copile, o copile
Cu negri ochi de flacări,
O, crede, vun bine nu e
Să te desparți de turmă.

Rămîi, rămîi !
Și vino-n șes cu noi,
Din munte-n vale,
Căci, vai, mă tem că nu vii iarăși.
Te-i duce, duce, pierde, pierde pe vecie !

COR DE BĂRBAȚI

Ochi pămînteni nu l-or zări
În codri vechi pe cît va fi
Și inimos de-o rămînea
El turma sa va revedea.

IONEL

Bun rămas !

COR

Bun rămas !

IONEL

Rămîi cu bine, sat !
O, turmă, eu te las,
Veniți-mi înapoi
Cu-al primăverei pas.

Rămîi cu bine tu,
Mireasă cu ochi blînd !
Și vorbă să-mi trimiți
Pe stele și pe vînt !

De-i țese-n stative
Un tort ușor de in,
Gîndește ca-n să-l port
În ziua-n care vin.

CAPĂTUL PĂRȚII ÎNTÎIE

PARTEA A DOUA

IONEL *(recitativ)*

Pustiu ! Pustiu ! Cît ține zarea nu mișc-un ram, un vînt.
Turma dragă s-au dus și parcă-s mort.

Cum frunzele aleargă,
Căzînd pustiu,
Cătîndu-și mormîntul
De timpuriu !

În lumea cea moartă
Lin ați căzut
Tovarășii veștezi
Celui tăcut.

Un ger pe voi toate
V-a strîns, v-a strîns,
Cu voi și puterea-mi
În piept s-au stins.

La zîmbetul verei
Voi fi-veți reci;
Din liniștea morții
Nu-nviu în veci.

CORUL SPIRITELOR NEGUREI

Tot mai sus plutim, ca gîndul,
Cercul nostru întinzîndu-l
Din adîncele ponoare
Pîn'la culmile-n ninsoare,
Ca un fum.

Dintre brazi ieșim ca visuri,
Pribegim pe largi abisuri,
Nu trezim din somn pe munte —
Trist copil cu griji pe frunte,
Dormi acum!

Dormi cum doarme-ntreaga fire.
Cînd nălucile-n plutire
Duc pe lumea întristată
Boarea morții, înghețată,
Plîng în drum.

IONEL

Cum vîjîie, bate
În preajma mea
Și inim-ascultă,
De visuri grea,
Căci grijă ea duce
De cine i-e drag,
Speranța s-atîrnă
De un zvon pribeag.

Plesnire de picuri
Abia sunînd
Și stropii îngheață
Pe rînd, pe rînd.

De lungi necazuri
Ce le aștept
Îngheață gîndul
Și viața-n piept.

COR AL SPIRITELOR MUNTELUI

O brumă-ncet peste noapte căzu,
Se frînse creanga, sunînd,
Și spice, foi, ea le sărută
Ghețos — pe rînd, pe rînd.
Voioase ori triste, cum le află,
Pe loc le și-nmărmuri;
Ea le-a nădușit la sînu-i de ger,
Amoru,-nghețat, va muri!

ÎNTÎIUL SPIRIT

Acolo stă un om?

AL DOILEA SPIRIT

Desigur a-nghețat!

COR

Amoru,-nghețat, va muri!

ÎNTÎIUL SPIRIT

Pe părul său parcă-i omăt.

AL DOILEA

Moşneag să fie ori băiet?

CORUL

Va muri.

AL DOILEA

Dar ochii lui sînt luminoşi,
Ca mura sînt de-ntunecoşi.

ÎNTÎIUL

Păstor se pare — dar ce fel
De stă în codru singurel?

AL DOILEA

Au zîna codrilor zări?

COR

Amoru,-ngheţat, va muri!
Va muri!

IONEL

Părea c-aud prin fire
Un glas de tînguire,
Dar poate gheaţa au trosnit,
Oftînd, în sine s-a gîndit.

ECO

S-a gîndit, s-a gîndit.

IONEL

Cum fulgii de zăpadă
S-aşază în grămadă
De lume cerul e-ndrăgit:
În strai de nunt-o a-nvelit.

[ECO]

[O a-nvelit, o a-nvelit]

IONEL

Dar eu şi cerul iarăşi
La chin sîntem tovarăşi,
Miresele nu le avem,
Sîntem cu dorul logodiţi.

DORUL *(alt; recitativ)*

Un om pe vîrful meu senin, de unde caut lumea preste tot? Păstorul, turma ce-şi lăsă, e-al meu de-acum pe vecii-vecilor. La ce visezi mîhnit aşa?

IONEL

La ce visez? Nu mă-ntreba.

DORUL

Să ţi-o arăt eu?

*(el desface negurile; se vede mireasa,
hora, păstorii în depărtare; s-aude Maria)*

COR

Pîn-la mireasă, vede-ntîi
Ciobanul bun de oi și miei.

COR DE FETE

Rizi dar, Marie.
Joacă, Marie,
Mai sînt băieți cu ochi de foc,
Cu tine toți se prind la joc.

UN SPIRIT AL MUNTELUI
(împreună)

De cînd o zînă a zărit
El nu mai e ademenit
De-a lui mireasă.
Mîndra crăiasă,
Stăpîna noastră, alegîndu-l
E-al ei cu inima și gîndul.

MARIA

Zărit-ai în lume pe-al meu iubit,
Seninule soare?
El singur în munte e rătăcit,
De chinul iubirei amar muncit,
De frig poate moare!

Eu am un iubit, visătorilor brazi!
Pădure înaltă!
Pierdut pentru mine el este azi
Și glasul lui blînd și al lui obraz
Și toate deolaltă.

O brazi cu-apărare, o soare blînd,
Țineți-l cu viață!
Vă aibă prieteni în codru stînd,
Căci altfel, de neguri, de viscol, vînt
Și inima-ngheață.

COR

Pîn-la mireasă, vede-ntîi
Ciobanul bun de oi și miei!

IONEL *(întinde brațele)*

Departe, ah! mai este ea,
Prea mult ținu cercarea mea.

DORUL

Vor rămînea departe-n veci.
De tine eu am parte-acum.

Oricine-n ochi-mi s-a uitat
În vale-n veci nu mai coboară
Nu mai sărută vro fecioară,
Iubirea lumii a uitat.

Prea grabnic tu mi te-ai decis
Cînd ai pornit, lăsînd in urmă
Amicii tăi și draga turmă,
Pentru că fetele te-au rîs.

CORUL SPIRITELOR MUNTELUI

Amorul singur va muri.

DORUL

Al meu frate e amorul,
Iar moartea-mi este sor.

COR

Va muri.

DORUL

La sînul meu e liniște
Și fără frică vin!

COR

Va muri!

FINELE PĂRȚII A DOUA

PARTEA A TREIA

VÎNTUL

Ieșiți frunze-n muguri,
Și semănături,
Treziți-vă cînturi
Pe lan, în păduri.

Eu brazii ii scutur,
În aer mă scald,
Încare cu miroase
Tot sufletu-mi cald.

Și tot acel miros,
Întregul senin,
Îl dărui iubirei,
Cunună-i închin.

Ieșiți viorele
Și voi clopoței!
Sosi primăvara
Cu dragostea ei.

CORUL SPIRITELOR COPACILOR

Trezitu-ne-am
În orice ram
Din iarna lungă la soare.
Auzi, auzi,
Cum trec în sus
A vieții mii de izvoare.

IONEL *(trist)*

A vieții mii de izvoare.

CORUL SPIRITELOR COPACILOR

Pe trunchi in sus
Ușor ne-am dus,
Suim, coborim iară.
Din vale-n deal
Veniți in val,
Cîntări voi de primăvară!

IONEL

Cîntări voi de primăvară.

COR

O paseri voi
Cu glas vioi
Treziți pădurea cea veche.
Prin munți de-a lung,
Din văi ajung
Cîntări o mie-n ureche

IONEL

Cîntări o mie-n ureche.

COR

Frumoasă ești
Cînd te trezești,
Tu, lume,-n căldură, lumină;
După zăpezi
Te-nseninezi,
De tine-i inima plină.

IONEL

De tine-i inima plină!
N-au sunat un clopot departe?
Vin poate-ai noștri?
De ce bucuria doare?

IZVORUL

Un sunet plin de farmec
Din somn mă pomeni
Și văd că-i dusă gheața
Ce greu m-acoperi.

De vînturi tainic șopot,
Al arborilor cînt,
Ca salutări de duhuri
În munte tremur blînd.

Se leagăn-acum paseri
Pe florile-n miros,
Beau rouă și mă-ntreabă
Dacă mai sînt voios.

Eu rîd cu vălurele
Ce se-ncrețesc de vînt;
Spuneți-ne-o poveste
O paseri, mai curînd.

COR DE FLĂCĂI, PĂSTORI, FETE
(departe, apoi din ce în ce mai aproape)

Din al văii fund umbros
Pîn-în naltul cer senin
Prin al brazilor miros
Trece-un cîntec plin!

IONEL

Ai miei se arată!

COR

Din al văii fund
Sus în cer senin
Trece-un cîntec plin,
Cîntec plin.

COR

Trai mai blînd
Aducînd
Dup-o iarnă grea venim;
De chin greu
Și de rău
Noi ne mîntuim.
Un cutremur lin
Trece pintre foi,
Cu plăcut miros
Peste noi!

[IONEL]

[Mioarele mele și un chip de fată]

COR

Un cutremur trece-n vînt
Prin frunzișul fraged, des,
Pe-orice floare e-un cuvînt,
Cine l-a-nțeles?

IZVORUL

Piticii cei din munte
Trimisu-m-au să caut
De iese verde mugur
Și tunet de ce n-aud;

Rămas-au el departe,
Mă-ntimpină cîntări
Pe mine, izvorașul,
Ca lunge salutări.

MARIA

Cum inima-mi bate
Iubit Ionel,
Alerg și în grabă
Voi fi lîngă el.

IONEL

Bine-ați venit!
Ah! inima doare și simt că o să mor!
Durerea trecu!

COR

Trecut-au durerea ta!

IONEL

Noroc, bucurie, viață!

COR

Trecut-au orice chin
Și singur nu mai rămii.

IONEL

Rămas bun, Mario!
Rămas bun, turmă dragă!
Rămas bun, tu lume!

MARIA

Ionel, Ionel!

PĂSTORUL ÎNTÎI

Pace! E-n somn,
E-n somn adînc.

PĂSTORUL AL DOILEA
Doarme somn adînc.

MARIA
Răsai din somn, Ionel!
Ionel, sîntem noi!

AL TREILEA
Doarme al morții somn.

[MARIA]
[O, Ionel!]

DORUL
Da! voi l-omorîrăți
Ș-acum e-al meu,
De lunga-i durere
Îl mîntui eu.

MARIA
O, dă-mi-l iar, te rog,
L-aşteapt-amor, noroc!

DORUL
Născut la viața veciei,
Pierdut pentru voi de acuma.

MARIA
Căzut-au frig pe-al meu noroc,
De se stinse ca-n vînt, ca-n vînt!
Dac-ați ști, voi de primprejur,
Cum sînt! Ca moartă sînt.

DORUL
O taci! Cu jalea amară
Nu-l chemi în viață iară.

MARIA
S-a-ntunecat dinaintea mea
Și gheață pe ochi s-au prins ...
În somn de veci pe de-a pururea
Tot ce-am iubit e-ntins.

DORUL
De-ați ști numai voi ce bine i-e,
De greul vieții scăpat.
Priviți-i fața! Senină e,
Repaos eu i-am dat.

PĂSTORII
Să-nmormîntăm băiatul!

AL 3-LEA PĂSTOR
Ici sus pe vîrful senin.

AL DOILEA
Veghez lîngă el!

MARIA
Eu mor lîngă el!

COR
Veghem lîngă el.

DORUL

Ba nu ! Ziceți : somn ușor !
Și mergeți la vale.
Priveghiul de jale
Să-l ție codri vor.

UN TENOR, UN BAS, UN ALT, UN SOPRAN
alternînd cu COR

Cum codrul stă-n priveghi
Adînc jeluindu-l !
Fiorii trecîndu-l
Prin trunchii nalți și vechi.

Văzînd în moarte-ntins
Copilul său vested,
Se-nclină din creștet
De-un mut amar cuprins.

Auzi pornind abia
Cîntare divină,
Ea tremură lină
Ș-un suflet zboară cu ea.

Ea pleac-ale noastre frunți,
Vuiește puternic,
Noi plîngem cucernic
Pe bietul cioban din munți !

FINE

[VÂRFUL CU DOR]

Versiunile manuscrise

Versiunea A

2254

[BALADA] *143r*

În țările carpateci
E-un munte urieș,
A dorurilor culme
Numită-i de plăieși.

Din văi adînci și umezi
Ridică umeri suri,
Pe dînșii poartă brazii [2]
Și-a fagilor păduri.

De roze roși de munte
E vîrfu[l] strălucit [3],
Acolo,-n vremi cărunte,
Un tînăr a murit ;

În [4] munte petrecut-a
O iarnă singurel

1. *filele* **143, 141** *și* **119** *poartă numerotarea autografă, în creion,* 1, 2, 3 2. *inițial* Poartă pe ⟨ei⟩ dînșii brazii
3. *inițial*

Și culmea-i strălucește
De trandafirii roșii

apoi

De trandafiri de munte
E vîrfu-acoperit

4. *după începutul de vers abandonat* Căci ~

Pîn' de dorința lungă,
S-a rupt inima-n el.

Și vouă povesti-voi
Ce codrii-mi spun ș-ascult [5]
De-a dorurilor culme
Din vremea de demult.

PARTEA ÎNTÎIA

COR DE FETE *(soprani)*

Nu rîzi, Marie?
Joacă, Marie!
La munte azi Ion porni,
La horă el nu va veni [6]

COR *(alt)*

Rîzi dar, Marie!
Joacă, Marie!
Ciobanul [7] tău uitat-a iară [8]
Iubita lui pentr-o mioară?

COR *(sopran și alt)*

Rîzi dar, Marie!
Joacă, Marie!
Mai sînt flăcăi ușor pe plac,
Cu tine-n joc la toți li-i drag.

[MARIA]

Joc numai cît cu Ionel,
La gioacă-mi [fu] tovarăș el [9];
Și-n gîndul meu cu drag eu chem [10],
El știe cît de dragi ne-avem [11].
De vreți dovezi o să vedeți [12],
El mi le-a dat cu orice preț.

142v [COR DE PĂSTORI *(tenori și bași)*]

Sumeațo, vedea-vom ce lucru greu
Să facă e-n stare de dragul tău [13].

COR DE FETE *(sop[ran] și alt)*

Nu vine, nu! Nu vine, nu!
Și îl aștepți zadarnic tu,
Sprinceana [14] ta-n zădar o-ncrunți,
Întoarce-ți fața de la munți.

[IONEL]

143r Marie scumpă, nu-n zădar
Tu te-ai uitat spre codrii mari!
Se rătăcise [-un] mielușel

5. *inițial* Din codri ce ascult 6. *inițial*

Odoru-ți dus în munți cu brazi
N-a vrut să vie la hora de azi
apoi Odoru-ți dus în munți [e] azi,
Cu hora nu va da obraz

7. *după* Păsto[rul] *șters* 8. *cu creion negru deasupra lui dară șters* 9. *inițial* În joc mi-a fost tovarăș el 10. *vers rezultat din modificarea unei versiuni incomplete* Și gîndul lui al meu ..., *care urma să rimeze cu* drag 11. *inițial* El știe cît îmi e de drag 12. *inițial* De vreți-nadins să-mi [dea] dovezi *apoi* De vreți dovezi ca să vedeți 13. *inițial*

Sumeațo, vedea-vom ⟨în stare ce-i⟩ iubitul tău
Ce este în stare să facă el

14. *după* Nu vine *șters*

Pe un perete gol de stîncă [15],
La mamă-sa l-am dus pre el,
La pajiști verzi din valea-adîncă [16].
Pîn' la mireasă, vede-ntîi
Ciobanul bun
De oi și miei [17].

COR DE CIOBANI

Pîn-la mireasă, vede-ntîi
Ciobanul bun de oi și miei.

COR DE FETE

O inimă furat-a el
Și nu i-e dragă cît un miel.

UN CIOBAN 143v

Fără oi nu poate rămînea nici un baci. Trebuie să meargă cu [18] ele pe tăpșanul înalt, în valea liniștită. De n-aude glasurile lor, trebuie să se stingă de dor.

COR DE FETE

Se stinge de dor
Sărman băiet.

IONEL

Se stinge de dor.

COR DE FETE

Îi cere, Marie, acum [19] dovezi
A lui iubire de vrei să crezi [20].

O FATĂ *(către Ionel)*

Mîhnită [21] e azi — o privești,
Ea crede că tu n-o iubești.

ALTĂ FATĂ *(alt; vorbește cu acompaniament)*

Tu să-i arăți iubirea, singur [22], singurel să rămîi în munte iarna întreagă pînă s-or întoarce oile tale la [23] primăvară.

COR

S-o facă !
S-o facă !

IONEL

Marie, și tu ce zici ?

COR

a El n-o iubește, n-o iubește
Și mai mult turma [24]-și prețuiește.
b El nu-și iubește draga lui,
Mai mult de turmă i pasă lui.

15. *inițial*

⟨Pe un perete gol de stînci
S-a rătăcit o mielușică⟩
Se rătăcise-o mielușea
Pe un perete gol de stîncă
⟨M-am dus să-l scap⟩
Eu o ⟨scăpam⟩ dusei la mamă-sa

16. *inițial* La mam[a sa] din vale-adîncă ; verzi *șters din inadvertență* 17. *o variantă anterioară, incompletă, a strofei e notată deasupra*

Marie, mica mea mireasă,
Nu în zădar privişi în sus :
Un mielușel se rătăcise
Pe-un stan înalt, să-l scap m-am dus
L-am dus pe pajiștea frumoasă
Ca lîngă [mumă] să-l așez.

18. *după* pe [tăpșanul] *șters* 19. *modificat din* acuma 20. *inițial* În a lui iubire de vrei să mai crezi 21. *după* Privește *șters* 22. *după* tu *șters* 23. *supraintercalat* 24. *deasupra lui* stîna *șters*

Ea nu i-e dragă, dragă nu-i,
Mai mult de turmă-i pasă lui

FETELE

Marie, tu ce ai de zis?
Beim Himmel, du hast zu viel gewagt!

142r Ei Marie, ce-ai de spus [25]?
Prea mare simțire [26] în joc ai pus.

143v IONEL

Voi merge-n munți.

COR DE CIOBANI

Să n-o faci cumva, să n-o faci cumva!
Gîndește la iarnă, la ger cu stele [27],
La oi pornite în drumuri grele [28]!
Te lași [29] amăgit,
Tovarăș iubit!
Ce-asculți la vorbă de fete rele [30]?

IONEL

Ea crede că n-o iubesc.
Bun rămas [31], dragă! Singur
Trăi-voi în crînguri [32],
Cu vulturii, urșii și ciute ușoare,
Pîn'calea schimba-va pe cer sîntul soare.

144r MARIA

O, Ionel! Ce-ai spus tu acum?
Nicicînd nu ți-aș fi cerut ăst drum.

IONEL

De te iubesc?

MARIA

Ah, o știu eu doar
Ah, o știu eu doar [33]
Mi-au pizmuit iubirea rău,
Mi-au amărît norocul meu.
Stai, Ionel! Rămîi!

COR

Rămînea-va!

IONEL

Vin iarăși la primăvară [34]
Și cobor cînd ea coboară
Cînd păstorii strigă și cheamă voios,
C[înd] se pierde departe răsunetul lor
Aduce-oi [35] florile, doine.

119r COR

a Purtînd flori la pălărie [36]
Va [37] cînta cu bucurie.
Las' să se suie,
Sein Mannesherz zeigen!

114r *b* Purtînd flori frumoase
Cînta-va cu suflet voios.

25. *după* zis *șters* 26. *deasupra lui* iubire *șters* 27. *inițial* Gîndește la iarnă ⟨la-nghețuri acum⟩ la geruri cumplite 28. *inițial* La oile tale pornite la drum *apoi* pe drumuri pornite *apoi* la drum pornite 29. *deasupra lui* Nu fii *șterse* 30. *inițial* Ce-asculți de vorba fetelor ~ 31. *pînă aici replica mai este încercată o dată, mai sus, apoi e reluată și dezvoltată* 32. *inițial* Voi merge pin crînguri 33. *primele 2 versuri ale replicii apar răzleț și pe fila* **143v,** *scrise ca un singur vers, ca și, inițial, aici* 34. *inițial* La primăvară vin iarăși 35. *inițial* Voi aduce 36. *inițial* Punîndu-și la pălărie ~ 37. *inițial* El va

Purta-va flori mîndre, voios, 111r
Cînta-va cu sufletul plin.
Lasă-l s-arate [38]
Ce inimă-i bate.

MARIA 119r

Rămii, gîndește cum să cînți
Unde se șterge semnul urmei,
Neauzind talanca turmei
Ș-al cînilor voios latrat.

Cum vei cînta [tu] îndrumat * 141r
Unde se șterge semnul urmei
Neauzind talanga turmei
Ș-al cînilor voios lătrat ?

IONEL

Gîndi-voi, ah, la-ntunecoșii
Ochi, ca flori topite-n stele [39].

Gîndi-voi, ah ! la-ntunecoșii,
Iubiții ochi, stele-nflorite,
Și prin amorul nopții [40] mele
Pătrunde-or dînșii, luminoșii.

MARIA

Veni-vor duhuri de [41] pădure
Și a izvoarelor crăiese ;
Vor [42] fi a zilelor mirese
Și inima-ți o să mi-o fure.

Veni-vor duhuri de pădure
Ș-ale izvoarelor crăiese ;
Cu vorbe scumpe și alese [43]
Inima ta or să mi-o fure.

IONEL

Mai bine sece-mi ochii, scumpă,
Suflarea morții mă atingă [44]
Decît amoru-mi să se stingă,
Mai bine inima-mi se rumpă [45]

MARIA

În lacrimi ochii mei s-or stinge,
S-a stinge sufletu-n durere,
S-a rumpe [46] inima-n tăcere,
Suflarea morții m-a atinge.

COR DE BĂRBAȚI

Femeie-aieve n-o să cheme
Și de măiestre n-aibă teamă [47],

38. *inițial*

Purta-va flori albe ...
Cînta-va cu suflet voios
S-arate că cine-i

39. *inițial*

Gîndi-voi eu la-ntunecoșii,
La ochi-ți, stele scrise-n flori

40. *deasupra lui* vieții *șters* 41. *modificat din* din 42. *după* Ș-or *șters* 43. *începutul versului este modificat cu un scris indescifrabil* 44. *inițial*

Mai bine ochii-n lacrimi moară
Decît amorul meu să piară

45. *inițial* Inima mea de dor s-o rumpă 46. *după* stinge *șters* 47. *inițial* teamă n-aibă

Ademeniri [48] și viclenie
Le-alungă numele-ți, Marie!

119v BACI BĂTRÎN *(bas)*

Pe-un copilandru ei știură
Să-l imple cu durere
Și sufletu-i curat să-l imple
Cu chin și cu durere.

A se-ndoi de-a lui iubire
Cine pe ei i-nvață
Și inima lui s-o rănească
Cu-amar cuvînt de gheață?

Oacheș copil cu ochi de flăcări,
Noroc și bine nu e [49]
Pentru-n cioban ce-și lasă turma
Pe seama nimănuie.

Întoarce-te cu noi și vin,
Din munte te coboară,
Îmi pare că n-o [să] revăd
Ochi-ți vodinioară.

COR DE BĂRBAȚI

Ochi pămîntesc nu-l va vedea,
De zînă frică n-a avea,
De-a sta cu inima vitează,
El turma sa o s-o revază.

IONEL

Bun rămas [50]!

COR

Bun rămas [51]!

119r IONEL

Rămii cu bine, sat,
Și, turmă, eu te las!
Veniți-mi înapoi
Cu-al primăverei pas.

Rămii cu bine tu,
Mireasă cu ochi blînd!
Tu vorbă să-mi trimiți [52]
Pe stele și pe vînt.

De-i țese-n stative
Un tort ușor de in,
Gîndește c-am să-l port
În ziua ce-am să vin [53].

De-i țese-n stative
Un tort ușor de in
Gîndește că-i menit
La ziua-n care vin.

48. *după începutul de vers abandonat* Te vor cinsti 49. *inițial*
O, tu, ⟨băiet⟩ copil, ⟨băiete⟩ copile
⟨Cu ochi aprinși sub gene⟩
Cu ochi aprins, o, nu e
Noroc ~

50. *inițial* Rămas bun 51. *inițial* Rămas bun 52. *inițial* Trimite-mi sărutări 53. ce-am să *deasupra lui* -n care *șterse inițial* În ziua-n care viu

[PARTEA A DOUA]

IONEL *(recitativ)* *120r*

Singur, singur. Cît vezi cu ochii nu se mișcă o frunză, o suflare ... oile mele s-au dus, inima mea-i moartă.

Cum frunze se scutur,
Alerg pustiu
Cătîndu-și mormîntul
De timpuriu !

Zăceți liniștite
În lumea moartă,
Eu tac, împă[rtă]șindu-vă
A voastră soartă.

Ci * moartea și gerul
Pe voi v-a strîns,
Cu voi deodată
Și eu m-am stins [54]

Căci nu mă trezește
Vun soare viu,
Din liniștea morții
Nici eu nu-nviu.

CORUL DUHURILOR NEGUREI

Tot mai sus, mai sus ni-i drumul,
Tot în cercuri lărgim fumul,
Din a munților spărture
Pîn-în sus, pe stînce sure
Ca un fum.

Ale brazilor dulci visuri,
Noi plutim pe largi abisuri,
Nu stîrnim din somn pe munte
Iar tu, om [cu] doruri crunte,
Dormi acum [55].
Dormi și tu cînd prin văzduhuri
Pribegește-un șir de duhuri —
Ele trec și-n lumea moartă
O suflare [56] [-a] morții poartă
Și-i fac drum [57].

COR AL SPIRITELOR MUNTELUI *120v*

a Căzut-au noaptea bruma [58] — spăriet
Trosnit-au crengile toate,
Pe fire și frunze ea, încet-încet,
A pus săruturi înghețate.

b O brumă-ncet peste noapte [59] căzu [60] *88r*
Și crengi a trosnit spăriet.
Pe spic, pe foi [61]

54. *inițial*

Un ger pe voi toate
V-a rupt, v-a stins,
În mine puterea-mi
Cu voi s-a stins.

55. inițial

Uită-a tale doruri crunte,
Dormi și tu

56. *deasupra lui* Răsuflarea *șters* 57. *întreaga replică a lui IONEL este barată cu o linie verticală* 58. *inițial* La noapte bruma ~ *apoi* ⟨Căzut-au⟩ Venit-au brumă ~ 59. *supraintercalat* 60. *după* a dat *șters* 61. *inițial* Pe spice, foi

28 — c. 267

c Veni un ger peste noapte deodat[62]
C-o brumă, de crengi a sunat[63],
Pe spice, foi încet s-a lăsat[64],
Săruturi de gheaț-a lipit.

142v

d Lăsatu-s-a[65] peste noapte un ger,
De brum-orce ram a trosnit,
Pe spice, foi[66] el încet
Săruturi de gheaț-a lipit.

88r

e Lăsatu-s-a[67] peste noapte ger greu,
O brumă, de crengi au trosnit,
Pe spice, foi el mereu, mereu
Săruturi de gheaț-a lipit.

87r

O brumă-ncet peste noapte căzu,
Trosnit-au codrul, pe gînduri,
Și spice, foi, încet sărută[68],
Încet și tot[69] rînduri-rînduri.

120v

a Voioase sau triste — precum le apucă —
Astfel ea le-ncremeni,
La pieptu-i de gheață ea cînd le așază
Amoru,-nghețat, va muri.

88r

b Voios trosni una și altele-n chin,
[Cum] le află ea le-nmarmuri,
Ea le-năduși la sălbatecu-i sin :
Amoru,-nghețat, va muri.

87r

Voioase sau triste, cum[70] le află,
Pe loc le și-nmărmuri,
Ea le năduși la pieptu-i de ger[71]
Amoru,-nghețat, va muri.

120v

UN SPIRIT AL PĂDUREI
Un om colo ce șede !

AL DOILEA
E înghețat se vede.

COR
Amoru,-nghețat, va muri.

1-LE
Și părul e nins și ~[72]

[AL] 2-LE
Un tînăr e sau e moșneag ?

COR
Va muri.

[AL] 2-LE
Dar ochii, încă[73] luminoși
Ca mura sînt de-ntunecoși.

62. *deasupra lui* cumplit *șters* 63. *inițial* O brumă, de crengi au sunat *apoi* de codru-a trosnit 64. *inițial* Pe spice și foi ea încet s-a lăsat 65. *inițial* Căzu-nghețat 66. *inițial* Pe fir și frunze 67. *inițial* ⟨Căz[u]⟩ ⟨Lăsat⟩ C⟨ăzu⟩ S-a prins 68. *inițial* Pe spicuri, foi ea ⟨încet⟩ lin s-așează *apoi* și spice, foi ea le sărută 69. *supraintercalat* 70. *modificat din* precum 71. *inițial* Ea le-a năduși[t] la pieptu-nghețat 72. *inițial* Pe ⟨părul⟩ pleata sa se puse brumă 73. *inițial* încă-s

1-LE

Se vede a fi cioban — dar cum
El singurel e-n codri-acum?

COR

Va muri.

[AL] 2-LE

Au zîna codrilor privi?

COR

Amoru,-nghețat, va muri
Va muri.

IONEL 124v

Pare-mi c-aud prin fire
Un glas de tînguire [74] . . .
Dar poate ghiaț-o fi trosnit —
Oftînd în sine s-a gîndit

ECO

S-a gîndit, s-a gîndit . . .

IONEL

Cum fulgii-n mii de lături
Tot cad, s-așază-n pături!
În [75] strai de nuntă strălucit
Cerul natura a-nvelit [76].

[ECO]

Învelit, învelit . . .

IONEL

Dar eu și cerul iarăși
În chin sîntem tovarăși,
Căci, de mirese despărțiți,
Sîntem cu dorul logodiți.

[ECO]

Logodiți, logodiți . . .

PARTEA A TREIA

59r

VÎNTUL

Ieșiți [77] dar voi frunze
Și semănături
Treziți-vă cînturi
În lanuri, păduri [78]
Eu brazii îi scutur,
În aer mă scald,

L-încarc cu miroase,
Cu sufletu-mi cald [79].
Și tot acel miros

74. *inițial*
Pare-mi c-aud un sunet lin
Un cîntec trist ori un suspin

75. *modificat din* ⟨Cu⟩ Cu-n

76. *inițial*
Cum fulgii ⟨de ninsoare⟩ rînduri-rîn[duri]
⟨Cad strălucind în soare⟩
Cad lăsînd repezi și ușoare,
Un strai de nuntă firei țes
Căci ~

77. *inițial* Ieșit-ați

78. *inițial* Învie păduri

79. *inițial* Eu vin cu miroase/Cu sufletul cald

Și-ntregu-mi senin
Îl dărui iubirei,
Cunună-i închin [80].

Ieșiți viorele,
Vă chem nebunatec,
Sosit-au amorul
Cel primăvăratec [81].

CORUL SPIRITELOR COPACILOR

Noi ne-am trezit
Din vis urît
Din iarnă lungă [82] la soare;
Prin trunchii vechi
Se mișcă-ncet
A vieții mii de izvoare.

IONEL *(trist)*

A vieții mii de izvoare

CORUL SPIRITELOR COPACILOR

În trunchiul gros,
În sus și-n jos,
Suim, coborîm iară;
Din vale-n culmi [83]
Treceți [84] prin culmi,
Cîntări voi [85] de primăvară.

IONEL

Cîntări voi de primăvară.

COR

Și paseri voi
Cu glas vioi
Treziți pădurea [86] cea veche;
De-a lung de stînci,
Din văi adînci,
Răsună-nmiit în ureche.

[IONEL]

Răsună-nmiite-n ureche.

125r

COR

Frumoasă ești
Cînd te trezești
Tu, lume,-n lumină, căldură;
După zăpezi
Te luminezi
Și inima noastră [se] fură.

80. *inițial* Cununa [— ? —] 81. *inițial*

Ieșiți viorele
⟨Căci primăvăratec⟩
Vă chem ⟨cu sălbatec⟩ nebunatec
⟨Și frunze⟩ ⟨În codru-nfrunzit⟩
⟨Voi frunze, voi⟩
⟨Răsar clopoțeii⟩ ⟨Venit-au ⟩ Sosit-au amorul
⟨Amoru-a venit⟩ Cel primăvăratec

de unde se degajă o primă formă

Ieșiți viorele
Căci primăvăratec
În cadru-nfrunzit
Amoru-a venit.

82. *inițial* Din iarnă grea *apoi* Din iarnă-ndelungă 83. *după* deal *șters* 84. *după* Sunați *șters* 85. *supraintercalat* 86. *deasupra lui* viața *șters*

IONEL

Și inima noastră [se] fură.
N-au sunat departe un clopot? Vin poate ai mei? De ce bucuria doare astfel?

IZVORUL

Un sunet plin de farmec 141r
Din somnu-mi m-a trezit,
Să văd de-i dusă gheața
Ce-atît m-a coperit.

a De vînturi tainic murmur,
Al primăverei cînt,
Prin arbori trece-n freamăt,
În munte sună blînd.

b Al primăverei cîntec,
De vînt iubit murmur,
Prin arbori trece-n freamăt,
Prin munte împrejur.

c De vînturi tainic șopot
Trece-n frunze, mișcă-n [– –]
Ca glasuri de năluce
Pe munte trec de-a lungul.

De vînturi tainic șopot
Prin frunze mișcă pasuri,
Trec pe vîrf de munți de-a lungul
Ca de duhuri tainici glasuri.

Iar paseri mici[87] se leagăn
Pe florile-n miros[88],
Beau rouă și mă-ntreabă
Dacă mai sînt voios[89].

Eu rîd cu vălurele
Ce se-ncrețesc de vînt,
O paseri, povestiți-mi
Povestea-vă cîntînd!

CORUL TUTUROR *BURSCHEN*-ILOR, FETELOR 139r
(departe ș-apoi mai aproape)

Din adîncul fund de văi
Trece-un cînt din gură-n gură,
Pînă-n naltul cerului
El pătrunde ceața sură.

IONEL

Îi văd venind, păstorii.

COR

Trai mai blînd
Aducînd
Dup-o iarnă grea venim,
De chin greu
Capul tău,
Biete om, îl mîntuim.

IONEL
(deodată)

Oile mele, mieii și un chip de fată.

87. *supraintercalat* 88. *inițial* Pe flori cu dulce miros 89. *inițial* De sînt și eu voios

COR

Trece-un tremur, un fior
Prin frunzișul tinăr, des,
Un cuvint din orice flori,
Ghici ce înțeles!

Un fior, un tremur trece
Prin frunzișul fraged, des,
Pe-orice floare e-un cuvînt,
Ghici ce înțeles!

IZVORUL

Piticii din munte
Trimisu-m-au să caut [90]
De iese verzii [91] muguri
Și tunet de ce n-aud.
Rămas-au [92] el departe
Ș-aud doar o cîntare [93]
Mă-ntîmpină pe mine
C-o dulce salutare.

MARIA

Cum inima-mi bate,
Iubit Ionel!
Alerg și în grabă
Voi fi lîngă el.

IONEL

Bine ați venit! Mi se rupe inima ca de mîna morții.
Trecu orice chin.

COR

Trecut-a [94] al tău chin!

IONEL [95]

[COR]

Trecut-au al tău chin,
Nu singur rămîi aice.

139v IONEL

Dar soarele-i mort.

COR

A dragostei soare îți rîde.

IONEL

Seninul din ceriuri se stinse.

COR

139r În mai, da, în mai în tot locul [96]
S-arată fericea, norocul.

139v În luna lui mai se deschide
Noroc, bucurie îți rîde.

IONEL

Rămas bun, Marie.
Rămas bun, o, turma mea.
Rămas bun, tu, lume.

90. *după* văd *și* cat *succesiv șterse* 91. *după* mu[gurii] *șters* 92. *după* De[parte] *șters* 93. *inițial* Aud un cînt voios 94. *modificat din* -au 95. *textul replicii lipsește în această versiune* 96. *inițial* În mai se trezește ⟨amor⟩ noroc *apoi* În mai învie-n tot locul

Ionel, dragul meu
Unde ești tu?

1-IUL PĂSTOR
Taci! E adormit ...

[AL] 2-LE
Doarme somn adînc.

MARIA
Trezește-te!
Ionel, sîntem noi!

[AL] 3-LE
Doarme-al morții somn.

MARIA
O, Ionel!

DORUL
Da, voi l-omorîrăți
Ș-acum e al meu,
De chin și durere
Îl mîntui eu [97].

COR 124r
Ce-am făcut noi?

MARIA
O, dă-mi-l, ah, te rog —
L-așteaptă-amor, noroc.

DORUL
Născut e acum . . . .
Pierdutu-l-au pămîntul.

MARIA
Căzut-au bruma pe al meu noroc,
Se stinse, s-au dus!
De-ai ști primăvară ce mă-nconjori
Cum sînt! ca o moartă sînt [98].

Căzut-au noapte pe ochii mei,
Cu gheață ei s-a prins
Și-n somnul veșnic, somn adînc,
Tot ce-am iubit e întins [99].

DORUL
De-ați ști numai cît de bine i-e
De-a vieții grea sarcină liber!
Priviți, a lui față senină e,
Repaos de veci l-a chemat.

În recile-mi brațe ce bine i-e,
De sarcina lumii [100] scăpat!
Priviți, a lui față senină e,
Repaos de veci eu i-am dat.

PASTORII
Să-nmormîntăm băietanul [101].

97. *inițial* Scăpa-l voi eu. 98. *inițial*
De-ai ști, primăvară duioasă tu
Cum sînt, cît de moartă sînt.
99. *inițial* Odorul mi-e întins *apoi* Tot ce-am avut e întins 100. *deasupra lui* vieții *lăsat neșters* 101. *inițial* Să-nmormîntăm dar copilul

[AL] 3-LEA

Ici sus, pe culmea senină.

[AL] 2-LEA

Veghez lîngă el.

MARIA

Veghez lîngă el.

COR

Veghem lîngă el.

DORUL

a Cîntaţi-i bun rămas[102] !
Ş-apoi voi lăsaţi-l,
În codru lăsaţi-l,
Priveghiu-l ţine[103] el.

b Spuneţi-i somn uşor
Ş-apoi — despărţire[104] . . .
Lăsaţi să-l admire
Priveghiul codrilor.

c Cîntaţi-i somn uşor
Ş-apoi vă desparteţi[105],
Priveghiul să-l ţie
Asupra-i codrii vor.

Cîntaţi-i somn uşor.
Ş-apoi — despărţire . . .
Priveghi de mîhnire
Să ţie codrii vor.

124v UN TENOR, UN BAS, UN ALT, UN SOPRAN
(preschimbîndu-se cu corul)

Şi codrul e-n priveghi
Fiorul îl trece.
Durerea cea rece
În vederea noapte-i veghi.

a Ofteaz-adînc, privind
Copilul său veşted
Şi pleac-al său creştet
În cruda durere tăcînd[106].

b Priveşte trist cum zace
Copilul său veşted
Şi pleac-al său creştet,
Oftează şi tace.

Priveşte cum stă-aşternut
Copilul său veşted
Şi pleac-al său creştet
În crudă durere şi mut.

Auzi un şopot trist,
Cîntare cerească
În tremur îl trece
Şi sufletul fuge cu ea.

102. *inițial* 〈Cînt[aţi-i]〉 Luaţi-vă ziua bună 103. *în ms.* Priveghiul ţine 104. *inițial* Ş-apoi să vă duceţi 105. *inițial* Ş-apoi părăsiţi-l 106. *inițial* În crud amar tăcînd

Suflarea[-o] salutăm[107],
Vuiește[108] puternic,
Să-l plîngem cucernic[109]
Copilul cel de munte[110].

[VÎRFUL CU DOR]

Versiunea B

2254

[BALADA]

a Pe plaiuri dunărene *120r*
Un munte urieș
Se-nalță — *Culmea dorului*
Numitu-i de plăieși.

b Pe plaiuri dunărene *125ªr*
E-un munte urieș
Și *Vîrful* [cel] *cu dorul*
Numitu-i de plăieși[1]

c În țările carpateci
Se-nalță urieș
Un munte — *Vîrf cu dorul*
Numitu-i de plăieși.

d În țările carpateci[2]
E-un [munte] urieș
Și *Vîrful* cel *cu dorul*[3]
Numitu-i de plăieși.

2260

e În țările carpatici *177r*
E-un munte urieș,
Vîrful cu dorul culmea[4]
Numită-i de plăieși.

Dintre Carpați se-nalță[5] *78r*
Un munte urieș,
Vîrful cu dorul culmea[6]
Numită-i[7] de plăieși.

2254

a Din văi cu ape limpezi *120r*
Ridică umeri suri
Și rariștea de arbori
O-nalță din păduri.

107. *inițial* Noi vîntul îl salutăm 108. *modificat din* vuind 109. *inițial* Cîntăm cucernic *apoi* Noi plîngem cucernic 110. *se observă semne grafice care semnalează caracterul imperfect al rimelor 1—4 din ultimele 2 strofe*

1. *modificările între a și b au fost făcute pe transcrierea lui a de pe* **120r** *pe* **125ªr** 2. *începutul versului e întîi încercat în diverse feluri, pe aceeași pagină* ⟨Pe pl[aiuri]⟩ ⟨Din⟩ *apoi, răzleț,* De mult ~ 3. *alte încercări pe aceeași pagină* Vîrful cu doru este *apoi* Vîrful cu dor numitu-i 4. *inițial* Și vîrful cel cu dorul 5. *încercări abandonate, pe aceeași pagină* Carpaticele plaiuri *apoi* Din plaiuri 6. *inițial* Vîrful cu dor numitu-i 7. *modificat din* Numitu-i

b Din văi cu limpezi ape
Ridică umeri suri
Şi rariştc de arbori
Din noaptea de păduri.

125ar *c* Din văi cu limpezi ape
Ridică umeri suri,
Din rariştea cu fagii[8],
Din noaptea de păduri.

2260

78r *d* Podoaba lui sînt fagii.
I-ardică-n umeri suri,
Din văi cu limpezi ape,
Din noaptea de păduri.

Din umezi văi s-ardică,
Din noaptea de păduri[9],
De fagi măreţi podoabă
Purtînd pe umeri suri.

2254

120r *a* Dar culmea lui bătută-i
De trandafiri de munte.
[Acolo-n vremi cărunte
Un tînăr a murit][10]

125ar *b* Iar vîrful lui cu roze
De . . . e-acoperit.
Acolo-n vremi cărunte
Un tînăr a murit.

c În vîrf cu roze roşii
Bătut ş-acoperit.
Acolo-n vremi cărunte
Un tînăr a murit.

Iar vîrfu-i străluceşte
De roze-acoperit.
Acolo-n vremi cărunte
Un tînăr a murit.

O iarnă petrecut-a
În codru singurel
Pîn' de dorinţă[11] lungă
S-a rupt inima-n el.

a Şi vouă povesti-voi
Din lume cîte-ascult
De-a dorurilor culme
Din vremea de demult.

b Şi vouă povesti-voi
Ce sună pin popor
Că s-a-ntîmplat odată
Pe vîrful cel cu dor.

8. *după* frasini *şters* 9. *iniţial* Din codri-adînci de brad 10. *completarea de editor se întemeiază pe identitatea cu v. 3—4 ale celorlalte 2 versiuni* 11. *deasupra lui* durere *şters*

Și vouă povesti-voi
Ce spune azi poporul
Că s-a-ntîmplat odată [12]
Pe vîrful cel cu dorul.

PARTEA ÎNTÎIA

COR DE FETE *(soprani)*

Rîzi dar, Marie,
Joacă, Marie,
Odorul tău la munți porni,
La horă azi nu va veni.

COR *(alt)*

Rîzi dar, Marie,
Joacă Marie,
Ciobanul tău uitat-a iară
Iubita lui pentr-o mioară.

COR *(alt și sopran)*

Rîzi dar, Marie,
Joacă, Marie.
Mai sînt băieți cu ochi de foc,
Cu tine toți se prind la joc.

MARIA *(recitativ)* *125ᵃv*

Joc numai cît cu Ionel,
La joacă-mi fu tovarăș el
Și gîndul său e-al meu — îl chem [13],
El știe dragi cît ni sîntem.
De vreți dovezi, o să vedeți.
El mi le dă cu orice preț.

COR DE PĂSTORI *(tenori și bași)*

Sumeațo, vedea-vom ce lucru greu
Să facă e-n stare de dragul tău.

COR DE FETE *(sopr[an] și alt)*

Nu vine nu, nu vine nu!
Și îl aștepți zadarnic tu!
Sprînceana ta-n zădar încrunți,
Întoarce-ți fața de la munți.

IONEL

Marie scumpă, nu-n zădar
Ai ridicat tu ochii mari!

Se rătăcise-un mielușel
Pe un părete gol de stîncă,
Eu l-am scăpat, l-am dus pe el
La pajiștea din valea-adîncă.

2260

Se rătăcise-un mieluşel *177v*
Pe un ponor de stînce goale [14],
Pe pajiște l-am dus pe el,

12. *inițial*

Ce spune-acum poporul
De vîrful nalt cu doru[l]

13. *inițial* **(2260, 78v)** Al meu, al meu e al lui gînd *apoi* La mine-n veci e a lui gînd 14. *inițial* Pe-un vîrf înalt de pietre goale

L-am pus la sînul mamei sale.
Pîn' la mireasă, vede-ntîi
Ciobanul bun
De oi și miei.

COR DE PĂSTORI

Pîn' la mireasă, vede-ntîi
Ciobanul bun de oi și miei.

COR DE FETE

O inimă furat-au el
Și nu-i e dragă cît un miel.

2254

126r UN PĂSTOR

Fără turmă păstor nu poate fi. El merge cu turma pe naltul tăpșan, în văi tăcute. De n-aude glasul lor el cat-a se stinge de dor [15].

COR DE FETE

Se stinge [16] de dor,
Sărmat băiet.

IONEL

Se stinge [17] de dor.

COR DE FETE

Îi cere, Mario, acum dovezi
A lui iubire de vrei s-o crezi.

O FATĂ *(către* IONEL)

O vezi mîhnită — n-o ghicești [18]?
Ea crede că tu n-o iubești.

O ALTĂ FATĂ *(alt cu acompaniament)*

Tu să-i arăți iubirea ta. Singur fiind, singurel sus pe munte, să stai o iarnă-ntreagă pîn' se va-ntoarce turma la primăvară.

COR

Să meargă,
Să meargă!

IONEL

Mario! Dar tu *ce* zici?

COR

Ea nu-i-e dragă nici defel
La turma sa gîndește el [19].

FETELE

Ei, Marie, ce-ai de spus?
În mare cercare pe el l-ai pus [20].

IONEL

Voi *merge*-n munți.

126v COR DE PĂSTORI

N-o face Ionel, n-o face Ionel [21]!
Gîndește la iarnă, la ger, ninsoare [22]
Gîndește la turma cea călătoare [23]

15. *inițial* el trebuie să moară 16. *inițial* Să moară 17. *inițial* Să moară 18. *inițial* n-o privești? 19. *inițial*
Ea nu i-e dragă, dragă nu-i
Mai mult de turmă-i pasă lui
20. *inițial* Prea mare cercare în joc ai pus 21. *inițial* Să n-o faci cumva, să n-o faci cumva 22. *inițial* la ger, la rele *apoi* la ger, zăpadă 23. *inițial* La ⟨oi pornite⟩ turma pornită la drumuri grele

Tovarăș iubit,
Nu fii amăgit
De-a fetelor rele vorbe ușoare [24].

IONEL

Ea crede că n-o iubesc.
Bun rămas, dragă ! Singur
Trăi-voi în crînguri,
Cu vulturii, urșii, cu sprintene ciute
Pîn' soarele-n ceruri schimba-va de cale [25].

MARIA

a O, Ionel, ce spui [26] tu acum?
Nicicînd nu ți-aș fi cerut ăst drum.
b O, Ionel, iubite, ce spui?
Nicicînd n-aș fi cerut să te sui.

O, Ionel, ce spui? Nicicînd
Asta s-o cer nu-mi venea în gînd.

IONEL

De te iubesc eu?

MARIA

Ah ! O știu eu doar,
Ah ! O știu eu doar.
Mi-au pizmuit iubirea rău,
Mi-au amărît norocul meu.
Rămîi ca noi ! Rămîi ! [27]

COR

Rămînea-va.

IONEL

Vin iarăși la primăvară
Și cobor cînd ea coboară,
Cînd păstorii strigă și cheamă voios,
Cît munții răspund cu răsunet duios
Aduce-oi flori și cînturi.

COR 127r

Atunci [28] purta-va el flori,
Cînta-va veselitor.
S-arate-odată
Simțire bărbată.

Purtînd o podoabă de flori
Cînta-va vesele hori.
Lăsați-l să meargă
Voinic să s-arate [29].

MARIA

Cum vei putea să cînți vodat
Unde se șterge semnul urmei

24. *inițial*

Tovarăș iubit,
Te lași amăgit !
⟨Ce-asculți la vorba fetelor rele⟩
Ce-asculți de vorbe [prea] ușurele

25. *inițial*

Cu vulturii, urșii, cu ciute ușoare,
Pîn' calea schimba-va pe cer mîndrul soare.

26. *inițial* ce ai spus 27. *inițial* Stai, Ionel ! Rămîi ! 28. *deasupra o încercare de remaniere abandonată* Și împodobit
29. *inițial*

Să meargă . . .
Ce inimă are

Neauzind talanga turmei
Ş-al cîinilor voios lătrat?

IONEL

Gîndi-voi, ah, la-ntunecoşii,
Iubiţii ochi, ca două stele,
Şi prin amarul nopţii mele
Ei vor pătrunde — luminoşii [30].

MARIA

Veni-vor zîne de pădure
Ş-ale izvoarelor crăiese;
Ademenindu-te adese
Inima ta or să mi-o fure.

IONEL

Mai bine-ngheţe-mi ochii, scumpă,
Suflarea morţii mă atingă
Decît iubirea-mi să se stingă,
Mai bine inima-mi se rumpă.

MARIA *(deodată)*

În lacrimi ochii mei s-or stinge,
S-a stinge sufletu-n durere [31],
S-a rupe inima-n tăcere,
Suflarea morţii mă v-atinge.

127v

COR DE BĂRBAŢI

Nici o femeie pămîntească
În codri vechi n-o să-l zărească [32].
Măiestre zîne, vrăji pustie,
Le alungă numele-ţi, Marie!

BACI BĂTRÎN *(bas)*

Ştiură ei pe-un copilandru
Să-l imple cu durere,
Să-ntunece curatu-i suflet
Fără de mîngîiere [33]

Să bănuiască-a lui iubire [34]
Pe ei cine-i învaţă
Şi inima să i-o rănească
Ce crud cuvînt de gheaţă?

Copile smead cu ochi de flăcări,
În veci vun bine *nu* e
Pentru-n păstor ce-şi lasă turma
În sama nimănuie.

Cu noi să vii, căci altfel ochii-mi
În veci n-or să mai vadă
A tale plete lungi şi negre
Şi faţa ta cea smeadă.

COR DE BĂRBAŢI

Nici o femeie pămîntească
În codrii vechi n-o să-l zărească,

30. *cuvintele* întunecoşii *şi* luminoşii *sînt subliniate în ms., din motive care scapă, dar în mod cert nu pentru a fi marcate în acest context* 31. *după* tă[cere] *şters* 32. *după* privească *şters* 33. *iniţial* Cu amor, cu dor, cu fiere 34. *iniţial* De-amorul lui să se-ndoiască

De-a sta cu inima vitează
El turma sa o s-o revază [35].

IONEL

Bun rămas!

COR

Bun rămas!

IONEL 128r

Rămîi cu bine, sat!
O turme, cu vă las!
Veni-voi înapoi
Cu-al primăverei pas.

Rămîi cu bine tu,
Mireasă cu ochi blînd!
Trimite-mi vorbe dulci
Pe [36] stele și pe vînt.

De-i țese-n stative
Un tort ușor de in
Gîndește c-am să-l port
În ziua-n care vin.

PARTEA A DOUA

[IONEL *(recitativ)*]

Singur! Singur! Cît ține zarea nu mișc-un ram, un vînt ... Turma dragă s-au dus — și parcă-s mort.

Cum frunze aleargă [37]
Și cad pustiu
Căutîndu-și mormîntul
De timpuriu!

În lumea cea moartă
Lin ați căzut,
Tovarășii veștezi
Celui tăcut.

Un ger pe voi toate
V-a stins, v-a strîns,
Cu voi și puterea-mi [38]
În piept s-a stins.

Nici vouă n-a rîde
Vun soare viu,
Din liniștea morții
Nici eu nu-nviu.

La zîmbetul verei 128v
Voi fi-veți reci,
Din liniștea morții
Nu-nviu în veci [39].

35. *inițial*

Măiestre zîne, vrăji pustie,
Le-alungă numele-ți, Marie

36. *modificat din* Pin 37. *inițial* Cum frunze se scutur 38. *inițial* Cu voi deod[ată] 39. *cuvîntul* Rămîn *scris sub ultimul vers permite supoziția unei remanieri abandonate*

În liniștea morții
Rămîn în veci

COR AL DUHURILOR NEGUREI

a Tot mai sus, mai sus plutim noi,
Cercuri albe tot lărgim noi,
Din adînci de munți spărture
Pîn' la vîrf de stînce sure
Ca un fum.

b Tot mai sus, mai sus plutim noi,
Cercuri albe tot lărgim noi,
Din adînci spărturi de munte
Pîn' la vîrf de stînci cărunte
Crește-un fum.

c Tot mai sus, mai sus plutim noi,
Cercuri albe tot lărgim noi,
Din adîncile ponoare
Pîn' la vîrfuri cu ninsoare
Ca un fum.

Tot mai sus plutim, ca gîndul,
Cercul nostru tot lărgindu-l,
Din adîncele ponoare
Pîn' la culmile-n ninsoare
Ca un fum.

Ca de brazi frumoase visuri
Pribegind pin largi abisuri
Nu-l trezim[40] din somn pe munte.
Om mihnit[41] cu griji pe frunte,
Dormi acum!

Brazilor le sîntem visuri,
Pribegim pe largi abisuri,
Nu trezim din somn pe munte.
Trist copil cu griji pe frunte,
Dormi acum!

a Dormi, pe cînd un șir de duhuri[42]
Pribegește prin văzduhuri . . .
Ele plîng — Pin lumea moartă
Al pieirei suflet poartă
Și-i fac drum.

b Dormi, cînd șirul de năluce
O suflare-a morții duce
Peste lumea care zace
În adîncul somn de pace —
Plîngă ele[43].

Dormi cînd ceata[44] de năluce
O suflare-a morții duce
Peste lumea liniștită —
Plîngă ceata rătăcită[45]
Pe-a ei drum.

IONEL

Cum vîjîie, bate
În preajma mea

40. *inițial* Nu stîrnim 41. *inițial* Triste om 42. *inițial* Dormi și lasă pin văzduhuri 43. *inițial* **E a lor** *apoi* Plîngă 44. *deasupra lui* șirul *șters* 45. *deasupra lui* pribegită *șters*

Și inim-ascultă,
De visuri grea,

Căci grijă ea duce
De-un chip cu drag,
Sperează, tresare [46]
De-un zvon pribeag.

Plesnire de picuri
Răsună abia
Și stropii îngheață
De vreme rea.

Plesnire de picuri
Răsună abie
Și stropii îngheață
Din ce în ce.

De lungi necazuri 129r
Ce le aștept
Îngheață gîndu-mi
Și viața-n piept.

COR AL SPIRITELOR MUNTELUI
(din adînc)

O brumă-ncet peste noapte căzu,
Trosnit-au codrul, pe gînduri,
Și spice, foi ghețos[47] sărută,
Încet și rînduri-rînduri.

O brumă-ncet peste noapte căzu,
Se frînse creanga sunînd
Și spice, foi ea le sărută
Ghețos, pe rînd, pe rînd.

Voioase ori triste, cum le află,
Pe loc le și-nmărmuri,
Ea le-a nădușit la sînu-i de ger [48].
Amoru,-nghețat, va muri.

ÎNTÎIUL SPIRIT

Ce om stă singur oare?

[AL] 2-LE

Încremenit [49] se pare

COR

Amoru,-nghețat, va muri.

ÎNTÎIUL

Pe părul său parcă-i omăt [50].

[AL] DOILEA

Moșneag să fie ori băiet?

COR

Va muri.

[AL] 2-LE

Dar ochii, încă luminoși,
Ca mura sînt [51] de-ntunecoși.

46. *deasupra lui* se prinde *lăsat neșters* 47. *inițial* încet 48. *inițial* la pieptu-i de ger *apoi* la sînu-ngheța 49. *deasupra lui* E înghețat *șters* 50. *inițial* Pe-a sale plete parc-a nins 51. *supraintercalat*

I-LE

Păstor se pare, dar ce fel,
De stă în codru singurel?

COR

Va muri.

129v [AL] 2-LE

Au[52] zîna codrilor zări?

COR

Amoru,-nghețat, va muri,
Va muri.

[IONEL]

Părea c-aud prin fire
Un glas de tînguire,
Dar poate ghiaț-a trosnit,
Oftînd în sine s-a gîndit.

ECO

S-a gîndit, s-a gîndit ...

IONEL

Cum fulgii de zăpadă
S-așază în grămadă!
De lume ceru-i îndrăgit[53]
Și-n[54] strai de nunt-o a-nvelit.

ECO

Învelit, învelit ...

IONEL

Dar eu și cerul iarăși
La[55] chin sîntem tovarăși
Căci de mirese despărțiți,
Sîntem cu dorul logodiți.

ECHO

Logodiți, logodiți ...

DORUL *(alt; recitativ)*

Un om pe culmea mea senină, de unde caut lumea preste tot? Păstorul turma ce-și lasă e-al meu de acum pe vecii vecilor.

La ce visezi mîhnit așa?

IONEL

La ce visez? Nu mă-ntreba.

DORUL

Să ți-o arăt eu?

130r *(desface negurile; se vede mireasa, hora, păstorii în depărtare și s-aude Maria)*

MARIA

Lumină de soare, am[56] un iubit.
Văzutu-l-ai oare[57]?
El[58] singur în munte e dus, rătăcit,
Și poate de chinul iubirei muncit,
De frig[59] poate moare!

52. *deasupra lui* Pe *șters* 53. *inițial* De fire lumea-i îndrăgită 54. *modificat din* C-un 55. *modificat cu creionul din* În 56. *după* eu *șters* 57. *inițial* Văzutu-l-ai oare *apoi* Văzutu-l-ai poate 58. *modificat din* Si[ngur] 59. *deasupra lui* chin *șters*

a Eu am iubit, o, tu codru măreţ,
Păduri visătoare[60] !
Pierdut-am, ah, glasu-i şi ochiul isteţ[61],
El a pierit, s-a dus, îndrăzneţ,
În lumea lui mare.

b Eu am iubit, visătorilor brazi,
Tu codrule verde[62]
Pierdut pentru ochii-mi e blîndul obraz
Şi glasul iubit eu nu-l aud azi[63],
În lume se pierde.

Eu am un iubit, visătorilor brazi,
Pădure măreaţă.
Şi glasul lui dulce eu nu-l aud azi,
Pieri pentru mine iubitul obraz,
Iubita sa faţă.

a Voi brazi cu-apărare[64], tu soare iubit,
Ţineţi-l cu bine,
Priviţi ca prieteni pe cel părăsit[65],
Să nu îi îngheţe, -n omăt viscolit,
Şi inima-n sine.

b Voi brazi cu-apărare, tu soare iubit,
Îi fiţi cu dreptate,
Luaţi-l în samă pe cel părăsit,
Să nu-i înceteze,-n omăt viscolit,
Şi pieptul de-a bate[66].

Voi brazi cu-apărare, tu soare iubit,
Îi fiţi cu blîndeţă,
Cătaţi ca prieteni la cel părăsit
Ca inima lui, de omăt viscolit,
Să nu i se-ngheţe.

IONEL
(întinde braţele)

Departe, ah ! mai este ea
Prea mult ţinu[67] cercarea mea.

DORUL

Vor rămîne în veci departe,
De tine eu acum am parte.

Cine o dată-n ochi îmi vede[68]
N-a săruta vrodinioară
Iubita gură de fecioară,
Nici valea-n veci n-o mai revede.

Prea grabnic tu mi te-ai decis,
Uitîndu-ţi toate-n a ta urmă,
Amici iubiţi şi draga turmă
Pentru că fetele te-au rîs.

60. *iniţial* Voi brazi visători *apoi* Visătorilor brazi 61. *iniţial*: Pierdut-am, ah, glasu-i iubit şi-ndrăzneţ *apoi, ulterior dar anulat,* Pierit-a şi chipu-i cu-a lui frumuseţi 62. *iniţial* Pădure înaltă ! *apoi* Tu, codri, măreţe ! 63. *vers şters şi apoi rescris identic* 64. *iniţial* de-apărare 65. *iniţial* Şi fiţi-i prieteni celui părăsit 66. *iniţial*

Ca inima-i nu,-n omăt vicolit,
Să-ncete de-a bate

67. *după* cer[carea] *şters* 68. *după* vine *şters*

130v CORUL SPIRITELOR MUNTELUI

Amoru,-nghețat, va muri.

DORUL

Al meu frate e amorul
Iară moartea-mi este sor.

COR

Va muri.

DORUL

La sînul meu e liniște,
Vin ! Nici o frică n-aibi.

COR

Va muri.

131r

PARTEA A TREIA

VÎNTUL

Ieșiți frunze, muguri
Și semănături,
Treziți-vă glasuri [69]
În lan, în păduri [70].

Eu brazii îi scutur,
În aer mă scald,
Încarc cu miroase
Eu sufletu-mi cald.

Și tot acel miros
Și-ntregu-mi senin
Îl dărui iubirei,
Cunună-i închin.

Ieșiți viorele
Și voi clopoței,
Veni primăvara
Cu [71] dragostea ei.

CORUL SPIRITELOR COPACILOR

Trezitu-ne-am
În orice ram
Din iarnă lungă la soare,
Auzi, auzi
Cum trec în sus [72]
A vieții mii de izvoare [73].

IONEL *(trist)*

A vieții mii de izvoare.

CORUL SP[IRITELOR] COP[ACILOR]

Pe trunchi în sus
Ușor ne-am dus,
Suind, coborînd iară ;
Din vale-n [74] deal

69. *inițial* Treziți-vă cînturi 70. *inițial* În lan și-n păduri 71. *după* Iubirile *șters* 72. *inițial* Cum mișcă-n sus 73. *ultimele 3 versuri inițial*

Am înviat,
Mișcam încet
A vieții mii de izvoare

74. vale-n *supraintercalat cu creionul*

Veniți în val
Cîntări voi de primăvară.

IONEL

Cîntări voi de primăvară

[COR]

O paseri voi *131v*
Cu glas vioi
Treziți pădurea cea veche;
Prin [75] munți de-a lung
Din [76] văi ajung
Cîntări înmiite-n ureche [77].

[IONEL]

[Cîntări înmiite-n ureche]

COR

Frumoasă ești
Cînd te trezești
Tu lume-n căldură, lumină [78]
După zăpezi
Te-nseninezi
De tine ni-i inima plină [79].

IONEL

De tine ni-i inima plină [80].
N-au sunat un clopot departe? Vin ai miei doară? De ce bucuria doare?

IZVORUL

Un sunet plin de farmec
Din somn mă pomeni [81]
Și văd că-i dusă gheața
Ce greu mă coperi [82].

De vînturi tainic șopot,
Al arborilor cînt,
Ca salutări de duhuri
În munte tremur blînd.

Se leagănă-acum paseri [83]
Pe [84] flori cu blînd miros,
Beau rouă și mă-ntreabă
Daca mai sînt voios.

Eu rîd cu vălurele
Ce se-ncrețesc de vînt,

> *a* **O, spuneți, păsărele [85]**
> **Povestea-vă cîntînd.**
>
> *b* Spuneți-ne, o paseri,
> Povestea-vă curînd.
>
> *c* Povestea voastră, paseri,
> Spuneți-mi-o curînd.

Spuneți-mi-o poveste
O paseri! mai curînd.

75. *după* Din *șters* 76. *modificat din* În 77. *inițial, pe* **131r,** Mii cîntări la ureche 78. *inițial* Tu lume-n lumină, căldură 79. *inițial* Și inima noastră se fură 80. *inițial* Și inima noastră [se] fură 81. *inițial* Din somn m-a pomenit 82. *inițial* Ce greu m-a coperit 83. *inițial* Și păsărele-n leagăn 84. *în ms. din inadvertență* De 85. *inițial* Spuneți-mi păsărele

132r COR DE FLĂCĂI, PĂSTORI, FETE
(departe, apoi din ce în ce mai aproape)

2262

180r *a* Din umbrosul fund de văi
Pin' la cerul luminos
Trec din gură-n gură, plin,
Cîntecul voios.

b Din al văii fund umbros
Pînă-n naltul cer senin[86]
Prin al brazilor miros
Trece-un cîntec plin.

2254

132r Din al văii fund umbros
Pîn- în naltul cer senin
Prin al brazilor miros
Trece-un cîntec plin.

IONEL

Îi văd venind ... păstorii.

COR

Trai mai blînd
Aducînd,
Dup-o iarnă grea venim,
De chin rău[87]
Şi de greu
Noi te mîntuim.

IONEL

Turma mea iubită şi un chip de fată.

COR

Un cutremur trecu-n vînt[88]
Prin frunzişul fraged, des,
Pe-orice floare e-un cuvînt,
Cine l-a-nţeles?

IZVORUL

Piticii din munte
Trimisu-m-au să caut
De iese verzii muguri
Şi tunet de ce n-aud.

Rămas-au el departe —
Aud doar o cîntare,
Mă-ntîmpină pe mine
Ca şi o salutare.

MARIA

Cum inima-mi bate,
Iubit Ionel!
Alerg şi în grabă
Voi fi lîngă el.

86. *inițial* Pînă-n cerul cel senin *apoi* Pînă-n cerul de azur 87. *după* gre[u] *șters* 88. *inițial* Un fior, un tremur trec[e]

IONEL 132v

Bine ați venit ... Mi se rupe inima ca de mîna morții. Trecu orice chin.

COR

Trecut-au al tău chin.

IONEL

Noroc, bucurie, viață.

COR

Trecut-au orice chin
Și singur nu mai rămîi.

IONEL

Dar soarele-i mort [89].

COR

Al dragostei soare rîde.

IONEL

Seninul din ceriuri se stinse [90].

COR

În mai bucuriile toate 123v
Răsar pe neașteptate.

În mai fericirile [91] toate 132v
Răsar pe neașteptate.

IONEL

Rămas bun, Marie,
Rămas bun, turmă dragă,
Rămas bun, tu lume!

MARIA

Ionel, dragă Ionel,
Unde ești tu?

ÎNTÎIUL PĂSTOR

Taci! E adormit.

[AL] 2-LE

Doarme somn adînc.

MARIA 133r

Trezește-te [92],
Ionel! Sîntem noi!

AL 3-LE

Doarme al morții somn.

MARIA

O, Ionel!

DORUL

Da, voi l-omorîrăți
Ș-acum e-al meu,
De lunga-i durere
Îl mîntui eu.

89. *inițial* Soarele-i mort 90. *vers șters și apoi rescris identic* 91. *deasupra lui* bucuriile *șters* 92. *urmează* Ionel *șters*

CORUL

O, Doamne! Ce-am făcut!

MARIA

Dă-mi-l-napoi, te rog[93] —
L-aşteapt-amor, noroc.

DORUL

Vieţei de veci s-a născut[94]
Pămîntul de-acum l-au pierdut.

MARIA

Căzut-au brumă pe al meu noroc,
S-au dus ca în vînt.
De-ai şti, primăvară voioasă, şi tu
Cum sînt! Ca o moartă sînt[95].

Căzut-au noaptea pe ochii mei
Şi gheaţă pe ei s-au prins
Şi-n somnul vecinic, somn adînc,
Tot ce-am iubit văd întins[96].

133v DORUL

De aţi [şti] voi acum ce bine i-e[97]
De sarcina vieţii scăpat!
Priviţi că[98] faţa senină e,
Repaos de veci i-am dat.

PĂSTORII

Să-nmormîntăm băietanul.

[AL] 3-LE PĂSTOR

Ici sus, pe culmea senină.

[AL] 2-LE PĂSTOR

Veghez lîngă el.

MARIA

Veghez lîngă el.

COR

Veghem lîngă el.

DORUL

Cîntaţi-i „somn uşor"
Ş-apoi — despărţire,
Priveghiu-n mîhnire[99]
Să-l ţie codrii vor.

Cîntaţi-i somn uşor!
Şi mergeţi la vale,
Priveghiul de jale
Să ţie codrii vor.

UN TENOR, UN BAS, UN ALT, UN SOPRAN
(alternînd)

2262

180r *a* Azi codrul e-n priveghi.
Durerea-şi serbează,
Adînc se-ntristează
Cu trunchii nalţi şi vechi.

93. *iniţial* Dă-mi-l te [rog înapoi] 94. *iniţial* Născut pentru vecinica viaţă *apoi* Vieţei de veci el născu-tu-s-a 95. *iniţial* Ca o moartă eu sînt 96. *iniţial* Tot ce-am iubit e-ntins 97. *iniţial* La recele-mi sîn ce bine i-e 98. *modificat cu creionul din* cum 99. *iniţial* Priveghi de mîhnire

b E[100] codrul în priveghi,
Măreață durere
Pătrunde-n tăcere[101]
Pe trunchii nalți și vechi.

2254

c Stă codrul în priveghi, *133v*
Durerea-și serbează,
Adînc se-ntristează
Cu arbori nalți și vechi.

Cum codrul stă-n priveghi,
Adînc jeluindu-l,
Fiorii cuprindu-l
Pin brazii nalți și vechi.

2262

a Privind în moarte-ntins *180r*
Copilul său veșted
Se pleacă din creștet
De crud amar cuprins.

b Privind în moarte-ntins
Copilul său veșted
Se-nclină din creștet
De crud amar cuprins.

2254

c Văzînd în moarte-ntins *133v*
Copilul său veșted
Se-nclină din creștet
De crud amar cuprins.

Văzînd în moarte-ntins
Copilul său veșted
Înclină din creștet
De-un mut amar cuprins.

2262

a Auzi un sunet blînd *180r*
Ce-n valuri tot crește,
Pe suflet răpește
Și-l duce ca un vînt.

b Auzi șoptind abia
Cîntare divină,
Ea tremură lină
Și sufletul zboară cu ea.

2254

c Auzi șoptind abia *133v*
Cîntare divină,
Ea tremură lină,
Sufletul zboară cu ea.

100. *modificat din* C, *ceea ce pare să dovedească intenția de a scrie inițial* Codrul e în priveghi 101. *inițial* Ea trece-n tăcere

Auzi pornind abia
Cîntare divină,
Ea tremură lină
Ş-un suflet zboară cu ea.

2262

180r

a Pin brazi cu nalte frunţi
Vuieşte puternic[102],
Noi plîngem cucernic
Copilul[103] din munţi.

2254

134r

b Pin brazi cu nalte frunţi
Ea creşte puternic!
Noi plîngem cucernic
În somn pe copilul din munţi[104].

2262

180r

Ea pleac-a noastre frunţi,
Vuieşte puternic,
Noi plîngem cucernic
Copilul iubit din munţi[105].

TEXT AFERENT

2254

142v

Din umezi văi în cari
Se răreşte valu-n vad[106]
El ridică pe-umeri negri
Lunga rarişte de brad.

Viu e muntele de zvonuri,
Zvonuri mîndrei toamne dragi,
Care trec de-a lung de munte
Pin pădurea cea de fagi.

102. *iniţial* El creşte puternic 103. *după* Păstorul *şters* 104. *iniţial* Copilul cel din munţi 105. *iniţial* În somn pe un copil din munţi 106. *iniţial* Apa-şi bate valu-n vad

DIALOG ÎNTRE DIOGEN ȘI ALEXANDRU CEL MARE

de Fr. von Bodenstedt

ALEXANDRU

(se pleacă la gura polobocului și strigă)

Diogen!

DIOGEN

(se tîrîie în brînci somnoros și-și freacă ochii)

Cine mă cheamă?

ALEXANDRU

Eu, Alexandru.

DIOGEN

(ridicîndu-se încet)

Ce dorești?

ALEXANDRU

De ce n-ai vrut să vii la mine cînd am trimes să te cheme?

DIOGEN

Pentru că de la palatul tău pîn' la polobocul meu e tot atît de departe cît de la poloboc pin-la palat.

ALEXANDRU

Dar eu sînt Alexandru.

DIOGEN

Și eu sînt Diogen.

ALEXANDRU

Eu sînt rege.

DIOGEN

Eu, filozof. Cine vrea să-nvețe de la mine, vie la mine. Înțelepciunea nu se impune, ea trebuie căutată.

ALEXANDRU

Tu nu te crezi dator a venera regii?

DIOGEN

Nu.

ALEXANDRU

De ce nu?

DIOGEN

Pentru că nu sînt zei.

ALEXANDRU

Ei sînt zei de pe pămînt.

DIOGEN

Da! Zei *de* pămînt.

ALEXANDRU

Aristotele gîndește altfel.

DIOGEN

Îmi pare bine.

ALEXANDRU

De ce?

DIOGEN

Pentru că nu doresc ca altul să aibă ideile *mele.*

ALEXANDRU

Nu vezi tu vro deosebire între mine și tine?

DIOGEN

Ba încă foarte mare

ALEXANDRU

Care?

DIOGEN

Ție toată lumea ți-i prea mică, mie polobocul mi-e prea mare.

ALEXANDRU

Tu ești la picioarele poloboculul tău, la picioarele mele e lumea toată.

DIOGEN

Și la ale mele.

ALEXANDRU

Cum așa? Eu o stăpînesc.

DIOGEN

Eu o disprețuiesc.

ALEXANDRU

Eu pot să-ți iau viața.

DIOGEN

Și eu pot să mi-o iau. Ce mai treabă? De-i vrea sau de nu-i vrea tu, viața mea tot are să se sfîrșească.

ALEXANDRU

De-ți place vr-un lucru, din cîte am eu, cere-l și-i al tău.

DIOGEN

Nu-mi trebuie nimic din cîte ai tu.

ALEXANDRU

Așadar n-ai nici o dorință?

DIOGEN

Numai una. Să nu-mi iei ceea ce nu-mi poți da, lumina soarelui.

ALEXANDRU

De n-aș fi Alexandru, aș voi să fiu Diogen.

(Estras din drama *Alexandru și Diogen*, de Fr. Bodenstedt)

2254

Dramă într-un act de Guilom Jerwitz

PERSONAGELE

HISTRIO	UN SERVITOR DE TEATRU
FELICE fiul său adoptiv	UN DILETAND
ROSAMUNDA	UN OFIȚER
LIZETTA o servitoare	UN SPECTATOR
	MAI MULȚI SPECTATORI

(Scena înfățișează o odaie în care totul arată o mizerie adîncă. În fund o ușă, un scrin dinainte, în dreapta un cămin, în stînga o fereastră și o masă pe care se[1] *văd risipite în dezordine o mulțime de cărți vechi; pe părete deasupra mesei atîrnă o cunună de lauri uscată a cărei panglică învechită și-a pierdut culoarea.)*

SCENA I

HISTRIO

(în haine învechite și proaste stă în picioare lîngă ușă, cugetă cîtva și declamă)

Cu[2] *plînsul*[3] *meu ei nu pot nimica ca să aibă —*
Nu-s eu regele însuși?

Sărmane Lear, teme-te de însuși lacrimele tale, ele[4] vor escita prepusuri, ele se vor esplica rău; vrei tu să-ți aperi lacrimele cu coroana care ai dat-o nu de mult fiicelor tale fățarnice? *(declamă iarăși)*

Sînt rege, fiecare atom în mine-un rege,
Și, cînd fixez privirea, cum tremură vasalul

(vorbind) El crede a fi încă ceea ce-a fost odată, o credință smintită! De-ar fi fiecare atom din tine un rege, însă fără sceptru și coroană, poporul ție supus trece străin și rece pe lîngă tine și neci un sclav nu-și pleacă genunchiul său. Da, da! zdrențele fasonate pe moda nouă aruncă în pulbere miriade de idolatri[5]. O, cît

1. *după* stau *șters* 2. *după* Nu *șters* 3. *deasupra lui* vinul * *șters* 4. *după* căci *șters* 5. *după* idoli *șters*

de adînc se-nfige în inimă cuțitul cînd vezi o jucărie de om mare că a căzut, că s-a schimbat, că puterile îi leșină și că cu toate aste poartă mîndrie în privire și gesturi și [6] vrînd [7] să arate cu fală din ruinele lui mîndrul însă golul *Eu* [8]. Ferice daca dă de un amic [9] ce satisface onoarea lui, ferice! Dar cînd grandoarea cade într-un cuib de noroi, a, ce urît putrezește atuncea [10]! *(s-așază lîngă masă, aruncă cartea pe ea* [11] *și-și razemă capul de mîni)* O, daca n-ar fi reamintirea, daca n-ar fi, atunci aș visa mai puțin în felul acesta și n-aș fi nemica alta decît aceea ce sînt; și totuși e o plăcere deosebită de a privi la laurul veștejit și, după atîtea vijelii de aplaude de mult uitate, a întreba pe martorul uscat [12] însă unic daca mai merit [13] a-l purta. *(ia cununa din perete)* Din ce în ce mai gol, din ce în ce mai uscat; te rog mai ține încă puțin, prea puțin, căci în curînd sînt gata, în curînd voi sfîrși rolul, în curînd comödiantul va părăsi scena vieței. *(cătră cunună)* Mai știi tu încă cum te-am căpătat pe tine? Sărmana mumă era bolnavă; eu jucam, cîntam, rîdeam, săream pe cînd ea murea [14] de foame și de frig. În ziua aceea [de] multă glorie și onoare te purtam pe tine, ah! eram fericit, și cît îmi bătea inima de bucurie cînd intrai în casă la mama [15], în casă întuneric și tăcere, o-ntrebai ce șade prin întuneric, ce nu-mi răspunde, îi pun cununa în mînă, voi s-aprind luminarea, luna [16] aruncă o rază palidă în cămăruța întunecoasă: O, Doamne! mamă, ce ești așa de palidă, mîna ta înlemnită ... rece, așteaptă ... îndată fac foc, aprind lumină ... *(pauză)* Am făcut foc, am aprins lumină, dar cununa mea o ținea — o mînă moartă. *(stă pe gînduri, apasă cununa pe buzele sale, trece mîna* [17] *peste ochi, aruncă cununa pe masă.)* Mergi, mergi! îmi faci inima așa de grea, așa de posomorîtă.

2v

SCENA II

HISTRIO, UN SERVITOR DE TEATRU

SERV[ITORUL]
(îi dă o epistolă)

Poftim de la d. director.

HIST[RIO]

Pentru mine? O epistolă?

SERV[ITORUL]

Dec! da' pentru cine? Doar nu pentru mine [18]? Mai e cineva aci afară de noi doi?

HIST[RIO]
(citește)

„Ni pare rău că trebuie să însărcinăm pe altcineva cu prescrisul rolurilor căci actorii se plîng pe toată ziua că nu pot să citească scrisoarea d-tale [19]; cred și eu că ochii d-tale nu te-or fi mai servind bine la așa treabă, dar, fiindcă ni pasă de-a te ști cu totul fără pîine, ne-am vorbit eu [20] și cu actorii de-a-ți veni din cînd în cînd cu cîte ceva în ajutor. *(boțește hîrtia ș-o aruncă pe masă)* Ș-aceasta mie, mie care le-am fost odată tot, care le-am fost odată idolul lor?

SERV[ITORUL]

Na, na, na! doar n-ei fi crezînd [21] că-ți atacă cu asta onoarea!

HISTR[IO]

Mie — o pomană? O, cîtă milă au ei; da e adevărat sînt netrebuincios, bătrîn, tîmpit ... O, cîtă milă, cîtă milă!

SERV[ITORUL]

Ei drace! Ce mai porți și d-ta capul d-tale înălbit [22] așa de sus, așa de mîndru. Hehei! vremea mi te face mai cu minte, mi te mai umilește. Mai bine vino-ți în fire și fă ca mine că, de! cu mîndrie [23] și onoare nu e rost. Ia ascultă numa, să-ți

6. *modificat din* in 7. *după* și *lăsat neșters din inadvertență* 8. *inițial* Vrînd să arate lumei cu f[ală] din ruine numai golul Eu 9. *inițial* ferice dacă nimerește un amic 10. *inițial* ce mai clocitură putredă 11. *inițial* aruncă p[e ea cartea] 12. *deasupra lui* putred *șters* 13. *modificat din* merităm 14. *inițial* și ea, ca murea 15. *urmează* ș-o[-ntrebai] *șters* 16. *după* atunci *șters* 17. *după* cu șters 18. doar nu pentru mine *supraintercalat* 19. *inițial* așa scrisoare ca a d-tale 20. *după* adică *șters* 21. *inițial* doar nu ți-i fi [închipuind] 22. d-tale înălbit *supraintercalat* 23. *inițial* căci cu mîndrie

spui una și bună, fiecare trebșoară își are și ea biet chivirneseala ei, iau fă-mi-te ca mine de toate celea, ba afișer, ba clachior, ba lampagiu [24] ! Nu prea întreba după mîndrie și onoare ... s-a [25] dus vremile celea. *(bea)*

HISTR[IO]

Taci cu neghiobiile tale, ține-le pentru frații tăi de cîrciumă, ia cărțile astea și caută-ți de drum, salută pe stăpînul tău și spune-i că [26] nu mă rușinez de neci o muncă, dar de pomană nu voi lua neciodată. Adieu !

SERV[ITORUL]

Vorbă scurtă, pe șleau ... Din parte-mi [27] rămîi sănătos ! *(vrea să iasă, însă se-ntoarce de la ușă)* Încă una, ca [28] să vezi că nu-ți voiesc rău, iaca, îl mai rog pe director ca [29] să-ți mai lase secăturile astea de scris, da' ia ascultă, iese și pentru mine ceva, vro dobîndă, ceva?

HISTR[IO]
(apart)

O, ce mai suflet !... Ce [30] mai tocmeală de creștin încît mi se varsă fierea [31] de turbare ! *(tare)* Bine, primesc, vrei tu însă ca-n fiecare zi să-ți scurg o picătură de sînge ca să nu mai cumpăr cerneală roșie ? Ce, nu vrei ? Aida de ! nu-i [32] și asta creștinește ? Dragoste pentru dragoste, ai, dă mîna-ncoa, știu eu [33] c-o să te-mbogățești din sudoarea mea, nu vrei și tu să-mi faci atîta [34] serviciu [35] ?

SERV[ITORUL]
(apart speriat [36])

Aoleu ! Asta face zapise cu dracul, aiti, șterge-o la sănătoasa pînă nu se deoache treaba. *(vrea să iasă)*

HISTR[IO]

Unde-așa de iute ? Nu e nemica cu sîngele ?

SERV[ITORUL]
(apart [37])

Aolio, l-a apucat ! Șterge-o băiete. *(fuge)*

HISTR[IO]

Hahaha ! Cum aleargă mizerabilul [38] ! Pentr-o picătură de sînge, mai îmi venea a rîde de el [39] ... Rău mai stă cu cîștigul onest pînă [40] cînd vor mai fi mari și tari [41] astfel de slugi fără suflet, puși [42] în momentul în care dă din cap un om însemnat [43]. Cît o să mai sufăr și acum, de mult masa mea a fost mai mult decît frugală. Daca anunțul mi-ar aduce ceva elevi ! Aș primi pe orcine, fie măcar țărani. Oare cum i-o fi mergînd lui Felice, oare i-o fi ieșit bine la capătîi ? Eu zău nu l-aș fi povățuit neciodată de-a-și cerca norocul în țară străină ! Bietul băiat ! Cît de mult îi păsa inimei lui ... dar nu-i minune ... după atîta amar de ani !

SCENA III

(în timpul monologului FELICE intră cu mantaua, pălăria și sacul de voiagiu)

FELICE
(în sine)

Doamne sfinte ! El mă crede departe, și-o fi zidind castele în Spania, și acum trebuie dodată să-i risipesc toată speranța. Of ! de-abia am inimă pentru asta ! ... *(tare)* Tată !

24. *urmează* ba peze ... *(se bate peste gură)* hm ! *șters; era gata să spună* pezevenchi, *cu sensul vechi de „codoș, proxenet"* 25. *după* că altfel e vremea de azi *șters* 26. *inițial* și zi-i că 27. din parte-mi *supraintercalat* 28. *supraintercalat* 29. *modificat din* să 30. *după* Doamne, ce mai creștin !... *șters* 31. *inițial* fierea mi se varsă; *modificarea ordinii indicată prin cifre* 32. *inițial* nu este 33. *supraintercalat* 34. *deasupra lui* un *șters* 35. știu *apoi* te-mbogățești *apoi* și tu *sînt subliniate* 36. *supraintercalat* 37. *supraintercalat* 38. *deasupra lui* bată-l Dumnezeu *șters* 39. *inițial* mai mai aș fi făcut haz de el 40. *după* în ziua de azi *șters* 41. *inițial* pînă cînd vor mai fi în posturi mari și tari *apoi* mari și tari în posturi 42. *după* ce atîrnă numai de *șters* 43. *după* mare *șters*

HISTR[IO]

Felice! Tu ești, copilul meu?

FELICE

Cum mă vezi!

3r HISTRIO

Și cum ți-a mers? Spune curînd, fiul meu! Pune la o parte lucrurile, vino! Încălzește-te ... ba stai, mai uitasem ... Focul azi n-a vrut să arză, lemnele era rele ... na mantaua, învelește-te, nu te mai împrotivi! Mie nu mi-e frig, copilul meu. Acuma spune-mi cum ți-a mers? Ce zicea amicul meu, te-a primit el bine?

FELICE

Dacă vrei să-i zici bine, fie bine; eu zic de tot altfel.

HISTRIO

Cum asta? Cum altfel, copilul meu?

FELICE

Ai răbdare! Ți-oi spune eu mai tîrziu.

HISTRIO

Fiul meu, vorbește fără temere, fără crutare! O voi, ți-o ordon chiar!

FELICE

Am dus epistola ta stăpînului său, însă acesta era mîndru și îngîmfat și purtarea sa nu mă lăsa a presupune nemica bun, căci de-abia putea să-și aducă aminte de d-ta, în fine veni cu-ncetul și memoria însă cam în pasul unui melc și cum lasă melcul urme alunecoase și lucii, astfel lăsa și el[44] în urmă-i fraze lucii ca acestea: Îl cunoșteam odată pe bunul Histrion, era un om prea de ispravă, acuma abia mi-aduc aminte.

HIST[RIO]

Nu-ți dete înainte de toate cel puțin locuință?

FELICE

Ba că chiar. În biurou [î]mi dădură a înțelege că: „N-ar fi tocmai bine ca[45] [eu] să mă opresc prea mult, fiindcă ș-așa nu putea să-mi dea vro ocupație.

HIST[RIO]

E cu putință? Sărmane, biete copile! Cel întîi zbor și ți l-a tăiat[46]! Cine ar fi gîndit-o? Acestui amic i-am făcut multe, și acum ... *(se întoarce și-și șterge ochii[47] cu palma)*

FELICE

Ce faci, tată? Te-a mîhnit asta?

HISTRIO

I-am daruit amicului mort o lacrimă.

FELICE

Mai bine n-aș fi spus nimica din toate astea.

HISTR[IO]

Nu, copilul meu, mai bine-i așa. Te mai vezi[48] o dată bătrîn și copt pentru mormînt, ți se face[49] și calea mai singuratică, mai pustie; mulți amici te părăsesc, se despart de tine; nu[50]-i plîng pe acei din straiele negre însă pe amicii necredincioși trebuie să-i plîng. *(se scutură)* Mi se pare că s-a făcut prea frig, nu?

FELICE

Da, da! Na, ține amîndouă mantalele.

44. *deasupra lui* d-nia lui *șters* 45. *supraintercalat* 46. *după* op[rit] *șters* 47. *inițial* și se [șterge la ochi 48. *supraintercalat* 49. *inițial* [î]ți devine 50. *după* dar eu *șters*

HISTR[IO]

Dă-mi numai una. Viu îndată îndărăt.

FELICE

Unde pleci?

HISTR[IO]

S-aduc ceva lemne.

FELICE

Înfășoară-te bine e ger afară[51].

HISTR[IO]

Pe[52] dată sînt aci și eu. Ei[53] fi înghețat, hai? Numai nu fi trist, nu te mîhni de asta, găsim noi alți amici, nu-i așa, copilul meu, că acela e mort pentru noi? Mort! Mort... *(iese)*

SCENA IV

FELICE *(singur)*, *(în urmă)* HISTRIO

FELICE

O, Dumnezeule,! El încă mă mîngîie pe cînd el singur are atîta trebuință de mîngîiere. Oare cum aș începe-o ca să cîștig ceva? Căci a-i cădea mai mult în spinare ar fi o crimă; la scris într-adevăr i-aș mai putea ajuta, dar asta nu prea dă spori pentru amîndoi. *(se așază lîngă masă și dă de epistolă)* Ce e asta? Cum? O epistolă și așa de[54] mototolită ca și cînd ar fi azvîrlit-o cu furie aci. Ia să vedem. *(citește)* Și asta încă, ultimul, unicul său reazim. Da, da! În timpul din urmă n-am putut să-i ajut căci nu eram aci; ochiul său e slab, mîna lui nesigură ... Acuma de-abia mi-ar trebui sfat, fie orce-o fi[55], chiar o șarlatanie tot ar merge. *(gîndindu-se)* Sînt într-adevăr acasă dar prea puțini mă cunosc ... să-mi iau un nume străin și sunător, să merg la directorul teatrului, da, chiar acum, pe loc! Parcă-i văz pe oameni dîndu-și în coate și împungîndu-se, căci un așa nume sună a ceva mare și, // de-ar suna numele meu cît de bine, cît de curat, totuși cu un nume străin te introduci mai ușor. *(dup-o pauză intră Histrio c-o legătură de lemne subsuoară și o pune lîngă cămin)*.

HISTR[IO]

(lovind pe Felice pe umere)

Nu capu-n jos, copilul meu! Ne-om lupta și înainte, de-o vrea D-zeu[56], căci el e cu noi. Astăzi m-am anunțat ca retor și dramaturg; ia seama numai că, daca mi-o ieși la vrun capăt și de-oi pune o dată mîna pe mai mulți elevi, atunci o să-mi ajuți, copilul meu, nu este așa? Numai curagiul[57] să nu-l pierzi!

FELICE

O scumpul, o bunul meu tată!

HISTRIO

Așteaptă numai, curînd o să-ți fie comod aci. Bune lemne mi-a dat astăzi femeia pe atîția bani numai[58].

FELICE

Tată, și eu am[59] un plan.

HISTRIO

Și-ar fi?

FELICE

Știu c-o să te miri, dar ascultă! Mă fac frumos cît oi putea și mă angajez la teatru.

HISTR[IO]

Unde? Aci?

FELICE

Dar sub un nume străin.

51. *după* aspru *șters* 52. *după* Înd[ată] *șters* 53. *după* Ți-o fi fr[ig] *șters* 54. *supraintercalat* 55. *supraintercalat* 56. *inițial* De-o vrea D-zeu ne-om lupta și înainte 57. *inițial* Numai nu pierde [curagiul] 58. *inițial* pentru bani p[uțini] 59. *supraintercalat*

HISTR[IO]

Or să te cunoască.

FELICE

Ași ! Nu mă cunoaște nimenea.

HISTR[IO]

Să dea D-zeu să-ți iasă-n bine ! Destul de rușinos de-a întrebuința astfel de mijloace.

FELICE
(privindu-se-n oglindă)

Ce nume să-mi dau oare ?

HISTR[IO]

Dar daca te-ar cunoaște ?

FELICE

Aș ! O să fac toate ca străin. *(se pregătește să iasă)*

HISTR[IO]

Dar cum ? Chiar acuma vrei să te duci ? Mai rămîi ... mai gîndește-te ...

FELICE

Te rog preamult ! Nu mă mai face a mă răci [60] ... Să vedem numai de-oi putea depune proba bine și, daca mi-o ieși, atunci pot să-ți zic cu onoare că m-ai învățat bine artea mimicei. Rămîi sănătos. *(iese)*

HISTR[IO]

Bine [61] să-ți dea D-zeu, bunul meu copil. Gîndindu-mă [62] în locul bietului băiat, mai mai n-aș fi făcut-o neci eu altfel. Fără de-a prețui prea sus, pot să mă laud că, de l-ar și lua drept ceva mare, n-ar avea de ce să se [63] căiască, căci l-am lăsat să studieze clasicii și să memoreze o mulțime de roluri frumoase. Iar a început să-mi vîjie creierii, și oasele [64] mele nu vor să mă mai servească. *(șede)* Curios, ce nu ți se-ntîmplă într-o singură zi, de multe ori atîtea încît ți se pare vis și la sfîrșitul zilei [65] îți freci fruntea spre reamintire, ca și cînd te-ai deștepta din somn [66]. *(merge-nspre fereastă)* Să șez în pace nu pot ! Acuma o fi la director ! ... Cum s-o fie[67] purtînd el ? O cum aș vrea să-l văz. Are multă *finețe* el, maniere la vorbă, la intonație. Dă-i Doamne bine[68] ! *(merge la cămin)* Bietul baiat, era așa de plin de ger ... să-i fac o ceașcă de cafea. Lemnele [69] nu-s bune, ard prea iute ... de n-o veni în grabă iar se răcește în casă ! *(cugetînd)* Iarăși pui [70] pe un amic în numărul celor pierduți ... da, da ! Ei se veștezesc ca cununa gloriei ... puțin aer contrariu, și haida ! a zburat tot cuibul. Le-aș pune prinzători acestor paseri, nu spre a-i întemnița, ci spre a-i îmblînzi, le-aș cînta apoi un cîntec despre fidelitate, despre amiciție și cu asta i-aș trimite în lumea largă ... A ! iaca și apa fierbe, de-ar veni numai mai curînd. *(s-aude bătînd la ușe)*

SCENA V

HISTRION, ROSAMUNDA *(intră cu o cartă mare plină cu desemne de costume; costumul ei e fantastic.)*

ROSAM[UNDA]
(vorbind tot repede)

4r Profesorul meu Primoquinto mi-a zis [71] că ați fi anunțiat că [72] vreți a [73] // deschide în curînd un ciclu pentru amici tineri ai dramaturgiei. Profesorul meu Primoquinto mi-a spus-o, el mi-a fost pînă acuma profesor de muzică ; însă astăzi crede că am [74] mai multă înclinare pentru declamațiunea înaltă, pentru că pot vorbi întruna, fără să mă-mpiedec, mai multe ore, lucru care te mișcă în orice privință ... Apoi [75] mai-nainte de toate trebuie să-ți spui că țin prea mult la garderopă, iaca vă aduc

60. *supraintercalat* 61. *deasupra lui* Noroc *șters* 62. *inițial* Cînd mă gîndesc 63. de ce să se *supraintercalat* 64. *după* picioare[le] *șters* 65. *după* îți *șters* 66. *inițial* îți freci fruntea ca la deșteptare, cînd vrei să-ți rea[mintești ceva] 67. *supraintercalat* 68. *deasupra lui* noroc *șters* 69. *după* Dar *șters* 70. *după* număr *șters* 71. mi-a zis *supraintercalat* 72. *după* mi-a zis *supraintercalat apoi șters* 73. *repetat din inadvertență la capăt de rînd* 74. *după* mă închin mai mult la *șters* 75. *după* adică de ⟨bietele⟩ urechi e aci vorba

numai o probuliță de marele meu garderop de haine. Eu cred că mai neci o ființă din lume n-a avut fantazii croitorești mai cutezătoare decît mine, eu îl urmăresc cu foarfecele și cu acul pe bietul poet [76] cu mare fidelitate, încît nu-mi scapă neci o idee de panglică sau materie; nu-i așa, ce-ar mai fi bieții poeți daca le-ar lipsi fluturii, aur, catifea, mătase și celelalte și celelalte. *(ea deschide carta și arată lui Histrio)*

HISTR[IO]
(necăjit)

Vă rog domnișoară ...

ROSAM[UNDA]

Vă rog nu-mi mai spuneți nimica, știu eu că vreți să-ncepeți a-mi face complimente [77], e de prisos. Eu ți-arăt cu mare plăcere, sînt mîndră de asta, și lui Primoquinto i le-arăt pe toată ziua de vro 10, 15 ori. *(i-arată un desemn)* Ia cată numai aci, într-adevăr o să te miri, ce zici la costumul Jeannei d'Arc, nu e tocmai după intenția poetului [78]? Ce mai cuirasă, ce mai pieptar, ș-apoi toate poleite pe [79] de-ntregul cu argint bun [80], proba 14; d-apoi regina cea frumoasă, de la cap pîn' la picioare numai ermelin, apoi diadema cu pietre adevărate!... Ce zici d-ta, n-o să-mi șază bine? Îndealtfel îmi [81] pot pune numai un cerc de aur prin păr.

HISTR[IO]
(necăjit)

Domnișoară, pot să știu ...

[ROSAMUNDA]

Daca am mai multe d-alde astea? ... Da' slab mai gîndești ... Ia cată numai aci frumoasa mireasă a unui brigand, Amalia, aci Luisa în *Intriga și Amorul*. Ei! Apoi nu! Ophelia de-abia s-o vezi... ș-apoi părul meu cel lung, o, roluri de nebunie, îmi plac de nebunie, căci atunci îmi pot [82] arăta și eu părul meu cel lung.

HISTR[IO]

Clasicii i-ați studiat pînă acum?

ROSAM[UNDA]

Prea superficial, numai pentru costume. Da' ia cată numai aci ce frumoasă, ce-mpestrițată e Recha, aci desigur c-or să mă primească cu asalt, numai turbanul nu-mi prea vine la socoteală, ce crezi d-ta, n-ar putea el [83] oare să fie și mai pestriț?

HISTR[IO]
(afară de sine)

Domnișoară! O marșande-modă ați căutat dv.?

ROSAM[UNDA]

A! D-ta întrebi daca n-am nemica de modă? O, da! De la cameriere și grisette pînă la dame și princese am haine, șorțuri, coafure, mănuși, podoabe [84], mantii și altele, tot în duzine, duzine, apoi șaluri turcești, apoi cîte stofe toate, în scurt găsești la mine tot, tot, tot, tot, tot!

HISTR[IO]

Aș vrea însă să știu...

[ROSAMUNDA]

Cum o să vă plătesc oarele? O, de asta să nu aveți neci o grijă, sînt unicul copil a unor părinți bogați ... D-ta n-ai văzut nici a treia parte din garderopă, am încă mai multe carte acasă, ș-așa, din fir în fir, cum arată și astea, bucată către bucată, așa făcute încît nu le lipsește neci o panglicuță, neci o horboțică, neci o încrețitură, nimic, nimic, nimic! *(vrînd să meargă)* Îmi pare rău din inimă [85], domnul meu că [nu] pot să zăbovesc mai mult căci azi la mine se croiește *Otello* și, daca lipsesc eu, lipsesc toate [86]. O să am însă mai des fericirea... *(iese)*

76. *inițial* eu îl urmăresc pe poet 77. *inițial* să-ncepeți a mă lăuda 78. nu e tocmai după intenția poetului *supraintercalat* 79. *după* cu *șters* 80. *supraintercalat* 81. *după* pot lua și *șters* 82. *urmează* și eu *lăsat neșters din inadvertență, deși reluat după* arăta 83. *supraintercalat* 84. *după* coroane *șters* 85. *inițial* Din inimă îmi pare rău*; modificarea ordinii indicată prin cifre* 86. *urmează* din toate unghiu[rile]*;* Cred *șters*

HISTR[IO]

În sfîrșit, pînă la atîta a ajuns biata [87] artea, ca să se măsoare cu cotul? O păpușărie // în zdrențe pestrițe și strălucitoare înlocuiește adeseori spirit, geniu și arte, o mască neci prea prea spoită cu alb și cu roșu ațîță simțirile, amuză. *(merge la cămin de reațîță focul)* De secăturile ei de vorbe am lăsat focul mai să se stingă. *(pune un ibric la foc)* Ahaha [88] ! acuma cred că s-o încălzi iar.

4v

SCENA VI

HISTRIO. FELICE

FELICE
(cu fața radiantă)

Triumf ! Triumf ! Virtutea a învins.

HISTR[IO]

Bine că ești iarăși aci, copilul meu !

FELICE
(lapădă mantaua și pălăria)

Vin ca învingător ! Ca învingător, mă înțelegi? Abia am avut răbdare ca să viu pîn' la d-ta. Să-ți spui ce s-a întîmplat.

HISTR[IO]

Mă neliniștești într-un mod de mirat ! Șezi aci și spune liniștit.

FELICE

De liniște neci vorbă astăzi. Ascultă. Directorul, după ce s-a mirat [89] de mine, de numele meu, de vorba mea de gentilom, îmi zise : „[Î]mi vii ca [90] chemat, domnule, primul meu erou s-a-mbolnăvit ; de vrei, să facem de astăzi începutul !" Cînd [91] mă împrotivii din început, ca cum nu mi-ar veni la îndemînă, ca cum m-aș simți [92] obosit de voiagiul meu, el îmi zise : „Trîmbițarea unor artiști ca d-ta cred că nu [e] de trebuință ; cînd cineva e așa de renumit atunci numai numele de pe afiș împle teatrul [93] și cununile de laur se-mpletesc de sine". În fine primii, și joc și astăseară chiar [94], fără repetiție, pe Hamlet, și, pre D-zeu, daca [95] pînă atuncea nu mi s-o întîmpla nimic, apoi o să caut să-ți fac onoare [96] și, cînd or să mă cheme pe numele strain ce mi-am dat, atunci [97] o să privesc cu milă asupra nebunilor de spectatori.

HISTR[IO]
(zăpăcit de bucurie)

E cu putință? Încă astăzi? De abia mi-o pot închipui ... e tîrziu ... trebuie să te grăbești. *(aleargă zăpăcit încoaci și-ncolo, i-aduce lui Felice un scaun, îl ia iar și-l pune la gura sobei)*. Șezi aci, șezi ! Ți-aduc îndată o ceașcă de cafea, căci ți-o fi frig. *(aleargă cu ibricu[l] la scrin și-l lasă pe scrin, ia o cutie din sertar și-o pune-nainte lui Felice)* Na ! acuma bea, copilul meu !

FELICE

D-zeule ! bucuria cea mare l-a zăpăcit de tot ! *(Histrio ia ibricul și-l aduce lui Felice)*

HISTR[IO]

Aci în cutie sînt ciorapi negri ; așteaptă numai, o să vezi cum o să te-mpodobești preafrumos [98]. *(aleargă la scrin și scoate o cutioară cu ornamente vechi de teatru pe care le freacă cu mînica)* Privește numai ce strălucitoare sînt pietrele astea. O Doamne, de cîte ori a trebuit să mă-npodobească pe mine astea ! Ți le dăruiesc, să le porți tu astăzi ; ia cată numai cît de frumos lucesc, cum scîntie. *(șede)*

87. *supraintercalat* 88. *modificat din* Așa 89. *deasupra lui* încrucit | binișor *șters* 90. *supraintercalat* 91. *supraintercalat* 92. *inițial* ca și cum nu mi-ar fi venit la socoteală, ca și cum m-aș fi simțit 93. *după* tot *șters* 94. *inițial* și joc astăzi chiar 95. *supraintercalat* 96. *supraintercalat* 97. *după* atît *șters* 98. *inițial* cum o să te-mpopoțonezi

FELICE

Îți mulțumesc, îți mulțumesc de o mie de ori bunul meu tată! Însă acum iartă-mă că trebuie să mă duc, trebuie să mă-ngrijesc de costum; lucrurile astelalte trimite-mi-le la teatru. Rămîi cu bine și Doamne ajută!

HISTR[IO]

Amin! *(Îl duce pe Felice pîn-în ușă. Fel[ice] iese. Histrio rămîne pe gînduri)* Cum se joacă soartea atît de scimbătoare cu noi d-a mincea. Cînd zboară mincea sus pîn-în nouri, cînd repede ca fulgerul cade în noroi. Daca nu te-ai putea obicinui cu nimica n-ai avea nimica de pierdut și de nemica n-ai putea să te plîngi; dar fiecare ține la cîte ceva; cine nu ține la nimica, cine n-are nemica e egal cu un vagabont ... Cît de ingrat e omul, cît de puțin ține el cu originea sa, cu acest nimica, căci din nimica a ieșit el [99], din nimica lumea. *(pauză)* Însă acum să strîng lucrurile, da, ciorapii, pantofii [100] și pana. Ah! pentru toată viața aș vrea să-l văd! Dară mă simt prea slab și turburarea de astăzi și-așa a fost prea mare. *(strigă din ușă)* Lizetto, vin pîn' la mine!... Fără să mă cuget mult, parcă-l văd cum avansează cu sprinceana încruntată: „A fi sau a nu fi, asta-i întrebarea ... daca e mai nobil a răbda în sufletul său toate săgețile, toate loviturile unui destin turbat, sau de-a se arma în contra unui // ocean de suferințe, de-a 5r
le sfîrși prin rezistență ... A muri înseamnă a dormi [101]... a dormi [102]?... poate însă și a visa? Da, da! asta e, asta ne face a ne opri în cale! Ce fel de visuri [103] or fi în somnul acela cînd scuturăm de pe umerii [104] noștri greutatea existenței [105] *(Lizetta intră)* Asta-i considerația ce aduce mizeria la bătrînețe [106], căci cum ar suferi hula și biciul lumei, mîndria celui putinte, maltratările celui mare?"

LIZET[TA]
(apart)

Ce-o fi vorbind el singur?

HISTR[IO]

„Durerea amorului disprețuit [107], amînarea dreptului, obrăznicia judecătorilor, disprețul vil arătat meritului ce tace? Cine ar mai purta greutăți [108], ar mai geme sub sarcina vieței cînd ai putea să te-aduci la repaos numai cu un ac".

LIZET[TA]
(dup-o mică pauză)

D-le Histrion!

HISTR[IO]

Cine mă cheamă? A tu, Lizetto! Ai tu vreme?

LIZET[TA]

Nu prea, însă îți trebuie ceva?

HISTR[IO]

Să-mi duci asta la teatru.

LIZET[TA]

Din toată inima. Joci și d-ta?

HISTR[IO]

Nu, ci le-mprumut unui amic, dă-o portarului și spune-i s-o dea in mîna artistului celui străin și, dacă-ți face plăcere, poți pentru asta să stai cîtva pe scenă; după aceea însă să vii [109] degrab acasă și spune-mi și mie daca ți-a plăcut și daca aplauda lumea!

LIZET[TA]

O asta-i prea frumos.

HISTR[IO]

Atunci grăbește-te. *(Lizetta iese)* S-a-ntunecat, trebuie să fie tîrziu. *(aprinde luminarea)* Acuma însă trebuie să mă odihnesc puțin, de abia mă poartă picioarele mele bătrîne ... Aci stă încă blestimata scrisoare ... de-a-mi imputa mie așa ceva ... O! e scandalos ...

99. *după* și *șters; urmă a intenției inițiale de a scrie* din nimica a ieșit și el și lumea 100. *după* încălțămintea *șters* 101. *modificat din* adormi 102. *modificat din* adormi 103. *modificat din* visul 104. *supraintercalat* 105. *deasupra lui* lumei *șters* 106. *inițial* considerația ce aduce ⟨face-o⟩ misericie la ⟨ani adînci⟩, ⟨bătrînețe⟩; mizericia *trebuie păstrat în text, deși nu avem ca atestări decît* mizerăciune *și* mizericos, *amîndouă în* Lexiconul *lui Budai-Deleanu* 107. *în ms.* despriţuit 108. ar mai purta greutăți *repetat din inadvertență, apoi șters* 109. să vii *supraintercalat*

SCENA VIII

HISTRIO, UN DILETANT

DILETANT[UL]

Mă iertați, am bătut în ușă dar nu m-ați auzit. Bună seara! Nu vă numiți Histrio?

HISTR[IO]

Așa-mi zic. Cu ce vă pot servi?

DILETANT[UL]

Aș vrea să învăț de la d-ta artea dramatică. Cetii azi că căutați elevi.

HISTR[IO]

Așa e, însă v-aș ruga de-a-mi spune cu cine am onoarea ...

DILET[ANTUL]

Sînt fiul cel mai mic al comerciantului Horvald.

HIST[RIO]

(apart) [110]

N-o fi și ăsta vreunu care vrea [111] să măsoare cu cotul biata [112] artea [113], ca aceea.

DILET[ANTUL]

M-am încercat pînă acum în roluri mici și am studiat cu diligență după felul meu, însă sistema mea este șubredă; eu aș vrea să-nvăț, așa [114], fundamental.

HISTR[IO]

Va să zică vrei să studiezi artea cu seriozitate și nu s-o profesezi numai ca un negoț [115]. Dacă o vrei asta atunci ai nimerit tocmai bine, însă atunci trebuie să nu te sfiești de neci o muncă, trebuie să-nveți estetica, mimica, retorica, alege-ți un ideal [116], caută a i te asemăna și calea la arte ți-o voi arăta-o bucuros.

DILET[ANTUL]

Îți mulțumesc de o mie de ori pentru bunăvoința d-tale. Voi împlini, numai de-o putea, ceea ce dorești. Cînd aș putea să-ncep cursul meu?

HISTR[IO]

Vino cînd vrei, îmi ești totdeuna bine-venit.

DILET[ANTUL]

(merge-n spre ușă)

Adieu!

HISTR[IO]

La revedere, junele meu!

DILET[ANTUL]

(se-ntoarce)

Stăi!... Am uitat ceva.

HISTR[IO]

Ca ce?

DILET[ANTUL]

Iertați-mă ... voi să zic onorariul.

HISTR[IO]

Ne-nvoim noi, să te-nvăț [117] mai întîi cîte ceva ... să vezi.

DILET[ANTUL]

Am căpătat azi bani d-acasă, dă-mi voie dar să-ți plătesc ceva-nainte.

110. *supraintercalat* 111. *supraintercalat* 112. *supraintercalat după modificarea topicii* 113. *inițial* biata artea cu cotul; *modificarea ordinii indicată prin cifre* 114. *modificat din* fundamental 115. *inițial* numai ca o petrecere 116. *inițial* trebuie să-ți alegi un ideal 117. *inițial* să-nvățăm

HISTR[IO]

Nu, nu! Nu primesc nimica, cu neci un caz [118].

DILET[ANTUL]

M-am obicinuit asta de la ceilalți profesori, ia docamdată cel puțin trei galbeni, căci într-altfel, ți-o mărturisesc că, deși îmi vine așa de greu, dar aș renunța chiar la lecțiunile d-tale [119].

HISTR[IO]

Miroase a mîndru domnișorul! În fine, daca nu vrei altfel, fie!

DILET[ANTUL]
(dîndu-i bani)

Așa e bine [120]! Mi-ar fi venit greu să vă pierd din cauza banilor. *(apart)* Bietul bătrîn, cum se bucură. *(tare)* Adio! Adio! A revedere. *(iese repede)*

HISTR[IO]
(aleargă la lampă)

Așteaptă, așteaptă, voi să te conduc cu lampa. Ași! S-a dus, nu-l mai zăresc. *(se-ntoarce și pune lampa pe masă)* Oare e realitate? De-abia pot pricepe ... nu visez? Nu, nu! Sînt deștept, sînt deștept. *(se pipăie)* Ce amar și rău s-a-nceput ziua asta, și acuma ... O, îți mulțumesc, îți mulțumesc, Dumnezeul meu, bunul meu, iubitul meu părinte! Ai depărtat așa curînd de la mine durerea. *(îngenunche)* O, Doamne! Privighează faptele mele, ca să nu cază corpul, acest înveliș bătrîn și șubred a unui suflet tare încă, să nu cază în păcatele bătrîneței, mîndre și seci, ci să țină [121] cu tărie la credința ta; orcum ar merge sau ar veni întîmplările, să se supună [122] dispunerilor tale, stînd ca o stîncă tare și sigură. Și daca ei mi-ar lua toată averea lumească, daca din toate părțile mi-ar rînji pieirea, desprețul [123], batjocura, lasă-mi credința în tine, să meargă cu mine în mormînt! cu mine la tine, Dumnezeul meu cel bun ... D[umne]zeul [124] cel milostiv!!!....... *(se scoală)* Bietul Felice, cum s-o bucura el cînd i-oi spune cum s-a schimbat [125] lucrurile ... Ce-ar fi daca i-aș face o mică surpriză, da, da, o să-i fac o glumă. Bani am ... da' [126] oare ce i-aș lua? ... O coroană, asta ar fi mai nemerit decît orce ... Dar e prea tîrziu, n-o mai pot face ... Hm, hm, hm, hm ... Ce-i fac acuma? Ce-mi folosește mulțimea de bani acuma [127]? ... Nu e păcat? ... Neci cea mai [mică] glumă, neci cea mai mică surpriză! ... Acuma poți vedea bine cît de fără preț sînt banii cînd cad în mînă la nevreme ... Ce-ar fi oare daca m-aș întrema și m-aș duce la teatru, să-l aștept afară? Aș lua această cunună veche cu mine ... e și ea o cunună, deși nu e așa de frumoasă, dar el o știe [128], îi știe [129] prețul ei ... Da, da! așa ar merge ... asta-l va surprinde ... ăști trei galbeni îi pun într-o [130] [pungă] și mă fac că nu vin de la mine [131], ci-i spui că un servitor mi i-ar fi adus drept recompensă că și-a jucat așa de bine rolul! Dar nu! Stăi! Nu merge ... asta l-ar umili ... mai bine-i dăruiesc numai cununa [132]. *(ia cununa)* Vezi tu, asta n-ai fi crezut-o, ca așa de veche, să mai [fi] bună la ceva ... *(ia pălăria și mantaua și-n ieșire vorbește cununei)* Mai zică lumea că orce e vechi e netrebnic, pentru că ne cunoaște numai ca vechi, ca bătrîni ... ... Citeodată tot se mai onoră și bătrînețea [133] și vechimea daca odată a plătit ceva ... *(iese șovaind [134])*

Schimbare

(Teatrul înfățișează o stradă. În dreapta spectatorilor o casă mare, scări la intrarea ei, deasupra ușei o lampă aprinsă cu inscripția „Astăzi spectacol" [135]*; într-o parte a ușei o tablă neagră pe care e lipit un afiș de teatru. În partea stîngă, cam în avanscenă, stă sub o lampă aprinsă o bancă de piatră. Decorație de iarnă. Mai mulți domni vin dindărătul casei, din dreapta, și trec scena; acestora li urmează un ofițer cu un om în vorbă.)*

118. *după* mod *șters* 119. *inițial* m-aș lipsi chiar [de] instrucțiunea d-tale 120. *inițial* Fie! 121. *modificat din* ție 122. *inițial* a se supune 123. *inițial* lua[rea în derîdere] *apoi* derîderea 124. *supraintercalat* 125. *după* înt[ors] * *șters* 126. *modificat din* dar 127. *deasupra lui* ce-o am *șters* 128. *deasupra lui* cunoaște *șters* 129. *deasupra lui* cunoaște *șters* 130. îi pun într-o *supraintercalat* 131. *inițial* și mă prefac ca și cînd n-ar veni de la mine 132. *după* coroana *șters* 133. *după* vechimea *șters* 134. *deasupra lui* încet *șters* 135. cu inscripția „Astăzi spectacol" *supraintercalat*

SCENA IX

OFIȚERUL

Par excellence! Parole d'honneur! De nebunie! Asta înseamnă a juca comedie!

DOMNUL

Ei, frate! mai e vorbă, păcatele mele, joacă grozav de bine ... Apoi glăsciorul, apoi fețele ce mi [136] le tăia...

OFIȚERUL

Hahaha, *mon ami!* Să s-ascunză păpușerii noștri. Ce greoi și-nțepeniți sînt ei pe
6r lîngă el. Da, da, aci e distincția, vezi foc în vorbă, foc oriental. A, d-apoi // costumul? Ce croială străină și [137] plină de *finesse*; apoi accentul. Asta-i limbă, așa de [138] bine n-am mai auzit-o vorbindu-se neciodată.

DOMNUL

Ce fel, frate! Mai e vorbă? Ș-apoi ce bine zicea el: *(declamă ridicol)* „E putred aci în Danemarca"... Asta nu i-o spune-o neci unul de ai noștri ca el.

OFIȚERUL

Enfin, mon ami!... Se cunoaște că nu e de-ai noștri ... Se cunoaște că e străin.

SCENA X

PRECEDENȚII. HISTRIO
(vine înfășurat în manta și șade [139] pe banca de piatră)

[HISTRIO]

Neciodată nu mi-a părut drumul așa de lung pînă aci ... și, pe [140] cînd bietele mele picioare se munceau așa de rău mintea mea aprinsă [141] alerga iute înaintea lor, ceea [ce] mă făcea să simt și mai mult neputința [142] mea. Așa ne schimbăm noi oamenii. Cît sîntem juni picioarele aleargă înaintea capului și de multe pasuri neprecugetate trebuie să ne căim [143]. Dar cînd îmbătrînim, atunci fiecare pas e precugetat, capul umblă iute și picioarele urmează șovăind.

DOMNUL

Aide că [144] poate s-a-nceput actul din urmă.

OFIȚERUL

Se poate. *Allons mon cher!*

HISTR[IO]

Aș vrea să știu dacă ăștia a fost în teatru.

OFIȚER[UL]
(depărtîndu-se amîndoi)

Ai mai văzut și [145] pe altcineva jucînd pe Hamlet, *mon ami?*

DOMN[UL]

Ba.

HISTR[IO]

Domnilor! Iertați-mi o întrebare.

OFIȚERUL

Parbleu [146]*!* ăsta-i spiritul lui Hamlet!?

DOMN[UL]

Mai, mai, frate dragă! Numai vezi, îi lipsește zdrențărosului demnitatea [147].

136. *supraintercalat* 137. *după* și fru[moasă] *șters* 138. *supraintercalat* 139. *deasupra lui* se pune *șters* 140. *după* bie[tele] *șters* 141. *deasupra lui* mai repede *șters* 142. *după* piedecele me[le] *șters* 143. *inițial* Cît sîntem juni atunc [i] picioarele merg înaintea capului, ⟨înaintea precugetărei⟩ și la multe pasuri neprecugetate trebuie să ⟨le⟩ ne căim 144. *supraintercalat* 145. *după* jucînd *șters* 146. *deasupra lui* Ei drace *șters* 147. *inițial* îi lipsește ifosu ...

HISTR[IO]

Da! Daca o cătaţi in zdrenţe ...

OFIŢERUL

Parole d'honneur! Ştii [148], are spirit, mon ami!

DOMN[UL]

Găsi şi el gluma ca dobitocul ghinda.

HISTR[IO]

Pentru dobitoc e ghinda bună, dar n-a căzut de la voi.

OFIŢER[UL]

Allons, mon cher! Vorbă multă mă ambetează [149].

DOMN[UL]

Daca nu mă-nşel, ăsta e Histrio!

OFIŢER[UL]

A! Comödiantul congediat! Da, da!

HISTR[IO]

Da, da! Comödiantul congediat.

DOMN[UL]
(arătîndu-i teatrul)

Intră acolo! Acolo inveţi tu încă ceva, secule [150]!

HISTR[IO]

Sint prea bătrin, sint prea tîmpit pentru ca să mai învăţ ceva. Odată ... am învăţat şi eu mult, prea mult încă.

DOMN[UL]

Nu se-ntreabă ce-ai avut, ci ce ai. Pentru ce-ai avut ovreiul nu dă para chioară.

OFIŢER[UL]

Ca o carte! *Fameuse, fameuse!*

DOMN[UL]

Cum pustia dete [151] asta din mine, ştii, pe negîndite, hai? Vezi cum le potrivii eu? [152] „Pentru ce-ai avut ovreiul nu dă ..."

OFIŢER[UL]

para chioară". *Fameuse!* Trebuie s-o spui şi Laurei mele [153]. *(rîzînd iese amîndoi)*

SCENA XI

HISTRIO
(singur)

Rîdeţi, rîdeţi pînă vă vor ieşi ochii [154]. Strimbaţi-vă cît v-o plăcea, căci vă şade bine, prea bine, încă ... Pentru aceea [155] ce ţi-am fost ţie, iubită şi sfîntă muză, eu nu cer neci răsplată, neci răzbunare, însă dă-mi din sufletul tău apărare şi mîngîiere [156], ca să sufăr cu bucurie orce batjocură, orce insultă. Astfel, spre a servi numai de petrecere la toată lumea, mergem din ţară-n ţară, din loc în loc cu moartea în inimă [157], cu zîmbetul pe buze, asta-i viaţa comödiantului, ăsta felul de-a trăi, pasul [158] lui rătăceşte, capu[l] îi vîjie, urechea sună de un cîntec monoton şi etern; mergi [159], mergi! De-ai vrea să rămîi într-un loc, curînd pierzi şi puţina glorie şi puţină favoare // ce-o capeţi [160] în sudorile frunţii tale [161] şi inima ta se umflă 6v

148. *deasupra lui* Secul *şters* 149. *iniţial* ⟨mă⟩ ⟨Secătură⟩ Secăturile mă ambetează 150. *iniţial* Acolo mai poţi încă învăţa ceva, secule 151. *modificat din* dede 152. *iniţial, de la începutul replicii* Aşa-i că s-a potrivit, frate dragă? 153. *iniţial* trebuie s-o spui la toată lumea 154. *urmează* Nu gesturi pocite arată ce căciuli aţi trebui să purtaţi *şters* 155. *supraintercalat* 156. *iniţial* apărarea şi mîngîierea 157. în inimă *supraintercalat* 158. *după* etern rătăcitor *şters* 159. *după* înainte *şters* 160. *iniţial* ce-ai [căpătat] 161. frunţii tale *supraintercalat*

de durere, sufletul tău te mînă în depărtare, în alte țări, la alți oameni, care s-amuză, răcesc și apoi rîd de artea noastră. Astăzi încă te-nneacă în admirațiunea lor, astăzi, astăzi încă cască gura și urechile la fiecare gest al tău, la fiecare notă a sufletului [tău][162], mîne pare a li [se] urî, poimîne te uită. Cine te-ntreabă ce simți tu, tu care ți-ai pus inima în zîmbetul lor diafan[163] și viața ta în privirile lor. O nebun ce sînt!... Aplaudă ei artea, nu aplaudă ei numai zdrențele strălucite și împestrițate, numai spoiala albă și roșie, numai lumina orbitoare a[164] lampelor[165]? Asta aplaudă ei, asta li-ntărîtă simțirile, asta duce favoarea[166] într-o vijelie sălbatecă, într-o[167] turbare sălbatecă. Și daca unul din noi, prin gloria sa, prin favoarea sa, ajunge în cercuri mai nalte și aci trebuie să se obicinuiască de-a li[168] fi spre petrece[re], de-a li fi păpușa lor. Și cînd a ieșit din modă apoi îi[169] merge ca unei haine vechi; artea, cu el împreună, îmblă după pîine, și zdreanța pe care-a purtat-o trăiește mai mult decît renumele său, adică mai mult[170] decît el însuși. Astfel, fără[171] statornicie, ne mînă dintr-o țară-n alta, dintr-un loc într-altul, și chiar de acei cari ne iubesc, cari ne onoară[172], chiar de acei puțini soartea[173] ne desparte, soartea ne impune a-i uita, a-i blestema chiar, pentru că ne-a[174] făcut a crede ca sîntem ceva. Numai mari să nu cutezăm a ne crede, căci, ah, atuncea, și tocmai atuncea, ne lovește palma Satanei, disprețul, batjocura și, odată uitați, din noianul uitării neci un Dumnezeu nu ne mai scapă. Valoarea internă rămîne averea[175] noastră, unica[176], și dacă ne-a luat lumea gloria și strălucirea; însă ceea ce-am fost ducem cu noi în mormînt, deși crivățul aspru suflă frunzele cununei noastre ...... Lăsați-mă, gîndiri neciodată mulțumite, lumea vrea să vază fețe rîzătoare[177]; la serbări vesele, la banchete senine găsești consoți și nepoftiți, cînd vrei însă numai la puțini să te plîngi de durerile tale fiecare ușă[178] ți se-nchide ... ... *(șade pe bancă)* Capul mi-e așa de pustiu, fierbinte, amețit ... frigurile se strecoară[179] prin vinele mele ... brrr! mi-e frig, mai bine l-aș fi așteptat acasă. *(se ridică, însă recade de slăbiciune)* Nu vreți să mă duceți voi mai departe, picioarele mele, v-am încărcat astăzi prea mult[180]. L-aș aștepta, nu l-aș aștepta aci ... ... simt ceva straniu în ființa mea ... da, da, edificiul se clatină, edificiul[181] e să cază, deși fundamentul e tot același. *(arată la pămînt)* Tu, fundament a toate, îți rămîi[182] în eternitate asemenea și neschimbat; de tine se sparge capricioasa putere a transformărei, tu mergi în veci pe căile tale puternice în nemăsuratul și largul imperiu al lumilor. Ce-a ieșit din tine, om și atom, tu-l reprimești în sînul tău cel sfînt după cursul[183] timpului său. Cursul timpului ... cuvînt greu, cuvînt[184] ponderos ... pradă timpului — cerșetorul, pradă timpului — regele ... și într-o mînă de țărînă ardea odată[185] un geniu[186]... *(se-nfășoară-n manta)* Azi mi se pare că se tîriie timpul încet. Doamne Dumnezeule, pe cînd eu hrănesc fără măsură melancolia mea, asupra bietului Felice planează încă[187] „A fi sau a nu fi”... Ei, ei! aș fi trebuit să-ntreb chiar pînă acuma cum i-a mers, cum a fost primit de public ... de-ar veni numai mai curînd ... sînt[188] așa de îngrijit ...

SCENA XII

HISTRIO, LIZETTA

(iese din teatru cu un coș plin cu lucruri; de dindărătul casei iese persoane multe și traversează scena, ca după finele unei reprezentații)

LIZET[TA]

Eu aș fi vrut mai bine să rîd ... Păcat, zău ... în astăseară n-a fost nemica de rîs ... ochii mi s-a roșit plîngînd, plîngeam[189] parcă era să mă omoare pe mine!... O Doamne, frumos a mai fost, zău[190] frumos. *(vrea să treacă pe lîngă Histrio)*

162. *inițial* a animei tale 163. *urmează* sufletul în aplauzul lor, *șters* 164. orbitoare a *supraintercalat* 165. *urmează* ce se răsfrînge asupră-ți *șters* 166. duce favoarea *deasupra lui* înviază aplauzul *șters* 167. *modificat din* în 168. *modificat din* le 169. *supraintercalat* 170. mai mult *supraintercalat* 171. *după* dintr-o *șters* 172. *deasupra lui* iubesc *șters* 173. *după* trebuie *șters* 174. *modificat din* ne-au 175. *deasupra lui* gloria *șters* 176. *supraintercalat* 177. *inițial* Mergeți gărgăuni neciodată [mulțumiți], căci lumea vrea să vadă fețe rîzătoare 178. *supraintercalat* 179. se strecoară *deasupra lui* curg *șters* 180. *deasupra lui* tare *șters* 181. se clatină, edificiul *supraintercalat* 182. *inițial* Tu-ți rămîi[, tu, fundament a toate] 183. *deasupra lui* trecerea *șters* 184. *supraintercalat* 185. *supraintercalat* 186. *urmează* Azi mi s[e pare] *șters* 187. *supraintercalat* 188. *după* am o grijă *șters* 189. *deasupra lui* gîndeam *șters* 190. *deasupra lui* prea *șters*

HISTR[IO]

Ce văd? Lizetto!

LIZET[TA]
(speriată)

A!... D-ta ești ... m-am speriat!

HISTR[IO]

De mine?

[LIZETTA]

Ba nu, da' credeam că-i iar vro umbră ca de-ale ce-am văzut în astă seară ... brrr! 7r

HISTR[IO]

Cum văd ție ți-a plăcut, ai? Ai zăbovit cam mult.

LIZET[T]A

O da! Mi-a plăcut prea mult deși nu-nțelegeam toate celea. Lumea bătea-n palme, toți ziceau că străinul joacă preafrumos ... din toate părțile auzeam plîngînd, suspinînd, atunci mă apucă și pe' mine de inimă și-ncepui a plînge ... parcă nu știu cum, zău ... și cînd mi-aduc aminte îmi vine să-ncep iar de la-nceput [191]...

HISTR[IO]

Tu zici că străinul a plăcut, da?

LIZETTA

Da, da! L-a chemat la sfîrșit.

HISTR[IO]

Îți mulțumesc, îți mulțumesc, Dumnezeul meu!

LIZETTA

Dar ce faci aci așa de tîrziu? Ești îmbrăcat ușor, o să răcești ...

HISTR[IO]
(scoate cununa de sub manta și se ridică cu anevoință)

Acuma ieși, momentul e aproape.

LIZETTA
(apart)

Ce vrea el să facă? Mai mi-e teamă de el ... e galben, parcă e mort, dacă l-aș putea momi ca să vie cu mine.

HISTR[IO]

Lizetto, ia banii ăștia și aleargă cît ei putea de cumpără o sticlă de vin vechi și ce-o trebui pentru cină, însă trebuie să te grăbești fiindcă în curînd venim eu și cu străinul. Te prinde mirarea, hai? *(lume mai multă se adună lîngă casa din dreapta)*

UNUL

Să strigăm într-una [192]: Ura! Să trăiască!

TOȚI

Urra! Să trăiască Dallma! Urra Dallma!

LISET[TA]

Auzi? Asta-i pentru ăla străinul ... da' și face [193], sărmanu.

UNUL

Iată-l, vine! Să-l așteptăm aci. Urra Dallma!

TOȚI

Urra Dallma!

191. de la-nceput *adăugat ulterior* 192. *după* cu to[ții] *șters* 193. *inițial* da'a și mer[itat]

HISTRIO

O, D-zeul meu ! aud eu bine ? Nu este asta numai o fantazie sălbatecă de friguri, un delir ? Doamne Dumnezeule ! Capul și inima mi se sparg de bucurie.

TOȚI

Să trăiască Dallma ! Urra !

HISTR[IO]

Lizetto, du-mă la banca aceea.

LIZET[TA]

Doamne [194] ! Te-ai făcut ca peretele, nu ți-e bine ?

HISTR[IO]

Nu, nu, copila mea, sînt preabine.

LISET[TA]

D-apoi nu vezi că ești bolnav ?

HISTR[IO]

Du-te, du-te și du acasă ce ți-am zis. Nu mi-e nimica ... o amețeală cred ...

LIZETTA

De ce nu [195] vrei să vii, nu vezi cît e de frig ?

HISTR[IO]

Am să aștept pe cineva aci. Du-te, du-te te rog de-ngrijește de ce ți-am spus.

LIZET[TA]

Mă duc, dar mi-e grijă mult de d-ta [196]. Daca n-ei veni curînd acasă viu îndărăt [197].
(iese)

SCENA XIII

HISTRIO, FELICE, POPOR
(FELICE *vine în esclamațiunile poporului*)

POPORUL
(într-una)

Urra ! Trăiască Dallma ! Urra ! Urra !

FELICE

Vă mulțumesc ... vă mulțumesc ... e prea mult asta ... atîta [198] onoare n-am meritat ... deghizarea, costumul, numele străin, spuneți singuri, nu e asta ce v-a surp[r]ins ?

UNUL

Auziți, [d]omnilor, cît e de modest ? Pe asta se cunosc adevăratele suflete de artist.

TOȚI

Urra D[all]ma ! Urra !

FELICE

Vă rog, destul pentru astăzi. Asta-mi va fi o-ncoragiare [199] pentru viitor.

UNUL

E adevărat [200] că te-ai angajat la teatrul nostru ?

FELICE

Așa, domnilor ! Cred dar c-o să am și de-acum înainte onoarea ...

194. *după* Cît ești de galben, nu ți-e bine? *șters* 195. *supraintercalat* 196. *deasupra lui* voi *șters* 197. *deasupra lui* iarăși *șters* 198. *după* asta *șters* 199. *inițial* o-mboldire 200. *după* oare * *șters*

TOȚI

Dallma al nostru! Urra! Să trăiască!

FELICE

O, de ar putea s-audă și el ...

HISTR[IO]
(aruncă coroana, dar nu se-naintează)

FELICE

Ce e asta? Un laur veștezit? Ce-nsemnează asta?

HISTR[IO]

Fiul [201] meu, laurul veșted să-ți fie un esemplu, o povață pentru toată viața ta! Ca [202] și culoarea sa verde plină de viață piere și glorie și favoare. Un moment de [te] poartă lumea de furia nebuniei sale, un moment ... pînă începi a crede în mărimea ta ... atunci ți-ntoarce spatele ... rămîi singur.

FELICE
(își face loc și se repede la el [203])

Tatăl [204] mieu!

TOȚI

Tatăl său?

FELICE

Da, e tatăl meu, nu cunoașteți voi pe bătrînul Histrio?

TOȚI

Cum? Histrio?

HISTRIO

Încă mă cunoașteți? Mă mir. Credeam că m-ați uitat toți. Felice al meu, ascultă, îmi pare rău, dar trebuie să te sfătuiesc să te ferești de strigătorii ăștia, să nu-i asculți neciodată prea mult. Ceea ce vorbește vocea ta internă și adevărată, aceea crede, *lor* nu te încrede neciodată. Mulțimea urlă pentru tot ce-i nou, fie un monstru, numai nou să fie. Li trebuie [205] un lucru al modei, o caricatură [206] cîrpită din mii de trențe, ca ceea ce adorau ieri să zacă [207] în noianul de toate zilele, de-ar fi avut prețu[l] său, de n-ar fi avut. Multora li se face onoare după moarte [208], după ce i-a necunoscut în viață. O marmură frumoasă c-o inscripție strălucindă în aur stă falnică, mîndră, peste grandoarea căzută. O! de-ar putea vorbi marmura [209] cea frumoasă despre cel ce zace sub ea, s-ar vedea cîte rele i s-a [210] făcut, ar cădea multe lacrimi, s-ar sfărîma atîtea iluziuni false, rătăcite, deși nobile, deși mari.

UNUL

Ce-ndrugă ăla, oameni buni?

ALTUL

Lăsați-l pe bietul bătrîn să zică. Bine zice.

FELICE

Onoare și respect bătrînului, el a fost care m-a-nvățat artea, lui gloria, lui coroanele voastre, el e maestrul, eu sînt elevul numai.

HISTR[IO]
(cade în brațele lui FELICE)

Felice al mieu!

FELICE

Dumnezeule! Ce-ți este, tată? Ajutați-mi, fraților! Întremează-te, tată, și hai să mergem, aerul e rece, poate să vă facă rău ... prea multe vi s-a-ntîmplat azi.

201. (se-naintează) *supraintercalat apoi șters* 202. *după* Cum *șters* 203. la el *deasupra lui* în brațele lui *șters* 204. *după* Părintele meu *șters* 205. Li trebuie *supraintercalat* 206. o caricatură *supraintercalat* 207. *inițial* și ceea ce au adorat ieri va zăcea 208. după moarte *supraintercalat* 209. *după* piatra *șters* 210. *modificat din* i-a

UNUL

I-am făcut nedreptate, nu-i aşa, domnilor? Să-l asigurăm dar de simpatia [211] noastră.

ALTUL

Să strigăm [212] un Vivat! bătrînului Histrio şi după aceea să-l escortăm cu toţii pînă acasă.

ALTUL

Da, i se cuvine [213]! Hai cu toţii!

TOŢI

Urra Histrio! Să trăiască Histrio!

(HISTR[IO] *trece cu mînile peste faţă)*

FELICE

Tată, adu-ţi aminte unde eşti, nu vezi cum îţi urează Domnialor?

HISTR[IO]
(în delir)

Am văzut mulţi angeli [214] frumoşi şi albi, ei purtau dafin şi ramuri de cipru, un angel mai veni încă, era îmbrăcat în negru, el sună un clopoţel de tot deosebit, sunetul său argintiu pătrunse în sufletul meu ...

FELICE

Tată, vino-ţi în simţire! Aide să mergem!

HISTR[IO]

Şi, cum sună clopoţelul angelului, se făcu din ce în ce mai lumină; coruri de angeli veneau zburînd ... în sufletul [215] lor multe feţe palide ... şi maica mea era între ei ... ea întindea braţele spre mine şi o lacrimă pică din ochii săi ca o stea strălucindă, senină, curată! Ea plîngea mult ... nu putea vorbi sărmana mamă [216]
8r ... dar clopoţelul suna mereu: cling, cling, cling! Şi din imperiul în // tins şi luminos al norilor văzui ridicîndu-se multe feţe cunoscute ... N-auzi tu clopoţelul, nu-l auzi tu, copilul meu [217]?

FELICE

Tată!

HISTR[IO]

E clopoţelul morţii ... ascultă! ascultă! *(se desface din braţele lui Felice)* Vezi...? Ei vin! Lasă-mă, lasă-mă. Da, da! Eu viu mamă, eu viu! Ascultă! Ascultă clopoţelul! Pentru mine, pentru mine ... Sunetul ... din urmă ... piere ... a pierit?... Eu ... viu. *(la ultimele cuvinte cade jos)*

FELICE

Tată! Tată! O, Dumnezeul meu! E mort! *(se ridică dup-o pauză lungă)* Repauză din calea ta! Dormi dulce! Somnul cel dulce al morţii nu te lasă a simţi ce rece, ce aspru ţi-ai aşternut!... Astfel rătăcim toţi pe calea vieţei ... căutînd aceea ce nu găsim decît în mormînt ... pacea! *(ia cununa, rupe vro cîteva frunze, le-mprăş-tie deasupra lui Histrio, restul îl lasă să cază deasupra cadavrului)* Pierde-te cu desăvîrşire, cunună uscată, cel ce te-a purtat e [218] ca şi tine numai ... pulbere.

(cortina cade)

211. *deasupra lui* stima *şters* 212. *după* răsune *şters* 213. *după* face *şters* 214. *deasupra lui* îngeri *şters* 215. *deasupra lui* braţele *şters* 216. sărmana mamă *supraintercalat* 217. copilul meu *adăugat ulterior* 218. *iniţial* cel ce te-a purtat nu mai e decît [pulbere]

LAIS

1r

[de Karl Saar după Emile Augier]

5453

Comedie antică într-un act,
în versuri[a] de Mihail Eminescu[b]

PERSOANELE *1v*

LAIS	PSAMIS
CHALKIDIAS	negutător bogat din Corint
sub numele de	BOMILKAR
ARIOBARSANES	negutător din Cartago
TIMAS	Servitoare

Scena se petrece în Corint

Scena reprezintă un apartament antic, împodobit cu opulență. Păreții acoperiți cu țesături de purpură; pe jos mozaic, acoperit cu covoare; tripoduri aurite, vase de argint îl împodobesc. În dreapta spectatorilor stă într-un colț al apartamentului statua lui Eros; în prosceniu, în aceeași parte, un pat de repaos, în stînga înainte o masă rotundă. În culisa întîia din stînga se află o ușă acoperită c-o perdea, mai în fund la mijloc o a doua ușă laterală spre apartamentele dinlăuntru; la fund, spre dreapta intrarea deschisă prin care se vede un atrium *plin de flori.* *2r*

SCENA ÎNTÎIA

TIMAS *făcînd ordine pe masă.* PSAMIS *și* BOMILKAR *intră.*

PSAMIS

Vezi copilă unde-i Lais. Du-te spune-i cumcă eu
Sînt aici și împreună [1] c-un străin, amicul meu,
Am dori să ne primească.

1. *după* înp[reună] *șters*

a. *urmează între rînduri* (tradusă din franțuzește) b. *urmează* vezi Emile Augier „Le joueur de flûte"

(TIMAS *iese în stînga*)

BOMILKAR

Fata asta, bag de seamă,
S-a mirat peste măsură de-a mea piele de aramă.
S-ar părea că niciodată n-a văzut cartaginez.

3r

PSAMIS

A văzut și ea cam multe. Dar și tu ai ce să vezi.
Iată un tripod de aur, iată vaze de argint,
Astfel cum nu le mai afli [2] nicăirea în Corint,
Și podelele pestrițe, toate numai mozaic,
Ce-n dispunerea maiastră nu au greș întru nimic,
Și în fine iată Eros, zeul dragostei de foc,
Răsărit dumnezeiește de frumos în acest loc
Dintr-un singur, admirabil stan de marmură, lucrat
De chiar Phidias maestrul. Oare nu te simți mișcat
Ca de-o mîndră sărbătoare [c] ?

BOMILKAR

Și tu ai contribuit
Prea cinstit la toate astea ?

PSAMIS

Nici în gînd nu mi-a venit.
Eu m-am mărginit la daruri de-nsemnare mai puțină:
Primăvara flori frumoase [3], dar din propria-mi grădină,
Vara poame [4] tot de-acolo, toamna cîte vrun vînat,
Iară iarna chiar nimica, nefiind nimic de dat.

BOMILKAR

Eu n-am fost încă în stare să rămîn prudent ca tine,

PSAMIS

Deci femeile te costă mult ?

BOMILKAR

Aproape totul.

4r

PSAMIS

Bine.
Mîncăcioasele sirene din Cartago, cred și eu,
Însă Lais e la altă înălțime, scumpul meu.

BOMILKAR

O zorești cu stăruință ?

PSAMIS

Cît se poate. Însă cred
Că lipsindu-i favoritul, numai eu o să-i succed;
Și fiindcă el voiește chiar de astăzi ca să plece
A ei inimă desigur va-nceta să fie rece.
Să-mi zici prost de n-oi ajunge să mă pun în locul lui.

BOMILKAR

Însă cine-i fericitul ? Ai uitat ca să mi-o spui.

2. *inițial* cum le afli *apoi* cum nu mai le afli 3. *după* frum[oase] *șters* 4. *după* fructe *șters*
c. Ca de o mîndră sărbătoare? *șters și înlocuit, dedesubt, cu* De atîta *(de fapt* atîtea) frumusețe?

PSAMIS

Un barbar. Mă iartă, Doamne, pentru terminul vulgar,
Ce la noi se spune lesne, cu-n străin de față chiar.

BOMILKAR

Nu m-atinge. Spune cine-i?

PSAMIS

Persianul cel bogat
Ariobarsanes este favoritul declarat.

BOMILKAR 5r

Vai de cel ce-o să-i urmeze. Cine poate să întreacă
Persianu-n risipire de avere, dacă pleacă?

PSAMIS

Dar eu chiar pe persianul l-am ochit. Cu ajutorul
Lui voiesc să joc pe lîngă Lais pe risipitorul.
Și aceasta foarte lesne, fără ca să cheltuiesc,
Punînd numai în lucrare un tertip negustoresc.

BOMILKAR

S-auzim.

PSAMIS

O! Povestirea mea-i cam lungă și-ncîlcită ...
Însă știi să taci? ...

BOMILKAR

Desigur. Capul meu e ca o sită.

PSAMIS 6r

Deci ascultă ... O să capăt ... sau, mai drept, a mea soție ...
O să ... nu știu cum aș spune-o ... mi-e rușine chiar și mie.
Cinsprezece ani trecură de cînd ne-am căsătorit
Dar ca să devin părinte nici în gînd mi-ar fi venit.
Iar acuma ea-mi vestește un noroc prea de prisos
Ce mă miră și-mi insuflă îngrijiri fără folos.
Auzind acestea toate am rămas de tot confuz;
Însă-acum nici o dorință nu mai pot să i-o refuz,
Pe-a mea scumpă jumătate căuta să mi-o împac
Și cu orice preț pe lume să-i fac toate după plac.
Deci — acuma zece zile — întîmplarea i-au adus
Pe un cîntăreț din fluier care-n cale i s-a pus...
Ea-l aude și îi place și, deprinsă cu nărav,
Mi-a cerut ca să i-l cumpăr căci voia să-l aibă sclav.
Am trimis vătafu-n piață, poruncind hotărîtor
Să nu spuie nimăruia că sînt *eu* cumpărător,
Căci știindu-se al meu nume, prețul lui s-ar fi urcat ...
Însă totuși veneticul cîntăreț a și aflat
Că o damă însemnată ar dori să-l dobîndească
Ș-a cerut pe sine însuși doi talenți să se plătească.
Doi talenți? Am fost în contra. Dar în van orice cuvinte,
Căci nevasta strigă, plînge, parcă și-a ieșit din minte,
Încît fui silit să-i cumpăr pe acest faimos Orfeu, 7r
Dar și asta în condiții precum nu dorisem eu ...
Nu îndată ... ci cu termin ... abia peste-o săptămînă
S-a jurat pe Styx că vine viu și-ntreg în a mea mînă,
Iar nevasta fericită înota în bucurie.
Dar cît timp? A doua zi chiar nici măcar voia să știe
De-acel sclav căci a ei toană trecătoare-o părăsise,
Iar dorințele aprinse i-au zburat ca niște vise ...

E-o curată nerozie... Bine crede [d] cine spune
Că femeile mai toate sînt deșerte ori nebune.

BOMILKAR

Să mă ierți însă povestea e din cale-afară lungă,
De vei toarce-o mai departe pînă mîni o să ajungă.
Eu te lămuresc în clipă. Ai un sclav. E de vînzare.
Persianul este omul care poate, cu preț mare,
Să ți-l ia. Ai dat pe dînsul doi talenți. Persianul poate
Să-ți dea trei. Negoțu-acesta îndoit aplană toate,
Căci cîștigul îți deschide calea care-o urmărești,
Te-ntroduce lîngă Lais și-n favoarea ce-o dorești.

PSAMIS

Chiar așa-i!

BOMILKAR

Am răzgîndit-o. Fin metod!

8r

SCENA A DOUA

LAIS, PSAMIS, BOMILKAR

LAIS

Bine-ai venit,
Psamis. Așteptai, se vede, și eu nu m-am prea grăbit.

PSAMIS

Nu așa de mult ... Aicea îți aduc un oaspe-al meu,
Prețuitul meu prieten Bomilkar, pe care eu,
Cunoscîndu-l din Cartago ... ți-l prezint ... De mă iubești
Vei fi bună pentru dînsul și o să-l îndatorești [5].

LAIS
(îndreptîndu-se spre BOMILKAR)

Fii binevenit prieten al prietenului meu.

BOMILKAR

Fericit de-a ta-ntîlnire și, privindu-te mereu,
Am știut c-a ta primire va fi mult prietenoasă,
Dară ceea ce te face la vedere mai frumoasă
E-acel farmec fără seamăn din mișcare, din cuvinte,
Ce cu buze dulci le spune a ta inimă și minte.

LAIS

O, ești prea amabil, Doamne ...

BOMILKAR

Pe cît poate ca să fie
Un cartaginez ferice că se-nchină numai ție.

9r

PSAMIS
(aparte)

Nu cumva vicleanul oaspe are gînd să-mi șteargă prada?

LAIS

Ce mai e nou prin Carthago?

5. *modificat din* datorești
d. zice *deasupra lui* crede *șters*

BOMILKAR

Grîu și paie cu grămada.

LAIS

Știu. Acum e secerișul. Nu sînt alte noutăți?

PSAMIS

Poate sînt. Negustorimea înfloritei lui cetăți [6]
În momentele acestea zice multe și mărunte
Despre Bomilkar istețul, negustorul cel de frunte,
Care-a șters-o din cetate dispărînd ca în pămînt.

LAIS

Într-ascuns ai părăsit-o?

BOMILKAR

Însă nu fără cuvînt.
Se făcea prea mare zgomot de-mi luam rămasul bun;
Am simțit că credincioșii mei prieteni se opun
La plecarea-mi, că probabil m-ar fi pus și la-nchisoare ...
Preferai deci largul mării și lumina cea de soare.

LAIS 10r

Înțeleg. Niște prieteni fără milă și mîndrie [e]
Cari [și][f] recunoștința ne-o prefac în datorie
Și în sarcină cumplită [g]. Care-i suma ce se cere?

BOMILKAR

Suma-i mare, e de-o sută de talenți.

LAIS

Este-o avere.
Tot ce am nu face atîta.

PSAMIS

O, e mult daca plătești.
De rămîi dator, pe toate drept un ban le socotești.

BOMILKAR
(cu asprime)

Însă eu gîndesc, din contra, să lucrez ca om cinstit;
Am scăpat o sumă mică din dezastrul suferit;
Cu această rămășiță cred să am destul noroc
Să ridic și strălucirea casei mele [7] iar la loc.

LAIS

Poate casa mea, vestită pentru ospitalitate,
Va putea să suplinească dorul țării depărtate.

PSAMIS

A ta inimă ușoară la exil să se deprindă.

BOMILKAR
(împingîndu-l de-o parte)

Fie oricum ...

LAIS 11r

Tu la mine vezi Corintul în oglindă,
Vezi esența, cum am zice, cele bune, cele rele,
Se citește și se joacă și părerile-ntre ele
Se preschimbă ... Se și cîntă ...

6. *versul este numerotat cu cerneală violetă de altcineva, probabil în vederea publicării,* 100 7. *supraintercalat*
e. și-omenie *deasupra lui* și mîndrie *șters* f. *completat de T.M.* g. de bani *deasupra lui* cumplită *șters*

PSAMIS
(amoros)

Se oftează.

LAIS
(întrerupînd)

Se și cască ...
Nu se poate din acestea liniștirea ta [8] să nască?

PSAMIS

Da! Se cască-n loc de-a rîde cînd încearcă persianul
Să ne-arate isteția ...

LAIS

Nu contest că el, sărmanul,
E impertinent și totuși e stîngaci. Ființa-i toată
Plină e de contraziceri și cu totul discordată.
E pe jumătate mîndru și modest pe jumătate,
E barbarul ce se crede, sigur c-a sa cruditate
Îl așază peste oameni și natură mai presus.
Totuși, neîndemînatec, simte-n el un dor nespus
Să s-apropie de-a noastre obiceiuri mai senine [9]
Ca și omul beat ce-ncearcă în picioare a se ține[h1]
Și a merge.

12r

PSAMIS

... Dar urîtu-i ciocîrlanul ce l-ai prins.
Cum de te-ai deprins cu dînsul?

BOMILKAR
(aparte)

Jumulindu-l s-a deprins.

LAIS[h2]

Oare știu eu [10] vreodată de ce capăt guturai?

PSAMIS

De-acest monstru e prea bună chiar părerea care-o ai.

LAIS

Dar fiindcă astăseară pleacă, ar fi de dorit
Ca nimic să nu se zică rău de dînsul ...

BOMILKAR

Negreșit.
Ce-i mai rău s-a împlinit chiar.

13r

PSAMIS

Așa dară pot în fine
Să te aflu, a mea scumpă, mai plecată pentru mine
Și mai blîndă? Căci acuma nu mai am nici un rival.

LAIS

Te-nșeli, nevinovăție ... Tot mai e fără egal
Unul ... unul singur, însă este cel periculos ...

PSAMIS

Cine?

LAIS

E ... necunoscutul!

8. *supraintercalat* 9. mai senine *deasupra lui* mult mai fine *șters* 10. *supraintercalat*
h1—h2. *șters; replica de la sfîrșitul paginii* Ce-i mai rău s-a împlinit chiar *modificată în* Ce-i mai rău, s-a-mplinit chiar

PSAMIS
(aparte)
Îmi tot dă răspuns pe dos
Încît n-o mai pot pricepe.

SCENA A TREIA

BOMILKAR, PSAMIS, ARIOBARSANES, LAIS

ARIOBARSANES
(la intrare)
Salutare cîtor trei!

LAIS
Ţie-asemeni salutare, Ariobarsanes.

ARIOBARSANES
Ce-i?
Întrerup ca nechemaţii [11] convorbirea ce-aţi avut?

LAIS 14r
Noi vorbeam numai de Psamis.

ARIOBARSANES
Dar urmaţi ca la-nceput.
Pe Hephaestos [12]!

PSAMIS
(curios)
Cum ai zis tu? Pe Hephaestos?

ARIOBARSANES
Cum? Nu ştiţi
Că e zeul ce protege pe bărbaţii păcăliţi?

PSAMIS
(se-ntoarce; aparte)
Proastă glumă.

ARIOBARSANES
Ce te-mpunge? Ce te superi? Încă azi
O să scapi, de ai răbdare, de nevoie şi necaz.

BOMILKAR
(încet lui PSAMIS)
Ai răbdare ... *el* plăteşte pentru toate.

PSAMIS
(încet)
Da.

LAIS
Şi pleci?

ARIOBARSANES 15r
Da, îţi zic „rămîi cu bine" şi cu bine să petreci.
Domni iubiţi, rămîneţi numai. Despărţirea dintre noi [13]
Se va face fără patos, fără lacrimi în şiroi [14].

11. *modificat din* nechematul 12. *modificat din* Hephaistos 13. dintre noi *după* dintre noi *şi subintercalarea* noastră-n pace *succesiv şterse* 14. *iniţial* Va fi fără nici un [patos], fără lacrime şiroi

LAIS

O, desigur! *(aparte)* Cîtă scîrbă mie-mi fac[i] a lui batjocuri![15]

ARIOBARSANES

În curînd, iubiți prieteni, părăsesc aceste locuri.
(leapădă[j] lanțul de la gît și brățarele sale; cătră LAIS)
Drept aducere aminte ia podoabele aceste
Și în schimb tu dă iertare astei inime oneste
Pentru multa supărare ce-n opt zile ți-am făcut-o
Și pe care cîteodată a ascunde n-ai putut-o.

LAIS

Te căiești, deci ai iertare. Și, ca semn de adevăr,
Tu ia capsula aceasta c-o șuviț-a mea de păr
Spre aducere aminte.

ARIOBARSANES

Mulțumesc preamult. Ei bine,
Iată, domnii mei, ce iute am ajuns pînă la fine.
Liniștea amîndurora v-a lăsat fără de armă.
Iată că ne despărțim fără lacrimi, fără larmă.

16r

LAIS
(aparte)

Ce nerușinat!

ARIOBARSANES

Acuma tu, amice Psamis, spune:
Ce negoț voiești a face, ce dorești tu a-mi propune?

PSAMIS

Înaintea unei Lais nu se cade...

ARIOBARSANES

Spune numa.
Acest tîrg se poate face.

LAIS

Ce idei vă vin acuma?

ARIOBARSANES

Are-un cîntăreț din fluier care-i este [de][k] prisos
Și vrea să mi-l treacă mie, ieften, fără de folos,
Și eu cred[16] că chiar în clipă[l] ne-nvoim numaidecît.
Cît cei tu?

PSAMIS

Fată cu Lais ...?

ARIOBARSANES

Las' s-auză. Spune cît.

PSAMIS

Trei talenți.

15. *inițial*

Sigur *(aparte)* Eu mă încovoi
Sub amara-i ironie.

apoi Sigur *(aparte)* Cîtă scîrbă-mi face
Ironia lui amară

apoi O, desigur! *(aparte)* Cîtă scîrbă îmi produc a lui batjocuri!

16. *supraintercalat*

i. Cît de tare mă mîhnesc *deasupra lui* Cîtă scîrbă mie-mi fac *șters* j. Desface *deasupra lui* Leapădă *șters* k. *supraintercalat* l. prin urmare *deasupra lui* chiar în clipa *șters*

ARIOBARSANES

E mult.

PSAMIS

Atîta m-a costat el chiar pe mine.

ARIOBARSANES 17r

Adevăr?

PSAMIS

Adevărat ... da!

ARIOBARSANES

Prea te lauzi ... n-ai rușine?

PSAMIS
(strigînd)

Dar o jur!

ARIOBARSANES

Atuncea nu ești lăudăros ci-nșelător,
Și voiam, față cu Lais, printr-un fapt doveditor
Să descopăr și nobleța sufletului tău ...

PSAMIS

Faci glume,
Nici ocara cea mai mare nu atinge al meu nume.

ARIOBARSANES

Sclavul te-a costat pe tine numai *doi* talenți. Răspunde.

PSAMIS

Cum ajungi să știi aceasta și[m] de unde pînă unde?

ARIOBARSANES

Din izvorul cel mai sigur. Aurul tău mi-a curs în pungă
Mie. Sclavul sînt eu însumi.

PSAMIS

Cum? Tu chiar?

BOMILKAR

Destul! Ajungă
Gluma asta.

ARIOBARSANES 18r

Ba chiar eu sînt.

LAIS

Dară te-ar fi cunoscut.

PSAMIS

Nu. Mi-l cumpără vatavul fără ca să-l fi văzut[n] ...

ARIOBARSANES
(învîrtindu-se)

Satură-te dar, stăpîne, și privește-mă mereu.
(pauză de tăcere generală, apoi LAIS *și* BOMILKAR *încep a rîde tare)*

m. Tu să-mi știi trebile mele? Dar *deasupra lui* Cum ajungi să știi aceasta *șters* n. fără ca să-l fi văzut *modificat în* făr' ca eu să-l fi văzut

PSAMIS
(aparte)
Mă fripsei amar. Ce naiba am făcut cu aurul[o] meu?

BOMILKAR
(către PSAMIS)
De acuma ți se-nfundă[p] toate planurile tale.

LAIS
(către ARIOBARSANES)
El voia din cheltuiala-ți să acopere-ale sale.

PSAMIS
Rîzi și tu, însă pe tine și mai rău te-a înșelat.

LAIS
Mă conving și eu de asta și e prea adevărat.
Ce erai[17] tu înainte de a fi satrap?

ARIOBARSANES
Ce-ntrebi?
N-am luat adio oare?

LAIS
Însă voi îndeosebi
Ca să știu și eu anume *cît* de-adînc m-a înjosit
Legătura mea cu tine?

19r

ARIOBARSANES
Și de-ai ști, ce-ai folosit?
Numele [mi-e][18] Chalkidias și n-am fost decît păstor
În Tessalia. *(s-aruncă pe patul de repaos)*

LAIS
Prea bine, nu-i nimic înjositor.

PSAMIS
Cînd stăpînu-tău e față cum se poate să cutezi
Cu atîta îndrăzneală înaintea lui să șezi?
Scoală-te de-acolo!

CHALKIDIAS
(culcîndu-se)
Dragă, mai tîrziu, abia desară
Voi fi sclavul tău.

BOMILKAR
Pe Joe[r], de-o îndrăzneală foarte rară
E nemernicul acesta.

CHALKIDIAS
(liniștit și leneș)
Dar nemernicul îți spune
Să nu uiți că pîn-atuncea pe cînd[s] soarele apune
El rămîne-egal cu tine. Ar putea să-ți pară rău,
Nu de alta.

17. *după* făceai *șters* 18. *in ms. din inadvertență metrică,* meu e .

o. cu aurul *modificat in* cu-aurul *(T.M. n-a observat că Eminescu scandase au- ca diftong)* p. De acuma ți se-nfundă *modificat în* De acum ți se înfundă r. Melkarth *deasupra lui* Joe *șters* s. pînă-n clipa-n care *deasupra lui* pîn-atuncea pe cînd *șters*

LAIS

(înaintînd spre el)

Aşa mîndru? Dar atunci întreb şi eu
De ce-ai dat tu într-o toană libertatea fără preţ?

CHALKIDIAS *20r*

De ce-am dat-o? E din cauza marii tale frumuseţi.

LAIS

O! Cu-atîta măgulire nimeni nu m-a curtenit.

PSAMIS

(către LAIS)

Şi tu mai vorbeşti cu dînsul?

LAIS

Dar ce-ţi pasă. *(lui CHALKIDIAS)*
În sfirşit,
Nu a fost decît[19] dorinţa de a mă peţi pe mine
Ce te-a-mpins la nebunia de-a te vinde chiar pe tine?

CHALKIDIAS

Da, căci tu mi-ai smintit capul. Am crezut cu-aşa tărie —
Nu prea rîde de-o nătîngă dar pioasă erezie[t] —
Cum că ţinta cea mai mare, cel mai scump odor al sorţii
E să te posed pe tine, fie chiar cu preţul morţii.

LAIS

De-ţi ştiam eu nebunia ...

CHALKIDIAS

Alungai de lîngă tine
Pe-ndrăzneţul care cearcă a ta cale a aţine.
[u1]Bine-ai fi făcut

PSAMIS

El spune ce se cade singur chiar.

CHALKIDIAS *21r*

Nu cu tine stau de vorbă, ticălosule avar[u2]!

LAIS

Însă ...

CHALKIDIAS

Nu voi tînguire şi nici cîntece de jale
Să urmeze după mine, să mă turbure pe cale.
Nu regret nimic din toate[v] şi nu simt nici o căinţă.
În răstimp de-o săptămînă am putut cu uşurinţă
Să îndestulez cu saţiu toate poftele acele
Ce ardeau ca un jăratec lumea gîndurilor mele.
Şi am degustat în pace toate-acele bucurii[x]
Ce,-n mizerie lipsindu-mi[20], le vedeam cu ochii vii
Şi-mi sleiau puterea vieţii secînd inima din mine,
Dar acum în răsfăţare, în trufie şi în bine
Eu m-am tolănit. O dulce trîndăvie moleşită
Lîngezi a mea gîndire pîn-la starea fericită
De tîmpire. Iar încolo, la solemnele ospeţe
Mă-nbătai din vase de-aur ca s-alung a mea tristeţe;
Mă culcai pe-un pat de fildeş ce-l trimise Orientul,

19. *supraintercalat* 20. *supraintercalat*

t. Poţi să rîzi, eu îţi dau voie, de atîta nebunie *deasupra lui* Nu prea rîde de-o nătîngă dar pioasă erezie *şters* u1—u2. *şters* v. aş vrea să schimb nimica *deasupra lui* regret nimic din toate *şters* x. Şi am degustat în pace toate-acele bucurii *modificat în* Şi m-am adăpat în pace la acele bucurii

Beat de-amor şi fericire am putut în tot momentul
Să-ngenunchi cum îngenunche persianul la lumină,
Înaintea frumuseţii cărei Grecia se-nchină.
22r Iar din Paphos îmi sosiră trei maeştri pierde-vară,
Să-i aud cîntînd din flaut. Suflau fals din cale-afară
Dar mi-era egal, pot zice că-mi făcea un mare bine
Să privesc suflînd pe alţii înainte-mi, nu pe mine.
Aşadar aceasta-i toată suma voastră de plăceri,
Asta-i tot ce pot ajunge mîncătorii de averi?
Jur pe Zeus[y] că fără pismă vă conced acest noroc
Şi o singură părere îmi păstrez în a lui loc[z] :
Pentru inima oricărui om e-o singură măsură,
De-i bogat sau de trăieşte de la mînă pîn' la gură.
De umpleţi ulciorul vostru dintr-un val spumînd de mare
Sau din apa care curge limpezită din izvoare
Totuşi nici o picătură nu încape-n el mai mult.
Şi acum cînd adevărul cu răceală îl ascult,
Văd cumcă deosebirea ce scîrbeşte pe sărmani
Nu-i mulţimea de plăcere ce se capătă pe bani,
Ci-i mărimea abnegării. Cunoştinţa dobîndită
Nici cu preţul libertăţii nu-i destul de scump plătită.

PSAMIS

Pentru că deosebirea te-a mişcat aşa puţin
O să ai la mine numai jumătate de tain.

BOMILKAR [21]
(încet)

Da ! Tratează-l rău.

LAIS
(lui PSAMIS)

Se poate? Nu cred tu să fii în stare
23r Ca să faci aşa.

CHALKIDIAS

Ia lasă-l. Doi talenţi ... aciia-mi [a] pare
Fac să fiarbă fierea-ntrînsul. Însă în prea scurtă vreme
I se va-ndoi necazul lui cel mare, nu te teme.

PSAMIS

Bine, bine, bucură-te !

[b1]LAIS

Nu-i curaj, ci nebunie
De-a mai irita calăul ce-ţi întinde ştreangul.

CHALKIDIAS

Fie,
Dară ştreangul se va rupe[b2]

LAIS

Psamis, tu eşti econom,
Dar răutăcios tu [22] nu eşti. Vinde-mi mie pe-acest om.

BOMILKAR
(aparte)

Haiti, se prinde !

21. *după* Lais *şters* 22. *supraintercalat*

y. Zeus *modificat în* Zevs z. Şi o singură părere îmi păstrez în a lui loc *modificat în* Şi o mare-nvăţătură îmi păstrez în al lui loc a. *modificat în* aceia-mi b^1—b^2.*şters*

PSAMIS
(evitînd)

Vrei?

BOMILKAR
(repede)

O! Psamis e om bun, n-are măcar
Spiritul de răzbunare, poate să ți-l dea în dar.

PSAMIS 24r
(strigînd)

O, nu, nu! *(pentru sine)* Ce prost prieten. *(tare)* Nu-l pot vinde către tine,
Numai din delicateță, iar a-l dărui nu-mi vine,
Pentru că voiesc să-l spînzur [23] ...

LAIS

Ce spui tu?

CHALKIDIAS

Te liniștește.
N-a crescut încă copacul și nici cred cum că va crește,
Este sigur pentru mine c-acest om nu este omul[24 și c]
Care-și spînzură averea cu-nlesnire de tot pomul.
Și apoi, pe lîngă toate, nu prea e măgulitor
De-a fi marfă pentru tine; de-o să mor, de n-o să mor
Pentru tine eu sînt numai Ariobarsanes, nu
Chalkidias.

LAIS

Gîndeam însă să te-ajut pe tine

CHALKIDIAS
(rece)

Tu?
Da, se poate, Tu ești bună, foarte bună, însă eu
Nu primesc, nu sufăr milă de la nici un om ... Nu vreu.

LAIS

Cînd gîndești așa atuncea drept se face ce se face. *(iese)*

SCENA A PATRA 25r

BOMILKAR, CHALKIDIAS, PSAMIS

PSAMIS

Să vorbim acu-mpreună!

CHALKIDIAS

Ei, vorbește dar, sărace
Cîrpănosule.

PSAMIS

Mișele, te așteaptă în curînd
Să plătești obrăznicia și purtarea ta [25] de rînd.
Ai să le spăsești pe toate, jur pe cerul ce-l invoc,

23. *inițial*

A ți-l vinde către tine
Nu pot, din delicateță, iar a-l dărui nu-mi vine,
⟨Pentru că ⟨de⟩ chiar mîni îl spînzur.⟩
Pun să-l spînzure ⟨de⟩ chiar mîine.

24. *inițial* Și e sigur pentru mine: omu-acesta nu e omul 25. *după* de *șters* c. c-acest om nu este omul *modificat în* că acesta nu e omul

M-ai făcut de rîs și țintă la bătaia [ta] de[d] joc[e]?
Doi talenți am dat pe tine și tu, chiar cu banii mei,
Mi-ai răpit pe cea mai mîndră, mai frumoasă-ntre femei?
[f1]O mișel, o pieritorule de foame! Ce să fac
Ca onoarea mea atinsă pe deplin s-o satisfac?[f2]

CHALKIDIAS

Orice-ai face hrană trebui să-mi [fi] dat. În al tău loc
M-aș lăsa să mor de foame. Iată singurul[26] mijloc
De-a muri prea cum se cade, care-i foarte potrivit
Cu zgîrcenia ta mare ...

PSAMIS

Vom vedea pîn-în sfîrșit.

26r BOMILKAR
(către PSAMIS)

Ia ascultă-mă amice, de-ți voi[27] zice: ești miop,
Îți spun numai adevărul cel mai verde, fără scop
De-a te atinge.

PSAMIS

De ce?

BOMILKAR

Bine, nu observi c-acest viclean
Scapă sigur de sclavie și de tine ca tiran?

PSAMIS

Cum așa? E cu putință? ...

BOMILKAR

Dară daca se omoară
Singur?

PSAMIS

Singur?

CHALKIDIAS

Eu?

BOMILKAR

Desigur.

PSAMIS
(îngrijat)

Afirmarea e ușoară,
Dar de unde știi tu asta?

CHALKIDIAS *(către* PSAMIS)

Bomilkar, amicul tău,
Nu prea pare-ntreg la minte...

27r BOMILKAR

Crezi? Dar ce inel văd eu?
Prea frumos. Dă-mi voie numai ...

CHALKIDIAS

Cu plăcere.
(dă inelul lui BOMILKAR*; acesta deschide capsula ș-o duce la gură.)*
Stăi, nu bea!

26. *deasupra lui* sigur un *șters* 27. *modificat din* de ți-oi

d. *completarea lui T.M.* e. *versurile 291—292 sînt transferate după 293—294* f1—f2 *șters; în dreptul versurilor 296 și 297 T.M. face schema septenarului trohaic*

BOMILKAR

Pentru ce?

CHALKIDIAS

Dar e otravă.

BOMILKAR
(lui PSAMIS*)*

Mi-a ieșit dreptatea mea?
O presupuneam...

CHALKIDIAS

Ei bine[28], dă-mi inelul înapoi.

PSAMIS
(ia inelul cu sila)

O nu, nu, pentru toți zeii.

CHALKIDIAS

Dar la ce mi-l luați voi?
Nu mai e alt chip de moarte decît cel socratic?

PSAMIS

Nu.
O Chalkidias amice, nu te supăra și tu.
Am glumit numai, ferească cerul, nu pun să te bată
Nici o să te pun pe tine la vro treabă vreodată...
Decît doar să cînți din flaut ... ș-ai să capeți de mîncare *28r*
Bună, multă; fără grijă fii ...

CHALKIDIAS
(aparte)

Nerodul.

PSAMIS

Ți se pare
Că sînt rău și aspru însă te înșeli, eu sînt în stare[29]
De-a fi bun și blînd. Fii bun dar. N-avea frică. Iartă-mi gluma
Eu te-am sumuțat[30] *și* [g] prin vorbe însă[31] n-o mai fac de-acuma,
Te conjur să nu-ți faci seamă, să nu-ncerci a-ți face rău[32].

CHALKIDIAS

Află[33] Psamis că un suflet mîndru, cum nu e al tău
Sufere cu înlesnire orice pierdere, afară
De aceea-a libertății. De-am vîndut-o așadară[34]
Pentru a îndestula o toană de nebun, a fost cu plan,
Cu acela cumcă moartea să m-aștepte ca liman[35].

PSAMIS
(rugîndu-se)

Cum? Nu e nimic în lume ca să fie încă-n stare
Să te schimbe în voință, chiar în proprie favoare[36]?

28. Ei bine *deasupra lui* Acuma *șters* 29. *inițial* C-aș fi rău și aspru-n vorbă, dar te-nșeli, eu sînt în stare 30. *modificat din* asmuțat 31. *deasupra lui* dară *șters* 32. *inițial* nici să-ncerci a-ți face rău 33. *deasupra lui* Să știi *șters* 34. *inițial* Eu cînd am vîndut-o dară 35. *inițial*

Pentru a îndestula o toană de nebun, în al meu plan
A intrat ca moartea-n urmă să-mi servească de liman

apoi
Pentru a îndestula o toană ⟨a intrat⟩ de nebun, a fost c-un plan,
Cu acela cumcă moartea ⟨m-o scăpa ca un liman⟩ mă așteaptă ca liman

36. *inițial* De a te schimba pe tine chiar în propria-ți favoare

g. sumuțat *rescris cu creionul deasupra, pentru lizibilitate*

CHALKIDIAS
(zîmbind)

Nu-i nimic.

PSAMIS
(afară de[h] *sine)*

Însă, mişele, ai tu drept să te omori?
N-ai jurat pe Styx...?

29r

CHALKIDIAS

Aşa e. Pe-acel nume-ngrozitori
M-am jurat că peste şapte zile mă predau de viu,
Dar nimic mai mult.

PSAMIS

Dar astfel e-o-nşelătorie. Ştiu
Că prin reaua ta purtare ruinat rămîn de tot;
Încă şi copil mai capăt. Voi din pagubă să scot,
Lasă-mă să te vînd altui.

BOMILKAR

Eu îl cumpăr ...

PSAMIS
(aparte)

Poate are
Vro comoară îngropată. *(lui* CHALKIDIAS) Eşti cu totul sigur oare
Că nu ai nimic?

CHALKIDIAS

Dar altfel mă vindeam?

PSAMIS

Adevărat.
(lui BOMILKAR) Iară tu ce scop adulmeci de te pui pe cumpărat?

BOMILKAR

Orişice. Fiindcă cauţi muşteriu pe vre un prost,
30r Mă ofer chiar eu, amice.

PSAMIS[i]

Nu cumva-ntre ei a [37] fost
O-nţelegere ca iarăşi să mă-nşele? Ce să crez?
(lui CHALKIDIAS) Dă-mi cuvîntul de onoare că te-omori ...

CHALKIDIAS

Dar ai s-o vezi *(se pune la masă)*

BOMILKAR
(lui PSAMIS)

Aşadar?

PSAMIS
(aparte)

Sărmana-mi minte mai nu ştie ce s-o face.
Hotărîrea ei înclină cînd încolo cînd încoace [38].

BOMILKAR

Un talent ofer.

37. *supraintercalat* 38. *inițial*
Mintea mea-i nehotărîtă, nici nu ştiu cum m-oi disface,
Iar voinţa [mea înclină cînd încolo, cînd încoace]

h.modificat în din *i.urmează* (a parte)

PSAMIS
(după oarecare ezitație)
Haiti, fie! Eu mă prind ...

BOMILKAR
Mă prind și eu
Și om de nimic acela ce-ar călca cuvîntul său.
Vino să-[n]cheiem înscrisul și talentul să ți-l iei.

PSAMIS
(aparte)
Las' să piarză ...

BOMILKAR
Lais vine. Un cuvînt să-i spun și ei
Îmi dai voie?

SCENA A CINCEA 31r

CHALKIDIAS *(șade)*, LAIS, BOMILKAR, PSAMIS *(în fund)*

LAIS
Cer iertare. Voi sînteți încă aici?

BOMILKAR
Ba ne ducem. *(încet)* Însă cearcă două vorbe ca să-i zici
Tînărului acestuia care vrea să se omoare.

LAIS
Se omoară? Dar se poate?

BOMILKAR
Nu vorbi așa de tare.
Deși aprig, are însă cuget mîndru și măreț,
De-al robiei jug voiește a scăpa cu orice preț,
Deci a vrut să ia otravă.

LAIS
O, sărmanul!

BOMILKAR
Fii cu bine.
Deie cerul ca să aflu veste bună de la tine.

LAIS
Să ne mai vedem cu bine.

SCENA A ȘASA

CHALKIDIAS *(șade)*, LAIS

LAIS
(după o tăcere[39] mai lungă)
Așadar tu vrei să mori?

CHALKIDIAS 32r
Da. Mi-e teamă de podagră, și, ca om prevăzători,
Voi s-o vindec înainte și natura s-o previn.

39. *deasupra lui* pauză *șters*

(o ia de mînă și-i privește inelul)
Ce inel fără pereche, ce frumos acuamarin[j] !
Nu-i așa ?

LAIS

Ba da. Dar spune-mi ...

CHALKIDIAS

Cine-a fost acea naiadă
Ce-a lăsat această piatră la picioarele-ți să cadă ?

LAIS

Alkibiades ...

CHALKIDIAS

Așa e ? Un frumos bărbat ...

LAIS

O, da.
Dar de ce [te][k] temi de mine, te ferești a-mi arăta
Ce intenții ai ?

CHALKIDIAS
(ridicîndu-se)

Ce stărui ? Oare viața unui sclav
Merită luare-aminte ? Oare e așa grozav ?
Moartea, care pentru tine e penibilă, temută,
Mie, care sînt un trîndav, mi se pare chiar plăcută.

33r LAIS

Cum ? Renunți la înturnarea înfloritei primăveri,
Cu podoaba ei de roze ?

CHALKIDIAS

Ei, asemenea plăceri
De treizeci de ori avut-am în viață. Aș voi
Să văd altceva. Unica noutate dup-*a fi*
E a *nu fi*. Ce rămîne ?

LAIS

În zădar ți-ai bate joc
Și de moarte, căci cu rîsul nu se farmecă din loc.

CHALKIDIAS

Admirabil e tăiată piatra asta. De la cine ?
Alkibiades ți-o dete ?

LAIS

Nu. Megakles. Dar de tine
Să vorbim. De ce încunjuri ?

CHALKIDIAS

Epitaful să-l compunem ?

LAIS

O ! Te rog ...

CHALKIDIAS

E dar mai bine și mai vesel să ne punem
34r Să vorbim de-astă brățară. Are numai un defect,
Că ridică prea mult creții hainei. Altfel stă perfect.
E-o lucrare prea de seamă, strălucită și frumoasă.
Lais, cu-a ta frumusețe prea ești parcimonioasă.

j. semn întrebare pe margine pentru aquamarin *k. completat de T.M.*

LAIS

Şi respingi cu-aşa răceală[40] pe[-o][l] amică?

CHALKIDIAS

Nu pe ea,
Numai sfatul ei.

LAIS

O ceruri!... Numai daca s-ar putea
Ca să mă iubeşti o clipă, nu mai mult.

CHALKIDIAS

O, stai pe loc.
Să ne mărginim la glume şi să nu ne batem joc
De-o simţire care-i sfîntă. Daca tu mă vei sili,
S-ar putea ca rău să-ţi pară după cîte-oi dezvăli.

LAIS

Totuşi spune-mi ...

CHALKIDIAS

De ce stărui? O s-o fac.

LAIS

Ci fă-o dar,
Nu încunjura atîta, ci vorbeşte-odată clar.

CHALKIDIAS 35r

O voieşti? Ei fie dară. *Te urăsc.*

LAIS

Pe mine? Însă
Pentru ce?

CHALKIDIAS

Aveam dorinţa să revărs durerea strînsă
Care inima-mi apasă, scînteind ca o furtună
Cînd pe ceruri nouri negri se alungă şi s-adună.
Numai dorul libertăţii m-a gonit din ţara mea
Unde orice rădăcină mie o piedică-mi părea.
Floarea soarelui e astfel, e legată de pămînt,
Pe cînd capul ei se-ndreaptă după soare, fără vînt[41].
Existenţa ce-o dusesem îmi părea nesuferită,
Deci plecai în lumea largă fără ţintă lămurită
Şi, dispreţuind aproape tot ce oamenii doresc,
Pe la margine de drumuri[42] mă culcam să odihnesc,
Uitam ziua cea trecută şi la mîni nu mă gîndeam
Pînă cînd — o, zi fatală! — te văzui. Nu mai ştiam
Pe ce lume sînt. Urmată de-o fanatică mulţime[43]
Ce se grămădea în cale-ţi, bucuria să-ţi esprime,
Să te-admire ... înlăuntrul astei inimi încă sterpe
Toate poftele-şi iviră a lor capete de şerpe.
Strălucire răsărită de prin lumi necunoscute 36r
Îmbăta a mea vedere şi, cu minţile pierdute,
Îmi părea cumcă o mare de lumină, de miroase
Şi de dulce încîntare[44] varsă raze călduroase
Împrejurul litierei. Frumuseţea ta cea mare,
Sigură de biruinţă, mîndră, era orbitoare
Mistuind împrotivirea ca a soarelui lumină.
De o patimă turbată a mea inimă fu plină
Şi atunci hotărîi tare să cîştig al tău amor,
Fie-o zi, fie o oră, fie fulger trecător

40. *după* răcel *şters* 41. *iniţial* Pe cînd capul ei se naltă către soare, fără vînt 42. *după* drumuri *şters* 43. *după* multme *şters* 44. *după* încat *şters*
l. completat de T.M.

De o clipă, iar pe scurta degustare-a fericirii
Să-mi arunc tot restul vieții in noianul nimicirii.
Atunci mă-ntîlni vătaful de la Psamis. Ce-a urmat
Știi și tu, iar din acele ce am spus, vei fi aflat
De ce te urăsc.

LAIS

Dar singur îmi ziceai cu stăruință
Cumcă nu regreți nimica și nu ai nici o căință.

CHALKIDIAS

Da, vorbea mîndria-n mine și-ai crezut-o pe cuvînt.
Fericit de a mea soarte eu m-aș duce în mormînt
De te-aș fi găsit pe tine, iar nu statua ta rece.
Eu credeam că fericirea mea nimic n-o va întrece,
37r Dar, așa de scump plătită, nu prin tine-o dobîndii.
Eu credeam că mă apropii chiar de soare, și găsii
O ființă ca de gheață, răspîndind o strălucire
Orbitoare dar lipsită de căldură. Nălucire
Ca din munții mei tesalici, cînd, din zarea cea senină,
Iese steaua dimineții vestitoare de lumină:
Munții-ncep pare c-a arde și e semn cumcă i-a nins.
O, nălucă luminoasă ce-ai pierit cînd te-am atins,
De pe stînca cea înaltă unde tu m-ai tot chemat
Nu e chip de mîntuire, nici cărare de-nturnat,
Ci căderea-n adîncime, deci m-arunc și te blestem.

LAIS

O durere niciodată nu e dreaptă. Să vedem.
Înțeleg întreg necazul, dară care dintre noi
A-nșelat pe cellalt? Oare n-ai venit c-acei eroi
Muierateci ce n-au grijă de ai inimă în piept,
Urmărind o frumusețe numa-n scopul cel nedrept
De-a se lăuda în lume cu favoarea ce le-o faci?
Oameni plini de vanitate și de inimă săraci,
Între ei amorul nu e decît goală jucărie
Ce se dă precum se cere, de urît ori de mîndrie,
Pentru trecere de vreme, uneori pentru cîștiguri,
Iar cînd patima s-arată o gonim ca niște friguri,
38r Căci ar fi o nerozie ș-o pornire în zădar
De-a deschide unor oameni cum sînt ei un sanctuar
Ca al inimei. Simțirea ce-ar veni din adîncime
O înăbușim cu sila, ca să nu ne știe nime.
Daca tu-mi ziceai: „O, Lais, iată toate ce-am făcut
Ca să te cîștig pe tine, de iubire străbătut,
Deci iubește-mă, femeie, căci al tău cu totul sînt
Și în tine se-mplinește fericirea-mi pe pămînt",
De-mi ziceai: „Cum eu[45] al tău sînt, fii și tu a mea de tot

CHALKIDIAS
(încurcat)

Amîndoi ne înșelarăm ...

LAIS

Însă ceea ce nu pot
Ca să iert și ce mă umple de-ntristare și mînie
E că ce a fost odată nu mai poate ca să fie,
E că acea fericire care-n mînă ai avut-o
Ai pierdut-o pentru tine dar și mie mi-ai pierdut-o.
Cine știe dacă-n urmă amoroasa ta văpaie
N-ar fi deșteptat în mine iar a inimei bătaie,

45. *după* al *șters*

N-ar fi încălzit de-a pururi învălişul ei de gheaţă
Pentru a schimba cu totul amărîta mea viaţă?

CHALKIDIAS 39r

Da ... Te-ai amăgit în mine ... Ce păcat!

LAIS

Dezamăgit
Eşti şi tu-n a mea privire ... Aşadară s-a sfîrşit
Toate între noi ...

CHALKIDIAS

Sfîrşit, da...

LAIS
(dup-o pauză)

Însă fie orişicum,
Totuşi m-ai iubit şi astfel nu se cade nicidecum
Să plăteşti a ta iubire cu viaţa ...

CHALKIDIAS

Aud bine?

LAIS

Dă mîndria la o parte. N-o să vie de la mine
Libertatea ta. Chiar Psamis o s-o dea de voie bună.

CHALKIDIAS

Doar să dea; ce nu mai are, căci negoţul merse strună ...
M-a vîndut cătră străinul negustor cartaginez ...

LAIS

Dar atunci e şi mai lesne pentru tine să lucrez ...
Te răscumpăr ...

CHALKIDIAS
(supărat)

Nu vei face-o!

LAIS 40r

Dar cu aurul tău, stăpîne.

CHALKIDIAS

Niciodată! Niciodată!... Ce-am făcut aşa rămîne.
Ce am dăruit odată n-o să iau iar îndărăt
Căci, oricît de mic şi poate nensemnat să[46] mă arăt,
Totuşi nici un om nu are dreptul de-a mă umili.

LAIS

Da, voi asculta, stăpîne.

CHALKIDIAS

Asculta? Stăpîn? Nu fii
Supărată[47]. Da, mînia mi-e ridiculă de tot,
Sînt un cap aprins, în margini a mă ţine nu mă pot.
Şi apoi — pe lîngă toate — cînd e vorba ca să mori
Nervii ne slăbesc cu totul şi prin ei ne trec fiori ...
Iartă dară ...

LAIS

Da, stăpîne.

46. *deasupra lui* eu *şters* 47. *deasupra lui* Aşa blîndă *şters*

CHALKIDIAS

Iartă asprele cuvinte
Și-mi îngăduie, o, Lais, cea din urmă rugăminte
Și întinde-mi mîna albă[48] s-o sărut ... O, cît de rece ...

LAIS

(aparte)

Totuși nu ca[49] sărutarea ...

41r CHALKIDIAS

Dar nimica n-o întrece,
E așa de-atrăgătoare și de dulce că mă pierd,
C-aș dori viața-ntreagă a ta mînă s-o dezmierd ...
Doar veriga asta-i strică ...

LAIS

Nu-nțeleg de ce.

CHALKIDIAS

Nu știi?
Pentru mine însă-i semnul vrunei[50] mari ticăloșii.
(furios) Căci eu văd mult mai departe și-nțeleg c-acest odor
Îți trezește-n amintire jurăminte de amor.
Cine ți l-a dat?

LAIS

(scoate inelul repede și-l aruncă departe)

Dar[51] nimeni.

CHALKIDIAS

Cum, tu plîngi? *(aparte)* Ea plînge-acum?

SCENA A ȘAPTEA

CHALKIDIAS, LAIS, BOMILKAR

BOMILKAR

(în fund, încet către LAIS)

Cum stau lucrurile aicea?

LAIS

Mai rău nu se poate cum.
Mă urăște fără margini și mă mustră cu dispreț.

42r BOMILKAR

(încet) Aș, ce vorbă... *(pentru sine)* Să respingă el atîtea frumuseți?

LAIS

(încet)

Am să-ți spun ceva.

BOMILKAR

Chalkidias, fii așa de bun și du-te,
Căci am de vorbit cu Lais tainic cîteva minute.

48. *inițial*

O, ce multă îndurare!
Și îmi iartă, mîndră Lais, cea din urmă rugăminte
Și-mi întinde mîna albă

49. *în ms. din inadvertență* că 50. *modificat din* unei 51. *după* Cine-ți *șters*

CHALKIDIAS

Eu mă mir cum[52] n-ai rușine de cutezi a-mi da porunci,
Nu sînt încă sclav la tine, mai așteaptă pîn-atunci.

BOMILKAR

Uite iar se întărită craterul să verse foc.
Liniștește-te, eu numai te-am rugat a-mi face loc,
Daca nu preferi ca Lais să se ducă.

CHALKIDIAS

Asta nu.
Mă duc eu. *(aparte)* Dar voi să aflu ce poftești acuma tu,
Cămătarule nemernic[53], de la ea[54]. Voi asculta.
(se depărtează prin ușa laterală din dreapta)

SCENA A OPTA

CHALKIDIAS *(după o perdea)*, LAIS, BOMILKAR

BOMILKAR

Foarte mîndru acest tînăr.

LAIS

Se și cade-a fi așa,
Cum și trebuie să fie un bărbat. Lui [î]i stă bine. *43r*

BOMILKAR

(pentru sine) A, așa? *(tare)* De ce e vorba, ce dorești tu de la mine?

LAIS

Ce doresc? Mă doare-n suflet a lui soarte-atît de crudă
Și e trist că el de mine nici nu vrea ca să audă
Și refuză să primească jertfa. Zeilor din stele!
Am căzut oare atita de adînc încît a mele
Binefaceri să s-ascundă, libertatea ce-o dorește
Să se pară înfierată de acea ce-o dăruiește?

BOMILKAR

E-ndărătnic ursul tînăr. Un astfel de caracter
S-a-nsemnat c-o vorbă mare. Are inimă de fier.

LAIS
(pentru sine, dar tare)

Totuși trebuie să scape, dar așa ca să nu știe
Care mînă e aceea care-l scapă de robie ...
Deci te rog ... tu vezi prea bine cumcă inima mi-e plină
Și-mi lipsesc cuvinte ...

BOMILKAR

Bine, înțeleg unde înclină
Gîndul tău. Dorești să-l cumperi tu, iar eu să mă prefac[55]
Că din pură bunătate legăturile-i desfac,
Ca să pară cumcă-i vine libertatea de la mine.

LAIS *44r*

Da, aceasta mi-e părerea căci, de-l[56] aperi de rușine,
Va primi din a ta mînă libertatea...

52. *după* cun *șters* 53. *după* nen *șters* 54. *după* dînsa *șters* 55. *deasupra lui* prefact *șters* 56. *corectat din* de-

CHALKIDIAS
(ascuns)

Suflet bun !

BOMILKAR
(aparte, privind pe LAIS)

Admirabilă făptură !... Nu mai știu ce să-i opun.
Umerele ei sînt albe, orbitoare de vederi,
Și mă tem că voi fi prada unei singure căderi
În mizerie.

LAIS

Îți place dezlegarea ce-o ofer ?

BOMILKAR

(aparte) Umerele aste albe... *(tare)* Să ședem. *(s-așază amîndoi pe patul de repaos)* Da, însă cer
Ca să-mi spui : ții tu, frumoaso, serios atît de mult
La sălbatecul acesta îndărătnic și incult ?

LAIS

Totuși țin la el atîta ca să-l văd scăpat de rău.

BOMILKAR

Atunci ia-l în toată voia. Ți-l ofer și e[57] al tău.

45r LAIS

Cît vei cere pentru dînsul ?

BOMILKAR

Eu mă bucur de ce fac,
Că-ți întîmpin o dorință împlinind-o după plac.

LAIS

Însă nu voi în tot cazul ...

BOMILKAR

Îmi dai voie să-ți închin
Ca dovadă de credință acest dar de preț puțin ?
Și, daca a mea pețire ți se pare serioasă,
Voi găsi pe-a tale buze o răsplată prețioasă ...

LAIS
(se scoală)

Tu ai fi putut cu și mai multă lipsă de purtare
Să-mi faci astfel de propuneri și să rîzi de-a mea-ndignare.
Cine-și dă în dar favoarea nu mai poate să se mire
Cînd vrounul [î]i[m] propune ca să cumpere iubire.
Am pierdut se vede dreptul să mă supăr de-o insultă.
Voi răspunde liniștită, făr[58]-a face vorbă multă :
Nu.

BOMILKAR
(după o scurtă ezitare, sculîndu-se repede)

Lovească-mă un trăsnet daca nu mă fericesc.
46r Bucuros de-a mea scăpare mă cutremur[59] cînd gîndesc
Cît de mult a mea plăcere trecătoare-ar fi costat
Daca tu rămîneai mută, daca *nu* te-ai fi-ndignat.
Dar nu știi că sclavu-acesta ce voiam să-l lepăd eu
Este tot ce am în lume, e unic avutul meu ?

57. *în ms., din inadvertență,* el 58. *după* fără *șters* 59. *după* cutremur *șters*
m. *modificat în* vreunul ii.

Este zarul cel din urmă, este cel din urmă joc
Ce-l încred de astă dată la-ntîmplare și noroc.
Toat [60]-averea mea pierdută pot cu el s-o dobîndesc
Și pentru o sărutare eu eram să-l dăruiesc,
Iată ce eram în stare.

LAIS

Cum? Nu vrei să mi-l vinzi mie?

BOMILKAR

Da. Chiar ceea ce-i mai vesel în această istorie
E că-n scopul de-a ți-l vinde să mi-l cumpăr propusei.

LAIS

Cît vei cere pentru dînsul? Trei talenți?

BOMILKAR

Nu.

LAIS

Patru vrei?

BOMILKAR

Nu. Atîta de departe n-am ajuns. Mărturisește 47r
Că iubești pe acest tînăr.

LAIS

Chiar atîta îmi lipsește,
Ca să-l și iubesc. Se poate, dar nu-mi vine ca s-o cred,
Căci n-o știu prin mine însămi. Însă ceea ce conced
E că dînsul e-un amestec de erou și de martir
Și că sufletul lui mare mă silește să-l admir.

BOMILKAR

Da, și eu a lui putere generoasă-am admirat,
Iar în inima lui bate sînge liber și curat.

LAIS

Nu-i așa? Nu-i oare nobil, nu-i sublim de a muri
Ca să scape de-o robie ce n-o poate suferi?

BOMILKAR

Însă mîni, închipuiește-ți, încetează să existe [61].

LAIS

Cum înfruntă cu-nălțime goana sorții sale triste!
Cu dispreț el umple însuși discul cel întunecos
De la cumpăna vieții care-l duce drept în jos,
În infern ... Sclavul acesta mîndru și neînduplecat
Îmi apare ca un rege de popor impresurat,
Prins și detronat ridică capul sus, fără coroană,
Și c-o singură privire o mulțime ia la goană 48r
Potolește o răscoală făr-a zice un cuvînt,
Iar privirile-ndrăznețe toți le pleacă la pămînt.

BOMILKAR

A! Un rege prins? Favoarea ta [î]l pune-atît de sus?
Atunci văd că pot propune prețul care i l-am pus.

LAIS

Spune.

60. *după* Chiar *și* Tot *succesiv șterse* 61. *modificat din* esiste

BOMILKAR

Las-întîi ca soarta mea cea aspră s-o deplor
Și să cer a ta iertare, umilit și rugător
Pentru-acel tribut pe care sînt silit să ți-l impun,
Căci zgîrcit nu sînt, aceasta creditorii mei o spun,
Ca dovadă strigătoare. Deci mă iartă, sînt silit
Ca să cer, din a lor cauză, chiar un preț neauzit,
Monstruos, pot zice.

CHALKIDIAS
(aparte)

Lasă, mizerabile!

LAIS

Ce preț?

BOMILKAR

Ah! O sută de talenți.

LAIS

Cum? Tot ce am?

BOMILKAR

Sînt îndrăzneț,
49r Dar atîta-mi trebuiește.

CHALKIDIAS
(aparte)

O, răbdare.

LAIS

Dacă el
M-ar iubi măcar ...

BOMILKAR

Atîta? Dară nu-nțelegi defel
Că te îndumnezeiește, că mînia ce arată
Dintr-o inimă răsare de durere sîngerată?

LAIS

Și tu crezi?

BOMILKAR

Dar eu sînt sigur. O s-o afli și mai bine
De la el, numai întreabă-l ... Ei, Chalkidias ... Nu vine?
Oare-i surd? Chalkidias ...!

SCENA A NOUA

CHALKIDIAS *(ridicînd perdeua)*, BOMILKAR, LAIS

CHALKIDIAS

Ce e? Cineva care mă cheamă.

BOMILKAR

Da.

CHALKIDIAS

N-am auzit nimica.

BOMILKAR

Intră numai fără teamă.
50r S-a sfîrșit vorbirea noastră ...

CHALKIDIAS

Nu mai [ai][n] alte porunci
Pentru sclavul tău ?

BOMILKAR

Cum ? Ce spui ?

CHALKIDIAS

Eu m-am răzgîndit de-atunci.
Mă supun cu totul ţie. Da, sînt foarte hotărît
Să trăiesc tot înainte, fie cit de amărît.

BOMILKAR

(aparte) Ce-i trăzneşte-acum prin minte ? *(tare)* Tu glumeşti precum se vede.

CHALKIDIAS

Nu stăpîne. Nu-s aşa de inimos precum s-ar crede
Şi, spun drept, mă tem de moarte.

LAIS

Oare tu vorbeşti acum ?

CHALKIDIAS

Ce-am făcut, ce v-am zis vouă nu-mi mai place nicidecum.
Au fost fapte uşurele de copil lăudăros
Ce-n a lui deşertăciune se mîndreşte cu prisos.
M-am convins că umilinţa de acum mi se cuvine
Şi căinţă de purtarea mea cea fără de ruşine.

BOMILKAR 51r

Dacă ţii atît la viaţă, aşa scumpă o socoţi,
Nu se cuvenea a face chiar cu moartea ta negoţ,
Căci e înşelătorie.

CHALKIDIAS

Dar e chipul cel firesc
Să posezi aşa de ieftin un sclav scump.

BOMILKAR

Îţi mulţumesc
Foarte mult. Ce fac cu tine ?

CHALKIDIAS

O să-ţi cînt frumos din flaut
Pe cînd şezi la masă.

BOMILKAR

Fleacuri !

CHALKIDIAS

În zădar atuncea caut
Să-nţeleg a ta voinţă. Nu poţi cere nicidecum
Ca de dragul tău, stăpîne, singur eu să mă zugrum.

BOMILKAR

Văd acuma ce m-aşteaptă. Ruinat fără scăpare.

LAIS

(mergînd spre CHALKIDIAS)

Au urechea mă înşală ? Glasul tău e-acela care
Răsuna atît de mîndru şi-acum sun-atît de greu ?

n. supraintercalat

CHALKIDIAS

Aș dori, frumoasă Lais, ca să fii în locul meu.

52r LAIS

Eu, în locul tău, desigur că n-aș tremura de fel
Ca să scutur a robiei lanțuri grele de oțel.
Precum fuge osînditul de la locul de osîndă,
Hărțuit de-o plebe crudă, de pieirea lui flămîndă,
Și abia ajunge-n templu, adăpostul de scăpare,
Aș fugi și eu de-a sorții prigonire-atît de mare
Alergînd în brațul morții ca altar mîntuitor.

CHALKIDIAS

Ție-ți pare foarte lesne. A vorbi este ușor.

LAIS

Însă cum e cu putință să te schimbi așa, deodată?
Care zeu, cuprins în suflet de-o invidie ciudată,
A putut să amorțească al tău cuget de er u?...
O, ascultă-mă pe mine și deșteaptă-te din nou,
O, pătrunde-te-n adîncul unei inimi turburate
Cumcă cel ce nu e liber este mort pe jumătate.
Deci arunc-a ta viață pîn' ce nu e de ocară,
Pînă nu-i încă pătată de robia cea amară.
Corpul tău făcîndu-l jertfă pulberei de pe pămînt
Vei trimite-un suflet mîndru zeilor din cerul sfînt.
Mori mai bine și, mormîntul deschizîndu-l cu-a ta mînă,
O icoană luminoasă pe-a ta urm-o să rămînă
Despre nobila-ți ființă acelor ce te-au iubit.

53r BOMILKAR

(către LAIS)

A făcut efect! Își roade barba. Ochiu-i strălucit! ...

LAIS

(lui CHALKIDIAS)

Am știut întotdeauna cumcă nu ești un fricos.

BOMILKAR

(frecîndu-și mînile, aparte)

Bun băiat ... De-acum desigur moare, mie spre folos.

CHALKIDIAS

Totuși ... cînd gîndesc la moarte mă pătrunde un îngheț.

BOMILKAR

De păstrezi părerea asta n-o să ai [62] decît dispreț.

LAIS

Oare munții țării tale, cu prăpăstiile adînci
Ce ridică pîn' la nouri a lor capete de stînci,
De amenință chiar cerul, uimitoare și mărețe,
Au minunile aceste n-au putut să te învețe
Ca să pui pe libertate preț mai mare, nu în silă
Să supui a ta viață unui jug fără de milă?

CHALKIDIAS

O, senine nopți de vară, mult frumoase [63] erau ele,
Dulce-a lor singurătate, mîndru cerul plin de stele,

62. să ai *deasupra lui* s-avem *șters* 63. *după* frumo *șters*

Unde sînt acuma toate [64]? Aşternuturile moi,
Numai flori mirositoare de la munte şi trifoi ...
Unde caprele uşoare? ...

BOMILKAR

Uite, lacrimele-i vin.

LAIS

Lacrimele uşurează chinul inimei puţin.

CHALKIDIAS

Capre ... Le cîntam din fluier toată ziua numai lor ... 54r
(schimbînd tonul)
Daca ele erau bune pentru cîntece de dor,
Pot să fac acelaş lucru pentru domnul Bomilkar ...

LAIS

Laşitate !

CHALKIDIAS
(aparte)

Zi mai bine : ce curaj ! *(tare)* Eu vă declar
Lămurit cumcă robia îmi convine. Să muncesc
Nu se poate, fiind leneş. Să mă pun ca să cerşesc
Nu e chip ; de la o vreme m-am deprins a trăi bine,
Libertatea fără piine însemnează pentru mine
Cît un idol mort ... De-aceea mi-am propus să mă îngraş
Din sudoarea adunată de stăpînul bogătaş.

LAIS

Este cu putinţă oare?

CHALKIDIAS

Da. Mărturisesc curat
Cumcă eu nu sînt un rege prins.

LAIS

Ce spune?

BOMILKAR

S-a trădat
Singur. „Rege prins".

CHALKIDIAS
(aparte)

Ce lipsă de prudenţă.

LAIS

Stînd ascuns,
Toate cîte le vorbirăm în auzu-i au ajuns 55r
Şi ce zice el acuma este prefăcătorie.

BOMILKAR

Da, se vede cumcă iarăşi a crezut de datorie
Să uzeze de-o vicleană stratagemă, ce nici eu
N-am putut să o descopăr. Preafrumos, tînărul meu,
Renegarea cea de sine dovedeşte acea mărime
Rar-a sufletului care a putut să te anime,
Deci ferice de femeia în a căreia favoare
Ai adus această jertfă.

LAIS

Nobile amic !

64. *supraintercalat*

BOMILKAR
(aparte)

Îmi pare
Că s-a prins de astădată.

LAIS
(către BOMILKAR)

Spune-mi tot ce ai de zis.
De vei cere eu sînt gata a da toate prin înscris.
(ea s-aşază la masă: BOMILKAR *stă în cealaltă parte)*

CHALKIDIAS

Dar eu nu voi ... Te rog, Doamne ... Lais, judecă ce faci
Cînd de-ntreaga ta avere pentru mine te dezbraci ...
Dar esplică-ţi tu pornirea care vrei ca s-o asculţi.
Nu-i amor ce simţi în tine ... nedeprinsă de ani mulţi
C-o simţire mai adîncă, tu în mine nu admiri
Decît omul ce preferă moartea aprigei robiri.
56r Că mă-nalţi peste mulţime este numai o părere ...
Lasă-mă-n viaţă numai, strălucirea-ndată piere.
O, să-ţi piară turburarea de pe ochi, ca să vezi iar
Cumcă sînt ce-am fost de-a pururi : un ţăran, iar nu ce par.
Vrei ruina numai pentru ca un sînge-aşa de rînd
Ca al meu să nu se verse şi nu ştii că numai cînd
L-oi vărsa se-nobilează?

LAIS
(lui BOMILKAR)

Aştept, spune.

BOMILKAR
(dictează)

...„Eu declar..."

CHALKIDIAS

Şi nici încuviinţarea mea n-o cereţi voi măcar ...
Astfel vrei cu dinadinsul să mă faci ţie dator
Împrotiva înclinării astei inimă să [65] dai zor?

BOMILKAR

„Prin înscrisul cel de faţă, dat de mine, eu declar
Că m-oblig de bună voie a plăti lui Bomilkar ...

CHALKIDIAS

Şi cu toată-mprotivirea mea, tu te lipseşti de toate?

LAIS
(lui BOMILKAR)

Mai departe ...

BOMILKAR

„Una sută de talenţi ...

CHALKIDIAS

Dar nu se poate.

BOMILKAR

57r „Iar pentru acoperire..."

CHALKIDIAS

Nu ... O, Lais, te conjur
Pe toţi zeii cei din ceriuri şi din lumea demprejur
Să nu-ţi fii vrăjmaşă ţie şi de-aceea nu lăsa

65. *deasupra lui* îmi *şters*

Pe fantasma sărăciei palide în casa ta ...
Tu nu știi ce faci, tu încă sărăcia n-o cunoști,
Ce apasă nendurată pe spinarea celor proști,
Tu nu știi amărăciunea și mărimea crudei lipse
Care-n umărul mulțimii a ei ghiară și-o înfipse
Și nici munca cea cumplită și nici miile de chinuri
Ce apasă mintea noastră, zdrobind inimele-n sînuri.
Viața ta ai petrecut-o-n opulență Știi tu ce-i
Sărăcia? Setea, foamea, frigul, tot alaiul ei?
Muncă aspră sub cumplita verii arșiță de soare,
Haine groase, ponosite de căldură, de ninsoare,
Iar repaosul de noapte oare poate fi domol
Și atunci cînd așternutul nu-i decît pămîntul gol?
Crede-mă, e-un chin atîta de cumplit, atîtea rele
C-o eroică virtute ni se cere pentru ele.

LAIS
(către BOMILKAR)

Mai departe ... ce urmează ...

BOMILKAR

„... iar pentru acoperire ...”

CHALKIDIAS

Nu vrei să m-auzi? O, Lais ...

BOMILKAR 58r

... [î]i[o] cedez cu mulțumire
Ce posed, și bani, și lucruri, și oricari[p] giuvaiere.

CHALKIDIAS

Oare sufletul tău mîndru îndrăznește să mai spere
Să-mi cîștige prin aceasta înclinarea? Să voiesc
Chiar a te iubi, și totuși nu mai pot să te iubesc.
Dar privește împrejuru-ți. Dac-ar spune acești păreți
Ce văzură pe aicea în decursul unei vieți
Ar striga la toată lumea și-ar vesti pe orișicine
De rușinea ta cea mare, de adînc-acea rușine
A inimei tale sterpe și lipsite de amor.
Aste pănuri purpurie, aste marmuri, ăst covor [66],
Toate gajuri ale gloriei tale-atîta de deșerte,
Nu sînt oare tot atîtea mărturii desigur certe
Și dovezi umilitoare că ai fost despreţuită?
Au brățara asta mîndră cine-o dete ca ispită?
Un arhont? Un preot poate? (LAIS *scoate brățara*)
Cine salba de la gît?
Cine [67] mîndra diademă? Dac-ar fi numaidecît
Să mă-nduplec a ta jertfă în sfîrșit să o primesc
Mîntuirea mea atuncea aș avea s-o mulțumesc
Unui roi întreg de mutre de prădați închinători
Ce-ai avut pe rînd. Mai bine mor de zece mii de ori.

LAIS 59r
(lui BOMILKAR)

Iar [68] acuma semnătura ...

*(*BOMILKAR *i-arată locul)*

Aici.
(el scrie asemenea un papirus din parte-și)

66. *după* cov *șters* 67. *după* cin *șters* 68. *deasupra lui* și *șters*
o. *modificat în* îi p. *modificat în* oricare

CHALKIDIAS

Stăi, nu iscăli !
O vrei ? Bine, îți voi rupe inima, căci suferi
Nu mai pot. Deci uit cruțarea ... Eu iubesc pe alta ...

LAIS

Ce ?

BOMILKAR

Nu-l mai crede orișicîte să vorbească i-ar plăce.
Glume. Din mărinimie vrea din nou să te înșele.

CHALKIDIAS

Da. Ea se chema Timandra. Chiar în vremile acele
Cînd eram copii prinsesem amîndoi a ne iubi
Și părinții se-nvoiră mai tîrziu a ne uni.
Fată plină de putere, preafrumoasă și robustă,
Daca o vedeai cum merge [69] pe cărarea cea îngustă,
Sprijinind pe cap cu brațul snopi de grîu nescuturat,
Era chiar încîntătoare și la umblet și la stat.

LAIS

O, destul !

CHALKIDIAS

Plecai de-acasă, iară ea încet mi-a zis
60r „Nu uita că-n valea asta ca un rai rămas închis
Bate-o inimă smerită, credincioasă pentru tine
Și orice greșeli ai face, cum le face orișicine
Din zburdarea tinereții, să păstrezi în piept o vie
Și curată amintire despre mine. Pe vecie
Să-mi păstrezi a ta iubire mie, ca soția ta."

LAIS
(se clatină și cade leșinată pe jos)

CHALKIDIAS

Lais, cerule, o !

BOMILKAR

Lais ... Nu[r] te turbura.
Nu-i adevărat ce spune, sînt curat povești, copilă.
Ai să vezi curînd tu însăți.

LAIS
(venindu-și în fire, lui CHALKIDIAS *)*

O tu ești fără de milă ...
Dar totuna mi-e la urma urmelor. *(ea semnează)* Condu-o dar
Înaintea unui preot și fă nunta la altar. *(ea întinde lui* BOMILKAR *sulul, iar acesta-i dă în schimb un papirus scris de el)*

CHALKIDIAS

Cum ?

LAIS

Te miri cumcă nimica să m-oprescă n-a putut
Ca să-mi mîntuiesc iubitul, fie chiar pe veci pierdut
Pentru mine ? Daca alta e femeia ce-a aprins
A ta inimă, atuncea du-te iar la ea întins,
61r Rămîi credincios uneia și ferice fii cu ea.
(ea rupe sulul ce-l ținea în mînă)

69. *după* pe c[ărarea] *șters*

r. *modificat din* tu, *o evidentă inadvertență*

CHALKIDIAS
(îngenunchind înaintea ei)

Ba cu tine, da, cu tine! Numai tu, frumoasa mea,
Ești aceea ce-am dorit-o, ce-o iubesc și am iubit [70].
Pîn-acuma din mîndrie, din amor te-am amăgit.
Daca m-a mișcat atîta a ta mare frumusețâ,
Bunătatea ta mă mișcă mai adînc, și-a ta blîndeță.
Lasă-mă să-ți spun aceea ce de mult mi-ardea pe limbă
Inima ta nestricată, pură, care nu se schimbă [71],
Inima, fermecătoareo, așa bună [72], așa mare,
Și pe care mi-ai jertfit-o cu atîta abnegare
M-a învins și în genunche te ador și te ascult.

LAIS

Mă iubești?

CHALKIDIAS

Mai întrebi încă? Te iubesc ... nespus de mult.

LAIS
(se aruncă în brațele lui)

Iartă-mi toate acele crude imputări ce ți-am făcut.
Dînd altuia pentru mine toate cîte le-ai avut,
De viața ta întreagă pe deplin te-ai lepădat,
Încît șters este trecutul ...

LAIS
(la pieptul lui)

O, noroc neașteptat! ...
E un vis? Deșteaptă oare sînt? Ah, nu mai pot pricepe ... 62r
Însă haide. Haide-afară, casa asta încă-ncepe
Ca să-mi facă silă ... Vino! ... Nu așa! *(ea sună într-un disc)*
Ei, Timas, vină!
(TIMAS *vine pe ușa din stînga)*
Haina ta repede. Dă-mi-o *(ea dă haina ei sclavei și se-nvelește în haina mohorîtă a acesteia)*

BOMILKAR

Unde alergi [73], de ce ți-e plină
Inima de nerăbdare, de ce graba asta vie [74]?
Este rîndul meu acuma de-a-ți propune ospeție.

LAIS

Îmi e dor să-ncep o viață nouă

CHALKIDIAS
(cu LAIS deodată)

Deci rămîi cu bine ...

BOMILKAR

Deie cerul să vă meargă astfel cum vi se cuvine,
Cum doriți ca să vă meargă. *(singur, luînd la sine giuvaierele de pe masă)*
Iară eu rămîn și crez
Că-i frumos ca fericirea altora s-o-ntemeiezi.
(perdeua cade)

70. *inițial* Ești aceea ce-am dorit-o, ești aceea ce-o iubesc 71. *după* schimbă *șters* 72. *după* bun *șters* 73. Unde alergi, *scris inițial din inadvertență la începutul rîndului, șters* 74. *după* mare *șters*

[TORQUATO TASSO (v. 1–19)

de Goethe]

2259

[PRINCESA]

40v Tu mă privești zîmbind, Eleonoro,
Apoi privești la[1] tine, zîmbești iar.
Ce ai tu? Fă să știe și-o amică[2].
Tu pari că cugeți, însă pari ferice.

[ELEONORA]

O da, princesă, cu plăcere văd
Cum sîntem rustic noi împodobite[3]:
Părem mult fericite păstorițe,
C-a fericiților[4] ni-i ocuparea,
Făcem cununi. Aceasta[5] cu flori varii
S-îmflă[6] din ce în ce sub mîna mea,
Iar tu, cu simț mai nalt, suflet mai mare,
Ales-ai laurul delicat și zvelt[7].

[PRINCESA]

Ramurii care-i[8] împleteam pe gînduri
Ele-au găsit un cap de ele demn
Grată le-așez pe fruntea lui Virgil.

[ELEONORA]

Iar eu — cununa-mi veselă și plină[9]
Apăs pe fruntea mastrului Ludvig:
El, cu-a lui glume-n veci neveștezite,
Aibă de noua primăvară parte.

1. *deasupra lui* pe *șters* 2. *inițial* Ce ai? Las[ă] să știe și amica *apoi* Ce ai? Să știe lasă și amica 3. *inițial* Cum sîntem țărănește-mpodobite 4. *după* furilor *șters* 5. *modificat din* Cesta 6. *deasupra lui* Crește *șters* 7. *inițial* Ales-ai laurul ⟨gingaș⟩ ⟨mlădios⟩ zvelt 8. *inițial* Crengile care 9. *inițial* Atuncea eu cununa-mi plină

[TIMON DIN ATENA (v. 1 — 134)

de Shakespeare]

2254

PERSOANELE 183r

TIMON, un atenian nobil — FLAVIUS, vataf de curte al lui TIMON

boieri[1] și lingușitori ai lui TIMON: LUCIUS, LUCULLUS, SEMPRONIUS[2]

FLAMINIUS, LUCILIUS, SERVILIUS — slugi ale lui TIMON

VENTIDIUS, unul dintre prietenii fațarnici ai lui TIMON

APEMANTUS, un filozof pervers

ALCIBIAD, general atenian

CAPHIS, PHILOTUS, TITUS, LUCIUS, HORTENSIUS — slugi de-ale creditorilor lui TIMON

Două slugi ale lui VARRO și una a lui ISIDOR, creditori ai lui TIMON[3]. CUPIDO și MAȘTI. TREI STRĂINI. UN POET, UN ZUGRAV, UN GIUVAERGIU, UN NEGUSTOR[4], UN MOȘNEAG ATENIAN, UN PAJ, UN MASCARICI

PHRYNIA 183v
TIMANDRA — țiitori ale lui ALCIBIAD

Alți[5] BOIERI, SENATORI, CĂPITANI[6], OȘTENI[7], PUNGAȘI și SUITA.

Scena se petrece în Atena și[8] în pădurile din împrejurime.

ACTUL I *Perdeua întîia* 184r

SCENA I *Cortu-nlii*

Atena. O tindă în casa lui TIMON. *Intră* POETUL, ZUGRAVUL[9], GIUVAERGIUL, NEGUSTORUL *și alții, pe uși deosebite*

1. *după* prietenii lui *șters* 2. *urmează* VENTIDIUS *șters* 3. *inițial*
Două slugi ale lui VARRO
O slugă a lui ISIDOR
4. *inițial* UN NEGUSTOR, UN GIUVAERGIU 5. *deasupra lui* SENATORI *șters* 6. *deasupra lui* OFIȚERI *șters* 7. *după* SOLDAȚI *șters* 8. *supraintercalat* 9. *deasupra lui* PICTORUL *șters*

POETUL

Bună ziua, domnule !

ZUGRAVUL

Îmi [10] pare bine că te văd sănătos.

POETUL

De mult nu te-am văzut. Cum mai merge lumea ?

ZUGRAVUL

Se tocește [11] crescînd.

POETUL

Știut lucru [12]. Ce lucru mai cu samă, rar ori straniu, care să nu se potrivească cu ceea ce se știe prin multă povestire ? Dar ia te uită ! O, magie a bielșugului [13] ! Puterea ta au conjurat toate spiritele astea [14]. Pe negustor îl cunosc [15].

ZUGRAV[UL]

Eu îi cunosc [16] pe amîndoi ; cellalt e giuvaergiu [17].

NEGUSTOR[UL]

De treabă boier [18].

GIUVAERGIUL

Fără-ndoială [19].

184v NEGUSTORUL

Om fara samăn ; dascălit cum am zice ca să fie pururea bun. (Surpasse) [20]

GIUVAERGIUL

Am un giuvaier.

NEGUSTOR[UL]

Arată-mi-l, rogu-te ... Pentru Timon, domnule [21] ?

GIUVAERGIUL

Da, daca l-a plăti ; dar cît despre asta ...

POETUL

(citindu-și poezia [22])

Daca lăudăm pentru plată pe un mizerabil
Pătăm și [23] gloria versului [24] izbutit
Care i se cuvine celui nobil [25].

NEGUSTORUL

(uitîndu-se la piatra scumpă)

Frumoasă formă.

GIUVAERGIUL

Și de preț ! Ce apă ! Ia te uită numai.

ZUGRAVUL

D-ta ești în stare s-o faci ... O scriere, desigur vro dedicație pentru dum[ne]alui * boierul ...

POETUL

Hm ! Așa ș-așa ... Am scuturat-o din mînecă. Poezia noastră-i ca un
185r copac cu rășină care picură de acolo de unde-i hrănită. [26] // Scînteia nu sare din cremene decît daca scaperi, dar flacăra noastră blîndă izvorește de sine și, ca puvoiul[27], fuge de orice stavilă care i se-mpotrivește. Asta ce-i ?

10. *după* Mă [bucur] *șters* 11. *deasupra lui* ponosește *lăsat nešters* 12. *urmează* (Dar nu-i vorba de asta) 13. *inițial* Dar ia te uită la magia abundenței 14. *urmează* (aufzuwarten) 15. *inițial* Cunosc pe negustorul cela. 16. *după* pe *șters* 17. *inițial* acela-i giuvaiergiu 18. *după* om *șters* 19. *inițial* fără nici o-ndoială 20. de bună seamă *urmînd ca ulterior să fie înlocuit prin echivalentul românesc al originalului : He passes* 21. *deasupra lui* desigur *șters* 22. *inițial* recitînd 23. *supraintercalat* 24. *deasupra lui* rimei *șters* 25. *inițial* Cu care-l cîntăm ⟨și⟩ pe cel nobil 26. *inițial* Poezia este ca un copaci cu rășină ⟨de acolo⟩ de acolo de unde se produce. 27. *după* rîul *șters*

ZUGRAVUL

O icoană, domnule. Dar cartea d-tale cînd iese?

POETUL

Cum voi prezenta-o, îndată [28]. Ia arată-mi pînza.

ZUGRAVUL

Bună icoană.

POETUL

Așa e. Minunat și frumos reiese [29].

ZUGRAVUL

Așa ș-așa.

POETUL

Admirabil. Grația icoanei vorbește de sine [30]. Cîtă putere de înțelegere sclipește din ochii aceștia. Cît de mult se mișcă [31] fantazia pe buza aceasta. Ai sta să tălmăcești în cuvinte fizionomia asta mută.

ZUGRAVUL

Nu-i vorbă, binișor e maimuțată viața. Iată o-ncondeiere — bună-i, cum o găsești?

POETUL

Eu? Aș zice de ea că descălește natura. Întrecerea cu natura, care [32] trăiește în văpselele acestea mai vie decît viața chiar.

(intră mai mulți senatori și trec peste scenă) *185v*

ZUGRAVUL

Ce de oameni se țin de dînsul [33]!

POETUL

Senatori atenieni! Ferice de el!

ZUGRAVUL

Uite și alții!

POETUL

Curg musafirii [34].

În această plăsmuire încă nelustruită [35] am închipuit [36] pe un om pe care lumea noastră pămînteană îl cuprinde în brațe și-l giugiulește cu toate petrecerile [37]. *192r*

Iar libera-mi pornire

Nu se împiedecă [38] de nimic singular,

Ci se mișcă [39] mai departe pe întinsa [40] tabla cerata;

Nici o răutate [41] josnică nu se lipește de-o comă măcar a drumului pe care-am apucat,

Ea zboară cu-al vulturului zbor, îndrăzneț și pururea-nainte, nu lasă-n urmă-i nici o pîrtie [42].

ZUGRAVUL

Adecă, cum s-ar prinde asta?

POETUL

Ți-oi descoase-o. Nu vezi cum toate treptele de oameni, oricum ar fi de soiul lor [43], atît cei superficiali și linși [44] precum și aciia de natură trează și austeră, îi oferă lui Timon serviciile lor? Vezi [45], bogăția lui cea mare, care atîrnă de natura sa bună și milostivă, biruie și cîștigă [46] sub stăpînirea [ei] tot soiul de inimi; de la lingușitorul cu obraz de oglindă pînă la Apemantus, care iubește puține lucruri

28. *inițial* Îndată după ce voi prezenta-o 29. *inițial* Desigur. Minunat reiese în relief. 30. *inițial* Grația asta parcă vorbește de sine. 31. *inițial* Cum se mișcă 32. *deasupra lui* în care *șters* 33. *inițial* Cîtă lume îl urmează 34. *după* vi[zitatorii] *șters* 35. *în ms.* crudă (necioplită, negeluită, nelustruită) 36. *după* zu[grăvit] *șters* 37. *urmează* (ample) 38. *după* opr[ește *șters*] 39. *inițial* Ci vîslește 40. *supraintercalat* 41. *deasupra lui* ochire *șters*; *urmează* (malice) 42. *în ms.* (o pîrtie) 43. *inițial* Nu vezi cum toate treptele de oameni și de tot soiul lor 44. *în ms.* mlădioși, *deasupra* netezi *apoi* (linși) 45. *supraintercalat* 46. *urmează* orice inimă pentru *șters*

atît pe cît se abhorează [47] pe sine; chiar [48] el își pleacă genunchiu-naintea lui și se-ntoarce-n pace, simțindu-se îmbogățit cînd Timon îi face semn cu capul [49].

191r ZUGRAVUL

I-am văzut vorbind unul cu altul.

POETUL

Domnule, pe un dîmb înalt și plăcut am închipuit [50] pe Fortuna stînd pe tron; la poalele dealului stau grămadă, ticsiți, oameni cu fel de fel de merite și fel [51] de fel de fire, cari [52], pe rotunzirea acestei sfere, încearcă a-și îmbunătăți [53] poziția. Între toți cari privesc [54] cu ochii țintă la [55] stăpînitoarea femeie, personific [56] pe unul de [57] făptura lui Timon pe care [58] Fortuna îl cheamă cu-n semn ce-i face cu mîna ei de fildeș, iar favorul ei învederat [59] preface numaidecît în sclavi și slugi [60] pe cei cari-i fusese rivali.

ZUGRAVUL

Minunat ai izvodit-o. Acest tron, Fortuna [61] aceasta și acest dîmb, cum văd [62], cu acel *un* [63] om căruia numai i se face [semn] dintre toți să meargă în sus, plecîndu-și fruntea spre piezișul munte spre a-și urca norocul, s-ar putea reprezenta [64] bine și prin breasla [noastră] [65].

190r POETUL

Nu, nu, ia ascultă mai departe [66], prietene [67]. Toți cei care, cu puțin înainte, îi fusese încă tovarăși și de-o samă cu dînsul, ba unii chiar mai de neam [68] decît el, din clipa aceasta [î]i urmează pașii lui, îi umplu tinzile și-i fac alai; îi picură șoptiri prinositoare [69] în ureche [70], numesc [71] sfînt[ă] pînă și scara de la șea și numai prin el sorb aerul liber.

ZUGRAV[UL]

Ei ... și ce-i cu ăștia [72]?

POETUL

Iar [cînd] Fortuna [73], tonatecă și schimbăcioasă, îi dă cu piciorul celui pe care-l îndrăgise pîn-acuma [74], toți cei cari atîrnă de el și care se opintesc în urmă-i spre vîrful dealului, tîrîndu-se în genunchi, ba chiar în patru [labe], îl asă să lunece și nici unul din ei nu însoțește piciorul lui ce poticnește [75] în jos.

ZUGRAVUL

Așa se-[n]tîmplă de regulă [76].
Mii de icoane morale [77] pot să ți arăt
Care tîlcuiesc [78] aceste [79] repezi loviri ale norocului
Mai cu tipar [80] decît vorba. Totuși bine faci că arăți lui Timon că ochi
de rînd au văzut piciorul mai sus decît capul.

189r *(Trîmbiți.* TIMON *intră cu alai* [81], UN SERVITOR al lui VENTIDIUS *vorbește cu dînsul)*

TIMON

Spui că-i arestat?

SERVITORUL

Da, domnule, și cinci talanți e datoria [82] lui, averea foarte scurtă [83], creditorii foarte-asupritori [84]; dorește-o slovă scrisă [85] la cei cari l-au închis; daca-i va lipsi cuvîntul d-tale i se-ncheie nădejdea [86].

47. *în ms.* (abhorează) *după* ură[ște] *șters* 48. *după* el *șters* 49. *inițial* din cap 50. *deasupra glosele* fingere *și* feigner *(pentru corectul* feindre) 51. *după* de *șters* 52. *urmează* mun[cesc] *șters, apoi* se opintesc ca *neanulat din inadvertență* 53. *după* per[petua] *șters* 54. *după* și-au îndrep[tat privirea] *șters* 55. *după* asupra *șters* 56. *deasupra lui* reprezint *șters* 57. *după* în *șters* 58. pe care *după* căruia *șters* 59. *urmează* (present) 60. *inițial* în sclavii și ⟨rob[ii]⟩ slugile [sale] 61. *după* dîmbu[l] *șters* 62. cum văd *după* mi se pare *șters* 63. *supraintercalat* 64. *după* face bine *apoi* închipui *succesiv șterse* 65. *inițial* și prin meșteșugul nostru *apoi* și prin meșteșugul de zugrav 66. *după* mult *șters* 67. *deasupra lui* domnule *șters* 68. *inițial* ba unii chiar de pe-o[treaptă]; *urmează* (mai urcați, mai de preț) 69. *în ms.* prinositoare 70. *inițial* îi picură-n urechi șoptiri (prinositoare) 71. *după* și *șters* 72. *după* asta *șters* 73. *în ms.* ca fortuna 74. *inițial* dă brînci celui care ⟨l-a iubit⟩ l-a iubit (favorit) pîn-acuma 75. *după o tentativă de a înlocui* poticnește *cu* cade, poticnește *este păstrat și glosat prin* poticăli 76. *urmează varianta* (E comun asta) 77. *urmează* (și pilduitoare) 78. *deasupra lui* demonstrează *șters* 79. *după* această *șters* 80. cu tipar *deasupra lui* pregnant 81. cu alai *după* acompa[niat] *și* însoțit *succesiv șterse* 82. *după* toată *șters* 83. *în ms.* (scurtă) 84. *se mai încearcă* aspri *și* [-l] strîmtorează 85. *urmează* (să pui vorbă bună) 86. *în ms.* (se-ncheie nădejdea) *după* i se mîntuie mîngîierea

TIMON

O nobile Ventidius! Bine! Eu nu sînt de soiul acelora de-a mă scutura de amicii mei tocmai [cînd] le trebuiesc eu lor[87]. Știu[88] că-i gentleman[89] care-i vrednic de ajutor, pe care-l va și avea. [Î]i voi plăti[90] datoria și-l voi libera.

SERVITORUL

Măria Ta l-ar îndatora pe de-a pururea.

TIMON

Spune-i închinăciuni din parte-mi. Voi trimite curînd bani de răscumpărare și, cum[91] va fi liber, îl rog să vie pe la mine. Nu-i destul să-l ridici în picioare pe cel slab, trebuie să-l și sprijini. Mergi cu bine.

SLUGA *188r*

Tot[92] noroc, Măria Ta. *(iese)*

UN ATENIAN BĂTRÎN *intră*[93].

ATENIANUL

Timon, ascultă-mă.

TIMON

Vorbește liber, tată[94].

ATENIANUL

Ai o slugă pe care-o cheamă Lucilius.

TIMON

Am. Ce-i cu el?

ATENIANUL

Nobile Timon, cheamă-l pe omul acela înaintea ta.

TIMON

E-n suită[95]? Ei, Lucilius!

LUCILIUS

(înaintînd)

Iată-mă, porunciți, Măria Ta!

ATENIANUL

Omul acesta, nobile Timon, această creatură a ta, frecuentează[96] serile casa mea. Sînt un om // care de tînăr[97] încă am căutat să tind[98] mai sus, iar *187r* moșiile mele merită un moștenitor mai de seamă decît pe unul care prezintă[99] tava.

TIMON

Bine, și?...

ATENIAN[UL]

Am o singură fiică și nici o altă rudă!
Și ei îi las toată strînsura mea.
Frumoasă-i fata, tocmai în vîrsta de măritat.
Crescut-o-am cu multă cheltuială
Și-n chipul cel mai bun[100].
El, om de casa ta[101], îi cat-amorul.
Te rog dar, nobile doamne, fii de-o părere cu mine
Și oprește-l de-a mai calca[102] în casă... Eu am vorbit geaba.

TIMON

E cinstit băiat.

ATENIAN[UL]

Bine. Să fie-atuncea Timon[103],
Onestitatea lui să se mulțumească în sine insași,
Nu trebuie să-i aducă fiica mea.

87. *urmează* mai mult *șters* 88. *inițial* îl știu 89. *deasupra lui* om 90. *inițial* Voi plăti 91. *inițial* și-n [dată ce] 92. *supraintercalat* 93. *în ms.* (intră) 94. *deasupra lui* moșule *șters* 95. *după* alai *șters* 96. *deasupra lui* vizitează 97. *se propune și varianta* de la-nceput 98. *inițial* am căutat s-ajung 99. *după* ține *șters* 100. *urmează* (Cu cele mai bune-nvățături) 101. *inițial* servitorul tău 102. *deasupra lui* de-a mai calca *se află scris* Zufluchtsort, *probabil ca echivalent al lui* resort *din original* 103. *după* nobil *șters*

300r

DIPLOMATUL

2254

Comedie-n 2 acte
de
Eugène Scribe și [G.] Delavigne

300v

PERSOANELE

MARELE DUCE
PRINȚUL RUDOLPH
nepotul său
MARCHIZA DE SURVILLE
CONTELE DE MORENO
trimisul Spaniei
ISABELLA
fiica sa

BARONUL DE SALDORF
trimisul Saxoniei
CAVALERUL DE CHAVIGNI
D-NUL DE RHEINFELD
secretarul prințului Rudolph
HERMANN
domestic al d-nei de Surville

Scena se petrece într-un principat german.

TRANSCRIERILE DE TEATRU

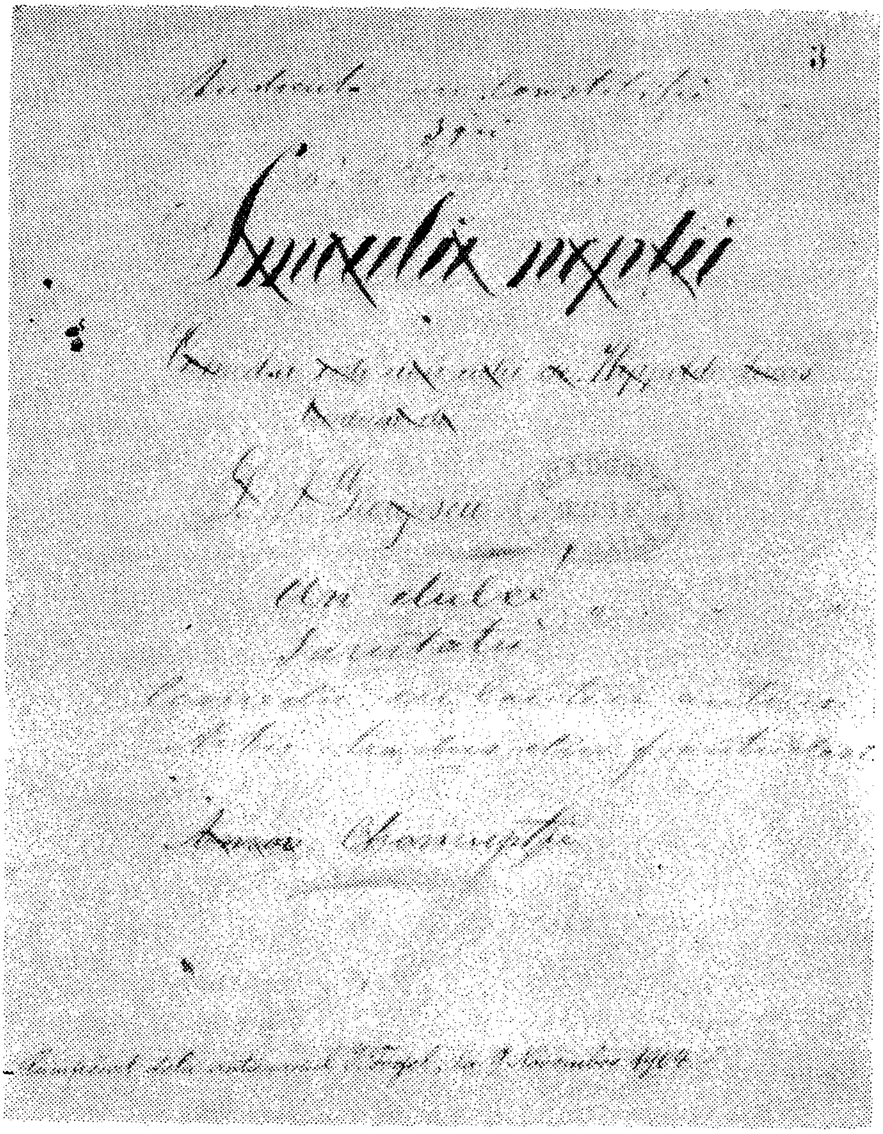

1 SMEUL NOPȚII
BAR 3215

3r

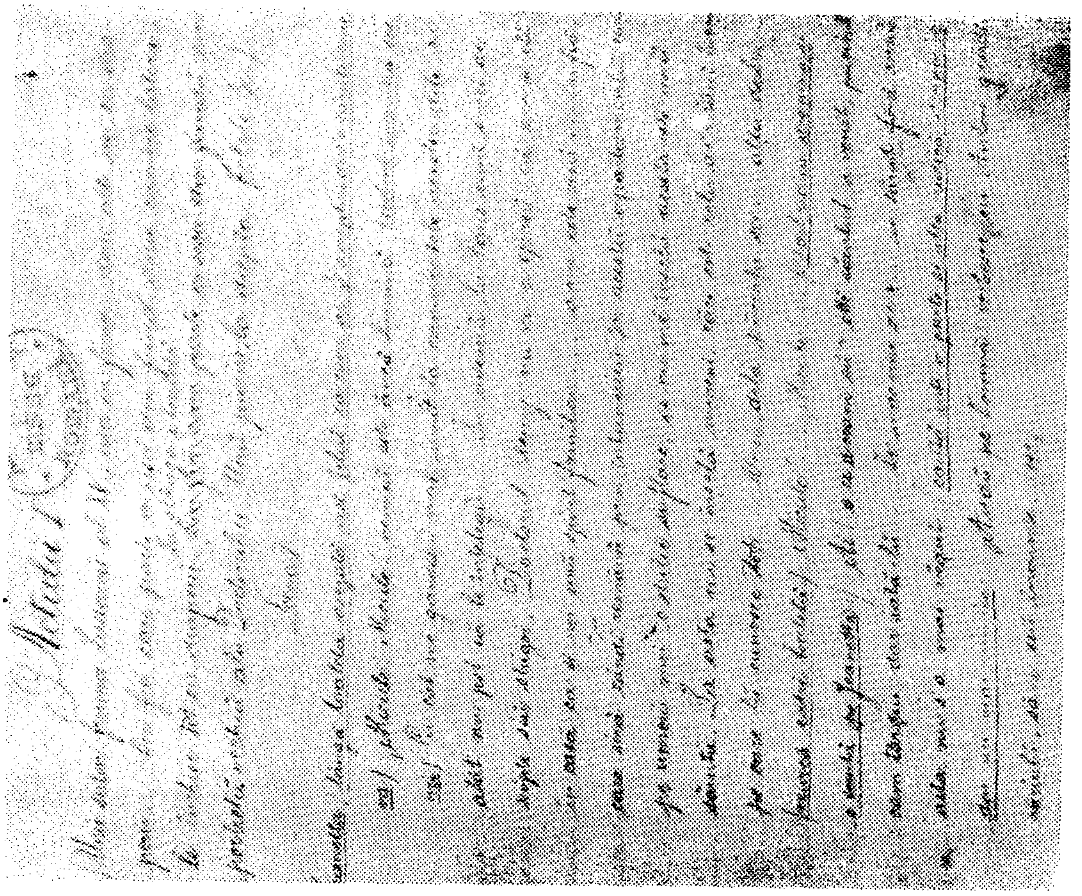

4r

3

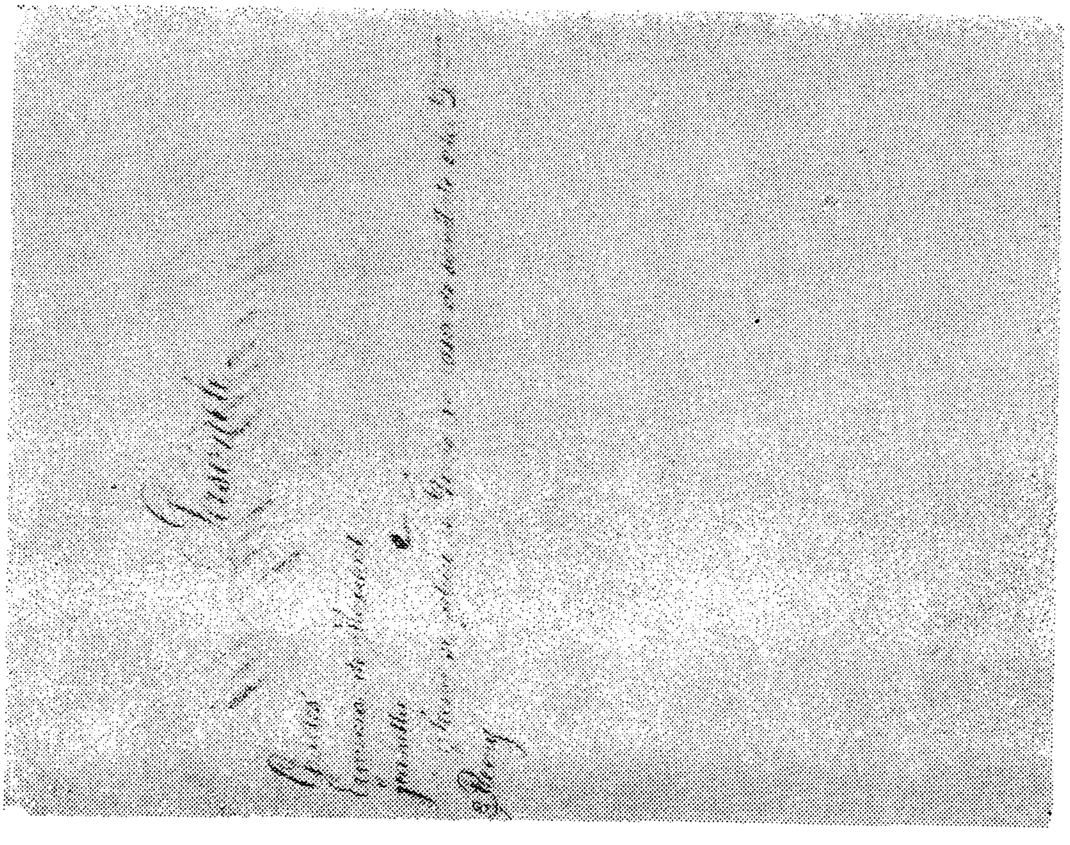

3v

2

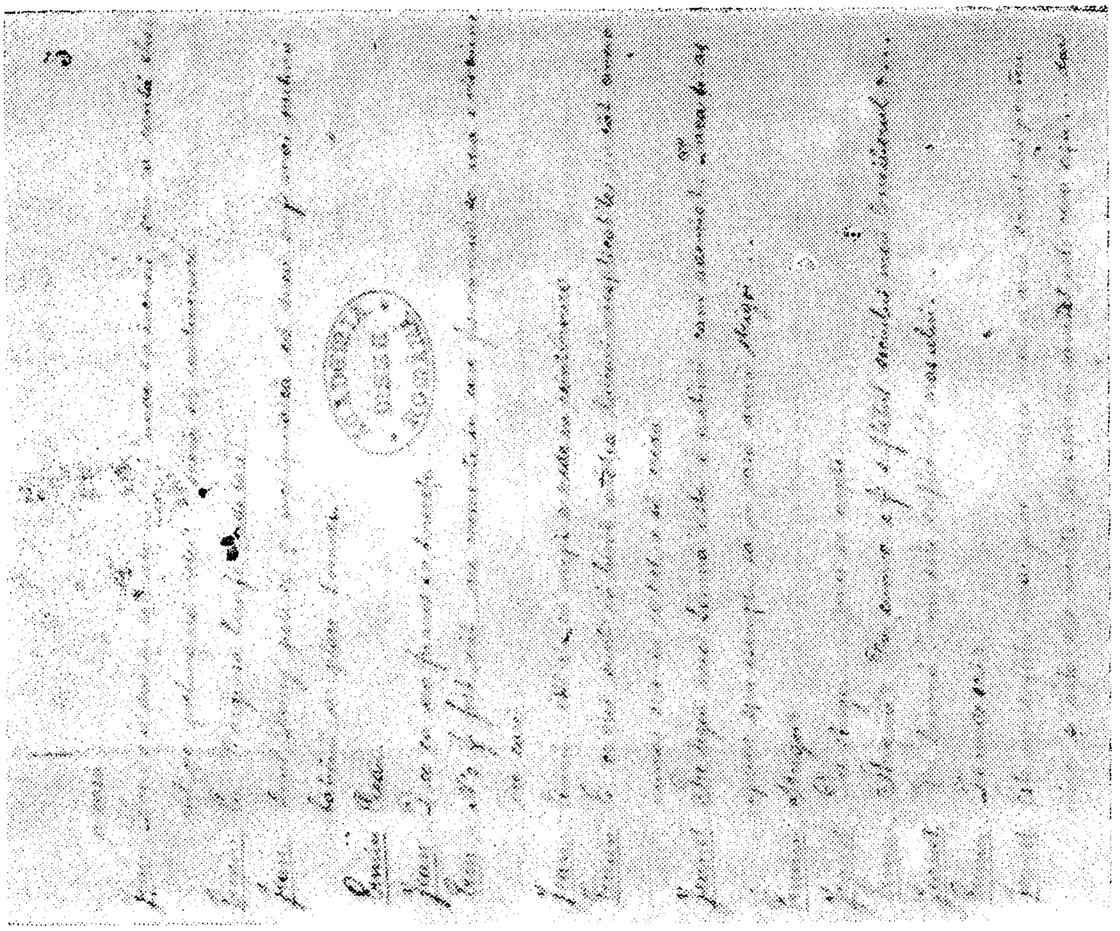

5r

5

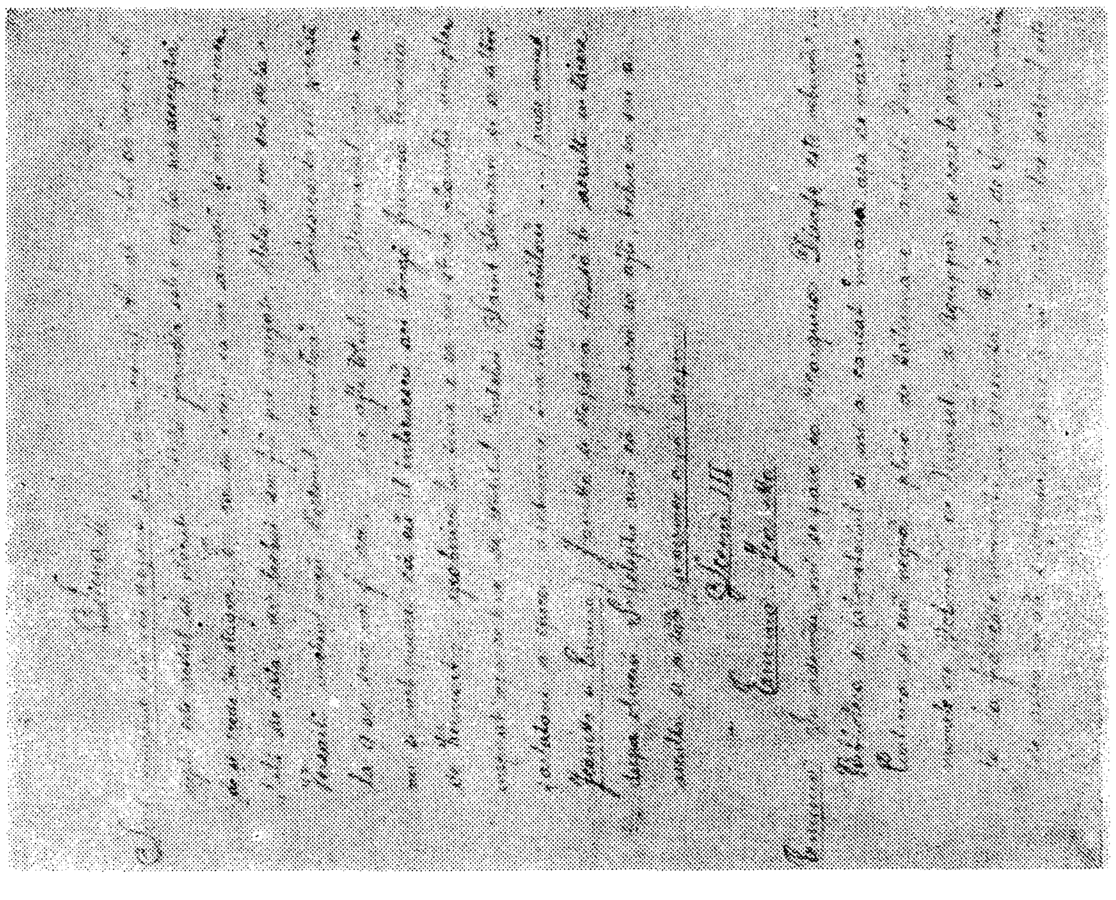

4v

4

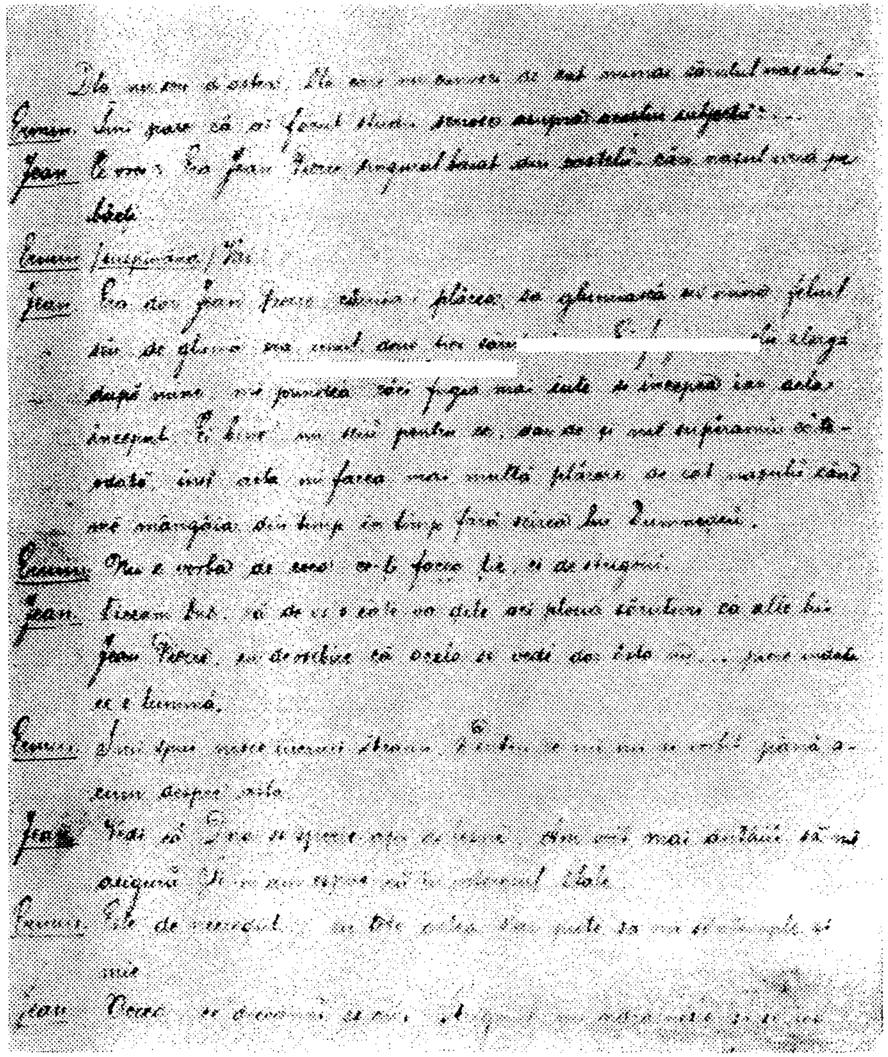

6 5v

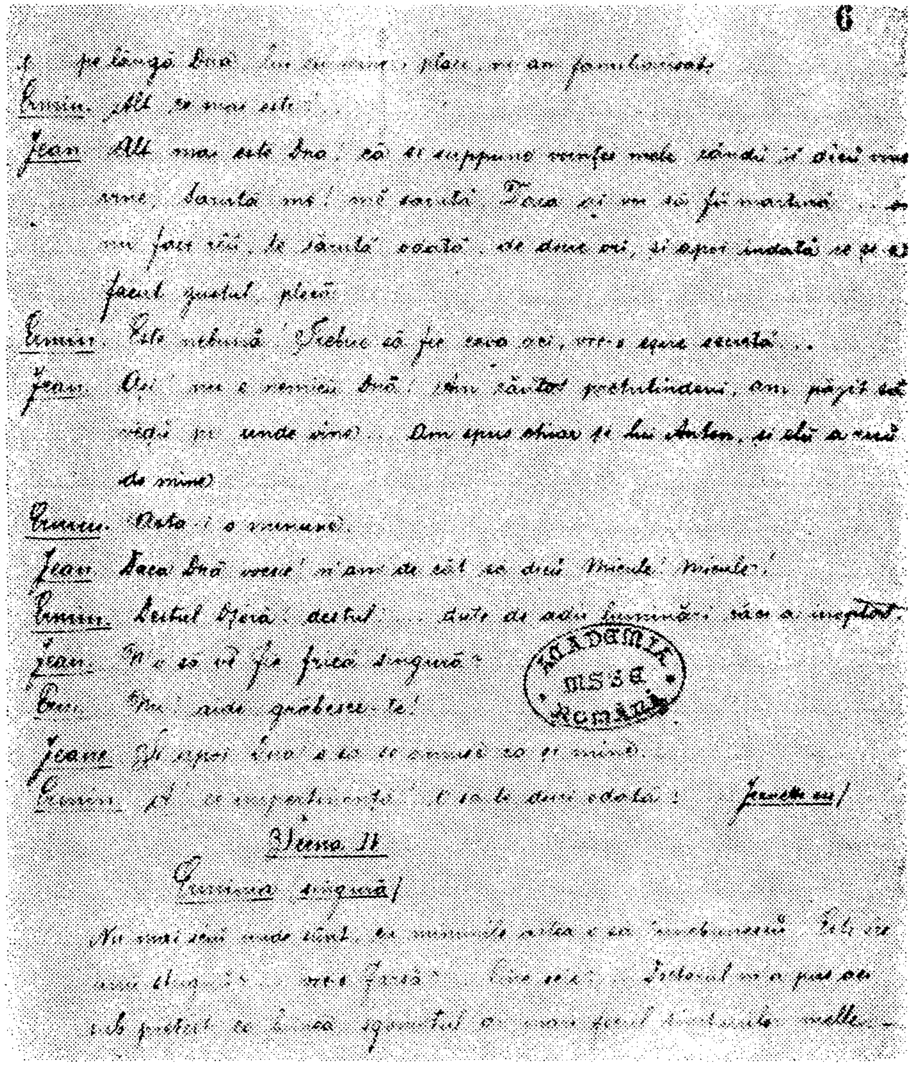

7 6r

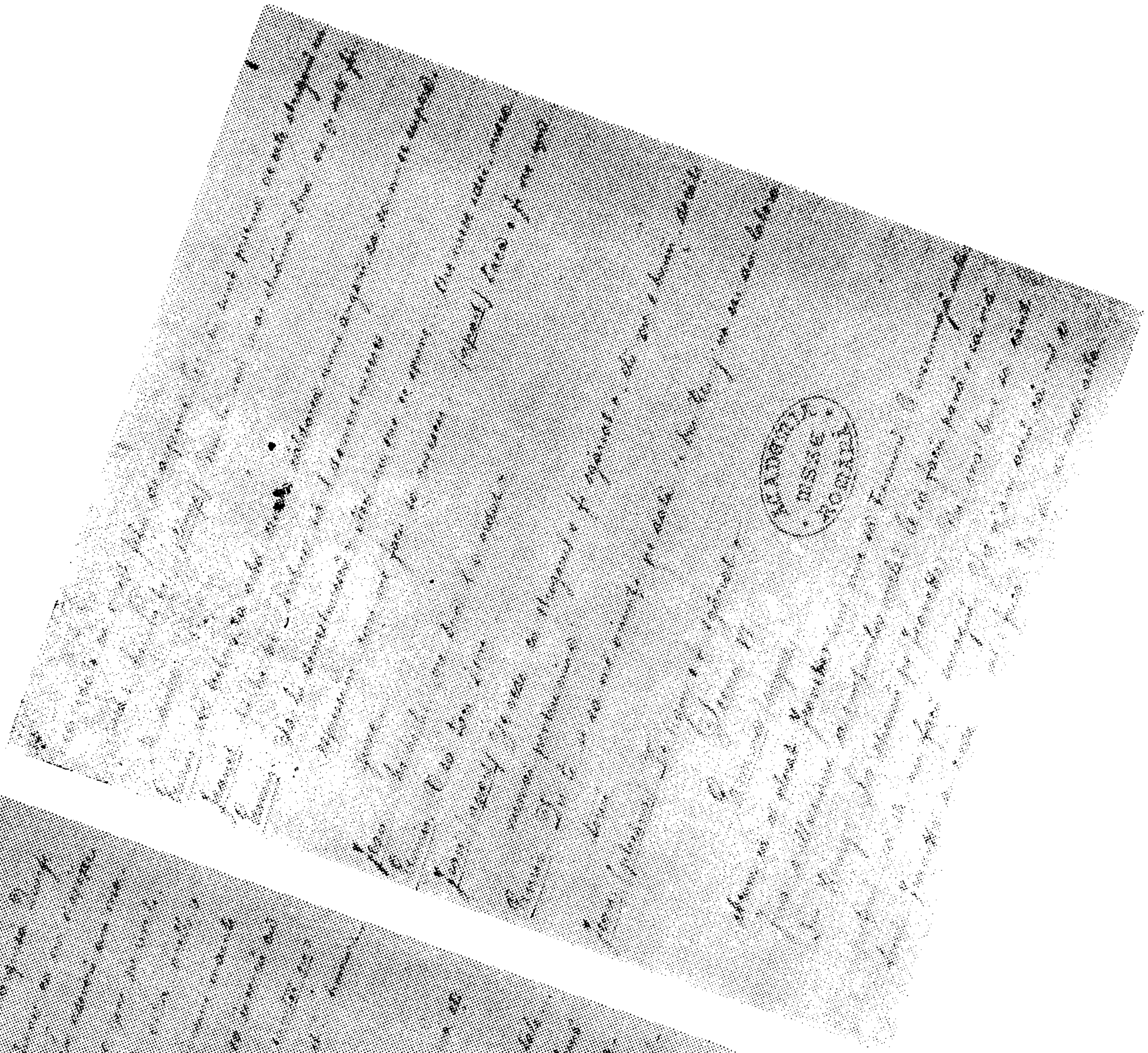

7r

9

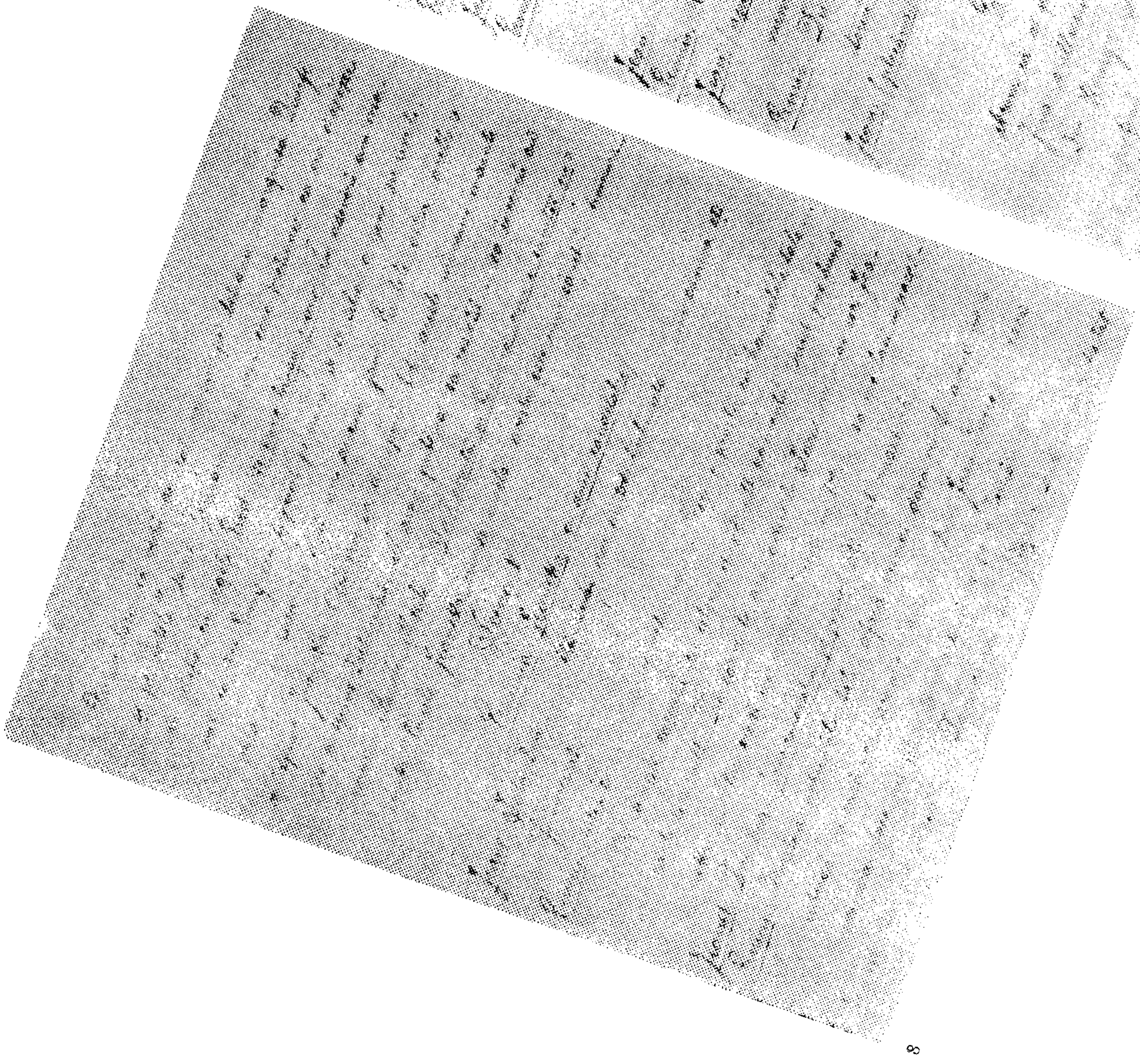

49

8

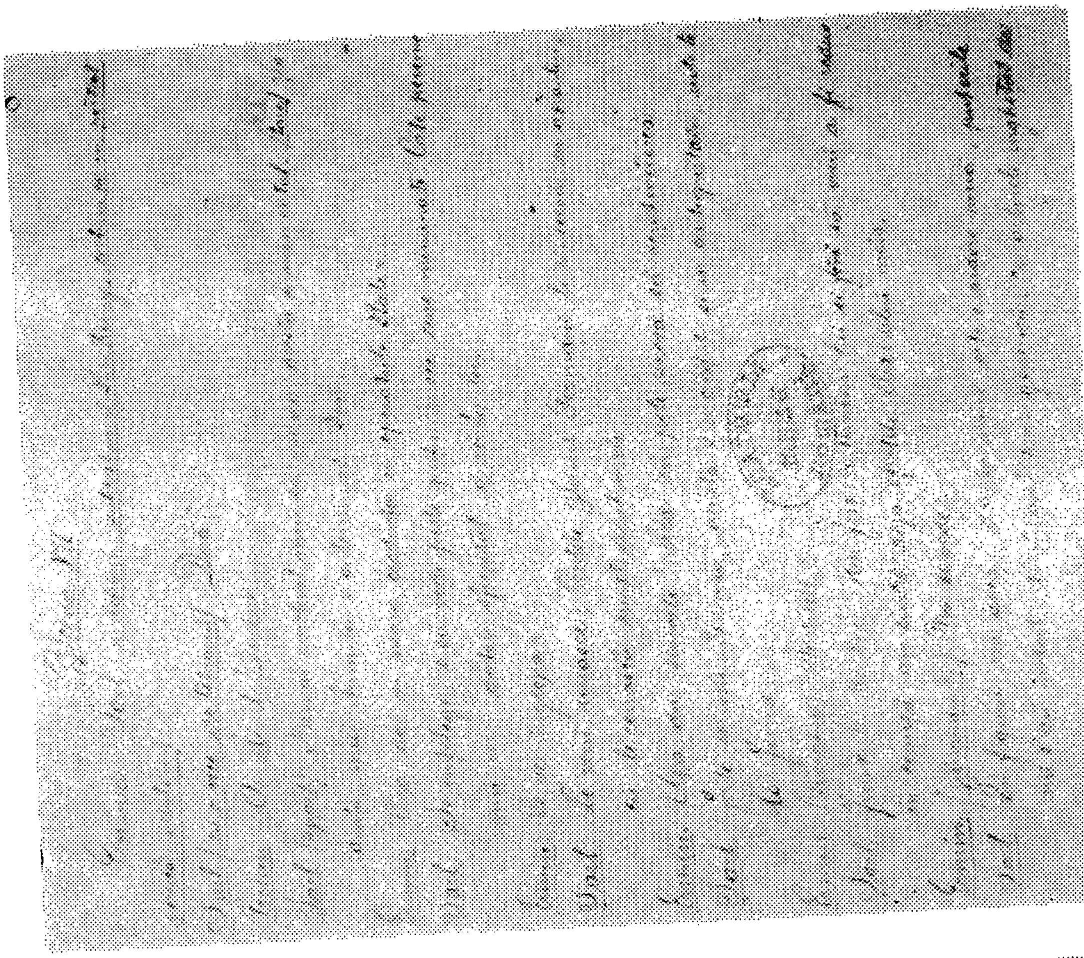

8r

11

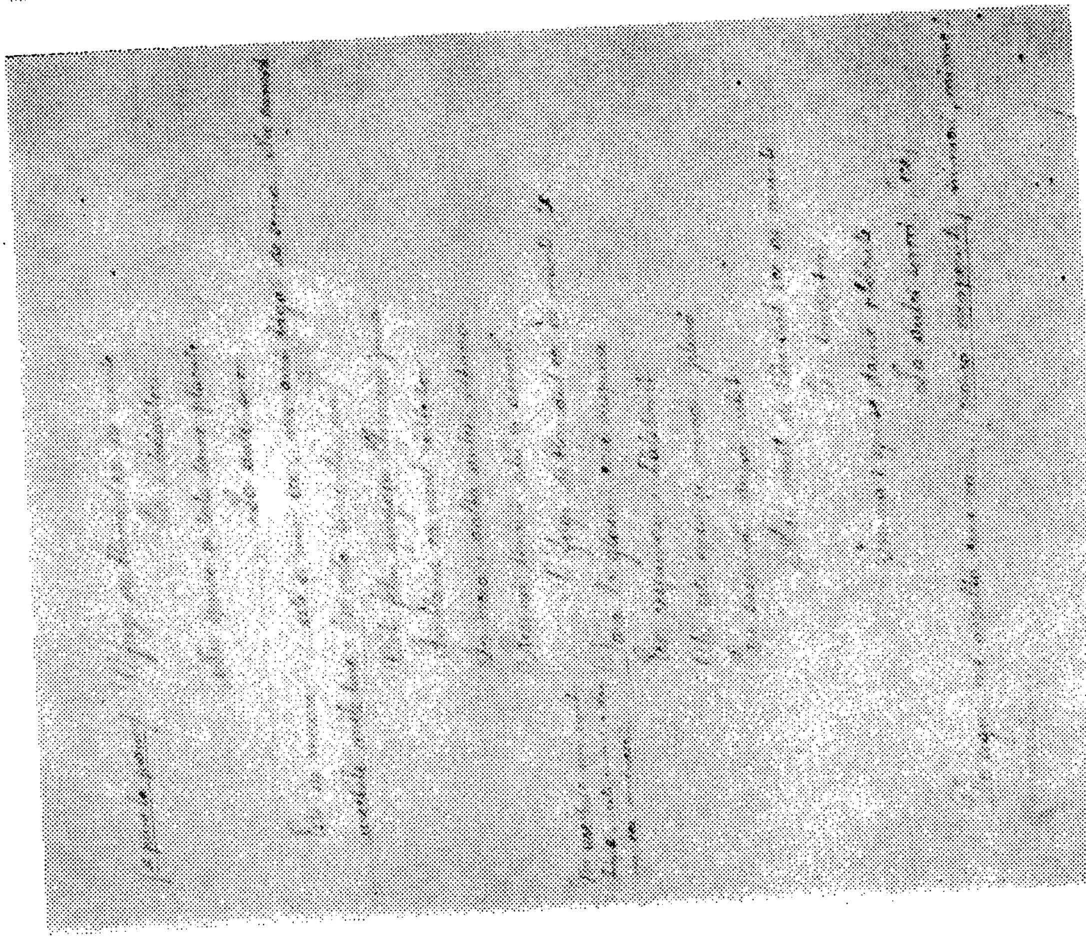

7v

10

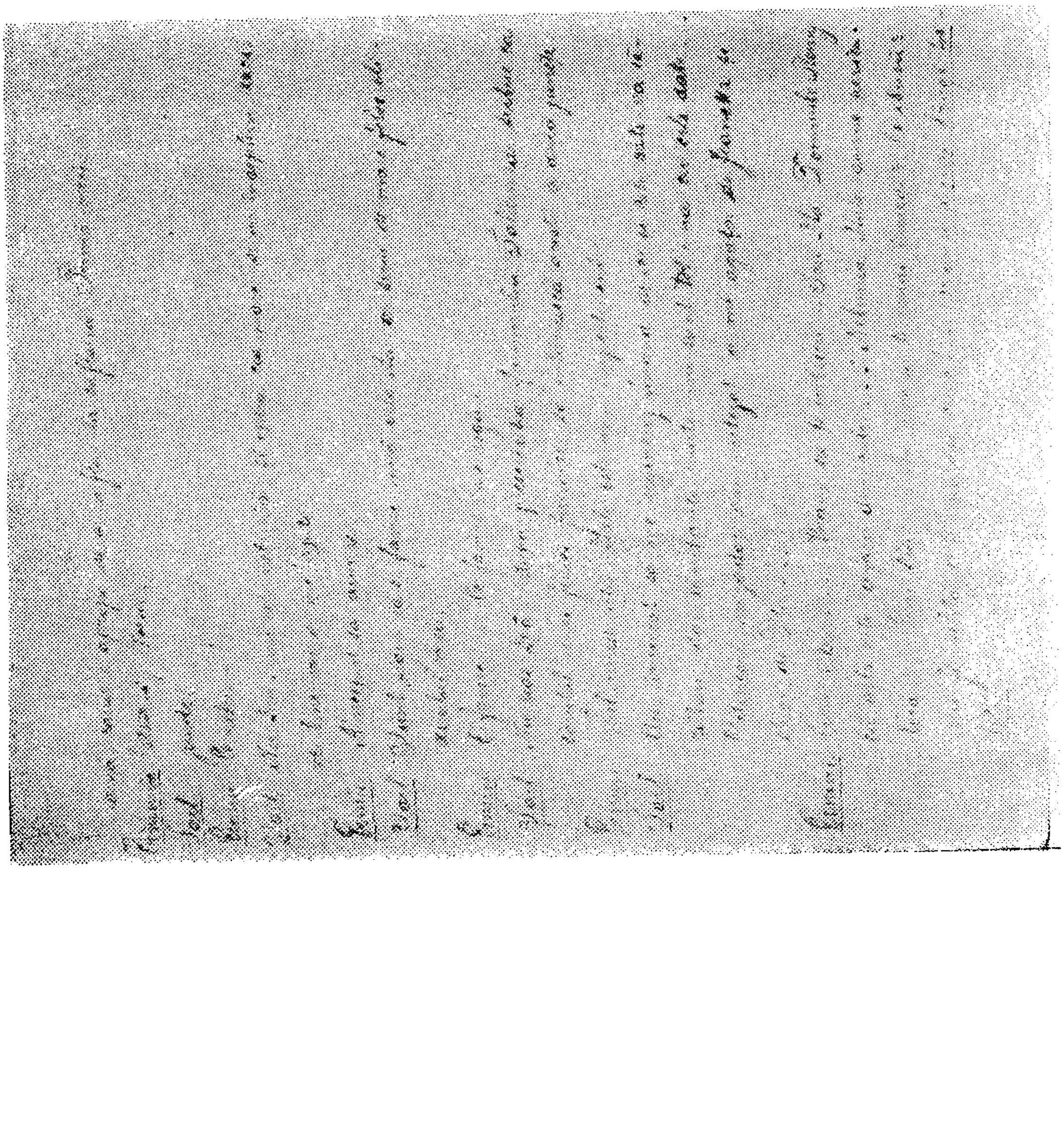

8v

12

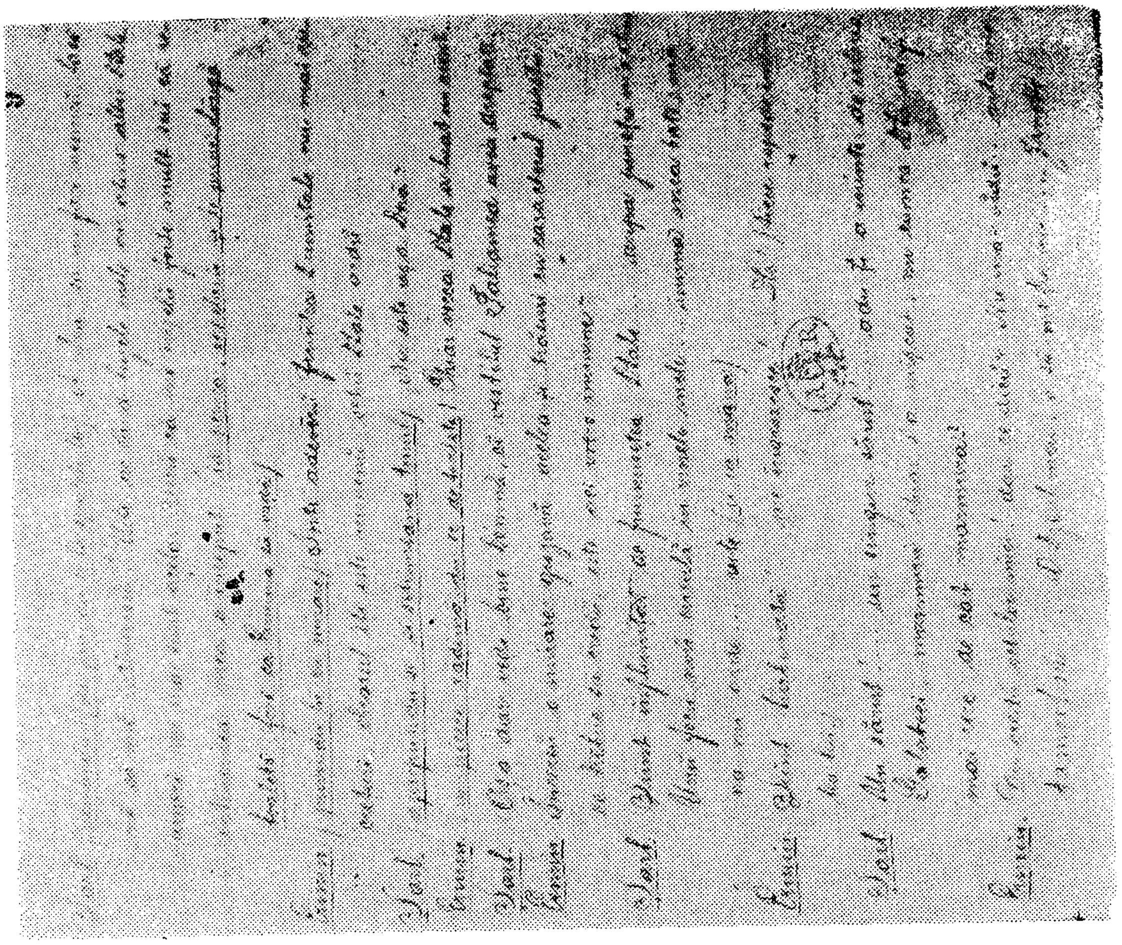

9r

13

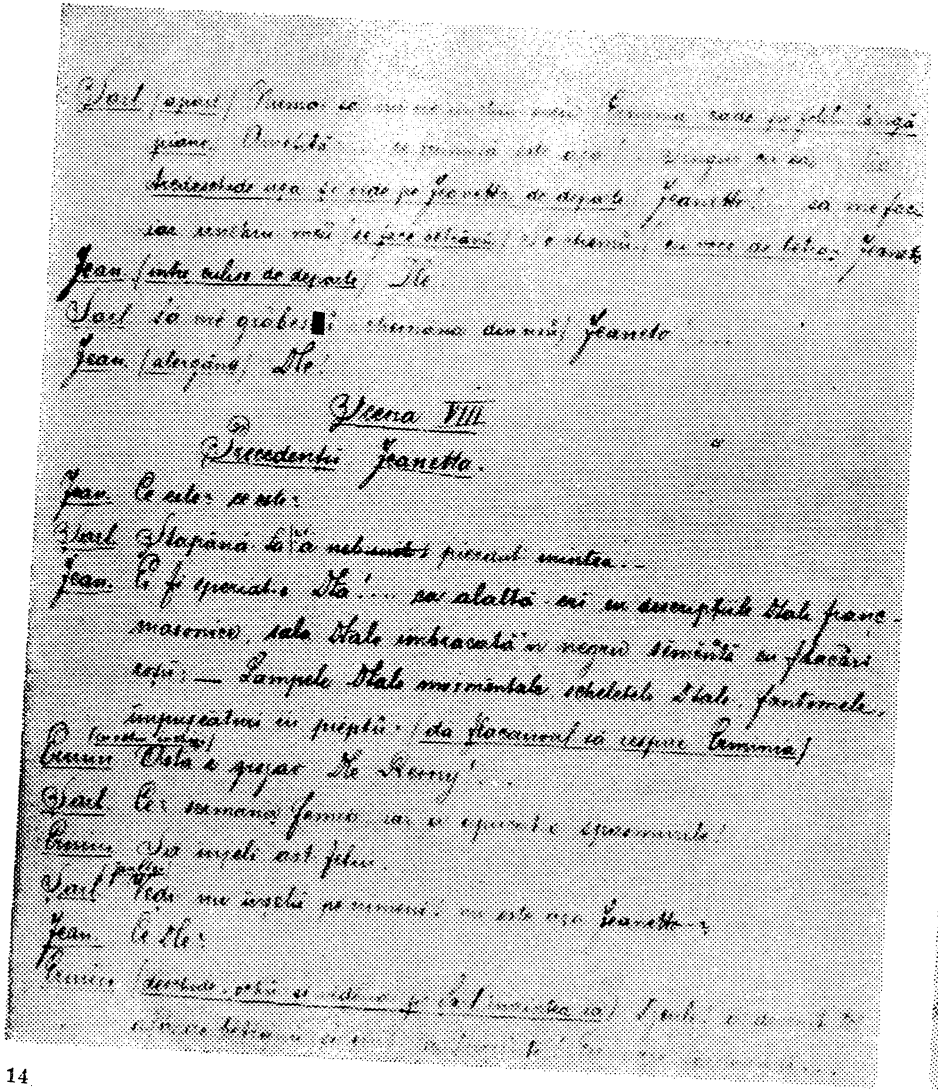

14

9v

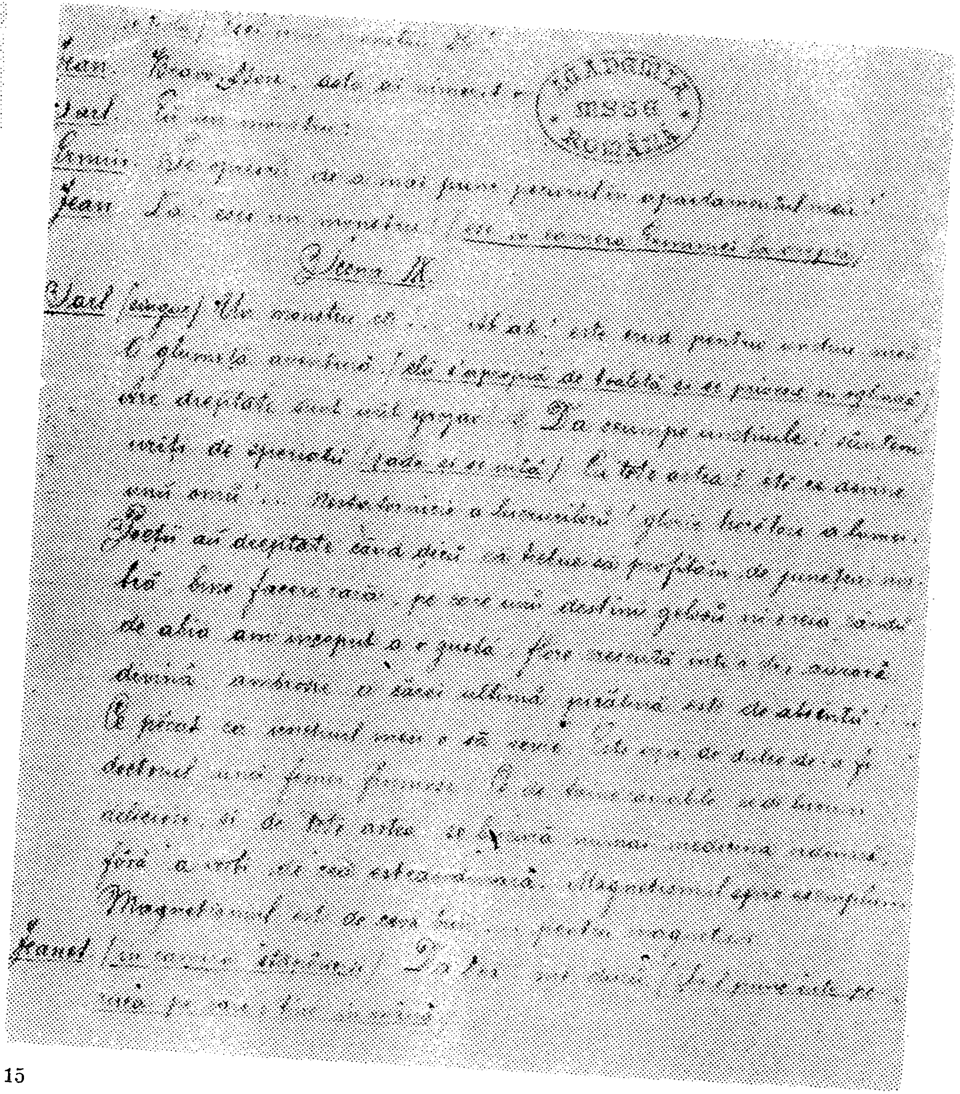

15

10r

11r

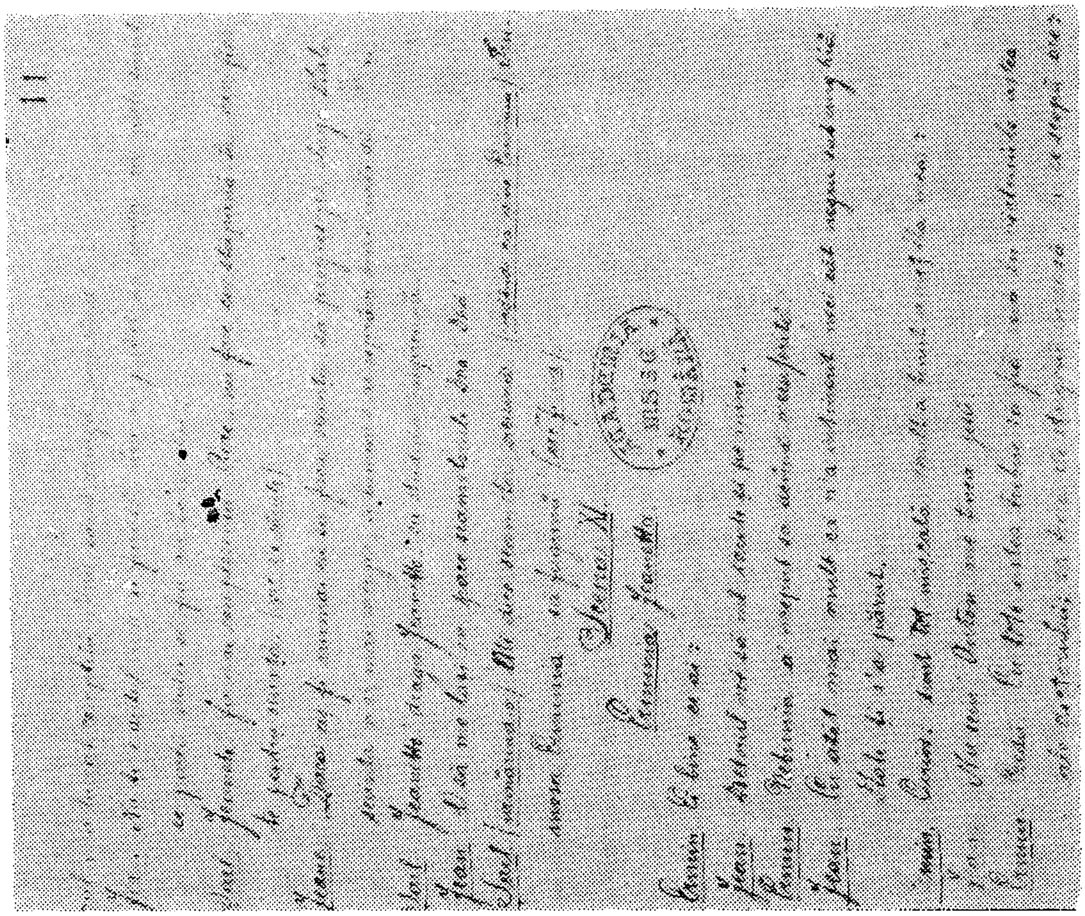

17

10v

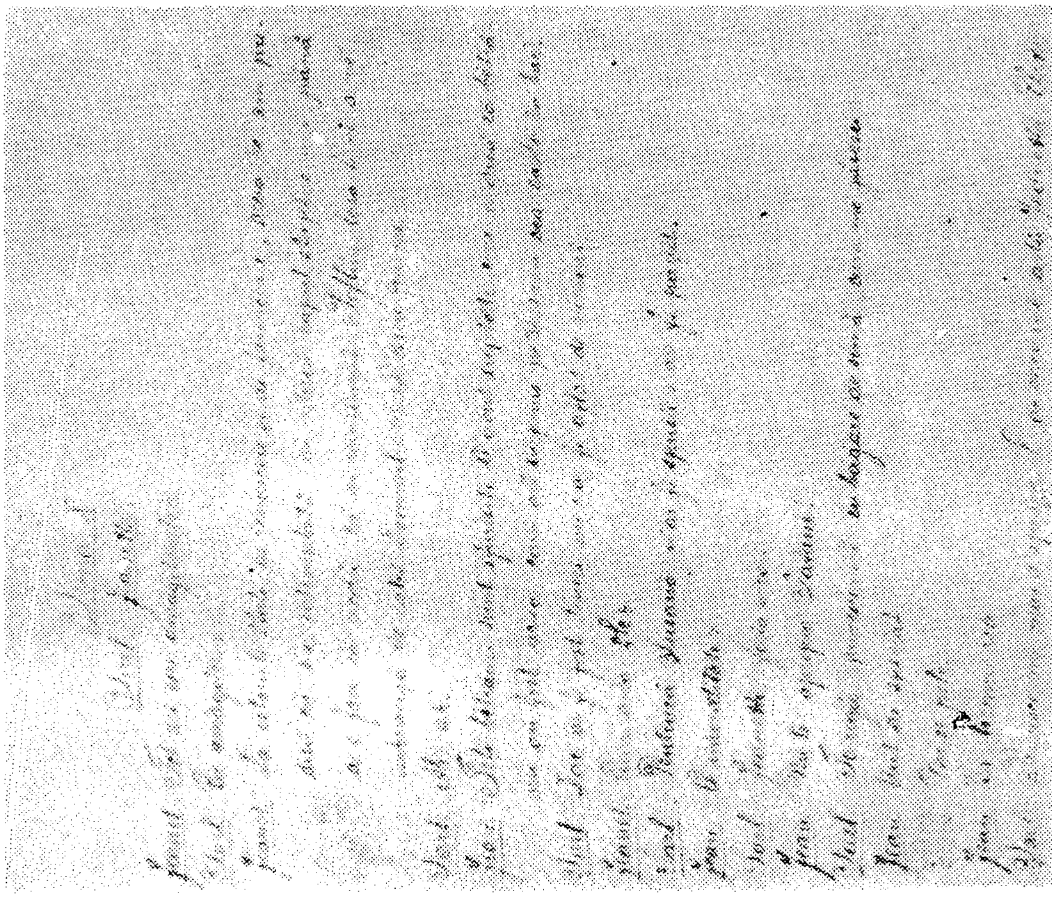

16

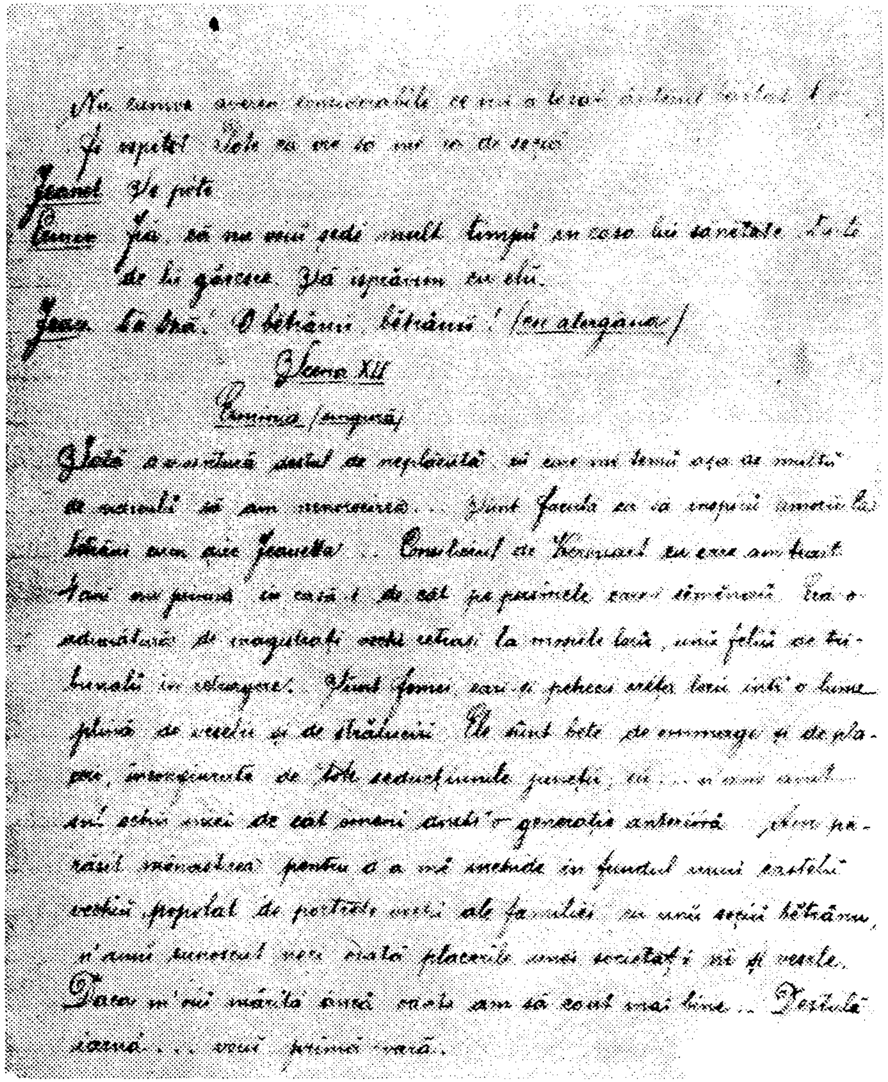

18 11v

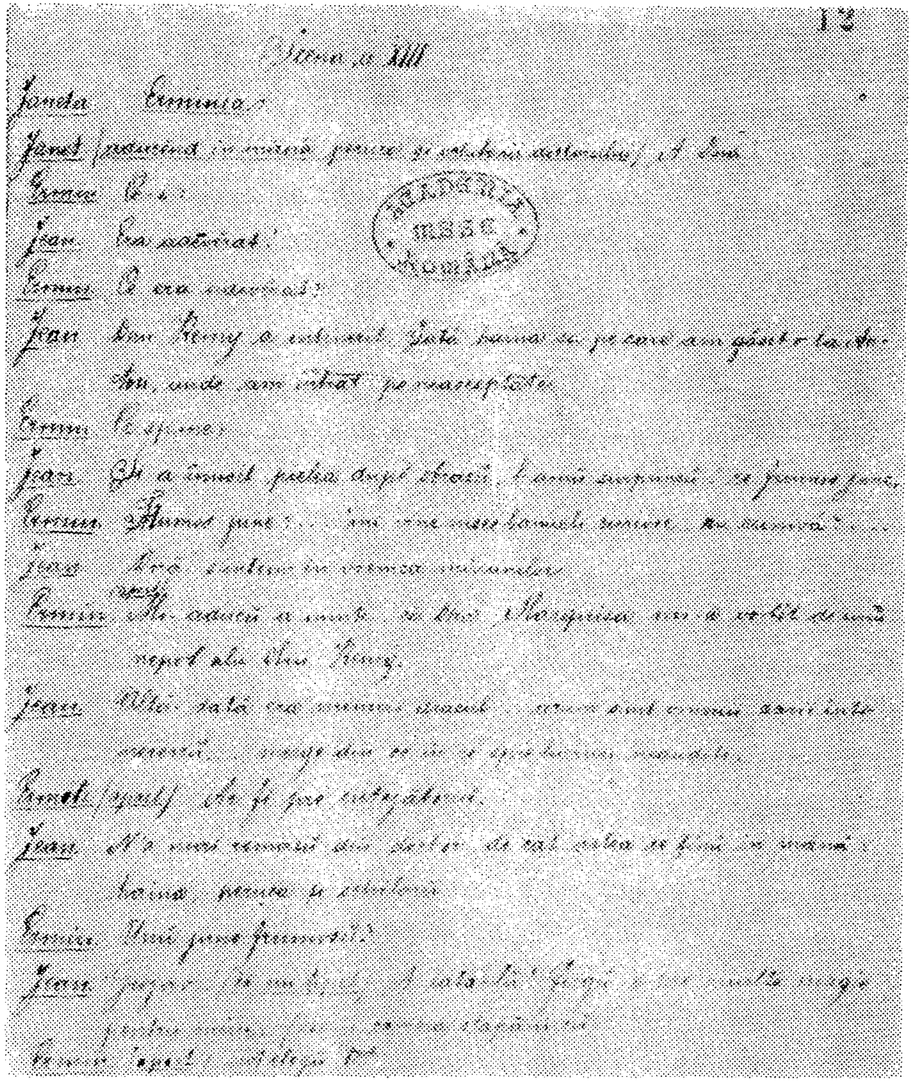

19 12r

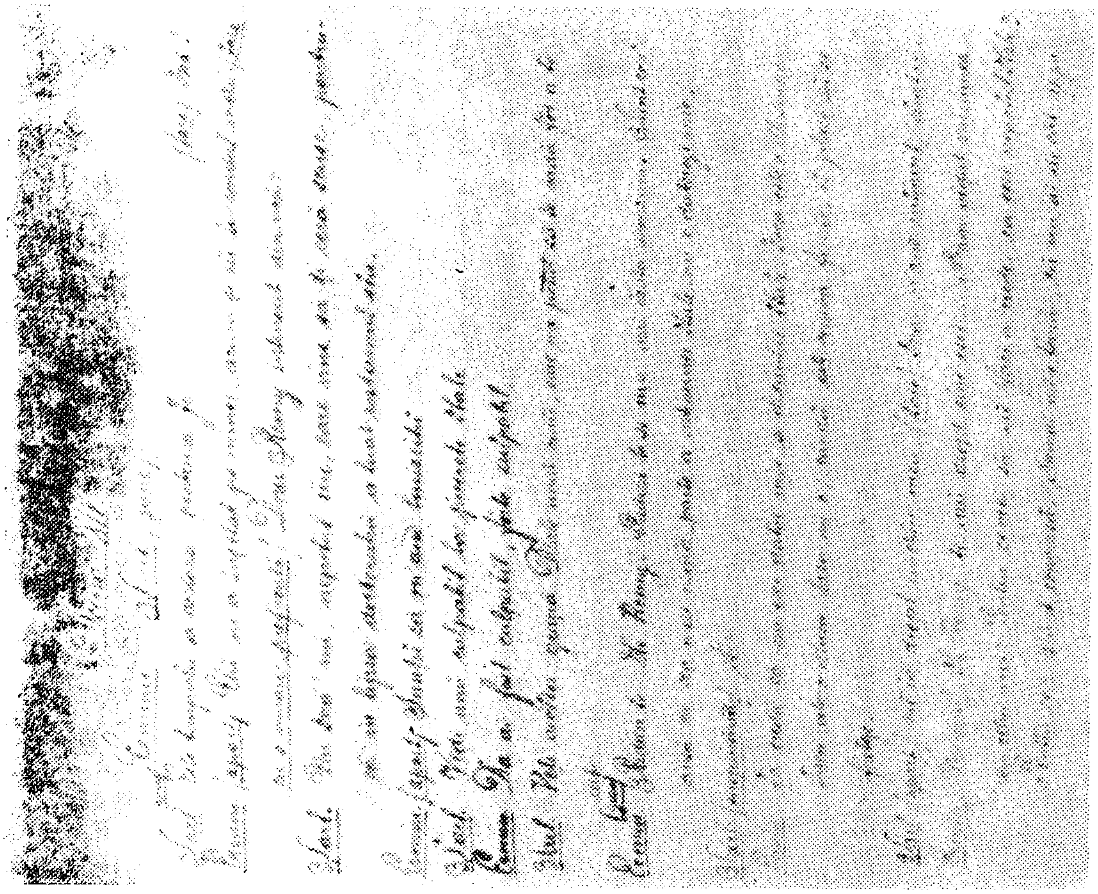

20 12v

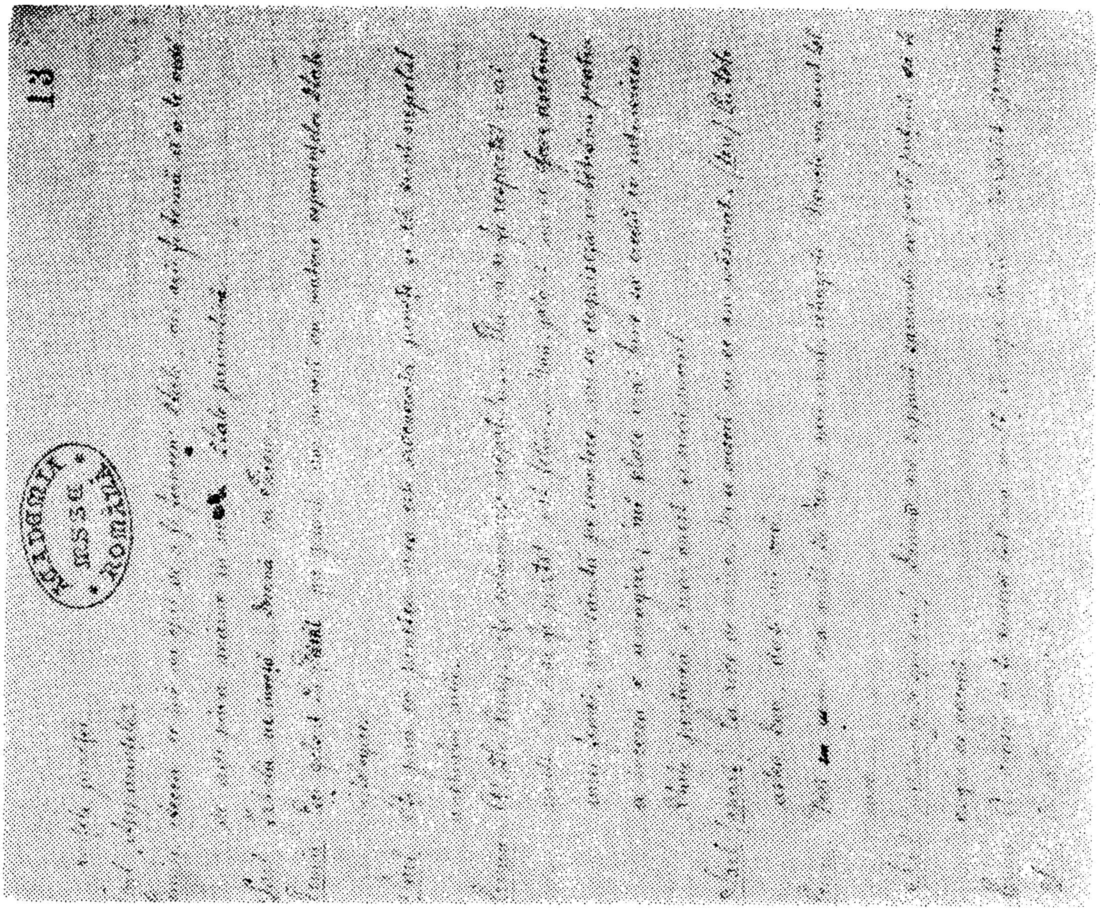

21 13r

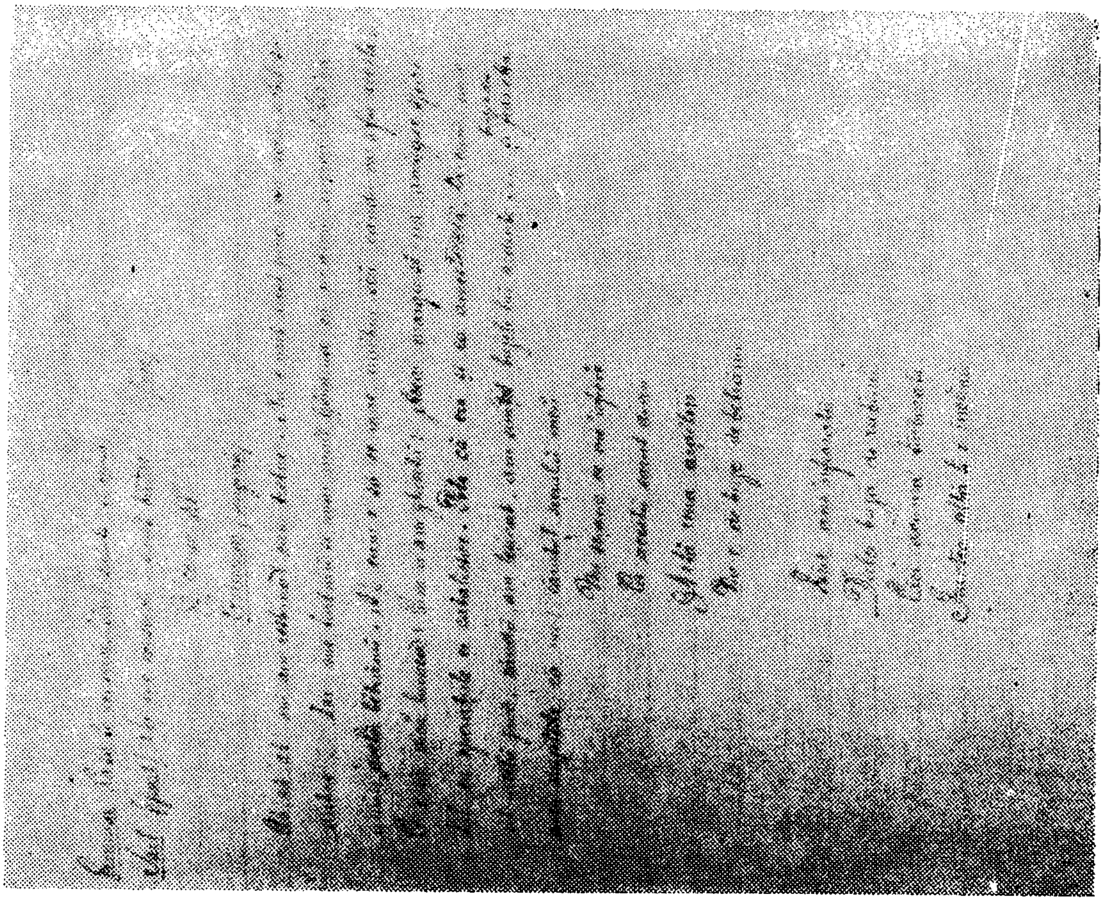

22 13v

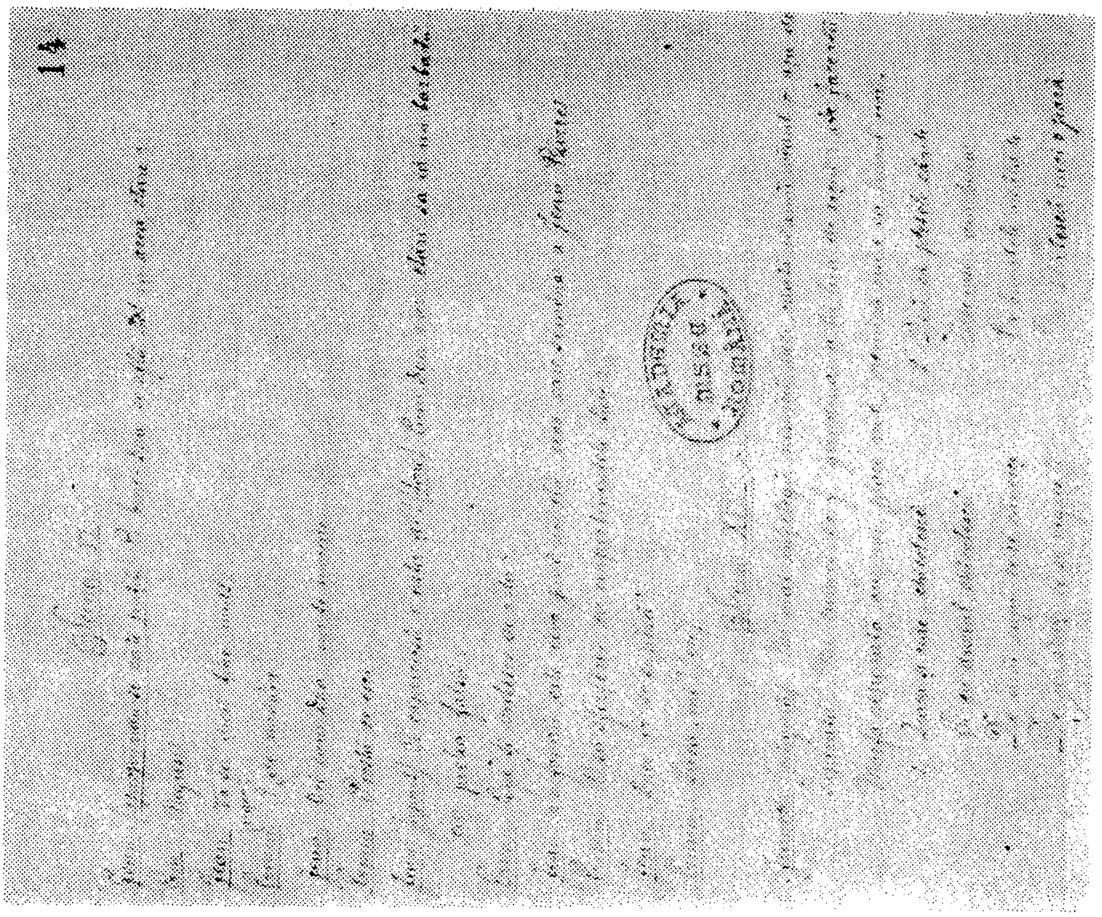

23 14r

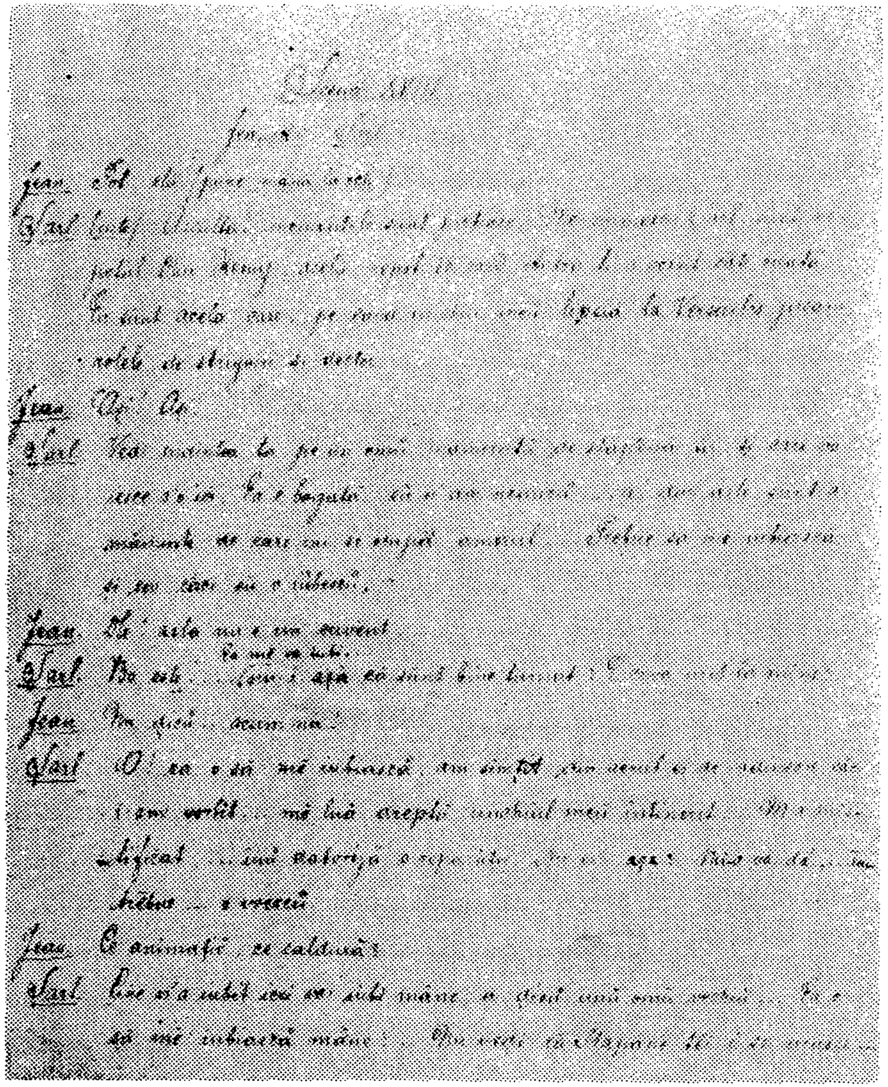

24 14v

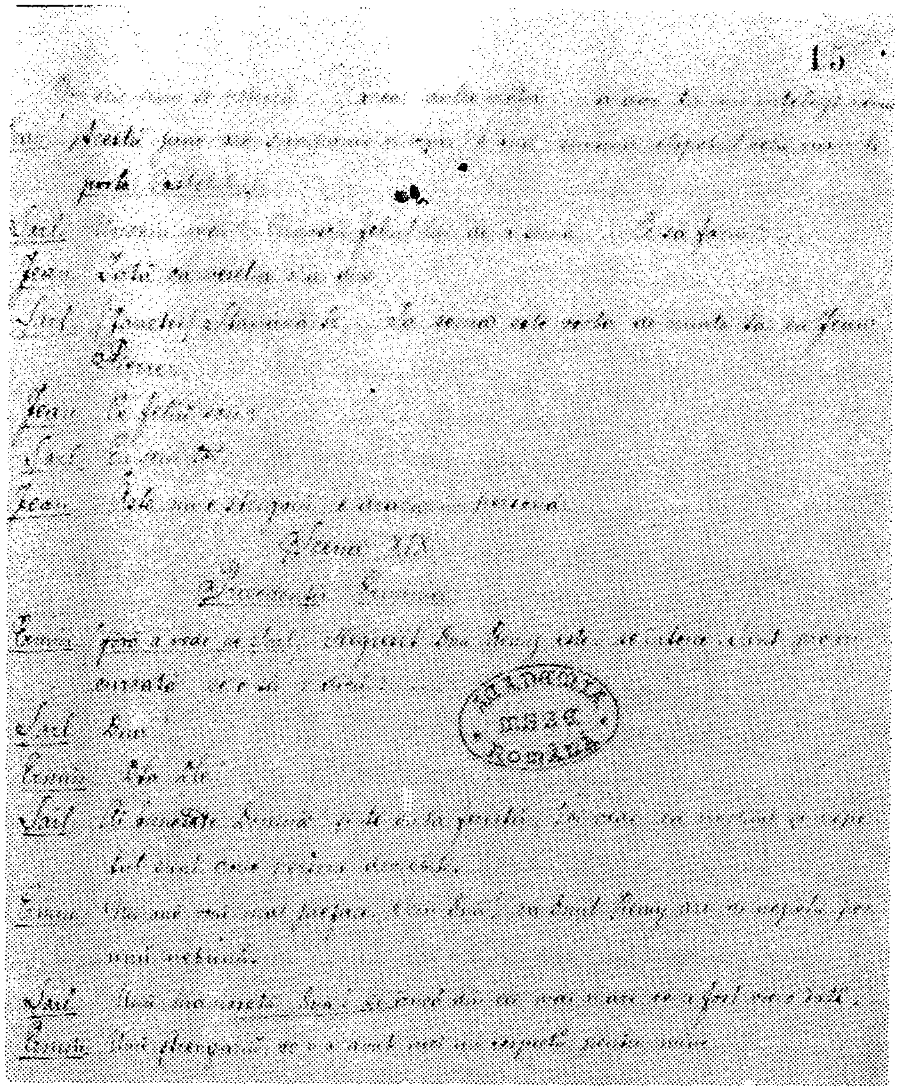

25 15r

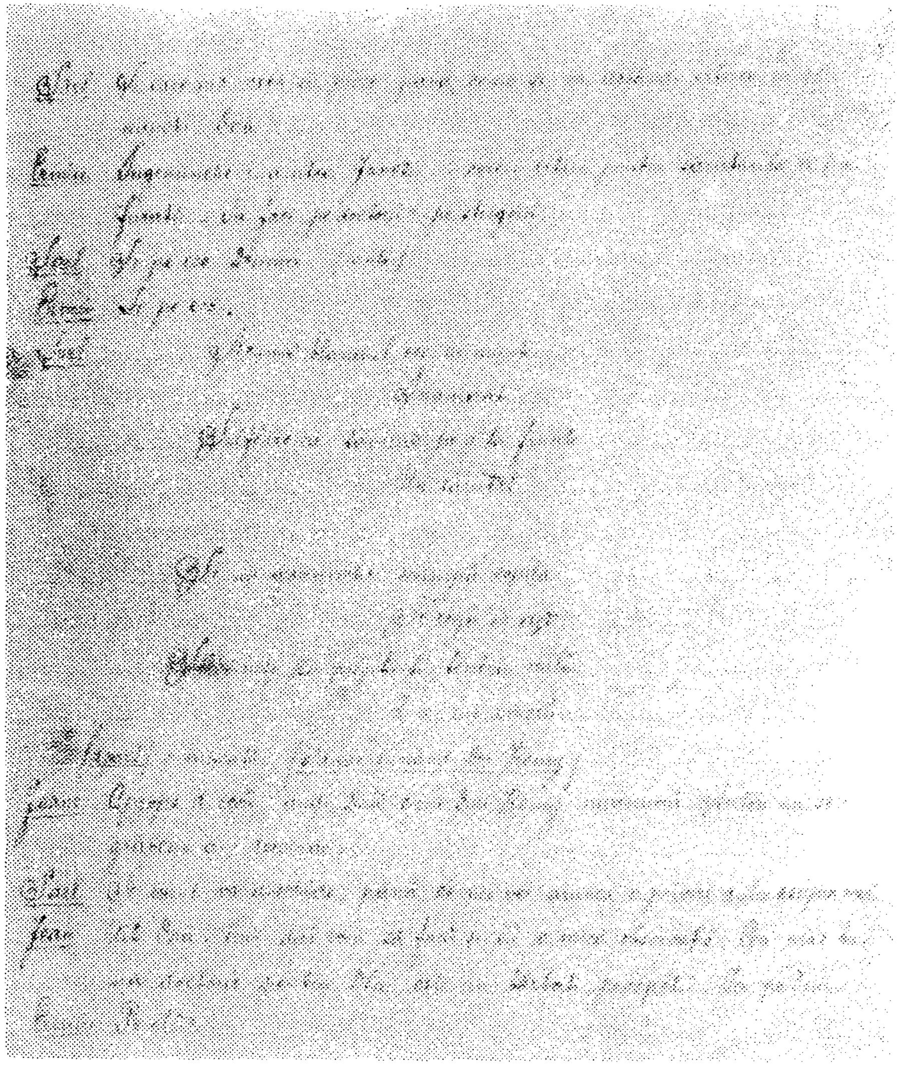

26 15v

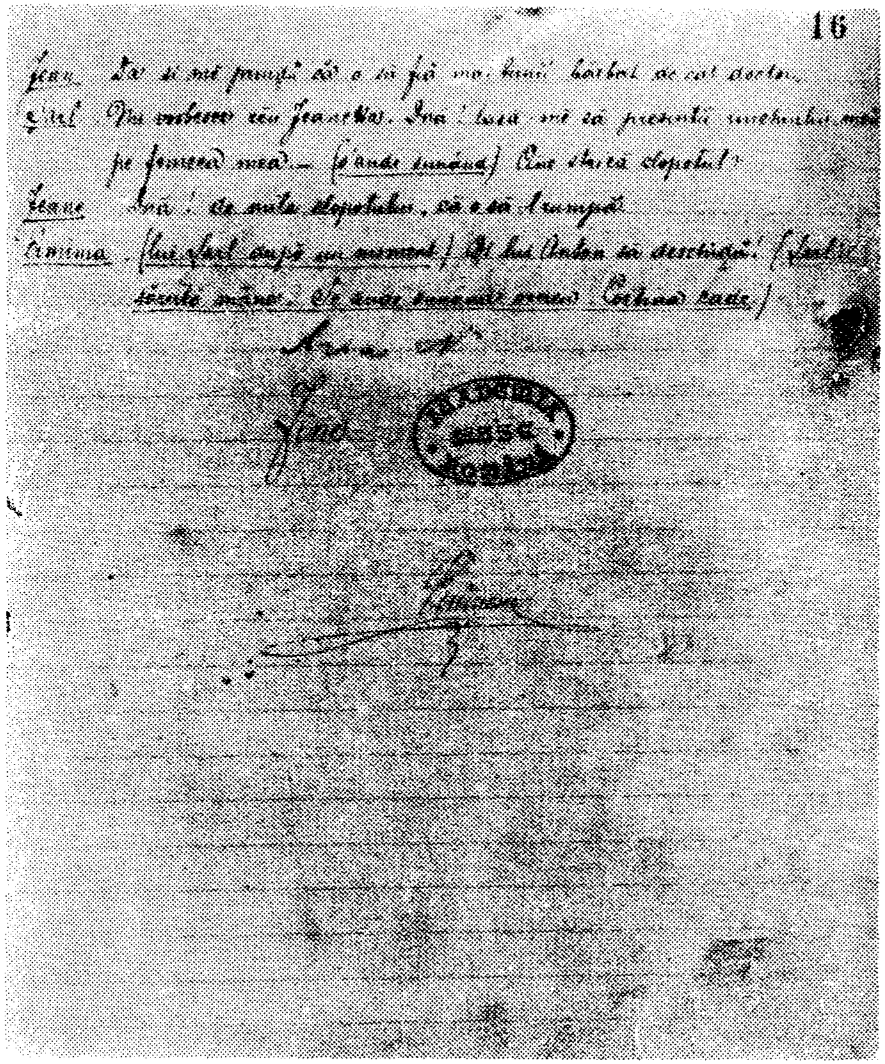

27 16r

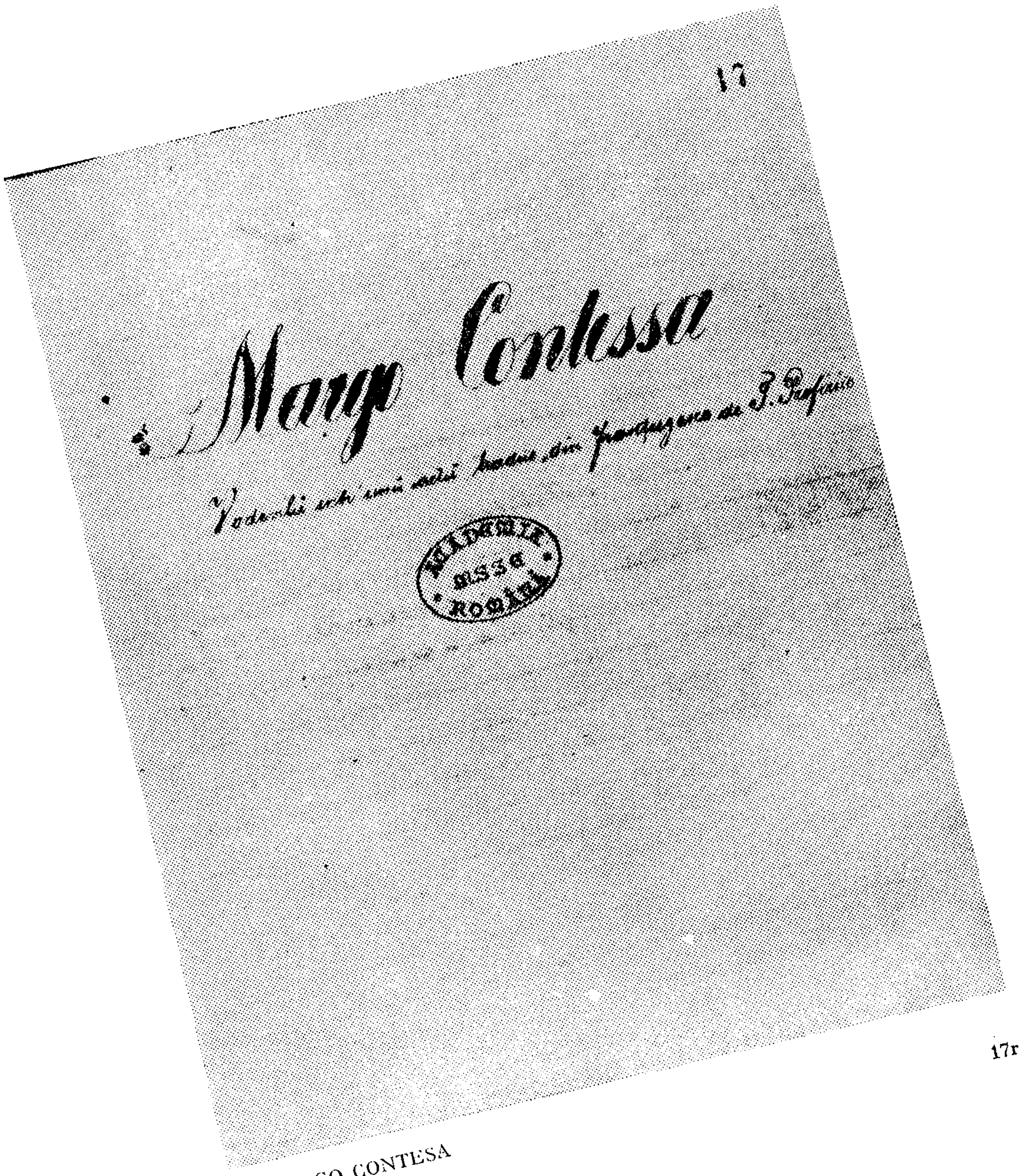

17r

28 MARGO CONTESA
BAR 3215

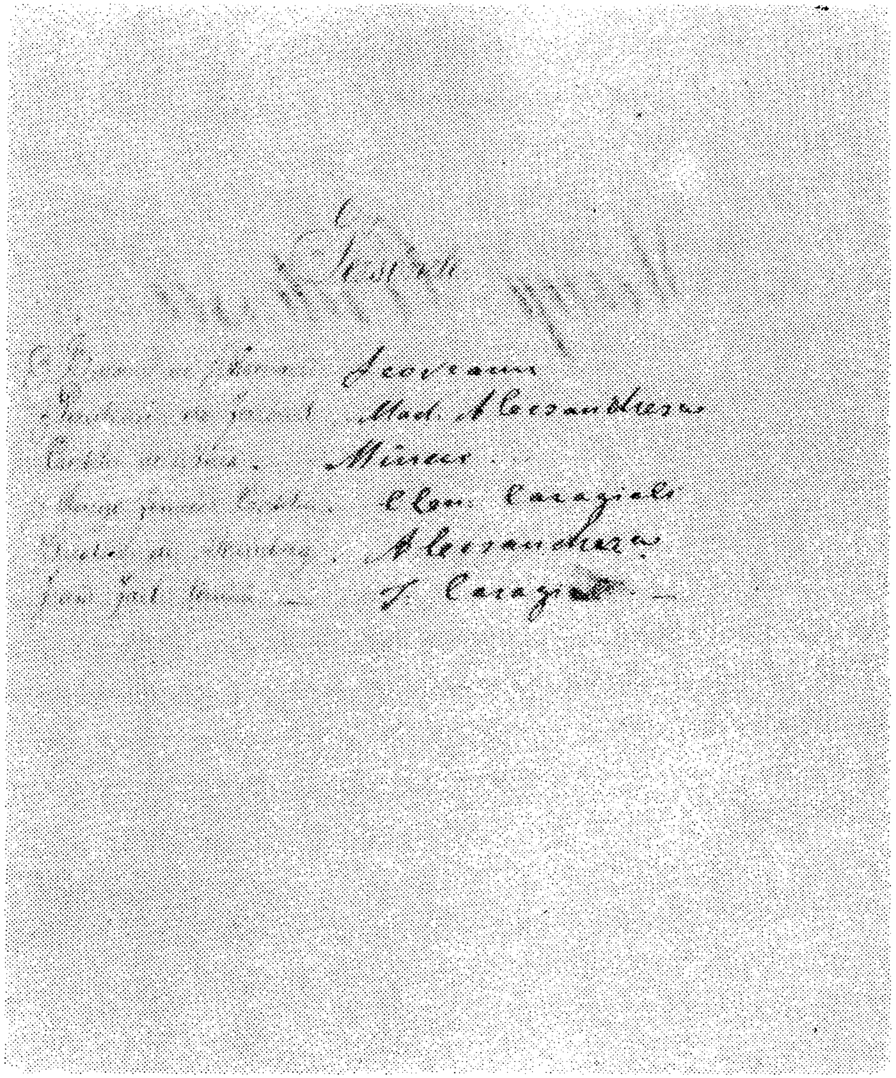

29 17v

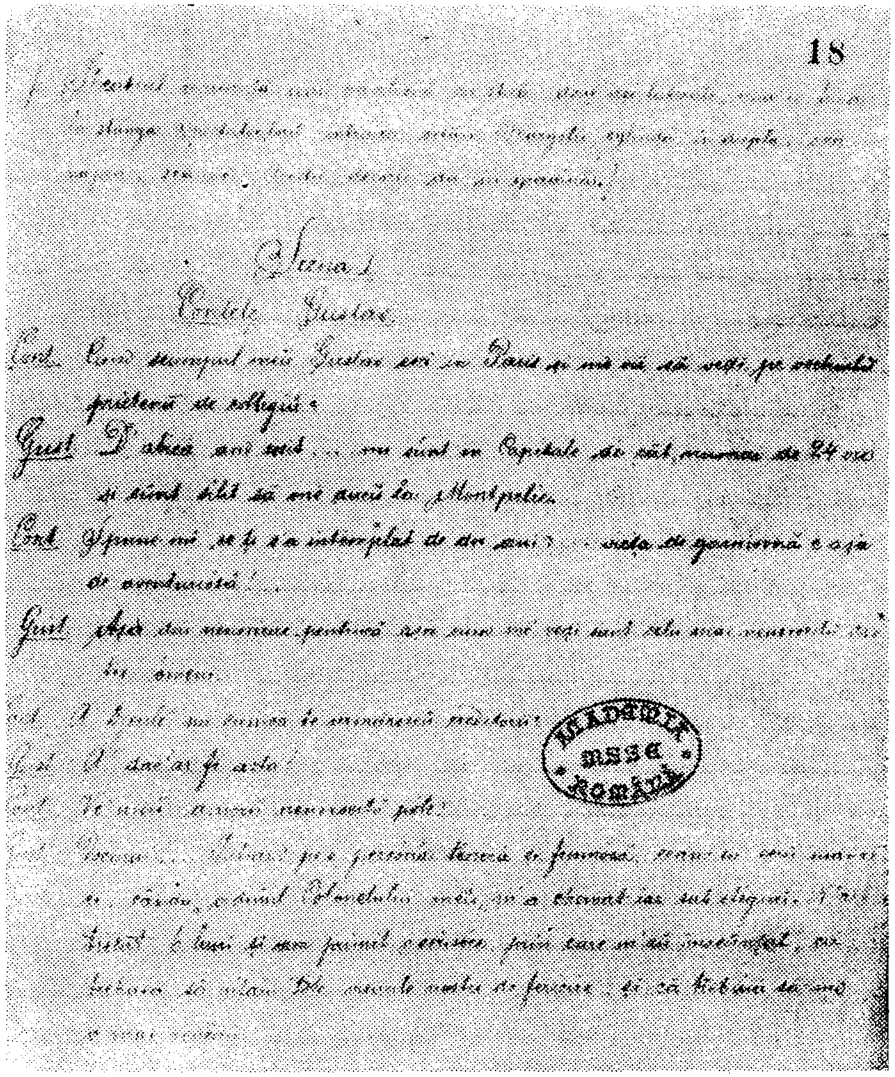

30 18r

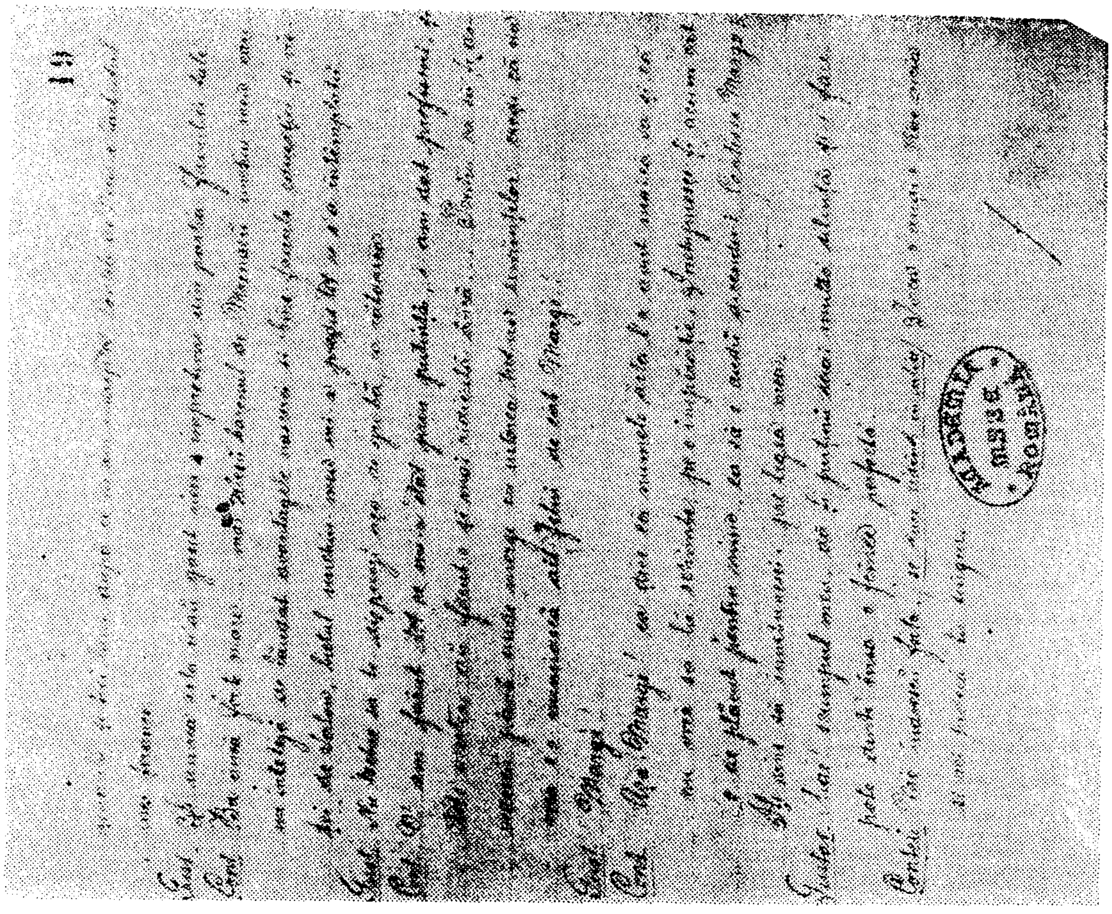

32

18v

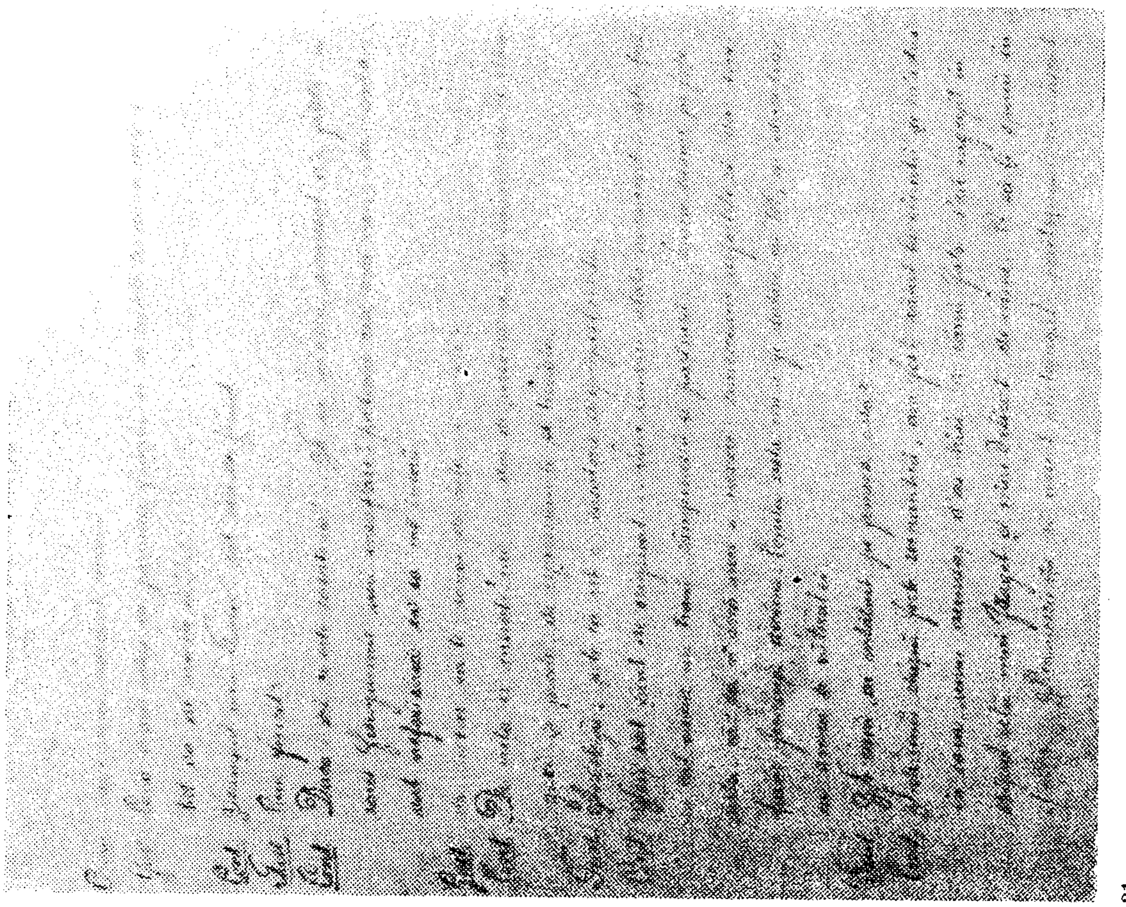

31

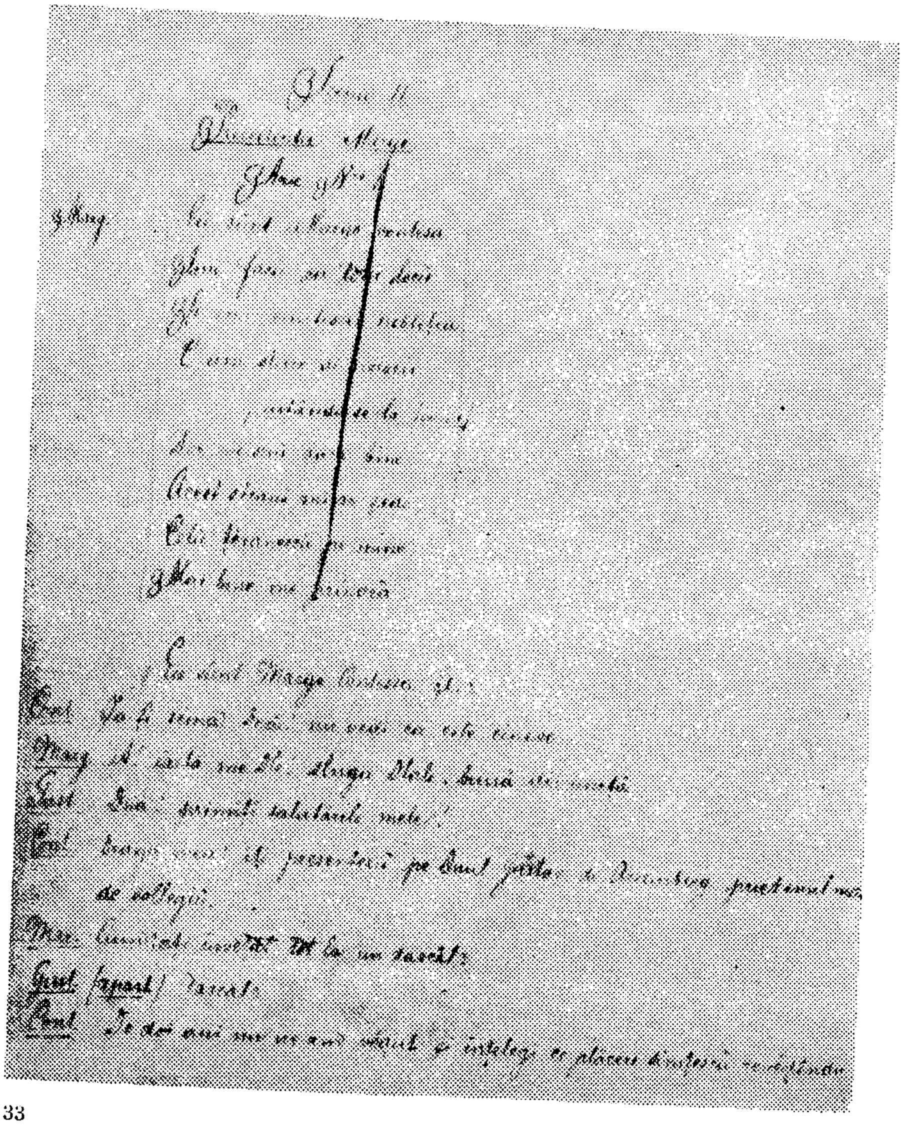

33

19v

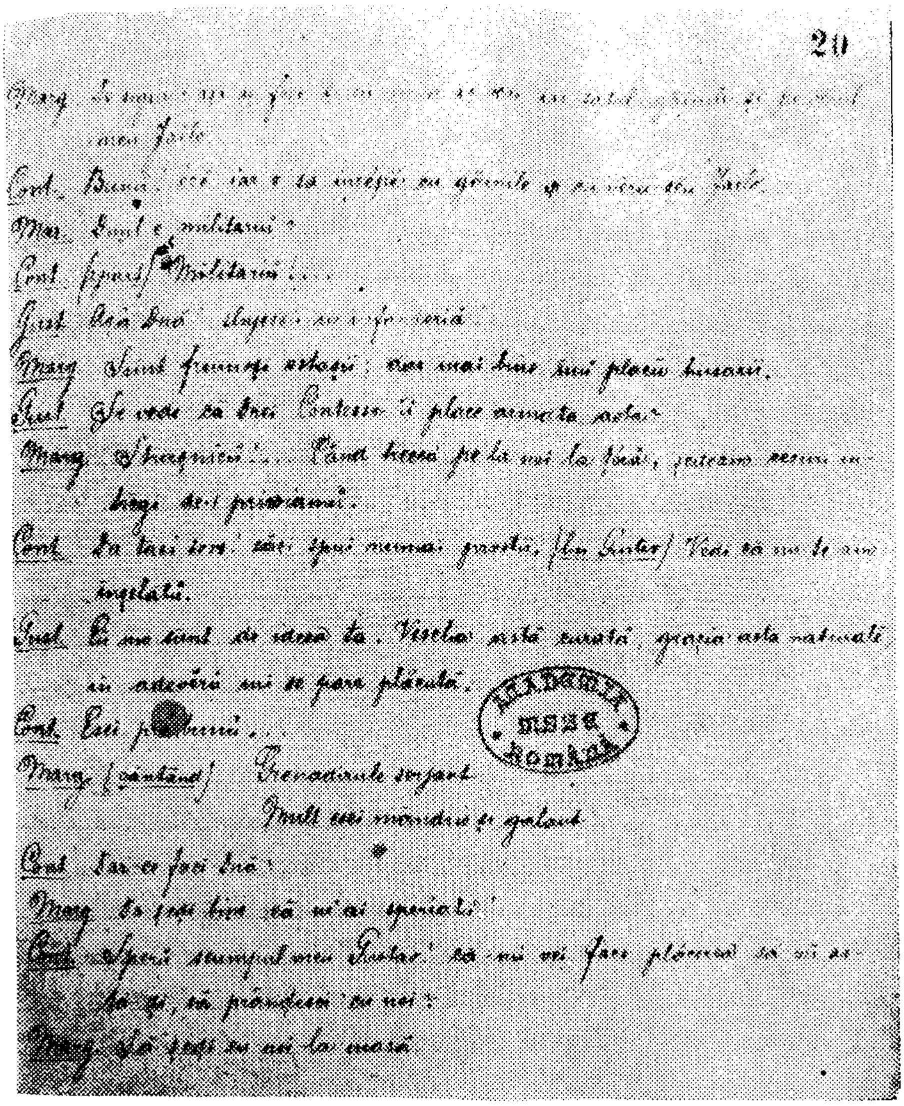
20

Marg. [illegible]
[illegible]

Cont. Bună! [illegible]

Mar. Dnul e militariu?

Cont. (zîmbind) Militariu!...

Gust. Aşa Dnă, dragon în infanterie.

Marg. Sunt frumoşi ostaşii; dar mai bine îmi placu husarii.

Gust. Se vede că Dnei Contese îi place armata activă.

Marg. Straşnică!... Când trecea pe la noi la ţară, ieşeam seara în-
drum ca să-i priviam.

Cont. La [illegible] spui numai partea. (lui Gustav) Vezi că nu te am
înşelată.

Gust. Eu nu sunt de ideea ta. Veselia este curată, graţia este naturală
în adevăr mi se pare plăcută.

Cont. Eşti prea bună...

Marg. (cântând) Grenadirule superb
Mult eşti mândru şi galant

Cont. Iar ce faci Dnă?

Marg. [illegible]

Cont. Spune, dragul meu Gustav, că-mi vei face plăcerea să vii as-
tă-zi, să prânzeşti cu noi?

Marg. Să şezi cu noi la masă.

34

20r

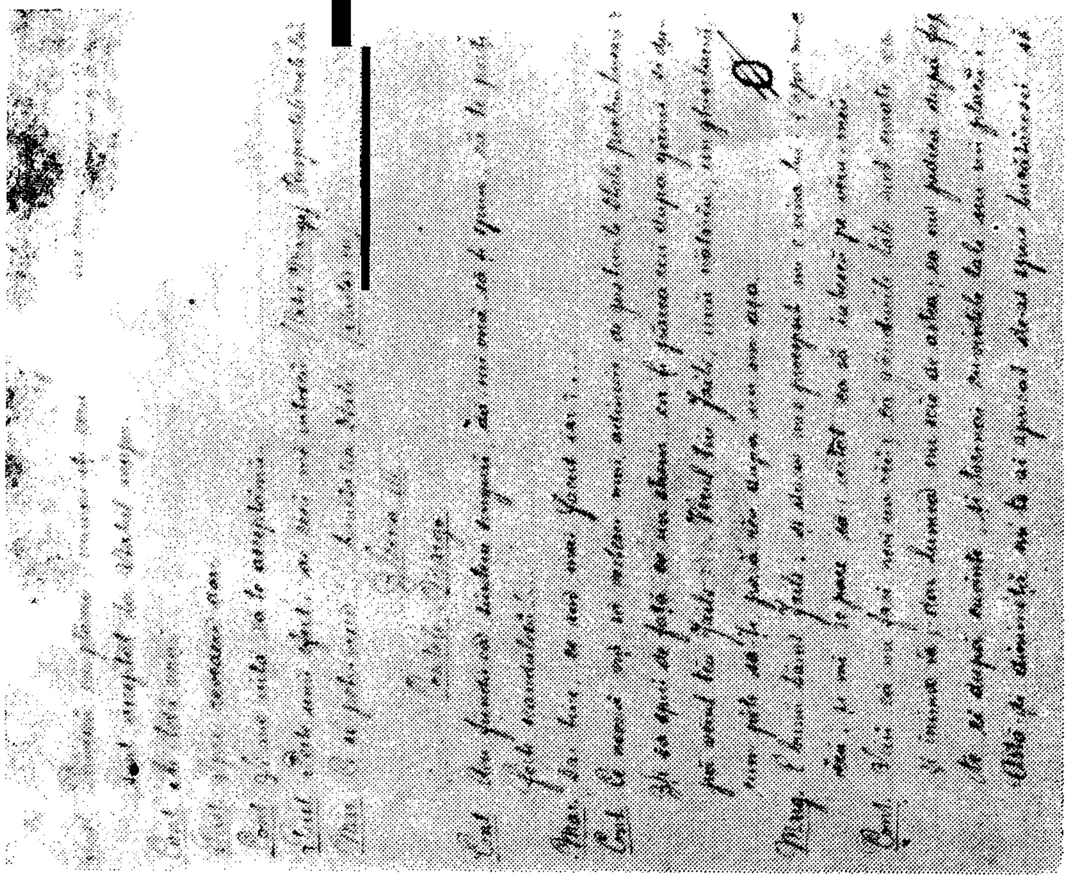

35 20v

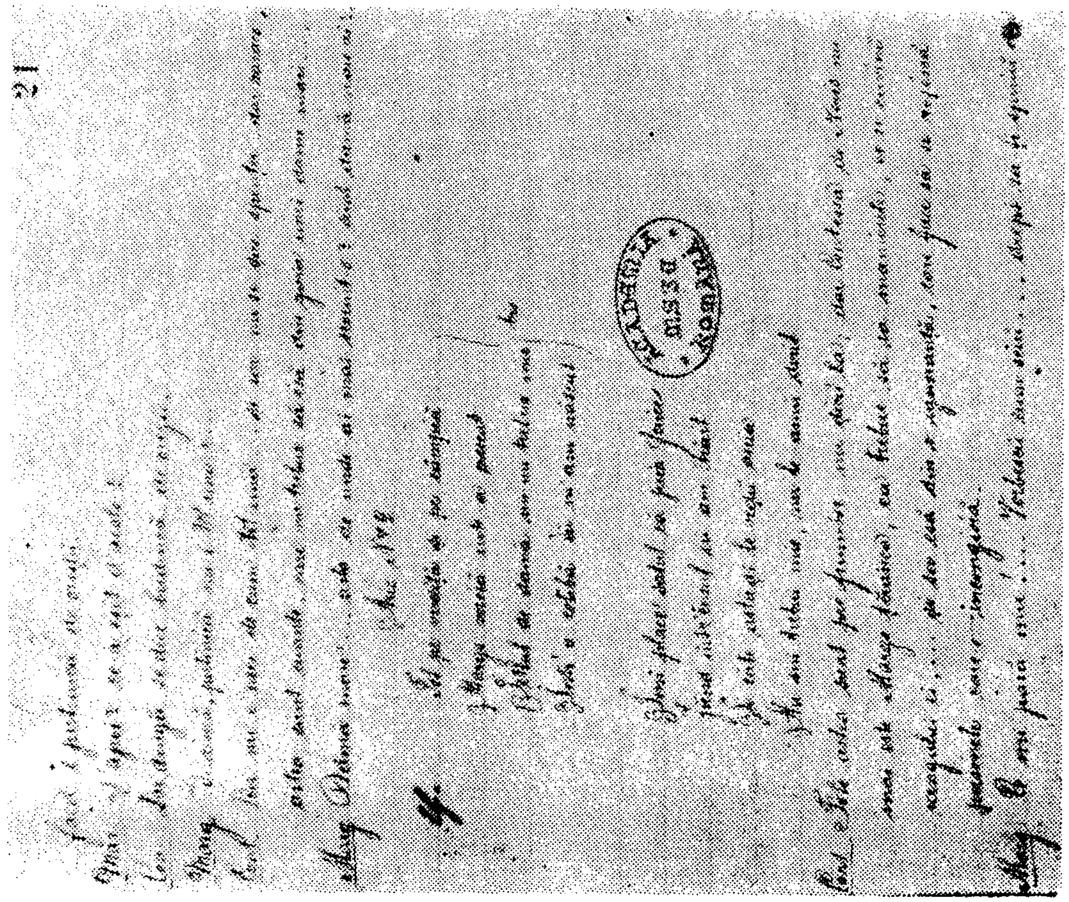

36 21r

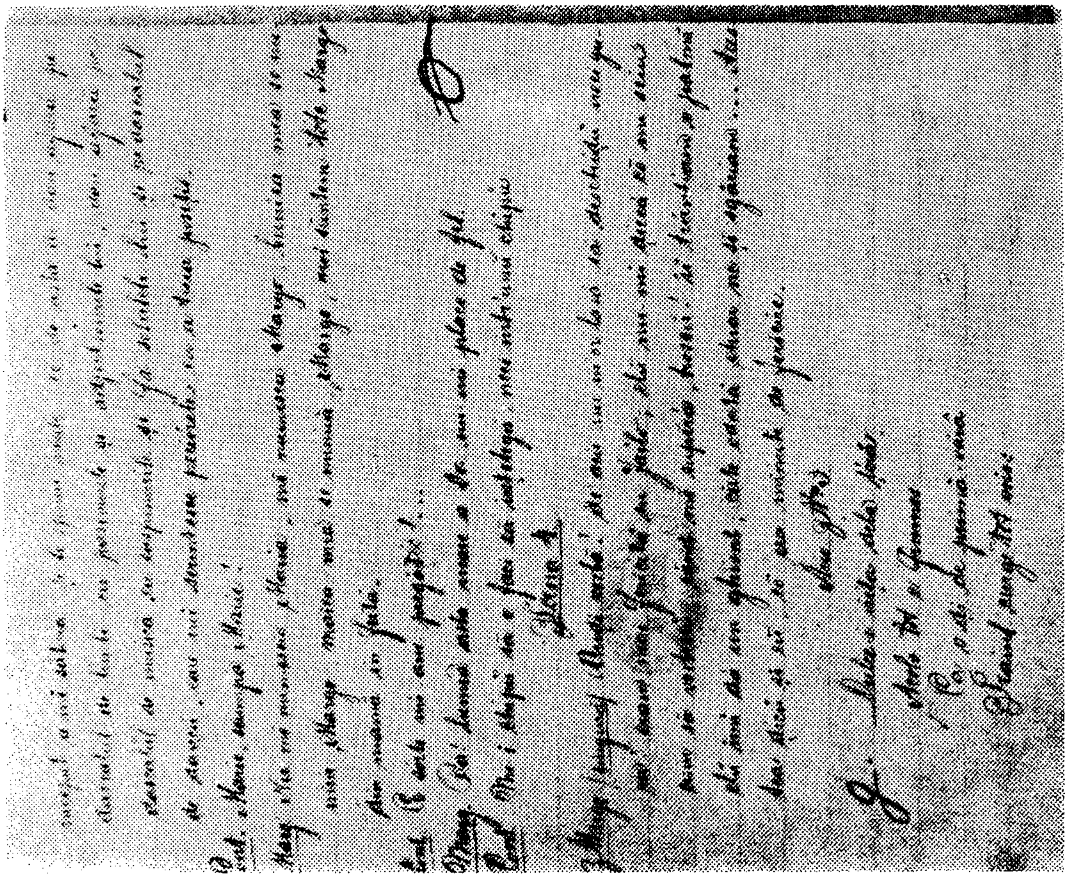

37 21v

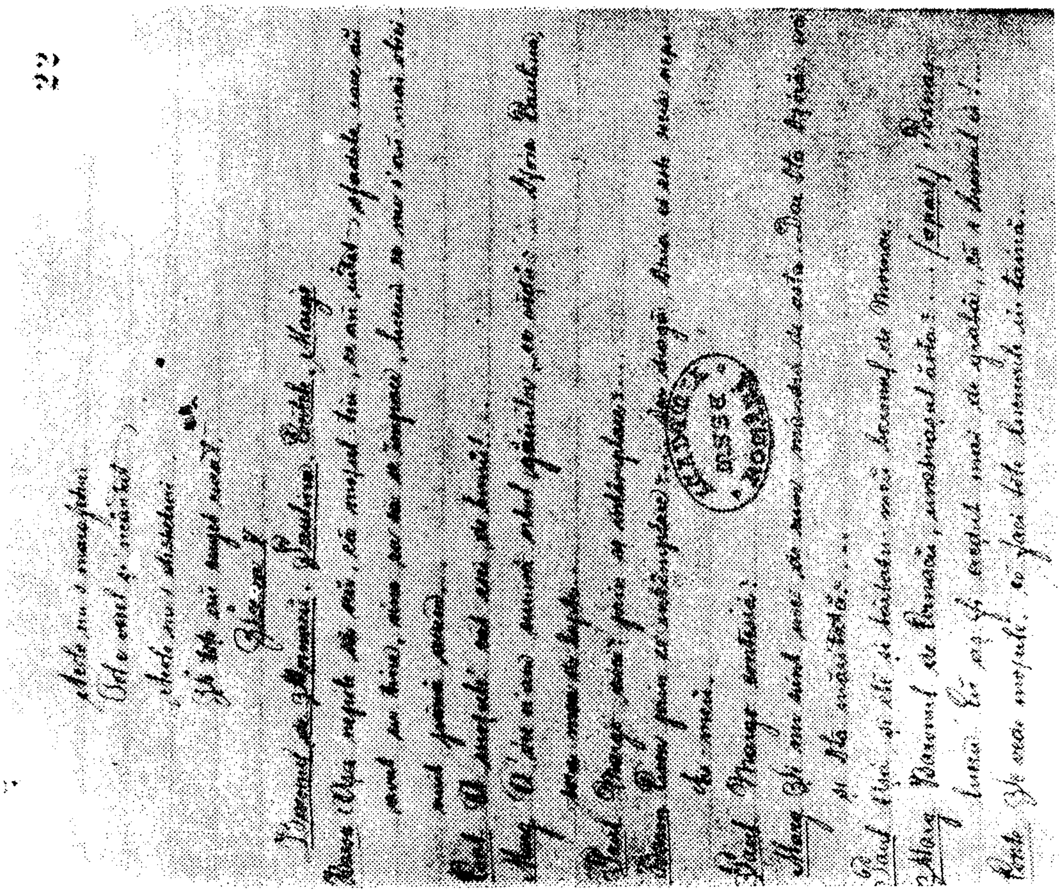

38 22r

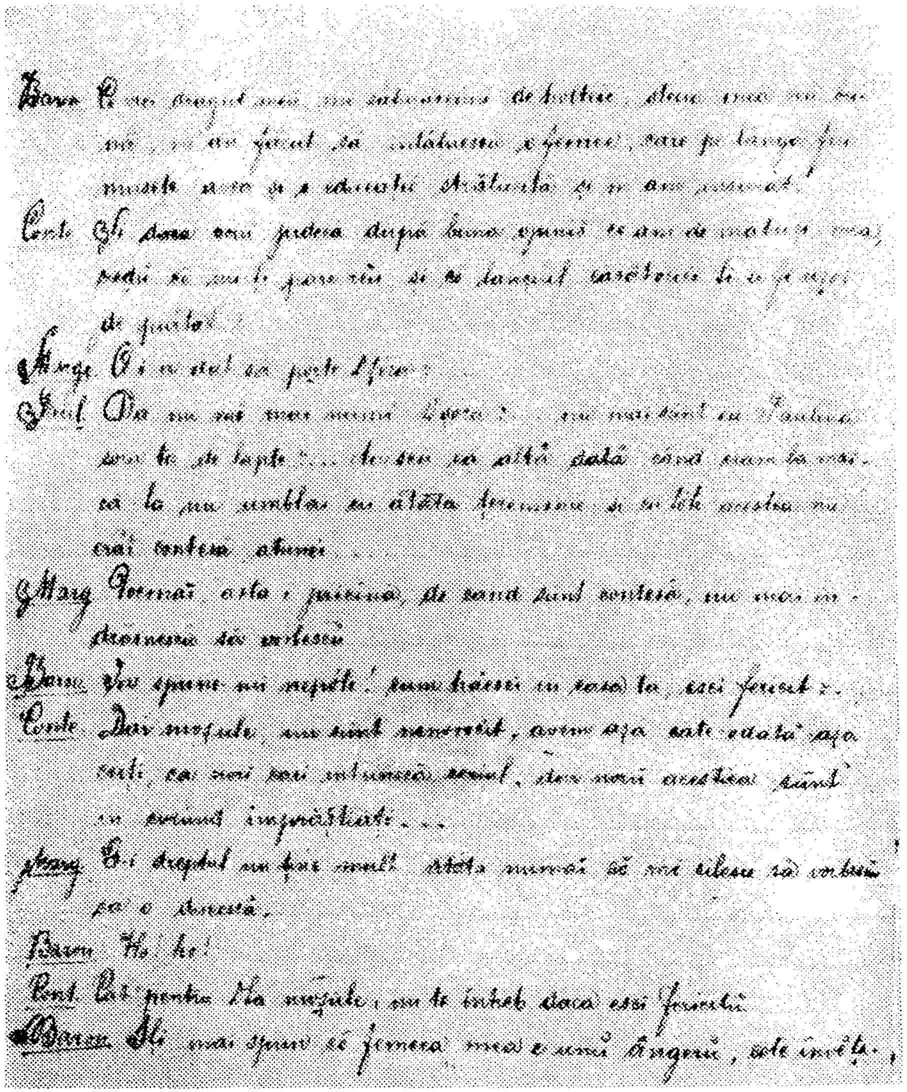

39 22v

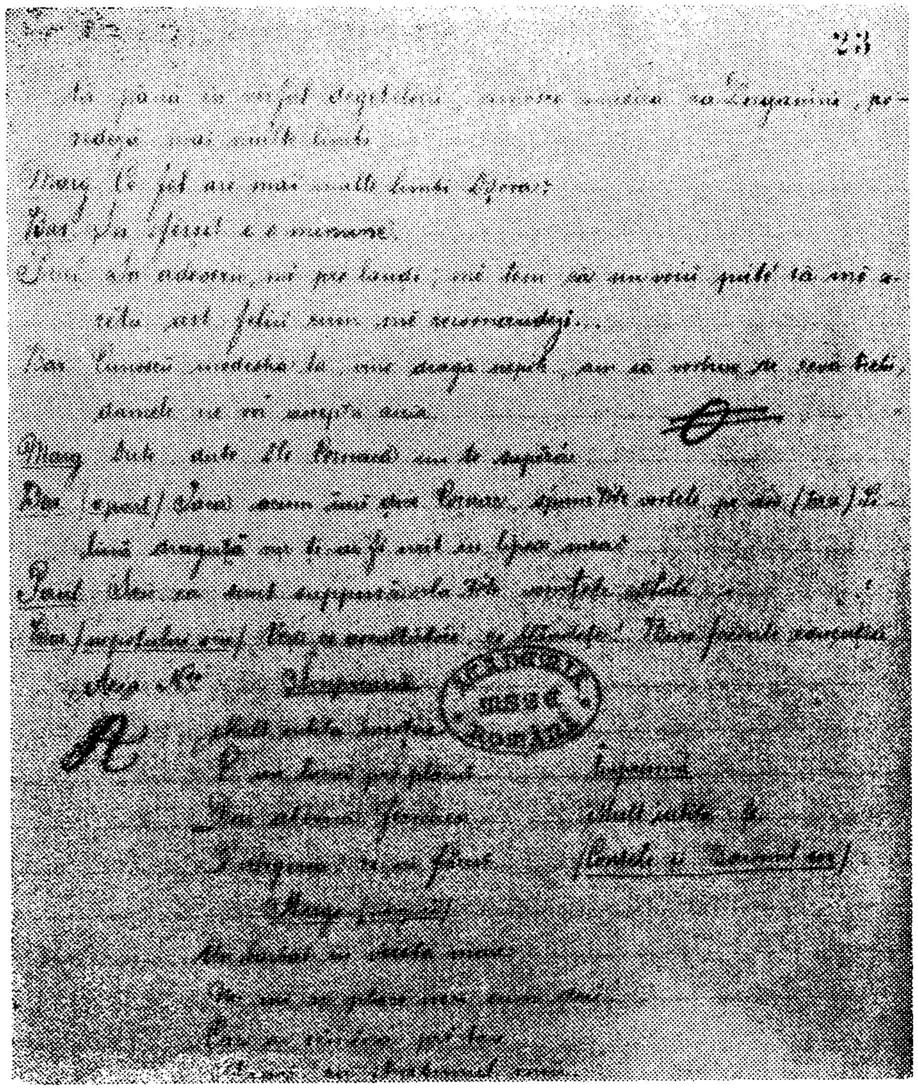

40 23r

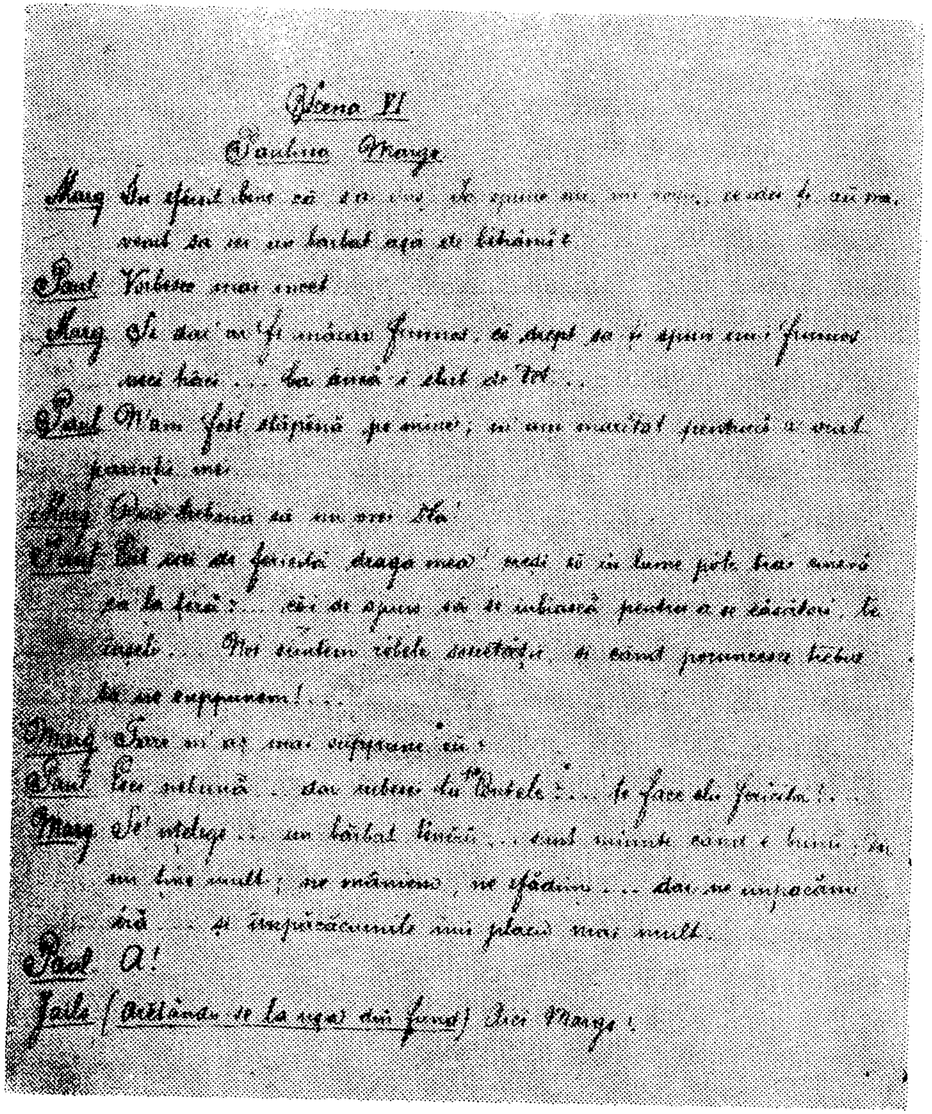

41 23v

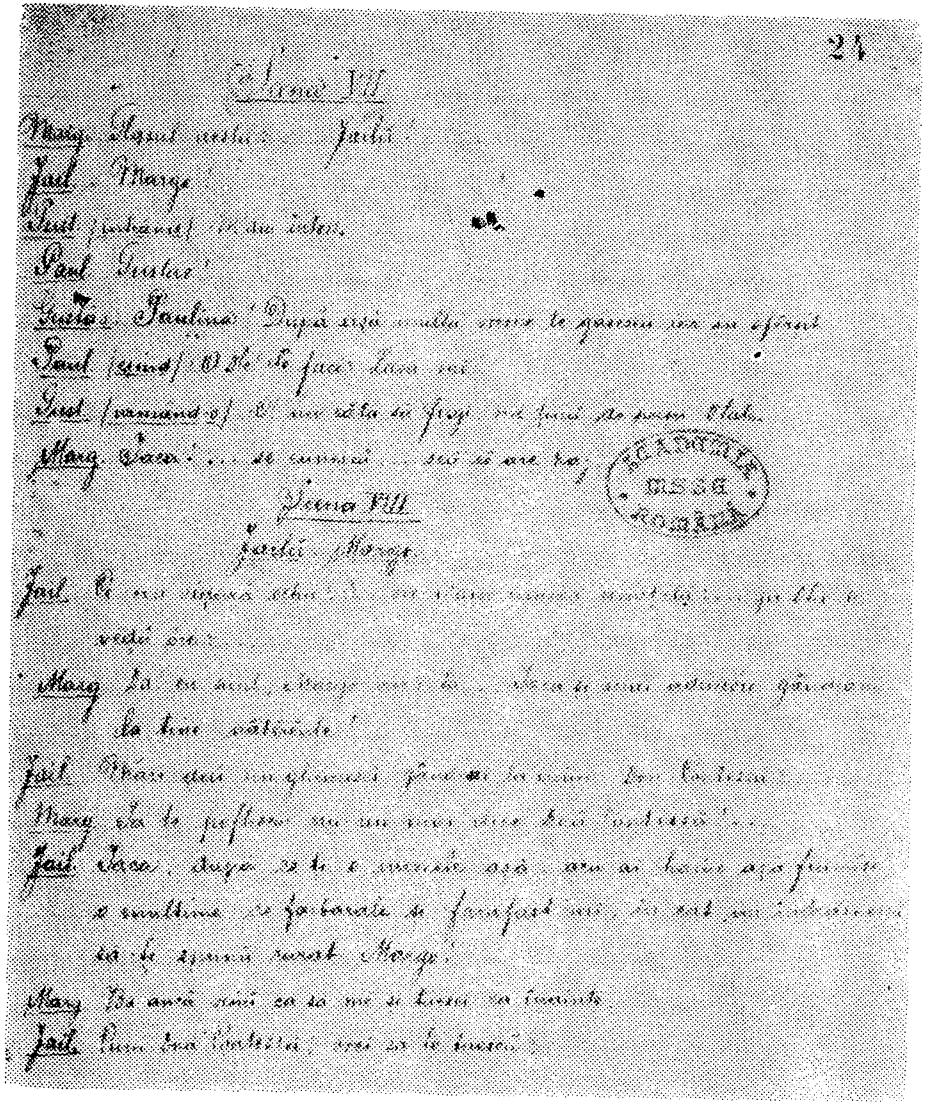

42 24r

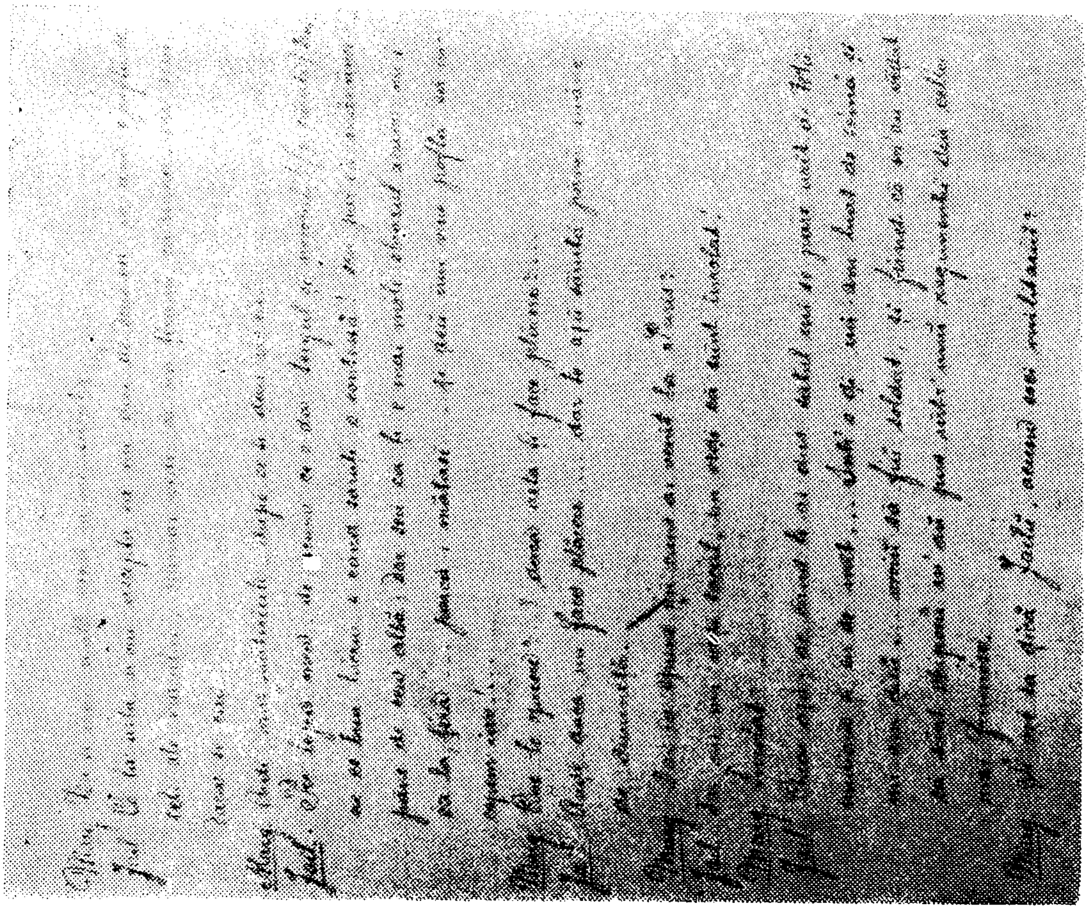

43 24v

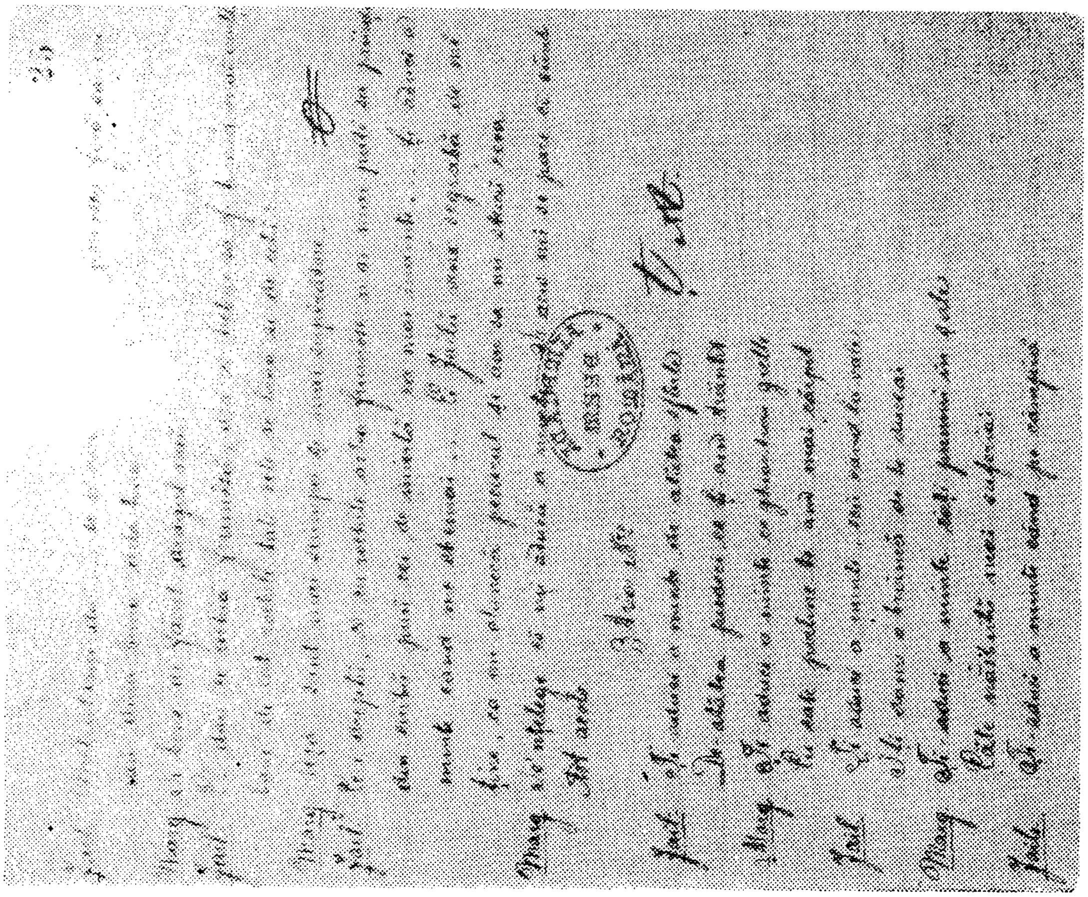

41 25r

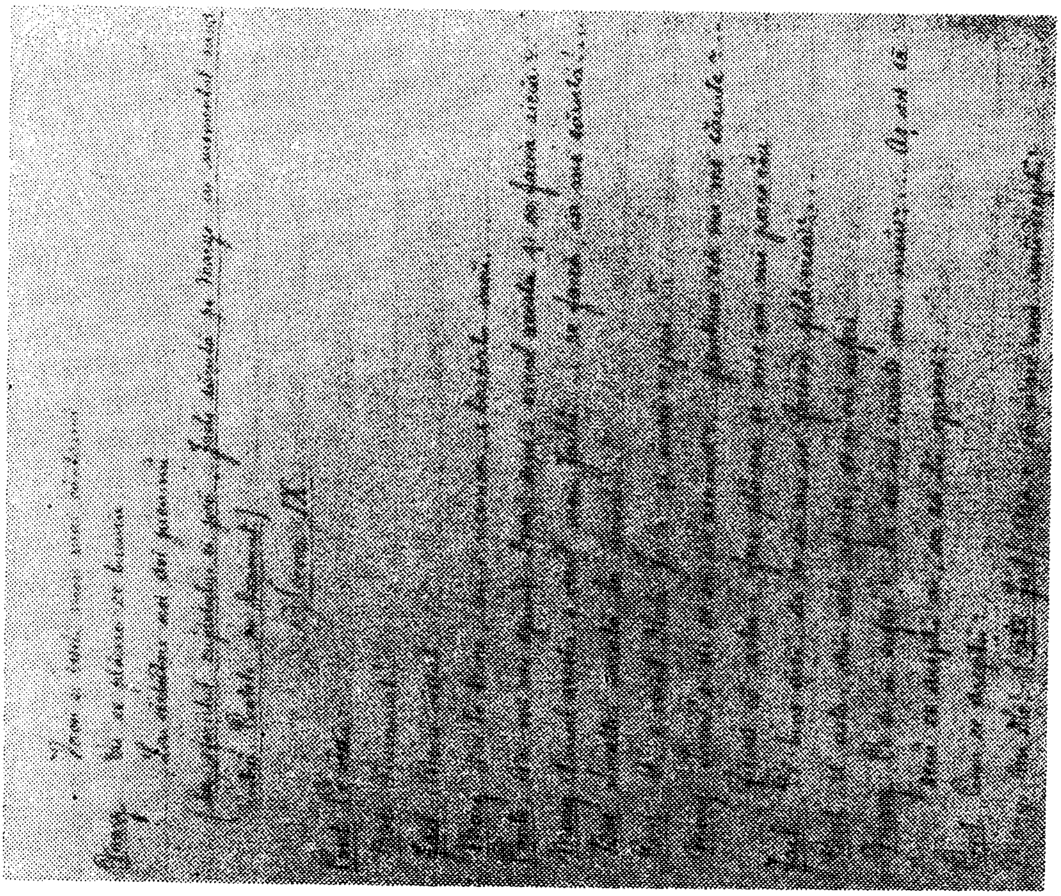

45 25v

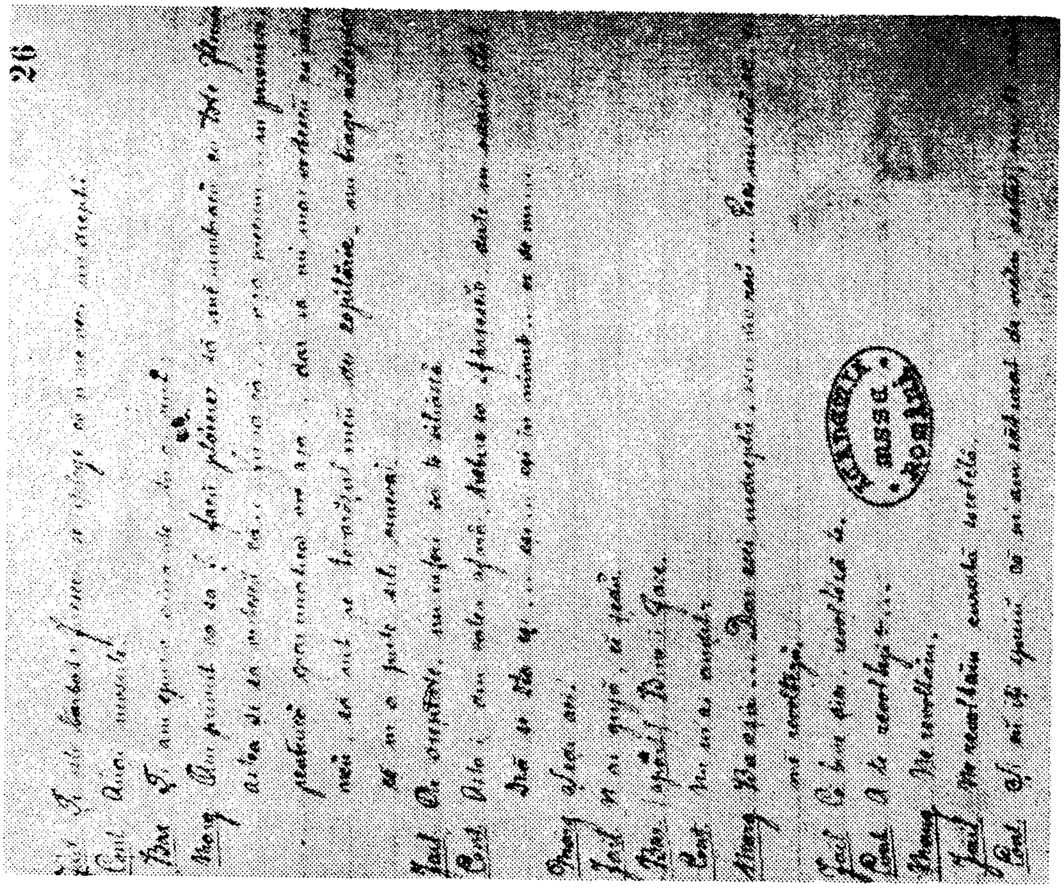

46 26r

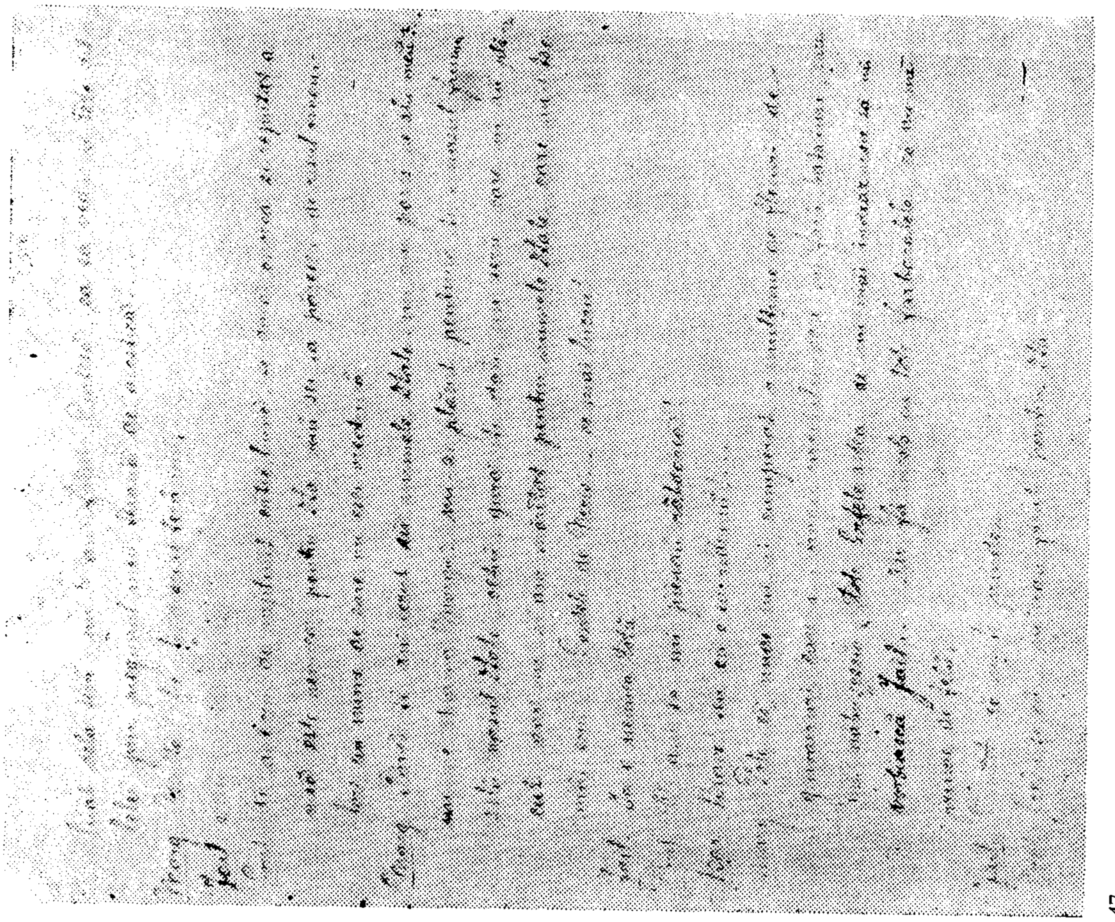

47 26v

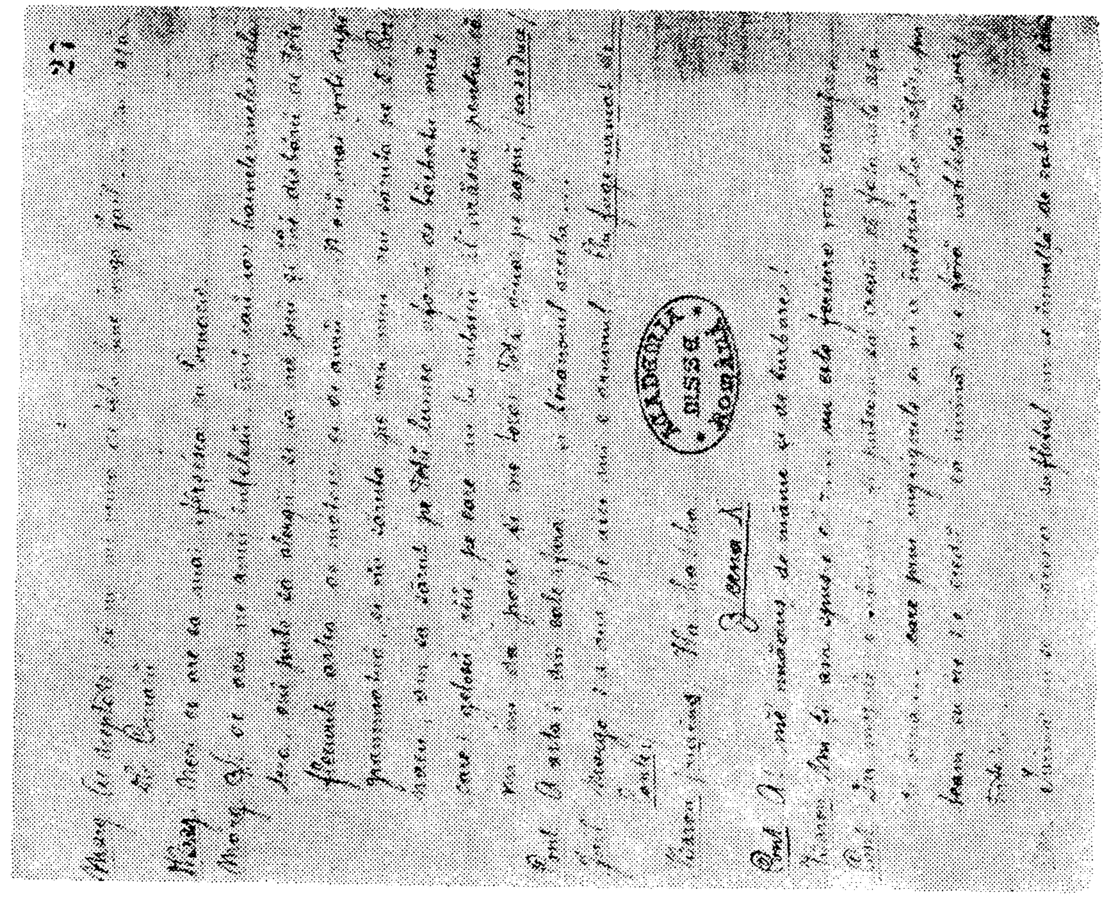

48 27r

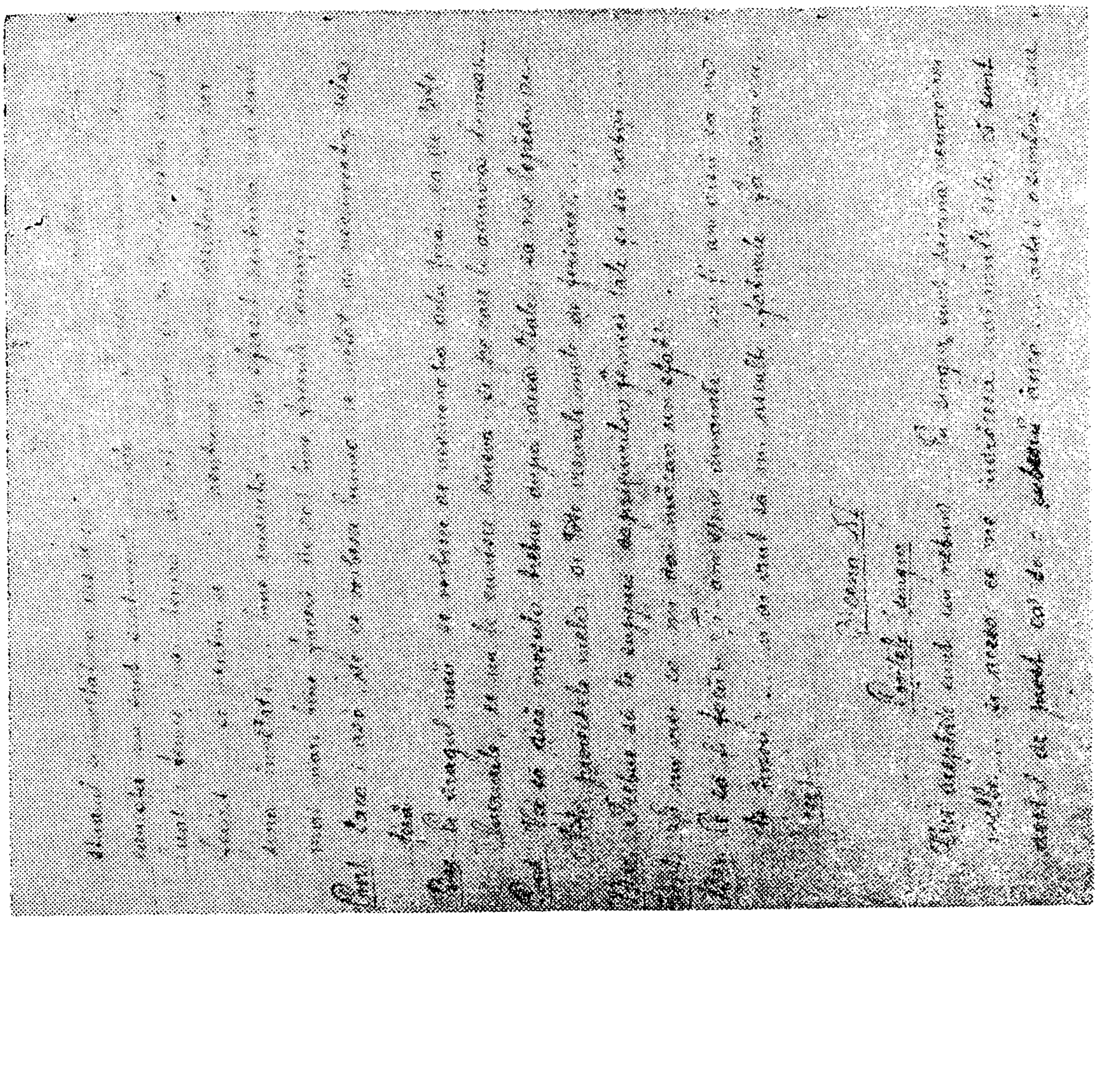

49 27v

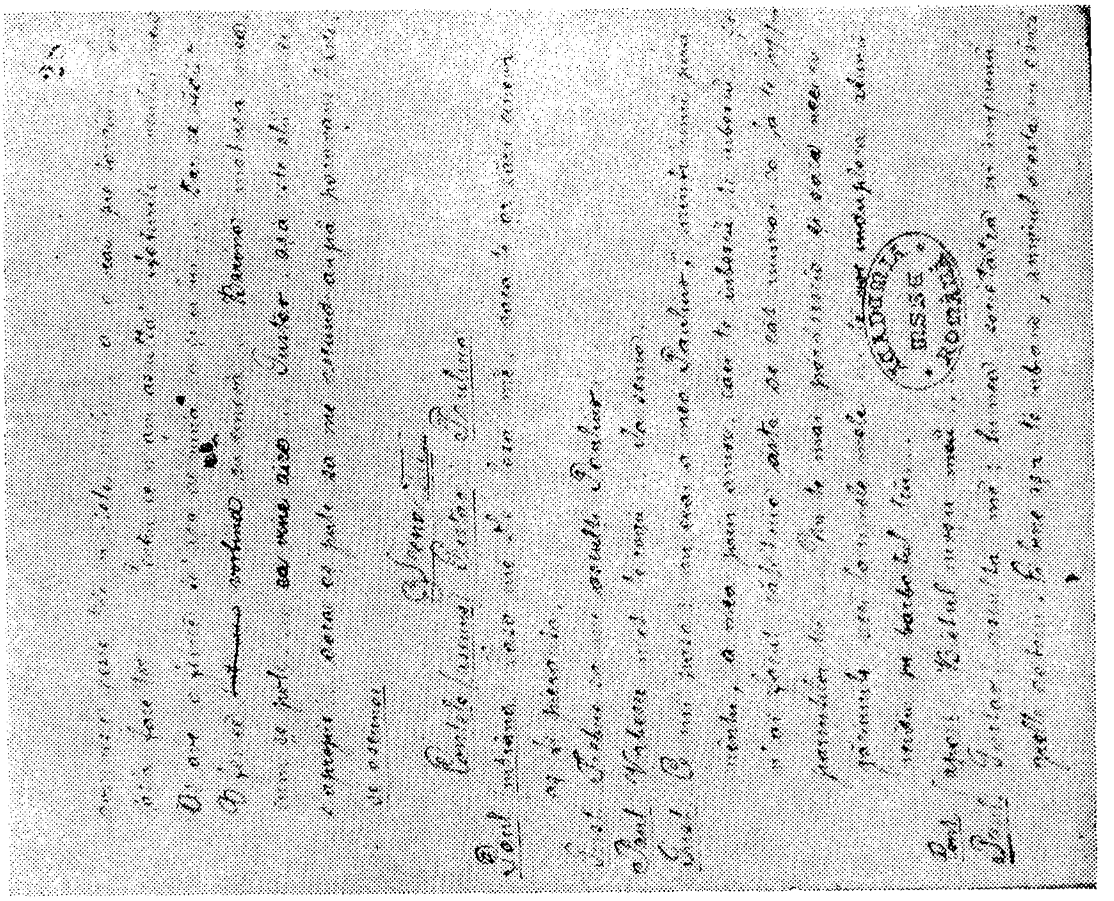

50 28r

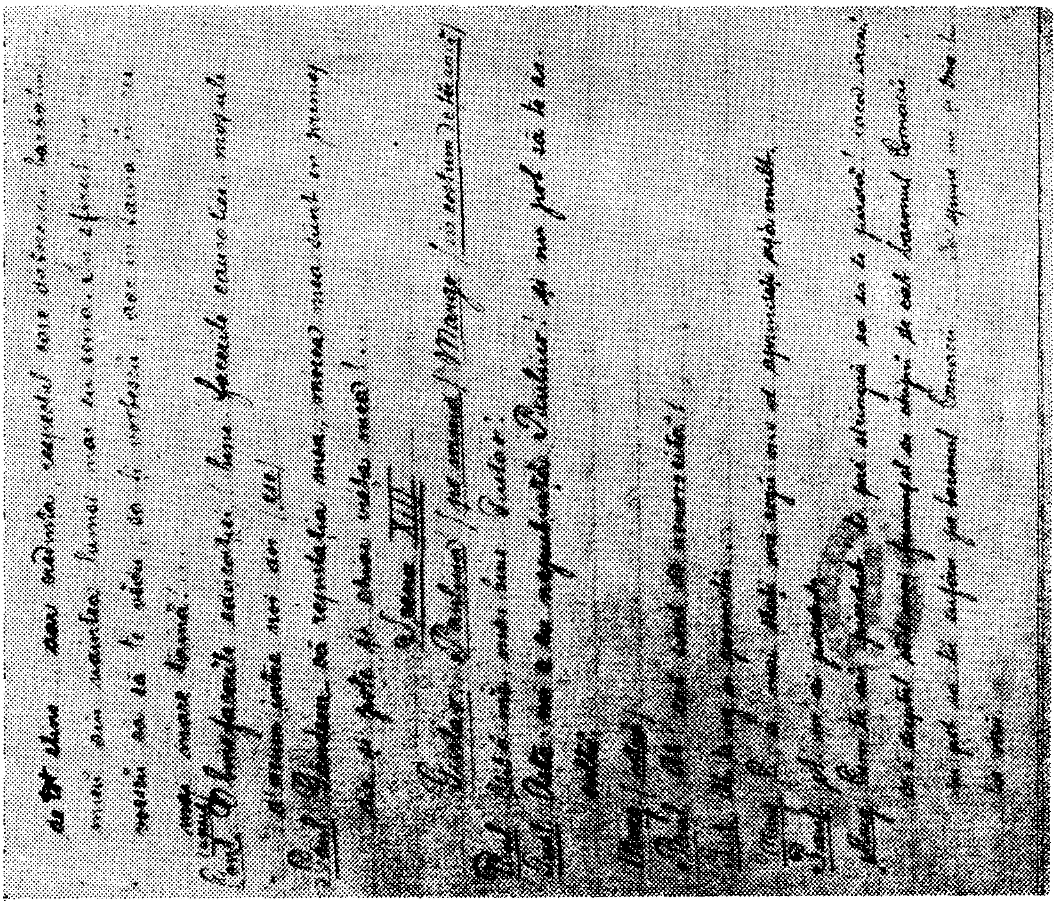

28v

51

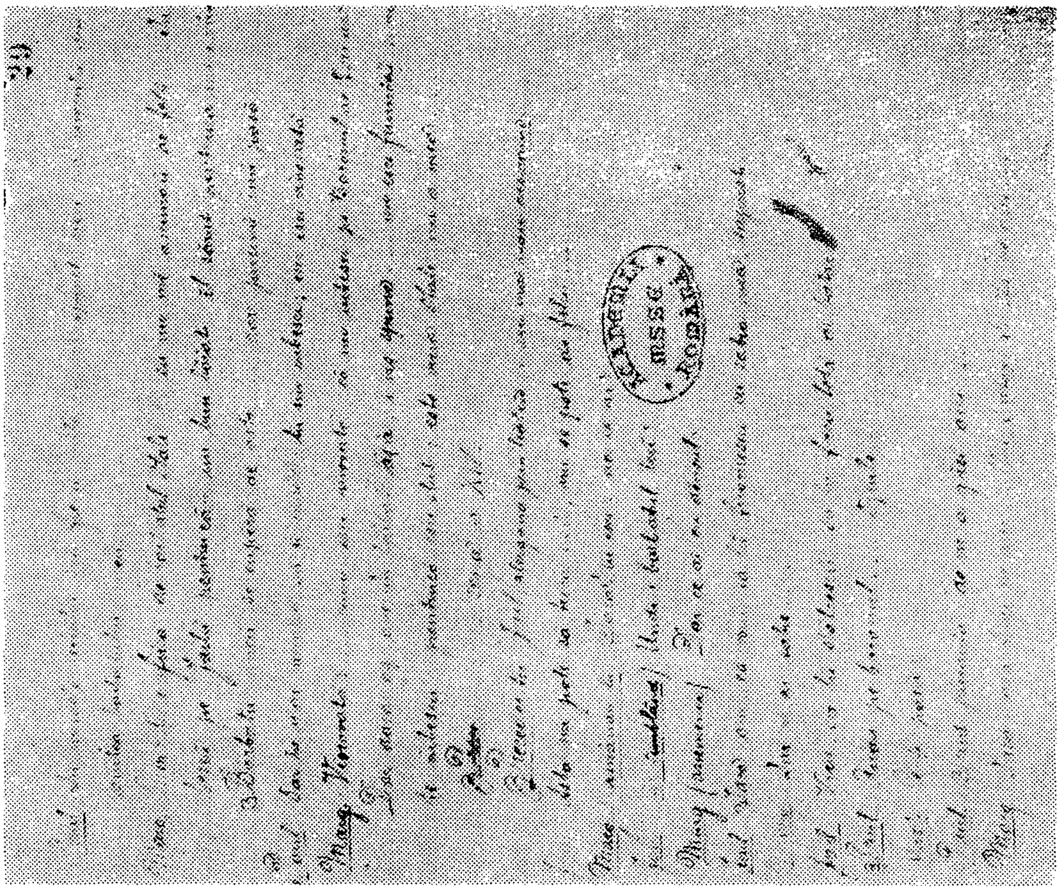

29r

52

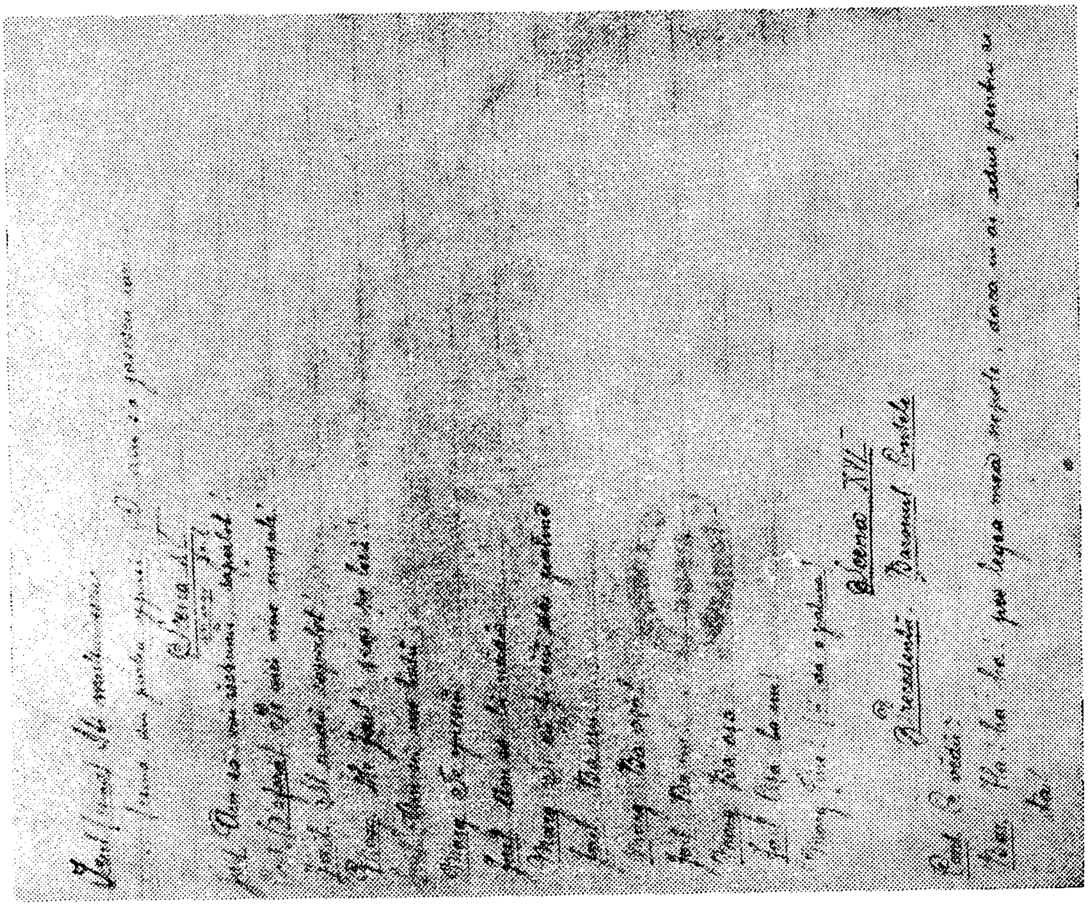

53 29v

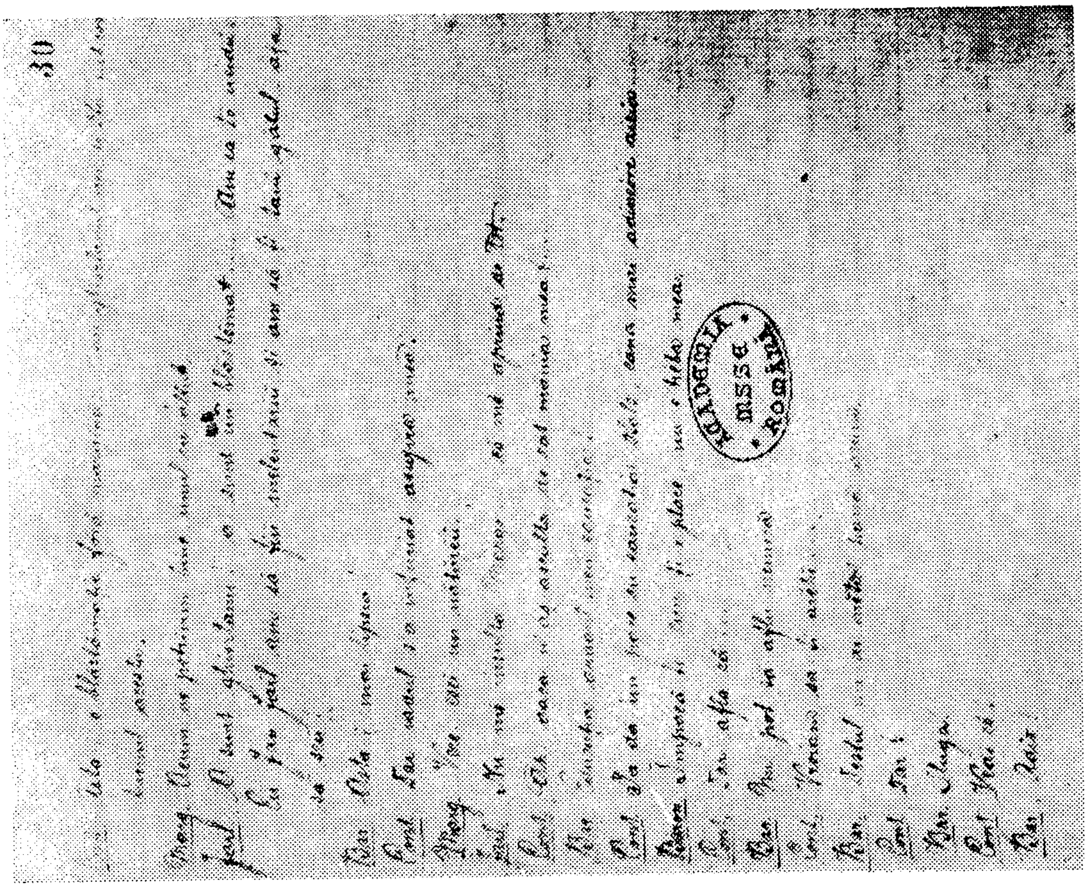

54 30r

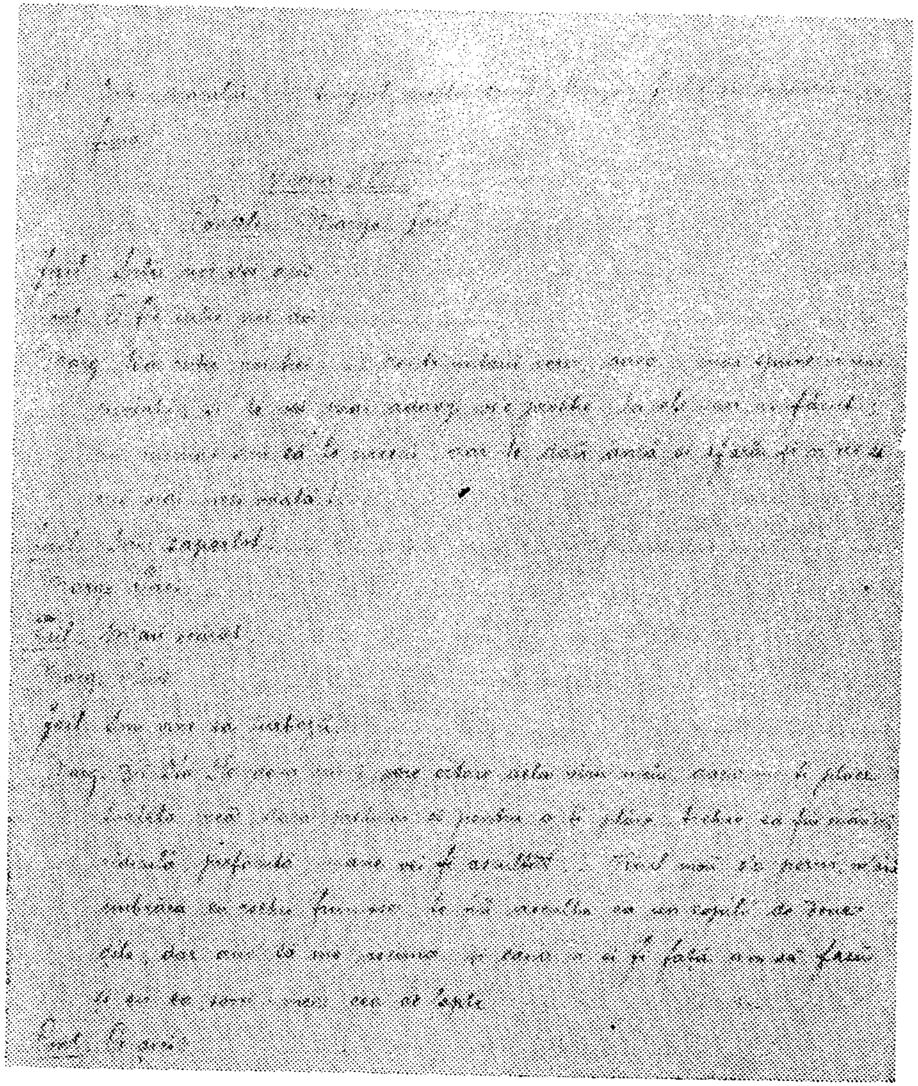

55

30v

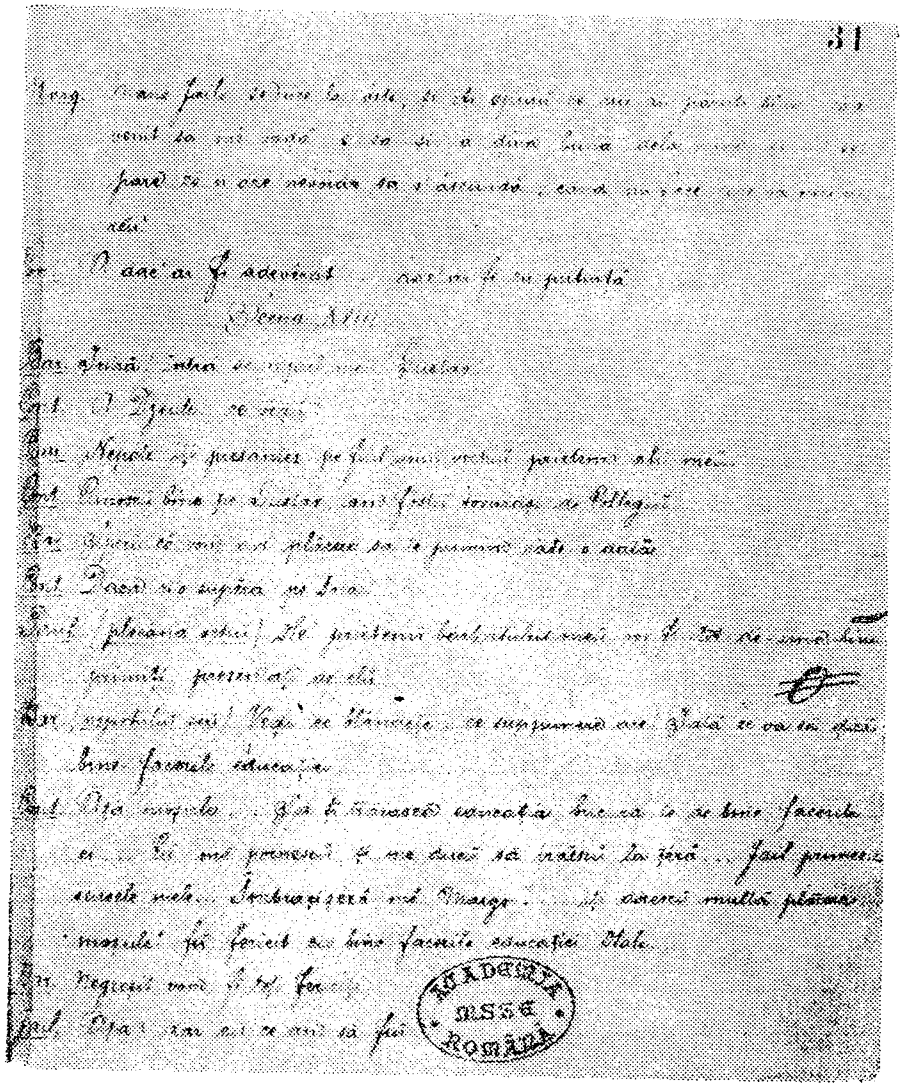

56

31r

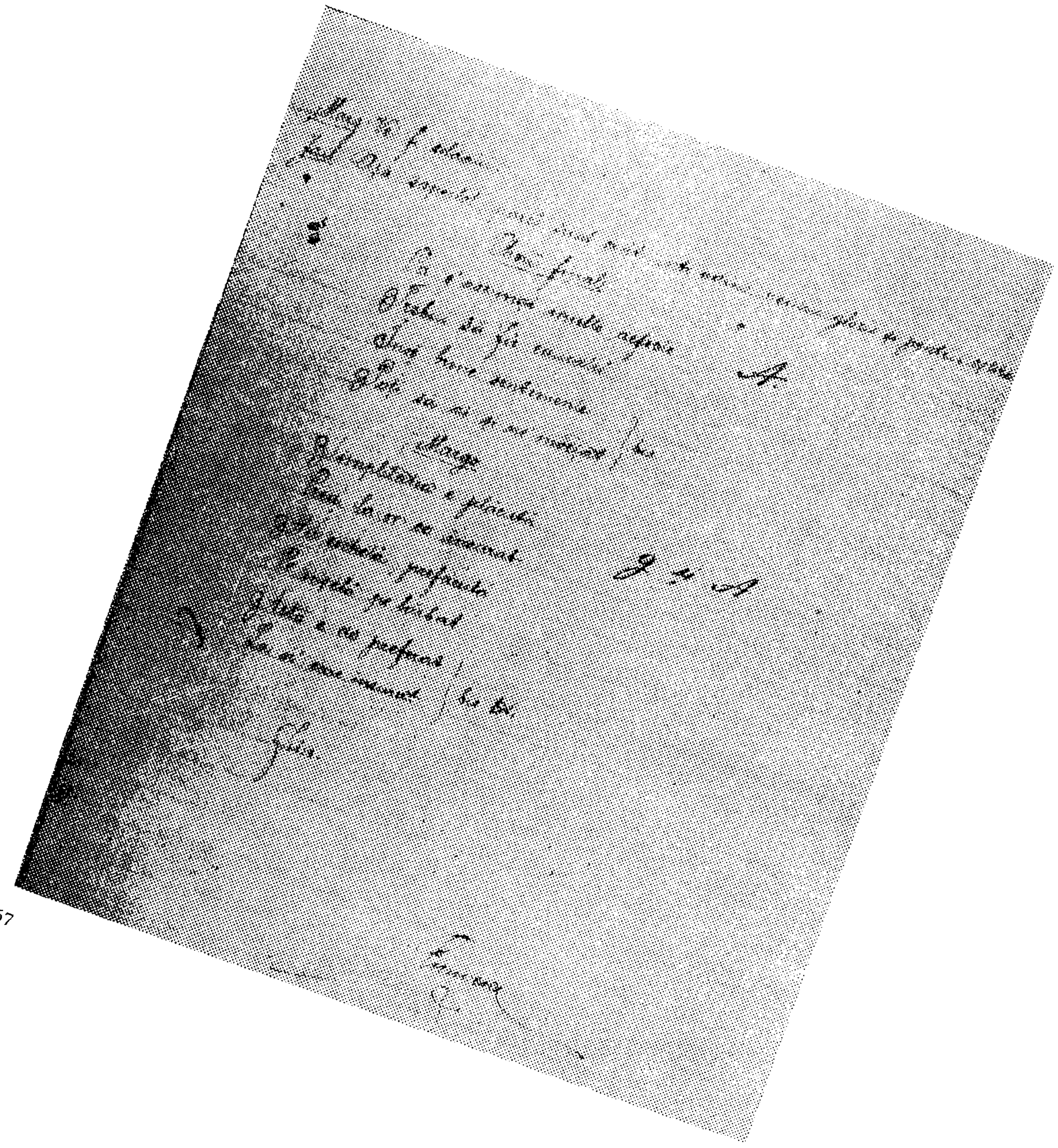

31v

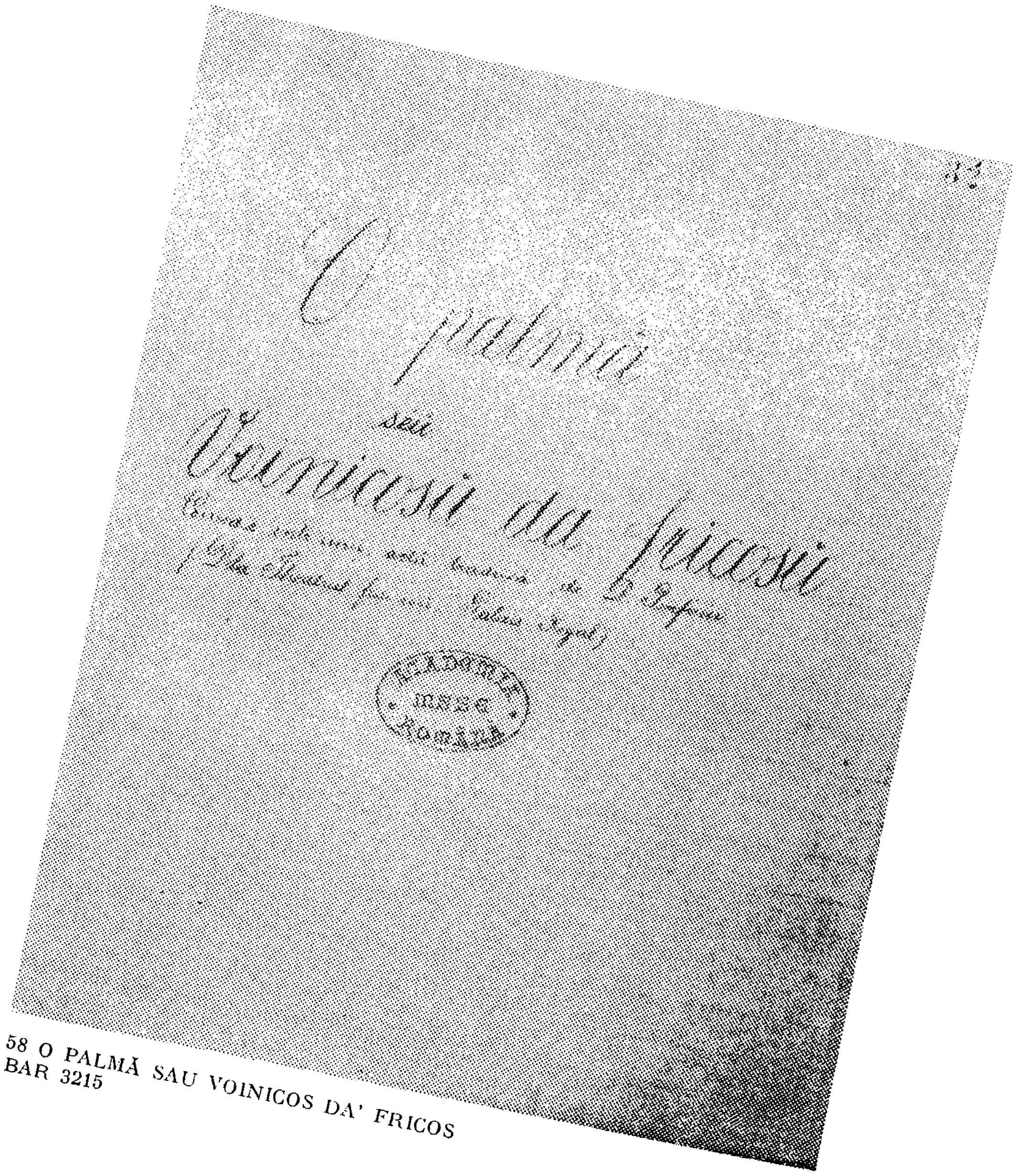

58 O PALMĂ SAU VOINICOS DA' FRICOS
BAR 3215

32r

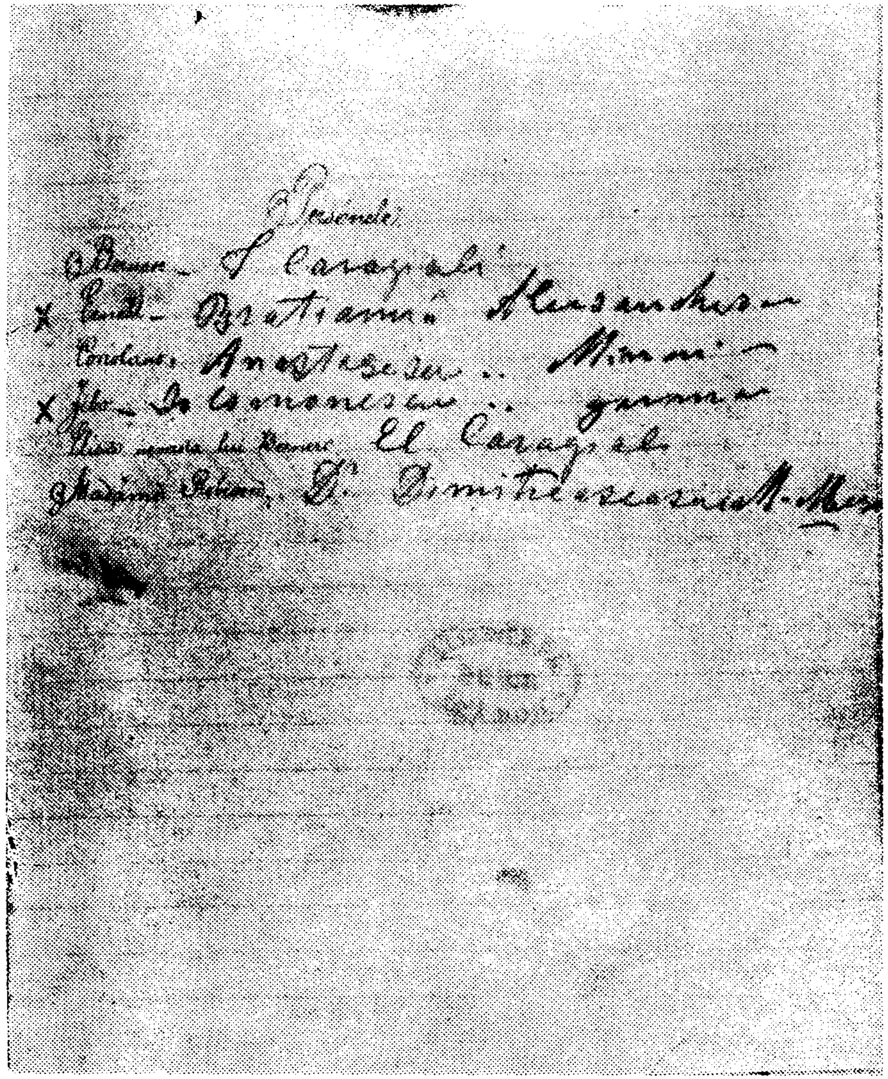

59 32v

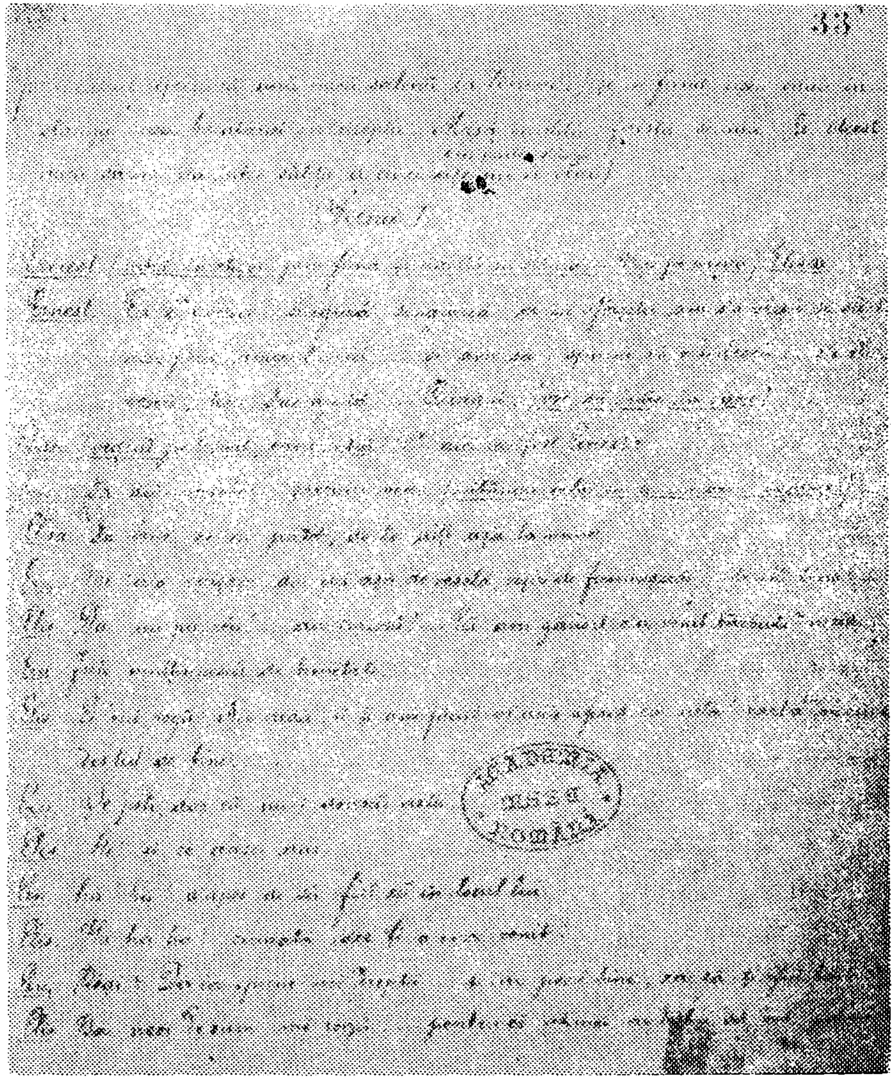

60 33r

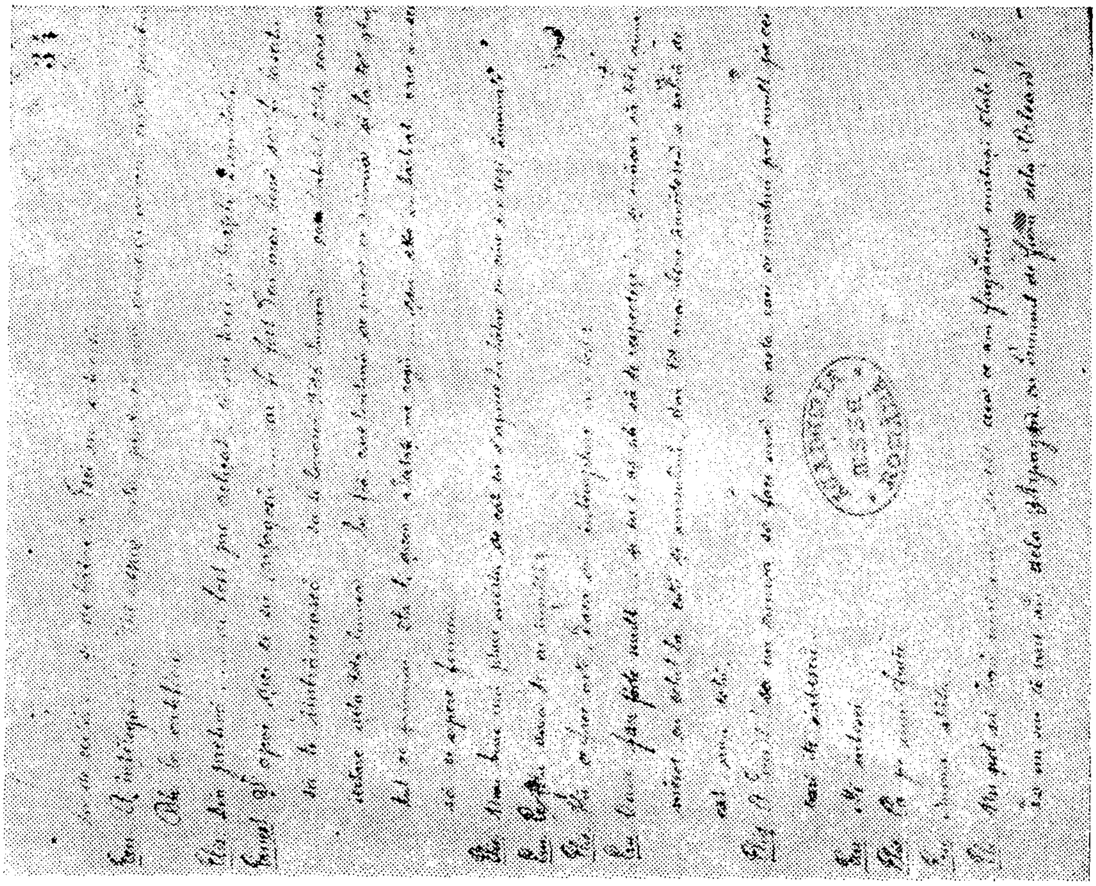

34r 62

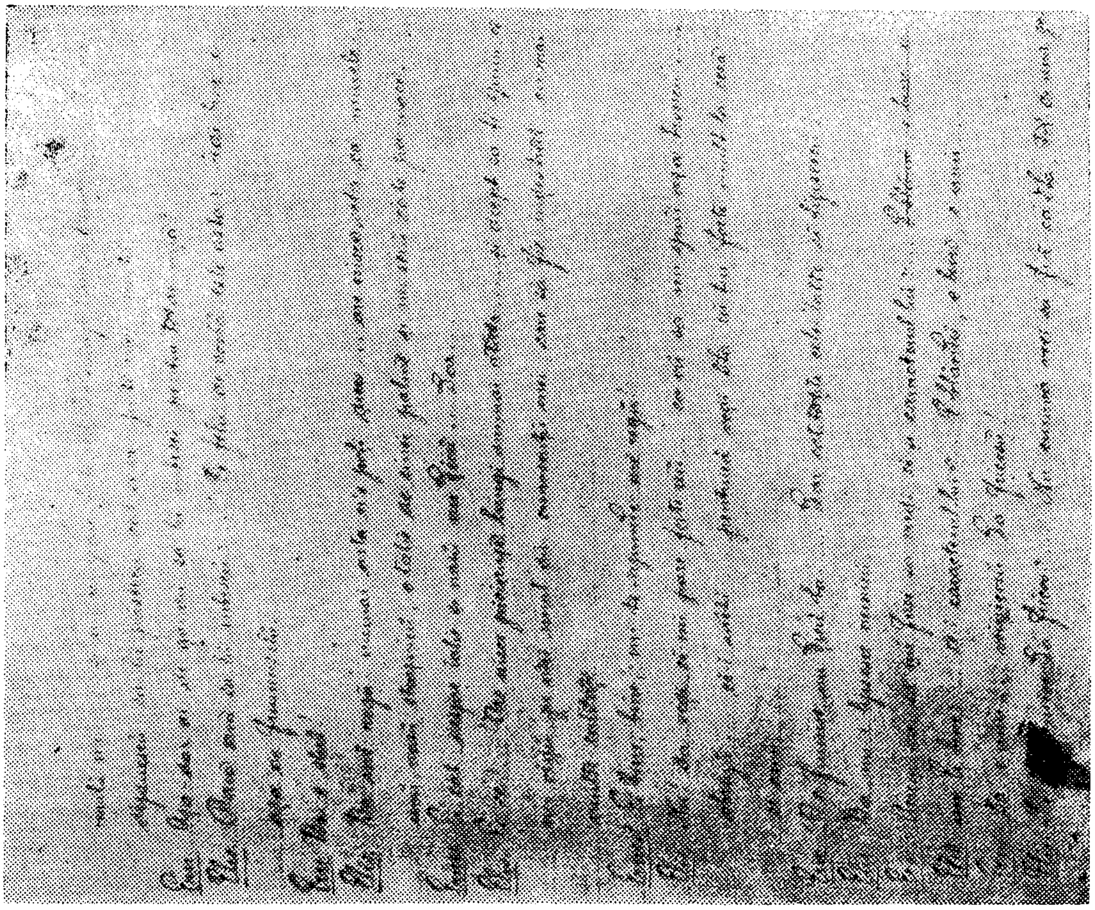

33v 61

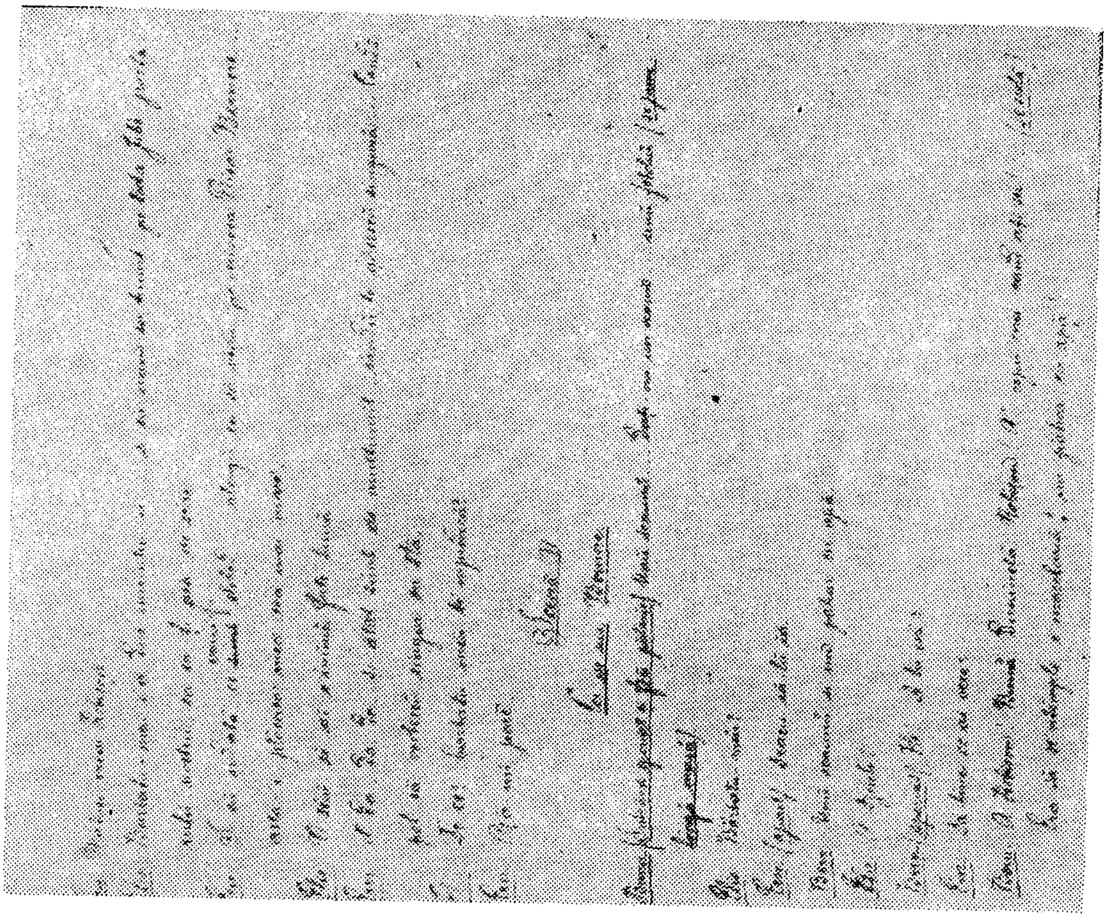

34v

63

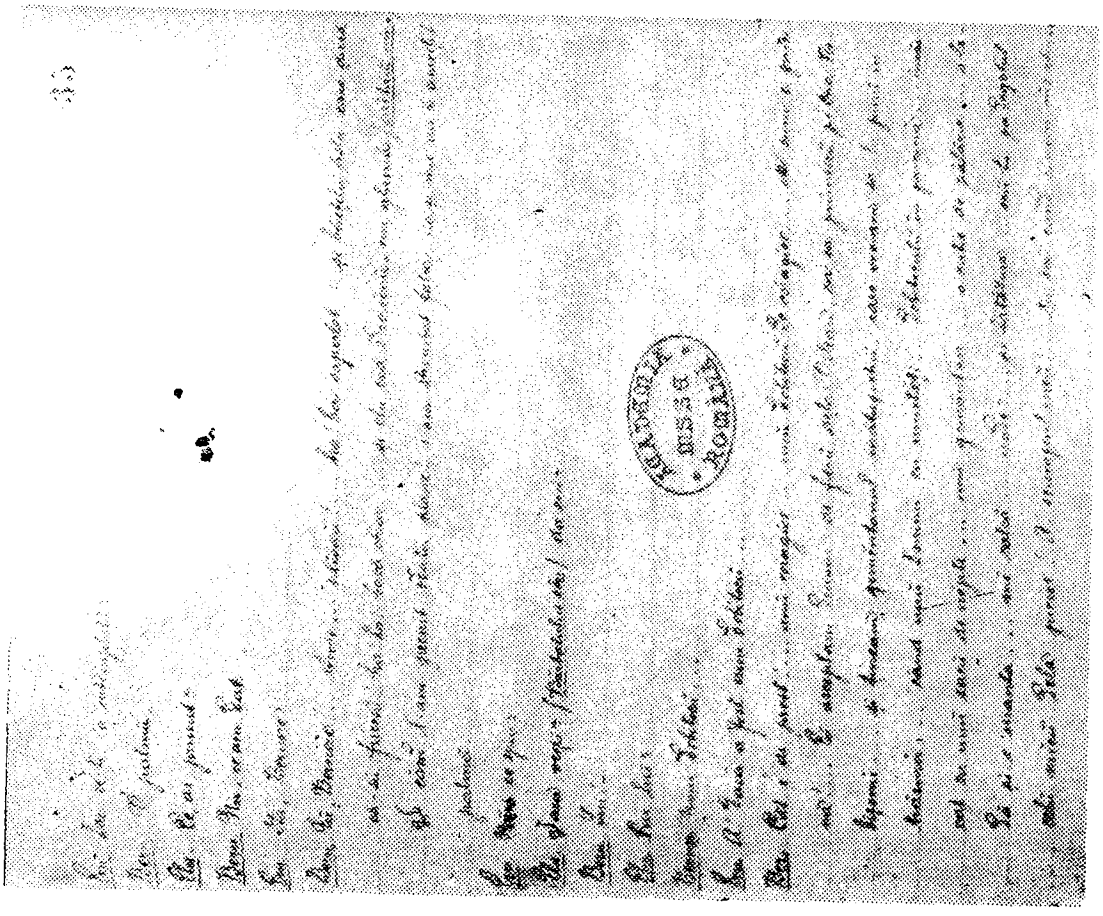

35r

64

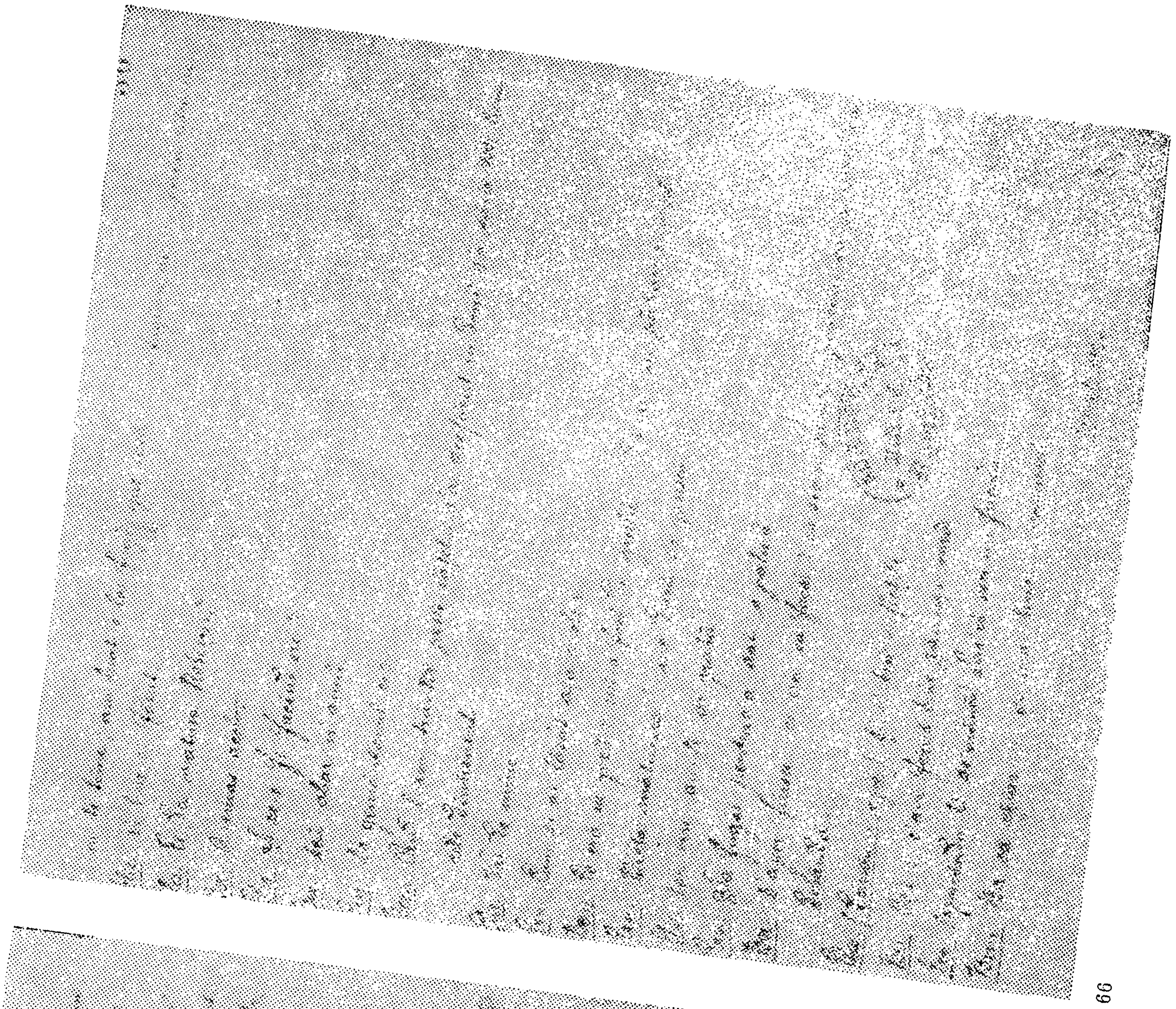

66 36r

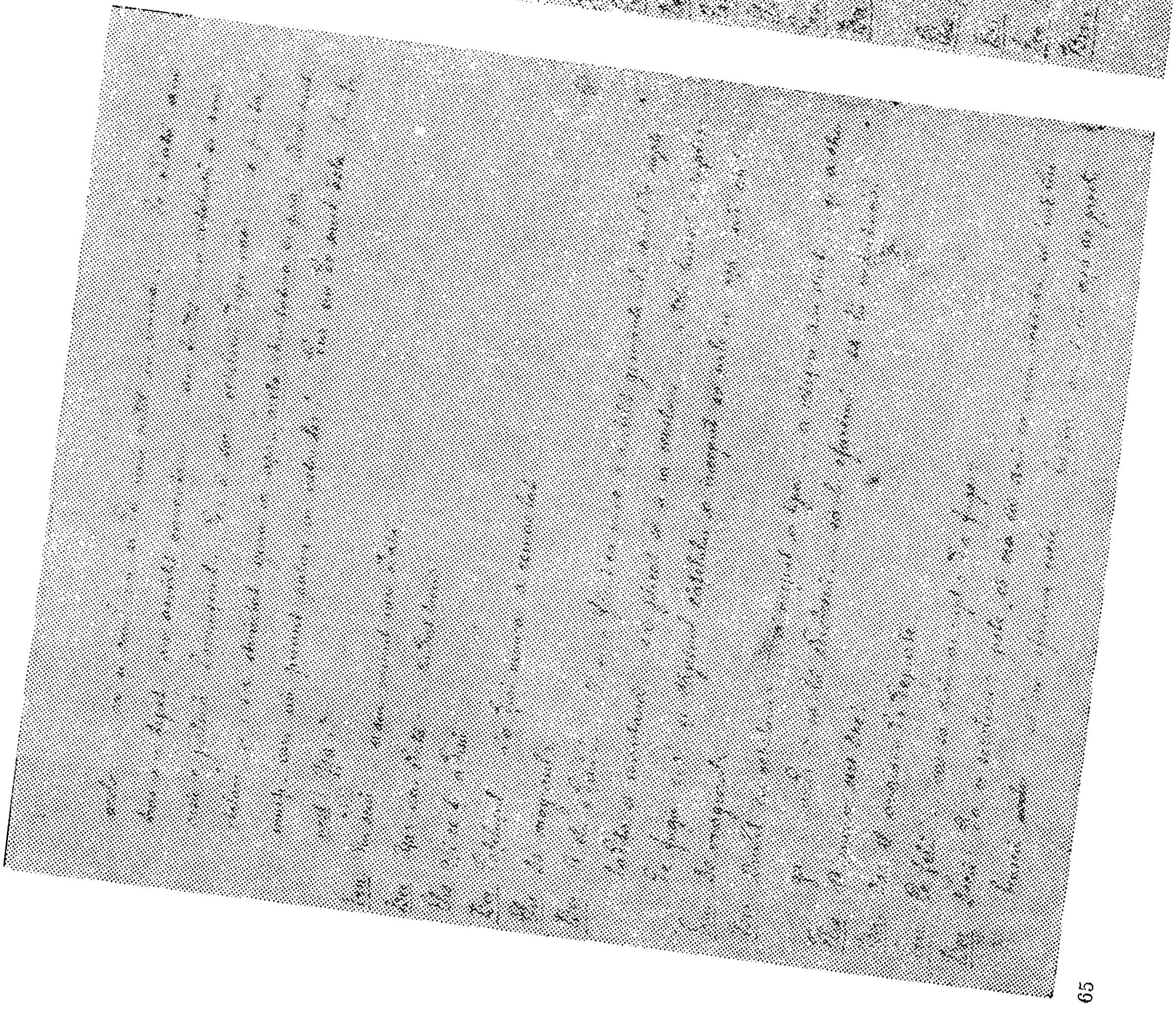

65 35v

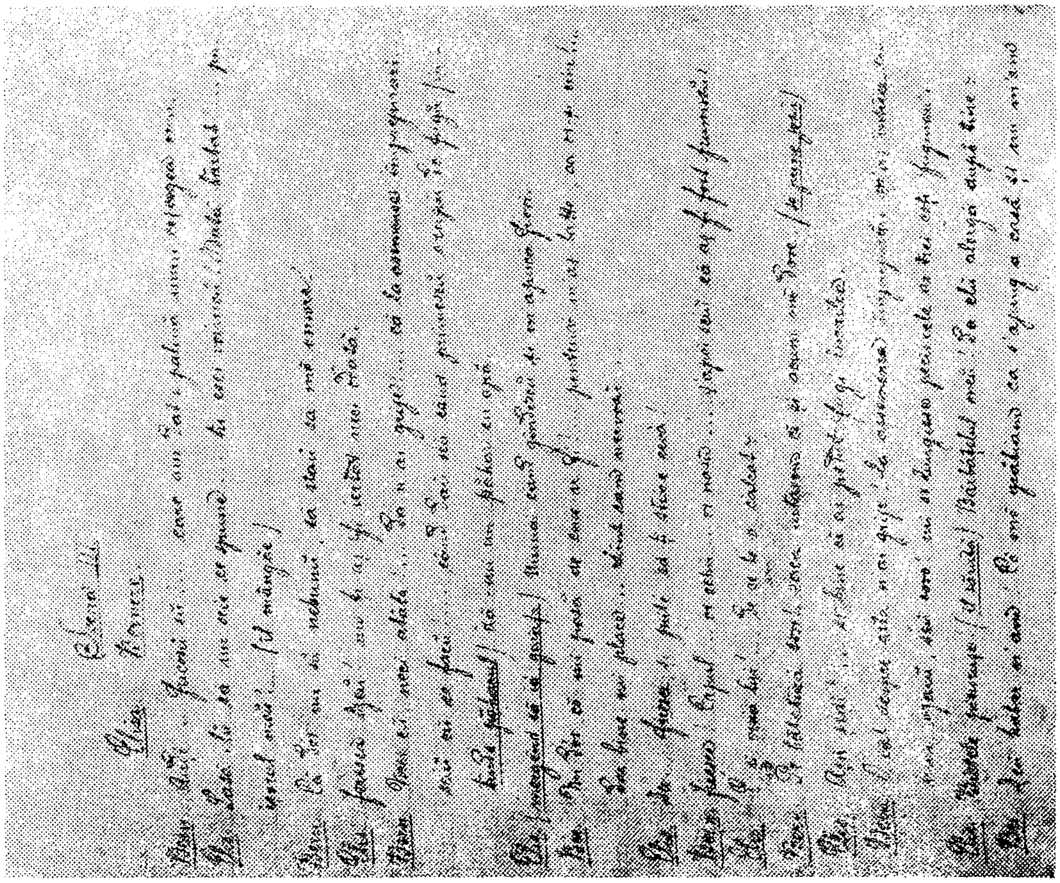

67 36v

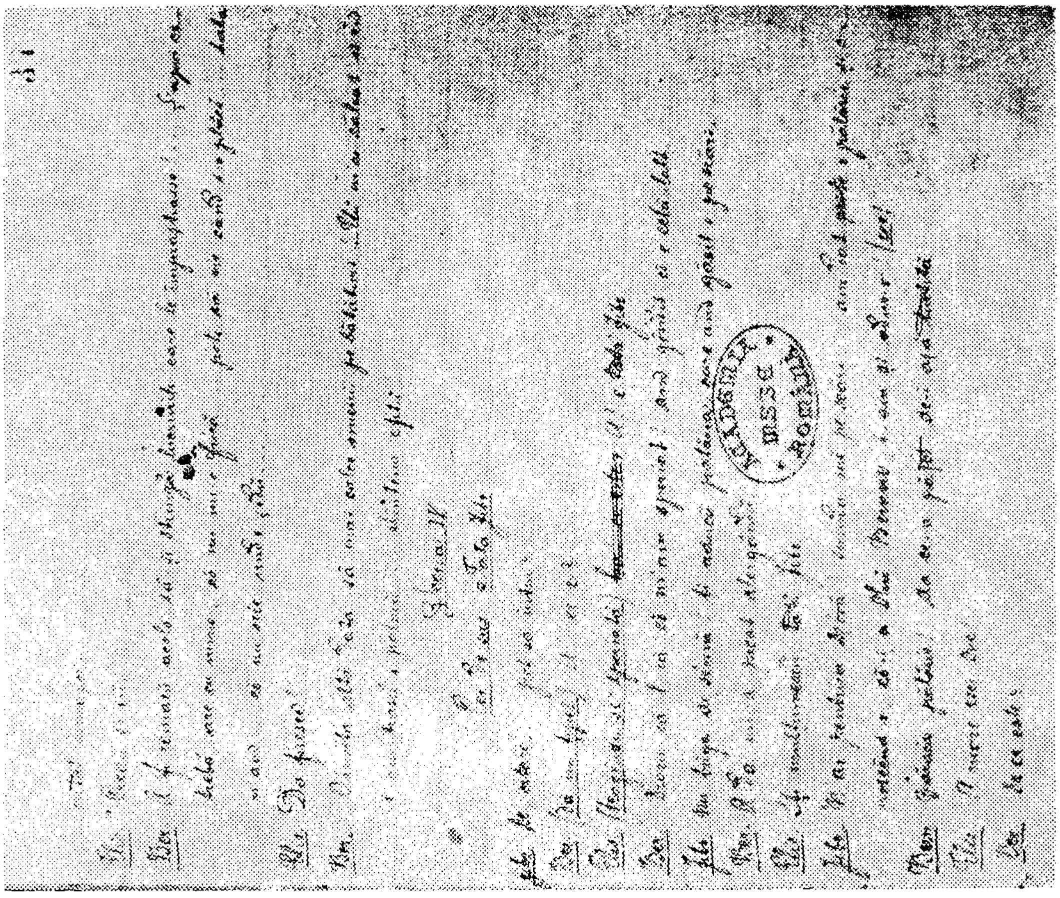

68 37r

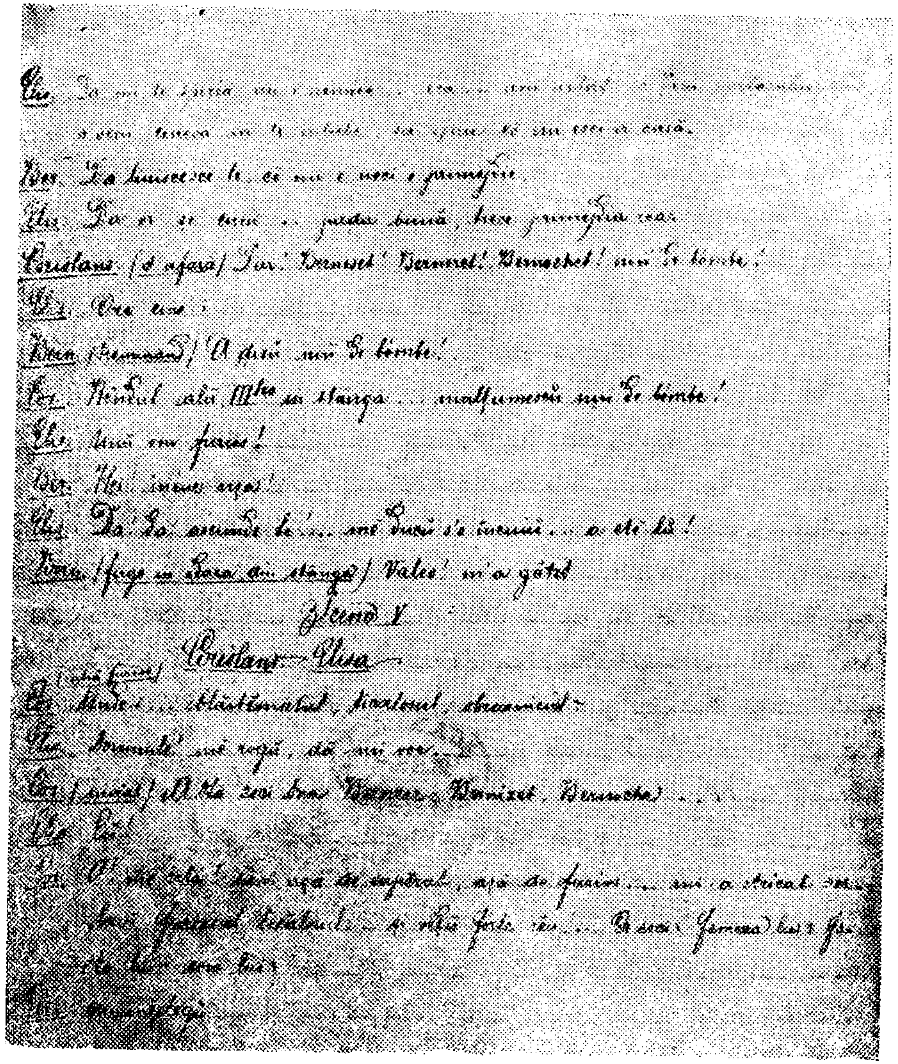

69 37v

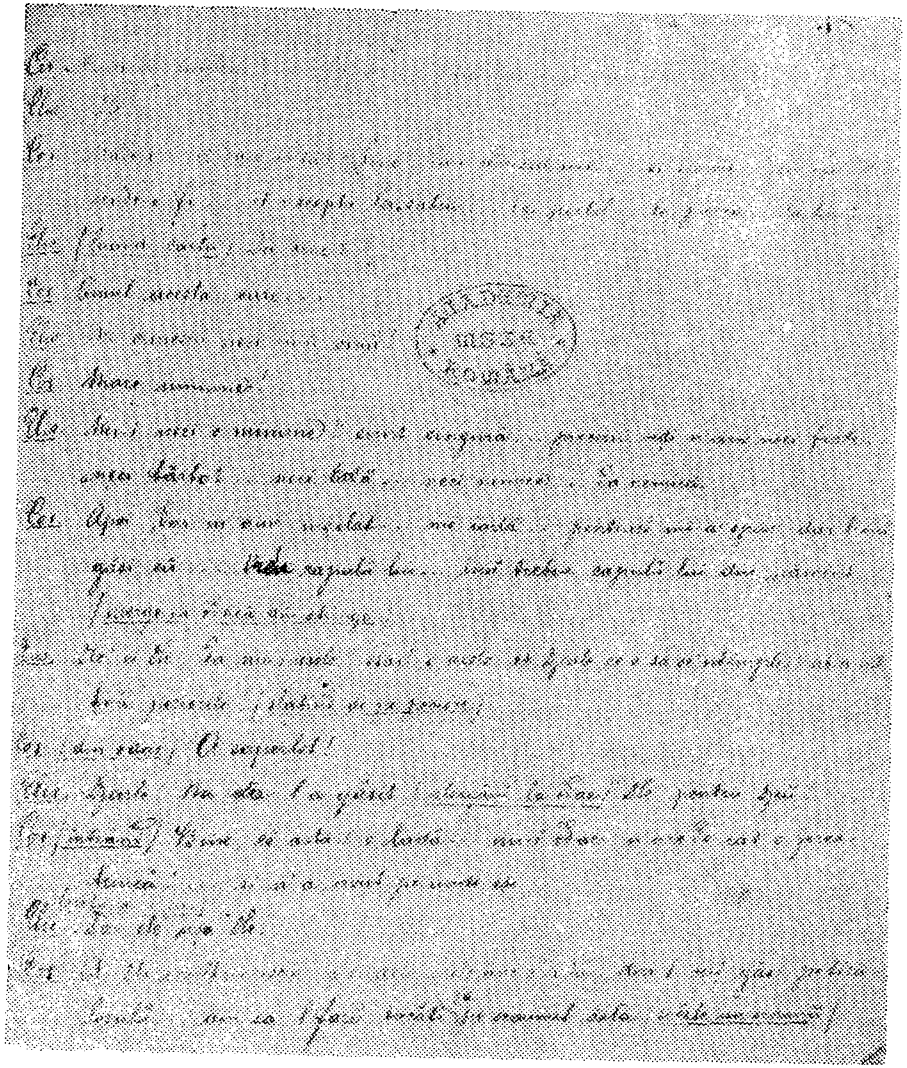

70 38r

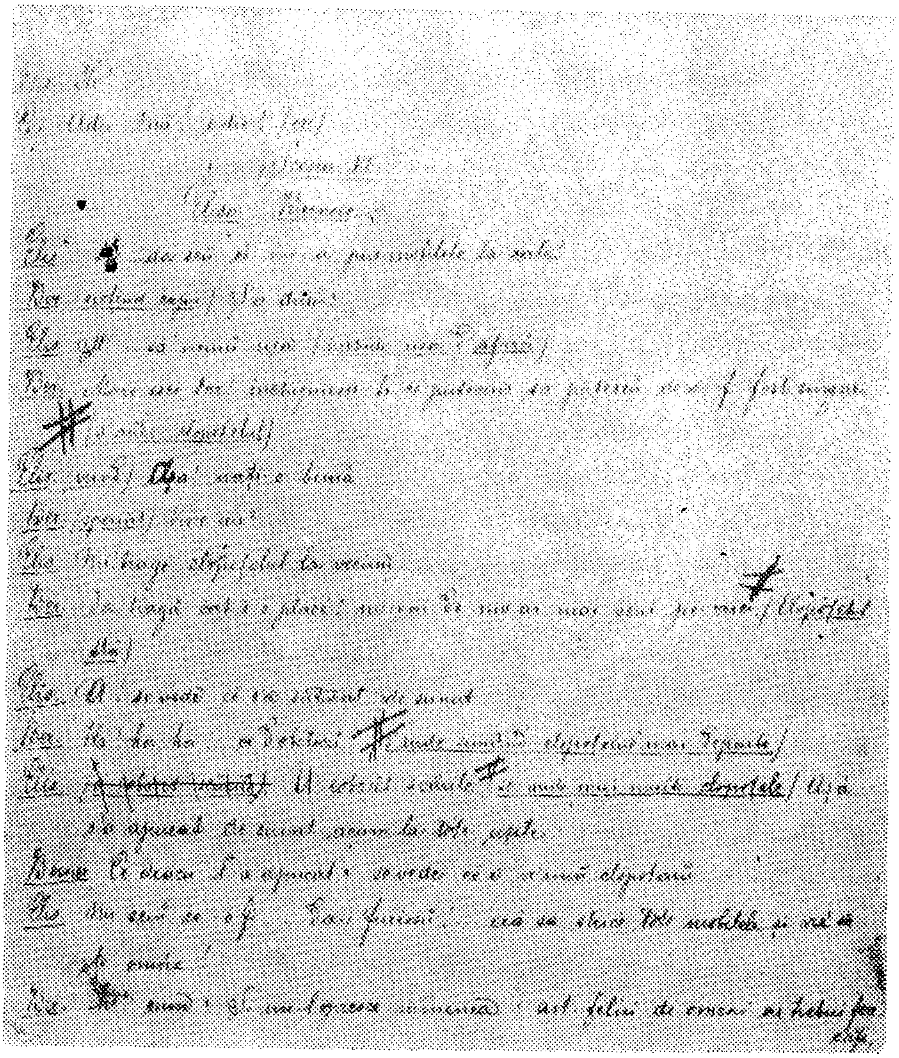

71 38v

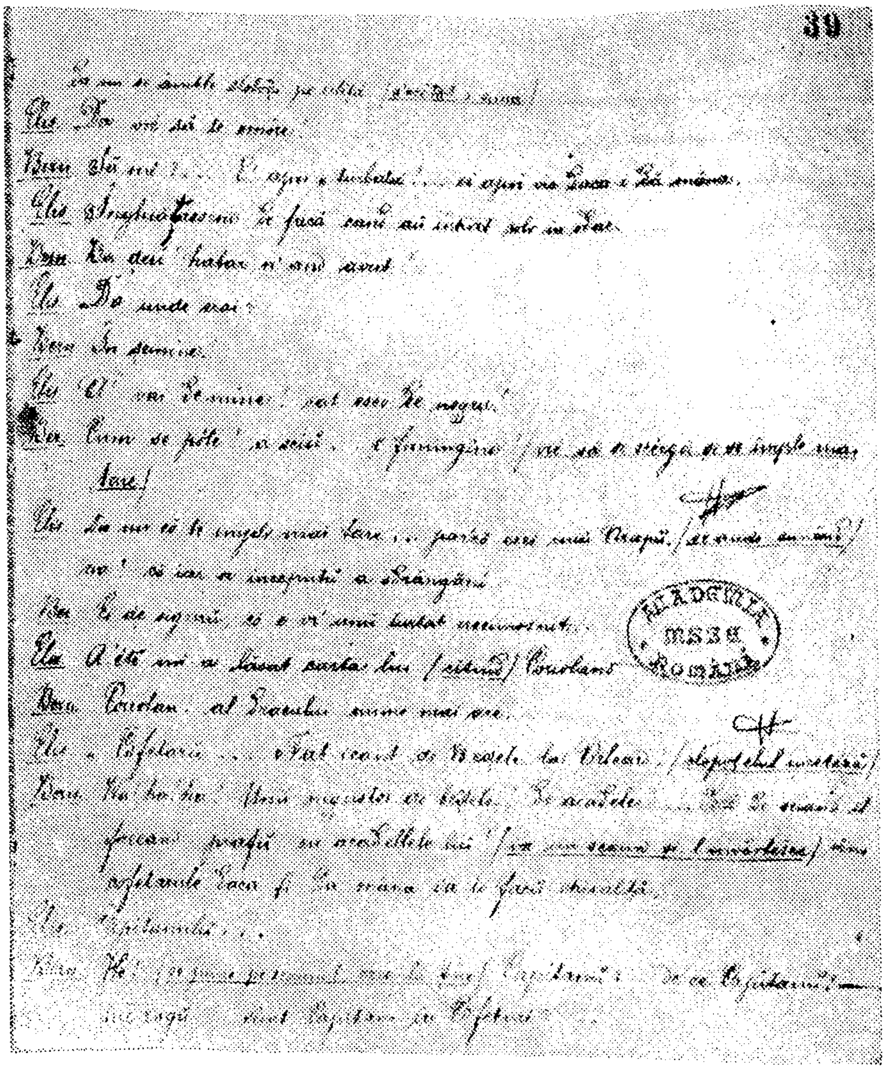

72

39r

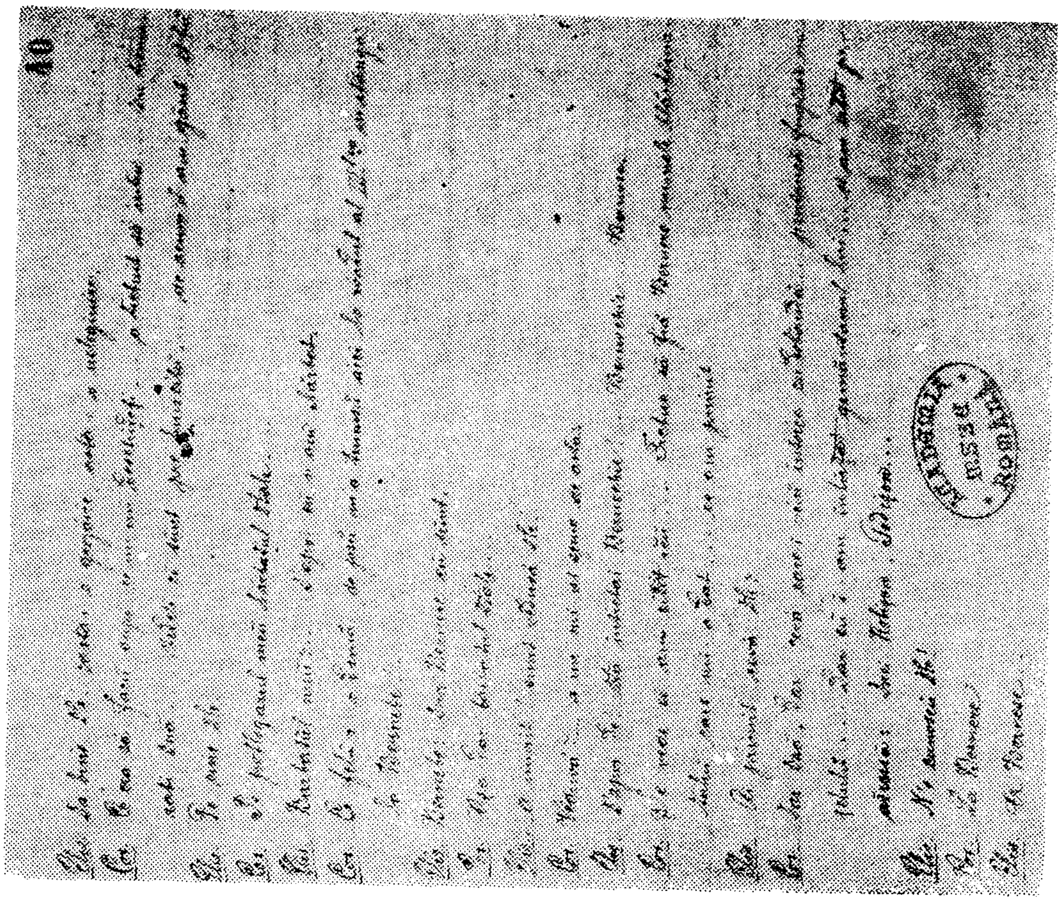

40r

74

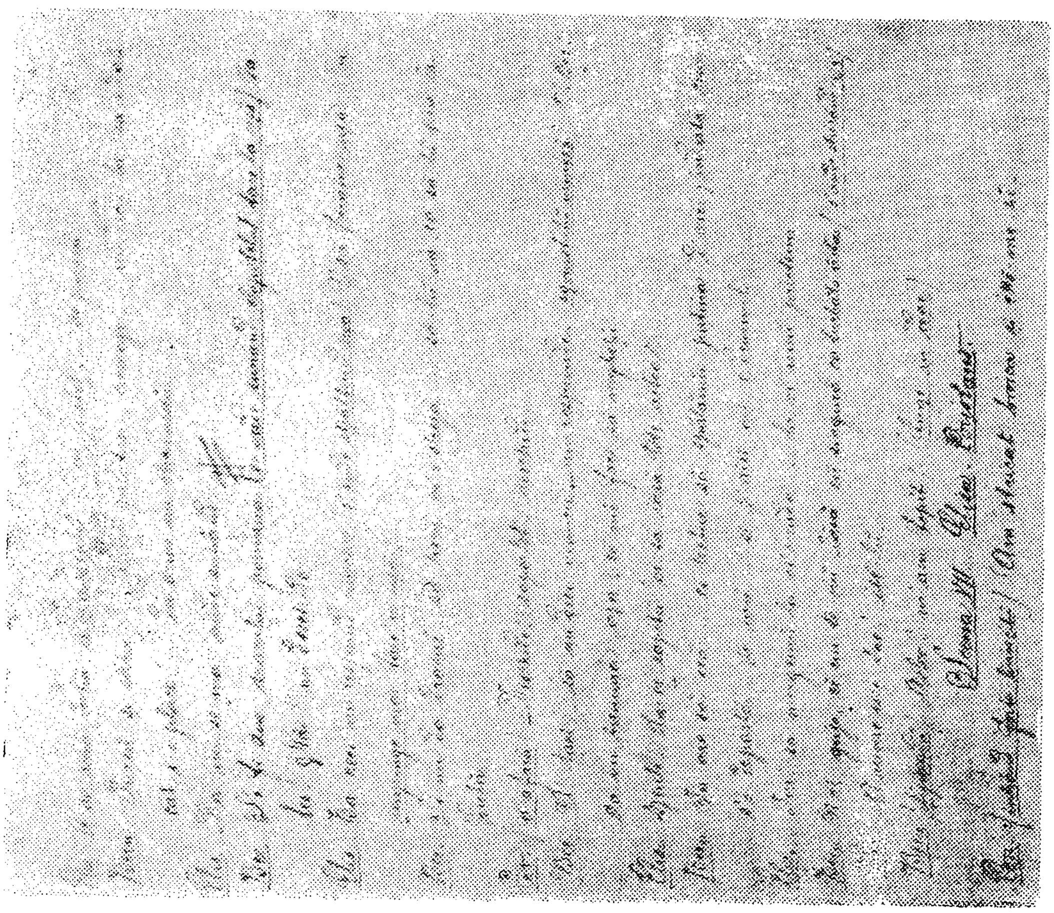

39v

73

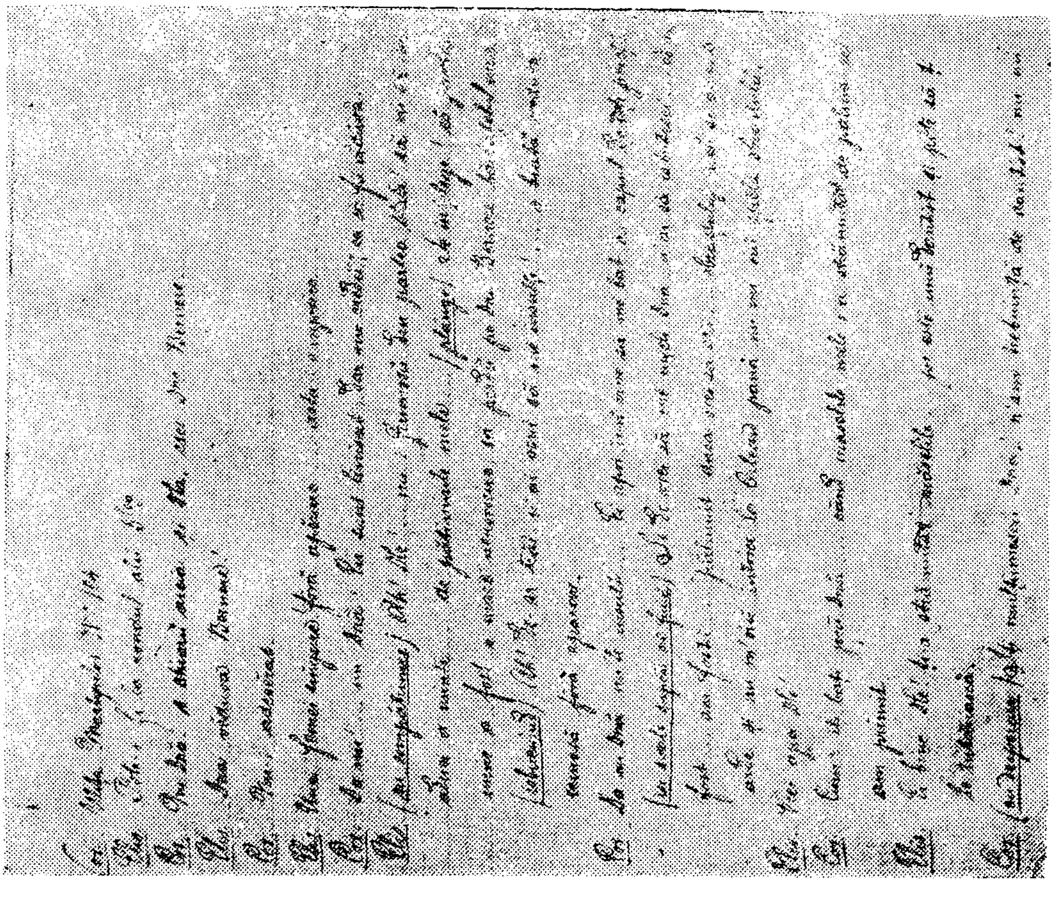

75 40v

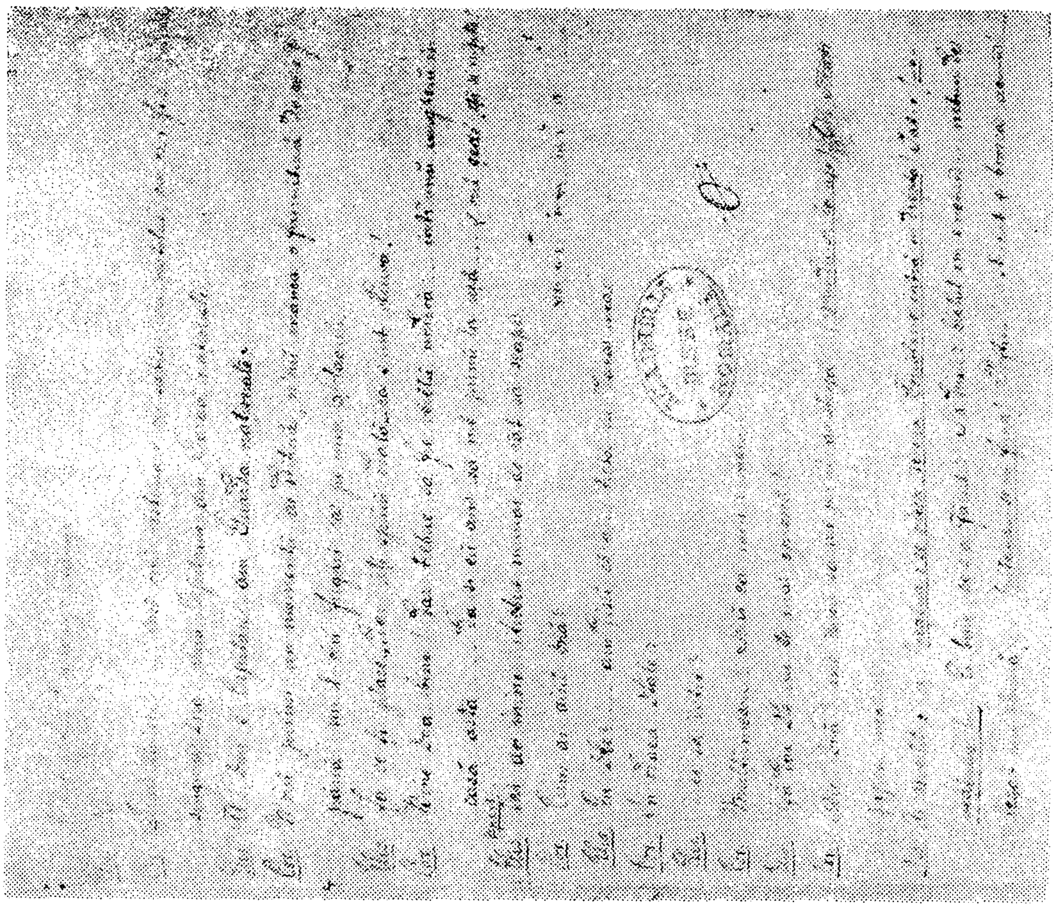

76 41r

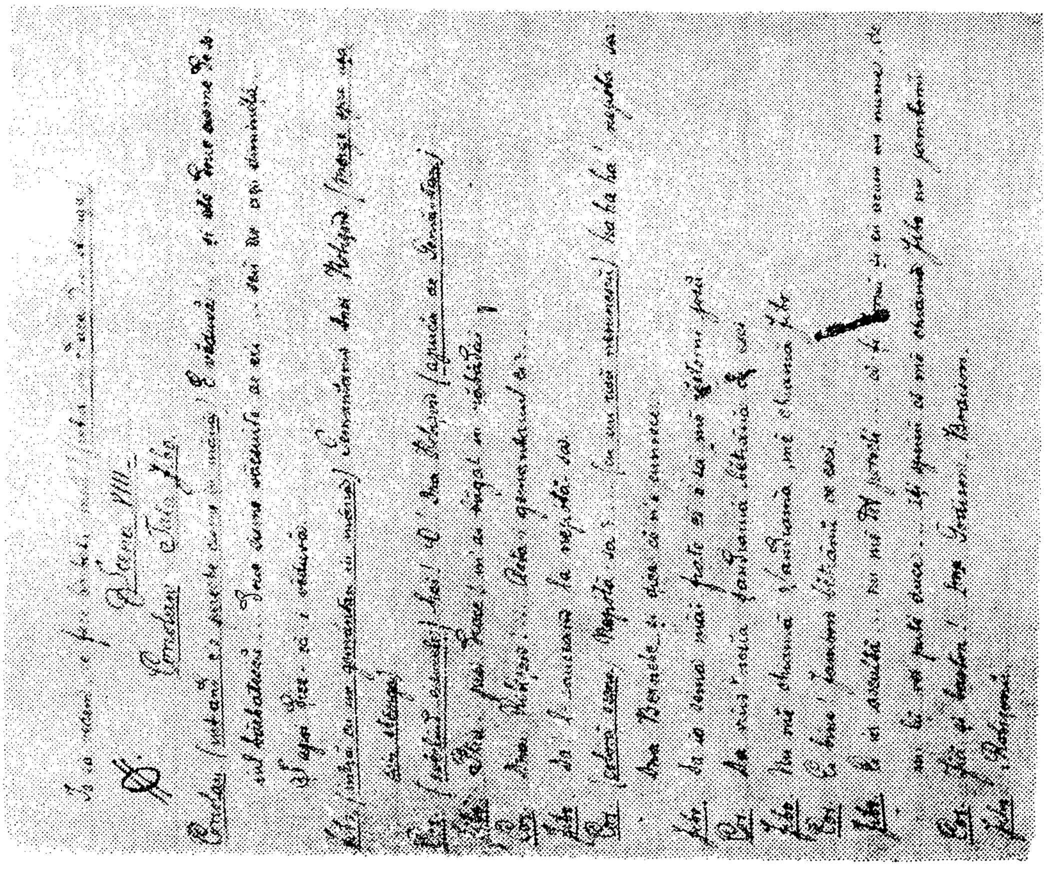

41v

77

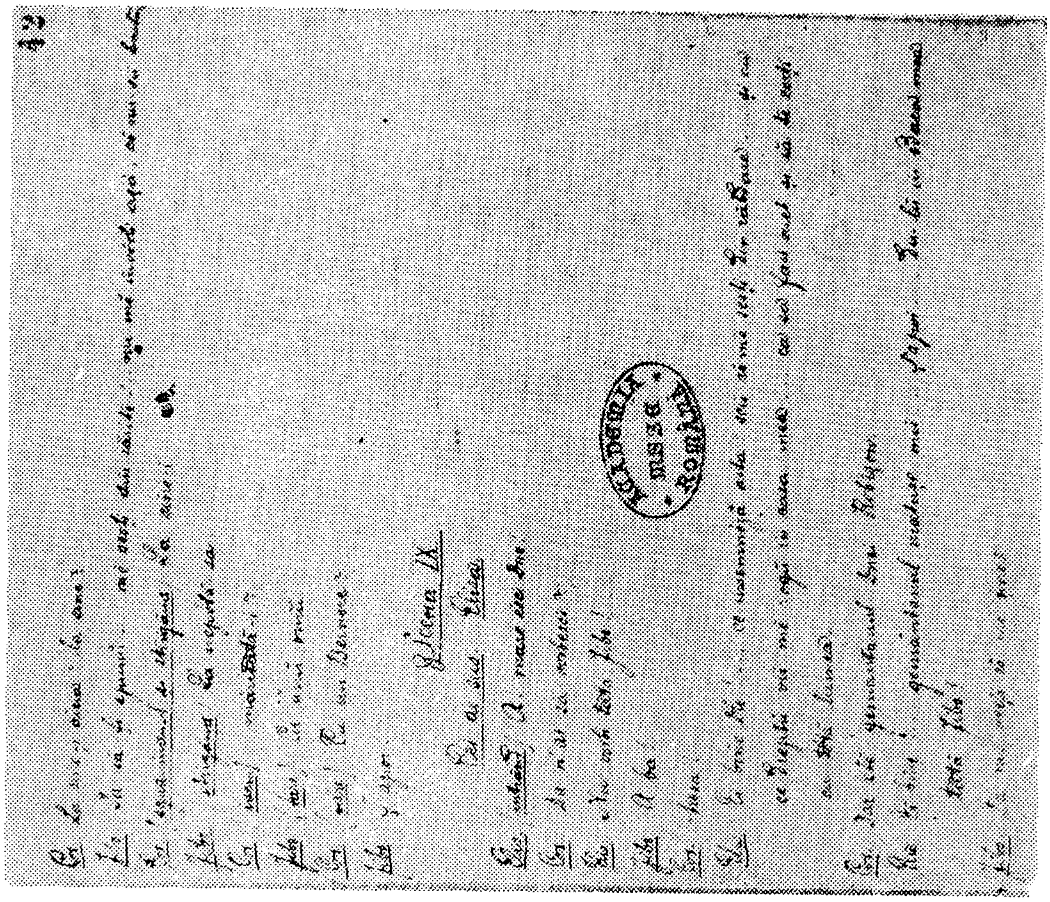

42r

78

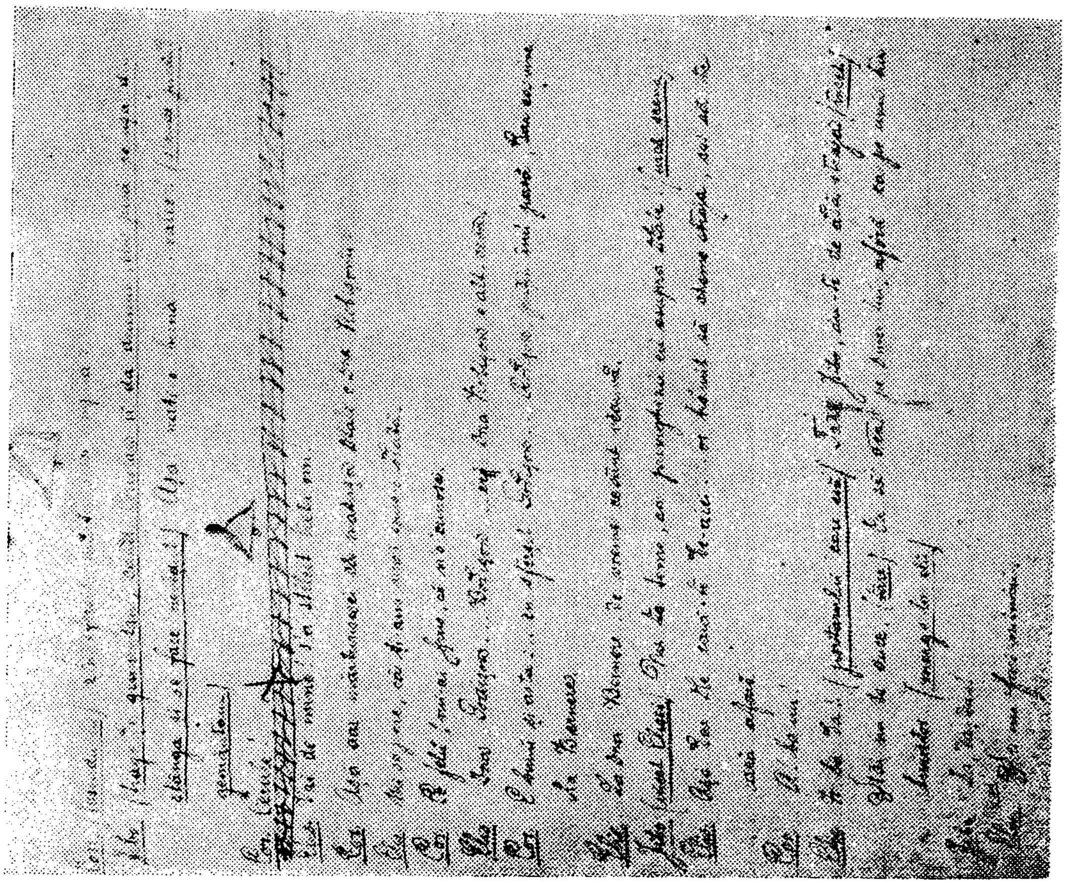

79 42v

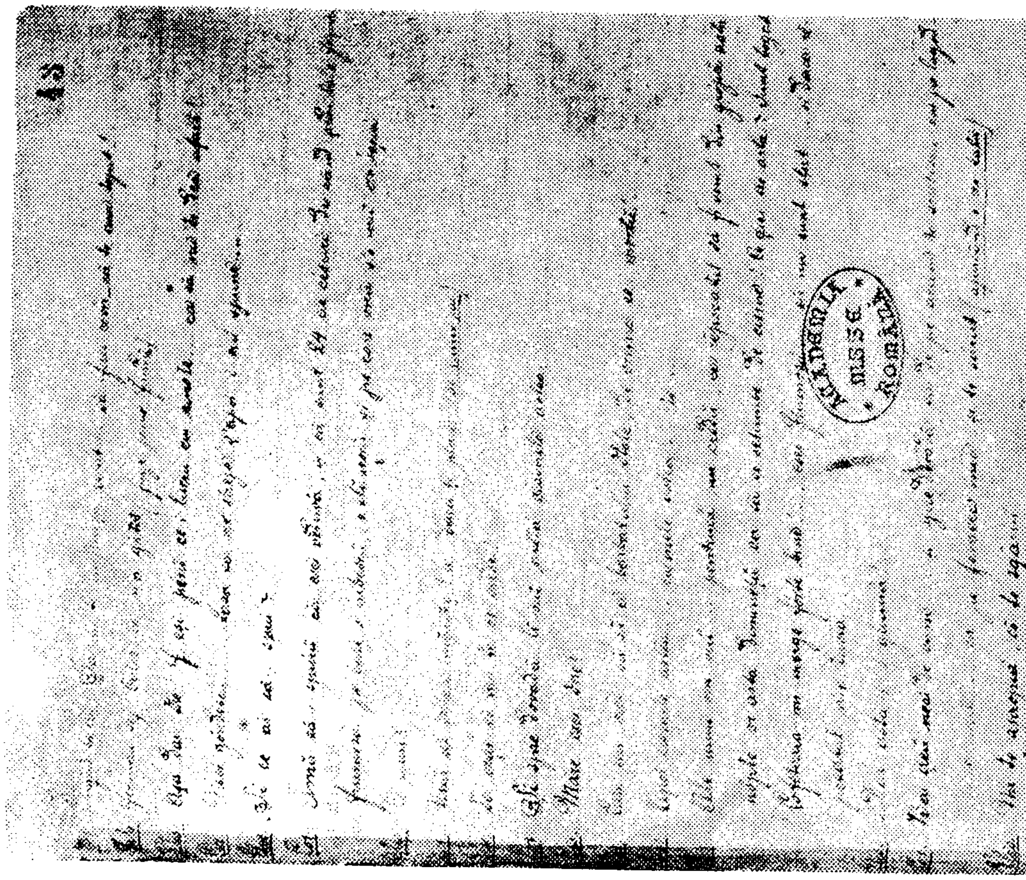

30 43r

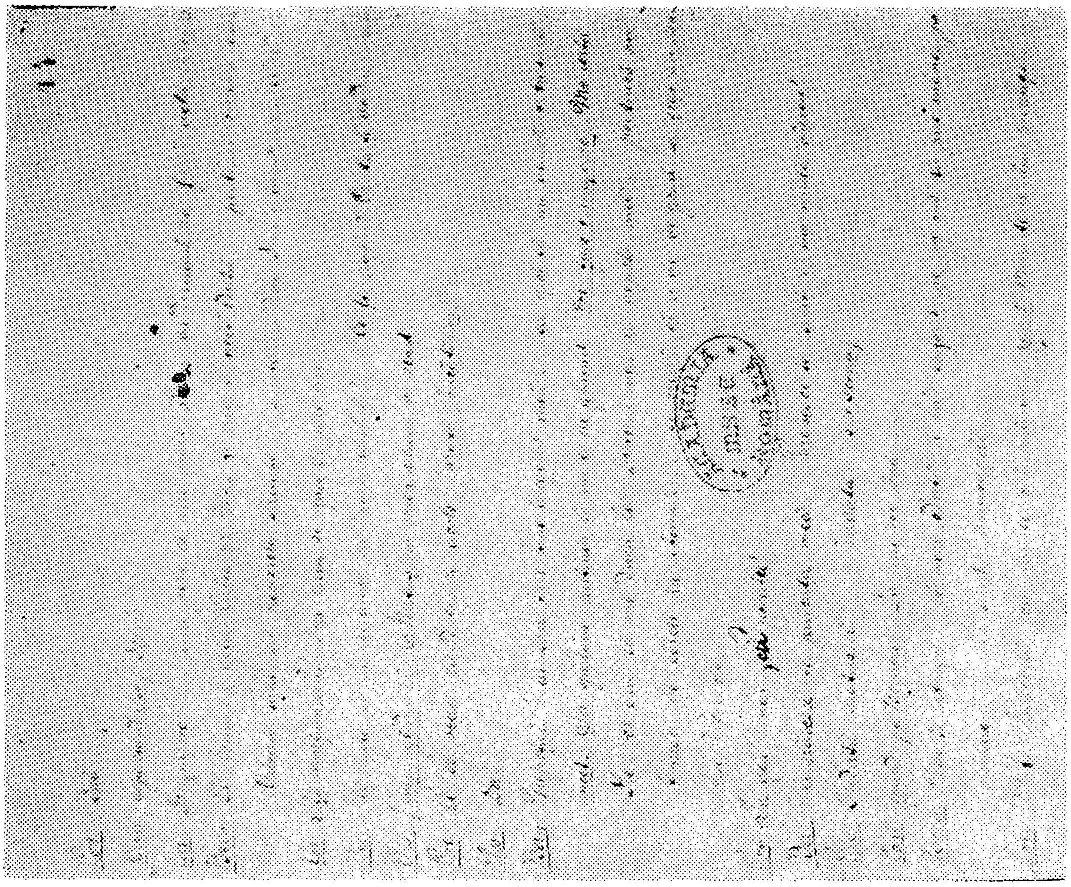

82 44r

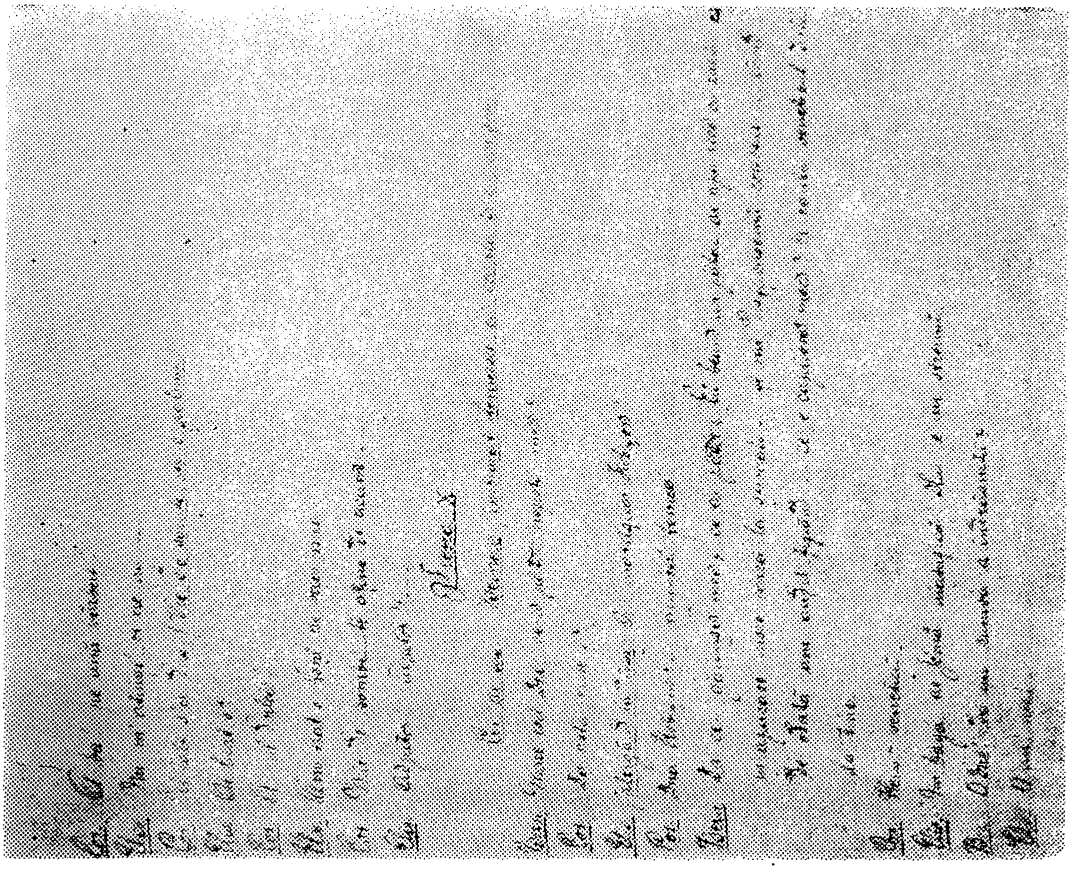

81 43v

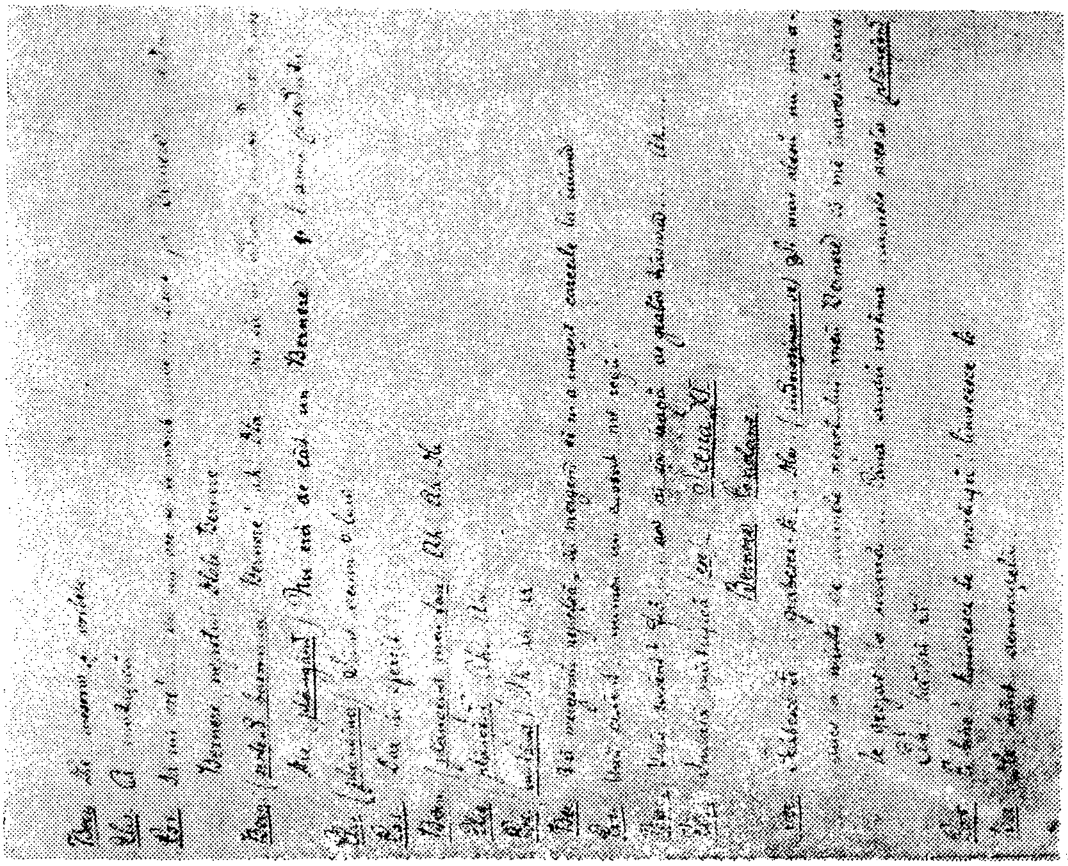

83 44v

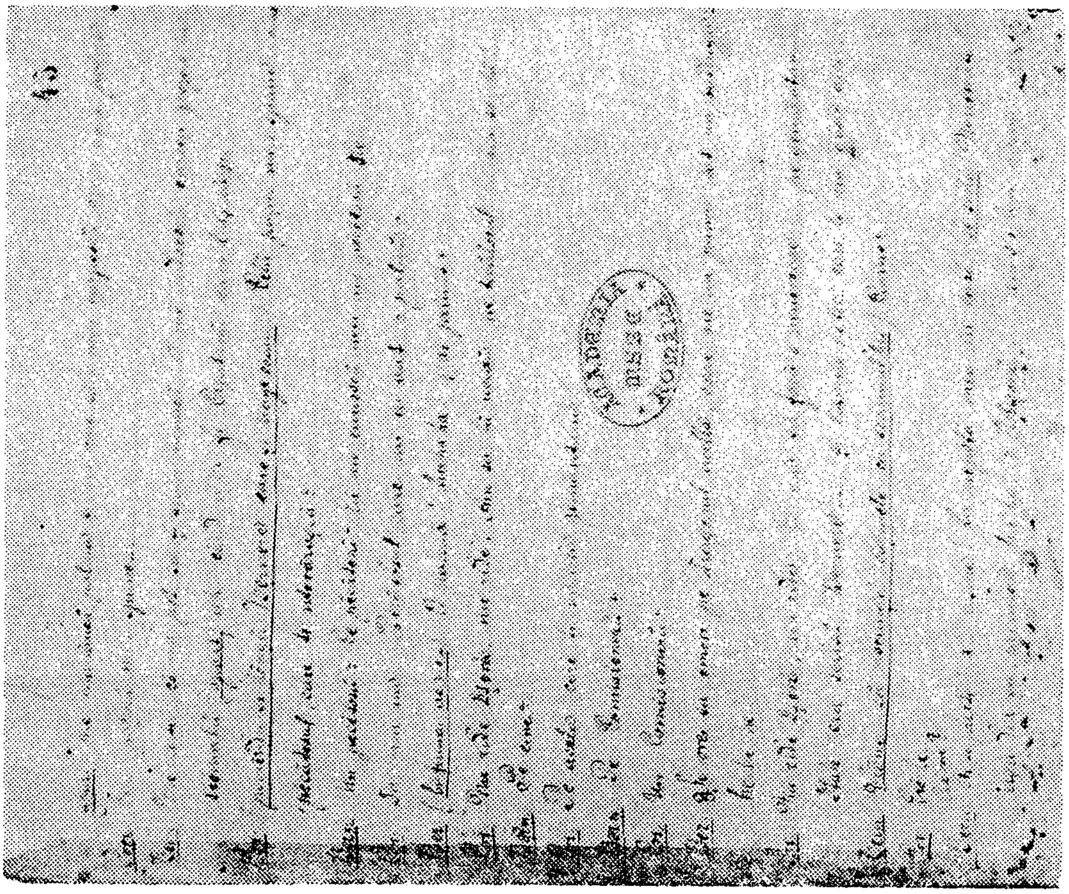

84 45r

85

45v

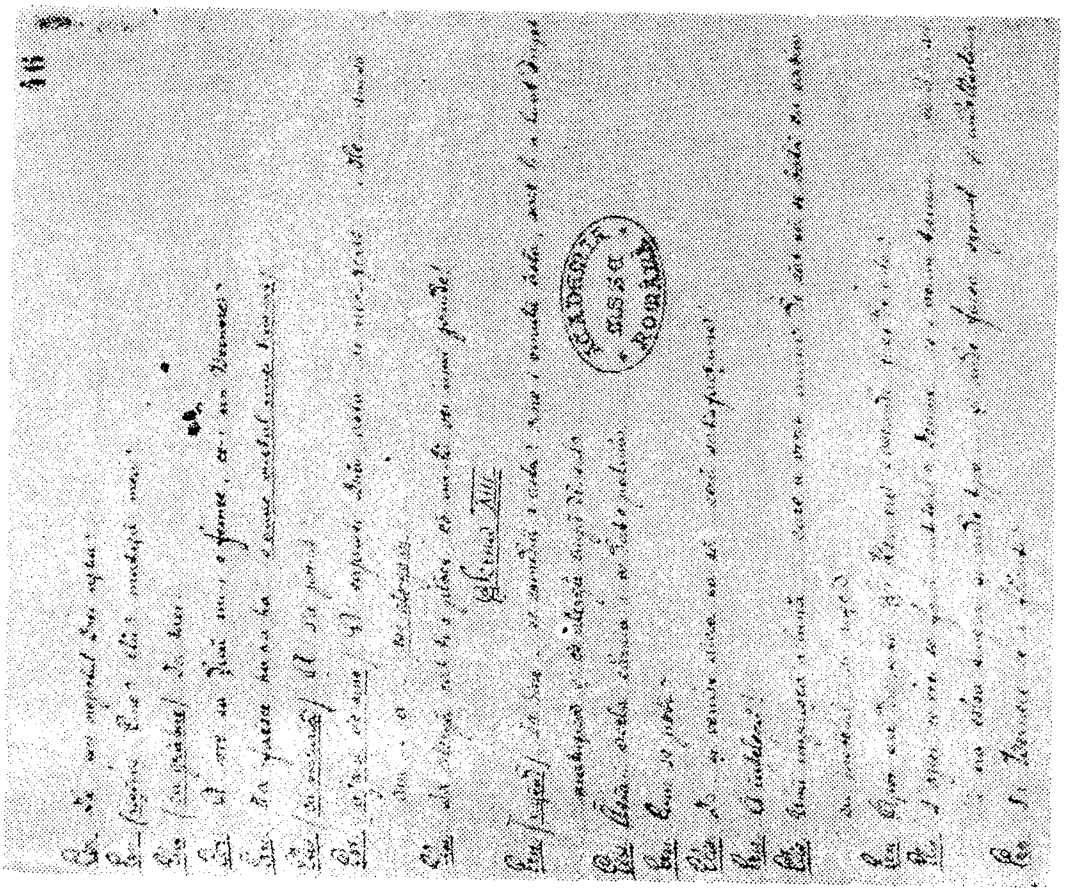

86

46r

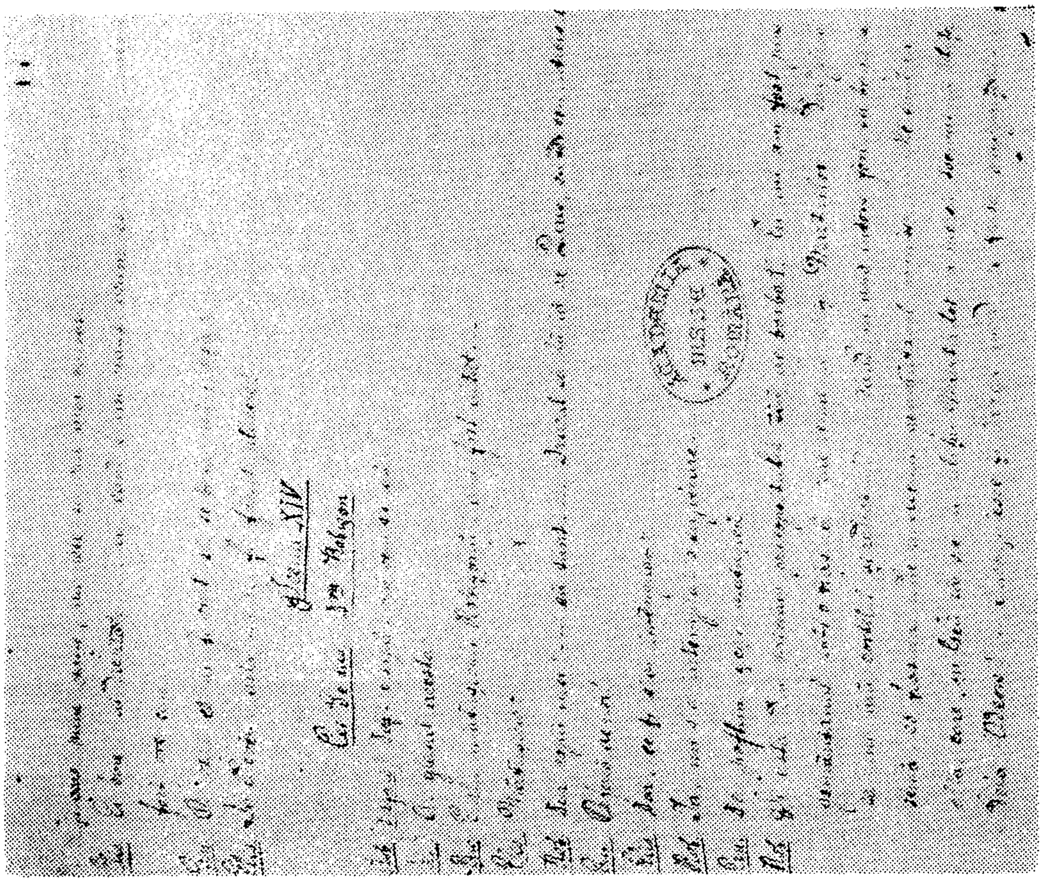

88 47r

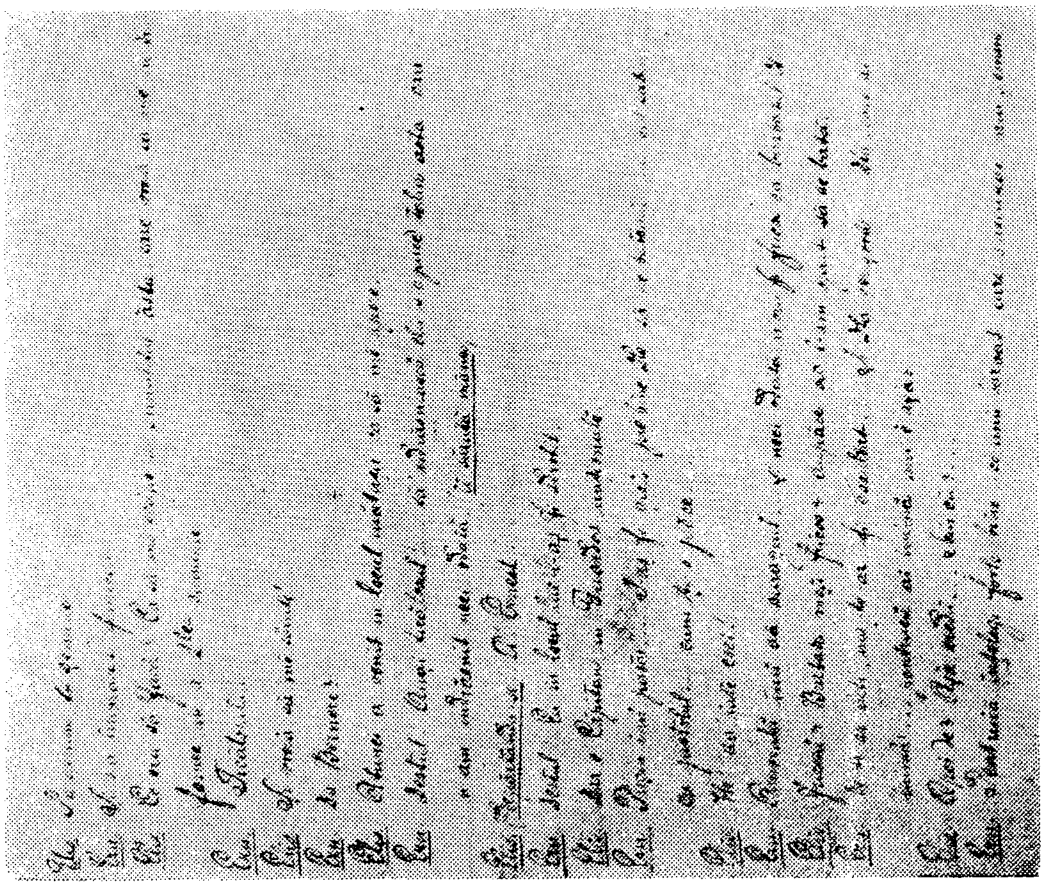

87 46v

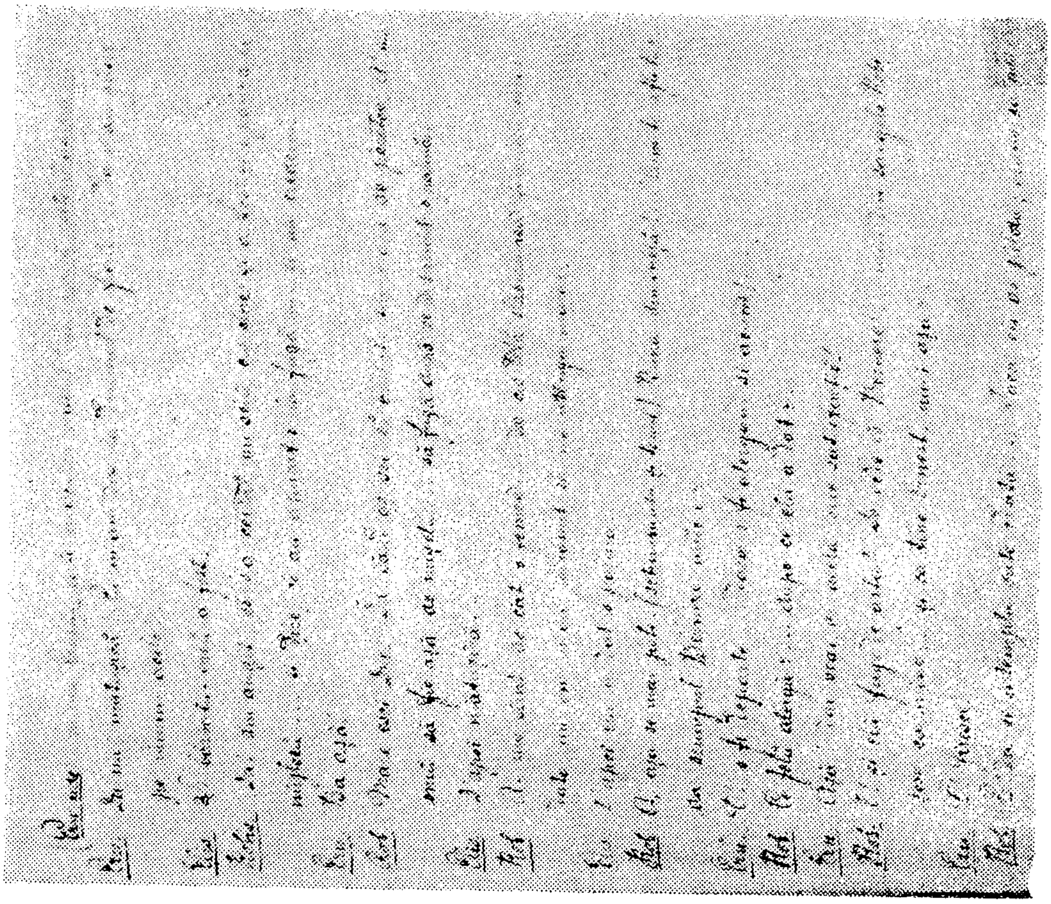

89 — 47v

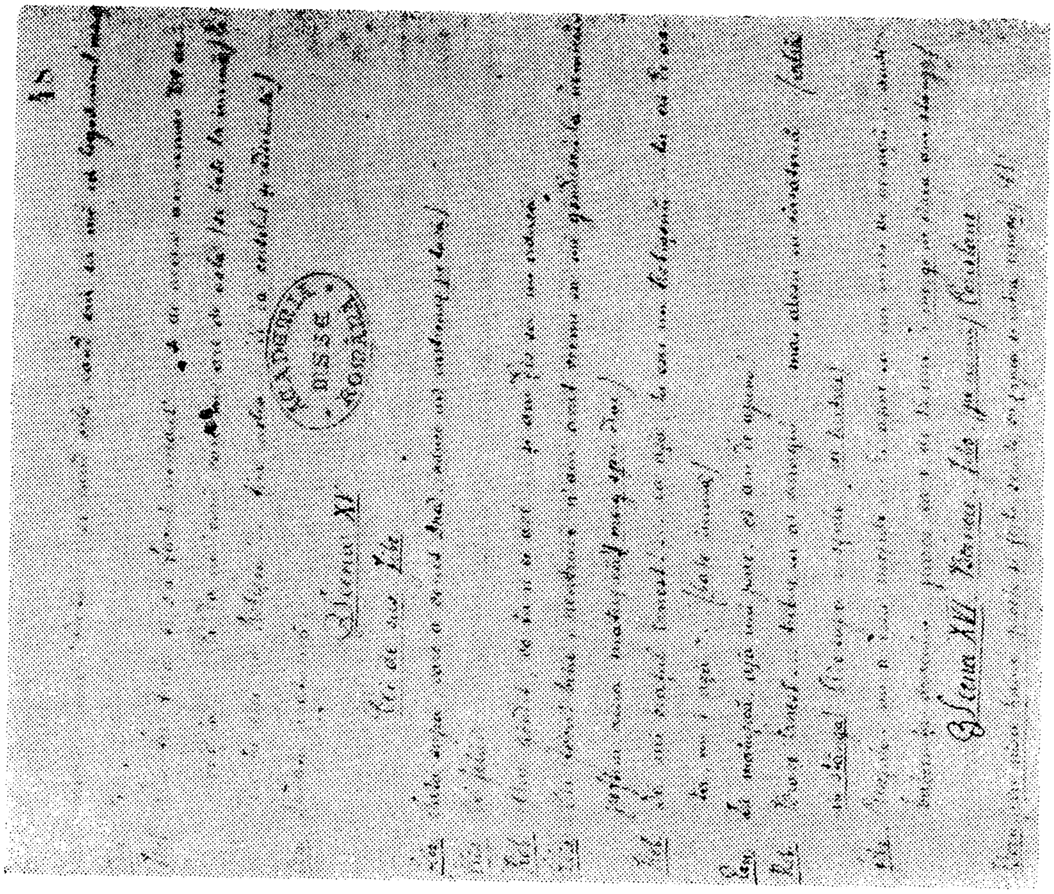

90 — 48r

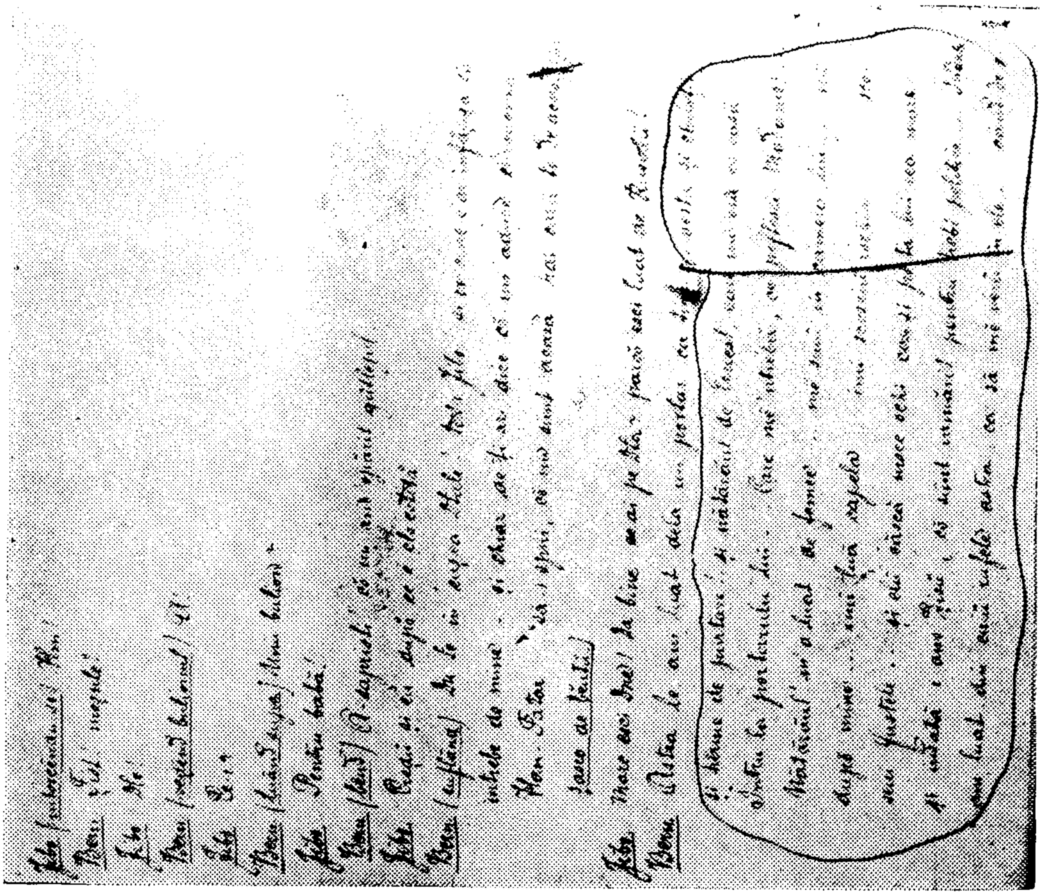

91 48v

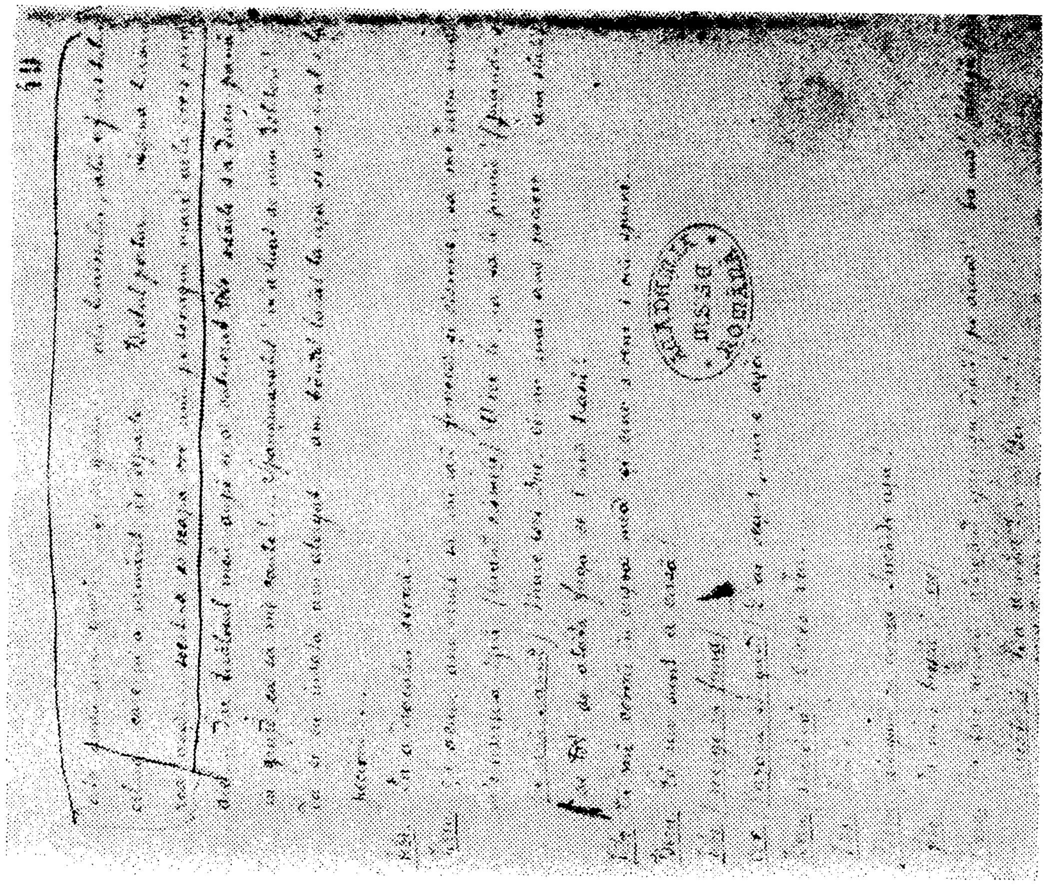

92 49r

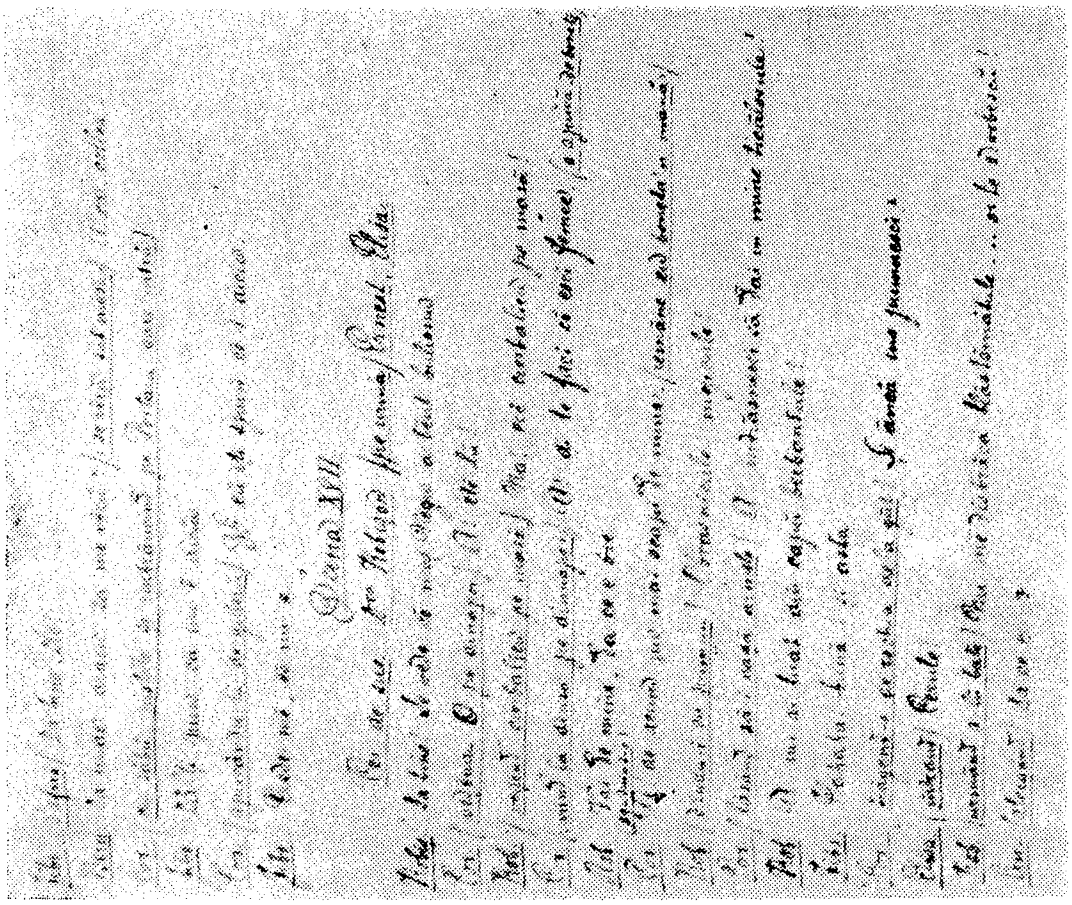

49v 93

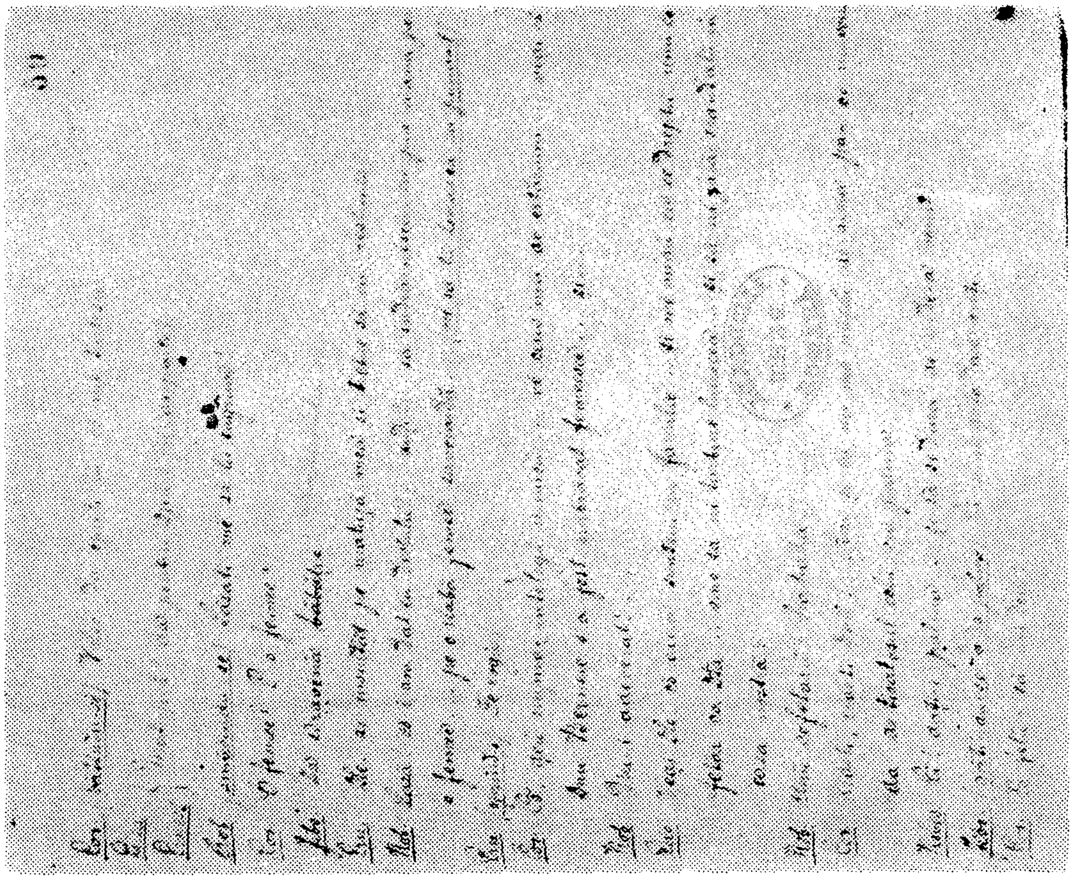

50r 94

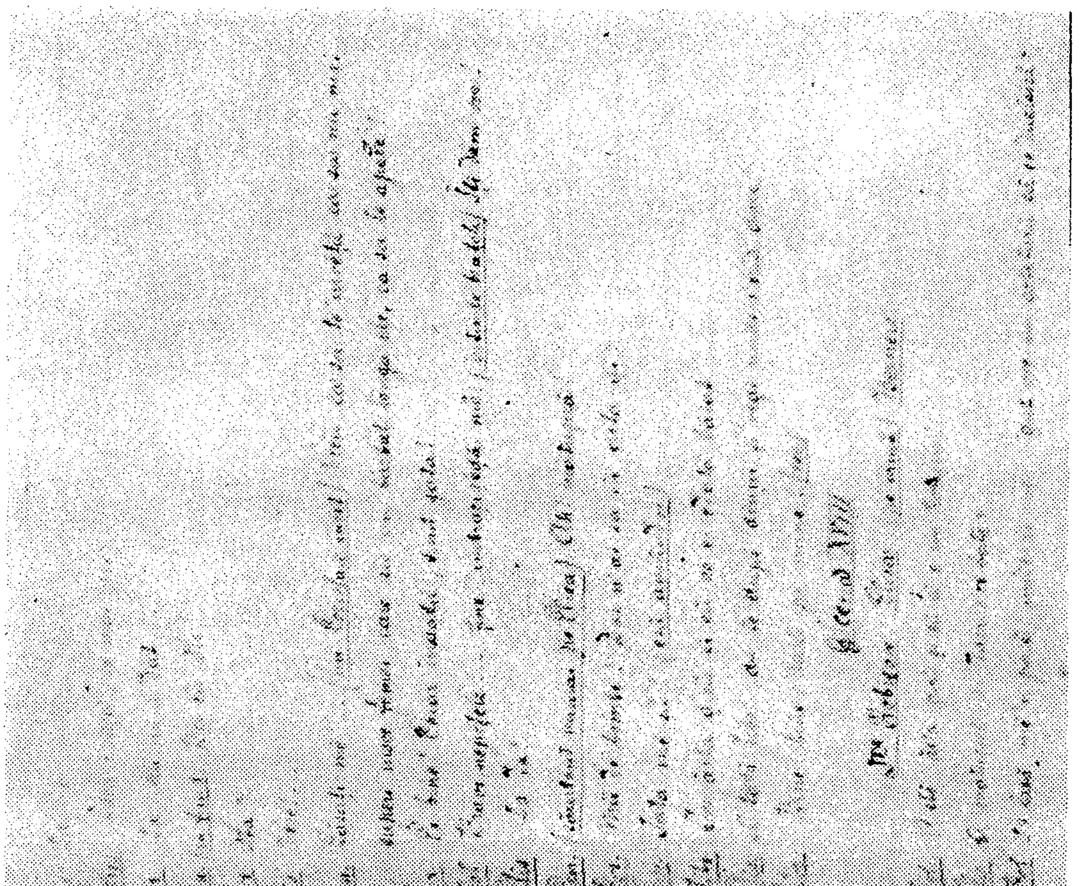

95 50v

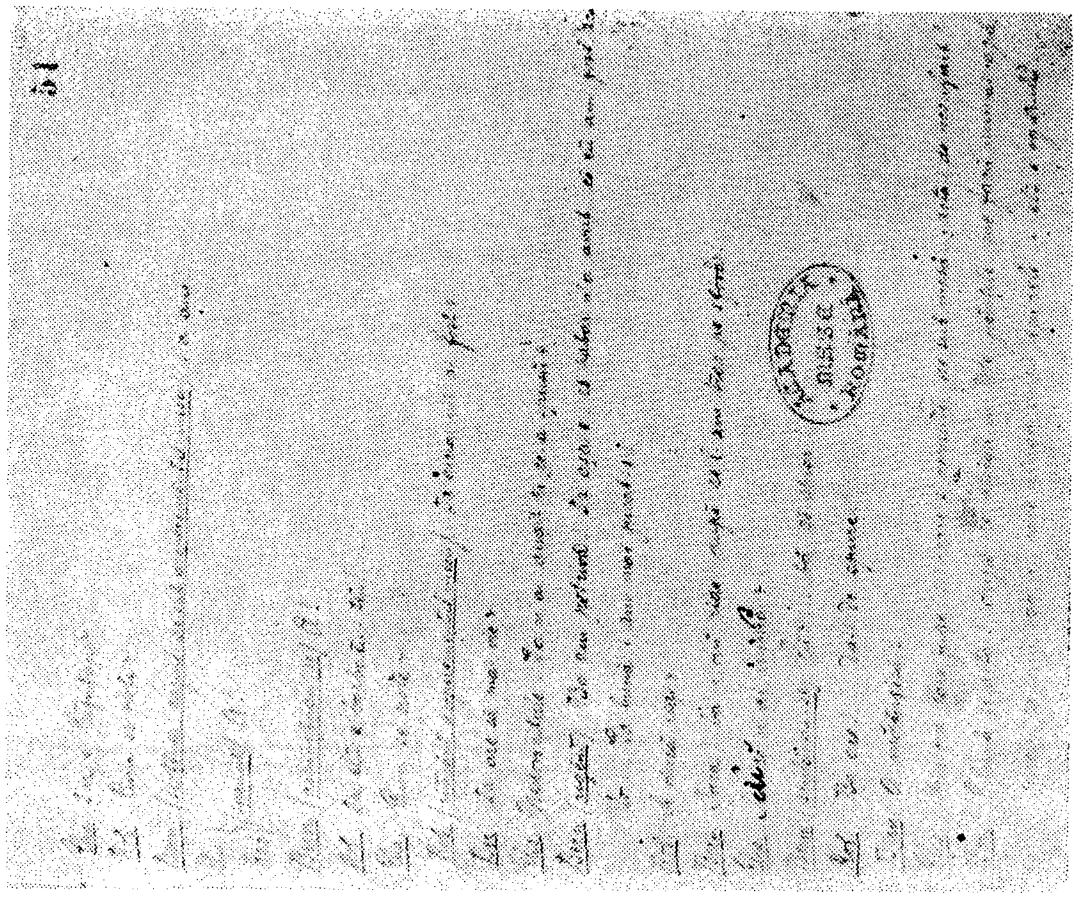

96 51r

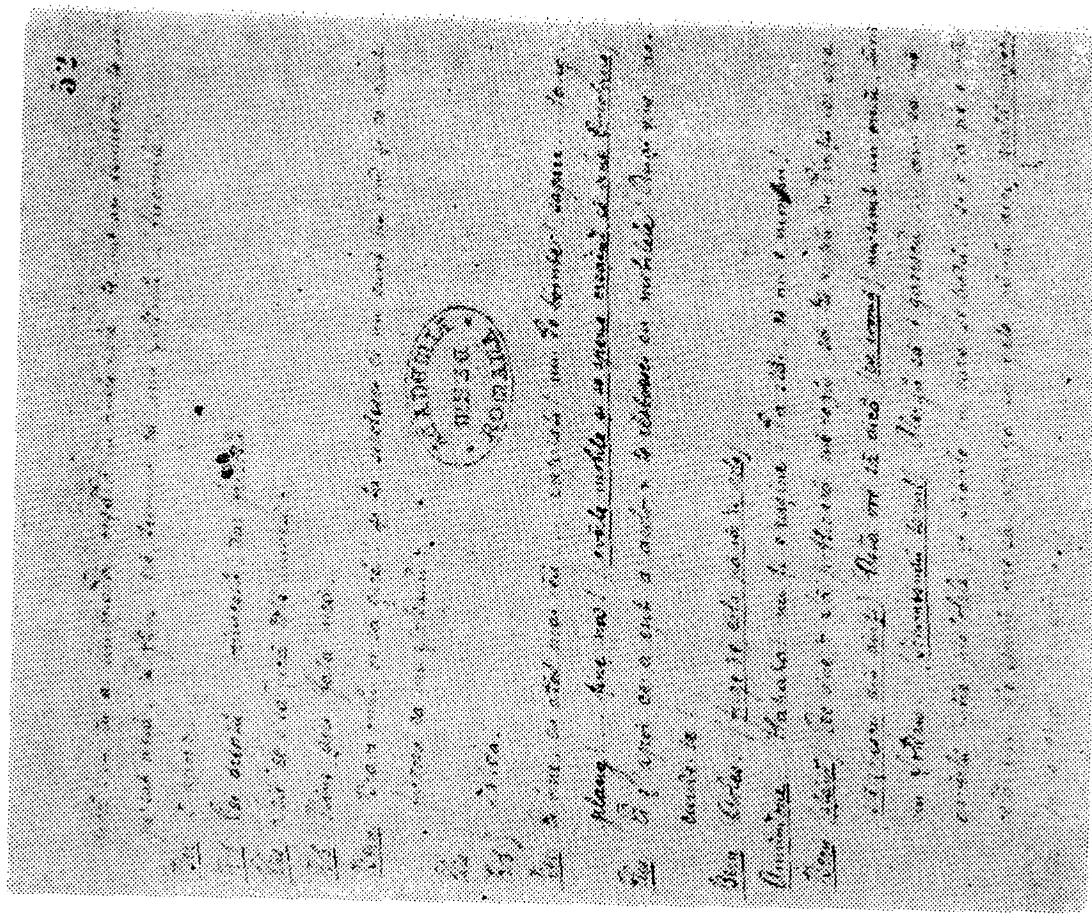

98 52r

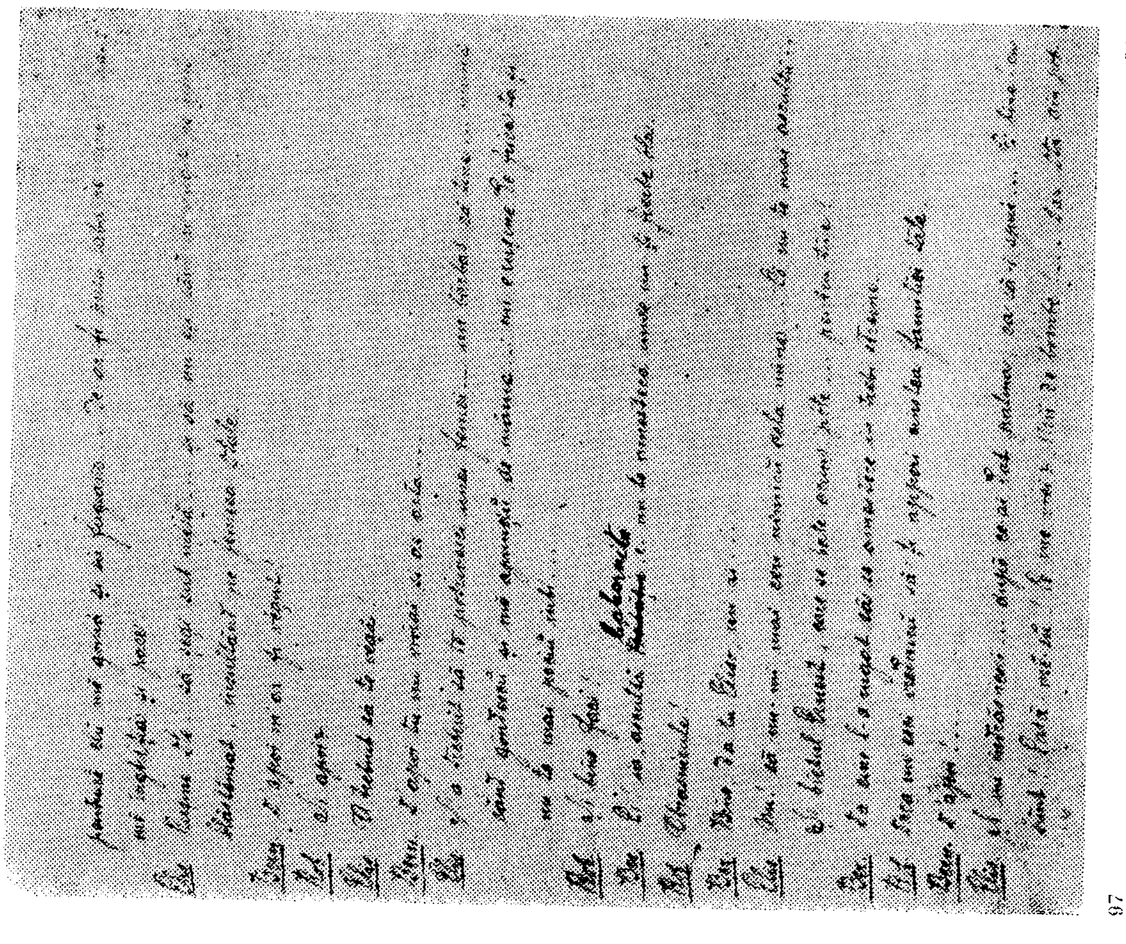

97 51v

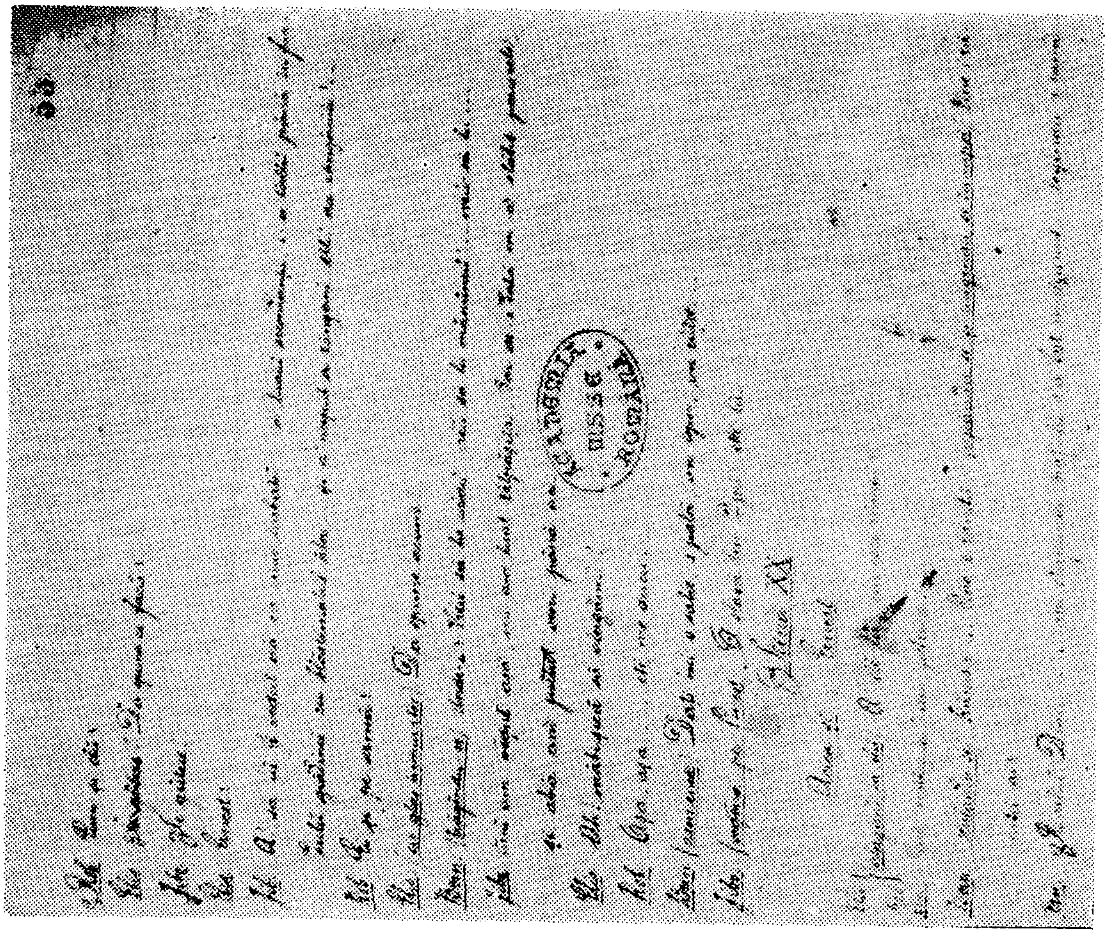

53r

100

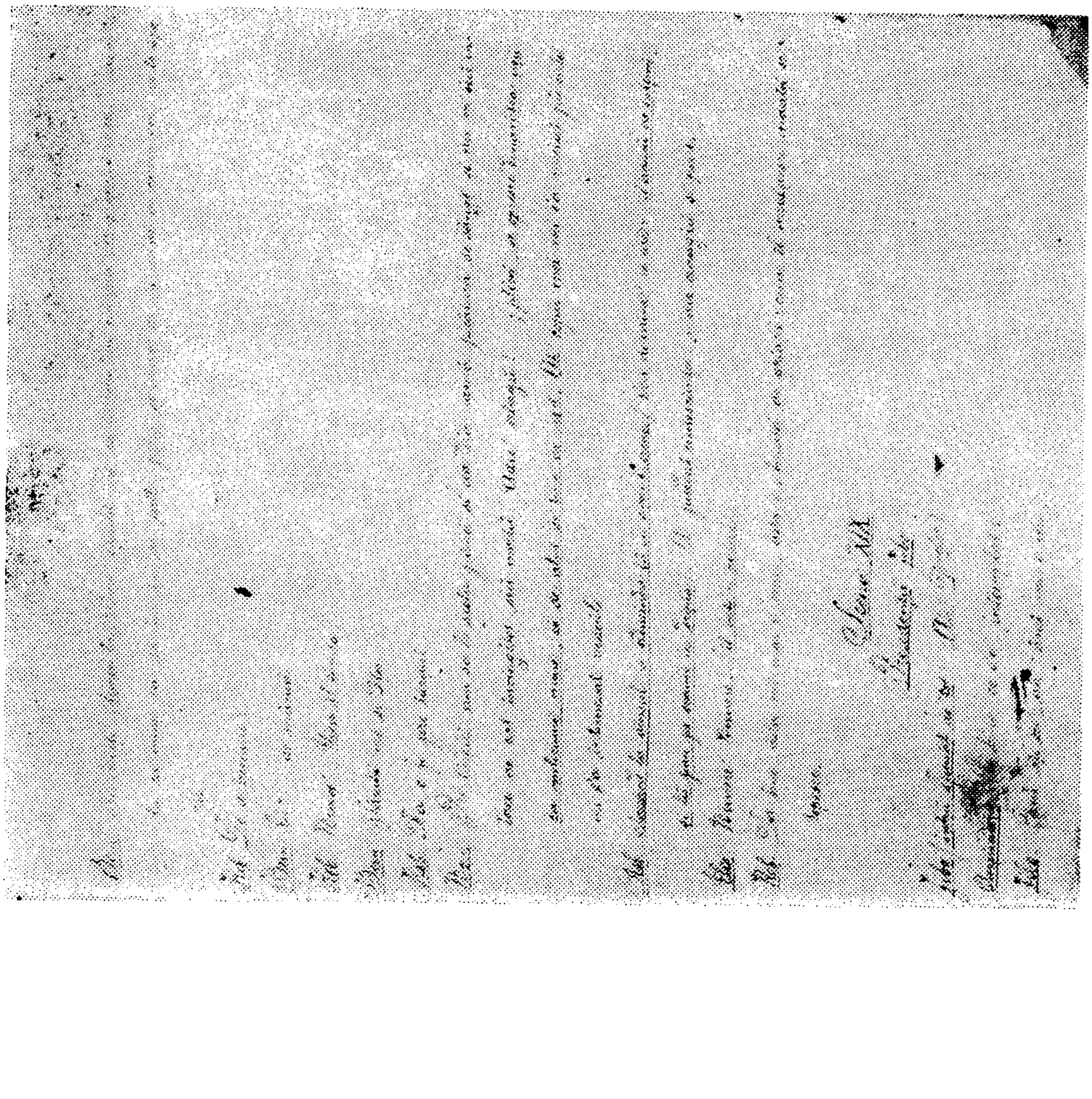

52v

99

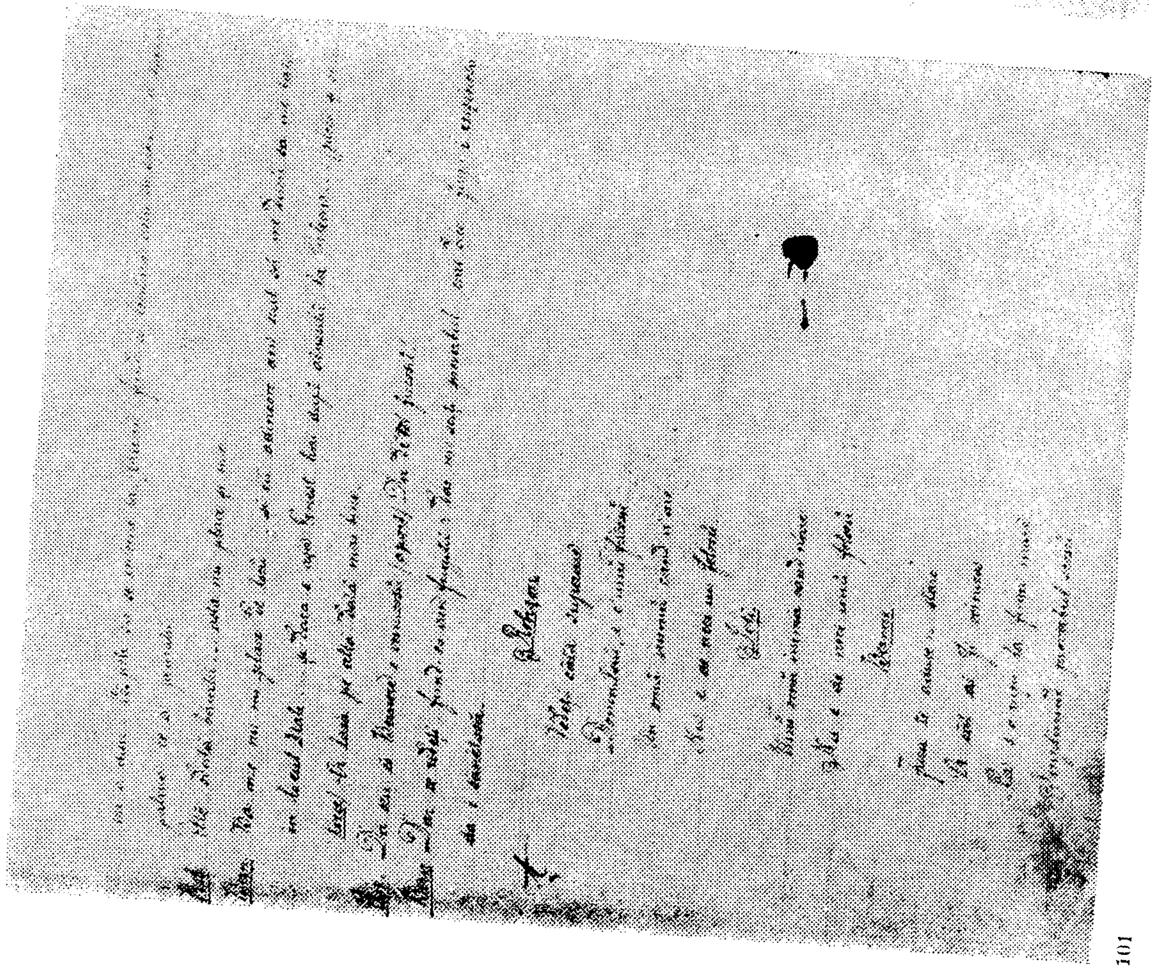

53v

101

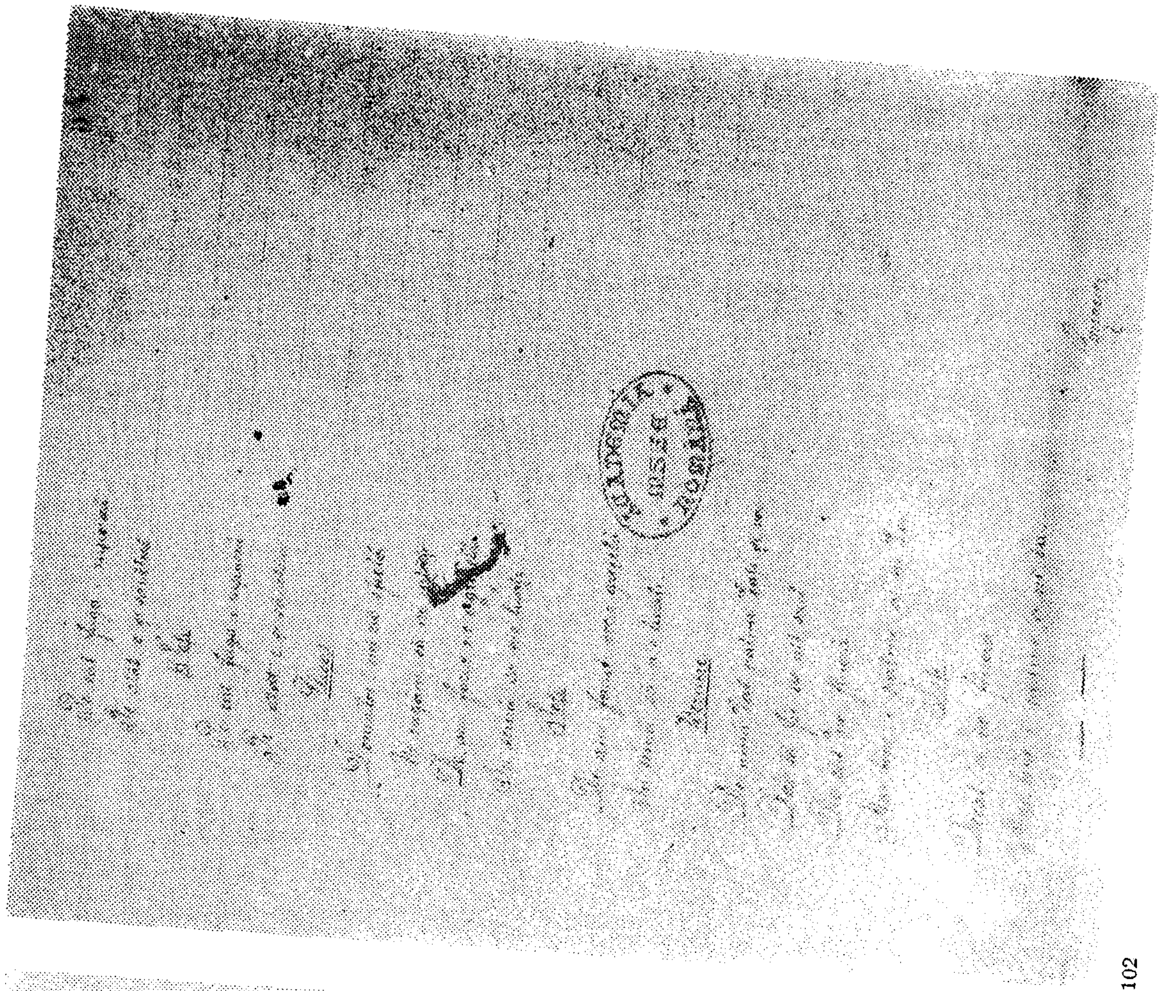

102

54r

103 RIGATUL FEMEILOR SAU LUMEA PE DOS
BAR 3194

1r

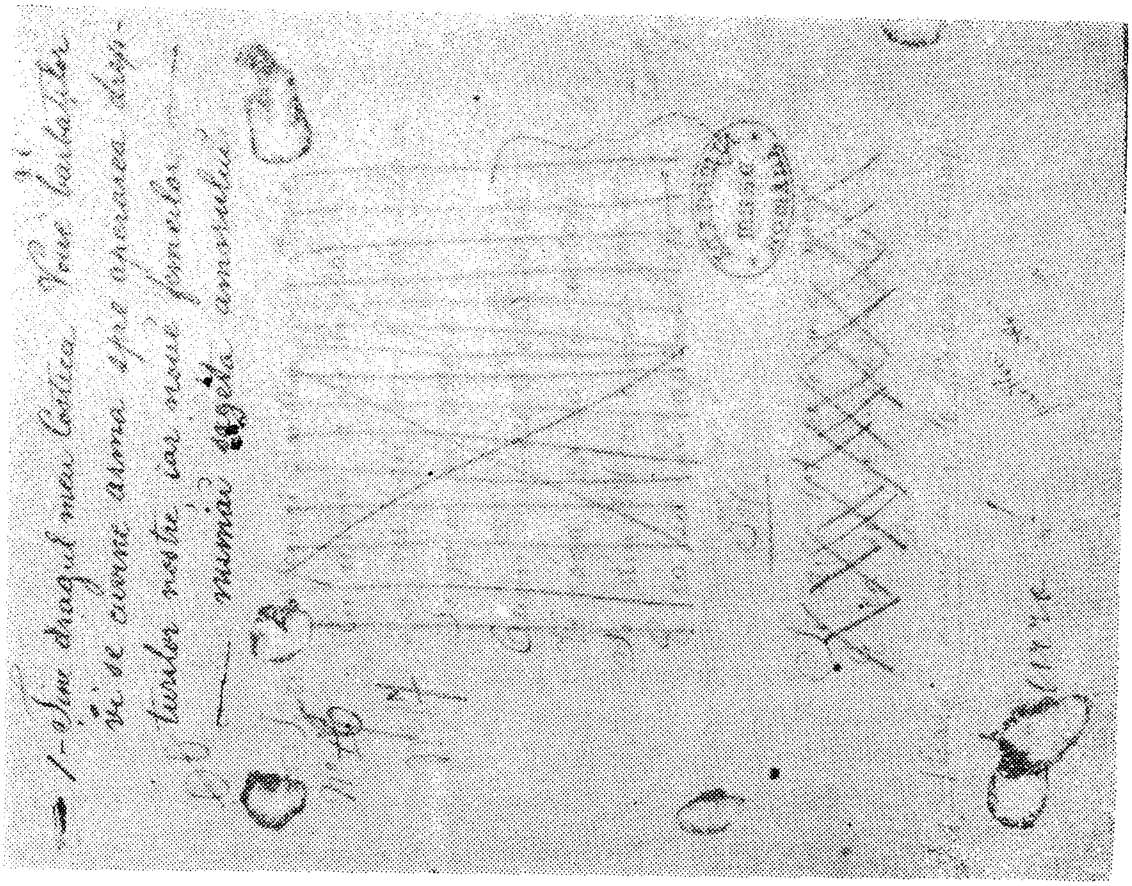

105 47v

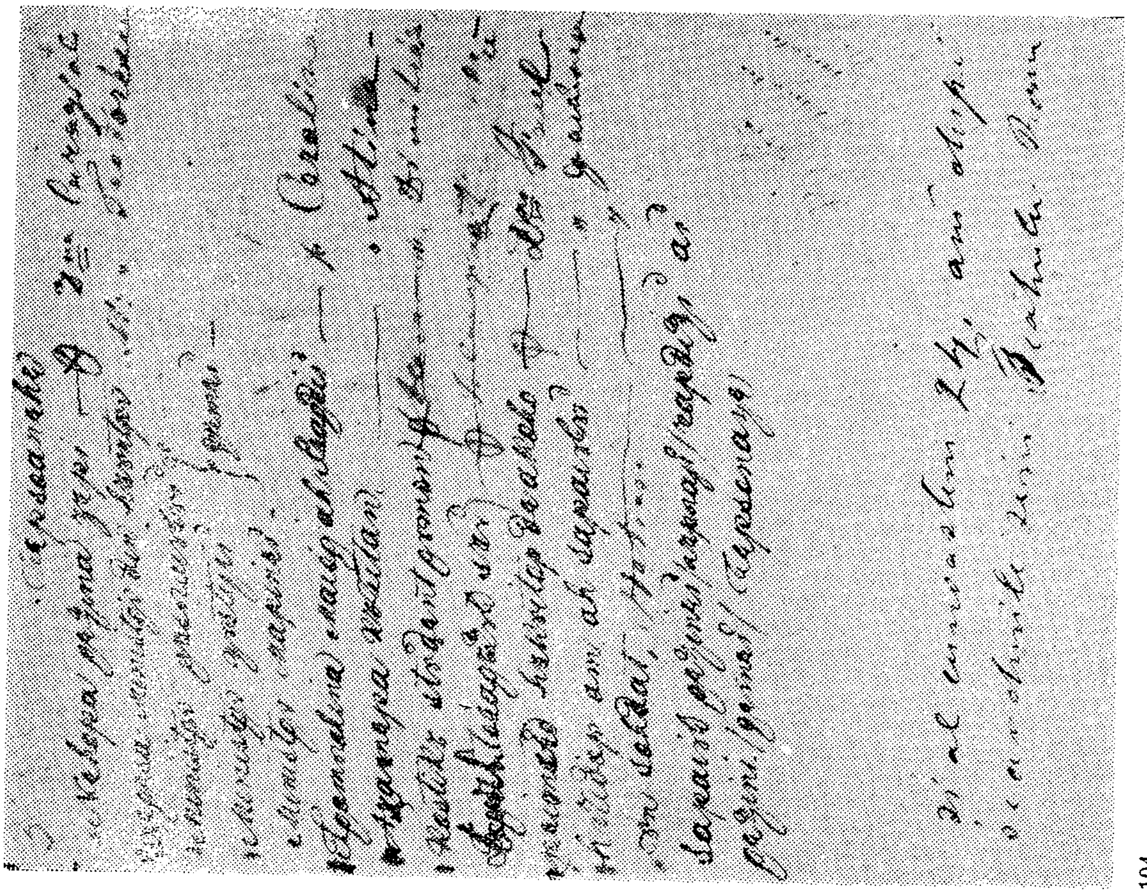

104 1v

Obrazele

Minegmul } frați de gemine
Minegmul cumătrul }

Timofon tatăl Isabelei

Isabela libovnica cavalerului

Aramia mătușa Isabelei și în fantazie ea e amoreza Cavalerului

Valentin sluga cavalerului

Robertin Notarul

Costilon Neguțătorul

Finetta sluguța Aramiei

Comedia se înfățoșează în Paris

Partea antea

Perdeaua' antea

Cavalerul ...

Cu o slugă blăstămată multe văd să mă prăpădesc —
Firea l-au născut în lume numai ca să pătimesc —
Lenea lui ... osândită numai ... de răbdare
În tot ceasul blăstămatul mă duce la turburare
Că-l aştept să facă bine... Dar el văd atunci sosește
De unde nu aștept ...; Ci spune cum tălmăcește

Perdeaua a doua

Valentin și Cavalerul

Valentin vine c-un geamantan în spate, îl pune jos și șade pe el.
Acum de o dată stăpâne mai fă puțină răbdare
Nu putui ca să-ți spuiu nimica, ia mi vama pe răsuflare
M-am ..., nu pot.

Cavalerul

Răbdare până când
De ... ca să mi faci să-i pui în gând?
Ăsta de douăzeci de ... mă mir cine mă sprijină?
... până la vamă atâta se zăbovește
Şi cade atâta vreme să stai pentru un geamantan?

2r

107

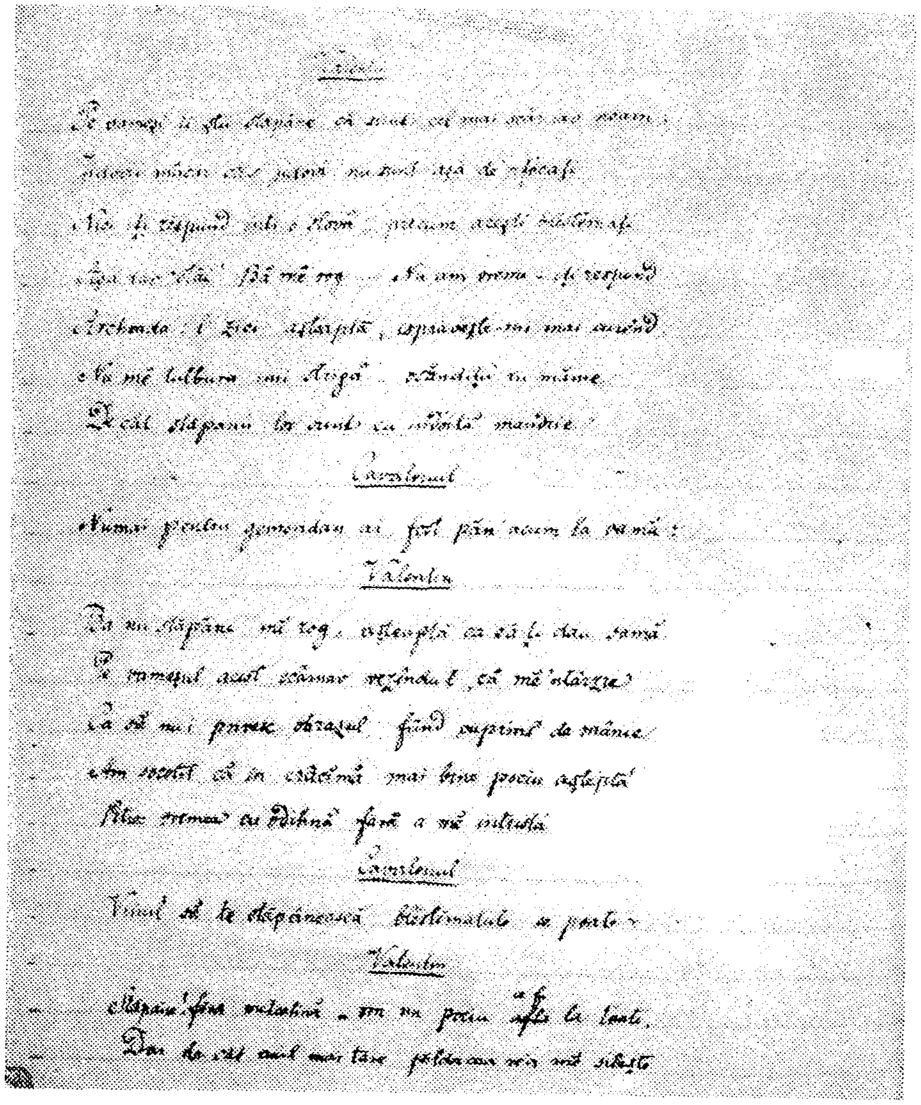

108 2v

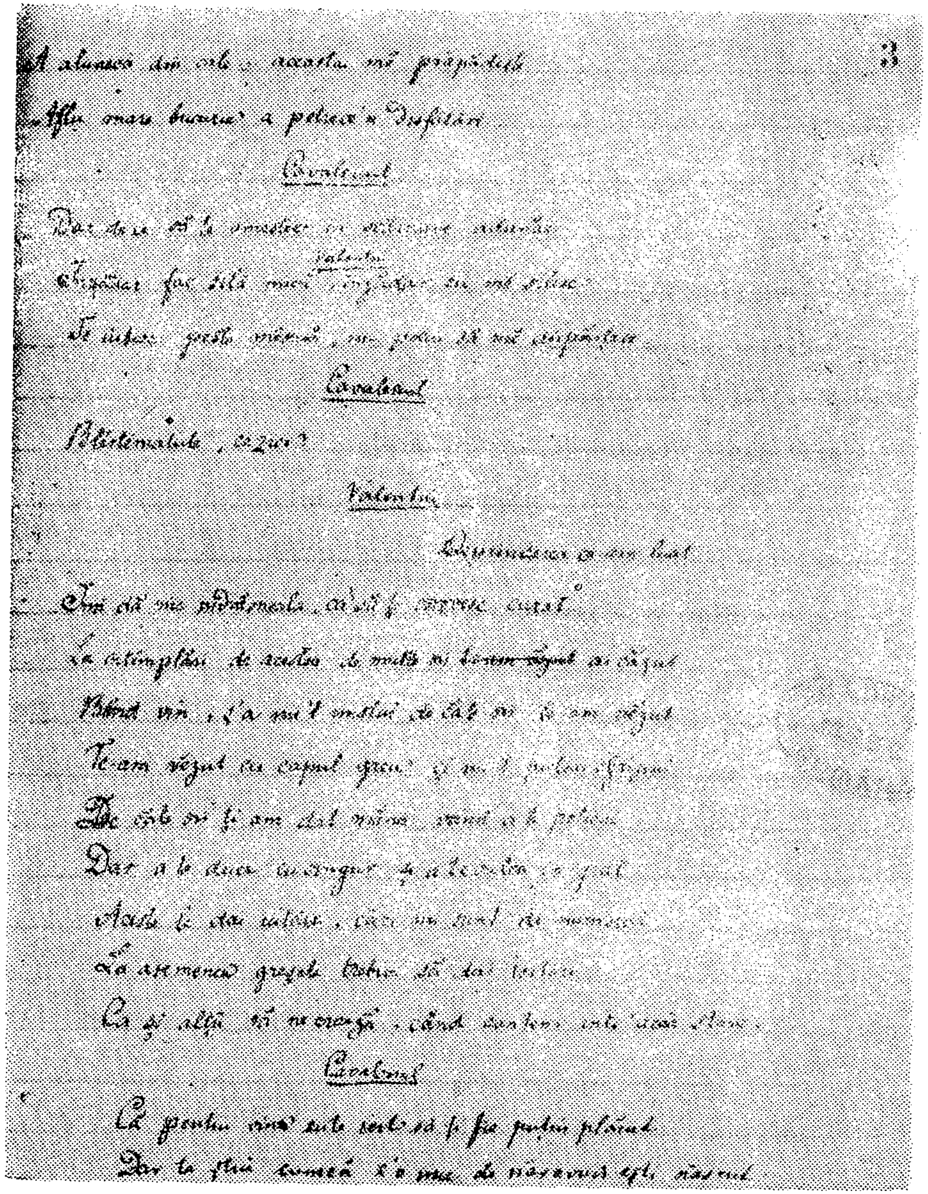

109 3r

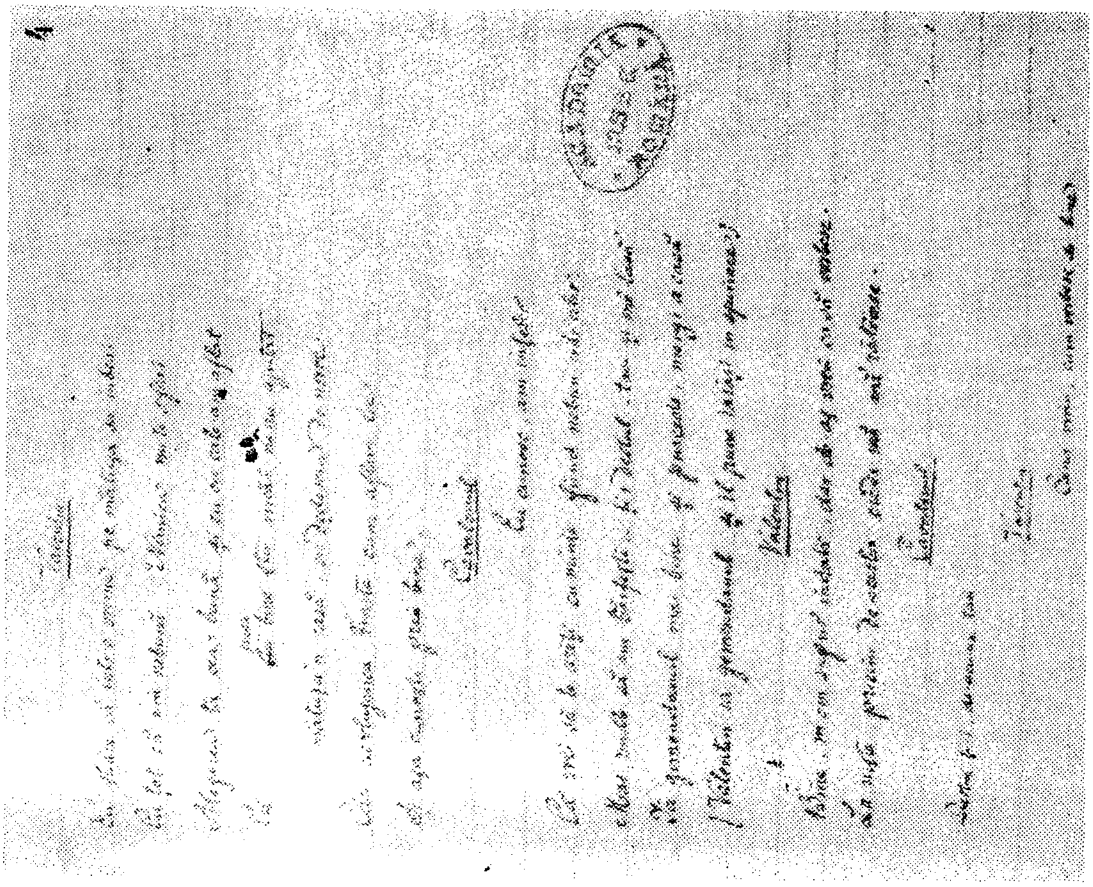

111 4r

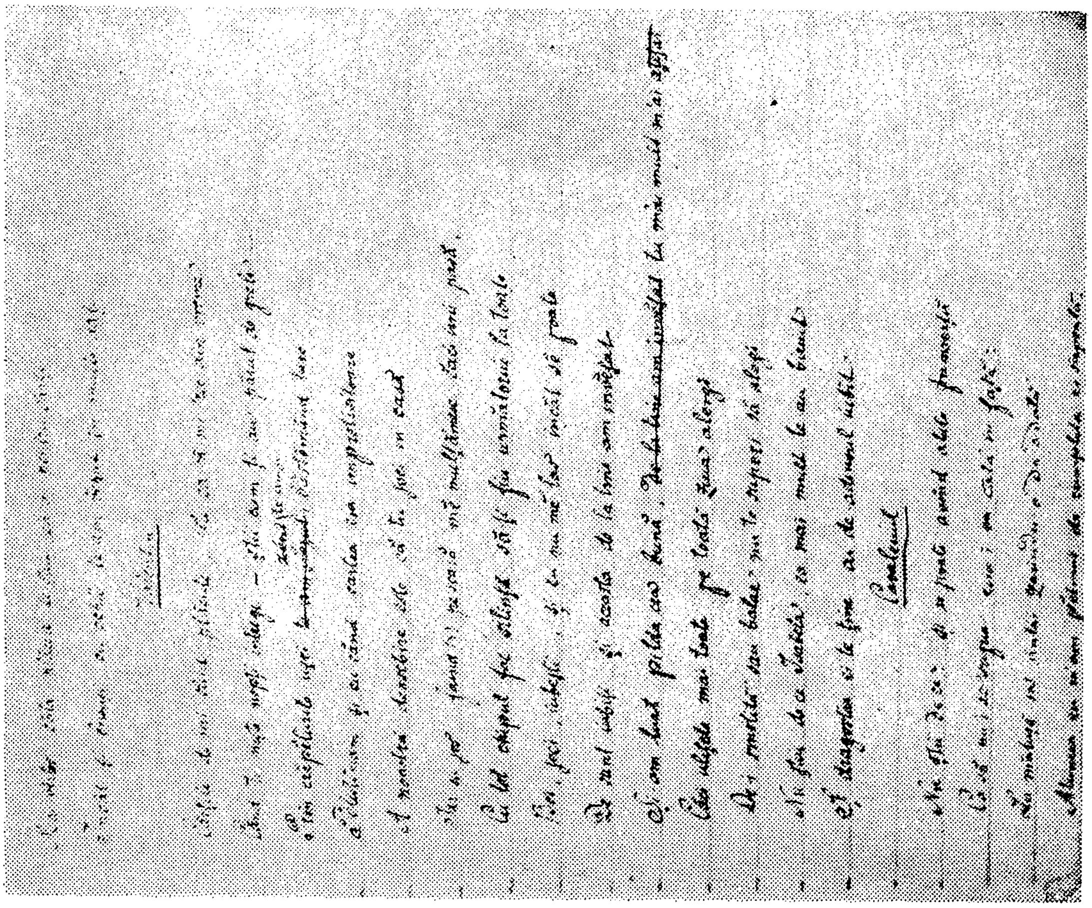

110 3v

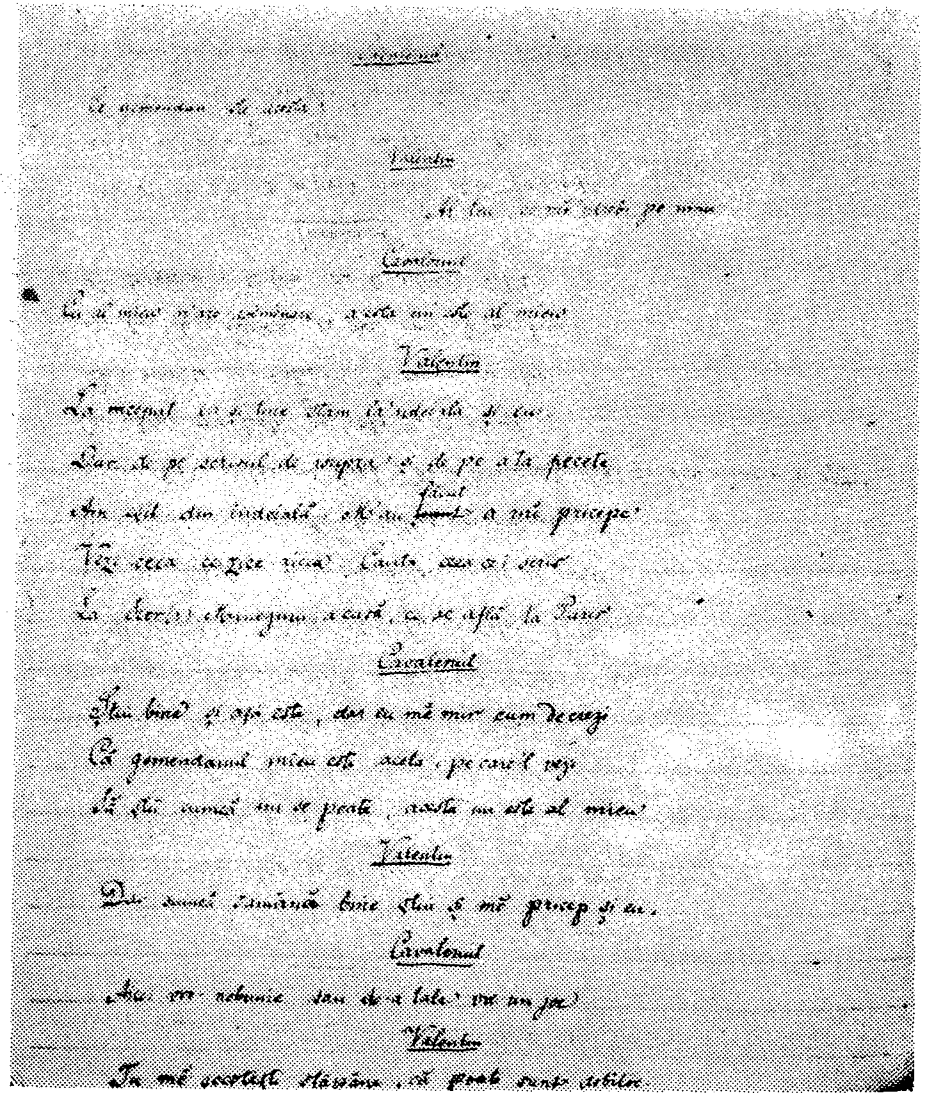

112 4v

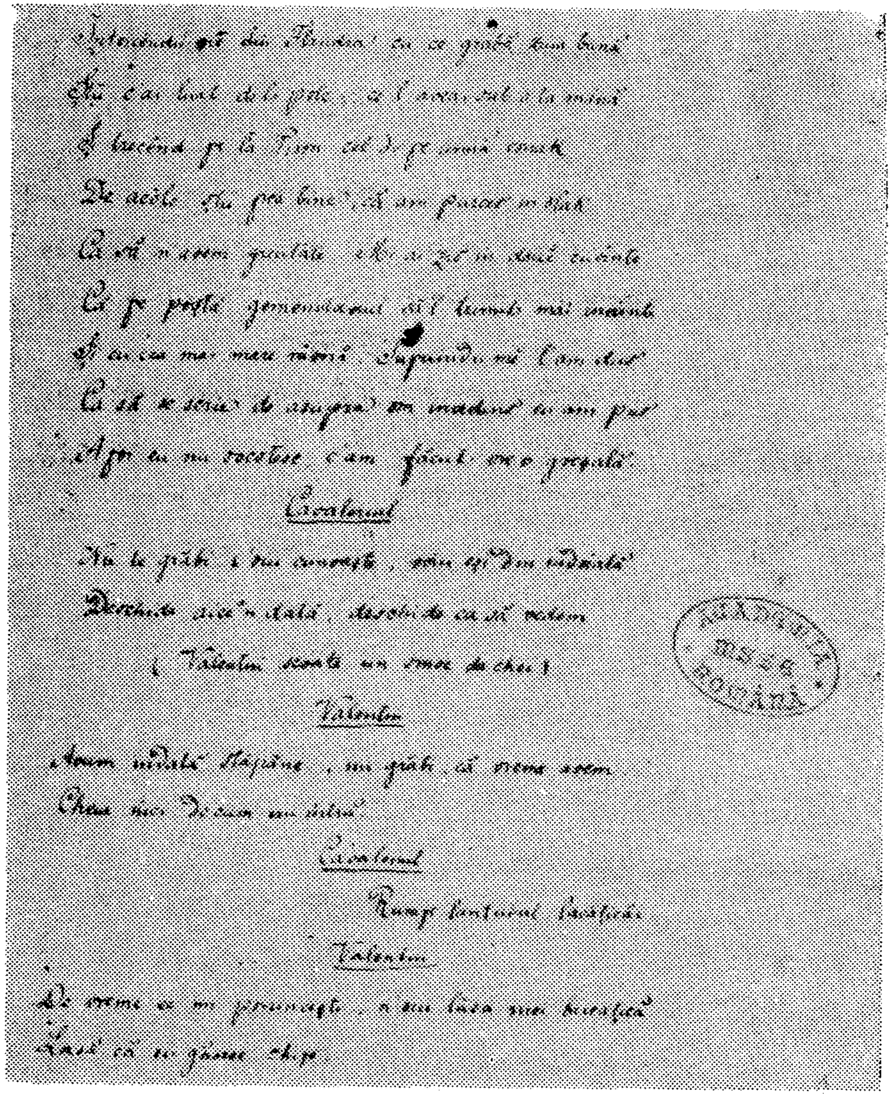

113 5r

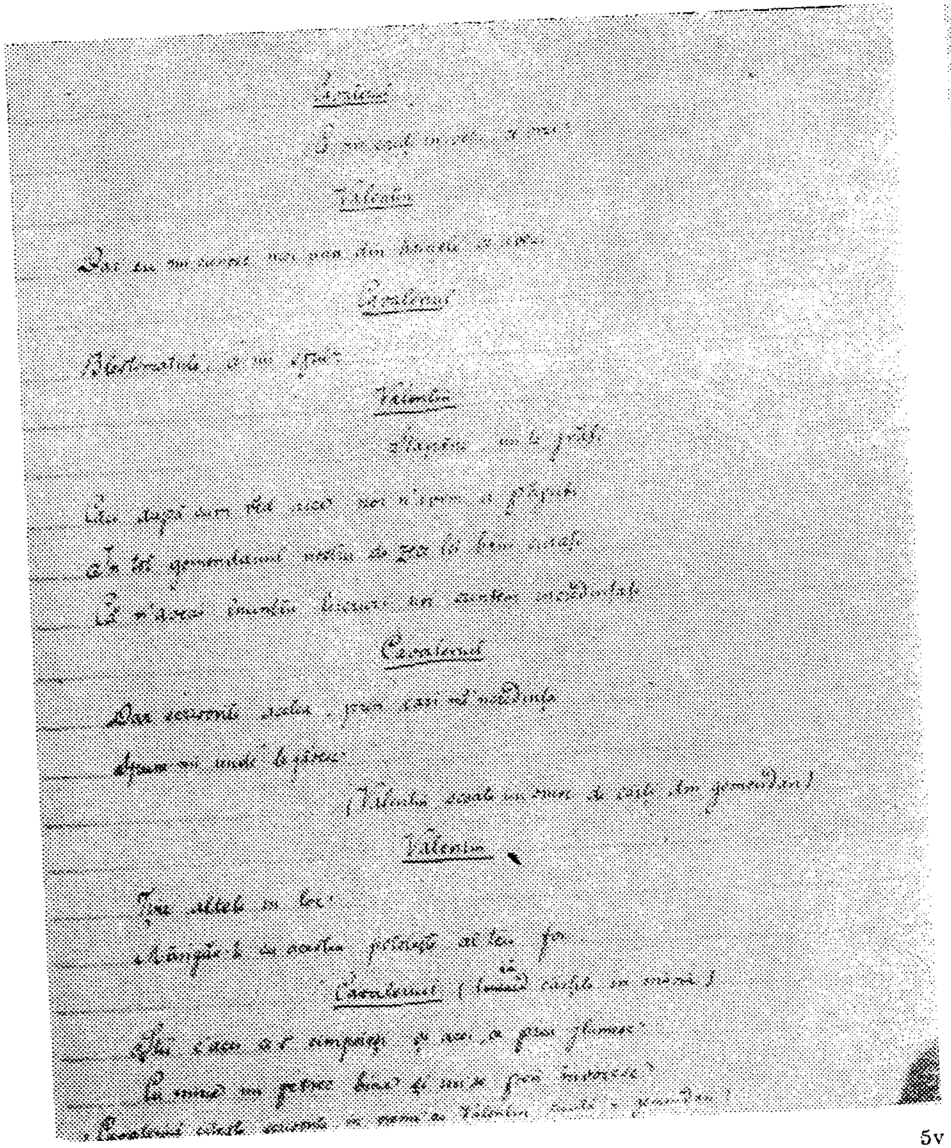

114

5v

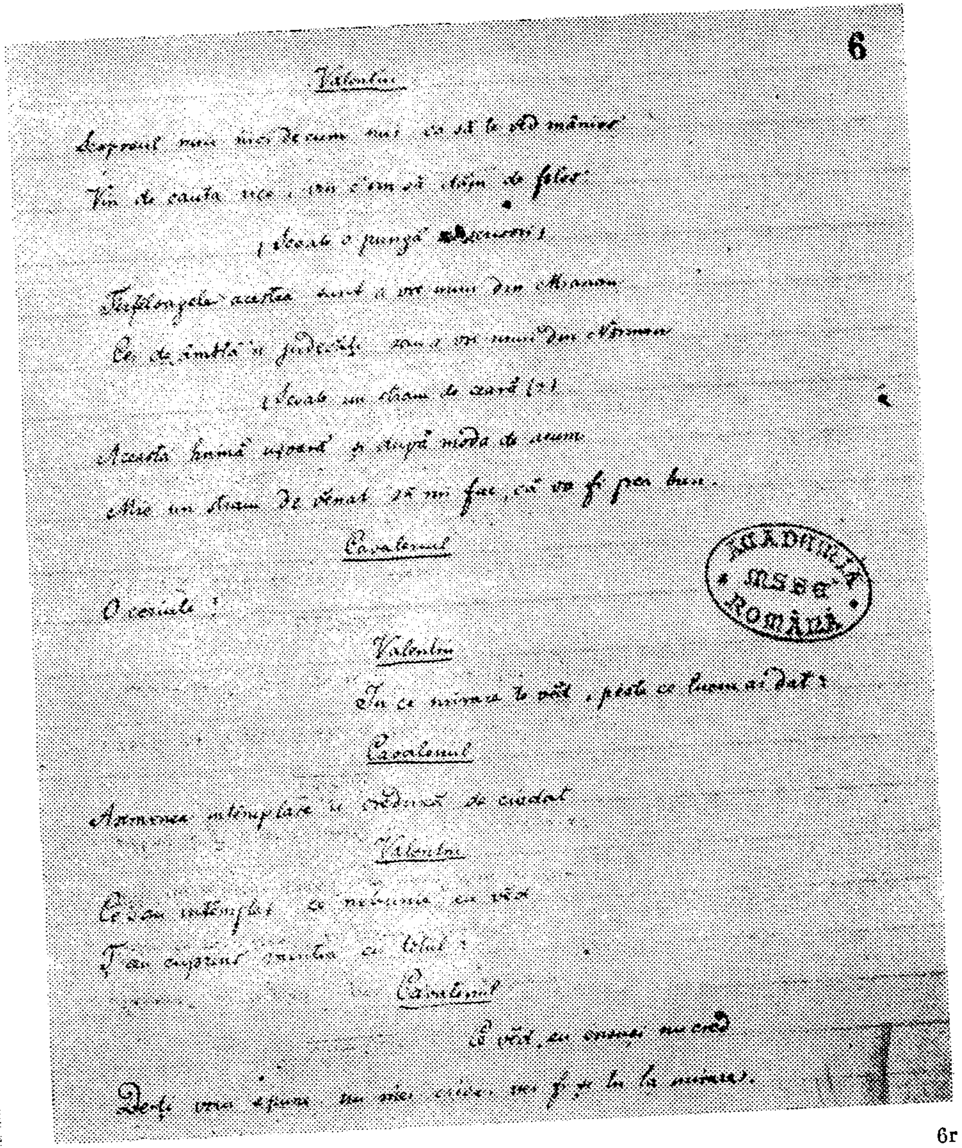

115

6r

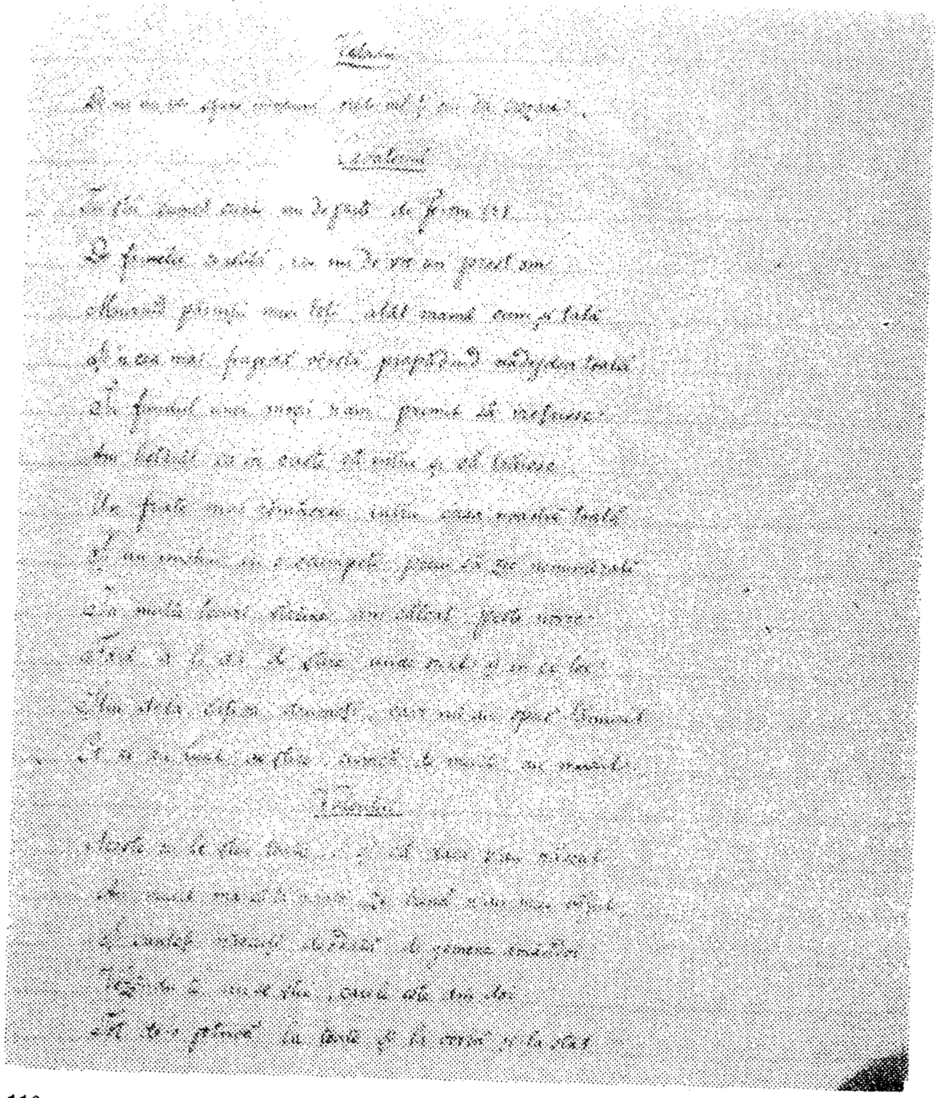

116 6v

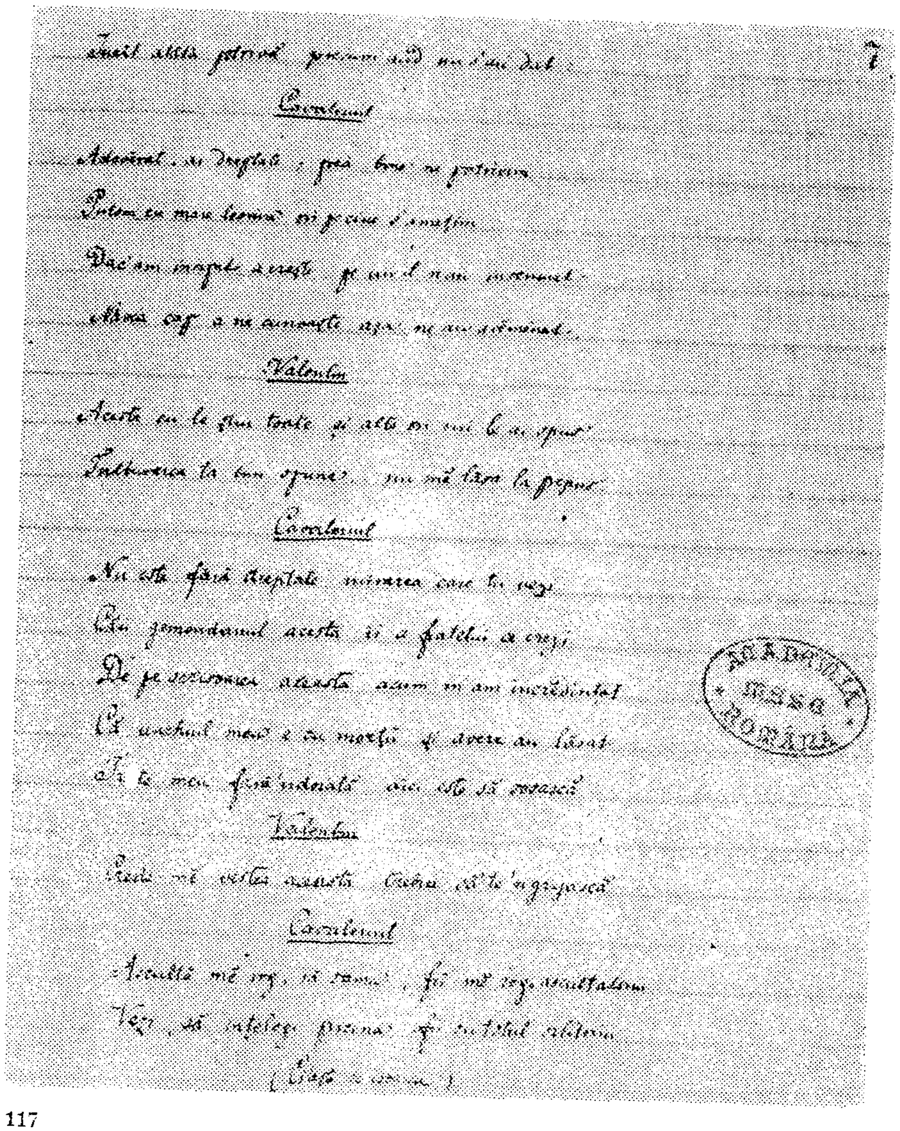

117 7r

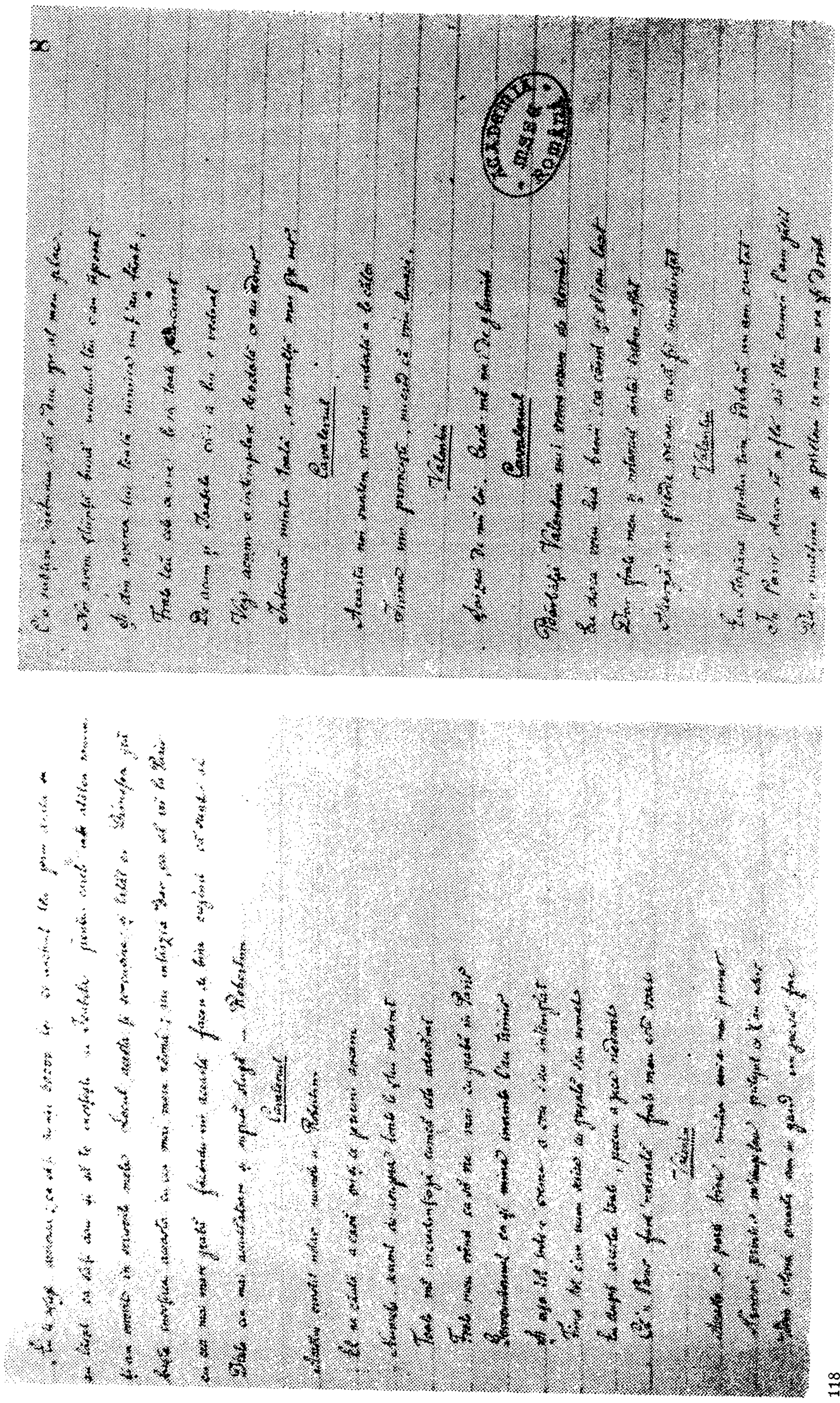

118 7v 119 8r

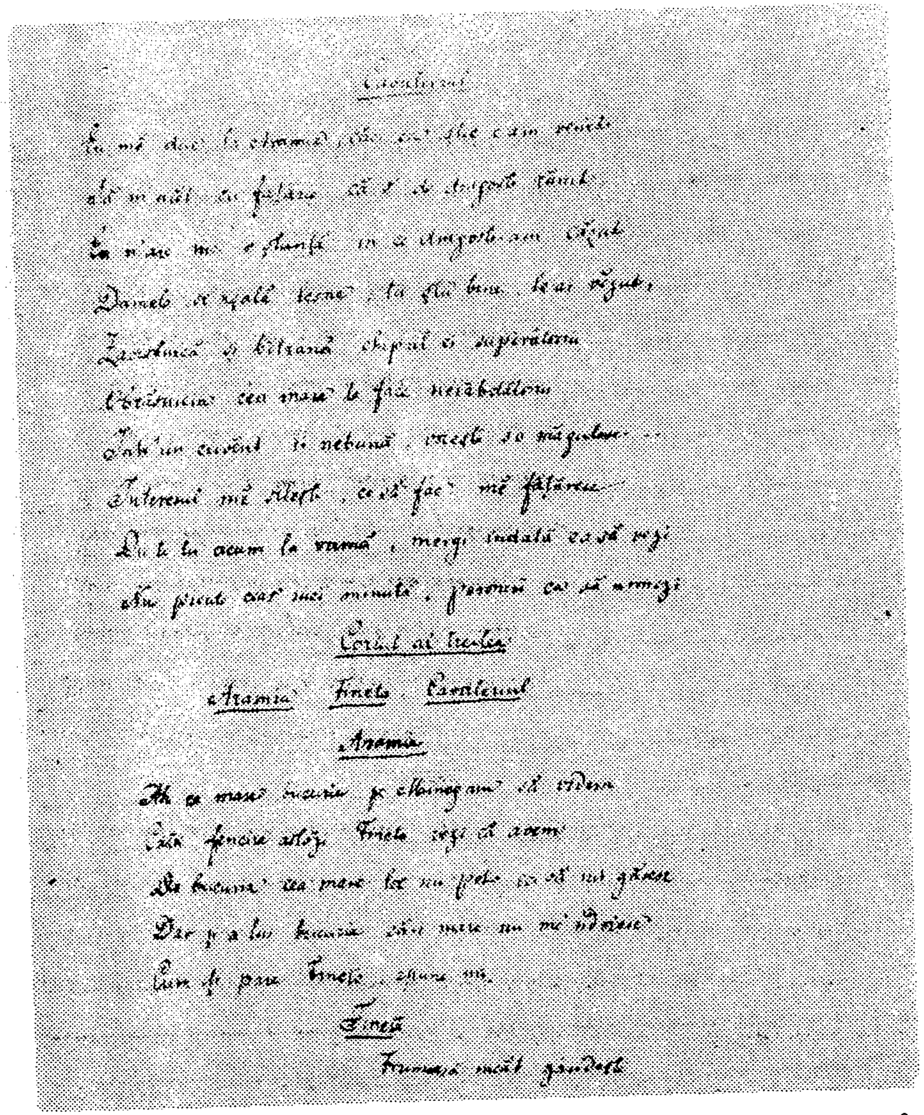

120 8v

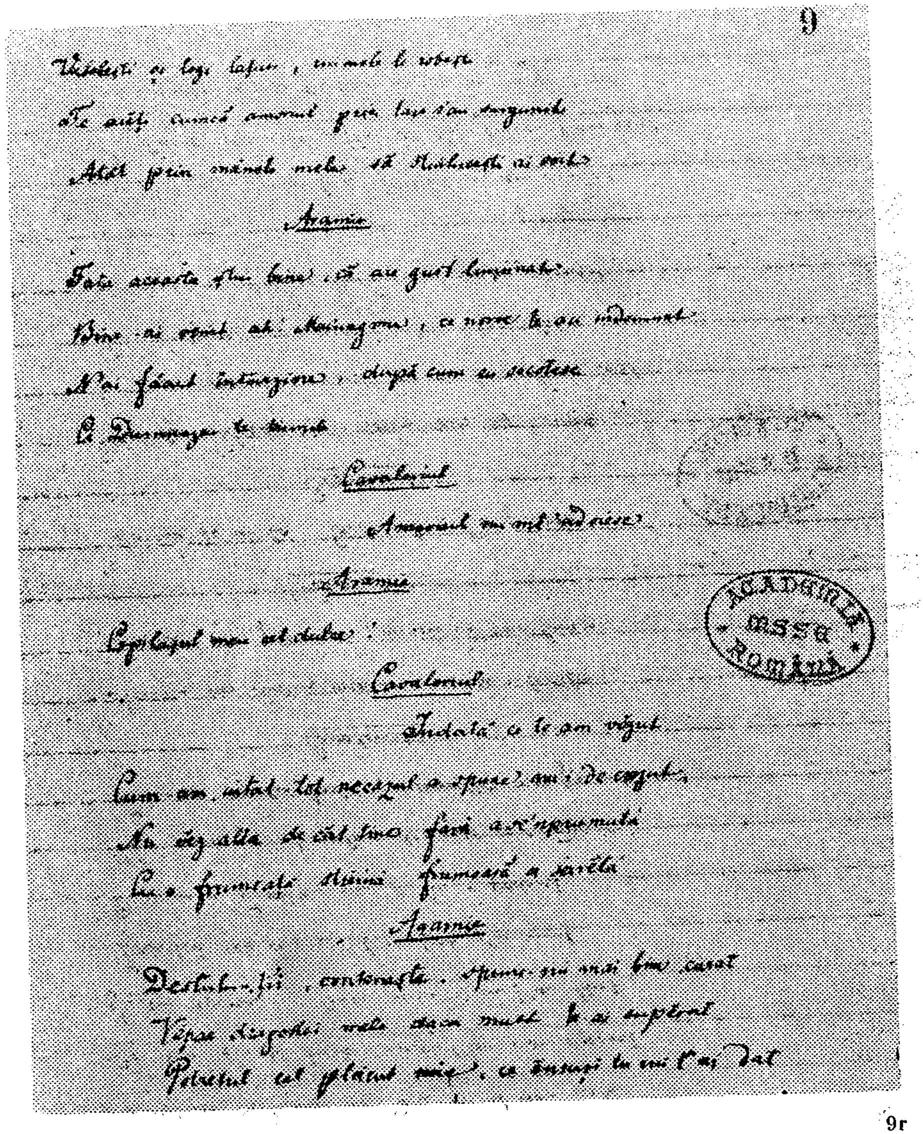

121 9r

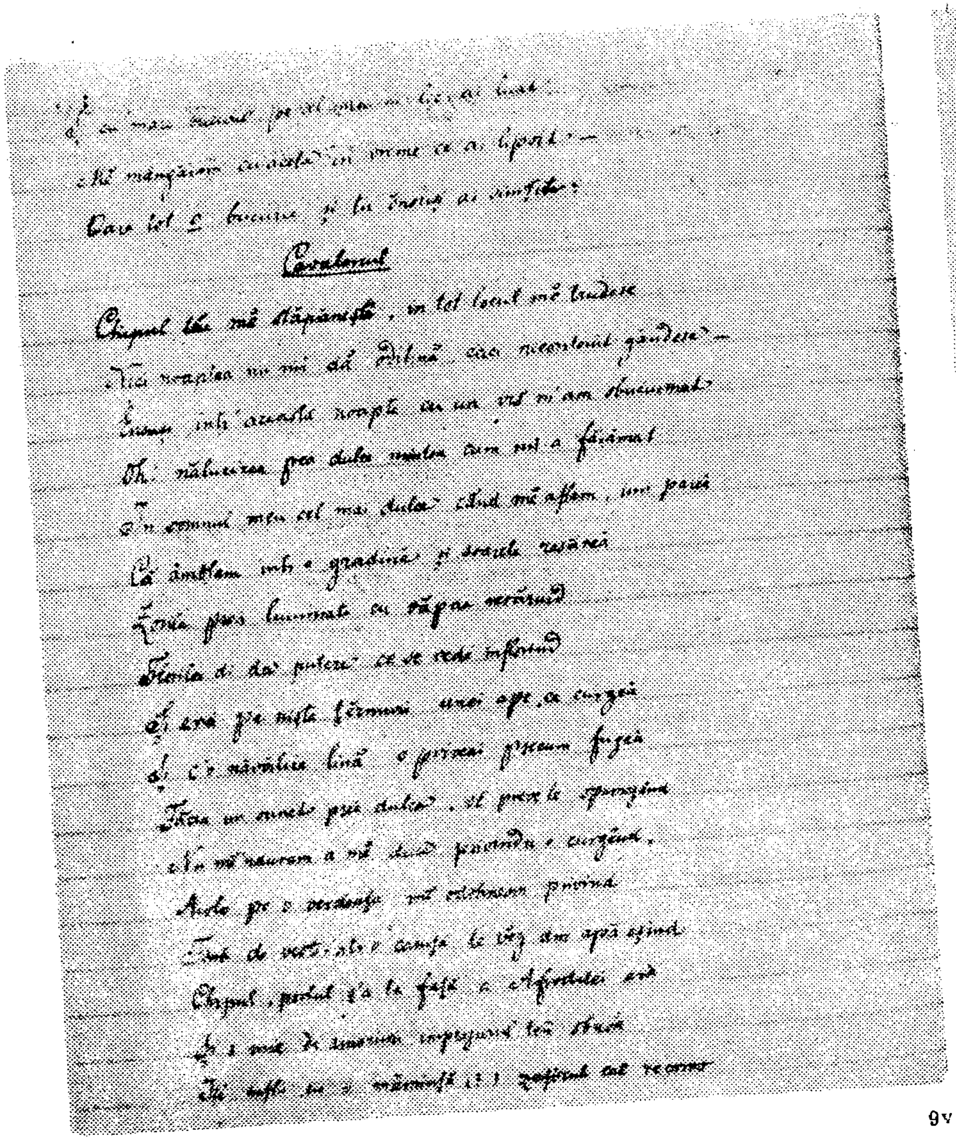

9v

122

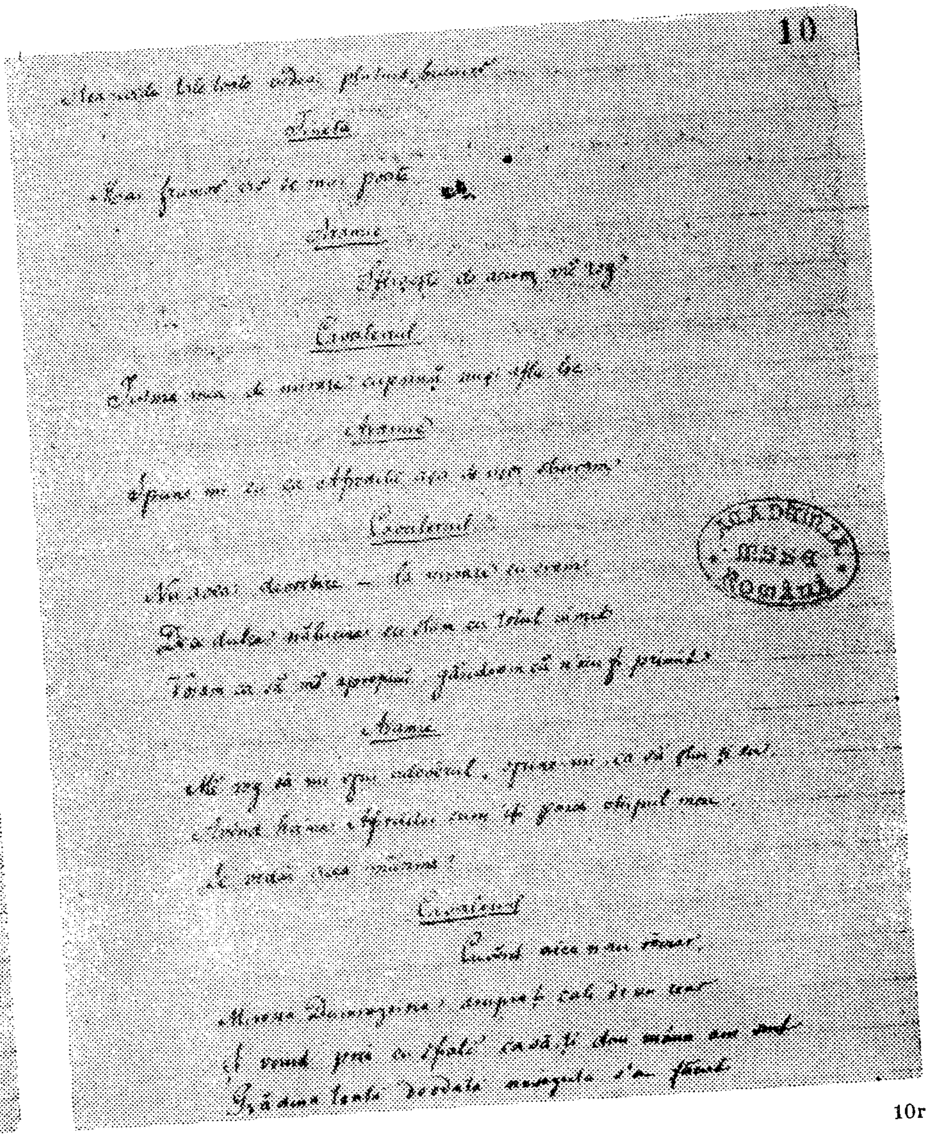

10r

123

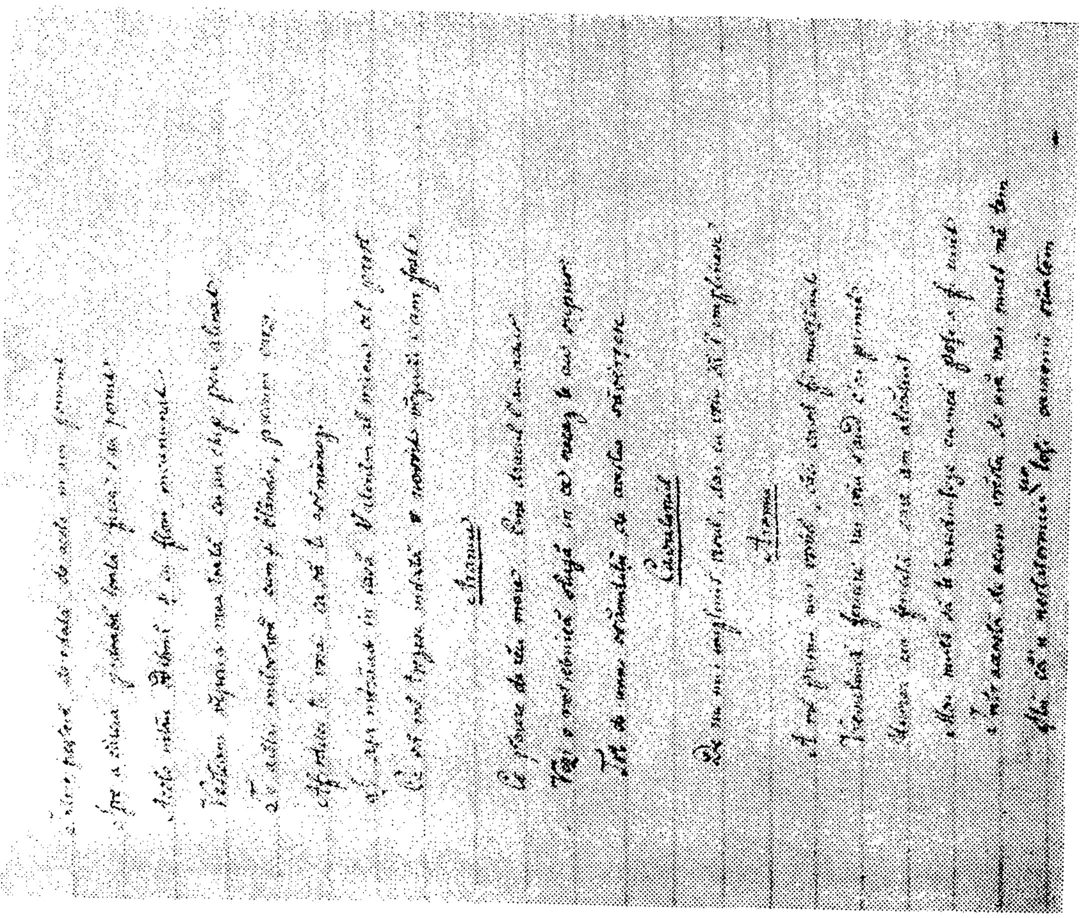

124 10v

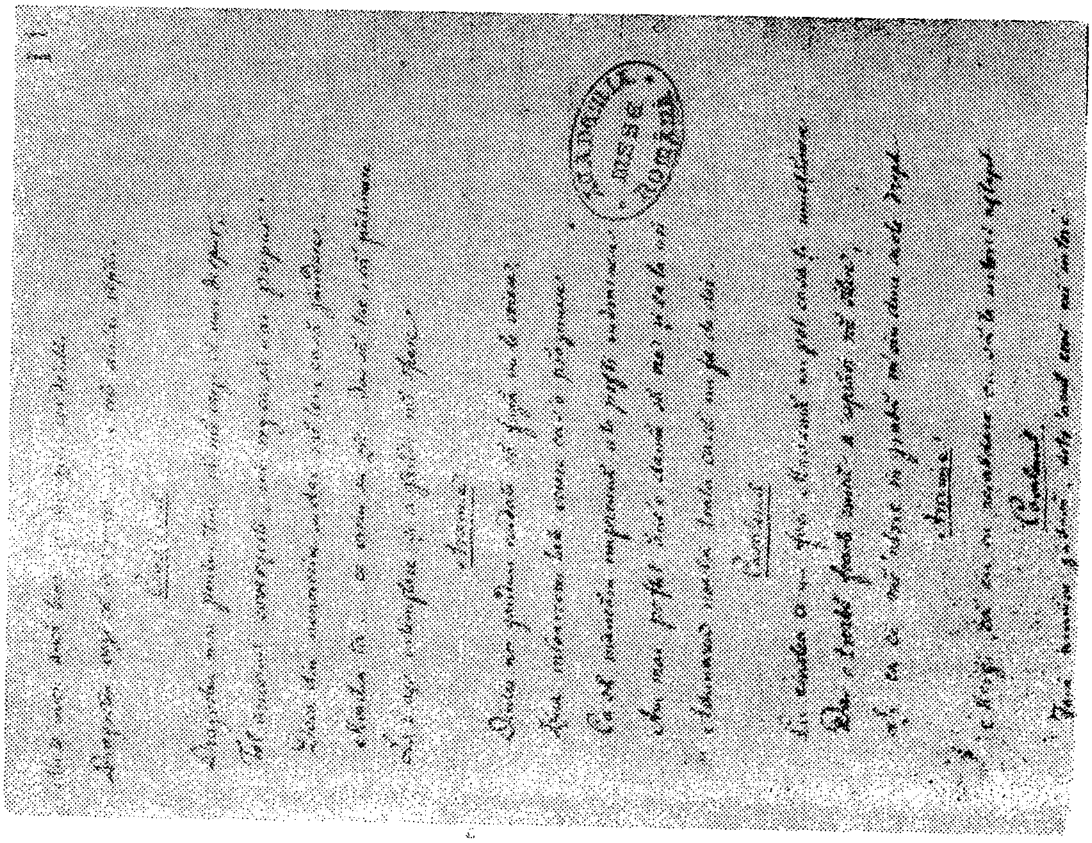

125 11r

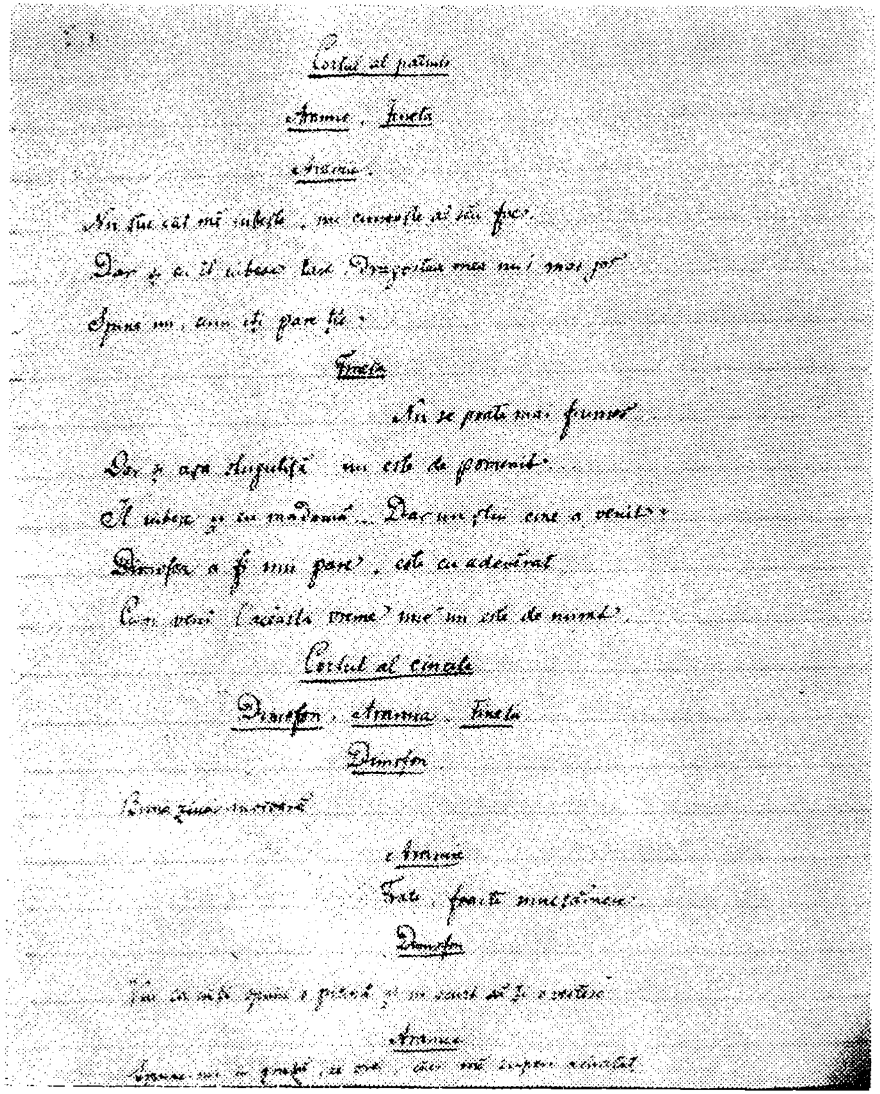

126 11v

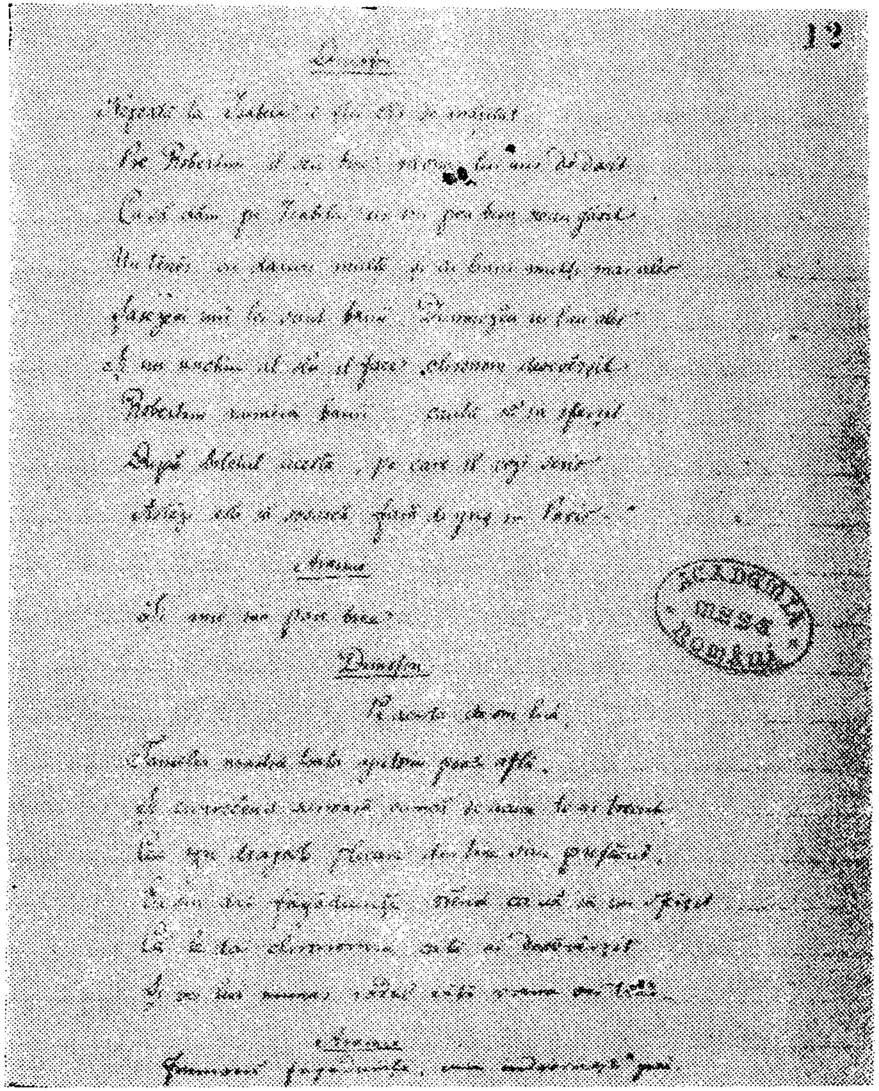

127 12r

Îi ai dat făgăduinţă, mergi de-ţi-a...
Şi ştii într-aceasta vreme ce-ai face pân' mai apoi,
Prea de-acum copii a face, prea gândi la măritat.

Dimofon.

Soro, de cinzeci de ani cumcă eşti gata ai uitat

Aramie.

Eu sunt de cinzeci de ani... Fineta, ai ascultat?

Fineta

E mustrare despre [redacted]at.
C-au trăit o vârstă mică bătrână să o numeşti
Dar cu cuminte n-or zice mă mir cum de-ndrăzneşti

Dimofon

Soro, tu ştii a mea vârstă, cinzeci de ani sunt trecuţi
Tu pentru că eşti mai mare şi cu câţi ani eşti mai mulţi. –
Judecă, de am dreptate.

Aramie

Ba eşti un nebun altfel
Ceea ce zici nu se poate cu ce spuni şi înţeleg.
De câţi ani sunt nu pot zice faţa mea mărturisi
Iată faţa mă cunoaşte şi mai mult a mă greşi.
Atâta eu pot a zice un cuvânt adevărat

Şi acum mă te lasă, mult spuie bine ceea...
Cumcă sunt mai urâtoare decât cei ce acum sunt...
Nici zic... nu ... pare, pune-n gând, ce-ai nemţit
...cumcă ... îngrijă ... şi ... fetele câte multe
Copii, negoaţă şi tine şi pe câţi sunt mai semeţi
Ţi-o zic, vorbesc cu tine, ori a auzi n-ai vrei
Haideţi Fineta de-aici...

Dimofon

E copilă tânără

Fineta

Archonda, de acum nainte ori să taci, să nu vorbeşti
Ori calendarin îţi alege gentruca să nu bârfeşti.
Stăpâna mea cumcă este tânără cu o cinste
Întrebaţi pe acei oameni, eu îţi zic să nu vorbesc

Cortul al ...

Dimofon, intră ...

Eu am cercat prea bine răspunsul ce vine să-mi dea
S-au urmat cu-nţelepciune chipul ce mi se cădea
Să merg să caut şi notarul, cu dânsul să mă aşez
Şi pune cu el la cale a mă logodi să...
Şi dacă ... acesta este după ... ce ...
Şi ... ... fără cel mai mic ...

ACADEMIA
MSS
ROMÂNĂ

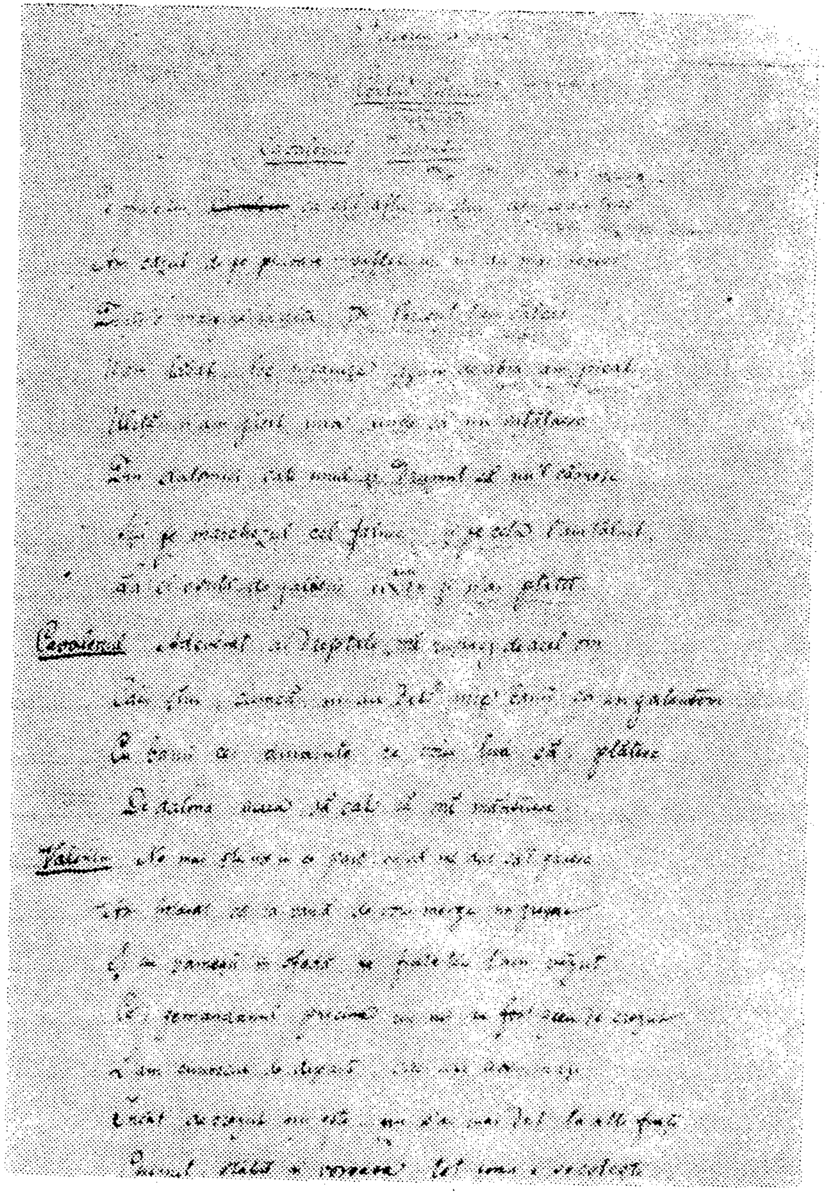

130 13v

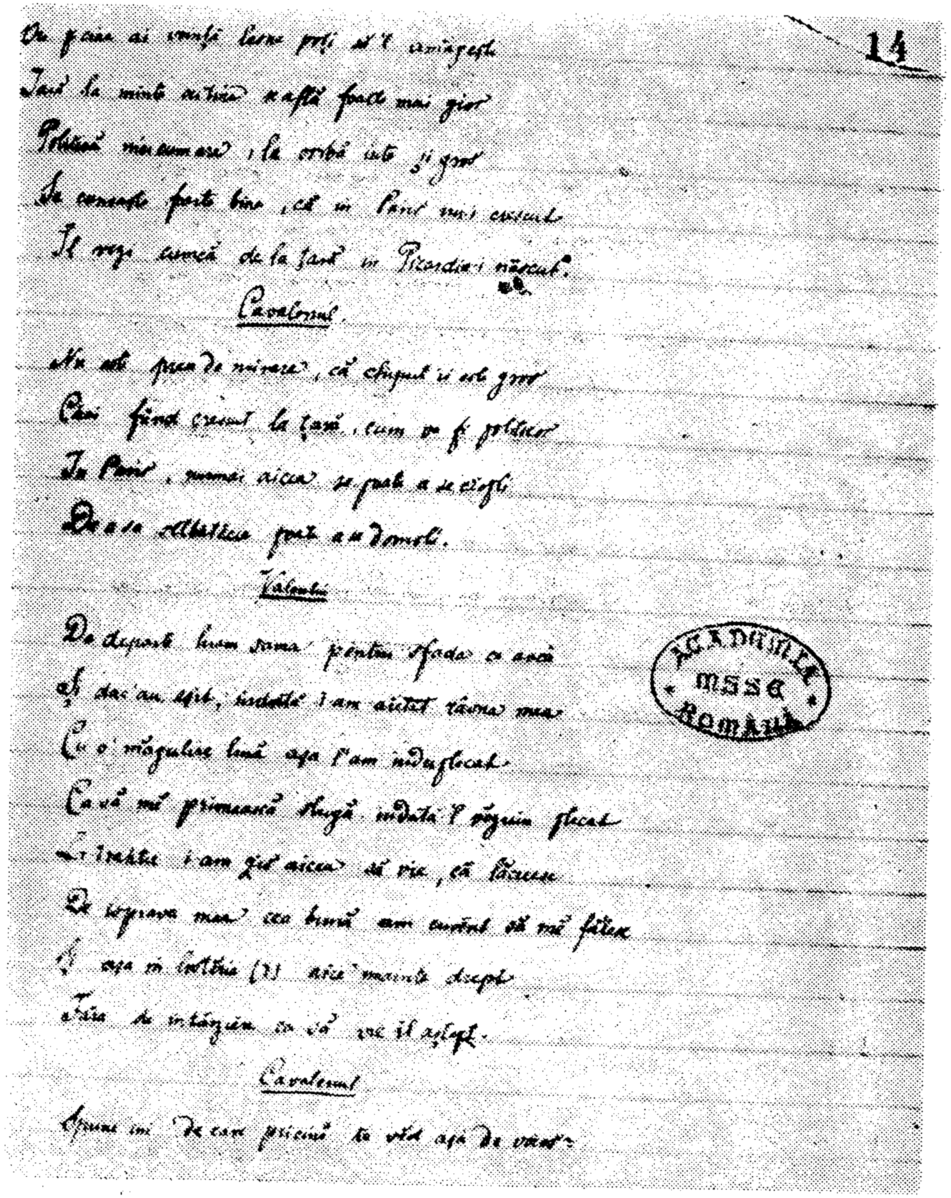

131 14r

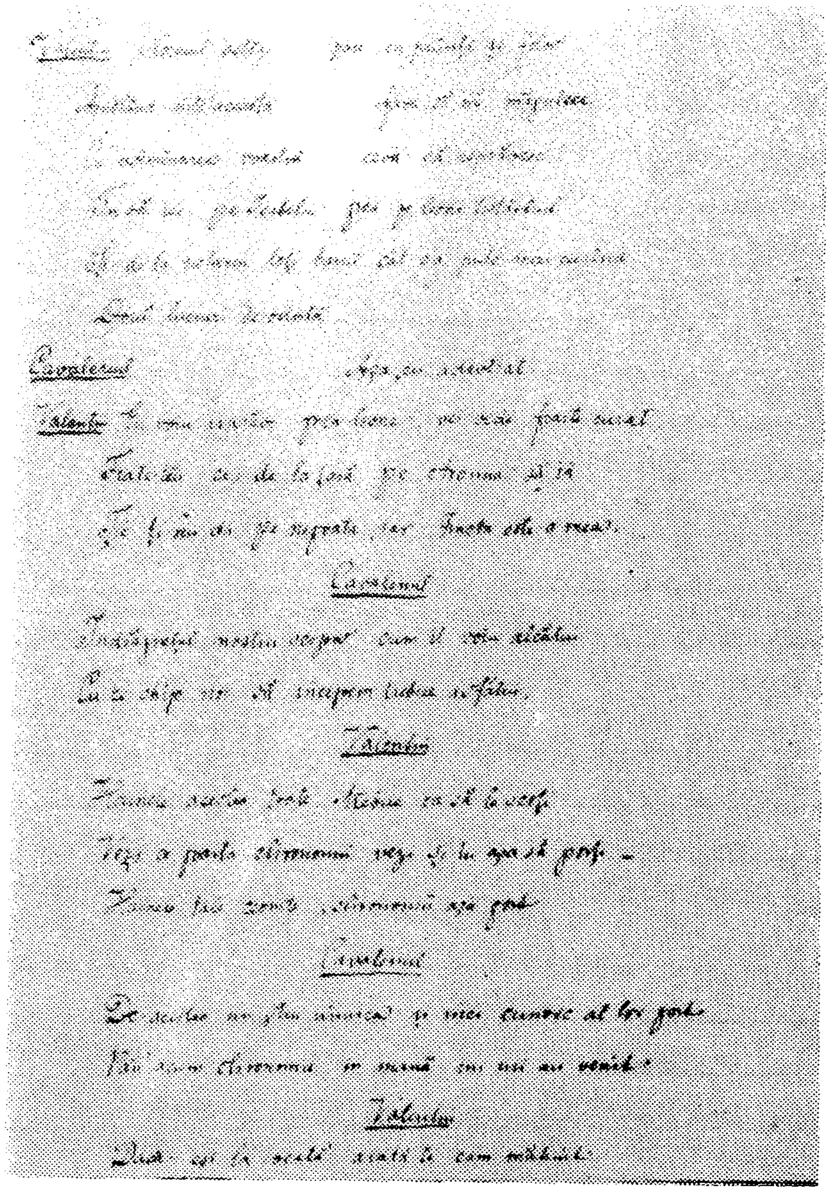

132 14v

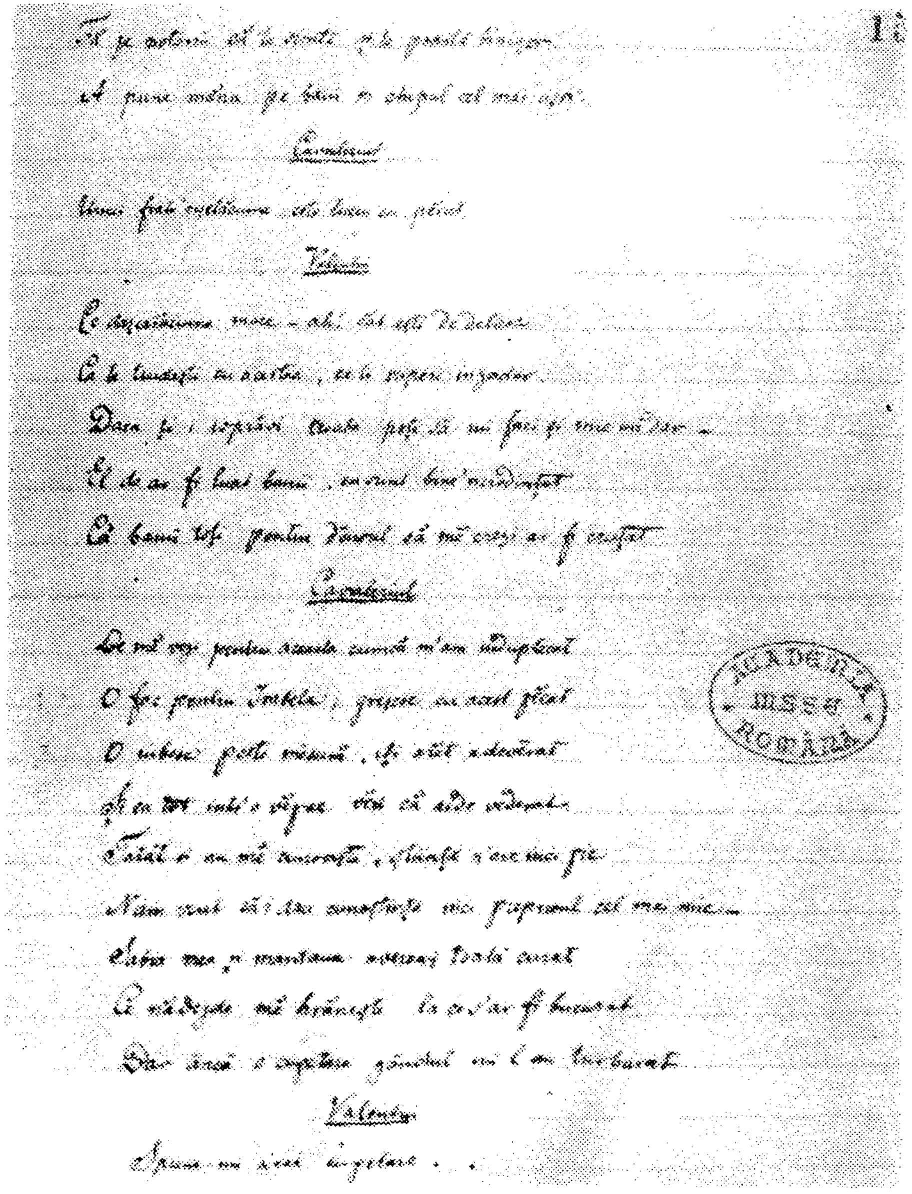

133 15r

16r

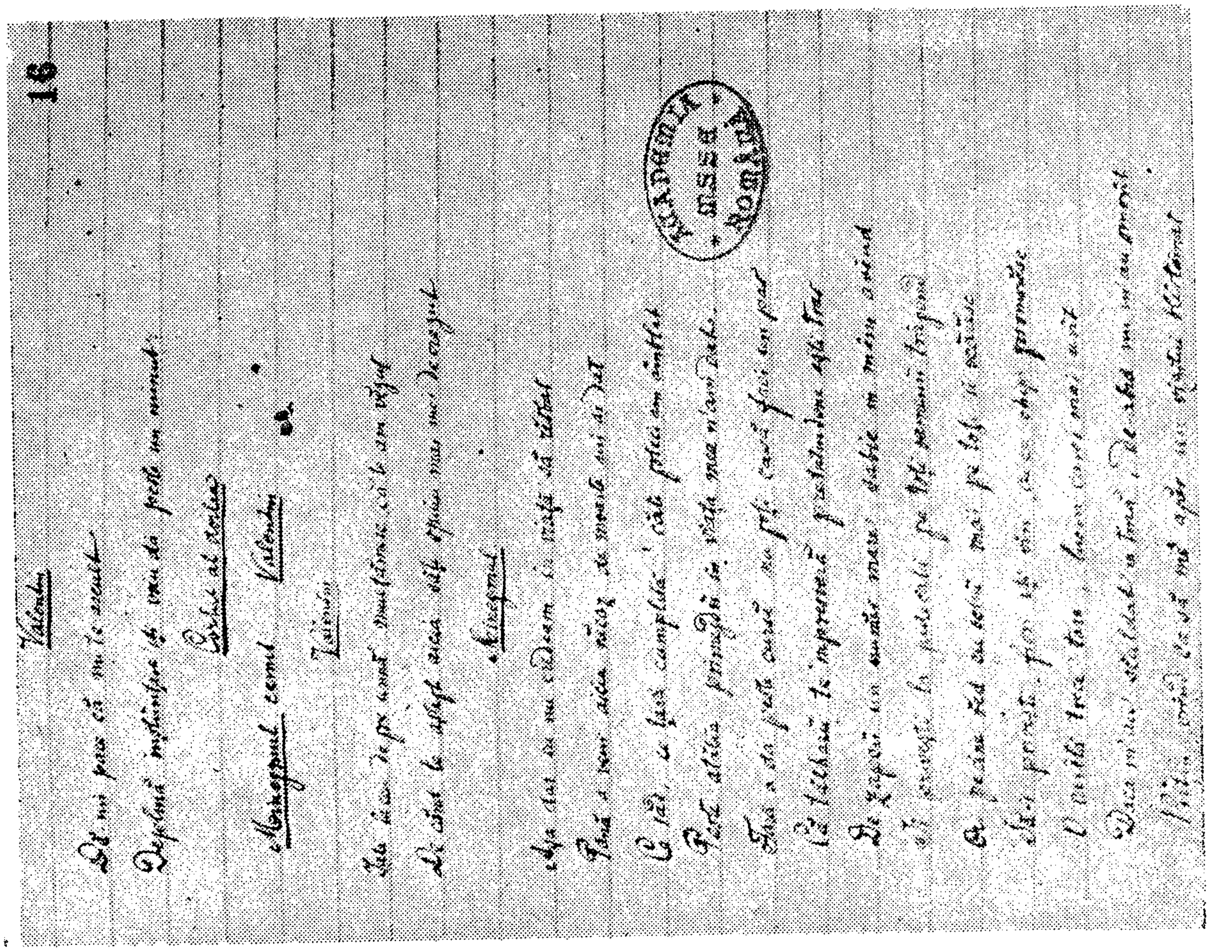

135

15v

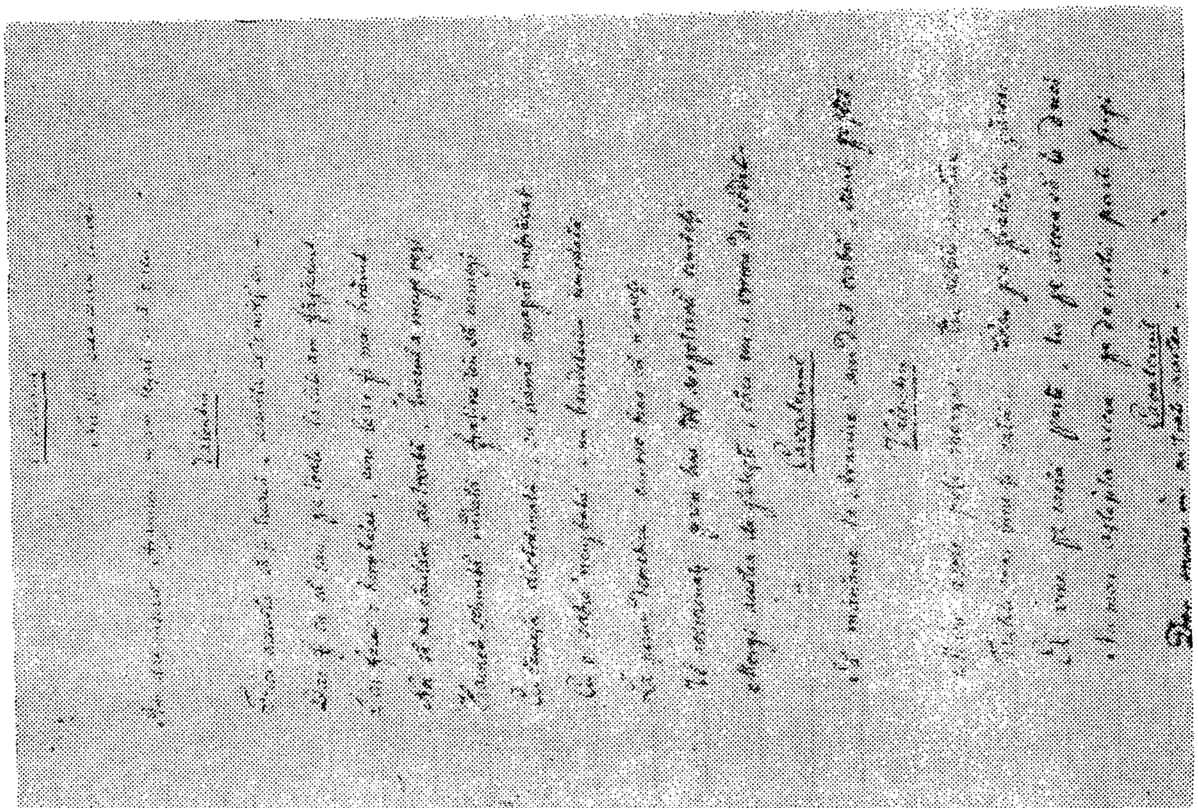

134

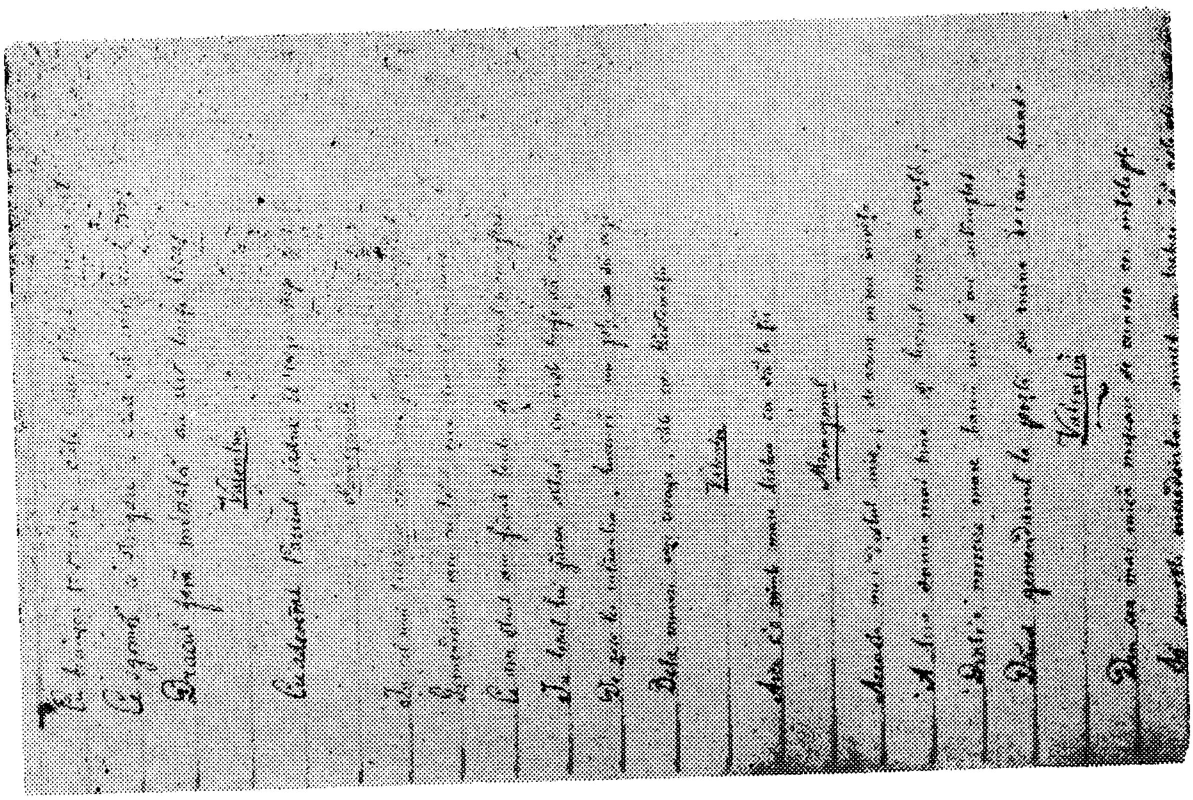

16v

136

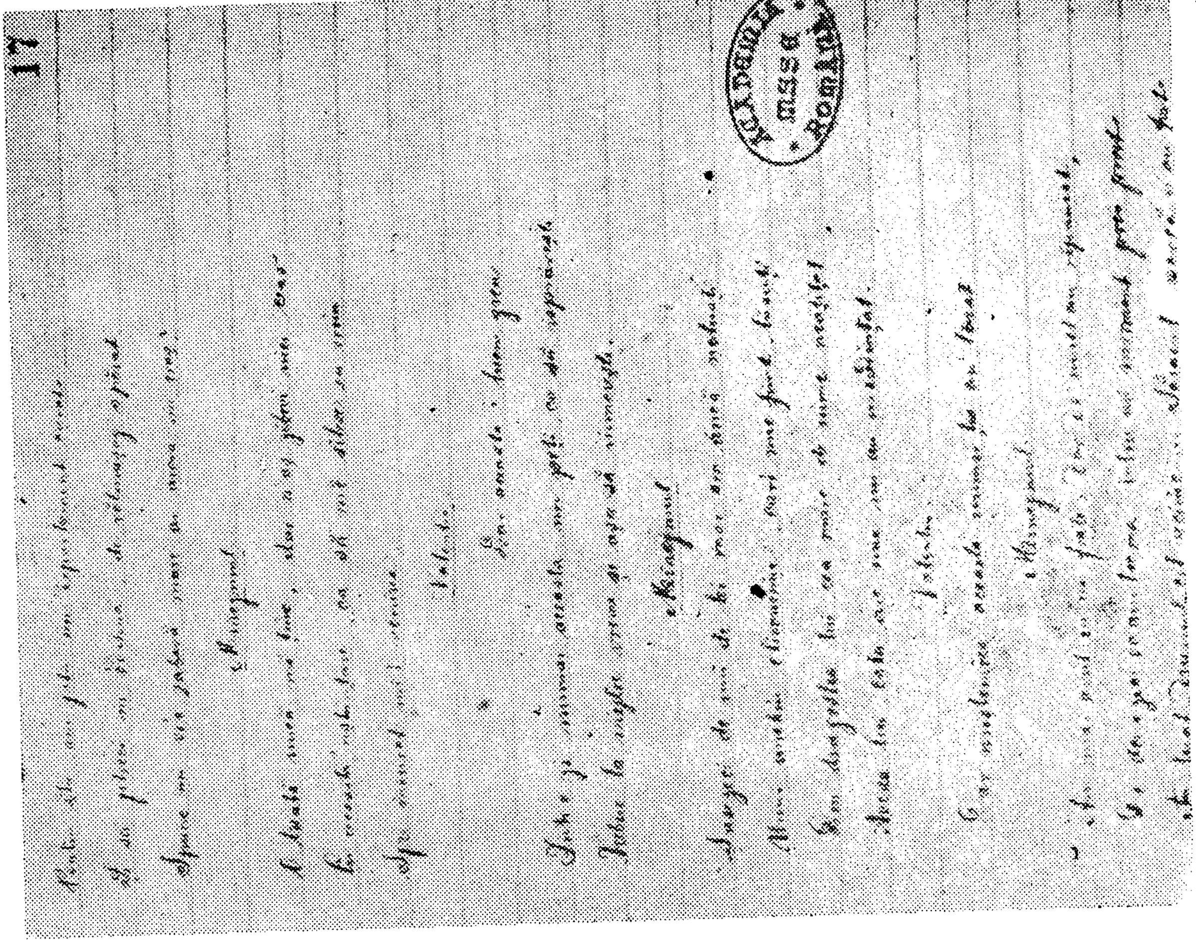

17r

137

18r

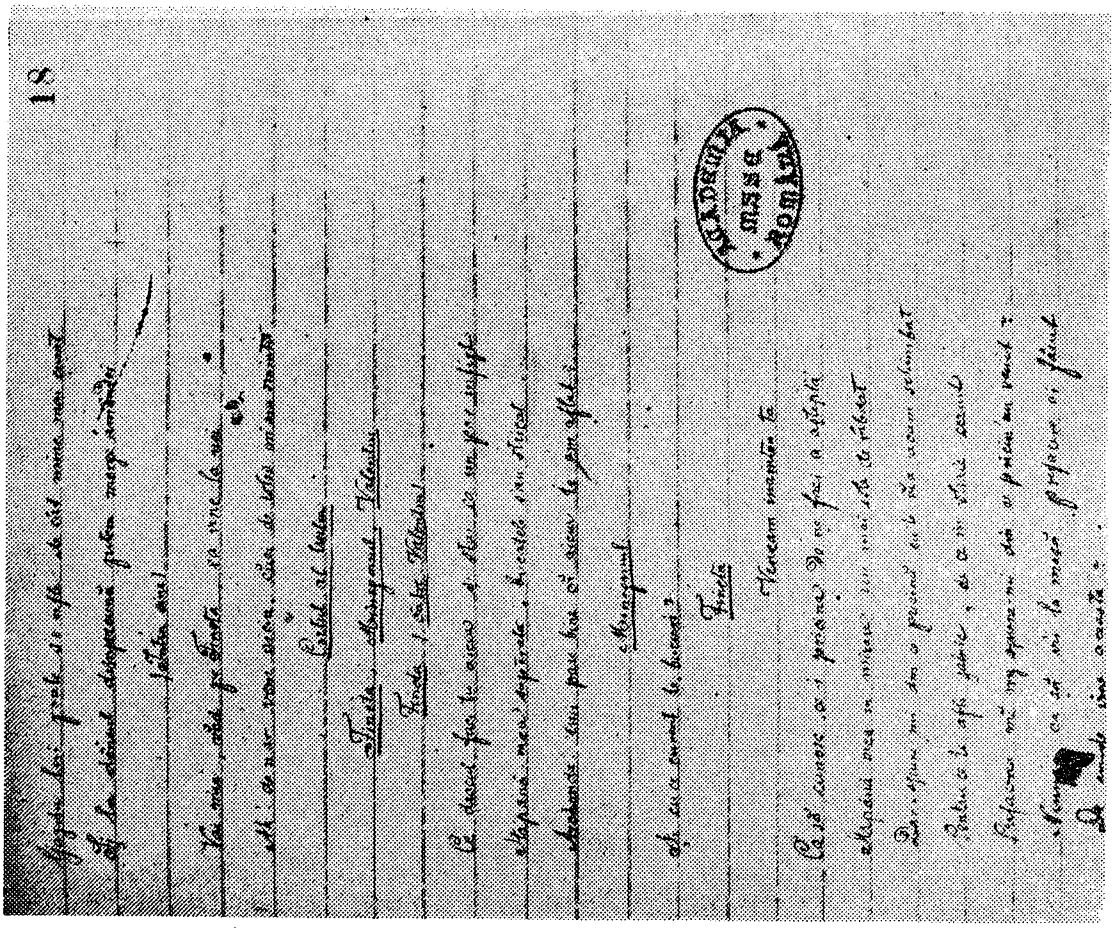

139

17v

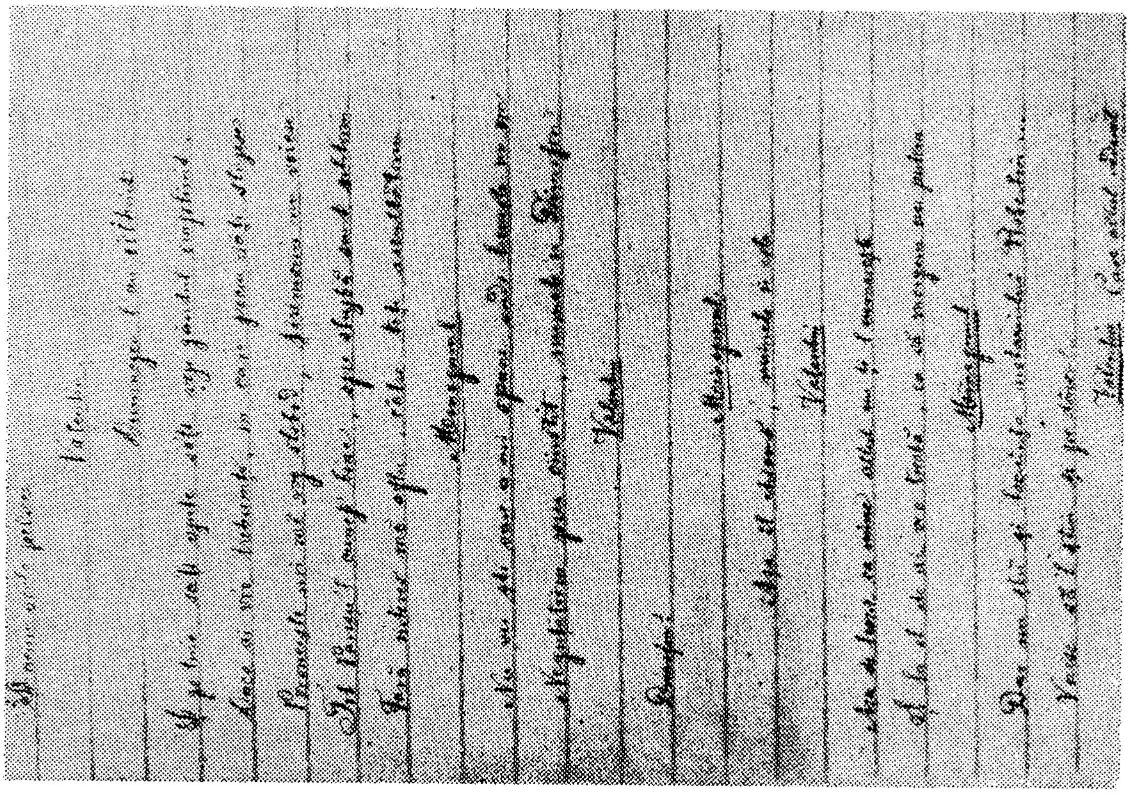

138

19

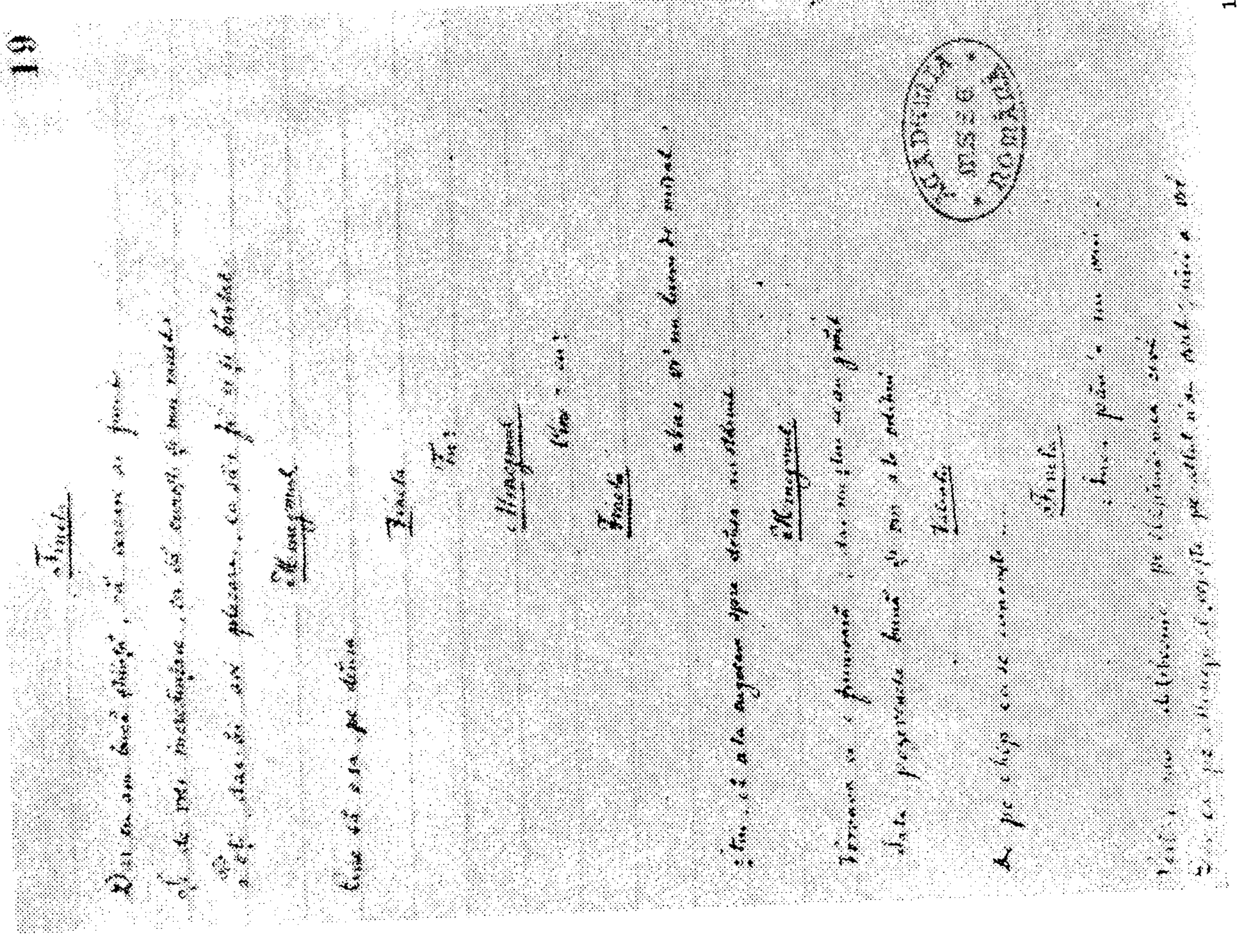

19r 141

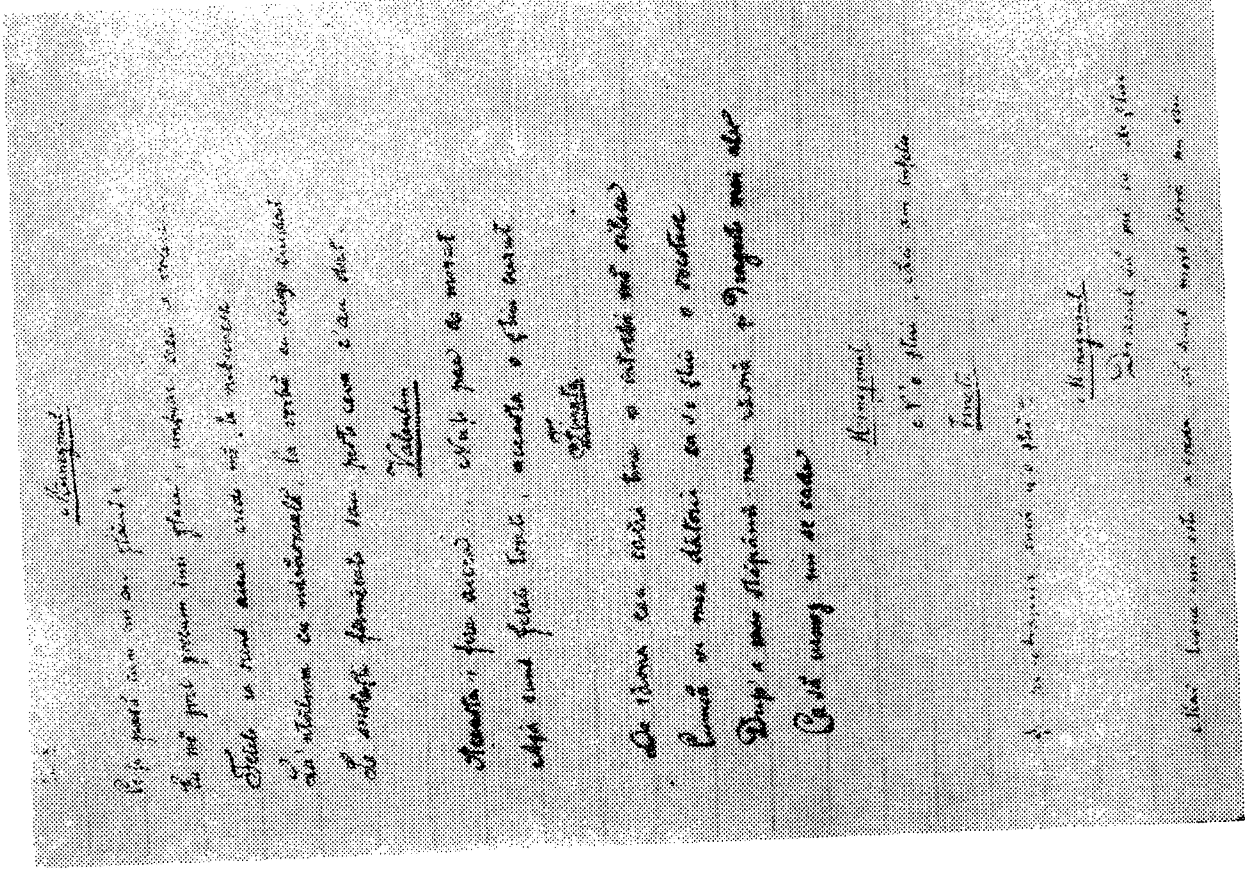

18v 140

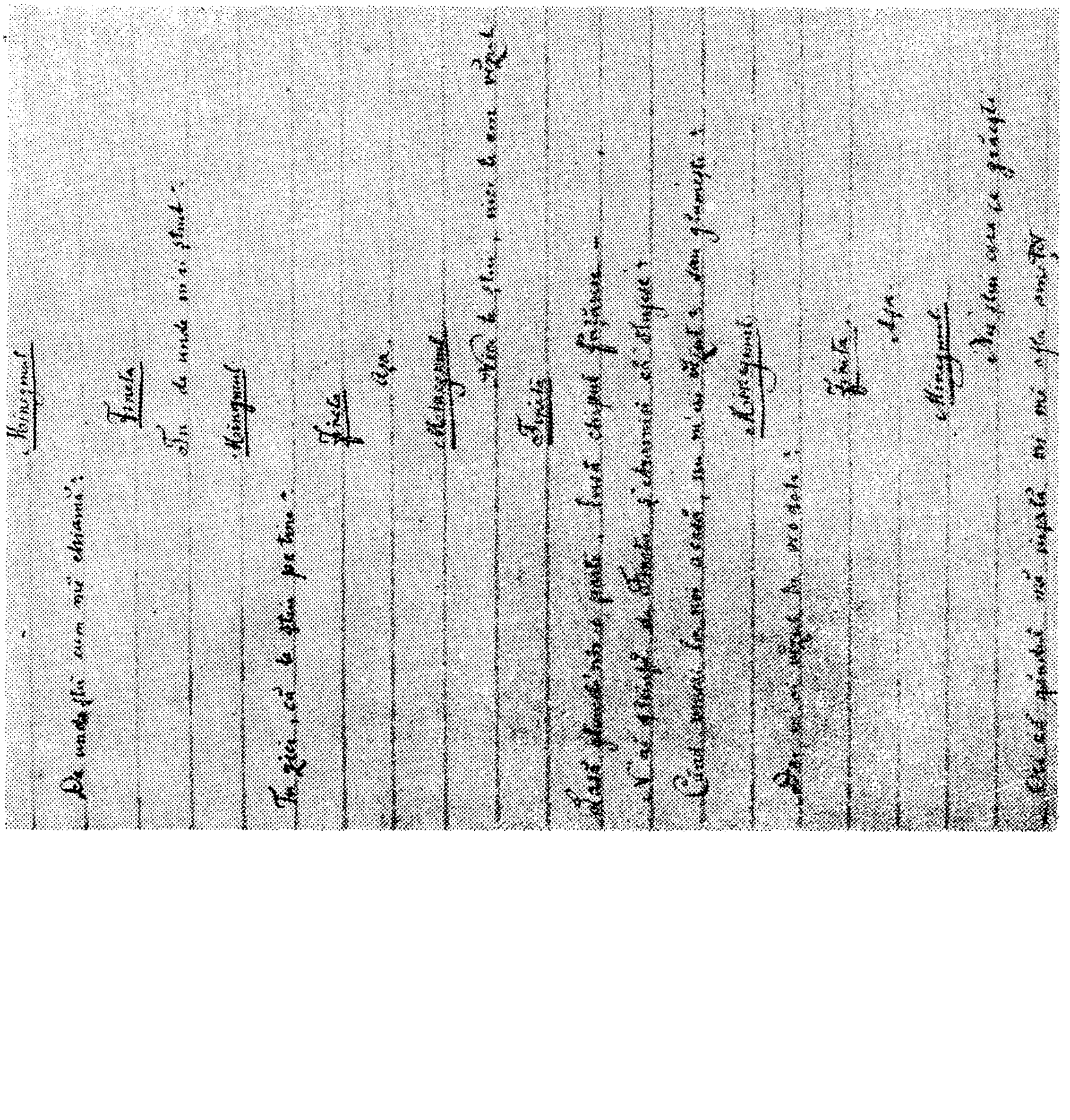

142 19v

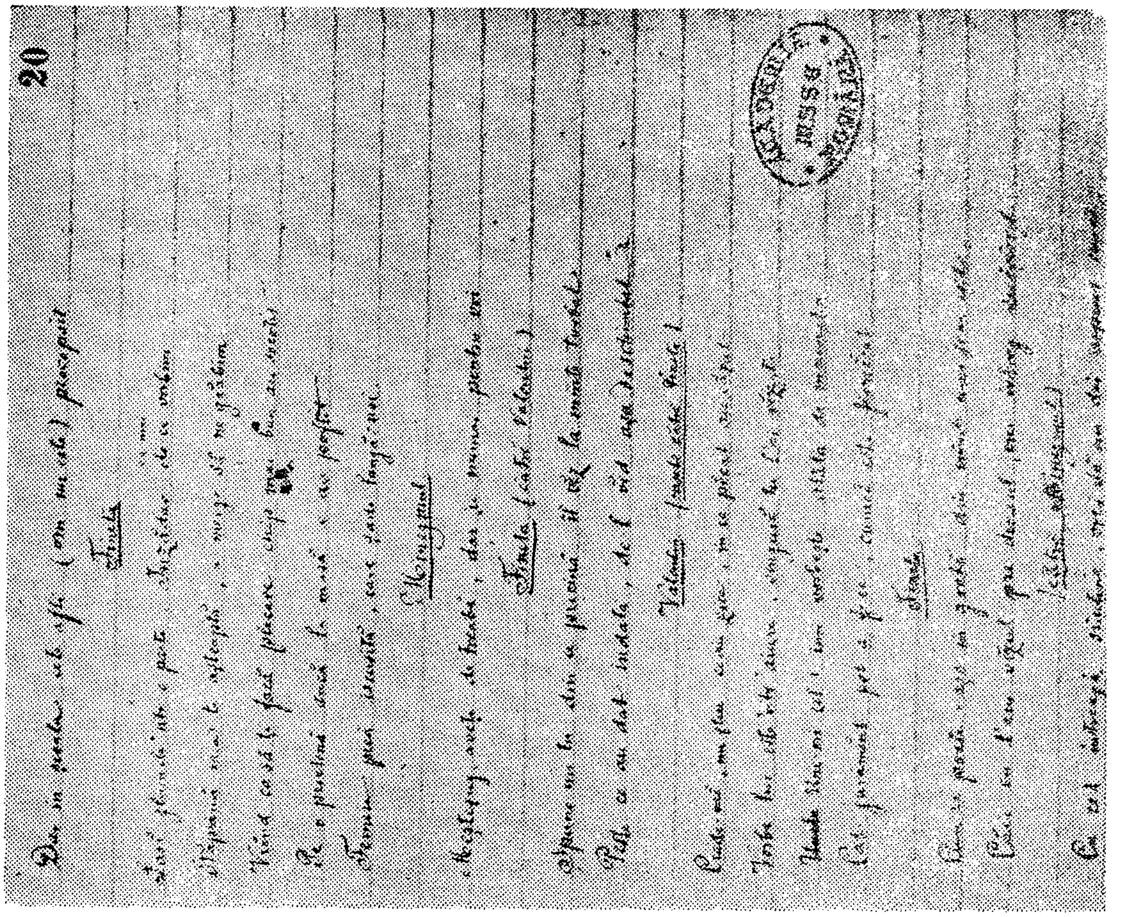

143 20r

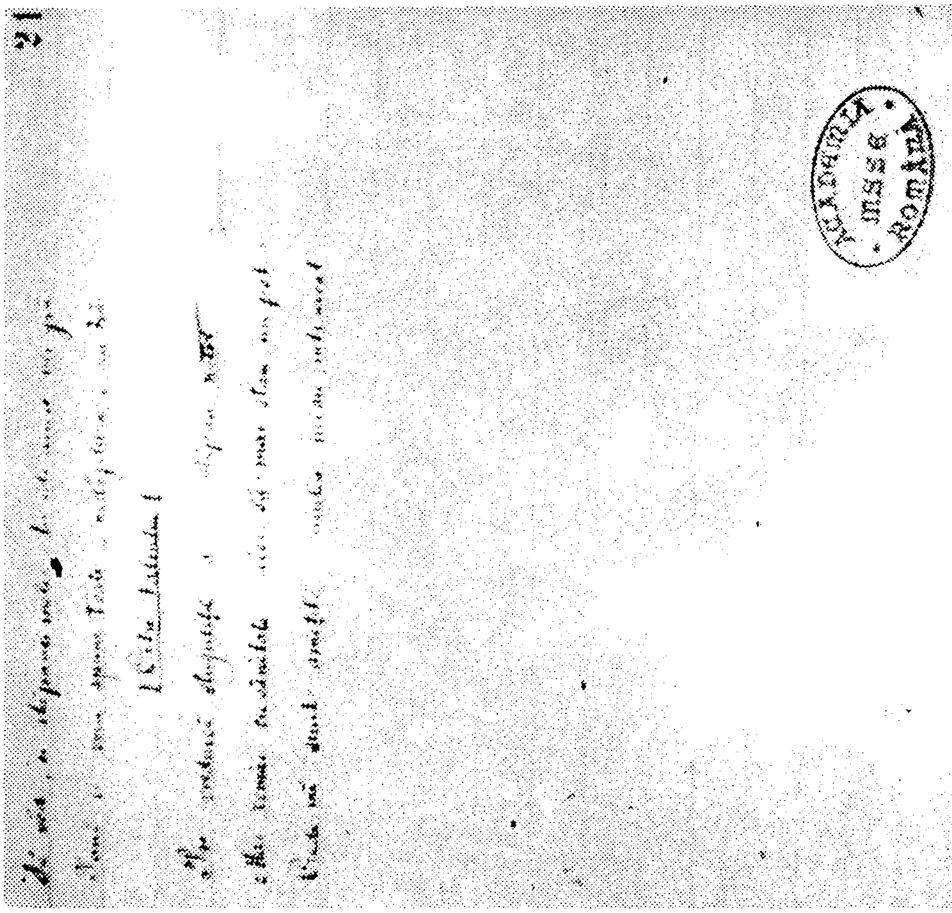

145 21r

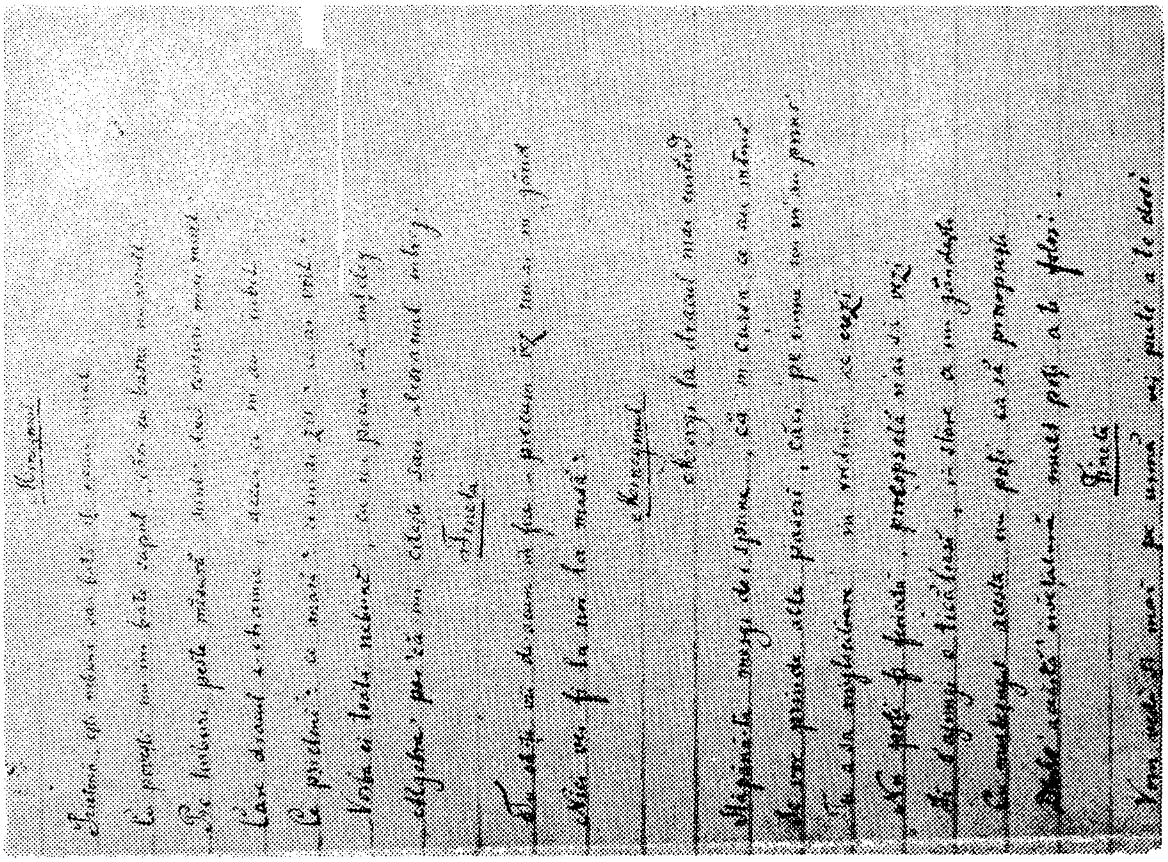

144 20v

TRADUCERILE DE PROZĂ LITERARĂ

LANȚUL DE AUR

Novelă svedică de Onkel Adam [C. A. Wetterbergh]

Într-o seară posomorîtă de toamnă, puțin după ce intrasem în enoria mea — începu amicul meu preotul Z... narațiunea sa — ședeam singur în camera mea de studiu, în care locuiesc și astăzi și din care am privirea peste biserică și cimitir. Atunci intră o servitoare la mine în casă și-mi spuse că un domn străin, care ar aștepta în camera mea de vizită, dorea să vorbească cu mine. Eu alergai jos; era un june de-un esterior frumos, care însă era foarte palid și care avea în privirea sa o durere sălbatecă, din care cauză credeam că voi auzi desigur de la el vreo veste neplăcută.

— Voiam să vă rog pentru cheia de la mormîntul Lejonswärd, zise el, o aveți pesemne încă?

— Cum, întrebai eu mirat, vreți a o avea acuma? e prea tîrziu!

— Vreau s-o am, zise străinul cu nerăbdare, căci un cadavru — da, într-adevăr un cadavru — o să se mai adauge încă pe lîngă celelalte chiar acuma.

Străinul îmi părea atît de estraordinari încît mai protestai puțin. El observă aceasta și-mi zise:

— Vă aduceți aminte, părinte, de mine, sau nu? Numele meu e Lejonswärd, și cadavrul ce o să se așeze în camera îngustă e acela a consoartei mele. Eu am o cheie, cer însă și pe cealaltă; îmi veți refuza dar și acuma?

Îi dădui cheia și, chiar fără un cuvînt de mulțămire, alergă în jos. Eu însă mă reîntorsei în camera mea și căutam afară în întunerecul cimitirului. Puțin și văzui mai multe facle mișcîndu-se peste morminte la mormîntul menționat. Mormîntul se deschise și văzui lumina faclelor între gratie. Era un aspect posomorît, pe care nu-l voi uita neciodată.

Înmormîntarea simplă se fini și îndată mi se aduse cheia.

Mai mulți ani trecură, cînd același june veni la mine într-o nainte de ameazăzi.

— Mă cunoști încă, părinte? mă întrebă. După ce-i afirmai întrebarea sa, zise: Ei bine, voi să fiu în enoria d-tale, colo în castelul Lejonsnäs.

— Voiți a locui în castelul Lejonsnäs? asta nu vă poate fi otărîrea serioasă, conte, acolo n-a locuit nimeni aproape de o sută de ani.

— Cu atîta mai bine, eu voi să străform castelul într-o locuință omenească; însă voi purta o viață foarte izolată. Servitorii mei sînt: vătaful de curte, vizitiul și camerierul. Va fi o viață liniștită. Voiți a mă însoți, continuă el, căci, cu toate că-s fideicomisul moșiei, cu toate astea vă spun, nu știu mai nemica despre ea. Aide, acompaniază-mă și mă condu la scumpele mele rude, care, cum se zice, s-ar afla acolo în efigie.

Am spus atuncea soției mele despre călătoria mea, ne-am pus în trăsura contelui și am purces, iară caii-i mîna servitorul său cel esperiat, care, afară de cunoștința misterelor bucătăriei și a camerăriei mai poseda și dibăcia de a mîna bine o păreche de cai.

În curînd am ajuns la moșie. O zidire masivă și mare căuta cu ferestrele sale negrite posomorît înaintea sa. Mai multe rînduri duple de arbori străvechi, cari pesemne fuseră odată tunși cu foarfecele, încongiurau din ambele părți curtea spațioasă, în a căreia mijloc se afla o fîntînă artificială desecată și încongiurată de un hățiș de cimișir, parte sălbătecit, parte uscat. Aceasta e descripțiunea scurtă a locului.

Contele surîse și căută la mine.

— Cum vi pare acest fideicomis, zise el, așa-i că are seamăn cu o locuință de strigoi? E curios, urmă el, că căutăm în astfeli de locuri relațiuni mai intime cu lumea spiritelor, ca cînd aceste n-ar manifesta prezința lor pretutindeni. Vă îndoiți? Clătinați din cap? Ei bine, dacă nu e o lume de spirite, de ce am avea o voace în întru care ni spune că este?

— Nu toți au o astfeli de voace, zisei zîmbind.

— Atunci ești în rătăcire, părinte, zise contele cu zel, nu poți nega că sînt întîmplări cari nu le poate esplica mintea noastră, cari decurg de la o influință superioară, și sînt oameni cari au fost în viață mai mult decît o dată în pozițiune de a crede la o lume de spirite. Spune-mi ce este ceea ce mîngăie cînd ai pierdut tot, tot ce aveai mai scump, adecă — el tăcu vro cîteva mominte, luptîndu-se cu o emoțiune internă — adecă soția sa, urmă el, copilul său; ce e aceea care, cînd, bătut de loviturile sorții, îngenunchind înaintea sicriului, îți vine ca o rază chiară de lumină dintr-o lume mai bună, ce-ți lumină sufletul; sau acea șoptire blîndă de mîngîiare și viață care vorbește inimei înghețate? Sufletul celei pe care o iubești îți imparte ceva din fericirea sa.

Acuma veni și inspectorul cu cheile castelului și întrerupse convorbirea. Și el spuse că castelul nu ar fi de locuit într-însul, însă contele ținu la otărîrea sa.

— Dă-mi numai cheile, domnule inspector, n-ai trebuință de a ne însoți, eu și cu părintele ne-om orienta noi, numai spune-ni de la cari uși sînt cheile.

Inspectorul se închină și începu a enumera:

— Aceasta-i de la ușa casei mari, aceasta de la apartamentul repauzatului consilieri de stat, aceasta de la apartamentul doamnei consilierese și aceasta de la camerele contelui june sau, adause el puțin confuz, de la apartamentul din partea stîngă în care locuia odineoară bunul dmv., cînd era june.

— Destul, domnule inspector, ne-om orienta, l-întrerupse contele cu un surîs.

Ne apropiarăm de castel.

— Auzit-ați, zise contele, camerele contelui june. Contele acesta june a fost bunul meu. De aici se vede că tradițiunele nu învechesc neciodată. Acest conte june, așa-l numesc aici, a murit acum mai bine de cincizeci de ani, bătrîn și slab.

Cînd intrarăm pe pragul mare și boltit un aer rece și stricat ni veni înainte. Ici și colo căzuse părți din ornamintele de gips de pe păreți și mai multe cadre mari zugrăfite în olei, ce reprezentau vînători de urși, se pătase de mucegai.

— Antecamera nu e prea invitatoare, zise contele, însă să mergem mai departe.

Vîrî cheia în broasca greoaie și cu ornaminte nenumărate, care ducea în apartamentul consilierului de stat. Venirăm într-un antesalon ornat cu multe portrete și picturi de școală olandeză. Aici, în cadru luxos, pe care dintele timpului îl lipsise parte de lustru, sta portretul unei dame travestite în haine de păstoriță, cu pălăria de paie fîlfîindă și cu o bîtă de păstori în mînă, un surîs grațios juca pe buzele ei de purpur și tinereța strălucea în ochii ei.

— Aceasta e, zise contele, buna mea, ea ni surîde; ea e zugrăfită ca mireasă și încă șede în frumuseța-i virginală; cu portretele e ca și cu sufletul, ele nu îmbătrînesc neciodată.

Ne dusem mai departe și intrarăm într-o casă cu podelele de stejar și păreți de piele aurită, cadrată în mai multe cadre de aur, era un lux fără gust, ce bătea și mai mult la ochi prin mobilele de modă veche care erau în cameră. Bagdadia de gips era acoperită cu o mulțime de figure greoaie, care se înșirau într-o coroană mare și erau un rest din gustul grotesc al secolului al X[V]II-lea și a împovărării sale de ornaminte. Această cameră fuse oarecînd laboratoriul consilierului și rămăsese

neatinsă precum a fost cînd era acela în viață. Un orologiu de părete într-un ceas mare cu zugrăveli chineze, în aur și negru, sta acolo muțit și colbăit într-un colț și un ștrang gros de clopoțel cu ornaminte multe de mătasă spînzura încă în alt colț lîngă un secretariu greoi, dinaintea căruia sta un scaun cu sprijoane nalte și înguste și cu picioare curbe, astfeli ca cînd scriindul s-ar fi sculat de-abia în momentul de față. După aceea venea un cabinet de dormit, garnisit cu același gust ca și camerele pe care le-am văzut.

— Dumnezeu știe, zise contele, mai că-mi pare că ai avea dreptate; cu aste camere și cu aste mobile nu știu a îmbla, căci adesea sînt locuința și mobilele cunoștințele noastre cele mai de aproape, și adeseori un scaun, o masă, o sofa sînt amicii noștri cei mai intimi.

Pe urmă venirăm în două camere mici, ce păreau a fi fost locuite mai tîrziu și erau mai simplu mobilate.

— Aici îmi așez cortul, zise contele; nu prea e după moda nouă, dar cel puțin aici e mai voios decît în celelalte încăperi.

Acolo sta înaintea mesei un jilț care fusese poleit în vremile lui, care însă acuma arăta pe ici-colea coloarea sa primitivă albă. Catifeaua roșie cu care era îmbrăcat nu pălise, și chiar toate colorile se păstrase mai bine în camera aceasta decît în celelalte. Eu îmi esprimai mirarea, însă contele, care privea toate într-un mod oarecum propriu numai lui, observă numai că camerele erau așezate spre nord.

— Vezi, părinte, unde lumina nu e în puterea sa deplină, zise el, acolo totul se păstrează mai bine. Este în general un adevăr că ce e străvechi aceea se păstrează mai bine în întuneric, atît în lumea materială cît și în cea ideală. Ceea ce crește are trebuință de lumină, dară ceea ce decade se dărîmă mai ușor la lumină decît la umbră. De aceea, părinte, adause el cu o trăsătură satirică, ce juca împrejurul gurei sale, întunericul e foarte necesar pentru păstrarea instituțiunelor vechi.

După ce se puseră camerele oarecum în ordine, contele s-a instalat; caracterul său părea, din timpul din care se retrase în patrimoniul său, a fi mai moderat, adecă era în armonie cu sufletul său neliniștit, care nu iubea prezintele, ci care trebuia să vieze sau în suveniri în care fiecare obiept era împoporat cu cunoscuți istorici, sau era silit să se refugieze într-o relațiune tenebroasă, pe care nu o cunoșteam.

Contele era un fantast; însă un fantast nobil cu un simțămînt adînc de drept și adevăr; deși dorința sa de a fi liber de defecte luase poate tocmai de aceea o direcțiune care părea a decurge din prejudețe înrădăcinate, căci rar e cineva așa de plin de prejudețe ca fantastul ce se crede liber de ele. Eu îl vizitam și-l aflam adesea ocupat cu lectura, însă el ascundea totdeuna cartea dacă vineam eu.

O dată însă o văzui totuși; erau scriptele lui Jung-Stilling.

— Domnule conte, zic, dumneavoastră citiți istorii de viziuni și spirite. Mă-ndoiesc să crezi în așa ceva.

— Și de ce nu, părinte? Oare e ceva nepotrivit în aceasta, sau crezi că omul ar forma terminul estrem a creațiunii și ar fi îndată după Dumnezeu? Nu crezi să se poată ca să îmbrace sufletul omenesc, liberat de materia brută, care o are aici, un corp mai fin, eteric, care să se potrivească cu starea sa nouă? Eu cred în aceasta și aflu o mîngîiere. Ce ar fi oare omul dacă n-ar căta să intre măcar prentr-un presimțămînt întunecos și straniu în viața sa viitoare spre a căpăta o idee despre ceea ce conține? Ce am fi noi toți dacă n-am crede în aceasta mai mult sau mai puțin clar și adevărat, dacă nu e om care să nu crează la o lume de spirite, chiar dacă o ia în rîs, vrînd să arăte că e om luminat. Dacă se apropie moartea de aceia ce-i sînt scumpi inimei omului, dacă-i apucă cu mînile ei cele osoase și-i trage în mormînt, dacă degetul providinții îl persecută, atuncea, crede-mă părinte, el va crede într-o lume de spirite, va crede în soartă, care nu e hazard, ci atmosfera unei lumi spirituale.

— Nenorocirea e plină de prejudiții, observai eu.

— Nenorocirea, zise contele; parte ai dreptate, nenorocirea e noaptea sorții omenești. Dacă cineva e fericit, atunci nu aude cursul regulat al roții sortale. Elementul pămîntesc își păstrează dreptul său de-a rătăci; însă aceasta e însușirea nenorocirei părînde, căci cea adevărată are aceeași urmare ca și nenorocirea. Șezi cu o consoartă iubită și cu copiii-ți într-o seară lină, de mulțămești lui Dumnezeu pentru fericirea-ți, sau îngenunchi înainte patului lor de moarte. În cazul întîi ești

fericit, în cazul al doilea doborît de durere, însă în amîndouă cazurile nu te simţi singur. E ceva afară de tine, ceva nevăzut, neauzit, cu toate aceste simţit de simţul dinlăuntru, care vorbeşte despre moarte şi viaţă. Şi tocmai acest ceva eu îl numesc : lumea de spirite.

— Însă, domnule conte, zisei, mintea ni spune ...

— Mintea, repetă el, întrerupîndu-mă, ce e mintea, ce e astă proprietate de-a analiza fiecare gîndire, fiecare simţămînt al aproapelui său? Părinte! ce e mintea în asemănare cu presimţămîntul? mintea în asemănare cu credinţa? Cine cunoaşte o lume mai bună şi o visează numai pe ea, cine crede intim şi tare la o unire a simţămintelor sale cu autorul lor, care e Dumnezeu, acela lucră *en gros*, cine însă, în superbia raţiunii sale, descompune ce e sînt, divide ce e indivizibile, acela e un cămătariu de atome, de minute. Eu n-am putut suferi neciodată mintea prea înţeleaptă, care vrea să se vîre în totul şi care socoate a lua parte la totul, fără a o face aceasta. Mintea-mi pare tocmai ca un ţăran necioplit care, vîrîndu-se într-un salon de bal, stă, mustră înţelepţeşte totul şi care cu toate aceste preferă tonurile scripcariului din sat mai mult decît acoardele pline ale orchestrei. Aşa e raţionabilul. Dacă ar putea să se vîre în ceri, atuncea ar recenza muzica sferelor şi ar rezona că îngerii nu cîntă pe arpele lor cu destulă preciziune şi viaţă sau că corul ceresc e prea slab în bas. Nu spune, părinte, ce spune mintea! Eu zic că ea nu ştie nimica despre aceste.

Să disput cu contele ar fi fost să-mi prăpădesc vorba de flori de cuc, căci el, dacă contesta dreptul judecătoriu al minţii, atunci nu avem ce opune visătoriei sale.

— E o mîngăiere, zise contele odată, de-a crede în manifestări de spirite. Eu locuiesc aici, servitoriul meu în etagiul al doilea, şi de aceea ar crede cineva că mi se face urît. Din contra. Cînd noaptea luminarea mea începe a arde mai întunecat, cînd şopteşte ceva printre frunzele arborilor, cînd toate mobilele pocnesc şi se aude un ton care pare a fi sunetul unui clopot, sau un cîntec, sau altăceva...
... atunci începe viaţa mea cea adevărată, atunci mă primblu prin cameră şi stau cîteodată locului şi ascult. Ah! atunce simţesc adese cum se îmflă un rîu de deliciu în anima mea bolnavă ...; se mişcă ceva în camera alăturată. „Aceea e Iulia", strig şi deschid uşa. Luminările joacă şi o şoptire lină merge prin casă ... „Iulio, Iulio! tu nu m-ai uitat" zic şi apoi mă pun în pat şi adorm, visînd de ea.

Contele se cufundă într-o cugetare adîncă, însă curînd ridică ochii săi întunecaţi şi-mi cată în faţă cu o privire blîndă şi clară.

— Aşa e, zise el, că eşti amicul meu, cu toate că nu poţi aproba visătoria mea, cum o numiţi voi înţelepţii? Eu vorbeam de Iulia mea; nu o cunoşti, cu toate că a fost aşa de îndelung din enoria d-tale; era aceea care fu adusă atunci în seara cînd vă văzui pentru întiiaşi dată, la d-voastră, e[ra] consoarta mea, şi domnia-ta să nu-ncerci de-a-mi lua prin raţionamînt o credinţă care mi s-a făcut atit de necesarie.

Contele se aşeză pe-un jeţ şi începu astfel naraţiunea sa:

— Casa baronului Lindespare, în Stockholm, era, în timpul din care datează naraţiunea mea, locul de adunare pentru tot ce posedea capitala de spirit şi frumos. Soarelele sale erau cunoscute pentru tonul elegant şi umorul nesilit ce domnea în ele. Casele erau ornate cu gust, fără de-a bate la ochi oarecare lux; totul era lux şi cu toate astea nemica estraordinariu nu strica armonia întregului. De aceea nu se observa abondanţa, totul era aşa de nesilit şi vărsat din întregul. Numai dacă discompuneai luxul casei vedeai că e lux.

Baronul era de mulţi ani văduv; pe consoarta sa, o născută spaniolă, nu o văzusem neciodată; însă ea lăsase o fiică frumoasă şi dulce, un amestec din roza înflăcărată a sudului şi din neaua nordului. Ea era zîna locului şi sute rivalizau pentr-un surîs de pe buzele ei. Aceea era Iulia, ea deveni consoarta mea. Eram uniţi de o jumătate de an şi aveam o locuinţă deosebită, însă, la fiecare soarea, Iulia trebuia să fie la tatăl ei, spre a face onorile de primire.

În una din zile societatea era mai numeroasă decît totdeuna şi eu văzui printre mulţime pe-un bărbat pe care nu-l cunoşteam, care fixa însă necontenit ochii săi pe soţia mea. El era nalt şi slab, avea o faţă palidă şi înfundată, nişte trăsături drepte şi fără viaţă, şi numai ochii săi scînteietori, pe cari-i fixa cu oarecare indignaţiune pe soţia mea, arătau viaţă. Era îmbrăcat în negru şi numai o stea mică de briliante lucea în borba bumbului, care arăta că el era ambasadorul oarecărui guvern. Acest om părea a fi de vreo cincizeci de ani, şi puţinii peri albi contrastau

foarte mult cu părul său încolo negru. Nu știu de ce mă interesam așa de mult de el; îl găseam neplăcut și cu toate astea mă atrăgea. Era un farmec ca acela pe care-l influințează șerpii mari asupra victimelor lor.

Socrul meu se apropie de mine.

— Cine-i omul acela-n negru? întrebai.

— A! răspunse bătrînul, mai că aș fi uitat de-a i te recomanda; e-un spaniol, ca și răposata mea consoartă; vină!

Îi urmai și în curînd stam înaintea acelui om curios.

— Căutați, don Caldero! începu socru-meu, aici am onoarea a vă prezenta pe ginerele meu, contele Lejonswärd... Don Caldero, atașat la ambasadura spaniolă.

Îmbrăcatul în negru spuse mai multe cuvinte din datorie către socru-meu, care se depărtă de la noi.

— Domnia-voastră, domnule conte, sînteți, judecînd după aceea ce pot vedea, cel mai fericit consoarte din Suedia rece, îmi pare bine de-a fi făcut cunoștință cu d-voastră, zise don Caldero. V-am observat demult și aveam intențiunea de-a vă afla numele, fiindcă păreți, ca și mine, a nu lua seama numai la esteriorul, ci și la interiorul unui om, mă bucur de-a fi găsit o rudă spirituală.

În astfeli se începu cunoștința mea cu un om care, cu tot esteriorul său respingătoriu, cu tot esteriorul său rece și aspru, avea un suflet înflăcărat și o animă deschisă oricărei idei nalte. Din seara aceea don Caldero fu amicul meu, și mintea sa luminată, căldura sa atrăgătoare, care o putea comunica într-o limbă concisă și frumoasă, aduseră ideiele mele într-o direcțiune pe care o pregătise caracterul meu, pe care însă n-aș fi putut să viu neciodată așa de departe fără don Caldero. El venea adesea la noi și eu mă lipii din ce în ce mai mult de acest bărbat spirituos și talentat, și și el părea a se lipi de mine. El fu acela care-mi arătă, cu o claritate pe care nu o pot descrie, unirea între Dumnezeu și om, între lumea pămîntească și cea spirituală. El fu acela care-mi dovedi esistența unei relațiuni între noi și lumea spiritelor, care se manifestă prin visuri, presimțăminte, prin simțiri întunecoase, care dovedesc influința unei puteri superioare. El fu acela care primi adevărul esistinței fantasmelor curățită de orice superstițiune, adecă: el nega o manifestare materială, însă o primi încît se atinge de influința unor ființe superioare asupra simțurilor noastre. Ai fi trebuit să-l auzi, părinte! D-ta i-ai fi crezut ca și mine, să fi fost un protestător încă pe-atîta de mare.

Noi ne petreceam adeseori cu șac, un joc care mi-a făcut totdeuna plăcere. Don Caldero împărtășea gustul meu și noi ne luptam de multe ori toată seara într-un singur joc. „Șacu[1] mă delectează, zicea el, fiindcă e, din toate jocurile, mai puțin bazat pe hazard. Hazardul se arată pretutindene, încît trebuim a căuta vreo plăcere care-l suferă atît de puțin pe cît se poate. Petrecerea noastră nu trebuie să le dea loc spiritelor de-a-și face petrecerea lor cu noi".

El vizita soarelele socrului meu și pe mine, dară încă neciodată nu-mi făcuse invitațiunea de-a-i face o vizită. El locuia într-o casă mare, cu totul singur, și nu primea neciodată străini. Caracterul său nu atrăgea pe nimeni, îi respingea pe toți, căci puțini pricepeau sau cunoșteau valoarea sa, și încă mai puțini puteau să aibă plecarea de-a-i urma în zborul său curagios în sferele fantaziei. Pinguinii adevărului fără aripi și lipiți de pămînt nu pot să urmeze pe vulturul geniului, care zboară către soare, ei par chiar a nu vrea să-i urmeze; ei sînt mulțămiți și mîndri dacă au găsit în mlaștină un grăunte și neci nu visează că esistă o sferă mai frumoasă decît mlaștina lor și o pradă mai nobilă decît rîme și culbeci. Cu un cuvînt, adause contele la elogiul ce-i făcuse lui don Caldero, cu un cuvînt, părinte, nu mai e în lume nicăiri un astfeli de bărbat ca don Caldero.

Caldero m-a invitat în fine o dată la sine. El locuia departe, în suburbiul din nord, într-o locuință pe care o așezase după gustul său. La intrarea mea în salon nu găsii acolo pe nimeni; el era deșert și luminat de o singură lampă care spînzura în mijloc și răspîndea lumina sa de lună peste salon. Mersei mai departe... asemenea tăcere mormîntală, aceeași umbră, același lux greoi a căruia stemă purta totul. Rămăsei cu un simțămînt estraordinar în întrul meu, îmi veniră în minte poveștile doicelor despre castele fărmecate și mă credeam străpurtat într-un astfeli de castel, a căruia domn ar sta într-un adînc somn de farmec în camerele interioare, cu toată curtea sa, de sutimi de ani. Această închipuință fu însă întreruptă prin pasuri line pe covorul bogat și figura posomorîtă a lui don Caldero sta înaintea mea.

,,Bine-ai venit, domnule conte, zise el cu afecţiune, ai venit în eremitagiul meu, şi într-adevăr n-am invitat pe nimeni altul până acuma decît pe domnia-voastră. Am vrut să te posed o seară numai eu singur, veţi ierta egoismului meu''.

Mă conduse în cabinetul său interior. Aceasta era o cameră mică, însă naltă şi mobilată cu un gust cu cît se poate mai sinistru decît celelalte. Păreţii, îmbrăcaţi în catifea închis roşie, contrastau într-un mod mirabile cu pilastrii alţi şi ornaţi cu aur ce-i despărţeau. În mijlocul camerei sta o masă, şi un joc de şac şi-avea locul între două luminări mari de ceară. Şezurăm pe-o sofa, şi Caldero părea cufundat în gîndiri. În fine, începu :

,,Domnule conte, veţi afla poate neînţeles de ce sînteţi aşa de scump spaniolului Caldero ; el crede că trebuie să v-o esplice aceasta ; şi, spre a o putea, trebuie să vă dau o desfăşurare a întîmplărilor mele.''

Ascultai cu atenţiune ce-o să însemne această introducere străină. Don Caldero reîncepu de nou :

,,Eu sînt născut şi crescut în Madrid, tatăl meu era un om sărac, însă nobile, de o nobleţe veche, şi eu supsei dară din copilăria mea ideile despre valoarea acestui rang. El căzu în urmă în ochii mei, cu toate că nu mă pot dezbina neci acum de superiorităţile naşterei ; este o superioritate aceasta, creată de natură, care se lasă dovedită de nedreaptă numai prin rezonările minţii, nu însă din necese curat naturali. Eram, precum zisei, sărac însă mîndru, cum trebuie să fie un spaniol, şi o dorinţă nestingibilă după onoare şi glorie ardea în inima mea jună. Această dorinţă căpătă o putere nouă prin amorul cătră o copilă frumoasă, tot aşa de săracă ca şi mine, însă şi mai avută în străbuni glorioşi. Distincţiunea mică în numărul antenaţilor noştri şi sărăcia mea prefăcură amorul nostru numai într-o dorinţă ardinte fără speranţă de-a se realiza vrodată, căci părinţii ei, mîndri de sîngele lor curat creştin, care rămase prin sutimi de ani neamestecat, nu se puteau împăca cu gîndirea de-a uni pe fiica lor cu mine, a cărui străbun fusese maur. Însă tinereţa şi amorul uită uşor aste distincţiuni mici, şi copila se alegă de mine cu un amor adînc. Adeseori cînd venea de la liturgie [î]mi dăruia mominte neîntrerupte de neci un martor. Ah, cît de fericit eram! Credeam că voi putea prin propriul meu merit să conving pe părinţii Mariei că sînt demn de ea ; de aceea căutai a fi primit la corpul diplomatic, cale care, sub regenţii noştri cei slabi, e un drum cătră norocire. Eu fui, şi în curînd ataşat la ambasadura din Viena.

Găsii pe copila mea ; a fost pentru cea din urmă dată şi neciodată nu voi uita momentul acela. « Nu uita pe fidelul tău Alphonso », murmurai eu şi o strînsei în braţele mele.

Simţeam cum curgeau lacrimile pe faţa ei înfloritoare. « Caută, scumpă Maria ! — [î]i zisei în fine, şi-i dădui un *lanţ de aur*, mic, pe care-l căpătasem de la maica mea — iaca, aici e-un suvenir mic, ţine-l ca să gîndeşti adesea la mine ; însă, dacă m-ai părăsi, să mi-l trimiţi înapoi, şi-l voi purta cu gîndul la tine pîn' voi muri, rugîndu-mă pentru tine. »

« Neciodată, neciodată », murmură Maria, luînd lanţul.

« Neciodată », zisei eu, strîngînd-o mai tare în braţele mele.

« Însă, Maria, zisei eu, după ce mă mai liniştisem, tu m-ai putea uita. Vrei tu să imparţi, drept semn al legămîntului nostru etern, o hostie sîntă cu amantul tău ? » Eu aveam una şi o rupsei în două părţi. « Dumnezeu e martorul nostru », ziserăm ambii. Orologiul bătu unsprezece în mănăstirea apropiată. « Trebuie să mă duc, zise Maria, etern a ta, etern, etern ! » Stătui însă mult după ce se depărtase şi căutai după ea în lumina lunei. « Etern ! etern ! » răsună în urechile mele şi, în vise de aur de un viitori plin de fericire şi onoare, mersei acasă.

Fusesem aproape un an în Viena cînd mi-aduse într-o seară un necunoscut un pachet. El conţinea un *lanţ de aur*. Mă îngrozii. « Aşadară, zisei, înşelat, părăsit » ; însă nu, nu e cu putinţă ! O ţidulă ce era alăturată conţinea, spre mîngîierea mea, următoarele cuvinte : « Eu ţin minte jurămîntul meu, sînt însă silită să-l calc ... ... nu despreţui pe Maria ! »

Don Caldero mi-arătă un medalion pe care-l purta pe piept. Cunoaşteţi, întrebă el, această faţă ?

Mă spăimîntai.

Erau trăsurele consoartei mele ...

— Soţia mea ! zisei cu o voce nesigură.

— Nu, amicul meu, răspunse Caldero, cu un surîs amar, a fost maica sa, din cauza aceasta m-am făcut amic cu domnia-voastră, iubeam încă pe maica în copilul ei. Am suferit ... am abzis, şi cred bucuros că a fost necesitate, că a fost silă aceea ce mi-a răpit pe Maria mea. Să jucăm, domnule conte!

Mă pusei mut la masa de şac. Era preţioasă. Cîmpurile erau pietre albe şi negre, şi figurele unei părţi erau de argint, [cu] bumbi piliţi de cristal alb, iară a celeilalte, de un metal închis-albastru ca oţelul [cu bumbi purpurii].

— Nu este obicei de-a se juca şac în bani, zise don Caldero, însă de ce n-am hazarda puţin? Aş vrea ... am adesea idei foarte bizare. Am vrut să donez Iuliei lanţul pe care l-a posedat maică-sa; însă nu e preţios, nu e modern; cu toate astea, dacă-ar afla poate istoria lui, l-ar purta ca resuvenire de la don Caldero. Eu o pun în joc, iară domnia-ta, domnule conte, să pui o viţă din părul negru a Iuliei, ea ar da-o bucuroasă dacă i-aţi cere-o. Veţi ierta unui amant bătrîn şi înşelat că crede a vedea sufletul maicei văzînd pe fiica, soţia domniei-tale.

Jucarăm; însă don Caldero se părea că pierdea înadins şi pierdu curînd.

— Sînt învins, zise el liniştit şi se duse la o s[c]atulă ce n-o observasem încă pînă acum. Aici, domnule conte, e lanţul, voi fi mai liniştit dacă nu-l voi mai avea în mînile mele. Lanţul era mai preţios decît crezusem că va fi, şi mă bucurai că voi putea vedea pe Iulia ornată cu el dinaintea lui don Caldero. Scrisei un bilet Iuliei, în care, fără însă de-a pomeni de maică-sa, îi comunicai jocul meu cu Caldero şi o rugai de-a trămite o viţă de păr în caz [că], din contra speranţei mele, aş fi pierdut partea mea. Acest bilet l-am trămis printr-un servitori, la soţia mea acasă.

Apoi ne puserăm iară la joc. Însă acum Caldero lua seama, şi pe mine din contra mă apucase o spaimă internă, o nelinişte pe care nu mi-o puteam esplica; eu comiteam cele mai mari greşeli. Don Caldero mi-o observă şi mă lăsă să trag din nou, însă toate în darn ... eu stam ca fărmecat şi nu puteam calcula poziţiunea mea.

În fine veni un servitori de-mi aduse un bilet mic de la Iulia. Ea glumea despre gustul amicului nostru spaniol, trămise însă cu toate astea viţa de păr, cu toate că mă ruga de-a nu juca în fiitori, neci pe lucruri mai preţioase decît lanţul, pe viţele de păr ale soţiei mele. I-arătai lui don Caldero scrisoarea, el ceti şi păru a păli.

— Scrisoarea ei seamănă cu aceea maicei sale, zise el şi puse epistola pe masă. Să continuăm.

Noi jucarăm, însă în curînd mă văzui împresorat de figurele sale; neliniştea mea internă creştea, era ca şi cînd îmi spînzura o spadă goală de-un fir de păr deasupra capului; luminările părea a arde mai întunecat, bumbul alb de la regele meu părea palid ca laptele, pe cînd figurele purpurii a lui Caldero, luminoase ca cărbunii aprinşi, străluceau de o lumină internă.

— Şac, zise el încet, şac, domnule conte, repetă el mai tare. Însă eu stam nemişcat şi căutam cu ochii întunecaţi asupra figurelor. Îmi părea că un demon stă la spatele mele şi pusese mîna pe capul meu, care era înfierbîntat, cu toate aste o răceală de moarte înfiora tot trupul meu şi totuşi ... în fine îndreptai privirea asupra lui don Caldero ... faţa sa întunecată era mai palidă decît totdeuna ... el era ca un cadavru şi numai ochiul său întunecat zăcea necontenit asupra mea.

— Astăzi e 12 august, murmură el înaintea sa, împăcare cu răposata ... ... domnule conte, daţi-mi viţa de păr.

El o primi şi eu, ca beat, mă sculai de la masă şi mă îndreptai cătră uşă ... Nu ştiam de nemica, încă Caldero mă urmă:

— Iertaţi, domnule conte, purtarea mea posomorîtă, însă azi sînt tocmai douăzeci de ani de la ziua de cînd împărţii cu Maria hostia! Eu am ţinut jurămîntul meu ... noapte bună, domnule conte, nu uita pe amicul domniei-tale.

Alergai acasă; neciodată în viaţa mea decît atuncea n-am auzit o voace mai clară, care striga ca o amerinţare în fundul sufletului meu. „Fugi! Aleargă!" striga voacea din mine şi eu zburam mai mult decît mergeam.

— E Iulia încă deşteaptă? întrebai pe-un servitori ce-mi ieşi înainte.

— Contesa? întrebă el.

— Da, da, contesa!...

— Contesa e desigur încă deşteaptă, căci a trămis de-abia de cinci minute nu ştiu unde pe camerieră.

Eu alergai în camera soţiei mele. Iulia sta într-un jeţ înaintea toaletei sale, ca şi cînd n-ar fi auzit venirea mea.

— Mulţămescu-ţi, Doamne, că se-mplinise presimţămîntul meu!... neci un răspuns. Iulia, eschiamai înfricat, Iulia, nu mă auzi tu?...

Aceeaşi tăcere. Ea sta tăcută înaintea oglindei şi frumoasele ei trăsături se reflectau în sticlă: ... *lanţul* cîştigat era împregiurul gîtului ei, şi ochii săi întunecoşi albaştri mă priveau cu blîndeţă. „Iulia, Iulia", strigai, apucînd mîna ei. Era rece. Membrele ei moi. Dumnezeul meu!... Dumnezeul meu!... era moartă..

Nu ştiu ce se întîmplă mai departe, însă patrusprezece zile în urmă am fost la domnia-ta, părinte, şi-i dădui Iuliei un loc în mormîntul familiei.

Contele-şi finise naraţiunea. El se sculase şi îmbla cu paşi mari prin cameră.

Orologiul bătu unsprezece.

— Eşti aici, Iulia? strigă contele şi ochii săi se învîrteau sălbatec, vină!... vină la mine!... El deschise uşa camerei alăturate şi strigă prin întunerec: Iulia, aici sînt eu ... eu, Iulia!

Numai un aer rece suflă din cealaltă casă şi un murmur se auzi. Ea a trecut, zise contele, închise uşa şi căzu pe-un jeţ, ea nu va să vină ... Dumnezeul meu! Lasă-mă să mă duc eu la ea! Contele şezu un moment pierdut în gîndiri. Apoi se sculă, căută la mine cu ochi lucitori şi zise:

— Părinte! Cît e de dulce de-a spera.

Cînd mă dusei de la el mă simţii într-atîta de mişcat încît fui bucuros că servitoriul îmi lumină prin saloanele deşerte ... aşa e de tare imaginaţiunea dacă o trezeşti.

Din timp în timp îl vizitam pe contele. El era mai liniştit decît pînă acuma; însă sănătatea sa începea a suferi, neobservat pentru el însuşi, nu însă pentru unul ce avea numai din cînd în cînd ocaziunea de-a-l vedea. El începea a fi mai neliniştit, rîdea de lucruri ce nu erau ridicole, însă era tot acelaşi om bun cum fusese totdeuna şi vedea clar dacă nu intra în cuprinsul misticei; atunci însă începea a visa, şi Iulia ... iubita sa Iulia era puntul esclusiv al ideilor sale.

În mijlocul iernei îmi veni deodată un trămis, rugîndu-mă să vin îndată la castel. Trămisul nu ştia cauza de ce eram chemat în contra obiceiului, spuse însă că servitoriul contelui i-ar fi ordonat să încalece şi să vină cît mai degrabă la mine. Eu presimţeam o nenorocire şi pornii în moment.

Cînd intrai la conte el părea adîncit în cetirea unei epistole.

— Aşa, eşti domnia-ta, zise el cînd mă văzu, domnia-ta vii să predici sufletului meu pace?... atunci începe, domnule, va fi interesant de-a te asculta! haha! hahaha! acuma abia sînt eu minte ... hahaha!...

Mă retrăsei dinaintea privirei schinteietoare şi mînei ridicate carea mă ameninţa ... era nebun; buzele sale cele palide tremurau cu furoare şi părul lui negru sta în dezordine pe fruntea sa, de pe care curgea o sudoare rece pe faţa-i. Văzui că aice nu puteam face nemica şi trăsei clopoţelul spre a chema pe servitoriu. Acesta veni, palid şi plîns.

— Ian caută, zise contele rîzînd sălbatec, ian caută, părinte! Toată noaptea a vărsat şiroaie de lacrimi şi a îndrugat la neghiobii numai şi numai pentru că i-am arătat prostului că nu aveam neci eu, neci el suflet ... că nu esistă neci rău, neci bine!! ... da' foarte comici mai sînteţi haha! hahaha! ca nişte oi... însă, credeţi-mă, el ar fi venit de ar fi putut, dară el nu mai este şi n-a venit. Da' staţi numa şi căutaţi la ceriul vostru, e aer, nemica alta decît aer, mă înţelegeţi? Pămîntul e-un trup solid din care cresc oameni, plante, momiţe, curechi şi, peste el, ceriul, ce se numeşte în limba cultă atmosferă, aer ... ei, acuma n-o înţelegeţi?... e clar ca ziua. Vezi domnia-ta, continuă el, oamenii sînt un feli de animale răpitoare care, şi îmblînzite, nu lasă natura lor; ei sînt mai răi decît fiarele, căci chiar tigrul iubeşte copiii!... iubeşte soţia sa ... însă vedeţi omul, el o omoară.

El puse mîna înaintea feţei sale şi plînse cu hohot!

— Eu nu ştiu, şopti servitoriul, ce o fi cuprinzînd epistola. Contele o primi ieri seara. El era aşa de voios cînd văzu adresa şi eu ieşii din cameră. Însă, cînd m-am reîntors, el era aşa cum îl vedeţi acuma. Sărmanul conte... era un stăpîn aşa de bun!

Contele se sculă răpede ca şi cînd ar fi fost spăimîntat de ceva.

— Vuuu! zise el, şi privirea-i iritată se rătăcea prin casă, era aşa de mult sînge, aşa de mult venin care curgea pe pămînt şi şerpi pătaţi cu alb se tîrîiau

în șiroaiele de sînge, eu însă stam sus și priveam cum se înghițeau unii pe alții. O turturică albă zbura deasupra pămîntului; însă un șerpe-și ridică capul din adîncime și apucă pe turturica albă. Ea filfiia, sărmana mititică, însă o parte după alta fu înghițită de gura șerpelui ... era repauzata ei maică care o înghițea ... vuuu! ... era înspăimîntători să vezi, și neci o rază de lumină și speranță nu mergea în jos prin aburul de sînge!... haha! hahaha! părinte, era numai un joc al fantaziei ... însă totuși o imagine a adevărului. Maică-sa și soțul ei o omorîră ... înțelegeți acuma?

Cam în astfeli urma nenorocitul de-a vorbi mai multe zile. Eu rămăsei acolo, căci speram că va fi mai bine. Chemasem un medic. El întrebuință mai multe mijloace, fără ca să fi ajutat vreunul. Contele era și rămase nebun și nu dormea nici un moment. În fine căzu la pat; atunci mă chemară iarăși. Cît de mult se schimbase: ochii săi întunecoși erau înfundați tare și ardeau ca o flacără pe jumătate stinsă; fața-i era zbîrcită și fruntea încrețită. El zăcea tăcut și nu răspundea la vorbele mele.

Servitoriul [î]mi înmînuă pe ascuns epistola nenorocoasă. Era de la don Caldero și suna astfeli:

Domnule conte!

Cînd va ajunge epistola aceasta la domnia-voastră, eu nu voi mai fi, ea stă scrisă gata în portofoliul meu, spre a vă fi trămisă după moartea mea. Vă sînt datori c-o lămurire spre a vă deduce de la ideile false despre o altă lume. Eu de mult n-am crezut în aceasta, dară era unul din amuzamintele mele favorite de a vedea cum cred visătorii, și-mi petreceam cînd vedeam că un om e înșelat prin credința sa, căci rîdeam în sufletul meu de o astfeli de rătăcire. Eu v-am dus pe această cale, ați fost un obiept dorit pentru observațiunile mele.

Eu sînt catolic. Am văzut din juneță madone plîngînde, am auzit narîndu-se despre miraculele sînților, am fost silit să cred tot și am finit necrezînd în nemica. Toată religia are de fundament convicțiunea despre esistința și eternitatea sufletului omenesc, pentru aceasta esistă însă așa de puține arguminte ca și pentru adevărul legendelor. Omul e un animal ca și celelalte, are însă crieri mai dezvoltați, o mulțime mai mare de organe pentru simțurile sale, e de trebuință dară numai viața, nu și sufletu[l]. Această viață o fi fiind focul, căci răceala e moartă. Așa m-am fost convins că sufletul e o poveste popească, inventată spre a se putea guverna corpurile mai ușor. A doua ce aflai e că esistă un Dumnezeu, care însă nu mai are grija suferințelor noastre, că totul se dirige de către o trebuință naturală, care chinuiește în același timp deodată milioane de oameni, pînă la moarte, tocmai astfeli cum lasă să piarză arborele frunzele sale, și care nu se abate măcar un pas de la calea ei. Am văzut cum au rămas jurămintele călcate nepedepsite ...; eu am împărțit cu o copilă, pe care o iubeam mai mult decît viața mea, o hostie sînțită, cel mai sînt lucru pe care-l cunoșteam atuncea ...; ea călcă jurămîntul și fu fericită și eu, care-l ținui, am fost nefericit. Am început atuncea a crede într-o soartă, și nu într-o providență, și am învățat a desprețui pe oameni spre a nu fi silit de a-i urî.

Te găsii pe domnia-ta și pe Iulia, soția d-tale ... era fiica ei; ea era frumoasă și încă neci o tentațiune n-o pusese în lumina-i adevărată. Atunci se deșteptară pentru un moment vechile mele visuri de un amor fidel și escuzam pe maica din cauza fiicei; pe maica ei o iertam, care lovise așa de adînc cel mai sînt din toate simțămintele, dacă esistă într-adevăr ceva sînt. În scurt, d-le conte, eu mă visam înapoi în juneța mea poetică, uitai principiele mele logice și credința în Maria înflori din nou în sufletul meu, ca și florile ce prind rădăcină în cenușa spulberabilă a unui vulcan; credeam că Maria mă va întîmpina în ceealaltă lume cu bucurie și că vom îmbla împreună fără macul în sferele celelalte. Vezi d-le conte, că ideea despre eternitate și Dumnezeu provine din amor și că, unde nu e amor, nu poate fi nici credință.

Soția d-tale muri deodată în ziua jurămîntului făcut de mine și Maria. Țineam aceasta de o arătare a ceriului, de la dînsa, care acolo peste nori mă iubea încă. Credeam că maica a chemat pe fiica sa, pentru că era singura, aici pe pămînt, care-i aducea aminte de jurămîntul călcat, însă ... mă înșelam.

De-abia mă întorsesem în Spania cînd primii o vizită de la un călugăr.

„Iertați senor, zise el, dacă vin cu o întrebare cam gravă; ai d-ta un lanț de aur pe care l-ai căpătat odinioară de la o damă mare pe care o iubeai..."

Eu căutai la el mirat și răspunsei: „Da' ce poți ști d-ta despre aceasta?" „Ba da, senor. Eu am preparat pe o femeie bătrînă la moarte, care se ocupa cu

facere de venine și ea-mi mărturisi următoarele, dîndu-mi voie de-a le spune și eu, dacă aș putea folosi cu aceasta ceva: „Eu fui chemată, nară ea, la o damă jună și frumoasă. Ea se numea Maria Viso (se numea astfeli amanta d-tale?) și ea mă rugă de a pune în lăcata unui lanț de aur o otravă tare." Cu toate că femeia criminală era obicinuită cu astfeli de comisiuni, cu toate astea, zic, întrebă cine o să poarte lanțul. Dama atunce răspunse că lanțul i-ar fi fost dat de-un pețitori obraznic cu numele Caldero și că ea ar voi să i-l trămită acum înapoi. Ea zise încă că părinții ar voi s-o silească la astă unire și că d-ta ai vrea să tragi folos din ea.

Atunci femeia a pus otrava în lăcată. După aceea dama se mărită după un eretic și aceasta trezi conștiința otrăvitoarei, fiindcă, cu toate crimele ei grave, ea era o catolică drept-credincioasă. Atuncea ea cercă de-a vă găsi pe d-voastră, sperînd că va putea să nimicească planul damei. Mărire Domnului că n-ați purtat lanțul, căci ați fi murit negreșit. Ar fi foarte bine să-l dăruiți mănăstirei noastre sărmane, căci curatului [i-]e totul curat și din foc aurul ar ieși lămurit.

Stam înlemnit. Așadară a fost voia sorții, ca fiica să moară pentru crimenul maicei.

Închipuiește-ți acum, domnule conte, dacă poți, sufletele răposaților. Visează-ți acuma un ceri pe pămînt cu o femeie, ține-te acuma de credința unei vieți eterne!...
... dacă o poți aceasta, atuncea ești într-adevăr nerod. Eu m-am reîntors la ideea mea cea veche. Pămîntul rămîne pămînt și nemica alta. Cînd veți ceti-o aceasta, eu voi fi mort ... rece ... înmormîntat. Dacă însă am un suflet nemuritori, atunci vei ști cuprinsul acestei epistole înainte de a-ți sosi. De n-ai fi presimțit-o aceasta, atunci crede că am fost numai o machină orologică care a cîntat urechei d-tale ascultînde o mulțime de cîntece de sirene ... peana a plesnit ... lanțul s-a finit și acuma nu mai esistă nimica din acela ce a fost odinioară amicul d-tale,

Caldero

Victima deplorabilă a ateismului rece și a mizantropiei lui Caldero ședea încă în una și aceeași puzețiune și căuta posomorît înaintea sa, fără a spune vreun cuvînt și numai din cînd în cînd ieșea cîte o oftare înădușită din pieptul său. Era clar că peste curînd avea să afle pace, căci puterile sale scădeau din zi în zi.

Eu ședeam mai neîntrerupt lîngă patul nefericitului, căci așteptam un moment d[e] lumină ca să pot vărsa mîngîiere în anima sa.

Înt[r-] o seară, după ce astă stare durase patrusprezece zile fără întrerumpere, eu ședeam la masă și ceteam cu spatele întors spre conte, atunci auzii un șoptet lin ... ascultai ... era o rugăciune călduroasă și din animă pentru pace și repaus în moarte, pentru iertarea păcatelor. Eu îl lăsai să-și zică ruga pînă-n sfîrșit.

— Cine e aici, întrebă contele încet. Eu mă apropiai de pat. D-ta părinte? urmă el cu blîndețe, și încă deștept. E tîrziu. Eu sînt fericit, părinte, căci se face în curînd ziuă ... am avut o noapte lungă. Eu mor, însă simt în mine o voace tare care strigă: Amoru[l] e credință; și eu mă plec umilit înaintea Dumnezeului amorului și mă închin lui. Am rătăcit pe căi false și nenorocirea mă prigonea ... m-am făcut prin ușurința mea omoritoriul Iuliei. După aceea vestea sfîșiitoare mă sili să nu crez în nemica, căci e o ușurare pentru anima mea culpabilă de-a nu crede într-un judecători; însă sufletul meu se-ntuneca ... acuma e așa de ușor împregiurul meu și mă simții așa de ușor de cînd m-am rugat. Eu n-am rugat ... n-am făcut-o aceasta demult; însă m-am rugat ca un copil evlavios, ca atuncea cînd maică-mea îmi unea mînile și mă învăța a mă ruga. Ah, așa trebuia să fie totdeuna.

El tăcu și puse capul său pe perină și căută la mine cu privirea sa blîndă și îngerească. Eu căzusem în genunchi înaintea patului său și mă rugam pentru repausul sufletului său și mulțămeam lui Dumnezeu pentru raza de lumină și speranță ce o aruncase în noaptea unui nenorocit.

„Doamne, așa mă rugam, dă-i lumină în întunericul său."

— Lumina, murmură el încet după mine, Doamne! mai multă lumină ... mulțămesc ... e lumină!...

El închise ochiul ... o oftare adîncă ... și el căpătă într-o altă lume esplicarea enigmei a căreia soluțiune o aflase de-abia în momentul său cel din urmă. El repauză acum lîngă Iulia sa, în mormîntul familiei; acesta e plin. Bucățile marcei sale sfărmate stau împroșcate pe pămînt pe lîngă sicriu și cheia fu aruncată în mormînt.

O BAIE CALDĂ ÎN EGIPT

de A. Dumas

Băile sînt, după geamii, cele mai frumoase monumente ale cetăților orientale. Aceea-n care m-au dus pe mine era o zidire mare, de o arhitectură simplă și plină de împodobiri ingenioase. Întîi intră cineva într-un vestibul care, și-n dreapta și-n stînga, are odăi unde-și pun oamenii mantalele. În fund și în fața intrării este o ușă ce se închide singură. Cum intri pe această ușă te afli într-o atmosferă mai caldă decît aerul d-afară. Pînă te afli aice, poți să te mai tragi înapoi de vei voi; însă cum vei pune piciorul în vreuna din cămările d-alăturea, atunci să te ații, că nu mai ești al tău. Doi feciori pun mîna pe dumneata și îndată te faci un lucru, o avere a așezămîntului.

Aceasta v-o spui că mi s-a întîmplat mie : cum am intrat, doi țapeni feciori băieși puseseră mîna pe mine, mă desbrăcară de haine, pe urmă unul mă înfășură într-o fotă de lînă de la brîu în jos, în vreme ce altul zicea că mă încalță cu niște picioroange uriașe (galenți), care pe loc mă făcură c-un picior mai nalt. Această încălțăminte popoiată nu numai că mă ținea ca în butuci, căci nu puteam fugi, dar chiar și să merg mă aducea în primejdie de a cădea, dacă acei doi robi ai mei pentru aceea vreme nu m-ar fi apucat, unul d-o parte și altul de alta, de subțiori. Acum eram la mijloc în mînile lor, n-aveam ce face, trebuia să mă las unde m-or duce.

Trecurăm într-altă odaie, însă acolo, oricît aș fi vrut a mă împrotivi, n-aveam încotro ; aburii era așa de deși și căldura atît de mare încît simțeam că mă înneacă, [î]mi venea să crăp. Crezui că vor fi greșit povățuitorii mei și vo[m] fi intrat în vrun cuptor. Voi să mă smucesc, dar ei se vede treaba că prevăzuseră una ca aceasta : căci nici îmbrăcămintea (caifetul), nici poziția nu mă ierta ca să mă lupt ; așa, mă declarai singur de învins. N-aveam nici un chip de luptă dreaptă. Adevărat că peste puțin singur mă mirai cînd văzui că simț că cu cît sudoarea curgea în tot lungul trupului meu, cu atît [î]mi mai venea răsuflarea și plămînii mi se mai întindea. Astfel trecurăm prin vreo patru cinci odăi, a cărora temperatură de ce mergea se mai înfierbînta așa de treptat și repede încît în sfîrșit începui a crede că cinci mii de ani omul nu și-a nemerit elementul și că adevărata lui preursire și vocație este de a fi fiert sau fript. În sfîrșit intrarăm în adevărata baie. Acolo aburii era așa de groși încît la început nu putui să mai zăresc nimic, și căldura era atît de nesuferită încît [î]mi venea să leșin. Închisei ochii și mă lăsai să facă ce-or vrea cu mine. Băiașii mă mai duseră cîtiva pași, apoi [î]mi luară cingătoarea sau fota, [î]mi scoaseră din picioare gelengii și mă întinseră, pe jumătate leșinat, pe strada ce se ardica în mijlocul odăii și care semăna cu masa de marmură a unui amfiteatru.

Cu toate acestea și acum, după cîteva minute, începui a mă deprinde cu așa temperatură infernală. Începură a-mi mai veni simțirile și vrui să-mi arunc ochii cu sfială împrejurul meu, începui să văz cam curat lucrurile din prijmă.

Cei doi gîzi ai mei semăna că m-au uitat deocamdată; îi vedeam că nu știa ce făcea în celalalt căpătîi al cămării aceleia și mă socotii că atunci e vremea s-o tulesc și să scap din mîinele lor.

Vrui să mă orientez încetul cu încetul, să văz cum și unde mă aflu, eram în mijlocul unei săli mari pătrate, încrustate pînă la o înălțime de om cu marmure de deosebite fețe. Niște cepuri deschise vărsa neîncetat, ca niște fîntîni, pe lespezi o apă fumegîndă ce se ducea în cele patru unghiuri ale sălii a se strînge în niște bazine asemenea cu niște cazane foarte mari, în surfața cărora vedeam mișcîndu-se niște capete rase ce își esprima fericirea ce simțea prin niște espresii de fizionomie din cele mai mocalite. Mă dusei cu mintea la cele ce vedeam și mai că uitasem să mă mai gîndesc și la băiașii mei, ca să văz ce fac. Ei se întoarseră la mine, ținînd unul un lighean sau copaie largă de lemn în care pusese și făcuse un clăbuc mare de sopon, iar cellalt cu un mototol de ață subțire, nu știu de ce vor fi fost. Deodată mi se păru că mii de ace [î]mi intră-n cap, prin ochi, prin nas și prin gură. Procletul de băiaș, ce-i dăduse dracul în gînd! să răstoarne peste mine și să mă înece cu acel clăbuc de sopon ce gătise! în vremea aceasta tovarășul lui mă ținea de subțiori și mă freca ca un turbat pe obraz, pe cap și pe piept. Usturime ca aceea n-am pățit de cînd sînt! Atîta mă întețì încît [î]mi dete toată puterea și energia deznădejdii; mi se păru bătaie de joc și nevrednic de un bărbat să mă las numai așa să mă frichinească și să mă puie în chingele fără să mă apăr; pe unul ți-l aruncai cît colo cu o izbitură de picior, pe celalalt ți-l răsturnai cu un pumn și, neavînd ce mai face să mă scap de soponul ce îmi da în ochi, pe nas și în gură, mă îndreptai către unul din acele patru bazine care mi se păru mai plin de oameni și mă aruncai înăuntru. Apa era așa de fiartă încît scosei un grozav țipet, mi se păru că eram azvîrlit în Tartar; mă apucai de vecinii mei, cari toți se mira ce am și de ce voi fi țipînd; mă împinsei pe umerii unuia și mă azvîrlii iar afară cu aceeași repegiune cu care și intrasem. Cu toate acestea tot nu scăpai teafăr: oricît de puțin șezusem înăuntru, trupul mi se făcuse roș ca racul.

Rămăsei așa afară puțin, ca mărmurit; și mă crezui că mă aflu în vreunul din acele vise grozave și aievea. Cum să nu crez astfel? Înainte-mi vedeam curat niște oameni cari pot zice că fierbeau în clocote și cari semăna că simt cea mai mare plăcere în această chinuire! Aceasta îmi amesteca toate ideile asupra plăcerii și durerii, căci ceea ce era durere pentru mine, pentru ei era plăcere, văzîndu-i bălăcind în apa în care eu mă opărisem. Așa îmi luai hotărîrea să nu mai crez simțirilor mele și să mă las cu binele a face orice vor voi cu mine, ca să văz unde o să iasă. Gîzii mei dar mă aflară cu desăvîrșire domolit cînd veniră iar la mine, și urmai după dînșii fără împrotivire către unul din acele patru bazine sau scăldători. Ajungînd la margine, ei îmi făcură semn să mă cobor. Ascultai, mă văzui într-o apă ce mi se păru că are 35 pînă la 40 grade. Aici mi se păru o căldură foarte temperată.

Din bazinul acesta trecui într-altul de o temperatură mai ardicată (mai caldă), însă tot de suferit. Șezui și aci cît și în cel de întîi, ca vreo trei minute. Pe urmă oamenii mei mă duseră la un al treilea, ce putea să fie cu 10 sau 12 grade mai cald decît cel d-al doilea. În sfîrșit, dintr-acesta mă duseră în cel d-al patrulea care era acela în care mă opărisem. Mă apropiam de dînsul cu cea mai mare groază și împrotivire, cu toate că hotărîsem să sufăr orice. Cu toate acestea începui să cerc mai întîi apa cu vîrful piciorului. Cu adevărat caldă mi se păru, dar nu așa cum am simțit-o întîi, cînd mă opărisem. Băgai un picior, pe urmă pe cellalalt, în sfîrșit tot trupul, și nu poate cineva să-și închipuiască cît rămăsei de uimit și în mirare că nu mai simț arsura cea dinainte. Văzui eu adică că celelalte bazine mă pregătise treptat ca să sufăr pe acesta. După cîteva minute mă obicinuisem de minune, încît nici nu mi se mai părea fierbinte, și cu toate acestea crez că poci răspunde pe capul meu că apa avea de la 60 pînă la 65 grade de căldură, atît numai, cînd ieșii îmi văzui pielea că se închisese și mai mult de roșală: din rumen mă făcusem stacojiu, pe urmă vișiniu.

Procleții mei mă luară și iar mă întinseră peste rănichi și mă înfășurară cu un șal alb la cap, apoi mă duseră îndărăpt iar prin salele prin care intrasem, cu grijă ca la fiecare schimbare de atmosferă să-mi puie o altă fotă și un alt turban. În sfîrșit sosii în camera cea dintîi, unde-mi lăsasem hainele. Aici aflai un covor frumos și o pernă; îmi mai schimbară o dată fota și turbanul ca să mă înfășure într-un cearceaf foarte mare. Astfel mă culcară înfășat ca pe un prunc și mă lăsară singur singurel.

Simţeam atunci un fel de huzur, o fericire oarecare ce nu se poate tălmăci; mă simţeam cu desăvîrşire fericit, însă într-o astfel de slăbiciune încît, cînd veniră iar la mine peste o jumătate de ceas, mă aflară tot în poziţia în care mă lăsaseră, atît nu puteam să mă mai mişc!

Acum veni altul, era un arap voinic şi vînos. Se apropie de patul meu ca un om ce are treabă cu mine. Mă cam temui cînd [î]l văzui că se apropie aşa; pătisem biet destule şi mă temeam şi de altele; însă eram aşa de slab încît nu-mi mai trecea prin gînd să mă mai scol. Mă apucă de mîna stîngă, şi mi-o trosni din toate închietorile, pe urmă mă apucă de mîna dreaptă şi iar mi-o trosni şi pe aceasta. Îmi lăsă mîinile şi se legă de picioare, de genunchi; pe urmă, întocmai cum întoarce cineva aripele unui pui cînd îl pune în frigare, aşa îmi suci mîinile la spate şi făcu ca să-mi pîrîiască, trosnind, osul spinării. Acum văzui că nu mai e de glumă! Aşa mă spăriai încît scosei un ţipăt, socotind că mi-au frînt mijlocul, gîndii că m-au lăsat schilav. Dar frămîntătorul meu, mulţumit de isprava sa, lăsă această lucrare şi se apucă de alta: începu să-mi strivească, să-mi frămînte braţele, picioarele, muşchii, rănichii, cu o îndemînare de minune. Aceasta ţinu ca un sfert de ceas şi apoi mă lăsă. Acum mă simţeam şi mai slab decît înainte; pe urmă toate închieturile mă durea; vrui să trag covorul ca să mă acopăr şi n-avui putere.

O altă slugă îmi aduse cafea, ciubuc şi dulceaţă; pe urmă mă lăsă să mă îmbăt de miroase şi de fumul tutunului. Petrecui astfel, aromind, o jumătate de ceas între somn şi priveghere, pierdut în nişte rătăcite meditaţii ale unei beţii dezmierdoase, cercînd un simţămînt de o fericire oarecare necunoscută, într-o adevărată nepăsare despre lucrurile lumei.

În sfîrşit iar intrară şi făcui semn că voi să ies. Mă îmbrăcară şi mă duseră în odaia din tindă, unde-mi aflai mantaua; pe urmă plătii pentru baia aceasta ce ţinuse trei ceasuri, pentru băiaşi, pentru frămîntătorul ce m-a pisăgit, pentru bărbier, pentru ciubuc, cafea, miroase, într-un cuvînt pentru toate, plătii şaizeci de parale. Adică mai ieftin decît cu atît n-are cineva cum fierbe.

O BAIE RECE ÎN EGIPT

de A. Danzats

... Suiam Nilul ca să ajungem la Cair, cînd într-o zi ne îngrozi acel vînt omorîtor ce arapii îl numesc cramsin. După ce trecurăm prin această ispită, mateloții noștri sălta de bucurie și își înmuia fețele și brațele în Nil, ca să se răcorească. Chipul acesta de a se îmbăia europenește se potrivea cu mine. Așa eu nu vrui ca bucuria de obște să se sfîrșască fără a mă împărtăși și eu. Mă dezbrăcai numaidecît și mă azvîrlii afund în apă; trecui pe subt corabie și ieșii de ceialaltă parte dasupra apei. Atunci văzui pe toți oamenii echipagiului privindu-mă cu cea mai mare băgare de seamă; știam că în acea parte nu se află crocodili, încît n-aveam nici o teamă; nu putui să tălmăcesc băgarea de seamă a privitorilor decît într-un chip lingușitor pentru mine, că adică se miră de înotatul meu. Ușurința și îndemînarea mea se îndoiră; îmi desfăcui tot meșteșugul și toate chipurile înotării înaintea ochilor blejdiți ai acelor ce mă privea. Dar deodată simții în coapsa dreaptă un fel de descărcare electrică atît de tare încît jumătate trupul mi-l simții paralizat; eram pe spate; deodată mă întorsei pe pîntece ca să ajung mai curînd la vas; însă văzui că nu poci de nu mi-or da ajutor. Jumătate rîzînd, jumătate bînd la apă fără voie, ceream prăjina, întinzînd brațul drept afară din apă și cercînd să mă sprijin în apă cu brațul stîng; cît pentru piciorul stîng, nu-l mai simțeam nicidecum, nu puteam să-l mai mișc. Din norocire Mohamed, pilotul nostru, prevăzuse ceea ce mi se întîmplă și se pusese și sta gata pe marginea vasului cu o frînghie în mînă pe care îndată mi-o aruncă; apucai căpătîiul, el mă trase de celalalt, și mă văzui în corabie într-un chip cu mult mai puțin triumfător decît cum sărisem în apă; însă, după nepăsarea și negrija cu care se uita arabii la mine, văzui că se vede treaba că nu sînt nici într-o primejdie de viață; dar vream să aflu pricina, cel puțin să mă păzesc de aici înainte. Mohamed îmi spuse că în Nil se află mulțime de pești buni de mîncat și foarte curioși a se studia; dar se află și un fel de torpilă (un pește) ce are în sine o putere electrică pe care o cunoștea foarte bine arabii noștri, și de aceea, temîndu-se să nu pață ceea ce am pățit eu, nu s-au aruncat în apă să se răcorească și s-au mulțumit numai să-și spele fețele și brațele. Din toate cîte-mi spuse, văzui curat că arabii, deși urăsc electricitatea s-o simță asupră-le, le place însă să o studie asupra unui european, dar, slavă Domnului!, că pînă să mi se facă tălmăcirea îmi trecu și durerea, și brațul și piciorul [î]și luară iar întrebuințarea.

HENRIETA DE SERREY

de Armand de Lagniau

I

Clopotele suna în zborul cel mare, o gloată multă de norod împluse marea și frumoasa uliță a Toledei. Citadini, gentilomi și lazaroni în amestec își da coate și se îndesa pe ulițe și în piețele publice; toate ferestrele scînteia de diamante, așternute cu bogate stofe și strălucitoare tualete ale frumoaselor și oacheșelor napolitane. Era 19 sept., ziua aniversară a Sîntului Ianuarie. Vezuv era în liniște, golful de Ischia se colora de fețe pe jumătate senine, pe jumătate purpură, ce se răsfrîngea fugind de razele cele din urmă ale soarelui; adierile vîntului îmbălsămite, dulci și răcoroase, urma după aburii cei arzători ai zilei; pretutindeni recădea, în grațioase festoane și în bogate draperii steagurile napolitane, pe care strălucea, ca niște stele dătătoare de raze, armele Franței, Spaniei și Siciliei. Bucuria era în toate inimile, pentru că era o frumoasă zi aceasta de la 19 sept. ! Fiecare se ducea cu grabă la bazilica St. Ianuarie, unde era să se facă, peste cîteva minute, minunea lămuririi sîngelui martirului napolitan.

Se întrecea care de care a veni mai aproape de altar ca să vază mai bine minunea ce se împlinea de atîtea veacuri, într-aceeași zi la același ceas, și totdauna așteptată cu aceeași nerăbdare, cu aceeași credință ... Mai rămînea încă un ceas de așteptare și sfînta încăpere era încă de mult plină de lume: rîndurile curioșilor sau mai bine credincioșilor era astfel de strînse și înghesuite încît pe tot minutul întreitul șir al ostașilor era împins, spart, și abia era în stare să restatornicească buna orînduială. Încăperea fiind foarte strîmtă a bazilicei și, neputînd să încapă pe toți credincioșii, o nemărginită gloată a norodului se întindea peste lespezile peristilului, în piață și peste toate ulițele pe unde era să treacă procesia; cîțiva bogați străini își petrecea vremea a arunca peste lespezi cîțiva pumni de carlini (bănuți) pe care se grămădea micii lazaroni, năpădea prin mijlocul mulțimei și pe supt picioarele cailor călăreților ce era așezați pe la colțul fiecăriia uliți ca să păzească a nu se împiedica trecerea norodului.

Între aceste june și elegante femei pe care atît cochetăria cît și curiozitatea le aduseră pe la balcoanele Toledei, o fetișoară de cinsprezece ani cel mult se deosebea prin toaleta sa de o întreagă simplitate și foarte cu gust, și mai cu deosebire prin serbezimea feței sale, ce dovedea vreo durere prematurată în năuntrul sufletului ei. Părul cel negru ce îi cădea pe umerii cei albi, talia-i răsărită și aerul tot melanholic arăta îndestul că nu este din clima arzătoare a Italiei. Și cu adevărat era fiica contelui de Serrey, ambasadorul extraordinar al M.S. britanice lîngă curtea celor două Sicilii. Miss Henrieta (așa se numea) pare că nu s-ar fi împărtășit nicidecum la bucuria generală ce auzea împrejurul ei. Gîndul îi era aiurea și căutătura-i se pironea fără încetare în piața palatului regelui. În sfîrșit, un păscar napolitan plin de tărie despică valurile zgomotoase ce se împotrivea

trecerii lui, se îndreptă către ospelul ambasadei englezești și peste curînd fetișoara părăsi balconul ...

Într-același minut tunul castelului Neoga răsună în port; fanfarele războinice vestiră înfățișarea regelui de Neapol, soldații rînduiră norodul de amîndouă părțile stradei și cortegiul înaintă cu mare cuviință cătră biserică. Era alcătuit de cîte o deputație din toate ordinele bogate și sărace: camaldulii, în haine albe ca zăpada, mergea în capul cortegiului, avînd înainte steagul sfîntului lor fondator; carmii, încălțați și desculți, urma după dînșii; frații Milostivirei era înaintea confraților Patimii, cari era urmați de toate corporațiile meseriașe ale cetății și burgurilor din preajmă. Cavaleri de Malta scortau pe arhiepiscopul, care, călare pe un cal alb foarte bogat înțorțolat, avea alăturea cu sine pe marii săi vicari, ce purta semnele episcopatului. O companie de elveți și de gvardia nobilă mergea înaintea regelui care, ocolit de un strălucit stat-major și de ambasadori străini, încheia șirul acestui bogat cortegiu. Cînd fiul lui Filip V, regele Spaniei, se arătă în piața cea mare, strigări unanime ale norodului făcură să-i bată nobila-i inimă.

Contele de Serrey, pe care numai religia îl oprea de a fi față la augusta țeremonie, rămăsese în ospelul său dinpreună cu fie-sa și cu toată suita ambasadei.

Henrietta de Serrey se arătă iar la balcon, și mai tristă decît aldată, și cu toate cîte îi putu să-i zică tată-său ca să o distreze de o melanholie a căreia pricină nu o cunoștea, ea rămase tot într-o tăcere adîncă și dureroasă.

O detunare din nou a artileriei din port și sunetul tuturor clopotelor vestiră cetății că minunea s-a împlinit. La semnul acesta sublim toți cari nu putuseră a intra în biserica Sft. Ianuarie căzură deodată în genunchi, întocmai precum altădată cruciații cînd zăriră mormîntul lui Isus Cristos la Ierusalim ... Pentru că, pentru un adevărat napolitan nu mai era nici bucurie nici fericire a mai nădăjdui dacă minunea nu s-ar fi împlinit. Anul ar fi fost sterp, spicul nu s-ar fi aurit la căldura soarelui, măslinii ar fi înghețat din tulpină, și mîngîierile unui copil ar fi fost un semn de moarte.

Profitînd de aceste momente cînd tatăl său, foarte ocupat de această măreață priveliște ce se desfășura în jurul său, nu ar fi băgat de seamă lipsa ei, Henrietta de Serrey se trase pe furiș în apartamentul său unde Juana, camerista sa, aștepta.

— Ei bine! Beppo luntrașul hotărîtu-s-a?

— Da, doamna mea, însă cere douăzeci de galbeni pentru ducere și alți douăzeci pentru înturnare. Zice că trecerea nu e fără primejdii și se teme de străș-nicia poliției portului care oprește tot felul de imbarcație, în golf, de cum trage clopotul de seară *(angelus)*.

— Fie, zise Henrietta, după operă să te afli în cameră, unde este ușa ascunsă a ospelului, și hainele fiului lui Beppo ce voi să le pui ca să mă duc la bal să fie acolo gata. Mai vîrtos, îți zic, păzește cea mai mare taină!

Juana se trase după ce primi de la stăpînă-sa cei patruzeci de galbeni hotărîți pentru Beppo. După ce se duse camerista, Henrietta se căi pentru că a amăgit-o pe dînsa care o crescuse cu toată dragostea unei mume; pe urmă, mai cetind biletul ce îi adusese pescarul din partea lui podesta de Sorrenta, începu a zice:

— Bietul Pergoleze! El, atît de bun, atît de generos, atît de smerit și atît de curat și călduros, să sufere singur, părăsit, necunoscut, uitat poate, cînd eu îi sînt datoare viața, mă aflu fericită și cînd cea mai mică din fantaziile mele este o poruncă pentru fiecare aci!... Oh, nu, nu poci, nu trebuie a mă face complice a soartei lui ce îl gonește după urmă, a aceștii fatalități ce apasă atît de greu ființa lui ... Căci pentru mine el sufere! O, Dumnezeul meu! cugetarea această îmi despică inima, și dacă el nu s-ar fi aruncat după mine în lacul d'Albano, eu aș fi pierit, și cînd el sufere, cînd boala îl apasă, îi sfîșie pieptul, cînd toate s-au sculat asupră-i să-l facă nenorocit, eu să nu merg să-l mîngîi, să privighez la trebuințele lui, să-i gonesc nenorocirea?... Oh! cînd aș cuteza aș vorbi tatălui [meu] despre dureroasa stare a aceluia ce mi-a fost învățătorul meu la muzică, dar nu poci, căci aceasta ar fi să-i mărturisesc ceea ce abia poci să mi-o încredințez mie însumi. Of, Dumnezeul meu, Dumnezeul meu! pentru ce nu m-am născut într-aceeași colibă cu Pergoleze, aș fi fost asemenea lui și aș fi putut nădăjdui a îi consfinți viața mea. Însă, fiindcă nu trebuie să-l iubesc, îmi va fi cel puțin iertat a-i arăta mila mea, ce nu poate cineva să o refuze fără păcat, unui nenorocit. Da, voi merge la Sorrenta, însă nu-i voi vorbi!! Să-l văz numai, după o lipsă de trei luni, și voi fi foarte fericită! Of! da, foarte fericită — Vai! dar voi avea puterea ... trebuie ... Sînt datoare.

În seara acestei strălucite zile către un ceas după miezul nopții, paznicul strejii portului zări o mică barcă care, cu doi oameni într-însa, ieșa pe furiș și se îndrepta către Sorrenta ... După ce îi strigă fără să aibă nici un răspuns, slobozi asupră-le carabina, însă glonțul se pierdu în valuri și, vîntul priind velei cei albe a păscarului, Beppo și tovarășul său se făcură nevăzuți, dimpreună cu bărculița, în fumegoșii aburi ai nopții.

II

Soarele era către apusul său și clopotul bisericii Sorrentei încă tot suna *angelus*, cînd Pergoleze zicea bătrînei sale mame, bunei Nina :

— Mă duc pe țărm să răsuflu aerul serei ; dacă Duni, prietenul meu din copilărie, va veni să mă vază, spune-i că sînt lîngă Madona pescarilor. Porni, Nina văzîndu-l mai palid și mai obosit decît altădată, nu-i răspunse decît printr-un semn din cap că așa va face. Biata femeie crezu că citește pe chipul schimbat al iubitului său fiu că această scurtă despărțire nu era alta decît trecerea la o despărțire cu mult mai lungă, mai grozavă, mai posomorîtă, căci atunci va fi vecinică, plecă capul în jos și plînse, saraca mumă ! ! ...

Cînd Pergoleze se depărtă de dînsa, aruncă o căutătură dureroasă către Neapol și zise suspinînd : Ah, Henrietta, cînd voi putea să te văz ? În care zi glasul tău divin va izbi în urechea mea ? Scăpatu-ți-am eu oare viața ca să te pierz pentru totdauna ? O, Dumnezeul meu ! răspunde-mi în locul ei, spune-mi că aceasta nu e cu putință, spune-mi că poci a mai nădăjdui. Focul ce îmi mistuie pieptul, răul care îmi usucă inima este deznădejdea, e amorul ... Amorul și toate covîrșirile lui, un amor nebun ce mă va omorî ... Pe urmă el tăcu și începu a păși înainte mai liniștit, cel puțin așa se arăta.

Sosind la țărm auzi un pescar ce cînta, întocmindu-și mrejile, un cîntic dintr-o operă la modă atunci în toată Italia, și acea operă nu era a lui ! Publicul ! Ingratul public uita ariile lui *Serva Padrona* ca să cînte pe ale micului și întunecosului său rival ! Însă rivalul acesta era prietenul lui Pergoleze, și nobila-i inimă nu se răni nicidecum de triumful tovarășului său de învățătură. Cu toate acestea, zicea Pergoleze, pusesem eu în *Olimpiada* mea toată instrucția și dumnezeiescul foc ce îmi dăruise cerul, aceasta era cel mai frumos al meu vis, cugetarea mea, zîmbire îmbălsămită preste care eu îmi luam zborul către viitor și către slavă ...

... Slava, vai ! Romanii m-au respins cu ocară : o cabală nedreaptă, obraznică, urîcioasă m-a necinstit în ochii concetățenilor mei, și de față cu Enrieta de Serrei numele meu a fost aruncat în zloată cu necinste și derîdere. O, ocară ! toate iluziile mele, toată fericirea mea, mizeria copilăriei mele, ostenelile nevinovăției mele, pierderea însuși a slavei ce dobîndisem, nimic n-ar putea să mă doboare ; însă a fi astfel tractat înaintea aceleia pe care o iubesc cu un amor așa de statornic, ah ! aceasta va să zică a suferi mii de morți. O, Dumnezeul meu, dă-mi curagiu, sau voi cădea de durere de nu vei veni într-ajutorul meu !

Se așeză în poalele capelei pescarilor. Madona de Sorrenta era fecioara celor șapte dureri, sculptorul o înfățișase cu inima străpunsă cu șapte săbii, în vreme ce pe brațe ținea pe Cristos murind. Vederea aceștii marmure ce atît se potrivea cu impresiile inimii sale pare că ar fi aruncat un balsam mîntuitor în sufletul junelui artist și inscripția *Stabat mater dolorosa* ce era asupra frontispițului capelei îi insuflă de a pune pe muzică acel imn ce [e] compus de o cugetare atît de nevinovată și atingătoare. Pergoleze era afundat în meditație cînd Duni îl izbi pe umere, zicîndu-i cu acel glas vesel ce avea totdauna :

— Ei, ce faci tu aci ? Dumnezeu să mă ierte, tu îmi pari mai trist decît Madona cu șapte dureri ! Pergoleze ardică ochii către dînsul și îl strînse de mîni. Aide, adăogă Duni, curagiu mai mult ; nu ești tu mai mare decît o nenorocire ? Și nedreptatea, neștiința norodului roman putea-vor să-ți doboare geniul ? Pergoleze zîmbi cu amor și răspunse :

— O, geniu ! mie ți-ai găsit să-mi dai acest titlu sfințit, mie, pe care Italia îl gonește din sînu-i astăzi ? Romanii sînt necredincioși, nedrepți, și crez, îți zic fără răutate, că ei pierd din zi în zi gustul cel bun ce îi deosebea de rămășița Italiei.

— Știu eu ceva, eu autorul lui *Nerone*, care ei îl suiră pînă la nori, cu toate că fu cea mai urîcioasă și ticăloasă partiție din cîte am scris de cînd am cutezat să mîzgălesc la hîrtie cu linii.

— Ce fel, astfel te judeci tu! N-ai dreptate, scumpul meu Duni, sînt frumoase și bune lucrări în opera ta ... Și Pergoleze îi cîntă barcarola pescarului Sorrentei. Duni îl sărută mulțumindu-i de îndatoritoarea lui ținere de minte, și amîndoi prietenii luară drumul cătră casa Ninei.

Noaptea înaintase, și biata mumă tremura să nu se fi întîmplat vreo nenorocire iubitului său fiu, sau să nu-i mai fi venit vreuna din acele slăbiciuni fără veste ce i se întîmpla adesea de cîteva zile. Cît fu de mulțumită și ce norocită se socoti cînd îl văzu în casă! Cu cîtă bucurie găti smerită cină ce Pergoleze și prietenul său vrură să facă împreună. Duni, a căruia nebună bucurie ațița cîteodată zîmbetul pe buzele pălite ale prietenului său, îi povesti cu[m] un nobil ce se afla pe lîngă ambasada Franței de la Neapol îi făcuse propoziții din partea Comediei Italiane din Paris și că peste curînd va fi silit a se despărți de dînsul. Pre lîngă acestea, adăogă Duni, acest minunat diplomat, care din întîmplare are o inimă simțitoare la melodie, a scris un libreto franțozesc pe care, de politeță, eu am început să-l pui pe muzică. În bucata aceasta este un urs ce joacă o rolă foarte mare, o lăptăreasă foarte veselă și în sfîrșit doi vînători, bucata întreagă va face să rîză și va amuza pe parizieni. După ce îngînă cîntînd o ușoară arie, Duni își luă noapte bună de la prietenii săi. Pergoleze pe urmă se trezi că el s-a fost dus, atît era de adîncit în visarea sa. El compunea în minte-i pe al său *Stabat*, cînd în țesătura lui se gîndea la fiica lui Serrei.

Intrînd în camera sa, a căria fereastră căta în piața cea mare a Sorentei, Pergoleze se închise înăuntru cu grijă, deschise un cufăraș în care era ascunsă o mantilie, pe care o purta Henrietta în ziua singuraticei lor primblări pe lîngă lacul d'Albano. O strînse la inimă, puse buzele pe dînsa tremurînd, pe urmă o puse înainte-i pe clavir. Vederea acestui talisman magic îi dete toată frescheța ideilor muzicale; cîte suveniri n-avea el în aceste cusături simple; se inspiră văzîndu-le și începu compoziția.

Oh! cine va putea spune cu cîtă ardoare Pergoleze își scrise divina sa partiție! Cine va putea vreodată zugrăvi minunatele zboruri ale geniului lui, sfințitele inspirații ale sufletului lui! Le și pusese pe hîrtie melodiile celor șase dintîi strofe, se gătea să înceapă o altă cîntare, cînd auzi bătînd o lovitură tainică la ușa camerii sale ... Se sculă, crezînd că este mumă-sa, care, ca toate mumele cele bune, venea să certe pe fiul său că se ostenește așa de mult și nu se culcă. Însă se amăgea, văzu înainte-i un june vislaș care, fără să-i zică vreo vorbă, îi dete o scrisoare și o pungă. Deschise hîrtia cu mirare, o, fericire! o, bucurie a cerului! era un bilet de la Henrietta!... Ea îi trimetea cu o grație îngerească cîțiva bani ce zicea că îi era datoare pentru lecțiile de cîntare ce îi dădese la Roma.

Pergoleze rugă pe micul vîslaș să spuie din parte-i la mis Henrietta că lui îi era destul aducerea aminte a ei și că el n-avea ce face cu niște bani ce nu a muncit pentru dînșii.

— Cu toate acestea, ia dumneata punga aceasta pe seama dumitale; sînt sigur că mis Henrietta nu se va supăra pe mine căci în locu-i am făcut o faptă bună! Trimisul plecă capul și nu răspunse nimic...

— Dar ce ai? îi zise Pergoleze cam supărat.

— Ce am!! strigă Henrietta în obidă, și glasul fetișoarei se vădi îndată printr-un țipăt sublim în care fără voia-i își descoperea tot amorul.

Pergoleze rămase ca împietrit ... Atîta fericire la dînsul, ce se credea părăsit de lumea întreagă!

Of! prea multă generozitate, zice el, căzînd la picioarele Henriettei, ai vrut pe semne ca să mor de fericire și de bucurie?

Mis Serry îl ardică și îi spuse că, necutezînd a-și încredința taina nimărui, s-a îmbrăcat astfel și s-a furișat fără a fi văzută de vreo slugă a casei tatălui său și că în sfîrșit Beppo a adus-o pînă la Sorrenta, și că acum, după ce a văzut pe izbăvitorul, pe prietenul său, pe acela căruia îi era datoare viața ... datoria îi poruncește de a se înturna în grabă. Pergoleze îi jură pe Madona ce singură împodobea umilita lui lăcuință că o va respecta și o rugă a se odihni puțin mai înainte de a se înturna la Neapol. Glasul lui era așa de încredințător încît fetișoara nu putu a i se împotrivi. Intră și, zărindu-și mantilia asupra clavirului, se roși; încă, ca să-și ascunză de Pergoleze turburarea sa, îl întrebă ce motiv compunea, rugîndu-l s-o facă să auză acea nouă compoziție încă nesăvîrșită. El o rugă să-l

însoțească, să binevoiască a uni al său glas cu al lui. Henrietta, împinsă de o putere căriia nu putea a se împotrivi, cîntă cu dînsul; se auziră atunci două glasuri cerești ce murmura foarte dulce o muzică scrisă pentru îngeri. Nina, deșteptată de această armonie dumnezeiască, se sculă în uimire, crezînd că se află în farmecul vreunei vedenii de noapte, dar nu cuteză să intre în camera fiului său. Locuitorii Sorrentei, ce venea de la sărbătoarea din Neapol, se opriră dinaintea casei lui Pergoleze ca să asculte acest concert minunat.

Trei ceasuri sunară la biserica parohială a satului. Trebuia să se despărțească. Pergoleze duse pe Henrietta pînă la locul unde o aștepta Beppo. Adio ce își luară avea un ce solemnel ce le strîngea la amîndoi inima. Pergoleze pîndi momentul cînd se depărta barca ca să dea lui Beppo punga ce îi dedese Henrietta, pe urmă ardică cîtva în aer biletul ce luase de la dînsa, îl acoperi cu sărutări arzătoare și se așeză pe țărm cu ochii ațintați asupra bărcei ce se făcea nevăzută, învăluită în manta sa fumegoasă a nopții.

III

Cînd Henrietta intră în ospelul tatălui său era șapte ceasuri de dimineață ...
... În vremea trecerii de la Sorrenta la Neapol ea se căi de multe ori de nebuneasca mișcare ce a făcut, căci, deși fără cercare de lucrurile lumii, simțea însă că purtarea sa a fost mai mult decît ușoară și că oricine altul fără de Pergoleze ar fi întrebuințat rău poziția în care se aruncase ea ... Vai! dar ceea ce îi zicea conștiința, acel glas din năuntru pe care îl facem să tacă cîteodată, fără a putea vreodată să-l înecăm, un glas mai tare, mai puternic se gătea să-i zică mai tare și mai poruncitor. Tatăl său, contele Serrei fu cel dintîi pe care întîlni urcîndu-se pe scara cea ascunsă a ospelului.

— Unde mergi așa de dimineață, micule pescar, îi zise ambasadorul. Nu răspunse nimic; Henrietta tremura din toate mădulările. — Unde mergi? o întrebă același glas, smucindu-i din cap pălăria ce îi acoperea fața și trîntindu-i-o jos. — Cerul! fie-mea ... Nenorocito ... m-ai necinstit ... Henrietta căzu fără cunoștință pe treptele scării. Contele de Serrei, ca să ascunză de ochii slugilor greșala fie-sii, o duse singur în apartamentul ei.

Henrietta, pusă mai moartă în patul său, deschise ochii după un leșin de două ceasuri. Văzu lîngă dînsa pe tatăl său plîngînd, dîndu-i ajutor și așteptînd în obide să-și vie în simțiri.

— Iartă-mă, taică, iartă-mă, am făcut o nebunie, dar încă sînt vrednică de dumneata.

Contele Serrei, fără a o întreba nimic asupra purtării ei, nici asupra pricinilor ce au adus-o să facă acea nebunie, îi zise:

— Regele Engliterei mă cheamă înapoi la Londra; chiar desară vom porni...

Pe urmă ieși afară. Mis Henrietta rămase uimită; sună să vie camerista sa:

— Juană, astă seară noi pornim din Neapol; tatăl meu este chemat înapoi la Londra, vrei să faci bine a te însărcina ca să faci a intra în mîna maestrului Pergoleze biletul ce voi scrie?

— Bucuros, doamna mea.

— Foarte bine.

Miss Henrietta luă foarfecele și tăie o șuviță din părul său cel negru, îl înfășură într-o hîrtie albastră, fața ce îi era dragă și nădăjduia mult într-însa, scoase un inel ce i-l dedesă mumă-sa și scrise biletul următor:

Adio, astă seară pornesc la Londra; fericirea că ne-am văzut ne desparțește pentru totdeauna!... Gîndește-te cîteodată la mine, trăiește pentru maica dumitale și pentru slava ce te așteaptă ... pentru aceea ce îți jură aci amor vecinic!

Henrieta

IV

Juana înfășură cu grijă suvenirile stăpîne-sei, le trimise la luntrașul Beppo, care se puse în barcă și trecu la Sorrenta.

Pergoleze nu era acasă cînd Beppo dete Ninei cele trimise de Henrietta. Noaptea trecută îi răcorise sîngele și ieșise în ziua aceea foarte vesel de-acasă.

Fericirea este un mare doctor! Pergoleze își forma mii de projecte neputincioase de a se pune în lucrare; visa deștept că mis Henrietta îi e soție și că slava și norocul consfința această unire, cînd citirea biletului Henriettei îl aruncă într-un grozav adevăr. După ce căută în zadar pe Beppo să-l afle în portul Sorentei, se duse la trăsura publică, ca cu dînsa să sosească la Neapol mai nainte de a porni aceea pe care iubea. Gîndul lui era ca să o urmeze cel puțin pînă la Roma. Era atît de turburat încît porni fără să-și ia ziua bună de la mumă-sa. Însă nenorocirea îl gonea din urmă; toate trăsurile publice era pline de călători. Sărbătoarea Salernei îi ardicase toate mijloacele de a se putea duce. Așa, trebui să pornească pe jos, cu toată starea de slăbiciune în care se afla, abia întremat. Picioarele îi slăbea, dar el nu se oprea: abia răsuflînd, obosit, scurta mereu și foarte simțitor lunga cale ce îl despărțea de Henrietta.

În zadar rugă pe un negutător ca să binevoiască a-l lua pe cal la spate: „*Pagate signore*" îi răspundea cu ironie călărețul ce trecea, și autorul atîtor capete d-operă n-avea nici doi carlini ca să plătească. Mizerie și geniu, deviză înaltă a lui Tasso! Sosi în sfîrșit obosit de osteneală la Torre del Greco. Cum văzu porțile cetății, i se mai însufleți curagiul. Era nouă ceasuri după prînz cînd intră în Neapol. Înainta tremurînd către ulița Toledei. O trăsură înhămată cu cai de poștă aștepta la poarta ambasadei. El se apropie cu bătaie de inimă ... Biciul poștalionului răsună ... Pergoleze strigă ca un nebun numele Henriettei, și două brațe delicate și albe se întinseră către dînsul; însă perdelele trăsurei se închiseră. Carita porni aprinzînd pardoseala uliții și, Pergoleze neputînd alerga de slăbiciune o urmă cu ochii și căzu fără cunoștință, fără mișcare, cînd o pierdu din vedere.

V

O mică candelă ardea singură pe o masă de lemn de stejar. Un călugăr din ordinul Snt. Domenic era acolo lîngă un om ce odihnea într-un pat foarte sărac. Acesta era Pergoleze pe care religiosul îl ardicase din uliță și îl dusese în chilia sa, goală și posomorîtă ca și mormîntul vieții lui, singură apărare și adăpost împotriva nedreptății oamenilor. Toate grijile și căutăturile se deteră nenorocitului maestru, însă izbirile nenorocirii și mișcările cele strașnice doborîseră slaba lui constituție; o tuse seacă ce dobîndise din ziua cînd s-a fost aruncat în golf ca să scape pe Henrietta se făcu mai deasă, mai înecătoare. Trebui să părăsească mănăstirea și i se orînduiră de doctori aerul curat și eserciţiul.

La Pazoli, o mică și frumoasă cetate din preajma Neapolului, aci își alese Pergoleze lăcuința. Se duse acolo cu mumă-sa; și aci, cu o mînă înghețată, scrise cele din urmă note ale nemuritorului său *Stabat;* pe urmă se stinse de ftizie și muri în brațele maicei sale șoptind numele Henriettei.

Partiția de la *Stabat* se vîndu religioșilor de la St. Luis drept opt galbeni și această sumă abia ajunse pentru cheltuielile înmormîntării lui.

Italia după moartea lui îi recunoscu geniul și coronă memoria lui, după cum coronase și pe Tasso la agonia lui!, dar prea tîrziu.

VI

După doi ani, o jună engleză, dimpreună cu un bărbat în vîrstă și cu un domnișor din cei mai la modă și foarte bine făcut, se ducea la capela catolică din Londra ca să asculte în Vinerea patimilor cîntarea unui *Stabat* necunoscut încă în Englitera, și pe care îl adusese din Italia un religios.

Îndată un glas dulce și melanholic, plîngător și dureros începu cîntarea înaltă în care se răsfrîng așa de bine și așa de minune toate suferințele Maicei lui Dumnezeu! toată poezia creștinismului, dragostea și resignația!

Cu cît muzica sfîntă își desfășura notele sale atît de serioase și pătimașe cu atît se vedea pălindu-se fața junei fetițe engleze; ochii bătrînului și ai junelui lord se ațintară asupra ei cu dragoste și îngrijire; ea șovăi.

— Henrietta! Henrietta!!! strigă contele de Serei.

Henrietta căzuse cu fața în jos, galbenă, descompusă, cu ochii leșinați. Se adunară împrejurul ei; o scoaseră la aer, toate fură zadarnice; amanta lui Pergoleze murise auzindu-și *Stabatul.* Aceasta s-a întîmplat în Vinerea Patimilor, cu două zile mai nainte de ziua ce se hotărîse pentru nunta ei cu acela ce i-l da familia.

DESCRIEREA CIUMEI în Thucydides[1]

(Războiul peloponez[iac], cartea II, 5, 47—55)

[*47*] Îndată după începutul verei (430 î.d.Chr.) peloponezienii și aliații lor, cu două sau trei părți ale armatei năvăliră în Attica, ca și mai înainte, sub comanda lui Archimadus, rege al lacedemonienilor, fiul lui Zeuxidamus, s-așezară acolo și pustiiră țara. De abia stătuseră cîteva zile în Attica, cînd și începu a izbucni pentru întîia oară între atenieni acea boală epidemică, care, precum se spune, se răspîndise și mai înainte în multe locuri, parte la Lemnos, parte în alte țări; dar, de cînd țineau oamenii minte, nu mai fusese niciodată o ciumă atît de mare și o asemenea moarte între oameni. Căci la început chiar doftorii nu dădeau ajutor îndestulător, necunoscînd boala, ci mureau ei singuri cu atît mai curînd cu cît se atingeau mai mult de bolnavi. Și nici un alt meșteșug omenesc nu era de vrun folos. Deși se făceau des procesii la templuri și oamenii se adresau la oracole sau la alte instituții de felul acesta, toate erau în zadar. În sfîrșit, renunțară și la acestea, pentru că toată tăria de inimă era slăbită prin mărimea răului.

[*48*] Boala începu, precum se susține, întîi în Etiopia cea de dincolo de Egipet, apoi se răspîndi și peste Egipet, Libia și peste multe alte țări ale regelui persan. În teritoriul atenian veni pe neașteptate și prinse mai întîi pe locuitorii din Pireu, drept care aceștia susțineau că peloponezienii aruncaseră otravă în fîntînele de apă de ploaie, căci fîntîne cu izvor nu erau încă pe atunci acolo. Pe urmă pătrunse însă și în orașul care e mai încolo, pe uscat, și acum oamenii mureau mai des.

Judece acum fiecine, doftor sau ne-doftor de ar fi, după părerea sa, care să fi fost pricina boalei acesteia și cari ar fi cauzele îndestul de influente pentru a produce o schimbare atît de mare a stării de lucruri. Dar, pentru că boala m-a prins și pe mine și pentru c-am observat și pe alții cari pătimeau de dînsa, vreau să spun cum era decursul ei și după ce semne caracteristice și simptome s-ar putea recunoaște mai bine dacă ar mai izbucni vreodată.

[*49*] Anul acela, precum au recunoscut-o toți, era tocmai lipsit mai mult decît orice alt an de alte soiuri de boale, dar, dacă cineva pătimea de mai nainte de vrun rău oarecare, acela se prefăcea în ciumă. Pe ceilalți, cari erau sănătoși, îi prindea fără vro pricină de din afară o mare fierbințeală la cap, împreunată cu inflamația și roșirea ochilor; părțile din lăuntru, gîtlejul și limba, se injectau de sînge și dădeau un miros foarte rău și neplăcut. Pe lîngă aceasta se mai adăoga strănutare și răgușeală și apoi boala cădea la piept, producînd tuse violentă. Ajungînd la stomah, producea un efect atît de violent încît toate deșertările de fiere, după cît s-a constatat de doftori, urma cu mari greutăți.

Pe cei mai mulți îi apuca un sughiț sec, împreunat cu cîrcei tari, cari la unii încetau în curînd, iar la alții țineau mai mult. Trupul, pipăit pe dinafară, nu era tocmai cald, nici se arăta palid, ci roșietic sau vinețiu, c-un exantem de bășicuțe și de bube. Dar înăuntru fierbințeala era atît de cumplită încît cel bolnav nu putea

[1] Histo[r]iografii medicinei sînt la îndoială dacă epidemia descrisă de Thucydides a fost ciumă sau tifos petechial. În tot cazul, descrierea renumitului istoric antic este, mai ales astăzi, de cel mai mare interes.

suferi nici hainele cele mai subțiri măcar, nici să fie acoperit cu cea mai subțire pînză de in, ci voia numaidecît să fie cu totul dezbrăcat sau, de putea, voia numai să se arunce în apă rece. Mulți, dacă rămîneau neobservați, biruiți de nestinsă sete, se aruncau chiar în fîntîni; puteai însă să bei mult sau puțin, efectul rămînea acelaș. O suferință pentru toată starea bolnavului era lipsa de odihnă și insomnia. Cîtă vreme boala creștea, trupul nu slăbea, ci se împotrivea boalei, după cum n-ai fi așteptat, încît cei mai mulți bolnavi mureau a noua sau și a șaptea zi, nu fiindcă erau cu desăvîrșire slăbiți, ci de dogoarea (sau gangrenarea) dinlăuntru, sau, dacă scăpau și atunci, boala cădea în partea de jos a trupului, după care ieșeau bube mari însoțite de treapăt violent, prin care bolnavii deveneau jertfa slăbiciunii. Căci boala începea de sus, așezîndu-se întîi în cap și petrecea apoi pe rînd tot trupul și, după ce bolnavii treceau peste pericolul cel mai mare, puterea boalei se mai arăta la estremități și anume la genitale, la vîrful mîinilor și al picioarelor și mulți din cei scăpați rămîneau cu estremitățile pierdute, alții orbeau. Pe alții, după ce se însănătoșeau chiar, îi apuca deodată o tîmpire a memoriei, încît nu se mai recunoșteau nici pe sine, nici pe ai lor.

[*50*] Căci puterea acestui soi de boală nu numai că întrecea toată descrierea, apucînd pe toți mai tare decît putea suferi natura omenească, ci se arăta ca un fenomen extraordinar și prin împrejurarea că păsările și cuatrupedele, cari de altmintrelea se ating de cadavre omenești, sau că nu gustară deloc din morții neîngropați, sau, dacă mușcau din ei, piereau. Dovadă este disparițiunea acestui soi de păsări, cari nu se mai vedeau nici pe lîngă cadavre, nici în alt loc. Asemenea la cîni, fiindcă trăiesc în apropierea oamenilor, se observa influența răului.

[*51*] Cam aceasta era starea boalei, fără a mai pomeni în deosebi multe cazuri curioase cari se arătau la o seamă de oameni. Pe timpul acesta nu domnea nici una din boalele obicinuite, și unde se întîmpla să fie vruna se prefăcea în ciumă. Unii mureau de lipsă de îngrijire, alții chiar cu grija cea mai bună.

Nu era nici un leac de care s-ar fi putut spune că aduce vreo scăpare sigură. Căci ce convenea unuia era nepriincios altuia. Nici o constituție trupească, fie mai tare, fie mai slabă, nu putea să se împotrivească boalei: ea răpea pe toți fără deosebire, după orișice metod de lecuire s-ar fi căutat. Răul cel mai mare al boalei era pe de o parte descurajarea, care îi cuprindea pe toți cei ce se simțeau bolnavi (căci în asemenea caz oamenii desperau numaidecît și se neglijau peste măsură, neopuind nici o rezistență), pe de altă parte iar se umpleau unii de la alții, îngrijindu-se între ei, și mureau ca oile. Acestea toate cauzau cea mai mare pierdere de oameni. Căci, dacă nu voiau să se apropie de frică unii de alții, bolnavii mureau fără ajutor și multe case se pustiiră din lipsă de îngrijire. Însă, dacă venea[i] în contact cu oameni bolnavi, erai pierdut, mai ales aceia cari, voind să se arăte zeloși din sentiment de onoare, uitau să se păzească și veneau la amicii lor, căci și rudelor celor mai apropiate, amețite de mulțimea nenorocirilor, li se ura pîn-în sfîrșit de-a tot plînge pe cei cari mureau. Mai cu seamă acei reîntremați aveau cea mai mare milă de cei care mai pătim[e]au sau erau aproape de moarte, pentru că se cunoșteau scăpați, căci recidive mortale nu se întîmplau. Aceștia nu numai că treceau de fericiți în ochii celorlalți, ci și ei, în bucuria lor, nutreau speranța pentru viitor că nici o altă boală nu-i va mai putea răpi.

[*52*] Însă, mai mult decît suferințele acestea, bîntuia pe atenieni grămădirea oamenilor de la țară în oraș, mai ales a acelor veniți în urmă, pentru că, nefiind destule locuințe și șezînd ei vara în bordeie mocnite, mureau toți cu grămada.

Cei ce erau spre moarte stăteau culcați unii peste alții și așa rămîneau și cadavrele în drum. Alții se tăvăleau pe jumătate morți prin strade și pe lîngă fîntîne spre a-și stinge setea. Templurile în care își pregătiseră locașul lor erau pline de morții ce-și lăsaseră viața acolo. Căci oamenii, neștiind ce se va întîmpla cu ei, biruiți de nefericire, desprețuiau toate lucrurile dumnezeiești și omenești fără deosebire. Toate datinele obicinuite la îngropăciuni căzură în neorînduială. Se îngropau cum puteau. Unii îngropau fără teamă în cimitire străine, neajungîndu-le cele proprii, pentru că și muriseră prea mulți de ai lor. Căutau ruguri străine, și unii, preîntîmpinînd pe cei cari clădiseră rugul, puneau morții lor pe dînsul și-l aprindeau, alții, pe cînd se ardeau alte cadavre, aruncau pe acel care-l purtau în foc și fugeau.

[*53*] Boala epidemică, afară de astea, a mai fost întîia cauză a multor altor neorînduieli. Căci acum mulți îndrăzneau fără sfială a face pe față lucruri pe cari înainte cineva le-ar fi tăinuit și nu și-ar fi împlinit fățiș poftele: căci oamenii vedeau repedea schimbare a sorții, vedeau cum mor cei bogați și cum cei

cari pînăacum nu avuseră nimic luau în stăpînire averea celor dintîi. De aceea voiau să se folosească și să se bucure cît de curînd de dînsele, căci atît viața cît și averea le păreau de puțină durată. Nimeni n-avea dorința de a aduce vrun sacrificiu pentru ceea ce trecea de bun și nobil, părîndu-i-se că nu e sigur de a nu fi el însuși răpit înainte de a-și fi atins scopul. Tot ce sporea momentan plăcerea și bucuria se privea de bun și folositor. Nici frica de zei, nici legile omenești nu erau vreo piedecă. Căci a onora sau nu pe zei le părea tot una, cînd pe toți fără deosebire [î]i vedeau devenind o jertfă a morții; iar în ceea ce privea crimele, nimeni nu credea a mai trăi pînă ce i s-ar hotărî pricina înaintea judecătorilor, ca să fie silit să poarte pedeapsa cuvenită; căci o pedeapsă hotărîtă și cu mult mai rea atîrna asupra creștetului său, înaintea izbucnirii căreia fiecine credea a avea dreptul să se mai bucure întrucîtva de viață.

[*54*] Atîta nevoie veni în acel timp peste atenieni, cînd oamenii mureau în oraș, iar în afară de el țara se pustiia. În mizeria aceasta, oameni mai bătrîni [î]și aduseră aminte de acel cuvînt care li se prevestise de mai înainte:

„*Veni-va războiul doric și ciuma în urma lui.*"

Se ridică ceartă între oameni că prin vorba aceea a bătrînilor nu se înțelegea ciuma *(loimos)*, ci foametea *(limos)*. Însă în împrejurările de pe atunci predomni esplicarea că de ciumă ar fi fost vorba; căci aducerile aminte ale oamenilor prind formă după cele ce li se întîmplă. Astfel găsiră că întîmplarea s-a împlinit după prevestire, de vreme ce ciuma izbucni deodată cu năvălirea peloponezienilor. Lucru de mirat este însă că boala nu a pătruns în Pelopones, ci a pustiit mai ales Atena și multe alte ținuturi foarte populate.

Acesta a fost decursul ciumei.

MAXIME — AFORISME

de La Rochefoucauld

MAXIME

[2] Amorul-propriu este cel mai mare lingușitor.

★

[3] Oricîte descoperiri să facă cineva în țara amorului-propriu, tot mai rămîn destule locuri necunoscute.

★

Amorul-propriu este mai abil decît cel mai abil om din lume.

★

[5] Durata pasiunilor noastre nu depinde de noi mai mult ca durata vieței noastre.

★

[6] Pasiunea adeseori face un nebun din cel mai cu minte om și adeseori dintr-un prost face un om abil.

★

[10] În inima omului este o generațiune perpetuă de pasiuni, astfel că, stingîndu-se o pasiune, se naște alta în locu-i.

★

[15] Clemența principilor nu este decît o politică spre a cîștiga afecțiunea popoarelor.

★

[16] Această clemență, din care se face o virtute, se practică aci din vanitate, aci din lene, aci de frică, și mai totdauna de toate împreună.

★

[19] Noi toți avem destulă forță spre a suporta nenorocirile altuia.

★

[20] Constanța celor înțelepți nu este decît arta de a-și închide agitațiunea în inima lor.

AFORISME

[22] Filozofia triumfează lesne asupra relelor trecute și viitoare, însă relele prezente triumfează asupra ei.

[25] Se cer virtuți mai mari spre a nu pierde capul în fericire decît în nefericire.

[26] La soare și la moarte nu te poți uita țintă.

[27] Adeseori ne lăudăm cu pasiunile, fie și cele mai criminale; însă invidia este o pasiune care n-o mărturisim niciodată.

[28] Gelozia este oarecum dreaptă și rezonabilă, fiindcă nu tinde decît să conserve un ce care ne aparține sau credem că ne aparține; pe cînd invidia este o furoare ce nu poate suferi binele altuia.

[29] Răul ce facem adeseori nu ne atrage atîta persecuțiune și ură ca bunele noastre calități.

[31] Dacă n-am avea defecte, n-am simți atîta plăcere a le remarca la alții.

[32] Gelozia se nutrește prin îndoieli; dar îndată ce trece de la îndoială la certitudine, atunci sau devine o furie sau se stinge.

[41] Cine ține prea mult la lucrurile mici de ordinar devine incapabil pentru lucruri mari.

MONSTRUL VERDE

de [Gérard] de Nerval

I

CASTELUL DIAVOLULUI

Voiesc a vorbi de unul din cei mai bătrîni locuitori ai Parisului, el era numit într-o vreme *diavolul Vauvert*.

De aci a și izvorît proverbul „Ești al diavolului Vauvert ! Du-te la diavolul Vauvert".

Diavolul Vauvert este în adevăr un locuitor din Paris, unde șade de mai multe veacuri daca ar trebui să credem pe istorici. Sauval, Félibien, Sainte Foix și Dulaure au istorisit mult și multe din diavoliile lui.

Se pare a fi locuit castelul din Vauvert, care era situat pe locul ocupat azi de veselul bal „*la Chartreuse*", la capătul bulevardului Luxemburg și în fața aleelor Observatorului, în strada Infernului.

Acest castel de un renume trist fu în parte dărîmat și ruinele deveniră o dependență a unei monăstiri de șartrozi (chartreux) în care muri la 1414 Jean de la Lune, nepotul antipapei Benoît XIII. Jean de la Lune era bănuit că are relațiuni cu un oarecare drac, care era poate spiritul familiar al vechiului castel de Vauvert, căci, precum se știe, fiecare din edificiile feudale avea cîte unul.

Istoricii nu ne-au lăsat nimic precis asupra acestei faze interesante.

Diavolul Vauvert făcu din nou pe lume să vorbească de dînsul în epoca lui Ludovic XIII.

Timp îndelungat se auzise în toate serile un zgomot mare într-o casă făcută din rămășițele vechiei monăstiri și ai cărei proprietari lipseau de mai mulți ani.

Aceasta ingrozi mult pe vecini.

Ei deteră de știre poliției, care trimise cîțiva sergenți.

Care nu fu mirarea ăstor militari auzind zăngănitul paharelor amestecat cu hohote de rîs ascuțite !

Mai întîi s-a crezut că sînt niscaiva falsificatori de monede cari fac chief și, judecînd că sînt foarte mulți după intensitatea zgomotului, cerură ajutoare.

Nici un sergent însă n-avea curajul să-și conducă soldații în această vizuină unde părea că se aude gură și zgomot de o întreagă armată.

Sosi în sfîrșit spre dimineață un corp de trupe îndestulător ; se pătrunse în casă. Nu se găsi nimic.

Soarele risipi umbrele.

Toată ziua se făcu cercetări ; apoi toți [î]și dădură cu părerea că zgomotul vine din catacombe situate, cum se știe, sub acel cartier.

Se pregăteau a pătrunde înăuntru ; însă în timpul cînd poliția lua dispozițiuni se înserase din nou și zgomotul reîncepuse mai tare decît oricînd.

De astă dată nu mai cuteză nimeni să intre, fiindcă era evident că nu este nimic în pimniţă decît numai sticle şi că dar dracul trebuie să fie care le face să joace.

Se mulţumiră atunci de-a ocupa răspîntiile şi d-a cere ajutorul preoţilor, spre a se face rugăciuni.

Clerul făcu o mulţime de slujbe şi aruncă chiar aghiazmă pe ferestrele pimniţei.

Zgomotul însă nu înceta deloc.

II

SERGENTUL

În timp de o săptămînă întreagă mulţimea parizienilor nu înceta d-a umplea stradele foburgului, îngrozindu-se şi tot cerînd noutăţi.

În fine, un sergent de poliţie mai cutezător decît ceilalţi se oferi a pătrunde în pimniţa cea blestemată pentru o pensiune reversibilă în caz de moarte asupra unei cusătorese numită Margot.

Acesta era un om viteaz şi mai amorezat decît credul. El adora pe acea cusătoreasă, care era o persoană frumuşică şi foarte econoamă, ba încă zgîrcită s-ar putea zice, şi care refuzase a se mărita cu un simplu sergent fără altă avere decît galonul său.

Însă, cîştigînd pensia, sergentul devenea alt om.

Încurajat de astă perspectivă, el strigă că nu crede nici în Dumnezeu, nici în Dracu şi că dar va şti cu orice preţ ce este acel zgomot.

— În ce crezi atunci? îl întrebă unul din tovarăşii săi.

— Cred, răspunse el, în d. prefect al poliţiei şi în d. prim-procuror.

Zicea foarte mult prin aceste cuvinte.

[Î]şi luă sabia-n dinţi, cîte un pistol în fiece mînă şi cu curaj începu a scobori treptele scării.

Spectacolul cel mai extraordinar îl aştepta pătrunzînd în pimniţă.

Toate sticlele săreau din loc în loc, formînd figurile cele mai graţioase.

Sticlele pecetluite cu verde înfăţişau pe bărbaţi şi cele cu roşu înfăţişau pe femei.

Era chiar şi o orchestră.

Sticlele goale răsunau ca instrumentele de suflat, sticlele sparte ca nişte cimbale şi triangule şi cele fără gît parc că aveau ceva din armonia pătrunzătoare a vioarelor.

Sergentul, care trăsese cîteva litrişoare de vin înainte d-a întreprinde expediţiunea, nevăzînd acolo decît numai sticle se simţi foarte asigurat şi începu şi dînsul a dansa prin imitaţiune.

Apoi, din ce în ce mai încurajat de veselia şi frumuseţea priveliştei, ridică o sticlişoară drăguţă cu gîtul lung, cu un fel de vin negru, precum se părea, şi pecetluită cu îngrijire cu ceară roşie şi o strînse cu iubire la inima lui.

Rîsete frenetice ieşiră din toate părţile; sergentul, indignat, lăsă să cază sticla ce se sparse în mii de bucăţi.

Danţul se opri, ţipete de spaimă se auziră în toate colţurile pimniţei şi sergentul îşi simţi părul zbîrlindu-se, văzînd că vinul vărsat părea că formează un val de sînge.

Trupul unei femei goale, al cărei păr blond se răspîndea pe pămînt în umezeală, era întins la picioarele lui.

Sergentul n-ar fi avut frică nici de dracul în persoană, însă astă vedenie [î]l umplu de groază; gîndindu-se cu toate acestea că are să dea seamă de misiunea sa, el luă altă [sticlă], [pecetluită] cu verde, ce părea că-i rîde în nas, şi strigă:

— Cel puţin voi avea una!

O imensă gălăgie-i răspunse.

Dar el deja suise treptele şi, arătînd butelia tovarăşilor săi, le zise:

— Iată-l pe împieliţatul!... Sînteţi nişte dobitoace că nu îndrăzniţi să scoborîţi în pimniţă!...

Ironia lui era amară. Soldaţii năvăliră în pimniţă, unde nu se găsi decît o sticlă de Bordeaux spartă. Restul era la loc.

Tovarășii lui deplînseră soarta sticlei sparte, însă, ca niște oameni bravi, ținură a ieși fiecare cu cîte o butelie în mînă.

Li s-a dat voie spre a le goli.

Sergentul însă zise :

— Cît despre mine, voi păstra această sticlă pentru ziua nunții mele.

Nu i s-a putut refuza aceasta, precum nici cusătoreasa nu-i mai putea refuza mîna, și dar se luară.

Veți crede poate că avură copii mulți?

Nu. N-avură decît unul singur.

III

CE-A URMAT DIN ACEASTA?

În ziua de nuntă, sergentul puse faimoasa sticlă cu pecetea verde între dînsul și soția lui și afectă a nu vărsa din acest vin decît ei și lui.

Sticla era verde ca frunza, vinul era roșu ca sîngele.

Nouă luni după aceasta cusătoreasa născu un mic monstru de tot verde, cu coarne roșii în frunte.

Copilul creștea daca nu în virtute, cel puțin în corp. Două lucruri contrariau pe părinții lui : culoarea sa verde și un apendice caudal ce lua din ce în ce formele unei adevărate coade.

A consultat bietul sergent pe savanți ; aceștia i-au declarat că este cu neputință a-i face vreo operație fără a compromite viața copilului.

În ce privește culoarea, s-au încercat în toate chipurile s-o facă să piară. Toate însă erau în zadar : căci, deși izbutiseră, printr-o mulțime de loțiuni și fricțiuni, a atenua nuanța prea pronunțată a epidermii, totuși nu era decît pentru puțin timp. Un moment pielea părea a se albi de tot cînd seara se înverzea din nou.

Sergentul și cusătorița nu se puteau mîngîia de necazurile ce le făcea ăst monstru mic, care din zi în zi se făcea mai încăpățînat, rău și malițios.

Melancolia ce-i coprinse îi conduse la vițiul prea comun printre oameni de teapa lor. Ei se deteră la beție.

Atît numai că sergentul nu voia să bea decît vin cu pecetea roșie și nevasta lui vin cu pecetea verde.

Ori de cîte ori sergentul era beat-mort, vedea în somnul lui pe femeia sîngerată a cărei vedenie [î]l spăimîntase în pimniță, după ce a spart sticla.

Această femeie îi zicea : „Pentru ce m-ai strîns la inima ta și apoi m-ai jertfit ... pe mine care te iubeam așa de mult?"

Asemenea, de cîte ori nevasta sergentului îndrăgostea prea mult sticla verde, vedea în somn apărînd un diavol mare, cu un aspect înfricoșător, care-i zicea : „Pentru ce te miri că mă vezi ... deoarece ai băut din sticlă?... Nu sînt eu tatăl copilului tău?"

O, mister !

Ajuns la vîrsta de 13 ani copilul pieri.

Părinții lui, nemîngîiați, urmară a bea, dar nu mai văzură reînnoindu-se teribilele apariţiuni cari le nelinișteau somnul.

IV

MORALITATE

Astfel sergentul fu pedepsit pentru necredința lui și cusătorița pentru zgîrcenia ei.

V

CE SE FĂCUSE MONSTRUL VERDE

Nu s-a putut ști niciodată.

O ALEGORIE VECHE ȘI PURUREA NOUĂ

[Criticon, III, 4, de Balthasar Gracian]

[ARGUMENT]

La 1794 mitropolitul Moldovei, Iacov, puse să se traducă și să se tipărească o carte numită *Critil și Andronius*. Cîteva părți din ea s-au tipărit în adevăr, se vede însă că lipsa de mijloace ori alte împrejurări or fi împiedecat urmarea lucrării. Această scriere nu era alt decît *Criticon* al vechiului autor spaniol Baltazar Garcian.

În acel *Criticon* se găsește însă o istorie de o actualitate permanentă, pe care ne permitem a o reproduce pentru cititori fiind un fel de alegorie a timpului de față!

Critil și Andronius sînt în lungă călătorie și un călăuz numit *Desengano* (deziluzia) le esplică lucrurile ce le văd ei în calea lor.

Călăuzul nu găsi de lăudat decît pe *frînghieri*, pentru că numai ei merg, în meșteșugul lor, în sens invers cu ceilalți oameni.

Cînd ajunseră într-un oraș mare li se trezi luarea aminte prin zgomot. Priviră de jur împrejur și zăriră pe o scenă comună de scînduri pe un pehlivan înconjurat de-o roată mare de norod, pe care el o măcina și o lucra în acest moment.

El îi ținea împrejur ca pe niște prizonieri.

Acest pehlivan [î]și arăta minunățiile cu gura lui cea largă, care se cere neapărat în asemenea împrejurări.

Acuma, domnii mei — strigă el — am să v-arăt o minune înaripată care e totodată o minune în privirea istețimei. Îmi pare bine că am a face cu persoane de duh, cu oameni în toată firea; dar cată să vă observ că, dacă unul dintre d-voastră nu e înzestrat c-o minte estraordinară, poate să se ducă de unde a venit, pentru că lucrurile înalte și subtile cari se vor produce numaidecît nu le va pricepe.

Așadar luați seama d-voastră, domnilor cari sînteți oameni de duh! Va apărea numaidecît vulturul lui Joe, care vorbește și argumentează, cum se și cuvine unui asemenea animal, glumește ca Zoylus și înghimpă cu vorbe ca Aristarch. Nici o vorbă nu va ieși din gura lui care să nu cuprinză un mister, o cugetare ingenioasă, cu sute de aluziuni la sute de lucruri. Tot ce va zice vor fi sentențe de cea mai *înaltă adîncime*.

Critil zise:

— Trebuie să fie un om bogat sau puternic căci dac-ar fi sărac n-ar băga nimenea-n seamă ceea ce zice. C-un glas de argint se cîntă bine și cu-n bot de aur se vorbește și mai bine.

— Acum, d-lor, urmă șarlatanul, să se ducă domnii cari nu sînt vulturi la inteligență; ei n-au ce căuta aici.

Cum așa? Nimeni nu se duce? Toți stau pe loc?

În adevăr nimeni nu se duse, căci nimeni nu voia să aibă atîta minte de a recunoaște că nu e cu minte ci, din contra, fiecare avea mare stimă pentru mintea sa și opinie mare despre sine.

Deodată șarlatanul trase de-un căpăstru prost și apăru ...? cel mai prost dintre toate dobitoacele. A rosti numele lui e o insultă.

Aici vedeți d-lor — strigă șarlatanul — un *vultur*, un vultur în privirea calităților lui strălucitoare, la gîndul și la grai. Să nu-i abată cuiva de-a zice altfel, căci rea părere ne-am face despre mintea lui.

— Să n-am parte — zise unul — dacă nu-i văz aripele. Ce mărețe aripi !

— O, eu număr și penele pe ele, zise altul.

— D-ta nu le-ai fi văzînd? zise unul cătră vecinul său.

— Eu? Cum, Doamne iartă-mă, să nu le văz? Se poate una ca asta?

Numai un om cumsecade și cu minte zise cătră vecinul său :

— Așa să-mi ajute Dumnezeu dacă văz vultur ori pene. Văd patru picioare oloage și-o coadă cît ziua de mare.

— Șut ! zise prietenul. Să nu cumva să spui una ca asta că te faci de rîs. Ar zice că d-ta ești cel de colo. N-auzi ce zic și ce fac ceilalți? Urlă cu lupii și dă-te după păr.

— Ba zău, zise alt om cumsecade, numai vultur nu e, ci chiar antipodul său ; afirm că e un mare ...

— Taci molcum, zise lovindu-l cu cotul un prieten, vrei să te faci de batjocură? N-ai voie să spui altceva decît că e vultur, chiar dac-ai crede contrariul. Crede ce vrei, numai zi ca noi !

— Nu observați, strigă șarlatanul, finețele ce le produce? Cine nu le-ar pricepe și nu le-ar simți ar trebui să fie lipsit de orice scînteie de geniu !

— Admirabil, strigă un bacalaureat. Ce mari gîndiri ! Escelentisim ! Ce sentențe ! Voi să le scriu. Ar fi păcat de posteritate să piarză o iotă din ele.

În momentul acesta animalul minunat ridică o strigare de-ți rupea urechile și însoți strigătul cu o sumă de necuviințe, încît toți stătură încremeniți privind unul la altul :

— Priviți, priviți, oameni buni și cuminți, zise amăgitorul viclean, priviți și ridicați-vă în vîrful picioarelor ! Iată ce va să zică a vorbi. Există un al doilea Apollon ca acesta? Cum vi se pare gingășia cugetărilor lui, elocuența limbei lui? Cine în lume e mai cu minte decît el?

Cei de față priviră unul la altul. Dar nici unul nu îndrăzni să zică cîrc ! ori să spună ceea ce gîndea, adică adevărul, pentru ca să nu-l ia lumea de prost ; din contra, cu toții irupseră într-un glas, lăudîndu-l și aplaudîndu-l.

— Ah, ce bot ! zise o cucoană-n doi peri ; mă răpește botul dumisale. Aș putea să-l ascult toată ziua.

— Să mă ia dracu, zise foarte încet un om cu minte, dacă vita aia nu e și nu rămîne pretutindenea măgar, dar m-oi feri de-a o spune.

— Zău, nu fuse vorbă, ci curat zbierăt de măgar, zise altul. Dar de ! Vai de cel care ar zice una ca asta ! Așa-i lumea : șobolul se zice că e rîs, broasca e canar, găina leu, greierele sticlete, măgarul vultur. Ce folos am dacă spui că nu-i așa? Așadar — aidi, fie cum zice lumea, nu cum știu eu. Ce știu, știu pentru mine, dar vorbesc ca toată lumea, ș-așa trăim unul cu altul și unul de altul. Asta-i chestia.

Critil era revoltat să vază de o parte o purtare așa de ordinară, de alta atîta șiretlic.

Cum poate să se lege nerozia de capetele oamenilor pînă la așa hal, gîndi în sine.

Pehlivanul rîdea însă de toți în umbra nasului lui celui mare și zise *aparte* și triumfător ca intriganții din comedii.

— Ei trasu-ți-i-am pe sfoară pe toți? Ce mai poftești? Care cutră ar fi putut să facă mai mult? — și din nou le dete sute de insipidități de mistuit, strigînd iar : Ca nu cumva să zică cineva că nu-i așa, că, Doamne, prost ar mai fi.

Aplaozele degradate se sporiră și mai mult și Andronie făcea ca toți ceilalți. Critil însă nu mai putea să sufere și era să izbucnească. Se întoarse cătră călăuzul amuți[t] și-i zise :

— Oare mult își va mai bate joc omul acela de răbdarea noastră și mult om mai tăcea? Obrăznicia asta ordinară întrece toate marginile.

Călăuzul răspunse :

— Aibi răbdare pîn-ce se va rosti timpul; el va descoperi adevărul ca totdauna. Așteaptă numai ca dihania să ne-ntoarcă spatele și-atunci vei vedea că cei ce-l admiră [î]l vor da dracului.

Tocmai așa se și-ntîmplă.

Abia amăgitorul își retrase vita din scenă și, numaidecît, cînd unul cînd altul începu a scoate vorbă :

— Zău n-a fost geniu, a fost curat vită ca toate vitele, măgar a fost.

— Ce nebuni am mai fost, zise altul, și astfel își făcură curaj unul altuia pînă începură cu toți : Cine-a mai pomenit o asemenea înșelătorie ! Dar o vorbă n-a dat din el de care ar fi fost ceva și noi l-am aplaudat ! Ce mai la deal la vale ? Măgar a fost și merităm să ni se puie șeaua-n spinare în locul lui.

Dar șarlatanul ieși din nou la maidan și promise o altă minune, și mai mare.

— Acuma, zise el, nu veți vedea nimic mai mult, nimic mai puțin decît un uriaș vestit în toată lumea pe lîngă care cei mai mari uriași sînt pitici. Cată să observ însă [că] oricine i-o zice „uriașule" l-a bătut norocul : [î]i va ajuta s-ajungă la onori, vă grămădi averi asupră-i, [î]i va da mii, ba zeci de mii de lei pensie, demnități, slujbe, tot după pofta inimei. Vai de acela care nu va vedea uriaș în el, nu numai nu va avea favori, ci-l va ajunge pedeapsă și trăznet. Uite-te lume ! Iată, vine. Iată-l, s-arată ! Ce superb e ! Cum stă deasupra tuturor !

Se ridică o perdea și se ivi un omuleț mare ca de la cot în palmă, un nimic, un pigmeu în orice privire, în ființă și în faptă.

— Dar bine, ce faceți ? De ce nu strigați ? De ce nu-l aplaudați ? Ridicați-vă glasul, ritori ! Cîntați, poeți ! Scrieți, genii ! Corul vostru fie : Celebrele, incomparabilele, marele om !

Toți stătură încremeniți și se-ntrebau din ochi unul pe altul : Dar ce fel de uriaș o mai fi ăsta ? Ce urmă de eroism are în el ? Gloata lingușitorilor începu însă să strige din ce în ce mai tare :

— Da, da ! pozitiv ! Uriașul, uriașul ! Cel mai mare om de pe fața pămîntului. Ce mare și valoros rege cutare ! Ce viteaz general cutare ! Ce escelent ministru cutare și cutare !

Deodată începură să ploaie dublonii de aur. Atunci autorii nu mai scriseră istorie ci panegirice, poeții își rodeau unghiile ca s-ajungă la piine. Nimeni care să fi îndrăznit să zică contrariul. Din contra, toți strigau pe-ntrecute : Uriașul ! Marele, cel mai mare uriaș ! Căci fiecare spera slujbă și tain. Dar în sine își zicea fiecare : Ce minciună a dracului mai spun. Are să crească și el cînd mi-o crește mie păru-n palmă. Ciotul tot ciot o să rămiie și Statu-palmă tot Statu-palmă. Dar, de ? Ce să-i faci lumii ? Așa-i lumea. Să mă duc să-i spun ce gîndesc, cu ce mă aleg ? Dar așa cum fac *eu*, am haine, mîncare, băutură ; pot să strălucesc și s-ajung om mare chiar. Așadar : fie el ce-o fi, mie să-mi meargă bine ! Aiti ! Fie și uriaș !

Andronie începu și el să urmeze curentul și să strige : „Uriașul, uriașul ! Grozavul uriaș !" Atunci începură să ploaie asupră-i dubloane și el zise : „Aceasta e înțelepciunea vieții."

Lui Critilo-i venea să-și iasă din fire.

— Nu mai pot, îmi vine să strig ! zise el.

— Taci, spuse călăuzul, nu alerga spre pieirea ta. Așteaptă numai ca uriașul să-ntoarcă spatele și vei vedea cum o să meargă.

Într-adevăr, abia piticul își săvîrși rolul său de uriaș și se retrase în garderobul de lințolii și-ndată toți începură :

— Bre ! Ce nerozi am fost ? Apoi bine : ăla uriaș era ? Mic de-un stat de palmă și nu era bun de nimic.

Critilo însă zise :

— Ce mare deosebire de se vorbește de un om pe cînd trăiește sau după ce-a murit. Cum neființa de față schimbă opinia ! Ce mare e depărtarea între : *deasupra capului nostru și sub picioarele noastre!*

Dar înșelătoriile acelui Sinon modern nu erau pe sfîrșit.

El întoarse foaia și aduse acum oameni escelenți, adevărați uriași, de cari pretindea că sînt pitici, că nu sînt buni de nimic, că sînt mai puțin decît nimic chiar. Și toți ziceam da ! Și aceia trebuiau să-și poarte ponosul, să treacă de ceea ce

nu erau, fără ca oamenii cu judecată şi critică să-ndrăznească a cricni. Ba au adus pe Phoenix nainte zicînd că e gîndac. Şi toţi ziseră: „Da gîndac e" şi de gîndac a trebuit să treacă.

[ÎNVĂŢĂTURA]

Dacă sub scena de scînduri am înţelege scena vieţii publice şi sub pehlivanul cu nasul lung pe cei ce dau tonul în ea, cîte capete de rînd n-am fi constatat că au fost apoteozate ca talente mari ori ca oameni de merit, cîţi pitici n-au fost numiţi eroi glorioşi, cîţi oameni în adevăr de merit, la rîndul lor, n-au fost traşi în noroi!

Să nu se admită însă că lumea care aplaudă e totodată şi convinsă de gloria falsă a reputaţiilor uzurpate. Cei mai mulţi nu au nici o opinie, o seamă cari cunosc adevărul nu au curajul de a-l spune şi astfel victoria timporară a răului şi a neadevărului e aproape totdeauna sigură.

Dar cititorul va putea şi fără călăuză să aplice alegoria aceasta, în amănuntele ei, la cele ce se petrec astăzi în ochii tuturor.

„CLANȚ! CU TOȚII, FRAȚI IUBIȚI!"

de Mark Twain

Fi-va cititorul atît de bun să-și arunce ochii peste versurile următoare și să vază daca poate descoperi ceva periculos în ele?

Cînd începe trenul zborul
Vine-ndată conductorul
Și, scoțînd perforatorul,
Face-o gaură în bilet.
Pentru cursa care costă
Zece bani biletu-i alb.
Pentru cursa care costă
Douăzeci biletu-i verde.
Pentru cursa care costă
Treizeci e biletul vînăt.
Clanț! făcînd perforatorul,
Face gaură în bilet.

COR

Clanț! cu toții, frați iubiți!
Faceți găuri unde știți.

Am dat mai deunăzi într-o gazetă de aceste rime sunătoare și le-am citit de vreo cîteva ori dupăolaltă. Ei bine, versurile acestea m-au luat cu totul în posesiune. În timpul dejunului îmi valsau prin crieri; și, cînd am început a-mi împătura șervetul, nu mai știam de am mîncat ceva sau nu. Din ajun încă [î]mi croisem cu multă îngrijire planul activității mele de peste zi — o tragedie cutremurătoare în romanul pe care-l scriam. Mă dusei la biurou, pentru a începe sîngeroasa mea operațiune. Luai condeiul, dar singura frază care o putui produce pe hîrtie: „Clanț! cu toții, frați iubiți, faceți găuri unde știți". O oră întreagă m-am luptat cu greu, dar a fost în zadar. Mereu îmi țiuia prin cap: „Pentru cursa care costă zece bani, biletu-i alb, pentru cursa care costă douăzeci, biletu-i verde ș.a.m.d." fără liniște și fără preget. Că nu mai putea fi vorba de lucru era lămurit. Deci desistai de la muncă ca să mă plimb prin oraș, dar observai numaidecît că picioarele mele, mișcîndu-se, mergeau în tactul clămpăniturii acelor versuri neîndurate. Cînd nu mai putui suporta mi-am schimbat pașii ... Dar nu-mi ajuta ... ... versurile se adaptau pasului meu nou și mă chinuiau întocmai ca mai înainte. M-am dus iar acasă, suferind tot timpul înainte de amiazi; suferii pe cînd mîncam mecanicește și fără gust; suferii și mă văierai și bombănii toată seara; mă pusei în pat și mă învîrtii și mă sucii și bodrogănii mereu, mereu înainte; la miezul nopții mă sculai și încerc a ceti, dar pe pagina care se confunda în ochii mei nu era nimic de văzut, decît: „Clanț! făcînd perforatorul, face gaură în bilet".

Două zile după aceea, sîmbătă dimineața, mă sculai ca o ruină clătinătoare și mă dusei, conform unei înțelegeri stabilite, la prețuitul meu prieten, spectacilitatea sa părintele N..., pentru a întreprinde cu el o primblare la turnul Talcott, în depărtare de vro zece mile.

El se uită fix la mine, dar nu zise nimic. Plecarăm. Părintele N. povestea și povestea și povestea — cum e obiceiul lui. Eu nu ziceam nimic, n-auzeam nimic. După cîțiva chilometri de drum, părintele N. zise :

„Mark, nu ți-e bine ? Arăți așa de slab, de uscățiv și de distras și înstrăinat cu spiritul. Vorbește ceva, rogu-te."

Trist, fără entuziasm zisei :

Clanț! cu toții, frați iubiți!
Faceți găuri unde știți.

Amicul meu se uită la mine încurcat și zise : „Nu pot spune, Mark, că sînt în stare să-ți pricep intenția ta. Ceea ce-ai zis tu nu prea pare a avea mult înțeles și-n orice caz nu e trist și — cu toate acestea — n-am auzit niciodată ceva care să sune așa de patetic ca aceste versuri. Ce e ?...".

Dar nu mai auzeam nimic. Eram departe, cu neînduratul, rupătorul de inimă vers :

Pentru cursa care costă
Zece bani, biletu-i alb.
Pentru cursa care costă
Douăzeci, biletu-i verde.
Pentru cursa care costă
Treizeci e biletul vînăt.
Clanț! cu toții, frați iubiți!
Faceți găuri unde știți.

Ce s-o fi-ntîmplat în decursul celorlalți chilometri nu știu. Dar deodată părintele N. imi puse mîna pe umăr și zise :

— Trezește-te, trezește-te ! Nu dormi toată ziua ! Am ajuns lîngă turn, omule ! Am vorbit de-am surzit, am amuțit și-am orbit și n-am scos din tine nici un răspuns. Privește numai admirabilul peisaj de toamnă. Privește, privește, ținteș-te-ți ochii la el. Tu ai călătorit, tu ai văzut multe poziții frumoase și vestite. Ce zici de aceasta ?

Eu suspinai ostenit și murmurai :

Pentru cursa care costă
Douăzeci, biletu-i verde.
Pentru cursa care costă
Treizeci e biletul vînăt.
Clanț! cu toții, frați iubiți!
Faceți găuri unde știți.

Spectabilitatea sa părintele N. stătea aci foarte serios, fără îndoială avînd cel mai mare interes de mine și mă privi lung ; apoi zise :

— Mark, e ceva în aceasta ce nu pot să-mi esplic. Cam aceste sînt cuvintele cari le-ai mai spus adineaori ; ele par a nu-nsemna nimic, și totuși îmi rupi inima cînd le zici tu. „Clanț !, cum ai zis?

Începui din nou din capăt și repetai toate șirurile. Fața amicului meu strălucea de interes. El zise :

— Ah, ce răpitor sunet, ca de clopoței, e acesta ! E aproape muzică : curge așa de frumos. Am păstrat în memorie mai toate versurile ; mai spune-le înc-o dată ș-o să le știu desigur."

Le-am recitit. După aceea le spuse părintele N. A făcut o mică eroare pe care am cores-o. Dar în rîndul al doilea și-n cel următor le-a recitat corect. Atunci mi s-a părut că o sarcină mare mi se ia de pe umere. Clopoțelul chemător părăsi crierul meu și un sentiment delicios de liniște și pace mă cuprinse. Eram cu inima atît de ușoară încît îmi venea să cînt ; am și cîntat o jumătate de ceas întruna, pe cînd ne întorceam. După aceea limba mea liberată își regăsi vorbirea binecuvîntată, și discursul, grămădit în mine în atîtea ceasuri lungi, începu să curgă în torente. Ș-a curs mereu înainte, vesel, jubilant pînă ce-a secat izvorul și s-a uscat. Cînd, la despărțire, întinsei mîna amicului meu zisei :

— N-a fost oare admirabil de frumos astăzi? Dar îmi aduc aminte că de două ceasuri n-ai vorbit nici un cuvînt. Ia vezi, începe a vorbi.

Spectabilitatea sa părintele N. întoarse spre mine un ochi lipsit de strălucire, oftă din adînc şi zise, fără vioiciune, ba în aparenţă fără conştiinţă :

Clanţ ! cu toţii, fraţi iubiţi !
Faceţi găuri unde ştiţi.

Îmi trecu un junghi prin inimă şi-mi zisei încet : „Bietul băiat, bietul băiat. Acuma el a căpătat-o".

Două-trei zile n-am mai văzut pe N. Apoi, într-o marţi seară, intră clătinîndu-se la mine şi căzu scîrbit pe un scaun. Era palid, slab, o ruină. Îşi deschise ochii săi stinşi şi zise :

— Ah ! Mark, versurile astea fără de inimă m-au prăpădit ; au apăsat ca un munte pe mine, zi şi noapte, ceas cu ceas, pîn-în momentul de faţă. De la întîlnirea noastră încoace am suferit chinurile unui osîndit. Sîmbăta am fost chemat instantaneu prin telegramă şi am plecat cu trenul de noapte la Boston.

Cauza chemării a fost moartea unui amic preţuit şi vechi, care a dorit ca eu să-i spun necrologul. Mi-am luat locul în vagon ş-am început a medita la discursul meu. Dar n-am trecut nici măcar peste introducere : căci, cum plecă trenul, roţile începură clac-clac, clac-clac, clac ! Clac-clac, clac ! şi numaidecît se potriviră urîcioasele versuri cu acest acompaniament. O oră întreagă am şezut acolo ş-am potrivit asupra fiecăreia din loviturile de roată o silabă din acele versuri. Apoi am ostenit aşa ca şi cînd aş fi tăiat toată ziua lemne. Craniul mă durea parc-ar fi vrut să se spargă. Credeam că trebuie să nebunesc dacă voi mai sta acolo ; deci m-am dezbrăcat şi m-am pus în pat. M-am întins în cabina mea şi acum poţi să-ţi închipui rezultatul. Lucrurile merseră însă înainte, ca şi adineauri. Clac-clac clac ! pentru cursa care costă zece bani, biletul alb, clac-clac clac, pentru cursa care costă douăzeci, biletul verde, clac-clac-clac-clac, pentru cursa care costă treizeci e biletul vînăt ş.a.m.d., ş.a.m.d.

— Clanţ, cu toţii, fraţi iubiţi, faceţi găuri unde ştiţi. Somn? Nici ochii nu i-am închis ! Eram aproape turbat cînd am ajuns la Boston. Nu mă mai întreba despre înmormîntare. Am făcut tot ce am putut ca să iasă bine, însă fiece frază solemnă din discursul meu era depănată, încurcată, ţesută cu : Clanţ ! cu toţii, fraţi iubiţi, faceţi găuri unde ştiţi ! Dar ceea ce a fost mai mizerabil e că întreaga mea dicţiune a încăput în ritmul văluros a acelor versuri pulsante, încît vedeam cum oamenii lipsiţi de spirit dădeau cu căpăţînele lor proaste tactul la discursul meu. Şi, Mark, m-ei crede sau nu m-ei crede, dar, înainte de a sfîrşi, toată adunarea îşi legăna încet capetele în solemnă concordie : jeluitori, îngrijitori, cu-n cuvînt toţi. Cînd am încheiat, am fugit în altar, într-o stare aproape de nebunie. Fireşte că norocul a voit să găsesc acolo pe o fată bătrînă, foarte îngrijită, o mătuşă a răposatului, care sosise prea tîrziu de la Spriengfield la biserică. Ea începu să sughiţe şi zise :

— O ! s-a dus, s-a dus, sărmanul, şi nu l-am văzut înainte de-a muri.

— Da, zisei, s-a dus, s-a dus — oare suferinţa nu se va sfîrşi niciodată ?

— D-ta l-ai iubit aşadar? Ah ! şi d-ta l-ai iubit ?

— Iubit ? Pe cine iubit ?

— Pe bietul meu George, pe nepotul meu, sărmanul.

— A, aşa ! Da, desigur ; Clanţ cu toţii fraţi iubiţi, faceţi găuri unde ştiţi ! O, mizeria asta o să mă omoare.

— Dumnezeu să te binecuvînteze, iubite domnule, pentru aceste prieteneşti cuvinte. Aţi fost faţă în momentele cele din urmă?

— Da, da ! Eu ... în ale *cui* momente din urmă ?

— Ale sale — ale scumpului răposat.

— O, da ! o da, da, da ! Gîndesc cel puţin, cred cel puţin, nu ştiu ! fireşte c-am fost, *eu* am fost acolo !

— Ce noroc, ce delicios noroc. Şi cuvintele lui cele din urmă... vă rog spuneţi-mi mie cuvintele lui cele din urmă. Ce-a vorbit el ?

— Vorbea ... vorbea ... oh capul meu, capul meu, capul ! Vorbea ... ... vorbea, nu vorbea în genere nimic decît : Clanţ, clanţ cu toţii, fraţi iubiţi, faceţi găuri unde ştiţi ! O, lasă-mă, onorabilă, pentru tot ce e mizericordios, lasă-mă singur, părăseşte-mă nebuniei, mizeriei, desperării mele. Pentru cursa care costă douăzeci biletu-i verde ; pentru cursa care costă treizeci e biletul vînăt, mai mult nu poate suferi un om ... Clanţ cu toţii, fraţi iubiţi, faceţi găuri unde ştiţi.

Ochii fără de speranţă ai amicului meu se opriră un minut, plini de greutate, asupra ochilor mei, după aceea zise cu insistenţă :

— Mark, nu-mi spui nimic ? Nu-mi dai nici o speranţă ? Dar ai dreptate. *Ş-aşa* e bine, ş-aşa e bine. Tu nu-mi poţi ajuta. A trecut timpul în care vorbe mă puteau ridica. Ceva în inimă-mi spune că limba mea e condamnată de-a se mişca vecinic după salturile acestei clămpăniri lipsite de simţire, uite, uite, iar [î]mi vine : Pentru cursa care costă zece bani biletul alb, pentru cursa care costă douăzeci biletul verde...

Şoptind tot mai încet şi mai încet, amicul meu căzu într-un fel de extaz blînd şi-şi uită suferinţele într-o fericită linişte.

Cum l-am scăpat în fine de spitalul de alienaţi ? L-am dus la o universitate din vecini şi l-am lăsat să-şi descarce sarcina versurilor sale chinuitoare în urechile lacome ale bieţilor studenţi, cari nu presupuneau nimic. Cum stau acum lucrurile cu ei ? Rezultatul e nespus de trist. De ce-am scris acest articol ? Pentr-un scop demn, pentr-un scop sublim. L-am făcut pentru a-l sfătui pe cititor : de vei da vrodată peste aceste versuri fără de milă, fugi de ele, fugi de ele ca de ciumă.

DICȚIONARUL DE RIME

LISTA ABREVIERILOR FOLOSITE DE M. EMINESCU ÎN DICȚIONARUL DE RIME

acc.	= *accusativus* sau acuzativ
act.	= diateza activă
adiec.	= *adiectivum*
adj.	= adjectiv
adv.	= adverb
an.	= *Anlaut*
antiq.	= *antiquus*
arch.	= arhaic
aus.	= *Auslaut*
conj.	= conjugarea
dat.	= dativ
d.l.	= de la
f.	= feminin
fem.	= feminin
g.	= genitiv
gen.	= genitiv
genit.	= genitiv
germ.	= german
imp.	= imperfect
inf.	= infinitiv
ins.	= instrument
instr.	= instrument
ir.	= ironic
masc.	= masculin
mold.	= moldovenesc
n.	= nominativ
neart.	= nearticulat
nom.	= nominativ
nomin.	= nominativ(ele)
p.	= persoana
part.	= participiu
perf.	= perfect
pers.	= persoana
pl.	= plural
pl. lat.	= pluralul latin
pl. q. p.	= *plusquamperfectum*
plur.	= plural
plusq.	= *plusquamperfectum*
plus q. perf.	= *plusquamperfectum*
polon.	= polonez
praes.	= *praesens*
pres.	= prezent
prez.	= prezent
prs.	= persoana
ps.	= persoana
sb.	= substantiv
sbs.	= substantiv
sbst.	= substantiv
sbt.	= substantiv
sing.	= singular
sng.	= singular
st.	= substantiv
stv.	= substantiv
subs.	= substantiv
subst.	= substantiv
ş.a.m.	= şi aşa mai departe
trans.	= transilvănean
transvăl.	= transilvănean
ung.	= unguresc
v.	= *vacat* sau *vacant*
vac.	= *vacat* sau *vacant*
val.	= valah
vb.	= verb
verb.	= *verbum*
voc.	= vocativ
vr.	= verb
vrb.	= verb
I (-a)	= conjugarea a I-a
II	= conjugarea a II-a
III	= conjugarea a III-a
(a) IV (-a)	= conjugarea a IV-a

Identitatea formală a unor abrevieri cu sens diferit a fost eludată prin completarea în text prin croşete de editor a abrevierilor celor mai puţin frecvente, astfel : conj. = conjunctiv, p. = participiu şi v. = vezi apar în text conj[unctiv], p[articipiu] respectiv v[ezi].

Notaţiile teoretice din dicţionarele de rime aparţin lui Eminescu. Ele au fost culese cu drepte spaţiate.

[VERSIUNEA FINALĂ]

2271

[**A**]

1r **á à** i n t o n a t .

t o a t e i n f i n i t i v e l e s c u r t e a l e v e r b i l o r d e c o n j u g a ţ i a î n t î i a ş i o s u m ă d e v o r b e t u r c e ş t i t e r m i n a t e î n **a** i n t o n a t. P e r s o a n a a t r e i a a i m p e r f e c t u l u i v e r b e l o r d e a I[-a] ş i [a] IV[-a] în **î**.

[**à**]
da !
ba !
fa
ba da !
ba ! ba ![1]
ca mai ba
nu zice ba
a întreba
ura
cara
ara
para

ába [=**eaba**=**oaba**]
baba
geaba
Kaaba
laba
slaba
treaba
boaba
cioaba
cocioaba
podoaba
gloaba
scoaba
roaba
araba
taraba
graba
Sabba

2r **èba**
gheba
Theba

àiba [=**oaiba**]
zgaiba
naiba
roaiba

àjba
vrajba

àlba
alba
dalba
Galba
halba
jalba
nalba
salba
codalba

elba
Elba

olba
tolba

3r **oàmba** [=**àmba**]
boamba
cloamba
Caramba !

imba
limba

omba
bomba

umba
de-a tumba
Dumba

4r **oba** [2]
proba
toba
soba

arba [=**iarba**=**oarba**]
barba
iarba
oarba

5r **ìrba**
ştirba

òrba
vorba
ciorba
cociorba
torba

uba
buba
duba
guba
hruba
pruba

23r **àca**
aca
daca
vaca
saraca
placa

1. *corectat din* baba ! 2. *corectat din* **obă**

24r **eca**
Mecca

ica
multe deminutive
chica
lica
mica
frica
clica
nimica

26r **oca**
Foca
coca

apca
cu hapca
șapca

arca
barca
marca
țarca

oarca [=**oarcă** =**eoarcă**]
de-a mijoarca
poarca
doar'ca
doar'că
(fleoarcă)

27r **irca**
ghirca
circa

orca
Borca
horca !

urca
curca
burca
furca
nurca
țurca

29r **așca** [=**eașca**=**oașca**]
ceașca
gáșca
Ráșca
táșca
pleașca
fleàșca
leașca
rudașca
bașca (adv.)
Vlașca
caleașca
proașca

eșca
Pleșca
veșca

ișca
Pișca
hrișca
chișca
sitișca

30r **atca** [=**eatca**]
Camciatca
platca
tureatca
lat'ca

etca
Petca

itca
chibitca

otca
potca
votca

utca
vutca

oțca
hoț ca
coțca

auca
Cauca
Cernauca
pauca
stau ca

euca
leuca
treuca
beu ca

avca [=**afca**]
camilavca
jaf ca
spravca

7r **àda**[3] [=**eada**=**iada**=**oada**]
dada
gireada
sfada
iada
Iliada
miriada
cada
tocada
arcada
lada
Ciclada
gramada
pomada
armada
nada
Grenada
canonada
Canada
coada
noada[4]
roada
șoada
Troada
zăpada
spada
Rada
parada
șarada
ograda
tirada
prada
strada
estrada
8r orșada
rotomontada
livada
Nevada

9r **eda**
Veda
Edda
Leda

11r **ulda**
Fulda
a nu-l da

enda
Zenda
Menda

ind

12r **ëa** [=**eea**=**eia**]
aceea
feea
Popeea
epopeea

3. *seria rezultă din efortul de a îmbogăți, și mai ales alfabetiza după consoana de sprijin, seria* **ada** dada, cada, lada, pomada, nada, roada, zapada, Rada, ograda, tirada, rotomontada, prada, parada, Grenada, Nevada, Canada, cireada, Ciclada, armada, gramada, arcada, tocada, orșada, spada, sfada *anulată pe pagina* **6r,** *în favoarea seriei finale* **ada** dada, iada, sfada, cada, iada, Iliada, miriada, gireada, tocada, arcada, lada, Ciclada, gramada, pomada, armada, nada, Grenada, canonada, Canada, coada, noada, roada, șoada, Troada, zapada, spada, Rada, parada, șarada, ograda, tirada, prada, strada, estrada, orșada, rotomontada, livada, Nevada, *de pe* **7r** *și* **8r** *alfabetizată de noi în continuarea efortului autorului* 4. coada *și* noada *sînt marcați printr-o linie verticală, ca, probabil, inspirați în pereche de proverbul cules de A. Pann „Prepelița se ține că e cu coadă / Și ea e numai pîn-la noadă"*

femeia
cheia
zeea
ideea
a treia
Mantinea
Odyseea

5v **ača**
pacea
Dracea
Lacea

eča
Bucecea

iča
aicea
icea
matuticea
pricea

alča
falcea
salcea
calcea

ulča
Tulcea
dulcea

anča
Vrancea
lancea
Pancea
Mancea

enča
Ghencea

onča
unča
atuncea

oča
Cocea

opča [5]
copcea
Nopcea

arča
harcea-parcea

uča
mucea

16r **oağa**
goagea [6]

elğa
helgea

anğa
cangea

ingea
mingea

ogea
hogea

12r **afa** [=**eafa** =**oafa**]
Caffa
ceafa
leafa
agrafa
girafa
scafa
scroafa
filozoafa
garafa

13r **alfa**
alfa
calfa

elfa
elfa

ilfa
silfa

olfa
bolfa

ulfa
julfa (de cînepă)

12v **ofa**
cofa
stofa
limitrofa
garofa
cartofa
strofa
antistrofa

13r **arfa** [=**earfa**]
arfa
marfa
tearfa

orfa
corfa
borfa
amorfa
antropomorfa

15r **olga**
Olga
Volga

anga [=**eanga** =**oanga**]
talanga
falanga
creanga
sparanga
Ganga
goanga

15v **inga**
natînga
din a stînga

16r **arga**

[**erga**]
cerga
erga

17r **ïa**
foarte multe substantive
aciia
iia
a miia
Pia
viia

16v **aia**
baia
odaia
gaia
laia
Maia
Sinaia
Himalaia

oaia
-oaia[sufix] augmentativ foarte des
foaia ......

eia [7] [=**ea** =**eea**]
aceia
femeia
ideia
zeea
feea
cheia
Rhea
Thea

18v **oia**
voia
n-o ia
nevoia
Noia
de dinnapoia
Joia
Zoia

21r **uia**
Gruia
nú ia

5. *cap de serie scris înainte de* **ocea** *apoi anulat ca alfabetizat incorect* 6. *în ms.* gaogea 7. *corectat din* **eea**;

23r **aja** [=**eaja** =**oaja**]
maja
coaja
vraja
mreaja
straja

⟨**eja**⟩
ija
grija
spija

oja
Boja
Doja

uja
ruja

31r **àla** [=**eala** =**iala** =**oala**]
sala
ceala !
alandala !
fala
gala
hala
scrobeala
obiala
ab ovo ad mala
cerneala
pala
oala
boala
ţoala
coala
poala
goala
smoala
Marghioala

32r **acla**
racla
facla

ecla
Tecla
Hecla
stecla

⟨**icla**
sticla⟩

ela
Stella
Satanella
tutela
manivela
flanela
îmblă lela !
mantela
capela
Arabella
Rachela
acela
dela

31v **ila**
bila
fila
copila
mila
chila
sila
lila
pila
idila
Sylla
movila
Rachila
cămila
Manilla
Sevilla
Sibila

32r **arla**
şarla
„parla !"

erla [=**ierla**]
⟨şperla
perla
mierla⟩

33r **asla** [=**easla** =**iasla**]
iasla
corasla
breasla
odrasla

aula
aula
Paula
Saula

uzla
guzla

ama [=**eama** =**iama**=
34r **oama**]
bama
dama
fama
gama
Kama
lama
mama
Panama
coama
poama
marama
naframa
Alabama
sama
scama
iama
teama
Brahma
să ia sama
să-şi dea [sama]
să-şi facă [sama]

35r **ocma**
tocma

36r **oma**
comma
Roma
gomma
diploma
soma

arma
arma
Parma
cazarma
larma
alarma

[**urma**]
urma
turma

37r **osma**
Osma
Cosma

uşma
cuşma

atma
Fatma !

uma [=**umă**]
ciuma
guma
humă
acuma
muma
numa
Struma
bruma
Numa
suma
spuma

38r **ana** [=**eana** =**iana** =
oana]
vădana
sprinceana
Epifana
fata-morgana
geana
Jeanna
cana
Ileana
mreana
mana
Comana
Stana
dunareana
nana

banana
pana
rana
coroana
zvoana
goana
icoana
toana
ismana
Guyana
vrana
Purana
balana
catana
pădureana
bălteana
munteana
poiana
ardeleana
răsăriteana
armeana
buruiana
vicleana

42r **îcna**
Sîcna

39r **adna**
Ariadna
Radna

odna
Rodna

ena
balena
scena
Modena
obscena
jena
sirena

42r **ahna** [8]
bahna

39r **aina**
haina
taina
daina
Ucraina

44r **îna**
cadîna
lîna
mîna
rîna
şina
vîna
costîna

42r **amna** [=**oamna**]
doamna
toamna

43r **ona**
Madona
bonna
Ancona
anemona
corona
tonna
zona

arna [=**iarna**]
iarna
Varna

erna
Cerna
moderna
perna
Dierna
eterna

irna
smirna
Pyrna

44r **urna**
urna

etna
Etna

utna
Putna

44v **una** [9]
45r una
niciuna
totdeuna
într-una
buna
străbuna
44v nebuna
45r minciuna
44v Crăciuna
45r mătrăguna
laguna
Şaguna
Păuna
găvăuna
juna
lacuna
luna
aluna
comuna
Namouna
nuna
cununa
harpuna
runa
struna
bruna
pruna
vreuna
vruna
cătuna
vuna
arvuna
guna

46r **oa** [=**oua**]
boa
noua
roua
Stoa
Toa
Troa

apa [=**eapa** =**iapa**]
ceapa
kappa
mappa
papa
iapa
teapa
sapa

47r **epa**
steppa
Mazeppa

ampa
Zampa
Pampa
lampa
trampa
stampa

50r **idra**
hydra
Vidra
clepsidra

49v **ora**
Dora
fora !
Cernagora
hora
Cora
Elora
nora
unora
amîndurora
tuturora
Thora
altora

8. *modificat din* **acna** 9. *pe* **44v** *apare o primă redactare a seriei* **una** una, niciuna, totdeuna, străbuna, nebuna, minciuna, Crăciuna, într-una, laguna, Păuna, juna, lacuna, luna, aluna, comuna, Namouna, nuna, cununa, runa, struna, bruna, pruna, vruna, vreuna, cotuna, arvuna; *la pagina* **45r** *apare o redactare ulterioară, în care intercalarea termenilor (eliminați?) la reluarea seriei ne aparține*

acestora
acelora
astora
celora
cîtora
multora
atîtora
ora
aurora
sora
Flora
altora
Andorra
Pandora
Camorra

50r **upra**
asupra
de deasupra

52r **esra**
Esrah

51r **atra** [=**iatra**]
Tatra
vatra
șatra
piatra

altra
ultra
52r **avra**
havra
javra
lavra
palavra

asa
casa
rămas-a
tras-a
retras-a
a șasa
masa
grasa
clasa
plasa
rasa

53r **alsa**
falsa

ulsa
muls-a
smuls-a

55r **alta** [=**ealta**]
alta
înnalta

balta
dalta
halta
Malta
unealta

elta [=**eltă**]
deltă
Helta
celtă

57r **opta**
a opta
șopta
propta

65r **ața** [=**eața** =**iața**]
ceața [10]
fața
cața
rața
țața
albeața
dulceața
gheața
greața
coteața
dimineața
piața
povața

68r **arța**
marța

erța [=**ierța**]
mierța
Herța
terța

60r **aua**
caua
ocaua
șeaua
ortaua
zaua

eua
luleua
cafeua
neua
canapeua

iua
ziua
piua

oua [=**oa**]
a noua

boa
a doua
noua
roua
Stoa

ava [11] [=**eava** =**iava**]
60v zabava
serba-va
60r gîlceava
Suceava
60v concava
seca-va
pleca-va
Sucidava
da-va
prada-va
60r pleava
țeava
Iava
60v lava
slava
spăla-va
scula-va
nava
suna-va
aduna-va
adăpa-va
60r otrava
60v dumbrava
ara-va
căra-va
însăra-va
sava
păsa-va [12]
60r tava
60v otava
căta-va
lupta-va
țava
cruța-va

61r **eva**
Eva
plăce-va
păre-va
Deva
Neva
greva

iva
adormi-va
diva
fi-va
argiva
Chiva

10. *repetat din inadvertență după* greața 11. *pe* **60r** *apare o primă redactare a seriei* **ava** gilceava, Suceava [*in ms.* Succeava], lava, nava, pleava, țeava, Iava, Sava, tava, zabava, otrava, otava; *la pagina* **60v** *apare o nouă redactare a seriei* zabava, serbava, concava, seca-va, pleca-va, Sucidava, da-va, prada-va, lava, slava, spala-va, nava, suna-va, aduna-va, adapa-va, dumbrava, ara-va, cara-va, însăra-va, otava, cata-va, lupta-va, țava, cruța-va, Sava, păsa-va; *unificarea celor două redactări ne aparține* 12. *în redactarea inițială urmează* t *indicînd intenția poetului de-a continua seria cu cuvinte în* **-tava**, *prezente într-o poziție anterioară lui* **-sava**, *de a muta grupul* **-tava** *după* **-sava**

Şiva
tiva !

îva
urî-va

alva
salva

ulva
nu-l va

umva [=**umiva**]
de cùmva
nu-mi va

ova
Moldova
slova
încotrova

arva [=**arvă**]
larvă
zarvă

urva

63r **itva**
litva
molitva
titva

îtva
cìtva

aza [=**eaza** =**iaza** =**oaza**]
baza
faza
Gaza
paza
raza
vaza
amiaza
oaza
loaza
emfaza
breaza
viteaza

17r **àbïa**
corabia
sabia
Tabia
Arabia
vrabia

albia

ambia
Senegambia

aciia [=**acia**]
Tracia

ecia
Grecia

anciia [=**ancia**]
Francia

unciia [=**uncia**]
unciia

urcia
Turcia

edia
comedia
tragedia
Media

idia
stridia
midia
Lidia
Fidia

àndia
Candia

16v **odia**
dodia
Asmodia
rodia
zodia

18r **elgia**
Belgia

17v **alia**
balia
dalia
Galia
Amalia
Saturnalia
talia
Portugalia
Costangalia

aclia
Heraclia

elia
Celia
Ofelia
Lelia
Amelia
Aurelia

anglia
Anglia
Ganglia

ìlia
Sicilia
Odilia
Emilia

olia
Anatolia
folia
Golia
molia
scholia

ulia [=**iulia**]
Iulia
Zulia
Tulia

18r **amïa**
Mesopotamia
infamia

èmia
premia
Noemia
academia
Boemia

armia

ermia
Hermia

ània
Ocëania
dania
Osmania
Spania
Albania
sania
dania
Germania
Hyrcania

enia
denia
smerenia
mirodenia
rubedenia
sumedenia

ònia
Ionia
eufonia
armonia
pronia
ironia
Antonia

ernia
Hibernia

19r **apia**
Appia
Terapia
Agapia

epia
sepia

opia
doppia
copia

orpia
scorpia

⟨upia⟩

ària
Mària
pària

abria
Calabria

adria
Adria

eria
feria
Algeria
peria
seria

agria
Agria

oria
Doria

uria
Asturia
furia
injuria
huria
incuria
penuria
Turia

àsia
Asia
Cassia

20r **esia**
Mesia
Bessia
cessia
concesia
sesia
impresia

ulsia
convulsia
evulsia

osia
osia
Rosïa

arsia
Marsia

ersia
Persia

orsia
entorsia
contorsia

ursia
excursia

usia
Rusia
Prussia

19r **işïa**
fişia

20r **atia**
gratia
apatia
Màtia
pneumatia

etia
Getia [13]

itia
Scitia
Pythia

otia
şotia
Gotïa

utia
butïa

22r **àţia**
naţia
acaţia
razzia
oraţia
exortaţia
civilizaţia

eţia
Geţia

iţia
adiţia
amiciţia

anţia
Franţia

unţia
Moguntia
unţia

òţia
Scoţia
Beoţia
moţia

erţia
inerţia
terţia

orţia
porţia
torţia

uţia

21r **avia**
Moravia
Moldavia
Pavia
evlavia

evia
ţevïa
ştevia
Svevia

ivia
Livia

ilvia
Silvia

ovia
Cracovia [14]

⟨uvia⟩

azia
ocazia
Caucazia
Lazia
Azia

ezia
Terezia
adhezia

izia
Mizia

ozia
Cozia

36r **àpoma**
plapoma

[Ă]

1r **abă**

2r **ebă**

ibă
colibă
îmbibă

aibă [=**oaibă**]
aibă
n-aibă
zgaibă
naibă
roaibă
s-aibă

13. *modificat din* Geţia 14. *urmează* **ovia** *şters*

ùibă
încuibă
îmbuibă

albă

3r **imbă**

limbă
plimbă
schimbă

îmbă

strîmbă
drîmbă

umbă

o tumbă
îmbumbă
dizbumbă
incumbă
sucumbă

4r **òbă**

probă
aprobă
dezaprobă
sobă
tobă

àrbă [=**iarbă** =**oarbă**]

barbă
iarbă
oarbă
soarbă
absoarbă
resoarbă
fiarbă
răsfiarbă

èrbă

imberbă
superbă
şerbă

5r **orbă**

ciorbă
cociorbă
torbă
vorbă

urbă

turbă
curbă

ubă

gubă
bubă
dubă
prubă
rubă
se-nşurubă

23r **acă**

ba că
babacă
dacă
facă
desfacă
prefacă
refacă
sacă
tacă
vacă
zacă
placă
opacă

iacă [=**eacă**]

iacă
o leacă
pleacă
teacă
neneacă
seacă
îneacă
treacă
petreacă
freacă
apleacă
greacă

oacă

bundoacă
joacă
coacă
toacă
invoacă
revoacă
provoacă
troacă
răstoacă
promoroacă
floacă
bulboacă

24r **ică** [15]

d i m i n u t i v e
chică
mică
pică
zică
prezică
rezică
deszică
frică
clică
nimică
dumică
se ridică
despică
implică
esplică
oblică
furnică
complică
suplică
strică
calică
pitică
dedică
peltică
amică
inimică
indică
urzică
răspică
prezică
antică
bunică
unică
alunică
tunică
Linică

eică

suveică
leică
scurteică
fleică
neică

uică

ţuică
puică
muică

25r **àlcă** [=**alca**]

falcă
(Malca)
calcă
încalcă
halcă
defalcă

elcă

pestelcă
spelcă
mutelcă
butelcă

24v **ilcă**

horilcă

25r **îlcă**

gîlcă
modîlcă
vîlcă

òlcă

polcă
scol că
Dolcă

15. *în dreapta seriei sînt notate versurile:*

La oglindă să se vază orişicît ar fi de mică
Pune miinile în şolduri şi din şolduri se ridică

ulcă
culcă
destul că
țășulcă

ancă [=**eancă** =**oancă**]
Stancă
bancă
hoancă
țigancă
mancă
moldovancă
armancă
gorjancă
naticiancă
țărancă
unguroancă
munteancă
ardeleancă
Leancă

incă [16]
fin'că
junincă
Zincă
pelincă
opincă
tilincă
și mai zi-ncă
Tincă
Catincă [17]

încă
stîncă
încă
adîncă
mîncă
mănîncă
brîncă
bocîncă
frîncă
Bojîncă

oncă
sponcă
poroncă

uncă
șuncă
văzu-ncă
juncă
luncă
muncă
nu-ncă
aruncă
pruncă
ei spun că
el fu-ncă
poruncă
preluncă
speluncă

26r **arcă**
încarcă
descarcă
par' că
barcă
marcă
înțarcă
țarcă
ciuparcă
cearcă
încearcă
remarcă
coșarcă
măcar că !
în zădar că
ba chiar că !

oarcă
mijoarcă
doar' că
stoarcă
toarcă
întoarcă

ercă
balercă
malercă
sper că
holercă
ciupercă

27r **ircă**
mă mir că
ghircă

îrcă
hîrcă
năpîrcă
să-l ia în cîrcă
vîrcă

urcă
urcă
aburcă
burcă
furcă
a avea de furcă
curcă
încurcă
descurcă
blană de nurcă
spurcă
țurcă
turcă
Durcă
jur că
Ciurcă

28r **ască** [18] [=**ească** =**iască** =**oască**]
88r bască
28r *cască*
mască
nască
pască (de paști)
pască
să urască
iască
să privească (mult)
broască
să cunoască
să recunoască
88r harazască

28r **escă** [=**ezică** =**ezcă**]
bez că
vezi că
crezi că
burlescă
romanescă

iscă
confiscă

îscă
gîscă

oscă
l[imba] toscă

uscă [19]
muscă
etruscă
uscă
huscă
am spus că
ruscă
răuruscă
88v Ruscă

[**așcă** [20] =**eașcă** =**oașcă**]
29r improașcă
doașcă
88r teașcă

29r **ișcă** [21]
mișcă
morișcă
pișcă

16. *modificat din* **encă** 17. *repetat din inadvertență* 18. *pe* **88r** *apare următoarea redactare a seriei* **ască :** nască, cască, pască (sbs.), pască (vrb.), urască, harazască, bască; *termenii inexistenți în prima redactare a seriei au fost intercalați de noi* 19. *o redactare ulterioară a seriei apare pe* **88r :** uscă, muscă, etruscă, Ruscă, răuruscă, huscă; *termenul inexistent în prima redactare este intercalat de noi* 20. *pe* **88r** *apare următoarea redactare a seriei* **așcă** teașcă; *termenul inexistent în prima redactare a fost intercalat de noi* 21. *seria apare redactată ulterior pe* **87v :** mișcă, pișcă, morișcă, hrișcă

hrișcă
sitișcă
frișcă

oșcă [=**oșca**]
doșcă
Roșca

ușcă [22]
cușcă
dușcă
împușcă
mușcă
giușcă [23]
Petrușcă
rățușcă
gălușcă
87v pușcă
⟨țușcă⟩

30r **ucă**
îmbucă
bucă
măciucă
ducă
conducă
readucă
reducă
producă
inducă
seducă
dor de ducă
cucă
nălucă
nucă
apucă
reapucă
usucă

8r **adă** [24] [=**eadă** =**iadă** = **oadă**]
adă
⟨ceadă⟩
conceadă
gireadă
creadă
încreadă
receadă
preceadă
⟨fadă⟩
sfadă
tăgadă
iadă
Iliadă
miriadă
cadă (vas)
cadă (verb)
recadă
scadă
tocadă
arcadă
decadă [25]
să nu se cadă
ladă
baladă
ciocoladă
Eladă
Cicladă
⟨ruladă⟩
gramadă
pomadă
armadă
smadă
nadă
Grenadă
canonadă
colonadă
monadă
limonadă
coadă
noadă
înnoadă
desnoadă
roadă (fruct)
roadă (verb)
neroadă
Troadă
șoadă
napadă
zapadă
spadă
paradă
radă
tradă
șaradă
mascaradă
ogradă
tiradă
pradă [26]
stradă
estradă
șadă
orșadă
rotomontadă
9r vadă
evadă
revadă
livadă
dovadă

abdă
rabdă

edă
cedă
Vedă

idă [=**ida**]
obidă
decidă
ucidă
stafidă
închidă
deschidă
desfidă
solidă
omidă
cărămidă
⟨umidă⟩
piramidă
timidă
10r oceanidă
hibridă
aspidă
gepidă
cupidă
conopidă
stupidă
liquidă
Ohrida
ridă
suridă
deridă
firidă
aguridă
cridă
rezidă [27]
hlamidă

11v **îdă**
hîdă
rîdă

22. *seria apare redactată ulterior pe* **87v** : mușcă, pușcă, împușcă, cușcă, țușcă, dușcă ; *am preluat termenii inexistenți în prima redactare* 23. *modificat din* ciușcă 24. *seria rezultă din efortul de a îmbogăți și de a alfabetiza după consoana de sprijin seria* **adă** adă, ceadă, conceadă, receadă, dadă, fadă, iadă, cadă, scadă, recadă, ladă, pomadă, grămadă, coadă, noadă, înoadă, desnoadă, roadă (fruct), roadă (verb), neroadă, Troadă, șoadă, smadă, stradă, estradă, *anulată la pagina* **6r** *în favoarea seriei finale* **adă** adă, ⟨ceadă⟩, conceadă, receadă, gireadă, creadă, încreadă ⟨fadă⟩, ⟨iadă⟩, sfadă, iadă, Iliadă, miriadă, cadă (vas), cadă (verb), recadă, scadă, tocadă, arcadă, decadă, recadă, să nu se cadă, ladă, baladă, ciocoladă, Eladă, Cicladă, gramadă, pomadă, armadă, smadă, nadă, Grenadă, canonadă, colonadă, coadă, noadă, înnoadă, deznoadă, roadă (fruct), roadă (verb), neroadă, Troadă, șoadă, napadă, zapadă, spadă, paradă, radă, tradă, șaradă, mascaradă, ogradă, tiradă, pradă, tradă, stradă, estradă, șadă, orșadă, rotomontadă, vadă, evadă, revadă, livadă, dovadă *de la paginile* **7r**, **8r** *și* **9r** *care ilustrează încă acest efort prin: redactarea cu corecturi și adăugiri a seriei și prezența răzlețelor* scadă, preceadă, creadă, tăgadă, ruladă, monadă, limonadă *asupra intercalării cărora nu se dă nici o indicație; contextul ilustrînd intenția poetului de a redacta mai riguros seria ne-a autorizat să intercalăm răzlețele* 25. *urmează* recadă *repetat din inadvertență* 26. *urmează* tradă *repetat din inadvertență* 27. *urmează* desfidă *șters*

10r **àldă**

caldă
scaldă
Esmeraldă

11r **ildă**

Brunhildă
Chriemhildă
pildă (Bild)
Matildă
Clotildă

oldă

holdă
soldă
Moldă

andă

bandă
landă
Mandă
Smarandă
Tandă
Wandă

indă

descindă
Lindă [28]
depindă
grindă
prindă
cuprindă
surprindă
aprindă
deprindă
întindă
distindă
colindă
merindă
pretindă
indă
ghindă
oglindă
tindă

10v **îndă**

blîndă
flămîndă
pîndă
vîndă
revîndă
se perîndă
osîndă

ondă

blondă
Frondă
vagabondă
rondă
sondă

undă

undă
abundă
afundă
cufundă
înfundă
disfundă
ascundă
rătundă
profundă
pătrundă
bundă
scundă

òdă

odă
modă
Vodă
sodă
pagodă

11v **ardă** [29] [=**iardă** =**oardă**]

ardă
bardă
ciardă
dardă
cocardă
Hildegardă
Armgardă
gardă
zgardă
desmiardă
să piardă
cumulardă
oardă
93r coardă
11v încoardă
discoardă

ordă

acordă
discordă

urdă

Turdă
urdă
zburdă
curdă
surdă
ciurdă
durdă

udă

Budă
ciudă
dudă
agudă
caracudă
nù dă
rudă
paparudă
asudă
includă
escludă
crudă
audă
preludă
înciudă
zăludă

13r **ufă**

bufă
nu fă
rufă
scufă
tufă (adv.)
tufă (subst.)

14r **agă** [= **eagă** = **oagă**]

bagă
încheagă
leagă
dreagă
direagă
dezleagă
ragă
tragă
contragă
retragă
fragă
vagă
şagă
oloagă
pintenoagă
dezghioagă
roagă
proroagă
doagă
dragă

13v **iagă** [=**eagă**]

încheagă
leagă
dezleagă
neagă
întreagă
direagă
„iagă"
Neagă

14r **egă**

cegă

igă

cigă
ucigă
înghigă
îl ia în ghigă

28. *urmează* oglindă *şters*

29. *pe* **93r** *apare următoarea redactare a seriei* **ardă** desmiardă, ardă, bardă, gardă, gardă, dardă, încoardă, piardă, coardă, oardă ; *termenul inexistent în prima redactare este intercalat de noi*

ligă
infligă
mamaligă
Rigă
cîştigă
obligă
înfigă[30]
intrigă
se-ncîrligă
să frigă
se-ncovrigă
strigă
verigă
knigă

15r **algă**
şalgă

ulgă
mulgă
smulgă
divulgă

angă

ingă
încingă
descingă
înfingă
chingă
lingă
împingă
respingă
atingă
stingă
învingă
convingă
ningă
stringă
restringă

16r **îngă**
lîngă
Bodrîngă
plîngă
frîngă
răsfrîngă
nătîngă
strîngă
stîngă
pe lîngă

15r **ongă**
oblongă

ungă
ciungă
dungă
lungă
împungă
ajungă
ungă
alungă
strungă
pungă
străpungă

16r **ogă**
Gogă

[**argă**=**eargă**]
şargă
largă
spargă
margă
vargă
şteargă

ergă
cergă

orgă
orgă
morgă

urgă
curgă
recurgă
murgă
scurgă
dramaturgă

ugă
răpciugă
clăpăugă
fugă
înjugă
desjugă
rugă
distrugă
sugă
re[sugă]

31r **ală** [=**eală** =**ială** =**oală**]
cabală
răceală
fală
scofală
gală
hală
scrobeală
obială
cerneală
pală
înşală
deşală
spală
opreală
peteală
se instală
Tîndală
Păcală
ovală
oală
scoală
răscoală
boală
ţoală
goală
şcoală
Marghioală
poală
smoală
umezeală
rumeneală
momeală
priveală[31]
cheală
scoală (scoli)
fală
poleială
domoală
pîrjoală

32r **ablă** [=**oablă**]
tablă
rablă
aimable
oablă

eblă
greblă

31v **îmblă**
îmblă
jîmblă

32r **oblă**
oblă

ublă
dublă
rublă

31v **iclă**
sticlă

îclă
pîclă
şîclă

uclă
buclă

32r **elă**
umbrelă
delă

află

eflă
treflă

iflă
chiflă

30. *urmează* înghigă *şters* 31. *urmează* răceală *repetat din inadvertenţă*

uflă
juflă
truflă

31v **ilă**
Cabilă
stabilă
Docilă
Doncilă
facilă
dificilă
sodilă
Rafailă
Dalilă
lilă
Dănilă
Napoilă
utilă
rotilă
volatilă
civilă
exilă
mazilă
vilă
agilă
fragilă
sterilă
Zorilă
Murgilă

33r **olă** [=**ola**]
marolă
Lola
stola

32r **împlă** [=**implă**]
tîmplă
se-ntîmplă
simplă

erlă [=**ierlă**]
şperlă
mierlă
perlă

îrlă
gîrlă
tîrlă
Pomîrlă
azvîrlă
şopîrlă

urlă
urlă
surlă
turlă

33r **islă**
cislă

îslă
vîslă
pîslă
coromîslă

ulă
bullă
fudulă
hulă
nullă
sulă
sătulă
căciulă
marulă
caraulă
destulă
îndestulă
aşa sculă[32]

34r **amă**[=**eamă**=**iamă**=**oamă**]
bamă
damă
famă
gamă
ia-mă
iamă
cheamă
recheamă
teamă
geamă
blesteamă
zeamă
scamă
lamă
esclamă
declamă
reclamă
proclamă
mamă
coamă
poamă
maramă
naframă
samă
înhamă
deshamă
aramă
alamă
cataramă
distramă
vamă
de-o samă
să dea pe [samă]
să ia în [samă]

35r **emă**
diademă
emblemă
schemă
temă
supremă
problemă
sistemă
stemă
estremă
(cremă)
dilemă

agmă
tagmă

egmă
flegmă

ogmă
dogmă

imă
crimă
stimă
rimă
scrimă
primă
suprimă
comprimă
oprimă
victimă

aimă
faimă
spaimă
îngaimă
stai mă !
mă tai, mă !

oimă
noimă

uimă
sui mă !

ajmă [=**eajmă**]
în preajmă

ijmă
dijmă

ojmă [=**ojma**]
hojma

almă [=**alma**]
calmă
sudalmă
palmă
de-a valma

36r **armă** [=**oarmă**]
armă
întrarmă
dezarmă
înarmă
sfarmă
larmă
cazarmă
alarmă

32. *urmează* caraulă *repetat din inadvertenţă*

adoarmă
să doarmă
farmă
darmă

ermă

epidermă
spermă

irmă [=**irma**]

Irma
firmă
confirmă
afirmă
Birma

îrmă

sîrmă
cîrmă

ormă

formă
diformă
conformă
uniformă
abnormă
enormă

urmă

curmă
scurmă
turmă
pe urmă
precurmă
urmă

37r **asmă** [=**azma**=**easmă** = **iasmă**]

iasmă
mireasmă
catapeteasmă
fantasmă
marazma
aghiazmă
protoplasmă
cataplasmă

ismă

ismă
prismă
schismă
cismă
aforismă
prismă
⟨cataclisme⟩

umă

ciumă
du-mă
gumă
afumă
mumă
brumă
sumă
spumă
însumă
resumă
consumă
presumă[33]
du-mă
condu-mă
reprodu-mă
produ-mă
glumă
postumă

40r **ină**[34]

găină
făină[35]
albină
combină
dezbină
îmbină
cină
sulcină
rădăcină
concină
Didină
ondină
blondină
teïnă
fină
regină
chină
lină
plină
clină
înclină
deplină
mină
lumină
famină
Nină
slănină
canină
senină[36]
chinină
suspină
tulpină
trupină

41r Corină[37]
colină
alumină
alpină
închină
tină
întină
narină
vină
tescovină
puțină
carabină
Ermină
șină
destină
desetină
Catrină
ruină
zină

39r **aină**

haină
taină
daină

42r **oină**

doină
hoină
roină
moină

44r **înă** [=**ină**]

cadînă
îngînă
păgînă
mînă (sb.)
mînă (vrb.)
să rămînă
pînă
spînă
stăpînă
lînă
șînă
vînă
săptămînă
amînă
rînă
țînă
susțină
bătrînă
stînă
smîntînă
costînă

42r **ajnă** [=**ajna**]

Chiajna

amnă [=**eamnă**=**oamnă**]

condamnă
îndeamnă
Doamnă
toamnă
însamnă

emnă

demnă
consemnă

33. *urmează* sumă *repetat din inadvertență* 34. *pe* **40r** *apare o redactare ulterioară a unei părți a seriei* **ină:** combină, dezbină, rădăcină, cină, închină, regină, plină, lină, clină, înclină, lumină, senină, suspină, tulpină, *din care am preluat pe* înclină 35. *urmează* blondină *repetat din inadvertență* 36. *inițial, din inadvertență* seninele 37. *urmează* clină *subliniat, repetat din inadvertență*

43r **arnă** [=**earnă**=**iarnă**=**oarnă**]
cearnă
iarnă
aștearnă
diștearnă
Marne
toarnă
răstoarnă
întoarnă
poamă coarnă

îrnă [=**îrna**]
scîrnă
bîrnă
cîrna
atîrnă
bocîrnă

44r **asnă** [=**easnă**]
casnă
gleasnă

esnă
besna
bolesnă

45r **ună** [=**una**]
bună
răzbună
nebună
adună
totdeuna
într-una
mătrăgună
gună
ajună
jună
rancună
lacună
lună
alună
nună
cunună
comună
pună
răpună
supună
prepună
presupună
compună
dispună
propună
spună
rună
sună
răsună
consună
cașună
tună
detună
cotună
arvună [38]

46r **evnă**
Plevnă

47r **îvnă**
rîvnă

46r **oă** [=**oa**=**ouă**]
boă
nouă
două
amîndouă
plouă
⟨Troa⟩
vouă
nouă

apă [=**eapă**=**iapă**]
apă
ceapă
adapă
mapă
Papă
crapă
scapă
etapă
țeapă
înțeapă
treapă
iapă
sapă
clappă
crește ca din apă
înceapă
priceapă
crapă

47r **epă**
stepă

ipă [=**ipa**]
pipă
ripă
risipă
țipă
Aganippă
Xantipă
aripă
Agrippa
clipă
Antipa
pripă

uipă
scuipă

alpă
calpă
talpă

ulpă
pulpă
culpă
inculpă
desculpă
tulpă

ampă
lampă
trampă

impă
înghimpă

împă
tîmpă

ompă
pompă

umpă
rumpă
irumpă
scumpă
corumpă

48r **arpă**
arpă
escarpă

urpă
surpă

espă [=**espa**]
Despa

ispă
prispă

upă
înainte și după
cupă
lupă
pupă
rupă
corupă
supă
astupă
crupă
destupă
irupă

ară [=**ara**=**iară**=**oară**]
bară
ceară
dară
afară
din cale afară
gară
iară
cară
ocară

38. *în margine, răzleț* a se căina, te caina

săcară
plecară
amară
Tamara
nară
oară
comoară
omoară
bunăoară
subsuoară
pară
compară
repară
dispară
prepară
rară
temerară
49r **sară**
asară
cătară
vară
primăvară
zară
țară

50r **abră** [=**abra**]
abracadabra

ebră
febră
zebră
celebră
algebră
vertebră

ibră
fibră

ambră
antichambre

embră
membră

imbră
timbră

umbră

obră
sobră

ubră
lugubră

acră
macră
sacră
acră

icră
icră

ucră
lucră

49r **eră**
sferă
austeră
arteră
dveră
panteră
oferă
preferă
referă
conferă

iră
umbriră
liră
se miră
înșiră
inspiră
conspiră
deșiră
răsfiră
rășchiră
respiră
Palmiră

49v **oră** [=**ora**]
devoră
ignoră[39]
sonoră
se coloră
⟨Flora⟩

50r **apră**
capră[40]

epră
lepră

aspră

espră [=**espre**]
(despre)

51r **atră** [=**iatră**]
latră
vatră
piatră
șatră

ătră
cătră

itră
litră
mitră
„vitre"
chitră
„titre"

intră

ontră
contră
„montre"

astră [=**eastră**=**oastră**]
voastră
albastră
castră
fereastră
dumneavoastră
fiastră
noastră

estră
alpestră
terestră
destră

istră
cimbisiră

ostră
mostră

52r **ustră**
mustră

51r **utră** [= **utra**]
mutră
cutră
Brahmaputra

49r **ură**
ură
bură
îndură
căldură
gură
jură
cură
obscură
concură
mălură
pură
im[pură]
sură
arsură
părură
văzură
căzură
scăzură
băură
plăcură
tăcură
zăcură
șezură
umplură
ținură
încăpură
durură
vrură
putură
avură
făcură

39. *prezent din inadvertență și în seria* **-ora** 40. *inițial din inadvertență* caprile

desfăcură
pre[făcură]
trecură
petrecură
în[trecură]
crezură
pierdură
cernură
așternură
dișternură
temură
gemură
48v ținură
începură
pricepură
cerură
cusură
discusură
țăsură
bătură
zbătură
născură
păscură
cunoscură
crescură
vîndură
dădură
procedură
figură
zgură
mură
armură
părură
măsură
răsură
bătură
făptură
cugetătură
săgetătură
începătură
legătură
secătură
frecătură
înecătură
lătură(-i)
spălătură
sfărmătură
dărmătură
depănătură
adunătură
îngînătură
signatură
natură
crăpătură
săpătură
începătură
arătură
cărătură
sărătură
murătură
curătură
zburătură
trăsătură
cusutură
stătură
statură
crestătură
țesătură
răzătură
bătătură
cătătură
căutătură
dătătură
arătătură
tevatură
căzătură
iezătură
învățătură
acățătură
înghețătură
bravură
calcavură
avură
văzură
cezură
glazură
căzură

[asă = easă = iasă]

52r casă
rămasă
trasă
retrasă
masă
sasă
îmbatasă
grasă
lasă
delasă
plasă
îndeasă
iasă
pasă !
rasă

52v **iasă** [= **easă**]

iasă !
reiasă
crăiasă
deasă
îndeasă
leasă
aleasă
re[aleasă]
înțeleasă
neînțeleasă
culeasă
trimeasă
sumeasă
băneasă
jupîneasă
căpităneasă
baroneasă
jităreasă
brutăreasă
boiereasă
croitoreasă
spălătoreasă
direasă
dreasă
mireasă
împărăteasă

51v **oasă** [= **ioasă**]

bărboasă
scîrboasă
lăboasă
gheboasă
buboasă
urîcioasă
mustăcioasă
ciudoasă
glodoasă
cleioasă
stufoasă
răpciugoasă
voioasă
îndoioasă
zoioasă
ploioasă
tăioasă
rîioasă
vînjoasă
joasă
curajoasă
coasă
întunecoasă
lunecoasă
drăcoasă
norocoasă
zeloasă
ticăloasă
făloasă
migăloasă
geloasă
frumoasă
zemoasă
bănoasă
lînoasă
mănoasă
făinoasă
vînoasă
veninoasă
căpățînoasă
roasă
păroasă
gospodăroasă
groasă
geroasă
miroasă
grunzuroasă
unsuroasă
rămuroasă
năsoasă
osoasă
botoasă

păcătoasă
apătoasă
arătoasă
setoasă
punivoasă
frunzoasă

53r **alsă**

valsă
falsă

ulsă [=**ulse**]

mulsă [adj.]
smulsă [adj.]
smulsă [vb.]
mulse [vb.]
pulse
avulse

ausă

„chance"

ensă

imensă

insă

<insă>
încinsă [adj.]
încinsă [vb.]
descinsă [41]
linsă
ninsă
cuprinsă
prinsă
desprinsă
stinsă
învinsă
convinsă

însă [=**însa**]

însă
dînsa
plînsă
stînsă
frînsă
răsfrînsă

unsă

ajunsă
unsă
împunsă
tunsă
pătrunsă
ascunsă

54r **apsă** [=**oapsă**]

coapsă
capsă
coapsă (a copt)

ipsă

lipsă
elipsă
înfipsă

arsă [=**earsă**=**oarsă**=**oarse**]

arsă
sparsă
cioarsă
farsă
marsă
mearsă
ştearsă [42]
toarsă
retoarsă
întoarsă
stoarse
varsă
revarsă

ersă [43] [=**erse**]

ştersă
mersă
versă
să reverse
inverse
conversă

ursă

bursă
cursă
recursă
mursă
sursă
ursă
scursă
cursă (falle)

ausă

pausă
adausă
causă

54v **aşă** [=**aşa**=**eaşă**]

faşă
laşă
Balaşa
naşa
nanaşa
covaşa
înfaşă
cămaşă
cireaşă

eşă

cămeşă
cireşă

işă

uşă [=**uşa**]

guşă
acuşa
duşă
căpuşă
pănuşă
mănuşă
cenuşa
ghiduşă
cărăruşă
căluşă
uşă
mătuşă
cătuşă

61v **ată** [=**iată**]

bată
întrebată
combată
dez[bată]
schimbată
bărbată
turbată
serbată
ceată
dată
de[dată]
re[dată]
pre[dată]
tra[dată]
acordată
concordată
discordată
lepădată
scaldată
răbdată
îngîmfată
fată
băgată
bogată
vărgată
divulgată
iată
îmbăiată
băiată
tăiată
îmbiată
înviată
renviată
încheiată
descheiată
mîngîiată
încleiată
descleiată
vegheată
priveghează
speriată
încuiată

41. *urmează* dînsa *şters* 42. *urmează* (ă) *indicînd valoarea fonetică a semnului* ĕ *(uneori* e*)* 43. *seria apare pe aceeaşi pagină* **în** *două redactări succesive* ştersă, mersă, versă, să reverse, inverse *şi* mersă, ştersă, inversă, conversă; *unificarea ne aparţine*

descuiată
protejată
cată
lăcată
împăcată
secată
călcată
încălcată
culcată
sufulcată
bulbucată
mîncată
tocată
judecată
încarcată
descarcată
arcată
tarcată
înțarcată
cascată
uscată
mușcată
mișcată
nemișcată
pișcată
împușcată
improșcată
îmbracată
adulmecată
frecată
îngrecată
ofticată
urcată
încurcată .
descurcată
spurcată
îmbucată
educată
plecată
înecată
complicată
im[plicată]
es[plicată]
re[plicată]
stricată
urzicată
dumicată
ridicată
dedicată
predicată
picată
aplicată
plecată
62r înduplecată
descălecată
încălecată
fermecată
adurmecată
lunecată
întunecată
ferecată etc.

gheată
pată
rată
barbă fulgerată
arată
tată
vată

iată [=**eată**]
iată
biată
pleată

oată
boată
cioată
poată
roată
toată
scoată

55r **actă**
compactă
exactă
redactă

ectă [=**iectă**]
perfectă
sectă
pandectă
injectă
corectă
insectă
proiectă

⟨iectă⟩

62r **etă**
ștafetă
Anetă
repetă
Vetă
calțavetă
corvetă
gazetă

ită
part. perf. fem. de la verb de a IV [-a] precum: iubită etc.
mită
pită
ursită
vită
invită

îtă [=**ită**]
bîtă
a cîtă
întărîtă
ursită

sîtă
amorțită

55r **altă** [=**oaltă**]
cealaltă
astlaltă
baltă
daltă
laolaltă
Maltă
saltă
haltă
dezvoaltă
voaltă
tresaltă
laolaltă
lîng-olaltă
revoaltă

oltă
revoltă
recoltă
boltă

ultă
adultă
cultă
multă
ascultă
rezultă
incultă
smultă
stultă
insultă
consultă [44]

56r **emtă**
redemptă

imtă
strimtă
simtă
consimtă
resimtă
presimtă

antă
elegantă
geantă
galantă
amantă
interesantă

oantă
toantă
⟨șoantă⟩

entă
studentă
indulgentă
lentă

44. *urmează* rezultă *repetat din inadvertență*

rentă
stridentă

intă

ghintă
incintă
să mintă

întă [=**intă**]

frîntă
sfîntă
cîntă
înfierbîntă
înmormîntă
ţintă
zvîntă
descîntă
încintă
smîntă
trîntă

ontă

fontă

untă

ciuntă
funtă
huntă*
nuntă
maruntă
caruntă
giuntă
înfruntă
confruntă
încruntă
cruntă

57r **aptă** [=**eaptă**=**oaptă**]

faptă
adaptă
înţeleaptă
aşteaptă
coaptă
alaptă
treaptă
scoaptă
adoaptă

eptă

ineptă

iptă

criptă
înfiptă
friptă

uptă

ruptă
înfruptă
luptă
coruptă
abruptă
suptă
resuptă

58r **artă** [=**iartă**=**oartă**]

artă
deşartă
fiartă
chartă
moartă
poartă
supoartă
soartă
toartă
ceartă

ertă [=**erta**]

Berta
incertă
inertă
cuvertă

îrtă

să învîrtă
cesvîrtă

ortă [45]

bortă
aortă
tortă
cohortă

urtă

burtă
turtă
scurtă

59r **astă** [=**eastă**=**iastă**=**oastă**]

această
vastă
adastă
nefastă
castă
pastă
fereastă
tastă
ţeastă
creastă
iastă
contrastă
foastă
coastă
nevastă

estă

atestă
vestă
contestă
festă
detestă
protestă[45 bis]

istă [=**ista**]

listă
organistă
a vista
analistă
artistă
există
dezistă
persistă
tristă
coristă
cameristă
chemistă
organistă
violinistă
pianistă
flautistă
asistă
consistă
rezistă
există

ostă

costă

ustă [=**usta**]

gustă
augustă
fustă
nù stă
lăcustă
injustă
în sus stă
a da de-a busta

62r **ută**

ciută
pierdută
ajută
mută
strămută
strănută
cornută
începută
cerută
sută

65r **aţă** [=**eaţă**=**iaţă**]

învaţă
dezvaţă
ceaţă
faţă
înfaţă
desfaţă
gheaţă
greaţă
creaţă

45. *modificat din* **irtă** 45 bis. *urmează* contestă *repetat din inadvertenţă*

dimineață
piață
albineață
măreață
isteață
paiață
viață
nătăfleață
cață
îngheață
desgheață
terață
acață
agață
sumeață
îndrăsneață
să trimeață
mătreață
brață
glumeață
răzleață
baltareață
cuvîntăreață
cîntăreață
lungăreață
răsfață
pădureață
citeață
mălăiață
drumeață
vïață

66r **eță** [=**ețe**=**iețe**]

beță
feță
să-nghețe
dezghețe
glumețe
bătrînеță
tinerețe
frumusețe
piețe
învețe
dezvețe
diminețe
rețe
speță
mîndreță

iță

d i m i n u t i v e

Ghiță
jurubiță
porumbiță
iță
miță
Niță
căpiță
șuviță
viță
tăbliță
altiță
costiță
portiță
ațiță
schiță
spiță
înghiță
țiță
pestriță
chichiță

67r **alță**

înnalță
încalță
descalță
valță

ulță

desculță

anță [=**eanță**]

danță
eleganță
ordonanță
uzanță
clanță
balanță
instanță
treanță

ență [=**ențe**]

pestilență
obstinență
prezență
trențe

ință [=**ințe**]

credință
obicinuință
să mință
făgăduință
giuruință
catrință
folosință
să desmință
dorință
amenință
cerință
datorință
trebuință
necredință
adeverință
suferință
îndoință
chibzuință
știință
neștiință
cunoștință
ședință
prisosință
putință
neputință
velință
voință
nevoință
căință
pocăință
îngăduință
priință
cuviință
biruință
mă-ncredință
trebuințe
sîrguințe
stăruințe

68r **înță** [=**ință**]

sămînță
bărbînță
folosință

unță

anunță
denunță
enunță

arță [=**oarță**]

harță
scoarță
imparță
desparță

uță

d i m i n u t i v e

căruță
ascuță
asmuță
sumuță
Guță

69r **avă** [=**eavă**=**oavă**]

nă-vă
zabavă
gîlceavă
Suceavă
navă
pleavă
țeavă
tavă
otravă
otavă
gravă
jilavă
trandavă
glavă
ispravă
sclavă
bolnavă
concavă [46]
brașoavă
voroavă

46. *urmează* zăbavă *repetat din inadvertență*

de isnoavă
slavă
suavă
bravă

61r **ivă [=iva]**

împrotivă
grivă
deopotrivă
guralivă
costelivă
bețivă
grijulivă
Paraschiva
colivă
ogivă
uscățiva

olvă

rezolvă
involvă

ervă [=erva]

servă
Minerva
enervă
verva

63r **ază [=ează=iază=oază]**

amiază
bază
fază
pază
rază
vază
șază
luminează etc.
crează
piază
cază
loază
neteazā
răteazā
răpează
obrază
șează
așază
treazā

64r **obză**

cobză

63r **eză**

teză
antiteză
freză
irokeză
chineză
engleză
boccheză
patagoneză
olandeză
siameză
franceză
portugheză
albaneză
calabreză
japoneză

63v **iză [=îză]**

miză
marchiză
Liză
Eliză
cristaliză
analiză
criză
ucizā
rīză
suriză
priză
briză
închiză
deschiză
acciză
antrepriză

64r **alză**

falză [47]

inză

să-ntinză
să prinză
să cuprinză
să tinză
pretinză

înză

pînză
brînză
mînză
rînză
să vînză

unză

tunză
pătrunză
ascunză

oză

doză
poză
roză
proză

arză [=iarză]

arză
varză
piarză
barză

îrză

dîrză

uză

buză
auză
acuză
muză
Aretuză
pantahuză
confuză
difuză
refuză
leuză
andaluză

55r **axă**

axă
laxă
Saxă
taxă

exă

convexă
anexă
complexă

ixă

prolixă
fixă

oxă

paradoxă
ortodoxă

47v **[´]eră [= ´ ără = ´ iră]**
aëră [=aieră]

îmbaieră
încaieră

[iberă]

liberă

eceră

seceră
feceră

ederă [=iederă]

iederă

ideră

consideră
dezideră

eëră [=eieră]

treieră
cu[treieră]

uferă

suferă

ageră

[egeră]

degeră

47. *corectat din* falsă

[ulgeră]
fulgeră

[umără]
numără

apără
scapără

operă
adoperă
descoperă
acoperă

upără [=uperă]
supără
recuperă

aseră [=oaseră]
daseră
prestaseră
surpaseră
araseră etc.
scoaseră

eseră
dedeseră
meseră
fuseseră

inseră
încinseră
descinseră
linseră
împinseră
convinseră
învinseră
pretinseră
întinseră
destinseră
prinseră
cuprinseră
atinseră[47 bis]
dis[tinseră]
aprinseră

unseră
ajunseră
împunseră
străpunseră
tunseră
pătrunseră

arseră
sparseră
arseră

erseră
merseră
șterseră

urseră
curseră
scurseră

useră
puseră
pro[puseră]
duseră
fuseră

atiră
satiră

eteră
ceteră

iteră
literă
citeră

oteră
poteră

ueră [=uieră]
șuieră
fluieră

[´**oră**=´**ură**]

2272

56r **aură**
gaură
restaură

2271

46v **orbură**
scorbură

urbură
turbură

[ăcură]
păcură

[ecură]
strecură

icură
picură

ancoră
ancoră

andură [=eandură]
țandură
fleandură
ciorofleandură

îndură
scîndură

udură
gudură

èură[48]
smeură
fleură

afură
nafură

[ăgură]
măgură

[egură]
negură

[ingură]
lingură
singură

[ergură]
vergură
mîneștergură

amură
ramură
flamură
lamură

emură
tremură
cu[tremură]

[armură]
marmură
ùrmură
murmură

umură
înfumură

[anură]
canură
ăsură
măsură

esură
presură
împresură

[ășură]
înfășură

atură
satură
codobatură
latură
înlatură
matură

ătură
mătură
pătură

47 bis. *urmează* întinseră *repetat din inadvertență* 48. *seria apare redactată ulterior identic în* **2272, 56r**

împătură
alătură

utură

butură
ciutură
scutură
ajutură

auză

cauză
pauză

[**B**]

69r **ab**

slab
darab
Basarab
arab
jgheab
trab
în grab'

eb

gheb
înjgheb
întreb
breb

ib

hrib
trib
îmbib

uib

îmbuib
cuib
încuib
descuib

alb

alb
codalb
dalb

olb

colb
înholb

amb [=**iamb**]

iamb
choriamb

imb

schimb
plimb
nimb
strimb

îmb [49]

dimb
strîmb

omb

aplomb
romb

70r **umb**

bumb
îmbumb
disbumb
incumb
sucumb
plumb
porumb

ob

bob
nabob
ciob
neghiob
idrofob
clobb
glob
mobb
rob
prob
aprob
dezaprob
drob

erb [=**ierb**]

imberb
cerb
acerb
herb
fierb
șerb

irb

știrb

îrb

hîrb
sîrb

orb

orb
corb
scorb *
morb
sorb
absorb

urb

curb
turb
conturb

ub

cub
club
șurub
sub
tub
hulub

[**C**]

71r **ac** [=**eac**]

ac
dac
gîndac
condac
cerdac
veac
fac
prefac
desfac
refac
înșfac
ogeac
hac
jac
lac
plac
displac
pe plac (placul)
colac
malac
dalac
mac
coma**nac**
ca**pac** [50]
împac
copac
rac
arac
darac
drac
harac
sarac
brac
dezbrac
îmbrac
cirac
crac
trac
⟨vrac⟩
sac
desac
gînsac
tesac
ietac
petac
ortac [51]
ciutac
zac

49. *seria mai figurează și pe* **70r** *în redactarea* strimb, drimb 50. *urmează* copac *șters* 51. *urmează* vraci *șters*

73r **ec**

berbec
dec !
edec
refec
plec
înec
frec
grec
trec
întrec
petrec
sec
zevzec

75r **ic**

mic
dedic
pic
plic
complic
aplic
implic
esplic
replic
stric
calic
popic
pitic .
amic
inimic
despic
spic
zic
prezic
rezic
deszic
contrazic
antic
furnic
urzic
polonic
ibric
oblic
işlic
dric
dumic
caïc
un pic
ridic
şic
peltic
plic

85r **alc**

Balc
calc
încalc
defalc

elc

melc

ulc

culc

86v **oc** [=**ioc**]

coc
cioc
dock
iok ! [52]
foc
sufoc
joc
batjoc
bojoc
cojoc
loc
voloc
mijloc
mormoloc
floc
gheroc
dihoc
soc
scoc
smoc
siminoc
baroc
proroc
cozoroc
⟨soroc⟩
noroc [53]
toc
pocinoc [54]
invoc
revoc
provoc

86r **arc**

monarc
arc
îmbarc
încarc
descarc
Jeanne d'Arc
parc
înțarc
remarc

87r **erc**

cerc (sbs.)
cerc (verb)
încerc

irc

circ

îrc

cîrc !
smîrc
cocostîrc

orc

York
torc
întorc
storc
porc

urc

urc
bifurc
aburc
reurc
încurc
descurc
spurc
turc

87v **asc** [=**easc**]

nasc
renasc
basc
casc
pasc
teasc
vreasc

ăsc

urăsc

esc [=**iesc**]

iubesc
robesc
gobesc
băbesc
arăbesc
arabesc
lucesc
răcesc
sucesc
răsucesc
înnădesc
sădesc
sfădesc
năpădesc
rodesc
codesc
vuiesc
ciuruiesc
mugesc

52. *urmează* dock *şters* 53. *urmează versurile*

Unde-i parte şi noroc
Arde oala fără foc

54. *corectat din* poncinoc *

amăgesc
mijesc
umilesc
bolesc
ciulesc
golesc
pîrjolesc
ocolesc
tulesc
hulesc
Golesc
îmbătrînesc
cănesc
hrănesc
ostenesc
pornesc
ăst Bărcănesc
glumesc
lumesc
numesc
mulțumesc
spoiesc
îndoiesc
roiesc
zoiesc
răpesc
ciupesc
arăpesc
popesc
cîntăresc
ceresc
feresc
răresc
umbresc
întăresc
fresc
soresc
cresc
opresc
oțăresc
stoporesc
doresc
găsesc
spăsesc
săsesc
tușesc
leșesc
ostășesc
pășesc
grotesc
bărbătesc
citesc
plătesc
gătesc
sătesc
încăruntesc
boțesc

soldățesc
lățesc
vuiesc
trebuiesc
stăruiesc
zăbovesc
slăvesc
izbăvesc
isprăvesc
englezesc
franțuzesc
păzesc

88r **isc** [55]

mă isc (a se isca)
disc
Francisc
plisc
risc
pisc (piscuri)
tamarisc
uranisc
fisc
confisc

87v **osc** [=iosc]

iepure de mosc
cunosc
recunosc
tosc
pliosc !
trosc !

88r **usc** [56]

usc (usuc)
etrusc

87v **așc**

Vidrașc
Jurașc
Romașc
Ionașc
Lupașc

ișc

mișc
pișc

oșc

improșc

ușc

mușc
împușc

86v **uc**

imbuc
canciuc
Dănciuc
duc
induc
deduc
reduc
produc
introduc
conduc
seduc
surgiuc
cuc
bucluc
năluc
tăvăluc
muc
nuc
apuc
reapuc
suc
usuc
butuc
coltuc
Vuk
druc
Gluck
năuc
uluc
papuc
coltuc
hurduc
clăbuc
uituc

[=⸗ec=⸗ic]

74r **aic**

laic
arhaic
achaic
prozaic
mozaic

abic [57]

silabic
monosilabic
arabic

75v **ibic** [58]

Ibic
libic
amfibic

74r **ubic** [59]

cubic

acic [59]

dacic
tracic

75v **adic** [60]

sporadic
cicladic

55. *seria apare și pe* **87v** *redactată :* isc, disc, fisc, risc, uranisc, confisc *și anulată* 56. *redactarea* **usc** etrusc *apare pe* **87v** 57. *o redactare ulterioară a seriei apare pe* **75v** : silabic, monosilabic 58. *o redactare anterioară a seriei apare pe* **74r** lybic, Ibic 59. *redactări identice ale celor două serii apar pe* **75v** 60. *pe* **74r** *apare numai capul de serie*

74r **edic**[61] [=**iedic**]
medic
medic [adj.]
împiedic
predic
75v vedic

idic[62]
druidic
dravidic
davidic
lidic

endic
vendic
zendic

74r **indic**[63] [=**indec**]
indic
vindec
pindic
revindic
sindic

odic
odic
rapsodic
rhodic

75v **ordic**
nordic
gordic

74r **udic**
judic
pudic
sudic

eïc
orfeic

75v **âfic**
sapphic
telegrafic
grafic

ific
simplific
edific
reedific
pacific
onorific
magnific
clarific
rarific
anglific
rusific
sacrific
sanctific
mistific
vivific
amplific
scientific
ratific
ramific

ofic
strofic
filozofic
teozofic

ufic
agic[64]
magic
tragic

igic[64]
frigic

ogic
logic
antropologic
mineralogic
stomatologic
antologic
tau[to]logic
etimologic

75v **ergic**
energic

73v **achic**
bacchic

76r **alic**
galic
încalic
salic
italic
descalic

iblic
biblic

ublic
public

elic
angelic

uflec [=**uflic**]
suflec
întuflic

olic
eolic

uplic [=**uplec**]
suplic
înduplic
nu plec
dezduplec

ulic
apulic
înfulic

amic
dinamic

admic
cadmic

emic
chemic
academic
anemic

imic
chimic

ulmic [=**ulmec**]
adulmec

omic
comic
atomic

armic [=**armec**]
farmec
desfarmec

urmec
adurmec

77r **osmic**
cosmic

itmic
ritmic

istmic
istmic

anic
britanic
oceanic

abnic
grabnic

echnic
technic

ajnic
vajnic
dajnic

61. *o redactare ulterioară a seriei apare pe* **75v** medic, împiedic, vedic; *am preluat termenul inexistent în prima redactare* 62. *o primă redactare a seriei apare pe* **74r** lydic 63. *o redactare ulterioară a seriei apare pe* **75v** indic, vindec sindic 64. *redactări identice ale seriilor apar și pe* **75v**

alnic
falnic
nacealnic
prădalnic
jalnic
năvalnic

elnic
scutelnic

ilnic
zilnic
silnic

olnic
volnic

ulnic
amnic
rhamnic

emnic
zemnic

imnic
hymnic

îmnic
Rîmnic

omnic
onic
ionic
eufonic
ironic
tonic
auzonic
conic
catonic

apnic
harapnic

arnic
darnic
harnic
pojarnic
amarnic
Comarnic
paharnic
hotarnic

78r **irnic**
birnic

ornic
vornic
blabornic
ornic
nornic
statornic
ceasornic

urnic
furnic

asnic
casnic
pasnic

usnic
pusnic

eșnic
veșnic
sfeșnic

etnic
etnic
sovetnic

79r **unic** [=**unec**]
lunec
unic
întunec

78r **avnic**
ispravnic
zabavnic

ovnic
ibovnic
țircovnic
gromovnic

aznic
praznic[65]
obraznic
paznic

80r **oic**
stoic
eroic

apic
serapic
terapic

epic
epic
ortoepic

ipic
tipic

impic
olimpic

opic
topic
tropic

aric
eric [=**erec**]
chimeric
întuneric
homeric
feeric
cleric
histeric[66]
sferic
ferec
coleric
veneric
generic[67]
eteric
aëric

81r **astric**
gastric

estric
istric
ostric
ustric
aŭtric
[**eŭtric**]
[**iŭtric**]
[**oŭtric**]
[**uŭtric**]

82r **atic** ≃ **atec**
attic
sălbatec
șturlubatec
zburdatec
limfatic
molatec
prăvălatec
matematic
dramatic[68]
gramatic
automatic
chromatic
enigmatic
numismatic
lunatec
spînatec
nebunatec
lomnatec
fanatic
tonatic
apatic
simpatic
antipatic
buratec
aristocratic
democratic
etnocratic
ochlocratic
teocratic
jăratec

65. *modificate din* prasnic, obrasnic, pasnic 66. *corectat din* histerici 67. *în ms.* generici 68. *în ms.* dramatici

văratec
primăvăratec
static
prostatec
ostatic

83r **actic** [69]
practic
tactic
didactic

ectic [69]
hectic

etic
etic
ascetic
poetic
petic
getic
atletic
antitetic
acetic
cosmetic
venetic
fonetic
genetic
herètic
patetic
dietetic
exegetic
tîrzietic

itic
skytic
analitic
politic
nepolitic
mitic
adamitic
semnitic
pytic
critic

84r **oltic**
șoltic

antic
antic
atlantic
gigantic
cantic

intec [=**intic**]
spintec
corintic

întec
cîntec
descîntec
pîntec

otic
gotic
erotic
exotic

eptic
sceptic
septic
antiseptic
epileptic

iptic
egiptic
eliptic

optic
optic

artic
ertic
irtic
ortic
urtic

astic
drastic
gumilastic
elastic
gimnastic

estic =**estec**
domestic
mestec
amestec

istic
mistic

ostic

ustic
rustic
acustic

85r **aŭtic**
naŭtic

ivic
civic

izic
fizic
metafizic
phtyzic

uzic [70]
muzic
nù zic
andaluzic

[**D**]

89r **ad** [=**iad**]
fad
iad
cad
recad
scad
decad
slad
smad
brad
trad
grad
degrad
quad
Arad
rad

94r **ăd**
repăd
văd
revăd
prevăd
șăd

89r **abd**
rabd

ed [=**ied**]
ced
conced
preced
reced
med
reped
șed
președ
cred
încred
ied

id
decid
Cid
ucid
Alcid
splendid
candid
sordid
seïd
desfid
închid
deschid
solid
Pelid
blid
molid
Valadolid
Euclid
Abdul Hamid
Cronid
Knyd
intrepid
rapid
gepid

69. *modificate din* **attic**, *respectiv* **ettic** 70. *modificat din* **azic**

stupid
cupid
liquid
Atrid
hibrid
Abasid
Harun al Rașid
Dragoșid
druid
vid
Ovid
David
livid
divid
zid

94r **îd**[71] [= **id**]

hîd
rîd
zid

90r **ald**

cald
scald
smarald
Arald
Teobald
fald
Scald

ild

Chriemhild
Brunhild

old

bold
Leopold
șold
sold
herold
Arnold
cobold

and

comand
Gand
Samarkand
Fernand
flamand
smarand
Armand

end

Zend
Wend
suspend

ind

p a r t i c i p i i a l e p r e z e n t u l u i c o n j u g ă r i i I-a

ind
iubind
iucind
strălucind
sucind
răsucind
codind
rodind
sădind
vădind
poleind
tăind
defind
fiind
mugind
jind
cojind
slujind
91r mozolind
colind
ocolind
bolind
golind
tulind
dormind
rumenind
venind
revenind
cănind
boind
războind
îndoind
foind
rățoind
roind
puroind
zoind
Pind
dospind
depind
lipind
clipind
ațipind
dorind
ferind
întinerind
pierind
prind
cuprind
surprind
deprind
dosind
cosind
sosind
pășind
prășind
tind
distind
întind
ocrotind
pretind
cotind
citind
rotind
vuind
suind
muind
puind
privind
plivind
auzind
păzind
hărăzind
pețind
lățind
pățind

92r **înd**

bînd
dînd
gînd
cînd
oricînd
de cînd
nicicînd
spălînd
blînd
spumînd
flămînd
chemînd
comînd
îngînînd
sunînd
tunînd
îngropînd
săpînd
rînd
curînd
de curînd
însurînd
părînd
apărînd
ursînd
cosînd
coșînd
crușînd
cătînd
stînd
pătînd
bătînd
vînd
revînd
păzînd
scoțînd

ond

vagabond
fond
plafond
blond

71. *seria identic redactată apare și pe* **93r**

demi monde
ronde
„la Fronde"

und

⟨abund⟩
fund
cufund
profund
înfund
scufund
disfund
scund
ascund
inund
tund
pătrund
⟨grund⟩
rătund
Sund
prund [72]

93r **od**

od
prohod
Triod
period
cod
plod
glod
mod
comod
Asmod
nod
înnod
desnod
pod
antipod
tripod
calapod
quod ?
rod
aprod
rod (vrb.)
corrod
nerod
Irod
norod
rapsod
șod
custod
voievod
zăvod
izvod
năvod

ard

ard
bard
gard
leopard
Leonard
comunard
cumulard

erd [=**ierd**]

pierd
desmierd

îrd

cîrd

ord

bord
fiord [73]
acord
încord
discord
lord
nord

urd

zburd
îmburd
surd
curd

94r **ud**

ud
aud
dud
agud
Agiud
scud
conclud
includ
esclud
reclud
prelud
zălud
nud
pudd
crud
asud
sud

[´**ed** = ´**et**]
[´**ed** = ´**ăd** = ´**id**]
88v [´]**ed** ≃ [´]**id** neintonat

acid [=**acit**]

acid
placid
Tacit

ucid [=**uced**]

lucid
mùced

andid

candid

endid

splendid

aged [=**aget**]

fraged
raget

eget

deget
preget

înced

lînced
rînced

uged [74] [=**uget**]

buged
cuget
muget

alid

valid

olid

solid

iapăd

epăd

lepăd
trepăd

arid

arid
Parid

ested [=**eștet**]

veșted
creștet

avid

àvid
David
impavid [75]

[E]

95r **E = è** [=**ie**]

è
ce ?
de ce ?
pe ce ?
pentru ce ?
la ce ?
în ce ?
nu știu ce
v e r b i d e-a II[-a]
a bè
a plăcè
a tăcè
a zăcè
a cădè
[a] recădè
[a] decădè
a se cădè

72. *corectat din* prunduri 73. *după* lord *șters* 74. *modificat din* uget 75. *modificat din* impavit

a scădè
a şedè
[a] preşedè
a vedè
[a] revedè
a prevedè
a mînè
[a] rămînè
[a] ţinè
[a] conţinè
a întreţinè
[a] deţinè
[a] reţinè
[a] susţinè
a încăpè
a părè
a dispărè [76]
a apărè
a compărè
a reapărè
a durè [77]
a vrè
a putè
a avè
bre
sadè
acolè
coupè
soupè
toupè
ca ce?
cu ce
vedè
Lalagè

96r **aë** [=**aie**]

baie
gobaie
îmbaie
odaie
gaie
ţigaie
tigaie
laie
balaie
ciocălaie
gelaie
malaie
palalaie
Niculae
mamaie
Nae
Danae
paie
văpaie
copaie
pîraie
saie
resaie
taie
potaie
bataie
a ta e?
cucuvaie
brezaie

oae [=**oaie**]

oaie
îndoaie
dizdoaie
foaie
înfoaie
moaie
înmoaie
butoaie
şiŕoaie
noroaie
vulturoaie
vulpoaie
(Luţoaie)

97r **àbe** [78]

babe
labe
silabe
monosilabe
slabe [79]
arabe
tarabe
grabe

oabe

boabe
cocioabe
podoabe [80]
scoabe
gloabe
roabe
hîrzoabe

ebe

Hebe
ghebe
plebe
să întrebe
Thebe

ibe

să-l îmbibe
colibe

aibe [=**oaibe**]

aibe
n-aibe
naibe
zgaibe
roaibe

uibe

încuibe
îmbuibe

albe

dalbe
halbe
jalbe
nalbe
salbe
codalbe

elbe

Elbe
chelbe

98r **ambe** [=**iambe**]

ambe
stambe
iambe
ditirambe
choriambe

oambe

boambe
cloambe

imbe

schimbe
limbe
plimbe
strimbe

îmbe

îmbe
strîmbe

ombe

bombe
trombe
plombe

umbe

îmbumbe
⟨plumbe !⟩
disbumbe
incumbe
sucumbe
columbe
porumbe
tumbe (de-a tumba)

obe

cobe
probe
aprobe
dizaprobe
sobe
tobe

99r **arbe** [=**oarbe**]

barbe
oarbe
soarbe
absoarbe

76. *în ms.* dispărea 77. *urmează* a avè *şters* 78. *capul de serie apare şi pe* **94v** 79. *modificat din* arabe
80. *urmează* gloabe *şters*

erbe [=**ierbe**]

ierbe
imbeibe
fierbe
răsfierbe
superbe
şerbe
verbe
proverbe

irbe

ştirbe

îrbe

sîrbe

orbe

ciorbe [81]
cociorbe
torbe
vorbe

urbe

urbe
curbe
turbe
conturbe

isbe

Sofonisbe
Thisbe

ube

prube
şube
Cubæ
hiube
bube
dube
gube

100r **ace**

ace
bace
robace
dace
condace
audace
face
reface
preface
disface
contraface
înşface
bogace [82]
sugace
malace
place
displace
conace
comanace
hranace
codănace
race !
îmbrace
dizbrace
trace
vrace !
cirace
sarace
drace
pace
împace
copace !
tace
retace
ortace
ciutace
posace [83]
zace

oace

înfoace
găoace
joace
cojoace
coace
răscoace
încoace
dincoace
într-acoace
mijloace
voloace
gheroace
oboroace
proroace
noroace
soroace
ispisoace
toace
voace [84]
invoace
revoace
provoace
convoace

101r **ece**

berbece
culbece
Bucece
fece
plece
aplece
înece [85]
nece
frece
grece
trece
petrece
întrece
sece
tece
potece
zece
unsprezece
zevzece

ice

ice
aice
bice
cerbice
indice
dedice
ridice
ardice
calice
oblice
aplice
replice
implice
suplice
esplice
complice
panglice
pitulice
işlice
amice
inamice
dumice
bunice
unice
tunice
junice
pice
propice
spice
despice
răspice
brice
ibrice
price
strice
urice
burice
pisice
beşice
arşice
pitice
potice
miertice
antice
peltice
102r zice
prezice
deszice
rezice
urzice
se zice

81. *modificat din* co[ciorbe] 82. *după* bg *scris şi şters de două ori consecutiv* 83. *dupp* zace *şters* 84. *inițial în ordinea* toace, ispisoace, voace 85. *urmează* tece, potece, sece *şterse*

aice
maice

eice
leice
ciubeice

oice
doice
scoice

uice
puice
ţuice

alce
falce
salce
calce
încalce

îlce
Vîlce

ulce
culce
dulce
Tulce

ance [=**oance**]
bance
cance
lance
Vrance
Oance

ince
mince
vince
pelince

unce
munce
atunce
lunce
arunce
prunce
junce

arce
îmbarce
încarce
discarce

oarce
întoarce
toarce
stoarce

erce [=**erice**]
cerce
încerce
verice
ciuperce
balerce
holerce

101v **irce** [=**irice**]
cu te miri ce
Mirce
Circe

103r **îrce**
năpîrce
cocostîrce !
hîrce

102r **orce**
orce
corce

urce
urce
aburce
încurce
discurce
turce

103r **uşce**
uşce
muşce
nu-ş-ce
împuşce
etruşce

uce
năuce
îmbuce
ciubuce
duce
conduce
deduce
induce
reduce
produce
aduce
seduce
traduce
duce
luce
străluce
năluce
butuce
coltuce
usuce
bursuce !
cuce !
calmuce
cruce
pun cruce
druce
măciuce
peruce

104r **ade**
bade
fade
cade
decade
recade
se cade
scade
cascade
Iliade
balade
ciocolade
Palade
Elade
Cyclade
rulade
pomade
nade
canonade
colonade
spade
escapade
rade
prade
trade
tirade
strade
estrade
mascarade
şade
orşade
rotomontade

oade [86]
iscoade
înnoade
desnoade
calapoade
roade
aproade
Iroade
neroade
Trioade
perioade
noroade
voievoade
izvoade
năvoade

104v **ede**
cede
concede
retrocede
recede
Lede
se repede
stante-pede
centipede
bipede
quadrupede

86. *după* **ed[e]** *şters*

erede
crede
încrede
șede
reșede
președe
vede
revede
străvede
prevede
Vede (Vedanta)
Rușii de Vede
dede
mede

105r **ide**

obide
Adelaïde
Danaïde
Thebaïde
ucide
Alcide
decide
candide
splendide
sordide
seïde
Eneïde
desfide
stafide
rigide
închide
deschide
redeschide
eschide
conchide
solide
blide
Euclide
valide
invalide
Tantalide
omide [87]
Armide [88]
hlamide
umide
piramide
timide
oceanide
cronide
romboïde
eroide
aspide
gepide
conopide
stupide
cupide
insipide
liquide
ride
aguride
suride
hibride
Ochride
firide
deride
atride
rezide
cariatide
druide

109r **îde**

gîde
hîde
rîde

106r **alde**

calde
scalde
Scalde
Alde
Teobalde
Esmeralde
Heralde

elde

Van de Velde [89]
Șelde
Thusnelde

ilde

Brunhilde
pilde
Clotilde
Matilde

îlde

Mogîlde

olde

holde
Molde
solde
Jolde

ande

bande
lande
Smarande
Mande
să depande
flamande
Fernande
comande
Sande
Ruxande

107r **inde**

inde
decinde
lucinde
deïnde
definde
ghinde
colinde
oglinde
depinde
prinde
(fangen/haften,
a prinde pe cineva,
à se prinde
[te] prinde [90] — un
lucru îți șade)
aprinde
deprinde
cuprinde
reprinde
surprinde
<grinde>
desprinde
merinde
întreprinde
tinde
întinde
distinde
pretinde
vinde
revinde [91]
d-inde

108r **înde**

Cînde
pînde
comînde
în curînde
sîngerînde
blînde
flămînde
osînde

107r **onde**

vagabonde
blonde

unde

unde
de unde
abunde
de unde
cufunde
înfunde
confunde
disfunde
profunde
Adelgunde
scunde
ascunde
Cunigunde
de unde?
pe unde?
Rosmunde

87. *urmează* romboide, eroide *șterse* 88. *urmează* oceanide *șters* 89. Velde *modificat din* Vede 90. *inițial* a-l prinde *apoi* mă prinde 91. *urmează* deinde, *repetat din inadvertență*

pătrunde
ascunde
inunde
unde (Wellen, valuri)
răspunde
corespunde
tunde
rătunde
retunde
şi de unde pînă unde?

108r **ode**

ode
mode
epode
epizode

arde

arde
barde !
darde
garde
zgarde
Armgarde
Hildegarde
avangarde
cocarde
leoparde
cumularde

oarde

hoarde
coarde
încoarde
discoarde
acoarde

erde [=**ierde**]

verde
Bucerde
să desmierde
pierde

109r **urde**

să zburde
ciurde
durde
curde
surde
absurde
Turde
urde
să îmburde

ude

ude
aude
Bude
ciude
înciude
jude
agude
caracude
scude
include
esclude
conclude
preclude
reclude
prelude
zălude
rude
crude
trude
asude

azde

brazde
gazde

110r **eie**=**ee** [=**ieie**]

beie
ceie
aceie
obiceie
deie
redeie
predeie
ideie
condeie
să încondeie
bordeie
feredeie
ieie
fee
trofee
corifee
cofeie
cheie
încheie
descheie
concheie
moscheie
leie
beie
Lee (germ.)
Propilee
tuleie
încleie
descleie
alee
curmeie
temeie
femeie
se-ntemeie
Mantinee
pieie
epopee
Popee [92]
antereie
să vreie
a treie
Andreie
Odisee
steie
atee
pirosteie
prestee
consteie
⟨răsteie⟩
scînteie

111r zee
semizee

afe

scafe
garafe
agrafe
girafe

oafe

garoafe
scroafe
filozoafe

efe

cefe
lefe

ife

zaife

112r **imfe**

nimfe
limfe

onfe [93]

fonfe

111r **ofe**

cofe
cartofe
strofe
stofe
antistrofe
limitrofe
garofe

112r **arfe**

arfe
marfe

erfe

terfe

orfe

borfe
corfe
antropomorfe
amorfe

92. *urmează* steie, consteie, presteie, răsteie *anulate şi reluate după finala* **-reie**, *cu excepţia lui* răsteie
93. *după* **orf[e]** *şters*

itfe [=**itve**]
litfe
molitfe
titve

111r **ufe**
scufe
rufe
tufe

112r **age**
bage
iobage
antropofage
litofage
xilofage
baltage
rage
drage
frage
trage
re[trage]
con[trage]
de[trage]
a[trage]
dis[trage]
sub[trage]
sus[trage]

oage [=**ioage**]
cîrcioage
zbîrcioage
doage
roage
de[roage]
pro[roage]
inter[roage]
hîrțoage
sarantoage
pintenoage
cotonoage
slăbănoage
dezghioage
oloage
oroloage
șofîrnoage
filoloage
tautoloage
zăloage
astroloage
hodoroage

113r **ege** [=**iege**]
pribege
bricege
dulcege
hucege
ogege
toiege
închege
dischege
lege
blege
delege
re[lege]
telege
alege
re[alege]
culege
re[culege]
înțelege
prelege
făr'de lege
sacrilege
răzlege
dizlege
cîșlege
ciomege
nege
renege
moșnege
rege
drege
direge
corege
întrege
protege
betege

ige
prodige
înfige
înghige
oblige
inflige [94]
cîrlige
corrige
covrige !
se-ncovrige
frige
Rodrige
să intrige
strige
cîștige

îge
strîge

elge
helge
belge

114r **olge**
Olge
Volge

ulge
mulge
smulge
divulge

113v **ange**
cange

enge
Chiustenge
crenge

inge
cinge
încinge
descinge
înfinge
închinge
deschinge
linge
minge
ninge
împinge
respinge
depinge
atinge
distinge
stinge
stringe
con[stringe]
răs[stringe]
învinge
convinge

înge
plînge
strînge
constrînge
frînge
răsfrînge
înfrînge
sînge
stînge
nătînge
stînge (germ. links)

unge
ciunge
unge
dunge
punge
ajunge
lunge
alunge
împunge
străpunge

114r **oge**
hoge
doge
toge

arge
sparge
catarge
large
șarge
targe

94. *repetat din inadvertență sau cu intenția de a schimba preverbul*

erge
alerge
merge
Serge
şterge
verge
pe zi ce merge
diverge
converge

orge
George

urge
curge
de[curge]
re[curge]
con[curge]
scurge
Licurge
iepe murge

uge
belciuge
clăpăuge
fuge
înjuge
desjuge
piluge
muge
suge
resuge
îndruge
distruge

2272

1r **ake**
Lake
Make
Sache etc.

eke
ureche
streche
veche
străveche

oche
roche

uche
buche
muche
păduche

2271

115r **ïe**
îmbie
bărbie
robie
zglobie
Sîrbie
scrumbie
porumbie
sălcie
dulcie
pruncie
drăcie
mojicie
Grecie
cocie
zevzecie
calicie
vlădicie
fălnicie
pradălnicie
jălnicie
dărnicie
scutelnicie
hărnicie
păhărnicie
amărnicie
hotărnicie
vornicie
statornicie
vecinicie
ispravnicie
zăbăvnicie
obrăznicie
sălbăticie
scîlcie
mijlocie
năucie
uitucie
Turcie
Murcie
adie
păpădie
bădie
tragedie
comedie
chindie
fie
alifie
scufie
stafie
Sofie
filozofie
geografie
stenografie
organografie
teozofie
chalcografie
ortografie
telegrafie
tahigrafie
caligrafie
116r topografie
tipografie
xilografie
agie
hagie
magie
nostalgie
regie
cepelegie
blegie
gigie
ologie
teologie
geologie
paleontologie
ontologie
psichologie
fiziologie
pintenogie
cotonogie
frîn**ghie**
polologhie
distihie
stihie
tichie
făclie
nurlie
hazlie
Ilie
colilie
Pintilie
Ilie-Pălie
băcălie
prăvălie
bătălie
felie
chelie
Amelie
temelie
veselie
gămălie
mişelie
Chilie
mitropolie
solie
scholie
fudulie
durdulie
grăsulie
căsulie
117r **mie**
o mie
geamie
academie
epidemie
sodomie
nfamie
ieufemie
ageamie
chemie
arămie
parimie
Eremie
anemie
bănie
ciobănie
băcănie

mitocănie
cafenie
țigănie
păgînie
Melanie
mînie
Românie
manie
Ananie
eufonie
agonie
egemonie
atonie
monotonie
armonie
junie
tiranie
țărănie
ironie
apropie
popie
arăpie
căsăpie
cînepie
118r ierbărie
bărbărie
colbărie
porumbărie
șurubărie
Darie
murdărie
glodărie
gospodărie
podărie
cărămidărie
archondarie
rufărie
stufărie
coștofărie
tufărie
măgărie
plugărie
bulgărie
desăgărie
slugărie
ștrengărie
angarie
Zaharie
tîlhărie
străjărie
căriè
oricărìe
burlăcărie
văcărie
drăcărie
flecărie
jucărie
trocărie
furnicărie
broscărie

muscărie
răuruscărie
dubălărie
bălărie
tălpălărie
călărie
șălărie
sticlărie
pălărie
olărie
primărie
fumărie
cismărie
crîșmărie
Mărie
Sîntă-Mărie
alămărie
slănărie
făinărie
găinărie
gropărie
cepărie
rărie
berărie
fierărie [95]
morărie
merărie
pietrărie
sărărie
vărărie [96]
mesărie
cășărie
tărie
lăptărie
bucătărie
cămătărie
lotărie
spătărie
ospătărie
jitărie
pitărie
rotărie
prăvărie
117v vravărie
118r brînzărie
pînzărie
orzărie
fățărie
ghețărie
zețărie
simbrie
acrie
scrie
descrie
119r circumscrie
înscrie
prescrie
sicrie
mîndrie
feerie

slugerie
menajerie
scenerie
dulgherie
prerie
meserie
stolerie
dregătorie
legătorie
coterie
chirie
empirie
Șirie
teorie
datorie
eforie
cartoforie
enorie
istorie
spălătorie
înșelătorie
călătorie
îmbălătorie
căprie
(șătrărie)
cumătrie
simetrie
mistrie
măiestrie
albastrie
burie
bucurie
mărturie
Mesie
epilepsie
catalepsie
șie
leșie
moșie
cuvioșie
fîșie
sfîșie
cîrdășie
chezășie
cînoșie
țărănoșie
țigănoșie
năzuroșie
120r băbăție
cutie
hîrtie
ție [97]
beție
logofeție
bogăție
reție
de[ție]
con[ție]
ab[ție]
vie (vină)

95. *urmează* lăptărie *șters* 96. *urmează* rărie *șters* 97. *după* ție *șters*

vie
re[vie)
con[vie]
sub[vie]
pre[vie]
contra[vie]
devie
învie
reînvie
geodezie
tîrzie
ce zi e?
poezie
verzie

109v **îe**[98] [=**ie**=**iie**]

mîie
rămîie
tămîie
întîie
să ţie
ţie
şie
lămîie
lălîie
călcîie

2272

1r **aje**

corsaje
trataje
grilaje

eje

mreje
găteje
gîtleje
vîrteje

ije

grije
spije

oje

loje

erje

perje

irje

birje

îrje

cîrje

uje

ruje

[**ale** =**iale**=**oale**]

2r **bale**
zăbale
cabale
migdale
sandale
scandale
vandale
leale
neleale
reale
nereale
cereale
Montreale
boreale
fale
triumfale
Omphale
scofale
agale
agale !
egale
inegale
ia-le
raiale
hale
cale
a pune la cale
sacale
încale (încai)
masalale
damblale
curmale
sarmale
balamale
basmale
casmale
banale
saturnale
canale
infernale
oale
boale
stamboale
stodoale
foale
goale
pîrjoale
coale
dă tîrcoale
şcoale
ocoale
moale
domoale[99]
smoale
poale
pistoale
ţoale
zoale
3r pale
carale
parale
orale
chorale
timporale
corale
morale
murale
rurale
ale sale
ţesale
dumisale
ale tale
dotale
fatale
matale
dumitale
vegetale
mortale
letale
mentale
mantale
antale
vitale
vale
năvale
prăvale
zale

8r **ăle**

fă-le
refă-le
desfă-le
prefă-le
răle
şăle

3r **able** [=**oable**]

rable
oable
table

ible

dible
chible

imble

primble

îmble [=**imble**]

îmble
preîmble
jimble

umble

umble
preumble

uble

ruble
duble

98. *modificat din* ăe 99. *urmează* domoale *repetat din inadvertenţă*

6r **acle**
racle
facle

ecle
Hecle
Tecle
sfecle

7r **icle**
sticle

îcle
pîcle

ocle
ciocle !
Androcle
Patrocle
monocle !

ucle
bucle

4r **ele** [=**iele**]
ele
iele
dubiele
obiele
Cibele
rebele
giubele
rubiele
libele
cele
acele
toate cele
surcele
ulcele
răcele
Săcele
zăpăcele
copăcele !
dele
fidele
in[fidele]
acadele
Adele
cordele
vadele
modele
cofăiele
lăfăiele
fele
Vanghele
mărgele
argele
amăgele
jele
schele
lele
belele
ale mele
Semele
momele
fustanele
inele
puținele
rumenele
flanele
alunele
micșunele
rîndunele
santinele
ostenele
spoiele
boiele
îndoiele
învoiele [100]
piele
spele
Pepele
rele
zăbrele
umbrele
porumbrele
undrele
ferele
curele
oprele
asuprele
5r vintrele
ciuturele
scîndurele
grele
asprele
cîteștrele
tustrele
cîtortrele
măsele
chisele
urgisele
văpsele
șosele
șele
mișele
greșele
Roșelle
frumușele
gătele
betele (petele)
dantele
fotele
stele
puțintele
bretele
tutele
mititele
nuiele
păruiele
nuvele
lovele
pavele
cercevele
bezele
Ghizele
ciubotele
brățele
bărbățele
curățele
maruntele
înșirățele
alesățele
cățele
bucățele
lepădățele
covățele
ietele*
vițele

6r **afle**
n-afle

efle
trefle

ifle
tifle
chifle

[**îmfle**]
îmfle

[**umfle**]
umfle

ufle
Pufle [101]
sufle
răsufle
Tufle
Ciufle
jufle

igle
rigle
țigle

ile
bile
mobile
imobile
acile
imbecile
docile
sedile

100. *urmează* spele *șters* 101. *după* Pulf[e] *șters*

file
chile
mile
juvenile
pile
copile
copile !
Gorile
aprile
sile
prăsile
Vasile
subtile
dactile
mutile
utile
destile
castile
pastile
volatile
zile
ani de zile
textile
ostile
zi-le

aile

încaile

8r **île** [=**ile**]

sîle
zile

7r **emle**

Novie zemle

umle

Şumle

6v **ole**

cole
acòle
dincole
parole
marole
Manole
Strole
fasole

7r **aple**

Haple
Caple

iple

ţiple
multiple
triple

emple

temple
exemple
contemple

imple

simple

împle[102] [=**imple**]

tîmple
simple
să se-ntîmple
împle
reîmple

uple

duple
quadruple
quintuple

erle

perle
şperle

îrle[103]

sfîrle
gîrle
Pîrle
şopîrle
tîrle
azvîrle
zvîrle

urle

urle
surle
turle

8r **asle**

masle
corasle

esle[104] [=**iesle**]

bresle
iesle
tesle

isle

cisle

îsle

vîsle
pîsle

îşle

cîşle

ule [=**uli**]

bule
barabule
căciule
fudule
ţidule
hule
Gugule*
scule
pilule
tamule
nule
marule
sule
Coşule
făsule
destule
îndestule
sătule
pătule
Thule
Scarvuli
zule

uzle

guzle

9r **ame** [=**iame**]

bame
Alabame
dame
madame
Adame
game
fanerogame
monogame
bigame
poligame
criptogame
iame
Priame
scame
flame
reclame
pro[clame]
de[clame]
mame
Paname
drame
arame
farame
dărame
sfărame
catarame
marame
distrame
pastrame
melodrame
grame
miligrame
centigrame
decigrame
monograme
crame
diorame

102. *seria apare într-o primă redactare pe* **2271, 31v :** **împle, tîmple, să se-ntîmple, simple** 103. *seria apare într-o primă redactare pe* **2271, 32r :** zvîrle, şopîrle, tîrle, azvîrle, Pîrle 104. *seria apare într-o primă redactare pe* **2271, 32v : iesle,** vêsle ; *n-am preluat rima, nereluată de poet ca fiind pur grafică*

panorame
hipopotame

oame

foame
coame
polinoame
monoame
iconoame
clironoame
oame !
poame
atoame

adme

Cadme

idme

vidme

udme

udme

10r **eme**

diademe
gheme
geme
gemme
cheme
recheme
con[cheme]
probleme
embleme
Noëme
poëme
boëme
freme
creme
screme
vreme
din vreme-n vreme
teoreme
ṣcheme
teme (ten)
teme
sisteme

agme

tagme
diafragme

igme

enigme

ogme

dogme

ahme

drahme

11r **ime**

micime
grecime
turcime
căzăcime
infime
lărgime
lungime
vechime
lime
clime
sublime
muscălime
nime
românime
omonime
ardelenime
mitocănime
cătănime
mocănime
străinime
ţărănime
golănime
cioroime
nemţoime
arăpime
popime
rime
prime
asprime
crime
agerime
mărime
mîncărime
negustorime
profesorime
boierime
ciubotărime
morărime
croitorime
gazetărime [105]
tinerime
usturime
albăstrime
nemţărime
bulgărime
scrime
comprime
im[prime]
de[prime]
re[prime]
desime
grăsime
grosime
cîtime
stime
totime
intime
ingustime

prostime
cruzime
lăţime
hoţime
cîtăţime
înălţime
soldăţime

10r **aime**

spaime
faime
să ingaime
defaime

oime

noime
ṣoime !

11r **îme**

dărîme
fărîme
rîme
grăsîme
grosîme
înnălţîme

12r **ejme**

prejme

ijme

dijme

alme [106]

sudalme
calme
palme
psalme
(Talme)

elme

Elme

ulme

ulme !
culme

ome

dome
monome
polinome
Rome
atome
epitome
bonome
econome
come
diplome [107]

arme

arme
înarme

105. *în ms. din inadvertenţă* gezatărime 106. *seria apare într-o primă redactare pe* **2271, 35r:** calme, sudalme, palme, psalme 107. *modificat din* diploame

dezarme
darme
farme
sfarme
Parme
larme

≃ oarme

doarme
adoarme

erme [=**ierme**]

epiderme
feime
sfeime
germe
Herme
sperme
vierme

irme

Irme
firme
sirme

13r **îrme**

sîrme
cîrme

12r **orme**

forme
conforme
diforme
reforme
uniforme
abnorme
enorme
norme
Norme
cuneiforme

urme

urme
curme
precurme
scurme
turme

13r **asme**

basme
protoplasme
cataplasme
fantasme
spasme
Erasme
marasme

esme [=**iesme**=**ezme**]

iesme
pesme
miresme
catapetesme
aghezme

isme [=**izme**]

isme
cisme
sofisme
schisme
cataclisme
pisme
chizme
aforisme
prisme
idiotisme

osme

Cosme
microcosme
macrocosme

ușme

cușme

atme

Fatme

astme

astme

istme

Isthme !

ume [=**umie**]

ciume
fume
afume
gume
hume
de cum e
nici de cum e
lume
mume
nume
pronume
spume
înspume
Rumae
Strumae
sume
însume
consume
resume
presume
brume
costume
Postume

14r **ane** [=**iane**]

bane
ciobane
cabane
darabane
turbane
oceane
Dane
Prodane
vădane
goldane
jidane
ocëane
pëane
diafane
căfane
profane
organe
Barăgane
păgane
uragane
țigane
iatagane
hane !
cahane !
Dïane
aeriane
liane
Iane
Jiane
pïane
cyane
asiriane
Jane
cane
bacane
ciocane
mocane
borcane
curcane
Tarcane !
vulcane
arcane
crăcane
juncane
Luncane
Pașcane
bălane
colane
ciolane
grosolane
golane
Mane[108]
gămane
cumane
romane
vătămane
otomane
osmane
birmane
turcomane
15r monomane
gogomane
xenomane
ortomane

108. *modificat din* lane *

umane
inumane [109]
sumane
sucmane
banane
gropane
jarpane
Sequane
rane
Erane
țărane
tirane [110]
strane
crane
membrane
vrane
turane
grane
filigrane
hrane
Ciorane
cătrane
Hassane
ieșane
cătane
motane
havanne
Iavane
chervane
vane
găvane
tavane
cazane
fazane

oane

bomboane
Eoane
goane
vagoane
epigoane
hexagoane
tetragoane
regioane
milioane
icoane
balcoane
cucoane
baloane
etaloane
galoane
saloane
coloane
taloane
canoane
cupoane
clapoane !
coroane
baroane
piroane
matroane
castroane
patroane
fasoane
chesoane
toane
butoane
amvoane
rezoane

16r **adne**

Ariadne
Radne

odne

Rodne

ene [=iene]

băsărăbene
sprincene
scene
cocene
vrîncene
obscene
Ardene
Modene
arădene
orădene
ghëene
lëene
coțofene
dughene
gene
Iene
poiene
noiene
strujene
jene
blăjene
lene
ardelene
delene
Elene
viclene
Selene
Mitilene
balene
vălene
odolene
brăilene
armene
pomene
Ximene
nene
cordunene
focșănene
botoșănene
bucovinene
17r pene
arene
hipocrene
mrene
Căprene
Sirene
terene
ungurene
murene
codrene
rășinărene
dunărene
apusene
mesene
orășene
făgărășene
crișene
catene
sătene
răsăritene
rutene
muntene
cetățene
bănățene
gălățene
buruiene
moldovene
craiovene
leovene

af[n]e

Dafne

ifne

țifne

ahne

Bahne

ehne

metehne

ihne

Mihne

uhne

cuhne

18r **ine**

bine
ia fă bine
vezi bine
combine
îmbine
dezbine
cabine
rabine
rubine
șugubine
concubine
cine
vecine
oricine

109. *urmează* cumane *repetat din inadvertență* 110. *urmează* oceane *șters*

fieșcine
concine
rădăcine
Didine
Constandine [111]
surdine
gradine
odine
contadine
gardine
sardine
aldine
fine
în fine
suprafine
Bonfine
rafine
19r regine
georgine
blajine
închine
smochine
zechine
line
aline
Celine
feline
orfeline
eline
rafaëline
veline
decline
încline
Doline
măline
Pauline
Docoline
coline
pline
depline
aquiline
Berline
Zerline
Carline
măsline
buline
ciuline
cristaline
hermeline
aniline
căline
portocaline
saline
Angeline
mine
pe mine
famine
camine
Pamine
examine
bramine
domine
predomine
Carmine
cu mine
lumine
Nine
anine
canine
Vanine
Apenine
senine
să-nsenine
să-nvenine
antonine
20r. eroïne
spine
suspine
Despine
alpine
tulpine
supine
Marine
narine
țarine
Nerine
Dorine
fiorine
Corine
Florine
Turine !
în sine
pre sine
de sine
șine
leșine
rășine
rușine
tine
pe tine
latine
la tine
patine
cavatine
Bethine
de tine
pe tine
retine
tretine
pantine
infantine
ca-n tine
levantine
întine
botine
Costine
rutine
ține
a ține
căpăține
aține
abține
obține
deține
reține
le ține
conține
terține
susține
puține
țiține
21r ruïne
beduine
să ruine
vine
lavine
Savine
previne
revine
devine
jivine
calvine
Malvine
bovine
jidovine
tescovine
Rovine
Darwine
Corvine
parvine
zi-ne
zine
cazine
mezine
uzine
Zizine
prezi-ne
duzine

17r **aine**
taine
haine
Ucraine

18r **îine**
cîine
mîine
pîine
porc de cîine

oine
doine
moine

uine
cuine

25v **îne** [=**âne**=**ine**]
cadîne
păgîne

111. *modificat din* Constantine

îngîne
cîne
line
mîne (adv.)
mîne (vrb.)
rămîne
amîne
poimîne
săptămîne
romåne
pîne
rîne
șine
ține
stăpîne
spîne
brîne
bătrîne
grîne
stîne
smîntîne
vîne

21r **ajne**

Chiajne

olne

Molne

amne

condamne
Epidamne
Rhamne

oamne

Doamne
toamne

emne [112]

demne
îndemne
nedemne
lemne
semne
însemne
consemne
se resemne
să contemne
pe semne

22r **imne**

hymne

omne

ex ovo omne

umne

columne
Pumne

one [=ione]

bonne
Sorbone
Donne
madonne
pardone
Didone
ëone
eufone
Antigone
poligone
epigone
hexagone
Ione
Bayonne
anemone
demone
Junone
panonne
japone
corone
barone
Garone
Arone
unisone
masonne
tonne
Catone
Latone
Platone
arvone
zone

arne

carne
Marne
Varne

oarne

coarne
toarne
întoarne
răstoarne

23r **erne** [113] [=ierne]

Berne
cerne
ierne
concerne
discerne
recerne
moderne
eterne
sperne !
semp[i]terne
lanterne
așterne
dișterne
terne
poverne
caverne

îrne

bîrne
cîrne
scîrne
să atîrne

orne

ciorne
adorne
Dorne
Corne
Norne

urne

urne

asne

basne
Crasne

esne [114]

besne
lesne
glesne
bolesne
pesne

2271

44r plesne

2272

23r **osne**

bosne
posne

atne

Hatne

etne

Etne

otne

Botne

utne

Putne

24r **une** [=iune]

bune
nebune
cărbune
îmbune
răzbune

112. *seria apare într-o primă redactare pe* **2271, 42r** demne, lemne, semne (pe cer), să-nsemne, pesemne, nedemne, îndemne 113. *seria apare într-o primă redactare pe* **2271, 43r** ierne, cerne, așterne, moderne, eterne, dișterne 114. *seria apare într-o primă redactare pe* **2271, 44r** glesne, lesne, bolesne, plesne, besne; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare*

străbune
închinăciune
uscăciune
înșelăciune
tăciune
amărăciune
turbăciune
rugăciune
prădăciune
plecăciune
Crăciune
împăcăciune
stricăciune
nici une
albiciune
moliciune
putreziciune
slăbiciune
sfiiciune
repeziciune
minciune
înțelepciune
perciune
urîciune
tîrîciune
du-ne
adune
dedu-ne
readune
redu-ne
Cordune
tradu-ne
indu-ne
condu-ne
recondu-ne
fune
gune
lagune
văgăune
tăune
păune !
ceaune
june ≃ giune
ajune
dejune
repejune
putrejune
veștejune
umejune
lacune
25r lune
alune
comune
Namune
comune
nune
genune
cunune
încunune
minune

discunune
pune
a[pune]
de[pune]
im[pune]
pro[pune]
dis[pune]
indis[pune]
predispune
com[pune]
pre[pune]
es[pune]
spune
discompune
recom[pune]
răpune
rune
strune
înstrune
brune
prune
sune
răsune
consune
cășune
pășune
tune
cătune
stătu-ne
detune
lăstune
națiune
negațiune [115]
ocupațiune
rațiune
stațiune
organizațiune
etc.

23r **aune**

daune
faune

evne

Plevne

26r **îvne**

rîvne

ozne

pozne

oë [=oie]

de Foë
Joe
aloë
Poë
voie
nevoie
de voie
a-i intra în voie

Noe
hoboë

ape

ape
adape
încape
scape
mappe
nape !
pape
arape
sape
etape
țape
crape
trappe
satrape
nastrape
clape
prоțape
dulape !
ciorape !

≃ oape

îndoape
(ploape)
aproape
prosoape
șchioape
hîrtoape
potoape
protopoape
episcoape
sincoape

epe [=iepe]

cepe
începe
reîncepe
pricepe
con[cepe]
re[cepe]
sus[cepe]
de pe
iepe
călepe
sirepe
tepe
după tepe
țepe
înțepe

27r **ipe**

clipe
pipe
ripe
risipe
aripe
Xantippe

115. *urmează* națiune *repetat din inadvertență*

prototipe
Aganippe (izvor al muzelor pe Elicon)
pripe

26v **uipe**
scuipe

27r **îpe** [=**ipe**]
rîpe
țîpe
risipe

27r **ulpe** [116]
culpe
inculpe
disculpe
pulpe
tulpe
vulpe

ampe
lampe
rampe
trampe
stampe
Campe

empe
Tempe

impe
ghimpe
înghimpe
Olympe

împe
tîmpe

ompe
pompe

umpe
scumpe
pumpe
rumpe
ir[umpe]
cor[umpe]

arpe
harpe
carpe !
Polycarpe
șarpe

erpe
șerpe
sterpe
Euterpe

28r **irpe**
stiipe

îrpe
cîrpe

urpe
surpe
turpe

aspe [=**oaspe**]
Histaspe
oaspe

espe
Despe
vespe

ispe
prispe
Crispe

are [=**iare** = **uare**]
inf. verb. de-ntîia
bare
întrebare
Sabare
schimbare
hambare
barbare
turbare
serbare
dare
acordare
lepădare
de[dare]
re[dare]
concordare
discordare
pre[dare]
e[dare]
tră[dare]
ce[dare]
scăldare
căldare
maldare
scandare
mandare
29r răbdare
jandare
retardare
Vardare
fardare
serdare
Mardare
fanfare
triumfare
îngîmfare
băgare
desăgare
magare
nagare
bulgare
pîrgare
gărgare
ștergare
vărgare
țigare
divulgare
vulgare
31r strigare
⟨îndrugare
rugare
sugare
purgare
espurare⟩
29r pahare
Sahare
îmbăiare
tăiare
stejare
care
văcare !
zăcare
judecare
împăcare
defalcare
călcare
încălcare
culcare
sufulcare
suflecare
mîncare
demîncare
opincare !
îmbarcare
cercare
încărcare
discărcare
înarcare
marcare
tărcare
înțărcare
căscare
născare
Oscare
boscare
pășcare
pescare
uscare
mușcare
nu-ș care
împușcare
pișcare
mișcare
chișcare !
improșcare
fiecare
oricare
îmbrăcare
adulmecare
flecare
frecare
îngrecare

116. *seria apare într-o primă redactare pe* **2271**, **47r** pulpe, vulpe, inculpe

petrecare
vercare
ofticare
urcare
încurcare
spurcare
judecare
îmbucare
invocare
imprecare
secare
30r să care
precare
[pre care]
împăcare
dezbrăcare
berbăcare !
plecare
înecare
secare (secà)
prisăcare !
complicare
im[plicare]
es[plicare]
re[plicare]
stricare
despicare
furnicare
mucare
urzicare
dumicare
ridicare
dedicare
predicare
abdicare
picare
aplicare
com[plicare]
su[plicare]
plecare
înduplecare
încălecare
descălecare
înfulecare
publicare
suflecare
întuflecare
fermecare
adurmecare
lunecare
întunecare
ferecare
practicare
mestecare
amestecare
aruncare
jucare
dezghiocare

invocare
re[vocare]
pro[vocare]
con[vocare]
înfocare
dihocare
îmbucare
apucare
reapucare
urcare
bifurcare
aburcare
încurcare
descurcare
spurcare
31r îmbălare
destrăbălare
îmblare
primblare[117]
intabulare
celare
măcelare
secelare
mădulare
chelare
curelare
inhalare
exhalare [118]
regulare
aflare
clare
declare
anulare
salare
talare
circumvalare
circulare
răsculare
olare
polare
solare
întîmplare
contemplare
cu mic, cu mare
mare
lăcrămare
alămare !
samare
Tamare
chemare
rechemare
pe mare
călimare
rimare
almare
calmare
armare
darmare

farmare
curmare
scurmare
urmare
fumare
32r n-are
fanare
canare
gălbenare
budnare
jenare
chenare
bejănare
stagnare
designare
consignare
resignare
indignare
combinare
dezbinare
îmbinare
șugubinare
căinare
văinare
cinare
măcinare
zdruncinare
fascinare
vaccinare
rafinare
anghinare
imaginare
paginare
închinare
machinare
tachinare
alinare
felinare
minare
căminare
examinare
luminare
eliminare
aninare
spinare
întîmpinare
scărpinare
suspinare
desinare
leșinare
clătinare
îndătinare
patinare
întinare [119]
ruinare
amnare
condamnare
îndemnare

117. *modificat din* plimbare 118. *urmează termenii* strigare, băgare, îndrugare, rugare, sugare, bulgare, ungare, purgare, espurgare, pîrgare, țigare *anulați, cu excepția primilor doi, neanulați din inadvertență; am intercalat în subseria* **-gare** *după ultimul termen al aceleia,* vulgare, *termenii inexistenți* 119. *urmează* scrutare *șters*

pumnare
abonare
donare
adornare
încarnare
îmbunare
adunare
lunare
cununare
căşunare
sunare
răsunare
buzunare
îngreunare
schieunare
împreunare
tunare
detunare
fînare
afînare
îngînare
trăgănare
minare
amînare
vînare
legănare
33r pare
a[pare]
dis[pare]
pre[pare]
com[pare]
re[pare]
se[pare]
adăpare
scăpare
păpare
săpare
separe
nisipare
tipare
înghimpare
compare
şerpare
dispare
grupare
cupare
pupare
arare
cărare
narare
parare
apărare
scăpărare
reparare
vărare
agrare
aurare
berare
aderare
fierare
înfierare
gerare
merare
exoperare
lucrare
adorare
perforare
morare
înnorare
căprare
intrare
vătrare [120]
lătrare
ilustrare
mustrare
frustrare
păstrare
înzăstrare
urare
burare
îndurare
furare
aiurare
jurare
curare
murare
însurare
rourare
nourare
caţărare
disţărare
măsurare
împresurare
presurare
34r aquare
sare
lăsare
păsare
răsare
⟨tacsare⟩
blasare
îndesare
vărsare
dosare
îndosare
casare
husare
icosare
înfăşare
coşare
tare
îmbătare
incitare
datare
fătare
cătare
tatare
oftare
pitare
achitare
citare
escitare
editare
ghitare
facilitare
dormitare
pitare
vegetare
degetare
pregetare
săgetare
cugetare
meritare
sitare !
evitare
ezitare
37r măritare
creditare
34r nectare
redactare
obiectare
altare
săltare
saltare
dezvoltare
revoltare
ascultare
cîntare
zvîntare
aţintare
otare
dotare
votare
notare
rotare
adaptare
alaptare
îndreptare
optare
luptare
înfruptare
certare
con[certare]
sertare
32r ⟨scurtare⟩
34r stare
adăstare
gustare
cutare
mutare
stră[mutare]
strănutare
imputare
înfăţare
agăţare
înnălţare
cruţare
îngheţare
dizgheţare
încredinţare

120. *modificat din* jătrare

înfiinţare
35r amerinţare
sughiţare
luare
nu are
upuare
38r lavare
35r bavare
avare
Alvare !
ovare
escavare
zare
Cezare
Chezare
Lazare
năzare
crezare [121]
recuzare
Manzanare

oare [=**ioare**]
boare
coboare
stoboare
doboare
oboare
ulicioare
picioare
sălcioare
fecioare
doare
odoare
pudoare
sudoare
dugoare
lungoare
hoare
duhoare
fuioare
bălăioare
căprioare
mioare
aripioare
surioare
vioare
subţioare
felioare
licoare
cicoare
strecoare
răcoare
cucoare
paloare
valoare
coloare
36r moare
rumoare

ponoare
sonoare
vapoare
popoare
topoare
liquare
eroare
furoare
soare
măsoare
însoare
mosoare
unsoare
scrisoare
precursoare
sărbătoare
trecătoare
făcătoare
binefăcătoare
fărmecătoare
zicătoare
răşchitoare
datoare
prădătoare
de viaţă dătătoare
lepădătoare
strigătoare
legătoare
respingătoare
cingătoare
atingătoare
învingătoare
convingătoare
strîngătoare
rumegătoare
mugătoare *[122]
spumegătoare
plîngătoare
lingătoare
curgătoare
mergătoare
ştergătoare
alergătoare
îmbietoare
încuietoare
suitoare
prepuitoare
spălătoare
adulatoare
călătoare
îmbătătoare
următoare
chemătoare
temătoare[122bis]
37r scamatoare
amatoare
stimătoare

donatoare
vînătoare
îngînătoare
tunătoare
sunătoare
răzbunătoare
admiratoare
combinatoare
închinătoare
alinatoare
suspinătoare
divinatoare
începătoare [123]
încăpătoare
adăpătoare
răpitoare
săpătoare
ţipătoare
stropitoare
lipitoare
ciupitoare
topitoare
cuptoare
ruptoare
numărătoare
supărătoare
tîrîtoare [124]
muritoare
nemuritoare
pieritoare
cerşitoare
linguşitoare
propăşitoare
dătătoare
bătătoare
arătătoare
săgetătoare
pregătitoare
votatoare
înnotătoare
cuvîntătoare
căutătoare
înspăimîntătoare
purtătoare
scurtătoare
certătoare
iertătoare
cîrtitoare
învîrtitoare
rotitoare
plutitoare
scutitoare
tutoare
observatoare
conservatoare
arzătoare [125]
ucizătoare

121. *repetat din inadvertenţă* 122. *urmează* rumegătoare *repetat din inadvertenţă* 122 bis *urmează* făcătoare *incorect alfabetizat, repetat din inadvertenţă, şters* 123. *urmează* dătatoare, **arătătoare**, bătatoare *şterse pentru a fi intercalate ulterior în subseria* **-tătoare** 124. *urmează* măritare, creditare *şterse ca făcînd parte din seria* **are**, *unde le-am şi intercalat* 125. *iniţial* arzătoare

şezătoare
păzitoare
răzătoare
văzătoare
rîzătoare
vultoare
38r acăţătoare
învăţătoare
cruţătoare
anunţătoare
încălţătoare
înnălţătoare
zgîlţiitoare
favoare [126]
covoare
povoare
zăvoare
vîlvoare
răzoare

39r **abre**

calabre
candelabre

ebre

zebre
febre
algebre
tenebre
vertebre
cerebre

ibre

Dibre
libre (st.)
Tibre
fibre
să vibre
să revibre

ambre

ambre
Alhambre
Lambre !
antişambre

embre

membre

imbre

cimbre !
timbre
zimbre
Cimbre

umbre

umbre
să adumbre
porumbre

ubre

lugubre
insalubre

48r **endre**

bulendre
mendre

îndre

mîndre

undre

Undre
ţundre

40r **ere** [=**iere**]

verbi:
bere
plăcere
tăcere
zăcere
cădere
re[cădere]
de[cădere]
scădere
şedere
vedere
re[vedere]
pre[vedere]
împlere
mînere
rămînere
ţinere
con[ţinere]
re[ţinere]
de[ţinere]
întreţinere
sus[ţinere]
încăpere
părere
dis[părere]
com[părere]
a[părere]
rea[părere]
durere
vrere
putere
avere
ciubere
lăicere
cere
muiere
cuiere
vïere
miere
ere
fiere
sfere
emisfere
megere
dulghere
unghere
lejere
buchere
galere
Valere !
mere
chimere
panere
pere
piere
Cerere
coşere
vere !
primăvere
severe
maniere
improprii
tăiere
îmbiere
adiere
înviere
re-nviere
încheiere
descheiere
mîngîiere
încleiere
descleiere
veghere
priveghere
spăriere
încuiere
descuiere
împărechere

48r **ifre**

cifre
să încifre

egre

integre
negre
alegre

igre

denigre
emigre

49r **ire**

verbi d-a patra
slăbire
gobire
cobire
robire
iubire
albire
nălbire
orbire
vorbire
dădăcire
buimăcire
răcire

126. *urmează* lavare *şters ca făcînd parte din seria* are *unde l-am şi intercalat*

conăcire
zbicire
ghicire
bocire
pocire
tocire
bulbucire
îndulcire
lucire
strălucire
sucire
ră[sucire]
sfădire
clădire
înnădire
năpădire
sădire
vădire
zidire
îmboldire
codire
podire
rodire
izvodire
înrudire
trudire
pieire
fire
amăgire
dogire
cotonogire
lărgire
mijire
mînjire
cojire
tînjire
slujire
pălire
păcălire
dăscălire
fălire
mălire
mîzgălire
pingelire
halire
jălire
călire
cicălire
învălire
prăvălire
tăvălire
belire
jerpelire
bolire
golire
pîrjolire
ciulire
căciulire
fulire
ocolire
solire

zolire
mozolire
vînzolire
înțolire
uimire
năimire
dormire
a[dormire]
trăgănire
cănire
rănire
venire
re[venire]
menire
omenire
ademenire
sulemenire
finire
gonire
prigonire
49v rumenire
pomenire
50r unire
urnire
pornire
cîrnire
stîrnire
contenire
curtenire
boire
îndoire
foire
răsfoire
înnoire
spoire
roire
șiroire
altoire
voire
nevoire
răpire
proțăpire
risipire
popire
uncropire
scopire
topire
re[topire]
ciupire
scupire
jupire
alipire
slugărire
tîlhărire
licărire
mărire
hoinărire
opărire
rărire
sărire
răsărire
întărire

zărire
oțărire
nemerire
ferire
suferire
pierire
coperire
descoperire
dorire
dogorire
călătorire
zorire
licurire
murire
lămurire
rămurire
cosire
ponosire
poposire
înjosire
dosire
sosire
găsire
regăsire
pășire
prășire
roșire
ieșire
gătire
pre[gătire]
clătire
spetire
51r citire
chitire
pitire
cotire
rotire
știre
învîrtire
însutire
convertire
izbutire
scutire
slutire
înfrățire
lățire
pățire
boțire
hoțire
împărțire
amețire
sumețire
mințire
cumințire
înmulțire
încolțire
amuțire
suire
suduire
siluire
puire
tînguire

vuire
chinuire
învinuire
izbăvire
isprăvire
stăvire
pristăvire
lenevire
gîlcevire
privire
ivire
lovire
istovire
văduvire
păzire
hărăzire
iezire
repezire
împînzire
prînzire
umezire
încălzire
auzire
52r **ceire**
mindire
clondire
fire
răsfire
trandafire
safire
profire
tingire
patra**hire**
lire
mire
admire
să se mire
as**pire**
conspire
respire
espire
spire
şire
Sire
mănăstire
prostire
psaltire
coveltire
oştire
o ştire

ore

Dore
cernagore
hore
noie

surore
aurore

apre

capre

epre

de pre
lepre

ipre

Cypre

aspre

aspre

espre

despre

upre

dupre
nù pre

atre

latre
Patre
şatre
idolatre
Tatre

53r **etre** [=**ietre**]
cumetre
Petre
şetre
vetre
pietre
Sîn-Petre
geometre
areometre
pentametre
hexametre
chilometre
metre

itre

chitre
litre
salitre
mitre
pulpitre

oitre

loitre

ître

hître

iltre

filtre

entre

centre
geocentre

intre [127]

intre
re[intre]
almintre
pintre
vintre

2271

51r printre

2272

53r **între**
între
re[între]
pîntre
d-între

untre

luntre

eptre

sceptre

iptre

skyptre

54r **astre** [128] [=**oastre**]
astre
albastre
cadastre
giugastre
fiastre
pilastre
Dunastre !
noastre
voastre
castre
glastre
dezastre

estre [129] [=**iestre**]
destre
pedestre
măiestre
Clitemnestre
buiestre
alpestre
căpestre
ferestre
terestre
Silvestre
zestre

127. *seria apare redactată inițial* printre, intre *pe* **2271**, **51r** *de unde am preluat pe* printre 128. *seria apare redactată inițial* astre, albastre, fiastre, pilastre, noastre, voastre, castre, glastre *pe* **2271**, **50v** 129. *seria apare redactată inițial, de două ori, pe* **2271**, **50v** zestre, Clytemnestre, terestre, măiestre, alpestre, Palestre *şi pe* **51r** zes- tr e, terestre, alpestre, Silvestre ; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare*

2271

50r Palestre

2272

54r **istre** [130]
Istre
cimbistre
Nistre
registre
sinistre

ustre
mustre
palustre
ilustre

53r **utre**
mutre
cutre
Bramaputre

54r **eutre**
neutre

ùre [=**iure**]
bure
dure
căldure
îndure
pădure
fure
gure
„de jure"
aiure
jure
în[jure]
con[jure]
prescure
obscure
săcure
mălure
mure
pure
impure
sure
măsure
55r răsure
scursure
facture
mature
nature
arăture
stăture
bravure
calcavure

avre
javre
havre
lavre
palavre

57r **ase**
persoana 3 plus-quamperfect de la verbele de conj. I, precum:
schimbase
dase
case
lase
plase
clase
Manasse
Tanase
masse
rase
rasse
grase
trase
re[trase]
con[trase]
intrase
şase
mătase
(pătase)
vase

oase [=**oasă**=**ioasă**=**ioase**=**uase**]
bărboase
scîrboase
lăboase
buboasă
gheboasă
urîcioase
mustăcioase
hidoase
ciudoase
glodoasă
cleioase
stufoase
rapciugoasă
voioasă
ploioase
îndoioasă
vînjoase
joase
tăioasă
rîioase
zoioase
coase
întunecoase
lunecoase
drăcoase
zeloase
ticăloase
făloase
foloase
migăloase
geloase
frumoase
zămoase
ponoase
bănoase
lînoase
mănoase
rapănoase
prinoase
vînoase
făinoase
capăţînoase
gavanoase
păroase
gospodăroase
groase
geroase
58r miroase
păroase
grunzuroase
unsuroase
viguroase
friguroase
osoase
prisoase
năsoase
botoase
vîrtoase
păcătoase
apătoase
arătoase
sătoase
luase
punivoase
frunzoase

58r **esse** [=**iese**]
iese
reiese
crăiese
decese
precese
princese
concese
procese
purcese
ducese
dese
adese
îndese
să professe
să confesse
lese
alese
realese
neglese
înţelese
neînţelese
culese
Ghiculese

130. *seria apare redactată iniţial* Istre; registre, cimbistre *pe* **2271, 50v**

mese
trimese
sumese
bănese
jupînese
căpitănese
baronese
patronese
să-mi pese
apese
principese
brutărese
jitărese
boierese
direse
drese
adrese
croitorese
spălătorese
erese
compresse
presse
tresse
metresse
corese [131]
59r cusutorese
mirese
parfumărese
bărbierese
măsese
rămăsese
trăsese
re[trăsese]
con[trăsese]
răsese
alesese
purcesese
procesese
concesese
precesese
culesese
înţelesese
trimesese
diresese
dresese
decisese
închisese
risese
scrisese [132]
înscrisese
de[scrisese]
surisese
zisese
trimisese
comisese
promisese
demisese
admisese
compromisese
remisese
mulsese

smulsese
încinsese
descinsese
linsese
prelinsese
ninsese
împinsese
respinsese
prinsese
aprinsese
desprinsese
cuprinsese
strinsese
re[strinsese]
con[strinsese]
tinsese
atinsese
întinsese
distinsese
pretinsese
unsese
ajunsese
împunsese
străpunsese
răspunsese
tunsese
pătrunsese
plînsese
frînsese
strînsese
stînsese
scosese
rosese
înfipsese
fripsese
copsese
rupsese
corupsese
ir[upsese]
între[rupsese]
supsese
arsese
spărsese
fiersese
mersese
ştersese
întorsese
torsese
storsese
60r scursese
cursese
incursese
de[cursese]
re[cursese]
pre[cursese]
con[cursese]
dusese
adusese
con[dusese]
re[dusese]
pro[dusese]

in[dusese]
fusese
pusese
apusese
re[pusese]
pro[pusese]
pre[pusese]
opusese
com[pusese]
post[pusese]
spusese
distrusese
şese
şese (6)
împărătese
preutese
contese
ţese

61r **ise**

p e r s. a 3-a p l u s q u a m p e r f e c t s i n g. a c o n j. I, p r e c u m:
căise
iubise
răcise [133]
sfădise etc.
ucise
decise
concise
precise
închise
redeschise
paraclise
rise
surise
scrise
prescrise
descrise
circumscrise
conscrise
melise
culise
Ulysse
trimise
comise
demise
remise
compromise
numise
recipise
Larisse
vise
zise
prezise
rezise
deszise

62r **alse**

false

131. *repetat din inadvertenţă după* cusutorese 132. *după* descr[isese] *şters* 133. *deasupra lui* ucise *şters*

ulse
mulse (part.)
mulse (pl. q.p.)
smulse
pulse
impulse

inse
încinse
descinse
înadinse
linse
prelinse
ninse
împinse
respinse
prinse
aprinse
deprinse
cuprinse
desprinse
strinse
constrinse
restrinse
tinse
atinse
întinse
distinse
pretinse
stinse
învinse
convinse

însă [=**înse**]
însă
dînse
plînse
strînse
re[strînse]
con[strînse]
stînse

unse
unse
ajunse
îndeajunse
ascunse
împunse
străpunse
răspunse
corespunse
pătrunse
tunse

63r **oapse**
coapse
coapse (vrb.)

epse
skepse

ipse
înfipse
lipse
eclipse
elipse
fripse

upse
rupse
irr[upse]
cor[rupse]
supse

arse [=**earse**=**oarse**]
arse
(farse)
sparse
marse
ştearse
toarse
întoarse
stoarse
retoarse
cioarse

erse[134] [=**ierse**]
fierse
răsfierse
merse
disperse
perse
şterse
verse
inverse
reverse
universe
răverse
controverse
perverse
diverse

irse
Agathyrse

64r **îrse**
Bîrse

63r **urse**
urse !
(burse)
curse (sbst.)
curse
in[curse]
de[curse]
re[curse]
pre[curse]
con[curse]
scurse
murse
surse
resurse[135]

64r **use**
băuse
duse
traduse
con[duse]
de[duse]
re[duse]
rea[duse]
in[duse]
a[duse]
se[duse]
recon[duse]
pro[duse]
intro[duse]
vînduse
revînduse
pierduse
dăduse
fuse (vrb.)
fuse (sbst.)
făcuse
desfăcuse
prefăcuse
re[făcuse]
contra[făcuse]
plăcuse
tăcuse
zăcuse
trecuse
petrecuse
întrecuse
născuse
re[născuse]
păscuse
crescuse
cunoscuse
recunoscuse
umpluse
gemuse
temuse
ţinuse
con[ţinuse]
re[ţinuse]
de[ţinuse]
între[ţinuse]
sus[ţinuse]
puse
apuse
reapuse
încăpuse
suprapuse
contrapuse
începuse
concepuse
recepuse
suscepuse

134. *după* **erse**, **urse** burse, **irse** Agathyrse *şterse* 135. *urmează o a doua redactare a seriei* **erse** merse, disperse, perse *anulată*

percepuse
pricepuse
repuse
răpuse
prepuse
impuse
compuse
opuse
propuse
spuse
supuse
presupuse
65r păruse
apăruse
rea[păruse]
dispăruse
com[păruse]
ceruse
distruse
duruse
vruse
țesuse
între[țesuse]
cususe
discususe [136]
(tuse)
bătuse
com[bătuse]
dez[bătuse]
putuse
avuse
căzuse
re[căzuse]
de[căzuse]
scăzuse
crezuse
încrezuse
șăzuse
văzuse
re[văzuse]
pre[văzuse]

66r **așe**

fașe
înfașe
desfașe
nașe
nănașe
răvașe

iașe [=**așe**]

chiriașe

oașe

gogoașe
cocoașe
moașe
metoașe
îngroașe

eșe

înfeșe
desfeșe
cămeșe
cireșe

ușe [=**ușă**=**iușe**]

cărăușe
căușe
dălcăușe
brîndușe
ghidușe
gușe
tăiușe
acușe
țigăncușă
arcușe
mielușe
călușe
cenușe
pănușe
mănușe
căpușe
păpușe
țepușe
țărușe
cărărușe
scorușe
mătușe
cătușe
lăcătușe
ușe

67r **ate**

nom. plur. fem. a part. perf. conj. I, precum:
întrebate
schimbate
date
îngîmfate
băgate
uscate
aflate
chemate
cununate
săpate
apărate
lăsate
înfășate
încetate
cruțate
bate
barbate
abate
com[bate]
răz[bate]
stră[bate]
dez[bate]
a[bate]
date
ciudate
gate
Agate
bucate
late
palate
gelate
salate
armate
pate
rate
cerate
arate
sate
cetate
jumătate
singurătate
strîmbătate
dreptate
citate
absurditate
fatalitate
enormitate
majoritate
longevitate
străinătate
etate
pietate
private
botezate
dentate
cantate
libertate
certate
necesitate
castitate

68r **oate**

coate
scoate
luoate
înoate
poate !
roate
toate

71r **acte**

acte
facte
exacte
inexacte

136. *urmează* bătuse *șters*

tacte
intacte
compacte

ecte

pandecte
perfecte
im[perfecte]
recte
corecte
secte

ucte

fructe

68r **ete** [=**iete**]

băiete
caiete
scaiete
tăiete etc.
bete
Elisabete
îmbete
șerbete
curcubete
pe bete
tabiete
biete
cete
încete
dete
re[dete]
vedete
fete
bufete
ștafete
ghete
boghete
baghete
Göthe
săgete
buchete
pachete
rachete
jachete
caschete
cochete
șuchete
deșuchete
boschete
barchete
banchete
anchete
pachete
Lethe[137]
balete
galete
toalete
valete
tablete
îndelete
bilete
jilete
Milete
nătăflete
stiglete
Hamlete
omlete
colete
epolete
plete
complete
cuplete
mislete
atlete
cotlete
bulete
ciulete
trimete
sumete
comete
bonete
scenete
monete
sonete
lunete
Anete
poete
despoiete
68v pete[138]
tapete
parapete
repete
scumpete
spete
69r barete
carete
arete
părete
erete
gherete
perete
lorete
burete
taburete
cofrete
regrete
șirete
secrete
discrete
concrete
portrete
sete
însete
casete
corsete
quartete
pastete
stete
rețete
lanțete
Elisa Vete
calțavete
ca[s]travete
corvete
gazete

70r **ofte**

pofte

ite

n o m. p l u r. f e m.[139] n e a r t. a l p a r t. p e r f. c o n j. IV & v o c. s i n g. m a s c., p r e c u m:
iubite
răcite
rodite etc.
mite
pite
site
clătite
vite
invite
escite
achite
evite
ezite
ipocrite

aite [=**oaite**]

haite
raite
boaite

uite

uite
sui-te

îte [=**ite**]

bîte
cîte
urîte
ocărîte
vîrîte
pîrîte
tîrîte
coborîte
sborșîte
atîte
cuțite
ascuțite

71r **alte**

dalte
încalte[140]
celelalte
iestelalte

137. *urmează* ciulete *șters* 138. *după capul de subserie* **pete**, *eliminat de noi* 139. *supraintercalat* 140. *urmează* nalte *șters*

Malte
nalte
înnalte
salte
tresalte

≃ oalte

dezvoalte
învoalte
revoalte

elte

Delte
celte
unelte
zvelte

olte

bolte
recolte
volte
dezvolte
învolte
revolte

ulte

adulte
culte
asculte
oculte
inculte
multe
smulte
insulte
consulte
rezulte

72r **imte** [141]

strimte
simte
re[simte]
con[simte]
pre[simte]

ante

Dante
Mercadante
fante
elegante
geante
galante
culante
amante
diamante
Rhadamante
șarmante
Șante

≃ oante

toante
pointe

ente

stridente
studente
precedente
inteligente
lente
rente

inte

înainte
încălțăminte
de mai-nainte
fierbinte
dinte
sfinte
prea[sfinte]
ginte
sorginte
linte
flinte
minte
scoți din m[inte]
morminte
oseminte
așezăminte
păminte
jurăminte
sminte
desminte
acoperăminte
scăzăminte
cuminte
veșminte
Pinte
quinte
părinte
Terinte
Corinte
ținte
ațințe
cuvinte
Arvinte

73r **înte**

cînte
descînte
să-nmormînte
frînte
înfrînte
trînte
sînte
avînte
cuvînte
zvînte

72r **onte**

conte
viconte
Leonte
mastodonte

73r **unte**

grăunte [142]
ciunte
munte
punte
cărunte
mărunte
frunte
înfrunte
confrunte
de frunte
crunte

ote

cibote
dote
Fote
fote
note
Aristote
despote

74r **apte**

apte
adapte
fapte
lapte
șapte

oapte [143]

adoapte
coapte
răscoapte
noapte
șoapte

2271

57r *proapte*

2272

74r **epte** [144] [=**iepte**]

precepte
concepte
recepte
adepte
înțelepte
inepte

141. *după* **imtre** *șters* 142. *după* mărunte, cărunte *șters* 143. *seriile* **apte oapte** *unificate sub capul de serie* **apte** *apar și pe* **2271**, **57r** fapte, lapte, șapte, coapte, noapte, șoapte, adoapte, proapte; *am adoptat termenul inexistent în ultima redactare a seriei* **oapte** 144. *seria apare într-o redactare anterioară pe* **2271**, **57r** șepte, aștepte, înțelepte, trepte, inepte, accepte, drepte, să îndrepte, adepte, piepte, să se împiepte !, direpte, ⟨inepte⟩; *am preluat termenii inexistenți în ultima redactare*

trepte
îndrepte
drepte
nedrepte
șepte
așteptе

2271

57r accepte
piepte
să se împiepte !
direpte

2272

74r **ipte** [145]
înfipte
Egipte
scripte
cripte

2271

57r afipte
fripte

2272

74r **opte**
adopte
șopte
kopte

upte
lupte
rupte
înfrupte
corupte
abrupte
întrerupte
supte
resupte

arte
arte
charte
carte
Marte
parte
departe
de departe
îndeparte
în parte
aparte
împarte

desparte
sparte
quarte
deșarte
întarte

oarte [146]
foarte
cohoarte
Jiloarte
moarte
poarte
im[poarte]
su[poarte]
trans[poarte]
ra[poarte]
com[poarte]
de[poarte]
soarte
toarte

75r **erte** [147] [=**ierte**]
Berte
Alberte
Umberte
certe [148]
incerte
concerte
Herthe
fierte
răsfierte
să ierte
inerte
coperte
deșerte
să deșerte
dezerte
să dezerte
cuverte

irte
mirte

îrte
învîrte
cesvîrte

orte
aorte
borte
forte
cohorte
escorte
suporte
esporte
com[porte]
re[porte]
de[porte]
im[porte]
sorte
torte

urte [149]
burte
curte
scurte
turte

76r **aste**
aste
adaste
nefaste
caste
paste [150]
năpaste
Eraste
Adraste
contraste
taste
vaste

oaste [151]
oaste
foaste
coaste
proaste
toaste
(noaste)
(voaste)

este [152] [=**ieste**]
este
ceste
aceste
Alceste
feste
geste
regeste
Praeneste
peste
creste
ateste
proteste
deteste
conteste
preteste
veste
veste (pl.)
neveste
poveste
țeste

145. *seria apare într-o redactare anterioară pe* **2271, 57r** scripte, manuscripte, Egipte !, afipte, înfipte, cripte, fripte; *am preluat termenii inexistenți în ultima redactare* 146. *seriile* **arte oarte** *apar redactate anterior pe* **2271, 58r** *unificate sub capul de serie* **oarte**: foarte, moarte, toarte, poarte, supoarte, parte, împarte, departe, carte 147. *seria apare redactată anterior pe* **2271, 58r** incerte, certe, inerte 148. *după* fierte, ierte, inerte *șterse* 149. *seria apare redactată anterior pe* **2271, 58r** curte, turte, scurte 150. *corectat din* pate 151. *seria redactată inițial* coaste, oaste, toaste, foaste, proaste *apare pe* **2271, 58v** 152. *seria apare redactată inițial* este, aceste, veste, neveste, țeste, creste, preste, veste, neveste, poveste, ateste, conteste, deteste *pe* **2271, 58v**; *am preluat pe* preste

2271

58r preste

2272

76r **iste**

limbiste
analiste
liste
violonceliste
celiste
economiste
anatomiste
chemiste
organiste
violoniste
pianiste
coriste
triste
să se-ntriste
cameriste
baliste
statiste
reviste
asiste
desiste
consiste
reziste
insiste
existe
setembriste
decembriste
telegrafiste
tiste !
Christe !
alchimiste
legiste
rabuliste
artiste

77r **oste**

foste
Coste
Anagnoste
toste

uste

fuste
guste
Auguste
dezguste
înguste
juste
injuste
lăcuste
Muste

aște

naște
paște
Paște
urăște

oaște

moaște
cunoaște
recunoaște
broaște
proaște
împroaște
doaște

ește

pers. a III[-a] prez. a vrb. în -esc, precum:
iubește
îndulcește
se codește
cește
cleşte
pește

iște

miște
niște
piște
codoriște
stejăriște
hriște
chiște

oște

poște

uște

cuște
muște
puște
împuște
răurușțe
biciuște
muierușțe

78r **ute** [=**iute**]

verbi (part. perf. fem. plur.):
băute
plăcute
tăcute
pe zăcute
căzute
scăzute
văzute
umplute
ținute
încăpute
părute
durute
vrute
putute
avute
făcute
desfăcute
prefăcute
trecute
petrecute
întrecute
crezute
încrezute
vîndute
pierdute
gemute
temute
cernute
așternute
dișternute
ținute
începute
pricepute
cusute
discusute
țăsute
întrețesute
cerute
bătute
dezbătute
născute
renăscute
cunoscute
re[cunoscute]
crescute
păscute
lăute
alăute
bute
ciute
du-te
iute
ajute
cute
ascute
disolute
rezolute
79r mute
mute (vrb.)
strămute
per[mute]
pergamute
Pafnute
cornute
pute
impute
începute
căpute
sărute
sute
trei sute
stătute
știute

78r **exte**

pretexte
texte

83r **ațe**

ațe
cațe
lațe

mațe
rațe
brațe
țațe

oațe

boroboațe
hoațe
soațe

ețe [153] [=**ieţe**]

bețe
albețe
cețe
dulcețe
verdețe
blîndețe
podețe
fețe
fețe-fețe
înfețe
desfețe
răsfețe
înghețe
dezghețe
ghețe
mălăiețe
viețe
lăiețe
nătăflețe
răzlețe
hîrlețe
glumețe
drumețe
sumețe
îndrăsnețe
diminețe
albinețe
bîrnețe
bătrînețe
piețe
spețe
rețe
mărețe
mîndrețe
grețe
crețe
tinerețe
băltărețe
pădurețe
cuvîntărețe
cîntărețe
mătrețe
mistrețe
ostrețe
frumusețe
altețe
cotețe
istețe
mustețe

justețe
căruntețe
învețe
dezvețe
povețe

84r **ițe** [=**iță**]

ițe
Măndițe
jurubiță
porumbiță
bobițe
în patru ițe
codiță
bădiță
zeiță
cheiță
garofiță
chichițe
lelițe
tăblițe
mițe
oițe
gropițe
spițe
schițe
căpițe
crițe
gurițe
pestrițe
caprițe
șițe
altițe
portițe
costițe
vițe
șuvițe
tăvițe
țițe
ațițe

85r **alțe**

încalțe
descalțe
înnalțe

ulțe

desculțe

anțe

danțe
eleganțe
clanțe
balanțe
Franțe

oanțe

cloanțe
cotoroanțe

ențe [154]

trențe
pestilențe
prudențe
asistențe
omnipotențe
obstinențe

ințe

căințe [155]
pocăințe
credințe
încredințe
ședințe
științe
neștiințe
cuviințe
necuviințe
priințe
nepriințe
ființe
velințe
seminţe
amenințe
îndoințe
voințe
nevoințe
cerințe
suferințe
amerințe
adeverințe
dorințe [156]
datorințe
prințe [157]
catrințe
folosințe
putințe
neputințe
cunoștințe
trebuințe
făgăduințe
îngăduințe
sirguințe
stăruințe
juruințe
privințe

86r **unțe**

grăunțe
anunțe
e[nunțe]
de[nunțe]
re[nunțe]

arțe [=**oarțe**]

harțe
scoarțe

erțe [=**ierțe**]

Herțe

153. *numai capul de serie apare și pe* **2271, 66r** 154. *după* tren[țe] *șters* 155. *după* credințe *șters* 156. *după* cred[ințe] *șters* 157. *după* folosințe *șters*.

mierţe
terţe

79r **ave**

Ave !
zăbave
trîndave
Böerhave
concave
lave
slave
conclave
glave
jilave
sclave
bolnave
tave
batave
otave
otrave
moŗave
grave
deprave
isprave
suave

oave

snoave
braşoave
voroave

80r **eve** [=**ieve**]

Eve
aieve
Suceve
gîlceve
Deve
eleve
releve
pleve
Neve
greve
şteve
ţeve

ive

dive
ogive
Paraschive
olive
colive
costelive
guralive
grijulive
grive
uscăţive
beţive

ove

Moldove
slove

arve

larve

erve

conserve
pre[serve]
re[serve]
ob[serve]
serve
Minerve

orve

cociorve

itve [158]

litve
molitve
titve

axe

axe
laxe
paralaxe
taxe
sintaxe

exe

convexe

81r **aze** [=**oaze**]

baze
cabaze
faze
gaze
paze
obraze
vaze
öaze
loaze

82r **obze**

cobze

81r **eze**

cedeze
însenineze
înstrăineze
breze
freze
teze
antiteze
viteze
conteze
reteze
boteze
citeze
încredinţeze
înfiinţeze
chineze
engleze
olandeze
siameze
franceze
portugeze
albaneze
calabreze
treze
cuteze
voteze

82r **ize**

mize
marchize
Lize
Elize
se cristalize
valize
analize
vize
avize

înze

mînze
pînze
rînze

oze

doze
Moze
roze

⟨**arze**⟩

erze

berze
verze

uze

buze
acuze
muze
Pantahuze
leuze
confuze
difuze
refuze
Aretuze

6v **arcăle**

încarcă-le
îmbarcă-le
descarcă-le
cearcă-le
înţarcă-le

10v **agăle** [=**eagăle**=**oagăle**]

bagă-le
leagă-le
dizleagă-le
roagă-le

[⌣**ele** =⌣**ăle**=⌣**ile**]

3v **ăĕle** [=**aiele**]

îmbaie-le
bălaiele

158. *modificat din* **itïe**

pîraiele
taie-le
paiele
însaiele

ăile

băile
dă-i-le
fă-i-le
desfă-i-le
prefă-i-le
predă-i-le
redă-i-le
căile
lă-i-le
clăile
însăile
întăile
văile
prestă-i-le

abele [=**oabele**=**abile**]

babele
labele
silabele
monosilabele
admirabile
stabile
slabele
amabile
arabele
arabile
tarabele
onorabile
calarabile
boabele
roabele
gloabele

ebele [=**ebile**]

întrebe-le
debile
chebile

ibele [=**ibile**]

îmbibe-le
colibele
penibile
teribile

aibele [=**oaibele**]

aibe-le
n-aibe-le
naibele
zgaibele
roaibele

uibele

încuibe-le
îmbuibe-le
descuibe-le

albele

dalbele
jalbele
albele
nalbele
salbele
codalbele

ambele [=**iambele** =**oambele**]

ambele
stambele
iambele
boambele

4v **imbele** [=**imbile**]

schimbe-le
limbile
plimbe-le
strimbe-le

umbele

îmbumbe-le
dezbumbe-le
porumbele
tumbele

obele [=**obile**]

dobele
cobile
cobele
mobile
imobile
nobile
probele
aprobe-le
dezaprobe-le
sobele
tobele

oarbele

oarbele
soarbe-le
absoarbe-le

ărbile

bărbile

erbele [=**ierbele** =**ierbile**]

ierbile
fierbe-le
superbele
serbele
verbele
proverbele

acele [=**oacele**=**acile**]

acele
condacele
place-le
comanacele
capacele
împace-le
daracele
saracele
îmbrace-le
dezbrace-le
ietacele
ciutacele
vacile
joace-le
toace-le
coace-le
găoacele
promoroacele
soroacele
proroacele
gheroacele
bulboacele
voloacele
invoace-le

5v **ecele**

plece-le
tecele
secele
sece-le
înece-le
trece-le
petrece-le
frece-le
aplece-le
grecele
culbecele

icele [=**icile**]

bicele
pice-le
micile
furnicile
spicele
clicele
dumice-le
ridice-le
despice-le
implice-le
esplice-le
strice-le
piticele
amicele
răspice-le
bunicele
anticele
unicele

eicele

suveicele
scurteicele

alcele

calce-le

ălcile

fălcile
sălcile

ancele
țărancele
bancele

ăncile
lăncile
băncile

encile [=**encele**]
alivencile
moldovencele
muntencele
ardelencele

incile
opincile
junincile
tilincile
al cincile

6r **încile** [=**încele**]
stîncile
adîncile
mănînce-le
brîncile
bocincile

5o **oncile**
sponcile
poroncile

6v **uncile** [=**uncele**]
juncile
luncile
muncele
arunce-le
pruncele
poruncele
speluncele

arcele
parcele
barcele
încarce-le
înțarce-le

ercele
cerce-le
încerce-le
baiercele
ciupercele

urcele [=**urcile**]
urce-le
furcile
curcile
încurce-le
descurce-le

ucele [=**ucile**]
crucile
ducele
nucile

7v **adele** [=**oadele**]
rade-le
baladele
tiradele
stradele
roadele
coadele
desnoade-le
noroadele
izvoadele
năvoadele

edele
sfredele
crede-le

idele
obidele
ucide-le
închide-le
deschide-le
ride-le
suride-le
omidele
piramidele
timidele
firidele
aspidele
hlamidele

⟨aidele⟩
îdele [=**idele**]
gîdele
să-l gîdele
rîde-le
suride-le

àldele
caldele
scaldele
smaraldele

ildele
pildele
Tildele

oldele
holdele
îmbolde-le
soldele

andele
candele
scandele
Vandele
landele
bandele
smarandele

endele
blendele
suspende-le

indele
desprinde-le
vinde-le
prinde-le
cuprinde-le
distinde-le
întinde-le
pretinde-le
aprinde-le
oglindele
merindele
colindele

îndele
flămîndele
blîndele
pîndele
părînde-le
osîndele

ondele
blondele

undele
undele
ascunde-le
tunde-le
răspunde-le
pătrunde-le
profundele

odele
odele
modele

ardele [=**oardele**]
arde-le
dardele
leopardele
coardele
zgardele
gardele

erdele [=**ierdele**]
pierde-le
verdele
ferdele

udele
esclude-le
ciudele
agudele
crudele
rudele
caracudele
zăludele

10v **eile** [=**eele**=**ieile**]
femeile
cheile
al treile
ideile
epopeele
pirosteiele

steie-le
pieile

afele
scafele
carafele

efile
lefile

ofele
cofele
stofele
Mefistofele
strofele
garofele
limitrofele

ufele
scufele
rufele
tufele

agele [=**oagele**]
bage-le
trage-le
fragele
zăloagele
oloagele
poloagele
oroloagele
dezghioage-le

egele [=**egile**]
închege-le
lege-le
dezlege-le
legile
ciomegele
regele
şegile
drege-le
culege-le
alege-le
cîşlegile
protege-le
corege-le
făr-de-legile

igele
înfige-le
cîştige-le
intrigele
cîrligele
frige-le [159]
strige-le
verigele

11v **ulgele**
smulge-le
mulge-le
divulge-le

angele [=**oangele**]
angele
archangele
talangele
falangele
Gangele
goangele
sparangele

engele
crengele

ingele [=**ingile**]
încinge-le
descinge-le
împinge-le
respinge-le
atinge-le
învinge-le
stringe-le
chingile
mingile

îngile [=**ingele**=**îngele**]
sîngele
plînge-le
frînge-le
strînge-le
stinge-le

ungile [=**ungele**]
pungile
ciungele
dungile
lungile
ajunge-le
unge-le
alunge-le
strungele
străpunge-le

argele [=**argile**]
sparge-le
largile
catargile

ergele [=**ergile**]
şterge-le
cergile
vergile

urgele
scurge-le
murgele

ugile [=**ugele**]
rugile
fugele
distruge-le

12v **alele** [160]
şalele
salele
cabalele

[**oalele**]
ţoalele
coalele
şcoalele
poalele
oalele

13v **ablele**
tablele
cablele

12v **elele** [=**ielele**]
delele
ielele
libelele
rebelele
giubelele
surcelele
ulcelele
răcelele
zăpacelele
acadelele
cordelele
modelele
cofăielele
mărgelele
amăgelele
schelele
belelele
momelele
fustanelele
inelele
rumenelele
alunelele
micşunelele
rîndunelele
ostenelele
spoielele
boielele
îndoielele
învoielele
spele-le
relele
zăbrelele
umbrelele
porumbrelele
undrelele
ferelele
curelele
oprelele
asuprelele
vintrelele
scîndurelele
măselele
văpselele

159. *după* frigele *şters* 160. *seria include iniţial şi termeni in* oalele; *linii orizontal demarcînd seria* oalele *ne-au autorizat să autonomizăm seriile*

şoselele
greşelele
frumuşelele
gătelele
betelele
dantele[le]
fotelele
13v stelele
bretelele
mititelele
nuiele[le]
peruzelele
nuvelele
cercevelele
lovelele
pavelele
ciuboţelele
brăţelele
maimuţelele
bucăţelele
reţelele

ilele

filele
copilele
milele
chilele
pilele
idilele
movilele
cămilele
zilele
bilele

erlele [=**ierlele**]

mierlele
perlele

îrlele

zvîrle-le
gîrlele
şopîrlele
tîrlele

eslele [=**ieslele**]

breslele
ieslele

ulele

bulele
fudulele
hulele
nulele
sculele
sulele
căciulele
făsulele
mărulele
caraulele

14v **amele** [=**oamele**]

bamele
gamele
damele
mamele
maramele
naframele
coamele
poamele
atoamele
declame-le
proclame-le
cataramele
înhame-le
deshame-le

ămile

vămile
sămile
dă-mi-le
fă-mi-le
năfrămile
desfă-mi-le

emele [=**emile**]

ghemele
cheme-le
recheme-le
schemele
temele
teme-le
semile
diademele
emblemele
problemele
sistemele
stemele

imele [161]

crimele
rimele
oprime-le
vechimele

aimele

spaimele
faimele
defaime-le
îngaime-le

almele

palmele
psalmele
sudalmele
calmele

omele

diplomele
domele

armele

armele
înarme-le
sfarme-le
larmele [162]

ermele [=**iermele**]

viermele
epidermele
termele

irmele

firmele
confirme-le

ormele

formele
uniformele

urmele

urmele
turmele
curme-le

15v **asmele**

basmele
fantasmele
cataplasmele

esmele [=**iesmele** =**ezmele**]

iesmele
catapetezmele
miresmele

ismele

ismele
cismele
neologismele
aforismele
prismele
pismele

umele [=**umile**]

numele
ciumele
du-mi-le
pierdu-mi-le
umile
mumele
spumele
sumele
brumele
glumele
costumele

anele [=**oanele**]

oceanele
vădanele
ranele
bananele
coroanele
icoanele
toanele
zvoanele
obloanele
vranele
balanele
cătanele

161. *modificat din* **aimele** 162. *urmează* ad *şters*

sărmanele
coloanele
saloanele
stranele

16v **ănile**
fă-ni-le
dă-ni-le
rănile

15v **enele** [=**ienele**]
sprincenele
genele
mrenele
dunărenele
penele
pădurenele
muntenele
băltenele
răsăritenele
poienele
viclenele
scenele
sirenele
balenele

16v **inele**
binele
albinele
combine-le
dezbine-le
cinele
rădăcinele
sulcinele
concinele
blondinele
reginele
clinele
minele
luminele
seninele
suspinele
tulpinele
trupinele
colinele
închine-le
vinele
puținele
destinele
ruinele
zinele

ainele
tainele
hainele

înele [=**înile**]
cînele
cadînele
păgînele
mînile
stăpînele
săptămînile

bătrînele
stînele
frînele
brînele

amnele [=**oamnele**]
doamnele
toamnele

emnele
lemnele
semnele
îndemne-le
însemne-le

onele
zonele

ernele [=**iernele**]
iernele
așterne-le
cerne-le

unele [=**unile**]
bunele
cărbunele
nebunele
adune-le
junele
lunile
alunile
nunele
cununele
pune-le
supune-le
adu-ni-le
dispune-le
cotunele

17v **oile**
oile
al doile
foile
joile
ploile
voile
să-i facă [voile]
nevoile
zoïle

apele [=**oapele**=**eoapele**]
a pele
adape-le
scape-le
sape-le
pleoapele
aproapele
îndoapele
ploapele

epele [=**iepele**]
iepele
cepele
țepele

înțepe-le
stepele
pricepe-le
începe-le

ipele
clipele
aripele
ripele
pipele
pripele
risipele

ulpele
pulpele
culpele
disculpe-le

impele
ghimpele
înghimpe-le

umpele
rumpe-le
scumpele
corumpe-le

arpele
șarpele
harpele
escarpele

espele
vespele

18v **upele**
cupele
lupele
rupe-le
distupe-le

arele [=**iarele**=**oarele**]
barele
garele
marele
popoarele
hotarele
topoarele
fiarele

ările [=**erile**]
dările
gările
mucările
mările
nările
luminările
scările
serile
țările

24v **abrele**
candelabrele

ebrele
vertebrele
celebrele

18v **erile** [=**erele**=**ările** =**ierile**]
merele
sferele
arterele
țările
plăcerile
căderile
scăderile
șederile
vederile
încăperile
părerile
durerile
puterile
lăicerele
cere-le
muierile
sferele
emisferele
ungherele
galerele
panerele
perele
verele
primăverele
tăcerile
adierile
îmbierile
încheierile
mîngăierile
vegherile
privegherile
împărecherile
se ile

irile [=**irele**]
iubirile
îndulcirile
firile
lirele
mirele
șirele
respire-le

19v **orile** [=**orele**]
borile
ciorile
urdorile
sforile
horile
morile
norele
surorile
subsuorile
zorile
depănătorile
sărbătorile
erorile
trecătorile
zicătorile
ștergătorile
vînătorile
șezătorile
răzătorile
favorile
vîlvorile
aurorile
colorile

26v **aprele**
caprele

atrăle
latră-le
al patrăle

etrele [=**ietrele**]
vetrele
șetrele
pietrele
metrele
hexametrele
pentametrele

itrele
litrele
mitrele
chitrele

7v **intrele**
almintrele
intre-le
vintrele

26v **astrele**
astrele
dezastrele
fiastrele
pilastrele
castrele
glastrele
alabastrele [163]
albastrele

estrele [=**iestrele**]
zestrele
măiestrele
căpestrele
pedestrele

istrele
cimbistrele
registrele

utrele
cutrele
mutrele

19v **urele** [=**urile**]
urele
burele
căldurile
gurile
arsurile
procedurile
figurile
murele
armurele
măsurile
trăsăturile
făpturile
săgetăturile
staturele
începăturele
legăturile
sfărmăturile
adunăturile
îngînăturile
naturile
săpăturile
arăturile
cărăturile
sărăturile
murăturile
zburăturile
înecăturile
cusuturile
crestăturile
țesăturile
răzăturile
bătăturile
căutăturile
dătăturile
căzăturile
iăzăturile
învațăturile

26v **oasele** [=**asele**]
oasele
coase-le
frumoasele
miroasele
arătoasele
prisoasele
al șasele
vasele
clasele

esele [=**iesele**]
vesele
crăiesele
al șesele
lesele
trimesele
jupînesele
împărătesele
miresele
alesele [164]

163. *modificat din* albastrele 164. *după* crăiesele *repetat din inadvertență*

mesele
să țesele

27v **isele**
visele
zisele

insele
deprinsele
descinsele

însele
însele
dînsele

ipsele
lipsele
eclipsele
elipsele

ursele
bursele
cursele
mursele

ausele
adausele
pausele
causele

așele
fașele
nănașele

eșele
cireșele
cămeșele

ușele [=**ușile**]
gușele
dușele
pănușele
mănușile
cărărușile
ușile
mătușile
de-a bușile
cătușile
inelușele
brîndușele
scorușele
picioruşele

28v **atele**
fratele
datele
abatele
ratele
gușatele
satele
spatele

olatele
îndreptatele

etele
betele
cetele
fetele
ghetele
petele
pletele
eretele
șiretele
calțavetele
spetele

itele
vitele
adormitele
iubitele
uritele

altele
altele
daltele
înnaltele
salte-le

eltele
uneltele
deltele

ultele
adultele [165]
multele
asculte-le
insultele

29v **intele**
dintele
sfintele
minte-le
țintele

întele [=**intele**]
frîntele
cînte-le
înfierbînte-le
țintele
descînte-le
trîntele

untele
muntele
grăuntele
măruntele
căruntele
cruntele
înfrunte-le

aptele [=**oaptele**]
laptele
faptele

șoaptele
al șaptele

eptele
înțeleptele
treptele
adeptele
aștepte-le
îndrepte-le
dreptele
al șeptele [166]

iptele
scriptele
manuscriptele
criptele
afiptele

optele
al optele
șoptele
adopte-le
proptele

30v **uptele**
luptele
coruptele
înfrupte-le

artele [=**oartele**]
artele
chartele
poartele
toartele
Chartele
moartele

ertele
bertele
certele
deșerte-le
cuvertele

urtele
scurtele
turtele

astele
castele
fastele
adaste-le
pastele
contrastele

31v **estele**
ateste-le
nevestele
gestele
festele
manifestele
crestele

165. *în ms. din inadvertență* adultere 166. *în ms.* al șaptelea

țestele
ferestele

istele
listele
tristele
artistele

ustele
fustele
lăcustele
guste-le

33v **ațele**
ațele
brațele
lațele
rațele
cațele

ețele [=**iețele**=**ețile**]
bețele
cețele
dulcețile
fețele
ghețele
piețele
rețele
frumusețele
cărunteţele
învețe-le
dezvețe-le
povețele
înfețe-le
desfețe-le
istețele
viețele
înghețe-le
mîndrețele
sumețele
îndrăsnețele
cîntărețele
răzlețele
lungărețele
pădurețele
ostrețele
crețele
bătrînețele
tinerețele
diminețile

ițele
porumbițel
jubițele
ițele
mițele
căpițele
șuvițele
vițele
altițele
portițele
spițele
pestrițele

chichițele
mînușițele

34v **alțele**
înnalțe-le
încalțe-le

anțele
clanțele
eleganțele

ențele
trențele

ințele
credințele
obicinuințele
făgăduințele
juruințele
folosințele
catrințele
dorințele
cerințele
datorințele
adeverințele
suferințele
îndoințele
chibzuințele
științele
cunoștințele
prisosințele
putințele
voințele
nevoințele
căințele
pocăințele
îngăduințele
cuviințele
biruințele
trebuințele
stăruințele
semințele

unțile
nunțile
punțile

arțile [=**arțele**]
marțile
desparți-le
harțele
împarți-le

oarțele
scoarțele

ărțile
cărțile
părțile

orțile [=**orțele**]
morțile
sorțile

porțile
forțele
torțile

urțile
curțile

uțile [=**uțele**]
buțile
du-ți-le
cărutele

31v **ouele** [=**ouăle**=**oule**]
ouăle
al noule
boule

avele [=**oavele**=**avile**]
navele
slavele
suavele
trîndavele
brașoavele
tavele
zăbavele
pravile
stavile

ăvile [=**evile**]
isprăvile
țevile
tăvile

32v **ivile** [=**ivele**]
grivele
divele
guralivele
costelivele
colivele
uscățivele
civile

itvele
litvele
titvele
molitvele

azele [=**azăle**=**eazăle** =**oazele**]
razele
bazele
crează-le
așază-le
vază-le
retează-le
obrazele
scază-le
oazele
loazele

ezele [=**ezile**]
crezi-le
vezi-le

tezele
antitezele
englezele
neteze-le
reteze-le

izele [=**izăle**=**izile**]
omizile
uciză-le
deschiză-le
analizele

inzăle
întinză-le
cuprinză-le
pretinză-le

înzele [=**înzăle**]
pînzele
rînzele
mînzele
vînză-le

33v **uzele** [=**uzăle**]
buzele
andaluzele
muzele
auză-le

2274

22r [**indene**]
prinde-ne
cuprinde-ne
aindene
pretutindene
Armindene
vinde-ne
aprinde-ne

2272

41r [⊥]**ere**
40v **abere**
(tabere)

ibere
(libere)

ulbere
(pulbere)
(spulbere)

èrbere [=**ierbere**]
fierbere
răs[fierbere]
(Cerbere)
(berbere)

40v **ubere**
pubere

41r **àcere**
facere
des[facere]
pre[facere]
re[facere]
contra[facere]

oacere
coacere
răs[coacere]

ecere
trecere
pe[trecere]
în[trecere]
(secere)

icere
zicere
des[zicere]
contra[zicere]
pre[zicere]
re[zicere]

40v **elcere**
(felcere)

ulcere
ùlcere

41r **oarcere** [=**arcere**]
toarcere
în[toarcere]
reîn[toarcere]
re[toarcere]
stoarcere
(carcere)

ucere
ducere
con[ducere]
de[ducere]
re[ducere]
in[ducere]
se[ducere]
recon[ducere]
pro[ducere]
intro[ducere]
traducere
aducere
readucere

adere
radere
(evadere)

oadere
roadere
cor[roadere]
(Toadere)

42r **èdere** [=**iedere**]
cedere
(iedere)
retrocedere
con[cedere]
pre[cedere]
de[cedere]
credere
în[credere]
purcedere
pro[cedere]
re[cedere]
suc[cedere]

idere
decidere
ucidere
închidere
deschidere
reînchidere
redeschidere
desfidere
ridere
suridere
deridere
(considere)
(dezidere)
(rezidere)

indere
prindere
aprindere
reaprindere
deprindere
cuprindere
depindere
tindere
în[tindere]
dis[tindere]
pre[tindere]
vindere
re[vindere]

undere
răspundere
corespundere
tundere
re[tundere]
pătrundere

43r **ardere**
ardere

èrdere [=**ierdere**]
pierdere

42v **òfere**
(cofere)

ùfere
(cufere)
(nufere !)
(sufere)

43r **agere**
(agere)
ragere
tragere
de[tragere]

re[tragere]
con[tragere]
dis[tragere]
sus[tragere]

ègere

(degere)
alegere
prelegere
culegere
reculegere
înțelegere
(neînțelegere)
dregere
diregere
coregere

igere

înfigere
a[figere]
pre[figere]
de[figere]
infligere
frigere

ulgere

(fulgere)
mulgere
smulgere

ingere [=îngere]

cingere
încingere
descingere
fringere
lingere
prelingere
ningere
împingere
respingere
(sîngere)
atingere
neatingere
stingere
stringere
restringere
con[stringere]
învingere
con(vingere)

44r **îngere** [=ingere]

(îngere)
plîngere
frîngere
in[frîngere]
răs[frîngere]
strîngere
ră[strîngere]
stingere
(sîngere)

ungere

ungere
ajungere
împungere
străpungere

argere

spargere

ergere

mergere
ștergere
divergere

ùrgere

surgere
resurgere
curgere
scurgere
decurgere
re[curgere]
in[curgere]
pre[curgere]
con[curgere]

ugere

(ugere)
distrugere
sugere
resugere
(lugere)

ïere

scriere
de[scriere]
pre[scriere]
in[scriere]
sub[scriere]
re[scriere]
contra[scriere]
(criere)
(griere)
(triere)
(Priere)

45r **èmere**

gemere
temere
(steamere)
seremere

imere

reprimere

umere

(umere)
(numere)
(prenumere)

inere

(Vinere)
(tinere)
ținere
de[ținere]
re[ținere]
con[ținere]
sus[ținere]
ab[ținere]

44v **ernere**

cernere
de[cernere]
con[cernere]
așternere
dișternere

45r **ùnere** [=unăre]

(Dunăre)
punere
apunere
depunere
re[punere]
răpunere
prepunere
presupunere
opunere
propunere
compunere
impunere
postpunere
contra[punere]
spunere
supunere
(remunere)
suprapunere
dis[punere]

46r **èpere**

începere
pricepere
con[cepere]
re[cepere]
sus[cepere]
per[cepere]

împere

(astîmpere)

umpere

(cumpere)
(răscumpere)
rumpere
irrumpere
co[rumpere]
între[rumpere]

òpere

(opere)
(adopere)
(copere)
(acopere)
(discopere)
(exopere)

ùpere

(recupere)
(ienupere)
rupere
co[rupere]

ir[rupere]
între[rupere]
(supere)

47r **èrere**
cerere
re[cerere]
(Cerere)

46v **oàsere** [=**asere**]
coasere
discoasere
(pasere)

47r **esere**
(mesere)
țesere
între[țesere]
(presere)

àtere [=**oatere**]
batere
străbatere
zbatere
con[batere]
dez[batere]
(quadrilatere)
scoatere
patere

ètere
(cetere)
sumetere
competere
trimetere

itere
(citere)
(litere)
trimitere
commitere
de[mitere]
su[mitere]
ad[mitere]
emitere
pro[mitere]
compro[mitere]

aștere [=**oaștere**]
maștere
naștere
renaștere
cunoaștere
recunoaștere
paștere

eștere
(meștere)
(peștere)
creștere
de[creștere]
con[creștere]
re[creștere]

uștere
guștere

utere
(Lutere)
ascutere

ivere
chivere
vivere !

àzere [=**azăre**]
Lazăre
mazăre

èzere [=**iezere**]
iezere
mezere

55r [-́]**ŭre** [=-́**ore**]
[**abure**]
abure

[**olbure**]
volbure

[**ulbure**]
tulbure

[**îmbure**]
sîmbure

[**arbore**]
arbore

[**orbure**]
scorbure

[**urbure**]
turbure

[**ăcure**]
păcure

[**ecure**]
strecure

[**icure**]
picure
licure

[**iercure**]
miercure

[**ucure**]
bucure
ciucure

[**udure**]
gudure

[**eure**][167]
fleure
smeure

[**afure**]
nafure

[**efore**]
efore

[**agure**]
fagure

[**egure**]
negure

[**igure**]
frigure

[**angure**]
gangure

[**ingure**]
lingure
singure

[**ungure**]
ungure

[**ugure**]
strugure
mugure
ciugure

[**ihore**]
dihore

[**ajure**]
pajure

[**ejure**]
împrejure

[**unjure**]
încunjure

56r [**amure**]
ramure

[**ărmure**]
țărmure

[**urmure**]
murmure

[**umure**]
înfumure

[**anure**]
canure

[**ănure**]
pănure

167. *capul de serie apare și pe* **56r**

[oure]
boure
noure

[iepure]
iepure

[urpure]
purpure

[urure]
pururе

[ăsure]
măsure

[ășure]
înfășure

[ature]
lature
sature
codobature
mature

[ăture]
alăture
măture
păture
împăture
înlăture
să s-alăture

[iezure]
viezure

2274

88v **amete [=oamete]**
camete
foamete
lehamete

emete
teme-te
chieme-te
gemete
ștemete

2272

83v **àițe**
gaițe
laițe
opaițe

umbițe
scrumbițe

undițe
undițe

udițe
hudițe

elițe [=ielițe]
melițe
pielițe

iglițe
iglițe

ulițe
ulițe
sulițe

ànițe
banițe
dranițe
granițe

elnițe
velnițe
cădelnițe
urechelnițe

olnițe
solnițe

ișnițe
rîșnițe

oșnițe
coșnițe

apițe
rapițe

àtițe
cratițe
caracatițe

îrtițe
cîrtițe
tîrtițe

ùĭțe
puițe

avițe
lavițe

82r **auze**
pauze
cauze

[⊥—ele=⊥—ile]
[⊥ecele=⊥icele]
8v **abicele**
silabicele
monosilabicele

edicele [=iedecele =iedicele]
vedicele
împiedece-le
medicele
piedicele

indicele [=indecele]
vindece-le
indicele
Indicele (index)

agicele
tragicele
magicele

alicele [=alecele]
galicele
încalece-le
italicele
descalece-le

elicele
angelicele

olicele
eolicele
colicele

uplicele [=uplecele]
suplicele
înduplece-le

arme[ce]le
farmecele

anicele
britanicele
ocëanicele

alnicele
falnicele
jalnicele
prădalnicele

ilnicele
zilnicele
silnicele

imnicele [=îmnicele]
imnicele
Rîmnicele

onicele
ionicele
eufonicele
cronicele
auzonicele
tonicele
catonicele

arnicele
darnicele
harnicele
amarnicele
hotarnicele

ornicele
statornicele
ceasornicele

9v **asnicele** [=**aznicele**]
paznicele
obrasnicele

unecele [=**unicele**]
lunece-le
unicele
întunece-le

ericele [=**erecele**]
ferece-le
feericele
bisericele
genericele
etericele
aericele
Americele
sfericele

aticele [=**atecele**]
aticele
sălbaticele
zburdatecele
molatecele
prăvalatecele
matematicele
dramaticele
enigmaticele
gramaticele
lunatecele
nebunatecele
tomnatecele
tonatecele
simpaticele
anti[paticele]

eticele [=**etecele**]
petecele
eticele

iticele
criticele
analiticele
Pyticele

intecele [=**inticele**]
spintece-le
corinticele

întecele
cîntecele
descîntecele
pîntecele

ipticele
egipticele
elipticele
dipticele

estecele [=**esticele**]
mestece-le
amestece-le
domesticele

utecele
scutecele

11v **ăbiile**
corăbiile
vrăbiile
săbiile

aliile
baliile
daliile
Galiile
Amaliile
Saturnaliile
taliile
canaliile

12v **aniile**
daniile
Spaniile

ăniile
săniile

eniile
deniile
sumedeniile
rubedeniile
mirodeniile
Xeniile
smereniile
uspeniile

oniile
armoniile
eufoniile
proniile

eriile
feriile
periile

uriile
furiile
huriile
injuriile

esiile
concesiile
impresiile

atiile
gratiile
antipatiile
simpatiile

[**´erele**=**´erile**]
[**acerile**]
41r facerile
desfacerile
contrafacerile
pre[facerile]

[**ecerile**]
trecerile
petrecerile
întrecerile
secerile

[**icerile**]
zicerile
prezicerile

[**ucerile**]
ducerile
traducerile
aducerile

42r [**iederele**=**ederile**]
iederele
crederile
purcederile
procederile

[**iderile**=**ederile**]
uciderile
închiderile
deschiderile
considere-le

[**inderile**]
întinderile
aprinderile
deprinderile
cuprinderile

[**underile**]
răspunderile
pătrunderile

35v **arderile**
arderile

erderile [=**ierderile**]
pierderile

36v **uferele**
sufere-le
nuferele

43r [**agerele**]
agerele
retragerele

[**egerele**=**egerile**]
degere-le
alegerile
culegerile
înțelegerile
neînțelegerile

[**ingerile**=**îngerele**]
convingerile
atingerile
sîngere-le
stringerile
învingerile

[**ierile**]
44r scrierile
crierile
grierile
descrierile
trieri-le

[**emerile**]
45r gemerile
temerile
șteamerile

38v **umerele**
numerele
umerele
numere-le

39v **aperele**
scapere-le
capere-le
acapere-le

[**eperile**]
46r priceperile
începerile

[**umperele**=**umperile**]
cumpere-le
rumperile

[**operele**]
operele
acopere-le
adopere-le
descopere-le
manoperele

[**uperele**=**uperile**]
ienuperele
ruperile
supere-le
recupere-le

[**ererile**]
47r cererile

aserile
paserile

[**aterile**=**aterele**]
zbaterile
dezbaterile
quadrilaterele

[**iterele**=**iterile**]
citerele
literele
trimiterile

[**~orele**=**~orile**=**~urele**
= **~urile**]
24v **aurele**
graurele

35v **aburele** [=**aburile**]
aburele
zgheaburile

imburele [=**imburile**]
simburele
schimburile
nimburile

oburile
cioburile

20v **arborele**
35v **urburele**
turburele

uburile
cluburile
tuburile

37v **acurile** [168] [=**eacurile**]
lacurile
cerdacurile
tacurile
veacurile
placurile
fleacurile
leacurile
jacurile

ăcurile [169] [=**ecurele**]
păcurile
20v strecure-le

37v **ecurile**
edecurile

icurile [170] [=**icurele**]
nimicurile
picure-le
licure-le
20v șiretlicurile

37v **ancorele** [171] [=**ancurile**
=**eancurile**]
ancorele
bancurile
teancurile
20v mancurile

37v **uncurile** [172]
runcurile
aruncurile

ocurile
focurile
locurile
jocurile
cocurile
ciocurile
dockurile
tocurile

arcurile [173]
arcurile
țarcurile
20v parcurile

37v **ercurile** [174] [=**iercurile**]
cercurile
miercurile
bercurile

20v **ircurile**
circurile

37v **ascurile** [=**ascurele**
=**eascurile**]
mascurele
teascurile

escurele [=**escurile**]
prescurele
arabescurile
frescurile

iscurile
discurile
piscurile
riscurile
uraniscurile

oscurile
chioscurile

ucurele [=**ucurile**]
bucure-le
ciucurele
mucurile

35v **adurile** [=**iadurile**]
vadurile
iadurile
sadurile
răsadurile

idurile
zidurile

andurele [=**andurile**]
țandurele
smarandurile

168. *seria apare redactată și pe* **20v** : tacurile, veacurile, lacurile 169. *seria apare redactată și pe* **20v** : strecure-le; *am reunit cele două redactări* 170. *seria apare redactată și pe* **20v** picure-le, șiretlicurile, nimicurile; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 171. *seria apare redactată și pe* **20v**; mancurile, ancorele, teancurile; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 172. *seria apare redactată și pe* **20v** aruncurile 173. *seria apare redactată și pe* **20v** arcurile, parcurile, țancurile; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 174. *seria apare redactată și pe* **20v** cercurile, miercurile

indurile
ghindurile

îndurile[175]
gîndurile
rîndurile
scîndurile

undurile
fundurile
prundurile

odurile
podurile
codurile
modurile
nodurile

ardurile
gardurile

îrdurile
cîrdurile

ordurile
acordurile
fiordurile

36v **isdurile**
ghisdurile

35v **udurele**
gudure-le

36v **èurele**[176] [=**eurile**]
fleurele
smeurele
cheurile[177]

afurile
isnafurile
epitafurile
canafurile
jafurile

efurile
chefurile
lefurile
țefurile

ufurile
stufurile

agurele[178] [=**agurile** =**eagurile**]
fagurele
șiragurile
steagurile
pragurile
ogeagurile

egurile
negurile

igurile[179] [=**igurele**]
frigurile
sigurele
digurile
20v asigure-le

36v **angurele**[180] [=**angurile** =**eangurile**]
gangurele
gangurile
hangurile
rangurile
20v ștreangurile

36v **ingurele** [=**ingurile**]
singurele
lingurele
meetingurile

îngurele[181] [=**ingurele**]
singurele
cringurele
20v lingurele

36v **ongurile**[182]
fiongurile
oblongurile

20v **ogurile**
stogurile

ergurile
vergurile
mîneștergurile

ugurele [=**ugurile**]
strugurele
mugurele
plugurile
rugurile
jugurile
vicleșugurile

39v **iurile**[183]
riurile
pustiurile

38v **aiurile**[184]
ceaiurile
raiurile

20v **eiurile**
temeiurile
obiceiurile

36v **ajurile**[185]
pajurile
gajurile
grilajurile
mesajurile
20v corsajurile

36v **ejurile** [=**ejurele**]
prilejurile
vîrtejurile
împrejure-le

37v **înjurile**
gînjurile

unjurele
încunjure-le

alurile[186] [=**ealurile**]
malurile
balurile
idealurile
șalurile
valurile
dealurile

21v **ălure[le**=**elurile**]
vălurele
țelurile

elurile[187]
felurile
telurile
celurile
țelurile
castelurile
măcelurile
tighelurile
tunelurile
duelurile
apelurile
oțelurile
pastelurile
fotelurile

38v **ilurile**
bilurile
stilurile

olurile
golurile

175. *seria apare redactată și pe* **20v**: scindurile, rîndurile, gîndurile 176. *seria apare redactată și pe* **20v**: smeurele, fleurele 177. *urmează* **reurile** *șters* 178. *seria apare redactată și pe* **20v** fagurele, șiragurile, ogeagurile, steagurile, pragurile 179. *seria apare redactată și pe* **20v** frigurile, sigurele, asigure-le; *preluăm termenul inexistent în ultima redactare* 180. *seria apare redactată și pe* **20r** gangurele, gangurile, ștreangurile, rangurile, hangurile; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 181. *seria apare redactată și pe* **20v** cringurele, singurele, lingurele; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 182. *seria apare redactată și pe* **20v** fiongurile 183. *seria apare redactată și pe* **36v** pustiurile, riurile 184. *seria apare redatată și pe* **20v** raiurile 185. *seria apare redactată și pe* **20v** pajurile, grilajurile, corsajurile; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 186. *seria apare redactată și pe* **21v** balurile, dealurile, malurile, șalurile, valurile 187. *seria apare redactată și pe* **21v** felurile, țelurile

46 — c. 267

ţolurile
polurile
rolurile
dolurile
pîrjolurile
ocolurile
simbolurile
nămolurile
stolurile

ulurile

sulurile

amurile [188] [=**eamurile**]

geamurile
flamurile
ramurile
neamurile
ţarţamurile
dramurile
hamurile

emurele[189] [=**emurile**]

ghemurile
tremure-le
cutremure-le
blestemurile
21v tremurele
cutremurele
mademurile
vremurile
sistemurile

38v **armurile** [190] [=**armurele**]

armurele
marmurele

ermurele [191]

ţermurele

21v **urmurele**

murmurele

38v **umurile** [192]

costumurile
drumurile
fumurile
parfumurile
albumurile

anurile [193] [=**anurele**]

canurele
oceanurile
hanurile
lanurile
21v stanurile

38v **enurile**

trenurile

inurile [194]

cinurile
dezbinurile
chinurile
clinurile
seninurile
suspinurile
taïnurile
vinurile

emnurile

îndemnurile
untdelemnurile
desemnurile

onurile [195]

bonurile
tonurile
tronurile
zvonurile
salonurile
21v conurile
sonurile

39v **unurile** [196]

bunurile
tunurile

apurile [197] [=**aporile**]

hapurile
praporile
22v capurile
dulapurile

39v **epurile** [198] [=**iepurele**]

iepurele
cepurile
22v crepurile

39v **ipurile** [199]

în toate chipurile
chipurile
tipurile
nisipurile
tertipurile
şipurile
22v prototipurile

39v **impurile** [=**împurile**]

timpurïle
răs[timpurile]
cîmpurile

opurile [200]

opurile
scopurile
hopurile
dopurile
topurile

upurile [201]

trupurile
calupurile

41v **arurile** [202]

darurile
farurile
zarurile
22v harurile

ărurile

adevărurile

41v **ucrurile**

lucrurile

erurile [=**ărurile**]

cerurile
adevărurile

21v **irurile**

şirurile
birurile
girurile

41v **orurile** [203]

dorurile
amorurile
zborurile
chorurile
forurile
22v onorurile
sporurile

188. *seria apare redactată şi pe* **21v** geamurile, hamurile, neamurile, flamurile, ramurile 189. *seria apare redactată şi pe* **21v** ghemurile, tremure-le, cutremure-le, tremurele, cutremurele, mademurile, vremurile, sistemurile; *am preluat termenii inexistenţi în ultima redactare* 190. *seria apare redactată şi pe* **21v** marmurile, armurile 191. *seria apare redactată identic şi pe* **21v** 192. *seria mai apare redactată pe* **21v** fumurile, drumurile, ⟨tumuril e*⟩ 193. *seria apare redactată şi pe* **21v** hanurile, oceanurile, lanurile, stanurile; *am preluat teremenul inexistent în ultima redactare* 194. *seria apare redactată şi pe* **21v** chinurile, cinurile, vinurile 195. *seria apare redactată şi pe* **21v** tonurile, zvonurile, conurile, sonurile 196. *seria apare redactată identic şi pe* **21v** 197. *seria apare redactată şi pe* **22v** **apurele**: hapurele, capurile, prapurele, dulapurile; *am preluat termenii inexistenţi în ultima redactare* 198. *seria apare redactată şi pe* **22v** **epurele** iepurele, cepurile, crepurile; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 199. *seria apare redactată şi pe* **22v** chipurile, tipurile, prototipurile; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 200. *seria apare redactată şi pe* **22v** opurile, scopurile, dopurile, hopurile 201. *seria apare redactată şi pe* **22v** calupurile 202. *seria apare redactată şi pe* **22v** darurile, harurile; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 203. *seria apare redactată şi pe* **22v** dorurile, forurile, chorurile, onorurile, sporurile; *am preluat termenii inexistenţi în ultima redactare*

⟨ururile⟩
41v **asurile**[204]
ceasurile
compasurile
pasurile
glasurile
nasurile
22v asurile

41v **ăsurele**[205] [=**ăsurile**]
măsure-le
păsurile
sărurile
22v ovăsurile

41v **esurele**[206][=**esurile**]
împresure-le
înțelesurile
eresurile
dresurile
fesurile
presurele
22v presure-le
șesurile

41v **isurile**[207]
abisurile
dichisurile
surisurile
visurile
23v risurile

alsurile
falsurile
valsurile

însurile
plînsurile

41v **unsurile**[208]
răspunsurile
neajunsurile

23v **osurile**
dosurile
prinosurile

41v **ersurile**[209][=**iersurile**]
viersurile
mersurile
universurile

23v **ursurile**
cursurile

usurile
apusurile

ăşurele[210]
înfășure-le

eșurile
leșurile

41v **aturile**[211][=**aturele** =**uaturile**]
caturele
codobaturele
aluaturile
laturele[212]
staturile
sature-le
staturile
22v paturile
daturile

41v **ăturele**[213][=**ăturile** =**eturile**]
măturele
măture-le
șireturile
păturile
împăture-le
läturele
23v înlăture-le

42v **eturile**
marafeturile
cofeturile

iturile[214]
citurile
schiturile
miturile
riturile
chibriturile
driturile
răsăriturile

43v **îturile**
gîturile
cîturile
urîturile

24v **alturile**
salturile
halturile
nalturile

ulturele [=**ulturile**]
vulturele
culturile
pulturile

23v **inturile**
ghinturile

înturile [=**înturele**]
vînturile
cînturile
mormînturile
vînture-le
pămînturile
veșmînturile

24v **onturile**
ghionturile
conturile

unturile
funturile
punturile

42v **oturile**[215]
boturile
cioturile
23v voturile

42v **arturile**[216] [=**arturele**]
marturele
șarturile

erturile[217]
sferturile
certurile
deșerturile

24v **irturile**
birturile

42v **orturile**
porturile
corturile
forturile
torturile

urturile[218][=**urturele**]
furturile
24v turturele

204. *seria apare redactată și pe* **22v** asurile, pasurile, ceasurile; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 205. *seria apare redactată și pe* **22v** măsure-le, șesurile, păsurile, ovăsurile; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 206. *seria apare redactată și pe* **22v**: presurele, dresurile, eresurile, înțelesurile, presure-le, șesurile, fesurile; *am preluat termenii inexistenți în ultima redactare* 207. *seria apare redactată și pe* **23v**: visurile, risurile, surisurile; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 208. *seria apare redactată și pe* **23v**: neajunsurile 209. *seria apare redactată și pe* **23v**: versurile, mersurile 210. *în ms. din inadvertență* **ăfușerele** 211. *seria apare redactată și pe* **22v**: **aturele** sature-le, codobaturele, laturele, paturile, caturile, daturile; *am preluat termenii inexistenți în ultima redactare* 212. *modificat din* caturele 213. *seria apare redactată și pe* **23v**: măturile, läturile, păturile, șireturile, înlăture-le, împăture-le; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 214. *seria apare redactată și pe* **23v**: schiturile, citurile, riturile, driturile, răsăriturile 215. *seria apare redactată și pe* **23v**: cioturile, boturile, voturile; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 216. *seria apare redactată identic și pe* **24v** 217. *seria apare redactată și pe* **24v**: certurile, sferturile 218. *seria apare redactată și pe* **24v**: turturele, furturile; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare*

42v **asturele**[219] [=**easturele** =**asturile**]

nasturele
contrasturile
24v tasturele
bleasturele

42v **esturile**[220]

resturile
gesturile
țesturile
24v testurile

42v **osturile**[221]

posturile
rosturile
24v tosturile

42v **usturele**[222] [=**usturile**]

usture-le
gusturile
busturile
mustурile

43v **uturile**[223] [=**uturele**]

scuture-le
fluturele
scuturile
trecuturile
începuturile
săruturile
ținuturile
23v buturele
ciuturele
luturile
ajuture-le

43v **ățurile**

învățurile
dezvățurile
hățurile
jățurile

ețurile

înghețurile
jețurile
prețurile

uțurile

puțurile

avurile[224]

naravurile
vravurile
pravurile

evurile[225]

evurile
gîlcevurile

îrvurile

vîrvurile
stîrvurile

azurile[226] [=**iazurile**]

iazurile
cazurile
prilazurile
nazurile
talazurile
necazurile

ăzurile

văzurile

ezurile[227] [=**iezurele** =**iezurile**]

viezurele
miezurile
crezurile
botezurile
orezurile

25v **izurile**

izurile
abizurile

înzurele [=**înzurile**]

spînzure-le
prînzurile
pînzurile

orzurile

orzurile

43v **uzurile**

uzurile
abuzurile
auzurile

[F]

87r **af**

cearceaf
perdaf
jaf
pilaf
chiulaf
canaf
isnaf
pif-paf
zaraf
taraf
graf
agraf
praf
vraf
epitaf
vătaf

ef

sidef[228]
gherghef
chef
șef
tref
général en chef

if

afif
apocrif
cataif
zaif
calif
șif

ilf

silf

olf

golf
Rudolf

onf

fonf
tronf

of

ciof
limitrof
filozof
teozof
Azof
cartof

îrf

vîrf
în vîrf

219. *seria apare redactată și pe* **24v** : nasturele, tasturele, bleasturele; *am preluat termenii inexistenți în ultima redactare* 220. *seria apare redactată și pe* **24v** : gesturile, resturile, țesturile, testurile; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 221. *seria apare redactată și pe* **24v** : **osturile** *(modificat din* **isturile**) posturile, rosturile, tosturile; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 222. *seria apare redactată și pe* **24v** : usture-le, gusturile 223. *seria apare redactată și pe* **23v** : fluturele, buturele, ciuturele, începuturile, luturile, scuturile, ajuture-le, scuture-le; *am preluat termenii inexistenți în ultima redactare* 224. *seria apare redactată identic și pe* **24v** 225. *seria apare redactată și pe* **25v** : evurile 226. *seria apare redactată și pe* **25v** : nazurile, cazurile, prilazurile 227. *seria apare redactată și pe* **25v** : viezurele, miezurile, crezurile 228. *după* ch[ef] *șters*

orf
amorf
antropomorf

uf
zăduf
pomătuf
puf
muff
matuf
zuluf

[**G**]

88r **G ≃ Ğ**

87v **ag** [229] [= **eag** = **iag**]
bag
iobag
pribeag [230]
briceag
dulceag
Buceag
huceag
Babadagh
cepeleag [231]
fag
ogeag
chiag
toiag
șumuiag
moșneag
beteag
mag
ciomag
posmag
chitonag
pag
areopag
rag
hadarag
harag
șirag
drag
nadrag
frag
prag
trag
re[trag]
de[trag]
con[trag]
sus[trag]
desag
tesag
rămășag
furtișag
hemișag
băltag
harțag
⟨pîrțag⟩
vag

89r **eg**
Beg
Gheg
încheg
descheg
leg
aleg
bleg
deleg
releg [232]
înțeleg
răsleg
disleg
coleg
culeg
reculeg
neg (subs.)
neg
de[neg]
re[neg]
direg
dreg
coreg
întreg

90r **ig** [233]
prodig [234]
înfig
înghig
oblig
inflig
cîrlig
mă-ncîrlig
simig
cîștig
instig
brigg
Rodrig
frig
mi-e frig
mă frig
intrig
strig
covrig
mă-ncovrig

ulg
fulg
mulg
smulg
vulg
divulg

91r **ang** [= **eang**]
gang
hang
rang
ștreang [235]
bang !
dalang !
pang !
trang !
zang !
țang !

ing
cing
încing
descing
înfing
înching
desching
ling [236]
Ming [237]
ning
împing
res[ping]
ating
disting
sting
string
re[string]
con[string]
înving
conving
diling !
dring !
cling
zingălling !

92r **îng**
plîng
deplîng
drîng
frîng
înfrîng
răsfrîng
crîng
strîng
constrîng
nătîng
stîng [adj.]
stîng [vb.]

91r **ong**
oblong
fiong

229. *seria redactată pe* **88r**: bag, fag, mag, posmag, chitonag, rag, drag, nadrag, frag, prag, trag, re[trag], darag, vag *îmbogățită în contextul efortului de alfabetizare:* bag, iobag, Buceag, dulceag, briceag, Babadag, ogeac, fag, chiag, toiag, șumuiag, posmag, ciomag, chitonag, pag, rag, arag, drag, nadrag, frag, prag, trag, re[trag], desag, vag, *este anulată în final și reluată la pag.* **87v** 230. *deasupra lui* dulceag *șters* 231. *deasupra lui* ogeac *șters* 232. *urmează* răsleg, desleg *șterse* 233. *modificat din* **igi** 234. *după* înfig. *șters* 235. *urmează o linie care separă interjecțiile de restul cuvintelor* 236. *modificat din* ning 237. *modificat din* ming

ung
ciung
ajung
lung
alung
împung
străpung

92r **og**
cîrciog
zbîrciog
buldog
demagog
mistagog
Gog-Magog
dezghiog
analog
dïalog
zălog
potlog
olog
polog
prolog
teolog
filolog
egiptiolog
asiriolog
astrolog
archeolog
epilog
catalog
patolog
zoolog
mineralog
ornitolog
moftolog
oftalmolog
osteolog
etnolog
mitolog
sociolog
istoriolog
frenolog
terfelog
potlog
tautolog
pintenog
slăbănog
sofîrnog
cotonog
93r grog
drog
rog
a[rog]
de[rog]
pro[rog]
ab[rog]
inorog
boșorog
șontorog
hodorog
stog
sărăntog
„en vogue"

arg
larg
prelarg
sparg
șarg
catarg

erg
alerg
merg
șterg

îrg
tîrg
de sîrg

urg
. . . burg
foburg
curg
de[curg]
re[curg]
con[curg]
o[curg]
scurg
sucurg
Licurg
murg
amurg
Panurg
espurg
liturg
taumaturg
dramaturg
demiurg

94r **ug**
Bug
clăpăug
belciug
cosciug
fug
refug
jug
înjug
desjug
pilug
plug
rug
distrug
îndrug
drug
sug
resug
bielșug
vicleșug
prieteșug

89v **àleg**
baleg
n-aleg

òleg
n-o leg
Oleg

ùmeg
spumeg
fumeg
rumeg

itreg
vitreg

88r **aog**
adaog

[H]

95r **ah**
ah !
Valah
Grach
șah

iah [=eah]
Leah
șleah

arh
monarch
patriarch
exarch
kyriarch
Agatarch
ecleziarch

uh
duh
văzduh
stuh

96r **I**

ai

2 pers. imp. sing. a verb. de I[-a] conj.
întrebai [pf.s.]
întrebai
duceai
făceai
ai
ceai
dai
ciomofai
putregai
dregeai
hai !
buhai
Mihai
cojai (a cojì)
prujai (a pruji)
cai
scai
încai

stricai
lai
malai
plai
balai [sg]
alai
mai
mai
mai-mai
fumai
chemai
n-ai
nai
pai
îngropai
păpai
rai
strai
crai [sg]
trai
vrai
cărai
susai
lăsai
răsai
tai
să stai
să-mi pai
pospai
cătai
vătrai
vai
privai
cutezai
nescai
încai
hai !
să mă ai

2273

35v **ăi** (ЪЙ)[238]
băi
gobăi
dă-i
odăi
fă-i
desfă-i
prefă-i
găi
ţigăi
tigăi
hăi !
căi

2272

95v lescăi

2273

35v lă-i
clăi
bălăi
ciucălăi
pălălăi
măi !
văpăi
copăi
căpăi *
răi
ai săi
ai tăi
bătăi
văi
potăi
cucuvăi
întăi
stăi

2272

97r **abi**[239]
slabi
arabi
Basarabi

ebi[240]
deosebi
îndeosebi
înjghebi
trebi
întrebi

ibi
hribi
îmbibi

uibi
încuibi
descuibi
îmbuibi

albi
albi
codalbi
dalbi

elbi[241]
chelbi
jelbi

iambi
choriambi

imbi[242]
schimbi
limbi
plimbi
strimbi

îmbi[243]
strîmbi
carîmbi

umbi
bumbi
îmbumbi
dizbumbi
incumbi
plumbi
porumbi

obi
bobi
nabobi
idrofobi
neghiobi
robi
aprobi
dezaprobi[244]
drobi

erbi [=**ierbi**]
imberbi
cerbi
acerbi
fierbi
şerbi

orbi
orbi
sorbi
absorbi
corbi

urbi
curbi
turbi
con[turbi]

aci etc. vezi **ač**

2271

72r **aci**[=**agi**]
gîrbaci
daci[245]
gîndaci
faci
prefaci
disfaci
refaci
înştaci
placi
displaci

238. *seria mai apare redactată pe* **2272, 95v ăi** *întîi, bătăi, lescăi ; am preluat termenul inexistent în redactarea ulterioară* 239. *seria mai apare redactată pe* **2271, 69r** slabi, arabi, Basarabi 240. *seria mai apare redactată pe* **2271, 69r** întrebi, înjghebi, trebi, îndeosebi, deosebi 241. *seria apare redactată identic pe* **2271, 69r** 242. *seria mai apare redactată identic pe* **2271, 69r** 243. *seria apare redactată identic pe* **2271, 3v** 244. *în ms. din inadvertenţă* deaprobi 245. *iniţial* daci, gîrbaci

colaci
malaci
hranaci
împaci
copaci
raci
îmbraci
dezbraci
craci
traci
vraci [246]
saci
desagi
gînsaci
petaci
ortaci
ciutaci
vaci
zaci

88r **ăci** [247]

căci
păci
clăci
săci
răci
plăci (placă)
72r prisăci
zăci

73r **eci**

berbeci
deci
Tigheci
pleci
apleci
îneci
reci
freci
greci
treci
întreci
petreci
poteci
teci
seci
în veci
zeci
zevzeci

75r **ici**

ici
aici
bici
ridici
dedici
ghici !
mici
amici
inimici
nici
arnici
pici
brici
frici
arşici
implici
complici
esplici
replici
aplici
suplici
finici
speeach
strici
calici
popici
tunici
pitici
potici
catalici
arici [sg.]
zgîndărici
vlădici
despici
indici
furnici
urzici

73r **aici**

maici

eici

fleici
leici
şeici

oici

doici
scoici

uici

puici
ţuici

85r **alci**

calci
încalci
defalci

ălci

fălci [maxilare ; mandibule]
fălci [veche unitate de măsură]
sălci
pălci

elci

melci
pestelci
mutelci
zevelci
elci

îlci

gîlci
modîlci
bîlci

ulci

dulci
sufulci
culci

86r **anci**

danci [sg.]

ănci

bănci
cănci
lănci
stănci

enci

clenci
alivenci

inci

cinci
douăzeci şi cinci
pelinci
opinci
ţinci

înci

brînci
adînci
mănînci
stînci
ţînci

onci

conci
poronci
punch

unci

atunci
lunci
munci
arunci
şunci

86v **oci**

coci
joci
dejoci
poci
Soci
scoci
dezghioci
toci

246. *termen intercalat de noi ; în ms. după* ortaci 247. *seria mai apare redactată pe* **72r** căci, săci, prisăci, zăci ; *intercalăm termenii inexistenţi în ultima redactare*

voci
invoci
revoci
provoci
convoci
mormoloci
floci
dihoci
epoci

86r **arci**

îmbarci
încarci
descarci
înțarci
remarci

87r **ărci**

bărci
mărci
mînătărci

erci

ciuperci
terci
cerci
încerci
balerci
holerci
malerci [248]

îrci

pîrci
hîrci
năpîrci
cocostîrci

orci

corci
torci
întorci
storci

[**urci**]

(curci) [249]

86v **uci**

măciuci
cruci
buci
huci
tuci
peruci
știuci
lăptuci
străluci
muci

2272

96r **ei** [=**iei**]

ei
bei
acei
alelei
cei
cercei
purcei
tăiei
ardei
Taddei
cofei
chei
închei
deschei
lei
paralei
mei
hamei
curmei
temei
semizei
crîmpei
tei [sg.]
zei
dumnezei
obicei [250]
idei
condei
bordei
corifei
înclei
desclei
alei
femei
piei
să vrei
trei
atei
Andrei
scîntei
pirostei [sg.]

2273

36v măsei [251]
rămăsei
vrusei
scrisei [252]
cursei
pusei
apusei
spusei
rupsei
scosei
trimisei
fiersei
copsei
torsei
storsei
zisei
prezisei
dusei
tradusei
adusei
răsei
rosei
purcesei
decisei
ucisei
închisei
deschisei
rîsei
prinsei
aprinsei
cuprinsei
deprinsei
tinsei *
respinsei
tunsei
arsei
trăsei
alesei
culesei
înțelesei
dresei
înfipsei
fripsei
mulsei
smulsei
încinsei
descinsei
prelinsei
ninsei
împinsei
atinsei
stinsei
strînsei
învinsei
ajunsei
împinsei
unsei
străpunsei
plînsei
frînsei
spărsei
mersei
ștersei
supsei

2272

97r **agi** etc. vezi **ağ**

88r **agi**

bagi

248. balerci, holerci, malerci, terci, ciuperci *apar în continuarea seriei* erc; *le-am redat locul eliminînd cei doi termeni care se dublau* 249. *termenul apare la sfîrșitul seriei* **urc**, *în paranteză, după o bară verticală care semnifică opoziția* **urc** / **urci** 250. *după* re[tevei] *șters* 251. *după capul de serie* **ei** 252. *după* farisei * *șters*

iobagi
adagi
fagi
gagi
grilagi
magi
posmagi
chitonagi
pagi [sg]
pagi
ragi
haragi
dragi
nădragi
fragi
tragi
retragi
de[tragi]
con[tragi]
sus[tragi]
desagi
vagi

89r **egi**
Begi
pribegi
dulcegi
Bucegi
solfegi
Ghegi
închegi
deschegi
legi
alegi
blegi
delegi
făr-de-legi
cepelegi
relegi
înţelegi
sacrilegi
colegi
privilegi
dizlegi
colegi
cişlegi
culegi
reculegi
moşnegi
negi (subs.)
negi
renegi
denegi
regi
diregi
dregi
coregi
întregi
betegi

cortegi
protegi

99r **igi**
prodigi
înfigi
înghigi
obligi
mămăligi
infligi
te-ncîrligi
simigi
cîştigi
instigi
vestigi
prestigi
frigi
verigi
instrigi*
intrigi
strigi
covrigi
te-ncovrigi

elgi
belgi
helgi

ulgi
fulgi
mulgi
smulgi
giulgi
divulgi

91r **engi**
crengi

ingi

92r **îngi**

91r **ungi**
ciungi
dungi
ajungi
lungi
alungi
împungi
străpungi

94r **ugi**
subterfugi
slugi
rugi

97r **echi**
vechi [sg.]
străvechi [sg.]
urechi [253]
curechi

ochi
ochi
de diochi

rochi

uchi
muchi
buchi

91r **enghi**
benghi
renghi
mehenghi

unghi
unghi
junghi [254]
triunghi
dreptunghi
înjunghi

97v **ii** [255]
îmbii
dubii
colilii
mii
adormii
venii
copii
bucurii
viorii
călării
cutii
vii [adj.]
vii [vb.]
revii
zi-i
ţii
reţii

2274

100r Dii
fii
întinerii

2273

35v **îi îi[=ii]**
mîi
rămîi
întîi
zî-i
ţi-i
susţii
călîi
lămîi

2272

97r **aji** etc. vezi **aj**

2273

11r **ali**
egali
leali

253. *corectat din* urechiu 254. *urmează, repetat din inadvertenţă* unghi 255. *seria mai apare redactată pe* **2274, 100r** îmbii, Dii, fii, întinerii, adormii; *am preluat termenii inexistenţi în prima redactare*

eli
înşeli
la feli
cheli
cerneli
speli
aereli
amăreli
opăreli
feli
momeli

ili
abili
vili

oli
boli
coli
şcoli
poli

uli
uli

ami
sfărami

ămi
dă-mi
fă-mi
alămi
arămi
sămi
vămi

emi
gemi
chemi
temi
semi

imi
adîncimi
sublimi
stimi
întunecimi
tinerimi
românimi
mulţimi
intimi
bătrînimi

îmi [256] [=**imi**]
salcîmi
mulţimi
sfărîmi

12r **almi**
calmi
psalmi

ălmi
sudălmi
pălmi

ulmi
ulmi
culmi

omi
pomi
atomi

armi
întrarmi
jandarmi
farmi
sfarmi

ermi [=**iermi**]
fermi
sfermi
ţermi
viermi

ormi
dormi
uniformi
enormi

urmi
scurmi

umi
du-mi
condu-mi
lumi

ani
bani
bani
ciobani
ţigani
tirani
monomani
romani
melomani
gogomani
Botoşani
Focşani

eni
Ungheni
podoleni
armeni
europeni
poporeni
moldoveni
ardeleni

ini [257]
îmbini
combini

2274

20v dezbini
Sabini
rubini

2273

12r cini

2274

20v rădăcini
vecini

2273

12r fini

2274

20v fini (fin)
închini

2273

12r lini

2274

20v alini
declini
înclini
colini
plini
deplini
măslini
lumini
anini

2273

12r senini [258]

2274

20v te-nsenini

2273

12r spini
suspini

256. *din inadvertenţă seria apare redactată în două feluri pe aceeaşi pagină* salcîmi, mulţimi *şi* sfărîmi; *am unificat cele două redactări* 257. *seria mai apare redactată pe* **2274, 20v**: combini, dezbini, Sabini, vecini, fini, spini, lini, alini, plini, deplini, anini, arini, puţini, măslini, înclini, declini, suspini, creştini, rubini, închini, lumini, rădăcini, senini, colini, fini (fin), te-nsenini; *am preluat termenii inexistenţi în prima redactare care a impus şi alfabetizarea lor* 258. *in. ms.* senin

2274

20v arini
creştini
puţini

îni [=**ini**]

îngîni
cîni
morocîni
ceapcîni
mîni
pîni
stăpîni
spîni
ţiţini
mezini
stîni
bătrîni

2273

13r **oni**

ioni

erni

aşterni
eterni

uni

buni
rugăciuni [259]
închinăciuni
plecăciuni
aduni
huni
juni
luni
luni
nuni
cununi
suni
resuni
tuni
lăstuni
nățiuni
călţuni

oi

oi
boi
doi
amîndoi
foi
trifoi
goi
joi
băcăloi [sg.]
noi [260] (voi)
noi
ţărănoi [sg.]
moi
apoi
cimpoi
dinapoi
ziua de apoi
popoi [sg.]
copoi [sg.]
ţăpoi
roi
cioroi [sg.]
soi
toi
voi
zoi
băieţoi [sg.]
gunoi
cotoi [sg.]
moroi [sg.]
strigoi [sg.]

14r **api**

adapi
capi
Esculapi
napi
papi
arapi
grapi
ţapi

epi

începi
cepi
pricepi
ţepi
călepi

ipi [261]

aripi
ţipi

2274

37r ripi

2273

14r **alpi**

Alpi
calpi

ulpi

vulpi
inculpi

opi

gropi
îndopi
popi
plopi
stropi

erpi

şerpi
sterpi

upi

stupi
lupi
rupi
întrerupi
astupi
ocupi
preocupi
calupi

15r **ari**

ari
cari
mari
amnari
pari
rari
tari
iţari

ări

căldări
dări
alergări
mucări
lunecări
călări
mări
cămări
nări
săpări
arătări
ţări
stări
pieptări
cărări
călimări

2274

43r păstări
calamări [262]

2273

16r **eri** [263] [=**ieri**]

ieri
beri
ceri
plăceri
tăceri
zăceri
căderi
scăderi

259. *modificat din* ragăciuni 260. *după* roi *şters* 261. *seria mai apare redactată pe* **2274**, **37** ripi, aripi; *am preluat termenul inexistent în redactarea inițială* 262. părtări, calamări *apar în continuarea seriei ăr delimitați prin introducerea lor în paranteze rotunde* 263. *inițial* ieri *şters*

şederi
vederi
împleri
meri
mîneri [vb.]
mîneri [sbs.]
rămîneri
ţineri
oieri
încăperi
păreri
dureri
puteri
averi
veri
veri
primăveri
lăiceri
muieri
cuieri
vieri [sg.]
dulgheri [sg.]
ungheri
paneri
severi
tăieri
îmbieri
adieri
învieri
încheieri
mîngîieri
alaltăieri
vegheri
privegheri
împărecheri
feri !
bucheri [sg.]
ceri

22r **iri**

g e n. i n f. c o n j. IV
slăbiri
gobiri
zbiri
cobiri
robiri
iubiri
albiri
orbiri
vorbiri
sorbiri
răciri
zbiciri
ghiciri
pociri
tociri
bociri
bulbuciri
îndulciri
luciri
suciri
sfădiri
clădiri
înnădiri
năpădiri
sădiri
vădiri
îmboldiri
zidiri
codiri
podiri
rodiri
izvodiri
înrudiri
trudiri
pieiri
firi
amăgiri
dogiri
cotonogiri etc.
miri
mindiri
răsfiri
trandafiri
safiri
tingiri
admiri
aspiri
conspiri
respiri
înşiri
mănăstiri
prostiri
psaltiri
oştiri
ştiri
nicăiri
ticăiri
căiri
orăcăiri

ori

zbori
cobori
dobori
ciori
dori
candori
pudori
rumeori
lungori
rotungiori
înconjori
cori
colori
mori
comori
nori
sonori
onori
pori
stupori
orori
procurori
uşori
sori
sărbători
o r i d e l a t o ţ i v e r b i i
scînteietori
adunători
datori

24r **uri** [=**iuri**]

înduri
călduri
conduri
păduri
furi
guri
înjuri
conjuri
abjuri
aiuri
prescuri
obscuri
săcuri
măluri
puri
impuri
suri
măsuri
răsuri
scursuri
întorsuri
facturi
afumături
naturi
arături
staturi
bătături
cîntături
bravuri
calcavuri
adunături
căutături
uitături
ştirbături
uri
secături
fermecături
apucături
căzături
lepădături
învăţături
figuri
zguri
armuri
făpturi
iezături
murături
curături
sărături
trăsături
crestături
ţesături

36v **ui**

du-i
fui
cui
(cui ?)
nu-i
pui [sg.]
șui [sg.]
sui
bătui
văzui
căzui
compui
pui
spui
dispui
destui
sătui
cărui
oricărui
curui [sg.]
beui
plăcui
tăcui
zăcui
căzui
scăzui
șezui
văzui
umplui
ținui
încăpui
părui
durui
vrui
putui
avui
făcui
desfăcui
trecui
petrecui
întrecui
crezui
încrezui
vîndui
pierdui
gemui
temui
ținui
cernui
așternui
începui
pricepui
cerui
țesui
bătui
născui
renăscui
cunoscui
crescui

37r **avi**

davi
bravi
moldavi
slavi
concavi
sclavi
batavi
bolnavi

ăvi

zăbăvi
otrăvi
isprăvi
țăvi

evi

elevi
evi
ștevi
țevi
plevi (pleavă)
Sucevi
gîlcevi

ivi

argivi
costelivi
guralivi
lucrativi
activi
corozivi
colivi
evazivi
instructivi
efectivi
fictivi
captivi
nativi
ablativi
examinativi
bețivi
grijulivi
uscățivi
dativi
nominativi
genitivi
acuzativi

38r **ervi**

nervi
servi

uvi

pleșuvi

2271

[⌣eci = ⌣iei]
74r **aici**

laici
archaici
achaici
prozaici

[**abici**]

silabici
arabici

ubici

cubici
Lubicz

80r **oareci**

șoareci
cioareci

erici [= **ereci**]

feerici
clerici
chimerici
homerici
biserici
histerici
kymmerici
fereci
colerici
Americi
eterici

81r **africi**

Africi
cafrici

irici

lirici
empirici
ilirici

orici

norici
dorici

ectrici

electrici
spectrici

etrici

metrici

itrici

mitrici

urici

etrurici
purici

2272

[⌣ii = ⌣iei]
97v **aii** [= **aiei**]

caii
balaiei
taie-i
brezaiei

oaii[264] [=**oaiei**]
îndoaie-i
strigoaiei
Iloaiei
moaie-i

109r **ăii** [=**ăiei**]
văiei
băiei
odăiei
fă-i-i
dă-i-i
căiei

98r **abii** [=**abei**=**oabei**]
babei
labei
slabei
boabei
cocioabei
podoabei
gloabei
scoabei
Arabii
Basarabii
tarabei
grabei
sabii

ăbii
săbii
corăbii
vrăbii

ebii [=**ebei**]
trebii
ghebei
Thebei

ibii [=**ibei**]
colibei
hribii
Libii
amfibii

aibii [=**aibei**=**oaibei**]
al naibii
zgaibei
roaibei

albii [=**albei**]
albii
àlbii
albei
dalbei
codalbei
jalbei
nalbei
salbei

elbii [=**elbei**]
Elbei
jelbii
chelbei

ambii[265] [=**ambei**=**iambii**]
ambii
Senegambii
ditirambii
iambii
choriambii
cambii
stambei

≃ **oambii** [=**oambei**]
boambei

imbii[266]
limbii
strimbii

îmbii [=**îmbei**]
îmbii
carîmbii
strîmbii
drîmbei

ombii [=**ombei**]
bombei
rombii

umbii
bumbii
plumbii
porumbii
nu-mbii

obii [=**obei**]
bobii
idrofobii
sobei
tobei
probei

99r **oarbei**
soarbe-i
absoarbe-i
oarbei

ărbii
bărbii
jărbii
șărbii
Sărbii

erbii [=**ierbei**=**ierbii**]
ierbii
imberbii
cerbii

fierbe-i
jerbii
șerbii
Serbii
superbii

orbii [=**orbei**]
orbii
Povestea vorbii
ciorbii
cociorbii
corbii
torbei

ubii [=**ubei**]
dubii[267]
bubei
dubei
Nubii
șubei
prubei
hulubii

àcii [=**acei**]
bacii
Dacii
audacii
dadacei
Cotărgacii
gîndacii
racii
cracii
dracii
vracii
ciracii
tracii
saracii
sacii
desacii
vacii
(de coada [vacii])
colacii
malacii
copacii
haracii
petacii
ortacii
ciutacii

oacei [=**oacii**]
găoacei
joace-i
coace-i
toace-i
invoace-i
re[voace-i]
proroacei
promoroacii[268]

264. *modificat din* oaei 265. *seria mai apare redactată pe* **2271, 17r** [**ambii**] ambii, Senagambii 266. *modificat din* **embii** 267. *corectat din* dubiu 268. *modificat din* promoroacei

100r **ecii** [=**ecei**]
culbecii
plece-i
aplece-i
tecei
înece-i
trece-i
petrece-i
frece-i
grecii
sece-i
secii
vecii

icii [=**icei**]
chicei
micii
pice-i
fricei
clicei
dumice-i
ridice-i
despice-i
implice-i
es[plice-i]
furnicii
calicii
cataliicii
piticii
pelticii
amicii
mimicii
urzicei
tunicei
vicii [269]

ălcii
fălcii
sălcii

elcii [=**elcei**]
elcii
spelcei
pestelcei
mutelcii
butelcii

îlcii [=**îlcei**]
Vîlcei

ulcii
dulcii
Tulcii

ancii [=**ancei**]
Vrancei
mancei
țărancei

ăncii
băncii
lăncii

encii [=**encei**]
gorjencii
armencii
ardelencii
muntencii
moldovencii
ungurencei

incii [=**incei**]
junincei
pelincei
opincei
Tilincei
Catincei
cincii

încii [=**încei**]
adîncii
mînce-i
stîncei
bocîncei

uncii [=**uncei**]
uncii
juncii
luncei
muncei
arunce-i
pruncii
atunce-i

ocii [=**ocei**]
epocei
Socii
vocii

101r **arcii** [=**arcei**=**oarcei**]
încarce-i
descarce-i
înțarce-i
întoarce-i
stoarce-i
toarce-i

ărcii
bărcii
mărcii

ercii [=**ercei**]
ciupercei
balercei
cerce-i
încerce-i

îrcii
hîrcii
năpîrcii
vîrcii

urcii [=**urcei**]
urce-i
furcii
curcii
Murcii
Turcii

ucii [=**ucei**]
bucii
haiducii
cucii
lucii
nălucii
calmucii
nucii
eunucii
apuce-i
usuce-i
năucii
ducii
arhiducii
butucii
bursucii
crucii

avcii
camilavcii
spravcii

adii [=**adei**]
dadei
Radei

edii [=**edei**]
medii
comedii
tragedii
crede-i
încrede-i
Vedei
Ledei
Eddei

100v **idii** [270] [=**idei**]
oceanidei
hibridei
conopidei
stupidei
liquidei
Ochridei
firidei
aguridei
cridei
hlamidei
stridii
midii
decide-i
ucide-i
stafidei
închide-i
deschide-i
desfide-i
solidei

269. *corectat din* viciu 270. *seria mai apare redactată pe* **2272, 101r** stridii, midii, ucide-i, închide-i

omidei
cărămidei
piramidei
Lidii

ajdii

dajdii
odajdii

ejdii

primejdii
nădejdii

ojdii

drojdii

101r **aldii** [=**aldei**]

scalde-i
Esmeraldei

eldii [=**eldei**]

beldii
Şeldei

ildei

pildei
Matildei
Clotildei

oldei

Moldei
Leopoldei
holdei

uldei

Fuldei

àndii [=**andei**]

bandei
Candii
Vandei
Sandei

endii [=**endei**]

dandy
blendii
suspende-i

indei

vinde-i
prinde-i
deprinde-i
tindei
întinde-i
grindei
Lindei
cuprinde-i
aprinde-i
desprinde-i

undii [=**undei**]

unde-i
bundei
răspunde-i
tunde-i
undei
cufunde-i
ascunde-i
pătrunde-i
scundei

odii [271] [=**odei**]

în dodii
odei
modei
palinodii
podii
rodii
tragodii
rapsodii
prozodii
Asmodii
nerod'i

100v **ardii** [=**ardei**=**oardei**]

bardei
dardei
cocardei
zgardei
oardei
încoarde-i
descoarde-i
acoarde-i

urdii [=**urdei**]

Turdei
urdei
surdei

102r **udii** [=**udei**]

ciudei
agudei
crudei
rudei
asude-i *
crudei
zăludei
repudii
trudei

azdii [272] [=**azdei**]

brazdei

eii [=**eiei**]

beii
ideii [273]
feei
cheiei
femeii
ateii
zeii
scînteiei

afii [=**afei**]

paragrafii
scafei
stafii
Maffii

ăfii [274]

gărăfii

efii

cefii
lefii

alfii [275] [=**alfei**]

alfei
calfei

elfii

elfii
Welfii
Delphii

ilfii

silfii

îlfii [=**îlfăi**=**îlfei**]

vîlfei [276]
fîlfăi

olfii

bolfii
Adolfii
golfii

ulfii [=**ulfei**]

julfei

emfii

Memphi

onfii

fonfii

ofii [=**ofei**]

ciofii
cartofii
cofei
limitrofii
Sofii
filozofii etc.

arfii [=**arfei**]

arfei
marfei

erfii [=**erfei**]

terfei

orfei [=**orfii**]

corfei

271. *modificat din* **ardii** * 272. *corectat din* **azdei** 273. *corectat din* **ideei** 274. *modificat din* **ifii** 275. *corectat din* **alfei** 276. *inițial* Vîlfii

47 — c. 267

borfei
antropomorfii

ufii [=**ufei**]
scùfii
rufei
tufei
zulufii
matufii

102v **agii**
fagii
magii
omagii
pagii
dragii
fragii

egii [=**egei**]
cegei
legii
fără de legii
cepelegii
negii
regii
șegii
protege-i
lege-i
dezlege-i
întregii
colegii
blegii
delege-i
re[lege-i]
telegii
înțelege-i
culege-i

igii [=**igei**]
Frigii
înfige-i
ligei
frige-i

elgii [277]
helgii
Belgii

ulgii [=**ulgei**]
fulgii
mulge-i
smulge-i

103r **angei**
cangei
tălangei

ăngii
tăl[ăngii]

engii
crengii

ingii [=**ingei**]
gingii
încinge-i
descinge-i
linge-i
mingii
ninge-i
împinge-i
respinge-i
atinge-i
distinge-i
stinge-i
învinge-i
convinge-i

îngii [=**îngei**]
nătîngii
plînge-i
strînge-i
dreapta stîngei

ungei [=**ungii**]
pungei
ciungii
dungei
ajunge-i
alunge-i
lungii
împunge-i
străpunge-i

ogii
dogii
inorogii
pintenogii
cotonogii
ologii
filologii etc.

argii [=**argei**]
largei
sparge-i
șargei

ergii [=**ergei**]
Kalimbergii
cergei
șterge-i
vergei
alerge-i
enèrgii [278]

orgii
Borgii

urgii [=**urgei**]
dramaturgii
liturgii
scurge-i
murgii

104r **ugii** [=**ugei**]
fugei
Perugii

àchii
Dakii
plachii

èchii [=**echei**]
urechei
strechii
vechii

ichii
Anichii

ochii
ochii
Evdochii
rochii
Dochii

uchii [=**uchei**]
buchei
muchei
păduchii

103r **enghii**
mehenghii

înghii
frînghii

unghii
unghii
înjunghii

104r **iii** (v. ïe) [=**iei**]
fiii (v. iŭ)
copiii
stafiei
îmbie-i
fie-i
veseliei
miei
armoniei
bucuriei
cadiii
bidiviii
viii
poștaliii *
arămiii

109r **îii** [=**îiei**]
mîie-i

104r **oajei**
coajei

ejii
mrejii
vitejii

277. *seria mai apare redactată pe* **2271, 18r** Belgii, helgei 278. *inițial* ènergii

francejii
portugejii
olandejii
trejii

ijii [=**ijei**]

spijei
grijei
Jijii

îjii

vîjii
Jîjii

ojii

bojii

ujii [=**ujei**]

ghiujii
rujei
franțujii

alii [=**alei**]

balii
dalii
agalei
Amalii
Saturnalii
cameralii
talii

oalei

boalei
goalei
coalei
moale-i
poalei
școalei
țoalei

105r **oclii**

cioclii
Temistocli
Androcli [279]
soclii
monocli [280]

104r **elii** [=**elei=ielei=ielii**]

Arabelei
acelei
parcelei
delii
felii
jelii
chelii
Amelii
Cornelii
evanghelii
105r umbrelei
stelei
lelei
pielei
șelei
oprelei
răcorelii
boielii
spoielii
cafenelei
tinechelei
lichelei
Clelii
revenelei
umezelii
amețelei
îndoielei
răfuielii
Camelii
învoielii

anglii

Anglii
ganglii

ilii [=**ilei**]

filei
lilii
milei
cămilii
pilei
silei
Otilii
zilei
copilei
apostilei

olii [=**olei**]

Anatolii
școlii
centifolii
folii
Golii
molii
polii
solii
stolei

arlei

șarlei

erlii [=**erlei** =**ierlei**]

șperlei
mierlei

îrlei

gîrlei
tîrlei
azvîrle-i

urlii [=**urlei**]

turlii
urle-i

ulii [=**ulei=iulii**]

fudulii
gulii
Iulii
nulei
sulei
zulei

amii [=**amei**]

bamii
damei
gamei
alamei
mamei
aramei
hipopotamii
Mesopotamii
maramei
naframei

oamei

poamei
foamei
coamei

èmii [=**emei**]

gemmei
temei
academii
vremii
stemei

imii

chimii

106r **almii** [=**almei**]

sudalmei
calmii
palmei
psalmii

elmii [**elmei**]

Guilelmei

ulmii [=**ulmei**]

ulmii
culmei

105r **omii** [=**omei**]

pomii
gomei
Romei
Tomei
atomii

106r **armii** [=**armei**]

armii
jandarmii
Parmei

279. *modificat din* Androclii 280. *modificat din* monoclii

ermii [=**ermei**=**ărmii**
=**iermii**]
Hermii
epidermei
fermei
termei
viermii
țărmii

urmii [281][=**urmei**]
urmei
turmei

asmei
fantasmei

esmii [=**esmei**=**iesmei**]
aghesmei
iesmei
miresmei
catapetesmei

ismii [=**ismei**=**izmii**]
ismei
cismei
pismii
chizmii*
schismei

osmii [=**osmei**]
Cosmei

⟨**usmii**⟩
atmii [=**atmei**]
dat mi-i
adevărat-mi-i
Atmei
Fatmei

umii [=**umei**]
ciumei
gumei
cum-i
lumii
mumei [282]
mùmii
anume-i
spumei
sumei
postumii
glumei
brumei
du-mi-i
humei

107r **anii** [=**anei**]
banii
banii
Oceanii
danii
epifanii
țiganii
jelanii
marcomanii
sanii
zizanii
stranei [283]
gogomanii
balanii

enii [=**enei**]
(⊥—)
denii
rubedenii
rudenii
scenii
genei
Milenei
nenii
mrenii [284]
curățenii
sfințenii
mirodenii
cocenii
genii
Xenii
penei
codrenei
cîmpenei
rîurenei
dunărenii

inii [=**inei**]
finii
linii
opinii
pinii
finei
grădinei
cinei
cine-i
bine-i
minei
luminei
tinei
vinei
zinei

înii [=**înei**]
cînii
zînei
lînei
mînei
pînei
stînei

109r **îlnii**
pîlnii

108r **onii**
Caledonii
eufonii
epigonii
dihonii
irònii
armonii
Auzonii
pronii

109r **ernii** [=**ernei**]
vecernii
așterne-i
eternii
decerne-i
cerne-i

îrnei
bîrnei
atîrne-i

ornii
cornii
Dornii

esnii [=**esnei**]
glesnei
bolesnei
lesne-i
besnei
plesnei

108r **unii** [=**unei**]
unii
bunii
străbunii
rugăciunii
închinăciunii } etc.
plecăciunii
națiunii etc.
repejunii
putrejunii
lunei
spune-i
detune-i
pune-i
repune-i
nunei
cununei
sune-i
răsune-i
colțunii
grăsunii
păunii
mătrăgunei
prunei
alunei
alunii
adune-i

109r **oii** [=**oiei**]
oiei
boii
foiei
goii

281. *modificat din* **ormii** 282. *corectat din* mumii 283. *corectat din* stranii 284. *corectat din* mrenei

joii [285]
roii
voiei [286]
nevoiei

110r **apii** [=**apei**]
càpii
capii
napii
papei
arapii
sape-i
adape-i
scape-i
dulapii
ţapii

epii [=**epei**=**ţepei**]
începe-i
ţepei
pricepe-i
iepei
stepei
cepei
trepei

ipii [287][=**ipei**]
principii
ripii
tipii
pipei
aripei
clipei

111r **alpii**
Alpii
calpii

ălpii
tălpii

îlpii
stîlpii

ulpii [=**ulpei**]
vulpii
pulpei
culpei
tulpei

110r **opii** [=**opei**]
còpii
popii
protopopii
stropii
apropii
Penelopei
gropii
dropii

upii [=**upei**]
lupii
rupe-i
supei
stupe-i
crupei
stupii
întrerupe-i
cantalupii

111r **arii** [=**arei**]
arii
arii
măgarii
stejarii
carii
carii (ins.)
larii
cancelarii
marii
primarii
parii
rarii
cutarii
ovarii
varii
sparii
ţarii
garei

110v **oarei**
boarei
cioarei

111r **ării** [=**ărei**]
întrebării
dării
cărei
oricărei
cutărei
călării
mării
întremării
nării
clatinării
ouării
îngropării
scăpării
bucurării
sării
sării
acătării
stării
cumpătării
pierzării
vînzării
ţării
scării
născării
căscării

111v **abrii**
Calabrii

ebrii [=**ebrei**]
febrei
zebrei
vertebrei

ibrii
fibrii

imbrii
zimbrii

umbrii [=**umbrei**]
umbrei

obrii
sobrii

ubri
lugubri

114r **acrii**
acrii
macrii
sacrii
consacri

ocrii
Locrii

ucrii
lucrii

111v **adrii**
Adrii

edrii [=**edrei**]
vedrei
pentaedrii
hexacontetraedrii
poliedrii
cedrii
Kedrii

idrii [=**idrei**]
hidrei
Vidrei

andrii
copilandrii
băieţandrii
Alexandrii
policandrii

endrii [=**endrei**]
bulendrei [288]

⟨**indrii**⟩
îndrii
mîndrii

285. *modificat din* Joiei 286. *corectat din* voïei 287. *modificat din* **opii** 288. *corectat din* buledrei

undrii

țundrii

odrii

codrii

⟨udrii⟩

112r **erii** [=**erei**=**ierei**=**ierii**]

berii
cerii
puzderii
ferii
Valerii
merii
perii (vrb.)
perii (subst.)
perii (pomi)
oierii
durerii
plăcerii
părerii
sperii
tăcerii
zăcerii
căderii
scăderii
șederii
vederii
mînerii
rămînerii
ținerii
încăperii
părerii
durerii
vrerii
puterii
averii
muierii
vierii
mierei
fierei
dulgherii
bucherii
chimerei
primăverii
manierii
tăierii
îmbierii
adierii
învierii
încheierii
descheierii
mîngîierii
vegherii
privegherii
sperierii
împărecherii
imperii
sperii
boierii

sferei
erei

111v **afrii**

afrii
cafrii

⟨agrii⟩
egrii

integrii
negrii

113r **irii** [=**irei**]

iubirii
nălucirii
căirii
firii
ochirii
ocolirii
mirii
uimirii
pornirii
spoirii
propirii
muririi
ieșirii
Sirii
cosirii
dosirii
gătirii
suirii
vuirii
privirii
auzirii
simțirii
țirii
pețirii
panțirii
trandafirii
psaltirii
lirei

111r **îrii** [=**îrîi**]

zgîrii
țîrii
tîrîi [I sg.]
cîrîi [I sg.]
mîrîi [I sg.]
pîrîi [I sg.]

114r **orii** [=**orei**]

borii
ciorii
ceapa-ciorii
Andorei
Dorei
Pandorei
corii (boală)
Elorii
palorii
culorii
valorii
norii
porii
emporii
surorii
aurorii
nurorii
furorii
sorii
călătorii
zburătorii
povestitorii
istorii
castorii
domnitorii
morii
comorii
Camorrei
plînsorii
tunsorii
unsorii

2273

23r **atri** [=**atrii**]

latri
idolatri
patrii

etrii [=**etrei**=**ietrei**=
=**etri**]

cumetrii
vetrei
pietrei
Petrei
geometri
geometrii
metri
pentametri
hexametri
chilometri

itrii [289] [=**itrei**]

mitrei
chitrei
litrei
salitrei

astri [=**iastri**]

astri
albastri
giugastri
fiastri
pilastri

estrii [=**iestrii**]

pedestrii
măiestrii
Clitemnestrii
ferestrii
zestrii

289. *modificat din* **otrii**

istrii

Istrii
sinistrii

ustri [=**ustrii**]

mustri
palustri
ilustrii
industrii

oştri

noştri
voştri

utrii [=**utrei**]

mutrei
cutrei
Bramaputrei

2272

115r **urii** [=**urei**]

urei
burei
pandurii
condurii
furii (gen.)
furii (n.pl.)
injurii
cerul gurii
incurii
nurii
Etrurii
surii
împletiturii
bătăturii
căutăturii
spălăturii
frecăturii
udăturii
dătăturii
poturii
picăturii
murei
şurei
Asturii

avrii [290][=**avrei**]

javrei
palavrei
lavrei

116r **asii**

Asii

esii [=**esei**=**iesii**]

Bessii
Hessi
Messii
mesei
principesei
miresei
împărătesei
crăiesii

isii [=**isei**]

Tissei
zisei
clisei
Lissei
tisei

osii

osii

usii [=**usei**]

tusei

117r **aşii**

paşii
caşii
naşii
cuconaşii
saşii
ostaşii
drăgălaşii
oltenaşii
hulubaşii

eşii

uncheşii
leşii
meşii
cămeşii

işii

închişii

117r **îşii**

sfîşii

înşii [291]

dînşii

118r **oşii**

buboşii
urîcioşii
arătoşii
frumoşii
bănoşii

uşii [=**uşei**]

uşii
ruşii
pruşii
dălcăuşii
căluşii
cătuşei
lăcătuşii
mătuşii
scoruşii
guşei
căpuşei
căţeluşei

119r **atii** [=**atei**]

gratii
adoratei
tatei

etii [=**etei**]

betei
cetei
vendetei
ghetei
petei
setei
Elizavetei

itii [=**itei**]

iubitei
mitei
litii
Pythii
vitei
ursitei
ispitei
copitei

îtii [=**îtei**]

zgîtii
bîtei
a cîte-i ?
sîtei
păţîtei
urîtei

118v **altei**

înnaltei
daltei
Maltei
încalte-i

ultii [=**ultei**]

consulte-i
insulte-i
asculte-i
ocultei

antii

mantii
Xanthii

120r **otii** [=**otei**]

şotii
ciubotei
dotei
fotei
Gotii

118v **artei**

artei

290. corectat din **avrei** 291. *modificat din* **cuşii** ; *termenul seriei scris* **dênşii**

chartei
Martei

ortei

aortei

urtii [=**urtei**]

scurtei

119v **astei**

năpastei
pastei
castei

estii [=**estei**=**iestei**]

bestii
acestei
trestii
crestei
Vestei
vestei
festei
congestii
chestii
mestii
țestei
nevestei
aiestei
conteste-i

istii [=**istei**]

listei
revistei

120r **utii** [=**utei**]

năzbutii
ciutei
pierdutei
cutei
mutei
așternutei
sutei
plăcutei
priceputei
cornutei
părutei

2273

1r **ații** [=**ației**]

p l u r. n o m. a r t i c u l a t a l p a r t. p e r f. v e r b. I
întrebați-i
îmbibații
dați-i
îngîmfații
nespălații
nații
luminații
ocupații
degerații
gușații
interesații
contestații
țației
stații
ridicați-i

4r **acții**

acții
abstracții
redacții

ecții

lecții
obiecții
inspecții
secții
protecții

icții

fricții
restricții

uncții

funcții

2r **eții** [=**eței**=**ieții**]

bieții
ceții
dulceței
blîndeței
feței
înghețe-i
gheței
nobleței
răzleții
drumeței
sumeții
pomeții
glumeții
dimineții
precupeții
frumuseții
alteței
învețe-i
poveței
speții
păreții
creții
mistreții
măreții
cîntăreții
lungăreții
mîndreței
atleții
tinereții
vieții
cîntăreții
plăceți-i
scădeți-i
vedeți-i
săgeții
băieți-i
țineți-i
apăreți-i
feții
logofeții
îndrăsneții
lumeții
isteții
citeții
cărunteții
poeții
cometii
șireții
călăreții
bureții
peceții

3r **iții** [=**iței**]

porumbiței
iubiții
slăbiții
fericiții
exerciții
altiței
viței
căpiței
spiței

4r **alții**

alții
ca nealții

ălții

bălții
dălții

îlții

cîlții
zgîlții

olții

bolții
colții

ulții

desculții
destul ți-i
inculții
oculții
nu-l ții

anții [=**anței**]

Anții
dorobanții
fanții
eleganții
balanței
necromanții
romanței
guvernanții
amanții
diamanții
adiutanții

5r **enții** [=enței]
pestilenței
inteligenții
clemenței
reverenței

inții [=inței]
fierbinții
dinții
sfinții
ființei
ginții
umilinței
minții
căinței
rugăminții
părinții
prinții
catrinței
folosinței
putinței
făgăduinței
credinței
velinței
cuminții
suferinții
ajutorinței
Mehedinți[i]
Temișorinți[i]
Lobosinț[ii]
Varadinț[ii]

6r **înții**
înfrînții

onții
bonții
vagabonții
Donții
pahonții

unții
unții
ciunții
munții
nunții
punții
mărunții
cărunții
crunții
frunții . . .

7r **oții**
goții
hoții
moții
iloții
cu toții
netoții
soții

6r **arții** [=arței]
harței

ărții
părții
cărții

erții [=erței=ierței]
mierței
Herței
terții
inserții

îrții [=îrții]
scîrții
pîrții
țîrții

orții [=orței]
orții
borții
forței
morții
porții
sorții
torții
divorții
proporții

urții
burții
curții
scurții

7r **uții**
buții
arguții
execuții
revoluții
nù ții
ceruții
păruții
Curuții
nevăzuții
căzuții

8r **uii** [=uiei]
puii
șuii
spuie-i
propuie-i
du-i-i
condu-i-i

avii [=avei]
Moldavii
gîngavii
evlavii
îmblà-vei
stà-vei
purta-vei
bolnavii
Pavii
otavei
tavei

9r **evii** [292] [=evei]
Evei
păré-vei
apare-vei
plăce-vei
încăpe-vei
Devei
ștevii
țevii

ivii [=ivei]
iubi-vei
divei
fi-vei
argivii
colivii [293]
Livii
opri-vei
guralivei
costelivei

ovii [=ovei]
Moldovei
slovei
Ioan-Novi [294]
chinovii

ervii [=ervei]
nervii
servii
vervei
Minervei

uvii
nù vii?
fluvii
diluvii

10r **azii** [=azei]
Azii
fazei
Lazii
pazei
razei
vazei
sincrazei

ezii [=ezei]
mezii
Polinezii
repezi-i!
zăpezii
Terezei
așeze-i
tezei
vezi-i!

292. *corectat din* evei 293. *modificat din* colivei 294. *modificat din* Ion-Novi

izii [=**izei**]
decizii
Alcizii
...pizii
prizei
Atrizii
Elizei
marchizei

ozii [295] [=**ozei**]
bozii
dozei
lozii
rozei
nerozii
aprozii
prozei

2271

21r Cozii

2273

9v **arzii**
barzii [296]
longobarzii

erzii [=**erzei**]
verzii [297]
verzii
berzei

urzii
surzii
curzii
sturzii

10r **uzii** [=**uzei**]
buzei
Meduzei
juzii
acuze-i
auzi-i
muzei

2274

13r **aremi**
sfaremi
cîntare-mi
stare-mi

eremi [=**ieremi**]
încheiere-mi
cere-mi
părere-mi
cădere-mi
sferemi

iremi
iubire-mi

uremi
19r **egeni**
legeni

ameni [=**oameni**]
oameni
sameni
asameni
fameni

emeni
gemeni
îngemeni
cremeni
asemeni
semeni

imeni
nimeni
specimeni
crimeni

umeni
rumeni
egumeni
catechumeni
energumeni
numeni

20r **epeni**
pepeni
depeni
ţepeni
stepeni

2272

[**ibri**]
39r revibri
colibri

2273

16v **aeri** [=**aieri**]
îmbaieri
încaieri

17r **aberi**
taberi

ulberi
pulberi
spulberi

erberi [=**ierberi**]
fierberi
Cerberi
berberi

aceri
faceri
prefaceri
desfaceri

eceri
treceri
petreceri
întreceri
seceri

iceri
ziceri
preziceri
contraziceri

oarceri
întoarceri
toarceri

uceri
duceri
aduceri
traduceri

ederi [=**iederi**]
încrederi
purcederi
rhederi
⟨iederi⟩

18r **ideri**
ucideri
închideri
deschideri
rideri
consideri
leaderi

inderi
prinderi
aprinderi
cuprinderi
întinderi
ainderi
pretutinderi [298]

underi
răspunderi
pătrunderi

erderi [=**ierderi**]
Herderi
Werderi
pierderi

eferi
luceferi
teferi

295. *seria mai apare redactată pe* **2271**, **21r** Cozii; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 296. *corectat din* bazii 297. *după* vezii *şters* 298. *modificat din* pretutindeni

uferi
suferi
nuferi

ageri
ageri
trageri
retrageri
sustrageri

egeri
degeri
alegeri
prelegeri
culegeri
înţelegeri
nenţelegeri

19r **igeri**
înfigeri
infligeri
frigeri

ulgeri [299]
fulgeri
mulgeri
smulgeri

ingeri
încingeri
descingeri
lingeri
prelingeri
ningeri
împingeri
respingeri
atingeri
stingeri
învingeri
convingeri

îngeri [=**ingeri**]
îngeri
plîngeri
frîngeri
răsfrîngeri
strîngeri
stingeri
sîngeri

ungeri
ungeri
ajungeri
împungeri
străpungeri

argeri
spargeri

ergeri
mergeri
ştergeri
convergeri

urgeri
curgeri
scurgeri
recurgeri

ugeri
lugeri
distrugeri
sugeri

ïeri
crieri
scrieri
descrieri
subscrieri
grieri
trieri
cutrieri
Prieri [sg]

20v **emeri**
gemeri
temeri
steameri
scremeri

umeri
umeri
numeri
prenumeri

ineri
tineri
gineri
ţineri
abţineri
susţineri
conţineri
vineri

19r **erneri**
cerneri
aşterneri
Werneri

20r **uneri**
puneri
apuneri
răpuneri
propuneri
compuneri [300]
supuneri
spuneri
Dunări
remuneri
dispuneri

aperi
scaperi
aperi

eperi
începeri
priceperi

împeri
astîmperi

umperi
cumperi
răscumperi
rumperi
irumperi
corumperi
întrerumperi

operi
te adoperi
coperi
acoperi
descoperi
exoperi

uperi
recuperi
ienuperi
ruperi
coruperi
întreruperi
te superi

21r **èreri**
Cereri
cereri

eseri
prèseri
meseri
ţeseri
întreţeseri

ateri [=**oateri**]
bateri
străbateri
combateri
quadrilateri
pateri
scoateri
pateri

eteri
trimeteri
sumeteri

iteri
trimiteri
comiteri
omiteri
emiteri
compromiteri

interi
alminteri

299. *seria mai apare redactată pe* **2271**, **113v** smulgeri, fulgeri 300. *în ms. din inadvertenţă* compunere

aşteri [=**oaşteri**]
naşteri
renaşteri
cunoaşteri
recunoaşteri
paşteri

èşteri
meşteri
peşteri
creşteri
decreşteri

uteri
ascuteri
Lutheri

aţeri
acaţeri
caţeri

uëri [=**uieri**]
fluieri
şuieri

azeri [=**azări**]
mazeri
Lazări

ezeri [=**iezeri**]
mezeri
iezeri

2274

46r **asiri** [=**aseri**]
regii assyri
paseri

2273

[⏊**ori**=⏊**uri**]
21v **abori**
Gabori

ibori
Ştibori

ondori
Condori

udori
Tudori

[**afori**]
anafori

[**efori**]
efori

[**ogori**]
şogori

[**ihori**]

dihori
oori
noori
boori

esori [=**ăsori**]
profesori
confesori
asesori
măsori
posăsori

atori
uzurpatori
procuratori

etori
pletori
retori

itori
ctitori
rhitori

întori [=**înturi**]
trîntori
vînturi

[**artori**]
martori
tartori

[⏊**uri**=⏊**ori**]
24r **auri**
fauri
lauri
mauri
tauri
centauri
balauri
colcîntauri

ăuri
hăuri
tăuri
găuri

aburi
aburi
zgheaburi
daraburi

eburi
gheburi
treburi

iburi
triburi

uiburi
cuiburi

25r **olburi**
volburi
colburi

24r **imburi**
schimburi
simburi
nimburi

25r **oburi**
cioburi
globuri
droburi

erburi [=**ierburi**]
ierburi
herburi

îrburi
hîrburi

orburi
scorburi
morburi

uburi
cluburi
şuruburi

28r **acuri** [=**eacuri**]
lacuri
placuri
veacuri
ietacuri
fleacuri
bracuri

ăcuri
păcuri

ecuri
edecuri
becuri
strecuri

icuri
picuri
plicuri
nimicuri
dricuri
licuri

ancuri [=**eancuri**]
teancuri
mancuri
bancuri

încuri
adîncuri

uncuri
runcuri

ocuri
jocuri

locuri
focuri
smocuri
cocuri
ciocuri

arcuri

arcuri
parcuri

ercuri [=**iercuri**]

cercuri
miercuri

ircuri

circuri

ascuri [=**eascuri**]

mascuri
vreascuri
teascuri
bleascuri

escuri

prescuri
arabescuri
frescuri

29r **iscuri**

pliscuri
discuri
riscuri

oscuri

chioscuri

28r **ucuri**

bucuri
ciucuri
surgiucuri
buclucuri

25r **aduri** [=**iaduri**]

vaduri
saduri
iaduri
graduri

iduri

ziduri

alduri

falduri
smaralduri

olduri

bolduri
șolduri
dolduri

anduri

smaranduri
țanduri

induri

ghinduri
jinduri

înduri [=**înduri**]

gînduri
jinduri
scînduri
cominduri
rînduri
rînduri-rînduri

onduri

fonduri
plafonduri
ronduri

unduri

funduri
sunduri
prunduri

oduri

prohoduri
trioduri
coduri
gloduri
noduri
poduri
⟨calap[oduri]⟩

26r **arduri**

garduri
farduri

îrduri

cîrduri

orduri

borduri
acorduri

uduri

guduri
pudduri

euri [301] [=**eiuri**]

fleuri
smeuri
cheuri
36r obiceiuri

26r **afuri**

nafuri
anafuri
perdafuri
vrafuri
iznafuri
prafuri
tarafuri
cerșafuri
jafuri
pilafuri [302]
epitafuri

efuri [=**efori**]

chefuri
efori
lefuri
țefuri
gherghefuri

ifuri

cataifuri
șifuri

ărfuri

mărfuri

îrfuri

vîrfuri

ufuri

pufuri
pomătufuri

27r **aguri** [=**eaguri**]

faguri
praguri
rămășaguri
cheaguri
furtișaguri
steaguri
șiraguri
ogeaguri

ăguri

măguri

eguri

neguri

iguri

siguri
friguri
cîștiguri

anguri [=**eanguri**]

ganguri
ranguri
ștreanguri

inguri

singuri
linguri

înguri

crînguri
sînguri

onguri

fionguri
oblonguri

301. *seria mai apare redactată pe* **36r** fleuri, obiceiuri; *am preluat termenul inexistent în prima redactare* 302. *urmează* tarafuri *repetat din inadvertență*

unguri
unguri
strunguri

oguri
cîrciog uri
dialoguri
prologuri
epiloguri
cataloguri
stoguri

arguri
catarguri

erguri
verguri
mîneșterguri
jerguri

îrguri
tîrguri

urguri
foburguri
amurguri

28r **uguri**
struguri
struguri (unealtă)
muguri
cosciuguri
juguri
cruguri
pluguri
ruguri
vicleșuguri
prieteșuguri
meșteșuguri

ihuri [=**ihori**]
stihuri
hemistihuri
dihori

aiuri
plaiuri
ceaiuri
raiuri

25r **enciuri**
clenciuri

onciuri
ponciuri
conciuri

28r **eiuri**
obiceiuri
cheiuri

27r **enghiuri**
benghiuri
renghiuri

unghiuri
unghiuri
triunghiuri
dreptunghiuri
junghiuri

28r **oiuri**
soiuri
boiuri
roiuri
toiuri

ajuri
grilajuri
pajuri
gajuri
echipajuri

ejuri
prilejuri
împrejuri
vîrtejuri

unjuri
încunjuri

29r **aluri** [=**ealuri**]
valuri
baluri
maluri
canaluri
staluri
idealuri
dealuri
scandaluri
spitaluri

ăluri
văluri
țăluri
zăluri

eluri
feluri
țeluri
niveluri
oțeluri
modeluri
tigheluri

iluri
biluri
stiluri

oluri
goluri
stoluri
poluri

uluri
suluri

amuri [=**eamuri**]
geamuri
flamuri
ramuri
hamuri
lamuri
țarțamuri
neamuri
epitalamuri
salcamuri
dramuri

ămuri [=**emuri**]
rămuri
vămuri
zemuri

emuri
mademuri
ghemuri
tremuri
vremuri
zemuri
emblemuri
problemuri
haremuri

imuri
Timuri
Vifleimuri

omuri
atomuri
tomuri

armuri
marmuri
armuri
catharmuri

ermuri [=**ărmuri**]
țărmuri

urmuri
murmuri

asmuri
spasmuri
marasmuri

ismuri
archaismuri

umuri
fumuri
drumuri
parfumuri
te înfumuri
costumuri

30r **anuri**
oceanuri
hanuri
canuri (canură)
lanuri
limanuri

planuri
tavanuri
colanuri
sumanuri
stanuri

ănuri

cănuri
pănuri

enuri

ebenuri
trenuri

inuri

dezbinuri
chinuri
cinuri
pelinuri
căminuri
terminuri
seninuri
sinuri
basinuri
vinuri
destinuri

înuri

lînuri
mînuri
sînuri
fînuri

onuri

bonuri
tronuri
tonuri
zvonuri [303]
conuri
sonuri
telefonuri

ărnuri

cărnuri

ornuri

cornuri [304]
hornuri

urnuri

turnuri
coturnuri

unuri

bunuri

dejunuri
tunuri

ouri

bouri
ecouri
nouri
rouri
prouri
paletouri
cadouri
curasouri [305]

apuri

hapuri
capuri [306]
papuri
prapuri

epuri [=**iepuri**]

iepuri
cepuri
șlepuri

31r **ipuri**

chipuri
șipuri
nisipuri
tipuri

impuri

timpuri
⟨ghimpuri⟩
răstimpuri

opuri

hopuri
scopuri
dopuri
topuri
opuri

orpuri

corpuri

urpuri

purpuri

upuri

calupuri

aruri

haruri
tiparuri
zaruri

daruri
amaruri
varuri

ăruri

săruri
zăruri
adevăruri

30v **eruri**

ceruri
misteruri

31r **iruri**

biruri
giruri
șiruri
șiruri-șiruri
tiruri

oruri

doruri
foruri
choruri
zoruri
sporuri
zboruri
amoruri
omoruri
onoruri
favoruri

ururi

pururi
murmururi
ciururi
împrejururi
⟨tururi⟩
de-a pururi
contururi
cusururi

asuri

asuri
basuri
ceasuri
glasuri
nasuri
pasuri
tasuri
popasuri
taifasuri
compasuri

32r **ăsuri**

păsuri

303. *urmează* tonuri *repetat din inadvertență* 304. *termen însoțit de o notație explicativă pe pag.* **29v**

corn, coarne
corn, cornuri
corn, corni

305. *corectat din* curasaouri 306. *termen însoțit de o notație explicativă la pag.* **29v**

cap, capete
[cap], capi
[cap], capuri

măsuri
șăsuri
mătăsuri

31r **esuri**

fesuri
presuri
șesuri
eresuri
împresuri
dresuri
înțelesuri
culesuri
purcesuri
compresuri

32r **isuri**

dichisuri
risuri
visuri
scrisuri
înscrisuri
compromisuri

ulsuri

pulsuri
impulsuri
avulsuri

31v **insuri**

cuprinsuri

32r **însuri**

plînsuri

unsuri

răspunsuri
ascunsuri
neajunsuri

31v **osuri**

dosuri
prisosuri
colosuri
folosuri
sosuri
stosuri

32r **ipsuri**

gipsuri
lipsuri
eclipsuri*

ersuri [=**iersuri**]

viersuri
mersuri

orsuri

torsuri
întorsuri

ursuri

cursuri
recursuri

usuri

prepusuri
cu dusuri
produsuri
apusuri
plusuri

33r **așuri**

cașuri

ășuri

înfășuri

eșuri

leșuri

ișuri [=**îșuri**]

desișuri
frunzișuri
ascuțișuri
alunișuri
luminișuri
măcinișuri
coperișuri
pietrișuri
coborîșuri
șișuri

oșuri

coșuri

ușuri [=**iușuri**]

albușuri
arcușuri
tăiușuri

aturi

caturi
suhaturi
laturi
maturi
paturi
saturi
înlaturi
palaturi
canaturi
staturi (stat de om)
căraturi
adunaturi
haturi

ături

mături
șirături
pături
împături
alături
omături
te alături

acturi

acturi
tacturi

eturi [=**etori**]

cofeturi
șireturi
oțeturi
bucheturi
pacheturi
bileturi
pletori
secreturi
portreturi
acareturi

ituri [=**itori**]

cituri
chibrituri
schituri
răsărituri
drituri
poclituri
ctitori
ritori
rituri

alturi

falturi
salturi
înnalturi
șpalturi

ulturi

culturi
vulturi
pulturi

34r **anturi**

diamanturi
brilianturi

înturi

cînturi
veșmînturi
descînturi
vînturi
pămînturi
vînturi (vrb)
mormînturi
acoperămînturi

onturi

conturi
sconturi
ponturi

unturi

unturi
funturi
punturi [307]

oturi

boturi
cioturi
coturi (coate, coți)

307. *modificat din* puncturi

voturi
răzvoturi

apturi
fapturi
rapturi

epturi [=**iepturi**]
piepturi
concepturi
drepturi

arturi
marturi
narturi
șarturi

erturi
certuri
concerturi
deșerturi
sferturi

irturi
birturi

orturi
corturi
porturi (haine)
porturi (liman)
importuri [308]
forturi
torturi (tort)
sporturi

⟨**urturi**⟩
35r **asturi** [=**easturi**]
nasturi
(bleasturi)
contrasturi
rasturi

esturi
gesturi
resturi
testuri
țesturi
atesturi
manifesturi
protesturi

isturi
whisturi

osturi
posturi
rosturi
tosturi

usturi
usturi
busturi
gusturi
îngusturi
musturi
otpusturi
brusturi
dezgusturi

uturi
ciuturi
avuturi
ajuturi
scuturi
luturi
fluturi (vb.)
fluturi (sbs.)
împrumuturi
începuturi
ținuturi
trecuturi
așternuturi
săruturi
scuturi (verb)

36r **avuri**
năravuri
pravuri
moravuri

ăvuri
otrăvuri

evuri
evuri
gîlcevuri

îrvuri [=**îrfuri**]
vîrfuri
stîrvuri

azuri
cazuri
prilazuri
nazuri

ezuri [=**iezuri**]
viezuri
miezuri
trapezuri
crezuri
orezuri
botezuri

izuri
abizuri
izuri
avizuri

enzuri
cenzuri
senzuri
consenzuri
nonsenzuri

înzuri [309]
prînzuri
spînzuri
brînzuri
pînzuri

unzuri
grunzuri

ozuri
lozuri

orzuri

uzuri
uzuri
abuzuri

37r **ùbavi**
gubavi

îndavi
trîndavi

[**îngavi**]
gîngavi

[**uhavi**]
buhavi

[**olnavi**]
bolnavi

[**îrnavi**]
scîrnavi
Tîrnavi
Vîrnavi

2271

38r **aurici**
taurici
epidaurici

2273

[**J**]

39r **aj** [=**aji**]
gaj
grilaj
paj
curaj
corsaj
curtaj
ruaj
obraji
tapaj

308. *urma capul de serie* **urturi** *anulat în vederea continuării seriei* **orturi** 309. *o primă redactare a seriei pe aceeași pagină* brînzuri, pînzuri, spînzuri, prînzuri *anulată*

39r **ăji**
măji
vrăji
străji

eji [=**ej**]
franceji
Dej
prilej
cortej
olandeji
engleji
viteji
malteji
vîrtej
iapaneji
chineji
finlandeji
portugheji
treji
kneji
mreji

iji
griji

oji
coji

îrji
cîrji
dîrji

orji [=**orj**]
corji
Gorj

uj
ghiuj
hluj
Cluj

[L]

40r **al** [=**ial**]
bal
deal
migdal
scandal
sandal
vandal
triumfal
hal
egal
inegal
cal
șacal
bacal
pocal
portocal
halal!
mal
curmal
matinal
opal
coral
oral
choral
moral
mural
rural
șal
spital
fatal
vegetal
mortal
antal
vital
val
prăval
oval
pedal
leal
neleal
real
nereal
boreal
ia-l
banal
canal
infernal

ăl [=**el**]
dă-l
fă-l
desfă-l
deșăl
înșăl
spăl
văl
zăl
țel
oțăl
cățăl
curățăl
mușățel

41r **el** [=**iel**]
rebel
cel
acel
gîndăcel
bumbăcel
secel
măcel
sărăcel
ietăcel
muncel
cercel
purcel
cerdăcel
păducel
fidel
cofăiel
fel
la fel
ne**gel**
bricegel
sugel
ti**ghel**
obrăjel
chel
ciu*m*el-ciumel
miel
inel
ciobănel
ciocănel
flanel
cinel-cinel
încetinel
tunel
borcănel
ostropiel
apel
Tudorel
țesel
înșel
frumușel
mișel
tel
cartel
mititel
Martell
fotel
otel
puțintel
castel
pastel
țel
oțel
clopoțel
mărunțel
cățel
tropoțel
curățel
alesățel
înșirățel
însurățel
soldățel
băiețel
mușățel
lepădățel
spălățel
bărbățel
vițel
nițel
cu el
duel

42r **il**
Israil
Rafail
Mihail
bil
mobil

immobil
cabil
docil
dificil
facil
imbecil
seguidil
Caramfil
Pamfil
vechil
Halil
Daniil
Nil
juvenil
împil
copil
tupil
april
dactil
util
mutil
destil
pistil
volatil
gentil
ostil
stil
textil
Bazil
alguazil

43r **ol**

simbol
dol
stodol
gol
Mogol
pui de giol
hahol
pîrjol
ocol
tîrcol
rol
Carol
parole !
sol
rasol
țol
pol
monopol
mă scol
răscol
mototol
pistol
Bristol
stol
sol
mongol
a da de gol
pașol !
b[e]mol
nămol
domol
pol (monete)
Anatol
sol (muz.)

44r **ul**

du-l
sul
tul
destul
fudul
sătul
pătul
Kabul
anul
mul
Abdul
redu-l
sedu-l
condu-l
Stambul

[⸗ăl = ⸗al]
[⸗ăl = ⸗el]

40r **abăl** [**=eabăl =abel**]

întreabă-l
Babel
înjghează-l

ibăl

îmbibă-l
fibăl

imbăl

schimbă-l
plimbă-l
Zimbăl
strimbă-l

umbăl

îmbumbă-l
dizbumbă-l

39v **acăl** [**acal=eacăl**]

facă-l
desfacă-l
prefacă-l
înșfacă-l
freacă-l
întreacă-l
pleacă-l
Caracal

icăl

cicăl
pică-l

uncăl

aruncă-l
Carfunkăl

arcăl [**=oarcăl**]

încarcă-l
cearcă-l
îmbarcă-l
întoarcă-l
toarcă-l

urcăl

urcă-l
aburcă-l
încurcă-l

ascăl [**ascal=eascăl =oascăl**]

iubească-l
dascăl
cască-l
urască-l
nască-l
renască-l
cunoască-l
recunoască-l
pască-l
Pascal
privească-l
urzească-l
crească-l

38v **ișcăl**

mișcă-l
pișcă-l

ușcăl

mușcă-l
împușcă-l

40r **adăl** [**=eadăl=oadăl**]

adă-l
vadă-l
creadă-l
radă-l
pradă-l
roadă-l

39v **idăl**

ridă-l
ucidă-l
închidă-l
deschidă-l
Idăl
desfidă-l

indăl

prindă-l
deprindă-l
întindă-l

undăl

ascundă-l
tundă-l

ardăl [**=oardăl**]

ardă-l
încoardă-l

udăl

udă-l
audă-l
prudăl
strudăl

agăl [=**eagăl**=**oagăl**]
bagă-l
tragă-l
retragă-l
leagă-l
roagă-l

igăl
strigă-l
frigă-l
ucigă-l

ingăl
stringă-l
încingă-l
Ingăl

îngăl
plîngă-l
strîngă-l
stîngă-l

ungăl
ungă-l
împungă-l
ajungă-l
Carfungăl

argăl [=**eargăl**]
spargă-l
șteargă-l

urgăl
scurgă-l
espurgă-l

ugăl
fugă-l
ciugă-l

38v **alăl** [=**oală**]
spală-l
înșală-l
scoală-l

amăl
cheamă-l
înhamă-l
distramă-l

imăl
stimă-l
Kümmell

armăl [=**oarmăl**]
înarmă-l
adoarmă-l
sfarmă-l
Carmăl

irmăl
afirmă-l

urmăl
scurmă-l

umăl
sugrumă-l

inăl
dezbină-l
închină-l
declină-l
alină-l

înăl [=**inăl**]
mînă-l
ţină-l

arnăl [=**earnăl**=**oarnăl**]
aștearnă-l
cearnă-l
întoarnă-l
toarnă-l
răstoarnă-l

unăl
pună-l
spună-l
repună-l
dispună-l

apăl [=**oapăl**]
scapă-l
adapă-l
încapă-l
papă-l
îndoapă-l
înceapă-l
priceapă-l
stappel
Appel
crapă-l

impăl
înghimpă-l

umpăl
rumpă-l
corumpă-l

urpăl
surpă-l

upăl
pupă-l
astupă-l
rupă-l

arăl [=**oarăl**]
ară-l
zboară-l
doară-l
cară-l

urăl
fură-l
înjură-l

asăl
lasă-l
pasă-l

esăl [=**esel**]
ţesăl
vesel
lese-l
apese-l

atăl [=**iatăl**]
Attăl
bată-l
gată-l
săgeată-l
cată-l
pată-l
Tatăl
iată-l

ităl [=**ital**]
trimită-l
Ital
invită-l

37v **antal**
Tantal

entăl
intentă-l
inventă-l

intăl
mintă-l

întăl
cîntă-l
înmormîntă-l

untăl
încruntă-l

optăl
adoptă-l

uptăl
luptă-l

oartăl [=**artăl**=**iartăl**]
poartă-l
ceartă-l
întartă-l
deșartă-l
iartă-l

ortăl
suportă-l

urtăl
scurtă-l

astăl
adastă-l

ustăl
gustă-l

îngustă-l
Gustel

38v **utăl**
ascultă-l
ajută-l
mută-l
strămută-l

37v **ațăl** [=**cațăl**=**oațăl**]
înhață-l
înfață-l
desfață-l
pață-l
învață-l
dezvață-l
îngheață-l
trimeață-l
scoață-l
socoață-l

ețăl [=**ețel**]
învețe-l
înfețe-l
înghețe-l

ițăl
înghiță-l

uțăl
cruță-l
ascuță-l
sumuță-l

avăl
Pavăl
na-vă-l

azăl [=**eazăl**]
crează-l
vază-l
Basel

izăl
uciză-l
închiză-l
Liză-l
deschiză-l

inzăl
aprinză-l
pinsăl
întinză-l
prinză-l

înzăl [=**inzăl**]
vînză-l
pinsăl

arzăl [=**iarzăl**]
arză-l
piarză-l

uzăl
auză-l

Fuzel
acuză-l

[**–́el**=**–́il**]
40v **aël** [=**aiel**]
spaie-l
îmbaie-l
însaiel
taie-l

[**oaiel**]
îndoaie-l

abel [=**abil**]
Babel
Abel
afabil
amabil
stabil
onorabil
imaginabil

ebel
întrebe-l
Bebel

ibel
îmbibe-l

aibel
aibe-l
Geibel

[**uibel**]
încuibe-l
[**imbel**]
schimbe-l
plimbe-l

[**acel**=**oacel**]
îmbrace-l
provoace-l
dezghioace-l

[**ecel**]
înece-l
sece-l
impece-l
plece-l

[**icel**]
despice-l
[**arcel**]
îmbarce-l
încarce-l

[**ercel**]
încerce-l

[**urcel**]
urce-l
încurce-l

[**ucel**]
usuce-l
apuce-l

[**edel**]
crede-l
sfredel

agel = **agil**
bage-l
trage-l
agil

egel
lege-l

[**igel**=**igil**]
înfige-l
sigil

[**aghil**]
raghil
[**emel**]
teme-l
umel
înspume-l

[**inel**]
ține-l
[**înel**]
mîne-l
[**ernel**]
așterne-l
[**unel**]
spune-l
propune-l
compune-l
adune-l
detune-l

[**apel**]
scape-l
adape-l
pape-l

[**epel**]
începe-l
[**opil**]
còpi-l
[**upel**=**upil**]
astupe-l
tupil
rupe-l

[**arel**]
are-l
care-l
sare-l
presare-l

[**erel**]
fere-l

[**irel**]
mire-l
admire-l

[orel]
adore-l
Vorel

[urel]
fure-l

[asel]
lase-l

[esel]
lese-l
vesel
țesel
îndese-l
apese-l

[atel]
bate-l

[aștel=oaștel]
naște-l
paște-l
cunoaște-l

eștel
cîrpește-l
lovește-l
iubește-l

[iștel]
miște-l
piște-l

[uștel]
muște-l
împuște-l

[utel]
ajute-l
ascute-l

[ețel]
înfețe-l

[uel=uiel]
încuie-l
spuie-l
ba nù el

[avel]
Pavel

[⁻il=⁻el]
42r **abil**
afabil
amabil
imaginabil
onorabil
durabil
curabil
stabil
connetabil
pasabil

ebil [=**ebel**]
debil
întrebe-l

ibil [=**ibel**]
penibil
ghicibil
îndulcibil
mîzgălibil
pingelibil
înțolibil
teribil
posibil
imposibil
îmbibe-l
plauzibil

obil
nobil

ubil
[**îdil**=**idel**=**îdel**]
43r **gîdi-l**
ucide-l
rîde-l

agil [310] [=**agel**]
bage-l
trage-l
fragil
agil

egil [=**egel**]
lege-l
drege-l

ugil [311] [=**ugel**]
suge-l

anghel
Anghel
sparanghel
Agathanghel

umil [=**umel**]
umil
înspume-l

util [=**utel**]
util
ascute-l

[⁻ol=⁻ul]
[**ecol**]
44r **secol**
icol
vicol
ridicol
articol
horticol
vinicol
agricol
pericol

[**iscol**]
viscol

[**eol**=**eul**]
Eol
leul

[**apol**]
Neapol

[**ipol**]
amfipol
discipol
Gallipol

[**opol**]
Constantinopol
Filipopol
popol
Adrianopol
Coemgiopol
Arghiropol

[**aspol**]
Tiraspol

[**arol**]
Carol

[**iavol**]
diavol

evol
benèvol

[**ivol**]
bivol

[⁻ul=⁻ol]
aul
staul
Paul
Saul

40r **ăul** [=**eul**]
hăul
hîrdăul
Bîrgăul
răul
tăul
zeul

44r **abul**
arabul
slabul
ștabul
jgheabul

ebul
brebul

ibul
hribul
tribul

310. *modificat din* **agel** 311. *modificat din* **ugel**

ambul [=**iambul**]
iambul
preambul
choriambul
Stambul
ditirambul

imbul
nimbul
schimbul

îmbul
dîmbul
strîmbul

ombul
rombul

umbul
plumbul
porumbul
bumbul

obul
Aristobul
bobul
drobul
ciobul
probul
robul

45r **arbul**
Barbul

erbul
cerbul
imberbul
herbul

irbul
știrbul

îrbul
sîrbul
hîrbul

orbul
orbul
corbul
morbul

44r **ubul**
tubul
clubul
șurubul
hulubul

50r **acul** [=**acol**=**eacul**=**iacul**]
acul
babacul
dacul
cerdacul
lacul
colacul
placul
macul
racul
saracul
dracul
cracul
sacul
ietacul
cazacul
Dracul ori Lacul
oracol
spectacol
tabernacol
bracul
veacul
dalacul
tabacul
bobîrnacul
șaiacul
miracol
jacul
Pomacul
codănacul [312]
coenacul
conacul
cenacul
leacul
prepeleacul
veacul
capacul
cozonacul
ciracul
tesacul
obstacol
gîndacul
condacul
hacul
malacul
comanacul
copacul
daracul
ciracul
desacul [313]
tesacul
gînsacul
petacul
ortacul
oracol
ciutacul
de-a berbeleacul

51r **ecul** [=**ecol**]
becul
culbecul
secol
secul
berbecul
grecul
înecul
zevzecul
specul'

icul [=**icol**]
ridicol
pericol
articol
micul
ucenicul
șicul
vicol
horticol
vinicol
mozaicul
picul
plicul
calicul
popicul
piticul
amicul
inamicul
spicul
polonicul
ibricul
ișlicul
dricul
caïcul
pelticul
canicul
tipicul
vehicul
regnicol
vlădicul [314]
anticul
mierticul
gesticul

52r **ancul**
bancul
mancul

incul
Ghincul
vincul
zincul

uncul
juncul
pruncul
runcul
avuncul
carbuncul

ocul [=**iocul**]
jocul
ciocul
dockul
focul
locul

312. *după* cond[ănacul] *șters* 313. *corectat din* desagul 314. *în ms. urmează* horticol *repetat din inadvertență*

mijlocul
volocul
busuiocul
gherocul
socul
tocul
cojocul
bat-jocul
proorocul
cozorocul
flocul
mormolocul
socul
smocul
siminocul
sorocul
norocul
pocinocul

53r **arcul**

arcul
țarcul
parcul
monarcul

ercul

Hercul
cercul
semicercul

ircul

circul

orcul [=**iorcul**]

Orcul
New-Yorkul

ascul [=**eascul**]

mascul
teascul
Pascul [315]
bleascul

escul

boierescul
românescul
frescul
gigantescul

iscul [=**iscol**]

discul
pliscul
uraniscul [316]
piscul
riscul
viscol

oscul

chioscul

uscul

crepuscul

Tuscul
etruscul

52r **ucul**

cauciucul
Dănciucul
sănducul
surgiucul
cucul
buclucul
nălucul
de-a tăvălucul
mucul
nucul
sucul
mi-a tras butucul [317]
coltucul
drucul
năucul
caucul
ulucul
papucul
clăbucul
uitucul
haiducul

45r **adul** [=**iadul**]

adu-l
Dadul
iadul
Radul
bradul
Sadul
vadul
Aradul
sladul
smadul
gradul

edul [=**iedul**]

iedul
medul

idul

blidul
Alcidul
Pelidul
molidul
Valadolidul
Cronidul
Knydul
întrepridul
gepidul
Abasidul
Dragoșidul
druidul
zidul

aldul

smaraldul
scaldul

oldul

boldul
șoldul
coboldul

andul

Sandul
smarandul

46r **indul**

ghindul
iubindu-l
îndulcindu-l
sucindu-l
jindul
Pindul

îndul

bîndu-l
dîndu-l
gîndul
rîndul

ondul

fondul
blondul
rondul
plafondul
vagabondul

undul

fundul
scundul
rătundul
Sundul
prundul

odul [=**odol**=**iodul**]

îmbodol
Christodul
odul
prohodul
triodul
periodul
codul
plodul
glodul
modul
nodul
podul
antipodul
calapodul
triodul
rodul
aprodul
nerodul
Irodul
rapsodul
voievodul
zăvodul
izvodul

315. *după* Ia[scul] *șters* 316. *corectat din* unariscul 317. *inițial* mi-a pus butucul

năvodul
norodul

ardul

bardul
gardul
leopardul
comunardul
cumulardul

ordul

bordul
lordul
fiordul
acordul
Nordul

urdul

surdul
curdul

udul

dudul
a gudul
Agiudul
crudul
sudul

ëul

leul
ateul
eul
cheul

47r **aful**

canaful
vraful
praful
perdaful
chiulaful
vătaful
pilaful
jaful

eful

cheful
țeful
Șteful
treful
șeful

oful

cioful
filozoful

uful

puful
stuful

agul [=**eagul**=**iagul**]

steagul
ogeagul
briceagul
magul
pagul
hămișagul
baltagul
Neagul
șumuiagul
moșneagul
fagul
fragul
șiragul
Dragul
toiagul
cheagul
coagul
beteagul
pîrțagul
harțagul

egul

negul
blegul

igul

frigul
cucurigul
digul

48r **angul** [=**eangul**]

hangul
gangul
triangul
rectangul
ștreangul
gangul
Hangul
rangul

îngul

crîngul

ongul

fiongul

ungul

ciungul
Lungul
de-a lungul

47r **ogul**

Mogul
stogul
Gogul
rogu-l

48r **argul**

șargul
largul
catargul

îrgul

tîrgul

urgul

murgul
amurgul
foburgul

47r **ugul**

Bugul
ciugul
cosciugul
jugul
rugul
plugul
clăpăugul
crugul
vicleșugul
prieteșugul
pilugul
pleșugul
meșteșugul

48r **uhul**

duhul
văzduhul
stuhul

aiul

paiul
ceaiul
maiul
naiul
raiul

45r **aciul**

baciul

eciul

beciul
deciul
peciul
Tigheciul

iciul

biciul
Piciul
ariciul
viciul [318]

anciul

Danciul
Stanciul

enciul

clenciul

ociul
uciul

tuciul
huciul
Suciul

48r **eiul**

beiul
obiceiul

318. *scris din inadvertență trisilabic* viciul

teiul
hemeiul
cheiul
uleiul
coteiul
tulciul
crîmpeiul
meiul
temeiul
știubeiul
cîrceiul
ardeiul
condeiul
bordeiul
cofeiul
curmeiul
fușteiul
grecoteiul
Goroveiul

53r **unchiul**
mămunchiul
unchiul
genunchiul

unghiul
junghiul

49r **iĭul**
fiul
Diĭul

oiul
boiul
toiul
roiul
soiul
altoiul
cotoiul

uiul
cuiul
puiul
șuiul
Călmățuiul
curuiul

60r **îul**
grîul
rîul
pîrîul
brîul

49r **ajul**
pajul
gajul
Blajul
ultrajul
curajul

ejul
prilejul
cortejul
vîrtejul
gîtlejul

erjul
perjul

ùjul
hlujul
Clujul
ghiujul

54r **alul** [=**calul**]
balul
dealul
halul
calul
malul
opalul
șalul
stalul
spitalul
valul
portalul
Dedalul
galul
cașcavalul
cavalul
rivalul

55r **oclul**
ciorlul
monoclul
Empedoclul
soclul
Androclul

54r **elul** [=**ielul**]
negelul
tighelul
chelul
inelul
țelul
castelul
zelul
țelul
ostropielul
felul
nivelul
otelul
oțelul [319]
modelul
rebelul
gîndăcelul
ietăcelul
bumbăcelul
măcelul [320]
mielul
Karmelul
muncelul
cercelul
cerdacelul
fidelul
cofăielul
bricegelul
obrăjelul
ciobănelul
ciocănelul
tunelul
borcănelul
apel[ul]
frumușelul
mișelul
castelul
mititelul
fotelul
pastelul
clopoțelul
mărunțelul
cățelul
însurățelul
soldățelul
băiețelul
bărbățelul
vițelul
duelul

55r **ilul**
bilul
Cabilul
imbecilul
vechilul
Nilul
copilul
dactilul
pistilul
stilul

olul
olul
simbolul
dolul
stodolul
golul
haholul
pîrjolul
ocolul
rolul
rasolul
țolul
polul
monopolul
pistolul
stolul
mongolul
nămolul

emplul
templul
exemplul

implul
simplul

319. *corectat din* oțeluri 320. *repetat din inadvertență*

ulul
fudulul
sulul
sătulul
pătulul
Stambulul

56r **amul** [=**eamul**]
famul
geamul
hamul
ramul
țarțamul
dramul
gramul
neamul

emul [=**emol**]
èmul
ghemul
emblemul
problemul
Remul
sistemul
blestemul
postremul
estremul
tremol
be moll

imul
stimul
simul
țintirimul

almul [321]
calmul
psalmul

ulmul
ulmul

omul
omul
Romul
pomul
atomul

armul
armul
catharmul

ărmul
țărmul

asmul
basmul
entuziasmul
marasmul
Erasmul

ismul [=**istmul**]
ateismul
budismul
socialismul
Istmul

umul [=**iumul**]
cumul
albumul
fumul
humul
jumul'
rumul
tumul
costumul
drumul
parfumul
podrumul
postumul
duiumul *

57r **anul** [=**eanul**]
anul
banul
ciobanul
banul
oceanul
coceanul
țiganul
uraganul
Chaganul
hanul
Chanul
Jianul
orcanul
borcanul
lanul
ciocîrlanul
balanul
colanul
ciolanul
golanul
Teleormanul
armanul
gogomanul
șnapanul
Coranul
ieșanul
focșăneanul
altanul
motanul
jidanul
rîtanul
stanul
bostanul
ciortanul
castanul
sacristanul
ghiozdanul
dunăreanul
pădureanul
hreanul
munteanul
ardeleanul
răsăriteanul
armeanul
vicleanul
bălteanul
buzduganul
țăranul
șofranul
cranul

58r **enul**
ebenul
edenul
trenul

inul
rabinul
cinul
Dinul
finul
Delfinul
chinul
clinul (clini)
linul
Cosminul
seninul
vinul
suspinul
blondinul
spinul
pinul
Rinul
teinul
strichninul
cafeinul
morfinul
destinul
puținul
mălinul
călinul
pelinul
alinu-l
Solferinul
vecinul [322]
căminul

60r **înul** [=**ânul**]
fînul
păgînul
românul
spînul

59r **amnul**
Epidamnul

emnul
îndemnul
lemnul
untdelemnul

321. *corectat din* **armul** 322. *după* destinul *repetat din inadvertență*

demnul
nedemnul
semnul
desemnul

imnul

hymnul

omnul

Domnul
somnul

umnul

pumnul
alumnul

onul

bonul
donul
telefonul
poligonul
conul
sonul
tonul
butonul
amvonul
bastonul
balonul
Sionul
tronul
Onul
baronul
zvonul
butonul
Eliconul
Endymionul
pogonul
odgonul
fasonul
rezonul
cuconul[323]
ploconul
tarhonul
embryonul
salonul

60r **unul**

unul
bunul
străbunul
zăbunul
Crăciunul
Cordunul
ceaunul
păunul
tăunul
ajunul
dejunul
alunul
nici unul
nunul

prunul
tunul
vrounul
cătcăunul

oul

boul
ecoul
noul

61r **apul**

capul
napul
arapul
țapul
priapul
crapul
hapul

epul

cepul
țepul

ipul [=**ipol**]

chipul
tipul
prototipul
discipol
Amfipol
stipul

îlpul

stîlpul

impul

Timpul
Olimpul

împul

tîmpul
cîmpul

umpul

scumpul

opul [=**opol**]

opul
Coemgiopul
hopul
scopul
popul
plopul
topul
dopul
Lacherdopul
Chirițopol
protopopul
uncropul

upul

stupul
scrupul
lupul
calupul
trupul
otcupul

62r **arul**

hambarul
darul
podarul
zidarul
farul
strugarul
ștrengarul
dogarul
măgarul
stegarul
harul
jarul
stejarul
carul
văcarul
olăcarul
amnarul
pumnarul
parul
cuparul
clopotarul
cămătarul
varul
zarul
țarul
ițarul
alămarul

63r **ărul**

ciubărul
mărul
părul
vărul
adevărul
zărul

ebrul

Ebrul

ibrul

Tibrul

obrul

sobrul

64r **acrul**

acrul
simulacrul
macrul
sacrul

ocrul

socrul

ucrul

lucrul

323. *după* Caton[ul] *șters*

63r **edrul**
pentaedrul
Sinedrul
cedrul
chedrul

idrul
cidrul

odrul
codrul
modrul

erul [=**ierul**]
cerul
fierul
dulgherul
gerul
bucherul
maflerul
monșerul
vierul
zerul
spițerul
lăicerul
panerul

64r **egrul**[324]
negrul
integrul

igrul
tigrul
Nigrul

orul
dorul
odorul
forul
ogorul
piciorul
chorul
porul
ușorul
cu încetișorul
cu binișorul
cotorul
ajutorul
mosorul
cosorul
zorul
imperatorul
conspiratorul
ponorul
păzitorul
adunătorul
sporul

65r **uprul**
cuprul

64v **atrul** [=**eatrul**]
teatrul
amfiteatrul
aratrul

65r **etrul**
Petrul
kilometrul
pentametrul
hexametrul
metrul
Sîn Petrul

itrul
Sîn-Dumitrul
chitrul
litrul
decalitrul

otrul
Motrul
lotrul
votrul

urul
ciurul
furul
augurul
împrejurul
nurul
surul
conturul
azurul
calamburul

asul
basul
compasul
ceasul
nasul
pasul
rasul
vasul
impasul

ăsul
păsul
șăsul
ovăsul

esul
fesul
șesul
înțelesul
dresul
eresul

66r **isul**
abisul
ucisul
închisul
deschisul
risul
surisul
visul
zisul

ulsul
mulsul
smulsul
pulsul
avulsul

insul
încinsul
descinsul
cu tot dinadinsul[325]
ninsul
întinsul
învinsul
stinsul
prinsul
tot insul

însul
dînsul
plînsul
stînsul

onsul
consul

unsul
unsul
neajunsul
răspunsul
Tunsul

67r **òsul**
ghebosul
dosul
josul
(în sus cu [josul])
fricosul
rosul
sosul

66r **arsul**
Carsul

ersul [=**iersul**]
viersul
mersul
persul
cu ștersul
cu venitul și cu mersul

orsul
storsul
Corsul
torsul
cu dusul cu întorsul[326]
cu torsul

324. *modificat din* **agrul** 325. *în ms.* cu tot diadinsul 326. *inițial* întorsul

ursul
ursul
cursul
recursul
scursul

67r **usul** [327]
fusul
rusul
în jos cu susul
dusul
pusul
66r borusul

67r **atul**
datul
adunatul
aluatul
legatul
hatul
catul
latul
palatul
natul
halatul
destrămatul
satul
canatul
întrebatul
statul

68r **actul**
actul
pactul
autodidactul [328]
tactul
exactul

ectul =[**iectul**]
proiectul

etul [=**ietul**]
bietul
cu încetul
completul
decretul
marafetul
sinetul
șiretul
comitetul
cornetul
carnetul
cupletul
cometul

itul
iubitul
citul
chitul
schitul
mitul
pitul'
stropitul
ritul
titul
boltitul
cotitul
cositul
chibritul
chitul
răsăritul

oitul
hoitul

71r **îtul**
gîtul
cîtul
urîtul
ursîtul

68r **altul**
altul
înnaltul
bazaltul
saltul

eltul
beltul
celtul

oltul
Oltul

ultul
cultul
stultul

antul
diamantul

entul
Lentul
prudentul
stridentul
astringentul
alimentul
complimentul

intul
ghintul
argintul

ontul
Pontul
mastodontul [329]
tontul

69r **untul**
untul
cruntul
ciuntul
funtul
căruntul

otul
botul
ciotul
idiotul
gotul
ostrogotul
vizigotul
cotul
lotul
înotul
de-a înotul
capotul
totul
cu totul
votul
pilotul

aptul
faptul
raptul

eptul [=**ieptul**]
pieptul
adeptul
înțeleptul

iptul
friptul
manuscriptul
înfiptul
Egiptul

optul
coptul

uptul
dedesuptul
suptul
ruptul
întreruptul

70r **artul**
spartul
șartul

ertul [=**iertul**]
certul
incertul
inertul
fiertul
deșertul

irtul
birtul
mirtul
spirtul

ortul
ortul
fortul
cortul

327. *seria mai apare redactată și anulată pe* **66r** fusul, rusul, borusul, în jos cu susul, cu dusul; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 328. *în ms.* audodidactul 329. *în ms.* mastadontul

mortul
portul
portul
tortul
sportul
aportul

urtul

furtul
scurtul

astul

fastul
nefastul
castul
rastul
vastul
balastul
contrastul

estul

restul
arestul
gestul
testul
țestul
pretestul

istul [=**istol**]

limbistul
chimistul
sistol
vistul
tistul
artistul
Bristol

ostul

fostul
costul
postul
rostul
tostul
prostul

ustul

gustul
bustul
augustul
mustul
otpustul

70v **utul**

limbutul
pierdutul
trecutul
lutul
mutul
cornutul
începutul
sărutul
cusutul
avutul
Prutul
scutul
cu făcutul
desfăcutul
tăcutul
priceputul
dezbătutul
bătutul
băutul
plăcutul
zăcutul
căzutul
scăzutul
șăzutul
văzutul
umplutul
ținutul
încăputul
părutul
duiutul
vrutul
pututul
avutul
petrecutul
întrecutul
gemutul
temutul
țesutul
născutul
cunoscutul
necunoscutul
crescutul
păscutul

71r **ațul** [=**iațul**]

brațul
sațul
nesațul
spațul
lațul
paiațul
mațul
tîrnațul
cîrnațul
Galațul
zațul

2274

2r **ățul**

bățul
ostropățul
jățul
hățul
învățul
dezvățul

ețul

hîrlețul
înghețul
dezghețul
jețul
prețul
dispretul
mistrețul
nutrețul
crețul

îțul

nagîțul
mîțul

oțul

boțul
hoțul
moțul
soțul

uțul

găgăuțul
căruțul
struțul
puțul
Vlăduțul
draguțul
sărăcuțul
căluțul
ghemuțul
bănuțul
cescuțul
tăicuțul

1r **avul** [=**iavol**]

moldavul
bolnavul
trîndavul
Savul
năravul
pravul [330]
diavol

evul

evul

ivul [=**ivol**]

bivol
divul
argivul
guralivul
costelivul

ovul

alcovul
Liovul

îrvul

Pîrvul
vîrvul
suvîrvul
stîrvul

330. *modificat din* praful

azul [=**iazul**]

iazul
privazul
hazul
cazul
prilazul
nazul
obrazul
prazul
pîrlazul
talazul
necazul

ăzul

văzul

ezul [=**iezul**]

miezul
crezul
botezul
orezul

izul

abizul
izul
tălpizul

ozul

bozul
lozul

orzul [=**orsul**]

orzul
Corsul

urzul

sturzul

uzul

abuzul
auzul

[**M**]

3r **am** [=**eam**]

am
întrebam
întreceam
dam
strigam
geam
ham
urcam
înșelam
chemam
ram
bucuram
căutam
stam
neam
Adam
distram

12r **ăm** [=**ămi**]

arăm } I
chemăm } I
dăm
fă-mi

6r **em** [=**iem**]

chem
bem
plăcem
tăcem
zăcem
cădem
scădem
ședem
vedem
împlem
mînem
rămînem
ținem
încăpem
părem
durem
vrem
putem
avem
ghem
Polifem
gem
emblem
problem
diadem
sistem
tăiem
îmbiem
înviem
renviem
requiem
încheiem
descheiem
încleiem
veghem
priveghem
încuiem
discuiem
împărechem

12r **im**

albim } IV
robim } IV
lucim } IV
rodim } IV
Ichim
Ieronim
scrim
unanim
stim
prim
oprim (-ez)
oprim
țintirim
Ibraîm
Ildirim
Selim
Kasim
intim

14r **àim**

defaim
îngaim

oim

șoim
Șloim
Eloim

13r **îm**

urîm
dărîm
farîm

14r **alm**

calm
psalm

12r **ulmi**

ulmi
culmi

15r **om**

pom
dom
om
neom
Cacom
Lom
Mom
polinom
monom
econom
atom
tom
brom
bonom
binom
fantom

16r **arm**[331]

înarm
catharm
Epicharm
darm
farm
„charme”
arm

331. *seria, redactată* arm, sfarm, Epicharm, Katharm (jertfă de curățire), jandarm, înarm *mai apare pe* **2273, 28v**; *preluăm termenii inexistenți în ultima redactare*

2273

28v sfarm
jandarm

2274

16r **erm**

ferm
germ
ţerm

irm

confirm
afirm
firm

orm

dorm
adorm
conform
uniform
reform
de Lorme

urm

scurm
curm

asm

basm
marasm
Erasm

ism

absolutism
panteism
mesmerism
păgînism

um [332]

album
pierdum
fum
afum
parfum
fùm
acum
nicidecum
făcum
prefăcum
tăcum
zăcum
trecum
petrecum
aşa precum
necum
Samum
ţinum
obţinum
începum
pricepum
rum
cerum
durum
presum
consum
resum
ţesum
bătum
străbătum
Batum
stătum
avum
crezum
văzum
încrezum
căzum
drum
podrum
„groom"
costum
postum
cum
scrum [333]

2272

39v băum
plăcum
scăzum
şăzum
umplum
încăpum
părum
dispărum
vrum
putum
întrecum
gemum
temum
născum
cunoscum
crescum
păscum
precum
consum [sbs.]

2274

4r **aleam**

ara-le-am
întreba-le-am
da-le-am

eleam

pare-le-am

5r **ìleam**

iubi-le-am

4r **àneam** [334]

întreba-ne-am
ara-ne-am

èneam

păre-ne-am

5r **ìneam**

iubi-ne-am

4r **àream** [=**areami**]

arare-am
visare-am
cîntarea-mi

èream

părere-am
apărere-am

ìream [**ireami**=**iriam**]

dormire-am
Miriam
iubire-am
psaltirea-mi

àiam [=**aiami**]

ara-i-am
căra-i-am
întreba-i-am
claia-mi

èiam

păre-i-am

5r **ìiam**

ocoli-i-am
iubi-i-am
Priam
Mariam

4r **àţiam** [335]

ara-ţi-am

3r **àsam** [=**asami**]

mas-am
rămas-am
tras-am
retras-am
masa-mi

èsam

trimes-am
preces-am
purces-am
cules-am

332. *seria mvi apare redactată pe* **2271, 36v** cum, nicidecum, acum, fum, parfum, afum, podrum, drum, consum, resum, Batum *şi pe* **2272, 39v** băum, plăcum, tăcum, făcum, zăcum, căzum, scăzum, văzum, umplum, ţinum, încăpum, părum, dispărum, durum, vrum, putum, avum, trecum, petrecum, întrecum, crezum, pierdum, gemum, temum, începum, pricepum, cerum, ţesum, bătum, străbătum, născum, cunoscum, crescum, păscum, cum, nicidecum, precum, fum, parfum, consum, drum; *am preluat termenii inexistenţi în ultima redactare* 333. *urmează* Batum, costum *repetate din inadvertenţă* 334. *iniţial* **araneam** 335. *iniţial* **araţiam**

ales-am
dires-am
înţeles-am

isam
trimis-am
deschis-am
zis-am
scris-am

ulsam
muls-am
smuls-am

insam
strins-am
lins-am
încins-am
atins-am
stins-am
deprins-am

însam [=**însami**]
plîns-am
strîns-am
însa-mi
frîn[s-am]

unsam
uns-am
ajuns-am
străpuns-am
răspuns-am

osam
scos-am
ros-am

usam
pus-am
dus-am
prepus-am
spus-am

àrsam [=**arsami**]
ars-am
farsa-mi

ersam
şters-am
mers-am

orsam
tors-am
întors-am
stors-am

ursam
curs-am
scurs-am

4r **atam**
întrebat-am
încetat-am
dat-am
Chatam
trierat-am

etam [=**ietam**]
încheiet-am
împărechet-am

itam
auzit-am
aurit-am
umbrit-am

întam
frînt-am

iptam
fript-am
înfipt-am

3v **optam**
copt-am

4r **uptam**
supt-am
rupt-am [336]

àrtam [=**artami**]
spart-am
cearta-mi

èrtam [=**iertam**]
fiert-am

ostam
fost-am

utam
început-am
făcut-am
priceput-am
părut-am
băut-am
plăcut-am
tăcut-am
zăcut-am

eţam [=**eţiam**=**eţami**]
apăre-ţi-am
frumuseţa-mi [337]

5r **iţam**
ocoli-ţ-am

4r **ùam**
nù am

avam
întreba-v-am
ara-v-am

èvam
păre-v-am

5r **ivam**
iubi-v-am

13r **arăm** [=**arămi**]
sfarăm
darăm
cară-mi
ară-mi

erăm [=**ierăm**]
încheierăm
împărecherăm

irăm [=**irami**]
privirăm } IV
pornirăm }
lira-mi

urăm [=**urami**=**urămi**]
furăm
pierdurăm
dădurăm
beurăm
băturăm
căzurăm
scăzurăm
temurăm
gemurăm
ură-mi
căutătură-mi

6r **èrbem** [=**ierbem**]
fierbem

acem [=**oacem**]
facem
coacem
desfacem
prefacem
„audacem"

ecem [338]
trecem
petrecem
întrecem
„decem"
fecem

icem
zicem
prezicem

oarcem
toarcem
întoarcem

ucem
ducem
traducem

336. *inițial* lupt-am 337. *corectat din* frumuseţea-mi 338. *seria apare redactată ulterior pe.* **9r** **fecem, întrecem**

aducem
producem
„lucem”
„nucem”
„crucem”

7r **adem** [=**oadem**]
radem
roadem

edem
cedem
credem
purcedem
„haeredem”

idem
„idem”
„fidem”
decidem
ucidem
închidem
deschidem
desfidem
ridem
suridem

indem
prindem
aprindem
deprindem
cuprindem
tindem
întindem
pretindem
vindem

undem
răspundem
tundem
pătrundem

ardem
ardem

èrdem [=**ierdem**]
pierdem

agem
tragem
retragem

egem
alegem
culegem
înțelegem
dregem
diregem
„Regem”
„legem”

igem
înfigem
infligem
frigem

ulgem
mulgem
smulgem

8r **ingem**
cingem
încingem
descingem
fingem
lingem
prelingem
împingem
res[pingem]
atingem
stringem
stingem
învingem
convingem

îngem
plîngem
strîngem
frîngem
stîngem

ungem
ungem
ajungem
împungem
străpungem

argem
spargem

ergem
mergem
ștergem
divergem

ugem
distrugem
sugem
resugem

ïem
scriem
descriem
„diem”

emem
gemem
temem

imem
reprimem

inem
ținem
reținem
sus[ținem]
„cinem”
„respice finem”

ernem
cernem
decernem
așternem
disțernem
„hibernem”
„vernem”

unem
punem
apunem
depunem
răpunem
presupunem
spunem
supunem

9r **epem**
începem
pricepem

umpem
rumpem
irumpem
corumpem

upem
rupem
corupem

erem
cerem

10r **asem** [339] [=**oasem**]
rasem
roasem
arasem }
carasem } I-a
înalțasem }
11r degerasem
10r trasem
retrasem
contrasem

9r **oasem**
coasem
discoasem
roasem

10r **esem** [340] [=**esemi**=**iesem**]
concesem
precesem

339. *seria apare redactată ulterior la pag.* **11r** arasem, degerasem, trasem, retrasem; arasem *și* degerasem *sînt reținute printr-o acoladă în dreptul căreia e notat* I; *am preluat termenul inexistent în prima redactare* 340. *seria apare redactată anterior la pag.* **9r** țesem, îndese-mi, pese-mi; *am preluat-o în întregime*

încheiesem }
împerechesem } II falsă
culesem
sumesem
alesem
trimesem
înțelesem
dresem
diresem
9r țesem
îndese-mi
pese-mi

10r **isem** [341]
zisem
albisem }
murisem } a IV[-a]
îndoisem }
închisem
decisem
risem
suisem
surisem
ucisem
trimisem
comisem
compromisem

insem
prinsem
aprinsem
deprinsem
cuprinsem
întinsem
distinsem
pretinsem
împinsem
învinsem
linsem
prelinsem
stinsem
strinsem
respinsem
atinsem
convinsem
încinsem
descinsem
atinsem
restrinsem

11r **însem** [=**insem**]
plînsem
frînsem
ne strinsem
stînsem

unsem
ajungem
unsem

împunsem
străpunsem

9r **apsem** [=**oapsem**]
coapsem

6r ⟨**oapsem**
coapsem⟩

11r **ipsem**
înfipsem
fripsem

upsem
supsem
rupsem
irupsem

9r **arsem** [342][=**arsămi** =**oarsem**]
arsem
toarsem
întoarsem
stoarsem
varsă-mi
11r sparsem

ersem [343][=**iersem**]
mersem
ștersem
6r, 9r fiersem

11r **ursem**
cursem
scursem
decursem

10r **usem**
9v p l s. q. p e r f.
făcusem
tăcusem
zăcusem
10r dusem
fusem
produsem
tradusem
condusem
adusem
spusem
supusem
distrusem [344]
pusem
apusem
depusem
prepusem
opusem

9r **atem** [=**oatem**]
batem
străbatem
zbatem
scoatem
dizbatem
patem

etem
sumetem
trimetem

item
„item”
trimitem
comitem
compromitem

aștem [=**aștemi** =**oaștem**]
naștem
renaștem
cunoaștem
recunoaștem
paștem
urăște-mi

eștem [=**eștemi**]
îndulcește-mi
creștem
descreștem

[-́im=-́em=-́imi=-́emi]
12r **anim**
unànim
exanim

onim
sinonim

⟨**unim**⟩
esimi [=**esemi**]
lese-mi
păresemi
țese-mi

atimi [=**atemi**]
patimi
strabate-mi
anatemi
singurătate-mi

ietimi
victimi

ultim [=**ultemi**=**ultimi**]
ultim
ascult e-mi
insulte-mi
penultimi

otim
filotim

341. *capul de serie apare și la pag.* **11r** 342. *seria apare redactată ulterior la pag.* **11r** arsem, întoarsem, sparsem ; *am preluat termenul inexistent în prima redactare* 343. *seria apare redactată la paginile* **6r** *și* **9r** : fiersem ; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 344. *corectat din* distinsem

artemi
din parte-mi
deşarte-mi

ostim
nostim

utemi
ascute-mi
dispute-mi

azimi
razimi
azimi
brazi-mi

ezimi
crezi-mi
vezi-mi
şezi-mi

uzimi
auzi-mi

14r **àom**
zbura-om
Cafernaom
ara-om }
treiera-om } I
suna-om }

15r **acom** [=**acomi**]
lacomi
împac-o-mi

14r **adom** [=**adomi**]
Radom
ado-mi

edom
Edom

odom
Sodom

ëom
păre-om }
căde-om } II
scăde-om }

15r **aceom**
desface-om
preface-om

eceom
trece-om
petrece-om

iceom
zice-om
prezice-om

uceom [=**ucium**]
duce-om
produce-om
bucium
zbucium

14r **ageom**
trage-om
rage-om

egiom [=**egeom**]
înţelege-om
direge-om
culege-om

igiom [=**igeom**]
frige-om
înfige-om

ingeom
stinge-om
încinge-om
stringe-om
împinge-om
atinge-om
învinge-om

îngiom [=**îngeom** =**ingeom**]
plînge-om
stînge-om
stringe-om

ungeom
ajunge-om
unge-om
împunge-om

ïom
iubi-om } IV
mări-om }

15r **àvom**
îmbla-vom }
sta-vom } I
ara-vom }
„flavom"
„Moldavom"

evom
păré-vom }
zăcé-vom } II
cădé-vom }

ivom
adormi-vom }
şti-vom } IV
pieri-vom }
„divom"
fi-vom

17r **ucium**
bucium
zbucium

5r **èrbeream** [=**ierbeream**]
fierbere-am

àceream [=**oaceream**]
facere-am
desfacere-am
prefacere-am
coacere-am

erbeiam [=**ierbeiam**]
fierbe-i-am

èrbeţam [=**ierbeţam**]
fierbe-ţ-am

[**ierbevam**]
fierbe-v-am
[**àcevam**=**oacevam**]
face-v-am
coace-v-am etc.

[N]

18r **an** [=**ian**]
an
ban
cioban
Taban
ocëan
cocean
Dan
jidan
Prodan
şcheian
Epifan
Teofan
diafan
ţigan
uragan
chagan
dobrogean
Jean
han
Blehan
mocan
băcan
ciocan
luncan
juncan
borcan
ţurcan
răcan
Romaşcan
toscan
bălan
ciolan
bîtlan
colan
golan
lan
plan
taman
găman
gugoman
arman

roman
dragoman
carloman
suman
marcoman
banan
Canaan
țăran
modoran
Bran
fazan
giosan
Asan
bostan
costan
motan
avan
moldovan
găvan
tavan
stan [345]

ean [=**ian**]

muntean
ardelean
sibiian etc.

21r **en**

eben
teren

in [346]

îmbin
combin
dezbin
Sabin
rabin
urbin
rubin
cin
vecin
Măcin
vaccin
fascin
Aldobranndin
Vidin
surdin
teïn
cafeïn
fin
fin
Rufin
afin
muegin
in
blajin
închin
zechin
chin
lin
alin
pelin
Calin
mălin
plin
cristalin
mai lin*
masculin
Merlin
Carlin
Terbellin
amin
Armin
cămin
stamin
Cosmin
anin
senin
canin
tanin
chinin
feminin
ebenin [347]
pin
papin
suspin
spin
Crispin
Despin [348]
Pipin
Rin
marin
narin
arin
urin
Turin
Florin
fiorin
Sorin
Laurin
sin
patin
Cristin
creştin
Plotin
Hotin
Costin
Augustin
Coelestin
clandestin
destin
gustin
Obărtin
puțin
rețin
conțin
ruin
Baldovin
vin
Zizin

20r **în** [=**ân**=**in**]

fîn
îngîn
ceapcîn
mîn
rămîn
stăpîn
spîn
țin
rețin
mezin
bătrîn
român
păgîn
căpcîn

22r **amn** [349]

condamn

emn

demn
nedemn
îndemn
lemn
untdelemn
semn
însemn
desemn
⟨contemn⟩

omn

somn
Domn

umn

pumn
împumn

345. *urmează după o linie de demarcare o subserie nealfabetizată:* modoran, lan, plan, marcoman, Bran, toscan *ai cărei termeni i-am intercalat la locul lor* 346. *în ms. seria apare redactată:* rubin combin, dezbin, Sabin, rabin, urbin, cin, vecin, Măcin, vaccin, Aldobranndin, Vidin, teïn, cafeïn, fin, fin, Rufin, afin, muegin, in, blajin, închin, zechin, chin, lin, alin, pelin, Călin, mălin, plin, cristalin, amin, Armin, cămin, stamin, Cosmin, anin, senin, canin, tanin, chinin, pin, Papin, Rin, marin, narin, arin, urin, Turin, sin, patin, puțin, țin, rețin, conțin, ruin, Baldovin, vin, Zizin *apoi urmează microseriile, separate prin linii orizontale:* mai lin, masculin, feminin, ebenin, canin / suspin, spin, Crispin / Cristin, creştin, Plotin, Hotin, Costin, Augustin, Coelestin, clandestin /Florin, fiorin, Sorin, Laurin, Merlin, Carlin / destin, Justin / rubin, fascin, surdin / spin, Despin, Pipin / Terbellin, Obertin *ai căror termeni i-am intercalat alfabetic în seria inițială* 347. *urmează* canin *repetat din inadvertență* 348. *după* spin *repetat din inadvertență* 349. *modificat din* **emn**

23r **on** [=**ion**]
bon
bombon
jambon
don
Don
pardon
cordon
Ion
John
telefon
eufon
cacofon
pogon
progon
odgon
poligon
hexagon
tetragon
tarhon
con
plocon
Polon
etalon
salon
balon
colon
pantalon
cotlon
canon
antimon
sermon
sopon
clapon
Rhône
son
anason
unison
fason
ton
baston
Gaston
bonton
zvon
amvon
tron
castron
poltron
baron
Charon
Aron
încoron
baron
giron
piron
Miron
furgon
vagon
dragon
jargon
Pantëon
Pantaleon
Simion
chimion
antimon
mormon
demon
egemon
Panteleimon
Solomon
dîrmon
şi prin ciur şi prin dîrmon

ern

aştern
etern
diştern
cern
decern
sempitern

orn

⟨adorn⟩
corn
horn
întorn
răstorn
Be[r]tramo de Born
corn

urn

Saturn
coturn
turn

25r **un**

un
nici un
bun
nebun
răzbun
zăbun
perciun
Crăciun
adun
Cordun
ceaun
păun
Hun
tăun
ajun
dejun
magiun
alun
comun
nun
cunun
încunun
pun
opun
compun
dispun
prepun
presupun
răpun
apun
depun
propun
compun
spun
espun
Harun
sun
răsun
presun
consun
tun
detun
cătun
lăstun

19r **ogan**

pogan

oman

Coman

20r [⁄**ăn**=⁄**en**]
albăn

galbăn

àcăn [=**eacăn**]
mesteacăn

arcăn

cearcăn

19r **agăn** [=**eagăn**]
tragăn
leagăn

amăn

samăn
asamăn
geamăn
Hamăn
famăn

amen [=**amăn**]
amen !
geamăn
famen
procopsamen
tentamen
examen
samen

omen

„omen"
fenomen
„nomen"

esmăn

besmăn

umăn

rumăn
egumăn

20r **apăn**
ţapăn
rapăn

arpăn
carpăn

urpăn
curpăn

eften [=**ieften**]
ieften

eptăn [=**ieptăn**=**epten**]
pieptăn
aştepte-n
îndrepte-n

avăn
plavăn
zdravăn

[-**in**=-**ini**=-**eni**]
22r **acin**
macin

adini
gadini

indeni
grindeni
lindeni
pretutindeni
aindeni
Armindeni

odini
podini
codini

ordin
ordin

udini
brudini
ciudini

19r **afin**
afin
dafin

22r **agini**
pagini
imagini
paragini
să-ţi imagini

ingini
gingini
funingini

argini
margini

ergini
vergini

akini
strachini

22r **ajin** [=**eajăn**=**iajăn**]
Teleajăn
păiajăn

19r **elin**
Elin

anin
Panin

unin
Munin

20r **arpin**
scarpin
carpin

19r **erin** [=**erini**]
Erini
perini

asin
asin
frasin

aşin
Colaşin
Caşin

eşini
leşini
streşini

atini
clatini
datini
Muşatini

etini [=**eteni**]
cetini
prieteni

20r **altin**
paltin

22r **inteni**
pinteni
sprinteni

aştini
baştini
mlaştini
odaştini

19r **utini**
putini

24r **abon** [350]
Strabon

acon
Bacon
zakon

edon
Fedon

ëon
Leon

20r **archon**
archon

24r **olon**
Solon

amon
Amon
Damon
Mammon

emon
demon
Filemon
Artemon

imon
Cimon
Timon
Simon
dimon
Strymon

àron
Aron
Charon

èron
Neron

iron
Miron
Tiron

ason [351]
Nason

ison [=**izon**]
ison
bizon

aton
Aton
Caton
Platon

350. *modificat din* **ïon** 351. *după* **aro[n]** *repetat din inadvertenţă, şters*

oton
Otton

uton
Pluton

avon
Avon

26r **äun** [=**iaun**]
scaun
fäun
miaun
schiaun

eün [=**ieun**]
schieun
împreun
îngreun'

[**O**]

27r **ò**
acolo
încotro
colo
dincolo
de acolo

26v **ao** [=**aua**]
vom afla-o } conjugarea a I-a
[vom] da-o }
Tao
ocao
zaua

27r **abo** [=**eabo**]
babo
înjgheab-o
întreab-o

ibo
îmbib-o

29r **aco** [=**eaco**=**oaco**]
Baco
babaco
ciac[c]o
Draco
dadaco
lo* spacco
fac-o
desfac-o
prefac-o
plac-o
pleac-o
treac-o
petreac-o
toac-o
joac-o

ico
zic-o
mico
alunico
Anico

unco
arunc-o
prunco

arco [=**oarco**]
Marco
îmbarc-o
cearc-o
încearc-o
înțarc-o
întoarc-o
poarco

urco
urc-o
aburc-o
„Turco"
furco
Gurko
încurc-o
Ciurco
spurc-o

asco [=**oasco**]
nasc-o
renasc-o
casc-o
pasc-o
urasc-o
Vasco
cunoasc-o
recunoasc-o

esco
fresco
Francesco

isco
Frisco
San-Francisco

osco
Bosco

usco
usc-o

uco
apuc-o
aduc-o
duc-o
îmbuc-o
năluco
Raluco

27r **ado** [=**eado**]
ad-o
Troado
cread-o
prad-o

edo
Ledo
Credo

ido
deschid-o
închid-o
ucid-o
Dido
Lido
omido

udo
ud-o
asud-o
crudo

28r **eo**
va vede-o } II
va rămîne-o }
be-o
„Deo"
„Leo"
Theo

ago [=**eago**]
bag-o
„lago"
„imago"
trag-o
retrago
Carthago
leag-o
dezleag-o
reneag-o
tussilago *

ego
„ego"
colego

igo
înghig-o

ogo
rog-o

ugo
distrug-o
Hugo
Bugo !

io
Ĭo
vom iubi-o }
[vom] îndulci-o } IV
[vom] podidi-o }
pio (piuă)
zio (ziuă)
Ohio
potrivi-o
Clio

[∠io=∠eo]

27r **acio [=aceo]**

vom face-o
Lorenzaccio
[vom] desface-o
[vom] preface-o
Bocaccio
Ajaccio
împace-o

[ecio=eceo]

trece-o
petrece-o
plece-o

icio [=iceo]

vom zice-o
strice-o

arcio [=arceo=oarceo]

vom întoarce-o
[vom] toarce-o
[vom] stoarce-o

ucio [=uceo]

vom duce-o
[vom] con[duce-o]
[vom] re[duce-o]
Bertuccio
Albertuccio

adio [352] **[=adeo]**

vom rade-o
badeo

28r **edio [=edeo]**

crede-o
Nedeo
repede-o

idio [=ideo]

deschide-o
închide-o
ucide-o

udio [=udeo]

ude-o
asude-o

agio [=ageo]

bage-o
trage-o
retrage-o
agio

egio [=egeo]

drege-o
lege-o
culege-o
înțelege-o
Co[r]regio
solfeggio

igio [=igeo]

frige-o
inflige-o
înfige-o

ingio [=ingeo]

încinge-o
descinge-o
învinge-o
stringe-o
stinge-o
împinge-o

îngio [=ingeo=îngeo]

plînge-o
frînge-o
răsfrînge-o
stinge-o
stringe-o

ugio [=ugeo]

distruge-o

30r **emio [=emeo]**

cheme-o
teme-o

29r **aşteo [=oaşteo]**

naşte-o
paşte-o
uraşte-o
cunoaşte-o
recunoaşte-o

30r **eştio [=eşteo]**

creşte-o
iubeşte-o
priveşte-o
îmblînzeşte-o

alo [=oalo]

spal-o
îmbal-o
înşal-o
scoal-o

ablo

rablo
Pablo
tablo

elo

Otello
Stello !
Melo
Nello

ilo

Millo
împil-o
copilo

olo

Golo
colo
acolo
dincolo
pe acolo
Lolo
mollo
Apollo
solo
Volo

amo [=iamo]

cheam-o
distram-o
madamo
„andiamo"

imo

stim-o

omo

Romo
„ecce homo"
Como

31r **armo [=oarmo]**

înarm-o
sfarm-o
farm-o
Parmo
adoarm-o

urmo

curm-o

30r **umo**

înspum-o
afum-o
ciumo
postumo
îndrum-o

31r **ano [=eano=oano]**

coroano
Ileano

ino

țin-o
conțin-o
albino
Despino
dezbin-o
combin-o
alin-o
vino

îno [=ino]

mîn-o
stăpîno
îngîn-o
țin-o
zîno
mezîno

352. *corectat din* **adeo**

amno [=**eamno**=**Oamno**]
înseamn-o
îndeamn-o
Doamno

emno
demno

ono
unisono

arno [=**earno**=**oarno**]
aştearn-o
Arno
întoarn-o
răstoarn-o

erno
eterno !
Cerno [353] !
terno
„sperno"

orno
adorn-o

2271

43r Livorno
a giorno

2274

31r **ùno**
spun-o
adun-o
nebuno
pun-o
dispun-o
detun-o

apo [=**oapo**]
adap-o
scap-o
încap-o
Papo
priceap-o
înceap-o
d'a capo
crap-o
îndoap-o

impo
înghimpo
„Olympo"

32r **umpo**
rump-o
corump-o
scumpo

urpo
surp-o

aro
car-o
ar-o
Maro
compar-o
Saro !
cear-o

ero
sper-o !
Nero

iro
admir-o
„giro"
liro
Palmiro
Tyro

oro
ador-o
implor-o
Eleonoro
soro
noro

uro
îndur-o
fur-o
jur-o

aso [=**easo**=**iaso**=**oaso**]
las-o
discoas-o
îndeas-o
crăiaso
„basso"
am retras-o
Tasso
coas-o
împărăteaso

èso
am trimes-o
[am] cules-o
[am] înţeles-o
[am] dres-o [354]
[am] ales-o

iso
am zis-o
am ucis-o
am trimis-o

33r **ulso**
am muls-o
[am] smuls-o

32r **inso**
am prins-o
[am] cuprins-o
[am] deprins-o
[am] încins-o
[am] descins-o
[am] întins-o
[am] învins-o
[am] stins-o
[am] strins-o

unso
am uns-o
[am] ajuns-o
[am] împuns-o
[am] tuns-o (de fugă)
am ascuns-o
am pătruns-o
am răspuns-o

oso
am scos-o
[am] ros-o

33r **ipso**
eo ipso
Calypso

arso
am ars-o
vars-o
răvars-o

erso
am mers-o
am şters-o
„reverso"
„verso"

orso
am întors-o
am tors-o
Corso
torso

urso
am scurs-o

ato [=**iato**]
îmbat-o
cat-o

353. *corectat din* cerno 354. *după* ap[es-o] *şters*

am înecat-o }
am întrebat-o } I
am spălat-o }
Cato
am dat-o
arat-o !
iat-o !
Plato
adorato (vocativ I)

etto [=**ieto**]

detto
am încheiet-o
[am] împerechet-o
ghetto
Elisaveto
„in petto"

ito

am iubit-o } IV
am adormit-o }
iubito } vocativ IV
adormito }
ditto
invit-o

34r **alto**

salt-o
Malto
înnalto
Rialto

ulto

ascult-o
insult-o
am smult-o

înto

împlînt-o
am frînt-o
cînt-o

unto

încrunt-o
„contrapunto"

33r **oto**

Otto

34r **apto** [=**eapto**]

îndreapt-o
înțeleapto
adapt-o

ipto

am înfipt-o
am fript-o
τύπτω

opto

adopt-o

arto

am spart-o
Arto
întart-o

erto [=**ierto**]

am fiert-o
Berto

urto

scurto

asto [=**easto**]

adast-o
Erasto
țeasto
creasto
nevasto

osto

am fosto
„Agosto"

usto

gust-o
Augusto

33r **uto**

am pierdut-o
ajut-o
am cunoscut-o
născuto
muto
cornuto

35r **ațo** [=**ațio**=**eațo**=**oațo**]

na-ți-o
încreaț-o
hoațo !
înfaț-o
desfaț-o
îngheaț-o
învaț-o
dezvaț-o
„lazzo"
„pazzo"
țațo !

ețo

frumusețo !
înveț-o
îngheț-o
„mezzo"

ițo

porumbițo
fetițo

uțo

Catincuțo

34r **ùo**

du-o
„duo"
condu-o
redu-o

35r **avo**

bolnavo
trîndavo
Savo !

ivo

guralivo
costelivo
Divo
Chivo

ovo

Moldovo
„omnia ex ovo"
„ostrovo"

azo [=**aso**=**eazo**]

creaz-o
păstreaz-o
așaz-o
încredințaz-o
O. Naso
breazo

ezo [=**ezĭo**]

crezi-o
vezi-o
așez-o

inzo

întinz-o
pretinz-o

unzo

pătrunz-o
tunz-o

arzo

arz-o

uzo

acuz-o

[P]

36r **ap** [=**eap**]

adap
sîngeap
hap
cap
încap
îmi fac de cap
scap
nap

pap
arap
crap
sap
casap
țap
căleap
ciorap

ăp

adăp
crăp
înțăp [355]
săp

ep

cep
încep
pricep
concep
recep
ințep
crêpe
sirep

ip

chip
lip
șip
typ
tip
salip
nisip
risip
tertip
țip

alp

calp

îlp

stîlp

ulp

inculp
disculp

imp

înghimp
timp
răstimp
Olimp

împ

cîmp
tîmp

ump

rump
corump
scump

op

op
dop
îndop
Agop
hop
protopop
top
țop
uncrop
strop
prosop
plop
îngrop
dezgrop
Esop
scop
hîrtop
potop
trop

arp

Carp
Policarp

erp

sterp

urp

surp

37r **up**

ciup
lup
calup
pup
rup
corup
irup
astup
destup
Krupp
stup
cantalup

edip

Oedip

ilip

Filip
Pausilip

[**R**]

38r **ar** [=**iar**=**oar**]

ar
n-am habar
Sabar
hambar
porumbar
ierbar
barbar
șurubar

dar

podar
zidar
în zădar
bondar
jandar
Vardar
Serdar
defterdar
urdar
pîndar
orîndar

far

pe-afar
bulgar
stegar
dogar
Hagar
măgar
strugar
strungar
Ungar
fugar
ogar
Edgar
Abgar
ștergar
maghiar
stihar
Candahar
har
păhar
zahar
stuhar
oiar

jar

pojar
stejar
străjar
perjar
birjar

car

car (vrb.)
măcar
văcar
porcar
vicar
acar (ins.)
ciorecar
celar
curelar
șelar
talar
olar
protocolar
salar
Castelar
polar
solar

355. *urmează* nisip, risip *șterse*

corolar
școlar
dolar
„foulard”
amar
plăpumar
alămar
samar
parfumar [356]
dinar
grînar
Fanar
canar
lînar
lunar
tunar
lupanar
39r boar
doar
„Loire”
par
apar (sbs.)
apar (vrb.)
par ([vrb.])
cepar
repar
țipar
tipar
cupar
crupar
aquar
rar
berar
ciurar
morar
cărturar
fierar
lingurar
căldărar
umbrar
șătrar
pătrar
mărar
agrar
onorar
căprar
vătrar
aurar
făurar
sar
răsar
sar (a săra)
presar
armăsar
ursar
sinaxar
comisar
coșar
cireșar
bucătar
cămătar
spătar
tatar
pitar
sitar
hotar
ciobotar
notar
rotar
nectar
hectar
lictar
sectar
altar
saltar
cîntar
argintar
pieptar
brutar
portar
avar
bavar
postavar
ovar
șovar
darvar
var
40r zar
bazar
Cezar
Baltazar
pînzar
cobzar
vărzar
huzar
iușchiuzar
orzar
țar
scorțar
ghețar
zețar
arțar
creïțar

43r **ăr**

ciubăr
măr
păr (pyrus)
păr (pilus [357])
văr
zăr
în răspăr
calapăr

er [=ier]

Rober
cer
lăïcer
Abdel Kader
fier
ofer
refer
Giafer
dulgher
hengher
ungher
stingher
ger
„cocker”
bucher
Galer
stoler
paner
inginer
miner
oier
boier
foyer
pier
piper
inser
coșer
cuier
sever
mister

45r **ir**

bir
zbir
cir
nadir
mindir
clondir
ceïr
fir
patrafir
Safir
trandafir
răsfir
calomfir
safir
Arghir
gir
patrahir
jir
kyr
peșchir
mir
admir
mă mir
Emir
Crumir
chimir
joimir
Ramir
Vladimir
Iaromir
aspir
respir
conspir
inspir
pir (chir)
Asyr

356. *corectat din* farfumar 357. *în ms.* pilum

şir
înşir
deşir
tir
potir
Satyr
ţir
panţir
clavir
Epir

43r **îr** [=ir]
catîr
şîr
înşîr
vîr
ţir

46r **or** [358] [=ior]
obor
dobor
cobor
scobor
zbor
cărucior
fecior
picior
ulcior
dor
rumëor
muntëor
for
ogor
Egor
dogor
Pogor
rotungior
fuior
maior
bujor
rotunjor
major
cor
acelor
mor
amor
omor
nor [359]
ponor
sonor
tenor
Antenor
onor
por
spor
vapor
topor
popor
procuror
căror
oricăror
amînduror
47r unor
tuturor
sor
mosor
măsor
însor
precursor
confesor
profesor
uşor
cotor
acestor
polihistor
costor
pastor
castor
păstor
ajutor
dator
uzurpator
tutor
altor
adunător } I toate
arător
arătător
băutor } de la a doua false şi nu, se poate
şăzător
văzător
încăpător
tăietor } pseudo II
mîngîietor
încuietor
fierbător
făcător
binefăcător
torcător
trecător
petrecător
zicător
conducător
aducător
răzător
rozător
crezător
încrezător
purcezător
cutezător
ucizător
închizător
rizător
prinzător
aprinzător
cuprinzător
deprinzător
întinzător
vînzător
răspunzător
pătrunzător
arzător
pierzător
trăgător
atrăgător
alegător
culegător
înţelegător
dregător
mulgător
smulgător
cingător
încingător
împingător
respingător
atingător
stingător
strîngător
învingător
ajungător
împungător
plîngător
înfrîngător
spărgător
curgător
distrugător
scriitor
gemător
temător
48r ţiitor
puitor
apuitor
prepuitor
împuitor
spuitor
supuitor
începător
pricepător
rumpător
ţesător
bătător
trimiţător
născător
cunoscător
crescător
adormitor } IV toate
iubitor
subsuor
favor
covor
izvor
zăvor
nu vor
de vor
zor
răzor
Azor

53r **ur**
ciur

358. *pe* **47r** *mai apare o microserie nealfabetizată* spor, unor, altor, tuturor; *am intercalat în seria principală termenii absenţi din aceasta* 359. *repetat din inadvertenţă*

Cobur
îndur
condur
pandur
fur
jur
înjur
conjur
abjur
împrejur
înconjur
„bon jour”
„à jour”
obscur
Dioscur
samur
Timur
nur
pur
impur
sur
cusur
răsur
contur
azur
Cavour
lazur
nazur
de jur împrejur

[⁓ar = ⁓ăr]

40r **àar**

aduna-ar
căra-ar } I
lumina-ar

ëar

parè-ar
dure-ar } III
căde-ar

aiar [360]

aduna-i-ar
lumina-i-ar
41r ara-i-ar
mînca-i-ar

40r **èiar**

dure-i-ar
păre-i-ar

41r **ìiar**

porni-i-ar
iubi-i-ar

40r **aliar** [=**alear**]

aduna-le-ar
lumina-le-ar

eliar [=**elear**]

pare-li-ar
dure-le-ar

amiar

adunà-mi-ar
lumina-mi-ar

èmiar

pare-mi-ar
căde-mi-ar

aniar [=**anear**]

aduna-ne-ar
lumina-ne-ar

41r **ariar** [=**arear**]

adunare-ar
luminare-ar
dare-ar

eriar [=**erear**]

părere-ar
durere-ar

iriar [=**irear**]

dormire-ar
fire-ar

alar [=**alăr**]

lumina-l-ar
talăr

èlar

dure-l-ar

ilar [=**ilăr**]

porni-l-ar
iubi-l-ar
Schiller
Miller

amar [=**uamar**]

lua-m-ar
Tamar

emar

dure-m-am
scăde-m-ar

ìmar

porni-m-ar
iubi-m-ar
sili-m-ar

42r **àsar** [=**asări**]

lumina-s-ar
pasări
înnalţa-s-ar

èsar

păre-s-ar
Cesar
Kesar
presar

ìsar

porni-s-ar
iubi-s-ar
pisar
umbri-s-ar

41r **àţar** [=**aţiar**=**aţăr**]

lumina-ţi-ar
da-ţi-ar
acaţăr

eţar [**eţiar**]

păre-ţi-ar
apăre-ţi-ar

iţar [=**iţiar**=**iţăr**]

pieri-ţi-ar
Spitzer

42r **avar** [=**avăr**]

lumina-v-ar
sta-v-ar
stavăr

èvar

pare-v-ar
dure-v-ar
Kövar

ivar [=**ivăr**]

porni-v-ar
chivăr

[⁓er = ⁓ăr]

aer [361] [=**aier**]

caier
îmbaier
încaier
aer
baier

43v **erber**

berber
Cerber

44r **ecer**

secer

ader [=**oader**]

Toader
Abdel el Kader

43v **ider**

consider
leader

afăr [=**eafăr**]

teafăr

360. *modificat din* **arear**; *seria apare redactată ulterior la pag.* **41r** ara-i-ar; mînca-i-ar, lumina-i-ar; *am preluat termenii inexistenţi în prima redactare* 361. *seria mai apare redactată pe* **41r** baier, caier, aer, încaier, îmbaier

luceafăr
șafăr
kafăr

44r **ufăr**

cufăr
nufăr
sufăr

ager [=**eager**]

ager
Meleager

eger

deger

ulger

fulger
ulger

înger

înger
sînger

uger

uger
luger

ïer [362]

crier
grier
trier
cutrier
Prier

aler

taler
Haller

uler

guler
șuler

înăr

tînăr

apăr

apăr
scapăr
Trapper

împăr

astîmpăr

umpăr

cumpăr
răscumpăr

opăr

adopăr
acopăr
descopăr

upăr [=**uper**]

supăr
recuper
ienupăr

aser

paser

eser

meser

ater

pater
Prater

eter

èter
San-Peter

uer [=**uier**]

fluier
șuier

èver [=**evar**]

dever
împle-v-ar

iver [=**ivar**=**ivăr**]

ivăr
fi-v-ar
adormi-v-ar
chivăr
împărți-v-ar

azăr

Lazăr

ezăr [=**ezar**=**iezăr**]

iezăr
Cezar

46r **òfir**

Ofir
profir

asir

Asir

[⏑**or**=⏑**ur**]

48r **äor** [=**aur**]

aduna-or
căra-or
faur
aur
laur
balaur
maur
graur
taur

centaur
minotaur
colcîntaur
ihtiozaur

abor

abor
Gabor
Tabor
„labor"

49r **ador**

Tador

edor

Fedor

odor

Todor

udor

Tudor

ëor

păre-or } II
dure-or }

efor

efor

ifor

vifor
Nichifor

ihor

dihor

ïor [363]

adormi-or } IV
robi-or }
dior

52r opri-or
prior

48v **aior**

aduna-i-or
lumina-i-or
major

èior

încăpe-i-or
pute-i-or
„pejor" [364]

iior

adormi-i-or

49r **alor**

apăra-l-or

362. *seria mai apare redactată pe* **41r** grier, crier, trier, cutrier 363. *seria mai apare redactată pe* **52r** opri-or, prior; *am preluat-o în întregime* 364. *după* obi [...] *șters*

„calor”
„palor”
surpa-l-or

èlor

acèlor
cèlor
durè-l-or
rămînè-l-or
scădè-l-or
vedè-l-or
ìmple-l-or
ţine-l-or
încăpè-l-or
ave-l-or
putè-l-or

50r **ìlor**

goni-l-or
stropi-l-or
sorbi-l-or

àmor [=**uamor**=**amur**]

Amor
lua-m-or
lumina-m-or
ramur

èmor [=**emur**]

durè-m-or
vede-m-or
ţine-m-or
încăpe-m-or
tremur
„memor”
cutremur

ìmor [=**imur**]

dori-m-or
Timur

ùnor [365]

unor
niciunor

apor [=**apur**]

prapor [366]
hapur

àsor [=**asur**]

lua-s-or
lumina-s-or
jurassor
Assur

ăsor

măsor
posăsor
asăsor

èsor

păre-s-or
vede-s-or
pute-s-or
profesor
confesor
asesor

isor

dori-s-or
porni-s-or } IV
contopi-s-or

ășor

înfășor

51r **ator**

predicator
uzurpator
translator
procurator
Bathor
mator
oràtor

etor

retor

itor

ctitor
ritor

antor

cantor

entor

mentor
inventor

ìntor [=**întur**]

trîntor
vîntur

otor

motor

artor [367] [=**artur**]

martor
Arthur
Tartor

astor

astor
Castor
pastor

estor

cestor
acestor
Nestor
questor

istor

Nistor
istor
tornistor

ustor

ustor
șustor
brustor

52r **ațor**

lumina-ţ-or
aduna-ţ-or

ețor

păre-ţ-or
căde-ţ-or

ițor

orbi-ţ-or

51r **üor**

buor
nuor

52r **àvor** [=**iavor**]

Iavor
da-vor
aduna-vor
lumina-vor
sta-vor
lucia-vor

evor

păre-vor
dure-vor

ìvor

domni-vor
fi-vor

[**´ur**=**´or**]

54r **aur**

aur
faur
laur
maur
taur
centaur
minotaur
balaur
colcîntaur
graur

abur

icur

picur’ }
licur’

ascur [=**eascur**]

mascur
vreascur

m365. *o redactare inițială, identică pe* **2273, 21v** 366. *corectat din* pripor 367. *seria mai apare redactată pe* **55** martor

ucur [=**ucăr**]
ciucur
bucur
Bucur
Bucăr

udur [=**udor**]
gudur
Tudor

agur
fagur
Sant-Agur

angur
gangur

ingur
singur

[**ungur**]
ungur

ugur
strugur
mugur

amur
ramur

emur [=**emor**]
tremur
cutremur
„lemur"
„memor"

imur
Timur

armur
marmur

ărmur
țărmur

umur
mă înfumur

our
bour
nour
prour

apur
prapur

55r **ăsur**
măsur

esur
împresur

atur
matur
„imprimatur"
satur

ătur
alătur
mătur
împătur

ultur
vultur

întur [=**întor**]
vîntur
trîntor

astur [=**astor**]
nastur
Castor
astor

ustur
ustur

utur
scutur
flutur (sbs.)
flutur (vrb.)

înzur
spînzur

2271

70r [**orbilor**=**orbelor**] [368]
vorbelor
orbilor
corbilor
torbelor

2272

44r [**îngerilor**]
plîngerilor
îngerilor
răsfrîngerilor

[S]

2274

56r **as**
ass
bass
ceas
taifas
las
delas
mă las
glas
nas
rămas
mas
Parnas
bornas
pas
popas
ispas
pripas
compas
ras
gras
caras
tras
retras
con[tras]
sas
tas
vas
Havas
Cavas

57r **ăs**
apăs
păs
șăs
țăs
întrețăs

56r **es** [=**ies**]
ies
conces
preces
purces
proces
deces
des
ades'
îndes
fes
confes
tignafes
cules
ales
reales
negles
recules
compres
înțeles
mai-ales
trimes
sumes
eres
cores
dires

368. *în același ms., pe* **6r** *apar versurile*
Cine crede vorbelor
Are ⟨traiul⟩ ochii orbilor

dres
șes
țes
întrețes
cipresse
dres (suliman)
compres

57r **is**
bis
decis
indecis
precis
concis
ucis
Amadis
fis (nota)
Hafis
gis
închis
deschis
dichis
conchis
Elis
melis
Ulys
miss
trimis
remis
compromis
commis
ris
scris
descris
conscris
circumscris
surris
în ris
Paris
vis
au învis
cerevis
zis
rezis
nezis
prezis

63r **îs**
59r **als**
fals
vals

els
Weles

uls
muls
smuls
avuls
puls
impuls

ems
Ems
James
Krems

ens [=enz]
senz
non-sens
immens
dens
condens
cens
Enns

ins
ins
încins
descins
înadins
lins (cu părul)
prelins
nins
împins
respins
prins
deprins
cuprins
strins
restrins[369]
constrins
tins
întins
distins
pretins
stins
învins
convins

60r **îns** [=ins]
îns
strîns
plîns
constrîns
stîns

uns
uns
ajuns
am ajuns
îndeajuns
ascuns
neascuns
am ascuns
răspuns
corespuns
împuns
străpuns
pătruns
nepătruns
am pătruns
tuns
am tuns

61r **os** [=ios=oz]
ghebos
bărbos
scîrbos
lăbos
mîncăcios
mustăcios
dos
pe dos
pe din dos
glodos
ciudos
chefos
rufos
stufos
meșteșugos
arțăgos
vicleșugos
sperïos
serïos
misterïos
evlavïos
prăpăstïos
mîngîios
tînguios
duios
noros
zoios
comedïos
voïos
mînïos
îngenïos
caraghioz
jos
în jos
de din jos
pe jos
curajos
cos
scos
discos
bisericos
drăcos
fricos
ofticos
pîntecos
întunecos
lunecos
bălos
ticălos
gelos
fălos
ploios
curïos
folos
colos
molos
zelos
frumos

369. *repetat din inadvertență*

zămos
bănos
cînos
lînos
mănos
mînos
veninos
găvănos
aninos
minunos *
slăninos
ponos
țărănos
cărpănos
răpănos
lemnos
vînos
chipos
nisipos
rîpos
ros
baros
fioros
fieros
copilăros
păros
chiparos
văros
deluros
bucuros
colțuros
unsuros
lănguros
crenguros
rămuros
flenduros
trențuros
aburos
grunzuros
amoros
somnoros
glodos
ciotoros
nodoros
scorburos
măgăros
neguros
bucuros
boieros
deluros
măluros
miros
generos
oneros
chiparos
năzuros
sos
prisos
de prisos
cu [de prisos]
năsos
botos

păcătos
sănătos
spătos
apătos
62r nărtos
vîrtos
mai vîrtos
burtos
sătos
secetos
fomătos
arătos
bățos
colțos
fățos
lățos
ghețos

63r **ars**

ars
Kars
Mars

ărs

vărs
revărs

ers

mers
dispers
pers
șters
vers
revers
invers
univers
⟨dispers⟩

irs

Agatirs

ors

Cors
„mors"
tors
retors
întors
„sors"

urs

urs
curs
au curs
recurs
concurs
decurs
scurs

us

obus
dus
redus
con[dus]
pro[dus]
in[dus]
de[dus]
repro[dus]
adus
readus
fus
confus
difus
plus (+)
nu-s
pus
com[pus]
dis[pus]
presupus
prepus
im[pus]
supus
de[pus]
respus
spus
dispus
rus
borus
sus
pe sus
în [sus]
mai pre[sus]
de sus
obtus

[-is=-es]

57r **aïs**

Laïs

bis

Ibis

ades

Tirade-s
Hades

èïs

a femeii-s
reïs

ofis

ofis

agis

dragi-s

ègis

Aegis
întregi-s
„legis"
„regis"

ales

Thales
ale tale-s
ale sale-s

58r **acles**
facle-s
racle-s
Eracles

57r **eles**
grele-s
ale mele-s

iles
multe zile-s
„miles”

ules
scule-s
destule-s
nule-s

58r **ames**
dame-s

emes
devreme-s

imes
din prostime-s

ermes [=**iermes**]
un vierme-s
Hermes

umes
din lume-s
spume-s

anes
bălane-s
Johannes
Tigranes

enes
cu sprîncene-s

ines [=**inez**]
în suspine-s
Inez

unes
bune-s
nebune-s

apis
zapis
ale papi-s
arapi-s
„lapis”
satrapi-s

ares
Ares
în cătare-s
întrebare-s
„lares”

àris [=**ares**=**oares** =**ăres**]
Paris
mari-s
„emunctae naris”
stella maris
rari-s
tari-s
de unde oare-s?
acătăre-s?
în stare-s

ures
figure-s
sure-s

àses [=**oases**=**asis**]
scoase-s
trase-s
de mătase-s
rase-s
roase-s
hidoase-s
șase-s
κρᾶσις [370]

59r **eses**
împărătese-s
dese-s

ìses
deschise-s

ates
„vates”
îmblate-s
luminate-s

etes [=**etis**]
multe pete-s
Thetis

ites
mulțumite-s

ùtes [=**utis**]
facute-s
„Utis”

àzis [=**oazis**]
crazis
oazis
bazis
n-a zis
ce-a zis

èzis
thezis
antithezis

izis [=**isis**]
Isis
phyzis

ozis
Mozis
dozis

uzis
cruzi-s

60r **aös**
adaos
chaos
Menelaos
Agesilaos
aplaos
Emaos
Danaos
repaos

eös
Eos

62r **afos**
Papphos

ifos

60r **ïos**
Chios
de cu zio-s

62r **amos**
Samos
Amos
mamos

emos
Haemos
Remus

emnos [=**emnus**]
Lemnos
demnu-s
nedemnu-s

epos
epos
Cornelius Nepos

opos
scopos
topos

aros
Paros

eros
Eros
„caballeros”

iros [=**irus**]
Skyros [371]
miros
amiros

370. *în ms.* κράσις 371. *în ms.* iskyros

Cyros
Pyrrhos
Tyrus
din Almiro-s
Tyrus

atos [=**atus**]
Athos
pathos
uscatu-s
sfărîmatu-s
„natus"
cu Erato-s

etos
etos

itos [=**itus**]
ritos
Titus
Vitus

utos [=**utus**]
Plutos
necunoscutu-s
pierdutu-s
Brutus

63r **ebus**
rebus
Phœbus
„est modus in rebus"

argus
Argus
largu-s

opus
Esopus

essus
Nessus
Bessus

64r **atus**
hyathus
condamnatu-s

itus
adormitu-s
Titus
Clytus

otus
Scotus
cu totu-s

utus
cunoscutu-s
Brutus

ezus
Crœsus

[Ș]

65r **aș** [=**ași**=**iași**]
ași !
doi ași !
bași
hăgaș
caș
rîndaș
arendaș
mîncași
zăcaș
arași }
cărași } I
treierași }
sălaș
copilaș
drăgălaș
țeselași
înșelași
lași
mă lași
dăscălaș
golaș
rămași
aldămaș
cumaș
buciumaș
pătimaș
imaș
naș
nănaș
jupînaș
coconaș
Oaș
pași
scăpași
țipași
înaripași
oraș
cărași
rași
grași
retrași [372]
fecioraș
torpoarași
țărași
sași
cosași
caretaș
căruțaș
răvaș
carevași
cinevași
răzaș
tălgerași
bulgăraș

pălmaș
fruntaș
mijlocaș
cercetaș
birtaș
ostaș
sutaș
sortaș
cămăraș
păunaș
călăraș
morăraș
mărăraș
brutăraș
sitaraș
cobzăraș
pieptăraș
altăraș
ciubotăraș
notăraș
armăsăraș
vatrăraș
Tataraș
spătăraș
canăraș
amoraș
școlăraș
tolerași
cimpoiaș
fluieraș
ciobănaș
paneraș
dulgheraș
ingineraș
boiernaș
Todiraș
trandafiraș
fuioraș
bujoraș
vaporaș
procuroraș
toporaș
mororaș
profesoraș
covoraș
zăvoraș
băiețaș
tupilași
copilași
uriaș
negustoraș

66r **ăș**
înfăș

eș [=**eși**=**ieși**=**ieș**]
ieși
Ieși
măcieș
preceși
purceși

372. *urmează* sași *șters, reluat ulterior*

deşi
îndeşi
megieşi
lăieşi
plăieş
băieşi
uncheş
leş
înţeleşi
reînţeleşi
culeşi
leşi (laşi)
leşi
aleşi
pleş
meşi
trimeşi
apeşi
depeşi
sumeşi
cămeşi
cireş
correşi
direşi
a da greş
fără greş
dreşi
ţeşi
înfeşi
desfeşi [373]
⟨promiseşi
comprimiseşi [374]
închiseşi
deschiseşi
compuseşi⟩
fierseşi
copseşi
torseşi
întorseşi
ziseşi
duseşi
aduseşi
produseşi
traduseşi
răseşi
roseşi
purceseşi
uciseşi
deciseşi
rîseşi
porniseşi
aprinseşi
cuprinseşi
deprinseşi
tinseşi
întinseşi
răspunseşi
pătrunseşi

arseşi
trăseşi
retrăseşi
aleseşi
culeseşi
înţeleseşi
înfipseşi
fripseşi
mulseşi
smulseşi
încinseşi
descinseşi
prelinseşi
împinseşi
respinseşi
atinseşi
stinseşi
strînseşi
învinseşi
convinseşi
ajunseşi
împunseşi
străpunseşi
plînseşi
frînseşi
răsfrînseşi
spărseşi
merseşi
şterseşi
curseşi
scurseşi
distinseşi
supseşi
scriseşi
descriseşi
puseşi
apuseşi
prepuseşi
spuseşi
rupseşi
corupseşi
trimiseşi
scoseşi

67r iş [375] [=işi=îşi]

iubişi
suferişi
zărişi } IV
mărişi
zguduişi
slăbişi
ucişi
decişi
indecişi
conciş
ponciş
cruciş

îndulcişi
de-a cruciş
havadiş
rodişi
zidişi
podişi
podiş
teiş
sleişi
poleişi
afiş
tufiş
închişi
deschişi
învelişi
Ghimiş [376]
trimişi
compromişi
omişi
beniş
veniş
luminiş
contenişi
conişi
blănişi
pornişi
aluniş
cărpeniş
boişi
războişi
răpişi
zărişi
rărişi
sărişi
păiş
şiş
desiş
sosişi
gătişi
izbutişi
scutişi
costiş
morţiş
hoţiş
însoţişi
păţişi
suiş
trebuişi
zăbăvişi
gîlcevişi
zişi
repezişi
de-a curmeziş
pieziş
limpeziş
tîrîş-grăpiş
ciupişi

373. *urmează* ziseşi, trimeseşi, promiseşi, comprimiseşi, închiseşi, deschiseşi, puseşi, apuseşi, spuseşi, compuseşi, trăseşi, plînseşi, torseşi, strînseşi, purceseşi *şterse; am reţinut termenii nereluaţi ulterior* 374. *în ms. din inadvertenţă* comprimiseţi 375. *seria mai apare într-o redactare anterioară pe* **2272, 66r** adormişi, umbrişi, perişi, aluniş, desiş, frunziş, de-a curmeziş, cruciş, luminiş, pe furiş, tîrîş-grăpiş, măciniş, acoperiş, prundiş, pietriş, costiş, suiş, coborîş, tufiş; *am preluat termenii inexistenţi în seria finală* 376. *modificat din* Ghioriş

răpiși
povîrniș
corniș
măciniș
urdiniș
hodiniși
mărginiși
ruginiși
măliniș
aluniș
pomeniși
stăpîniși
înțepeniși [377]
mărăciniș
porumbiș
frunziș
rotunziși

2272

66r adormiși
umbriși
periși
pe furiș
acoperiș
prundiș
pietriș
coborîși

2274

69r **alș [=alși]**
falși
Balș

inș [=inși]

inși
încinși
descinși
linși
ninși
împinși
respinși
prinși
deprinși
cuprinși
strînși
întinși
distinși
pretinși
învinși
convinși

69r **unși**
ajunși
ascunși
răspunși
împunși
pătrunși
nepătrunși
tunși
punch
„Munsch"

70r **oș [=oși]**
gheboși
bărboși
mustăcioși
coși (coș)
coși
discoși
lunecoși
întunecoși
galoș
moș
inimoși
strămoș
frumoși
roș
fioroși
vîrtoși
scoși

arș [=arși]

arși
marș [378]

erși

șterși
verși
reverși
perși

orș [=orși]

borș
torși
întorși

urși

urși
scurși

uși [379] [=uș=iuș]

uși

2272

65v băuși

2274

70r răbuș
cărăbuș
duși
conduși
reduși
produși
dăduși
aduși

2272

65v vînduși
pierduși

2274

70r fuși
guși
Huși
acuș
făcuși
desfăcuși
prefăcuși
refăcuși
tăcuși
zăcuși
trecuși
petrecuși
ntrecuși

2272

65v plăcuși
născuși
crescuși
cunoscuși
umpluși
gemuși
temuși

2274

70r ținuși
obținuși
rețінuși
pуși
com[puși]
dis[puși]
presu[puși]
păpuși
începuși
concepuși
pricepuși
supuși
spuși

377. *urmează* cărpeniș *repetat din inadvertență* 378. *corectat din* marși 379. *seria mai apare redactată pe* **2272, 65v uși**, uși, băuși, duși, aduși, conduși, vînduși, pierduși, deduși, făcuși, des[făcuși], pre[făcuși], plăcuși, tăcuși, zăcuși, trecuși, petrecuși, întrecuși, născuși, crescuși, cunoscuși, umpluși, gemuși, temuși, ținuși, puși, apuși, încăpuși începuși, pricepuși, răpuși, opuși, repuși, presupuși, dispăruși, țesuși, cusuși, discusuși, bătuși, putuși, avuși, căzuși, scăzuși, crezuși, încrezuși, șezuși, văzuși, căuș, albuș, răbuș, cărăbuș, Beiuș, arcuș, acuș, căluș, amúș, Ceremuș, pănuși, cenuși, mănuși, țigănuș, ceauș, dălcăuș, căpuși, păpuși, țăpuși, piciorуș, țăruș, scoruș, cătuși, lăcătuși, mătuși, avuși, cățeluș, lunecuș; *am inclus în redactarea finală termenii inexistenți în aceasta, respectînd alfabetizarea și modul de organizare al ei*

2272

65v apuşi
încăpuşi
răpuşi
opuşi *
repuşi
duruşi
ceruşi
păruşi
apăruşi
dispăruşi
ţesuşi
cusuşi
discusuşi

2274

70r bătuşi
străbătuşi
combătuşi
stătuşi

2272

65v putuşi

2274

70r avuşi
văzuşi
crezuşi
încrezuşi

2272

65v căzuşi
scăzuşi
încrezuşi
şezuşi
prevăzuşi
ceauş
căuş
dălcăuş

2274

70r albuş
ghiduş

2272

65v Beiuş
arcuş
lunecuş
căluş

2274

70rineluş

2272

65v căţeluş
amuş
Ceremuş

2274

70r mănuşi
pănuşi

2272

65v cenuşi
ţigănuş
căpuşi
ţăpuşi

2274

70r ţăruş
scoruş

2272

65v piciоruş

2274

70r à souche
lăcătuş
bărbătuş
împărătuş

2272

65v cătuşi
mătuşi

2274

68r **ingaş**
gingaş

alaş [=**alăş**]
arata-l-aş
palăş

69r **arăş** [=**arăşi**=**iarăşi**]
iarăşi
tovarăşi
ceară-şi

[∠**eş**=∠**ăş**=∠**eşi**=∠**ăşi**]
[**argeş**=**argeşi**]
Argeş
68r sparge-şi

aleş [=**aleşi**=**aleaş**=
alis]
jaleş
galiş
în cale-şi
cînta-le-aş

ugleş
dugleş

ameş
sameş
vameş

emeş [=**emeşi**]
cheme-şi

omeş
Someş

eneş [=**eneşi**]
Beneş
sub gene-şi
leneşi
Peneş

epeş [=**epeşi**]
Ţepeş
pricepe-şi
începe-şi

ipeş [=**ipeşi**]
chipeş
din aripe-şi

69r **areş**
Rareş

ireş
fireş

68r **ureş** [=**urăşi**=**urăş**]
Murăş
făcură-şi

àseş [=**aseşi**=**asăşi**]
araseşi }
spălaseşi } I
adunaseşi }
în casă-şi
pe masă-şi

eseş [=**eseşi**]
înţeleseseşi
aleseseşi
culeseseşi
respinseseşi

iseşi
veniseşi
adormiseşi
promiseşi

69r **useş** [=**useşi**=**usăş**]
făcuseşi
pierduseşi
husăş

ateş [=**uateaş**]
Brateş
luate-aş

aoşi [=**caoşi**]
adaoşi
neaoşi

70r **aboş**
laboş

aloş
paloş

iloş
Miloş

atoş
ratoş

[**aleleaş**]
64v arăta-le-le-aş

[**ailaş**]
arăta-i-l-aş

[**amilaş**]
arăta-mi-l-aş

[**aţilaş**]
da-ţi-l-aş
ara-ţi-l-aş
arata-ţi-l-aş

[**avilaş**]
arata-vi-l-aş

[T]

71r **at**

arat
curat } I
luminat
bat
combat
dezbat
strabat
abat
dat
dedat
gat
renegat
hat
regat
bogat
cat
lăcat
macat
păcat
lat
palat
halat
gelat
înşelat
chemat
automat
Banat
canat
chanat
împănat
pat
înaripat
împărat
sat
îndesat
lăsat
păsat
vărsat
revărsat
castrat
Nicostrat
Calistrat
arat (ich zeige)
curat
strecurat
cîrnat
Cernat
ingrat

72r **ăt**
îmbăt
dezbăt
făt
logofăt
omăt
pomăt
arăt
dindărăt
îndărăt
şirăt
desfăt (-ată)
făt (verb)[380]

74r **act**
act
exact
compact
tact
estract
Theophylact
tact
contract
abstract
contact

ect
direct
aspect
prospect
insect

72r **et** [=**iet**]
biet
şerbet
tabiet
Babette
încet
cadet
brădet
bufet
marafet
ziafet
boghet
făget
buget
săget
băiet
încheiet
descheiet
îmbïet
căpïet
tăiet
muiet
poët
înfoiet
dispoiet
sujet
buchet
cochet
berechet
şuchet[381]
pachet
jachet
boschet
balet
colet
bilet
cuplet
Milet
atlet
obsolet
cotlet
valet
complet
trimet
sumet
pesmet
comet
bonet
sonet
cornet
bănet
penet
Jeanette
Anette
repet
Capet
tapet
peret
secret
regret
şiret
concret
decret

380. *urmează familia lui* făt : a făta, făt, fete, fată 381. *repetat din inadvertenţă*

Siret
discret
portret
corset
baret
livret
tête-à-tête
brevet

74r **it**

iubit } IV
adormit }
cit
sudit
chit
myth
Tit
invit
monolit
poclit
antracit
Cocyt
adamit

alt

cobalt
nalt
înnalt
alt
celălalt
contralt
asfalt
bazalt
spalt

elt

Belt
celt

olt

Olt
revolt
involt
dezvolt

ult

mult
ascult
adult
cult
incult
pult
smult (smuls)
insult
consult
rezult

75r **ant**

cant
infant
discant
secant
diamant
elegant
arogant
berbant
G[enoveva] d[e] Brabant
nant
briliant
amant
amarant
celalant
cestălant

ent

strident
lent
argument
moment
instrument
ciment
element

int

argint
alint
mint
mărgărint
Corynth
Hyacint

înt

sfînt
cînt
descînt
încînt
împlînt
mormînt
frămînt
acoperămînt
așezămînt
crezămînt
spăimînt
înspăimînt
veșmînt
jurămînt
pămînt
frînt
înfrînt
răsfrînt
sînt
tînt
vînt
avînt
cuvînt
fără cuvînt
zvînt

ont[382]

Pont
mastodont
tont
Helespont
ghiont
discont
arhont
Piemont
la ponte

2271

55v Egmont
pont

2274

76r **unt**[383]

ciunt
Sagunt
mănunt
punt
mărunt
cărunt
crunt
înfrunt
confrunt
unt

2271

55v ⟨bunt⟩
încrunt
funt

2274

76r **ot**

bot
ciot
antidot
bigot
fagot
pahot
cot (coate, coți)
scot
socot
pișcot
lot
zlot
pilot
înglot
înot
pot
nepot
capot
strănepot
compot
tot
netot

382. *seria mai apare redactată pe* **2271, 55v** Egmont, pont, tont; *am preluat termenii inexistenți în ultima redactare* 383. *seria mai apare redactată pe* **2271, 55v** ⟨bunt⟩, ciunt, punt, crunt, mărunt, cărunt, înfrunt, confrunt, încrunt, funt, ⟨sunt⟩; *am preluat termenii inexistenți în redactarea ulterioară cu excepția verbului* ⟨sunt⟩

de tot [384]
cu totului tot
peste tot
vot
devot

77r **apt**
fapt
adapt

ăpt
îndărăpt

ept [=**iept**]
înțelept
inept
piept
dirept
drept
îndrept
aștept
deștept
recept
concept
precept
adept

ipt
fript
script
manuscript
Egipt
înfipt
afipt

opt
opt
40 și opt
copt
necopt
〈înnopt〉
adopt
răscopt [385]
copt
scopt (brînză)

upt [386]
lupt
rupt
corupt
întrerupt
abrupt
de frupt
înfrupt
supt
resupt
dedesupt

78r **art**
Mart
împart
despart
spart

ert [=**iert**]
Albert
d'Alembert
cert
cert
incert
concert
fiert
răsfiert
sfert
inert
deșert (vrb.)
deșert
în deșert
cuvert

irt
birt
mirt
spirt

îrt
cesvîrt
învîrt
dezvîrt

ort
ort
fort
confort
cort
Jilort
mort
port (strai)
port (liman)
port (vrb.)
suport
raport
esport
deport
sport
tort

urt
scurt
furt
iaurt
din scurt

79r **ast** [387]
adast
fast
nefast
cast
Erast
Adrast
vast
balast
contrast

2272

75v entuziast
fantast
rast

ăst
adăst
ăst
țăst

2274

79r **est** [388]
acest
gest
onest
arest
rest
atest
țest (înțestat)
anapest
protest
contest

2272

75v Alcest
manifest

2274

79r **ist** [389]
bandajist
chimist
alchimist
organist
tist
whist
trist
chorist
consist
dezist
azist
resist
insist

384. *repetat din inadvertență* 385. *inițial* lapte răscopt 386. *seria mai apare redactată pe* **2271, 57r** lupt, rupt, înfrupt, corupt, dedesupt [*inițial* dedesubt], abrupt supt, resupt 387. *seria mai apare redactată pe* **2272, 75v** entuziast, fantast, cast, rast, contrast, Vast, Adrast; *am preluat termenii inexistenți în ultima redactare* 388. *seria mai apare redactată pe* **2272, 75v** acest, atest, contest, Alcest, manifest, gest, rest, țest, protest; *am preluat termenii inexistenți în ultima redactare* 389. *seria mai apare redactată pe* **2272, 75v** linguist, analist etc., trist, asist, dezist, consist, rezist, exist, tist, whist, Christ, solist, organist, pianist, flautist; *am preluat termenii inexistenți în ultima redactare*

2272

75v linguist
analist etc.
rezist
exist
Christ
solist
pianist
flautist

2274

79r **ost** [390]
ost
fost
am fost
nord-ost
sud-ost
post
post
adăpost
rost
prost
tost (toast)

2272

75v Ariost

2274

79r **ust** [391]
bust
robust
gust
dezgust
îngust
August
just
injust
must
otpust
august (luna)

80r **ut**
limbut
băut
plăcut
neplăcut
tăcut
zăcut
căzut
scăzut
şezut
crezut
necrezut
încrezut
văzut
nevăzut
umplut
ţinut
încăput
părut
dispărut
apărut
durut
vrut
putut
avut
trecut
petrecut
întrecut
crezut
de necrezut
pierdut
gemut
temut
început
nenceput
conceput
priceput
nepriceput
cerut
ţesut
băut
străbătut
născut
nenăscut
făcut
prefăcut
nefăcut
desfăcut
cunoscut
necunoscut
crescut
necrescut
decrescut [392]
păscut
ajut
scut
Sascut
lut
mut
strămut
mut
cornut
aşternut
cernut
strănut
început
Prut
brut
cusut
necusut
ţesut
astut
scorbut
arnăut
învăscut
cnut
ascut
cerşut
cerut
disput
slut
stătut
statut
dizbătut
combătut
străbătut
81r strănut (sbs.)
acut

80r **aŭt**
aeronaut
argonaut
precaut

[´et=´ăt=´ed=´ăd]
73r **aët** [=**aiet**]
vaiet

ocet
bocet
„nocet"

aget [=**aged**]
raget
fraged

eget
deget
preget

iget
Sziget

uget [=**uged**]
cuget
muget
buged

oclet
proclet

amăt [=**eamăt**]
freamăt
hreamăt
şteamăt

emet
gemet

umed [393]
umed

unet [394]
sunet

390. *seria mai apare redactată pe* **2272, 75v** Ariost, fost, ost, post, rost, tost, prost; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 391. *seria mai apare redactată pe* **2272 75v** bust, îngust, just, must, otpust, August, gust 392. *modificat din* des[crescut] 393. *modificat din* **umet** 394. *modificat din* **anet**

răsunet
tunet
consunet

apăt [=**eapăd**=**eapăt**]
scapăt
leapăd
capăt
ştrapăt
rapăt
treapăt

ipet
Egipet
sclipet
scripet
şipet
ţipet

eştet [=**eşted**]
creştet
veşted

uët [=**uiet**]
vuiet

erit
merit
demerit

77r **icot**
chicot

oscot
troscot
n-o scot

73r **ohot**
nohot [395]
dohot
hohot

77r **omot**
zgomot

73r **ipot**
şipot
pipot

77r **opot** [396]
n-o pot
clopot
ropot
73r tropot

77r **espot**
despot

80r **äut** [=**aud**]
flaut
caut
n-aud

ăut
Tăut
Răut

eut
farmaceut

[Ţ]

82r **aţ** [=**aţi**]
baţi
strabaţi
combaţi
dezbaţi
abaţi
luminaţi }
adunaţi } I
măcinaţi }
daţi
dedaţi
te agaţi
renegaţi
îngîmfaţii [397]
laţ
din doi laţi
Galaţi
gelaţi
înşelaţi
chemaţi
ciumaţi
afumaţi
automaţi
cîrnaţi
Carpaţi
înaripaţi
tu paţi
împăraţi
însuraţi
braţ
fraţi
ingraţi
tu caţi
saţ
nesaţ
lăsaţi
guşaţi
Muşaţi
îngreţoşaţi
arătaţi
araţi
amorezaţi
zaţ
tîrnaţ

83r **ăţ** [=**ăţi**]
băţ
Carabăţ
alte **dăţi**
fă-ţi
prefă-ţi
desfă-ţi
înfăţ
desfăţ
hăţ
înhăţ
jăţ
lăcăţi
plăţi
arăţi
bunătăţi
strîmbătăţi
dreptăţi
nedreptăţi
singurătăţi
cetăţi
jumătăţi
străinătăţi
etăţi
absurdităţi
fatalităţi
majorităţi
longevităţi
naivităţi
enormităţi
libertăţi
dă-ţi
predă-ţi
dedă-ţi
învăţ
dezvăţ
canavăţ
răsfăţ

9:r **acţi**
exacţi

ecţi
architecţi

84r **eţ** [=**eţi**=**ieţi**]
albeţi
beţi
iubeţ
înceţi
dulceţi
tăceţi
plăceţi
cădeţi
cadeţi
scădeţi
şedeţi
vedeţi
săgeţi
împleţi
băieţi
ţineţi
încăpeţi
păreţi
pereţi

395 *modificat din* nohod 396. *seria mai apare redactată pe* **73r** clopot, tropot; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 397. *corectat din* îmgîmfaţi

dispăreţi
apăreţi
aveţi
puteţi
verdeţi
blîndeţi
feţi
logofeţi
desfeţi
înfeţi
disfeţi
răsfeţi
îngheţi
dizgheţi
bogheţi
mălăieţi
lăieţi
nătăfleţ
răzleţ
hîrleţ
glumeţ
drumeţ
sumeţ [398]
îndrăzneţ
dimineţi
albineţ
bătrîneţi
măreţ
lumeţ
lopeţi
creţ
încreţ
discreţ
discreţi
secreţi
concreţi
tinereţi
băltăreţ
pădureţ
cuvîntăreţ
cîntăreţ
mistreţ
frumuseţi
coteţ
isteţ
citeţ
musteţi
cărunteţi
înveţi
dezveţi
poveţi
poeţi
cocheţi
şucheţi
atleţi
completi
trimeţi
sumeţi
pesmeţi

cometi
repeţi
regreţi
şireţi
preţ
dispreţ
vïeţi
măreţ
călăreţ
făcăleţ
bruneţi
nutreţ
bureţi
peceţi
ostreţ
găleţi

85r **iţ** [=**iţi**]

iubiţi } IV
adormiţi } IV
scutiţi } IV
să fiţi
înghiţ
sughiţ
chiţi
monoliţi
aţiţ
sudiţi
adamiţi
căpiţi
pestriţ
şuviţi
vestiţi
petiţi

96r **îţ** [=**îţi**]

mîţ
urîţi

92r **alţi** [=**alţ**]

alţi
ceilalţi
ăştialalţi
celorlalţi
istorlalţi
orbalţ
Pfalz
încalţ
discalţ
jumalţ
nalţi
înnalţi (vrb.)
salţi
te salţi
valţ

ălţ [=**ălţi**]

bălţi
dălţi

elţ [=**elţi**]

Belz
celţi

îlţ

zgîlţ
cîlţ
jîlţ

olţ [=**olţi**]

bolţi
colţi
colţ
colţ
revolţi
învolţi
dezvolţi

ulţ [=**ulţi**]

adulţi
culţi
inculţi
asculţi
desculţi
oculţi
mulţi
smulţi
insulţi
rezulţi
consulţi

amţ [=**eamţ**]

neamţ

emţ [=**emţi**]

nemţi

imţ [=**imţi**]

simţ
mă simţ
resimţ
consimţ
strimţi
zimţi

93r **anţ** [=**anţi**]

zbanţ
dorobanţ
danţ
lanţ
diamanţi
şanţ

enţ [=**enţi**]

Timişorenţ
demenţi
inteligenţi

inţ [=**inţi**]

fierbinţi

398. *urmează* iubeţ *repetat din inadvertenţă*

dinţi
Mehedinţi
sfinţi
ginţi
arginţi
minţi
cuminţi
Vinţ
Linz
credinţi
rugăminţi
stăruinţi
făgăduinţi
biruinţi
prinţ
fiinţi
căinţi
părinţi
folosinţi
putinţi
credinţi
velinţi
suferinţi
ajutorinţi

onţ
Donţ
pahonţ

93r **unţi**
ciunţi
munţi
nunţi
punţi
mărunţi
cărunţi
crunţi
încrunţi
frunţi
înfrunţi
confrunţi

94r **oţ** [=**oţi**]
boţ
goţi
hoţ
negoţ
coţi (cot)
socoţi
scoţi
iloţi
moţ
poţi
despoţi
nu poţi
roţi
soţ
consoţ
cu soţ
toţi
zloţi
piloţi
înoţi
nepoţi
strănepoţi
netoţi
bigoţi
ostrogoţi
vizigoţi

94r **apţi**
lapţi
adapţi

epţi [=**iepţi**]
piepţi
înţelepţi
inepţi
drepţi
îndrepţi
aştepţi
deştepţi
adepţi

ipţi
fripţi
înfipţi

opţi
copţi
adopţi
nopţi

upţi
lupţi
rupţi
corupţi
întrerupţi
înfrupţi
supţi

arţ [=**arţi**]
marţi
înparţi
desparţi
sparţi
Schwarz

ărţ [=**ărţi**]
părţi
chărţi
cărţi
anţărţ
deşărţi

erţ [=**erţi**=**ierţi**]
cerţi (vrb.)
cerţi
incerţi
ierţi
deşerţi (vrb.)
deşerţi
esperţi
terţ
comerţ

95r **îrţ** [=**îrţi**]
hîrţ
învîrţi

orţi [=**orţ**]
(3) orţi
borţi
morţi
porţi (subst.)
porţi
suporţi
imporţi
transporţi
şorţ
sorţi [399]
torţi
divorţ

urţi [=**urţ**]
burţi
curţi
scurţi
şurţ

uţi [=**iuţi**=**uţ**=**iuţ**]
buţi
limbuţi
slăbuţi
plăcuţi
neplăcuţi
tăcuţi
ietăcuţ
ascuţi
trecuţi
petrecuţi
întrecuţi
crescuţi
cunoscuţi
necunoscuţi
desfăcuţi
prefăcuţi
făcuţi
nefăcuţi
născuţi
nenăscuţi
învăscuţi
călduţ
drăguţ
păiuţ
căiuţi
iuţi
ajuţi
deluţ
căluţ
amuţ
sumuţ
temuţi

399. *modificat din* şorţi

51 — c. 267

muți
bănuț
mănuți
ouț
puț
începuți
pricepuți
concepuți
nencepuți
dispuți
cruț
bruți
căruț
ceruți
răruț
săruți
cusuți
țesuți
căsuți
96r bătuți
străbătuți
combătuți
tătuț
stătuți
avuți
arnăuți
Cernauți
băuți
struț
Negruț
găgăuț

91r **urăț** [=**urăți**]
în gură-ți
îndură-ți
făcurăți
desfăcurăți
plăcurăți
zăcurăți
curăț

[-**eț**=-**iț**=[-**eți**=-**iți**]
85r **àïți** [=**aieți**=**oaieți**=**aiț**]
vaieți
scaieți
opaiț
în odaie-ți
straiți
laiți
gaiți
bine paie-ți
îmbaie-ți
taie-ți
saie-ți
resaie-ți
îndoaie-ți
dizdoaie-ți
înmoaie-ți

erbeți [=**ierbeți**]
fierbe-ți

aceț [=**aceți**=**oaceți**]
faceți
desfaceți
prefaceți
contrafaceți
coaceți

eceț [=**eceți**]
plece-ți
aplece-ți
petreceți
întreceți
treceți

iceț [=**iceți**]
ziceți
dedice-ți
ridice-ți
aplice-ți
preziceți
desziceți
despice-ți
răspice-ți
strice-ți

86r **ùceți**
duceți
conduceți
reduceți
aduceți
traduceți
usuce-ți

adeț [=**adeți**=**oadeți**]
radeți
roadeți

edeți
credeți
vă încredeți
repèdeți

ideț [=**ideți**]
ucideți
decideți
ride-ți
închideți
deschide-ți
deschideți
rideți
surideți
conchideți
desfideți
derideți

indeț [=**indeți**]
depindeți
prindeți
cuprindeți
întreprindeți
surprindeți
deprindeți
tindeți
întindeți

destindeți
pretindeți
vindeți

87r **undeț** [=**undeți**]
ascundeți
pătrundeți
răspundeți
corespundeți
o tundeți

ardeț [=**ardeți**=**oardeți**]
ardeți
încoarde-ți
descoarde-ți
acoarde-ți

erdeț [=**ierdeți**]
pierdeți
desmierde-ți

ĕeț[=**eieți**=**ieieți**]
ceie-ți
încheie-ți
descheie-ți
ieie-ți
pieie-ți
steie-ți

ageți
trageți
retrageți
atrageți
rageți
frageți

egeți
pregeți
lege-ți
dislege-ți
alegeți
culegeți
înțelegeți
prelegeți
vegeți
îndegeți
dregeți
diregeți
coregeți

88r **igeți**
frigeți
înfigeți
strige-ți
cîștige-ți

ingeț [=**ingeți**]
încingeți
descingeți
împingeți
respingeți
lingeți
prelingeți
atingeți

distingeți
stingeți
stringeți
învingeți
convingeți

ungeț [=**ungeți**]
ungeți
ajungeți
străpungeți
împungeți

argeț [=**argeți**]
spargeți

ergeț [=**ergeți**]
mergeți
ștergeți
convergeți
alerge-ți

urgeț [=**urgeți**]
curgeți
scurgeți

ugeți
înjuge-ți
bugeți
cugeți
mugeți
sugeți
resugeți
îndruge-ți
distrugeți

89r **ieț** [=**ieți**]
fie-ți
apropie-ți
scrieți
circumscrieți
descrieți
ție-ți
reție-ți
vie-ți
revie-ți
convie-ți
devie-ți

eliți [=**eleți**=**ieliți**= **elit**]
tu meliți
eu meliț
pieliți
spele-ți
înșele-ți

oliți
poliți

uliți
suliți
uliți

emeț [=**emeți**]
gemeți
temeți
cheme-ți
recheme-ți

aniți [=**aniț**]
graniți
draniți
baniți
cabaniți
Kanitz
raniți

ineți
vineți
combine-ți
îmbine-ți
dezbine-ți
aline-ți
încline-ți
lumine-ți
anine-ți
însenine-ți
suspine-ți
țineți
abțineți
conțineți
rețineți
susțineți
le țineți

olniț [=**olniți**]
solniți
bolniți

emniți [=**emneți**= **emniț**]
însemne-ți
temniți
Cremnitz

erneț [=**erneți**=**erniți**]
cerneți
așterneți
dișterneți
pavecerniți [400]

90r **uneți**
răzbune-ți
închinăciune-ți
rugăciune-ți
moliciune-ți
sfiiciune-ți
repeziciune-ți
înțelepciune-ți
adune-ți
repejune-ți
încunune-ți
puneți
apuneți
depuneți
presupuneți
spuneți
instrune-ți
răsune-ți
detune-ți

apeț [=**apeți**]
capeți
scapeți
adape-ți
încapeți
sape-ți

epeț [=**epeți**]
începeți
reîncepeți
pricepeți
înțepe-ți

ipeț [=**ipeți**]
scripeți
țipe-ți

upeț [=**upeți**]
rupeți
corupeți
cupeț

91r **areț** [=**areți**=**oareți**]
vorbareț
întrebare-ți
turbare-ți
meșteșugareț
îndelungareț
flecareț
bine pare-ți?
stareț
cumpătareț
certareț
pismătareț
nu vă mirareți!
intrareți
gurareț
măsoare-ți

eriț [=**ereți**=**eriți**]
meriți
cere-ți
în durere-ți
în părere-ți

ureț [=**ureți**]
cureți

95r **auț** [401] [=**auți**]
cauți
precauți
aeronauți
argonauți!

400. *în ms.* pavecerniciți 401. *inițial după* **uț** buți, limbuți *șterse*

[U]

101r **ù**
dădu
fu
acu
plăcu
tăcu
zăcu
făcu
prefăcu
desfăcu
păru
trecu
petrecu
întrecu
pierdu
apăru
cusu
țesu
tu
putu
bătu
străbătu
combătu
dezbătu
nu (nu nu)
ținu
conținu
reținu
susținu
gemu
amu
temu
avu
bău
împlu
încăpu
căzu
scăzu
văzu
duru
vru [402]
crezu [403]
du
ne du
ne condu
începu
pricepu
ceru
născu
cunoscu
renăscu
crescu
descrescu
stătu
așternu
dișternu

99r **au**
au
n-au
dau
redau
lau
erau
cumpărau } I
arau }
Menelau
Agesilau

iau [=eau]
beau
dormeau }
veneau }
goneau } II, III, IV
fierbeau }
boleau }
șleau
pe șleau

100r **ău**
hîrdău
sqv* mălău
rău
părău
al său
al tău
zău
zurgălău
călău
Bacău
ciucalău
flăcău
Bîrgău
strigău
Bașău
Brașău
menit a rău
Chișenău
birău
Rarău
tău
nătărău
Buzău

99r **eu** [=ieu]
beu
eu
feredeu
Orfeu
apogeu
polieleu
leu
paraleu
mieu
alunneu
ateu
vreu
seu
zeu
Prometeu
mereu
greu
feteleu
proteu
steteu
antereu
archïereu
protoëreu
mereu

100r **iu**
dulciu
fiu
să fiu
Jiu
rachiu
portocaliu
arămiu
cînepiu
auriu
Mariu
cenușiu
porumbriu
liliachiu
scatiu
țiu
dețiu
rețiu
conțiu
susțiu
viu (vin)
previu
reviu
subviu
viu
tîrziu
gaziu

101r **îu** [=iu]
rîu
părîu
țîu
tîrziu

100v **ou**
bou
ecou
nou
din nou
barou
biurou
erou
plou

96v **adu**
adu
Radu

402. *urmează* putu *repetat din inadvertență* 403. *urmează* pierdu, dădu *repetate din inadvertență*

ablu

cablu

oblu

oblu

ublu

dublu

aclu [404]

spectaclu
cenaclu
tabernaclu
30r miraclu

96v **iclu**

piclu
şiclu

oclu [405]

cioclu
Androclu
monoclu
binoclu
30r soclu

96v **aslu**

maslu

97r **abru**

candelabru

ebru

celebru

ibru

Tibru

obru

sobru

ubru

lugubru

acru

acru
macru
simulacru
sacru

ocru

socru

ucru

lucru

edru

pentaedru
poliedru
cedru

odru

codru
Codru
modru

egru

negru
integru

igru

tigru

ipru

Cipru

aspru

aspru

upru

cupru
stupru

atru [=eatru]

patru
tuspatru
latru
aratru
teatru
cîteşi patru

ătru

cumătru
Pătru

etru

Petru
metru
kilometru
hexametru
pentametru

98r **itru**

Kytru
pulpitru
Dumitru
Mitru
arbitru

97v **iltru**

filtru

entru

centru
pentru
kentru
de-ntru

întru

intru
pîntru
reîntru

ontru

înlontru

untru

înlăuntru

98r **otru**

lotru
Motru

97v **eptru**

sceptru

98r **astru** [406]

albastru
. . . gastru
castru
fiastru
Dunastru
pilastru

2271

50v cadastru
dezastru
giugastru

2274

98r **ăstru** [407]

păstru
căpăstru
Silvăstru

estru [408] [=iestru]

buestru
maiestru
Silvestru
terestru
alpestru

2271

50v destru
pedestru

2274

98r **istru**

Nistru
Istru

404. *seria mai apare redactată pe* **30r** spectaclu, cenaclu, miraclu; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 405. *seria mai apare redactată pe* **30r** cioclu, monoclu, Androclu, soclu; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 406. *seria mai apare redactată pe* **2271, 50v** albastru, piastru, cadastru, dezastru, giugastru, Dunastru, pilastru; *am preluat termenii inexistenţi în ultima redactare* 407. *seria mai apare redactată pe* **2271, 50v** păstru, Silvăstru, căpăstru 408. *seria mai apare redactată pe* **2271, 50v** maiestru, destru, pedestru; *am preluat termenii inexistenţi în ultima redactare*

ostru

nostru
vostru
rostru

ustru

lustru
mustru

austru

austru
claustru

2275B

[V]

1r **av**

cearceav
moldav
gîngav
concav
pilav
bolnav
nărav
prav
deprav

ev

elev
ev

iv

guraliv
costeliv
relativ
dativ
nominativ etc.
beţiv
uscăţiv
masiv
cursiv
pasiv
conviv
coroziv
naïv

ov

alcov
Azov

uv

pleşuv

ubav

gubav

îngav

gîngav

[Z]

2r **az** [=**azi** = **eaz** = **iaz**]

cabaz
gaz
haz
caz
cazi
recazi
decazi
necaz
Bicaz
iaz
prilaz
pirlaz
talaz
zaplaz
atlaz
naz
raz
razi
obraz
praz
cepraz
azi
viteaz

ez [=**ezi**=**iezi**=**iez**]

obezi
concezi
recezi
precezi
iezi
scînteiezi
interpelezi
miez
urmez
grămezi
îmbunezi
repezi
strepezi
trapez
repez
înaripez
orez
cirezi
Horez
înamorezi
amorez
adresez
şezi
retezi
botez
încetez
ospătez
datez
încredinţez
francez
englez
portugez
polonez
vezi
revezi
prevezi
întrevezi
netezi
cutez
livezi
păstrez
crez
miez
zăpezi
rătez
serbez
cedez
botez
burgez
apelez
miez
înarmez
danez
cinez
chinez
luminez
te repezi
zăpezi
burez
durez
murez
cirezi
orez
narez
înamorez
barez
desţărezi
interesezi
aşezi
şezi
desfătezi
datezi
⟨spetezi⟩
încredinţez

3r **iz** [=**izi**]

abiz
ucizi
decizi
regicizi
închizi
deschizi
conchizi
valizi
invalizi
timizi
bariz
Pariz
scizi

alzi [=**als**]

calzi
fals

olz [=**olzi**]

îmbolzi

inz [=**inzi**]
inzi
prinzi
cuprinzi
tinz
întinz
pretinzi
aprinz
deprinz
surprinz
oglinzi
colinzi

înz [=**înzi**]
mînz
prînz
pînzi
în curînzi
curînzi
vînz
revînz
comînzi

onz [=**onzi**]
bronz
blonzi

unzi
înfunzi
ascunzi
răspunzi
co[răspunzi]
pătrunzi
tunzi
rătunzi
profunzi
scunzi
desfunzi

oz [=**ozi**]
boz
goz
cozi
comozi
antipozi
rozi
nerozi
voievozi

arz [=**arzi**]
arzi
barzi
leoparzi

erz [=**erzi**=**ierzi**]
pierzi
verzi

irz
Agatîrz

orz [=**orzi**]
orz
încorzi
discorzi
acorzi
cors
lorzi

urz [=**urzi**]
surzi
curzi
îmburzi
sturz

uz [=**uzi**]
auzi
duzi
aguzi
juzi
acuz
recuz
zăluzi
topuz
cobuz
abuz
refuz
asuzi
uzi (ud)
auz
călăuz
cruzi
incluzi

4r **umezi**
umezi

èpez [=**epezi**]
lepezi
repezi
strepezi

etezi
netezi

auz [=**auzi**]
lauzi
n-auzi

Locul seriilor **euci** leuci, treuci (**2271**, *88r*) *și* **alegi** balegi, n-alegi (**2272**, *89r*) *este la p. 698 după seria* **urici**; *al seriei* **ogon** pogon (**2274**, *19r*) *la p. 740 după seria* **eon**.

2265

2r **BÀ**

ba
abbà
întreba
înjgheba
încuiba
înbuiba
nu-i ba
holbà
schimbà
plimba
strîmbà
a ierbà
ciorbà
îmbumbà
disbumbà
incumba
sucumba
probà
Barnabà
îmbiba
șurubà
zurbà
turbà
încurba
încujbà

3r **ÀBA** [=**eaba**=**oaba**]

baba (muiere — colac)
geaba (degeaba)
laba
Kaaba
Sabba
treaba
taraba
slaba
Bassaraba
Araba
Baraba
faba
gloaba
roaba
boaba
cioaba
podoaba
scoaba

4r **єба**
иба
єба [**eba**]
gheba
cheba
Leeba
Teba
hleba
gleba

иба [**iba**]
hiba (transvăl.)

оба [**oba**]
soba

ȣба [**uba**]
buba

5r **ажба** [**ajba**]
vrajba

алба [**alba**]
alba
salba
nalba
Galba
halba
jalba
dalba
codalba

амба [**amba**=**oamba**]
boamba
cloamba
troamba

ємба [**emba**]
Otremba

ȣжба [**ujba**]
Cujba
slujba

єлба [**elba**]
Elba
selba

илба [**ilba**]
milba

олба [**olba**]
tolba

ȣлба [**ulba**] }
ълба [**ălba**] } defective
ꙟлба [**îlba**] }
имба [**imba**]
limba

омба [**omba**]
bomba
tromba

ȣмба [**umba**]
de-a tumba
Dumba
porumba
Porumba

ꙟмба [**îmba**]
strîmba
drîmba

6r **arba**
erba
irba
orba
urba
îrba

арба [**arba**=**iarba**=**oarba**]
barba
iarba
oarba

ѥрба [erba]
herba
verba (pl. lat.)

ирба [irba]
ştirba

ѡрба [orba]
vorba
ciorba
torba

ꙋрба [urba]
curba
turba

ꙟрба [îrba]
Sîrba
scîrba

7r **uba**
azba
ezba
izba
ѡзба
ꙋзба
ꙋба [uba]
buba
guba (ung.)
duba
Kuba
pruba
hruba
şuba

àzba [=**oazba**]
broazba

ѥзба[1] [**ezba**] vacat
[=**esba**]
Lesba

изба[1] [**izba**]
Sofronisba
Thisba [2]

ѡзба[1] [**ozba**] } vacant
ꙋзба [**uzba**] }
ѡба [**oba**]
soba
toba
doba

ꙟба [**îba**]
gîba
ţiba !

[a]

8r **rabdà**
Abdà (Kalè)

ČA [3]
cea !

acea
paceà
baccea

făceà
zăcea
tăcea

răcea
trecea
petrecea
se trecea

ziceà
erbiceà
ghiceà
juniceà
cărticeà
smiceà
pielceà
fericeà

cocea
boceà
boccea
poceà
noroceà
toceà
pritoceà

ducea
buccea
reducea
deducea
conducea
seduceà
induceà
luceà
strălucea
nălucea
sucea
răsuceà
se bursuceà

zîcea
seînceà
îmbrincea

sîmcea
torcea
întorceà
corceà
storcea
îl porceà

surcea
purcea
retorceà

închircea
vălcea [4]
încălceà
stălceà

ulceà
îndulceà

smunceà
muncea

9r **acea**
ecea
alcea
elcea
ilcea
olcea
ulcea
akcea
ancea
icea
ircea
opcea
urcia

acea
pacea
Dracea
Lacea
Cracea
bîrnacea
audacea

ecea
Bucecea
Grecea
a zecea
a unsprezecea etc.

alcea
falcea
palcea
salcea
Mihalcea

elcea }
ilcea } vacant
olcea }
ulcea
dulcea
Tulcea

akcea
Isakcea

ancea
cancea
Vrancea
lancea
Vancea

icea
icea

1. *modificat din* ѥзбъ *respectiv* избъ *şi* ѡзбъ 2. *corectat din* Sofronisbă *respectiv* Tisbă 3. *după* cea *şters* 4. *inițial* sălcea

pitulicea
păduriceà
pizdulicea
jur icea
aicea

ircea

Mircea
Stircea
Circea

[**irce**]

(și mă mir ce)

opcea

copcea
Nopcea

urcia [5]

Murcia

ucea

crucea
Mucea
Sucea

[a]

10r **dà**

va dà
ba da !
a parada
ne-a dà
ce par a dà
prădà
da
Carada
edà
cedà
dedà
redà
spedà
revidà
înnodà
disnodà
v-o dà
ne-o dà
ț-o dà
i-o dà
mi-o dà
le-o dà
n-o dà
udà
înciudà
asudà
a nu da
nu da !
haida !
⟨aida⟩
ai da
n-ai da
ce-ai dà
l-ai dà
ș-ai dà
ți-ai da
a-l da
Alda

am da

ce-am dà
de-am dà
c-am dà
n-am dà
trufandà
ți-am dà

ar da

ce-ar [da]
de-ar da
i-ar dà
desmierdà
a sauvegardà
l-ar dà
m-ar dà
n-ar dà
și-ar dà
s-ar dà
retardà
v-ar dà
ți-ar dà
aș dà
ce aș dà
i-aș dà
l-aș dà
zău c-aș dà
m-aș dà
(nădăjduia)
te-aș dà
v-aș dà
ți-aș dà
găzdà
brăzdà
a-ți da

suspendà

zi-mi dà
de-l dà
ce-l dà
le-l dà
mi-l dà
ni-l dà
vi-l dà

ți-l dà

încordà
înc-or dà
vor dà
debordà
ce-or dà
de-or dà
mi-or dà
ți-or dà
i-or dà
ne-or dà
v-or dà
li-or dà
l-or dà
i-or dà (pe ei)
m-or da
ne-or dà [6]
ș-or dà
s-or dà
și-or dà
discordà

zburdà

jur da !

a soldà

nu-l da !
zi dà !
prezidà
rezidà

perînda
arendà

care-mi da

sonda

de-om da

11r **ada**
ada [=**eada**=**iada**]

cada
lada
nada
prada
cireada
gireada
Dada
iada
gramada
tirada
retirada
n'a da
livada
pomada
rocada
desperada
Elada
mlada
strada
parada

илда [**ilda**]

pilda
Schilda
Matilda
Clotilda
Chriemhilda

олда [**olda**]

Molda

5. *modificat din* **urcea** 6. *urmează* zi da, prezida, *șterse și reluate ulterior*

holda
solda
Leopolda

[ipca]
șipca
scripca
lipca
un tip ca
un șip ca

apca
șapca
cu hapca
un arap ca

12r agda
Magda

aida
haida!
gaida
Vaida

АЖДА [ajda=așda]
ce-aș da

alda
calda
scalda
Teobalda

elda
Șelda
Matelda

ilda
pilda
Matilda
Chriemhilda
Clotilda
Tilda

olda
holda
Leopolda
Liutpolda *
solda

ulda
nu-l da!
Fulda

amda
lambda
n-am da
ce-am da

emda
putèm da

omda
n-om da

umda [=umida]
nu-mi da

anda
banda (Kreuzband)
banda (Bunde)
Sanda
Smaranda
Tanda
Ruxanda
Manda
veranda
Wanda

enda
blenda
tenda
agenda
Venda
Zenda

inda
ghinda
oglinda
Linda
tinda
colinda

onda
blonda
vagabonda
Fredegonda [7]
Trebizonda
n-om dà
rotonda
sonda

unda
unda
bunda
Kunigunda
Adelgunda
rătunda

ФНДА [înda]
arînda
osînda
pinda
orînda

13r arda
n-ar da
ce-ar da
darda
barda
garda
cearda (csarda)

erda
lakerda
smerda

irda
urda
ciurda

durda
surda (adj.)
Turda
de-a surda (surda *adverb)*

orda
n-or da
horda

azda
brazda
gazda

izda
⟨pizda⟩

[uzda]
buzda

14r БѢА [bea]
АѢА [aea] onomatopoetice
[ea=ia]
bea
de abia
abea

cobea
zdrobea
robea
s-o bea
gobeà
scobea
globea
robea
împodobea
o bea

slăbeà
să bea

iubea
giubea
dubeà
rubeà
nu bea!
tu bea!

vor beà
de-or bea
vorbea
orbea
sorbea
l-or beà
m-or beà
te-or beà
ți-or beà

n-ar bea
de-ar bea
m-ar bea
ș-ar bea

7. *corectat din* Fe[degonda]

s-ar bea
te-ar bea

fierbea
albeà

nălbea
codălbea
să-l bea

el bea

ce-l bea
de-l bea

mi-l bea

ni-l bea

îl bea
nu-l bea
ştirbea
am bea

c-am bea
cam [bea]
n-am bea
de-am bea [8]

vom bea

c-om bea
de-om [bea]
i-om [bea]

nu-mi bea
zîmbea
aş bea

de-aş [bea]
l-aş [bea]
c-aş bea
v-aş [bea]
ţ-aş [bea]

izbea
aia [**aea**]
[**ia=ea**]

îmbăia
căia
sicăia
se ticăia
migăia
ţopăia
hopăia
ropăia
impăia
învăpăia
(jupoia)
se lăfăia
gifiia
pufăia
răfuia
străfuia
şovaia
încovoia
dracul să vă ia
clăfăia
[lăfăia] (lăfăind)
ciorăia
sbîrnăia
tîrnuia
şerpuià
tupăia
bîlbăia
buiguia
ciorsăia
pîrîia
cîrîia
ţîrlăià
mornăià
mormăià
fornăia
zornăia
pocaia
⟨bocăia
ciocăia⟩
bocănea
ciocănea
trancănea
dingănea
zîngăneà
ţocăia
tropăia
cotrobăia
colbăia
bojbăia
horpăia
molfăià
pospăià

15r **⟨aia⟩**
cea

[**aia=aea**]
baia

babaia
gobaia

duceà ea
făceà [**ea**]

suceà [**ea**]

odaia
[**ea**]

bocea [9]
cocea
ducea
făcea
strălucea
nălucea
sucea
răsucea

16r **dea**

e dedea

concedea
şedea
dovedea
vedea
revedea
ne vedea
să le deà
să ne [dea]
ne dea!
întrevedea

ă cădea

dădea
rădea
recădea
înnădea
decădea
prăpădea
se cădeà
şădea
sădea
reşădea
vădea
să dea

o s-o dea

rodea
codea
să n-o dea
îmbrobodea
se modea
podea (stv.)
ţ-o dea
podea (vrb.)

a vadea

sadeà
⟨fadea⟩

i închidea

ucidea
fidea
deschidea
⟨prindea⟩
ridea
şidea
videa
zidea

î: rîdea

zîdea

ard ardea

sardea

erd pierdea [10]

perdeà

8. *urmează* zîmbea *şters, reluat mai jos* 9. *seria este urmată de indicaţia, repetată,* vezi la **ča** 10. *după* desmierda *şters*

un **undeà**
răspundea
tundea

în **se gîndea**
răspîndea
pîndeà
gîndeà
răzgîndea
rîndea

in **vindea**
prindea
cuprindea
surprindeà
tindeà
întindea
pretindeà
distindeà

[**or**] **cordea**
ciordea

17r **ѥа**
афѥа[11]
gea
ѥа [**eia** =**eea**]
[**ia**=**a**=**ea**]
te ià
se ia
încheià
întemeia
încleia
descheia
le ia
ne ià
pe ea
reia

cafea

abageà
dogea
tologea
ologea
slăbănogea
șofîrnogeà
îndrăgea
frigeà
corigeà
sugeà
regeà
dregea
culegeà
diregeà
negligeà
culegeà
întregea
înțelegea
prelegea
curgeà
scurgea
amurgea
mugeà
sugeà
distingeà
împungeà
ajungeà
lungeà
ciungeà
străpungeà
ungea
stingea
împingea
ningea
lingea
încingea
descingea
învingea
fingea
depingea
plîngea
trîngea[12]
sestrîngeà
respingeà
lărgea
spărgea
feregea[13]
mergea
mărgea
vergea
ștergea

18r **jea**
slujea
prujea
stinjeà
angaja
degajà
cojà

kea
licheà
tinichea

o **olea**
bolea
s-o leà
înțolea
îmbodolea
golea
dizgoleà
coleà
pîrjolea
nămolea
dămolea
răscolea
ocolea
încoleà
dincoleà
pe acolea
zolea
mozolea

i **ileà**
umilea
pilea
ghileà
chileà
sileà
ofileà
șindilea

a **aleà**
ă **jăleà**
se fălea
căleà
laleà
mă leà
ne leà
te leà
se leà
vă leà
păleà

e **beleà**
veseleà

u **hulea**
ciulea
măgulea
juleà
luleà
jumulea
zuleà (?)
⟨zolea⟩

rl zburlea
se-ngîrlea
pîrlea
zborlea

sl corăslea
vislea

[**aslă**=**easlă**=**iaslă**]
iaslă
breaslă
coraslă

[**îslă**]
pîslă
vîslă

[**islă**]
cislă

șl pașlea
rășlea

bl tăblea (casele)

pl ciopleà
împleà

tl cotlea

gl rîglea

11. *inițial* ѥфѥа 12. *inițial* stingea 13. *termenii* feregea, mergea *sînt însemnați cu o linie verticală poate pentru a fi mutați după microseria* **ărgea**

iglă
rîglă
kl șiklea
păcălea
ml să-mi lea

19r

mea
nea
meà

mea
gemeà
temea
⟨scremeà⟩
primea
a mea
ș-a mea
de-a mea

momea

dormea
vomeà

numea

glumea

nea

u punea
spunea
espunea
juneà
aluneà
impuneà
răpunea
săpunea

ă **rănea**

hrănea
cănea
bocănea
ciocănea

⟨**cînea**⟩
mînea

stăpînea
rînea

ținea

vinea
împrietineà
fineà
împlinea
suplinea
susțineà
reținea
obținea
deținea
conțineà
puțineà
putinea
conteneà
dondăneà

ciondănea
venea
revenea
se cuvenea
rumenea
pomenea

cîrnea

stîrnea

urnea
pornea
cerneà

Indirneà
icnea (sbst.)
pocnea
țicnea
icnea (verb)
răcnea
zvîcneà
pufnea
țîfneà
bufneà
pumnea
domneà

țîșnea

rîșnea

trăsnea

înlesneà
plesnea

rîvnea
căzneà

îndrăznea [14]

21r

oea
pea
oïa
voia

învoia [15]
boia [16]
îndoia
undoia
se-ndoia
foia
înfoia
răsfoià
ogoia
înapoià
spoià
roià
șiroià
ș-o ia
de o ia
s-o ià
ți-o ia
gunoià
de-o pun o ia
renoia

de n-o ia
înnoia
să n-o ia [17]

uea chinuia
învinuia
vuia
suia
nuià
încuia
burzuluià
biruià
șiruia
ciuruià
năruià
stăruià
dăruià
păruia
prennoià

lăfoia

rînduia
bîntuia
mîntuia

pea

ă încăpea
răpea
e începea
pricepea

u **supea**

rupea
întrerupeà
cupeà
stupeà
ciupeà
jupeà
canapea
corupeà
i ciripeà
lipea
clipeà
nisipea
risipea
aripeà
o potopea
topeà
popeà
răspopeà
stropea
snopea
scopea

mp **tîmpeà**
rumpea

corumpea
întrerumpea
scumpea
irumpea

14. *urmează* rîvnea *șters* 15. *inițial* învoia, *apoi corectat* învoea 16. *urmează* șiroia *șters* 17. *urmează* de n-o ia *șters*

rp **cîrpea**
sp dospea

rea
reà

u aiureà
dureà
huzurea
cufureà
cureà
mureà
rămureà
cănureà
păpurea

ă **părea**
apărea
mărea
amărea
rărea
sărea
răsărea
păsărea
întărea
cîntărea
zărea
prizărea
năzărea
mazărea
zădărea
e piereà
cereà
fereà
dulghereà
piele reà
șulereà
dumereà
întinereà
tinereà
păserea
smereà
vreme rea
i pireà
o se soreà
dorea
zoreà
dogoreà
br zăbreà
čr
dr andrea
undrea
fr
gr grea
ți-i grea
li-i grea
kr acrea
înăcrea
lr
mr
pr asprea
preà
preà-preà
oprea
poprea
⟨căpreà⟩

23r
sea
o **dosea**
îngiosea
coseà
șosea
sosea
borboroseà
bolboroseà
obosea
poposea
scoposeà
⟨urseà⟩
horopseà
vopsea (vrb.)
ponosea
mirosea

ă **măsea**
găsea
argăsea
văpsea (subs.)
prăsea
plăsea
părăseà
regăsea [18]

i **chisea**
urgisea
acoliseà
agoniseà [19]
costiseà
sastisea
buchisea
lipsea [20]

e **îndesea**
țesea
u ursea

[**ai**]
susai
nu dai

[**a**]
mocoșa
cocoșa

[**iz**]
tălpiz (-ă)

[**ea**]
îmbulzea

[**a**]
pulsa

24r
șea
a **așea**
pășea
harșeà

e **ieșea**
b[eșea]
teșea (teșit)
pe șeà
cerșeà
i
o coșea
îngroșea
îngrețoșea
moșeà
roșea
îmbrățoșea
stropșeà
înfățoșea
îmbățoșea
zborșea
mocoșea
cocoșea
învîrtoșeà
înmănușea
înpănușeà [21]

u **bușea**
prăbușea
năbușeà
înădușeà
încrușea
încrucișea
tușeà
bucșea
frumușeà

î **tîrșea**
[**ea**]
bălmujea

25r
tea
băteà
dătea
îmblătea
clătea
plătea
răpștea
zbătea
dezbătea [22]
răzbătea
gătea
pregătea
se gătea
trîntea [23]
scrînteà
învîrtea

cetea
bretea

18. *urmează* ponosea *șters* 19. *după* arg[ăsea] *șters* 20. *urmează* horopsea, vopsea (văpsea) *șterse.* 21. *corectat din* împănoșea 22. *inițial* răzbătea 23. *după* sp[etea] *șters*

clevetea
⟨sumetea⟩
spetea
stetea
steà
să stea
trimetea

citea [24]

chitea
sumitea
mititea
înghiţea
recitea
trimitea
remitea

cotea

ocrotea
scotea
socotea
roteà
maloteà
ropoteà

putea

izbuteà
ascuteà
sumuteà

[ea]

25v boscorodea

26r **vea**
avea

de-avea
ce-aveà
m-avea
n-avea
paveà
te-aveà
v-aveà
ţi-avea

ăvea

nărăvea
de-ar aveà
şi-ar aveà
ne-ar aveà
l-ar avea
m-ar [aveà]
n-ar [avea]
v-ar [avea]
ş-ar [avea]

evea

cercevea
lenevea

ivea

strivea
pliveà

privea
tivea [25]

uvea

văduveà
cucuveà

ovea

şoveaea
istoveà
loveà
voroveà
corovea

îvea

[**ea** = **a**]

26v bălăbănea
bulbucea
bocea
cărăbănea

[**a**]

îndruga

[**îrîi**]

tîrîi [I sg.]

[**ire**]

zgîlţîire

27r **uea**
[**ia**]

trebuia
bubuia
dibuia
gîbuia
atribuia
distribuia
darabuia

[**ind**]

dărăbuind
aburind
hîrbuia
ghebuia
suduia
duduia
părăduia
zguduia
tămăduia

răfuia

chefuia
jăfuia
gîfăia
lăfăia
pufuia

ţuguia

şuguia
buiguia

huia

buhăia

grohăia
ciuhăia
rohăia*

străjuia

mrejuia

cueà

cu ea
încuia
hăcuia
jăcuia
lăcuia
brăcuia

uluia

jeluià
răşluia
geluià (gelău)
preţăluià
cetluia

muia

drămuia
sămuia
vămuia
plăsmuia

nuia

bănuia
dănuia
strădănuia
mînuia
să nu ià
nu ià
puia
jupuia
năpoia

ruea

biruia
ciuruia
dăruia
duruia
giuruia
muruia
năruia
păruia
şiruia
văruia
uruia

şuea
suia

⟨îndesuia⟩
înghesuia
păsuia

ţuea

tu ia
⟨nu ea⟩
gîtuia

24. *după* cotea *şters* 25. *după* st[rivea] *şters*; *urmează* lenevea *şters*

mîntuia
bîntuia

vuia

să vuià

zuea

năzuia
pomăzuia

țuea

fățuia
hățuia
lățuia
rățoia
povețuia
zățuià

28r **zea**

[ea]

azea

ezea

brezea
bezeà
frezeà
iezeà
umezeà
repezeà
mucezeà

izea

uzea

auzea
încruzeà

ozea

nerozeà
într-o zeà

ăzeà

îzea

prînzeà
îmbrănzeà
împănzeà

[a]

buza

[anț=anți]

28v zbanț
lanț
șanț
danț
sfanț
pedanți [26]
amanți

[ire]

crănțăire

[ia=ea]

zbănțuia
dănțuia
lănțuia
șănțuia
hățăia

29r **țea**

boțea
cățea
lățea
răzlățea
pățea
împărățea
curățea
hărățea
măruntea
căruntea
încolțea
șonțea

[uce]

29v butuce
usuce
duce
luce
pìesuce
țuce !
conduce
reduce
traduce
seduce
induce
produce

[ea]

sadea [27]
cărucea ([căruc]ean [căruc]ică [căru]ță [căr]uț)

30r **à-ea** [28]

[abea]

n-a bea

ebea

Blebea
chebea

ibea

ubea

obea

cobea

ìbea

acea

face-a
Lacea
zace-a

ecea

trece-a
Bucecea
recea
petrece-a

ìcea

aicea
icea
pitulicea
păunicea
pricea
păduricea
sar-icea
rasar-aicea

ucea

duce-a
crucea
Mucea
Sucea

ocea

Flocea
vocea

adea

badea
rade-a

edea

Nedea

idea

ride-a
ucide-a
închide-a
deschide-a

odea

udea

aea [=aia]

gaia
baia
odaia
gobaia
gaia
Haia
Maia
brezaia

eïa [=ea =eea]

aceea
aceleia
ceea
Aquileea
ideea
feea
Gëea
cheia
Lea
femeia
uneia
nici-uneia
punè-ea
căreia

26. *urmează* zbanț *repetat din inadvertență neanulat* 27. *în ms.* sadè *trimis din inadvertență la seria* **ádea** 28. *după* **àbea** *șters*

oricăreia
zeea
acesteia
asteia

ăfea vacat
efea [vacat]
ifea [vacat]
ofea [vacat]
ufea [vacat]
ciufea

agea
Caràgea

egea
drege-a
direge-a
legea

igea
înfige-a

ogea
hogea

ugea
Gugea
⟨muge-a⟩

akea vacat
ekea
urechea
părechea
vechea
străvechea
strechea
Pechea

ikea
ukea
muchea
buchea

[uche]
29v muche
păduche (verb)
păduche (subs.
buche

30r **oakea**
moakea

[îi]
30v lălîi (lălîiu, lălîie)

[unii =une]
funii
lunii
minunii
păru-ne (păru-ni-se, păru-vi-se)

[alia]
balĭa

[alii =alei]
balii
rusalii
dalii
jalii
Amalii
. . . palii
Lupercalii
Saturnalii
Bachanalii
coralii
salei
talii
zalei

[elii]
felii

[ila]
cu de-a sila

31r **alea**
Pralea
alte-alea
jalea
calea
Cracalea
catà-le-a
ara-le-a
valea
zalea
Parpalea

elea [=**ielea**]
celea
acelea
jelea
lelea
pielea
Pepelea
părè-le-a II

ilea
acilea
privi-le-a
Milea
Tilea

olea
Strolea
colea
acolea
Golea
fasolea
coşolea

ulea
Ciulea
Afendulea
Gulea
gulea
Pulea
zulea
Ţugulea

oamea
foamea

emea
geme-a
teme-a

imea
dăscălimea
omenimea
junimea
desimea
mulţimea
hoţimea
cruzimea

omea
umea
lumea

îmea
desîmea

anea
Ganea
Hannea
Manea
Nanea

enea
Enea
fenea
lenea
nenea

inea
Ghinea
ţine-a

onea
Onea
Donea
Conea
Ponea
Ţonea

unea
pune-a
rugăciunea
piericiunea etc. II
funea
lunea

[at]
31v pat (paţi, pate, patem, pateţi, pat =păţesc, a păţi)
gat

cat
bat

32r **înea** [=**inea**]

pînea
ține-a

area

serbarea
darea
sugarea
mîncarea
primblarea
marea
sunarea
scăparea
păparea
cărarea
lăsarea
sarea
cîntarea
pavarea
zarea
încredințarea

erea [=**ierea**]

berea
tăcerea
fierea
muierea
Sterea
căderea

irea

firea
bolirea
dormirea
nicăirea
știrea
pierirea
sporirea
ieșirea
cotirea

orea

Horea
Sorea
Florea

urea [=**iurea**]

pădurea
securea
aiurea
Ciurea

îrea

pășîrea
urîrea

oarea

Floarea
floarea
boarea
cicoarea
moarea
teroarea
onoarea
prinsoarea
ninsoarea
întinsoarea
oroarea
strîmtoarea

asea

esea

a șesea
țese-a
adesea

iseá

au zis ea

osea vacat
usea

Fusea

așea =**așa**
atea

bate-a
Katea

etea

betea (pe bete)
setea

itea
otea

Fotea
Botea

33r **utea**

butea
cutea

oatea

scoate-a

uea [=**uia**]

nimăruia
Gruia
unuia
vreunuia
căruia
oricăruia
aleluia
aceluia
celuia
șuia
gutuia
cățuia
altuia

avea

n-avea

evea

țevea
ștevea

ivea
ovea vacat
uvea [vacat]
[**ieun** =**eun**]

59r schièun
vrèun
mieun
împreun
dispreun
îngreun

aun [=**iaun**]

faun
miaun
scaun

[**eceri**]

⟨petreceri

trèceri
seceri

de **ce** ceri
și ori ce-i vrè ceri

ecer

la ce cer
secer

ègeri

àlegeri
dregeri
degeri
culegeri
reculegeri
prelegeri

aceri

faceri
disfaceri
prefaceri
refaceri⟩

[**îngeri** =**ingeri**]

sîngeri
plîngeri
îngeri
strîngeri
frîngeri
împingeri
învingeri

[**uliți**]

uliți
suliți
huli-ți
nuli-ți

èliți [=**ieliți**]

mieliți
pieliți

[**eleți** =**ieleți**]

șele-ți
grele-ți

ulcele-ţi
în piele-ţi
înşele-ţi
inele-ţi
spele-ţi
umbrele-ţi

aliţ
[**emii** =**emei**]

academii
premii
teme-i

[**evii**]

ţevii
ştevii
elevii

[**erii** =**erei**]

pèrii
durerii
cere-i !
serii
puzderii
sperii
mizerii

[**ării**]

spării
creării

[**ungiur**]

încungiur n-are r[*imă*]

[**olo**]

dincolo
încolo
acolo
colo
Apollo
solo
Frollo

[**op**]

snop
hop
dop
protopop
top
plop
grop
clop
uncrop
îndop
potop
hîrtop
scop
disdop
strop

[**alfa**]

calfa
alfa

[**earfă** =**arfă**]

tearfă
marfă
arfă

[**arvă**]

zarvă
larvă

[**orfă**]

borfă
corfă

[**ustru**]

lustru
ilustru

[**înt**]

frînt
sînt
cînt
sînt
veşmînt
mormînt
sfînt
implînt

cOr **òpii**

copii
popii
dropii
îndopi-i
plopii
aproprii
stropii
snopii

èmuri

ghemuri
zemuri
vremuri
tremuri
te cutremuri
blestemuri
emblemuri

ier

crier
grier
trier
cutrier

ieri

crieri
grieri
trieri
scrieri
descrieri
cutrieri

[**ineri**]

⟨ţineri
tineri
Vineri
reţineri
gineri⟩

imple [=**imple**]

tîmple
simple
imple
se-ntîmple

upid

cupid
stupid

[**ubred**]
ş-ubred
[**utred**]

p-utred

uturi

scuturi (-à)
ajuturi (-à)
fluturi
scuturi (scut)
începuturi
ciuturi (ciutură)
luturi [29]

[**alţi** =**alţ**]

⟨eştialalţi
ciialalţi
încalţ
discalţ
înnalţ
alţi
nalţi⟩

[**esel**]

⟨ţese-l
apese-l
vesel
lese-l
îndese-l⟩

[**ert** =**iert**]

sfert
cert
inert
incert
fiert
deşert
iert

[**edel**]

sfredel
crede-l

[**a**]

erà
gură farfară

29. *urmează* scuturi (scut) *repetat din inadvertenţă*

[atini]
datini
clatini
platini

[azări]
Lazări
mazări

[urăți =urăț]
⟨îndură-ți⟩
în gură-ți
făcurăți
curăț[30]
pierdurăți

[areț =areți]
meșteșugareț
îndelungareț
cumpătareț
cîntare-ți

[acin]
macin

[eperi]
60v începeri (începe)
priceperi

[ereri]
cereri (cere)

[ateri]
pateri (a pate)

[eri]
puteri
răsputeri
ceri

[oe]
canoë

[elei]
butelei
spelei
61r Formații de rime se pot face cu pronumele scurtate și cu timpii compuși inverși (forme vechi), astfel de ex.

[ilo]
opri-l-o?
copilo
Venus de Millo
Sibilo

[ilva]
opri-l-va?
Silva

[esor]
cădè-s-or
profesor

[esel]
vesel
lese-l

[aris]
mari-s
Amaris

[iles =ilis]
copile-s
Amarilis

[iris]
subțiri-s
Tomiris

[ivei]
iubi-vei
guralivei

[avei]
înturna-vei
bolnavei

[evei =evii]
cădè-vei
țevei
plevei
ștevii

[ivoi]
iubi-voi

[iva]
iubi-va
Șiva

[ava]
înturna-va
Sava

[eva]
cădè-va
ceva

[iveți =ivăț]
iubi-veți
crivăț

[eveți]
cadè-veți...
ce veți?

[i]
iubii
copii

[iși =iș]
iubiși
pietriș

[i]
iubi
* * *

[irăm =iram]
iubirăm
lira-mi

[irați]
iubira-ți
lira-ți

[iră]
iubiră
liră

[atam=atami]
arat-am
ceata-mi

[itai]
62r iubit-ai
sita-i
auzit-ai
iubita-i

[atam]
înturnat-am
Chatam

[evor]
cădè-vor

[isor]
iubi-s-or

[esor]
căde-s-or
păre-s-or
prinde-s-or
profesor
confesor
băte-s-or

[oruși]
loru-și
covoru-și

[eiși =eieși]
ei-și
deie-și

[uiși =uieși]
lui-și
puie-și

assor[31]
înturna-s-or
jura-s-or

30. *inițial notat răzleț împreună cu* macin 31. *modificat din* asor

esor
professor
confessor
opresor
precessor
împle-s-or
împressor
asesor

[**asa**]
înturna-s-a
masa
casa

[**isa**]
lovi-s-a
clisa
Tissa

essa
cădè-s-a
adesa
adressa
pressa

[**eva**]
cadè-**va**
Deva
Eva

[**evei**]
cădè-**vei**
Devei
Evei

[**atai**]
înturnat-ai
ceata-i

[**ata**]
înturnat-a
ceata

63r [**aso**]
las-o
Tasso

[**ăsuri**]
măsuri
şăsuri
păsuri

[**ăsur**]
măsur

[**însuşi**]
însuşi
plînsu-şi

[**esuri**]
şesuri
dresuri
presuri (păsări)

[**înz**]
mînz
prînz
vînz

[**uso**]
pus-o
Russo

[**însaşi** =**insaşi**]
însaşi
pretinsa-şi

[**ieşi**]
sieşi
bucurie-şi

[**areţ**]
⟨stareţ
cîntareţ
vorbareţ
îndelungareţ⟩

[**ingini**]
funingini [32]
gingini

[**iş**]
şiş (şpagă)

[**înduşi**]
rîndu-şi
sperîndu-şi

[**atru** =**eatru**]
⟨patru
tuspatru
latru
idolatru
teatru⟩

[**itam**]
privit-am
Edlitam

[**uş**]
arcuş

[**îndui**]
blîndu-i
rîndu-i

[**olii**]
molii
şcolii
solii
folii
pòlii
Anatolii
centifolii
parolii

[**ozie**]
ambrozie
lozie

[**ozii** =**ozei**]
⟨ambrozii
prozei [33]
aprozii
rapsozii
Irozii
lozii
comozii
voievozii
dozei (doză)
grozii (groază)
plozii⟩

[**i**]
a slei [34]
a secătui
a istovi

[**ii**]
poezii

[**unem**]
dispunem
punem
spunem

64r [**eşini**]
streşini
leşini

[**alt**]
înnalt
psalt
alt (voce)
salt (numen)
bazalt
cobalt
un alt
salt (sar)

[**altă** =**ealtă**]
daltă
unealtă
altă
saltă
înnaltă
baltă
cealaltă
astalaltă

[**alte**]
încalte
salte
alte
dalte
nalte

32. *seria* **ingini** *mai apare o dată pe pagină redactată* gingini, funingini 33. *modificat din* prozii 34. *serie sinonimică*

[elcă]
zvelcă
pestelcă
motelcă

[îm]
salcîm
caldarîm

[este=ieste]
⟨este
creste
Alceste
peste
aceste
fereste
feste
geste
Erneste!
preste
să conteste
să ateste
veste
să proteste
preteste⟩

[estii]
trestii
acestii
festii

[oşti]
⟨cunoşti
oşti⟩

[estre]
⟨Clitemnestre
ferestre
căpestre
silvestre
pedestre
zestre
campestre⟩

[estor]
acestor
Nestor
quaestor

[emii]
academii

[abin]
rabbin

[ipeş]
chipeş

[entru]
pentru
centru

[esmăn]
besmăn

[oitră]
loitră

[eaşcă =aşcă]
⟨fleaşcă
leaşcă
ceaşcă
gaşcă⟩

[ot]
65r socot
tot
netot
pot
scot
bot
pilot

[ăte]
68r desfă-te

[ă]
dă!

[ăl]
fă-l

[ămă]
desfă-mă
lă-mă
fă-mă
dă-mă

[ăl]
desfă-l
spăl
ţăl
măl
fă-l

[acă]
disfacă
dacă

[easă =iasă]
deasă
dreasă
preoteasă
îndeasă
leasă
aleasă
culeasă
împărăteasă
crăiasă
înţeleasă

[esle =iesle]
bresle
iesle

[eastă =astă]
creastă
această
fereastă

[iţi]
svoniţi

[oniţi]
doniţi [35]

[um]
69r acum
drum
nicidecum
fum
cum [36] (wie?)

[avăn]
⟨plavăn
zdravăn⟩

[it]
răvenit (răvenelii, răveneală)

[apăn]
ţapăn
rapăn

35. *alături*

Două găiţi
Mută lăiţi

36. *alături*

Unde-i a mea mamă
Să mă vad-acum
Cum îmi duc traiul
Şi ⟨viaţa⟩ sufletul cum.

apoi

Nu⟨-ntreba⟩ spune cum

apoi

Nu spune cum
Eu ţi-am dat guriţa-n drum

[aul]
⟨staul
Saul
Paul⟩

[odini]
⟨codini
podini⟩

[odină]
⟨codină
p[odină]⟩

[oliţi]
poliţi

[oniţi]
⟨doniţi⟩

[olniţi]
⟨solniţi⟩
76r trec rece ***pepene
*** rece=trec
tăcere, ved*ere*, plăc**ere** :
e î n c h i s
trec, m*er*g, bur*ete*, într*eg* :
e d e s c h i s
treeece Bodnărescu
mir mich ich
76v *limbă*

77v **[obă]**
hlobă [37] hlei hlujan hludeţ
Anlaut
sobă
tobă

[enci]
clenci

[elci]
spelci (spelcă)
elci [sg]

[ingi]
îngingi

[engi]
crengi

[irbi]
ştirbi

[elbe]
jelbe
selbe
chelbe (chelbi)

[anzini]
franzini (franz)

[ingini]
gingini

[îngi]
fringi

[înc]
ţinc
oblinc

[ăşin]
păşin (peszin polon. fudul)

[işin]
vişin

[ajd]
grajd

[in =în]
cermin * (cermeic)
rămin

[înz]
mînz

[ăşuri]
înfăşuri

2254

256r **b** br, bl, bn, bs, bt **B**
jb, lb, mb, rb, sb, zb,
zb, şb
c cn, cm, cl, cp, cb **C**
bc, cc, fc, lc, mc, nc,
rc, vc
d db, dc, df, dg, dk, dl, **D**
dm, dn, *dr*, *dv*, ds
gd, zd, ld, md, nd,
rd, zd, zd
f fb, fd, fg, fz, fk, fl, **F**
fn, fp, fr, fs, ft, fz,
fz, fş
lf, cf, df, ef, mf, nf,
rf, sf
g gd; vd, vd **G**

2265

77r

	b		č	d		f		⟨č⟩
			č	dl	dm	fn	rf	fl
n	s	ns	čr	dn		fr	nf	fs
l	b	bl		dr		⟨fs⟩	lf	ft
bn				dv				
bž								
bz								

g	ŋ	h	ж	
gl	ŋ	hl	жl	жd
gn		hm	жn	жg
gm		hn	жm	жb
gr		hr	жr	жn
gs		hv	жv	ŋ
gj*			жl	

37. *modificat din* sobă

k			l			m				n			
kl	kf	kv	lb	lh	lt	⟨mb⟩	mb	mg	mn	⟨nč⟩	nf	nč	nf
kn	ks		lč	lж	*lv*	mč	mf	mv	mp	⟨nd⟩		nd	np
km	kş		ld	lk	lz	md	mk	mz		nr		ng	
kr	ks		lf	lm	lş	mж	*mt*	mş				n	nv
k	⟨kv⟩		lg	ln		mr	ms					ų	nt
kt			l	lp			mş					nh	ns
			ų	lş			m					nж	nz
				ls			ų					nk	nş
												ns	nv

p			r				ş		s			t	
⟨pč⟩	pč	pl	⟨rb⟩	rb	rk	rş	şl	şf	sg	sb	sf	tf	tb
pl	⟨pl⟩	pn		rč	rl	rv	şn	şk	sl	sd	sk	tl	tc
pn		pf		rd	rm		şr	şp	sr		sm	tm	tr
pr		ps		rf	rp		şm	şt	sv		sn	tn	tv
pş		pt		rg	rs		şn				sp	tr	
pv		pş		r	rş		şr				sp		
				ų	rs		şv				sr		
				rh	rt								
				rж	rv								
					rz								

v		z	
***	vd	zl	žb
***	vt	zr	zg
vr		zv	zm
			zn
			zd

78r

B anl.
bn
bж
br (brîu)
bz
B auslaut
b (slab)
B an. u auslaut
bl (blană & îmbli)

Č *anlaut*
č
čr
čl (člen)

D- *anlaut*
dl
dn
dr (dram)
dv
auslaut
dm (Cadm)

EF *anlaut*
fn — fa
fr (franc) — fe
an & ausl. — fi
fl (flamură & aflu) — fo
fs — fr
ft[38]

G anlaut — ga
gl glavă — ghe
gn gnom — ghi
gm pi-gmeu — gla
gr gros — go
— gr
gz exact — gu

ų an *u* auslaut

H anlaut
hl (hlamidă)
hm
hn
hr (hrbi)
hv

IЖ
anlaut
жl
жn
жr
жm
жv
жl
an und auslaut
жd
жg
жb

K
anl
kl
kn
km
kr
⟨kt⟩
an & ausl.
kf
ks
kş
kt

L
auslaut
lb
lč
ld
lf
lg
l ų

lh
lж
lk
lm ulm
ln Köln

38. *modificat din* fs

lp
lş
ls
lt
lv
lz

M
Anlaut
mr mreajă mreană
'mč
'md
mж
Auslaut
mb
mf fomf
mk
mt strimt
ms
mş
mџ
mg
mv
mz
mn pumn
mp rump

N
Anlaut
nr
an. & ausl.
nč
nd
ng
nџ
nh
nж
nk
ns
nf
np
nt
nv
nz
nş

O P
anl.
pl
pn
pr
pş
pv
ausl
pc
pş
an.&ausl.
pl
pn
pf
ps
pt
pş

79r

R
Auslaut
rb, corb
rč, corč
rd, ard
rf, ⟨torf⟩, vîrf
rg, curg
rğ curgi
rh porh
rж Korži, gorj
rk porc
rm dorm
rn corn
rp surp
rş borş
rt cort
rv vîrv
rz orz
(rl Berl)url'

Ş *an. & ausl.*
Anlaut
şl, şf
şn, şk
şr, şp
şm şt
şp şp
şv

S
Anlautend :
sg
sl
sr
sv
auslautend & anl.
sb (a se zbici)
sf
sd
sk
sm
sn
sp
st

T
Anlautend
tf tb
tl tk
tm
tn
tr
tv

U

V
Anlaut
vl
vn
vr
vz
auslaut
vt
vd

Z
Anlaut
zl
zr
zv
Auslaut u. Anlaut
zb
zg [39]
zm
zn
zd

aibi
aibi
n-aibi
naibi
zgăibi

[erlă =ierlă]
şperlă
mierlă
perlă

[elnic]
prepuelnic
vremelnic

[on]
clapon
sopon
lipon

[acin]
macin

[edel]
sfrede-l
crede-l

[esel]
vesel
lese-l

[ert =iert]
în deşert
sfert

39. *modificat din sg*

cert
iert
fiert
inert
deşert

[ănci]
stănci
bănci
lănci

[ici]
vlădici

utred [40]
(**alid**)
(**olid**)

8or **B**

Auslaute b
auslaut a + b

[**ab** =**eab**]
slab
darab
îngrab
Basarab
arab
trab
jgheab

auslaut e + b
[**eb**]
⟨gheb
întreb
breb
înjgheb⟩

[**ebi**]
⟨întrebi
îndeosebi
înjghebi
trebi
deosebi⟩

auslaut i + b
[**ib**]
trib
hrib
îmbib (a îmbiba)

auslaut lb
[**alb**]
alb
dalb
codalb (a codălbi) rele
[=] a nălbi)
rozalb

olb
colb
înholb

auslaut m + b
[**imb**]
schimb
plimb
nimb
strimb

[**imbi**]
schimbi
plimbi
—
limbi
strîmbi

[**umb**]
⟨**bumb**
plumb
porumb
dizbumb
imbumb
sucumb
incumb⟩

⟨**auslaut rb**
[**erb** =**ierb**]
cerb
fierb
şerb
imberb⟩

[**erbi** =**ierbi**]
cerbi
fierbi
—
şerbi
ierbi

[**îrb**]
⟨**hîrb**
sîrb⟩

⟨**orb**
corb
morb
sorb
scorb (?)⟩

[**ăbi(i)** [=**erbii** = **ierbii**]
bărbii
jărbii
ierbii
cerbii
şărbii

[**ărbi** =**erbi** =**ierbi**
bărbi
jărbi
ierbi
cerbi
şărbi]

[**urb**]
⟨**curb**
turb⟩

⟨**auslaut ob**
[**ob**]
bob
glob
ciob (sticlă)
club (clobb)
nabob
prob
rob
drob⟩

⟨**auslaut ub**
[**ub**]
cub
tub
sub
Kuzub
club
şurub⟩

⟨**uib**
încuib
descuib
îmbuib
cuib⟩

[**acin**]
macin

[**icini**]
pricini

8ır **Č**

ač
baci [sg]
⟨c[aci]⟩
daci
⟨babaci⟩
Dadaci
îmbraci
craci
draci
faci
împaci
saci
vaci
zaci
raci
înşfaci

40. *modificat din* **utrez**

plăci
prefaci
saraci
colaci
disfaci
traci
vraci
malaci
hranaci [sg]
ortaci (pl.)
ciutaci
ciraci
petaci
gîndaci
<saci>
gonaci
refaci

eč

beci
berbeci
freci
greci
poteci
Bucecі
deci
Tigheci
împeci
ghiveci
reci
seci
pleci [41]
speech
treci
întreci
petreci

ič

ici
bici
hici
mici
nici
pici
arșici
zici
brici
frici
arșici
complici
implici
suplici
pisici
finici
speech
strici [42]
calici
popici
tunici
Patrici

pitici
potici
aici
catalici
palici
dedici
ridici
peltici
arici
zgîndarici [sg]
amici [43]
inimici
arnici [sg]
strici
vlădici
despici
esplici
indici
prezici
antici
furnici
mîncărici
urzici (vr.)
urzici (pl.)

oči

voci
dezghioci
floci
coci
mormoloci
poci [I sg]

uč [=iuci]

buci
cuci
duduci [44]
bulbuci
cruci
te duci
huci
muci
mămuci
nuci
papuci
tuci
druci
îmbuci
induci
peruci
știuci
coltuci
hurduci
usuci
clăbuci [45]
butuci
uituci
năuci
deduci
seduci
lăptuci

apuci
aduci
usuci
străluci

ъč [**ăci**]

căci
păci
răci
clăci
crăci
împăci
plăci (placă)
<desfăci>

ѱč [**îci** =**ici**]

ghîci !
hîci !
arșîci
zîci
strici

alč

calci
încalci

[**alce**]
încalce
salce
falce

elč

elci
melci
spelci
pestelci
mutelci

ulč

culci
dulci

ъlč [**ălci**]

fălci
sălci
pălci

ѱlč [**îlci**]

gîlci
bîlci
modîlci

[**aici**]
maici

eič

șeici
leici

uič

puici

41. *urmează* reci *șters* 42. *urmează* implici *șters* 43. *modificat din* dumici 44. *inițial* deduci 45. *urmează* bulbuci *șters*

țuici
muici

oič

doici
scoici

82r **Č**

edič
erič } *r[ei] mlos*
unič
itič
critici
etič
oteč〉
odici

[**elici**]

angelici

[**ulici**]

înfulici

anč

danci
manci
franci

enč

alivenci
clenci
armenci
ardelenci
moldovenci
ungurenci
muntenci

inč

cinci
pelinci
minci
opinci
tilinci

onč

conci
sponci
poronci
pe sponci
ponci

unč

junci
prunci
munci
atunci
〈smunci〉
lunci
prelunci
porunci
arunci
giunci
șunci

de atunci
pe atunci

ănč [**ănci**]

bănci
stănci (stancă)
lănci

înč [**înci**]

brînci
oblînci
mînci
stînci
adînci

〈[-]**pč**〉

arč

îmbarci
încarci
înțarci
descarci

ărč

bărci
mărci
țărci

îrč

zgîrci
hîrci
pîrci [sg]
vîrci

erč

cerci
terci
balerci
holerci
încerci

orč

corci
torci
întorci
porci
storci

urč [=**iurci**]

urci
aburci
curci
furci
nurci
burci
încurci
discurci
spurci
țurci
liurci
Turci

alič

încalici
animalici

bengalici
italici

olič

colici
anatolici
catolici
eolici
acatolici

edič [=**iedici**]

medici
piedici
predici
împiedici
samoiedici
vedici
suedici
nicomedici
ortopedici
enciclopedici

etič

petici
homiletici
besmetici
apologetici
poetici
împletici (a împletici)
aschetici

itič

mefitici
rahitici
critici
politici
mitici
britici
analitici
enclitici
anticritici
iezuitici
samnitici

udič

pudici
judici
sudici

unič

unici
tunici
hunici
lunici
întunici
punici
nu vru nici
(Gazehl mjlc.*)

otič

spasmotici
gotici
înot ici

erotici
scot ici
un zlot ici
despotici
⟨erotici⟩
Protici

erič [=**ierici**]

biserici
clerici
homerici
cer ici
sferici
hemisferici
zbier ici
eterici
feerici
siberici
ferici (a fereca)

83r **Č**

⟨**oareč**
adič
irič
edič⟩
urič

cu jur ici
urici
etrurici
ei nu vrur'ici
purici
mii de guri ici

oareč

cioareci
șoareci

orič

dorici
norici
⟨peremtorici⟩
retorici
⟨chlorici⟩
un izvor ici
apriorici
istorici
zbor ici
spor ici

arič [=**oarici**]

sarici (sarică)
arici (aric)
șoarici

irič

lirici
te miri ici
empirici
clirici
înșir ici

ilirici
asirici

oič

stoici
eroici
înnapoi ici

⟨**atič** [= **ateci**]

atici
sălbatici
socratici
zburdatici
limfatici
molatici
chromatici
enigmatici
aristocratici
teocratici
democratici
ohlocratici
îmi cat ici
tomnatici
văratici
simpatici
ostatici
prostatici
lunatici
brumateci
numismatici
buratici⟩

adič

sporadici
decadici
să șad' ici

[**urič**]

cu jur ici

odič [=**iodici**]

codici
modici
rapsodici
prozodici
periodici

[**îrci**]

hîrci
năpîrci

[**îrcă**]

hîrcă
năpîrcă
în cîrcă

[**achii**]

plăchii

[**ahii**]

stăhii

[**afii**]

stăfii
paragrafii

aěci
83v **eici**
oici
uici
iici
abici
(**adici**)
afici
agici
akici
(**alici**)
amici
anici
⟨**apici**⟩
arici
asici
clasici
Vasici
atici
avici
Slavici
⟨**azici**⟩
⟨**ebici**⟩
edici
⟨**efici**⟩
⟨**egici**⟩

⟨**elici**⟩
(**emici**)
(**enici**)
(**epici**)
(**erici**)
esici
(**etici**)
⟨**evici**⟩
(**ezici**)
⟨**obici**⟩
(**odici**)
(**ofici**)
(**ogici**)

(**olici**)
(**omici**)
(**onici**)
opici
(**orici**)
osici
(**otici**)
⟨**ovici**⟩
(**ozici**)
ubici
(**udici**)
⟨**ufici**⟩
⟨**ugici**⟩

⟨**ulici**⟩
⟨**umici**⟩
(**unici**)
⟨**upici**⟩

(urici)[46]
⟨usici⟩
⟨utici⟩
uvici
uzici
[**iersici**]
piersici
[**arnici**]
harnici
[**istici**]
mistici
ibici
lybici

idici
lydici

ifici
igici
⟨ilici⟩
⟨imici⟩
(inici)
ipici
(irici)
isici
(itici)
ivici
izici
elici
mefistofelici

ozici [=**osici**]
pune-l jos ici
să n-o zici

[**ubici**]
cherubici
cubici

84r **Č**

abič [47]
arabici
silabici
monosilabici

afič
papfici
sapphici
epitafici
serafici

agič
magici
tragici

akič
trakici
dakici
bachici

amič
dinamici
ceramici
monogamici
fanerogamici

anič
tiranici
epifanici
turanici
iranici
romanici
germanici
ispanici
panici
organici
iranici
transilvanici

emič [48]
anemici
chemici
îl chem ici
's pré mici
academici

enič
scenici
tirhenici
pfenici

epič
epici
ortoepici
încep-ici
prè pici

ezič
ce zici ?
să n-o prè zici
să botezi ici
polinezici

ofič
filosofici
teosofici
un ciof ici

ogič
logici
filologici
tautologici
isagogici [49]
pedagogici
semitologici
mitologici
somatologici
psicologici
archeologici

omič
comici
nucii vomici
agronomici

onič
ionici
sardonici
Donici
Konici
tonici
caledonici
ausonici
platonici
ciceronici
strabonici
ottonici
ironici [50]
eronici
aud un zvon ici
un tron ici

opič
topici
tropici
îl îngrop ici

ubici
cherubici
cubici
Lubicz

85r **Č**

uzič
tu zici
nu zici
muzici
andaluzici
druzici

ifič
edifici
științifici
magnifici
modifici
sacrifici

igič
frigici
stygici

imič
chimici
mimici

inič
finnici
cinici

ipič
tipici

46. *modificat din* **unici** 47. *după* arab[ici] *șters* 48. *modificat din* **enič** 49. *după* să n-o [zici] *șters* 50. *modificat din* iconici *

⟨isič⟩
ivič
muzivici

izič
fizici
phtizici

arnič
harnici
hotarnici
amarnici
darnici
zadarnici
pojarnici
darnici
fațarnici
slugarnici

ernič
cucernici
nemernici
ulițernici
puternici

irnič
birnici

ornič
vornici
nornici
blabornici
dvornici
întorn ici
spornici

urnič
furnici

astič
bombastici
drastici
elastici
plastici
gimnastici
teofrastici
scolastici
monastici

estič [=**esteci**]
amestici
anapestici
domestici
mesteci

istič
mistici
artistici
eristici
sofistici
silogistici
patristici
aprioristici

ostič
gnostici

86r **Č**

ustič
acustici
rustici

astrič
zoroastrici
gastrici

ostrič
segostrici
să n-o strici

acič
dacici
tracici
mezodacici

aktič [51]
practici
didactici
factici
tactici

ectič
hektici
eclectici

aldič
heraldici

algič
hemoralgici

aulič
aulici
hidraulici

ambič [=**iambici**]
iambici
ditirambici

amnič
ramnici
epidamnici

impič
Olimpici

indič
indici
vindici
sindici
întind ici
prind ici
indici (index)

ensič
intrinseci

antič
antici
romantici
pedantici
hierofantici
atlantici
gigantici

intič
spintici
corintici

entič
identici

endič
vendici
zendici
apendici

eplič
replici

uplič [=**upleci**=**upici**]
suplici
duplici
îndupleci
îl pup ici

[**iseț**=**iseți**]
letopiseț
pieriseți
veniseți

87r **aptič**
faptici

eptič
epileptici
scheptici

iptič
egiptici
gliptici
eliptici

optič
optici
coptici

asnič [=**aznici**]
praznici
obraznici
paznici

itrič [=**itrigi**]
mitrici
citrici
vitrigi

etrič
metrici

51. *modificat din* **actič**

abriei
fabrici
calabrici

[ostriei]
ostrici
să n-o strici

ѹнич **[unici]**
unici
lunici
întunici
tunici

asnici
casnici
pasnici

[ajniei]
vajniei

ssr **ld**
nd
rd
zd
ad
ed
id
ald
and
od
ard
ud
azd
ad
ed
id
ald
⟨eld⟩
ild
old
⟨uld
ăld
îld⟩
and
end
ind
ond
und
⟨ănd
înd
od
ard
erd
ird
ord⟩
urd
⟨ărd
îrd

ud
azd
ezd
izd
ozd
uzd
ăzd
îzd⟩
ăd
îd
[ice=îce]
ice
bice
uice
pice
'zice
ibrice
polonice
șorice
argalîce [52]
birlice !

[iguri]
⟨asiguri
siguri
friguri
cîștiguri⟩

[icuri]
⟨mezelicuri
șiretlicuri
ișlicuri
Epicuri
tipicuri
picuri
nimicuri
șoricuri (?)
fișicuri
plicuri⟩

aie
abie
ebie
ibie
obie
ubie
acie
ecie
icie
ocie
ucie
eie [53]
ie
iie

89r **D**

[ad]
ad'
brad
cad
sad
vad
grad
slad [54]
quad
smad
scad
trad

ed [=ied]
ied
ced
cred
șed
plaid
Alfred
încred
mied (meth)
răped

id
hibrid
Cid
Madrid
guide
Alcid
ucid
închid
deschid
eschid
Abasid
Cronid
Atrid
Dragoșid
desfid
blid
molid [55]
stupid
Pelid
solid
Knyd
întrepid
Valadolid
seïd
Harun-al-Rașid
Abdul-Hamid

ald
cald
scald
smarald
fald
Arimbald
Theobald
Arald

[înd]
urînd
emurînd
tremurînd

52. *în ms.* argalie 53. *urmează* iie *șters reluat ulterior* 54. *modificat din* zlad 55. *urmează* solid *șters reluat ulterior*

rămurînd
curînd
burînd

[ind]
murind
nemurind
lămurind
rămurind
aburind[56]

[ol]
s90 stodol (stodoală)

[ane]
prune goldane

90r **D**

and
⟨Hildebrand
flamand
Gand
Samarkand
Fernand

ild
Brunhild
Chrimhild
Child

old
bold
șold
Arold
imbold
Leopold
Herold
herold
Arnold
sold
Detmold⟩

[oldă]
holdă
[olde]
holde
jolde

and
flamand
Gand
Samarkand
Fernand
smarand

end
Zend
Wend

ind
Ind
jind
dormind
puind
suind
toate part. praes. conj. IV.
prind
întind
distind
colind
tind
stihuind
zghihuind
huind
buiguind
bulbucind (a bulbuci, bulbucați, bulbucat[57])
lucind
strălucind
sucind
răsucind
cuprind
pierind
iubind
pretind
albind
murind
rumenind
Pind
prețind
prăsind

ond
în fond
demi-monde
pond
rond
vagabond
blond
„La Fronde"
plafond[58]

und
abund
fund
cufund
înfund
disfund
grund
ascund
scund
Sund
tund
în fund[59]
prund
rătund
profund
pătrund

⟨ănd⟩
înd
Toate participiile prezentului de la conj. I, II,[60] III, IV (celor în [61]î) și[62] după șuierătoare apoi:
blînd
gînd
jînd
cînd
comînd
oricînd
nicicînd
flămînd
stînd
bînd
pe rînd
91r vînd
rînd

od
⟨glod
mod
înnod
pod
șod
plod
aprod
Harmod
izvod
desnod
nerod
comod
antipod
năvod
voievod
cod
Irod
Triod
prohod
nod
rod⟩

ard
bard
gard
lard
leopard
Gerard
cumulard
comunard

56. *urmează versurile*

valuri vii le vezi murind
Și în fundul apei clare umbra lunii lămurind

57. a bulbuci etc. *apar ca răzlețe grupate în colțul din dreapta al paginii* 58. *urmează* plafond *șters* 59. *inițial* înfund
60. *supraintercalat* 61. celor în *supraintercalat* 62. *după* a II după șuierătoare apoi și *șters*

erd [=**ierd**]

pierd
desmierd

[**ierzi** = **erzi**]

pierzi
desmierzi
verzi

ord

Nord
încord
fiord
⟨acord⟩
Lord
⟨discord⟩

urd

îmburd (răstorn)
zburd
surd
curd

îrd

cîrd

ud

Abrud
mă-nciud
dud
agud
Agiud
conclud
includ
esclud
crud
⟨nud⟩
asud
aud
prelud
zălud
ud

udă

trudă
ciudă
rudă (băț)
rudă (neam)

ăd

prăd
răpăd
șăd
văd

îd

hîd
rîd
zîd

[**umed**]

umed

[**ubred**]

șubred

[**utred**]

putred

[**ede**]

repede

arde [=**oarde**]

barde!
coarde
darde
hoarde
încoarde
discoarde
cocarde
leoparde

ubred

[**îlc**]

pîlc

[**ol**]

stol
pristol
sol

92r **F**

⟨**af**
ef
if
of
uf
ăf
îf
arf
erf
irf
orf
urf
îrf
anf
enf
inf
onf
unf
ănf
înf
alf
elf
ilf
olf
ulf
ălf
îlf⟩
⟨**af**

praf
epitaf
pif și paf!
agraf
graf
zaraf
jaf
taraf
vătaf
vraf
pilaf
chiulaf
cerșaf

[**afă**]

scafă
garafă
girafă

ef

chef
„clef"
șef
Ștef
tref
sidef
general en chef

if

„vif"
afif
juif [63]
șlif
apocrif
paf și pif
pfif!
corosif
trif
zaif
cataif

of

Numele slave
în **of**
Bof!
ciof
giof*!
ștof
limitrof
filosof
teosof
of!
Azof

uf

buf!
ciuf
zăduf
năduf
pomătuf
puf
muff

63. *modificat din* juive

matuf
„şluf”
Buf*⟩

îrf

vîrf
suvîrf

[îrv]

vîrv
suvîrv
stîrv

onf

fonf
tronf

elf

Welf

[olf]

Golf
Rudolf
Rolf

[earfă=arfă]

tearfă
marfă
arfă

[orfă]

borfă
corfă

[orf]

antropomorf

[olfii]

a molfii *

[alfa]

calfa
alfa

[ilf]

silf

[îlf]

fîlf!
vîlf

93r **G**

⟨ag
eg
ig
og
ug
ăg
îg
ajg
ejg
ijg
ojg
ujg
ăjg
îjg
alg
elg
ilg
olg
ulg
ălg
îlg
ang
eng
ing
ong
ung
ăng
îng
arg
erg
irg
org
urg
ărg⟩
îrg
jg
lg
ng
rg
zg
azg
ezg
izg
ozg
uzg
ăzg
îzg

⟨ag [=eag]

bag
chiag
buceag
„blague”
drag
nadrag
fag
frag
hogeag
harag
dulceag
Mag
pag
Neag
prag
rag
harţag
pîrţag
baltag
trag
Babadag
vag
rămăşag
hămişag
furtişag
birşag
prag
posmag
hadarag
ceperleag

agă [=oagă]

ghioagă
şagă
vlagă
roagă⟩

⟨eg

bleg
deleg
deneg
dreg
direg
încheg
leg
disleg
neg (-i subst.)
întreg
aleg
înţeleg⟩

ăgură

măgură
păcură

⟨ig

brigg
oblig
drig
înfig
frig
inflig
înghig (la cusut)
strig
intrig
cîştig
cîrlig
mă frig
Rodrig
aflig
covrig
simig⟩

[igă]

⟨cigă
mamaligă
knigă
rigă
verigă⟩

[iguri]

friguri
siguri
nesiguri
cîştiguri

og
⟨zbîrciog
potlog
drogue
Gog-Magog
demagog
pintenog
slăbănog
grog
dezghiog
olog
rog
cîrciog
stog
polog
en vogue
filolog
teolog
mistagog
egiptiolog
asiriolog
astrolog
șofirnog
hodorog
„inorog"
abrog
derog
îmi arog
tautolog
sărăntog
terfelog
zălog
buldog
șontorog⟩

[**umeg**]
rumeg
spumeg

evii
ștevii
țevii

[**eghe**]
zeghe *

[**elg**]
belg

olga
Volga
Olga

94r **ug**
⟨drug
îndrug
fug
jug
krug (a soarelui)
belșug
sug
injug
desjug
vicleșug
prieteșug
plug
rug
distrug
sfîntug!!
chilug⟩

[**ugă**]
glugă
răpciugă
hebetiugă
slugă
fugă
rugă

ulg
⟨smulg
mulg
fulg
vulg
divulg⟩

[**ulgi**]
fulgi
giulgi
mulgi
smulgi
divulgi

ang [=**eang**]
bang!
dang!
gang
hang
dalang-dalang!
pang!
rang
ștreang
trang
zang!

[**angul**]
hangul
triangul
rectangul

enghi
benghi
renghi
mehenghi [64]

unghi
junghi

ing
încing
descing
diling, diling!
dring![65]
înfing
înching
desching
cling!
ling
ning
împing
Ming
înving
deping
zingărling
resping
sting
string
zing [66]!

ingi
mingi

elge
helge

95r **G**

ong
oblong
fiong

ung
ciung
lung
împung
ajung
ung
alung
străpung

[**ungă**]
dungă
lungă
strungă
pungă
ajungă
împungă

[**unghi**]
giunghi

îng
drîng
frîng
crîng
stîng
nătîng
plîng
strîng

îngă
lîngă

64. *modificat din* merenghi * 65. *inițial* drig! 66. *urmează* st[ing]

arg
șarg
larg
catarg
sparg
pe larg

[**argă** = **eargă**]
margă
vargă
șteargă
spargă
largă

erg
șterg
merg
gerg
Verg
alerg
berg

[**ergi**]
cergi
vergi
mergi
ștergi
alergi

urg [67]
foburg
curg
murg
amurg
îmi curg
Hasburg
Strassburg
scurg
espurg
Licurg
dramaturg
Demiurg
Liturg
(insurg)

irg
de sirg
tîrg

[**îrgă**]
pîrgă

umeg
spumeg
fumeg
rumeg

[**umic**]
zdrumic
dumic

ălig
balig

oleg
n-o leg

oneg
n-o neg

[**uneg**]
nu neg

[**aprig**]
aprig

[**itreg**]
vitreg

96r **Ğ**

‹**ağ**
bagi
dragi
nădragi
fagi
fragi
gagi
haragi
Magi
pagi [sg]
ragi
tragi
posmagi
desagi
adagi
retragi
grilagi

egi
blegi
dregi
diregi
neglegi
legi (plur.)
legi (pers. 2)
deslegi
negi (plur.)
negi (pers. 2)
șegi
închegi
privilegi
sacrilegi
colegi
făr de legi
întregi
regi
înțelegi
deschegi
dislegi
cișlegi
delegi
prelegi›

iğ
cigi
mămăligi
covrigi
frigi
infligi
ligi (Liga)
cîștigi
obligi
înghigi
strigi
intrigi (pers. 2)
rigi
verigi
corrigi
obligi

ogi
zbîrciogi
demagogi
pintenogi
slăbănogi
dezghiogi
ologi
rogi
filologi
teologi
tautologi [68]
șofărnogi
abrogi
derogi
arogi
Hogi (Hoge)
sărăntogi
buldogi

ugi [=**iugi**]
drugi
îndrugi
fugi
înjugi [69]
desjugi
sugi
rugi
distrugi
sfîntugi
răpciugi
hebetiugi
slugi
cotiugi
păpălugi

97r **Ğ**

engi
crengi

ingi
încingi
descingi

67. *modificat din* **irg** 68. *în ms.* tautologici 69. *în ms.* injughi

înfingi
închingi
deschingi
ningi
lingi
împingi
respingi
învingi
⟨depingi⟩
stringi
stingi
mingi

ungi

pungi
ciungi
dungi
lungi
împungi
ajungi
străpungi
ungi
strungi [70]

ăngi

căngi (cange)
tălăngi (talangă)

îngi

plîngi
strîngi
nătîngi
stîngi
frîngi

argi

largi
spargi
șargi

ergi

mergi
ștergi
vergi
cergi
alergi

[**erge**]

alerge
merge
șterge
cerge
verge
pe zi ce merge

[**eargă**=**argă**]

aleargă
șteargă
meargă
vargă
largă
șargă

urgi

scurgi
curgi
murgi
dramaturgi
taumaturgi

98r **H**

ah [=**eah**]

ah!
Leah
șleah
Vlach
Valah
șah
Grach

arh

monarh
patriarh
exarh
Kyriarh
Agatharch (pictor Alcib[iade])

uh

stuh
duh
văzduh

99r **Ж**[**J**]

⟨**aj**
ej
ij [=**iji**]

griji

oj
uj

ghiuj [71]
hluj

ăj
îj
anj
enj
inj
onj
unj
ănj
înj
arj
erj [=**erji**]

perji

irj
orj
urj

ărj
îrj

dîrj

alj
elj
ilj
olj
ulj
ălj
îlj [72]⟩
aj [=**aji**]

Blaj
gaj
paj
praj
„rage"
grilaj
grumaji
obraji [73]
tapaj

ajă

maja
⟨glajă⟩
strajă
vrajă
mreajă

ej [=**eji**]

mreji
breji
treji
viteji
amoreji
Dej
engleji
chineji
olandeji
franceji
portugheji
prilej
gătej
gîtlej
belej [74]
polineji
chej (?)
kneji
vîrtej
val-vîrtej
genoveji
cortej
barej

ij

griji
neglij
schiji

70. *corectat din* strugi 71. *corectat din* ginj 72. *în ms.* **ulj** 73. *repetat din inadvertență* 74. *repetat din inadvertență*

[ijă]
spijă
grijă

[î]
mijî *

[ijii]
grijii
sprijii [75]
Jijii

[îjii]
vîjii

oj [=oji]
răboj
coji
loji (gen. sing., nom. gen. plur.)
stacoj

uj [=uji]
ghiuj
hluj
Cluj
ruji (gen. sing. & plur.)
franțuji
lehuji
sluj !
scuji (pers. a doua scuza)
escuji

ăj [=ăji]
măji
străji
vrăji

îj
bîj !
vîj ! [76]

înj [=înji]
gînj
trînji

arj
charge

erj
perj

irj [=irji]
birji (gen. sng.)

orj [=orji]
Gorj
George
corji

îrj [=îrji]
cîrji (gen. sing.)
dîrji (nom. pl.)

elj
„Belge"

olj
Dolj

[ujă]
rujă

[ojdii]
drojdii

100r **K**

ak [=eac=iac]
ac
brac (-uri, a brăcui)
⟨cac⟩
dac
îmbrac
crac
drac
fac
disfac
prefac
înșfac
împac
sac
zac
rac
dalac
sărac
colac
thrac
malac
ortac
ciutac
cirac
codănac
darac
prepeleac
lac [77]
frac
pitac
Bugeac
hac (leafă)
a-i veni de hac
olac
harac
jac (jaf)
opac
tac
mac
tombac
cozonac
hangiac
gînsac
cerdac
burlac
vrac
șiĭak
comanac
Turlac
possac
prusac
Rondac
gîndac
refac
basamac
100v tic-tac

100r **eak**
leac
fleac
poleac
veac

[eacă]
greacă
o leacă
freacă
treacă
teacă
seacă
petreacă
pleacă (ὁμοφωνή) [78]

îrtec *
întec
pîntec
cîntec
descîntec

101r **K**

ek
sec
trec
dec !
frec
grec
zevzec
plec
trec (vînd.)
petrec (pătrund)
berbec
parpalec
întrec
refec
înec
aplec

ik
mic
pic
firfiric
arșic
zic
complic
implic

75. *repetat din inadvertență* 76. *inițial* vj ! 77. *urmează* leac, fleac *șterse spre a fi reluate în seria* **eac** 78. *în ms.* ὁμοφονή

suplic
finic
stric
calic
popic
pitic
dedic
ridic
peltic
amic
inimic
dric
oblic
Ciric
un pic
Slănic
indic
șic
dedic
⟨implic
complic⟩
șlic
ișlic
birlic
urzic (prs. I a urzica)
despic
răspic
spic
⟨lidic⟩
domestic
uric
esplic
buric
prezic
antic
furnic
șoric
deszic
bunic
miertic
ibric
nimic
plic
șiretlic
tipic
bunic
unic
durlic

ok [=eoc=ioc]

loc
soc
soroc
foc
natîntoc
sărăntoc
oboroc (obroc)
boboc
en bloc
cioc
bondoc
floc
joc
smoc
dezghioc
coc
răscoc
disloc
dihoc
invoc
provoc
revoc
toc (a tocà)
teoc
noroc
poc !
proroc
ispisoc
mijloc
scoc (a scoace)
soc
toc (sbst.)
voloc
busuioc
siminoc
de loc (gar nicht)
pe loc (gleich)
sfîștoc
soc (soccus)

alnic

jalnic
falnic
șagalnic

[**urnic**]

furnic

ornic

spornic
ceasornic
statornic
nestatornic
vornic
blabornic

os

sfătos

[**oltic**]

șöltic

[**etic**]

petic
poetic
besmetic

[**omic**]

comic
anatomic

[**opic**]

tropic

[**oace**]

găoace

[**i**]

a batogi (pămîntul)
a se sbici

[**ucuri**]

ciucuri

[**ihuri**]

stihuri

[**i**]

a licuri

102r **K**

uk

îmbuc
cuc
dănciuc
druc
buluc
usuc
buc (de lînă)
apuc
nuc
năuc
buduc
duc
aduc
deduc
reduc
induc
seduc
druc
Gluck
surgiuc
Șuluc
muc (căpițel)
canciuc
sanduc
butuc
năluc
colțuc

îk

bîc !
telalîk
curvasalîk
craialîk
caraghiozlîk
bîc !
șîc
sîc !
pîc ! (liuleaua)
arșic
zăbîc
zvîc (a zvîcni)
zîc
urzîc

tamanlik
farafastic [79]

alk

cale
încale
disfale [80]

alcă

halcă
falcă

102v [**ulberi**]

spulberi
pulberi

[**îlcă**]

bîlcă
modîlcă
gîlcă

[**elcă**]

spelcă
pestelcă

[**ulcă**]

culcă
tăşulcă
scatulcă

[**i**]

a fîlfăi
a molfăi
[a] fonfăni

[**elfer**]

belfer

[**ulfă**]

julfă

[**achi**]

Fantazaki

[**erta**]

Berta
Diogen din Laërta
berta

103r ⟨**K**⟩

elc

melc

olk

polc

ulc

culc

îlc

pilc
tîlc [81]

[**îlcă**]

gilcă
modilcă

ank

⟨banc⟩
manc
blanc
flanc
franc
tranc !

ink

zink
ţink

onk

tronc !

unk

junc
prunc
arunc

înk

oblînc
ţînc
mînc
mănînc
adînc

eank

teank
⟨fleanc⟩

arc

încarc
mă îmbarc
arc
monarc
parc
înţarc
descarc
⟨Bismark⟩

104r **K**

erk

cerc (sbs.)
cerc (vrb.)
încerc
berc

ork [=**iorc**]

Orc (us)
torc
retorc
întorc
storc
porc
York
⟨horc !⟩

urk

urc
aburc
turc
încurc
discurc
spurc

irk

circ

îrk

smîrc
sfîrc
spîrc

işk

mişc
pişc

[**işc**]
crîşc

[**oşc**]

chioşc
improşc

[**uşc**]

muşc
împuşc

ask [=**easc**]

casc
nasc
basc
bleasc
vreasc
pasc

esk

n e n u m ă r a t e r i m e
p e r s. I. i n -e s k.
cresc

isk

disc
pisc
fisc
risc
plisc
basilisc [82]
. . .nisc (uranisc)
Prisc (us)

osk [=**eosc**]

Osk (oskisch)
Mosk
trosk !
pleosc !
cunosc
recunosc
iepure de mosc

79. *pe pagină apare versul* Falnic belfer molfăieşte fonfăind farafasticuri *inițial* Ca un belfer fonfăieşte molfăind farafasticuri 80. *corectat din* difale 81. *modificat din* tilcuri 82. *în ms.* basilic

[oască]

cunoască
broască

ăsk

1 sng. praes. a celor în î.

îsk

vîsc

usk

usc
brusc
Fusc(us)

[uscă]

bruscă
muscă
etruscă

ȣшкк [ușchi]

mușchi [sg.]
pușchi [sg.]

105r **⟨K⟩**

alic

încalic
salic
gallic
saturnalic
bengalic
italic
discalic
animalic

elic

angelic
Melik

olic

eolic
catolic
acatolic
anatolic

ulic

înfulic
apulic

edik [=iedic]

predic
vedic
împiedic
medic
enciclopedic

etic

roșietic
besmetic
petic [83]
poetic
asketic
profetic
peripatetic
împletic
subțietic
getic
atletic
cosmetic
dietetic
tîrzietic

itic

mefitic
critic
rachitic
politic
mitic
britic
analitic
enclitic
iezuitic
samnitic

onic

cronic
ionic
tonic
architectonic

udik

judic
pudic
sudic

unik

unic
hunic
lunic
întunic
punic
alunic
comunic
escomunic

otik

spasmotic
gothic
erotic
despotic

erik [=erec]

cleric
homeric
sferic
întuneric
eteric
feeric
feric [84] (a fereca)
întunerec

106r **urik**

etruric
puric

oarek

cioarec
șoarec

orik

doric
noric
rethoric
aprioric
istoric

irik

liric
empiric
illyric

oïk

stoïk
eroïc

uplek

induplec
nu plec

107r **K**

atic атик **[=atec]**

attic
bătrînatic
lunatic
zînatic
nebunatic
tonatic
sălbatic
sturlubatic
limfatic
achroamatic
matematic
numismatic
reumatic
buratic
prostatec
socratic
zburdatic
molatic
chromatic
enigmatic
aristocratic
teocratic [85]
democratic
ochlocratic
tomnatic
văratic
primavăratic [86]
iernatec
ostatic
brumatic
simpatic
zburdatec
muieratic
singuratic

83. *inițial* petec 84. *modificat din* ferec 85. *corectat din* teogratic 86. *inițial* primăvărantic

jaratic
prăvălatic

арник [arnic]
darnic
amarnic
harnic
fațarnic
slugarnic
pojarnic
hotarnic
zadarnic
paharnic

ernic
nemernic
cucernic
ulițernic
puternic

irnic
birnic

ornic
blabornic
vornic
spornic
datornic
statornic
ornic
ceasornic
nestatornic

urnic
furnic

ємник[87] [emnic]
zemnic
temnic

интик [intic]
spintic
corintic

[întec]
pîntec
cîntec
discîntec

индик [indic]
vindic
revindic
indic

înec
mînec

unik [=unec]
întunec
lunec
unic

108r **estic** [=estec]
mestec
domestic
amestec
amnestic
anapestic

astik
bombastic
drastic
monastic
elastic
scolastic
plastic
gimnastic
parafrastic

alnic
jalnic
falnic
șagalnic
nacealnic
navalnic

elnic [=ielnic]
prielnic
pomelnic
feciorelnic
îndoielnic
postelnic
sfielnic

[eșnic]
sfeșnic
veșnic

ilnik
pravilnic
silnic
zilnic

olnik
colnic
volnic
stolnic

ulnic vacat
îlnic
sîlnic
zîlnic
Cogîlnic

ustic
rustic
acustic

109r **K**

110r **K**

111r **K**

112r **K**

113r **L**

ал [al=eal]
bal
Heliogabal
moral
Gal
Grăl
hal[88]
cal
mal
pumnal
Ardeal(ul)[89]
șal
stal
val[90]
choral[91]
(moral)
bacal
⟨țucal⟩[92]
papagal
cristal
Pascal
deal[93]
⟨stal⟩
opal
pedal
val
oval
caval

[aluri=ealuri]
baluri
maluri
valuri
staluri
șaluri
dealuri
cristaluri
portaluri
oghealuri
haluri (hal)
pumnaluri

есел [esel]
vesel
țesel
țese-l !
lese-l
îndese-l
apese-l
⟨bese-l⟩
Schlössel
Stössel
că vrè să-l }
ar putè să-l }
păre să-l }

едел [edel]
sfredel
crede-l

87. *inițial* em[nic] 88. *în ms.* halul 89. *în ms.* Ardea(lul) 90. *în ms.* valul 91. *inițial* coral 92. *în ms.* țucalul 93. *urmează* Heliogabal *prezent mai sus*

аѕл [aul]
staul
Raul
Paul
Saul [94]
dau-l

114r **L**

єлѣ [eli=ieli]
cerneli (gen. sng.)
înșeli
speli
spoieli
umezeli
altfeli
cheli (nom. pl.)
rumeneli
momeli (n o m. s n g. e a l ă)
priveli
răceli
feli
la un feli
într-un feli
rețeli
flaneli
măseli

opil
copil (scoabă)

upil [=upel]
tupil
rupe-l

ълъ [ăl=el]
spăl
înșăl
îmbăl
dă-l
fă-l
desfă-l !
prefă-l !
⟨măl⟩
prefă-l
văl
zăl
țăl
oțăl
vițăl
cățăl
băiețăl
soldățel
măruntel
cumnățel
bărbățel
clopoțel
tropoțăl
curățăl
mușățăl
frumușăl

ecol
secol

acol
obstacol
tabernacol
oracol

андєлѣ [andeli]
scandeli
candeli

нкол [icol]
vicol
pericol
ridicol
agricol
articol
pricol
tricol
vinicol
horticol

ол [ol]
gol
țol
dol(us)
nămol
scol
rostogol
răscol
stol
pristol
ocol
pîrjol
moll !
rol
sol (elei)
pistol
pașol !
domol
încol'
dincol'
pe-acol'
alveol
vitriol
staniol
sur parole
a-l face rasol
pîrjol
pui de giol

115r **L**

il
zi-l
copil
azil
Cecil
Cyrill
sedil
Pamfil
Teofil
Rafail
Mihail
Brazil
Bazil
agil
fragil
vechil
Delile
Nil
juvenil
⟨umil⟩
Șamil
abil
April
gentil
stil
imbecil
apostil
Mizil
Till (Buhoglindă)
vil
civil
țivil
Șmil

atăl [=iatăl]
tatăl
iată-l
cată-l
bată-l
arată-l
⟨gată-l⟩

абили [abili]
stabili
mizerabili
afabili
amabili

ѕпил [upil=upel]
tupil [95]
rupe-l !
stupi-l !

ѕпилѣ [upili]
tupili

олѣ [oli]
coli
boli
scoli
răscoli
școli
soli (elei)
paroli (gen. neart.)

ѕл [ul]
du-l

94. *după* Sta[ul] *șters* 95. *termenul mai apare pe pagină anului*

sul
Raul
pătul
Cahul
Tamul
Tibull
sătul
Cabul
Catull
Ștrul
(Șrul) *
Șmul
să nu-l...
mull
Rutul !
Herul
*(țesu-l)
tul (tulle)

[aghili]

raghili (raghilă)

[i]

ghilosi

[el]

flanel

[eli]

〈reței〉

116r **L**

àdul [=**iadul**]

adu-l
sadul
vadul
iadul
răsadul
Radul
bradul

edul [=**iedul**]

erèdul
iedul

idul

ucidu-l
închidu-l
zidul
Atridul

odul

codul
modul
podul
șodul
Christodul
nodul
rodu'l
voievodul
Teodul
irodul
năvodul
probodul

udul

udul
dudul
erudul

[**îdil**=**îdel**]

gîdil

rîde-l

adel

rade-l

edel

sfredel
crede-l
concede-l

idel

ucide-l
ride-l
gîdel

oadel

roade-l

atel

bate-l
combate-l
disbate-l
cate-l

atăl [=**iatăl**]

tatăl
bată-l
cată-l
iată-l
pată-l
arată-l

[**obul**]

robul
bobul
Agathobul
ciobul
hîrzobul

[**uduri**]

guduri

el

acel
fel
fel de fel

117r **L**

[**urul**]

calamburul
ciurul
surul
c[urul]
pandurul
condurul
Surul
furul
augurul
împrejurul
samurul
purul
poturul
nurul

abil

abil
afabil
amabil
onorabil
stimabil
stabil
repetabil

ebil

debil
întrebi-l

ibil

penibil
oribil

obili

nobili
cobili

ubil

apil

scapi-l [96]

epil [=**epel**]

ințepe-l
începe-l

ipil

opil

copil

upil [=**upel**]

stupi-l
tupil
rupe-l

118r **L**

acel

cace-l
face-l

[**ăl**]

fă-l
desfă-l

ecel

întrece-l
sece-l

96. *în ms. din inadvertență* scapă-l

icel
[**il**]
zi-l

ocel
oacel
toace-l
coace-l

[**oarcăl**]
toarcă-l

ucel
duce-l

ăcăl [=**eacăl**=**oacăl**]
facă-l
înșfacă-l
treacă-l
cacă-l
Caracăl
prefacă-l
coacă-l

ecăl
Häckel

icăl
cicăl

ocăl
ucăl
ducă-l
usucă-l
apucă-l
aducă-l

adăl [=**eadăl**=**oadăl**]
adă-l
vadă-l
creadă-l
roadă-l [97]

edăl [=**edal**]
Dedal

idăl
ucidă-l
închidă-l

udăl
udă-l
asudă-l

[**ardăl**=**iardăl**]
ardă-l
desmiardă-l

119r **L**
agăl
bagă-l

Hagăl
Nagel

[**aghil**]
raghil

[**oagăl**]
roagă-l

egăl
Hegăl
negă-l
renegă-l
Kegel
Schlegel

igăl
ucigă-l

ogăl
ugăl
sugă-l
distrugă-l
Kugel

agel[=**oagel**]
bage-l
roage-l

egel
nege-l
renege-l

igel
înfige-l

ugel
suge-l

uget
cuget (Gewissen)
cuget
buget
muget

aget
raget
fraget

120r [**ăil**][98]
fă-i-l
dă-i-l
însăil
desfă-i-l

aiel[=**oaiel**]
îndoaie-l
dezdoaie-l
moaie-l
îmmoaie-l

despoaie-l
însaie-l

eil [=**eiel**=**ieiel**]
icie-l
ceie-l
deie-l
beie-l
încheie-l
leie-l
descheie-l

iil [=**iel**]
îmbie-l
ție-l

oïl (**oel**)
Joil

uël [=**uiel**=**uil**]
spuie-l
du-i-l (du-o, du-mă!, du-te!, du[99])
suie-l

121r **L**
ălăl
spală-l
înșală-l

122r **M**

usem
pusem
dusem
adusem
văzusem

àтемь [**atemi**= **oatemi** = **atimi**]
patemi
anatemi
vatemi
bate-mi!
cate-mi
îl vatemi
în patemi
armați-mi
desbate-mi (mînile)
scoate-mi

ùm [100]
cum
acum
fum
drum
văzùm (văzurăm)
căzùm (căz[urăm])
făcùm
pierdùm
necum

97. *după* **edă[l]** *șters* 98. *în ms. serie subsumată capului de serie* **aiel** 99. *inițial* indu 100. *alăturat versurile*
Cum duc a mea viață
Și viața cum.

nicidecum
parfum
scrum
rum
podrum
Tuhutum
nicicum
consum
resum
însum
costum
scăzum
părum
⟨cerum⟩
șezum
durum
plăcum
tăcum
zăcum
⟨făcum
bătum⟩

ȣчьмь [ucimi]
zbuciumi
buciumi

[ucium]
zbucium
bucium

123r **M**

ꙟнсем [însem = insem]
plînsem
stînsem
învinsem
strinsem

ꙟнсȣмь [însumi]
însu-mi
plînsu-mi

инемь [inemi]
în sine-mi
ține-mi
inemi

[inimi]
inimi
minimi

орм [orm]
dorm
adorm
uniform
Marion de Lorme
enorm
mă conform
cuneiform
biform
abnorm
chloroform
Lorm
inform
Storm
reform
diform
multiform

ȣрм [urm]
scurm
curm

[urmă]
urmă
scurmă
curmă
turmă
pe urmă

124r азимь [azimi]
azimi
cazi-mi
razimi

ем [101] [em]
ducem
punem
împlem
putem
emblem
problem
sistem
anatem
blestem
mă tem
vedem
făcem
} etc.

ȣчем [ucem]
ducem
aducem
ne ducem
seducem
producem
conducem
deducem
reducem
inducem

ȣнем [unem = unemĭ]
punem
dispunem
propunem
espunem
predispunem
spune-mi } etc.
pune-mi

оарчем [oarcem]
stoarcem
întoarcem
toarcem
răstoarcem

инџем [ingem]
împingem
lingem
atingem
stingem
ningem
destingem
încingem
descingem
respingem
stringem
învingem

125r ⟨M⟩

ем [em = iem]
bem
(Bem)
chem
împlem
putem
tem
mă tem
problem
emblem
împrăștiem
muiem
tăiem
mîngîiem
încheiem
încleiem [102]
îmbiem
descheiem
înfoiem
dispoiem
dispunem
punem
spăriem
căpiem
ducem
aducem
rîdem
ședem
vedem
ghem
înjunghïem
gem
plîngem
stringem
ungem
împungem
rechem
împlem
cherem
răgem
vrem
sistem
anatem
blăstem
făcem
disfăcem

101. *în ms.* ȣче̑м *paralel cu* ȣ́чем 102. *corectat din* încheiem

prefăcem
tăcem
zăcem
sîntem
suprem

ачєм [**acem**=**oacemi** =**oacem**]
facem
disfacem
prefacem
coacem
joace-mi

[**însami**=**insam**=**însam**]
însami
plîns-am
învins-am
stins-am
strins-am
încins-am
lins-am
tins-am
întins-am
convins-am

[**îrlă**]
sfîrlă
tîrlă
gîrlă

[**urlă**]
surlă
urlă
turlă

126r **M**
àvom
aduna-vom
Davom

èvom
părè-vom

ivom
muri-vom

èrem [=**eremi**]
cerem
în durere-mi

àom
aduna-om
Cafernaom

eom
păre-om

ïom
muri-om

àteom
bate-om

ємь [**emi**]
vremi
temi
bè-mi
gemi
rechemi

127r **M**
128r **M**
129r **M**
130r **M**
131r **M**

132r **N**
àмън [**amăn**=**amen**]
samăn (n-are)
asamăn
geamăn
Hamăn
famăn
samăn (ich säe)
Gramăn
examăn
tentamen
procopsamăn

àрмън [**armăn**]
Barmăn
carmăn
scarmăn

àвън [**avăn**]
zdravăn
plavăn

àпън [**apăn**]
ţapăn
rapăn
dapăn (trans *...)

àтин [**atin**]
clatin
Muşatin
iarba lui Tatin
să mă-ndatin (să mă-ndă-tinez)
priatin
Snyatin

атини [**atini**=**ateni**]
clatini
datini
datini
mă îndatini
priateni
Muşatini

etin [=**ietin**]
prietin
neprietin
tretin
Snietin
Miletin

єтини [**etini**=**eteni**]
prietini
cetini
tretini
neprieteni

єшини [**eşini**]
leşini
streşini

olo
acolo
încolo
Apolo
solo
dincolo

131v [**îrnă**]
atîrnă
calcă-n scîrnă

133r **N**
индєни [**indeni**]
aindeni (aiure)
grindeni
lindeni
armindeni
pretutindeni
de pretutindeni

интєнь [**inteni**]
pinteni
minteni
împinteni
în răspinteni
sprinteni

acîn [=**acăn**=**eacăn**]
cracăn
mesteacăn

acin
macin
dezbracin (trans. Bau[er]-kleider losmachen)
Colacin

їнгини [**ingini**]
gingini
funingini

òдини [**odini**]
podini
codini

єрини [**erini**]
perini

имєнь [**imeni**]
nimeni
hymeni

арини [arini]
țarini

амени [**ameni**=**oameni**]
sameni
oameni
asameni
fameni

емени [**emeni**]
semeni
gemeni
cremeni
asemeni

амен [**àmen**]
examen
tentamen
procopsamen

имен [**imen**]
ipochimen
hymen
specimen
Niemen

134r **N**
in
in
rubin
cin
din
fin
chin
lin
amin
anin
pin
Rhin
sin
tretin
vin
mezin
muegin
vecin
glycerin [103]
închin
înclin
declin
suspin
Măcin
Arlechin
dezghin
îmbin
combin
dezbin
rabin
Contadin
suprafin
pelin
Călin
Giann-Bellin
orfelin
felin (felis)
Elin
Fehrbellin
plin
anilin
mălin
Kolin
rafaëlin
lin (pește)
velin
camin
Bramin
canin
clin (mînecă)
Daniel Manin
tanin
lapin
Pipin
supin
suspin
întin(-ez)
smochin
arin
mandarin
urin
marin
Mărin
Florin
Rhin
meșin
leșin
peșin
sin
Kesin
întin
Latin
patin(-ez)
Obertin
vin
bovin
cousine
puțin
susțin
țin
rețin
obțin
dețin
conțin
ruin(-ez)

[**arcăn**=**arcîn**]
cearcăn
încarcă-n
îmbarcă-n
te încearcă-n
cearcă-n [104]
/Și/ măcar că-n /astă lume/
/o/ coșarcă-n/ flori/
/un/ fanar cîn/d toate cele/
/un/ canar cîn/tînd/
pacă'n /toate/
/și el /rar cîn/t [105] te ajunge/
/și/ asar'cîn/d te văzusem/
/și eu/sar cîn/d totul cade/
/și/ Cesar cîn/d vede toate/

en
obscen

135r **N**
eacăn [=**acăn**=**oacăn**
=**acîn**]
mesteacăn
se pleacă-n /vînt/
o leacă-n...
iar dacă-n /aste toate/
o dadacă-n...
să facă-n...
/și/ mă fac că n-/aud/
joacă-n /horă/
/și/ mînà cîn/d toate cele/
/și/ vînà cîn/d/
însărà cîn/d/
presăra cîn/d/
stetea cîn/d...t/

алтин [**altin**]
paltin

arpăn [=**arpîn**]
carpăn
în zadar păn'
rar păn'

urpăn [=**urpîn**]
cùrpăn
împrejur păn'

[**arpin**]
scarpin
în zadar pin'
rar pin'

[**arpini**=**arpeni**]
scarpini
carpeni

[**ițîn**]
hițîn

афин [**afin**]
dafin

ачин [**acin**]
macin

în [=**ân**]
sîn
pîn
stăpîn
spîn
blajîn

103. *inițial* glicerin 104. *urmează* cearcăn *reluat pentru a introduce subseria* [**arcăn**] 105. *modificat din* cînd

fîn
înfrîn'
îngîn
Draxîn
mîn
rămîn
bătrîn
român
zîn
în

înă
prăjînă
rășînă

136r **N**
єзмън [**ezmăn**]
bezmăn

єптън [**eptăn=ieptăn**
=epten=eptîn]
pieptăn
trepte-n [jos]
drept în
șepte-n

єптєнь [**epteni=iepteni**]
piepteni

єфтєн [**eften=ieften**]
ieften

aban
Laban

ebăn[106]
zgrebăn(-i)

abin
rabin

ubin
Șubin

umăn
rumăn

ижꙟн [**ijîn=ijăn**]
sprijîn
o grijă-n

[i]
a ismeni

[**asmă=easmă=iasmă**]
cataplasmă
aiasmă
catepeteasmă
fantasmă

[**eblă**]
greblă
feblă

ablă [**=oablă**]
rablă
oablă
tablă
aimable

iblă
diblă
chiblă
peniblă[107]

oblă
oblă
noblă

ublă
rublă
dublă

137r **N**
agăn
tragăn

egăn
legăn

ogan
pogan

acin
macin

icini
pricini

ocini
ocini[108]

ucini
bucini

adini
gadini

edini
idini
odini
codini
podini

udini
brudini
Ciudini

afin
dafin

agini
pagini
paragini
imagini
vagini

egini [**=egeni**]
legeni

igini
origini

ogini
ugini
ajini
akini
strachini

alini [**=alin**]
Palin

elin
Elin

umpeni
cumpeni[109]

an [**=ean**]
an
ban
ocean
jidan
țigan
han
porcan
șurcan
curcan
borcan
lan
bălan
bîtlan
colan
ciolan
golan
morman
Rosman

on [**=ion**]
ton
bonton
zvon
piron
⟨castron⟩
Ion
son
John
sermon
non
tron

oană
toană
goană

[**aghili**]
raghili

106. *modificat din* **eabăn** 107. *modificat din* penible 108. *urmează* t[oci în] *șters* 109. *răzleț, versul* Precum pînă mai astăzi în cumpeni ⟨sînt toate⟩ erau [toate]

[eşi]
megieşi

[ie]
embatic

[at]
maşcat
tarcat
înţarcat
marcat

137v **он [on]**
bombon
baron [110]

138r **N**
amn
condamn

emn
lemn
desemn
semn
însemn
demn
nedemn
untdelemn
îndemn

omn
somn
Domn

umn
pumn
împumn

oană
bulboană
goană
icoană
cucoană
hîrjoană
intoană
consoană
coroană
toană

[ană]
blană
strană
vădană
cană
balană
mannă
plană
rană
tirană
vană
vrană

139r **N**
ємон [emon]
demon
(Desdemon)
Filemon
Artemon

ìmon
dimon
Strymon
Simon
Timon

а̀жън [ajăn=eajăn =iajăn]
Teleajăn
paiajăn
strajă-n
vrajă-n

а̀сꙟн [asîn]
frasîn
asîn

140r **N**
ȣн [un]
⟨un
bun
nebun
răzbun
un
nici un⟩
adun
Cordun
⟨magiun
Hun⟩
alun
⟨nun
cunun
încunun
pun
răpun
presupun
propun
opun
compun
dispun
spun
sun
răsun [111]
tun
detun⟩

141r **N**
142r **N**
143r **N**

144r **O**

ìo [=iuă]
zi-o
va umbri-o
Lucio
lungi-o
zio (ziuă)
adio
(piuă)
Amelio
Lio !
Clio !
va opri-o

àö [=eao=iao]
ia-o
vedea-o (futur)
rao (rouă)
şao (şea)
va spăla-o
steao
dao (două)
va da-o

о̀ло [olo]
acolo
de-acolo
încolo
solo
Apollo
colo
Mollo
dincolo
Frollo
Gorgonzolo
Lolo !
pe-acolo
de pe-acolo
dincolo

145r **O**
eö [=ieo]
iè-o
părè-o
va vedè-o

oo
roo (rouă)
doo (două) [112]

uö
pierdu-o
zuo

îo
va urî-o

aso
am tras-o
retras-o
Taso
Cimboraso

eso
ţes-o
pricesso

110. *modificat din* balon 111. *în ms.* răsună 112. *inițial din inadvertență* rouă

am dres-o
am înţeles-o

iso

am deschis-o
ucis-o
Tisso !
omis-o
comis-o
scris-o
descris-o

uso

pus-o
dus-o
Russo

oso

am ros-o [113]

îso [=**iso**]

am zis-o
ris-o

[**orso**]

întors-o
tors-o
Corso

146r **O**
147r **O**
148r **O**
149r **O**
150r **O**

151r **P**

ȣпѣ [**upi**]

stupi (stup)
stupi (stupeşti)
rupi (rupe)
rupi (rup)
corupi
lupi
astupi
distupi

ȣп [**up**]

stup
rup
lup
calup
pup
otcup
irup
corup
rup
astup
distup
trup

[**upi**]

stupi (pers. 2)
rupi (pers. 2)
stupi (sbst.)
rupi ([sbst.])
lupi
pupi
irupi
corupi
întrerupi

[**ump**]

scump
rump
irump
corump
Czernowitzer Lump [114]
[Pump]

op

îndop
dop
scop
plop
snop
strop
Bopp
potop
top
trop
uncrop

ip

chip
typ
lip
Aristipp
Chrysipp
şip
năsip
în orice chip
nici un chip
Archipp
Aristip
ţip

ѫп [**îp**]

şîp
năsîp

ѫмп [**împ**]

tîmp
cîmp

имп [**imp**]

timp
Olimp

èp

încep
cep
înţep
Alep
pricep
Dieppe
sirep
şlepp
crêpe

ăp

grăp
săp
adăp
crăp

ap

încap
nap
arap [115]
sap
grap
îl pap
trapp !

152r **P**

ap

cap
cuşchebap
încap
jap !
dulap
nap
pap
adap
arap
sap
crap
grap
ciorap
casap
singeap
pap
scap
ţap
proţap

113. *iniţial* Ros[o] 114. *urmează*
Du K. (aiserliche] K.[öniglicher] ErzCernowitzer Lump
Archimaimună Kes[aro] Kr[ăiască] de Cernăuţi
Te-ai dus pentru că nimeni nu-ţi mai dădea ,,auf Pump"
In K[aiserliche] K[öniglicher] etc.
Du hochprivilegirte Storozinetzer Lump.

115. *modificat din* arab

153r **P**
154r **P**
155r **P**
156r **P**
157r **P**
158r **P**
159r **P**

160r **R**

ur

calambur
ciur
dur
îndur
pandur
condur
fur
augur
împregiur
giur-împregiur [116]
jur
obscur
mur
samur
Timur
nur
pur
sur
potur

ăr

făr'
măr
călămăr
păr (pilus) [117]
păr (pirus)
presăr
săr
văr
zăr
insăr

[**ări**]

ocări

îr [=**ir**]

hîrr !
jîr
cîrr !
mîrr !
pîr !
șir
înșir
deșir
satîr
catîr
batîr
hatîr
vîr
panțir

asturi

nasturi
rasturi

esturi

gesturi
resturi
țesturi

osturi

posturi
rosturi

ustur

ustur
bustur

usturi

busturi
augusturi
gusturi
musturi
otpusturi
brusturi

161r **R**

ir

bir
cir
ceir
brigadir
clondir
fir
trandafir
safir
myr [118]
pir
Sire
șir
înșir
deșir
țir
satir
quartir
martir
volintir
triumvir
decemvir
ghelir
gir
nadir
Arghir
știr
rășchir

or [=**ior**]

obor (vrb.)
obor (subst.)
cobor
scobor
sobor
Tabor
zbor (sbst.)
zbor (vrb.)
picior
fecior
ulcior
dor (vrb.)
dor (subst.)
for
Iegor
ogor
pogor
chor
fuior
bujor
obrăjor
grumăjor
cucor
color
mor
omor
Homor
nor (nori)
nor (nurori)
Agenor
tenor
popor
topor
căror
oricăror
sor
cosor
predecesor
ajutor
dator
judecător
scrutător [119]
bătător
cutezător
crezător
încredințător

162r **R**

ar [=**iar**]

aiar
Zanzibar
dar
iar
far
stejar
dogar
magar
pahar
har
car
șelar
curelar
cumar

116. *inițial* împrejur 117. *în ms.* pilum 118. *modificat din* mir 119. *modificat din* scurtător

jar
stejar
canar
lupanar
fanar
par
cupar
repar
dispar
apar (-i [I sg])
apar (-è)
rar
fierar
ciurar
mărar
morar
berar
armăsar
sar
răsar
usar
toboșar
coșar
ciubotar
clopotar
notar
rotar[120]
jitar
pitar
arțar
var
samovar
șovar
Cezar
vărzar

er [=**ier**]

cer (copac)
cer (vrb.)
D'Alembert
fier
ofer
prefer
ger
jder
zbier
bucher (-i [sg])
cler
efemer
inser' (-ez)
înfier (-ez)
pier
auster
zer
paner (-i)
boier (-i [sg])

utor

tutor
executor
agiutor (-i, -ă, -ăm, -*are*)

[**îr**]

jîr (Roßkastanie)

163r **R**

vòr

vor
Tavor
favor
pridvor
de-l vor
ce-l vor
covor
n-o vor
de-o vor
izvor
nici vor

[**anduri**=**eanduri**]

țanduri
fleanduri
smaranduri

enduri

blenduri
flenduri

anguri [=**eanguri**]

ranguri
ganguri
ștreanguri

enguri
inguri

linguri
singuri

onguri

fionguri

unguri

unguri

[**unghiuri**]

giunghiuri
unghiuri

înguri

sînguri
crînguri

iguri

siguri
friguri
cîștiguri
asiguri

uguri

muguri
ruguri
struguri
cruguri
vicleșuguri
meșteșuguri

juguri
pluguri

163v **нкȣрн** [**icuri**=**îcuri**]

nimicuri
picuri
picuri
picuri
plicuri
șlicuri
skicuri
dricuri
tipicuri
traficuri
beilicuri[121]
mezelicuri
șiretlicuri
fișicuri
embaticuri
telalîcuri
asicuri

164r **R**

ocuri

focuri
jocuri
batjocuri
locuri
ciocuri
tocuri
smocuri

uduri

guduri
suduri
uduri

oduri

gloduri
poduri
noduri
moduri
ploduri
coduri

uturi

ciuturi
scuturi
fluturi
avuturi
agiuturi
scuturi (scut)
luturi
începuturi
șezuturi
ținuturi

aturi

sfaturi
crevaturi

120. *inițial* rotariu 121. *modificat din* belicuri

laturi
caturi
saturi
haturi
paturi
oftaturi
comitaturi
canaturi
staturi
uscaturi
straturi

aguri [=**eaguri**]

faguri
ogeaguri
şiraguri
cheaguri
huceaguri
praguri
harţaguri
rămăşaguri
steaguri

нк8рн [**icuri**]

nimicuri
picuri (de somn)
picuri (de la a picura)
picuri (pl. d.l. pic)
plicuri
şlicuri
dricuri
⟨spicuri⟩
skicuri[122] (p. 2)
mezelicuri
tipicuri
traficuri
beilicuri
argalîcuri
asicuri
şiretlicuri
feşicuri
embaticuri
telalîcuri
prelicuri
sticuri

8к8рн [**ucuri**]

bucuri
mucuri
sucuri
ciucuri
surgiucuri
buclucuri

8к8р [**ucur**]

bucur
ciucur

ùguri

struguri
muguri
pluguri
vicleşuguri
juguri
ruguri
cruguri

iuri

riuri
rachiuri

[**işuri**]

alunişuri
urdinişuri
binişuri

[**oduri**]

gloduri

[**uturi**]

ciuturi

[**aguri**]

faguri

[**oguri**]

stoguri

[**îturi**]

gîturi

[**ungiuri**]

ciungiu[ri]

ături

mături
şirături
alături
lături
pături (pătură)
împături (a împătură)

165r **R**

8нџрь [**ungeri**]

ungeri
ajungeri
împungeri

8лџєрь [**ulgeri**]

mulgeri
fulgeri
smulgeri

ъц8рь [**ăţuri**]

hăţuri
învăţuri
disvăţuri
jăţuri

єт8рь [**eturi**]

marafeturi
cofeturi
brînzeturi
zaifeturi
şerbeturi
şireturi

єц8рь [**eţuri**]

preţuri
dulceţuri
gheţuri
jeţuri
verdeţuri
îngheţuri

8нєрь [**uneri**]

puneri
răpuneri
dispuneri
propuneri
postpuneri
spuneri
espuneri
întrepuneri
apuneri (de soare)
prepuneri (prepui)
impuneri

ог8рь [**oguri**]

stoguri
cîrcioguri

8нџ8ь [**ungiur**]

încungiuri
discungiuri
cungiuri

ав8рь [**avuri**]

năravuri
pravuri
vravuri

ѫнз8рь [**înzuri**]

brînzuri
spînzuri

166r **R**

атєрь [**ateri**=**oateri**=**atiri**]

abateri
bateri
iebu tvoi materi
crateri
pateri (pater)
dizbateri
combateri
Lavateri
scoateri
satiri
zbateri

аб8рь [**aburi**]

jgheaburi

122. *modificat din* spicuri

aburi
daraburi
prohaburi
ştaburi

абєрь [**aberi**]

taberi

апȣрь [**apuri**]

prapuri
hapuri
capuri
papuri
protapuri

опȣрь [**opuri**]

dopuri
scopuri
snopuri
gropuri
hopuri
clopuri

єпȣрь [**epuri**=**iepuri**]

iepuri
cepuri
şlepuri
crepuri

ипȣрь [**ipuri**]

chipuri
şipuri
tipuri
nisipuri

ȣ̃пȣрь [**upuri**]

chiupuri
trupuri
grupuri
calupuri

ȧфȣрь [**afuri**]

nafuri
prafuri
cerşafuri
canafuri
jafuri
isnafuri

єфєри [**eferi**]

teferi
luceferi
trefferi

[**afăr** = **eafăr**]

teafăr
luceafăr
şafăr

апєрь [**aperi**]

aperi
scaperi

caperi (caperă)
acaperi

ȧпър [**apăr**]

dapăr (trans. reissen)
scapăr
apăr

167r ⟨**R**⟩

инєрь [**ineri**]

tineri
ţineri
vineri
reţineri
abţineri
deţineri
gineri

єџєрь [**egeri**]

alegeri
degeri
culegeri
prelegeri
reculegeri
dregeri

ачєрь [**aceri**=**oaceri**]

faceri
disfaceri
prefaceri
refaceri
contrafaceri
zaceri
coaceri
răscoaceri

єчєрь [**eceri**]

treceri
seceri
petreceri
de ce ceri
şi ori ce-i vrè ceri
întreceri

єчєр [**ecer**]

la ce cer?
secer

àgeri

ageri
trageri
retrageri
contrageri
detrageri
rageri

оарчєрь [**oarceri**=**arceri**]

toarceri
întoarceri
carceri
stoarceri

аштєрь [**aşteri**=**oaşteri**]

naşteri
maşteri
paşteri
cunoaşteri
recunoaşteri
necunoaşteri

єштєрь [**eşteri**]

meşteri
peşteri
creşteri
decreşteri

ȣштєрь [**uşteri**]

guşteri

[**alger**]

talger

[**uger**]

uger

[**argeri**]

spargeri

[**urgeri**]

curgeri

ȣпър [**upăr**]

ienupăr
supăr

uperi

superi
ruperi
întreruperi
ienuperi
coruperi

168r **R**

їорь [**iori**]

de trii ori
priori
di'ori

иор [**ior**]

auzi-or
muri-or
prior

єстор [**estor**]

cestor
acestor
Nestor
quaestor

ȣстȣрь [**usturi**]

usturi
gusturi
musturi

busturi
îngusturi
brusturi

uturi

fluturi (de la fluture)
scuturi (scuturà)
ajuturi
începuturi
debuturi
ciuturi

єꙋрь [**euri**]

înХєꙋрй [înheuri]
змєꙋрй [zmeuri]
quai-uri
seuri
traseuri
toupé-uri
procedeuri

ѐиꙋрь [**eiuri**]

ardeiuri
cleiuri[123]
obiceiuri
meiuri

[**eie**]

tuleie
obiceie
borheie
antereie

авꙋрь [**avuri**]

năravuri
pravuri
vravuri

ꙟмпър [**împăr**]

astîmpăr(-eri)
neastîmpăr

ꙋмпър [**umpăr**]

cumpăr (-eri)
[**umperi**]
rumperi
răscumperi
irumperi
corumperi

169r **R**

ътꙋрь [**ături**]

alături
şirături
pături
pomături
omături
în lături
lături (lature)
mături (mătura)
mături (mătură)
împături (a împătură)

aturi

caturi (cat)
saturi (satura)
laturi (lature)
în laturi[124] (beiseite)
haturi (hat)
maturi (màtur)
canaturi (canat)
paturi
uscàturi

ꙟтꙋрь [**îturi**]

gîturi
rîturi

оꙋрь [**ouri**]

nouri
bouri
ecouri
rouri (a rourà)

[**our**]

nour
bour

єсꙋрь [**esuri**]

presuri (sbs. pl.)
presuri (2 pers. sing.)
eresuri
dresuri
fesuri
compresuri
împresuri (2 pers. sing. praes.)
şesuri
înţelesuri

асꙋрь [**asuri**]

ceasuri
pasuri
nasuri
bassuri
taifasuri
glasuri

170r **R**

ъсꙋрь [**ăsuri**]

măsuri (pers. 2 sing. pres.)
păsuri (sbst. plur.)
şăsuri ([sbst. plur.])

isuri

visuri
risuri
dichisuri
paradisuri

usuri
osuri

dosuri
sosuri
stosuri
doprosuri

абꙋрь [**aburi**] este
єбꙋрь [**eburi**]

treburi
gheburi

ибꙋри [**iburi**] (vacant)
обꙋрь [**oburi**]

globuri
cioburi

uburi

cuburi
tuburi
cluburi
şuruburi

ъбꙋрь [**ăburi**] vac.
ꙟбꙋрь [**îburi**] [vac.]
ѣбꙋрь [**eaburi**]

jgheaburi

ачꙋрь [**aciuri**] vac.
єчꙋрь [**eciuri**]

ghiveciuri
beciuri

їчꙋри [**iciuri**] vac.
очꙋрь [**ociuri**] [vac]
ъчꙋрь [**ăciuri**] [vac.]
адꙋрь [**aduri**=**iaduri**]

iaduri
vaduri
saduri
graduri
şladuri

єдꙋрь [**eduri**=**ediuri**]

plaid-uri
rediuri *

идꙋри [**iduri**]

guiduri
bliduri
ziduri

одꙋрь [**oduri**] este
ꙋдꙋрь [**uduri**] este

171r **R**

ꙟдꙋрь [**îduri**]

zîduri

афꙋрь [**afuri**] este
єфꙋрь [**efuri**]

chefuri
sidefuri

ифꙋрь [**ifuri**]

şlifuri

123. *după* tu[leiuri] *şters* 124. *iniţial* laturi (beiseite)

офȣрь [**ófuri**]
ofuri
stofuri

ufuri
pomătufuri
Mufuri

агȣрь [**aguri**] este
єгȣрь [**eguri**]
neguri

игȣрь [**iguri**]
friguri
siguri
nesiguri
cîștiguri
configuri
asiguri
reasiguri

огȣрь [**oguri**] } sînt
ȣгȣрь [**uguri**] }
аџȣрь [**agiuri**]

grilagiuri
gagiuri
adagiuri

єџȣрь [**egiuri**]
împregiuri
sacrilegiuri
colegiuri

иџȣрь [**igiuri**] vac.

оџȣрь [**ogiuri**] } [vac.]
ȣџȣрь [**ugiuri**] }
ahuri [=**eahuri**]
șleahuri
șahuri

ihuri
stihuri
acrostihuri

uhuri
duhuri
văzduhuri

ehuri }
ohuri } vacant
îhuri[125] }
ажȣрь [**ajuri**]
pajuri
grilajuri
tapajuri
gajuri

єжȣрь [**ejuri**]
împrejuri
prilejuri
gătejuri
gîtlejuri

ижȣрь [**ijuri**]
ожȣрь [**ojuri**]
ȣжȣрь [**ujuri**]
ъжȣрь [**ăjuri**]
акȣрь [**acuri**=**eacuri** =**iacuri**]
biacuri
dalacuri
lacuri
jacuri
cerdacuri
vracuri
șiiacuri
veacuri[126]
fleacuri
tacuri
leacuri

172r **R**
єкȣрь [**ecuri**] vacat
strecuri
edecuri

икȣрь [**icuri**] este
окȣрь [**ocuri**] } sînt
ȣкȣрь [**ucuri**] }
ъкȣрь [**ăcuri**]
păcuri (gen. sng.)

ꙟкȣрь [**îcuri**]
caraghiozlîcuri
zîbîcuri
craialîcuri
telalîcuri

алȣрь [**aluri**=**ealuri**]
maluri
șaluri
baluri
oghialuri
haluri
valuri
dealuri

єлȣрь [**eluri**]
teluri
feluri
țeluri

илȣрь [**iluri**]
bibiluri
dactiluri
miluri

олȣрь [**oluri**]
țoluri
ocoluri
oboluri
doluri
goluri
pîrjoluri
poluri

ȣлȣрь [**uluri**]
suluri
tuluri

ълȣрь [**ăluri**]
văluri
măluri (gen. sng.)
zăluri

амȣрь [**amuri**] &
ѣмȣрь [**eamuri**]
neamuri
ramuri
hamuri
țarțamuri
geamuri
lamuri (gen.[127] sing.)
dramuri
blamuri
flamuri

am [=**eam**]
ємȣрь [**emuri**]
tremuri
cutremuri
vremuri
emblemuri
mademuri (minerale)
ghemuri
problemuri
zemuri

em
имȣрь [**imuri**]vacat?
омȣрь [**omuri**]
domuri
romuri

ȣмȣрь [**umuri**]
fumuri
înfumuri
drumuri

um
ъмȣрь [**ămuri**] vacat
vămuri

ꙟмȣрь [**îmuri**]
tacîmuri

173r **R**
⟨**анєрь** [**aneri**] vacat

125. *inițial* **uhuri** 126. veacuri, fleacuri *și* leacuri *sînt marcate cu cîte o linie verticală pentru a fi încadrate în seria* **-eacuri** 127. *după* nom. *șters*

инєрь [ineri] este
єнєрь [eneri]
Veneri⟩

анȣрь [anuri]
lanuri
hanuri
tulpanuri
canuri

єнȣрь [enuri] vacat
инȣрь [inuri]
vinuri
inuri
cinuri
chinuri
clinuri
sinuri

онȣрь [onuri]
bonuri
donuri
telefonuri
sonuri
tonuri
zvonuri

ȣнȣрь [ununi]
bunuri
tunuri
agiunuri

ънȣрь [ănuri]
pănuri (gen. sng.)
blănuri (nom. plur.)
cănuri (gen. sng.)

ꙟнȣрь [înuri]
lînuri
fînuri
sînuri

eanuri [= anuri]
oceanuri
ligheanuri

апȣрь [apuri] este
єпȣрь [epuri] [este]
ипȣрь [ipuri] [este]
опȣрь [opuri] [este]
ȣпȣрь [upuri] [este]

ꙟпȣрь [îpuri]
sîpuri

арȣрь [aruri]
daruri
faruri
haruri
jaruri
varuri

єрȣрь [eruri]
ceruri
geruri

ирȣрь [iruri]
miruri
biruri
giruri
şiruri
tiruri (tir⟩

орȣрь [oruri]
choruri
doruri
amoruri
zboruri
foruri
floruri
zoruri

174r **R**
ȣрȣрь [ururi]
ciururi
cusururi
pururi

ърȣрь [ăruri]
zăruri
săruri

ꙟрȣрь [îruri]
şiruri

асȣрь [asuri]
єсȣрь [esuri]
исȣрь [isuri]
осȣрь [osuri] } sînt
ȣсȣрь [usuri]
ꙟсȣрь [îsuri]
ъсȣрь [ăsuri]

атȣрь [aturi] } sînt
єтȣрь [eturi]

итȣрь [ituri]
schituri
cituri
plituri
mituri
rituri

отȣрь [oturi]
boturi
cioturi

ȣтȣрь [uturi]
ътȣрь [ături] } sînt
ꙟтȣрь [îturi]

авȣрь [avuri] este
євȣрь [evuri] vacat
ивȣрь [ivuri] [vacat]
овȣрь [ovuri]
alcovuri

ȣвȣрь [uvuri] vacat
ъвȣрь [ăvuri] [vacat]
ꙟвȣрь [îvuri] [vacat]
азȣрь [azuri]
nazuri
taïfazuri
gazuri
hazuri
necazuri
cazuri

єзȣрь [ezuri=iezuri]
viezuri (gen. sng.)
crezuri (nom. plur.)
miezuri
botezuri

изȣрь [izuri]
izuri
paradizuri

озȣрь [ozuri]
golomozuri
gozuri
lozuri

ȣзȣрь [uzuri]
uzuri
abuzuri

ъзȣрь [ăzuri] vacat ?
ꙟзȣрь [îzuri] [vacat]?
ашȣрь [aşuri]
salaşuri
lăcaşuri
caşuri
paşuri

175r **R**
єшȣрь [eşuri]
leşuri

ишȣрь [işuri]
alunişuri
şişuri
măcinişuri

ошȣрь [oşuri]
coşuri

ȣшȣрь [uşuri]
astupuşuri
duşuri

ъшȣрь [ăşuri]
disfăşuri
înfăşuri

ꙟшȣрь [îşuri]
coborîşuri

ацȣрь [aţuri]
laţuri
zaţuri

єцȣрь [eţuri] este
ицȣрь [iţuri] vacat
оцȣрь [oţuri]
boţuri

moțuri
soțuri (cu soț)

ȣцȣрь [128] [uțuri]
puțuri

ъцȣрь [ățuri]
hățuri
jățuri
învățuri

ꙟцȣрь [îțuri]
абєрь [aberi]
taberi

єбєрь [eberi] vacat
ибєрь [iberi]
liberi

обєрь [oberi] vacat
ȣбєрь [uberi] [vacat]
ꙟбєрь [îberi] [vacat]
ъбєрь [ăberi] [vacat]
ачєрь [aceri] este
d[e] ex. faceri

єчєрь [eceri] [este]
treceri
seceri

очєрь [oceri] [este]
să n-o ceri

ȣчєрь [uceri] [este]
conduceri

ичєрь [iceri]
ziceri

афєрь [aferi]
șaferi

єфєрь [eferi]
teferi
luceferi

ифєрь [iferi]
luciferi
mamiferi

офєрь [129] [oferi] vacat
ȣфєрь [uferi]
suferi
nuferi

аџєрь [ageri]
ageri
trageri
contrageri
retrageri
rageri

єџєрь [130] [egeri]
degeri
alegeri
dregeri

иџєрь [igeri]
frigeri

оџєрь [ogeri] vacat

ȣџєрь [ugeri]
lugeri
mugeri
sugeri

алєрь [aleri]
taleri

єлєрь [eleri] }
илєрь [ileri] }
олєрь [oleri] }
ȣлєрь [uleri] } vacant
ълєрь [ăleri] }
ꙟлєрь [îleri] }
амєрь [ameri]
cameri (gen. sng.)

ємєрь [emeri]
temeri
gemeri
fremeri

176r **R**
имєрь [imeri] vacat
омєрь [omeri] [vacat]
ȣмєрь [umeri]
umeri
numeri
nu meri?

ꙟмєрь [îmeri] }
ъмєрь [ămeri] } vacant
анєрь [aneri] vacat
єнєрь [eneri]
Veneri

инєрь [ineri] este
онєрь [oneri] vacat
ȣнєрь [uneri]
puneri
transpuneri

ꙟнєрь [îneri]
ţîneri

апєрь [aperi]
aperi
scaperi
trapperi

єпєрь [eperi]
începeri
priceperi
conceperi

ипєрь [iperi]
viperi

опєрь [operi]
manoperi
acoperi
coperi
descoperi

[opăr]
descopăr
copăr
acopăr

ȣпєрь [uperi]
ruperi
întreruperi
superi

upăr
supăr
ienupăr

ꙟпєрь [îperi] }
ъпєрь [ăperi] } vacant
арєрь [areri] vacat
єрєрь [ereri]
cereri

ирєрь [ireri] vacat
орєрь [oreri] [vacat]
ȣрєрь [ureri] [vacat]
асєрь [aseri]
paseri

єсєрь [eseri]
meseri

исєрь [iseri] vacat
осєрь [oseri] vacat
ȣсєрь [useri] vacat
ъсєрь [ăseri]
păseri

атєрь [ateri] este
єтєрь [eteri]
ceteri
trimeteri
competeri

итєрь [iteri]
kitteri
comiteri
omiteri
trimiteri
transmiteri
literi

128. *după* ъцȣрь *șters* 129. *modificat din* ȣфєрь 130. *inițial* єцєрь

отєрь [oteri=**oateri**] vacat
scoateri

ѹтєрь [**uteri**] vacat
ꙟтєрь [**îteri**] vacat
авєрь [**averi**]
lauda-veri
admira-veri
zaveri

євєрь [**everi**]
sèveri

ивєрь [**iveri**]
chiveri
conviveri
reviveri

овєрь [**overi**] vacat
ѹвєрь [**uveri**] [vacat]
азєрь [**azeri**]
mazeri

єзєр [**ezer=iezer**]
iezer

изєрь [**izeri**]
mizeri

177r **R**
адєрь [**aderi=oaderi**]
raderi
roaderi
Toaderi

єдєрь [**ederi=iederi**]
iederi
cederi
concederi

идєрь [**ideri**]
deschideri
închideri
ucideri
rideri
desfideri

одєрь [**oderi**] vacat
ѹдєрь [**uderi**]
escluderi
includeri
recluderi

ꙟдєрь [**îderi**]
rîderi

ашєрь [**așeri**] vacat
єшєрь [**eșeri**] vacat
ишєрь [**ișeri**] [vacat]
ѹшєрь [131] [**ușeri=ușer**]
cușer

ошєрь [**oșeri**] vacat
ацєрь [**ațeri=ațări**]
acațări
cațeri

єцєрь [**ețeri**] vacat
ицєрь [**ițeri**] [vacat]
оцєрь [**oțeri**] [vacat]
ѹцєрь [**uțeri**] [vacat]
ꙟцєрь [**îțeri**] [vacat]
индєрь [**inderi**]
întinderi
estinderi
pretinderi
vinderi
revinderi
prinderi
aprinderi
surprinderi
deprinderi
tinderi
descinderi
cuprinderi
distinderi

инџєрь [**ingeri=îngeri**]
întingeri
atingeri
distingeri
stingeri
lingeri
încingeri
descingeri
îngeri
plîngeri
sîngeri
ningeri
stringeri

артѹрь [**arturi**]
marturi
șarturi
narturi

arduri
garduri
farduri

anduri [=**eanduri**]
țanduri
fleanduri

ꙟмбѹрь [**îmburi**]
sîmburi
dîmburi

imburi
schimburi
simburi
nimburi

înduri
scînduri
gînduri
rînduri

ѹмпър [**umpăr**]
cumpăr
rescumpăr

[**umperi**]
[cumper]i
[răscumper]i
rumperi

ꙟмпър [**împăr**]
astîmpăr (-i)
neastîmpăr

[**or**]
păstor

erturi
deșerturi [132]
certuri

177v аєр [**aer=aier**]
dezbaier
aer
caier
îmbaier
vaier
încaier
discaier
ștaier

178r **R**
arbori

erburi
herburi

irburi

orburi
morburi
scorburi

urburi
turburi

îrburi
hîrburi

олбѹрь [**olburi**]
volburi

ulburi
tulburi

iamburi
choriamburi

imburi [=**îmburi**]
schimburi
simburi

131. *urmează* [vacat] *șters* 132. *în ms. din inadvertență* deșărturi

nimburi
dîmburi

єнчȣрь [**enciuri**]
clenciuri

anduri
țanduri
smaranduri

enduri
flenduri [133]

ìnduri
ònduri
fonduri

ùnduri
funduri
prunduri

înduri
gînduri
rînduri
scînduri
jînduri
comînduri

amfuri
camfuri

arduri
erduri
irduri
îrduri
cìrduri

ꙟнтȣрь [**înturi**]
vînturi (p. 2 sng.)
vînturi
mormînturi
cînturi

[**umperi**]
cumperi
răscumperi
rumperi
corumperi
irumperi

ùpăr
supăr
ienupăr

ulberi
spulberi
pulberi

179r **R**
anguri [=**eanguri**]
ganguri (-e)
ganguri (gang)
hanguri
ıanguri
ștreanguri

[**enghiuri**]
benghiuri
renghiuri

inguri
singuri
linguri

onguri
fionguri

unghiuri
unghiuri
junghiuri

[**înguri**=**inguri**]
crînguri
singuri

[**ulguri**]
bulguri
fulguri

arguri
catarguri
larguri

erguri
verguri
geıguıi
mîneșteıguıi

urguri
amurguri
foburguri

îrguri
tîrguri

ingiuri
schingiuri

îngiuri
sîngiuri

unjuri
încunjuri
să nu-njuri

înjuri
gînjuri

[**ingeri**]
stingeri ([sg], -e)

[**aci**]
stîngaci ([sg], -e)

[**ascuri**]
mascuri

[**olcuri**]
polcuri

180r **R**
[**ancuri**=**eancuri**]
flancuri
mancuri
bancuri
teancuri

încuri
oblîncuri
adîncuri

îlcuri
pîlcuri
tîlcuri

arcuri
arcuri
parcuri
țarcuri

ercuri [=**iercuri**]
miercuri
cercuri
bercuri

ircuri [134]
circuri

orcuri
îrkuri v.
smîrcuri
sfîrcuri
spîrcuri

ascuri [=**eascuri**]
mascuri
bleascuri
vreascuri

escuri
prescuri
arabescuri

iscuri
discuri
pliscuri
uraniscuri
piscuri

єщєрь [**eșteri**]
meșteri
peșteri

almuri
psalmuri

e[**lmuri**]
i[**lmuri**]
o[**lmuri**]

133. *modificat din* flendure 134. *inițial* **ircuri** v[acat]

u[lmuri]
î[lmuri]
armuri
marmuri
șarmuri

ermuri
țermuri
s-o înțermuri

irmuri
ormuri
urmuri
murmuri

179v **ărnuri**
cărnuri

amnuri
emnuri
lemnuri
îndemnuri
desemnuri

imnuri
hymnuri

omnuri
somnuri

umnuri
îmnuri

[i]
180r a blești

[**îrlă**]
sfîrlă
tîrlă

[i]
a ticlui
a piclui
a steclui
a steclori

180v **opuri**
opuri
scopuri
snopuri
gropuri
dopuri

181r **S**
ос[135] [**os**]
sperïos
serïos
misterïos

aos [=**euăs**]
adaos
chaos
repaos
Menelaos
Agesilaos
Emaos
aplaos
pe șeuă-s[136]

[**es**=**ies**]
⟨**des**
ades
ales
ies
fes
des
îndes
Kies
sumes
dres
dires
· compres
conces
preces
purces
eres
șes
țes
întrețes
înțeles
negles
cipress
trimes⟩

182r **S**
⟨**as**
ass
bas
ceas
taifas
glas
gras
kwass
las
delas
mă las
am mas
rămas
nas
pas
popas
ras
caras
Sas
ispas
pripas
tass
tras
contras
retras
vas

is
bis !
ucis
decis
indecis
concis
precis
Ulys
gis (notă)
griss
închis
deschis
dechis
Elis
meliss
Miss
trimis
remis
sumis
comis
ris
deris
în ris
vis
au învis (au înviet)
zis
rezis
nezis
prezis⟩

єлис [**elis**=**eles**]
grele-s
a mele-s
Elis
melis

[**ibis**]
Ibis

[**apis**]
zapis

[**aris**]
Paris

183r **S**
os
os
ghebos
băbos
lăbos
urîcios
mîncăcios
dos
pe dos
glodos
rufos
chefos
meșteșugos
vicleșugos
jos

135. *în ms.* єрїóс 136. *modificat din* pe șea[o-s]

în jos
din jos
pe jos
cos
discos
pîntecos
fricos
întunecos
lunecos
ofticos
crăcos
bălos
delos
deluros
fălos
gelos
zelos
frumos
humos
zămos
bănos
țifnos
cînos
borcănos
răpănos
cărpănos
ponos
lînos
mînos (mit großen Ta[t]ze)
mănos (fruchtbar)
vînos
lemnos
chipos
lipos
nisipos
rîpos
baros
fieros
măgăros
copilăros
păros
văros
sos
prisos
botos
sănătos
apătos
sătos
rîtos
nărtos
năzuros
zdrențos
bățos
fățos
lățos
ghețos
țițos

[**oaselea**]
de-a-ndoaselea

[**ătul**]
de-a-ndărătul

[**aci**]
stîngaci [sg.]

184r **S**
us
obus
dus
redus
condus
dedus
indus
fus
confus
difus
nu's
pus
răpus
depus
impus
prepus
supus
plus
pruss
russ
rebus
dispus
compus
dis[compus]
sus
pe sus
mai presus
spus
distrus
adus
readus

ъс [**ăs**]
șăs
să-l lăs
păs
apăs
țăs

ѫс [**îs=is**]
și-s
rîs (animal)
rîs (Lachen)

als
vals

els
Vels (Walles)

ils
ols
uls
muls
smuls
puls
avuls
impuls

ems
Ems
James

ulpă *

185r **S**
ans
dans
elegance
Hanns
Manns

ens
Enns
mens
pence
cens

ins
⟨nins
respins
împins
cuprins (sbst., vrb.)
prins
repins
strins
restrins
înadins
încins
descins
lins (cu părul)
întins
tins
pretins
distins
stins
învins
convins⟩

ons
mons
frons
fons
Monce
anons
ponce

⟨**uns**
uns
impuns
ajuns
îndeajuns
străpuns
tuns
ascuns
pătruns
răspuns
corespuns⟩

îns
strîns
plîns

construns
stîns

aps

laps
haps !
caps (-ă)
Klapps
Schnapps

eps

Kepps

ips

gyps
lips'[137] ! (lipsește)
rips (materie)

ops

mops
hops !

[oapsă]

⟨coapsă⟩

[ipsă]

⟨lipsă⟩

ups

186r S

ars

Kars
Mars
pars
ars

ers

mers
vers
șters
revers
pers
dispers
invers

irs[138]

Tyrs
Agathyrss

ors

cors
întors
retors
tors
ciors !
force
divors

urs

urs
au curs
în curs
recurs
decurs
scurs
curs (cursus)
source

ărs

vărs
mărs
revărs

îrs

187r S
188r S
189r S
190r S
191r S
192r **[uliți]**
huliți
suliți
huli-ți

194r **[eoți]**
preoți

[eji]

полинежй[139]

195r **[ineri]**
țineri (1 mold. ținere—
țin*è*m, țiu
val. ținere—
— ținem, țineți)
vineri
tineri (-înăr, -inere)
gineri

[aceri]

faceri

[ine]

fac bine
cine
ține
fine

[uie]

grămăzuie[140]

[oi]

grămăjoi

[igliță]

igliță (ac de ciur)

[oară]

grămăjoară

[or]

rotunjor[141]
195v -u -a o -a -u[142]
196r S
197r S
198r S
199r S

200r Ș
енеш **[eneș]**
leneș
Peneș
gene-și
în pene-și

алиш **[aliș=aleși]**
galiș
în cale-și
în zale-și

eși **[=ieși=eș=ieș]**
⟨Ieși
ieși
deși
greș
uncheș
plăieș
lăieș
leși (lași)
leși
leș
aleși
culeși
dreși
direși
cireș
meși
apeși
sumeși
țeși
înțeleși
trimeși
pleș
îndeși
răzeș
culeși
băieși⟩

авош **[avoș]**
plavoș

агош **[agoș]**
Dragoș
Vilàgoș

137. *în ms. din inadvertență* lips'i 138. *după* **ors** *șters* 139. *caligrafiat de două ori* 140. *după* grămăjuie *șters* 141. *pagină bruionară organizată de noi; răzlețe*: Roma, Roland *(de 2 ori)*, Orlando Furioso, Orlando *și două alfabetare în vecinătatea capetelor de serie* **ine** *și probabil* **aceri** 142. *sub* o *este scris* Rufe *și deasupra lui* lege, *ambele vertical; sub această serie de vocale nonpalatale se află două desene care arată poziția limbii și a buzelor cînd se pronunță* u *(vocală nonpalatală), respectiv* i *(vocală palatală)*

ugoș
Lugoș
Dlugoș

areș [=**areși**]
Rareș
care-și
pare-și

arăș [=**arăși**=**iarăși**
=**arăș**]
pară-și
ceară-și
tovarăș
iarăși

ireș
fireș

[**areș**]
Baresch

201r **Ș**
iș [=**iși**]
ucişi
2 pers. perf. act. vrb. IV conj. precum:
adormiși
pieriși
sufixul -iș
beniș
blăniș
teiș
havadiș
închiși
deschiși
Criș
umbriș
urdiniș
frunziș
grîiș
păiș
șiș
goliș
desiș
suiș
aluniș

aș [=**ași**]
baș (=agio)
pași
lași
așezași etc.

[**uși**]
uși
mănuși
pănuși
păruși
văzuși
căzuși

202r Ș
203r Ș
204r Ș
205r Ș
206r Ș
207r Ș
208r Ș
209r Ș
210r Ș
211r Ș
212r Ș
213r Ș
214r Ș
215r Ș
216r Ș

217r **T**
uget
cuget
muget
buget

aget
raget
faget

eget
deget
preget

iget
Sziget

ipet
Egipet
țipet
scripet
sipet

охот [**ohot**]
nohot
dohot
hohot

ошть [**oști**]
proști
cloști (cloșcă)
cunoști
oști
foști
poști
noști
voști
recunoști

[**oștii**]
proștii
cloștii
poștii
n-o știi
oștii
ai noștii
ai voștii

єрит [**erit**]
merit
de merit
imperit
erit
quaerit

єрт [**ert**=**iert**]
cert (a certa)
cert (sigur)
incert
iert
fiert
D'Alembert
sfert
inert
deșert (adj.)
deșert (vrb. 1 sng. praes.)
în deșert
Albert
răsfiert

ȣшть [**uști**]
muști (mușc)
muști (muscă)
puști (pușcă)
împuști
uști (a usca)
huști (huscă)
cuști (cușcă)
ciuști!!
duști (dușcă)
druști (drușcă)
guști (gust)
găluști (gălușcă)
înguști
robuști
biciuști
băbuști (-ușcă)

218r **T**
ȣт [**ut**]
⟨ascut
cunoscut
brut
pierdut
zăcut
ajut
tăcut
învăscut
cnut
lut
mut } [vb.]
strămut } [vb.]
mut
put
început
imput
implut
Prut
părut
viut

scorbut
ragoût
arnăut
cerșut
cerut
scut
disput
astut
cusut
slut
stătut⟩
dizbătut
bătut
combătut
temut
trecut
strănut
văzut
revăzut
prevăzut
căzut
recăzut
decăzut
strănut (sbst.)
strănut (verb)
acut

ѹст [ust]

bust
îngust
gust
dezgust
otpust
just
August
injust
încrust (-ez)
robust

иништь [iniști]

iniști
criniști
liniști
albiniști
peliniști
piniști
ariniști

219r **T**

оищь [oiști]

oiști
popușoiști
roiști (roinițe)

аришть [ariști]

rariști
jariști

⟨**ѹрт** [urt]

scurt
din scurt
iaurt
furt

орт [ort]

ort
cort
tort
Jilort
fort
mort
port (strai)
port (ps. 1)
abort
import
esport
raport
deport
transport
suport

ът [ăt]

pomăt
omăt
îndărăt
făt
Logofăt
hăt !
șirăt
îmbăt⟩
dizbăt
arăt

ѥт [et=iet]

⟨încet
boschet⟩
peret
băiet
poet
muiet
tăiet
⟨făget
șiret
regret (vrb.)
regret (subst.)
corset⟩
încheiet
încleiet
⟨secret
îmbiet
nett
repet
șerbet
portret
brevet
roulet
descheiet
șuchiet
pesmet
atlet
trimet (1&3 [pl.] pers. praes.)
mîngîiet
tabet
Babette

вълѥт [văliet]

livret⟩
vous êtes !
tête à tête
⟨zet (litera)⟩
înfoiet
dispoiet
⟨penet
pachet⟩
spăriet
⟨budget
complet⟩
căpiet (căpchiet)
⟨bănet
brădet⟩
împrăștiet
⟨berechet⟩
tineret

220r **ост** [ost]

Ost
pe de rost
rost (nici un)
post
fost
prost
nost'
vost'
tost (toast)
nordost
sudost
adăpost

⟨**инт** [int]

argint
mărgărint
alint
quint (music)
Hiacint
mint
Corint⟩

ꙟнт [înt]

mormînt
sfînt
cînt
încînt
zvînt [143]
avînt
vînt
cuvînt
fără cuvînt
frînt
răsfrînt
înfrînt
⟨discînt
împlînt

143. *modificat din* svînt

încînt
pămînt
jurămînt
crezămînt
veşmînt⟩
sînt
⟨spăimînt
înspăimînt⟩
tînt (=tont)
⟨acoperămînt
mormînt
aşezămînt⟩

unt

unt
ciunt
mărunt
funt
ciunt
cărunt
Sagunt
confrunt
înfrunt

îrt

invîrt
dezvîrt
cesfîrt

art

despart
împart
Mart

ert

sfert
Albert
cert
incert
deşert

221r **T**

ȣпт [upt]

lupt
rupt (tempora)
de frupt
înfrupt
dedesupt
întrerupt
supt (suge)
rupt (adj.)

апт [apt]

fapt
adapt
al zilei fapt
rapt

апът [apăt=eapăt]

capăt (fund)
capăt (vrb.)
treapăt (Trabb, strepitus)
scapăt

опт [opt]

opt
adopt
... şi opt
copt (vrb.)
copt (adj.)
copt
să înnopt

єпт [ept=iept]

piept
drept
îndrept
înţelept
adept
concept
efept (ir.)
inept
dirept
aştept
deştept (vrb.)
deştept (adj.)
recept [144]

ipt

fript
script
Egipt
edipt (ir.)
înfipt
afipt
vipt (ir.)
convipt (ir.)

ъпт [ăpt]

îndărăpt

апцъ [apţi]

apţi
adapţi
lapţi

[**apeţi**]

capeţi

[**apiţi**]

rapiţi

[**ez**]

alăptez

221v **ohot**

nohot
dohot
hohot

[**o**]

încotró

222r **от** [ot=iot]

bot
ciot
antidot [145]
bigot
fagot
pahot
cot
cot
lot
scot
înot
tot
netot
de tot
vot
devot
înglot (-esc)
zlot
⟨strănepot
socot
nepot⟩

oată

roată
gloată
se îngloată
toată
poată
să poată
înoată
zboară roată
sloată
scoată
să scoată [146]
bigoată
nepoată
strănepoată
socoată

отъ [otă]

fotă
botă
dotă
gotă
notă
marmotă

єщєт [eştet=eşted]

creştet
veşted

oscot

n'o scot
troscot

144. *urmează* aştept *repetat din inadvertenţă* 145. *în ms.* andidot 146. *pe* **221v** *apar versurile:*

Astfel mă-ncurc de voie-n dulci nimicuri
Din lumea mea nu-i nimeni să mă scoată.

atec

sburatec (sburătăci flügge geworden)

223r **T**
224r **T**
225r **T**
226r **T**
227r **T**
228r **T**
229r **T**
229v **Ţ**

[**aţă=eaţă=iaţă**]

aţă
ceaţă
dulceaţă
faţă
înfaţă
desfaţă
caţă
⟨maţă⟩
raţă
învaţă
în faţă
măreaţă
⟨ceaţă⟩
cîntăreaţă
creaţă
înceaţă
viaţă
braţă
înghiaţă
dezghiaţă
răsleaţă
albineaţă
isteaţă
dizvaţă
citeaţă
călăreaţă
îndrăsneaţă
drumeaţă
verdeaţă

[**eţ=eţi**]

măreţ
cîntăreţ
păreţi
preţ

230r **Ţ**

ȣлиц [**uliţ=uliţi**]

⟨uliţi
suliţi
huliţi
⟨puli-ţi⟩⟩

ѥлиц [**eliţ=eliţi=ieleţi**]

⟨meliţi
pieliţi
obiele-ţi
Delitz
umbreli-ţi⟩

ъц [**ăţ=ăţi**]

alte dăţi
băţ
aiăţi
jăţ
fă-ţi!
dă-ţi!
hăţ
lăcăţi
învăţ
disvăţ
plăţi

⟨**арец** [**areţ=areţi**]

st**areţ**
vorbareţ
îndelungareţ
cîntare-ţi
cumpătareţ
meşteşugareţ
pismătareţ
certareţ
gurareţ
îmblare-ţi
flecareţ
nu vă mirareţi!
îmflare-ţi
să n-areţi
pare-ţi
bine pare-ţi?
intrare-ţi
nu îmblare-ţi!⟩

ериц [**eriţ=ereţi=eriţi=ieriţi**]

meriţi
dureri-ţi
cereţi
ceri-ţi
pieri-ţi

аїц [**aiţ=aieţi=aiţi**]

gaiţi
laiţi
opaiţ
bine paie-ţi!
taie-ţi
te vaieţi

231r **Ţ**

⟨**аиц** [**aiţ=aieţi=aiţi**]

laiţi
gaiţi
opaiţ
bine paie-ţi
saie-ţi⟩

arăţ

umblarăţi
îmbrăcarăţi
chitară-ţi

алц [**alţ=alţi**]

ceilalţi
celorlalţi
eştilalţi
istorlalţi
încalţ
discalţ
înnalţ (cu)
înnalţi
alţi
orbalţ
falţ
jumalţ
salţi (salt)
te salţi
(îl salţi)
nalţi
Pfaltz
asfalţi
într-alţi

ълц [**ălţ=ălţi**]

bălţi
dălţi

ѫлц [**îlţ**]

zgîlţ
cilţ
jilţ

232r ⟨**анниц** [**aniţ=aniţi**]

baniţi
bani-ţi
draniţi
graniţi
guzani-ţi
Kanitz
cumani-ţi
şnaphani-ţi
raniţi
jarpani-ţi⟩

елниц [**elniţ=elniţi**]

velniţi
urechelniţi

олниц [**olniţ=olniţi**]

solniţi
bolniţi
Molnitzi

òniţ

Donitz
Bonitz

ȣрец [**ureţ=urăţi=urăţ**]

curăţ
curăţi
în gură-ţi
(inima) indură-ţi
(purăţ)
văzurăţi
căzurăţi

părurăți
stăturăți etc.

имбъц [imbăț=imbăți =îmbăți]

pușche pe limbă-ți
schimbă-ți
plimbă-ți
strimbă-ți
în drîmbă-ți

олиц [oliț=oliți]

poliți
poli-ți
paroli-ți
soli-ți

⟨**олц [olț=olți]**

bolți
colți (Zähne)
revolți
învolți
dizvolți
colț (coin)
colț (embrio)

ълц [ulț=ulți]

mulți
asculți
insulți
oculți
inculți
rezulți
disculț
adulți
smulți
culți

ипиц [ipeț=ipeți]

scripeți⟩

232v **[ea]**

de-or bea
de n-or bea
vorbea
sorbea
orbea

233r **Ț**

ъц [uț=uți]

cruț
du-ți !
micuț
drăguț

ец [eț=eți=ieți]

înveți
creți
păreți
muieți
jeț
îngheț (vrb.)
îngheț (sbt.)
disgheț (vrb.)
disgheț (stv.)
săgeți
băieți
răsleț
coteț
pesmeți
albineț
pădureț
isteț
disveți
⟨citeț (ochi [sg.]))⟩
mălăieț
călăreț
dumeț
⟨îndrăsneț
cîntăreț
logofeți
feți
hîileț
bureți
puneți
ședeți
vedeți
cădeți
nutreț
preț
păreți (părere)
dispreț
făcăleț
înfeți (a înfăța)
disfeți (a dis[făța])
frumuseți
blîndeți
bîrneț
bruneți⟩
ungeți
împungeți
n-aveți
aveți
împleți
ardeți
vieți
ședeți
măreț
beți !
înceți (-etezi)
peceți
tăceți
coceți
aduceți
dulceți
verdeți
vedeți
ședeți

[ez]

huhurez [147]

[ețe]

ostrețe

234r **Ț**

⟨**orț [=orți]**

porți (sbt. plur.)
porți (2 pers. sng. praes.)
suporți ([2 pers. sng. praes.])
transporți
orți (stv. plur.)
borți [(stv. plur.])
șorț ([stv.] sng.)
morți
divorț
sorți

ărț [=ărți]

părți
cărți
anțărț
hărți

erț [erți=ierți]

cerți
inerți
ierți
deșerți

arți [=arț]

desparți
împarți
marți
Schwartz
sparți

uliți

suliți⟩

234v **ulț [=ulți]**

mulți
asculți
consulți
disculți
insulți
culți
rezulți
adulți
smulți
inculți

oț [=oți]

boț
scoți
toți
coți
cu soț
fără soț
roți
moț
preoți

147. *sub forma inițială* huhureț, *cuvîntul aparține seriei* **eț** *ulterior corectat*

goţi
vizigoţi
ostrogoţi
hoţ
loţi (Loth)
poţi
nepoţi

235r Ţ
236r Ţ
237r Ţ
238r Ţ
239r Ţ
240r Ţ
241r Ţ
242r Ţ
243r Ţ
244r U

атрȣ [**atru**=**eatru**]

patru
tuspatru
latru
iconalatru
idolatru
teatru

ȣдїȣ [**udiu**]

studiu
preludiu
brudiu
repudiu

ъстрȣ [**ăstru**]

păstru
capăstru
Silvăstru

astru

fiastru
albastru
castru
pilastru
giugastru
dezastru
alabastru

имбрȣ [**imbru**]

timbru
cimbru
(Pfefferkraut, bun, Isop)
zimbru

єстрȣ [**estru**=**iestru**]

buestru
pedestru
Silvestru
destru (dexter)
orchestru
alpestru
terestru
măiestru

ustru

mustru
ilustru
lustru
palustru

244v **eu** [=**ieu**]

mieu
eu
feteleu
beu
feredeu
prosedeu (ironic)
leu
alumneu
seu
zeu
ateu
proteu
Prometeu
mereu
greu

ъȣ [**ău**]

tău (tuus)
dubău
dudău
alergău
hău
rîncău
tălălău
rău
nătărău
bădărău
său (suus)
său (sbst.)
tău (baltă)
zău !
bătălău (we[i]bischer Mann)
pîrău
hirdău
zurgălău

245r U

aclu

spectaclu
cenaclu

eclu

Teclu

iclu

piclu
ciclu
şiclu
ticlu (-it)

oclu

cioclu
monoclu
binoclu

uclu

îclu

şîclu

ù

nu
dù
fu
pierdù
căzù
văzù
şezù
acù
tu
stătù
dădù
plăcù
à tout
bătù
après tout
dù
condù
⟨pier⟩ [du]
dădù
redù
sedù
crezù
încrezù
te dù

246r U
247r U
248r U
249r U
250r U
251r U
252r U

253r V

254r V
255r V
256r V
257r V
258r V
259r V
260r V

261r Z

unăz [**unăzi**=**unăs**]

dăunăzi
bună-s?
brună-s

ez [=**ezi**=**iez**]

adeverez
crez
miez
bez
retez
botez
citez
vezi
urmez
englez
francez
portughez

milanez
cedezi
„à leur aise"
repezi
şez
aşez
titirez
cutez
notez
pătez
tratez
vătez
sfezi
Suezi

261v **az** [=**azi**]

obraz
zaplaz
privaz
atlaz
caz
praz
azi
ceapraz
naz
brazi
razi
scazi
decazi
recazi
necaz
Bicaz

ъз [**ăz**=**ăzi**]

ogrăzi
şăz
văz (subst.)
văz (verb)

262r **Z**
262v **erzi**[=**ierzi**]
verzi
pierzi
desmierzi

263r **Z**
264r **Z**
265r **Z**
266r **Z**
267r **Z**

[**Ă**]

ашкъ [**aşcă**=**aşca**=**eaşcă**=**oaşcă**]
⟨fleaşcă
leaşcă
ceaşcă
gaşcă
rudaşcă
başcă
Raşcă
taşcă
Vlaşca
caleaşcă
Badaşcă
proaşcă
împroaşcă
doaşcă

irnă
smirnă

ымбъ [**îmbă**]
strîmbă
drîmbă⟩

[**îmbi**=**imbi**]
⟨strîmbi
carîmbi⟩

altă [**alta**=**ealtă**=**oaltă**]
⟨lingăolaltă
laolaltă
înnaltă
baltă
daltă
altă
ceealaltă
astalaltă [148]
Malta
voaltă
saltă
unealtă
tresaltă
cealaltă
revoaltă⟩

[**alte**]
încalte

нмбsрь [**imburi**=**îmburi**]
schimburi
simburi
dîmburi
nimburi

[**Ă**]

268r ⟨**adă**[=**eadă**]
adă
dovadă
cadă (cadea)
scadă
şadă
ladă
nadă
pradă
ceadă
conceadă
preceadă
creadă
zăpadă
radă
sfadă
recadă
prevadă
smadă
spadă
tradă
tiradă
pomadă
cireadă
şaradă
ciocoladă
ogradă
cadă (Wanne)
cladă
armadă
limonadă
monadă
tăgadă
orşadă
revadă
mladă⟩

албъ [**albă**]
jalbă
albă
dalbă
codalbă
salbă
nalbă

[**ălbi**=**elbi**]
jălbi
chelbi

[**alpă**]
⟨talpă
calpă⟩

⟨**олтъ** [**oltă**]
boltă
recoltă
revoltă⟩

⟨**arfă**[=**earfă**]
marfă
tearfă
arfă⟩

⟨**ырнъ** [**îrnă**]
scîrnă
bîrnă
atîrnă
cîrnă
bocîrnă⟩

⟨**армъ** [**armă**=**arma**]
armă
darmă
farmă
larmă [149]

148. *inițial* ceastalaltă 149. *inițial* carmă

Parma
intrarmă
cazarmă
sfarmă⟩

268v ⟨ancă
bancă
stancă
moldovancă
armancă
țigancă
gorjancă
mancă
naticiancă
țărancă⟩

⟨uncă
aruncă
giuncă
luncă
pruncă
ei spun că
muncă
șuncă
el fu-ncă
poruncă
preluncă⟩

encă
mă ten că

⟨**incă**
opincă
tilincă
Catincă
pelincă
Tincă
și mai zi-ncă>

<**oncă**
poroncă
sponcă>

încă [=**indcă**=**incă**]
încă
mănîncă
mîncă
adîncă
brîncă
și-ncă
Zîncă
stîncă
Bojincă
frîncă
sperînd că
boeîncă [150]
sperînd că
încă
stîncă
adîncă
rîncă (rîncan*)⟩

⟨**oancă**
hoancă
unguroancă⟩

269r **eancă**
munteancă
ardeleancă
ungureancă
leancă
... neancă⟩

ingă
⟨lingă
ningă
împingă
înfingă
chingă
respingă
învingă
stringă
restringă
încingă⟩

ungă
⟨lungă
dungă
ajungă
ciungă
strungă
împungă
ungă (unge)
pungă⟩

îngă
⟨lîngă
plîngă
strîngă
stîngă
nătîngă
stîngă
pe lîngă⟩

269v ⟨**angă**
talangă
sparangă
falangă

eangă
creangă

oangă
goangă (jivină)⟩

uscă
uscă (3 p. sng. praes.)
muscă
etruscă
huscă

afă [=**eafă**]
garafă
și bățos ca o girafă [151]
ceafă
scafă
leafă

ară
cotară (mîță-cotoi, a se cotîrci)
ară

oală
oală
boală
țoală
scoală
răscoală
școală
Marghioală
goală
coală
se-nmomoală
poală
se înțoală
zoală
domoală
pîrjoală

нкъ [**ică**]
junică
tinerică
mititică
urzică
implică
tunică
să zică
să deszică
peleică
cică
lădică
ridică
rîndunică
270r despică
răspică
frică
mă înfrică
Angelică [152]
mărgică
mojică
chică
clică
lelică
drăgulică
mică
dumică

150. *urmează subseria precedată de indicația* **seria** * sperînd că, încă, stîncă, adîncă 151. *inițial* **girafă**
152. *corectat din* angelică

pică
tinerică
strică

ꙟндъ [îndă]

arîndă
se perîndă
osîndă
pîndă
orîndă
să vîndă

ipsă [=ipse]

lipsă
elipsă
fripsă
eclipsă
înfipse
afipse
⟨scripse⟩

ȣптъ [uptă]

rupță
suptă
se înfruptă
luptă
se luptă
întreruptă
coruptă

ebră

zebră
algebră
tenebră
febră

обзъ [obză]

cobză

oază

roază
loază
groază

aibă [153] **[=oaibă]**

aibă
zgaibă
roaibă
n-aibă
s-aibă

оашкъ [oaşcă]

proaşcă
împroaşcă
doaşcă

оаптъ [oaptă=aptă]

şoaptă
coaptă
faptă
se adaptă
aptă

270v **⟨uşă**

guşă
căpuşă
pănuşă
mănuşă
duşă
ghiduşă
cărăuşă
cătuşă⟩

îmblă

jîmblă

împlă

împlă !
tîmplă
se-ntîmplă

împle

împle
tîmple [154]
să se-ntîmple

imple

simple

[î]

a mocoşî
a buşî
a tuşî

[uş]

acuş(-a)
scoruş

[uşcă]

biciuşcă
druşcă
cuşcă
împuşcă

[uşti]

găluşti
ciuşti !

uş [=uşi=iuş]

împărătuş
albuş
gălbenuş
țăruş
duş
ghiduş
conduşi
aduşi
seduşi
puşi
compuşi
dispuşi
prepuşi
cățeluş
suşi (sng.=sus)

guşi
cărăbuş
cărăuş
răbuş
arcuş
ceiuş
căluş
purceluş
ceruşi
făcuşi
dăduşi
amuş
acuş
păruşi
apăruşi
dispăruşi
chipăruş
bătuşi
străbătuşi
combătuşi
dizbătuşi
bătăuş
băuşi
cătuşi
căzuşi
văzuşi
prevăzuşi
străvăzuşi
vînduşi
pierduşi

[Ă]

271r **⟨adă [=cadă=iadă]**

adă !
conceadă
dadă
iadă
cadă (vrb.)
cadă (sbs.)
decadă
recadă
să nu se cadă [155]
ladă
pomadă
nadă
zăpadă
radă
şadă
tradă
tiradă
paradă
Donchixotiadă
vadă
spadă
cireadă
ogradă
cladă
creadă
încreadă
grămadă

153. *inițial* **abă** 154. *modificat din* simple * 155. *inițial* nu se cădea

pradă
ruladă
smadă
sfadă
scadă
livadă⟩

⟨**arcă** [=**iarcă** =**oarcă**=**eoarcă**]

barcă
cearcă
încearcă
marcă
remarcă
par-că
ţarcă
înţarcă
îmbarcă
coşarcă
măcar că
în zadar că
chiar că
pişoarcă
fleoarcă

ercă

balercă
malercă
sper că
holercă

ircă

mă mir **că**
ghircă

orcă

Borcă⟩

⟨**urcă** [=**iurcă**]

burcă
curcă
încurcă
discurcă
Durcă
furcă
giur că
liurcă
spurcă
turcă
ţurcă⟩

⟨**elcă**

spelcă
butelcă
mutelcă⟩

[**at**]

tarcat
încarcat
marcat

[**arcă**]

îmbarcă

[**oc**]

cojoroc

271v1 **Ă**

⟨**îrcă**

hîrcă
năpîrcă
în cîrcă
vîrcă

oarcă [=**eoarcă**]

doar-că
toarcă
întoarcă
fleoarcă
poarcă
chişoarcă

alcă

falcă
halcă
calcă
încalcă
Malcă

elcă

spelcă
mutelcă
butelcă
pestelcă

ilcă

horilcă

olcă

polcă
Dolcă

ulcă

culcă
tăşulcă

îlcă

gîlcă
modîlcă
vîlcă

aklă

raclă
faclă

eclă

Heclă
Teclă
steclă

iclă

sticlă

oclă
uclă

buclă

îclă[156]

pîclă
şîclă

iclu

piclu
ciclu
periclu
şiclu⟩(din şiclit)

⟨**oclu**⟩
ѥжъ [**ejă**]

dejă
mrejă

⟨**ajă** [=**eajă**=**oajă**]

vrajă
strajă
mreajă
coajă
majă⟩

ouă [=**oă**]

două
amîndouă
în două
rouă
nouă
plouă
nouă (uns)
ouă
se ouă
Stoă[157] (Stoa)
vouă

272r **ꙟ** [î]
aimă

faimă
defaimă
spaimă
îngaimă
hai, mă !
şi stai mă

[**aină**]
taină

haină
daină
faină
Ucraină
vorbe în taină
Căcaină

⟨**inţă**

trebuinţă
credinţă
cerinţă

156. *după* **ilcă** *şters* 157. *corectat din* stoă

mință
adeverință
suferință
în dorință
chibzuință
știință
neștiință
cunoștință
ședință
prisosință
putință
neputință

ună

bună
adună
jună
lună
alună
nună
cunună
comună
pună
răpună
compună
rună
sună
răsună
tună
cășună
detună
arvună〉

Ă

272v 〈**amă** [=**ama**=**iamă**]

bamă
damă
gamă
înhamă
a da iamă
chiamă
alamă
mamă
aramă
cataramă
distramă
samă
vamă
zamă
de o samă
naframă
Brahma [158]

ивъ [**ivă**]

împotrivă
grivă
de o potrivă
guralivă
costelivă
bețivă

ilă

bilă
filă
kilă
milă
silă
vilă〉

[**ile**]

acile

〈**iră**

umbriră
liră
miră
pomeniră
înșiră
inspiră
conspiră〉

273r ↑ [**Î**]
[**î**] [159]

273v vîrî
ocărî
urî
pîrî
tîrî
borî
a mocoșî

îșî
[**onf**]
fonf (näselnd — Lubicz)

[**it**]
fîlfîit (— Vernescu)
bîlbîit

274r ↑[**Î**]

275r [**E**]

274v **єлє** [**ele**=**iele**]
〈ele
cîteșitrele
cîtortrele
ale mele
văpsele
stele
spoiele
răcele
rețele
să spele
vîntrele
acele
toate cele
dele
rumenele (rumeneală gen.)
toate cele [160]
D e m i n u t [i v e] î n
e l e

puțintele
inele
mișele !
purcele
măsele
undrele
umbrele
dele
îndoiele
greșele
stele
piele
belele
grele
rebele
amprele
pavele
zăpăcele
schele
jele
înșirățele
alesățele
curățele
adunățele
măruntele
frumușele
ciuturele
cercevele } (-eà sng.)
perdele [161]〉 }

єїє [**eie**=**ee**=**ieie**]

〈beie
să ceie
să deie
fee
obiceie
tuleie
steie
borheie
antereie
femeie
se-ntemeie
idee
temeie
să încleie
moschee〉
curmeie
〈cheie
încheie
discheie
cofeie
să pieie
să-l leie
să vreie
Propilee〉
a treie
zee
redee

158. *corectat din* Brama 159. *în ms.* ↑ρ↑ 160. *după* ast- *șters* 161. *inițial* perdea

predee
constee
resteie
alëe

275r **єсте** [**este**]
este
ceste
aceste
Alceste
creste
preste
fereste
feste
geste
Erneste
veste
să conteste
să ateste
să proteste
să preteste
preteste

єзне [**ezne=esne**]
glesne
lesne
bolesne
besne

єстре[**estre=iestre**]
Clitemnestre
ferestre
căpestre
silvestre
pedestre
zestre
campestre
alpestre
orchestre
terestre
buiestre
măiestre

ȣне [**une**]
vestejune
rugăciune
pune
spune
lune
tune
sfiiciune
du-ne
apune
sune
minune
rune
bune
prune
lune (-a)
repune
supune
dispune
prepune
propune
străpune
străbune
răsune

⟨**axe**⟩
аре [**are**]
arare
cărare
are
oricare
cutare
pare
mare
n-are
sare (sal)

иче [**ice**]
⟨aice
zice
cerbice
price
bice
spice
ibrice
pice⟩ (a pică)
brice
deszice
aplice
pitice
⟨arșice
strice
implice
pisice
calice !
tunice
potice
pitice
dedice
ridice
peltice
dumice
despice
esplice
prezice
antice
amice !
inimice
respice !
urice
bunice⟩

275v **єте** [**ete**]
⟨trimete
încete
plete
sete

èse [**=iese**]
iese
adese
dese
crăiese
mirese
pese (a păsà)
apese ([a] a[păsa])
îndese (a îndesà)
mese
patronese
șese (șes)
presse (gen. sng.)
princese
împărătese
baronese⟩

arte [**=oarte**]
carte
parte
împarte
disparte
să-ntarte
departe
aparte
deșarte
Marte
foarte
moarte
să poarte
soarte
toarte
harte
sparte
transpoarte
rapoarte
espoarte
impoarte
arte

єрте [**erte = ierte**]
certe (să)
certe (sbs. pl.)
inerte
ierte (să)
cuverte
deșerte
deșerte (să) (adj. pl.)
fierte
Alberte
Umberte !

ȣїє [**uie=ue**]
cuie
șuie
nu e
suie
să spue
să puie
nimăruie
căruie
oricăruie

cățuie
[**ambul=iambul**]
preambul
iambul

2 76r **E**

ețe [ețe=iețe]

învețe
crețe
cețe
răzlețe
bețe
dizvețe
piețe
frumusețe
blîndețe
⟨dul⟩[cețe]
mîndrețe
mărețe
băltărețe
rețe
cîntărețe
cuvîntărețe
fețe
fețe-fețe
înfețe
disfețe
răsfețe
înghețe
dizghețe
noblețe
hîrlețe
junețe
albețe
Altețe
tristețe
cotețe
pădurețe
istețe
citețe
călărețe
mălăiețe
drumețe
sumețe

ene [ene]

gene
lene
pene
sprincene
armene
scene
obscene
pădurene
dunărene
muntene
moldovene
ardelene
Ardenne
Hipokrene
nene !
apusene
răsăritene
vene
sirene
àlene

îrle

zvîrle
șopîrle
gîrle
tîrle
azvîrle

276v **iie** [iie=ie]

îmbie
zglobie
slăbie
pruncie
dulcie
bădie !
tragedie
comedie
păpădie
fie
stafie
alifie
scufie
Sofie
filosofie
teosofie
geografie
stenografie
ortografie
caligrafie
tachigrafie
teologie
geologie
paleontologie
ontologie
fiziologie
hagie
magie
nostalgie
distihie
tichie
Ilie
solie
Pintilie
Ilie-Pălie
colilie
băcălie
temelie
felie
chelie
veselie
Amelie
mie
o mie
geamie
academie
epidemie
eufemie
chemie
mitocănie
mînie
onanie
tiranie
arăpie
căsăpie
bucurie
burie (buriu)
glodărie
gospodărie
podărie
Darie
rufărie
slugărie
măgărie
ștrengărie
plugărie
stîngărie
bulgărie
sticlărie
călărie
pălărie
șălărie
dubălărie
talpălărie
bălărie
⟨slugerie⟩
desăgărie
dulgherie
slugerie
tîlhărie
stuhărie
Zaharie
menajerie
drăcărie
flecărie
giucărie
văcărie
porcărie
olărie
fumărie
pomărie
făinărie
lînărie
șinărie
empirie
prerie[162]
berărie
fierărie
morărie
merărie
rărie (w[e]nig dicht)
cășărie
meserie
dătorie
dregătorie
jitărie
pitărie
bucătărie
spălătorie
mărturie
prăvărie

162. *după* prep *șters*

vrăvărie
pînzărie
șie
leșie
fîșie
sfîșie
cînoșie
boieroșie [163]⟩
277r bădărănoșie (bădărănos, a se bădărănoși) țărănoșie (țărănos, a se țărănoși) țigănoșie (țigănos) răpănoșie (răpănos) cărpănoșie ((s)cărpănos)
276v ⟨năzuroșie — năzuros
epilepsie
Messie
băbătie
cutie
hîrtie
vie (Weingarten)
vie (să)
devie
revie
lîncezie
geodezie
geognozie
umezie
poezie⟩
277r ⟨ție
beție
bărbăție
rogofeție
leție
deție

оачє [**oace**]
găoace
mijloace
încoace
dincoace
coace
noroace !
soroace
voace
să joace
să toace
să dizghioace
poloboace
invoace
provoace
proroace
voloace
ispisoace
cojoace
oboroace

ачє [**ace**]
ace
bace !
robace
cace
Dace
audace
face
preface
reface
disface
bogace
sugace
măi malace !
drace !
race !
pace
tace
retace
vace
zace !
mace !
bîrnace
copace }
pace }

єчє [**ece**]
rece
frece
sece
tece (teacă)
berbece
potece
plece
aplece
fece (făcu)
zece
unspre[zece]
doispre[zece]
trei[sprezece]
4[paisprezece]
5[cincisprezece]
6[șaisprezece]
7[șaptesprezece]
8[optsprezece]
9[nouăsprezece]
trece
petrece
întrece
înece
împece (rar)
grece

apte [=**oapte**]
șapte
fapte
lapte
noapte
coapte
șoapte⟩

277v ⟨**єлџє** [**elge**]
Belge
helge⟩[164]
[**untre**]
luntre
văzu-ntre
căzu-ntre

ipe
clipe
pipe
ripe
să țipe
Aganippe (izvor sfînt [consacrat] Muzelor [la poalele] Elicon[ului]
risipe

⟨**амє** [**ame**]
dame
scame
mame
bame
flamme
gamme
crame
drame
vame
zame
madame
catarame

имє [**ime**]
stime
nime [165]
albăstrime
lungime
omenime
clime
rime
schime

омє [166][**ome**]
Dome
Rome

ȣмє [**ume**]
nume
fume
lume
spume
brume
cum e
ciume
fume (a fumà)
gume (gen. sng.)

163. *urmează* țigănoșie, țărănos *și în dreapta* țărănoșie *aduse ulterior prin semn de la* **277r** *unde sînt sugerate posibile serii de rime obținute prin derivație, pornindu-se de la adjectivul familiei de cuvinte respective; am reordonat familiile punînd în vedetă substantivul și introducînd adjectivul sau/și verbul, cînd e cazul, în paranteză* 164. *urmează* ȣм[чє] *șters* 165. *inițial* nimeni 166. *inițial* vacat

hume
Rume

ємє [**eme**]

steme
probleme
teme
se teme
cheme
vreme
geme
geme
scheme
teoreme
embleme⟩

278r **E**

⟨**oame**

poame
oame !
foame
coame
monoame
polinoame⟩

єрє [**ere=iere**]

cere
tăcere*
plăcere
fiere
cădere
piere
mere
miere
muiere
pere
părere
coșere
vere
primăvere

⟨**ꙟнтє** [**înte**]

cînte
să-nmormînte
frînte
tînte
trînte
să se svînte
(țînte)

интє [**inte**]

fierbinte
înainte
ginte
sfinte
dinte
linte
minte
cuminte
morminte
îmbrăcăminte
scoți din minte
părinte
țințe
flinte
quinte
veșminte⟩

[**are**]

zăcare
vînzare

278v **ꙋртє** [**urte**]

burte
curte
scurte
turte

ile

bile
cile
crocodile
file
fragile
kile
mile
pile
sterile
sile
gentile
vile
zile
zi-le
aprile
copile
cadrile
împile
Antile
cămile
Sibile

279r **E**
280r **E**

281r **I**
280v **ърꙋй** [**ărui**]

cutărui
dărui [I sg.]
nărui [I sg.]
⟨vărui [I sg.]
părui [I sg.] (a părui)⟩
păru-i
adevăru-i
stărui [I sg.]
cărui
orcărui
măru-i
văru-i
zăru-i

єлїй [**elii=elei=ielii**]

evanghelii
îndoielii
greșelii
șelii
stelii[167]
pielei
umbrelii
delii (delă)
răcelii
spoielii
rebelii
acelii
belelii
andrelii
ostenelii
felii (fèlie)
Fanelii
grelei
lelii
jelii
Clelii
Lelii
acrelii
amărelii
gălbenelei
năselii
albelii
roșelii
Amelii
madmoazelei
asuprelii
văpselii
pavelii
zăpăcelii
relei
răcelii
șchelii
Ofelii

євїй [**evii=evei**]

țevii
ștevii
Evii
părè-vei
plevei
putè-vei
elevii

ꙋдꙋй [**udui**]

zgudui [I sg.]
sudui [I sg.]
udu-i
audu-i
crudu-i
dudu-i

167. *modificat din* stelei

281r ѻдїи [odii]
zodii
rodii
în dodii
odii
rapsodii
modii
Asmodii
tragodii
nerod ii
palinodii
prozodii

okii
ochii
Dochii
rochii
Jockey [168]
Kappadokii
eschrochii

ѻпїи [opii]
coppii
dropii
stropii
apropii
snopii
popii
ciclopii
îndopi-i
plopii
răspopii
tropii
Europii
antilopii
șchiopii

єрїи [erii=ierii=erei]
perii (de la a perià)
perii ([de la] păr)
sperii
durerii
mizerii
cerii (ceară)
merii
perii (pyrus)
plăcerii
părerii
puterii
berii (bere)
ofițerii
spițerii
ienicerii
prevederii
căderii
decăderii
puzderii
dverii (dveră)
galèrii (galerie, galeră)
fierii (fiere)
jderii (jder)
muierii (mulier) [169]
muierii (a muia)
înmuierei
filoxerii
tompaterii
mierii (miere)
Algerii
încheierii
fèrii (feriae)
împlerii
vrerii
șferii (șfară)
serii (sară)
verii
primăverii
sferei (sferă)
serii (seria)
vederii
revederii

281v ѻзїи [ozii=ozei]
ambrozii
prozii
aprozii
rapsozii
Irozii
lozii
comozii
voievozii
dozii
cozii
Cozii
antipozii
rozei [170]
nerozii

uzii [=uzei]
muzei
buzei
bluzei
tu zi-i
Andaluzii
confuzii
cruzii
duzii
aguzii
auzi-i
difuzii
obtuzii
lăuzii
uzii
zăluzii
ciuzii

ȣвїи [uvii]
pleșuvii
rușine nu vi-i
fluvii
nu vii?
diluvii
Vezuvii

ѻлїи [olii]
molii
școlii
solii
folii
polii
Anatolii
centifolii
parolii
colii
bolii
m[înă]s[tirea] Golii
franzolii
Socolii
stolii
metropolii

ȣфїи [ufii=ufei]
matufii
scufii
ciufii
nu fii
zulufii
rufei

ивїи [ivii=ivei]
colivii
bețivii
guralivii
costelivii
masivii
opri-vei
bețivei

ицїи [iții=iței]
viții (viță)
viții (vițiu)
spiții
ediții
criții (crița)
țiții
leliții etc.
cumpliții etc.
Tiții
priviți-i etc.
282r superstiții
capriții
cosmopoliții
ambiții
condiții
neofiții
feriți-i
chiții
altiței
alviții
schiței

168. *inițial* Jochei; *urmează* îndopi-i, plo[pii] *șterse și reluate în seria* opii 169. *inițial* muiere 170. *urmează* voievozii *repetat din inadvertență*

eții [=**ieții**]
ghetii
cetii
ce ți-i ?
greții
dimineții } etc.
albeții }
pieții
frumuseții
puneți-i } etc.
aduceți-i }

orii
emporii
istorii
ceapa ciorii
corii
Elorii
nurorii
surorii
aurorii
borii
croitorii } etc.
gînditorii }
sorii

⟨**elbii**
chelbii
Elbii[171]⟩

eldii[172]
beldii
Șeldii

ȣпїй[173] [**upii**=**upei**]
lupii
stupii
rupe-i
cupii

282v **ідїй** [**idii**=**idei**]
aguridii
stridii
midii
Lydii
ucide-i
cridii
închide-i
invidii
Armidii
deschide-i
desfide-i
Cronidei

єнїй [**enii**=**enei**=**ienii**]
smerenii
rudenii
mirodenii
rubedenii
Denii
buruienii
mrenii
ardelenii
moldovenii
bucovinenii
ungurenii
Nenii
genii
Unghenii
Xenii
lenii
armenii
penei
Ardenii
Eugenii
scenii
ictenii
milostenii
pățenii
spăsenii
sfințenii
sumedenii

инџєрь [**ingeri**=**ingeri**]
atingeri
învingeri[174]
lingeri
încingeri
împingeri
respingeri
îngeri
ningeri
singeri
stingeri

ънїй [**ănii**]
sănii
strănii
mătănii
blănii
jigănii[175]
bejănii

анїй [**anii**]
danii
banii
anii
hranii
jelanii
petrecanii
cranii
Uranii
manii (mana)
ranii
vranii
motanii
Spanii

ꙟнџєрь [**îngeri**]
plîngeri
îngeri
frîngeri
răsfrîngeri
stîngeri
sîngeri

ꙟнџєр [**înger**]
înger
sînger

283r **I**
єнци [**enții**]
Lenții
pretenții
cenții[176]
detenții
intenții
pretenții

обиь [**obii**]
robii
cobii
bobii
dobii
drobii
sobii

амїи [**amii**=**amei**]
Mesopotamii
cramei
madamei

ємїй [**emii**=**emei**]
premii
zemii
vremii
temei
teoremii
problemii[177]
sistemii
emblemii
academii
stemei
gemmei
anemii
screme-i

єзий [**ezii**]
vezi-i
crezi-i
erezii
Mezii
burgezii

оний [**onii**]
armonii
Eonii
eufonii
simfonii
autoctonii

171. *modificat din* Elbei 172. *în ms.* beldii 173. *inițial* опїй 174. *urmează* încingeri *reluat din inadvertență*
175. *urmează* jel[ănii] *șters* 176. *după* Ce[nții] *neanulat* 177. *urmează* teoremii *repetat din inadvertență*

zonii
pronii

[**uz**]
jaluz *

283v **i**
zi (dic)
zi (dies)
zi cu zi
auzi
hărăzi
păzi
Gazi
auzi
prezi
deszi
trezi

ꙟнгнй [**înghii = îngîi**]
frînghii
nătîng-îi

ȣнгнй [**unghii = ungîi**]
unghii
junghii
lung-îi

îngîi
mîngîi [I sg.]
gîngîi [I sg.]

îngui
tîngui [I sg.]
plîngu-i
nătîngu-i

ăi
măi
dă-i
clăi
fă-i
lă-i
săi (sai!)
tată } hăi
moșnege }
bătăi
săi (sui)
tăi (tui)
întăi
bălăi
gobăi
zurgălăi
ciucălăi
pălălăi
nătărăi
răi
țigăi

ащнй [**aștii = aștei**]
naște-i!
paște-i!
praștii
maștii
uraște-i

ъщнй [**ăștii = ăștei**]
prăștii
împrăștii
măștii
urăște-i

ꙟнний [**înii**]
mînii
desmînii
stăpînii
cînii
lînii
săptămînii
bătrînii
spînii
stînii
mînii (gen. sng.)
pînii ([gen. sng.])
șînii ([gen. sng.])
sînii (nom. plur.)
zînii (gen. sng.)

284r **I**
єщєй [**eștei = eștii = ieștii**]
iubește-i
ceștei
fereștii
ferește-i
stupește-i
pomenește-i
peștii
veștii
crește-i
vorbește-i
arăbeștii
umbrește-i
năucește-i
fleștii (fleașcă)
bufnește-i
ce știi?
lipește-i
albește-i
abiè știi
Alboteștii
Ipoteștii
îngereștii
femeieștii
omeneștii
crește-i

ъмний [**ămii**]
dă-mi-i [178]
fă-mi-i
lă-mi-i
năfrămii
sămii
vămii
ulmii [**= ulmei**]
destul mi-i
ulmii
culmei
ochiul sătul mi-i

284v **ой** [**oi**]
oi
boi
război
băboi [sg.]
tărăboi
priboi (cepul al doilea cu care cel vechi se bate înlăuntrul buții)
lăboi
coi
ciocoi [sg]
focoi
doi
brădoi
lădoi
foi
fîrfoi
goi
slugoi [sg]
joi
puhoi
trifoi
soi
mușuroi
îndoi [I sg]
dizdoi [I sg]
văduvoi [sg]
rădăvoi

ai [**= iai**]
ceai
dai
ia-i
ciomofai
putregai
rugai [I sg]
dregeai
hai
cojai (a cojî)
cai
lai
mai (organ)
mai (unealtă)
mai (luna)
mai (noch)
și mai mai (drüber)
mai mai
nai (instr.)
n-ai
sunai
tunai
tu n-ai
buhai
Mihai

178. *inițial* că mi-i

susai
balai [sg.]
scai

⟨ꙟbui⟩ [**îbui**]
gîbui [I sg]

[**ibui**]
dibui [I sg]

[**îfîi**]
gîfîi [I sg]

[**ugui**]
țugui (-et) [I sg]

авий [**avii=avei**]
îmbla-vei
Moldavii (gen.)
Pavii
îndura-vei
sta-vei
evlavii

285r **I**
285v [**uhav**]
bùhav

[**uged**]
buged

[**iz**]
tălpiz

[**umezi**]
umezi *

286v **Index**

B Ћ
Č ꙟ
D E
F I
G
Ğ
H
Ж
K
L
M
N
O
P
R
S
Ș
T
Ț
U
V
Z

A
a
careva
cuiva
cineva
cîteva
cîtorva
ceva
cumva
canava
va
tava
pava
suleva

287r ' [**altin=arpin**]
⟨paltin
scarpin⟩

[**îmbur=îmburi**]
sîmbur
dîmburi

[**ucur**]
bucur
ciucur (Franse, Quaste)

[**ucuri**]
surgiucuri
sucuri
bucuri
buclucuri

inț
[-]orintz

und *
[**unei**]
unei ***

[**izui**]
bizui [I sg]

[**acal**]
Caracal

[**îțin**]
hîțin

[**olie**]
molie
scholie

[**ăi**]
bătăi

[**îie**]
alămîie
tămîie
rămîie
lălîie

mîie
șiie

[**eriu**]
sămînceriu (sămînță)
lăiceriu (laiță)

[**it**]
corogit

[**arbor**]
barbor *
* * *

[**it**]
[-]**ărit** (bănărit)
[-]**et** (-ung)
[-]**ime** (-heit)
[-]**aie**
(bătaie)

[**uc**]
banțuc *

[**ire**]
[-]**ărire** v e r b a a g e n t i s f r e q u e n t a t i v a
grădinărire
plugărire
doftorire
morărire
academizărire

[**erui**]
cerui [I sg] (ceruiesc)

[**earcăn**]
cearcăn

[**alie**]
balie
rusalie

[**ie**]
fălie

[**alii**]
balii
rusalii

[**an**]
288r bitlan
lan
bălan

[**a**]
hazná
cazmá

[**înd**]
culminînd
fulminînd

[ulberi]
spulberi
pulberi

[eag]
chişleag

[ari]
cîşlari [sg.]

[ină]
măslină

[ic]
birlic
irmilic...
durlic

[i]
ţirlăi

[ia]
gîrîia
cîrîia
mîrîia
hîrîia

[a]
lucrà [179]

[az]
ceapraz

[a]
a cetărà (a certa, a sudui)

[ea]
bălmujea
îndrăjea

[a]
pregeta
[asieri=aseri]
au rămas ieri
paseri

[obote]
a vorbi în bobote
a îmbla [în bobote]

[îc]
tamazlîc
caraghiozlîc

[itii]
litii

[utii]
năzbutii

[atiţă]
cratiţă
caracatiţă

[işcă]
289v sitişcă

[az=eaz=azi]
necaz
haz
breaz
brazi
maraz
naz
praz
tăraz

[aji]
vătaji

[iş]
biniş

[iz]
bariz

[iş]
ţîstîiş
costiş

[os]
făţos
ţîfnos

[a]
badanà

[aci]
maldaci

[atoş]
ratoş

[înză]
rînză
brînză
mînză

iz
[isă]
plissă
[iţi=iţ]
răchiţi
Chiţ
pestriţ

[uflă]
juflă

[ulfă]
julfă *

[uzi]
zăluzi
uzi
auzi

[umă]
du-mă
afumă
sumă

[esc]
unesc
pornesc

[irea]
oblicirea (Wahrnehmung)

[epezi]
cu gleznele repezi

[i]
miorcăi *

[aini]
acaini *

[asmă]
fantasmă
catapeteasmă

[arniţă]
tarniţă
varniţă

[arnă]
povarnă [180]

[av]
290r ostav

[aniţ]
draniţ

[ingini]
gingini

[inteni]
pinteni
împinteni

[eacăn]
mesteacăn

[argeri]
spargeri

[urgeri]
scurgeri *

179. *corectat din* luna 180. *pe pagină apar aliteraţiile*

Lîngă lucia liniştire lacul lunii lung alune[c] *
Îndelung lîngă lan plînge lin *
cu *** lor roze luminile preling

[**ageri**]
ageri
trageri
[**erii**]
căderii
vederii
[**ohot**]
⟨nohot
dohot
hohot⟩
[**ust**]
dezgust
otpust
gust
[**emere**]
temere
gemere
[**ieur**]
mă-nhièur
[**înii**]
mînii
spînii
stăpînii
stînii
lînii

[**ie**]
îmbie [181]

[**aslă**=**iaslă**]
290v coraslă
iaslă

[**esle**=**iesle**]
bresle
iesle

[**îslă**=**islă**]
pîslă
cislă

[**intiți**]
jintiți
291r **a-uri** [182]
b **aburi, eburi, iburi, oburi, uburi, ăburi, îburi, eaburi,**
č **ačuri, ečuri, ičuri, očuri, učuri, ăčuri, îčuri, eačuri,**
d **[a]d[uri], [e]d[uri], [i]d[uri], [o]d[uri], [u]d[uri], [ă]d[uri], [î]d[uri], [ea]d[uri]**
f
g . . . .
ğ . . . .
h
j
k
l
m
n
p
r
s
t
v
z
ș
ț

[**e**]
292r **a bè**
a plăcè
a tăcè
a zăcè
(la ce !)
a cădè
a recădè
a decădè
a se cădè
a scădè
a ședè [183]
a prezedè
a vedè
a mînè
a rămînè
a ținè
a rețină
a conținè
a dețină
a susținè
a părè
a dispărè
a apărè
a reapărè
a durè
a vrè
a putè
292v **ace**
ad, ed, id, od, ud
acid [184] [=**acit**]
acid
placid
Tacit
ecid
icid
ùcid [=**uced**]
⟨lucid
muced⟩

uget [=**ugit**]
cuget
muget
buged
fùgit

andid
candid

endid
splendid

aged [=**aget**]
fraged
raget

eged [=**eget**]
deget
preget

iged
înged
oged
uged [=**uget**]
buged
cuget

alid
valid

olid
solid

imid *
[**umed**]
umed

[**eapăd**]
leapăd

epăd
lepăd
trepăd
apadă [185]
[**id**]
arid
avid
acid
⟨vàlid⟩

181. *pe pagină apare bruionul*

conducător } de droaie-i
și cap }
Acelor ce urmează, zîmbind *, pe Kelleroaie
Celora ce urmează sub poala Keleroaii

182. *urmează* aburi *anulat spre a fi reluat imediat ulterior* 183. *modificat din* a vedè 184. *redactarea inițială a paginii :* **aged, eged** . . ., **acid, ecid, icid ; andid, endid** *este ulterior modificată prin numerotare* 1° **acid** *etc.*, 2° **andid** *etc.* 3° **aged** *etc.*, 4° **alid** *etc.* 185. *urmează, reluate și neanulate*, fraged, umed, leapăd

[apud]
apud

[ești]
vești

[înged]
lînged

[înced]
rînced [186]

[îrn]
290r atîrn [187]
cîrn

[a]
ațița
mîța

[und]
afund
cufund

290v **[oie]**
anevoie
Noe
nevoie
Edgar Poë
Zoe
aloë

[unere]
apunere
supunere
punere
dispunere

[ăt]
arăt
îndărăt
șirăt

[ăț=ăți]
acăț
dăți
băț

[alți]
294r alți
încalți

[uț]
amuț
sumuț

[easc=asc]
296r bleasc
casc

[erci]
34r ciuperci
terci

2308

3r **is**
abis
decis
ucis
concis
precis
paradis
Amadis
închis
deschis
Elis
omis
trimis
remis
Denis
ris
suris
vis
zis
rezis

4r [-]**bă** [188]
aba
eba
iba
oba
uba
aiba [189]
eiba
oiba
uiba
ajba
ejba
ijba
ojba
ujba
alba
elba
ilba
olba
ulba
amba
emba
imba
omba
umba
oamba
arba
erba
irba
orba
urba
oarba
asba
esba
isba
osba
usba [190]
auba
euba *
iba
aiba
biba
ciba
diba
eiba
fiba
ghiba
jiba
liba
miba
niba
oiba [191]
piba
riba
șiba
tiba
uiba
ča=cea
acea
ecea
icea
ocea
ucea
accea
alcea
elcea
ilcea
olcea
ulcea
amcea [192]
ancea
encea
incea
oncea
uncea
arcea
ercea
ircea
orcea
urcea
ada

[ara=iara]
amara
bara
ceara

186. *urmează, reluate și încadrate în chenar,* buget, cuget 187. *rimele de pe f.* **290rv, 294r, 296r** *și* **34r** *sînt extrase dintr-o listă de* Iambi și monosilabe *organizată alfabetic de la* a *la* d 188. *după* **aba** *șters* 189. *după* **aiba** *șters* 190 *urmează reluate și ordonate după un alt criteriu* **aba, eba, aiba, eiba, oiba, uiba, iba, ajba, ejba, ijba, ojba, ujba, alba, elba, olba, ulba, amba, oamba, emba, omba, umba, oba, arba, erba, irba, orba, urba, asba, esba, osba, usba, auba, iuba, uba** *; **auba** *și* **iuba** *le-am reținut ca neapărînd in prima redactare a capetelor de serie* 191. *suprainter-calat* 192. *după* ancea *șters, reluat ulterior*

fiara
gara
gargara
Clara
Lara
nara
sara
para
rara
şfara
scara
vara
primăvara
zara
ţara
ghiara

ară

înşelară
spălară

10r [**ora**]

ora
Andorra
fora
Jora
Cora
sora
thora
nora
amînduròra
tuturora
cărora
Dora
fora !
Cernagora
cîtora
hora
Elora
aurora
altora
Angora

a[**bïa**]
ebïa
ajbia
albia
elbia
olbia
ulbia
ambia
embia
ombia
umbia
arbia
erbia
orbia
urbia
azbia
anciia
enciia
onciia
unciia
andia
endia
ondia
undiia
ardia
erdia
irdia
ordia
urdia
agia
algia
elgia
angia
argia
amia [193]
emia
imia
almia
omia
armia
ermia
umia

32r **b**
ab

slab
darab
în grab
Basarab
Arab
jgheab [194]

eb

gheb
întreb
breb
înjgheb

ebi

întrebi
în deosebi
înjghebi
trebi
deosebi

ib

hrib
trib
îmbib

ibi

hribi
îmbibi

ob

bob
nabob
ciob
glob
rob
drob
prob
clobb (klub)
idrofob
mobb

ub

cub
tub
sub
club
şurub
hulub

uib

încuib
descuib
îmbuib
cuib

32v **alb** [195]

alb
dalb
codalb

albi

dalbi
cadalbi

elbi

chelbi
jelbi

olb

colb
înholb

amb [=**iamb**]

iamb
choriamb

emb
imb [=**îmb**]

schimb
plimb
nimb
strîmb

imbi

schimbi
limbi
plimbi
strimbi

omb

romb

bum

bumb
incumb
sucumb

193. *după* **amia, emia, imia, omia, umia** *neanulate dar reluate şi ordonate* 194. *corectat din* şgheab 195. *iniţial* **ab**

înbumb
dizbumb
plumb
porumb
jrümb !

îmb

dîmb
strîmb

33r **arb**
erb [=**ierb**]
imberb
cerb [196]
herb
fierb
şerb
serb
Malherbes

erbi [=**ierbi**]
imberbi
cerbi
fierbi
şerbi
ierbi

irb

ştirb

ărbi

bărbi
şărbi

îrb

hîrb
sîrb
gîrb

orb

orb
corb
sorb
morb
scorb

urb

curb
turb

34r **Č**
35r **Č**
36r **Č**
37r **Č**

38r **D**

39r **D**

40r **E**

e
è

a be
ce ?
nu ştiu ce
bre !
a cădè
sadè
a recădè
a se cădè
a scădè
a zăcè
a tăcè
a plăcè
acolè
a mînè
a rămînè
a ţinè
a reţinè
a conţinè
a întreţinè
a deţinè
coupè
soupè
toupè
a părè
a apărè
a dispărè
a compărè
a putè
a avè
a vrè
a durè
a şedè
a vedè
de ce ?
pe ce ?
pentru ce ?
în ce ?

[**ere**]
bere
cădere
scădere
zăcere
tăcere
plăcere
mînere
rămînere
ţinere
părere
avere
vrere
durere
putere
şedere
încăpere
⟨durere⟩

40v **àë** [=**aie**]
baie
gobaie
babaie [197]
îmbaie
odaie
gaie
ţigaie
de bagă è
tigaie
Mihaie
laie
bălaie
ciocălaie
gelaie
mălaie
pălălaie
mamaie
Naë
Danaë
paie
copaie
văpaie
pîraie
(biraie)
saie
răsaie
taie
potaie
bătaie
a ta è
cucuvaie
brezaie

óie [=**oaie**]

buboaie
coaie
îndoaie
dizdoaie
foaie
înfoaie
moaie
înmoaie
puroaie
butoaie
oaie
Luţoaie etc.
şiroaie
vulturoaie
vulpoaie

oabe

boabe
gloabe
hîrzoabe
roabe
scoabe
coţoabe

àbe

babe
arabe
labe

ebe

Hebe

196. *modificat din* cerc 197. *după* odaie *şters, reluat ulterior*

(debe)
chebe
plebe
să întrebe

ibe

să-l îmbibe
Liebe
colibe

albe

albe
salbe
codalbe
halbe
jalbe

elbe

Elbe
chelbe [198]
selbe

ilbe
olbe
ulbe

nu-l bè

41r **E**

ambe [=**iambe**]

bambe
ambe
stambe
iambe

embe

îl putem bè

imbe

schimbe
limbe
plimbe
strimbe

îmbe [=**imbe**]

strimbe
îmbe

umbe

îmbumbe
dizbumbe
succumbe
incumbe

ombe

bombe
trombe [199]
n-om bè

ube
obe

sobe
tobe
cobe
probe
⟨robe⟩
n-o bè

arbe

barbe

erbe [=**ierbe**]

ierbe
imberbe
fierbe
răsfierbe
superbe
şerbe

irbe

ştirbe

îrbe

sîrbe

orbe

vorbe
ciorbe
torbe

oarbe

oarbe
soarbe
absoarbe

urbe

urbe
curbe
⟨furbe⟩
turbe

41v **ube**

bube
dube
gube
Cubae
hrube
prube
nu bè
şube

azbe [=**oazbe**]

broazbe

izbe [200]

Thizbe
Sofonizbe

⟨**oace**

să-nfoace
joace
copace
coace
încoace
dincoace
mijloace
gheroace
noroace
soroace
toace
răstoace
voace
invoace
revoace
Moţoace
găoace
se dezgheoace
poloboace
provoace
proroace
voloace
ispisoace
oboroace
răscoace⟩

ace

ace
bace
robace
dace
audace
face
reface
preface
disface
să-nşface
bugace [201]
sugace
malace
drace !
race
pace
copace
tace
retace
zace
mace !
birnace
dadace
îmbrace
dizbrace
împace
să c[ace]
sace
place
trace
vrace !
ortace !
hranace
ciutace
cirace !
reface
sărace
crace !
codănace
cozonace

198. *modificat din* cherbe * 199. *corectat din* trompe 200. *modificat din* isbe 201. *corectat din* bogace

gînsace
cerdace
burlace
comanace
posace
condace [202]

42r **E**
⟨**ece** [203]
berbece
Bucece
fece (arch.)
plece
aplece
Parpalece !
înece
împece (rar)
rece
frece
grece
trece
petrece
întrece
sece
tece (teacă)
potece
zece
unsprezece
zevzece⟩

ice
⟨aice
bice
cerbice
zice
price
spice
ibrice
pice
răspice
propice
brice
deszice
aplice
pitice
arșice
strice
implice
complice
pisice
calice !
tunice
potice
dedice
ridice
peltice
dumice
despice
esplice
prezice
antice
amice
inimice
urice
bunice
burice !
panglice
pitulice
firfirice !
suplice
indice
dedice
ișlice
birlice
urzice
miertice
unice
potice⟩

42v **aice**
maice

⟨**akce**
Isakce

alce
palce
falce
salce

elce
celce

eice
leice
ciubeice
acei ce
acelei ce
șeice

oice
voi ce
doice
scoice

uice
puice
țuice
muice

olce
dolce

ulce
dulce
culce
Tulce

îlce
Vîlce

ance [=**oance**]
bance
cance
Dance
Hance
lance
Vrance
Vance
Ivance
Oance⟩

ence
ince
mince

once
unce
junce
lunce
munce
arunce
șunce
atunce
prunce

43r **E**
⟨**arce**
îmbarce
încarce
discarce
marce
parce
rar-ce
țarce

erce
cerce
încerce
verce

îrce
Stîrce
cocostîrce !
cîrce
vîrce
hîrce
năpîrce

irce
mă mir ce
Mirce
Circe
cu te miri ce
Dirce

orce
orce
Borce
corce

202. *corectat din* gondace 203. *în ms. redactată* rece, 1° berbece, frece, sece, tece (teacă) 4° plece, aplece, 3° fece (arch.), zece, unsprezece, et. ⟨trece, întrece, petrece⟩, 5° înece, împece (rar), grece, ⟨1°⟩ 2° Bucece, ⟨potece⟩, zevzece, Parpalece ! *apoi parțial alfabetizată prin numerotări, seria a fost complet alfabetizată de noi*

oarce
toarce
întoarce
stoarce
poarce

urce
urce
aburce
încurce
discurce
turce
ţurce

usce
usce
etrusce

uce
îmbuce
duce
aduce
deduce
conduce
seduce
reduce
traduce
induce
duce
ce duce
luce
străluce
preluce
Muce
usuce⟩

43v **ade** [=iade]
⟨bade
cade
se cade
scade
iade
Rade
rade
mascarade
şade
trade
prade
tirade

ede
vede
obede
cede
concede
Lede
se răpede
stante-pede
crede
se încrede
sede
şede
centipede
quadrupede
bipede
revede
străvede⟩

oade
se înnoade
[să] desnoade
calapoade
roade (vrb.)
şoade
Voievoade !
izvoade
noróade
năvoade
iscoade
roade (subst.)

⟨**ide**
obide
ucide
închide
deschide
conchide
eschide
omide
conopide
stupide
cupide
ride
suride
cride
Druide
Ohride
hibride
Atride
Peleïde
vide
strafide
ibride
solide
Cronide !
desfide
blide
firide
druide
Eneide
aguride
rigide
hlamide
Euclide
Knide
cărămide
cariatide
Alcide
omide
Armide
smide⟩

44r **E**

alde [204]
alde
Theobalde
Heralde

elde
Lichtenfelde
Van de Welde

ilde
pilde
Matilde
Clotilde
Mechstilde *

olde
holde
Jolde
⟨Molde⟩
solde

ulde

îlde
Mogîlde

ande
bande
Vande
Smarande

ende
blende
stupende
Zende
Vende

⟨**inde**
decinde
ghinde
depinde
prinde
deprinde
desprinde
cuprinde
reprinde
întreprinde
surprinde
tinde
întinde
pretinde
colinde
vinde
revinde
aprinde⟩

44v **onde**
blonde
vagabonde
demi-monde
ronde

204. *după* ode *şters, reluat ulterior*

unde

unde
să abunde
de unde?
să cufunde
înfunde
confunde
profunde
Adelgunde
Cunigunde
de unde
pe unde
pînă unde
Rosamunde
răspunde
pătrunde
să esunde
scunde
tunde
rătunde
orunde
retunde
unde (valuri)

înde

Cînde
pînde

ode

Dode
mode
epode
epizode

arde [=**oarde**]

barde !
cocarde
zgarde
arde [205]
darde
garde
cumularde
oarde
leoparde !
tarde
Armgarde
Hildegarde !

erde [=**ierde**]

verde
să desmierde
pierde

irde
orde

Borde

45r **E**
urde

să-mburde
ciurde
durde
urde
kurde
lurde
Turde

ude [= **iude**]

ude
bude
ciude
să se-nciude
liude
rude
trude
crude
asude
agude
jude
include
esclude
reclude
nude
aude
caracude
prelude
zălude

azde

brazde
gazde

esde
isde [=**izde**]

pizde

osde
uzde

buzde

ajde

dajde

ejde

primejde

ijde
ojde

drojde

ujde

bujde
⟨druj[de]⟩

atea [206]

bunătatea
dreptatea
strîmbătatea
cetatea
jumătatea
răutatea
străinătatea
întîietatea
singurătatea
înseta-te-a
învăța-te-a
îmbăta-te-a [207]

45v **ëe** [=**eie**=**ieie**]

⟨beie
ceie
deie
feredeie
bordeie
obiceie
fee
trofee
Poppeie
epopee
leie
tuleie
steie
consteie
scînteie
bordeie
antereie
femeie
se-ntemeie
temeie
idee
să încheie
moscheie
curmeie
cheie
încheie
descheie
cofeie
să pieie
să-l vreie
să steie
Propilee
a treia
redeie
predeie
condeie
consteie
presteie
alee
zee
semizee
acee
Andreie
ieie
holteie !
zmeie !⟩

afe

agrafe
garafe
girafe
scafe

205. *modificat din* orde 206. *în ms.* tatea 207. *după* îmbătat[e-a] *șters*

efe
cefe
lefe

[**efuri**]
lefuri
chefuri

ife
zaife

ofe
cofe
limitrofe
stofe
garofe

ufe
scufe
tufe
ciufe
bufe
rufe

oafe
scroafe
garoafe
Trandafiroafe

46r **E**
alfe
alfe
calfe

elfe
elfe
welfe
φιλαδέλφε [208]

ilfe
silfe

olfe
bolfe
Adolfe

ulfe
julfe

anfe
enfe
infe [=**imfe**]
nimfe
limfe

onfe
fonfe

unfe
oanfe
foanfe

arfe
arfe
marfe

erfe
terfe

irfe
orfe
corfe
borfe
antropomorfe

urfe
oarfe
boarfe

îrfe
tîrfe

46v **itfe**
litfe
molitfe

⟨**age**
bage
antropofage } etc.
xilofage }
mage
rage
drage
trage
atrage
retrage
contrage
distrage
frage
grilage
vage
baltage
iobage !
subtrage
distrage
detrage

oage
cîrcioage
zbîrcioage !
doage
roage
interroage
proroage
hîrțoage

ege [209] [=**iege**]
bricege
dulcege
hogege *
toiege
închege
dischege (?)
lege
alege
realege
să lege
blege
delege
făr'de lege
relege
prelege
înțelege
să delege
sacrilege
răslege
dislege
culege
ciomege
nege
renege
rege
drege
direge
întrege
ciomege

egi
cîșlegi

ige
prodige
înfige
oblige
cîrlige
corige
covrige !
frige
Rodrige
strige
cîștige
înfige

alge
hidalge !
șalge (gen. neart.)

elge
helge
Belge

ilge
olge
Volge

208. *corect* φιλάδελφε 209. *în ms. redactată* b*l*ege, drege, direge, *l*ege, făr'de *l*ege, să *l*ege, dis*l*ege, sacri*l*ege, răs*l*ege, nege, renege, închege, dischege (?), 3. toiege, întrege, înțelege, rege, să delege, pre*l*ege, hogege, 2. dulcege, a*l*ege, de*l*ege, re*l*ege, rea*l*ege, cu*l*ege, 1. bricege, ciomege, *cu ulterioare indicații sumare de ordonare alfabetică, seria a fost riguros alfabetizată de noi*

ulge
mulge
smulge

îge
strîge

47r **E**
⟨**oge**
hoge
toge
doge

arge
sparge
large (?)
șarge⟩

erge [210]
cerge (?)
șterge
merge
alerge
(verge) (?)
Serge

irge
orge
George

urge
curge
scurge
decurge
concurge
Licurge
recurge

[**eie**]
rîndeie

uge
fuge
Buge
să-njuge
să disjuge
muge
piluge
suge
resuge

àbie
corabie
Tabie
sabie
Basarabie [211]

[**uie**]
cățuie

ìe
⟨îmbie

zglobie
slăbie
sălcie
dulcie
pruncie
bădie
tragedie
comedie
păpădie⟩
fie
stafie
alifie
scufie
Sofie
filosofie
teosofie
geografie
stenografie
chalkografie
ortografie
telegrafie
tachigrafie
caligrafie
47v ⟨tipografie
litografie
ologie
teologie
geologie
paleontologie
ontologie
fiziologie
hagie
magie
nostalgie
distihie
tichie
Ilie
solie
Pintilie
Ilie Pălie
colilie
Chilie
băcălie
temelie
felie
chelie
veselie
Amelie
durdulie
grăsulie
mie
o mie
arămie
geamie
academie
epidemie
infamie⟩

chemie
⟨mitocănie⟩
mînie
Ananie
onanie
tiranie
arăpie
căsăpie
⟨bucurie
burie (buriu)
glodărie
gospodărie
podărie
Darie
rufărie
slugărie
măgărie
ștrengărie
plugărie
bulgărie
sticlărie
desăgărie
dulgherie
slugerie
tîlhărie
stuhărie
Zaharie
menagerie⟩
scenerie
⟨diăcărie
flecărie
jucărie
văcărie
porcărie
olărie
steclărie
călărie
șălărie
pălărie
tălpălărie
bălărie
dubălărie
fumărie
pomărie
Mărie
făinărie
găinărie
lînărie
șinărie
empirie
pierie
berărie
fierărie
morărie
merărie
rărie (wenig, dicht)
cășărie
meserie
datorie

210. *scria redactată inițial* cerge (?), merge, alerge, verge (?) *este refăcută ulterior* șterge, merge, alerge, Serge 211. *urmează* Tabie *repetat din inadvertență neanulat*

dregătorie
jitărie
pitărie
tărie
bucătărie
spălătorie
călătorie
înşelătorie
îmbălătorie
18r mărturie
cartoforie
eforie
pravărie
vrăvărie
pînzărie
şie
leşie
fîşie
să sfîşie
cînoşie
boieroşie
ţigănoşie
ţărănoşie (ţăr+ăn+oş+ie)
năzuroşie (naz, nazuri, năzuros)
moşie
epilepsie
Messie
băbătie
cutie
hîrtie
vie (viţă de)
să vie
revie
convie
previe
devie
curvie
survie
lîngezie
geodezie
geognozie
ce zi e?
umezie
poezie
tîrzie
verzie
mistrie
măiestrie
albăstrie
simetrie
pietrărie
curuşie
moşie〉

etrie
metrie

18v **aje**
corsaje
grilaje

eje
vîrteje
mreje
găteje
gîtleje

ije
grije
sprije

oje
loje

erje
perje

irje
birje

îrje
cîrje

uje
ruje

ache (ake)
Lache
Mache
Ienache
Pache
Tudorake
Gheorgake
Sache
Dumitrache
Iordache

eche
veche
streche
ureche
străveche

iche
oche
Tschokke
Locke
roche

uche
muche
buche
păduche

19r **E**
ale [=iale=oale]
bale
zăbale
cabale
migdale
sandale
scandale
〈reale
leale
cereale
neleale
nereale〉
Breale
boreale
Montreale
fale (g. neart.)
triumfale
scofale
rafale
agale
bagale
agale! (încet)
ia-le
raiale
maiale
hale
cahale!
mahale!
cale
a pune la cale
sacale
ţucale
damblale
halal e!
masalale
hamale
curmale
sarmale
balamale
basmale
cazmale
anale
banale
fanale
canale
oale
ocoale
boale
stamboale
foale
stodoale
goale
dă tărcoale
pîrjoale
şcoale
coale
moale
domoale
smoale
poale
pistoale
să potoale
zoale (a zoli)
franzoale [212]

212. *urmează* stodoale, *corectat din* standoale, *repetat din inadvertenţă*

stodoale
carale
parale
orale
timporale
chorale
corale
morale
rurale
sale
s-o țesale
tessale
Dumisale
tale
dotale
fetale
fatale
Matale [213]
vegetale
letale
mentale
Dumitale
Itale
ospitale
vitale
vale
lavale
năvale
prăvale
zale

49v ⟨**able** [214]

rable
table
aimable

[**ablă**]

rablă
tablă
aimable
fable

eble

feble

ible

dible
penible

[**iblă**]

c'est horrible !
diblă
chiblă

oble

oble
noble

uble

ruble
duble

amble

ensemble
tremble

emble
imble

primble
jimble

omble
[**îmble**]

îmble
jîmble

umble

preumble

afle

afle
n-afle

efle

trefle
Schäfle
Pfäffle

ifle

chifle
tifle

îmfle

îmfle
l-îmfle

onfle

gonfle (?)
ronfle

umfle
agle
egle

Egle

igle

țigle
rigle

ogle

Drogle

ugle

Dugle
Gugle

igle

țigle
rigle

angle

angle

engle
ingle
ongle
ungle
aile

încaile

eile
oile
uile
acle

racle
facle

ecle

Tecle

icle

Micle⟩

okle

ciocle !
Patrocle
Androcle
monocle

ucle

bucle

îcle

pîcle
șicle

amle
emle

Novoiezemle

imle
omle
umle
îmle

jîmle

aple [215]

Haple
Caple

eple
iple

țiple
triple

emple

temple
exemple

213. *corectat din* matale 214. *după* **ele** ele *șters ; pe pagină mai apare indicația* vezi **ele** pag. 59 *(în numerotarea poetului)* item **ile** 215. *inițial* **arle**

imple
simple

împle
împle
sîmple
tîmple
să se-ntîmple

ople
uple
duple
quadruple
suple

arle
Carle!
şarle

erle
perle
sperle

irle
orle
Borle

ugliş
dugliş

50r ⟨**ele** [=**iele**]
ele (Sie)
iele
dubele
Cibele
rebele
giubele
rubiele
obiele
cele
acele
toate cele
surcele
purcele
Burcele
ulcele
răcele
răsucele
Săcele
zăpăcele
copăcele!
dele
crudele
perdele
acadele
podele
Adele
fidele
cordele
infidele
bordele
vadele
cofăiele [216]
lehăiele
lăfăiele
la fel e
Burghele
mărgele
răgele
amăgele
argele
jele
schele
lele
lalele
belele
mele
ale mele
momele
rumenele
puținele
inele
prunelle (la ochi)
flanele
fustanele
alunele
micşunele
tunele
rîndunele
sinele (sineală)
santinele
ostenele
fontanele
⟨vineț⟩[ele]
spoiele
boiele
îndoiele
piele
obiele
supèle (supè)
spele
rele
umbrele
zăbrele
undrele
ferele
curele
oprele
amprele
vîntrele
ciuturele

50v **rele**
grele
scîndurele
popirele
oprele
smerele
asprele
cîteşi trele
cîtor-trele
măsele
chisele
şosele
urgisele
văpsele
şele
frumuşele
mişele
Roşelle
greşele
gătele
dantele
puțintele
fotele
stele
bretele
betele
scatele
tutele
nuiele
păruiele
năruiele
şucsuiele *
vele
nuvele
lovele
pavele
cercevele
be-zele
cizele
Ghizele
ciubotele
bărbățele
curățele
adunățele
mărunțele
înşirățele
alesățele
cățele
bucățele
lepădățele
covățele
bogățele
rețele⟩

51r ⟨**ile**
bile
acile
sedile
file
chile
mile
pile
copile (plur.)
copile! (voc.)
gorile
sile
Aprile
subtile
volatile

216. *în ms. urmează capul de subscrie* **ăele**

vile
ville
zile
imbecile !⟩

ane [=eane=iane=
oane=ioane

bane
oceane
Dane
jidane
vădane
Iane !
embrioane
diafane
Juane
uragane
Bărăgane
țigane
Hane !
⟨titane !⟩
Jeane
cane
ciocane
Docane
băcane
porcane
borcane
curcane !
țurcane
bălane
colane
ciolane
grosolane
golane
Romane
Mane
otomane
osmane
mormane
birmane
turcomane
Vătămane
banane
Oane
bulboane
toane
baroane
goane
Ioane
icoane
cupoane
piroane
chesoane
castroane
coroane
amazoane
⟨rane
tirane
asiriane
aeriane
țărane !⟩
ieșane
Hassane
catane
chervane
tavane
Havanne
lavane
Zanne
fazane
Lausanne

[anii]
⟨zîzanii
cazanii
sanii⟩

51v ⟨**abne**
ebne
ibne
obne
ubne
acne
ecne
icne
ocne
bocne

ucne
adne
Ariadne
ladne

edne
idne
odne
udne
ene [=iene]
bene
basarabiene
sprîncene
cocene
vrîncene
scene
obscene
arădene
orădene
ardenne
gene
dughene
burdujene
poiene
noiene
lene
alene
brăilene
Mitilene
balene
vălene
odolene
delene
Helene
ardelene
armene
Ximene
ismene
nene
Cordunene
botoșănene
focșănene
bucovinene
pene
codrene
pădurene
mrene
sirene
Hipocrene
rășinărene
ungurene
dunărene
Senne
susene
josene
apusene
mesene
făgărășene
crișene
orășene
muntene
catene
sătene
rutene
răsăritene
muntene
cetă-țene
gălățene
brașovene
craiovene
moldovene
leovene
vene
buruiene

îne [=âne=ine]
cadîne
cîne
lîne
mîne
pîne
rîne
șine
sîne
țîne
stăpîne
stîne
brîne
bătrîne
frîne
grîne
române
păgîne

f+ne
[afne]
Dafne
waffne

efne
ofne
ufne
îfne
ţifne⟩

52r ⟨**g+ne**
agne
Agnes
egne
igne
Digne
gigne
ogne
ugne
ahne
arahne
ehne
metehne
ihne
Mihne
ohne
uhne
cuhne
aine
taine
haine
daine
Ucraine
C..aine
eine
Seine
oine
moine
doine
uine
cuine
îine
cîine
pîine
mîine
porc de cîine⟩

i+ne
ine
bine
ia fă bine
rabine
rubine
îmbine
combine
dezbine
vezi-bine !
cine
vecine
orcine
porcine
Cecine
rădăcine
Dine
Constandine
surdine
grădine
fine (fein)
Bonfine
la fine
în fine
fine !
suprafine
Rufine !
Reghine
dezghine
regine
blajine
smochine
închine
zekine
⟨**line**
coline
buline
orfeline
Elline
feline
rafaeline
pline
meline
decline
ciuline
veline
Dosoline [217]
măline
cristaline
pre mine
din mine
cu mine
în mine
la mine
bramine
famine
camine
senine
canine
anine
se anine
Antonine
Vanine
Nine
eroine
suspine
supine
Florine
Mărine
narine
Ţarine
în sine
din sine
pre sine
şine
be[şine]
răşine
ruşine
leşine⟩

52v **tine**
din tine
în tine
pre tine
cu tine
la tine
latine
întine
patine
rutine
ţine
reţine
deţine
susţine
conţine
obţine
puţine
căpăţine
se ţine
vă ţine
ţiţine
uîne
ruine
vine
revine
previne
convine
devine
lavine
bovine
jidovine
jivine
zine
mezine
rezi-ne
zi-ne

ж(j)+ne
ajne [=iajne]
Chiajne
ejne
ijne
ojne
ujne
k+ne
acne
ecne
icne
ocne

217. *modificat din* Doline

uene
l+ne
alne
elne
ilne
olne
Molne
ulne
m+ne
amne
condamne
Ramne
Epidamne

oamne
doamne
toamne

emne
semne
lemne
pe semne
demne
nedemne
însemne

imne
imne

omne
ex ovo omne [218]

umne
columne
Pumne !

53r **one**
Jone
⟨Sorbone⟩
Donne
eufone
epigone
ëone
poligone
anemone
Junone
corone
tone
zone
Tzone

p+ne
apne
epne
ipne
opne
upne
r+ne
arne
carne
Marne
ţarne

oarne
coarne
toarne
răstoarne
întoarne

erne [—ierne]
ierne
cerne
aşterne
perne
eterne
dişterne
sempiterne
lerne !
⟨caverne
recerne
discerne
concerne⟩
poverne
lanterne
terne
sperne (mundum)
Sterne

irne
Smirne

orne [219]
escorne
ciorne
morne
Norne

urne
urne

îrne
bîrne
dizbîrne
scîrne
să aţîrne

aune
baune

s+ne
asne
basne

esne
besne
glesne
lesne
bolesne
pesne
isne
osne
posne

usne
Busne

oasne
îsne
[el]
prisnel

53v **t+ne**
atne
Hatne

etne
Etne

otne
Botne

utne
aune
daune
faune

une [220]
bune
răzbune
străbune
nebune
îmbune
închinăciune
minciune
nici une
rugăciune
tăciune (în holde)
Crăciune !
moliciune
⟨turbăciune
amărăciune
împăcăciune
sfiiciune⟩
tiriciune
urîciune
înţelepciune
dădu-ne
adune
readune
fune
gune
lagune
lunne
tăune
văgăune
june
veştejune
putrejune
umejune

218. *modificat din* ex ovum omne 219. *după* **on(e)** *şters* 220. *din seria urma a face parte şi cuvîntul* ocăjune *izolat şi adnotat* falsch weil v[om] verbum abgeleihtet p. ist v[om] adj. ebenfals v[on].

lacune
lune
lune
alune
comune (adj.)
comune (subst.)
Namune
cunune
genune
să-ncunune
minune
să nu ne
pune
propune
dispune
compune
impune
prepune
espune
depune
spune
discompune
recompune
răpune
⟨rune
brune
prune
intr-une⟩
să căşune
păşune
sune
răsune
consune
pasiune (etc.)
tune
detune
cotune
lătune
une (alte)
raţiune etc.

avne

evne

Plevne

îvne

rîvne

ovne

uvne

azne

bazne

hazne
cazne

ezne

lezne
glezne
bezne
bolezne

izne

ozne

pozne

isne

uzne

Buzne

oë [=oie]

Zoe
voie
nevoie
Poë
Defoë
hoboë
Joie
Noe
de voie
a-i intra în voie

ape [=oape]

ape
adape
încape
scape
mappe
nape
îndoape [221]
aproape
hîrtoape
prosoape
şchioape
pape !
arape !
sape (subst.)
sape (verb)
etape
ţape

epe [=iepe]

iepe
cepe
pricepe
concepe
recepe
de pe
sirepe
după ţepe
ţepe
să înţepe

[olbă]

tolbă

54r **ipe**

pipe
ripe
ţipe
clipe
risipe
prototipe
Aganippe (isvorul sf[înt consacrat] Muzelor la poalele Elicon[ului])
Xantippe
pripe

ope

sincope
Pope
Merope

upe

ciupe
cupe
lupe !
pupe
rupe
supe
trupe
crupe *

îpe

rîpe
ţîpe
răsîpe

alpe

calpe
talpe

elpe

ilpe

olpe

ulpe

pulpe
culpe
să inculpe
[să] disculpe
vulpe
tulpe

ampe

lampe
Campe
rampe
stampe

empe

Tempe

impe

ghimpe
să înghimpe
Olympe !

ompe

pompe

umpe

scumpe
⟨pumpe⟩

221. *după* ţape *şters, reluat ulterior*

rumpe
irumpe
corumpe

[umbe]
columbe

[imbe]
schimbe

arpe
arpe
Policarpe
şarpe

erpe
şerpe
sterpe
Euterpe

irpe
stirpe

orpe
urpe
surpe
turpe

oarpe
îrpe
cîrpe

erbe
verbe
proverbe

aspe [=**oaspe**]
Hystaspe [222]
oaspe

espe [=**iespe**]
Despe
viespe

ispe
prispe
Crispe

[isbe]
Thisbe
Sophonisbe

ospe
uspe
aupe
eupe
iupe
are [=**oare**]
are (el, conj. [2])
schimbare
turbare
barbare
hambare
dare

⟨cedare
edare
căldare
lepădare
redare
tradare⟩
invadare
triumfare
fanfare
strigare
băgare
ştergare
divagare
ţigare
păhare
care (was)
⟨care (vrb.)
cercare
zăcare
împăcare
văcare
îmbrăcare
mîncare
adulmecare
frecare
flecare !
ofticare
îngrecare
precare
orcare
urcare
spurcare
judecare
jucare
călcare
culcare⟩
îmbucare
invocare
imprecare
secare
540 săcare (gen.)
călare
celulare
şelare !
curelare !
inhalare
exhalare
salare
talare
circumvalare
mare
cămare
cumare
cu mic, cu mare
alămare
rîmare
rimare
samare
curmare
urmare

Tamare
n-are
gălbănare
donare
fînare
afînare
îngînare
legănare
buzunare
trăgănare
lunare
mînare
răşinare !
vînare
sunare
răsunare
tunare
detunare
tunare !
împreunare
îngreunare
oare ?
boare
cioare
doare
sudoare
lungoare
hoare
duhoare
caprişoare etc.[223]
bujoare !
strecoare
răcoare
cicoare
cucoare
lucoare
paloare
caloare
valoare
coloare
moare (verb.)
moare (subst.)
rumoare
onoare
dizonoare
topoare
popoare
vapoare
oroare
eroare
furoare
soare
unsoare
căscioare
ulcioare
măsoare
înfăşoare
desfăşoare
sumatoare etc.
vînătoare

222. *modificat din* Hydaspe 223. *inițial* -şoare

tocătoare
scuipătoare
zăcătoare
zicătoare
favoare
zăvoare
covoare
răzoare
pare
îndopare
adăpare
scăpare
ţipare
adequare
rare
arare
căldărare
cărăre (sbst.)
cărăre (verb.)
narare
supărare
sărare
vărare !
disţărare
căţărare
sare
îndesare
cassare
lăsare
fără păsare
răsare
ţăsare
coşare
căşare
tare
atare
îmbătare
încetare
certare
fătare
grătare
cugetare
hotare
jitare
cătare
bucătare
acătare
lăcatare
lătrare
cămătare !
hăznătare
spătare !
arătare
tatare !
cutare
rotare
curvare
pavare

Varvare
zare
pierzare
cutezare
bazare (subst.)
bazare
Cezare
căzare
şăzare
vînzare
aşezare
55v nazare
pierzare
încredinţare
îngheţare
dizgheţare
sughiţare
gheţare
zeţare
ţînţare !

⟨**abre**
calabre
candelabre
cantabre

ebre
zebre
algebre
febre
cantebre⟩

ibre
libre
Tibre !
fibre

ambre [224]
ambre
antişambre

embre
membre

imbre
timbre
zimbre
cimbre !

ombre

[**umbre**]
umbre
sumbre

obre
Dobre !
sobre

ubre
lugubre
rubre
insalubre

ere [=**iere**]
bere
ciubere
cere
plăcere
tăcere
zăcere
lăicere
cădere
precădere
şedere
ere
fiere
Giafere
refere
dulghere !
henghere !
buchere !
galere
mere
punere
ţinere
reţinere
panere
cînere !
mînere (plur. de la mineri)
mînere
rămînere
oiere !
dispoiere
încuiere
pere
piere
încăpere
părere
apărere
durere
sere
presere
coşere
putere
Citere
vere ![225]
vere
primăvere

acre [=**oacre**]
acre
Akre
lacre
macre
sacre
soacre

224. *seriile* **ambre, embre, imbre, ombre, umbre** *apar redactate de două ori succesiv; prima redactare* **ambre** antichambre, **embre** membre, **imbre,** timbre, zimbre, Cimbre, **ombre, umbre** sumbre *este anulată; a doua* **ambre** ambre, **embre** membre, **umbre** umbre *apare ca mai săracă; am reunit cele două redactări* 225. *după* băte[re] *şters*

ecre
icre
icre

ocre
locre (lo[c]krisch)
mediocre

ucre
lucre

oacre
soacre

ancre
ancre
șancre

encre
incre
oncre
uncre
adre
cadre
madre !
padre

edre
vedre
pentaedre etc.
Fedre

idre
idre
vidre

odre
codre !

udre
Udre !
pudre

[operi]
acoperi
adoperi

[urd]
îmburd *

55v **andre**
bandre
Mandre
tandre

endre
bulendre
mendre
Șendre !

indre
ondre
Condre !

undre
Undre
țundre

îndre
mîndre

afre
efre
ifre
cifre
șifre
să încifre

ofre
ufre
agre
Meleagre

egre
integre
Degre
negre

igre
denigre
emigre

ogre
ugre
ire
⟨iubire
cobire
robire
îndulcire
îmboldire
codire
rodire
sădire
podire
vădire⟩
ceire
fire
trandafire !
Zamfire
porfire
angyrre
patrahire
mijire
mînjire
prujire
țînjire
slujire
cojire
Kyre
⟨belire
ciulire
căciulire
fudulire
fălire
golire
pîrjolire
ocolire
mîlire
pălire
prăvălire
zolire
mozolire
vînzolire
ocolire
păcălire
cicălire
dăscălire⟩
mire
⟨să se mire
adormire
chimire
năimire
menire
ademenire
sulemenire
curtenire
omenire
gonire
rănire
cănire
boire
spoire
îndoire
zoire
undoire
roire
șiroire⟩
voire
nevoire
răpire
scopire
scumpire
vampire
ciupire
jupire
aspire
conspire
respire
Spire !
⟨ațipire
ferire
suferire
nemerire
pierire
rărire
sărire
răsărire
întărire
murire
lămurire
zărire⟩
Sire
⟨cosire
sosire
găsire
regăsire
înjosire
scutire
cetire⟩

psaltire
mînăstire
satire
⟨învîrtire⟩
coveltire
⟨știre
56r amuțire
boțire⟩
subțire
⟨coțire
lățire
mințire
cumințire⟩
panțire
⟨vuire
suire
suduire
siluire
ivire
stăvire
privire
auzire
împînzire
o știre
oștire
psaltire
coveltire
gătire
spetire
vuire
suire
puire
suduire
privire
pristăvire
nazire
păzire
umezire
încălzire⟩

[-]Re
amre
emre
imre
omre
umre
ore
aurore

apre
capre

epre
lepre

ipre
Cypre

opre
Opre

upre
dupre
nu prè

alpre
elpre
ilpre
olpre
ulpre
ampre
empre
(sempre)

impre
ompre
umpre
aspre
aspre

espre
despre

ispre
ospre
uspre
atre
șatre
idolatre
Patre
Tatre
latre

etre [=**ietre**]
Petre
vetre
cumetre
Sin Petre
pietre
metre
geometre
areometre
exametre
pentametre
chilometre

itre
chitre
litre
mitre
pupitre
salitre

otre
Lotre!
Motre!

utre
mutre
Bramaputre!

ître
hitre

ătre
către
lătre

aitre
eitre
oitre
loitre

uitre
altre
psaltre

eltre
iltre
filtre
oltre
ultre
ultre

antre
entre
centre
pe-ntre

intre
intre
reintre
pintre
aiminutre
vintre

ontre
contre

untre
luntre
să nu-ntre

între
între
dintre
pîntre
reintre

56v **otre**
lotre
Motre etc.

aptre
eptre
sceptre
iptre
skiptre

optre
uptre
astre [226] [=**oastre**]
albastre
pilastre
fiastre
Dunastre

226. *inițial* **astre**, **estre** etc.

glastre
... gastre
castre
dezastre
voastre
noastre

estre [=**iestre**]

zestre
Silvestre
destre
maiestre
Clitemnestre
ferestre

istre

Nistre
cimbistre

ostre
ustre

industre
palustre
lacustre

aŭtre
eŭtre

neutre
leutre

iŭtre
oŭtre
ure

bure
îndure
de jure
înjure
conjure
fure
gure
jure
incure
ocure
mălure
mure
samure
pure
impure
sure [227]
scursure
săcure
pădure

avre

lavre
havre
javre
u-a vrè
palavre

ase [=**oase**=**ioase**]

șase
dase
predase
arase
case
lase
Manasse
mase
tase
vase
țase (plusq. pers. 3 conj. I.)
plase
scîrboase
urîcioase
ciudoase
cleioase
stufoase
răpciugoase [228]
voioase
zoioase
vînjoase
coase
întunecoase
zeloase
frumoase
bănoase
rîpoase
roase ș.a.m.
osoase
arătoase ș.a.m.
punivoase
frunzoase
compase
ocupase
rase
cărase

esse [=**iese**]

esse
procese
princese
precese
ducese
concesse
decese
dese
să-ndese
adese
dedese
redese
iese
reiese
să professe
confesse
Hesse
lese
delese
lese (leasă)
înțelese

nențelese
alese (vrb.)
alese (part.)
culese
realese
neglese
mese
sumese
trimese
baronese
patronesse
bănesse
jupănese
să nu-mi pese
57r apese
principese
boierese
direse
drese
erese
compresse
impresse
presse
tresse
metresse
mirese
crăiese
corese
împărătese
șese (6)
șese (șes)
purcesese
dusese
fusese
lăsese
măsese
țăsese
țese

ise

caise
iubise
ucise
codise
închise
melisse
vise
zise
decise
concise
precise
Ulysse
deschise
trimise
comise
remise
sumisse
prezise

227. *după* stur *șters* 228. răpciugoase, zoioase, vînjoase *ca și mai jos*, punivoase *corectate din* răpciugoasă, zoioasă, vînjoasă *și* punivoasă

axe

axe
paralaxe
laxe

exe

convexe
anexe

ixe
oese
uese
alse

false
să valse

else
ulse

mulse (part.)
mulse [229](vrb.)
smulse (p.)
smulse (vrb.)
impulse

anse

danse
elegance

inse

ninse
respinse
împinse
cuprinse
prinse
reprinse
strinse
restrinse
înadinse
încinse
descinse
linse
întinse
tinse
pretinse
distinse
stinse
învinse
convinse

unse

unse
împunse
ajunse
îndeajunse
străpunse
tunse
ascunse
pătrunse

înse [230]

înse

plînse
strînse
constrînse
restrînse
stînse

57v **oapse**

coapse

epse

skepse [231]

ipse

verbum ipse
infipse
fipse
elipse
lipse
eclipse

upse

rupse
irupse
corupse
erupse
supse
insupse

arse

arse
farse
Karse
marse (antiq.)

oarse

toarse
cioarse
întoarse
retoarse

erse

merse
perse
șterse
reverse
inverse

irse

Agathyrse

urse

burse
curse
incurse
recurse
decurse
scurse
murse
surse

îrse

Bîrse

[use]

duse
dăduse
fuse
puse
răpuse
impuse
depuse
compuse
dispuse [232]
induse
conduse
reduse
traduse
păruse
cususe
bătuse
avuse
împluse
incluse
căzuse
văzuse
încăpuse
apuse
supuse
distruse
readuse
pierduse

așe

fașe
nașe !

eșe
ișe
oșe
ușe

ușe
mătușe
gușe
cenușe
brândușe
etc. v. **ușă**

ate [=**oate**=**uate**]

bate
date
gate
cate
late
palate
sculate
întremate
atîrnate
ouate
roate
pate
curate
State (nume pr.)
sate

229. *după* muste *șters* 230. *inițial* înse însă ; 231. *corectat din* scepse 232. *urma* dăduse *mutat prin semn la începutul seriei*

ghebosate
gustate
luate
private
bazate
încredințate
n o m. p l u r. a t u t u r o r p a r t. p e r f. c o n j. I.
dreptate
strîmbătate
singurătate
palate
frate
cetate
străinătate

58r **ete** [=**iete**]
scaiete
băiete
bete
șerbete
cucurbete
îmbete
cete
încete
dete
redete
fete
ghete
baghete
boskete
pachete
rachete
jachete
șukete
Lethe
complete
ciulete
cotlete
ciuciulete
plete
colete
împlete
galete
trimete
sumete
lunete
poete
pete
stete
scumpete
parapete
tapete
spete
burete
arete
erete
forete
părete
portrete
secrete
Grethe
sirete
repete
regrete
sete
să însete
corsete
fasette
casete
încheiete
încleiete
descheiete
discleiete
îmbiete
repete
brevete
corvete
altete !
Babete
înfoiete
dispoiete
spăriete
ariete
căpiete
împrăștiete

afte
efte
ifte
ofte
ufte
Bufte

aite [=**oaite**]
boaite
raite
haite

eite
iite
oite
uite
ite
t o a t e n o m i n.[233] p l u r. a p a r t. p e r f. c o n j. I V i t e m v o c a t i v e l e
iubite
îndrăcite
vădite
mite
pite
oprite
întărite
site
rite
Tite
vite
trezite
pețite
umbrite
acrite
oprite
ipocrite
mînjite

îte
cîte
bîte
urîte
zborșîte
ocărîte
pîrîte
vîrîte
tîrîte
coborîte
atîte
cuțite
ascuțite

ăte
dă-te
fă-te
măte

58v **akte**
acte
facte
epacte
pacte
exacte
inexacte
tacte

ecte
intelecte
pandecte
⟨recte⟩
corecte
secte
perfecte

icte
⟨dicte⟩

octe
docte
⟨decocte⟩

ucte
fructe

alte [=**oalte**]
alte
balte
dalte
încalte
celelalte
cestelalte
nalte
înnalte

233. *deasupra lui* 1 pers. *șters*

Malte
scoal-te
salte
desvoalte
Thybalte !
revoalte
învoalte
tresalte

altă[=**oaltă**]

înnaltă
laolaltă
baltă
daltă
saltă
tresaltă
invoaltă
ceealaltă
astălaltă
lîngolaltă
revoaltă
altă

elte

Delte
unelte

ilte

olte

bolte
volte
desvolte
revolte

oltă

voltă [234]
boltă
desvoltă
involtă
revoltă

ulte

multe
adulte
culte
oculte
inculte
asculte
⟨pulte⟩
insulte

imte

simte
strimte
resimte
consimte
presimte

ante

Dante
fante
elegante
giante
amante
Dramante *
Rhamante
pante
Șante

ente

inteligente
lente
altramente
rente
tente

inte

Arvinte
Terinte
fierbinte
dinte
finte
sfinte
ginte
sorginte
linte
morminte
succinte
minte (vrb.)
cuminte
minte
pinte
Pinte
părinte
ținte
scoți din minte
înainte
de mai înainte
flinte
îmbrăcăminte
încălțăminte
cuvinte
veșminte
quinte
tot înainte

înte

cînte
să-nmormînte
avînte
tînte
trînte
să cuvînte
frînte
înfrînte [235]
zvînte [236]

onte

Ceonte
Conte
mastodonte
Negroponte
Leonte [237]

unte

ciunte
⟨frunte⟩
munte
⟨nunte⟩
punte
grăunte
mărunte
de frunte
crunte
cărunte

59r **ote**

Bote
ciubote
dote
fote

apte

apte
adapte
fapte
lapte
⟨rapte⟩
șapte

oapte

coapte
șoapte
noapte
adoapte

epte

precepte
adepte
drepte
îndrepte
șepte
nedrepte
deștepte
înțelepte
concepte
trepte

ipte

înfipte
Egipte !
scripte

opte

kopte
șopte
adopte

upte

rupte
întrerupte

234. *după* re[voltă] *șters* 235. *urmează* tinte, frinte, *repetate din inadvertență* 236. *apare răzleț în rimă cu* cinte 237. *în ms.* Leonti

lupte
supte
resupte
să se-nfrupte

arte

⟨harte
carte
Marte
parte⟩
șarte
să-ntarte
⟨împarte
disparte
pe de o parte
sparte⟩
arte
deșarte
să deșarte
⟨departe
de departe
îndeparte
aparte⟩

oarte

Jiloarte !
moarte
foarte
soarte
toarte
poarte
suppoarte
impoarte
cohoarte
transpoarte
rapoarte
impoarte
compoarte

erte [=**ierte**]

ierte *
berte
Berte
certe
fierte
Herthe
inerte
deșerte
să deșerte
cuverte
dezerte
Alberte
Umberte

irte

mirte

urte

burte
curte
scurte
turte

orte

borte
escorte
torte
cohorte
suporte
transporte
deporte
importe
reporte

ărte

deșărte

îrte

cezvîrte
învîrte

610 **aste**

aste
să adaste
nefaste
caste
paste (gen.)
Eraste
Adraste
taste
vaste
țaste
năpaste

oaste

coaste
foaste
proaste
(noaste)
(voaste)

este [=**ieste**]

ieste
ceste
aceste
feste
re geste
Præneste
peste
creste
ateste
deteste
conteste
să preteste
veste
țeste
Alceste
preste
proteste

iste

liste
reziste
reviste
triste
să se-ntriste
coriste
analiste
⟨**istă**

limbistă
listă
analistă
artistă
există
dezistă
persistă
tristă
coristă
chemistă
revistă
altistă
organistă
violonistă
pianistă
flautistă⟩

oste

să coste
Koste
Anagnoste

uste

să guste
înguste
fuste
Muste
lăcuste

⟨**ustă** [=**usta**]

gustă
augustă
lăcustă
fustă
justă
injustă
(pustă)
nu stă
în sus stă
a da de-a busta⟩

ăste

îste

aște [=**oaște**]

paște
Paște
naște
cunoaște
recunoaște
broaște
doaște
sf. moaște
proaște
să improaște
urăște
pîraște
amăraște

ește

iubește
cește
îndulcește

〈crăcește〉
feștelește
uimește
pește
privește

iște
să miște
să piște
chiște
niște
să riște

oște
poște

uște
〈cuște〉
muște
găluște
muieruște
să-mpuște

[**uști**]
cuști
răuruști
duști
biciuști
să-mpuști
puști

[**ușcă**]
cușcă
răurușcă
dușcă
biciușcă

ăște
îște
gîște

[**îști**]
cîști
gîști

axte
exte
pretexte
contexte
texte

62r **ute**
bute
ciute
ajute
cute
disolute
sute
pe băute
cerute
plăcute
tăcute
căzute
pe șăzute
ținute
reținute
deținute
întreținute
părute
apărute
durute
vîndute
crescute
făcute
disfăcute
prefăcute
trecute
petrecute
întrecute
du-te [238]
pierdute
vîndute
temute
gemute
să mute
ținute
începute
pricepute
cerute
țesute
bătute
dizbătute
abătute
străbătute
răzbătute
băute
cerute
plăcute
tăcute
pe tăcute
zăcute
căzute (cade) [239]
căzute (cuvenite)
încăpute
părute
durute
putute

ave
Ave !
zăbave
dave
concave
lave
bolnave
slave (adj.)
slave (subst.)
otrave
brave
otave
tave
conclave
suave
glave
grave
Boërhave
jilave
nici grijă n-àve [240]
nave
trîndave
isprave
sclave

oave
brașoave

eve [241] [=**ieve**]
Eve
aieve
pleve
eleve
〈șteve〉
Deve
greve
să suleve
deve
Neve
țeve
Suceve

ive
grijulive
Dive
ogive
Paraschive }
Chive }
costelive
guralive
colive
bețive

alve
elve
ilve
olve
ulve
anve
enve
inve
onve
unve
arve
larve

erve
observe
să conserve
prezerve
Minerve
serve

irve
livre

238. *după* dute *șters* 239. *inițial* se cade 240. *corectat din* nici grijă n-avè 241. *după* E[ve] *șters, reluat ulterior*

orve

cociorve

urve

curve

îrve

stîrve
Pîrve !

ove

Dove
Moldove
w. Lwowe

atve
etfe
itve [=**itve**]

molitve
Litfe

otfe
utfe
aze [=**oaze**]

baze
emfaze
faze
gaze
paze
oaze
loaze
obraze
Pegaze
vaze (gen.)
vaze (vase)

eze [=**ieze**]

breze
viteze
să cedeze
pieze
așeze
reteze } etc.
boteze }

axe

axe
laxe
paralaxe
sintaxe
taxe

exe

convexe

62v **ize**

mize
Pize
marchize
vize
Lize
cristalize

oze

poze
roze
doze
Moze

uze

buze
confuze
acuze
muze
Aretuze
pantahuze

ațe [=**oațe**]

ațe
brațe
lațe
mațe
țațe
hoațe
soațe

ețe [=**iețe**]

⟨bețe
cețe
podețe
fețe
fețe-fețe
înghețe
albețe⟩
frumusețe
⟨pădurețe
mărețe
crețe
diminețe
piețe
blîndețe
ghețe
grețe
hîrlețe
rețe
Altețe
să înfețe
să disfețe
căruntețe
să invețe
să dizvețe
bîrnețe
dulcețe
mîndrețe
verdețe
să dizghețe
ostrețe
tristețe⟩
cotețe
⟨tinerețe
îndrăznețe⟩
mustețe
viețe

ițe

ițe
Bițe } etc.
Ninițe }
chichițe
lelițe
mițe
spițe
pestrițe
vițe
crițe
Mândițe
căprițe etc.
căpițe

uțe

cruțe
sumuțe
amuțe
căruțe
drăguțe
cotruțe

oțe

Lotze

alțe

să-nnalțe
să-nalțe

elțe
ilțe
olțe

Colțe

ulțe

disculțe

anțe [=**oanțe**]

clanțe
balanțe
clanțe
danțe
eleganțe
Franțe
cotoroanțe

ențe

trențe
sfrențe
pestilențe
ominpotențe
prudențe
opulențe

ințe

trebuințe
căințe
consecințe
credințe
ființe
catrințe
prințe
științe
velințe

seminţe
ameninţe

onţe
63r **unţe**
grăunţe
să anunţe
să denunţe

amţe
emţe
zdremţe

imţe
[imţă]
(să simţă)

omţe
umţe
arţe [=**oarţe**=**eoarţe**]
harţe
scoarţe
fleoarţe

[arţa]
harţa
marţa

[arţă]
harţă
împarţă
desparţă

erţe [=**ierţe**]
Herţe
mierţe
terţe

irţe
orţe
forţe
torţe
să se divorţe

urţe
63v **F**
af
baf
cerceaf (cerşaf)
perdaf
jaf
pilaf
chiulaf
isnaf
canaf
pif şi paf!
vraf
praf
graf
zaraf
taraf
agraf
epitaf
vataf

[a]v[242]
cerceav
pilav
vrav
prav
vatav

ef
sidef
gherghef
kef
şef
Ştef
tref
general en chef

if
afif
şlif
apocrif
paf şi pif
cataif
zaif
şif (la zaţ)
Calif

of
ciof
(grof)
(ştof)
limitrof
filosof
teoscof
of
Azof
Ermacof } etc.
Gorciacof }

uf
buf!
ciuf
zăduf }
năduf }
pomătuf
muf
matuf
puf (Fi[e]derdunen)[243]

64r **Ĝ**[244]
aĝi
bagi
adagi
fagi
gagi
grilagi
magi
posmagi
chitonagi
pagi
ragi
dragi
nadragi
fragi
aragi
tragi
retragi
desagi
mesagi
cabotagi

eĝi
solfegi
Ghegi
închegi
dischegi
legi (plur.)
făr-de-legi [plur.]
legi (p. 2)
culegi
realegi
înţelegi
alegi
Olegi
delegi
prelegi
deslegi
cîşlegi
sacrilegi
colegi
privilegi
neglegi
negi (plur.)
negi (p. 2)
moşnegi
denegi
regi
dregi
diregi
întregi
şegi
cortegi
cepelegi
Bucegi

iĝi
obligi
înfigi
frigi
înfligi
înghigi
strigi
cîştigi
te-ncîrligi

242. *în ms. alături de capul de serie* **af** *apare indicaţia* & cu **v** *urmată de seria* [a]v 243. *pe pagină mai apar: indicaţia* v. pag. 56 (în numerotarea poetului), *absentă din caiet, şi o coloană de termeni privitori la armament:* ploaie, poşte, glonţi, halice, cilţi, brui, fuştuială, peliţe, capse, patul puştii, cucoş, ţevie 244. *iniţial* H

covrigi
intrigi

ogi
zbîrciogi
demagogi
pintenogi
cotonogi
slăbănogi
ologi
dezghiogi
rogi
prorogi
arogi
derogi
abrogi
filologi
teologi
mistagogi
egiptiologi
asiriologi
astrologi
archeologi
buldogi
şontorogi
inorogi
şofîrnogi
tautologi
sărăntogi
frenologi
istoriologi
sociologi
etnologi
osteologi
oftalmologi
moftologi
ornitologi
mineralogi
zoologi
patologi

ugi
înjugi
desjugi
fugi
refugi
subterfugi
clăpăugi
rugi
sugi
resugi
distrugi
îndrugi [245] (îndruga)

83r **insem** [=**însem**]
stinsem
strinsem
plînsem
atinsem
învinsem
linsem
aprinsem

84r **atere** [=**oatere**]
batere
abatere
patere
scoatere
străbatere
com[batere]
răz[batere]
dez[batere]

[**atire**]
satire

etere
cetere

eteră
steteră
deteră [246]
ceteră

itere
trimitere
trans[mitere]
litere

utere
f[utere]

iserăm
trimiserăm
deschiserăm
uciserăm
închiserăm
ziserăm

iserăţi
trimiserăţi
uciserăţi
demiserăţi

[**ăt**]
desfăt
îmbăt
făt
logofăt
şirăt

[**ît**]
cît
numaidecît
urît

ĕrĕ
[**abere**]
tabere

[**acere**]
facere
desfacere
prefacere
contra[facere]

[**ecere**]
trecere
(secere)
petrecere
întrecere

[**icere**]
zicere
deszicere
prezicere
contrazicere

[**oacere**]
coacere

[**ucere**]
ducere
pro[ducere]
con[ducere]
de[ducere]
re[ducere]
in[ducere]
aducere
re[aducere]

[**adere**]
radere
[**edere**=**iedere**]
concedere
cedere
iedere

[**idere**]
ridere
închidere
deschidere
eschidere
deridere

[**egere**]
degere

126r P a t r u s i l a b e [247]

◡ — ◡ ◡

utură
ajutură
scutură
flutură
ciutură

ŭdură
gudură
Tudură

ederă
apără
scapără
acapără

245. *iniţial* îndrugă 246. *corectat din* dedeteră 247. *iniţial* Trisilabe dactilice

abără
tabără

altele
înnaltele
psaltele
daltele

165 r De-a treia conj.

[**acere**]
facere făcut
disfacere
prefacere
refacere

[**oarcere**]
toarcere, tors
întoarcere, întors
stoarcere
restoarcere

[**oacere**]
coacere, copt
răscoacere, răscopt

[**ecere**]
trecere, trecut
petrecere
întrecere

[**icere**]
zicere, zis
prezicere
contrazicere
rezicere

[**ucere**]
ducere, dus

[**ardere**]
ardere, ars

[**adere**]
radere, ras

[**ucere**]
aducere
conducere
deducere
reducere [248]
producere
seducere

[**edere**]
credere, crezut
încredere

[**ierdere**]
pierdere, pierdut

[**indere**]
prindere, prins
cuprindere
deprindere
surprindere
aprindere
reprindere
întindere, întins
pretindere
vindere — vîndut
revindere

[**undere**]
tundere — tuns
ascundere, ascuns
răspundere, răspuns
pătrundere, pătruns

[**agere**]
tragere, tras
retragere
contragere
detragere
subtragere

[**egere**]
înțelegere, înțeles
dregere, dres
diregere, dires
alegere, ales
realegere
culegere, cules
reculegere
(prelegere, preles)

[**ugere**]
sugere, supt

[**edere**]
concedere, conces [249]
precedere, preces

[**ingere**]
(înfingere)

[**igere**]
înfigere, înfipt
frigere, fript

[**îngere**]
plîngere, plîns
deplîngere

[**ingere**]
stringere, strins
restringere
constringere
învingere, învins
împingere, împins
respingere
încingere, încins
descingere
convingere
lingere, lins
prelingere
atingere, atins
ningere, nins
împingere, împins

[**îngere**]
frîngere, frînt
răsfrîngere

[**ulgere**]
mulgere, muls
smulgere, smuls
fulgere

[**argere**]
spargere, spart

[**ergere**]
mergere, mers
ștergere, șters

[**urgere**]
curgere, curs
recurgere
concurgere
scurgere

[**ungere**]
străpungere, străpuns
împungere

[**ingere**]
distingere, distins
stingere, stins

[**indere**]
distindere, distins

[**ungere**]
ajungere, ajuns

[**undere**]
ascundere, ascuns

[**emere**]
temere, temut
gemere, gemut
scremere, scremut

[**inere**]
ținere, ținut
întreținere [250]
reținere
deținere
conținere

[**unere**]
dispunere [251]
punere, pus
spunere, spus
apunere

248. *urmează* conducere *repetat din inadvertență* 249. *după* trimitere, trimis, trimitere, trimes *reluate ulterior*
250. *urmează* tineri 251. *precedat de* spunere *repetat din inadvertență*

compunere
prepunere
repunere
depunere
impunere
opunere

[**epere**]
incepere, inceput
pricepere, priceput
concepere

[**upere**]
rupere, rupt
corupere
irupere

[**umpere**]
(rumpere)

[**erere**]
cerere, cerut

[**urere**]
curere, curs

[**esere**]
țesere, țesut

[**ulberi**]
pulberi [252]
spulberi

16 5v [**atere=oatere**]
batere, bătut
combatere
dizbatere (de sub ceva, a se dizbate sich entschlagen)
abatere
străbatere
răzbatere
scoatere, scos

[**etere**]
trimetere, trimes

[**itere**]
trimitere
sumitere, sumes
admitere
compromitere
remitere
transmitere
commitere

2256

14r **Az** [**=caz=iaz**]
talaz
taifaz
caz (casus)
emfaz [253]
breaz
treaz
caz (-i)
obraz
haz
necaz
iaz
brazi
raz (-i)
naz
quaz (-i)
atlaz
praz

єз [**ez=ezi=iezi=iez**]
visez (-i)
pisez (-i)
iezi
miez
grămezi
așez
veghez
turbez
păstrez
pătez
șez
vezi
împănez
rătez
crez
monezi (monedă)
v e r b i i î n e z
trapez
botez
cirezi
titirez
orez
meterez
girezi

из [**iz=izi**]
iz
Pariz
deschiz (-i) [254]
închiz (-i)
omizi
dichiz [255]
aviz
molizi
rizi
ucizi
druizi
Atrizi
p l u r. i n i d n u m e g e n t i l e

ѣз [**ăz=ăzi**]
văz
șăz
căzi (cadă)
așăz
prăzi
lăzi
ogrăzi
visăzi (-z)
pisăzi (-z)

ѡз [**oz=ozi**]
boz
coz(-i)
roz(-i)
aproz(-i)
goz
plozi
voievoz(-i)
moloz
nerozi

ȣз [**uz=uzi=iuzi**]
uz
abuz
cruz(-i)
asuzi
uzi (ud)
auzi
confuz
difuz
profuz
topuz
călăuz
Moruz
acuz
cobuz
auz
duzi (dud)
juzi (jude)
liuzi

àuz [**=auzi**]
n-àuzi
làuzi

orz [**=orzi**]
orz
acorzi
lorzi
încorzi

urz [**=urzi**]
surzi
îmburzi
sturz
curzi

aliz [256] [**=alizi**]
palizi
valizi

252. *seria apare răzleț, notată de două ori, a doua oară* spulberi, pulberi 253. *în ms.* amfez, *inițial* amfes 254. *inițial* deschizi 255. *modificat din* dichis 256. *inițial* **áliz**

ɤз [**îz=îzi**]
saciz
hizi
rîzi (rîz)
gîzi (gîde)
cîrmîz
bîz
hizi

arz [=**arzi**]
barzi
leoparzi

ărz [=**ărzi**]
bărzi
dărzi
zgărzi

erz [=**erzi=ierzi**]
pierzi
verzi
desmierzi

inz [=**inzi**]
intinz
oglinzi
prinz
grinzi
tinzi (tindă; tindere)
pretinzi
distinzi
cuprinz
vinzi
colinzi
aprinzi

ɤнз [**înz=înzi**]
prinz
perînzi (perîndă)
blînzi
pînzi (pînză)
mînz
vînz
curînzi
orînzi
bolînzi

ѥнз [**enz=enzi**]
aienzi
cenz
forens
comitatens

ȣнз [**unz=unzi**]
pătrunz (-i)
tunz(-i)
abunzi (abundă)
ascunzi
înfunzi
scunzi (scund)
rătunzi

ѻнз [**onz=onzi**]
blonzi (blond)
bronz

15r **V(В)**

av [=**eav**]
bolnav
trîndav
prav
morav
concav
pilav
narav
brav
vrav
dav
moldav
grav
grozav
şleav (-h)
gingav
jilav [257]

ev
ev
en grève

[**evi**]
ţevi
evi

iv
costeliv
uscăţiv
beţiv
biv
div
cursiv
activ
respectiv
conviv
coroziv
grijaliv

[**ivi**]
colivi

erv
serv
conserv
nerv

îrv [= **îrf**]
stîrv
vîrf
sovîrv

olv
rezolv
dizolv
involv

ov
alcov
fov
Azov [258]

uv
pămătuv [259]
pleşuv

16r **U(ȣ)**

u
la sfîrşitul tuturor perfectelor simple ale conjugaţiilor II & III
şi în:
cu
tu
du
fu
acu

[**acru**]
acru
macru

[**atru=eatru**]
latru
patru
teatru
aratru

[**etru**]
Petru
metru (Ver[s]maβ)

[**otru**]
lotru
Motru [260]
şmotru

[**odru**]
codru
modru

17r **T (Т)**

ăt
part. perf. de la conj. I şi
bat
cat
dat
sfat

257. gîngav *şi* jilav *au fost preluaţi dintr-o serie* **av** *răzleaţă, de pe aceiaşi pagină* bolnav, trîndav, gîngav, jilav 258. *corectat din* Azof 259. *modificat din* pomătuv 260. *iniţial* motru

hat
lat
pat
prat
împărat
sat
canat
halat
palat
gelat
banat
cărat
Ararat
sarat

abat

rabat
sabat

cat

lăcat
macat
păcat
înecat
suflecat
plecat
secat
te cat
ferecat
abdicat
ficat
picat
călcat
da-l cat
falcat
difalcat
culcat
sufulcat
înfocat
mocat
advocat
s-o cat
arcat
îmbarcat
încărcat
marcat
înarcat
înțarcat
tarcat
cercat
încercat
înțărcat
urcat
aburcat
încurcat
bifurcat
spurcat
dat
mi-a dat
ni-a dat
i-a dat
li-a dat
v-a dat
ți-a dat
edat
cedat
dedat
pe dat'
redat
predat
i-ai dat
mi-ai [dat]
li-ai [dat]
ți-ai [dat]
te-ai [dat]
Bagdat
sac dat
scaldat
holdat
soldat
am dat
c-am [dat]
i-am [dat]
n-am [dat]
v-am [dat]
ba-ndat'
ca-ndat'
da-ndat'
mandat
de-ndat
suspendat
fondat
arondat
sondat
abundat
acu-ndat'
afundat
cufundat
înfundat
odat'
codat
n-o dat
te-o dat
m-o [dat]
v-o dat'
c-o [dat]
asdat'

18r **T**

[eget]
d-èget
preget

[uget]
c-uget
bùget
muget

[apăt]
c-àpăt
scapăt

[ipot]
a fi pot
șipot

[ipet]
țipet
Egipet
scripet
sipet

[opot]
ș-òpot
ropot
clopot
n-o pot
tropot

19r **N**

20r **M**

21r **L**

[ol]
gol
scol
ocol
rotogol
rostogol
pistol
țol
obol
pîrjol
pristol

22r **K**

indic

sindic
vindic

[udic]
jùdic
pudic
sudic

[ulic]
apulic
înfulic

[uzic]
mùzic
nu zic
tù zic
acù zic

[unic]
ùnic
întunic(-ec)
lunic (-ec)
hunic
comunic(-ec)

[anic]
titànic
panic
tiranic
oceanic

òric

doric
retoric

[ilnic]
silnic

zilnic

[olnic]
v-òlnic

colnic
stolnic

[alnic]
jalnic

nacialnic
falnic
năvalnic
şagalnic

òrnic

vornic
brabornic
dornic

23r **J (Ж)**

24r **I**

i
toate perfectele simple de la conj. IV.

întui

sfîntu-i
cuvîntu-i
mîntui [I sg]
bîntui [261] [I sg]
mormîntu-i
împlîntu-i
frîntu-i
vîntu-i

îtui

gîtu-i
gîtui [I sg]
atîtu-i
cîtu-i?
rîtu-i
urîtu-i

ărui

dărui
cutărui
stărui
cărui
oricărui
măru-i
adevăru-i
păru-i
nărui [I sg]

ălui

călui
ţălu-i
jălui [I sg]
învălui [I sg]
vălu-i

îrui

ţîrui [I sg]
şirui [I sg]
înşirui [I sg]

ùrui

murui [I sg] (a murui)
nuru-i
durui [I sg] (a durui)
furu-i
jurui [I sg] (a jurui)
pùru-i
suru-i
în giuru-i
împrejuru-i

îrii

cîrîi
gîrîi
hîrîi
mîrîi
tîrîi [I sg]
ţîrîi [I sg] (zirpen)

ìrui

birui [I sg]
ciru-i
firu-i
mirui [I sg]
piru-i
şirui [I sg]

ìzui

bizui [I sg]
izu-i

ării

ării
cării
oricării
dării
mării
nării
spării
sării
ţării
sării

gen. tuturor [substantivelor] în
are

èlii [= ielii]

felii
jelii
acelii
lelii
pielii
relii
şelii
răţelii

ătui

sfătui [I sg]
arătu-i
şirătu-i

ăcui

hăcui [I sg]
jăcui [I sg]
săcu-i

ături

mături
şirături
alături
pături

ănţui

înlănţui
lănţui
şănţui [I sg]

àtini

clatini
datini

ètini

cètini
prietini

èmuri

tremuri
vremuri
te cutremuri
ghemuri
zemuri

261. *în ms.* bantuiu, *urmat de* băntuiu, *niciunul anulat*

uferi
nuferi
suferi

àperi
scaperi
acaperi

[epeni]
pèpeni
stèpeni
depeni
țepeni

[epezi]
lepezi
repezi

25r **I**
26r **I**
27r **H**
28r **Gi (Џ)**
29r **G**
30r **F**
31r **F**

esme [= iesme]

miresme
catapetesme
iesme

èsne
glesne
lesne
besne
bolesne

32r **D**
33r **Č** ч

2307

148v RIME COMPUSE

În limba românească sînt cîțiva timpi compuși cari se pot inverte, adică răsturna.
Acești timpi sînt :
Perfectul compus : *am făcut* = *făcut-am*.
Viitorul : *voi ara* = *ara-voi*.
Un vechi plusquamperfect : *am fost venit* = *venit-am fost*.
De observat este că toți timpii inverși formează tonic un singur cuvînt, pe cînd în șirul normal formează, asemenea tonic, atîtea cuvinte pe cîte părți are. *Am fost venit* sînt trei cuvinte deosebite, am făcut două cuvinte, pe cînd *venit-am fost*, *venit-am*, *veni-voi* sînt tonic un singur cuvînt. Pe cînd formele obicinuite în graiul viu de astăzi sînt analitice și s-ar putea reprezenta prin *a*+*b*+*c*, vechile forme inverse s-ar putea reprezenta prin *Cx*. Măreția acestor cuvinte contopite din mai multe consistă în două lucruri : 1) cuvîntul, reprezentînd o singură unitate tonică, tonul cade pe *o* silabă din cuvîntul care cuprinde înțelesul material al întregului [262] 2) în acest nou întreg sînt cuprinse dintr-o dată atît materia cît și relațiile de timp, persoană, număr, proprietate 3) părticelele ce reprezintă a fost odată intonate. Pierzînd tonul prin inversiune, ele păstrează o urmă a lui — **cantitatea** ; de ex. : *îl va opri*, numai [263] *op* e neintonat, celelalte au accent ; în *opri-l-va* numai *ri* are accent, *va* are cantitate. Același lucru se-ntîmplă cu pronumele scurtate, același cu verbul auxiliar scurtat *'s*(= *sum*, *sînt*).
Nu, ca[264] negație, e totdeauna intonat. Pierzînd pe *u* înaintatea unei vocale, el mută accentul cuvîntului :
n-aud (*rim. laud*) *n-avem* (*navem*)

PRONUMELE SCURTATE

personale
dat. *îmi*, *îți*, *își*, *îi*/*î* e sprijin fonetic cînd ele sînt izolate
acc. *mă*, *te*, *l*, *o*
plur. *ni*, *vi*, *vă*, *li*[265]
ne, *vă*, (*îi*, *le*)
149r *posesiv*[e] -*mi* (*meu*, *mea*)
ți (*tău*, *ta*)
-*și* (*său*, *sa*)
ne [266] (*noastră*)
vă (*vostru*, *voastră*)
le (*lor*)
Luăm patru verbi de cele 4 conjugații, compuind [cu]aceste [267] scurtături cuvinte c-un singur ton :

a ara
a tăcé
a păré
a prinde
a dormi

262. *după* cuvînt[ului] *șters* 263. *deasupra* *lui* sînt *șters* 264. *după* înaintea *șters* 265. *urmează* l *apoi* ți *șterse succesiv* 266. *după* le *șters* 267. *după* cu ei *șters*

1 Chatam [268] ferratam sublatam	arat-am	aratu-mi-am aratu-mi-ai aratu-mi-a aratu-mi-ați	aratu-i-am aratu-i-ai aratu-i-a aratu-i-am (noi)	
2 catulam	aratu-l-am	 aratu-mi-au	aratu-i-ați aratu-i-au	
3 *ceat-ai* [269]	arat-ai			
4 fata pata data	arat-a	aratu-ți-am aratu-ți-ai aratu-ți-a aratu-ți-am (noi)	lăsatu-m-am lăsatu-m-ai lăsatu-m-a . . . . lăsatu-m-ați	lăsatu-te-am lăsatu-te-ai lăsatu-te-a lăsatu-te-am (noi) . . . .
5 ca 1	arat-am(noi)	aratu-ți-au	lăsatu-m-au	lăsatu-te-au (ei)
6 ceata-ți	arat-ați			
7	arat-au	aratu-și-a	lăsatu-l-am lăsatu-l-ai lăsatu-l-a (catula) lăsatu-l-am (noi) lăsatu-l-ați lăsatu-l-au	lăsat-o-am lăsat-o-ai lăsat-o-a ca 1 lăsat-o-ați lăsat-o-au

149v	Tissa ucis-a Lissa	lăsatu-mi-s-a lăsatu-ți-s-a lăsatu-i-s-a lăsatu-ni-s-a lăsatu-vi-s-a lăsatu-li-s-a	lăsatu-m-am lăsatu-te-ai lăsatu-s-a lăsatu-ne-am lăsatu-v-ați lăsatu-s-au

ara-voi	ara-l-voi	ara-o voi	ara-mi voi	lăsa-mă-voi [270]

ăvoi **ălvoi** **ăovoi** **ămîvoi** **ămăvoi**	**ăvei** **alvei** **ăovei** **ămîvei** [271] **ămăvei**	ara-vei ara-l-vei ara-o-vei (Praovei) ara-mi-vei lăsa-mă-vei	**ăva** **ălva** **ăova** **ămiva** **ămăva**	ara-va ara-l-va ara-o-va ara-mi-va lăsa-mă-va [272]	**avom** **alvom** **aovom** [273]	ara-vom ara-l-vom ara-o-vom

ăveți **alveți** **ăoveți** **ămîveți** **ămăveți**	ara-veți ara-l-veți ara-o-veți ara-mi-veți lăsa-mă-veți	**avor** **alvor** **aovor** **amivor** **amăvor**	ara-vor ara-l-vor ara-o-vor ara-mi-vor lăsa-mă-vor

ălisĕva **ămiseva**	lasă-li-se-va lasă-mi-se-va	lăsa-mi-se-va ți i ni vi li	lăsa mi-s-a ți s-a i ni vi li

268. *inițial* aratam 269. *în ms.* ceatai 270. *inițial* ara-mă-voi 271. *inițial* **amivoi** 272. *inițial* ara-mă-va 273. *urmează* **amiveți** *șters*

futur a-oi	ara-oi (Menelaoi)	lasa-m-oi	lăsa-mi-oi
aooi	ara-o-oi	lasa-m-ei	lăsa-ți-i
ăloi	ara-l-oi	lăsa-m-a	lăsa-și-a
		....	
ălom	ara-l-om	lasa-m-eți	lăsa ne-om
aleți	ara-l-eți	lasa-m-or (amor)	lăsa-v-veți
alor	ara-l-or		lăsa-și-or

lasa-m-oi
lasa-t-ei
lasa-s-a
lasa-ne-om
lasa-vă-veți
lasa-s-or

150r **lasa-mi-se-vor**	lasa-mi-s-or
ți	ți
i	i
ni	ni
vi	vi
li	li

ara-i-oi	ara-i-voi	lăsa-mi-oi	lăsa-mi-voi
ara-i-vei	ara-i-i	lăsa-mi-i	lasa-mi-vei
ara-i-va	ară-ĭ-a	lăsa-mi-a	lasa-mi-va, Vamva
ara-i-vom	ara-i-om	....	....
ara-i-veți	ara-ĭ-eți	lăsa-mi-eți	lasa-mi-veți
ara-i-or	ara-i-vor	lăsa-mi-or	lasa-mi-vor
ara-ți-oi	ara-ți-voi		
ara-ți-i	ara-ți-vei		
ara-ți-a	ara-ți-va		
ara-ți-om	ara-ți-vom		
ara-ți-or	ara-ți-vor		
putè-l-or [274]	plăce-l-or	(le placè lor)	pierí-veți
acelor			crivet
opri-s-or	parè-s-a	opri-l va	
	cipressa	Silva	
ordina-va	**nu/n-aleg**	nu-l vor	**n-ò am**
slava	baleg	Bulwor	Boam
dumbrava		vulvor	Roboam
			n-o ai
			boa-i
nu-l am			**n-avem**
nullam			

150v *IMPERATIV*
dū ! fă ! dă ! zī ! lă [275] ià ! (iē mold.) bea, stăi !
na ! va ! stai !

COMBINAȚII

						dù-le
dù-mă	**du-te**	**dù-l**	**du-o**	**du-ne**	**dù-i**	Thule
sumă	pierdute	Teodul	duo	spune	pierdui	zule
spumă	etc.	Aristodul		strune		destule
ciumă		condu-l				sătule
fumă		sul etc.[276]				
gumă		fudul				
mumă		nul				
		tul				

274. *bruioane de exerciții de rimare cu formele verbale inverse, separate de restul paginii printr-o linie orizontală* 275. *inițial* lă-mă 276. *inițial seria se încheie cu* sul etc. *pentru a fi ulterior dezvoltată:* condu-l, fudul, du-l, nul, sul, tul, Kagul, Cahul, Catull, Lentul, pătul, destul, îndestul, sătul, Teodul, Aristodul, Aristobul, de-ndestul, credul redu-l, globul, molecul, Abdul, Catul; *am unificat cele două redactări*

		Kagul
		Cahul
		Catull
		Lentul
		pătul
		destul
		îndestul
		sătul
		Aristobul
		de-ndestul
		credul
		redul
		globul
		molecul
151r		Abdul
		Cabul
150v	plino	**ano**
	închin-o	tirano
	vino	

du-ți	**du-mi-l**	**du-mi-o**	**du-ți-l**	**du-ți-o**
ascuți	umil	lumeo !	ascuți-l	căruțo

du-mi-i	**du-i-o**	**du-i-l**	**ad-o**	**spal-o**
spumii	spui-o	spui-l	înham-o	înșal-o
lumii			cheam-o	

du-ne-l	**du-le-o**	**du-ne-o**	**du-i-o**
spune-l			
pune-l			

fă-mă	**fă-te**	**fă-l**	**fă-o**
dă-mă	dă-te	disfă-l	dă-o
desfă-mă	lă-te	văl	șeuă
prefă-mă	săte	spăl	
lă-mă	șirăte	înșăl etc.[277]	
		dă-l	
		predă-l	
		îmbăl	
		fă-l	
		prefă-l	
		măl	

fă-ne	**fă-i-l**	**fă-i-o**	**fă-ni-l**	**fă-i-l**	**fă-mi-l**
dă-ne	dă-i-l	dă-i-o			
lă-ne	însăil				
desfă-ne					

zi-o	**zi-ne**	**zi-le**	**zi-ne-l**	**zi-i-o**
Mario etc.	zine	zile		

zi-mi-l	**zi-le-o**	**zi-ne-o**
verisimil	Tileo !	Ghineo !
neverisimil	Mileo !	ține-o

zi-l
copil
azil

277. *inițial seria se încheie cu* înșăl etc. *pentru a fi ulterior dezvoltată:* desfă-l, văl, spăl, înșăl, dă-l, predă-l, îmbăl, fă-l, prefă-l, măl; *am unificat cele două redactări păstrînd și pe al doilea* fă-l *întrucît este însoțit de compusul* prefă-l

151r **ia-mă**	**ia-l**	**ia-o**	**ie-o**	
dramă	cal	aș da-o	Theo	
			Leo	
ia-ne	**ia-i**	**ia-le**		
castane	sai	sale		
	stai	cale		
ia-mi	**ia-ți**	**i-ai**		
ia-mi-l	**ia-mi-o**	**ia-i-l**	**ia-i-o**	**ia-ne-o**
Șămil		însail	Caraĭo	Ganeo
				Maneo
ia-ne-l	**ia-ne-o**	**ia-vi-l**	**ia-ți-l**	
		stavili	învață-l	

dei-o			
Theo [278]			
ia-mă	samă	damă	
reia-mă	—	bamă	
cheamă	—	dramă	
mamă	—		
aramă	—		
patere	pateri	**scoatere**	**ascutere**
pat	străbateri		
pați	abateri		
pate	satiri		
patem	*scoateri*		
pateți	dezbateri		
pat	combateri		
	bateri		
	Lavateri		
ascuteri		trimeteri	
Lutheri		ceteri	
imputeri			
ia-l	cal	pedal	
reia-l	șal	egal	
val	hal	stal	
mal	bal		
iteri	**il**	du-o	**zi-o**
trimiteri	zi-l	condu-o	zio
transmiteri		redu-o	adio
comiteri		duo	privi-o
			Clio
			trio

278. *inițial* Theio

[*FRAGMENTARIUM* LA DICȚIONARUL DE RIME]

2254

86v **[aldă]**
apă caldă [1]
scaldă

88r **ere** [=**iere**]
junghiere [2]
înmuiere
mîngîiere
tăiere

et [=**iet**]
spăriet (sparie)
junghiet
muiet
mîngîiet
tăiet
încet
poet
complet
zet
piquet
șiret

95r **[oadă]**
a naturii iscoadă
(Naturforscher)
coadă
roadă
înnoadă
noadă
șoadă

107r **[arăși]**
pară-și [3] (a pare,
paie-și)
ceară-și (a cere, ceie-și)
ghiară-și
scară-și
samă ceară-și

[areși=areș]
care-și (de la a căra)
orcareș

[uieși=uiși]
puie-și
lui-și

[eieși=eeși]
deie-și
aceeși

[atam]
încetat-am
Chatam

113r **[ol]**
scol
ocol
rotogol
pistol
țol

121r **ății** [4]
[eții]
cetii

atea
[singurătatea]
<**ase**>
oase

123r **[orți]**
sorți
porți

124r **eghi** [5]
135r **[ierzi-erzi]**
pierzi [6] (pierz)
verzi
[ie]
fumărie (fumăraie)
dubălărie

[uț=uți]
sumuț
amuț
ascuți (ascuț)
păriuț } diminutive
prostuț } în uț
muți (mut *adj.* mut *verb*)
buți
drăguț

[em]
ducem
ardem
facem
punem
storcem
îm[pin]gem

139r **esul** [7]
181v **[olv]**
rezolv [8]
dizolv
involv

1. *din și pentru* Lebăda 2. *seriile* **iere** *și* **iet** *apar în contextul unor exerciții de derivare (de la infinitiv lung la participiu trecut); în vecinătatate există două alfabetare însoțite de capetele de serie* **ere** *și* **et** 3. *din și pentru* De ce mă-ndrept și-acum (A) 4. *pentru* Povestea teiului (A) 5. *însoțit de un alfabetar, în căutarea unei rime la* priveghi *pentru* Vîrful cu Dor (A) 6. *pe pagină mai apar exerciții de derivare, fragmente de paradigme etc.:* arz (arzi), leș-leșuiesc, aori = aorea= uneori, apătos = apătoșa, rar = arare = rareori, aplecătoare (ori...); *termenii seriei* **em** *apar corelați cu corespondenții lor cu accentul pe penultima silabă* ducem, ardem, facem, punem, stoarcem, împingem, *grupați, atît cei cu accent oxiton cît și cei cu accent paroxiton sub genericul:* Mit wechselnden Accent. Din grupa [a] 3-ia de conj. 7. *însoțit de un alfabetar* 8. *răzlețe:* salva, îtru, pâșin, șoldit, undă *și două alfabetare însoțind* -v *și* -z

[erv]
conserv
serv
nerv

[arvă]
larvă
zarvă

îrv
stîrv
vîrv [9]
sovîrv

[olnav]

[b]olnav

[îndav]
trîndav

[ilav]
jilav

[îngav]
gîngav

ov
uv
odru
[acru]
acru
macru

[otru]
lotru
motru
smotru

[etru]
Petru
metru

[ocru]
socru [10]

[atru=eatru]
patru
aratru
teatru

enz [=enzi]
arenzi
cenz
comitatenz [11]
forenz

inz
înz [=înzi]
perînzi (perînda)
blînzi
pînzi
mînz
vînz
curînzi
orînzi
bolînzi

unz
tunz

arz
[ierz=erzi]
pierz
verzi

[inde]
prinde
vinde
întinde

258r **[ungiur]**
încungiur
îl cungiur

ulgur
fulgur
bulgur

ulg
smulg
mulg
fulg
vulg

ult
mult
ascult
smult
stult
cult
pult
insult
adult
incult
rezult
tumult

âtere
îere
ingere
ùlgere
ungere

ule [12]
302v **[adă]**
[nadă
ladă [13]]
cadă
vadă
șadă
pradă
tradă

2255

6r **[erne]**
așterne
dişterne
eterne

294v **[ulg]**
mulg
smulg
vulg
divulg

[ar]
car
ar
amnar
cal de tatar
par
sar
amar
tresar
var (palidă ca peretele dat cu var)
apar
har
pahar
cuibar

302r **[aclă]**
raclă
faclă

305r 3 pers. plur. și 1 [pers.] sing. [14] de la a formă prescurt[a t] form' și composite (reform — deform — străform) adiec. diform

[orm]
desorm[es] [15]
[diform]
dorm
de Lorme

9. *inițial* vîrf *respectiv* sovîrf 10. *seriile* **[ocru]** *și* **[atru]** *apar într-o serie amalgamată:* socru, lotru, Petru, patru, aratru, teatru, *anulată, din care am extras și organizat rimele care nu mai apar pe pagină* 11. *modificat din* comitatens, *ca și* forenz *din* forens 12. *pe pagină mai apar răzlețe, cuvintele* spînzur, grunz, grunzur, grunzuri, țulbur, turbur 13. nadă *și* ladă *sînt cuvintele rimă în ultimele două versuri ale poeziei* [,,De-mi place gura..."], (vezi O. V, p. 638) 14. și 1 [pers.] sing. *adăugate ulterior* 15. *în vecinătatea poeziei* Pustnicul *în care apar și rime în* **orm**

norm — (în d.l. normează)
abnorm

307r [irii]
tînguirii
izvorul mîntuirii

308v b[16] **aburi**
č
d **uduri, oduri**
f **afuri**
g **aguri, uguri, oguri**
ğ
h
j
k[17] **okuri, ikuri, ukuri**
l
m
n **⟨uneri⟩**
p **apuri, opuri, epuri, ipuri, upuri**
r
s **asuri, esuri, ăsuri, isuri, osuri, usuri**
t **utori, aturi, ături, eturi, ⟨atori⟩, îturi, aturi**
v **avuri**
z
ş
ţ **eţuri**

[**ihori**]
dihori

[**umeri**]
umeri
numeri

[**olduri**]
şolduri

[**eancuri**]
teancuri

[**ideri**]
închideri
rideri
deschideri
desfideri
nerideri *

[**ingeri**]
încingeri

[**inderi**]
întinderi
vinderi
estinderi
aprinderi
descinderi
prinderi
surprinderi

2256

11v [**alţ**]
balţ
valţ

[**îlţ**]
jîlţ
cîlţ

argini[18]
margini

[**arcini**]
sarcini

25r [**abii**]
tarabii
corabii

32r [**orvie**]
orvie
avie
Pavie
ţavie

2257

80r [**om**]
fantom[19]
om
dom

247r [**at**]
Braţ molatec ca gîndirea
la poetul împărat
secolii străbat[20]

286r [**ezi**]
sfezi[21] (sfădi)
aşezi

287v [**atam**]
arat-am
Chatam

[**atai**]
arat-ai
ceat-ai

[**ata**]
arat-a
ceata

atam[22]
arat-am
Chatam]

[**ataţi**]
arat-aţi
ceata-ţi

[**atau**]
arat-au

[**utam**]
plăcut-am
guttam
pierdut-am *

utai]
plăcuta-i
ciuta-i

[**uta**]
placut-a[23]
ciuta

[**utam**
plăcut-am
guttam
vîndut-am[24]]

[**utaţi**]
plăcut-aţi
ciuta-ţi

[**utau**]
plăcut-au
....

[**însam**]
plîns-am
însam[25]

[**însai**]
plîns-ai[26]
dînsa-i

[**însa**]
plîns-a
dînsa

[**însam**]
plîns-am
[însam[27]]

[**însaţi**]
plîns-aţi
strînsa-ţi

[**însau**]
plîns-au
....

16. *inițial* a 17. *inițial* c 18. *pe pagină mai apar două alfabetare însoțind capul de serie* **argini** *respectiv cuvîntul* margini *în contextul versului* Al marginilor lumii stăpîn fără de margini 19. *din și pentru* Panorama deșărtăciunilor 20. *cf.* Venere și madonă, *strofa II* 21. *rimele apar în contextul glosării unor proverbe, expresii populare și termeni regionali* 22. *în ms.* ...... ca 1; *cifra se repetă și la rimele construite la pers. I sg. și deci indică reluarea lor și la pers. I pl.* 23. *modificat din* plăcuta 24. *în ms.* ...... ca 1 *(v. nota 22)* 25. *inițial* însami 26. *inițial* plînsam 27. *în ms.* 1

288v **[avoi]**
ara-voi
visa-voi etc.

[avei]
ara-vei
lavei
ispravei
zăbavei etc.

[ava]
ara-va
lava
isprava
zăbava

[aom]
ara-om
Capernaom

[avom]
ara-vom
flavom
Davom

[aveți=aveț]
ara-veți
plaveț
sta-veți

[avor=iavor]
ara-vor
Iavor
Mavor
da-vor etc.

[evoi]
tăcè-voi
be-voi etc.

[evei]
tăcè-vei
Evei
Nevei etc.

[eva]
tăcè-va [28]
Eva
Neva
Seva

[evom]
tăcè-vom
bè-vom
plăcè-vom

[evor]
plîngè-vor [29]

[aceva]
face-va [30]
na ceva

2258

169v **[aturi]**
saturi [31] (satur)
caturi
în laturi
crevaturi
paturi

[inzi]
tinzi
oglinzi

172r **[og]**
olog
catalog

174v **[erne]**
așterne [32]
eterne
cerne

[it]
dospit
nedospit

[i]
pospăi
boșbăi

[one]
colone [33]
Eone
poligone
cone
Junone
none

[emon]
Filemon
emon *

[oaspăt]
oaspăt
proaspăt

176r **[almă]**
deavalmă
palmă

[oua]
noua [34]
doua

[ouă]
vouă
nouă
amîndouă
plouă

[easc]
vreasc(-uri)
teasc(-uri)

178v **[unchiul]**
trunchiul [35]
unchiul
genunchiul
rărunchiul

[unul]
nunul [36]
unul
b[unul]

196v **[aget]**
raget
fraget

[unet]
tunet
detunet
sunet
răsunet

apăt
capăt
trapăt [37]
rapăt [38]
scapăt

[eamăt]
* treamăt
freamăt

[esnet]
tresnet
plesnet

2259

32v **[agi]**
tocmagi [39]
posmagi (posmag)

28. *inițial* tăcè-vom 29. *alături este conjugat verbul la indicativ viitor, forma inversă* 30. *termenul face parte din paradigma completă de indicativ viitor, forma inversă* 31. *rime în* **aturi** *apar în versurile 113—120 din* Fata în grădina de aur (*B*) (**2262, 39r**); *varianta A, în vecinătatea căreia apar rimele, nu le conține; rime în* **aturi** *mai apar și în versurile 57 și 60 din varianta A*^{1} *a* Glossei *de pe* **173v** 32. *rime în* **erne** *apar în versurile* 450, 452 *și* 454 *din* Fata în grădina de aur (*A*) 33. *rime în* **one** *apar în versurile 465, 467 și 469 din* Fata în grădina de aur (*A*) 34. *rime în* **oua** *apar în versurile* 319—320, *din* Fata în grădina de aur (*A*) 35. *din și pentru* Fata în grădina de aur (*A*) 36. *din și pentru* Fata în grădina de aur (*A*) 37. *inițial* treapăt 38. *în ms.* răpăt 39. *rime extrase din liste de cuvinte*

[**unt**]
mărunt (mănunt, mănunţel)
cărunt

130r [**ipte**]
înfipte
cripte
scripte
fripte

147r [**ee=eie**]
zee
scînteie
femeie
fee
epopee
frinee

[**aur**]
aur
taur
balaur
laur
centaur
bu [centaur]
paur (*ţăran în Banat*)

[**uncă**]
aruncă
luncă
pruncă

[**înger**]
înger
sînger

[**îngeri**]
îngeri
plîngeri
stîngeri

165r [**aluri=ealuri**]
baluri [40]
dealuri
maluri
valuri

[**unus**]
munus
funus

173r [**ondă**]
arondă [41]
blondă

[**undă**]
scundă
bundă

[**urc**]
urc
încurc
turc

[**argă=eargă**]
vargă
largă
spargă
margă
şargă
aleargă

acere
f[acere]

180r [**îng**]
plîng [42]
crîng
frîng

207v [**une**]
rugăciune
cer a spune

210v [**ură**]
aur * se fură [43]
purpură

278r [**ot**]
Goth
Scott
tot

[**isc**]
disc
pisc

[**ar**]
ar
car

[**ac**]
lac
mac

296v [**inge=înge**]
a mă stinge
Urît cu-nverşunare de
propriul meu sînge

331v [**areţ**]
pismătareţ
cumpătareţ

[**inţă**]
giuruinţă (giurui [Isg])
ce va fi cu priinţă

344r [**este=ieste**]
peste [44]
unde este

353r [**aşte=oaşte**]
naşte [45]
paşte
uraşte
paşte
cunoaşte
recunoaşte
broaşte
moaşte

2260

20r [**utuneam**]
plăcutu-ne-am [46]
pierdutu-ne-am

[**atuneam**]
călcatu-ne-am
scăldatu-ne-am

45r [**ară**]
amară [47]
pară
rară
ceară
cară
vară
primăvară

105r [**epeţi**]
începeţi
Şi numai voi în lume ochi
(mă) pricepeţi

[**erge**]
Şi tot mai dragă-mi eşti pe
zi ce merge
alerge
şterge

120r [**andură=eandură**]
ţandură
fleandură

40. *din şi pentru* În căutarea Şeherezadei; *pe pagină mai apar răzleţ* muneric *şi* anernic *şi un alfabetar însoţit de* **uneric**, *pentru găsirea unei rime la* întuneric *din aceeaşi poezie* 41. *mai jos versurile răzleţe*

Şi fruntea-i albă dulce se arondă
Sub plete netezi de lumină blondă

42. *din şi pentru* Gemenii 43. *rime în* **ură** *apar şi în* Ecò, *pe recto-ul filei* 44. *rime extrase dintr-o serie de exerciţii metrice* 45. *din şi pentru varianta* Un Foenix o e pasăre-n vechime *la* Oda în metru antic; naşte, uraşte, cunoaşte *şi* moaşte *se reiau ulterior din inadvertenţă* 46. *am izolat cele două serii de rime din fragmente de paradigme verbale, forme inverse exersate fără doar şi poate în vederea obţinerii de serii rimate* 47. *din şi pentru* Cînd te-am văzut Verena *(v. 18, 20) de pe* **46r**

[andelă]
scandelă
candelă

173v **[aseri]**
coaseri (a coase)

[ăseri]
umbroasei țăseri
un pîlc [de] păseri

[ăsări]
țăsări [48] (a țese)
păsări

[esări = ăsări]
presări
păsări

[ai]
resai
tresai
presai

[ăseri = eseri]
țăseri
întrețeseri

[ederi]
prevederi
crederi (crezări)

[ăseri = eseri]
întrețăseri
s-arată un negru pîlc de
păseri
țeseri

[inderi]
vinderi
întinderi
prinderi
cuprinderi
aprinderi
prinderi

[on]
Breon
Chevalier de Leon

308r **[ială]**
sfănțuială
zeciuială

[i]
a sfănțui
a cîrti

2261

119r **it**
zburătăcit [49]
(zbu)rătăcit
sălbatecit

122r **[este = ieste]**
aceste [50]
de este
și peste
de veste
neveste
creste
este

149r **[iveți]**
pieri-veți
ieși-veți

[ilva]
opri-l-va
Silva
pieri-l-va *
vi-l-va

149v **[ava]**
aduna-va
slava
dumbrava

150r **[aleg]**
n-aleg
baleg

152r **[oam]**
n-o am
Stoam

[ulam]
nu-l-am
nullam
Sullam

[oai]
n-o ai
roa-i
pe a doa-i

[oua]
roua
a doua
Stoa
Boa

[ulai]
nù-l ai
sula-i
căciula-i
hula-i

[aleg]
n-àleg
baleg

[elor]
vedè-l-or [51]
acelor

[elvor]
vede-l-vor

153r **[avoi]**
ara-voi
uda-voi

[avei]
ara-vei
bolnavei
dumbravei
otavei
sta-vei
etc.

[ava]
ara-va
dumbrava
otava etc.

[avom]
ara-vom
flavôm
Davôm

[aveți = aviți]
ara-veți
laviți

154r **[avor]**
arà-vor
Javor

[alvoi]
ara-l-voi

[alvei]
ara-l-vei
falvei

[alva]
ara-l-va
da-l-va [52]

[umții = unții]
cum ți-i
munții

155r **[atam]**
arat-am
Chatam
Natam
perturbat-am

48. *reluate și în altă parte a paginii* 49. *în ms. mai mult un exercițiu de derivare decît unul de rimare* zburătăcit, (zbu)-rătăcit, sălbătecit, sălbatec 50. *rime care apar și în bruioanele la poezia* Adio *din vecinătate* 51. *după răzlețele* nume dulce, umed 52. *urmează dezvoltări de paradigme de tipul* ara-l-vom *și pe* **156r** ara-oi [I sg], ara-l-oi [I sg]

[**atai**]
arat-ai
ceata-i

[**ata**]
arat-a
ceata

[**atați**]
arat-ați
ceata-ți [53]

2262

8r [**ag**]
pag [54]
bag
drag
trag
frag
rag
mag
fag
vag

[**iagă**]
iagă (sticlă)

[**eg**]
bleg

[**iag = ag = eag**]
toiag
ogeac
moșneag

[**um**]
drum
rum
fum
cum
⟨ag⟩rum

[**umă**]
brumă
humă
mumă

[**odru**]
codru
modru

[**otru**]
lotru
motru

[**ir**]
fir
bir
gir
pir
tir
lir
izolir
mir
suvenir
delir
înșir
potir
païr
venir' (infinitiv)

[**oapte = apte**]
șoapte
coapte
fapte
lapte
noapte
șoapte
apte
șeapte

14r [**eșini**]
leșini
streșini

[**ătui**]
sfătui
omătu-i

24v [**agini**]
paragini
pagini

25r [**ind**]
părăginind
ruginind

35r [**upleci**]
înduplеci
nu pleci

umezi [55]

35v [**unec**]
întunec
lunec

[**emuri**]
tremuri [56]
vremuri

37r [**oină**]
doină [57]
moină

ungă
împungă
dungă
lungă
pungă
ajungă
strungă

uncă
luncă
pruncă
aruncă
juncă
muncă
nu-ncă (noch nicht)
combinații cu
încă
fu-ncă
șuncă
vru-ncă

[**ime**]
. . . cime
r[ime]
prime
stime
Ifrime
grime

[**oadă**]
noadă
roadă

[**orn**]
corn
adorn
horn
răstorn
torn
întorn

[**obă**]
dobă
sobă
tobă

[**ubă**]
prubă
hrubă
dubă

az [**= azi = eazi = eaz = = iaz**]
privaz
az
caz
haz
raz
praz
iaz

53. *urmează răzlețele* arat-au, ara-l-ar, privi-l-am, privi-l-vom 54. *pe aceeași pagină un alfabetar complet* 55. *însoțit de un fragment de alfabetar* 56. *între cele două serii apare răzlețul* mancei 57. *pagina dedicată aproape exclusiv rimelor poartă titlul* Țăndări. Cuvinte. Colori *și mai cuprinde răzlețele* roiniță; zoi, zoaie, zoios; gobal; gobăi; rapăn, răpănos; cărăbuș, scarabeus; suveică, ceapcin; hangul *și* brîncă, brâncă *ambele glosate de poet precum și versuri răzlețe din* Fata-n grădina de aur

taifaz
naz (nazuri)
ceapraz (ceprezar)
treaz
pîrlaz
obraz
viteaz
brazi
cazi
de-azi
gaz
Quazi
raz
breaz
talaz
necaz

[**oabă**]

podoabă
gloabă (Strafe *)
roabă
boabă
labă
Sabbă
arabă
hîrzoabă
slabă

[**un**]
bun

un
c-un
d-un
vrun
e-un
Taicun
Hun
prun
agiun
alun
comun
nun
morun
sun
răsun
tun
un
vun
nebun
crăciun

[**untă**]

nuntă
ciuntă
măruntă
căruntă
cruntă

[**apte=oapte**]

fapte
proapte
coapte
noapte
șoapte
lapte
apte
adapte
șapte

[**ont**]

tont
pont

[**unt**]

punt

[**ancă=anca**]

mancă
bancă
da-ncă — c o m b i n a ț i i c u î n c ă
tranca !

[**eangă=angă**]

creangă
talangă

[**asnic**]

prasnic
obrasnic

[**întec=intec**]

cîntec
pîntec
discîntec
spintec

[**oică**]

doică
înnapoi că
apoi că
scoică
voi că [I sg]

[**oi**]

ploi
doi
boi
oi
moi
zoi
înnapoi
dezdoi [I sg]
îndoi [I sg]
maceroi (*forma oi*)
cioroi [sg]
roi
foi
răsfoi [I sg]
înfoi [I sg]
noi
voi
apoi
ciocoi [sg]

[**eacăn=acăn=oacăn**]

mesteacăn
se pleacă-n
dacă-n
tacă-n
joacă-n
sacă-n
înneacă-n
zacă-n
cracăn (a se crăcăna)

[**asme=iasme**]

basme
fantasme
iasme
miiasme
protoplasme
Erasme !

[**agmă=eagmă**]
tagmă

fleagmă

[**ugur**]

strugur
ciugur
mugur

[**ucur**]

bucur

[**uguri**]

druguri
pluguri
giuguri
ruguri
meșteșuguri

[**ucuri**]

sucuri
⟨drucuri
ulucuri⟩
ciucuri
bucuri
mucuri

37v [**iure**]

nicăiure[58]
aiure

[**iri**]

căiri[59]
ticăiri
rîcăiri
nicăiri
sîcăiri

58. *pe pagină mai apar răzlețe literele* t, s, rî, b, l, *și cuvintele* pintenați*, pinteni   59. căiri *și* nicăiri *reluate dintr-o microserie anterioară*

[**indeni**]
tindeni
pretutindeni
lindeni

[**ingini**=**ingeni**]
gingini
pecingeni

[**afuri**]
canafuri
prafuri
cerșafuri

[**ambe**=**iambe**]
stambe [60] (stambă)
iambe

38r [**obodă**]
lobodă [61] (grasă, plantă)

[**obotă**=**orbotă**]
robotă
horbotă (horboțele)

[**armăn**]
(scarmăn)

amăn [=**eamăn**]
geamăn
samăn
se-ndeamăn ([a] se-ndemăna)

[**erguri**]
verguri
gerguri

ercuri [=**iercuri**]
miercuri
cercuri

[**ică**]
potică
nimică
despică
pică
mică
frică
zică

38v [**id**=**îd**]
zid
blid
hîd

[**it**]
cit

[**a**]
camva
cannava

[**orfă**]
corfă

[**arfă**]
marfă (marfe, mărfuri) [62]
arfă

[**ampe**=**ampă**]
trampe
stampă

39r [**olduri**]
jolduri [63]
șolduri
bolduri

[**upă**]
astupă
pupă
cupă
după
crupă
lupă
rupă
s[upă]
as[tupă]
trupă

[**afă**=**eafă**]
ceafă
carafă (caraf)
leafă
agrafă
cafă

[**ul**]
pătul
sătul

[**opot**]
ropot
tropot
clopot
n-o pot
șopot

[**ohot**]
hohot
nohot

[**ipotă**]
pipotă

[**ipot**]
șipot
a fi pot

[**eșini**]
streșini
leșini

39v [**oarță**=**ioarță**]
scoarță [64]
flioarță

[**oarsă**=**arsă**]
cioarsă (a ciorsăi)
întoarsă
arsă
farsă

[**ort**]
un ort
cort
mort
tort
port
suport

[**ie**]
fălie (fălie Schnittchen felioară)
năsălie

[**ante**]
celelante
diamante
Fante
pante (pantă)

aïn
eu daïn (a dăinui)
distaïn

[**aim**]
defaim (defăimare)
îngaim (îngăimare)

[**á**]
a înhăma
[a] dis[hăma]
a distăina

[**aimă**]
îngaimă
spaimă

60. *rime din și pentru* Cum negustorii din Constantinopol, *de pe* **38v** 61. *pe pagină mai apar două alfabetare, însoțind pe* **amăn,** *și pe* **ercuri,** *răzlețul* presure *și* ⟨la⟩ mă plimb ca Vodă-n lobodă 62. *din și pentru* Cum negustorii din Constantinopol 63. *pe pagină mai apar: un alfabetar însoțit de* mineci, *rimă căutată la* dumineci *din* Fata în grădina de aur (*B*) *și răzlețele* prescure, prescuri, tolbă, covașă, covată, coltuc, holde, jupoi, falduri, mașini, peșin, vișini, teșit, dibui, *unele cu sonorități apropiate de seriile de rime învecinate* 64. *pe pagină mai apar răzlețele* a ciocîrtit, plăsea, plăsele, ciorchină, poamă coarnă, păsărească neagră, taïn, tăinui [I sg], dărui [I sg], auzire (auz), distrămare, distram, suflu *și două alfabetare, primul însoțit de* **aïn,** *al doilea de* **erul**

faimă
defaimă

erul [=**ărul**=**ierul**]
f[ierul]
adevărul
zărul

40v [**opii**]
stropii [65]
snopii

[**argă**]
vargă
targă
margă
șargă
largă

41r [**ur**]
g[ur]
f[ur]
d[ur]
ciur

43r [**a**]
a se văină [66]
a se căina

53r [**ărul**]
părul
fărul
zărul
părul

67r [**apăr**]
scapăr
apăr

[**ărui**]
păru-i
adevăru-i

78r [**atra**=**iatra**]
vatra
șatra
a patra
piatra

86v **unt**
întă
inte
in
[**inc**]
mărăcine

[**icini**]
pricini

87r [**emuri**]
tremuri
vremuri

[**ufăr**]
nufăr(i)
sufăr(-i)

87v [**os**]
tînguicios
mîngîicios

[**elniță**]
velniță
cădelniță

erinți [67]

89r [**operi**]
acoperi [68]
adoperi
discoperi

[**erinți**]
amerinți

eninți

96r [**il**]
April
copil

103r [**ită**]
rătăcită
ursită

105v [**esne**]
glesne
lesne

133r [**acu**]
Tacu [69]
Nacu
Racu

137v [**aturi**]
saturi [70]
palaturi
laturi
sfaturi
paturi

[**atur**]
matur

[**ați**]
în doi lați (lat)
însăilați (însail)

138r [**esne**]
glesne
lesne
besne
bolesne

[**iasmă**=**asmă**=**easmă**]
iasmă
fantasmă
mireasmă
catapeteasmă
miasmă

asăre [71]
asări

138v [**acăt**=**eacăt**]
lacăt
cîntare cer din treacăt

142r [**etici**]
să-l împletici
petici

[**eguri**]
neguri

* * *

149r [**ură**]
ură
gură
mură
șură
arsură
arătură
custură

178v **etini** [72]
c[etini]

179r [**ateși**=**ateș**]
cate-și
Brateș

180r [**întui**]
aspru vîntu-i
De viață să mă mîntui

182r [**ăți**=**ăț**]
arăți
învăț
alte dăți

2264

25v [**oane**]
castroane
matroane

65. *din și pentru* Fata în grădina de aur (*B*) 66. *mai de grabă serie sinonimică urmată de* în van te caini 67. *însoțit de un alfabetar și asociabil rimei* ⟨amerinți⟩ *din* Erotocrit 68. *pe pagină mai apar răzlețele* ferenț *(scris de două ori) și* [-]merinți 69. *variante de rime la* dracu *din strigătura 292* (O. VI, p. 253) *(în strigătură* Marcu-dracu) 70. *pe pagină mai apar versuri răzlețe cu rimă în* **ur** 71. *pe pagină mai figurează și două alfabetare, însoțind pe* **asăre** *și* **aseri,** *din și pentru* Pentru păzirea auzului 72. **etini** *însoțește un alfabetar și e asociabil rimei* cetini *din* Strigoii (*B*)

patroane
cupoane

2268

21v [**ebra**]
(36v) zebra
algebra

[**ilda**]
pilda
Schilda

[a]
vîlcea
încîlcea
stîlcea

[ei]
bordei *
cei (ceri)

[i]
tămădui
îngădui
părădui

[**ind**]
bubucind (bulbuc)
bojbăind

asbe *
orcea
[**elge**]
helge

[**ubav**]
gubar

[**aba**]
geaba

[**ojma**]
hojma [73]

57r [**istui**]
(cop. III) mistui
tristu-i

10r [**uferi**]
(46v) nuferi
suferi

18r [**armă**]
(39v) se farmă (se dumică)
se sfarmă (se striveşte)

[**uger**]
luger
uger

[**an**]
lujan
strujan

2269

18r [**uie**]
Să n-o spuie
Nimănuie

2270

76r [**ucii**]
năucii *
crucii

2276 (A)

68v [**eură**]
fleură
smeură

108r Desinenţe[74] flecţionare ca rime[75]:
[**are**]
arare
care
stare
mare

[**ez=iez**]
violez
crez
miez

[**ăm**]
arăm
[**aţi=aţ**]
araţi
fraţi
daţi
nesaţ

[**am**]
aram
ham
ram
eram

[**ai**]
arai
strai
hai!
dai
alai

[a]
arà
para
dara

[**au**]
arau
stau
dau
lau

[**ai**]
arai [I sg]
rai
alai

[**aşi=aş**]
araşi
caş
laş
paşi

[**ă**]
ară
dă
fă
stă
lă
mă

[**arăm=arămi**]
ararăm
darăm
sfarăm
ghiară-mi
ţară-mi

[**arăţi**]
ararăţi
în ţară-ţi
ghiară-ţi

[**ară=oară**]
arară
rară
cară
popoară

[**atam=atami**]
arat-am
Chatam
fata-mi
ceata-mi

[**atai**]
arat-ai
ceata-i
pata-i

[**ata**]
arat-a
fata
data
ceata

73. *între seriile de rime apar răzleţele* holdană, pembè, hălbet, culbec, cobză 74. *iniţial* terminaţii 75. *în acest context mai apar şi paradigme verbale, forme inverse, la* **107v, 109v, 111r**

[atați]
arat-ați
fata-ți
ceata-ți

[atau]
arat-au
[asem]
arasem
[asești]
araseși
[ase]
arase
trase
vase
mase

[aserăm]
araserăm
[aserăți]
araserăți
paseră-ți

[aseră=asere]
araseră
pasere

108v [avoi]
ara-voi
[avei]
ara-vei
slavei
otavei

[ava]
ara-va
slava
otava

[avom]
ara-vom
sta-vom

[aveți]
ara-veți
sta-veți

[avor=iavor]
ara-vor
Iavor
Tavor

[alvoi]
ara-l-voi
[alvei]
ara-l-vei
malvei
salvei

[alva]
ara-l-va
salva

[alvom]
ara-l-vom
[alvor]
ara-l-vor
[aovoi]
ara-o-voi
[aovei]
ara-o-vei
[aova]
ara-o-va
Praova
Rahova

[aovom]
ara-o-vom
[aoveți]
ara-o-veți
[aovor]
ara-o-vor
[aivoi]
ara-i-voi
[alevoi]
[ara-le-voi]
[aivei]
ara-i-vei
[aiva]
ara-i-va
[aivom]
ara-i-vom
[aiveți]
ara-i-veți
[aivor]
ara-i-vor
[alevei]
ara-le-vei
[aleva]
ara-le-va
[alevom]
ara-le-vom
[aleveți]
ara-le-veți
[alevor]
ara-le-vor
parale vor

109r [aom]
ara-om
Caphernaom
[aoi]
ara-oi
[aei]
ara-ei
[ao]
ara-o
Macao

[aom]
ara-om
[aeți]
ara-eți

[aor=aur]
ara-or
aur
laur
maur

[aloi]
ara-l-oi
[alei=alii]
ara-l-ei
dalii
talii
balii
palii

[ala]
ara-l-a
fala
gala
sala

[alom]
ara-l-om
[aleți]
ara-l-eți
[alor]
ara-l-or
[aioi]
ara-i-oi
[aiei]
ara-i-ei
[aio]
ara-i-o
Taio
Maio
tai-o [76]

[aia]
ara-i-a
Maia
odaia

[aiom=aiomi]
ara-iom
⟨tai-o-mi [77]⟩

[aieți]
ara-i-eți
[aior]
ara-i-or
màior

110r [aleoi]
ara-le-oi
[alei]
ara-l-ei
[alea]
ara-le-a
Caralea
valea

76. *în ms.* taie-o 77. *în ms.* taie-o-mi

[aleom]
ara-le-om
[aleți]
ara-le-ți

în vale-ți
din cale-ți

[aleor]
ara-le-or

112v **[opii]**
să te apropii
Ca să vezi mai bine cum se
țese pînza Penelopii

117v **[acru]**
acru
consacru

[îmbăte=imbăte=
=îmbete=imbete]
strîmbă-te
plimbă-te
zîmbete [78]
sîmbete
schimbe-te

131r **[ile]**
o copile
Merele întinde-mi-le [79]

141v **[indene]**
aprinde-ne
de pretutindene

2276 (B)

cop. II **ain**[80]
haïn
taïn
distaïn
1r vaïn (a se văina)

cop. II **aină**
haină

1r **[unc]**
prunc
arunc

63v **[arăși]**
îmflară-și [81]
pară-și
nară-și
scară-și
vrară-și
împreunară-și

66v **aut**[82]

67r **[odă]**
modă
comodă
vodă
metodă

2278

21r **[uie]**
aceluìe
unuìe
nimăruìe
căruìe
suie

[indini=indeni]
pretutindini
grindini
Armindeni

[ărui]
nărui [83]
cărui
stărui
dărui
adevăru-i
păru-i
oricărui

23v **[ida]**
omida
crida

24v **old**
Erold [84]
bold
șold

26v **irce**
Circe [85]
cu te miri ce
ghirce
Mirce
Circe
lir'ce

[ăt]
îndărăt
șirăt

52r **[odini]**
codini
podini

69v **avon**
Davon [86]
Stavon

82v **[erge]**
Și tot mai dragă mi-ești
pe zi ce merge
alerge
șterge

epeți
începeți
Și numai voi în lume mă
pricepeți [87]

2279

117v **[umen]**
rumen [88]
egumen

2283

155v **atemi**
bate-mi [89]
vatemi
anatèmi
patemi
cate-mi
arate-mi

2284

10r **[abla]**
rabla
tabla

28v **[umă=uma]**
afumă [90]
numa
acuma
suma

78. *în vecinătatea versurilor*

Ochii tăi și zîmbetele
Tare-mi poartă sîmbetele

79. *inițial* intinde-ți-le 80. *cele două capete de serie sînt însoțite de două alfabetare* 81. *pe pagină răzlețul* șóltic 82. *însoțit de un alfabetar și asociabil cu rimele* fleut-caut *din* De-mi vorbiți mă fac că n-aud; *pe pagină mai apar răzlețele* șotii, năzbutii 83. *din și pentru* Diamantul nordului 84. *însoțit de un alfabetar* 85. *seria este precedată de un început părăsit:* Cu te miri ce, M[irce] *și învecinată unui alfabetar cu capul de serie* **irce**; lin'ce *apare răzlețit; rime în* **irce** *apar în* Iubita vorbește, *iar rima* șirăt *apare într-o încercare abandonată pentru aceeași poezie* 86. *termenii seriei apar răzlețiți pe pagină în vecinătatea unui alfabetar cu capul de serie* **avon**, *iar* Davon *apare în versul răzleț* Îngăduie trimisului din Davon; *mai apar răzlețele* Prinde, Îngăduie, Îngăduitor, Îngîndurat *, Sarmig *și* 1857 87. *încercările de pe această pagină mai apar, dispuse la fel, și în* **2260, 105r** 88. *inițial* rumăn, egumăn 89. *seria este urmată de un alfabetar însoțind capul de serie* **atemi** 90. *din și pentru* Memento mori

33v **aier**
o'mbaier
maier (maiere)

2285

115v **[ipet]**
scripet
sipet
țipet *
Egipet

2286

6v **ilă**
tocilă [91]
dilă
filă
kilă
lilă
milă
juvenilă
pilă
ostilă
amarilă
prăsilă
silă
vilă
zambilă
zilă
cămilă
sigilă
vigilă
virilă
exilă
feștilă

27r **[ește]**
pachește (Hosenträger)
pocnește *...

28r **ine [=ină]**
b[ine] [92]
vină

umpe

2289

48r **[ăți]**
alte dăți [93]
nu te-arăți

74v **[elii]**
stelii
acelii (acela)

87v **[iag=eag]**
toiag
steag

[iaguri=eaguri]
toiaguri
steaguri

2290

60v **[aur]**
aur
graur
maur
taur
minotaur
bucentaur
faur
ghiaur
laur
paur (Banat. — țăran Bauer)
[-]saur (Saurier)

[altul]
psaltul
altul

[alt]
psalt
înnalt
bazalt
asfalt

[alte]
înalte
încalte
dalte

79r **[itră]**
hitră
kitră
litră
mitră

[intrăn]
intră-n [94]

[itru]
nitru

79v **[ac]**
opac (-ce)
copac

este [=ieste]
este [95]
(digeste ?)
(celeste)
ac[este]
c[este]
d[este]
f[este]
g[este]
i[este]
p[este]
r[este]
ț[este]
v[este]

2291

29r **[isc]**
disc
pisc
plisc
risc

39v **[avă=eavă=oavă]**
bolnavă
n[avă]
conc[avă]
davă (dacică)
pristavă (f. pristav)
pleavă
dumbr[avă]
glavă

91. *seria apare în vecinătatea unui alfabetar însoțind capul de serie* **ilă** *și a răzlețelor* mursă, ceață, pîrgă, feșteli, feștilă, agurídă, zgură (Schlacke) 92. *ambele serii sînt însoțite de alfabetare* 93. *din și pentru* Pe aceiași ulicioară 94. *însoțit de un alfabetar* 95. *seria este însoțită de un alfabetar :*

ac — este
a.d.*c*. —
a.*d*. —
e —
f —
(s?) d.*g*. — (digeste?)
i —
p —
o.f.d.a.*r* — (celeste)
r.a.d.f —
r.n.*v* —
u —

din care s-ar putea deduce că seria ar mai cuprinde cuvintele aceste, ceste, deste, feste, geste, este, peste, reste, țeste, veste ; *nu putem deduce rostul literelor anterioare celei finale*

jilavă
navă
gîrboavă
ispravă
isnoavă

[**ave=oave**]

grozave
grave
brave
Drave (genit. d.l. Drava)
Savve (Sabba genit.)
alcoave
batave

2306

4v **ept=iept**
înțelept
drept
îndrept
aștept
piept
deștept (adj.)
deștept (verb)
inept
adept
(efept)
subrept

uncă

pruncă
luncă
muncă
spun că

[**ări**]

[mări][96]
mucări

59r [**egre**]
negre
integre

66r [**eriți**]
dureri-ți
meriți

76r [**atemi**]
patemi
anatemi

93r **aiu(=ai)** [**=eai=iai=uai**]
întrebai [pf. s.]
înjghebai [pf. s.]
încuibai [pf. s.]
ceai
petreceai
fericeai
coceai
duceai
re[duceai]
făceai
luceai
stră[luceai]
suceai
ră[suceai]
dai
redai
predai
cedai
dedai
prădai
ia-i
ea-i
păreai
puneai etc.
ciomofai
„faille"
putregai
rugai [pf. s.]
strigai [pf. s.]
băgai [pf. s.]
închegai [pf. s.]
legai [pf. s.]
deslegai [pf. s.]
negai [pf.s.]
cîștigai [pf.s.]
abrogai [pf.s.]
îndrugai [pf.s.]
înjugai [pf.s.]
divulgai [pf.s.]
spumegai [pf.s.]
fumegai [pf.s.]
rumegai [pf.s.]
curgeai
dregeai
i-ai
ea-i
cojai
hai
Mihai
buhai
cai
lunecai
întunecai [pf.s.]
lai[97]
mălai
bălai [sg.]
alai
spălai [pf.s.]
înșălai [pf.s.]
îmbălai [pf.s.]
mai (organ)
mai (lună)
mai (unealtă)
mai (noch)
mai-mai (beinah[e])
și [mai-mai]
n-ai
sunai
tunai
tu n-ai
nai (instr.)
o ai
n-o ai
ouai
luai
pai
îngropai
astupai
distupai
pupai
înțepai [pf.s.]
săpai
adăpai
grăpai
păpai
rai
însurai [pf.s.]
presărai [pf.s.]
gudurai [pf.s.]
guturai [pf.s.]
măturai [pf.s.]
săturai [pf.s.]
înlăturai [pf.s.]
scuturai [pf.s.]
fluturai [pf.s.] etc.
sai!
susai
cosai
tai [pf.s.]
cătai [pf.s.]
luptai [pf.s.]
vai

ei [**=iei**]
ei
iei
bei
bei [sg.]
cei
obicei
mujdei
idei
cofei
închei [I sg]
dischei [I sg]
chei
lei (bani)
lei (anim[ale])
paralei
Celei
clei
tulei
alei
curmei
femei

96. mări *a fost preluat din versul alăturat* Stăpînitor de ape (de mare, de mări) *din* Gemenii *(C-c^5)* 97. *inițial* laiu

temei
hemei
Onei
pocnei
răcnei
crîmpei
piei [I sg]
piei (piele)
merei (mereu)
vrei
ai săi
cursei [pf.s.]
rupsei [pf.s.]
supsei [pf.s.]
tunsei [pf.s.]
pătrunsei [pf.s.]
unsei [pf.s.]
tei [sg]
cotei [sg]
vizetei
Macovei
zei [98]

94r **aie** [=**oaie**]

baie
gobaie
babaie
odaie
gaie
țigaie
Mihaie !
laie
bălaie
pălălaie
mamaie
naie
nănaie
oaie
îndoaie
dizdoaie
Țepoaie [99]
paie
copaie
să paie
văpaie
pîraie
șiroaie [100]
să saie !
răsaie
taie
bătaie
șuvoaie
cucuvaie
de nu cumva e
undeva e
brezaie
îmbaie

îie

brîie
frîie
rîzgîie
grîie
gutîie
lălîie
leșiie
mîie
lămîie
a [lămîie]
rămîie
tămîie
întîie
rîie
pîrîie
Răbîie
șiie
țiie

[**ie**]
făclie
îmbie
colilie [101]

eică

leică
cucuveică
suveică
neică
șeică

aică

maică
taică

oică

scoică
doică

uică

puică
muică
tuică
să spui că [102]

95r [**ează**]
bobotează

botează
brează
vitează
evitează
cutează
retează
încetează

[**înză**]

brînză
rînză
vînză
mînză

inză

prinză
cuprinză
tinză
întinză

enză

condenză
alpenză
ripenză

onză
unză

pătrunză
frunză
ascunză
tunză
răspunză

anză

anză [103]

anz

franz
Hortense [104]

enz

senz

onz [=**onzi**]

bronz
blonzi
vagabonzi

unz [=**unzi**]

pătrunz
rătunzi
ascunzi
tunzi
răspunzi
pătrunzi
grunz(-uri) [105]

inz [=**inzi**]

prinz
vinzi
tinzi
întinzi
pretinzi
oglinzi
tinzi (tindă)

înz

mînz
vînz
răspînzi ([răspîn]dești)

98. *urmează răzlețele* cofei *și* copaë *ambele anulate* 99. *în dreapta cuvintelor în* **oaie** *apare capul subseriei pe care poetul intenționa probabil s-o autonomizeze* 100. *alături capul de serie* **oae**, *în vederea încadrării sale corecte* **101.** *răzleț* 102. *răzleț* piclă 103. *inițial* **ansă** 104. *inițial* Ortense 105. *cuvîntul mai apare răzleț cu ambele forme* grunzuri, grunz

[**olt**]
bolt (trans. bold)
revolt
Olt

[**ul**]
sătul
pătul
îndestul

eb
breb (Biber)
întreb

[**ag**]
briceag
drag

[**oancă**]
brilioancă (Schwalbenwurz, Giftwurzel)
hoancă

[**est**]
țest
atest
contest
pretest

[**eastă = astă = oastă**]
țeastă
această
nevastă
fereastă
castă
adastă
coastă

undă
bundă
cufundă
abundă
tundă
rătundă
secundă *
pătrundă
răspundă [106]

96r [**it**]
îngrijit
sfătuit

2307

76v [**iș**]
măciniș
spiniș
aluniș

[**a**]
a crișca
a pișca

77r [**apăt = capăt**]
capăt [107]
scapăt
treapăt

[**ineți**]
vineți
ține-ți
s-o țineți

[**aieți = aiți**]
vaieți
bine paie-ți
scaieți
opaiți
laiți

[**eamăt**]
șteamăt
freamăt

[**aget**]
raget
fraget

opot
clopot
ropot
șopot

106. *inițial pagina a fost organizată, în cadrul literei b pe succesiunea alfabetică a începutului cuvintelor, primul cuvînt constituind începutul unei serii de rime, astfel:* bobotează — *cu seria sa,* bolt — *cu seria sa,* boscorodesc *fără serie,* bourel (melc) — *fără serie,* breb — *cu seria sa,* bretele — *fără serie,* brebenel — *fără serie,* brïe (Bingelkraut) — *fără serie,* briceag — *cu seria sa,* brilioancă — *cu seria sa,* brotac — *fără serie,* brînză — *cu seria* **sa**, *toate cuvintele fără serie rămînind în final răzlețe; răzleț și* anemone 107. *pagina este consacrată derivărilor lexicale; rimele apar în acest context*

ANEXĂ

DICȚIONARUL RIMELOR TEXTUALE

A

a=ea=ia

a VIII 90
ta

ba VIII 216
putea

ba VIII 216
așa

întreba VI 86
ba

întreba II 387
pretutindenea

întreba IV 447
sa

întreba IV 481; V 578
ceva

schimba IV 164
stea

pleca IV 274
ta

întuneca V 517
luneca

ridica V 363; VIII 177
mea

strica VI 86
depărta

da IV 229
întuneca

da III 306
mea

da V 152; VIII 306
sa

da VIII 460
arăta

da IV 390
ceva

făcea V 443, 472
pierea

făcea IV 281
era

trecea II 402
trecea

zicea I 462; IV 15
exista

bocea VI 87
plîngea

strălucea I 191; III 75, 76
înțelegea

strălucea VI 110
poleia

curgea VI 524
colea
împiedeca

curgea VI 524
colea
oprea

priveghea V 524
săruta

șea II 275
așa

mielușea VIII 393
sa*

ruga I 149; II 314
cineva
ta

ha VIII 210
ta

sfîșia I 25, 277
purta

știa VI 493
ducea

deja IV 494
tremura

la V 636
ea

înșela I 162; II 363, 365
mahala

înșela I 151; II 318
așa

afla VIII 214
mea

sufla VI 90, 95, 515, 522
legăna
scutura
deștepta

sufla VI 515, 521
legăna
deștepta

sufla VI 522
scutura
deștepta

întîmpla III 52
întreba

scula VIII 186
zicea

blăstăma III 211
sămăna

chema VIII 211
judeca

chema IV 534; V 611; VIII 338
mamă

chema II 384
lăcrăma

blestema III 207
încerca

blestema III 205
mea

blestema I 212; III 207, 208, 211, 213
urma

blestema III 207
binecuvînta

inima II 380; V 643
mea

răzima I 167; II 419
inima
(inema)

urma I 204; III 169, 171, 172
undeva

urma III 169
altundeva

trăgăna VI 540—541, 541
legăna
scutura

legăna VI 517
ea

legăna I 214; III 225
mea

legăna VI 541
scutura

închina VI 100
clătina

închina VI 527
cuvînta

lumina III 74
înțelegea

lumina V 524
îmbrățișa

lumina V 524
săruta

suspina IV 172
nea

suspina VI 545
uita

suspina VI 545
uita
arăta

clatina* V 683
suna

destina I 463; IV 16
reda

îngîna V 526
săruta

scăpa II 382
lăcrăma

cînepa III 7
ea
da

cînepa III 7
ea
ținea

ara III 6
secera

parà II 238
mascarà

lucra IV 530; VIII 347
ta

era IV 517
conăcea

era III 214
vedea

era IV 76
răspundea

era III 38
avea

era VI 42
basma

era V 462
Ra

era VI 99
fluiera
cobora
tremura

era IV 154; V 147
turbura

era VI 23
așa

nicocherà II 250
erà

descifra I 297
îmbrăca

descifra I 297
rea

descifra I 36
grea

mirà II 333; V 231
erà

mira I 465; IV 38; V 48
zbura

mira IV 273; V 235
ta

espira VIII 172
răsfira

zbura II 434
trecea

zbura V 670
Valadola

zbura IV 481
arăta

strecura V 526
săruta

bucura VI 32
scutura

îndura VI 129
zbura

tremura IV 438; V 526, 527, 528, 529
săruta

tremura I 393
scutura

vra IV 262; V 227
era

vra III 133
ta

sa I 280
rătăcea

sa III 278
dea

sa I 514; V 13
grea

sa I 9
Valhala

sa IV 175
apăsa

lăsa VIII 472—473
ta

vărsa V 555
ta

așa VI 97
ba

așa VIII 385, 414
întreba

așa V 520
desmierda

așa VI 40
plăcea

așa VIII 106
vrea

așa V 520
înfiora

așa VIII 221
sa

așa VI 27
așa

așa III 75, 78, 329, 330, 331
ta

urișa IV 184
așa
ceva

îmbrățoșa V 231
așa

ta I 480; IV 26
călca

ta IV 440
desmierda

ta I 462; IV 15
ea

ta III 295
vedea

ta I 370, 462; II 89; III 74, 75, IV 15; V 276, 651, 685[ ]; VIII 163
mea

ta VI 61; 501
mea
ea

ta V 277, 281
nea

ta IV 77
nea
coperea

ta I 190; III 70, 72
asemenea

ta IV 264; V 257; VIII 272
rea

ta VI 80, 510
vrea

ta I 1
stea

ta III 74
cunoștea

ta II 384
lăcrăma

ta II 148, 149
spera

ta VIII 474
tulbura

ta IV 311; VIII 284
tremura

ta II 180
sa

ta IV 183; V 159
așa
mea

ta II 91; III 22; IV 491
ta

ta VI 540
ta
strica
culca

ta VI 541
ta
strica
rămurea
culca

ta VI 124
ta
strica
rămurea
ea

ta IV 483
ta
nea

ta V 365
arăta
cădea

ta IV 355; V 365
arăta
vădea

ta II 106
uita

ta III 239
asculta

ta III 241
cînta

ta II 98; VIII 102, 104
ierta

ta I 183; III 5, 6, 11, 13, 14, 16, 18, 20
sta

ta V 520, 524
săruta

ta II 177
cîtva

căta IV 66
așa

căta II 198, 395, 423; IV 274; V 232, 236
ta

arăta I 174
mînia

arăta V 355, 608; VIII 347
ta

înceta I 225; III 251, 253, 254
suna

ofta VI 126
mustra
uita
arăta

dormita I 9
mea

uita I 281
făcea

uita V 174–175
vedea
descria

uita I 281
mințea

uita I 127; II 157, 159, 161, 162, 163, 166, 168; III 51, 57, 207, 332; V 231
ta

uita VI 91
cuvînta

asculta VIII 465
așa

cînta VI 99
răsuna

cînta VI 527
frămînta

cuvînta VI 100, 106
ta

aștepta IV 243; V 202
ceva

purta IV 502
mea

sta VIII 154, 157
supăra

sta IV 347; V 355
ta

săruta IV 347; V 354
ta

acăța IV 79
amesteca
mea

lua VI 119
ta

lua I 460, 478; IV 33; V 35
căta

va III 329
ea

va V 518, 526
undeva

va V 517
cineva

cîndva VI 514
nimenea

cîndva VI 515
cineva

ceva V 203
culca

ceva VI 91, 97, 519
nimenea
avea

ceva IV 533; VIII 337–338
supăra

ceva II 154
ta

ceva VIII 91
cineva

undeva VI 513, 516
nimenea

pătrunde-va IV 397; V 423
undeva
ea

altundeva V 523, 529
va

cineva IV 532; V 609; VIII 336
mea

cineva V 668
veni-ne-va

cumva I 141; II 266, 270
lăuda

cumva V 400
mea

cumva IV 532; VIII 336
ceva

cumva IV 505
ceva
așa

cumva VIII 83, 135
altceva

cumva V 611
cineva

cumva
altcineva VIII 340

cumva IV 535; VIII 340
careva

așeza VI 528
cuvînta
ta

ea = a = ia

ea I 436
sorbea
îneca

ea I 443
sorbea
întindea

ea I 376; VIII 93, 171, 386, 415, 474–475
mea

ea VI 128
alăturea

ea IV 419; V 465, 474
vrea

ea I 468; III 315; IV 20; V 24
stea

ea V 530; VIII 461
putea

ea I 95
înghițea
întindea

ea V 526
urma

ea IV 320; V 273
răsuna

ea IV 53
răsuna
Maria

ea IV 439; V 523, 524, 530
ta

ea I 189; III 68, 69, 70
uita

ea III 215
sta

bea IV 514; VIII 456–457
mea

bea IV 351; V 362
putea

iubea IV 533; VIII 336
mea

giubea V 357
bea

dea III 257, 260, 261, 262
mea

cădea III 295
vedea

cădea IV 153; V 147
sclipea
grea

dedea III 214
vedea

vedea III 329, 331
ea

vedea I 187; III 60, 63
mea

vedea VIII 43
vrea

vedea II 148, 150; VIII 396
avea

vedea VIII 216
sa

cuprindea IV 78
surîdea
cădea

întindea VI 527
alăturea

pierdea IV 52
zîmbea

perdea IV 59, 467; V 254; VIII 266
ea 291

catifea V 174
nea

catifea VI 40
stea

colea VI 102
pătrundea

colea IV 194
înletelea

lulea VI 28
fierbea

mea V 610; VI 91; VIII 337
ba

mea I 270, 378, 380
ea

mea I 216, 219, 221, 225; III 247,
dea 248, 251, 254, 256, 257, 263,
265, 268, 272, 273, 274, 275,
276, 277, 279, 280, 281

mea VI 121, 538
perdea

mea II 152, 161, 397; V 403; VI 36
mea

mea VI 542–545
mea
uita

mea I 173; II 380, 397, 426; III 80;
asemenea V 658

mea VIII 461
părea

mea VIII 384, 412–413
grea

mea VIII 390
pururea

mea III 236
vrea

mea IV 168; V 635, 636
stea

mea V 635
stea
ea

mea II 428
ruga

mea III 243
ia

mea IV 312; VIII 284
abia

mea III 22
altuia

mea VI 538
afla
despreuna

mea III 237, 247
îngîna

mea IV 66
așa

mea V 231, 246, 615, VI 58
ia

mea IV 67
ta
alăturea

mea VI 546
uita

mea III 237
asculta

mea III 243, 246
cînta

mea I 225; III 251, 253, 254
frămînta

mea I 30, 290
ierta

mea IV 533; VIII 337
lua

mea VI 519
cumva

nimea II 161; IV 521
mea

nea I 372; VIII 167
ea

nea IV 152
ţinea
mişca

nea I 471; IV 19
murea

nea VI 497
stea

nea IV 69
ta
ta

asemenea II 379; IV 510
mea

venea II 374
căuta

ţinea II 375
uita

rămînea VIII 383
revedea

rămînea IV 520; VI 123
stea
mea

aţipea IV 492
vrea

rea III 305; IV 263
mea

rea I 457; V 31
ta

părea V 523
abea*

părea IV 274, 487
mea

părea I 440
tresărea
rătăcea

părea I 91, 440
tresărea
mea

părea I 440
tresărea
respira

părea IV 496
stea

păsărea III 328
mea

răsărea V 540
ea

răsărea V 355
mea

răsărea IV 112; V 73
murea

răsărea V 462
Ra

tinerea VI 513
ea

grea I 10
mea

grea IV 489
mea
putea

grea V 436
răpea

grea V 511
vrea

grea VIII 200
ia

grea IV 155
ta

durea III 277, 279
ea

singurea VI 84, 520
tinerea
legăna

pururea II 387
pretutindenea

vrea V 519
desmierda

vrea V 227
ea

vrea II 399, 428; III 236
mea

vrea IV 497
rea

vrea IV 226
grea

vrea V 519
mîngiia

străbătea III 30
strălucea

zbătea VIII 89
ta

stea III 314, 316; V 540
ea

stea I 235, 479; II 90, 325; IV 49, 466; V 349; VIII 290
mea

stea I 481, 494; IV 48; V 52
nea

stea IV 158
nea
mea

stea IV 160
vrea
ta

stea III 314, 316
abia

stea II 422; V 669
ta

putea VIII 154, 157
mea

mitutea VI 119
ea

avea VI 23
ba

avea VI 97
nimenea

avea III 251
părea

avea VI 85
alăturea

avea I 371; VIII 164–165
mișea

avea VI 29
crăpa

ia=a=ea

tăia VIII 172
șuiera

abia VIII 391, 421, 422
ea

abia III 278
dea

abia V 347
mea

abia VI 129
mea
vrea
ceva

abia VIII 413
rea

abia VI 31–32, 487
măsea

izvoria IV 317
juca

aba=abă

baba VI 42
degrabă

degeaba II 20
grabă

oba

toba IV 290
soba

oaca=eacă

toaca I 380
promoroaca

toaca I 69
treacă

ica=ică

nimica I 338; VIII 226
frica

nimica VI 48
potica
frică

mititica I 54, 340
nimica

uica

muica VIII 354
țuica

înca=incă

stînca I 466, 504; IV 40; V 49
adîncă

ada=adă=oadă=ade

zăpada IV 358; V 369
prada

zăpada VI 79
cadă
vadă

zăpada I 331
ogradă

zăpada V 367, 368
pradă

zăpada IV 131; V 119
colonade

spada VI 497
coadă

prada VIII 446–447
grămada

inda=indă

oglinda VI 59, 501
colindă
prindă

oglinda VI 501
colindă
tindă

uda

cruda* II 389
Budda

truda II 406
Buddha

icea

aicea I 433
cerbicea

aicea I 354
nefericea

uncea=unce

atuncea IV 171
spelunce

atuncea VIII 281
munce

eea=eia

aceea I 113; II 63; VIII 87
femeia
(fimeia)

aceea VI 61, 501
scînteia
ideea

aceea III 131
scînteia
acesteia
ideea

ideea III 110
aceea

ideea IV 224
scînteia

alea

calea II 384
jalea

jalea V 419, 420
calea

emea=eme

vremea V 203
teme

umea=unea=uma=ume

lumea VIII 169
rugăciunea

lumea V 438, 441
numa

lumea I 24, 277; IV 141, 482; V 86
nume

lumea VI 60, 501
nume
spume

unea=une

amărăciunea I 52
opune

deșertăciunea IV 155
înțelepciunea
bune

area=iarea=oarea=are=oare

încercarea I 64, 357
întrebarea
floarea

nemișcarea II 178
care

ntîmplarea V 374, 381
depravare

marea IV 338; V 329
scînteiarea
cărarea
uitarea

marea V 329
tremurarea
cărarea
uitarea

marea V 330
scînteiare
cărarea
uitarea

marea V 291
mare

marea V 282
mare
îndurare

marea IV 167; V 150
soare
mare

marea IV 143
arzătoare

chemarea I 170; II 394, 423; V 534
marea

spinarea VI 110, 129
arătarea

răzbunarea I 20, 273
desperarea

sunarea IV 330; V 301
marea

cărarea V 535
marea

desperarea V 376
are

desperarea V 376
mare

disperarea VIII 299
moare

visarea IV 174
luminarea

cîntarea V 557
marea

iertarea VIII 218
zarea

zarea V 534
marea

zarea I 488; IV 42
ninsoare

oarea = oara = are

întunecătoarea III 248, 274
floarea

[zicătoarea] VI 93
cioara

plîngătoarea VIII 218
mirare

grăitoarea III 248
floarea

plutitoarea III 277, 279
floarea

atotştiutoarea I 220, 222; III 248, 275, 280
floarea

erea = ere = iere

plăcerea I 470; IV 18
durerea

căderea V 136
junghierea

căderea IV 139
fiere

vederea I 59, 344, 350
plăcerea
durerea

puterea I 347
durerea
austere

puterea I 345
averea
durerea

puterea I 351
averea
durere

puterea I 347
mîngîiere
austere

ierea = erea

muierea I 159; II 353, 358
puterea

irea = erea = ire

iubirea I 373; VIII 168
fericirea

fericirea IV 208; V 181
gîndirea
firea

gîndirea IV 304; VIII 278
firea

gîndirea VIII 178, 179
privirea

dumnezeirea I 457; V 30
neînsufleţire

omenirea IV 397; V 423
fericirea
nicăirea

omenirea III 93; IV 249
firea

omenirea I 281
Dumnezeire

mărirea VIII 312
strălucire

mărirea I 64, 357
înflorire
fire

nemurirea I 273
iubirea

nemurirea I 22
mărirea

opintirea II 180
privirea

simţirea IV 484
privirea

învinuirea I 30, 290
iubire

mîntuirea I 27, 280
firea

privirea V 260; VIII 281
zîmbirea

putrezirea I 463; IV 16
tăcerea
reînvierea

putrezirea IV 140
fire

urea = iurea

pădurea I 102, 228; II 29; III 292; IV 428; V 488
aiurea

iurea = urea

aiurea II 132; VIII 85
pădurea

atea = ate

bunătatea VIII 214, 229
dreptatea

cetatea VI 110, 128
singurătatea

cetatea VIII 202
direptatea

cetatea VIII 199
direptate

etea

setea VIII 88
pecetea

untea = unte

fruntea IV 140
punte

artea = oartea

partea * V 673
moartea

oartea

soartea I 11; V 534, 535
moartea

anga = eanga = eangă

talanga I 216, 223; III 235, 243
creanga 244, 245, 246, 247, 250, 253, 254, 255, 257, 260, 262, 263, 265, 268, 272, 273

talanga III 238, 241
creangă

eanga = anga

creanga III 235, 239, 245
talanga

uga = ugă

gluga VI 65
îndrugă
fugă

ruga VIII 219, 220
Buga

ia = ie

vecinicia III 211
junia*

comedia IV 511; V 595
nebunia
îmbie

nebunia IV 174
argintie

junia VIII 154, 157
domnie

ţăria V 372
Marie

Reveria I 480, 509; IV 35; V 47
Maria

pustia III 14
sărăcia

pustia III 14
calicia

pustia I 183; III 14, 16, 18, 20
nemernicia

pustia III 14
văduvia

pustia III 10
văduvia
sărăcia

împărăţia VI 71
fărmăcăria

eia=eea

cheia V 152; VIII 306
ideea

femeia VIII 85
ceea

femeia I 376; VIII 170
zeea

acesteia V 230; VIII 87
femeia

acesteia IV 270; V 230
scînteia

oia

nevoia V 680
Troia

uia=uie

nimănuia I 104; II 37
altuia

unuia IV 359; V 370, 371
aleluia

altuia III 207
spuie

ija

grija V 358
Dabija

ala=eala=oala=ală=eală

fala IV 351; V 362
oala

sala IV 210; V 184
migdala
ițală

sala IV 318; V 285
răceala

sala V 268
răceală

greșala IV 239; V 199
fala

oala=oală

poala VIII 85
boala

poala VIII 136
boală

ila=ilă

mila I 164; II 353, 357, 365
Dalila

mila IV 530; VIII 351
sila

copila IV 317; V 267
fila

copila I 159; II 354, 358
Dalila

copila V 218, 221
sila

sila IV 334
filă
imobilă

ama=amă

mama II 51
sama

Brahma IV 489
pastramă

sama II 51
mama

sama IV 525
arama

vama IV 289; V 247; VIII 342–343
arama

eama=ama=amă=eamă

seama V 54
teamă
marama

seama IV 51
teamă
maramă

ima

grima I 301
crima

alma=almă

palma IV 353; V 365; VIII 86
valma

valma II 95; IV 219, 417; V 188, 447, 463
palma

valma IV 374; VI 72, 506
palmă

arma=armă

arma IV 145
sfarmă

îrma=îrmă

cîrma VI 532
sîrmă

uma=umă

acuma IV 217
ciuma
gluma

acuma I 172; II 397, 425; VI 72, 506
numa

acuma IV 499; V 647; VI 40; VIII 80
numa

acuma IV 68
numa
glumă

acuma IV 288
bruma

acuma VIII 357
totdeauna

acuma IV 226
glumă

acuma II 379
mumă

gluma V 415; VIII 457
acuma

gluma V 201
numa

muma V 559; VI 92
acuma

numa IV 287; V 175; VIII 93, 108, 450
acuma

numa I 152; II 334, 336, 341; IV 324; V 308, 311, 450; VIII 93
bruma

numa IV 118; V 108; 111
spumă

numa IV 306; V 448, 450; VIII 280
brumă

spuma II 30; V 238, 411
acuma

spuma II 20
gluma

spuma IV 241, 337; V 201, 328
numa
acuma

bruma IV 331; V 318
acuma

ana=ană

Ana VIII 102
geana

Ana VIII 115
Satana

sărmana II 382, 384
geana

sărmana V 389
bălană *

strana IV 218, 434; V 512
Satana

caravana V 185
Morgana

oana=ana

icoana V 376
sărmana

ina=ină

lumina I 134; II 212–213
vina

lumina V 117
lină

lumina I 494; V 52
senină

vina I 173; II 399, 427
Cătălina

Bucovina V 337
vina
cioclovina

aina=aină

haina VI 81
taină

îna=ina=înă=ină=ună

mîna VI 502
lumina
lumina

mîna VI 62
ruina
lumina

mina VI 501
străină
blajină

mina VI 60
străină
lină

mină I 434
închină

mina VIII 155
împreună

bătrina IV 223
îuvenină

bătrina IV 223
păgînă

bătrina VI 80, 510
zină
senină

zîna VI 97
mina

oamna = oamnă

toamna V 357
Doamnă

ona

corona IV 325; V 315
Madona

iarna = arna

iarna VIII 80
Varna

una = ună

una * III 109
una

una VIII 216
nebuna

una VI 69
totdeuna

una V 549—550, 551
întotdeuna
una

una I 148, 302, 307; II 309, 311; IV 258; V 457
luna

una VIII 230
nuna

una III 88
întruna

una III 88, 91
adună

una VIII 156
împreună

una VI 76, 509
împreună
într-una

totdeauna I 115
(totdeuna)
una

nebuna III 71
una

totdeuna I 115, 174; II 75, 79, 81, 185, 389, 428; III 38, 201; V 471
una

totdeuna III 323; V 617
luna

totdeuna II 177
runa

întotdeuna II 428
una

întotdeuna IV 397, 543; V 617, 684
luna

întotdeuna V 679
întruna
una

minciuna IV 386, 539
una

minciuna II 146
totdeuna

minciuna V 410
totuna

luna I 185; II 386, 389, 414; III 29, 31, 37, 40, 42, 45, 46, 80, 104, 188, 198, 200; IV 68; V 58
una

luna I 190; III 68, 70
totdeauna
(totdeuna)

luna I 193; III 82; V 155; VIII 309
întotdeauna
(întotdeuna)

luna V 551
totdeuna
una

luna V 556—557
totdeuna
întruna

luna I 228, 429; II 29; III 233, 235, 236, 239, 257, 272, 290, 291; IV 427; V 487
întruna

luna IV 258
totuna

luna IV 99
furtuna

luna VIII 180
sună
adună

luna VIII 180
sună
tună

întruna II 399, 428; III 188, 189, 190, 193, 325; V 446
una

întruna I 216, 219, 221, 223; II 362; III 237, 238, 240, 241, 245, 246, 247, 248, 250, 254, 255, 257, 260, 262, 263, 265, 268, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 280, 281; IV 423; V 454; VI 80
luna

întruna I 48, 332; VII 98
găvăună

întruna V 446
bună

întruna V 446
adună

întruna IV 222; V 454
lună

totuna I 49, 333; VII 98
luna

totuna I 48; VII 98
lună

Fortuna II 250
una

furtuna V 141
rună

apa = apă

apa VI 45, 490
sapă

eapa = apa

teapa I 330
apa

ipa

clipa II 201
pipa

risipa II 201, 202
pipa

ampa = eampa

lampa I 106; II 42
cleampa

ara = ară = iară = oară = are

ceara II 295; IV 328
vara

ceara V 300, 317
vară

Sahara II 339, 345
ţigara

sara I 231; III 298, 300; IV 101
para

sara I 152; II 336, 342; V 290, 297, 314; VIII 94, 313
(Sara)
ghitara
(chitara)

sara II 175
iară

sara IV 126
clară

sara V 151; VIII 316
solară

sara IV 307; V 448; VIII 280
coboară

sara V 159
are
tresare

ghitara V 295
sară

ghitara V 295, 302
asară

ţara VI 119
primăvara

vara VIII 186
primăvara

primăvara VI 66
sara

seara II 335
ghitara

oara = oară

fecioara IV 225
comoară

ora

ora III 27, 28, 31; IV 414
tuturora

hora IV 351; V 362
tuturora

sonora III 32, 36
tuturora

cărora IV 326; V 298, 304
aurora

aurora III 33; IV 362; V 382
tuturora

amîndurora I 184; III 36, 39, 41, 43
tuturora

tuturora V 549
aurora
sora

tuturora III 39
amîndurora

sora I 121; II 134, 135
tuturora

altora V 328
aurora
acelora
altora

altòra VI 519
altòra
tuturora

altòra IV 228
multora

multora IV 337
aurora
acelora
altora

multora V 328
aurora
acestora
altora

multora III 31
tuturora

multora IV 453; V 549; VI 91
altora
tuturora

ura

obscura IV 437; V 516
natura

gura IV 543; V 619, 623
urra

gura IV 257
natura

gura VIII 200
legătura

gura V 638
căutătura
dura

murmùra I 26, 280
gura

măsura V 366
împlutura
ura
gura

măsura V 366
cezura
ura
căldura

măsura IV 356; V 366
cezura
ura
gura

statura V 374, 381
natura

asa=asă=oasă

casa II 283
hidoasă
grimasă

masa IV 304; VIII 279
casa

rămas-a VI 80
casa

easa=ază

împărăteasa VIII 214
mireasa

împărăteasa VI 72
pază

isa

Tisa I 182; III 8, 15, 17, 19
plînsu-mi-s-a

Tisa III 12
plînge-ţi-s-a

insa=însa

întins-a I 122; II 136
dînsa

însa=insa=insă=inse

dînsa IV 206
plîns-a
stins-a

dînsa VIII 89
într-însa

dînsa I 51
aprinsă

dînsa VI 80
întinsă

dînsa VI 510
întinse

aşa=oaşa

naşa VI 65
moaşa
faşa

uşa

acuşa IV 267
căţeluşa

cenuşa II 287
acuşa
guşa

cărăruşa VI 66
uşa

ata=ată

gata I 167; II 393, 419
fata

tata VIII 91
dată

ita

iubita V 249, 655
adormit-a

îta=ita=ită=îtă

atîta V 214
sita
bîta

atîta V 95
amărita

atîta V 590
fericită

atîta IV 257
amărită

alta=ealta=altă=alte

alta IV 259
unealta

alta VIII 195
Malta

alta III 86
baltă

alta III 88
încalte

balta VIII 228
alta

Malta I 146; II 297, 306; VIII 195
alta

ealta=alta

unealta VIII 217
alta

inta=înta=întă

ţinta V 629
sfînta

ţinta V 303, 304
sfîntă

înta=inta=îndă=întă

sfînta VI 48, 494
ţinta
avîntă

sfînta VI 51, 494
blîndă
frămîntă

apta=eapta

fapta VIII 237
treapta

asta=oasta=oastră=astă=eastă=oastă

asta V 184
coasta
foasta

asta IV 211; V 184
coasta
foastă

asta VIII 228
nevasta

asta VI 65
nevasta
dumneavoastră

aceasta VI 535
fereasta

aceasta V 295
castă

aceasta V 295
fereastă

aceasta V 350
nevastă

nevasta VIII 85, 136
asta

easta=asta

fereasta IV 171; V 153; VIII 307
asta

fereasta I 125; II 144
aceasta

fereasta I 46, 331; VII 97
creasta

esta

cesta VI 39
acesta

ața=eața=iața

fața VIII 226
vîața

fața I 174, 307, II 430
viața

fața IV 482
frumsața

fața V 439, 441, 444
îngheață

viața IV 68
ceața
măreață

viața IV 539; V 614
dulceața

viața I 445; IV 300
dimineața

viața V 292
gheață

viața IV 183
gheață
învață

roșața II 399, 430
fața

povața II 429, 430
fața

eața=ața

ceața V 472
fața

dimineața II 381
fața

iața=eață

viața II 93
gheața

viața VIII 276
dimineața

viața I 438
dimineață

ița

ziulița I 2
doinița

ința=ință

neființa II 205
voință

suferința IV 361
credința

aua

criticaua IV 505
caua

ocaua II 286
licheaua

mantaua VIII 136
șaua

eaua=aua=eauă

giubeaua VIII 354
luleaua

Bezedeaua IV 496; V 587
steaua
licheaua
cordeaua
cățeaua
canapeaua
șoseaua
mascaraua
cupeaua
turaua
steaua
Bezedeaua
licheaua
tinichеaua

neaua VI 47—48
podeaua
perdeaua

neaua IV 202
podeaua
steauă

neaua I 66; II 21; V 306
șeaua

steaua VIII 353, 355
luleaua

steaua I 485; IV 192; V 163
neauă

eua

neua I 365
șeua

neua V 293
steua

oua=ouă

roua VI 58, 498
nouă
plouă

ava

Suceava V 358
învia-va

slava IV 349; VI 107, 532
Suceava

slava V 332
Glava

slava V 338
Udrinaglava
dura-va
tava

urma-va IV 301; VIII 276
presăra-va

urma-va IV 414; VIII 207
presura-va

eava=ava

pleava VIII 87
afla-va

ova

Moldova IV 350; V 358
slova

Moldova V 357
încotrova

uza=uză

buza V 590
bluza
auză

buza V 590
ursuză
auză

ochia

rochia VI 101, 517, 518
Dochia

Ă

ă

dă IV 171; V 152; VIII 306
stă

sună IV 233; V 192
vibră

sună V 192
tremură

lăsă VI 87
inecă

stă IV 166; V 655
dă

abă=eabă

babă VI 41
degrabă

labă I 84, 405, 418; II 233, 236,
treabă 254, 261; IV 222, 506; V
190; VI 45, 490

Calabă VIII 207
treabă

slabă VI 535
degeaba

slabă II 197; IV 287, 364; V 388
întreabă

arabă I 372; VIII 166
slabă

arabă IV 406; V 434
slabă
întreabă

grabă VI 75
babă

grabă I 174; II 427; VI 28
treabă

grabă IV 385
întreabă

grabă IV 365; V 388, 389; VIII 85
slabă

degrabă VIII 222
treabă

degrabă VIII 84
slabă

eabă = aba = abă = oabă

treabă I 48; VII 98
laba

treabă VIII 88, 115
babă

treabă VIII 355
degeabă

treabă VI 72, 506
treabă

treabă VIII 227
întreabă

întreabă I 97, 104, 426, 447; II 39; V 376
slabă

întreabă VI 75
podoabă

întreabă V 577; VIII 228
grabă

oabă = iarbă

împodoabă IV 508
iarbă

roabă I 154, 232; II 337, 343; III 222, 306, 307, 309; IV 411, 436
podoabă

albă = alba = abă = alpă

albă IV 52
salba

albă IV 466; VIII 289
slabă

albă IV 477
dalbă

albă IV 349; V 358; VI 82
salbă

albă V 277
salbă
albă

albă V 281
salbă
dalbă

albă IV 457; V 563
rozalbă

albă VIII 172
talpă

albă IV 497
talpă
albă

dalbă V 260; VIII 281
albă

salbă I 88, 95, 440, 443, 444
albă

oalbă = albă

înhoalbă I 405, 426; VI 45; VIII 143
albă

îmbă = îmbă

schimbă I 203; II 353; III 166; IV 298, 299, 375, 386, 388, 539; V 397, 410, 416; VI 42; VIII 219, 220, 275
limbă

schimbă II 121
limbă
schimbă

schimbă IV 284; V 244
limbă
strîmbă

schimbă V 214—215
strîmbă
plimbă
limbă

limbă I 142, 194; II 294, 303, 412; III 92, 96, 100, 109, 110; IV 296; VIII 475
schimbă

limbă IV 335; V 325
plimbă
schimbă

limbă V 208
strîmbă
plimbă
schimbă

plimbă IV 247; V 208
limbă
strîmbă
schimbă

îmbă = imbă

strîmbă VI 66
limbă

strîmbă IV 252; V 215
plimbă
limbă

arbă = iarbă

barbă VI 40, 490
iarbă

iarbă = arbă

iarbă I 147; II 307
barbă

oarbă = arbă = iarbă

oarbă II 412, 446
soarbă

soarbă II 298
iarbă

soarbă II 446
oarbă

soarbă IV 216
oarbă
barbă

orbă

vorbă VI 24
cociorbă

acă = eacă = ată

dacă IV 138; V 134
pleacă

facă III 10; VIII 224, 225—226, 226
saracă
(săracă)

facă VIII 353
vacă

prefacă V 565
pleacă

desfacă V 556
cracă
împacă

clacă IV 230
posacă

placă VI 79
pleacă
dizbracă

placă V 625
facă

placă V 324
facă
prefacă
desfacă

placă V 324
facă
desfacă
împacă

placă V 324
facă
desfacă
îmbracă

placă IV 335; V 323
facă
împacă
săracă

placă IV 284
îmbracă
facă

placă V 324
sacă
prefacă
împacă

placă V 323
tacă
împacă
facă

împacă VIII 99
oleacă

împacă VI 120, 537
placă

împacă III 182
cracă

saracă V 165
sacă

săracă IV 542
treacă

săracă V 59
seacă

săracă I 485; V 164, 165
(saracă)
seacă

îmbracă IV 511
placă
săracă

îmbracă VIII 87
dezbracă

îmbracă I 438
lăsată

cracă III 289; IV 427; V 487
împacă

sacă III 14
saracă

tacă * III 10
saracă

eacă=acă=oacă

leacă I 342
treacă

pleacă I 443
apleacă
sacă

pleacă III 207; VI 92
îneacă

pleacă III 6
seacă

pleacă I 183; III 10, 11, 13, 15, 17, 20
seacă
săracă
(saracă)

pleacă V 419, 452
facă

pleacă VI 81, 510
disfacă
dezbracă

pleacă VI 510
placă
seacă

pleacă VI 81
placă
sacă

pleacă VI 100, 528
joacă

pleacă II 175
prisacă

apleacă V 95, 437
seacă

îneacă I 477; IV 32, 72; V 60
pleacă

îneacă I 441
ineacă

îneacă IV 326; V 315
teacă

îneacă III 5, 6, 8, 11, 12
saracă
(săracă)

treacă VI 42
leacă

treacă III 133; IV 386, 522, 539; V 410, 414, 614
pleacă

treacă I 95
pleacă
seacă

treacă III 209
îneacă

treacă V 625
facă

petreacă IV 290
seacă

întreacă VIII 445
pleacă

seacă I 487; IV 17, 418–419; V 437, 464; VIII 136
pleacă

seacă V 36
apleacă

seacă I 91, 441; IV 458
îneacă

seacă III 10, 16; V 59
saracă
(săracă)

oacă=acă=eacă

joacă III 152
îmbracă
pleacă
învoacă

joacă VI 48, 494
îmbracă
coacă

promoroacă I 69
îmbracă

ică

floricică I 2
tinerică

surcică VI 66
mică

ridică V 141
ridică

ridică IV 412
nimică

ridică VI 35, 488
pică

ridică V 141
despică

ridică VI 41
frică

ridică I 166
frică
ridică

ridică VI 128, 549
singurică

ridică I 93, 435
potică

ridică IV 290
zică

ardică IV 156
despică
ridică

chică VI 29
zică

mică V 671
ridică

mică II 197; III 66; V 389
nimică

mică VI 538
nimică
pică

mică III 203; IV 348; VI 122
pică
strică
nimică

mică VI 506
[frică]

mică VI 521; VIII 92
subțirică

mică IV 523
subțirică
zică
frumușică

mică VI 538
strică
pică
nimică

mică I 108
turturică

amică III 61
nimică

nimică I 82, 415
ridică

nimică VI 514
pică

nimică VI 71, 506
pică
zică

nimică IV 183
despică
păsărică

nimică I 373; VIII 167
frică

nimică V 215
strică
clică

nimică V 215
zică
clică

nimică IV 237; V 197
zică
pică
frică

nimică V 197–198
zică
pică
strică

mucenică IV 228
pică

voinică IV 157
frică
mică

Veronică VI 539
mică
nimică
pică

Veronică II 137; IV 348; VI 122, 539
strică
nimică
pică

furnică IV 147
mică

unică II 200
ridică

pică III 298
ridică

pică IV 209; V 182
ridică
antică

pică V 182
ardică
antică

pică I 38, 309, 442
nimică

despică I 231; III 299; IV 100, 143;
ridică V 141

despică IV 163
clică
strică

tinerică VI 94
singurică

tinerică II 54
turturică

frică II 370; IV 137
ridică

frică VIII 89, 222
nimică

strică VI 116
nimică
pică

singurică VIII 95, 100
frică

mătușică IV 534; VIII 339
frică

pitică V 299, 305
frică

mititică IV 319; V 271
ardică
(ridică)

antică I 52, 337
mică

antică I 92
nimică

antică IV 144; V 377
pică

mitutică I 6, 251
ridică

zică I 198; III 89, 91, 95, 97, 102;
nimică V 155, 203; VIII 309

zică VI 46
pică

zică IV 382
strică

eică

leică VIII 353
ciubeică

uică

țuică VIII 354
puică

elcă

butelcă II 282
spelcă

umcă=uncă

cum că VI 70
aruncă

incă=uncă=ingă

încă I 157, 232; II 328, 339, 345,
adincă 400, 431; III 306, 307, 309;
IV 427, 436; V 484, 615; VI 29,
75; VIII 88, 89

adincă I 133, 184, 234; II 210;
încă III 30, 31, 32, 36, 40, 42, 44;
V 352, 419, 542; VI 115, 536;
VIII 216, 226

adincă VI 494
adincă
încă

adincă I 477, 485; IV 32, 72, 192;
stincă V 36, 164; VIII 155

adincă VI 51
stincă
încă

adincă III 150
aruncă
plingă
încă

mincă V 276
adincă

mănincă VI 36
încă

brincă I 455; V 29
stincă

stincă IV 514
încă

stincă IV 72, 138, 139; V 59, 135,
adincă 137, 597, VI 29, 105, 107,
524; VIII 186, 393, 407

uncă=ungă

fu-ncă VI 47, 492
luncă
pruncă

luncă II 134; V 647; VI 111
aruncă

luncă VI 127, 549
pruncă

spun că II 6
aruncă
pruncă
luncă

spun că II 4–5
pruncă
aruncă
luncă
presupun că
giuncă

aruncă I 154; II 335, 336, 342;
luncă IV 325; V 297, 314; VI 39

aruncă I 151; II 318
muncă

aruncă II 5; IV 227; VI 82
pruncă

aruncă IV 137; 169; V 124, 133
lungă

aruncă I 93, 435
lungă
dungă

aruncă V 294
îndelungă

pruncă II 5, 8
luncă

arcă

încarcă I 74, 387; IV 385
barcă

încarcă IV 318; V 285; VIII 95
parcă

încarcă VI 79, 510
parcă
cearcă

descarcă VI 509
parcă
cearcă

încearcă VI 72
încarcă

marcă IV 495–496; V 586
parcă
înțarcă
încarcă
barcă
țarcă
marcă

parcă III 30, 33, 36
barcă

parcă I 415
ațarcă

țarcă VI 93, 519
descarcă

oarcă=arcă

toarcă VIII 95, 100–101
parcă

ercă

balercă VIII 355
ciupercă

îrcă

hîrcă II 288; V 332
năpîrcă

urcă

urcă III 188; IV 127; VI 32, 39
încurcă

încurcă VI 487; VIII 215, 223
furcă

furcă VI 113, 534; VIII 200
încurcă

ască=ească=oască

cască VIII 209, 220, 448
nască

rătăcească IV 351
păsărească

dobitocească III 22
cinească

turcească V 361
moldovenească

mască II 339
momească

mască II 328
ademenească

mască VIII 86
sfîrşească

mască IV 502; V 588
nască

mască III 100
cunoască

nască V 445, 473, 474—475
privească

ească=asca=ască=iască=oască

orbească II 78
crească

dobîndească VIII 445
plătească

rodească III 17
hrănească

lumească I 338
tălmăcească

lumească IV 162
sufletească
cerească

ciocnească VIII 174
trăiască

îngălbenească IV 149
crească

menească IV 452; V 549
lucească
pămîntească

agarenească V 361
moldovenească

domnească IV 476
ţărănească

unească IV 408; V 476, 477
cerească

înnebunească I 162; II 357, 361
iubească

crească III 105
bătrînească

crească II 448, 449; VIII 220
nască

cerească VIII 169
crucească

cerească I 314
crească

îngerească I 335
cerească

nefirească I 346
crească

nefirească I 61
crească
zdrobească

nefirească I 352
crească
omenească

dogorească III 18
prăpădească

înflorească VI 119
împodobească

înflorească VIII 228
întîlnească

călătorească IV 520; VI 123
îmbătrînească
crească

găsească VI 24, 486
pămîntească

împărătească VI 70
cască

împărătească VI 42
păzească

sufletească I 372; VIII 167
cerească

sufletească V 465, 474
urască

despletească II 137
privească

citească IV 390
oprească

părintească V 645
iubească

pămîntească VIII 382, 410
zărească

pămîntească IV 160
cerească
împărătească

pămîntească IV 249; V 209
îndreptăţească

pămîntească VIII 410
privească

trîntească * V 90
îngălbenească

amorţească V 90
îngălbenească

amorţească V 145
roşească

amorţească IV 149
pîlpîiască

privească IV 451
nască
croiască

privească V 547, 548
nască
cunoască

privească V 547
nască
recunoască

iască=ească

iască VI 24
odihnească

îndoiască VIII 410
rănească

vuiască IV 149; V 145
strălucească

oască=ască=ească

cunoască II 317
broască

cunoască II 283
broască
cască

recunoască I 150; II 317
broască

broască II 330
păzească

broască II 338, 344
cunoască

işcă

mişcă V259; VIII 264
mişcă

mişcă IV 500
pişcă

morişcă I 140; II 260, 265, 269
mişcă

uşcă

răţuşcă VI 45
cuşcă

ucă

ducă I 456, 472; IV 28; V 29, 36
nălucă

aducă I 171; II 378, 396, 424
apucă

aducă III 43, 44, 286, 287
usucă

nălucă II 247; V 639
ducă

nălucă I 376; VIII 170
usucă

nucă III 88, 91
nălucă

apucă VI 100, 105
ducă

apucă II 365
traducă

apucă I 402
nălucă

usucă III 8, 12
ducă

usucă III 44
aducă

usucă V 45, 439, 441
nălucă

usucă I 323
apucă

adă=eadă=oadă=aldă=ade

cadă V 74, 86, 123
cascadă

cadă I 154, 395; II 335, 337, 342;
zăpadă III 194, 197; IV 116, 325;
V 217, 218, 297, 314, 438, 441,
513, 515; VI 95, 96, 520

cadă V 185
pradă

cadă VI 42
şadă

cascadă V 293
zăpadă

sfadă V 208
grămadă
cadă
paradă

plămadă V 638
fanfaronadă
nadă
ladă

pomadă II 275
fadă

pomadă I 151; II 318
promenadă

colonadă IV 133
zăpadă

zăpadă I 511; II 106; IV 134;
cadă V 50, 124, 203, 458

zăpadă IV 210—211
cadă
pradă

zăpadă VI 509
cadă
vadă

zăpadă VIII 385, 414
grămadă

zăpadă I 46, 331; VII 97
ogradă

zăpadă IV 120, 308; V 92, 96, 103,
pradă 104, 108, 368; VIII 281

zăpadă II 94; IV 286, 483; V 246
şadă 666

zăpadă I 416, 488; IV 42; VI 488
vadă

zăpadă V 114
livadă

zăpadă V 99
scaldă

zăpadă V 307
cade

spadă VI 55
coadă

paradă V 318, 319
creadă

paradă IV 331
vadă

paradă V 324—325
vadă
sfadă
scadă

ogradă VI 46
cadă

ogradă V 190
serenadă

ogradă IV 224; V 191
coadă

ogradă VI 29
vadă

pradă IV 308; VIII 281
zăpadă

pradă I 95, 444
zăpadă
sfadă

pradă II 256, 264
paradă

stradă IV 497
ladă

stradă IV 537
promenadă

tradă VI 76
zapadă

şadă VIII 84
cadă

şadă VI 94
zăpadă
cadă
grămadă
ogradă

şadă I 435
pradă
vadă

vadă II 107; IV 410
cadă

vadă VIII 410
smeadă

vadă VI 32, 487
creadă

vadă IV 223
serenadă

vadă I 67, 363, 364, 367; IV 506;
zăpadă VI 28

vadă I 92, 442
zăpadă
sfadă

eadă=adă

creadă V 296, 302
livadă

iadă=adă

naiadă VIII 460
cadă

oadă=adă

coadă I 134; II 207, 212
neroadă

coadă V 129
zăpadă

înnoadă II 235; 238; III 283; IV 289
coadă

înnoadă V 338
roadă
coadă

idă=îdă=ită

ucidă IV 225
deschidă

ucidă II 78
rîdă

cărămidă IV 224
surîdă

cridă I 76, 400, 402, 410
zugrăvită

îdă=idă=ide

rîdă I 115; II 76, 82—83
ucidă

rîdă II 82—83
ucide

aldă=altă

caldă I 249; IV 118, 459; V 99,
scaldă 438, 441, 569, 674; VIII 181, 204

scaldă I 62, 355; IV 123, 475; V 81;
caldă VIII 114, 263

scaldă V 108
saltă

ildă

pildă I 140; II 265—266, 270; V 604
Clotildă

endă=entă

reverendă IV 230
somnolentă

îndă=indă=întă

fugindă I 20, 272
mugindă

ghindă III 244
întindă

pălindă I 11
avîntă

oglindă I 168
prindă

oglindă II 420
aprindă

oglindă II 393; IV 429; V 488
cuprindă

oglindă VI 80
tindă

colindă VI 70
oglindă
prindă

colindă VI 31
grindă

colindă I 422
grindă
prindă
tindă
cuprindă
oglindă
surîzîndă

colindă I 76
grindă
tremurîndă
prindă
tindă
cuprindă
oglindă
surîzîndă

depindă VIII 447
oglindă

prindă I 80, 411
oglindă

surprindă I 411
oglindă

cuprindă IV 530; VIII 350
oglindă

murindă IV 149
aprindă

murindă I 32, 295
blîndă

nemurindă I 457; V 30
blîndă

tindă I 330
grinda

tindă II 375
oglindă

tindă VI 510
tindă

întindă III 105
ghindă

întindă V 626
aprindă

îndă=indă=undă=întă=întă

blîndă VIII 93
osîndă

blîndă V 374, 381
profundă

flămîndă V 440
blîndă

pîndă IV 259
izbîndă

pîndă IV 145; V 88
osîndă

vibrîndă IV 173
sfîntă
tremurîndă

tremurîndă I 18, 268
descrescîndă

tremurîndă III 212
blîndă

tremurîndă I 457; V 31
intonîndă

tremurîndă I 477; IV 32; V 36
ţintă

osîndă VIII 470
flămîndă

imitîndă I 3, 247
vuindă

surîzîndă I 42, 316
pălindă

ondă

arondă V 183
blondă

undă=untă=unze

ascundă IV 325; V 297, 314, 315
nuntă

ascundă V 90
frunze

cufundă I 357
ascundă
undă

rotundă IV 209; V 183
pătrundă

odă

Vodă II 277
odă

ardă=artă

ardă VI 71
bardă

bardă VIII 172
despartă

urdă

zburdă VIII 84–85, 136, 187
surdă

ciurdă VI 45
zburdă

udă=iudă=ude

udă V 24
udă

udă IV 406
crudă
audă

audă VI 70
trudă

audă VIII 85, 136
asudă

caracudă IV 517
trudă

nudă IV 490; V 581
crudă

crudă I 379; VI 79
udă

crudă VIII 465
audă

crudă VIII 353
ciudă

crudă I 330; IV 364; V 256, 388; VI 27; VIII 269
asudă

crudă IV 248
asudă
trudă
Iudă

crudă I 348
asude
astută

trudă V 209
Iudă
asudă
crudă

trudă VI 40
asudă

asudă VIII 88
udă

asudă IV 160
audă

afă=iafă

ceafă VI 72
garafă
ia fă

ofă

garofă IV 226
antistrofă

garofă I 162; II 363
stofă

sofă IV 203
garofă
stofă

stofă II 365
garofă

arfă

arfă I 137; II 255, 264, 267
(harfă)
marfă

agă=eagă=eargă

bagă IV 223
întreagă

dulceagă VI 120
bagă

dulceagă VI 537; VIII 87
dragă

încheagă I 132; II 204, 209
desleagă

încheagă IV 125
întreagă

încheagă IV 266
dragă

dragă II 137; VI 116, 537, 538, 539
pribeagă
întreagă

dragă IV 348; VI 122
pribeagă
întreagă
aleagă

dragă IV 348; VI 122, 538, 539
înţeleagă
pribeagă
întreagă

dragă I 122; II 136, 137; III 194, 197; IV 53, 320, 444, 446; V 273, 539, 540; VI 35, 97, 120, 489; VIII 101, 104, 105
întreagă

dragă VIII 97
şagă

tragă I 183; III 5, 6–7, 11, 20
întreagă

[şagă] VIII 96
dragă

şagă V 276
aleargă
întreagă

vagă IV 472; VIII 260
întreagă

eagă=agă=oagă

pribeagă V 420
înţeleagă *

pribeagă IV 176; V 153, 667; VIII 307
întreagă

pribeagă V 667
dragă

leagă II 389
înţeleagă

leagă II 204
desleagă

leagă I 144, 189; II 197, 206, 298, 306, 386; III 68, 69, 70; IV 449; V 286, 541, 542, 543
întreagă

leagă I 82; III 234; IV 399
dragă

aleagă IV 321
întreagă

înţeleagă I 333; VIII 297
întreagă

desleagă I 177; II 402, 412, 436, 447
întreagă

culeagă II 379, 396
întreagă

întreagă I 292; IV 327; V 299, 316
pribeagă

întreagă I 171; II 425
încheagă

întreagă I 133; II 211, 437
leagă

întreagă I 162; II 362
înțeleagă

întreagă II 404, 414
neagă

întreagă IV 312; VIII 284
roagă

întreagă I 231, 414, 415; III 298,
dragă 300; IV 101, 435; V 190,
511, 512, 514; VIII 96

întreagă III 107
atragă

întreagă V 265
vagă

oagă = agă

roagă II 5; VI 82
șagă

igă = ică

rigă II 250
verigă

strigă VIII 181
frică

eangă = anga = angă

creangă III 237, 238
talanga

Creangă V 593
talangă

ingă = îngă

atingă IV 473; VIII 261, 382, 395,
stingă 410

stingă III 50, 53
plingă

ingă

stingă I 186
plingă

ungă = uncă

dungă III 225
lungă

dungă I 214; III 225
alungă

ajungă III 312; VI 94
lungă

lungă V 293
aruncă

lungă IV 543; V 619
dungă

lungă I 234; II 179; III 314, 315,
ajungă 317, 326; VI 101; VIII 446

lungă IV 320; V 273
alungă

lungă IV 478
pungă

alungă II 296–297, 305
ajungă

alungă IV 112
lungă

alungă IV 300, 540; VIII 82, 276
îndelungă

îndelungă V 95
lungă

pungă VIII 451
ajungă

strungă I 44, 321; IV 113
alungă

argă = arcă = eargă

largă IV 326; V 45
aleargă

largă IV 258
vargă

spargă I 38, 309
largă

vargă I 338
încarcă

vargă I 435
aleargă
largă

vargă III 29, 30
largă

vargă VI 93
largă
aleargă

eargă = eagă = arga = argă

aleargă I 403
varga

aleargă I 458, 474; IV 31; V 31, 41
neîntreagă

aleargă I 374, 439, 446, 467; IV 24,
largă 328; V 293, 298, 299, 316; VIII
161, 168

aleargă I 414
vargă

aleargă IV 165
vargă
largă

ugă

fugă I 80, 403, 413; V 304
rugă

glugă V 446, 447, 556
fugă

rugă VIII 223
slugă

rugă IV 140
distrugă

îndrugă VI 28, 486
fugă

ajă = eajă = ază = iază = aje

strajă I 104, 427; II 24, 25, 29, 34,
vrajă 38; IV 111; V 73, 292,
303; VIII 144

vrajă I 76
mreajă

vrajă I 103; II 34, 38; IV 261;
strajă V 113; VI 76

vrajă V 184
așează
înfoiază

vrajă IV 164; V 149
maje
strajă

eajă = ajă

mreajă II 25; III 189, 192, 199;
vrajă IV 384

oajă = ajă

coajă II 207
răboajă

coajă I 85, 406, 418; II 200; VI 32,
vrajă 487

ijă = ija

grijă V 358
Dabija

grijă IV 349; V 365
Dabijă

grijă I 346, 352
spijă
neglijă

grijă I 61
spijă
grijă

grijă IV 499
grijă

ală = eală = ială = oală = oale

răceală V 295, 302
răgușeală

fală VI 52
cerneală

fală IV 146; V 89
boreală

fală VIII 225
înșeală

fală VIII 119
triumfală

fală IV 469; VIII 293
regală

fală IV 406; V 434
regală
sală

fală VIII 186
scoală

fală VIII 161
goală

fală V 114, 378
pală

fală VIII 204
sală

fală V 165
esală

falä IV 75
răscoale

triumfală IV 62—63; V 257; VIII 270, 271
infernală

gală V 378
pală

gală I 354
tresală

gală I 61
înşală

regală V 573; VIII 293
regală

regală VIII 353
oală

regală V 357
diagonală

regală IV 418; V 436, 447, 463
scoală

regală VI 81
goală

regală I 485; V 164
esală

sfială I 82, 403, 414; VI 40
peteală

sfială V 438, 441
goală

sfială IV 358; V 368, 369, 370
năvală

infernală IX 148
sfială

pală V 275
răceală

pală IV 53
regală
triumfală

pală V 275
îndoială

pală I 486; IV 22; V 205; VIII 180
matinală

pală IV 483; V 579
scoală

pală IV 477
poală

pală V 282
pală
esală

pală IV 174—175; V 156; VIII 310
esală

imorală IV 229
spală

greşală IV 263
răceală

înşală IV 208
goală
boală

fatală IV 478
oală

natală IV 318; V 285
sfială

natală V 268
esală

ovală V 282
pală
esală

eală=ală

tăvăleală IV 227
fală

rumeneală I 447
răceală
gălbeneală

iveală * V 364
diagonală

urzeală I 383; V 647
peteală

ială=ală=oală

îndoială VIII 223
boală

îndoială I 37, 309
pală

spoială II 318
înşeală

spoială II 275
itală

oală=ală=eală=ială=oară

boală * V 363, 364
diagonală

coală IV 491; V 581
fală

scoală VI 32
învălmăşeală

scoală VIII 175, 177
fală

scoală IV 153
triumfală
fală

scoală IV 234
boală

scoală V 443, 472
sală

scoală VIII 167
zboară

răscoală V 81
triumfală

şcoală II 257
boială *

şcoală I 140; II 257, 265, 269
spoială

şcoală VIII 219
goală

goală V 138
imperială

goală IV 365; VIII 222
boală

goală V 136; VI 108
smoală

goală I 40, 310
înşală

smoală V 299
fală

smoală V 135
sală

smoală V 305
roşală

poală I 341
răcoreală

poală IV 111; V 73
răscoală

poală VIII 188
mormîntală

ablă=eablă

rablă VI 69
greablă

rablă V 661
aimable

tablă II 236, 255, 263
rablă

îmblă=imblă

îmblă IV 222
jimblă

aclă

faclă IV 293, 388; V 249, 250, 412, 414, 655
raclă

raclă IV 497; V 250, 257; VIII 271
faclă

raclă IV 184
faclă
raclă

elă

stelă I 480, 509; IV 35; V 46, 47
rebelă

constelă V 291
fidelă

velă I 27, 280
stelă

umflă

buzumflă II 53
umflă

ilă=ila=ile

filă V 322
imobilă
milă

filă V 322
imobilă
silă

milă I 115; II 76, 78, 80, 82; V 471; VIII 259
împilă

milă II 99, 120, 163; III 61, 196; copilă IV 222, 271; V 190, 230, 651, 657, 683; VI 113, 533; VIII 104

milă II 326; IV 502; V 442, 470; VIII 97
silă

milă IV 407; VI 59—60
silă
copilă

milă IV 406; V 434
silă
[grilă]

milă IV 264
zile

copilă IV 512
sila

copilă IV 193
filă

copilă III 41, 42; IV 257, 365;
milă V 375, 378, 442, 641; VIII 474

copilă I 439
milă
silă

copilă IV 186–187; V 160
milă
prăsilă
filă
împilă
gentilă
silă
milă
defilă
febrilă
ostilă
silă
copilă
zambilă
exilă
milă
Sibyllă
sigilă
febrilă
milă
copilă

copilă V 160
milă
prăsilă
filă
împilă
gentilă
silă
scintilă
înfilă
febrilă
milă
sigilă
milă
copilă
zambilă
fertilă

copilă VI 56
umilă
milă

copilă V 375
copilă

copilă VIII 100, 110
silă

copilă I 488, 511; IV 41; V 50
gentilă

Chirilă IV 229
copilă

silă IV 333; V 321, 322
filă
imobilă

silă I 210; III 21, 38, 189, 192, 193,
milă 200; VIII 470

silă III 190
copilă

gentilă I 46, 331; VII 97
copilă

fertilă IV 141; V 86
milă

împlă

întîmplă IV 266, 418; V 228, 464
tîmplă

ulă

hulă VIII 353
căciulă

căciulă IV 497; V 587
sătulă

amă=eamă=iamă=oamă=armă

cheamă V 487; VIII 195
seamă

cheamă I 198; III 88, 91, 102, 108,
teamă 112; VIII 468

cheamă V 113
înhamă

cheamă VI 69
alamă

cheamă III 21; VI 101; VIII 95
mamă

cheamă IV 131; V 119
coamă

cheamă I 405, 418; VI 30, 45–46,
aramă 490

cheamă I 84; VIII 105
maramă

infamă III 52; IV 447; V 543
cheamă

gamă I 196; III 96, 97, 101
teamă

înhamă IV 156
aramă
cheamă

declamă I 357
aramă
înhamă

flamă IV 308; VIII 281
cheamă

mamă I 84, 417; VI 527
cheamă

mamă VI 69
samă

aramă I 28, 32, 284, 295, 490; IV 10,
cheamă 172, 469; V 125, 154; VIII
198, 293, 308

aramă V 54
cheamă
mamă

aramă IV 189
cheamă
dramă

aramă IV 418; V 436, 464
recheamă

aramă I 98
recheamă
distramă

aramă VIII 186
seamă

aramă IV 144; V 85, 88, 123
teamă

aramă IV 51
teamă
cheamă

aramă III 165; IV 58; VIII 265
înhamă

aramă II 99; III 170; IV 271;
mamă V 230; VIII 104

aramă IV 144; V 142, 143
maramă

aramă IV 116; V 77
dramă

aramă IV 135; V 131, 132
distramă
(destramă)

aramă I 495; IV 45
samă

aramă I 203, 482; III 165; IV 298,
vamă 470; V 254; VIII 258, 265, 274

sfărama III 21
mamă

sfărâmă I 484; IV 470; VIII 259
(sfarama)
aramă

dramă IV 463, 467; V 572; VIII 286,
cheamă 291

dramă III 111
seamă

dramă III 101, 107
teamă

samă II 328; VI 24
scheamă

amă III 86, 93, 94, 185
teamă

samă V 514; VIII 106
ia-mă

samă V 144 *; VIII 342–343
aramă

vamă III 97, 98
cheamă

vamă III 89, 91, 94, 95
samă

eamă=amă=iamă

seamă I 198; II 339; III 102, 107
cheamă

seamă III 108, 109; VIII 209
teamă

seamă IV 435; V 511, 512, 514;
ia-mă VIII 106

seamă VIII 444
aramă

teamă I 194, 372; III 98, 99, 105,
cheamă 109; VI 31, 112, 487; VIII 166, 167

teamă III 112; VIII 115
seamă

teamă II 52
mamă

teamă III 92, 95
samă

teamă IV 420; V 470; VIII 140
vamă

emă

stemă IV 466; VIII 289
diademă

stemă I 479; IV 49
problemă

imă = ima

grimă I 306
crima

aimă

îngaimă IV 416; V 443, 472; VIII 90
spaimă

spaimă I 52
faimă

almă = alma

calmă II 283
valma
palmă

palmă V 363, 364
valma

omă

domă I 91, 440
Romă

aromă VIII 353
Romă

armă = oarmă = arme

armă IV 417; VIII 450
larmă

armă III 157
larmă
farmă
doarmă

darmă I 512; V 14
sfarmă

farmă I 83, 404, 417, 429; III 176,
larmă 177; IV 305; VIII 279

farmă I 210; III 191, 193, 196,
adoarmă 198, 201

sfarmă IV 306; VIII 280
larmă

sfarmă I 28, 285, 457, 474; IV 31;
alarmă V 40–41, 42

larmă V 446, 463, 478
armă

larmă III 158, 159
armă
farmă
doarmă

larmă I 429, 430
farmă

larmă V 337
farmă
darmă
armă

larmă V 478
arme

oarmă = armă

adoarmă III 193
farmă

irmă

cirmă VI 109
sirmă

ormă

formă IV 513; V 597
diformă

normă IV 292, 513
formă

urmă

urmă II 66, 67; IV 235, 547; V 193,
curmă 194, 629

urmă I 354
curmă
turmă

urmă I 347
scurmă
urmă

urmă VI 62
scurmă
curmă

urmă IV 327; V 316; VIII 219,
turmă 386, 415

urmă I 346
turmă
curmă

curmă I 116, 179; II 78, 81, 83,
urmă 407, 442; III 319, 320; IV 448; V 353, 472; VIII 86

turmă II 76; IV 418, 538; V 464,
urmă 474; VI 87; VIII 219, 298

easmă = asmă = asme

mireasmă V 114
fantasme

catapeteasmă I 95
fantasmă

ismă

cismă II 238
prismă

umă = uma = ume

afumă IV 138
numa

mumă V 454
acuma

mumă V 454
spumă

mumă IV 465; VIII 289
lume

spumă V 464
lume

brumă I 427; V 318; VIII 144
acuma

brumă V 260; VIII 280
numa

zugrumă VIII 206–207
mumă

azmă = eazmă

agheazmă V 146
mireazmă

ană = ana = iană = oană

Ană II 19, 29
prihană

geană II 7; III 193; IV 383; VIII
dojană 114

diafană V 154; VIII 308
aeriană

diafană IV 127
plană

diafană IV 322
tirană

blană I 46; VII 97
icoană

blană I 331
hrană

plană IV 212
caravană
Fata-Morgana

grosolană I 484; IV 191; V 163, 164
icoană

aplană V 131
rană

romană IV 135; V 125
goană

romană V 133
suverană

sărmană V 389
bălană *

sărmană IV 72; V 59
vană

rană V 296, 302
blana

rană V 287, 442
tirană

rană IV 501
vană

strană II 249
hrană

vană I 336
diafană

vană IV 121; V 107, 112
aeriană

dumbrăvană IV 118; V 108
goană

curtezană I 151; II 318
romană

curtezană II 275
coroană

eană=ană

vicleană I 109; II 54
vădană

vicleană II 273
romană

vicleană III 60, 63
sărmană

pădureană III 190
vicleană

Ileană Cosinzeană IV 82
aeriană
sprinceană

iană=ană=oană

poiană V 487
dojană

poiană I 228; III 290, 291
hîrjoană

aeriană I 51
plană

oană=ană=onă=oarnă=ună=ane

icoană V 266, 267
diafană

icoană IV 193, 317
plană

icoană I 118; II 112; V 664; VIII 121
coroană

icoană IV 484
madonă

goană I 17, 258
răstoarnă

hîrjoană VIII 96
goană

coroană IV 349; V 357, 358, 365
blană

coroană IV 99; V 44
aplană

coroană II 109, 110, 111; III 212;
icoană IV 435; V 511, 512; VIII 106

coroană VIII 467
goană

coroană III 88, 91
vană

coroană IV 486
ciocane

încoroană IV 119
dumbrăvană

încoroană V 111
sună

matroană IV 222; V 190
goană

ână=ină=înă

română I 28, 285
divină

română I 513; V 13
mînă

enă

scenă III 107
Sirenă

Irenă V 684
Sirenă

Sirenă I 196; III 88, 91, 97, 102
scenă

Sirenă VIII 205
Irenă

ină=ina=ană=înă=ună=ine

străină I 422
îmbină
suspină
grădină
ebenină
blondină
mînă
regină
fină
lină
vină

albină IV 365; V 389
anină

îmbină I 19, 268, 474; IV 31; V 31, 41, 42; VIII 295
lumină

îmbină V 678
senină

combină IV 528; VIII 345
violină

combină IV 476; VIII 264
senină

dezbină I 364; IV 506; V 592
lumină

rădăcină IV 541
închină

rădăcină IV 126
lumină

pricină IV 227
învenină

grădină VI 119, 537
închină

grădină IV 126
cristalină

grădină IV 144; V 143
plină

grădină I 491; IV 11; V 92, 115, 277; VIII 186
lumină

grădină V 281
lumină
senină

grădină IV 362; V 374, 376, 382
ruină

ondină I 458, 474; IV 31, 307, 313; V 31; VIII 281, 285
lumină

ondină IV 308; VIII 281
vină

neodină VIII 160
suspină

fină VI 76
plină

fină I 72, 384, 385; VI 509
lumină

fină I 96, 445, 446
lumină
plină

fină IV 415
senină

fină VI 76
diamantină

regină IV 323
grădină

regină VIII 353
prăjină

regină I 38, 309, 479; IV 49; V 53; VIII 312
lumină

regină IV 466, 469; VIII 173, 290, 293
senină

regină I 492, 512; IV 7; V 14
însenină

regină VIII 314
întină

[vergină] VIII 289
regină

vergină I 372; VIII 166
însenină

virgină IV 223
lumină

rugină V 136; VI 108
rășină

închină V 188
domină

închină V 366; VIII 181
lumină

închină I 274
suspină

închină IV 163
suspină
senină

închină IV 155
destină

închină IV 218, 434; V 512, 514
ruină

prăjină VI 46, 490
minciună

lină V 191
găină

lină II 146
alină

lină I 335
înclină

lină I 51, VI 96, 97
plină

lină I 436
plină
lumină

lină I 423
mină
fină
regină
vină
suspină

lină V 289; VI 79, 509; VIII 116
lumină

lină I 312, 314; VII 196
lumină
divină

lină I 54
senină

lină I 373; VIII 167, 168
ruină

lină V 372
vină
senină
puţină

lină IV 361; V 372
vină
vină
plină

lină I 42, 317
bătrînă

lină I 460; V 32
zînă

alină II 376
vina

tocalină * I 408
vine

Magdalină VI 536
grădină

declină III 324
lumină

declină V 265
senină

înclină VI 72
rădăcină
ţărînă

înclină V 659
lumină

înclină II 132, 134
senină

înclină I 79, 403, 410; VI 30
suspină

mandolină I 455, 472; IV 28; V 29
plină

mandolină V 39
ruină

plină IV 365, 366; V 389
albină

plină II 281
rădăcină
lumină

plină VI 51
odină

plină I 438
fină

plină VIII 186
închină

plină V 150
închină
regine

plină I 11
alină

plină IV 174; V 150, 156; VIII 310, 465
înclină

plină I 106, 210; II 42; III 191,
lumină 193, 196, 201; IV 538; V 438

plină II 281, 284
lumină
creştină

plină VIII 184
senină
lumină

plină IV 331
suspină

plină II 30; IV 531; V 152, 608;
vină VIII 306–307, 351[]

plină IV 175; V 150
vină
regine

mină II 181
tina

mină I 423
fină
lină
regină
vină
plină
anină
suspină
lumină
închină

mină I 422
fină
vină
lină
regină
grădină
străină
combină
suspină
convină
ebenină
blondină

mină I 423
regină
lumină
închină

domină IV 482
lumină

domină V 256[]; VIII 269
vină

domină IV 61; VIII 269
bine

lumină IV 258; V 222
rădăcina

lumină V 150
diafană

lu[mină] VIII 231
străină

lumină I 248, 470; IV 18; V 23
grădină

lumină I 49, 333; VII 98
odină

lumină I 304
regină

lumină VIII 454
închină

lumină V 679
închină
plină

lumină I 5, 248; IV 115; V 77
lină

lumină I 489; IV 8
declină

lumină II 316; IV 483; V 677; VIII 388, 417, 461
plină

lumină VI 66
plină
înclină

lumină I 56, 343, 350
plină
tină

lumină IV 172; V 150
[diafanină]

lumină IV 170, 310, 475; V 77, 152; VIII 264, 283, 306
senină

lumină I 373; VIII 167, 168
însenină

lumină I 487, 489; IV 17; V 15
suspină

lumină II 273
tină

lumină I 372; VIII 166, 167
întină

lumină I 465, 504; IV 39; V 49
ruină

lumină I 370; VIII 164, 226
vină

lumină IV 480
rămînă

lumină II 72
stăpînă

lumină VIII 176, 177
bătrînă

lumină IV 129
fine

lumină II 389
mine

lumină V 451
senine

anină IV 281
fină

anină V 557, 684
lumină

anină III 106; V 258; VIII 271, 272
vină

senină I 460; V 32
mandolina

senină V 516
grădină

senină IV 380; V 407
grădină
lumină
fină

senină I 27, 280
lină

senină I 478; III 299; IV 33, 100
mandolină

senină I 231; III 298, 299; IV 100;
plină V 44

senină I 467; IV 25, 168
plină
lină

senină I 37, 308; II 110, 438; III
lumină 192, 199; IV 384, 466; V 514,
564; VIII 176, 177, 187, 290, 462

senină V 108
anină

senină II 318
ruină

senină IV 163
ruină
mină

senină I 464; IV 37
vină

însenină I 12
închină

însenină I 456, 473; IV 28; V 29,
plină 40, 41

însenină VIII 184
plină
lumină

însenină IV 143, 330, 465; V 140,
lumină 571; VIII 175, 289

învenină I 20, 273
senină

tulpină III 300; IV 101; V 44
înclină

suspină I 207; III 181; VI 545
grădină

suspină VIII 311
înclină

suspină III 227
plină

suspină VI 127
plină
alină

suspină I 375, 464; IV 110, 330, 542;
lumină V 48, 70, 318, 616; VI 70;
VIII 170

suspină I 467; IV 24
senină

suspină I 464; IV 37
ruină

suspină I 168; II 422
vină

suspină I 422
vină
lumină
închină

suspină VI 90, 513, 514, 518
îngînă

trupină IV 223
virgină

rășină IV 138; VI 29
lumină

tină II 450
lumină

tină IV 63; V 257; VIII 272
vină

diamantină IV 125
grădină

creștină I 436
virgină

creștină I 438
ruină
senină

țină IV 420; V 482, 483
țărînă

puțină VIII 444
grădină

ruină I 298
lumina

ruină V 527
dezbină

ruină I 372, 377; VIII 166, 167
vergină

ruină I 36, 486, 495; IV 45, 47; VIII
lumină 160

ruină I 372; VIII 167
senină

ruină IV 307; VIII 281
vizuină

ruină I 69, 372, 377, 380; VIII 166
bătrînă

vină IV 323; V 276, 278
străină

vină I 422
străină
combină
grădină

vină IV 480
dezbină

vină I 461, 478; IV 34; V 35
ondină

vină VIII 475
plină

vină I 118; II 109, 111, 112, 449,
lumină 450, 451, V 44, 156, 682; VIII
155, 214, 310

divină VIII 391, 421, 422
lină

divină I 457; V 30
metalină

divină II 325
lumină

divină IV 482; V 579
senină
sine

divină II 393
vină

Bucovină I 9
lumină

Bucovină I 1, 242
senină
lumină

aină

haină I 41, 312, 337; IV 98, 136,
taină 421; V 43, 127, 296, 302, 445,
475, 640; VII 196; VIII 187, 299

haină I 64, 358; IV 490
taină
distaină

taină I 479; II 56, 57; III 194,
haină 197; IV 193, 313, 429; VIII 93,
285

înă=amă=ână=ină=ună=îne

păgînă VIII 122
țărînă

îngînă III 187, 190, 198
mînă

mînă II 52
samă

mînă I 148; II 301, 309
română

mînă I 93
închină

mînă I 67, 366
plină

mînă VI 75
lumină

mînă V 277, 278
lumină
tină

mînă IV 412; V 478
rășină

mînă II 275
ruină

mînă VI 82
divină
plină

mînă IV 77
senină
lumină

mînă I 348
păgînă
bătrînă

mînă II 136*; V 74
mînă

mînă VIII 470
rămînă

mînă IV 205, 461; VIII 237
săptămînă

mînă V 337
săptămînă
ziuă
bătrînă

mînă II 136
îndemînă

mînă I 154; II 335, 337, 342; IV
stăpînă 331; V 295, 302, 318; VI 128

mînă III 21
țărînă

mînă I 369; VIII 161, 163, 174
bătrînă

mînă III 215; IV 146; V 90
împreună

mînă IV 171
vine

mînă I 340
bătrîne

săptămînă VIII 445
mînă

îndemînă IV 391
mîna

îndemînă IV 390
stăpînă

stăpînă V 683
mînă

înfrînă II 21, 30
mînă

bătrînă IV 163
străină
lumină

bătrînă V 190
ţină

bătrînă I 285
divină

bătrînă II 292; IV 536; VIII 342
mînă

bătrînă IV 153
mînă
brună

bătrînă I 144, II 296, 304
stăpînă

bătrînă VIII 166
bătrînă

fîntînă I 231; III 298, 299; IV 100
stînă

zînă VI 76
lină

zînă I 490; IV 11, 51; V 41, 42; VI 509
lumină

zînă VI 509
diamantină

zînă IV 408; V 477
mînă

zînă I 454, 471, 503; IV 27, 96; V 28
bătrînă

eamnă=oamnă

îndeamnă I 182; III 13, 15, 17, 19
toamnă

înseamnă III 111
toamnă

oamnă

doamnă III 104, 106
toamnă

onă

tronă IV 63, 302; V 257; VIII 270, 271, 277
încoronă

oarnă

răstoarnă I 148; II 301, 309, 322; IV 137; V 131, 132
toarnă

răstoarnă VI 55
întoarnă
toarnă

ernă

eternă V 165
cavernă

eternă IV 192
tavernă

îrnă

atîrnă III 104
bîrnă

atîrnă II 285
scîrnă

ună=una=umă=ină=înă=ună= =îne=une

bună IV 270, 493; V 230, 582
totdeuna

bună IV 504; V 590
nebună
minciună

bună IV 527; VIII 344
împreună

bună I 46, 331; V 683; VI 81; VII 97
lună

bună IV 190
lună
încunună

bună VIII 463
strună

bună I 123; VI 70
sună

străbună VIII 210, 219, 220
furtună

străbună V 87
bătrîne

străbună V 129
strune

nebună V 585
totdeuna

nebună IV 454
întotdeuna
niciuna

nebună I 386; II 30
adună

nebună IV 344; V 350, 351, 352
împreună

nebună III 243; IV 289–290; V 566; VIII 179
lună

nebună VIII 295
cunună

nebună III 234; IV 458
sună

nebună III 234
răsună

adună I 207; III 181
bună

adună IV 453
bună
lună

adună I 102, II 21, 30
nebună

adună III 54, 55, 57, 58
împreună

adună II 195; IV 101; V 616
lună

adună V 555
lună
bună

adună V 555
lună
răsună

adună I 146; II 297, 306
semilună

adună I 165, II 367
cunună

adună V 78
înţelepciune

adună VIII 81
spune

împreună III 206
totdeuna

împreună VI 523, 524
sugrumă

împreună II 21; V 450
nebună

împreună V 44
adună

împreună V 557
adună
cunună

împreună I 98; V 557
adună
sună

împreună I 187; III 60, 62, 64; V 106, 454
lună

împreună IV 175, 524; V 156; VIII 310
sună

minciună I 36, 297
nebună

jună V 677
dezbină

jună I 374, 461, 478; IV 34, 67; V 35; VIII 168
nebună

jună V 572; VIII 290–291
adună

jună I 376; VIII 170
împreună

lună V 39
furtuna

lună IV 139
mînă

lună I 207; III 181, 182; VIII 308
bună

lună I 55, 370; IV 461; V 43, 470,
nebună 647; VIII 164, 237

lună I 434
nebună
sună

lună I 73, 386; V 117; VIII 180
adună

lună I 92
adună
sună

lună I 13, 186; II 384; III 53, 190
împreună

lună VIII 186
împreună
bună

lună * VI 546
june
una

lună IV 221; V 427
cunună

lună IV 172; V 154
brună

lună I 206, 388; III 177, 178, 235,
sună 239, 243, 244; IV 328, 349;
V 289, 297, 311, 312; VI 30, 129

lună VI 93
sună
adună
întruna
împreună
nebună

lună II 24; III 178, 179, 233, 243;
răsună IV 140, 508; V 137, 293,
300; VI 114, 127; VIII 96, 101

lună IV 98, 330; V 301
furtună

cunună VIII 227
nebună

cunună V 557
adună

cunună VI 127, 546
june
una

cunună VI 501
pună
nebună

cunună VI 59, 501
spună
nebună

încunună V 100
sună

pună I 85, 408, 419
lună

apună II 384
împreună

spună IV 323
nebună

brună IV 173; V 63, 154; VIII 173
lună 308

brună IV 83
lună
împreună

brună I 44, 322; IV 114
sună

strună I 460
nebună

sună VIII 85
nebună

sună I 160; II 351, 353, 355, 356,
adună 359; IV 411, 545; V 447,
457, 460; VI 99

sună IV 214
adună
lună

sună II 132, 134
împreună

sună VI 101
împreună
lună
adună

sună I 209; III 176, 177, 192, 200;
lună IV 127, 542; V 144, 312

sună IV 324; V 313
strună

sună II 351; V 95
înstrună

sună V 114
răsună

sună III 199
lune

răsună V 441, 645
una

răsună VIII 265
adună

răsună II 25; IV 97; V 39
lună

răsună I 262
rună
furtuna

răsună I 158; II 326, 341, 346;
strună V 652

răsună V 114
instrună *

răsună VI 30
furtună

furtună V 208—209
nebună
bună
spună

furtună VIII 461
adună

furtună IV 96; V 39
lună

furtună I 96, 445
lună
bună

furtună V 141
rună

furtună I 262
rună
furtuna

înfurtună II 404
sună

apă=eapă=oapă

apă I 84, 405, 418; VI 46, 490, 527
adapă

apă I 414; IV 194
încapă

apă V 462, 620; VI 39
scapă

apă I 132; II 185, 205, 210; V 411
pricea pă

apă II 383
încea pă

apă V 555; VIII 214
îngroapă

apă VIII 83
Papă

apă VI 39, 79, 510
crapă

încapă I 137, 147, 190; II 238, 255,
apă 263, 267, 300, 307—308;
III 70, 72, 80; IV 417; V 462;
VIII 204

scapă VI 31; VIII 210, 219, 220
apă

adapă IV 268
apă

adapă I 79, 414
încapă

adapă VI 113
scapă

pricea pă V 552
apă
îngroapă

pricea pă II 262
încea pă

pricea pă VIII 215
țeapă

pricea pă IV 453
îngroapă
apă

încea pă I 179; II 407, 440; III 60,
apă 62; IV 448

încea pă I 82, 403, 414; VI 40
adapă

încea pă V 555
îngroapă

crapă I 45, 323; IV 114
adapă

crapă II 99, 170; IV 271; VIII 104
groapă

sapă IV 259; V 655
apă

oapă=apă

groapă IV 148; V 144
[sapă]

ipă

clipă V 190
aripă

clipă IV 453; V 549; VI 91
pripă
risipă

clipă II 179; IV 203
risipă

aripă II 408; IV 223
clipă

pripă VI 30
pipă

pripă VI 113
aripă

țipă I 4, 5, 247, 249
pripă

alpă

calpă I 150; II 281, 284, 316
talpă

umpă

scumpă I 116; II 78, 80, 83, 148; IV 312; V 471; VI 30; VIII 284–285, 382, 395, 410
rumpă

rumpă I 72, 382, 384, 385; VI 487
scumpă

arpă = earpă = iarbă

arpă IV 156; V 147–148
stearpă
iarbă

upă

astupă VI 52, 497
întrerupă
după

ară = ara = eară = iară = oară = oră = ale = are = oare

barbară I 482; IV 58, 470; V 254; VIII 259, 266
amară

barbară III 21
furară

amestecară III 182
sară

aruncară V 678
solitară

ocară IV 423; V 224
ceară

ocară IV 419; V 465, 469, 474
fiară

ocară IV 414, 540; VIII 202, 221
piară

ocară IV 259; VIII 470
amară

ocară I 151; II 275, 317
țară

scară IV 247; V 208
amară
uitară

scară IV 169
coboară

scară IV 52
sunătoare

dară VI 27
fiară

dară VIII 392
mioară

dară VIII 93
moară

dară I 458, 474; IV 31; V 31, 41
pară

dară VIII 154, 157
primăvară

dară VI 35–36
răsare

încordară I 456, 473; IV 28; V 29, 40, 41
cîntară

murdară I 511; V 50
înfioară

murdară I 511
pară

murdară I 511; V 50
primăvară

ceară I 170; II 377, 394, 423; IV 391
afară

ceară II 288
afară
rară
admirară

ceară IV 375
iară
vară

ceară I 51, 379
clară

ceară IV 272
amară

ceară I 432
fecioară

ceară II 87; V 449, 458
ușoară

ceară IV 152; V 147
temerară
primăvară

ceară V 276
avară

ceară IV 127
ușoare

ceară V 176
arzătoare

gheară I 23, 275
înfiară

afară I 103; VIII 206
scară

afară VIII 457
dară

afară VIII 457
așadară

afară I 185; III 37, 40, 42
piară

afară I 436
omoară
vară

afară VI 27
sară

afară I 443
vară
pară

afară III 213; IV 168
primăvară

vulgară IV 248; V 209
scară
ceară

pahară I 155; II 344
amară

chiară I 48, 333; VII 98
ghiară

clară I 232; III 306, 307, 309; IV 436
afară

clară V 114
solară

clară IV 491
amară

clară IV 360; V 383
fecioară

clară VI 57
ușoară

clară I 231; III 298, 299; IV 100
rară

clară IV 121
temerară

clară III 151
temerară
iară

clară III 151
temerară
amară

clară III 151
temerară
amară
presară

clară III 151
temerară
amară
mărgăritare

clară III 151
temerară
mărgăritare

clară V 289, 297, 311, 312, 313
sară

clară IV 306; VIII 280
solitară

clară IV 312; V 103, 104, 112, 288, 289, 296, 311; VIII 284
vară

clară IV 184
povară

clară V 646
vale

polară IV 466; VIII 289
amară

solară IV 130
coboară

seculară V 136
popoară

amară IV 266; V 229
ceară

amară VIII 390
iară

amară IV 302; VIII 277
piară

amară I 261
solară
temerară

amară IV 467; V 572; VIII 291
pară

cămară V 438, 440
sara

cămară VIII 223
doară

culinară IV 228
mortuară

pară IV 392
afară

pară I 211; III 206, 208, 209, 210, 212, 214
iară

pară III 131
zboară
iară
moară

pară IV 471; VIII 259
moară

pară VIII 313
temerară

reapară IV 303, 513; VIII 278
ocară

papară VI 46
afară

rară VI 35
pară

lucrară IV 511
adoră

arbitrară IV 474; VIII 262
amară

împresurară IV 407
împiedicară
sară

sară IV 535; VIII 341
dară

sară VI 41
afară

sară II 419
iară

sară III 104
piară

sară VI 127; VIII 280
coboară

sară I 168; II 419
apară

sară IV 325
ghitară

lăsară V 536
încetară

răsară I 332
papara

desară VIII 475
rară

vărsarăIV228
consumară

ghitară III 182
seară

ghitară V 296, 302
rară

solitară V 306
zboară

solitară I 62, 355
desfăşoară

cîntară VI 30
sară

involuntară V 275
amară

involuntară IV 172; V 154; VIII 308
oară

hotară IV 111; V 73
măsoară

hotară IV 417; V 461
izvoară

depărtară I 429
iară

ţară I 151; II 275, 318
ocară

ţară VI 81
ceară

ţară VI 97
afară

ţară IV 545
fanfară

ţară VI 59, 501
seculară
comoară

ţară V 24
amară

ţară I 137; II 256, 264, 267
bunăoară

ţară VIII 210
hotară

luară IV 532; VIII 336
afară

vară III 6
iară
cînepioară
ţară

vară VI 56, 498
clară
amară

vară VI 498
clară
pară

vară I 468; IV 20; V 24
amară

vară I 159, 164; II 358, 364—365
bunăoară

vară IV 143
coboară

vară I 493; IV 6
zboară

vară I 42, 316
înconjoară
(încongioară)

vară II 354, 358
uşoară

vară I 55
subsuoară

vară III 142
rară
fermecară
seară

vară IV 429
sară

oară I 121; II 134
răsară

avară I 488; IV 41
primăvara

avară IV 502
iară

primăvară I 31, 294
pahară

primăvară VIII 381, 394, 409
coboară

primăvară VI 113
vară

primăvară I 251; V 273
zîmbitoare

primăvară IV 437
izvoare

pierde-vară VIII 454
afară

pierde-vară I 157; II 268, 340, 345
uşoară

povară IV 258
încărcară

povară IV 119; V 111
coboară

eară=ară=iară=oară

seară IV 52
scară

seară II 375
iară

seară III 106
piară

seară VI 535
cămară

seară III 145
înseninară

seară IV 428
uşoară

seară II 127
pară

deseară VIII 92
moară

iară=ară=eară=oară=are

iară IV 258, 518
ocară

iară III 145
mişcară
seară
înseninară

iară III 145, 146
mişcară
înseninară
seară

iară I 201
mişcară
înseninară
sară

iară III 144—145
mişcară
înseninară
primăvară

iară III 145
mişcară
zburară
seară

iară III 46
piară

iară II 146
amară

iară III 144
amară
mişcară
înseninară

iară III 143
amară
odinioară
înseninară

iară III 143
amară
ţară
înseninară

iară III 143
înseninară
înseninară
seară

iară VI 52
zboară
fecioară

iară VIII 379, 392, 407
mioară

iară VI 82
nevestioară

iară VI 105
uşoară
coboară

iară II 393
sară

iară III 143
încîntară
înseninară
seară

iară VI 84
vară
rară

iară VIII 387, 400, 416—417
primăvară

ară VI 506
tare

fiară VIII 225
ocară

fiară I 24, 276
amară

fiară V 292, 306
rară

piară III 46
iară

oară = ală = ară = iară = oră = are =
= oare

oară III 14
piară

oară I 183; III 7, 12, 16, 20
piară
hotară

oară I 166
coboară

oară III 7
moară
hotară

oară III 7
moară
hotare

oară V 238
uşoară

oară II 391
oare

bunăoară VIII 92
moară

oboară III 8
omoară

oboară IV 483
moare

coboară VI 106, 529
scară

coboară V 115
clară
hală
coboară

coboară IV 213; V 186
amară
avară

coboară I 429; III 176; IV 168
zboară

coboară IV 367
strecoară

coboară I 142; II 294, 295, 303;
(scoboară) IV 360, 363; V 383,
fecioară 385, 386; VIII 386

coboară VIII 396
vodinioară

coboară V 258; VIII 264
înconjoară

coboară IV 166
înconjoară
zboară

coboară I 83, 404, 417; IV 171
măsoară

coboară IV 155
măsoară
iară

coboară IV 310; V 152; VIII 283,
desfăşoară 306

coboară II 337
uşoară

coboară I 154; II 343
subsuoară

coboară V 305
temerară

coboară I 382, 384
presară

coboară IV 165
presară
vară

coboară IV 327; V 299, 305, 316
solitară

coboară V 131
auroră

coboară IV 542
covoare

zboară V 647
odoară

zboară VI 39, 490
cioară

zboară I 247
fecioară

zboară III 176
vrodinioară

zboară IV 507; VI 32
înfăşoară

zboară IV 302; VIII 277
uşoară

zboară V 564
picioare

zboară V 647
ninsoare

zboară IV 98; V 39
izvoare

zboară IV 458; V 564
cîntare

strecoară I 198; III 102, 107
afară

strecoară I 493; V 11
zboară

strecoară III 91, 94, 95
înconjoară

doară * V 616
covoară

doară III 176, 177
izvoară

doară I 429
izvoare

adoară I 457, 474; IV 31; V 31,
încongioară 41, 42

pogoară V 386
fecioară

fecioară VIII 123
coboară

fecioară V 372
odinioară
popoară
doboară

fecioară I 130, 136; II 209
izvoară

fecioară II 213
izvoare

vîlcioară I 6
odinioară

înfioară V 448, 450
coboară

odinioară IV 407
Sahară
izvoare

odinioară II 363
coboară

odinioară V 372
fecioară
coboară
coboară

odinioară IV 361; V 372
fecioară
moară
coboară

vrodinioară IV 260; V 224; VIII 441
(vodinioară)
ceară

vrodinioară II 362; IV 423
coboară

vrodinioară VIII 415
fecioară

căprioară VI 99
zboară

înconjoară IV 487
fecioară

înconjoară I 152; II 336, 342
comoară

înconjoară IV 219; V 188.
bizară

înconjoară V 259; VIII 265
ninsoare

moară VIII 226
ocară

moară VIII 395
piară

moară V 77
pogoară

moară VI 80
fecioară

moară I 160; II 356, 361
odinioară

moară IV 482
soră

omoară VIII 456
ușoară

comoară VI 23
odoară
coboară

comoară II 146
moară

comoară IV 300, 540; V 614; VIII 134, 207, 276
izvoară

comoară VIII 72
izvoare

ponoară IV 527; V 606; VIII 344, 351
izvoară

popoară I 91
rară
seculară

popoară I 440
temerară
seculară

popoară I 440
solitară

măsoară III 89, 91
înconjoară

măsoară VIII 203
hotară

împresoară VIII 204
doboară

înfășoară I 52, 338
vulgară

înfășoară I 373; VIII 167, 168
zboară

desfășoară IV 175
odinioară

desfășoară I 44, 321; IV 113; V 91
popoară

desfășoară IV 62, 301; VIII 270, 277
măsoară

desfășoară V 165
temerară

desfășoară VI 39, 490
presară

blindișoară I 2, 245
primăvară

ușoară I 3
zboară

ușoară VIII 87
moară

ușoară I 514; V 13
măsoară

ușoară I 60, 345, 352
măsoară
zîmbitoare

ușoară V 666
subsoară

ușoară IV 509; V 593
pară

subsuoară III 283; IV 289
ușoară

izvoară I 43, 321; IV 112
clară

izvoară IV 239; V 199
clară
iară

izvoară I 401
coboară

izvoară VIII 95
zboară

izvoară IV 412
comoară

izvoară V 96
mirositoare

abră = abre

abra-cadabră I 304
candelabre

ebră

funebră IV 228
celebră

umbră = umpă

umbră I 382
scumpă

umbră V 130
sumbră

eră = ară

eră IV 472; V 253; VIII 260
efemeră

atmosferă IV 132
ceară

speră I 137; II 264, 268
carieră

speră VIII 160
efemeră

eagră = eargă

neagră V 566
aleargă

iră = ire

înădiră V 337
miră
înșiră

îngrădiră I 343
conspiră

îngrădiră I 56, 350
conspiră
osîndiră

liră IV 475; VIII 263
miră

liră IV 462; V 570; VIII 286
admiră

liră I 35, 297; IV 475; VIII 263–264
respiră

liră VIII 179
inspiră

liră IV 116; V 107
zîmbire

deliră V 208–209
liră
răsfiră
miră

maziliră V 337
miră
înșiră

miră VIII 137
înșiră

admiră V 41, 42
inspiră

meniră V 536
conteniră

veniră IV 417
găsiră

espiră VIII 172
răsfiră

respiră V 227, 253; VIII 178, 263
liră

respiră V 208–209
liră
răsfiră
miră

respiră VIII 178
admiră

inspiră I 375; IV 312; VIII 169, 284
liră

înspiră IV 474 – 475; V 253; VIII 262
admiră

cons[piră] V 208–209
liră
răsfiră
mirä

mărirä V 164
admiră

boierirä V 337
miră
înşiră

răzăşiră V 337
miră
înşiră

greşiră I 346, 352
gîndire
fire

înşiră I 24, 276
răsfiră

înşiră IV 207
liră
respiră

urziră I 384
porfiră

oră=ora=oară

oră IV 154
coboară
strecoară

oră V 645
adoră

oră IV 142, 465; VIII 288
coloră

oră IV 159
coloră
înamoră

adoră V 188
coloră

coloră V 644
adoră

coloră IV 137; V 131, 132
auroră

soră VIII 103
tuturora

soră V 292, 294, 301, 303
auroră

atră=atra=iatră

latră I 330
piatra

latră I 486; IV 22; VIII 179
piatră
maratră

vatră IV 417; V 302, 303, 304, 436, 445, 461, 478; VI 30
piatră

vatră IV 81, 327; V 63, 299; VI 95
latră

latră=atră=oastre

piatră IV 500
atră

piatră I 484; IV 470; V 44; VIII 259
maratră

piatră IV 111, 305; V 73, 255; VI 31, 486; VIII 136, 267, 279
vatră

piatră I 93, 434; IV 451; V 546
vatră
latră

piatră IV 342, 343
noastre

îtră=itră

hîtră VI 71, 506
mitră

astră=eastră=iastră=oastră

albastră VI 110
fereastră

albastră IV 127
măiastră

albastră II 127
noastră

albastră V 663; VIII 121
voastră

eastră=astră=iastră=astă

fereastră IV 101, 326; V 298, 304, 316
albastră

fereastră VI 71
albastră
măiastră

fereastră VI 60
măiastră
albastră

fereastră VI 545
nevastă *

iastră=astră=eastră=oastră

măiastră IV 128
albastră

măiastră IV 320; V 273; VI 31
fereastră

măiastră IV 303; VIII 278
noastră

măiastră II 301, 302
voastră

oastră=astră

noastră I 55
albastră

noastră IV 351; V 362, 365
voastră

voastră I 149; II 316
albastră

dumneavoastră VI 41
albastră

ură=ura=ure

ură II 327, 339
căldură

ură VIII 116
îndură

ură V 372
pierdură

ură IV 62, 301; VIII 270, 277
sperjură

ură I 141; II 266, 270
măsură

ură III 132
picătură

ură VIII 181
lovitură

bură II 295
căldură

bură I 142; II 304
natură

cură I 71, 380
gură

cură VI 102
boltitură

trecură I 208; III 184
făptură

obscură IV 362; V 382
vîndură

obscură II 42
gură

obscură III 150
pură
sură
natură

obscură III 150
purpu[ră]
sură
natură

obscură IV 151; V 146
măsură

obscură V 514, 516
natură

obscură V 678
boltitură

claroscură IV 129
[cură]

căldură I 55
gura

căldură VIII 400, 417
fură

îndură IV 229
obscură

îndură VI 127
căldură
ură

îndură I 104, 106; II 37, 39, 42; IV 271
gură

îndură IV 336; V 327
măsură

fură I 300, 305
trecură

fură IV 308; VIII 281
gură

gură III 52; VIII 218
ură

gură I 374; VIII 169
scură

gură I 154, 159, 166; II 337, 342–343, 351, 353, 354, 358; V 623
căldură

gură I 484; IV 470, 514, 530; V 255;
îndură VIII 259, 267, 350

gură I 347
ordură
sură

gură I 79, 411
fură

gură VI 59–60
fură
cură

gură IV 453; V 549
fură
pierdură

gură II 228, 232
figură

gură II 285
înjură
agricultură

gură III 298
pură

gură IV 466; V 571; VIII 290, 401
sură

gură I 82, 198, 390, 391, 393, 414;
măsură III 89, 91, 95, 97, 102; IV 254, 310; V 217, 218, 221, 438, 441; VIII 283

gură V 441
creatură *

gură III 108, 112
natură

gură I 403, 411
mușcătură

gură II 53
desmierdătură

gură II 370
căutătură

gură IV 383
învățătură

gură IV 547
prepuitură

gură II 51
făptură

murmură V 290
cură

murmură * II 282
căldură
fură

așternură IV 367; V 390
fură

pură IV 547
murmură

purpură IV 210, 214; V 183
fură
văzură

purpură IV 131
murmură

părură VI 83
fură

sură IV 321; V 275; VI 29–30, 486
fură

sură IV 213
gură
cură

sură I 50; V 303, 304
murmură

sură V 38
purpură

sură I 83, 404, 417, 429
iezătură

sură IV 215; V 186
văzură
gură

măsură VIII 454
gură

natură I 157; II 328, 339, 345
ură

țesătură II 194
gură

bătătură I 330
gura

căutătură I 160; II 355, 359; IV 416; V 439
gură

pocitură II 284
ură

pocitură III 21
gură

cimilitură I 414
gură

stîrpitură I 150; II 317
natură

boltitură IV 129
cură

făptură IV 268
gură

făptură VI 62, 502
gură
sură

făptură VI 502
gure
sure

friptură VIII 355
gravură

putură II 7
gură

putură V 416
măsură

asă = asa = easă = iasă = oasă = ioasă = ază = ează = ase = oase

casă II 399, 427, 428
lasă

casă I 173; II 398, 427; VII 302
masă

casă II 328
curioasă

casă II 328
curioase

acasă VI 101
țeasă

lasă IV 234, 365; V 389; VI 76
casă

lasă I 170, 172; II 377, 395, 423, 425
mireasă

lasă IV 70; V 59
focoasă
neguroase

lasă V 450
mîngîioasă

lasă VIII 100
mînioasă

lasă IV 482
armonioasă

lasă IV 83; V 64
copilăroasă
apasă

lasă II 30
dureroasă

lasă II 30
pasă

lasă I 53, IV 326; V 316
apasă

lasă VI 128
atrasă

lasă I 248
mătasă

lasă V 459
aiurează

lasă IV 166
luminoase
auroase

lasă I 59, 345, 351
zgomotoase
frumoase

lasă IV 67; V 58
mătase
lasă

plasă III 107
mîngîioasă

masă V 260; VIII 279
casa

masă I 378
deasă

masă VIII 172
șază

rămasă VI 42
mireasă

rămasă V 131
șeasă

pasă I 46, 331; VII 97
casă

pasă I 495; IV 46
neînțeleasă

pasă I 187; III 60, 63
lasă

pasă IV 414; VIII 207
luminoasă

pasă V 351
apasă

pasă IV 344; V 351
dureroase

apasă V 298
lasă

apasă IV 491 ; V 377
întunecoasă

apasă I 62, 355
întunecoasă
radioasă

apasă IV 294
tînguioasă

apasă I 338
pasă

grasă II 282
furtunoasă *
masă

trasă IV 366 ; V 389
frumoasă

trasă IV 135 ; V 125
maiestoasă

distrasă I 175 ; II 400, 431
lasă

mătasă V 300
crăiasă

mătasă IV 165
lasă
miroase

mătasă V 290, 294
(matasă)
frumoasă

mătasă I 152 ; II 342 ; IV 325 ; V 290, 297, 314
(matasă)
argintoasă

easă = asă = iasă = oasă = ază = ase

deasă IV 128 ; VI 101
împărătească

deasă IV 484 ; VI 527
frumoasă

deasă VI 527
veghează

îndeasă VI 527
lasă

îndeasă III 105, 109, 110
pasă

mireasă VIII 386
crăiasă

mireasă IV 267 ; V 448, 451—452, 453 ; VIII 393
frumoasă

mireasă II 28
ruşinoasă

mireasă VIII 163
rază

mireasă VI 127
mătase
lasă

împărătească VI 506
pază

ţeasă IV 523
arătoasă

iasă = asă = easă = oasă = ioasă = oase

iasă V 677
frumoasă

iasă V 443, 472
luminoasă

crăiasă IV 354 ; V 365
deasă
pasă

crăiasă V 207
unduioasă

crăiasă V 207
somnoroasă

crăiasă II 137
bucuroasă

crăiasă V 207
văluroasă

crăiasă VIII 111
frumoase

oasă = asă = easă = iasă = ioasă = oase = ioase

lunecoasă I 427 * ; VIII 144
frumoase

întunecoasă II 20
fioroasă

întunecoasă II 20
cuvioase

întunecoasă VI 23
frumoase

pîntecoasă V 191
somnoroase

politicoasă II 262
groasă

discoasă I 80, 411, 412
frumoasă

desmierdăcioasă VI 119
mîngîioasă

necredincioasă IV 227
ticăloase

radioasă IV 132
frumoase

primejdioasă VIII 353
Tănasă

armonioasă I 19, 268
tînguioasă

serioasă VIII 466
preţioasă

geloasă I 375 ; VIII 170
dureroasă

frumoasă VI 51
acasă

frumoasă VIII 312
lasă

frumoasă VI 71, 506
lasă
apasă

frumoasă VI 84
coasă
deasă

frumoasă V 438, 458 ; VI 510
întunecoasă

frumoasă I 35, 296
scoasă

frumoasă VI 510
oglindoasă

frumoasă I 37, 309, 490 ; IV 10
radioasă

frumoasă IV 189
radioasă
lasă

frumoasă IV 77, 355
radioasă
mătasă

frumoasă VI 79
scînteioasă

frumoasă VIII 460
parcimonioasă

frumoasă IV 69
geloasă
focoase

frumoasă V 318
mănoasă

frumoasă IV 320 ; V 273
ruşinoasă

frumoasă III 206
copilăroasă

frumoasă IV 127
mătasă

frumoasă II 87 ; IV 188 ; V 440, 449, 458
întunecoase

frumoasă IV 423
lăcrămoase

frumoasă IV 128
groase

frumoasă V 294, 301
auroase

frumoasă V 107
argintoase

prietenoasă VIII 446
frumoasă

luminoasă V 661
duioase

nisipoasă IV 112 ; V 74
mincinoase

dureroasă II 146
duioasă

miroasă IV 363
frumoasă

miroasă IV 489
pasă

arboroasă IV 125
frumoasă

amoroasă V 458
mireasă

amoroasă V 458
frumoasă

somnoroasă IV 224
pîntecoasă

somnoroasă II 134
sperioasă

somnoroasă I 121 ; II 132, 134
sperioase

somnoroasă II 134
misterioase

somnoroasă IV 112 ; V 74
luminoase

auroasă VIII 94
mlădioasă

ţănduroasă IV 81 ; V 64
frumoasă
descoasă

pletoasă II 8
cuvioasă

argintoasă I 382
întunecoasă

argintoasă IV 327 ; V 299, 316
frumoasă

argintoasă V 179
radioase

argintoasă IV 130
luminoase

zgomotoasă IV 344 ; V 351, 352
crăiasă

zgomotoasă IV 345
frumoasă
geloasă

zgomotoasă V 354
frumoasă
zgomotoasă

voluptoasă IV 263
mîngîioasă

voluptoasă IV 328 ; V 293
miroasă

voluptoasă II 294
somnoroasă

voluptoasă V 300
miroase

monstruoasă VIII 355
descoasă

luxoasă IV 507
serioasă

ioasă =asă=oasă=oase=ioase

mîngîioasă IV 358 ; V 369, 370
duioase

voioasă IV 308 ; VIII 281
frumoasă

duioasă I 1
tînguioase
armonioase

tînguioasă V 368
vasă

iesă=ese

piesă I 196 ; III 96, 101, 107
adese

isă=ise

închisă III 193
visă

închisă IV 383 ; V 408
promise

închisă V 408 ; VI 493
vise

deschisă IV 328 ; V 293
visă

deschisă I 481 ; IV 48 ; V 293, 299, 316 ; VI 59
vise

trimisă I 125
scrise

scrisă I 261
închisă

scrisă IV 390
deschisă

Tisă III 4, 5, 8, 11
plînge-mi-se

insă=însa=însă=inse

ninsă IV 537 ; VIII 118, 119
dînsa

ninsă IV 119, V 103, 111
împinsă

ninsă IV 140
suspinsă

ninsă VIII 186
prinsă

ninsă V 141
cuprinsă

ninsă V 555
întinsă

ninsă IV 142, 464 ; V 140 ; VIII 288
plînsă

împinsă I 470 ; IV 19
plînsă

prinsă V 579
aprinsă

aprinsă VI 82
dînsa

aprinsă IV [illegible], V 148
[illegible]pinsă
întinsă

surprinsă IV 482
aprinsă

cuprinsă IV 78
atinsă
plînsă

cuprinsă IV 362 ; V 382
stinsă

întinsă I 485 ; IV 192 ; V 163 ; VI 93
ninsă

întinsă II 177
aprinsă

întinsă VIII 186
cuprinsă

întinsă IV 144
învinse

întinsă IV 472–473 ; VIII 260–261
învinse
atinse

stinsă IV 176
aprinse
desprinsă

neînvinsă V 82
încinse

însă=însa=însă=inse

însă VI 80
dînsa

însă I 344
împinsă
aprinsă

însă I 376 ; VIII 170
plînsă

însă VIII 461
strînsă

însă I 56, 350
împinse
aprinse

strînsă IV 78 ; V 61
cuprinsă

unsă=insă

ascunsă V 579
aprinsă

ascunsă II 275, 318
nepătrunsă

pătrunsă VI 523
ascunsă

pătrunsă III 266
neajunsă

nepătrunsă VI 94, 523, 524
ascunsă

ipsă

eclipsă IV 344 ; V 351
lipsă

arsă=oarsă

arsă V 38
revarsă

[illegible] 190, 230
arsă

revarsă I 168 ; II 420
întoarsă

oarsă=arsă

întoarsă VI 105, 529, 530
varsă

întoarsă VI 647
varsă
arsă

întoarsă II 376, 393, 420, 440
revarsă

usă=use

dusă VI 112
pusă

dusă VIII 223
aduse

apusă VIII 176, 177
dusă

apusă VIII 224
pierduse

nespusă VIII 223
aduse

susă IV 491
dusă

aşă=aşe

faşă V 224
ucigaşă

gingaşă II 101
drăgălaşă

uriaşă V 128
trufaşe

drăgălaşă VI 85
faşă

pătimașă VIII 83, 144
fașă

pătimașă V 191
fașe

oșă

roșă I 356
roșă

ușă

ușă IV 148; VIII 204
cenușă

ușă I 155; II 344
mătușă

cenușă I 84, 405, 417; VI 24, 45, 490; VIII 205
ușă

cătușă VIII 307
cenușă

mătușă VI 41
gușă

ată=adă=eadă=eată=iată=oată=ează=ate=ato

bată VI 126, 542, 545, 546
uscată

bată
vreodată

bată VIII 199, 202
săgeată

bată III 7, 11, 13, 16
toată

bată I 23, 276
îmbătată

străbată IV 138
tăiată

neschimbată I 97
pată
întunecată

neschimbată II 122
arată
niciodată
adorată

îmbată I 103; V 153; VIII 308
arată

turbată * V 510
ceată

turbată IV 163
răsturnată
fată

cată V 450
îmbată

cată I 25, 277
dezbrăcată
(dizbrăcată)

cată V 207
întunecată *

cată IV 300; VIII 276
îngîmfată

cată I 467; IV 25; V 26
lată
beată
(bată)

cată IV 246; V 205, 206
arată

judecată VIII 200, 203
altădată

judecată VIII 229
astădată

plecată I 72, 386
fermecată

plecată VI 76
nemișcată

fermecată II 133
întunecată

fermecată I 370; VIII 164
secată

fermecată I 271
uscată

fermecată I 206; III 177, 178, 179; VIII 96, 101
vreodată
(vrodată)

fermecată VI 70
arată
minunată

înecată V 298
adorată

întunecată IV 121; V 105, 112
sfărîmată

întunecată VIII 187
luminată

întunecată IV 306; VIII 280
arată

beșicată IV 499
arată

înfocată VI 81
deodată
cată

încărcată VI 539
îmbrăcată

încărcată V 306, 307
mestecată

încercată V 383
preacurată

uscată IV 140; V 137
întunecată

uscată VI 41
încărcată

uscată V 290, 298; VIII 172, 173
bogată

uscată VI 58
arată
fată

uscată I 84, 405, 418
pipărată

uscată IV 484
devastată

nemișcată I 96
sîngerată
pată

bucată IV 169
înspumate

dată VIII 409
bărbată

dată V 295
deodată

dată I 253; IV 320; V 274
înstelată

dată VIII 167
sfărîmată

dată I 183; III 5, 7, 11, 14, 16, 20; IV 535; VIII 341
toată

dată V 590
toată
ciudată

dată V 555
arată

dată I 8
înflăcărată

dată IV 59; V 255; VIII 267
nevinovată

dată VI 35, 489
arate

suspendată IV 78
luminată
întunecată

suspendată I 133; II 210; IV 502
arată

îndată IV 264
îmbată
întunecată

îndată V 434
înecată

îndată II 137
întunecată

îndată V 140
deodată
bogată

îndată VI 128
speriată

îndată II 136
toată

odată V 145
uscată

odată III 171
deodată

odată VI 514
îngropată

odată I 373; VIII 168
adorată

odată VIII 225, 226
tată

odată IV 79
căutată

dodată V 276
neîndurată

deodată IV 166; V 149
îndată
umflată

deodată V 138
lăudată

deodată VIII 470
ciudată

deodată III 51
învăpăiată

deodată VI 27
arată

vreodată I 490; IV 11
cată

vreodată IV 308
șireată

vreodată IV 419; V 437, 464
(vodată
vrodată)
fată

vreodată I 23, 276
leșinată

vreodată VIII 227
toată

cîteodată VIII 156
roată

niciodată V 227
întunecată

niciodată V 282
încordată
nerealizată

niciodată I 167; II 374, 418
fată

niciodată V 153; VIII 307
subjugată

niciodată VIII 312
lată

niciodată VIII 224
scăpată

niciodată II 392
preacurată

niciodată V 440
necurată

demodată V 332
tată

vrodată V 534, 539, 544
întunecată

vrodată III 68; IV 442; V 533, 535
toată

vrodată VI 516
îngropată

vrodată III 315; IV 445; V 544
arată

vrodată I 488; IV 41
(vreodată)
desperată

vrodată VIII 281
șirată

vrodată VIII 138
tată

totodată V 43
turburată

vodată IV 188; V 162
înstelată
îngropată
închinată

vodată I 375; VIII 170
adorată

acordată I 463; IV 16
vreodată
întraripată

altdată VIII 218
plecată

lăudată VI 107, 532
încunjurată

ciudată IV 523
desmierdată

ciudată I 445
pată
întunecată

ceată IV 159
odată
turburată

înceată IV 64; VIII 273
beată
sfărmate

înceată V 290, 298
bogată

săgeată V 134
pătată

fată VI 47, 493
bată

fată VI 112
fereeată

fată IV 501
îngrecată

fată IV 243; V 202, 203
îndată

fată V 202
bogată

fată VI 81
răzimată

fată II 125
luminată
toată

fată IV 535; VIII 340
toată

fată VI 111, 536
arată

fată VI 492—493
adorată
tată

desfată I 438
îmbată
pată

legată V 306
bogată

legată IV 158—159
curată
condamnată

bogată V 290
îmbrăcată

bogată V 95
vreodată

bogată V 274
săgeată

bogată IV 362
înseninată

bogată V 105
atîrnată

bogată I 231; III 298, 300; IV 101; V 44
toată

bogată IV 321; V 274
arată

bogată VI 136
presărată

bogată V 96, 104, 112
grată

bogată IV 120; V 111
ingrată

bogată II 179; IV 78, 115; V 61, 77
curată

împrăștiată I 119
toată
bată
sloată

lată V 272
amestecată

lată V 118
vodată

lată VIII 156, 158
lăudată

lată V 272
bogată

lată IV 134; V 124
detunată

nespălată II 285
vrodată
toată

îmblată VI 76
înfoiată
fermecată

neîmblată VI 509
înfoiată
fermecată

înstelată IV 125
zăpadă

înstelată I 63
întunecată
uscată

înstelată I 29, 288, 289
îmbălsămate

îmflată IV 485
constelată
înmuiată

îmflată V 105, 106
luminată

îmflată IV 121; V 112
atîrnată

îmflată V 105
urmat-o

izolată VIII 312
încîntată

răsplată VIII 207
bogată

răsplată IV 300, 412, 540; V 614; VIII 276
invidiată

formulată IV 226
înfocată

mată IV 125; V 116
înconjurată
(înconjorată)

îmbălsămată V 181, 182
arată
semănată

îmbălsămată IV 207
arată
presărată

rězămată I 251; IV 319; V 272
(răzimată))
învolburată

răzimată VI 39
legată

sfărîmată V 420
străbată

sfărîmată I 495; IV 45
odată

sfărîmată V 397
curată

sfărîmată I 18, 268
înghețată

sfărîmată V 420
străbate

diplomată I 31, 294
înturnată

brumată V 649
mată

îmbrumată V 649
mată

profanată VIII 313
lată

legănată VI 94
deodată
toată

sprîncenată VI 95
alintată
sărutată

sprîncenată VI 520
sărutată

luminată VIII 313
destinată

aninată V 303
damnată

condamnată V 536
înspumată

neînturnată VI 87
urmată

minunată II 335
adorată

minunată II 336
curată

detunată I 31, 295
esplicată

crăpată VI 59, 501
fermecată

crăpată V 135
întunecată

săpată V 61
fată
bogată

săpată IV 77; V 61
curată
bogată

înaripată V 570
curată

înaripată IV 464
tremurată

întraripată I 457; V 30
adorată

spată I 85, 406, 419
pieptănată

spată IV 208
toată
cată

spată V 546, 547
arată
deodată

spată V 181
infectată
cată

întrupată IV 257
cată

întrupată I 18, 19, 266, 268
divinizată

arată II 32
îmbată

arată III 170, 172
deodată

arată I 171, 172; II 378, 379, 395, 397, 423, 426
niciodată

arată I 79, 400, 402, 410
fată

arată I 436
iată

arată I 114; II 68; IV 329; V 301, 317
pată

arată I 95
spată

arată VIII 468
sîngerată

arată IV 360; V 383, 386
preacurată
(precurată)

arată V 385
salutată
precurată

arată I 443
spate

înflăcărată I 513; V 13
sculptată

supărată IV 68
șireată

adevărată IV 331; V 295, 302
curată

adevărată VI 120
preacurată

liberată V 113
curată

sîngerată I 445
pată

disperată V 374
crează

răsfirată VI 84
aruncată

șirată IV 331; V 296, 302, 319
disfată
(desfată)

adorată IV 360, 363; V 385, 386
preacurată

turburată II 298, 309
măturată

turburată I 148
vînturată

neturburată V 191
luminată

curată IV 392
dată

curată I 158; II 341, 346
odată

curată II 410
vrodată

curată I 51, 335
îngenuncheată

curată I 386
adunată

curată I 428
pată

curată III 234
arată

curată IV 159
colorată
purpurată

curată I 232; III 306, 307, 309; IV 436
împresurată

furată VIII 229
însemnată

înnegurată I 412
arată

giurată II 19
fată

lăsată V 63
bată

lăsată V 63
curată

delăsată I 513, V 13
sculptată

apăsată IV 498
niciodată

apăsată IV 504
toată
ciudată

înfricoșată I 461; IV 14
adresată
nedisigilată

înduioșată I 464; IV 37
șireată

înduioșată I 464; V 48
înseninată

înduioșată I 464; V 48
supărată

înduioșată VI 31
depărtată

înduioșată I 464; V 48
vinovată

tată VIII 161
dată

tată VIII 91
altădată

tată II 20
vrodată

tată I 27, 280
beată

tată II 29; IV 161
bogată

tată I 102; II 29
luminată

tată V 474, 475
toată

exploatată II 274
spurcată

îmbărbătată IV 266
îndată

însetată IV 62, 301; V 260; VIII 270, 277
blăstămată
(blestemată)

uitată I 209; III 191, 195, 200, 201
toată

inventată I 59, 344, 350
răsplată
toată

alintată * V 108
zăpadă

alintată IV 548
citeodată

alintată I 159; II 353, 354, 358
sărutată

încîntată I 122; II 133, 137
întunecată

spăimîntată IV 489
îmbată
fermecată

îndreptată I 462; IV 15
cumpărată
adevărată

depărtată III 176
vreodată

depărtată IV 169
depărtată

iertată IV 222
înfocată

iertată VI 31
toată

întristată VIII 384
înghețată

nemut[ată]* II 122
arată
niciodată
adorată

înghețată V 304
aruncată

înghețată I 20, 272
înspumată

înghețată IV 458
descîntată

înnălțată VI 105
deodată
roată
toată

înnălțată VI 529
roată
toată

înnălțată V 386
preacurată

neînfluințată IV 224
luminată

vinovată VIII 224
toată

așezată I 432
bogată
curată

uzată IV 195
uscată

eată=ată

șireată IV 51
curată
vreodată

iată=ată

nemîngîiată IV 229
neocupată

înfoiată V 374
înfocată

înfoiată V 374
luminată

înfoiată V 381
înseninată

înfoiată V 374
minunată *

poiată IV 224
șirată

despoiată V 224
amestecată

despoiată IV 390
odată

despoiată IV 260; VIII 141
închegată

muiată I 384
fermecată

muiată I 383
surpată *

muiată V 291
adorată

oată=ată=oartă

scoată I 438
judecată
pată

înoată VI 79, 510
aninată

înoată II 118
toată
bată
sloată

înoată II 116, 118
toată
scoată
zloată

înoată II 115
toată
roată
zloată

poată IV 341
niciodată

poată II 136
toată

poată VI 55
moartă

roată VI 520
tupilată

roată III 29
toată

roată VI 128
scuturată

toată I 83, 404, 417
bată

toată IV 511
rearuncată
atîrnată

toată IV 513
spurcată

toată V 362
dată

toată II 443; VI 62
deodată

toată III 177
vreodată

toată I 115; II 75, 79, 81, 185; V 471, 545
niciodată

toată VIII 448
discordată

toată IV 352
lăudată

toată IV 529; VIII 345
fată

toată V 450
bogată

toată IV 502
sfărîmată

toată VI 79
luminată

toată VI 24
scoată

toată III 312
poată

toată I 96, 445
pată
judecată

toată II 292
arată

toată I 509; V 47
îndelirată *

toată V 362
binemeritată

toată IV 407; V 434
depărtată
dată

etă=ete

cochetă IV 202
șirete
căpietă

ietă=etă

înmuietă IV 325; V 290, 297, 314
mlădietă

ită=ita=ire=ite=ito

împodobită IV 422
iubită

robită I 305
otrăvită

iubită I 248
înzeită

iubită IV 70
pălită
dumnezeită

iubită IV 69
cumplită
încremenită

iubită IV 481
rănită

iubită IV 69
rănită
iubită

iubită I 121; II 134
ostenită

iubi[tă] V 294
pierită

iubită II 134
obosită

iubită IV 52
tăinuită
înverzită

rătăcită IV 225
îndrăgită

rătăcită I 19, 268
nefinită

rătăcită I 457; V 30
nesăvîrșită

fericită IV 512
iubită

fericită V 351
înflorită

fericită IV 485
liniștită

încîlcită VIII 445
sită

zbîrcită V 565
pocită

zbircită VIII 172
răstită

resuscită IV 548
iubită

strălucită IV 477
îndrăgită

strălucită I 37, 308
pornită

strălucită IV 344; V 351
înflorită

zidită IV 126
ivită

dobîndită VIII 454
plătită

înzeită I 24, 276
împietrită

amăgită V 536
strivită

amăgită V 536
lovită

pustiită V 377
pîngărită

pălită I 316, 468; IV 20; V 24
liniștită

pălită V 375
privită

ofilită I 341
iubită

ofilită V 566
cernită
înnegrită

răscolită IV 310; VIII 283
iubită

răscolită IV 157; V 148
zburlită
cumplită

nomolită * II 180
cumplită

cumplită VIII 228
iubită

cumplită IV 502
menită

zburlită I 372; VIII 166, 167
vrăjită

zburlită V 278, 282
liniștită
neghicită

uimită IV 122; V 78
încîlcită

adormită VI 520
răspîndită

rănită IV 513–514; V 597
ostenită

îngălbenită IV 473; VIII 261
pornită

îngălbenită IV 464
vestezită

menită II 19
urzită *

încremenită V 103, 111
liniștită

ostenită V 597
ostenită

venită I 471; IV 19
cernită

venită II 28
giuruită

cuvenită IV 415
aurită

mărginită IV 192
pripită

ruginită I 32, 295
amorțită

împlinită I 159; II 352, 354, 358; VI 94
iubită

neîmplinită VI 82
mistuită

neîmbătrînită V 551
iubită

neîmbătrînită IV 454; V 552
iubite
pierite

gonită IV 142
aurită

gonită V 140
aiurită

cernită I 489; V 16
îngălbenită

lipită I 331
pregătită

nisipită V 293
iubită

risipită IV 171; V 151; VIII 305
iubită

risipită I 380
amorțită

risipită V 151; VIII 305
zugrăvită

sterpită IV 156
pornită
iubită

stîrpită I 247
roșită

ispită V 301
pierit-a

ispită V 294
pierită

Mărgărită VI 536
iubită

Mărgărită VI 114
aurită

sărită VIII 354
opărită

rărită I 228; III 291, 292; IV 428; V 488
liniștită

întărită I 427; VIII 144
răscolită

prizărită III 104
zugrăvită

înmîndrită * V 510
smintite

ferită IV 547
iubită

nesuferită VIII 461
lămurită

smerită I 408, 420
învelită

smerită VI 128
uimită

smerită I 133; II 206, 211
nezărită

smerită III 193
neclintită

smerită VI 95, 96, 520
zugrăvită
(jugrăvită)

ntinerită V 352
nflorită

acoperită II 56, 57
privită

neacoperită IV 547
iubită

înflorită IV 319
liniştită

împietrită * II 78
iubit-o

măiestrită I 36, 297
încilcită

aurită V 620—621
îngălbenită

aurită IV 467; VIII 291
înnebunită
(nebunită)

mărmurită I 50, 335
încreţită

moleşită VIII 453
fericită

înroşită VI 534
îngrozită

nesfîrşită I 416; VI 488
uimită *

nesfîrşită IV 151; V 145
repeţită

răguşită II 228, 256
năduşită

răzvrătită VIII 83, 127
sită

boltită I 494; V 52
cernită

aţintită IV 168
clipită

liniştită V 44
iubită

liniştită VIII 412
rătăcită

liniştită I 42, 317
îndrăgită

liniştită VIII 412
pribegită

liniştită V 163
îngălbenită

liniştită IV 119; V 111
încremenită

liniştită I 301, 306
finită

liniştită I 485; V 163
înroşită

dismeţită I 25, 277
increţită

învineţită I 271
fericire

repeţită I 25, 277
amorţită

încreţită I 52, 338
acoperită

încreţită VIII 160
învineţită

descreţită VIII 86
ascuţită

încolţită V 96
îndumnezeită

simţită I 53
iubită

sfinţită V 149
iubită
fugite

sînţită IV 167
iubită
fugite

însoţită V 396
suscită *
poleită

ascuţită II 300
acoperită

părăduită IV 528; VIII 345
rînduită

legiuită VIII 209, 221
ispită

învăluită I 462; IV 15
acoperită
înurieşită

tăinuită III 195, 198
liniştită

dăruită II 28
giuruită

lustruită III 88
simţite

despreţuită VIII 473
ispită

deslănţuită V 278, 282
uimită
greşită

zugrăvită IV 234; V 193
închipuită

zugrăvită V 276
strivită

otrăvită V 374
feştelită

otrăvită V 375
umilită

privită V 382
ofilită

văduvită IV 223
eremită

pleşuvită V 85[ ], 123
mărită

veştezită V 374
privită

încălzită II 199
iubită

îtă=ită

amărîtă II 195
nezărită

mohorîtă I 56
posomorîtă
pribegită

mohorîtă I 349
posomorîtă
zdrenţuită

mohorîtă I 349
posomorîtă
amărîtă

urîtă VIII 228
iubită

urîtă I 484; IV 191; V 163, 164
amărîtă

altă=ealtă=oaltă

altă III 86, 90
baltă

baltă I 215; III 227, 228; V 190
înnaltă
(naltă)

daltă III 197; V 478
naltă
(înnaltă)

cealaltă VI 39
baltă

ceealaltă IV 350; V 361
laolaltă

olaltă IV 392
altă

olaltă I 232; III 306, 307, 308, 309; IV 436
daltă

olaltă V 625, 629; VI 98
înaltă
(naltă)

laolaltă I 154; II 337, 343; IV 545; VI 527
înnalţă
(înaltă
naltă)

laolaltă IV 340; V 345
dezvoaltă

naltă IV 406; V 434
altă
unealtă

naltă IV 415; V 356
saltă

naltă V 356
tresaltă

înaltă I 144; II 297, 305; VIII 386
(înnaltă)
olaltă

înnaltă V 305
alta

înnaltă IV 326; V 298; 304
(înaltă
naltă)
altă

înnaltă III 7; IV 202; V 179; VI 41
(naltă
înaltă)
baltă

înnaltă II 420; IV 423
daltă

înnaltă IV 412; V 136; VI 86, 518
(înaltă)
laolaltă

saltă IV 459; VI 534
baltă

saltă IV 118; V 108
naltă

oltă

boltă IV 134 ; V 124, 300, 306
revoltă

ultă

ascultă III 21 ; IV 195, 308 ; VI 30 ; VIII 282
multă

ascultă V 320
smultă
multă

multă II 299 ; IV 533 ; V 610 ; VIII 337
ascultă

multă IV 333 ; V 320, 321, 322
ascultă
incultă
smultă

multă IV 216
ascultă
insultă

multă IV 334 ; V 322
smultă
incultă
ascultă

insultă VIII 466
multă

entă

prezentă V 227
momentă

intă=îndă=întă

mintă VI 45
sfîntă

ţintă VIII 155, 158
cîntă

ţintă VI 55, 497
plîntă

ţintă IV 462 ; V 560 ; VIII 286
frămîntă

ţintă IV 468 ; V 572 ; VIII 292
sîntă

ţintă VI 56—57, 498
avîntă
pîndă

întă=indă=îndă=undă=intă=inte

înfierbîntă VIII 160
sîntă

cîntă V 639
ţintă

cîntă I 251
frămîntă

cîntă I 467 ; IV 24 ; V 25, 149
sîntă
(sfîntă)

încîntă II 107 ; IV 410
ţintă

încîntă I 6
avîntă

sfîntă V 150, 154 ; VIII 293, 308
blîndă

sfîntă VI 494
ţintă

sfîntă IV 287, 365
încîntă

sfîntă VI 514
descîntă

frămîntă V 254 ; VIII 266
tremurîndă

frămîntă I 482 ; IV 58, 470 ; VIII 258—259, 266
cîntă

frămîntă VI 85, 513, 514, 521
descîntă

înmormîntă IV 133 ; V 82
frămîntă

frîntă IV 172
blîndă

frîntă I 26, 280
cîntă

sîntă I 465 ; IV 39
pălindă

sîntă I 300, 306 ; IV 469
blîndă

sîntă I 504
pătrundă

sîntă I 373, 377 ; II 365 ; VIII 167
cîntă

sîntă IV 475 ; VIII 263
frîntă

sîntă VIII 176, 177
avîntă

sîntă V 573 ; VIII 293
fierbinte

avîntă II 21
nainte

untă=unta=unte

nuntă VI 75, 506
ciunta
„Mărunta"

căruntă IV 416 ; V 478
nuntă

căruntă VIII 86
frunte

măruntă I 370 ; VIII 163, 164
nuntă

încruntă I 454, 472 ; IV 27, 97 ; V 28
încăruntă

încruntă I 467 ; IV 24
măruntă

otă

bigotă IV 229
poliglotă

eaptă

înţeleaptă V 670 ; VI 108
dreaptă

înţeleaptă IV 408 ; V 476, 477
aşteaptă

dreaptă I 137 ; II 261, 267 ; IV 289 ; V 451
înţeleaptă

dreaptă VIII 225
nedreaptă

dreaptă IV 363 ; V 383, 386, 453 ; VI 531 ; VIII 210
îndreaptă

dreaptă V 481
treaptă

dreaptă VIII 89, 224
aşteaptă

dreaptă IV 284 ; V 244
aşteaptă
înţeleaptă

dreaptă I 142 ; II 294, 303 ; VI 531
deşteaptă

nedreaptă I 60, 345, 352
aşteaptă
dreaptă

îndreaptă VI 529
treaptă

îndreaptă I 167, 178 ; II 419 ; VI 39
aşteaptă

treaptă IV 417
înţeleaptă

treaptă IV 406
înţeleaptă
îndreaptă

treaptă VIII 225
nedreaptă

treaptă IV 293
aşteaptă

aşteaptă IV 53
înţeleaptă

aşteaptă I 134, 165 ; II 212, 367 ; IV 365 ; V 389 ; VIII 221
dreaptă

deşteaptă II 297 ; IV 469 ; VIII 293
îndreaptă

oaptă=oapte

coaptă VI 510
noapte

iptă

criptă VIII 80
înfiptă

uptă

luptă IV 250 ; V 411
ruptă

luptă IV 258
întreruptă

ruptă V 332
luptă

artă=ardă=iardă=ată=iartă

cartă IV 508
iartă

ceartă III 86
cată

ceartă I 196 ; III 93, 96, 97, 100, 111
artă

ceartă III 86, 89
împartă

ceartă II 388 ; IV 257
deşartă

împartă VIII 210, 221
ceartă

spartă VIII 205
împartă

despartă IV 141 ; V 86
bardă

deşartă V 155 ; VIII 309
desmiardă

deşartă II 30 ; VIII 312
iartă

oartă=artă

moartă II 25, 180 ; III 151 ; VI 497[ ] ;
poartă VIII 397, 412

moartă V 640, 641 ; VIII 161, 397
soartă

moartă IV 190
soartă
poartă

moartă I 38, 310
spartă

poartă I 69, 376, 379 ; II 38 ; IV
moartă 292, 366 ; V 107, 389 ;
VI 111, 497, 536

poartă I 85, 406, 419 ; III 185 ;
poartă V 306 ; VI 66, 91, 96, 520

poartă VI 52, 497
poartă
moartă

poartă VIII 188
toartă

poartă VIII 307
deşartă

soartă IV 225 ; V 191
moartă

soartă I 262
moartă
poartă

soartă IV 391 ; V 416
poartă

urtă

burtă VI 28
turtă

turtă VI 30
scurtă

**astă=asta=eastră=iastră=eastă=
=oastă**

castă * V 407
măiastră *

nefastă V 130 ; 131
coastă

vastă VI 55, 497
asta
fereastră

nevastă I 405 ; VI 45, 490
fereastră

nevastă I 84, 418
fereastă

eastă=asta=astă

fereastă II 142
asta

fereastă VI 59
asta
castă

fereastă VI 51
astă

fereastă I 455, 472 ; II 392, 419 ;
adastă IV 28, 97 ; V 29, 39

fereastă II 142
aceastā

fereastă IV 97
vastă

istă=ista

tristă III 93, 94
budaistă

tristă I 336
ateistă

tristă VIII 175, 177
listă

tristă IV 425 ; VIII 159
există
(esistă)

tristă IV 476
revistă

batistă V 214
vista

artistă I 314
tristă

esistă II 259* ; III 97
(există)
budaistă

există I 196 ; III 96, 101, 107 ; VIII
(esistă) 154, 156, 157, 158—159
tristă

ustă

robustă VIII 474
îngustă

îngustă IV 135 ; V 125
augustă

ută

lăută V 331
arnăută

prefăcută II 400, 431 ; III 182
sărută

tăcută VIII 312
pierdută

tăcută I 61
saluta

tăcută V 571 ; VIII 288
mută

trecută V 275
căzută

născută I 390
mută

cunoscută I 175, II 430, 431
sărută

salută IV 225
trecută

mută IV 147 ; V 144
făcută

mută I 470 ; IV 18, 84, 469 ; V 64 ;
tăcută VIII 293

mută I 363, 364 ; IV 506 ; V 592 ;
învăscută VI 28

mută I 67, 367
pierdută

mută V 45
astută

temută VIII 460
plăcută

minută V 278
tăcută
sărută

sărută V 295
pierdută

sărută I 82 ; III 289 ; V 680
mută

sărută IV 218
stătută

sărută V 188
astută

ţesută IV 523
ciută

astută I 354
saluta

văzută IV 130
necunoscute

nevăzută IV 464 ; VIII 288
mută

necrezută IV 332 ; V 319
împrumută

aţă=aţa=eaţă=iaţă=aţe

aţă VI 549
faţă

aţă IV 313 ; VIII 285
viaţă

aţă V 603
învaţă

acaţă VI 528, 529
caţă

acaţă VI 62, 502
viaţă

ceaţă IV 317 ; V 266
dulceaţă

ceaţă III 286 ; V 565
gheaţă

ceaţă I 429
creaţă

ceaţă III 154, 156
creaţă
braţă
viaţă

ceaţă III 152
increaţă
braţe
viaţă

ceaţă I 491,5 12; IV 7; V 14,
faţă 444, 472

ceaţă IV 303, 313; VIII 176, 177,
vïaţă 278, 285

ceaţă III 194, 199, IV 418; V 437,
braţă 464

ceaţă I 210; III 190, 191, 193,
braţe 201; V 437

dulceaţă II 199, 207
faţă

gheaţă V 294
măreaţă

gheaţă IV 146; V 89; VIII 172
faţă

gheaţă IV 501; V 140; VIII 293,
vïaţă 463

gheaţă I 95
vïaţă
braţe

gheaţă IV 142, V 140
învaţă

gheaţă V 286
înhaţe

277, 281
braţe
înhaţe

îngheaţă IV 295
faţă

îngheaţă VI 534—535, 535
faţă
dulceaţă
răsfaţă
braţă

îngheaţă I 271
vïaţă

îngheaţă I 64, 357
vïaţă
faţă

îngheaţă III 37
viaţă

îngheaţă I 331
raţă

faţă II 434
ceaţă

faţă IV 354
ceaţă
dulceaţă

faţă III 210
dulceaţă

faţă I 374; V 565; VIII 97, 168,
gheaţă 240

faţă IV 213
gheaţă
dulceaţă

faţă IV 416; VIII 172
îngheaţă

faţă IV 118; V 99
măreaţă

faţă VI 60
măreaţă
îndrăsneaţă

faţă V 158
creaţă
măreaţă
călăreaţă

faţă IV 181; V 158
creaţă
măreaţă
braţe

faţă IV 503
creaţă
învaţă

faţă II 207
faţă

faţă IV 535; V 611; VIII 340
prefaţă

faţă I 116, 125; II 78, 80, 83, 130
vïaţă 144, 388; III 45, 133; V 471;
VIII 187

faţă V 654
vïaţă
dulceaţă

faţă II 120
vïaţă
verdeaţă

faţă I 185; III 37, 40, 42, 320
viaţă

faţă II 130, 442; III 29, 30; IV
braţă 243; VIII 117

faţă IV 132
roşaţă

faţă II 282
mustaţă
[înhaţă]

faţă IV 519; VIII 161
învaţă

faţă I 120, 179; IV 521; V 202,
braţe 203, 605, 641, 681; VI 94

răsfaţă III 320
viaţă

răsfaţă IV 504
braţă
învaţă

desfaţă I 307
viaţă

înhaţă IV 164; V 149
braţe
desfaţă

vïaţă II 197
ceaţă

vïaţă V 58
ceaţă
dimineaţă

vïaţă IV 238; V 198, 199
dulceaţă
îngheaţă
braţe

vïaţă I 344, 351
dulceaţă
viaţă

vïaţă II 132, 134
verdeaţă

vïaţă I 56, 343, 350
verdeaţă
gheaţa

vïaţă I 226, 300, 305; III 288;
gheaţă IV 142, 464; V 140, 571; VIII
288

vïaţă VIII 185
dimineaţă
ceaţă

vïaţă II 127
dimineaţă
faţă

vïaţă VIII 230
măreaţă

vïaţă I 369; V 249; VIII 143, 163
faţă

vïaţă V 377
braţă

vïaţă V 100, 111
învaţă

vïaţă V 377
braţe

vïaţă V 249
braţe
dulceaţă

maţă V 332
greaţă

braţă VIII 154
vïaţă

braţă II 39
dulceaţă

braţă II 25, 425; III 188
faţă

braţă V 326
faţă
învaţă
viaţă

braţă V 326
viaţă
dulceaţă
faţă

braţă IV 336; V 326, 327
vïaţă
faţă
isteaţă

braţă II 135; IV 240; V 199
învaţă

învaţă I 140; II 269
aţă

învaţă VIII 382, 396, 410
gheaţă

învaţă V 214—215
măreaţă
piaţă
creaţă

învaţă IV 252
creaţă
mustaţă
lungăreaţă

învaţă II 327
greaţă

învaţă III 32; IV 358; V 367, 368
vïaţă

învață III 36, 37
viață

învață V 215
mustață
creață
lungăreață *

eață=ața=ață=alță=ațe=ețe

verdeață I 54, 341
măreață

verdeață V 111
brață

verdeață V 116
înalță

verdeață IV 118
brațe

dimineață IV 125
roșeață

dimineață II 127
vïață

dimineață IV 234
brață

îndrăsneață IV 59; VIII 266
măreață

măreață III 152
ceață
brață
fața

măreață IV 329; V 301, 317
gheață

măreață IV 115; V 74
îndrăzneață

măreață V 572; VIII 290
creață

măreață V 114
încreață

măreață VI 498
încreață
mîndreață

măreață VI 56, 497
încreață
fața

măreață V 188
greață

măreață IV 520; VI 531; VIII 415
față

măreață IV 527; VIII 344, 351
vïață

creață VIII 38–39
măreață
brațe

încreață V 265
ceață

încreață V 58
dulceață
dulceață

încreață V 58
dulceață
blîndețe

încreață IV 68
glumeață
dulceață

încreață VI 79, 510
măreață

roșeață I 97
gheață
față

iață=ață=eață=ațe

viață IV 102; VIII 184
ceață

viață VIII 89
gheață

viață IV 171, 436; II 378, 395, 424; VIII 386
îngheață

viață VIII 181
dizgheață

viață I 370; VIII 163, 164
dimineață

viață V 576; VIII 215
măreață

viață V 374
creață

viață IV 387; VIII 163
față

viață IV 530; VIII 350
brațe

ețǎ=eață=ețe

blîndeță VIII 415
înghețe

tinereță IV 222
dimineață

tinereță VI 92
bătrîneță

frumuseță VIII 475
blîndeță

frumuseță VI 83
tinereță

tristeță V 275
crețe

iță

mămăiță VIII 338
guriță

porumbiță I 2
copiliță

porumbiță IV 280
viță

chichiță IV 225
căpiță

puiculiță VI 119
porumbiță

mîndruliță I 4
drăguliță

mămiță IV 533
guriță

spiță V 334
viță
mlădiță
Podgoriță

spiță V 334
viță
mlădiță
Maglaviță

călugăriță IV 229
protectriță

pestriță VI 52–55, 497
înghiță
criță

guriță VI 646
porumbiță

guriță I 55
romaniță

văduviță VI 521
guriță
porumbiță

îță=iță

țiță IV 367; V 390
viță

alță=eață

înnalță V 289
măreață

înnalță VI 109, 531
încalță

anță=anța=ența=anțe

speranță I 373; VIII 167, 168
balanță

speranță VI 58
lanțe
abondanța

speranță VI 498
lanțe
abundența

ență

cadență V 158
omnipotență
scatență *

indulgență IV 505
impertinență

impertinență II 325
cadență

esistență I 355
rezistență
opulență

ință=iță=ințe

căință VIII 453
ușurință

credință IV 382; V 408
silință
mință

credință VIII 102–103
amenință

credință IV 419; V 465
putință

credință III 93
semințe

ființă I 305
sfințită

ființă I 23, 276
minţă

ființă I 141; II 266, 270; IV 192; V 165
neputință

neființă II 185
știință

neființă I 132; II 185, 204, 210
voință

nefiinţă II 185
neputinţă

ştiinţă V 214
silinţă

ştiinţă IV 302; VIII 277
uşurinţă

ştiinţă II 178
sentinţă

minţă III 98
seminţe

ameninţă III 96; V 663
voinţă

suferinţă I 211; III 183, 206, 208,
fiinţă 209, 210, 212, 213

dorinţă V 545
suferinţă

putinţă IV 419; V 465, 474
necredinţă

putinţă IV 387; V 411, 416, 513,
fiinţă 515

putinţă IV 429; V 488
dorinţă

stăruinţă VIII 462
căinţă

stăruinţă III 183
fiinţă

biruinţă VIII 174
sentinţe

uţă

micuţă V 392
drăguţă

mămucuţă IV 533; VIII 338
drăguţă

mămuţă V 610; VIII 348
drăguţă

maimuţă IV 489, 506; V 591
pisicuţă

eauă

perdeauă V 106
neauă

perdeauă IV 504; V 590
neauă
steauă

neauă II 176; VI 56
steauă

steauă IV 465; V 571; VI 56; VIII
neauă 160, 289

euă

neuă V 289, 297
perdeuă

iuă

ziuă VI 486
piuă

ziuă VI 493
viuă
ziuă

ziuă VI 48
viuă
tîrziuă

ouă=euă

ouă IV 223
rouă

două V 305
neuă

două IV 528; VIII 345
amîndouă

două III 86, 90, 92
nouă

amîndouă IV 452–453; V 549
plouă
vouă

amîndouă I 432
nouă

amîndouă V 549
nouă
vouă

plouă VI 35
două

plouă I 154; II 337, 343; IV 411
amîndouă

nouă III 86, 88, 90, 92, 93, 95, 96,
amîndouă 98; V 663

nouă III 92
plouă

rouă V 563
două

rouă III 96; IV 457; V 294, 663[ ]
nouă

avă=iatră=ave

sclavă V 85, 123
lavă

sclavă IV 139
otravă

slavă IV 367
gîlceavă

slavă VI 108, 531
Suceavă

slavă V 443, 472
navă

slavă II 300
grozavă

navă IV 206–207; V 181
otavă
lavă

navă V 678
dumbrave

bolnavă II 326; IV 299; V 259;
lavă VIII 275

bolnavă I 60, 349
lavă
sclavă

bolnavă IV 193; V 265; VI 31, 486
dumbravă

bolnavă V 264
suavă

bravă V 85, 123
otravă

dumbravă VI 486
piatră

dumbravă IV 329; V 294, 300, 317
grozavă

ispravă VI 27, 486
grozavă

otravă VIII 141
Suceavă

otravă V 85
sclavă

suavă VI 48, 494
bolnavă

grozavă I 376; VIII 170
lavă

grozavă II 68
bolnavă

eavă=avă

pleavă IV 505
bolnavă
dumbravă

ivă

naivă I 162; II 357, 363
pozitivă

naivă IV 227
milostivă

guralivă IV 422
împrotivă

costelivă II 357
pozitivă

costelivă VIII 92
deoprotivă

olivă II 180
naivă

grivă II 255, 262
deopotrivă

deopotrivă II 364
pozitivă

deopotrivă VI 42
milostivă

dimprotivă V 673
milostivă

împrotivă IV 270; V 225, 226, 230
guralivă

împrotivă II 249
colivă

împrotivă V 474, 475
deopotrivă

ază=easă=oasă=ează=iază=ase==oase=aze

genunchează V 459
aiurează

veghează I 335
îngenunchează

veghează I 69
aşează

veghează I 372, 377; VIII 166
poetizează

veghează I 470; IV 18
rază

veghează IV 83
rază
luminoasă

veghează I 50
așază

veghează V 673
raze

priveghează V 673
raze

înviază VI 534
rază

pază I 336
veghează

pază I 51
îngenunchează

pază VIII 289
rază

pază IV 331 ; V 319
vază

pază VI 24
lase

pază VI 47, 493
luminoase
miroase

pază IV 466 ; VIII 187
raze

rază VIII 155
mireasă

rază IV 175 ; V 156 ; VIII 310
frumoasă

rază I 32, 44, 296, 322
luminoasă

rază I 168, 171, 181 ; II 376, 378, 394, 396, 408, 422, 424, 443
luminează

rază IV 181 ; V 158
visează
turbează
înmormîntează

rază V 158
visează
turbează
devastează

rază II 342
netează

rază VIII 293
pază

rază V 38
așază

rază V 184
așază
îndreptează

rază IV 211 ; V 184
așază
înfoiază

rază I 132 ; II 184, 185, 205, 210 ; V 411 ; VIII 289
vază

frază I 35, 296
bază

visază I 418
cutează

visază IV 310
salutează

așază III 105
crează

așază V 459
aiurează

așază II 309, 310
scînteiază

furișază II 56, 57
așază

vază IV 160–161
pază
raze

ează=asă=oasă=ază=iază=ase=oase=aze

serbează V 141
creează

serbează VIII 420, 421
întristează

turbează I 487 ; IV 17
lasă

turbează I 335
veghează

oglindează III 227
scînteiază

colindează I 442
așază
frumoasă

acordează I 14
botează

încordează VI 30
rază

creează IV 465 ; VIII 289
veghează

înstelează II 32
visează

lăcrimează VIII 356
frumoasă

lăcrimează I 505 ; IV 463
meditează

urmează I 485 ; IV 192 ; V 163
trează

urmează IV 126
scînteiază

urmează I 401
așază

urmează IV 82 ; V 64
raze
luminoase

însemnează I 36, 297
numeroase

încununează VI 111, 536
scînteiază

vibrează I 4
oftează

vibrează I 248
rază

crează III 112
durează

crează III 112
rază

încadrează I 458, 474 ; IV 32, 98 ; V 32
furișează

înfiorează I 166
așează

trează VIII 174
vitează

păstrează IV 110 ; V 70
rază

burează I 400
raze

murmurează IV 173
raze

pericliseză VIII 353
pază

visează IV 465 ; VIII 289
împărăteasă

visează VIII 38–39
turbează
înmormîntează

visează I 50, 335
veghează

visează VI 95
îngreuiază

visează I 35, 297
simulează

visează VI 97
îngreunează

visează V 647
admirează

visează I 493 ; V 11
reflectează

visează I 84, 405 ; VI 46
cutează

visează IV 170 ; V 152, 451 ; VIII 283, 306
salutează

visează IV 469 ; VIII 293
rază

visează V 82
luminoase

așează IV 130
luminoasă

așează V 452
passă *

așează I 92
colindează
vază

așează IV 82 ; V 64
veghează

așează III 181
visează

așează II 301
scînteiază

furișează III 97, 98
încrează

însetoșează IV 349
oftează

reflectează V 174
mătase
argintoasă

încetează VI 72
cuvîntează

cercetează IV 405
visează
rază

vitează VIII 396, 411
revază

țintează IV 478
șază

scurtează VI 536
raze

întristează IV 397
urmează

salutează V 451, 452
visează

imputează VIII 111
rază

divinizează IV 142; V 139
raze

iază=ează

scînteiază IV 485
visează

iză

Liză IV 536; V 612
cristaliză

înză=îndă=însă

coprinză V 148
strălucindă

cuprinză IV 158
întinsă

înză=unză

pînză IV 132
ascunză

unză=unze

ascunză IV 149
frunze

frunză V 99, 108
ascunză

frunză III 192; IV 384; V 117; VI 30
pătrunză

frunză V 556
pătrunză
ascunză

pătrunză II 286
ascunză
frunze

pătrunză V 117
frunză

oză

poză V 374
roză

uză=uze

auză II 36
buză

auză II 327, 339
buze

auză V 666
muze

buză IV 257, 270; V 225
auză

buză IV 312; VIII 285
Muză

buză V 183
muze

spuză IV 139; VI 40
buză

spuză V 136; VIII 181
buze

ursuză IV 504
buză
auză

Aretuză II 120
muză

edecă=iedecă

vede că VI 98
împiedecă

inecă=înecă

duminecă IV 504; V 590
bine că
minecă

unecă

alunecă II 412
întunecă

iatămă=atămă

iată-mă V 658
bată-mă

inemă

inemă II 426
ține-mă

inimă=inemă

inimă II 397
ține-mă

indumă

vestindu-mă V 405
întinerindu-mă

agănă=eagănă

tragănă II 139, 140; VI 90, 99, 124, 125, 540
leagănă

eagănă=agănă

leagănă VI 541
leagănă

leagănă VI 513
tragănă

emură=amură

tremură II 396
ramură

B

ab

slab IV 304; VIII 278
prohab

slab IV 170
arab

slab VIII 232
Basarab

slab IV 321; V 285
grab'

arab I 97, 439, 445; V 151; VIII 305
slab

degrab VIII 135
slab

eb

gheb IV 385; V 409, 491
întreb

întreb II 262, 277
gheb

uib

îmbuib V 391
cuib

alb

alb IV 495
dalb

alb I 50, 335
rozalb

dalb I 294
rozalb

dalb IV 176
rozalb
alb

olb

înholb I 332
colb

imb=imbi=imp

schimb IV 164; V 149
nimb

schimb IV 167
timp

nimb I 177; II 404, 412, 436, 447
schimb

nimb VI 58
limbi
schimb

nimb I 492, 513; IV 7; V 14, 15
Olimp

nimb IV 149
timp

îmb

strîmb II 282
[strîmb]
carîmb

umb

plumb IV 174
sucumb

porumb II 350
plumb

erb

cerb I 31, 294
proverb

herb I 100; II 8, 15
cerb

orb=orp

orb I 93, 98, 434; IV 498
corb

orb III 206; VIII 122
sorb

orb IV 159
sorb
corp

orb VI 75
corp

orb IV 162
corp
sorb

corb IV 477
sorb
orb

sorb III 218, 220, 221; V 444, 473
orb

sorb VI 82, 510
corp

absorb V 444
orb

C

ac=iac=ag=eag

dac V 134
tac

gîndac I 379
sărac

gîndac II 203
sac

cotcodac IV 224; V 190
comanac

cerdac I 83, 404, 417
sărac

fac III 251
veac

fac VIII 456
satisfac

fac IV 532; V 608, 609; VIII 335
hac

fac IV 427, 448; V 487, 541
lac

fac VIII 466
plac

fac II 296, 304
copac

prefac VIII 465
desfac

prefac I 144; II 304
copac

desfac VIII 95, 101
liliac

desfac I 96, 401, 444; IV 398; V 264
lac

desfac II 304
copac

desfac V 491
tac

desfac IV 82
drag
fag

disfac III 336, 337; IV 165, 310; VIII 283
(desfac)
mac

disfac I 427; VIII 144
buimac

liliac VIII 95
sărac

lac II 335; III 252
veac

lac VI 98
fac

lac III 80; IV 303; V 260; VIII 278
desfac

lac I 193; III 80, 82
împac

lac II 386
copac

lac V 400; VI 524
tac

plac I 80, 412, 421
fac

plac V 655
comănac

plac III 305
sarac

plac VI 69
tac

plac VIII 392
drag

plac VIII 185
drag
pribeag

burlac VI 490
mac

mac VI 112
liliac
leac

comanac V 153; VIII 307
şiac

comanac IV 175
şiac
sac

comănac I 84, 405, 417; VI 45
(comanac)
mac

comănac V 655
nădrag

capac II 153
zac

împac VIII 445
plac

împac IV 267
copac

copac V 260; VI 101; VIII 219, 278
desfac

copac VI 71
hac

copac VI 99, 517, 524, 527
lac

copac VIII 225
drac

rac IV 228
gîndac

rac III 85
Krack

sarac III 305
fac

sărac II 250
plac

sărac I 292; IV 363; V 152, 381, 384; VIII 306
sac

sărac VI 28
petac

îmbrac VI 514
desfac
tac

îmbrac II 106
sărac

dezbrac VIII 141
tac

frac V 190
cotcodac

sac II 196
bumbac

posac IV 200
gînsac

tac V 85, 123
dac

tac VI 527
fac

tac III 133; IV 386, 539; V 410, 414
desfac
(disfac)

tac IV 312; VIII 284
displac

tac III 336
mac

tac II 91
sărac

tac IV 260, 422; V 223, 224
dizbrac
(dezbrac)

ietac IV 364
ac

ietac VIII 94
fac

eac=ac

veac IV 290
fleac

veac I 130; II 195, 203–204, 204, 209
sărac
(sarac)

veac I 134; II 207, 212
brac

veac II 198
vrac

veac II 195
petac

ec=eci=echi=unt

plec I 213; III 218, 222
înec

plec I 175, 214; II 431; III 224, 225, 326
trec

plec IV 439
petrec

plec III 305
sec

grec IV 375
trec
plec

grec III 21
întrec

trec IV 253, 304; V 216; VIII 279
plec

trec II 404, 412
înec

trec V 529, 530, 531
petrec

trec I 26, 116, 279; II 76, 78*, 80, 83; V 471
sec

trec V 404
reci

trec I 378
vechi

trec I 279
crunt *

întrec V 114
plec

sec IV 220; V 188
berbec

sec II 400; III 61, 66; V 533
trec

sec I 300, 305
vec

sec IV 221
urechi

ic=ic=ip=it

mozaic VIII 444
nimic

ridic II 198
nimic

ridic V 38
despic

ridic V 38
risip

ridic I 292
stric

ardic IV 323
nimic

mic III 333; VI 105
ridic

mic I 52, 175; II 431, 446; IV 149, 269, 299, 386, 389, 513, 539; V 145, 230, 410, 415, 416; VIII 107, 275
nimic

mic I 31, 294
inimic
(inamic)

mic I 79, 403, 410; VI 30
voinic

mic I 378
pic

mic V 590
pic
nimic

mic V 148
gîndit

amic IV 499
nimic

amic I 184; III 36, 39, 41, 43
zic

nimic V 491; VIII 312
ridic

nimic I 132; II 195, 204, 209, 446; IV 513
mic

nimic IV 149
inamic

nimic V 281; VIII 97, 103, 105, 107
pic

nimic IV 322; V 278, 281, 286
despic

nimic III 28, 31, 32, 36; VIII 84, 98, 107, 117, 216
zic

nimic IV 278; V 239, 240
prezic

nimic IV 375
deszic
ridic

inimic I 35, 296
nimic

voinic VI 86, 518
nimic

voinic I 404
zic

pic V 518, VI 90
mic

pic IV 504
mic
nimic

pic VIII 92
nimic

tipic II 238, 255, 263
mic

tipic II 235
nimic

stric II 249
Firfiric

șic II 364
nimic

șic II 357
zic

șic II 364; V 331
crailic

pitic I 140; II 256, 264, 268, 327; IV 303; V 413, 415; VIII 278
nimic

antic I 45, 323; IV 114
aridic

zic I 415
ridic

zic IV 493; V 582
mic

zic III 39
amic

zic III 39; IV 483; V 239
nimic

deszic I 40, 310
nimic

înc=îng=îng=îngi

adînc IV 156
stîng

adînc I 43, 320, 481, 509; IV 36, 112; V 47, 126, 278, 444; VIII 161, 181
plîng

adînc IV 264
plîngi

unc

prunc VIII 98
arunc

oc=og

coc I 79, 400, 402, 410
foc

foc I 454, 471; II 44; IV 27, 96; V 28, 258; VIII 264, 380, 386, 407
joc

foc IV 477; V 574
joc
loc

foc I 125, 251, 370, 374, 466; II 144, 328, 387; IV 40, 168, 294, 320, 466, 472; V 155, 273, 274, 619; VI 27, 28; VIII 164, 181, 260, 289, 309, 444, 465
loc

foc IV 173
loc
joc

foc I 42, 317; II 429
mijloc

foc I 29, 80, 107, 225, 288, 289, 403, 413, 466, 480, 504; II 42, 45, 47, 99, 100, 102, 104–105, 106, 107, 326; III 222, 251, 252, 254, 329, 330, 332; IV 26, 278, 288, 410, 510, 545; V 49, 240, 478, 629; VI 40; VIII 104
noroc

foc V 638; VIII 188
proroc

foc VIII 308
invoc

joc I 20, 24, 272, 277, 409, 420; II 259; III 50, 56; V 555
foc

joc II 249
zbîrciog

joc I 162, 228; II 363, 365; III 53,
loc 58, 170, 171, 292; IV 428; V 488,
555, 557; VIII 218, 460

joc III 56; V 496; VIII 467
noroc

cojoc VI 41
mijloc

loc I 300, 305, 513; II 108, 110, 410;
foc III 208, 212, 214; IV 367; V 13,
306, 390, 625; VI 91, 535; VIII 222

loc III 54, 55; IV 417; V 463, 478;
joc VIII 461

loc VIII 456
mijloc

loc I 117, 185; II 89, 92, 97, 111,
noroc 162; III 38, 41, 42, 47, 320, 325;
IV 420, 439; V 482, 540; VIII 122

mijloc I 21, 80, 273, 403, 413, 513;
foc II 108, 110, 301, 314; V 13

mijloc II 315
foc
rog

mijloc II 369; III 333
joc

mijloc II 360, 361, 369, 410; V 529
loc

cojoroc IV 497
roc

noroc I 21, 273, 374, 466, 505; V 62;
foc VIII 169

noroc III 54
joc

noroc I 127, 177, 466, 505; II 162,
loc 164, 166, 168, 387, 405, 414, 437,
449; III 332; IV 80, 379, 392,
480; V 62, 417, 496, 527; VIII
222, 447, 454

noroc III 27, 28, 29, 30; V 681
mijloc

noroc II 264
iarmaroc

proroc I 464; IV 37
foc

proroc IV 72; V 60
invoc

proroc IV 469; VIII 293
rog

soc V 404
foc

toc II 238
foc

toc II 227, 255, 264
iarmaroc

invoc I 23, 275; IV 172, 306; V
foc 154, 253; VIII 263, 280, 308

invoc VIII 455—456
joc

arc

arc V 436, 447
arc

arc I 69, 377, 378, 486, 494; IV 22,
monarc 133, 418; V 52, 82, 122,
205, 463; VIII 180

erc=erg

cerc IV 264
cerc

încerc IV 154
cerc
alerg

orc

torc IV 111; V 73
întorc

asc

casc VI 39
nasc

nasc VI 529
pasc

ăsc=esc

izvorăsc IV 96; V 39
ceresc

urăsc VIII 181
părtinesc

esc=ăsc=iesc

împodobesc II 295
sălbătecesc

vorbesc V 153; VIII 307
pustnicesc

iubesc VIII 282
iubesc

iubesc IV 309; V 263; VI 129;
prăpădesc VIII 282

iubesc V 487
dumnezeesc

iubesc V 636
trăiesc
doresc

iubesc IV 239; V 199
mulţumesc
citesc

iubesc II 91; IV 321; V 276, 282,
înnebunesc 286; VIII 103, 107—
(nebunesc) 108

iubesc IV 536; VIII 341
căsătoresc

iubesc V 639
privesc

iubesc I 437
încălzesc
giuruiesc

rătăcesc V 441
prăpădesc

rătăcesc IV 420; V 441, 482
mistuiesc

ghicesc I 479; IV 49
iubesc

nimicesc II 143
privesc

fericesc VIII 466
gîndesc

fericesc I 38, 300, 306, 310
lumesc

fericesc II 317
omenesc

muncesc VIII 471
cerşesc

bocesc VIII 101
ubesc

lucesc IV 538
iubesc

lucesc III 249, 274
cresc

lucesc III 385
ceresc

strălucesc III 237, 239
izbesc

strălucesc II 26
prăpădesc

strălucesc II 26
înnebunesc

strălucesc IV 483
cresc

strălucesc III 237
lovesc

dobîndesc VIII 467
dăruiesc

gîndesc I 414; IV 233; V 192
iubesc

gîndesc IV 477
chiuiesc
privesc

gîndesc I 133; II 195, 206, 211
omenesc

gîndesc V 495, 498, 499
îmbătrînesc

gîndesc III 204
risipesc

gîndesc VI 97
potrivesc

iscodesc I 212; II 96; III 204, 207,
iubesc 208, 209, 211, 212, 214, 222

jelesc VI 32
cresc

jelesc VI 32
doresc

zgribulesc VI 534
pămîntesc

ciulesc VI 105
zăresc

mulţămesc VIII 124
iubesc

mulţămesc II 78, 81; V 472
trăiesc

mulţămesc IV 271
primesc

mulţămesc VIII 100
pătimesc

primesc VIII 473
mulţumesc

lumesc I 457; V 30
zeesc

glumesc IV 242; V 201
iubesc

mulţumesc VIII 109–110
urăsc

mulţumesc VI 520
iubesc

mulţumesc I 116; II 83
(mulţămesc)
trăiesc

mulţumesc VIII 80
tînjesc

românesc I 15, 16
doresc

răcnesc VIII 116
urăsc

poticnesc V 653, 654
ivesc

omenesc II 94
huiduiesc

omenesc I 352
plătesc

curtenesc IV 291
rostesc

împlinesc V 643
ceresc

bătrînesc IV 468; VIII 292
trăiesc

domnesc VIII 181
zdrobesc

domnesc V 85, 123
ciocnesc

prigonesc VI 112
vrăjesc

pornesc VI 41
împărătesc

unesc VI 524
împleticesc
stăpînesc

unesc VI 524
boltesc
stăpînesc

înnebunesc IV 416; V 441; VIII 89
(nebunesc)
urăsc

înnebunesc II 350, 352; IV 272; V 230
iubesc

lipesc IV 523
împărătesc

sclipesc V 116
adîncesc

risipesc II 90; IV 344; V 349, 351, 352, 353
dumnezeesc

risipesc I 292
domnesc

călăresc I 104; II 37
prăpădesc

cresc IV 494
iubesc

cresc IV 430; V 504, 509
ceresc

cresc V 503, 504, 684
îngeresc

cresc II 314, 315
vulturesc

cresc V 405
pămîntesc

ceresc II 32
izvorăsc

ceresc I 470; IV 18; VIII 178, 179
iubesc

ceresc IV 67
nebunesc
privesc

ceresc IV 110; V 70
cresc

ceresc I 15
doresc

îngeresc VIII 296
iubesc

firesc VIII 469
mulţumesc

doresc VIII 461
odihnesc

doresc III 328
stăpînesc

nutresc I 15
doresc

părăsesc IV 504; V 590
pornesc
românesc

bărbătesc IV 223
iubesc

sufletesc II 350
însufleţesc

împletesc IV 129
rătăcesc

împletesc VI 98
stăpînesc

şoptesc IV 291; V 248
iubesc

bucăţesc III 22
precupeţesc

simţesc IV 346
risipesc
dumnezeesc

simţesc V 643
ceresc

simţesc V 238
sufletesc

privesc II 27, 37, 96
iubesc

privesc I 42, 316
clipesc

privesc I 45, 220, 324; III 249; IV 114
cresc

privesc IV 527; VIII 343–344
întineresc

privesc IV 111; V 73
opresc

privesc II 142
cerşesc

îngrozesc VIII 215
povestesc

iesc=esc

trăiesc VIII 173
iubesc

trăiesc VIII 111
îndumnezeiesc

trăiesc III 137
voiesc
clipesc
topesc

trăiesc VI 129
pătimesc

trăiesc IV 467; VIII 291–292
bătrînesc

trăiesc VI 90, 518
îmbătrînesc

trăiesc IV 512
întîlnesc

trăiesc IV 69
înnebunesc

trăiesc IV 154
împărătesc

voiesc VIII 473
iubesc

chinuiesc V 659
învăluiesc

închipuiesc VI 119
înnebunesc

dăruiesc III 204
risipesc

cheltuiesc VIII 445
negustoresc

isc

disc V 669
pisc

uc

năuc IV 290
duc

năuc IV 505
nuc
duc

năuc V 248
usuc

cuc VI 490
năuc

cuc VI 490
cuc

cuc VI 490
bunduc

duc III 332
cuc

duc I 193; III 80, 82
aduc

duc IV 233
năluc

duc I 235; III 332
nuc

duc II 379, 397
apuc

duc I 271
usuc

aduc III 80
aduc

năluc VIII 97
usuc

nuc III 331, 332; V 404
duc

nuc III 332
aduc

apuc I 188; III 61, 65
aduc

suc IV 153; V 147
usuc
duc

usuc I 370; II 390; V 99, 107–108;
duc VIII 164, 175, 177

indec=indic

vindec I 236; III 336, 337
indic

udec=udic

judec IV 356; V 366
pudic

uplec

nu plec I 116; II 78, 81, 83; V 472
induplec

armec=armeg

farmec IV 229; V 190
Barmeg

unec

lunec I 201; III 143, 144, 145, 146
întunec

alunec III 143–144, 145
întunec

erec=eric

ferec I 232; III 40, 307, 308, 309;
întunerec IV 436; V 513, 515

întunerec II 303
chimeric

urec

purec I 48, 332; VII 97
purec

atec=atic

sălbatec IV 320; V 273
jeratec
(jăratec)

sălbatec V 205
singuratec

molatec IV 266; V 229
muieratec

molatec IV 226
jeratec

molatec I 406, 419
prăvălatic

nebunatec VIII 400
primăvăratec

primăvăratec VIII 400
primăvăratec

muieratec V 475
sălbatic

jeratec I 401; IV 368
singuratec

buratec V 462
nebunatec

buratec V 462
nebunatic

singuratec VIII 146
sălbatec

singuratec II 32
jăratic

întec

cîntec II 96
descîntec

pîntec I 87, 408, 420
cîntec

estec=estic

mestec IV 351; V 362
amestec

amestec II 270
domestec

amestec II 260, 266, 270
domestic

iambic=ambic

iambic IV 266
ditirambic

iedic=edic

împiedic II 207
medic

indic

vindic III 337
indic

alic

încalic III 85
bengalic

imic=inic

nimic IV 522
finic

ainic=alnic

crainic I 83, 404, 417
tainic

tainic I 4; V 639
jalnic

alnic=ialnic

falnic VIII 188
jalnic

şagalnic IV 227
jalnic

jalnic V 334
năvalnic
falnic
nacialnic

onic

fonognomonic IV 224; V 191
demonic

arnic

darnic IV 350; V 361
păharnic
(paharnic)

harnic II 247
zadarnic

făţarnic IV 270
zădarnic

ernic=eric

visternic V 227
puternic

puternic IV 517; VIII 391, 405, 422
cucernic

puternic V 131
întuneric

ornic

ornic I 48, 332; VII 97
vornic

dornic VI 24; VII 97
vornic

ceasornic III 93
nestatornic

unic=unec

unic II 383; IV 386; V 410, 513,
lunec 514

unic IV 539; V 415
lunic

aznic

obraznic IV 268
paznic

aric=oaric

Garrick I 48; VII 98
şoaric

eric

feeric III 198; IV 306; V 114, 260,
întuneric 448, 450; VIII 280

sferic IV 452
feeric
întuneric

sferic II 410, 424
întuneric

sferic V 548
întuneric
feeric

himeric I 172; II 379, 396, 425;
(chimeric) III 38, 40; IV 425
întuneric

întuneric III 195; IV 259
feeric

întuneric II 406, 437
sferic

întuneric I 133; II 177, 210, 295;
himeric IV 292, 313, 328; V 300,
(chimeric) 306, 441; VIII 285, 311

întuneric VI 75
chimeric
eteric

biseric' VI 36
întuneric

atic=atec

sălbatic V 273
jăratec

sălbatic II 52
jeratic

molatic V 273
sălbatic

molatic I 85, 401, 418
prăvălatic

jăratic I 76, 410
(jeratic)
singuratic

muieratic V 469
sălbatic

jeratic I 445
sălbatec
singuratec

jeratic IV 136
nebunatec

jeratic I 96
sălbatic
singuratic

etic

getic IV 417; V 436, 445, 461, 478
atletic

itic

mefitic II 236, 255, 263
critic

antic

antic IV 296; V 251
romantic

gigantic II 297, 305
atlantic

astic

bombastic II 233, 236, 254, 261, 262
plastic

estic

amestic I 140
domestic

istic

caracudistic IV 508
distic

uzic

nu zic II 255, 262
muzic

D

ad=iad=at=alt

cad I 216, 223; III 237, 238, 240,
brad 241, 245, 246, 247, 250, 254, 255, 257, 260, 262, 263, 265, 268, 272, 273

cad IV 432; V 491, 498, 508
vad

cad IV 116; V 77
speriat

recad IV 423; V 226
iad

recad I 98, 219, 221; II 362, 363;
brad III 248, 262, 274, 275, 276, 277, 280

Bîrlad IV 476
Vlad
cad

Arad III 8, 13, 15, 17
vad

brad I 105; II 41; III 233, 235,
cad 236, 239, 257, 272; IV 156; V 148, 404, 448

brad I 88, 440; III 233
vad

brad V 38
înalt

vad I 204; III 62 *, 169, 170, 172;
cad V 403, 405

vad I 370; VIII 164
iad

vad I 92, 98, 442, 447; II 24;
brad III 54, 178, 179; V 659; VIII 96, 209, 219, 220, 422

iad=ad

iad VIII 298
vad

ăd=ed=ăt=et

șăd II 314
văd

văd III 216, 218
repăd

văd VIII 114
văd

văd VIII 90
reped

văd II 314, 315
șed

văd II 27
așed

văd IV 146; V 89
omăt

văd IV 498
încet

văd I 279
poet

revăd VIII 114
văd

ed=ăd=et

cred IV 270, 286
văd

cred VIII 444
succed

cred VIII 467
conced

cred V 153; VIII 308
încet

șed I 83; II 310
văd

id=îd

închid VIII 97
ucid

închid II 196
individ

deschid I 144; II 297, 305
Baiazid

blid VI 65
rîd

zid IV 514
ucid

zid IV 438; V 524, 528, 597
închid

zid VI 29
deschid

zid I 147; II 293, 298, 300, 308
Baiazid

zid IV 498
hîd

îd=id

hîd I 246
deschid

surîd I 56, 343, 350
închid

surîd IV 68
închid
rîd

ald

cald I 43, 321; IV 113; VI 113, 536
scald
(Scald)

cald I 91, 95, 441, 444
Arald

cald IV 126, 132, 228; V 272; VI
smarald 509; VIII 299

scald IV 430; V 499, 504, 509; VIII 386, 416
cald

Harald I 436
cald

smarald I 402, 410; V 176; VI 29
cald

smarald VI 75
scald

ind=inc=înd=int=înt

zurăind IV 492
sfiriind
zviriind

albind IV 138
aiurind

albind I 85, 406, 418; VI 32, 487
argint

zîmbind II 25
argint

vorbind IV 194
grăbind

rătăcind I 11
lucind
vînt

lucind II 327
painjenind
(painjinind)

lucind II 339
împăienjenind

lucind IV 311; VIII 283
argint

fugind V 132
gemind

fugind V 132
coborind

fugind IV 469; VIII 292–293
argint

veghind IV 77; V 61
argint

fiind III 266
vuind

sfiriind I 50
amirosind

jind IV 272, 386, 388; V 409, 414
rînd

jind * II 139
pămînt

cirlind * V 582
sfiriind
zviriind

dormind I 494; V 52
țipînd

trăgănind VI 541
legănind

cumpănind I 232; III 306, 307, 308, 309; IV 436
cuprind

venind III 305
cuprind

venind V 399
surizînd

îmbătrinind III 247
izbind

gonind III 305
cuprind

trăsnind IV 134; V 124
pămînt

undoind I 17, 258
argint

răsărind V 231
cuprind

cîntărind * III 307
cuprind

coperind II 161; IV 521
pierind

răcorind IV 274
reintinerind

înflorind I 463; IV 16
jurămînt

dătorind * II 389
nimicind *

prind VI 91, 96
întind

prind I 415, 416; VI 35, 488, 489
blînd

aprind III 252
rîvnind*

aprind III 252
voind *

aprind IV 524; V 605
cuprind

aprind III 252
suind

aprind III 256
vuind

aprind III 252
privind

aprind II 202
vînd

aprind IV 125; V 38
argint

cuprind III 330
întinerind

cuprind IV 312; VIII 284
aprind

cuprind IV 432; V 491, 498, 508
întind

licurind II 424
adînc *

licurind II 378, 396
aprind

aiurind V 643
argint

aiurind IV 121; V 105
mint

murind III 279
lucind

murind * III 280
răspîndind

murind III 249
întind

murind III 275
întinzînd

întind IV 87
potolind

întind IV 269, 435; V 511, 513; VIII 107
prind

întind IV 415
aprind

întind I 261
aprind
argint

întind I 213; III 219, 222
cuprind

întind IV 380; V 407
cuprind
privind
despletind

șopotind VI 112, 536
ropotind

liniștind V 543
răsărind

plutind III 220
întind

plutind I 66, 366
argint

chiuind VI 99, 527
pocnind

suind IV 532; VIII 336
dînd

suind V 609; VIII 336
[predînd]

zavistuind II 326
picurînd

privind II 203
gîndind

privind I 248
roșind

privind VIII 404
tăcind

netezind II 107; IV 410
întorcind

înfrunzind VI 96
întinerind

înd=înc=ind=und=int=înt

cînd VI 32
plîngînd

cînd III 277
sunînd

cînd III 280
rînd

cînd I 221 ; III 279, 280
zburînd

cînd IV 468 ; VIII 292
aiurind

cînd VIII 91
străbătînd

cînd V 518
uitînd

cînd IV 127 ; V 117
profund

cînd II 192
pămînt

desfăcînd V 407
cugetînd

trecînd V 236
întinerind

trecînd V 236
resuscitînd

trecînd V 305
argint

nicicînd VIII 381, 409
gînd

abdicînd IV 435 ; V 511, 512, 514
gînd

ridicînd II 200
rînd

călcînd V 368, 369
aducînd

aruncînd IV 125 ; V 116
pămînt

întorcînd III 220, 222
plîngînd

născînd IV 466 ; VIII 290
argint

păscînd VI 529
fugind
întunecînd

mişcînd II 65, 67, 156
pămînt

ducînd II 51
curînd

gînd IV 64 ; VIII 272
adînc

gînd IV 76 ; V 60
aiurind

gînd V 518, 526
petrecînd

gînd II 198
redînd

gînd II 198 ; V 475
rînd

gînd V 523, 529
urînd

gînd V 364
curînd

gînd V 496, 499
strabătînd

gînd V 499
păt[runzînd]

gînd IV 168 ; V 150
fund

gînd I 65, 365 ; II 93, 149, 153, 159[], 160, 161
sfînt

gînd I 285, 414 ; IV 146, 163, 176 ; V 149
pămînt

gînd I 28, 285, 477 ; IV 32, 72 ; V 36, 60, 286, 347
mormînt

gînd VI 36 ; VIII 380
sînt

fumegînd VI 106, 529
înverzind

fumegînd I 15
triumfînd

rumegînd V 491
fumegînd

plîngînd I 82, 415 ; II 21
gînd

plîngînd III 239
sunînd

plîngînd II 388
rînd

curgînd I 274
sfînt

blînd I 486 ; IV 22
rătăcind
strălucind

blînd IV 466 ; VIII 289
strălucind

blînd III 257
vuind

blînd V 399
tăcînd

blînd VIII 389, 401, 418
aducînd

blînd I 168, 171, 181 ; II 376, 378, 394, 396, 408, 422, 424, 443 ; IV 273 ; V 235
gînd

blînd V 246
blînd

blînd IV 300 ; VIII 276
flămînd

blînd III 257, 258
spumînd

blînd IV 153 ; VIII 175, 177
tremurînd

blînd VIII 386
stînd
vînt

blînd IV 165 ; V 149
argint

blînd I 435
cînt

blînd III 234 ; IV 159, 320 ; V 235, 274
pămînt

blînd I 437 ; III 234
mormînt

blînd V 647 ; VIII 283, 396, 411, 421
vînt

îmblînd I 12
urlînd
vînt

gemînd V 460, 659
plecînd
blînd

gemînd III 271
pămînt

comînd V 118
pămînt

spumînd V 564
schinteind
gînd

spumînd IV 458
schinteind
descînt

semănînd III 264
urlînd

semănînd III 266
spumînd

luminînd V 669
cînd

luminînd II 90 ; V 350
plîngînd

clătinind I 111
rîzînd

atîrnînd II 177
dispărînd

atîrnînd II 61
rîzînd

sunînd III 175 ; VI 115, 128
blînd

sunînd VIII 384, 413
rînd

sunînd III 175
curînd

sunînd III 235
vînt

răsunînd IV 194
viind

plăpînd IV 286
blînd

plăpînd IV 469 ; V 573 ; VIII 293
pămînt

rînd IV 267
putrezind

rînd VIII 472
cînd

rînd I 214 ; III 225
întunecînd

rînd II 197 ; VI 42, 83
gînd

rînd VIII 185
rînd

rînd * V 364
curînd

rînd III 29, 60 ; V 517
tremurînd

rînd III 224
scuturînd

rînd VIII 185
cîntînd

rînd II 201; III 22
vînd

rînd IV 492
văzînd
rînd

rînd VI 24
pămînt

zburînd IV 163
fund

curînd V 232
zîmbind *

curînd III 329
întinerind

curînd III 275
întind

curînd I 219; III 245, 248
tăcind

curînd III 279
picind

curînd II 256
gînd

curînd V 232
blînd

curînd III 247
mormînt

curînd IV 70
mormînt
cuvînt

curînd VI 533, 534
suspinînd

curînd III 238
sunînd

curînd VIII 455
rînd

curînd III 236, 240, 241, 246
cîntînd

picurînd I 274
sfînt

încungiurînd VI 91
cîntînd

încunjurînd VI 96
cuvîntînd

tremurînd V 397
crescînd

tremurînd V 412
rînd

tremurînd II 422
fulgerînd

tremurînd VI 113, 114, 535
curînd

tremurînd I 28, 285; III 237, 239
pămînt

nevrînd VI 42
curînd

apăsînd II 180
rîzînd

visînd V 439
surîzînd

visînd V 36
mormînt

bătînd III 22; V 625
sunînd

bătînd IV 166
argint

bătînd IV 459
vînt

cătînd * V 125
vînt

cîntînd * V 162
mormînt

cîntînd V 647
vînt

căutînd III 220
plîngînd

salutînd I 347
detunînd
pămînt

neavînd II 153
gînd

căzînd II 97
picurînd

căzînd V 301
luptînd

căzînd III 280
așezînd

căzînd I 222; III 280
întinzînd

văzînd V 277
înviorînd

surîzînd I 15
luminînd

surîzînd IV 188
visînd
mormînt

întinzînd IV 169; V 151; VIII 305
cîntînd

întinzînd II 59, 60
rîzînd

întinzînd III 215
mormînt

arzînd I 455, 472, 503; IV 28, 97; V 28
vînt

ond=und

vagabond I 493; IV 6; V 11
blond

fond I 30, 290
blond

blond I 464; IV 37, 143, 465; V 48; VIII 288
vagabond

blond IV 133; V 119; VIII 175, 176
plafond

blond IV 152
plafond
rond

blond I 486; V 25, 205; VIII 180
vagabund
fund

und

ascund I 60, 349
fund

ascund II 412
profund

ascund I 98; V 491
pătrund

fund IV 318; V 285
prund

afund V 268, 285
prund

profund IV 126
fund

cufund IV 70; V 58
pătrund
profund

răspund IV 242; V 201
ascund

răspund I 441
fund
ascund

răspund I 91
cufund
ascund

prund I 75, 392; IV 256, 495
ascund

rotund VI 490
(rătund)
fund

od=ort

prohod IV 194; V 166
norod

comod II 41
rod

înnod VIII 85, 136
voievod

pod I 105; II 41
rod

pod I 87, 147, 408, 420; II 300, 307; V 462, 481
norod

rod II 198
nerod

rod IV 351; V 362
voievod

rod IV 289
izvod

nerod IV 220
plod

norod VIII 218
prohod

norod V 653
pod

năvod II 286
voievod

voievod I 170; II 394, 422
nod

izvod IV 349; V 358
voievod

ard

ard I 455, 472; IV 28, 97; V 28; VIII 299
bard

bard IV 475; VIII 263
ard

bard VIII 355
gard

bard II 228, 256, 264
cumulard

stindard V 144
ard

stindard V 89
bard

gard IV 258
ard

hazard IV 478; V 574
biliard

ierd

desmierd I 460; II 25, 37, 89, 92,
pierd 105, 331; IV 13, 174, 306, 309;
V 32, 156, 263; VIII 280, 282, 310

pierd II 25, 329, 331, 333; IV 234;
desmierd V 193; VIII 464

pierd V 193
pierd

ord=iord

acord IV 116; V 77, 571; VIII 288
nord

nord I 374; IV 142, 464, 465–466,
acord 471; V 140, 571; VIII 168, 259,
288, 289

nord II 65, 156
fiord

ud=ut

ud III 264, 266, 267
crud

aud III 243; V 655
crud

aud I 444
tăcut

aud III 324
sărut
văzut

prelud VIII 179
aud

Abrud III 6
aud

Abrud III 5
aud
crud

crud III 263, 264, 266, 267; V 504
ud

crud III 133
aud

crud VIII 174
văzut

eşted=eştet

veşted III 243, 257, 260; IV 290;
creştet VIII 291, 404, 421

aud=aut

n-aud IV 201; V 173
laud
aplaud
flaut
caut

E

e=ea=ie

e II 435
asemenea

e II 435
e

e III 184, 185; IV 481; VIII 218
ce

e III 204, 207
vedè

e I 176; II 432[!]
urmele

e I 176
asemene

e V 643
suflete

ce III 316, 325; V 539
e

ce VIII 474
plăcè

ce VIII 353
şede

ce II 432
urmele

plăcè I 208; III 183, 184; V 403
ce

tăce I 208; III 184, 185
ce

de II 432
urmele

vedè III 183
ce

vedè II 51
dè

Châtelet IV 229
iè

mé I 378
e

mé VIII 354
beh

apărè V 577
ce

bre VIII 224
vrè

gré * I 377
e

gré IV 494
ce

turture IV 504
ce
mitité

aşé IV 493
vré

ie=e

ie VIII 390, 403, 420
e

abie VIII 413
ce

ae=aie

aşa e VIII 121
bălaie

aşa e VIII 213
bătaie

abe=oabă=oabe

slabe V 547
boabă
podoabă

slabe IV 520
babe

slabe IV 452; VI 91, 96
boabe
podoabe

slabe V 546–547, 548
podoabe
boabe

arabe V 184
Sabbe

arabe IV 215
Sabbe
slabe

oabe=ape

boabe VI 58
ape
încape

albe=albă=oalbe

alb[e] V 570
rozalbă

albe I 32, 44, 296, 302, 307, 322;
dalbe IV 98, 114; V 39, 91

[albe] II 52
toalbe

albe I 3, 247; II 410
salbe

albe IV 464
rozalbe

dalbe I 307, 456, 458, 472, 474; IV
albe 28, 32, 98; V 29, 32, 42, 113, 114,
572; VIII 291

dalbe IV 130, 467; V 572; VIII 291
rozalbe

rozalbe IV 132; V 119
albe

imbe=îmbe

schimbe V 214
plimbe
strîmbe

plimbe IV 330; V 301
strimbe

strimbe IV 541
schimbe

îmbe=imbe

strîmbe I 380
limbe

oarbe

oarbe II 402, 435
soarbe

soarbe I 176; II 435, 446
oarbe

orbe

vorbe VI 65
cociorbe

ace=oace=ece

dace IV 136; V 127
audace

face II 56; IV 429; V 488; VI 105
desface

face IV 248; V 209
place
tace

face I 146; II 296, 297, 306, 307;
încoace IV 434; V 511, 512; VIII 468

face II 57, 235; IV 529; V 607;
pace VI 28; VIII 87, 346

face IV 332
pace
tace
face

face III 8, 10, 13, 21; VIII 455
sarace
(sărace)

face VIII 89–90
tace

preface V 209
place
tace

desface III 70
face

desface I 323; VI 102
preface

desface III 137
noroace
noroace
pace

desface I 132; II 185, 205, 210;
pace V 411, 557

desface III 198
tace

desface IV 214
tace
face

disface VIII 458
încoace

place III 68, 70
face

place I 159; II 352, 354, 358; VI 94,
încoace 521

place II 20; VIII 42, 95, 101
pace

place VIII 226
drace

place II 30
tace

place V 582, VIII 229
zace

pace I 15; III 69; IV 340, 512,
face 533; V 610; VI 90, 95, 514, 515,
521; VIII 100, 337

pace II 127
desface
tace
invoace

pace IV 408; V 475, 476, 477
disface
(desface)

pace II 129–130
disface
(desface)
noroace
încoace

pace II 127
disface
tace
încoace

pace IV 243, 296; V 202, 203
place

pace IV 350; V 361
poloboace

pace V 459
proroace

páce IV 501
pace

pace IV 300; VIII 276
împace

pace I 10; III 166; IV 169, 298;
tace VIII 274

pace IV 212
tace
tace

împace V 361
poloboace

tace VI 486
cerdace *

tace VI 79
face

tace IV 79; V 61
preface

tace I 93, 435
desface
face

tace I 120; II 130
desface
pace
încoace

tace VI 527
place

tace IV 520
încoace

tace V 473
proroace

tace I 133, 207; II 206, 211; III
pace 181, 182

tace VI 75
trece

zace IV 486; VI 509, 510; VIII 35
face

zace V 290, 291, 298, 315
preface

zace I 482; III 165; IV 58, 470;
pace V 444; VIII 258, 266, 412

zace VIII 214, 404
tace

oace=ace

încoace VIII 227
face

încoace II 129
noroace

încoace I 155; II 338, 343; IV 411;
proroace V 459, 478

joace VI 107
încoace

mijloace IV 429
face

mijloace V 488
preface

mijloace I 196; III 101, 107
încoace

noroace II 129
încoace

noroace III 136
pace

dobitoace VIII 354
încoace

răstoace I 85, 406, 419; VI 32, 487
zace

invoace II 126
noroace
joace
încoace

ece=ege

plece III 31; VIII 444
rece

plece I 196; III 94, 102, 111
trece

înece III 36, 94, 102, 107
trece

rece I 335
înece

rece I 288; IV 476
rece

rece I 50, 151, 184, 198, 294, 375;
trece II 275, 318; III 28, 31, 32, 36,
41, 43, 44, 103, 108, 112, 264,
266, 267; IV 276, 321, 392, 446,
465; V 442, 581, 680; VI 539;
VIII 170, 184, 185, 191, 229, 289

rece IV 272; VIII 173, 214
petrece

rece I 454, 471; IV 27, 96; V 28;
întrece VIII 462, 464

rece III 206
sece

rece II 330, 333
zece

rece I 492, 513; IV 7; V 14
rege

trece III 102 *, 107
trece

trece V 201
plece
rece
plece

trece V 201
plece
rece
aplece

trece V 201
plece
rece
trece

trece IV 241; V 201
plece
rece
sece

trece I 35, 37, 194, 198, 296, 309,
rece 416, 467, 471, 482, 493, 504; II 377, 404; III 86, 89, 91, 92, 95, 97, 98, 99, 102, 105, 108, 109, 112, 165, 262, 264, 266, 267; IV 6, 19, 24, 58, 98, 298, 463, 470, 473, 481, 542; V 25, 40, 118, 254, 292, 559, 639, 678; VI 489; VIII 88, 160, 258, 261, 266, 274, 404

trece I 120; II 123, 123–124
rece
plece
petrece

trece IV 538; V 614
rece
trece

trece II 122, 123
rece
întrece
petrece

trece I 467; IV 25
rece
sece

trece V 338
rece
zece

trece IV 212
rece
doisprezece

trece II 207
trece

trece II 76, 81; V 471
sece

trece VI 32, 487
doisprezece

petrece I 181, 306; II 376, 443; IV 227; VI 101
rece

petrece III 39, 107
trece

întrece II 180
rece

întrece III 94, 97, 102
trece

sece I 30, 290; III 94
rece

zece V 625
plece *

zece III 88, 91
trece

zece V 625
zece

ice = ică

aice IV 492
mice

aice VI 36; VIII 199, 202
voinice

aice III 244
pice

aice VIII 353
antice

aice IV 533; V 610; VIII 337
zice

ridice VIII 311
pice

mice V 43
potice

voinice VI 35
aice

spice IV 452; V 547, 548
pice
zice

ferice IV 310; V 152, 577; VIII 283, 306
aice

ferice I 43, 162, 321; II 357, 361; IV 113
antice

ferice I 32, 296; IV 482; VIII 102
zice

ferice IV 490
zice
aice

ferice V 396
zice
mice

antice IV 375
ridice
zice

antice V 165
ferice

antice I 60, 348
neferice
pice

zice III 108
nimică

zice IV 535; VI 99, 114; VIII 227, 313, 341
aice

zice VI 31, 486
voinice

zice IV 482
spice
zice

zice IV 193, 317; V 267
ferice

zice II 352, 355, 356
antice

ulce = uce

culce I 168, 179, 207; II 375, 393,
dulce 407, 420, 442; III 181; IV 203, 266, 448, 485; V 541; VIII 87, 160

dulce I 17, 258; II 180; III 298;
culce IV 173, 352; V 155, 362; VI 114, 128

dulce I 4, 248; IV 12; VIII 309
duce

ance

Vrance VI 108
lance

înce = încă

stînce V 135
adîncă

unce

Junce VI 80, 510
atunce

arunce II 158, 161, 162, 165
atunce

atunce I 374; IV 321; V 274; VIII 163
Junce

atunce IV 308
munce

atunce I 116; II 78, 80, 83; IV 308; V 471; VIII 282
arunce

atunce V 249
prunce
Junce

oarce

toarce IV 458
stoarce
întoarce

întoarce II 175; VI 27
toarce

stoarce V 99, 108
întoarce

irce

Circe II 331; III 94, 95, 98
miri ce

uce = ulce

duce V 376
dulce

duce I 45, 324; IV 115
luce

duce V 556
luce
duce

duce II 375, 393
străluce

duce VI 100–101, 116
apuce

duce I 37, 306, 308, 310
cruce

aduce VI 59
străluce
cruce

aduce II 76
usuce

conduce II 419
străluce

luce IV 481
aduce

luce I 374; VIII 169
cruce

năluce VI 534; VIII 412
duce

străluce I 167; II 419; IV 541
duce

străluce II 419
conduce

străluce IV 144, 294; V 143
cruce

calmuce III 5, 6
duce

cruce VI 42
dulce

cruce I 308; IV 519
duce

ade=adă=arde=oate

cade V 301
zăpadă

cade IV 204; V 179
cade
şade

cade V 226
decade

cade IV 329; V 317; VI 42, 94, 521
şade

cade I 331
barde

decade IV 63, 302; V 257; VIII 271, 272, 277
decade

decade I 261
Eliade

baricade IV 145; V 88
cade

baricade I 356
parade
cade

Eliade I 260
decade

Heliade I 17, 260
Ieremiade
Antoniade

Polichroniade II 276
Miade
[Sch]Miade
Elade
pomade
şade
bade
spate
prade
parade
cade
toate
strade

zăpade V 307
cade

tirade III 182
cade

şade I 389; VI 95; VIII 174
cade

şade I 389
şade

reşade IV 209; V 183
Şeherezade
cade

Şeherezade IV 217
cade
prade

iade=ade

pleiade II 360; IV 121; V 106, 107
cade

ede=ete

repede I 165; II 368; III 201; VI 111, 536
vede

crede V 296
livede

crede IV 120; V 104
părete

şede I 209; III 188, 189, 190, 192, 195, 200, 201; VI 519, 532; VIII 398
vede

vede IV 78
Lede
îndelete

vede I 98; IV 330, 477; V 299, 318, 574
repede

vede IV 339; V 333–334
centipede
crede
şede

vede II 178, 228, 408; IV 249, 341; VI 70, 111, 536; VIII 155, 469
crede

vede IV 167
crede
plete

vede I 179; II 442
încrede

vede VI 513, 514
şade

vede I 433
şede
crede

vede VIII 415
revede

ide=ită=îde=inde=înde=ite

ucide V 438
închide

ucide VIII 182
rîde

închide I 248
rîde

închide V 615
surîde

închide IV 165; V 149
aprinde
blînde

deschide V 243
ucide
rîde

deschide I 25, 277, 300, 305
hide

deschide IV 331; V 296, 302, 446, 462, 481; VIII 402
rîde

deschide I 435
desprinde *

deschide IV 508; V 592
aurite

hlamide IV 412
firide

piramide I 60, 349
deschide
rîde

piramide IV 111; V 73
împietrite

hibride IV 292
piramide

firide IV 412
deschide

firide IV 417; V 481
rîde

cariatide IV 498
rîde

aide

aide V 668
Vogelweide

îde=ide

gîde VIII 225
rîde

rîde II 80; V 471
ucide

rîde VI 58, 498
închide

rîde VI 92, 97
reînchide

rîde VI 91, 96
deschide

rîde VIII 211, 225
gîde

rîde VI 519
redeschide

surîde IV 215; V 186
ucide
deschide

surîde IV 312; VIII 284
închide

surîde IV 189
rîde
închide

inde = inde = inte = unte

lucinde I 457; V 31
tremurinde

oglinde III 89, 91
surprinde

oglinde IV 459; V 569
întinde

colinde IV 357; V 366
întinde

merinde VI 30
aprinde

prinde V 175
cuprinde
întinde

prinde VI 72, 506
cuminte

aprinde I 392; II 292; III 202;
prinde V 664

aprinde III 185; V 203
cuprinde

aprinde IV 123; V 81, 116; VIII
întinde 204

aprinde IV 158
întinde
depinde

aprinde V 87
sfinte

aprinde IV 141; V 87
frunte

deprinde V 678
oglinde

desprinde V 443
oglinde

desprinde I 209; III 189, 190, 192
cuprinde 195, 200, 201; V 472

desprinde IV 63, 302, 306; V 257,
întinde 259; VIII 265, 271, 272, 277,
280

desprinde V 260; VIII 280
sfinte

cuprinde IV 545; V 620
prinde

cuprinde IV 159; V 148
aprinde
depinde

cuprinde IV 383
pretinde

cuprinde I 142, 274; II 295, 304;
întinde IV 540; V 615

murinde I 18, 266
tremurinde

pretinde V 374, 375, 382
vinde

întinde V 174
oglinde

întinde V 615; VI 94
prinde

întinde VI 82, 510
aprinde
prinde

întinde I 142; II 295, 304; IV 329;
desprinde V 294, 301

întinde I 28, 285; II 36, 296
cuprinde

întinde IV 63, 302; V 257; VIII
murinde 271, 272, 277

întinde I 51, 336
tremurinde

întinde VIII 188
surizinde

inde = inde = unde = inte

blinde V 396
unde

blinde V 41
cuvinte

suspininde I 13
şopotinde

vibrinde V 154
sfinte

vibrinde VIII 308
sinte

rizinde I 14
suspininde

unde = ude = unte = undei

unde V 639
profunde

unde I 44, 45, 215, 322, 323, 471;
pătrunde III 227, 228, 237, 239; IV
19, 113, 138, 145, 459; V 88, 92

unde II 412
aude

ascunde III 109, 110, 182, 321; IV
unde 326; V 315, 377; VIII 296

ascunde I 104
răspunde

ascunde V 202
pătrunde

oriunde IV 377
ascunde

răspunde II 133; V 664; VI 100,
unde 528; VIII 451

răspunde IV 492
oriunde

răspunde IV 227
orişiunde

răspunde V 154; VIII 308
frunte

răspunde IV 533; V 610; VIII 337
unde-i

pătrunde I 121, 210; II 24, 25,
unde 132, 134; III 188, 189, 191, 194,
196, 197, 201, 315, 321; IV 139;
V 136

pătrunde VI 52
unde
pătrunde

pătrunde I 103; II 32
ascunde

pătrunde V 155; VIII 309
confunde

pătrunde IV 174
confunde
unde

pătrunde IV 485
rotunde

rătunde VI 113
pătrunde

rotunde IV 451
scunde
răspunde

rotunde I 109; II 56
ascunde

ode

mode I 159, 164; II 354, 358, 365
ode

arde = oarde = oarte

arde I 46, 331; VII 97
barde

arde V 227
miliarde

arde III 131; IV 136; V 129
coarde

barde I 479; IV 50
arde

barde I 17, 260
moarte

darde VIII 204, 205, 206
arde

oarde

coarde I 172; II 380, 397, 426
arde

erde = ierde

Bucerde II 302
verde

verde I 2, 209, 245, 247; II 26, 292;
pierde III 192, 195, 199, 200; IV 115,
132; V 74, 99, 118; VI 39, 129,
489-490, 524; VIII 186, 415

ierde = erde

desmierde V 37
pierde

pierde V 36
desmierde

pierde I 468; II 131; IV 20; V 24;
verde VI 114, 536

ude

ude III 188, 190, 200
aude

crude II 412, 436; III 193; V 443, 472, 473; VIII 89
aude

ee=eie

acee IV 482
femeie

idee I 458, 474; IV 31; V 31, 41
fee

idee V 372
femeie

idee V 191
scinteie

idee VI 511
steie

alee IV 292; V 250
propilee

alee IV 230
femeie

epopee V 128
scinteie

atee I 270, 375; VIII 169, 170
femeie

zee IV 461
fee
femeie

zee I 460, 490; II 98; III 307, 308, 309; IV 10, 287, 290, 437; V 32
femeie

zee IV 189
femeie
idee

Dumnezee I 289, 290
femeie

afe=ave

Giraffe I 332
paragrafe

Giraffe I 332
grave

age

trage V 378
drage

trage V 478
baltage

contrage IV 167
vage
trage

oage=age

roage II 34
trage

ege=ece

lege VI 114
lege

lege IV 385; V 411; VIII 113, 227
înțelege

lege I 173; II 380, 398, 426
deslege

lege III 284
culege

alege III 285
închege

alege III 285, 288
lege

alege I 210; III 188, 189, 191, 194, 196, 201
înțelege

fărdelege VI 534
lege

fărdelege VIII 208, 215, 217, 230
înțelege

fărdelege VIII 72
culege

înțelege II 19; IV 366
lege

înțelege VIII 313
rege

înțelege IV 82
șege

dislege VI 58
rece
trece

rege IV 142, 465, 467; V 140, 571; VIII 289, 291
petrece

rege I 440
ne-ntrege

rege I 88; IV 192; V 165
întrege

drege I 134; II 212
înțelege

întrege II 181, 355, 356
înțelege

inge=înge

ninge VIII 187
stinge

împinge II 177
stinge

respinge V 376
plînge

respinge IV 263
plînge
stinge

respinge I 104; V 376
strînge

atinge I 482; IV 470; VIII 258
încinge

atinge III 165; IV 58, 298; V 254, 545; VIII 258, 266, 274
stinge

atinge I 444
plînge
sînge

atinge VIII 225
sînge

stinge VIII 382, 395, 410
atinge

stinge VI 39
învinge

stinge I 416, 495, 505; IV 200, 463; V 52, 570; VI 35, 489
plînge

stinge VIII 172, 176, 177, 298
sînge

stinge I 323
nătînge

înge=inge

plînge IV 500
împinge

plînge IV 103; V 105
atinge

plînge V 104
stinge

plînge V 450
strînge

plînge VIII 225
sînge

plînge V 302, 307
nătînge

frînge VIII 218
plînge

frînge VI 32
strînge

răsfrînge I 336
plînge

strînge II 412
stinge

strînge II 27, 37, 402, 412, 435; VI 60, 129
plînge

strînge I 427; VIII 144
frînge

sînge IV 290; VI 27
stinge

sînge V 100
învinge

sînge III 21; IV 364; V 388; VIII 204
plînge

sînge I 482; IV 470; VIII 259
frînge

sînge IV 276; V 237, 374, 381
strînge

sînge I 88, 433, 440
strînge
plînge

sînge V 256; VIII 269
nătînge

stînge I 83
plînge

unge=unce=unde=înge

ajunge VI 30
lunce

ajunge II 32
ascunde

ajunge VI 31
plînge

ajunge VI 59
lunge

lunge V 153; VIII 307
spelunce

lunge II 400, 432; IV 443; V 291, 298, 534
ajunge

alunge I 175; II 432; III 326; IV
ajunge 444, 445, 447, 449; V 540, 543, 544

îndelunge VI 29, 486
lunge

străpunge V 539
ajunge

împunge VI 36
plînge

împunge I 455, 472; IV 28, 97;
ajunge V 28

arge

sparge V 420
sparge

catarge IV 396
sparge

erge

alerge I 160; II 359
merge

alerge IV 335; V 323, 325
şterge
merge

merge V 663
alerge
şterge

sterge V 323, 324
alerge
merge

şterge II 351, 355, 359
merge

ahe

titanomahe IV 227
monahe

eche

păreche VIII 143
[ureche]

păreche II 239, 249, 288; X
(pereche)
Ureche

păreche IV 408; V 458, 477, 555
(pereche)
veche

streche IV 251; V 210, 213
veche
Ureche
păreche

ureche IV 453; V 552
pereche
veche

ureche VI 28
streche

ureche IV 305–306; V 260, 555;
veche VIII 280

ureche VI 70
veche
ureche

veche IV 281; VIII 204
păreche
(pereche)

veche V 215
streche
ureche

veche I 84, 405, 417; IV 76, 266, 365;
ureche 534, 537; V 389, 611, 612; VI 45; VIII 339, 388, 400, 417

străveche I 45, 323; IV 114
ureche

ie = iie

roz-albie I 2, 245
purpurie

îmbie V 378
impie

îmbie I 331
ştie

îmbie V 378
nerozie

zglobie VI 42
împrăştie

sărăcie V 374, 375
pustie

vecie I 468; V 24
vecinicie

vecie V 291
pustie

vecie I 38, 310
învie

nimicnicie V 515
fie

vecinicie IV 390; V 416
sărăcie

vecinicie I 271
vecie

vecinicie VIII 161
stafie

vecinicie IV 142
armonie

vecinicie IV 216
nebunie
vie

vecinicie I 83, 133; II 178, 211; IV
pustie 149, 467; VI 35; VIII 291

vecinicie VIII 296
ştie

vecinicie III 325
ţie

vecinicie III 314
tîrzie

îndărătnicie IV 63; V 257; VIII 272
vecinicie

îndărătnicie V 100
şireţie

adie I 18, 266
iasomie

adie V 666
armonie

comedie IV 302; VIII 277
vijelie

comedie IV 257
mie

urdie IV 327
împrăştie

fie IV 390; V 416
sărăcie

fie III 101
vecie

fie III 104
vecinicie

fie I 196; III 101
zădărnicie

fie II 94
comedie

fie I 490; IV 10
veselie

fie IV 299, 389; V 410; VIII 275
solie

fie IV 387, 539; V 411, 513, 515
sicrie

fie VI 129
tovărăşie

fie III 106; VIII 446
ţie

fie I 484; IV 470; V 253; VIII 259
sclavie

geografie VIII 353
idioţie

filozofie V 190
apropie

scufie I 150; II 279, 317
filosofie

trufie IV 528; VIII 344, 351
împărăţie

magie IV 167
mîngîie
beţie

magie I 30, 288, 290
simfonie

magie IV 225
nebunie

magie I 455, 472; IV 28, 97; V 28
aurie

magie I 458, 474; IV 31; V 31, 41
învie

orgie I 23, 276
beţie

urgie IV 112; V 73
fie

urgie I 24, 277
sclavie

psaltichie VIII 355
tichie

bătălie I 148; II 301, 309; IV 136
cîmpie

erghelie V 144
pustie

vijelie II 300; V 462
fie

vijelie IV 463; VIII 286
cîmpie

vijelie I 374; IV 147; VIII 168
pustie

veselie V 368
armonie

veselie I 438
pustie
vie

mişelie VIII 223
mie

Ilie VIII 87
veselie

chilie IV 290; V 248
soţie

chilie II 20
vie

colilie VI 531
Chilie

solie I 457; V 31
adie

solie IV 74
bătălie

solie II 254
apostazie

ciocîrlie I 82, 415
solie

mie IV 133, 296; V 82, 122
vecinicie

mie V 154; VIII 308
fie

mie VIII 354
bătălie

mie VIII 181
vijelie

mie II 328, 340, 345
mie

mie VIII 223
domnie

mie I 208; III 184, 185
armonie

mie I 489; IV 9
cununie

mie VIII 83, 127
chirie

mie IV 286
viorie

mie VIII 467
istorie

mie I 461; IV 14
bucurie
mie

mie I 69, 376, 379
argintie

mie IV 74
prostie

mie I 209; III 191, 195, 200, 201, 207, 208
ştie

mie I 491, 512; IV 7; V 14
ţie

mie V 113, 114
învie

arămie VI 31
cenuşie

blasfemie V 155; VIII 309
aurie

companie II 247
ageamie

Românie I 15
ţărie

Românie V 572; VIII 291
scrie

Românie I 16
frăţie

duşmănie IV 237; V 197, 198
ţie
armonie

duşmănie V 197
ţie
poezie

hătmănie VIII 185
mie

viclenie VIII 396
Marie

mînie VIII 462
fie

mînie IV 350; V 361, 365
bătălie

mînie I 22, 273
cenuşie

mînie IV 418; V 464
vie

domnie VIII 174
fie

calomnie I 301, 306
(calumnie)
sfîşie

agonie I 52
mîngîie

armonie I 49, 333; VII 98
sărăcie

armonie I 457; V 30
învie

ironie III 182
fie

ironie II 258, 259, 327, 339
mie

nebunie I 212
vecinicie

nebunie I 40, 302, 308, 310; VIII 454
fie

nebunie IV 174; V 155; VIII 309
stafie

nebunie I 372; VIII 166
pustie

nebunie VIII 173
ştie

nebunie V 246
ţie

nebunie I 461, 478; IV 34; V 35
învie

junie I 21, 273
vijelie

cununie I 25, 278
veselie

cîmpie II 178
colonie

apropie VI 102
argintie

Zaharie IV 519
Pompilie

Marie VIII 379, 380, 386, 392, 407
Marie

Marie V 384
ţărie

colbărie I 402
vie

focărie VI 39
trandafirie

jucărie V 510
stafie

jucărie IV 257
mîngîie

jucărie VIII 462
mîndrie

pălărie VIII 188
veselie

pălărie VIII 394
bucurie

copilărie II 163
vecie

copilărie II 164
vecinicie

ţărie III 33; V 372
mie

ţărie IV 361; V 372, 384, 385; VIII 195
Marie

ţărie I 178; II 390, 406, 440, 451
împărăţie

ţărie VIII 453
erezie

pînzărie IV 328; V 293, 300
viorie

pînzărie V 307
aurie

pînzărie V 152; VIII 306
sfîşie

scrie V 174—175
armonie
mie

prescrie IV 414—415
rămîie

mîndrie IV 145; V 89
bătălie

mîndrie IV 145; V 88
vijelie

mîndrie IV 497
mie
vecinicie

mîndrie VIII 156
domnie

mîndrie VIII 447
datorie

mîndrie IV 269
gelozie

feeric I 207; III 181, 182
armonie

feeric IV 310; VIII 283
știe

artilerie V 611; VIII 340
ție

păpușerie I 294, 297
aurie

infanterie IV 535; VIII 340
ție

visterie IV 367; V 390
lăcomie

trandafirie IV 157
cîmpie
reverie

viorie VI 509
adie

viorie V 39
fie

viorie I 382, 383, 385; VI 487
cîmpie

viorie VI 29, 486
colbărie

viorie IV 96
tărie

datorie IV 391; V 417
sărăcie

prefăcătorie VIII 471
datorie

călătorie VIII 341
fie

căsătorie IV 536
fie

zăbăstrie IV 222
junie

măiestrie VIII 382
Marie

aurie VIII 173
nebunie

aurie VIII 195
Marie

aurie V 376
fățărie

aurie V 570; VIII 286
feerie

aurie IV 463; V 570, 572; VIII 286, 291
bucurie

alburie IV 134; V 82, 122
împărăție

bucurie IV 358; V 368, 369, 370
armonie

bucurie V 385
Marie

bucurie I 16
mîndrie

bucurie IV 127
aurie

bucurie VIII 445
știe

bucurie IV 75
revie

purpurie I 22, 273
orgie

purpurie VI 39
verzie

șie I 375; VIII 170
fie

fișie III 21
moșie

fișie I 134; II 198, 207, 211–212
hîrtie

moșie VIII 227
mie

argintie II 135; IV 120; V 96, 103
îmbie

argintie IV 172
mie

argintie I 72
cîmpie

argintie I 458, 477; IV 32, 98; V 32, 43
vie

hîrtie IV 76
bătălie

hîrtie IV 251; V 210, 213
mie
scrie
știe

hîrtie V 210
mie
știe
știe

hîrtie IV 491
pustie
vecinicie

hîrtie V 243
știe
fie

hîrtie III 305
fantazie

pustie I 468; IV 20, 322; V 286
vecinicie

pustie V 278
vecinicie
nebunie

pustie V 281
vecinicie
vie

pustie V 382
fățărnicie

pustie V 572; VIII 291
fie

pustie IV 415
stafie

pustie I 271
veselie

pustie VIII 410, 411
Marie

pustie V 74
mîndrie

pustie VIII 205
aurie

pustie I 97, 439, 445
argintie
Marie

pustie VIII 205
beție

pustie VIII 175
învie

știe VIII 465
robie

știe IV 364, 366; V 388
fie

știe VI 69
fie
soție

știe VIII 161
domnie

știe I 55
pălărie

știe IV 488
trie

știe IV 257
sfîșie

știe IV 158
sfîșie
mîngîie

știe IV 59, 530; V 255; VI 513; VIII 267, 347
pustie

știe IV 490
vie

știe V 333
poezie

împrăștie I 400
somnie

împrăștie I 79, 403, 410
viorie

aceștie III 207, 211, 214
vecinicie

ție IV 392; V 417
sărăcie

ție II 177; VI 58, 498
vecinicie

ție I 200; III 139
vecinicie
tărie
știe

ție IV 391
dărnicie

ție I 466; V 62
magie

ție II 429
călcîie

ție II 177
chilie

ție IV 148
mie

ție III 140
lăcomie
tărie
îmbie

ție VIII 85, 136
nebunie

ţie I 463; IV 16
flecărie
frenezie

ţie III 139
bucurie
tărie
ştie

ţie III 138, 140
bucurie
vie
sfîşie

ţie IV 147; V 144
cutie

ţie VI 60
soţie
ţie

bogăţie I 415, 416; VI 35, 488
vecinicie

bogăţie V 679
grîie

împărăţie IV 133
vecinicie

împărăţie V 361
bătălie

împărăţie IV 152
mie

împărăţie VIII 355
prostie

împărăţie V 513
pustie

împărăţie V 397
ştie

împărăţie II 377, 395
ţie

împărăţie V 113
[învie]

curăţie IV 332; V 319
soţie

curăţie V 510, 665
învie

răutăţie VIII 355
beţie

nevinovăţie IV 487
bucurie

nevinovăţie VIII 103
ştie

subţie IV 267; V 229
fie

beţie IV 363; V 378, 383
fie

beţie IV 98; V 40
vijelie

beţie VIII 206
pustie

beţie V 374
vie

beţie I 29, 288, 289
poezie

măreţie I 43, 321; IV 113
trufie

măreţie IV 306; VIII 280
ţie

măreţie I 44, 322; IV 113
împărăţie

şireţie IV 226
mie

soţie IV 75
nurlie

soţie VIII 445
mie

soţie VIII 226
nebunie

avuţie IV 363; V 381, 384
anatomie

vie VIII 160, 474
vecie

vie IV 447; V 539
fie

vie VIII 180
vijelie

vie IV 132
aurie

vie IV 288
hîrtie

vie VIII 174
pustie

vie VIII 475
ospeţie

vie VIII 185
învie

sclavie IV 468; VIII 292
Românie

sclavie V 255; VIII 269
nebunie

învie V 444
azurie

învie V 113
măreţie

reînvie I 24, 277
bătălie

fantezie I 48, 332; VII 98
îmbie

fantazie IV 174
stafie

poezie I 18, 266
îmlădie

poezie I 29, 288, 289
magie

poezie I 330
mîngîie

poezie IV 220
rămîie

poezie IV 512
teorie

poezie V 572; VIII 291
învie

străvezie II 294, 303
viorie

străvezie VI 91, 96
argintie

străvezie VI 76
împrăştie

gelozie IV 422
sfîşie

gelozie I 376; VIII 170
poezie

nerozie VIII 161
scrie

nerozie IV 226
sfîşie

verzie V 441
mie

verzie V 678
argintie

tîrzie IV 317; V 266
grîie

tîrzie V 542
dentîie

tîrzie IV 344; V 352
pustie

tîrzie III 29; IV 364; V 388
străvezie

întîrzie I 212; III 211
pustie

aie = aia = ae = oaie

odaie I 130, 168; II 203, 209, 375, 393, 420
văpaie

odaie VI 29
bătaie

bălaie IV 492
paie

bălaie I 154; II 337, 343; III 199; V 311, 312
văpaie

bălaie VI 111
văpaie
ploaie

bălaie IV 216
straie
baie

bălaie II 20
taie

bălaie V 311
bătaie

paie I 251; IV 319; V 268, 285
bălaie
(balaie)

paie IV 222
văpaie

paie IV 192
taie

paie IV 76, 220
bătaie

văpaie III 131
a ta e
răsaie
Danae

văpaie I 210, 470; III 191, 193, 194, 197; IV 18; VI 40
bălaie

văpaie IV 84
bălaie
bătaie

văpaie VI 70
paie
bălaie

văpaie V 117; VI 39, 490; VIII 462
bătaie

văpaie III 131
bătaie
răsaie
taie

pîraie V 182–183
Himalaia
bălaie

pîraie VI 105, 528
îndoaie

saie V 190
văpaie

răsaie III 201
bălaie

răsaie IV 408; V 454, 457, 476, 477, 625
văpaie

răsaie III 156
bătaie

taie II 336; IV 324; V 289, 296, 311, 312, 313; VIII 94
bălaie

taie VI 79, 510
bălaie
văpaie

taie V 289
bălaie
bătaie

taie I 152; II 335, 336, 342
văpaie

taie VI 40, 490
bătaie

bătaie IV 144
bălaie

bătaie IV 299, 389; VIII 275
greoaie

bătaie II 334, 336, 341; IV 324; V 312, 313; VI 100; VIII 93, 94
văpaie

măruntaie I 436
văpaie
saie

oaie=aie

oaie I 46, 331; VII 97
înmoaie

îndoaie I 229; III 290, 291, 292; IV 428; V 488
bălaie

îndoaie I 122; II 136, 305; V 132, 660
ploaie

îndoaie VIII 162
înmoaie

îndoaie IV 137; V 132
straie

foaie IV 306; V 114; VIII 280
bălaie

foaie V 651
văpaie

ploaie I 179; II 407, 442
bălaie

ploaie IV 119, 126; V 103, 111, 661
îndoaie

ploaie VI 57
îndoaie
odaie

ploaie VI 111; VIII 119
șiroaie

ploaie IV 330; V 112, 294, 302, 318; VIII 119
văpaie

ploaie VI 35, 488
straie

ploaie I 148; II 308
bătaie

înmoaie IV 182
îndoaie
bălaie

înmoaie I 51
încovoaie

despoaie IV 228
măruntaie

încovoaie VIII 38
îndoaie

eie=ee

deie II 232
idee

deie V 618; VI 39, 489
beie

deie I 122; II 136
ieie

deie VIII 127
steie

bordeie II 194
steie

încheie I 79
încondeie

încheie II 390
femeie

femeie II 407, 440
ce e

femeie I 159, 164; II 353, 358, 364
alee

femeie IV 270; V 230
zee

femeie III 38; IV 533; VIII 224, 337
deie

femeie II 136; VIII 227
ieie

femeie I 51, 336; IV 287
scînteie

femeie I 185; III 38, 40, 42, 46; IV 425, 437; V 484, 516
steie

curmeie VI 531
steie

scînteie V 381
idee

scînteie V 226
empiree

scînteie I 508; V 46
zee

scînteie VI 111–112
curcubeie
femeie

scînteie I 29, 208, 287, 289; II 88; III 184, 185; IV 262, 363; V 226, 386, 387, 438, 440, 449, 513, 515; VIII 299
femeie

scînteie II 412
steie

steie II 198
idee

steie VI 27
deie

steie VIII 86
încheie

steie I 187; II 107, 108; III 60, 62, 65, 222; IV 270, 410, 422; V 225, 230, 459
femeie

steie IV 185; VI 56, 497
scînteie
femeie

zeie I 25, 277
scînteie
(schinteie)

Dumnezeie I 29, 30
femeie

ieie=eie

ieie V 295
femeie

ieie V 326
femeie
vreie
steie

ieie IV 336; V 326, 327
femeie
steie
deie

îie=ie

călcîie I 386
vecinicie

călcîie VI 82
mîngîie

călcîie V 674
rămîie

călcîie I 65, 365
tămîie

călcîie I 95, 443
viorie
mîngîie

călcîie VI 101
aurie

mîngîie V 154; VIII 308
viorie

mîngîie I 373; VIII 167–168
învie

rămîie I 174; II 400, 429, 430
călcîie

rămîie V 678
tămîie

rămîie V 678
vie

momîie II 430
călcîie

brîie VIII 204
mîie

frîie VIII 313
pustie

căpătîie III 188, 190
știe

întîie IV 226
tămîie

uie=ie=ue

încuie VIII 143
spuie

descuie IV 155
suie

puie IV 519
constituie

spuie III 325; V 342
nu e

spuie V 602
constituie

Gruie VIII 200, 203
spuie

ferăstruie I 84, 405, 418; VI 45
gălbuie

suie IV 483
urdie

suie VI 29, 486
gălbuie

suie IV 406
descuie
altuie

suie VI 27
șuie

suie II 21; IV 127; V 116, 670; VI 29
cetățuie

suie I 234; III 314, 324, 325, 326; IV 454; V 552
nu e

șuie * V 204
nu e

cetățuie I 76, 401, 410; V 135; VI 29, 107, 486
suie

eje

mreje I 196; III 97, 98, 102
vîrteje

ale=ala=oale=are=oare

cale IV 85
regale

cale I 466, 505; IV 468, 538; V 62, 128, 572; VIII 292
jale

cale IV 457
jale
vale

cale II 285
badanale

cale III 60, 65
moale

cale I 441
moale
poale

cale I 436
moale
sale

cale I 91, 440
moale
tale

cale * II 132
poale

cale IV 164; V 149
pale
jale

cale V 214; VIII 123
sale

cale I 146; II 299, 306; III 52, 184; IV 290; V 155, 352, 410, 443, 458, 472; VI 61; VIII 83, 223, 232, 309
tale

cale IV 234; VI 42
dumitale

cale I 10, 375; IV 168; V 130; VI 128, 513, 516; VIII 170
vale

da-le II 51
sale

migdale V 337
tale
Trei Sarmale

hale V 138
cale

hale IV 143; V 141
Valhale

hale V 642
moale
care

hale IV 134; V 124
portale

hale V 115
cristale

hale V 141
zale

jale I 231; III 298, 299; IV 100; V 44; VIII 296, 453
cale

jale IV 306; V 151; VIII 280, 306
portocale

jale III 151
pale
jale
sale

jale III 151
pale
sale

jale III 151
pale
sale
jale

jale I 208, 335; III 184; IV 476; VIII 264
sale

jale I 160; II 102, 106, 107, 351, 354, 359; III 22, 51, 184; IV 410
tale

jale I 1, 242
tale
cale

jale IV 239
tale
moale

jale I 98
portale

jale IV 480; VI 114; VIII 296
vale

jale V 396
vale
moale

jale IV 376
vale
sale

animale IV 220
oale

pale V 105
jale

pale V 105
vale

parale IV 497
tale

laterale III 85
vale

sale V 285
răceala

sale IV 492
încale

sale V 130
triumfale

sale I 69, 380; IV 159; V 378, 643
jale

sale V 176
goale

sale V 176
pale
moale

sale II 285
parale

sale IV 172; V 154; VIII 308
sale

sale IV 210; V 183
sale
orientale

sale II 79; V 443
tale

sale VIII 311
mortale

sale IV 158
vale

tale I 466, 505; IV 80; V 62, 510; VIII 214
cale

tale V 282
cale
jale

tale V 276
cale
sale

tale I 134; II 212
scandale

tale VIII 296
jale

tale I 463; IV 16
jale
sale

tale II 109, 110
goale

tale I 41, 315
pale

tale IV 322; V 286; VIII 86, 452
sale

tale VIII 135
şale

tale I 315; VIII 84
tale

tale VI 115, 536
vale

tale I 462; IV 15
încămătare
arzătoare

antale VI 35, 489
zale

portale IV 137; V 132
hale

portale I 434
jale

portale IV 215
sale
bachanale

sensuale IV 229
moale

vale I 55, 92, 182, 434; II 330, 333; III 19; IV 482, 505; V 175; VI 87, 493, 518; VIII 120
cale

vale VI 52
cale
jale

vale IV 137; V 130
triumfale

vale I 104; II 37; VI 536; VIII 391, 420
jale

vale IV 167; V 149
jale
sale

vale I 84, 405, 418; III 299; IV 100; V 38; VI 46, 490
moale

vale I 6
naturale

vale I 460, 478, 503; IV 33; V 32–35
sale

vale IV 473; VIII 260
tale

vale IV 165
portale
hale

vale I 54, 341
prăvale

oale=ale

coale V 594
masalale
oale

coale IV 509–510; V 594
tale
oale

ocoale IV 452; V 548
goale
scoale

scoale IV 145; V 88
cale

goale VI 101–102
oale

goale IV 115; V 74
poale

goale I 436; VIII 380, 407–408
sale

goale IV 435; V 511, 513
tale

goale V 134
vale

moale IV 129
cale

moale I 400
hale

moale VI 57, 111
jale

moale VI 51, 494
scoale
paftale

moale I 85, 170, 406, 419; II 376, 394, 422; III 189; IV 264; V 657, 658
goale

moale I 117; II 108, 109, 110, 111; III 188; IV 321; V 275
poale

moale V 143
potoale

moale I 76, 402, 410; IV 391; V 417
sale

moale V 174
sale
moale

moale II 88; III 221; V 417, 438, 439, 440, 449, 458
tale

moale VI 76
cristale
pale

moale VI 94, 520
vale

moale V 185
vale
pastorale

poale IV 168
regale

poale VIII 187
jale

poale IV 210; V 183
goale
moale

poale IV 215; V 186
moale
goale

poale I 100; II 7, 15, 335
sale

potoale VI 95
moale

potoale VI 24
poale

acle

facle I 433; IV 311; VIII 283
racle

ele=eră=iele=ere

ele V 420
rebele

ele VIII 84
acele

ele I 46, 331; VII 97
piele

ele II 198
rele

ele VI 102
tinerele

ele V 376, 382
grele

ele II 425, 434, 445; IV 131; V 119; VIII 470
stele

ele I 463; IV 16
părere
speră

rebele IV 122; V 78
ele

rebele V 247
schele

rebele V 513
mele

rebele II 178
întocmele

rebele II 383; IV 63, 143, 465, 466; V 257, 259, 571; VIII 264, 270, 271, 288, 290
stele

cele VI 83
jele

cele I 167; II 392, 418
stele

acele I 125; II 142, 144; III 50, 54, 55, 56, 317, 326; VIII 119, 453
mele

acele I 187; III 60, 62, 64; IV 70; V 683, 684
stele

Săcele I 182; III 13, 15, 17, 19
acele

pietricele I 364; IV 506; V 459
ele

pietricele I 389
viorele

modele I 160; II 356, 361
ele

podele IV 243; V 202, 203
ele

perdele IV 131; V 119
ele

perdele IV 375; V 397
zăbrele
stele

perdele V 679
tinere[le]

perdele V 682
stele

perdele IV 210; V 183
stele
ele

perdele IV 215; V 186
stele
mele

mărgele IV 82
mele
jele

mărgele VI 535
inele

schele I 37, 308
stele

jele I 484; II 163; IV 65, 471; VI 100; VIII 259, 274
mele

jele IV 163
stele
rebele

lele II 288
stele
rele

mele IV 311; V 184; VI 31; VIII 284
ele

mele III 53, 56, 58; VIII 218
acele

mele IV 262; V 226
schele

mele I 26, 82, 280, 390, 391, 413, 414; IV 271; V 217; VI 31
jele
(gele)

mele I 477; IV 32; V 226
mele

mele V 254
rele

mele VIII 267
rele
mele

mele III 224
păsărele

mele IV 292
greşele

mele I 26, 27, 279, 282, 383, 384, 385, 461, 478; II 94, 99; IV 34, 72, 262, 361, 541, 542; V 35, 60, 154–155, 226, 372, 681, 683; VI 517; VIII 104, 309
stele

mele IV 376
stele
ele

mele V 654
stele
uşurele

momele VI 535
înşele

cafenele I 150; II 281, 284, 316
ele

cafenele II 281
lichele

cafenele II 249
lele

cafenele V 214
inele
mărunţele
stele

cafenele IV 252
uşurele
stele

inele V 306
ele

inele V 292
grele

inele V 292
stele

inele IV 267
brăţele

rîndunele III 31; IV 223
ele

rîndunele III 224
mele
ele

rele IV 500; VIII 111, 114, 447, 473
ele

rele III 88, 91
cele

rele III 88; VIII 211
acele

rele II 273
jele

rele I 9; IV 59; V 255, 415; VIII 267
mele

rele VIII 226
momele

rele IV 154
grele
ele

rele VIII 394, 408–409
grele
rele

rele VIII 408–409
grele
uşurele

rele IV 120; V 96, 104
stele

rele V 552
stele
acele

rele VI 539
stele
mele

păsărele III 192, 199; IV 384
ele

păsărele I 207; III 181, 182
rămurele

zăbrele VI 110
ele

tinerele VI 110
stele

grele II 298; V 136; VI 523
ele

grele V 646
jele

grele IV 299, 513; V 463[ ]; VIII 275
mele

grele V 474
rele

grele VI 107, 112
zăbrele

grele IV 226
şele

grele II 274
mişele

grele II 294; V 678
stele

subţirele VI 110; VIII 91
ele

subţirele VI 521
inele
mărgele
ele

vălurele VIII 417
păsărele

rămurele I 214; III 225
rîndunele
mele
ele

rămurele III 224; VI 112
păsărele

rămurele III 225
păsărele
mele
ele

rămurele VI 93
grele
ele

turturele VI 113
ele

colţurele II 301, 311, 315
mele

şele V 451
ele

şele I 67, 366; V 449
jele

şele V 449
stele

înşele VIII 474
acele

înşele V 295
infidele

înşele IV 171
mele

mieluşele VI 85
ele

stele I 172, 176, 184, 209; II 402,
ele 410, 425, 426, 434, 445; III 31, 32, 36, 39, 41, 44, 192, 195, 200, 201; V 40, 42, 646

stele I 457, 474; IV 31; V 31, 42
bele

stele I 32, 38, 51, 296, 306, 309, 336,
rebele 355, 374; IV 302; VIII 169, 277

stele III 104, 111
cele

stele V 555
acele

stele IV 280
pietricele

stele IV 131
mărgele

stele VIII 353
piele

stele I 45, 324; IV 114; V 105, 679
jele

stele V 174
jele
stele

stele I 54, 65, 142, 186, 272, 340,
mele 365, 380, 481; II 295, 304, 346; III 49, 53, 187, 189, 315; IV 48, 111, 188, 311, 364, 389, 462, 466, 469, 502; V 73, 162, 388, 415, 570, 588, 667, 668; VIII 137, 185, 284, 286, 290, 292, 382, 395, 410, 465

stele IV 64; V 258; VIII 273
întocmele

stele I 31, 294
filomele

stele I 215; III 228
rîndunele
mele

stele I 464; III 109, 110; V 48;
rele VI 121, 538

stele III 227; VI 515
păsărele

stele I 464; IV 37, 123; V 48, 81,
grele 316

stele VIII 394
grele
rele

stele V 290
viorele

stele I 13
ușurele

stele IV 168
stele

stele IV 131
castele

stele IV 161
castele
mărgele

castele I 38, 309; V 294
stele

castele IV 453; V 552
stele
acele

alesățele IV 523
inele
puțintele
ele

oțele I 85, 406, 419
Pepele

oțele I 406, 419
stele

novele II 201
mele

iele=ele

iele VI 534, 535
rîndunele

piele IV 313; VIII 285
mele

nuiele VI 514
floricele

ile

sibile III 154
sibile
copile

sibile III 150, 151
file
copile

file I 137, 141; II 261, 266, 267, 270
dactile

mile VIII 187
zambile

mile II 26
copile

cămile IV 192; V 165
mile

copile VI 100
întinde-mi-le

copile I 173; II 398, 427; IV 270;
zile V 292, 405; VIII 228

copile VI 101
zile
dăruiește-mi le

grile V 290, 298
copile

grile III 157, 158, 159
zile
copile

dactile V 593
file

zile I 202; III 152, 154, 156, 160,
sibile 161, 162, 163
copile

zile IV 284
file

zile III 152; V 243
file
copile

zile IV 468; VIII 292
mile

zile III 63; IV 149, 365; V 144,
copile 389; VIII 154, 157

împle

împle IV 292, 318; V 285
tîmple

împle III 21; V 534
întîmple

tîmple I 103, 167; II 38, 39, 375,
împle 393, 419; III 45, 288; VI 110, 114, 129, 549

tîmple III 45
reîmple

tîmple VIII 232
întîmple

întîmple III 315; IV 442; V 533,
împle 535

îrle

gîrle I 121; II 132, 134
azvîrle

ule

scule IV 202
nule

ame

mame VI 28
zame

oame=ome

foame V 439
aroame

foame V 439, 440
arome

poame V 332
foame

eme=eamă

geme I 8, 251, 468; IV 20; V 24, 271
freme

geme I 160; II 356, 360
supreme

geme V 448, 450
steme

cheme VIII 395
teamă

cheme I 186; III 49, 52
vreme

vreme V 644
geme

vreme III 52, 58
cheme

vreme IV 183, 245; V 203; VIII
teme 216, 454

vreme IV 501—502
anateme

vreme IV 453; V 555
steme
cheme

șeme IV 216
vreme
teme

teme V 207
cheme

teme IV 259
vreme

teme VI 60
vreme
cheme

teme III 101
teme

steme V 555
cheme

steme V 136, 137
sisteme

blesteme III 58
cheme

blesteme VI 61
teme
vreme

ime = ume = ine = îne = une

întunecime V 133
adîncime

întunecime I 55; III 22
nime

întunecime VI 59
cruzime
nime

adîncime V 124
cime

adîncime IV 135; V 125
întunecime

adîncime VI 47, 493
întunecime
nime

adîncime II 274; IV 392; V 290, 298; VIII 95, 462
nime

adîncime IV 290
rime

adîncime IV 145; V 88
mărime

nime IV 505; V 384; VIII 214, 229
adîncime

nime IV 506
sublime

nime V 381; VI 519!!
omenime

nime I 344
omenime
mărime

nime I 351
omenime
frățime

nime V 387
mărime

nime IV 497
lume

nime IV 499
amărăciune

popime II 178
nime

rime IV 339; V 333–334
sublime
nime
mărime

mărime IV 147; V 144
adîncime

mărime VIII 311
nime

mărime VIII 471
anime

mărime IV 490
suspine

crime VIII 311
nime

înălțime V 647
albime

înălțime IV 139
întunecime

înălțime IV 207
întunecime
nime

înălțime IV 427; V 487
nime

înălțime IV 338; V 329, 330
nime
crime
adîncime

mulțime II 197, 204
nime

mulțime V 338
nime
lungime
sublime

mulțime VI 69, 506
nime
nălțime

mulțime VIII 461
esprime

jidovime III 21
nime

maxime V 475
nime

îme = ime

fărîme VI 46
nime

alme

calme V 478
palme

sudalme II 92, 94
palme

palme VIII 199, 202
sudalme

palme IV 272; V 230; VIII 141
psalme

psalme IV 260, 362; V 382, 446; VIII 140–141
palme

ome

dome I 380; IV 102
fantome

arme = armă

sfarme V 672
arme

iarme V 446
armă

iarme V 446
arme

oarme = oarne

adoarme III 114; IV 146
răstoarne

ierme = erme

vierme IV 272
sferme

urme = urmă

urme VI 528
urmă

urme III 245; IV 276, 420; V 237, 441, 482; VI 102
turme

turme II 132, 134; IV 128; V 117
urme

asme = iasme

basme V 443, 472; VI 75, 509
fantasme

basme IV 213; V 186
fantasme
iasme

basme IV 207; V 181, 182
fantasme
spasme

esme = iesme

miresme IV 306; V 448, 450; VIII 280
iesme

ume = umea = umă = umie = une

lume V 59
glumă

lume VIII 272
lume

lume IV 71
lume
nume

lume I 477; IV 32, 486; V 36; VIII 95, 101, 223
glume

lume IV 70
glume
nume

lume I 9, 65, 137, 176, 177, 300, 301, 305, 306, 365, 413, 460; II 142, 264, 267, 360, 401, 432, 436, 437, 447; IV 13, 61, 148, 189, 301, 320, 425, 491; V 32, 95, 155, 164, 273, 291, 320, 415, 423; VI 75, 76; VIII 117, 174, 213, 224, 227, 276, 309
nume

lume VI 66
nume
cum e

lume IV 158
nume
anume

lume VI 47
nume
renume

lume VI 51, 511
nume
spume

lume IV 161
anume
sume

lume VIII 176, 177
renume

lume I 301, 306; II 32; IV 130,
spume 288, 364, 458; V 118; VI 537

lume I 509; IV 53; V 47
minune

lume VI 493
minune
nume

glume I 281; III 68, 69; IV 81;
lume VIII 200, 203

glume VIII 461
nume

glume IV 228
consume

mume V 438, 439, 442, 470
lume

nume I 80, 411, 505; II 26, 27, 37,
lume 360; IV 262, 276, 415, 434,
463, 471; V 227, 411, 415,
512, 557; VIII 95, 215, 260,
282

nume IV 457
lume
spume

nume IV 453; V 549
mume
cum e

nume I 466, 487, 504; IV 40; V 25
spume 49; VIII 180

nume VI 61
spume
lume

anume IV 149, 300; V 145, 260;
lume VIII 276, 277

anume IV 407
lume
nume

spume V 158–159
lumea
nume
lume

spume I 68, 210, 367; II 38; III 191,
lume 193, 196, 201; IV 118, 129, 303,
305; V 99, 107; VI 116; VIII 184,
185, 278, 279

spume IV 183
lume
nume

sume II 208; IV 289, 385; V 247
lume

ane=ană=oane=are

ciocane IV 486; VIII 35
coroane

oceane IV 140
vulcane

oceane II 434
milioane

diafane IV 408; V 476, 477
icoane

aeriane VI 91, 92
organe

aeriane IV 398; V 424
icoane

strujane I 404
suspinare *

bălane VI 70
icoane

plane IV 328; V 154, 300, 306, 317;
icoane VIII 308

romane V 137
legioane

romane V 214
barbișoane
cartoane
curtizane

ortomane VI 65
Dane

umane IV 208
vane
aeriane

strane VIII 206
icoane

motane I 48; VII 97
sărmane

motane I 332
moțpane

vane V 128
aeriană

iane=ane

Traiane IV 469; VIII 293
romane

aeriane V 155; VIII 309
vane

oane=ana=ane=ioane

bulboane V 476
icoane

icoane V 376
sărmana

icoane I 26, 279
oceane

icoane II 434
oceane

icoane III 29; IV 126
diafane

icoane IV 508
Samsoane

cucoane I 137; II 228, 256, 264, 268
saloane

regioane IV 116
multicoloane

batalioane I 24, 277
uragane

milioane II 434
oceane

coloane V 182
icoane
caravane

multicoloane IV 138; VI 28
icoane

coroane VIII 35
ciocane

coroane VIII 204
caravane

toane VI 120
icoane

toane IV 345; V 354
goane
icoane

toane V 463
legioane

toane V 334
baroane
icoane
plocoane

toane V 333
baroane
icoane
cucoane

plutoane V 602
batalioane

âne=ine

române I 31, 294
senine

ene=iene

gene I 160; II 93, 351, 355, 359;
Anadyomene IV 426

gene I 427; IV 120, 261, 310, 422;
pămîntene V 224, 225; VIII 144, 283

gene I 433
pămîntene
alene

strujene I 404
buruiene

lene I 151; II 274, 318
obscene

alene I 189; III 63, 68, 70, 71;
gene IV 477; V 95, 103, 104, 574

alene IV 216
gene
hiene

alene III 198
Anadyomene

alene V 639
sirene

viclene V 326
gene

viclene V 77
asiriene

Selene I 9
alene

pomene V 152, 260; VIII 280, 306
gene

pene, VI 521, 646
sprincene

dunărene I 92, 442
pămintene
gene

mirene I 428
gene

pămintene IV 224
fenomene

pămintene IV 230
suprapămintene

iene=ene

poiene IV 307; V 448, 450; VIII 280
gene

poiene VI 71
buruiene
[vene]

troiene I 446
dunărene
acriene

troiene I 97
dunărene
alene

ine=ină=ime=îne=une=ire=imeni

găine IV 226
lumine

străine IV 511
mine

străine IV 211
mine
tine

străine V 304
lumine

străine I 404
tine

străine VI 87, 518
vine

străine V 419
ingine

bine VIII 165
nime

bine VI 45
străine

bine IV 300; V 302; VI 36; VIII 103, 107, 185, 228, 278
bine

bine V 590
bine
tine

bine II 386
cine

bine VI 72
cine
mine

bine VI 129
cine
tine
mine

bine VI 549
cine

tine
tine

bine IV 543; V 623
fiecine

bine I 38, 301, 307, 310
oricine
(orcine)

bine I 271; V 257; VIII 270, 450
fine

bine IV 308; VIII 282
delfine

bine I 118; II 109, 111, 112; IV 302, 481; V 593, 595; VI 535; VIII 116, 277, 454, 463, 465, 471
mine

bine IV 504
mine
tine

bine IV 63; VIII 271
domine

bine I 468; IV 21; V 24
senine

bine I 53; VIII 415
sine

bine IV 391; V 255; VIII 224, 226, 267
rușine

bine I 92, 187, 442; II 133, 352; III 31, 60, 63, 93, 97; IV 300, 535, 536; VI 116; VIII 89, 99, 229, 276, 340, 341, 359
tine

bine I 92, 442
tine
ruine

bine I 198; III 103, 108, 112; V 318; VIII 101, 154, 157, 468
vine

bine I 159; II 354, 358; III 96; VIII 223, 227, 475
cuvine

bine VI 31
mine

bine IV 110; V 70
rămine

bine I 371
nimeni

albine I 85, 406, 419
pline

albine VI 36
diamantine

albine I 87, 408, 420
vine

îmbine IV 82; V 64
pline

cine II 440; VIII 460
tine

cine VIII 311
vine

rădăcine V 258; VIII 273
tine

oricine II 235; VIII 231, 312
bine

orișicine IV 545; V 626
tulpine
vine

orișicine VIII 473
rușine

orișicine III 305
tine

orcine VIII 312
bine

grădine V 375
cristaline

fine IV 412; V 603
bine

fine V 678
rădăcine

fine VI 59, 501
fine
bine

fine IV 326; V 316
pline

fine IV 502; VIII 448
mine

fine IV 63, 302; V 257, 559; VIII 271, 272, 277
lumine

fine IV 142
senine

fine IV 472; VIII 260
tine

fine IV 191
destine

fine VIII 448
ține

fine IV 492
vine

fine I 371
nimeni

delfine IV 308; VIII 281
regine

regine V 152; VIII 307
grădine

regine I 35, 296
senine

virgine IV 202
oricine
mine

închine V 376
mine

line IV 165; V 149
plină
ebenine

line I 456, 472; IV 28; V 29, 39
grădine

line VI 529
pline

line IV 328; V 449, 452, 457*
senine

line IV 119; V 100, 111
suspine

line I 123
vine

Căline I 405; VI 39
bine

Căline VI 36, 40
ține

coline I 373; VIII 167
lumine

pline III 61, 63
bine

pline V 133
line

pline IV 118; V 107
cristaline

pline IV 312; VIII 284
mine

pline IV 119, 138; V 103, 104, 111
lumine

pline IV 307; V 151–152; VIII 280, 306
senine

mine V 377
țină

mine V 291
vină

mine VI 30–31
străine

mine IV 489
străine
suspine

mine II 236, 255, 263; IV 264;
bine V 228, 377, 378; VI 61, 501;
VIII 111, 116, 172, 185, 228, 453

mine VI 128
fine

mine VIII 312
regine

mine V 413
meschine

mine IV 171; V 153; VIII 307
line

mine V 63
pline

mine VIII 102, 211
mine

mine I 466, 505; II 379, 397; IV 80; V 62
lumine

mine IV 484
senine

mine IV 243; V 202, 576
suspine

mine II 273; VIII 451, 465
rușine

mine I 184; III 30, 31, 32, 36, 39, 41,
ține 44, 51, 54, 55, 57; V 42, 439,
441, 442, 487; VI 32, 129, 487;
VIII 98, 102, 103, 191, 453

mine I 441
ține
rușine

mine VI 57
ține
susține

mine IV 239; V 199
ține

mine V 202
ruine

mine VI 56, 498
vine
străine

mine IV 271; V 230
cine

mine I 487; IV 17
mine

cămine I 487; IV 17
fine

lumine V 140
vergină

lumine I 427; VIII 144
străine

lumine V 214
bine
pline

lumine I 444
bine
ține

lumine I 66, 365
albine

lumine VI 110
fine

lumine IV 143
vergine

lumine IV 73; V 60
mine

lumine I 338, 495; IV 45
sine

anine III 86, 90
senine

senine V 293, 300, 316
cristaline

senine III 80
mine

senine V 447, 450
sine

senine III 80; V 443, 472, 678 *, 683
ține

senine IV 189–190
ține
vine

senine I 416; VI 35, 488
diamantine

senine VIII 448
ține

senine I 485; IV 191; V 163
mine

senine V 378
bătrine

înseníne III 106
bine

înseníne I 269
nemurire

suspine IV 405
oarecine
mine

suspine I 458, 474; IV 32, 98; V 32, 42
regine

suspine III 33
mine

suspine III 30; IV 258
ține

sine V 89
bine

sine IV 327; V 299
mine

sine VIII 107
mine
ține

sine I 176, 338; II 445
lumine

sine V 557
lumine
ține

sine * V 451
senine

sine VI 81, 510
suspine
bine

sine III 31
ține

sine III 93, 94
cuvine

sine V 608; VIII 347
cine

sine I 349
păgîne

sine III 94
rămîne

rușine I 491; IV 7
străine

rușine III 88, 91; IV 62, 540; V 614; VIII 270
bine

rușine VIII 222
mine

rușine III 58; V 230
ține

rușine II 273
cine

ține I 314
închină

ține I 513; V 13
românime

ține I 196; II 263; III 63, 100, 109,
bine 110; IV 147, 264, 496, 528, 534;
V 225, 295, 318, 510; VI 121;
VIII 83, 135, 160, 218, 339, 345,
444

ține IV 164
bine
mine

ține IV 239; V 199
bine
lumine

ține II 386
cine

ține III 112 ; VIII 474
orișicine

ține V 144
fine

ține I 301
line

ține I 10 ; V 63
pline

ține I 173, 175 ; II 37, 103, 109, 380,
mine 397, 400, 414, 426, 431 ; IV 542 ;
V 512 ; VI 100

ține IV 457
mine
bine

ține V 199
mine
lumine

ține I 160 ; II 355, 356, 359 ; IV 435 ;
lumine V 199, 511, 512 ; VIII 106

ține I 437
lumine
ține

ține I 232, 490 ; III 308 ; IV 11, 436
senine

ține IV 164 ; V 149
senine
străine

ține I 10 ; IV 514 ; V 440
suspine

ține IV 483
sine
senine

ține IV 249
rușine

ține V 351
ține

ține IV 161
ține

ține VIII 453
aține

ține II 177 ; IV 148 ; VIII 95
ruine

ține IV 208
ruine
mine

ține I 194 ; III 86, 89, 91, 92, 95,
vine 99, 105, 109, 110, 305 ; VIII 455

ține III 38, 100
cuvine

ține III 137
rămîne

diamantine IV 126
lumine

Palestine IV 115 ; V 74
coline

creștine VIII 156, 158
fine

ține IV 169 ; V 295 ; VI 28, 486
bine

ține II 125
mine
ține
pline

ține V 291
lumine

ține I 486 ; IV 47
senine

ține V 452
suspine

ține II 30
vine

ține VI 27
păgîne

ține I 102 ; II 30
rămîne

aține II 236, 255, 263
devine

întreține II 177
ține

terține IV 284 ; V 243
ține
pline

susține I 59, 344, 351
bine
ține

puține VIII 226
mine

ruine IV 330 ; V 301, 318
fine

ruine IV 128
senine

ruine IV 116 ; V 77
ține

ruine I 45, 323 ; IV 114
beduine

ruine IV 214
beduine
fine

ruine IV 102 ; V 358
bătrîne

ruine VIII 204
minune

vine I 194 ; II 235 ; III 86, 92, 99,
bine 105, 108, 109 ; IV 386, 388, 468 ;
V 409, 412, 414 ; VIII 292

vine I 122, 375 ; II 136, 137, 142,
mine 389 ; VI 32 ; VIII 81, 169, 170

vine I 171 ; II 378, 396, 424
senine

vine V 683
sine

vine III 95, 98 ; IV 272 ; V 673
ține

vine II 36
ține

vine IV 532 ; V 609 ; VIII 336
vine

vine III 98
cuvine

divine I 261
fine
rămîne

divine I 457 ; V 30
lumine

Rovine I 149 ; II 301, 311, 315
ține

cuvine III 106 ; IV 519 ; V 603 ;
bine VIII 227

cuvine V 623
fiecine

cuvine VIII 109
mine

cuvine VIII 469
rușine

cuvine III 37, 40
ține

aine

taine I 376 ; VIII 171
haine

îne = ună = îme = ume = âne = ine

cine IV 532 ; V 608 ; VIII 335
rămîne

păgîne I 348
rușine
virgine

mîne VI 41
bine

mîne VIII 209, 221
cine

mîne III 94
rămîne

rămîne I 416 ; VI 488*
întunecime

rămîne I 253, 339
bine

rămîne IV 229
pline

rămîne V 375
rușine

rămîne I 102, 212 ; II 20, 30 ; III
mine 207, 208, 211, 213

rămîne I 60, 345, 351
pîne
rușine

pîne VI 36
cine

pîne IV 468 ; VIII 292
mine

stăpîne IV 220 ; VIII 354
cine

stăpîne VIII 137
mine

stăpîne VIII 463
rămîne

bătrîne V 136
adună

bătrîne I 32, 295
române

bătrîne I 484 ; IV 191 ; V 163
străine

bătrîne III 21—22
cîne

bătrîne IV 145; V 88, 258; VIII 271
ţiţine

bătrîne IV 63; VIII 272
lume
lume

fîntîne I 231; III 298, 299; IV 100;
mîine V 44

ţiţine I 165; II 368
line

zine I 477; IV 33
mine

zîne VI 97
stăpîne

oamne

Doamne IV 500
doamne

emne

îndemne II 52; IV 349; V 358
semne

lemne IV 111; V 73
semne

semne V 358
semne

one

demone VI 62
colone
Eone

arne

Varne VIII 80
carne

oarne

adoarne VI 72
coarne
întoarne

răstoarne V 74, 86, 123
coarne

erne=ierne

cerne I 38, 309
eterne

perne V 203
aşterne

perne IV 217; V 186
aşterne
eterne

eterne IV 142, 465; V 140, 454, 571;
aşterne VIII 288

eterne VI 61, 501
dişterne
aşterne

aşterne IV 453; V 555
ierne
eterne

aşterne I 154; II 337, 343; III 323,
eterne IV 218, 387, 408, 418, 469; V 187, 437, 454, 454—457, 457, 464, 476, 573, 684; VI 60; VIII 94, 293

dişterne II 200, 207—208
eterne

caverne IV 501; V 588
eterne

ierne=erne

ierne II 75, 194; III 307, 308, 309;
eterne IV 436; V 104, 105, 517

ierne IV 146, 451; V 89; VI 94
aşterne

esne

lesne VI 535
glesne

une=ume=îne=ine=unei

bune IV 528
pune

bune VIII 345
sune

străbune I 35, 296
minune

nebune VI 31, 487
bune

nebune IV 208; V 181
minciune
înţelepciune

nebune V 444, 473, 474
apune

nebune IV 189
spune
minune

adune I 140; II 259, 265, 269; IV
înţelepciune 122, 502; V 78

adune VI 41
alune

adune IV 419; V 437, 464
minune

adune VIII 81
spune

rugăciune I 376; VIII 170
bune

rugăciune V 134
lune

rugăciune IV 82
pune

înşelăciune I 30, 290
rugăciune

iertăciune VI 539
spune

vioiciune IV 390; V 416
minune

înţelepciune I 44, 321; IV 113
bune

înţelepciune VIII 161
minune

înţelepciune I 31, 294
pune

înţelepciune I 35, 297
apune

înţelepciune IV 154; V 147
spune
supune

pensiune IV 501
naţiune

naţiune IV 473; VIII 261
opune

june I 458, 477; IV 32, 98; V 32, 43
minune

lune IV 121
rugăciune

lune V 105, 106; VI 81
minune

lune I 74, 388
sune

semilune II 292
rugăciune

genune IV 123; V 81
minune

minune I 55
lune

minune I 487; IV 23
spune

minune III 137
bune

minune III 137
nebune
minune
bune

minune VIII 204
minune

minune VI 97
spune

cunune I 17, 258
june

pune V 439
slăbiciune

pune II 438
înţelepciune

pune I 405; VI 46, 490
june

pune VI 41
alune

pune I 84, 418
răpune

pune V 556
sune
adune

apune I 178; II 438, 449, 451
înţelepciune

apune I 148; II 309, 311, 314
încunune

propune IV 519
legiune

spune VIII 207
lume

spune I 374, 490; IV 11; VIII 169,
nebune 214, 446

spune III 137
nebune
minune
bune

spune III 137
nebune
minune
spune

spune IV 70
nebune
spune

spune VIII 311
înșălăciune

spune VIII 218
deșertăciune

spune IV 68
înțelepciune

spune IV 325; V 290, 298, 315
june

spune V 679
lune

spune V 175
lune
minune

spune VI 42
alune

spune I 84, 405, 418; II 208; IV 67,
minune 191, 288, 331, 385, 406;
V 153–154, 295, 302, 434; VI 46,
80, 490; VIII 308

spune I 32, 295; VIII 216, 452
apune

spune VI 35
răpune

spune I 134; II 212
depune

spune VIII 450
propune

spune I 307
spune

spune IV 166
supune
sune

spune I 226; III 284, 286, 287
sune

dispune VIII 82
pășune

supune IV 152; V 147
înțelepciune

rune V 124
divine

rune IV 134; V 124
bătrîne

rune I 323
înțelepciune

rune IV 143
furtune

brune V 99
nebune

strune I 478; IV 33; V 32
nebune

strune III 299; IV 100; V 44
spune

strune V 129
furtunei

sune VI 528
lume

sune V 625; VIII 94
adune

sune III 195
lune

răsune I 457; V 31
nebune

răsune V 625
adune

furtune I 12, 38, 309
bune

furtune IV 163
nebune
bătrîne

furtune V 126
repejune

oe=oie

Noe II 197, 204
nevoie

ape=oape=eoape

ape V 166
încape

ape I 74, 388
scape

ape V 615
adape

ape I 103, 207; II 24, 34; III 181,
aproape 182, 257, 261, 263, 264, 271,
272; VI 128, 528, 549

scape V 629
ape

scape IV 235; V 194
aproape

încape II 127
aproape
pleoape

adape V 442, 470
ape

oape=ape=eoape

îngroape IV 419; V 469, 481
ape

îngroape V 330
ape
pleoape

îngroape II 167
pleoape

îngroape II 126, 128; IV 338; V 328
aproape 330
pleoape

aproape I 154, 170, 216, 219, 221,
ape 223; II 337, 343, 395, 423; III 238,
240, 241, 245, 246, 247, 248, 250,
253, 255, 257, 260, 261, 268, 273,
275, 276, 277, 278, 280; VIII 119

aproape VIII 217
scape

aproape I 104, 120, 127; II 38, 130,
pleoape 167, 168; IV 416; V 551

aproape IV 366; V 389
îngroape

eoape=ape=oape

pleoape III 236
ape

pleoape IV 354
ape
aproape

pleoape III 244
aproape

epe=iepe

pricepe II 232; IV 365; V 388;
începe VI 513, 514; VIII 475

pricepe V 542
stepe

începe I 173; II 380, 397, 426;
pricepe III 96

stepe I 175; II 432; IV 443, 444
pricepe 445, 447, 450; V 534, 536,
539, 542, 543

stepe VIII 201, 203, 206
iepe

iepe=epe

iepe IV 546; V 629
stepe

ipe=îpe

clipe V 672
aripe

aripe I 176, 212; II 402, 434; III
clipe 207, 211, 213, 214; IV 471, 501
VIII 259

aripe IV 149
risipe

aripe IV 153–154; V 147
risipe
clipe

aripe IV 137
ripe

alpe

calpe V 332
talpe

ulpe

inculpe II 281, 284
vulpe
pulpe

vulpe II 317
pulpe

ampe=ambe=iambe

trampe IV 205
stambe
iambe

umpe

scumpe I 44, 321; IV 113; V 679
rumpe

scumpe VI 494
rumpe
scumpe

scumpe VI 48, 493
rumpe
pun pe

rumpe I 76, 79, 402, 403, 410; II
scumpe 146; IV 537; VIII 118, 119

erpe

şerpe IV 260
sterpe

sterpe II 258, 259; IV 416, 422;
şerpe V 224, 332, 440, 441, 661; VIII
89[1], 141, 461

oaspe=aspe

oaspe I 147; II 299, 307; IV 417
Istaspe

upe

cupe VIII 204
destupe

rupe II 99; VIII 104
astupe

are=area=ară=oară=iară=ale==oare=ere

are IV 537
căldare

are IV 322; V 286
solare

are V 277, 281
solare
mare

are V 551
mare

are IV 181; V 158; VIII 39
mare
mare

are VIII 458
oare

are VI 59
floare

are V 527
moare

are II 51, 52
ninsoare

are II 135
veselitoare

are VIII 38
tresare
are

are V 278
cîntare
turbare

are V 278
cintare
turburare

întrebare IV 299, 388; V 259; VIII
mare 222, 275

barbare VIII 201, 203, 206
altare

serbare V 619, 620
(sărbare)
fiecare

serbare VIII 213
mare

serbare VIII 213
răzbunare
închisoare

serbare V 298
soare

turbare VI 82, 510
are

turbare V 258; VIII 271
barbare

turbare V 126
strigare

turbare I 148; II 300–301, 308;
mare VIII 179

turbare I 270, 375; VIII 169, 170
omoritoare

care V 322
sale
adunare
are

care I 48, 146, 333; II 297–298,
mare 306; V 573; VI 45; VII 98; VIII
293

care VIII 299
moare

care IV 334; V 322
răbdătoare
adunare
are

care IV 392
dezgustare

fiecare II 177
bizare

orişicare IV 159
cercare

mîncare VIII 457
pare
stare

orcare I 305
amară

orcare IV 490; V 581
mare

mişcare V 645
transpară

mişcare II 197; V 448
mare

mişcare III 169
asemănare *

mişcare IV 501
nepieritoare

degradare V 374
barbare

degradare IV 140
mare

răbdare I 348
mare
arătare

murdare I 56, 349
proletare

frigare VI 66
afară

strigare IV 144
mare

pahare II 339
amară

pahar[e] VIII 174
mare

păhare V 268, 285
amare

ghiare II 254, 257
desmierdare

ghiare I 165
picioare

familiare II 212
fiecare

stejare II 133
mare

încalare IV 519
mare

călare II 20
mare

călare I 491, 512; IV 7; V 14
pare

călare VI 129
cărare

clare V 95
lucitoare

clare V 678
sclipitoare

suflare IV 299, 307; VIII 275, 281
mare

suflare IV 162
soare
mare

suflare V 148
cugetare
mare

suflare I 270
mărgăritare

suflare II 109
renunţare

polare IV 465; VIII 289
amare

solare IV 162
are

întimplare II 195, 204
tare

seculare I 31, 295
amare

sculare VIII 44
schimbare

iregulare I 157; II 326, 341, 346
sare

mare V 639
zboară

mare V 128
cale

mare IV 353; V 365, 558; VIII 89,
are 216

mare VIII 312
barbare

Mare VIII 182
turbare

mare I 134; II 180, 212
fiecare

mare V 415
orişicare

mare IV 543; V 619, 620
nemişcare

mare IV 141; V 86, 255; VIII 269
degradare

mare III 106, 110
nerăbdare

mare VIII 475
abnegare

mare II 298, 307
maghiare

Mare I 182; III 12, 13, 15, 17, 19, 226;
(mare) VI 99, 524, 527; VIII 95, 101
călare
(calare)

mare VI 128
călare
ninsoare

mare VI 527
călare
cărare
vînătoare
spinare
are

mare I 385
primblare

mare V 115
clare

mare VIII 311–312
înşelare

mare I 261
solare
apare

mare I 486; II 292; III 277, 278,
mare 280; IV 22, 408; V 74, 205,
444, 457, 476, 477; VI 41, 111;
VIII 179–180

mare III 8
mare
picioare

mare V 255; VIII 267
amare

mare IV 176
amare
omorîtoare

mare VIII 230
defăimare

mare V 95
milenare

mare I 273
răzbunare

mare VI 60
zboare
mare

mare I 314
răcoare
soare

mare IV 136; V 127
grandoare

mare VI 58
splendoare
trecătoare

mare VIII 136
sudoare

mare V 620
dogoare

mare IV 367
fecioare

mare III 8, 11; IV 418; V 435, 464, 481
picioare

mare IV 141; V 87
moare

mare I 402; IV 129, 147; V 144
soare

mare IV 167
soare
gînditoare

mare IV 118, 306; V 96, 107, 114; VIII 280
ninsoare

mare IV 216
sărbătoare
uşoare

mare IV 191; V 165
trecătoare

mare VI 75
trecătoare
doare

mare VI 69, 80, 510
trăcătoare
picioare

mare VI 94, 520
încingătoare

mare VI 116, 537
călătoare

mare V 375
rîzătoare

mare VI 32, 487
privighetoare

mare II 294
scînteietoare

mare IV 128; V 117
zîmbitoare

mare VIII 461
orbitoare

mare IV 147, 191
strălucitoare

mare IV 133; V 82
gînditoare

mare IV 397; V 423
nemuritoare *
oare

mare III 226; V 443, 677–678
mirositoare

mare VIII 454
izvoare

mare IV 465; VIII 289
pare

mare IV 240
pare
orişicare

mare IV 469; VIII 292
apare

mare IV 330; V 301, 318
dispare

mare II 72; IV 418; V 437, 464
redispare

mare I 383, 384; VI 84
cărare

mare IV 143; V 141
mirare

mare V 138
admirare

mare II 179
aspirare

mare IV 229
mustrare

mare IV 489; V 581
uşurare

mare IV 362; V 382
păsare

mare II 93, 295; IV 414, 544; V 620
răsare

mare I 479; V 53; VIII 156, 158
tresare

mare IV 452; V 549
tresare
mare

mare I 12; II 180; IV 130
tare

mare IV 152
tare
mare

Mare III 4, 6
tatare

mare I 454, 472; IV 27, 97; V 28, 39
cîntare

mare I 1
cîntare
mirositoare

mare IV 206
cîntare
depărtare

mare III 21
hotare

mare I 54, 340
depărtare

mare IV 207
depărtare
amare

mare VIII 223, 311–312
iertare

mare VIII 185
întristare
spinare

mare II 200
căutare

mare II 230; VIII 223
sărutare

mare V 89
realizare

amare I 467; IV 24
care

amare V 141
mare

chemare IV 311; VIII 284
apare

urmare V 375
scăpare

înstrăinare VI 46
serbare

înstrăinare IV 543; V 617
mare

închinare VIII 174
Mare

spinare I 231; III 300; IV 101
tare

luminare I 130; II 203, 209
(luminare)
cărare

vizionare I 496; IV 46
oarecare
măsurătoare

vizionare I 36, 298
zboare

sunare IV 319; V 271
chilioare

sunare IV 135; V 125
soare

sunare VI 95
călătoare
privighitoare

sunare II 300
lucitoare

pare IV 265
iară

pare II 199, 207; IV 492; VIII 227
are

pare IV 387; V 454, 457
mare

pare VI 29
moare

pare I 171; II 396, 425
soare

pare VI 40
prinsoare

pare VI 36, 489
șezătoare

pare II 304; III 106, 110
răsare

pare I 470; V 23
tare

pare V 449, 452, 453
arătare

pare VI 114
depărtare

pare I 304; VI 529 *
zare

pare VIII 83, 127
năzare

apare IV 312, 480; V 437, 576; VIII 284
mare

apare V 130
splendoare

apare V 312
pare

apare II 180
sanctuare

scăpare VIII 469
care

scăpare VIII 470
mare

scăpare IV 513
pare

scăpare V 377
desperare

dispare IV 480; V 576
mare

dispare I 55
floare

dispare IV 102
rare

dispare I 142; II 304
răsare

dispare IV 493; V 582
cîntare

transpare IV 133
sclipitoare

transpare I 378
mortuare

rare V 316
mare

rare I 482; III 165; IV 58, 470; V 253, 254; VIII 258, 266
amare

rare VI 493
fecioare

rare IV 155
soare
călare

rare IV 120; V 103, 104
cărare

rare VI 96
mărgăritare

cărare IV 328; V 300, 306, 317
(carare)
călare
(calare)

cărare VI 27, 486
răsare

supărare VI 21
mare

disperare IV 475; VIII 65, 264
(desperare)
mare

înserare IV 149
disperare

mirare III 197; VI 79
nemișcare

mirare V 209
mare
nepăsătoare

mirare I 80, 421; IV 464; V 570
picioare

adorare II 98; IV 287
picioare

mustrare IV 383
îndreptare

sare IV 421
apare

sare V 445, 473, 475
reapare

nepăsare IV 391; V 374, 375
mare

nepăsare IV 227
învingătoare

răsare II 24, 25, 34
călare
(calare)

răsare III 277, 280; IV 474, 480; VIII 262
mare

răsare V 183
mare
picioare

răsare VI 111
picioare

răsare VI 536
zîmbitoare

răsare V 132
strălucitoare

răsare IV 324; V 289, 297, 311, 313; VIII 94
pare

răsare IV 474; VIII 262
apare

tresare IV 235; V 194
are

tresare I 66, 103, 366
călare

tresare VI 35
suflare

tresare V 673; VIII 156
mare

tresare IV 136; V 126
moare

tresare V 124
arzătoare

tresare I 443
pare
sare

tresare I 95
apare
sare

visare II 109, 110, 112
renunțare

înduioșare I 103; II 34
tare

înduioșare II 120
cere
tăcere

tare V 274
clară

tare II 368
turbare

tare II 368
turbare
înverșunare

tare IV 226
împăcare

tare I 455; V 29
înforcare

tare V 556
calare

tare IV 321
clare

tare I 168 ; II 376, 378, 394, 396, 422 ;
mare III 324 ; IV 175, 468 ; V 156, 461, 582, 684 * ; VI 69 ; VIII 292, 310

tare VI 91, 96–97.
asemănare
soare

tare VI 66
floare

tare VI 69
floare
știutoare

tare VI 534
omoare

tare VI 40, 490
strînsoare

tare II 96
răpitoare

tare I 436
pare
sare

tare VI 519
mustrare
soare

tare I 1
zburare
lăcrimare

tare VI 72, 506
arătare

tare I 5, 249
sărutare

îmbătare I 32, 295
amare

arătare V 677
ceară

arătare IV 312 ; VIII 284
are

arătare VI 536
picioare

arătare II 250
vînzare

cugetare V 148
soare
mare

cugetare IV 162
răsare
răzbunare

cugetare I 117 ; II 112
renunțare

proletare IV 365
zburătoare

planetare IV 146
stare

mărgăritare VI 36, 489
mare

mărgăritare V 99
cărare

uitare III 278
mare

altare I 50, 335
mare

altare I 376 ; VIII 170
pare

înaintare II 179
izvoare

cîntare IV 161
are
mare

cîntare I 178 ; II 390, 406, 438, 450 ;
mare IV 307, 493 ; V 152, 443, 450, 472, 678 ; VIII 280, 306

cîntare V 397
suspinare
zare

cîntare IV 140 ; V 137
popoare

cîntare I 489 ; IV 9
tînguitoare

cîntare I 495 ; IV 45
întristare

cîntare VIII 402, 418
salutare

frămîntare V 87
mare

spăimîntare I 462 ; IV 14
înfățișare
deslegare

înmormîntare I 134 ; II 179, 212
nepăsătoare

hotare VI 85, 517
mare

depărtare III 176
vodinioară

depărtare V 106
vale

depărtare IV 130
serbare

depărtare VI 502
călare
muritoare

depărtare VI 502
mare
ceară

depărtare VI 62
mare
mare

depărtare VI 502
mare
mărgăritare

depărtare V 127
grandoare

depărtare V 127
splendoare

depărtare IV 212
splendoare
soare

depărtare IV 136 ; V 678
soare

depărtare IV 132
strălucitoare

depărtare II 24 ; VI 128
tare

depărtare IV 130 ; V 114, 118
cîntare

iertare VIII 311
care

certare VIII 225
mare

iertare VIII 225
mustrare

portare VIII 155, 158
oare

purtare VIII 466
indignare

stare I 345
iară
mare

stare I 345, 352
iară
zîmbitoare

stare II 286 ; III 133
mare

stare VIII 343
încîntătoare

stare VIII 457
favoare

stare VIII 454
pare

întristare IV 321
mare

întristare IV 299, 513 ; VIII 275
arătare

lăutare V 363
are

sărutare I 55, 428 ; VIII 144
are

sărutare I 5
murmurare

sărutare I 173 ; II 380, 397, 426
tare

înnălțare IV 457 ; V 563
picioare

amenințare IV 473 ; VIII 261
viitoare
mare

zare I 479 ; IV 49 ; V 53, 457, 461, 625 ; VI 529
mare

zare I 41, 315
mare
zboare

zare V 155 ; VIII 309
luminare

zare V 53
floare

zare IV 451
cărare
luminare

zare IV 78–79
cintare
oare

zare V 454, 457
depărtare

zare IV 427 ; V 487
sărutare

obrazare II 288
rară
admirară

năzare VI 111, 536
oricare
mare

năzare IV 327
mare

năzare IV 416
pare

obrăzare VI 108
vînătoare

crezare V 408
mare
strîmtoare

bizare II 176
soare

vînzare VIII 219, 446
mare

pierzare IV 326; V 291, 298, 315
mare

acuzare I 462; IV 14
zicătoare
răsplătitoare

iare = are

iar e VI 72
tare

oare = oarea = ară = oară = ale = are

oare IV 365; V 389
floare

oare VIII 414
moare

oare IV 301; VIII 276
popoare

oare I 122; II 136, 137
visătoare

oare IV 267
necuvîntătoare

oare I 172; II 380, 397, 428
muritoare

oare IV 203
covoare
scutitoare

oare VIII 413
pare

oare VIII 100, 110
tare

boare IV 182
are
tresare

coboare I 394
picioare

coboare I 15
altare

zboare IV 226
supărare

răcoare IV 518
picioare

răcoare II 132
privighetoare

răcoare VI 99, 524
scînteietoare

răcoare VI 524, 527
strălucitoare

răcoare I 85, 406, 419; VI 36
murmuitoare

răcoare II 32
zare

doare VIII 357
amară

doare IV 397; V 423
oare
moare

doare IV 373
splendoare

doare IV 531; VIII 351
picioare

doare V 198, 199
trecătoare
oare
zîmbitoare

doare IV 238; V 199
pieritoare
oare
zîmbitoare

doare III 21
cărare

grandoare IV 134; V 124
răsunare

grandoare V 124
salutare

splendoare V 679
mare
mare

splendoare IV 480
răcoare

splendoare IV 118
sclipitoare

splendoare V 651
răsăritoare

langoare IV 68
întunecare

dogoare V 620
nemișcare
soare

ulicioare IV 405
pridvoare
moare

picioare VIII 92
luminare

picioare VIII 84, 135
oare

picioare IV 419; V 465
doare

picioare VI 82
doare
rîzătoare

picioare IV 425; V 484
soare

picioare VI 55, 497
soare
fărmăcătoare

picioare V 669; VIII 232
luminătoare

picioare V 465
arzătoare

picioare IV 387; V 411, 416, 513, 515
viitoare

picioare V 665
mîntuitoare

picioare VI 108, 531
covoare

picioare V 451, 452
vibrare

picioare V 451
arătare

picioare VIII 312
iertare

căprioare IV 115; V 74
fecioare

paloare V 412—413
trecătoare

paloare IV 139
mirositoare

floare V 277
clare
ușoare

floare I 136; II 203, 206, 213
splendoare

floare V 175
splendoare
mare

floare V 438, 439
moare

floare VI 56; VIII 187
soare

floare IV 505
ascunzătoare
oarecare

floare V 590
ascunzătoare
pare

floare IV 211
vrăjitoare
doritoare

floare I 2
răpitoare

floare I 4, 248
zburare

tricoloare I 15
vîlvoare

moare IV 160; V 148
coboară

moare IV 308; VIII 281
mare

moare IV 511
floare

moare I 178; II 406, 437
soare

moare VI 32, 487
ninsoare

moare V 389
nepăsare

omoare VI 82
soare

omoare VIII 459
tare

onoare IV 153
soare
ninsoare

ponoare VIII 384, 412
ninsoare

popoare IV 111; V 73
zboară

popoare V 462, 463
otară

popoare I 484; IV 471; VIII 259
are

popoare V 437
suflare

popoare IV 486; V 73, 74; VIII 35
mare

popoare IV 148
soare

popoare VIII 156
altare

popoare IV 140; V 136
acuzare

soare V 131
cară

soare V 118
coboară

soare V 130
zboară

soare IV 137
care

soare V 116
clare

soare IV 63, 302; V 257; VIII 270, 271, 277
solare

soare I 54, 340; II 175, 273; IV 130, 146; V 38, 53; VI 111, 536
mare

soare V 557
coboare

soare IV 122; V 78
zboare

soare I 121; II 131, 133; IV 98; VIII 93, 119
răcoare

soare IV 207
grandoare
splendoare

soare IV 128; V 128; VIII 119
splendoare

soare IV 146; V 89
ardoare

soare I 300, 305
sudoare

soare I 42, 317, 479; IV 49
floare

soare I 301, 306; II 447; V 114; VI 61, 110, 501, 514, 517; VIII 353, 386
moare

soare I 400
soare

soare VI 55, 497
amăsoare
(măsoare)
moare

soare I 43, 320; IV 110, 112, 134; V 70, 124, 259; VIII 264, 473
ninsoare

soare IV 67
ninsoare
zîmbitoare

soare VIII 353
unsoare

soare V 185
sărbătoare

soare IV 123
fermecătoare

soare I 215; II 410; III 228
călătoare

soare IV 452; V 548, 549
următoare
strălucitoare

soare VI 102, 527, 528
tremurătoare

soare IV 173; V 155; VIII 309
visătoare

soare IV 319; V 272
luătoare

soare IV 116; V 107
rîzătoare

soare V 436
surîzătoare

soare V 136
arzătoare

soare V 117
scînteietoare

soare IV 417; V 445, 461
zîmbitoare

soare IV 537; VIII 118, 119
orbitoare

soare IV 135; V 125
lucitoare

soare IV 209
strălucitoare
soare

soare VIII 313
sclipitoare

soare V 116
înfloritoare

soare VIII 387, 400, 416
izvoare

soare II 402, 435
fulgerare

soare V 137
cugetare

soare I 458; V 31
cîntare

măsoare VI 23
moare

închisoare VIII 447
soare

scrisoare VIII 224, 226
scăpare

ninsoare IV 144; V 142
barbare

ninsoare V 444
mare

ninsoare IV 380; V 407
luminare

ninsoare I 394, 395
picioare

ninsoare I 416; VI 488
moare

ninsoare IV 118; V 108, 645; VIII 399
soare

ninsoare IV 208–209; V 182
soare
floare

ninsoare VI 113, 534; VIII 399
ușoare

ninsoare VIII 381, 408–409
călătoare
ușoare

ninsoare V 441
sclipitoare

ninsoare V 141
pare

întinsoare IV 131
soare

însoare VIII 91
oare

ușoare I 3
boare

ușoare I 258
floare

ușoare VIII 381, 394, 409
soare

ușoare IV 541
trecătoare

ușoare I 17, 258
inspirătoare

sărbătoare V 678
soare

lunecătoare III 111
moare

trecătoare II 177
mare

trecătoare I 460, 478; IV 33; V 35, 544
floare

trecătoare II 200, 388, 405; III 88, 91, 104, 111, 319
moare

trecătoare II 382; VI 97
soare

trecătoare I 437
soare
moare

trecătoare V 328
soare
visătoare
moare

trecătoare IV 337; V 328
soare
visătoare
nemuritoare

trecătoare V 328
soare
zîmbitoare
nemuritoare

trecătoare I 455, 472; IV 28, 97;
ușoare V 28, 39

trecătoare III 95
sărbătoare

trecătoare III 94, 95
șezătoare

trecătoare IV 387
nepieritoare

renăscătoare VIII 120
popoare

mișcătoare IV 257
moare

mișcătoare I 228; III 292; IV 428
călătoare

prădătoare VI 87
popoare

răbdătoare VI 102
fecioare
donicioare

răbdătoare VI 528
fetișoare
donicioare

răbdătoare IV 128; V 117
sunătoare

plîngătoare I 465, 504; IV 39; V 49
mare

plîngătoare I 499; IV 116; V 57, 77
tremurătoare

rugătoare I 30, 290
marea

călătoare IV 396; V 420
oare

călătoare II 410
soare

călătoare IV 398
pieritoare

defăimătoare I 212; III 204, 207,
înverșunare 208, 209, 211, 212, 214

luminătoare VI 115, 536
plutitoare

vînătoare VI 99
spinare

atîrnătoare V 617
mare

atîrnătoare II 56, 57
încîntătoare

răsunătoare I 9, 474; IV 31; V 31,
cîntare 42

tunătoare I 513; V 13
răzbunare

fulgerătoare V 133
întunecare

fulgerătoare IV 148
zboare

fulgerătoare IV 125
floare

tremurătoare I 489; IV 8
strălucitoare

nepăsătoare I 62, 356
coboară
turbare

nepăsătoare IV 511
moare

visătoare VIII 415
mare

visătoare V 572; VIII 290
întristare

îmbătătoare IV 257
floare

îmbătătoare IV 131
soare

îmbătătoare IV 129
depărtare

îmbătătoare I 513; V 13
sărutare

stătătoare VI 36, 489
soare

stătătoare V 448, 451, 453
vibrare

purtătoare I 24, 277
popoare

crezătoare I 355
rîzătoare
arzătoare

crezătoare I 62, 355
rîzătoare
îngrozitoare

derîzătoare I 462; IV 15
tale
mîntuitoare

arzătoare I 455, 472, 503; IV 28;
mare V 28, 39

arzătoare V 439, 441
floare

arzătoare V 39
sare

arzătoare IV 97; V 39
răsare

zîmbitoare II 135; IV 362; V 381
floare

zîmbitoare IV 474; V 253; VI 56,
soare 498; VIII 262

zîmbitoare V 114
ninsoare

orbitoare I 62, 356
proletare
lucitoare

lucitoare V 444, 445, 475
mare

lucitoare VI 116
depărtare

nălucitoare IV 266; V 228
ușoare

strălucitoare III 197; IV 429
picioare

strălucitoare IV 475; V 253 640;
soare VIII 263

strălucitoare IV 12
tremurătoare

strălucitoare V 82
arzătoare

strălucitoare IV 480
răpitoare

strălucitoare VI 76, 509
mărgăritare

gînditoare I 465, 504; IV 39; V 49;
soare VIII 178

gînditoare I 477; IV 33, 73
mormîntare

fugitoare V 412
altare
datoare

viitoare I 487; IV 17
adoare

viitoare I 462; IV 15
îndreptare
viitoare

vrăjitoare IV 213; V 186
moare
trecătoare

învălitoare IV 267
purtătoare

steclitoare V 288, 296
(sticlitoare)
soare

ademenitoare VI 119
visătoare

răpitoare IV 286
soare

răpitoare I 513; V 13
sărutare

sclipitoare V 176
mare

sclipitoare V 113
ninsoare

sclipitoare VI 76
arătare
picioare

suferitoare I 114; II 68, 69
moare

nepieritoare II 200
moare

întineritoare VI 120, 537
mare

doritoare VI 60
mare
doare

înfloritoare VI 112
mirositoare

înfloritoare I 6
murmurare

înfloritoare VIII 201, 203
tatare

înfloritoare I 251; V 271, 285
încîntare

înfloritoare VIII 206
tartare

mirositoare I 342
cutioare

rotitoare VI 105
soare

rotitoare VI 98, 524
izvoare

plutitoare IV 192
soare

plutitoare II 68; IV 330; V 301, 317
ninsoare

viețuitoare I 463; IV 15
răcoarea
oare

viețuitoare V 679
mare

îngrozitoare I 148; II 298, 309
picioare

favoare VIII 471–472
pare

covoare VI 82
picioare
zîmbitoare

izvoare I 429, 430
doară

izvoare VI 100, 528
ponoară
zboară

izvoare IV 52
răcoare

izvoare V 165
popoare

izvoare VI 520
călătoare
privighetoare

izvoare IV 120; V 104
mirositoare

umbre

umbre V 134
sumbre

sumbre IV 502; V 289, 296
umbre

edre

vedre IV 536
hexacontetraedre

ere=ele=oare=iere

bere V 574
chimere

bere IV 478
durere

cere VI 79
plăcere

cere V 230, 679
durere

cere II 404; VIII 156
putere

cere VIII 85
vere

cere VIII 447
avere

plăcere IV 218; V 187
durere

plăcere IV 223
mistere

neplăcere II 327, 339
fiere

tăcere III 138, 140
cere
miere
învăpăiere

tăcere III 139
cere
mistere
învăpăiere

tăcere V 100; VIII 222
plăcere

tăcere I 200; III 139, 140
plăcere
mistere
învăpăiere

tăcere VIII 410
tăcere

tăcere IV 323; V 276
fiere

tăcere IV 362; V 382, 386, 684
mîngîiere

tăcere IV 358; V 367, 368
miere

tăcere V 113
înviere

tăcere IV 415; V 382
durere

tăcere V 114; VI 29
putere

cădere V 143
stele

cădere II 360
sfere

cădere I 357
părere
apropiere

cădere V 376
durere

cădere V 376
condurere

decădere IV 373
cere

vedere IV 210
plăcere
mistere

vedere IV 227
durere

sfere I 160; II 360
cădere

sfere III 112
părere

sfere II 360, 361; IV 387; V 411
durere

veghere IV 241; V 201
cere
durere
tăcere

unghere I 189; III 68, 69, 71
cere

unghere IV 216; V 186
cere
plăcere

apropiere II 121
cere
miere

apropiere II 122, 123
tăcere
miere

apropiere I 120; II 124
tăcere
durere

apropiere II 119, 120
miere
piere

vistiere VIII 226, 227
muiere

vistiere VIII 227
avere

cavalere IV 326; V 291, 298, 315
cere

cavalere IV 329; V 294, 300
durere

părere IV 376
ere
putere

părere IV 534; VIII 339
plăcere

părere III 104, 106; VIII 472
piere

părere I 490; IV 11, 444, 446, 447; V 540, 543
durere

părere IV 376; V 397
putere

durere I 189; III 67, 69, 70
cere

durere III 210; IV 512; V 679; VI 646
plăcere

durere I 3, 20, 247, 272, 373; VIII 167, 382, 395, 410, 421
tăcere

durere IV 121, 137; V 106, 112, 132
cădere

durere I 348
cădere
mîngîiere

durere II 361
sfere

durere VIII 410
fiere

durere I 6, 20, 251, 272; III 211; IV 422; V 225, 226; VIII 382, 410
mîngîiere

durere IV 270; V 230
miere

durere IV 283, 285; V 242, 243, 244
miere
tăcere

durere I 171; II 378, 386, 396, 405, 414, 424; VIII 188
piere

durere VI 120
muiere

durere VI 646; VIII 396
durere

durere V 419
vrere

durere V 443, 472
putere

vrere V 106
cădere

induioșere V 657
cere
tăcere

induioșere I 53
durere

mistere IV 221
bere

putere V 87
ere

putere I 370; II 414; V 664; VIII 164
cere

putere I 488; IV 41
plăcere

putere IV 528; VIII 344, 351
mîngîiere

putere VIII 160
piere

putere IV 213
vrere
vedere

putere I 370; VIII 163, 164
avere

putere I 59
avere
durere

vere III 17
piere

vere VIII 222
vistiere

vere VIII 228
muiere

avere VIII 87, 155
cere

avere I 60
părere

avere VIII 200
putere

iere = ere

giuvaiere VIII 473
spere

fiere I 402
piere

fiere II 327, 339
durere

mîngîiere I 375; V 487; VIII 170
cere

mîngîiere V 679
miere

mîngîiere IV 429; VI 116–119
durere

mîngîiere VI 114
vrere
cere
durere

miere IV 311; VIII 98, 282, 284
cere

miere IV 226
plăcere

miere I 467; V 25
mîngîiere

miere IV 226
muiere

miere I 31, 294, 460, 478, 503; III 299; IV 33, 100; V 35
durere

miere IV 266
putere

piere II 365; V 661
muiere

piere IV 416, 421; V 445, 475; VIII 218
durere

piere I 436, 443
răsputere

muiere VI 120
miere

egre

negre I 481; IV 48
alegre

negre IV 161
integre
alegre

integre V 469
Mării Negre

ire = irea = iră = ie = îre = irei

căire IV 255
nicăire

nicăire II 412
iubire

grăbire III 104, 109, 110
neclintire

zîmbire I 270
nălucire

zîmbire I 270
încrucire

zîmbire IV 284
ademenire
șire

zîmbire IV 116; V 77
asire

zîmbire I 270
privire

scîrbire V 153; VIII 307
mînăstire

scîrbire IV 175–176; V 150
mînăstire
subțire

orbire IV 300; VIII 276
fericire

orbire IV 300; VIII 276
fire

vorbire VIII 101
răpire

iubire I 457; V 30
fericirea

iubire V 641
firea

iubire I 117, 312, 314; II 102, 111; VII 196
zîmbire

iubire IV 344, 486; V 350, 351, 377, 378, 460
fericire

iubire VI 58
pieire
sclipire

iubire IV 482
dumzeire

iubire II 378, 386, 395, 423; IV 222; V 377, 641; VIII 213
fire

iubire VI 57
fire
privire

iubire VI 61, 501
fire
nălucirei

iubire I 102, 248; II 28; IV 308, 467; V 294, 300, 571; VIII 281, 290
mire

iubire V 243
ademenire
șire

iubire IV 217
omenire
fire

iubire I 463; IV 16
omenire
găsire

iubire I 5
unire

iubire IV 480
aspire

iubire I 17, 258
mărire

iubire II 28
mînăstire

iubire IV 263
simțire

rătăcire V 381
fericire

rătăcire V 374
strălucire

rătăcire II 247
fire

ghicire IV 146
nemărginire

fericire II 108, 110; IV 502
zîmbire

fericire IV 362; V 374, 376, 382
strălucire

fericire IV 538
mîhnire

fericire VI 61
pornire
nemărginire

fericire I 458, 474; IV 31; V 31
inspire

fericire V 581
mărire

fericire IV 345; V 354
înflorire
uimire

fericire I 115; II 75, 80, 82; V 471
mîntuire

fericire II 110
privire

nenorocire II 228
zîmbire

strălucire IV 391
fericire

strălucire VIII 462
nălucire

strălucire IV 130
ciocnire

strălucire V 81
domnire

gîndire V 154 ; VIII 308
mie

gîndire III 114 ; IV 112, 146 ; V 73, 74
fericire

gîndire III 86
strălucire

gîndire IV 148
fire

gîndire V 85, 123
uimire

gîndire II 177
contenire

gîndire II 200, 207
neîmbătrînire

gîndire IV 147
risipire

gîndire V 78
nemurire

gîndire I 54, 340
asire

gîndire V 259 ; VIII 265
șoptire

gîndire I 300, 305
semțire
(simțire)

gîndire I 487 ; IV 17
amuțire

gîndire V 95
omorîre

pieire II 440
iubire

fire IV 190
privirea
gîndire

fire IV 132
oglindire

fire IV 502
pieire

fire IV 147 ; V 144
nemărginire

fire V 290, 298, 315
împlinire

fire IV 472 ; VIII 260
domnire
rodire

fire VI 83
mînăstire
amintire

fire VIII 384
plutire

[fire] VIII 94
subțire

fire IV 121 ; V 104, 112
simțire

fire VIII 385, 399, 414
tînguire

fire I 375 ; VIII 169, 169–170
privire

pustiire VIII 107
zîmbire

pustiire II 104
fericire

îngrijire VIII 354
sprijinire

îngrijire IV 387
neîmbătrînire

lire IV 115 ; V 77, 92
gîndire

umilire IV 144 ; V 88
fire

mire I 65, 365 ; II 19 ; VIII 466
iubire

mire I 14
șoptire

mire IV 467 ; V 571 ; VIII 290
știre

admire II 180
fire

admire I 134, 150 ; II 212, 317
subțire

primire VIII 222
mire

uimire IV 428 ; V 487
iubire

uimire V 378
fericire

uimire IV 146
gîndire

uimire IV 141
nemurire

uimire IV 135 ; V 125
oștire

adormire IV 122 ; V 81, 116
domnire

nedormire VI 82
zîmbire

zbucnire V 126
vuire

menire V 317
mire

omenire IV 122 ; V 78
gîndire

omenire IV 148
mărire

omenire I 8
liniștire

pomenire VIII 177
menire

rumenire V 151 ; VIII 306
fire

rumenire IV 307 ; V 448, 450 ; VIII 280
încrețire

curtenire IV 242
iubire

moștenire V 682
iubire

moștenire IV 161
gîndire

moștenire VI 87, 518
omenire

suvenire I 467 ; IV 24
iubire

stăpînire V 511, 512 ; VIII 106
omenire

stăpînire VIII 83, 127
știre

îmbătrînire V 550
nicăire
nenorocire

îmbătrînire V 551
neștire
nenorocire

pornire I 151 ; II 180, 319
nefericire

pornire III 88, 91
mîhnire

foșnire IV 325 ; V 315
subțire

unire * II 278
subțire

mărire IV 301, 414, 540 ; V 443 ; VIII 82, 207, 221, 276
orbire

mărire I 347
iubire
omenire

mărire IV 134 ; V 82
lucire

mărire IV 141 ; V 87
gîndire

mărire IV 141, 250 ; V 86, 138, 265
fire

mărire IV 468 ; VIII 292
cumplire

mărire IV 218 ; V 187
domnire

mărire I 51
umbrire

mărire IV 52
nemurire
strălucire

mărire V 636
ursire

mărire V 472
nesimțire

întărire IV 360 ; V 383, 384, 385, 386
mîntuire

suferire II 197
fericire

acoperire VIII 473
mulțumire

nemurire I 270
rătăcire

nemurire VI 56
pieire

nemurire V 86
umilire

nemurire I 270
scrîșnire

părăsire V 137
şire

şire IV 508
sporire

covîrşire I 426
fire
subţire

gătire VIII 211
mire

clevetire II 232
stihuire

citire II 51
ştire

neclintire VIII 169
dumnezeire

monastire IV 133
zugrăvire

mînăstire II 19, 28
iubire

mănăstire VIII 312
fire

mînăstire I 292
subţire

prostire IV 75
mînăstire

ştire IV 162; V 148
nesimţire
nemărginire

liniştire III 193, 198*
înmiire

subţire III 159—160, 161
lucire
iubire
mire

subţire I 4
zefire

subţire I 84, 405, 418; VI 46, 49
mire

subţire VIII 85
omenire

subţire IV 537; VIII 118, 118—11
nemărginire

subţire V 153; VIII 307
părăsire

subţire I 52
ştire

subţire III 156
lenevire
uimire
mire

însufleţire IV 145; V 89
pieire

simţire V 208—209
liră
răsfiră
miră

simţire I 428
iubire

simţire IV 325; V 315
împlinire

simţire II 178
nedumerire

nesimţire I 458, 474; IV 31; V 31, 41
fire

asfinţire IV 376
gîndire
înflorire

însoţire VI 72
fasolire

despărţire VIII 404
admire

despărţire VIII 404, 420
mîhnire

murmuire IV 121; V 106, 112
gîndire

murmuire IV 181; V 158; VIII 39
fire
inspire

suire V 614
orbire

mîntuire IV 258
adormire

vuire V 103
palmire

vuire I 487; IV 17
lenevire

privire I 177; II 404, 436, 447
iubire

privire II 369
fericire

privire I 505; V 62
fire

privire I 468; IV 21; V 24
mîhnire

privire I 21, 273; IV 481; VIII 175, 177
mărire

privire V 86, 123
umbrire

privire VI 510
desăvîrşire

privire V 86
vuire

văduvire IV 346
nicăire

văduvire V 352
zîmbire

văduvire V 86
venire

putrezire IV 258
fire

îmblînzire III 210
zîmbire

îngrozire V 293, 306
fire

îre = ire

hotărîre IV 536
iubire

ore = orie

adore I 162; II 357, 361
implore

hore I 456, 472; IV 28; V 29, 39
sonore

trecător e III 208, 211, 213
flori e

răpitor e III 211; V 236
flori e

etre = ietre

Sfîntul Petre IV 350; V 361
cumetre

vetre VIII 225
pietre

vetre VI 65
cumetre

ietre = etre

pietre IV 301; VIII 276
vetre

astre = oastre

albastre V 126
astre

albastre IV 206
glastre
astre

albastre I 155, 210, 234; II 338,
noastre 343; III 194, 196, 198, 314, 315; IV 218, 398, 411, 437; V 513, 515

albastre III 196; IV 140; V 137
voastre

castre V 652
albastre

fiastre V 450
albastre

glastre I 154; II 337, 342; V 289,
albastre 297, 313

glastre IV 209—210; V 183
pilastre
albastre

pilastre IV 214
glastre
albastre

oastre = astre = aste = oaste

noastre III 196
albastre

voastre I 354
nefaste
noastre

voastre IV 536
noastre

voastre VIII 342
voastre

voastre VI 28
proaste

estre = iestre

ferestre IV 304; VIII 279
măiestre

ure = ura = ură = iure

săcure VIII 219
pădure

obscure V 374, 376
vîndură

pădure VI 27, 84, 516
săcure
(secure)

pădure VIII 85
îndure

pădure I 121; II 133; VIII 382, 395, 410
fure

pădure VI 51–52
fure
gure

pădure I 54
mure

pădure II 24
murmure

pădure I 363, 364; IV 507; V 131, 293, 306; VI 28, 128
sure

gure IV 310; VIII 283
aiure

gure I 44, 322; IV 113
sure

purpure IV 102
pure

sure VI 83
măsură
măsura

sure V 124
obscure

sure III 224; IV 119, 123, 206; V 85, 103, 104, 111, 123, 124
pădure

sure I 63
pădure
azure

sure V 126
armure

sure V 131
pure

spărture VIII 397, 412
sure

avre

javre II 285; VIII 87
palavre

ase = asă = iasă = oasă = oase = ioase

aruncase VIII 216
lasă

lase IV 111; V 73
pasă

nerase II 283
soioase
groase

trase VI 110, 128
crăiasă

matase V 306
crăiasă

mătase II 335, 336
argintoasă

mătase VIII 155
pasă

oase = asă = easă = iasă = oasă = ase = ioase

oase IV 414, VIII 207
duşmănoasă

oase IV 300; VIII 276
duşmănoase

coase IV 529; VIII 346
mînioasă

discoase II 340, 345
curioase

sperioase VIII 160
iasă

făloase I 59, 344, 350
luxoase
apasă

foloase VIII 82
duşmănoase

frumoase VI 59
frumoasă

frumoase IV 128
întunecoase

frumoase V 117
mlădioase

frumoase IV 477
luminoase

frumoase III 182
sănătoase

nisipoase V 375
întunecoase

dureroase I 13
apasă

groase IV 365; V 388
coase

miroase V 378
miloasă

miroase V 378, 383
frumoasă

miroase V 272
întunecoase

miroase VIII 461
călduroase

miroase V 176
maiestoase

miroase IV 210; V 183
trase
mătase

fioroase VI 27
groase

amoroase V 100
misterioase

pletoase I 148; II 308
întunecoasă

pletoase IV 125
întunecoase

argintoase IV 319; V 272
înțeleasă

argintoase IV 125
întunecoase

argintoase IV 127
focoase

zgomotoase V 96, 100, 111
copilăroase

zgomotoase V 95
argintoase

ioase = easă = oase

unduioase IV 153; V 147
deasă
stufoase

ese = easă = iese

dese I 11
iese

dese I 43, 321; IV 112
alese

dese IV 328; V 300, 306
țese

adese IV 405
iese
țese

înțelese IV 266
adese

mese V 582
aleasă

mese VIII 91
adese

mese IV 493
alese

sumese V 458, 477
iese

pese VI 80
alese

șese V 116
dese

șese VI 108
alese

împărătese I 85, 406, 419
mirese

țese I 385
dese

țese VI 94
alese

iese = ese

iese IV 224
alese

iese IV 306; V 448, 451; VI 101; VIII 280
sumese

iese I 85, 406, 419
mirese

crăiese VIII 382, 395, 410
adese

crăiese II 135
iese

crăiese VIII 395
alese

crăiese VIII 395
mirese

piese III 107
adese

ise = isă = ise

deschise I 52
vise

deschise IV 354
vise
închisă

trimise V 620, 623
închise

părăsise VIII 445
vise

suise VI 60, 501
surise
deschise

vise I 302
deschisă

vise IV 323; V 63
închise

vise IV 83
închise
surise

vise I 40, 307, 310
deschise

vise IV 140
zise

vise IV 480; V 576
surise

zise III 88, 90
scrise

zise IV 141; V 138
vise

îse = ise

surise I 9
vise

înse = însa = însă = înse

linse VIII 172
stînse

ninse VIII 119
dînsa

ninse I 157; II 268, 340, 345
aprinse

împinse II 66, 67
întinse

aprinse VI 81
ninse
întinse

întinse VI 60, 501
ninse
încinse

întinse V 677
împinse
împinsă

întinse IV 82; V 64
stinse
plînse

stinse II 146
prinse

stinse I 470; IV 18
plînse

distinse IV 81
aprinse

distinse V 64
aprinse
aprinsă

unse – unsă

unse IV 541
nepătrunse

ascunse II 184
nepătrunsă

ajunse V 577
pătrunse

pătrunse III 265, 266
neajunsă

pătrunse VI 523
ascunse

pătrunse III 266
neajunse

ipse

lipse VIII 473
înfipse

oarse = arsă

întoarse I 178; II 407
revarsă

întoarse V 149; VIII 86
toarse

use = uze

petrecuse VI 55
fuse
avuse

duse VI 81
puse

duse* II 327
buze

aduse II 180
reduse

fuse IV 524
aduse

fuse VI 45, 490
puse

fuse IV 319; V 271
spuse

așe

trufașe I 43, 321; IV 113
uriașe

gingașe V 95–96, 103, 104
drăgălașe

uriașe II 79; IV 420; V 442, 470
fașe

ușe = ușă

cenușe VIII 205
ușe

cătușe IV 176
ușă
cenușă

cătușe V 153; VIII 307
cenușă

ate = ată = oată = oate = ete = arte

bate I 435
abate

bate II 398
străbate

bate VI 98
întunecate

bate I 85, 406, 419
luminate

bate VI 127
toate

bate IV 543; V 619
încrucișate

bate I 189; III 68, 69, 70
jumătate

bate VIII 120
cetate

bate II 355, 356, 357
libertate

bate IV 301; VIII 277
răutate

străbate III 158, 159
bate
cetate

străbate VI 107, 532
întunecate

străbate I 96, 444
uscate
voluptate

străbate I 178; II 440
poate

străbate III 106; V 559
toate

străbate I 182; III 4, 8, 19
străinătate

străbate I 130, 136, 210; II 209,
singurătate 213; III 191, 193, 196, 201; IV 385; VI 90, 95, 115, 515, 521, 522

străbate III 315
voluptate

străbate II 352, 361
libertate

străbate IV 61; VIII 269
răutate

turbate I 471; IV 19
schimbată

zbate VI 527
întunecate

răzbate I 494; V 52
zbate

răzbate III 4, 5, 8, 11, 12–13, 15, 17
străinătate

păcate IV 228
zeitate

îmbrăcate IV 136; V 127
întunecate

îmbrăcate V 176
întunecate
bogate

îmbrăcate V 176
încărcate

îmbrăcate I 52
îndreptate

întunecate IV 497
adunate

întunecate I 383
eternitate

întunecate V 444, 473, 474
înghețate

ferecate I 24, 277
departe

amestecate I 457, 474 ; IV 31 ; V 31, 40, 42
bărbate

amestecate V 647
cufundate
neadevărate

culcate V 134
afumate

aruncate IV 63; V 257; VIII 191—192, 271, 272
înstelate

înfocate IV 151; V 146
nedeslegate

înfocate VIII 178—179, 179
palate

înfocate IV 501
curate

arcate V 308
bate

încărcate IV 451; V 546
presărată
arată

urcate V 38
arată

încurcate * II 315
străinătate

spurcate IV 221
înşelate

căscate IV 362; V 374, 382
zeitate

uscate IV 288; VIII 154, 158
bate

uscate IV 461; VIII 237
păcate

uscate IV 304; V 260; VIII 278
întunecate

uscate V 302
trunchiate

uscate IV 139
cizelate

uscate IV 346
poate
toate

uscate I 83, 404, 417; IV 342
toate

uscate VI 93—94
scuturate
toate

uscate I 437
voluptate
străbate

mişcate IV 509; V 594
cate

mişcate V 317
voluptate

suspendate V 133
încoifate

lăudate II 247
scoate

nedeslegate IV 192; V 165
adevărate

bogate V 96, 100
desnodată

bogate V 77
curată

bogate VIII 120
uscate

bogate V 111
desnodate

bogate V 154; VIII 308
adăpate

bogate I 464; IV 37; V 48
eternitate

bogate I 63, 356
dreptate
păcate

sfişiate I 443
împrăştiete

late V 165
întunecate

late IV 139
aşezate

palate IV 143
luminate

palate V 185
cetate
parfumate

palate I 37, 308
vizitate

constelate I 51
ridicate

constelate IV 123
luminate

îmflate V 129
răsculată

îmflate* V 125
ridicate

parfumate I 42, 316
parte

spumate IV 157
vodată
înoată

spumate VIII 38
bate

spumate IV 182; V 159
bate
fricoşate
cetate

înspumate IV 310; V 450; VIII 283
voluptate

înspumate V 151; VIII 305
departe

legănate I 63
umflate
străbate

efeminate I 45, 322; IV 114
desfrînate

luminate I 384
eternitate

împintinate VI 109
împlătoşate

desfrînate IV 363, 386—387
spate

desfrînate V 378, 383
desperate

atîrnate IV 397
străbate

atîrnate VI 105
încărcate

atîrnate IV 149; V 144
palate

împreunate I 434
nenumărate
zbate

împreunate I 93
nenumărate
roate

spate II 36
bate

spate I 270
aruncate*

spate IV 81; V 63
late

spate IV 131
frate

spate IV 451; V 547
lăsate
străbate

spate IV 290
zeitate

spate VI 99
retezate

arate II 208; IV 385; VIII 395
bate

înflăcărate I 97, 446
sîngerate

înflăcărate I 439
însetate

numărate II 202
nespălate

nenumărate V 586
roate

presărate IV 328; V 300, 306, 317
arate

şuierate IV 194
spate

frate IV 224
întunecate

frate IV 76
străinătate

frate VI 101, 102
cetate

turburate VIII 470
jumătate

curate IV 138
răzimate

curate V 503
adorate

curate I 36, 297
tremurate

înnegurate IV 116
ţintate

măsurate II 202
nespălate

sate III 85
semănate

sate VI 106
presărate

lăsate VI 94
sate

apăsate VI 32
detunate

vărsate I 23, 276
nerușinate

strîmbătate III 22
frate

jumătate IV 434
armate

jumătate V 512
gloate

jumătate VIII 448
cruditate

jumătate II 36
voluptate

bunătate II 408
singurătate

pătate I 373, 377; VIII 167
odată

singurătate I 228; III 291, 292; IV 428
bate

afectate IV 509
late

cetate III 157
bate

cetate III 160
bate
străbate

cetate III 154, 157
bate
zbate

cetate III 151, 152, 156
bate
întunecate

cetate III 150
bate
mate

cetate I 202; III 161, 162, 163
bate
cadențate

cetate IV 111; V 73, 135; VI 106, 532
palate

cetate VI 530
direptate

cetate IV 132
voluptate

ospitalitate VIII 447
depărtate

eternitate I 416; VI 489
îndelungate

dreptate VIII 415
bate

dreptate VI 46
cumnate

dreptate VIII 115–116
poate

dreptate V 256; VIII 269
toate

dreptate I 281
libertate

nedreptate VIII 269
toate

nedreptate VIII 223
cetate

voluptate V 300, 307
înecate

voluptate V 451
înspumate

depărtate III 312
dată

depărtate IV 212
uscate
bate

depărtate V 318
palate

depărtate I 434
toate
străbate

depărtate IV 408; V 476, 477
singurătate

maiestate IV 225
bate

răutate III 137
poate

răutate II 259
singurătate

învățate IV 228
întunecate

înnalțate I 336
ridicate

înălțate I 336
îndreptate

așezate IV 135; V 125
ridicate

așezate VI 86, 518
dreptate
(d[i]reptate)

iate = ate

tăiate VIII 205
sîngerate

oate = ată = ate

coate I 132; II 196, 204, 209
socoate

coate VI 40, 94, 520
toate

coate I 330
spate

socoate III 101
socoate

socoate III 96, 101; VIII 199, 203
poate

socoate I 198; III 46, 96, 100, 103, 108, 111
toate

socoate VIII 218
dreptate

scoate I 130, 136; II 203, 206, 209, 213; III 182
toate

gloate II 390, 406
poate

gloate IV 417; V 461, 462
toate

poate IV 164
toată

poate I 51
îndelungate

poate VIII 224
socoate *

poate II 300
scoate

poate I 185, 194; III 42, 46, 100; V 443, 472; VIII 93, 341, 446
toate 536;

poate II 308
arate

poate VI 539
dreptate
legate

poate VIII 298
libertate

toate V 145
uscată

toate VIII 411
deodată

toate I 307
bate

toate V 557
bate
încurcate

toate V 557
bate
trinitate

toate IV 225
abate

toate IV 486; VIII 35
întunecate

toate II 179; IV 322; V 286
bogate

toate IV 519; V 603
coate

toate I 194, 196; III 99, 101, 105, 106
socoate

toate VI 87
gloate

toate I 133; II 211, 380, 398, 440, 447; III 37, 40, 88, 90, 93, 98, 101; VIII 472
poate

toate IV 492
toate

toate II 275, 318
spate

toate VIII 227
adevărate

toate I 182; III 6, 10, 11, 13[ ], 15, 17, 20
străinătate

toate VI 116
arătate*

toate IV 151; V 145
repetate

toate II 180
nelimitate

toate VIII 419
neașteptate

toate III 38
voluptate

toate VIII 397
înghețate

toate IV 151
eternizate

toate V 413
uzate

ecte = lecte

infecte II 263
corecte

recte II 235, 238, 255
corecte

secte IV 288; V 225, 247
perfecte

secte II 263
corecte

secte II 282
insecte
proiecte

insecte II 263
corecte

ete = ede = ate

îmbete VIII 88
fete

cete IV 419; V 469
pete

cete I 92, 442
părete
pecete

cete V 358
sete

cete I 434
sete
pecete

încete IV 126
plete

ascete IV 313; VIII 285
burete

dete VI 51, 494
plete
spete

fete VIII 355
băiete

fete IV 128
mlădiete

cochete VIII 111
șirete

schelete VIII 280
sfîșiate

schelete IV 307; V 151; VIII 305
sfîșiete

plete V 576, 646
îmbete

plete I 83, 404, 417; V 103, 104, 111
fete

plete VI 128
săgete

plete IV 154; V 147
șirete
îmbete

plete IV 206
șirete
sete

plete III 140
sete
încete

pete V 469
cete

pete IV 349
sete

spete V 546—547
plete

spete IV 517
Sirete

părete I 50, 335
vede

părete VI 66
plete

părete IV 166
plete
răschiete

părete II 194
burete

șirete V 117
mlădiete

burete II 197
pecete

sete III 140
încete
Lethe

sete II 25; V 358
plete

sete I 200; III 138, 139
plete
îmbete

sete V 439
scumpete

sete V 449
spete

iete = ede = itie = ete = ite

trunchiete IV 207; V 181
vede
spete

muiete IV 203
împrăștiete

ite = ite

osebite I 414
înfrățite

zdrobite IV 465; V 140; VIII 288, 294
cernite

zdrobite I 296
amorțite

zdrobite I 35, 296
urîte

orbite V 303
amărîte *

iubite IV 322; V 278
neghicite

fericite IV 110; V 70
muncite

storcite I 23, 276
învinețite

strălucite IV 155
unite
[țintit e]

grămădite IV 156
cumplite
coperite

zidite V 443, 472, 645
liniștite

leite V 136; VI 108
poleite

amăgite I 23, 275
amețite

învechite I 54, 340
iubite

învechite V 302
ponorîte

pustiite VIII 206
copite

pustiite II 95
afurisite

pălite IV 173
escite

oțelite II 298
copite

cumplite VIII 394
pornite

mite IV 112; V 74
uimite

mite V 100
tivite

împătimite IV 267
împistrite

promite III 100
nefericite

promite IV 382; V 408
smerite

adormite V 134
negrite

adormite V 259; VIII 265
despletite

îngălbenite IV 189
iubite
aurite

îngălbenite I 335
pălite

îngălbenite I 50
ostenite

îngălbenite V 437
lipite

îngălbenite IV 472; V 253; VIII 260
nesfîrșite
cumplite

cremenite IV 330; V 301, 318
hiite

încremenite IV 328; V 293, 300, 317
adormite

ostenite III 192; IV 384
înțelenite

ostenite VI 40
șopotite

venite I 373, 377, 378; VIII 167
urîte

indefinite IV 501
citite

nemărginite IV 157
uimite

ruginite IV 170; V 150, 151; VIII 305
trezite

îmbătrînite IV 298, 388; V 254, 410; VIII 275
încîlcite

neîmbătrînite V 552
iubite
pierite

cernite I 489; IV 10
îngălbenite

pornite IV 206; V 181
urnite
menite

unite VIII 91
uimite

unite IV 469; V 573; VIII 293
cernite

unite V 294, 301
pripite

boite IV 419; V 465, 475, 481; VIII 82
spoite

lipite V 437
îngălbenite

pripite II 342; IV 324; V 312
nisipite

nisipite V 288, 296, 311, 312
pripite

risipite I 491; IV 11
uimite

risipite IV 135; V 125
pornite

risipite VIII 205
copite

risipite IV 98
orînduite

copite II 309
oțelite

rărite* I 455; V 29
zdrobite

pierite IV 480
fericite

nimerite V 131
cumplite

acoperite V 113, 114
ferite

negrite V 358
uimite*

înflorite V 281
iubite
uimite

înflorite VI 102
rătăcite

aurite I 61, 352
împărțite
finite

aurite I 346
împărțite
felurite

feliurite V 294
(felurite)
topite

felurite V 302
trezite

părăsite V 419
ursite

părăsite II 41
liniștite

înroșite II 283
zborșite
încrușite

răstite IV 133; V 82
neclintite

liniștite IV 209; V 183
podite
sădite

plutite IV 452; V 548
sosite
menite

amorțite IV 328; V 300, 306, 317
încîlcite

ascuțite III 336, 337
nepomenite

tăinuite I 44, 322; IV 114; V 91
găsite

năruite V 86, 123, 124
prăvălite

lustruite III 88, 91
simțite

lustruite II 227
vitae

otrăvite III 337
nepomenite

otrăvite I 276
amețite

ivite V 312, 313
zugrăvite

strivite VIII 201, 203, 206
copite

strivite V 289, 297, 312
zugrăvite

repezite I 114; II 68
ostenite

putrezite IV 497
pripite

încălzite II 199—200
iubit[e]

îte—ite

posomorîte VIII 161
aurite
amărite

urîte* V 302
ponorîte

alte

alte III 88, 90
încalte

alte V 679
nalte

încalte IV 434; V 514
celeilalte

nalte V 647
balte

nalte I 54, 340; V 378
încalte

nalte V 185
dalte

nalte V 174
dalte
nalte

nalte VI 52, 497
dalte
salte

nalte V 512
celeilalte

nalte I 458; V 32, 41
salte

înalte I 474; IV 31
salte

înalte IV 214
salte
dalte

înnalte IV 363; V 383
încalte

olte

bolte V 292, 305
revolte

bolte V 368
dezvolte

bolte IV 248
dezvolte
recolte
revolte

recolte V 209
revolte
dezvolte
bolte

revolte IV 129
bolte

ulte

asculte I 121; II 132, 134; IV 351; V 362
multe

asculte IV 517
insulte

multe IV 160
oculte
asculte

multe I 170, 194, 226; II 377, 395, 423; III 89, 92, 95, 99, 105, 109, 110, 284, 285, 288; IV, 122, 139; V 81, 136, 680; VIII 223
asculte

îmte

simte VI 51
strîmte

strîmte III 187, 189, 190, 192, 195, 200, 201
simte

simte VIII 155
morminte

mte = imte

strîmte I 209; VI 99
simte

ante

galante I 162, 409, 420; II 259, 363, 365
fante

diamante IV 287
Dante

diamante VI 59, 501
fante
celelante

diamante VI 80
celelante

diamante IV 329; V 293, 300, 317
înante

nante I 9; VI 75
diamante

ente = ierte

pendente IV 132; V 119
somnolente

impertinente V 591
ierte

inte = inde = inte

nainte I 134; II 212
cuvinte

dinainte I 194; III 86, 89, 92, 95, 99, 105, 109, 110; V 295
minte

dinainte I 437
jurăminte

dinainte I 9; VI 42
cuvinte

înainte IV 365; V 388
sfinte

înainte V 303
minte

înainte I 216, 220, 222, 223; III 237, 247, 248, 250, 253, 254, 256, 257, 260, 262, 264, 265, 271, 272, 274, 275, 277, 279, 280
(nainte)
aminte

înainte V 679
cuminte

înainte IV 452; V 549
cuminte
sfinte

fierbinte IV 407; V 434
nainte
minte

fierbinte VI 120
minte

fierbinte VI 537
minte
cuvinte

fierbinte IV 265; V 228
aminte

fierbinte IV 525; VIII 343
cuvinte

plăcinte IV 533; V 610; VIII 336
minte

sfinte III 189, 191, 199; IV 384
înainte

sfinte IV 228; V 256; VIII 269
fierbinte

sfinte I 281
minte

sfinte I 372, 377, 378, 380; III 29; VIII 166
aminte

sfinte IV 359; V 371
morminte

sfinte II 121
cuminte

sfinte VIII 353
puținte

sfinte V 679
cuvinte

linte IV 506
cuminte

minte VIII 186
dinainte

minte I 48, 133, 137, 333; II 5, 21, 210, 264, 267—268; V 515; VII 98; VIII 228
înainte
(nainte)

minte V 338
înainte
cuminte
cuvinte

minte IV 500
linte

minte IV 341; V 346
minte

minte IV 67
minte
fierbinte

minte II 76, 80; V 471; VI 48, 494
aminte

minte IV 52; V 54
aminte
înainte

minte VIII 154, 158
legăminte

minte II 135; IV 312, 320, 365;
cuminte V 274, 285; VI 72; VIII 284

minte V 255; VIII 267, 269
ținte

minte VI 112
cuvinte

aminte VIII 186
dinainte

aminte I 114; II 68; III 257, 277; VIII 201, 203
înainte
(nainte)

aminte VI 51, 494
fierbinte
părinte

aminte IV 249
sfinte

aminte I 253; V 274
morminte

aminte IV 490
morminte
cuvinte

aminte IV 418; V 464, 481
cuvinte

aminte VIII 160
sinte

îmbrăcăminte IV 292
minte

osăminte I 300, 305
minte

învățăminte VIII 161
cuvinte

așezăminte I 150; II 317
cuvinte

oseminte VIII 218
minte

simțăminte I 25, 278
vestminte

morminte I 37
sfinte

morminte III 246
aminte

morminte VI 534, 535
veșminte

morminte I 304, 308
sinte

veșminte IV 194
cuvinte

cuminte II 256
dinainte

cuminte IV 519
prudinte

cuminte IV 427; V 487
sfinte

cuminte IV 503; IV 69
minte

cuminte V 549
minte
înainte

cuminte II 277; IV 283; 285; V 242, 243, 244; VI 91
cuvinte

cuminte V 43
murmurînde

transparinte V 175
aprinde

cuvinte V 156; VIII 310
înainte

cuvinte II 121; V 679
fierbinte

cuvinte IV 78; V 61
fierbinte
aminte

cuvinte III 144
fierbinte
jurăminte
sfinte

cuvinte I 433; II 247; VIII 445, 446
minte

cuvinte I 188; III 29, 31, 39, 61, 62, 65; V 680, 681
aminte

cuvinte VIII 464
rugăminte

cuvinte VIII 214
morminte

cuvinte II 122
cuminte

cuvinte I 441
cuminte
fierbinte

cuvinte VIII 161
cuvinte

înte = înde = inte

cînte I 458, 474; IV 31; V 32, 41
înainte

cînte IV 463; V 570; VIII 286
învesmînte

înmormînte IV 141; V 87
sfinte

frînte V 152; VIII 306
tremurînde

sînte VIII 175, 177
blînde

sînte IV 469; VIII 293
fierbinte

sînte VIII 158
morminte

unte = untă = unde = untre

munte I 35, 296; IV 125, 292, 468;
cărunte V 131, 303, 678; VI 105;
VIII 174, 292, 406[ ], 412

munte VIII 397
crunte

munte I 27, 93, 282, 435; IV 418;
frunte V 182, 258, 454, 457, 464; VIII
160, 271, 384, 412

punte I 196; III 94, 97, 102, 107, 112
frunte

cărunte VIII 86
frunte

mărunte VI 109
munte

mărunte IV 473; VIII 261, 447
frunte

frunte VIII 156, 158
cruntă

frunte IV 172
răspunde

frunte IV 12
luntre

frunte I 101; II 10; V 436, 551
munte

frunte IV 304; VI 108, 531; VIII 160,
cărunte 174, 278

frunte IV 392; V 417
mărunte

frunte IV 123; V 81
crunte

apte = oapte

fapte VIII 174
lapte

fapte IV 75; VIII 209
noapte

lapte VI 28, 486, 498
noapte

lapte V 217
șoapte

șapte VIII 219, 220
noapte

oapte = aptea = apte

coapte VI 81
noapte

necoapte I 108; II 54
noapte

noapte I 45, 324; IV 115; VI 27
coapte

no[apte]* V 293
[noapte]

noapte I 51, 117, 465, 481, 504; II
șoapte 112; IV 39, 259, 322; V 49, 52,
286, 451; VI 112, 509; VIII 105,184,
188, 13

noapte V 277, 281
șoapte
coapte

șoapte V 681
noaptea

șoapte I 390, 403; V 218, 221
lapte

șoapte I 142, 375, 485; II 295, 304;
noapte III 31, 32, 33, 182; IV 47,
329, 358, 445, 449, 507; V 293, 300,
317, 544; VI 58; VIII 170, 184

șoapte V 368, 369, 370
miazănoapte

epte

înțelepte V 152; VIII 306
aștepte

drepte VI 108
trepte

drepte VIII 216
aștepte

trepte VI 531
aștepte
deștepte
înțelepte

aștepte V 131
trepte

upte

lupte II 353
rupte

rupte I 79, 403, 411
supte

arte = arde = oare = ate = oarte

arte II 351
parte

carte V 265
arde

carte IV 301; VIII 276–277
arte

carte IV 193
moarte

carte II 51, 199
parte

carte I 149; II 301, 309, 310, 311,
departe 314, 315; IV 267, 532; V 609;
VIII 335

carte II 236, 255, 263; III 336
deșarte

parte IV 498
arde

parte I 436
arde
împarte

parte I 443
arde
desparte

parte II 36
cate

parte II 389, 438
moarte

parte IV 414; V 440
parte

parte I 214; II 292; III 179, 225;
departe IV 176; V 154, 419, 465,
469, 473, 474; VIII 101, 308

parte I 194; II 36; III 92, 95, 99;
deșarte IV 299; VIII 275

departe VI 80, 510
arde
deșarte

departe IV 505
frate

departe V 609
carte

departe II 286
carte
deșarte

departe II 38
foarte

departe I 174, 206; II 399, 428;
moarte III 45, 177, 178, 179, 314,
323, 326; IV 445, 450; V 442, 470,
542; VIII 96

departe V 419
poarte

departe I 429; II 52; VIII 415
parte

departe V 390; VIII 350
departe

departe IV 128, 129, 310; V 451, 452;
împarte VIII 283

departe II 205; III 314; VI 102;
desparte VIII 283

departe II 38; III 178; V 470; VI 30
deșarte

departe V 214
deșarte
parte
carte

departe IV 405
deșarte
sparte

îndeparte I 184; III 45
moarte

împarte I 104; II 39
departe

sparte IV 305; VIII 279
moarte

sparte V 301, 318
departe

sparte IV 364; V 388
deșarte

desparte III 306
parte

desparte I 175; II 432; III 315;
departe V 665

deșarte III 305 ; IV 302; V 438,
parte 440[ ]; VIII 277

deșarte II 38, 432; III 178, 207, 233,
departe 235; IV 330, 443; V 318,
419, 473, 474, 533, 666

oarte = oartea = arpe = arte

foarte V 536, 555
moarte

foarte IV 454; V 550, 551
soarte
moarte

foarte III 319; V 682
departe

moarte V 275
moartea

moarte IV 506; V 227; VIII 200, 203
carte

moarte I 24, 277, 347
poarte

moarte IV 511
poarte
parte

moarte I 36, 460, 478, 489; IV 8, 33,
soarte 303, 499; V 35, 558; VI 83;
VIII 213, 277

moarte I 437
parte

moarte III 64, 68; IV 428
departe

moarte II 205
împarte

moarte II 184, 185; V 411
desparte

poarte I 155, 203, 226, 484; II 338,
moarte 343; III 33, 176, 286,
287; IV 65, 267, 471; V 253;
VIII 156, 158, 210, 259, 274, 298

poarte V 153; VIII 307
soarte

poarte IV 175
soarte
moarte

poarte I 133; II 197, 206, 211
departe

soarte I 177, 297; II 387, 404, 405,
moarte 412, 414, 436, 437, 447, 449;
III 166; IV 161, 298, 375, 388;
V 398, 423; VI 92, 97, 520; VIII
160, 274, 275, 298

soarte IV 176
moarte
poarte

soarte V 419
poarte

erte = ierte

certe III 56
ierte

certe I 236; III 61, 65, 336, 338
deșerte

deșerte VIII 473
certe

deșerte III 51, 54, 55, 56
ierte

ierte = erte

ierte IV 534; VIII 339
certe

ierte IV 218, 434; V 512, 514
deșerte

urte = urtă

scurte IV 230
burtă

scurte VI 55, 497
curte

aste = oastră = astă = oastă

nefaste I 59
voastră
vastă

nefaste I 345, 351
voastă
vastă

oaste = oastre = aste

oaste I 148; II 301, 308—309; V 646
coaste

coaste IV 134, 135, 137; V 85, 123,
oaste 125, 672

proaste III 90
aste

voaste I 354
nefaste
noastre

este = ește

este II 194; V 513, 674
aceste

este I 141; II 265, 266, 270
oneste

este I 29, 51, 147, 287, 289; II 51,
veste 300, 308; V 155; VIII 219, 309

este IV 164
veste
Oreste

este II 288
neveste
veste

este II 93, 388, 405; III 104; IV 520;
poveste V 473, 611 ; VI 123; VIII 202,
348

este VIII 337
iubește

este I 258
veștejește

este I 17, 258
împletește

aceste IV 407; V 434
este
poveste

aceste VIII 450
oneste

aceste I 188; III 61, 62, 65; V 473,
poveste 474

peste VI 511
veste
este

creste V 135, 390[ ]; VI 107; VIII
este 350[ ]

creste IV 367; VIII 201, 203, 206
aceste

preste III 62
veste

veste II 144 ; III 185; IV 468;
este V 572; VI 35, 75, 489; VIII 292

veste VI 80
este
peste

veste III 185
aceste

veste III 62
poveste

neveste IV 289
este

neveste II 52
veste

poveste I 211; III 210; IV 527, 534;
este V 611; VIII 92, 174, 338, 344

poveste VIII 135
neveste

iste

reviste I 300, 305
liste

existe VIII 467
(esiste)
triste

uște

fuste II 228; V 333
înguste

înguste I 137; II 256, 264, 268
fuste

aște = oaște

naște III 131
moaște
urăște

naște I 116, 144, 194; II 83, 296,
cunoaște 297, 305; III 52, 54, 55, 56
57, 58, 100, 106; IV 420

naște II 356
recunoaște

naște IV 512; V 596
paște

renaște III 131
moaște
urăște
cunoaște

renaște II 356; III 52, 57
cunoaște

renaște I 160; II 361
recunoaște

paște I 178; II 438
naște

paște I 182; III 19
cunoaște

sfîrșaște II 448, 449
naște

oaște = aște

cunoaște I 176; II 402, 410, 435, 438,
naște 445; VIII 220

cunoaște VIII 94
broaște

recunoaște II 389, 406, 438
naște

ește = este = ieste = ăște = iește

arăbește VIII 161
citește

zîmbește V 595
este
crește

zîmbește IV 527; VIII 344
bătrînește

zîmbește IV 83; V 64
crește

zîmbește IV 511; V 595
înflorește
crește

împodobește* I 438
lățește

vorbește I 262
creștinește

iubește VI 119
învrednicește

iubește VIII 393
prețuiește

izbește I 372, 377; VIII 166
trezește

rătăcește I 209; II 21; III 188, 191,
trezește 200

îndărătnicește IV 533; V 610;
iubește VIII 337

adîncește VI 98, 527
clipește

adîncește IV 127
sclipește

adîncește IV 247; V 208
crește
mugește

muncește V 616
pătimește
crește

turcește IV 223
filosofește

lucește IV 160; V 148
citește
este

strălucește V 99
crește

grămădește IV 126
strălucește

prăpădește VI 119
mistuiește

zidește V 294
risipește

gîndește V 190
necăjește

gîndește IV 224
pricăjește

gîndește VI 47
ademenește
numește

gîndește I 493; IV 6
zugrăvește

gîndește VI 493
privește
crește

podește IV 139
trăiește

priește II 30
gătește

priește I 102; II 20
pregătește

pustiește IV 116; V 77
rătăcește

ocolește V 375
neomenește

răscolește VIII 179
găsește

primenește II 207
găsește

primenește II 200
regăsește

pornește IV 200
iubește

pornește VI 105, 528
voinicește

pornește VI 52
crește
iește

unește V 85, 123
izbește

nebunește I 13
încălzește

pește V 99—100
despărțește

răpește III 179; VIII 96, 101
crește

lipește V 307
lucește

lipește IV 286
copilărește

sclipește VI 39
pește

deslipește V 652
crește

topește V 107, 108
crește

călugărește I 162; II 357, 364
crește

copilărește I 104
răpește

copilărește II 39
sfîrșește

mărește II 337; IV 408; V 476
crește

mărește I 152; II 336, 342
zugrăvește

rărește IV 311; VIII 283
roșește

păsărește V 214
moldovenește
plătește

umbrește III 244
crește

crește V 411
viețuiește

crește VIII 185
înveselește

crește VI 61
primește

crește V 85, 123
pornește

crește VIII 421
răpește

crește V 457
mărește

crește I 214; III 225; V 457
rărește

crește VI 513, 516
umbrește

crește V 454, 457
aburește

crește IV 387
găsește

crește I 142; II 295, 304
lățește

crește I 435
îngrozește*

ferește II 36
simțește

întinerește II 328—329, 340
încolțește

dorește VI 537
iubește

dorește VIII 465
dăruiește

dorește IV 258
desprețuiește

înflorește I 461; IV 14
jelește
asfințește

înflorește VI 90, 518
umbrește

oprește IV 528; VIII 344, 351
iubește

oprește VI 97
privește

înăsprește VI 41
plutește

lămurește I 154; II 343
crește

vulturește II 305
întărește

vulturește II 293
crește

vulturește I 144; II 297, 305
sporește

găsește I 462; IV 15
numește
ocolește

mărturisește VIII 467
lipsește

sosește VI 101
călătorește

lipsește V 282
urnește
gîndește

pășește II 196
mrejuiește

pășește V 451
lipește

pășește I 46; VII 97
franțuzește

roșește III 197; VI 79
privește

sfîrșește IV 235; V 194
iubește

sfîrșește I 64
obosește
ademenește

sfîrșește I 358
obosește
șoptește

poftește II 201, 202
filosofește

rotește I 170; II 376, 394, 422
crește

rotește IV 407
crește
grăbește

șoptește IV 259
urăște

șoptește I 413, 421
iubește

șoptește II 34
răpește

învîrtește IV 415—416
mistuiește

învîrtește I 165
ocolește

învîrtește V 550
crește

vestește II 144
liniștește

povestește V 608; VIII 348
prostește

liniștește I 120; II 124
copilărește
crește

liniștește VIII 455
crește

lățește VIII 119
crește

lățește III 162
crește
îmbătrinește
drăgostește

sfințește IV 153
rărește

asfințește II 21
privește

amuțește I 231; III 298, 300; IV 101; V 44
grăbește

înavuțește IV 228
mistuiește

slăvește IV 390
priește

ivește II 334; IV 324; VIII 94
zugrăvește

privește IV 415
orbește

privește* V 593
vorbește*

privește IV 234
muncește

privește VI 79, 510
încremenește
părăsește

privește IV 258
prigonește

privește II 99; VIII 104
răpește

privește II 39
crește

privește VI 112
călătorește

privește VI 502
abu*[rește]

privește IV 169
pășește

privește II 36
înroșește

privește IV 157
citește
arabește

privește II 335
șoptește

privește I 426; VIII 143
zugrăvește

iezește VI 98
crește

trezește IV 83
zîmbește

trezește VI 36
crește

netezește I 84, 405, 418; VI 45, 490
drăgostește

îmblînzește IV 532; VIII 336
învoiește

înverzește V 145
crește

asurzește VIII 140
muierește

iește = ește

grăiește IV 532; V 609; VIII 335
mojicește

grăiește IV 348; VI 122
îndrăgește
trăiește
gîndește

trăiește VI 537
înflorește
crește

trăiește I 157; II 339, 345
șoptește

trăiește VI 119
înverzește
crește

foiește V 243
iubește
grădinărește

foiește IV 284
stăpînește
grădinărește

voiește VI 128
ferește

ocuiește V 85, 123
nimicește

vremuiește II 200, 207[?]
regăsește

chinuiește IV 541; V 616
pătimește
crește

închipuiește I 489; IV 9
zîmbește

povățuiește IV 68; V 58
încrețește
umbrește

ute = îte = iute

bute IV 229
trecute

cute VI 108, 531
cusute

tăcute I 467; IV 25
mute
iute

trecute I 32, 295
posomorîte

trecute I 295
urîte

trecute IV 146
necunoscute

trecute V 130
căzute

cunoscute II 335, 338
sute

necunoscute I 466, 504; IV 40; V 49
tăcute

necunoscute VIII 461
pierdute

necunoscute I 155; II 344
sute

du-te VIII 464
minute

pierdute I 132; II 210
necunoscute

neștiute V 356
bute

mute I 454, 471; IV 27; V 28, 37
tăcute

țesute IV 13
necunoscute

bătute IV 130; V 118
întrecute

virtute V 376
astute

văzute IV 121; V 106, 112
pierdute

iute = ude = ute

iute V 299
aude

iute II 178
trecute

iute VI 549
pierdute

iute VIII 86
iute

iute IV 327
sute

aţe = aţă = ează

braţe I 104; IV 311; VIII 284
dulceaţă

braţe VI 113
îngheaţă

braţe I 4, 172, 248; II 396; IV 540
faţă

braţe I 465, 504; IV 39; V 49
învaţă

braţe VIII 157
însemnează

oaţe = aţă = iaţă

soaţe VI 48, 494
răsfaţă
hoaţe

soaţe IV 225
viaţă

eţe = eaţă = ieţe

ceţe VIII 119
frumuseţe

blîndeţe III 210
feţe

blîndeţe III 210
îngheţe

blîndeţe IV 358; V 368, 369
vïeţe

blîndeţe V 317
creţe

feţe IV 363; V 383
blîndeţe

feţe IV 339; V 334
pieţe
beţe

feţe IV 217
vïeţe
ceţe

feţe II 10
răsleţe

feţe I 196; III 93, 96, 101; IV 239
învețe

feţe V 338
înveţe
tinereţe
pieţe

disfeţe IV 207; V 182
creţe
măreţe

vïeţe IV 258
răzleţe

bătrîneţe IV 508
înveţe

îndrăzneţe I 52; V 78
măreţe

îndrăzneţe VIII 94
tinereţe

îndrăsneţe IV 227
coteţe

ospeţe VIII 453
tristeţe

măreţe V 155; VIII 309
feţe

măreţe V 258; VIII 272
răsfeţe

măreţe IV 122; V 78
vieţe

măreţe VIII 176, 178
semeţe

măreţe VIII 156, 158
bătrîneţe

măreţe IV 247; V 208
cîntăreţe
creţe
feţe

măreţe IV 96
creţe

măreţe VIII 470
înveţe

creţe IV 307, 469; VIII 281, 293
măreţe

creţe V 653
cîntăreţe

creţe V 367
înveţe

mîndreţe VIII 94
tinereţe

tinereţe VI 97, 520
bătrîneţe

ostreţe I 152, II 335, 336, 342; IV 324; V 313; VIII 94
feţe

frumuseţe III 300; IV 101; V 44
blîndeţe

frumuseţe V 647
albeaţă

frumuseţe I 142; II 295, 303—304; (frumseţe) IV 312; VIII 284
feţe

frumuseţe IV 329; V 317
creţe

şeţe V 118
măreţe

înveţe IV 154
măreţe

iţe

viţe III 182
porumbiţe

inţe = inţă

credinţe III 93
seminţe

fiinţe IV 228
fiinţă

suferinţe II 103
fiinţă

sentinţe IV 147
fiinţă

ue = uie

nu e VI 27
răpuie

nu e IV 171; V 153; VIII 308
spuie

nu e IV 238, 240; V 198, 199, 249
spuie
nimănuie
(nimăruie)

nu e V 548
oricăruie

nu e IV 256; V 449; VIII 396, 410
nimăruie
(nimănuie)

nu e VIII 95, 101
suie

nu e IV 488; VIII 355
căţuie

ave

dave IV 136; V 127
dumbrave

nave V 678
dumbrave

bolnave IV 294
dumbrave

dumbrave II 325
Ave

dumbrave V 308, 443
trindave

dumbrave IV 125, 131, 328; V 293, 300, 651, 678
nave

dumbrave V 645
zugrave

dumbrave V 288, 296, 307
suave

dumbrave IV 209; V 183
suave
bolnave

oave = ave

ostroave V 447, 448, 450, 451
dumbrave

eve = ieve

Eve II 208, 387, 405; IV 387, 539
aieve

ive

naive IV 229
respective

pozitive II 257
grive

aze = asă = easă = oasă = ază = ează = oase

raze VIII 158
mireasă

raze IV 149
lasă

raze I 322; IV 67, 113
luminoasă

raze I 133; II 210
încetează

raze I 152
netează

raze I 484; IV 470; VIII 259
înviază

raze IV 469; V 573; VIII 187
pază

raze IV 143, 465, 509; V 571, 593
vază

raze V 642
lăcrimoase

raze IV 147
numeroase

obraze II 288
Pegaze

estaze I 41, 312, 314; VII 196
pază
raze

eze = ese

asceze V 153; VIII 307
scurteze

inundeze V 277
lese
alese

inundeze V 281
treze
lese

viseze V 156; VIII 310
treze

scurteze IV 170; V 150
asceze

recruteze I 354
treze

recruteze I 354
viteze

unze = unză = unse

frunze V 99, 271; VI 41, 490
ascunză

frunze III 199; VI 99, 128
pătrunză

frunze I 55
ascunse

oze

poze IV 98; V 39
roze

poze I 261
roze
Moze

uze = uză

buze III 193; 198; V 388
auză

buze IV 283, 285; V 243
auză
muză

buze II 119, 120
muze

buze IV 497
ursuze

refuze V 242—243
buze
muze

spuze VI 65
buze

atece

lunatece V 40, 42; VIII 282
apatece

întece

pîntece V 41
cîntece

atice

lunatice IV 309
apatice

epede

lepede IV 379
repede

ineie = ineiie = inăe = inăie

bine-i e VIII 390, 403, 420
senină e

alie

dalie V 40, 41
talie

coralie V 42
talie

întuie

bîntuie IV 363; V 384, 385, 386
mîntuie

mîntuie IV 360; V 383
bîntuie

avie

Moldavie V 364
evlavie

indele

colindele V 366
aprinde-le

undele

undele V 404
pătrunde-le

argele

catargele IV 378
largele

elele

belele I 457, 473; IV 29; V 30
stelele

păsărelele VI 521, 522
stelele

zăbrelele VI 112
stelele

rămurelele IV 357; VI 90, 515, 521, 522
stelele

stelele IV 520; VI 123
rîurelele

stelele VI 95
rămurelele

ielele = elele

nuielele VI 515
stelele

urmele

urmele VI 84, 513, 516, 520
turmele

oanele

coloanele V 366
icoanele

enele

penele I 149; II 302, 315
sprincenele
(sprîncenele)

ienele = enele

poienele I 149; II 301, 314
sprincenele
(sprîncenele)

poienele II 302
genele
sprincenele

troienele VI 93
poienele

inele = înele

suspinele V 40, 42
ruinele

ruinele V 42
reginele

ruinele V 42
zînele*

emnele

semnele VI 513, 514, 516
lemnele

ipele

clipele I 214; III 225
aripele

aripele IV 379; V 404
clipele

arele = oarele

hotarele VI 513, 516
izvoarele

oarele

soarele VI 87
popoarele

soarele I 124; VI 126, 542, 545
izvoarele

insele

întinsele IV 378
necuprinsele

etele = estele

fetele IV 357
pletele

fetele IV 524
nevestele

pletele VI 85—86
fetele

spetele* VI 535
betele*

sptele VI 549
fetele

altele

altele I 457, 473 ; IV 29 ; V 30, 36
altele

itvele

litvele III 14
titvele
molitvele

înzele = însele

pînzle V 404
însele

unzele = unzăle

frunzele V 405
pătrunză-le

ăile = eile

văile I 456, 473 ; IV 29 ; V 29, 40, 41
femeile

uncile

luncile VI 127
pruncile

eile

cofeile I 123
femeile

iile

ergheliile VI 106, 530
cîmpiile

vijeliile VI 85
cîmpiile
moșiile

vijeliile VI 517
pustiile
cîmpiile

arile = oarele

marile IV 378
mișcătoarele

ările = erile

cărările I 123
cîntările

cărările VI 101
țările
mările

țările VI 87
averile

irile

oștirile VI 87
măririle

orile

ciorile I 183, III 6, 7, 20
spînzurătorile

florile VI 90
privighetorile

ninsorile VI 93
ciorile

ursitorile VI 91, 96
zorile

zorile VI 518
ursitorile

urile

pădurile VI 538
gurile
riurile*

eștile

ferestile VI 534, 535
poveștile

ețile

viețile IV 378
tinerețile

frumusețile V 398
tinerețile

îndule

rupîndu-le I 123
astupîndu-le

eiule

bordeiule III 227
teiule

orule

iubitorule V 384, 385
mîntuitorule

uțule

codruțule I 123 ; II 138, 139
drăguțele

indene

aprinde-ne V 406
pretutindene

cuprinde-ne V 670
pretutindene

emene

gemene I 456 ; IV 29, 309 ; V 30, 36 ; VIII 282
semene

cremene I 456, 473 ; IV 29 ; V 30
gemene

cremene V 40, 41
semene

imene

anime-ne V 405
nimene

etine = etene

cetine VI 125
prietene

ecere

întrecere IV 378 ; V 398
trecere

îngere = ingere

îngere V 398
stingere

îngere IV 379
plîngere

plîngere V 423
stingere

plîngere V 404
îngere

sîngere V 398
stingere

umere

numere V 40
umere

inere

tinere I 456, 473 ; IV 29 ; V 30
Vinere

aștere = oaștere

naștere V 398
cunoaștere

eriure = erure

ceriure I 456, 473 ; IV 29 ; V 30
misterure

ăture

împăture V 366
alăture

înture

vînture I 456, 473 ; IV 29 ; V 29, 40, 41
cînture

unete

supune-te V 400 ; VI 114
sunete

sunete VI 115
supune-te

apete

scapete III 10
capete

îndute

alegîndu-te IV 360 ; V 383, 385
rugîndu-te

cîștigîndu-te V 384
rugîndu-te

îmbetele

zîmbetele V 671 ; VI 120
sîmbetele

arcurile

țarcurile VI 513, 516
arcurile

îurile = iurile

rîurile I 124 ; VI 85, 126, 542, 545
pustiurile

alurile

idealurile IV 396 ; V 420
valurile

malurile IV 396 ; V 419, 420 ; VI 646
valurile

amurile = eamurile

flamurile III 14
neamurile

flamurile I 149 ; II 315
ramurile

ramurile VI 126, 542, 545
geamurile

iturile

schiturile VI 87
răsăriturile

inturile = îndurile

cinturile IV 396 ; V 419, 420
vînturile

pămînturile IV 396 ; V 420
vînturile

vînturile V 656
gîndurile

F

af

„Telegraf" II 249
praf

ef

sidef IV 350 ; V 361
chef

chef IV 519
şef

îrf = îrv

vîrf II 356
stîrv

uf

puf I 85, 406, 419 ; VI 42
zăduf

stuf IV 369 ; V 391
puf

G

ag = ac = eag = iag

dulceag VIII 115
drag

fag III 199, 234 ; V 74, 86, 123, 404 ;
drag VI 124

fag III 292 ; IV 428 ; V 488
prag

fag V 451
trag

fag V 174
vag
trag

mag IV 156
fag

ciomag II 238
drag

areopag IV 154
fag
mag

drag I 481 ; III 257 ; IV 35 ; VIII
pribeag 384 413

drag IV 491 ; V 582 ; VIII 93
moşneag

drag I 209 ; II 25 ; III 192, 195, 200 ;
fag IV 467 ; V 449, 453 ; VI 114,
125, 536, 540, 541 ; VIII 291

drag IV 163
mag

drag IV 326 ; V 315 ; VI 534
prag

drag VI 36
prag
ac

drag IV 154
prag
şirag

drag IV 243 ; V 202, 203
retrag

şirag IV 288
drag

prag I 170 ; II 422
toiag

prag I 55, 189 ; III 68, 69, 71, 289 ;
drag IV 100 ; V 43, 44 ; VI 111 ; VIII
98, 108

prag II 332
retrag

trag IV 170, 310 ; V 152, 448, 452,
fag 453 ; VIII 283, 306

trag II 96, 97 ; IV 536 ; V 216 ; VIII
drag 341

trag IV 375
drag
fag

contrag IV 161
desfac
tac

rămăşag II 202
drag

vag I 378
fag

eag = ag = iag

pribeag I 216, 220, 222 ; III 247,
drag 248, 254, 256, 257, 260, 262,
264, 265, 271, 272, 274, 275, 280

moşneag VI 108, 531
toiag

iag = ag = eag

toiag I 147 ; II 299, 307 ; V 357
moşneag

toiag II 394 ; VIII 175
prag

eg = ec

aleg III 31
înţeleg

aleg IV 160
culeg
aleg

aleg III 173 ; VIII 210
întreg

înţeleg IV 513
leg

înţeleg II 99 ; IV 527 ; VIII 104,
aleg 344

înţeleg I 157, 204 ; II 258, 341, 346,
întreg 446 ; III 173 ; VIII 161

culeg IV 432 ; V 491, 508
leg

culeg IV 239
leg
desleg

culeg II 249
aleg

culeg V 199
desleg
desleg

întreg IV 121 ; V 104
tree

întreg IV 439 ; V 525, 530
aleg

întreg II 446 ; III 80, 132, 309 ; IV
înţeleg 436 ; V 670

întreg II 438
neg

neîntreg III 66
aleg

ig

înfig II 300, 308
frig

frig VI 65
Pipirig

cîştig III 305 ; VIII 87
frig

ulg

fulg IV 358 ; V 370, 661
smulg

vulg V 369
smulg

îng = îng

resping I 488 ; IV 41
ating

ating II 96 ; IV 473 ; VIII 261
sting

sting VIII 88
ating

sting I 302, 307, 310 ; V 640
plîng

îng = înc = ing

plîng IV 246 ; V 205, 207
adînc

plîng V 63
ning

plîng IV 83
ning
string

pling IV 471; VIII 259
sting

pling V 43
pling

pling IV 304, 305; VIII 279
fring

pling VIII 95—96
string

cring V 398
sting

cring IV 458
sting
pling

cring II 6; III 192, 199; IV 384; V 409
pling

cring V 566
pling
sting

cring IV 118; V 107
fring

cring II 430
string

cring I 174; II 429, 430; IV 378
sting

fring V 536
pling

răsfring IV 159
fring
pling

string IV 276; V 327, 458
sting

näting II 50
sting

sting I 40, 213; II 97; III 218, 219, 220, 221, 222; IV 51; VI 113, 536; VIII 117
pling

sting V 54
string

ung = ing

ajung I 351; IV 468—469; V 677; VIII 292
lung

ajung V 496, 497, 500
alung

ajung I 144; II 296, 304, 305
indelung

lung IV 466; VIII 289
pling

lung I 189; III 67, 69, 70; V 496; VIII 161, 388, 417
ajung

lung IV 473; VIII 261
ajung
alung

alung IV 473; V 253; VIII 261
lung

indelung IV 318; V 285
ajung

og = oc

zălog VIII 116
rog

olog II 200, 201
catalog

olog VIII 116
rog

archeolog IV 351
rog

filolog V 362
rog

olog II 201
necrolog

rog III 236
loc

rog VIII 390, 403, 420
noroc

arg = arc

larg I 355
sparg
arc

larg I 154; II 337, 343; IV 408; V 477
catarg

sparg IV 157, 481
larg

catarg I 178; II 387, 406, 440
larg

erg

alerg IV 234; V 362—363
merg

merg I 470; IV 18, 351; V 23, 362—363
alerg

merg IV 84
şterg
alerg

şterg I 426; VI 85, 86, 514; VIII 143
merg

urg

curg I 157; II 339, 345
demiurg

curg I 230; III 294, 295
amurg

amurg V 106—107; VI 647
curg

ug

fug IV 123, 487; V 81
jug

fug II 410
crug

fug II 232; IV 525; VIII 343
prieteşug

jug I 59, 344, 350
plug

rug IV 260
vicleşug

rug VIII 141
meşteşug

sug IV 132
fug

sug I 59, 345, 351
distrug

vicleşug III 205, 209
fug

vicleşug IV 422; V 224
rug

umeg

fumeg V 409
rumeg

H

ah = a = ar

ah IV 69
ah
lumina

ah V 43
[dispar] *

oh

oh VIII 353
paroh

I

i = ii = î = it

trăi III 306
grămădi

trăi III 54, 55, 58
fi

trăi III 55
numi

trăi III 57
răsări

trăi III 136—137
suferi

trăi I 59, 344, 351; IV 276
muri

trăi V 555
găsi

trăi I 346
trăit

Adebabi II 291
dărui

zimbi III 213, 214
veni

zimbi IV 520; VI 123
povesti

iubi IV 12
trăi

iubi IV 390; V 416
robi

iubi IV 493; VI 545
străluci

iubi VI 542
prăpădi

iubi VI 546
fi

iubi VIII 474
uni

iubi II 157
răsări

iubi VI 542
innegri

iubi IV 525; VIII 343
muri

iubi III 331
impleti

iubi I 465, 504; IV 39; V 49
dăinui

iubi I 465, 504; V 49
vieţui

iubi I 157; II 341, 346
privi

aci III 314, 315
călători

rătăci IV 69
muri
amuţi

nimici IV 473; V 253; VIII 261
fi

nimici I 487; IV 17
muri

ferici III 38
simţi

luci III 239
fi

străluci III 212
vii

iscodi VIII 225
hotărî

fi I 338
nimici

fi II 384
adînci*

fi V 510
născoci

fi V 510
gîndi

fi II 388, 405
stingerii

fi V 175
fini
ghici

fi II 382, 384
îmbătrîni

fi II 448, 449
muri

fi IV 341
mîntui

fi IV 275
putrezi

pribegi VI 537
veni

Edebali II 291
dormi

Edebali I 144; II 297, 305
zări

Edelali II 291
dărui

iscăli VIII 474
suferi

jăli III 238
împleti

dezvăli II 291
Edebali

umili VIII 463
fii

sili VIII 461
dezvăli

viscoli VI 124
coperi

aromi VI 90, 95, 515
adormi

adormi II 150
trezi

numi* III 54, 55
vecinicii

încremeni VIII 398
muri

pomeni VIII 388, 417
acoperi
(coperi)

veni III 27, 28
întîlni

veni III 57
răsări

veni I 427; VIII 143
muri

veni V 235
zi

stăpîni II 335
îmbătrîni

porni VI 66
meni

porni VIII 379, 392, 407
veni

voi VIII 460
fi

topi I 61, 346, 352
trăi

urmări III 57
răsări

răsări III 317
călători

răsări I 178; II 438, 448
muri

zări VIII 383
fi

zări V 525, 530
năzări

zări VIII 385, 414
muri

Alecsandri I 32, 296
Dridri

suferi I 223; III 250, 253
troieni

suferi III 237
coperi

suferi III 250, 253
înflori

pieri VI 522
aromi
adormi

pieri II 437
răsări

pieri VIII 172
şopti

coperi VIII 88
pieri

negri II 383
pieri

răcori II 6
potoli

dori II 258
privi

înflori III 213
veni

spori II 389; V 492
muri

muri IV 147
gîndi

muri VIII 467
suferi

muri IV 386–387, 539; V 410, 415, 492, 513, 514
spori

înmărmuri VIII 384, 398, 413
muri

găsi V 529
aci

găsi II 51
lipsi

sfîrşi V 113
muri

ispiti VI 24
împărţi

învîrti II 449
muri

şti V 685
aci

şti VI 91, 97
împlini

nelinişti IV 70
dormi
aci

asfinţi VI 521
aromi
adormi

chinui III 204
fi

vie V 264
recueillie

vi IV 282
apropii

vi III 328; V 400
vii

ivi II 448, 449
muri

privi IV 52
zîmbi
vorbi

privi IV 480
veni

privi VIII 399
muri

potrivi IV 441; V 519, 520
fi

zi VI 28
aci

zi V 265
zări

zi IV 498
pieri

zi IV 439
găsi

zi VI 121
găsi
despărţi

zi I 487; IV 17
înghiți

zi III 33
zi

zi V 530
păzi

zi VIII 105
trezi

zi IV 468; VIII 292
asurzi

zi II 232
auzi

păzi V 526, 527, 530
zi

miazăzi II 292; VI 105, 529
zări

miazăzi VI 87
trezi

repezì IV 367
snopì

trezi VIII 221
trăi

trezi V 63
zîmbi

trezi IV 288; VI 113, 534
zi

auzi I 171; II 424
roti

auzi IV 273
zi

ai = eai

ai II 428
încai

ai II 149, 428; III 210, 211
dai

ai I 437
bălai
ai

ai I 95, 97, 444, 446
bălai
rai

ai VI 98, 523
erai

bai IV 511
ai

întrebai I 281
arătai

cai V 305
alai

cai II 298, 306
plai

cai IV 327; V 299, 305, 316
crai

încai II 428
dai

scai VI 513
dai

dai V 519, 526, 527
încai

făceai V 235
ghiceai

făceai IV 273
pricepeai

ciomofai VI 514
dai

halai IV 350; V 361, 365
gulai

bălai I 127; II 148, 154, 158, 159,
dai 160, 161, 162, 163, 166, 168

bălai I 172; II 425, 426; IV 542
răsai

bălai IV 53
vai

îmblai III 60, 65
bălai

plai IV 545, 547; V 626
cai

plai V 149
sarai
rai

plai IV 167
trai

mai V 400
ai

mai I 2
plai

mai IV 133; V 403
rai

nai V 585
alai
trai

scăpai VIII 228
hăi

adăpai III 39
udai

rai V 533
ai

rai I 486; IV 47
iubeai

rai IV 98
crai

rai IV 320; V 273
grai

rai VI 40
îndurai

sarai IV 99
crai

crai IV 273; V 231, 235
ai

crai V 461
alai

crai IV 246; V 205, 206
bălai

crai I 433, 440
trai

crai IV 140
vai

erai V 400
arătai

grai III 299; IV 100; V 44
rai

grai IV 319; V 271
trai

grai V 397
vai
rai

strai IV 77
rai
pai

guturai VIII 448
ai

vrai II 149
dai

răsai II 447
ai

răsai II 428
încai

răsai V 499, 504
dai

răsai I 213; II 425; III 216, 218,
bălai 219, 220, 221, 222; IV 543;
V 617

tai IV 260, 422—423; V 224; VIII 141
vai

așteptai III 76
dai

stai I 174; II 428
dai

vai V 442
strigai

vai VI 533, 534
rugai

vai II 79; IV 420; V 442, 470
visai

cucuvai IV 458; V 564
vai
bălai

eai = ai

păreai III 38
visai

ăi = ai = ei = îi

băi V 653
întîi

căi VI 90, 515
măi

căi IV 155, 159
văi
răi

căi I 323
întîi

flăcăi VI 90, 515, 516
hăi

odăi IV 542; V 616
văpăi

hăi IV 536; VIII 342
răi

văpăi I 171; II 378—379, 396, 425
văi

săi I 28, 285
Știrbey

săi I 403
condei

săi IV 498
mei

săi I 27, 282
căpătîi

tăi IV 300; VIII 82, 276
răi

tăi VIII 104
singurei

tăi V 443—444, 472
zei

tăi II 107; III 221; IV 410; V 458
întîi

întăi VIII 115
stăi

stăi VI 41
întîi

văi VIII 102, 102—103
stai

văi V 277, 281
băi

văi I 354
căi
mişei

văi IV 168
săi

văi V 403
stăi

văi IV 137; V 131, 132
ei

văi I 176; II 434, 445
dentîi

văi II 360, 361
întîi

ebi

întrebi I 137, 141; II 254, 261,
trebi 266, 267, 270

întrebi II 63, 384; VIII 452
îndeosebi

îndeosebi I 112; II 63; IV 391;
întrebi VIII 80

imbi = impi

limbi V 682
schimbi

limbi V 254; VIII 266
timpi

obi

robi I 130, 140; II 195, 204, 209,
neghiobi 256, 264, 268, 317, 327

ierbi = erbi

ierbi I 110; II 9, 60, 61; IV 331;
cerbi V 318, 473; VI 517

orbi = orb

orbi V 587
corb

corbi I 128; II 163, 165, 167, 168
orbi

aci

daci IV 139
audaci

faci II 250; VI 31, 487
colaci

faci VIII 462
săraci

faci IV 286; V 246
îmbraci

faci VIII 472
dezbraci

prefaci IV 524; VIII 312
placi

colaci VIII 199
draci

placi II 334
împaci

copaci IV 304; VIII 278
desfaci

copaci IV 230; V 190
craci

copaci VI 90, 515, 516
taci

îmbraci V 164
placi

vraci VIII 199
draci

saci I 87, 408, 420
colaci

taci IV 166
faci

taci IV 542; V 616*
îmbraci

taci VIII 176, 177
zaci

vaci VI 28
colaci

eci = ezi

pleci VIII 449
petreci

pleci V 499, 519
veci

reci V 495, 498, 499, 509
pleci

reci V 677
reci

reci V 356, 682
treci

reci VIII 184—185
seci

reci I 95, 127, 175, 179, 443; II 107,
veci 163, 167, 168, 362, 363, 407, 432, 442; III 64, 68, 69, 137, 213, 214, 218, 252, 256, 258, 262, 264, 265, 266, 329, 330, 331; IV 294, 410, 423, 430 443, 448, 537; V 153, 232, 250, 347, 363, 364, 500, 503, 533, 534, 541, 613; VI 517; VIII 307, 384, 411

greci III 18
veci

treci III 216, 219
îneci

treci I 107, 213; II 47; III 77 219,
reci 222; V 403, 404, 405,

treci I 211; III 210; IV 269; V 400,
veci 511, 513, 667, 668; VIII 107

petreci IV 290, V 248
culbeci

petreci IV 290
reci

petreci II 248
Borţii Reci

petreci V 496
veci

petreci V 606
vezi

seci I 484; IV 110, 191; V 70, 163,
reci 164

veci IV 430; V 499, 508
pleci

veci I 117, 162, 191; II 112, 350,
reci 352, 354, 357, 361; III 60, 77, 254, 262, 281; IV 171, 269, 303, 444, 446, 449, 513, 538; V 460, 503, 534, 535, 541, 607, 659; VI 98, 524; VIII 278, 350

veci I 433
reci
îneci

veci III 254; IV 432; V 496, 497,
treci 499, 500, 508

veci I 486; IV 22, 305; VIII 179,
seci 279

veci I 487; IV 23, V 25; VIII 180
seci
reci

ici = eci

aici VIII 98, 99
Prichici

aici VIII 153, 157
mici

aici VIII 459
zici

Prichici VIII 100
aici

Prichici VIII 110
zici

mici III 260
veci

mici III 329
aici

mici VI 85, 102, 517, 530
voinici

mici I 132; II 210
furnici

mici IV 493
pitici
mici

mici VIII 92
zici

amici I 191; III 76
mici

înfrici IV 492; V 582
pitici
mici

venetici IV 350; V 358
aici

potici I 100; II 8
furnici

zici VIII 108
Prichici

zici V 276
strici

elci

butelci II 282
spelci

ulci = ulgi

culci I 42, 75, 95, 97, 316, 390, 393, 439,
dulci 444, 446; III 33, 216; IV 257,
438, 440; V 232, 517, 523, 524,
526, 527, 528, 529, 657

dulci I 370, 390, 425; III 329; IV
culci 290, 481; V 403, 500; VI 96;
VIII 163

dulci IV 321; V 274, 285
fulgi

dulci IV 256
smulgi

înci = ungi = înzi

adînci VIII 353
bocînci

adînci I 219, 221; II 362, 363; III
stînci 114, 244, 248, 258, 260, 261,
262, 264, 265, 272, 273, 275,
276, 277, 278, 280, 281; IV 137,
140, 146, 423, 472; V 132, 165;
VIII 260, 379, 470

adînci V 275
lungi

adînci V 282
cintînzi*

brînci VI 40
stînci

stînci I 455, 472, 503; IV 28, 97, 99,
adînci 119, 127, 130, 164; V 28,
39, 103, 111, 133, 405, 447, 450;
VIII 400

unci = ungi

lunci I 188; II 160, 161, 383;
atunci III 65; V 400, 403, 404

spelunci IV 165; V 38
lungi

munci II 389*; III 306, 307, 308,
atunci 309; IV 323, 437

arunci V 518, 668
atunci

porunci VIII 465, 469
atunci

atunci I 235; V 403
lunci

atunci V 175
lunci
lungi

atunci V 490, 498
arunci

atunci VIII 153
porunci

atunci IV 165; V 149
dungi

atunci V 175
lungi
lungi

oci

provoci IV 286
joci

orci

întorci II 285
porci
corci

storci II 202
porci

uci

duci VIII 114
apuci

aduci IV 432; V 499, 507, 509
cruci

nuci VI 42, 490
hăbuci

cruci II 308
haiduci

usuci IV 419; V 442, 470
năluci

usuci V 504
cruci

ei = ăi = iei = îi

ei VI 70
săi

ei IV 163
văi

ei IV 126; VI 45; VIII 217
ei

ei I 338
cei

ei IV 148
idei

ei IV 83
mei
săi

ei III 52, 211, 333; IV 221, 392; V
femei 188, 236

ei I 441
vrei

ei I 151; II 319
mișei

ei I 168; II 393, 420
scîntei

ei I 356
zei

curcubei IV 142; V 138–139
ei

cei II 440
ei

ce-i VIII 473
ei

ce-i III 245
muzicei

acei III 64
scîntei

obicei IV 351; V 362
trei

obicei I 151; II 275, 318–319
mișei

obicei I 187; III 64
scîntei

de-i IV 521; V 604
trei

condei VIII 136
întăi

condei III 287, 288
iei

condei IV 535; VIII 340
temei

condei VIII 85
întîi

Bodei VIII 85, 136
condei

ahei IV 532; V 609; VIII 336
ei

sprîncenele-i I 410
condei

hlei IV 499
grei

mei VI 31
ei

mei IV 503[ ]; V 589
bei

mei I 213; III 213, 218, 222, 309,
femei 333; IV 275, 436; V 684; VIII
456

mei I 38[ ], II 315
tei

femei I 160; II 354, 358–359; III
ei 55, 56, 58, 329, 331[ ]; VIII 217

femei V 517
cei

femei I 162; II 357, 363
trei

femei I 235
scîntei

temei IV 327; V 299, 305, 316
zei

temei VIII 93
întîi

curmei VIII 200
ei

curmei III 14
grecotei

zmei VI 41
răi

trei I 171; II 424
ei

trei VIII 449
ce-i

singurei I 75, 101, 392, 393; II 9
tei

vrei IV 286–287; V 686
tăi

vrei II 99; III 202; V 664; VIII 102, 104
ei

vrei VIII 228
dumneaei

vrei IV 271; V 230
cei

vrei VI 127
cercei
tăi

vrei IV 525; VIII 342
mei

vrei I 187; III 60, 63
femei

vrei III 331
vrei

vrei I 391; III 331
tei

vrei V 519
întii

deschisei VIII 81
Bodei

propusei VIII 467
vrei

mișei III 5, 16; IV 154
ei

tei III 75; V 595
tăi

tei V 450, 460; VI 96
ei

tei III 227; VI 516
bordei

tei VI 84
bordei
ei

tei IV 510; V 399, 400
mei

tei V 650
hamei

tei III 218[ ], 328, 329, 330, 331; V 399, 405, 406
femei

tei III 64
scintei

Matei VI 537
vrei
tei

ciritei VI 92
tei

scintei VI 23–24
trei

scintei I 179, 222; II 407, 440;
tei III 277, 279, 280; IV 448; V 541; VI 97, 113, 534

scintei VI 65
călcii

fuștei III 14
grecotei

clopoței VIII 387, 416
ei

vei I 391
tei

zei IV 136; V 126, 141, 443, 472
ei

zei III 208
femei

zei II 361
întii

semizei II 273
pigmei

iei = ei

iei VIII 459
ei

iei IV 522
femei

iei VIII 97
singurei

miei III 262
tei

agi = aci

fagi I 101; II 6, 10, 15
dragi

dragi VIII 186
placi

dragi IV 66
taci

dragi II 6; V 659; VIII 422
fagi

dragi IV 344; V 349, 350, 351, 352, 353; VIII 111
pagi

dragi VI 96
fragi

fragi II 15
dragi

retragi IV 345; V 354
dragi
pagi

egi = eci = ăți

pribegi IV 326; V 298
regi

închegi II 195
deslegi

legi IV 66
înțelegi

legi IV 122; V 78; VIII 201, 203, 204, 206
regi

legi I 56, 343, 350; IV 322; V 278, 282, 287
întregi

legi VIII 204
lăcăți

legi VIII 204
bucăți

legi VIII 204
cetăți

înțelegi IV 68
legi
diregi

înțelegi VIII 156, 158
alegi

înțelegi V 63
șegi

regi IV 412
nțelegi

regi I 357; III 323; VI 87
întregi

dregi I 64, 358
întregi

întregi VI 41
reci

întregi I 232; III 308, 309; IV 437, V 512, 514, 516
înțelegi

întregi I 438; II 296, 297; IV 122,
regi 373, 434–435, 484, 494; V 81, 511; VIII 106

ulgi

fulgi IV 365; V 389; VI 113
giulgi

ingi = ingi

descingi I 395; III 194, 197
atingi

stingi VIII 98
plingi

ingi = înci = ingi

plingi IV 462; V 570; VIII 286
stinci

plingi II 327
stingi

plingi I 129; II 172
fringi

nătingi IV 83; V 64
stinci
adinci

nătingi I 470; IV 18
plingi

ungi = unci

dungi I 159, 164; II 353, 358, 364; IV 128; V 117
lungi

ajungi VIII 92
lungi

lungi V 155, 257; VIII 271, 309
atunci

lungi V 38; VI 100; VIII 182
dungi

lungi II 179
lungi

alungi II 227
pungi

împungi II 227
pungi

argi

largi IV 472; VIII 260
spargi

ergi

alergi IV 530; VIII 347
ștergi

ugi

rugi II 250
slugi

echi = ec

bechi IV 533; V 609; VIII 336, 348
urechi

perechi I 192; III 77
vechi

urechi II 51, 52, 54
perechi

urechi II 25; III 62, 189, 192, 199; IV 384; VI 72
vechi

curechi VI 46, 490
urechi

vechi I 66, 93, 132, 157, 366, 434; II 24, 195, 204, 209, 325, 341, 346; IV 300, 364, 412, 420, 540; V 357, 388, 442, 470, 614; VIII 72, 134, 207, 221, 276
urechi

vechi V 397
urechi
plec

unchi

mănunchi V 685
genunchi

genunchi IV 272
rărunchi

rărunchi I 24, 276; IV 367; VIII 97
genunchi

trunchi VI 76, 509
mănunchi

trunchi IV 286; V 247
genunchi

trunchi VI 30
rărunchi

ochi

ochi I 80, 403, 413; VI 119, 521
diochi
(deochi)

eghi = echi

priveghi VIII 391, 420, 421
vechi

priveghi VIII 404
veghi

unghi = unchi

unghi VI 71, 506
genunchi

ii = ie = ei = i = iu

iubii III 209
vii

vecii II 412
zi

vecinicii I 177; II 436, 447
fii

vecinicii III 52, 54, 57, 58
știi

vecinicii II 406, 438
muri

vecinicii III 402, 412
zi

urdii V 316
împrăștie

urdii V 299
împrăștii

dobîndii VIII 462
găsii

fii VIII 114
știi

îndrăgii I 102; II 29
pustii

spahii I 146; II 298, 306
cîmpii

spahii II 298
copii

năsălii V 367, 368
[evanghelii]

bătălii IV 494
vijelii

făclii I 378
sicrii

făclii II 376
vii

erghelii VI 529
cîmpii

vijelii V 253; VIII 259
făclii

vijelii IV 463, 471; VIII 259, 286
pustii

mii IV 146; V 89
vijelii

mii VI 85, 529, 530
cîmpii

mii I 302, 307
știi

mii IV 440
vii

geamii II 292
mii

geamii II 292
galerii

blasfemii III 52
știi

lăcomii II 274
blăstemății

viclenii III 210
vii

vișinii IV 202; VI 47—48
vii
făclii

insomnii III 52
știi

insomnii II 394
vii

cîmpii II 296
argintii

cîmpii III 213
vi

cîmpii I 382
ivi

copii IV 62; V 257; VIII 270,
vijelii 271

copii I 100; II 5, 8
jucării

copii III 57
știi

Marii I 118; II 109, 110, 111, 1122; III 21;
vi

țării IV 340
ții
fii

țării II 377; VI 57
vii

zări II 159
răsări

săcrii IV 63; V 257; VIII 271,
(sicrii) 272
făclii

sicrii I 379
țării

suferii IV 440
dorii

căprii VI 94, 521
vii

aurii VIII 173
nebunii

aburii II 345
ații

bucurii VIII 453
vii

fișii I 132; II 196, 205, 210
stihii

cenușii V 275
argințiii

argintii I 179; II 407, 408, 442
copii

prostii I 348
pustii

pustii IV 471; VIII 259
armonii

pustii I 26, 280
cîmpii

pustii VIII 160
copii

pustii I 157; II 345
ații

pustii VI 98, 523
împărății

pustii IV 72; V 59; VIII 116
vii

pustii I 235
vi

știi IV 497; V 587
cine-i

știi VIII 182
vrednicii

știi IV 532; V 508; VIII 335
grobienii

știi VIII 117
nebunii

știi VIII 215
Mării

știi VIII 464
ticăloșii

știi V 608; VIII 347
prostii

știi II 91
pustii

știi IV 70
vii

știi V 58
nerozii

ții IV 510
vii

vii V 444
vecii

vii I 23, 276
orgii

vii I 211; III 210
viclenii

vii IV 165
trandafirii

vii VIII 181
pustii

vii VIII 188
pustii
beții

vii V 519
vii

vii I 235; III 328, 329, 330, 331, 332
vi

poezii I 29, 287, 289
zei

strâvezii I 170; II 423; VI 111
vii

ii = ăi = ei = iei = ii

râmîi IV 540
călcîi

râmîi I 178, 179; II 407, 438, 442,
dentîi 449, 451; IV 448; V 353, 541

râmîi III 220, 221
întîi

dentîi II 402, 410, 434, 445
văi

dentîi I 426
(dintîi)
temei

dentîi I 390
tei

dentîi I 188; III 61, 63, 66
râmîi

dentîi V 471
căpătîi

întîi VIII 380, 386, 393, 408
miei

întîi V 345
ții
sfii

întîi II 420
călcîi

întîi I 115; II 76, 80, 83
căpătîi

aji = aj

obraji I 160; II 352, 353, 354, 359
paj

eji = ej

mreji II 204
prilej

viteji II 286
prilej
vîrtej

oji = oj

coji I 130; II 195, 204, 209
răboj

eli = ieli

înșeli IV 522
învoieli

oli

scoli VI 92
soli

domoli VI 516
scoli

soli VI 86
școli

emi

chemi II 406
vremi

vremi I 129; II 170, 414; V 680
chemi

vremi IV 289; V 248
blestemi

temi IV 274; V 236
chemi

ulmi

culmi VIII 401
culmi

ârmi = iermi

țârmi VIII 214, 229
viermi

ermi = iermi

sfermi IV 221, 257, 275; V 188
viermi

ormi

uniformi IV 245; V 203, 204
dormi

ani = an

ani VI 523
ciobani

ani V 520
sărmani

ani V 303, 304
van

ani IV 202
avan
pleșcan

ciobani VI 87—90
ani

romani IV 136; V 127
Vulcan

sărmani I 388; IV 498
ani

sărmani VIII 454
bani

tirani VIII 156
ani

ultani V 357
ani

guzani VIII 94
cîrlani

eni

mireni I 32, 295
vicleni

ini = îni = in

străini I 127; II 158, 162, 164, 165,
lumini 166, 168

străini II 200
senini

străini III 10
spini
mărăcini

străini III 10
spini
ciulini

străini III 10
spini
tulpini

străini II 157, 159, 160, 161
mîni

grădini IV 131
îmbin

închini I 146; II 299, 306
spini

plini I 230; III 295, 296
lumini

lumini I 370; VIII 163
senini

lumini IV 376; V 397
arini
senini

lumini V 396
arini
senin

anini I 107; II 48
suspini

pini V 99
grădini

spini I 28, 284
senin

suspini VI 126, 545, 546
grădini

arini* III 75
vecini

crini VI 542, 545
suspini

ruini I 465, 504; IV 39; V 49
vin

divini IV 137; V 131, 132
rubin

îni = îni = în = în

păgîni II 165
cîni

păgîni I 192; III 77
bătrîni

mîni II 165, 167
cîini

mîni IV 472—473; VIII 260—261
mîni
mîni

mîni I 167; II 375, 393, 419; IV 370; V 392, 518
săptămîni

mîni IV 299, 388; VIII 275
stăpîni

mîni IV 253; V 216
sîn

săptămîni I 189; III 68, 70, 71; IV 383
mîni

ărîni II 167
cîni

bătrîni IV 133
regini

bătrîni I 378
ruini

bătrîni I 296
stăpîni

bătrîni I 35, 296
străin

sîni II 111
plini

sîni II 350
mîni

oni = on

pantaloni IV 518
Salomon

uni = un

păuni V 670
cununi

nebuni I 294
cărbuni

nebuni IV 376
minciuni

nebuni I 157; II 328, 339, 345
minuni

nebuni IV 163
furtuni

îmbuni III 331
încununi

aduni I 151; II 319
nebuni

buni V 125
străbuni

rugăciuni I 374; VIII 168
străbuni

rugăciuni VIII 168
nebuni

rugăciuni IV 176
deșărtăciuni
cărbuni

rugăciuni IV 168; V 150
depun

deșertăciuni IV 222
înțelepciunei

deșertăciuni V 153; VIII 307
cărbuni

minciuni V 685
aduni

legiuni IV 135
străbuni

genuni II 383
stricăciuni

genuni I 177; II 404, 414, 436, 437, 447
minuni

minuni VIII 216
străbuni

minuni II 319
nebuni

minuni V 535
deșertăciuni

minuni IV 289
minciuni

cununi IV 159; V 148
buni

cununi I 460; V 32
nebun

răsuni VI 125
aluni

oi= ioi

oi VI 85, 106, 530
dinapoi
cimpoi

oi VI 517
cimpoi

boi V 461—462, 462
război

boi VI 41, 490
doi

boi V 593
noi

tărăboi IV 493
convoi
noi

război I 357
amîndoi

război IV 519, 522; V 625; VIII 156
noi

război V 413
napoi
voi

război IV 169
nevoi

război IV 491
nevoi
înnapoi

ciocoi VI 71
moroi

doi II 148, 150
înnapoi

amîndoi IV 74
boi

amîndoi VI 120
război

amîndoi I 433
doi

amîndoi II 109, 110; III 211
moi

amîndoi I 127; II 156, 158, 159, 160, 161—162, 163, 164, 166, 168; III 206, 207, 209
înapoi

amîndoi II 365
butoi

amîndoi V 518
voi

foi V 405
amîndoi

foi I 249
goi

foi V 683; VIII 389
noi

foi I 126; II 143, 144
înapoi

foi II 261, 262
noroi

goi IV 204
voi
noroi

strigoi VI 534
dinapoi

Dorohoi I 182; III 6, 10, 11, 13, 15, 17, 19
puhoi
noi

trimite-ți-oi II 302
noi

ploi IV 135; V 125
goi

moi I 52, 336
amîndoi

moi VIII 471
trifoi

moi I 228; III 290, 291, 292
goi

moi V 95—96, 103, 104
roi

noi I 101; II 9
oi

noi I 146; II 306; VIII 210, 221
război

noi VIII 201
fărfoi

noi VI 514, 517
spune-ți-oi

noi VIII 412
noi

noi IV 288
gunoi

noi II 175
apoi

noi IV 185
apoi
doi

noi II 162; III 316; VI 24; VIII 201
înnapoi
(înapoi)

noi VIII 210
roi

noi VIII 462
eroi

noi VIII 449
şiroi

noi II 299; VIII 220
nevoi

gunoi I 150; II 317
noi

gunoi VIII 224
voi

apoi IV 505; V 591
noi

napoi II 315; V 418; VIII 457
(înnapoi)
voi

înapoi I 114; II 65, 66, 67, 68, 69, 156
amîndoi

înnapoi II 178
goi

înnapoi IV 421; V 445, 473, 475
noi

roi I 379
convoi

eroi V 259; VIII 264
foi

noroi I 36, 298; IV 484
noi

noroi II 275; IV 140; VIII 224, 225
voi

soi VIII 228
noi

soi II 236
dinnapoi

voi IV 526, 536; VIII 342, 343
amîndoi

voi VIII 388, 400, 417
vioi

voi V 474; VIII 229, 230
noi

voi VIII 224
gunoi

voi II 315; V 681—682
voi

voi I 60, 345, 352
nevoi

nevoi V 625
noi

nevoi IV 395; V 418, 536
voi

trimite-voi I 149; II 302, 315
noi

şivoi IV 140
voi

convoi I 377
dinapoi

convoi I 300, 305
înnapoi

api

ciorapi V 655
încapi

epi

pricepi VI 85
sirepi

umpi = ump

rumpi II 257
scump

opi = op

ciclopi V 299, 316
galop

plopi III 331
îngropi

îngropi VI 126, 545, 546
plopi

îngropi III 244
gropi

îngropi I 129; II 172; III 214
stropi

ari = ai = ări = ar = iar

cari VIII 176[1], 177
mari

cari II 95
lăutari

pescari V 555
mari

stejari I 186; III 50, 53; V 113
mari

clari VI 61, 501
redispari
pari

stelari V 151
arătări

mari I 146; II 298, 306; V 113;
stejari VI 80, 521, 522

mari I 142; II 304
secular[i]

mari V 266
amari

mari III 60; V 235
apari

mari IV 273
reapari

mari III 210; V 235
răsari

mari I 387; VI 36
solitari

mari I 439
altari
avari

mari II 197
involuntari

mari IV 527; V 606; VIII 344
lăutari

mari I 432
avari

mari I 439
călări
sărutări

mari IV 164
iar

mari IV 193; V 265
clar

mari II 296
secular

mari I 88
altar
avari

vizionari I 35—36, 297
amar

vizionari I 297
peregrinar

Cotnari V 357, 358
buzunari

Cotnari IV 351; V 362
lăutari

Cotnari IV 350
buzunar

pari V 246
mari

apari V 499
dai

apari III 328
mari

apari I 27, 280
fanar

reapari III 330
mari

răsari IV 286; V 246
mari

tari I 56, 344, 350
mari

tari IV 476
mari
mari

tătari III 22
bulgari

cîntari I 134; II 198, 207, 212
ochelari

cîntari IV 391
mari

ări = eri = ieri

încercări II 180
nări

scări VI 531
boieri

călări IV 144; V 142
mări

mădulări I 427; VIII 144
nări

mări VI 497
desmierdări

mări I 97
călări
desmierdări

mări I 439, 446
călări
sărutări

mări III 29
nări

mări I 167; II 419
cărări

mări IV 130
cîntări

mări V 571; VIII 290
țări

cămări IV 423; V 225
mări

cămări I 427; VIII 144
rușinări

chemări II 385
mări

nări IV 414
scări

nări I 134; II 212
adunări

cărări VIII 116
mustrări

sări VI 56
fermăcări
mări

sări VI 497
desmierdări
mări

visări I 4, 248, 470; IV 18
sărutări

visări IV 82; V 64
sărutări
tremurări

îmbrățoșări IV 263
sărutări

oftări I 4
cîntări

uitări I 230
desmierdări

uitări III 295
mări

uitări I 415
sărutări

uitări III 295
mîngîieri

cîntări VIII 389
salutări

depărtări II 375, 393; III 224; IV 432; V 495, 498, 508
mări

depărtări III 224
țări

țări V 677
serbări

țări IV 486; VIII 35
scări

țări IV 145; V 88
eri

eri = ări = ieri = ori = ăr = er

ceri II 399, 428; III 326
ceri

ceri I 509; V 47
plăceri

ceri II 185, 204–205, 407, 440; V 411, 498, 525
ieri

ceri I 213; II 291, 440; III 208, 218; IV 275, 398; V 490, 498, 508
dureri

ceri V 136
sunători*

ceri V 136
suitori*

ceri IV 467; V 572
adevăr

ceri I 174
cer

ceri VIII 284
efemer

ceri I 378
mister

ceri IV 303; VIII 278
Ahasver

plăceri V 545
plăceri

plăceri II 350, 352, 356
ieri

plăceri VI 518
ieri
ceri

plăceri I 60, 345, 351
dureri

plăceri VIII 454
averi

plăceri IV 175; V 152; VIII 307
păr

vederi VIII 466
căderi

vederi IV 439
ieri

steleri VIII 305
arătări

speri V 534, 535
ceri

speri III 68; IV 442; V 533
păreri

speri III 315; IV 445; V 539, 544
dureri

păreri II 382, 386
ceri

păreri IV 373
ieri

păreri II 382, 384, 386
cer

dureri V 643
desperări

dureri II 387; III 278; IV 442; V 533, 535, 543
ceri

dureri I 38, 301, 307, 310
plăceri

dureri I 373; V 495, 518; VI 87; VIII 168
ieri

dureri II 387, 408; V 645
cer

seri VI 536
mări

seri I 288
cer

răsputeri VI 30
cer

țeri VIII 155
dureri

averi I 108; II 54
ceri

daraveri IV 522
plăceri

primăveri I 31, 294
cîntări

primăveri I 289
ceri

primăveri VIII 460
plăceri

primăveri I 142; II 303
dureri

primăveri I 29
cer

ieri = eri = ăr = er

ieri II 437; III 169*; V 543; VI 61
ceri

ieri IV 116; V 77
palmieri

ieri VIII 209, 220
boieri

ieri VIII 211
vistieri

ieri I 211; III 204, 206, 208, 209, 210, 212, 214
dureri

ieri IV 141
adevăr

ieri I 178; II 406, 408, 437; V 543
cer

mîngîieri II 350; IV 438, 440; V 517, 523, 525, 527, 528
ieri

boieri VIII 224
ieri

muieri VI 120, 537
piperi

iri = ări = ir

zîmbiri I 301
martir

Convorbiri II 202
izvodiri

fericiri IV 432; V 496, 499, 508
nicăiri

fericiri V 534
nemărginiri

năluciri IV 317; V 267
gîndiri

zidiri V 625
mînăstiri

gîndiri III 319
priviri

trandafiri I 83, 415, 416; VI 35, 488, 489
subțiri

zefiri V 651
fericiri

admiri VIII 472
robiri

respiri IV 243; V 202, 203
gîndiri

respiri V 202
admir

măriri I 63
Lear

amintiri I 105; II 41
zidiri

mînăstiri V 382
lumînări*

liniştiri I 6
şoptiri

subţiri V 203
gîndiri

subţiri I 79, 403, 410; VI 29
trandafiri

subţiri V 275
subţiri

subţiri VI 120; VIII 91—92
priviri

îri = iri

hotărîri VIII 341
iubiri

ori = ări = er = or

ori V 664
mări

ori III 252
nori

ori I 93
uşori
fiori

ori III 7, 16
ajutori

ori III 320
dor

ori III 320
pătimitor

ori VIII 201
moştenitor

ori I 183; III 11, 14, 20
ajutor

cobori V 414
fiori

cobori IV 461; VIII 237
(scobori)
nori

cobori V 227; VIII 263
sori

zbori I 486; IV 47
mori

zbori V 636
mori
flori

răcori IV 476; VIII 264
nori

cocori IV 378
nori

adori II 354
implori

sudori I 484; IV 471; V 256; VIII 259, 269
spori

uneori IV 525; VIII 342
palori

adeseori I 14
plînsori

adeseori IV 295
mor

fiori I 493; IV 3
flori

fiori I 8
nori

fiori* VI 645
izvor

înfiori IV 430; V 509
rugători

bujori II 399, 427
proştişori

bujori II 427
pînditori

bujori I 173
pînditor

flori I 371, 465, 501; V 10; VIII 168, 178
răcori

flori VIII 222
uneori

flori I 376; VIII 171
adeseori

flori VIII 382, 404
hori

flori VIII 188
hori
lor

flori VIII 185
fiori

flori V 405
amori

flori I 6
nori

flori V 144
încîntători

flori IV 467; VIII 291
zîmbitori

flori I 253; IV 320; V 274, 285
ghicitori

flori I 465; IV 39
gînditori

flori IV 202
cititori
comori

flori I 9, 461, 478; IV 34; V 35
zori

flori I 4, 248
dor

flori I 26, 279
meteor

flori VIII 209
lor

flori I 14, 258
mor

flori V 45
amor

flori IV 149; V 144
încîntător

flori V 176
orbitor

flori VI 29
lucitor

flori VIII 409
veselitor

flori VIII 209
[stăpîni]tor

flori I 17, 258
îngrozitor

colori VIII 313
onori

mori VIII 463
fiori

mori VIII 459
prevăzători

mori VIII 227
moştenitori

mori IV 70
amor

mori I 178
rătăcitor

amori II 354
mori

omori VIII 458
îngrozitori

comori IV 502
onori

comori VI 113
desmierdători

comori IV 434; V 514
nepăsători

comori VIII 106
zîmbitori

comori V 511, 512; VIII 106
zîmbitor

comori V 512
dispreţuitor

nori VIII 187
mări

nori I 481; IV 48
cobori

nori I 372, 481; IV 111, 172; V 52, 73, 154; VIII 166, 308
răcori

nori I 451, 471, 494; IV 27, 156; V 28, 37, 52
fiori

nori IV 143
sori

nori IV 173
gemători

nori VI 107
sunători

nori I 6
rizători

nori V 124
arzători

nori III 252
nemuritori

nori V 135
suitori*

nori VIII 379
păstori

nori V 95
odor

nori V 128
fior

nori I 491; IV 7
lor

nori IV 462; V 570; VIII 286
trecător

nori V 572; VIII 291
viitor

nori V 85, 123
îngrozitor

aurori V 491
palori

surori IV 462; V 570; VIII 286
(sorori)
sărbători

sori IV 146, 482; V 90, 144
flori

sori V 126
ninsori

sori I 314
purtători

sori IV 474; VIII 262
viitori

sori VI 493
muritori

ninsori V 176
flori
orbitor

ninsori I 60, 348
popor

ninsori I 13
viitor

ușori IV 497
adeseori

ușori I 493; IV 5
flori

trecători II 89
mori

trecători II 388, 405
învelitori

nemișcători I 174; II 430
subsuori

rîmători IV 269; V 230
comori

închinători VIII 473
ori

luminători I 190
ori

sburători VI 111
nori

visători IV 167
dor

cuvîntători V 659
ori

rîzători VIII 187
hori

arzători IV 130
flori

lucitori V 299
nori

strălucitori I 251
rîzători

strălucitori II 429
subsuori

gînditori III 71
ori

răpitori VI 47
muritori

nepieritori V 128
nori

nepieritori II 327
mor

doritori V 100, 111
muritor

muritori IV 482—483
flori
amor

muritori II 92
mori

nemuritori IV 136; V 127
lor

cerșitori IV 141; V 138
sfîșiitor

plutitori IV 236; V 194
uneori

plutitori V 277, 281, 286
nori

plutitori II 429
subsuori

sculptori V 188
tremurător

autori II 208; IV 288, 385
ori

subsuori I 235; III 331, 333
ori

subsuori III 71
mori

zori III 68
ori

zori VIII 299
flori

zori IV 524
dor

iori = or

fiori VIII 295
amor

uri

păduri V 680
păduri

păduri V 520, 528
înduri

păduri III 338; IV 441; V 405, 683
guri

păduri IV 326; V 298, 316
muri

păduri V 454; VI 105; VIII 406
suri

păduri V 519, 520, 523, 530—531
căutături

păduri VI 85, 106, 530
întărituri

înduri IV 438; V 519, 525, 527, 528, 529
păduri

înduri III 206
furi

guri I 178, 228; II 390, 406, 438, 450; III 289, 290, 291; IV 120, 427; V 111, 487
păduri

guri V 556
păduri
naturi

guri V 556
păduri
căutături

guri V 525
înduri

guri I 159; II 351, 352, 354, 358; VI 94
încheieturi

muri IV 165
păduri

muri IV 101, 138
suri

suri IV 157, 545; V 629; VIII 391, 405, 406
păduri

suri V 136
armuri

suri VI 108
armături

suri I 261
învățături
muri

strînsuri IV 350; V 361
guri

creaturi I 151; II 317
guri

picături I 274
murmuri

semănături VIII 387, 399, 416
păduri

adunături VI 86
păduri

împunsături V 388
picături

bătături IV 499
muri

încheieturi V 474
secături

stîrpituri II 317
guri

boltituri IV 362; V 382, 386
scripturi

cotituri I 209; II 21; III 188, 191, 200
păduri

făpturi IV 294; V 250
guri

ași = aș

lași III 193
trufaș

lași I 210; III 188, 189, 190, 193, 200; IV 438; V 525, 527, 528, 529
drăgălaș

lași VI 129
pătimaș

eşi = ieşi = eş

deşi VI 84, 93, 520
ieşi

deşi IV 260; V 224
leş

urieşi VIII 391, 405
plăieşi

cămeşi VIII 119
deşi

cireşi II 109
ieşi

ieşi = eş

ieşi II 107, 108; IV 410
cireş

işi = iş

închişi II 376, 393, 420; V 523, 525, 530
luminiş

adormişi V 520, 524
furiş

gonişi V 519
luminiş

zărişi V 523
luminiş

îşi = işi

işi V 519
luminişi

inşi

atinşi II 203
cuprinşi

învinşi II 327; V 131
împinşi

înşi = inşi

neplînşi IV 160—161
stinşi
distinşi

unşi

pătrunşi V 128
ajunşi

oşi = ioşi = oş

coşi V 607; VIII 349
întunecoşi

întunecoşi VI 111, 536
mîngîioşi

întunecoşi V 111
frumoşi

întunecoşi VI 94
roşi

făloşi IV 486; VIII 35
roş

mincinoşi II 143
sfioşi

luminoşi VIII 385, 398, 413
întunecoşi

luminoşi I 162; II 357, 362
bisericoşi

furtunoşi I 52, 336; IV 321; V 274
roş

roşi V 136
întunecoşi

roşi II 52
inimoş[i]

roşi V 299, 305
fioroşi

groşi IV 488
roşi

viforoşi VI 108, 531, 532
roş

fioroşi V 441
roşi

amoroşi IV 120; V 111
frumoşi

bucuroşi VI 39—40
roşi

bucuroşi' VI 41
Roş

virtuoşi IV 228
cucoş

ioşi = oşi

mîngîioşi IV 512
frumoşi

mîngîioşi II 315
secetoşi

erşi

şterşi V 492
reverşi

uşi = uş

prefăcuşi V 518
piciorus

crescuşi IV 441; V 518
piciorus

compuşi IV 148
uşi

aşti

Paşti V 555
naşti

ăşti = eşti

măşti II 328
poveşti

eşti = esc = egi = ieşti

eşti V 543
eşti

eşti IV 66
cereşti

eşti IV 492; V 582
fereşti

eşti I 123
întinereşti

eşti I 336
pămînteşti

eşti VIII 97, 104
priveşti

eşti VIII 117
poveşti

eşti VIII 388, 400, 417
trezeşti

zîmbeşti IV 271
iubeşti

vorbeşti IV 274
eşti

vorbeşti VIII 92
porneşti

iubeşti IV 289
întinereşti

iubeşti VIII 446
datoreşti

iubeşti VIII 446
îndatoreşti

iubeşti IV 273
şopteşti

rătăceşti V 667
înnegreşti

rătăceşti V 173, 474
veşti

ghiceşti VIII 408
iubeşti

străluceşti III 330
îngereşti

gîndeşti III 305
eşti

gîndeşti VIII 91
întîlneşti

gîndeşti VIII 91
îngereşti

făleşti I 462; IV 15
omeneşti

cleşti IV 81; V 63, 64
poveşti

zvîrcoleşti IV 472; VIII 260
răpeşti

vicleneşti V 543
eşti

omeneşti I 133; II 196, 206, 211
crăieşti

omeneşti I 61, 354
lumeşti
aceşti

omeneşti I 157; II 339, 345
poveşti

slavoneşti VIII 201
greceşti

nebuneşti V 438
urmăreşti

înnebuneşti II 354
iubeşti

risipeşti I 53
eşti

topeşti I 373; VIII 168
eşti

urmăreşti VIII 446
doreşti

ca valereşti IV 225
cereşti

creşti III 45, 46
fereşti

creşti I 185; III 37, 40, 42, 46
poveşti

cerești I 345
plătesc

ferești IV 243, 438; V 202, 517, 519,
ești 520, 524, 526, 527, 528, 529;
682–683

ferești IV 430; V 500, 509
cerești

ferești IV 318; V 285
sufletești

ferești I 112; II 62
ivești

ferești I 130; II 203, 209; VIII 218
privești

ferestri I 107; II 44, 46, 47; VIII 95,
povești 101

boierești VII 301
preoțești

boierești VII 301
potrivești

dorești IV 242, 291
franțuzești

București IV 534; V 611; VIII 339
ești

București IV 535; VIII 341
închipuiești

uriașești* III 29
povești

săvîrșești I 457; V 30
însuflețești

plătești VIII 447
socotești

răsplătești IV 53
lumești
cerești

împărătești IV 268
povești

sufletești II 95
ești

amintești IV 273; V 235
povești

vești II 41
ferești

vești I 100; II 8
povești

privești V 504
ești

privești VIII 380, 393, 408
iubești

privești VIII 106
[trăiești]

privești I 147; II 299, 307
Țării Românești

privești VI 128, 549
povești

jidovești III 21
voiești

povești III 31
întregi*

povești I 117; II 89, 91, 97, 99, 100,
ești 102, 104, 106, 107, 108, 110, 111;
III 221; IV 323, 410, 441; V 241,
519; VIII 102, 104

povești IV 526; V 680; VIII 343
vorbești

povești I 55
iubești

povești VIII 101
gîndești

povești IV 532; V 608; VIII 335
bătrînești

povești I 160; II 355, 359; V 652,
ferești 667, 685, 686; VI 113

povești V 519, 520, 523, 530–531
îngerești

povești I 167; II 371, 392, 418
împărătești

[povești] V 685
pămîntești*

iești = ești

trăiești IV 415
ești

trăiești I 495; IV 45; V 51
cerești

iști

triști I 211; II 103, 105, 106; III 203,
miști 206, 208, 209, 210, 212, 213,
222; IV 435; V 511, 513, 514

oști

foști IV 229
proști

cunoști I 147; II 299, 307, 309;
oști IV 545; V 626

cunoști VIII 473
proști

recunoști II 227
cloști

voști IV 61; V 256; VIII 269
proști

uști

muști V 332
împuști

ați = eați = aț

bați III 56
nesaț

abați V 533
cați

abați IV 536; VIII 342
dați

străbați V 682
arați

combați II 233
Bonifaț

plecați V 574
plecați

plecați V 574
înamorați

întunecați II 379, 396; III 53
saț

amestecați IX 148
adunați

încărcați III 49
îmbrățoșați

mascați IV 525; VIII 343
iubeați

cufundați VI 531
îngropați
împăroșați

bogați I 60, 315, 352
frați

argați VIII 155
visați

afumați IV 191
afundați

afumați I 484; V 163
cufundați

înspumați I 97, 446
saț
braț

închinați VIII 181
stați

coronați I 318
dărîmați
pirați

minunați I 172; II 425
saț

răsunați I 378
uscați

arați I 184; III 45
întunecați

arați III 45
înamorați

frați VI 84, 523
depărtați
amestecați

răsfirați I 186; III 53
îmbrățișați
(îmbrățoșați)

înșirați III 53
îmbrățoșați

păstrați II 249
bărbați

împăroșați V 356
întunecați

îmbrățoșați I 439
braț
saț

depărtați V 685
braț

stați VIII 155
frați

învățați I 132; II 210
minunați

nvățați V 465, 474
nesaț

înghețați I 432
braț
îngemănați

înghețați I 432
braț
frați

înălțați III 49
îmbrățoșați

nevinovaţi IV 160
cercaţi

ăţi = ăţ

bucăţi VIII 201
cetăţi

dăţi I 113, 187; II 63; III 64
arăţi

dăţi I 181; II 443
singurătăţi

dăţi V 535
pustietăţi

arăţi I 178; II 390, 406, 440, 451; VIII 203
bucăţi

arăţi III 45; V 535
singurătăţi

arăţi VIII 203
cetăţi

arăţi V 673
pustietăţi

cetăţi I 130; II 209, 390; V 356—357
arăţi

cetăţi V 404
singurătăţi

cetăţi IV 378; VI 106, 529
pustietăţi

cetăţi VIII 406
jăţ

pustietăţi V 491
arăţi

pustietăţi IV 430; V 508
cetăţi

noutăţi VIII 447
cetăţi

eţi = ieţi = eţ

aduceţi VIII 222
băieţi

vedeţi VIII 380, 392, 407
preţ

vedeţi I 347
isteţ

profeţi I 261
măreţ
îndrăzneţ

săgeţi I 236
măreţ

mergeţi VIII 218
aduceţi

mergeţi VIII 219
ştergeţi

împerecheţi II 443
aveţi

vieţi I 191; III 77
măreţ

dimineţi I 204; III 173
vieţi

poeţi IV 475; VIII 262
dimineţi

lopeţi I 154; II 337, 343
frumuseţi

măreţi III 254
vieţi

păreţi VIII 473
vieţi

păreţi I 84, 405, 418
isteţ

creţi IV 474; VIII 262
profeţi

creţi V 593
isteţi

creţi IV 132
măreţ

tinereţi I 415; IV 432; V 490, 498, 508
vieţi

tinereţi IV 376
înveţi
vieţi

şireţi I 346, 354
mîngîieţi

şireţi I 347
măreţ

şireţi IV 301, 414, 539; V 614; VIII 276
preţ

frumuseţi V 415
duceţi

frumuseţi I 107; II 48, 49; IV 386, 539; V 410
vieţi

frumuseţi V 517
dimineţi

frumuseţi IV 434; V 511, 512; VIII 106
preţ

sînteţi IV 221
aveţi

tristeţi V 518
jeţ

musteţi I 155; II 330, 333, 338, 344
isteţ

aveţi I 463; IV 16
judeţ

înveţi VI 57
îngheţi

înveţi IV 481
creţ

înveţi I 160; II 352, 354, 359; IV 299, 386, 513, 539, 541; V 410, 616; VIII 275
preţ

înveţi IV 298
dispreţ

ieţi = eţi = eţ

băieţi II 202
dulceţi

vieţi IV 270
spuneţi

vieţi III 29; VIII 59—60
preţ

vieţi III 29; V 680, 681
dispreţ

iţi = îţi = it = iţ

iubiţi VIII 161
uriţi

fericiţi I 462; IV 14
nenorociţi

fericiţi V 518
mînuşiţi

munciţi II 196, 206
nefericiţi

munciţi I 133; II 211
nenorociţi

nenorociţi IV 536; VIII 341
potriviţi

străluciţi IV 272
nefericiţi

răchiţi I 210; III 194, 196, 198
fericiţi

răchiţi II 8
tăbăriţi

pustiiţi IV 269; V 230
capriţ

cumpliţi VI 174
rătăciţi

încremeniţi I 394
introieniţi

încremeniţi I 98
păinjeniţi
logodiţi

neîncetăţeniţi II 200, 207; IV 387
fiţi

veniţi III 241
împletiţi

stăpîniţi IV 301; VIII 276
jertfiţi

răsăriţi I 247
veniţi

înfloriţi IV 123
adînciţi

înfloriţi I 323; IV 114; V 91
nisipiţi

înfloriţi I 45
risipiţi

înfloriţi V 231
pestriţi

îndesiţi V 299, 305
sădiţi

răsplătiţi I 59, 344, 350
muriţi

ştiţi VIII 449
păcăliţi

liniştiţi I 93, 435
lustruiţi

sfinţiţi II 199, 207; IV 387
robiţi

împărţiţi I 59, 345, 351
trăiţi

despărţiţi VIII 399, 414
logodiţi

tăgăduiţi VIII 105
adormit

tiviţi V 38
grămădiţi

olţi = olţ

bolţi IV 101, 126, 134; VI 29, 107
colţi

bolţi I 92, 167, 442; II 392, 419;
colţ IV 194, 294, 358, 415; V 135, 368, 369, 461

colţi IV 138; V 135
bolţi

ulţi = ulţ

asculţi VIII 93
desculţi

asculţi VIII 472
mulţi

asculţi I 395
disculţ

disculţi IV 273; V 231, 235
(desculţi)
asculţi

mulţi IV 477
asculţi
mulţi

mulţi VI 28
desculţi

mulţi I 394, 395
desculţ
(disculţ)

imţi

simţi VI 35, 489
zimţi

anţi = anţ

giganţi I 43, 321; IV 113; V 91
lanţ

comendianţi II 275
lanţ

comedianţi II 318
Bizanţ

amanţi I 5, 249
danţ

amanţi II 256
lanţ

inţi = inţ

fierbinţi IV 514
sfinţi

fierbinţi I 211; II 109; III 60, 63, 210, 211
minţi

fierbinţi III 212; IV 430, 440; V 504, 509
rugăminţi

fierbinţi V 500
suferinţi

fierbinţi I 117; II 109, 110, 112; III 38
dorinţi

sfinţi III 253
fierbinţi

sfinţi VIII 343
minţi

sfinţi IV 525; V 606
cuminţi

sfinţi III 241, 243, 246, 253
părinţi

arginţi IV 477; V 574
cuminţi
minţi

fiinţi IV 167
arginţi

conştiinţi IV 259
minţi

minţi II 36
fierbinţi

minţi I 83, 403, 417; VIII 199, 202
dinţi

minţi III 211
rugăminţi

minţi III 68
suferinţi

minţi IV 432; V 496, 499, 508
făgăduinţi

minţi IV 542
prinţ

rugăminţi III 31, 32, 33; IV 445, 449; V 544
fierbinţi

rugăminţi IV 441; V 519, 520
cuminţi

jurăminţi III 70
suferinţi

cuminţi IV 481
minţi

cuminţi I 176; II 381, 401, 432
părinţi

cuminţi V 616
prinţ

ameninţi II 7; III 193; IV 383
cuminţi

părinţi I 167; II 392, 418; VI 110, 514, 517
sfinţi

părinţi IV 139; V 136, 235
cuminţi

părinţi IV 395; V 536
suferinţi

părinţi I 83, 404, 417
prinţ

suferinţi I 192; III 75, 77; V 681, 682
părinţi

prinţi II 61
cuminţi

trebuinţi II 196, 206
minţi

făgăduinţi III 31, 50; V 681
fierbinţi

făgăduinţi IV 391
minţi

făgăduinţi III 70
suferinţi

biruinţi V 625
părinţi

înţi = inţi

cînţi IV 309; V 40, 42; VIII 282
sfinţi

cînţi VI 528
frămînţi

unţi

munţi I 98, 447
punţi
frunţi

munţi II 292; IV 474; V 130, 174; VIII 262
cărunţi

munţi IV 256; V 405
frunţi

punţi VI 101
munţi

cărunţi VIII 229, 230
munţi

încrunţi VIII 380, 392, 407
munţi

frunţi III 22, 23, 30; IV 545; V 626; VIII 391, 422
munţi

frunţi III 30
punţi

oţi = oţ

socoţi I 177; II 383, 405, 414, 437, 447, 448
toţi

socoţi VIII 469
negoţ

preoţi IV 218; V 187
toţi

preoţi I 433
hoţ

hoţi VIII 80
toţi

strănepoţi IV 467—468; V 572; VIII 292
idioţi

toţi IV 350; V 361, 365
sloţi

toţi II 195, 206
poţi

toţi VIII 225
hoţ

epţi

aştepţi IV 471; VIII 259
deştepţi

iepţi = epţi

piepţi V 246
drepţi

ărţi = erţi

cărţi V 153; VIII 307
cărţi

cărţi IV 175—176
cărţi
părţi

cărţi IV 298, 386, 388, 539; V 410; VIII 275
părţi

cărţi IV 264
deşerţi

părţi II 259; IV 431
cărţi

întărţi VIII 82
deşerţi

erţi = ărţi = ierţi

cerţi VIII 99, 100
ierţi

deşerţi II 75
părţi

deşerţi I 127; II 148, 150, 156, 158,
ierţi 159, 160, 161, 162, 163, 164, 166, 168; VIII 123

ierţi = erţi

ierţi I 146; II 299, 306
cerţi

orţi

morţi IV 367, 512; V 390; VIII 350
porţi

morţi VIII 195
sorţi

porţi I 127, 415; II 150, 156, 158, 159
morţi 160, 161, 162, 163, 164, 166, 168, 351, 353; IV 330, 441, 498; V 301, 318, 520

sorţi II 386, 387
morţi

urţi = urzi

scurţi V 188
surzi

uţi = ulţi = uţ

trecuţi I 295
astuţi

ascuţi IV 391
virtuţi

necunoscuţi V 685, 686
săruţi

virtuţi VIII 207
ascultţi

virtuţi IV 414, 540; VIII 82
ascuţi

virtuţi IV 300—301; V 260; VIII 276
astuţi

virtuţi VIII 221
ascuţ

ui = ii

cui VI 645
dorului

cui I 105; II 41; VIII 355
pui

orişicui VIII 298
nu-i

orişicui IV 391
nimănui

cunoscui III 329
nu-i

pierdui IV 438; V 520, 526, 527, 528,
spui 529

lui I 84, 182, 355, 405, 417; II 442*;
lui III 8, 13, 15, 17, 19; IV 169; VI 27, 45, 75; VIII 393

lui III 12
lui
lui
lui

lui VIII 444
spui

lui I 80, 413, 421; VI 24, 70
nimărui

lui IV 302; VIII 277
sui

acelui II 78
căpătîi

românului III 8
lui

codrului VI 513, 514, 516
nu-i

cumu-i III 331
nu-i

nu-i VIII 394, 408
lui

nu-i II 180
sui

nimănui II 56, 57
lui

nimănui V 474
împui*

nimănui V 475
supui*

nimănui VIII 225
Grui

propui V 667
nimănui

spui III 328, 330
nu-i

[s]pui VIII 103
spui

spui VIII 100, 110
nimărui

spui VIII 409
sui

pupui III 331
nu-i

sui I 492; IV 3, 155
pui

avui III 329
nu-i

văzui III 329, 330, 331
nu-i

văzui VI 27
nimărui

avi = av

bravi V 138
dav

azi = az = eaz = iaz

azi II 386
azi

azi VIII 449
necaz

azi I 348
viteaz

azi I 348; V 651; VIII 174
talaz

azi VIII 392
obraz

azi II 288
obraz
talaz

cazi VI 125
brazi

cazi IV 475; VIII 263
talaz

cazi I 75, 392
obraz

scazi I 204, 205; III 169, 171, 172, 173
azi

brazi V 625; VIII 392
azi

brazi VIII 386, 415
azi
obraz

brazi III 23; IV 545; V 626
viteaz

brazi VI 84, 520
iaz

brazi VI 513, 516
iaz
prilaz
necaz

brazi I 152; II 334, 336, 341; VIII 93
talaz

brazi IV 255, 527; V 606; VIII 344
obraz

brazi VIII 415
obraz
azi

iazi = az

amiazi V 678
privaz

ezi = es = eţ = az = ez

urmezi V 465
şezi

urmezi IV 419
aşezi

zăpezi VIII 400
luminezi

zăpezi VIII 388, 417
înseninezi

repezi II 391
vezi

crezi I 373; VI 645; VIII 167
vezi

lucrezi IV 528; VIII 345
vezi

înfiorezi V 504
crez

durezi II 152
crezi

şezi IV 570; V 391, 518
îngenunchez

aşezi I 470; IV 18; V 23
veghezi

aşezi V 333
expatriezi

aşezi I 316
grumaz

depărtezi IV 475; V 640; VIII 263
veghezi

cutezi VIII 452
şezi

cutezi IV 391
vezi

vezi IV 481; V 527, 578
crezi

vezi V 417
adorezi

vezi IV 303; VIII 278
trezi

vezi II 389
înțeles

vezi II 194
chinez

vezi VIII 109
crez

vezi II 430
îmbrăloșez

întrevezi V 523
livezi

livezi III 321
vezi

dovezi V 654; VIII 380, 393, 408
crezi

dovezi VIII 392
preț

zi = ții = is

deschizi IV 440; V 519, 520
rizi

invalizi IV 146; V 144
închis

molizi VI 90, 515, 516
rizi

izi = izi = iz

rizi IV 66
deschizi

rizi IV 287; V 247
închiz

alzi = aș

Scalzi V 141
laș

inzi = ins = inz

oglinzi IV 537; VIII 118
cuprinzi

oglinzi VI 48
nins

oglinzi V 176
nins
aprins

oglinzi VIII 119
cuprinz

oglinzi I 80, 411, 412, 421
întinz

prinzi III 75, 78
aprinzi

cuprinzi I 192
aprinzi

întinzi III 78
aprinzi

onzi = onz

blonzi II 350
bronz

unzi

profunzi IV 66; V 58
ascunzi

răspunzi II 350, 352
pătrunzi

pătrunzi V 613
ascunzi

rotunzi V 520
pătrunzi

arzi

barzi I 137; II 264, 268
cumularzi

erzi = ierzi = ierz

verzi VI 514
pierzi

verzi V 680
pierzi
desmierzi

verzi IV 322; V 277, 278, 286
pierz

ierzi = erzi

desmierzi IV 271; V 217, 218, 665
pierzi

desmierzi I 391; IV 254; V 221
verzi

pierzi I 155, 157; II 268—269, 338, 341, 344, 346; V 217
desmierzi

pierzi II 97; IV 279; V 523
verzi

urzi

absurzi IV 219; V 188
surzi

uzi = us = uz

uzi IV 432; V 499, 507, 509
auzi

auzi VIII 387, 416
sus

auzi VI 646
cobuz

cruzi V 507
uzi

cruzi III 205, 207, 208, 209
auzi

cruzi II 360, 404, 436
auz

ireai

zîmbirea-i VI 79
privirea-i

inai = ina

lumina-i II 181
tina

icăi

tică i VI 52
nimică-i

îngăi = îngii

stîngă-i IV 442; V 533, 535
mîngîi

urmăi = urmă

urmă-i V 194
[curmă]

ipăi

clipă-i I 82, 413, 414
pipăi

pipăi VI 511
clipă-i

pipăi VI 511
clipă-i
clipă-i

pipăi VI 82, 511
pripă-i
clipă-i

ineci = ineci

mîineci VI 52, 494
Duminеci

uneci

luneci I 130; II 203, 209; V 667
întuneci

întuneci I 211; III 210, 211
luneci

ateci

sălbateci IV 512; VIII 89
singurateci

ibici

lybici II 231
Chibici

ordici = ortici

nordici IV 330; V 301
portici

ifici

sacrifici II 230
edifici

alici

încalici IV 213
opalici
italici

ublici = uplici

republici II 286
publici
înduplici

oinici

destoinici IV 267
războinici

alnici

șăgalnici IV 306; VIII 280
(șăgalnici)
jalnici

onici

cronici I 151; II 319
ironici

ironici II 287
cronici

erici = iedici

clerici VIII 201, 203, 206
biserici

biserici V 647
piedici

biserici I 69
feerici

biserici I 88, 439; VIII 91
clerici

atici

sălbatici III 22
muieratici

itici

politici II 236, 255, 262
critici

uzici

auzi ici VI 91
muzici

muzici II 88; V 449; VI 81, 510
nu zici

muzici V 546, 547
nu zici
auzi ici

nu zici II 20, 236; V 654; VI 92
muzici

undei = undi

undei IV 349; V 357
mundi

eei = ei

ideei VIII 297
Dei

ei = ie = iii

Daciei IV 133
învie

veciei III 165; IV 58; VIII 265
mîndriei

nimicniciei II 388; IV 218, 437; V 513
veciei

vecinicei V 139
armonie

vecinicei VIII 229
viii

omeniei VIII 229
viii

Mariei IV 53
pustiei
poeziei

bigoteriei IV 230
Mariei

pustiei I 43, 45, 321, 324; IV 113, 114; V 92
vijeliei

oaiei = oaii

droaie-i V 663
Keleroaii

ilei

zilei I 115
milei

zilei II 75; III 132; V 64, 670
copilei

emei = emii

problemei V 680
sistemii
academii

vremei IV 249
problemei

imei

mulțimei V 374
omenimei

urmei

urmei VIII 382, 395, 409—410
turmei

umei = ume = umii

lumei I 52
sugrume

lumei VI 492—493
spumei
mumei

spumei II 210; III 106; V 227, 558
lumii

anei

stranei IV 302; VIII 277
Satanei

inei = ine

mașinei II 329, 340
luminei

rușine-i I 512; V 14
străine

vinei IV 538
finei
cine-i

unei = une = unii

rugăciunei V 376
june

lunei V 451
minune

lunei II 414; VI 62, 502
unei

lunei III 290
rugăciunei

lunei V 451
minunii

strunei V 128, 129
furtunei

sune-i III 195
lunei

furtunei V 130
lunei

upei = upii

rupe-i V 438, 441, 482; VIII 89
lupii

arei = oare

Saharei IV 125
zîmbitoare

ărei = ere = erei

remușcărei VIII 140
mărei

mărei VIII 187
disperărei

mărei I 468; IV 20; V 24
sărei

mărei VIII 175, 177
țărei

adunărei VIII 186
mărei
țărei

desperărei VI 494
mărei
serei

desperărei I 271
răzbunărei

disperărei I 295; V 276
(desperărei)
durerei

îndurărei V 374, 375
sperărei

întristărei I 307
sperărei

erei = ere = ărei = ării

plăcerei V 187
durere

durerei I 295
sperărei

serei IV 148
cugetărei

serei I 493; III 236; IV 6
mării

averei II 180
înșelării

ierei = ere = ire

mîngîierei VIII 186
durere
privire

irei = ire = irii

iubirei IV 224
privire

fericirei II 328
simțirei

gîndirei III 286, 288
vorbirei

gîndirei III 288
convorbirei*

gîndirei III 92
nălucirei

gîndirei VIII 127
pieirei

gîndirei III 286
vorbirii

pieirei VI 62, 502
muririi
sclipirei

dumnezeirei IV 12
nesimțirei

pătimirei IV 241; V 201
firei
omenirei

omenirei V 438
pieirei

omenirei II 179
mărirei

pierirei IV 302; VIII 277
nimicirei

nemuririi IV 151; V 145
gîndirei

obosirei II 181
orbirei

amintirei VI 494
ceirii

amintirei VI 51
ceirii
iubirei

simţirei V 247
pieirei

mîntuirei VIII 275
omenirei

orei = orii

aurorei V 374
borii

urei = ure

pădurei I 364
sure

naturei IV 301; VIII 277
făpturei

asei = azii

casei VI 71
azi-i

intei = inte

minte-i IV 534; VIII 339
cuvinte

estei = estii

acestei III 193; V 311, 312, 313
trestii

ferestei I 170; V 305
trestii

eţei = eţii

frumuseţei VIII 187
tinereţei

frumuseţei VIII 144
vieţii

inţei

cunoştinţei V 247
ştiinţei

evei

Evei III 54
apărè-vei

rămînè-vei III 54, 58
Evei

apărè-vei III 55, 58
Evei

ivei = ivii

auzi-vei II 283
beţivii

umegi

fumegi IV 385; V 409
rumegi

abii

Basarabii II 287
sabii
Barabii

sabii IV 353; V 363, 365
Basarabii

ăbii

tărăbii I 130; II 204, 209
corăbii

corăbii I 404
vrăbii

vrăbii I 404; II 387; IV 532; V 609; VI 60, 501; VIII 336
corăbii

săbii I 147; II 296, 297, 307, 387; IV 367, 419, 434, 483, 540; V 469, 481, 511, 512, 514; VIII 120, 195
corăbii

ibii

colibii VI 65
hribii

obii

bobii II 249
sobii

cobii VIII 201, 203, 204, 205, 205—206, 206
robii

dobii II 287
bobii
sobii

erbii = ierbii

cerbii VI 528
ierbii

ierbii = erbii

ierbii II 338, 344; IV 324, 354, 411; V 311, 365, 448, 457, 460; VI 85; VIII 94
cerbii

orbii

orbii IV 540; V 614; VI 51; VIII 82
corbii

corbii III 17—18
orbii

ecii

grecii III 18
vecii

vecii I 186; III 49, 53; IV 447; V 544
liliecii

vecii VIII 200
grecii

uncii

Cornu Luncii III 5, 6
pruncii

urcii

turcii VIII 155
furcii

ucii = uce

calmucii III 8, 11
duce

ejdii

nădejdii II 52
primejdii

odii

tragodii II 279
dodii

rodii III 300; IV 101; V 44, 317
zodii

rodii IV 156
zodii
licapodii

zodii II 287
tragodii

zodii IV 254, 329; V 217, 218, 221
rodii

eii = ei = ăii

Ideii V 629
Dei

femeii IV 203
scînteii
zeii

mişeii I 196; III 97, 102, 107
nătărăii

zeii II 75
femeii

zeii IV 206
femeii
Cameii

zeii I 115; II 75, 80, 82; V 471
scînteii

egii = ecii

legii I 48, 333; VII 98
liliecii

regii IV 532; V 608, 609; VIII 335
moşnegii

ochii = ochiii

ochii I 159, 394; II 353, 358; VI 71
rochii

Dochii II 338, 344, 384; III 29, 30, 63; IV 411; V 457, 460; VIII 94
ochii

Dochii I 119; II 115, 116, 118
rochii
ochii

rochii I 85, 117, 157, 173, 406, 419; II 108, 110, 111, 259, 268, 340, 345, 381, 398, 400, 427; III 208, 212, 214
ochii

rochii II 427
ochii-i

unghii

unghii IV 420; V 442, 470, 481
înjunghii

iii = iei

fiii VIII 135—136
copiii

copiii III 21
Românici

copiii IV 357
Mariei

copiii VIII 135—136
fiii

copiii VIII 135–136
copiii

alii = alei = oalii

muscalii III 18
jalei

muscalii III 17
boalii

elii

umezelii IV 358; V 369
evanghelii

ielii = elii

îndoielii IV 249
greșelii

spoielii II 287–288
Fanelii
cafenelii

spoielii I 150; II 315
cafenelii

ilii

zilii II 80, 82; V 471
milii

zilii II 75
copilii

olii

școlii I 140; II 208, 260, 265, 269;
molii IV 250, 288, 385, 539, 541;
V 209, 247

molii IV 528; V 607; VIII 345
școlii

solii I 150; II 279, 317
Golii

emii = emei

academii II 265
vremei

academii I 140; II 259, 265, 269
vremii

vremii IV 415
stemei

vremii IV 376–377
anatemii
problemei

vremii VIII 120
stemii

vremii V 680
sistemii
academii

ărmii = iermii

țărmii V 558
viermii

umii

lumii I 102; II 29
mumii

mumii V 474, 475
ciumii

mumii IV 368, 419; V 390, 465, 475,
lumii 481; VIII 82

spumii I 132; III 205, 383, 387; III 110
lumii V 411, 464, 470, 558; VIII 79*

anii

jidanii III 17, 18
anii

enii

scenii II 282
botoșunenii

sumedenii I 420
mirodenii

sumedenii VI 70
rudenii
denii

mirodenii VIII 211
denii

agarenii IV 350
moldovenii

smerenii I 408; V 657
mirodenii

oștenii IV 415
mirodenii

moldovenii VIII 200
viclenii

inii = înii

străinii I 183; III 10, 14, 15–16, 18,
cinii 20

Pardini V 332
fiorinii

măslinii IV 209; V 182
arinii
rădăcinii

sinii V 179
crinii

înii

mînii VIII 226
cînii

dezmînii VIII 226
cînii

pînii V 256; VIII 269
cînii

stăpînii VIII 108
mînii

bătrînii VIII 108
mînii

ornii

Vatra Dornii I 182; III 8, 12, 13,
cornii 15, 17, 19

unii = une

unii VIII 206
funii

funii VIII 206
unii

funii II 288
nebunii
minciunii
unii

funii I 150; II 316
minciunii

funii II 288
minciunii
unii

rugăciunii V 374
june

înțelepciunii II 176
deșertăciunii

Buddha-Sakya-Muni IV 296
unii

Budha-Sakya Muni II 283
perciunii
minciunii

genunii IV 386, 539; V 410, 414
slăbiciunii

strunii IV 136
furtunii

iunii = unii

iunii IV 508
Sămsunii

opii = opei

Penelopii III 62
apropii

plopii III 80, 82
gropii

plopii I 193; III 82
apropii

snopii VI 76
stropii

apropii II 345, 364
Penelopei

apropii V 667
Penelopii

apropii IV 213
snopii
stropii

apropii VIII 88
dropii

apropii IV 330; V 318
stropii

arii

stejarii V 258; VIII 273
barbarii

stejarii IV 138; V 134
Cezarii

sparii VIII 97
stejarii

hantătarii IV 351; V 362–363
magarii

ării = ele = ărei = erei = arii = erii = ierii = orii

turbării VIII 206
mării

scării VIII 205
mării

desmierdării IV 266
uitării

creării IV 12
renvierei

mării IV 170
rebele

mării IV 121
disperărei

mării I 63
arii
suflării

mării VI 57
ării
visării

mării V 105, 112
disperării
(desperării)

mării I 494; V 52
visării

mării III 258, 260, 264; IV 301, 423; VIII 278
uitării

mării IV 325; V 297, 314
cîntării

mării V 551
depărtării

mării V 565
pierzării

mării V 132
veghierii

mării IV 137
străjerii

mării III 281
serii

mării IV 108
mizerii

mării V 115
splendorii

desfrînării VIII 206
mării

adunării II 282
nării
discutării

desperării VI 51
întîmplărei
serei

desperării IV 63, 302; V 257; VIII 270, 271, 277
mării

intrării I 136; II 203, 206, 213
luminării
(luminării)

sării I 221; III 241, 246, 250, 253; V 543; VIII 231
mării

uitării I 175, 219; II 400, 431; III 248, 257, 258, 261, 263, 271, 273, 275, 276; IV 420, 437, 444, 446, 449; V 441, 482, 483, 513, 543, 671; VIII 205
mării

cîntării IV 128
mărei

cîntării V 472, 648; VIII 48
mării

depărtării V 475—476, 476
mării

depravării V 381
durerii

pierzării VIII 201, 203, 206
mării

pierzării V 374
depravării

erii = erei = ării = ierii

zodierii V 446
mierii

străjerii V 133
tăcerei

merii III 182
primăverii

perii II 262—263
țării

perii I 83, 403, 417; VI 24
puzderii

perii II 263
mizerii

sperii V 311, 654
primăverii
plăcerii*

durerii III 238, 239
mării

durerii I 32
sperării

durerii IV 364, 366; V 388
plăcerii

durerii III 182
merii

serii I 216, 223; III 240, 245, 247, 255, 257, 263, 264, 268, 271, 279, 280; V 624; VI 111
mării

serii VI 533
primăverii

serii IV 405; V 434
mizerii
sperii

mizerii V 338
țării
sperii
berii

mizerii V 332
sperii

mizerii V 333
sperii
mîngîierii

mizerii V 333, 334
sperii
verii

mizerii I 185; III 42, 47
durerii

ierii = erii

mîngîierii VIII 102
sperii

vierii IV 220
muierii

irii

iubirii IV 411, 530; V 478; VIII 347
fericirii

fericirii VIII 462
nimicirii

fericirii II 340
simțirii

îndulcirii IV 261; V 224
amăgirii

îndulcirii I 427; VIII 144
adormirii

gîndirii I 226
vorbirii

gîndirii I 194; III 100
fericirii

gîndirii III 96
nălucirii

gîndirii VIII 83
pieirii

mirii III 324; V 684
iubirii

pătimirii V 201
firii
omenirii

omenirii V 201
firii
omenirii

omenirii V 368, 369
mîntuirii

lămuririi IV 250
firii

amorțirii IV 337; V 328
firii
omenirii

chinuirii V 201
firii
omenirii

mîntuirii IV 299, 389
omenirii

orii

ciorii II 278
autorii

feciorii IV 513, 516
vînătorii

palorii III 210
fermecătorii

palorii I 211; III 210, 212
înfiorătorii

palorii V 557
pătrunzătorii

palorii V 557
adormitorii

glorii II 273; IV 481
victorii

norii IV 537; VIII 118, 119
călătorii

aurorii IV 386, 539; V 410, 414
palorii

aurorii IV 452; V 548
glorii
adormitorii

sorii II 384
norii

cugetătorii II 384
sorii *

cugetătorii II 384
zorii

cugetătorii IV 148
iluzorii

victorii V 89
glorii

muritorii I 11, 12
norii

muritorii* V 366
păstorii

povestitorii VI 110–111, 535
zburătorii

autorii V 242
cerşitorii
muritorii

estrii = estii

ferestrii VI 57
trestii

urii = urei

pădurii II 25, 37
gurii

pădurii I 380; IV 129; V 304
murii

murii IV 99; V 304
pădurii

murii IV 210, 214; V 183
hurii
picturii

nurii VI 80
gurei
pădurei

nurii VI 510
gurei
pădurii

nurii VI 520
gurii

surii VI 510
gurei
pădurei

surii VI 58
murii
pădurii

căutăturii IV 426; V 484
gurii

esii = esei

impresii IV 224; V 190
miresei

eşii = ieşii

leşii IV 351; V 362
cimpoieşii

înşii = înşii

înşii III 88, 91
dînşii

dînşii I 348
învinşii

dînşii IV 249
înşii

oşii

întunecoşii VIII 382, 395, 410
luminoşii

roşii VI 108, 532
întunecoşii

uşii

uşii II 329
mătuşii

cărăbuşii I 87
uşii

atii = atei

gratii I 154; II 335, 337, 342; IV 325; V 315; VIII 94
adoratei

estii = este = estei = eştii

acestii V 311, 312
trestii

ferestii II 422; IV 327; V 299, 305, 316
trestii

ferestii III 29, 30
poveştii

trestii II 394
veste

trestii I 152; II 335, 336, 342; IV 324; V 313; VIII 94
acestei

trestii II 376
fereştii

aţii

generaţii IV 217; V 186
naţii
înmormîntaţii

generaţii IV 257
aspiraţii

decoraţii II 250
[argaţii]*

decoraţii II 250
decoraţii

gușaţii I 150; II 317
naţii

ăţii = eţei = ieţei = eţii = ieţii

singurătăţii II 25
creţii

cetăţii VIII 297
creştinătăţii

eternităţii II 178
vieţei
greţei

eternităţii VI 61, 501
vieţii
vieţii

dreptăţii I 514; V 13
libertăţii

eţii = ăţii = ieţii

ceţii II 25
singurătăţii

ceţii III 160
Veneţii

ceţii III 163
Veneţii
tinereţii
vieţii

ceţii III 163
Veneţii
tinereţii
vieţii

aduceţi-i I 115; II 75, 80, 82; V 471
vieţii

feţii II 386
vieţii

planeţii V 345
vieţii

planeţii IV 340; V 345
vieţii
profeţii

Veneţii III 161–162, 162
ceţii
tinereţii
vieţii

Veneţii III 160
juneţii
vieţii

Veneţii III 163
lopeţii
vieţii

Veneţii I 202; III 162
păreţii
tinereţii
vieţii

Veneţii III 162
creţii
tinereţii
cetăţii

Veneţii III 162
creţii
tinereţii
vieţii

Veneţii III 156
tinereţii
vieţii
ce ţii

Veneţii III 160
frumuseţii

Veneţii III 160
frumuseţii
vieţii

dimineţii V 227
vieţii

puneţi-i II 75
vieţii

păreţii I 438
ceţii
tristeţii

tinereţii II 387
vieţii

pereţii V 674
frumuseţii

frumuseţii VIII 107
ce ţi-i

frumuseţii I 427; IV 261; V 224, 225
vieţii

frumuseţii IV 336, 541; V 327
vieţii

ieţii = eţii

băieţii IV 267
cîntăreţii

vieţii V 657
creţii

vieţii I 201; III 143–144, 144, 145, 146; IV 292
tinereţii

iţii

Ioaniţii II 298, 307
vestiţii

alţii = ălţii

alţii I 375; VIII 170
bălţii

ulții

destul ți-i IV 509—510; V 594
mulții
desculții

inții

dinții V 650
sfinții

îmbrăcăminții IV 523
minții

unții

căruntii IV 208; V 182
munții
frunții

oții

hoții II 317
patrioții

iloții I 150; II 317
patrioții

toții V 620, 623
mateloții

toții IV 214; V 186
soții
preoții

orții

dor ți-i III 245
morții

morții II 126
torții

porții II 126
sorții

porții IV 215
sorții
morții

porții II 126, 128; IV 338; V 32[illegible], 329, 3[illegible]0
torții
morții

sorții I 130, 136; II 195, 204, 20[illegible], 213, 443; III 323; IV 42[illegible], 512; V 225, 256, 684; VIII 20[illegible], 222, 269, 453
morții

torții I 96, 445; IV 138, 311; VIII 283
morții

avii = avei = eavei

sclavii II 125
evlavii
bolnavii
așa vii

evlavii II 126
apărea-vei
sclavii
așa vii

evlavii II 129—130
alina-vei
însenina-vei
așa-vii

evlavii II 129—130
îndura-vei
însenina-vei
așa vii

evlavii II 127
îndura-vei
sclavii
așa vii

evlavii II 126
căta-vei
sclavii
așa vii

evlavii II 127
arăta-vei
sclavii
așa vii

evlavii I 120; II 130
asculta-vei
însenina-vei
așa vii

evii

Sucevii VIII 137
evii

iivi = împli

să-nvii vi I 458, 474; IV 31; V 31, 41, 42
timpii

azii

brazii IV 357
azi-i

ezii

titirezii II 230
Rezi

ozii

nerozii I 149; II 316
prozii

rapsozii II 316
nerozii

rapsozii I 149; II 316
irozii

rapsozii II 286, 287
prozii
irozii

umii = umii

cum ți II 379, 397
lumii

acrămi

lacrămi I 428
consacră-mi

consacră-mi I 160; II 352, 355, 356, 359; V 658, 671
lacrămi

ațămi = eațămi

față-mi VIII 86
îngheață-mi

inemi = inimi

sine-mi I 115; II 75, 79—80, 81; IV 260, 422; V 471
inemi

sine-mi IV 215
ține-mi
inimi

sine-mi II 80; V 223, 471
inimi

aremi

sfaremi V 317
visare-mi

visare-mi IV 329
sfaremi

cîntare-mi IV 260, 422; V 224
sfaremi

cîntare-mi IV 285; V 244
suflare-mi
sfaremi

cîntare-mi IV 283; V 242, 243
cugetare-mi
sfaremi

atemi = atimi

străbate-mi II 407, 442; IV 448
patemi

străbate-mi I 179
patimi

anatemi V 465
patemi

patemi VIII 97
bate-mi

patemi V 474
anatemi

patemi I 218, 220, 222; III 249, 263, 264, 266, 267, 271, 272, 274, 275, 277, 279, 280
singurătate-mi

patemi V 332
vatemi

arate-mi III 262; IV 249, 270; V 225
patemi

singurătate-mi III 262, 263, 264, 266; IV 423; VIII 205
patemi

singurătate-mi V 226
patimi

azimi

cazi-mi IV 254, 325; V 218, 221, 314, 315
razimi

ocumi

locu-mi VIII 85, 136
norocu-mi

inumi = înumi

chinu-mi I 200; III 138, 139, 140
suspinu-mi
sînu-mi

chinu-mi II 26
sînu-mi

însumi

plînsu-mi IV 376; V 225, 226, 397
însumi

întumi

cîntu-mi III 57, 58
mormîntu-mi

cuvîntu-mi III 54, 55, 56, 57, 58
mormîntu-mi

indeni

Armindeni II 26; IV 255
pretutindeni

grindeni I 148; II 300, 308; VIII 80
pretutindeni

ameni = oameni

fameni I 151; II 277, 317
oameni

sameni II 111; IV 414, 539; V 478; VIII 207, 221
oameni

asameni I 117, 177; II 383, 405, 414, 437, 447, 448; III 307, 308, 309; IV 436
oameni

oameni = ameni

oameni VIII 214
fameni

oameni II 108, 110; IV 270
sameni

oameni II 109
asameni

oameni V 608; VIII 347
asamăn

emeni

gemeni V 439
încremeni

gemeni IV 267, 412
asemeni

gemeni V 197
asemeni
semeni

cremeni VI 31, 486
asemeni

semeni IV 363; V 387
gemeni

asemeni III 57; IV 442, 447; V 533, 535, 539
gemeni

asemeni VI 75, 509
cremeni
gemeni

asemeni VIII 123
semeni

asemeni V 323, 324
semeni
gemeni

epeni

depeni II 330
pepeni

stepeni V 446, 461
țepeni

țepeni I 155; II 330, 338, 344
depeni

eteni = etini

ceteni V 362
prieteni

prieteni I 91; III 262, 266
cetini

inteni

sprinteni VIII 119
pinteni

agini = ianjini

imagini II 352, 355; IV 292
pagini

imagini V 249
pagini
paragini

paragini IV 251; V 210, 213
pagini
imagini

păragini VI 535
paianjini

argini = arcini = acrimi

margini V 419
lacrimi *

margini V 38
sarcini

eșini

streșini II 353, 358, 361; V 666
leșini

atini

datini VIII 209
clatini

datini VIII 120
Mușatini

clatini IV 419; V 465, 474, 475, 662; VIII 82
datini

clatini III 21; VIII 209, 301
Mușatini

clatini II 287
Mușatini
datini

Mușatini I 149; II 316
datini

etini = eteni

cetini I 218, 225, 429; II 29, 338; III 237, 239, 241, 243, 246, 247, 249, 251, 252, 254, 256, 258, 260, 262, 264, 266, 267, 271, 272, 274; IV 411; V 460, 656
prieteni

cetini I 155; IV 351, 353; V 363, 460; VII I 203
prietini

esări = asări

presări V 229
pasări

eceri

petreceri V 320
seceri

petreceri V 321, 322
seceri
treceri

petreceri IV 333, 334
seceri
întreceri

seceri V 322
petreceri

eferi

luceferi IV 351; V 361
teferi

teferi I 176; II 381, 401, 432
luceferi

uferi

nuferi I 387
suferi

suferi I 388
nuferi

egeri

alegeri V 604
degeri

înțelegeri I 157; II 268, 340, 345; V 604
degeri

ingeri = îngeri

atingeri II 109; III 211
îngeri

îngeri = ingeri = înger

îngeri III 211
atingeri

plîngeri VIII 286
stingeri

plîngeri I 5, 249; II 390; IV 360; V 383, 386, 570; VIII 286
îngeri

plîngeri IV 463
stingeri

plîngeri I 467; V 25
înger

răsfrîngeri V 115
îngeri

ieri

crieri I 134; II 197, 198, 206
scrieri

crieri IV 287
descrieri

scrieri IV 251; V 210, 213
trieri
crieri

descrieri IV 289
crieri

eieri = ieri

creieri II 211
scrieri

umeri

numeri I 82, 390, 413, 414; V 217, 221, 332
umeri

ineri

tineri I 72, 386, 427; IV 227; VI 51, 494; VIII 144
Vineri

Vineri I 140; II 265, 269; IV 261 422; V 224
tineri

așteri

mașteri V 333
nașteri

egri

negri I 494; V 52
alegri

integri IV 425
negri

aştri

aştri I 416, 466, 505; IV 80; VI 35, 488
albaştri

albaştri IV 76
aştri

fiaştri I 82, 415; V 448, 450, 654
albaştri

pilaştri IV 160; V 148
aştri
albaştri

pilaştri I 140; II 260, 265, 270; IV 542; V 616
albaştri

auri = aur

fauri IV 305; V 260; VIII 279
aur

balauri V 292, 305
(bălauri)
aur

grauri V 649
aur

acuri = eacuri

lacuri I 110, 152, 188; II 61, 341; III 65
veacuri

bracuri I 132; II 210
veacuri

eacuri = acuri

veacuri I 123; III 61, 62; V 558, 683
lacuri

icuri

şiretlicuri I 150; II 316; VIII 93
nimicuri

nimicuri II 115
plicuri
spicuri
picuri

picuri I 119; II 118
plicuri
nimicuri
picuri

picuri I 107; II 45, 46, 47
nimicuri

tipicuri II 115, 116, 118
plicuri
nimicuri
picuri

îcuri = icuri

carilîcuri II 316
nimicuri

crailîcuri II 284
nimicuri
cabazlîcuri

crailîcuri II 281
berbantlîcuri
crailîcuri

crailîcuri II 281
caraghiozlîcuri
crailîcuri

ocuri

batjocuri VIII 450
locuri

locuri I 150; II 317
jocuri

ercuri = iercuri

cercuri I 72, 386
Miercuri

ucuri

ulucuri IV 223
buclucuri

înduri

scînduri II 93, 95; IV 300, 412, 540; V 260, 614; VIII 134, 276
gînduri

scînduri I 435
rînduri

gînduri I 134; II 212; IV 170, 225; V 153, 550; VI 24; VIII 221, 307
scînduri

gînduri II 115
scînduri
scînduri

gînduri IV 212
scînduri
rînduri

gînduri V 550
comînduri *
rînduri

gînduri I 75, 394, 428; IV 317; V 266, 356; VIII 398, 413
rînduri

gînduri I 119; II 115, 116, 118
rînduri
scînduri

rînduri VI 80, 81, 101
gînduri

rînduri IV 207
gînduri
scînduri

oduri

noduri VI 32, 487
prohoduri

ărfuri = îrfuri = orfur

mărfuri IV 205; V 180
vîrfuri
ochii lor fur

aguri = eaguri = agor = agur

faguri IV 356; V 366
şiraguri
steaguri
praguri

faguri V 184
şiraguri
Agor

faguri V 184
şiraguri
Agur

şiraguri I 148
steaguri

eaguri

şireaguri II 309
steaguri

iguri

friguri IV 418; V 463, 481
siguri

siguri V 436, 447; VIII 94
friguri

nesiguri VIII 135
friguri

cîştiguri VIII 462
friguri

înguri = inguri

linguri VI 81, 510
singuri

singuri I 155; II 344
crînguri

însinguri IV 505
crînguri
singuri

crînguri I 122, 179, 210; II 133, 137, 286, 407, 440; III 194, 196, 198; IV 448; V 541; VI 30
singuri

erguri = iercuri

Verguri VI 48, 494
Miercuri

uguri

muguri VIII 106
struguri

struguri IV 132
ruguri

uhuri

duhuri VIII 412
văzduhuri

văzduhuri VIII 397
duhuri

iuri = îuri

pustiuri I 45, 322; IV 114
sicriuri

pustiuri I 144; II 296, 304; VIII 203
rîuri

aiuri

plaiuri V 182
raiuri

eiuri

obiceiuri VIII 221
temeiuri

temeiuri VIII 209
obiceiuri

eriuri = ăruri = eruri

ceriuri IV 311; VIII 284
misteruri

ceriuri IV 152; V 147
misteruri
adevăruri

îuri = iuri

rîuri I 146; II 292, 296, 297, 306—
pustiuri —307, 307; IV 417, 434; V 511, 512, 514; VI 86

rîuri IV 157
frîuri
brîuri

frîuri IV 145; V 88
rîuri

aluri = ealuri

baluri I 202; III 157
portaluri
canaluri
valuri

idealuri I 35, 177, 292, 296; II 382,
valuri 385, 405, 437; III 61; IV 463, 541; V 540, 570, 681; VIII 286

maluri III 228
dealuri

maluri III 262
maluri

maluri III 156, 163
canaluri
portaluri
valuri

maluri III 152, 154, 156
canaluri
valuri
portaluri

maluri III 156
canaluri
valuri
valuri

maluri III 160
portaluri

maluri III 159—160, 160, 161, 161—
portaluri 162, 163
canaluri
valuri

maluri I 219, 221, 280, 487; II 310,
valuri 443, 449; III 248, 257, 258, 260, 261, 262, 264, 265, 272, 273, 275, 276, 277, 278, 280; IV 23, 543; V 540, 557, 617; VI 116; VIII 180

canaluri III 160
maluri

semnaluri III 158, 159
baluri
canaluri
valuri

portaluri III 162
canaluri

valuri I 103; II 34, 38; III 196;
dealuri IV 123; VIII 204

valuri IV 110, 127, 465; V 70, 571;
maluri VIII 289

valuri V 185
maluri
dealuri

valuri V 617
valuri

carnavaluri III 157
portaluri
canaluri
valuri

ealuri = aluri

dealuri III 152
canaluri
portaluri
valuri

dealuri I 104, 181, 210, 225; II 29,
valuri 34, 38, 443; III 181, 194, 196, 198, 237, 239, 241, 243, 246, 247, 251, 253, 254, 256; IV 408; V 260, 454, 454—455, 457, 476, 477, 658, 672; VIII 94, 278

eluri

modeluri V 331
bordeluri

feluri II 351; V 185
ghazeluri

iluri

bibiluri II 235, 238, 255
dactiluri

oluri

ocoluri III 104, 109, 110
goluri

goluri II 386, 387, 405, 411; III
stoluri 104, 106

poluri V 550
goluri

poluri III 111
stoluri

stoluri VIII 218
ocoluri

stoluri V 660
goluri

stoluri I 91; III 111
poluri

amuri = eamuri = anuri

geamuri III 60, 62; VI 112
ramuri

flamuri IV 419; V 469
neamuri

flamuri I 216, 219, 221, 223; III
ramuri 236, 238, 241, 245, 247, 248, 250, 253, 255, 257, 258, 261, 263, 264, 268, 271, 273, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281

ramuri I 187; II 341; III 60, 64;
geamuri IV 304, 380; V 407, 604, 647; VI 112; VIII 279

ramuri I 101; II 10; IV 359; V
neamuri 370, 371; VIII 120

ramuri III 236
flamuri

ramuri V 38
stanuri

eamuri = amuri

neamuri V 511
flamuri

neamuri I 121; II 132, 134, 386;
ramuri III 104; V 682

emuri = emur

mademuri IV 350; V 361
vremuri

tremuri I 201; II 79; III 143, 144,
vremuri 145, 146; IV 420; V 470, 656

cutremuri I 155; II 337—338, 343;
vremuri III 143; IV 411; V 459, 470, 478

vremuri VIII 84, 135
tremuri

vremuri III 234; IV 417; V 446,
cutremuri 449, 461, 481

vremuri V 317
tre[mur]*

vremuri IV 145, 329; V 89, 317
cutremur

anuri = amuri

oceanuri V 511, 512
limanuri

lanuri I 144; II 304
limanuri

planuri IV 304; VIII 278
ramuri

limanuri II 296
lanuri

stanuri IV 508
lanuri

inuri = înuri

chinuri III 214
chinuri

chinuri II 410
seninuri

chinuri IV 518
suspinuri

chinuri IV 299; VIII 275
destinuri

chinuri VIII 473
sinuri

suspinuri III 208, 213
chinuri

ouri

bouri IV 136; V 126, 127, 626
nouri

ecouri V 132
nouri

nouri IV 134, 135, 547; V 124, 125;
bouri VI 85, 517; VIII 120

nouri I 379; IV 138, 463; V 124,
ecouri 165; VIII 286

nouri IV 79
ecouri
bouri

nouri I 486; IV 22; V 25, 205; VIII
ecouri 180
nouri

nouri IV 101
tablouri

nouri I 63
tablouri
ecouri

epuri = iepuri

cepuri VIII 87
iepuri

ipuri

nisipuri VIII 203, 204
chipuri

opuri

galopuri IV 509
topuri

eruri = ăruri

ceruri IV 148, 538; V 144
adevăruri

ceruri I 480, 509; IV 35, 126, 160; V 47, 330
misteruri

eteruri V 38
ceruri

misteruri I 467; IV 24, 120; V 96, 104, 111
ceruri

oruri

amoruri IV 133
coruri

ururi

murmururi I 162; II 351, 355, 356–357, 361; III 264; V 664
pururi

pururi III 93, 94; IV 520; V 604
cusururi

cusururi IV 255
pururi

asuri = asări = azuri

glasuri IV 267
pasări

glasuri VII 301
nasuri

glasuri IV 303; VIII 278
talazuri

pasuri V 547, 548
ceasuri
glasuri

pasuri I 92, 433[ ], 442; VIII 401
glasuri

pasuri IV 451–452
glasuri
ceasuri

ăsuri

măsuri I 79, 421
mătăsuri

păsuri IV 414, 540; V 614; VIII 221
măsuri

păsuri VIII 207
mătăsuri

șăsuri VIII 118
măsuri

șăsuri VIII 118
mătăsuri

mătăsuri IV 523; V 605
măsuri

esuri = ăsuri

înțelesuri VIII 84, 136
eresuri

înțelesuri III 144
eresuri
împresuri
presuri

eresuri VIII 88
împresuri

presuri I 121; II 132, 134
înțelesuri

presuri III 143, 144
împresuri
înțelesuri
eresuri

împresuri II 258, 259; V 660
eresuri

șesuri VI 105
măsuri

șesuri I 201; III 142, 143, 144–145, 145, 146
eresuri
înțelesuri
împresuri

șesuri III 145
eresuri
împresuri
înțelesuri

isuri
abisuri IV 482
visuri

visuri VIII 384, 397, 412
abisuri

aturi

sfaturi I 101; II 10, 25, 36; IV 235, 329; V 194, 317, 461
laturi

sfaturi VI 51–52, 494
paturi
laturi

sfaturi V 326
saturi
laturi

laturi I 198; 427; II 36; III 89, 91, 95, 97, 102, 108, 112; IV 261; V 223, 224, 225; VI 70, VIII 143
sfaturi

laturi IV 414
olaturi

laturi II 301, 314, 315
bănaturi
(banaturi)

laturi I 155; II 338, 343; IV 328, 411; V 459; VIII 88
saturi

vînaturi VIII 87
saturi

saturi II 331, 333; IV 336; V 327
laturi

ături

lături I 103; II 24, 25, 34
alături

lături VIII 399
pături

alături VI 107
lături

alături II 284
mături
lături

alături II 37
pături

pături VI 76
lături

împături III 188, 190
alături

șirături I 409
alături

eturi = ături

marafeturi V 660
cofeturi

șireturi I 87, 420
alături

ulturi

culturi II 314
vulturi

înturi = înduri

cînturi V 370
morminturi

cînturi I 433
morminturi
vînturi

cînturi III 30, 61, 62, 66; IV 376; V 396, 540, 543, 566
vînturi

pămînt[uri] V 370
morminturi

morminturi I 299
gînduri

vînturi IV 459
cînturi

vînturi II 383, 384; III 104, 106
pămînturi

erturi

certuri VIII 201, 203, 204, 206
deșerturi

orturi

porturi VIII 201, 203–204, 205, 206
corturi

uturi

scuturi V 465, 469, 471, 475, 662
ajuturi

scuturi IV 434; V 511, 512, 514
începuturi

începuturi I 147; II 296, 297, 307
scuturi

ățuri = ețuri

învățuri V 338
jățuri
hățuri
dulcețuri

anțuri

lanțuri I 276
danțuri

înzuri

prînzuri VIII 215
spînzuri

arăşi = iarăşi = arăş

ceară-şi V 197, 324
tovarăş

împreunară-şi V 197
tovarăş
iarăşi

pară-şi IV 335; V 323, 324—325
ceară-şi
tovarăş
iarăşi

tovarăşi IV 353, 390; V 416; VIII 86
iarăşi

iarăşi = arăşi = carăşi = arăş

iarăşi V 197—198
ocară-şi
gheară-şi
tovarăş

iarăşi V 197
ocară-şi
sară-şi
tovarăş

iarăşi V 197
ocară-şi
cătară-şi
tovarăş

iarăşi V 197
ocară-şi
tovarăş

iarăşi I 462; VIII 80, 385, 399, 414
tovarăşi

iarăşi I 196; III 94, 97, 102; IV 225, 289
tovarăş

eieşi = eişi = ieişi

deie-şi I 79, 411
ei-şi

aleşi

cale-şi I 186; III 50, 53
galeşi

induşi

despletindu-şi I 122; II 136, 137
privindu-şi

însuşi

însuşi II 135
însuşi

însuşi IV 387
plînsu-şi

plînsu-şi I 160; II 185, 355, 356, 360; V 411
însuşi

oreşti = orieşti = oriieşti

trecător eşti III 208
flori eşti

inişti

inişti II 270
linişti

linişti I 141; II 270
inişti

linişti II 32
arinişti

arinişti I 103; II 32
linişti

arişti

stejarişti VIII 118
rarişti

arăţi = areţ

plecarăţi I 346, 354
înşelarăţi
purtarăţi

vărsarăţi V 256; VIII 269
mişcarăţi

aşteptarăţi I 61, 349
vorbareţ
pismătareţ

botezarăţi IV 536; V 612; VIII 341
jurarăţi

îrăţi = irăţi

omorîrăţi II 275
strivirăţi

uceţi

aduceţi V 670
duceţi

ergeţi

mergeţi VIII 219
ştergeţi

ineţi

ţineţi II 129, 137; V 660
vineţi

vineţi VIII 118
ţineţi

vineţi II 268, 340
aţineţi

îneţi = ineţi

rămîneţi I 122; II 137
vineţi

uneţi

spuneţi V 670
apuneţi

epeţi

începeţi V 663
pricepeţi

oaspeţi

oaspeţi VI 75, 506
proaspeţi

ereţi = eriţi

părere-ţi V 333, 334
cere-ţi
meriţi

părere-ţi VIII 82—83
meriţi

iseţi = iseţ

adumbriseţi I 149; II 316
letopiseţi

adumbriseţi II 287
trebuiseţi
letopiseţ

oaşteţi

cunoaşteţi II 273
necunoaşteţi

aiţi = aiţ = aieţi

gaiţi V 341
laiţi

laiţi I 84, 405, 417; VI 45, 490
opaiţ

straiţi IV 339; V 334
paie-ţi
opaiţ

uliţi

uliţi V 461, 511; VIII 206
suliţi

suliţi I 118, 150; II 288, 309, 316; IV 415; VIII 205
uliţi

indui

rîndu-i IV 545; V 620
numărîndu-i

ingui

crîngu-i V 533
tîngui

oiui

toiu-i VI 48
boiu-i
soiu-i

elui = alui = ălui

castelu-i IV 330; V 318
arătă lui

castelu-i V 294, 301
arătă lui

castelu-i VI 52, 497
felu-i
arătă lui

inui = înui

chinui V 326
plinu-i
învinui

chinui II 98; IV 287
sînu-i

seninu-i IV 271
chinui

învinui V 326
plinu-i
chinui

înui = inul

sînu-i I 247
suspinul

ipui

închipui I 196; III 93, 96, 97, 100; IV 287
chipu-i

ărui

dărui IV 269, 326, 419; V 315, 318, 469
oricărui
(orcărui)

dărui IV 331
adevăru-i

stărui VI 71
dărui

adevăru-i II 125
oricărui
dărui

adevăru-i I 103; II 24, 34
păru-i

asui

glasu-i VI 59
pasu-i

atui

turbatu-i IV 182; V 158—159
patu-i
încredințatu-i
palatu-i

patu-i VIII 87
vînatu-i

împăratu-i VI 71, 506
legănatu-i

încredințatu-i VIII 38
palatu-i
patu-i

ătui = ădui = etui

sfătui VI 72, 506
îngădui
tabietu-i

sfătui VIII 136
omătu-i

itui

constitui II 232
prostitui

întui

cîntu-i IV 256, 287
mîntui

mîntui I 151; II 337, 343; IV 411; V 459
cuvîntu-i

pămîntu-i V 473
mîntui

mormîntu-i III 220
mîntui

veșmîntu-i I 102; II 19, 29; III 220, 221
mîntui

vîntu-i III 219, 220
mîntui

vîntu-i V 656
mormîntu-i
mîntui

cuvîntu-i V 449
mîntui

ieptui = eptui

pieptu-i V 303, 304
înțeleptu-i

istui

mistui V 459
tristu-i

tristu-i I 155; II 26, 338, 343; IV 411; V 459
mistui

ețui = ățui

jețu-i IV 497
bățu-i

ebezi = epezi

lebezi IV 313; VIII 285
repezi

epezi

lepezi I 155; II 338, 343; III 234; IV 411; V 450, 460
repezi

auzi

lauzi II 287
auzi
aplauzi

ăbiei = a biei

corăbiei V 384, 385
sabiei

eamămii = amămei

teamă mi-i VI 527
da-mă-m-ei

acului

lacului VI 646
dracului

ocului

locului VI 646
focului

eiului

bordeiului VI 517
teiului

alului

calului III 22
muscalului

inului = ânului = înului

spinului III 6, 10, 11
românului

spinului I 183; III 10, 13, 15, 20
creștinului

crinului I 2
sînului

înului = inului

sînului VI 95—96
crinului

impului = irului

timpului I 463; IV 15
delirului

împului = înului

cîmpului I 5
sînului

odrului = otrului

codrului VI 515
lotrului

orului

Mîntuitorului IV 357
călătorului

itului

arhimandritului I 183; III 6, 11, 13, 16, 20
schitului

întului = îndului

sfîntului IV 360; V 383; VI 529
pămîntului

pămîntului IV 460
vîntului
gîndului
mormîntului

vîntului III 22; VI 530
pămîntului

J

ej = eji

prilej V 333
vîrtej

mrej II 195
prilej

vîrtej I 147; II 300, 308
viteji

L

al = eal = oal

bal IV 203
esal
cristal

cal I 3, 247
voal

muscal IV 532; V 608, 609; VIII 335, 347, 348
natural

migdal IV 376; V 396, 397
val
pal

ideal I 30, 288 290,
matinal

ideal II 355, 356, 359
pumnal

papagal I 236; III 336
coral

egal II 351
pumnal

regal IV 503; V 589
egal

hal II 263
microcefal

bal IV 529; VIII 347
spital

mal V 404
deal

mal I 492; IV 3, 170, 398; V 424
val

mal VI 98, 517, 524
prăval

primal V 641
național

formal IV 518
natural

național V 641
ideal

infernal I 513; V 13
ideal

pal I 336, 466, 493; IV 6; V 11, 62
ideal

pal IV 155; V 147
oval
portal

Sardanapal IV 112; V 74
pal

opal I 508; V 46
val

fatal IV 171; V 150
infernal

natal I 8
ideal

natal I 1
național

natal IV 169
voal

metal V 99
mal

piedestal I 513; V 13
ideal

piedestal V 409, 507
val

cristal VIII 178, 179
ideal

cristal I 63
triumfal

cristal IV 172; V 154; VIII 308
pal

cristal VI 57, 498
val
pal

val IV 517
cal

val VIII 160
deal

val III 337
papagal

val IV 294
regal

val IV 169; VI 102
mal

val II 352
pumnal

val V 277, 281
cristal

prăval I 251; IV 319; V 268
deal

rival VIII 448
egal

eal = al

deal I 296
triumfal

deal VI 102
triumfal
Decebal

deal I 35, 296
regal

deal II 249
național

deal V 403; VIII 387, 416—417
val

oal = eal

voal V 259
deal

el = ăl = iel

el IV 169
el

el V 474
rebel

el IV 417, 418; V 436, 417, 463, 481
Brigbel

el VIII 95
Floribel

el I 456, 472; IV 28; V 29; VIII 311
fidel

el V 29
crudel

el II 383
fel

el VIII 468
defel

el VIII 380, 393, 408
miel

el VI 30
testemel

el IV 97; V 39
inel

el I 455; V 29
ușurel

el II 278; IV 532; V 609; VIII 271, 336, 348
mișel

el I 281; V 611; VIII 312, 339
înșel

el II 56
puțințel

el I 168; II 375, 419; IV 428
castel

el IV 145; V 89
țel

el I 96, 438, 445; IV 125
oțel

rebel II 447
el

fidel I 41, 315
el

infidel V 438
Brigbel

model II 351—352
el

model I 160; II 361
porumbel

model II 356
porumbiel

fel II 447; VIII 381, 408
el

fel IV 510
astfel

fel VIII 385, 414
singurel

fel VI 108—109
oțel

fel IV 283—284
gazel
el

defel V 589
el

defel I 464; IV 37; V 48
fidel

defel IV 505
astfel
cumințel

defel VIII 470
oțel

astfel V 232
el

astfel VIII 116
puțințel

sprințenel VI 528
el

Ionel VIII 380, 389, 392, 402, 407, 418
el

grierel I 87, 408, 420
oțel

tinerel VI 106
el

tinerel VI 99
singurel
oțel
miel
el

singurel I 214; III 224, 225; VIII 379, 391, 406
(singurel)
el

ușurel I 13, 14
încetinel

mișel II 52; III 10; VIII 200, 221—222
el

mișel IV 421; V 438, 439, 445, 473, 475
Brigbel

mielușel VIII 380, 392—393, 407
el

mititel I 134; II 212
el

mititel VI 45, 490
purcel

castel II 393; IV 139
el

castel IV 305; VIII 279
rebel

castel I 487; IV 23; VIII 180
rebel
eternel

țel I 271
Gabriel

bărbățel VI 127
el
iacătă-l

înfășățel VI 84, 517, 520
(înfășețel)
frumușel

căpițel IV 230
el

cuvințel IV 504
inel
el

mărunțel I 162; II 363, 365
el

oțel I 408, 420; IV 486; V 258; VIII 35, 271
el

oțel VI 527
miel
el

oțel VI 487
ușurel*
(iușurel)

oțel VI 487
mi[titel]*

duel IV 220
defel

gazel II 121
el

iel = el

porumbiel II 352
el

porumbiel II 356
model

il

Bal-Mabil II 275
sigil

Bal-Mabil II 318
copil

profil IV 195, 276; V 166
copil

Nil V 462
copil

impil I 91, 440, 441
copil

copil I 151
Bal-Mabil

copil IV 527; V 606; VIII 343
idil

copil IV 203
agil
gentil

copil IV 534; VIII 338
Achil

copil V 155; VIII 309
juvenil

copil IV 173
steril
juvenil

copil I 157; II 90, 268, 340, 345, 352, 353, 354; IV 344; V 349, 351, 352, 253, 400, 684; VIII 111
april

copil II 431
gentil

copil II 51
tiptil

copil IV 345; V 354
ostil
april

copil IV 290; V 248
zi-l

copil IV 289, 500
azil

april I 128, 337; II 165, 167; V 403
copil

gentil I 493; IV 5, 323
copil

tiptil I 80, 421[!]; IV 281
copil

azil I 22, 273; IV 535; V 612; VIII 341
copil

ol

simbol I 36, 297
gol

ocol VI 45
gol

ocol V 462; VIII 213
sol

ocol IV 428; V 487
doña Sol

scol IV 428
doña Sol

Eol I 468; IV 20
barcarol

gol I 82, 415
ocol

gol VI 113, 536
scol

gol IV 427; V 487
doña Sol

domol I 110; II 61; VIII 473
gol

domol IV 427; V 487
doña Sol

pol IV 427; V 487
doña Sol

sol VIII 230
ocol

consol IV 430; V 503, 504, 509
gol

stol IV 389, 432; V 410, 415, 495, 498, 508
gol

stol IV 428; V 487, 488
doña Sol

[pristol] IV 428; V 488
doña Sol

ul

caraul II 256, 264
sul

sătul V 332
„Raul"

destul IV 271
sătul

ascăl = oascăl

dascăl IV 373; V 395
recunoască-l

oascăl = ascăl

recunoască-l I 133; II 211
dascăl

iatăl = atăl

iată-l I 132; II 205, 210; VIII 80
tatăl

esel

lese-l I 102; II 20, 29
vesel

țesel VIII 95
lese-l

țesel II 254; VIII 95
vesel

vesel I 65, 365; IV 298; VIII 275
lese-l

icol

pericol II 257, 266, 270
ridicol

pericol II 285
agricol

opol

Constantinopol IV 205; V 180
popol

ăul

răul III 94; VIII 222
nătărăul

ambul = iambul

preambul II 232; IV 356; V 366
iambul

acul

tombacul VI 71
dracul

cerdacul V 307
lacul

lacul I 121; II 131, 133
pitpalacul

lacul IV 511
oracul

saracul V 214
dacul
Dracul

săracul IV 331
malacul

săracul I 182; III 8, 12, 13, 15, 17, 19
racul

săracul I 48, 332; IV 204; V 179; VI 66; VII 97
(saracul)
dracul

dracul VIII 201, 202
săracul

icul

micul VI 66
tipicul

pericul I 141
ridicul

uncul

„Pruncul" II 236, 254, 261, 262
homuncul

ocul

focul VI 24
locul

focul I 174; II 399, 427
norocul

cojocul IV 487
jocul

locul IV 524
focul

locul VIII 402
norocul

norocul IV 396
locul

ucul

ciubucul VI 71
cucul
apucu-l

cucul VI 516
haiducul

haiducul VI 513, 516
cucul

aldul

smaraldul V 176
caldul

indul = îndul

despletindu-l II 137
privindu-l

jeluindu-l VIII 421
cuprindu-l

jeluindu-l VIII 391
trecindu-l

indul = îndul = întul

gindul VIII 412
lărgindu-l

gindul V 541
înseninindu-l

gindul V 541
luminindu-l

gindul IV 396
ingininilu-l

gindul III 92, 96; V 663
rindul

gindul IV 448
cuprinzindu-l

gindul VIII 384
intinzindu-l

gindul I 454, 471; IV 27; V 28, 37
pămintul

alegîndu-l VIII 386
gindul

luminindu-l I 193; III 80, 82
gindul

rindul VI 29
ţiindu-l

rindul IV 503
mormintul

cercetindu-l III 96
rindul

pătrunzindu-l III 80
gindul

odul

nodul V 215
norodul
podul
nerodul

nodul IV 252
norodul
nerodul
Podul

eul = ăul

zeul III 97
nătărăul

Dumnezeul IV 300; VIII 275–276
răul

eagul = agul = iagul

moşneagul IV 414; V 299, 305 316
toiagul

moşneagul V 446
dragul*

iagul = eagul

toiagul II 299; IV 327; V 292
moşneagul

igul

cucurigul IV 224; V 191
frigul

angul

rangul I 85, 408, 420
hangul

uhul

duhul VI 69, 91, 97
văzduhul

iul

fiul V 535
pustiul

sicriul IV 218, 434; V 512, 514
pustiul

aiul

mălaiul VII 302
papagaiul

raiul IV 329; V 294, 301
graiul

raiul V 318
straiul

raiul V 295, 302
guturaiul

eciul

Beciul IV 350; V 361, 365
Tigheciul

iciul

paliciul VIII 354
haliciul

eiul

teiul VI 66
bordeiul

oiul

cimpoiul II 388
războiul

soiul VI 66
tărăboiul

ariul = arul

samsariul V 334
magariul
pitarul
hambariul

samsariul V 334
magariul
trăistarul
hambariul

samsariul V 334
magariul
trăistarul
cumariul

eriul = ărul

ceriul IV 301, 414; VIII 82, 276
adevărul

alul

bacalul V 333
calul
moralul
ţucalul

pocalul I 15
valul

liberalul II 281, 284
genialul
cristalul

liberalul I 150; II 316
cristalul

valul VIII 204
calul

elul

castelul IV 491
însurăţelul

oţelul V 225
modelul

ielul = ălul

mielul I 390
vălul

olul

ocolul VI 70
solul

eamul = amul

neamul IV 258; V 222
Adamul

neamul I 147; II 300, 308
ramul

emul

vedemu-l IV 285; V 244
poemul
èmul

poemul IV 283; V 242, 243
èmul
vedemu-l

imul

dissimul V 249, 655
privimu-l
ţintirimul

omul

omul VIII 455
pomul

pomul II 382, 384
omul

atomul II 385
omul

umul = urul

drumul VIII 397
furul

drumul IV 207–208
tumul
fumul

anul

ciobanul VIII 110
sărmanul

ciocanul IV 289; V 247, 248
banul

persianul VIII 448
sărmanul

bitlanul VI 516
ciobanul

musulmanul VIII 223
sultanul

sultanul IV 227
Don Juanul

inul

rubinul II 402
seninul

seninul IV 507
suspinul

seninul VI 58, 498
suspinul
chinul

seninul I 466, 505; IV 80; V 62
divinul
sinul VIII 289
supinul

înul = ânul = inul

stăpînul III 17
românul

sînul I 183; III 20
românul

sînul I 4; IV 465; V 571
suspinul

emnul

îndemnul II 233, 236, 255, 263
desemnul

untdelemnul IV 350; V 358
îndemnul

omnul

Domnul IV 437; V 514, 516
somnul

onul

zvonul I 152; II 335, 336, 342;
balconul IV 324; V 289, 297, 313;
VIII 94

unul

unul VI 61, 501
bunul
nebunul

unul V 444, 472–473; VIII 199, 202
nebunul

unul V 602
niciunul

bunul IV 511
unul
unul

Crăciunul VI 76, 509
presunul
ajunul

ajunul VI 509
presunul
ajunul

tunul VIII 219
unul

apul

arapul II 309
capul

ipul

chipul IV 412, 415; V 478
nisipul

impul = imbul

timpul IV 482; V 578
nimbul

timpul IV 502
Olimpul

arul

amarul IV 208; V 181
cîntarul
samarul

pumnarul VIII 90
vlăstarul

mărgăritarul IV 310; VIII 283
talarul

mărgăritarul IV 165
talarul
păharul

ărul = erul

mărul I 55
părul

mărul VI 55, 497
cerul

părul VI 493
mărul

părul I 54, 340
adevărul

adevărul I 281; IV 192; V 165
cerul

erul = eriul = ărul

cerul I 227; III 285, 287, 288; IV 540;
adevărul V 614; VIII 207, 221

cerul VI 497
cerul
adevărul

cerul VI 497
cerul
eterul

cerul VI 55
gerul
eterul

ce[rul] V 82
[eterul]

cerul II 178
misterul

gerul I 148; II 301, 309
cerul

cavalerul V 295, 302
cerul

eterul IV 221
ceriul

irul

cimitirul IV 190
mirul
pirul

îrul

hatîrul VI 72
catîrul

hatîrul VI 42
satîrul

orul

dorul VI 81, 510; VIII 97
amorul

dorul VI 51
amorul
poporul

dorul I 26, 279
izvorul

piciorul IV 451; V 546
feciorul
zborul

piciorul VI 95
ficiorul

piciorul V 375
strălucitorul

piciorul IV 209
covorul
ivorul

amorul III 207, 214; IV 522
dorul

amorul I 174; II 399, 428
binișorul

poporul VIII 407
dorul

poporul I 53; V 473
amorul

poporul I 432
amorul
apărătorul

locșorul IV 492
odorul

binișorul II 52
zorul

rîușorul I 5, 249
dorul

trecătorul* V 670
zburătorul

învingătorul IV 123; V 81
poporul

viitorul II 318
poporul

cerșitorul I 356
izvorul
piciorul

ajutorul VIII 445
risipitorul

izvorul IV 514
dorul

izvorul I 122; II 136, 137
piciorul

izvorul I 79, 411
îndrăgitorul

zorul II 428
binișorul

asul

nasul IV 333; V 320, 321, 322
glasul
pasul
Parnasul

nasul II 236, 255, 263
Parnasul

pasul II 88, 107; IV 410; V 449, 459
estasul
(extazul)

esul

eresul III 93
înțelesul

isul = îsul

visul V 203, 204
rîsul

ulsul

impulsul IV 203; V 179
pulsul
avulsul

insul = însul

dinadinsul V 377, 378
dînsul

dinadinsul VI 69
într-însul

stinsul IV 446, 449; V 541
dînsul

însul

dînsul II 388; VI 81, 510
plînsul

plînsul I 175; II 400, 431; III 106,
dînsul 326; IV 442, 444; V 533,
534, 536, 541; VIII 79

ersul = iersul

mersul IV 292
viersul

mersul I 91
universul
viersul

mersul I 441
universul
versul

universul IV 141, 502; V 138, 588
mersul

universul V 138
reversul

ișul

curmezișul VI 99, 524, 524–527
frunzișul

atul

sfatul V 156; VIII 310
necuratul

palatul VI 52, 497
împăratul

olatul IV 367; V 390
împăratul

pieptănatu-l VI 66
închinatu-l

vinatul II 20
înnoptatul

patul IV 332; V 319
păcatul

neastîmpăratul VI 55
împăratul
palatul

sărutatul* II 20
vinatul

preannălțatul VI 69
satul
latul

ătul = etul

omătul IV 415
îndărătul

omătul II 21; V 176, 449, 459
încetul

etul

încetul IV 322; V 287
cometul

încetul V 449, 451, 452
poetul

poetul IV 262; V 227
încetul

ietul = etul

băietul VI 69
încetul

itul = îtul

iubitul V 586
titul
ruginitul

menitu-l VI 69
îndrăgitu-l

ursitul VI 55, 497
urîtul
gîtul

îtul

gîtul VIII 93
gîtul

altul

altul I 231; III 300; IV 101; V 44
înaltul
(înnaltul)

nealtul VI 493
înaltul
bazaltul

înaltul I 181; II 387, 408, 443; III
altul 105, 109, 110

entul

Orientul VIII 453–454
momentul

intul = întul

argintul I 488, 511; IV 129; V 50,
pămîntul 118

întul = îndul

sfîntul V 609
pămîntul

pămîntul I 88, 440
gîndul
cuvîntul

pămîntul IV 62, 301; VIII 270
avîntul

mormîntul I 15
vîntul

vîntul IV 98; V 40, 566
cîntul

vîntul V 565
gîndul

vîntul II 132, 134, 167; V 513, 514,
pămîntul 515, 671

vîntul VI 48, 494
pămîntul
sfîntul

vîntul V 434
pămîntul
pămîntul

vîntul I 69, 377, 380
cuvîntul

vîntul IV 407
cuvîntul
pămîntul

cuvîntul VI 23
gîndul

otul

cotul I 132; II 210; III 104
totul

înotul I 176; II 402, 410, 434, 435,
totul 445

totul II 179
cotul

totul VIII 210, 219, 220
pilotul

eptul = ieptul

înțeleptul IV 267
pieptul

înțeleptul V 474–475; VIII 220
dreptul

preaînțeleptul VIII 210
dreptul

dreptul V 462
înțeleptul

ieptul—eptul

pieptul VI 46
dreptul

utul

trecutul I 196; III 93, 96, 101
începutul

ațul

lațul I 174; II 381, 399, 429, 430
brațul

nesațul II 429, 430, 442
brațul

ețul

îndrăznețul IV 205
prețul
jețul

anțul

lanțul VIII 201, 203
Bizanțul

Bizanțul VIII 204
lanțul

avul

postavul VIII 88
grozavul

ezul = ăzul

botezul VI 66
văzul
„Crezul"

iezul = ezul

miezul III 93
„Crezul"

izul = isul

izul IV 289; V 247
scrisul

uzul

auzul IV 205
uzul
hurmuzul

M

am = eam = iam

am IV 542
am

am IV 282
iubeam

am VIII 92
neam

am VIII 86
infam

am VIII 387, 416
ram

am IV 529; VIII 346
dram

Adam IV 276
am

geam I 193; III 80, 82
am

geam V 407
fugeam

mergeam IV 74
ajungeam
înotam

rugam I 187; III 60, 62, 65
am

primblam IV 76
închipuiam

ram VI 112, 114, 534, 535
geam

ram * II 389
Brahm

Brahm III 169
eram

eram VI 85
neam

eram V 654
tremuram

eram II 389
Brahm

cutreieram IV 354; V 365
puneam
ram

monogram II 249
căutam

cătam IV 440
am

cătam IV 512
ram

arătam V 231
făceam

arătam V 231
prefăceam

eam = am

iubeam IV 478
paralelogram

gîndeam VIII 461
știam

pierdeam IV 345
înebuneam
ajungeam

pierdeam V 354
muream
ajungeam

neam VIII 225
închinam

neam I 48, 333; VII 98
Haram

neam II 389
Brahm

ăm

așteptăm VIII 213
serbăm

em = ăm

bem V 629
avem*

diadem VIII 164
gem

diadem IV 153
problem

diadem I 270, 370; VIII 164
blestem
(blăstem)

ședem VIII 175, 176
diadem

gem VIII 292
blăstăm

gem I 271, 435; IV 468
blestem
(blăstem)

chem IV 421; V 445, 475
tem

chem VIII 407
sîntem

chem V 405
blestem

chem VIII 392
avem

poem IV 220
cherem

tem III 133; V 662
chem

sîntem II 388
vedem

blestem VIII 462
vedem

blestem V 438
chem

sistem IV 525; VIII 343
tem

avem IV 340
suprem

im

trăim I 465, 504; IV 39; V 49; VIII 123
iubim

trăim I 344, 351
împărțim

iubim V 635
trăim
murim

fim III 75, 78
potrivim

venim IV 307; VIII 281
izbim

venim VIII 389, 401, 418
mîntuim

voim IV 89
știm

murim I 129; II 172
țintirim

știm IV 303; VIII 278
lățim

simțim IV 490
chinuim

privim IV 115; V 74
Ierusalim

om

om I 64, 358; IV 147
atom

om IV 499
fantom

dom V 227, 253, 444, 473, 474; VIII 263
om

econom VIII 454
om

pom VI 27
om

atom V 89, 384, 386
om

fantom IV 145, 147; V 88
om

ărm

țărm III 30
sfărm

orm

adorm II 239
uniform*

diform IV 203; V 179
Marion de Lorme
adorm

uniform IV 386, 389, 432; V 410,
adorm 415, 496, 499, 513, 514

De Lorme V 174
adorm

ism

patriotism II 278
idealism

um = umi

bum IV 194
acum

cum IV 533; VIII 107, 338, 399
acum

cum VI 42
serum

acum II 228
Naum

acum III 175; VIII 464
cùm

acum VIII 469
nicidecum

acum I 112, 235, 495; II 63; III
drum 323, 325; IV 45, 517; VI 32, 487; VIII 114, 394, 409

acum VIII 225
zugrum

nicidecum II 410
drum

nicidecum VIII 469
zugrum

orișicum VIII 463
nicidecum

fum IV 415; V 478
acum

fum VIII 384, 397, 412
acum
drum

fum V 495
nicidecum

fum IV 468, 546; V 573, 629; VIII
drum 292

parfum III 184, 185
cum

drum I 208; III 184, 185
cum

drum VI 94
cum
fum

drum I 128, 234; II 153, 157, 159,
acum 163, 167, 168; III 314, 315, 316, 317, 326; IV 127; V 403; VI 102

drum II 402, 410, 435
nicidecum

drum IV 158
samum
lumi

văzum I 208
cum

văzum VIII 209, 219, 220
fum

irăm = irămi

întîlnirăm II 122
liră-mi'

întîlnirăm I 120; II 123, 123–124
iubirăm
inspiră-mi
liră-mi

întîlnirăm II 123
zărirăm
inspiră-mi
liră-mi

risipirăm III 207
iubirăm

urăm

văzurăm II 230
amorizurăm

acem

facem VIII 93
prefacem

idem

ucidem IV 373
idem

desfidem IV 373
idem

închidem IV 373
idem

deschidem IV 374; V 395
idem

idem = idem

ridem IV 373
idem

egem

înțelegem VI 100, 528; VIII 209–
alegem 210, 220

inem = înem

ținem I 124; II 133, 136
rămînem

unem

punem V 337
dispunem
spunem

compunem IV 519; VIII 460
punem

eavom = avom

vedea-vom IV 308; VIII 281
ruga-vom

ucium

bucium III 240, 243
zbucium

zbucium I 147, 225; II 300, 308;
bucium III 235, 237, 238, 244, 251, 253, 254; VI 85, 102

arum

harum I 140; II 259, 265, 269
gerendarum

ierum = erum

jerum IV 517, 518
rerum

orum

horum II 231
philistrorum

N

an = ani = ean = ian = ioan

an VIII 200
ban

an III 277
troian

an VIII 135
Roman

an IV 517
șarlatan

an I 144; II 297, 305
sultan

cioban VI 85, 517
an

Vulcan V 126
Titani

ciocan II 250
șarlatan

maidan VIII 93
an

jidan III 5
Ștefan

ocean III 57
an

mărgean VI 498
an

mărgean I 170; II 377, 395, 423
ocean

diafan I 270, 375; VIII 169, 170
Satan

profan I 262
organ
Ioan

profan II 365
Traian

asirian I 20, 272
uragan

lan V 399, 400, 403
an

lan IV 317; V 266
diafan

lan V 266
plan

lan IV 193; V 265
Meran

plan I 32, 295; IV 301; VIII 277
an

plan I 60, 349
viclean

plan VIII 457
liman

plan IV 160
titan
năzdrăvan

aman I 48; VII 98
motan

aman IV 517
Petrovan

roman I 24, 150, 277; II 277, 317
Traian

roman I 347
noian

tiran I 395
colan

platan II 291
Osman

jamantan IV 518
sărman

motan I 332
motan

van I 155; II 256, 327, 339, 345
an

van IV 471; VIII 259
ocean

van V 565
uragan

van I 64, 357
noian

van V 275
liman

avan VI 45
ani

avan VIII 155
viclean

avan VIII 353
duhan

avan VI 28
cazan

paravan II 357
zaplan

paravan II 363
căpitan

paravan II 363
pehlivan

paravan I 162; II 363, 365
curtezan

năzdrăvan VI 27
avan

pehlivan V 364
pehlivan

ean = an

clean* II 53
viclean

viclean V 96, 100, 111
colan

viclean VIII 456
tiran

viclean VIII 82
căpitan

pămîntean VI 28
viclean

pămîntean VI 31, 486
avan

cetăţean II 286
ţigan
ciolan

ân = în

român IV 471; VIII 260
senin

in = ini = îni = im = în

in VIII 383, 396, 411
vin

in I 400, 402, 410
sin

hain II 51
chin

hain I 109
puţin

hain IV 349; V 358
vin

străin II 157
chin

străin V 503
închin

străin I 81, 417
Călin

străin II 148, 152
vin

îmbin I 247
crin

rubin I 270
senin

rubin IV 467; VIII 291
vin

rubin I 3, 247
sin

din V 636
pin
vin

fin IV 364, 366; V 389
in

fin V 365
plin

fin IV 355
deplin

fin IV 219; V 188
divin

serafin I 19, 268
divin

vergin I 29, 289
senin

vergin I 30, 289, 290
venin

vergin I 288
divin

virgin IV 270; V 225, 230
(vergin)
crin

chin I 439
fin
suspin

chin V 682
închin

chin VI 40—41
Călin

chin I 465; IV 38
plin

chin I 56, 350
deplin

chin I 375; IV 490; VIII 170
venin

chin VIII 398
sin

chin I 433
creştin
închin

chin VIII 86
puţin

chin III 58; IV 253
vin

chin I 271; V 400
sin

închin' IV 128
lin

închin VIII 466
puţin

închin IV 311; VIII 284
vin

meschin IV 155
spini
senin

lin VI 111
in

lin VI 57, 498
in
divin

lin I 457, 473; IV 29; V 30, 36
Llin

lin II 399, 427, 428
Cătălin

lin IV 319; V 272, 285
pelin

lin I 20, 216, 219, 221, 223, 273,
senin 492; III 238, 240, 241, 245, 246,
247, 248, 250, 253, 255, 257, 260,
261, 268, 273, 275, 276, 277, 278,
280, 281; IV 3, 131; V 119, 669

lin I 192; IV 3; VIII 399
suspin

lin I 206; III 177, 178, 179; VIII 96, 101
arin

lin I 464; V 48
divin

lin III 263, 264
sîn

alin* IV 495
senin

Călin VI 39
venin

Cătălin I 173; II 398, 427
vin

închin II 393
sîn

plin VIII 155, 158
închin

plin V 615
lin

plin IV 448, 540; V 541, 615; VIII 163
senin

plin I 12
crin
ebenin

plin VIII 172
vin

deplin III 21
străin

deplin II 431
lin

deplin I 175; II 430
inclin

deplin III 278
senin

deplin IV 390; VIII 109
puţin

deplin IV 446; V 539
vin

măslin I 485; IV 192; V 163, 165
divin

cămin I 42, 316
lin

domin V 413
plin

anin VI 112, 114
suspin

senin VIII 163
senini

senin V 639
rubin

senin VIII 387, 400, 416
închin

senin II 384; III 257, 261, 263, 264, 271, 272, 273; V 524, 526, 527, 528, 529
lin

senin VI 111
cristalin

senin IV 233; V 192; VI 105; VIII 388, 418
plin

senin I 191; III 77; VIII 186
vin

senin I 464; IV 37; V 48
divin

senin I 480; II 375*; IV 26, 45 7
sîn

însenin III 328
plin

venin VIII 287
chin

venin VIII 117—118
plin

venin I 490; IV 11
senin

venin V 256; VIII 269
spin

venin I 484; IV 471; VIII 259
suspin

venin I 433
creştin
reînchin

venin. VIII 154, 157
bătrîn

spin V 164
creştini

spin VIII 201
străin

spin I 284
senin

spin I 369; VIII 163
venin

suspin I 5, 248
rubin

suspin II 431; V 635; VIII 179
lin

suspin VI 85, 86
vin

Rhin V 572; VIII 290
suspin

Rin V 669
vin

arin III 176, 177
lin

crin II 400
lin

crin I 5
ebenin

crin IV 83
senin
suspin

crin V 11, 403
sîn

crin V 400
vin

crin I 493; IV 5
sîn

serin I 184; III 27, 28, 31, 32, 36, 39, 41, 43, 44
vin

Florin VI 62
plin
devin

Florin VI 502
senin
sîn

Florin VI 48
sîn
chin

Florin VI 59, 501
sîn
ţiţini

sîn V 445
mini

sîn VI 113
străin

sîn V 503
închin

sîn VIII 185
însenin

Hotin III 6; VIII 199, 200, 202, 216
hain

Hotin I 182; III 15, 17, 19
aţin

Hotin III 8
vin
aţin

creştin VI 108
baldachin

creştin IV 350, 351; V 361
vin

ţin VI 113, 534, 535
crin

ţin VIII 117
puţin

aţin IV 157; V 148
senin

puţin VIII 454
tain

susţin I 59, 351
mîn'

vin I 154; II 337, 342; V 113, 314
in

vin VI 546
străin

vin IV 166; V 149
rubin

vin III 54, 55, 57, 58; V 629, 636
chin

vin IV 304; V 683; VIII 278
in

vin III 58
pelin

vin II 335; IV 325; V 297, 314
musselin

vin I 170, 370; II 395, 423; VIII 163
senin

vin IV 267; V 229; VIII 205
suspin

vin III 58
arin*

vin III 43, 44
serin

vin III 57
sîn

vin VIII 471
puţin

vin IV 472; VIII 260
divin

vin III 51, 56
sîn

previn VIII 459—460
acuamarin

divin I 463; IV 16
numim

divin I 481, 509; IV 35; V 47
senin

divin I 3
crin

divin I 481, 509; IV 36; V 47
sîn

aîn

vaîn IV 502
Caîn

în = îni = in = un

păgîn V 358
vin

păgîn I 93, 99, 434
bătrîn
sîn

îngîn IV 464; V 570
suspin

rămîn II 99, 170; IV 271; VIII 104
străin

rămîn IV 514
stăpîn

rămîn VIII 187
bătrîn

stăpîn V 534
îngîn

stăpîn IV 220
sîn

bătrîn I 481, 509; IV 36; V 47
plin

bătrîn IV 466; VIII 289
senin

bătrîn VI 86, 107, 532
stăpîn

bătrîn I 17, 258; III 306; VIII 185
sîn

Mircea cel Bătrîn II 248
[sîn]

bătrîn V 607; VIII 346
nebun

sîn IV 421
mîni

sîn V 24
chin

sîn III 218, 222
închin

sîn IV 548; V 326
lin

sîn I 11
înclin
chin

sîn I 249
ebenin

sîn I 179, 312, 314; II 407, 442;
senin V 54, 615; VII 196

sîn I 468; IV 21; V 24
venin

sîn VIII 86
scrin

sîn I 213; III 222
ţin

sîn IV 299, 389; V 259; VIII 275
puţin

sîn I 346, 347, 354
divin

sîn V 475
mîn'

sîn IV 380; V 407
rămîn

emn

nedemn IV 287
demn

îndemn IV 367
lemn

lemn IV 219; V 188
nedemn

lemn I 63; IV 141; V 86
semn

semn I 148; II 300, 308; IV 75,
lemn 120, 378; V 104, 390, 514[1];
VIII 195, 350

semn V 363, 364
solemn

omn

domn II 185, 197; IV 353, 416; V
(Domn) 362, 363, 365, 404, 440, 441;
somn VI 516; VIII 82, 84, 89,
136, 182, 199, 202

somn I 96, 148, 168, 171, 438, 445;
domn II 184, 301, 309, 310, 314,
(Domn) 315, 350, 376, 393, 422,
424; III 205; IV 138, 234, 295,
303, 538; V 134, 250; VI 70,
519; VIII 178, 278

somn IV 162
domn
somn

somn II 178
insomn

umn

pumn IV 353; V 363, 364
alumn

on = oe

cocon II 250
pantalon

balon IV 505; V 591
zvon

oblon VI 112
zvon

polon VIII 154, 158
loc

tron IV 155
ton
Pion

tron VIII 311
zvon

întron VIII 191
demon

Robinson IV 74
Vavilon

ton V 620, 623
Washington

zvon I 228; III 292
Endymion

zvon V 86, 123
Pion

orizon IV 445, 450
monoton

ern

cern I 309
etern

infern I 490; IV 11
etern

Olofern I 427; VIII 144
etern

etern IV 225; V 191
modern

etern I 437; V 436, 447, 463
infern

etern V 577
aştern

etern I 98, 447
aştern
infern

aştern IV 81; V 63
cern

aştern I 95, 436, 443
infern

diştern I 205; III 173
etern

orn

corn V 668
Bertrand de Born

corn V 405
corn

corn I 429; III 175, 176, 243; V
întorn 404, 487; VI 102, 115, 128,
549

corn VIII 83
răstorn

horn VIII 95, 100
corn

întorn I 206, 429; III 176, 177, 178,
corn 179, 233, 235, 237, 239, 243,
244; VIII 95, 96, 101

întorn VI 47, 493
corn
adorn'

răstorn III 175; IV 233
corn

un = uni

păun IV 127
răsun'

bun VIII 216
străbuni

bun I 338; VIII 200, 203
nebun

bun VIII 447, 466
opun

bun V 347
spun

bun IV 159
supun
străbun

bun V 626
tun

bun II 291
Malchatun

nebun V 412; VIII 116, 215
bun

nebun VI 35, 489
spun

nebun IV 490
răsun
bun

nebun II 291, 295
Malchatun

adun II 414
un

adun I 44, 322; IV 114
bun

adun V 209
pun

adun' IV 249
supun

adun' IV 130; V 118
răsun'

alun I 144; II 297, 305
Malcatun

cunun IV 529; VIII 346
nebûn

pun II 249
ceaun

pun IV 385, 388; V 409, 414
bun

impun VIII 468
spun

spun IV 99; V 44
cununi

spun VIII 116, 117
bun

spun I 158; II 346; V 510; VIII 84, 135
nebun

supun II 295, 304
Malchatun

sun I 466, 504; IV 40; V 49
nebun

eacăn = eagăn

pleacă-n VI 47, 493
mesteacăn

mesteacăn III 290
leagăn

eagăn = agăn

leagăn VI 66
leagăn
leagă-n

leagăn III 234
tragăn'

amăn

geamăn V 436, 447
samăn'

geamăn IV 418; V 463
asamăn'

asamăn VIII 92
famăn

eamăn = amăn

seamăn VI 48
geamăn
îndeamăn

avăn

plavăn II 363, 365
zdravăn

ianjen = injen

paianjen I 46
stînjen

injen = înjen

painjen VII 97
stînjen

umen = umăn

egumen V 191, 389
rumăn

egumen IV 364, 366; V 388
rumen

inten

pinten VI 60, 501
sprinten

sprinten I 87, 409, 420
pinten

injin = înjin

Painjin I 331
stînjin

atin

clatin IV 353; V 363, 665
Mușatin

Mușatin VI 100, 527, 528
clatin

emon

Philemon III 210
(Filemon)
demon

aun

scaun IV 210
dizdaun
faun

scaun V 446
faun

faun IV 418; V 446, 462, 481
scaun

iaun = aun

miaun IV 305; VIII 279
scaun

eun

îngreun' I 97, 446
împreun'

O

o

colo II 249
El Berlicoco

acolo I 409, 420
Caro

acolo IV 532; V 609; VIII 336
încotro

caro II 202
rococo

încotró II 288
colo
Berlicocó

încotro II 259
caro

indo = îndo

împodobind-o II 303
sălbăticind-o

troienind-o IV 541
adunînd-o

risipind-o VI 126, 545, 546
privind-o

îndo = indo

călcînd-o IV 359; V 370, 371
ducind-o

călcînd-o V 370
aducînd-o

răsfirînd-o VI 545, 546
numărînd-o

vînturînd-o VI 541
troienind-o

scuturînd-o VI 542, 545
numărînd-o

scuturînd-o VI 546
văzînd-o

îndreptînd-o V 207
legănînd-o

purtînd-o II 144
recunoscînd-o

văzînd-o IV 119; V 111
sfîșiind-o

io = iuă

adio III 106
socoti-o

Românio V 337
privi-o
Clio
potrivi-o

goni-o III 106
zio

urni-o III 109, 110
socoti-o

urni-o III 109
potrivi-o

Mario V 643
dori-o

zări-o III 66
adio

regăsi-o III 106
socoti-o

socoti-o III 108, 109
zio

ști-o V 190
ziuă

sui-o VI 105
ziuă

privi-o I 188; III 66
adio

potrivi-o III 108; V 420
zio

zio III 105, 109, 112
socoti-o

zio III 112
potrivi-o

trezi-o III 106
zio

auzi-o III 106, 110
zio

egio = egeo

Corregio I 157; II 269, 341, 346
înțelege-o

olo

colo VIII 85
încolo

dincolo IV 224; V 191
Apollo

încolo I 149; II 316
Apollo

ino

vino I 142; II 295, 304; IV 329
alin-o

inso

cuprins-o V 452, 453
învins-o

orso

întors-o II 238
torso

ato = iato

Cato II 285—286
lăsat-o
aflat-o

spurcat-o I 24, 276
urmat-o

dat-o III 170; V 191
Plato

desmierdato II 129
adorato

creat-o II 406
Plato

închinat-o IV 285; V 244
adorato

arat-o I 120; II 130
adorato

adorat-o III 307, 308, 309; IV 437
iat-o

arătat-o II 390
Plato

gustat-o IV 183
furat-o
curato

căutat-o IV 237; V 198
cîștigat-o
iat-o

căutat-o V 197
recîștigat-o
iat-o

ito

iubito IV 345
risipit-o

iubit-o II 99, 170; IV 271; V 230; VIII 104
coperit-o

iubito V 354
chinuit-o

menit-o V 243
iubito

împietrit-o I 116; II 76, 80, 83; V 471
iubit-o

eapto

neînțeleapto IV 453—454
îndreapt-o
așteapt-o

uto

făcut-o VIII 450
putut-o

avut-o VIII 462
pierdut-o

eauo = eao

steauo V 420
avea-o

indumio = indumio

cîntîndu-mi-o V 404
reamintindu-mi-o

P

p = ab

ap V 452
lab

ap II 332; IV 536; VIII 341
ap

ap II 97; V 461; VI 113
neap

cap II 334; IV 244; V 203; VIII 84, 135, 225
scap

cap V 650
țap

încap III 333; V 556; VI 513
cap

încap III 205
scap

scap II 152, 334; IV 369; V 450
cap

scap V 450
încap

adap II 329, 332
cap

singeap VI 72
cap

arap VIII 206
cap

ciorap V 655
cap

ciorap V 655
încap

țap IV 118; V 99
cap

ip

chip II 208; IV 269, 289, 437; V 247, 248, 514, 516
nisip

nisip IV 147
risip

imp = imb = împ

Olimp II 390
timp

timp II 178
nimb

timp II 388
cîmp

împ

cîmp VIII 80
răstimp

răstimp VIII 119
cîmp

ump = umb = up

scump III 33
rump

rump I 213; II 257; III 216, 218, 222
scump

rump V 38
trup

irump I 262
plumb

op = opi

miop VIII 456
scop

galop IV 327
ciclopi

galop IV 492
hop

up

rup VI 36, 489
trup

trup IV 261, 423; V 224
rup

astup V 449
rup

R

ar = ari = iar

car IV 137
temerar

măcar VIII 455
dar

măcar III 132
zădar

măcar I 468, 480; IV 20, 26
amar

furnicar IV 194
bizari

Bomilcar VIII 471
declar

pescar VIII 195
amar

dar VIII 461
clar

dar* V 665
polar

dar I 480, 508–509; IV 35; V 46, 47
amar

dar II 285–286
buzunar
bulgar

dar VIII 474
altar

zadar VIII 47
cari

zadar VIII 380, 392, 407
(zădar)
mari

zadar I 53; II 152; IV 170; V 153, 536, 539; VIII 307
(zădar)
amar

zădar IV 438; V 524, 526, 527, 528, 529
iar

zădar II 386
stejar

zădar II 328, 340, 345
par

zădar V 375
otar

zădar VIII 462
sanctuar

murdar IV 220
har

vulgar VIII 445
chiar

vulgar VIII 355
răsar*

păhar II 327
amar

chiar III 246
aduce-mi-ar

chiar I 378
altar

chiar VIII 453
avar

chiar IV 472; VIII 260
avar
amar

jar IV 99, 475; V 44; VIII 263
stejar

jar V 81
secular

jar VIII 174
amar

jar IV 468; VIII 292
rar

jar IV 123
funerar

jar V 81
mormîntar

stejar IV 537; V 612; VIII 118
seculari

stejar IV 399, 498; V 113
iar

stejar I 98
amar

talar I 18, 266
amar

talar IV 157
hotar
amar

clar V 100
singular

clar IV 130; V 118
rar

clar V 677
hotar
apar

declar VIII 472
măcar

declar VIII 472
Bomilkar

polar IV 142, 430, 465; V 140, 508; VIII 288
amar

amar I 380
cari

amar I 251; II 179; III 15, 33; IV 121, 319, 442; V 112, 272
zădar
(zadar)

amar VIII 287
pahar

amar I 508; V 46
chiar

amar V 436, 447, 463
stejar

amar II 327, 339
ochelar

amar I 378; IV 171
rar

amar IV 133; V 82
răsar

amar V 282
nectar

amar I 471; IV 19, 322; V 277, 281
mărgăritar

amar I 37, 299, 304, 308; V 151, 276; VIII 305
otar
(hotar)

amar I 11
hotar
talar

Fanar IV 468; V 572; VIII 292
avar

felinar IV 281
amar

pumnar IV 299, 388, 421; V 445, 475; VIII 86, 275
amar

Cotnar V 364
pahar

par IV 529; VIII 346
car

par IV 230
măcar

par IV 12
apar

par V 523
rar

par VI 29, 486
răsar

apar III 252; IV 474; VIII 262
amar

apar V 523
rar

lipar I 181; IV 470; VIII 259
amar

transpar I 63; V 254; VIII 266
amar

cupar VIII 185
pahar

rar I 83, 192, 416; III 74, 75, 78; VI 489
zadar
(zădar)

rar V 520, 524, 528
iar

rar III 252
amar

rar V 436, 447
pumnar

rar IV 96; V 464
răsar

armăsar VI 42
bucătar

răsar V 503
zadar

răsar I 218; III 249, 264, 266, 267, 271, 272, 274
iar

răsar III 247, 252, 266, 267; V 253; VIII 262
amar

răsar II 32
hotar

solitar I 378
var

mărgăritar IV 139; V 136
clar

mărgăritar V 275
candelar

mărgăritar V 282
amar

mărgăritar IV 321
rar

mărgăritar V 275
avar

altar I 377
amar

săltar IV 221
hămbar

hotar I 176; II 402, 410, 435, 445
zadar
(zădar)

santuar I 488, 511; IV 41; V 50
jar

var V 447
pumnar

var I 69, 380
solitar

iar = ar

iar V 277, 278
ar

iar II 179; V 519
zădar

iar VIII 175
jar

iar* III 315
amar

iar VIII 472
par

iar III 264, 266, 267
răsar

ăr = ări = er = ier

măr I 82, 406, 415
păr

păr I 130, 164, 171; II 195, 204, 209, 364, 379, 396, 425; V 503
adevăr

săr VI 534
păr

însăr IV 389; V 415
adevăr

adevăr II 120
sări
cer

adevăr I 108; II 54, 327, 339; III 331; IV 433; V 499, 503, 507–508, 509, 685, 686; VIII 450
păr

adevăr IV 219, 389; V 188
cer

adevăr I 281
fier

er = ări = eri = ieri = ăr = ier

cer I 178; II 408
ieri

cer V 117
păreri

cer II 408; IV 432
dureri

cer IV 302, 307; VIII 277, 281, 291
adevăr

cer II 380; III 236; IV 140; 469; VI 58; VIII 293
cer

cer IV 491
hemisfer
eter

cer IV 143
ger

cer V 565
ger
fier

cer I 149; II 249, 316; IV 255
juvaier
(giuvaier)

cer II 287–288
giuvaier
ieri

cer I 431; IV 468; VIII 176, 177, 292
fier

cer I 471; IV 19, 378; V 398; VIII 225
pier

cer I 91, 441
cavaler
cer

cer IV 312
efemer

cer II 208; IV 289; V 247, 248, 516
Omer

cer I 144; II 297, 305
Eschișer

cer V 639
eter

cer III 29; V 572; VIII 291
mister

ofer VIII 466
cer

ger I 492; IV 3, 464; V 571; VIII 268
cer

ger IV 472; V 491; VIII 176, 177, 260
fier

ger I 46, 331; VII 97
Homer

mesager IV 466; VIII 290
țări
(țeri)

vistier IV 75
cer

cavaler II 52
fier

efemer IV 462, 474; VIII 262, 285
cer

desper I 12
cer
dureri

caracter VIII 465
fier

eter IV 457, 464; V 38, 570
cer

eter V 565
cer
fier

mister IV 474; V 253; VIII 262
visări

mister I 485; IV 47; V 640; VIII 299
cer

mister V 151; VIII 305
fier

mister III 62
Homer

Ahasver IV 513
cer

ier = eri = ieri = er

fier I 466, 504
ceri

fier IV 262; V 227; VIII 86
ieri

fier IV 467; VIII 291
cavaleri

fier IV 486; VIII 35
puteri

fier I 374, 495; IV 40, 45, 172; V 49, 154, 276; VIII 168, 308
cer

fier IV 52
cer
mister

fier IV 156; VIII 156
ger

fier I 24–25, 182, 277; III 6, 10, 11, 13, 15, 17, 19; IV 234
pier

fier I 147, 455, 472; II 299, 308; IV 28; V 29, 39
cavaler

pier IV 126
ceri

pier V 423
ieri

pier IV 99
cer

Robespierre IV 145; V 88
fier

ir = iri

fir V 247
trandafir

fir V 247
profir

fir IV 299; V 260; VIII 275
delir

trandafir I 508; V 46, 639
potir

saphir IV 465; V 571; VIII 289
(safir)
resfir
(răsfir)

saphir V 571; VIII 289
(safir)
șir

zaphir I 481; IV 48
mir

profir VI 57, 498
Ofir

delir I 22, 273
mir

mir I 374; VIII 168
potir

admir III 132
delir

admir IV 288
Shakespeare

finir V 264
souvenir

pir II 208; IV 288–289
trandafir

respir IV 465; VIII 288
delir

șir IV 532
fir

şir IV 496
delir

şir IV 194
deşir

şir I 378
cimitir

deşir I 493; IV 6
gîndiri

deşir V 275
subţiri

înşir IV 143
fir

sictir IV 517
martir

martir I 30, 289, 290
delir

martir VIII 467
admir

or = ări = ori = ar = ior

or VIII 117
omor

zbor I 44, 322
nori

cobor V 278
arzători

cobor IV 321; V 285
amor

cobor V 683
uşor

cobor I 172; II 380, 397, 426
nemuritor

zbor IV 113
nori

zbor V 635
dor

zbor I 504; IV 463
fior

zbor I 513; V 14; VI 35, 116, 489
lor

zbor VI 537
lor
dor

zbor V 58, 259; VIII 265
mor

zbor VIII 296
amor

zbor I 493; IV 5
uşor

cor I 1
flori

cor I 8, 251; V 271
dor

cor I 454; V 28
lor

strecor IV 439; V 524, 530
cobor

dor IV 464
flori

dor I 280
rătăcitori

dor V 636, 668
zbor

dor V 636
zbor
sonor

dor V 147[1], 276
dor

dor V 665
fior

dor V 610; VIII 348
Bogdan cel Chior

dor IV 399
braţelor

dor II 377, 395
mărilor

dor I 191, 216; III 76, 255, 257,
mor 258, 261, 263, 264, 268, 271, 273, 275, 276, 277, 278; IV 274, 282; V 232, 236, 438, 439, 440; VIII 95

dor I 23, 234, 276, 456, 473, 494;
amor IV 29; V 30, 36, 52, 683

dor VI 56
amor
sori

dor V 636
amor
sonor

[dor] I 513; V 13
Omor

dor V 566
nor

dor VIII 176, 177
popor

dor III 329, 330
amînduror

dor IV 524
uşor

dor IV 78
uşor
amor

dor I 460, 478; IV 33; V 35
rîzător

dor I 15
viitor

dor V 59
vrăjitor

dor IV 175; V 152–153; VIII 307
covor

dor I 186; III 50, 53
izvor

ador I 374; VIII 168, 169
zbor

ador II 350, 352; V 460, 659
implor
(implor)

ador IV 69; V 58, 291, 298
amor

ador II 95
omor

ador IV 270
muritor

odor I 251; V 271
nori

odor II 364
picior

odor V 684
mor

odor VIII 464
amor

odor V 517
multor

meteor IV 143; V 141
odor

chor I 273
omor

chor V 653
izvor

fecior VI 535
amăgitor

picior IV 354
dor

picior IV 519
major

picior IV 327; V 299
lor

picior VI 85, 513, 514, 515
încetişor
puişor

picior VI 514, 515
puişor

picior I 117, II 111
uşor

picior V 454, 457
mişcător

fior VIII 402
flori

fior I 18, 266
lor

încongior VIII 161
zîmbitori

încongior I 492, 513; IV 7; V 14
lor

chior II 282
stosişor

major IV 194
picior

înconjor I 176; II 434, 435, 445
dor

rotunjor IV 441
dor

bujor VI 86, 517
tuturor

lor III 252
nori

lor IV 140; V 137
curgători

lor V 127
cobor

lor I 456, 473; IV 29, 153; V 30,
dor 42; VIII 176, 471

lor V 42
ador

or V 42
odor]*

lor V 256; VIII 269
picior

lor I 457; V 30
ochilor

lor V 411, 416
amor

lor I 59, 341, 350; IV 301, 414, 540;
popor VIII 82, 207, 276

lor IV 249
tuturor

lor IV 136; V 127
arzător

lor VIII 240
izvor

acelor II 76
mor

sferelor I 19, 268
cor

flor I 18, 19, 266, 268
dor

flor I 445
fior

flor I 445
amor

codrilor VI 520
răzor
vînător

incolor IV 162
viitor

deplor VIII 468
rugător

mor V 145
surori*

mor I 302, 307; III 258; IV 175, 323
dor

mor IV 533; V 610; VIII 337
odor
Bogdan cel Chior

mor IV 397; V 495
lor

mor III 260, 264; IV 379, 541;
amor V 504, 681

mor I 27, 280; IV 475–476; VIII
nor 264, 312

mor I 127; II 164, 166, 168
tuturor

mor IV 151; V 146
trecător

amor I 4, 248
adesecori

amor I 16
zori

amor V 106
zădar

amor I 3, 43, 172, 247, 248, 321,
dor 457, 461, 478, 489, 491; II 380, 397, 426; IV 10, 11, 34, 112; V 30, 35, 96, 101, 581, 683

amor V 396
dor
flori

amor I 20, 272
ador

amor I 373; VIII 167
odor

amor VI 56
odor
picior

amor IV 466; VIII 289
meteor

amor I 164; II 357, 364; IV 369
picior

amor I 461, 478; IV 34; V 35
fior

amor I 457, 460, 473; II 176; IV
lor 29, 159; V 30, 32, 43

amor IV 398
stelelor

amor I 116; II 76, 78, 80, 83, 350,
mor 352; III 258, 261, 263; IV 234, 440; V 171

amor IV 203
mor
dor

amor V 640
omor

amor IV 173; V 155; VIII 309
nor

amor I 179; II 442
încetișor

amor I 458, 477; IV 32, 98; V 32,
ușor 607; VIII 346

amor VIII 461
trecător

amor I 503; V 35
rizător

amor I 487; IV 17
Hector

amor I 433
lucitor
mor

amor IV 376
amăgitor
[dor]

amor I 271; III 38
muritor

amor I 162; II 357, 361
tînguitor

Amor I 457; V 30
păzitor

amor VIII 473
covor

amor I 301, 306
izvor

omor VIII 105
odor

omor VIII 355
picior

omor VI 41
izvor

marmor V 104, 105
mor

nor VIII 187
mări

nor IV 102
strecor

nor IV 474; V 253; VIII 262
meteor

nor I 512; V 14
lor

nor I 17, 260
mor

nor I 489; IV 8
amor

nor IV 471; VIII 260
omor

nor I 262
viitor
mor

nor I 477; IV 32; V 36
vrăjitor

sonor V 250
mor

pripor VI 645
dor

zori*
izvor

pripor V 566
izvor
plîngător

popor I 45, 324; IV 115
zori

popor VIII 406
dor

popor VIII 180
încongior

popor I 51, 336
lor

popor I 260, 261
mor

popor IV 472; VIII 260
nor

popor IV 299; VIII 275
ușor

popor IV 358; V 368, 369, 370
învingător

popor VIII 174
lucitor

popor V 258; VIII 271
viitor

popor V 369
biruitor

popor I 261
mîntuitor

tuturor VI 69
ficior

tuturor IV 347; V 354, 355
mor

tuturor III 52; V 377
amor

tuturor I 192; III 78
nepăsător

sor I 300, 305; V 36
(sor')
dor

sor' I 456, 473; IV 29; V 29, 40
amor

înfășor II 425
gînditor

desfășor I 172
ginditor

binișor I 108; II 54
încetișor

încetișor III 320
dor

încetișor I 19, 268
ochilor

încetișor I 2, 13
amor

încetișor II 63
binișor

încetișor VI 92, 95, 521
puișor

botișor IV 369; V 391
binișor

ușor IV 78; V 61
subsuori

ușor I 248
cobor

ușor I 248, 455; V 28
zbor

ușor I 9, 10, 13; III 320; IV 459
dor

ușor III 262
ador

ușor I 11
picior
nori

ușor I 457; V 31
lor

ușor I 4, 5, 247, 249
flor

ușor VIII 404
codrilor

ușor V 236, 517
mor

ușor IV 71
mor
amor

ușor I 2, 460, 472, 478; III 299; IV
amor 28, 33, 100, 274, 526; V 28, 32, 39, 44, 236; VIII 343

ușor I 11, 12
amor
dor

ușor II 42
omor

ușor I 471; IV 19
nor

ușor IV 492
sunător

ușor IV 286; V 246
zîmbitor

ușor IV 168
viitor

ușor VIII 391, 404, 420
vor

dator VIII 472
zor

imperator IV 141
nemuritori

schimbători I 124
rătăcitor

judecător I 463; IV 16
răsplătitor

fermecător V 355
mor

fermecător I 67, 366
amor

trecător V 647
nori

trecător V 500
ador

trecător III 76
mor

trecător IV 288
amor

plingătór IV 173
visător

călător III 71
ori

călător V 37
tremurător

înșelător VIII 451
doveditor

legănător IV 319; V 272
dor

luminător III 71
ori

îngînător II 143
vor

sunător I 144; II 305
nori

sunător VI 114
mor
fecior
amăgitor

sunător II 296
cotropitor

zburător VIII 105
omori

zburător I 80, 421
omor

zburător VI 112, 114, 534, 535
ușor

tremurător VIII 296
amor

tremurător V 36
călător

tremurător I 168; II 422
fulgerător

tremurător I 228; III 290, 291
ciripitor

nepăsător V 686
flori

nepăsător I 400, 402
zbor

visător V 571; VIII 289
nori

cutezător I 484; IV 191; V 163
arzător

rizător I 302, 308, 310
mori

rizător I 454; V 28
lor

rizător I 454, 471; IV 27; V 28, 37
amor

arzător VIII 181
popor

actor I 157; II 328, 339, 345
ori

trăitor I 64, 357
mor

zîmbitor IV 129
flori

zîmbitor I 40
mori

zîmbitor III 29
basmelor

zîmbitor III 29, 30
viselor

rătăcitor II 295, 304
dor

rătăcitor IV 518
alergător

lucitor III 71
ori

lucitor V 305
nori

lucitor V 665
dor

strălucitor IV 538
mor

gînditor III 71
ori

amăgitor II 143
vor

viitor I 513; V 13
Omor

viitor IV 463; VIII 286
trecător

măgulitor VIII 455
mor

domnitor VIII 181
popor

nepieritor III 320
dor

muritor II 178
dor
nepăsător

nemuritor IV 122; V 78
popor

nemuritor I 115; II 79, 81; V 471
dătător

nemuritor II 75
domnitor

amorțitor V 82
muritori

tinguitor VIII 296
amor

mîntuitor VIII 470
ușor

mistuitor V 438
mor

vultor II 305
sunător

îngrozitor I 18, 268
fior

îngrozitor VIII 191
omor

asurzitor IV 134; V 82
muritori

hotărîtor VIII 445
cumpărător

omorîtor VIII 181
popor

sculptor IV 221
tremurător

cuptor VI 534
dormitor

păstor VIII 452
înjositor

vor III 317; IV 347
mor

vor II 338, 344; III 52
amor

vor III 317
tuturor

covor I 492; IV 3
flori

covor V 271
nori

covor IV 319
nor

covor I 144; II 296, 304
popor

izvor IV 305; VIII 279
cobor

izvor I 212; II 90; III 211; IV 344;
mor V 349, 351, 352, 353; VIII 111

izvor IV 345–346
mor
amor

izvor I 184; III 31, 32, 36, 39, 41, 44
amor

izvor I 123
tuturor

izvor VI 111, 128
încetişor

izvor IV 354; V 556
încetişor
adormitor

izvor I 228; III 291, 292; IV 428;
covor V 488

răzor VI 93
vînător

ior = ori = or

fuior VI 95
picior

ur = uri

obscur I 380
muri

obscur IV 200
fur

obscur I 69
mur

îndur V 203
obscur

îndur IV 244; V 203
fur

ciur II 277
cur

jur VIII 191
fur

primprejur II 98; VIII 103
îndur

împrejur VI 108
samur

împrejur I 492; IV 3, 125
azur

conjur VIII 472
dimprejur

murmur II 197
obscur

murmur VIII 401
împrejur

murmur I 3, 247
purpur

sur VIII 180
împrejur
înconjur

sur VIII 180
împrejur
purpur

sur IV 305; VIII 279
mur

sur I 486; IV 22; V 205; VIII 179–180
mur
azur

cusur VIII 93
jur

vultùr I 26, 280
împrejur
(împregiur)

azur V 303, 304
păduri

azur IV 119; V 111
muri

azur IV 226
împrejur

azur IV 116; V 107
purpur

azur V 111
sur

zarrazurr! I 379
obscur

irear

ştire-ar IV 208; V 181
grămădire-ar
găsire-ar

afăr = eafăr

luceafăr IV 353; V 363
teafăr

ufăr

sufăr I 74, 388, 409, 420
nufăr

ugăr = ulgări

călugăr IV 170; V 152; VIII 306
bulgări

umăr

umăr I 104, 132, 229; II 36, 37, 39,
număr 97, 204, 209; III 290, 291,
292, 298, 300; IV 101, 235, 428;
V 44, 194, 201, 488; VIII 111

număr I 97, 446; II 46; V 185; VI 101
umăr

apăr

apăr I 48; VII 98
scapăr

opăr

acopăr I 53
descopăr

aer = aier

aer IV 134; V 124
încaier

aer IV 507
vaier

aer V 185
vaier
încaier

înger = îngeri = îngeri

înger I 53, 480, 485, 490, 508–509;
plîngeri IV 10, 35, 51, 466; V 45,
47, 163; VIII 160, 289–290

înger I 50
frîngeri

înger VIII 299
stingeri

înger IV 286; VIII 97
singer

stinger II 37
înger

ier

trier V 297, 314
grier

cutrier II 342
greier

cutrier I 152; V 314
grier

aier

caier I 37, 308; VI 60, 501
aer

caier II 87; V 438, 439, 440, 449
încaier

încaier VI 39
aer

Maier II 230
Ştaier

vaier IV 311, 415, 416; VI 48, 494;
aer VIII 201, 203, 204–205, 205,
206, 283

eier

creier I 71, 379, 380
greier

greier IV 228; VI 31
creier

treier V 290
greier

cutreier II 335, 336; IV 325; VIII 94
greier

uier

şuier II 132, 134; IV 96; V 39
fluier

uler

şuler IV 504; V 590
guler
Elisa Müller

amor

Amor III 50, 53; IV 446
lumina-m-or

lumina-m-or III 53
Amor

esor

băte-s-or II 233, 236, 254
profesor

estor

acestor II 299, 307; III 62
Nestor

Nestor II 249, 287
acestor

aur = auri

aur V 144
balauri

aur VIII 305
aur

aur I 87, 408, 420; IV 110, 258; V 70
faur

aur I 38, 309, 480, 508; IV 35, 53, 77, 126, 464; V 46, 47, 116, 651
laur

aur IV 209
laur
maur

aur VI 39
balaur

aur IV 110; V 70
maur

aur IV 166; V 149
maur
taur

aur VIII 175, 177
taur

aur IV 139; V 113, 114, 136
colcintaur

aur I 3, 247, 458, 474, 488; IV 31, 41, 143; V 31, 41, 42, 50, 141, 396
tezaur

faur IV 254; V 221; VIII 301
aur

laur I 269, 508; IV 169, 475; V 46, 150, 151, 639; VIII 263
aur

balaur IV 489
Schopenhauer

balaur II 334; IV 324; V 289, 297, 311, 312, 313, 462; VIII 94
aur

balaur VI 55, 497
taur
centaur

maur I 43, 44, 246, 320, 322; IV 112, 114
aur

graur II 294; V 300, 317; VI 46, 490
aur

taur VIII 191
aur

colcintaur VI 36, 489
aur

Minotaur IV 417; V 462
aur

tezaur IV 307, 313; VIII 281, 285
aur

igur = iguri

sigur IV 203
configur

sigur IV 493; V 582
friguri

sigur VI 51, 494
friguri
configur

nesigur VIII 84
friguri

inguri = inguri

singur VIII 381, 394, 409
cringuri

emur

tremur V 300, 307
cutremur

cutremur I 211; III 210, 213, 214
tremur

atur

matur V 658
satur

utur

scutur I 87, 408, 420; III 213
flutur

flutur III 192; IV 384
scutur

orbelor = orbilor

vorbelor V 671; VI 647
orbilor

ecelor = ecilor

trece*lor V 664
vecilor

indelor = inzilor

colindelor IV 357
oglinzilor

elelor = ielelor

păsărelelor IV 398
stelelor

rîndurelelor IV 397; V 424; VI 116
stelelor

stelelor VI 90, 515
ielelor

ilelor

milelor V 386
zilelor

inelor = inilor

suspinelor III 8
străinilor

oarelor

izvoarelor VI 100
căprioarelor

intelor

cuvintelor V 366
mormintelor

oaştelor = oştilor

broaştelor IV 75
oştilor

iilor

tăriilor V 384, 385
soliilor

tăriilor V 366
Sîntămăriilor

anilor

sărmanilor V 384, 385
anilor

opilor

gropilor III 5, 6, 11, 13, 16
popilor

arilor = oarelor

stejarilor VI 90, 515
izvoarelor

ărilor

mărilor IV 378; V 398
depărtărilor

îndurărilor IV 360, 363; V 383, 385, 386
mărilor

erilor = ărilor

plăcerilor IV 524
durerilor

durerilor V 384
îndurărilor
mărilor

durerilor V 384
puterilor*

serilor V 400, 403
durerilor

irilor

mîntuirilor V 385
oştirilor

orilor

ciorilor III 12, 14, 16
spînzurătorilor

florilor IV 397, 398
norilor

norilor VI 90, 95, 119, 515, 521, 522
florilor

norilor VI 110, 111, 536
zburătorilor

călătorilor V 670
norilor

zorilor V 405, 406
florilor

urilor

pădurilor III 8, 12
securilor

ăţilor

cetăţilor V 405
singurătăţilor

iţilor

răniţilor V 384
iubiţilor

inţilor

sfinţilor I 183; III 20
părinţilor

izilor

molizilor III 8
omizilor

umăvor = unevor

nu mă* vor V 668
spune-vor

îngerilor

plîngerilor VI 115
îngerilor

acurilor = eacurilor

lacurilor V 313
veacurilor

ardurilor = artorilor

gardurilor III 14
tartorilor

iurilor = iurilor

riurilor VI 85, 106, 517
pustiurilor

alurilor

malurilor VI 116
valurilor

S

as = os = az = eaz

ceas V 660
glas

ceas II 369; III 328; V 530
pas

las* III 278
glas

las III 328; VIII 283, 396, 411
pas

clas I 140; II 257, 265, 269
rămas

glas VI 40
năcas

glas I 380; II 26; III 323, 325; V 40, **42**
rămas

glas III 328; IV 420, 433; V 442, 470, 509
pas

glas VIII 96
frumos

glas I 467; V 26
treaz

glas I 435
talaz
az

glas I 467; IV 25
obraz

mas IV 354
glas

rămas IV 111; V 73, 643; VI 24
glas

rămas V 556
mas
glas

rămas III 327
pas

rămas IV 518
ras

rămas III 61; IV 174; V 156; VIII 310
estas

nas II 330, 333
pripas

pas V 530
las

pas III 330; IV 309, 326; V 668; VIII 282
glas

pas I 69, 380; II 108, 110
rămas

pas I 173; II 398, 427
pripas

pas II 258
estas

pas IV 294
iconostas

popas IV 517
rămas

popas VI 24
pîrlaz

retras IV 498
glas

estas III 328
pas

iconostas I 69, 372, 377, 378, 380; VIII 166
rămas

vas III 70, 71
ceas

vas V 636
glas

vas V 404
rămas

ias = as

ias' I 61, 349
rămas

ăs

păs I 147; II 307
ovăs

es = ăs = ies

des IV 152
ades
eres

des I 215; III 226, 227, 228
ies

des I 80, 411, 412; III 61; V 539, 543
ales

des I 191; II 39; III 74, 75, 76; VIII 389, 402, 418
înţeles

des III 328
eres

des IV 547
şes

des VI 128
ţes

ades I 61, 346, 352
des

ades IV 305, 535; V 611; VIII 279, 340
ales

ades IV 511
înţeles

ades I 346
eres

ales IV 78
ades
des

ales I 173; II 380, 397, 426; III 31, 39; V 535
înţeles

ales IV 300; VIII 276
eres

neînţeles V 542
ales

nenţeles IV 226
trimes

înţeles IV 264
ades

înţeles III 61, 65; IV 432, 444, 446, 447, 449; V 539, 540, 541
ales

înţeles II 299
cules

înţeles II 121
cules
eres
trimes

înţeles I 31, 295; IV 72, 218, 250, 386, 389; V 45, 59, 138, 410, 413, 415, 491; VIII 160, 174
eres

înţeles IV 283, 285; V 242, 214
eres
cules

înţeles IV 78; V 61
eres
trimes

cules I 460, 478, 503; III 299; IV 33, 100; V 32
eres

eres I 82. 421; V 59
înțeles

eres I 346, 352
cules

șes II 298, 299
ovăs

șes VI 106, 529
ies

ies = es

ies I 186, 482; III 49, 53, 165; IV 58, 132, 470; V 254; VIII 258, 265, 265–266
des

ies III 165; IV 298; VIII 274
eres

is = es = is

abis I 480; IV 26
vis

decis VIII 386, 415
ris

ucis III 37; VIII 226
vis

paradis I 465; IV 38
abis

închis II 291; III 240, 243; IV 474, 512, 539, 541; V 304, 681; VI 92, 96; VIII 262
vis

deschis I 53
trimis

deschis IV 469; V 573; VIII 293
scris

deschis I 480, 509; III 323; IV 35, 154, 193; V 47; VIII 176, 177
vis

deschis V 174
vis
închis

deschis VI 55
învis
vis

emis* II 250
Paris

trimis IV 163
închis

trimis II 51
trimis

ris VIII 262
închis

ris VIII 264
vis

scris VIII 174
înțeles

scris II 98; IV 287
paradis

scris II 51
trimis

scris I 127, 496; II 162, 165, 166, 168; III 32, 36; IV 46, 151; V 146; VI 96
vis

suris V 134
vis

vis I 305, 465; IV 172, 471; V 48; VIII 259, 260
abis

vis VIII 216
ucis

vis I 470; III 235, 237, 238; IV 174, 313; V 23, 156, 265, 298, 490, 636; VI 71; VIII 156, 285, 309
închis

vis I 171, 172, 376; II 379, 395, 397, 423, 426; IV 387; VIII 170
deschis

vis VIII 176, 177
scris

vis VIII 173
ris

vis V 154; VIII 284, 291
suris

vis I 357
învis

vis IV 118; V 99, 107
ris

vis I 301, 306, 375, 505; IV 76, 80, 287, 312, 439, 467; V 247, 531; VIII 169, 173, 308
suris

vis VIII 186
suris
abis

învis IV 476; V 114; VIII 264
vis

zis VIII 474
închis

zis VIII 472
înscris

zis IV 299, 389; V 668; VIII 275
vis

zis II 94
ris

is = is = ins

ris IV 474
închis

ris IV 476
vis

ris V 615
zis

suris II 180
proscris

suris I 168, 185, 468; II 375, 393, 420; III 37, 40, 42, 45; IV 20, 138, 166
vis

suris IV 521
desprins

uls

impuls II 326
puls

ens

imens IV 161
sens

sens V 44
imens

ins = inzi = is = ins

descins IV 547
stins

dinadins I 191; II 161; III 75, 77; IV 521
aprins

intr-adins II 53
prins

lins VIII 181
stins

lins VIII 181
neînvins

nins IV 202
oglinzi

nins I 373; VIII 167
încins

nins IV 270; V 225, 226, 230
descins

nins VIII 462
atins

suspins V 651
atins

prins IV 75
închis

prins VI 79
dinadins

prins VIII 448
deprins

prins IV 131
cuprins

prins VIII 390, 403, 420
întins

aprins VIII 204, 205, 474
întins

aprins VIII 175
stins

aprins VIII 176
nestins

aprins I 312; VII 196
învins

deprins II 381, 399, 429
strîns

coprins IV 174; V 155
(cuprins)
nins

cuprins VIII 309
nins

cuprins IV 167; V 149
aprins

cuprins V 375
atins

cuprins IV 162
întins

cuprins II 378, 400; V 204, 643
stins

cuprins IV 302; VIII 277
învins

strins VIII 282
învins

atins III 197, 198
dinadins

atins V 364
aprins *

întins V 99–100
aprins

întins IV 97; V 39; VIII 391, 421
cuprins

întins IV 158
stîns

întins I 41, 91, 314, 441
învins

stîns I 281
depinzi

stîns IV 167; V 149; VIII 181
întins

stîns VIII 397
stîns

stîns VIII 282
învins

stîns I 505; IV 463
plîns

îns=ins

plîns V 131
cuprins

plîns II 328, 339, 345
stîns

plîns IV 78–79
stîns
învins

plîns V 103, 104
învins

plîns I 157
stîns

strîns IV 147
surprins

strîns IV 270; V 225
atins

strîns II 298
întins

strîns V 230; VIII 383, 397, 411
stîns

strîns IV 308
învins

strîns I 147; II 307
neînvins

strîns I 390; V 217
plîns

uns=îns=us=unz

ascuns VIII 471
ajuns

ascuns I 132; II 185, 205, 210; V 411
nepătruns

ascuns VIII 161
adus

ajuns IV 373; V 156; VIII 310
răspuns

ajuns IV 547; V 542
pătruns

ajuns VI 105
nepătruns

ajuns IV 272
pătrunz

neajuns IV 474; V 253; VIII 262
pătruns

străpuns II 352
ajuns

răspuns I 191; III 76
ajuns

răspuns II 326
pătruns

pătruns IV 99
plîns

pătruns V 678
ascuns

pătruns V 542
neajuns

os=ios

întunecos IV 123
armonios

întunecos IV 137
duios

întunecos VIII 467
jos

întunecos I 82, 415
dureros

întunecos V 108
amoros

întunecos VIII 199, 202
Hristos

pîntecos IV 498; V 587
gros

fricos VIII 470
folos

politicos II 236, 255, 262
gros

dos IV 419; V 442, 470
os

dos VIII 84, 135
jos

plîngăcios V 661
fremătos

mustăcios II 364
prisos

vîlvăicios II 6
vîrtos

radios II 408
jos

radios III 46
frumos

radios III 64
luminos

mlădios V 389
prisos

mînios III 204, 209
frumos

misterios I 185; III 42, 46; V 231
frumos

curios VI 70
frumos

cuvios II 34; V 231
frumos

jos IV 321; V 275, 285; VI 502
întunecos

jos V 541
mîngîios

jos II 430
misterios

jos I 174; II 430
nesățios

jos I 394; II 333; IV 149; V 90, 145; VI 531
jos

jos I 213; II 57; III 216, 219
frumos

jos VI 108
luminos

jos I 103; II 38; IV 51
dureros

jos VI 87
gros

jos I 492; IV 3
miros

jos II 282
stos

jos VIII 200, 220
Hristos

prejos IV 534; VIII 334
dos

gelos III 204, 206
mîngîios

gelos III 204
armonios

gelos III 204
drăgăstos

stelos V 82[ ], 175
jos

zelos IV 537
păcătos

folos II 386, 387, 405, 414
jos

folos VIII 210
Hristos

periculos VIII 448–449
dos

frumos V 438
necredincios

frumos V 113, 246
mlădios

frumos I 4, 247
duios

frumos II 399, 430; VI 96
jos

frumos IV 439; V 525, 530
folos

frumos IV 533; VIII 337
lenos

frumos III 60, 62; IV 174; V 155; VIII 119, 309
luminos

frumos IV 52
luminos
jos

frumos IV 502
auros

frumos V 95
bucuros

frumos IV 263
lînguros

frumos I 164; II 364
prisos

luminos VI 56, 498
mlădios
întunecos

luminos VIII 418
voios

luminos II 408
jos

luminos II 5; VI 79, 100
frumos

luminos IV 118; V 108
lănguros

lemnos IV 500
pintecos

ros IV 499
rufos

chiparos II 337, 338, 344; IV 306,
jos 409, 410, 411, 416, 418, 420; V 151, 447, 450, 477, 478, 481, 483, 503; VIII 280, 306

chiparos IV 110; V 70
frumos

lăudăros VIII 469
prisos

copilăros IV 67; V 58
duios
voluptos

copilăros V 667
cuvios *

copilăros IV 320; V 273
jos

umbros IV 547
armonios

umbros VIII 388, 418
miros

generos IV 391
frumos

dureros IV 171; V 150, 151; VIII
întunecos 305

dureros V 424, 668
voios

dureros V 132
duios

dureros I 13
jos

dureros I 66, 209, 211, 366; II 26;
frumos III 37, 192, 195, 199, 200, 210; V 106

dureros VI 56–57, 498
luminos
duios

dureros I 415
dureros

dureros III 38
languros

gros VIII 400
jos

gros VI 107
jos
prisos

gros IV 484
marmoros *

gros V 661
fremătos

gros V 332
stoss

miros VIII 388, 401, 417
voios

miros IV 464
răcoros

miros IV 96; V 39
argintos

miros IV 125
voluptos

somnoros II 368
jos

auros IV 77
mlădios

bucuros IV 174
radios

bucuros V 156; VIII 310
luminos

călduros I 468; IV 20; V 24
lănguros
(languros)

neguros IV 136; V 128, 129
întunecos

prisos II 430; IV 352; V 362
jos

prisos I 160; II 351, 353, 355, 359;
folos VIII 445, 450

prisos VI 86
frumos

fremătos II 139
frumos

fremătos II 139, 140; VI 100
frumos
jos

sănătos VIII 80
voios

sănătos VI 102
jos

sănătos I 149; II 302, 315
Cristos
(Christos
Hristos)
frumos

pletos VI 527
jos

voluptos I 457; V 31
armonios

stos I 151; II 318
scos

maiestos VI 62
jos

Cristos VIII 155
omenos

ios=os

mîngîios II 429
jos

mîngîios III 37, 40, 179; IV 420;
frumos V 482, 483; VIII 96, 101, 122

voios VIII 381, 409
duios

voios VI 70
frumos

voios I 460; III 299; IV 100; V 32
pompos

duios III 210
frumos

duios I 478; IV 33; V 32
pompos

duios VI 129
dureros

tînguios II 34
frumos

ers=iers

mers I 115; II 75, 82
viers

mers I 106; II 41, 80; V 471
vers

mers II 362, 363; III 295, 325;
univers IV 157, 167, 397, 423; V 149, 150, 226, 577

şters IV 376–377
mers
univers

şters III 319, 320; V 474
univers

vers IV 267, 288
şters

univers VIII 263
viers

univers III 324; V 44
mers

univers V 473
şters

ors

întors IV 298, 386, 388; V 254,
reîntors 410; VIII 266, 275

întors I 45, 322; IV 114
stors

urs

urs IV 111; V 73
curs

înturs II 230
curs

us = is

dus IV 76
închis

dus VI 62
dus
spus

dus VI 23, 40
pus

dus I 114, 492; II 32, 68–69; IV
apus 3, 466; V 400; VIII 290

dus V 523, 525
spus

dus IV 496
nespus

dus IV 176
supus
sus

dus I 173; II 377*, 398, 427; III
sus 294; IV 505; V 156, 253, 591, 635, 636; VI 645; VIII 260, 310

adus IV 398, 399; V 424
dus

adus VIII 445
pus

adus I 227; II 92; III 285, 287, 288;
spus IV 535; VIII 340

adus V 540
sus

tradus IV 498
us

redus I 495; IV 46
pus

pus IV 398
dus

pus I 337
pus

pus I 146, 147; II 299, 300, 306,
Apus 308; IV 276
(apus)

pus II 97; IV 279, 322; V 287
spus

pus II 430; IV 472
sus

pus I 100; II 5, 9
presus

apus VI 87
dus

apus VI 86, 518
dus
spus
supus

apus VI 87
pus

apus II 67
apus

apus I 230; III 295, 296; IV 445;
sus V 544

răpus IV 398
dus

depus I 52, 337
pus

spus II 390
dus

spus VIII 381, 394, 408
pus

spus VI 86, 518
supus

nespus I 170, 172, 175; II 400; 423,
sus 425, 432; III 252, 326; IV 443, 447, 449; V 534, 540, 542, 543, 544

nespus VI 486
ursuz

supus II 450
neapus

presupus I 481, 509; IV 36; V 47
dus

sus I 67, 366; IV 174, 492; V 404,
dus 517; VI 98, 124; VIII 387, 393, 416

sus VIII 224, 225
adus

sus I 235
nu-s

sus I 179; II 442; IV 301; VI 99;
pus VIII 277, 467

sus II 67
apus

sus VI 518
apus
spus
supus

sus II 179
depus

sus IV 533; VIII 337
spus

sus VI 523
spus
dus

sus I 348
supus

sus V 118; VI 46, 531
sus

presus II 208; IV 288; V 610
spus

presus VIII 448
nespus

presus V 534
sus

Isus VIII 199, 202
pus

undis= undes

De profundis IV 353; V 363
unde-s

aris

mari-s II 238
naris

iris

iubiri-s IV 416; V 439
Tomiris

uimiri-s II 87; IV 417; V 436, 438,
Tomiris 439, 440, 447, 449, 463, 481

subţiri-s V 438, 441, 451
Tomiris

aos

adaos I 140; II 256, 265, 268
Menelaos

adaos I 115, 126; II 75, 80, 82; 143,
repaos 146; V 471
(răpaos)

chaos III 324
chaos

chaos I 177; II 385, 404, 412, 436;
(caos) III 169, 170, 171, 172; IV
repaos 262; V 316, 558

caos IV 283, 285
repaos
adaos

Menelaos V 680
repaos
adaos

repaos IV 270
adaos

repaos V 242
adaos
chaos

repaos I 140; II 72, 184, 260, 265,
chaos 269; III 170, 171; IV 326; V 411, 454, 457

repaos V 244
chaos
adaos

aros

fecioaro-s V 453
Paros

Paros V 658
Cezaro-s

ozus = osus

curiozu-s II 238
mucosus

Ş

aş = aşi = iaş

ucigaş VIII 224
laşi

uriaş II 292
trufaş

drăgălaş III 196; V 520, 525, 526,
laşi 527, 528

sălaş VI 113, 114, 536
laşi

sălaş V 519
drăgălaş

copilaş VI 513, 517
spune-ţi-aş

copilaş VI 90
spune-ţi-aş
laşi

copilaş I 175; II 400, 431; VI 97,
drăgălaş 112

copilaş VI 95
drăgălaş
caş

copilaş VI 85
spune-ţ-aş

românaş III 6
laşi

îngraş VIII 471
bogătaş

eş = eşi = ieşi

urieş VIII 391, 405
plăieşi

Ieş IV 423; VIII 141
deşi

cireş V 272
deşi

cireş I 117; II 89, 99, 100, 101,
ieşi 104, 106, 108, 110, 111; V 400, 403; VIII 102, 104

cireş V 272
măcieşi

= iși

păinjeniș I 105; II 41
(painjeniș)
furiș

luminiș I 168; II 420
închiși

aluniș I 215; III 228
luminiș

Criș III 8
luminiș

furiș V 463
orbiș

desiș III 226, 227
luminiș

curmeziș VI 517, 527
luminiș

frunziș IV 438; V 526, 527, 528, 529
furiș

oș = oși = ioși

cucoș IV 223
tiranicoși

cucoș IV 230
bisericoși

cucoș V 190
necredincioși

cucoș IV 225
fieroși

roș I 133; II 196, 205, 210–211; IV 135; V 125; VI 36, 489
întunecoși

roș VIII 92
sfiicioși

roș VIII 92
mîngîioși

roș I 67, 366
cuvioși

roș VIII 173
frumoși

roș VIII 92
rușinoși

roș IV 129
groși

roș V 645
fioroși

roș IV 230; VI 28
(Roș)
cucoș

roș VI 39
roș

uș = uși

căuș VI 41
uși

acuș II 202
mănuși

țăruș VI 72, 506
acuș

arăș = iarăși

tovarăș I 103, 122; II 30, 133, 137; IV 290; V 248
iarăși

iarăș = arăși

iarăș IV 237
ocară-și
ghiară-și
tovarăș

eneș = eneși

leneș II 256–257
gene-și

leneș VIII 95, 101
Peneș

T

at = ad = iad = eat = iat = apt

bat III 234
cat

bat I 79
pat

bat IV 194
apăsat

abat* V 496
străbat

străbat V 530
vreodat

străbat V 530
ñitat

întrebat IV 498
cărat

întrebat VI 86
măritat

bărbat V 228
îmbrăcat

bărbat VIII 201
depărtat

turbat I 454, 471, 503; IV 27, 96; V 28
necurmat

cat V 520
dat'

cat V 540
sfărîmat

păcat II 387
împăcat

păcat V 188
aruncat

păcat IV 379
dat

păcat IV 218; V 188
creat

păcat I 173; II 426
legat

păcat V 398
curat

păcat IV 461
fapt

îmbrăcat IV 101
urcat

împiedecat IV 128
adunat

plecat V 246
triumfat

plecat V 574
înamorat
depărtat

plecat IV 477
înamorat
întristat

plecat I 63
cadențat

neînduplecat VIII 467
împresurat

fermecat VI 101
întunecat

fermecat I 67, 366
îmbătat

înecat V 643
beat

înecat IV 307; VIII 281
fărîmat

înecat IV 170; V 151; VIII 305
sfărîmat

înecat II 406
luminat

lunecat I 425
pat

întunecat IV 442; V 533
bat

întunecat IV 432; V 490, 498, 508
străbat

întunecat IV 68
păcat
vodat

întunecat IV 134; V 124, 130
urcat

întunecat III 296
chemat

întunecat I 49, 333; VII 98
pat

ridicat VI 128
băiat

zeificat I 462; IV 15
împrumutat

stricat IV 534
jucat

culcat IV 542
pat

culcat VI 527
șuierat*

culcat VI 100
cîntat

încărcat IV 195
bat

încărcat IV 143
îndelungat

urcat VIII 445
aflat

spurcat IV 502
iad

mușcat I 29, 288, 289
dat

dat IV 75
cufundat

dat VIII 397
speriat

dat V 412–413
esalat

dat II 96
adorat

dat V 492
durat

dat I 463; IV 16
recompensat

lepădat VIII 475
neașteptat

îndat' III 278
pat

îndat' IV 440
sărutat

înfundat IV 320; V 273
împărat

cufundat V 152; VIII 306–307
încoronat

cufundat IV 175
încoronat
ridicat

cufundat V 150
încoronat
adorat

odat' I 456, 473; IV 29; V 29, 40, 41
împărat

deodat IV 492
spițelat
încercat

deodat VIII 398
lăsat

vreodat III 31
adăpat

vreodat III 31
vărsat

vreodat III 31
gustat

vrodat' VIII 382, 409–410
lătrat

desmierdat IV 469; VIII 292
înstelat

ciudat IV 478
înecat

ciudat V 574
quadrat

ciudat IV 487
turburat

urecheat II 250
pat

sfat III 22
păcat

sfat IV 152
nemișcat

sfat IV 164
scăpat

legat VI 28
depărtat

nedeslegat I 44, 321; IV 113
întunecat

bogat I 216, 219, 221, 223; III 245, 247, 248, 250, 253, 255, 257, 258, 261, 263, 264, 268, 271, 273, 275, 276, 277, 278, 279, 281
pat

bogat VIII 445
declarat

rugat VIII 224
palat

speriat I 24, 277
serbat

înviat I 24, 276
împărat

voalat I 462; IV 14
intronat

palat I 455; V 29
înspumat

palat IV 225
înaripat

palat VI 41, 45, 490
împărat

îmblat IV 273; V 231, 235
(umblat)
aflat

înșelat * V 651
dezolat

înșelat VIII 452
adevărat

aflat VI 538
despreunat

aflat II 95
visat

îmflat VI 57
nemîngîiat
mat

dezolat V 518
pat

dezolat IV 170; V 151; VIII 305
visat

împopulat I 495; IV 45
păstrat

despopulat V 106
picat

despopulat IV 121
luminat

chemat III 328
mat

chemat VIII 462
înturnat

stimat VIII 339
jucat

răzimat III 27
lăsat

sfărîmat IV 119; V 103, 111, 640, 641
mat

înarmat VI 86
împlătoșat

urmat VIII 462
aflat

îndrumat* VIII 395
lătrat

canat VI 113, 534, 535
străbat
pat

aplanat I 493; V 11
palat

bănat I 146; II 298–299, 306
împărat

bănat VI 65
sat

trăgănat VI 99, 527
legănat

sămănat I 485; V 163
înfocat

semănat V 137
întunecat

semănat I 35, 297
palat

luminat IV 476
palat
înfundat

luminat V 669
arătat

suspinat VI 126, 545[ ]
uitat

leșinat I 25, 277
înghețat

destinat I 489; IV 9
înfășurat

vînat VIII 444
dat

vînat VIII 80
bănat

vînat I 229; III 290, 291, 292
lăsat

cîrnat IV 478
beat

răsturnat I 261
arătat
bărbat

adunat III 62
minunat

pat I 80, 413
fermecat
(fărmăcat)

pat I 400, 402
arat

pat IV 234
deșteptat

pat I 403; V 517, 523
sărutat

scăpat VIII 390, 403, 420
dat

scăpat IV 163; V 149
măturat

săpat * V 602
pat

îngropat IV 498
înconjurat

Carpat I 492, 512; IV 7; V 14, 85, 123
împărat

arat V 683
străbat

arat' V 175
străbat
întunecat

arat IV 115; V 74–77
păcat

arat IV 116
împrăştiat

arat' I 410
pat

arat IV 157
curat

pipărat VI 120
supărat

împărat IV 74
ne-mpăcat

împărat IV 128
întunecat

împărat I 64, 357; IV 506; VI 66
dat

împărat V 206
însemnat *

împărat V 60
neapărat *

împărat IV 183
furat
gustat

împărat IV 162; V 148
înnourat
răsculat

împărat VI 518
împlătoşat

împărat VI 40
luat

împărat I 79, 410
crivat
(crevat)

împărat VI 42, 490
cutezat

presărat VI 23
împărat

adevărat VIII 458
cumpărat

lucrat VIII 444
mişcat

liberat IV 135; V 125
vărsat

degenerat I 262
pat
acufundat

desperat IV 517
alergat

mirat IV 129
străbat

admirat VIII 467
curat

adorat I 192; III 77
străbat

adorat VI 71
înfocat

adorat I 230; III 295
chemat

înfiorat V 638
esilat

namorat VI 498
păcat

înamorat IV 161
ascultat
sfărîmat

intrat I 44, 321; IV 113
vad

intrat * III 294
dat

intrat V 153; VIII 307
luminat

strat * V 273
împărat

curat III 77
străbat

curat V 482
păcat

curat VIII 471
trădat

[curat] VIII 122
niciodat

curat V 36
înfiorat

curat I 477; IV 32, 72; V 36
îngheţat

preacurat IV 430; V 509
adorat

furat IV 200
neimprimat

furat IV 498
neapărat

jurat IV 536; VIII 341
călcat

jurat I 461; IV 14
dat

tremurat IV 172; VIII 308
înfuriat

înfumurat VI 112
împlătoşat

nescuturat VIII 474
stat

sat VI 514
bărbat
nebotezat

sat V 40
palat

lăsat IV 286
triumfat

apăsat IV 493; V 585
împărat

visat V 492
luminat

visat IV 51
curat

visat V 492
arătat

visat IV 491
căutat

visat V 492
revărsat

încrucişat II 153
neîngropat

cătat IV 52
brad

cătat II 139, 140
umblat

cătat I 456, 473; IV 29; V 30, 40, 41
aflat

cătat IV 543; V 617
arătat

încetat II 410
păcat

neîncetat II 178
îngîmfat

neîncetat IV 529; VIII 346
primblat

cugetat III 30
vărsat

măritat IV 535
îmblat

măritat VI 86, 518
sculat

uitat VIII 224
bărbat

uitat III 36
udat

uitat III 32
adăpat

uitat IV 273
sat

uitat IV 274
arătat

uitat VIII 386
uitat

ascultat V 590
înecat

alintat I 108; II 54
pat

îndreptat IV 136; V 127
împărat

treptat IV 52
luminat
curat

aşteptat V 607
advocat*

aşteptat I 191; III 76
dat

aşteptat III 327
pat

aşteptat VIII 349
adevărat

luptat II 177
înfricoşat

depărtat V 543
străbat

depărtat I 123
îmblat

depărtat V 526, 527
îndurat

depărtat V 518
uitat

îndepărtat I 184; III 41, 44
udat

îndepărtat III 44
vărsat

purtat IV 503
cătat
sărutat

purtat II 351
uitat

întristat I 1, 211
lăsat

costat VIII 466
indignat

apostat IV 513
combat

apostat I 50, 335
rezemat

salutat IV 311; VIII 284
coronat

învățat IV 319; V 271
curat

înghețat VIII 175, 176–177
nemișcat

amenințat I 487; IV 17
urmat

amenințat I 487; V 20
cununat

luat V 105
afundat

luat V 105
cufundat

luat V 473
pat

creval I 402
împărat

vinovat IV 66
sărutat

cutezat II 98; VIII 102, 104
speriat

realizat V 281
bogat

iat = at

băiat IV 263
îmbrăcat

băiat VI 91, 96, 518
împărat

învăpăiat III 75
lăsat

încheiat VIII 142
dat

întemeiat* III 30
vărsat

ăt = et = iet

omăt V 89
omăt

omăt IV 118, 311; V 108, 111, 263; VI 30; VIII 283, 287
încet

omăt VIII 385, 413
băiet

omăt I 229; III 290, 291
mlădiet

omăt I 85, 406, 418; VI 32, 487
tămiiet

omăt IV 222
căpiet

omăt IV 327; V 299, 316
spăriet

omăt IV 490
sfîșiet
arăt

omăt V 305
atlet

arăt II 407, 440; III 321
îndărăt

îndărăt II 65, 66, 67, 156
omăt

îndărăt VIII 463
arăt

îndărăt I 52
încet

îndărăt IV 148
poet

ect

defect VIII 460
perfect

et = ăd = ed = iet

încet V 276
încet

încet VIII 176, 177
profet

încet IV 242; V 201
cochet

încet I 112; II 63
boschet

încet II 38
băiet

încet IV 265
învăpăiet
spăriet

încet VIII 96
mîngîiet

încet I 206; III 177, 178, 179; VIII 96
nemîngîiet

încet IV 138, 495
împrăștiet

încet V 134
îngreuiet

încet II 97
înmuiet

încet II 291
Mahomet

încet I 18, 32, 266, 296, 457, 479; IV 49; V 30
poet

ascet IV 171
cred

profet IV 115; V 77
încet

profet I 144; II 295, 305; IV 546
Mohamet
(Mahomet)

cochet II 56; III 329
încet

șuchet V 594
poet

deșuchet IV 509
poet

spăriet IV 19?
băiet

împrăștiet I 104; II 39; VI 29
încet

schelet I 447
spăriet

schelet IV 468; VIII 292
poet

poet I 29, 287, 289
revăd

poet V 77, 253; VIII 260, 263
încet

poet I 32, 295; IV 475; VIII 263
profet

poet I 302, 307
schelet

poet I 330
meremet

repet III 233; IV 78; V 61, 448
încet

[discret] V 391
cochet

tineret V 189
căpiet

șiret III 205
cochet

șiret V 247
băiet

epitet* I 270
amanet

iet = ăd = et

învăpăiet VI 82
văd

învăpăiet III 235
încet

mlădiet IV 127; V 116
omăt

nemîngîiet II 38; III 178, 179, 233; IV 309; VIII 397
încet

spăriet VIII 397
încet

it = id = îd = ît

horăit II 260
murit

trăit I 107; II 44, 46, 47
murit

albit VIII 186
răsărit

robit VIII 184
cernit

zdrobit IV 174
ademenit

orbit IV 468; VIII 292
Răsărit

orbit VIII 341
ferit

vorbit IV 370; V 391
iubit

iubit V 403
candid

iubit IV 13
trăit

iubit V 518
zîmbit

iubit VIII 386, 414
rătăcit
muncit

iubit IV 486
fericit

iubit IV 438, 440; V 517, 523, 525, 527, 528
lucit

iubit VIII 470
strălucit

iubit VIII 409, 475
amăgit

iubit IV 484
ostenit

iubit III 137
ostenit
fericit
găsit

iubit IV 12
nemărginit

iubit III 323
pierit

iubit III 137, 296
dorit

iubit VIII 415
părăsit
viscolit

iubit I 464; IV 37
negreșit

iubit IV 541
sfîrșit

iubit IV 120
povestit

iubit I 230
liniștit

iubit VIII 181
nebiruit

iubit IV 102
putrezit

răcit I 505; IV 463
îmbătrînit

răcit I 505; V 570
murit

rătăcit I 437
strălucit

rătăcit I 80, 403, 413
îndrăgit

rătăcit II 154
oprit

nimicit* I 415
înnegrit

fericit I 304; II 90
iubit

fericit I 374; VIII 168
oglindit

fericit II 63
voit

fericit V 73, 74
murit

fericit I 187; III 64
liniștit

fericit V 74
trebuit

fericit IV 288
ivit

fericit I 488, 511; V 50
trezit

nefericit V 545
iubit

încîlcit IV 320; V 273, 285
răstit

adîncit I 61, 354
granit
umilit

nenorocit IV 457
răpit

lucit III 295, 296
liniștit

strălucit V 442, 470
îndrăgit

strălucit VIII 399
învelit

strălucit II 273
umilit

strălucit VI 521
acoperit
împletit

strălucit VIII 391
murit

strălucit II 396, 425
liniștit

grămădit V 156; VIII 310
ademenit

zidit II 451
răsărit

zidit II 449, 451
nerăsărit

zidit IV 74
privit

gîndit V 148
pipăit

gîndit V 403
iubit

gîndit II 326, 341
înebunit

gîndit VIII 123
călugărit

gîndit V 32, 487
murit

amăgit VIII 381, 394
iubit

amăgit V 496
suferit

dezamăgit VIII 473
sfîrșit

îndrăgit VI 114
rătăcit

îndrăgit II 26; V 263; VIII 282
fericit

îndrăgit VIII 385, 414
învelit

îndrăgit IV 268
cioplit

pribegit VI 518
rătăcit

pribegit II 294, 303
sosit

pustiit VIII 160
nebunit

pustiit I 214; III 224—225
amorțit

pustiit I 158; II 326, 346
neisprăvit

pîlpîit IV 81; V 64
voit

veștejit III 224—225
amorțit

jălit IV 301; VIII 276
împărțit

silit VIII 123
iubit

silit VIII 468
neauzit

dezgolit V 448, 458
liniștit

cumplit VIII 398
lipit

uimit IV 162
gîndit

uimit IV 158
zenit

uimit I 492; IV 3
răsărit

uimit IV 166
gît

molcomit VI 124, 541
adormit

dormit IV 496
rătăcit

dormit VI 27
isprăvit

adormit IV 536; VIII 341
iubit

adormit V 612; VIII 341
neprihănit*

mulțumit VIII 214
hotărît

granit IV 139
rîd

granit IV 153; V 147
înmiit
ivit

granit IV 142, 465; V 140; VIII 288
infinit

granit V 678
răsărit

granit I 62, 356
răgușit

granit IV 156
ţintit

granit IV 165; V 149
lustruit

granit I 349
urît
iubit
nesfîrşit

granit I 60, 349
urît
nesfîrşit

hătmănit VIII 185
domnit
posomorit

rănit V 150
prăvălit

rănit IV 168
azvîrlit

rănit VI 498
uimit
iubit

rănit VI 56
slăvit
iubit

îngălbenit I 22, 273, 489 ; IV 8
iubit

îngălbenit V 636
zenit

neademenit IV 164
iubit

încremenit VI 76
adormit

încremenit I 400
granit

încremenit I 93, 434
venit
răpit

încremenit II 311; IV 119; V 111
infinit

încremenit VIII 160
înmărmurit

încremenit I 148; II 309, 314
asfinţit

pomenit VIII 417
coperit

pomenit IV 493
aurit

ismenit VI 129
zugrăvit

necontenit II 92
iubit

necontenit V 685
venit

necontenit IV 459
infinit

curtenit VIII 453
sfîrşit

moştenit IV 264
liniştit
urît

venit VIII 446
grăbit

venit IV 53
iubit

venit V 353, 662
îndumnezeit

venit VI 81
venit

venit III 333
împlinit

venit VI 517—518
răsărit
peţit

venit VI 86
răsărit
peţit
sosit

venit VIII 153
părăsit

mîhnit V 285
adîncit

finit I 462; IV 15
oprit

nefinit IV 458
trăit

infinit I 477; IV 32; V 36
zenit

infinit IV 129
infinit

infinit I 132; II 210
nemărginit

[in]finit II 175
răsărit

infinit I 141; II 266, 270
murit

infinit IV 122; V 78
ieşit

nemărginit IV 118; V 96—99, 107
granit

întîlnit II 90; V 349, 350, 353
iubit

întîlnit V 350
îndrăgit

întîlnit I 378
pomenit

întîlnit IV 534; VIII 339
croit

întîlnit I 378; VIII 111
murit

înlemnit II 331, 333
urît

gonit IV 276, 309; V 263; VIII 282
fericit

pironit II 198
prejmuit

pornit II 69
răsărit

trosnit VIII 385, 398, 414
gîndit

trosnit VIII 398
lipit

unit II 333
urît

nebunit II 326
neisprăvit

nebunit V 473, 474
urît

răpit I 301, 306
venit

lipit V 232
iubit

risipit III 207, 325
iubit

risipit IV 162; V 148
nemărginit
nezărit

risipit VIII 172
pierit

mărit IV 535; VIII 340
auzit

urmărit I 505; IV 463; V 570
iubit

rărit IV 389; V 410, 415
urît

răsărit IV 508; V 592
iubit

răsărit I 485; IV 192; V 163
fericit

răsărit IV 466; VIII 290
venit

răsărit V 227
zenit

răsărit I 175; II 400, 431; IV 442, 446, 449; V 533
nemărginit

răsărit III 44; VI 87, 518
murit

Răsărit IV 467; VIII 290
găsit

răsărit IV 537; V 533; VIII 118
sfîrşit

răsărit I 234; III 317, 326
trebuit

răsărit III 319
privit

răsărit III 44
lovit

zărit V 238
iubit

zărit VIII 386
ademenit

zărit II 150
nepomenit

zărit II 160
răsărit

zărit II 164
murit

suferit IV 543; V 617
zărit

suferit V 617
pierit

suferit IV 494
sfîrşit

pierit III 74
negră[it]*

pierit II 166, 168
zărit

pierit V 403
suferit

pierit VI 83
murit

pierit I 127; VI 42
găsit

smerit I 155; II 330, 333, 338, 344
iubit

smerit II 36
murit

smerit II 36
înroşit

acoperit IV 412; VIII 379, 391, 406
murit

înnegrit I 480; IV 26
fugit

înnegrit I 133; II 211
pierit

răcorit* V 644
răsărit

dorit VI 119, 537
iubit

dorit IV 390
sărăcit

dorit V 492
lucit

dorit VIII 448
negreşit

înflorit II 376
azvîrlit

înflorit I 374; IV 312; VIII 169, 284
liniştit

înflorit II 6
potrivit

înflorit I 38, 306, 309
urît

desflorit I 461; IV 14
fugit

căsătorit VIII 445
venit

oprit V 130
orbit

împietrit II 350
iubit

împietrit IV 134; V 124
strălucit

împietrit I 477; IV 32; V 37
învineţit

aurit II 176
fericit

aurit V 620
îngălbenit

licurit IV 230
pogorît

murit VI 518
sădit

murit V 555
lungit

murit I 253
ostenit

murit I 234; III 314, 315, 319, 326
zărit

murit V 85, 123
sfîrşit

murit V 413
urît

înmărmurit IV 277
iubit

găsit IV 52
iubit

găsit VI 121
despărţit

găsit II 51
atît

părăsit I 337
fericit

părăsit V 285
adîncit

părăsit IV 457
nenorocit

părăsit VIII 299
oglindit

părăsit I 62, 355
urît

afurisit IV 462; V 569
iernit*

înjosit VIII 452
folosit

sosit I 146; II 299, 306
venit

băşit V 333
ieşit

ieşit VIII 146
menit

ieşit IV 134; V 124
Răsărit

ieşit II 196
liniştit

greşit V 411, 415
murit

negreşit VIII 174
limpezit

sfîrşit II 96
trăit

sfîrşit IV 82
uimit
răguşit

sfîrşit V 555
gonit

sfîrşit VIII 224, 245
suferit

sfîrşit V 541
liniştit

sfîrşit IV 258; V 222
dispreţuit

sfîrşit VIII 226, 227
atît

nesfîrşit V 36
zenit

nesfîrşit II 205
liniştit

desăvîrşit VI 75
menit

desăvîrşit VI 69, 80
nepreţuit

răguşit I 98
răsărit
rănit

Tit IV 517
menit

împletit VI 108, 531
acoperit

citit II 198
vestit

uitit VIII 137
cuţit

aţintit IV 135; V 125
granit

trîntit I 316
adormit

şoptit V 645
răsărit

cinstit VI 86
venit

cinstit VIII 447
suferit

liniştit II 121, 122, 123
iubit
fericit

liniştit II 123
iubit
nefericit

liniştit V 542
stăpînit

liniştit V 536, 543
răsărit

liniştit II 120
nepreţuit
pierit

liniştit II 119
nepreţuit
sfîrşit*

liniştit VI 99, 527
înfrunzit
dorit

ameţit IV 234
nenorocit

încreţit I 272
fericit

simţit IV 166
pornit

asfinţit II 383
răsărit

asfinţit I 179; II 407, 440; IV 448
liniştit

amorţit IV 466; VIII 289
fugit

amorţit IV 473; V 253; VIII 621
pustiit

amorţit IV 458
îngălbenit
ameţit

amorțit I 6, 251
nemărginit

amorțit IV 81
risipit

amorțit IV 444
răsărit

amorțit IV 142
nesfîrșit

amorțit IV 465; VIII 288
liniștit

trebuit II 181
gîndit

contribuit VIII 444
venit

făgăduit IV 535; VIII 340
tăinuit

nelegiuit II 28
schit

tăinuit I 76, 402, 410
încremenit

chinuit I 136; II 213
gîndit

închipuit II 450
răsărit

giuruit II 19
venit

giuruit II 28
nelegiuit

juruit IV 536; VIII 341
iubit

suit IV 97; V 39
granit

alcătuit V 540
nefericit

alcătuit V 540
nenorocit

mistuit IV 444, 446, 447; V 540,
necontenit 543, 545

mistuit V 543
devenit

viețuit I 61, 352
trăit

disprețuit IV 457
iubit

slăvit V 238
iubit

zugrăvit VI 82, 510
zvîrlit
(azvîrlit)

zugrăvit V 38
granit

isprăvit V 540
nefericit

ivit* III 319
privit

ivit I 55
gît

privit I 166; III 75
liniștit

privit V 347
simțit

potrivit VIII 456
sfîrși

livit V 289
granit

invit V 268
adîncit

trezit VIII 401
coperit

trezit IV 145; V 88
strivit

trezit VI 40
amărit

trezit VIII 400
urît

putrezit I 23, 276
cănit

rotunzit VI 79, 509
(rotunjit)
îndrăgit

auzit I 134; II 206, 211
vorbit

auzit VI 86
răsărit
mărit

auzit V 683
murit

auzit VI 90
murit
sădit

auzit II 206
vestit

neauzit IV 518
grăit

înfrunzit VIII 400
venit

ît = it = ut

cît IV 281; V 241
sfîrșit

numaidecît IV 522
topit

numaidecît VIII 450
cît

gît III 22
îndrăsnit

gît IV 128
aurit

gît V 117
înfrunzit

gît VIII 473
numaidecît

gît IV 220; V 188
urît

gît II 99, 170; IV 271; V 230, 250,
atît 400, 403, 404, 656; VIII 91, 104

gît IV 83; V 63
sărut

amărît V 594
suferit

amărît I 413; II 200–201
urît

hotărît VIII 469
amărît

hotărît IV 389; V 410, 415
omorît

vîrît II 357
urît

coborît V 54
iubit

coborît IV 158–159; V 148
urît
vîrît

urît IV 529; VIII 345
urît

atît IV 416; V 403
iubit

atît II 51
găsit

atît II 365; VI 102
gît

atît VIII 108
urît

alt

asfalt I 454, 472; IV 27; V 28, 39
nalt
(înnalt)

celalalt VI 99, 517, 524
(celălalt
celalt)
înnalt
(nalt)

celuilalt VIII 82
înalt

înnalt III 37, 38, 40; IV 420; V 482;
celălalt VIII 122
(celalalt)

bazalt IV 97, 98; V 39
înalt

ult = ut

cult IV 272; V 230, 655
mult

ascult IV 161
ocult
mult

ascult I 71, 380; II 45, 46, 48, 49,
mult 96–97, 106, 149*, 152; IV 121,
277, 298, 386, 388; V 100, 106,
107, 112, 238, 276, 278, 409, 473,
666, 685, 686; VI 69; VIII 275,
475

ascult I 188; III 61, 62, 65; VIII
demult 379, 392, 406

ascult II 195
pult

mult VIII 466
incult

mult I 110, 123; II 59, 60, 61, 139,
ascult 140; III 266, 267, 271, 274; IV
288, 311, 513; VI 102; VIII 97,
104–105, 105, 454

mult V 105
pierdut
mult

demult VIII 284
ascult

demult V 474, 475
mult

smult I 107
mult

pult II 196
mult

îmt = ind = imt

strîmt I 181; II 443
simt

simt IV 69
trezind

simt V 620; VI 81; VIII 80
strîmt

ant

berbant II 364
amant

briliant II 196
Kant

Kant II 227
savant

galant II 365
elefant

amant II 364
elefant

diamant IV 131
briliant

diamant IV 467; V 571; VIII 290
amant

ent

confident III 85
somnolent

aparent IV 507
inocent

int = înd = ind = ins = înt

argint I 493; IV 6; V 11
rătăcînd

argint I 406
întunecînd*

argint VIII 176, 177
lucind

argint VI 102
strălucind

argint VIII 293
mugind

argint I 492; IV 3
sfîrîind

argint I 82, 415, 416; VI 35, 488, 489
prind

argint IV 475; VIII 262
aprind

argint I 85, 418
licurind

argint I 465; IV 39, 176; V 49
aiurind

argint IV 128, 129; V 117, 268, 307
întind

argint VI 32
întunecînd

argint I 492; V 11
spărgînd

argint IV 125; V 40, 42
blînd

argint V 106, 112
luminînd

argint I 465, 504; V 49
tremurînd

argint V 106
lăsînd

argint IV 53
cugetînd

argint IV 102
prins

argint I 44, 322; IV 113; V 644; VIII 178, 179
mint

argint V 174
mint
întind

argint IV 158
mint
tremurînd

argint VI 128
mărgărint

argint I 6; IV 176; VIII 264
labirint

argint VIII 444
Corint

argint I 38, 309
cînt

argint I 377; II 273
sfînt

argint V 374; VI 128
pămînt

argint I 44, 322; IV 114, 188; V 162
mormînt

argint IV 102
frînt

argint III 206; IV 135
vînt

mint I 103; II 24, 34; IV 120; V 41, 42, 96, 103, 104; VIII 130
argint

mint IV 176
reaprind
prind

labirint IV 482
pămînt
sfînt

prezint I 292
încînt

înt = înd = ind = it = int

cînt I 305
gînd

cînt I 509; V 47
plîngînd

cînt VIII 388, 401, 417
blînd

cînt V 636
plăpînd
vînt

cînt I 442*; III 255, 257, 260, 262, 263, 273; V 509
sfînt

cînt I 218, 285; III 271, 272; V 103, 104, 495, 498, 499
pămînt

cînt VI 100
frămînt
vînt

cînt IV 342, 343
mormînt

cînt II 256; V 499, 504
sînt

cînt I 75, 391, 393, 481, 492, 509; IV 35, 253; V 47
vînt

încînt IV 322
pămînt

descînt I 461, 478; IV 34; V 35
argint

sfînt IV 147
gînd

sfînt II 376
luminînd

asfînt II 394
fulgerînd

sfînt IV 430
cînt

sfînt I 103, 192, 232; II 24, 32, 107, 108, 389, 406, 412; III 75, 78, 263, 264, 266, 267, 306, 307–308, 309; IV 312, 353, 392, 410; V 44, 235, 356, 363, 365, 397, 459, 656; VI 97, 105, 529; VIII 91, 122, 281
pămînt

sfînt V 579
pămînt
sfînt

sfînt IV 342; V 347, 348
mormînt

sfînt III 238
vînt

sfînt II 95; III 29; VIII 212
cuvînt

pămînt IV 200
zîmbind

pămînt I 440
blînd
vestejind*

pămînt I 440
blînd
sînt

pămînt IV 188; V 162
surîzînd
mormînt

pămînt IV 491
fericit

pămînt I 432; II 158, 162, 165, 257, 357; III 57; IV 444, 447; V 534, 539, 540; VIII 177, 470
sfînt

pămînt I 88
sfînt
sînt

pămînt III 227; VI 517
coperămînt
vînt

pămînt III 54, 55, 58
jurămînt

pămînt VIII 210
crezămînt

pămînt I 223; II 154; III 250, 253,
mormînt 276; V 347, 348

pămînt I 127, 369; II 166, 168;
sînt III 317; VIII 84, 136, 162, 176

pămînt VIII 188
sînt
plăpînd

pămînt I 432
sînt
frînt

pămînt I 128, 148, 154, 300, 301, 305;
vînt II 168, 300, 308, 337, 338, 343,
344; III 27, 221; IV 144, 148, 256,
409, 410, 411, 416, 418, 420, 423,
498; V 142, 143, 226, 447, 450, 477,
478, 483, 495, 675, 681; VI 30,
36, 91, 96, 518, 521, 522; VIII 461

pămînt I 112, 189; II 63, 257, 258;
cuvînt III 28, 57, 68, 71; IV 438, 440,
486, 509; V 491, 520, 523, 526,
527, 428, 529; VIII 447

coperămînt III 227
vînt

coperămînt VI 513, 514
vînt
pămînt

frămînt' VIII 206
mormînt

frămînt III 69
cuvînt

jurămînt II 28
sfînt

jurămînt II 28
pămînt

jurămînt VIII 221
cuvînt

crezămînt I 173; II 426
pămînt

crezămînt III 329, 330, 332, 333
sînt

crezămînt V 519, 523, 526, 527
cuvînt

așezămînt VIII 210
pămînt

înspăimînt I 147; II 300, 308, 369
pămînt

mormînt I 183; III 7, 11, 13–14,
sunînd 16, 20
adunînd

mormînt I 370; VIII 163
cînt

mormînt I 98
cînt
sfînt

mormînt IV 148
sfînt

mormînt VIII 220
pămînt

mormînt I 370, 491; III 5, 215; IV 11;
sînt VI 114; VIII 164

mormînt I 129; II 20, 170; V 403,
vînt 666

mormînt V 400
avînt

mormînt VIII 221, 229
cuvînt

sînt V 518
blînd

sînt IV 96, 132; V 39; VIII 289
argint

sînt I 467; IV 25; V 636
cînt

sînt I 175; II 362, 432; III 29; IV
sfînt 413; V 534

sînt I 136, 162; II 213, 362; IV 271,
pămînt 341, 468, 481, 538; V 44, 250,
398, 518; VI 102; VIII 155, 176,
177, 186, 210, 218, 221, 222, 292,
462

sînt VIII 186
pămînt
gînd

sînt V 590
pămînt
plîngînd

sînt V 414
pămînt
sînt

sînt I 25, 278, 489; IV 9, 312; V
mormînt 347, 348

sînt III 233, 235; IV 305; V 448; VI
vînt 112, 114; VIII 279

sînt V 398, 525
cuvînt

sînt IV 504
cuvînt
plîngînd

vînt I 493; IV 3–5
dînd

vînt IV 461
gînd

vînt V 636
blînd

vînt V 152; VIII 306, 388, 417
curînd

v t IV 169
t aurînd

v : I 4
f urînd

v I 3
t nd

v VIII 401
c înd

vînt IV 97; V 39
argint

vînt I 470, 479; IV 19, 49, 307, 514;
cînt V 53, 216; VIII 281

vînt IV 473; VIII 261
cînt
mormînt

vînt I 216, 220, 223; III 238, 240,
sfînt 241, 243, 244, 245, 246 247,
248, 250, 253, 254, 263, 265, 268,
272, 274, 275

vînt I 144, 214; II 25, 163, 297[1],
pămînt 305, 368; III 74, 224, 225,
227, 328, 330, 331, 332; IV 130,
164, 258, 375, 397, 432; V 462,
495, 498, 508, 530; VI 23, 31,
90, 95, 96, 105, 124, 487, 515,
529, 530, 540; VIII 218

vînt I 62, 355
frămînt'
mormînt

vînt I 26, 177, 280, 460, 478, 489;
mormînt II 48, 177, 382, 385, 405,
437, 449; IV 9, 33, 123, 342,
462, 474; V 35, 81, 674; VIII
262, 285–286

vînt IV 439; V 530; VIII 390, 420
sînt

vînt VI 101
sînt
pămînt

vînt IV 102
avînt

vînt I 378; VIII 389, 418
cuvînt

avînt I 495; III 272, IV 45, 363; V
pămînt 383, 386

cuvînt IV 486; VIII 35
tremurînd

cuvînt II 157
sfînt

cuvînt III 274; IV 287, 542; V
pămînt 286, 342; VIII 182, 467

cuvînt I 230; III 294[1], 295, 296;
mormînt IV 269, 274, 288, 342; V
230, 232, 236, 347, 348; VIII 462

cuvînt IV 538
avînt

unt

crunt VIII 185
prunt
mărunt

ot = od

[cot] II 51
cot

cot II 386
tot

socot VIII 91, 195
pot

socot II 414
tot

scot III 46
tot

înot IV 12
Zebaot

înot III 220
tot

pot VI 40
schilod

pot I 146; II 299, 306
ciot

pot III 305–306
idiot

pot I 111; II 59, 60, 61, 414; III 325; IV 287, 378, 391, 489, 542; V 398, 581; VIII 108
tot

nepot IV 534; VIII 339
pot

tot II 51
cot

tot IV 341
socot

tot III 219. 222; VIII 141, 458
scot

tot V 38
înot

tot II 153, 404; III 21, 40, 133; IV 250, 536; V 356; VIII 88, 341, 462, 463
pot

tot IV 68
pot
înot

tot II 177
tot

tot I 27, 280
netot

tot V 643
netot
pot

ăpt = ept = iept

îndărăpt V 319
piept

îndărăpt V 461
înțelept

ept = ăpt = iept

înțelept IV 250
piept

înțelept IV 414, 524, 540; VIII 207, 221, 222, 229, 342
drept

înțelept IV 346
aștept
piept

drept VIII 214—215
îndărăpt

drept I 93, 99, 168, 434, 444; II 332, 420; IV 223, 300, 512, 533; V 218; VI 61; VIII 72, 134, 209, 276, 336
piept

drept IV 390
înțelept

drept IV 433; V 499, 508
deștept

îndrept IV 419; V 442, 470
piept

îndrept V 509
deștept

direpț IV 350; V 361
drept

aștept I 74, 388; II 90; IV 344; V 349, 351, 352, 353, 662; VI 646; VIII 111, 384, 413
piept

aștept IV 535; V 151; VIII 305, 340
înțelept

aștept I 435
drept

aștept I 470; IV 18
deștept

deștept I 427; VIII 143
piept

deștept IV 243; V 202, 203
drept

deștept IV 509; V 202
îndrept

deștept IV 83
aștept

iept = ăpt = ept

piept I 66, 365; II 21, 30; III 189, 191, 199, 205; IV 313, 384
îndărăpt
(înderăpt)

piept I 101; II 10; IV 311, 416; V 297; VIII 284
înțelept

piept I 155; II 329, 332, 334, 338, 344; IV 278; V 239; VIII 215, 216, 230
drept

piept V 326
drept
înțelept

piept IV 51
drept
drept

piept II 120; V 657
drept
îndrept

piept VIII 462
nedrept

piept VI 87; VIII 285
înderept

piept I 137
aștept
drept

piept I 236; II 56, 57, 108, 291, 295, 400, 431; III 27, 220, 221, 222; IV 410, 427; V 478, 484, 507, 509
deștept

opt

copt III 7
patruzeci și opt

upt

lupt I 137; II 261, 267
rupt

lupt V 357
supt

lupt V 491
dedesupt

rupt IV 272; V 275
supt

întrerupt II 402
dedesupt

neîntrerupt II 410, 434
dedesupt

supt II 254, 326
rupt

dedesupt IV 386, 389, 539; V 410, 415, 500, 665
lupt

dedesupt I 176
nentrerupt

ărt = ert

întărt VIII 143
deșărt

întărt IV 261
deșert

ert = iert

Saint Lambert IV 229
cert'

cert IV 420; V 439, 442, 482
iert

cert II 99, 100, 104, 105, 106, 107, 107—108; III 222; IV 410; VIII 102, 104
deșert

sfert III 323, 325
deșert

inert IV 395; V 533, 535, 536
deșert

deșert II 91, 97, 152
cert

deșert IV 287
iert

deșert IV 238; V 198, 199
iert
cert

iert = ert

iert I 118; II 100, 109, 111, 112
deșert

ort = od

cort IV 351; V 361, 365
mort

cort IV 160
mort
port

cort I 146; II 299, 306
port

cort VI 57
port
mort

cort IV 153—154
tort
port

mort V 145
prohod

mort IV 149
cort

mort IV 71, 416, 484; V 59, 478; VIII 229
port

mort V 439, 441
suport

port I 97, 171, 192, 379, 437, 439, 445; III 78; IV 260, 423, 510; V 224; VIII 84, 136, 141, 225, 226, 229
mort

suport II 378, 395, 424
mort

tort I 477; IV 33, 73, 415; VIII 155, 158
mort

ist

fizionogmist V 518
trist

Crist I 262
evanghelist

Crist IV 432; V 400, 403, 499, 507, 509
(Christ)
trist

[trist] II 279
idealist

trist I 105, II 41; V 496, 497, 500
Crist
(Christ)

trist VIII 217
Antichrist

rezist V 500
trist

exist IV 432
trist

ost

fost IV 144, 498
fost

fost V 645
adăpost

fost VI 493
adăpost
prost

fost I 71, 380; II 45; IV 447; V 539; VIII 200, 219
rost

fost I 379; II 363; IV 271; VI 21; VIII 209, 221
prost

nost VI 57, 498
adăpost
fost

post IV 112; V 74
fost

adăpost II 402, 410, 435; IV 442; V 533
fost

rost I 134; II 45, 46, 47, 93, 198, 207, 212, 298, 309; VI 119
fost

rost VI 69
vost

prost II 279; VIII 200, 458
fost

vost VIII 174
fost

ust

must IV 119; V 100, 111
îngust

ut = ud = it = ult

băut IV 186
prefăcut

făcut IV 492
trecut
făcut

făcut V 492; VI 31
născut

făcut V 403
bătut

făcut VIII 462
străbătut

făcut VIII 475
avut

desfăcut IV 468; VIII 292
trecut

plăcut VIII 173
trecut

tăcut I 370; VIII 164
căzut

trecut III 323, 325
făcut

trecut VIII 159, 160
tăcut

trecut IV 153
tăcut
trecut

trecut III 45
petrecut

trecut I 186, 191; III 49, 52, 74, 75, 76, 315
cunoscut

trecut III 30, 33, 36
necunoscut

trecut II 65, 156
pierdut

trecut I 181; II 408, 443
lut

trecut II 163, 164
început

trecut III 321
apărut

trecut IV 349; V 358
vrut

trecut V 535
străbătut

trecut I 204; III 173; VIII 161, 174
avut

trecut III 319; IV 467; VIII 291
văzut

petrecut III 74
cunoscut

petrecut III 39
căzut

născut V 492
făcut

născut V 345
crescut

născut VIII 420
pierdut

născut I 102; II 28
început

cunoscut VI 645
nepriceput

cunoscut VIII 451
văzut

necunoscut IV 445, 447, 450; V 536, 542
trecut

necunoscut V 536, 543
străbătut

necunoscut III 39, 41, 44
căzut

pierdut I 437
tăcut

pierdut VIII 313
necunoscut

pierdut I 63, 356
vîndut

pierdut II 153, 257
lut

peirdut III 61
străbătut

pierdut VIII 181
căzut

neștiut V 347
nepriceput

lut I 310; IV 501; V 588; VIII 299
mut

lut IV 158; V 148
mut
născut

lut IV 175; VIII 310
astut

salut IV 475; V 124; VIII 262
lut

mut IV 473; V 253; VIII 251
tăcut

mut IV 151; V 145, 511
trecut

mut I 38
lut

mut I 310
mut

mut I 107; II 48, 49
avut

mut I 62, 355
căzut

ținut IV 512
sărut

așternut IV 81
aud

așternut V 64
ascult

așternut VIII 404
mut

încăput IV 154
început
mut

priceput III 56
trecut

priceput IV 535; VIII 340
lut

început II 28
născut

început VIII 210
necunoscut

început I 212; III 211
ținut

început V 147
început
mut

început II 390
dispărut

început II 105; III 207, 214
avut

părut V 517
plăcut

părut III 46
trecut

părut III 38
putut

părut I 185; III 38, 40, 42, 46
avut

apărut I 177; II 385, 404, 412, 436, 447
născut

apărut I 480; IV 26
căzut

sărut V 518
trecut

sărut III 216, 218
avut

sărut V 518
văzut

Prut VIII 200
avut

vrut IV 272
lut

țesut I 251; V 271, 285
tăcut

țesut IV 319; V 285
început

țesut I 80, 112, 421
sărut

țesut I 6
văzut

întrețesut VI 76
văzut

străbătut II 408
lut

stătut III 62
bătut

putut VIII 218
făcut

putut III 56
trecut

putut VIII 474
pierdut

avut IV 534–535; VIII 340
știut

avut II 350
mut

avut VIII 449
început

avut V 611
durut

avut V 534
străbătut

căzut V 131
sfîrșit

căzut V 131
năpustit*

căzut VIII 383, 411
tăcut

căzut I 170; II 376, 394, 422
necunoscut

căzut IV 121; V 105, 112
pierdut

văzut VI 528
ăcut

văzut I 438
tăcut
împlut

văzut I 123; II 139, 140; V 518, 520
trecut

văzut II 150
necunoscut

văzut I 438
mut
împlut

văzut I 488, 511; IV 41
sunat

văzut VI 645
nepriceput

văzut IV 272
avut

văzut V 643
căzut

crezut V 45
văzut

necrezut IV 444
străbătut

acăt = eacăt

lacăt IV 260, 422; V 223, 224, 225, 317; VIII 141
treacăt

eacăt = acăt

treacăt IV 329
lacăt

apăt

capăt VIII 223
capăt

capăt I 66, 365; VIII 85
scapăt'

ipăt = ipet

țipăt III 93, 94; V 475
Egipet

oaspăt

oaspăt VI 58, 498
proaspăt

proaspăt VI 501
oaspăt

eget

deget II 368
preget

preget II 369
deget

uget

cuget I 150; II 316
buget

îmblet = îmbet

îmblet VIII 313
zîmbet

uflet

răsuflet VIII 111, 114
suflet

unet

sunet IV 490; V 581
tunet

ipet

Egipet III 93
cripet

scripet I 140; II 259, 265, 269; III 96, 97
Egipet

scripet III 101
țipet

țipet III 93[]; IV 313; VIII 285
Egipet

eștet = eștied

creștet I 216, 219, 221, 225; II 338, 344; III 243, 247, 248, 251, 254, 256, 257, 262, 263, 265, 268, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281; IV 411; V 449, 452, 460; VIII 94
veșted

edit

premedit V 333
credit

erit = ărit

merit IV 250
întărit'

ipot

a fi pot VI 52, 497
șipot

opot

clopot VI 511
n-o pot

clopot II 283
șopot

n-o pot IV 356; V 224, 366
șopot

ropot I 76, 401[1]; III 27, 233, 235
clopot

șopot III 233
clopot

șopot V 660; VI 82
n-o pot

șopot VI 52, 497
n-o pot
clopot

șopot VI 497
tropot
clopot

aut = aud

caut II 300, 308
laud

caut IV 310; VIII 283, 389, 402, 418
n-aud

caut V 184
n-aud
laud

caut I 149; II 316
flaut

flaut II 287
laud
caut

flaut II 248, 325, 341, 546; VIII 469
caut

Ț

aț = ați

spaț I 133; II 196, 206, 211
scăpați

spaț II 442
braț

braț III 50
întunecați

braț V 130
neînfrînați

braț I 62, 356
desperați

braț II 45
însetați

braț V 232
înghețați

braț IV 291; V 248
saț

braț I 446
saț
spaț

braț I 235; II 354, 358; VI 129
nesaț

înamoraț* II 442
braț

saț III 53
întunecați

saț III 40
însetoșați

nesaț II 208; IV 385
învățați

nesaț I 437
braț
îngemănați

nesaț I 444
braț
îmbătați

ăț = ăți = eț

băț II 298, 306
jăț

băț I 146; II 306
dispreț

jăț IV 525
șirăți

jăț V 437
măreț

învăț II 399, 428, 429
arăți

învăț IV 389
preț

eț = eți = ieți

îngheț I 35, 296
mergeți

îngheț I 114; II 67, 69
dimineți

îngheț II 65, 66, 67, 68, 69, 156
tinereți

îngheț I 296
pluteți

îngheț I 30, 288, 290; VIII 470
dispreț

jeț VIII 342
șireți

jeț IV 418; V 437, 464
măreț

drumeț III 71
dimineți

scapeț II 285
creți
vieți

măreț II 383
dimineți

măreț IV 321; V 274, 285
păreți

măreț VIII 160
creți

măreț VIII 415
frumuseți
îndrăzneț

măreț IV 472; V 253; VIII 260
îngheț
creț

măreț V 174
jeț
creț

măreț VIII 415
îndrăsneț
frumuseți

măreț VIII 459
preț

măreț VIII 415
isteț
îndrăzneț

cîntăreț IV 493
măreț

creț V 593
isteți

creț VI 110
răzleț

creț VI 129
răzleț
frumuseți

creț IV 509; V 593
isteț

preț II 201, 202
dulceți

preț I 177; II 404, 412, 436, 447
vieți

preț III 306, 307, 308, 309; IV 437; V 545
vieți

preț I 232; III 305, 306, 307, 308; IV 436; VIII 453
frumuseți

preț III 305
înveți

preț VIII 468
îndrăzneț

dispreț VIII 207, 221, 278
vieți

dispreț IV 303, 391, 414, 540; V 490
vieți

dispreț VIII 464
frumuseți

dispreț IV 272
înveți

iț

armistiț IV 227
pestriț

iț = ăți

miț VIII 99
arăți

alț = alți

discalț III 305
ceialalți

olț = olți

colț I 76, 401, 410; IV 363, 387; V 383, 386, 411, 495, 498
bolți

ulț = ulți

desculț I 83, 404, 417
(disculț)
mulți

anț = anți

danț II 328
lanț

lanț I 87, 408, 420
berbanți

lanț IV 111; V 87
giganți

lanț I 140; II 261, 268
amanți

lanț I 301, 306
danț

înț = înți

prinț V 231
minți

prinț I 110; II 5, 9, 60; VIII 92
cuminți

oț = oți

moț I 332
poți

soț I 191; III 76
toți

uț = uți

drăguț V 232
săruți

areț = areți

vorbareț IV 266
meșteșugareț

vorbareț IV 509; V 594
meșteșugareț
pirmătareț
stigare-ți

certareț II 422; V 669
picioare-ți

U

u

acù IV 537; V 613; VIII 226
tu

făcu I 174; II 427
acu

făcu VIII 118
tu

trecu IV 499
fu

condu V 613
tu

pierdu V 594; VIII 312
tu

pierdu IV 53
abătu
tu

fu IV 513
tu

nu V 225
pierdu

nu IV 530, 534; VIII 339, 347, 380
tu 392, 407, 455, 457, 465

nu VI 42; VIII 312
căzu

tu III 305, 306, 307, 308; VIII 99
acu

tu IV 491
dădu

tu I 491; IV 11, 269; VIII 107
pierdu

tu IV 282; VIII 108, 116–117
nu

bătu III 333
[tu]

străbătu I 230; III 295, 296
tu

căzu IV 499
șezu

încrezu VIII 311
tu

au = eau = iau

au II 6
iau

au II 238
Vau-Vau

curgeau VI 87
aveau

împreunau VI 523
clătinau

împreunau VI 523
tremurau

izvorau II 410
roteau

jurau I 186; III 49, 53; IV 447
scuturau

tremurau III 20
strălucea

murmurau IV 494
auzeau

stau II 144
dau

stau V 636
beau

eau=au

potoleau I 512; V 14
fierbeau

îmbătrîneau VI 523
treceau
risipeau
creșteau

îmbătrîneau VI 98, 523
treceau
creșteau

puneau VI 524
iezeau

torceau VI 46
pocneau

băteau III 29
luceau

creșteau I 176; II 134
treceau

ău = eu = iu

curcubău IV 131; V 119
curcubău

hău IV 458
greu
rău

rău IV 391
nătărău

rău II 162
pîrău

rău I 32, 295
său

rău I 192; III 78; VIII 123, 457,
tău 466

rău VIII 116, 209, 452–453
eu

rău VIII 185, 381, 394, 409
meu

rău VI 24
zmeu

rău IV 547; VIII 185
mereu

rău VIII 418
greu

rău IV 513
vreu

rău II 152; IV 472; VIII 260
zeu

rău II 152; III 54, 56, 58; IV 141;
Dumnezeu V 86, 255; VIII 267

rău I 62, 355
frîu
ilău

rău IV 131
grîu
mereu

pîrău I 127; II 162, 164, 166, 168;
rău V 565

său VI 71
Hîrlău

său II 179; IV 446; V 539; VIII 184
rău

său IV 169, 322; V 278, 287
eu

său IV 176, 192; V 150, 153; VIII
Dumnezeu 156, 158, 307

tău IV 485
curcubău
tău

tău I 232; III 306, 308, 309
rău

tău V 227
său

tău VIII 171
Dumnezău

tău II 87, 106, 107, 165; IV 70,
eu 410, 473; V 438, 440, 449, 458, 478; VIII 191, 226, 261, 456

tău I 118; II 112, 379
meu

tău I 129; II 170, 172; IV 497, 547
mereu

tău I 457; V 30
zeu

tău I 376, 485, 490; II 108, 109; III
Dumnezeu 55; IV 11; V 163; VI 129; VIII 171, 180

tău I 1
Eliseu

zău V 43
meu

eu = eau = ău = ieu

eu II 386, 405, 414; IV 521; VIII 109,
rău 160

eu IV 51
rău
meu

eu I 375, 405; VIII 169, 170, 459
său

eu I 488; IV 42; V 50
tău

eu VI 45
zău

eu V 611; VIII 338
eu

eu VIII 119
curcubeu

eu IV 200
leu

eu VI 24
teleleu

eu I 490, 511; II 103; III 57; IV 10,
meu 274, 487; V 50, 154, 615; VIII 102, 115, 214, 227, 308, 355, 443, 444, 466, 471

eu IV 70
meu
greu

eu II 386
mereu

eu I 414
greu

eu V 636; VIII 455
vreu

eu I 185; III 42, 46, 54, 55, 56;
Dumnezeu IV 471; VIII 260, 295

beu IV 318; V 285
mereu

plebeu IV 227
eu

sfădeu IV 532; VIII 336
rău

Orfeu I 457; V 31
tău

Orfeu VIII 445
eu

ieu VIII 175, 176[.]
său

leu II 368
greu

leu IV 139
semizeu

oleu I 485; V 164, 165
Dumnezeu

meu VIII 184
hău

meu I 212, 511; III 207, 211, 213,
rău 214; V 50; VIII 119

meu I 490; IV 10
său

meu I 235, 479; IV 50; V 53, 639;
tău VI 124; VIII 187

meu I 468, 477; II 258, 389; IV 21,
eu 33, 265, 502, 534; V 24, 155, 250,
611, 642; VI 124, 541; VIII 309,
338, 390, 403, 419, 446

meu IV 173
eu
său

meu IV 183
eu
tău

meu II 138–139, 139–140; VI 100
eu
mereu

meu II 139
eu
mereu
meu

meu VIII 37
Diurpaneu

meu I 26, 129, 279; II 172; III 244;
mereu IV 173, 548; V 404, 544;
VI 100; VIII 446

meu IV 239
mereu
tău

meu VI 101
mereu
eu

meu VIII 124
vreu

meu I 374; VIII 169
ateu

meu I 488; III 51, 56; IV 41, 173,
Dumnezeu 457, 464; V 563, 570;
VIII 219

pigmeu II 181
rău

mereu III 30; V 495
rău

mereu IV 441
tău

mereu I 128; II 158, 161, 162, 163,
eu 165, 167; VIII 221

mereu I 235, 488, 491; II 99, 100,
meu 105, 106, 107; III 52, 222;
IV 11, 42, 174, 410; V 155, 156;
VIII 104, 185, 309, 310, 452

mereu I 104; II 37; V 620; VI 105
greu

mereu V 400
vreu

mereu VI 523
Dumnezeu

greu I 455; V 29
hău

greu I 184, 455; III 31, 32, 36, 40,
rău 42, 44; V 29; VIII 389

greu I 491, 512; IV 7; V 14; VIII
său 175, 176

greu VIII 98, 380, 392, 401, 407
tău

greu I 170, 172, 511; II 423, 425;
meu V 50; VIII 111, 469–470

greu V 623; VIII 398
mereu

greu VIII 418
greu

empireu V 278
eu

empireu II 394, 397
meu

vreu I 379; II 256, 264
eu

vreu IV 99
meu

traseu V 282
eu

fariseu V 638
Dumnezeu

ateu I 40, 302, 308, 310
Dumnezeu

zeu I 300; VIII 287
său

zeu I 479; IV 49
meu

Dumnezeu V 282
puteau

Dumnezeu IV 171; V 153, 639;
rău VIII 308

Dumnezeu I 456, 465, 473, 504; IV
său 29, 39, 170, 310; V 30, 49,
150, 152, 449, 453; VIII 155, 169,
283, 287, 305

Dumnezeu IV 489; V 581
său
eu

Dumnezeu I 183; III 7, 11, 13, 16,
tău 20; VIII 225

Dumnezeu I 20, 270, 273; II 157,
eu 158, 159, 160; III 37, 38, 40; IV
73, 322, 420; V 60, 276, 286, 482 ;
VIII 92, 122

Dumnezeu I 280
mieu

Dumnezeu I 20, 27, 271, 272, 282,
meu 489, 490; IV 8, 10; VIII 287

Dumnezeu VIII 106, 106–107
mereu

Dumnezeu III 7; IV 218; V 188
greu

Elizeu I 457; V 30
Dumnezeu

probozeu V 609; VIII 336
rău

ieu = eu

ieu II 109, 111
meu

mieu I 513; V 13
D-zeu

iu = iu

mijlociu VI 27
chiu

mijlociu VI 24
tîrziu

fiu V 236
sicriu

fiu VIII 163
știu

fiu II 326–327; IV 12
viu

fiu IV 287
rîu

arămiu III 336
viu

rîu V 143; VIII 104
sicriu

sicriu I 301, 306
pustiu

sicriu VIII 154, 158
știu

sicriu I 37, 309, 468; IV 20, 473,
viu 498; VIII 261

scriu I 137; II 264, 268
pustiu

trandafiriu IV 126; V 259; VIII
rîu 265

auriu VI 108, 532
brumăriu
brîu

auriu VI 531, 532
brîu

pustiu VI 35, 489
sicriu

pustiu IV 490
sicriu
știu

pustiu VIII 383, 397, 411
timpuriu

pustiu I 461; II 153; IV 14
știu

pustiu I 468; V 24, 45; VI 645
viu

pustiu VI 87
tîrziu

ştiu V 461; VIII 226
fiu

ştiu IV 249
scriu

ştiu IV 512, 513
viu

ştiu V 43
reviu

ţiu I 71
sicriu

viu IV 274; V 232, 236
sicriu

viu I 454, 472; IV 27, 97; V 28
auriu

viu I 18, 268
pustiu

viu II 153, 154; VIII 458
ştiu

viu I 441
ştiu
pustiu

viu V 232; VIII 397, 411
înviu

tîrziu VI 70
auriu

tîrziu I 91
ştiu
pustiu

tîrziu I 370; VIII 164
viu

îu = ău = eu = iu

rîu I 82, 129, 415, 416; II 99, 170,
sicriu 172; IV 144, 271; VI 488

rîu IV 127
vioriu

rîu IV 99
ştiu

brîu VI 531
auriu

brîu I 247
rîu

grîu I 92, 442
meu

grîu IV 82
meu
său

grîu IV 115; V 74
rîu

pîrîu II 139, 140
pustiu

pîrîu VI 100, 528
brîu

ou

nou VI 75, 509
ecou

erou VIII 470
nou

birou II 249
erou

elcu

la fel cu V 591
Nedelcu

escu

boierescu IV 230
Minunescu

oliu

oliu IV 120; V 104, 112
doliu

aţiu

spaţiu II 414
saţiu

nesaţiu I 162; II 351, 355, 356,
Horaţiu 361

uflu

suflu VI 55, 497
răsuflu

emplu

templu II 283; IV 497
exemplu

acru

sacru V 364
acru

eatru = atru

teatru I 196; III 93, 96, 100, 111
patru

teatru III 111
tuspatru

etru

metru II 235, 236, 255
Petru

astru

albastru V 303
zahastru

zahastru V 447, 450, 679; VIII
(sahastru) 313
albastru

fiastru IV 417; V 436, 447, 463
albastru

istru

Nistru II 261, 262
magistru

Nistru VIII 120
sinistru

ministru IV 75
sinistru

asu = aso = atso

nasu VI 66
tat-so
ras-o

oşu

moşu VIII 229
roşu

roşu V 611; VIII 348
moşu

V

av

sclav VIII 154
nărav

sclav IV 325; V 315
prav

sclav VIII 460
grozav

slav VIII 151, 157
nărav

bolnav IV 513
trîndav

bolnav II 328, 329, 340
sclav

nărav VIII 445
sclav

grav V 653
snav

grozav VIII 287
sclav

grozav IV 144; V 88, 144
prav

grozav VIII 89
postav

ev

sulev IV 148
ev

iv

milostiv IV 75
lasciv

erv

nerv IV 303, 513; VIII 278
serv

îrv

vîrv II 352
stîrv

X

ex

Rex IV 353; V 357, 363, 364, 365
ex

Z

az = eaz = azi

necaz I 493; IV 5, 277; V 238
azi

necaz IV 110; V 70
treaz

haz VI 120
necaz

haz IV 267
atlaz

haz I 159; II 92, 94, 351, 352, 354,
obraz 358; VI 94, 119, 520

talaz III 277
brazi

prilaz VIII 116
necaz

zaplaz I 112; II 62, 63
azi

grumaz IV 383; V 408
azi

grumaz II 25; IV 309; VIII 282
obraz

obraz II 249; V 231, 235
azi

obraz I 80, 412, 421
caz

obraz III 337; VI 520
haz

obraz I 82, 413, 414; VI 129, 646
grumaz

obraz IV 77
grumaz
atlaz

eaz = azi

treaz IV 352; V 362
viteaz

treaz I 427, VIII 143, 173
obraz

viteaz III 12
azi

iaz = az

amiaz VIII 120
talaz

ăz = ez

văz III 221; IV 510; V 595
visez

văz IV 275
așez

ez = ezi = iezi = ăz

serbez II 247
așez

veghez I 253; V 274
văz

adiez IV 469; V 573; VIII 293
crez

cartaginez VIII 444
vezi

cartaginez VIII 463
încrez

luminez VIII 185
turbez

crez VIII 475
întemeiezi

crez IV 269; V 230; VIII 107, 458
vezi

crez III 133
înveninez

crez II 108; III 220, 222; IV 410;
visez V 507

crez V 415
botez

încrez IV 542
creez

sperez I 480; IV 26
visez

păstrez II 26, 27, 37; IV 309; V
vezi 263; VIII 282

visez V 492
luminezi

șez IV 290
înaintez

așez I 335
veghez

furișez V 523, 524
așez

ospătez VI 86
desfătez

nimitez I 96, 446
vezi

iez = ez

miez V 495, 498
binecuvîntez

onz = onzi

bronz III 234
blonzi

unz = unzi

ascunz IV 532; VIII 336[1]
răspunzi

pătrunz I 488, 511; IV 41; V 50
rotunzi

ierz = erzi

pierz V 523
verzi

uz = uzi

auz I 300
havuz

confuz VIII 445
refuz

jaluz V 680
asuzi
zaluzi

ursuz IV 529; V 607; VIII 346
auzi

COMENTARII

DECEBAL

Primele editări. Fragmentar. G. Bogdan-Duică, BME, III (1932), fasc. 10, p. 195—197: *TA 3* v. 1—3, 18—24; G. Călinescu, *OME*, II, p. 218—221, 223—232: v. 23—31, 33—35, 42—45, 47—48, 53—60, 62—72, 74—75, 252—277, 280—286, 308—320, 328—351, 365—368, 370—400, 420—424, 451—482, 492, 515—517, 564—565, 584, 755—758 + **34r**, *TA 9*, *TA 10* „Trecutul vechi... zina Dochia blondă", „Decebal...Roma", „8 Legionen...fidelis", „102 bătălie la Tapae", „Sora... Al doilea război", *TA 12*; OPERE, IV, p. 486, OPERE, V, p. 122, 510, 648: v. 1—21, 597—599, + 594 (1—2) 595; G. Călinescu, *Opere*, 12, p. 59—69, 324 (în plus față de textele semnalate anterior): v. 1—9, 76—78, 287, 369, 518—520; Marin Bucur, CME, II (1974), p. 80—89: v. 97—120, 135—190, 192, 197—251, 420—430, 433—459, 460—482, 512—525, 561—570, 581—596, 600—604, 607—610, *TA 1*, *TA 5* v. 6—8; Marin Bucur, MANUSCRIPTUM, VI (1975), nr. 1 [ian.—mart.], p. 10—14: *TA 3*; Marin Bucur, RLIT-4 IX (1976), nr. 12, joi 18 mart., p. 12—13: v. 1—495, 498—511; Aurelia Creția, MANUSCRIPTUM, XIV (1983), (52), nr. 3 [iul.—sept.], p. 12—14: v. 600—618, ***TA 2***, ***TA 4***, ***TA 5***, ***TA 6***, ***TA 8***.

Integral. O.IV, p. 127, 129—150, 510, 516, 517—523.

Titlul. Este al autorului, cum rezultă din *TA 11* și *12* și din punctul 2 al listei de titluri cuprinsă în ***FRGM-1, II, 3.***

Datarea. Toate textele sînt redactate în 1873, la Berlin, așa cum rezultă din grafie și ortografie și din notarea de 6 ori a numelui lui N. Kretzulescu, reprezentantul României la Berlin și șeful lui Eminescu, pe **2254**, **161r**, unde figurează *TA 1*. Lista de titluri din *FRGM-1, II, 3* este fie din aceeași vreme, fie puțin anterioară; titlul 2, *Decebal*, anunță intenția de a redacta o dramă astfel intitulată. Doar *TA 12* este ulterior, de la sfîrșitul perioadei ieșene, prin 1877, și pare a dovedi intenția poetului de a relua drama (în preajmă, pe **2306**, **64r**, se află notat *Legenda Daciei*, ceea ce trimite la aceeași zonă de interese, chiar dacă nu neapărat la o tratare dramatică).

Sinopsa manuscriselor

2254, 147r, 148rv—155rv, 156r—163r, 165r, 166r, 177r—180r, 298r
2259, 138v
2286, 34rv, 37v, 38rv, 72v, 73rv, 74r
2287, 16r, 45rv, 46rv, 48rv
2306, 86r

Organizarea textelor

2254, 147r, 148rv, 155vr, 155r, 154 rv, 153rv, 149rv—152rv, 160r—156r, 177r—179r, 2259, 138v, 2254, 180r, 2254, 298r, 163r, 2287, 48rv, 45rv, 46rv, 48r, 2286, 34r

Textele aferente

1 **2254, 161r**
2 **2254 166r**
3 **2286, 72v, 73rv, 74r**
4 **2254, 162r**
5 **2254, 165r**
6 **2254, 165r**
7 **2287, 16r**
8 **2254, 162r**
9 **2286, 34v**
10 **2286, 38r, 37v, 34v, 38r, 37v, 38r, 37v, 38r, 37v, 38rv**
11 **2306, 86r**
12 **2286, 34r**

Textele redactate de Eminescu în vederea unei drame *Decebal* se grupează, după logica lor internă, în trei părți: un prim act, două momente intermediare, [*Blestemul lui Decebal*] și [SCENA] dintre Dochia și Traian, situabile imediat după căderea Sarmizegetusei respectiv moartea lui Decebal, și ceea ce Eminescu însuși numește, rezumîndu-l, „actul din urmă" (*TA 12*). Primul act se împarte în chip firesc, potrivit logicii dramatice și mișcării personajelor în 5 scene, dintre care numai ultimele două sînt desemnate de autor ca atare, prin indicația SC[ENĂ]. În actul I, le-

garea filelor în caietul 2254 a alterat însă suita normală a textului și relația dintre personaje și replici astfel că, dacă renumerotăm de la 1 la 26 paginile de manuscris ale textului în desfășurarea lui logică, constatăm că paginile Academiei s-ar succede în suita următoare: 1, 2, 3, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 8, 9, 6, 7, 5, 4, 22, 21, 20, 19, 18, 23, 24, 25, 26. De remarcat că pînă la 17 inclusiv piesa este scrisă, pe ambele fețe ale filelor, cu cerneala neagră, pe file veline de format 19 × 12 cm, iar ultima treime (18—26), cu creion negru pe file de altă calitate și alt format, 22 × 18 cm, și numai pe *recto*.

Odată restabilită ordinea de succesiune a filelor structura actului I se prezintă astfel:

[SCENA I]: [DECEBAL, BORIS, PATER CELSUS, PAGIU]
[SCENA II]: [DECEBAL, IAROMIR]
[SCENA III]: DECEBAL, [CELSUS, UN PAGIU]
SC[ENA IV]: [DECEBAL,] CURTEA-NTREAGĂ, DOCHIA, IAROMIR,
B[ORIS], [PAGIUL]
SC[ENA V]: PREC[EDENȚII], LONGIN

Actul ultim nu poate fi despărțit în scene, dar am restabilit ordinea normală a succesiunii celor 7 pagini, ordine și ea tulburată de cei care au legat filele (3, 4, 5, 6, 1, 7, 2). Versurile 1—36 (din **2287, 48rv**) sînt scrise cu alt scris și despărțite de rest printr-o linie orizontală, deci își au locul firesc chiar la început, cu atît mai mult cu cît încep, aproape textual, chiar cu cuvinte prezente în proiectul din **2286, 34v** citat mai sus: („*Sînt eu sau nu sînt eu*. . .", în timp ce în fragment, v. 1, citim *Sînt eu ori nu mai sînt eu*. . .). Și asta cu atît mai mult cu cît primele versuri de pe **45r** (v. 37—41) par continuarea firească a celor de pe **48r** (v. 35—36), așa cum poate constata orice cititor atent. La sfîrșitul actului am adăugat, pentru că apare în suită logică, textul (încheiat în grabă prin notații în proză) care figurează în **2286, 34r** în imediata continuare a însemnării proiect, ca și cînd poetul ar fi vrut, prin aceste două elemente (primul vers și ultimele), să delimiteze ceea ce avea să redacteze în altă parte (adică în **2287**).

La reorganizarea succesiunii paginilor dramei *Decebal* ne-am întemeiat pe un postulat, niciodată dezmințit, de coerență, pe logica inerentă acțiunii dramatice, pe unele indicii materiale ale manuscrisului (formatul și calitatea hîrtiei, suprafața acoperită, ustensilul) și pe însemnările lui Eminescu care apar aici ca *TA 10* și *12*.

Restul de texte aparținînd familiei *Decebal* nu pot fi situate după vreun criteriu intern ori extern nici înlăuntrul celor două acte păstrate, nici între ele. Trebuie deci să le considerăm ca pe niște variații (anterioare sau posterioare) la ceea ce a intrat în redactarea mai închegată a dramei. Ele se află aici prezentate într-o succesiune care merge de la ceea ce este mai apropiat, ca situație dramatică sau chiar ca textualitate (atunci cînd situațiile coincid), de actele constituite ale dramei către ceea ce se îndepărtează mai mult și trimite la o altă structurare scenică a materiei dramatice. Avem astfel:

TA 1. Un fragment (**2254, 161r**) care este fie o redactare anterioară a versurilor 429 și urm. din actul I, fie o dezvoltare ulterioară a lui. De remarcat că fragmentul începe cu un *că* (nu cu *de* ca în v. 429) care mai reapare în fiecare dintre cele trei versuri următoare ale dramei și, pe de altă parte, că în v. 429 poetul a scris întîi „zmeul D[aciei]" (cu gîndul doar la Decebal), apoi a corectat în „zmeii Daciei", cum citim în *TA 1*.

TA 2. Un fragment (**2254, 166r**) de dialog dramatic Longin — Decebal care apare ca variantă a confruntării dintre aceleași personaje așa cum apare în actul I. *Mă ascultă* este scris deasupra unui text încă lizibil: *Sînt legat*, adică vorbesc în numele Romei ca legat al ei.

TA 3. Un alt dialog (**2286, 72v, 73rv, 74r**) care pare și el să fie, în proiectul unei situații dramatice oarecum diferite și mai larg desfășurate, tot o înfruntare dintre Decebal și un reprezentant al Romei, de data aceasta nu Iaromir, ci un personaj care are, ca în fragmentul de mai sus, statutul legatului Longin. Între cele două dialoguri dramatice (Decebal — Iaromir, în actul I, și Decebal — Longin, aici) apare și o asemănare textuală. Versul care deschide diatriba antiromană a lui Decebal este în primul caz *Știi tu ce sînt acei pe care-i aperi, Acei romani* (actul I, v. 171), iar *TA 3* începe cu *Știi tu ce-i Roma? Să ți-o spun eu ce-i*, vers mai apoi șters. De altfel analogiile de idei și de formulări nu se limitează la atît.

TA 4—7. Urmează apoi o serie de monologuri ale lui Decebal, un Decebal eliberat din chingile unei structuri dramaturgice și chiar din rolul lui istoric, un Decebal imperial, dînd curs unor patimi violente, unor gînduri dureroase, unei năzuințe nemăsurate spre mărire, ca ale unui mare hegemon al istoriei universale.

Alte cîteva fragmente din această familie, mai mărunte, au un statut mai de grabă enigmatic.

TA 8. Este un schimb de replici și de priviri dintre doi antagoniști de mare rang istoric greu de determinat.

TA 9. Un fragment răzleț dintr-un proiect în care ar fi fost să apară în drama *Decebal*, ca în *Memento mori* și ca în proiectul de epopee *Decebal*, zeii Daciei în lupta cu oștirea romană, ceea ce duce însă la o cu totul altă concepție despre temeiurile dramei decît cea, cu totul nemitologică, din actul I.

TA 10. Cu excepția unor considerații legendar-mitologice despre Dochia, considerată fiică a marelui preot Duras-Diuparneu, aceste însemnări sînt un rezumat succint după sursa istorică pe care a folosit-o Eminescu și care este, direct sau indirect, Dio Cassius, *Istoria romana*, cartea 67, cap. 6—10 și cartea 68, cap. 6—15, așa cum s-au

păstrat aceste două cărți în excerptele bizantine tîrzii ale lui Xiphilinos și Zonaras. Toate situațiile, aluziile și numele de persoane din piesă sînt conforme cu acest punctaj istoric.

TA 11. Este o însemnare de prin 1877 care dovedește intenția de a relua drama și îi atestă totodată titlul de autor și faptul că actul existent este actul I, de vreme ce și aici, în însemnare, ca și în dramă, acțiunea debutează cu o tiradă a unui Decebal bucuros de izbîndă.

TA 12. Este un proiect-rezumat al ultimului act, notat în **2286** și realizat în **2287**, amîndouă caiete cumpărate și folosite în vremea Berlinului.

Relația cu restul operei. S-a crezut pînă acum (O. IV, p. 138) că două sonete postume, *Cum oceanu-ntărîtat*... și *Adînca mare*..., amîndouă de epocă berlineză, „s-au desprins" din actul I al dramei *Decebal*, unde cîte o variantă a lor figurează ca versurile 130–142, respectiv 155–166 (lucru nesemnalat de Perpessicius, vezi OPERE, V, p. 158–159, respectiv 157–158). În realitate sînt mai multe motive de a crede că, dimpotrivă, Eminescu a integrat în *Decebal* (punîndu-l pe unul în gura lui Iaromir și pe celălalt în a lui Decebal) două sonete gata redactate, pe care le-a preluat aici, aducîndu-le unele modificări dintre care cele mai importante provin din efortul de integrare în noul context, unde ele funcționează ca al doilea termen al unor comparații al cărei prim termen sînt dacii. În favoarea acestei teze se pot invoca următoarele argumente:

1. Versurile din *Decebal* care corespund celor două sonete sînt *singurele rimate* din întreaga dramă, altminteri scrisă în versuri albe.

2. Versiunea din *Decebal* a fiecărui sonet corespunde (atît cît permitea integrarea) versiunii finale (cea mai elaborată și mai lipsită de remanieri, ambele în **2287, 59r**), la care s-a ajuns, pentru fiecare sonet, pornind de la versiuni bruionare mult mai frămîntate (**2287, 58v**, respectiv **2285, 136v**). Or, *acestea din urmă* reprezintă prima vîrstă a sonetelor și nicidecum versurile corespunzătoare din *Decebal*, care, dimpotrivă, pleacă de la versiunile finale obținute în **2287, 59r**.

3. Integrarea se face în chip manifest prin eliminări, adausuri și ajustări care presupun existența *prealabilă* a însuși textului astfel prelucrat, adică a versiunii finale.

De asemenea, libertățile pe care poetul și le ia față de forma fixă a sonetului (în *Cum oceanu-ntărîtat*.. 13 versuri în loc de 12 și 3 excepții de la forma canonică de îmbinare a rimelor, iar în *Adînca mare*... eliminarea primelor 2 versuri) presupun existența anterioară a unui sonet, introdus apoi într-o structură mai liberă de constrîngeri formale.

4. *Adînca mare*... este preluat aproape identic, cu o mică inadvertență: eliminîndu-se primele 2 versuri, unde figura cuvîntul mare (*Adînca mare sub a lunei față*), toate pronumele și adjectivele versiunii din *Decebal* rămîn fără substantivul feminin la care se referă. Mai mult, se simte chiar un dezacord, căci în versul 154, care introduce sonetul în *Decebal*, singurul substantiv referențial este masculin: *Oceanul*.

5. Schimbările necontextuale aduse în *Decebal* formei sonetelor din **2287, 59r** sînt, chiar cînd duc la violarea formei fixe a sonetului, ameliorări. Astfel, *se-nvoaie* (citit de Perpessicius *se înmoaie*), probabil o inadvertență, devine *se-ncovoaie*, strofa a treia din *Cum oceanu-ntărîtat*... (supranumerară cu un vers) e mult mai expresivă și mai viguroasă, iar în *Adînca mare*... trecerea de la *O lume-ntreagă-n fundul [ei] visează* la *Astăzi o lume-n fundul ei visează* întărește opoziția cu versul 5 (respectiv 157 din *Decebal*): *Dar mini eu, falnică, cumplit turbează*.

Am stăruit în această demonstrație pentru a arăta că, măcar într-un caz, Eminescu a străbătut drumul invers, integrînd în textul dramatic poezii cu o existență anterioară autonomă și nu, ca în cele mai multe cazuri, autonomizînd ca poezii segmente de dramă.

Alt statut are [SCENA] care precedă ultimul act, cea în care Dochia plînge asupra morții lui Decebal. Eminescu a preluat mai tîrziu a doua tiradă a Dochiei și, prelucrînd-o, a adaptat-o morții lui Ștefan cel Mare. Textul se află în **2287, 24r**, deci în același caiet berlinez în care se află scris „actul din urmă" din *Decebal*, și este reprodus aici în *FRGM-1*, la *[Ștefan cel Mare]*, 3.

PACEA PĂMÎNTULUI VINE S-O CEARĂ

Primele editări. Fragmentar. OPERE, I, p. 381: *TA 10*, OPERE, V, p. 650: *TA 11*; Marin Bucur, CME, (II) 1974, p. 90–95: **168r–169r** „Într-adevăr au cătat ochii morții... căci binele e moartea", **169r** „Nu poți da pace... nu te bate cu dacii", **169v** „Din tine vorbește Roma... ce vană este viața asta a lor", **169v–170r** „Icoana aceasta a măririi... aceste dorinți întunecoasă", **170r** „Voi ați voit pămîntul... să nu aspire la mărirea voastră", **170v** „Nu dau nimic pe numele... de ură și iubire ca și glasul prezentului", **171r–171v** „Dar a fost sătul, sătul de privirea... acest dezgust adînc de viață?", **172r** „Pretutindeni a fost așa... peste zeii asfințiți — un rival", **172r–172v** „Adu-ți aminte de căderea Cartaginei... daca e vro propășire-n lume sau daca nu e", **172v–173r** „În van or răsări icoanele și bise-

ricele... mai egoist decît cel [de] pînă azi", **176r** „Tu crezi — eu nu cred... Să îmblu peste capete de nații?", *TA 3* v. 4—5, *TA 5* v. 1—12; O. IV, p. 511, 512, 515, 528—529, 536—538: **162r** titlul, **168r** „Ce vrei... pămîntului", „Timpul... luptă", „un vierme... pe el", **171v** „Romanii... Frunți..." + *TA 1*, *TA 3* „Strigăte... mamă", „Pîn-acum... Traian", *TA 4*, *TA 6*, *TA 7*, *TA 12*.

Integral. Aurelia Creția, MANUSCRIPTUM, XIV (1983), (52), nr. 3, [iul.-sept.], p. 11—19; Aurelia Rusu, *Eminescu Teatru* I, București, Editura Minerva, 1984, p. 240, 241, 243—251, 262—263.

Inedit. *TA 8*, *TA 9*, în volumul de față, p. 66.

Titlul este dat, subliniat, chiar de autor pe **2254**, **162r**, fără însă să fie așezat, chiar la începutul piesei, ci înaintea lui *TA 1*, urmat de un amestec de alte texte aferente la *Pacea pămîntului vine s-o ceară* (în continuare *Pacea pămîntului...*) și de texte aferente la *Decebal*.

Datarea. Toate textele din această familie au fost redactate la Berlin, în 1873, o dată cu *Decebal*, din care de fapt s-a desprins ca dialog dramatic autonom.

Sinopsa manuscriselor.

2254, 162r—164r, 166r—168r, 169rv—172rv, 173r—176r
2259, 261r
2260, 68r—70r, 134r, 135r
2285, 163r
2287, 17rv, 18r

Organizarea textelor.

2254, 162r, 168r, 169rv—176rv, 164r

Textele aferente

1 **2254, 162r**	*5* **2254, 166r**	*9* **2260, 134r**
2 **2254, 162r**	*6* **2260, 70r**	*10* **2260, 135r**
3 **2254, 166r, 167r**	*7* **2260, 68r, 69r**	*11* **2259, 261r**
4 **2287, 17rv, 18r**	*8* **2260, 134r**	*12* **2285, 163r**

Dialogul dramatic nu este susceptibil de o împărțire în scene. Am considerat că tot ce este scris între titlu (**162r**) și începutul dialogului (**168r**) trebuie considerat ca text aferent fie la *Pacea pămîntului...*, fie la *Decebal*, cu excepția filei **164r**, care are alt statut. Iar pentru faptul că piesa începe realmente pe fila **168** stă dovadă numerotarea autografă a filelor, de la 1 la 10 (totalul de 14 pagini provenind din faptul că filele **169—172** sînt scrise și pe verso. Și aici se constată legarea greșită a unei file: fila 10 a lui Eminescu a fost inserată ca fila **164** și nu așezată, ca purtînd cifra **10**, după fila **176** care poartă cifra **9**.

Textul dialogului dramatic este scris pe file de aceeași calitate și același format cu ultimele 9 pagini din *Decebal*, între care de altfel se intercalează, în felul următor: *Decebal* **156r—160r**, *Pacea pămîntului...* (precedată de cîteva texte aferente la *Pacea pămîntului...* și la *Decebal*) **161r—176r**, *Decebal* **177r—180r**. Ca și ultimele pagini din *Decebal*, primele pagini din *Pacea pămîntului...* sînt scrise cu creion negru, dar, începînd cu josul paginii **173r**, poetul scrie cu cerneală neagră pînă la sfîrșit. Totuși textul nu este integrabil în structura dramei *Decebal*, nici în textul existent, nici în acela, nescris, deductibil din acesta. Acolo înfruntarea Dacia — Roma are loc între Decebal și Iaromir, apoi între Decebal și Longin, aici între Duras-Diurpaneus, marele preot dac, și Traian, împăratul Romei, și anume într-un timp paralel, care converge cu acela al lui *Decebal* doar în final, cînd armata dacă trece la ofensivă. Or, nu sta în obișnuințele dramaturgice ale vremii și ale lui Eminescu construirea de acte distincte desfășurîndu-se în același timp istorico-dramatic și nu putem postula în nici un chip că *Pacea pămîntului...* ar putea reprezenta un alt act al lui *Decebal*. Pe de altă parte ideile vehiculate în *Pacea pămîntului...* au afinități cu cele din *Decebal*, dar numai pînă la un punct. Marele preot orb, fost rege, înfruntîndu-l pe Traian, are o viziune mai cuprinzătoare și mai înaltă asupra istoriei lumii decît Decebal, ori Iaromir, ori Longin, și pare croit din altă substanță a imaginației poetice decît ar fi posibil pentru vreun personaj din indiferent ce act al dramei ale cărei temeiuri le așază actul I.

TA 1. O variantă preliminară (**2254, 162r**) a versurilor de pe **171v** din *Pacea pămîntului...*. Cele două versiuni sînt foarte apropiate, singurele diferențe importante fiind schimbarea timpului verbelor (prezentul din versiunea preliminară a fost transformat, ca într-o prevestire, în viitor) și rescrierea versurilor 4—5, care devin astfel mai clare și mai expresive.

TA 2. Un grifonaj greu descifrabil cu creionul în care apare un poet, înzestrat (cum rezultă din indicația scenică) cu o harfă. Despre ce poet anume ar fi vorba nu putem să știm. Trebuie oricum apropiat, ca fiind plăsmuit din aceeași substanță poetică, de poetul orb Ogur din proiectul de epopee *Decebal*, de poetul din *Odin și poetul* și poate și de adresantul monologului dramatic care figurează aici ca *TA 7*. Cf. și *Decebal*, *TA 3*, v. 62, unde Longin îi spune lui Decebal : *Sînteți poeți ca grecii*.

TA 3. Un schimb de replici (**2254, 166r**) încă nu foarte bine organizat între CELSUS și ÎMPĂRAT, reprezentînd primele încercări, încă divagante, de a amorsa dialogul dramatic anunțat prin titlul notat pe **162r**, dialog care va începe brusc cu *Voi un răspuns l-această întrebare*, fără ca să putem reconstitui despre ce întrebare este vorba.

TA 4. Versificarea, de altfel cu prea mari libertăți față de textul de bază pentru a fi integrabilă acolo, a pasajului în proză de la p. 3—4, (*Toată-înțelepciunea voastră ... Universul*).

TA 5—11. Trebuie adăugate aici, deși nu mai fac parte dintr-un dialog Dacia-Roma, o serie de 7 monologuri care pot fi atribuite unui împărat nedeterminat al Romei, poate tot Traian, măcinat de îndoieli, împovărat de misiunea lui, dîrz. Ele constituie un fel de pandant la monologurile regal — imperiale ale lui Decebal (vezi *Decebal, TA 4—7*).

TA 12. În sfîrșit, se află atașată aici, pentru a nu rămîne pierdută printre manuscrise ori comentarii, o schiță de dialog, la Roma, pe Aventin, între un roman și un „barbar", Teutoba *, poate un dac, poate, mai degrabă, un german

BOGDAN-DRAGOȘ

Primele editări. Fragmentar. SAM, I (1902), nr. 18, 13 mart., p. 274—275 : II *Nunta lui Dragoș* v. 137—184 ; SAM I (1902), nr. 23, 5 mai, p. 358—359 : *TA 4* ; F, XXXVIII (1902), nr. 21, 26 mai/8 iun., p. 248 : *II Nunta lui Dragoș* v. 257—271 ; Iuliu Dragomirescu, CUV-2, I (1904), nr. 1—2, 25 ian., p. 2—7 ; nr. 3—4, febr., p. 21—25 ; nr. 5—6, mart., p. 37—43 ; nr. 7—8, apr., p. 59—61 : *I Cornul lui Decebal* : v. 1—73, 77—87, 96—101, 103—179, **16r—17r**, 180—226, 228—316, 318—495 ; G. Călinescu, ALA, XI (1932), seria II, nr. 620, 23 oct., p. 5—6 : *TA 6* ; G. Călinescu, *Opera*, III, p. 28—29, 47—48 : *II Nunta lui Dragoș* v. 361 (1—32), 362, *TA 6* ; OPERE, III, p. 179, 206, OPERE, IV, p. 537, OPERE, V, p. 612, 663, 664 : v. 169—184 + 136 (49—60), 137, *RR 4, 5, 6, 8, TA 2* v. (1—16)1.

Integral. Iuliu Dragomirescu, Mihail Eminescu, *Bogdan Dragoș*, București, Editura Librăriei Leon Alcalay, 1906.

Titlul. Titlul *Bogdan-Dragoș* este autograf și se află scris în **2275, 5r** și **2306, 109r**. Din dramă s-a păstrat actul întîi, subintitulat *Cornul lui Decebal*, și o parte din ceea ce ar fi fost să fie actul II. Acest al doilea act, însă, de o cu totul altă inspirație, urma să fie desprins de aici și integrat de poet ca prim act al unei alte drame, proiectată în trei acte, *Nunta lui Dragoș*, din care avem scena I, o importantă parte din scena a III-a și un număr de replici răzlețe, unele compatibile cu scenele scrise, altele integrîndu-se ipotetic într-o altă dezvoltare sau în alte dezvoltări ale piesei, rămase nescrise. Se obține astfel o grupare a textelor din familia *Bogdan-Dragoș* cuprinzînd, sub acest titlu generic, I *Cornul lui Decebal*, II *Nunta lui Dragoș* : scenele I și III și replici răzlețe, la care se adaugă un număr de texte aferente.

Datarea. Stratul de redactare cel mai vechi apare în **2254, 113r—118r** (versiunea A pentru *Nunta lui Dragoș*, corespunzînd versurilor 137—342 din versiunea B) și este scris la Iași în cursul anului 1876, așa cum rezultă: din faptul că fata este numită VERENA, ceea ce trimite la marele ciclu veronian de la Iași, din cerneala folosită, un mov mai închis decît cel cu care sînt scrise toate celelalte texte afiliabile dramei și contemporană cu texte databile 1876, și din absența elementelor din *Atît de fragedă*, care fac ca textul să trebuiască situat înainte de 16 august 1876, data cînd moare Raluca Eminovici. În momentul redactării versiunii B acest fragment a fost anulat cu cerneala violetă a acestei versiuni B. Cu aceeași cerneală sînt făcute aici unele modificări, abandonate, și sînt așternute un număr de versuri integrabile actului I.

Toate celelalte texte din această familie, scrise cu cerneală intens violetă, sînt ulterioare lui **2254, 113r—118r** și trebuiesc situate după iunie-iulie 1878, răstimp în care Eminescu traduce, la Florești, primul volum din *Fragmente zur Geschichte der Rumänen* a lui Eudoxiu de Hurmuzaki (vezi OPERE, XIV, p. 981—988).

Punctul de articulație între vechea și noua versiune se află în **2254, 145r** și **146r**, două pagini scrise cu cerneală violetă, dintre care a doua (**146r**) este o listă de nume (*TA 1* în prezentul volum) care (cu excepția lui Ludwig d[er] Gross[e], anticipat de pe p. 253 sus, adică din imediata proximitate a numelor care urmează pe p. 252) apar exact în ordinea din Hurmuzaki, preluate, cum rezultă din grafii, după originalul german, p. 250—253 (în traducere p. 307—311, OPERE, XIV, p. 189—190), listă care include, ca penultim termen, și numele cetății Arieșului, unde este localizată, imaginar, acțiunea din *Cornul lui Decebal;* ultimul nume este „Alex. Bassarab 1342—65", preluat și el tot din Hurmuzaki, p. 192 (respectiv 234 și 161). Pe pagina **145r** se află rezumatul unei proiectate drame, *Nunta lui Dragoș*, în 3 acte, și lista personajelor ei. Consemnarea „Scena I. **E scrisă**" se referă la scena de dragoste redactată în 1876, în **2254, 113—118**, cu deosebirea că VERENA devine VERONI.

Drama aceasta, în termenii care rezultă din rezumat și din lista personajelor, Eminescu n-a scris-o în întregime niciodată. Dar nici n-a abandonat-o complet, încercînd să integreze, completînd, ceea ce scrisese deja într-o dramă mai cuprinzătoare, *Bogdan-Dragoș*, din care așterne cît cuprinde **2275, 5r—90r**, un continuum alcătuit dintr-un prim act, *Cornul lui Decebal*, și din scenele I și III dintr-un al doilea act, care ar fi fost să fie primul din *Nunta lui Dragoș*. În vederea acestei drame mai cuprinzătoare Eminescu redactează o nouă listă de personaje, în care păstrează vechile roluri, schimbîndu-le numele (inclusiv VERENA în ANNA) și adăugîndu-le altele, potrivit necesităților la care va răspunde actul I al piesei (lăsată și ea, la rîndul ei, neterminată). Titlul (**2275, 5r**, repetat în *RR7*, pe **2306, 100r**)

provine, nemijlocit, tot din Hurmuzaki, unde la p. 306—307 a traducerii lui Eminescu, reprodusă în OPERE, XIV p. 189, corespunzînd p. 250 a originalului german, se citeşte: „În anul 1359 se puse în fruntea românilor aşezaţi în comitatul Maramurăşului din Ţara Ungurească un cap cu minte, inimos şi cu vază, anume Dragoş, fiul lui Bogdan, însemnat mai adeseori cu numirea duplă Bogdan—Dragoş", onomastică de negăsit altfel decît la Hurmuzaki [1], de unde provin de altfel şi toate numele de roluri adăugate: *Dragul* (Hurmuzaki notează, la p. 190, pe baza unei diplome a lui Sigismund I, că „numele Dragu nu e decît o scurtare a lui Dragoş"; Eminescu inversează, numind pe tată Dragul şi pe fiu Bogdan-Dragoş — dar, în textul piesei numai Bogdan —, *Sas, Bogdan* (de unde poetul derivă *Bogdana*, soţia lui Sas), *Balcu, Dragu, Dragomir* şi *Ştefan* (fără precizarea că acesta din urmă apare în piesă ca fiu al lui Sas). Astfel se constituie actul I *Cornul lui Decebal* şi, fără precizare explicită, scenele I şi III ale actului II, pe care le-am aşezat sub titlul *Nunta lui Dragoş* şi în care am inserat, la locul respectiv, ca versiuni mai vechi (dar poate mai recente decît fragmentul ieşean şi veronian **2254, 113r—118r), 2254, 145r, 2257, 243v, 242v, 241r, 2306, 108r** şi **2254, 193r—198r.** Rezumîndu-ne la esenţial, putem deci afirma că *Bogdan—Dragoş* s-a dezvoltat, pe un nucleu ieşean din 1876, **2254, 113r—118r,** la Bucureşti, în 1878—1879, într-un ansamblu neîncheiat care conţine un număr de versiuni preliminare contopite în **2275, 5r—90r,** versiunea finală.

Un *terminus ante quem* pentru *Cornul lui Decebal* este oferit de spusele lui Zamfir C. Arbore publicate de N. Iorga în 189, SAM, p. 840: „Amicul meu, răposatul Mihai Eminescu, mi-a cetit în locuinţa sa de pe Calea Victoriei, de lîngă Calea Griviţei începutul dramei sale *Bogdan—Dragoş*, pe la 1879; îmi aduc aminte că era toamnă; la cetire a fost de faţă şi C. Bărcănescu".

Sinopsa manuscriselor.

2254, 111r, 112v, 113r—118r, 145r, 146r, 193r—198r, 202r
2257, 241r, 242v, 243v
2261, 42r
2264, 224r
2275, 5r, 6v, 7r—10r, 10v, 11rv, 12r—29r, 28v, 30rv, 31r, 33v, 45r—50r, 78v, 79r, 114r—117r
2279, 43r, 44r, 87r, 106r
2283, 177v
2306, 84r, 85r, 107r—109r

Organizarea textelor.

I. CORNUL LUI DECEBAL

2275, 5r—7r, 6v, 7r, 8r—10rv, 11rv, 12r—29r, 28v, 30r, 31r, 30v, 31r—34r, 33v, 34r—45r (2254, 112v, 113r, 112v, 113r) 45r, 46r—50r.

II. NUNTA LUI DRAGOŞ

2254, 145r, 2275, 50v, 51r—58r, (2254, 113r—118r) 2275, 60r—64r, (2257, 243v, 242v, 241r) 64r—69r, (2306, 108r) 69r—78r, 81r, 82r, (2254, 193r—197r) 82r—90r.

RELAŢIA DINTRE VERSIUNILE *A* ŞI *B*

A	*B*
2254, 113r—118r	între v. 136 şi 137
2257, 243v, 242v, 241r	în v 193
2306, 108r	în v. 257
2254, 193r—198r	între v. 361 şi 362

III TEXTE AFERENTE

1 **2254, 146r**
2 **(2279, 87r) 2275, 115r, 116r, 114v, 116r, 117r**
3 **2264, 224r**
4 **2279, 43r, 44r**
5 **2279, 106r**
6 **2254, 202r**

IV REPLICI RĂZLEŢE

1 **2254, 111r**
2 **2254, 146r**
3 **2254, 198r**
4 **2306, 84r**
5 **2306, 107r**
6 **2261, 42r**
7 **2306, 109r**
8 **(2283, 127v) 2306, 84r**
9 **2306, 85r**
10 **2275, 78v**
11 **2275, 78v**
12 **2275, 79r**
13 **2275, 117r**
14 **2262, 27r**

Considerațiile de cronologie a redactării au implicat în mod necesar și o justificare a organizării textelor. La textul piesei trebuie adăugate însă și un număr de *replici răzlețe*, dintre care *1—6* reprezintă variații sau integrări posibile la textul existent, iar restul, *7—14*, presupun o dezvoltare a dramei, o despărțire între cei doi tineri, existentă în scena III, dar cu o schimbare de ton în sens mult mai elegiac, cu o altă, doar presupusă, motivare și cu implicația (*10—11*) a unei călugăriri a Annei; replicile *12—14* se situează într-un context mai puțin determinabil, acela al unei regăsiri, dacă nu cumva fragmentul *14* presupune, ipoteză hazardată, o situație analogă celei din *Romeo și Julieta*, în care cei doi tineri mor împreună bînd, pe rînd, otravă.

În *Textele aferente* am inclus: *TA 1*, lista de nume din Hurmuzaki de pe **2254, 146r**; *TA 2*, un text (**2275, 115r—117r**) care, deși neintegrabil la locul respectiv, pare o posibilă variantă la *Cornul lui Decebal*, v. 312—329, deci o descriere făcută de Bogdan a priveliștii Moldovei văzută, într-o nălucire, de pe Ceahlău și o înfățișare a descălecării. Eminescu a reluat apoi textul în **2279, 87r**, trecîndu-l la forma impersonală și căutînd să facă din el o poezie autonomă pe care însă a renunțat s-o mai încheie: vezi OPERE, IV, p. 537 și V, p. 612, unde Perpessicius dă argumente pentru datarea, prea timpurie, 1877—1878; *TA 3* se referă și el fără putință de îndoială la *Cornul lui Decebal* și anume la v. 356—357 („Și roiurile-s bune, prisaca înflorită, / Dar ce folos cînd toate nu au un prisăcar?"), cărora în acest dialog în proză, scris cu aceeași cerneală violetă, între un boier, desigur un băștinaș al viitoarei Moldove, și un moșneag venit din Maramureș, în preajma descălecării, le corespund „a adormit prisacariul și roiurile de albine nu știu ce face de capul lor și bat cîmpii"; prisăcarul se numește Dragul, feciorul lui, berbecuțul, e Bogdan, miorița — Anna, vînătorul — Sas, iar fluierul — cornul; *TA 4* a fost reprodus aici, deși nu poate fi integrat nicidecum piesei și este scris cu o cerneală neagră străină de această familie de texte, pentru că evocă, dintr-o perspectivă ce-i drept mult tîrzie, descălecatul și gloria Moldovei, în termeni care îl apropie pe alocuri (v. 3—8) de *TA 2* (v. 35—42); *TA 5* evocă, necontextualizabil, îmblînzirea zimbrului moldav de către Dragoș; *TA 6* este proiectul unei piese CENUȘOTCĂ, deci pe motivul din basmul Cenușăresei, și se afiliază aici pentru că este un proiect foarte asemănător cu ceea ce ar fi fost, terminată, *Nunta lui Dragoș*, asemănător ca atmosferă și avînd cîteva nume de personaje reluate din *Cornul lui Decebal* și *Nunta lui Dragoș*: TOADER LUPĂȘTEANU, CRĂCIUNA, BOGDANA, PEPELEA și de asemenea toponimul Moara Guzganilor; LEIZER, nume abandonat, reapare în *Gogu tatii*. Toate aceste liste de personaje sînt scrise cu aceeași grafie și cu aceeași cerneală violetă din vremea Iașilor, deci de prin 1876—1877.

Relația cu restul operei. Textul piesei *Bogdan-Dragoș* este unul dintre cele mai bogate în analogii, apropieri sau identități textuale cu poeziile și pe care nu le-am mai reprodus aici, ele putînd fi citite în volumele I—V ale prezentei ediții (OPERE, I—V). Se pot stabili următoarele concordanțe (în care cifrele romane trimit la volumul respectiv din OPERE):

I CORNUL LUI DECEBAL

Versurile	
100—105	*Gemenii* (IV, p. 420)
	Mureșanu (1876) (IV, p. 300)
	N-am fost la înălțime (IV, p. 539—540, V, p. 614)
461—467, 473—490	*Mureșanu* (IV, p. 60—61, 300—301)
467—472	*Gemenii* (IV, p. 419, V, p. 465, 469)
477—490	*Gemenii* (IV, p. 414)

II. NUNTA LUI DRAGOȘ

79—122	*Scrisoarea IV* (I, p. 152—154, II, p. 325, 334—338, 341—344)
136 (49—60) 137[2]	*Peste vîrfuri* (I, p. 206, III, p. 175—179)
173—184	
201—210	*Atît de fragedă* (I, p. 117—118, II, p. 87, 89—112)
212—228	*Pierdută pentru mine, zîmbind prin lume treci* (IV, p. 271, V, p. 229—230)
257 (1—17) 257[3]	*Renunțare* (IV, p. 434—435, V, p. 510—514, la care trebuie adăugată versiunea din **5186, 17r—18r**)
257—274	
276—287	*Pierdută pentru mine, zîmbind prin lume treci* (IV, p. 269, V, p. 229—230)
Replici răzlețe	*Gemenii* (IV, p. 420, V, p. 482—483)
Texte aferente	*Sub cerul plin de nouri* (IV, p. 537, V, p. 612)

În volumele consacrate poeziilor Perpessicius reproduce, ca variante (integrîndu-le minimal în contextul lor dramatic) doar versurile 173—184 (**2275, 62r**) pentru *Peste vîrfuri* și 201—210 (**2254, 114r** și **2275, 65r**) pentru *Atît de fragedă*. Textul din care derivă *Sub cerul plin de nouri* este menționat, dar nu reprodus. Iar versurile din *Bogdan-Dragoș* care au corespondent textual în *Scrisoarea a IV-a*, în *Pierdută pentru mine, zîmbind prin lume treci*, în *Renunțare* și în *Gemenii* nu sînt menționate de editor ca faze de redactare ale poeziilor respective.

Din formularea lui Perpessicius rezultă că el rezerva variantele cuprinse în drame volumului de dramaturgie, deci putem considera reproducerea textelor cuprinse în *Peste vîrfuri* și în *Atît de fragedă* ca pe o inconsecvență. În

realitate este vorba doar de o mică inerentă şovăială, determinată de bună seamă şi de stadiul din acel moment al cercetării sale. Nu este însă mai puţin adevărat că *toate* textele dramaturgice care reprezintă etape de redactare ale unei poezii se cuvin menţionate la locul respectiv, iar concordanţele menţionate mai sus trebuiesc integrate idealmente în volumele II şi V, la locul rezervat pentru *Scrisoarea IV*, *Pierdută pentru mine, zîmbind prin lume treci*, *Renunţare*, *Gemenii* şi *Sub cerul plin de nouri*, completînd astfel ceea ce Perpessicius a făcut numai pentru *Peste vîrfuri* şi pentru *Atît de fragedă*.

O atenţie specială se cuvine acordată aici textelor care au un corespondent în poezii, şi anume cronologiei lor relative. Domneşte prejudecata că Eminescu scria piese de teatru care apoi i se destrămau în mînă, devenind poezii de sine stătătoare. Şi desigur se poate afirma cu oarecare adevăr că în *Bogdan-Dragoş* se află primele redactări din *Scrisoarea IV* (v. 79—122, descrierea castelului), din *Gemenii* (v. 20—28 şi 273—284), (*Cornul lui Decebal*, v. 100—105 şi *TA 7*, unde textul românesc e precedat de un bruion grăbit în germană), şi din *Sub cerul plin de nouri*. Dar în alte cazuri poetul procedează altfel, integrînd, în textul dramaturgic, eventual cu modificări fie de adaptare la context, fie chiar de cizelare, poezii gata redactate într-o anumită formă. Acesta pare a fi cazul cu *Atît de fragedă*, *Pierdută pentru mine, zîmbind prin lume treci* şi *Renunţare*, dar acesta ar fi fost cazul şi cu *Despărţire*, menţionată cu titlul *Să cer un semn, iubito* în rezumatul scenei a III-a din *Nunta lui Dragoş*, unde pînă la urmă n-a mai fost integrată. Tot acolo mai figurează un titlu, *Nu vrei, copilă dragă* pe care nu am putut să-l punem în legătură cu vreun text existent.

Cazul lui *Peste vîrfuri* este deosebit, în sensul că textul din versiunea A, v. 136 (49—60) 137, mai vechi, este mult mai aproape de versiunea antumă din ediţia Maiorescu decît cel din versiunea mai recentă B, v. 173—184. Pe de altă parte poezia din versiunea A are pe margini nişte sugestii de alternativă care au fost preluate în ceea ce Perpessicius califică drept versiunea D a poeziei (**2283, 101r—100v**), preluate acolo din nişte soluţii alternative incorporate atît din textul versiunii A a lui *Bogdan-Dragoş* cît şi din faza intermediară C[2] a poeziei. Totul ne îndeamnă să credem că textul versiunii A a dramei conţine rezultatul final al unor căutări care au dat pe de o parte textul definitiv, pe de altă parte o serie de dezvoltări ulterioare care au dus la textul din versiunea B a dramei (1878—1879), text mai tardiv şi totodată nedat spre publicare. Oricum, filiaţia lui Perpessicius trebuie revizuită în funcţie de datele oferite de dramaturgie şi de cronologia ei, precum şi relaţia diferitelor versiuni cu textul definitiv, subordonarea textului C **2254, 114r** (versiunea A), celui **2275, 62r** (versiunea B) răsturnînd ordinea naturală a lucrurilor şi distorsionînd întreaga filiaţie.

---

[1] N. Iorga, recenzînd în „Sămănătorul" ediţia lui Iuliu Dragomirescu din *Bogdan-Dragoş*, scria „Numele, fals combinat, de Bogdan-Dragoş pentru cel dintîi Domn moldovean a fost întrebuinţat întîi de Hurmuzaki în *Fragmentele* sale germane" (186, SAM., p. 783).

[2] Am notat astfel versurile 49—60 din versiunea anterioară intercalată între v. 136—137 ale versiunii finale.

[3] Am notat astfel versurile 1—21 din versiunea anterioară intercalată în v. 257 (rupt în două replici).

GRUIE SÎNGER

Primele editări. Fragmentar. OME, II, p. 247—250: **2278, 18r 19r—20r**; OPERE, I, p. 426—428: *TA 2*, *TA 3*, *TA 4*, *TA 5*, *TA 6*, *TA 7*, *TA 8*, *TA 9*.

Integral. O.IV, p. 253—277, 603—612.

Inedit. Nota 104, v. 1—4, în volumul de faţă, p. 141.

Titlul. Este al autorului şi figurează pe **2278, 18r**, în faţa listei de personaje şi a proiectului-rezumat.

Datarea. În ce priveşte cronologia lui *Gruie Sînger*, toate elementele de datare converg în direcţia situării lor în 1876, nu mult înainte de elaborarea versiunii A din *Nunta lui Dragoş*. Eminescu a scris întîi atîta cît a scris din *Gruie Sînger*, apoi a trecut la *Nunta lui Dragoş*, versiunea A şi, în sfîrşit, după vara lui 1878 a scos din primul act al lui *Gruie Sînger* primul act din *Bogdan-Dragoş* (*Cornul lui Decebal*) şi, în continuare, versiunea B din *Nunta lui Dragoş*. Ne aflăm în faţa unui proces de istoricizare, prin contactul cu *Fragmentele* lui Hurmuzaki, a unei urzeli de inspiraţie preponderent mitică, căruia i se adaugă, în partea idilic-elegiacă, germinaţia poetică a momentului veronian de la Iaşi, care hrăneşte momentul dramaturgic, dar nu cu o intenţie atît de fermă încît să predomine decisiv.

Sinopsa manuscriselor.

2254, 92r—98r, 100rv, 101r, 102rv, 103r—105r, 110r—112r, 123v
2262, 119r, 121r, 122r, 139r
2278, 18r—20r

Organizarea textelor.

2278, 18r—20r, 2254, 102r, (123v) 102v, 103r—105r, 110r—112r, 96r—98r, 2262, 121r, 122r, 139r, (2254, 101r) 139r, 2254, 92r—95r, 2262, 119r, 2254, 100rv, 101r

Texte aferente 1—10

2262, 119r—121r

În afară de proiectul de listă a personajelor și al conținutului piesei, pe acte și pe scene, amîndouă în **2278**, **18r–20v**, textul dramei și al celor cîteva fragmente aferente ei sînt distribuite, fără vreo regulă, între **2254** și **2262**, scrise cu aceeași cerneală violet închis (cu rare intervenții de o nuanță mai deschisă), pe file de aceeași calitate și același format, 34 × 21, și cu aceleași caracteristici ale grafiei și ortografiei. Este vorba în chip evident de un continuum dispersat în urma legării, mai mult întîmplătoare, a hîrtiilor poetului.

În plus, aproximativ 350 de versuri din *Cornul lui Dragoș* (care are în total cam 700) își găsesc echivalentul textual în textul lui *Gruie Sînger*, în felul următor:

Gruie Sînger	*Cornul lui Decebal*
1–35	138–177
35(1–12)36	497–503
136 (diata lui Iuga) 137	179 (diata lui Dragul) 180
40–103	180–238
112–139	412–444
221–224	33–36
229–231	75–77
233–236	70–73
240–248	**79–87**
251–295	**96–136**
297–355	519–572
TA 11	511–512

Relația cu restul operei. Versurile 255–262 au echivalent textual în *Gemenii* 20–28 (OPERE, IV, p. 412), iar versurile 459–478, precum și *TA 2, 4, 5* și *6*, în *Cînd te-am văzut, Verena* (Opere, IV, p. 260–261 și V, p. 223–225) și în *Gelozie* (OPERE, IV, p. 422, 423 și V, p. 483). Aceste texte aferente au fost reproduse aici din cauză că fac parte dintr-un ansamblu solidar din care două fragmente, prin legătura lor cu acțiunea piesei și prin numele proprii menționate, au putut fi integrate chiar textului dramei, iar celelalte s-au autonomizat ca poezii. Perpessicius, care la acea dată nu se angajase în editarea postumelor, publică o parte dintre ele ca texte aferente la *Călin*, dar ele aparțin de drept lui *Gruie Sînger*, de unde s-au desprins pentru a intra în istoria elaborării poeziilor *Cînd te-am văzut, Verena* și *Gelozie*.

[ALEXANDRU CEL BUN]

Primele editări. Integral. SÎNZ, I (1913), nr. 4, febr., p. 128–131; *Opere complecte*, p. 314–315.

Titlul. A fost preluat din lista autografă de domnitori din **2275**, **175v** care figurează aici în *FRGM-1 II, 4, (Dodecameron dramatic)*, la punctele 2 și 5, III. Am procedat așa considerînd că numele de Alexandru Vodă din piesă este potrivit ca apelativ, nu ca titlu de piesă, așa cum piesa în care numele protagonistului este adesea doar Ștefan (și, o singură dată, Ștefăniță) se numește *Ștefan cel Tînăr* (vezi *ad locum*).

Datarea. După grafie, ortografie și cronologia textelor învecinate se poate considera că textul datează din mijlocul perioadei bucureștene (cca 1879–1880).

Sinopsa manuscriselor. **2277**, **4r–13r**, scris cu cerneala neagră a întregului caiet.

Organizarea textelor. Cele trei scene în care poate fi grupat textul reprezintă un continuum nelacunar, dar neîncheiat, ele sugerînd, în continuare, tratarea dramaturgică a problemei succesiunii la tronul Moldovei în vremea lui Alexandru cel Bun. Singura ezitare notabilă la redactare se află pe **7r**, unde se vede că în scenă ar fi urmat să intre RINGALA cu ȘOIMARUL, care o informează întîi pe Doamnă despre tînărul dormind în umbră de aripi de vultur. Poetul renunță însă la această structură și amînă apariția RINGALEI pentru **9r**, după ce Vodă fusese el însuși informat de ȘOIMAR.

În preajma acestui început de dramă istorică se mai află două texte care ar părea afiliabile lui: 1° Cel de pe **2r**, *[„Dar vreți să-l răsturnați...”]*, pe care îl publicăm în prezenta ediție în *FRGM-1, I*, pentru că, în afară de scris și de cerneală, comune întregului caiet, altminteri foarte heteroclit, și în afară de caracterul de fragment de dramă istorică, nu conține alt argument intern de afiliere la *Alexandru cel Bun* decît acela, foarte generic, de instigare la răzmeriță. El pare să aparțină mai degrabă unei dezvoltări, nici măcar schițată altfel decît în vagi proiecte, a ciclului Mușatinilor legată de cruda înfruntare de mai tîrziu dintre Ilie și Ștefan, învrăjbiții urmași ai lui Alexandru cel Bun. Cf. **2306**, **88r**: III *„Alexandru cel Bun* — tragica ură a fiilor săi”. 2° Cel de pe **15r–16r**, care, după toate caracterele interne, aparține comediilor, printre care se și publică aici, sub titlul *[Județul lui Vodă]*, ca text autonom. Pentru părerea contrară („Acest fragment aparține cu siguranță piesei”), vezi G. Călinescu, *Opere*, 12, p. 96.

Pentru locul textului între celelalte proiecte dramaturgice, vezi listele din *FRGM-1, II, 4* și *5*. Pentru succesiunea domnitorilor Moldovei de la întemeiere se află, în sprijinul enumerării făcute chiar în piesă de Alexandru Vodă, o înșirare cronologică scrisă în **2261, 39r**, cu aceeași cerneală și același scris:

Moldova

1359—1361 Bogdan I Dragoș	1392—1395 Roman I
1361—1365 Sas I	1395—1399 Ștefan I a 2 oară
1365—1373 Lațco Alex[andru] I	1399—1400 Roman II
1373—1379 Bogdan II Mușat	1400—1402 Iuga I
1379—1389 Petru I Mușat	1402—1432 Alex[andru] II cel Bun
1389—1392 Ștefan I	1432—1434 Ștefan II imp[reună] cu Ilie (Ilie îneacă pe Ringala)

Apoi, pe **40r**, sînt enumerați *Boierii lui Alexandru cel Bun*, printre care primul numit este *Giurgea=Jurjea, staroste de Suceava*. Cît despre personajele din scena III, *Dămăcuș* apare, tot ca boier al lui Alexandru cel Bun, în anii 1422, 1428, 1429 și, cu specificarea *stolnic*, în 1431, iar Ciurbă în 1428 și 1431 (**40v**).

Cercetările mai noi (385, p. 337—345) stabilesc o altă cronologie a domnitorilor Moldovei de pînă la Alexandru cel Bun: Dragoș (1347—1354), Sas (1354—1363), Bogdan I (1363—1367), Lațcu (1367—1375), Petru I (1375—1391), Roman I (1391—1394), Ștefan I (1394—1399), Iuga (1399—1400).

ȘTEFAN CEL TÎNĂR

Primele editări. Fragmentar. H. Chendi, SAM, II (1903), nr. 19, 11 mai, p. 292—294: v. 61—116, 122—152; H. Chendi, LUC-S, IV (1905), nr. 22, 15 nov., st. v., p. 474—475: **2254, 65v** „Mărirea?... din cauza ei voi să mor", v. 165—212; OPERE, I, p. 371—376: v. 213—290+ „Ce negru, ce rece" (1—26) 213 ca note și variante la v. 213—218; G.T. Kirileanu, BME, XIV (1943), p. 2—11: *TA 7;* Marin Bucur, CME, II (1974), p. 99—102: *TA 9*.

Integral. H. Chendi, CDMIN, (VIII) 1906, p. 219—220, 222—241; *Opere complete*, p. 303—310.

Titlul. Pentru o mai bună integrare în seria *Dodecameronului dramatic* am renunțat la titlul *Mira*, care, cu sau fără precizarea *(Ștefan cel Tînăr)*, figurează cîteodată în tradiție și care poate duce la confuzii, și am adoptat numele protagonistului, anume sub forma *Ștefan cel Tînăr*, pentru că așa figurează numele voievodului în toate tabelele cronologice ale domnitorilor moldoveni alcătuite de poet prin manuscrise. În **2258, 216v** el figurează cu acest nume, în calitate de domnitor și împreună cu lista boierilor de Divan, sub anii 1517 (anul înscăunării sale), apoi 1519, 1523 și 1525. La fel este numit voievodul atît în listele de domnitori, alcătuite cu vădite intenții dramaturgice, reproduse aici la *FRGM-1, II, 4 (Dodecameron dramatic)* și *5*, precum și, argument decisiv pentru a-l adopta ca titlu de autor, în lista de titluri de piese la *II, 3*, sub *C*. Este drept că la începutul scenei II apare și numele Ștefăniță, ca și în însemnarea răzleață din **2257, 180r**: *Ștefăniță în akm I*, dar acestea sînt singurele atestări pentru folosirea diminutivului, covîrșite de folosirea consecventă a numelui Ștefan atît înlăuntrul piesei (cînd nu apare prescurtat) cît și în lista de personaje (**2254, 23r**).

Dintre personajele nevoievodale, manuscrisele au înscris, în cronologii, numele lui Arbore, inclus, explicit sau implicit, de 7 ori în tabelul cronologic din **2258, 216v** (dintre care de 5 ori sub anii domniei lui **Ștefan cel Tînăr**), sub forma Luca Arbore portar de Suceava, de fiecare dată subliniată de două ori, ca semn al unei importanțe deosebite a personajului în imaginația poetului. Dintre cei pomeniți în piesă, fără să fie actanți, regăsim în același tabel numele lui Costea Cîrje (de fapt Luca Cîrje), pomenindu-se și de „Orațiunea sa", adică de solia sa în Polonia și de discursul ținut acolo în fața regelui Sigismund I, în vederea unei alianțe antiotomane a țărilor creștine; toate lucruri la care se face aluzie în a doua scenă a piesei, în cursul marii confruntări dintre Vodă și Arbore.

Datarea. După semnele exterioare (grafie, ortografie, cerneală), după consemnarea titlului în lista de la *FRGM-1, II, 3*, după unele segmente și corelații databile și după stilul poetic, juvenil, cele șase scene ale dramei sînt scrise de timpuriu, începute la București prin 1869 (cu elemente de compoziție care pot data din 1868) și terminate la Viena în 1870—1871, probabil în preajma pregătirilor pentru serbarea de la Putna.

Sinopsa manuscriselor.

2254, 5rv, 10r, 14v, 16rv, 21r, 23rv, 24rv, 62rv—72rv, 229r, 295r
2257, 163v, 178r
2262, 5rv, 13v

Organizarea textelor. Textul piesei se află pe cele 22 de pagini din **2254, 62rv—72rv**, precedate, pe **23r**, de caracterizarea personajelor și întregite cu textele de pe **10r** și **2257, 178r**, integrabile în **70v**. Potrivit principiului de editare formulat în NOTA ASUPRA EDIȚIEI am integrat în corpul dramei, după o tehnică de diferențiere, toate

segmentele de text pregătitor raportabile la un segment sau altul din redactarea finală. Aceste redactări mai vechi se află, răzlețite, fie tot în **2254, 14v, 16rv, 21r, 23rv, 24rv** fie în **2257, 163v** și **178r**, fie în **2262, 13v**, unde, pe **5rv**, se găsește și ce am putut reconstitui din finalul, abia schițat și nebulos, al piesei, de fapt abandonat în favoarea unui alt proiect, nici acela dus la capătul său, de a scrie o *Mira* avînd ca personaj voievodal central nu pe Ștefan cel Tînăr ci pe Petru Rareș.

Asamblat, acest continuum final, cu toate etapele sale segmentare anterioare (care nu se pot grupa la rîndul lor într-un continuum calificabil drept versiune A), duce la următoarea sinopsă a afilierilor:
2254, 23r, 62rv, 63r, (16r, 21r, 16r, (295r) 16rv, 21r, 16v, 21r) 63rv—65rv, (229r) 65v, 2257, 178r, 2254, 65v, (24v) 65v, 66r, (23v) 66rv, (2257, 163v) 66v, 67rv, (14v) 67v, (23v) 67v, 68r, (23v, 24r) 68rv, 69rv, (2262, 13v) 69v, 70r, (2262, 13v) 70rv, 10r, 70v, (23rv) 70v, 71rv, (2262, 13v) 71v, (2262, 13v) 71v, 72rv, (2262, 5rv) 5v, 5r, 5v, 5r, 5v, 5r.

În afară de structura propusă mai sus, un cuvînt despre alcătuirea finalului este necesar. El a fost compus, după singurul fir disponibil, cel al logicii dramatice, dintr-un amestec de texte de pe **5r** și **5v** din **2262**, datînd vădit din aceeași epocă și care reprezintă pe un Ștefan cel Tînăr altul decît cel istoric, care îl executase pe Arbore încă din aprilie 1523: unul încolțit de opoziția condusă de acesta din urmă în favoarea lui Petru Rareș, trădat deopotrivă de sfetnici fățarnici și de poporul cîndva iubitor, acum vrednic de ură, înverșunat să se răzbune prăbușindu-se și totodată dornic să fie, „cel puțin în turbare", nepotul lui Ștefan cel Mare.

În cadrul celor 10 *Texte aferente* am grupat ca de obicei, potrivit sinopsei de mai jos, tot ceea ce nu era afiliabil unei structuri cît de cît coerente sau tot ce poate sluji, ca material auxiliar, la înțelegerea dramei:

1 **2254, 10v, 28v**	*5* **2254, 23r**	*9* **2254, 298v—299r**
2 **2254, 23r**	*6* **2254, 16r**	*10* **2254, 299v**
3 **2254, 21r**	*7* **2254, 13v**	*11* **2254, 16r**
4 **2257, 180r**	*8* **2257, 164rv**	*12* **2259, 138v**

TA 1 este un rezumat-proiect pentru primele două scene ale actului I, rezumat în care se recunosc elemente din textul așa cum a fost scris în forma finală, dar și altele la care poetul a renunțat între proiect și realizare, ca de pildă boierul intrigant îndrăgostit de Mira și voind să-i vîndă lui Vodă pe Arbore, aici „hatman", sau „scena cu oglinda", care pare a avea loc înainte de adunarea boierilor la ospăț. („Iese cînd vin").

TA 2—4 reprezintă simple materiale pregătitoare, însemnări de lucru, resturi ale unor intenții nerealizate sau formulări nelocalizabile undeva anume.

De oarecare importanță este însă *TA 3* (chiar dacă nu știm dacă „Sc. I" se referă la cea din textul așa cum s-a păstrat sau la cea din *TA 2*, prin care piesa s-ar fi deschis cu monologul lui Ștefan din existenta scenă II), care stă mărturie pentru ceea ce poetul arareori spune explicit, și anume că, mai ales în dramaturgie, avea obiceiul să scrie întîi cîte o scenă în proză, urmînd ca mai apoi să o versifice. Un bun exemplu, printre multe altele este scena II, dintre Domn și Arbore, și anume pasajul de pe **2254, 295r** față de cele două tratări versificate de pe **16rv** și apoi **63rv**.

TA 5 este însuși planul topografic al ospățului din dramă, cu amplasarea la masă a personajelor. „Luna plină" ale cărei raze sînt trasate pînă la locul unde șade Arbore este, firește, luna care strălucește în cursul desfășurării scenei, dar totodată și o lună plină de demult, de pe vremea unei alte mese, rămasă vie doar în aducerea aminte a lui Arbore („Trecutul e în mine și eu sînt în trecut"): cea de pe vremea ultimelor zile ale lui Ștefan cel Mare, pe care o evocă în scena VI.

TA 6 este partea de *Considerante*, care n-a putut fi integrat scenei respective „dintre Arbore și Ștefan", pentru că reprezintă doar enumerarea unui punctaj, de realizat mai tîrziu, privitor la natura relațiilor dintre domnitor și portarul de Suceava. *TA 7* ar fi fost să facă parte din prima scenă a unui act IV rămas nescris; Maio o evocă de bună seamă pe Mira, potrivit unor sentimente care apar destul de limpede în lunga tiradă pe care acesta o rostește la sfîrșitul scenei IV. *TA 8* și *9* reprezintă o redactare în versuri scurte, nedramatice și ca atare neintegrabile dramei, a cîtorva episoade din ea; astfel *TA 8* în metru popular dactilic de opt silabe, corespunde situației dramatice din scena VI a piesei, în care se înfruntă Ștefăniță, forțat euforic însă neliniștit, cu Arbore, care cînta trecutul, nu fără a evoca și ospățul de odinioară al marelui Ștefan în amurg. Cît despre *TA 9*, rostit tot de Arbore, el este scris tot în versuri dactilice de opt silabe, dar acestea, prin factură și vocabular, nu mai au nimic din stilul popular; totodată ele nu se acoperă cu nici un segment din dramă, așa cum ni s-a păstrat ea, reprezentînd un cîntec de rămas-bun al bătrînului Arbore în ceasul nunții fetei sale Mira, cu un mire indeterminabil, într-un context dramatic absent, dar, prin personaje și prin destinul lor latent, derivînd din dramă și pierzîndu-se în lumea de posibilități a neîmplinirii sale.

TA 10, în versuri de același metru și factură, pare să fie asociabil primei redactări a ultimei strofe din *Nordică*, al cărei text este atît de frămîntat; iar scrisul, cerneala și hîrtia adaugă la legitimarea acestei afilieri.

TA 11, notat în preajma altor texte destinate dramei, are ceva din rezonanța biblică a monologului lui Ștefan cel Tînăr de la începutul scenei II, unde „codrii Livanului" au fost întîi „cedrii Livanului" și unde Sionul este de asemenea menționat.

TA 12 a fost afiliat aici pentru aluzia la portarul Sucevei și pentru atmosfera de criză, asemănătoare celei de la sfîrșitul domniei lui Ștefan cel Tînăr, așa cum o concepe Eminescu. Cine vorbește anume este deocamdată greu de determinat.

Relația cu restul operei. Ca de obicei, se cuvin urmărite relațiile textuale dintre dramă și restul operei poetice. Și, textuale fiind, se va face referire nu la relații oricît de strînse, dar nontextuale, ca acelea dintre *Ștefan cel Tînăr* și ecourile care străbat în piesă din scrieri de aceeași epocă, cu deosebire *Mureșanu* și *Povestea magului călător în stele*, pentru motivul insulei locuită de o prezență angelică. În schimb se pot stabili legături, măcar la origine textuale, dintre dramă și o seamă de poezii. Astfel, debutul monologului lui Ștefan la începutul scenei II, inspirat de stilul paleotestamentar al *Cîntării cîntărilor*, are un corespondent versificat și integrat în *Memento mori* v. 169—192 (OPERE, IV, p. 115—116 și V, p. 74—77). Tot cu *Memento mori*, de data aceasta cu v. 35—38 (OPERE, IV, p. 111 și V, p. 73 „Ascultînd cu adîncime glasul gîndurilor mele / Uriașa roat-a vremei înapoi eu o întorc / Și privesc... Codrii de secoli, oceane de popore / Se întorc cu repejune ca gîndirile ce zboară.") se află în relații și versurile de pe **21r** din marele dialog al scenei II dintre Ștefan și Arbore. Iar în versiunea finală monologul lui Arbore, în proză **(63v—64r)**, concordanța cu *Memento mori* se extinde la 31—42 și apoi la 361—390 (OPERE, IV, p. 122—123 și V, p. 78—79). Pare limpede că, după ce și-a abandonat proiectul de dramă, Eminescu, preluîndu-și propriile materiale mai vechi, le-a reelaborat și reintegrat într-o altă sinteză, mai împlinită, de prin 1870.

Scena IV, a dialogului dintre Ștefan și Maio, cu toate textele pregătitoare, se află în clară relație de precedență cu seria *Tristeță*, *[„O poartă-n nori se suie grea..."]*, *[„Se-ncheagă pintre nouri..."]* care se încheie cu *Melancolie*, publicată în „Convorbiri" la 1 septembrie 1876 (OPERE, I, p. 376—380 și 69—71). Este un caz clar în care o poezie cu gestație lentă, încheiată în perioada ieșană, își are obîrșia într-un text dramaturgic scris cu mulți ani în urmă, în perioada previeneză și la începutul celei vieneze.

Notînd cu A și B textul pregătitor din **2257, 163v**, respectiv cel integrat din **2254, 66v, 67r**, apoi cu C—E cele 3 versiuni intermediare enumerate mai sus, obținem următorul tabel de echivalențe:

a) $A_{1-14} = B_{1-14} = C_{7-14} = D_{13-36}$
$A_{1-12} = B_{1-12} = E_{21-36}$
$A_{1-10} = B_{1-10} = \textit{Melancolie}_{11-22}$
b) $B_{37-53} = C_{21-29} = D_{39-48} = E_{39-44}$

După cum se poate vedea, tot mai puțin din versiunile dramaturgice străbate în versiunile care au dus la *Melancolie*.

Tot în scena IV, **2254, 23v—24r** (text pregătitor) și **68r** (text integrat) se citește un grup de 7 versuri care apar aidoma și în *Andrei Mureșanu* (C), v. 467—472, unde au fost preluate de aici, punîndu-se în gura CHIPULUI versuri rostite cîndva de Ștefăniță Vodă.

Iar segmentul imediat următor din scena IV provine, tot ca reminiscență, din 2 strofe ale unei versiuni pregătitoare a poeziei *Amorul unei marmure*, aflătoare în **2258, 255rv** și databilă din 1866—1867 (poezia apare în „Familia" în toamna 1868; cf. OPERE, I, p. 270).

2259, 255v, v. 13—20

Urăsc întreaga lume c-o patimă atee,
Urăsc a mea ființă, urăsc inima mea;
⟨Ba blăstăm chiar pe mama⟩ Aș blăstăma pe mama, fiindcă e femeie,
Femeie ca și ea.

Sînt rău fiindcă mintea îmi seacă de turbare
Că nu am neci un atom din însu-i diafan,
Neci însași o ⟨gîndire⟩ privire, fie omorîtoare,
Neci partea lui Satan.

2254, 68r, v. 15—21

Și tocmai de-asta mintea îmi seacă de turbare,
Căci n-am nici o privire, fie omorîtoare,
Căci nu am neci un atom din însu-i diafan,
Neci partea nopții palizi, neci partea lui Satan.
De-aceea urăsc lumea c-o patimă atee
Ș-aș blăstăma pe mama, fiinde-a fost femeie.
Femeie ca și dînsa.

Spre sfîrșitul piesei, la semnul T semnalat în nota 217, pare să fie o trimitere, obscură pentru noi, la un semn similar (+) care figurează, în actul II din *Mira* pe ultimul rînd din **2254, 28r**, după titlul *Lira spartă-n stînca lume.* Cum loc de amplasarea unei poezii aici nu era, putem crede că poetul și-a făcut, pentru sine, o simplă trimitere sau un simplu rapel. De notat și faptul că acest vers și următoarele au o concordanță textuală în *Andrei Mureșanu* (*A*), v. 214—217.

Textul continuu al dramei se încheie cu poezia *Nordică*, al cărei titlu, adăugat ulterior, poate fi pus în relație cu segmentul „Blondă... ca Nordul" din replica lui Ștefan de la începutul scenei II **(2254, 63r)** și cu versurile 283 (5—6)284 și 288—289 din dramă, unde, într-o comparație, apare imaginea aștrilor din nord care surîd la acordul sălbatic al unei triste mări. *Nordică* se prezintă ca text anulat, dar anularea nu afectează apartenența sa la dramă, semnalînd doar faptul că ea a fost transcrisă, probabil în 1870, în submanuscrisul *Marta*, alcătuit ca mică ediție autografă de *iuvenilia*, unde figurează sub numărul 21 **(2259, 30v—31r)**, nu este datată și poartă titlul *Cine-i?* cu precizarea

(: Din drama: *Steaua mărei:*), ceea ce dovedește că a fost un moment în care Eminescu se hotărîse să-și intituleze drama astfel. Căci „Steaua mării" este Mira însăși, însingurată în castelul ei împrejmuit de mare și plăsmuită din cele mai juvenile reverii ale poetului. Lucru curios, cu o cerneală de mai tîrziu (1872 ?) Eminescu repetă cuvintele „Steaua mărei" marcîndu-le cu un semn de întrebare care poate să însemne și că se gîndea să dea poeziei acest titlu dar și, mai degrabă, că avea o nedumerire legată de intitularea însăși a dramei sau de relația dintre dramă, de care nu avea cum să fi uitat, și acest titlu, care nu figurează decît aici. Fapt este că transcrierea în submanuscrisul *Marta* se face cu renunțarea la ultima strofă din *Nordică*, rămasă într-un stadiu de redactare foarte indecis și fără preluarea a două modificări. Nu este exclus ca *Nordică* să fi fost și ea transcrisă după un text redactat anterior dramei și înglobat în ea, cum s-a procedat și cu cele două strofe din *Amorul unei marmure*. Pentru text și comentarii la *Cine-i ?* vezi OPERE, I, p. 486–487, 510, IV, p. 22–23 și V, p. 24–25.

În *TA 1*, care reprezintă rezumatul-proiect al scenelor I și II, poetul scrie: „În scena întiia Ștefan esprimă simțămintele amorului ce-l simte actualminte pentru Mira, nu a celui trecut, cum e-n poezia *Statua unui inger*". E citată, fără îndoială, o poezie deja scrisă prin 1867–1868, dar care nu ni s-a păstrat nici în submanuscrisul *Marta*, nici în altă parte. Poate ei să-i aparțină textul notat răzleț cu creionul, printre proiectele la *Mira*, **2254, 25r**: „nu-i chipu-unui înger / Ci îngerul chiar". Mai rămîne supoziția că poezia ni s-a păstrat sub alt titlu, dar singura ipoteză care se poate formula în stadiul actual al cercetării este că ar putea fi vorba de vreo versiune anterioară la *E îngerul tău or umbra ta ?*, a 16-a poezie din submanuscrisul *Marta* (**2259, 27rv-28r**), poezie care face parte din preistoria lui *Înger și demon* (vezi OPERE, I, p. 334–336).

O ultimă relație care se poate stabili este cea dintre *TA 8*: „Tu ești ziuă, eu sînt noapte / Tu ești cîntec, eu sînt șoapte, / Eu sînt iarnă, tu ești mai." și a 11-a poezie din submanuscrisul *Marta* (**2259, 25rv**), intitulată *Replici* și datată „iulție 1|869" unde replicile se schimbă între Poet și Iubită și unde tiparul de contraste și asocieri este același: „Tu ești o ziuă, eu sînt un soare", „Eu sînt o aripă muiată-n vînt, / Eu sînt un cînt", „Îți par o noapte, îți par o taină" etc., tehnică pe care, în aceeași epocă, Eminescu o folosește și în finalul primei versiuni din actul V al *Mirei*

PETRU RAREȘ

Primele editări. Fragmentar. II. Chendi, CDMIN, VIII (1906), p. 221: ACT V **10v**; G. Călinescu, OME, II, p. 288, 290–293: **2254, 9rv, 10v.**

Integral: O.IV, p. 409–411, 431, 435, 451–452, 492.

Titlul. A fost preluat, ca fiind autograf, din lista numită *Dodecameron dramatic* și din cea care o urmează la FRGM– *1, II, 3* și *4*. El este de altfel conform soluției similare adoptate pentru *Alexandru cel Bun* și *Ștefan cel Tînăr*, acesta din urmă fiind supraautentificat de prezența lui în lista *3* ca titlu de piesă.

Datarea. Toate textele incluse aici sînt, după grafie, componente materiale ale scrisului, stil și relație internă, contemporane cu *Ștefan cel Tînăr*, deci din 1869–1870.

Sinopsa manuscriselor. **2254, 9rv, 10v, 296r, 2262, 5r, 8v, 5r**

Organizarea textelor. Episodul confruntării dintre Ștefan cel Tînăr și Petru Rareș a luat, în cadrul *Dodecameronului*, drept cea mai elaborată formă a sa, chipul dramei *Ștefan cel Tînăr*, rămasă însă neterminată și cuprinsă în **2254, 9rv, 10v, 296r, 5r, 8v, 5r.** Multe dintre elementele asamblate aici sub titlul *Petru Rareș* ar putea trece drept fragmente neintegrate destinate încheierii dramei *Ștefan cel Tînăr*. Și totuși șovăiala care s-a manifestat prin neîncheierea acestei din urmă drame reflecta o ezitare mai adîncă, aceea între Ștefan și Rareș ca protagoniști voievodali. Într-adevăr, ni s-a păstrat un proiect al dramei, pe acte și scene (**2254, 9rv**) în care se vede clar că poetul intenționa să-și grupeze personajele, pe Arbore, pe Maio, pe Mira, și altfel decît în *Ștefan cel Tînăr*, și anume făcîndu-le să graviteze în jurul lui Petru, nu al lui Ștefan. De asemenea, ceea ce publicăm aici în continuarea acestui proiect, și anume rezumatul amănunțit, incluzînd chiar cîteva replici, al actului V (**2254, 10v**) este în așa măsură conceput ca dramă a biruinței lui Petru și, în subsidiar, a înfrîngerii lui Ștefan, încît nu poate fi decît mai greu considerat drept încheierea unei piese cu Ștefan în centru. Pînă și textul *Adaos la plan* (**2254, 296r**) este scris din perspectiva exclusivă a unui Petru ca personaj central. Înseși textele pe care le-am făcut să urmeze, toate din **2262**, par a fi realizarea în versuri a unui proiect legat de Petru și corespund planului la actul V a acestui proiect, de altfel abandonat în favoarea dramei lui Ștefan. Astfel replica atribuită lui Ștefan (**5r**) pare expresia unei ultime, crîncene inverșunări a unui înfrînt, iar cele atribuite Mirei (**8v** și **5r**) ilustrează asasinarea lui Ștefan de către Mira, o Miră care, pe deasupra sentimentelor ei, acționează pe linia tradiționalistă a părintelui său Arbore, jertfindu-se, sub marea umbră a bunicului lui Ștefan, în favoarea unui mai vrednic urmaș al acestuia la cîrma țării.

Pentru a garanta asocierea într-un întreg, oricît de vag și lacunar, a acestor texte există și argumentul unor detalii mai mărunte, dar tocmai de aceea decisive, și anume aluziile la liră și la cununa de laur, care apar atît în proiectul piesei (**2254, 9rv**), în mod cert alcătuit pentru o dramă *Petru Rareș*, cît și în rezumatul actului V. Cele două obiecte par să fi avut un rol în nescrisa poveste de iubire dintre Petru și Mira.

O altă concordanță semnificativă este cea dintre segmentul „Sînt îngerul omor" din rezumat și „Ochiu-mi îngrozitor / Seamănă cu privirea îngerului-omor" din replica versificată a Mirei de pe **8v**.

Cît despre cîntecul intonat, în același rezumat al actului V, de corul bisericii: *Voi să fiu vergină sîntă*, el poate fi: 1. titlul unei poezii scrise dar pierdute, 2. titlul unei poezii doar proiectate și urmînd a fi inclusă în piesă sau 3. titlul unei poezii păstrate sub alt titlu și ca atare greu identificabilă, din cauza genericității motivului verginei sînte la Eminescu. Cea mai plauzibilă ipoteză este cea de a doua.

Fiind vorba de text și de relația lui cu psihologia personajelor, în măsura în care buna înțelegere a acesteia are portanță asupra stabilirii textului, se poate ridica legitima întrebare dacă replica inclusă în rezumatul actului V: „« Eu nu te-am iubit pe tine » " nu trebuie citită drept: „« Eu nu te-am iubit [decît] pe tine »", cum cer aluziile la iubirea, pe ostrovul Mirei, dintre ea și Petru, apoi faptul că, dezmeticită după uciderea lui Ștefan, „se repede c-un țipăt pe sînul lui", în sfîrșit, și cu deosebire, tonul de ură extremă care inspiră versurile *[„Cum leu-nfige gheara-i . . ."]* reproduse aici din **2254, 8v**; precum și aluzia la impunitatea de care beneficiase pînă atunci Ștefan doar „pentru că numai [sîngele lui Ștefan] . . . te-a ținut neatins", ceea ce evocă tot ura și disprețul Mirei față de Ștefan **(2254, 5v)**.

CEL DIN URMĂ MUȘATIN

Primele editări. Fragmentar. G. Călinescu, OME, II, p. 302–306: **2254, 27r, 2276, 187r, 188r, 187v, 188r, 189r, 188v, 189r.**

Integral. O.IV, p. 341–344, 459, 484, 489–491, 620, 662, 665, 667–668.

Inedit. **2276, 190r, 185r, 184v, 185r, 186r, 185v** în volumul de față, p. 195, 196–197.

Titlul. Cel din urmă Mușatin se află atestat în **2276, 187r** ca dezlocuind un mai vechi titlu *Petru [Rareș]*. Este a doua încercare, de mult mai tîrziu, dar tot neîmplinită, a lui Eminescu de a scrie o dramă al cărei erou să fie Petru Rareș.

Datarea. 1878 (conform argumentării de mai jos), cu excepția *Prologului*, care a fost scris în 1869–1870.

Sinopsa manuscriselor

2254, 23r, 25v, 27r
2264, 338r
2276, 175r, 183r, 184v, 185rv, 186r, 187r, 188rv, 189rv, 190r
2277, 3r
2306, 87r

Organizarea textelor

2276, 187r, 2254, 27r, 2276, 187r, 188r, 187r, 188r, 189r, 188v, 189v, 189r, 2254, 23r, 2276, 190r, 175r, 183r–185r, 184v, 185r, 186r, 185v, 2277, 3r, 2306, 87r, 2264, 388r, 2254, 25v

Gruparea aici, în acest fel, a acestor fragmente răzlețe cere o justificare. Criteriul nu putea fi decît acela al concordanței lor cu proiectul, scris destul de amănunțit, al piesei și cu suita impusă de proiect.

2254, 23r ar părea să țină de prima scenă din actul III, care se desfășoară pe lacul Brateș și unde „Petre trist, foarte trist" se poate gîndi la sine ca la „un biet pescar / Ce-și mînă barca tristă pe valuri de amar". Totuși fragmentul este cu mult mai vechi decît planul piesei (din 1869–1870) și, pe de altă parte, planul însuși conține titlul poeziei care urma să fie pusă în acest moment în gura lui Petru: *Din valurile vremii*, menționată explicit după segmentul „Petre trist, foarte trist" și care este în chip vădit tînguirea lui Petru îndrăgostit de fiica despotului Serbiei, Maria, încă de pe vremea în care, în actul II, apare ca scutier al despotului, vreme destul de lungă pentru ca evocarea iubitei să se facă din valurile vremii.

Gata scrisă (cum e mai probabil) sau avînd a fi neîntîrziat scrisă sau măcar rescrisă, poezia *Din valurile vremii* este de tîrzie epocă bucureșteană, toate versiunile ei situîndu-se între 1878–1880. Intervalul trebuie totuși restrîns la data 1878, a textelor din **2276, 100–102**, adică chiar în caietul unde figurează majoritatea textelor afiliate aici, inclusiv titlul poeziei.

Tot în **2276**, pe **190r** se află și fragmentul următor, reținut aici mai ales datorită menționării ordinului de Malta, atît aici cît și în lista de personaje pentru actul V scrisă pe pagina de alături (CLANĂU cavaler de Malta, care figurează, doar ca CLANĂU, și în actul IV); deși, cum e firesc, și datorită proximității topografice față de restul textelor din **2276**. În fragmentul **2276, 175r** este înfățișată în chip neîndoielnic scena înscăunării lui Petru pe tronul Moldovei, cu Maria drept Doamnă; pentru ca apoi fragmentele să se refere, fără elemente de tranziție, la o epocă mult mai tîrzie, aceea a celei de-a doua domnii a lui Petru și a sfîrșitului său. Textul din **2276, 183r–186r** (înglobînd **184v**

și 185v), redactat grăbit, într-un amestec de multă proză și puține versuri, este pe alocuri nu numai foarte greu de citit dar și greu de înțeles, pentru că izolat, lacunar și pe alocuri incoerent; înfățișează evenimente situabile cu precizie în primele luni ale reluării domniei de către Petru Rareș, după moartea lui Alexandru Vodă Cornea (1540—1541). Aici pare să aparțină și **2277, 3r**, unde se întrevede explicația pe care o dă Rareș pentru atitudinea lui față de ucigașul lui Cornea, atitudine care nu i-ar fi stat în fire dacă ar fi fost vorba de el însuși. Față de planul scris al piesei, evenimentele s-ar situa la sfîrșitul actului I: „(Întoarcerea cu oaste)".

2306, 87r, și **2264, 388r** se raportează la moartea lui Rareș, adică la „apusul neamului Mușatin" și la legenda care asociază clopotul Buga al Putnei de acest moment.

Cît despre **2254, 25v**, situat aici ca material rezidual, el s-ar putea afilia piesei ca ilustrare a unui moment intermediar din istoria lui Petru Vodă, acela al exilului și al prizonieratului său în cetatea transilvană a Ciceului (1538—1540). Supoziția se poate întări cu includerea, printre personajele actului IV, a unui CASTELAN AL CICEULUI, precum și prin menționarea scrisorii trimisă de acolo în secret, de către Petru, sultanului Soliman II.

Asamblajul de texte așezat aici sub titlul de *Cel din urmă Mușatin* se legitimează prin unitatea tematică, singura care poate asocia cumva fragmente altfel destinate să rămînă disparate, neafiliabile unei unități oarecare. Totuși trebuie spus că, prin raportare la planul din **2276** și la fragmentele scrise în același manuscris, toate de prin 1878 sau chiar ceva mai tîrziu, textele din **2277** și **2306**, **2264**, atît *[Prologul]* cît și primul și ultimul fragment (**2254, 23r** și **25v**) sînt anterioare planului, sînt mai vechi cu aproape un deceniu, datînd, cum se vede ușor după caracterele materiale și formale ale scrisului, din 1869—1870, contemporane deci cu proiectele *Mira*. Am pus într-un privaz vechi niște încercări cu mult mai noi și pentru că, vrînd să constituim unități raportabile cît de cît aceluiași gînd, nu puteam proceda altfel, cît și pentru că inspirația poetului, cum se vede din pilda atitor poezii, era îndelung stăruitoare.

Relația cu restul operei. Ne găsim și aici în situația de a constata că Eminescu integrează uneori în proiectele de drame sau în textul lor poezii autonome, redactate anterior (cf. *Decebal*). Este vorba aici, cum s-a văzut mai sus, de poezia *Din valurile vremii*, pentru al cărei text și al cărei istoric textuală vezi OPERE, I, p. 213 și III, p. 215—222.

ALEXANDRU LĂPUȘNEANU

Primele editări. Fragmentar. A.[C.] C[usi]n, RAM, VII (1912), nr. 14, 15 sept., p. 428—429: [PROLOG] Versiunea B v. 1—32; G. Călinescu, *OME*, II, p. 311—328: [PROLOG] Versiunea B. v. 1—58, 102—129, 132—141, 144—177, 204—211, 216—217, 219—220, [ACT] Versiunea B v. 134—149, 153—170, 187—196, 262—376, 379—394, 397—402, 405—412 + 414 (1—10, 19—24) 415, 396 (1—2) 397, *TA 1;* OPERE, V, p. 624, 669: *TA 3* **2276, 218r, 2276, 232r,** *RR 1, RR 3* **2276, 232r;** Aurelia Creția, RLIT-4, XVIII (1985), nr. 41, 10 oct., p. 12—13: [ACT] Versiunea A, v. 125—189.

Integral. O.IV, p. 315—338, 620, 626—629, 632—657, 663—664.

Inedit. [PROLOG] Versiunea A v. 36—41, [PROLOG] Versiunea B v. 66 (1—7) 67, *TA 3* **2260, 255r** în volumul de față, p. 200, 203—204, 231.

Titlul. Numele protagonistului figurează, ca ALEXANDRU LĂPUȘNEANU, în lista personajelor din fruntea versiunii B a prologului (**2254, 203r**), astfel că titlul *Alexandru Lăpușneanu* poate fi considerat ca dat de autor, neexistînd nici o dovadă că ar fi vrut să-și intituleze piesa altfel decît cu numele protagonistului voievodal, cum a mai procedat și în alte cazuri. Singurul act redactat poartă, în versiunea A, titlul *Dreptate!*, așa cum cele două acte din *Bogdan-Dragoș* poartă titlurile *Cornul lui Decebal* și *Nunta lui Dragoș*. Cele două versiuni ale părții care, concepută inițial ca primă scenă a actului, funcționează ca prolog nu poartă titlu de autor, astfel că referirea la ele trebuie marcată *[Prolog]*.

Datarea. Piesa a fost redactată prin 1879—1881, deci în plină perioadă a gazetăriei de la „Timpul", cum rezultă din grafie și ortografie, din deplina maturitate artistică a facturii și din prezența în cadrul celor două versiuni ale prologului a unor fragmente care, asamblate, ar duce la constituirea unei versiuni moldave a *Scrisorii III*, întemeiată pe aceleași surse ca și aceasta și avînd o structură similară. Putem situa deci piesa mai degrabă înainte de publicarea, în „Convorbiri literare" din 1 mai 1881, a *Scrisorii III* și nu mult după ce redactase *Cel din urmă Mușatin*, în planul căreia figurează, printre personajele actelor IV și V, STOLNICUL PETRE DIN LĂPUȘNA (inițial STOLNICUL PETRE, NUMIT LĂPUȘNEANU, apoi corectat pentru evitarea anacronismului, care avea să devină, ca Domn, Alexandru Lăpușneanu. Petre Stolnicul figurează și în planul publicat în *FRGM—1, II, 4*.

Sinopsa manuscriselor.

2254, 203r—206r, 219r—226r, 227rv, 228r—237r, 238rv,
239r—245r
2260, 253r, 254r
2282, 107v, 108v, 109rv—115rv, 116r—121r, 122rv, 124r, 125rv, 126r—146r

Organizarea textelor.

2282, 107v, 109v, (109v) 109v, 107v, 108v, 113v, (108v) 113v, 109rv, 110v, 111r, 110r, 111v, 112v, (110r, 111r) 112v, 2254, 203r–206r, 219r, (2282, 111r), 219r–224r, 227v, 225r–230r, 2282, 112r–115r, (115r, 116r) 114v, 115v, 116r–122rv, 124r–135r, 112r, 135r, 113r, 135r, 114r, 136r–138r, 2254, 231r, 230r, (231r, 230v, 230r, 231r) 2260, 253r, 254r, 2254, 232r, 233r, (230r) 233r, 234r, 2282, 138r–143r, (143r–146r, 2254, 235r) 2254, 235r–238r, (238r) 238r, 239r, 238v, 240r–243r, (243r) 244r, (2282, 125v) 244r, 245r

Textele aferente	*Replici răzlețe*
1 **2254, 301r**	*1* **2276, 232r**
2 **2256, 13rv**	*2* **2282, 105r**
3 **2260, 254r, 2276, 218r, 2260, 255r, 2277, 3r, 2276, 232r**	*3* **2254, 230r, 2276, 232r**

Este interesant de constatat din capul locului că prima parte (**2254, 203r–206r**) a versiunii B a prologului este scrisă pe același tip de hîrtie ca cea legată în **2282**, fiind în chip evident vorba de o fasciculă de 16 pagini detașată din **2282** și apoi legată în **2254**, cum se poate constata atît prin identitatea hîrtiei cît și prin evidenta lacună din **2282** între **122** și **124** (care ar fi trebuit să fie **123**, dacă mașina de numerotat nu s-ar fi defectat tocmai aici). Putem deci spune că, exact ca versiunea B din *Dreptate!*, versiunea B a prologului începe în **2282** pentru a se continua în **2254**, pe file de altă textură (vărgată în filigran).

Singurul act scris, și intitulat de Eminescu *Dreptate!* (în versiunea A), are deplină unitate și autonomie, restul rămînînd nu numai nescris, dar și greu deductibil din cele două sumare planuri redactate și oricum greu de gîndit în unitate dramaturgică cu acesta.

Încercarea de a lega acest act de urzeala acțiunii din nuvela lui C. Negruzzi (Călinescu, *Opere*, 12, p. 125) este greu de întemeiat cită vreme actul existent ignoră complet pe Doamna Ruxandra și se folosește de numele unor boieri pe care domnitorul avea să-i ucidă relativ mult mai tîrziu, oricum în cu totul alt context. E greu de închipuit o unitate dramatică viabilă (care deci să fie altceva decît o înșiruire de tablouri istorice dramatizate) care să aibă în cuprinsul ei două momente atît de îndepărtate în timp, dintre care primul, actul existent, nu pregătește cu nimic un deznodămînt care să includă sfîrșitul lui Lăpușneanu, oricît ar părea *TA 2* că infirmă acest lucru (v. mai jos). Din textul existent nu se presimte, ca posibilă dezvoltare (dar cît de neînsemnată), decît omorîrea visticrului Ioan.

Cît despre ceea ce am intitulat *[Prolog]*, avem toate semnele că el a fost scris, în ambele sale versiuni, după redactarea celei de a doua versiuni a actului. Într-adevăr, se pare că poetul, dîndu-și seama că cititorii aveau să intre în citirea actului fără pregătirea factuală și emotivă necesară, s-a hotărît să dezvolte scena I sau să-i antepună o altă scenă, pregătitoare. Argumentele pentru această cronologie relativă sînt:

a. Prezența numelor GRUIE și ARBORE în versiunea B a actului și în versiunea A a prologului și absența lor în versiunea A a actului (unde le corespund ARVINTE și JURJ HRÎBOR).

b. Lipsa numerotării autografe a versiunii A a prologului, care precede nemijlocit în **2282** versiunea A a actului *Dreptate!*, dar îi urmează în timp ca redactare, fiind astfel topografic antescris tocmai pentru că postscris cronologic.

c. Apartenența la **2282** a filelor din **2254** pe care se află scris începutul versiunii B din prolog, ceea ce dovedește că poetul a reluat prologul pe niște file smulse din **2282**. Dorind să reredacteze prologul (de fapt o scenă I antepusă actului și mult dezvoltată) poetul nu mai dispunea de spațiu nici între prima versiune a prologului și prima versiune a actului, nici după a doua versiune a actului. Mai greu de spus este ce anume l-a determinat pe poet să smulgă din caiet fascicula care avea să fie legată în **2254**, singurul lucru sigur fiind: a) că a rupt-o *înainte* de redactarea sfîrșitului scenei IV din versiunea A, pentru că astfel nu am avea continuitatea numerotării autografe a acestei versiuni și b) că a scris pe acele file rupte într-un moment care nu poate fi anterior încheierii acelei părți a redactării versiunii B din act care se încheie o dată cu terminarea caietului **2282** (fila **146**); mai exista o filă, dar de bună seamă Eminescu a considerat-o neîndestulătoare pentru a mai redacta ceva de oarecare întindere, fie continuarea versiunii B a actului (pentru care a folosit filele din altă hîrtie legate în **2254**), fie redactarea versiunii B a prologului (pentru care a folosit primele 4 file ale fascicolei smulse din **2282**, legate apoi în **2254**).

În ce privește prologul în a doua lui versiune, tendința de a situa din capul locului întîmplările piesei într-o lumină mai clară, dar și într-un orizont mai larg, a dus la o destrămare a funcționalității dramatice, pe care am lăsat-o să se desfășoare nealterată de vreun efort de organizare: prologul la *Alexandru Lăpușneanu* se amplifică și se ramifică în încercări și reluări care o fac să devină un proiect de *Scrisoarea III* în care expansiunea otomană este văzută în momentul Mehmed al II-lea, cuceritorul Constantinopolei și dușmanul lui Ștefan cel Mare și nu, ca în *Scrisoarea III*, în momentul Baiazid I Ilderim, dușmanul lui Mircea cel Bătrîn.

Editarea fără intervenții de sistematizare a acestui flux de redactări ni s-a părut oportună tocmai pentru că organizarea textelor nu ar fi avut drept produs final un text dramaturgic, ci unul poetic, la care ne vom referi mai departe.

Versiunile A și B din actul *Dreptate!* sînt structurate, în ce privește distribuția pe scene, paralel, dar nu identic, astfel:

	Versiunea A		*Versiunea B*
I	Curtea	II	Curtea
II	Curtea, Lăpușneanu Lăpușneanu singur	II	Curtea, Lăpușneanu
III	Lăpușneanu, Vistierul	III	Lăpușneanu singur
IV	Lăpușneanu, Maria — Vistierul	IV	Lăpușneanu, Vistierul
V	„Scena cu mortul"	V	Curtea, Lăpușneanu, Bogdana — Vistierul
VI (de fapt V)	Curtea, Lăpușneanu, Maria, Vistierul		

Această distribuție pe scene prezintă o particularitate importantă pentru întreaga economie a piesei, și anume amplasarea scenei dedicată marelui monolog al lui Lăpușneanu lîngă catafalcul lui GRUIE (ARVINTE în versiunea A), decisiv pentru înțelegerea psihologiei lui Lăpușneanu și, în genere, a dramei, cum se vede și din faptul că ne-a rămas în 5 redactări succesive. În versiunea A „Scena cu mortul" poartă numărul V, dar este numai numită, căci se află scrisă, e drept cu multe șovăieli de redactare, la sfîrșitul scenei II, cînd Domnul îi poftește pe boieri afară și rămîne singur cu mortul. Poetul redactează scena la locul ei firesc, renunță la amplasarea inițială pentru a face din ea scena V, apoi însă, cînd reia piesa ca s-o redacteze a doua oară, revine la prima hotărîre și o așează, independentă, ca scena III. Mai există două argumente pentru a considera că, editînd versiunea A, „Scenei cu mortul" trebuie să-i păstrăm locul redactării și nu pe acela al simplei ei indicări ca scena V, unde nu-și are locul *nici măcar în structura acestei prime redactări*. Nu-și are locul nici prin anumite detalii ale jocului de scenă. Astfel, la începutul scenei II, Lăpușneanu intră înveșmîntat într-o mantie de purpură, pe care apoi o așează peste cadavru, o ridică de pe el în timpul monologului, apoi o pune la loc, pentru a o ridica abia la sfîrșitul piesei, cînd îl evocă din nou, de data asta în prezența Curții și pentru a se solidariza, dincolo de moarte și de tot ce-i despărțise, cu gîndurile împărtășite lor tinereți. Pe de altă parte, privind lucrurile mai în adîncul logicii dramatice, este mai firesc ca Lăpușneanu să dea curs monologului său după ce spune (v. 25): „Voi boieri, mergeți de-aicea și lăsați să rămîn singur" și apoi „ridică mantia de pe mort", decît după confruntarea cu vistierul și cu văduva, cînd puterile sale sînt deja concentrate *nu să-l deplîngă*, ci *să-l răzbune* pe căzutul erou, și aceasta în văzul și auzul întregii Curți, pe care o reconvoacă: „Ei, boieri, veniți acuma, este veselă serbare" și căreia, în chip spectacular, îi dezvăluie acum, în această scenă finală VI [V], din nou pe Gruie, gata răzbunat de însuși Vodă, ca să-i umilească cu această priveliște pe cei care îl trădaseră și-l aduseseră la moarte și totodată să-și surprindă Curtea prin propria sa schimbare la față.

Mai poate fi observat că tentativa de a împinge către final „scena cu mortul" a putut fi prilejuită și de faptul că, în cadrul finalului, chiar are loc o asemenea scenă, a doua, aceea tocmai în care Lăpușneanu, dezvăluindu-l, rostește tirada „Dar acesta, dar viteazul care, fără pic de vină ...". Oricum, pentru a ne întoarce la argumente pur textuale, Eminescu însuși, redactînd scena (fie și fără s-o integreze complet) la locul ei cel bun din cadrul versiunii A și certificînd legitimitatea acestei amplasări prin structura versiunii B (și ultima) ne pune la dispoziție argumentele necesare pentru a considera indicația „[Scena] V, Scena cu mortul" drept simpla șovăială a unei clipe și pentru a nu muta aici textul redactat la sfîrșitul scenei II.

Că Eminescu a avut șovăieli în ce privește amplasarea acestei scene și totodată că ținea la ea și a făcut eforturi deosebite ca s-o redacteze se vede de altfel și din faptul că, în însuși cadrul versiunii B, doar sfîrșitul „Scenei cu mortul" apare redactat în **2282, 138r—139r**, toată partea anterioară fiind scrisă pe filele legate (în oarecare dezordine) în **2254, 229r—234r**, cu o inserție din **2260, 253r—254r**.

O lămurire de organizare a textului mai este necesară și în privința celor trei pasaje din prohod pe care le-am introdus, sub indicația GLAS DE PREOT, în versiunea B a actului, la sfîrșitul scenei I unde ele nu se află scrise, pentru că poetul le avea scrise în versiunea A, iar aici s-a mulțumit cu o simplă trimitere F, în vederea reluării aici într-o niciodată realizată redactare definitivă. Era firesc ca această lacună să fie umplută, fără a marca altfel intervenția de editor decît prin indicarea paginației.

Onomastica piesei comportă o seamă de observații. Dacă domnitorul este peste tot numit ALEXANDRU LĂPUȘNEANU sau doar LĂPUȘNEANU, vistierul apare ca IOAN numai în lista de personaje menționată (și care figurează în fruntea versiunii B a prologului), văduva, numită în listă BOGDANA, apare în versiunea A a actului ca MARIA, dar de fapt ca FEM[EIA] sau EA, probabil tot dintr-o repulsie a poetului de a spune pe nume unor personaje atît de pătate ca văduva și vistierul (în piesă nici Lăpușneanu nu îi spune văduvei altfel decît „muiere"), iar eroul răpus, reprezentantul mai înaltelor vremi acuma duse, apare în versiunea A a actului ca ARVINTE (DIN CALABĂ — **2282, 112r** —, modificat în CALABĂ MESTEACĂN — **117r**), în B ca GRUIE și tot ca GRUIE în ambele versiuni ale prologului. Acest din urmă fapt deschide o problemă de cronologie relativă. Prezența numelui GRUIE în *prima* versiune a prologului dovedește că el a fost scris *după* prima versiune a actului, deci după ce poetul renunțase la ARVINTE în favoarea lui GRUIE și anume în scena I a versiunii B (v. 17), unde GRUIE se alege ferm după o ezitare între COMAN și ROMAN (căci ARVINTE nu mai este menționat). În sfîrșit, numele boierilor de Curte este extrem de instabil. În versiunea A a prologului boierii nu sînt numiți ca personaje scenice, doar din felul în care își zic între ei rezultă că unul se cheamă, cu nume drag poetului, ARBORE, și anume tocmai în rolul celui ce

laudă vremile vechi. Lista de personaje din fruntea versiunii B a prologului nu conține numele JURJ HRÎBOR[1] (echivalentul lui ARBORE din versiunea A). Pe de altă parte raportul dintre listă și personajele din *Dreptate!* este și mai lax. Cele din prolog dispar, iar în versiunea A a actului singurele nume de boieri sînt BARBU (la sfîrșitul scenei I) și BRAN cu IRIMIE (la sfîrșitul scenei VI). Iar versiunea B a actului menține, în final, numele BRAN și IRIMIE, dar în scena I glasurile se numesc BRAD și, din nou, ARBORE. Reapariția numelui ARBORE este semnificativă pentru cronologia relativă, ea constituind încă o probă, alături de isonimia GRUIE, că versiunea A a prologului a fost scrisă după versiunea B a actului.

Textele aferente, grupate aici, după afinități (sau lipsa lor) în *TA 1 [Plan]*, *TA 2 [Rîsul Mușatinilor]*, *TA 3 [Lăpușneanu în surghiun]* și *TA 4, 5 [Răzlețe]*, cer cîteva lămuriri. Planul (*TA 1*), întemeiat pe nuvela lui C. Negruzzi, este mult mai vechi, din 1868, nu are nici o legătură cu drama existentă și a fost reprodus aici tocmai pentru a măsura diferența radicală dintre el și ce a realizat Eminescu peste un deceniu. La acest plan trebuie adăugat cel publicat aici în *FRGM — I, II, 4* și care cuprinde punctajul dramatizării întregii istorii moldave de la descălecare pînă la stingerea Mușatinilor, plan unde, sub punctele VIII–IX, este inclusă și soarta lui Alexandru Lăpușneanu, pe linii dramatice care nu au relație cu actul *Dreptate!* și care organizează dramatic materialul istoric după modelul shakespearienei *Timon din Atena*, cu un Lăpușneanu „vesel la început”, cum Timon este generos și plin de amenitate, apoi gelos (fără să știm pe cine, poate pe Iacob Heraclidul), apoi izgonit de către Despot Vodă (a cărui uzurpare trebuie să fie tratată ca „episod înlăuntru*”) și, în sfîrșit, reinscăunat și comportîndu-se ca în „*Timon* partea a doua”, deci mizantropic și convertind în cruzime față de alții (adică față de boierii care îl trădaseră) ura autodestructivă a lui Timon.

În schimb *TA 2 [Rîsul Mușatinilor]* este singurul document al unei posibile continuări și încheieri a dramei, pentru că „rîsul vechi și groaznic al neamului Mușatin” este, în acest fragment utilizabil într-un final al piesei, rîsul prevestitor de moarte al Doamnei Ruxandra. Un glas neidentificabil, pe care, în disperare de cauză, l-am atribuit unui BOIER, îl previne pe Lăpușneanu de primejdia de moarte în care se află din partea Mușatinei care îi este Doamnă, făcînd o aluzie obscură și la „planu-i”. Cu aceasta tratarea tragediei lui Lăpușneanu s-ar apropia din nou de liniile tradiționale ale nuvelei lui Negruzzi. Ceea ce nu înseamnă însă că un asemenea proiect de final trebuie gîndit neapărat ca făcînd parte din planul *aceleiași* drame din care *Dreptate!* ar fi un act.

Mai greu de situat într-un ansamblu dramaturgic cît de cît strîns și unitar este *TA 3 [Lăpușneanu pribeag]*, o colecție de 5 fragmente independente unele de altele, toate încărcate de nostalgia unui Lăpușneanu pribeag, de dorul după clopotele Putnei, și după „candela ei neadormită” după porțile Sucevei, după Moldova întreagă, într-o tratare dramaturgică globală a soartei lui Lăpușneanu. Versurile acestea și-ar fi găsit locul în gura Domnitorului aflat în surghiun, la Rhodos (începînd din martie 1562), de unde „paserile mării” și „pe cînd urmam pe mare a singurătății cale”. Cum însă, în monologul din versiunea B a actului (scena III, **2254, 234r**), Lăpușneanu, evocînd tinerețea lor comună, îi spune lui Gruie, mort, „Și voiai să vezi coroana pe o frunte legiuită,/Pe cînd eu treceam adîncul din ispită în ispită” se face aluzie la niște rătăciri ale Lăpușneanului *dinainte* de prima lui domnie, n-ar fi exclus ca versurile grupate aici sub *[Lăpușneanu pribeag]* să se refere la acea vreme a vieții sale pentru care nu avem atestări documentare. Acest lucru pune problema mai generală, de discutat în altă parte, a momentului din cariera lui Alexandru Lăpușneanu în care este situată acțiunea din actul *Dreptate!*

Cele 3 *Replici răzlețe*, scrise în chip evident printre textele destinate piesei (cel din **2254, 230r**) sau în imediata lor vecinătate (**2282, 105r**) și scrise cu aceeași mînă și același gînd, nu pot fi localizate nici în cadrul prologului sau al actului, nici în acela al vreunei dezvoltări posibile.

În *RR1* pare a se face, succint, portretul lui Gruie, de către cineva neidentificabil; *RR2* este limpede afiliabil piesei din cauza prezenței numelui lui Gruie. „Basarab” înseamnă în gîndul lui Eminescu „Mușatin”; cel care vorbește, adresîndu-i-se lui Gruie, s-ar părea că face aluzie la „risipirea” cetăților moldovene la care Lăpușneanu s-ar fi obligat cînd a fost reinscăunat de Poartă și, în acest caz, rostitorul ar putea fi Vodă însuși. Ca în multe cazuri de acest fel, afilierea unor asemenea versuri răzlețe se referă mai puțin la textualitatea însăși cît la contextul mental al poetului, într-un moment de concentrare în jurul unui anumit subiect. Ele oglindesc un stadiu mai bogat și mai plin de determinări *posibile* decît ceea ce se îngrădește apoi prin actul, mai constringător, al redactării.

RR3 ar putea fi rostit de Gruie însuși, cît era viu, în timpul cuvîntării ținute la Putna la stingerea Mușatinilor (și reprodusă de Lăpușneanu în cadrul monologului său): ceva din postura vorbitorului concordă în cele două locuri („Tu, luînd de pe-a ta frunte uriașa, neagra cască” și „Între mîni împlătoșate răzimînd a sale tîmple”) dar vorbele rostite sînt greu de înțeles dacă nu ne gîndim că cel care le rostește se gîndește la viitorul Moldovei după moartea boierilor devotați tradiției mușatine.

Relația cu restul operei. Relația actului *Lăpușneanu* cu restul operei poetice eminesciene nu este atît de bogată ca în cazuri ca *Bogdan-Dragoș* sau *Ștefan cel Tînăr*, dar merită să fie prezentată.

Cea mai importantă este cea deja menționată, momentul otoman din prolog (în ambele versiuni, dar mai ales într-a doua), a cărei relație cu partea corespunzătoare din *Scrisoarea III* este cu totul evidentă. Stilul poetic, respirația, funcționalitatea în contextul vizat sînt aceleași, iar proximitatea topografică și similitudinea grafică dintre ultima versiune autografă a *Scrisorii III* și prima versiune a prologului la *Lăpușneanu* spun și ele ceva. Remarcabilă este însă *lipsa analogiilor de redactare*, ceea ce conferă acestui pasaj din dramaturgie un plus de autonomie și de valoare. Este un caz în care Eminescu, în plină putere poetică, nu reia un *text*, ci o *idee poetică*, pe care, dacă ar fi dus-o la capăt ar fi scris o altă *Scrisoare III*, moldovenească, un poem care, reconstituit, s-ar putea numi *[„Mohamed biruitorul...”]*, pentru care e de consultat MANUSCRIPTUM, 1987, nr. 2, p. 6–11. Totuși nu lipsesc unele apropieri cu însăși *Scrisoarea III*, ieniceri, spahii — asabi, Roma nouă, relativ inerente, dar și apropieri mai precise. Astfel, aici, „Și în Aghia Sofia

cu ovăz hrănit-au calul", iar în *Scrisoare* „Din pristolul de la Roma să dau calului ovăs". Amîndouă versurile derivă în chip neîndoielnic din traducerea *Fragmentelor* lui Hurmuzaki, unde se citește „îndrăznețul sultan, simțindu-se mare în puterea sa, se fălea că de pe pristolul bisericii Sf. Petru din Roma își va pune sirepul să mănînce ovăz." (OPERE, XIV, p. 175); și amîndouă au una și aceeași sursă istoriografică, *Geschichte des osmanischen Reiches*, a lui Joseph von Hammer-Purgstall, Pesta, 1840 (ed. II) și anume, pentru textele aici discutate, p. 383 (cf. 581—582) pentru fratricid și 416—425 pentru căderea Bizanțului și beția lui Mohamed. Mai neașteptate sînt analogiile dintre *Prolog (B)*, v. 59—67, 132—135, și invocația către lună din *Scrisoarea I*: dacă versurile s-ar fi închegat într-un întreg organizat, ar fi figurat înlăuntrul invocației către moarte cu care se deschide viziunea năvălirii turcești. Or, invocația aceasta are același tipar și, în bună măsură, aceeași funcție poetică și același orizont cuprinzător ca invocația către lună de la începutul *Scrisorii I*: „Lună tu, stăpîn-a mării" (textul este tot în **2282**, pe **59r**), aici: „Tu, stăpînă peste vînturi...", „Tu, a munților stăpînă, [tu], stăpînă peste valuri" și, în genere, imaginile, comune celor două texte, de plutire peste deșerturi, codri și valuri. Dar versurile cele mai încărcate de analogii textuale sînt cele de pe **223r** „Sufletului plin de umbre tu dai liniștea uitării/ Și răsai ca un luceafăr pe cutremurele mării,/ Verși lumina ta cea dulce-n visu-mi și-n singurătate-mi,/ Dînd viață valurilor furtunoasei mele patemi.", unde se recunoaște pe de o parte, din *Luceafărul*, strofa „Dar un luceafăr, răsărit / Din liniștea uitării, /Dă orizon nemărginit, / Singurătății mării" și pe de alta două cupluri de rime din *Mai am un singur dor* (cu variantele *De-oi adormi curînd*, *Nu voi mormînt bogat* și *Iar cînd voi fi pămînt*), și anume *uitării — mării* și *singurătate-mi — patemi*, cupluri de rime care pătrund în toate versiunile poeziei începînd cu, cel mai devreme, 1880, fiind deci preluate de aici, unde concordanța e întărită și de relația „Și răsai ca un luceafăr" cu „Luceferi ce răsar".

Alte asemănări textuale, remarcabile, se regăsesc în *Ștefan cel Mare*, scris în 1883 (OPERE IV, p. 545—547 și V, p. 624—630):

Minat de credință, minat de profet,
Din negre pustiuri porni Mohamet
Stîrnind mulgătorii de iepe;
Îneacă o lume în flăcări și fum
Și moartea-i netează al gloriei drum:
E moartea stăpînă pe stepe.

Tot din prolog, prin toate încercările străbate definirea lui Mohamed II ca „soare roșu din deșerturi", „Răsărit-au dintre ele soare roșu din deșerturi", „De răsare peste lume steaua roșă din deșerturi", „El răsare peste ele, soare roșu din deșerturi", care are un echivalent textual în **2267**, **105r**, unde se află însemnarea: „Cînd Mohamed al II-lea, soarele roșu al deșerturilor, răsări deasupra lumii, românii erau în culmea epocei lor eroice".

Ieșind din sfera prologului, în versiunea A a actului *Dreptate!*, în ultima scenă, găsim pasajul în care Lăpușneanu, mizantrop ca Timon atenianul, spune (**2282**, **130r**) „Căci tiranul ce pe voi domnește, oameni, / Pe voi suflete de șarpe, pe voi inime de fameni...", care amintește de singurul loc din opera lui Eminescu unde se mai găsește cuvîntul „fameni" (rimat tot cu „oameni") și anume v. 293 din *Scrisoarea III*: „Voi sînteți urmașii Romei ? Niște răi și niște fameni".

În sfîrșit, în scena III a versiunii B din *Dreptate!*, în cadrul marelui monolog al lui Lăpușneanu un grup mare de versuri își găsesc echivalentul textual în *Andrei Mureșanu* și în *Gemenii* (cca 1873) de unde au fost preluate și refolosite aici. E vorba de o temă tratată în doi timpi: întîi, sacerdoții ne amăgesc vorbind de o răsplată de dincolo de viața pămîntească, al doilea, cel care vrea să biruie în cea de aici trebuie să folosească răul din oameni și, disprețuindu-i, să nu-și dezvăluie niciodată disprețul, ba chiar să-i măgulească, amăgindu-i, crez mizantropic și politică de tip machiavelic. Echivalențele sînt: *Andrei Mureșanu (B)*, v. 54—95, *Andrei Mureșanu (C)*, v. 83—117, *Gemenii*, v. 21—55 (OPERE, IV, p. 412), precum și *N-am fost la înălțime*, v. 37—72 (OPERE, IV, p. 539—540 și V, 614). Dar cuvintele lui Lăpușneanu au un corespondent chiar înlăuntrul dramei, și anume în versurile 210—239 ale versiunii B a Prologului, care la rîndul lor au corespondențe în *Andrei Mureșanu (C)*, v. 83—90 și *Gemenii* (OPERE, IV, p. 412), unde concordanța versurilor se însoțește cu o concordanță de situație, în ambele locuri fiind vorba de doi frați învrăjbiți. Concordanțele, corespondențele și analogiile acestea sînt cu atît mai interesante cu cît de fiecare dată poetul, folosind din rezervele sale, își adaptează redactările la situații și personaje: Mohamed al II-lea, Alexandru Lăpușneanu, Andrei Mureșanu sau Brigbelu rostesc același gînd al poetului cam cu aceleași cuvinte, care cu greu ar putea fi mai bune, dar îl rostesc punînd fiecare ceva din glasul și din lumea sa.

---

[1] Alegerea numelui nu e întîmplătoare: Jurjeștii sau Giurgeștii din ținutul Lăpușnei sînt urmași pe linie feminină ai lui Luca Arbore: pe de altă parte un postelnic Hribor Maxin, fiu al comisului Giurgea Hribor, este atestat imediat înainte de înscăunarea lui Lăpușneanu (sept. 1552) ca pîrcălab de Hotin, între 12 martie 1550 și 21 martie 1551 (vezi A. V. Sava, *Documente privitoare la tîrgul și ținutul Lăpușnei*, p. 45—47).

MIRA

1. *Primele editări*. Fragmentar H. Chendi, CDMIN, VIII (1906), p. 219—241: ACTUL II **2254 11r**, *TA III C 10*. *TA III D 4*; G. Călinescu, ALA, XI (1932), seria II, nr. 604, 3 iul., p. 3: [ACT V] Versiunea B **2255**, **183r**, **183v**; G. Călinescu, *OME*, II, p. 293—294, *OME*, III, p. 6—17, 22—25: [PROLOG] **2254**, **28r**, **2258**, **219v**, **2254**, **28r** „Încorporarea stîncei... în valuri", **17v**, PLANUL MIREI ACT I **2254**, **17r**, **28r**, în ACTUL I, SCENA I **2254**, **15r** („Magdalina ascultă... fii mașină"), **2258**, **219v**, **2254**,**13v**, [ACTUL II]

2254, 28v, 28v, 11r, 28v, 29r, ACTUL III **2254, 29r, 29r, 17r, 2258, 219v,** ACTUL IV **2254, 15r,** [ACTUL V] Versiunea A **2254, 13r** ,,Mira...într-altul", [ACTUL V] Versiunea B **2254, 15v** ,,Toma...Nu!", **2255, 183r, 183v, 183r, 2258, 221r, 221r,** *TA I 1, 2, II 3, IV 4* ,,Ce e elizeul? Ce e iadul?" ,,Vezi dar că Eul... existință"; Marin Bucur, CME, II (1971), p. 97: ACTUL V Versiunea A **298r, 298r,** *TA II 2, TA III A 2, TA III B 8.*

Integral. O.IV, p. 349–353, 398–408, 411, 416, 418, 419, 425–426, 429, 430, 448–469, 477–481, 492–494.

Inedit. [PROLOG] **2254, 28r** ,,Recea stîncelor ruină", ACTUL III **2258, 219r,** ACTUL V Versiunea A **2258, 219r, 219r,** [ACTUL V] Versiunea B **2258, 219r, 219r, 219r.** *TA III C 4, 5, 8, 9, D 3, IV 5 a, b, 14, 25, 26, 27,* în volumul de față, p. 234, 240, 245, 248, 252, 253, 254, 255, 256, 257.

Titlul. Titlul *Mira* este dat chiar de autor, pe **2254, 17r** unde se vorbește de PLANUL *MIREI* și unde, mai jos, se face precizarea de apartenență a unui pasaj: (din *Mira*). În plus, *Mira* figurează în lista de 7 titluri publicată aici în FRGM — *I, II, 2.*

Datarea. *Mira* este primul proiect dramaturgic eminescian și este foarte timpurie, 1868–1869, deci la doi-trei ani după debut, cum se vede atît din stilul și concepția poetică cît și din grafie, ortografie și materialul de scris. Este vremea redactării lui *Geniu pustiu*, cu care are în comun numele lui Toma Nour și chiar ceva din personalitatea celui care se numește astfel în roman.

Sinopsa manuscriselor

2254, 11rv–15rv, 17rv, 18rv, 19v, 25r, 26rv, 28rv, 29r, 201rv, 296r, 297rv, 298r
2255, 183rv, 205r
2257, 162rv, 180rv, 181r, 182r, 183v
2258, 218r, 219rv, 221rv

Organizarea textelor

2254, 17rv, 28r, 2257, 180r, 2258, 219v, 2254, 12v, 28r, 17v, 17r, 17v, 28r, (26v), (26r), 2257, 162r, 182r, 2254, 15r, 2258, 219v, 2254, 13v, 28v, 18v, 2255, 205r, 2254, 28v, (11r), 28v, 29r, 14r, 29r, 17r, 2258, 219r, 2254, 13r, 19v, 2258, 219v, 2255, 205r, 2254, 18r, (18r) 19v, 18r, 15r, 201r, 298r, (29r, 298r, 2258, 221r) 2254, 15r, 13rv, 14r, (11v) 12r, 13r, 11v, 2257, 162v, 2254, 297r, 2257, 183v, 2254, 297v, 2255, 205r, 2258, 221v, 219r, 221r, 2257, 180v, 181r, 2254, 296r, 297r, 2258, 219r, 2254, 15v, 2255, 183rv, 183rv, 2254, 207v, 2258, 221r, 2254, 201v, 11v, 2257, 180r, 2254, 12v, 2258, 221v, 219r, 2257, 180rv, 2254, 25r, 2258, 218r, 221r, 219r, 221r

Texte aferente

I.	*1*	**2254, 201r**
	2	**25r, 25v, 25r**
II.	*1*	**17v**
	2	**298r**
	3	**2255, 205v**

III. A. 1	**2255, 205r**	*B. 1*	**2254, 26v**	*C. 1–3*	**2257, 180v**	*D. 1*	**2254, 210v**
2	**2254, 298r**	*2*	**2257, 182r**	*4–5*	**2258, 219r**	*2*	**12v**
3	**20r**	*3*	**2258, 219v**	*6*	**2254, 12v**	*3*	**2258, 219r**
4	**13v**	*4*	**2254, 14r**	*7*	**17v**	*4*	**2254, 11r**
5	**12v**	*5*	**2258, 221r**	*8–9*	**2258, 219r**		
6	**2258, 221r**	*6*	**2254, 12v**	*10*	**2254, 11r**		
		7	**201v**	*11*	**13v**		
		8	**298r**	*12*	**297v**		

IV. 1	**2254, 12v**	*9–10*	**2258, 221v**	*20*	**2257, 180r**
2–3	**2258, 219v**	*11*	**2255, 205r**	*21*	**181r**
4	**2254, 18r, 13rv**	*12*	**2254, 12v**	*22*	**2254, 201v**
5	**2258, 219r**	*13*	**201v**	*23*	**12v**
6	**2257, 182v, 183r**	*14*	**2258, 219r**	*24*	**2257, 184v**
7	**2254, 12v**	*15–16*	**2254, 297v**	*25*	**2258, 219r**
8	**201v**	*17–18*	**2257, 163r**	*26*	**219r, 223r**
		19	**2258, 221r**	*27*	**223r**

Redactarea este un amestec de rezumate și de replici, împrăștiat fără nici o ordine în 4 caiete (2254, 2255, 2257 și 2258). Singurele indicații ale unei succesiuni sînt a) indicațiile de acte și scene ale autorului, cu toate că și acestea sînt relativ sporadice și nu o dată derutante și b) trimiterile la scenele pe care poetul își propune să le imite din teatrul lui Goethe (*Torquato Tasso, Clavigo*) și Schiller (*Don Carlos, Intrigă și iubire*). De cîte ori a fost posibil, am așezat întîi planurile-rezumat și apoi scenele redactate, antepunînd cînd era cazul fragmentele de text pregătitoare care se regăsesc, cu modificări mai mari sau mai mici, înlăuntrul redactărilor mai elaborate.

Dintre toate proiectele dramaturgice eminesciene *Mira* este totodată cea mai stăruitor plănuită și cea mai nebuloasă. Într-adevăr, numele, numărul și caracterul personajelor, relațiile dintre ele și urzeala acțiunii dramatice sînt nestatornice, se întrezărește prin hățișul rezumatelor și fragmentelor interferența a două-trei structuri ireductibile una la alta, cu deznodăminte oarecum diferite, cu onomastica personajelor cînd comună cînd distinctă.

Singura soluție de a lumina lucrurile, atît cît permit textele existente, este de ales și de editat proiectul cel mai dezvoltat și care prezintă suita cea mai verosimilă, și apoi, raportînd la el cele rămase ca variații la un sistem de referință odată cîștigat, de a le grupa la secțiunea consacrată *Textelor aferente*.

În prolog, MIHAI VODĂ, către sfîrșitul carierei sale voievodale, îi încredințează lui TOMA NOUR (travestit în preot — de unde, mai departe, apelativul POPA — și purtînd numele bisericesc de HILARIU) misiunea de a descăuna pe Ieremia Movilă, Domn al Moldovei, și anume punînd pe tron în locul lui Movilă „un instrument al său", „o umbră de Domn", „un om pierdut", și făcînd „jertfa lui Avraam" adică sacrificînd acestui plan viața unui fiu, și anume, din cîte rezultă, fiul lui Toma Nour, nu al lui Mihai.

În actul I intriga se înnoadă pe temeiul voinței lui Mihai Vodă și a „ceea ce e însemnat în coală", adică într-un plan redactat de Toma. Uneltele sale sînt MAGDALINA (numită uneori ADINA), creatură a lui Toma, acum țiitoarea lui Ieremia Movilă; îndrăgostită de fiul lui Toma, MIRON-ȘTEFAN (numit cînd MIRON cînd ȘTEFAN), care la rîndul său o iubește pe lunatica fiică a lui Ieremia Vodă, MIRA. Toma urmărește s-o otrăvească pe Mira, trimițîndu-l la Magdalina pe Miron-Ștefan cu otravă, și apoi să-l inscăuneze pe acesta, urmînd să-l sacrifice mai apoi și pe el. Toma stă de vorbă cu Magdalina, care se preface că acceptă, dar în realitate vrea să-l obțină pe Miron-Ștefan fără crimă și să-l convingă pe Ieremia să-și dea fata „după polon" (care poate fi regele sau marele cancelar Zamoiski) stricînd astfel planul lui Toma. Apoi Toma vrea să-l ispitească pe Miron-Ștefan la curte, unde să afle mărire și dragoste, dar tînărul refuză, declarînd că e îndrăgostit de „umbra unui înger". După ce Miron-Ștefan rămîne singur, aceasta chiar apare, este Mira, care însă fuge de dragostea tînărului rostind vorbe obscure. Toma, revenind, îi făgăduiește fiului său, fără să știe că e vorba de Mira, că va încorpora viziunea în făptură de femeie și i-o va lăsa iubirii lui o zi și o noapte, după care ea va fi „victima unei crime" și va trebui răzbunată, ceea ce Miron-Ștefan jură că va face. Cînd își să seama că e vorba chiar de Mira și că poate să-l aducă la Curte pe această cale, își schimbă planul și trimite prin Miron-Ștefan, în loc de otravă, un simplu narcotic.

După înfrîngerea lui Mihai la Mirăslău, la Curtea Moldovei se ține un bal, care constituie cadrul general al actului II. Se află acolo și Miron, tulburat la gîndul că Mira va fi a lui iar apoi va muri (căci așa îi spusese Toma). Îi aduce Magdalinei narcoticul, stă de vorbă cu ea, îndemnînd-o „să-și purifice caracterul", ceea ce aprinde și mai tare dragostea femeii. Miron pleacă, apare Ieremia Movilă, Magdalina își pune în execuție planul de a-l convinge s-o dea „după polon", Movilă își dezvăluie intenția de a închina țara la poloni, dar Toma, care ascultase, intră și încearcă să-l convingă pe Vodă să-și schimbe politica, într-o scenă după modelul celei dintre Posa și Filip în *Don Carlos* a lui Schiller. În vremea aceasta boierii, pe cale să plece de la Curte, comentează evenimentele (căderea lui Mihai, intenția lui Ieremia de a închina țara polonilor, nebunia Mirei). Toma se arată și încearcă să-i unească în jurul ideii de a pune pe tronul Moldovei pe un fiu al lui Mihai Vodă, MARCU, „venit anume în Moldova pentru a căpăta domnia". (În realitate Toma îl are în vedere pe propriul său fiu, Miron-Ștefan, pe care avea de gînd să-l dea drept Marcu, fiul lui Mihai.) Și, pentru a li-l prezenta, îi invită la o comedie, tot la Curte, peste un ceas, unde urmau să vină la auzul clopotelor. După plecarea lor, Mira se bucură de tăcerea crescîndă a nopții, cînd se arată Miron-Ștefan, care îi spune iarăși că o iubește (dar tulburat la gîndul că fata va muri) apoi, rugat de ea, pleacă. Apare Magdalina care îi dă Mirei narcoticul. Toma trage clopotele, se adună Domnul, Magdalina, boierii și Miron-Ștefan, care o ia pe Mira în brațe, crezînd-o moartă. Actul următor începe cu o mare lamentație a tînărului, după modelul scenei similare din ultimul act al lui *Clavigo* de Goethe, iar Toma, văzîndu-l disperat, îi promite că o va învia, cerîndu-i în schimb să facă o seamă de lucruri și punîndu-l să jure pe statuia lui Ștefan cel Mare. Totodată îi dezvăluie că este fiul său, rod al unei pierdute iubiri de tinerețe și că îl destină, pentru un timp nedefinit, mai degrabă scurt, tronului Moldovei. Dar Miron-Ștefan nu are încredere în POPA și nu vrea să intre în jocul lui. Urmează o scenă violentă între cei doi, în care Toma, din motive pe care numai el le știe, poate ca „mijloc estrem", se arată în cele mai damnate culori ale lui, aruncîndu-i fiului său în față că și realitatea puterii domnești și dragostea Mirei îi erau destinate lui însuși, Toma, prin mijlocirea tînărului, folosit ca simplu instrument. Miron-Ștefan reacționează violent, simțindu-se mințit și zdrobit, declară că-și încalcă jurămîntul, amenință, se roagă. Iar într-o scenă de la sfîrșitul actului o înfruntă pe Magdalina-Adina, care îi mărturisește (cu vorbe care par să repete dinadins pe cele ale lui Miron-Ștefan către statuia lui Ștefan cel Mare, din scena de mai sus cu Toma), că a omorît-o pe Mira. Tînărul o vestește că va muri de mîna lui.

Din actul IV s-a păstrat numai un rezumat al scenei finale, în care cineva care, prin logica de pînă aici a piesei, nu poate fi Miron-Ștefan, și ar putea fi însăși Doamna, ANNA MOVILĂ, îi reproșează Magdalinei-Adina că, salvînd-o pe Mira, n-a dat ascultare lui Toma și că i-a stricat astfel planurile. Pînă la sfîrșit rezultă totuși că Toma, cu toate șovăielile sale, ale Magdalinei-Adina și ale autorului, și-a atins țelul și că Mira a murit cu adevărat. Astfel că versiunea A a actului V, cea destinată să încheie structura de pînă aici a dramei, este consacrată unui lung delir erotic, cosmic și

metafizic al unui Miron-Ștefan rătăcit în nebunie și care vorbește cu Mira ca și cînd ar fi totodată o fată vie și un înger plecat către cerul de unde venise.

Cît despre versiunea B a actului V, ea nu poate fi concepută decît dacă ar preceda-o alte patru acte decît cele înfățișate pînă acum, în care Toma ar fi încercat cu adevărat să pună pe tronul Moldovei pe Marcu, fiu al lui Mihai, pe o linie de acțiune care ar putea să fie cea din planul reprodus la *TA2* sau, tot atît de bine, alta (devreme ce acolo actului V îi sînt rezervate alte acțiuni). Așa cum îl avem, actul presupune pe de o parte prăbușirea definitivă a lui Mihai Vodă și pe de alta eșecul încercării de a pune pe tronul Moldovei un urmaș al său, pe MARCU. Se aud doar trei glasuri. Al lui TOMA NOUR care, văzînd că tot ce ținuse de Mihai s-a irosit, își ia și el rămas bun de la lume. Al lui MARCU VODĂ care, dornic de a fi Domn, la un pas de a fi Domn, strigă disperat, simțind pierzania, „Voi fi Domn, voi fi Domn!" și, după moartea lui, glasul FRATELUI LUI MARCU, o ființă imaginară care povestește întîi un vis în trei părți și apoi, după notația „Aceste trei părți trebuie dezvoltate cu măiestrie, ca să facă efect", îl reia sub forma a două „descrieri", dintre care prima corespunde primelor două părți ale visului, iar a doua celei din urmă. Într-adevăr, pînă acum nu s-a observat că atît în partea întîi cît și în cea a treia a visului poetul a lăsat două lacune (mai exact două momente nedezvoltate) marcate printr-un număr mai mare de puncte de suspensie și în care se integrează perfect cele două *Descrieri* din **2255, 183rv**, scrise cu același creion ca scurtul monolog al lui Marcu Vodă notat în josul paginii **2254, 15v**, aceea pe care sînt scrise cele trei părți ale visului. Pentru *Partea I a visului* și prima *Descriere* afilierea are argument textual în prezența în ambele texte a segmentului „mărirea unui Cezar", iar pentru *Partea III* și a doua *Descriere* prin „fugeam amețit pe strade". Nu se poate determina dacă *Descrierile* au fost scrise pentru a completa lacunele lăsate în relatarea visului sau dacă lacunele nu sînt decît locuri libere pentru integrarea unor texte redactate anterior. În aceste viziuni, Marcu Vodă, fratele geamăn al naratorului, intră în cetatea de scaun a Moldovei alături cu Mihai cel Mare, biruitor asupra lui Ieremia. Apoi, fără tranziție, înfrîngerea: Marcu e găsit de fratele său, povestitorul, ucis în palat, cu un pumnal în inimă, în timp ce Zamoiski și Ieremia intrau prin cealaltă poartă a Sucevei. Tot acest glas povestește apoi, în fraze nelegate, căci așa a rămas redactarea, înfruntarea dintre oștile lui Mihai Vodă (închipuit ca un sfînt Gheorghe pe un armăsar negru) și cele moldo-polone (cu participare turcească se pare), lupta crîncenă, apoi în zori, cîmpul plin de cei căzuți, imaginea macabră a unui tînăr mort cu capul în poala maicii sale, mai tîrziu, în altă noapte, Moldova înfrîntă și, la marginea zării, marea, amîndouă sub lumina lunii, în sfîrșit intrarea lui Zamoiski și a lui Ieremia Vodă în Suceava.

Cît despre *Textele aferente*, ele au fost organizate astfel:

I ALTE PLANURI
II SCENE
III GLASURI FĂRĂ INTERLOCUTOR
A. GLASUL LUI TOMA NOUR
B. GLASUL MAGDALINEI
C. GLASUL LUI MIRON-ȘTEFAN
D. GLASUL MIREI
IV MATERIAL REZIDUAL

Dintre cele două *Alte planuri* primul are în vedere finalul actului III, actul IV și actul V al unui proiect care presupune omorîrea lui Miron-Ștefan de către Mira însăși, instigată de Magdalina, care profita de gelozia ei. Mira promite, încearcă, dar „recade înamorată în brațele sale", apoi se sinucide, iar tînărul înnebunește, la fel ca în versiunea A a actului V, așa cum a fost el constituit aici.

Al doilea plan conține ca personaj pe Marcu Vodă, fiul lui Mihai Viteazul, care, îndrăgostit de „îngerul gîndirei", (de bună seamă Mira), simulează dragoste față de Doamna Anna Movilă, ca s-o piardă, ceea ce, într-un pasaj anulat, încearcă să facă și Toma Nour. Și aici actul V are două variante, prima obscură pentru noi în lipsa altor deslușiri, a doua încheindu-se cu o confruntare între Mira și Marcu. Acestui proiect pare să i se aplice titlul *Anna Movilă* (distinct de *Mira*) din *FRGM- 1, II, 2.*

Dintre cele 3 Scene, prima e compatibilă cu textul constituit al piesei, dar imposibil de localizat într-un act anume, a doua presupune prezența în intrigă a unui personaj, PINTEA, nemenționat în altă parte, pe care Mira îl îndeamnă să fugă, fără îndoială din calea trupelor lui Movilă și Zamoiski, iar al treilea reproduce oarecum situația de la sfîrșitul actului III, dar cu alte personaje, RĂZVAN, uzurpatorul a cărui soartă fusese dramatizată de Hasdeu, ROXANDA, echivalent al Magdalinei ca țiitoare a lui Vodă, și un ARHIEREU care, ținînd-o în brațe pe Mira moartă, înfierează crima Roxandei și a Domnului.

Distribuirea textelor la patru GLASURI: TOMA NOUR, MAGDALINA, MIRON-ȘTEFAN, MIRA, ține în bună măsură de imponderabil și este de bună seamă susceptibilă de erori, cel puțin acolo unde nu e vorba de analogii textuale cu textul constituit al piesei. O asemenea analogie textuală se găsește în primul text atribuit GLASULUI MAGDALINEI, text care reprezintă dezvoltarea paralelă, în germană, pe aceeași pagină **2254, 26v**, a segmentului „Noaptea turbură lumea-n lumină cum sub tremurul valurilor se turbură visul lumei reflectat în adînca zi a mărei..." din replica MAGDALINEI de la începutul primei scene a actului I (text pregătitor).

Iar MATERIALUL REZIDUAL poate trezi obiecția că, neavînd un caracter explicit dramaturgic, nu-și are locul aici. Totuși aceste texte sînt, topografic, atît de intim împletite cu textele care alcătuiesc *Mira* și au, în stil și în ton, uneori în cîte o inflexiune a expresiei, o atît de mare asemănare cu acestea încît situarea lor mai degrabă aici decît în volumul XV (*Fragmentarium*) a părut oportună. Ele par rostite tot de glasurile piesei, dar eliberate

de orice determinări sau mai degrabă sînt însuși glasul poetului trecind din cind în cind în alte glasuri din lumea *Mirei*, dar încă nu pe deplin întrupate.

Relația cu restul operei. Textului acestei drame îi pot fi în chip cert afiliate două poezii, cu statut distinct. Prima figurează, ca titlu, la sfîrșitul planului-rezumat al actului I: *Lira spartă-n stînca lume*, poezie deja redactată din octombrie 1866 și transcrisă în submanuscrisul *Marta* în 1879 (și din care 3 strofe se află chiar printre proiectele pentru *Mira*, **2254, 18r**): textul ei n-a mai fost reprodus aici, el figurind deja în prezenta ediție, ca parte a poeziei *Ondina*, în vol. I, p. 477, în vol. IV, p. 32–33 și în vol. V, p. 36 (note și variante); ca text independent, revizuit în 1871, poezia devine *Cîntecul lăutarului*, intitulată întîi *Cîntul unei Cassandre* (vezi OPERE, IV, p. 72–73 și V, p. 59–60).

A doua poezie trebuie menționată aici numai pentru că dezvoltă un tipar poetic prezent atît în versurile adresate Magdalinei de către Toma Nour în prima scenă a actului I („De sînt nour, de sînt lună" . . .), cît și în ce spune Miron-Ștefan la sfîrșitul primei versiuni a actului V (**2254, 296r** și **297r, 2258, 219r**). Poezia reprezintă un dialog între POETUL și IUBITA, este intitulată *Replici* și a fost transcrisă în submanuscrisul *Marta* în iulie 1869, imediat după *Ondina*, apoi revăzută, ca și *Lira spartă-n stînca lume*, tot în 1871; vezi OPERE, IV, p. 49–60 și V, p. 53.

ANDREI MUREȘANU

1. *Primele editări.* Fragmentar. Nerva Hodoș *Poezii postume*, București, Editura Institutului de Arte Grafice „Minerva", 1902, p. 23: *Andrei Mureșanu(C)* v. 375–390; Al. T. Dumitrescu, RAGSUR, I (1903), 1, 15 febr., p. 8–15: *Andrei Mureșanu(A)* v. 1–88, 121–180, 192–214, 223–230; FL-I, I (1912) nr. 48, 15 sept., p. 1: *Andrei Mureșanu(C)* v, 127–196; G. B[ogdan]–D[uică], N–C, IV (1930), nr. 227, 21 oct., p. 3: *Andrei Mureșanu(B)* 240 (10–11) 240; G. Călinescu, *OME*, II, p. 148–159, 204, 205–206, 213, 294: *Andrei Mureșanu(C)* v. 1–8, 9–11, 17–19, 24–25, 37–39, 65–68, 72–74, 81–90, 99–117, 144, 146–156, 179–182, 189–196, 221–229, 255–261, 285–298, 301–304, 401–410, 422, 459–460, 509–516, *TA 1* „Am scris-o . . . de îndoială", *TA 1* (1) 1, 2–8.

Integral. Alexandru Colorian și Al. Iacobescu, *Poezii postume*, București, Editura Cugetarea–Georgescu Delafras [1940] p. 251–283.

Inedit. *Andrei Mureșanu(A)* 183-184, *TA 1* (5) 1, în volumul de față, p. 263, 287.

Titlul și datarea. Poemul dramatic *Andrei Mureșanu* s-a păstrat în trei versiuni succesive:

1. *Mureșanu. Tablou dramatic [= Andrei Mureșanu (A)]*, din 1869, potrivit datării autografe [18]69 din **2259, 28v**.

2. *Andrei Mureșanu. Tablou dramatic într-un act [= Andrei Mureșanu (B)]*, din 1871, dată pentru care avem o mărturie autografă, o scrisoare trimisă din Viena lui Iacob Negruzzi la 16 mai 1871: „am compus un tablou dramatic a cărui figură principală e — Andrei Murășanu" (SPL, I, p. 322).

3. *[Andrei Mureșanu] [= Andrei Mureșanu (C)]*, din 1876, cum rezultă din prezența textului autograf, scris cu cerneală violetă și cu grafia acelei perioade, în caietul dictando cartonat pe care poetul îl folosea la Iași începînd cu 1875 și care mai cuprinde, scrise tot pe atunci, *Călin*, *Dezgust*, *Nunta lui Brighelu*, transcrierea după *Minegmii* (datînd poate din 1875) și, la început, un joc anagramatic exhaustiv pornind de la numele *Veronica*, ceea ce trimite tot la acest an 1876, plin de atîta fervoare.

Sinopsa manuscriselor

Andrei Mureșanu (A)

2254, 77rv, 78r, 79rv, 80rv, 81v
2255, 6r
2260, 131r
2291, 30r

Andrei Mureșanu (B)

2254, 74rv–76rv, 81r
2257, 101rv, 102r, 103r, 104v
2291, 30rv, 31r, 32r

Andrei Mureșanu (C)

2283, 113v–125v, 126r, 126v–138v

Andrei Mureşanu (A)

2259, 28rv, 2254, 77r, (77r), 77rv, 78r, 77v, 79rv, 80r, (2260, 131r, 2255, 6r) 80r, 77r, 80rv, 81v, (2291, 30r) 81v

Andrei Mureşanu (B)

2254, 74r, (74r) 74r, (2257, 102r) 74rv, (2257, 102r) 74v, 75rv, (2257, 102r, 103r) 75v, 76r, (2257, 104v) 76r, (2291, 30rv, 30r, 31r, (2257, 101v) 31r) 76rv, (2257, 104v) 76v, (2257, 101r) 76v, (2291, 32r) 81r

Andrei Mureşanu (C)

2283, 138v—126v, 126r, 125v—122v, 121v, (121v) 121v, 122v, 120v—113v

Textele aferente

1 **2259, 28r**
2 **2254, 83rv**
3 **2257, 101v**
4 **(2254, 9v, 2262, 8v) 2254, 9v**

Andrei Mureşanu (A). Paginile pe care a fost scrisă, dintr-o hîrtie compactă de 23,5×19 cm, trebuiau să figureze toate în cadrul submanuscrisului *Marta* din **2259**, unde poemul dramatic poartă numărul de ordine 17, dar din totalul de 4 asemenea file numai una este legată la locul ei firesc din **2259**, ca fila **28**, ultimele 3 fiind legate în **2254**, ca filele **77, 79** şi **80**, unde au fost de bună seamă găsite de cei care le-au legat acolo amestecate între filele pe care se află scrisă versiunea B. În acest continuum au fost incluse de poet, ca redactări adiacente, 2 file de alte dimensiuni şi factură, scrise cu altă cerneală şi un scris puţin diferit: *1.* actualele **2254, 78r** şi **78v** (*verso* pe care figurează o continuare scrisă cu creionul), integrate de Eminescu pe **77v** prin notarea uşor diferită a primului vers al intercalării şi *2.* **2254, 81v** pe care mai degrabă altcineva decît autorul a lipit un petec de hîrtie răzleţit pe care se afla redactată o variantă a finalului, adică un alt text decît *Deşteaptă-te, române* pe care să-l cînte Andrei Mureşanu în încheierea tabloului dramatic. De remarcat că atît **78rv** cît şi **81v** conţin rime preponderent încrucişate, spre deosebire de rest, constituit din rime perechi.

La aceasta am adăugat: 2 variante la v. 184—191, şi anume a) **2260, 131r** şi b) **2255, 6r**, acesta din urmă mai elaborat, parcă destinat unui alt context, ulterior, şi patru versuri răzleţe din **2291, 30r** care au fost remaniate şi integrate în varianta finalului de pe **2254, 81v** (v. 239 şi urm.).

Este evident că poetul a recitit ceva mai tîrziu această primă redactare, cum se vede atît din integrarea pe **77v** a filei **78rv** („Eu stelele le spulber ca file-ngălbenite"), cît şi dintr-o tentativă destul de şovăielnică de a schimba numele a două personaje: ANUL 1848 apare în **2259, 28v** şi ca MOARTEA sau, în latineşte, MORS, iar GENIUL LUMINEI este numit, singura oară cînd ia cuvîntul, în **2254, 79v**, LUMINA apoi SPIRITUL apoi, cu o cerneală ulterioară, IRIS (scris ISIS, de bună seamă din inadvertenţă, pentru că Iris, este totuşi numele luminii aurorale, pe cînd cel al divinităţii egiptene nu avea ce căuta aici; de altfel, în lista de personaje a versiunii B, IRIS, scris cu creionul, apare ca o variantă pentru GENIUL LUMINEI).

Andrei Mureşanu (B). Fondul paginilor pe care este redactat îl constituie filele **74rv—76rv** şi **81r** din **2254** (între **76** şi **81** sînt intercalate filele **77—80**, care aparţin versiunii A). Dar pentru această redactare continuă există 9 redactări pregătitoare care se află distribuite între **2257** (7 texte) şi **2291** (2 texte), pe file de epocă vieneză, cu un scris foarte asemănător cu acela al continuumului **2254, 74rv—76rv, 81r**, dar cu o cerneală ceva mai neagră. O menţiune specială merită textul pregătitor **2257, 102r—103r** („Fiţi răi şi veţi străbate"), care prezintă situaţia foarte rară şi paradoxală a unui text răzleţ şi neintegrat mai elaborat, cu imagini mai dezvoltate şi cu rimele mult evoluate comparativ cu textul integrat, ceea ce pare să-i răpească însuşirea de text pregătitor. Astfel că, deşi l-am integrat cu acest statut, nu se exclude posibilitatea ca el să fie totuşi o redactare ulterioară, făcută în sine, ca exerciţiu care, prin metamorfoze încă nestudiate, avea să i se asocieze cumva lui *Împărat şi proletar*.

Situaţia textuală a versiunii B, judecată în ansamblu, se prezintă ca o elaborare grăbită şi frămîntată de încercări (de unde abundenţa textelor pregătitoare), făcută în mod vizibil cu un ochi asupra versiunii A, pe care încearcă să o reelaboreze într-o formă mai evoluată. Totuşi ea rămîne o încercare abandonată, nu numai pentru că lista de personaje este plină de indecizii: MORS INDIFERENŢIALUL (NIRWÂNĂ) şi GENIUL LUMINEI IRIS (scris ulterior cu creionul, reluînd o intenţie prezentă, cum s-a văzut, încă din versiunea A); ci şi, mai ales, pentru că singurul glas din versiune este cel al lui Andrei Mureşanu, fără nici o intervenţie a celorlalte personaje, deşi modelul versiunii A apare încă destul de puternic pentru a aştepta o dezvoltare, în linii mari, similară. Putem deci considera că versiunea B nu este decît un lung monolog al lui Andrei Mureşanu, neintegrat într-o structură dramatică, şi anume reelaborarea mai dezvoltată, dar şi mai grăbită ca redactare, a partiturii lui MUREŞANU din versiunea A.

Andrei Mureşanu (C), ulterior cu cinci ani, deci din miezul cronologic şi creativ al epocii ieşene, este cuprinsă în caietul **2283, 138v—113v** (paginaţia regresivă şi pe verso provine din numerotarea Academiei, care a numerotat caietul plecînd de la textele scrise, cu caietul întors, de la capătul caietului spre început, deşi ordinea normală este cea a numerotării autografe a primelor 17 file (**155v—133v** în paginaţia BAR).

Textele aferente, puţine, au în fruntea lor un text, *TA 1,* notat în **2259, 28r,** deci pe prima pagină a versiunii A, dar care pare să fie scrisă în momentul în care poetul, considerînd că versiunea aceasta e depăşită ca stare de spirit şi ca idee, trece sau a trecut deja la redactarea versiunii B, încărcată de o viziune a istoriei cu totul străină de a

unui om pentru care lumea „se prezintă armonioasă”. *TA 1* este deci documentul unui moment de revoluție în lumea interioară a poetului.

TA 2, un dialog între ÎNTUNERIC (corespondent al MORȚII din tabloul dramatic) și POET (corespondent al lui ANDREI MUREȘANU dar și al poetului însuși), are v. 1—4 aproape identice cu v. 154—157 din *Andrei Mureșanu (A)*, apoi însă POETUL se erijează singur în principiu pozitiv, în timp ce în cadrul poemului el este investit de LUMINĂ cu rolul acesta. Data textului aferent este ceva mai timpurie decît concepereа primei forme a tabloului dramatic, dar nu mai veche de 1867—1868, după analogiile cu *Mira* și cu *Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie* care vor fi înfățișate mai jos.

TA 3 este o variantă de concepție la imaginea biruitorului din lumea răului. În versiunile B și C biruitor asupra mulțimii de proști este „cel astut”, cel care ascunde gloatei adevărul și o măgulește în pornirile ei rele; aici, în *TA 2*, e descrisă apoteoza răutății întrupată în prostia unui cap îngust.

Ultimul text aferent, *TA 4*, notat printre fragmente destinate dramei *Ștefan cel Tînăr*, este afiliabil, ca ton general și ca detalii, versurilor 196—207 din *Andrei Mureșanu (B)*, cu textul ei pregătitor (*Andrei Mureșanu (C)*, v. 157—166). Glasul e cel al lui MUREȘANU, fără îndoială, cel care, în cadrul poemului, rostește tiradele din clasa „O, de-aș vedea furtuna că stelele desprinde”. Doar că aici imaginea escatologică este mai activă, Mureșanu ar vrea să încheie socoteala lumii ca Dumnezeu ce suflă într-o trîmbiță cosmică făcută din cerul întreg, în timp ce în corpul poemului Mureșanu dorește doar să vadă lumea zdrobită prin lucrarea lui Satan, ca principiu al morții izbăvitoare de rău. Nu lipsesc unele concordanțe textuale sau de imagini: „lumile murinde” — „lumea murindă”, atmosfera viforoasă, imaginea nopții cosmice finale, dar mai ales analogia dintre *TA 4* și *Andrei Mureșanu (B)*, v. 213—216, unde înveninarea vremii se face, ca și nimicirea lumii din ansamblul textului aferent, prin răsuflarea din adînc a poetului, un evident analogon al trîmbițării vijelioase din fragment. Ar fi ispititor să apropiem demonii care se rostogolesc prin aerul cernit din paranteza de la sfîrșit de versul „Că prin acele neguri demonii-n stoluri zboară”, dar acesta din urmă e scris mai tîrziu și avem, deci, de a face doar cu o anume constantă imagistică.

Relația cu restul operei. Concordanțele textuale cu elemente din restul operei sînt, și în cazul lui *Andrei Mureșanu*, numeroase:

Versurile cu care se deschid toate cele trei versiuni, și care se esențializează în mod vizibil de la o versiune la alta, au fost, după o ultimă condensare și epurare, autonomizate ca *Se bate miezul nopții*, scrisă în forma ei definitivă, din **2260, 117r**, în 1876, anul ultimei versiuni din *Andrei Mureșanu*, dar publicată întîia oară abia în prima ediție Maiorescu (vezi OPERE, I, p. 203 și III, p. 164—166). De adăugat că versul „Și somnul — vameș vieții să nu-ți mai ieie vamă” din *Gemenii* (v. 260) are un evident corespondent în suita de texte din *Mureșanu* care duce la *Se bate miezul nopții*.

O mare răspîndire în operă au, cu adaptările de rigoare de la context la context, versurile 68—186 din *(B)* și 81—144 din *(C)*, adică tirada mizantropică despre preponderența și biruința răului în lume. În opera propriu-zis poetică ele apar în *Gemenii*, v. 20—56 (monologul lui Brigbelu), în *N-am fost la înălțime*, v. 37—72) și, mai mult ca idee a opoziției dintre asupriți și asupritori (v. 128—186), în *Împărat și proletar*, fără să știm încă bine dacă au ajuns acolo de aici sau invers, căci cronologia lui *Andrei Mureșanu (B)* (singura versiune în care se observă analogii) și a primei versiuni din *Împărat și proletar* (1870—1871) permite ambele soluții. Poate avem de a face cu dezvoltarea diferită a ideii de asuprire, într-un caz fiind vorba de asuprirea de clasă, iar în *Andrei Mureșanu* de cea națională. Oricum, privind atent, se descoperă cîteva grăitoare analogii textuale, mai ales între redactarea din **2257** a pasajului din *Andrei Mureșanu (B)* și prima redactare, A, a lui *Împărat și proletar* (OPERE, I, p. 343—346).

Andrei Mureșanu (B)	*Împărat și proletar (A)*
127 (6) 128 Cu-a voastre mîini greoaie voi statul îl mișcarăți	v. 17—18 căci trebuie să fie brațe tari, A statelor greoaie cară trebui-mpinse
127 (10) 128 Voi v-ați hrănit dușmanii, i-ați apărat cu sînge	v. 20 Căci noi luptînd cu sînge, ei pot să fie mari
127 (26) 128 Trăiesc ca zeii-n ceruri	v. 55 Petrecînd ca în ceruri (*apoi:* Petrec ca și în ceruri)
178 (3—5) 179 Și sfărîmați c-o mîndră strigare triumfală Cea ordine nedreaptă, șireată, infernală, Ce proștii și șireții...	v. 76—77 Zdrobiți orînduirea cea crudă și nedreaptă Ce lumea o împarte în mizeri și bogați

În afara poemelor autonome pasajul se regăsește însă, pe diferite întinderi și cu adaptări diferite de la caz la caz, în însăși opera dramaturgică, și anume în *Bogdan-Dragoș* și în *Alexandru Lăpușneanu*, atît în prolog (unde sînt rostite de Mohamed II) cît și în actul *Dreptate!*, unde apar în monologul voievodului (în situații precizate în comentariul la fiecare dramă).

Există două concordanţe textuale între *Andrei Mureşanu şi Ştefan cel Tînăr*: a) versurile 211—214 din versiunea A se regăsesc, cu modificări, în versurile 591—591 din *Ştefan cel Tînăr* ("Zdrobita liră" — „Sfărmata liră . . .") ; b) versurile 465—472 din versiunea C sînt luate din *Ştefan cel Tînăr*, v. 316 (5—11) 317 şi 321—327, dramă redactată paralel cu versiunea A şi puţin înainte de versiunea B, dacă nu chiar paralel cu ea. Dar apropierile dintre poem şi această dramă depăşesc similitudinile de redactare sau chiar migraţia unor versuri. *Ştefan cel Tînăr* este una din dramele în care apare Mira, şi Mira este un arhetip eminescian: tînăra angelică, înstrăinată de lume pe un ţărm pustiu sau într-o insulă, oarecum rătăcită la minte, fantomală, totuşi atrăgîndu-i cu putere pe îndrăgostiţi ca un miraj al luminii (Ştefăniţă, Maio, Rareş, Călugărul). Pasaje conţinînd sau implicînd acest arhetip se regăsesc în *Ştefan cel Tînăr*, în *Petru Rareş*, în *Andrei Mureşanu (C)*, în *Povestea magului călător în stele* şi în *[Călugărul şi Chipul]*. În cazul acestor din urmă texte există şi întinse concordanţe textuale: p. 299—321 şi 399—415 din *Andrei Mureşanu (C)* regăsindu-se aproape aidoma în *[Călugărul şi chipul]*, v. 3—9, 24 (1—4) 25, 33—46, 23—32, 47—55 de unde chiar au fost preluate pentru a fi integrate în *Andrei Mureşanu (C)*, aşa cum *[Călugărul şi Chipul]* este o dramatizare a părţii III din *Povestea magului . . .*, faţă de al cărei text inovaţiile sînt puţine şi neesenţiale.

Se află în *Andrei Mureşanu (C)* şi cîteva ecouri tîrzii ale timpuriilor şi multelor încercări pentru *Ondina* (1867, 1869): cîteva dintre tiparele şi versurile feeriei muzicale se află întreţesute în urzeala tabloului dramatic (v. 197—254: VISURILE, SOMNUL, VÎNTUL, IZVORUL ; v. 324—399: UNDELE, DELFINUL, ONDINA, SIRENA ; v. 523—526: [DELFINUL]. Astfel, duetul cîntat de ONDINA şi DELFIN (v. 367—374) are schema ritmică a versurilor 69—100 din *Ondina I* (OPERE, I, p. 456—457), din *Ondina II* (OPERE, I, p. 473), precum şi cîteva concordanţe textuale din ambele *Ondina* şi din variantele lor, ca (vezi OPERE, V, p. 40—42):

Andrei Mureşanu (C)	*Ondina*
v. 366 Tu ce eşti zeilor suroră gemene	Tu eşti <simţirilor> cîntărilor suroră gemene
v. 369—370 Nu are nimene un cînt să semene cu al tău glas	El a cătat <O dulce pasăre, ce-n glas să-i semene> Mireasă tînără, la glas să-i semene <Şi> Dar n-a aflat (cf. mai jos: Şi blîndu-ţi glas)
v. 371—374 Spune-ne cîntecul ce-n nopţi lunatece Adese-l cînţi Cînd luna tremură prin ceţi apatece, Prin codrii sfinţi	(a) Spune-ne aria ce-n nopţi lunatece Ades o cînţi Cînd iese stelele din ceţi apatece Pe codrii sfinţi (b) Spune-ne cîntecul ce-n nopţi lunatece Adese-l cînţi Cînd luna caută din ceţi apatece În codrii sfinţi.

Versurile 332—335, precum şi 523—526, cu care se încheie *Mureşanu (C)*, au în *Ondina* corespondent aproape textual :

(a) O, zînă Cu ochii de albastră lumină Cu plete ce-acopăr cu aur Tezaur.	Cu plete ce-acopăr cu aur Tezaur. Variaţia din ultimele două versuri, care în *Mureşanu* sînt:
(b) Ondină Cu ochi de dulce lumină,	Cu părul tău lung - un tezaur De aur

deşi foarte mică, dă bine seamă şi măsură de drumu străbătut de Eminescu într-un deceniu, între 16 şi 26 de ani

Versurile 375—390, dintre care pentru v. 3 —390 există versiunea pregătitoare 378 (1—12) 379, au fost reluate de poet mai tîrziu, prin 1879—1880 şi autonomi te sub titlul *Cîntec de sirenă* în **2279, 82r**—**83r**. În cadrul prezentei ediţii poezia nu are însă statut autonom, ci ap: : doar printre variantele la *Andrei Mureşanu (C)*, în OPERE, V, p. 263, lucru explicabil prin evasiidentitatea celor ouă texte. Totuşi nu le-am reprodus aici ca varianta finală a acestor versuri destinate să fie cîntate de SIRENA pentru că am vrut să respectăm statutul de poezie autonomă pe care poetul i l-a dat prin decontextualizare şi titularizare. Iată diferenţele :

Andrei Mureşanu (C)	*Cîntec de sirenă*
v. 375 Vin iubite! Cungiura-voi	v. 1 Vin iubite,-ncunjura-voi
v. 382 Tu ferice să te vezi	v. 8 Ca ferice să te vezi
v. 390 Şi în gînd te chem încet	v. 16 Şi te chem, te chem încet
v. 391 Vino, vino, mult iubite	v. 17 Vin' iubite, să te legăn
v. 394 Eu privirea să mi-o pierd	v. 20 Toată viaţa să mi-o pierd
v. 395 Să-mi [pun] gura la ureche	v. 21 Şi cu şoapte-abia-nţelese
v. 396 Şi să-ţi spun că te iubesc	v. 22 Eu să-ţi spun că te iubesc

Încă o apropiere se poate face între v. 186—195 din versiunea B, respectiv 147—156 din versiunea C, și v. 113—124 din *Demonism*. Nu se constată strictă concordanță textuală, ci mari înrudiri de idee și structurare (vezi OPERE, IV, p. 87—91).

În sfîrșit, versurile 183 (1—4 și 1—6) 184 și 184—191 din versiunea A au fost reluate în 1876 (deci la data versiunii C) și integrate, cu adaptările necesare, în *Nunta lui Brig-Belu* (versiunea A[1] din *Gemenii*) v. 201—206, precum și în *[Gemenii]*, versiunea C, v. 341—344 (vezi OPERE, V, p. 444 și 474). Ele apar inițial în *Bolnav în al meu suflet*, unde mai apare și echivalentul textual al v. 55—62 (OPERE, IV 513—514).

Și între textele aferente, *TA 2 [Întunericul și Poetul]* conține cîteva versuri pentru care se găsesc concordanțe textuale. Astfel, v. 8—10 se regăsesc aproape identice în ultimul text destinat primei scene a primului act din *Mira* (**2254, 15r**): „Noi toți sîntem / Ca rîul care cîntă trecutul unei stînci,/ Dar stînca e eternă și valu-i trecător". Or, în altă formulare, ideea se regăsește în antuma *Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie* (publicată în „Familia" din 2/14 aprilie 1867): „Căci rămîne stînca, deși moare valul", poezie al cărei v. 4: „La trecutu-ți mare, mare viitor!" concordă cu v. 27 din *TA 2*. E limpede că prima versiune din *Andrei Mureșanu*, cea din 1869, căreia îi este aferent *[Întunericul și Poetul]*, conține, dacă nu redactări mai vechi, elemente și reminiscențe de la chiar începutul activității poetice a lui Eminescu.

POVESTEA

Primele editări. Fragmentar. G. Călinescu, *OME*, III, p. 33—36; v. 19—28, 129—160, 169—178, 183—192. Integral. OPERE, IV, p. 464—469, OPERE, V, p. 140, 571—573.

Titlul. *Povestea* este titlul dat de autor după numele glasului care prezintă situația din acest tablou dramatic rostit de patru glasuri: [POVESTEA] („Eu, palida poveste" — v. 75 —, cu o concordanță textuală în vorbirea umbrei voievodale: „Zburam, un basmu palid..." — v. 184), [POETUL], POESIS (care este glasul însuși al poeziei) și [UMBRA LUI] ȘTEFAN [CEL MARE].

Datarea. Putem fixa ca dată pentru poem anul 1869, începînd din august, cînd se anunță logodna domnitorului Carol cu principesa Elisabeta de Wied (celebrată în 5/17 octombrie și urmată de căsătorie în 3/15 noiembrie 1869). Eminescu începe poemul la București prin august-septembrie, pe **2262, 54—55** apoi, cu aceste file în față (după cum se vede din însemnările marginale de dată vieneză), îl încheie la Viena în octombrie-noiembrie, în **2262, 56—57.**

Sinopsa manuscriselor.

2254, 22v
2262, 53rv, 54r, 55r, 56rv, 57r

Organizarea textelor

2262, 53r, (53v) 53rv, 53r, 54r, 53v, 54r, 55r, (55r) 56v, 57r, 56v, 56rv

Text aferent

2254, 22v

Filele **54—55** se deosebesc prin hîrtie, cerneală și grafie de **56—57**, pe care poetul a scris mai tîrziu, ca să completeze poemul, dar cu aceeași ortografie și același stil poetic. Ordinea din textul aici editat provine dintr-o regrupare a segmentelor din manuscris dictată de logica desfășurării textului, încărcat de marginalii (cînd integrate, cînd nu) și de redactarea din nou a două pasaje.

Versurile 85—86 și 17—20 sînt scrise la Viena pe filele de la București și le-am integrat, pe primele ca text definitiv și pe ultimele ca încercare mai tîrzie de ameliorare a unui text pregătitor pe care apoi poetul l-a redactat din nou, la sfîrșitul poemului.

Textul aferent, din 1868, deci redactat înainte de a putea apărea intenția unui poem ocazional, cu prilej dinastic, are însă personajele și, *in nuce*, toată atmosfera părții boreale din *Poveste* și chiar cîteva frapante concordanțe textuale:

	Povestea	*TA*
v.3—4	Care-și petrece-n visuri de iarnă a viață	Ce-n ruinele de gheață
	Ce doarme[-n] valuri triste și în ruini de gheață	Doarme recea ei viață
	(*inițial* Și dezmierdînd cu valuri ruinele de gheață)	
cf.v.13	Și din ruini de gheață	
v.21—22	Atunci marea ce cînta prin stîncele zdrobite	Și marea ce cînta pe stînce zdrobite
	Și vîntul care geme prin iernele cernite	Și vîntul ce geme pin ierne cernite
v.26	În fundul ei sălbatec e cîntec și lumină	Înecați de cîntec și lumină
v.29	Genii cu părul blond	ginii de aur
v.56	De-atunci mai tristă-i marea	marea a rămas mai tristă
v. 188	Ce lumina e-al nopții alb soare de argint	Argintul soare-al nopții

dintre care cea mai curioasă e cea de la v. 56, care pare o anticipare, pentru noi obscură, a situației din *Povestea*.

Trebuie notat că acest text aferent este redactat în trei momente distincte, cu cerneală mai brună, apoi, de la „Ossian..." cu cerneală neagră, iar ultimul vers cu un creion negru poate din 1871, ceea ce ar dovedi mai degrabă că versul provine din *Povestea*, nu că a intrat în ea (vezi OPERE, V, p. 140).

Relația cu restul operei. Analogii și concordanțe notabile apar și cu restul operei literare, ca de pildă în proza literară /„*Basmul cel mai fantastic*..." / din sfera textelor aferente la *Geniu pustiu*, din aceeași epocă, unde, deși cu alt rol decît aici, apare numele Poesis, asimilată cu steaua polară, precum se observă și apropieri de cuvinte și imagini, ca „razele stelelor blonde să pătrundă prin înaltele bolte de smarald a palatelor din fundul mărei", dar mai ales, prin raport la v. 4 (2—5) 5, „Îmi place să privesc cîte-o uriașă stîncă de gheață și să-mi închipuiesc cumcă e bătrînul și înghețatul rege Nord, care se uită, rizînd cu vîntul, în fundul mărei, unde-și scaldă picioarele slabe, pe cînd nori cenușii îi acoperă fruntea cu niște plete sure de bătrînețe" (OPERE, VII, p. 237).

Dar cele mai importante apropieri se pot face cu însuși textul versiunilor epizodului *Miazănoaptea* din *Memento mori*, unde nu puține versuri din *Povestea* au fost preluate aproape textual, prin 1871—1872, și integrale, cu altă prozodie, într-o nouă sinteză, cum poate vedea oricine citește versurile 1—68 din *Povestea* în paralel cu primele 8 strofe ale epizodului (v. 1105—1062 din *Memento mori* în OPERE, IV, p. 142—143 și, pentru variante, V, p. 140—141). De remarcat că v. 3 din *Poveste* are un corespondent apropiat în varianta abandonată a versiunii din **2257, 96r**, și anume „Colo-n Miazănoaptea mîndră ce petrece a viață", ajustat greșit în OPERE, V, p. 140 ca: „Ce petrece-a [ei] viață". Se descoperă aici punctul de trecere de la tablou dramatic la marea panoramă istorică.

De mai puțină importanță, dar meritînd a fi relevată, este concordanța versurilor 206—210 (care reiau, tot cu modificări, versurile anulate reproduse în nota 43) cu v. (82—94)1 și 53—57 din *Ștefan cel Tînăr*. Pretutindeni apare, cu pronunțate asemănări de frazare, imaginea întregului pămînt românesc.

FRAGMENTARIUM LA DRAMELE ISTORICE

Primele editări.

A. TEXTE ȘI FRAGMENTE NEAFILIABILE

Cassiodor. Fragmentar. C. Călinescu, VR-1, XXV (1933), nr. 3, mart., p. 195—200 ; **204r**, v. 1—16, **204v** „Existența mea...voi trăi" + (Diodor...Dumnezeu) **204r.** Integral. O.IV, p. 426—429. *[Ștefan cel Mare], 1.* Integral. O.IV, p. 628—629; *2.* Integral. OPERE, V, p. 629; *3.* Integral. OPERE, I, p. 498. *[De ce așa de trist...?].* Integral. OPERE, V, p. 629. *[Ce alegeți].* Integral. O.IV. p. 430. *[Dar vreți să-l răsturnați?].* Integral. O.IV, p. 620.

Replici răzlețe, 1. Integral. O.IV, p. 436. *2.* Integral. O.IV, p. 483. *3.* Integral. O.IV, p. 438. *4.* Integral. O.IV, p. 460. *5.* Integral. OPERE, V, p. 610. *6.* Integral. O.IV. p. 437. *7.* Integral. O.IV. p. 455. *8.* Integral. O.IV. p. 668. *9.* Integral. O.IV, p. 483—484. *10.* Integral. OPERE, V, p. 653. *11.* Integral, O.IV, p. 411. *12.* Integral. OPERE, V, p. 656. *13.* Integral. OPERE, V, p. 656. *14.* Integral. OPERE, V, p. 656. *15.* Integral. OPERE, V, p. 656. *16.* Integral. OPERE, V, p. 656. *17.* Integral. OPERE, V, p. 258, 616 Integral. OPERE, V, p. 648. *18.* Integral. OPERE, V, p. 649. *19.* Integral. OPERE, V, p. 674. *20.* Integral. O.IV, p. 661. *21.* Inedit. În volumul de față, p. 301

B. LISTE ȘI PROIECTE

I, 1. Integral. G. Bogdan-Duică, BME, III (1932) fasc. 10, p. 185—186; G. Călinescu, *OME*, II, p. 233. *2.* Integral. G. Călinescu, *Opere*, XII, p. 126. *3.* Integral. G. Călinescu, *OME*, II, p. 220. *4.* Integral. G. Bogdan-Duică, BME, III (1932), fasc., 10, p. 185—186; G. Călinescu, *OME*, II, p. 278. *5.* Fragmentar. G. Călinescu, *OME*, II, p. 279, parafrazat. Integral. O.IV, p. 665—666.

II, 1. Catilina. Fragmentar. G. Călinescu, *OME*, II, p. 221—222, parafrazat. Integral. O.IV, p. 517. *2. Gracchus Babœuf.* Fragmentar. G. Călinescu, *OME*, II, p. 221—222, parafrazat. Integral. O.IV, p. 517. *3. Morny.* Fragmentar. G. Călinescu, *OME*, II, p. 222—223, parafrazat. Integral. O.IV, p. 518.

Întreg acest material rezidual se împarte în chip firesc în *A. Texte și fragmente neafiliabile* și *B. Liste și proiecte. Neafiliabil* înseamnă că un text de natură neîndoielnic dramaturgică a) fie că nu poate fi afiliat nici uneia dintre cele 11 drame rămase de la Eminescu, b) fie că ar putea fi afiliat deopotrivă la două sau mai multe dintre acestea.

Primul dintre textele grupei *A* are titlu de autor, iar următoarelor patru le-am dat titluri de editor, pleclnd de la conținut sau de la sintagma inițială. Restul a fost numerotat de la 1 la 16.

Organizarea textelor

A. Texte și fragmente neafiliabile:

Cassiodor	**2255, (204r) 204rv, 205r, 204v 204r**	*[Ștefan cel Mare]*	*1* **2260, 254r** *2* **2270, 73v** *3* **2287, 24r**

[„De ce așa de trist ..."] **2270, 67r, 68r**

[Ce alegeți?] **2262, 181r**

[„Dar vreți să-l răsturnați?"] **2277, 2r**

Replici răzlețe

1 **2262, (13r) 13r**
2 **2254, 23r**
3 **2262, 13v**
4 **2254, 25v**
5 **2257, 178r**
6 **2262, 13v**
7 **2254, 14v**
8 **2276, 201r**
9 **2254, 23r**
10 **2289, 55v**
11 **2254, 9v**
12 **2268, 18r (= 39v)**
13 **2268, 18r (= 39v)**
14 **2268, 18r (= 39v)**
15 **2268, 18r (= 39v)**
16 **2268, 18r (= 39v)**
17 **2291, 32r; 2259, 277r**
18 **2259, 186r**
19 **2270, 69r**
20 **2256, 13r**
21 **2254, 297r**

B. Liste și proiecte

I.

1 **2254, 19r**
2 **2254, 301v**
3 **2286, 33v**
4 **2275, 175v**
5 **2306, 88r**

II.

1 Catilina **2286, 35rv, 36r**
2 Gracchus Babœuf **2286, 36v**
3 Morny **2286, 36v, 37r**

Cassiodor aparține ca ideație și stil primei tinereți literare a poetului și are în chipul cel mai vădit maniera tiradelor liric-metafizic-cosmice din *Mira*, poate data deci din 1868–1869.

Primul alineat este doar o primă redactare a ceea ce urmează imediat, lucru neobservat pînă acum. Aici este dat cu statut de text pregătitor sau primă versiune. Toate segmentele de text notate pe margini și neintegrate de poet au fost integrate textului atunci cînd acesta oferea un punct de inserție, așa cum s-a spus, pentru fiecare caz, în aparatul de variante. Restul acestor fragmente a fost lăsat la sfîrșit și seriat în ordinea descrescîndă a aderenței la text.

Titlul, deși autograf, este dezmințit în primul șir al textului pregătitor, unde se trece de la Cassiodor la Diodor (poate pentru că etimologia lui Diodor, „dar al lui Zeus", este mai aproape de gîndul celui care monologhează aici). Dar și Diodor este abandonat cînd începe redactarea finală, care este, nu încape îndoială, un monolog al poetului însuși, netravestit sub nici un nume.

Deși avea de gînd să-l abandoneze în favoarea unei alte redactări, sfîrșitul în versuri, în singura formă, a fost reconstituit, aici, atît cît era cu putință, din ștersături și dislocări.

Motivul lirei sparte apare frecvent în prima manieră eminesciană și se regăsește, cum se poate vedea *ad locum*, în *Mira, Ștefan cel Tînăr, Andrei Mureșanu*, iar, în afara operei dramaturgice, în *Ondina*, versiunea B (vezi OPERE, I, p. 477 și IV, p. 32–33).

În opera teatrală Eminescu n-a ajuns să trateze dramaturgic figura lui Ștefan cel Mare, chiar dacă el figurează în trei dintre cele patru liste de titluri și personaje publicate aici în *FRGM–1, II:* în *3* („10. *Leul murind*"), în *4* („4. *Ștefan cel Mare* – El însuș") și *5* („V Ștefan cel Mare – fuga lui Petru Rareș").

Puținul care, avînd caracter scenic, poate fi raportat la Domnitor, se reduce la trei fragmente răzlețe, dealtminteri toate trei foarte frumoase, pe care le-am grupat sub titlul de editor *[Ștefan cel Mare]* și dintre care *1* (aflător printre textele din familia *Alexandru Lăpușneanu*) se raportează la un moment de mare biruință asupra turcilor, lupta de la Podul Înalt, iar *2* și *3* evocă moartea voievodului, la acest din urmă text ceea ce îl situează în sau după 1873, se regăsesc, aproape textual, versuri din *Decebal* (ultima scenă dinaintea ultimului act), unde e vorba de moartea regelui dac.

în *Ștefan cel Mare 3:*

Se pare
Că cerul e-un palat de Imperator,
Deșert, pustiu – căci D[umne]zeu e mort.

în *Decebal:*

Pare că cerul e-un palat de Cezar,
Tăcut, pustiu, prin care-un vaiet trece,
E ca și cînd ar fi murit ceva
În univers – pare că Dumnezeu
E mort.

★

[„De ce așa de trist...?"] este inclusă de Perpessicius (OPERE, V, p. 629—630) printre schițele destinate unui poem nu numai neîncheiat, dar abia însăilat din însemnări febrile și intitulat de editor *Ștefan cel Mare (Schițe de imn)*. Textul ar aparține deci tot grupei *[Ștefan cel Mare]* de mai sus, dar într-un fel mai puțin direct. Dialogul dintre o fată, Mărgărita, și un războinic: în prima parte (I) tristețea tânărului pare stîrnită de faptul că, în timp ce Ștefan cu oștirea sînt plecați să-i înfrunte pe turci, el e silit să rămînă la Suceava, ca s-o apere; în a doua (II) fata e tristă pentru că, în ciuda rugăminților ei, tînărul războinic pleacă totuși spre menirea lui.

[Ce alegeți?] este un text cu totul enigmatic, pentru că e greu de imaginat cine și în ce context istorico-dramaturgic rostește verbele acestea. Oricum, ele includ și o parafrază după niște cuvinte vestite pe care le rostește, în infern, umbra lui Ahile *(Odiseea,* XI, v. 489—491): „Zic că este mai bine să fii cel de pe urmă / În rîndurile vieții decît un zeu în iad".

[„Dar vreți să-l răsturnați?"] se află scris printre textele care constituie fragmentul de dramă *Alexandru cel Bun* și nu este exclus, de vreme ce acolo se are în vedere criza legată de succesiunea la tronul marelui voievod și crîncena învrăjbire dintre urmașii lui, ca acest fragment să fie rostit de unul dintre ei, mai degrabă Ștefan, sprijinind un plan de răsturnare al lui Ilie, dar certitudini în acest domeniu pur conjectural nu există, iar textul trăiește în sine, prin forța lui verbală.

Restul fragmentelor sînt simple aruncături răzlețe de condei, unele cu caracter dramatic destul de decelabil, altele asimilabile acestora prin proximitate, cerneluri, scrisuri, nici unul alocabil vreunei drame, poate cu excepția lui *1—6* (mai ales *1—5*, pentru că rîsul palidei femei din *6* nu o aseamănă cu Mira), care pot fi rostite, cu gîndul la Mira, de Ștefan cel Tînăr, de Maio, de Petru Rareș, în cine știe ce punct prea vag imaginat și cu totul indeterminabil al dramelor în care apare MIRA (cf. *Ștefan cel Tînăr, TA 7)*.

Dar textele acestea trebuie publicate cumva și, cît se întrevede din natura lor dramaturgică, le destină acestui loc, ca document al unei stări poetice latente care, ca un murmur difuz, urca din cînd în cînd înspre expresia dramatică și, transgresînd-o, se pierdea în neistovita germinație a poeziei eminesciene.

În secțiunea *B, I* a acestui *Fragmentarium*, listele *1—5* sînt înșirări de titluri sau personaje pe care le-am dat în suita lor cronologică prezumtivă.

1. Pare, după ortografie și topografie, cea mai veche, din 1868, cel mai tîrziu 1869 ; oricum dinainte de plecarea la Viena, totuși dintr-o perioadă în care începea să conceapă proiecte de dramatizare a istoriei naționale, dar mai puțin cu intenția unei panorame istorice cît cu aceea de a îmbogăți repertoriul național cu „drame clasice". Aluzii mitologice la olimpieni, inclusiv menționarea lui Joe (Zeus), precum și a lui Cristos, se află în prima scenă din *Mira*, deci din aceeași epocă. Gîndul despre colonizarea Daciei cu creștini și despre relația, în genere, dintre lumea păgînă și cea creștină, l-a urmărit pe poet și mai tîrziu, la Berlin, unde redactează *Pacea pămîntului vine s-o ceară* și următoarea însemnare de pe **2285, 148rv:** „Starea Romei în vremea colonizării Daciei cu romani. Politica Romei în vreme de suprapopulație: rezbel și colonizație. Elementele de colonizare din clasa a patra — care pot servi de contingente ideilor comuniste. Creștinii din imperiu persecutați, pentru că profesau teorii comuniste. Probabila colonizare a Daciei cu creștini". Numele Ovidiu, poate tot ca titlu de piesă sau de protagonist al unei piese, apare și pe **2262, 4v** în seria „Șincai, Horia, Ovidiu", cu scrisul din 1867—1868.

2. Pare a fi tot de epocă timpurie. Ortografia este inconcludentă, dar referirile la *Mira* și la *Anna Movilă* (aceasta din urmă concepută ca dramă independentă, situată tot la Curtea lui Ieremia Movilă; (vezi *Mira, TA 1, 2* și comentariul), precum și menționarea unui *Mihai cel Mare* trimit la cel mai vechi stadiu al proiectelor teatrale ale lui Eminescu (1868—1869), din care ne-a rămas *Mira*.

3. Datează în mod cert din epoca studențească (Viena-Berlin, deci 1872—1873), cînd Eminescu părăsise prima lui manieră ortografică (*-ŭ, ḑ* etc.) și cînd scrisese deja *Amor pierdut — viață pierdută* (1868—1869) și *Ștefan cel Tînăr*, tradusese *Histrio* a lui W. Jerwitz și se pregătea să scrie un *Decebal*, pe care l-a și scris, ceea ce nu s-a întîmplat cu *Gracchus Babeuf*, rămas ca simplu proiect (v. mai jos). *Solomon, Nero, Napoleon* n-au lăsat urme dramaturgice, dar numele lor scandează marele poem din aceeași vreme, *Memento mori*, mai ales dacă prin Napoleon îl înțelegem pe cel de al III-lea, ceea ce ar putea fi asociat și cu proiectul *Morny* (v. mai jos). Cît despre *Leul murind*, titlul *10*, oricare ar fi Napoleon de la titlul *9*, el nu poate fi, cum a crezut Călinescu, „Napoleon la Sfînta Elena" (Călinescu, OPERE, 12, p. 60), ci pare a fi mai degrabă Ștefan cel Mare, de vreme ce formularea se regăsește textual în ultima indicație de scenă din *Povestea*, unde Ștefan iese din mormînt „Asemenea unui leu murind" **(2262, 56v)**.

4. Este intitulată, marginal, *Dodecameron dramatic*, adică poveste spusă în 12 zile sau, ca aici, în 12 drame. Povestea fiind dramatizarea istoriei Moldovei de la descălecare pînă la deplina stingere a Mușatinilor. Plecînd de la acest titlu de autor am considerat că putem intitula *Dodecameron dramatic* întregul ciclu al dramelor istorice și al poemelor dramatice eminesciene, pentru că 12 s-au nimerit să fie, deși din intențiile consemnate în lista aceasta n-au fost redactate, de altfel în măsuri de împlinire foarte diferite, decît jumătate: *Bogdan-Dragoș* cu *Gruie Sînger*, *Alexandru cel Bun*, *Ștefan cel Tînăr*, *Petru Rareș* și *Alexandru Lăpușneanu*.

5. Scrisă cu creion negru, nu este de fapt o listă de titluri, ci una de personaje care punctează un conspect al istoriei moldave destinat unei tratări dramaturgice. Ortografia trimite la epoca bucureșteană, cum trimite și fragmentul din *Minte și inimă* scris imediat în continuare, sau fragmentul din *Cel din urmă Mușatin* scris pe **87r,**

astfel că data listei este fixabilă în 1879. Datarea este întărită și de faptul că punctajul la vremea lui Lăpușneanu se află în oarecare concordanță cu drama omonimă, scrisă nu mult mai tîrziu. Prin punctul IX („Ivirea lui Despot Vodă. Despot Vodă ca epizod înlăuntru") se stabilește o relație și cu lista precedentă în care *10. Despot Vodă* apare inserat între *9* și *11*, ambele *Alexandru Lăpușneanu*, cu evidentă referire la cele două domnii ale voievodului. Am inserat înlăuntrul listei fragmentul răzleț **2280, 27r,** pentru evidenta concordanță textuală dintre listă și fragment și în ciuda faptului că cerneala violetă și penița trimit mai degrabă la perioada ieșană.

Cele trei planuri-proiecte din *B, II*, presărate cu cîteva replici, datează toate, după caiet, scris, conținut, topografie, din 1873, de la Berlin și reprezintă elaborarea sub formă de triptic dramaturgic a titlului *Gracchus Babœuf* din *B, I, 3* (punctul *1*). Gracchus Babœuf este „antiteza lui Catilina", iar Morny „antiteza lui Babœuf". Tratarea istoriei romane poate fi asociată și de momentul Decebal, prezent în aceeași listă, precum și de momentul Napoleon, dacă e vorba de Napoleon III, al cărui frate după mamă și ministru a fost ducele de Morny (1811–1865). Dar ce înseamnă, exact, *Napoleon* nu putem ști: al III este Cezarul din *Împărat și proletar*, primul este cel căruia, în formele ei inițiale, îi este dedicată *Oda în metru antic*.

Trebuie observat că între lumea proiectelor lui Eminescu și cea a împlinirilor lui se află aproape întotdeauna o zonă nedeslușită în care au loc adînci metamorfoze și, nu arareori, definitive uitări.

[CĂLUGĂRUL ȘI CHIPUL]

Primele editări. Integral. OPERE, V, p. 151–156.

Titlul. Am recurs la un titlu de editor, *[Călugărul și Chipul]*, așa cum tot titlu de editor s-a dat poemului corespunzător: *[Povestea magului călător în stele]*, de către G. Călinescu, *[Feciorul de împărat fără stea]*, de către D. Murărașu (vezi mai jos, sub *Relația cu restul operei*). Dar n-am recurs, ca în cazul fragmentului *[Regina și Cavalerul]*, la preluarea în titlu a numelor de personaje, ceea ce ar fi dus la *[Magul și Călugărul]*, ci la o formulă, tot binară, care să exprime relația esențială din poemul dramatic, aceea dintre CĂLUGĂR și viziunea care dă un sens întregului scenariu și pentru care am preluat, dintre apelativele folosite de personaje cînd se referă la nălucă, pe acela care îi corespunde ca nume de personaj în *Andrei Mureșanu (C)*, și anume CHIPUL.

Datarea. Textul este scris cu certitudine în epoca berlineză, desigur prin 1873 de vreme ce poezia care îl urmează în caiet, *Ghazel*, scrisă cu același scris, poartă indicația *20/12/873*. Poemul dramatic este ulterior cel mult cu un an poemului *[Povestea magului călător în stele]*, a cărui dramatizare parțială este și care e databil 1872, tot în vremea Berlinului (vezi OPERE, V, p. 146–147).

Sinopsa manuscriselor. **2285, 114rv, 115r–122r.**

Organizarea textelor. **2285, 114r (114r) 115r, 114v, 115r–122r**

Redactarea poartă două straturi de intervenții, unele cu creion roșu, care barează vertical filele **114rv–115r**, celelalte cu cerneala neagră a redactării, folosită probabil la o recitire imediat ulterioară: acestea din urmă reprezintă (în afară de remanierile normale din cursul redactării):

a) barări verticale pe centrul textului: v. 119–130, 147–147, 208–212, 246–256;

b) barări verticale pe marginea textului: v. 23, 24 (1–4) 25, 25–34, 89–92, 213–234;

c) sublinieri: v. 172 *(cînturi adăpate)*, 213–214 *(Cugetarea-ți cu raze reci pătrunde, / Lovește chipul dulce)*, 219 *(rănită de o zare)*, 234 *(de cer ademenit)* și 242 *(pin stelele ce sună)*.

În cazul unui asemenea text compact singura problemă de afiliere este cea a singurului pasaj scris pe *verso* (jumătatea de sus a lui **114v**), fără semn de integrare în textul continuu. Perpessicius l-a editat, cu rezerve exprimate (OPERE, V, p. 151), în suita **114r, 114v, 115r**, dar locul lor firesc este mai degrabă după versul 32, cu atît mai mult cu cît ultimele 4 versuri de pe **114r**, preluate din *[Povestea magului...]* v. 600–603, par a-i fi inspirat poetului nevoia de a le relua (pe **115r**) și de a le amplifica (pe **115r** și pe **114v**), cum se poate vedea comparînd sensul general al pasajului, precum și versurile 24 (1) 25 cu 41 și 24 (3) 25 cu 27. Astfel că, dînd versurilor 24 (1–4) 25 statut de text pregătitor și situînd versurile 33–46 de pe **114v** după versul 32, se obține o desfășurare a textului lipsită de discontinuități și repetiții. În fond ce e mai firesc decît racordul dintre v. 24 *Pare că văd o luntre... Da, da! o văd departe,* și v. 25 *Bătrînul e... în manta-i înfășurat visează,* între care, în OPERE, V, p. 151–152, sînt intercalate 18 versuri.

Se cuvin semnalate și două versuri care lipsesc în OPERE, V, p. 151–156, și anume v. 97 *(În van în a lui urmă s-a-nchis a lumei poartă)* și 246 *(Un sclav greoi și rece, e sclav – dar e astul)*. În schimb ceea ce în OPERE, V, p. 154 este v. 140 nu figurează aici pentru că nu e contextualizabil nici logic, nici ca rimă: e vorba de perechea, rămasă neștearsă, a unui vers anulat.

Relația cu restul operei. [Călugărul și Chipul] este reluarea în formă dramatizată (cu explicite indicații de personaje și de joc de scenă) a ultimelor 267 de versuri (598–844) din ceea ce Perpessicius a numit, după Călinescu, *[Povestea magului călător în stele]*. Din punct de vedere textual, tot ce nu e reclamat de noua structură e preluat

aproape literal, dar prelucrarea dramaturgică a dus la un anume grad de autonomizare a rezultatului, ceea ce îndreptăţeşte publicarea lui ca text independent. *[Povestea magului călător în stele]* nu e un poem încheiat, iar sfîrşitul său, care nu e o încheiere, pare a prisosi asupra restului poemului şi, totodată, a reclama o mult mai amplă dezvoltare, un larg cadru integrator a tot ceea ce constituia pînă acolo poemul. Eminescu n-a continuat, dar materia poetică din încheierea a ce scrisese din basm i s-a părut refolosibilă. Întîi, înlăuntrul acestei dramatizări, care, cu toate elementele care o leagă de poem, nu este exclusiv dramatizarea unei părţi a aceluia, ci o structură dramatică îndeajuns de autonomă pentru a nu suferi prea mult prin desfacerea de rest (PRINŢUL are aici o funcţie dramaturgică precisă, de martor şi de destinatar al informaţiilor furnizate de către MAG cu privire la CĂLUGĂR, iar MAGUL pe aceea a unui *raisonneur* dublat de un potenţial Prospero. Textul odată dramatizat, cînd s-a ivit în scrisul poetului prilejul de a pune în faptă situaţii şi personaje similare (în cadrul mai larg al toposului eminescian al nălucii din insulă) Eminescu n-a ezitat să preia din *[Călugărul şi Chipul]* un destul de mare număr de versuri şi să-l transfere, integrîndu-l cu mici ajustări în scena II a versiunii C din *Andrei Mureşanu* (1876). Aici personajele sînt, alături de ANDREI MUREŞANU, REGELE SOMN (preluat şi el din *Povestea magului*), CĂLUGĂRUL şi, ca personaj vorbitor, CHIPUL. Au fost preluate aproape aidoma şi integrate în noua alcătuire următoarele versuri:

[Călugărul şi Chipul]	*Andrei Mureşanu* (C)
24 (1–2)	299–300
33–46	301–314
3–9	315–321
23–55	399–415

O analogie mai puţin importantă, deci meritînd să fie consemnată tocmai pentru că e mai greu de observat, este aceea dintre v. 163–191 şi unele imagini şi idei din *Cassiodor* (vezi *FRGM–1*), unde se vorbeşte de întruparea sufletului în liră (*arfa* de aici), folosindu-se pentru materialul instrumentului, ca şi aici (v. 169, 171), cuvîntul *lemn*: *am dat unui lemn suflet, puindu-mi o parte de-al meu în el*, ceea ce e cu atît mai semnificativ ca reminiscenţă cu cît în *[Călugărul şi Chipul]* instrumentul e descris constant ca *O arfă de aramă cu strunele de fier* (v. 10), *iau arfa de aramă* (v. 135), *Pe coardele de fier* (v. 157).

[REGINA ŞI CAVALERUL]

Primele editări. Integral. O.IV. p. 370–372, 680
Inedit. *Variantă*, în volumul de faţă, p. 313.

Titlul. În absenţa unui titlu de autor şi în prezenţa unei triple onomastici pentru protagonistă (Elfrida, Mira Sara) am renunţat la titlul *Elfrida*, dat de prima editoare a textului, şi am adopotat *[Regina şi Cavalerul]*, confruntarea fiind în chip vizibil între soţia unui rege şi un personaj căruia, în *Variantă*, REGINA însăşi i se adresează de două or (v. 1 şi 23) prin „cavalere".

Datarea. Cele două versiuni au fost redactate, aşa cum rezultă din datele materiale ale scrisului, din ortografie şi din situarea în manuscrise, la Berlin, prin 1873, perioadă în care, după ce abia terminase *Memento mori* şi redactase lista *3* din *FRGM I-1, B, I*, în care apar, majoritar, titluri ca *Gracchus Babœuf*, *Decebal*, *Solomon*, *Nero*, *Isebart*, *Napoleon*, poetul avea interesul îndreptat către teme din istoria mare a lumii, *Catilina*, *Gracchus Babœuf*, *Morny* şi îndeosebi, dincolo de simple proiecte, *Decebal* şi *Pacea pămîntului vine s-o ceară*, drame dacice pline de filozofie a istoriei.

Sinopsa manuscriselor.

2259, 241rv, 242r
Variantă **2284, 33v, 34v**

Organizarea textelor. Am dat întîi textul din **2259**, scris cu foarte puţine ezitări, dar fără aspectul unui text copiat pe curat, pentru că este mai deplin elaborat, în timp ce *Varianta*, de bună seamă anterioară, poartă semnele unei redactări bruionare, repede abandonată.

AMOR PIERDUT–VIAŢĂ PIERDUTĂ

Primele editări. Integral. EP, X (1904), nr. 75, miercuri 17 mart., p. 1–2, nr. 76, joi 18 mart., p. 1–2, nr. 77, vineri 19 mart., p. 1–2, nr. 79, duminică 21 mart., p. 1–2, nr. 80, luni 22 mart., p. 1–2; *Opere complecte*, p. 293–302.

Titlul. Amor pierdut — viață pierdută. Dramă originală într-un act este titlul dat de autor, inițial însoțit de subtitlul *Emmi*, la care poetul a renunțat. Dacă ștersătura din manuscris poate apărea drept accidentală, argumentul decisiv se află în lista reprodusă aici în *FRGM-1, B, 1, 3*, unde, la punctul *5*, se află *Amor pierdut — viață pierdută*, fără subtitlu, cu referire evidentă la piesa deja scrisă (vezi comentariul de acolo).

Datarea. Piesa a fost scrisă foarte de timpuriu, 1868—1869, la București, cu prima ortografie a poetului. Apoi, la o dată nu mult mai tîrzie și care, după ortografie, este anterioară anului 1871, textul a fost revizuit, ceea ce a dus: 1. la eliminarea subtitlului *Emmi*; 2. la inserarea notei explicative și critice care urmează titlului; 3. la schimbarea locului acțiunii din *Baden-Baden* în *Wies-Baden* (astăzi Wiesbaden); la schimbarea numelui EMMI în EMMA și a numelui VASILE A[LECSANDRESCU] în ȘTEFAN VRANCE, ambele cu vădita intenție de a face mai puțin transparentă prezența lui Vasile Alecsandri ca personaj al dramei și, într-o măsură mai mică, identitatea dintre eroina dramei și titulara poeziei lui Alecsandri; cum schimbarea n-a fost operată peste tot, am generalizat această onomastică, care reprezintă în chip neîndoielnic ultima voință a autorului, introducînd-o, în paranteze drepte de editor, și acolo unde personajul nici nu este numit, schimbarea de interlocutor fiind indicată doar prin linie de dialog; 5. Adăugarea, după indicația FINE, a două replici care fac, de data aceasta, mai evidentă legătura cu poezia *Emmi* a lui Vasile Alecsandri și în care este chiar inclus un segment, „limba armoniei" din v. 10 al poeziei. Cum însă, în cronologia imaginară a dramei, poezia *Emmi* abia urma să fie scrisă, ea nu putea fi integrată aici, astfel că observația lui Eminescu din nota preliminară: „Necompleetă — lipsește poezia, care e firul conducător" nu poate fi înțeleasă decît ca un proiect, rămas nerealizat, de a introduce poezia ca argument al dramei.

Sinopsa manuscriselor.

2254, 30rv, 31r—34r, 35rv, 36r—44r, 45rv, 46r—61r

Organizarea textelor. **2254, 30r—36r, 35v, 36r, 37r, 30v, 37r—45r, 45v, 46r, 45v, 46r—61r.** Drama este un caz rar de text complet și continuu care cere un efort minim de organizare.

Relații textuale cu restul operei nu se găsesc, dar, atît pentru aproximarea cronologiei, cît și pentru vădita preferință a poetului tînăr pentru poezia *Emmi* (nu fără relație cu elemente autobiografice și cu geneza poeziei *Mortua est!...*), se cuvin citate aici, din *Geniu pustiu*, cuvintele lui Toma Nour: „Mi-ai trimis poeziile lui Alesandri. Îți mulțumesc. Citesc adeseori pe *Emmi*, singurul lucru în lume care-mi poate stoarce lacrimi" (OPERE, VII, p. 185).

MINTE ȘI INIMĂ

Primele editări. Fragmentar. G. Călinescu, *OME*, II, p. 297—299: v.1—35, *TA 1* **91r** v. 1—8.
Integral. OPERE IV, p. 524—536, OPERE V, p. 605—612.

Titlul. Titlul este de autor și figurează în **2306, 91r,** înaintea unui grup masiv de texte pregătitoare. Sugestia lui Perpessicius (OPERE, V, p. 605) că titlul stă în relație cu poezia *Fugi îți zic* a Veronicăi Micle (CL, IX, nr. 9, 1 decembrie 1875), și anume cu strofa:

Vai! și eu, nedumerită,
Mă muncesc cu mult mai mult,
Căci nu știu ce-ar fi mai bine:
Mintea, inima s-ascult,

este cu atît mai probabilă cu cît *Minte și inimă* se situează în sfera interesului lui Eminescu pentru Veronica Micle și cu cît structura strofică a poeziei Veronicăi Micle este aceeași din *Minte și inimă II — Variantă.* O sintagmă similară, *Capul și inima*, apare în **2255, 205r,** printre texte mult mai timpurii.

Datarea. Cît privește datarea, unul dintre argumentele lui Perpessicius pentru 1879, la București, este tot de referință veroniană, data morții profesorului Ștefan Micle, în august 1879. Argumentul pare destul de convingător, căci în text este vorba de o tînără văduvă cu doi copii față de care omologul poetului, Teodor, nu pare a nutri gînduri matrimoniale. Dacă acest argument este destul de solid, el îl face inutil pe celălalt, menționarea în text a poeziei *Povestea codrului*, publicată de poet, în „Convorbiri literare" la 1 martie 1878, căci nu avem nevoie de un termen *post quem*. Mai importante sînt grafia, ortografia și data textelor înconjurătoare, care, toate, trimit la epoca bucureșteană și nu la cea ieșeană, cînd poetul scrie primele versiuni ale *Poveștii codrului*. Și tot mai important e de determinat de ce, dintre toate poeziile publicate de Eminescu în martie 1878, după o lungă perioadă cînd nu publicase nimic, el se oprește, în *Minte și inimă*, tocmai la *Povestea codrului*. Răspunsul ar putea fi că ea convine tipului de relație dintre Ana și Teodor, așa cum apare ea în text, dar am putea considera că tocmai acesta a fost determinat de poezie, nu poezia cerută de text. Oricum, rămînem cu impresia că în acel moment gîndul poetului era foarte legat de poezie (pe

care, dacă privim mai atent, MULȚI o consideră mai atrăgătoare decît însuși textul *Iliadei*), ceea ce pare plauzibil mai ales dacă ar fi vorba de momentul redactării (deci din epoca ieșeană), nu de cel al publicării în 1878. Se poate însă crede, totuși, că e vorba de un interes retrospectiv, legat de ceva, pentru noi necunoscut, din relația poetului cu Veronica (căreia, încă din perioada Iașului, îi spunea adesea, în poezie, Ana). Datarea 1879 se poate menține cu această rezervă, ea depinzînd, în ultimă analiză, în primul rînd de ponderea pe care o acordăm argumentului *post mortem mariti*. Credem totuși că *II — Variantă* este mai timpurie, datînd din epoca Iașului, 1876—1877, și că aluziile la *Poveștea codrului* străbat de aici în I.

Sinopsa manuscriselor.

2260, 107r—111r, 114r—116r, 121r—129r
2289, 34r, 35v, 36rv, 37r, 39rv, 40rv, 41r

Organizarea textelor

2306, 93r, 2289, 34r—36r, 35v, 36r, 37r, 36v, 37r, 36v, 37v, 39rv, 40rv, 41r, 2260, 121r—129r, 110r, 108r, 107r, 109r, 111r, 114r—116r

Texte aferente

1	**2306, 91r, 90v, 91r, 90v, 91r, 90v, 91r, 90v, 91r, 90v, 91r, 90r, 88r, 89r, 90r, 88r, 90r, 91r, 90v, 88r, 2289, 34v, 2306, 90v, 2260, 107r, 109r, 114r**
2	**2261, 84r**
3	**2260, 118r, 119r**
4	**2306, 27r**

De remarcat că *II — Variantă* prezintă o dezordine a paginilor care nu se datorează autorului, ci legării postume a filelor din seria **2260, 107r—116r** (în care **112** și **113** sînt file nescrise), și anume, notînd convențional: 1 = 110, 2 = 108, 3 = 107, 4 = 109, 5 = 111, ceea ce, dacă am fi avut ordinea: 107 = 1, 108 = 2, 109 = 3, 110 = 4, 111 = 5, ar fi dat o serie aberantă: 4, 2, 1, 3, 5. Meritul restabilirii succesiunii reale îi revine lui Perpessicius (vezi OPERE, IV, p. 524—530 și V, p. 606), cu rezerva că aici au fost integrate și cîteva strofe de pe **115r** pe care el le-a rezervat aparatului. În schimb, cînd este vorba de ansamblul organizării textului și articulării părților lui constitutive, era mai greu să fim de acord cu Perpessicius. Logica succesiunii dramatice reclamată de textul însuși este succesiunea *I—II* din prezentul volum, iar antepunerea, față de ansamblul *I—II*, a ceea ce aici figurează ca *II — Variantă* violează legile succesiunii dramatice: o scenă între mamă și copii, urmată de o conversație între doamne la care copiii nu aveau cum asista, interzice în chipul cel mai vădit punerea înaintea ansamblului a însăși variantei conversației între ANA și MĂTUȘA, care n-are cum fi un preambul, căci un astfel de preambul nu se reia ca încheiere, așa cum cititorul, fără abuz de argumente, se poate convinge singur. Iar ceea ce, dintr-un motiv sau altul, n-avea cum fi integrat ansamblului *I, II, III — Variantă* a fost editat în cadrul *Textelor aferente*.

TA1 reprezintă textele pregătitoare din **2306**, cărora, atît cît se putea, le-am indicat corespondentul în textul constituit, și cîteva texte din **2289** și **2260** care țin, în principal, de dezvoltări anticipate dar nerealizate de către autor.

TA2, cu titlul, sintagmatic, de editor *[Rea-i lumea de aproape]*, figurează deja, în cadrul prezentei ediții (OPERE, V, p. 390) ca variantă fragmentară la *Calul troian* (OPERE, IV, p. 367—368), scriere contemporană cu *Minte și inimă*, și a fost reprodus aici pentru trei motive: caracterul dramaturgic al textului, prezența numelui ANA și tratarea parodică a unui text din eposul homeric. Dar apropierile se opresc aici, căci CĂTĂLIN, ANA și MARIA, ca statut și relație, sînt personaje închipuite într-un cu totul alt spațiu poetic.

TA3, *Îi zic mă lese-n pace*, integrată de Perpessicius ca *Minte și inimă II* (OPERE, IV, p. 530—531), deși se află în manuscris în suita textelor din *Minte și inimă II — Variantă*, deși are aceeași structură strofică și deși glasul care le rostește pare a fi al ANEI, iar idila — cea dintre ea și TEODOR — totuși nu este compatibil cu spiritul și desfășurarea scrierii și nu-i poate fi integrat organic. Cuvintele, alcătuindu-se într-o poezie autonomă, care ar fi trebuit editată ca atare, sînt o confidență a Anei către mătușa ei și nu se potrivesc nici cu ascunzișurile Anei, nici cu raționalitatea ei pragmatică, așa cum se manifestă ele în *Minte și inimă*. Izvorîte din situația de acolo (de aceea și figurează aici ca text aferent), cele 6 strofe îi încalcă tiparele și cadrul, dobîndind o viață poetică proprie.

TA4, pe care Eminescu îl atribuie, nu știm încă pe ce cale, lui Conachi (în opera căruia se găsește într-adevăr o analogie în *Amorul din prieteșug*) și îl integrează în *Minte și inimă II — Variantă* a fost reprodus aici (el figurează deja în OPERE, VI, p. 410), întîi pentru că textul irmosului figurează, copiat de mîna poetului, în **2306, 27r**, sub nr. 35, al doilea, pentru că Eminescu nu reproduce textul întocmai, ci îl prelucrează, și era de dorit ca cititorul să aibă înlesnirea de a putea compara textele în cadrul aceluiași volum și a constata singur cum poetul îl transformă, prin cîteva ușoare tușe metrice și lexicale, într-un text mai bun și mai al lui, fără să-i altereze factura, cu atît mai mult cu cît întregul text *II — Variantă* are aceeași structură metrică cu irmosul.

E locul să spunem că acest tip de strofă permite două tratări: scrierea în distih cu rime pereche și scrierea în catren cu rime 2–4, tratări între care poetul ezită din cînd în cînd. Din motive de preponderență a unei tratări față de cealaltă am generalizat distihul în I și II, păstrînd, pentru II *Variantă* și pentru cîteva texte aferente, catrenul, cu argumentul suplimentar că, spre deosebire de I–II, aici poetul păstrează distanțarea strofelor între ele.

Relația cu restul operei. Ca mai totdeauna în cazul textelor dramaturgice, și aici se pot găsi analogii textuale cu un număr de poezii. Firește, nu este vorba de integrarea în text a unei poezii deja scrise și poate chiar deja publicate, cum e cazul aici cu *Povestea codrului*, pentru că aici poezia își păstrează statutul ei autonom, în timp ce, de pildă, sonetele *Cum oceanu-ntăritat*... și *Adînca mare*... au fost integrate în *Decebal* în chip organic și nedeclarat. Mai interesante sînt ecourile, ca să zicem așa, spontane din poezii, cum ar fi v. 209–210, „Ochi in ochi priviți fierbinte,/ Și de dragi unul altui[a]" (provenit din „Și de dragul unui altui"), care vine aici din *Povestea teiului*: „Și, de dragi unul altuia,/ Ei din ochi se prăpădesc" (de remarcat că versiunea B a poeziei se află în **2306, 74–81**, în imediata proximitate a redactărilor pregătitoare pentru *Minte și inimă* și datînd din 1877). Tot în *Povestea teiului* apare versul „Iar din rariștea de brad" (v. 40 al versiunii A, din 1876–1877) care corespunde lui „Între rariștea de brazi", v. 257 din *Minte și inimă*. Tot din epoca aceasta ieșeană datează și versiunea B a traducerii *Vîrful cu Dor*, în a cărei *Baladă* inițială, în strofa a II-a, în variantele ei și în textul aferent, citim *Și rariștea de arbori*, *Din rariștea cu fagii* și *Lunga rariște de brad*. Cît despre 266–267 „Și atît de rău îi pare/ Că băiet el nu mai este", ele nu sînt o reminiscență din *Povestea codrului*, ci o aluzie deliberată la v. 17–18 de acolo: „Hai și noi la craiul dragă/ Și să fim din nou copii" care în prima versiune este „Hai să mergem iar în codru/ Și să fim din nou copii".

Cîteva fire subțiri leagă *Minte și inimă* de *Scrisoarea IV*: două însemnări răzlețe, „ochi în ochi ⟨și piept la piept⟩ și braț de braț" **(2260, 110r)** și „pui picior peste picior" **(2260, 114r)** se regăsesc în versiunile ieșene ale *Scrisorii* (tot 1876–1877) fie, prima, textual, fie, a doua, ca tip de situație (idila în prezența rubedeniilor); la care trebuie adăugată, din nou, „rariștea de brazi" din v. 3 al *Scrisorii*.

Strofa 320–323 are rime care se regăsesc în *Scrisoarea II*, v. 57–58; „Amețiți de limbe moarte, de planeți, de colbul școlii,/ Confundam pe bietul dascăl cu un crai mîncat de molii", dar se află și mai aproape de v. 29–32 din *E împărțită omenirea*; „Mînind cu anii colbul școlii,/ Ei cred făr-a fi înțeles,/ Din cărți străvechi roase de molii/ Își umplu mintea cu eres" și de v. 1–3 din *În zădar în colbul școlii*; „În zădar în colbul școlii,/ Prin autori mîncați de molii,/ Cauți urma frumuseții".

ELVIRA ÎN DESPERAREA AMORULUI

Primele editări. G. Călinescu, *OME*, III, p. 53–55: v. 1–10, 13–37, **49v** „Un om din popor... cintînd Ave Maria" v. 45–50, 59–60.

Integral. Perpessicius, VR-2, II (1949), nr. 7–8, iul.–aug., p. 31–40; O.IV, p. 151–158, 374.

Titlul. Am ales, pentru facilitare, ultima formulare a titlului autograf, care, complet, este *Infamia, cruzimea și desperarea sau Peștera neagră și cățuile proaste sau Elvira în desperarea amorului*, toate trei titluri care nu dau seama de conținutul acestui fragment, singurul redactat. Lista personajelor, parte numite explicit de autor, parte deductibile din text, a fost alcătuită de noi. Cum se poate vedea, numele ELVIRA nu figurează în listă, el aparținînd de bună seamă unei dezvoltări nescrise a piesei, pe linii reductibile la titlu, dar greu deductibile din el. Numele *Elvira* pare să provină din teatrul lui Casimir Delavigne (menționat de poet în **2254, 23r**), Elvira fiind numele fiicei Cidului din piesa *La fille du Cid*.

Datarea. Textul, după amplasarea sa în **2259**, pe file rămase goale din submanuscrisul vienez *Marta* și după grafie, ortografie, stil, a fost scris, prin 1873, la Berlin, ca și *[Argumentul]*, indicația de scenă pentru prima tiradă a REGELUI și versurile 11–12, care se află, toate, în **2285**, caiet de epocă berlineză.

Sinopsa manuscriselor.

2259, 49rv, 50r, 51rv
2285, 126r

Organizarea textelor

2259, 49r, (2285, 126r), 49r, 2285, 126r, 2259, 49r, 2285, 126r,
2259, 49rv, 50r, 51rv

În textul continuu din **2259** am integrat segmentele mai sus menționate din **2285**, indicații de scenă la intrarea regelui, versurile 11–12 și mai ales ceea ce am considerat că poate fi folosit ca *[Argument]* al piesei (cf. *[Argumentul]* la *Convorbiri literare; Romancero espanol*). Inserția se legitimează atît prin faptul că fragmentul de piesă este ilustrarea ideilor din *[Argument]* cu privire la naturalizarea teatrului clasic străin cît și prin menționarea în *[Argument]* a unui iezuit care apare în piesă ca INTRIGANTUL, descris ca „un iezuit", și care este de fapt o păpușă

care, descusută, se dovedește a fi PEPELEA, al cărui nume figurează și el în *[Argument]*. În plus la „regina vergină" răspunde, în piesă (v. 26) „Regala-mi inocență". La aceste argumente trebuie adăugat faptul că *[Argumentul]* are elemente comune cu indicația de scenă inițială (tot din **2285**), care mijlocește relația dintre *[Argument]* și piesă prin elementul textual comun „beșleagă turcească", pentru ca indicația de scenă, la rîndul ei, să se lege de textul din **2259** prin „luleaua", în timp ce prin „mustețele cat-a oală" se leagă de v. 11—12: „Și că a mea mustață prea caută a oală" (tot din **2285**), iar prin „opinci" de replica din piesă (**2259, 49v**) a OMULUI DIN POPOR: „Sărut vîrful opincilor Măriei tale".

Relația cu restul operei. Poate nu e întîmplător că un text atît de ilar se leagă de ceva din restul operei printr-un singur cuvînt: interjecția „Bèh!", emisă de MINISTRUL DE INTERNE, aceeași (și scrisă tot „Bèh!") cu care sătenii îl sperie, de patru ori, pe părintele Ermolachie Chisăliță și pe acoliții săi din proza omonimă scrisă ceva mai tîrziu, la Iași, prin 1874—1876, dar cu aceeași vervă (vezi OPERE, VII, p. 300).

CONVORBIRI LITERARE: ROMANCERO ESPAÑOL

Primele editări. Integral. G. Bogdan-Duică, N—C, I (1927), nr. 84, 22 apr., p. 3; OPERE, IV, p. 478—479, OPERE, V, p. 574—575.

Titlul. *Convorbiri literare* este titlul dat de autor pe **2257, 51v**: „titlul *Convorbiri litterarie*" și reluat pe **52r** cu ortografia *Convorbiri literare*; subtitlul *Romancero español* este scris de două ori pe **51v**, în dreptul titlului; tot de două ori se află notată, pe **52r**, o variantă a subtitlului *Convorbiri literare: Copii a unei naturi răutăcioase* apoi *Copiii unei naturi răutăcioase*. Pentru această ediție am ales prima variantă, a doua părînd mai mult o exercitare ludică și de altfel interferîndu-se cu titlul *[Argumentului]*; *[Argumentul]* este intitulat de autor după cartea lui Iacob Negruzzi *Copii de pe natură*, apărută în 1874 la București, dar din care prima scriere, *Starostie*, apăruse în „Convorbiri literare" încă din 15 martie 1869; subtitlul *Furtișagurile literarii ale lui Cocovei Morello sau Vicleniile lui Scapin traduse-n spanioleşte de signorul don Lopez de Poeticales* conține o aluzie la a 5-a „copie de pe natură", *Ioniță Cocovei*, apărută la 15 decembrie a aceluiași an.

[Argumentul] are doi *motti* succesivi: *Stehlen is seliger denn nehmen [Mai binecuvîntat lucru e să furi decît să iei]* și *Es muss auch solche Käuze geben [Trebuie să existe și asemenea oameni ciudați]*.

Datarea. Textul datează din primele luni ale șederii poetului la Viena, mai exact nu mult după 1 februarie 1870, cînd Negruzzi încheie de publicat în „Convorbiri literare" *Amor și viclenie*, obiectul ironiilor de aici. Ne aflăm în fața unui prim document al antijunimismului eminescian, a cărui recrudescență, la Iași, își găsește expresia și în *Copia de pe natură* mai jos menționată. Un *terminus ante quem* avem în scrisoarea pe care Eminescu i-o adresează lui Iacob Negruzzi din Viena la 6 februarie 1871 și unde se citește: „Poate să nu fiți de ideea mea, însă eu cred că, dacă aveți vreo scriere în care elementul clasicității să predomine, apoi e *Viclenie și amor*", text care trebuie considerat nu omagial ci perfid ironic.

Sinopsa manuscriselor. **2257, 51rv, 52r**

Organizarea textelor. **2257, 52r, 51v, (51rv), 51v, 52r.** Ca și în cazul fragmentului *Elvira în desperarea amorului*, am socotit că textul lămuritor trebuie să capete funcția care îi revine de drept, aceea de *[Argument]*. În corpul propriu-zis al scrierii am menținut, în paranteze unghiulare, a doua replică a [POETULUI] pentru că, deși în manuscris este anulată cu o bară oblică, nu a mai fost redactată încă o dată și fără ea se rupe suita textului.

Relația cu restul operei. Relații textuale nu există, dar e interesant de remarcat că textul este unul dintre primele documente ale antijunimismului eminescian, de pe cînd Eminescu nu începuse să publice în „Convrobiri literare", antijunimism care a continuat să se manifeste, sporadic, de-a lungul întregii vieți, chiar după ce devenise membru al Junimii. Un moment de recrudescență antijunimistă de prin 1876, după luna mai, este textul din **2262, 102v** intitulat tocmai *Copie de pe natură. Dedicată d-lui T[itu] M[aiorescu]* (vezi OPERE, II, p. 247), unde se reia pentru a doua oară în sens ironic, altul de data aceasta (deci nu de „plagiat", ci de „icoană fidelă"), titlul scrierii lui Iacob Negruzzi.

GOGU TATII

Primele editări. Integral. SÎNZ, I (1913), nr. 5, mart., p. 164—173; *Opere complecte*, p. 316—319.

Titlul este al autorului.

Datarea. Data scrierii, după grafie, cerneala violetă din vremea rapoartelor școlare, hîrtia tăiată din imprimatele prefecturii de Vaslui (cum se vede după ștampila de pe **274r**: PREFECTUL JUDEȚULUI VASLUI — BIROUL — No), atmosfera rurală moldovenească și ideile (prezentate de poet în *Influența austriacă*, conferință ținută în martie 1876), se poate stabili între sfîrșitul lui 1875 și începutul lui 1876, în vremea revizoratului.

2254, 262r—265r, 267r—293r, 294rv

Organizarea textelor. Fila **285** este plasată greşit, ea trebuia să se afle între **282** şi **283.**

Dintre cele trei acte proiectate, Eminescu a scris doar primele cinci scene din actul I.

Între lista de personaje şi text apar unele discordanţe onomastice, în sensul că în text vătaful lui Vultureanu iscăleşte Anghelache Sitaru, aşa cum apărea şi în lista personajelor înainte de a se înlocui SITARU cu PAVEL INTENTAŢIONEM; de asemenea ANETTA, numele din text, pare să fie cel al fetei în casă a Hermencei, numită în lista de personaje MARGHIOALA. Iar VULTUREANU apare ca VULTURESCU pe **267r,** (de două ori) şi pe **268r.** Dar aceste oscilaţii sînt frecvente în scrisul lui Eminescu.

Relaţia cu restul operei. Concordanţe textuale sau de onomastică nu se găsesc, dar este limpede că în tot ce spune LEIZER în scena II străbat ecouri ale ideilor susţinute de Eminescu în conferinţa *Influenţa austriacă asupra românilor din Principate,* al cărei text manuscris (partea a II-a) se afla în **2258, 224r—233r,** redactat în ianuarie-februarie 1876 (vezi OPERE, IX, p. 463—468, şi, pentru versiunea tipărită în „Convorbiri literare" la 1 august 1876, p. 163—173).

[JUDEŢUL ÎMPĂRATULUI]

Primele editări. Integral. G. Călinescu, *OME,* I, p. 142—145.

Titlul e dat de G. Călinescu în *Opere,* 12, p. 154.

Datarea. Textul, neterminat, a fost scris la Iaşi, în 1874—1875. Argumentele de grafie şi ortografie se coroborează cu cele onomastice: 1) recurenţa în această vreme a unor personaje ca PEPELEA şi STROLEA (prezenţi, fie doar unul, fie amîndoi, în listele de personaje pentru *Bogdan-Dragoş* şi *Nunta lui Dragoş,* pentru proiectul aferent *Cenuşotcă,* pentru *Gruie Sînger*); 2) prezenţa personajului ERMOLACHIE CHISĂLIŢA, preluat de la Chiriac Chisăliţă al lui Slavici şi folosit şi în parodia în proză, tot de dată ieşeană, *[Părintele Ermolachie Chisăliţă]* (tot în **2255,** pe filele **188—194;** vezi OPERE, VII, p. 299—302 şi 329—333).

Sinopsa manuscriselor. **2255, 12rv**

Organizarea textelor. Lista de personaje a fost alcătuită de noi, extrapolînd-o din text. Şi împărţirea în două scene (inclusiv completările listelor de personaje pe scene) sînt acte editoriale.

[JUDEŢUL LUI VODĂ]

Primele editări. Fragmentar. G. Călinescu, *OME,* II, p. 283—284: **15r.**
Integral. O.IV, p. 621—622.

Titlul. [Judeţul lui Vodă] este titlu de editor, imitat după titlul călinescian al textului anterior, *[Judeţul Împăratului].*

Datarea. Ca şi *Alexandru cel Bun,* în continuarea căruia se află scris, textul datează din mijlocul perioadei bucureştene, cca 1879—1880.

Sinopsa manuscriselor. **2277, 15r, 14v, 15r, 16r**

Organizarea textelor. A doua replică a lui VODĂ, scrisă pe **14v,** a fost integrată textului de pe **15r,** unde înlocuieşte, dezvoltînd-o, o redactare mult mai scurtă, abandonată.

Relaţia cu restul operei. Pînă acum acest text, autonomizat şi intitulat de noi, a fost considerat ca făcînd parte din piesa *Alexandru cel Bun,* ca scenă în care voievodul împarte dreptate. În lipsa oricărei legături de structură cu drama şi în prezenţa unei totale deosebiri de ton şi de atmosferă, ni s-a părut mai potrivit să autonomizăm textul, asociindu-l, potrivit naturii sale, comediilor. Natură pe care nici Călinescu n-o contestă, spunînd că „Scena e comică", dar considerînd că „Acest fragment aparţine cu siguranţă piesei" (adică lui *Alexandru cel Bun*). Fireşte, într-o dezvoltare mai largă, amestecul de tragic şi ilar poate fi uşor conceput, iar, în *Bogdan-Dragoş,* actul I, *Cornul lui Decebal,* şi actul II, *Nunta lui Dragoş,* se află cam în acelaşi raport, dar acolo există identitate de personaj şi măcar cîteva fire de legătură, ceea ce

aici lipsește cu totul. VODĂ de aici poate fi orice Vodă arhaic moldovean și, dacă Eminescu este, cum bine zice tot Călinescu, „iubitor de justiție arhaică și sănătoasă", detașată de un context străin, pagina nu are decît de cîștigat. De altfel, Călinescu însuși, care reproduce și comentează textul în *Opere, 12*, p. 543–544, îl desprinde de *Alexandru cel Bun* și îl asociază cu *[Județul Împăratului]*, scriind, despre acesta din urmă (p. 544): „Într-o încercare de poveste dramatică tot județul e acela pe care poetul l-a închipuit întîi".

FRAGMENTARIUM LA COMEDII

Primele editări.

A. FRAGMENTE NEAFILIABILE

1. a. Integral. O.IV, p. 429. *b.* Integral. O.IV, p. 430. *c.* Integral. O.IV, p. 429. *d.* Integral. O.IV, p. 425. *e.* Integral. O.IV, p. 429. *f.* Inedit. În volumul de față, p. 374. *2.* Integral. O.V, p. 721. *3.* Integral. O.IV, p. 594. *4.* Inedit. În volumul de față, p. 374. *5.* Inedit. În volumul de față, p. 374. *6.* Integral. O.IV, p. 363

B. PROIECTE

1. Văduva din Ephes. Integral. G. Călinescu RLIT-2, I (1932), nr. 23, 23 iul., p. 1–2; G. Călinescu, *OME*, III, p. 40–42. *2. Arpad Regele ungurilor.* Integral. G. Bogdan-Duică, BME, I(1930), p. 73; G. Călinescu, *OME*, II, p. 242. *3.* Integral. O.IV, p. 363. *4.* Inedit. În volumul de față p. 376 *5. [Proiect pentru o comedie de caractere] a.* Integral. O.IV, p. 469. b. Integral. O.IV, p. 425. *c.* Inedit. În volumul de față, p. 377. *d.* Inedit. În volumul de față, p. 377. *e.* Integral. O.IV, p. 492.

Organizarea textelor

A. FRAGMENTE NEAFILIABILE

1 a–e, e–f, 2255, 205r; d. 205v
2 2254, 181r
3 2261 38r
4 2257, 192v
5 2279, 92r
6 2257, 56r

B. PROIECTE

1 2268, 17rv, 18r
2 2257, 53r
3 2257, 56r
4 a 2257, 163r
b 2258, 222r
c 2257, 176r
d 2259, 254v
2258, 218r
e 2254, 295v

A. Dintre cele 6 replici r lețe, de sub A, *2–6* sînt, fiecare, de sine stătătoare și, în faza actuală a instrumentarului nostru, cu totul neafiliabile. n schimb sub *1* am grupat 6 fragmente care au cumva o atmosferă comună și chiar o localizare comună, în București. S întrezărește un Ion, om venit de prin provincie sau chiar de la țară și supus interpelărilor, luării peste picior și ci 'va observații de critică socială la adresa boierimii și a lingăilor. Așa fragmentare cum sînt, au o vivacitate a lor, în c e se manifestă și înclinarea lui Eminescu de a folosi, cu variațiuni, ca într-un exercițiu, expresii idiomatice român i. Datarea: epoca bucureșteană, dar greu de determinat în care perioadă a ei.

B. Dintre proiecte, cel n elaborat este *Văduva din Efes*, întemeiat pe o narațiune care datează de la Herodot și se înscrie într-o tradiție ilustr ĭ de Petroniu, de Apuleius și de Lampridius, apoi de Brantôme și La Fontaine, iar în lumea germană de Lessing, pentru a nu mai pomeni de dramaturgul minor Ernst Raupach, autor și el al unei *Matrone von Ephesus*. La Eminescu ne aflăm în fața unei liste de personaje și a planului-rezumat al actului I (4 scene) și al celui de al II-lea (3 scene), cu specificarea „Scenele cunoscute. I și II", iar, după punctajul scenei III, „Urma cunoscută". De unde sînt ele cunoscute nu se poate deocamdată determina. Ceea ce este limpede este că Eminescu a scris doar punctajul unui număr de scene pe care le considera, dacă e să judecăm opozitiv, necunoscute, deci imaginate de el, probabil odată cu numele personajelor. Cu o singură excepție: „MYSIS sclavă", nume care apare între personajele din *Die Matrone von Ephesus* a lui Lessing: „MYSIS die Magd", o scriere într-un act din care s-a păstrat un plan de 5 scene, cam în felul în care le făcea Eminescu, și două proiecte, unul mai succint (7 scene), al doilea mai dezvoltat (8 scene, dar mult mai elaborate), totul fiind în proză și destinat versificării. Putem desigur considera că Eminescu cunoștea proiectul lui Lessing, măcar pentru că împrumută de la el numele slujitoarei, dar analogiile se opresc aici. Din păcate nu

am putut dispune de piesa lui Ernest Raupach, de care se pare că Eminescu avea cunoștință (vezi și Călinescu, *Opere*, 12, p. 418).

Textul se află în **2268, 17rv—18r**, scris cu același creion negru cu care, pe **16rv**, se află un fragment din *Călin nebunul*, databil, în funcție de cronologia versiunilor acestui poem, în 1875—1876. De altfel întregul caiet aparține epocii ieșene.

Următoarele două proiecte, *Arpad — regele ungurilor* și *La gura sobei*, amîndouă datînd din epoca vieneză, se reduc aproape exclusiv la titlurile pieselor. Sînt interesante, primul, pentru că documentează intenția lui Eminescu de a compune o „operetă cu cîntece", desigur într-un spirit comic-satiric întemeiat pe contrastul dintre țanțoșa trufie a arpadizilor și înfățișarea lor ca „Goi, rupți, felegoși", al doilea pentru că vădește intenția poetului de a scrie o serie de comedii, de vreme ce scrie „Titluri de comedii". Totuși nu se poate considera că înșiră două: *La gura sobei* și *Quiproquo*, căci al doilea cuvînt pare mai degrabă o precizare, un subtitlu. Sub *4* sînt grupate trei titluri (poate numai două, ultimul fiind o variantă) de comedii în 5 acte, notate cu scrisul febril din preajma crizei din 1883.

Al cincilea și ultimul proiect, alcătuit din texte discontinue și necorelate, asamblate aici pentru că țin de același gînd, are un caracter mai special, în sensul că nu reprezintă schița unei structuri dramatice definite, ci doar enunțarea principiului de constituire a unui anumit tip de comedie, cea de caractere [1]. Astfel că nu avem un rezumat, ci doar definirea cîtorva tipuri de psihologie comică și de interrelație între ele, subordonate, în mare, noțiunii de moft, ca „cea mai comică noțiune românească". Apoi se trec în revistă, definite și analizate, un număr de caractere: *moftangiul*, *prostul*, caracterul *comic*, *naiv*, *afectat*, cu o analiză a comicității și a randamentului dramatic al fiecăruia dintre tipuri. Aceste definiții și analize de caractere, prin stilul lor tranșant și succint, ca al unei expuneri caracterologice de tip aristotelic, au o asemănare frapantă cu maniera *Caracterelor* lui Teofrast.

În încheiere, și ca ilustrare, am inclus *Troparuri de stil*, cu titlul legat atît de *tropos*, „figură de stil", cît și, ironic, de cîntările bisericești de laudă numite tropare. Sînt segmente de discurs din retorica moftangiului patriotard, a ceea ce, folosind un cuvînt inclus în *Dicționarul de rime* (**2272, 92r**), s-ar putea numi *moftolog*.

[1] „Defectele naturale sînt obiecte ale comicei de rînd, nicidecum a comediei de caractere" scrie Eminescu la 5 decembrie 1876 într-o revistă teatrală din „Curierul de Iași" [*„Joia trecută s-a reprezentat..."*] (OPERE, IX, p. 283).

VÎRFUL CU DOR

de F. de Laroc [Carmen Sylva]

Primele ediții. *„Vîrful cu Dor"*, Baladă română în trei părți. Textul de F. de Laroc. Muzica de Zdislaw Lubicz. Traducerea română de M. E[mine]scu, București, Typographia Curții, proprietar F. Göbl, 12 Pasagiul român, [1878].

Fragmentar. H. Chendi, *Poezii postume*, Ediție nouă, București, „Minerva", 1905, p. 238—263, *Vîrful cu Dor B:* v. 9—46, 51—57, **126r,** 58—64, **126r,** 65—97, 99, 102—159, **128r.** 160—175, 191—243, **129v,** 244—251, 262—368, **132v,** 369—415, 420—431 + (b) 1, 4 (c) 5, 46 (1—4) 47, 97 (1, 3—4) 98, 175 (b) 176, 180 (1—5), 181, 185 (a) 186, 251 (b) 252, 256 (a 1—2, 4—5, b 3), 257, 415 (1—4) 416, 431 (b) 432: OPERE, V, p. 659: *TA*.

Integral. O.V, p. 61—84, 663—717.

Inedit. *Vîrful cu Dor* (*A*) v. 156, 159, 300—304, 352 (4), 353, *Vîrful cu Dor* (*B*), 340 (a, b) 341, 419 (a,b) 420, 423 (a,b) 424, 427 (a,b) 428, în volumul de față, p. 396, 402, 403 418, 420—421, 421.

Titlul. Figurează pe volumul în care traducerea lui Eminescu apare paralel cu originalul german.

Datarea. Versiunea tipărită nu poartă anul de apariție, dar se poate deduce că a apărut înainte de cea italiană a lui L.F. Paganini, publicată în fasciculă separată după ce s-a constatat că nu există personal artistic pentru a se reprezenta traducerea lui Eminescu și s-a recurs la libretul italian, care a servit pentru reprezentația din 25 ianuarie 1879. Așadar fascicula cu traducerea română, publicată paralel cu originalul german, a apărut pe la sfîrșitul anului 1878.

Cît despre versiunile manuscrise, ele se pot data, după scris, cerneală, vecinătăți textuale și relația cu textele înrudite, între 1876 și 1878. Ni s-au păstrat în manuscris numai versiunile A și B, versiunea C (imediat anterioară celei tipărite) pierzîndu-se, ca de obicei, în tipografie.

Sinopsa manuscriselor

Versiunea A

2254, 87r—89r, 119rv, 120rv, 124rv, 125r, 139rv, 141r, 142rv, 143rv, 144r

Versiunea B

2254, 120r, 123v, 125ª rv—133rv
2260, 78r, 177rv
2262, 180r

versiunea A

2254, 143r, 142v, 143rv, (143v) 143v, (143v) 142r, 143v, 141r, (119r, 144r) 141r, (119r) 141r, (141r) 141r, (141r) 141r, 119v, 119r, 120r, (120v, 88r, 142v, 88r) 87r, (120v, 88r) 87r, 120v, 124v, 89r, 125r, 141r, (141r) 141r, 139rv, (139r) 139v, 124r, (124r) 124r, (124r) 124r, 124v

versiunea B

(2254, 120r, 125^{a}r, 2260, 177r) 2260, 78r, (2254, 120r, 125^{a}r, 2260r, 78r) 78r, (2254, 120r, 125^{a}r) 2254, 125^{a}r, (125^{a}r) 125^{a}rv, (125^{a}v) 2260, 177v, 2254, 126rv, (126v) 126v, (127r) 127rv, 128rv, (128v) 128v, (128v) 128v, (128v) 128v, (128v) 128v, 129rv, 130r, (130r) 130r, (130r) 130r, 130v, 131rv, (131v) 131v, 132r, (2262, 180r) 2254, 132rv, (123v) 132v, 133rv, (133v) 133v, (2262, 180r, 2254, 133v) 133v, (2262, 180r, 2254, 133v) 133v, (2262, 180r, 2254, 133v), 133v, (2262, 180r, 2254, 134r)2262, 180r

Text aferent

2262, 188r

Cele două versiuni manuscrise aflîndu-se scrise dezordonat și legate la întîmplare, așa cum rezută din sinopsă prin comparare cu seriile **2254, 87–89, 119–120, 124–134, 139, 141–144; 2260, 78, 177; 2262, 180,** au putut fi puse în suita lor normală datorită existenței versiunii tipărite, căreia cele două versiuni manuscrise i-au fost conformate atît cît era cu putință. Cît despre segmentele de text pregătitoare, ele au fost așezate în ordinea prezumtivă a cronologiei lor.

Cînd se examinează echivalențele, replică de replică și strofă de strofă, între cele 3 versiuni, se observă unele diferențe interesante. Cele față de orginalul german sînt insignifiante și par mai degrabă scăpări tipografice. Astfel, în partea II, la sfîrșitul CORULUI SPIRITELOR MUNTELUI în textul german ordinea normală, prezentă în traducere, este intervertită astfel că penultima replică este a corului iar ultima a celui de al II-lea SPIRIT. Din versiunea românească lipsesc 3 replici prezente în original, și anume, tot în *Partea a doua*, a doua replică a ECOULUI, iar în *Partea a treia* o replică a lui IONEL puțin înainte de cea de a doua replică a IZVORULUI și o replică a MARIEI imediat înainte de prima replică a DORULUI. O diferență mai importantă se notează, în *Partea a treia*, imediat după intrarea CORULUI DE FLĂCĂI, PĂSTORI, FETE, cînd IONEL spune „Ai mei se arată!" și urmează o altă arie a CORULUI, care în original are 6 versuri și în traducere 14, dintre care primele și ultimele 4 fără corespondent în germană, situație fără echivalent în versiunile manuscrise, unde echivalențele sînt vers de vers. La un examen mai atent se constată că primele și ultimele versuri nu sînt decît o variantă redusă, ca un fel de replică sau de ecou al corului precedent, respectiv a celui următor. O comparație cu traducerea italiană ne permite să-i atribuim prima strofă excedentară lui IONEL și, prin analogie, și pe a doua, ceea ce s-ar putea explica prin remanierea, în fază finală, a originalului german. Dar atunci rămîne inexplicabil faptul că cele două strofe excedentare față de original nu apar în versiunile manuscrise, oricum mai vechi. Strofa excedentară din versiunea italiană, care s-a cîntat efectiv, s-ar putea explica printr-o intervenție dictată de rațiuni muzicale și cerută în timpul repetițiilor de autorul muzicii, Zdislaw Lubicz. Dar de ce 2 strofe excedentare într-o traducere care, cel puțin în momentul acela, nu era destinată scenei „în lipsă de cîntătorii români", cum se spune în cronica „Timpului" din 25 ianuarie 1879?

Cît privește relația dintre cele două versiuni manuscrise și cea tipărită, în cele manuscrise apar mici omisiuni și adausuri de cîte o replică foarte scurtă, care se explică ușor printr-o traducere pe pasaje rupte din continuitatea lor din original, dar par totuși determinate de o instabilitate a originalului, al cărui text a putut suferi pe parcurs unele remanieri. Astfel, întreg sfîrșitul *Părții a doua*, după a treia și cea din urmă replică a ECOULUI, lipsește din versiunea A, în timp ce din versiunea B lipsesc doar 3 replici (COR, COR DE FETE, UN SPIRIT AL MUNTELUI) și, ceva mai departe, încă una, a CORULUI („Pîn'la mireasă, vede-nții / Ciobanul bun de oi și miei!"). În schimb, în cadrul *Părții a treia*, după replica „Trecut-au orice chin/ Și singur nu mai rămîi" dată de COR, urmează, *în ambele versiuni manuscrise*, două perechi de replici între IONEL și COR care lipsesc în original și în versiunea tipărită.

Din sinopsă se poate deduce o notabilă diferență între versiuni în privința travaliului depus pentru fiecare unitate, măsurabilă atît prin numărul de pagini folosite (respectiv al încercărilor succesive de a traduce un segment) cît și prin continuitatea sau discontinuitatea seriilor.

Astfel *Părțile întiia și a doua* din versiunea A se arată redactate mult mai frămîntat decît echivalentele lor din B, scrise continuu și cu puține ezitări, ca și cînd prima redactare ar fi fost relativ satisfăcătoare. În schimb *Balada* și finalul au cîte o singură redactare în A (**2254, 143r** respectiv **124v**), în timp ce, fiind ele momente importante ale scrierii, în B fiecare strofă a fost încercată de 2 pînă la 5 ori, ceea ce duce la o considerabilă diferență de spațiu grafic de la 1 la 10, sporită în cazul finalului de faptul că aproape fiecare strofă a fost redactată de cîte 2 ori pe fiecare pagină.

Relația dintre A și B este deci normală în cazul părților 1–3, cum se vede din calitatea redactării, mai evoluată în B, dar și mai liberă față de original. Mai curioasă este însă relația dintre B și textul tipărit, în sensul că se poate observa o oarecare involuție, corelativă cu o mai atentă urmărire a originalului german. Este de crezut că Eminescu, prin 1876–1877, la Iași, a încercat cu orice preț să atenueze cumva fadoarea originalului, mai mult, și-a interiorizat cîteva părți din ea, transferindu-le în lumea lui poetică și în limbajul ei specific. Apoi, la București, cineva, poate Maiorescu, îi va fi atras atenția că în asemenea cazuri se cere mai multă fidelitate și totodată se impune livrarea unui text care să renunțe la propria lui muzicalitate în favoarea funcției sale de libret. În asemenea condiții poetul a fost obligat să oblitereze cîte ceva din contribuția sa și să se adecveze mai mult originalului. Așa se explică de ce pe alocuri se observă un regres de la prima versiune la a doua, în care năzuința sa de eliberare se manifestă mai puțin.

Din fericire, n-a reuşit pe deplin, textul acesta, mai puţin luat în considerare pînă acum din acest punct de vedere, abundînd nu numai în interesante experienţe metrice, ci şi în strofe de o mare frumuseţe eminesciană.

Printre ele se numără şi cele două strofe care au aici statut de *text aferent* şi care, deşi pornind de la cele 5 versiuni succesive pe care a doua strofă a *Baladei* le are în versiunea B, nu pot fi considerate, două cum sînt faţă de una necesară şi scrise cu altă prozodie, versiunea finală a acelei strofe, ci un text original provenit dintr-un efort de traducător.

Relaţia cu restul operei. Dintre aceste strofe, cu mult mai importante pentru istoria interioară a lumii poetice a lui Eminescu sînt fără nici o îndoială versurile rostite de DOR în ultima strofă dinaintea finalului pentru patru voci şi finalul însuşi. Într-adevăr, acolo apare pentru întîia oară în scrisul poetului structura strofică:

iambi	a
amfibrahi	b
amfibrahi	b
iambi	a

în care *aa* sînt rime masculine şi *bb* feminine, structură specifică, cu mici variaţii, tuturor versiunilor din *Mai am un singur dor*. Astfel că una dintre cele mai mari muzici şi reverii eminesciene aici îşi are obîrşia, şi nu numai ca structură formală, ci şi ca situaţie esenţială: moarte însingurată în mijlocul vieţii lumii şi totodată al depărtării de lume. Primele versiuni din *Mai am un singur dor* sînt de altfel din aceeaşi vreme cu versiunile A şi B din *Vîrful cu Dor* şi chiar titlul poeziei e corelabil, nu atît cu titlul traducerii, cît cu situaţia din ea: stingerea prin dor şi în însuşi cuprinsul dorului mai lasă loc, dincolo de orice dor, pentru un singur dor, acela din poem. Şi, chiar dacă se observă puţine concordanţe strict textuale, textul traducerii conţine, latent dar la marginea dinspre expresie, tot ce face farmecul vorbelor din marea poezie. De altfel Eminescu, traducînd *Vîrful cu Dor* nu şi-a dat pentru nimic atîta osteneală cît pentru acest final. Însumînd versiunile manuscrise, pentru strofa DORULUI a scris 7 variante, iar pentru strofa I a finalului — 6, strofa II — 8, strofa III — 6, strofa IV — 5. Dacă travaliul depus pentru *Baladă* se explică prin caracterul introductiv al textului şi prin nefamiliaritatea poetului cu textul, finalul a fost nu numai obiectul unor căutări asidue, ci un punct de desprindere faţă de mediocrul original şi de trecere către autonomia lirismului celui mai personal şi mai pur.

P.C.

★

Spectacolul cu *Vîrful cu Dor* se reprezintă la Bucureşti în ianuarie 1879 şi la Sibiu în noiembrie 1879 şi în iunie 1895. Presa publică numeroase informaţii asupra lor (140—158, 166—167). Eminescu este menţionat ca traducător de Ion Pipera, în editorialul *Un opéra roumain* publicat în „L'Orient" în 18/30 ianuarie 1879 (140, p. 1), într-un articol, *„Vîrful cu Dor". Acesta e titlul unei opere române*, din „Albina Carpaţilor" din 31 ianuarie 1879 (141, p. 55), de Leandru [Ion Rusu-Şirianu] în darea sa de seamă, *Două concerte*, din „Tribuna" din 21 iunie/3 iulie 1895 (166 bis, p. 559) şi în darea de seamă *Două concerte* din „Telegraful român" din 22 iunie/4 iulie 1895 (167, p. 279—280). Fr. Damé face aprecieri defavorabile asupra traducerii în notiţa nesemnată *„Vîrful cu Dor"* [*„Ieri sară s-a jucat ..."*], publicată în „Românul" în 27 ianuarie 1879. „Dacă traducătorul, d-l E-scu — se arată aici — a ţinut a fi original, poate să fie sigur că a reuşit: da este originalitate şi originalitate: aceea a traducătorului *Vîrfului cu Dor* a constat în a nimici, prin forme neuzitate şi printr-o versificare nemaipomenită toate legăturile naive ale textului german" (150, p. 80 [82]). Cronicarul „Telegrafului român" aprecia, în schimb, că traducerea făcută de „cel mai mare poet român" era „excelentă" (149, p. 1—2).

Balada circula în popor şi Carmen Sylva ia cunoştinţă de ea, desigur, la Sinaia, prin intermediul unor persoane de aici. Sava N. Şoimescu publică în „Presa" din 26 ianuarie 1879 o baladă *Vîrful cu Dor sau Florea Ciobanul*, pe care o culege la Sinaia încă în 1874 (145, p. 2—3). „Binele public" publică un fragment *Vîrful cu Dor* în 29 ianuarie 1879 (152, p. 2) pe care îl reproduce şi Eminescu în „Timpul" în 1 februarie 1879, cu un scurt comentariu în care face legătura cu *Mioriţa, Mihu Haiducul* şi *Meşterul Manole* (155, p. 3). Mărturii ca cele de mai sus, prin care se atestă circulaţia baladei în popor, pledează împotriva ipotezei preluării ei prin intermediare străine.

Carmen Sylva reţine pentru *Poveştile Peleşului* un text în proză al *Vîrfului cu Dor* şi nu include între poeziile sale, tipărite în volum, textul versificat. Explicaţia stă în faptul că unii dintre contemporani fac aprecieri defavorabile încercărilor sale dramatice. Asupra acestui aspect se pronunţă şi Barbu Delavrancea în „Voinţa naţională" nr. 2263, din 9/21 mai 1892, p. 1, cînd arată că drama *Meşterul Manole* cade la Viena chiar la prima reprezentaţie „cu tot sprijinul augustei scriitoare şi cu toate condescendenţele Curţii imperiale" (165, p. 1).

Critica la adresa eminescologilor potrivit căreia tipărirea textului din 1878 le rămâne „ca şi necunoscută" (V, p. 668) este nedreaptă. Al. Iordan îi consacră un studiu, *A doua operă a lui Eminescu*, în „Convorbiri literare" în 1934, cînd reproduce şi textul (245). O prezentare a volumului din 1879 găsim şi în monografia Lucreţiei Carandino-Platamona, *Carmen Sylva*, din 1936, care reproduce de asemenea şi textul baladei (p. 69—71, 228—229).

O notiţă teatrală, *„Vîrful cu Dor"*, publicată în „Timpul" în 25 ianuarie 1879 (143), atribuită lui Eminescu şi inclusă în ediţiile sale, nu-i aparţine poetului. Este o simplă reproducere din „Presa" din 24 ianuarie 1879 (143).

D.V.

DIALOG ÎNTRE DIOGEN ŞI ALEXANDRU CEL MARE
de Fr. von Bodenstedt

Primele editări. CI, IX (1876), nr. 59, 28 mai, p. 3 cu indicația „Extras din drama *Alexandru și Diogen* de Fr. Bodenstedt". În volumul de față, p. 423–424.

Publicat ca foileton în „Curierul de Iași" la 28 mai 1876, deci la aproximativ 10 zile după ce Eminescu devenise redactorul ziarului, textul poartă indicația „Estras din drama *Alexandru și Diogen*, de Fr. Bodenstedt". Friedrich Martin von Bodenstedt (1819–1892), scriitor german de oarecare reputație, autor al unei opere enorme, astăzi aproape de tot uitată, nu este menționat nicăieri în sursele de informație disponibile ca autor dramatic și cu atît mai puțin ca autor al unei drame *Alexandru și Diogen*, deși tradusese mult din Shakespeare și fusese, între 1867 și 1873, intendent al teatrului ducelui de Meiningen. Pe de altă parte însăși ideea de a scrie o asemenea piesă apare neverosimilă, relația dintre rege și filozof limitîndu-se la cele relatate, cu variații nesemnificative față de sursele antice (Diogenes Laertios, Plutarh), în textul tradus și publicat de Eminescu. Dar atunci în ce sens acest text este un extras?

Dintr-o piesă se poate extrage o scenă, dar scena aceasta epuizează toate posibilitățile dramaturgice ale relației dintre personaje și, în plus, nu are respirația specifică unei scene desprinsă dintr-un ansamblu mai larg. Seamănă a dialog de tradiție lucbianescă, a fragment de dramă hotărît nu. Doar cercetări mai adîncite în cariera literară a lui Bodenstedt ne-ar putea lumina, dar ele depind de sursele documentare, prea sărace în acest caz.

HISTRIO
de Guilom Jerwitz

Primele editări. Integral. Il. Chendi, CL, XL (1906), nr. 1, ian., p. 70–84, nr. 2, febr., p. 154–162; *Opere complecte*, p. 335–343.

Titlul. Titlul autograf al piesei este *Histrion* și cu această formă francizantă apare numele protagonistului și în lista de personaje. În restul piesei se folosește preponderent forma *Histrio*, singura plauzibilă în germană, și aceasta este forma pe care am generalizat-o inclusiv în cazul titlului, conformîndu-ne ultimei voințe a autorului așa cum este ea atestată în lista din *FRGM–1, B, I, 3.*

Datarea. Este cea mai timpurie traducere dramaturgică a poetului, realizată în întregime, după piesa omonimă a lui W. Jerwitz publicată, printre *Dramatische Kleinigkeiten*, în 1865 și datînd, după toate indiciile grafiei și ortografiei, din 1868, cu puțin înainte de a se angaja în traducerea *Artei reprezentării dramatice* a lui Th. Rötscher. Compararea manuscrisului *Histrio* cu piesele copiate de Eminescu în 1867–1868, în calitatea lui de sufleur-copist, care se află în ms. **3215**, confirmă datarea de mai sus prin vizibilele asemănări în maniera și materialitatea scrisului. Cînd, mai tîrziu, la Viena–Berlin (1872–1873), Eminescu alcătuiește lista de scrieri dramaturgice mai sus citată, el include sub numărul 8 și *Histrio*, ca fiind realizată la acea dată.

După cursivitatea redactării este posibil ca textul pe care îl avem să fie o copie, iar faptul că este totuși afectat de cîteva modificări se datorește obiceiului lui Eminescu de a face corecturi chiar în cursul copierii pe curat.

Sinopsa manuscriselor. **2254, 2rv–7rv, 8r.**

LAIS
[de Karl Saar, după Émile Augier]

Primele editări. Integral. CL, XXIX (1895), nr. 10, 1 oct., p. 899–922, nr. 11, 1 nov. p. 1019–1043; I. Scurtu, *Lais* (*Le joueur de flûte* de Émile Augier). Comedie antică într-un act, în versuri. (Traducere) de Mihai Eminescu, București, Editura Librăriei „Socec & Co", 1908.

Titlul Lais este al lui Eminescu, preluat, fără subtitlul, din versiunea germană în versuri a lui Karl Saar, *Laïs oder Der Flötenspieler*, făcută după *Le joueur de flûte* a lui Émile Augier.

Datarea. Este una dintre cele mai importante decizii de luat în cazul acestui text, căci de ea depinde imaginea noastră despre capacitățile artistice ale poetului în ultimii săi ani de viață. Textul care ni s-a păstrat este o copie. După felul extrem de îngrijit al scrisului, caracteristic ultimei perioade din viața poetului, și după cîteva date externe,

opia este făcută în preajma citirii de către poet a textului, ca operă originală (cum se vede și pe foaia de titlu), acasă a Maiorescu, într-un cerc restrîns, în toamna anului 1888. Mărturiile legate de alcătuirea acestui exemplar din traducere și de citirea lui în împrejurarea amintită se cuvin invocate aici.

a) *Mărturia lui Nicolae Petrașcu:*

„Într-o dimineață din august 1888, pe la opt ceasuri, intră la mine zîmbind și c-o lumină în fizionomie de om întreg. Vorbele lui, mai dese de astă dată, erau nu numai la locul lor, dar ieșeau, pînă la un punct, cu putere de gîndire în ele, ca împinse de un resort nou. A doua zi, același om cu minte [...] Eminescu îmi vorbi de proiecte literare și politice și spera ca în primăvară, « cînd va fi deplin reinsănătoșit », să-și reia activitatea de altădată. În așteptarea primăverii, îi propusei să înceapă a lucra cîte puțin, fie proză, fie versuri, spre a putea fi pregătit fizicește la ceea ce-și propunea pentru mai tîrziu. El îmi promise și, în adevăr, după vro săptămînă veni cu un monolog, dintr-un act de teatru ce compunea, și care era cu drept cuvînt preafrumos. Puțin după aceasta veni cu actul întreg, în versuri, un subiect antic intitulat *Laïs*. [...] Fixarăm ziua ca să citim piesa, la d. Maiorescu. La prima întîlnire el nu putu veni și-mi scrise cîteva rînduri. Peste cîteva zile mă informă din nou că-i tot indispus. La a treia întîlnire se înfățișă, îmbrăcat curat, și ne duserăm la Maiorescu pe la 11 ore dimineața. Mi-aduc aminte că era o dimineață frumoasă de toamnă. Printre plantele de lîngă ferestre pătrundea soarele, mîngîietor încă. După cîteva cuvinte de îndemn din partea lui Maiorescu, Eminescu se așeză la masă și începu să citească piesa cu vocea sa caldă și limpede, ridicată cu un ton mai sus decît în vorba ordinară, versul și rima simțite în întîiul loc, iar punctuația în al doilea. La auzul glasului său melodios, la cadențarea stihurilor, la atitudinea lui inspirată și la cuvintele ce soseau ca în haine de sărbătoare, cei ce ne găseam împrejurul lui rămaserăm încîntați, minunați chiar. În ochii doamnei și domnului Maiorescu văzui o lacrimă, părea că asistăm la reînvierea unei ființe scumpe tuturora și ne priveam mișcați unii pe alții. Cu toate acestea eram într-o iluzie. Eminescu fusese în adevăr cîteva zile în punctul cel mai înalt de reinsănătoșire ce l-a atins după izbirea boalei, dar, confruntîndu-se cu el însuși din trecut, se simți că nu mai are puterea de a gîndi original în versuri. Se mulțumi de a mînui numai limba, acest instrument atît de perfecționat în mînă-i. De aceea lucrarea ce ne citea nu era decît o traducere, frumoasă în adevăr, a piesei *Le joueur de flûte* a lui Émile Augier. Vreo lună și mai bine nu mai știui nimic de el. Într-o seară, pe la începutul anului 1889 l-am mai văzut în restaurantul Hugues pentru ultima oară." (163, p. 1056–1058, publicată apoi în două ediții succesive; cf. *Biografia mea*, (255, p. CLXVIII–CLXIX).

b) *Mărturia lui Eminescu:*

„Mult stimate domnule. De mai multe zile nu mă aflu tocmai bine, încît, deși am foarte puțin de ados, totuși n-am putut nici termina, nici revedea și corige lucrarea mea. În starea în care este astăzi lucrarea, n-am curajul s-o prezint. Îmi trebuie încă cîteva zile sau cîteva ore măcar de dispoziție ca s-o pot termina și atunci bucuros voi avea onoarea de-a v-o prezenta. C-o scriere necompletă și încă plină de neajunsuri și erori nu cutez. Al d-voastre supus și recunoscător *M. Eminescu*." (255, p. 272).

„Mult stimate domnule. Pe la 11 1/2 o să vă caut acasă, însă nu cred să fiu în stare de-a mă duce la d. Maiorescu. Sînt atît de descurajat în toate privirile și am așa de puțină încredere în mine încît nu cutez să mă prezint la d-sa. Vă rog dar să mă scuzați dacă n-aș putea da urmare unei invitațiuni care, desigur, mă onorează, dar pe care, pentru mii de împrejurări, n-o pot urma. A d-voastre devotat și recunoscător *M. Eminescu*." (255, p. 272–273).

„Aș fi venit la d-voastră încă vineri, dar nu mi-a fost tocmai bine și nici lucrarea nu mi-e terminată încă. O să vă caut deseară la Union. *M. Eminescu*" (255, p. 273).

c) *Mărturia Henriettei Eminescu* (către Cornelia Emilian):

„Botoșani, 1888 septemvrie 14/26. Scumpă sorioară! De la Lacul-Sărat m-am dus la București să văd pe Mihai ... Mihai este bine, dar am trebuit să fac multe închinăciuni adoratei lui pînă mi-a permis să-l văd. Piesa ce a lucrat-o el la mine, și era mai aproape gata, s-a cetit într-un cerc intim și a găsit-o că este bună. S-a luat deciziunea de a se juca în sezonul iernei. Eu rămîn mulțumită că prin îngrijirea mea i-am redat sănătatea care-i lipsea de cinci ani... *Henriette*" (243, p. 255–256).

La aceste mărturii trebuie adăugate (pentru că, spre deosebire de biletele nedatate trimise de Eminescu lui Petrașcu, poartă datele necesare cronologiei relațiilor dintre cei doi) cele 4 chitanțe scrise de poet în schimbul unor sume de bani primite de la Petrașcu, 2 din septembrie, a treia din 5 octombrie, ultima din 9 decembrie (255, p. 274–275).

După însăși mărturia lui N. Petrașcu „care fusese însărcinat cu supravegherea și întreținerea lui [Eminescu]" (269, p. 122), banii erau destinați acoperirii celor mai elementare nevoi ale lui Eminescu și proveneau nu de la Maiorescu, cum ar fi fost poate de așteptat, ci de la un alt junimist: „Vorbind lui Carp, care era ministru de externe, el îi dădu din cheltuielile ministrului de cîteva ori cîte 300 lei cu care putui cîtva timp să înlesnesc primele necesități ale lui Eminescu și să-i cumpăr un rînd de haine." (163, ed. II, p. 60).

În sfîrșit, fiind limpede că Eminescu a tradus piesa după versiunea lui Karl Saar, este important de știut cînd a apărut cartea. Pentru aceasta avem însuși răspunsul dat de către editorul cărții, Philipp Reclam junior, din Leipzig, lui I. E. Torouțiu, care îi ceruse această informație. Ph. Reclam scrie (în 17 ianuarie 1942) că „das Lustspiel *Laïs* von Émile Augier in meiner Universal-Bibliothek erstmals 1888 in deutscher Übersetzung erschienen ist." („în Biblioteca mea Universală comedia *Laïs* de Émile Augier a apărut întîia oară tradusă în limba germană în 1888) (271, p. 18–19).

Faptul că împrejurarea în care Eminescu a citit la Maiorescu acasă traducerea sa nu a fost consemnată de Maiorescu în *Însemnări zilnice* se poate explica și prin faptul că nu fusese vorba de o ședință oficială, ci doar de o adunare amicală, menită mai ales să-i dea poetului ceva din pierduta lui încredere în sine. Pe de altă parte Eminescu prezentase traducerea drept piesă originală, iar Maiorescu, la o dată nedeterminabilă între 1888 și 1895 (anul publicării lui *Lais* în „Convorbiri literare"), face pe pagina de titlu specificarea: „(tradusă din franțuzește)". În aceste condiții era oarecum firesc ca Maiorescu să treacă sub tăcere evenimentul. De altfel cine citește lunile august-octombrie 1888 din *Însemnările zilnice* vede că puțin loc era înlăuntrul vieții politice, profesionale și mondene a lui Maiorescu pentru un om care devenise ca o umbră și la care nu se mai referise de mult și nu avea să se refere decît cu prilejul, de peste cîteva luni, al morții. Nu e nici o vină aici: un Eminescu diminuat îi durea pe toți, se fereau să întrebe de el, fugeau cumva de el și poate mai ales de ceea ce simțeau că sînt doar niște efemere și amăgitoare iluminări.

Din toate mărturiile de mai sus se degajă cîteva concluzii în legătură cu datarea traducerii:

N. Petrașcu nu dă data zilelor din 1888 care jalonează povestirea sa, așa cum nici Eminescu nu-și datează biletele prin care se scuză pentru repetatele amînări. Totuși rezultă că între ședința de lectură din strada Mercur și ultima întîlnire a lui Petrașcu cu Eminescu, care a avut loc „pe la începutul anului 1889", s-a scurs „vreo lună și mai bine", deci piesa a fost citită cam pe la sfîrșitul lui noiembrie 1888. Dar amintirile lui Petrașcu sînt scrise tîrziu după evenimente și singurul lucru care rezultă exact este că lectura a avut loc toamna. Datarea mai exactă o face posibilă scrisoarea Henriettei, din 14/26 septembrie 1888, care, stabilind astfel doar un *terminus ante quem*, lasă totuși să se întrevadă că lectura nu avusese loc cu mult înainte. Pe de altă parte, Henrietta vorbește despre *Lais* ca despre „Piesa ce a lucrat-o el la mine și era mai aproape gata", informație de care, mai ales în prima ei parte, nu avem motive prea severe să ne îndoim. Or, știind că versiunea germană din Reclam Universal Bibliothek a apărut în 1888, nimic nu ne împiedică să admitem că a apărut la începutul anului, că Eminescu a intrat repede în posesia ei, că a început s-o traducă la Botoșani și că a continuat să lucreze la traducere și, după 17/27 aprilie, cînd a venit la București, a continuat s-o întregească și s-o perfecționeze, cu îndoielile și timorările care rezultă din corespondența lui citată aici. Timp ar fi avut, căci, spre deosebire de anii puternici ai vieții sale, cînd scria enorm și de toate, acum nu făcea mai nimic altceva, și, oricum, nici așa ceva nu mai făcuse de mult (ultima lui mare performanță intelectuală fiind traducerea, în 1884–1886, a gramaticii sanscrite a lui Franz Bopp), iar acum simțea adînca nevoie de a dovedi, după grelele zile ale anilor 1886–1887, că tot mai este în stare de ceva. Și a și fost, căci traducerea, ca traducere în septenari trohaici cu rime pereche este impecabilă. Pare din anii lui cei mai buni, dar urechea atentă simte că nu e așa. Perfecțiunea traducerii, ca și cea a caligrafiei, sînt în chip vizibil carente de tensiune și de strălucire interioară și, deși e mult Eminescu în această traducere, este mult mai puțin decît dacă traducerea ar fi fost făcută de un Eminescu în toate puterile lui. Oricum, în hîrtiile rămase de la el după criza din iunie 1883 nu se găsește nici un text pregătitor pentru această traducere și, după îmbolnăvirea de atunci, nici manuscrisele nici cărțile nu le mai avea la el. Apariția versiunii germane a lui *Lais*, pe care putea foarte bine să și-o procure la Botoșani, îi va fi trezit dorința veche de a versifica, însă fără efortul, de care acum nu mai era în stare, de a scrie ceva nemijlocit al lui. A lucrat febril și chinuit și a izbutit, într-un chip care are a ne emoționa cu atît mai mult cu cît și-a atribuit textul ca pe o operă a lui, punînd în el din sine, cu adevărat, toată puterea care îi mai rămăsese și care, aceasta, era cu adevărat a lui și numai a lui. Și din aceasta îi mai dăinuia totuși ceva, ca formă pură a geniului golit de substanța sa, și în ultimele luni, de boală grea, cînd l-a vizitat Vlahuță în strada Plantelor și cînd, prefăcîndu-se că citește de pe o filă pe care nu scria altceva decît „gloriosul voievod", i-a recitat, improvizînd, „ cu o bucurie de creator copilărește arătată [...] un șir lung de strofe, de o sonoritate și de un efect ritmic fermecător. Rostirea lor îl încălzea, și ochii și glasul i se înviorau [...]. Am ascultat uimit peste douăzeci de strofe, sonore dar lipsite de sens și de legătură; fiecare vers părea rupt dintr-o poezie frumoasă [...]. Dar în toată acea armonie de sunete se vedea perfect tehnica maestrului, limba lui aleasă și muzicală, care se supunea și se mlădia mecanicește sub ultimele tremurări ale acelui suflet întunecat. Era o neobicinuită frumusețe în [...] acest joc curios de versuri sonore și pustii" (164, p. 3–5).

Dată fiind perfecțiunea formală a traducerii, timpul scurt pe care l-a avut la dispoziție, starea proastă a sănătății și lipsa unor atestări certe de forță creatoare în perioda bolii, nimeni n-a acceptat pînă acum ideea că din 1888 ar putea data altceva decît copierea pe curat a traducerii. Și pentru aceasta s-a postulat existența circulației versiunii germane a lui Karl Saar într-o formă multiplicată pentru teatre (lucru confirmat de faptul că pe contrapagina filei de titlu a ediției Reclam din 1888 se află scris „Den Bühnen gegenüber als Manuskript gedruckt"), formă pe care Eminescu ar fi avut-o la dispoziție într-o epocă în care ar fi fost în stare să facă o asemenea traducere (după unii la Berlin, după alții la București în 1880–1881).

Ni se pare însă, că, întemeiați pe mărturii credibile și care se interconfirmă independent, pe absența oricărei mărturii, textuale ori altfel, anterioare lui 1888, pe faptul că manuscrisele poetului de dinaintea crizei din 1883 se aflau depozitate la T. Maiorescu, fără ca Eminescu să mai fi avut acces la ele, pe însăși coincidența dintre apariția traducerii germane și strădania lui Eminescu, dar și pe judecarea însăși a puterii poetice inscrisă în această operă de traducător, ne putem lua răspunderea de a data redactarea lui *Lais* în 1888, între februarie și septembrie.

O ultimă deslușire este necesară. Pe pagina de titlul din **5453** o mînă neidentificabilă a notat gros cu creion albastru cifra II, ceea ce ne-ar îndemna să credem că a mai existat o copie a traducerii. Aceasta, II, a fost cea care a intrat în 1895 în redacția „Convorbirilor literare", spre publicare. Este posibil ca, în redacție, textul să fi fost copiat pe curat, pentru a face posibilă culegerea. Copia ține seamă de absolut toate intervențiile lui Maiorescu și așa a și fost reprodusă în revistă. Mihail Dragomirescu, pe atunci în comitetul de redacție al „Convorbirilor literare", a păstrat manuscrisul lui Eminescu, apoi l-a cedat lui I. E. Torouțiu pentru colecția *Studii și documente literare*, iar Torouțiu, la

rîndul său, l-a donat Academiei Române la 26 ianuarie 1942, unde a fost înregistrat ca manuscrisul **5453**, cel pe care l-am editat în prezenta ediție. Se pare însă că și cealaltă copie, care e imposibil de crezut că era tot de mîna lui Eminescu, a avut soarta ei. Același I. E. Torouțiu (271, p. 19—20) a descoperit în arhiva Teatrului Național din București, într-un registru transcris după registrul-repertoriu înființat la 1885, sub nr. 16, la litera L, consemnarea existenței traducerii *Lais*, intrată în patrimoniul Teatrului la o dată care n-a fost determinată. Din păcate, manuscrisul a dispărut din arhivă. Cînd să fi fost înregistrat? După lectura din septembrie 1888, copiat cumva de cineva din cercul junimist, 3592 poate chiar N. Petrașcu, sau în 1895, în legătură cu publicarea în „Convorbiri literare"? Totuși de ce îl pe original? În lipsa unor date noi e greu de hotărît, singura indicație în favoarea acestei de a doua ipoteze aflîndu-se în scrisoarea Henriettei Eminescu din 14/26 septembrie 1888, care spune că [în cercul Junimii]: „S-a luat deciziunea de a se juca în sezonul iernei". Din punctul de vedere al istoriei textului eminescian lucrul nu are mare importanță.

Sinopsa manuscriselor. **5453, 1rv, 2r—62r**

Organizarea textului. Se află scris cu cerneală neagră pe un caiet cu hîrtie velină gălbuie în care nu se află decît *Lais*; filele poartă și paginația autografă a poetului, după echivalența **1r** = *a*, **1v** = *b*, **2** -- **62** = *1* -- *61*; pe **62v** se constată că a mai fost scris ceva cu cerneală violetă, dar a fost șters, tot cu cerneală violetă, de o mînă decisă să facă complet ilizibil tot ce scria acolo. Nu știm nici cine a scris, nici cine a șters, nici dacă, potrivit identității cernelurilor, nu e vorba de una și aceeași persoană.

Pagina de titlu (**1r** = *a*) are, scris de mîna poetului: **Lais** // Comedie antică într-un act, // în versuri // de // Mihail Eminescu. Pe aceeași pagină, T. Maiorescu a scris cu creionul, înainte de segmentul „de // Mihail Eminescu": (tradusă din franțuzește), iar în josul paginii o altă mînă a notat, tot cu creionul: vezi *Émile Augier, Le joueur de flûte.*

Textul piesei, care umple, pe recto, 61 de pagini, este scris cu o grafie extrem de îngrijită, din care (cum se poate vedea în aparatul de variante) au fost șterse și apoi reluate pînă și cuvinte perfect lizibile dar scrise cu o mică șovăială sau nu îndeajuns de caligrafic. Este limpede că e vorba de o transcriere cît mai prezentabilă a unei versiuni anterioare, ceea ce nu-l împiedică pe Eminescu să facă ce făcuse de atîtea ori, să mai opereze unele modificări pe însăși copia finală.

Dar textul din **5453** mai are și o altă serie de modificări, făcute cu creion negru de Titu Maiorescu. Ele sînt adesea simple rectificări ale unor inadvertențe sau ameliorări ale punctuației, dar criticul nu s-a ferit nici de modificarea unor cuvinte sau chiar a unor segmente de versuri ori a unor versuri întregi, cum ar fi îndeosebi versurile 14, 109, 161, 188, 208 (unde lui Maiorescu numele zeului Melkarth i se pare mai potrivit în gura cartaginezului Bomilkar decît acela al lui Joe), 210, 220, 229, 233, 252, 279, la care trebuie adăugată eliminarea unor replici (versurile 137—140, 269—271, 295—296) și situarea versurilor 291—292 după 294. Toate aceste intervenții mai importante se grupează în primele patru scene, cele care s-au tipărit, strict conform cu rectificările lui Maiorescu, în „Convorbiri literare" din 1895, p. 899—992; restul de cinci scene, care apar în același an, la p. 1019—1043, au, în afară de cîteva, foarte puține, îndreptări de punctuație, doar completarea cu un „te" a v. 365 și modificarea „pe-o amică" în loc de „pe amică" în v. 384, ambele în scena VI; în rest doar punerea unui semn de întrebare, necesar, la v. 536. Toate intervențiile lui Maiorescu au fost consemnate aici, sub aparatul de variante eminesciene, cu litere mici a...z, *a — r*.

Textul mai are un strat de intervenție și anume numerotarea, de altfel greșită, din 100 în 100 de versuri, încheiată, la ultimul vers (de fapt 805) cu 794, cu cerneală palid violetă, destinată probabil unei împărțiri relativ echilibrate a piesei între cele două numere ale „Convorbirilor literare" din 1895: 349 în nr. 10 (octombrie), restul de 456 în nr. 11 (noiembrie), deși este de crezut mai degrabă că s-au publicat mai întîi cele 4 scene inițiale pe care Maiorescu le avea gata corectate cînd s-au predat materialele pentru nr. 10.

[TORQUATO TASSO (v. 1—19) de Goethe]

Primele editări. Integral. G. Călinescu, ALA, XIV (1935), seria II, nr. 735, 6 ian., p. 2; G. Călinescu, *OMIE*, III, p. 308—309.

Aceste cîteva versuri de traducere se află în **2259, 40v** (submanuscrisul *Marta*), în continuarea celei de a doua versiuni din *Înger de pază*, datînd din 1870 și precedînd prima versiune din *Cînd crivățul cu iarna* (**41r**), transcrisă aici în același an. Între versiunea din *Înger de pază* și traducerea din Goethe asemănarea de scris este izbitoare. Nu încape îndoială că traducerea este și ea din 1870, pe cînd Eminescu se afla la Viena.

Cununile de care se vorbește în fragment sînt așezate de cele două Leonore pe fruntea unor busturi, unul al lui Vergiliu, celălalt, al „maestrului Ludvig", fiind al lui Lodovico Ariosto.

În restul operei se găsește o singură aluzie la tragedia lui Goethe, și anume rezumatul scenei V a primului act din *Mira*, din **2254, 28r**: „Apare Toma, atunci el [= Miron — Ștefan], vorbește (*Tasso*, Act. V, scena ult[imă])".

[TIMON DIN ATENA
(v. 1—134) de Shakespeare]

Primele editări. Integral. G. Călinescu, ALA, XI (1932), nr. 605, 10 iul., p. 3—4; O.V, p. 85—95, 7 8—724.

Titlul. Fragmentul reprezintă traducerea primelor 134 de versuri din *The Life of Timon of Athens* de W. Shakespeare. Eminescu a preluat în traducere doar numele protagonistului.

Datarea. Traducerea este de dată bucureșteană, 1880—1881, cum se vede în chip neîndoielnic atît după toate datele scrisului, cît și după:

a) relația cu drama *Alexandru Lăpușneanu*, scrisă tot pe atunci și pentru care o listă de personaje se află exact cu o filă înainte de începutul traducerii fragmentului din *Timon*, notată cu aceeași cerneală neagră și același scris **(182r)**. Piesa lui Shakespeare figurează în două rînduri, drept componentă, într-unul dintre planurile pentru *Alexandru Lăpușneanu* (vezi *FRGM-1, B, I 5*).

b) relația cu un articol din vara 1881 care s-a păstrat în **2264, 243r—248r** (vezi OPERE, XII, p. 463—465, unde se află și un facsimil) și unde Eminescu scrie: „pentru a deveni cineva *cnama che cnasu* cu Cariagdi, Carada, Giani etc., sufletul unui om bine născut cată să treacă prin peripeții aproape tragice, asemenea lui Timon din Atena, eroul unei drame de Shakespeare. În adevăr pentru ca un om atît de prietenos, primitor, generos cum e Timon în actul I să se prefacă într-un sălbatec mizantrop, un pustnic cum e Timon în actul al IV-lea, sufletul său cată să fi trecut prin o sumă de peripeții ce l-au aruncat dintr-un estrem într-altul, l-au prefăcut din alb în negru, din floare de crin în mătrăgună. Seria acelor peripeții, luată la un loc și designată c-o singură vorbă, am numi-o fenomenologia unui suflet bîntuit de patimă." **(2264, 243r — 244r**, OPERE, XII, p. 463).

Sinopsa manuscriselor. **2254, 183rv — 185rv, 192r—187r**

Organizarea textului. După cum rezultă din sinopsă, suita 183—185 este urmată de 6 file legate invers (6, 5, 4, 3, 2, 1 = **187—192)**, cum rezultă din însăși numerotarea autografă a lui Eminescu. Lucrul apare destul de des (un bun exemplu îl dă suita filelor în *Decebal)* și se datorează faptului că scriitorul, după ce a terminat de scris o pagină, o așază, pe fiecare la rîndul ei, peste filele scrise pînă atunci și anume *cu fața scrisă în sus*, ca să se usuce cerneala, și apoi le lasă așa și așa rămîn pînă încap, nerecitite niciodată de cel care le-a scris, pe mîini străine.

Este interesant de notat că traducerea a fost făcută, așa cum a dovedit cu bune argumente Leon D. Levițchi (369, p. 16—24), direct din engleză, cu ajutorul unui dicționar, probabil englez-german, poate și englez-francez. La concluziile de acolo n-ar trebui adăugat decît că, așa cum rezultă, chiar dacă nu de tot explicit, din însăși demonstrația autorului, și mai ales așa cum rezultă din examinarea nemijlocită a faptelor, Eminescu nu s-a folosit in traducere de vreo versiune germană sau franceză. Ne aflăm astfel în fața singurei traduceri a lui Eminescu din engleză și a singurei dovezi că, la nivelul unui începător, putea găsi, odată intuite valorile originalului, echivalențele cele mai potrivite, uneori remarcabile. Pentru obiecții la teza traducerii din engleză, cu care nu sîntem de acord, vezi Ștefan Avădanei, *Eminescu și literatura engleză*, (411, p. 52—56). Ambele teze suferă, în argumentație, de invocarea unor lecțiuni greșite ale editorilor.

DIPLOMATUL [lista personajelor]
de Eugène Scribe și G. Delavigne

Primele editări. Integral. O.V, p. 11—13, 651—653.

Titlul. Figurează pe **2254, 300r** și conține o eroare la inițiala dinaintea numelui Delavigne, C. în loc de G. (căci nu este vorba de Casimir Delavigne, ci de fratele acestuia, Germain).

Datarea. Titlul este urmat, scris cu aceeași cerneală, de un fragment din prima versiune a poemului *Călin* (vezi OPERE, I, p. 400), ceea ce ne trimite, împreună cu ortografia, în vremea Iașului, prin 1875.

Sinopsa manuscriselor. **2254, 300rv.**

Lista de personaje pare tradusă fără intermediarul german al lui A. Kellner, direct din franceză dacă e să judecăm după franțuzismul *domestic* „servitor" și după 2 diferențe notabile între versiunea germană, care are „DER GRAF VON MORENO belgischer Gesandte" și cea românească, care are „CONTELE DE MORENO trimisul Spaniei". Din păcate nu am dispus de originalul francez, dar indicația *„Scena se petrece într-un principat german"* lipsește din versiunea germană și apare firească pentru originalul francez.

Relația cu restul operei. Ceva mai tîrziu, la 28 noiembrie 1876 și la 20 martie 1877, Eminescu publică în „Curierul de Iași" două cronici dramatice, dintre care în prima face ample considerații critice asupra operei lui E. Scribe, pe care îl situează în cadrul *„renașterii romantice"* (poetul îi opune acesteia modernitatea decăzută a lui Al. Dumas-fils și V. Sardou) și în a doua face cronică la reprezentarea unei piese de însuși E. Scribe, *Moartea lui Petru cel Mare.*

TRANSCRIERILE DE TEATRU

SMEUL NOPȚII. Comedie într-un act de Hippolite Lucas tradusă de P. I. Georgescu.

MARGO CONTESA. Vodevil într-un act tradus din franțuzește de T. Profiriu.

O PALMĂ SAU VOINICOS DA' FRICOS. Comedie într-un act tradusă de d. Porfiriu (de la Teatrul francez Palais Royal).

Primele ediții. Smeul nopții. Integral. Aurelia Rusu, CME, I (1972), p. 171—188; O.V, p. 481—513, 753—768; *Margo Contesa.* Integral: O.V, p. 517—550, 753—768; *O palmă sau Voinicos da' fricos.* Integral. O.V, p. 558—615, 753—768

Titlurile. Titlul *Smeul nopții* a fost șters mai tîrziu, cu tot ce-l urmează, de o altă mînă și schimbat în *„Un dulce sărutat.* Comedie cu cîntece într-un act tradus din franțuzește". În cazul celui de al treilea titlu precizarea în paranteză se referă nu la apartenența traducătorului, ci la prezența piesei în repertoriul Teatrului de la Palais Royal.

Datarea. Textele au fost transcrise de Eminescu în perioada toamna 1866 — primăvara 1868, cît a lucrat, ca sufleor, copist și uneori chiar actor, în roluri mai mici, la trupa de teatru a lui Iorgu Caragiali și Daniil Drăgulici, căreia i-a servit și ca secretar, așa cum rezultă din petițiile scrise de mîna lui Eminescu în numele celor doi directori la 19 X, 28 XI, 13 XII 1867 și la 19 I 1868 (vezi OPERE, XVI, în secțiunea DOCUMENTE, la anii respectivi). În petiția din 19 X, unde, la cererea Ministerului, este dată și lista actorilor din trupă, Eminescu figurează ca antepenultimul dintre „bărbați". Cît despre prezența celor trei piese în repertoriul trupei, ea este atestată: scris de alte mîini, printre care și cea a lui Iorgu Caragiali, textul a două din trei se regăsește în corpusul care conține majoritatea pieselor din acest repertoriu (BAR **2968** — **2977**): *Margho Contesa.* Comedie într-un act cu cîntice, tradusă din franțuzește, în **2971**, **32**—**48** și *Voinicos dar fricos.* Comedie în două acte, în **2272**, **127**—**150**. Iar în **2975** se mai află două atestări ale prezenței lui Eminescu în trupă. Pe **70r**, dedesubtul titlului *Păcatele unui corist.* Șansonetă de d. I. Caragiali, se citesc 2 semnături ale lui Eminescu, trasate cu un creion fin și identice cu cele 3 din **3215**. Iar pe **74r**, la sfîrșitul șansonetei, se află o listă de plăți scrisă de Iorgu Caragiali din care rezultă că „Emilescu" era retribuit cu 5 galbeni (sau cu 6 dacă ne luăm după rotunjirea totalului). Trebuie adăugat că o studiere atentă a felurilor de hîrtie folosite în manuscrisele **2968**—**2977** ar putea aduce unele contribuții la cronologia scrierilor eminesciene din această perioadă. Deasemenea, atît **2968**—**2977** cît și **3215** au aceeași proveniență, au fost achiziționate de Academia Română de la anticarul I. Fogel la sfîrșitul anului 1904, deci după aproape 3 ani de la data cînd Titu Maiorescu a donat Academiei manuscrisele rămase de la Eminescu. Iar, așa cum se arată în cuprinsul acestui corpus al *Repertoriului Caragiali,* I. Fogel le deținea de la Gheorghe Caragiali. Așadar caietul cu transcrierile lui Eminescu a rămas la Iorgu Caragiali și, de la el, la urmași, care l-au vîndut.

Sinopsa manuscriselor.

Toate trei piesele se găsesc în **3215**, și anume:
Smeul nopții pe **3rv**—**15rv**, **16r**
Margo Contesa pe **17rv**—**31rv**
O palmă sau Voinicos da' fricos pe **32rv**—**53rv**, **54r**.

Descrierea manuscrisului. Așternut cu o peniță fină, scrisul, deși încă juvenil, este deja format și caracteristic. Culoarea neagră-cafenie a cernelii este aceea a marii majorități a textelor scrise de Eminescu între 1866—1869. Ca și alți copiști ai vremii, Eminescu iscălește, pentru conformitate, la sfîrșitul fiecărei piese *Eminescu*: **16r**, **31v**, **54r**. Tot în această formă, pe care o adoptase doar de vreun an, poetul se mai semnează și pe **54v**, de două ori, a doua oară adăugind: *„Nihil regu[la]"*, început, greșit, de dictou latin pe care un alt copist, I. Nicu, îl întregește, tot greșit, la 12 iunie 1873, în Tîrgul Vestei: *„Nihil regula sine Exceptia"* (în loc de *Nulla regula sine exceptione).* Contrar celor crezute pînă acum, notațiile cu cerneală mai neagră sau cu creionul din **3215** (distribuția, semnele convenționale pentru sufleor, cîteva rectificări și desenul unui clopoțel) nu sînt de mîna lui Eminescu, așa cum rezultă din compararea lor cu grafiile din corpusul **2968**—**2977** *(Repertoriul Iorgu Caragiali).*

★

RIGATUL FEMEILOR SAU LUMEA PE DOS, în două acte.
Reproducem în prezentul volum, în facsimil, cele trei pagini ale manuscrisului transcrise de Eminescu.

Titlul, sau măcar subtitlul, este scris de Eminescu dacă e să judecăm după asemănarea cu felul în care sînt scrise titlurile celorlalte trei piese de mai sus.

Datarea. Caietul e mult mai vechi, copiat de altcineva (probabil de Iorgu Caragiali) cu caractere chirilice. Eminescu l-a folosit în calitatea lui de sufleor în trupa Caragiali-Drăgulici. Piesa se afla în repertoriul ei, cum rezultă din numele actorilor trecuți în distribuție și din prezența textului, printre celelalte piese din repertoriu, în **2974, 144–164,** unde a fost transcris, sub titlul *Lumea pe dos,* de un Radulian, același care se iscălește de trei ori pe **2975, 66v,** la sfîrșitul dramei *Moartea lui Obrenovici.*

Manuscrisul: **3194, 1rv–45rv, 46r, 47r**

Organizarea și descrierea manuscrisului. **46r** este o foaie volantă care ar fi trebuit numerotată după **47r,** lucru care are importanța lui în determinarea contribuției lui Eminescu. Piesa este notată cu caractere chirilice de tranziție incipientă, dar distribuția rolurilor, semnele de sufleor și remanierile sînt scrise cu litere, de bună seamă mai tîrziu, tot de Iorgu Caragiali. Eliminările și modificările, substanțiale, au fost respectate întocmai, la recopierea textului în **2974,** de către „scriitorul" Radulian. Dar printre aceste remanieri apar și cîteva, scrise, cu creionul și cu litere alături de corespondentul lor cu slove, de o altă mînă, cea a lui Eminescu. Cîteva mai mărunte: *sfărâmă* apoi *sfărămă* alături de *călca* **(19v)**; *melodramă* **(28r)**; *ca nelumea* deasupra lui *aici e lumea pe dos* din textul chirilic **(29r)**; *protestăm* alături de *protestez* **(42v).** Dar una este ceva mai întinsă: pe **45v** scrie cu chirilice „Dragul meu Costică, serbarea pregătită pentru maritagiul acestui june să-ți aducă încă o dată aminte acele obiceiuri ce ai răsturnat și, pentru cîteva minute, mai fii cu noi în rigatul femeilor", după care urmează un pasaj anulat, de trei sferturi de pagină, urmat la rîndul său, pe **47r,** de continuarea textului de mai sus, cu litere scrise întîi cu creionul, apoi întărite cu cerneală neagră, de mîna lui Eminescu: „Ține, dragul meu Costică. Vouă barbaților vi se cuvine arma spre apărarea drepturilor noastre, iar nouă femeilor ni se cuvine numai săgeata amorului"; după care, tot cu scrisul poetului, urmează aria care se poate citi pe facsimil. Or, la transcrierea făcută de Radulian în **2974,** s-a acceptat pasajul în proză, dar aria, care trebuia să constituie finalul piesei, a fost înlocuită cu ceea ce în **3194** apare ca **46r,** o foaie volantă numerotată greșit și pe care Iorgu Caragiali scrisese, desigur cu alt prilej, un alt final, pe care îl rostește tot NELORA. În **3194** mai există și alte urme ale scrisului lui Eminescu, mărturii că a avut pe îndelete caietul la îndemînă și că l-a folosit ca sufleor: pe **1v,** după distribuție, cu penița fină a semnăturilor din **3215:**

fără
Smulsă
Smulsă
Un

; pe **22r,** cu aceeași peniță, oblic, *rapporturi;* pe **38r** *Regină genilă / *** *** ești copilă;* pe **47r** (de două ori și a treia oară abandonat după *pri) prietteni;* în sfîrșit, pe coperta III, cu creionul, versurile

Caii in vînturi
Tremură, zboară,
Zboară în rînduri,
Foc și comoară.

Faptul că publicăm aici în facsimil, alături de trei transcrieri complete și de una, următoarea, relativ întinsă, cele cîteva puține pagini eminesciene din **3194,** în care *Rigatul femeilor* în ansamblul său se află scrisă de mîna altcuiva, are temeiurile sale. Într-adevăr, aria finală transcrisă de Eminescu ar putea fi chiar scrisă de el. În fond poetul mai scrisese un asemenea text destinat teatrului și chiar îl publicase, cu titlul *Asta vreu, dragul meu* și semnînd M. Eminescu, în „Umoristul" lui Iosif Vulcan, la 29 septembrie 1866 (vezi „Tribuna", 1979, nr. 29 și 30, unde S. Cucuzan și Vasile Zvanciuc repun în circulație această poezie pînă atunci ignorată de toată lumea). Deasemenea nu este exclus ca, așa cum presupune Perpessicius (341, p. 361–362), *[Întunericul și Poetul]* (vezi *Andrei Mureșanu, TA2*) să fi fost scris tot pentru teatru, ca prolog. Oricum Iorgu Caragiali, vrînd să i-l prezinte pe tînărul Eminescu tot atît de tînărului său nepot Ion Luca, îi spunea: „are mare talent: face poezii; ne-a făcut cîteva cuplete minunate"; cel puțin așa își amintea dramaturgul scriind *În Nirvana,* la moartea poetului. În fond acestei experiențe a teatrului i se datorează proiecte ca *Arpad, regele ungurilor,* operetă cu cîntece în 3 acte sau *La gura sobei, qui proquo* (vezi *FRGM–2, B, 2* și *3*).

★

[MINEGMII SAU FRAȚII CEI DE GEMINE]

Primele editări. FL-1, I(1912), nr. 46, 1 sept., p. 563. O. V, p. 617–647, 769–771.

Titlul. Cum nici transcrierea lui Eminescu nici copia după care a transcris nu poartă titlu, am dat titlul traducătorului, așa cum apare el în copia cuprinsă în manuscrisul BAR **3095, 4r,** conformîndu-ne astfel unei tradiții instituite de Aurelia Rusu în O. V, p. 617 și 769. Titlul originalului francez al lui J.-Fr. Regnard, din 1705, este *Les Ménechmes.* Comédie en vers et en cinq actes, derivat din acela al modelului latin: *Menaechmi* lui Plaut.

Datarea. După caietul în care poetul face transcrierea, și care este în întregime ieșean *(Călin, Andrei Mureșanu (C)),* și nu mai puțin după cerneala violetă și caracterul scrisului, specifice acestei epoci, transcrierea a fost făcută la Iași în vremea cînd Eminescu era bibliotecar al Bibliotecii Centrale (1 septembrie 1874 – 1 iulie 1875). Într-adevăr, Eminescu, prin raportul din 6 martie 1875, cere aprobarea să cumpere pentru Bibliotecă, printre alte cărți și manuscrise, și „1813 f[ără] l[oc]. Fără titlu. *Comedie în versuri,* trad. din franțuzește. Pagine 122. 1,50 b". Primind aprobarea, poetul face achiziția, iar manuscrisul se află și acuma în patrimoniul Bibliotecii Centrale Universitare „M. Eminescu"

din Iaşi, sub numărul 14. Acesta e manuscrisul din care a transcris Eminescu primul act şi trei scene dintr-al doilea (vezi Al. Elian, *Eminescu şi vechiul scris românesc*, în SCB I, 1957, p. 135). Pe poet l-a interesat limba traducerii, cum rezultă explicit şi din expunerea de motive cu care îşi începe raportul din 6 martie 1875, dar a făcut transcrierea fără să ştie nici cine este autorul originalului, nici cine este traducătorul, manuscrisul ajungînd la el fără coperţi. Cum Eminescu a primit aprobarea de cumpărare abia în iunie, cînd funcţia lui de bibliotecar era pe sfîrşite şi nu e de crezut că ar mai fi avut răgazul să facă transcrierea, trebuie să presupunem că poetul primise de la anticarul Israel Cuperman cărţile şi manuscrisele pe care le recomanda spre cumpărare încă înainte de 6 martie, pentru a le lua în evidenţă. Aşadar transcrierea se situează cel mai tîrziu în primul trimestru 1875, probabil prin februarie.

Sinopsa manuscriselor. **2283, 1r, 2rv—20rv, 21r**

LANŢUL DE AUR
de Onkel Adam [C. A. Wetterbergh]

Primele ediţări. F, II (1866), nr. 33, 9/21 oct., p. 394—395; nr. 34, 16/28 oct., p. 404—406; nr. 35, 23 oct./4 nov., p. 416—418, nr. 36, 30 oct./11 nov., p. 430—431; nr. 37, 6/18 nov., p. 441—442; *Lanţul de aur.* Novelă svediană. M. Eminescu. Publicată de N. Jugănaru. Cluj, Institutul de Arte Grafice „Viaţa", 1927.

Titlul este dat de traducător, ca echivalenţă a titlului versiunii germane, *Die Halskette.*

Datarea. După ce Eminescu trimisese „Familiei" lui Iosif Vulcan *De-aş avea,* publicată la 25 februarie/19 martie 1866, şi fusese invitat, prin „poşta redacţiunei", să mai contribuie cu material literar, tînărul poet se oferă să mai trimită poezii, precum şi traducerea aceasta. Încurajat în acest sens la 15/27 martie, cu rugămintea ca „în cît se poate, să scrii după ortografia ce o urmăm şi noi", trimite, în primăvara lui 1866, *O călărire în zori,* publicată în 15/27 mai, şi *Lanţul de aur,* a cărui primire la redacţie e confirmată în 15/27 iunie: „*Lanţul de aur* aşişdere va ieşi [...] De ce nu ni mai trămiţi nescari poezii?" şi onorată prin publicarea „novelei" în cele 5 numere ale revistei (nr. 33—37) dintre 9/21 octombrie şi 6/18 noiembrie 1866. Cum este şi de aşteptat, nu s-au păstrat urme manuscrise ale traducerii, făcută de Eminescu la Cernăuţi, între sfîrşitul lui 1865 şi începutul lui 1866.

Lanţul de aur a fost tradus după versiunea germană a lui C. F. Frish, pe care a găsit-o în colecţia de romane străine editată la Stuttgart de Karl Spindler, *Das belletristische Ausland. Kabinetsbibliothek der classischen Romane aller Nationen,* în volumul 315 bis—317 al colecţiei, din 1845, cuprinzînd *Neue Genrebilder aus dem Alltagsleben* de Onkel Adam [= Carl Anton Wetterbergh], printre care prima, între p. 5—34, era *Die Halskette [Lanţul de aur].* De notat că traducerea germană s-a făcut după textul apărut în numerele din 3, 4 şi 5 ianuarie 1842 ale revistei suedeze „Aftonbladet" („Gazeta de seară"), făcînd parte din serialul *Din memoriile secretarului Pfefferkorn.* Wetterbergh nu a republicat *Lanţul de aur* în volumul apărut la Lund în 1843 sub titlul *Cele patru semnături* şi nuvela nu figurează nici în *Operele complete* în 10 volume, apărute între 1969 şi 1974, ceea ce a scos-o în aşa măsură din atenţia istoriei literare încît nu este menţionată în nici unul dintre studiile dedicate lui Wetterbergh. După publicarea din 1842 în „Aftonbladet" *Lanţul de aur* n-a mai fost publicat în suedeză decît la noi, în 1983, la Cluj-Napoca, într-o ediţie publicată de editura Dacia, îngrijită şi prefaţată de Povl Skarup, care cuprinde originalul suedez, traducerea germană a lui C. F. Frish şi traducerea lui Eminescu.

Din ediţia menţionată rezultă că au fost omise din traducerea românească 4 pasaje, unul nesemnificativ (replica, de altfel uşor de omis, „Cu plăcere consimt la acest joc! i-am răspuns zîmbind" pe care i-o dă contele lui Caldero cînd acesta îl invita la partida fatală de şah) şi trei, mai lungi şi de data aceasta semnificative, două în cuprinsul textului, despre religie, şi finalul, o pagină întreagă, care reprezintă un dialog în cursul căruia naratorul şi preotul Z comentează comportarea contelui, atribuind lipsa lui de religiozitate reală apartenenţei sale de clasă.

„Familia" retipăreşte *Lanţul de aur* în iunie-iulie 1899 (la zece ani de la moartea poetului) de unde, în 1917, o preia ziarul „America", din Cleveland (Ohio); în volum se tipăreşte pentru întîia oară în 1927, la Cluj, publicată, cu o prefaţă de G. Bogdan-Duică, de N. Jugănaru. Or, acest N. Jugănaru, tipograf, învăţase meseria în 1880—1883 la tipografia Mihăescu, unde se imprima „Timpul" pe cînd era Eminescu redactor acolo şi a avut prilejul să-i culeagă manuscrise publicistice şi să vorbească cu el. Iar Jugănaru scrie, în fruntea ediţiei sale: „Nuvela aceasta — precum şi multe altele — mi-a povestit-o însuşi Eminescu încă pe timpul cînd am avut fericirea a sta de vorbă cu el şi cu Slavici (1880) în Bucureşti. [...] «De astă dată am să vă povestesc o naraţiune svediană, tradusă de mine după Onkel Adam». Maiestos, cu o voce dulce, sonoră, om întreg, ca un adevărat dascăl, într-o linişte adîncă, începu apoi Eminescu să ne povestească *Lanţul de aur*". După aproape jumătate de veac fostul tipograf, mai tîrziu redactor-şef la „Drapelul", a „dat de urma acestei «naraţiuni», cum o numea redactorul de la «Timpul» ", în „Familia" din 1866 şi a publicat-o, pe cheltuiala lui, din pietate. Însuşi faptul publicării este chezăşie că amintirea lui N. Jugănaru este autentică şi că, într-adevăr, Eminescu, în anii deplinei sale puteri, îşi amintea de traducerea aceasta de demult şi o socotea vrednică de povestit într-un răgaz al muncii la ziar.

Dar și ceva mai devreme în viața lui Eminescu, în 1876, deci la un deceniu după publicarea *Lanțului de aur*, se poate constata un ecou al impresiei pe care nuvela lui Wetterbergh o produsese asupra poetului. Era pe vremea muncii de gazetar la „Curierul de Iași", în al cărui *Foileton* publicase, printre scrierile și traducerile altora și două scrieri ale sale, nesemnate, *La aniversară* (în 9 iulie) și *Cezara* (între 6 și 18 august). Apoi, în octombrie, publică traducerea *Morellei*, „(după Edgar Poë)", cum se specifică la sfîrșit. Traducerea, cum rezultă din dovezile de mai jos, nu este a lui Eminescu, totuși rolul lui n-a fost mic, începînd cu faptul că, nu poate încăpea îndoială, el a ales-o dintre toate cele 13 *Histoires extraordinaires* pe care el și cu Veronica le aveau la îndemînă în traducerea lui Baudelaire, apărută cu 20 de ani înainte (1856). Or, ideea pe care se întemeiază scrierea lui Poë are analogii izbitoare cu cea din *Lanțul de aur*: în amîndouă fiica seamănă pînă la identitate cu mama, în amîndouă o pedeapsă fatală cade asupra fiicei, totul într-o atmosferă morbidă de taină macabră. S-a crezut chiar, de către unii pînă astăzi, că nu numai inspirația ci chiar traducerea este a lui Eminescu însuși. Totuși avem două dovezi decisive că este a doamnei Micle. Prima este o scrisoare nedatată, dar databilă în primăvara sau vara lui 1880, a Veronicăi către Eminescu: „Pauvre *Morella*! Vous l'avet mise au feu? Et pourquoi cela? Vous a-t-elle jamais fait quelque mal? [...] Je vous ai rêvé cette nuit et, comme esplication de mon charmant rêve, j'ai reçu votre lettre, par laquelle vous m'apprenez que vous avez mis au feu la pauvre *Morella*. Vous rappellez-vous dans quel état elle a été traduite? Vous me repondrez: «Il y a si loin de ça»; et moi, je sent *qu'il y a si peu*. Dans mon âme il n'y a pas d'intervalle de ce temps à celui ou je vous écris et, si, du temps quand je traduisais *Morella*, je n'etais pas si expansive dans mon amour, je crois que vous en savez bien la cause." (originalul scrisorii se află în colecțiile B.A.R., de unde a fost transcris pasajul de mai sus).

Este deci limpede cine a tradus *Morella*, iar intervalul scurs de atunci este de vreo 4 ani: 1876 fusese, între poet și Veronica, un an de fervoare, iar *Morella* stă drept roadă și mărturie, cum stă și felul celor doi de a-și zice unul altuia Gaius și Tolla, cu numele tinerilor din *La aniversară*. Cît despre arderea manuscrisului Veronicăi, ea este expresia unui moment de criză în relațiile dintre cei doi, cînd este adesea vorba de arderea sau de restituirea scrisorilor.

Numai că, din nebăgare de seamă, Eminescu a uitat să ardă o filă, fila XI în numerotarea Veronicăi, iar aceasta ni s-a păstrat printre celelalte hîrtii ale poetului, fiind acum fila **339** din **2255**, care se află reprodusă în facsimil în cuprinsul prezentului volum. Ea este interesantă atît pentru că reprezintă încă o probă în chestiunea paternității traducerii cît și pentru că, datorită păstrării ei, putem constata că manuscrisul traducătoarei a fost supus de către poet unei revizii înainte de publicare. Intervențiile, de mîna poetului și respectate în „Curier", sînt, cel puțin pe pagina aceasta, foarte puține: un *copilării* modificat în *copilăriei* și trecerea de la „pe cînd vegheam dezvoltarea ei intelectuală", mai aproape de originalul „pendant que je surveillais le développement de son être intellectuel", la amplificarea „pe cînd prevegheam și urmăream dezvoltarea ei intelectuală".

Neavînd cum publica în volumul de față o traducere care nu este, în chipul cel mai hotărît, de Eminescu, am considerat că ea merita să fie discutată aici, în anexă la *Lanțul de aur*, pentru că Eminescu are, totuși, în traducere, rolul important al alegerii, iar alegerea lui este semnificativă pentru că este în evidentă legătură cu toposul narativ din *Lanțul de aur*. În plus, traducerea acestei proze a fost revizuită de Eminescu, într-un ceas de sărbătoare a iubirii, din care dăinuie și azi, întîmplător nearsă, o sărmană filă.

O BAIE CALDĂ ÎN EGIPT

de A. Dumas

Primele editări. CI, IX (1876), nr. 80, 18 iul., p. 1–2. În volumul de față, p. 575–577.

Eminescu intră în redacția „Curierului de Iași" la 19 mai 1876 și își asumă răspunderea pentru „partea neoficială". Publicație a Curții de Apel din Iași, primele două pagini erau destinate anunțurilor oficiale, iar ultima, reclamelor. „Părții neoficiale" i se rezerva pagina a treia și avea mai multe rubrici permanente: *Revista internă*, *Revista externă*, *Noutăți* și *Diverse*. Eminescu intenționa să facă din această pagină a foii ieșene o publicație cu caracter enciclopedic în care să fie reprezentate, chiar și într-un spațiu restrîns, viața politică, literatura și mișcarea culturală. Poetul, cu o asemenea deschidere largă spre viața politică și mișcarea artistică și culturală, se orienta după publicațiile lui Gh. Asachi, M. Kogălniceanu și V. Alecsandri. De altfel va și reproduce din ele în „Curierul de Iași".

Foiletonul era, fără îndoială, partea cea mai vitregită a „Curierului de Iași", cum rămîne și după intrarea lui Eminescu în redacție. Explicația stă în faptul că nu putea publica scrieri originale valoroase și trebuia să se limiteze la traduceri și reproduceri din alte publicații. Poetul deschide foiletonul ziarului traducerilor din literatura universală, cum fac și predecesorii săi. Cele mai importante eforturi de a face din *Foiletonul* „Curierului de Iași" o rubrică permanentă și vie le-a depus Eminescu în vara și toamna care au urmat numirii lui acolo, în mai 1876, așa cum rezultă din următoarea cronologie:

28 mai *Dialog între Diogen și Alexandru cel Mare*
de Fr. Bodenstedt

9 iulie	*La aniversară*
18 iulie	*O baie caldă în Egipt* de A. Dumas
18 iulie	*O baie rece în Egipt* de A. Danzats
30 iulie–4 august	*Henrieta de Serrey* de Armand de Lagniau
6–18 august	*Cezara*
8 octombrie	*Morella*

În ce privește paternitatea eminesciană a traducerii, argumentul principal care se poate invoca este că ea face parte din seria a cărei cronologie figurează mai sus și a cărei trăsătură comună este neindicarea autorului sau a traducătorului. Or, în toate acele cazuri Eminescu, cînd preia ceva în „Curierul de Iași" menționează fie autorul, fie sursa (de obicei o publicație periodică). Pe de altă parte dintre cele 7 scrieri din acest grup, despre *La aniversară* și *Cezara* știm sigur că, deși nesemnate, sînt scrise de Eminescu. Tot nesemnată e și traducerea *Morellei*, atît pentru că nu era oportună menționarea numelui traducătoarei, Veronica Micle, cît și pentru că traducerea a fost făcută la sugestia și cu ajutorul lui Eminescu. Avem deci motive să credem că toate textele din „Curierul de Iași" care nu poartă indicarea autorului sau a sursei sînt contribuții redacționale și îi pot fi atribuite, cu excepția parțială a *Morellei*, lui însuși.

Nimic din particularitățile de limbă ale traducerii nu contravine acestei atribuiri. Forma *ardică* pentru *ridică* se regăsește și în *Balada* din traducerea *Vîrful cu Dor*, care datează din aceeași vreme.

O baie caldă în Egipt este o traducere din scrierea lui A. Dumas-Tatăl *Impressions de voyage. Quinze jours au Sinaï* (Tom. 22, Paris, A Le Vasseur et Cie, Editeurs, f.a.) și anume din capitolul II *Les bains* (p. 8–9). Sfîrșitul textului, raportat la originalul lui Dumas, apare abreviat și adaptat, ceea ce poate fi atribuit fie lui Eminescu, fie mai de grabă sursei intermediare din care a preluat textul.

O BAIE RECE ÎN EGIPT
de A. Danzats

Primele editări. Cl, IX (1876), nr. 80, 18 iul., p. 2. În volumul de față, p. 578.

Cu privire la rolul acestei traduceri în cadrul *Foiletonului* eminescian de la „Curierul de Iași" și în ce privește paternitatea ei se pot face aceleași considerații ca în cazul traducerii precedente.

În schimb problema autorului este mai puțin clară. Textul original se află în aceeași scriere a lui A. Dumas ca și cel precedent, la p. 14, în capitolul IV, *La navigation sur le Nil*. Iar ediția franceză a *Impresiilor de călătorie* nu specifică nici un coautor. Și totuși el trebuie să fi existat, de vreme ce volumul *Impresiones de viage* por Alejandro Dumas, traducido al castellano por Don José Muñoz y Gaviria. *Quince dias en el Sinai*, Madrid, Establecimiento tipografico de D. F. de P. Mellado, 1857, poartă pe coperta interioară indicația: Por A. Dumas y A. Danzats, același A. Danzats pe care Eminescu îi dă ca autor pentru *O baie rece în Egipt*. S-au produs probabil două lucruri: numele coautorului A. Danzats, din motive pe care le putem doar bănui, a dispărut din ediția franceză; numele lui A. Danzats, coautor în indiviziune al întregului volum, a fost folosit ca nume de autor pentru a lăsa impresia că doi autori diferiți au scris cele două extrase din *Cincisprezece zile în Sinai*. Nu știm dacă Eminescu însuși a procedat astfel și nici dacă tot el a făcut abrevierile și ajustările care se constată atît la sfîrșitul traducerii, ca în cazul celei precedente, cît și la începutul ei. Pentru ambele traduceri pare mai probabilă o sursă intermediară.

HENRIETA DE SERREY
de Armand de Lagniau

Primele editări. Cl, IX (1876), nr. 84, 30 iul., p. 1–2, nr. 85, 1 august 1876, nr. 86, p. 1, 4 august 1876, p. 1. În volumul de față, p. 579–584.

Nu știm cine este Armand de Lagniau, nici de unde a tradus Eminescu scrierea. În favoarea paternității eminesciene a traducerii se pot invoca, alături de argumentul general pentru acest grup de traduceri, elemente de conținut care trimit nemijlocit la *Cezara*, pe care începe s-o publice a treia zi după ce încheie publicarea prezentei traduceri: peisaj italian, călătorii nocturne cu barca, pe mare, bilete trimise prin emisari, scene din viața artiștilor, o fiică de conte, un călugăr. Pe de altă parte pe Eminescu trebuie să-l fi reținut și faptul că în traducere e invocat Tasso, pe care și poetul îl menționase mai de mult în două rînduri, în *Geniu Pustiu* și în *Contrapagină*, pentru ca tot

atunci să folosească piesa omonimă a lui Goethe în scena V din primul act al *Mirel* şi doi ani mai tîrziu, la Viena, să traducă din ea 18 versuri, pentru a nu mai menţiona prezenţa numelui *Tasso* în *Dicţionarul de rime* (de ex. în **2265, 63r**), pe care începe să-l lucreze cam în vremea cînd publică această traducere.

Totuşi paternitatea acestei traduceri este mai puţin certă decît a celor două care au precedat-o în „Curierul de Iaşi". Stilul este de o stîngăcie care nu poate fi în întregime cea a originalului; prezenţa exclusivă a formelor vechi de imperfect, fără *-u*, la persoana III plural ([ei] suna, întrecea etc.) nu este caracteristică poetului, cum nu sînt nici *poci* pentru *pot*, *supt* pentru *sub*, *ţeremonie* pentru *ceremonie*, *melanholic* pentru *melancholic*, abuzul de antepunere a atributului adjectival etc. Se poate presupune că, în cel mai rău caz, lui Eminescu îi aparţine alegerea şi publicarea textului şi o revizuire grăbită a traducerii, făcută de cineva apropiat lui care ar putea fi, mai degrabă, tot Veronica Micle (de unde absenţa indicării traducătorului).

DESCRIEREA CIUMEI în Thucydides
(Războiul peloponez[iac], cartea II, V, 47—55)

Primele editări. T, IV (1879), nr. 42, 23 februarie, p. 3. În volumul de faţă, p. 585—587.

Traducerea apare, nesemnată, în „Timpul" din 23 februarie 1879. După articolul *Ciuma*, publicat în „Timpul" la 21 ianuarie 1879 (vezi OPERE, X, la data de mai sus, cu nota respectivă) şi după finalul notei la traducere: „descrierea renumitului istoric antic este, mai ales astăzi, de cel mai mare interes", se vede limpede că molima descrisă de istoricul grec este pentru Eminescu o metaforă a molimei liberale din România vremii sale, o boală crîncenă şi epidemică a corpului social, o plagă fizică dar şi una morală, căci, potrivit traducerii, §53, „Nici frica de zei, nici legile omeneşti nu erau vreo piedecă". De altfel Eminescu însuşi, cînd traduce un fragment din *Criticon*-ul lui Balthasar Gracian, spune că el conţine „o alegere a timpului de faţă" (v. mai jos, p. 1139—1140).

E vrednic de însemnare că, în *Ciuma*, traducînd din Drasche, Eminescu scrie „Europa a fost totdeauna infectată despre Orient" şi, în încheiere: „Tocmai credinţa aceasta a contagiozităţii formează paginile cele mai negre în istoria ciumei. Această credinţă aducea stagnaţiune în comerţ şi industrie, rumpea legăturile cele mai gingaşe şi mai sfinte, degenera în egoism şi în adevărată barbarie". Pe Eminescu ideea ciumei ca metaforă a îmbolnăvirii grave a corpului social l-a urmărit toată luna dintre articol şi traducere şi pînă la urmă a găsit că cea mai potrivită ilustrare ar fi o versiune românească a celebrului pasaj din cartea a II-a a lui Tucidide, pe care Drasche, care începe istoria ciumei de la 125 î.e.n. sau, mai exact, de la 513 e.n. (ciuma lui Iustinian, la Constantinopol), nici nu-l menţionează în darea sa de seamă, poate considerînd-o, cum spune Eminescu în nota la traducere, „tifos patechial".

Confruntată cu textul grec, traducerea se dovedeşte, cu excepţii neglijabile, foarte fidelă. Totuşi, ceea ce ştim despre cunoştinţele de greacă veche ale lui Eminescu şi, deopotrivă, forma latinizată a numelor proprii (Archidamus, Zeuxidamus) şi unele modernizări sau explicitări ca: *he nosos* sau *to nosema* „boală" tradus cu „boală epidemică", *ypo tou entos kaumatos* „datorită fierbinţelii lăuntrice" tradus „de dogoarea (sau cangrenarea) dinlăuntru", nu ciuma (*loimos*), ci foametea (*limos*), unde echivalentele greceşti sînt puse în paranteză pentru a arăta de unde provine ambiguitatea oracolului, toate acestea ne autorizează să credem că traducerea s-a făcut după un text intermediar. De data asta însă, pare-se, nu german, căci nume proprii în *-us* nu sînt de conceput într-un text german tradus din greceşte. Probabil francez sau chiar italian, dacă e să judecăm după ceea ce ar putea trece drept italienisme: *patechial* în notă (ital. *petecchia* „ciumă") şi sintagmele „decursul ei" şi „decursul ciumei" unde *decurs* poate acoperi *decorso*. Totuşi ultima ipoteză e mai puţin probabilă, chiar dacă admitem că *Archidamus* şi *Zeuxidamus* sînt refecţiuni latinizate ale lui *Archidamo* şi *Zeuxidamo*. Ca orice traducere bună, şi aceasta este una foarte bună, traducerea lui Eminescu nu-şi trădează originalul. Ea dovedeşte în schimb o mare stăpînire a limbii româneşti, atît în firescul topicei, unde pecetea eminesciană este evidentă, cît şi în forme ca *Egipet*, sau *improtivcască*, sau în echivalenţe mai rare, ca *treapăt* pentru *diarrhoia* (§ 49) sau „în bordeie mocnite" (§ 52) pentru *en kalubais pnigerais*, unde *pnigerais* înseamnă „sufocant, înăbuşitor" (am dat termenii greci neputînd şti de la ce traducere a plecat Eminescu). Pe lîngă funcţionalitatea politică tipic eminesciană a traducerii aceste argumente de paternitate abia dacă mai sînt necesare.

MAXIME — AFORISME
de La Rochefoucauld

Primele editări. T, V (1880), nr. 148, 5 iul., p. 3, nr. 226, 9/21 oct., p. 3. În volumul de faţă, p. 588—589.

Eminescu publică în „Timpul" două serii de cîte 9 aforisme traduse din *Reflexions morales* ale lui La Rochefoucauld, una, sub titlul de *Maxime*, în 5 iulie 1880 şi cealaltă, sub titlul de *Aforisme*, peste 3 luni, în 9 octombrie. Ele reprezintă un continuum alcătuit dintr-o selecţie de 17 din primele 32 de maxime (în numerotarea ediţiei

franceze definitive, a cincea, antumă, din 1678), cu omisiunea maximelor 1, 4, 7–9, 11–14, 17–18, 21, 23–24, 30, 33–40 şi cu adăugarea maximei 41. Traducerea s-a făcut în chipul cel mai evident după ediţia definitivă a originalului francez, cum rezultă din respectarea topicei şi din pătrunderea în textul românesc a unor cuvinte preluate, cu adaptarea de rigoare, din franceza autorului: *amor-propriu, abil, generaţiune* (în sensul de „naştere, germinare"), *perpetuă, clemenţă, afecţiune, a suporta, constanţă, agitaţiune, a triumfa, criminal rezonabil, furoare* (în [28], dar *furie* în [32] ambele pentru *fureur), persecuţiune, defect, a remarca, certitudine, de ordinar* (pentru *ordinairement*). Traducerea este cu totul fidelă, cu excepţia sfîrşitului lui [27], unde „mais l'envie est une passion timide et honteuse que l'on n'ose jamais avouer" este tradus prin „însă invidia este o pasiune care n-o mărturisim niciodată", unde scurtarea dă aforismului mai mare concizie şi forţă.

Era aproape de aşteptat ca Eminescu, autor şi el de aforisme şi traducător şi din alţi autori de aforisme, să fi tradus şi din La Rochefoucauld, a cărui variantă specifică de mizantropie nu avea cum să nu-i fie pe gust.

Lucrul se vede şi după aforismul lui G. Chr. Lichtenberg (1724–1799) pe care îl traduce în *Revista teatrală* publicată în „Curierul de Iaşi" din 5 decembrie 1876 (vezi OPERE, IX, p. 283): „Dacă s-ar şti adevăratele motive ale faptelor mari omeneşti, cît de puţine din ele s-ar vedea mari", şi care pare scris de La Rochefoucauld însuşi. Pecetea eminesciană se vede însă mai puţin, pentru că Eminescu pare decis să nu evite neologismul, ba chiar să-l păstreze şi atunci cînd, mai ales lui, i-ar fi fost foarte uşor să găsească un echivalent mai vechi în limbă. De fapt măiestria poetului stă tocmai în faptul că, cu tot belşugul de neologisme, nu există nici o stridenţă. Semn că, de atunci pînă azi, româna a asimilat mai toate neologismele pe care Eminescu le-a lăsat să pătrundă în traducerea lui. De aici şi aerul ei de modernitate.

În rest, nu se pot cita moduri de expresie foarte specifice poetului: *aci, totdauna*, poate *lesne, un ce* [28], sau, la sfîrşitul lui [10], „se naşte alta în locu-i" care, cu o simplă eliziune, se transformă într-un vers de factură eminesciană: „Se naşte alta-n locu-i".

MONSTRUL VERDE
de [Gérard] de Nerval

Primele editări. T. VII (1882), nr. 120, 5 iun., p. 2–3. În volumul de faţă, p. 590–592.

Autorul este menţionat la sfîrşit: *De Nerval*. Ea reprezintă traducerea integrală, din originalul francez, a scrierii lui Gérard de Nerval *Le monstre vert*, aşa cum o publică autorul pentru ultima oară în 1852 în volumul *Contes et facéties*. Titlul este tradus liber, Eminescu referind scrierea la diavolul din sticlă, nu la întruparea lui în copilul sergentului şi al cusătoresei, „un mic monstru de tot verde".

Că traducerea s-a făcut direct din franceză se vede după glosa „şartrozi (chartreux)" şi după un număr de echivalenţe inadecvate care n-ar putea proveni dintr-un intermediar german şi care dovedesc că Eminescu era mai stăpîn pe franceza textelor filozofice, ştiinţifice şi istorice, cum se poate vedea din OPERE, XIV. Astfel poetul traduce *Je vais parler* prin *Voiesc a vorbi, un des plus anciens* prin *unul din cei mai bătrîni, C'est au diable Vauvert* prin *Eşti al diavolului Vauvert, essentiellement* prin *în adevăr, avait été soupçonné* prin *era bănuit, effraiait* prin *îngrozi, d'obstruer les abords du faubourg* prin *d-a umplea stradele foburgului, C'etait trop dire en peu de mots* prin *Zicea foarte mult prin aceste cuvinte, les 8 bouteilles fêlées* prin *cele fără gît, intrigue* prin *indignat, une mare de sang* prin *un val de sînge, après tout* prin *cu toate acestea, ricanement* prin *gălăgie, capon* prin *dobitoace, ache* prin *frunza, l'enfant disparut* prin *copilul pieri, qui avaient tourmenté* prin *care le neliniştea*.

Pe de altă parte poetul renunţă în chip deliberat să traducă un număr de pasaje (care, însumate, reprezintă cam o cincime din text). Este vorba de abrevieri utile unui asemenea foileton, atît pentru scurtare (nefiind esenţiale acţiunii) cît şi pentru eliminarea unor aluzii destinate mai ales parizienilor şi obscure pentru publicul românesc.

Ar fi interesant să ştim ce îl va fi îndemnat pe Eminescu să traducă această mediocră scriere a lui Nerval. S-o fi găsit reprodusă în foiletonul vreunei reviste franceze? Greu de presupus. Probabil a citit-o în *Contes et facéties* şi i s-a părut bună de umplut paginile „Timpului", deşi nu este exclus s-o fi ales pentru cine ştie ce analogie cu stări sau întîmplări de la noi. Oricum ea satisfăcea un anume gust al lui Eminescu pentru straniu, cum se vede la încă două dintre prozele traduse de Eminescu (prima, *Lanţul de aur*, şi ultima, traducerea din Mark Twain), din cele trei, două fiind alegorii politice antiliberale şi una un florilegiu de cugetări amar mizantropice.

O ALEGORIE VECHE ŞI PURUREA NOUĂ
[*Criticon* (III, 4) de Balthasar Gracian]

Primele editări. T, VII (1882), nr. 150, 13 iul., p. 2–3. În volumul de faţă, p. 593–596.

Articolul cu acest titlu, publicat de Eminescu în „Timpul" la 13 iulie 1882, apare la nici 6 săptămîni după ce publicase, cu alte ţeluri, *Monstrul verde* după Nerval.

Traducerea nu este însă făcută după originalul spaniol al lui Balthasar Gracian, ci după versiunea germană a lui Arthur Schopenhauer din *Criticon*-ul lui Gracian (1640), P. III, Crisi 4, cu care acesta îşi încheie, în septembrie

1840, prefaţa la prima ediţie din *Ueber die Freiheit des menschlichen Willens [Despre libertatea voinţei omeneşti]* (vezi *Sämmtliche Werke*, Leipzig, 1874, vol. IV, p. XXX—XXXVII).

Eminescu, tălmăcind, omite toate notele lui Schopenhauer şi cîteva scurte pasaje din text, pentru ca alegoria să se degajeze şi mai bine din fragmente de replică digresive ori din aluzii mitologice (inelul tebanilor, Enceladus, Typhoeus) sau culturale (Pedro Mateo).

Drept dovadă că Eminescu traduce versiunea germană a lui Schopenhauer stă atît faptul ca la Eminescu apare strict numai pasajul tradus de filozof cît şi acela că, deşi la început (într-o frază doar adaptată după Schopenhauer) numeşte pe cei doi protagonişti *Critil* şi *Andronius*, potrivit formei din traducerea patronată, în 1794, de mitropolitul Iacov al Moldovei (şi pomenită de Eminescu imediat mai sus, în introducerea pe care noi am dat-o aici ca *[Argument]*), mai departe poetul preia, pentru Andronius, adaptînd-o, forma autentică, prezentă şi în Schopenhauer: *Andrenie* (pentru *Andrenio*, aşa cum *Critil* sta pentru *Critilo*). Aceeaşi formă apare şi în articolul publicat de Eminescu în „Timpul" peste vreo 3 luni, la 23 octombrie 1882 (vezi *[„Articolele ce ni le trimite..."]* în OPERE, XIII, p. 207—208), unde poetul reia, pe scurt, ideile din traducere (ceea ce atestă şi mai limpede, dacă mai era nevoie, paternitatea eminesciană a acesteia): „Ei bine, modul de-a scrie satiră cu aerul tentaţiunii nu e atît de nou pre cît s-ar părea. Un autor spaniol, Baltazar Gracian, pune pe doi tineri să călătorească prin lume sub conducerea unui personaj mitic, anume Desengano — dezamăgirea, deziluzia. Amîndoi tinerii văd aceleaşi lucruri, aud aceeaşi esplicare din gura dezamăgirii, dar fiecare din ei se poartă cu totul altfel; pe Critil [il] indignează ceea ce vede, pe Andrenio-l atrage de intră-n dan[ţ]".

Lucru curios, Eminescu n-a observat ce spune Schopenhauer în nota de la p. XXX, şi anume că Andrenio, conformistul, este fiul, nu fratele lui Critilo.

Poetul putea cunoaşte şi textul *O veche rapsodie spaniolă*, publicat în „Albina" din Pesta din 12/24 mai 1871 (138, p. 2—3). Aici însă Andrenio este considerat fiul lui Critilo. În comentariu introductiv se arată că textul apare pentru întîia oară în româneşte. Este interesant de observat că şi „Albina" îl publica tot în scopuri polemice, ca un pamflet la adresa „hegelianilor politici moderni".

CLANŢ CU TOŢII, FRAŢI IUBIŢI!
de Mark Twain

Primele editări. FBL, I(1888), nr. 3, 18 dec., p. 1—2. În volumul de faţă, p. 597—600.

Traducerea, cu titlul dat de traducător, apare în „Fîntîna Blanduziei" la 18 decembrie 1888. Cu mijloacele bibliografice de care se poate dispune acum, originalul (sau mai degrabă intermediarul) după care a tradus Eminescu scrierea lui Twain nu a putut fi identificat. Scrierea autorului american lipseşte din toate culegerile sale de schiţe, iar în *Mark Twain in Romania. Bibliography of the Romanian Translations published in volumes and in magazines (1888—1966)*, de Dorothea Sasu-Ţimerman (Bucureşti, 1967), la secţiunea de traduceri din periodice, care începe în mod ironic tocmai cu 1888, găsim doar *Istoria Venerei capitoline*, publicată în acel an în „Poşta română" din Braşov. Traducerea lui Eminescu nu e menţionată nici la anul 1911, cînd ea a fost republicată în „Mişcarea", ziar naţional-liberal, în numerele din 17 şi 19 aprilie, sub titlul *Obsesiune*.

În nota de prezentare a republicării în „Mişcarea" se spune, la sfîrşitul ei, că „adaptarea versurilor obsedante e cu deosebire fericită", ceea ce pare a lăsa să se înţeleagă că autorul acelor rînduri văzuse originalul. Este însă mai degrabă o simplă supoziţie, nu foarte greu de făcut, a prezentatorului anonim.

Chiar dacă, aşa cum spune acelaşi prezentator, acestea nu sînt „cele din urmă [şire] (în ziar: file) pe care le-a pus pe hîrtie M. Eminescu", pentru că, după traducere, mai apar în „Fîntîna Blanduziei" încă două articole de Eminescu, *1888* (25 decembrie 1888) şi *Ziua de mine* (1 ianuarie), totuşi este ultimul lui text de natură literară şi prilejul a ceea ce G. Călinescu (în *Opere*, 11, p. 306) numeşte „ultimul rîs al lui Eminescu", pentru care avem o mărturie contemporană, care este totodată un atestat de paternitate (I. Gh. Nicoleanu, *Eminescu şi „Fîntîna Blanduziei"*, seria II, nr. 1, 1 octombrie 1899, p. 1):

„Mi-aduc aminte însă că odată am fost însărcinat să-i duc o scrisoare de la unul din Iaşi [...] care nu iscălise, o scrisoare în care *meşterul* nostru, cum îi ziceam, era grosolan înjurat. Pentru ce? Pentru că se scandalizase onorabilul de o traducere făcută de meşter după Mark Twain, în care erau versurile

Clanţ cu toţii, fraţi iubiţi!
Faceţi găuri unde ştiţi...

Pe [cititorul] din Iaşi îl scandalizase cuvîntul *găuri*, poate fiindcă în Moldova se zice *bortă*, şi *gaură* se ia de unii în alt înţeles.

Eminescu a rîs cu hohote şi — dacă mi-aduc bine aminte — a păstrat fenomenala scrisoare.

Nu-l mai văzusem rîzînd cu atîta poftă!"

DICȚIONARUL DE RIME

Primele editări. Fragmentar. Nicolae Șerban, *Dicționar de rime cuprinzînd și «Dicționarul de rime» inedit al lui Mihai Eminescu*, Lutetia, 1948.

Integral. M. Eminescu, *Dicționar de rime*, Ediție îngrijită de Marin Bucur și Victoria Ana Tăușan, București, Editura Albatros, 1976.

Titlul. Dicționar de rime nu este titlu autograf de autor, dar este sigur că, vorbind despre lucrare, Eminescu o numea așa de vreme ce avem de la I. Slavici următoarele mărturii:

„Între manuscriptele lui s-a găsit un început de dicționar de rime. El a ținut să facă acest dicționar mai ales ca să găsească vorbe « dezgropate » care rimează cu altele, pe care scriitorii le întrebuințează mai des. «De dragul rimei pe care i-o dau mură-n gură », zicea el, « se va folosi și de vorba pe care i-o recomand ». [...] Încă pe timpul cînd ne aflam la Viena făceam în fel de vînătoare de vorbe «rebele», care nu se supun la regulele generale, și, mai-nainte de a fi început dicționarul de rime, el avea liste de vorbe « dezgropate » și de vorbe « rebele ». [...] Se sporeau deci în fiecare zi grupele de vorbe rebele, căci fără de ele alcătuirea dicționarului de rime era peste putință" (*Amintiri*, București, 1924, p. 38—40). Tot despre un „dicționar de rime" vorbește și Duiliu Zamfirescu în nota din care s-a citat în *Notă asupra ediției*.

Forma finală, cea mai apropiată de forma destinată tiparului, este numită în prezenta ediție *Versiunea finală*, iar toate materialele mai vechi destinate elaborării unui asemenea dicționar poartă titlul comun de *Versiuni pregătitoare*, în timp ce toate seriile de rime așternute de poet pe hîrtie la diferite prilejuri, dar nedestinate alcătuirii dicționarului, sînt grupate sub titlul *Fragmentarium la dicționarul de rime* (analog cu *Fragmentarium la dramele istorice* și *Fragmentarium la comedii*). Cît despre anexa cuprinzînd, sub forma unui dicționar invers alcătuit de noi, toate rimele folosite efectiv de Eminescu în opera lui poetică, ea a fost intitulată *Dicționarul rimelor textuale*, adică al rimelor *reale* din textele poetului, nu al celor *virtuale* din dicționarul alcătuit de el.

Datarea. Dacă rimele din *Fragmentarium*, notate în timpul travaliului poetic și asociate lui, fie și mijlocit, au însoțit încă de timpuriu întreaga activitate a poetului, preocuparea mai atentă pentru rime, în general, și pentru alcătuirea unui dicționar de rime, în special, datează, sub formă de proiect, din perioada vieneză și, ca început de realizare, din 1875—1877, în vremea celor trei ani petrecuți la Iași. De atunci datează *Versiunile pregătitoare*, cum se poate vedea din grafie, ortografie și materialele de scris (cerneala violetă din perioada revizoratului, file locale cu antet, topografie databilă). Aceste strădanii odată începute, Eminescu nu le-a părăsit pînă la sfîrșitul vieții lui active: chiar în versiunile pregătitoare se află elemente de datare care indică continuarea dicționarului la București, unde a fost redactată în întregime *Versiunea finală*, între 1881 și 1883, cum rezultă din grafie și din vecinătățile textuale databile, printre care, în cazul ultimului caiet (**2275 B**), versiunea finală a *Luceafărului*.

Sinopsa manuscriselor

VERSIUNEA FINALĂ:

I.	**2271,**	**1—120: a-e (ăba-vie)**
II.	**2272,**	**1—120: e-i (aje-ûtii)**
III.	**2273,**	**1—71: i-l (ății-itul)**
IV.	**2274,**	**1—101: l-u (avul-ù)**
V.	**2275B,**	**1—100: v-z (av-uz)**

Numerotarea cu cifre romane și indicațiile de distribuire alfabetică de pe copertă aparțin poetului. Cele 5 caiete au fost destinate de el din capul locului redactării dicționarului de rime, scris cu o cerneală neagră-cafenie în primele trei caiete și neagră în ultimele două, cerneală neagră cu care face unele adausuri și în primele două, alături de intervenții și mai ales sublinieri cu creion roșu, albastru sau negru prezente în toate cele 5 caiete. Scrisul este foarte îngrijit și ușor de citit.

VERSIUNILE PREGĂTTTOARE (I—IV):

I.	**2265,**	**1—33**	**a**		**290**	**a**	*rime incluse într-un repertoriu alfabetic de cuvinte* (290—36)
		59—79	*răzlețe*		**293—295**	**a**	
		80—267	**b—z**		**296—299**	**b**	
		257—285	**ă, î, e, i**		**34—35**	**c**	
		286—292	*răzlețe*		**36**	**d**	
				2254,	**256r**		

Indicațiile de distribuire alfabetică, scrise pe paginile respective, aparțin poetului. Cerneala violet închis, urmată de una violet deschis, este cea de la Iași, dar apar și intervenții mai tîrzii, scrise cu ambele cerneluri din

caietele versiunii finale de la Bucureşti, intervenţii care constau în serii adăugate sau în anularea unor serii preluate. Scrisul este îngrijit, dar punerea în pagină este mai puţin ordonată decît în versiunea finală.

II.	**2308, 3**	*răzleţe*
	4, 10	**a**
	32–33	**b**
	34–37	**c**
	38–39	**d**
	40–63	**e**
	63	**f**
	64	**g**
	83–84, 126, 165	*răzleţe*

Şi aici indicaţiile de distribuire alfabetică, scrise pe paginile respective, aparţin poetului. Cerneala este de culoare cafeniu închis (46–53 creion negru), cu intervenţii în cerneala violetă de la Iaşi şi cea neagră de la Bucureşti şi, pe alocuri, sublinieri şi anulări cu creion roşu. Grafia este de Iaşi, ca şi caietul, dar prezenţa cuvîntului *Plevne* pe 53v fixează, ca termen *post quem*, toamna 1877. Prima destinaţie a caietului a fost aceea de repertoriu alfabetic de cuvinte, organizat numai pînă la a doua literă din fiecare cuvînt **(1r-33r)**: *a, abat, acel, adaog, aer, afară, agonisesc, ageamiu, ah, aiar, ajung, akarniţă, alamă, amar, anapoda, aorea, apalt, arab, asamăn, aşa, atac, aţă, aur, avan, azimă; babă, beciu, biciu, blană, boabă, brad, bubă; ceapă (čapă), ceïr, cin, ciof (čof), ciur (čur); dacă, deci, dibuire, doagă, dram, dubă, dveră; ea, ed, eften, ei!, elam, -i (Halle), eman, enorie, Eol, epure, erem, -uri (Wüste), escamator, eşire, eter, eu, Eva; fag, fel, fidea, floare, foc, fragi, fug; galben, gheb, ghici!, glumă, godac, grabă, gură, geaba, gem, gir, giol; habar.*

III. **2256, 14**	**z**		**25–26**	**i**	*fără serii*
15	**v**		**27**	**h**	*fără serii*
16	**u**		**28**	**gi**	*fără serii*
17–18	**t**		**29**	**g**	*fără serii*
19	**n**	*fără serii*	**30**	**f**	*fără serii*
20	**m**	*fără serii*	**31**	**e**	
21	**l**		**32**	**d**	*fără serii*
22	**k**		**33**	**c**	*fără serii*
23	**j**	*fără serii*			
24	**i**				

Indicaţiile de distribuire alfabetică, scrise pe paginile respective, aparţin poetului, care a încercat aici să aplice alfabetizarea inversă şi la ordonarea regresivă a succesiunii ultimelor litere. Caietul şi cerneala, violetă deschis, sînt din vremea Iaşului, cum se vede şi după vecinătăţile textuale (*Diamantul Nordului, Gemenii, Umbra lui Istrate Dabija-Voievod*).

IV. **2307, 148–151**

Conţine textul intitulat *Rime compuse*, destinat să obţină formula de generare a unor rime pornind de la formele verbale compuse inverse, ca şi în consideraţiile de pe **2265, 61–62**, din prima versiune preliminară, ambele datînd tot din perioada ieşeană.

FRAGMENTARIUM LA DICŢIONARUL DE RIME:

2254, 86v	**2256, 11v**	**207v**
88r	**25r**	**210v**
95r	**32r**	**278r**
107r	**2257, 80r**	**296v**
113r	**247r**	**331v**
121r	**286r**	**334r**
123r	**287v**	**353r**
124r	**288v**	**2260, 20r**
135r	**2258, 169v**	**45r**
139r	**172r**	**105r**
181v	**174v**	**120r**
258r	**176r**	**173v**
302v	**178v**	**308r**
2255, 6r	**190v**	**2261, 119r**
294v	**2259, 32v**	**122r**
302r	**130r**	**149rv**
305r	**147r**	**150r**
307r	**165r**	**153r**
308v	**173r**	**154r**
	180r	

155r
2262, 8r
14r
24v
25r
35rv
37rv
38rv
39rv
40v
41r
43r
53r
67r
78r
86v
87rv
89r
96r
103r
105v
133r
137v
138rv
142r
149r
178v
179r
180r

182r
2264, 25v
2268,21v (= **36r**)
57r *(coperta III)*
10r (= **46v**)
18r (= **39v**)
2269, 18r
2270, 76r
2276A, 68v
108rv
109r
110r
112v
117v
131r
141v
2276B, *coperta II*
1r
coperta II
1r
63v
66v
67r
2278, 21r
23v
24v
26v
52r

69v
82v
2279, 117v
2283, 155v
2284, 10r
28v
33v
2285, 115v
2286, 6v
27r
28r
2289, 48r
74v
87v
2290, 60v
79rv
2291, 29r
39v
2306, 4v
59r
66r
76r
93r
94r
95r
96r
2307, 76v
77r

Pentru DICȚIONARUL RIMELOR TEXTUALE trimiterile la manuscris se fac prin mijlocirea trimiterii la volumul și pagina prezentei ediții.

Organizarea textelor. Ni s-a părut firesc să dăm întîi *Versiunea finală*, pregătită aproape pentru tipar și avînd deci statut cvasiantum. Versiunile pregătitoare au fost date în ordinea amplorii lor atît ca arie de cuprindere a sistemului cît și ca bogăție a ilustrărilor cu serii de rime: **2265**, **2308**, **2256**. Prin versiune pregătitoare am înțeles orice text în care se manifestă un efort de organizare alfabetică a materialului sau, în cazul **2307** (IV), de organizare pornind de la un principiu morfologic. Orice serie de rime care nu se poate înscrie într-o structură mai cuprinzătoare decît seria respectivă a fost inclusă în FRAGMENTARIUM. Excepție fac cele cîteva serii răzlețe din **2265** (I) și **2308** (II) care sînt prea strîns legate de eforturile de organizare care le înconjoară și pe care chiar îl pun mai bine în evidență. Pe de altă parte, fiind vorba de niște versiuni pregătitoare, nu am considerat necesar să atenuăm caracterul lor preliminar nici eliminînd puținele serii răzlețe, nici procedînd la o mai sistematică organizare a lor (cu excepția cîtorva schimbări din cadrul unei singure pagini, atunci cînd erau legitimate de indicații ale autorului sau de indicii neinterpretabile). Seriile de rime cuprinse în FRAGMENTARIUM au fost date aici în ordinea convențională a manuscriselor și a filelor, în numerotarea Bibliotecii Academiei R.S.R. În schimb *Versiunea finală* poartă semnele cele mai evidente ale unui efort consecvent de organizare, efort pe care l-am extins în direcția care rezultă din principiile de organizare și din modul de lucru al autorului. Această extensie nu rezidă deci în impunerea unui sistem străin de intențiile autorului, ci din însuși sistemul autorului adus la un grad și mai mare de coerență.

În *Versiunea finală* a *Dicționarului de rime* Eminescu, servindu-se de alfabetul: *a, (ă), b, (č), c, d, e, f, (ğ), (ghe), (ghi), g, h, i, j, (che), (chi), (c = k), l, m, n, o, p, r, s, ș, t, (ț), u (ă), î, (ă), x, z, ț*, adoptă, pentru a ordona materialul, ordinea alfabetică practicată în dicționarele inverse, adică pornește în succesiunea alfabetică normală, dar de la ultima literă a cuvîntului, luînd în considerare apoi penultima literă, antepenultima etc. Astfel caietul **2271** conține finalele *a, ă, b, c, č, d, e*, caietul **2272** *e, f, g, ğ, h, i* etc. În cadrul aceleiași litere finale, de ex. *a*, alfabetizarea secvențelor rimă-titlu, numite de noi capete de serie, se desfășoară astfel: **a**, **aba**, **eba**, **aiba**, **ajba**, **alba**, **elba**, **olba**, **oamba**, **imba**, **omba**, **umba**, **oba**, **arba**, **irba**, **orba**, **uba**, **ača**, **eča**, **iča**, etc., **ada**, **eda**, **ulda**, etc., **ĕa**, **afa**, **alfa**, **elfa**, etc., **olga**, **enga**, **inga**, etc., **aia**, **eia**, **ia** etc. Al doilea principiu de ordonare, subordonat principiului alfabetizării inverse, este cel al grupării seriilor pe clase de accent, în anumite condiții un element al unei clase de ton generînd clasa sau clasele următoare, de ex.:

accent oxiton	accent paroxiton	accent proparoxiton	accent anteproparoxiton
a	aba		
	etc.		

ača
etc.

ada
etc.

ĭa ——→ **abĭa**
etc. **albia**
ala etc.

etc.
oma ——→ **apoma**

Deci o secvență oxitonă generează clasa cu accent paroxiton numai dacă ea este secvența finală a acestei clase, o secvență paroxitonă generează clasa cu accent proparoxiton numai dacă secvența respectivă este secvența finală a noii clase etc. Formalizînd descrierea, se poate spune că dicționarul este ordonat pe două direcții, ambele generate de principiul de ordonare invers alfabetic: cea verticală este omotonă, cea orizontală este parțial omofonă și vizează schimbarea cu o silabă a poziției accentului, deci generarea unei noi clase de ton. Capetele de serii, ordonate conform principiilor descrise, se structurează într-o grilă care tinde să conțină toate combinațiile posibile dintre literele alfabetului, chiar dacă unele se vădesc imposibil de ilustrat sau nu redau exact și complet conținutul seriilor lor. Jocul și imperativul performanței explică prezența unor capete de serie neilustrate, dar necesare completitudinii grilei, apelul la grafeme și nu la foneme, mai ales în capetele de serie dar, și în interiorul seriilor. Seria **eia** va apare, conform unei necesități formale, după **iuda**, ultimul cap de serie al subcapitolului **∠da** redactată **ĕa** *aceea, feea, Popeea, epopeea, femeea, cheia, zeea, ideea, a treia, Mantinea, Odyssea*, cît și după încheierea subcapitolului **∠ga**, mai exact după **ĭa, aia, oaia**, redactată **eia** *aceia, femeia, ideia, zeea, feea, cheia, Rhea, Thea*, seriile fiind în fond identice, și amestecînd în aceeași măsură cuvinte de origine străină cu o reală pronunție **ea** cu cuvinte autohtone care, indiferent de grafia oscilantă a epocii, se pronunțau **eia.** Nevoia de completitudine a grilei capetelor de serie și totodată dorința de abundență a seriilor propriu-zise explică bogatul sistem de asonanțe și rime imperfecte într-un dicționar structural după un principiu atît de formal cum este cel al alfabetizării inverse. Patru capitole, **J, Ș, Ț** și **Z** stau în întregime sub semnul asonanței dur-muiat, după **M** și **N** parțial. **∠a** apare în asonanță cu ∠ . . .**ă**, ∠ . . .**ă** cu ∠ . . .**e**, ∠ . . .**d** cu ∠ . . .**t**, ∠ . . .**s** cu ∠ . . .**z**, pentru a nu aminti decît cele mai importante asonanțe ale sunetului final, care în principiu reglementează locul capului de serie, respectiv locul seriei. Desigur toate aceste asonanțe (cu excepția asonanței *a* = *ă*, pe care o considerăm ca făcînd parte mai degrabă din categoria rimelor grafice, asupra cărora vom reveni), ca și cele din interiorul secvenței rimă sînt explicate în studii dedicate rimei eminesciene din poezie sau în cele dedicate rimei în general, ori sînt explicabile perfect satisfăcător și nu din perspectiva performanței. Dar prezența lor într-un dicționar nu poate fi explicată în primă instanță decît din această perspectivă.

În desfășurarea materialului conform grilei alfabetice adoptate, cu ignorarea asonanțelor finale amintite, structura este adesea întreruptă de serii pe care le-am numit serii paralele și care, asociate cel mai adesea seriilor structurii de bază prin semnul ≃, provin din aplicarea unei mutații morfologice sau/și fonetice seriilor structurale, de ex.: **ada ≃ adă** (articulat/nearticulat dar și rimă grafică), **aptă ≃ apte ≃ epte** (singular/plural, indicativ/conjunctiv dar și rostire literară/dialectală ca în cazul lui șapte/șepte), **aic ≃ aici** (singular/plural), **atic ≃ atec**(asonanță) **isc ≃ iscă** (persoana I/persoana a II-a), **udo ≃ udeo** (imperativ/conjunctiv) etc.

Am considerat necesar să edităm dicționarul într-o formă cît mai fidelă redactării poetului, înțelegînd prin aceasta să redăm cu fidelitate nu numai materialul propriu-zis ci și structura de bază a dicționarului care adesea dă seama de prezența materialului. Efortul nostru a mers în direcția descărcării structurii de accidentele, evidente ca atare, datorate efortului simultan, în mod inerent nu întotdeauna ușor de coordonat, de-a genera și totodată de a alfabetiza serii. Adoptînd ordinea alfabetică în vigoare astăzi, am respectat principiul alfabetizării inverse pe ansamblul dicționarului, respectînd în absolut grila capetelor de serie din text, evidentă și nedînd loc la interpretări. Totodată am respectat unitatea claselor de ton, dar, și numai în ultimă instanță din considerente grafice, nu am respectat modul și deci nici locul de generare a unei clase de ton din alta. Deși procedeul se subsumează principiului ordonator al întregului material, alfabetizării inverse, condiția *sine qua non* a realizării lui constînd în identitatea secvenței accentuate de la care se pornește cu segmentul posttonic al noii clase de accent, practic, pe parcursul dicționarului, poetul îl folosește arbitrar, neprofitînd pe deplin de rolul său ordonator. De pildă, pornindu-se de la seria **éle**, pe versoul paginilor caietului **2272**, se desfășoară pe aproape 50 de pagini subcapitolele **∠ele** și **∠-ele**. Deși ordonate cu multe neglijențe, grilele noilor clase de ton se structurează evident și comportă următoarele sisteme de asonanțe **∠ele = ∠ăle = ∠ile**, respectiv **∠-éle = ∠-ile**. Asonanțele amintite apar în grila capetelor de serie și totodată și în interiorul seriilor. Pornindu-se de la seriile **∠en** și **∠in** se generează într-o dezordine aproape totală serii **∠ăn, ∠en, ∠in, ∠ini** și **∠eni**, ordonate de noi, în conformitate cu sistemul de asonanțe specific acestui dicționar, în două clase **∠en = ∠ăn** și **∠in = ∠ini = ∠eni**. Se înțelege că ceea ce ne interesează aici este aspectul pur formal al problemei asonanțelor și, numai întru cît privește ordonarea materialului după criteriile enunțate sau, mai exact spus decelabile din text. Prezența asonanțelor în însăși secvența a cărei omofonie ar fi condiția de trecere de la o clasă de accent la alta ne-a determinat să nu încercăm a păstra, necum a generaliza, acest al doilea principiu de ordonare. Asumat, ne-ar fi creat mari dificultăți în ordonarea materialului din acest dicționar, silindu-ne la a pulveriza grilele unor subcapitole, și ne-ar fi îngreunat peste măsură și fără prea mare folos efortul de a structura rimele textuale după aceleași principii după care este editată varianta finală a *Dicționarului de rime*. Prin urmare am separat clasele de ton, fiecare literă finală, deci fiecare capitol comportînd minimum una și maximum patru subsecvențe de ton: accent oxiton, paroxiton, proparoxiton și antepreparoxiton.

Principiul generării unei clase de ton din alta ne-a ajutat, atît cît este prezent la nivelul dicționarului, să stabilim clasa de accent a unor serii folosindu-ne firește și de alte indicii. De pildă seria **ausă** *pausă, adausă, causă* a rămas în clasa de accent paroxiton, contextul neîndeplinind condițiile ca ea să fie considerată proparoxitonă, deci neexistînd în prealabil o serie **usă**, și ținînd seama totodată că Eminescu se putea gîndi și putea nota forma etimologică a cuvintelor; seria **aune** *daune, faune* rămîne și ea în clasa de accent paroxiton fiindcă apare cu o pagină înainte de seria **une**: imediat după ea este redactată seria **evne**, și are iarăși acoperire etimologică. Uneori în situații de tipul celor descrise poetul notează cantitatea vocalei *u* ca în cazul seriei **aŭt** *aeronaut, argonaut, precaut*, dar de cele mai multe ori principiul generării unei clase de ton din alta, coroborat cu alte indicii, ne ajută să stabilim clasa de accent a unor serii.

Seriile morfologic paralele au fost mutate la locul lor alfabetic. Uneori nu toate seriile mutate sînt propriu-zis paralele, unele serii se desfășoară în contextul fonic al unei prime serii, singura paralelă: astfel seria **ameni** este paralelă seriei **amăn** (persoana I/persoana a II-a și singular/plural); seriile **emeni, imeni, umeni** nu mai sînt paralele, însă suportă același regim cu seria paralelă. Aspectul mai insolit al unei serii și sentimentul că ea ar putea fi paralelă nu se verifică întotdeauna în context; astfel seria **ulmi**, deși singura serie cu muiere din clasa de accent oxiton a capitolului **m**, nu are statut de serie paralelă de vreme ce nu apare perechea nemuiată a seriei în discuție, ea ocupînd în grilă locul de după seria **alm**. Indicele final conține un subcapitol care înregistrează capetele de serie aflate în relație de paralelism morfologic întrucît ele nu mai sînt în nici un fel semnalate în textul editat.

Păstrînd locul și forma capului de serie dat de Eminescu, am indicat în croșete de editor rimele imperfecte, asonanțele și chiar grafia diferită, nu atît în scopul de a le scoate în evidență cît pentru a le putea inventaria în indicele de capete de serii care centralizează informația de acest fel din toate dicționarele: **arba [=iarba=oarba]** *barba, iarba, oarba*, **alcă [=alca]** *falcă, (Malca), calcă, încalcă* etc., **împlă [=implă]** *tîmplă, se-ntîmplă, simplă*, **espră [=espre]** *(despre)*, **oa[=oua]** *boa, noua, roua, Sloa, Toa, Troa*, **anciia [=ancia]** Francia ș.a.m.d.

Dacă capetele de serie cu serii cu tot sînt alfabetizate uneori de noi, deci manevrate, în interiorul seriilor nu avem, cu excepția corectării micilor inconsecvențe din marile serii alfabetizate în interior, deci dincolo de secvența accentuată, corectate de noi și semnalate în aparatul de variante, nici o intervenție. Atunci cînd cumulăm două redactări ale aceleiași serii plasate în două locuri în dicționar, pe de o parte dăm notă de editor, care conține aceea dintre cele două redactări care nu se mai păstrează deloc sau integral în editare, pe de alta, dacă prima redactare editată de noi preia din termenii celei de a doua, aceștia sînt însoțiți de indicarea manuscrisului și a filei. Dacă una din cele două serii care se contopesc este alfabetizată, termenii din cea de a doua redactare, eventual nealfabetizată, sînt intercalați alfabetic de noi, însoțiți de aceleași indicații, ms., filă, și notă de editor.

Am păstrat în editare toate glosările lui Eminescu cuprinse între paranteze rotunde la dreapta termenilor (sens, eventual corespondentul german, forma morfologică, antonimul, indicarea altei forme morfologice care nu dă loc la omofonie sau nu nedumerește) folosite pentru a explicita sensul cuvîntului. Glosările noastre se rezumă la distingerea omofonelor sau la stabilirea formei morfologice cînd aceasta apare în text marcată prin *-ŭ*, pe care nu l-am preluat în editare, și apar în croșete de editor, de ex. mulse [vb.], mulse [adj.] și [1 sg.] pentru forme scrise *mîngiiŭ* pentru a le deosebi de formele omofone de indicativ, prezent, persoana a II-a, [sg.] pentru forme scrise *baciŭ* pentru a le deosebi de formele omofone de plural și [pf. s] pentru forme scrise *întrebaiŭ* pentru a le deosebi de formele omofone de imperfect persoana a II-a.

Parantezele rotunde, închizînd unii termeni ai seriilor, nu au o semnificație foarte explicită, uneori pare să fie vorba de termeni acceptați cu rezerve, alteori nu, după cum semnificația sublinierii unor termeni rămîne obscură. Am păstrat atît parantezele cît și sublinierile lui Eminescu. De asemenea, am păstrat, dar nu am generalizat, semnul ! însoțind unele vocative și interjecții, „ ” marcînd unele cuvinte străine, ' pentru eliziuni, mai ales la sfîrșit de cuvînt.

Am folosit consecvent barele adoptate de Eminescu pentru a separa secvența rimă în serii de tipul: **arcăn** /Și/ măcar că-n / astă lume / , /o/ coșarcă-n /flori/.

Am păstrat semnul ≃ cînd apare între serii **á . . .** și **oá . . .** marcînd așa cum o indică regimul acordat diftongilor lui *a* pe întreg parcursul dicționarului o aproximativă similitudine. Trebuie să menționăm că semnul apare destul de consecvent și mult mai des între seriile paralele, unele dintre ele fiind nu numai într-o relație morfologică, ci și într-o relație de asonanță posibilă, de exemplu **ada ≃ adă, aptă ≃ apte**.

Am completat în croșete de editor cuvintele notate numai prin secvența necomună cu cuvîntul / cuvintele anterioare și ghilimele sub secvența comună de tipul: *văzurăm, căz"*, în prezentul volum: căz[urăm].

Am păstrat toate semnele diacritice folosite de Eminescu ˊ sau - pentru vocală lungă, ˘ pentru vocală scurtă, accentele, toate stînd mărturie efortului analitic din timpul travaliului. Din același motiv am păstrat consoanele geminate sau le-am notat chiar noi atunci cînd erau indicate de Eminescu prin semnul - pus deasupra consoanei în cauză.

Am respectat, pe cît o permite specificul materialului editat, principiile de transcriere expuse în OPERE, VII, p. 48–69, neaplicîndu-le în cazul în care o analiză minuțioasă a situației demonstra că prin aplicarea lor alterăm grila sau falsificăm intențiile autorului. De pildă seria **ausă** *pausă, adausă, causă* n-a fost transliterată **auză** *pauză* etc., fiindcă în grilă ea apare în încheierea subcapitolului ˊ**să** și naintea subcapitolului ˊ**șă** și pe de altă parte ea este etimologic corectă, s-a păstrat grafemul cs în *lacsare* de pildă atunci cînd grila interioară a seriei cere *s*. Conform principiilor noastre ar fi trebuit să transliterăm parte dintre termenii seriei **ușce** *ușce, mușce, nu-ș-ce, împușce, etrușce*, dar capul de serie și locul său în grilă impune grafia aceasta, care poate ilustra pentru unii din termeni o pronunție regională cunoscută poetului. Uneori intră sub această interdicție de interpretare și consoana sau elementele de sprijin (consoană, plus vocală, plus etc.) cînd seria este alfabetizată și dincolo de secvența accentuată, sau/și cînd poate interveni sentimentul compunerii ca în **sume** . . . resume, presume, sau/și cunoașterea etimologiei unor cuvinte: *băneasă, jupăneasă,*

căpitănească. Nu la fel am tratat grafemele *ă, â* pentru *î* în seriile în care *î* este vocala accentuată, de tipul *cadână, îngână, păgână* etc. şi nici grafemul *ě* pentru *ă* sau *î* folosit mai ales în rime grafice pentru a disimula o asonanţă de tipul **upěră** (din marea subserie **-eră**) *supěră recuperă*, sau o rimă imperfectă de tipul **ermuri** *țěrmuri* sau **eu** *sěu*, ori [**esle**] *iesle* (scris *esle*) *věsle*, chiar dacă etimologic grafia este relevantă.

Pentru cuvintele străine se respectă grafiile lui Eminescu, pronunţia fiind cea indicată de capul de serie.

În cazul *Versiunii pregătitoare*, de fapt a versiunilor pregătitoare pe care autorul le-a elaborat şi le-a sistematizat mai puţin, nu am intervenit în ordinea rimelor, lăsînd-o atîta cîtă era. În aceste cazuri demersul poetului nu reclamă, ca în cazul versiunii finale, ducerea la capăt a unei ordini ale cărei principii ar decurge din însuşi modul său de operare. Astfel că acolo unde, în cadrul acestor versiuni, Eminescu redactează serii paralele între care există o relaţie morfologică, nu am dus seria derivată la locul ei alfabetic, ci am lăsat-o lîngă cea de bază, culegînd-o îngropat, pentru ca procedeul să apară pus în evidenţă. Restul problemelor — indicarea asonanţelor, rimelor imperfecte- grafiilor, transliterarea etc. — le-am rezolvat ca în *Varianta finală* a dicţionarului. O menţiune explicativă comportă semnul // care apare numai în acest dicţionar. Plasat în dreapta unui cuvînt el indică putinţa dezvoltării unei serii morfologice de ex. : *piericiune* // semnifică putinţa dezvoltării seriei prin cuprinderea tuturor infinitivelor lungi ale verbelor de conjugarea a IV-a.

Rimele din *Fragmentarium* (adică cele necuprinse de poet într-o structură de ansamblu) figurează, aşa cum am menţionat anterior, în ordinea convenţională a caietelor-manuscrise de la Biblioteca Academiei şi a paginaţiei lor. De cîte ori a fost posibil am indicat poezia căreia îi poate fi asociată o anumită serie de rime răzleţe, indicînd însă pagina de manuscris unde figurează poezia numai atunci cînd ea diferă de cea pe care figurează rimele

Dicţionarul rimelor textuale a fost organizat la fel ca *Versiunea finală* a dicţionarului de rime al lui M. Eminescu, cu următoarele deosebiri : 1°. nemaifiind legaţi de capetele de serie ale poetului, am pus la locul lor alfabetic seriile care provin din oscilaţia dur-înmuiat, *e/ă* etc. şi 2°. integrarea într-o serie sau alta s-a făcut luîndu-se în considerare primul termen al fiecărui grup-rimă. Rimele imperfecte şi asonanţele provin de la termenii secundari ai grupului. Omofonele cu sensuri diferite sînt contopite în acelaşi grup, o analiză a sensurilor neintrînd pentru moment în vedere. Dicţionarul a fost făcut pornind de la vol. I—IV (Perpessicius) şi vol. VII—IX, respectînd forma existentă în aceste volume şi trimiţînd la paginile lor. *Dicţionarul rimelor textuale* a fost alcătuit în primul rînd ca un instrument de lucru şi nu ca formă definitivă a unui asemenea dicţionar. Acesta ar comporta o confruntare sistematică cu manuscrisele şi elaborarea unui sistem perfecţionat de indicare a frecvenţei. În forma actuală el permite, pe lîngă o apreciere relativă a frecvenţei, detectarea locurilor similare, comparaţia dintre rimele virtuale şi cele reale, precum şi consideraţii lingvistice sau estetice asupra acestora din urmă.

Relaţia cu restul operei. Ea apare în cazul acelor serii de rime incluse aici în *Fragmentarium* care se află în relaţie cu o poezie anume sau cu mai multe. Aceste serii reprezintă un corpus de tranziţie de la rimele virtuale din dicţionar la rimele efective din operă. O examinare mai atentă a faptelor va spori de bună seamă numărul acestor corelaţii.

OXANA BUSUIOCEANU

CORRIGENDUM

Completează comentariile la *[„Șesul nemăsurat...”]* din OPERE, VII, 399–400.

Eminescu preia acest text, în traducerea sa, din tratatul lui Henry Charles Carey, economistul american, din care reproduce și alte fragmente (OPERE, XIII, 574–575). Textul se află în primul volum al tratatului lui H. C. Carey, *Principles of social Science*, capitolul IV, în care se prezintă ocupațiile oamenilor în diferite părți ale globului pămîntesc. Eminescu folosește ediția germană din 1863. Reproducem textul original, tradus de poet. „Die ungeheure Fläche gleicht in Wahrheit dem grossen Ocean in fester Form Meill auf Meile dehnt sich in dumpfer, beängestigender Eintönigkeit aus, die durch kein Dorf, kein Haus, keinen Baum unterbrochen wird. Der Name Puszta, den die Ebene führt, bedeutet «leer» und sie ist durch diesen Namen treffend bezeichnet. Sie ist kahl, nackt und öde und besitzt nicht einmal strömendes Wasser. Hie und da erhebt sich der lange Pfosten eines Zugbrunnes, wie ein Geisterarm, oder der Mast eines gescheiterten Schiffes in die Luft. Gelegentlich sieht man eine von berittenen Hirten gehütete Viehheerde nach Futter suchend vorbeiziehen. Sonst sieht man kein lebendes Wesen, ausser einem einsamen Kranich oder Storch, der Sich auf einem Bein inmitten eines mit weisser Natronkruste bedeckten Morastes balacirt oder einen Geier, der hoch in der Luft schwebend, nach Beute sucht. Die tiefste Stille herrscht auf der Ebene, und wenn sie durch den Ruf, eines Hirten oder das Blöcken der Heerden unterbrochen wird, so erschreckt der Ton der auf den Flügeln des Windes man weiss nicht woher getragen wird, das Ohr” *(Die Grundlagen der Socialwissenschaft.* Ersten Band. München, E.A. Fleischmann's, Buchhandlung, 1863, p. 159).

Carey extrage acest text dintr-o scrisoare a lui Charles-Loring Brace, *Letters on Hungary*, pe care nu o cunoaștem. Brace (1826–1890), filantropul american, este autor al mai multor lucrări, *Hungary in 1851* (1852), *Home life in Germany* (1853), *Norse Folk* (1857). Scrisoarea este inclusă, probabil, în prima lucrare.

Stabilirea statutului textului din manuscrisele lui Eminescu nu este singura problemă care interesează. Carey reproduce extrasul din scrisoarea lui Charles-Loring Brace într-o notă, ca exemplificare la discursul critic în care arată cum o cîmpie, cu pămînt fertil, se înfățișa, în absența muncii umane, ca un pustiu lipsit de viață. Extrasul lui Carey din scrisoarea compatriotului său cuprinde și o prezentare privind originea poporului ungar. Poetul omite această parte și reține numai fragmentul în care se descrie pusta ungară.

Eminescu aplică și aici metoda sa de lucru, întîlnită des în manuscrise. Extrage texte din diferite tratate în vederea utilizării lor ulterioare, însă nu indică nici contextul și nici sursa bibliografică. Cunoașterea acestora reprezintă problema fundamentală. Sîntem îndemnați, altfel, să investim cu statut de proză literară originală un text, ca cel de mai sus, transcris în traducere dintr-un tratat de economie politică.

BIBLIOGRAFIE

Cuprinde:

I. TEATRUL ORIGINAL
1. În ediţii
2. În antologii
3. În periodice

II. TRADUCERI
A. Făcute de Eminescu
1. În ediţii
2. În periodice
B. Din teatrul său
În ediţii

III. DICŢIONARUL DE RIME
În ediţii

IV. TRANSCRIERI
1. În ediţii
2. În periodice

V. DESPRE TEATRU, TRADUCERI, DICŢIONARUL DE RIME, TRANSCRIERI
1. Lucrări speciale
2. Istorii literare
3. Alte lucrări

Orinduirea materialelor se face cronologic în fiecare secţiune după apariţia în periodice sau tipărirea în volume. Pentru lucrările din periodice indicăm paginile între care sînt cuprinse; la retipărirea în volume indicăm numai paginile privind problemele puse în discuţie în volumul de faţă. Pentru cuprinsul ediţiilor de la nr. 1—51, 89—102, 129—130, vezi *Tabloul ediţiilor* (p. 17—31). Bibliografia exhaustivă a operei eminesciene o întocmeşte Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România.

I. TEATRUL ORIGINAL

1. *În ediţii*

1. *Poezii postume.* Bucureşti, Editura Institutului de Arte Grafice „Minerva", 1902.
2. *Poezii postume.* Ediţie nouă. Bucureşti, „Minerva" Institut de Arte Grafice şi Editură, 1905; [Ediţia a II-a], Bucureşti, „Minerva" Institut de Arte Grafice şi Editură, 1908.
3. *Bogdan-Dragoş.* Dramă istorică inedită cu o precuvîntare de Iuliu Dragomirescu. Ediţie complectă. Bucureşti, Editura Librăriei „Leon Alcalay", 1906.
4. *Poezii.* Ediţie revizuită de I. Scurtu. Bucureşti, Editura Librăriei „Leon Alcalay", 1910; [Ediţia a II-a]. Bucureşti, Editura Librăriei Universale „Leon Alcalay" [1912].
5. *Poeme inedite.* Iaşi, Editura Librăriei „Socec & C-ie", Soc. An. [1913].
6. *Opere complecte.* Poezii. Nuvele. Roman. Teatru. Cugetări. Scrieri literare, economice, politice şi filozofice. Scrisori. Critica raţiunei pure de Kant. Cu o prefaţă şi un studiu introductiv de A. C. Cuza. Iaşi, Editat de Librăria Românească Ioan V. Ionescu şi N. Georgescu, Institutul de Arte Grafice „N. V. Ştefaniu & Co.", 1914.
7. *[Poezii şi proză].* Bucureşti, Editura Librăriei Stănciulescu, 1918.
8. *Poezii alese.* Sălişte, Editura Librăriei Săteanului, [1919].
9. *Poezii.* Ediţie complectă. Vol. I. *Elegii şi ode; poeme epice.* Bucureşti, Editura Eminescu S.A., [1923].
10. *Poezii.* Ediţie populară, îngrijită de doctor C. Mureşanu. Constanţa, Institutul de Arte Grafice „Albania", 1934.
11. Călinescu, G., *Opera lui Mihai Eminescu.* I. *Cultura.* Bucureşti, Cultura Naţională, 1935.
12. Călinescu, G., *Opera lui Mihai Eminescu.* II. *Cultura. Descrierea operei.* Bucureşti, Fundaţia pentru Literatură şi Artă, 1935.
13. Călinescu, G., *Opera lui Mihai Eminescu. III. Descrierea operei.* (Urmare), Bucureşti, Fundaţia pentru Literatură şi Artă, 1935.
14. OPERE I. *Poezii tipărite în timpul vieţii. Introducere. Note şi variante. Anexe.* Ediţie critică îngrijită de Perpessicius. Bucureşti, Fundaţia pentru Literatură şi Artă, 1939.
15. *Poezii postume.* Ediţie îngrijită de Ion Pillat. Bucureşti, Editura „Cartea Românească", [1939].
16. *Poezii postume.* Ediţie îngrijită de Alexandru Colorian şi Al. Iacobescu. Bucureşti, „Cugetarea" — Georgescu Delafras, [1940].

17. *Poezii și variante.* Ediție omagială alcătuită de D. R. Mazilu. București, Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului. Imprimeria Națională, 1940.
18. OPERE II. *Poezii tipărite în timpul vieții. Note și variante. De la Povestea codrului la Luceafărul.* Ediție critică îngrijită de Perpessicius. București, Fundația Regală pentru Literatură și Artă, 1943.
19. OPERE III. *Poezii tipărite în timpul vieții. Note și variante de la Doina la Kamadeva.* Ediție critică îngrijită de Perpessicius. București, Fundația „Regele Mihai I”, 1944.
20. *Poezii (din viață și postume).* [București], „Luteția”, [1947].
21. OPERE IV. *Poezii postume. Anexe. Introducere. Tabloul edițiilor.* Ediție critică îngrijită de Perpessicius. București, Editura Academiei R.P.R., 1952.
22. OPERE V. *Poezii postume. Anexe. Note și variante. Exerciții & Moloz. Addenda & Corrigenda. Apocrife. Mărturii. Indice.* Ediție critică îngrijită de Perpessicius. București, Editura Academiei R.P.R., 1958.
23. *Poezii.* Ediție îngrijită de Perpessicius. [București], Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1958; Ediția a II-a. Cuvînt înainte de Mihai Beniuc. [București], Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1960; Ediția a III-a. București, Editura pentru Literatură, 1963.
24. *Poezii.* Cuvînt înainte de Tudor Arghezi. Prefață la Zoe Dumitrescu-Bușulenga. [București], Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1960; [Ediția a II-a]. [București], Editura pentru Literatură, 1962; Ediția a III-a revăzută. [București], Editura pentru Literatură, 1965; Ediția a IV-a. [București], Editura pentru Literatură, 1967; Ediția a V-a (continuare de tiraj). [București], Editura pentru Literatură, 1970; Ediția a VI-a. [București], Editura Minerva, 1971; Ediția a VII-a. [București], Editura Minerva, 1977 [2 vol.].
25. *Poezii.* Prefață și note de Ion Oană. [București], Editura Tineretului, [1962].
26. OPERE VI. *Literatura populară. Introducere — Poeme originale de inspirație folclorică — Lirică populară — Balade — Dramatice — Basme în proză — Irmoase — Paremiologie — Note și variante — Anexe — Exerciții & Moloz — Caietul anonim — Bibliografie — Indices.* Ediție critică îngrijită de Perpessicius. București, Editura Academiei R.P.R., 1963.
27. *Opere alese I.* Ediție îngrijită și prefațată de Perpessicius, [Poezii antume]. București, Editura pentru Literatură, 1964; Ediția a II-a. București, [Editura] Minerva, 1973.
28. *Opere alese II.* Ediție îngrijită și prefațată de Perpessicius, [Poezii postume]. București, Editura pentru Literatură, 1964; Ediția a II-a. București, [Editura] Minerva, 1973.
29. *Poezii.* Text stabilit de Perpessicius. Ilustrații de Ligia Macovei. [București], Editura pentru Literatură, 1964.
30. *Poezii.* Prefață și note de George Munteanu. [București], Editura Tineretului, [1964].
31. *Opere alese III.* Ediție îngrijită și prefațată de Perpessicius. Literatura populară. București, Editura pentru Literatură, 1965; Ediția a II-a. București, [Editura] Minerva, 1973.
32. *Poezii.* [București], Editura pentru Literatură, [1965].
33. *Poezii.* [București], Editura pentru Literatură, 1966
34. *Poezii.* București, Editura pentru Literatură, 1969.
35. Călinescu, G., *Opere 12, Opera lui Mihai Eminescu* (1). București, Editura pentru Literatură, 1969.
36. Călinescu, G., *Opere 13, Opera lui Mihai Eminescu* (2) București, Editura Minerva, 1970.
37. *Poezii.* Ediție critică de D. Murărașu. [Vol.] I—III. București, Editura Minerva, 1970—1972; [Ediția a II-a] București, Editura Minerva, 1982.
38. *Literatura populară.* Ediție critică îngrijită de D. Murărașu. București, Editura Minerva, 1972.
39. *Poezii alese.* Ediție bilingvă. București, Editura Eminescu, 1972. *Válogatott költemények.* Kétnyelvii kiadás. Bukarest, Eminescu Könyvkiadó, 1972.
40. *Poezii.* Prefață de Zoe Dumitrescu-Bușulenga. Antologie alcătuită de Virgiliu Ene. [București], Editura Albatros, 1973.
41. *Poezii.* Traducere și Cuvînt înainte de Veturia Drăgănescu-Vericeanu. Prefață de Zoe Dumitrescu-Bușulenga. București, Editura Minerva, 1974. *Póesis.* Traduction et Avant-propos par Veturia Drăgănescu-Vericeanu. Préface par Zoe Dumitrescu-Bușulenga. Bucarest, Éditions Minerva, 1974.
42. *Poezii.* București, Editura Minerva, 1975.
43. *Poezii.* București, Editura Eminescu, 1977.
44. *Opere IV. Teatru.* Ediție critică, note și variante de Aurelia Rusu. Studiu introductiv de George Munteanu. București, Editura Minerva, 1978.
45. *Poezii. Proză literară.* Vol. I. Ediție de Petru Creția. București, Cartea Românească, 1978; Ediția a II-a revizuită și adăugită. [București], Cartea Românească, 1984.
46. *Poezii. Proză literară.* Vol. II. Ediție de Petru Creția. București, Cartea Românească, 1978; Ediția a II-a revizuită și adăugită, [București], Cartea Românească, 1984.
47. *Opere V Teatru.* Ediție critică, note și variante de Aurelia Rusu. București, Editura Minerva, 1979.
48. *Cugetări.* [București], Editura Albatros, [1979].
49. *Literatura populară.* Ediție îngrijită de D. Murărașu. Tabel cronologic de Ion Crețu. I—II. București, Editura Minerva, 1979.
50. *Teatru.* Ediție îngrijită, prefață și tabel cronologic de Aurelia Rusu. I—II. București, Editura Minerva, 1984.

51. *Antologia piesei românești într-un act* (vol. I — Secolul XIX). Ediție, studiu introductiv, note bibliografice de Valentin Silvestru. Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1979.

De Eminescu: *Emi — Amor pierdut, viață pierdută.*

3. *În periodice*

52. *Bogdan Dragoș.* SAM, I (1902), nr. 18, 13 mart., p. 274—275. Cu titlul: *Din „Bogdan Dragoș".*
53. *Bogdan Dragoș.* SAM, I (1902), nr. 23, 5 mai, p. 357—359. Cu titlul: *Fragmente inedite;* MV, I (1918), nr. 6, 1 apr., p. 2. Cu titlul: *Moldova;* BUCOV-1, I (1919), nr. 77, 24 iun., p. 1. Cu titlul: *Moldova;* CD—S1, LXIX (1919), p. 127—128. Cu titlul: *Moldova;* AP, VII (1941), nr. 7—9, iul.—sept., p. 30. Cu titlul: *Moldova;* CDG, XXI (1941), p. 102. Cu titlul: *Moldova.*
54. *Fragmentarium la Dramele istorice.* TRIB, XIX (1902), nr. 156, 27 aug./9 sept., p. 622; UN, XII (1902), nr. 40, 4 oct., p. 338; ASTR, VI (1903), p. 7. Fragment integral în cuvîntarea lui I. Vulcan, *Arta și adevărul* (vezi nr. 169).
55. *Bogdan Dragoș.* F, XXXVIII (1902), nr. 21, 26 mai/8 iun., p. 248, cu titlul: *Ce voiu.* POR, III (1903), nr. 16, 20 apr./3 mai, p. 1.
56. *Mureșanu.* Tablou dramatic. BAGSUR, I (1903), nr. 1, 15 febr., p. 8—15. Publicat de Al. T. Dumitrescu; TRIB, XX (1903), nr. 42, 4/17 mart., p. 166—167.
57. *Ștefan cel Tînăr.* SAM, II (1903), nr. 19, 11 mai, p. 292—294. Fragment publicat de II. Chendi cu titlul: *Ruina — Fragment din „Ștefăniță Vodă".*
58. *Bogdan Dragoș.* CUV-2, I (1904), nr. 1—2, 25 ian., p. 2—7; nr. 3—4, febr., p. 21—25; nr. 5—6, mart., p. 37—43; nr. 7—8, apr., p. 59—61. Fragment publicat de Iuliu Dragomirescu.
59. *Amor pierdut — Viață pierdută.* Dramă într-un act de M. Eminescu. EP, X (1904), nr. 75, 17 mart., p. 1—2; nr. 76, 18 mart., p. 1—2; nr. 77, 19 mart., p. 1—2; nr. 79, 21 mart., p. 1—2; nr. 80, 22 mart., p. 1—2.
60. *Ștefan cel Tînăr.* LUC-S, IV (1905), nr. 22, 15 nov., p. 474—475. Publicat de II. Chendi cu titlul: *Monolog din „Mira".*
61. *Bogdan Dragoș.* RID, IV (1906), nr. 7, iul., p. 283—315; nr. 8, aug., p. 149—179. Publicat de Iuliu Dragomirescu; primele scene în 1904 (v. nr. 58).
62. *Ștefan cel Tînăr, Petru Rareș, Mira.* CDMIN, VIII (1906), p. 219—221. Fragmente publicate de II. Chendi cu titlul: *Mira. Fragment dramatic inedit de M. Eminescu:* TRIBP, XIII (1909), nr. 129, 16/29 iun., p. 2—3.
63. *Alexandru Lăpușneanu.* Fragment. RAM, VII (1912), nr. 14, 15 sept., p. 428—429. Publicat de A[lexandru] C[usi]n; GT, LXXV (1912), nr. 218, 4/17 oct., p. 2.
64. *[Minegmii sau Frații cei de gemine].* FL-1, I (1912), nr. 46, 1 sept., p. 563. Fragment integral în articolul lui Const. Paul.
65. *Răsfoind manuscrisele lui Eminescu* (vezi nr. 203).
66. *Andrei Mureșanu.* FL-1, I (1912), nr. 48, 15 sept., p. 1. Fragment cu titlul: *„Satan". Eminescu necunoscut.*
67. *Alexandru cel Bun.* SÎNZ, I (1913), nr. 4, febr., p. 128—131. Publicat cu titlul: *Alexandru Vodă. Fragment;* ROM-2, III (1913), nr. 41, 21 febr./6 mart., p. 1—2.
68. *Gogu tatii. Comedie în trei acte (Fragment).* SÎNZ, I (1913), nr. 5, mart., p. 164—173.
69. *Bogdan Dragoș.* BSPU, III (1924), nr. 3, p. 22. Fragment integral în cuvîntarea lui C. Fedeleș (vezi nr. 214).
70. *Convorbiri literare: „Romancero español",* N—C, I (1927), nr. 84, 22 apr., p. 3. Publicat de D. [G. Bogdan-Duică] cu titlul: *Versuri glumețe de M. Eminescu (Inedite).*
71. *Bogdan Dragoș.* Dramă istorică în trei acte. Fragment; *Mureșan.* Tablou dramatic; *Alexandru Vodă.* Fragment dramatic. VL-2, III (1928), nr. 90, 20 oct., p. 3. Cu titlul general: *Teatrul lui Eminescu.*
72. *Andrei Mureșanu.* N—C, IV (1930), nr. 227, 21 oct., p. 3. Fragment publicat de G.B.D. [G. Bogdan-Duică] cu titlul: *Eminescu inedit.*
73. *[Arpad, regele ungurilor].* BME, (1930), nr. 3, p. 73. Publicat de G. Bogdan-Duică cu titlul: *De toate.*
74. *Mira.* ALA, XI (1932), nr. 604, 3 iul., p. 3. Fragment publicat de G. Călinescu cu titlul: *Marcu Vodă.*
75. *Planul lui Decebal.* ALA, XI (1932), nr. 614, 11 sept., p. 1—2. Publicat de G. Călinescu cu titlul: *Eminescu, poet al Daciei.*
76. *Bogdan Dragoș.* ALA, XI (1932), nr. 620, 23 oct., p. 5, 6. Publicat de G. Călinescu cu titlul: *Alexandru Lăpușneanu, proiect eminescian.*
77. *Alexandru Lăpușneanu.* ALA, XI (1932), nr. 620, 23 oct., p. 2; nr. 621, 30 oct., p. 4. Publicat de G. Călinescu cu titlul: *Alexandru Lăpușneanu, proiect eminescian.*
78. *Dodecameron dramatic.* BME, III (1932), nr. 10, p. 185—186. Publicat de G. Bogdan-Duică cu titlul: *Dodecameron dramatic (Epoca berlineză).*
79. *Decebal.* BME, III (1932), nr. 10, p. 195—197. Publicat de G. Bogdan-Duică cu titlul: *Gînduri epice. Planul lui Decebal.*
80. *Cassiodor.* VR-1, XXV (1933), nr. 3, mart., p. 195—196. Publicat de G. Călinescu cu titlul: *Note eminesciene.*
81. *Ștefan cel Tînăr.* BME, XIV (1943), nr. 21, p. 3—7. Publicat de G. T. Kirileanu cu titlul: *Din manuscrisele lui Eminescu.*

82. *Mira.* BME, XV (1944), nr. 22, p. 6. Text transcris de G. Bogdan-Duică publicat postum cu titlul: *Idei din manuscriptele lui Eminescu.*
83. *Elvira în desperarea amorului.* VR-2, II (1949), nr. 7–8, iul.–aug., p. 37–40. Publicat de Perpessicius cu titlul: *„Elvira în desperarea amorului" sau parodie și teatru de păpuși la Eminescu.*
84. *Pacea pămîntului vine s-o ceară, Decebal, Mira, Ștefan cel Tînăr.* CME, II (1974), p. 80–89, 97, 98, 99–102. Fragmente publicate de Marin Bucur cu titlul: *Variațiuni pe „tema deșertăciunii" în teatrul eminescian.*
85. *Decebal.* MANUSCRIPTUM, VI (1975), nr. 1, [ian.–mart.], p. 10–14. Fragment publicat de Marin Bucur.
86. *Decebal.* RLIT-4, IX (1976), nr. 12, 18 mart., p. 12–13. Publicat de Marin Bucur cu titlul: *Mihai Eminescu: fragmente din poemul dramatic „Decebal".*
87. *Pacea pămîntului vine s-o ceară.* MANUSCRIPTUM, XIV (1983), nr. 3, [iul.–sept.], p. 11–19. Publicat de Aurelia Creția cu titlul: *Un nou fragment din poemul dramatic „Decebal".*
88. *Alexandru Lăpușneanu.* RLIT-4, XVIII (1985), nr. 41, 10 oct., p. 12–13. Publicat de Aurelia Creția.

II. TRADUCERI

A. FĂCUTE DE EMINESCU

1. *În ediții*

89. *Vîrful cu Dor. Baladă română în trei părți. Textul F. de Laroc. Muzica de Zdislaw Lubicz.* Traducere română de M. E[min]escu. București, Typographia Curții, proprietar F. Göbl, 12, Pasajul român [1879].
90. *Laïs.* [« Le joueur de flûte » de Émile Augier]. Comedie antică într-un act în versuri. [Traducere]. Cu o introducere critică de Ion Scurtu. București, Editura Librăriei Socec & Co. Societate Anonimă, 1908.
91. *Poezii postume.* Ediție nouă. București, „Minerva" Institut de Arte Grafice și Editură, 1905; [Ediția a II-a] București, „Minerva" Institut de Arte Grafice și Editură, 1908.
92. *Poezii.* Ediție revizuită de I. Scurtu. București, Editura Librăriei „Leon Alcalay", 1910; [Ediția a II-a] București, Editura Librăriei Universale „Leon Alcalay", [1912].
93. *Opere complecte.* Poezii. Nuvele. Roman. Teatru. Cugetări. Scrieri. Critica rațiunei pure de Kant. Cu o prefață și un studiu introductiv de A. C. Cuza. Iași, Editat de Librăria românească, Institutul de arte grafice „N. V. Ștefaniu & Co.", 1914.
94. *Poezii.* Ediție completă. Vol. I. Elegii și ode; poeme epice. București, Editura „Eminescu", S.A., [1923].
95. *Lanțul de aur.* Novelă svediană. Publicată de N. Jugănaru. Cluj, Institutul de arte grafice „Viața", 1927.
96. Călinescu, G., *Opera lui Mihai Eminescu. III. Descrierea Operei (Urmare).* București, Fundația pentru literatură și artă, 1935.
97. *Poezii.* București, Editura pentru literat[ur]i, 1969.
98. Călinescu, G., *Opere 12. Opera lui Mih[ai] Eminescu* (1). București. Editura pentru Literatură, 1969.
99. *Poezii alese.* Ediție bilingvă. București, Ed[itu]ra Eminescu, 1972. Válogatott Költemények. Kétnyelvii kidás. Bukarest, Eminescu Könivkiadó, 1972.
100. *Poezii.* Traducere și Cuvînt înainte de [V]eturia Drăgănescu-Vericeanu. Prefață de Zoe Dumitrescu-Bușulenga. București, Editura Minerva, 1974. *Poésie[s].* Traduction et Avant-propos par Veturia Drăgănescu-Vericeanu. Préface par Zoe Dumitrescu-Bușulenga. Bucarest, [É]ditions Minerva, 1974.
101. *Opere V Teatru.* Ediție critică, note și va[ria]nte de Aurelia Rusu. București, Editura Minerva, 1979.
102. *Lanțul de aur.* O nuvelă suedeză de C. A. Wetterbergh în traducerea germană a lui C. F. Frisch. Cu o prefață de Povl Skarup. În versiunea românească de M. Eminescu. Editura Dacia. Bokhandel Verlag. Romania, Cluj-Napoca, 1983. C. A. Wetterberghs svenska novel *Halskedjan.* En tysk översättning C. F. Frisch och en rumänsk översättning av Mihai Eminescu. Inleding av Povl Skarup. C. A. Wetterberghs schwedische Novelle *Die Halskette.* Mit deutscher Übersetzung von C. F. Frisch und rumänischer Übersetzung von Mihai Eminescu. Einleitung von Povl Skarup.

2. *În periodice*

103. *Lanțul de aur.* Novelă svediană de Onkel Adam. Comunicată de M. Eminescu. F, II (1866), nr. 33, 9/21 oct., p. 394–395; nr. 34, 16/28 oct., p. 404–406; nr. 35, 23 oct./4 nov., p. 416–418; nr. 36, 30 oct./11 nov., p. 430–431; nr. 37, 6/18 nov., p. 441–442; F. XXXV (1889), nr. 26, 27 iun./9 iul., p. 307; nr. 27, 4/16 iul., p. 316–318; nr. 28, 13/23 iul., p. 328–331; nr. 29, 18/30 iul., p. 341–343; AME, XII (1917), nr. 102, 29 sept., p. 4; nr. 103, 1 oct., p. 4; nr. 104, 2 oct., p. 4; nr. 105, 3 oct., p. 4; nr. 106, 4 oct., p. 4; nr. 107, 5 oct., p. 4; nr. 108, 6 oct., p. 4.
104. *Dialog între Diogen și Alexandru cel Mare* de Friedrich Martin von Bodenstedt. CI, IX (1876), nr. 59, 28 mai, p. 3.
105. *O baie caldă în Egipt* de Alexandre Dumas. CI, IX (1876), nr. 80, 18 iul., p. 1–2.
106. *O baie rece în Egipt.* CI, IX (1876), nr. 80, 18 iul., p. 2. de A. Danzats.
107. *Henrieta de Serrey* de Armand Lagniau. CI, IX (1876), nr. 84, 30 iul., p. 1–2; nr. 85, 1 aug., p. 1; nr. 86, 4 aug., p. 1.
108. *Descrierea ciumei* în Thukydides. T, IV (1879), nr. 42, 23 febr., p. 3.

109. *Maxime—Aforisme* de François de la Rochefoucauld. T, V (1880), nr. 140, 5 iul., p. 3; nr. 226, 9/21 oct., p. 3.
110. *Monstrul verde* de Gérard de Nerval. T, VII (1882), nr. 120, 5 iun., p. 2—3.
111. *O alegorie veche și pururea nouă* de Balthasar Gracian y Morales. T, VII (1882), nr. 150, 13 iul., p. 2—3.
112. *Clanț cu toții, frați iubiți!* de Mark Twain. FBL, I (1888), nr. 3, 18 dec., p. 1—2; MISC, III (1911), nr. 83, 17 apr., p. 1—2; nr. 84, 19 apr., p. 2. Cu titlul: *Obsesiune.*
113. *Laïs.* Comedie antică într-un act, în versuri (Tradusă din franțuzește) de Mihail Eminescu. CL, XXIX (1895), nr. 10, oct., p. 899—922; nr. 11, 1 nov., p. 1019—1043; LUMN-1, I (1895), nr. 18, 1 oct., p. 6. Fragment.
114. *Histrion.* Dramă într-un act de Guilom Ierowitz. Traducere de Mihail Eminescu. CL, XL (1906), nr. 1, ian., p. 67—84; nr. 2, febr., p. 154—162. Prezentare de H. Chendi.
115. *Timon din Atena.* ALA, XI (1932), nr. 605, 10 iul., p. 3—4. Publicat de G. Călinescu cu titlul: *Eminescu traducător din Shakespeare.*
116. *Văduva din Ephes.* BLIT-2, I (1932), nr. 23, 23 iul., p. 1—2. Publicat de G. Călinescu cu titlul: *Varietăți eminesciene (Văduva din Ephes).*
117. *Torquato Tasso.* ALA, XIV (1935), nr. 735, 6 ian., p. 2. Publicat de G. Călinescu cu titlul: *Fragmente eminesciene.*
118. *Torquato Tasso.* BMЕ, VIII (1937), nr. 15, p. 33—34. Text transcris de G. Bogdan-Duică și publicat postum cu titlul: *Din Tasso de Goethe.*
119. *Văduva din Ephes.* BME, IX (1938), nr. 16, p. 5—8. Text transcris de G. Bogdan-Duică și publicat postum cu titlul: *Proiect dramatic (Văduva din Ephes).*
120. *Timon din Atena.* MANUSCRIPTUM, VI (1975), nr. 1, [ian.—mart.], p. 17—19. Prezentare de Ioan Alexandru.

B. DIN TEATRUL SĂU

În ediții

121. *Gedichte.* Deutsch von V. Teconția. [Vorwort von Dr. Ion Scurtu]. Bukarest, Verlag des „Rumänischen Lloyd", 1903, p. 17—18. Cuprinde: *Sirenensang (Cîntec de sirenă)* Fragm. din *Mureșanu.*
122. *Gedichte. Novellen.* Deutsch von Maximilian W. Schroff. Craiova, Graph. Kunstanstalt Samitca, A. G., 1913, p. 52—53. Cuprinde: *Sirenensang (Cîntec de sirenă).*
123. *Gedichte. Novellen.* Deutsch von Maximilian W. Schroff. Zweite Auflage, Bucarest, Graph. Kunstanstalt „Socec &Co" A.G., p. 45, 82—83.
Cuprinde: *Was ich möchte (Ce voi),* Fragm. din *Bogdan-Dragoș, Sirenensang (Cîntec de sirenă).*
124. *Stihii.* Tbilisi, Gosizdat Gruzinskoi SSR, 1956, p. 12—13.
Cuprinde: *Întunericul și poetul* (cu caractere gruzine).
125. *Költeményei.* [A Perpessicius gondozásában 1963-ban megjelent (Eminescu — Poezii, Editura pentru Literatură, București) kötet alapján szerkesztette: Kacsó Sandor]. Bukarest, Irodalmi Könyvkiadó, 1966, p. 451—470, 574—575, 578—581, 617—634.
Cuprinde: *Mureșanu, A sötétség és a poeta (Întunericul și poetul), Spanyol románc (Romancero español), Szív és elme (Minte și inimă).*
126. *Válogatott müvei.* [Szerkesztette és a bevezető írta Köpeczi Béla. A fordítást ellenőrizte és a jegyzetéket irta Gáldi László]. Budapest, Európa, Könyvkiadó, 1967, p. 200—201.
Cuprinde: *Andrei Mureșanu.*
127. *Pimedus ja Luuletaja.* Tallinn, Kirjostus „Eesti Raamat", 1972, p. 23—24.
Cuprinde: *Pimedus ja Luuletaja (Întunericul și poetul).*
128. *Költeményei.* București, Kriterion Könyvkiadó, 1984, p. 188—195, 380—396, 486—487, 490—492, 524—538.
Cuprinde: *Andrei Mureșanu, A sötétség és a poeta (Întunericul și poetul). Spanyol románc (Romancero español), Szív és elme (Minte și inimă).*

III. DICȚIONARUL DE RIME

În ediții

129. *Dicționar de rime* de N. Șerban. Precedat de un studiu introductiv asupra rimei. Cuprinzînd și dicționarul de rime inedit al lui Mihai Eminescu. [București], Luteția, 1948.
130. *Dicționar de rime.* Ediție îngrijită de Marin Bucur și Victoria Ana Tăușan. București, Editura Albatros, 1976.

IV. TRANSCRIERI

1. *În ediții*

131. *Opere complecte.* Poezii. Nuvele. Roman. Teatru. Cugetări. Scrieri. Critica rațiunei pure de Kant. Cu o prefață și un studiu introductiv de A.C. Cuza. Iași, Editat de Librăria românească, Institutul de arte grafice „N.V. Ștefaniu & Co", 1914.
132. *Opere V Teatru.* Ediție critică, note și variante de Aurelia Rusu. București, Editura Minerva, 1979.

133. *Smeul nopții*. CME, I (1972), p. 171–188. Transcriere de Aurelia Rusu. Prezentare de D. D. Panaitescu și Aurelia Rusu cu titlul: *Perpessicius. Teatru de M. Eminescu — proiect de ediție*.

V. DESPRE TEATRU, TRADUCERI, TRANSCRIERI, DICȚIONARUL DE RIME

134. Vaillant, J.A., *La Roumanie*. III. Paris, Arthus Bertrand Éditeur, 1844, p. 294–315.
135. Scribe, E. *Œuvres choisies*. Tome troisième. Paris, Librairie Firmin Didot Frères, 1845, p 37–87.
136. Dumas, Alexandre. *Impressions de voyage. Quinze jours au Sinaï*. Tome 22. Illustrations de Giacomotti, Beauce, Philippoteaux etc. Paris, A. Le Vasseur et Cie Éditeurs, [f.a.], p. 8–9, 14.
137. *Impresiones de viage*. Por Alejandro Dumas. Traducido al castellano Por Don José Muñoz y Gaviria. Quince dias en el Sinai. Madrid, Establecimiento Tipografico de D.F. de P. Mellado, 1857, p. 6–8, 46.
138. „Burtă Verde", *O vechia rapsodia spaniolă* edată in Brașov acum pentru prima oară românește in uzul hegelianilor politici moderni și cu deosebire pentru mamelucii acestora. ALB-1, VI (1871), nr. 40, 12/24 mai, p. 2–3.
139. Poë, Allan, *Morella*. CI, IX (1876), nr. 111, 8 oct., p. 1–2; ARII, XVIII (1907), nr. 10, oct., p. 428–433.
140. Pipera, Ion, *Un opéra roumain*. ORNT, III (1879), nr. 516, 18/30 ian., p. 1. Editorial: *Bucarest, 17/29 Janvier*.
141. *Vîrful cu Dor* [„*Acesta e titlul*..."]. ROM, XXIII (1879), 19 ian., p. 55.
142. *O operă română*. TELR, XXVII (1879), nr. 9, 23 ian., p. 40.
143. *Theatrul român* [*Pentru jouia viitoare*]. PRESA, XII (1879), nr. 18, 24 ian., p. 3. Se reproduce in T, IV (1879), nr. 19, 25 ian., p. 3.
144. [„*Publicăm în foiletonul nostru*..."]". PRESA, XII (1879), nr. 20, 26 ian., p. 2.
145. *Vîrful cu Dor sau Florea Ciobanul*. PRESA, XII (1879), nr. 20, 26 ian., p. 2–3; nr. 21, 27 ian., p. 2.
146. *La légende de Sinaïa* [„*Nous publierons demain*..."]. ORNT, III (1879), nr. 522, 25 ian./6 febr., p. 2.
147. *La légende de Sinaïa* [„*C'est ce soir*..."]. ORNT, III (1879), nr. 523, 26 ian./7 febr., p. 1
148. *Vîrful cu Dor. Drame musical*. ORNT, III (1879), nr. 523, 26 ian./7 febr., p. 8.
149. Pipera, Ion, *Vîrful cu Dor*. ORNT, III (1879), nr. 524, 27 ian./8 febr., p. 1–2. Editorial: *Bucarest 26 Janvier/ 7 Février*.
150. *Vîrful cu Dor* [„*Ieri sară s-a jucat*..."]. ROM, XXIII (1879), 27 ian., p. 80 [82].
151. S., „*Vîrful cu Dor*". [*Joi seara, la 25 ianuarie curent*]. PRESA, XII (1879), nr. 23, 29–30 ian., p. 3. Se reproduce în TELR, XXVII (1879), nr. 14, 3 febr., p. 55.
152. *Teatrul Național*. „*Vîrful cu Dor*". *Joi 25 ianuarie*. BP, I (1879), nr. 26, 29 ian., p. 2.
153. *Vîrful cu Dor. Acesta e titlul unei opere române*. ALBC, III (1879), nr. 8., 31 ian., p. 127.
154. Fr. D., *Vîrful cu Dor. Dramă muzicală în trei părți*. ROM, XXIII (1879), nr. 31, ian., p. 92–93. Se reproduce în TELR, XXVII (1879), nr. 16, 8 febr., p. 61–62; nr. 17, 10 febr., p. 64–65.
155. Eminescu, M., „*Vîrful cu Dor*". *Un foileton*. T, IV (1879), nr. 24, 1 febr., p. 3.
156 Comitetul, *Invitare*. *Reuniunea română de cîntări*. TELR, XXVII (1879), nr. 133, 13 nov., p. 531–532; OBS, II (1879), nr. 91, 14/26 nov., p. 365; nr. 92, 17/29 nov., p. 368.
157. Camilu, *Al doilea concert al Reuniunii române de cîntări din Sibiu*. OBS, II (1879), nr. 93, 21 nov./3 dec., p. 371–372.
158. L.B.L., *Concertul Reuniunei române de cîntări*. TELR, XXVII (1879), nr. 139, 27 nov., p. 553.
159 Carmen Sylva, *Pelesch = Märchen*. Bonn, Verlag von Emil Strauss, [1882], p. 11–26.
160. Carmen Sylva, *Vîrful cu Dor*. Craiova, Editura S. Samitca, 1884.
161. *Raportul Comitetului Reuniunei române de cîntări pe anul 1887*. Sibiu, Tip. Arhidiecezană, 1888, p. 3–20.
162. Vlahuță, Al., *Amintiri despre Eminescu 1889*. RN, II (1889), nr. 7, 15 iul., p. 250–252; *Din goana vieții*. Ediția III. București, Editura Librăriei E. Graeve & Co., 1892, p. 213–219; *Scrieri alese*. II. Ediție îngrijită, studiu introductiv, note, comentarii și bibliografie de Valeriu Râpeanu. București, Editura pentru Literatură, 1963, p. 364–368.
163. Pătrașcu, N., *Mihai Eminescu*, CL, XXV (1892), nr. 11–12, 1 mart., p. 1056–1058. *Mihail Eminescu*. Studiu critic. București, Stabiliment Grafic I. V. Socec, 1892, p. 26–28; [Ediția a II-a]. București, Tipografia „Bucovina" I. E. Toroutiu, [1933], p. 59–63.
164. Vlahuță, Al., *Curentul Eminescu*. F, XXVIII (1892), nr. 15, 12/24 apr., p. 169–172; nr. 16, 19 apr./1 mai, p. 181–183; *Curentul Eminescu și o poezie nouă*. București, Tipografia „Lupta", 1892, p. 3–5; *Scrieri III*, p. 383–386.
165. Delavrancea, Barbu, *Carmen Sylva și românii*. VNAȚ, IX (1892), nr. 2263, 9/21 mai, p. 1; *Carmen Sylva*. București. Tipografia „Voința Națională", 1892, p. 100.
166. Vlahuță, Al., *Amintiri despre Eminescu*, V–2, I (1894), nr. 6, 2 ian., p. 1–2; *File rupte*. București, Editura Librăriei Socec & Co, Societate Anonimă, 1909, p. 92–96; *Scrieri III*, p. 423–426.
166 bis. Leandru [I. Rusu Șirianu], *Două concerte*. TRIB, XII (1895), nr. 140, 21 iun./3 iul., p. 559.
167. Eu, *Două concerte*. TELR, XLIII (1895), nr. 70, 22 iun./4 iul., p. 279–280.
168. Demetrescu, Anghel, *Rima lui Eminescu*. LAR, V (1901), nr. 2, febr., p. 259–261; F, XXXVII (1901), nr. 14, 8/21 aprilie, p. 165–166; *Opere*. Ediție îngrijită de Ovidiu Papadima, București, Fundația pentru Literatură și Artă, 1937, p. 273–277.

169. Vulcan, Iosif, *Arta și adevărul.* TRIB, XIX (1902), nr. 156, 27 aug./9 sept., p. 621—627. Discursul ţinut la deschiderea adunării generale din Bistriţa a Societăţii pentru crearea unui fond de teatru român, în 7 sept. a. 1902; UN, XII (1902), nr. 39, 27 sept., p. 330—331; nr. 40, 4 oct., p. 332—333; ASTR, VI (1903), p. 1—9.

170. Maiorescu, T., *O rectificare literară.* CL, XXXVII (1903), nr. 6, 1 iun., p. 548—550.

171. Scurtu, I., *Eminescu și Moldova.* SAM, II (1903), nr. 40, 5 oct., p. 631—635.

172. Scurtu, I., *Drama lui Eminescu „Bogdan Dragoș". Cîteva considerații generale.* SAM, III (1904), nr. 3, 18 ian., p. 41—46.

173. Wega, *Bietul Eminescu!,* VRE-1, II (1904), nr. 242, 9 mart., p. 1.

174. Ranetti, G., *Un Zoil.* EP, X (1904), nr. 70, 12 mart., p. 1—2.

175. Scurtu, I., *Eminescu și Alecsandri.* SAM, III (1904), nr. 11, 14 mart., p. 170—171.

176. I.A.R. [I.A. Rădulescu-Pogoneanu], *O dramă originală de Mihail Eminescu.* EP, X (1904), nr. 74, 16 mart., p. 1—2.

177. *Amor pierdut — viață pierdută.* AR, I (1904), nr. 23, 19 apr., p. 12.

178. Răducanu, M. [Manoliu Radu], *Observări critice. Asupra dramei „Bogdan Dragoș" a lui Eminescu.* VOT, XII (1904), nr. 35, 5 nov., p. 3; nr. 36, 12 nov., p. 2—3; nr. 37, 19 nov., p. 2—3.

179. Teleor, D., *Eminescu intim.* București, Editura Tipografiei Moderne, 1904, p. 11—15.

180. Cacoveanu, Ștefan, *Eminescu la Bucureștii în a[nii] 1868/1869.* LUC-S, IV (1905), nr. 3, 1 febr., p. 59—64.

181. Borcea, I., *Eminescu și teatrul.* LUC-S, IV (1905), nr. 17, 1 sept., p. 339—343; nr. 18, 15 sept., p. 356—359; nr. 19, 1 oct., p. 380—382.

182. [*La sfîrșitul ediției a doua . . ."*]. VL-1, I (1906), nr. 3, 15 ian., p. 8.

183. Răducanu, M., *Poeziile postume ale lui Eminescu. Note critice.* VOT, XII (1906), nr. 24, 20 aug., p. 2—3; nr. 25, 27 aug., p. 2—3; nr. 26, 3 sept., p. 2—3; nr. 27, 10 sept., p. 2—3; nr. 28, 17 sept., p. 3—4.

184. Iorga, N., *[Bogdan Dragoș].* SAM, V (1906), nr. 38, 17 sept., p. 759.

185. *Bogdan Dragoș, dramă istorică inedită de Mihail Eminescu,* cu o precuvîntare de Iuliu Dragomirescu. (Editura Librăriei „Leon Alcalay", 1906. Preţul 1 leu). VNAT, XXIII (1906), nr. 6406, 23 sept./6 oct., p. 2.

186. Iorga, N., *O dramă a lui Eminescu.* SAM, V (1906), nr. 40, 1 oct., p. 781—783; EP, XII (1906), nr. 243, 5 oct., p. 2; *Eminescu.* Ediţie îngrijită, studiu introductiv, note și bibliografie de Nicolae Liu. Iași, Editura Junimea, 1981, p. 96—100 (*Eminesciana* — 25).

187. [Ovid Densușianu], *Mihail Eminescu „Bogdan Dragoș" dramă istorică inedită* (cu o precuvîntare de Iuliu Dragomirescu, București), 1906, 83 pag., VN, II (1906), nr. 17, 1 oct., p. 383.

188. Scurtu, I., *Drama lui Eminescu — Cîteva observații și lămuriri critice întemeiate pe studiul manuscriselor.* SAM, V (1906), nr. 42, 15 oct., p. 826—831; nr. 43, 22 oct., p. 853—855.

189. Iorga, N., *„D. Z[amfir] C. A[rbore] . . .".* SAM, V (1906), nr. 42, 15 oct., p. 840; *Eminescu.* 1981, p. 331—332.

190. Dragomirescu, Iuliu, *Poeme inedite de Mihail Eminescu.* CRO-2, VI (1906), nr. 1567, 21 oct., p. 1.

191. Scurtu, I., *[„În « Cronica » din 21 octombrie . . ."].* SAM, V (1906), nr. 44, 29 oct., p. 880.

192. Siolam, *Bogdan Dragoș, dramă istorică inedită de Mihail Eminescu.* RID, IV (1906), nr. 10, oct., p. 90.

193. Volbură, F., *[O dramă istorică de Eminescu].* RAM, I (1906), nr. 10—11, sept.—oct., p. 224.

194. Sc. [I. Scurtu], *[Vocea Tutovei].* SAM, V (1906), nr. 47, 19 nov., p. 940.

195. Răducanu, M., *Observări critice. Asupra fragmentului dramatic „Bogdan Dragoș" a lui Eminescu.* VOT, XII (1906), nr. 38, 26 nov., p. 2—3; nr. 39, 3 dec., p. 2—3; nr. 40, 10 dec., p. 2—3; nr. 41, 17 dec., p. 2—3; nr. 42, 24 dec., p. 2—3; nr. 43, 31 dec., p. 4.

196. S[curtu I.], *M. Eminescu, „Lais".* CL, XLII (1908), nr. 7, iul., p. 94—95.

197. Ibrăileanu, G., *Postumele lui Eminescu. Apărute în ediția II. Chendi [București] Edit. „Minerva" 1908.* VR-1, III (1908), nr. 8, aug., p. 228—241; *Scriitori și curente.* Ediţia a II-a. Iași, Editura „Viaţa Românească", 1930, p. 55—60; *Opere* II. Ediţie îngrijită, note și comentarii de Const. Ciopraga. [București], Junimea, 1972, p. 179—180; *Mihai Eminescu. Studii și articole.* Ediţie îngrijită, prefaţă, note și bibliografie de Mihai Drăgan. Iași, Editura Junimea, 1974, p. 53—86 (*Eminesciana* — 2); *Opere.* I. Ediţie critică de Rodica Rotaru și Al. Piru. București, Editura Minerva, 1974, p. 211—214.

198. Manoliu, Radu, *Asupra traducerilor lui Eminescu și în special asupra lui „Laïs".* CLR, VI (1909), nr. 6—8, apr., p. 154—163.

199. Pursch, O., *Amintiri.* RAM, IV (1909), nr. 11, 1 iun., p. 509—510.

200. Cacoveanu, Ștefan, *Amintiri despre Eminescu.* TRIB-A, XIII (1909), nr. 131, 18 iun./1 iul., p. 1.

201. Bogdan, Alexandru, *Mihail Eminescu „Strigoii".* TRANS, XL (1909), nr. 3, iul.—sept., p. 129—146; nr. 5, oct.—dec., p. 381—406.

202. Cusin, Alexandru, *O nouă ediție a operelor lui Mihail Eminescu.* ROM-2, II (1912), nr. 177, 12/25 aug., p. 1—2.

203. Paul, Const., *Răsfoind manuscrisele lui Eminescu.* FL-1, I (1912), nr. 46, 1 sept., p. 563.

204. Negură, Radu, *Teatrul nostru.* RTEATR, I (1913), nr. 4, iul. — aug., p. 263—265.

205. Hasnaș, C. Sp., *O monstruozitate literară.* FL-1, III (1914), nr. 42—43, 9 aug., p. 355.

206. Vasiliu, Emil Th., *Teatrul și Eminescu — Amintirile a doi foști colegi de școală ai poetului.* În *Teatrul Eminescu,* Botoșani, martie 1915, p. 12—13.

207. Anestin, Victor, *Operele complecte ale lui Eminescu.* UL, XXXII (1915), nr. 7, 15 febr., p. 6—7.

208. *Eminescu traducător.* AME, XII (1917), nr. 101, 28 sept., p. 4.

209. V.B. [V. Bogrea], *O monstruozitate literară.* NR, IX (1914), nr. 35, 7 sept., p. 4—5.

210. Burada, T.T., *Istoria teatrului în Moldova.* II, Iași, Tipografia „H. Goldner", 1922, p. 204, 380—395: [Ediția a II-a]. Ediție și studiu introductiv de I.C. Chițimia. București, Editura Minerva, 1975, p. 437, 558—569.
211. Ibrăileanu, G., *Spiritul critic în cultura românească.* Ediția II. Iași, „Viața Românească", 1922, p. 166—170; *Opere I.* Ediție selectivă, introducere, note și tabel cronologic de Const. Ciopraga. Iași, Editura Junimea, 1970, p. 127—130; *Opere I*, 1974, p. 110—112.
212. Tagliavini, Carlo, *Michele Eminescu.* EOR, III (1923), nr. 8—11, 30 sept.—30 nov., p. 745—801; *Mihai Eminescu in critica italiană.* Texte alese și traduse de Radu Bourceanu și Titus Pârvulescu. Argument de Radu Bourceanu. Prefață de Ștefan Cuciureanu. Iași, Editura Junimea, 1977, p. 71—72 (*Eminesciana* — 9).
213. Bogdan-Duică, G., *Multe și mărunte despre Eminescu.* VR-I, XVI (1924), nr. 7, iul., p. 62—64; nr. 8, aug., p. 153—156; nr. 12, dec., p. 383—393; *Mihai Eminescu.* Studii și articole. Ediție îngrijită, prefață, note și bibliografie de Ecaterina Vaum. Iași, Editura Junimea, 1981, p. 51—73 (*Eminesciana* — 24).
214. C. Fedeleș, *Cuvînt* ținut de d-l... în numele corpului didactic al „Seminarului pedagogic universitar". BSPU, III (1924), nr. 3, p. 16—47.
215. Bogdan-Duică, G., *Multe și mărunte despre M. Eminescu. Eminescu sufleur la Teatrul Național.* ML, II (1925), nr. 47, 3 oct., p. 1.
216. Cacoveanu, Ștefan, *Amintiri despre Eminescu.* ALMPR, (1926), p. 102—104.
217. Boitoș, Olimpiu, *Glas nou despre Eminescu. — O traducere uitată a poetului.* SM, IV (1927), nr. 23—24, 12 și 19 iun., p. 312—313.
218. *O nouă lucrare a lui Eminescu [„Lanțul de aur"].* FD, XLII (1927), nr. 38, 18 sept., p. 6.
219. Haneș, Petre V., *Istoria literaturii românești.* Edițiunea a II-a. București, Editura „Ancora" S. Benevenisti & Co, 1927, p. 251, 254.
220. Lăzăreanu, Barbu, *Lucrări inedite de și despre Eminescu.* ALA, IX (1928), nr. 378, 4 mart., p. 1; nr. 379, 11 mart., p. 5; nr. 380, 18 mart., p. 1—2; nr. 381, 25 mart., p. 4; nr. 382, 1 apr., p. 5—6; *Cu privire la Eminescu.* București, „Cultura Românească", [1938], p. 1—24.
221. Balmuș, C., *Eminescu și Properțiu.* VR-I, XX (1928), nr. 5—6, mai—iun., p. 217—221; *Eminescu și clasicismul greco-latin.* Studii și articole. Ediție îngrijită, prefață, note, bibliografie, indice de Traian Diaconescu, Iași, Editura Junimea, 1982, p. 6—11 (*Eminesciana* — 28).
222. Maniu, Adrian, *Eminescu, autor dramatic.* VL-2, III (1928), nr. 90, 20 oct., p. 1.
223. Grigoraș, Em. C., *Eminescu sociolog-matematic.* A, XLI (1928), nr. 13776, 15 nov., p. 1—2.
224. Tolan, Isaia, *Teatrul Național din București la Arad, acum 61 de ani.* SM, VII (1930), 1 febr., p. 40—42.
225. Sulică, Nicolae, *Clasicismul greco-roman și literatura noastră (în special Eminescu).* ALAPI, 1912—1929 (1930), p. 47—115; *Eminescu și clasicismul greco-latin*, p. 12—69.
226. Bogdan-Duică, G., *Eminescu și Iorgu Caragiale.* BME, II (1931), nr. 5, p. 50—52.
227. Bogdan-Duică, G., „*Amorul unei marmore (Explicere... istorică)*". BME, II (1931), nr. 6, p. 65—69.
228. Bogdan-Duică, G., *Onkel Adam.* BME, II (1931), nr. 6, p. 93.
229. Bogdan-Duică, G., *Scipione I. Bădescu și geneza „Geniului pustiu".* BME, II (1931), nr. 7, p. 101—108.
230. Morariu, Leca, *Eminescu la... Curte!...* BME, II (1931), nr. 7, p. 123.
231. Șuhan, Traian, „*Vîrful cu Dor" tradus de Eminescu.* BME, II (1931), nr. 7, p. 120—121.
232. Doctorul Ygrec, *Eminescu cronicar teatral.* DIM, XXVII (1931), nr. 8842, 7 aug., p. 3.
233. Drouhet, Charles, *Un izvor de inspirație clasică la Eminescu.* În *închinare lui Nicolae Iorga cu prilejul împlinirii vîrstei de 60 de ani.* Cluj, Editura Institutului de Istorie Universală, 1931, p. 153—155.
234. Călinescu, G., *Eminescu și Goethe.* ALA, X (1932), nr. 590, 27 mart., p. 9.
235. Bogdan-Duică, G., *Eminescu în Cernăuți (Poetul, diletant teatral).* BME, III (1932), nr. 8, p. 5—8.
236. Bogdan-Duică, G., *Notiță despre Fany Tardini (1865).* BME, III (1932), nr. 9, p. 72—73.
237. Bogdan-Duică, G., *Eufrosina Popescu și Mihai Eminescu (Ipoteză).* BME, III (1932), nr. 9, p. 109—116; *Mihai Eminescu.* Studii și articole, 1981, p. 219—227.
238. Balan, Teodor, *Trupa Fani Tardini în Bucovina, 1864 și 1865.* BME, III (1932), nr. 9, p. 121—140; IV, nr. 11, p. 22—30; V, nr. 12, p. 30—42.
239. Caracostea, D., *Opera lui Mihail Eminescu.* Curs ținut în anul 1931—1932, [litografiat], p. 470—494; *Creativitatea eminesciană.* Ediție îngrijită, studiu introductiv și note de Ion Apetroaie. Iași, Editura Junimea, 1987, p. 242—253 (Eminesciana —42).
240. Taniac, Filimon, *Bogdan-Dragoș.* BME, IV (1933), nr. 11, p. 7—12.
241. Bogdan-Duică, G., *Între M. Pascaly și I. Caragiale.* BME, IV (1933), nr. 11, p. 21—22.
242. Șuhan, Traian, „*Vîrful cu Dor".* BME, IV (1933), nr. 11, p. 30.
243. Torouțiu, I.E., *Studii și documente literare. IV. „Junimea".* București, Institutul de Arte Grafice „Bucovina", 1933, p. 255—256.
244. Torouțiu, I.E., *Superbă inocență. Al. Ciorănescu: „A doua (?) operă a lui Eminescu". „Revista Fundațiilor Regale", 1 sept. 1934.* LIT-BG, II (1934), nr. 13, 1 oct., p. 1—2; *Pagini de istorie și critică literară.* București, Institutul de Arte Grafice „Bucovina", 1936, p. 45—51.
245. Iordan, Alexandru, *A doua operă a lui Eminescu*, CL, LXVII (1934), nr. 10, oct., p. 816—823, 824—842.
246. Taniac, Filimon, *Lady Macbeth, Bogdana și Vidra (paralelă dramaturgică).* BME, V (1934), nr. 12, p. 21—30.
247. Bogdan-Duică, G., *Critic teatral.* BME, V (1934), nr. 12, p. 15—16.

248. B.L. [Barbu Lăzăreanu], *Din opera într-adevăr poetică a lui Andrei Mureșanu.* ALMAD, (1934), p. 31—32.
249. Iorga, N., *Istoria literaturii românești contemporane. I Crearea formei* București, Editura „Adevărul", 1934, p. 132, 137, 141, 147—148; *Eminescu*, 1981, p. 208—209, 219, 227.
250. Haneș, Petre V., *Un manuscript corectat de Mihai Eminescu*, PL, I (1936), nr. 1, 1 ian., p. 13—21.
251. Manoliu, Radu, *Izvoarele motivelor și procedeelor din poeziile lui Eminescu.* PL, I (1936), nr. 4, 1 apr., p. 220—238; nr. 5, 1 mai, p. 266—284.
252. Carandino-Platamona, Lucreția, *Carmen Sylva, prima regină a României.* București, Editura ziarului „Universul", 1936, p. 69—71, 228—229.
253. Lăzăreanu, Barbu, *Cu privire la Eminescu.* II. București, „Cultura Românească", [1938], p. 16—17, 20—27; *Glose și comentarii de istoriografie literară.* Culegere întocmită de Ion Crișan și George Baiculescu. [București], Editura de Stat pentru Literatură și Artă, [1958], p. 33—46, 68—74; *Cu privire la: Mihail Eminescu, Ion Creangă, I. L. Caragiale, G. Coșbuc, B. P. Hașdeu, V. Alecsandri, G. Asachi și I. Heliade-Rădulescu.* Glose și comentarii. Ediție îngrijită de George Baiculescu. Cuvînt introductiv de Perpessicius. [București], Editura Minerva, 1971, p. 27—37.
254. Lăzăreanu, Barbu, *Cu privire la Eminescu.* III. București, „Cultura Românească", [1938], p. 24—29; *Glose și comentarii de istorie literară*, 1958, p. 68—74; *Cu privire la* . . ., 1971, p. 58—62.
255. Torouțiu, I.E., *Studii și documente literare. VI. „Junimea".* București, Institutul de Arte Grafice „Bucovina", 1938, p. CLXVIII—CLXIX, 272—273, 274—275.
256. Perpessicius, *Carlotta Patti sau una din „artiste".* RFR, VI (1939), nr. 7, 1 iul., p. 66—83; *Jurnal de lector*, p. 213—234; *Eminesciana*, 1971, p. 21—45; *Patru clasici*, p. 11—30; *Eminesciana*, 1983, p. 49—71.
257. Eliade, Mircea, *Insula lui Euthanasius.* RFR, VI (1939), nr. 7, iul., p. 100—109; *Insula lui Euthanasius.* București, Fundația Regală pentru Literatură și Artă, 1943, p. 10; *Despre Eminescu și Hașdeu.* Ediție îngrijită și prefațată de Mircea Handoca. [Iași], Editura Junimea, 1987, p. 16.
258. Sebastian, Mihail, *Eminescu, cronicar dramatic.* RFR, VI (1939), nr. 7, 1 iul., p. 134—146.
259. Massim, Nicolae, *Reprezentație la „Liga Culturală" a piesei „Laïs" de Émile Augier tradusă de Eminescu.* CGCL, VI (1939), nr. 2, 20 iul., p. 28—29.
260. Pillat, Ion, *Poezia pură la Eminescu.* ATÎI, V (1939), nr. 3, iul. — sept., p. 207—213.
261. Făntăneru, Constantin, *Eminiscu: „Poezii postume". Ediție ingrijită de Al. Colorian și Al. Iacobescu, „Cugetarea", 1940.* UL, XLIX (1940), nr. 28, 6 iul., p. 2.
262. Perpessicius, *Întîia cronică deramatică și întîia polemică a lui Eminescu la „Timpul".* RFR, VII (1940), nr. 9, sept., p. 614—616; *Jurnal de lector completat cu Eminesciana*, p. 309—312; *Eminesciana*, 1971, p. 123—126; *Patru clasici*, p. 50—52; *Eminesciana*, 1983, p. 145—148.
263. [Călinescu, Aurel], *Pe d-l Perpessicius nu-l mai recunoaștem.* VRE, XII (1940), nr. 575, 27 oct., p. 5.
264. Perpessicius, *O scrisoare a d-lui* . . . VRE, XII (1940), nr. 577, 10 nov., p. 6.
265. Ĉălinescu, Aurel, *Răspunsul d-lui Perpessicius.* VRE, XII (1940), nr. 578, 17 nov., p. 7.
266. Cioculescu, Șerban, *O nouă ediție a poeziilor postume eminesciene: M. Eminescu. „Poezii postume". Ediție ingrijită de Al. Colorian și Al. Iacobescu. Edit. Cugetarea — Georgescu Delafras. București, 1940.* RFR, VII (1940), nr. 12, 1 dec., p. 642—657.
267. Iorga, N., *Eminescu în și din cea mai nouă ediție.* AAR, Memoriile Secțiunii istorice, S. III, T. XXII, 1939—1940 (1941), p. 1—24; *Eminescu*, 1981, p. 160.
268. Călinescu, G., *Istoria literaturii române. De la origini pînă în prezent.* București, Fundația Regală pentru Literatură și Artă, 1941, p. 388—394; Ediția a II-a revăzută și adăugită, Ediție și prefață de Al. Piru. București, Editura Minerva, 1982, p. 446—452.
269. Cardaș, Gh., *Vieața lui Mihai Eminescu (1850—1889).* București, Editura „Cartea noastră", [f.a.], p. 55—59, 122—123.
270. Torouțiu, I.E., *Contribuție pentru o viitoare ediție critică Eminescu. Émile Augier, „Le joueur de flûte" în trad. lui M. Eminescu, „Laïs". Comedie antică într-un act, în versuri.* UL, LI (1942), nr. 3, 17 ian., p. 1, 6.
271. Torouțiu, I.E., *Ediții critice Eminescu. X. Émile Augier, „Le joueur de flûte" în trad. lui M. Eminescu, „Laïs". Comedie antică într-un act, în versuri.* CL, LXXV (1942), nr. 5—6, mai—iun., p. 345—365; *Contribuție la o viitoare ediție critică Eminescu. „Laïs". Traducere de M. Eminescu. Émile Augier „Le joueur de flûte", Karl Saar, „Laïs".* Extras din „Convorbiri literare", mai—iunie 1942. București, „Bucovina", I.E. Torouțiu, [1942], 27 p.
272. Cioränescu, Alexandru, *Mihail Eminescu și teatrul.* SY, III (1943), nr. 2, oct., p. 191—197.
273. Lupi, Gino, *Mihail Eminescu.* Roma, Istituto per l'Europa orientale, 1943, p. 13, 22; *Mihai Eminescu în critica italiană*, 1977, p. 179.
274. Cioränescu, Alexandru, *Teatrul romînesc în versuri și izvoarele lui.* [București], Casa Școalelor, 1943, p. 102—105.
275. Aristarc [G. Călinescu], *Viața la țară.* VRE, XVI (1944), nr. 736, 13 febr., p. 8.
276. Băjenaru, Grigore, *Eminescu dramaturg.* [București], Editura Cartea Românească, [1940], 32 p.
277. Perpessicius, *Laïs.* În *Jurnal de lector completat cu Eminesciana.* [București], Casa Școalelor, [1944], p. 289—296; *Eminesciana.* Tabel cronologic de Dumitru D. Panaitescu, București, Editura Minerva, 1971, p. 21—45; *Patru clasici (Eminescu, M. Sadoveanu, Liviu Rebreanu, Camil Petrescu).* Cuvînt înainte de Edgar Papu. [București], Editura Eminescu, [1974], p. 11—30; *Eminesciana.* Ediție îngrijită, prefață și bibliografie de Dumitru D. Panaitescu. Iași, Editura Junimea, 1983, p. 49—71 (*Eminesciana* — 33).

278. Ciocuiescu, Şerban, Vladimir Streinu, Tudor Vianu, *Istoria literaturii române moderne*. I. Bucureşti, Casa Şcoalelor, 1944, p. 265–266; [Ediţia a II-a], Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică, 1971, p. 224–225; [Ediţia a III-a]. Bucureşti, Editura Eminescu, 1985, p. 216–218.
279. *Duiliu Zamfirescu şi Titu Maiorescu în scrisori (1884–1913)*. Cu un cuvînt de introducere şi însemnări de Emanoil Bucuţa. Bucureşti, Casa Şcoalelor, 1944, p. 87–88.
280. Simonescu, Dan, *Un roman spaniol în Moldova secolului al XVIII-lea*. ANLN (1946), p. 45–63.
281. Rusu, I.I., *Religia geto-dacilor. Zei, credinţe, practici religioase*. AISCL, V (1944–1948), Cluj, 1949, p. 61–139.
282. Călinescu, G., *Istoria literaturii române*. Compendiu. [Bucureşti], Editura „Naţionala-Mecu" S.A., 1946, p. 171–173; [Ediţia a III-a. Postfaţă de Al. Piru. Bucureşti], Editura pentru Literatură, 1968, p. 156–157.
283. Mărăraşu, D., *Istoria literaturii române*. Ediţia a IV-a. Bucureşti, Editura Cartea Românească, 1946, p. 228.
284. Perpessicius, „*Elvira în desperarea amorului" sau parodie şi teatru de păpuşi la Eminescu*. VR-2, II (1949), nr. 7–8, iul.–aug., p. 36–40; *Eminesciana*, 1971, p. 136–140, *Eminesciana*, 1983, p. 157–168.
285. Barbu, N., *Eminescu – critic. Critica de teatru*. IAN, II (1950), nr. 5–6, sept., p. 128–147.
286. Vianu, Tudor, *Eminescu şi Shakespeare*. GL, I (1954), nr. 6, 22 apr., p. 1; *Literatură universală şi literatură naţională*. [Bucureşti], Editura pentru Literatură şi Artă, [1956], p. 213–216; *Studii de literatură universală şi comparată*. Ediţia a II-a revăzută şi adăugită, Bucureşti, Editura Academiei Republicii Populare Române, 1963, p. 565–567; *Opere II. Studii de literatură universală şi comparată*. Note şi postfaţă de George Gană. Bucureşti, Editura Minerva, 1983, p. 298–301.
287. Eliau, Alexandru, *Eminescu şi vechiul scris românesc*. SCB, I (1955), p. 129–160.
288. Pienescu, G., *Eminescu, traducător al lui Shakespeare*. ST, VI (1955), nr. 10, oct., p. 123–125.
289. Tornea, Florin, *Eminescu despre caracterele dramatice*. SCIA, II (1955), nr. 3–4, iul.–dec., p. 285–300.
290. Barbu, N., *Eminescu despre creaţia artistică*. IL, (1956), nr. 8, aug., p. 109–115.
291. Petruţiu, D. Şt., *Eminescu la Sibiu*. TRIB-1, II (1958), nr. 2, 11 ian., p. 8.
292. Boeriu, Ion V., *Înlăturarea unei erori*. GL, V (1958), nr. 3, 16 ian., p. 5.
293. Simion, Eugen, *Postumele eminesciene*, TRIB-1, II (1958), nr. 30, 26 iul., p. 3, 10.
294. Căprariu, Al., *Eminescu, cronicar dramatic*. TRIB-1, II (1958), nr. 32, 9 aug., p. 6–7, 10.
295. Kakassy Endre, *Eminescu posthumus versei [Poezii postume ale lui Eminescu]*. UT, XIII (1958), nr. 45, 13 nov., p. 6–7.
296. Avram, Andrei, *Consideraţii fonologice asupra rimelor româneşti*. FODI, I (1958), p. 9–15.
297. Tiba, Ion. *Eminescu: „Poezii" E.S.P.L.A., 1958*. IL, X (1959), nr. 5, mai, p. 92–93.
298. Cioculescu, Şerban, *O nouă ediţie populară Eminescu*. GL, VII (1960), nr. 3, 14 ian., p. 3.
299. Creţu, I., *Rectificări la ediţiile poeziilor lui Eminescu*. LR, IX (1960), nr. 5, [sept.–oct.], p. 47–59.
300. Rotaru, Ion, *Eminescu, traducător al unei cărţi de teatru*. AUB. Seria Ştiinţe sociale – filologie (1961), nr. 23, p. 147–158.
301. Perpessicius, *Eminescu şi teatrul*. În *Alte menţiuni de istoriografie literară şi folclor 1957–1960*. II. [Bucureşti], Editura pentru Literatură, 1961, p. 83–107; *Eminesciana*, 1971, p. 216–243; *Eminesciana*, 1983, p. 231–256.
302. Jucan, Graţian, *Caragiale şi Eminescu*. IL, XIII (1962), nr. 7, iul., p. 72–76.
303. Boeriu, Ion V., *Eminescu şi realismul scenic*. IL, XIII (1962), nr. 12, dec., p. 89–91.
304. Del Conte, Rosa, *Mihai Eminescu o dell'Assoluto*. Modena, Società Tipografica Editrice Modenese, [1962], p. 79–85, 130–134, 163, 189, 193, 195, 263, 359.
305. Dumitrescu-Buşulenga, Zoe, *Mihai Eminescu*. [Bucureşti], Editura Tineretului, [1963], p. 49–64, 96–100, 204, 205, 212, 238.
306. Flora, Radu, *Istoria literaturii române*. Partea II. Literatura română modernă. Vîrşeţ, Editura „Libertatea", 1963, p. 25, 40.
307. Iosifescu, Silvian, *Eminescu pe fondul literaturii universale*. VR-2, XVII (1964), nr. 4–5, apr.–mai, p. 298–307; *Studii eminesciene*. 75 de ani de la moartea poetului. [Bucureşti], Editura pentru Literatură, 1965, p. 740; *Studii eminesciene*. Antologie de Virgiliu Ene şi Ion Nistor. [Bucureşti], Editura Albatros, [1971], p. 325.
308. Tohăneanu, G.I., *Valori stilistice ale întrebuinţării timpurilor în poezia lui M. Eminescu*. LR, XIII (1964), nr. 3, [mai–iun.], p. 183–195.
309. Creţu, I., *Cîteva aspecte deosebite ale limbajului eminescian*. LR, XIII (1964), nr. 3, [mai–iun.], p. 196–205.
310. Ţepelea, G.F., *Dicţionarul de rime*. ORIZ-T, XV (1964), nr. 6, iun., p. 84–85.
311. Creţu, I., *Eminescu şi romanul „Criticon" al lui Baltazar Gracian*. RITL, XIII (1964), nr. 3–4, [iul.–dec.], p. 778–779.
312. Duţu, Alexandru, *Shakespeare in Rumania*, a bibliographical essay with an introduction by Mihnea Gheorghiu. Bucureşti, Meridiane Publishing House, 1964, p. 52–55.
313. Galdi, L., *Stilul poetic al lui Mihail Eminescu*. Bucureşti, Editura Academiei Republicii Populare Române, 1964, p. 241.
314. Massoff, Ioan, *Eminescu şi teatrul*. [Bucureşti], Editura pentru Literatură, 1964, p. 15–103, 107–187.
315. Radu, Mircea, *Idei filozofice în poezia lui Eminescu*. LL, IX (1965), p. 7–18.
316. Călinescu, G., *Eminescu*. În *Studii eminesciene*, 1965, p. 24–26; *Studii eminesciene*, [1971], p. 8–10.
317. Rotaru, I., *În căutarea unei mitologii româneşti*. În *Studii eminesciene*, 1965, p. 228–234; *Studii eminesciene*, 1971, p. 105–108.
318. Murăraşu, D., *Comentarii eminesciene*. În *Studii eminesciene*, 1965, p. 502–507.

319. Brădățeanu, V., *Eminescu, îndrumător al teatrului românesc.* În *Studii eminesciene*, 1965, p. 687–721.
320. Cotruș, Ovidiu, *False concepte în exegeza literară.* F-2, II (1966), nr. 2, febr., p. 16.
321. Turcu, Constantin, *Mihai Eminescu despre teatru, artiști și public.* CRO-1, I (1966), nr. 45, 17 dec., p. 3, 11.
322. Massoff, Ioan, *Teatrul românesc.* Privire istorică. Volumul II (1860–1880). [București], Editura pentru Literatură, 1966, p. 389–390, 436, 451–452, 454–455, 507–517, 540.
323. Dragomirescu, Gh. M., *Despre măiestria artistică a rimei eminesciene.* LR, XVI (1967), nr. 1 [ian.–febr.], p. 25–39.
324. Paleologu, Al., *Frédéric Damé, critic dramatic.* SCIA. Seria Teatru. Muzică. Cinematografie, XIV (1967), nr. 1, [ian.–iun.], p. 13–23.
325. Oláh, Tibor, *Teljes magyar Eminescu. [Eminescu complet în limba maghiară].* UT, XXII (1967), nr. 26, 30 iun., p. 1–2.
326. Murărașu, D., *Comentarii eminesciene.* [București], Editura pentru Literatură, 1967, p. 79–81, 103–104, 139–140, 187–188, 198–199, 256–258, 334.
327. Perpessicius, *Eminescu, om de teatru.* În *Alte mențiuni de istoriografie literară și folclor III 1963–1967.* [București], Editura pentru Literatură, 1967, p. 43–50; *Eminesciana*, 1971, p. 359–369; *Patru clasici*, p. 127–135; *Eminesciana*, 1983, p. 363–372.
328. Tudoran, Eugen, *Mitul românesc în poezia lui Eminescu.* În *Studii de folclor și literatură*, București, Editura pentru Literatură. 1967, p. 617, 621–626, 628.
329. Voia, Vasile, *Eminescu și Byron. Un paralelism literar.* SUBB, Series Philologia, XIII (1968), nr. 2, [iul.–dec.], p. 65–72; XIV (1969), nr. 1, [ian.–iun.], p. 37–44.
330. Crețu, I., *Mihail Eminescu. Biografie documentară.* [București], Editura pentru Literatură, 1968, p. 40–48, 59–62, 64–67, 193–197, 233.
331. Duțu, Alexandru, *Coordonate ale culturii românești în secolul al XVIII-lea.* București, Editura pentru Literatură și Artă, 1968, p. 220, 244–248, 251, 281–289, 358, 369.
332. Mîndra, V., *Pe marginea manuscriselor dramatice eminesciene.* RLIT-4, III (1970), nr. 9, 26 febr., p. 13.
333. Tănăsescu, Gr., *„Mureșanu" și „Faust".* TOMIS, V (1970), nr. 3, mart., p. 6.
334. Popovici, D., *Poezia lui Mihai Eminescu.* Prefață de Ioana Petrescu. [București], Editura Tineretului, [1969], p. 120, 154, 279–282, 308–310, 329, 338.
335. Tănăsescu, Gr., *Goetheanul Eminescu.* TOMIS, V, nr. 5, mai, 1970, p. 6.
336. Brădățeanu, Virgil, *Comedia în dramaturgia românească.* [București], Editura Minerva, 1970, p. 126.
337. Barbu, N., *Sine ira...* [Iași], Editura Junimea, 1971, p. 35–40.
338. Galdi, Ladislau, *Introducere în istoria versului românesc.* București, Editura Minerva, 1971, p. 210–248.
339. Grigorescu, Dan, *Shakespeare în cultura română modernă.* București, Editura Minerva, 1971, p. 85–104.
340. *Istoria teatrului în România. II. 1819–1918.* București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1971, p. 199, 201, 439–444.
341. Perpessicius, *Doi cronicari dramatici de excepție: M. Eminescu și I. L. Caragiale.* În *Eminesciana*, 1971, p. 283–288; *Patru clasici*, p. 114–118, *Eminesciana*, 1983, p. 292–297, 361–362.
342. Rotaru, Ion, *O istorie a literaturii române* Vol. I (De la origini pînă la 1900). București, Editura Minerva, 1971, p. 363–366, 377.
343. Funeriu, I., *Rimele categoriale și noncategoriale în poezia lui Eminescu.* LL, (1972), nr. 1, p. 47–61.
344. Panaitescu, D. D., *Addenda la jurnalul unui editor. Fișe la volumul de „Teatru" — M. Eminescu.* MANUSCRIPTUM, III (1972), nr. 1, [ian.–mart.], p. 17–27.
345. Panaitescu, D. D. și Aurelia Rusu, *Perpessicius. Teatru de M. Eminescu — proiect de ediție.* CME, I (1972), p. 170–171.
346. Murărașu, D., *Data traducerii piesei „Laïs".* CME, I (1972), p. 239–245.
347. Alecu, Viorel, *Eminescu și Gérard de Nerval.* RAM-2, IX (1972), nr. 7, 15 iul., p. 16–17.
348. Dumitrescu, Ion, *Metafora mării în poezia lui Eminescu.* București, Editura Minerva, 1972, p. 205, 255, 314.
349. Todoran, Eugen, *Eminescu.* [București], Editura Eminescu, 1972, p. 214–216, 242–264, 278–284, 363, 389, 435.
350. Camarino-Cioran, Adriana, *Precizări și identificări privind unele traduceri românești din greacă (sec. al XVIII-lea).* RITL, XXII (1973), nr. 2, [apr.–iun.], p. 271–279.
351. Gorovei, Ștefan, S., *Dragoș și Bogdan întemeietorii Moldovei.* Probleme ale formării statului feudal Moldova. București, Editura Militară, 1973, p. 163–164.
352. *Istoria literaturii române. III. Epoca marilor clasici.* București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1973, p. 161–163, 171–176, 225–228.
353. Drimba, Lucian, *Eminescu la „Familia".* Oradea, Comitetul de Cultură și Educație Socialistă al Județului Bihor, 1974. p. 18–22, 69.
354. Bucur, Marin, *Variațiuni pe „tema deșertăciunii" în teatrul eminescian.* CME, II (1974), p. 78–95.
355. Bucur, Marin, *Fragmentarium liric postum.* CME, II (1974), p. 96–103.
356. Munteanu, George, *Preambul la „dramaturgia" eminesciană.* ST, XXVI (1975), nr. 1, ian., p. 6–8.
357. Bucur, Marin, *De la un monolog dacic la un început de traducere din Shakespeare.* MANUSCRIPTUM, VI (1975), nr. 1, [ian.–mart.], p. 10–14.
358. Alexandru, Ioan, *Eminescu tînăr.* MANUSCRIPTUM, VI (1975), nr. 1, [ian.–mart.], p. 15–16.
359. Ștefan, Ion, *Evoluția terminologiei privitoare la vers.* LR, XXIV (1975), nr. 1, [ian.–febr.], p. 25–32.

360. Vornicu, M., *Modelul primei versiuni a poemului dramatic „Murcşanu"*. RITL, XXIV (1975), nr. 2, [apr.—iun.] p. 193—201.
361. Sorescu, Marin, *Teatrul lui Eminescu*. LUC-B, XIX (1976), nr. 17, 24 apr., p. 1, 7.
362. Mann, Emil, *Eminescu: Dicţionar de rime*. SĂPT-2, (1976), nr. 295, 30 iul., p. 2.
363. Manolescu, Nicolae, *Rimele lui Eminescu*, RLIT-4, IX (1976), nr. 33, 12 aug., p. 9.
364. Funeriu, I., *Mihai Eminescu „Dicţionar de rime" Ediţie îngrijită de Marin Bucur şi Victoria Ana Tăuşan. Editura Albatros*. ORIZ-T, XXVII (1976), nr. 34, 26 aug., p. 4.
365. Suciu, Gheorghe, *Eufonia limbii româneşti în orchestraţia lui Eminescu*. LUC-B, XIX (1976), nr. 35, 28 aug., p. 6.
366. Cioculescu, Şerban, *Dicţionarul de rime al lui Eminescu*. TRIBR, V (1976), nr. 92, 1 sept., p. 12.
367. Câmpeanu, Liviu, *Dicţionarul eminescian de rime*. F-2, XII (1976), nr. 10, oct., p. 2.
368. Cunescu, Gheorghe, *M. Eminescu, Dicţionar de rime. Ediţie îngrijită de Marin Bucur şi Victoria Ana Tăuşan*. Seria Dicţionarele Albatros, Editura Albatros. Bucureşti, 1976, 710 p. BO, XCIV (1976), nr. 9—12, sept.—dec., p. 1091—1092.
369. Leviţchi, Leon D., *Eminescu traducător al lui Shakespeare*. S-20, nr. 6, 1976, p. 16—24.
370. Barbu, N., *Dicţionarul actorilor Teatrului Naţional „Vasile Alecsandri"*. În *160 de ani de teatru românesc 1816—1976*. Iaşi, Junimea, 1976, p. 165—218.
371. Dumitrescu-Buşulenga, Zoe, *Eminescu — cultură şi creaţie*. Bucureşti, Editura Eminescu, 1976, p. 17—21, 22, 29, 30, 34, 120, 259, 263—265.
372. Gorovei, Ştefan S., *Muşatinii*. Bucureşti, Editura Albatros, 1976, p. 22—37.
373. Rascu, I. M., *Eminescu şi cultura franceză*. Ediţie îngrijită de Albert Schreiber şi D. Murăraşu. Prefaţă de D. Murăraşu. Bucureşti, Editura Minerva, 1976, p. 24, 39, 68, 87, 143, 169, 177, 183—186, 314—319, 343, 344.
374. Rusu, Aurelia, *Teatrul lui Eminescu*. TEATR-2, XXII (1977), nr. 1, ian., p. 3—6.
375. Mancaş, Mihaela, *M. Eminescu. Dicţionar de rime. Ediţie îngrijită de Marin Bucur şi Victoria Ana Tăuşan*, Bucureşti, Editura Albatros, 1976 (Col. Dicţionarele Albatros), 709 p. LL (1977), nr. 1, p. 302—305.
376. Dimiu, Claudia, *„Cenzor" şi sfătuitor teatral*. MANUSCRIPTUM, VIII (1977), nr. 3, [iul.-sept.], p. 36—37.
377. Liu, Nicolae, *Mihai Eminescu şi lupta pentru Teatrul Naţional în Transilvania pînă la Unire*. CMIE, IV (1977), p. 93—101.
378. Busuioceanu, Al., *Utopia getică*. S-20 (1977), nr. 7—8, p. 107—111, 114—120.
379. Guillermou, Alain, *Geneza interioară a poeziilor lui Eminescu*. Cu un cuvînt al autorului către cititorii români. Traducere de Gh. Bulgăr şi Gabriel Pîrvan. Iaşi, Editura Junimea, 1977, p. 249—264, 299—301, 480—489 (*Eminesciana — 11*).
380. Chivu, Gh., *M. Eminescu. Dicţionar de rime. Ediţie îngrijită de Marin Bucur şi Victoria Ana Tăuşan*. Bucureşti, Editura Albatros, 1976, 709[—712] p. SCL, XXIX (1978), nr. 1, [ian.—febr.], p. 77—84.
381. Turos, Endre, *Mihai Eminescu „Dicţionar de rime"*. Editura Albatros. Bucureşti, 1976, 710 p., NYIK, XX (1978), nr. 1, ian.—iun., p. 115.
382. Bucur, Marin, *Un logos propriu al dramei autohtone*. LUC-B, XXI (1978), nr. 24, 17 iun., p. 3.
383. Petrescu, Ioana Em., *Eminescu. Modele cosmologice şi viziune poetică*. Bucureşti, Editura Minerva, 1978, p. 27—30, 32, 34, 36, 37, 57—61, 86, 88, 92, 94, 117—121, 127, 139, 145—147, 153, 162, 189, 191, 198, 207.
384. Pop, Augustin Z. N., *Pe urmele lui Mihai Eminescu*. Bucureşti, Editura Sport-Turism, 1978, p. 79—109.
385. Gorovei, Ştefan S., *Cu privire la cronologia primilor voievozi ai Moldovei*. RIST, XXXII (1979), nr. 2, febr., p. 337—345.
386. Vatamaniuc, D., *Mihai Eminescu despre limba şi obiceiurile dacilor*. MANUSCRIPTUM, X (1979), nr. 2, [apr.—iun.], p. 98—99.
387. Scridon, Gavril, *Poetul şi spiritul scandinav*. ST, XXX (1979), nr. 6, iun., p. 6—10.
388. Babu-Buznea, Ovidia, *Dacii în conştiinţa romanticilor noştri*. Schiţă la o istorie a dacismului. Bucureşti, Editura Minerva, 1979, p. 150—152, 188—190, 200—201, 222 (*Universitas*).
389. Kojevnikov, I. A., *Mihai Eminescu şi problema romantismului în literatura română*. Traducere, prefaţă şi indice de autori de Ariton Vraciu. Iaşi, Editura Junimea, 1979, p. 141—149 (*Eminesciana — 16*).
390. Tacciu, Elena, *Eminescu. Poezia elementelor. — Eseu asupra imaginaţiei materiale în postumele de tinereţe*. [Bucureşti], Cartea Românească, 1979, p. 15, 17, 34, 43—44, 48, 81, 121, 162, 169, 208, 209, 215, 265.
391. *Dicţionarul literaturii române de la origini pînă la 1900*. Bucureşti, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1979, p. 323—324.
392. Platon, Maria, *Simboluri dacice în definiţia specificului naţional*. CRO-1, XV (1980), nr. 2, 11 ian., p. 1, 6.
393. Drăgan, Mihai, *Mit şi viziune istorică la Eminescu*. CRO-1, XV (1980), nr. 2, 11 ian., p. 2, 7.
394. Vatamaniuc, D., *Eminesciană. O piesă de teatru mai puţin, o cronică dramatică mai mult*. ST, XXX (1980), nr. 1, ian., p. 23—24.
395. Mihail, Radu Şt., *Eminescu la teatru*. CRO-1, XV (1980), nr. 2, 11 ian., p. 1.
396. Marcea, Pompiliu, *Locul dramaturgiei eminesciene*. CRO-1, XV (1980), nr. 2, 11 ian., p. 3.
397. Zaciu, Mircea, *Un arhetip eminescian: Mira*. TRANS-1, IX (1980), nr. 1, ian., p. 13—16.
398. Mileşan, Ion I., *Eminescu şi dramaturgia istorică (manuscrisul 2277; proiectul dramatic „Alexandru Vodă")*. VA-TM X (1980), nr. 2, 20 febr., p. 6.

399. Dinescu, E. T. [M. Ștefănescu și D. Petrovanu], *Maiorescu traducător... și Eminescu*. CL-1 (1980), nr. 6, iun., p. 13.
400. Niculescu, Ionuț, *Dacia dramaturgului Eminescu*. TEATR-2, XXV (1980), nr. 7—8, iul.—aug., p. 16—18.
401. Ibrăileanu, G., *Opere 9*. Ediție critică de Rodica Rotaru și Al. Piru. Prefață de Al. Piru. București, Editura Minerva, 1980, p. 135, 138, 140.
402. Munteanu, George, *Istoria literaturii române*. Epoca marilor clasici. București, Editura Didactică și Pedagogică, 1980, p. 176—178, 200—203, 285, 288, 290—333.
403. Roman, Ion, *Ecouri goetheene în cultura română*. București, Editura Minerva, 1980, p. 8, 102—103, 141, 148, 149—152, 157—158.
404. Petrescu, Ioana Em., *Configurații*. Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1981, p. 172—180.
405. Piru, Al., *Istoria literaturii române de la început pînă azi*. București, Editura Univers, 1981, p. 127—128, 130.
406. Todoran, Eugen, *M. Eminescu. Epopeea română*. Iași, Editura Junimea, 1981, p. 28, 31—32, 55, 60, 82—96, 108, 109, 111, 161—203, 220—223, 225, 255—288, 292, 331—333, 351—352, 361. (*Eminesciana* — 26).
407. Mileșan, Ion Ilie, *Mihai Eminescu despre specificul literaturii dramatice și al artei spectacolului*. VA-TM, XII (1982), nr. 1, 20 ian., p. 5; XV (1985), nr. 3, 20 mart., p. 11.
408. Vasilescu, Stelian, *„Familia" și problemele teatrului. Eminescu despre repertoriul teatral*. F-2, XVIII (1982), nr. 1, ian., p. 11.
409. Bucur, Marin, *Poezie — destin — dramă*. Eseuri. [București], Cartea Românească, 1982, p. 20, 21, 23, 25, 26, 30.
410. Drăgan, Mihai, *Mihai Eminescu. Interpretări I*. Iași, Editura Junimea, 1982, p. 114—156, 217 (*Eminesciana* — 27).
411. Avădanei, Ștefan, *Eminescu și literatura engleză*. Iași, Editura Junimea, 1982, p. 40—60 (*Eminesciana* — 29).
412. Munteanu, Elisabeta, *Motive mitice în dramaturgia românească*. București, Minerva, 1982, p. 138—144, 159—163.
413. Murărașu, D., *Eminescu și clasicismul greco-latin*. În *Eminescu și clasicismul greco-latin*, 1982, p. 125—154.
414. Glăvan, Dorin, *Eminescu pe scenă*. CBOT (1983), nr. 1, ian., p. 3.
415. Vatamaniuc, D., *Literatura universală în manuscrisele eminesciene și în proza sa politică*. VR-2, LXXVIII (1983), nr. 3, mart., p. 1—12.
416. Moraru, Mihai, *Eminescu și vechiul scris românesc*. VR-2, LXXVIII (1983), nr. 12, dec., p. 39—45.
417. Mecu, Nicolae, *Dramaturgia eminesciană în ediție critică*. VR-2, LXXVIII (1983), nr. 12, dec., p. 71—74.
418. Bomher, Noemi, *Motivul eroului în dramaturgia eminesciană*. AUI, Secțiunea III. F. Literatură. T XXIX (1983), p. 27—32.
419. Dan, Petre, *Asociații. Cluburi. Ligi. Societăți. Dicționar cronologic*. București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1983, p. 158—159.
420. Murărașu, D., *Mihai Eminescu. Viața și opera*. București, Editura Eminescu, 1983, p. 78—79, 118—120, 143—147, 188, 219—221, 235—236, 263, 351—352.
421. Pop, Augustin Z. N., *Întregiri documentare la biografia lui Eminescu*. București, Editura Eminescu, 1983, p. 86—87.
422. Rezuș, Petru, *Mihai Eminescu*. [București], Editura Cartea Românească, 1983, p. 312—318.
423. Creția, Petru, *Despre editarea teatrului eminescian*. MANUSCRIPTUM, XV (1984), nr. 1, [ian.—mart.], p. 29—43.
424. Istrate, Gavril, *Lanțul de aur*. CRO-1, XIX (1984), nr. 32, 10 aug., p. 6.
425. Rusu, Aurelia, *Lecțiuni și convergențe*. [București], Editura Eminescu, 1984, p. 8, 17—24, 35, 39, 44, 47, 48, 50, 58—68, 70, 87—88, 95, 96, 98, 100.
426. Scarlat, Mircea, *Istoria poeziei românești*. II. București, Editura Minerva, 1984, p. 49, 50, 70, 81, 88, 91, 96, 99, 111.
427. Popescu-Sireteanu, Ion, *Eminescu traducător*. CL-1, (1985), nr. 6, iun., p. 6.
428. Creția, Petru, *Eminescu — inedit*. RLIT-4, XVIII (1985), nr. 41, 10 oct., p. 12, 19.
429. Rusu, Aurelia, *Ediția critică — teorie și practică*. CB-2, nr. 44, 1 nov., 1985, p. 8.
430. Wattremez, Michel, *Mihai Eminescu et Gérard de Nerval. Étude comparative*. CME, VI (1985), p. 143—166.
431. Cioculescu, Șerban, *Eminesciana*. București, Editura Minerva, 1985, p. 59, 111, 133—139, 300—302, 316—318.
432. Mîndra, V., *Istoria literaturii dramatice românești. I. De la începuturi pînă la 1890*. București, Editura Minerva, 1985, p. 176, 177, 187, 189, 208—219.
433. Vatamaniuc, D., *Publicistica lui Eminescu 1870—1877*. Iași, Editura Junimea, 1985, p. 190—191, 194—195 (*Eminesciana* — 39).
434. Coroiu, Irina, *O ipoteză: teatralitatea și dramaticitatea operei eminesciene*. TEATR-2, XXXI (1986), nr. 1, ian., p. 16—18.
435. Silvestru, Valentin, *Dramaturgul Eminescu*. TRIBR, XV (1986), nr. 308, 15 ian., p. 13.
436. Vatamaniuc, D., *O proză eminesciană mai puțin*. VR-2, LXXXI, (1986), nr. 1, ian., p. 83—84; nr. 3—4, mart. — apr., p. 192.
437. Drăgan, Mihai, *„Bătrînii și tinerii" în viziunea lui Eminescu*. CL-1, (1986), nr. 12, dec., p. 6.
438. Drăgan, Mihai, *Mihai Eminescu. Interpretări*. 2. Iași, Editura Junimea, 1986, p. 28, 75, 101, 102, 104, 120, 121, 127—137, 148, 149, 158—172, 174, 177, 197, 198, 204, 210, 211, 217—219 (*Eminesciana* — 40).
439. Melian, Alexandru, *Eminescu univers deschis*. București, Editura Eminescu, 1987, p. 30—32, 35, 84—88, 109, 122, 147.
440. Munteanu, George, *Eminescu și eminescianismul*. București, Editura Minerva, 1987, p. 91—100, 101—161, 164, 165, 172, 188, 189, 201, 212, 217, 233, 238, 240, 268, 280.

INDICELE NUMELOR DE PERSOANE *

A

Alecsandri, Vasile VII, IX, 314, 1119, 1136, 1157
Alecu, Viorel 1159
Alexandru, Bassarab 1091
Alexandru cel Bun XXXIII, 4, 1095, 1096
Alexandru cel Mare XXIII, XXVIII
Alexandru, Ioan 1153, 1159
Alexandru, Lăpușneanu XXIX—XXXI, XXXIII—XXXV, 10, 230, 1101, 1104, 1105, 1117
Alexandru Vodă Cornea 1101
Anestin, Victor 1155
Apuleius (Lucius Platonicus) 1124
Arbore, Zamfir C. 21, 1092
Archidamus 585, 1138
Arghezi, Tudor 22, 24—27, 1150
Ariosto, Lodovico 1131
Asachi, Gh. 1136, 1157
Augier, Émile 5, 30, 443, 1128, 1129, 1131, 1152, 1157
Avădanei, Ștefan 1132, 1161
Avram, Andrei 1158

B

Babeuf, Gracchus 304
Babu-Buznea, Ovidia XVI, 1160
Baiazid I Ilderim 1102
Baiculescu, George 1157
Balmuș, Constantin 1156
Barbu, N. 1158—1160
Baudelaire, Charles 10, 1136
Bădescu, I. 1156
Bălan, Teodor 1156
Bărcănescu, C. 1092
Beauce 1154
Beniuc, Mihai 22, 23, 1150
Bodenstedt, Friedrich Martin von 4, 423, 424, 1128, 1136, 1152
Boeriu, Ion 1158
Bogdan, I. 1096
Bogdan, Alexandru 1155
Bogdan cel Chior XXXIII
Bogdan I Dragoș 1092—1094, 1096
Bogdan II Mușat 1096
Bogdan-Duică, G. 30, 1087, 1109, 1114, 1122, 1124, 1135, 1151—1153, 1156
Bogrea, Vasile 1155
Boitoș, Olimpiu 1156
Bomher, Noemi 1161
Bopp, Franz 1130
Borcea, I. 1155
Botez, Const. 10, 21
Boureanu, Radu 1156
Brace, Charles-Loring 1147
Brantôme (Pierre de Bourdeille, seigneur de) 1124
Brădățeanu, V. 1159
Bucur, Marin 28, 31, 1087, 1089, 1096, 1106, 1141, 1152, 1153, 1159—1161
Bucuța, Emanoil 1158
Budai-Deleanu, Ion 433
Bulgăr, Gh. 1160
Burada, T.T. 1156
Burlă, Vasile VII
Busuioceanu, Al. 1160
Busuioceanu, Oxana IV, 1146
Byron, George Gordon 1157, 1159

C

Cacoveanu, Ștefan 1155, 1156
Caligula (Caius Julius Germanicus) XIV
Camarino-Cioran, Adriana 1159
Camilli 1154
Caracostea, D. 1156
Carada, Eugeniu 1132
Caragiale, Ion Luca XI, XXXIV, XXXV, 1134, 1158, 1159
Caragiali, Iorgu V, 5, 1133, 1134, 1156
Carandino-Platamona, Lucreția 1127, 1157
Cardaș, Gh. 1157
Carey, Henri Charles 1147
Cariagdi, Dimitrie 1132
Carmen Sylva 4, 18, 19, 22, 30, 379, 1113, 1125, 1127, 1152, 1154, 1157
Carol I (de Hohenzollern) 1113
Carp, P. P. 1129
Catilina (Lucius Sergius Catilina) 304
Călinescu, Aurel 1157
Călinescu, G. VI, XIV, XX, XXXII, XXXIV, 6, 8, 9, 15, 19, 20, 24, 25, 192, 1087, 1091, 1095, 1099—1102, 1105, 1109, 1113, 1114, 1116, 1117, 1119, 1121, 1123—1125, 1131, 1132, 1140, 1149—1153, 1156—1158
Căprariu, Al. 1158
Câmpeanu, Liviu 1160
Chendi, Ilarie 10, 17—19, 1096, 1099, 1105, 1125, 1128, 1151, 1153
Chibici-Revneanu, Alexandru VII
Chițimia, I.C. 1156
Chivu, Gheorghe 6, 1160
Cihorius, C. XX
Cioculescu, Șerban 1157, 1158, 1160, 1161
Ciopraga, Const. 1156
Ciorănescu, Al. 1156, 1157
Claudiu (Tiberius Claudius Nero Drusus Germanicus) XIV
Colorian, Al. 20, 1109, 1149, 1157
Conachi, Costache 1120
Coroiu, Irina 1161
Coșbuc, George 1157
Cotruș, Ovidiu 1159
Creangă, Ion 1157
Creția-Dumitrașcu, Aurelia IV, 1087, 1090, 1101, 1152
Creția, Petru III, IV, XXXV, 12, 28—30, 1127, 1150, 1161
Crețu, I. 24—28, 1150, 1158, 1159
Crișan, Ion 1157
Cuciureanu, Ștefan 1156
Cucuzan, S. 1134
Cunescu, Gheorghe 1160
Cuperman, Israel 1135
Cusin, Alexandru 1101, 1151, 1155
Cuza, A.C. 12, 15, 18, 1149, 1152, 1153

* Indicele cuprinde numele de persoane reale din corpul volumului în atestarea consacrată. Atunci cînd aceasta nu a putut fi stabilită cu instrumentele de lucru ce ne-au stat la dispoziție am păstrat forma din text. Indicele nu cuprinde numele personajelor istorice din teatrul eminescian.

Dăm în paranteză formele mai deosebite din text, numele scriitorilor latini și francezi, precum și unele indicații legate de statutul persoanelor al căror nume a fost indexat.

D

Daicoviciu, Hadrian XX
Damé, Frédéric 1127, 1154, 1159
Dan, Petre 1161
Danzatz, A. 5, 578, 1137, 1152
Decebal XII, XVIII, 1087, 1088
Delavigne, Casimir 1121, 1132
Delavigne, Germain 5, 10, 482, 1132
Delavrancea, Barbu 1127, 1154
Del Conte, Rosa 1158
Demetrescu, Anghel 1154
Densușianu, Ovid 1155
Diaconescu, Traian 1156
Dierauer, Johannes XXIV
Dimiu, Claudia 1160
Dinescu, E.T. 1161
Dio Cassius XXIV, 1088
Diogenes Laertios 1128
Doctorul Ygrec 1156
Domițian (Titus Flavius Domitianus) XXIV
Dragomir, State VII
Dragomirescu, Gh. M. 1159
Dragomirescu, Iuliu 12, 17, 18, 1091, 1094, 1149, 1151, 1155
Dragomirescu, Mihail 4, 1130
Drasche 1138
Drăgan, Mihai 1160, 1161
Drăgănescu-Vericeanu, Veturia 26, 1150, 1152
Drăgulici, Daniil 1133, 1134
Drimba, Lucian 1159
Drogli, Aglaia VII
Drouhet, Charles 1156
Dumas, Alexandre 5, 575, 1136, 1137, 1152, 1154
Dumas, Alexandre (fiul) 1133
Dumitrescu, Al. T. 17, 1109, 1151
Dumitrescu-Bușulenga, Zoe 22, 24—27, 1150, 1152, 1158, 1160
Dumitrescu, Ion 1159
Duras-Diurpaneu XXIV
Dulu, Alexandru 1158, 1159

E

Eliade, Mircea 1157
Elian, Alexandru 1135, 1158
Elisabeta de Wied *vezi* Carmen Sylva
Emilian, Cornelia 1129
Eminescu, Henrietta IX, 1129—1131
Eminescu, Mihai I, II, V—XVI, XX—XXIV, XXIX, XXX, XXXII, XXXIV, 1—9, 11, 13—15, 17—31, 278, 443, 452, 1087—1094, 1097—1105, 1110, 1112—1120, 1122—1141, 1143, 1145—1147, 1149—1154, 1156—1161
Eminovici, Raluca 1091
Ene, Virgiliu 22, 26, 1150, 1158

F

Fântâneru, Constantin 1157
Fedeleș, C. 1151, 1156
Fleichmann, E.A. 1147
Flora, Radu 1158
Fogel, I. 1133
Frish, C.F. 30, 1135, 1152
Funeriu, I. 1159

G

Gáldi, Ladislau 1153, 1158, 1159
Gană, George 1158
Georgescu, P.I. 1133
Gheorghiu, Mihnea 1158
Giacomotti 1154
Giani, Dimitrie 1132
Giurgea, Hîrbor 1105
Giurgeștii sau Jurjeștii (familie boierească) 1105
Glăvan, Dorin 1161
Goethe, Johann Wolfgang VI, IX, 5, 476, 1107, 1131, 1138, 1153, 1156, 1157
Gorovei, Ștefan S. 1159, 1160
Gracian (y Morales), Balthasar 5, 593, 1138—1140, 1153
Grigoraș, Em. 1156
Grigorescu, Dan 1159
Grillparzer, Franz XIV
Guillermou, Alain 1160

H

Handoca, Mircea 1157
Haneș, Petre 1156, 1157
Hannibal XIV
Hasnaș, C.Sp. 1155
Hașdeu, Bogdan Petriceicu X, 1108, 1157
Heliade-Rădulescu, Ion 1157
Hîrbor, Maxim 1105
Hodoș, Nerva 17, 18, 1109
Hugo, Victor VI
Hurmuzaki, Eudoxiu de X, 4, 1091—1094, 1104

I

Iacobescu, Al. 20, 1109, 1149, 1157
Iacov al Moldovei (mitropolit) 1140
Ibrăileanu, Garabet 1155, 1156, 1161
Ieremia Movilă 2
Ilie (fiul lui Alexandru cel Bun) 1096
Iordan, Al. 1127, 1156
Iorga, Nicolae 11, 21, 1092, 1094, 1155—1157
Iosifescu, Silvian 1158
Istrate, Gavril 1161
Iuga I 1096
Iustinian (împăratul Bizanțului) 1138

J

Jerwitz, W. (Guilom) X, 4, 10, 425, 1116, 1128, 1153
Jucan, Grațian 1158
Jugănaru, Nicolae 30, 1135, 1152

K

Kaczó, Sándor 1153
Kakassy, Endre 1158
Kainz, Josef VII
Kant, Immanuel 15, 18, 1149, 1152, 1153
Kellner, A. 1132
Kirileanu, Gh.T. 1096, 1151
Kleist, Heinrich von XI
Kogălniceanu, Mihail 1136
Kojevnikov, I.A. 1160
Kotzebue, August von VII
Köpeczi, Béla 1153
Kremnitz, Mite IX
Kretzulescu, N. 1087

L

La Fontaine, Jean de 1124
Lagniau, Armand de 5, 579, 1137, 1152
Lampridius, Aelius 1124
Laroc, F. de *vezi* Carmen Sylva
La Rochefoucauld, François de 5, 588, 1138, 1139, 1153
Lațco (Lațcu), Alexandru 1096
Lăzăreanu, Barbu 1156, 1157
L.B.L. 1154
Lenau, Nikolaus IX
Lessing, Gotthold Ephraim 1124
Levițchi, Leon D. 1132, 1160
Lichtenberg, G. Chr. 1139
Longinus, Cornelius Fuscus XV
Lubicz, Zdislaw 30, 379, 1125, 1126, 1152
Luca Arbore (portar de Suceava) 1096, 1097, 1105
Luca Cîrje 1096
Lucas, Hippolite 5, 1133
Ludovic cel Mare (regele Ungariei) 1091
Lupi, Gino 1157

M

Macedonski, Al. 31
Macovei, Ligia 23, 1150
Maiorescu, Titu VIII, 5, 25, 447, 452, 456, 460, 461, 1094, 1111, 1122, 1126, 1129—1131, 1133, 1155, 1158, 1161
Mancaș, Mihaela 1160
Maniu, Adrian 1156
Manolescu, Nicolae 1160
Manu, Emil 1160
Marcea, Pompiliu 1160
Marlowe, Christopher IX
Massoff, Ioan VII, IX, 1158, 1159
Mazilu, D.R. 1150
Mecu, Nicolae 1161
Melian, Alexandru 1161
Miele, Ștefan 1119
Miele, Veronica IX, X, 21, 1119, 1120, 1136—1138
Mihail, Radu Șt. 1160
Mihai Viteazul XXXII
Mileșan, Ion Ilie 1160, 1161
Mircea cel Bătrîn 1102
Mîndra, Vicu VI, 1159, 1161

Mohamed (Mehmed) al II-lea 1102, 1105
Montesquieu, Charles Louis de Secondat XIV
Morariu, Leca 1156
Moraru, Mihai 1161
Morny, Charles (duce de) 1117
Muñoz y Gaviria, José 1137, 1154
Munteanu, Elisabeta XVI, 1161
Munteanu, George VI, 15, 23, 27, 29, 1150, 1159, 1161
Murărașu, D. 24–26, 28, 29, 1117, 1150, 1158–1161
Mureșanu, Andrei 1156
Mureșanu, C. 19, 1149
Mușatini (familie domnitoare) X, XXIX, XXXI–XXXIII, 2, 1104, 1116, 1160

N

Napoleon al III-lea 1116, 1117
Negruzzi, Costache XXXII, 10, 230, 1102, 1104
Negruzzi, Iacob IX, X, 1122
Negură, Radu 1155
Nerval, Gérard de 5, 590, 1139, 1153, 1159
Nicoleanu, I.Gh. 1140
Nicu, I. 1133
Niculescu, Ionuț 1161
Nistor, Ion 1156

O

Oană, Ion 22, 1150
Oláh, Tibor 1159
Onkel Adam *vezi* Wetterbergh, C.A.
Oprea, Al. V

P

Paganini, L.F. 30, 1125
Paleologu, Al. 1159
Panaitescu, D.D. 1154, 1157, 1159
Papadima, Ovidiu 1154
Papu, Edgar 1157
Pascaly, Mihail V, 11, 1128, 1156
Patti, Carlotta 1157
Paul, Const. 1151, 1155
Păunel, Eugen I. VII
Pârvulescu, Titus 1156
Pencovici, E. 30
Perpessicius II, V, VIII, 1, 2, 5–12, 15, 20–28, 292, 336, 1089, 1093–1095, 1116, 1117, 1119–1121, 1134, 1146, 1149, 1150, 1152, 1153, 1157–1159
Petrașcu (Pătrașcu), Nicolae VII, 1129–1131, 1154
Petrescu, Camil 1157
Petrescu, Ioana Em. 1159–1161
Petronius (Caius Petronius Arbiter) 1124
Petrovanu, D. 1161
Petru I Mușat 1096
Petru Rareș VIII, XXX, XXXIII, 4, 10, 1097, 1100, 1101
Petruțiu, D. Șt. 1158
Philippoteaux 1154
Pienescu, G. 1158
Pillat, Ion 20, 1149
Pipera, Ion 1127, 1154
Piru, Al. 1157, 1158, 1161
Pîrvan, Gabriel 1160
Platon, Maria 1160
Plaut (Titus Maccius Plautus) 1134
Plutarh 1128
Poe (Poë), Edgar Allan 1136, 1154
Pop, Augustin Z. N. 1160, 1161
Popescu, Eufrosina 1156
Popescu, Teodor VII
Popescu-Sireteanu, Ion 1161
Pop-Florantin, I. IX
Popovici, D. 1159
Porfiriu (Profiriu), Teodor 1133
Properțiu (Sextus Propertius) 1156
Pursch, O. IX, 1155

R

Radulian 1134
Radu, Mircea 1158
Ranetti, G. 1155
Rașcu, I. M. 1160
Raupach, Ernst 1124, 1125
Rațiu, Ileana IV
Răducanu, M. (Manoliu Radu) 1155, 1157
Rădulescu-Pogoneanu, I. A. 1155
Rebreanu, Liviu 1157
Regnard, Jean-François 1134
Rezuș, Petru 1161
Ringala 1096
Roesler, Robert XXIV
Roman I 1096
Roman II 1096
Roman, Ion 1161
Rony, Noel 22
Roques, Antonin 10
Rotaru, Ion 1158, 1159
Rotaru, Rodica 1161
Rötscher, Heinrich Theodor VI, XI, 28, 1128
Rusu, Aurelia VI, VIII, 6, 9, 15, 26–30, 1090, 1133, 1134, 1150, 1152–1154, 1159–1161
Rusu, I. I. 1158
Rusu-Șirianu, Ion (Leandru) 1127, 1154

S

Saar, Karl 5, 1128–1130, 1157
Sadoveanu, M. 1157
Sardou, V. 1133
Sas I 1096
Sasu-Țiterman, Dorothea 1140
Sava, A. V. 1105
Scarlat, Mircea 1161
Schiller, Friedrich V, VII, XI, 1107
Schopenhauer, Arthur VIII, 5, 1139, 1140
Schreiber, Albert 1160
Schroff, Maximilian W. 1153
Scipione, G. 1156
Scribe, Eugène 5, 10, 482, 1132, 1133, 1154
Seridon, Gavril 1160
Scurtu, Ion 18, 19, 21, 30, 1128, 1149 1152, 1153, 1155
Sebastian, Mihail 1157
Shakespeare, William V, VI, 5, 11, 477, 1128, 1132, 1153, 1158–1160
Sigismund I 1092, 1096,
Silvestru, Valentin 30, 1151, 1161
Simion, Eugen 1158
Simonescu, Dan 1158
Siolam 1155
Skârup, Povl 30, 1152
Slavici, Ioan 1123, 1135, 1141
Soliman II 1101
Sorescu, Marin 1160
Spindler, Karl 1135
Stendhal (Marie Henri Beyle) 10
Streinu, Vladimir 26, 1158
Suciu, Gheorghe 1160
Sulică, Nicolae 1156

Ș

Șerban, Nicolae 30, 1141, 1153
Șoimescu, Sava N. 1127
Șora, Mihai 25
Ștefan I 1096
Ștefan II 1096
Ștefan cel Mare VIII, X, XVIII, XXIX, XXXIII, 2, 1089, 1097, 1102, 1115, 1116
Ștefan cel Tînăr XXXIII, 2, 4, 1096 1097
Ștefan, Ion 1159
Ștefan Rareș XXX
Ștefănescu, M. 1161
Șuhan, Traian 1156

T

Tacciu, Elena 1160
Tagliavini, Carlo 1156
Tamerlan XXIII
Taniac, Filimon 1156
Tardini, Fany V, 1156
Tănăsescu, Gr. 1159
Tăușan, Victoria Ana 31, 1141, 1153, 1160
Teconția, V. 1153
Teleor, D. 1155
Teofrast 1125
Tettius (Tertius) Julianus XXIV
Tiba, Ion 1158
Tiberiu (Tiberius Claudius Nero) XIV
Todoran, Eugen 1159, 1161
Tohăneanu, G. I. 1158
Tolan, Isaia 1156
Tornea, Florin 1158
Toroutiu, I. E. VII, 1129–1131, 1154, 1156, 1157
Traian (Marcus Ulpius Traianus) XII, XV, XVII, XXIV, XXVI, XXVIII
Tucidide (Thucydide) 5, 585, 1138, 1152
Turcu, Constantin 1159
Turos, Endre 1160
Twain, Mark 5, 597, 1139, 1140, 1153

Ţ

Ţepelea, G. F. 1158

V

Vaillant, I. A. 1154
Vasilescu, Stelian 1161
Vasiliu, Emil Th. 1155
Vatamaniuc, D. IV, 1127, 1160, 1161
Vaum, Ecaterina 1156
Vergiliu (Publius Virgilius Maro) 1131
Vianu, Tudor 1158
Vlahuţă, Alexandru 1130, 1154
Vlădicescu, Al. V, VII
Voia, Vasile 1159
Volbură, F. 1155
Vornicu, M. 1160
Vraciu, Ariton 1160
Vulcan, Iosif 5, 1134, 1135, 1151, 1155

W

Watremez, Michel 1161
Wega 1155
Wetterbergh, Carl Anton 5, 30, 565, 1135, 1136, 1152

X

Xiphilinos 1089

Z

Zaciu, Mircea 29, 1160
Zamfirescu, Duiliu 5, 1141, 1158
Zeuxidamus 585, 1138
Zonaras 1089
Zvanciuc, Vasile 1134

INDICII DICȚIONARULUI DE RIME

INDICELE CAPETELOR DE SERII

a 605, 772—774, 779—781, 784, 849, 850, 852, 899, 900, 901, 907, 908, 911, 913, 1012
ea 773, 775—777, 779—781, 835, 850, 908, 911, 913, 964
ia 775—777, 780, 781, 850, 908, 911, 913
aba 605, 772, 852, 901, 913, 919
eaba 605, 772
oaba 605, 772
eba 605, 772, 852
iba 772, 852
aiba 605, 852
oaiba 605
eiba 852
oiba 852
uiba 852
îba 773
ajba 605, 852
ejba 852
ijba 852
ojba 852
ujba 772, 852
alba 605, 772, 852, 903, 919
ălba 772
elba 605, 772, 852
ilba 772, 852
îlba 772
olba 605, 772, 852
ulba 772, 852
amba 605, 772, 852
oamba 605, 772, 852
emba 772, 852
imba 605, 772, 852
îmba 772
omba 605, 772, 852
umba 605, 772, 852
oba 605, 772, 773, 852, 913
arba 605, 772, 852
iarba 605, 772
oarba 605, 772, 852
erba 772, 773, 852
irba 605, 772, 773, 852
îrba 772, 773
orba 605, 772, 773, 852
urba 772, 773, 852
asba 852
esba 773, 852
isba 852
osba 852
usba 852
uba 605, 772, 773, 852
auba 852
euba 852
iuba 852
azba 773
oazba 773
ezba 773
izba 773
ozba 773
uzba 773
aca 605
oaca 913
eca 606
afca 606
ica 606, 913
uica 913
alca 613
anca 898
înca 913
oca 606
apca 606, 775
ipca 775
arca 606
oarca 606
irca 606
orca 606
urca 606
asca 922
așca 606, 837
eașca 606
oașca 606
eșca 606
ișca 606
oșca 615
atca 606
eatca 606
etca 606
itca 606
otca 606
utca 606
oțca 606
auca 606
euca 606
avca 606
ada 606, 774, 852, 913
eada 606, 774
iada 606, 774
oada 606
eda 606
agda 775
ida 615, 903
aida 775
umida 775
ajda 775
alda 775
elda 775
ilda 774, 775, 900
olda 774, 775
ulda 606, 775
amda 775
emda 775
omda 775
umda 775
anda 775
enda 606, 775
inda 606, 775, 913
înda 775
onda 775
unda 775
arda 775
erda 775
irda 775
orda 775
urda 775
asda 775
uda 913
azda 775
izda 775
uzda 775
ea 606, 607, 781
aea 776, 781
abea 781
ebea 781
ibea 781
îbea 781
obea 781
ubea 781
acea 607, 773, 781, 852
accea 773, 852
ecea 607, 773, 781, 852
icea 607, 773, 781, 852, 913
alcea 607, 773, 852
elcea 773, 852
ilcea 773, 852
olcea 773, 852
ulcea 607, 773, 852
amcea 852
ancea 607, 773, 852
encea 607, 852
incea 852
oncea 607, 852
uncea 607, 852, 913
ocea 607, 781, 852, 901
opcea 607, 773, 774
arcea 607, 852
ercea 852
ircea 773, 774, 852
orcea 852
urcea 852
ucea 607, 774, 781, 852
adea 781
edea 781
idea 781
odea 781
udea 781
eea 606, 607, 781, 913, 915
afea 782
efea 782
ifea 782
ofea 782
ufea 782
agea 782
oagea 607
egea 782
igea 782
elgea 607
angea 607
ingea 607
ogea 607, 782
ugea 782
achea 782
oachea 782
echea 782
ichea 782
uchea 782
alea 782, 902, 913
elea 782
ielea 782
ilea 782
olea 782
ulea 782
oamea 782
emea 782, 913
imea 782
îmea 782
omea 782
umea 782, 913, 979
anea 782
enea 782
inea 782, 783
înea 783
onea 782
unea 782, 913
area 783, 913, 986
iarea 913

oarea 783, 913, 914, 990
erea 783, 914
ierea 783, 914
irea 783, 850, 914, 994
îrea 783
orea 783
urea 783, 914
iurea 783, 914
asea 783
esea 783
isea 783
osea 783
usea 783
așea 783
atea 783, 858, 891, 914
oatea 783
etea 783, 914
itea 783
untea 914
otea 783
aptea 1004
artea 914
oartea 914, 1005
utea 783
uea 783
avea 783
evea 783
ivea 783
ovea 783
uvea 783
afa 607
eafa 607
oafa 607
alfa 607, 784, 800
elfa 607
ilfa 607
olfa 607
ulfa 607
ofa 607
arfa 607
earfa 607
orfa 607
olga 607, 801
anga 607, 914, 925
eanga 607, 914
oanga 607
înga 607
arga 607, 925
erga 607
uga 914
ia 607, 914
aia 607,776, 781, 902, 973
oaia 607
urcia 773
eia 606, 607, 781, 913, 915
oia 607, 915
uia 607, 783, 915
aja 608
eaja 608
oaja 608
eja 608
ija 608, 915, 925
oja 608
uja 608
ala 608, 902, 915, 975
eala 608, 915
iala 608
oala 608 915
acla 608
ecla 608
icla 608
ela 608
ila 608, 782, 915, 926
ola 618
arla 608
erla 608
ierla 608
asla 608
easla 608
iasla 608
aula 608
uzla 608
ama 608, 841, 915
eama 608, 519
iama 608
oama 608
ocma 608
ima 915, 928
ojma 618, 901
alma 618, 915, 928
oma 608
arma 608, 837, 915
irma 619
îrma 915
urma 608
osma 608
ușma 608
atma 608
uma 608, 903, 913, 915, 928
azma 619
ana 608, 915, 928, 980
eana 608
iana 608
oana 608, 915
îcna 609
adna 609
odna 609
ena 609
ahna 609
ina 915, 929
aina 609, 915
îna 609, 915
amna 609
oamna 609, 916
ona 609, 916
arna 609, 916
iarna 609, 916
erna 609
ierna 609
irna 609
urna 609
etna 609
utna 609
una 609, 620, 916, 932
oa 609, 610, 620
apa 609, 916
eapa 609, 916
iapa 609
epa 609
ipa 620, 916
ampa 609
espa 620
ara 620, 852, 916, 934
iara 852
oara 914, 916
abra 621
ebra 901
idra 609
era 891
ora 609, 621, 852, 917, 938
upra 610
esra 610
atra 610, 900, 938
iatra 610, 900
altra 610
ultra 610
utra 621
ura 917, 938, 996
avra 610
asa 610, 786, 917, 939
easa 917
esa 786, 888
isa 786, 887, 917
alsa 610
ulsa 610
insa 917
însa 623, 893, 917, 941, 998
așa 623, 783, 917
oașa 917
ușa 623
ata 786, 887, 893, 897, 901, 917
ita 917, 916
îta 917
alta 610, 917
ealta 610, 917
elta 610
inta 917
înta 917
unta 948
apta 917
eapta 917
opta 610
erta 625, 806
asta 917, 918, 949
easta 918
oasta 917
esta 918
ista 625, 949
usta 625, 876
uta 893
ața 610, 918, 949, 951
eața 610, 918
iața 610, 918
ița 918
anța 951
ența 951
ința 918
arța 610, 879
erța 610
ierța 610
aua 610, 741, 918
eaua 918
eua 610, 918
iua 610
oua 609, 610, 896, 918
ava 610, 785, 887, 888, 894, 896, 902, 918
eava 610, 918
iava 610
eva 610, 785, 786, 894
iva 610, 627, 785
aiva 902
amiva 887, 888
umiva 611
îva 611
alva 611, 887, 896, 902
ilva 785, 888, 896
ulva 611
amva 888
umva 611
ova 611, 918
arva 611
erva 627
urva 611
itva 611
îtva 611
aza 611
eaza 611
iaza 611
oaza 611
uza 918
oaselea 829
abia 611
ebia 853
ajbia 853
albia 611, 853
elbia 853
olbia 853
ulbia 853
ambia 611, 853
embia 853
ombia 853
umbia 853
arbia 853
erbia 853
orbia 853
urbia 853
azbia 853
acia 611
ecia 611
ancia 611, 853
encia 853
oncia 853
uncia 611, 853
urcia 611
edia 611
idia 611
andia 611, 853
endia 853
ondia 853
undia 853
odia 611
ardia 853
erdia 853
irdia 853
ordia 853
urdia 853
agia 853
algia 853
elgia 611, 853
angia 853
argia 853
ochia 918
alia 611, 782
aclia 611
elia 611
anglia 611
ilia 611
olia 611
ulia 611
iulia 611
amia 611, 853
emia 611, 853
imia 853
almia 853
omia 853
armia 611, 853
ermia 611, 853
umia 853
ania 611
enia 611
onia 611
ernia 611
apia 611
epia 611
opia 611
orpia 612
upia 612
aria 612
abria 612
adria 612
eria 612
agria 612
oria 612
uria 612
asia 612
esia 612
ulsia 612
osia 612
arsia 612
ersia 612
orsia 612
ursia 612
usia 612
îșia 612
atia 612
etia 612
itia 612
otia 612
utia 612

ația 612
eția 612
iția 612
anția 612
unția 612
oția 612
erția 612
orția 612
uția 612
avia 612
evia 612
ivia 612
ilvia 612
ovia 612
uvia 612
azia 612
ezia 612
izia 612
ozia 612
atula 887
apoma 612
amăva 887
aceva 894
aleva 902
aova 887, 902
aliseva 887
amiseva 887
ă 787, 901, 918
abă 612, 898, 913, 918, 919
eabă 918, 919
oabă 898, 919, 964
ebă 612
ibă 612
aibă 612, 839
oaibă 612, 839
uibă 613
albă 613, 837, 919, 964
oalbă 919
olbă 867
imbă 613, 919
îmbă 613, 837, 919
uimbă 613
obă 613, 788, 897
arbă 613, 919
iarbă 613, 919, 934
oarbă 613, 919
erbă 613
orbă 613, 919
urbă 613
ubă 613, 897
acă 613, 787, 919, 920
eacă 613, 804, 913, 919, 920
iacă 613
oacă 613, 920
îndcă 838
ică 613, 838, 899, 913, 920, 925, 966
aică 906
eică 613, 906, 921
oică 898, 906
uică 613, 906, 921
ezică 614
alcă 613, 806, 840
elcă 613, 787, 806, 840, 921
ilcă 613, 840
îlcă 613, 806, 840
olcă 613, 840
ulcă 614, 806, 840
umcă 921
ancă 614, 838, 898
eancă 614, 838
oancă 614, 838, 907
encă 838
incă 614, 838
încă 614, 838, 913, 921, 966
oncă 614, 838
uncă 614, 838, 895, 897, 905, 921, 925
arcă 614, 840, 921, 925
iarcă 840
oarcă 606, 614, 840, 921
eoarcă 606, 840
ercă 614, 840, 921
ircă 614, 840
îrcă 614, 794, 840, 921
orcă 840
urcă 614, 840, 921
iurcă 840
ască 614, 921, 922
ească 614, 921, 922
iască 614, 922
oască 614, 807, 921, 922
escă 614
iscă 614, 850
îscă 614
oscă 614
uscă 614, 807, 838
așcă 614, 787, 837
eașcă 614, 787, 837
oașcă 614, 837, 839
ișcă 614, 922
oșcă 615
ușcă 615, 839, 877, 922
ucă 615, 922
ezcă 614
adă 615, 837, 839, 892, 913, 922, 923, 942, 967
eadă 615, 837, 839, 891, 922, 923, 942
iadă 615, 839, 923
oadă 615, 897, 913, 922, 923
abdă 615
edă 615
idă 615, 923
îdă 615, 923
aldă 616, 891, 922, 923
ildă 616, 923
oldă 616, 798
andă 616
endă 923
indă 616, 913, 923, 924, 948, 954
îndă 616, 839, 917, 923, 924, 948
ondă 616, 895, 924
undă 616, 895, 907, 924, 948
odă 616, 903, 924
ardă 616, 924, 948
iardă 616, 948
oardă 616
ordă 616
urdă 616, 924
udă 616, 799, 924
afă 838, 899, 924
eafă 838, 899
iafă 924
ulfă 806, 850
ofă 924
arfă 784, 800, 837, 899, 924
earfă 784, 800, 837
orfă 784, 800, 899
ufă 616
agă 616, 800, 924, 925
eagă 616, 924, 925
iagă 616, 897
oagă 616, 800, 924, 925
egă 616
igă 616, 800, 925
algă 617
ulgă 617
angă 617, 838, 898, 925
eangă 838, 898, 914, 925
oangă 838
ingă 617, 838, 925
îngă 617, 801, 838, 921, 925
ongă 617
ungă 617, 801, 838, 897, 921, 925
ogă 617
argă 617, 802, 803, 895, 900, 925
eargă 617, 802, 803, 895, 924, 925, 937
ergă 617
îrgă 802
orgă 617
urgă 617
ugă 617, 801, 914, 925
ajă 803, 840, 925
eajă 840, 925
oajă 840, 925
ejă 840
ijă 804, 925
ujă 804
ală 617, 915, 925, 926, 936
eală 617, 915, 925, 926
ială 617, 896, 925, 926
oală 617, 838, 915, 925, 926
ablă 617, 815, 862, 926
eablă 926
oablă 617, 815
eblă 617, 815
iblă 815, 862
imblă 926
îmblă 617, 839, 926
oblă 617, 815
ublă 617, 815
aclă 840, 892, 926
eclă 840
iclă 617, 840
îclă 617, 840
oclă 840
uclă 617
clă 617, 926
află 617
eflă 617
iflă 617
umflă 926
uflă 618, 850
iglă 778
ilă 618, 841, 904, 915, 926
olă 618
implă 618
împlă 618, 839, 927
erlă 618, 790
ierlă 618, 790
irlă 618, 813, 828
urlă 618, 813
aslă 777, 851
easlă 777
iaslă 777, 851
islă 618, 777
îslă 618, 777, 851
ulă 618, 927
amă 618, 841, 890, 915, 927, 931
eamă 618, 915, 927, 978
iamă 618, 841, 890, 927
oamă 618, 927
ămă 787, 889
emă 618, 928
agmă 618, 898
eagmă 898
egmă 618
ogmă 618
imă 618, 928
aimă 618, 840, 899, 928
oimă 618
uimă 618
ajmă 618
eajmă 618
ijmă 618
ojmă 618
almă 618, 894, 915, 928
omă 928
armă 618, 837, 901, 915, 927, 928, 979
oarmă 618, 928
ermă 619
irmă 619
îrmă 619, 915, 928
ormă 619, 928
urmă 619, 812, 928, 979, 1030
asmă 619, 815, 850, 900, 928
easmă 619, 815, 900, 928
iasmă 619, 815, 900
ismă 619, 928
umă 608, 619, 850, 888, 897, 903, 915, 928, 932, 979
azmă 928
eazmă 928
ană 816, 915, 928, 929, 980
eană 929
iană 928, 929
oană 815, 816, 928, 929
ână 931
ină 619, 850, 904, 915, 929, 931, 932, 981
aină 619, 840, 903, 915, 931
oină 619, 897
înă 619, 815, 915, 929, 931, 932
ajnă 619
amnă 619
eamnă 619, 932
oamnă 619, 916, 932
emnă 619
onă 929, 932
arnă 620, 850
earnă 620
iarnă 620
oarnă 620, 929, 932
ernă 932
irnă 837
îrnă 620, 813, 837, 932
asnă 620
easnă 620
esnă 620
ună 620, 841, 915, 916, 929, 931, 932, 983
evnă 620
îvnă 620
oă 620, 840
apă 620, 916, 933
eapă 620, 933
iapă 620
oapă 933
epă 620
ipă 620, 934
uipă 620
alpă 620, 837, 919, 934
ulpă 620, 829
ampă 620, 899
impă 620
împă 620
ompă 620
umpă 620, 934, 937
arpă 620, 934
earpă 934
urpă 620
espă 620
ispă 620

upă 620, 934
ară 620, 838 852, 895, 901, 916, 934–937, 986, 990
eară 934, 935
iară 620, 916, 934–936, 986
oară 620, 830, 901, 916, 926, 934–936, 938, 986, 990
abră 621, 937
ebră 621, 839, 937
ibră 621
ambră 621
embră 621
imbră 621
umbră 621, 937
obră 621
ubră 621
acră 621
icră 621
ucră 621
eră 621, 937, 976
eagră 937
iră 621, 785, 841, 937, 994
oră 621, 934, 936, 938
apră 621
epră 621
aspră 621
espră 621
atră 621, 938
iatră 621, 938, 952
ătră 621
itră 621, 904, 938
oitră 787
îtră 938
intră 621
ontră 621
astră 621, 938
eastră 621, 938, 949
iastră 938, 949
oastră 621, 917, 938, 1005
estră 621
istră 621
ostră 621
ustră 621
utră 621
ură 621, 895, 900, 938, 996
asă 622, 915, 939–941, 953, 997, 1009
easă 622, 787, 939, 940, 952, 997, 1009
iasă 622, 787, 939, 940, 997
oasă 622, 661, 917, 939–941, 952, 953, 997, 1009
ioasă 622, 661, 939–941
iesă 941
isă 850, 941, 997
alsă 623
ulsă 623
ansă 623
ensă 623
insă 623, 941, 954, 998
însă 623, 663, 917, 941
unsă 623, 941, 998
apsă 623
oapsă 623, 830
ipsă 623, 830, 838, 941
arsă 623, 899, 941, 998
earsă 623
oarsă 623, 899, 941
ersă 623
ursă 623
usă 941
ausă 623
așă 623, 941
eașă 623
eșă 623
ișă 623
ușă 623, 664, 839, 873, 998
ată 623, 917, 919, 942, 945, 948, 998, 1000
eată 624, 942, 945
iată 623, 624, 942, 945
oată 624, 833, 942, 945, 998
actă 624
ectă 624
iectă 624
ictă 624
etă 624, 945
ită 624, 900, 917, 923, 946, 947
îtă 624, 917, 947, 967
altă 624, 786, 837, 875, 917, 923, 947
ealtă 786, 837, 947
oaltă 624, 837, 875, 947
eltă 610
oltă 624, 837, 875, 948
ultă 624, 948
emtă 624
imtă 624
antă 624
oantă 624
entă 624, 923, 948
intă 625, 924, 948
întă 625, 900, 917, 923, 924, 948
ontă 625
untă 625, 898, 924, 948, 1004
otă 833, 948
aptă 625, 839
eaptă 625, 948
oaptă 625, 839, 948
eptă 625
iptă 625, 948
uptă 625, 839, 948
artă 625, 924, 948, 949
iartă 625, 948
oartă 625, 945, 919
ertă 625
irtă 625
ortă 625
urtă 625, 949, 1005
astă 625, 787, 907, 917, 938, 949, 1005
eastă 625, 787, 907, 917, 949
iastă 625
oastă 625, 907, 917, 949, 1005
estă 625
istă 625, 876, 949
ostă 625
ustă 625, 876, 949
ută 625, 949
ață 625, 834, 949, 951, 1008
eață 625, 834, 918, 949, 951, 1008
iață 625, 834, 949, 951, 1008
eță 626, 951
iță 626, 669, 951
îță 951
alță 626, 951
ulță 626
imță 879
anță 626, 951
eanță 626
ență 626
ință 626, 840, 895, 918, 951, 1008
înță 626
unță 626
arță 626, 879
oarță 626, 899
ioarță 899
uță 626, 952
eauă 918, 952
euă 952
iuă 816, 1053
ouă 620, 840, 894, 918
avă 626, 904, 952
eavă 626, 904, 952
oavă 626, 904
ivă 627, 841, 952
olvă 627
arvă 611, 784, 892
ervă 627
axă 627
exă 627
ixă 627
oxă 627
ază 627, 917, 925, 939, 940, 952, 953, 1009
ează 627, 906, 939, 942, 952–954, 1008, 1009
iază 627, 825, 952–954
oază 627
obză 627, 839
eză 627
iză 627, 954
îză 627
alză 627
anză 906
enză 906
inză 627, 906, 954
înză 627, 850, 906, 954
onză 906
unză 627, 906, 954, 1009
oză 627, 954
arză 627
iarză 627
îrză 627
uză 627, 918, 954, 1009
auză 627
edecă 954
iedecă 954
inecă 954
înecă 954
unecă 954
apadă 951
obodă 899
andelă 896
atămă 954
iatămă 954
inemă 954
inimă 954
agănă 954
eagănă 954
odină 788
abără 881
umără 628
apără 628, 880
upără 628
acră 627
iberă 627
ecеră 627
ederă 627, 880
iederă 627
ideră 627
eeră 627
uferă 627
ageră 627
egeră 627
ulgeră 628
aieră 627
eieră 627
uieră 628
operă 628
aseră 628, 902
oaseră 628
eseră 628
înseră 628
unseră 628
arseră 628
erseră 628
urseră 628
useră 628
eteră 628, 880
iteră 628
oteră 628
ueră 628
atiră 628
ancoră 628
aură 628
orbură 628
urbură 628
ăcură 628, 800
ecură 628
icură 628
andură 628, 895
eandură 628, 895
indură 628
udură 628, 881
eură 628, 901
afură 628
ăgură 628, 800
ejură 628
ingură 628
ergură 628
amură 628, 954
emură 628, 954
armură 628
urmură 628
unură 628
anură 628
ăsură 628
esură 628
ășură 628
atură 628
ătură 628
utură 629, 880
obotă 899
orbotă 899
ipotă 899
igliță 830
elniță 900
arniță 850
atiță 850
auză 629
ab 629, 791, 853, 954, 1054
eb 629, 791, 853, 907, 954
ib 629, 791, 853
uib 629, 791, 853, 954
alb 629, 791, 853, 954
olb 629, 791, 853, 954
amb 629, 853
iamb 629, 853
emb 853
imb 629, 791, 853, 954 1054
îmb 629, 853, 854, 954
omb 629, 853
umb 629, 791, 853, 954, 1054
ob 629, 791, 853
arb 854
erb 629, 791, 854, 954
ierb 629, 791, 854
irb 629, 854
îrb 629, 791, 854
orb 629, 791, 854, 954, 1015
urb 629, 791, 854
ub 629, 791, 853
ac 629, 804, 895, 904, 955, 1011
eac 629, 804, 955
iac 804

ec 630, 804, 956, 1011, 1017
ic 630, 797, 804, 816, 850, 956
îc 805, 850, 956
alc 630, 806
elc 630, 806
îlc 799, 806
olc 806
ulc 630, 806, 892
anc 806
eanc 806
inc 806
înc 788, 806, 956, 960, 1011
onc 806
unc 806, 903, 956
oc 805, 840, 956, 1012, 1052
eoc 805
ioc 805
arc 630, 806, 957
erc 630, 806, 957
irc 630, 806
îrc 630, 806
orc 630, 806, 957
iorc 806
urc 630, 806, 895
asc 630, 806, 852, 957
easc 630, 806, 852, 894
ăsc 630, 807, 957
esc 630, 806, 850, 957, 958, 1025
iesc 630, 957, 958
isc 631, 806, 895, 904, 958
îsc 807
osc 631, 806
eosc 806
iosc 631
usc 631, 807
așc 631
ișc 631, 806
îșc 806
oșc 631, 806
ușc 631, 806
uc 631, 805, 849, 958
indec 632, 959
uflec 632
uplec 632, 807
ulmec 632
armec 632, 959
urmec 632
inec 808
unec 633, 808, 897, 959
oarec 807
erec 633, 807, 959
urec 959
atec 633, 807, 834, 959, 960
iutec 634, 898
intec 634, 804, 808, 898, 959
întec 806
estec 634, 808, 959
aic 631, 797
abic 631, 797
ebic 797
ibic 631, 797
ambic 959
iambic 959
obic 797
ubic 631, 797
acic 631, 797
ecic 797
icic 797
ocic 797
ucic 797
adic 631
edic 632, 807, 959
iedic 632, 807, 959
idic 632
endic 632
indic 632, 808, 884, 959
odic 632
ordic 632
udic 632, 807, 884
eic 632, 797
afic 632
ific 632
ofic 632
ufic 632
agic 632
igic 632
ogic 632
ergic 632
achic 632
iic 797
alic 632, 807, 959
iblic 632
ublic 632
elic 632, 807
uflic 632
olic 632, 807
uplic 632
ulic 632, 807, 884
amic 632
admic 632
emic 632
imic 632, 959
almic 632
omic 632, 805
armic 632
osmic 632
itmic 632
istmic 632
anic 632, 884
abnic 632
ehnic 632
inic 959
ainic 959
ajnic 632
alnic 633, 805, 808, 885, 959
elnic 633, 790, 808
ielnic 808
ilnic 633, 808, 885
îlnic 808
olnic 633, 885
ulnic 633, 808
amnic 633
emnic 633, 808
imnic 633
îmnic 633
omnic 633
onic 633, 807, 959
apnic 633
arnic 633, 808, 959
ernic 808, 959
irnic 633, 808
ornic 633, 805, 808, 885, 959
urnic 633, 805, 808
asnic 633, 898
usnic 633
eșnic 633, 808
etnic 633
unic 633, 808, 884, 959
avnic 633
ovnic 633
aznic 633, 959
oic 633, 807
apic 633
epic 633
ipic 633
impic 633
opic 633, 805
aric 633, 959
oaric 959
eric 633, 807, 895, 959
iric 807
oric 807, 885
etric 861
astric 633
estric 633
istric 633
ostric 633
ustric 633
autric 633
eutric 633
iutric 633
outric 633
uutric 633
uric 807
atic 633, 807, 959, 960
actic 634
ectic 634
etic 634, 805, 807, 960
itic 634, 807, 960
oltic 634, 805
antic 634, 960
intic 634, 808
otic 634, 807
eptic 634
iptic 634
optic 634
artic 634
ertic 634
irtic 634
ortic 634
urtic 634
astic 634, 808, 960
estic 634, 808, 959, 960
istic 634, 960
ostic 634
ustic 634, 808
autic 634
ivic 634
izic 634
uzic 634, 884, 960
ad 634, 797, 851, 960, 1067
iad 634, 960, 1067
ăd 634, 799, 960, 1070
abd 634
ed 634, 797, 851, 960, 1070
ied 634, 797
id 634, 635, 797, 851, 899, 960, 1070
îd 635, 797, 799, 899, 960, 1070
ajd 788
ald 635, 797, 960
ăld 797
eld 797
ild 635, 797, 798
îld 797
old 635, 797, 798, 903
uld 797
and 635, 797, 798
ănd 797, 798
end 635, 797, 798
ind 635, 780, 797, 798, 897, 901, 960, 1075
înd 635, 797, 798, 849, 960, 1075
ond 635, 797, 798, 963
und 636, 797, 798, 849, 852, 870, 960, 963
od 636, 797, 798, 851, 963, 1076, 1077
ard 636, 797, 798, 963
ărd 797
erd 636, 797, 799
ierd 636, 799, 964
ird 797
îrd 636, 797, 799
ord 636, 797, 799, 964
iord 964
urd 636, 797, 799
ud 636, 797, 799, 851, 964, 1078
azd 797
ăzd 797
ezd 797
izd 797
îzd 797
ozd 797
uzd 797
eapăd 763, 851
iapăd 636
epăd 636, 851
înced 636, 852
uced 636, 851
aged 636, 762, 851
eged 851
iged 851
înged 636, 851, 852
oged 851
uged 636, 762, 849, 851
umed 762, 799, 851
ubred 784, 799
utred 784, 791, 799
ești ed 636, 763, 833, 852, 964, 1079
acid 636, 851
ecid 851
icid 851
ucid 636, 851
anpid 636, 851
endid 636, 851
alid 636, 791, 851
olid 636, 791, 851
imid 851
upid 784
arid 636
avid 636
aud 763, 964, 1079
apud 852
e 636, 851, 854, 964
ie 636, 964
ae 637, 854, 964, 973
oae 637
abe 637, 854, 964
oabe 637, 854, 964
ebe 637, 854
ibe 637 855
aibe 637
oaibe 637
uibe 637
albe 637, 855, 964
oalbe 964
elbe 637, 788, 855
ilbe 855
olbe 855
ulbe 855
ambe 637, 855, 899 985
iambe 637, 855, 899, 985
oambe 637
embe 855
imbe 637, 855, 868, 964
îmbe 637, 855, 964
ombe 637, 855
umbe 637 855, 868
obe 637, 855
arbe 637, 855
oarbe 637, 855, 964
erbe 638, 855, 868
ierbe 638, 855
irbe 638, 855
îrbe 638, 855
orbe 638, 855, 965
urbe 638, 855
asbe 901
isbe 638, 868
ube 638, 855

azbe 855
oazbe 855
izbe 855
ace 638, 844, 851, 855, 965
oace 638, 805, 844, 855, 965
acce 856
ece 638, 844, 856, 965, 969
ice 638, 797, 842, 856, 966
aice 639, 856,
eice 639, 856
oice 639, 856
erice 639
irice 639
uice 639, 856
îce 797
alce 639, 792, 856
elce 856
ilce 639, 856
olce 856
ulce 639, 856, 966
ance 639, 856, 966
oance 639, 856
ence 856
ince 639, 856
înce 966
once 856
unce 639, 856, 913, 966, 969
arce 639, 856
oarce 639, 857, 966
erce 639, 856
irce 639, 774, 856, 903, 966
îrce 639, 856
orce 639, 856
urce 639, 857
usce 857
ușce 639
uce 639, 781, 857, 966, 1032
ade 639, 857, 913, 922, 967
iade 857, 967
oade 639, 857
ede 639, 799, 857, 967, 1001
ide 640, 857, 923, 967
aide 967
îde 640, 967
ajde 858
ejde 858
ijde 858
ojde 858
ujde 858
alde 640, 857
elde 640, 857
ilde 640, 857
îlde 640, 857
olde 640, 798, 857
ulde 857
ande 640, 857
ende 857
inde 640, 857, 892, 967, 968
înde 640, 858, 967, 968, 1003, 1004
onde 640, 857
unde 640, 858, 968, 969, 1001
ode 641, 858, 968
arde 641, 799, 858, 967, 968, 1004
oarde 641, 799, 858, 968
erde 641, 858, 968
ierde 641, 858, 968
irde 858
orde 858
urde 641, 858
esde 858
osde 858
ude 641, 858, 924, 968, 1008
iude 858
azde 641, 858
izde 858
uzde 858
ee 641, 841, 858, 895, 969, 974
afe 641, 858, 969
oafe 641, 859
efe 641, 859
ife 641, 859
alfe 859
elfe 859
ilfe 859
olfe 859
ulfe 859
ianfe 641, 859
anfe 859
oanfe 859
enfe 859
infe 859
onfe 641, 859
unfe 859
ofe 641, 859
arfe 641, 859
oarfe 859
erfe 641, 859
irfe 859
îrfe 859
orfe 641, 859
urfe 859
etfe 878
itfe 642, 859
otfe 878
utfe 878
ufe 642, 859
age 642, 859, 969
oage 642, 859, 969
ege 642, 859, 965, 969
iege 642, 859
ige 642, 859, 860
îge 642
alge 859
elge 642, 801, 844, 859, 901
ilge 859
olge 642, 859
ulge 642, 860
ange 642
enge 642
inge 642, 895, 969
înge 642, 895, 969
unge 642, 969
oge 642, 860
arge 642, 860, 970
erge 643, 803, 860, 895, 903, 970
irge 860
orge 643, 860
urge 643, 860
uge 643, 860
ahe 970
ache 643, 861
eche 643, 861, 970
iche 861
oche 643, 861
uche 643, 782, 861
eghe 801
ie 643, 645, 843, 849, 851, 860, 891, 899, 906, 914, 970, 974, 975, 994, 1031
aie 637, 849, 854, 906, 964, 973, 974
oaie 637, 854, 906, 973, 974
eie 641, 822, 841, 858, 860, 895, 969, 974
ieie 641, 341, 358, 974
iie 843
iie 645, 849, 906, 970, 974
uiuie 649, 979
oie 653, 852, 854, 867, 985
iarie 990
orie 996
uie 830, 842, 860, 901, 903, 915, 975, 1008
îe 645
aje 645, 861, 925
eje 645, 861, 975
ije 645, 861
oje 645, 861
erje 645, 861
irje 645, 861
îrje 645, 861
uje 645, 861
ale 645, 861, 890, 934, 975, 976, 986, 990
iale 645, 861, 890
oale 645, 861, 925, 975, 976
ăle 645
able 645, 862
oable 645
eble 862
ible 645, 862
amble 862
emble 862
imble 645, 862
îmble 645, 862
omble 862
umble 645, 862
oble 862
uble 645, 862
acle 646, 862, 976
ecle 646, 862
icle 646, 862
îcle 646, 862
ocle 646, 862
ucle 646, 862
ele 646, 841, 863, 976, 978, 993, 1033
iele 646, 841, 863, 976, 978
afle 646, 862
efle 646, 862
ifle 646, 862
înfle 646, 862
unfle 646, 862
onfle 862
ufle 646
agle 862
egle 862
igle 646, 862
angle 862
engle 862
ingle 862
ongle 862
ungle 862
ogle 862
ugle 862
ile 646, 647, 841, 845, 863, 889, 903, 926, 978
aile 647, 862
eile 862
oile 862
uile 862
île 647
amle 862
emle 647, 862
imle 862
îmle 862
omle 862
umle 647, 862
ole 647
aple 647, 862
eple 862
iple 647, 862
emple 647, 862
imple 647, 784, 839, 863
împle 647, 784, 839, 863, 978
ople 863
uple 647, 863
arle 863
erle 647, 863
irle 863
îrle 647, 843, 863, 978
orle 863
urle 647
asle 647
esle 647, 787, 851
iesle 647, 787, 851
isle 647
îsle 647
ișle 647
ule 647, 888, 978
uzle 647
ame 647, 844, 866, 978
iame 647
oame 648, 845, 978
adme 648
idme 648
udme 648
eme 648, 845, 913, 978
agme 648
igme 648
ogme 648
ahme 648
ime 648, 844, 849, 897, 979, 981, 983
aime 648
oime 648
îme 648, 979
ejme 648
ijme 648
alme 648, 979
elme 648
ulme 648
ome 648, 844, 978, 979
arme 648, 928, 979
oarme 649, 979
erme 649, 979
ierme 649, 979
irme 649
îrme 649
orme 649
urme 649, 979
asme 649, 898, 928, 979
iasme 898, 979
esme 649, 886, 979
iesme 649, 886, 979
isme 649
osme 649
ușme 649
atme 649
astme 649
istme 649
ume 649, 844, 913, 928, 979, 983, 984, 1031
ezme 649
izme 649
ane 649, 798, 864, 890, 929, 980
iane 649, 864, 890, 980
oane 650, 864, 900, 980
ioane 980
ăne 889
âne 651, 983
abne 864
ebne 864
ibne 864
obne 864
ubne 864
acne 864, 865

ecne 864, 865
icne 864, 865
ocne 864, 865
ucne 864, 866
adne 650, 864
edne 864
idne 864
odne 650, 864
udne 864
ene 650, 843, 864, 980, 981
iene 650, 864, 980, 981
afne 650, 864
efne 865
ifne 650
ifne 865
ofne 865
ufne 865
agne 865
egne 865
igne 865
ogne 865
ugne 865
ahne 650, 865
ehne 650, 865
ihne 650, 865
ohne 865
uhne 650, 865
ine 650, 651, 830, 865, 889, 900, 904, 929, 979, 981, 983, 984, 1030, 1031
aine 651, 865, 983
eine 865
iine 651, 865
oine 651, 865
uine 651, 865
îne 651, 864, 931, 932, 979, 981, 983, 984
ajne 652, 865
ejne 865
ijne 865
ojne 865
ujne 865
alne 866
elne 866
ilne 866
olne 652, 866
ulne 866
amne 652, 866
oamne 652, 866, 984
emne 652, 866, 981
imne 652, 866
omne 652, 866
umne 652, 866
one 652, 866, 894, 984
ione 652
apne 866
epne 866
ipne 866
opne 866
upne 866
arne 652, 866, 984
oarne 652, 866, 979, 981
erne 652, 866, 892, 894, 984
ierne 652, 866, 984
irne 866
îrne 652, 866
orne 652, 866
urne 652, 866
asne 652, 866
oasne 866
esne 652, 842, 866, 886, 900, 984
isne 866
îsne 866, 867
osne 652, 866
usne 866
atne 652, 866
etne 652, 866
otne 652, 866
utne 652, 866
une 652, 782, 842, 866, 888, 895, 913, 932, 979, 981, 984, 1031, 1033
aune 653, 866
avne 867
evne 653, 867
îvne 653, 867
ovne 867
uvne 867
azne 867
ezne 842, 867
izne 867
ozne 653, 867
uzne 867
oe 653, 785, 867, 985
ape 653, 867, 964, 985
oape 653, 867, 985
eoape 985
epe 653, 867, 985
iepe 653, 867, 985
ipe 653, 654, 844, 867, 985
uipe 654
îpe 654, 867, 985
alpe 867, 985
elpe 867
ilpe 867
olpe 867
ulpe 654, 867, 985
ampe 654, 867, 899, 985
empe 654, 867
impe 654, 867
împe 654
ompe 654, 867
umpe 654, 867, 904, 985
ope 867
arpe 654, 868, 1005
oarpe 868
erpe 654, 868, 986
irpe 654, 868
îrpe 654, 868
orpe 868
urpe 654, 868
aspe 654, 868, 986
oaspe 654, 868, 986
espe 654, 868
iespe 868
ispe 654, 868
ospe 868
uspe 868
upe 867, 986
aupe 868
eupe 868
iupe 868
are 654, 842, 845, 868, 901, 913, 914, 916, 934–936, 975, 980, 986, 990
iare 654, 990
oare 657, 868, 913, 934, 936, 975, 986, 990, 993, 1004, 1031
ioare 657
uare 654
abre 658, 869, 937
ebre 658, 869
idre 658, 869
ambre 658, 869
embre 658, 869
imbre 658, 869
ombre 869
umbre 658, 869, 993
obre 869
ubre 658, 869
acre 869
oacre 869, 870
ecre 870
icre 870
aucre 870
eucre 870
iucre 870
oucre 870
uucre 870
ocre 870
ucre 870
adre 870
edre 870, 993
idre 870
audre 870
endre 658, 870
iudre 870
indre 658, 870
ondre 870
undre 658, 870
odre 870
udre 870
ere 658, 845, 854, 869, 891, 914, 976, 986, 993, 994, 1031
iere 658, 845, 869, 891, 914, 993, 994
afre 870
efre 870
ifre 658, 870
ofre 870
ufre 870
agre 870
egre 658, 870, 905, 994
igre 658, 870
ogre 870
ugre 870
ire 658, 780, 781, 849, 870, 914, 937, 946, 981, 994, 996, 1031
îre 994, 996
amre 871
emre 871
imre 871
omre 871
umre 871
ore 660, 871, 996
apre 660, 871
epre 660, 871
ipre 660, 871
alpre 871
elpre 871
ilpre 871
olpre 871
ulpre 871
ampre 871
empre 871
impre 871
ompre 871
umpre 871
opre 871
aspre 660, 871
espre 621, 660, 871
ispre 871
ospre 871
uspre 871
upre 660, 871
atre 660, 871
âtre 871
etre 660, 871, 996
ietre 660, 871, 996
itre 660, 871
aitre 871
eitre 871
oitre 660, 871
uitre 871
ître 660, 871
altre 871
eltre 871
iltre 660, 871
oltre 871
ultre 871
antre 871
entre 660, 871
intre 660, 871
între 660, 871
ontre 871
untre 660, 844, 871, 1004
otre 871
aptre 871
eptre 660, 871
iptre 660, 871
optre 871
uptre 871
astre 660, 871, 996
oastre 660, 871, 938, 996, 1005
estre 660, 787, 842, 872, 996
iestre 660, 842, 872, 996
istre 661, 872
ostre 872
ustre 661, 872
utre 661, 871
autre 872
eutre 661, 872
iutre 872
outre 872
ure 661, 872, 938, 996, 1032
iure 661, 898, 996
avre 661, 872, 997
ase 661, 872, 891, 902, 939, 940, 952, 953, 997
oase 661, 872, 891, 939–941, 952, 953, 997, 1009
ioase 661, 872, 940, 941, 997
uase 661
ese 661, 842, 872, 941, 997, 1009
iese 661, 842, 872, 997
ise 662, 872, 941, 997, 998
îse 997, 998
alse 662, 873
else 873
ulse 623, 663, 873
anse 873
inse 663, 873, 917, 941, 998
iuse 663, 873, 998
unse 663, 873, 998, 1009
oapse 663, 873
epse 663, 873
ipse 663, 873, 998
upse 663, 873
arse 663, 873
earse 663
oarse 623, 663, 873, 998
erse 623, 663, 873
ierse 663
irse 663, 873
îrse 663, 873
urse 663, 873
use 663, 873, 941, 998
așe 664, 873, 941, 998
iașe 664
oașe 664
eșe 664, 873
ișe 873
oșe 873
ușe 664, 873, 998
iușe 664
ate 664, 873, 914, 942, 998, 1000, 1004
iate 1000
oate 664, 873, 967, 998, 1000
uate 873
ăte 787, 874, 889
acte 664, 874

ecte 665, 874, 1001
iecte 1001
icte 874
octe 874
ucte 665, 874
ete 665, 842, 874, 945, 967, 998, 1001
iete 665, 874, 1001
afte 874
efte 874
ifte 874
ofte 665, 874
ufte 874
ite 665, 874, 946, 967, 1001
aite 665, 874
oaite 665, 874
eite 874
iite 874
oite 874
uite 665, 874, 1002
îte 665, 874, 1001, 1002, 1007
alte 665, 786, 837, 874, 904, 917, 1002
oalte 666, 874
elte 666, 875
ilte 875
olte 666, 875, 1002
ulte 666, 875, 1002
imte 666, 875, 1002, 1003
îmte 1002, 1003
ante 666, 875, 899, 1003
oante 666
ente 666, 875, 1003
inte 666, 845, 875, 900, 948, 968, 1003, 1004, 1032
înte 666, 845, 875, 1003, 1004
onte 666, 875
unte 666, 875, 914, 948, 968, 1004
ote 666, 875
apte 666, 844, 875, 897, 898, 1004
oapte 666, 844, 875, 897, 898, 948, 1004
epte 666, 875, 1004
iepte 666
ipte 667, 875, 895
opte 667, 875
upte 667, 875, 1004
arte 667, 876, 998, 1004, 1005
oarte 667, 876, 968, 1004, 1005
ărte 876
erte 667, 842, 876, 1005
ierte 667, 842, 876, 1003, 1005
irte 667, 876
îrte 667, 876
orte 667, 876
urte 667, 845, 876, 1005
aste 667, 876, 996, 1005
oaste 667, 876, 996, 1005
ăste 876
este 667, 787, 842, 876, 895, 896, 904, 1005, 1006, 1035
ieste 667, 787, 876, 895, 896, 904, 1006
iste 668, 876, 1005
îste 876
oste 668, 876
uste 668, 876, 1005
aște 668, 876, 895, 1005, 1006
oaște 668, 876, 895, 1005, 1006
ăște 877, 1006
ește 668, 876, 904, 1005—1007
iește 1006, 1007
iște 668, 877
îște 877
oște 668, 877
uște 668, 877
ute 668, 877, 888, 1007, 1008
iute 668, 1007, 1008
axte 877
exte 668, 877
ațe 668, 878, 949, 951, 1008
oațe 669, 878, 1008
ețe 626, 669, 835, 843, 878, 951, 1008
iețe 626, 669, 843, 878, 1008
ițe 669, 878, 1008
alțe 669, 878
elțe 878
ilțe 878
olțe 878
ulțe 669, 878
amțe 879
emțe 879
imțe 879
omțe 879
umțe 879
anțe 669, 878, 951
oanțe 669, 878
ențe 626, 669, 878
ințe 626, 669, 878, 951, 1008
onțe 879
unțe 669, 879
oțe 878
arțe 669, 879
oarțe 669, 879
erțe 669, 879
ierțe 669, 879
irțe 879
orțe 879
urțe 879
uțe 878
ue 842, 975, 1008
ave 670, 877, 905, 952, 969, 1008
oave 670, 877, 905, 1008
eve 670, 877, 1008
ieve 670, 877, 1008
ive 670, 877, 1008
alve 877
elve 877
ilve 877
olve 877
ulve 877
anve 877
enve 877
inve 877
onve 877
unve 877
ove 670, 878
arve 670, 877
erve 670, 877
irve 877
îrve 878
orve 670, 878
urve 878
alve 878
ilve 642, 670, 878
axe 670, 842, 873, 878
exe 670, 873, 878
ixe 873
oxe 873
uxe 873
aze 670, 878, 952, 953, 1009
oaze 670, 878
obze 670
eze 670, 878, 1009
ieze 878
ize 670, 878
înze 670
unze 924, 1009
oze 670, 878, 1009
arze 670
erze 670
uze 670, 878, 954, 998, 1009
inăe 1009
atece 1009
intece 1009
atice 1009
epede 1009
inăie 1009
abie 860
ineie 1009
ineiie 1009
alie 849, 1009
olie 849
intuie 1009
avie 893, 1009
orvie 893
ozie 786
arcăle 670
agăle 670
eagăle 670
oagăle 670
atrăle 676
ouăle 678
azăle 678
eazăle 678
izăle 679
inzăle 679
înzăle 679
unzăle 1010
uzăle 679
acle 670
abele 671
oabele 671
ebele 671
ibele 671
aibele 671
oaibele 671
uibele 671
albele 671
ambele 671
iambele 671
oambele 671
imbele 671
umbele 671
obele 671
oarbele 671
erbele 671
ierbele 671
acele 671
oacele 671
ecele 671
icele 671
eicele 671
alcele 671
ancele 671
encele 672
incele 672
uncele 672
arcele 672
ercele 672
urcele 672
ucele 672
adele 672
oadele 672
edele 672
idele 672
aidele 672
idele 672
aldele 672
ildele 672
oldele 672
andele 672
endele 672
indele 672, 1009
îndele 672
ondele 672
undele 672, 1009
odele 672
ardele 672
oardele 672
erdele 672
ierdele 672
udele 672
eele 672
afele 673
ofele 673
ufele 673
agele 673
oagele 673
egele 673
igele 673
ulgele 673
angele 673
oangele 673
engele 673
ingele 673
îngele 673
ungele 673
argele 673, 1009
ergele 673
urgele 673
ugele 673
aiele 670
alele 673
oalele 673
ablele 673
elele 673, 1009
ielele 673, 1009
ilele 674
erlele 674
ierlele 674
irlele 674
eslele 674
ieslele 674
ulele 674
amele 674
oamele 674
emele 674
imele 674
aimele 674
almele 674
omele 674
armele 674
ermele 674
iermele 674
irmele 674
ormele 674
urmele 674, 1009
asmele 674
esmele 674
iesmele 674
ismele 674
umele 674
ezmele 674
anele 674
oanele 674, 1009
enele 675, 1009
ienele 675, 1009
inele 675, 1009
ainele 675
înele 675, 1009
amnele 675
oamnele 675

emnele 675, 1009
onele 675
ernele 675
iernele 675
unele 675
apele 675
oapele 675
eoapele 675
epele 675
iepele 675
ipele 675, 1009
ulpele 675
impele 675
umpele 675
arpele 675
espele 675
upele 675
arele 675, 1009
iarele 675
oarele 675, 1009, 1010
abrele 675
ebrele 676
erele 676
irele 676
orele 676
aprele 676
etrele 676
ietrele 676
itrele 676
intrele 676
astrele 676
estrele 676
iestrele 676
istrele 676
utrele 676
urele 676
asele 676
oasele 676
esele 676
iesele 676
isele 677
insele 677, 1010
însele 677, 1010
ipsele 677
ursele 677
ausele 677
așele 677
eșele 677
ușele 677
atele 677
etele 677, 1010
itele 677
altele 677, 881, 1010
eltele 677
ultele 677
intele 677
întele 677
untele 677
aptele 677
oaptele 677
eptele 677
iptele 677
optele 677
uptele 677
artele 677
oartele 677
ertele 677
urtele 677
astele 677
estele 677, 1010
istele 678
ustele 678
ațele 678
ețele 678
ițele 678
ițele 678
alțele 678
anțele 678
ențele 678
ințele 678
arțele 678
oarțele 678
orțele 678
urțele 678
ulele 678
ouele 678
avele 678
oavele 678
ivele 678
itvele 678, 1010
azele 678
oazele 678
ezele 678
izele 679
înzele 679, 1010
unzele 1010
uzele 679
ăile 674, 1010
abile 671
ebile 671
ibile 671
imbile 671
obile 671
ărbile 671
ierbile 671
acile 671
icile 671
ăcile 671
ăucile 672
encile 672
incile 672
încile 672
oncile 672
uncile 672, 1010
ureile 672
ucile 672
eile 672, 1010
ieile 672
efile 673
egile 673
ingile 673
îngile 673
ungile 673
argile 673
ergile 673
ugile 673
iile 1010
ănile 674
emile 674
umile 674
ănile 675
iaile 675
unile 675
oile 675
arile 1010
ările 675, 676, 1010
erile 675, 1010
ierile 676
irile 676, 1010
orile 676, 1010
urile 676, 1010
ușile 677
eștile 1010
ețile 678, 1010
unțile 678
arțile 678
ărțile 678
orțile 678
urțile 678
ulile 678
avile 678
ăvile 678
evile 678
ivile 678
ezile 678
izile 679
îndule 1010
ciule 1010
oule 678
orule 1010
uțule 1010
indeue 679, 903, 1010
emeue 1010
imeue 1010
eline 1010
uuăre 680
asăre 990
azăre 681
abere 679, 880
ibere 679
ulbere 679
erbere 679
ierbere 679
ubere 679
acere 679, 880, 881, 895
oacere 679, 880, 881
ecere 679, 880, 881, 1010
icere 679, 880, 881
elcere 679
ulcere 679
arcere 679
oarcere 679, 881
ucere 679, 880, 881
adere 679, 880, 881
oadere 679
edere 679, 880, 881
iedere 679, 880
idere 679, 880
indere 679, 881
undere 679, 881
ardere 679, 881
erdere 679
ierdere 679, 881
ofere 679
ufere 679
agere 679, 881
egere 680, 880, 881
igere 680, 881
ulgere 680, 881, 892
ingere 680, 881, 892, 1010
îngere 680, 881, 1010
ungere 680, 881, 892
argere 680, 881
ergere 680, 881
urgere 680, 881
ugere 680, 881
iere 680, 892
emere 680, 851, 881
imere 680
umere 680, 1010
inere 680, 881, 1010
ernere 680
unere 680, 852, 881
epere 680, 882
impere 680
umpere 680
opere 680
upere 680, 882
erere 681, 882
urere 882
asere 681, 902
oasere 681
esere 681, 882
atere 681, 880, 882, 890, 892
oatere 681, 880, 882, 890
etere 681, 880, 882
itere 681, 880, 882
aștere 681, 1010
oaștere 681, 1010
eștere 681
uștere 681
utere 681, 880, 890
ivere 681
azere 681
ezere 681
iezere 681
ațire 880
arbore 681
efore 681
ihore 681
abure 681
olbure 681
ulbure 681
îmbure 681
orbure 681
urbure 681
ăcure 681
ecure 681
icure 681
iercure 681
ucure 681
udure 681
eure 681
afure 681
agure 681
egure 681
igure 681
angure 681
ingure 681
ungure 681
ugure 681
eriure 1010
ajure 681
ejure 681
unjure 681
amure 681
ărmure 681
urmure 681
umure 681
anure 681
ănure 681
oure 682
iepure 682
urpure 682
erure 1010
urure 682
ăsure 682
ășure 682
aţure 682
ăture 682, 1010
inture 1010
iezure 682
îmbăte 903
îmbîte 903
îmbete 903
amete 682
oamete 682
emete 682
iemete 682
unete 1010
apete 1010
obote 850
îndute 1010
aiţe 682
umbiţe 682
undiţe 682
udiţe 682
eliţe 682
ieliţe 682
igliţe 682
uliţe 682
aniţe 682
elniţe 682
olniţe 682
işniţe 682
oşniţe 682
apiţe 682
atiţe 682
intiţe 682

uițe 682
avițe 682
auze 682
iedecele 682
indecele 682
alecele 682
uplecele 682
armecele 682
unecele 683
erecele 682
alecele 683
elecele 683
intecele 683
întecele 683
estecele 683
utecele 683
abicele 682
edicele 682
iedicele 682
indicele 682
agicele 682
alicele 682
elicele 682
olicele 682
uplicele 682
amicele 682
almicele 682
ilnicele 682
imnicele 682
îmnicele 682
onicele 682
arnicele 682
ornicele 682
asnicele 683
unicele 682
aznicele 683
ericele 683
aticele 683
eticele 683
iticele 683
inticele 683
ipticele 683
esticele 683
iederele 683
iderele 683
aferele 683
egerele 683
ugerele 683
îngerele 683
umerele 684
aperele 684
umperele 684
operele 684
uperele 684
aterele 684
iterele 684
arborele 684
ancorele 684
aurele 684
aburele 684
îmburele 684
urburele 684
uburele 684
ecurele 684
icurele 684
ascurele 684
escurele 684
ucurele 684
andurele 684
udurele 685
eurele 685
agurele 685
igurele 685
angurele 685
ingurele 685
îngurele 685
ugurele 685
ejurele 685
unjurele 685
alurele 685
emurele 686
armurele 686
ermurele 686
urmurele 686
anurele 686
iepurele 686
ășurele 687
eșurele 687
ășurele 687
aturele 687
ăturele 687
ulturele 687
inturele 687
arturele 687
urturele 687
asturele 688
easturele 688
usturele 688
uturele 688
iezurele 688
înzurele 688
îmbetele 1010
ăbiile 683
aliile 683
aniile 683
ăniile 683
eniile 683
oniile 683
eriile 683
uriile 683
esiile 683
atiile 683
acerile 683
ecerile 683
icerile 683
ucerile 683
ederile 683
iderile 683
înderile 683
underile 683
arderile 683
erderile 683
ierderile 683
egerile 683
îngerile 683
ierile 684
emerile 684
eperile 684
umperile 684
uperile 684
ererile 684
aserile 684
aterile 684
iterile 684
aporile 684
aburile 684
îmburile 684
oburile 684
acurile 684
eacurile 684
ăcurile 684
ecurile 684
icurile 684
ancurile 684
eancurile 684
uncurile 684
ocurile 684
arcurile 684, 1010
ercurile 684
iercurile 684
ircurile 684
ascurile 684
eascurile 684
escurile 684
iscurile 684
oscurile 684
ucurile 684
adurile 684
iadurile 684
idurile 684
andurile 684
indurile 685
îndurile 685, 1011
undurile 685
odurile 685
ardurile 685
irdurile 685
ordurile 685
isdurile 685
eurile 685
afurile 685
efurile 685
ufurile 685
agurile 685
eagurile 685
egurile 685
igurile 685
angurile 685
eangurile 685
ingurile 685
ongurile 685
ogurile 685
ergurile 685
ugurile 685
iurile 685, 1010
aiurile 685
eiurile 685
îurile 1010
ajurile 685
ejurile 685
înjurile 685
alurile 685, 1011
ealurile 685
elurile 685
ilurile 685
olurile 685
ulurile 686
amurile 686, 1011
eamurile 686, 1011
emurile 686
armurile 686
umurile 686
anurile 686
enurile 686
inurile 686
emnurile 686
onurile 686
unurile 686
apurile 686
epurile 686
ipurile 686
impurile 686
împurile 686
opurile 686
upurile 686
arurile 686
ărurile 686
ierurile 686
erurile 686
irurile 686
orurile 686
ururile 687
asurile 687
ăsurile 687
esurile 687
isurile 687
alsurile 687
insurile 687
unsurile 687
osurile 687
ersurile 687
iersurile 687
ursurile 687
usurile 687
eșurile 687
aturile 687
uaturile 687
ăturile 687
eturile 687
iturile 687, 1011
îturile 687
alturile 687
ulturile 687
inturile 687
înturile 687, 1011
onturile 687
unturile 687
oturile 687
arturile 687
erturile 687
irturile 687
orturile 687
urturile 687
asturile 688
esturile 688
osturile 688
usturile 688
uturile 688
ățurile 688
ețurile 688
uțurile 688
avurile 688
evurile 688
îrvurile 688
azurile 688
iazurile 688
ăzurile 688
ezurile 688
iezurile 688
izurile 688
înzurile 688
orzurile 688
uzurile 688
af 688, 799, 879, 1011
ăf 799
ef 688, 799, 879, 1011
if 688, 799, 879
îf 799
alf 799
ălf 799
elf 799, 800
ilf 688, 799, 800
îlf 799, 800
olf 688, 799, 800
ulf 799
anf 799
ănf 799
enf 799
inf 799
înf 799
onf 688, 799, 800, 841
unf 799
of 688, 799, 879
arf 799
erf 799
irf 799
îrf 688, 799, 800, 1011
orf 689, 799, 800
urf 799
uf 689, 799, 879, 1011
ag 689, 693, 800, 897, 907, 955, 1011
eag 689, 800, 850, 897, 904, 955, 1011
iag 689, 897, 904, 1011
ăg 800
eg 689, 800, 897, 1011
ig 689, 800, 1011
îg 800
ajg 800
ăjg 800
ejg 800

jig 800
îjg 800
ojg 800
ujg 800
alg 800
ălg 800
elg 800, 801
ilg 800
îlg 800
olg 800
ulg 689, 800, 801, 892, 1011
ang 689, 800, 801
eang 689, 801
ăng 800
eng 800
ing 689, 800, 801, 956, 1011
îng 689, 800, 801, 895, 956, 1011, 1012
ong 689, 800, 801
ung 690, 800, 801, 1012
og 689, 800, 801, 894, 956, 1012
arg 690, 800, 802
ărg 800
erg 690, 800, 802, 957, 1012
irg 800
îrg 690, 800, 802
org 800
urg 690, 800, 802, 1012
ug 690, 800, 801, 1012
azg 800
ăzg 800
ezg 800
izg 800
îzg 800
ozg 800
uzg 800
aleg 690, 888, 896
oleg 690, 802
armeg 959
umeg 690, 801, 802
oneg 802
uneg 802
itreg 690, 802
alig 802
aprig 802
aog 690
ah 690, 803, 1012
eah 690, 803
iah 690
oh 1012
arh 690, 803
uh 690, 803
i 785, 786, 805, 806, 810, 815, 828, 848, 850, 885, 894, 896, 901, 1012, 1018
ai 690, 779, 848, 890, 896, 901, 905, 1014, 1021
eai 905, 1014
iai 848, 890, 905
uai 905
ăi 691, 848, 849, 1014, 1016, 1019
abi 691
ebi 691, 791, 853, 1015
ibi 691, 853
aibi 790
uibi 691
albi 691, 853
ălbi 837
elbi 691, 837, 853
iambi 691
imbi 691, 791, 837, 853, 954, 1015
îmbi 691, 837
umbi 691
obi 691, 1015
ărbi 791, 854
erbi 691, 791, 854, 1015
ierbi 691, 791, 854, 1015
irbi 788
orbi 691, 1015
urbi 691
aci 691, 791, 827, 829, 850, 1015, 1017
ăci 692, 792
eci 692, 792, 956, 1015, 1017
ici 692, 791, 792, 1015
aici 692, 792
eici 692, 792
oici 692, 793
uici 692, 792
îci 792
alci 692, 792
ălci 692, 792
elci 692, 785, 788, 792, 1016
ilci 692, 792
ulci 692, 792, 1016
anci 692, 793
ănci 692, 791, 793
enci 692, 788, 793
inci 692, 793, 1017
înci 692, 793, 1016
onci 692, 793
unci 692, 793, 1016, 1017
oci 692, 792, 1016
arci 693, 793
ărci 693, 793
erci 693, 793, 852
îrci 693, 793, 794
orci 693, 793, 1016
urci 693, 793
iurci 793
uci 693, 792, 1016
iuci 792
ci 693, 901, 905, 1014, 1016—1019
iei 905, 1016, 1017, 1019
agi 691, 693, 802, 879, 894, 1017
egi 694, 802, 859, 879, 1017, 1025
igi 694, 802, 879
elgi 694
ulgi 694, 801, 1016, 1017
ăngi 303
engi 694, 788, 802
ingi 694, 788, 801, 802, 1017
îngi 694, 788, 803, 956, 1017
ungi 694, 803, 1016, 1017
ogi 802, 880
argi 803, 1017
ergi 802, 803, 1017
urgi 803
ugi 694, 802, 880, 1017
iugi 802
echi 694, 956, 1017
unchi 1018
ochi 694
uşchi 807
uchi 694
eghi 891, 1018
enghi 694, 801
unghi 694, 801, 1018
ii 694, 785, 786, 1012, 1018, 1019
îi 694, 782, 1014, 1016, 1019, 1029
aji 694, 717, 803, 850, 1019
ăji 718, 804
eji 718, 803, 830, 1019, 1042
iji 718, 803
înji 804
oji 718, 804, 1019
erji 803
irji 804
îrji 718, 804
orji 718, 804
uji 804
ali 694
eli 695, 809, 810, 1019
ieli 809, 1019
ili 695
oli 695, 809, 1019
uli 647, 695
ami 695
iami 890
ămi 695, 732
emi 695, 813, 1019
imi 695
îmi 695
almi 695
ălmi 695
ulmi 695, 732, 1019
omi 695
armi 695
ărmi 1019
ermi 695
iermi 695, 1019
ormi 695, 1019
urmi 695
umi 695, 1049
ani 695, 1019, 1049
eni 695, 1019
ini 695, 696, 1019, 1020, 1050, 1052
îni 696, 1019, 1020, 1050
oni 696, 1020
erni 696
uni 696, 1020, 1052
oi 696, 830, 848, 898, 1020
ioi 1020
api 696, 1021
epi 696, 1021
ipi 696
alpi 696
ulpi 696
impi 1015
umpi 1021
opi 696, 1021, 1054
erpi 696
upi 696, 817
ari 696, 850, 1021, 1054
ări 696, 818, 905, 1021—1023, 1056, 1057
eri 696, 785, 1021, 1022, 1056
ieri 696, 1021, 1022, 1056
iri 697, 898, 1022, 1056
îri 1023
ori 697, 1022, 1023, 1057
iori 1024
uri 697, 1024, 1060
iuri 697
aşi 755, 831, 901, 1024, 1066
iaşi 755
eşi 755, 816, 830, 1025, 1066
ieşi 755, 830, 1025, 1066
işi 756, 785, 831, 1025, 1067
îşi 756, 841, 1025
alşi 757
inşi 757, 1025
înşi 1025
unşi 757, 1025
oşi 757, 1025, 1067
ioşi 1025, 1067
arşi 757
erşi 757, 1025
orşi 757
urşi 757
uşi 757, 831, 839, 1025, 1067
aşti 1025
ăşti 1025
eşti 1025, 1026
ieşti 1025, 1026
işti 1026
îşti 877
oşti 787, 831, 1026
uşti 831, 839, 877, 1026
aţi 763, 900, 901, 1026, 1080
eaţi 1026
iaţi 890
ăţi 763, 834, 852, 900, 904, 1017, 1027, 1080
acţi 763
ecţi 763
eţi 763, 834, 835, 1027, 1080
ieţi 763, 835, 1027, 1080
iţi 764, 787, 850, 1027
îţi 764, 1027
alţi 764, 784, 834, 852, 1080
ălţi 764, 834
elţi 764
olţi 764, 835, 1027, 1080
ulţi 764, 835, 1028, 1029, 1080
emţi 764
imţi 764, 1028
anţi 764, 781, 1028, 1080
enţi 764
inţi 764, 1028, 1080
înţi 1028
unţi, 765, 1028
oţi 765, 835, 1028, 1080
apţi 765, 833
epţi 765, 1028
iepţi 765, 1028
ipţi 765
opţi 765
upţi 765
arţi 765, 835
ărţi 765, 835, 1028
erţi 765, 835, 1028, 1029
ierţi 765, 835, 1028, 1029
îrţi 765
orţi 765, 835, 891, 1029
urţi 765, 1029
uţi 765, 835, 889, 891, 1029, 1080
iuţi 765
ui 698, 888, 1029
avi 698, 1029
ăvi 698
evi 698, 883
ivi 698, 883
ervi 698
uvi 698
azi 770, 837, 850, 897, 1029, 1083, 1084
iazi 1029
ăzi 837, 882
ezi 770, 836, 882, 893, 1015, 1029, 1084
iezi 770, 882, 1084
izi 770, 882, 1030
îzi 883, 1030
alzi 770, 1030
olzi 770

enzi 883, 892
inzi 771, 883, 894, 906, 1030, 1063
înzi 771, 883, 892, 1016
onzi 771, 883, 906, 1030
unzi 771, 883, 906, 1030, 1084
ozi 771, 882
arzi 771, 883, 1030
ărzi 883
erzi 771, 799, 837, 883, 891, 892, 1030, 1084
ierzi 771, 799, 837, 883, 891, 1030
orzi 771, 882
urzi 771, 882, 1029, 1030
uzi 771, 850, 882, 1030, 1084
iuzi 882
ireai 1030
ulai 896
inai 1030
oai 888, 896
însai 893
atai 786, 887, 893, 897, 901
itai 785
utai 893
icăi 1030
ilfăi 701
îngăi 1030
urmăi 1030
ipăi 1030
aeci 794
upleci 796, 897
ineci 1030
îneci 1030
uneci 1030
oareci 698, 794
ereci 698
enseci 796
ateci 794, 1030
oteci 793
esteci 796
aici 698
abici 698, 794, 795
ebici 794
ibici 795, 1030
ambici 796
iambici 796
obici 794
ubici 698, 794, 795
acici 796
adici 794
edici 793, 794
iedici 793, 1030
idici 795
aldici 796
endici 796
indici 796
odici 793, 794
iodici 794
ordici 1030
udici 793, 794
eici 794
afici 794, 795
efici 794
ifici 794, 795, 1030
ofici 794, 795
ufici 794
agici 794, 795
egici 794
igici 795
algici 795
ogici 794, 795
ugici 794
achici 794, 795
iici 794
alici 793, 794, 1030
ublici 1030
elici 793—795
ilici 795
olici 793, 794
eplici 796
uplici 796, 1030
ulici 793, 794
aulici 796
amici 794, 795
emici 794, 795
imici 795
omici 794, 795
umici 794
amici 794, 795
enici 794, 795
inici 795
oinici 1030
ajnici 797
alnici 1030
amnici 796
onici 794, 795, 1030
arnici 795, 796
ernici 796
irnici 796
ornici 796
urnici 796
asnici 796, 797
unici 793, 794, 797
aznici 796
oici 794
apici 794
epici 794, 795
ipici 795
impici 796
opici 794, 795
upici 794, 796
arici 794
oarici 794
abrici 797
erici 698, 793, 794, 796, 1030
ierici 794
africi 698
irici 698, 794, 795
orici 794
ectrici 698
etrici 698
itrici 698, 796
astrici 796
ostrici 796, 797
urici 698, 794, 795
asici 794
esici 794
isici 795, 796
osici 794, 795
iersici 795
usici 795
atici 794, 1031
actici 796
ectici 796
etici 793, 794, 900
itici 793, 795, 1031
antici 796
entici 796
intici [illegible]
otici 793, 794
aptici 796
eptici 796
iptici 796
optici 796
ortici 1030
astici 796
estici 796
istici 795, 796
ostici 796
ustici 796
utici 795
uici 794
avici 794
evici 794
ivici 795
ovici 794
uvici 795
azici 794
ezici 794, 795
izici 795, 796
ozici 794, 795
uzici 795, 1031
euci 771
undi 1031
ei 1031, 1032
aei 902
abei 699
oabei 699
ebei 699
ibei 699
aibei 699
oaibei 699
albei 699
elbei 699
ambei 699
oambei 699
îmbei 699
ombei 699
obei 699
oarbei 699
ierbei 699
orbei 699
ubei 699
acei 699
oacei 699
ecei 700
icei 700
elcei 700
ilcei 700
ancei 700
encei 700
incei 700
încei 700
uncei 700
ocei 700
arcei 700
oarcei 700
ercei 700
urcei 700
ucei 700
adei 700
edei 700
idei 700, 847
aldei 701
eldei 701
ildei 701
oldei 701
uldei 701
andei 701
endei 701
indei 701
undei 701, 963, 1031
odei 701
ardei 701
oardei 701
urdei 701
udei 701
azdei 701
eei 1031
afei 701
alfei 701
ilfei 701
ofei 701
arfei 701
erfei 701
orfei 701
ufei 702, 846
egei 702
igei 702
ulgei 702
angei 702
ingei 702
îngei 702
ungei 702
argei 702
ergei 702
urgei 702
ugei 702
echei 702
uchei 702
iei 702, 1031, 1032
aiei 698, 902
oaiei 699, 1031
ăiei 699
eiei 701
iiei 702
oiei 701
uiei 709
oajei 702
ijei 703
ujei 703
alei 703, 782, 902, 1033
oalei 703
elei 703, 845
ielei 703
ilei 703, 1031
olei 703
arlei 703
erlei 703
ierlei 703
îrlei 703
urlei 703
ulei 703
amei 703, 847
oamei 703
emei 703, 784, 847, 1031, 1033
imei 1031
almei 703
elmei 703
ulmei 703, 848
omei 703
armei 703
ermei 704
urmei 704, 1031
asmei 704
esmei 704
iesmei 704
ismei 704
osmei 704
atmei 704
umei 704, 1031
anei 704, 1031
enei 704, 847
inei 704, 1031
înei 704
ernei 704
îrnei 704
esnei 704
unei 849, 984, 1031
apei 705
epei 705
iepei 705
ipei 705
ulpei 705
opei 705
upei 705, 847, 1031
arei 705, 1031
oarei 705
ărei 705, 1031, 1033
ebrei 705
umbrei 705
edrei 705
idrei 705
endrei 705
erei 706, 784, 846, 1031, 1033, 1034

ierei 706, 1031
irei 706, 994, 1031
orei 706, 1032
etrei 706
ietrei 706
itrei 706
utrei 707
urei 707, 1032, 1035
avrei 707
asei 1032
esei 707, 1035
isei 707
usei 707
ușei 707
atei 707, 1035
etei 707
itei 707
îtei 707
altei 707
ultei 707
intei 1032
otei 707
artei 707
ortei 708
urtei 708
astei 708
estei 708, 1032, 1035
iestei 708
istei 708
aștei 848
ăștei 848
eștei 848
utei 708
aței 708
eței 708, 1032, 1035
ieței 1035
iței 708, 846
anței 708
enței 709
inței 709, 1032
arței 709
erței 709
ierței 709
orței 709
avei 709, 785, 849, 887, 894, 896, 902, 1036
eavei 1036
evei 709, 785, 786, 845, 894, 1032
ivei 709, 785, 846, 1032
aivei 902
amivei 887
alvei 887, 896, 902
ovei 709
ervei 709
azei 709
ezei 709
izei 710
ozei 710, 786, 846
erzei 710
uzei 710, 846
alegi 698
umegi 1032
itrigi 796
achi 806
aii 698
oaii 699, 1031
ăii 699, 1032
abii 699, 893, 1032
ăbii 699, 1032
ebii 699
ibii 699, 1032
aibii 699
albii 699
elbii 699, 847
ambii 699
iambii 699
oambii 699
imbii 699
îmbii 699
ombii 699
umbii 699
obii 699, 847, 1032
ărbii 699, 791
erbii 699, 791, 1032
ierbii 699, 791, 1032
orbii 699, 1032
ubii 699
acii 699
oacii 699
ecii 700, 1032
icii 700
ălcii 700
elcii 700
îlcii 700
ulcii 700
ancii 700
ăncii 700
encii 700
incii 700
încii 700
uncii 700, 1032
ocii 700
arcii 700
ărcii 700
ercii 700
îrcii 700
urcii 700, 1032
ucii 700, 901, 1032
avcii 700
adii 700
edii 700
idii 700, 847
ajdii 701
ejdii 701, 1032
ojdii 701, 804
aldii 701
eldii 701, 847
andii 701
endii 701
undii 701
odii 701, 846, 1032
ardii 701
urdii 701
udii 701
azdii 701
eii 701, 1032
afii 701, 794
ăfii 701
efii 701
alfii 701
elfii 701
ilfii 701
îlfii 701
olfii 701, 800
ulfii 701
emfii 701
onfii 701
ofii 701
arfii 701
erfii 701
orfii 701
ufii 702, 846
agii 702
egii 702, 1032
igii 702
elgii 702
ulgii 702
ăngii 702
engii 702
ingii 702
îngii 702
ungii 702
ogii 702
argii 702
ergii 702
orgii 702
urgii 702
ugii 702
ahii 794
achii 702, 794
echii 702
ichii 702
ochii 702, 846, 1032
uchii 702
enghii 702
înghii 702, 848
unghii 702, 848, 1032
iii 702, 1031, 1032
ochiii 1032
îii 702
ejii 702
ijii 703, 804
îjii 703
ojii 703
ujii 703
alii 703, 782, 849, 902, 1033
oalii 1033
oclii 703
elii 703, 782, 845, 885, 904, 1033
ielii 703, 845, 885, 1033
anglii 703
ilii 703, 1033
olii 703, 786, 846, 1033
erlii 703
urlii 703
ulii 703
iulii 703
amii 703, 847
ămii 848
emii 703, 784, 787, 847, 1031, 1033
imii 703
almii 703
elmii 703
ulmii 703, 848
omii 703
armii 703
ărmii 704, 1033
ermii 704
iermii 704, 1033
urmii 704
esmii 704
ismii 704
osmii 704
usmii 704
atmii 704
umii 704, 889, 1031, 1033, 1036
izmii 704
anii 704, 847, 864, 1033
ănii 847
enii 704, 847, 1033
ienii 847
inii 704, 1033
înii 704, 848, 851, 1033
ilnii 704
onii 704, 847
ernii 704
ornii 704, 1033
esnii 704
unii 704, 782, 1031, 1033
oii 704
apii 705
epii 705
ipii 705
alpii 705
ălpii 705
ilpii 705
ulpii 705
impii 1036
opii 705, 784, 846, 900, 903
upii 705, 847, 1031
arii 705, 1033
ării 705, 784, 885, 1031, 1033, 1034
abrii 705
ebrii 705
ibrii 705
imbrii 705
umbrii 705
obrii 705
acrii 705
ocrii 705
ucrii 705
adrii 705
edrii 705
idrii 705
andrii 705
endrii 705
indrii 705
îndrii 705
undrii 706
odrii 706
udrii 706
erii 706, 784, 846, 851, 1033, 1034
ierii 706, 846, 1033, 1034
afrii 706
agrii 706
egrii 706
irii 706, 893, 1031, 1034
îrii 706
orii 706, 847, 1032—1034
iorii 847
atrii 706
etrii 706
itrii 706
estrii 706, 1035
istrii 707
ustrii 707
utrii 707
urii 707, 1035
avrii 707
asii 707
esii 707, 1035
iesii 707
isii 707
osii 707
usii 707
așii 707
eșii 707, 1035
ieșii 1035
ișii 707
îșii 707
inșii 1035
înșii 707, 1035
oșii 707, 1035
ușii 707, 1035
atii 707, 1035
etii 707
itii 707, 850
îtii 707
ultii 707
antii 707
otii 707
urtii 708
estii 708, 787, 1032, 1035
istii 708
aștii 848
ăștii 848
eștii 848, 1035
ieștii 848
oștii 831
utii 708, 850
ații 708, 1035
ății 891, 1035
acții 708
ecții 708
ieții 708

uncții 708
cții 708, 847, 891, 1032, 1035
iecții 708, 847, 1035
iții 708, 846, 1035
alții 708, 1035
ălții 708, 1035
ilții 708
olții 708
ulții 708, 1036
umții 896
anții 708
enții 709, 847
inții 709, 1036
înții 709
onții 709
unții 709, 896, 1036
oții 709, 1036
arții 709
ărții 709
erții 709
îrții 709
orții 709, 1036
urții 709
uții 709
uii 709
avii 709, 849, 1036
evii 709, 784, 785, 801, 845, 1036
ivii 709, 846, 1032, 1036
ovii 709
ervii 709
uvii 709, 846
azii 709, 1032, 1036
ezii 709, 847, 1036
izii 710
ozii 710, 786, 846, 1036
arzii 710
erzii 710
urzii 710
uzii 710, 846
ifii 849
îngii 848, 1030
ungii 848
ijii 804, 885
umii 1036
irii 706, 780
îrții 709
andeli 809
abili 809
obili 810
aghili 810, 815
upili 809
avili 890
areami 733
ireami 733
aiami 733
irami 734
urami 734
asami 733
însami 734, 813
arsami 734
atami 901
artami 734
ețami 734
arămi 734, 901
acrămi 1036
irămi 1049
urămi 734
arsămi 736
ațămi 1036
eațămi 1036
oacemi 813
inemi 812, 1036
unemi 812
aremi 710, 1036
eremi 710, 813
ieremi 710
iremi 710
uremi 710
esemi 735, 736
atemi 736, 811, 903, 905, 1036
oatemi 811
ultemi 736
artemi 737
aștemi 736
eștemi 736
utemi 737
inimi 812, 1036
acrimi 1037
esimi 736
atimi 736, 811, 1036
ietimi 736
ultimi 736
azimi 737, 812, 1036
ezimi 737
uzimi 737
acomi 737
adomi 737
aiomi 902
ocumi 1036
uciumi 812
inumi 1036
înumi 1036
însumi 812, 1036
întumi 1036
indeni 740, 813, 899, 903, 1036
egeni 710, 815
ingeni 899
ameni 710, 814, 1037
oameni 710, 814, 1037
emeni 710, 814, 1037
imeni 710, 813, 981
umeni 710
epeni 710, 886, 1037
umpeni 815
arpeni 814
ateni 813
eteni 1037
inteni 740, 813, 850, 1037
epteni 815
iepteni 815
aini 850
icini 791, 815, 900
ocini 815
arcini 1037
ucini 815
adini 740, 815
edini 815
idini 815
indini 903
odini 740, 788, 813, 815, 903
udini 740, 815
agini 740, 815, 897, 1037
egini 815
igini 815
ingini 740, 786, 788, 813, 850, 899
ogini 815
argini 740, 893, 1037
ergini 740
ugini 815
achini 740, 815
ajini 815
ianjini 1037
alini 815
arpini 814
arini 814
erini 740, 813
eșini 740, 786, 813, 897, 899, 1037
atini 740, 785, 813, 885, 1037
etini 740, 813, 885, 900, 1037
aștini 740
utini 740
anzini 788
aoi 888, 902
aleoi 902
aioi 902
aloi 888, 902
avoi 887, 894, 896, 902
evoi 894
ivoi 785
aivoi 902
amivoi 887
alvoi 887, 896, 902
ulgări 1060
asări 748, 900, 1037, 1040
ăsări 896
esări 896, 1037
azări 712, 785
ibri 710
ubri 705
aeri 710
aberi 710, 821, 825
ăberi 825
eberi 825
iberi 825
îberi 825
ulberi 710, 806, 827, 850, 882
oberi 825
erberi 710
ierberi 710
uberi 825
aceri 710, 783, 821, 825, 830
oaceri 821
eceri 710, 783, 821, 825, 1037
iceri 710, 825
oceri 825
arceri 821
oarceri 710, 821
uceri 710, 825
aderi 826
oaderi 826
ederi 710, 826, 896
iederi 710, 826
ideri 710, 826, 893
îderi 826
înderi 710, 826, 893, 896
underi 710
oderi 826
erderi 710
ierderi 710
uderi 826
aferi 825
eferi 710, 821, 825, 1037
iferi 825
oferi 825
uferi 711, 825, 886, 901, 1037
ageri 711, 821, 825, 851
egeri 711, 783, 821, 825, 1037
igeri 711, 825
ulgeri 711, 820
ingeri 711, 783, 826, 827, 847, 1037, 1060
îngeri 711, 783, 826, 847, 893, 895, 1037
ungeri 711, 820
ogeri 825
argeri 711, 821, 850
ergeri 711
urgeri 711, 821, 850
ugeri 711, 825
ieri 711, 784, 1037
aieri 710
eieri 1037
uieri 712
aleri 825
ăleri 825
eleri 825
ileri 825
îleri 825
oleri 825
uleri 825
ameri 825
ămeri 825
emeri 711, 825
imeri 825
îmeri 825
omeri 825
umeri 711, 825, 893, 1037
aneri 823, 825
eneri 824, 825
ineri 711, 784, 821, 824, 825, 830, 1037
îneri 825
oneri 825
erneri 711
uneri 711, 820, 825, 893
aperi 711, 821, 825, 886
ăperi 825
eperi 711, 785, 825
iperi 825
îperi 825
împeri 711
umperi 711, 822, 826, 827
operi 711, 825, 870, 900
uperi 711, 821, 825
areri 825
ereri 711, 785, 825
ireri 825
oreri 825
ureri 825
aseri 712, 825, 896
ăseri 825, 896
eseri 711, 825, 896
iseri 825
oseri 825
useri 825
așeri 826
eșeri 826
ișeri 826
oșeri 826
ușeri 826
ateri 711, 785, 820, 825, 890
oateri 711, 820, 826, 890
eteri 711, 825, 890
iteri 711, 825, 890
îteri 826
interi 711
oteri 826
așteri 712, 821, 1037
oașteri 712, 821
eșteri 712, 821, 827
ușteri 821
uteri 712, 826, 890
ațeri 712, 826
ețeri 826
ițeri 826
îțeri 826
oțeri 826
uțeri 826
ueri 712
averi 826
everi 826
iveri 826
overi 826
uveri 826
azeri 712, 826
ezeri 712
iezeri 712

izeri 826
egri 1037
asiri 712
atiri 820, 890
abori 712
ibori 712
arbori 826
ondori 712
udori 712
afori 712
efori 712, 713
ogori 712
ihori 712, 714, 893
iori 821
oori 712
ăsori 712
esori 712
atori 712, 893
etori 712, 716
itori 712, 716
întori 712
artori 712
utori 893
atri 706
etri 706
astri 706
iastri 706
iestri 706
ustri 706
aștri 1038
oștri 707
auri 712, 1038, 1061
ăuri 712
aburi 712, 820, 822, 851, 893
eaburi 822, 851
ăburi 822, 851
eburi 712, 822, 851
iburi 712, 822, 851
uiburi 712
îburi 822, 851
olburi 712, 826
ulburi 826
iamburi 826
imburi 712, 826, 837
îmburi 826, 837, 849
oburi 712, 822, 851
erburi 712, 826
ierburi 712
irburi 826
îrburi 712, 826
orburi 712, 826
urburi 826
uburi 712, 822, 851
acuri 712, 823, 1038
eacuri 712, 823, 1038
iacuri 823
ăcuri 712, 823
ecuri 712, 823
icuri 712, 797, 819, 820, 823, 893, 1038
îcuri 823, 1038
îlcuri 827
olcuri 827
ancuri 712, 827
eancuri 712, 827, 893
încuri 712, 827
uncuri 712
ocuri 712, 819, 823, 893, 1038
arcuri 713, 827
ercuri 713, 827, 899, 1038
iercuri 713, 827, 899, 1038
ircuri 713, 827
îrcuri 827
orcuri 827
ascuri 713, 827
eascuri 713, 827
escuri 713, 827
iscuri 713, 827
oscuri 713
ucuri 713, 805, 820, 823, 849, 893, 898, 1038
aduri 713, 822, 851
eaduri 851
iaduri 713, 822
ăduri 851
eduri 822, 851
iduri 713, 822, 851
îduri 822, 851
alduri 713
olduri 713, 893, 899
anduri 713, 819, 826, 827
eanduri 819, 826
enduri 819, 827
induri 713, 827
înduri 713, 826, 827, 1038, 1040
onduri 713, 827
unduri 713, 827
oduri 713, 819, 820, 822, 851, 893, 1038
arduri 713, 827
erduri 827
irduri 827
îrduri 713, 827
orduri 713
uduri 713, 810, 819, 822, 851, 893
euri 713, 822
afuri 713, 821, 822, 893, 899
efuri 713, 822, 859
ifuri 713, 822
amfuri 827
ofuri 823
ărfuri 713, 1038
îrfuri 713, 717, 1038
ufuri 713, 823
aguri 713, 820, 823, 827, 893, 1038
eaguri 713, 820, 827, 1038
ăguri 713
eguri 713, 823, 899, 900
iguri 713, 797, 800, 819, 823, 1038, 1061
ulguri 827
anguri 713, 819
eanguri 713, 819
enguri 819
inguri 713, 819, 827, 1038
înguri 713, 819, 827, 1038, 1061
onguri 713, 819, 827
unguri 714, 819
oguri 714, 820, 823, 893
arguri 714, 827
erguri 714, 827, 1038
îrguri 714, 827
urguri 714, 827
uguri 714, 819, 820, 823, 893, 898, 1038
ahuri 823
eahuri 823
ehuri 823
ihuri 714, 805, 823
îhuri 823
ohuri 823
uhuri 823, 1038
iuri 820, 1038, 1039
aiuri 714, 1038
aciuri 822, 851
eaciuri 851
ăciuri 822, 851
eciuri 822, 851
iciuri 822, 851
îciuri 851
enciuri 714, 827
onciuri 714
ociuri 822, 851
uciuri 851
ediuri 822
eiuri 713, 714, 822, 1038
agiuri 823
egiuri 823
igiuri 823
ingiuri 827
îngiuri 827
ungiuri 820
ogiuri 823
ugiuri 823
enghiuri 714, 827
unghiuri 714, 819, 827
oiuri 714
eriuri 1038
îuri 1038, 1039
ajuri 714, 823
ăjuri 823
ejuri 714, 823
ijuri 823
înjuri 827
unjuri 714, 827
ojuri 823
ujuri 823
aluri 714, 808, 823, 895, 1039
ealuri 714, 808, 823, 895, 1039
ăluri 714, 823
eluri 714, 823, 1039
iluri 714, 823, 1039
oluri 714, 823, 1039
uluri 714, 823
amuri 714, 823, 1039
eamuri 714, 823, 1039
ămuri 714, 823
emuri 714, 823, 885, 897, 900, 1039
imuri 714, 823
îmuri 823
almuri 827
elmuri 827
ilmuri 827
îlmuri 828
olmuri 827
ulmuri 828
omuri 714, 823
armuri 714, 828
ărmuri 714
ermuri 714, 784, 828
irmuri 828
ormuri 828
urmuri 714, 828
asmuri 714
ismuri 714
umuri 714, 823
anuri 714, 824, 1039
eanuri 824
ănuri 715, 824
enuri 715, 824
inuri 715, 824, 1039
înuri 715, 824, 1039
amnuri 828
emnuri 828
imnuri 828
îmnuri 828
omnuri 828
umnuri 828
onuri 715, 824
ărnuri 715, 828
ornuri 715
urnuri 715
unuri 715, 824
ouri 715, 822, 1039
apuri 715, 821, 824, 893
epuri 715, 821, 824, 893, 1040
iepuri 715, 821, 1040
ipuri 715, 821, 824, 893, 1040
îpuri 824
impuri 715
opuri 715, 821, 824, 828, 893, 1040
orpuri 715
urpuri 715
upuri 715, 821, 824, 893
aruri 715, 824
ăruri 715, 824, 1038, 1040
eruri 715, 824, 1038, 1040
iruri 715, 824
îruri 824
oruri 715, 824, 1040
ururi 715, 824, 1040
asuri 715, 822, 824, 893, 1040
ăsuri 715, 786, 822, 824, 893, 1040
esuri 716, 786, 822, 824, 893, 1040
isuri 716, 822, 824, 893, 1040
îsuri 824
ulsuri 716
insuri 716
însuri 716
unsuri 716
osuri 716, 822, 824, 893
ipsuri 716
ersuri 716
iersuri 716
orsuri 716
ursuri 716
usuri 716, 822, 824, 893
așuri 716, 824
ășuri 716, 788, 824
eșuri 716, 824
ișuri 716, 820, 824
îșuri 716, 824
oșuri 716, 824
ușuri 716, 824
iușuri 716
aturi 716, 819, 822, 824, 893, 894, 900, 1040
ături 716, 820, 822, 824, 885, 893, 1040
acturi 716
eturi 716, 820, 824, 893, 1040
ituri 716, 824, 893
îturi 820, 822, 824
alturi 716
ulturi 716, 1040
anturi 716
înturi 712, 716, 827, 1040
onturi 716
unturi 716
oturi 716, 824
apturi 717
epturi 717
iepturi 717
arturi 717, 826
erturi 717, 826, 1040
irturi 717
orturi 717, 1040
urturi 717
asturi 717, 818
easturi 717
esturi 717, 818
isturi 717
osturi 717, 818
usturi 717, 818, 821

ături 717, 784, 820, 822, 824, 1040
aţuri 824
ăţuri 820, 825, 1040
eţuri 820, 824, 893, 1040
iţuri 824
îţuri 825
anţuri 1040
oţuri 824
uţuri 825
avuri 717, 820, 822, 824, 893
ăvuri 717, 824
evuri 717, 824
ivuri 824
îvuri 824
ovuri 824
îrvuri 717
uvuri 824
azuri 717, 824, 1040
ăzuri 824
ezuri 717, 824
iezuri 717, 824
izuri 717, 824
îzuri 824
enzuri 717
înzuri 717, 820, 1041
unzuri 717
ozuri 717, 824
orzuri 717
uzuri 717, 824
arăşi 758, 831, 891, 903, 1041, 1067
iarăşi 758, 831, 1041, 1067
urăşi 758
asăşi 758
insăşi 786
însăşi 786
ceşi 891
argeşi 758
ieşi 786
eieşi 785, 891, 1041
uieşi 785, 891
aleşi 758, 830, 1041
emeşi 758
eneşi 758, 1067
epeşi 758
ipeşi 758
areşi 831, 891
aseşi 758, 902
eseşi 758
iseşi 758
useşi 758
ateşi 900
eişi 785, 1041
ieişi 785, 1041
uişi 785, 891
aoşi 759
eaoşi 759
înduşi 786, 1041
oruşi 785
însuşi 786, 1041
oriieşti 1041
orieşti 1041
oreşti 1041
inişti 832, 1041
oişti 832
arişti 832, 1041
iraţi 785
insaţi 893
ataţi 887, 893, 897, 902
utaţi 893
imbăţi 835
îmbăţi 835
arăţi 834, 901, 1041
irăţi 1041
îrăţi 1041
urăţi 766, 785, 834
aeţi 902
erbeţi 766
ierbeţi 766
aceţi 766
oaceţi 766
eceţi 766
iceţi 766
uceţi 766, 1041
adeţi 766
oadeţi 766
edeţi 766
ideţi 766
indeţi 766
undeţi 766
ardeţi 766
oardeţi 766
ierdeţi 766
ageţi 766
egeţi 766
igeţi 766
îngeţi 766
ungeţi 767
argeţi 767
ergeţi 767, 1041
urgeţi 767
ugeţi 767
ieţi 767
aieţi 766, 834, 902, 907, 1041
oaieţi 766
eieţi 766
ieieţi 766
aleţi 888, 902, 903
eleţi 783
ieleţi 783, 834
emeţi 767
ineţi 767, 907, 1041
îneţi 1041
emneţi 767
erneţi 767
uneţi 767, 1041
apeţi 767, 833
epeţi 767, 895, 903, 1041
ipeţi 767, 835
oaspeţi 1041
upeţi 767
areţi 767, 785, 834, 1080
oareţi 767
ereţi 767, 834, 1041
ureţi 767
iseţi 796, 1041
oaşteţi 1041
aveţi 887, 894, 896, 902
eveţi 785
iveţi 785, 888, 896
aiveţi 902
amiveţi 887
alveţi 887
aiţi 766, 834, 907, 1041
eliţi 767, 783, 834
ieliţi 767, 783, 834
oliţi 767, 788, 835
uliţi 767, 783, 830, 834, 835, 1041
aniţi 767, 834
elniţi 834
olniţi 767, 788, 834
emniţi 767
oniţi 787, 788
erniţi 767
apiţi 833
eriţi 767, 834, 985, 1041
ieriţi 834
intiţi 851
aviţi 896
eninţi 900
erinţi 900
eoţi 830
auţi 767
ibui 849
îbui 849
ăcui 885
ădui 1042
îndui 786, 1041
udui 845
îngui 848, 1041
ugui 849
oiui 1041
alui 1041
ălui 885, 1041
elui 1041
inui 1041
înui 1041
ipui 1041
ărui 845, 885, 900, 903, 1041
erui 849
irui 885
îrui 885
urui 885
asui 1042
atui 1042
ătui 885, 897, 1042
etui 1042
itui 1042
îtui 885
intui 900, 1042
eptui 1042
ieptui 1042
istui 901, 1042
ăţui 1042
eţui 1042
ănţui 885
izui 849, 885
ubavi 717
îndavi 717
îngavi 717
uhavi 717
olnavi 717
îrnavi 717
unăzi 836
ebezi 1042
umezi 771, 849, 897
epezi 771, 850, 886, 1042
etezi 771
alizi 882
auzi 771, 882, 1042
aurici 717
abiei 1042
ăbiei 1042
amămei 1042
amăvei 887
alevei 902
aovei 887, 902
eamămii 1042
aooi 888
amăvoi 887
alevoi 902
aovoi 887, 902
iserăţi 880
arserăţi 902
amăveţi 887
aleveţi 902
aoveţi 887, 902
acului 1042
ocului 1042
îndului 1042
eiului 1042
alului 1042
ânului 1042
inului 1042
înului 1042
impului 1042
împului 1042
odrului 1042
irului 1042
orului 1042
otrului 1042
itului 1042
întului 1042
î 804, 839, 841, 1012
aj 694, 717, 803
ăj 803, 804
ej 718, 803, 1019, 1042
ij 803
îj 803, 804
alj 803
ălj 803
elj 803, 804
ilj 803
îlj 803
olj 803, 804
ulj 803
anj 803
ănj 803
enj 803
inj 803
înj 803, 804
onj 803
unj 803
oj 803, 804, 1019
arj 803, 804
ărj 803
erj 803, 804
irj 803, 804
îrj 803, 804
orj 718, 803, 804
urj 803
uj 718, 803, 890
al 718, 808, 890, 1042, 1043
eal 808, 1042, 1043
ial 718, 890
oal 1042, 1043
ăl 718, 787, 809, 810, 889, 1043
el 718, 809, 810, 866, 1043
iel 718, 1043
il 718, 809, 811, 889, 890, 900, 1044
ol 719, 798, 799, 809, 884, 891, 1044
ul 719, 809, 888, 899, 907, 1044
acal 719, 849
ascal 719
edal 811
ital 720
antal 720
abăl 719
eabăl 719
ibăl 719
imbăl 719
umbăl 719
acăl 719, 811
eacăl 719, 811
oacăl 811
ecăl 811
iecăl 719, 811
uncăl 719
ocăl 811
arcăl 719
oarcăl 719, 811
urcăl 719
ascăl 719, 1044
eascăl 719
oascăl 719, 1044
işcăl 719
uşcăl 719
ucăl 811
adăl 719, 811
eadăl 719, 811
oadăl 719, 811
edăl 811

îdăl 719, 811
indăl 719
undăl 719
ardăl 719, 811
iardăl 811
oardăl 719
udăl 719, 811
agăl 720, 811
eagăl 720
oagăl 720, 811
egăl 811
igăl 720, 811
ingăl 720
îngăl 720
ungăl 720
ogăl 811
argăl 720
eargăl 720
urgăl 720
ugăl 720, 811
alăl 720, 811
oalăl 720
amăl 720
imăl 720
armăl 720
oarmăl 720
irmăl 720
urmăl 720
umăl 720
inăl 720
înăl 720
arnăl 720
earnăl 720
oarnăl 720
unăl 720
apăl 720
oapăl 720
impăl 720
umpăl 720
urpăl 720
upăl 720
arăl 720
oarăl 720
urăl 720
asăl 720
esăl 720
atăl 720, 809, 810, 1044
iatăl 720, 809, 810, 1044
ităl 720
entăl 720
intăl 720
întăl 720
untăl 720
optăl 720
uptăl 720
artăl 720
iartăl 720
oartăl 720
ortăl 720
urtăl 720
astăl 720
ustăl 720
utăl 721
aţăl 721, 890
eaţăl 721
oaţăl 721
eţăl 721
iţăl 721
uţăl 721
avăl 721
azăl 721
eazăl 721
izăl 721
inzăl 721
înzăl 721
arzăl 721
iarzăl 721
uzăl 721
ael 721
abel 721
ebel 721, 722
ibel 721
aibel 721
uibel 721
imbel 721
acel 721, 810
oacel 721, 811
ecel 721, 810
icel 721, 811
ocel 811
arcel 721
ercel 721
urcel 721
ucel 721, 811
adel 810
oadel 810
edel 721, 784, 790, 808, 810
idel 722, 810
îdel 722, 810
agel 721, 722, 811
oagel 811
egel 721, 722, 811
igel 721, 811
ugel 722, 811
anghel 722
iel 811
aiel 721, 811
oaiel 721, 811
eiel 811
ieiel 811
uiel 722, 811
emel 721
umel 721, 722
ianel 890
inel 721, 889
înel 721
ernel 721
unel 721, 889
oel 811
apel 721
epel 721, 810
upel 721, 809, 810
arel 721
erel 721
irel 721
orel 722
urel 722
asel 722
esel 720, 722, 784, 785, 790, 808, 1044
atel 722, 810
aştel 722
oaştel 722
eştel 722
iştel 722
uştel 722
utel 722
eţel 721, 722
uel 722, 811
avel 722
ail 890
iail 890
ăil 811, 889
abil 721, 722, 810
ebil 721, 722, 810
ibil 722, 810
obil 722
ubil 722, 810
îdil 722, 810
eil 811
agil 721, 722
egil 722
igil 721
ugil 722
aghil 721, 811
iil 811
amil 890
iamil 890
ămil 889
imil 889
umil 722, 889
ănil 889
oil 811
apil 810
epil 810
ipil 810
opil 721, 809, 810
upil 721, 809, 810
util 722
iaţil 890
uţil 889
uil 811, 889
iavil 890
acol 723, 809
ecol 722, 723, 809
icol 722, 723, 809, 1044
iscol 722, 724
odol 724
eol 722
emol 727
apol 722
ipol 722, 728
opol 722, 728, 1044
aspol 722
arol 722
istol 731
iavol 722, 731
evol 722
ivol 722, 731
aul 722, 788, 809
ăul 722, 1044, 1045
abul 722
ebul 722
ibul 722
ambul 723, 842, 1044
iambul 723, 842, 1044
imbul 723, 1046
îmbul 723
ombul 723
umbul 723
obul 723, 810
arbul 723
erbul 723
irbul 723
îrbul 723
orbul 723
ubul 723
acul 723
eacul 723
iacul 723
ecul 723
icul 723, 1044
ancul 723
incul 723
uncul 723, 1044
ocul 723, 1044
iocul 723
arcul 724
ercul 724
ircul 724
orcul 724
iorcul 724
ascul 724
eascul 724
escul 724
iscul 724
oscul 724
uscul 724
ucul 724, 1045
adul 724, 810
iadul 724, 810
edul 724, 810
iedul 724, 810
idul 724, 810
aldul 724, 1045
oldul 724
andul 724
indul 724, 1045
îndul 724, 1045, 1047
ondul 724
undul 724
odul 724, 810, 1045
iodul 724
ardul 725
ordul 725
urdul 725
udul 725, 810
eul 722, 725, 1045
aful 725
eful 725
oful 725
uful 725
agul 725, 1045
eagul 725, 1045
iagul 725, 1045
egul 725
igul 725, 1045
angul 725, 801, 1045
eangul 725
îngul 725
ongul 725
ungul 725
ogul 725
argul 725
îrgul 725
urgul 725
ugul 725
uhul 725, 1045
iul 1045
aiul 725, 1045
aciul 725
eciul 725, 1045
iciul 725, 1045
anciul 725
enciul 725
ociul 725
uciul 725
eiul 725, 1045
unchiul 726, 894
unghiul 726
iiul 726
oiul 726, 1045
ariul 1045
eriul 1045, 1046
uiul 726
îul 726
ajul 726
ejul 726
erjul 726
ujul 726
alul 726, 1045
ealul 726
ălul 1045
oclul 726
elul 726, 1045
ielul 726, 1045
ilul 726
olul 726, 1045
emplul 726
implul 726
ulul 727
amul 727, 1045
eamul 727, 1045
emul 727, 1045
imul 727, 1045
almul 727
ulmul 727
omul 727, 1045
armul 727
ărmul 727
asmul 727

ismul 727
istmul 727
umul 727
anul 727, 1046
eanul 727
ânul 727, 1046
enul 727
inul 727, 1046
înul 727, 1046
amnul 727
emnul 727, 1046
imnul 728
omnul 728, 1046
umnul 728
onul 728, 1046
unul 728, 894, 1046
oul 728
apul 728, 1046
epul 728
ipul 728, 1046
ilpul 728
impul 728, 1046
împul 728
umpul 728
opul 728
upul 728
arul 728, 1045, 1046
ărul 728, 900, 1045, 1046
ebrul 728
ibrul 728
obrul 728
acrul 728
ocrul 728
ucrul 728
edrul 729
idrul 729
odrul 729
erul 729, 900, 1046
ierul 729, 900
egrul 729
igrul 729
îrul 1046
orul 729, 1046
uprul 729
atrul 729
eatrul 729
etrul 729
itrul 729
otrul 729
urul 729, 810
asul 729, 1047
ăsul 729
esul 729, 891, 1047
isul 729, 1048
ulsul 729, 1047
insul 729, 1047
însul 729, 1047
onsul 729
unsul 729
osul 729
arsul 729
ersul 729, 1047
iersul 729, 1047
orsul 729, 732
ursul 730
usul 730
ișul 1047
atul 730, 1047
ătul 829, 1047
actul 730
ectul 730
iectul 730
etul 730, 1047
ietul 730, 1047
itul 730, 1047
oitul 730
îtul 730, 1047
altul 730, 904, 1047
eltul 730
oltul 730
ultul 730
antul 730
entul 730, 1047
intul 730, 1047
întul 1045, 1047
ontul 730
untul 730
otul 730, 1047
aptul 730
eptul 730, 1047
ieptul 730, 1047
iptul 730
optul 730
uptul 730
artul 730
ertul 730
iertul 730
irtul 730
ortul 730
urtul 731
astul 731
estul 731
istul 731
ostul 731
ustul 731
utul 731, 1047
ațul 731, 1048
iațul 731
ățul 731
ețul 731, 1048
ițul 731
anțul 1048
oțul 731
uțul 731
avul 731, 1048
evul 731
ivul 731
ovul 731
îrvul 731
azul 732
iazul 732
ăzul 732, 1048
ezul 732, 1048
iezul 732, 1048
izul 732, 1048
ozul 732
orzul 732
urzul 732
uzul 732, 1048
am 732, 823, 901, 1048
eam 732, 823, 1048
iam 1048
ăm 732, 901, 1048
em 732, 812, 823, 891, 1048
iem 732, 812
im 732, 1048, 1050
aim 732, 899
oim 732
îm 732, 787
alm 732
om 732, 893, 1048
arm 732
ărm 1049
erm 733
irm 733
orm 733, 812, 892, 1049
urm 733, 812
asm 733
ism 733, 1049
um 733, 787, 811, 897, 1049
aleam 733
eleam 733
ileam 733
aneam 733
eneam 733
ineam 733
aream 733
eream 733
iream 733
aiam 733
eiam 733
iiam 733
iriam 733
ațiam 733
ețiam 734
ulam 888, 896
oam 888, 896
iram 785
asam 733
esam 733
isam 734
ulsam 734, 813
insam 734, 813,
însam 734, 813, 893
unsam 734
osam 734
usam 734
arsam 734
ersam 734
orsam 734
ursam 734
atam 734, 785, 887, 891, 893, 896, 901
etam 734
ietam 734
itam 734, 786
întam 734
iptam 734
optam 734
uptam 734
artam 734
ertam 734
iertam 734
ostam 734
utam 734, 893
ețam 734
ițam 734
uam 734
avam 734
evam 734
ivam 734
arăm 734, 901
erăm 734
ierăm 734
irăm 734, 785, 1049
urăm 734, 1049
erbem 734
ierbem 734
acem 734, 813, 1049
oacem 734, 813
ecem 734
icem 734
oarcem 734, 812
ucem 734, 812
adem 735
oadem 735
edem 735
idem 735, 1049
îdem 1049
indem 735
undem 735
ardem 735
erdem 735
ierdem 735
agem 735
egem 735, 1049
igem 735
ulgem 735
ingem 735, 812
îngem 735
ungem 735
argem 735
ergem 736
ugem 735
iem 735
emem 735
imem 735
inem 735, 1049
înem 1049
ernem 735
unem 735, 786, 812, 1049
epem 735
umpem 735
upem 735
erem 735, 813
asem 735, 902
oasem 735
esem 735
iesem 735
isem 736
insem 736, 812, 880
însem 736, 812, 880
unsem 736
apsem 736
oapsem 736
ipsem 736
upsem 736
arsem 736
oarsem 736
ersem 736
iersem 736
ursem 736
usem 736, 811
atem 736
oatem 736
etem 736
aștem 736
oaștem 736
eștem 736
avem 888
anim 736
onim 736
unim 736
ultim 736
otim 736
ostim 737
aom 737, 813, 894, 902
acom 737
adom 737
edom 737
odom 737
eom 737, 813
aceom 737
eceom 737
iceom 737
uceom 737
ageom 737
egeom 737
igeom 737
ingeom 737
îngeom 737
ungeom 737
aleom 903
ateom 813
iom 737, 813
aiom 902
egiom 737
igiom 737
îngiom 737
alom 888,902
avom 737, 813, 887, 894, 896, 902, 1049
eavom 1049
evom 737, 813, 894
ivom 737, 813
aivom 902
alvom 887, 902
ucium 737, 812, 1049
arum 1049
erum 1049
ierum 1049
orum 1049

atuneam 895
utuneam 895
erbeream 737
ierbeream 737
aceream 737
oaceream 737
erbeiam 737
ierbeiam 737
atulam 887
erbețam 737
ierbețam 737
ierbevam 737
acevam 737
oacevam 737
iserăm 880
arserăm 902
alevom 902
aovom 887, 902
an 737, 815, 849, 901, 1019, 1049, 1050
ean 738, 815, 1049, 1050
ian 737, 738, 1049
ioan 1049
ân 814, 1050
en 738, 814
in 738, 788, 814, 900, 1019, 1020, 1050, 1052
ain 1052
în 738, 788, 814, 1020, 1050, 1052
amn 738, 816
emn 738, 816, 1052
omn 738, 816, 1052
umn 738, 816, 1052
on 739, 790, 815, 816, 896, 1020, 1052
ion 739, 815
ern 739, 1052
îrn 852
orn 739, 897, 1052
urn 739
un 739, 816, 898, 1020, 1052
aban 815
ogan 739, 815
oman 739
ebăn 815
albăn 739
acăn 739, 813, 814, 898
eacăn 739, 813, 814, 850, 898, 1053
oacăn 814, 898
arcăn 739, 814, 849
agăn 739, 815, 1053
eagăn 739, 1053
egăn 815
ajăn 816
eajăn 740, 816
iajăn 740, 816
ijăn 815
amăn 739, 813, 899, 1053
eamăn 899, 1053
armăn 813, 899
esmăn 739, 787
umăn 739, 815, 1053
ezmăn 815
apăn 740, 787, 813
arpăn 740, 814
urpăn 740, 814
intrăn 904
eptăn 740, 815
ieptăn 740, 815
avăn 740, 787, 813, 1053
ianjen 1053
injen 1053
înjen 1053
amen 739, 813, 814
imen 814
omen 739
umen 903, 1053
eften 740, 815
ieften 740, 815
inten 1053
epten 740, 815
ain 899, 903
abin 797, 815
ubin 815
acin 740, 785, 790, 791, 813—815
ordin 740
afin 740, 814, 815
ajin 740
injin 1053
înjin 1053
alin 815
elin 740, 815
anin 740
unin 740
arpin 740, 814, 849
erin 740
asin 740
așin 740
ășin 788
ișin 788
atin 813, 1053
etin 813
ietin 813
altin 740, 814, 849
îțin 849
acîn 814
arcîn 814
ijîn 815
arpîn 814
urpîn 814
asîn 816
eptîn 815
îțîn 814
abon 740
acon 740
edon 740
eon 740
ogon 771
archon 740
olon 740
amon 740
emon 740, 816, 894, 1053
imon 740, 816
aron 740
eron 740
iron 740
ason 740
ison 740
aton 740
oton 741
uton 741
avon 741, 903
izon 740
aun 741, 783, 1053
iaun 741, 783, 1053
eun 741, 783, 1053
ieun 741, 783
o 741, 833, 1053
ao 741, 816, 890, 902
eao 816, 1054
iao 816, 890
ăo 889
abo 741
eabo 741
ibo 741
aco 741
eaco 741
oaco 741
ico 741
unco 741
arco 741
oarco 741
urco 741
asco 741
oasco 741
esco 741
isco 741
osco 741
usco 741
uco 741
ado 741, 889
eado 741
edo 741
ido 741
indo 1053
îndo 1053
udo 741
eo 741, 816, 890
aceo 742
eceo 742
iceo 742
arceo 742
oarceo 742
uceo 742
adeo 742
edeo 742
ideo 742
udeo 742
ageo 742
egeo 742, 1054
igeo 742
ingeo 742
îngeo 742
ugeo 742
ieo 816, 890
ileo 889
uleo 889
emeo 742
umeo 889
aneo 890
ianeo 890
ineo 889
uneo 889
asteo 742
oasteo 742
eșteo 742
ago 741
eago 741
ego 741
igo 741
ogo 741
ugo 741
io 741, 816, 889, 890, 1053
aio 890, 902
iaio 890
ăio 889
acio 742
ecio 742
icio 742
arcio 742
ucio 742
adio 742
edio 742
idio 742
udio 742
eio 890
agio 742
egio 742, 1054
igio 742
ingio 742
îngio 742
ugio 742
iio 889
emio 742
umio 889
eștio 742
ațio 744
uțio 889
uio 889
ezio 744
îo 816
alo 742, 889
oalo 742
ablo 742
elo 742
ilo 742, 785
olo 742, 784, 813, 816, 1054
amo 742, 889
iamo 742
imo 742
omo 742
armo 742
oarmo 742
urmo 742
umo 742
ano 742, 889
eano 742
oano 742
ino 742, 889, 1054
îno 742
amno 743
eamno 743
oamno 743
emno 743
ono 743
arno 743
earno 743
oarno 743
erno 743
orno 743
uno 743
oo 816
apo 743
oapo 743
impo 743
umpo 743
urpo 743
aro 743
ero 743
iro 743
oro 743
uro 743
aso 743, 744, 786, 1083
easo 743, 816
iaso 743
oaso 743
eso 743, 816
iso 743, 817
îso 817
ulso 743
inso 743, 1054
unso 743
oso 743, 817
ipso 743
arso 743
erso 743
orso 743, 817, 1054
urso 743
atso 1083
uso 786, 817
ato 743, 942, 1054
iato 743, 1054
eto 744
ieto 744
ito 744, 946, 1054
alto 744
ulto 744
înto 744
unto 744
oto 744
apto 744
eapto 744, 1054
ipto 744
opto 744
arto 744
erto 744
ierto 744
urto 744

asto 744
easto 744
osto 744
usto 744
uto 744, 1054
aţo 744
eaţo 744
oaţo 744
eţo 744
iţo 744
uţo 744, 889
uo 744, 816, 888, 890
eauo 1054
avo 744
ivo 744
ovo 744
azo 744
eazo 744
ezo 744
inzo 744
unzo 744
arzo 744
uzo 744
indumio 1054
îndumio 1054
ap 744, 817, 1054
eap 744
ăp 745, 817
ep 745, 817
ip 745, 817, 956, 1054
îp 817
alp 745
ilp 745
ulp 745
imp 745, 817, 954, 1054
împ 745, 817, 1054
ump 745, 817, 1021, 1054
op 745, 784, 817, 1021, 1054
arp 745
erp 745
orp 954
urp 745
up 745, 817, 899, 1054
edip 745
ilip 745
ar 745, 818, 892, 895, 1012, 1021, 1054, 1056, 1057
iar 745, 818, 1021, 1054, 1056
oar 745
ăr 746, 818, 1022, 1056
er 746, 819, 1022, 1023, 1056
ier 746, 819, 1056
ir 746, 747, 818, 897, 1022, 1056
îr 747, 818, 819
or 747, 818, 819, 826, 830, 1023, 1024, 1057, 1060
ior 747, 818, 1057, 1060
ur 747, 818, 900, 1060
aar 748
ear 748
alear 748
elear 748
anear 748
arear 748
erear 748
irear 748, 1060
aiar 748
eiar 748
iiar 748
aliar 748
eliar 748
amiar 748
emiar 748
aniar 748
ariar 748
eriar 748
iriar 748
aţiar 748
eţiar 748
iţiar 748
alar 748
elar 748
ilar 748
amar 748
uamar 748
emar 748
imar 748
asar 748
esar 748
isar 748
aţar 748
eţar 748
iţar 748
avar 748
evar 748, 749
ivar 748, 749
ezar 749
ucăr 751
afăr 748, 821, 1060
eafăr 748, 821, 1060
ufăr 749, 900, 1060
ugăr 1060
ălăr 748
ilăr 748
umăr 1060
inăr 749
apăr 749, 821, 900, 1060
împăr 749, 822, 826
umpăr 749, 822, 826
opăr 749, 825, 1060
upăr 749, 821, 825, 827
aţăr 748
iţăr 748
avăr 748
ivăr 748, 749
azăr 749
ezăr 749
iezăr 749
aer 748, 826, 1060
erber 748
ecer 748, 783, 821
ader 748
oader 748
ider 748
elfer 806
ager 749
eager 749
eger 749
alger 821
ulger 749
inger 749, 847, 895, 1037, 1060
uger 749, 821, 901
ier 749, 784, 1060
aier 748, 826, 904, 1060
eier 1061
uier 749, 1061
aler 749
uler 749, 1061
uper 749
aser 749
eser 749
uşer 826
ater 749
eter 749
uer 749
ever 749
iver 749
ezer 826
iezer 826
ofir 749
asir 749
aor 902
abor 749, 849
ador 749
edor 749
odor 749
udor 749, 751
eor 749
aleor 903
efor 749
ifor 749
agor 1038
ihor 749
ior 749, 821
aior 749, 902
eior 749
iior 749
alor 749, 888, 902
elor 750, 888, 896
ilor 750
amor 750, 888, 1061
uamor 750
emor 750, 751
imor 750
unor 750
apor 750
asor 750, 785
ăsor 750
esor 750, 785, 786, 1061
isor 750, 785, 888
âşor 750
ator 750
etor 750
itor 750
antor 750
entor 750
întor 750, 751
otor 750
artor 750
astor 750, 751
estor 750, 787, 821, 1061
istor 750
ustor 750
utor 819
aţor 750
eţor 750
iţor 750
uor 750
avor 750, 887, 894, 896, 902
iavor 750, 894, 902
evor 750, 785, 894
ivor 750
aivor 902
amivor 887
alvor 887, 902
elvor 896
ulvor 888
aur 749, 750, 895, 902, 904, 1038, 1061
abur 750
îmbur 849
icur 750
ascur 750
eascur 750
ucur 751, 820, 849, 898
udur 750
ieur 851
orfur 1038
agur 751, 1038
igur 1061
ulgur 892
angur 751
ingur 751, 1061
ungur 751
ugur 751
ungiur 784, 892
amur 750, 751
emur 750, 751, 1039, 1061
imur 750, 751
armur 751
ărmur 751
umur 751
our 751, 822
apur 750, 751
asur 750
ăsur 751, 786
esur 751
atur 751, 900, 1061
ătur 751
ultur 751
întur 750, 751
artur 750
astur 751
ustur 751, 818
utur 751, 1061
inzur 751
orbelor 751, 1061
ecelor 1061
indelor 1061
elelor 1061
ielelor 1061
ilelor 1061
inelor 1061
oarelor 1061
intelor 1061
oaştelor 1061
orbilor 751, 1061
ecilor 1061
iilor 1061
anilor 1061
inilor 1061
opilor 1061
arilor 1061
ărilor 1061
erilor 1061
irilor 1061
orilor 1062
urilor 1062
oştilor 1061
ăţilor 1062
iţilor 1062
inţilor 1062
izilor 1062
inzilor 1061
amăvor 887
umăvor 1062
alevor 902
unevor 1062
aovor 887, 902
îngerilor 751, 1062
artorilor 1062
acurilor 1062
eacurilor 1062
ardurilor 1062
iurilor 1062
turilor 1062
aturilor 1062
as 751, 828, 1062
ias 1062
ăs 751, 829, 1062
es 751, 828, 1029, 1062, 1063
ies 751, 828, 1062, 1063
is 752, 828, 829, 852, 1030, 1063, 1065
îs 752, 829, 1063
als 752, 770, 829
els 752, 829
ils 829
ols 829
uls 752, 829, 1063
ems 752, 829
ans 829
ens 752, 829, 1063
ins 752, 829, 1030, 1063, 1064, 1075
îns 752, 829, 1063, 1064
ons 829

uns 752, 829, 1064
os 752, 805, 828, 850, 900, 1062, 1064, 1065
ios 752, 1064, 1065
aps 830
eps 830
ips 830
ops 830
ups 830
ars 753, 830
ărs 753, 830
ers 753, 830, 1065
iers 1065
irs 753, 830
îrs 830
ors 753, 830, 1065
urs 753, 830, 1065
us 753, 829, 1030, 1064, 1065
uăs 836
euăs 828
ades 753
undes 1066
ales 753
acles 754
eles 754, 828
îles 754, 785
ules 754
ames 754
emes 754
imes 754
ermes 754
iermes 754
umes 754
anes 754
enes 754
ines 754
unes 754
eres 754
oares 754
ăres 754
ures 754
ases 754
oases 754
eses 754
ises 754
ates 754
etes 754
ites 754
utes 754
ais 753
ibis 753, 828
undis 1066
eis 753
ofis 753
agis 753
egis 753
elis 828
ilis 785
apis 754, 828
aris 754, 785, 828, 1066
iris 785, 1066
asis 754
isis 754
etis 754
utis 754
azis 754
oazis 754
ezis 754
izis 754
ozis 754
uzis 754
aos 754, 828, 1066
eos 754
afos 754
ifos 754
ios 754
amos 754
emos 754
emuos 754
epos 754
opos 754
aros 754, 1066
eros 754
iros 754
atos 755
etos 755
ițos 755
utos 755
ebus 755
argus 755
emnus 754
unus 895
opus 755
irus 754
esus 755
atus 755
itus 755
otus 755
utus 755
ezus 755
aș 755, 831, 901, 1024, 1030, 1066
iaș 1066
ăș 755
eș 755, 830, 1025, 1066
ieș 755, 830
iș 756, 785, 786, 831, 850, 907, 1025, 1067
alș 757
inș 757
oș 757, 1025, 1067
arș 757
orș 757
uș 757, 786, 839, 1025, 1067
iuș 757, 839
aleaș 758
uateaș 759
îngaș 758
alaș 758
alăș 758
arăș 758, 831, 1041, 1067
iarăș 1067
urăș 758
usăș 758
argeș 758
aleș 758
ugleș 758
ameș 758
emeș 758
omeș 758
eneș 758, 830, 1067
epeș 758
ipeș 758, 787
areș 758, 831, 891
ireș 758, 831
ureș 758
aseș 758
eseș 758
useș 758
ateș 759, 900
aliș 758, 830
ugliș 863
aboș 759
agoș 830
ugoș 831
aloș 759
iloș 759
atoș 759, 850
avoș 830
aleleaș 759
ailaș 759
amilaș 759
ațilaș 759
avilaș 759
at 759, 782, 816, 840, 883, 893, 960, 1067, 1070
eat 1067
iat 1067, 1070
ăt 759, 832, 852, 880, 903, 960, 1070
act 759
ect 759, 1070
et 759, 832, 849, 891, 960, 1070
iet 759, 832, 891, 1070
it 760, 787, 841, 849, 894, 896, 899, 907, 956, 1012, 1070, 1074, 1075, 1078
ît 880, 1070, 1074
alt 760, 786, 904, 960, 1074
elt 760
olt 760, 907
ult 760, 892, 1074, 1078
imt 1075
îmt 1075
ant 760, 1075
ent 760, 1075
int 760, 832, 960, 1075
înt 760, 784, 832, 960, 1075
ont 760, 898
unt 760, 833, 895, 898, 900, 956, 1076
ot 760, 787, 833, 895, 1076
apt 761, 833, 1067
ăpt 761, 833, 1077
ept 761, 833, 905, 1077
iept 761, 833, 905, 1077
ipt 761, 833
opt 761, 833, 1077
upt 761, 833, 1077
art 761, 833
ărt 1077
ert 761, 784, 790, 831, 833, 1077
iert 761, 784, 790, 831, 1077
irt 761
îrt 761, 833
ort 761, 832, 899, 963, 1077
urt 761, 832
ast 761
ăst 761
est 761, 907
ist 761, 1077
ost 762, 832, 1078
ust 762, 832, 851, 1078
ut 762, 831, 964, 1074, 1078
aut 762
acăt 900, 1079
eacăt 900, 1079
amăt 762
eamăt 762, 894, 907
apăt 763, 833, 884, 894, 907, 1079
eapăt 763, 833, 907
ipăt 1079
oaspăt 894, 1079
aet 762
îmbet 1079
ocet 762
aget 636, 762, 811, 831, 851, 894, 907
eget 636, 762, 831, 851, 884, 1079
iget 762, 831
uget 636, 762, 811, 831, 851, 884, 1079
aiet 762
uiet 763
îmblet 1079
oclet 762
uflet 1079
emet 762
esnet 894
unet 762, 894, 1079
ipet 763, 831, 884, 904, 1079
eștet 636, 763, 833, 964, 1079
uet 763
acit 636, 851
edit 1079
ugit 851
erit 763, 831
icot 763
oscot 763, 833
ohot 763, 831, 833, 851, 899
omot 763
ipot 763, 884, 899, 1079
opot 763, 884, 899, 907, 1079
espot 763
aut 763, 903, 964, 1079
ăut 763
eut 763
aț 763, 901, 1026, 1080
ăț 763, 834, 852, 900, 1027, 1080
eț 763, 834, 835, 1027, 1029, 1080
iț 764, 850, 1027, 1080
îț 764, 1080
alț 764, 784, 834, 893, 1080
ălț 764, 834
elț 764
îlț 764, 834, 893
olț 764, 835, 1027, 1080
ulț 764, 835, 1028, 1080
amț 764
eamț 764
emț 764
imț 764
anț 764, 781, 1028, 1080
enț 764
inț 764, 849, 1028, 1080
onț 765
oț 765, 835, 1028, 1080
arț 765, 835
ărț 765, 835
erț 765, 835

îrț 765
orț 765, 835
urț 765
uț 765, 835, 852, 891, 1029, 1080
iuț 765
îmbăț 835
arăț 834
urăț 766, 785, 834
ivăț 785
aceț 766
eceț 766
iceț 766
adeț 766
ideț 766
îndeț 766
undeț 766
ardeț 766
erdeț 766
eeț 766
ingeț 766
ungeț 767
argeț 767
ergeț 767
urgeț 767
ieț 767
emeț 767
erneț 767
apeț 767
epeț 767
ipeț 767, 835
upeț 767
areț 767, 785, 786, 834, 895, 1041, 1080
ureț 767, 834
iseț 796, 1041
aveț 894
iveț 888
aiț 766, 834, 1041
aliț 784
eliț 767, 834
oliț 835
uliț 834
aniț 767, 834, 850
elniț 834
olniț 767, 834
emniț 767
oniț 834
eriț 767, 834
auț 767
u 768, 836, 883, 1080
au 768, 901, 1081
eau 768, 1081
iau 768, 1081
ău 768, 836, 1081, 1083
eu 768, 836, 1081, 1082, 1083
ieu 768, 836, 1081, 1082
iu 768, 1018, 1082, 1083
îu 768, 1081, 1082, 1083
ou 768, 1083
însau 893
atau 893, 902
utau 893
acu 900
elcu 1083
escu 1083
adu 768
udiu 836
oliu 1083
eriu 849
ațiu 1083
ablu 769
oblu 769
ublu 769
aclu 769, 836
eclu 836
iclu 769, 836, 840
îclu 836
oclu 769, 836, 840
uclu 836
uflu 1083
emplu 1083
abru 769
ebru 769
ibru 769
imbru 836
obru 769
ubru 769
acru 769, 883, 892, 903, 1083
ocru 769, 892
ucru 769
edru 769
odru 769, 883, 892, 897
egru 769
igru 769
ipru 769
aspru 769
upru 769
atru 769, 786, 836, 883, 892, 1083
eatru 769, 786, 836, 883, 892, 1083
ătru 769
etru 769, 883, 892
itru 769, 904
iltru 769
entru 769, 787
întru 769
ontru 769
untru 769
otru 769, 883, 892, 897
eptru 769
astru 769, 1083
ăstru 769, 836
estru 769, 836
iestru 769, 836
istru 769, 1083
ostru 770
ustru 770, 784, 836
austru 770
asu 1083
oșu 1083
av 770, 850, 879, 883, 1029, 1083
eav 883
ev 770, 883, 1083
iv 770, 883, 1083
olv 883, 891
ov 770, 883, 892
erv 883, 892, 1083
îrv 800, 883, 892, 1011, 1083
uv 770, 883, 892
ubav 770, 901
îndav 892
ingav 770, 892
uhav 849
ilav 892
olnav 892
ex 1083
az 770, 837, 850, 882, 897 1029, 1062, 1083
eaz 770, 850, 882, 897, 1029, 1062, 1083, 1084
iaz 770, 882, 897, 1029, 1084
ăz 837, 882, 1084
ez 770, 833, 835, 836, 882, 901, 1029, 1084
iez 770, 836, 901, 1084
iz 770, 779, 849, 850, 882, 1030
îz 883
olz 770
anz 906
enz 752, 883, 892, 906
inz 771, 883, 892, 906, 1030
înz 771, 786, 788, 883, 892, 906
onz 771, 883, 906, 1030, 1084
unz 883, 892, 906, 1064, 1084
oz 752, 771, 882
arz 771, 883, 892
ărz 883
erz 771, 883
ierz 892, 1030, 1084
irz 771
orz 771, 882
urz 771, 882
uz 771, 848, 882, 1030, 1084
unăz 836
inez 754
epez 771
aliz 882
auz 771, 882

INDICELE CAPETELOR DE SERII PARALELE MORFOLOGIC ÎN VERSIUNEA FINALĂ

aba — abă
eba — ebă
aiba — aibă
alba — albă
umba — umbă
orba — orbă
aca — acă
ica — ică
arca — arcă
oarca — oarcă
irca — ircă
urca — urcă
ișca — ișcă
ada — adă
inda — indă
ala — ală
icla — iclă
ila — ilă
erla — erlă
ama — amă
arma — armă
uma — umă
îna — înă
amna — amnă
arna — arnă
erna — erne — ierne
oa — oă
apa — apă
ora — oră
atra — atră
asa — asă
alsa — alsă
ulsa — ulsă
alta — altă
ața — ață
ava — avă
iva — ivă
aza — ază
ambia — ambii
elgia — elgii
ozia — ozii
îmbă — imbi — îmbi
obă — oba
arbă — arba
ubă — uba
edă — eda
ergă — erga
elă — ela
împlă — împle
îrlă — îrle
asla — easla — asla — iesle — îsle
almă — alme
urmă — urma
emnă — emne
asnă — esne
esnă — esne
ună — una
epă — epa
ulpă — ulpe
ampă — ampa
intră — intre
astră — astre
estră — estre

untă — unt
aptă — apte — epte
eptă — epte
iptă — ipte
uptă — upt
artă — oarte
ertă — erte
urtă — urte
astă — oaste — este
estă — este
arță — arța
eură — eure
ab — abi
eb — ebi
imb — imbi
orb — orbelor
ac — aci — ăci
ec — eci
ic — ici
elc — elci
ulc — ulci
arc — arci
orc — orci

erc — erci
îrc — îrci
asc — ască
usc — uscă
ișc — ișcă
ușc — ușcă
uc — uci
aic — aici
abic — abici
ubic — ubici
eric — erici
alc — alci
ard — ardă
ulge — ulgeri
ere — um
use — uși
aste — ast
este — est
iste — ist
oste — ost
uste — ust
arcăle — arcele — erceje
agăle — agele — egele

acere — acerile
ecere — ecerile
icere — icerile
ucere — ucerile
edere — iedere — iederele — ederile
idere — iderile
indere — inderile
undere — underile
agere — agerele
egere — egerele — egerile
ingere — ingerile
îngere — îngerilor
iere — ierile — ierele
emere — emerele — emerile
epere — eperile
umpere — umperele — umperile
opere — operele
upere — uperele — uperile
erere — ererile
oasere — asere — aserile
atere — aterile

itere — iterele — iterile
ag — agi
eg — egi
ig — igi
ulg — ulgi
ing — ingi
îng — îngi
ung — ungi
ug — ugi
aleg — alegi
oci — oc
angei — ăngii
indeni — indene
egeni — agăn
armuri — arm
in — ini
în — îni
amăn — ameni
umăn — umeni
amen — ameni
asir — asiri — aseri
urăț — ureț
emeț — emeți — emete
iu — ii

Locul seriei **uls** muls, avuls, puls, impuls **(2284, 67v)** este la p. 904 după seria **aier (2284, 33v)**.

LISTA FACSIMILELOR

1–27 SMEUL NOPȚII, BAR 3215, 3rv–15rv, 16r 485
28–57 MARGO CONTESA, BAR 3215, 17rv–31rv 499
58–102 O PALMĂ SAU VOINICOS DA' FRICOS, BAR 3215, 32rv–53rv, 54r 516
103–105 RIGATUL FEMEILOR SAU LUMEA PE DOS, BAR 3194, 1r, 1v, 47r 540
106–145 [MINEGMII SAU FRAȚII CEI DE GEMINE], BAR 2283, 1r, 2rv–20rv, 21r 542

TABLA DE MATERII

OPERA DRAMATURGICĂ A LUI EMINESCU de PETRU CREȚIA . . . V
NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI de PETRU CREȚIA 1
SIGLELE PUBLICAȚIILOR 13
TABLOUL EDIȚIILOR de OXANA BUSUIOCEANU 17

TEATRUL ORIGINAL ȘI TRADUS

TEATRUL ORIGINAL

DRAMELE ISTORICE: DODECAMERON DRAMATIC

Decebal 35
Pacea pămîntului vine s-o ceară 58
Bogdan-Dragoș 69
Gruie Sînger 125
Alexandru cel Bun 145
Ștefan cel Tînăr 149
Petru Rareș 189
Cel din urmă Mușatin 192
Alexandru Lăpușneanu 199
Mira 233
Andrei Mureșanu 258
Povestea 288

Fragmentarium la DRAMELE ISTORICE 295

ALTE DRAME

[Călugărul și Chipul] 305
[Regina și Cavalerul] 311
Amor pierdut — viață pierdută 314

COMEDIILE

Comediile în versuri 335
Minte și inimă 335
Elvira în desperarea amorului 352
Convorbiri literare: Romancero español 356

Comediile în proză 358
Gogu tatii 358
[Județul Împăratului] 368
[Județul lui Vodă] 371

Fragmentarium la COMEDII 373

Vîrful cu Dor de F. de Laroc [Carmen Sylva] 379
Dialog între Diogen și Alexandru cel Mare de Fr. von Bodenstedt . . 423
Histrio de Guilom Jerwitz 425
Lais [de Karl Saar după Emile Augier] 443
[*Torquato Tasso* (v. 1–19) de Goethe] 476
[*Timon din Atena* (v. 1–134) de Shakespeare] 477
Diplomatul [lista personajelor] de Eugène Scribe și [G.] Delavigne 482

TRANSCRIERILE DE TEATRU

Smeul nopții 485
Margo Contesa 499
O palmă sau Voinicos da' fricos 516
Rigatul femeilor sau Lumea pe dos 540
[Minegmii sau Frații cei de gemine] 542

TRADUCERILE DE PROZĂ LITERARĂ

Lanțul de aur de Onkel Adam [C. A. Wetterbergh] 565
O baie caldă în Egipt de A. Dumas 575
O baie rece în Egipt de A. Danzats 578
Henrieta de Serrey de Armand de Lagniau 579
Descrierea ciumei în Thucydides 585
Maxime — Aforisme de La Rochefoucauld 588
Monstrul verde de [Gérard] de Nerval 590
O alegorie veche și pururea nouă [Criticon, III, 4, de Balthasar Gracian] 593
„Clanț! cu toții, frați iubiți!" de Mark Twain 597

DICȚIONARUL DE RIME

Lista abrevierilor folosite de M. Eminescu în Dicționarul de rime. . 603
[Versiunea finală] 605
[Versiunea pregătitoare] 772
[*Fragmentarium* LA DICȚIONARUL DE RIME] 891
ANEXĂ. Dicționarul rimelor textuale 909

COMENTARII de PETRU CREȚIA 1085
Decebal 1087
Pacea pămîntului vine s-o ceară 1089
Bogdan-Dragoș 1091
Gruie Sînger 1094
[Alexandru cel Bun]. 1095
Ștefan cel Tînăr 1096
Petru Rareș 1099
Cel din urmă Mușatin 1100
Alexandru Lăpușneanu 1101
Mira 1105
Andrei Mureșanu 1109
Povestea 1113

Fragmentarium la DRAMELE ISTORICE 1114
[Călugărul și Chipul] 1117
[Regina și Cavalerul] 1118
Amor pierdut — viață pierdută 1118
Minte și inimă 1119
Elvira în desperarea amorului 1121
Convorbiri literare: Romancero español 1122
Gogu tatii 1122

[Județul Împăratului] 1123
[Județul lui Vodă] 1123

Fragmentarium la COMEDII 1124
Vîrful cu Dor de F. de Laroc [Carmen Sylva] 1125
Dialog între Diogen și Alexandru cel Mare de Fr. von Bodenstedt . . 1128
Histrio de Guilom Jerwitz 1128
Lais [de Karl Saar, după Émile Augier] 1128
[*Torquato Tasso* (v. 1—19) de Goethe] 1131
[*Timon din Atena* (v. 1—134) de Shakespeare]. 1132
Diplomatul [lista personajelor] de Eugène Scribe și G. Delavigne . . 1132
Smeul nopții 1133
Margo Contesa. 1133
O palmă sau Voinicos da' fricos 1133
Rigatul femeilor sau Lumea pe dos 1133
[Ginegmii sau Frații cei de gemine] 1134
Lanțul de aur de Onkel Adam [C. A. Wetterbergh] 1135
O baie caldă în Egipt de A. Dumas 1136
O baie rece în Egipt de A. Danzats 1137
Henrieta de Serrey de Armand de Lagniau 1137
Descrierea ciumei în Thucydides 1138
Maxime — Aforisme de La Rochefoucauld 1138
Monstrul verde de [Gérard] de Nerval 1139
O alegorie veche și pururea nouă [*Criticon* (III, 4) de Balthasar Gracian] 1139
Clanț cu toții, frați iubiți! de Mark Twain 1140
Dicționarul de rime 1141
CORRIGENDUM LA VOLUMUL VII de D. VATAMANIUC 1147
BIBLIOGRAFIE de OXANA BUSUIOCEANU și D. VATAMANIUC . 1149
INDICELE NUMELOR DE PERSOANE de SIMONA CIOCULESCU și CLAUDIA DIMIU. 1163
INDICII DICȚIONARULUI DE RIME de OXANA BUSUIOCEANU . . 1167
LISTA FACSIMILELOR 1191
TABLA DE MATERII 1193

București

M. EMINESCU

OPERE VIII

TEATRUL ORIGINAL ȘI TRADUS
TRADUCERILE DE PROZĂ LITERARĂ
DICȚIONARUL DE RIME

M. EMINESCU

O P E R E

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ
DE
P E R P E S S I C I U S

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA
BUCUREȘTI

M. EMINESCU

Portret 1878

BAR Cabinetul de Stampe

ACADEMIA REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

M. EMINESCU

O P E R E

VIII

TEATRUL ORIGINAL ȘI TRADUS
TRADUCERILE DE PROZĂ LITERARĂ
DICȚIONARUL DE RIME

INVENTAR CARTI Nr. 27102

STUDIU INTRODUCTIV
DE
PETRU CREȚIA

CU 145 DE REPRODUCERI
DUPĂ MANUSCRISE

1988

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

R—79717, BUCUREȘTI, CALEA VICTORIEI 125

SECȚIA
București

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE UN COLECTIV DE CERCETĂTORI
DE LA MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

PETRU CREȚIA	stabilirea și afilierea textelor, comentariile
AURELIA CREȚIA-DUMITRAȘCU	stabilirea textului pentru teatrul original
OXANA BUSUIOCEANU	stabilirea textului pentru traduceri și dicționarul de rime; bibliografia editărilor
D. VATAMANIUC	cadrul istoric-literar

Secretar tehnic ILEANA RAȚIU

Coordonator

PETRU CREȚIA

OPERA DRAMATURGICĂ A LUI EMINESCU

Prezenta ediţie a fost lipsită, pentru primele ei cinci volume, de un studiu preliminar adîncit asupra conţinutului lor. Era şi firesc, poezia, mai bine cunoscută şi mai îndeaproape studiată, nu mai trebuia prezentată în cadrul marii ediţii critice. Dar de la volumul VI încolo Perpessicius simte nevoia să prezinte cuprinsul volumelor şi scrie pentru acel volum, *Eminescu şi folclorul*, apoi pregăteşte, pentru volumul VII, pe care n-a mai apucat să-l şi editeze, *Proza literară a lui Eminescu*. În felul acesta fiecare nouă secţiune a ediţiei este introdusă de cîte un studiu asupra fondului, schiţîndu-se o tradiţie care s-a statornicit, după Perpessicius, prin *Publicistica lui M. Eminescu* (pentru volumul IX, acoperind secţiunea IX—XIII) şi prin *Biografia intelectuală a lui M. Eminescu* (pentru volumul XIV, consacrat traducerilor), amîndouă datorate lui Al. Oprea.

Acum cînd, cu prezentul volum VIII, o lacună importantă a ediţiei a fost umplută, nevoia unei prezentări critice a ceea ce cuprinde volumul este poate şi mai imperioasă decît în alte cazuri. Într-adevăr, el cuprinde o parte importantă a operei majore a poetului, şi anume una al cărei chip adevărat ne-a fost pînă acum ascuns atît de scăderile activităţii de editare a dramaturgiei lui Eminescu cît şi, izvorînd sau nu de aici, de persistenţa aproape seculară a unor grele prejudecăţi.

Teatrul eminescian a fost vitregit de posteritatea poetului : deşi strîns legat de opera poetică a lui Eminescu, Perpessicius nu l-a editat, iar tradiţia de pînă acum nu a reuşit să impună o imagine consistentă a acestei părţi din activitatea literară a lui Eminescu. Aşa cum se înfăţişează în acest volum opera dramaturgică a lui Eminescu, ea este pentru întîia oară obiectul unei tentative coerente de restituire a unor unităţi textuale altminteri răzleţite în labirintul manuscriselor, după cum se poate vedea şi din nota filologică asupra ediţiei. Într-adevăr, textele pe care urmează să le analizăm s-au constituit abia în urma unor destul de laborioase operaţii de afiliere a unor texte lăsate de autor într-un stadiu cel mai adesea extrem de neorganizat. Analizele au a dovedi că nu am procedat arbitrar, că diferitele criterii filologice care au prezidat la organizarea pieselor eminesciene se verifică şi se confirmă prin analiza coerenţei interne a operelor. Am considerat că actul asamblării textelor are nu doar o latură filologică şi formală, ci şi una care implică înţelegerea structurii şi perceperea tensiunii interne a operei. Pe aceasta am încercat s-o înfăţişăm aici, refăcînd în lumea fantaziei poetice un discurs care depăşeşte şi totodată întemeiază actul filologic al editării.

Desigur un studiu exhaustiv al dramaturgiei eminesciene ar comporta abordarea şi, în limitele datelor existente, epuizarea tuturor aspectelor convergînd către ea. Într-o asemenea sinteză, concepută ca text de referinţă, ar trebui să fie tratată :

I ÎN PRIVINŢA FORMAŢIEI

1. relaţia trăită a lui Eminescu cu lumea teatrului, la care a participat de copil şi mai participa chiar în anii foarte tîrzii ai întunecării (copist, sufleur, actor, spectator)

2. relaţia cu textele dramaturgiei universale şi româneşti, de la tragicii greci, de la Shakespeare şi Schiller, faţă de care se află într-o relaţie nemijlocită, pînă la vodevilurile pe care le copia şi le sufla în trupele Vlădicescu-Tardini, Iorgu Caragiali, Mihai Pascaly

3. relația cu tratatele de teorie a artei dramatice, în special cel a lui Roetscher, pe care l-a tradus foarte de timpuriu

II ÎN PRIVINȚA JUDECĂȚII CRITICE

1. activitatea de cronicar dramatic
2. însemnările despre arta teatrală

III ÎN PRIVINȚA OPEREI DRAMATURGICE

1. dramaturgia originală
2. traducerile de teatru.

Iar pentru ca toate acestea să poată fi văzute nu numai în izvoarele lor biografice și culturale, nu numai în înflorirea lor într-o operă, ci și în felul în care au fost primite de posteritate, ar mai fi de tratat

1. tradiția editării textelor dramaturgice
2. considerarea lor critică
3. viața lor spectaculară, ca piese jucate și văzute.

Pentru realizarea unei astfel de sinteze lucrările pregătitoare nu lipsesc cu totul, dar ce se află disponibil este departe de a fi satisfăcător.

Ar mai fi necesară, de asemenea, o bună analiză a surselor istoriografice și literare, a gradului de apropiere de adevărul istoric, a gradului de conformitate la un model literar sau altul. Dar în această privință am considerat că, pentru moment, sînt suficiente cele spuse de G. Călinescu în capitolul despre cultură din monografia lui, cu adaosul cîtorva contribuții menționate în bibliografia prezentului volum, dintre care o atenție specială i se cuvine valorosului studiu introductiv, la *Opere*, 4 (ed. Aurelia Rusu), din 1978, pe care i-l datorăm lui George Munteanu, precum și capitolului *M. Eminescu* din *Istoria literaturii dramatice românești*, I, de Vicu Mîndra (Minerva, 1985).

Prezentul studiu se mărginește la înfățișarea, în linii generale a raportului dintre intenție și realizare la Eminescu ca dramaturg și la analiza, de astă dată cît mai adîncită, a cîtorva piese, acelea la care, indiferent de proiect, realizarea a însemnat și o trainică împlinire.

Eminescu și-a așezat de la bun început scrisul dramaturgic în cadrul istoric al unei nevoi de renovare și, la drept vorbind, chiar de instituire a unui teatru național. În această privință tezele fundamentale sînt enunțate, lucid și coerent, în articolul-program *Repertoriul nostru teatral*, publicat de el în „Familia" din 18/30 ianuarie 1870, deci pe cînd abia împlinise 20 de ani (OPERE, IX, p. 84—87) și pe cînd se gîndea să țină, în Maramureș, și o prelegere publică intitulată *În favoarea teatrului* (**2257, 58r**). Bilanțul pe care îl face în „Familia" tradiției dramaturgice românești este sever pînă la necruțare, dar, în linii mari, nu e deloc exagerat, și cere de la vremuri un teatru cu adevărat național, inspirat din marea dramaturgie universală : Shakespeare, marii spanioli din secolul de aur, Goethe, Victor Hugo *(Pe acest bard al libertății îl recomandăm cu multă seriozitate junimii care va vrea să se încerce în drame naționale române)*, dar și din categoria mai largă a ceea ce Eminescu numește *autori naționali* și anume nu *naționali românești, ci naționali în genere, adecă de aceia care, înțelegînd spiritul națiunii lor, să ridice prin și cu acest spirit pe public la înălțimea nivelului lor propriu* (p. 86). *Repet dar cumcă studiul cel serios al dramaturgilor* naționali, *acela numai poate să ne aducă ca să compunem un repertoriu național român* (p. 87). Lucrul cel mai important care reiese din fiecare rînd al articolului este nevoia adîncă și ferventă a unui teatru de edificare morală, de consolidare a sănătății și curățeniei moravurilor : *să ne folosim de împregiurarea asta așa de favorabilă, într-un timp în care atmosfera Europei întregi e infectată de corupțiune și de frivolitate, ca tocmai într-un asemenea timp noi să dedăm publicul nostru, folosindu-ne de neesperiința lui, cu creațiunile geniilor puternice, cu simțăminte mari, nobile, frumoase, cu idei sănătoase și morale* (p. 86). Și programul îi era atît de dîrz axat pe criterii etice încît, tocmai el, parcă făcîndu-se profetul unei anumite cumințenii mijlocii, scrie, ca un *censor morum* catonian, speriat de prestigiile frumuseții în sine : *Sînt bineveniți autorii aceia cari, chiar cu talent mai neînsemnat, î[și] dau o silință onestă de a scrie solid și sănătos, fără jignirea moralei și a cuviinței, adeseori încă autori de aceștia sînt mai de preferat decît de aceia cari strălucesc prin luxul cel bogat al fantaziei, prin verva cea plină și strălucită a spiritului; tot așa precum adeseori e mai de preferat apa cea vie, curată, proaspătă, care constituie o condițiune neapărată a vieței, înaintea chiar a parfumatelor vinuri ale Orientului.* Acest poet mirific, care scrisese deja și chiar pe atunci scria altfel, și altfel, avea să scrie mereu, promulga, e drept că dintr-o adîncă înțelegere a momentului național, un program parcă gîndit de un pașoptist ardelean.

Să nu uităm însă că *Repertoriul nostru teatral* are un caracter polemic, vizează cele mai flagrante scăderi, măsoară acerb diferența dintre nevoile grave ale unei culturi românești moderne pe cale să se constituie și puținătatea izbînzilor de pînă atunci, dintre severitatea unui ideal și frivolitatea multor realizări. Poetul avea însă deplina conștiință a autonomiei actului estetic de vreme ce găsim în manuscrise, ca ciornă a unei dezvoltări proiectate a însăși articolului din „Familia", o însemnare ca aceasta : *Zicînd într-un număr trecut că drama trebuie să [fie] morală ca litera evangheliului, cu asta n-am zis doar cumcă ea să devină* mijlocul *religiunei pentru a se ajunge la un scop oarecare. Artea nu se poate degrada pînă la mijloc, ea și-e sie însuși scop. Scopul artei e artea — frumosul. Creațiunile artistice cari sînt mijloc numai pentru un scop care nu-i imanent artei se numesc tendențioase* (**2257, 62r**). Ceea ce, în mintea poetului se unea cu o pătrundere adîncă a rolului artei în viața națională și în constituirea unei conștiințe naționale unitare, cum reiese din însemnarea, scrisă tot la Viena, prin 1871, deci nu mult după articolul din „Familia" din care este bine să dăm un cît mai larg citat atît pentru că reprezintă un punct înalt în înțelegerea fenomenului dramaturgic în cadrul culturii naționale cît și nu mai puțin pentru că, în general, asemene însemnări integrate în contextul lor ideal ies din risipirea lor nebuloasă și capătă viață și relief : *Arta, grămădind într-un punct trăsuri caracteristice cari se aflau risipite, aduce în locul unor simțiri vage, de-o corelațiune îndoielnică, tablouri întregi și unitare din viața caracteristică a poporului, astfel încît viața individului ce le concepe [î]și cristalizează și ea trăsurile singulare ce le avea asupra națiunei sale într-o singură și mare intuițiune organică. Arta [. . .] produce astfel o conștiință unitară publică, [. . .] dezvoltarea și mai largă, și mai complectă, ale acelor trăsuri caracteristice ale poporului, întărirea solidarității subiective dintre indivizii singulari ai lui [. . .]. [În] dramele istorice, care întăresc legătura prin aceea că arată ce-au făcut părinții noștri împreună, [în] comedii, care arată ridicolele societății* noastre *de cari rîdem toți și pe cari acum le-avem într-un tablou cristalizat dinainte-ne, [în] drama burgheză, în care vedem mizeriile ce căutăm a le vindeca, în scurt în toate astea vedem icoana traiului nostru laolaltă, rele și bunuri ce le petrecem împreună ; în fine acest etern laolaltă și împreună, și icoana lui estetică, ne face ca să ținem și mai mult laolaltă și-mpreună.*

Dar opera dramaturgică a lui Eminescu nu s-a născut, pe liniile formulate mai sus, doar din aceste premise teoretice și din sentimentul că artistul *național* are a se angaja adînc în dinamica istorică a poporului său. Știm cu toții în ce măsură, de mic, poetul a fost părtaș de viață la viața teatrului românesc, ale cărui trupe și spectacole le-a însoțit cu pasul și cu sufletul în peregrinările lui, ca profesionist (sufleor, copist, puțin actor[1]) și cu judecata lui, ca asiduu cronicar dramatic. Eminescu i-a iubit teatrului tot, neastîmpărul, măreția și micile mizerii, mirosul culiselor și al decorurilor, micul și marele bagaj de iluzii, relația vie cu oamenii, mereu alții, eroismul obscur și trecătoarele triumfuri. Pînă tîrziu, în anii întunecării, imediat după ce s-a dezmeticit din boală la Oberdöbling, prin februarie 1884, se duce, cu Chibici, la Burgtheater din Viena și vede *Hoții* lui Schiller, cu marele Keinz, după care cei doi au discutat mult despre Schiller, iar Eminescu a recitat numeroase strofe (I. Massoff, *Eminescu și teatrul*, p. 176). În același an, după ce s-a statornicit la Iași, tot iarna, face pe sufleorul, de dragul copiilor Aglaiei, la care era în vizită și care puseseră în scenă, acasă, *Florin și Florica* de Alecsandri. Se cerea un sufleor, iar copiii se codeau să-l roage „dar Eminescu, văzînd încurcătura lor, se oferi singur, zîmbind, să le facă acest serviciu [. . .]. Improvizară un fel de cabină, cu ajutorul unui paravan și al unei noptiere, ca pupitru. . . Eminescu era palid, părul negru contrasta cu fața albă" (Eugen I. Păunel, în CL*, 1939, nr. 6—9).

Peste doi ani, prin toamna 1886, se ducea la liceul unde era director Vasile Burlă să-i ceară voie să ia cîțiva elevi la teatru, să vadă o piesă : *Lasă băieții să meargă la teatru, uite, se joacă* Venețiana. *Piesa, nu-i lucru mare de capul ei, dar Popescu e foarte bun artist. [. . .] Dă-le drumu', că mai mult or să învețe ei de la o reprezentație a unei piese, mai cu seamă cînd e bine jucată în românește, decît de la o lecție franțuzească.* (State Dragomir, *Amintiri despre Eminescu*, în *Mihail Eminescu, Literatură*, Iași, 1903, p. 25). S-a revăzut chiar, la Botoșani, în 1887 cu trupa lui Al. Vlădicescu, cu care a evocat, cald și lucid, amintiri din tinerețea lui cernăuțeană (Torouțiu, VI, p. 413, în scrisoarea lui Al. Vlădicescu către N. Petrașcu : „entuziasmu[l] cu care vorbea m-au făcut să lăcrămez"), iar mai tîrziu, la București, în 1888, în preajma prăbușirii definitive, tot mai ieșea uneori seara, la Teatrul Național, cu N. Petrașcu : „el sta în fundul lojei, liniștit și cu mîinile una în alta, privind jocul actorilor" (N. Petrașcu, *Mihai Eminescu*, 1892, p. 36).

Era deci firesc ca Eminescu să scrie teatru, atît din sentimentul că are a contribui la creșterea culturii naționale cît și din dragoste intrinsecă pentru această formă de expresie.

---

[1] Și chiar și mai de timpuriu, ca amator. Era încă un copilandru, la Cernăuți. *În Suveniri din copilărie* notează : *Teatru l-am jucat o dată în odaia din pod, în care ședeam cu armanul, a doua în grădină* Landhaus an der Heerstrasse, Libelei am Fenster (**2291, 35**), amîndouă piese ale lui August de Kotzebue.

* Pentru abrevierile folosite vezi *Siglele publicațiilor*, p. 13—16.

Şi, de bună seamă, dintr-o înzestrare nativă, imanentă formei sale interioare, care face ca atîta din opera sa poetică să aibă caracter dacă nu scenic măcar înalt declamabil şi că multe dintre poeme sînt constituite dintr-un număr de glasuri, care se întîlnesc nu numai în urechea unui ascultător ci şi în ochiul unui spectator virtual. *Scrisoarea III* nu e decît un exemplu. Şi chiar cînd glasul e singur, nu o dată mijeşte stilul monologului dramatic. Oricum, de foarte timpuriu şi pînă la sfîrşit, Eminescu a scris sau a vrut să scrie teatru, ca mînat de o dublă vocaţie. Şi atunci, se va zice, de unde aproape inexistenta lui reputaţie de dramaturg. Întîi, pentru că faima lui de poet s-a constituit şi s-a consolidat în istoria culturii pe temeiul poeziilor publicate în timpul vieţii, încununate cu ediţia princeps Maiorescu, iar dintre scrierile dramaturgice originale n-a publicat nici una măcar. Al doilea, pentru că, exceptînd juvenila *Amor pierdut — viaţă pierdută*, o nu foarte fericită lucrare dramatică în proză, şi aceea doar încheiată dar nu definitivată, Eminescu nu a dus la capăt, în sensul strict al cuvîntului, nici o scriere dramaturgică. Al treilea, rezultînd din cele de mai sus, nu i s-a jucat nici o piesă. Or, reputaţia unui dramaturg numai aşa se statorniceşte. Absent din circulaţia valorilor de cultură teatrul lui a rămas absent dintre noi pînă în zilele noastre şi este problematic dacă prea recentele ediţii integrale, cea a Aureliei Rusu şi cea de faţă, îi vor da o prezenţă comensurabilă cu stăruinţa lui secretă de dramaturg şi cu valoarea teatrului său. Va fi nevoie pentru aceasta de ediţii scenice şi de reprezentaţiile corelative, altfel scrisul său în această sferă va rămîne cel mult obiect de studiu şi, în cel mai fericit caz, o anexă, chiar dacă nu neînsemnată, a producţiei sale poetice.

Şi totuşi a scris teatru toată viaţa. A început, copil de trupă teatrală itinerantă, prin a scrie două trei cuplete vesele, în completarea sau întărirea cîte unei piese a altcuiva (vezi p. 1134). Apoi, în aceeaşi vreme, 1868—1869, produce ceva care abia dacă are rang de scriere dramatică şi este de tot juvenil, un monolog aprins şi platonizant, *Cassiodor*, vreme în care se pierde în proiectele nebuloase ale *Mirei*, care este totuşi primul proiect de dramă istorică. Nu mult după asta, în răstimpul aceloraşi luni, din motive care merită să fie adîncite, izbuteşte să încheie într-o primă formă *Amor pierdut — viaţă pierdută*, adînc tributară temei *Verginei murinde*, care i-a obsedat tinereţea (Toma Nour din *Geniu pustiu* declară : *Citesc adeseori pe* Emmi, *singurul lucru în lume care-mi poate stoarce lacrimi. [. . .] Pentru mine [moartea] e un înger drag, cu o cunună de spini, cu faţa palidă şi cu aripi negre).* Apoi, brusc, în 1869, un poem dramatic dinastic, *Povestea*, dedicat tinerei prinţese de Wied, dar totodată, de pe acum, slăvitei vremi a marelui Ştefan. Iar tradiţiei paşoptiste transilvane i se datorează prima versiune a lui *Andrei Mureşanu*, în care accentul cade pe soarta vitregă a poporului român şi în care poetul şi luptătorul Mureşanu e mai aproape de modelul său istoric. În anii vienezi îl atrage în schimb, ca dramaturg, poezia sfîrşiturilor de vremi mari, figura lui Petru Rareş întîi, în două proiecte *(Petru Rareş* şi *Cel din urmă Muşatin)*, reluate şi integrate, în altă perspectivă în *Ştefan cel Tînăr*, în care tema apusului dinastic se împleteşte iarăşi, ca în *Mira*, ca în *Amor pierdut — viaţă pierdută*, cu tema fecioarei nebune, palide şi visătoare, trecîndu-şi umbra prin cumpăna vremilor. Tot pe atunci începe să se arate interesat de comediografie (anunţată în unele replici din *Amor pierdut . . .*) şi scrie atît proiectul unei comedii de caractere cît şi o diatribă antinegruzziană, *Convorbiri literare: Romancero español*, în care se anunţă verva de mai tîrziu. Nu pleacă însă din Viena fără a mai scrie o a doua versiune din *Andrei Mureşanu*, datorată de data asta unei violente întoarceri spre tema răului din lume şi spre pesimism, provocate fără îndoială de gustul amar pe care i-l lăsaseră activităţile României June şi chiar serbarea de la Putna. Şi, tot aşa de sigur, o nouă orientare a intelectului către o meditaţie mai sumbră, hrănită dar nu izvorîtă din lectura lui Schopenhauer.

Vin apoi anii Berlinului, în care inspiraţia poetului urcă şi se lărgeşte spre universal. Sînt anii unor mari poeme ca *Memento mori* şi *Povestea magului călător în stele*, dar şi a unor proiecte dramatice corelative, căci *Decebal* şi, ceea ce îi poate sluji drept prolog, *Pacea pămîntului vine s-o ceară*, sînt în chip limpede legate de episodul dacic din *Memento mori*, în timp ce *Călugărul şi Chipul* nu este decît dramatizarea părţii finale din *Povestea magului. . .* (aleasă ca atare pentru prezenţa acolo a Chipului, fecioară şi ea, făcută din raze şi amăgire, de neajuns, dar veşnic de iubit). Aripa e mai mare, în poezia lui Eminescu vibrează patosul istoriei universale şi al universului însuşi, a marelui cosm. Cît de ciudat apare între acestea fragmentul *Regina şi cavalerul*, subprodus insolit al cine ştie căror lecturi marginale. Dar nu atît de ciudat, şi totodată nu atît de firesc ca savurosul fragment *Elvira în desperarea amorului* pe care atît de bine l-a intuit Perpessicius ca fiind textul scris pentru un ilar teatru de păpuşi, în tonuri groase, calculate impecabil să amuze orice inocenţă.

Strămutat la Iaşi, poetul stăruieşte şi adaugă, în partea comediei *[Judeţul Împăratului]*, care aminteşte de *Elvira. . .*, dar are un sens mai adînc legat de folclor şi de mitologia lumii patriarhale. Terminată, ar fi intrat în repertoriul clasic al comediei româneşti inspirate din lumea rînduielilor arhaice şi a basmului. În schimb de *Gogu tatii*, neterminată şi ea, e

poate mai puţin păcat, inspirată cum e din tradiţia comediografică instituită de Alecsandri, din reminiscenţe de comedie clasică (pe alocuri goldoniană) şi din ideologie sociologică şi politică. Tot în vremea aceasta inspiraţia tragic-amară se reîntrupează în a treia şi ultima versiune din *Andrei Mureşanu*, de data aceasta pe deplin cufundată în şi exaltată de metafizica răului universal. Din Mureşanu al neamului rămîne prea puţin, dacă nu deloc, în schimb în grava dezbatere dintre glasul poetic şi lume se amestecă (într-un chip a cărui raţiune iarăşi trebuie determinată mai de aproape de cercetarea viitoare) graţioase, inane voci cosmic-muzicale : silfi, sirene, delfini, izvoare şi vînturi. Tot la Iaşi, Eminescu începe două drame mitic-istorice, *Gruie Sînger* şi *Bogdan-Dragoş*, pînă la un punct croite din aceeaşi materie, dar despărţindu-se apoi în mod esenţial. Cum se desparte de fapt şi a doua, *Bogdan-Dragoş* care, scriind-o, i s-a rupt poetului în două : o tragedie intensă de model shakesperian şi, cu al doilea şi al treilea act, devenite de fapt autonome ca *Nunta lui Dragoş*, trecînd în inspiraţie idilic-erotică, vag colorată în cîteva ceţoase încercări finale, de o undă mai sumbră, întoarsă către faţa din nou tragică a lucrurilor. Oricum, prin dramele acestea Eminescu reintră din nou în sfera dramei istorice în care, trecut la Bucureşti, rămîne pînă la capăt, atît cu proiectul *Alexandru cel Bun*, deschis puternic, încordat, spre un sfîrşit de regn, cît şi, mai ales, cu încununarea operei sale dramaturgice : *Alexandru Lăpuşneanu*. Din *Alexandru cel Bun* derivă, nu încape îndoială, în ton comic, *[Judeţul lui Vodă]*, un fragment perfect în felul lui, impostat tot în atmosfera de judecată arhaică voievodală, în tonuri solemn-voioase. Iar vremii de la Bucureşti îi datorăm şi o piesă de moravuri, o comedie burgheză, sigur inspirată de motive biografice legate de Veronica şi totodată de o magistrală stăpînire a versului, a scenariului, a personajelor.

Ca şi gustul insaţiabil pentru spectacolul teatral, patima de a scrie teatru nu l-a părăsit pe Eminescu nicioadă, nici cînd a intrat în anii de negură şi de neputinţă. Avem mărturii în acest sens. Nu că ar fi scris ceva, dar năzuia să scrie, îi era gîndul plin de setea aceasta. Mereu alături, ca o umbră, reveria de a scrie poezii, poezii noi devenite himere. O recrudescenţă a dorinţei de a scrie teatru se constată către sfîrşit, la Botoşani, în toamna lui 1887, cînd o remisiune a bolii îl umpluse de amăgiri şi de o febră de a scrie ale cărei urme s-au pierdut odată cu toată biata chivernisită a Harietei, vîndută în piaţă, cu toba. Iar în iarna aceluiaşi an un O. Pursch povestind o împrejurare în care Eminescu îl întreba, răspunzînd tot el, ce deosebire găseşte între *Faust* de Marlowe, de Goethe şi de Lenau, atesta (O. Pursch, *Amintiri*, „Ramuri", Craiova, IV, 1909, p. 509—510) că poetul lucra la o dramă intitulată *Trei flori albe*. Dar ce anume flori vor fi fost acestea trei şi în ce cadru dramaturgic vor fi înflorit nu vom şti niciodată. Fapt este că pînă la urmă Eminescu nu s-a dat bătut. A sfîrşit scriind tot o dramă, *Lais*. Nu era a lui, era împrumutată de dragul de a scrie impecabile versuri. Dar va rămîne a lui în eternitate prin înseşi acele impecabile versuri şi pentru patosul tîrziu, înfrînt, cu care şi-a asumat-o. A fost ultima lui lucrare literară.

De altfel, alături de ceea ce ni s-a păstrat, avem cîteva mărturii care dovedesc că mintea lui zămislea mereu fantasme scenice, că exista în el o tensiune care îl împingea mereu în această direcţie, chiar atunci cînd nu ştia nici cum va ajunge la ţel nici dacă va ajunge. De la Viena îi scria lui Negruzzi, la 11 februarie 1871 : *Cînd eraţi la Viena mă întrebaţi dacă nu port ceva în minte. Port şi eu acum ceva : o dramă epică, din care însă n-am scris pîn-acuma nici un şir. Nu sînt încă în clar nici cu forma, nici cu fondul, nici cu părţile singulare, nici cu raportul în care acestea să steie. Sînt mai mult umbre ce le aruncă în închipuirea mea nişte forme care au să vie de-acu-nainte. Însă tare-mi pare mie că va rămînea pe veci nescrisă (Studii şi documente literare*, I, p. 319—320). Poate de aceea, întrebat prin septembrie al aceluiaşi an, 1871, de I. Pop-Florentin, acolo la Viena „dacă nu lucrează în dramă" a răspuns, reticent, că *pentru aceasta se cere talent special* (I. Massoff, *Eminescu şi teatrul*, p. 210). Sau, cum spunea cu alte prilejuri, circumstanţe mai favorabile : Altfel *de împrejurări decît ale mele trebuiesc pentru a produce ceva mare* şi bun totodată" (SDL, I, p. 320). Vorbind de abundenţa de proiecte neîmplinite, mai avem, pentru anii de mai tîrziu ai maturităţii depline, o mărturie de preţ, a Mitei Kremnitz : „Am vrut să-l decid să scrie o dramă, pentru că îmi spusese de multe ori că are capul plin de imagini şi motive, însă el îmi obiectă că n-are timp" (SDL, IV, p. 39). Erau anii viforoşi ai gazetăriei.

E vreo structură în toate acestea? Scrierile lui de teatru par un compromis întîmplător între vocaţie, împrejurări şi cîteva tipare din adînc. Dar în fond cîte cariere literare se întemeiază pe altceva? Şi de altfel o structură tot se discerne de la un punct, acela atestat de succesiunea de proiecte reunite de noi în *FRMG-1, B, I, 1—5*.

Aceste 4 liste de titluri sau de personaje se împart în două grupe : *1* şi *3* nu reprezintă o încercare de sistematizare a producţiei sale dramaturgice, ci sînt doar nişte *aide-mémoire* cuprinzînd, fără vreo ordine anume, titlurile unor piese deja scrise şi ale altora, de scris într-un viitor dacă nu imediat măcar coerent cu intenţiile momentului (1868, 1869, 1873). Dintre piesele notate Eminescu scrisese sau avea să scrie, în diferite faze de redactare, *Gracchus Baboeuf*,

Mira, *Decebal* (juxtapunîndu-i și *Pacea pămîntului vine s-o ceară*, nemainumită aici), *Amor pierdut — viață pierdută*, *Ștefan cel Tînăr* și tradusese *Histrio* de Jerwitz. Dintre celelalte o parte le putem considera ca proiecte abolite prin însăși resorbirea materiei lor în piesele scrise : *Crucea-n Dacia* sau *Joe și Crist* în *Pacea pămîntului*, . . ., *Mihai cel Mare* și *Anna Movilă* în *Mira* (care și așa este destul de neunitară ca să încapă în ea mai multe planuri). *Napoleon* n-a fost scris niciodată ca dramă dar titlul trimite ușor, ajutînd și cronologia, la */Oda către Napoleon/* care avea peste cîțiva ani să se transfigureze în *Oda în metru antic*, devenind de fapt o altă poezie. Dar */Oda către Napoleon/* este și ea un poem remarcabil, căruia pe viitor ar trebui să-i dăm statut autonom. Am avea deci încă un caz de tranziție de la inspirația dramaturgică la aceea pur poetică. Ca nerealizate în nici un fel, mai rămîn, în marginile istoriei naționale : *Ovidiu în Dacia*, *Doamna Chiajna*, *Doja*, *Horia* și *Leul murind* (dacă nu cumva acesta e legat într-un fel oarecare de *Povestea*, unde apare și sintagma *leu murind* și Ștefan cel Mare, căci leul el trebuie să fie) ; iar cu subiect din istoria universală : *Solomon*, *Nero* și *Isebart*. Ambițioase proiecte de la care abdică și, întors la Iași în 1874, caută să se restrîngă la istoria românească sau, și mai strîns, la aceea a Moldovei. De atunci datează, la oarecare distanță în timp, listele *4* și *5*. Prima are un titlu, acela de *Dodecameron dramatic*, adică serie de 12 piese gîndite ca un ansamblu. Întîi, se vede din numerotare, Eminescu n-a voit să includă decît cronica Mușatinilor, dar i-au ieșit numai 10 momente la care a adăugat, ca al 11-lea, pe *Lăpușneanu*, a doua oară, cu a doua domnie; iar apoi l-a pus în frunte pe descălecătorul Dragoș Vodă și i-au rezultat 12, dar n-a mai renumerotat. Lista *5* nu este decît dezvoltarea și detalierea precedentei, cu adausul unor caracterizări de personaje și al unor notații privitoare la diferite intrigi posibile. Dar vicisitudinile inspirației și ale redactărilor au dus la o serie, oarecum diferită, aceea din prezenta ediție, în care au intrat și alte titluri, neprevăzute în listă, de piese scrise înainte sau după redactarea listei și care au luat locul celor care, trecute fiind în listă, n-au mai fost scrise. Hazardul a vrut să fie tocmai 12. În fond între *Dodecameronul* proiectat și cel realizat nu este o mai mare sau o mai surprinzătoare diferență decît între planul fiecărei piese în parte și realizarea ei. Căci rămîne adevărat că, întors în țară, Eminescu a vrut să-și concentreze scrisul său dramaturgic cu temă istorică în limitele istoriei naționale concepută ca frescă și orînduită potrivit cronologiei domniilor (pe care și-o notează atent în multe locuri ale manuscriselor). Și chiar își concentrează lecturile în acest sens : *Cronicile și cîntecele populare formează, în clipa de față, un material din care culeg fondul inspirațiunilor* îi scrie el Veronicăi Miele către iarna lui 1874 (SDL, IV, p. 127). Astfel că citește asiduu cronicile românești și consultă, conspectînd, scrierile lui Hașdeu, *Istoria* sa critică, precum și publicațiile acestuia „Arhiva istorică a României" și „Columna lui Traian", traduce primul volum din *Fragmentele* lui Hurmuzaki. De acolo și-a tras inspirația, însă doar plecînd de la fapte și luîndu-și cele mai mari și mai fanteziste libertăți, ca în orice operă de poezie. Tot așa cum nu se simțea tributar nici planurilor sale de ansamblu sau de detaliu. Asupra lor nu prezidă o fermă decizie de înfăptuire întocmai, decît poate în lumea nocturnă a strădaniei sale, în care gîndul lui era mai mare decît însăși lumea. A tot croit la planuri, dar în realitate lucra ca un miner într-o mină de cărbune diamantifer, săpînd galerii unde nimerea, într-un adînc întuneric constelat de astre doar știute undeva deasupra. Nici piesă de piesă nu prea izbutea să ajungă la vreun capăt și e vremea, dacă nu să ne întrebăm de ce, să arătăm cum lucra. Cîtă vreme e vorba de poezie știm bine că unei fabuloase generații spontanee de scripte, unui elan uriesesc pe care în genere l-a ținut secret, îi urma alegerea cîte unui segment și apoi un travaliu aproape nesfîrșit, versiune de versiune, pînă la ultima, care, cînd e vorba cu adevărat de ce voia Eminescu, nu e niciodată cea definitivă. În cazul dramelor nu proceda însă așa. Făcea un plan, o listă de personaje, un proiect-rezumat al acțiunii, deschidea o perspectivă largă și totuși bine încheiată, apoi, după ce scria cît scria, abandona fără să mai revină. Dar, se va zice, de unde, atestate chiar de acest volum, atîtea versiuni pregătitoare ale atîtor segmente de dramă. E drept, dar insista exact asupra zonelor în care presimțea împlinirea unui fragment de poezie. Renunța la orice extensiune în favoarea travaliului atent pe o porțiune privilegiată. Dar niciodată în favoarea structurii dramatice, întotdeauna în folosul elaborării unui fragment de poezie. Aici e poate bine să fie citat un fragment premonitoriu, din scrisoarea lui de la Viena, adresată lui Iacob Negruzzi, din 6 februarie 1871, vorbind de a doua versiune din *Andrei Mureșanu* : *De drama mea n-are să fie nimica, pentru că nu știu ce formă să-i dau, pentru că nu e dramă. S-ar potrivi poate mai mult pentru-un epos, dar atunci aș pierde vioiciunea scenelor și a caracterelor ce-mi trec prin minte. Cum vă spun, n-are să fie nimic de ea; simț cum se desparte întregul ei în părți constitutive din cari fiecare își pretinde independența ei. De-ar fi fost să fie, apoi ar fi fost cam în maniera lui* Faust, *deși nu totuși.*

Același lucru s-a întîmplat mai tîrziu, cum arătam la locurile respective, cu *Bogdan-Dragoș* și cu *Ștefan cel Tînăr*, deși e bine să spunem încă o dată aici că Eminescu proceda și invers, năzuind să integreze în drame poezii gata scrise sau fragmente de poezii, cum se dovedeș-

te în cazul *Mirei*, al lui *Decebal*, al lui *Petru Rareş*, al lui *Alexandru Lăpuşneanu*, al comediei *Minte şi inimă*. Mai mult, într-un caz, cum am mai spus, Eminescu converteşte în structură dramaturgică, în *[Călugărul şi Chipul]*, un larg pasaj de poezie (poemul *Povestea magului călător în stele*). Astfel că opera poetică şi cea dramatică sînt legate prin zeci de trainice fire. Iar sensul general al acestei legături este cel enunţat mai sus : că în dramaturgie poetul insistă mai ales asupra pasajelor de factură poetică, pe care le trece prin obişnuitul lanţ de încercări tot mai izbutite dar că arareori a încercat să încheie structurile dramatice şi cu atît mai puţin ca, odată încheiate, să le reia în ansamblul lor. *Andrei Mureşanu* e doar aparent o excepţie, pentru că între ultima versiune şi cea dintîi diferenţa nu e de finisare, ci aceea de la un poem dramatic la altul. Singura excepţie reală este *Alexandru Lăpuşneanu* pentru care avem două versiuni (prima fiind însă neîncheiată) şi lucrul e semnificativ : *Alexandru Lăpuşneanu* este ultima dramă originală scrisă de Eminescu şi aceea în care dă semne că intrase pe deplin în stăpînirea, cu vie originalitate, a meşteşugului de dramaturg.

O altă caracteristică a activităţii lui Eminescu în acest domeniu este legată tocmai de unele dintre reuşitele sale : lipsa de comună măsură între proiect şi realizare. De data aceasta nu mai este vorba de simplă abandonare a unor proiecte favorizate o clipă şi apoi date uitării. Este vorba de faptul că din toată abundenţa proiectelor, din mulţimea personajelor, a actelor, a scenelor plănuite se alegea ceva care adesea nici nu se mai desfăşoară pe liniile prescrise, capătă altă structură, altă interioritate, altă tensiune. De obicei îi reuşeşte un act care, odată realizat, epuizează substanţa dramatică şi trăieşte în sine, ca o unitate autonomă şi autosuficientă. Acesta este cazul cu *Decebal* (căruia *Pacea pămîntului vine s-o ceară* îi serveşte drept prolog); cu *Bogdan-Dragoş*, care se reduce de fapt la singurul act numit *Cornul lui Decebal* şi de care, în cursul redactării, *Nunta lui Dragoş* se desprinde ca de sine stătătoare, redusă şi ea la partea ei vie, idila nocturnă dintre Bogdan şi Ana, neurmată de fastele nici unei nunţi ; cu *Alexandru Lăpuşneanu*, care se reduce şi el la o singură unitate, dar puternică şi ajungîndu-şi pe deplin.

Aceasta a scăpat judecăţii rostite de tradiţie cu privire la scrierile pentru teatru ale poetului ; privind prea mult către intenţii, a scăpat din vedere împlinirile, n-a ştiut să le aleagă din ceaţa unor visări nu prea stăruitoare, să izoleze biruinţele, să le pună în valoare, să le dea viaţă scenică demonstrîndu-le excelenţa şi vitalitatea.

N-a fost să fie aşa. Din simplul motiv că, inovînd decisiv în materie de teatru românesc, Eminescu n-a făcut nici un gest menit să-l înscrie, la vreme, în istoria lui. Lumea de fantasme scenice care bîntuie manuscrisele a rămas în taina lor pînă în vremile noastre. Ca atît de mult din poezia lui, şi din cea mai mare. Pînă şi puţinul care i-a fost tipărit după moarte, încă de relativ timpuriu, a rămas fără soartă. Ar fi fost în teatrul tragic, în drama istorică, în altele chiar, tot atît de mare cît Caragiale în sfera sa. Ar fi fost? Chiar şi este, dar nu în vremea lui. De-ar fi consimţit să se înscrie în ea ar fi determinat un alt curs al dramaturgiei române.

Într-adevăr, în faţa faptelor trebuie să se risipească o prejudecată : aceea că Eminescu, atît de mare poet, era un prea mare poet pentru a izbuti să fie un mare dramaturg, în versuri sau în proză. Nu e nici un adevăr aici, decît cel mult că poetul l-a slujit într-o foarte mare măsură pe dramaturg. Dar l-a slujit ca dramaturg, în ceasurile bune ale acestuia, ceasuri care nici n-ar fi existat fără o preeminentă înzestrare specifică. Căci fără această înzestrare specifică Eminescu n-ar fi un dramaturg comparabil cu Schiller şi cu Kleist, oricît am pune la socoteală mare lui experienţă livrescă şi spectaculară a teatrului, pe toată scara ei, sau studierea atentă (şi ca traducător) a tratatului lui Roetscher, sau lunga lui carieră de cronicar dramatic atît de avizat.

În ce a scris mai izbutit, în *Decebal*, în *Bogdan-Dragoş*, în *Alexandru Lăpuşneanu* întîlnim tot ce face pe marele scriitor de piese de teatru : caracterizarea puternică a unor personaje centrale complexe, ştiinţa alegerii şi manevrării comparsilor, capacitatea de a constitui structuri riguroase şi de a împleti bine intriga, meşteşugul impecabil al dialogurilor, plierea versului la necesităţile specifice dramei. Şi totul nu ca pur meşteşug, ca tehnică exterioară, ci aşezat pe temeiuri şi structuri de profunzime ale fantaziei dramatice, pe constelaţii de imagini şi de idei care controlează şi organizează strict, din adînc, desfăşurarea acţiunii şi patosul personajelor. Şi apoi, cînd se judecă un scriitor de teatru ca Eminescu, se uită prea adesea că Eminescu e un dramaturg romantic, care trebuie judecat după canonul a ceea ce e izbutit şi durabil în acel teatru, în care străbate o altă tensiune conceptuală şi existenţială, care se situează în alt orizont decît cel clasic. Ca cei mai importanţi dintre romantici Eminescu scrie un teatru în care poezia este o componentă constitutivă şi esenţială; inclusiv poezia de idei. El merge departe pe acest drum şi este singurul dramaturg al secolului al XIX-lea românesc care, dincolo de situaţii şi de acţiuni, face simţite conflicte esenţiale, între entităţi care depăşesc contingenţa întruchipării lor. Fie că e vorba de omenesc îndeobşte, fie că întrezărim arhetipurile existenţei noastre istorice. Iar toate acestea nu sînt de găsit în teatrul lui numai pentru că a satisfăcut condiţiile enunţate mai

sus. Ele se găsesc în mai fiecare vers, în mai fiecare replică, mai evident în marile drame încheiate, dar și aproape pretutindeni în ceea ce e doar fragmentar, schițat, smuls cu un gest imperios unei clipe înalte, risipit cum numai cei mari risipesc.

Firește, toate acestea se cad dovedite. Și n-ar fi dovadă mai bună decît spectacolele însele, gîndite și realizate pe măsură. Scrierile teatrale cu adevărat bune, deci cu adevărat teatrale, sînt cele care trăiesc pe scenă (un loc poetului atît de drag, atît de magic) și cuceresc de acolo săli pline și generații multe. Dar pînă atunci trebuie să ne mulțumim cu actul critic exercitat asupra textului citit. E ceea ce se cuvine făcut aici, în încheierea acestor considerații care nu puteau fi decît un simplu mijloc de a jalona terenul. În schimb analizele care se propun în continuare au avantajul unei experiențe filologice nemijlocite : aceea a înseși constituirii, după manuscrise și din neorînduiala lor, a textelor din prezentul volum, nefiind, ca atare, decît o explicitare în planul conținutului a judecăților în chip firesc nu doar filologice care au prezidat la alcătuirea lui.

DRAMELE DACICE

DECEBAL

Întreaga acțiune a primului act, care reprezintă o unitate dramatică în sine și va fi examinat ca atare, se desfășoară de-a lungul a numai cîteva ore și într-un singur loc : cetatea de scaun a Daciei, Sarmizegetusa, și anume sala tronului din reședința lui Decebal de pe Dealul Grădiștea.

Momentul acțiunii dramatice se situează între primul război dacic al lui Traian (101–102) și cel de al doilea (105–106), deci prin 103–105, poate, mai precis, în tîrziul verii anului 105, cînd Decebal, cu forțele concentrate în cetățile din munți, se pregătește să treacă la ofensivă. E într-adevăr sfîrșitul unui răstimp în care amîndouă părțile se pregătesc febril pentru înfruntarea hotărîtoare. Traian — prin masarea legiunilor și prin construirea podului peste Dunăre, la Drobeta, unde fluviul iese din strînsoarea Porților de Fier. Decebal —prin refacerea grăbită a fortificațiilor distru în primul război și prin înălțarea altora noi, și nu mai puțin printr-o încercare abilă de as urare a flancului său drept, încercare al cărei succes îl instăpînește pe niște teritorii (proba .l din partea de apus a Banatului actual) ale sarmaților iagizi, pe atunci aliați ai Romei.

Această clipă de cumpănă, de așteptare înfrigurată, de primejdie și speranță, înscrie piesa lui Eminescu într-un cîmp de tensiune care pune în valoare, pînă către sfîrșitul actului, ceea ce se petrece pe scenă, și anume ceva cu desăvîrșire static, neconform nici unui canon dramaturgic : un schimb violent, pătimaș, de pasiuni, de gînduri, o înfruntare pur verbală între două lumi, o suspensie a oricărei acțiuni în așteptarea, în iminența adevăratei acțiuni. Ca într-un ceas dinaintea furtunii cînd lumea pare încremenită și nu se aude decît freamătul unei logomahii, și acela doar pe o scenă care este, doar părînd, miraculos sustrasă oricărei deveniri, în timp ce puterile care controlează și determină adevărata acțiune, evenimentul istoric, o împrejmuiesc, amenințătoare, ineluctabile și mute.

Piesa se deschide cu un CÎNTEC AL FAURILOR DE ARME care, pentru orice așteptare obișnuită, ar fi trebuit să fie integrat acelei clipe, înscris în istoria care se desfășura acolo și atunci. Și nu este, este cîntecul unor făurari metaistorici sau eterni, care nu știu de Dacia și Roma, ci doar de puterile care rezidă, latent și potențial, în fier, în oțelul înroșit în foc din care ei, harnici dar inactuali, sau mai exact gata pentru orice împrejurare, izbucnind din cînd în cînd în urale care sînt expresia unei exaltări generice, făuresc armele nimicirii și ale puterii indiferent pentru care din *regii făloși* ai istoriei lumii. Ei îndeplinesc, aici și către sfîrșitul actului, cînd cîntecul lor se aude din nou, identic, funcția unui cor supraordonat acțiunii dramatice. Totuși preluat în ea de sensul pe care i-l conferă Decebal în două rînduri : la început, cînd rostește primele cuvinte, adresîndu-se Curții : *Auziți, auziți cum inima d-oțel / A Daciei se zbate cu putere* și la sfîrșit, în penultima lui replică, adresîndu-i-se lui Longin : *Auzi! Auzi răspuns, romane (Da, da! acesta e răspunsul Daciei* adaugă Boris).

Cît despre acțiunea dramatică, ea e constituită dintr-un număr de cuvîntări prin care personajele, dialogînd sau monologînd, își definesc relația cu ei înșiși, cu interlocutorii lor și cu lumea. Ea se petrece ca un interludiu discursiv între două înfruntări militare ale dacilor, una cu sarmații iagizi, pe care îi biruiseră, cealaltă cu romanii, pe care credeau (sau măcar Decebal credea) că îi vor birui. Cuvintele piesei se înalță deci în răgazul dintre două lupte (Curtea e în

arme, abia întoarsă din război, gata să plece iarăși), așezînd între ele o acțiune făcută din lupte de vorbe, vorbe purtătoare de gînduri, de pasiuni și de voințe. Tensiunea dramatică, în lipsa unei intrigi complicate, își trage puterea de aici și, nu mai puțin, din adîncimea patosului și din aspra, măreața poezie a vorbelor.

Mișcarea scenică (cu loc unic : sala tronului) se reduce la următoarea structură :

CURTEA		DECEBAL – CURTEA
		DECEBAL – BORIS
DECEBAL	–	IAROMIR
DECEBAL	–	CELSUS
CURTEA		DECEBAL – CURTEA
		DECEBAL – LONGIN

Simetria acestei structuri este izbitoare. Iar desăvîrșitul ei meșteșug e cu atît mai surprinzător cu cît desfășurarea textului în manuscris nu vădește o calculată premeditare, ci o așternere grăbită și fără întreruperi, izvorîtă dintr-un unic impuls. Însăși schimbarea peniței cu creion, către sfîrșit, e aceea a cuiva care nu are timp.

Dintre cei 4 interlocutori ai lui Decebal, 2, Boris și Celsus, sînt pe scenă cînd intră în dialog cu Decebal : Celsus nu iese niciodată din scenă, iar Boris lipsește, împreună cu întreaga Curte, doar cît Decebal dialoghează cu Iaromir și Celsus. Intrările celorlalți doi, Iaromir și Longin, sînt anunțate de un crainic (Pagiul). Al șaselea personaj, Dochia, apare numai în ultimele două scene, odată cu Curtea, și n-a fost inclusă în structura de mai sus, pentru că e marginală față de acțiune (între Decebal și ea nu are loc nici un schimb de vorbe). Ea este totuși importantă altfel, cum poate rezulta din cealaltă schemă posibilă, aceea care pune în evidență relațiile de structură dintre personaje:

BORIS DOCHIA	} daci	DECEBAL	romani {	LONGIN CELSUS
		IAROMIR		

În această structură, cu Decebal în centru, Decebal este puterea răzvrătită, Longin din afara lumii dace, cea dominatoare, Boris, dinlăuntrul lumii dace, cea trădătoare. (Boris instigă pe Decebal împotriva Romei pentru a i se substitui, ca rege legitim al unei Dacii încă libere, dar în alte relații cu Roma). Celălalt personaj dac, Dochia, și celălalt personaj roman, Celsus, sînt în afara sistemului de puteri și au un statut simetric, în ciuda marii deosebiri dintre ei—o principesă dacă și un bătrîn roman : prima reprezintă, în interiorul lumii dace, o deschidere ideală către Roma și către rezoluția conflictului în etnogeneză, celălalt (cu excepția marii replici din scena III) pe acela de observator îndurerat, deci nu ostil, al semnelor de prăbușire din conduita lui Decebal. Cei doi, fecioara și sacerdotul, au în comun neimplicarea în acțiune, un anumit aer sacral și inspirat. Mai lipsea un analog al lui Decebal în interiorul lumii neromane, un alt „barbar", cu altă atitudine față de Roma decît Decebal, și acela este Iaromir. El are în comun cu personajele dace neapartenența la Roma (și, ca și Dochia, o admirație pentru imperiu, a Dochiei fiind emoțională și intuitivă, a lui Iaromir rațională, dar nu lipsită nici ea de elemente emotive). Iar de personajele romane, ca romani, îl apropie dorința de asimilare în lumea romană, care se întrupează pentru el în Longin, cu Celsus avînd în comun doar o anumită înțelegere și compasiune față de Decebal și soarta lui. Dar Iaromir nu vine în contact scenic cu nici unul din aceste două grupe de personaje, ci numai cu Decebal. Iar confruntarea dintre ei, care ocupă aproape jumătate din dramă, este miezul ei.

Este poate, din punctul de vedere al unei alcătuiri dramaturgice foarte echilibrate, într-adevăr prea lung și, la o revizie, ar fi putut fi scurtat printr-o concentrare mai mare. Dar lungă tot ar fi trebuit să fie această înfruntare dintre doi principi barbari trăindu-și istoria în umbra cotropitoare a Romei și raportîndu-se atît de diferit la ineluctabila soartă, însă vorbindu-și, tocmai de aceea, ca niște egali de rang înalt. Iar lungimea scenei mai are și o rațiune de economie a dramei înseși. Decebal se întîlnește nemijlocit cu Roma abia la sfîrșit, întrupată în Longin, un personaj laconic, funcțional, grăbit, greu de închipuit făcînd, cu patimă, apologia Romei. Procedînd altfel ar fi infirmat, cînd, dimpotrivă, el îl confirmă, portretul pe care îl face Iaromir romanului tipic. Și apoi, atît de încărcată la un capăt, cel final, drama s-ar fi dezechilibrat. Cum se va vedea, tentația aceasta a avut-o Eminescu, dar s-a ferit să îi dea curs, cu un instinct teatral pe care trebuie să începem să i-l recunoaștem. Așa cum este, scena este magistrală. Iaromir, un personaj destul de viu și determinat, pasionat dincolo de rațiuni de stat, ferm în convingeri, demn ca un prinț de neam, om cultivat, civilizat, persuaziv, politicos în polemică și deschis către adversar. Pentru el Roma este, în fluxul istoriei, steaua fixă,

polară, după care trebuie să-și călăuzească statele nava, un principiu indispensabil de stabilitate și de orientare istorică. Forța aceasta a ei rezidă în însăși structura interioară a omului roman: puternic, neclintit în legăminte și mereu egal cu sine, biruitor calculat și rece în perspectiva eternității, impasibil[2] pînă la înstrăinare de orice emotivitate comună și eliberat de vicisitudinile care rezidă în ea, mergînd cu pas egal și măsurat spre o stăpînire a lumii pe care neamul său și-o crede predestinată, romanii fiind ceea ce sînt, nu mult deosebiți de zei, în timp ce dacii, cărora Iaromir nu le contestă măreția, nu sînt stea ci mare, ocean, o realitate mobilă, o neodihnă mereu răzvrătită împotriva cerului, mereu fatal învinsă în asaltul ei impetuos și zadarnic.[3]

Iar Decebal acceptă și întărește comparația, o împinge pînă la însăși ideea de pieire în răzvrătire și luptă (ceea ce Iaromir refuză), se arată inflexibil și obsedat de o singură idee: nimicirea Romei. Cu o înverșunare care depășește conceptul și teza, dînd viață unei pasiuni, Decebal vorbește de o Romă cotropitoare care își umilește înfrînții, tîrîndu-i în triumfuri și batjocorindu-le demnitatea, lor, gladiatori ai spiritului, în jocuri de circ; un neam de oameni corupt și crud care, stăpînitori fiind, sînt sclavii cîte unui ins corupt și crud, Tiberiu sau Caligula, Claudiu sau Nero. Însă Iaromir, neclintit, îi răspunde că răul din Roma e răul lumii întregi, dar binele ei, întrupat în cîte un împărat ca acela de-acum (Traian, cu care principele sarmat găsește că Decebal are asemănări), un concentrat al binelui din lume, este binele absolut al istoriei. Astfel că schimbul de idealități între cei doi principi barbari se încheie încordat și indecis.

Scena Decebal—Iaromir e precedată de o scenă Decebal—Boris și urmată de una Decebal — Celsus, scene în care Decebal se confruntă cu două personaje care, potrivit sistemei personajelor înfățișate mai sus, au cele mai puține elemente comune, ceea ce adaugă încă un factor de simetrie structurală.

Boris, principe ereditar înlăturat de la tron de către fostul mare preot și rege, Duras-Diurpaneu, în favoarea lui Decebal, pentru virtuțile militare ale acestuia, continuă să aibă ambiții dinastice, îndreptățite oarecum dacă avem în vedere această genealogie, presupusă de Eminescu (v. 67, 73, 79, 90), dar imaginară:

BOREBIST
(82—44 î.e.n.)

Scorilo-Coryllos	Duras-Diurpaneus
(26—68)	(68—87)
Boris	Dochia

Numele, cu rezonanța lui slavă (ca și al lui Iaromir de altfel[4]) este interpretabil în termeni de onomastică dacă: cf. *Bor*-eb-*is*-t, iar pentru *-is* în special: Sarm-*is*, Tomir-*is*, Mira-don-*is* (*-iz*), Zamolx-*is*. Acest Boris se arată cu totul devotat: umbra pe care o văzuse o vreme Decebal pe chipul lui nu fusese resentimentul unui deposedat de coroană, ci doar îngrijorarea că regele se închinase Romei (după primul război) și că nu va lupta pînă la capăt împotriva ei, pînă la nimicire; îi pasă numai de mărirea Daciei *(Dă-mi un popor cu care să mă laud, / O țară dă-mi, ca s-o ridic în cer)*. Decebal îl crede, își regretă bănuielile și le uită, se bucură de ura lor comună și ireductibilă față de Roma, se lasă deci înșelat; căci Boris e un intrigant, care îl instigă la un război cumplit și inegal doar ca să-l piardă. Celsus însă, prezent pe scenă, exclamă *O, șarpe* (v. 111), cum exclamă, văzîndu-l că vrea să și-o facă complice, și Dochia (v. 526), care adaugă *I-ai înveninat suflarea / I-ai turbat sufletul, că nu mai știe ce face. Va cădea* ... Iar la sfîrșit Boris, nedezmințindu-se, îl exaltă încă o dată pe rege spre pierzare (v. 585—588), și primește în schimb comanda unui flanc al armatei.

---

[2] Tema impasibilității și a calmului rece apare de două ori în replicile lui Iaromir (v. 279—327 și 368—379); în ce privește ultimul pasaj merită să fie citat aici un articol din „Timpul" al poetului, [„*Ideea generoasă și mîntuitoare ...*"], din 5 aprilie 1880, deci cînd trecuseră aproape 8 ani de la redactarea dramei: *Compus odinioară din patricianii Romei, din acea mînă de oameni care supuseseră unui oraș toată lumea pe atunci cunoscută*, spune el despre Senatul Romei; apoi *Cînd Hannibal era înaintea porților, Italia pustiită, oștirile romane risipite, iar femeile se boceau despletite pe ulițe [...] părinții patriei stăteau neclintiți, severi, fără o lacrimă în ochi, pe jețurile lor [...] și discutau ... ... ce? Legi indiferente, ca și cînd n-ar fi nimic.* E drept că aici senatorii par străini de evenimente, iar în dramă votează pieirea Cartaginei, dar similitudinile sînt atît de mari încît măsoară atît forța memoriei lui Eminescu cît și fixarea ei într-un topos predilect. Este posibil ca sursa să fie, în ultimă analiză, *Considérations sur la grandeur et la décadence des Romains* a lui Montesquieu (cf. Călinescu, *Opere* 12, p. 391—392).

[3] Aici i-a plăcut lui Eminescu să folosească, integrîndu-le, cu rime cu tot, două sonete scrise mai de mult, *Cum oceanu-ntărîtat* și *Adînca mare* (vezi OPERE IV, p. 181—182 și V, p. 157—158 și, aici, la *Comentarii, ad locum*), care capătă un rol important în sistemul de metafore care controlează prima parte a scenei dintre Decebal și Iaromir.

[4] Probabil preluat după al personajului omonim din tragedia lui Grillparzer *Die Ahnfrau* (cf. Călinescu, *Opere* 12, p. 431), fără ca între cele două piese să existe vreo altă relație. Numele reapare în manuscrise după aproximativ doi ani (1875) într-o serie de rime în -ir din versiunea pregătitoare a *Dicționarului de rime* (**2274, 45r**, v. *infra*, p. 746—747).

Cît despre scena cealaltă, de după scena Decebal—Iaromir, cea cu Celsus, ea are cu totul alt caracter și introduce în dramă nu numai un alt element, ci unul insolit. După ieșirea din scenă a lui Iaromir, Decebal continuă să vitupereze împotriva lui (*Nebun admirator*, v. 420) și împotriva Romei, enumerîndu-și victoriile de pînă atunci asupra ei, umilirea legiunilor, spaima lui Domițian, tributul smuls prin arme unui imperiu înspăimîntat. În acest punct intervine însă Celsus, care îi prevestește moartea. Cine este acest Celsus e mai greu de determinat. Eminescu îl numește Pater Celsus sau Celsus, adăugînd și apoi ștergînd calificarea *Un preot bătrîn*. Nu pare a fi nici prizonier, nici emisar al Romei, ci mai degrabă un refugiat din vremea vreunei persecuții anticreștine. Căci Celsus e mai degrabă un preot creștin decît unul păgîn, altfel Eminescu nu i-ar fi spus, fie și anacronic, Pater Celsus. E drept că, în *Decebal* (spre deosebire de *Pacea pămîntului* ..., unde devine personajul principal), nimic din spusele sau din atitudinea lui Celsus nu îl califică drept creștin. E mai bine deci să-l considerăm aici doar drept încă o ilustrare a toposului eminescian *preot bătrîn*. E drept că unul mai deosebit, a cărui știință nu vine din adîncul trecut al vîrstei și al vîrstelor, ci din inocența unei priviri aurorale : *Sînt un copil. Am ochii de copil, / Văd lucrurile astfel precum sînt.* Iar ce văd acești ochi este cu totul altceva decît ne făcuse drama să vedem pînă aici, tumultul și sfîșierea istoriei, în determinările lor pur omenești. Privirea lui străbate pînă în esența lumii, care îi apare ca fiind *chinul, durerea infinită*, a cărei vindecare este nimicul, moartea; iar gîndul lui evocă, nostalgic, nimicul originar, și sufletul lui tînjește după nimicirea finală. Sînt versuri elevate, care prevestesc *Rugăciunea unui dac* (care poate tocmai de aici provine, cu titlu cu tot, chiar dacă Celsus nu e tocmai dac) și *Scrisoarea I*, și care aici nu sînt un ornament sau un excurs poetic, ci o replică menită să pună întreaga dramă într-o altă cheie; iar pe Decebal, care, la pomenirea morții spune că are în el o sută de vieți, că nu vrea să moară nerăzbunat, că nu vrea să moară, să-l pună într-o mai patetică, mai tragică lumină.

Între acest dialog și cel final (Decebal—Longin), pajul anunță sosirea legatului Romei, venit să afle ce intenții are Decebal după încălcarea tratatului cu care se încheiase primul război dacic. Decebal iese (e unica lui ieșire de pe scenă), desigur ca să dea dispoziții, iar scena V cu toată Curtea în arme, transformată subit în cartier general, e plină de zarvă și tumult, drama se preface din luptă de vorbe într-o fereastră larg deschisă prin care căpitanii se văd risipindu-se năvalnic, cu armia lor către sud, către război, către o altă, decisivă, biruință : *Pe cai, pe cai! Războiul este gata, / Puneți pe Dunăre un jug de lemn.* Astfel că, atunci cînd apare legatul Romei, Longin, Decebal și Dacia au intrat, nevoind să facă nici un compromis, pe un drum fără întoarcere, iar schimbului de vederi dintre Decebal și Longin nu-i rămîne altă menire decît să ilustreze, scenic, prin contrastul dintre două naturi, contrastul dintre două lumi. Într-adevăr, Longin[5] vine să ceară restituirea teritoriilor ragize și revenirea la termenii tratatului romano-dac din 102, adică, de fapt, vine să-l întrebe pe Decebal, acesta fiind condițiile păcii, dacă vrea pace ori război. Acestui personaj înfășurat în togă, zgîrcit la vorbă, rigid, impasibil (întrupare a portretului pe care Iaromir îl făcuse în scena II romanului generic) Decebal îi răspunde cu o trufie imperială : *Roma vrea ... Dar să vedem acum / Dac-oi binevoi și eu [...] Spune-i / Cumcă mi-ar plăcea să nu s-amestece decît acolo / Unde se cade* (v. 564—571); iar, întrebat scurt dacă vrea pace sau război, răspunde, trufaș și ironic, viclean, că nu știe încă bine, în timp ce de afară se aude, în uralele Curții dace, cîntecul făurarilor.

Ultimele cuvinte ale piesei sînt rostite de Dochia, o încă tînără nepoată a fostului rege Diurpaneu, vara primară a lui Boris. Rostul ei în acțiunea și în poezia actului I este, conform conspectului, acela de a pregăti tratarea dramaturgică a împietririi Dochiei, conform legendei știute. Dar Eminescu n-a mai pus pe scenă un asemenea lucru și, din punct de vedere dramaturgic, nici nu i-ar fi fost ușor. Rămîne ce avem din Dochia aici și în fragmentul de tranziție între primul și ultimul act (v. mai jos). Ea se adresează o singură dată cuiva, lui Boris, care vrea să-i cîștige complicitatea antiregală : *Nu te pricep ... Ce vrei să zici, principe?* (v. 521). Celelalte trei vorbiri ale ei sînt, toate trei, monologuri, și doar ultimul ceva mai lung. Dar sînt semnificative și schițează un personaj. În primele două (v. 512—514 și 526—528) deplînge și prevestește, ca o altă Cassandra, soarta Daciei, pe care Decebal, ațîțat și de Boris, o duce la pieire : *O țara mea ! O Dacie ! Unde mergi ?* (v. 514); *nu mai știe / Ce face. Va cădea* ... Într-al treilea (v. 532—541), pe care îl rostește după intrarea lui Longin în scenă, tînăra prințesă, văzîndu-l

---

[5] Acest legat este numit de Eminescu Longin, dar nu are din personajul istoric, Cornelius Fuscus Longinus, decît numele. Longinus fusese ofițer de stat major al lui Traian, om apropiat de împărat și comandant al trupelor de la nord de Dunăre; căzînd prizonier la daci, preferă să se sinucidă decît să fie obiect al unei tranzacții favorabile dacilor (care cereau în schimbul lui retrocedarea teritoriilor pierdute în 102): Longinus ia otravă înainte de începerea celei de a doua campanii, deci nu putea fi legat al Romei în timpul ei. Lucru pe care Eminescu îl știa foarte bine, de vreme ce scrie în conspectul său de istorie *(TA 10): Longin — caracter nobil — *** Befehlshaber der römischen Occupationstruppen. D[ecebal] cere pentru el* [adică „în schimbul lui"] *țara pînă-n Dunăre și cheltuielile războiului. Longin se-nvenină.* Eminescu, de dragul nobleții acelui caracter, i-a împrumutat numele pentru legatul său.

apărînd în lumea ei *turbur-crudă, furtunoasă*, rămîne uimită și simte cu putere cît de adevărat este ceea ce știa numai din auzite : că prin calm, răceală, inflexibilitate și indiferență, romanii au ceva mai mult decît omenesc : *Așa trebui s-arate zeii* (cf. v. 237, 259–266, 308–320, unde Iaromir, pe care Dochia chiar îl invocă în v. 527 — *drept zice Iaromir* —, vorbește pe larg în acest sens); și, sub privirea neclintită a legatului, se simte străbătută de fiori și totodată parcă împietrește, ca și cînd ceva din acea prezență maiestuoasă, marmoree, statuară, ar trece în ea. Atît a înfățișat Eminescu în dramaturgie din mitul împietririi Dochiei (cf. *TA 10*), dar în aceste concentrate versuri se află o mai intensă interioritate decît oriunde în poezia românească (deloc săracă în tratarea epică sau dramaturgică a acestui mit [6]). Iar dacă în alte părți ale operei Dochia e o zînă sau e însăși luna, în economia acestui act ea reprezintă, în contrast cu Decebal, un alt chip al Daciei, întors către Roma ca spre un principiu de depășire a violenței nimicitoare a istoriei, ca spre o stabilitate și o ordine superioară.

Dar prin aceasta figura centrală a lui Decebal capătă un și mai puternic relief. Nu e nimic convențional în acest rege eminescian. El a făcut din substanța eroilor tragici : menit să piară (ca un eschilean Capaneus, purtător de foc și pedepsit cu foc), dintr-o nemăsură *(hybris)* care dă măsura mărginirii omenești. Într-adevăr, Decebal din această piesă nu e doar reprezentantul dîrz al voinței de libertate a lumii dace, al stăruinței comunităților istorice mai mici în a-și salva identitatea specifică de forța unificatoare și nivelatoare a imperiilor. El este și, în numele său propriu, tipul de erou *pentru care orice lume este prea îngustă*—a oamenilor, a legilor, a istoriei, a zeilor înșiși (pe care de altfel îi ignoră, iar soarta lui se consumă într-o lume fără nici o transcendență). Și de aceea pierzania spre care merge nu îi este nici exterioară, căci Decebal este făcut din însăși materia pierzaniei. Lucrul se vede din tot ce rostește pe scenă, dar cu deosebire din cele cîteva locuri unde orice rațiune politică e absentă, ca și orice adecvare la lumea istorică.

Decebal nu se comportă ca un rege care caută să asigure neamului său un statut în limitele determinării istorice, el este, la un nivel, un răzvrătit al istoriei, pentru care răzvrătirea e mai scumpă decît orice țel (în capul lui *Trăiesc gîndiri rebele*, v. 78; *Nu sînt supusul lor ... nu voi să fiu*, v. 399), chiar decît gloria *(Nu crede că [...] / Dorinți de glorie îmi prescriu pasul: / O țintă am [...] / Am pronunțat o vorbă mare* ... **Cadă!**, v. 116–120). De aici, cînd trebuie să dea o clipă înapoi, se umple de o neagră sete de răzbunare *(Ce este moartea? ... Pot să mor îndată / Făr-a mă fi răzbunat? Pot? Nu, nu! [...] Este așa de dulce viața / Așa de dulce este răzbunarea*, v. 454–458), de o sete de nimicire obsesională (cine a supt o dată din sîngele Romei *A-nnebunit de ură și turbare /Și viața lui e un vis fioros: / În veci îl urmărește umbra Romei, / În veci i-e sete de-acest sînge lui*, v. 443–447), delirantă, extatică *(Război! Ah, cum îmi bate pieptul! / Taci, inimă! Gîndești ca să te rupi, / Gîndești să mă omori cu bucuria*, v. 498–500), care îl face să nu-i pese de pieirea însăși *(cum nu-i pasă mării*, v. 168; *O cumpănă e suspendată-n aer /Și încă nu văd înspre care parte / Se pleacă limba ei ... dar mi-e totuna*, v. 577–578). Dar răzvrătirea, dorul de răzbunare și de nimicire, patosul turbării, nu vin de jos în sus, din resentimente mărunte, dintr-o așezare inferioară ori marginală. Decebal *(Al Romei inamic neîmpăcat*, v. 285), are un suflet și o mentalitate imperială, scena vehemenței lui este largul lumii *(Că-n soarta lumei am s-aduc schimbare*, v. 425; *La soarta noastră / Popoare-ntregi privesc*, v. 47–48), clipa lui e o clipă mare a vremii *(astăzi se grămădește / Evul întreg în brațul nostru fier*, v. 49–50), fapta lui este, sub *constelații sîngeroase* (v. 58), epicentrul unui cutremur universal *(Eu am fost punctul care-n marea lumei / Cea liniștită m-am mișcat și marea, / Marea întreagă s-a mișcat cu mine*, v. 51–53), cuvinte cărora în cosmogonia rostită de Celsus le răspunde un ecou cosmic *(un sîmbure în acel caos, Mișcîndu-se rebel, a nimicit eterna pace*, v. 474–476). Iar *leul [care] și-a-nfipt gheara în titani*, v. 437) se simte egalul imperial al Imperiului *(Cine știa / Că-mi trece-n minte ca să-mi pun genunchiul / Pe fruntea-ngrozitoarei armii*, v. 37–39; *Vai ție, -al lumei Domn! ... de trei ori vai!*, v. 61), un partener de-același rang *(Roma vrea ... Dar să vedem acum / Dac-oi binevoi și eu*, v. 564–565; *mi-ar plăcea / Să nu s-amestece decît acolo / Unde se cade*, v. 569–571). E dus atît de departe de avîntul lui încît în ordinul final dat trupelor sale greșește un cuvînt (în loc de *titani* = *romani*, *titan* = *pămîntul: Luați făclia și ardeți-i ochiul / Acelui crud titan numit pămînt*, v. 509–510).

Dar Eminescu lasă, cu mare artă poetică, să se simtă că în tumultul acestui erou viforos, în delirul măreției lui, pîndește, ascunsă, o aproape imperceptibilă bănuială a unei alte soarte, teama că marea umbră a Romei crește indiferentă peste el *(Așadar nu le pasă cum / Turbez în al meu suflet și mă sfărăm*, v. 546–547; cf. spusele lui Iaromir: *Durerea ta, or bucuria, gloria, / Nimic, nimic pe dînșii nu-i atinge*, v. 283–284). Și în două rînduri lasă să-i scape o exclamație de mirare *(Cum ... așa de iute!*, v. 490; *A, repezi sînteți!*, v. 590). Așadar Decebal

---

[6] Vezi Ovidia Babu, *Dacii în conștiința romanticilor noștri*, Schiță la o istorie a dacismului, București, 1979 și Elisabeta Munteanu, *Motive mitice în dramaturgia românească*, București, Minerva, 1982, p. 142 și urm.

ştia dintotdeauna că soarta lui e hotărîtă, că va fi zdrobit, însă spera ca ceasul lui să nu fi fost atît de scurt.

Acesta este, dominînd întreaga dramă cu prezenţa lui, cu sumbra şi ardenta lui măreţie, însingurat în centrul ei, împresurat de soartă, mistuit de o *sacra insanaque furor*, acest rege de neuitat.

Nici el, nici celelalte personaje nu sînt abstracţii proferînd abstracţii, ci fiinţe pline de viaţa pe care o dă poezia închipuirilor ei. Şi nu sînt date dinainte, ci se constituie în faţa noastră şi în auzul nostru, din spusele lor, fiind ceea ce spun, identificîndu-se, prin forţa patosului lor, cu logosul care îi întrupează scenic. De aceea marea lor retorică nu cade în retorică, idealităţile lor sînt una cu ei, cuvîntul lor nu e veşmînt, ci deplină prezenţă dramatică [7].

Dar în această piesă, cu o structură atît de riguroasă, în care toate elementele îşi corespund exact şi se constituie, fără carenţe şi prisosuri, într-un întreg coerent, cu personajele ei compacte şi deplin determinate în ele însele şi în relaţie cu celelalte şi cu întregul, în acest scurt act izvorît dintr-o artă dramaturgică fără cusur, se descoperă şi o strictă coerenţă de adîncime, aceea a imaginaţiei poetice. Opoziţiei fundamentale Dacia-Roma îi corespund, la un nivel de adîncime pe care analiza este datoare să-l scoată la lumină, perechi de opoziţii care, independent de desfăşurarea dramei şi de enunţurile actanţilor, refac opoziţia fundamentală. Într-adevăr, tot ce ţine de Dacia este, în afara oricărui calcul scenic, asociat cu imagini ale mişcării, ale trecerii, ale agitaţiei şi ale violenţei, cu focul, cu marea furtunoasă şi cu fiarele violente şi mari, iar tot ce ţine de Roma, cu imagini ale fixităţii stelare, ale identităţii cu sine, ale răcelii, durităţii şi imobilităţii statuare, ale eternităţii.

Textele sînt concludente şi, convergînd către aceeaşi idee, nuanţate, îmbogăţind-o. În „Roma" se însumează tot ce în lume e statornic, durează neschimbat, durează veşnic :

— constanţa proprietăţilor : *Nu e schimbare în aceste inimi : / Neron în leagăn e Neron pe tron. / Cum se anunţă ei astfel şi vin, / Dacă e bun e bun, de-i rău e rău, / Dar totdeauna nemodificabil.* (v. 336—341) ; *În astă nepăsare-etern aceeaşi / Cred a vedea că slava Romei stă* (vers, acesta din urmă, remarcabil, cu două cezuri care izolează, la sfîrşit, verbul însuşi al stabilităţii : *Cred a vedea că slava Romei stă)*

— constanţa în vicisitudini : *acei moşnegi senatori / [. . .] neschimbaţi prin rău şi nici prin bine* (v. 374—376) ; *Şi totuşi lumea toată nu-l plăteşte* [nu-l egalează în valoare], *Pentru că nu-i în stare de-a-l schimba* (v. 358—359).

— constanţa rezultatului : *Acesta-i semnul c-un roman o face : / Este eternitate-n fapta lor* (v. 243—244).

— constanţa esenţei, autonomă de orice determinare a ei : *Noi nu sîntem nici repezi, nici înceţi, / Sîntem aşa cum sîntem.*

O asemenea situare în lume se exprimă prin analogia cu două imagini, amîndouă de fixitate :

— imaginea statuilor (obiecte antropomorfe reci, imobile, sustrase devenirii) ; ea este atît de puternică în acest fond germinal şi nedeliberat al imaginaţiei poetice încît poetul recurge la ea pînă şi pentru a reprezenta o Romă îndurerată : Niobe prefăcută în statuie şi plîngîndu-şi veşnic copiii omorîţi de zei *Cînd Roma singură — o Niobe — / Plîngea copiii ei* (cf. în punctajul din *TA 10 : ea [*Dochia*] încremeneşte — o Niobe)* ; dar mai ales altfel : *Cum a intrat de rece, liniştit ! / Parcă e marmură, gîndeşti c[ă] o statuie, / Părăsind piedestalul, coborî* (v. 533—535) ; şi chiar dincolo de limitele actului I, în *[Blestemul lui Decebal]*, Traian este reprezentat într-o postură inconfundabil statuară, printre flăcări, daci pierind, soldaţi romani : *mai nalt, în poziţie nobilă, Traian* [8].

— imaginea stelei polare : *Ei* [corăbierii] *nu se-ndreaptă decît după steaua / Care pe cer etern stă la un loc. [. . .] Eternă-nsă pe cerul Omenimei / Pare a fi o singură . . . a Romei* (v. 124—128, cf. 150—153, p. 26) ; imaginea e atît de puternică în mintea personajului încît ea e implicată pînă şi în obscurul pasaj (grevat de lecţiuni incerte) : *Şi, dacă cerul soarta * o constelă * / Asupr-unui popor, nu-l turburăm* (v. 170—171).

Acestei permanenţe, ilustrată de statuaritatea făpturii umane, de fixitatea stelei călăuzitoare, îi corespunde şi i se opune, în cealaltă tabără a lumii, mobilitatea agitată şi răzvrătită, tumultul, nebunia şi turbarea. Prezenţa nebuniei ([leul Daciei] *a supt / Din sîngele lor crud . . . şi-a-nebunit, A-nebunit de ură şi turbare*, v. 442—444 ; Dochia despre daci : *Toţi sînt nebuni de furie, o Doamne !)*, dar mai ales a turbării ca însumare într-un termen violent a mîniei, furiei, îndîrjirii, urii, răzbunării, răzvrătirii, nu poate fi întîmplătoare în acest text, unde

---

[7] Reprezentările de pînă acum ale dramei, întemeiate de altfel pe un text arbitrar constituit, sînt cu totul nesatisfăcătoare. *Decebal* îşi aşteaptă încă ceasul, sărbătoarea întruchipării scenice căreia îi este destinat.

[8] Este imagina fundamentală din *[Odă către Napoleon]*, în care analiza Statuarităţii imperiale dă rezultate de o similitudine uimitoare. Prin raport la ea *Oda în metru antic*, atît de diferită, pare a se situa mai degrabă în universul dac.

un neam semeț moare, cu puterile încă întregi, de sabia unui străin *(inima d-oțel / A Daciei se zbate cu putere*, v. 23—24). În mod caracteristic turbarea e mai ales a lui Decebal *(A-nnebunit de ură și turbare*, v. 444; *I-ai turbat sufletul*, v. 527; *Lasă-l să turbeze*, v. 516; *nu le pasă cum / Turbez în al meu suflet*, v. 546—547), dar și a dacilor în întregul lor, prin imaginea mării *(cumplit turbează*, v. 158; *turbează / Din nou*, v. 146—147). Într-adevăr, în dramă lumea dacă este echivalată cu marea ca element mobil, furtunos, agresiv, răzvrătit către cer (v. 129—147 — oceanul — și v. 155—168 — marea —, două sonete mai vechi integrate aici abundă în asemenea imagini : *răcnind înalță brațele-i spumate ; -n bolta lumei bate/ Sălbaticul ; Cu-asalt el vrea s-o ia* [bolta cerului]; *Și mișcă lumea ei negru măreață ; Ducînd pieirea țari înmormîntează ; luptă ș-apoi piere)*. În altă parte imaginea îl include și pe Decebal, cu un plus de accent pe mobilitate *(Eu am fost puntul care-n marea lumei / Cea liniștită m-am mișcat — și marea,/ Marea întreagă s-a mișcat cu mine*, v. 51—53, versuri cărora, așa cum s-a spus deja mai sus, le corespund cele rostite de Celsus într-un alt context; cosmogonic : *Dar vai ! un sîmbure în acel caos, / Mișcîndu-se rebel, a nimicit / Eterna pace*, v. 474—476; e semnificativ, pentru destinul Daciei în dramă, că analogia rezidînd în *primus movens* se extinde prin integrarea analogică a Daciei în sfera durerii, istorică aici, cosmică acolo : *de-atunci durere, / Numai durere este-n astă lume*, v. 477.

Poate locul cel mai semnificativ pentru funcția mării *(sînta mare*, v. 12) în complexul de imagini subiacent actului este însăși surprinzătoarea lui încheiere, cu cuvintele Dochiei : *Eu simt în mine glasul, / Lumina, sufletul, durerea mării* (v. 595—596). Dar *marea* de aici apare cu o subtilă schimbare a registrului imaginar : dacă *sufletul* (cf. v. 165 : *Astfel e sufletu-n antica mare)* și *durerea mării* (din nou durerea) sînt încărcate de clocotul și pătimirea Daciei vechi, *glasul* nu mai este doar furtunos și răzvrătit, ci și puternic în sine ca glasul unei lumi, o lume care nu mai este acum, în puternica sugestie a acestor versuri, *negru măreață* (v. 159) sau cu *întunecata fire* (v. 164), ci, în pragul holocaustului final, reverberînd de o mare *lumină*.

O altă imagine recurentă este cea a focului, care e și el prezent în cosmogonia lui Celsus *(Ah ! el și-a dat foc sie însuși, crudul, / Și arderea-i eternă sîntem noi*, v. 483—484) dar e corelată în chip constant cu lumea neromană *(Cu minte-aprinsă de preoți bătrîni / Popoarele pornesc în contra Romei*, v. 59—60) și, mai specific, cu cea dacă — de la focul care înroșește și încinge metalul (v. 2, 8, 582, 519) pînă la cea mai explicită identificare a focului cu lumea dacă pornită să nimicească Roma *(Aprindeți codrii noștri și ardeți / Această rană a istoriei [. . .] Luați făclia și ardeți-i ochiul / Acestui crud titan*, v. 505—506, 509—510). Iar în *[Blestemul lui Decebal]*, deci într-un text care pare să iasă din limitele actului I, dar nu din acelea ale piesei, lui Traian în poză statuară îi corespunde un *Decebal — între flăcări luminoase* a căror lumină se răsfrînge pe zalele soldaților romani.

În sfîrșit, acestor arhetipuri elementare (marea, focul) li se asociază în piesă, prin referire la același obiect, imagini de fiare mari, regești și năpraznice, toate referitoare fie la Decebal, fie la daci : zimbrul *(O zimbru al Moldovei*[9], *capul crunt/ În noapte [a]-istoriei îl ridici cu fală/ Și-nfricoșat îl scuturi*, v. 29—31), taurul *(Lasă-l să turbeze / Pe acest taur [. . .] Să-l tot împungem c-un bold ars în foc, / Doar s-o scula, pentru a cade — mort*, v. 516—517, 519—520; de remarcat că imaginea taurului e asociată aici cu cea a focului); *Puneți pe Dunăre un jug de lemn, / Ca să mugească ca și taurii noștri / Acea bătrînă și-ndrăzneață mare / Ce curge între noi și-ntre romani*, v. 493—496; și de remarcat că imaginea e asociată aici cu cea a mării, calificată în chip caracteristic, coerent cu întreg sistemul de imagini, de *îndrăzneață)*, leul *(O ! nu știți voi ce însemnează asta / Cînd leul și-a-nfipt gheara în titani !/Ah ! leul codrilor fără de fine, Ast rege mîndru ca a lui păduri*, v. 436—439, de citit pînă la 447).

Coerența rețelei de imagini de mai sus e confirmată de locurile unde contrastul dintre cele două lumi e formulat explicit în termenii acestor imagini :

impasibilitate — agitație vehementă : *Ce pe-alții îi turbeaz' — abia îi mișcă* (v. 311, Iaromir vorbind despre romani)

statuaritate — agitație vehementă : *gîndești c[ă] o statuie, / Părăsind piedestalul, coborî / În adunarea noastră furtunoasă* (v. 534—536, Dochia vorbind despre Longin; *furtunoasă* e folosit aici într-o accepțiune forte : agitată de nebunie, de turbare, cf. v. 512 : *Toți sînt nebuni de furie*, rostit tot de Dochia)

stea fixă — stea mobilă : *Tu ești o stea . . . dară te miști . . . nu stai* (v. 126, Iaromir vorbind despre Decebal).

E bine de observat că punerile în opoziție de mai sus sînt rostite de cele două personaje neromane care reprezintă deschiderea spre lumea romană : Iaromir și Dochia. Cînd

---

[9] Acest anacronism se explică prin asimilarea eminesciană între Decebal și Ștefan cel Mare *(Zimbrul sombru și regal* din *Epigonii*, v. 66) pentru care, înlăuntrul acestei piese, mai exista o dovadă : al doilea fragment de legătură între acte, în a doua lui parte, este foarte asemănător cu un text (din **2287**, **24r**) reprodus aici la *FRGM-1* sub *[Ștefan cel Mare]*, *3*.

Decebal vorbeşte despre stele, chiar călăuzitoare, tonul imaginii se schimbă radical : *Porniţi de constelaţii sîngeroase / [. . .] Popoarele pornesc în contra Romei* (v. 58 şi 60 ; cf. în *Memento mori : Constelaţii sîngeroase ale boltelor albastre / Zugrăvi-vor a lor cale spre imperiile voastre*, v. 952—953).

Acest sistem de opoziţii :

Roma	*Dacia*
imobilitate	mobilitate
impasibilitate statuaritate	„turbare"
stea fixă	stea mobilă mare foc fiare violente

nu este însă decît arareori pus în evidenţă de poet. În genere ele trec din planul lor (în care relaţiile intră într-o paradigmă supratextuală) în cel, sintagmatic, al desfăşurării dramatice chemate de o pulsiune asociativă care este însuşi talentul poetic, cu rădăcini în zonele de profunzime ale sufletului imaginativ. Tot de adîncimea şi subtilitatea lui ţin şi cele cîteva derogări de la opoziţiile de mai sus. De fapt nu e vorba de derogări, ci de puncte în care „Dacia" tinde fie să-şi asimileze „Roma", să se identifice cu ea, fie să proiecteze asupra ei propriile sale determinări.

Astfel, cînd Decebal îi spune lui Iaromir (admirator al Romei) : *Nebun admirator* (v. 420) sau *Taci, admirarea ta e o turbare, / Nu sînt dator să cruţ turbarea ta* (v. 382—383), el vrea să reducă la proprii săi termeni pe cineva care vrea să preia termenii Romei. Dar cel mai des e vorba de caracteristici imaginare romane preluate în lumea dacă, de transferuri de cod, ca sub puterea unei fascinaţii, sortite de altfel să apară incongruente, atît de solidă este armătura sistemei de imagini.

fixitatea stelară : *La soarta noastră / Popoare-ntregi privesc ca la o stea* (Decebal în v. 47—48), dar Iaromir ştie mai bine : *Să coborîţi vreţi cerul / Spre a-l amesteca în visul vostru* (v.148—149), ca marea : *Astăzi o lume-n fundul ei visează/Şi stele poartă pe oglinda-i* (v. 156—157).

impasibilitatea şi eternitatea : despre mare *(care capăt n-are*, v. 163), asimilată dacilor : *Ce-i pasă ce simţiri o să vă-nspire, Indiferentă . . . solitară . . mare !* (v. 166—167) ; despre dacii înşişi : *El n-a cedat decît voinţei reci, / Nenduplecate, izbitoare, mari / Unui popor cu aspirări eterne* (v. 85—87), la care avem, în ecou, versul 538, rostit de Dochia despre romani : *Indiferenţi, nenduplecaţi — şi mari.*

identitatea inflexibilă cu sine : *A ! Aţi aflat acum aceea / Ce trebuia să ştiţi de mult . . . că eu / Sînt tot eu?* (v. 530—533, Decebal către Longin).

răceala şi trăinicia pietrei : *Ah ! leul codrilor fără de fine, / Ăst rege [. . .] / Rece ca cremenea stîncilor lui* (v. 438—440, Decebal) ; *voi fi ca sclavul [. . .] / Ce piatră cară la zidirea mare / [. . .] căci piatra / Nemuritoare-i în zidire-eternă* (v. 105—108, dacul Boris vorbind despre rolul pe care şi-l asumă în construirea măreţiei dace).

statuaritatea : *Cum a intrat de rece, liniştit / [. . .] Cînd mă priveşte c-ochii lui imobili / Parcă împietresc* (v. 533, 539—540, Dochia despre Longin).

Dar acesta din urmă este un loc extrem, în care, prin soarta Dochiei, ceva din Roma trece cu adevărat în lumea dacă.

Acesta este actul I al dramei *Decebal*, un act scurt, însă de o concentrare care îl amplifică, făcînd, aproape, ca cele cinci scene să poată fi gîndite ca tot atîtea acte canonice. El poate să fie reprezentat ca o operă autonomă. Prin rigoarea construcţiei, prin impresia că pe scenă se desfăşoară o acţiune puternică şi însufleţită — cînd de fapt nu se petrec decît schimburi de vorbe şi ciocniri de voinţe şi de patimi între Decebal şi 4 interlocutori succesivi, la care se adaugă două adresări, mai mult monologice, către întreaga Curte (la început şi la sfîrşit), prin amploarea ideilor, prin poezia intensă, plină de formulări, de metafore, de imagini de neuitat, a acestor versuri albe care descind, cu mici deosebiri, din decasilabul iambic shakespearian, opera aceasta este totodată una dintre cele mai frumoase drame istorice ale limbii româneşti şi singura în felul ei.

După acest act era de aşteptat, în următoarele trei, o peripeţie şi un deznodămînt, respectiv o prezentare scenică selectivă şi semnificativă a marii înfruntări dintre cele două lumi, a înfrîngerii, a căderii statului dac. Dar se pare că actul I arsese toate esenţele şi sleise, prin intensitatea lui, rezervele pentru o desfăşurare, avantajoasă de altfel mai mult eposului decît dramei. Din această parte ipotetică n-au fost redactate decît două fragmente, amîndouă dintr-un posibil act penultim (IV).

Primul *[Blestemul lui Decebal]* are forma unui tablou hieratic și simbolic: spațiul scenic e cuprins de flăcări; deoparte, strălucind, înșeuați, în lumina lor, cîțiva legionari avînd în centru, dar mai sus decît ei, pe Traian într-o postură majestuoasă; chiar între flăcări, Decebal, rostind un blestem asupra Romei: urîndu-i, cu leonina sălbăticie care îl însuflețește în toată piesa, o lungă, seculară, decădere și o moarte pe măsura celei a Daciei sale.

Al doilea fragment este tînguirea funerară, bocetul Dochiei lîngă leșul lui Decebal, trimis în moarte, pare-se, chiar de ea, în așteptarea morții ei și-a tuturor, invocînd asupra pieirii lor eterna pace.

Sînt în cuvîntul acestei Dochii din fragment cîteva lucruri care o disting puțin de Dochia din actul I, fie pentru că în pasajele doar gîndite, dar rămase nescrise, Eminescu avea în vedere anumite dezvoltări, fie că, așa cum se întîmplă adesea, scriind un fragment izolat dintr-o structură încă doar vag conturată, el concepe personajul puțin altfel, înscriindu-l într-o structură oarecare diferită de cea deductibilă din textele redactate. Oricum această Dochie pare mult mai strîns și mai afectuos legată de Decebal decît cea din actul I și mult mai încrezătoare în invincibilitatea lui *(eu te gîndeam că ești de fier, / Gîndeam că moartea nu te poate-atinge)*, în așa măsură încît s-ar putea crede că e alt personaj dacă în versurile finale ale fragmentului nu s-ar simți ceva din tonul vorbelor Dochiei de la sfîrșitul actului I, chiar pînă la concordanțe de amănunt. Într-adevăr Dochia, ale cărei vorbe încheie primul act cu imaginea mării ca putere cosmică, evocă aici aproape simetric un univers invadat de moartea deplină a oricărei năzuințe și a oricărui vis (chiar a zeului însuși), în cuprinsul căreia, sub cerul pustiu, în loc de glas se aude tăcere sau vaiet, în loc de lumină e întunericul stingerii, în loc de suflet viu și de durere vie, liniștea morții.

Cel puțin ca reminiscență formală a unei lungi tradiții din care dramaturgia eminesciană descindea, dar pentru care nu era făcută, *Decebal* a fost conceput ca o dramă în mai multe acte. Astfel că Eminescu, neștiind nici el cîte ar fi fost să fie, îi spune ultimului act, care e conceput ca final indiferent de cîte l-ar fi precedat, doar „actul din urmă", semn că pe celelalte intermediare nu le scrisese încă.

Însemnarea reprodusă aici ca *TA 12* dă succint ideea și planul actului. Sfîrșitul ei merită să fie discutat: „Ideea metempsicozei. Acelaș corp, acelaș suflet, reprezentant al acelorași idei ca bătrînul Decebal." Or: „actul din urmă" pune în scenă un singur personaj, care este și nu este Decebal într-o măsură care trebuie determinată atît în funcție de spusele de mai sus cît și în contextul actului însuși. Acțiunea actului se reduce la un lung monolog de 140 de versuri, neîntrerupt de nimeni, al personajului al cărui statut rămîne de determinat. Iar această acțiune se situează imediat după căderea Daciei, în momentul în care dacii, conform unei păreri întemeiate pe o veche greșeală de interpretare a ultimelor două basoreliefuri de pe Columna lui Traian, (CLIV—CLV)[10] și-ar fi dus familiile și avutul într-o direcție necunoscută, emigrînd într-un spațiu străin, nedeterminabil și himeric, care nu este decît întinderea abstractă a surghiunului însuși.

Conform punctajului din *TA 10* Eminescu pune acest exod sub călăuzirea Dochiei; „La căderea Daciei [Dochia] adună restele poporului spre emigrare." Totuși, deși „Ei emigrează", „Dochia li rămîne în urmă — nu poate să se despartă de pămîntul ei, icoana lui Traian tot mai vie în mintea [ei]" (Dochia fascinată de măreția cvasidivină a Romei apare foarte viu în actul I). Iar Traian „apare, ca încremenește — o Niobe (conform poveștii), ceea ce vorbele Dochiei din v. 539—540 prevestesc: „Cum mă privește c-ochii lui imobili, / Parcă-mpietresc...". Toate acestea au rămas netratate dramaturgic de Eminescu, dar avem în schimb marea invenție din acest ultim act: lipsite de orice cîrmuire, de orice ocrotire, cetele dace, după ce Dacia *Plai cu plai se pierde (TA 10)* și regele cu duciisăi sînt morți, se îndepărtează, iar „cînd departe s-aud încă cîntările lor de jale" *(TA 10)* și Dochia rămîne soartei sale, în dîra acestor pribegi se ivește, urmîndu-i cu gîndul, o umbră: Decebal. Dar Decebal murise (chiar înlăuntrul piesei). De aici „Ideea metempsicozei. Același corp ...". Dar ce metempsihoză e aceea în care cineva mort de curînd (în *TA 10* „Decebal s-omoară") se reîntrupează în el însuși, întrebîndu-se dacă este sau nu el însuși? Mintea lui Eminescu (cel de la Berlin, preocupat de ideea metempsihozei — v. *FRGM*-1) a deviat aici de la temeiurile acestei credințe într-o direcție care face poezia acestui act mai ambiguă dar mai înaltă. Orice ar spune Eminescu însuși, și, într-un text ingenios și cuceritor, dar amăgitor, Călinescu, nu poate fi vorba aici de nici un fel de metempsihoză. E vorba doar de o prelungire imaginară a unei vieți de curînd retezate și subit îmbătrînite (evenimentele dintre moartea regelui și ipotetica emigrare dacă se petrec în decursul a cîteva luni, pe care, chiar într-un timp poetic imaginar, nu le putem lungi prea mult), care dăinuie, ca a

[10] Scena reprezintă, fără putință de îndoială (vezi H. Daicoviciu, *Osservazioni intorno alle colonna Traiana*, în „Dacia", III) evacuarea de către romani a populației din zona cetăților dacice, atît din motive de securitate cît și în vederea împroprietăririi veteranilor. Dar ea a fost interpretată de o parte din istoriografia mai veche (uneori tendențioasă) ca reprezentînd emigrarea populației dace peste hotare (e.g. C. Cibarius, *Die Reliefs der Trajanssäule*, Berlin, 1900).

nălucilor de morți neîngropați, ca să rostească ciudate și amare vorbe de heghemon înfrînt și nimicit. Decebal din actul întîi era cine fusese : un zimbru, un leu, un personaj imperial exaltat pînă la megalomanie de elocotul și sfîșierea care-l stăpînesc fără o clipă de tihnă sau de detașare. Acelei sălbatice măreții Eminescu îi opune în ultimul act un bătrîn pierdut, însingurat, fără soartă, care rostește pe o scenă aridă foarte stranii gînduri :

1. *Gîndul identității în timp a sinelui :* „Sînt eu ori nu mai sînt eu e-ntrebarea?" rostește reluînd o întrebare înrudită, formulată cîndva într-un alt spațiu poetic și cu altă neliniște, de un principe danez. Pentru ca apoi să desfășoare toate aporiile legate de permanența sinelui în fluxul schimbător al clipelor. *(Cum ne cunoaștem de aceiași? Cînd orișicare clipă / E-același nume pentru un alt om?*, v. 637, 639–640 ; *Ce face să nu te risipești / În propriile-ți fapte și gîndiri* v. 643–644). Glasul acesta se întreabă : este Decebal sau nu acest bătrîn albit, zbîrcit, sărac, necunoscut, pe jumătate mort, pe jumătate nebun, care se vede într-o oglindă de metal după ce (conform lui *TA 12)*, „Și-a aruncat coroana în abis" ? Și nu știe să-și răspundă. Iar toate acestea par o replică la unul din caracterele cele mai puternice ale „Romei" din actul I : identitatea cu sine, constanța esenței și a calităților.

2. *Gîndul responsabilității lui regale, față de poporul său pierdut : Ș-asupra cui are să cadă vina, / Durerea unui neam întreg? Asupra-mi*, v. 718–719. Și apoi zbuciumul unei disculpări chinuite, fără speranță : a fost, ca orice om, orbit, mințit, înșelat, exaltat, rob visului unei măriri deșarte întreținut în el de toată lumea lui. Dar știe că se minte, că degeaba va fi pămînt nesimțitor, pentru că durerea pe care o simte, încă viu (nălucă vie) pentru poporul său de fapt și-o asumă și e de nevindecat. Durerea pentru înfrîngere, pentru fiecare om pierdut, durerea pribegiei alor săi, a cărei suferință o vede în închipuire cu o acuitate și o amănunțime nu doar lirice, ci intens dramatice. Într-adevăr, Eminescu a inventat la noi drama care nu e în fapte și întîmplări, ci în ce omul gîndește și simte, prins cum este în durerea lumii, confruntat cu sine și cu alții într-o pierzanie care e-a tuturor. Drama cu teribili actanți dinlăuntrul și din adîncul condiției noastre.

3. *Gîndul eternității durerii și a deșertăciunii oricărei măriri*, care e doar „minciună", „un vis negru și strălucit", o „negațiune a vieței". Dar nu e vorba de un topos liric frecvent în poezia lui Eminescu, ci de o durere determinată, definitorie de personaj.

Cine citește actul întîi nu poate prevedea acest Decebal, cum nu-l poate prevedea nici cine, dintr-o prejudecată prea lesne dobîndită printr-o lectură exclusivă a poeziei lui Eminescu, nu are, cel puțin o vreme, încredere în geniul lui de dramaturg. Ajunge însă ca cineva să recitească actul întîi avîndu-l prezent în minte pe cel din urmă pentru a vedea ce Decebal am avut între noi neștiut, și cît de viu ca mare rege și ca mare umbră.

Luînd acum în considerare *Textele aferente* la această piesă și lăsînd detaliile de afiliere comentariului filologic respectiv, se poate constata că ele sînt de trei categorii : 1. conspecte de istorie veche sau planuri-rezumat și caracterizări succinte de personaje ipotetice, adică, în ansamblu, material pregătitor *(TA 10–12)* ; 2. redactări sau proiecte neintegrate de autor și neintegrabile în cele două acte redactate *(TA 8* și *9)* ; 3. redactări neintegrate de autor, dar reprezentînd dezvoltări sau redactări paralele ale unor segmente din actul I. Ele nu au suficiente similitudini textuale pentru a fi fost integrate acolo ca texte pregătitoare (și adesea nici nu știm dacă au fost redactate înaintea sau după textele paralele din piesă), dar analiza lor în adîncime, care se impune aici mai ales pentru *3–7*, dezvăluie, în structura lor de adîncime, similitudini remarcabile cu actul întîi, aducînd analizei confirmări stricte și numeroase noi ilustrări.

Într-adevăr, aceste texte par redactate ca fragmente de integrat mai tîrziu într-o construcție rămasă încă deschisă și laxă și, eliberat de constrîngerile dramaturgice ale unei redactări continue, poetul este mai la largul lui decît dramaturgul. Acest lucru și dă măsura valorii actului redactat, care preia și disciplinează libertățile de aici, fără însă să le altereze coerența imaginară și fără să le răcească mai mult decît cerea legea artei.

Concordanța cu actul I reclamă următoarea seriere (pentru *TA 1*, v. *Comentariul) :*

1. *Decebal—Curtea (TA 4–6)*. Seria de trei texte poate fi interpretată ipotetic ca reprezentînd părți, fără legătură între ele, ale monologului rostit de Decebal în scena I, în prezența Curții, dar ignorîndu-i, dacă nu prezența, participarea.

2. *Decebal—Longin (TA 3)*, care reprezintă o altă redactare, concepută cu alt interlocutor, a confruntării Decebal—Iaromir din scena II. De fapt scena trebuia, oricum, să opună Dacia Romei, iar Eminescu a considerat întîi că ea trebuie să aibă loc între el și un roman (unul de rangul lui Longin), dar apoi a realizat că economia dramei nu e compatibilă cu acest proiect, pe care totuși îl redactase. Preluînd elemente din el, la rescrierea ca dialog Decebal—

Iaromir (deci un partizan al Romei), lăsîndu-i întîlnirii dintre Decebal și Longin, în mod necesar mai scurtă, un alt rol, incompatibil cu largi dezvoltări discursive.

3. *Decebal—Celsus (TA 7)*. Că e vorba de Celsus se poate presupune atît prin simplă eliminare, cît și prin referirea la *vesnicul nimic* (v. 15) și la *arderea lumei* (v. 24), reluat în actul I, de Celsus, iar aici revenindu-i lui Decebal însuși.

4. *Decebal—Longin (TA 2)*, în mod limpede o redactare fragmentară și provizorie a scenei dintre cei doi așa cum se află redactată în act.

Simpla lectură a acestor fragmente dezvăluie atît diferențele cît și similitudinile, dar, cum diferențele din structura de suprafață tind să mascheze puternicele analogii din cea de adîncime, aceasta trebuie supusă analizei.

Într-adevăr, lectura analitică a textelor aferente dezvăluie două categorii de realități poetice, care amîndouă fac parte, în felul lor specific, din lumea actului I : un număr de idei și de teze omise acolo, pentru a nu încărca prea mult actul, dar prezente în redactările de aici și perfect compatibile cu cele din act. Imaginea Romei, pentru a începe cu ea, e cea din act, și Longin din *TA 3* (căruia îi corespunde în act Iaromir din scena II și nu Longin din scena V) spune lucruri care, în esență, sînt cele de acolo : că e nevoie, pentru a evita haosul, de un principiu de stabilitate : *Trebui să fie un punct stabil în lume*, numai că, rostită aici de un roman, ideea se cerea îndreptățită : *De nu vrei ca popor peste popor / Să se împingă-n vecinic crud războl* (*3*, v. 76) ; Roma își trage legitimarea de arbitru absolut al istoriei universale dintr-o singură sorginte : puterea ei *(Dreptatea noastră e puterea noastră, /Cu ea deodată vom pieri și noi, 3*, v. 44—45) ; o putere care e o stare de fapt și care îi face pe romani ca ceea ce alții doar visează (3, v. 50) ei să aibă, să primească fără să ceară (v. 61), să decidă drept *fără să știe / De ce* (v. 70—71), să fie învingători fără a fi fost niște postulanți ai dominației (v. 74) : n-au timp să vrea și să dorească pentru că fapta lor este mai iute decît orice vis și se instituie ca dreptate (v. 44), ca adevăr (v. 72) prin însăși lucrarea ei în lume. Căderea Romei va fi un dezastru istoric. Dar toate acestea Longin de aici, din *TA 3*, le rostește cu un fel de înțeleaptă compasiune față de lumea neromană, ca a unui bătrîn față de niște tineri aprinși de patimi și de vise : *Voi sînteți tineri chiar la bătrînețe, / Iar noi în lume ne năștem bătrîni* (v. 46—47) ; *Ah, neputința cea copilărească / Din voi vorbește, tinere popoare* (v. 51—52), asociind acestei condiții haruri ale tinereții *(Sînteți poeți ca grecii*, v. 62), dar deplîngîndu-le neputința *(Voi cereți vieței ce nu poate da / De-aceea desperări la nemplinire*, v. 59—60 ; *Și-aveți atîtea lacrimi voi în suflet, / În inimă comoară de dureri*, v. 57—58) ca și cînd, dinlăuntrul lumii sale, în care năzuința, fiind putere pură, se convertește instantaneu în posesiune și dominație, ar auzi în istorie lunga tînguire a atîtor gînduri, a atîtor vise ardente refuzate de soartă. Așadar Longin, spunînd sau implicînd ceea ce spune în act Iaromir, adaugă un gînd și un patos pe care Iaromir nu le putea avea, nefiind roman, iar Longin din act nu le putea rosti pentru că ar fi prejudiciat bine calculata construcție a piesei.

Lucrul e adevărat și despre antagonul lui Longin din *TA 3*, Decebal, care spune aici lucruri perfect integrabile acolo, nu însă fără prețul unei lungiri nemăsurate a scenei II, și așa prea lungă. Este evident că, dacă Eminescu ar fi avut doar rațiuni poetice, nu și dramaturgice, ar fi procedat altfel, nesacrificînd texte de o rară frumusețe și elevație. Căci Decebal spune un lucru important și neașteptat : nu tăgăduiește că în romani ar fi ceva divin (așa cum susțin, în act, Iaromir și Dochia), ci dezvoltă o teză subtilă : că romanii sînt un amestec de însușiri umane și divine care, în loc să-i facă să fie și una și alta, îi face să nu fie nici una nici alta *(Vai vouă, ce nici oameni nu sînteți, / Nici zei — ci-amestecul de rele / Din amîndouă acestea ființe*, v. 18—20 ; *Voi oameni nu sînteți, nu sînteți. / Ce sînteți dar? Nici una nu, nici alta*, v. 40—41). Și face asta cu un țel precis, acela de a contesta Romei un drept la stăpînirea lumii pe care numai zeii l-ar putea avea, poate nici ei *(Doriți ce zeii doresc, neavînd puterea,/ Voiți să domniți lumea ca și ei / Făr-a avea dreptatea lor*, v. 24—26 ; *cu ce drept / Vă încărcați cu soartea lumii-ntregi?*, v. 12—13 ; *Cum v-arogați dar dreptul de-a supune*, v. 42) și, în alt fragment, visează la ceva al cărui nume nu apare nici în act, nici în aceste texte născute odată cu el : libertatea *(Da, da . . . imperiul . . . / El cade ș-universu-i liber — liber !, 2*, v. 6), rostind aici, dezvoltat, blestemul său din primul fragment dintre cele două acte redactate *(pe cît v-ați suit veți și cădea, 3*, v. 3 ; *Vai vouă cînd la ziua-vă din urmă/ Veți întreba de ce-atît vă suirăți / Și nu-ți găsi un alt răspuns decît :/ Spre a cădea cu-atîta mai adînc*, v. 14—17 ; cf. în *Memento mori : Cît de naltă vi-i mărirea tot așa de-adînc' căderea*, v. 934). Iar agentul istoric al acestei uriașe răsturnări e însăși Dacia, ale cărei steaguri se dovedesc a fi acele constelații sub care neamurile *pornesc în contra Romei* (v. 60 din act) : *Constelații sîngeroase* (v. 58 din act) : *zmeii Daciei, / Ca constelații sîngeros-profetici, / Au strălucit în fața Romei vechi, / O lume-a tremurat / [. . .] Naintea mîndrei fulgerări a lor* (*1*, v. 1—3 și 5).

Dar, cum rezultă din actul I, Decebal nu este doar un răzvrătit istoric stîrnind popoarele lumii împotriva Romei, ci un personaj cu vocație imperială, un rival de rang egal. Doar că în act arta lui Eminescu ține în frîu excesele latente în viforosul rege dac. Aici, în schimb, (în *TA 4—7)*, în textele ieșite din aceeași inspirație, dar prea năvalnică pentru a încăpea într-o structură bine măsurată, Decebal se dezvăluie, fără constrîngeri, ca un mare visător al puterii, o întrupare a nemăsurii croită pe măsura unui Alexandru, unui Tamerlan. Și astfel, purtat de un avînt atît de imperios, de o foame atît de vorace încît pare o osîndă și o neagră durere, își acordă sieși ceea ce Romei îi refuza *(Din fundul codrilor adînci ai Daciei / Roteam pe Univers ochii-mi flămînzi / Și-l înghițeam, 5*, v. 3—5 adăugînd că ar vrea să ajungă *naintea Romei vechi* (v. 12) precedat de munții, de stîncile, de pădurile Daciei. *(O codri, codri, [...] / Munți mari de piatră [. . .] / stînci albe [. . .] / Mergeți naintea mea . . . a regelui*, v. 6—9). Această stare de spirit este văzută în adîncul ei, iar cutremurătorul delir imperial de care sînt pline aceste nici 60 de versuri din *TA 4—7*, analizat, apare a avea o organizare interioară foarte coerentă înlăuntrul ei și perfect compatibilă cu enunțuri din actul I, a căror explicitare hiperbolică este. Decebal e pradă unei obsesii care e însăși viața sa *(risul / Ce-mi îmblă-n cap mereu de cînd trăiesc, 4*, v. 9—10), atît de intensă încît regăsim aici *turbarea* din actul I și, foarte puternic formulată, *insațiabilitatea* ca formă a supliciului etern *(dac-aș ține-n mînă toată lumea, Toată lumea nu mi-ar ajunge . . . Și să simți,/ Să știi mai dinainte că etern,/ Etern avea să ție-astă dorință . . .*, *7*, v. 17—21 ; *Caut ceva să semene departe / Măcar cu-acea turbare ce consumă/ Sufletul meu)*. Și, ca o culminație, apare imaginea *focului* cosmic și lăuntric ca element daimonic, năprasnic și devorator (vorbind despre sine, la persoana II, și despre lume : *Chiar atunci cînd vei vedea-o-aprinsă / Totuși arderea ei nu va întrege focul cel crud din sufletul tău propriu, 7*, v. 23—25 ; *Este nestins . . . vai mie ! E etern !*, v. 11). Iar focul este *crud* ca răspuns la întrebarea lui Celsus (dacă Celsus este) pe care o implică *7*, v. 1 : *Mă-ntrebi de ce sînt crud . . .* Avem astfel o imagine binară a supliciului etern : *insațiabilitatea* (un chin de tip tantalic) și ca o consecință a caracterului ei nontranzitiv, *autodevorarea*, mistuirea de sine și în sine, aceea care are formularea cea mai pertinentă (și mai memorabilă) în *Odă : Jalnic ard de viu chinuit ca Nessus* (v. 9) ; *De-al meu propriu vis mistuit mă vaiet / Pe-al meu propriu rug mă topesc în flăcări* (v. 13—14). Dar focul are și alt chip, acela de putere nimicitoare de lume, și imaginea lui reapare în chip necesar acolo unde Decebal își înfățișează visul în toată teribila lui organizare interioară și anume în focul imaginar în care va arde Roma *(În Roma-n foc voi răzbuna pămîntul, 4*, v. 6, cf. *lumea, chiar atunci cînd vei vede-o-aprinsă, 7*, 23). Acest vis are deci în centru Roma în flăcări, iar Decebal, pentru *a fixa soarta lumei clătinate* (*4*, v. 2), va *trece peste mări* (v. 3) în fruntea popoarelor cu stindardele amestecate (v. 5)), *Apusului i-inpun o pace-eternă* (v. 4), *Atunci mă voi întoarce-n răsărit / Voi scormoli în Asia antică / Imperiul și împărații* (v. 7—9) *Același lanț / Unind un pol cu altul strînge lumea* (*4*, v. 11—12) : Pare exorbitant, dar cînd regele dac, vorbind despre focul nestins care îl devoră, spune (în *7*, v. 10—12 : *De-aceea mîn popor contra popor, / De-aceea zdrobesc cu țară de țară / Și secol sfarm de secol*, înțelegem că sufletul lui Decebal năzuiește, dincolo de reveria imperiului mondial, spre *veșnicia frămîntării oceanice*, ca în actul I, v. 130—133, 155, 158—161. Dar toate acestea vin nu doar dintr-un suflet sălbatic și nemăsurat, ci dintr-o determinare istorică, astfel că acest *rex furiosus* plăsmuit din versuri de bronz apare, dacă citim lucrurile pînă la capătul sensului lor, ca un om rănit, în plină putere, de o ofensă a istoriei și visînd vise tot atît de nebunești ca gravitatea ultragiului : *Cînd înjosit ești [. . .] Viața ta ca însăși e o rană. / Ce dulce e să fii stăpînul lumei [. . .] / Să speli în sînge tot ultragiul tău !* (*6*, v. 1, 3—4, 6).

Un efort de interpretare s-ar putea face și pentru *8*, v. 3—4 *(O singură privire-a mea le-ar omorî, / Dar n-a-nvățat să se coboare-atît de jos)*, versuri localizabile, prin ipoteză, într-o scenă nescrisă dintre cele două acte, scenă în care Decebal ar vorbi astfel unui Boris dovedit de trădare. Dar e prea puțin și prea șubred pentru a putea întrevedea o reconstituire a planului părții neredactate. E însă important să constatăm, pornind de la însăși această puținătate, că textele aferente în versuri (ca de altfel și cea mai mare parte din rest) *sînt aferente la actul I al dramei*, că asupra acestuia a stăruit Eminescu, ca asupra unei drame autonome, chiar atunci cînd redacta în afara unei structuri definitive. Iar aceste versuri, frumoase și puternice în sine și aducîndu-i actului I un adaus de tensiune și de amploare, ar trebui cumva păstrate în cadrul spectacolului scenic căruia îi sînt destinate de limpedea voință a lui Eminescu nu numai de a scrie teatru, ci de a-l scrie pentru scenă, în spațiul acela miraculos pe care atît de mult l-a iubit. Soluții se pot găsi, dar ele trebuie să meargă în direcția menținerii diferenței dintre textele aferente și redactarea finală. Iar această diferență s-ar putea realiza făcînd ca textele aferente să se audă rostite de glasurile (imprimate) ale lui Decebal și Longin, fără ca Decebal și Longin de pe scenă să vorbească și în timp ce ei rămîn într-o postură imobilă. Fiecare text, inserat la locul prescris lui, ar suna ca o prelungire, ca un ecou care se îmbogățește din sine însuși, rostit în altă tonalitate și auzindu-se de undeva de mai departe sau din

mai adînc ca o dubletă doar posibilă a ce se spusese pe scenă. Apoi ansamblul scenic s-ar însufleți din nou și acțiunea s-ar relua din punctul unde fusese întreruptă. Lungindu-se în felul acesta scenele III și V, piesa ar beneficia chiar de un spor de echilibru al părților, echilibru amenințat de lungimea puțin disproporționată a scenei II. Apoi, bine înțeles, *actul din urmă*, ca al doilea element al unui diptic, cu un același și totuși alt Decebal, bătrîn, cu glasul mai stins, o umbră pierdută dînd din pierzania sa o și mai mare putere prezenței din actul I a celuilalt, a leului, a zimbrului regal: regele cel mai viforos al scenei românești.

TA 10, amestec de conspect istoriografic cronologizat și de rezumate-proiect destinate piesei, reclamă o tratare specială, măcar pentru a semnala o problemă. Cadrul istoric larg în care se situează acțiunea actului I, acela consemnat de Eminescu aici (de la *Trecut vechi — zilele regelui Boribistas — pînă la Plai cu plai se pierde. Se-nvenină cei mari. Decebal s-omoară)*, derivă în ultimă analiză din *Istoria romană* a istoricului grec Dio Cassius (și anume LXVII, 6—10 și LXVIII, 6 — 14), dar rapidul rezumat al poetului conține și elemente care nu figurează la Dio Cassius și care trimit pînă la urmă la o sursă intermediară. Trebuie să fie vorba de un text istoriografic german, cum rezultă din segmentele *8 Legionen der Donauprovinze, Von der Donaulegionen werden, Völkerströmmung, Befehlshaber der römischen Ocupationstruppen*. După anumite semne s-ar fi părut că sursa este Johannes Dierauer, *Beiträge zu einer kritischen Geschichte Trajans*, Leipzig, 1868, p. 67 și urm. și, într-adevăr, pînă la un punct se constată numeroase concordanțe, în suita narațiunii, în datarea evenimentelor, în forma numelor proprii *(Tertius Julianus* — imposibil, pentru că Tertius nu poate fi decît cognomen — în loc de *Tettius Julianus*, cum ar fi fost corect). Totuși neconcordanța datei triumfului dacic al lui Domitian (90 la Eminescu, 91 la Dierauer), precum și diferențe notabile în lista legiunilor, trimit în altă parte, poate la una din sursele principale ale lui Dierauer, și anume la Robert Roesler, *Das vorrömische Dacien*, carte pe care n-am avut-o la dispoziție, dar despre care știm sigur că, la p. 341, datează triumful lui Domitian în anul 90, cum apare la Eminescu (vezi Dierauer, *op. cit.*, p. 69, n. 1). În felul acesta concordanțele dintre conspectul lui Eminescu și Dierauer s-ar explica numai prin folosirea lui Dio Cassius ca sursă comună.

PACEA PĂMÎNTULUI VINE S-O CEARĂ

Acest mare dialog dramatic, pînă nu de mult nedescifrat, a rămas puțin enigmatic, pentru că, dacă dintre cei doi interlocutori, unul este în chip limpede împăratul Romei, Traian, celălalt a fost interpretat de noi în chip eronat ca fiind un bătrîn dac, poate *Duras-Diurpaneu, fost rege — acum orb — capul preoților daci (Decebal, TA 10)*. Dar nu este așa, și o analiză mai adîncită a piesei dovedește că e vorba de unul dintre personajele din *Decebal*, Celsus, sau cum i se spune acolo de două ori, *Pater Celsus*, calificat inițial drept *Un preot bătrîn*. Dacă acolo însă nu se deslușea bine ce fel anume de preot este, din *Pacea pămîntului* . . . rezultă clar, după toate semnele, că e vorba de un preot paleocreștin care fugise sau se exilase la curtea Daciei. El se înfățișează acum, cu cîteva clipe înainte de dezlănțuirea atacului dac, înaintea împăratului, în tabăra romană, asumîndu-și, în numele său propriu, și nu ca delegat al dacilor, o misiune istorică. Discursul său e dintre cele mai originale și ocupă un loc singular în opera eminesciană.

Din meandrele vorbirilor sale, nu lipsite de reveniri și insistențe, nici de pasaje obscure, se degajă totuși o gîndire coerentă. El se consideră un inspirat, un profet *(Sînt profet, Cezare . . .*, **169r**)[11], un cunoscător al legilor eterne ale istoriei *(acele legi după cari popoară se nasc, se-nalță, mor*, **169v**) și vine să trateze cu împăratul asupra soartei lumii, într-un moment decisiv al ei *(Sîntem în mijlocul vîntului istoriei, imperator . . .*, **173r**). Mai exact, vine să obțină de la împărat pacea lumii *(— Ce vrei bătrîne? — Pacea pămîntului . . .*, **168r**; *Eu voi pacea lumei*, **170v**; *Eu pace eternă cer*, **174r**) și, ca un prim pas, strict necesar, pacea Daciei *(Cezare . . . nu te bate cu dacii*, **169r**; *lasă-l în pace [pe acest rival]*, **172r**; *Dă pace dacilor . . . C-orice preț*, **170v**; — *[Ce să-ți dau? — Pacea . . .*, **164r**). Iar argumentele sale pleacă de la starea lumii din acel moment și conduc la un plan ingenios și surprinzător: Lumea, spune el, e împărțită tot mai mult între o parte veche și una nouă *(De o parte Roma, de alta barbarii*, **173r**; *noi, bătrîni, stăm în fața a sute de popoare tinere*, **174r**), iar cea nouă, aceste sute de popoare tinere care reprezintă, liber, *fondul lumei (Lumea-i în mîna voastră, fondul lumei nu*. **169v**) roiesc în preajma Romei, pline de dorințe obscure *(În fiecare este această trufie de nesfîrșite dorinți [. . .] dorinți întunecoasă*, **170r**) pe care Roma, ca *icoană a măririi*, le-a făcut să se concentreze și să

---

[11] Textul fiind, din cauza amestecului de proză și versuri, nenumerotat, trimiterile se fac la pagina manuscrisului.

ia forma dominației lumii *(Voi ați zugrăvit în istorie o icoană popoarălor. Voi ați voit pămîntul — ș-acum toți îl vor[. . .] Ați trezit demonul lumei [. . .] l-ați învățat ce să voiască: Universul*, **170r**) și cum Roma e acum bătrînă, iar romanii sînt *sătui de lume (au avut-o toată ș-au văzut că nu plătește nimic*, **171v**), decăzuți, vor fi înfrînți de setea oarbă de viață din aceste neamuri și atunci se va repeta același joc vechi de glorie și cădere, de viață și de moarte (**171r**), ciclul zadarnic și plin de suferinți ai istoriei *(Atunci ne-am reîntors de unde am plecat*, **173r**). Lanțul ciclurilor nu poate fi rupt decît atunci cînd popoarele vor învăța ceva cu totul nou : o religie nouă, creștinismul. Dar nici acela nu e încă de-ajuns, pentru că înțelesul lui *nu va pătrunde cartea [istoriei] decît cu-ncetul* (**172v**) și, preluat în pripă, popoarele noi *vor îmbrăca egoismul lor tînăr [doar] în formele credinței și vor crea un păgînism mai rău și mai egoist decît cel [de] pînă azi* (**173r**). Într-adevăr *Nu e încă vremea ca această învățătură să se strecoare prin sufletul lor, căci nu va răsuna în el decît sunetul gol* (**172v**). Este așadar nevoie de un lung *răgaz istoric*, și pe acesta nu-l poate asigura decît prezența în istorie a Daciei. Cu un rol dublu :

1. de a exista ca antagon al Romei, necesar pentru a o menține încă în vigoare *(Dacă Roma va fi slabă în acest moment, cînd se decide soarta unei nouă credințe, atunci credința e pierdută*, **172v**), un antagon pe care Celsus îl numește un *rival (Un rival numai aveți — nu-l striviți, pentru Dumnezeu*, **169r**; *Un singur lucru v-ar putea ținea — pînă ce deasupra acestei putrejuni va [. . .] răsări [. . .] o nouă credință peste zeii asfințiți — un rival*, **172r**; *Păstrează un rival Romei ca să-i păstrezi puterea pînă ce din ura sădită în inima acestui pămînt va răsări un arbore care va umbri cu pace tot universul*, **174r**) și asimilează rolul Daciei cu acela de odinioară al Cartaginei *(Cu pierderea acelui rival s-a născut discordiile Romei*, **172r**).

Și 2. de a fi meterezul de care să se izbească năvala popoarelor *(Un mur e acest popor contra Asiei întregi, contra ginților ei cari se mișcă asemeni nisipului zburător al pustielor. Cu căderea lui va începe curgerea popoarelor. La zgomotul căderii se va mișca pămîntul*, **169rv**).

Iată de ce anume cere Celsus atît de stăruitor ca Dacia să fie cruțată. Poate și cu presupoziția că Dacia ar mai putea avea și un al treilea rol, acela de loc de bună instituire a noii credințe (cf. titlul unui proiect juvenil : *Crucea-n Dacia* sau *Joc și Crist, FRGM-1, B, I, 1*).

După cît se vede, demonstrația lui Celsus se situează într-un plan himeric dar e pe deplin coerentă. Lucrurile devin mai obscure doar cînd cineva încearcă să vadă în ce constă această nouă credință și de ce este ea o cale de ieșire din fatalele cicluri ale istoriei de pînă atunci. Pater Celsus face o curioasă sinteză între doctrina răului universal, ascuns în miezul tuturor lucrurilor *(E un colț în fiecare sămînță [. . .] : Răul*, **168r**), un rău care conferă mărire celor răi *(cei răi sînt mari*, **168r**; *ce slab e un ascet, ce tari tiranii*, **169r**) și doctrina creștină a neîmpotrivirii la rău, singura menită să aducă pace lumii *(Nu poți da pace dac-asculți glasul răzbunării, nu pace de răspunzi provocărei, numai omorînd în tine acest sîmbure al răului, [. . .] numai cedînd poți da pace acestei lumi*, **169r**). Sinteză care este totuși doar un amestec imperfect, preponderent necreștin. Deși creștinismul este definit drept o *religie a tăcerei și a suferinței, a iubirei și a milei* (**172v**), accentul cade nu pe refuzul violenței și al măririi lumești, ci pe refuzul lumii însăși. Astfel că Hristos *a fost sătul, sătul de privirea acestei vieți omenești, etern aceeași, etern nefericită. E un păcat această viață, și el a vrut să-l stingă* (**171r**), fiind deci mai mult Buddha decît Crist. Iar scopurile lui Celsus se bifurcă : pe de o parte vrea ca împăratul Romei să nu uzeze față de daci de violență, *more christiano*, pe de alta vrea, ca să-l înduplece să aducă pace lumii, să-l convingă *cumcă toate / În astă lume sînt un vis deșert / Și cumcă singura realita[te]-aci / E moartea* **170v**); *de ce nu vrei să retezi / În tine rădăcina astei viețe? Dă pace dacilor (ibid.)*. În fond, Pater Celsus (al cărui nume înseamnă „înalt, de sus") vrea ceva mai mult decît o ieșire din fatalitățile istoriei prin adoptarea unei religii superioare, vrea însăși ieșirea din istorie, din lumea răului și a durerii de a fi, *căci binele e moartea* (**169r**). Și atunci toată strategia lui istorică : o Romă încă puternică o vreme datorită existenței tonice a unui rival (dacii) cruțat din motive de nonviolență creștină, de îndurare, pentru a asigura răgazul necesar ca să apară *o auroră nouă, un cer nou, o nouă credință* (**172r**), ca să răsară *un arbore care va umbri cu pace tot universul* (**174r**), toată această mare politică universală, în fruntea căreia s-a aflat *această istorie lungă a Romei* (**174r**), toată experiența *acestor semne de luptă, de anxietate de durere n-au avut nici o valoare*, vor fi fost cu totul zadarnice. Zadarnice în sensul că istoria rămîne pe veci înscrisă în lumea răului; iar, dacă biruie noua credință, ea va izbăvi lumea nu scoțînd-o într-un alt orizont, al unui bine în fond (dată natura existenței) imposibil, ci opunîndu-i răului singurul bine : refuzul de a fi, nimicul, moartea : *Moartea pămîntului, pace eternă* (**174r**).

Împăratul este mai mărginit în vederi, însă mai coerent. El admite tot ce spune Celsus despre răul din lume, din viață, din istorie *(O știu și o prea știu*, **170v**; *eu o știu aceasta*, **174r**),

dar trage alte concluzii. Împăratul Romei de aici (o entitate generică pe care ar fi nepotrivit să o numim Traian) şi care seamănă perfect cu romanul tip zugrăvit, în *Decebal*, de Iaromir.

1. nu crede în capacitatea minţii omeneşti de a descoperi ceva de dincolo de vizibil (*dac-aş şti cumcă prin cugetare / Aş putea ajunge să cunosc ce e, / Dar nu ... [...] eu nu cred decît cîte văd*, **176r**),

2. nu crede în capacitatea omenirii de a se mîntui printr-o nouă credinţă (*Crezi tu că vodată astă cruce / Va putea să pătrundă-n inimă? [...] Vorba vor primi-o / Spiritul ba ... Nu poate-un rîu / Să-şi schimbe cursul său înspre izvor*, **175r**) şi vede în creştini doar nişte răzvrătiţi făţarnici (*Nu vezi că de-astăzi încă ei se-nfăşur / În aste haini spre-a cere statul? / Azi Catilina poartă-această mască, ibid.*).

3. nu crede în capacitatea individului ca atare de a schimba cursul lumii : el este supus unei voinţe istorice supraindividuale ; astfel că Cezarul nu ştie dacă nu cumva este *instrumentul orb, umbra — supusul unei voinţi. Daca Cezarul cugetă sau timpul* (**168r**) ; în faţa ridicării amenintătoare de popoare noi spune *Ce pot să fac? Pămîntul se gîndeşte* (**170r**) ; astfel că Celsus îl acuză vehement de fatalism (*Acesta-i fatalismul tău*, **171r** ; *te crezi orb, dat în mîna fatalităţii*, **174r**).
El îşi asumă însă rolul prescris, iar în marginile acestuia *Sînt eu stăpîn pe mine. Eu sînt spada / Romei ... şi nu pot s-o văd / Nu doar căzută, dar nici ultragiată* [...] *Pe cît ea este trebui s-o suţiu* (**171r**) ; de vreme ce lumea istorică vrea să trăiască, ea trebuie să poată trăi în ordine : *Trebuie vargă* (iniţial : *Trebuie un sceptru*) — *Şi aceea-s eu ;* iar cînd foloseşte cuvîntul *pace*, în gîndul lui el are cu totul alt înţeles decît la Celsus : e sinonim cu netulburarea unei ordini date, impusă de Roma ca un principiu de dreptate, ca arbitru autoritar al lumii (*numai să stea în pace. / De n-o voieşte, o voi învăţa*, **164r**), astfel că *De-aceea persecut eu pe creştini / [...] Poporul îl sumuţă contra păcei / Şi contra ordinei*, **175r**).
Acesta fiind rolul său ca agent istoric, atitudinea lui ca individ este cea recunoscută în *Decebal* ca fiind definitorie pentru *homo Romanus :* impasibilitatea în faţa evenimentelor (*Eu stau pe loc — de cad, ce-mi pasă, / Au mai căzut şi alţii, voi cădea şi eu*, **170r** ; *Apoi întîmple-se ce s-o-ntîmpla, nu-mi pasă*, **171r**), indiferenţa faţă de opinie (*Nu dau nimic pe numele ce mi-l va da istoria*, **170v** ; iar cînd Celsus îi spune *Eşti un om comun, împărate* el răspunde *Fie*.
Cu toate acestea, în două rînduri, Cezarul se arată sensibil la ceva din spusele bătrînului sacerdot, la încercarea acestuia de a obţine pacea pentru daci. Fireşte, în marginile înţelegerii şi rolului său şi cu condiţia, tipic romană, a păstrării identităţii cu sine (*Dar nu vei zice cumcă[-o] inimă / Imperială a fost surdă l-a ta voce. / Voi face tot — dar rămînînd / Tot eu*, **176r** ; *În astă oră ce-ai numit-o mare / Îţi dau cuvîntul meu [de] împerator : / Unde dreptatea n-a fi necesară / Va domni mila şi-ndurarea mea [Unde va [fi] neapărată — nu*, **164r**).
Sfîrşitul piesei, alterat pînă la un punct de stricarea hîrtiei pe care a fost scris, devine brusc lizibil după lacună, pentru a lua forma unei răsturnări spectaculoase : — *Ce să-i dau? — Pacea* ..... *Ah, e prea tîrziu !*, **164r**. Era prea tîrziu pentru că năprasnicul Decebal din *Decebal*, care îşi *va fi sculat armia sa* (*ibid.*), pornise împotriva Romei, măturînd în cale-i toate cuvintele rostite cu atîta patimă de Celsus, cel care *Pacea pămîntului vine s-o ceară.*

Cît despre textele aferente, a căror afiliere a fost determinată, cît se putea, la locul cuvenit (şi, care, pe alocuri, alunecă spre cuvîntări rostite, prezumtiv, de un dac), înlăuntrul lor se grupează, ca două clase distincte, semnificative, pe de o parte, *TA 4*, pe de alta, *TA 5—11*, în prima clasă *TA 4* poate fi interpretată ca reprezentînd un monolog, în *a parte*, al lui Celsus, mai mult gîndit decît rostit de el în timpul convorbirii sale cu împăratul ; e adevărat că *TA 4* este, în mare, corespondentul versificat al pasajului **169v—170r** din *Pacea pămîntului* ... dar, prin amploare şi prin faptul că e adresat, ca o imprecaţie, Romei şi nu, ca un pasaj argumentativ, împăratului, el se dovedeşte izvorît dintr-o altă intenţie, iniţială, căreia poetul nu i-a dat curs în cadrul redactării finale a *Păcii pămîntului* ... (dacă ar fi trecut la versificarea integrală a piesei, ar fi versificat atît cît prescria pasajul redactat în proză, n-ar fi preluat ca atare *TA 4*). A doua clasă e alcătuită în mod neîndoielnic dintr-o serie de monologuri imperiale care, şi ele, ar putea fi cuprinse în aria piesei ca nişte rostiri *a parte*, procedîndu-se şi în acest caz, la reprezentaţie, cum s-a sugerat că s-ar putea proceda cu cîteva dintre textele aferente la *Decebal :* prin aşezarea lor în alt plan scenic, ca fiind rostite de aceleaşi glasuri, dar nu de actorii prezenţi pe scenă. Într-adevăr, deşi prisositoare faţă de dialogul dramatic propriu-zis, ele întregesc şi adîncesc personajele, dîndu-le o reverberaţie pe care altfel n-ar avea-o atît de deplin. Pentru că, la analiză, ele se dovedesc compatibile cu personajele care se construiesc pe sine în cadrul *Păcii pămîntului* ...

Dar mai întîi *TA 3*, v. 4—10, care, prin adresarea directă, face corp comun, deşi e răzleţit, cu discursurile adresate de Celsus împăratului însuşi. Fragmentul aduce o întregire la ideologia de tip creştin a lui Celsus : suferinţele şi pustiirile pe care le aduce imperiul roman

sînt *Tragedie — tragedie!* (v. 9) pentru că *cei învinși au nu sînt frații tăi?* (v. 10); astfel că Celsus vede *la isonul / Pașilor tăi tresărind universul* (v. 5—6), dar această măreție nu-i pare vrednică de admirat (v. 9). Și tocmai contrastul dintre *TA 3*, v. 4—10, ne determină să socotim că *TA 4* este mai degrabă monologic-meditativ decît un fragment de discurs adresat Cezarului. *TA 4* îl definește mai adînc pe Celsus și credințele lui, ilustrînd mai puțin nevoia lui de argumentație în cadrul unui dialog demonstrativ.

Ce este nou în *TA 4* față de pasajul corespunzător din *Pacea pămîntului* (**169v**—**170r**) este, desigur, adîncirea imaginii Romei ca model istoric negativ, ca ispită a popoarelor către o frumusețe și o măreție care țin esențial de răul și de suferința din lume *(oraș de demoni / Ce-ai înfrumusețat atîta Răul, lupta*, v. 28—29; *Toate frumoase par la tine ... toate / Din desperare... din dureri zidite-s*, v. 38—39; *Măsura răutății tale, Romo,/ Va fi măsura lor de înmîndrire!*, v. 25—26). Dar nu aici e principalul interes al fragmentului, ci în dubla relație aluzivă pe care o instituie cu *Decebal.*

1. Celsus îi vede pe daci și pe Decebal într-un orizont mai larg, ca pe un caz între altele: ca pe un rege barbar fascinat de Roma. Or, delirul imperial al lui Decebal aici pare a-și găsi explicația: Celsus vorbește chiar, explicit, de nebunie (idee atît de prezentă în *Decebal*): *O, nebunie / A generații și popoară, Romo, / În multe chipuri nebunia lor!* (v. 1—2); *chiar popoare pîn-acum pacifici / Au nebunit de faima mare-a ta!* (v. 30—31).

2. Celsus, ca și Decebal, rostește o imprecație împotriva Romei, un elaborat blestem. Și tocmai în cadrul acestei similitudini se instituie o deosebire radicală: Decebal dorește ca Roma să îndure ce-au îndurat de la ea dacii, dar într-un timp istoric de decădere tot atît de lung cît și acela al ascensiunii ei. Celsus, în schimb, îi dorește să fie eternă, și anume eternă în toată măreția ei *(superbo, fii-mi blestemată*, v. 16; *Fii blestemată, tu fata morgana / A crudului neam omenesc*, v. 27—28; *Fii condamnată de a fi eternă!...*, v. 36; iar în încheiere: *Fii blestemată [...] O: Niobe gigantă,/ Încît spre-a se-mplini blestemul tău / S-ajungă-eternitate-abia ... deci fii eternă!* (v. 47, 49—50). Apare și aici imaginea Romei ca statuie: *O Niobe gigantă*, chipul împietrit și veșnic, măreț, al veșnicei dureri, al Răului etern. Lucrul apare, la prima vedere, contradictoriu în gura lui Celsus și, într-un fel, chiar este. Dar în *Pacea pămîntului...* Celsus este deja contradictoriu, vrînd o ieșire din suferința amăgitoare a istoriei (creștinism nihilist) și totodată o Romă destul de lungă vreme încă puternică pentru ca înnoirea popoarelor prin creștinism să nu fie prematură. Iar aici, știind și el în fond că suferința lumii n-are leac, cum n-are leac nici nebunia omenească, prelungește în eternitate dăinuirea Romei ca paradigmă grandioasă a Răului și a zădărniciei: *Spre pedeapsa Omenirei-acestei,/ Fii condamnată de a fi eternă* (v. 35—36), ca eternă suferință și pricină de suferință. Într-un sens mai adînc, abia așa devine Celsus consecvent. Dar, cum spuneam, tirada *TA 4* e mai mult un gînd al său, formulat către sine.

În schimb cele cinci monologuri imperiale dezvăluie un împărat mult mai complex și mai profund decît acela din *Pacea pămîntului...*, deși elementele dezvoltate aici se întrezăresc încă de acolo: în asentimentele, deja citate, pe care le dă cuvintelor amare ale lui Celsus, în afirmația, pe cont propriu, că viața omenească e plină de întuneric *(avem atîta întuneric în viața noastră*, **174r**), că în întunericul ei doar visul ne face să întrevedem ceva de dincolo de ea *(numai visul / I-atinge umbra ... fulgerare numai / Din cînd în cînd în viața-ntunecoasă*, **176r**). Numai că aici, în acest șir de vorbiri solitare sau vag adresate unui martor mut sau mai multora *(vă zic*, *6*, v. 1; *o poete*, *7*, v. 1), Cezarul iese din rolul său imperial și se instituie ca subiectivitate suferitoare (deci nu impasibilă) și meditativă (deci nu inflexibil pragmatică).

Pentru că aceste texte, atît de răzlețite în manuscrise încît păreau cu totul străine unele de altele și pierdute unui sens întreg, sînt, toate laolaltă, unitare, ele trebuie analizate ca un întreg.

Clipa rostirii lor este aceea a trezirii popoarelor noi *(Și marea strigă, Nordul m amenință / Mișcînd din codri roiuri de popoare*, *7*, v. 13—14; *la vale curg, c-a togei crețe,/ Popoarele*, *8*, v. 3—4), cînd vechile așezări ale lumii sînt primejduite *(lumea este clătinată / Din temelii*, *5*, v. 16—17; *Cînd ziua unui ev cedează nopții,/ Cînd timpul nevăzut e în cutremur*, *7*, v. 19—20). Reacția previzibilă a Cezarului este să asigure stabilitatea istorică *(lumea este clătinată / Din temelii și trebui s-o-ntăresc*, *5*, v. 16—17; *Cînd am pierdut ideea-eternității,/ Eu singur stau s-o reprezint aici*, *7*, v. 21—22), odată cu ideea identității cu sine *(Eu sînt căci sînt și voi pentru că voi*, *5*, v. 5; *Ce-am zis e zis, ce este este*, *6*, v. 1). Ceea ce era însă mai greu de prevăzut din tot ansamblul de pînă aici al dramelor dacice este apariția, în acest context, a unei stranii teme: ***inima*** sau ***sufletul*** imperial, o realitate ***sui generis***, deloc simplu de analizat, deloc deductibilă, în complexul determinărilor ei, din vreun topos romantic.

Inima aceasta este sfîșiată. Dar nu de dihotomia între rol istoric și suflet individual, cu obișnuitele sale determinări omenești, sau doar în subsidiar de ea. Sfîșierea este aceea *dinlăuntrul unei inimi de titan*, în care și rolul și suferința inerentă rolului (și care numai seamănă cu o suferință omenească de rînd) sînt deopotrivă de alt rang. Evidența textelor este întreagă și neechivocă.

Desigur, ieșirea lui din rolul de impasibil agent al istoriei se face la un prim nivel cu conștiința unei invazii a preaomenescului : *O vierme-al îndoielii, ai intrat în sufletu-mi cezar*, *5*, v. 1—2 ; *De unde ai venit, suflare visătoare?*, *5*, v. 6 ; *Ce-ntreb de inimă, de acest vierme, / Eu, împăratul, ce nici trebe s-am / Sau, dac-o am, nici să mai știu de ea*, *5*, v. 13—15 ; *Dar nu sînt decît om și numai om* (inițial : *un singur om*), *6*, v. 5 ; *O suflet obosit, sărmane suflet*, *7*, v. 7 ; *Dar cînd sînt singur cu-al meu suflet numai . . . E fericit pămîntul, nu-nsă eu*, *7*, v. 35—36. Mai mult, împăratul se simte însingurat (din cauza rolului) și neștiut ca biată ființă omenească (*De-astă mizerie tristă, solitară, / De acel pumn de sînge închegat, / Unde-mpăratul este cerșitor, / De acea carne sfîșiată [. . .] / De-aceea nimeni, nimeni nu vorbește*, *10*, v. 13—16, 17), transformat într-o legendă din care pătimirea lui interioară e absentă (*Lumea [. . .] / Nu știe că sufletu-mi e o legendă, / Legenda gloriei astei vechi Rome*, *7*, v. 32, 37—38 ; *Ca o poveste să-mi aud viața, / Ca pe un mit eu să mă văd pe mine: / ,,A fost odată-n lume-un împărat / Și a făcut așa ș-așa, ș-apoi . . . " [. . .] / Astfel s-aud, / Repovestită ca de o străină gură, / Viața ăstui biet, sărman Cezar*, *10*, v. 1—7, cf. 13—18). Ba chiar, invadat de sentimentul pasibilității sale, vulnerat de o condiție care poate să-i pară chiar lui prea omenească, își spune vorbe de întărire, de reconfirmare de rol (*O suflete de fier, vărsați în mine / Ura cea oarbă a tăriei voastre*, *5*, v. 11—12 ; *o, inimă ! / Fii fier, fii piatră, numai sînge nu*, *9*, v. 1—2). Toate acestea sînt firești cînd ochiul interior citește ce se află în spatele statuarității roman-imperiale și vede că acolo se află o pătimire. Dar originalitatea acestor fragmente. cum s-a spus mai sus, nu e aici, ci în faptul că *însăși pătimirea este de alt ordin*. Ea însăși este suprasubiectivă, o sensibilitate titanică (pentru această terminologie vezi *6*, v. 2, *7*, v. 24, *8*, 1, *11*, 5), care simte sufletul istoriei și al lumii (*Tu glob al lui Euclid, tu măr în spațiu / [. . .], La glasul tău eu ca o frunză tremur, / Durerea ta o simt întreagă-n mine*, *6*, v. 6, 10—11 ; *Și cine-ar și putea? Cine se simte / Destul Titan și îndestul asemeni / Ca să resimtă-n inima sa proprie / Acele lungi vibrări sfîșietoare, / Acele doruri făr' de margini / Ce sub o minte bat, cari oglindă / În sine lumea într-un fel ciudat, / Istoria în toată mărețiа / Și în tot fatalismul său?*, *7*, v. 23—31 ; *Dar nu — în mine bate inima lumei / Și tot ce simte ea și eu simțesc. / Ah, despre asta nimenea nu spune / Și asta-i diferința-ntre viață / Și poveste*, *10*, v. 8—12). Iar inima aceasta a titanilor, a cărei pasiune este o con-pasiune, este nemăsurată în năzuințele ei (*Fără de margini li-era aspirarea, / Fără de margini era inima lor*, *11*, v. 8—9), nu le admite deșertăciunea (*Și , cu toate că / Istoria toată o înrață pe ea, / Cît e de vană, ce deșerte sînt / Orce-aspirări . . . tot[uși] nu vrea să creadă*, *ibid.*, v. 13—16) și, suferind de lunga, eterna suferință a lumii, îi adaugă spaima propriilor ei uriașe bătăi (*Ș-astfel venim din sînu-eternității /[. . .] Speriind lumea-o facem să atîrne / De tresăririle inimei noastre*, *ibid.*, 17, 20—21).

În două locuri șirul acesta de fragmente conține deschideri către ceva rămas nespus. În *7*, v. 41—49 se citește o invocare a regilor și împăraților vechi : *O împărați ai Iudeei, regi de-Egipet [. . .] Și tu [. . .], Tu, Alexandre ! /Spuneți voi cu toții . . .* Ce anume, nu mai stă scris. De bună seamă ceva despre deșertăciunea oricărei măreții din istorie, de vreme ce versurile sînt precedate de *Legenda glor i astei veche Rome / Ce s-a sfîrși ca orșicare glorie, / Ca orișicare din legende : trist* (v. 38—4). Și mai indescifrabile sînt însă ultimele versuri ale ultimului fragment (*TA 11*), care urmea imediat după cele consacrate inimii titanice : *Mi-aduc aminte de un cîntec vechi / Ce-o biată f ă îl cînta-n Ispania* (*11*, v. 22—23). Într-adevăr, Traian era spaniol. Dar ce cînta acolo, în ti erețea lui, *o biată fată*, nu poate fi decît materie de pură conjectură. Poate cînta despre felul 1 care titanii sperie lumea. Oricum, Cezarul își aduce aminte.

Pacea pămîntului . . . textele afiliabile ei, atît de legate de *Decebal* prin personaje, concordanțe și chiar implicite a zii, atît de croite din aceeași stofă prin factura, forța și frumusețea versurilor, se situează, în deplină autonomie, departe de el, printr-un spor de meditație, printr-o altă calitate a liricității dramatice, prin îndepărtarea, în cugetare și vis, de evenimentul istoric viu și prezent, prin considerabila diminuare a trăsăturilor dramaturgice. Totuși *Pacea pămîntului* . . . s-ar putea reprezenta, împreună cu *Decebal*, în cadrul aceluiași spectacol, și anume *ca un prolog*[12]. După ultimele cuvinte de aici, *Ah, e prea tîrziu !* . . . s-ar auzi războinicul cîntec al faurilor de arme și apoi, străin de orice pace a pămîntului și a pătimirii, cuvintele regelui dac : *Auziți, auziți cum inima d-oțel / A Daciei se zbate cu putere* către soarta ei.

---

[12] Nu e exclus ca Celsus din *Pacea pămîntului* . . .să fie redactat anterior omonimului său din *Decebal* și preluat din *Pacea* . . . în *Decebal* cu dublul rol de comentator și de ideolog al suferinței universale. Acel *E prea tîrziu!* consună cu comentariile defetiste ale sacerdotului din *Decebal*.

Piesa trebuie considerată ca avînd un singur act, puternic și bine legat, precedat de un prolog. Întreaga acțiune dramatică se desfășoară într-un timp istoric care coincide cu însăși durata reprezentării : două ore pline. Locul acțiunii este Curtea lui Alexandru Lăpușneanu : de bună seamă sala tronului. Iar personajele care definesc conflictul sînt Lăpușneanu însuși, vistiernicul Ioan, văduva Bogdana și boierii de Curte, care au funcție corală. Iar în centrul acțiunii dramatice, ca nod al ei, se află Gruie, om viteaz de stirpe mușatină, acum mort și așezat pe năsălie în centrul sălii tronului și deci al scenei.

Prologul are o dublă funcție : să-l facă cunoscut spectatorilor pe Gruie și soarta lui și, luîndu-l ca punct de referință, să definească ceasul lui Lăpușneanu în istoria Moldovei.

În prolog[13], atitudinea boierilor se definește, la o margine prin versul 32^{B}, vers tare, marcat de două cezuri rostit de Moțoc : *Ei, erau mai bune vremuri în Moldova altădată* și, la cealaltă, de 111—112^{A} : *Ei, nu-mi mai aduc aminte ... Ce-au trecut azi nu mai este, / Vremea care-o apucarăm noi e pentru noi poveste.* Vremurile bune sînt, firește, acelea ale celui mai puternic și mai slăvit dintre Mușatini, Ștefan cel Mare. Fața dinspre trecut a lucrurilor Moldovei o evocă bătrînul boier Jurj Hrîbor : *Cum să nu fi fost mai bune ! Doamne, îmi aduc aminte / Ce mai vremi, vremi mari avurăm noi și țara mai-nainte !* (v. 79—80^{A}). Şi pentru a-și întări spusele, alege clipa cea mai mare a acelor vremi, biruința de la Podul Înalt ; spre a pune mai bine în valoare amintește întîi de expansiunea turcilor în Europa, culminînd cu regnul lui Mahomed II Cuceritorul și cu cucerirea Constantinopolului (v. 44—46^{B}) : *Au surpat două imperii și pe paisprezece regi, / Peste Asia ș-Europa el își întinsese lanțul : / Ce mai zi înfricoșată cînd au fost luînd Bizanțul !* Cucerire pe care o descrie în versuri magistrale, ca pe o culminație a violenței asiatice și a invincibilității ei, pentru ca apoi să-i așeze, în anticlimax, soarta de la noi (v. 109—110^{A}) : *Dar cînd năvăli-n Moldova au găsit și el pe dracul. Cine i se puse-n cale ?... Ștefan Vodă, el săracul ...* Dar povestea biruinței lipsește, pentru că prologul tindea să devină prea lung și am putea cita aici (însă din *FRGM-1, A, [Ștefan cel Mare], 1*, v. 1—4), ca epilog ideal doar :

Şi cînd lumea biruința a putut s-o înțeleagă
Clopotele de la Roma au sunat o zi întreagă,
De-au cutremurat văzduhul și zidirile Cetății
Şi dentîi i-a zis lui Ștefan Papa : „Scut Creştinătății".

Pe acest fond vin versurile mai sus citate (111—112^{A}), rostite de alt boier, tot bătrîn, nenumit : *Ei , nu-mi mai aduc aminte ... Ce-au trecut azi nu mai este, / Vremea care-o apucarăm noi e pentru noi poveste*, explicitate apoi în v. 54—78^{B} într-o descriere a scăderii vremilor mai noi : altă capitală (v. 67—68^{A}) *Am lăsat Suceava veche ... sus în ziduri crească spin, / Mutînd scaunul aice, mai în vale, la străin ;* alte moravuri, mai noi și mai frivole, alte cărți de căpătîi, toate prevestind influența grecească și epoca fanariotă. Eminescu dă aici o expresie aproape anacronică violentei sale grecofobii, devenită acută în vremea aceasta. Iar versul răzleț (78) *Decît greci în țara asta, zău mai bine Lăpușneanu* îl arată preferînd răul autohton, cît de mare ar fi, celui străin.

Dar toate acestea nu sînt destinate decît creării unei anumite atmosfere în cadrul unei situații scenice bine definite : boierii de Curte (Iosif Veveriță, Vîscan Movilă, Jurj Hrîbor) și uricarul Cracale Căpotescul dezbat soarta lui Gruie. Acest Gruie, vlăstar de Mușatini, boier de Curte și el, era făcut din altă plămadă decît ei toți. Mort acuma, el reprezintă un suflet rămas din alte vremi, cele mari, dar fapta lui se înscrie, în afară de dîrzenia cu care apăra la Curte vechile rînduieli, într-o singură împrejurare, într-o singură acțiune, deznădăjduită, care, în donchihotismul ei, pare ecoul diminuat, aproape derizoriu dacă n-ar fi eroic, al unui ev de fier : cu o mînă de oameni se duce să elibereze Hotinul de turci, sub cuvînt că nimeni, nici Vodă n-are drept să cedeze nici măcar o palmă din pămîntul Moldovei. Împrejurare în care, prins și închis de turci, își pierde viața în condiții ciudate. Or, acest epizod conține *in nuce*, întreaga dezvoltare a actului care urmează.

Pe de o parte, știindu-se că turcii nu erau dispuși să-l omoare, suspiciunea unora dintre boieri, lăsată să străbată în insinuări, cade asupra lui Lăpușneanu, care ar fi *trimis la ei o carte / Ca să-i deie drumul turcii* (v. 24—25^{B}), dar căruia îi *dădea mereu de furcă / Cu Împărăția ... Vodă a simțit cumcă-l încurcă ... — Vodă-l măgulea odată ... — Da, dar nu-i*

[13] Nevoile demonstrației ne silesc să ne prevalăm de amîndouă versiunile prologului, care, într-o versiune scenică posibilă, ar deveni una singură, unitară și bine încheiată. Trimiterile la vers sînt însoțite, pentru a distinge totuși între versiuni, prin indicativele A sau B.

dădea avere, / Se temea că dacă Gruie o să prinză la putere / O să-ntoarcă lumea asta într-o zi cu susu-n jos (v. 40—44^A). Cine l-a ucis pe Gruie rămîne să se afle din piesa însăși.

Pe de altă parte întreaga conduită a lui Gruie, inclusiv atitudinea față de domnie și episodul de la Hotin, sînt dictate de lealitatea lui față de un vechi legămînt, de pură invenție eminesciană și totodată de o notabilă originalitate în materie de gîndire istoric-utopică. La 1 septembrie 1552 moare, asasinat de boieri la Țuțora, pe Prut, Ștefan Rareș (1551—1552), fiul lui Petru și ultimul vlăstar direct al viței mușatine. A urmat o înfruntare între facțiunile boierești (legitimiști, filo-imperiali, filopoloni) și au cîștigat aceștia din urmă, care îl înscăunează pe Lăpușneanu. Eminescu își imaginează, dimpotrivă, că boierii, printre care Lăpușneanu și Gruie, adunați la priveghi, la Putna, s-au legat între ei printr-un jurămînt al cărui conținut boierii adunați pe scenă nu-l știu bine *(Eu știu din gura / Unui moș ... nu prea de-a dreptul ... cam pe-ncunjur ... Legătura / De la Putna între dînșii tot a fost ea ce a fost—* v. 50—52^A), dar despre care, într-un chip încă nu tocmai deslușit pentru cititor, se vorbește în prolog.

Astfel, lui Gruie, povestindu-se întîmplarea de la Hotin, i se atribuie următoarele vorbe, adresate pașei de acolo : *Pe morminele închise, în locaș întunecos, / Noi , boierii-am ales Vodă în Moldova pe Hristos./ Pîrcălabi sîntem cu toții și ostași ai lui Isus,/ Iar acela care vornic peste noi cu toți l-am pus / N-are drept să dea din țară loc măcar de două palme* (v. 11—15^B). Iar ceva mai încolo se face aluzie la o stranie monedă găsită asupra leșului său : *S-a aflat un ban la dînsul, ban bătut cu chip și an ... / Jesus Christus Rex Moldaviae era scris pe acel ban* (v. 48—49^A). Lămurirea lucrului îi este rezervată piesei propriu-zise.

În sfîrșit, prologul mai are un rost, acela de a arăta că boierimea de la Curtea lui Lăpușneanu este împărțită în două, după gradul de încredere pe care îl au în domnitor, în hotărîrile și rînduielile lui și după nostalgia pe care o au pentru mai vechile și mai legiuitele vremi, în contrast cu cea a Lăpușneanului.

Cît despre actul care constituie piesa, el este astfel împărțit, în versiunea finală (B) :

Scena I. Boierii, așteptînd să se arate Vodă, stau de vorbă despre domnie și despre evenimentul zilei, moartea lui Gruie. În timpul acesta sosește un alai funerar care, de pe ulițî, se îndreaptă spre palat, purtînd leșul lui Gruie.

Scena II. Intră Lăpușneanu, îi salută pe boieri și este salutat de ei, apoi, auzind procesiunea care îl aduce pe Gruie *(Ce cîntări de popi răsună gîngave pe la ferești?* v. 69), își anunță intenția de a nu îngădui să fie îngropat creștinește și de-a pune să fie spînzurat, mort, în cîmpie, pradă lupilor și corbilor. Apare văduva tînguindu-se în comentariile ironice și în doi peri ale Domnului, în timp ce soldații aduc coșciugul și-l depun pe o năsălie, fără ca Vodă să se împotrivească. După aceea Lăpușneanu îi poftește pe boieri să se ducă pe la casele lor și rămîne singur cu mortul.

Scena III. Ridică mantia de pe leș și rostește, vorbind cu el și cu amintirile sale, un lung monolog, în care adevărata natură a relației lor este dezvăluită. Apoi aruncă peste coșciug propria sa mantie și cheamă un aprod, poruncindu-i să acopere coșciugul cu flori.

Scena IV se petrece între Lăpușneanu și vistierul Ioan și în cursul ei se dezvăluie adevărata pricină a morții lui Gruie. După ieșirea vistierului se aude rumoare de glasuri.

Scena V. Vin curtenii și boierii și în sala tronului izbutește să intre Bogdana, văduva lui Gruie, și se repede cu mare hulă asupra Domnului, care o ascultă, apoi îl cheamă și pe vistier, face dezvăluirile de cuviință și îl silește pe vistier să se însoare cu Bogdana, îi făgăduiește moșii, nu puține, ca dar de nuntă și îl silește să facă un testament prin care să lase întreaga lui avere Bogdanei, ca soție. Apoi Vodă îndeamnă pe curteni să se pregătească de nuntă, dar, înainte ca ei să iasă, vistierul și văduva îi aduc Domnului mulțumirile lor, iar acesta, după ce li le primește, dezvăluie a doua oară leșul lui Gruie și rostește o alocuțiune funebră, după care concediază definitiv Curtea, trimițînd-o să petreacă la acea nuntă, nu însă fără a face o aluzie obscură la o moarte iminentă.

Aceasta este mișcarea scenică în ansamblul ei, desfășurată, ca și în cazul *Decebal*, în cinci scene cu funcția celor cinci acte ale unei piese întregi. Ea este construită, cu o artă perfectă, *ca o suită de surprize* întemeiate pe duplicitatea lui Lăpușneanu. După ce în scena întîia se enunță tema și într-a doua Lăpușneanu răspunde celor mai multe așteptări luînd o hotărîre sinistră, fiecare dintre celelalte trei îl arată pe Lăpușneanu *ca fiind altul decît cel socotit că este,* dezvăluindu-i, scenă cu scenă, mereu altă față, tot mai surprinzătoare, a surprinzătoarei sale naturi.

Într-adevăr, din scena III, aceea a mereului monolog voievodal în fața sicriului, spectatorul află că pe Lăpușneanu îl lega de Gruie o foarte veche prietenie, că fuseseră amîndoi

printre cei şapte boieri care se legaseră prin jurămîntul, preanunţat în prolog, de la Putna. Iar, dintre ei, afară de Lăpuşneanu, Gruie era cel din urmă şi singurul care rămăsese credincios legămîntului lor : *Dintre cei legaţi la Putna încă unul, cel din urmă* (v.110) ; *Dintre toţi cîţi se-adunară ca să facă jurămînt / Toţi urmară altă cale ... tu te-ai ţinut de cuvînt* (v. 159—160). Un legămînt pe care chiar Gruie îl propusese atunci, în noaptea aceea veche de la Putna. Lui îi venise gîndul uimitor ca, în lipsa unui urmaş legitim la tron, *Dumnezeu n-a vrut Moldovei alt Muşatin să se nască* (v. 126) şi în timp ce *de astăzi înainte e Moldova cea străbună / Ca corabia pe marea bîntuită de furtună* (v. 127—128) ei, cei şapte, să nu aleagă un nou domn : *Ce alegeri? Vorbe! Domnul nu s-alege, el se naşte* (v. 139), ci *Să alegem singur rege în Moldova pe Hristos*, iar ei să se constituie într-un grup de egali, legîndu-se, ca într-o frăţie de cruce, să rămîie uniţi la pace şi război şi *Nici cu toţii împreună şi nici unul din cîţi sînt / Să nu poată da din ţară vreun petec de pămînt* (v. 155—156). Iar pentru toate acestea Lăpuşneanu, el însuşi un sperjur, cel mai mare, îi poartă lui Gruie un respect neştirbit, amestecat cu un fel de nostalgie a purităţii, (*Tu n-ai cunoscut minciună, măgulire ori vînzare* v. 105) îi pare rău de soarta lui (*O, tu ramură din urmă dintr-un vechi şi drept copac,/ Iat-acuma-a tale visuri în nimica se desfac* v. 103—104 ; *Ş-a ta inimă vitează, ş-ale tale nalte gînduri / Au găsit a lor răsplată ... Giulgiul ăsta, patru scînduri* v. 165—166), dar ştie că oameni ca el nu sînt meniţi să accepte maculările inerente ale istoriei şi îi vorbeşte cu un fel de condescendenţă de frate mai mare şi mai priceput într-ale lumii : *Unde ajungeam, măi vere, eu ca tine să fi fost?* (v. 167), spunîndu-i, cu tandreţe, *un prost* (v. 168). Mai mult, Lăpuşneanu ştie ce credea Gruie despre el şi i se dezvăluie, abia acum, ca prieten : *Şi-n zădarnica ta luptă te urma un ochi mereu ... / Un prieten care ţie-ţi părea duşman ... [el] sînt eu* (v. 193—194) ; *Mai mult ... şi dreptate-ţi face ... altul nu ... unul ca mine* (v. 198). *Unul ca mine* însemnînd că Lăpuşneanu, ca ceea ce era şi admitea că este, se smereşte înaintea acelui prea curat viteaz şi prieten, îngenunchind ingeniul politic în faţa nepătării.

Scena IV este aceea a dezvăluirii ucigaşului lui Gruie, căci, fireşte, acela nu era, cum puteau bănui unii, Lăpuşneanu. Lăpuşneanu, dimpotrivă, trimisese turcilor, la Hotin, scrisoare de slobozire. Dar cel însărcinat să o trimită, Vistiernicul Ioan, o folosise altfel, ca s-o înduplece pe Bogdana, nevasta lui Gruie, să se plece poftelor lui. Şi reuşise. Şi acum, după ce întîi minte, e adus de viclenia Domnului să spună tot şi să se şi laude că l-a scăpat şi de-un duşman şi cu faţa curată. Iar Vodă, prefăcut, îl laudă.

În scena V se dezvăluie, mereu surprinzătoare, toate amănuntele planului domnesc, menit să îl răzbune pe Gruie şi să asigure viitorul copiilor săi. Pe Bogdana, umilită de soarta ei, simţindu-se înjosită, dar vituperînd împotriva Domnului, abia o ascultă, ironic. Reţine doar atîta din mărturia ei cît îl incrimina pe vistiernic. Nu ca asasin, ci ca siluitor. Pune să i se citească legea şi îl sileşte să aleagă între moarte şi căsătoria cu cea pe care o necinstise. Trece imperios peste protestele celor doi şi-şi mai arată o carte : vistierul e silit să o lase pe Bogdana, prin testament, legatară universală a unei averi pe care Vodă însuşi se oferă să i-o sporească printr-o generoasă danie. Se vede bine că nu de dragul ei, căci de ea îi era totuşi silă, ci de al copiilor lui Gruie. Totul într-o atmosferă ca şi sărbătorească, care uimeşte curtea, cum uimită fusese şi de hotărîrile domneşti. Unul, Bran, chiar zice : *Ce mai judecată, vere ! Chiar turcească fuse asta ... / Ai ucis pe-un om în codru ... mergi acasă, ia-i nevasta* (v. 363—364). Dar acelaşi Bran zice, către sfîrşit, *Este aspru ca furtuna ... judecata-i e măreaţă* (v. 418). Pentru că între timp Lăpuşneanu făcuse încă un pas mai departe : dezvelise mortul şi-ntrebase, dezvăluind de data aceasta în plină Curte gîndul lui adevărat despre Gruie (pe care nu se gîndise de altfel nici o clipă să-l dea corbilor) : *Dar acesta ce-n sicriu-i e întins, rece şi mort, / Acestuia nici o grijă eu în lume să nu-i port?* (v. 391—392) ; *Pentru-acesta nu-i dreptate, nu-i în toată lumea nime / Ca mizeria-i întreagă să o simtă-n adîncime* (v. 397—398). Ajunge că era el acela care să i-o fi simţit şi care acum, dezvăluindu-şi gîndul către curteni doar pe jumătate şi în vorbe nu de tot limpezi, spune : *Dar, nuntaşi, o-mpărătească mi-a trimis la nuntă sol, A cărei împărăţie n-are margini şi ocol, / Voind să serbez o nuntă cum s-a fost în lume una* (v. 409—411), pentru a continua în *aparte*, deci numai pentru spectatori, *Căci călău-i nunul mare, iară moartea este nuna. / Ia-l ...* (v. 412—413). Este sentinţa de condamnare la moarte a ucigaşului lui Gruie din Vrancea şi încheierea seriei de surprize care duc de la un Lăpuşneanu crezut, şi care chiar face să fie crezut, nedrept, capricios şi crud la chipul unui voievod care, chiar dacă şi-a trădat idealurile de tinereţe, nu l-a trădat pe cel în care se întruchipau şi pe care, cu plan sigur şi viclean, îl răzbună. Fie şi dînd copiilor săi o avere pe care lui, din prudenţă politică, i-o refuzase (v.42).

Că toate aceste răsturnări scenice sînt gîndite de poet ca însăşi esenţa piesei stă dovadă un leit-motiv al ei, aşezat, cu mici variaţii, în puncte sensibile ale acţiunii dramatice, la început şi la sfîrşit. La început, adică spre sfîrşitul primei scene, îl rosteşte un boier : *De se-ntîmplă ceva-n ţară şi cumplit şi făr'de lege / Cine poate fi de vină? Lăpuşneanu, se-nţelege* (v. 51—52). Aceasta e părerea unei mari părţi dintre curteni (conflictul dintre aceştia şi Vodă e şi fapt isto-

ric și tema nuvelei lui Negruzzi). Sub forma *De se-ntîmplă-n astă țară vreo mare fărdelege / Cine poate fi de vină? Lăpușneanu, se nțelege !* (v. 55—56) versurile sînt reluate de voievod la începutul scenei II și sînt chiar vorbele cu care intră în scenă. Sînt rostite ca asumare bine știutoare și ironică a faimei sale printre boieri. În sfîrșit, ele sînt reluate aidoma, și tot în antifrază, ca ironie, de un curtean de rînd, Bran, care le rostește după ce întreaga desfășurare a piesei, și îndeosebi deznodămîntul ei, le dezmințiseră. Meșteșug de mare artă clasică, mînuit fără cusur.

Deși piesa, citită nemijlocit, își caracterizează deplin personajele prin tot ce spun și tot ce fac, nu pare de prisos o încercare de a le defini mai sintetic.

Cu precădere Alexandru Lăpușneanu, care apare în această piesă, care a dormit în veac în taina manuscriselor, drept cel mai complex personaj al teatrului istoric românesc din veacul trecut.

Venind, ca ființă istorică, la sfîrșit de vremi, Eminescu ar fi putut să facă din el un epigon damnat și să-i opună machiavelismul dreptelor rînduieli și vitejeștilor fapte ale vremii celei mari. Venind, ca personaj, după personajul lui Negruzzi, ar fi putut, cum își propunea cîndva, să brodeze în marginea lui, făcîndu-l *un Macbeth românesc (TA 1,* „socotind prin urmare să analizeze conștiința criminală și remușcarea" cum spune Călinescu *(Opere,* 12, p. 112)) sau, eliberîndu-l de tradiție, să găsească în el elementele necesare unei mari figuri de mizantrop : un Timon, tot de derivație shakespeariană, trăind nu în Atena secolului V ci în secolul XVI românesc. Dar, scriind, a găsit altceva, de o puternică originalitate. O ființă cu două fețe, amîndouă adevărate, amîndouă sincere. Cu o față întoarsă, ca și Eminescu, spre realitățile și idealitățile unui mare trecut, cu cealaltă către practica sa politică, care nu mai putea fi a voevozilor trecutului, fiind determinată de alt context istoric și de alte rațiuni de stat. Și a renunțat să-l mai opună, ca Negruzzi, ansamblului boierimii, mulțumindu-se să-l facă un personaj justițiar avînd a judeca între o defunctă și pură măreție și ticăloșia de rînd a unora, mărunți dar însemnați de vreme, care nu știau cu adevărat că Gruie din Vrancea, vlăstar de Mușatini, nu e un oarecare oponent antivoevodal ci întruparea eroică, devenită inactuală, și ca atare cu atît mai sfîntă, a unor credințe pierdute și a unui ideal abolit.

Rezultatul este adînc și totodată intens spectacular. Adînc prin sfîșierea din sufletul Domnului, spectacular prin actele lui, dictate de dubla lui funcție poetică. Se obține astfel un personaj.

— Care *acționează* potrivit unor imperative politice menite să-i slujească ambiția și totodată să dea situației din Moldova atîta stabilitate cîtă comporta epoca, cu jocul ei (care va fi acela al marelui Mihai) între turci, regatul polonez și imperiali pe de o parte, între statutul domnitorului și ambițiile boierimii pe de alta. El știe cu bună știință că politica nu se face cu mîinile curate și chiar respectul cald pe care i-l poartă lui Gruie nu-l împiedică să vadă în el un om politicește naiv.

— Care *știe* cu ce ochi este văzut la Curte și în popor și își asumă, dezinvolt și ironic, rolul de despot funest și detestat, fără a face în aparență nimic care să-l dezmintă, ba chiar complăcîndu-se mizantropic și oarecum cinic-sadic, în acest rol : *Eu? Rămîn cum sînt ! / Crud, cum ziceți voi — nu rege, ci tiran pe-acest pămînt* (v. 67—68).

Care *știe* că în lume nu totul este politică și păstrează, dintr-o tinerețe mai curată, conștiința diferenței de valoare etică dintre Moldova veche și cea nouă, a lui : *La ce vremi ajuns-am oare, Doamne,-acum, și la ce zile !* (v. 378).

— Care *acționează* ca atare, reprimînd brutal pe cei care întinaseră și stinseseră viața lui Gruie, întrupare naiv-măreață a trecutului și, în același timp, *alter ego* al acelei părți din voievod care nu se desprinsese cu totul din mai buna lume veche.

Iar rezultatul acestei duble conștiințe (pînă la un punct chiar duplicitare) și al acestui dublu fel de a acționa este mai puțin elementar decît te-ai aștepta de la o mai puțin sigură și subtilă mînă de dramaturg. Este constituirea, în conduita lui Lăpușneanu, a unui dublu machiavelism : cel al rațiunii politice, care de fapt îl excludea pe Gruie dintr-o guvernare realistă, și cel al rațiunii etice, care trebuia să-i facă dreptate lui Gruie, știindu-se bine că pînă și această dreptate nu putea să i-o facă unul din plămada lui Gruie *(Și dreptate-ți face ... altul nu ... unul ca mine. / Mai mult ... pentru al tău nume, pentru-ai tăi, e un noroc / Cumcă nu unul ca tine șade azi în acest loc ...* v. 198—200).

Într-adevăr, Lăpușneanu e viclean și cînd e justițiar. Complăcîndu-se într-un rol sinistru, sinistru-viclean rămîne și cînd operează în favoarea dreptății. El ilustrează triumful în sfera etică a unor abilități practicate în sfera politică și face binele cum ar face răul (căci aproape orice bine politic tinde să ia forma unui rău etic). Se vede după *veselia* lui *(Este vesel Antichrist* v. 54), manifestare a siguranței de sine, sporită de gîndul că, pentru o dată, își folosește șiretenia și abilitatea pragmatică (slujite de putere) în favoarea unei cauze bune, în care credea.

Credea cu sinceritate și patos. În v. 390—404, în care îl prohodește pe Gruie, lepădîndu-și masca, în fața Curții întregi, sînt pline de un sentiment adînc de compasiune pentru soarta dreptății și a celor drepți într-o lume strîmbă, care nu mai caută la ei, prinsă cum este în lăcomii mărunte. Și nu e vorba de un spirit justițiar exterior, ci de o înțelegere dinlăuntru, de un regret trăit și pătimit : *Și viteazu-acesta mîndru ... să nu-l știe nime, nime / Cît amarul lui de suflet au avut o adîncime?* (v. 396 (1—2) 397). Îi împinge pe curteni să se veselească la nuntă cu un sentiment mizantropic și amar, plin de lacrimi reci, atotștiutoare : *Tineri, alergați la jocuri și petreceți cum vă place, / Ce vă pasă de mormîntul unde el în umbră zace?* (v. 399—400). Nu fără a arăta că în veselia aceasta se amestecă și un fals omagiu adus regnului său, omagiu pe care, subtil și ironic, și-l aduce chiar singur, autoironic, cuprins de tristețea a ceea ce cîștigase în putere și pierduse în puritate : *Veselie, veselie, oameni tineri și cărunți, / Zilele domniei mele ați văzut astfel de nunți. / Să trăiască Lăpușneanu, zic eu singur, să trăiască ziceți voi, / Să domnească ani o sută cu dreptate peste noi !* (v. 405—408). Pînă și veacul de domnie pe care îl așează în gura acelora este rostit cu un gînd lucid și otrăvit de certitudinile unei istorii precare.

Dar la aceasta *TA 2* și *TA 3* mai adaugă ceva, neintegrat formal piesei, dar integrabil în conduita și în psihologia acestui voievod cu suflet împărțit între gînduri și vremi.

TA 2, *[Rîsul Mușatinilor]* este acel rîs crud și justițiar a lui Alexandru cel Bun, Ștefan cel Mare, Petru Rareș, Bogdan cel Chior, Ștefan cel Tînăr căruia îi corespunde *veselia Lăpușneanului*. E drept că fragmentul aparține unui alt context posibil al dramei, unul mai tradițional, în care Alexandru Lăpușneanu avea să se teamă pentru viața lui de rîsul mușatinei sale Doamne, Ruxandra, fiica lui Rareș, dar putem să-l preluăm aici cu alt sens, care face din Lăpușneanu însuși o umbră de Mușatin. *Rîsul acel cu ochii închiși e vechi ca și Moldova, / / E-omorîtorul supăr al neamului Mușatin* (*TA 2*, v. 3—4) ; *E rîsul vechi și groaznic al neamului Mușatin* (v. 15). Tonul alegru-ironic al lui Alexandru Lăpușneanu răzbunîndu-l pe Gruie nu e de altă esență. Doar că Lăpușneanu, păstrînd din rîsul vechi mînia lui rece și ucigașă, rîdea amar cu ochii deschiși.

TA 3, *[Lăpușneanu pribeag]* trimite în adîncul celeilalte părți din Lăpușneanu. Poate fi vorba de o pribegie, de un surghiun, de orice înstrăinare cu putință. Versurile sînt corelabile, în piesă, cu 25 (11)26[A] : *Pe cînd eu treceam adîncul din ispită în ispită.* E un punct în care se concentrează imagini ale rătăcirii pe ape, în voia istoriei și a primejdiilor și a ispitelor ei, v. 65—69[A], 114(11—16) 115[B] și, în forma finală, 127—132[B] : *e Moldova cea străbună / Ca corabia pe marea bîntuită de furtună* (127—128) ; *Unde-i domnul și pilotul / [...] Unde-i steaua ce răsare călătorilor pe apă* (v. 130, 132). Iar Lăpușneanu (în *TA 3*), înstrăinat de țară, *pe cînd urmam pe mare a singurătății cale ; unde [î]mi venea suind* alene, și-mi suna pe vîntul sării / Zborul stolului de paseri, glasul valurilor mării*, pe cînd, ajuns în loc străin, *au apus a mea lumină și udau a mele lacrimi pîine neagră și străină*, rostește cuvinte în care străbate una din cele mai intense nostalgii care s-au rostit vreodată în scrisul românesc (mai expresivă, în concizia lor, decît *Din străinătate* a poetului tînăr) : *Ați [văzut] pe-a voastră cale, paseri albe, și Moldova?* Iar Moldova este făcută, în dorul pribeagului, din trei lucruri : *grinda porții din Suceava, zvonul clopotelor tale* [desigur al Bugăi] și *Candela neadormita, de mormînt luminător*, iarăși de acolo, de la Putna, toate trei efigii mușatine, iar ultimele două evocînd însuși vechiul, pierdutul jurămînt de la prohodul și priveghiul celui din urmă dintre Mușatini. Neintegrabile undeva anume, asemenea versuri de aur pur întregesc chipul unui Lăpușneanu înzestrat cu un suflet adînc, suflet care operează în piesă nu numai ca voință de dreptate, ci și ca interioritate a unei iubiri pentru o lume pierdută, pentru o tinerețe fără soartă, pentru ce n-a fost să fie în lume și în el. Iară textele aferente (*TA 4*, *c*) îi dau lui Gruie o statură și mai mare, de om nu numai nepăsător de moarte, ci și conștient de pierzania sa, de rătăcirea și de irosirea sa într-un alt timp.

Restul personajelor se împart în două. De o parte e numai Gruie, mort, dar cît de viu, ca o tinerețe eternă, de cealaltă toți ceilalți, scelerați, bieți păcătoși sau numai martori și comentatori ai unor întîmplări care, în esența lor, le scapă.

Gruie e minunat, o fantasmă poetică de neuitat, căci nu provine din vreo teză, ci din trecutul viu, care trăia în el și nu voia să piară și-a pierit. Între ceasul de la Putna, cînd *Tu, luînd de pe-a ta frunte uriașa, negra cască* (v. 125) și acela al mișeleștii sale morți, de o mînă trădătoare și adulteră, nu e în el decît puterea, intactă, a credinței sale într-un trecut

lumește irecuperabil. Este, firește, donchihotesc, cum am mai spus, dar naivitatea lui istorică și politică nu-l face să apară ca un voinic prostănac. Dimpotrivă, dacă e să-i dăm lui *TA 4c* un sens altminteri pierdut, ni-l putem închipui pe Gruie știind bine care e soarta himeriei lui și cît de anacronic era. Un tovarăș de arme îi spune, *Între mîni împlătoșate răzîmînd a sale tîmple: „De-om muri — întreabă jalnic — oare ce-o să se întîmple?* Iar Gruie: *De-om muri, atîta rău. Iară platoșele noastre sînt mîncate de rugină.* Ultimul vers definește o conștiință și o soartă, și umple scena cu ecoul său. Și apoi, în fond, ideea de a-l alege pe Hristos Domn al Moldovei, ca să se stingă vrajba, a lui fusese. Deși, de neam voievodal, din cel legitim, putea el să vrea să fie Domn. Dar i-a păsat mai mult de țară. O idee destul de năzdrăvană ca s-o poți uita, dar el a trăit-o pînă la capăt. Voia concordia boierească și neștirbirea țării. Exact ce nu voiau timpurile, numai că el n-a băgat asta de seamă, pentru că era croit din altceva, din cînepă și bronz, din ceva care, pierzîndu-se, nu se pierde niciodată în durata istoriei cîtă vreme o nație nu vrea să fie doar roaba unei vremi ori alta. Avea dreptate Lăpușneanu să-l respecte, să-l iubească și să-l răzbune, un personaj ca acesta izbăvește tina unei vremi.

N-a avut nevastă pe măsură. Bogdana era femeie slabă (zămislită oarecum de misoginia eminesciană) și, deși își cunoaște înjosirea și vrea s-o ispășească, e slabă pînă la sfîrșit, acceptînd o alianță imundă ca să-și spele, în rînduială lumească, greaua rușine *(Mi-ai dat cinstea cea furată*, v. 417). Lăpușneanu îi dă un statut acceptabil numai de dragul copiilor ei, care erau ai lui Gruie. Vine cu gură mare către domnitor, crezîndu-l vinovat de moartea bărbatului, dar se pleacă voinței sale, dintr-un oportunism de femeie de rînd. Nimeni nu poate spune că Eminescu n-ar fi putut-o face altfel, dar n-a făcut-o cu bune motive: astfel singurătatea lui Gruie în lumea vremii sale se agravează cu însingurarea lui în propria viață. Lăpușneanu o îndepărtează cu o vorbă neagră: *Căci tu mi-ai aduce-aminte de o zi cumplită-n viață* (v. 186[A]).

Cît despre vistier, el e un scelerat pur, mărunt în toate, pofticios și disprețuitor de orice idealitate. Interesul lui rezidă în încredințarea lui falacioasă că, procedînd cum a procedat, a slujit și interesele sale și pe cele ale Domnului. El dă măsura de jos a ceea ce Lăpușneanu (acest Lăpușneanu, eminescian și unic) consimțise să lase să pară că este. Abominația lui e un reflex în ape noroioase a însăși carierei voievodului.

Restul comparșilor sînt simplu cor, și se împart și ei în detractori ai domnitorului (nu fără bune motive, interesate și chiar dezinteresate) și în alții, oameni mai de jos (nume ca Bran și Irimie trimit la un statut popular) care simt, confuz, că Lăpușneanu, crîncen cum era, putea fi drept: *Este aspru ca furtuna ... judecata-i e măreață* (v. 418; cf. *Este aspru, făr-de suflet ... dar gîndirea-i e măreață* v. 187[A]).

Această analiză n-ar fi completă dacă n-ar releva două inovații scenice ale poetului, amîndouă în scena I. Prima constă în a dubla acțiunea care se desfășoară în fața spectatorilor ca una pe care n-o văd decît personajele de pe scenă: Brad *Cine vrea să-l vază încă la fereastră să aștepte.* Arbore *Un prohod pe uliți trece* (v. 40—41). Însuși Lăpușneanu doar aude ce se întîmplă: *Ce cîntări de popi răsună gîngave pe la ferești?* (v. 69). A doua noutate sînt înseși aceste *cîntări de popi.* Ele răsună jos, în afara palatului și sînt ca un zvon, cu evident rol dramatic, din afara timpului și ca un comentariu, care este cel autentic al prohodului ortodox; al oricărei deșertăciuni lumești, prevestind totodată singurul spațiu în care, în afara rînduielilor strîmbe ale veacurilor, Gruie își poate găsi mîntuirea și odihna. *Care desfătare lumească rămîne neîmpreunată cu grija, care mărire stă pe pămînt neschimbată? [...] unde este nălucirea celor trecătoare?* (între v. 50 și 51); *Oare cine este împăratul sau ostașul sau bogatul sau direptul sau păcătosul* (între v. 54—55). Eminescu a vrut să instituie în piesă, încă de la început, un al treilea plan, după cele două ale duplicității domnești: unul care să le transcendă pe amîndouă, cu Gruie cu tot, într-o iertare unanimă care e același lucru cu o veșnică uitare.

Ar mai fi de spus o vorbă despre vers. Este cel din vremea *Scrisorilor*, perfect în ritm și în rimă, nelăsînd nici un rest între expresie și fond, cu o așezare a cezurilor care pune în evidență toate cuvintele cheie, ca atare variat în cadențe, supus gîndului, iradiind forță și libertate. Scena noastră n-ar fi avut un vers mai bun, nici atunci și nici astăzi.

Aceasta este drama *Alexandru Lăpușneanu* și aceasta este drama lui Lăpușneanu ca personaj eminescian. Cît s-a înțeles din ea pînă acum e de văzut în Călinescu, *Opere 12*, p.112—125. Să fi fost publicată la vremea ei am fi avut-o în programele școlare și în repertoriile teatrelor, ar fi rămas în zestrea noastră de cultură, ar fi intrat, alături de teatrul lui Caragiale

(care l-a cunoscut pe Eminescu copil de trupă teatrală), în cealaltă parte, unde teatrul lui Caragiale nu putea ajunge. Așa, Lăpușneanu e ca și Gruie, căruia dreptatea avea să-i vină prea tîrziu și de unde nu știa că o să-i vină.

★

Dînd cîteva repere și adîncind cîteva puncte credem că am făcut destul pentru a deschide drumul cercetării teatrului eminescian în forma în care apare el aici. Iar oprindu-ne doar asupra dramelor dacice, gîndite împreună, și doar asupra unei singure drame moldave ne-am ținut departe de gîndul, excesiv în această instanță, de a epuiza materia. O ediție deschide nu închide cercetarea și acest volum este în primul rînd o ediție. Una care a năzuit să găsească în aceste texte frămîntate, adesea greu de citit și nu o dată greu de asamblat, mai multă organizare decît a fost intuită de tradiția de pînă acum. Este sarcina edițiilor care vor urma să meargă mai departe și este sarcina exegezei viitoare să întregească și să adîncească lucrurile. După cum este sarcina culturii naționale în ansamblul ei să așeze în sfîrșit capodoperele teatrului eminescian la locul care li se cuvine în conștiința publică și pe care nu l-au dobîndit la timpul scrierii lor datorită firii himerice a marelui dramaturg și felului în care aceasta s-a împletit cu vremile.

PETRU CREȚIA

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

1. Locul volumului în structura ediției. Începută acum mai bine de jumătate de secol de către Perpessicius, prezenta ediție, din care au apărut pînă acum 12 volume din 16, a crescut lent și sinuos în timp, cîștigînd însă, cu fiecare etapă, o mai limpede conștiință de sine. Faptul că nimeni n-a avut-o, deplină, dintru bun început, nu este imputabil nimănui. Dar astăzi, mult mai aproape de țel, cu o perspectivă mai cuprinzătoare asupra ansamblului și cu o cunoaștere mai adîncită a articulațiilor interioare ale operei, sîntem în măsură să înțelegem mai bine structura ideală a unei asemenea ediții.

Mărginindu-ne doar la opera în sens strict literară, sîntem îndreptățiți astăzi să credem că în loc de seria actuală : I—III *Poezia antumă*, IV—V *Poezia postumă*, VI *Literatura populară* (conținînd atît poemele originale de inspirație folclorică, cărora li se alătură, cu același statut, basmul în proză *Făt-Frumos din lacrimă*, cît și culegerile de folclor făcute de Eminescu), VII *Proza literară*, VIII *Teatrul original și tradus*, *Traducerile de proză literară*, *Dicționarul din rime* ar fi fost de dorit să avem seria : I—III *Poezia antumă* ; IV—V *Poezia postumă*, incluzînd, la locul lor cronologic, și „poemele originale de inspirație folclorică" (al căror statut printre postume este exact același ca al „poemelor originale de inspirație folclorică" incluse între antume : *Revedere*, *Doină*, *Ce te legeni*, *codrule*, *La mijloc de codru des*) ; VI *Teatrul*. *Dicționarul de rime* ; VII *Proza literară*, incluzînd *Făt-Frumos din lacrimă* ; VIII *Traducerile; poezie*, *teatru*, *proză; Culegerile de folclor*.

Dar editarea integrală a operei lui M. Eminescu a avut alt curs, deși, măcar în parte, Perpessicius a fost conștient de caracterul circumstanțial și contingent al procedării sale, iar noi de arbitrarul unei pietăți împinse mai departe decît ar fi dorit, poate, însuși ctitorul ediției și totodată singurul nostru înaintaș în sensul deplin al cuvîntului. Astfel, în OPERE, VI, p. 5, vorbind de „poemele originale de inspirație folclorică", el scrie : „Desigur, toate aceste poeme au un categoric fundament folcloric, ele nu sînt însă mai puțin creațiuni originale și ar fi putut fi tipărite în volumul de postume, cu aceeași îndreptățire cu care Eminescu însuși a tipări sau a testat tipăririi, pentru volumul antumelor, poezii ca *Ce te legeni*, *codrule* sau *La mijloc de codru des*, ale căror rădăcini poporane, lesne de identificat, nu le anulează însă *originalitatea*".

În schimb, tot marele editor, care, de-a lungul editării întregii opere poetice, s-a izbit aproape la fiecare pas de problema relației dintre poezie și teatrul în versuri, declară, ceva mai departe în textul citat mai sus : „Deoarece o dată cu tipărirea literaturii populare, și mai ales a poemelor originale de inspirație folclorică, emisfera poeziei eminesciene s-ar putea socoti încheiată (cele cîteva piese de teatru în versuri reprezintă un procent minim), crezusem util să dăm la lumină și dicționarul de rime, a cărui editare, oricît de provizorie, ar fi fost binevenită. De teama proporțiilor pe care volumul de față promitea să le aibă, publicarea lui a fost amînată". Or, cele „cîteva piese de teatru în versuri" care „reprezintă un procent minim" sînt dramele sau poemele dramatice *Decebal*, *Pacea pămîntului vine s-o ceară*, *Bogdan-Dragoș*, *Gruie Sînger*, *Alexandru cel Bun*, *Ștefan cel Tînăr*, *Petru Rareș*, *Cel din urmă Mușatin*, *Alexandru Lăpușneanu*, *Mira*, *Andrei Mureșanu*, *Povestea*, apoi poemul dramatizat */Călugărul și Chipul/*, fragmentul */Regina și Cavalerul/*, drama *Amor pierdut — viață pierdută*, comediile sau dialogurile satirice în versuri *Minte și inimă*, *Elvira în desperarea amorului*, *Con-*

vorbiri literare : Romancero español şi, în proză, *Gogu tatii*, */Judeţul Împăratului/*, */Judeţul lui Vodă/*, fără a menţiona textele aferente acestora şi cele cuprinse în cele două fragmentarii (la dramele istorice şi la comedii). E vorba de mai bine de două mii de versuri, dintre care unele dintre cele mai bune scrise de poet, şi aproape toate într-o corelaţie strînsă cu poeziile, în special ca rodnica lor răsadniţă, dar nu numai. Dovadă că Perpessicius însuşi citează cîte un fragment de piesă în versuri printre variantele unei poezii ori alta, ce-i drept însă cu o ciudată şi fermecătoare inconsecvenţă, marcată de trimiteri în necunoscutul dramaturgiei sau de perplexităţi pe cît de legitime pe atît de uşor de eliminat dacă poeziile ar fi fost editate împreună cu dramaturgia, de care sînt greu separabile. De altfel a inclus acolo şi numeroase scrieri care aparţin de drept dramaturgiei : *Andrei Mureşanu*, *Povestea*, */Călugărul şi Chipul/*, precum şi numeroase fragmente de drame sau texte aferente dramelor.

2. Structura volumului. Aşa cum s-a văzut, *componenţa* volumului rezultă din locul şi funcţia pe care este determinat să le aibă în cadrul seriei de OPERE, aşa cum s-a constituit ea timp de jumătate de secol. *Structura* volumului însă trebuie nu numai înfăţişată în amănunt, ci şi legitimată, dat fiind că ea rezultă din interferenţe între organizarea ideală şi cea înfăptuită a ediţiei în ansamblu.

Aşadar, potrivit postulatului după care volumul VIII trebuie să includă, ca un miscelaneu de întregire, tot ce nu s-a editat încă din opera literară *sensu stricto* a lui Eminescu, volumul trebuie să includă TEATRUL ORIGINAL, apoi TEATRUL TRADUS, de vreme ce nu există în cadrul ediţiei, ca ultim volum al secţiunii, un volum de sine stătător cuprinzînd toate traducerile literare. Din acelaşi motiv figurează aici TRADUCERILE DE PROZĂ care, potrivit direcţiei date ediţiei de Perpessicius, trebuiau să figureze în cuprinsul volumului consacrat prozei literare (VII). În sfîrşit, DICŢIONARUL DE RIME, care ar fi trebuit să figureze în volumul ipotetic VI, cu care, prin editarea teatrului original şi a *Dicţionarului de rime*, s-ar fi încheiat editarea *operei poetice* şi care, lucrurile stînd cum stau, trebuie să figureze în volumul cu care se încheie *opera literară în genere*.

Teatrul original. A fost grupat în trei secţiuni : *Dramele istorice*, *Alte drame* şi *Comediile*. Înlăuntrul fiecărei secţiuni ne-am luat răspunderea de a renunţa la criteriul cronologic în favoarea unor grupări de altă natură. Astfel, partea cea mai importantă a dramaturgiei, teatrul de inspiraţie istorică naţională, figurează în prezenta ediţie potrivit însuşi proiectului de tinereţe al lui Eminescu, acela de a cuprinde istoria românilor într-un *Dodecameron dramatic*, adică într-un ciclu de 12 drame în care istoria naţională să se desfăşoare în ordinea cronologică a evenimentelor şi a domniilor (vezi *FRGM-1, B, 1, 4*). Eminescu nu a realizat tot ce şi-a propus sau, în unele cazuri, a făcut altceva decît şi-a propus, cîteva piese au rămas într-un stadiu bruionar, de obicei în acela al unui rezumat sau al aşternerii grăbite în proză a cîtorva scene destinate, cum se vede clar în cele mai multe cazuri, unei ulterioare versificări. Fapt este că, printr-o întîmplare, tot ce a scris, în diferite momente ale activităţii sale literare şi în diferite stadii de elaborare, poate fi cuprins tocmai sub 12 titluri, ceea ce ne-a şi determinat să-i păstrăm acestei secţiuni titlul dat de autor : *Dodecameron dramatic*. Înşirarea titlurilor dă seamă de la sine de suita istorică : două drame dacice (*Decebal* şi *Pacea pămîntului vine s-o ceară*) ; două drame legate de descălecatul Moldovei (*Bogdan-Dragoş* şi *Gruie Sînger*), cîteva scene în proză dedicate domniei lui Alexandru cel Bun şi învrăjbitei sale succesiuni (*Alexandru cel Bun*), apoi trei piese legate de domniile lui Ştefan cel Tînăr şi Petru Rareş, primele două : *Ştefan cel Tînăr* şi *Petru Rareş*, avînd în comun nu numai personajul feminin către care converge acţiunea, ci şi o anume indecizie în ce priveşte situarea protagonistului şi structurarea materialului istoric, iar ultima, *Cel din urmă Muşatin*, avîndu-l în centru, dar tratat din perspective dramaturgice şi istoriografice distincte, tot pe Petru Rareş. Acest ciclu al Muşatinilor se încheie însă nu cu *Cel din urmă Muşatin*, ci cu *Alexandru Lăpuşneanu*, unde tema amurgului de dinastie e reluată cu mijloace artistice mai mature şi mai complexe. Juvenila şi confuza *Mira* continuă istoria Moldovei în vremea lui Ieremia Movilă, peste care cade marea umbră a lui Mihai. *Andrei Mureşanu*, redactat în trei versiuni (de altminteri publicate de Perpessicius în volumele consacrate poeziilor postume), nu este o dramă istorică propriu-zisă, ci un poem dramatic, în care destinul poporului român este gîndit în universal din perspectiva poetului ardelean paşoptist erijat aici în filozof al istoriei şi al lumii, cu accente care leagă acest poem dramatic de patosul şi de filozofia subiacentă dramelor dacice. Tot un poem dramatic este ultima piesă a dodecameronului, *Povestea*, poem ocazional de dedicaţie dinastică şi de inspiraţie încă juvenilă, dar în care ultimul glas, însuşi glasul marelui Ştefan al Moldovei, dă istoriei naţionale sensul înalt al împlinirii ei într-o Românie intrată în istorie sub razele unei stele călăuzitoare.

Fiecare dramă este urmată de un număr mai mare sau mai mic de *texte aferente*, adică de fragmente care, prin conţinut şi factură, ţin în mod cert de drama respectivă, dar nu sînt integrabile textului de bază. Ele au fost aşezate în ordinea descrescîndă a afinităţii lor

cu acesta, începînd cu cele care s-ar situa în însuși cuprinsul acțiunii dramatice așa cum își găsește ea expresie în textul dramei, dar reprezintă un alt mod de tratare, și trecînd progresiv către unele care s-ar situa în cadrul unei dezvoltări ulterioare, rămasă nescrisă, a acțiunii dramatice. La acestea se adaugă, în cazul cîtorva piese, ca de pildă *Mira*, un grup de mici fragmente răzlețe care se înscriu mai greu în scenariul real sau ipotetic al piesei, dar îi aparțin prin atmosferă, stil, învecinare etc. În *comentariul* la fiecare dramă statutul și gradul de aferență al fiecărui text este definit îndeaproape.

Dodecameronului dramatic îi urmează, în structura prezentului volum, un ***Fragmentarium la dramele istorice (FRGM-1)***, lucru inerent dacă se ține seamă de felul de a lucra al poetului. În prima sa parte acest fragmentarium conține texte și fragmente neafiliabile, adică un material al cărui caracter dramaturgic este evident, dar care nu poate fi integrat nici în proiectele existente, nici într-o structură ipotetică. Dar ele aparțin lumii de proiecte nebuloase și de proiecții fantastice care sînt însăși plasma poetică din care s-au închegat din cînd în cînd cîteva structuri definite. Iar, ca factură artistică, multe versuri de aici sînt scrise pe măsura celor mai frumoase. Vom spune aici ceea ce s-ar putea repeta în mai orice domeniu al operei literare eminesciene : principiul ei de neîmplinire rezidă nu în carență și în neputință intrinsecă, ci, dimpotrivă, într-un belșug care, în loc să se statornicească în marginile prescrise, le depășește ca pe niște hotărniciri prea înguste față de ce le-ar fi fost dat să cuprindă într-un timp poetic infinit.

Lucrul acesta se vede și din partea a doua a acestui *Fragmentarium*, consacrată proiectelor, fie ele simple înșirări ale titlurilor pieselor proiectate sau chiar, pe alocuri, schițate ori [illegible]zate, fie planuri ceva mai dezvoltate, dar nu îndeajuns pentru a figura de sine stătător.

Sub *Alte drame* au fost grupate trei scrieri, două în versuri, a treia în proză, care nu [illegible] în comun nimic altceva decît că nu sînt nici drame istorice din ciclul național, nici comedii. *[Călugărul și Chipul]* reprezintă o autonomizare în formă dramaturgică a părții a III-a din *[Povestea magului călător în stele]*. *[Regina și Cavalerul]* este un fragment integrabil într-o dramă de Curte tîrziu medievală, nu neapărat germanică, în ciuda numelui Elfrida. Iar *Amor pierdut — viață pierdută*, singura piesă încheiată a lui Eminescu, dramă în proză, se situează în atmosfera burgheziei române de la mijlocul veacului trecut, apropiindu-se astfel, ca așezare într-un timp mai recent și în afara istoriei mari, de comediile *Minte și inimă* și *Gogu tatii*.

Spre deosebire de unii înaintași ai noștri (cf. O. IV, p. 375—377 și 682—683), nu am inclus aici *Junețea lui Mirabeau*, text din **2254, 304r-309r**, pentru că, așa cum s-a dovedit, nu este un proiect de dramă, ci un proiect de cronică teatrală.

Cît despre cele 6 *comedii*, aproape toate neîncheiate, împărțirea lor în comedii în versuri și comedii în proză a apărut firească, ca și serierea lor după gradul de elaborare. Dintre cele 3 comedii în versuri, cea mai amplă și mai structurată este *Minte și inimă. Elvira în desperarea amorului*, atît cît s-a redactat din ea, are oarecare autonomie, iar *Convorbiri literare : Romancero español* a fost așezată la urmă ca nefiind propriu-zis o comedie, ci o satiră dialogată. Dintre comediile în versuri proiectul cel mai ambițios e reprezentat de *Gogu tatii*, menit unei largi dezvoltări, așa cum rezultă din lista personajelor, dar din care n-au fost redactate decît primele 5 scene ale primului act. Simple fragmente, dar suficiente în sine ca sugestie pentru un ansamblu mai larg, *[Județul Împăratului]* și *[Județul lui Vodă]* ne aduc înapoi în vechiul trecut românesc, mai precis moldav, prima într-unul nedeterminabil și fabulos, cea de a doua într-o vreme, chiar dacă imprecizabilă, istorică, poate chiar cea a lui Alexandru cel Bun.

Și din textele cu caracter comediografic s-a ales un material altfel neafiliabil, grupat, sub titlul de *Fragmentarium la comedii (FRGM-2)* și după criterii rezidînd în însăși natura redactărilor, în ***Replici răzlețe*** și ***Proiecte. Replicile răzlețe*** au fost grupate și seriate după aceleași criterii ca cele din *FRGM-1*. Dintre proiecte, ***Văduva din Ephes*** este cel mai elaborat, urmat de două simple titluri, *Arpad, regele ungurilor* și *La gura sobei !*, dar și de un *[Proiect pentru o comedie de caractere]*, o alcătuire ipotetică de editor, ale cărei 5 fragmente constitutive au, chiar dacă nu cu totul deslușit, o intenție și o concepție comună și un aer de înrudire care fac ca asamblajul să nu apară, poate, cu totul arbitrar.

Așa cum nu cu totul arbitrară sperăm să apară și organizarea teatrului original nu în ordinea cronologică a redactărilor, ci după afinități tematice sau după criterii formale (versuri/proză). Și de data aceasta nu ne vom prevala numai de intenția, atestată, a poetului de a scrie un ciclu de dramaturgie istorică, ci și de faptul, pe care orice om care s-a apropiat mai mult de opera lui Eminescu îl știe foarte bine, că proiectele și realizările lui, oricît s-ar grupa, diacronic, în trei-patru epoci, au un fel al lor de a fi sincronice, de a coexista în spirit, de a crește împreună, împărțindu-se și despărțindu-se, venind și revenind, într-un timp al lor, pe care o cronologie obiectivă, mai ales una adesea în chip inerent ipotetică, pare mai degrabă să-l destrame sau să-l convertească într-un timp străin. Pe de altă parte, serierea cronologică ar avea drept efect mai mult să accentueze decît să estompeze nedesăvîrșirea în care au rămas atîtea proiecte, ori-

cîtă desăvîrșire poetică s-ar afla în mult din cît a apucat să fie realizat. În schimb orînduirea textelor dramaturgice eminesciene după un criteriu cît de cît tematic sau structural reprezintă un cadru de referință în care elementele constitutive tind să se sprijine reciproc, să se înscrie în chip mai definit într-o ordine interioară, să sugereze mai bine ce ar fi putut fi întregul dacă ar fi fost întregit. Mai ales că ne-am ferit sistematic să folosim drept criteriu de organizare judecăți de valoare, în chip inevitabil prea dependente de judecata editorului. Trebuie să-i acordăm lui M. Dragomirescu meritul de a fi făcut imposibilă reeditarea unei experiențe în chip atît de flagrant eșuată.

Totuși, pentru a oferi cititorului, pentru orice scop ar dori, și o imagine cronologică a teatrului eminescian, îi propunem această diacronie, prevenindu-l încă o dată că nu poate fi decît aproximativă și orientativă :

	1868–1869	*Mira*
		Cassiodor
		Amor pierdut — viață pierdută
	1869	*Povestea*
		Andrei Mureșanu (A)
București —	**1869–1870**	*Cel din urmă Mușatin*
Viena		*Petru Rareș*
	1869–1871	*Ștefan cel Tînăr*
		[Proiect pentru o comedie de caractere]
		Convorbiri literare: Romancero español
	1871	*Andrei Mureșanu (B)*
Berlin	**1873–1874**	*Decebal*
		Pacea pămîntului vine s-o ceară
		[Regina și Cavalerul]
		[Călugărul și Chipul]
		Elvira în desperarea amorului
		Catilina
		Gracchus Babœuf
		Morny
Iași	**1874–1875**	*[Județul Împăratului]*
	1875–1876	*Gogu tatii*
	1876	*Văduva din Ephes*
		Andrei Mureșanu (C)
		Gruie Sînger
Iași — București	**1876–1878**	*Bogdan-Dragoș*
	1879	*Minte și inimă*
București	**1879–1880**	*Alexandru cel Bun*
		[Județul lui Vodă]
	1879–1881	*Alexandru Lăpușneanu*

După cum se vede, cariera de dramaturg a lui Eminescu începe și sfîrșește cu o dramă istorică, prima tumultuos juvenilă și haotică, ultima, cît a scris din ea, de o mare originalitate și măiestrie dramatică și poetică. În acest interval, la Viena îndeosebi, într-o perioadă de intens interes pentru instituirea unei dramaturgii istorice românești originale, vechiul proiect al *Mirei* se centrează pe epoca lui Ștefan cel Tînăr și a lui Petru Rareș. Activitatea de la Berlin se caracterizează prin proiecția în istoria universală, de la care nu fac excepție nici dramele dacice. Șederea la Iași aduce în prim-plan interesul pentru intrarea în istorie a Moldovei, cu toată atmosfera ei legendară, continuată la București după traducerea *Fragmentelor* lui Hurmuzaki și dusă acolo pînă la Alexandru cel Bun, pentru ca, drept încununare, *Alexandru Lăpușneanu* să facă bilanțul unei glorii apuse, proiectată pe vitregia și decăderea unor vremi mai noi, acele vremi deplorate și biciuite cu atîta înverșunată necruțare în opera publicistică.

Teatrul tradus. Ni s-a părut firesc, renunțînd și aici la suita cronologică, să dăm întîi acele traduceri pe care Eminescu le-a încheiat, două antume, *Vîrful cu Dor* (1878), după Carmen Sylva și *Dialog între Diogen și Alexandru cel Mare*, după Friedrich Martin von Bodenstedt (1819–1892), publicat de Eminescu ca foileton în „Curierul de Iași" din 28 mai 1876, un dialog de structură neîndoielnic dramatică, dar nu scenică și, deși prezentat ca extras dintr-o dramă, nesemănînd deloc a extras. Celelalte două traduceri dramaturgice complete sînt amîndouă nepublicate de autor, una în proză, de timpurie tinerețe, 1868, după un foarte obscur W. Jerwitz, intitulată *Histrio*, tradusă într-o vreme cînd Eminescu era foarte implicat în viața

și destinul actorilor, cealaltă reprezentînd ultimul act important din cariera literară a lui Eminescu, piesa în versuri *Lais*, tradusă în 1888 după versiunea germană din același an a lui Karl Saar a comediei lui Emile Augier *Le joueur de flûte* (1850). În rest, Eminescu n-a tradus decît două fragmente : primele 19 versuri din *Torquato Tasso* a lui Goethe, traduse la Viena în 1870, și primele 134 de versuri din *The Life of Timon of Athens* a lui Shakespeare, tradusă la București, din engleză, în 1880—1881, la care se adaugă, ca simplu proiect, traducerea listei de personaje ale comediei în 2 acte *Diplomatul* de Eugène Scribe și Germain Delavigne, așternută la Iași prin 1875.

Transcrierile de teatru. În încheierea scrierilor teatrale, originale sau traduse, am așezat cele 5 texte dramaturgice transcrise de Eminescu, patru din 1867—1868, deci din prima tinerețe a poetului, de pe cînd funcționa ca sufleor și copist în trupa lui Iorgu Caragiali (*Smeul nopții* „de Hippolite Lucas", *Margo Contesa*, *O palmă sau Voinicos da' fricos* și *Rigatul femeilor sau Lumea pe dos*, pentru care poetul a transcris doar titlul și cupletul final), a cincea */Minegmii sau Frații cei de gemine/* ori, mai exact, un act și jumătate din această piesă, transcrisă în perioada cît a fost director al Bibliotecii Centrale din Iași (1874—1875). Cum însă contribuția poetului se mărginește în acest caz la simplul act al transcrierii, am considerat că cititorul trebuie să aibă însăși imaginea vie a scrisului său și am reprodus, în facsimil, toate textele transcrise de Eminescu.

Nu la fel am procedat, atît din neînlesniri tehnice cît și, mai ales, din rațiuni tematice, cu textele dramaturgice așternute pe hîrtie de alții și pe care există intervenții, adnotări și observații de mîna lui Eminescu. Ele se rezervă volumului XV *(Fragmentarium)*.

Traducerile de proză literară. Fiind publicate toate 9 chiar de autor, prin reviste, și neimpunîndu-se o altfel de grupare, am adoptat de data aceasta criteriul cronologic. Cea mai lungă și cea mai importantă este *Lanțul de aur* de Onkel Adam [C. A. Wetterbergh], publicată în „Familia" între octombrie și noiembrie 1876, deci chiar la începutul carierei de scriitor a poetului, împreună cu poeziile sale de debut. Următoarele 3 au fost publicate chiar de Eminescu, ca redactor, în rubrica *Foileton* a „Curierului de Iași", recent introdusă de el în componența ziarului, rubrică unde apar, în iulie-august 1876, *O baie caldă în Egipt* de A. Dumas, *O baie rece în Egipt* de A. Danzats și *Henrieta de Serrey* de Armand de Lagniau. Tot la *Foileton*, de data aceasta în „Timpul", apar, între 1879 și 1882 următoarele 4 : *Descrierea ciumei în Thucydides* [= Tucidide, *Războiul peloponeziac*, II, 5, 47—54], la 23 februarie 1879 ; *Maxime și Aforisme* de la Rochefoucauld (în total 18 aforisme), în 5 iulie și 9 octombrie 1880 ; *Monstrul verde*, după Gérard de Nerval, la 5 iunie 1882 ; *O alegorie veche și pururea nouă* [= Balthasar Gracian, *Criticon*, III, 4], tălmăcit de Eminescu după Schopenhauer (care n-a tradus din *Criticon* decît atît, inserînd textul traducerii în prefața unei cărți) pentru excelența lui utilitate politică în cadrul campaniei lui Eminescu din paginile „Timpului". În sfîrșit, ultima proză tradusă, după Mark Twain, și totodată ultima scriere literară a lui Eminescu, publicată în „Fîntîna Blanduziei" la 18 decembrie 1888 și intitulată *Clanț cu toții, frați iubiți !* (titlu care, la republicarea schiței în „Mișcarea" din 1911, a fost schimbat, dintr-o falsă, dar la urma urmei explicabilă pudoare, în *Obsesiune*, poate conform titlului englezesc al originalului, care nu ne-a fost accesibil). Așadar, cu excepția *Lanțului de aur*, trimis de Eminescu lui Iosif Vulcan ca să mai cîștige timp cu trimiterea unui roman original, care avea să fie niciodată trimisul *Geniu pustiu*, restul prozelor traduse de poet sînt toate destinate completării, cu sau fără țeluri politice, a părții literare a unor jurnale al căror redactor era.

Dicționarul de rime. În anii de la București Eminescu s-a ocupat destul de sistematic de alcătuirea unui amplu dicționar de rime, despre care cei din preajma sa știau că îl pregătește pentru publicare. Așa rezultă dintr-o notă a lui Duiliu Zamfirescu (sub pseudonimul Don Padil) în „România liberă" din 13 noiembrie 1883, notă în care, după ce anunță iminenta apariție a primei ediții Maiorescu, adaugă : „după cum se spune, va urma darea la lumină a cîtorva manuscrise necunoscute încă, printre care un important dicționar de rime". Redactarea aceasta fusese precedată, la Iași, de o încercare de același fel, dar mai amorfă și mai puțin elaborată, față de care versiunea de la București apare ca o reluare mai sistematizată, îmbogățită sau epurată. Pe de altă parte, în marginea diferitelor versiuni ale poeziilor pe care le scria, Eminescu notează nu o dată serii de rime afiliabile rimelor efectiv folosite, sau, oricum, inspirate, printr-o asociere mentală sau alta, de acestea. Dintre ele, o parte au fost editate de Perpessicius în cadrul notelor și variantelor la poeziile respective, altele nu. În prezentul volum cele două dicționare apar sub numele de *Dicționar de rime (Versiunea finală)*, cînd e vorba de redactarea evasidefinitivă de la București, *Dicționar de rime (Versiunea pregătitoare)* pentru ansamblul de redactări de la Iași și *Fragmentarium la dicționarul de rime* pentru rest. Dar, conștienți de faptul că studierea dicționarelor de rime redactate de Eminescu nu se poate face în mod serios decît comparînd rimele potențiale cu cele reale, am constituit o anexă care cuprinde *Dicționarul*

rimelor textuale, adică al rimelor efectiv folosite de Eminescu în întreaga sa operă poetică, așa cum apare ea în cadrul acestei ediții. În plus, pentru a facilita cercetarea tuturor rimelor eminesciene, atît a dicționarelor redactate de el, cît și a rimelor textuale, am alcătuit un *Indice al capetelor de serie*, care permite regăsirea oricărei perechi de rime avute în vedere sau realmente utilizate de poet [1].

Volumul mai cuprinde un studiu introductiv sintetic consacrat exclusiv lui Eminescu dramaturg, pentru celelalte secțiuni toate deslușirile necesare fiind incluse în comentariul fiecărei opere în parte. Aceste comentarii conțin întîi datele privitoare la istoricul publicării scrierii respective, sub titlul *Primele editări*, apoi lămuririle privitoare la titlu, datare, sinopsa manuscriselor, organizarea textelor, precum și o primă încercare de a pune textul respectiv în relație textuală cu restul operei.

Partea bibliografică a volumului conține, în afară de BIBLIOGRAFIA generală de la sfîrșitul volumului (pentru care vezi *ad locum*), *notele bibliografice de la începutul fiecărui comentariu* și TABLOUL EDIȚIILOR.

Nota bibliografică cu care începe comentariul fiecărui text, sub titlul *Primele editări*, conține în primul ei paragraf, cînd este cazul, primele publicări *fragmentare*, din periodice sau volume, în ordine cronologică și cu datele necesare identificării fiecărui fragment în parte în prezentul volum ; cînd într-o publicare ulterioară, tot fragmentară, dar mai amplă, este inclus un fragment deja publicat, am considerat inedit ansamblul fragmentului mai recent și mai cuprinzător ; în cazul *Dicționarului de rime* nu am inclus printre publicările fragmentare citările ocazionale ale unor perechi sau grupuri de rime, considerînd că aceste citări nu reprezintă acte editoriale. Cît privește editările ***integrale*** anterioare primelor editări critice ale lui Perpessicius (OPERE, I—V, 1939—1958) și ale Aureliei Rusu (O. IV—V, 1978—1979), am considerat că o ediție poate fi menționată ca primă ediție integrală chiar dacă nu include variantele de redactare, versiunile succesive ori un număr de fragmente irelevante pentru cunoașterea scrierii respective ca întreg. În încheierea acestei note bibliografice sînt specificate, ca ***inedite***, toate unitățile textuale publicate pentru întîia oară în prezenta ediție.

Potrivit tradiției statornicite de Perpessicius, am alcătuit, pentru a figura la începutul acestui volum, un TABLOU AL EDIȚIILOR, care cuprinde descrierea volumelor în care se află editate în România texte din prezentul volum în ordinea : teatrul original și tradus, traducerile de proză literară și *Dicționarul de rime* și apoi în ordinea cronologică a fiecărei secțiuni ; au fost incluse și volumele care cuprind și texte eminesciene cu alt statut decît al celor editate aici, dar descrierea volumului s-a limitat în acest caz la partea comună ; au fost incluse și acele volume de poezie ulterioare volumelor IV (1952) și V (1958) din OPERE (editate de Perspessicius) care includ poemul dramatic *Andrei Mureșanu*, singurul text cu caracter dramaturgic care s-a bucurat de o mai largă circulație ; de asemenea, am inclus în TABLOUL EDIȚIILOR (ca de altfel și în notele bibliografice din cadrul comentariilor), *Opera lui Mihai Eminescu* de G. Călinescu, I—V (1934—1937), reluată și remaniată în *Opere*, 12—13 (1969—1970) ; în special în prima versiune scrierea poate fi considerată și ca o editare de texte, și anume a unei mari întinderi de texte dramaturgice inedite, însoțită de primul și cel mai elaborat efort de pînă acum de a determina unitățile textuale și corelațiile lor din perspectiva unei gîndiri integratoare.

Cît privește descrierea volumelor, ca și în cazul bibliografiilor din comentarii, am luat drept bază atît titlurile, cît și suita textelor din prezentul volum ; cînd o unitate textuală de aici apare integral într-un volum dat am exprimat acest lucru prin simpla menționare a titlului ; cînd echivalențele sînt fragmentare, dar reprezintă peste jumătate din textul editat de noi am specificat, după menționarea titlului, ce anume din textul editat de noi se află în volumul respectiv, prin trimitere la numărul de vers din prezentul volum sau, cînd e vorba de texte în proză, prin trimitere la numărul manuscrisului și al filei de manuscris, însoțită de citarea primei și ultimei sintagme a textului respectiv și eventual de indicații suplimentare (prolog, act, scenă etc.) ; cînd volumul descris conține sub jumătate dintr-o unitate textuală de aici ne-am mărginit la menționarea titlului de aici, precedat de prepoziția *din* și urmat de tot ce e necesar identificării fragmentelor editate ; ***Fragmentarium la dramele istorice*** și ***Fragmentarium la comedii*** au fost tratate ca texte unitare intitulate, prescurtat, ***FRGM-1***, respectiv ***FRGM-2***, și urmate de indicarea poziției textului în structura acestor fragmentarii (subtitluri, capitole, paragrafe), indicînd echivalențele în același fel ca mai sus ; versiunile pregătitoare ale fiecărui segment al unei unități textuale, textele aferente *(TA)* și, în cadrul acestora, replicile răzlețe *(RR)* (vezi mai jos, p. 15) sînt menționate, după textul de bază, cu indicarea poziției lor în

---

[1] Mulțumim cercetătorului Gheorghe Chivu de la Institutul de Lingvistică din București, care, în spirit de generoasă conlucrare colegială, a acceptat, în afara oricărei obligații, să citească înainte de tipărire toată secțiunea din volum consacrată *Dicționarului de rime* și ale cărui confirmări și sugestii au dat editării noastre un spor de rigoare științifică.

textul de aici și determinarea, după protocolul de mai sus, a echivalențelor textuale; în cazul *Dicționarului de rime*, care este un tip de text special, am considerat că o descriere amănunțită a edițiilor anterioare, prin dimensiunile ei, n-ar aduce cititorului nici o înlesnire și ne-am dispensat de a o face.

Pentru a nu complica inutil descrierea, în nici una dintre componentele bibliografice ale prezentului volum nu am inclus, cînd sînt deosebite de cele de aici, titlurile pe care, în absența unui titlu de autor, le-au dat scrierilor dramaturgice eminesciene editorii care ne-au precedat; ele pot fi citite în volumele respective, la paginile indicate în descrierile de aici.

Un CORRIGENDUM LA VOLUMUL VII, (publicarea de asemenea *errata* la volumele anterioare este în tradiția prezentei ediții, încă de timpuriu) fixează statutul real al unui text din OPERE, VII, p. 324 și 399–400.

În final, alături de indicele de nume proprii se află un indice al capetelor de serie din Dicționarele de rime.

3. Metodologia editării unităților textuale. În cadrul unei ediții critice cu statutul celei de față este de prisos să insistăm asupra grijii cu care ne-am străduit să asigurăm corectitudinea descifrării, atît a celor cîteva texte pînă acum inedite, cît și a celorlalte, nu lipsite de numeroase erori de lecțiune, erori pe care, potrivit tradiției instituite o dată cu volumul VII, nu le-am semnalat în mod explicit, lăsîndu-i criticii filologice întregul drept de judecată și avînd încredere, cu privirea către un viitor mai îndepărtat, în dreptatea judecății sale, oricare ar fi ea. Lecțiunile corecte, în cazul grafiilor eminesciene, nu țin atîta de ochi, nici de atenția banală, nici chiar de o lungă experiență. Ele țin de cultură, de intuiție, de cunoașterea perfectă a ansamblului operei și de setul de posibilități textuale pe care această cunoaștere le generează și chiar le determină. Dar numai pînă la un punct, altfel transformîndu-se într-un principiu de blocare și de închidere, în care datul neagă brutal posibilul și chiar surprinzătorul. E vorba mereu de a citi nu doar textual, ci contextual, prin context înțelegîndu-se, în cercuri tot mai largi, enunțul imediat, caracterul fragmentului sau al operei respective, relația cu restul operei scrise și, la limită, chiar nescrise dar posibile în spațiul ideal constituit de existența celei scrise și creat, în ultimă analiză, de însuși cugetul lui Eminescu ca entitate spirituală specifică, deci totodată determinată și deschisă pînă la limita ei inefabilă.

Și apoi nu sînt de neglijat o seamă de tehnicalități: metrica, prozodia, rimele, relația cu originalul în cazul textelor traduse, logica formală și coerența artistică, relația cu sursele sau cu realitatea istorică, cronologia absolută și cea relativă, valoarea punctuației, regulile specifice de fluctuație a grafiei, de la duct la norma ortografică și încă altele.

În schimb, este nevoie de a stărui din nou asupra importanței pe care o are, pentru cercetarea literară și lingvistică a textelor eminesciene, aparatul de variante din subsolul fiecărei pagini. Păstrarea manuscriselor lui Eminescu, posibilitatea pe care o oferă grafia lui de a citi sub ștersături, printre cuvinte, printre rînduri, permite editorului restituirea integrală, în nemijlocirea lui, a întregului proces mental care controlează redactarea de către Eminescu a unui text dat. Sîntem convinși că va veni vremea cînd grija acordată acestui aspect al editării critice a textelor lui va da roadele cuvenite.

Cît privește principiile transcrierii interpretative, adică a folosirii grafemelor în vigoare astăzi pentru a nota cît mai credincios particularitățile de pronunțare ale autorului, ele rămîn cele expuse și argumentate în OPERE, VII, p. 48–69.

Însă dificultatea principală a editării teatrului eminescian este afilierea și organizarea textelor. Cu alte cuvinte, problema de a ști ce anume aparține unei piese și nu alteia, ce loc trebuie să ocupe segmentul respectiv în economia de ansamblu a piesei și ce stadiu de redactare reprezintă el față de cea care poate fi considerată finală. Într-adevăr, cu volumul dedicat teatrului (care este o parte constitutivă a operei poetice) se repun din nou dificultățile pe care le-a întîmpinat Perpessicius în editarea poeziilor și cărora el le-a găsit fie, adesea, soluțiile cele mai fericite, fie soluții vrednice de a fi luate drept punct serios de pornire al unei revizuiri.

Și acum, dacă e adevărat că nu mulți editori ai textelor din secolul al XIX-lea românesc se bucură de un asemenea înaintaș, nu e mai puțin adevărat că înaintașul bun cere de la succesorii săi cel puțin atîta inițiativă intelectuală și meșteșug cît i-a trebuit lui ca să fie un bun înaintaș. Astfel că nu numai că nu ne-am sfiit, dar ne-am simțit chiar obligați să inovăm, căutînd, pentru a sluji spiritul în care a fost gîndită și lucrată această ediție, metode și mai conforme cu el. În esență, metoda de editare a lui Perpessicius constă în publicarea ultimei forme a fiecărei poezii la începutul fiecărei secțiuni (antume, postume, populare) și apoi în reconstituirea tuturor stadiilor sau „vîrstelor" unei poezii prin reproducerea fiecărei versiuni (cu rezerva comasării celor prea apropiate), fiecare cu variantele ei de redactare în subsol. Această reconstituire arheologică Perpessicius o așază de fiecare dată separat, în partea a doua a fiecărei secțiuni, numită de el, pe drept cuvînt, NOTE ȘI VARIANTE, de vreme

ce desfășurarea variantelor unei poezii este întotdeauna însoțită de un număr de lămuriri ale editorului, legate, mai strîns sau mai lax, de istoricul poeziei respective. O asemenea procedare se impune oarecum de la sine în cazul antumelor, iar Perpessicius n-a făcut decît să extindă la întreaga editare a poeziei modelul de acolo. În cazul postumelor însă atît metoda însăși cît și felul în care a urmat-o Perpessicius pot fi regîndite.

Considerăm că, în cazul editării scrierilor postume, pentru care nu avem o ultimă versiune autorizată de autor, textele din aceeași familie trebuie publicate toate la un loc, în prima parte a unui volum sau a unei secțiuni, consacrată exclusiv TEXTULUI, evitînd cu strictețe separarea textelor și, cu atît mai mult, amalgamarea variantelor cu note filologice sau de istoriografie literară.

În cazul teatrului ea s-a dovedit dacă nu inaplicabilă, măcar împovărătoare și derutantă pentru cititor. Eminescu n-a publicat nimic din încercările sale dramaturgice, iar felul în care le-a redactat, precum și amplasarea lor în manuscrise reclamă un efort de reconstrucție a fiecărei piese, indiferent în ce stadiu de redactare a rămas. Cu cîteva excepții, tot ce ține de o unitate dramaturgică dată se află risipit în aproape toate cele 50 de caiete în care se află legate de către Academie manuscrisele eminesciene : un act sau chiar o scenă începe undeva și se sfîrșește, dacă se sfîrșește, cu totul în altă parte ; sau pe aceeași pagină se află fragmente din piese, acte ori scene deosebite ; sau unul sau cîteva versuri integrabile într-o anume unitate sînt scrise, aproape ascunse, printre texte de cu totul altă natură, uneori chiar printre rîndurile acelora scrise nu o dată oblic, transversal, de-a-ndoaselea, chiar pe cîte un petic de hîrtie lipit la întîmplare de cei care au asamblat filele ; în sfîrșit, nu rareori paginile scrise de poet într-o anumită suită au fost legate în ordine inversă sau într-un amestec de inversare și pură dezordine. Editorului i se impune așadar :

a. să determine caracterul dramaturgic al textelor, eliminînd ceea ce ține de poezie sau de proză dialogată ;

b. să repartizeze materialul astfel obținut pe unități corespunzînd intențiilor cînd mai explicite, cînd mai obscure ori indecise ale lui Eminescu ;

c. să-l structureze astfel încît să obțină maximum de text aparținînd unei piese date, organizîndu-l apoi într-un fel care să se apropie cît mai mult de ceea ce putem considera că a fost, în virtutea logicii dramaturgice, voința autorului : desfășurarea evenimentelor, repartizarea replicilor între personaje, decuparea scenelor și a actelor etc. Firește, te poți înșela, dar eroarea, cînd provine dintr-un efort de rigoare, poate să fie roditoare pentru alții, ca ipoteză dezmințită de fapte noi sau de o intuiție mai bună. Editorul trebuie să încerce, cu toate puterile sale, să decelezе ceva din structura ipotetică subiacentă diferitelor fragmente, potrivit logicii lor interne, să intuiască relațiile de adîncime dintre personaje, dintre scene, să folosească toate indiciile, cît de vagi, care, însumate, converg către o desfășurare coerentă : tipul specific al tensiunii lirico-dramatice, forma patosului, tiparul stilistic de adîncime, sfera conceptuală din care iradiază textul, idealmente chiar culoarea anume a cerului sub care se perindă acțiunile și pasiunile. Nu fără a corobora această atentă analiză de conținut și cu alte eventuale indicii, formale ori exterioare : planul-rezumat al dramei, aluziile din text la scene similare din piese de alți autori, structura prozodică, paginația autografă, analogii, recurențe etc. Și fără a uita de primejdia de a asimila într-o familie de texte dată segmente alogene și ca atare nonafiliabile, oricît de mare ar fi apropierea tematică ori coincidența de nume sau de situații. Editorul trebuie, firește, să fie atent și prudent ; dar nu trebuie să fie pasiv și servil, ci îndrăzneț, cît mai în stare de a intui și de a demonstra firele ascunse care leagă atîtea texte disparate și nefinisate. G. Călinescu, care cunoștea bine lumea manuscriselor eminesciene, cerea încă acum jumătate de secol, cînd și Perpessicius era abia la începutul strădaniilor sale, „să refacem arhitectura ipotetică a operei", nădăjduind că într-o zi „vom aduce o refacere anatomică a tabloului spiritului creator eminescian și vom insufla duh foilor risipite, unind cu linii, ca în restaurațiile pompeiene, figurile mozaicurilor sparte" (*Opere*, 12, p. 9).

d. În cazul în care un segment anume a fost redactat de mai multe ori, are deci mai multe versiuni, să le determine cronologia și să le editeze astfel încît cititorul să poată urmări fără efort și fără confuzie succesiunea versiunilor segmentului respectiv.

În acest ultim punct ni s-a impus ca o datorie să facem un pas înainte pe drumul deschis de Perpessicius. Desigur, acolo unde ne aflăm în prezența a două sau mai multe unități dramaturgice pentru care avem două sau mai multe versiuni ale unității respective, le-am dat, ca și predecesorul nostru, în succesiunea lor (cazurile cele mai elocvente fiind *Alexandru Lăpușneanu* și *Andrei Mureșanu*). Dar acolo unde ne-am aflat în fața unui continuum pentru care numai unele pasaje au mai multe versiuni am procedat altfel. După ce, pentru fiecare piesă, am realizat, atît cît era cu putință, exigențele de structurare menționate la punctul *c*, am integrat versiunile anterioare ale unui segment dat chiar înlăuntrul asamblajului dramaturgic obținut. Totuși, pentru a nu produce confuzie și pentru a permite o lectură cursivă a piesei,

am adoptat o formulă de tehnoredactare a textelor potrivit căreia toate versiunile unui segment dramaturgic anterioare celei finale (care se află integrată în structura piesei ca parte constitutivă a ei) apar îngropate, adică retrase față de linia din stînga a oglinzii paginii respective. În plus, în același scop distinctiv, versiunile anterioare au fost culese cu corp 8/10 (față de corpul 10/10 al celor finale), ceea ce permite o lectură diferențiată. În sfîrșit, versurile pieselor fiind numerotate de noi din 5 în 5, am dat versiunilor anterioare, și anume fiecăreia în parte, o numerotare autonomă. De aici rezultă că dacă se face o trimitere la unul sau mai multe versuri ale piesei se procedează normal (v. 317 sau v. 186–189), dar cînd e vorba de versurile versiunilor anterioare se recurge la tipul v. 156 (15) 157 sau v. 156 (15–18) 157, în care cifrele din afara parantezelor trimit la numerotarea continuă și indică între ce versuri se află intercalată o anume versiune anterioară, iar cifrele din paranteză indică versul sau versurile la care se trimite în cuprinsul acelei anumite versiuni anterioare.

Am vrut în felul acesta să evităm cu orice preț ruperea textelor unele de altele, punînd sub ochii cititorului la un loc tot ce trebuie să fie la un loc și evitînd astfel, după ce ne-am străduit să organizăm risipirea în manuscrise a textelor, să instituim o altă scindare și răzlețire. Mai mult, pentru a da o cît mai vie și mai integrată prezență fiecărui fragment de scris eminescian, chiar versurile șterse de poet și care, în chip firesc, apar în aparatul de variante de la subsol, au fost culese în prezenta ediție tot cu corp 8, ca și restul aparatului, dar nu la șir, ci unul sub altul, pentru ca privirea să le poată distinge mai ușor de rest și pentru ca, deși anulate, să nu fie de tot pierdute într-un subsol care, pentru foarte mulți cititori, rămîne o neguroasă necropolă.

Acestei tendințe generale de a face ca structuralul și geneticul să coexiste, bine pus în lumină și bine articulat, i se poate aduce obiecția că rupe atît unitatea reconstituirii, cît și cursivitatea lecturii, că introduce în desfășurarea dramatică repetitivități, stagnări și dispersii, că introduce în construcțul cu greu dobîndit elemente de deconstrucție. Și, într-o anumită măsură, chiar așa și este. Firește, numai într-o anumită măsură, de vreme ce așezarea în pagină a segmentelor pregătitoare permite lectura continuă a celor finale și un recurs opțional la celelalte. Dar măsura în care obiecția își păstrează validitatea este măsura însăși a faptului că teatrul eminescian este ceea ce este, un teritoriu tumultuos și puternic, dar plin de construcții neîncheiate și adesea enigmatice, populat de miraje și de impalpabile reverii. Nu am crezut că avem dreptul de a-l face, prin separări arbitrare, să pară altfel, mai constituit, în aceeași măsură în care ne-am simțit datori să-i dăm atît de multă constituire și așezare cîtă se întrevede, certă, dincolo de dezordinea redactărilor, în ordinea interioară a spiritului eminescian.

Nu e mai puțin adevărat că există, aproape pentru fiecare piesă, un număr de texte care sînt în chip evident legate de piesa respectivă, dar nu-i sînt integrabile nici ca segmente constitutive, nici ca versiuni anterioare ale unui pasaj anume. Multe par să derive dintr-un alt tip de structurare a materialului destinat acelei piese sau să fie rostite de personaje la care poetul a renunțat sau care nu-și găsesc locul nici în textul redactat, nici în vreo dezvoltare determinabilă a lui. Altele sînt de altă natură: metatexte lămuritoare, replici nesituabile dar mai afiliabile aici decît în orice altă parte etc. Pe acestea, cum s-a spus mai sus, le-am numite TEXTE AFERENTE (prescurtat *TA*), le-am numerotat de la *1* la *n* și le-am situat la sfîrșitul fiecărei piese.

Toate acestea sînt, cum ușor se înțelege, valabile pentru textele postume. Dar nici cele antume nu cad în afara oricărui drept de intervenție al editorului: inadvertențele rămase în manuscrisul dat la tipar, intervențiile redactorilor și mai ales nu rarele erori de culegere din tiparnițele vremii reclamă o lectură atentă și emendarea prin conjectură, locuri similare, verificări de informație etc.

Editarea dicționarului de rime a comportat dificultăți specifice îndeajuns de mari. Dar aici ni s-a părut necesar să precizăm numai rațiunile și structura publicării lui, rezervînd comentariului toate elucidările necesare.

★

Acestea sînt, în liniile lor generale, principiile și metodele care au prezidat la stabilirea și la organizarea textelor din prezentul volum. Ele se înscriu pe linia unei tradiții către care gîndul nostru s-a îndreptat întotdeauna cu respect și cu gratitudine, tradiție ilustrată mai de mult de Perpessicius și de G. Călinescu și, în zilele noastre, cu o sîrguincioasă emulație, de Aurelia Rusu. Dacă și în ce măsură rezultatul strădaniilor noastre duce mai departe lucrarea înaintașilor nu este căderea noastră să judecăm, rămînîndu-ne doar speranța că viitorul editor al textelor cuprinse în acest al VIII-lea volum al OPERELOR va găsi aici numai prilejul unor îndreptări, nu pe acela al unei revizuiri radicale.

ANEXĂ. Într-un stadiu avansat al stabilirii textului dramaturgiei eminesciene au intrat în patrimoniul Muzeului Literaturii Române (în continuare MLR) un număr de materiale ale lui Perpessicius reprezentînd lucrările pregătitoare pentru editarea volumului consacrat teatrului. Ele pot fi consultate de către cercetători în arhiva Muzeului. Am socotit de datoria noastră să utilizăm aceste materiale în vederea îmbunătățirii volumului, dar ele se află într-un stadiu de elaborare pe care, lucrînd independent, îl depășisem de mult în privința constituirii și structurării corpusului, care s-a dovedit a fi mult mai bogat decît ce a lucrat sau a avut în vedere să lucreze efectiv Perpessicius, travaliu care cu greu depășește o zecime din ceea ce se află în manuscrisele poetului și care se mărginește la transcrierea cîtorva texte și la semnalarea fugară a cîtorva probleme de afiliere. Socotim însă de datoria noastră să prezentăm cititorilor în ce constă moștenirea lui Perpessicius în materie de texte dramaturgice eminesciene și ce anume am preluat din ea. Iată evidența materialelor :

I

21 de fișe de luare în evidență a textelor dramaturgice (inclusiv traducerile), cu trimitere la filele manuscriselor :

1. **2254, 2–8**	*Histrion*, dramă într-un act de Guilom Jerwitz
2. **2254, 25**	Act I *Marcu* Act II *Anna Morilă*
301v	titluri de piese : *Dna Chiajna, Doja, Horia, Mira*
3. **2254, 145–146**	*Nunta lui Dragoș*, scenariu pe dosul fișei o însemnare datată febr[uarie] 1937 : **2275** Em. fire de tutun calitatea Ia [...] Al lui sau al lui Chendi și ejusdem far[inae] cari au cetit ms? — Afară mărgean alb și groase omizi de nea pe ⟨arbori⟩ crengi ninse fin.
4. **2254, 183–192**	*Timon din Atena* = În art. politice **2264** — „fenomenologia lui Timon din Atena"
5. **2254, 203–245**	*Alexandru Lăpușneanu* 232 „Ce alegere? Vorbe ! Domnul nu s-alege, el se naște" 232–233 reluate — variante 301 „Din Alecsandru Lăpușneanu s-ar putea face un *Makbeth* românesc cu întrebuințarea, mai ales în ultimul act, a nuvelei lui Negruzzi"
6. **2254, 262**	*Gogu tatii*, comedie în 3 acte
7. **2254, 300 și v**	*Diplomatul*, comedie în 2 acte de Eugène Scribe și C. Delavigne Versuri din Călin ? — variantă ce trebuiește transcrisă. De ce n-a citit-o B[ote]z ? A văzut sus *Diplomatul*... dar grafiile sînt enorm *diferite*. La Em. ms. sunt întrețesute, implicate — intercalate.
8. **2254, 303**	Cronici teatrale. „*Moartea lui Constantin Brîncovanu* încearcă a fi o dramă în 4 acte iară autorul ei încearcă a fi d-nul Antonin Roques".
9. **2254, 304–309**	*Junețea lui Mirabeau*, dramă în 4 acte. Cf. Baudelaire, Stendhal p. teatru
10. **2261, 84**	Proiecte dramatice Cătălin, Maria, Anna cu trimitere la *Calul troian*
11. **2254, 202**	*Cenoșotcă* (personagii)
203	Alexandru Lăpușneanu (Vîscan, Movilă etc.)
12. Poeme dramatice **5–5v + 8v**	Un poem cu Arbore, Petre Majă (cuvinte germane p. echivalente lexicale) interesant — versuri frumoase — monologul lui Ștefăniță ? **27** versuri răzlețe **119–122 + 139** Poem dramatic și material aluziv, epoca Iași, iubire inveninată (travestirea iubirei veroniene ? enigme : Mihnea — Roman Bodei ? cf. Stendhal, Baudelaire „liric și iar liric"

13. **2268, 40v–40–39v**	Văduva din Ephes (creion, schemă) „scenele cunoscute", „urma cunoscută" — identifică — ? Este traducere, este rezumat ? și-n **2254** ?
14. **2277, 4–13 14v–16**	*Alexandru Vodă*
15. **2278, 18–20**	*Gruie Sînger*. Tragedie.
16. **2280, 27**	⟨Enigme⟩ *Alex. Lăpușneanu* „vesel, primitor, prietenesc"
17. **2282, 107v–146**	*Dreptate*. Lăpușneanu, Gruie... Arvinte (cf. celelalte ediții)
18. **2283, 1v–21**	*Minegmi*. după cine ? Scrisul din 2–3 epoci, cf. Iorga. *Memorii* — Transcrieri
19. **2285, 126**	*Trad. clasicilor străini*. Shakespeare. *Richard al III-lea*. Localizare — Naționalizarea tipurilor — Parodie ?
20. **2306, 109**	*Bogdan-Dragoș* (încep. german)
21. **3215**	Copii făcute de Eminescu 1. *Smeul nopții* 2. *Margo Contessa* 3. *O palmă* sau *Voinicos dar fricos* (între personagii: *Coriolano*, cf. notițele din ms. **2257** referitor la *Coriolano* în Cișmigiu după întoarcerea din Blaj) (cf. și repertoriul lui Pascali pe la 1868 în Ardeal)

II

Un caiet *Repertoire* pe care Perpessicius scrie TEATRU și în care înscrie, în ordine alfabetică, nume de personaje și de piese (originale, traduse sau transcrise), cu trimitere la filele manuscriselor (precum și la fișele prezentate mai sus, pe care le transcrie aici), trimiteri din care rezultă că din cele 21 de fișe prezentate mai sus, numerotate de la 645 la 678 lipsesc fișele 646, 647, 649, 650, 651, 652, 658, 662, 663, 664, 665, 669, 670, adică 13 fișe, ceea ce ar fi dat, pentru fișarea textelor dramaturgice, 34 de fișe în loc de 21, cîte se află în fondul MLR. Pentru cine va face istoria internă a operei de editor eminescian a lui Perpessicius lucrul e regretabil, pentru stabilirea textului eminescian mai puțin, pentru că avem caietul *Repertoire*, care compensează lacunele. Din păcate stadiul acesta de fișare reprezintă doar o fază pur preliminară a lucrărilor de editare a teatrului eminescian.

Tot aici trebuie situată o filă dintr-un caiet dictando intitulat TEATRU *Bogdan-Dragoș* pe care se află notat:

N.B. Vlaicu Vodă e de fapt Dragul (Iuga)
Roman Bodei — Gruie din Vlaicu
Cronologie. *Cătălin*, în frag. dramatice
Bogdan — Anna — Sburători — *Luceafărul*
2254
2306, 84, 108, 109
88 ?
89 ?
90 și v. ?
91 ?
Epoca veroniană, cu mult mai importantă decît s-ar părea
Anna — Verena identitate
Poezii din ac[eastă] epocă utilizate peste tot
2306, 109 — un sfîrșit la Bogdan-Dragoș ?
Bogdan-Dr[agoș] = Em[inescu] pleacă din Iași — iubirea sfîrșea
piesa urma linia aceasta ?

Din întreg acest material nu am putut profita decît de trimiterea, din caietul *Repertoire*, la **2284, 33v–34v**, unde se află un text, nedescifrat și nepublicat de Perpessicius, și nici de alții, afiliabil fragmentului intitulat pînă acum *Elfrida*, iar în prezentul volum */Regina și Cavalerul/*.

Restul materialelor pentru volumul de *Teatru* rămase de la Perpessicius în fondul MLR reprezintă exclusiv transcrieri de texte sau corecțiuni la texte editate de alții, și anume:

1.	*Bogdan-Dragoș*	**2254, 113–118, 145–146, 193–198, 202** (Cenușotcă) **2306. 108–109**

la care se adaugă 52 de file (numerotate 1–56, dar cu 49–54 lipsă) de corecțiuni la ediția I. Dragomirescu (vezi TABLOUL EDIȚIILOR), în ordinea versurilor din ediția respectivă.

2.	*Gruie Sînger*	**2254, 92–98, 100–105, 110–118**
3.	*Ștefan cel Tînăr*	**2254, 9–10, 67–72, 298v–299v** cu însemnarea: „N.B. transcriere provizorie — ordinea strofelor se hotărăște mai tîrziu" la care se adaugă 6 file (numerotate 1–15, dar cu 2–10 lipsă) de corecțiuni la textul *Mira* al ediției A.C. Cuza (vezi TABLOUL EDIȚIILOR)
4.	*Petru Rareș*	**2254, 9** și v
5.	*Alexandru Lăpușneanu*	**2254, 203–206, 225, 231–245, 2282, 112–146**
6.	*Mira*	**2254, 9, 11–15**
7.	*Minte și inimă*	**2289, 37** și **39**
8.	*Gogu tatii*	**2254, 262–294**

După cum se poate vedea, Perpessicius a stăruit cu deosebire asupra a 5 piese: *Bogdan-Dragoș, Gruie Sînger, Ștefan cel Tînăr, Alexandru Lăpușneanu* și *Gogu tatii*, deși caracterul vădit lacunar al materialelor păstrate în arhiva MLR permite ipoteza unui travaliu ceva mai întins, a cărui urmă scrisă se află, deocamdată, pierdută pentru noi.

Din acest ansamblu de transcrieri am preluat 12 lecțiuni, care reprezintă tot atîtea corecțiuni postume la citirile noastre.

Bogdan-Dragoș

2272, 10r	= p. 8	semn (la Perpessicius)	*față de*	femeie (în citirea noastră)
2254, 114r	= p. 50	Întristînd	*față de*	Insuflînd

Gruie Sînger

2254, 104r	= p. 11	moarte	*față de*	milă
2254, 100r	= p. 35	pîrtia	*față de*	piatra
		locul	*față de*	tronul
	= p. 36	vitează	*față de*	întreagă

Alexandru Lăpușneanu

2282, 113r	= p. 19	neîmbătrînită	*față de*	***
115r	= p. 20	deget	*față de*	drept
122r	= p. 26	cruzime	*față de*	mizerie
127r	= p. 29	vremea mea	*față de*	vremuri mari
		văduvă sărmană	*față de*	vădană săracă
130r	= p. 32	mormîntul	*față de*	cumătrul

Marcu Vodă

2254, 13v	= p. 16	că Mira	*față de*	ce sublimă

În rest, în privința celui mai dificil aspect al editării textelor dramaturgice eminesciene, și anume acela al afilierii textelor, atît pentru a reconstitui suita reală a actelor, scenelor, replicilor, cît și pentru a stabili suita redactărilor succesive ale unuia și aceluiași segment textual, ajutorul lui Perpessicius (cu excepția trimiterii la **2284, 33v–34v** pentru *[Regina și Cavalerul]*) nu rezidă în ceea ce ne-a rămas de la el în materie de editare a textelor dramaturgice, unde nu ne-a mai putut călăuzi, ci în lecția lui întreagă, pilduitoare în sine.

PETRU CREȚIA

SIGLELE PUBLICAȚIILOR

Siglele sînt preluate din *Bibliografia Mihai Eminescu (1866–1970). Volumul I Opera*, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1976, p. 15–20, iar pentru publicațiile care nu figurează în această lucrare siglele au fost întocmite de noi. Cifrele indică perioada din care am extras materiale pentru volumul de față.

PERIODICE

A	„Adevărul", București, 1928
AAR	„Analele Academiei Române", București, 1941
AF	„Amicul familiei", Gherla, 1879
AISCL	„Anuarul Institutului de studii clasice", Cluj, 1949
ALA	„Adevărul literar și artistic", București, 1928, 1932, 1935
ALAPI	„Anuarul Liceului «Al. Papiu Ilarianu»", Tîrgu-Mureș, 1930, 1932
ALB-1	„Albina", Pesta, 1871
ALBC	„Albina Carpaților", Sibiu, 1879
ALMAD	„Almanahul ilustrat al ziarelor «Adevărul» și «Dimineața»", București, 1934
ALMPR	„Almanahul Presei Române", Cluj, 1926
AME	„America", Cleveland-Ohio, 1917
ANLN	„Anuarul Liceului Național", Iași, 1946
AP	„Apostolul", Piatra Neamț, 1941
AR	„Arta", Iași, 1903, 1904
ASTR	„Anuarul Societății pentru crearea unui fond de teatru român", Brașov, 1903
ATH	„Athenaeum", București, 1939
AUB	„Analele Universității București", 1961
AUI	„Analele științifice ale Universității «Al. I. Cuza»", Iași, 1983
BME	„Buletinul Mihai Eminescu", Cernăuți, Rîmnicu-Vîlcea, București, 1930–1944
BO	„Biserica ortodoxă", București, 1976
BP	„Binele public", București, 1879
BSPU	„Buletinul Seminarului pedagogic universitar din Iași", Iași, 1925
BUCOV	„Bucovina", Cernăuți, 1919
CAMIN	„Calendarul Minervei", București, 1906
CB-2	„Contemporanul", București, 1985
CDG	„Calendarul gospodarilor", București, 1941
CD-S1	„Calendarul pe anul comun de la Hristos", Sibiu, 1919
CGCL	„Cuget clar" (Noul „Sămănătorul"), Vălenii-de-Munte, 1939
CI	„Curierul de Iași", Iași, 1876
CL	„Convorbiri literare", Iași, București, 1892, 1895, 1903, 1906, 1908, 1942
CL-1	„Convorbiri literare", Iași, 1980, 1985, 1986
CLR	„Cultura română", Iași, 1909

CME	,,Caietele Mihai Eminescu", Bucureşti, 1972, 1974, 1977, 1985
CRO-1	,,Cronica", Iaşi, 1966, 1980, 1984
CRO-2	,,Cronica", Bucureşti, 1906
CUV-2	,,Cuvîntul", Bucureşti, 1904
DIM	,,Dimineaţa", Bucureşti, 1931
EOR	,,L'Europe orientale", Roma, 1923
EP	,,Epoca", Bucureşti, 1904
F	,,Familia", Pesta, Oradea, 1866, 1892, 1899, 1902
F-2	,,Familia", Oradea, 1966, 1976, 1982
FBL	,,Fîntîna Blanduziei", Bucureşti, 1888
FD	,,Foaia diecesană", Caransebeş, 1927
FL-1	,,Flacăra", Bucureşti, 1912, 1914
FODI	,,Fonetică şi dialectologie", Bucureşti, 1958
GL	,,Gazeta literară", Bucureşti, 1958, 1960
GT	,,Gazeta Transilvaniei", Braşov, 1912
IAN	,,Iaşul nou", Iaşi, 1950
IL	,,Iaşul literar", Iaşi, 1956, 1959, 1962
LL	,,Limbă şi literatură", Bucureşti, 1965, 1972, 1977
LIT-BG	,,Litere", Bucureşti, Găeşti, 1934
LR	,,Limba română", Bucureşti, 1960, 1964, 1967, 1975
LUC-B	,,Luceafărul", Bucureşti, 1976, 1978
LUC-S	,,Luceafărul", Sibiu, 1905
LUMN-1	,,Lumea nouă literară şi ilustrată", Bucureşti, 1895
MANUSCRIPTUM	,,Manuscriptum", Bucureşti, 1975, 1977, 1979, 1983, 1984
MISC	,,Mişcarea", Iaşi, 1911
ML	,,Mişcarea literară", Bucureşti, 1925
MV	,,Moldova veche", Botoşani, 1918
N-C	,,Naţiunea", Cluj, 1927, 1930
NR	,,Neamul românesc", Bucureşti, Vălenii-de-Munte, 1914
POR	,,Poporul român", Budapesta, 1903
OBS	,,Observatoriul", Sibiu, 1879
ORIZ-T	,,Orizont", Timişoara, 1964, 1976
ORNT	,,L'Orient", Bucureşti, 1879
PL	,,Preocupări literare", Bucureşti, 1930, 1936
PRESA	,,Presa", Bucureşti, 1879
RAGSUR	,,Revista Asociaţiei Generale a Studenţilor Universitari Români", Bucureşti, 1903
RAM	,,Ramuri", Craiova, 1906, 1909, 1912
RAM-2	,,Ramuri", Craiova, 1972
RFR	,,Revista Fundaţiilor Regale", Bucureşti, 1934, 1939, 1940
RID	,,Revista idealistă", Bucureşti, 1906
RIST	,,Revista de istorie", Bucureşti, 1979
RITL	,,Revista de istorie şi teorie literară", Bucureşti, 1964, 1973, 1975
RLIT-2	,,România literară", Bucureşti, 1932
RLIT-4	,,România literară", Bucureşti, 1970, 1976, 1985
RN	,,Revista nouă", Bucureşti, 1889
ROM	,,Românul", Bucureşti, 1879
ROM-2	,,Românul", Arad, 1912, 1913
RTEATR	,,Revista teatrală", Braşov, 1913
S-20	,,Secolul 20", Bucureşti, 1976, 1977
SAM	,,Sămănătorul", Bucureşti, 1902, 1903, 1904, 1906
SĂPT-2	,,Săptămîna", Bucureşti, 1976
SCB	,,Studii şi cercetări de bibliologie", Bucureşti, 1955
SCIA	,,Studii şi cercetări de istoria artei", Bucureşti, 1955, 1967
SCL	,,Studii şi cercetări de lingvistică", Bucureşti, 1978
SÎNZ	,,Sînziana", Iaşi, 1913
SM	,,Societatea de mîine", Cluj, 1927, 1930
ST	,,Steaua", Cluj, Cluj-Napoca, 1955, 1975, 1979
STL	,,Studii literare", Sibiu, 1944
SUBB	,,Studia Universitatis Babeş-Bolyai", Cluj, Cluj-Napoca, 1969
SY	,,Symposium", Bucureşti, 1943
T	,,Timpul", Bucureşti, 1879, 1880, 1882
TEATR-2	,,Teatrul", Bucureşti, 1977, 1980, 1986
TELR	,,Telegraful român", Sibiu, 1879, 1895
TRANS	,,Transilvania", Sibiu, 1909
TRANS-1	,,Transilvania", Sibiu, 1980
TRIB	,,Tribuna", Sibiu, 1895, 1902, 1903
TRIB-A	,,Tribuna", Arad, 1909
TRIB-1	,,Tribuna", Cluj, Cluj-Napoca, 1958
TRIBPOP	,,Tribuna poporului", Arad, 1909
TRIBR	,,Tribuna României", Bucureşti, 1976, 1986
UL	,,Universul literar", Bucureşti, 1915, 1940, 1942
UN	,,Unirea", Blaj, 1902
UT	,,Utunk", Bucureşti, 1958, 1967
V-2	,,Viaţa", Bucureşti, 1894

VA-TM	„Vatra", Tîrgu-Mureş, 1980, 1982, 1985
VL-1	„Viaţa literară", Bucureşti, 1906
VL-2	„Viaţa literară", Bucureşti, 1928
VN	„Viaţa nouă", Bucureşti, 1906
VNAŢ	„Voinţa naţională", Bucureşti, 1892, 1906
VOT	„Vocea Tutovei", Bîrlad, 1904, 1906
VR-1	„Viaţa românească", Bucureşti, 1908, 1924, 1928, 1933
VR-2	„Viaţa românească", Bucureşti, 1949, 1959, 1964, 1983, 1986
VRE	„Vremea", Bucureşti, 1944
VRE-1	„Vremea", Bucureşti, 1904

VOLUME

Opere complecte: M. Eminescu, *Opere complecte. Poezii. Nuvele. Roman. Teatru. Cugetări. Scrieri literare, economice, politice şi filozofice. Scrisori. Critica Raţiunei pure de Kant.* Cu o prefaţă şi un studiu introductiv de A. C. Cuza. Iaşi, Editat de Librăria Românească, Ioan V. Ionescu şi N. Georgescu, Institutul de Arte Grafice „N. V. Ştefaniu & Co.", 1914.

Călinescu, OME, I: Călinescu, G., *Opera lui Mihai Eminescu. I. Filozofia teoretică. Filozofia practică.* Bucureşti, Cultura Naţională, 1935.

Călinescu, OME, II: Călinescu, G., *Opera lui Mihai Eminescu. II. Cultura. Descrierea operei.* Bucureşti, Fundaţia pentru Literatură şi Artă, 1935.

Călinescu, OME, III: Călinescu, G., *Opera lui Mihai Eminescu. III. Descrierea operei (Urmare).* Bucureşti, Fundaţia pentru Literatură şi Artă, 1935.

OPERE, I: M. Eminescu, OPERE I. *Poezii tipărite în timpul vieţii. Introducere. Note şi variante. Anexe.* Ediţie critică îngrijită de Perpessicius. Bucureşti, Fundaţia pentru Literatură şi Artă, 1939.

OPERE, II: M. Eminescu, OPERE, II. *Poezii tipărite în timpul vieţii. Note şi variante. De la* Povestea codrului *la* Luceafărul. Ediţie critică îngrijită de Perpessicius. Bucureşti, Fundaţia Regală pentru Literatură şi Artă, 1943.

OPERE, III: M. Eminescu, OPERE III. *Poezii tipărite în timpul vieţii. Note şi variante de la* Doina *la* Kamadeva. Ediţie critică îngrijită de Perpessicius. Bucureşti, Fundaţia „Regele Mihai I", 1944.

OPERE, IV: M. Eminescu, OPERE IV. *Poezii postume. Anexe. Introducere. Tabloul ediţiilor.* Ediţie critică îngrijită de Perpessicius. Bucureşti, Editura Academiei R.P.R., 1952.

OPERE, V: M. Eminescu, OPERE V. *Poezii postume. Anexe. Note şi variante. Exerciţii & Moloz. Addenda & Corrigenda. Apocrife. Mărturii. Indice.* Ediţie critică îngrijită de Perpessicius. Bucureşti, Editura Academiei R.P.R., 1958.

OPERE, VI: M. Eminescu, OPERE VI. *Literatură populară. Introducere — Poeme originale de inspiraţie folclorică — Lirică populară — Balade — Dramatice — Basme în proză — Irmoase — Paremiologie — Note şi variante — Anexe — Exerciţii & Moloz — Caietul anonim — Bibliografie — Indices.* Ediţie critică îngrijită de Perpessicius. Bucureşti, Editura Academiei R.P.R., 1963.

Călinescu, *Opere*, 12: Călinescu, G., *Opere 12 Opera lui Mihai Eminescu* (1). Bucureşti, Editura pentru Literatură, 1969.

Călinescu, *Opere*, 13: Călinescu, G., *Opere 13 Opera lui Mihai Eminescu* (2). Bucureşti, Editura Minerva, 1970.

O.IV: M. Eminescu, *Opere IV. Teatru.* Ediţie critică, note şi variante de Aurelia Rusu. Studiu introductiv de George Munteanu. Bucureşti, Editura Minerva, 1978.

O.V: M. Eminescu, *Opere V. Teatru.* Ediţie critică, note şi variante de Aurelia Rusu. Bucureşti, Editura Minerva, 1979

SEMNE CONVENŢIONALE ŞI ALTE ABREVIERI

⟨ ⟩	text anulat de Eminescu
[ ]	întregire introdusă de editor
*	lecţiune incertă: alegorie *
***	cuvînt nedescifrat (text în proză)
[-∠ — /-∠]	cuvînt sau segment de cuvînt nedescifrat (text în versuri)
~	marchează versurile neterminate de autor
//	marchează sfîrşitul unei pagini
TA	text aferent
RR	replică răzleaţă
FRGM-1	*Fragmentarium la dramele istorice*
FRGM-2	*Fragmentarium la comedii*
2254...2306	manuscrisul B.A.R. **2254...2306**
112r	fila **112** *recto*
112v	fila **112** *verso*
204r—229r	toate filele de la **204** la **229** sînt scrise numai pe *recto*
204v—229v	toate filele de la **204** la **229** sînt scrise numai pe *verso*
204rv—229rv	toate filele de la **204** la **229** sînt scrise şi pe *recto* şi pe *verso*
(331v)346r	(**331**) este un text pregătitor, cules în volum retras faţă de redactarea finală de pe **346r**

TABLOUL EDIȚIILOR

M. EMINESCU // POEZII POSTUME // București // Editura Institutului de Arte Grafice ,,Minerva" / Societate Anonimă / 6, Strada Regală, 6 (Hotel Union) // 1902.

[4] + 115 p.

Ediție întocmită și prefațată de Nerva Hodoș. Vezi descrierea ediției în OPERE, IV, p. XXII–XXIII. Cuprinde: din *Bogdan-Dragoș, II Nunta lui Dragoș* v. 137–184, 258–271, p. 32, 51–53; din *Andrei Mureșanu (C)* v. 375–390, p. 23–24.

Descrierea textului din *Andrei Mureșanu (C)* o facem după indicațiile cuprinse în nota la text din ediția Il. Chendi, 1905, p. 277.

M. EMINESCU // POEZII // POSTUME // — Ediție nouă — // București // ,,Minerva" Institut de Arte Grafice și Editură // 6, Strada Regală, 6 // 1905.

286 p.

Ediție întocmită și prefațată de Il. Chendi.
Vezi descrierea ediției în OPERE, IV p. XXIII–XXIV.

Cuprinde: din *Bogdan-Dragoș, TA 4*, v. 1–22, p. 148–149; *Andrei Mureșanu (B)* v. 5–9, 11–18, 21–27, 31–96, 98–180, 182–270 + (1–6) 1, din *Andrei Mureșanu (C)* v. 375–390, p. 126–127, 201–209; *Vîrful cu Dor (B)* v. 9–46, 51–57, **126r**, 58–64, **126r**, 65–97, 99, 102–159, **128r**, 160–175, 191–243, **129v**, 244–251, 262–368, **132v**, 369–415, 420–431 + (b) 1, 4 (c) 5, 46 (1–4) 47, 97 (1, 3–4) 98, 175 (b) 176, 180 (1–5) 181, 185 (a) 186, 251 (b) 252, 256 (a 1–2, 4–5, b 3) 257, 415 (1–4) 416, 431 (b) 432, p. 238–263.

Din note rezultă că: din *Bogdan-Dragoș, TA 4* se reproduce după SAM, I (1902), nr. 23, p. 357–358; *Andrei Mureșanu (B)* se reproduce după ms. **2253**, **74** ca inedit; se face trimitere și la ms. **2283**, **138**, se fac referiri și la *Andrei Mureșanu (A)* și se menționează editarea versiunii (de fapt fragmentare numai) de Al. T. Dumitrescu în RAGSUR, I(1903), nr. 1, p. 8–15. Din *Andrei Mureșanu (C)* se reproduce după ms. **2283**, **121v** așa precizează nota, dar, în fapt, numai v. 1–16 sînt probabil din citatul ms., v. 17–20 aparținînd variantei autonome *Cîntec de sirenă* din ms. **2279**, **83**. Acest ms. este menționat de altfel, în notă reproducîndu-se v. 21–24 ca ,,o ultimă strofă". *Vîrful cu Dor (B)* este reprodus după ms. **2253**, **125a** ca inedit și se menționează că are și variante.

,,Aparține mai mult fragmentelor dramatice, reprodus aici pentru titlu *[Baladă]* și pentru părțile ei lirice. Text pentru o operetă română". Textul este deci considerat ca original.

MIHAIL EMINESCU // BOGDAN-DRAGOȘ // Dramă istorică inedită // Cu o precuvîntare // de // Iuliu Dragomirescu // Ediție complectă // București // Editura Librăriei Leon Alcalay // 37, Calea Victoriei, 37 // 1906.

[2] + 83 + [1] p.

Cuprinde: *Bogdan-Dragoș, I Cornul lui Decebal*, v. 1–73, 77–88, 96–101, 103–179, **16r**–**17r**, 180–226, 228, 700, *II Nunta lui Dragoș* v. 7–444 + *TA 2* v. 1–48, *RR 13*.

În prefață I. Dragomirescu consideră textul ca fiind ,,lucrarea de căpetenie" a poetului, scrisă la maturitate; ,,numai suferințele care l-au doborît au curmat întregirea ei". ,,Din cele ce ne-au rămas nu mai putem aduna și lega decît două acte și acelea încă nerevizuite!" Apoi sînt povestite cele două părți ale textului conchizîndu-se că finalul după cum se întrevede era constituit de descălecarea țării Moldovei. Ediția va fi foarte prost primită de critică v. Bibliografia (183–188).

Biblioteca ... Secția ... București

M. EMINESCU // POESII / POSTUME. / Ediţie nouă // Bucureşti // „Minerva" Institut de Arte / Grafice şi Editură. Bulevardul / Academiei 3 — Edgar Quinet 4/ 1908.

[4] + 287 + [1] p.
Ediţie întocmită şi prefaţată de Il. Chendi.
Vezi descrierea ediţiei în OPERE, IV, p. XXIV.
Cuprinde: din *Bogdan-Dragoş*, *TA 4* v. 1—22, p. 148—149; *Andrei Mureşanu (B)* v. 5—9, 11—18, 21—27, 31—96, 98—180, 182—270 + (1—6) 1, din *Andrei Mureşanu (C)* v. 375—390 + *TA 1* „Am scris-o ... ... de îndoială", p. 126, 201—209, 277, 281; *Vîrful cu Dor (B)* v. 9—46, 51—57, **126r**, 58—64, **126r**, 65—86, 88—97, 99, 102—159, **128r**, 160—175, 191—243, **129v**, 244—251, 262—368, **132v**, 369—415, 420—431 + (b) 1, 4 (c) 5, 46 (1—4) 47, 97 (1, 3—4) 98, 175 (b) 176, 180 (1—5) 181, 185 (a) 186, 251 (b) 252, 256 (a 1—2, 4—5, b 3) 257, 415 (1—4) 416, 431 (b) 432, p. 238—263.
Notele sînt identice cu cele ale ediţiei din 1905. În plus la *Vîrful cu Dor* se face precizarea „După Carmen Sylva", în text „Trad. după Carmen Sylva".

MIHAIL EMINESCU // POEZII // Ediţie revizuită / de / Ion Scurtu // Bucureşti / Editura Librăriei Leon Alcalay / Calea Victoriei 37 / 1910.

252 + IV p. cu ilustr.
Vezi descrierea ediţiei în OPERE, IV, p. XXV.
Cuprinde: din *Bogdan-Dragoş*, *TA 4* v. 1—22, p. 246—247.

MIHAIL EMINESCU // POEZII // Ediţie revizuită / de / Ion Scurtu // / Bucureşti / // Alcalay [1912].

238 + II p.
Vezi descrierea ediţiei în OPERE, IV, p. XXV.
Cuprinde: din *Bogdan-Dragoş*, *TA 4* v. 1—22, p. 233.

Biblioteca pentru toţi // MIHAI EMINESCU // POEZII // Ediţie revizuită / de / Ion Scurtu // Editura Librăriei Universale Leon / Alcalay & Co./ Bucureşti, 37, Calea Victoriei, 37 / [1912].

245 p. + III p.
Pe coperta I nr. de colecţie 195—195 bis. 196—196 bis.
Vezi descrierea ediţiei în OPERE, IV, p. XXV.
Cuprinde: din *Bogdan-Dragoş*, *TA 4* v. 1—22, p. 239—240.

Biblioteca Iaşilor // MIHAIL EMINESCU // POEME / INEDITE // 3 // Editura / Librăriei Socec & C-ie Soc. An. / Sucursala Iaşi / [1913].

64 p.
Vezi descrierea ediţiei în OPERE, IV, p. XXVI.
Cuprinde: din *Bogdan-Dragoş*, *TA 4* v. 1—22, p. 3—5; din *Ştefan cel Tînăr* v. 64—95, 98—116, 122—143, p. 8—14; din *Andrei Mureşanu (B)* v. 179—180, 182—188, 195—200 + (1—4) 1, p. 15, 21—22.

MIHAI EMINESCU // OPERE COMPLECTE // Poezii. — Nuvele. — Roman. — Teatru. — Cugetări. / Scrieri : literare, economice, politice şi filozofice. / Scrisori. — Critica raţiunei pure de Kant // cu // o prefaţă // şi // un studiu introductiv // de // A. C. Cuza // Iaşi // Editat de / Librăria Românească / Ioan V. Ionescu şi N. Georgescu // Institutul de Arte Grafice / : : N. V. Ştefaniu & Co. : : / Strada Ştefan cel Mare No. 38 // 1914.

IX + 680 p.
Vezi descrierea ediţiei în OPERE, I, p. XXIII.
Cuprinde: *Bogdan-Dragoş*, *I Cornul lui Decebal* v. 1—73, 76—87, 96—179, **16r—17r**, 180—316, 318—512, 594—700, *II Nunta lui Dragoş* v. 1—159, 161—444, *TA 2* v. 1—48, *TA 4* v. 1—22, *RR 13*, p. 28, 81, 276—292; *[Alexandru cel Bun]*, p. 314—315, *Ştefan cel Tînăr* **2254**, **23r**, **62rv—63r**, v. 1—63, **63v—64r** 64—136, 138—158, **65rv**, 162—164, **65v**, 165—212, **66v**, 213—360, 362—387, **69r—69v**, 391—398, **69v**, 399—422, **70r**, 423—474, 487—499, 502—504, 506—509, 514, 516—518, 520—521, 528—570, **71v**, 571—576, **71v**, 577—633, p. 303—310; din *Alexandru Lăpuşneanu* [PROLOG] versiunea B v. 1—32, p. 313; *Andrei Mureşanu (A)* v. 1—10, 13—22, 27—36, 41—52, 57—88, 121—183, 192—214, 223—230 + 52 (1—2) 53, *Andrei Mureşanu (B)* v. 5—9, 11—18, 21—27, 31—96, 98—180, 182—270 + (1—6) 1, din *Andrei Mureşanu (C)* v. 375—390, p. 75, 131—132, 311—312; *Amor pierdut — viaţă pierdută*, p. 293—302; *Gogu tatii*, p. 316—319; *Vîrful cu Dor (B)* v. 9—46, 51—57, **126r**, 58—64, **126r**, 65—86, 88—97, 102—159, **128r**, 160—175, 191—243, **129v**, 244—251, 262—316, 318—324, **131v**, 325—368, **132v**, 369—415, 420—431 + (b) 1, 4 (c) 5, 46 (1—4) 47, 97 (1—4) 98, 175 (b) 176, 180 (1—5) 181, 185 (a) 186, 251 (b) 252, 256 (a 1—2, 4—5, b 3) 257, 415 (1—4) 416, 431 (b) 432, p. 138—144; *Histrio*, p. 335—343; *Lais*, p. 320—334.
Din sumar rezultă că: *Bogdan-Dragoş*, *TA 2* şi *RR 13* se reproduc după ms. **2275**, **5—117**; urmează la p. 675—678 corecţiuni la ediţia Iuliu Dragomirescu; *TA 4* şi *Bogdan-Dragoş*, *II Nunta lui Dragoş* v. 258—271 editate autonom, se reproduc după prima apariţie (SAM, I (1902), nr. 23, 5 mart., p. 357—358, respectiv ediţia Nerva Hodoş, 1902); *Alexandru cel Bun* se reproduce după ms. **2277**, **4—13** ca inedit; *Ştefan cel Tînăr*

se reproduce după prima apariție (CADMIN, VIII (1906), p. 219—220, 222—241 — deci nu 1907 cum se afirmă în sumar — și **2253, 30—61**; din *Alexandru Lăpușneanu* se reproduce după **2253, 203—205** ca inedit; *Andrei Mureșanu (A)* se reproduce după **2253, 74—80**, *Andrei Mureșanu (B)* după ediția Il. Chendi, 1905 și **2259, 280, 2253, 77, 74, 2283, 138**; *Amor pierdut — viață pierdută* se reproduce după EP, X (1904), nr. 75—77, 79—80 și **2253, 30—61**; *Gogu tatii* se reproduce după **2253, 262—294** ca inedit; *Vîrful cu Dor (B)* se reproduce după ediția Il. Chendi, 1905 și **2253, 125**; *Histrio* se reproduce după CL, XL (1906), nr. 1—2 și **2253, 2—8**; *Lais* se reproduce după ediția I. Scurtu, 1908.

MIHAIL EMINESCU // [POEZII ȘI PROZĂ] // București / Editura Librăriei Stănciulescu / Bulev. Elisabeta 5 (Palatul Eforiei) 1918.

144 p.
Cuprinde: din *Bogdan-Dragoș, I Cornul lui Decebal* v. 1—73, 78—87, 96—101, 103—179, **16r—17r**, 180—226, 228—265, 267—316, 318—353, 355—428, 430—495, p. 27—46.

Biblioteca Ardealului nr. 3 // MIHAIL EMINESCU // POEZII ALESE // Săliște / Editura Librăriei Săteanului [1919].

16 p.
Cuprinde: din *Bogdan-Dragoș, TA 4* v. 1—22, p. 7—8.

MIHAIL EMINESCU // POEZII // Ediție completă // vol. I / Elegii și ode / Poeme epice // București / Editura „Eminescu" S.A., Editură și Librărie / Strada Parlamentului No. 2 / [1923].

201 p.
Pe coperta I colecția Clasicii noștri.
Cuprinde: *Vîrful cu Dor (B)* v. 9—46, 51—57, **126r**, 58—64, **126r**, 65—86, 88—97, 99, 102—159, **128r**, 160—175, 191—243, **129v**, 244—251, 262—368, **132v**, 369—415, 420—431 + (b) 1, 4 (c) 5, 46 (1—4) 47, 97 (1, 3—4) 98, 175 (b) 176, 180 (1—5) 181, 185 (a) 186, 251 (b) 252, 256 (a 1—2, 4—5, b 3) 257, 415 (1—4) 416, 431 (b) 432, p. 150—167.
Textul este urmat de nota „Tradusă din limba germană după Carmen Sylva. Rămasă innedită pînă la apariția volumului editat sub îngrijirea lui Ilarie Chendi".

Biblioteca Asociației Culturale / „Cartea sub icoană" / no. 2 // MIHAIL / EMINESCU // POEZII / Ediție populară, îngrijită de / Doctor C. Mureșanu / Laureat al Academiei Române, profesor la Constanța // Institutul de Arte Grafice „Albania" — Constanța, 1934.

30 + [2] p.
Vezi descrierea ediției în OPERE, I, p. XXIX.
Cuprinde: din *Bogdan-Dragoș, TA 4* v. 1—22, p. 23.

G. CĂLINESCU // OPERA / LUI / MIHAI EMINESCU // [I] // Filozofia teoretică. Filozofia practică // București / Editura „Cultura Națională" / 2, Pasajul Macca, 2 [1935].

222 + [2] p.
Cuprinde: din *Andrei Mureșanu (B)* v. 148—151, 186—196, din *Andrei Mureșanu (C)* v. 71—74, 189—196 509—520, p. 77, 88, 101—102; *[Județul Împăratului]*, p. 142—145.

G. CĂLINESCU // OPERA / LUI / MIHAI EMINESCU // [II] // Cultura. Descrierea operei // București // Fundația pentru Literatură și Artă // 39, Bulevardul Lascăr Catargi, 39 // 1935.

329 [+ 3] p.
Cuprinde: din *Decebal* v. 23—31, 33—35, 42—45, 47—48, 53—60, 62—72, 74—75, 252—277, 280—286, 288, 308—320, 328—361, 365—368, 370—400, 420—424, 454—482, 492, 515—517, 564—565, 584, 755—758, **34r**, *TA 9*, *TA 10* „Trecutul vechi ... Zîna Dochia blondă" „Decebal ... Roma", „8 Legionen ... fidelis", „102 bătălie la Tapae", „Sora ... Al doilea război", *TA 12*, p. 218—221, 223—232; din *Bogdan-Dragoș, I Cornul lui Decebal* v. 1—31, 51—62, 83—84, 100—105, 162—171, **16r—17r**, „Satele Salagiu ... tot venitul", 188—189, 200—210, 273—274, 279—280, 308—316, 318—333, 462—467, 572—575. *II Nunta lui Dragoș* v. 78—96, 149—151, 167—168, 173—184, 201—206, 229, 241—242, 251—252, 258—271, 350—351, 428—430, *TA 2*, v. 37—44, p. 259—273; din *Gruie Sînger* **2278, 18r, 19r, 20r**, p. 247—250; din *Alexandru cel Bun* **4r—5r** „De ce mă tem ... îi cunosc pe toți", **6r—7r** „eu știu ce știu ... așa va fi", **8r** „Măria Ta ... a-l mai fi văzut"; **9r** „Pune-l la răcoare ... ce viclenesc Domnia", **11r** „O minte de femeie ... o minte de femeie" p. 245, 281—282; din *Ștefan cel Tînăr* **2254, 62v** „Văzut-am rătăciud ... de marmoră ai bisericei", v. 26—29, 33—34, 52—57, **63r—64r** „Adeseori în sufletul meu ... mari în păcatele lor", 136, 138—143, 213—224, 331—337, 562—568 + *TA 1* **10v**, p. 289, 290, 297—301; din *Petru Rareș* **2254, 9rv, 10v**, p. 288, 290—293; din *Cel din urmă Mușatin* **2254, 27r, 2276, 187r, 188r, 187v, 188r, 189r, 188v, 189r**, p. 302—304, 305—306; din *Alexandru Lăpușneanu* [PROLOG] versiunea B v. 1—58, 102—129, 132—141, 144—177, 204—211, 216—217, 219—220, [ACT] Versiunea B v. 134—149, 153—170, 187—196, 262—316, 317—376, 379—394, 397—402, 405—412 + 114 (1—10, 19—24) 115, 396 (1—2) 397, *TA 1*, p. 311—328; din *Mira* ACTUL V Versiunea A **2254, 13r** „Mira, Doamna ... dintr-un plan de creare într-altul" + *TA II 3*, *TA IV 4* „Ce e elizeul? Ce e iadul?", „Vezi dar că Eul ... nu are existență", p. 293—294, 328—329; din *Andrei Mureșanu (C)* v. 1—8,

9–14, 17–19, 24–25, 37–39, 65–68, 72–74, 81–90, 99–112, 113–117, 144, 146–156, 179–182, 189–196, 221–229, 255–261, 285–298, 301–304, 401–410, 422, 459–460, 509–516 + *TA 1* ,,Am scris-o ... rănil de îndoială", *TA 4* **2254, 9v** v. (1), 1, 2–8, p. 148–159, 204, 205–206, 213, 294; din *FRGM-1 A Cassiodor* **204r,** v. 1–20, **204v** ,,Existența mea ... voi trăi" + (Diodor ... Dumnezeu) **204r,** *B, 1, 1, 3, 4, 5* parafrazat, *II, 1* parafrazat, *2* parafrazat, *3* parafrazat, p. 174–175, 220, 221–223, 233, 278, 279; din *Minte și inimă* v. 1–33 + *TA 1* **91r** v. 1–8, p. 297–299; *[Județul lui Vodă]* **15r,** p. 283–284; din *FRGM-2, B, 2,* p. 242.

G. CĂLINESCU // OPERA LUI MIHAI EMINESCU // III // Descrierea operei / (Urmare) // București // Fundația pentru Literatură și Artă // 39, Bulevardul Lascăr Catargi, 39 // 1935.

324 + [4] p.

Cuprinde: din *Bogdan-Dragoș, II Nunta lui Dragoș,* 361 (1–32), *TA 6,* p. 28–29, 47–48; din *Ștefan cel Tînăr TA 1* ,,Scena cu oglinda. Iese cînd vin", p. 15; din *Mira* [PROLOG] **2254, 28r** ,,Toma Nour ... Roma murindă", **2258, 219v** ,,Vezi aripa ... Mediterana", **2254, 28r** ,,Încorporarea stîncei ... în valuri", **17v** ,,Am văzut un june ... era Mihai Viteazul", PLANUL MIREI ACT I **2254, 17r** ,,Hilariu ... Adio", **28r** ,,MAGDALINA TOMA NOUR ... *Liră spartă-n stînca lume*", **15r** ,,Magdalina ascultă ... fii mașină" **2258, 219v** ,,Crezi în misticismul ... în eternitate", **2254, 13r** ,,Popa nu știe ... să ducă Adinei", [ACTUL II] **2254, 28v** ,,UN BAL ... din marea de amar", **28v** ,,Ultima încercare ... necedînd", **2254, 28v–29r** ,,Boierii cari ... Scena cunoscută", ACTUL III **2254 29r** ,,Scena din actul ultim a lui *Clavigo*" **29r** ,,Aș fi topit marmură ... a o învia", **2254, 17r** ,,(din *Mira*) Trecutul meu ... ești tu ...", **2258, 219v** ,,Învi-o, învi-o ... ... și o înviez", ACTUL IV **2254, 15r** ,,Mizerabil instrument ... din calculul său". ACTUL V versiunea B **2254, 15v** ,,Toma face ... mai rămîn încă? Nu" ,,Partea I a visului ... ruinelor lumei", **2255, 183rv, 183r** ,,Ce vrei acel mort eram [eu]", **2258, 221r** ,,Un cran ... de aur", **221r** ,,peste podul Sucevei ... și-a polonilor" + **2254, 28v** ,,... necedînd" (**2254, 11r** ,,Boierii vorbesc ... omorul ei") **2254, 24v** ,,Boierii cari ...", *TA 1 1, 2,* p. 6–17, 22–25; din *Povestea* v. 19–28, 129–160, 169–178, 183–192, p. 33–36; *Elvira în desperarea amorului* v. 1–10, 13–37, **49v** ,,Un om din popor ... cîntînd Ave Maria", v. 45–50, 59–60, p. 53–55; din *FRGM-2, B, 1,* p. 40–42; *[Torquato Tasso],* p. 308–309.

M. EMINESCU // POEZII TIPĂRITE ÎN TIMPUL VIEȚII // I // Introducere. Note și variante. Anexe / Ediție critică îngrijită / de / Perpessicius // Cu 50 de reproduceri după manuscrise // București // Fundația pentru Literatură și Artă // 39, Bulevardul Lascăr Catargi, 39 // 1939.

XLII + [2] + 523 + [5] p. cu facs.

La p. VI portret al lui M. Eminescu.

Cuprinde: din *Pacea pămîntului vine s-o ceară TA 10,* p. 381; din *Bogdan-Dragoș TA 2, TA 3, TA 4, TA 5, TA 6, TA 7, TA 8, TA 9,* p. 426–428; din *Ștefan cel Tînăr* v. 162–164, **65v,** v. 165–212, **66v,** v. 213–390 + **66v** ,,ce negru, ce rece" v. (1–26) 213 în note și variante la v. 213–238, p. 371–376; din *Mira TA IV 4* ,,Ce este adevărul? ... Ce este Dumnezeu", p. 281; din *Andrei Mureșanu (A)* v. 1–40, p. 482–484; din *FRGM-1 [Ștefan cel Mare] 3,* p. 498.
Din *Pacea pămîntului vine s-o ceară TA 10* apare contextualizat tematic ,,cu oarecare bunăvoință" poeziei *Melancolie* și este datat ,,aproximativ 1874". Se consideră că datarea ar fi facilitată de datarea poeziei *În teatrul românesc — Azi e Elisa Müller*; din *Bogdan-Dragoș TA 2, TA 3, TA 4, TA 5, TA 6, TA 7, TA 8, TA 9* apar contemporane travaliului la Călin ,,Dintre paginile aceleiași vremi, întrețesute cu ecouri din anume piese de teatru — *Bogdan-Dragoș* — dar cu puternice accente subiective ..."; din *Ștefan cel Tînăr* textele apar în note și variante la *Melancolie* ca fiind un prim ,,concept" (1868–1869) al poemului; din *Mira TA IV 4* apare în note și variante la *Amicului F.I.* într-o paralelă cu texte similare din **2262, 4v, 2259, 7v–9v,** ,,același motiv și-n **2254, 18** printre crîmpeie din *Mortua est, Mira, Ondina*". Se reproduce numai fragmentul care prezintă similitudini precizîndu-se că ,,restul diferă"; din *Andrei Mureșanu (A)* se editează ca piesa 17 a submanuscrisului *Marta*: din *FRGM-1 [Ștefan cel Mare] 3* apare în note și variante la *Poemul Putnei*: ,,într-unul din caietele de Viena [...], cu scrisul de Viena, acest crîmpei în care apare în alte ritmuri numele lui Ștefan".

Pagini alese/ Serie nouă No 39–40 // M. EMINESCU // POEZII POSTUME // Ediție îngrijită / de / Ion Pillat // Editura ,,Cartea Românească", București [1939].

80 p.

Vezi descrierea ediției în OPERE, IV, p. XXXII.

Cuprinde: din *Bogdan-Dragoș TA 4* v. 1–22, p. 69.
În subsol apare nota ,,A se compara cu *Mușatin și codrul*".

M. EMINESCU // POEZII POSTUME // Ediție îngrijită / de / Alexandru Colorian și Al. Iacobescu // Cugetarea — Georgescu Delafras / București IV. — Str. Popa Nan, 21 [1940].

414 + [2] p.

Vezi descrierea ediției în OPERE, IV, p. XXXII.

Cuprinde: din *Bogdan-Dragoș TA 4* v. 1–22, p. 63; din *Ștefan cel Tînăr TA 7* v. 1–27 + (1–23) 1, p. 57; *Andrei Mureșanu (A)* v. 1–52, 57–84, 86–88, 121–183, 192–214, 223–230 + v. 52 (1–2) 53; *Andrei Mureșanu (B)* v. 5–9, 11–18, 21–27, 31–96, 98–180, 182–270 + v. (1–6) 1; *Andrei Mureșanu (C)* v. 1–44, 51–62, 65–137, 139–394, 399–520, p. 254–283.

Academia Română / Studii și cercetări / XLIV / M. EMINESCU // POEZII ȘI VARIANTE // Ediție omagială / alcătuită de / D. R. Mazilu // Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului / Imprimeria Națională, București, 1940.

844 p. + 1 portr. și facsimile.

Ediția, concepută ca o ediție critică, include doar *Epigonii*, *Floare-albastră*, *Scrisorile I–IV*, *Luceafărul*, *Doină*, *Și dacă ...*, *Veneția*, cu variantele lor și, în cazul poeziilor *Scrisoarea I*, *Scrisoarea III*, *Scrisoarea IV*, *Luceafărul* și *Doină*, ,,Preludiul'' poeziei respective, adică postumele care fac parte din protoistoria ei, dar nu au statut de variante, adică de versiuni pregătitoare.

Cuprinde: din *Bogdan-Dragoș*, *II Nunta lui Dragoș* v. 78–130, p. 508–510.

M. EMINESCU // POEZII TIPĂRITE ÎN TIMPUL VIEȚII // II // Note și variante: De la *Povestea codrului* la *Luceafărul* // Ediție critică îngrijită / de / Perpessicius // cu 54 de reproduceri după manuscrise // București // Fundația Regală pentru Literatură și Artă // 39, Bulevardul Lascăr Catargi, 39 // 1943.

VIII + [2] + 461 + [7] p. La p. [X] un portret al Veronicăi Micle.

Cuprinde: din *Bogdan-Dragoș*, *II Nunta lui Dragoș* v. 192–228, p. 98–99. Din *Bogdan-Dragoș* versurile apar în note și variante la *Atît de fragedă*, versiunea C a motivului, datată 1877. Se menționează că ,,motivul e încorporat și în drama *Bogdan-Dragoș*'' și se trec în revistă datările făcute de I. Scurtu, N. Iorga și Zamfir C. Arbore. Se argumentează datarea și este infirmată aserțiunea lui C. Botez că ,,prima versiune la *Pierdută pentru mine* ... ar fi în drama *Bogdan-Dragoș*'', circulația motivului fiind dinspre poezie spre dramă. Se mai notează că ,,pentru monologul acesta Bogdan–Ana există variante anterioare'' urmînd ca ele să fie reproduse în volumul de teatru.

M. EMINESCU // POEZII TIPĂRITE ÎN TIMPUL VIEȚII // III // Note și variante: de la *Doina* la *Kamadeva* // Ediție critică îngrijită / de / Perpessicius // Cu 21 reproduceri după manuscrise // București // Fundația Regele Mihai I // 39, Bulevardul Lascăr Catargi, 39 // 1944.

XI + [1] + 408 + [4] p,

Cuprinde: din *Bogdan-Dragoș*, *II Nunta lui Dragoș* v. 169–184 + v. 136 (49–60) 137 în note și variante la v. 173–184, *RR 4*, *RR 8* p. 179: din *Bogdan-Dragoș*, *II Nunta lui Dragoș* versurile apar ca versiunile *E* și *ê* la *Peste vîrfuri*, din ciclul poeziilor veroniene: ,,*E* figurează în copia de pe urmă a piesei de teatru *Bogdan-Dragoș*. Același text într-o redacție mai veche a piesei în manuscrisul *e*) **2254, 114** circa 1876''; *RR 4* și *RR 8* sînt editate ca apărînd în vecinătatea versiunii A[1] a poeziei *Te duci*: *RR 8* ,,cu același scris și aceeași cerneală, același moment, ecouri din *Bogdan-Dragoș* adaptate'', *RR 4* ,,mai jos, reținut cu creionul roșu''.

M. EMINESCU // POEZII / (Din viață și postume) // Luteția / 25, Str. Polonă / [1947].

445 + (1) p.

Anul este indicat în caseta tipografică.

Vezi descrierea ediției în OPERE, IV, p. XXXIII.

Cuprinde: din *Andrei Mureșanu (A)* v. 154–159, 176–183, p. 7.

M. EMINESCU // POEZII POSTUME // IV // Anexe. Introducere. Tabloul edițiilor // Ediție critică îngrijită / de / Perpessicius // Cu 38 de reproduceri după manuscrise // București // Editura Academiei Republicii Populare Române // 1952.

XXXIV + 560 + [2] p.

Cuprinde: din *Decebal* v. 1–21, p. 486; din *Bogdan-Dragoș TA 2* v. (1–16) 1, p. 537; din *Mira* ACT I, SCENA I b **2257, 182r** ,,S-ascult ... prin lume'', ACTUL V Versiunea A **2257, 180v** ,,De te-ar face ... ... pămînt'', **181r** ,,Noaptea ... hemisfera'', *TA III C 1, 2, 3, TA IV 6, 21, 24*, p. 460–462; *Andrei Mureșanu (A)* v. 1–230 + 52 (1–2) 53, *Andrei Mureșanu (B)* v. 5–18, 21–27, 31–270 + (1–6) 1, *Andrei Mureșanu(C)* v. 1–62, 65–524, + *TA 2*, p. 58–65, 298–313, 462–463, 470–476; *Povestea* v. 1–208, 210–212, 215–226 + 4 (3–6) 5, 84 (1–2) 85, p. 464–469; *Minte și inimă* v. 1–337, 348–393 + *TA 3*, p. 524–536; *Convorbiri literare*: *Romancero español*, p. 478–479.

M. EMINESCU. // POEZII POSTUME // [v] // Anexe. Note și variante. Exerciții & Moloz / Adenda & Corrigenda. Apocrife. Mărturii. Indice. // Ediție critică îngrijită / de / Perpessicius // Cu 46 de reproduceri după manuscrise // București // Editura Academiei Republicii Populare Române // 1958.

719 + [3] p.

Cu erată.

Cuprinde: din *Decebal* note și variante la v. 1–21 și 597–599 + 594 (1–2) 595, p. 122, 540, 648; din *Pacea pămîntului vine s-o ceară TA 11*, p. 650; din *Bogdan-Dragoș* note și variante la *TA 2* v. (1–16) 1, p. 612; din *Ștefan cel Tînăr* v. 591–592, 604–618, p. 205, 565; din *Alexandru Lăpușneanu TA 3* **2276, 218, 2276, 232**, *RR1*, *RR3*, *c* **2276, 232r**, p. 624, 669; din *Mira* ACTUL II **2254, 28v** ,,Boierii cari ... ca de un secret'' + *TA 1 2* **2254, 25r** ,,Toma Nour știe ... în Curtea Domnească'' și note și variante la: ACT I SCENA I **2254, 182r** ,,S-ascult ... prin lume'', ACTUL V Versiunea A **2257, 180v** ,,De te-ar face

... pămînt", **181r** ,,Noaptea ... hemisferă" *TA III C 1, 2, 3, TA IV 6, 21, 24*, p. 565, 569; din *Andrei Mureșanu (A)* note și variante și v. 231—238, 239—254 + 183 (5—10) 184, 238 (1—4) 239, din *Andrei Mureșanu (B)* note și variante și v. 2—4, 19—20, 28—30 + 14 (1—4) 15, 54 (1—19) 55, 121 (1—26) 122, 172 (1—16) 173, 188 (1—35) 189, 205 (1—6) 206, 221 (1—2) 222, 239 (1—11) 240, din *Andrei Mureșanu (C)* note și variante + 378 (1—12) 379, *TA 1, TA 2*, note și variante, *TA 3*, p. 151—152, 227, 252—263, 569—570; din *Povestea* note și variante și v. 213—214 + 4 (1—2) 5, 102 (1—22) 103, *TA*, p. 140, 571—572; din *FRGM-1A [Ștefan cel Mare] 2, [De ce așa de trist] RR 5, RR 10, RR 12, RR 13, RR 14, RR 15, RR 16, RR 17, RR 18, RR 19*, p. 258, 629—630, 640, 646, 648, 649, 653, 656, 673; *[Călugărul și Chipul]* v. 1—96, 98—245, 247—256 + 24 (1—4) 25, p. 151—156; din *Minte și inimă* note și variante și v. 338—347 + *TA 1*, p. 605—612; din *Convorbiri literare*: *Romancero español* note și variante + 4 (1—4) 5, p. 474—475; din *Vîrful cu Dor TA*, p. 659.

Din *Bogdan-Dragoș TA 2* ,,e un text exercițiu. Același text cu mult mai dezvoltat, un monolog redactat pentru piesa *Bogdan-Dragoș* în ms. **2275** [...] cca 1877—1878 din care a dedus fragmentul de aici"; din *Ștefan cel Tînăr* v. 591—592 apar în note și variante la *Printre stînci de piatră seacă* unde se dau ,,referințe asupra motivului spicuite printre piesele de teatru și care sugerează că numai după editarea textului tema se va degaja cu limpezime", v. 604—618 sînt reproduse drept versiunea *A**, versiunea inițială ipotetică la *În fereastra dinspre mare*: din *Alexandru Lăpușneanu TA 3* **2276, 218r** figurează în note și variante la *Eram de șaptesprezece ani* Versiunea C, în vecinătatea căreia apare cu mențiunea ,,sugerate poate în timpul lucrului"; din *Mira* ACTUL II **2254, 28v** și *TA 1 2* **2254, 25r** apar în note și variante la *Printre stînci de piatră seacă* ,,pe file de teatru din aceeași epocă" însemnări pentru piesa de teatru *Mira*; din *Povestea TA* apare ca versiunea preliminară *a* din *Miază Noaptea*, episod al poemului *Memento mori*; *FRGM-1 [Ștefan cel Mare] 2* și *[De ce așa de trist]* apar în note și variante la *Ștefan cel Mare. Schițe de imn.* Restul textelor prezente în volum apar la *Exerciții și Moloz*, în legătură cu *TA* la *Vîrful cu Dor* făcîndu-se următoarele mențiuni: ,,la marginea unei file din tălmăcirea baladei *Vîrful cu Dor* de Carmen Sylva. Sugerată sau aparținîndu-i?".

EMINESCU // POEZII // Ediție îngrijită de / Perpessicius // 1958 / Editura de Stat pentru Literatură și Artă.

657 + [3] p. + portretul praghez

Ediția bibliofilă. O notă pe versoul paginii de titlu indică datarea poeziilor după OPERE, I—V.

Cuprinde: *Andrei Mureșanu (B)* v. 5—18, 21—27, 31—270 + (1—6) 1, *Andrei Mureșanu (C)* v. 1—62, 65—526 + *TA 2*, p. 222—230, 434—451, 568—569; *Minte și inimă* v. 1—335, 346—393 + *TA 3*, p. 612—629; *Convorbiri literare*: *Romancero español*, p. 572—574.

EMINESCU // POEZII // Ediție îngrijită de / Perpessicius // Cuvînt înainte de / Mihai Beniuc // Ediția a II-a // 1960 / Editura de Stat pentru Literatură și Artă.

XXIV + 666 + [1] p.

Vezi descrierea ediției la ediția din 1958.

Cuprinde: *Andrei Mureșanu B)* v. 5—18, 21—27, 31—270 + (1—6) 1, *Andrei Mureșanu (C)* v. 1—62, 65—526 + *TA 2*, p. 218—225, 430—447, 560—561; *Minte și inimă* v. 1—335, 346—393 + *TA 3*, p. 604—621; *Convorbiri literare*: *Romancero español*, p. 564—566.

M. EMINESCU // POEZII // Cuvînt înainte de / Tudor Arghezi / Prefață de / Zoe Dumitrescu / Bușulenga // 1960 // Biblioteca pentru toți // Editura de Stat pentru Literatură și Artă //

XXXIV + 340 + [2] p. + portretul praghez.

Pe versoul paginii de titlu se menționează ,,textele volumului de față sînt reproduse după Eminescu *Poezii* ediție îngrijită de Perpessicius, E.S.P.L.A. 1958". Cu indice al titlurilor.

Cuprinde: din *Andrei Mureșanu (B)* v. 5—18, 21—27, 31—43, 240—249, din *Andrei Mureșanu (C)* v. 21—54, p. 218—220, 272—273.

M. EMINESCU // POEZII // Cuvînt înainte de / Tudor Arghezi // Prefață de Zoe Dumitrescu-Bușulenga // 1962 // Biblioteca pentru toți / Editura pentru Literatură și Artă.

XXXIV + 356 p.

Pe copertă numărul de colecție 1. Pe versoul paginii de gardă portretul praghez. Pentru restul descrierii vezi ediția din 1960.

Cuprinde: din *Andrei Mureșanu (B)* v. 5—18, 21—27, 31—43, 240—249 + (1—6) 1, din *Andrei Mureșanu (C)* v. 21—54, p. 218—220, 272—273.

MIHAIL EMINESCU // POEZII // Prefață și note de Ion Oană // Editura Tineretului [1962].

302 + [2] p.

Pe cotor numărul de colecție — Biblioteca școlarului — 42. Pe versoul paginii de gardă un portret semnat Rony Noel. Pe versoul paginii de titlu se menționează că ,,Antologia a fost întocmită în redacție de Virgiliu Ene; Textele sînt reproduse după: Eminescu, *Poezii*, E.S.P.L.A., 1960, volum care are la bază ediția Eminescu, *Poezii*, E.S.P.L.A., 1958, îngrijită de Perpessicius". Textul este urmat de *Aprecieri critice* și un *Tabel biobibliografic*.

Cuprinde: din *Andrei Mureșanu (B)* v. 5—18, 21—27, 31—43, 240—249 + (1—6) 1 din *Andrei Mureșanu (C)* v. 21—54, p. 223—225, 242—243.

M. EMINESCU // LITERATURA POPULARĂ // Introducere -- Poeme originale de inspirație folclorică — Lirica populară — Balade — Dramatice — Basme în / proză — Irmoase — Paremiologie — Note și variante / — Anexe — Exerciții & Moloz — Caietul anonim — / Bibliografie — Indices // Ediție critică îngrijită / de / Perpessicius // Cu 63 reproduceri după manuscrise // București // Editura Academiei Republicii Populare Române // 1963.

755 + [1] p.
Cu erată.
Cuprinde: din *Minte și inimă TA 4*, p. 410.

EMINESCU // POEZII // Ediție îngrijită de / Perpessicius // Cuvînt înainte de / Mihai Beniuc // Ediția a III-a // 1963 / Editura pentru Literatură.

XXIV + 709 + [3] p.
Vezi descrierea ediției la ediția din 1958.
Cuprinde: *Andrei Mureșanu (B)* v. 5–18, 21–27, 31–270, + (1–6) 1, *Andrei Mureșanu (C)* v. 1–62, 65–526 + *TA 2*, p. 234–242, 459–477, 598–599; *Minte și inimă* v. 1–335, 346–393 + *TA 3*, p. 645–662; *Convorbiri literare: Romancero español*, p. 602–604.

M. EMINESCU // OPERE ALESE // I // Ediție îngrijită / și prefațată / de / Perpessicius // Scriitori Români // Editura pentru Literatură // București 1964.

LVII + [1] + 420 + [2] p.
1 portr.
Textele sînt reproduse din OPERE, I–VI.
Cuprinde: din *Pacea pămîntului vine s-o ceară TA 10* v. 1–7, p. 298; din *Bogdan-Dragoș, II Nunta lui Dragoș* v. 201–210, p. 323; din *Ștefan cel Tînăr* SCENA 4 **66v** „O de-ai putea ... ce rece", v. 213–231, p. 297: din *Pacea pămîntului vine s-o ceară, TA 10* apare în note și variante la *Melancolie:* „Imaginea vieții repovestită de o străină gură mai apare creionată într-o filă cu reflexe din *Împărat și proletar*, scrisă la Iași, cca 1874; din *Bogdan-Dragoș, II Nunta lui Dragoș* datată cca 1877, apare în note și variante la *Atît de fragedă* ca marcînd perioada ieșană de gestație a motivului; din *Ștefan cel Tînăr* apare în note și variante la *Melancolie:* „Prima formă a poeziei se află încorporată într-un dialog în care apar elemente din *Amorul unei marmore*, al unei juvenile piese de teatru, *Mira* (ms. **2254**, **65v–69**) compusă între 1868–1869".
În *Lămuriri asupra ediției* (p. 239–243) se spune: „Prezenta ediție urmărește, deocamdată, să pună la dispoziția cititorilor ei opera poetică, antumă, postumă și de sorginte populară, a lui Eminescu [...] [Ediția] are la bază cele șase volume din ediția integrală și critică pe care am tipărit-o între 1939 și 1963 [...] Supunînd [...] unui control adecvat textul poeziilor [...], căruia i-am adus ultimele rectificări — unele din proprie inițiativă altele sugerate de intervenția altor cercetători — ediția de față reprezintă, în ce ne privește, ultimul cuvînt în materie de text eminescian". Textele aparținînd dramaturgiei apar numai în secțiunea *Note și variante*.

M. EMINESCU // OPERE ALESE // II // Ediție îngrijită / și prefațată / de / Perpessicius // Scriitori români // Editura pentru Literatură // București // 1964. (Poezii postume).

700 + [4] p.
Cuprinde: *Andrei Mureșanu (A)* v. 1–52, 55–183, 192–230; *Andrei Mureșanu (B)* v. 5–18, 21–27, 30–270 + (1–6) 1, *Andrei Mureșanu (C)* v. 1–62, 65–524 *TA1*, *TA2*, p. 62–69, 320–337, 493–503, 641; *Minte și inimă* v. 1–337, 348–395 + *TA 3*, p. 574–590; *Convorbiri literare: Romancero español*, p. 509–511.

EMINESCU // POEZII // Text stabilit de / Perpessicius // Ilustrații de / Ligia Macovei // 1964 // Editura pentru Literatură.

345 + [5] p.
Cuprinde: din *Andrei Mureșanu (B)* v. 5–18, 21–27, 31–43, 240–249 + (1–6) 1, p. 239–241.

MIHAI EMINESCU // POEZII // Prefață și note de / George Munteanu // Editura Tineretului [1964].

301 + [3] p.
Pe color numărul de colecție — Biblioteca școlarului — 84. Pe versoul paginii de gardă portretul praghez. Pe versoul paginii de titlu mențiunea „Textele sînt reproduse după: Eminescu, *Poezii*, ediție îngrijită de Perpessicius, E.S.P.L.A., 1958." Textul este urmat de *Aprecieri critice* și de un *Tablou biobibliografic*.
Cuprinde: din *Andrei Mureșanu (B)* v. 5–18, 21–27, 31–43, 240–249 + (1–6) 1, din *Andrei Mureșanu (C)* v. 21–54, p. 223–224, 240–241.

M. EMINESCU // OPERE ALESE // III // Ediție îngrijită / și prefațată / de / Perpessicius // Literatură populară // Scriitori români // Editura pentru Literatură // București / 1965.

596 + [4] p.
Cuprinde: din *Minte și inimă TA 4*, p. 421–422.

M. EMINESCU // POEZII // Cuvînt înainte de / Tudor Arghezi // Prefață de / Zoe Dumitrescu-Bușulenga // 1965 // Editura pentru Literatură.

LXIV + 351 p.

Pe versoul paginii de titlu: ,,Ediția a III-a revăzută.

Textele volumului de față sînt reproduse după M. Eminescu, *Opere alese*, vol. I—II (colecția ,,Scriitori români"), ediție îngrijită de Perpessicius, E.P.L., 1964" și ,,Tabel cronologic de I. Crețu".

Pe cotor numărul de colecție 1. Pe coperta a IV-a portretul praghez al poetului și un citat din G. Călinescu: *Opere 11. Viața lui Mihai Eminescu* [București], Editura pentru Literatură, 1969, p. 313.

Cuprinde: din *Andrei Mureșanu (B)* v. 5—18, 21—27, 31—43, 240—249 + (1 — 6) 1, din *Andrei Mureșanu (C)* v. 21—54, p. 214—216, 278—279.

EMINESCU // POEZII // Editura pentru Literatură [1965].

519 + [1] p.

Pe versoul paginii de titlu se menționează: ,,Volumul acesta reproduce textele după M. Eminescu, *Opere alese*, vol. I—III ,,Scriitori români", Editura pentru Literatură, 1964—1965, ediție îngrijită și prefațată de Perpessicius".

Cuprinde: din *Andrei Mureșanu (B)* v. 5—18, 21—27, 31—43, 240—249 + (1—6) 1, *Andrei Mureșanu (C)* v. 21—54, p. 224—226, 297—298.

EMINESCU // POEZII // 1966 // Editura pentru Literatură.

332 p. + [4] p.

Pe versoul paginii de gardă se menționează: ,,Volumul acesta reproduce textele după M. Eminescu *Opere alese*, vol. I—III, ,,Scriitori români", Editura pentru Literatură, 1964—1965, ediție îngrijită și prefațată de Perpessicius".

Cuprinde: din *Andrei Mureșanu (B)* v. 5—18, 21—27, 31—43, 240—249 + (1—6) 1, *Andrei Mureșanu (C)* v. 21—54, p. 153—154, 197—198.

M. EMINESCU // POEZII // Cuvînt înainte de / *Tudor Arghezi* // Prefață de / Zoe Dumitrescu-Bușulenga // 1967 // Editura pentru Literatură.

LXIV + 351 p.

Pe coperta I: BPT fondată în 1895. Serie nouă. Pe versoul paginii de titlu: Ediția a IV-a. Pentru restul descrierii vezi ediția a III-a.

Cuprinde: din *Andrei Mureșanu (B)* v. 5—18, 21—27, 31—43, 240—249 + (1—6) 1, din *Andrei Mureșanu (C)* v. 21—54, p. 214—216, 278—279.

MIHAI EMINESCU // POEZII // București, 1969 // Editura pentru Literatură.

700 + [4] p.

Pe versoul paginii de gardă: ,,Texte reproduse din M. Eminescu, *Poezii*, I—III (în curs de apariție), ediție critică de D. Murărașu." Volumul este însoțit de un indice pe titluri și o sinopsă a manuscriselor.

Cuprinde: din *Bogdan-Dragoș TA 2* v. (1—16) 1, p. 473; *Andrei Mureșanu (A)* v. 1—52, 55—183, 192—230 + v. 52 (1—2) 53, *Andrei Mureșanu (B)* v. 5—18, 21—27, 31—270 + v. (1—6) 1, *Andrei Mureșanu (C)* v. 1—62, 65—524, *TA 2*, p. 50—51, 54—63, 106—113, 366—384; *Povestea* v. 1—213, 215—226, p. 63—169; *Minte și inimă* v. 1—337, 348—395 + *TA 3*, p. 485—502; *Vîrful cu Dor* p. 629—651.

G. CĂLINESCU // OPERE //12 // OPERA // LUI MIHAI EMINESCU (1) // 1969 // Editura pentru Literatură.

XX + 530 + [2] p.

Cuprinde: din *Decebal* v. 23—31, 33—35, 42—45, 47—48, 53—60, 62—72, 74—78, 252—277, 280—288, 308—320, 328—361, 365—400, 420—424, 454—482, 492, 515—520, 564—565, 584, 755—758, **34r**. + *TA 9*, *TA 10* ,,Trecutul vechi ... zina Dochia blondă", ,,Decebal ... Roma", ,,8 Legionen ... fidelis", ,,102 bătălie la Tapae", ,,Sora ... Al doilea război", *TA 12*, p. 59—61, 63—69; din *Bogdan-Dragoș, I Cornul lui Decebal* v. 1 — 31, 51 — 62, 83 — 84, 100 — 105, 162 — 171, 188—189, 200 — 210, 273 — 274, 279 — 280, 308 — 316, 318 — 333, 462 — 467, 572, *II Nunta lui Drăgoș* v. 78 — 96, 149 — 151, 167—168, 173—184, 201—206, 229, 241—242, 251—252, 258—271, 350 — 351, 428 — 430, + 361 (1—32) 362, *TA 2* v. 37—44, *TA 6*, p. 80—89, 140—141, 151—152; din *Gruie Sînger* **2278 18r, 19r, 20r**, p. 75—78; din *Alexandru cel Bun* **4r—5r** ,,De ce mă tem ... îi cunosc pe toți", **6r—7r** ,,Dar eu știu ce știu ... așa va fi", **8r** ,,Măria Ta ... a-l mai fi văzut", **9r** ,,Pune-l la răcoare ... vicleneșc Domnia", **11r** ,,O minte de femeie ... o minte de femeie", p. 75, 95—96; din *Ștefan cel Tînăr* **2254, 62v** ,,Văzut-am rătăcind ... de marmoră ai bisericei", v. 26—31, 33—34, 52—57, **63r—64r** ,,Adeseori în sufletul meu ... mari în păcatele lor", v. 136, 138—143, 213—224, 331—337, 562—568 + *TA 1*, p. 99, 100, 104—107, 134; din *Petru Rareș* **2254, 9rv, 10v** p. 98—99, 100—102; din *Cel din urmă Mușatin*: **2254, 27r, 2276, 187r, 188r, 187v, 188r, 189r, 188v, 189r**, p. 107—108, 109—110; din *Alexandru Lăpușneanu* [PROLOG] Versiunea B v. 1—58, 102—129, 132—141, 144—177, 204—211, 216—217, 219—220, [ACT] Versiunea B v. 114 (1—10, 19—24) 115, 134—149, 153—170, 187—196, 262—316, 317—376, 379—384, 397—402, 405—412 + [ACT] Versiunea B 114 (1—10, 19—24) 115, 396 (1—2) 397, *TA 1*, p. 112—124; din *Mira* [PROLOG] **2254, 28r** ,,Toma Nour... Roma murindă", **2258, 219v** ,,Vezi aripa ... Mediterana", **2254, 28r** ,,Încorporarea stîncei ... în valuri", **17v** ,,Am văzut un

june ... era Mihai Viteazul", PLANUL MIREI ACT I **2254, 17r** ,,Hilariu ... Adio", **28r** ,,MAGDALINA TOMA NOUR ... *Liră spartă-n stînca lume*", **15r** ,,Magdalina ascultă ... fii mașină", **2258, 219v** ,,Crezi în misticismul ... în eternitate", **2254, 13r** ,,Popa nu știe ... să ducă Adinei", [ACTUL II] **2254, 28v** ,,*UN BAL* ... din marea de amar", **28v** ,,Ultima încercare ... necedînd", **28v—29r** ,,Boierii cari ... Scena cunoscută", ACTUL III **2254, 29r** ,,Scena din actul ultim a lui Clavigo" **29r** ,,Aș fi topit marmură ... a o învia", **17r** ,,(din *Mira*) Trecutul meu ... ești tu" ..., **2258, 219v,** ,,Învi-o, învi-o ... și-o înviez", ACTUL IV **2254, 15r** ,,Mizerabil instrument ... din calculul său", ACTUL V Versiunea A **2254, 13r** ,,Mira Doamna ... dintr-un plan de creare într-altul", ACTUL V Versiunea B **2254, 15v** ,,Toma face ... mai rămîne încă? Nu" ,,Partea I a visului ... ruinelor lumei", **2255, 183rv, 183r** ,,Ce vrei ... acel mort eram [eu]", **2258, 221r** ,,Un cran .. de aur", **221r** ,,peste podul Sucevei .. și-a polonilor" + **2254, 28v**" ... necedînd (**2254 11r** ,,Boierii vorbesc .. omorul ei") **2254, 24v** ,,Boierii cari ...", *TA I 1, 2, TA II 3, TA IV 4* ,,Ce e elizeul ? Ce e iadul?", ,,Vezi, dar că Eul ... nu are existență", p. 102, 125—139; din *Andrei Mureșanu (C)* v. 1—8, 9—14, 17—19, 24—25, 37—39, 65—68, 72—74, 81—90, 99—112, 113—117, 144, 147—156, 179—182, 189—196, 221—229, 255—261, 285—298, 301—304, 401—410, 422, 459—460, 509—516 + *TA 1* ,,Am scris-o ... de îndoială", *TA 4* **2254, 9v** (1) 1, 2—8, p. 19—24, 51, 52, 56, 102—103; din *Povestea* v. 19—28, 129—160, 169—178, 183—192, p. 144—146; din *FRGM-1 A Cassiodor* **204r,** v. 1—20, **204v** ,,Existența mea... voi trăi", ,,Tu m-ai iubit ... mi-ai rămas", + (Diodor ... Că-i e sete de amor) **204r,** *B I 1, 2, 3, 4, 5* parafrazat, *II 1* parafrazat, *2* parafrazat, *3* parafrazat, p. 33—34, 60, 61—62, 70, 93—94, 126; din *Minte și inimă* v. 1—36, *TA 1* **91r** v. 1—8, p. 317—319; *Elvira în desperarea amorului* v. 1—10, 13—38 **49v** ,,Aicea-i stau ... *Ave Maria*", 45—50, 59—60, 73—76, p. 155—157; *FRGM-2, B, 1, 2*, p. 73, 149—150; [*Torquato Tasso*], p. 12.

M. EMINESCU // POEZII // I // Ediție critică / de / D. Murărașu // Editura Minerva // București, 1970.

XXIII + [1] + 438 + [2] p.

În *Un cuvînt de lămurire* (p. V—XXIV) se spune: ,,Ediția noastră nu o reia pe a lui Perpessicius. Se reproduc uneori variante numai fiindcă le socotim necesare pentru scoaterea în relief a vreunei valori artistice. Am organizat [cronologic] opera poetică astfel că antume și postume se învîrstează ca-ntr-un buchet de flori variate, nu am pus hotare între ele, [distingîndu-le] numai prin caracterele tipografice [...] Cercetarea din nou a revistelor la care a colaborat poetul, a edițiilor lui Maiorescu și a manuscriselor lui Eminescu ne-a înlesnit corectarea unor erori strecurate și transmise de la o ediție la alta, pînă în vremea noastră".

Cuprinde: *Andrei Mureșanu (A)* v. 1—52, 55—183, 192—230 + v. 52 (1—2) 53, *Andrei Mureșanu (B)* v. 5—18, 21—27, 31—270 + v. (1—6) 1, + *TA 1, TA 2*, p. 65—66, 73—81, 135—142, 338; *Povestea* v. 1—213, 215—226, p. 82—88.

M. EMINESCU // POEZII // II // Ediție critică / de / D. Murărașu // Editura Minerva // București — 1970.

507 + [3] p.

Cuprinde: din *Bogdan-Dragoș, II Nunta lui Dragoș* v. 167—184 + *TA 2* (1—16) 1, p. 283, 407—408; din *Ștefan cel Tînăr* v. 213—235, 245—264, 283—287, p. 358—359; *Minte și inimă* v. 1—337, 348—395 + *TA 3*, p. 300—316; din *Bogdan-Dragoș, II Nunta lui Dragoș* v. 167—184 apar în note și comentarii la *Peste vîrfuri;* din *Ștefan cel Tînăr* textele apar în note și comentarii la *Melancolie.*

G. CĂLINESCU // OPERE // 13 // OPERA / LUI MIHAI EMINESCU (2) // 1970 // Editura Minerva.

674 + [2] p.

Cuprinde: [*Județul Împăratului*] [Scena II], p. 544—545; [*Județul lui Vodă*] **15r**, p. 543—544.

M. EMINESCU // POEZII // Cuvînt înainte de / Tudor Arghezi // Prefață de / Zoe Dumitrescu-Bușulenga // 1970 // Editura pentru Literatură.

XLIV + 251 p.

Pe versoul paginii de titlu ,,Ediția a V-a (continuare de tiraj)"
Pentru restul descrierii vezi ediția a III-a.

Cuprinde: din *Andrei Mureșanu (B)* v. 5—18, 21—27, 31—43, 240—249 + (1—6) 1, din *Andrei Mureșanu (C)* v. 21—54, p. 214—216, 278—279.

M. EMINESCU // POEZII // Cuvînt înainte de / Tudor Arghezi // Prefață de / Zoe Dumitrescu-Bușulenga / Tabel cronologic de / I. Crețu // Biblioteca pentru toți — 1971 / Editura Minerva — București.

LXIX + 350 + [2] p.

Pe cotor numărul colecției 1.
Pe versoul paginii de titlu se specifică ,,Ediția a VI-a (BPT). Textele volumului de față au fost alese de M. Șora".

Cuprinde: din *Andrei Mureșanu (B)* v. 5—18, 21—27, 31—43, 240—249 + (1—6) 1, din *Andrei Mureșanu (C)* v. 21—54, p. 214—216, 278—279.

M. EMINESCU // LITERATURA POPULARĂ // Ediţie critică îngrijită / de / D. Murăraşu // Editura Minerva / Bucureşti — 1972.

LXVI + 340 + [2] p.

,,Lucrarea de faţă [e] o ediţie nouă a celei din 1936" spune editorul în prefaţă. Urmează un istoric al editărilor de poezie şi proză populară şi descrierea manuscriselor din această perspectivă. Este prezentat Eminescu folclorist şi influenţa creaţiei populare în opera lui. Mai cuprinde: Notă asupra ediţiei. Bibliografie. Note. Indici.

Cuprinde: din *Minte şi inimă*, *TA 4*, p. 180—181.

MIHAI EMINESCU // POEZII ALESE // Ediţie bilingvă / Editura Eminescu / Bucureşti 1972.
MIHAI EMINESCU // VÁLOGATOTT / KÖLTEMÉNYEK // Ketnyelvii kiadás // Eminescu Könyvkiadó / Bucarest 1972.

568 p.

Pe versoul paginii de titlu sînt menţionaţi traducătorii.

Cuprinde: *Andrei Mureşanu (B)* v. 5—18, 21—27, 31—270 + v. (1—6) 1, p. 440—457.

M. EMINESCU // OPERE ALESE // I // Ediţie îngrijită / şi prefaţată / de / Perpessicius // Ediţia a II-a // Scriitori români / Editura Minerva / Bucureşti, 1973.

LI + [1] + 408 + [4] p.

Cuprinde: din *Pacea pămîntului vine s-o ceară TA 10* v. 1—7, p. 294; din *Bogdan-Dragoş, II Nunta lui Dragoş* v. 201—210, p. 317; din *Ştefan cel Tînăr* SCENA 4 66v ,,O de-ai putea ... ce rece", v. 213—231, p. 292—293.

M. EMINESCU // OPERE ALESE // II // Ediţie îngrijită / şi prefaţată / de / Perpessicius // Ediţia a II-a // Scriitori români / Editura Minerva / Bucureşti 1973.

694 + [2] p.

Cuprinde: *Andrei Mureşanu (A)* v. 1—52, 55—183, 192—230; *Andrei Mureşanu (B)* v. 5—18, 21—27, 31—270 + (1—6) 1, *Andrei Mureşanu (C)* v. 1—62, 65—524, *TA 1*, *TA 2*, p. 62—69, 320—337, 493—494, 495—503, 638; *Minte şi inimă* v. 1—337, 348—395 + *TA 3*, p. 574—590; *Convorbiri literare; Romancero español*, p. 509—511.

M. EMINESCU // OPERE ALESE // III // Ediţie îngrijită şi prefaţată / de / Perpessicius // Literatură populară // Ediţia a II-a // Scriitori români / Editura Minerva / Bucureşti, 1973.

566 + [2] p.

Cuprinde: din *Minte şi inimă TA 4*, p. 401—402.

M. EMINESCU // POEZII // Prefaţă de / Zoe Dumitrescu-Buşulenga // Antologie alcătuită de / Virgiliu Ene // Editura Albatros 1973.

XLIV + [2] + 310 + [2] p.
Pe cotor numărul de colecţie 144 *
Pe versoul paginii de gardă numele colecţiei Lyceum.
Pe versoul paginii de titlu: ,,Antologia de faţă [...] reproduce cu unele modificări ediţia a II-a a vol. Mihai Eminescu, *Poezii*, Bucureşti, Editura Tineretului, ,,Biblioteca şcolarului" nr. 84, 1966. Tabelul cronologic, semnat de Ion Creţu, este reprodus după Mihai Eminescu, *Poezii*, B.P.T., 1971." Textele sînt urmate de *Aprecieri critice* şi de *Bibliografie selectivă*. Pe coperta a IV-a textul de Vl. Streinu reprodus şi la *Aprecieri critice*.

Cuprinde: *Andrei Mureşanu (B)* v. 5—18, 21—27, 31—43, 240—249 + v. (1—6) 1, din *Andrei Mureşanu (C)* v. 21—54, p. 189—191, 243—244.

MIHAI EMINESCU // POEZII // Traducere şi Cuvînt înainte de / Veturia Drăgănescu-Vericeanu // Prefaţă de Zoe Dumitrescu-Buşulenga // Editura Minerva [Bucureşti] — 1974.
MIHAI EMINESCU // POÉSIES // Traduction et Avant-propos par / Veturia Drăgănescu-Vericeanu // Préface par Zoe Dumitrescu-Buşulenga // Edition Minerva // Bucarest — 1974.

315 [1] p. + portretul praghez.

Cuprinde: *Andrei Mureşanu (B)* v. 5—18, 21—27, 31—270 + v. (1—6) 1, p. 250—273.

M. EMINESCU // POEZII // Editura Minerva / Bucureşti — 1975.

596 + [4] p.
Pe coperta a II-a ,,Colecţia Seria Patrimoniu".
Pe versoul paginii de gardă: ,,Ediţie îngrijită de Perpessicius, Antologie şi *Repere istorico-literare* de Aurelia Rusu".
Pe versoul paginii de titlu: ,,Textul poeziilor este reprodus din *Opere alese*, vol. 1 şi 2, Editura pentru Literatură, Colecţia ,,Scriitori români", 1964". Poeziile sînt urmate de *Repere istorico-literare*.

Cuprinde: *Andrei Mureşanu (C)* v. 1—62, 65—524, *TA 2*, p. 394—411, 494.

EMINESCU // POEZII // Bucureşti 1977 // Editura Eminescu.

333 + [2] p.
Pe versoul paginii de gardă: Biblioteca ,,Eminescu".
O scurtă prefaţă cu titlul *Eminescu* semnează Tudor Arghezi.
Nu se specifică de unde sînt repoduse textele.

Cuprinde: din *Andrei Mureşanu (C)* v. 21—54, p. 289—290.

M. EMINESCU // POEZII // [II] // Antologie de Zoe Dumitrescu-Bușulenga // Biblioteca pentru toți, 1977 / Editura Minerva, București.

437 + [1] p.

Pe cotor numărul de colecție 1 bis. Pe pagina de titlu a vol. I: „Cuvînt înainte de Tudor Arghezi. Prefață de Zoe Dumitrescu-Bușulenga. Tabel cronologic de Ion Crețu". Pe versoul paginii de titlu „Ediția a VII-a BPT. Textele volumelor de față au fost reproduse după M. Eminescu *Opere alese*, vol. I–II (colecția „Scriitori români" ediție îngrijită de Perpessicius, ed. a II-a, Editura Minerva, 1973".

Cuprinde: *Andrei Mureșanu (B)* v. 5–18, 21–27, 31–270, + (1–6) 1, *Andrei Mureșanu (C)* v. 1–62, 65–524, p. 54–62, 280–299.

M. EMINESCU // OPERE // IV // TEATRU // Ediție critică, note și variante / de / Aurelia Rusu // Studiu introductiv / de / George Munteanu // Cu 32 de reproduceri după manuscrise // Scriitori români // Editura Minerva // București // 1978.

CVIII + 689 p.

Prima ediție critică și integrală, alcătuită după manuscrise, a teatrului eminescian original; continuă, ca al IV-lea volum al ei, ediția de *Opere alese*, I–III, scoasă de Perpessicius în 1964–1965, dar sub titlul schimbat de: *Opere*; după modelul lui Perpessicius volumul are o primă parte consacrată textului eminescian, unde sînt așezate, în ordine cronologică, versiunile finale ale fiecărei drame; această primă parte se subdivide în: I *Originale* și II *Anexe*, secțiune „formată din încercări răzlețe, schițări de proiecte și bruioane"; în partea a doua a volumului se dau: un scurt istoric al editării, sinopsa manuscriselor, lămuriri de editor *(passim)* și, în ordinea succesiunii manuscriselor și a filelor în numerotarea BAR, versiunile pregătitoare și textele aferente (de obicei, fără precizarea statutului lor), dar și numeroase texte de altă natură decît dramaturgică, reproduse pentru a completa pentru cititor imaginea compozită a unei pagini eminesciene.

Cuprinde: *Decebal* v. 1–599, 615–758, **34r** + *TA 1, TA 3, TA 7, TA 9, TA 10, TA 11, TA 12*, p. 127, 129–150, 510, 512, 516–520, 523–533; *Pacea pămîntului vine s-o ceară* **168r** „Ce vrei ... pămîntului" „Timpul ... luptă" „Un vierme ... pe el", **171v** „Romanii ... Frunți" + *TA 1, TA 3* „Strigăt ... mame". „Pîn-acum ... Traian", *TA 4, TA 6, TA 7, TA 12*, p. 511–512, 515, 528–529, 536–538; *Bogdan-Dragoș, I Cornul lui Decebal* + 634 (1–17) 635, *II Nunta lui Dragoș* + 136(1–145) 137, 192 (1–38) 193, 257 (1–22) 257, 361 (1–73) 362, *TA 1, TA 2, TA 3, TA 4, TA 5, TA 6, RR 1, RR 2, RR 3, RR 4, RR 6, RR 7, RR 8, RR 10, RR 11, RR 12, RR 13, RR 14*, p. 180–249, 263, 385, 386, 561–581, 584–586, 597, 664–665. *Gruie Sînger* + 35 (1–12) 36, 363 (1–15) 364, 455 (1–2) 456, *TA 1, TA 2, TA 3, TA 4, TA 5, TA 6, TA 7, TA 8, TA 9, TA 10*, p. 253–277, 603–612; *Alexandru cel Bun*, p. 305–311; *Ștefan cel Tînăr* + **63r** „cea sfîntă a Fecioarei Maria" (**16r, 21r, 16r (295r) 16r, 16v, 21r, 16v, 21r**) 1, **65v** „... decît nepotul." (**295r**) „Nu zic asta ...", **65v** „... din cauza ei voi să mor" (1–27) 165, 186 (1–20), 187, **66v** „... Ce negru, ce rece" (1–26) 213, 267 (1–9) 267, 283 (1–9) 284, 316 (1–30) 317, 414 (1–8) 415, **70r** „... nici n-ar mai fi să fie" (1–14) 423, 499 (1–69) 500, **71v** „... și ce-i beția alta" (1–8) 571, **71v** „... Zic că visați" (1–15) 577, 633 (1–11) 634, *TA 1, TA 2, TA 3, TA 4, TA 5, TA 6, TA 7, TA 8, TA 9, TA 10, TA 11*, p. 45–83, 411–417, 430–433, 437–439, 447–448, 454–455, 465, 470–475, 477, 483–489, 491–492, 494–496; *Petru Rareș*, p. 409–411, 431, 435, 451–452, 492; *Cel din urmă Mușatin* **2376, 187r, 2254, 27r, 2276, 187r, 188r, 187v, 188r, 189r, 188v, 189v, 189r, 2254, 23r, 2276, 175r, 183r, 184r, 2306, 87r, 2277, 3r, 2264, 388r, 2254, 25v**, p. 341–344, 459, 484, 489–491, 620, 662, 665, 667–668; *Alexandru Lăpușneanu* [PROLOG] Versiunea A v. 1–35, 42–112, [PROLOG] Versiunea B, [ACT] Versiunea A **2282, 112r**, 1–16, **113r**, 17–18, **113v**, 19–20, **113r–114r**, 21–22, **114r–115r**, 23–24, **115r**, 25–73, **117r–118r**, 74–86, **119r–122r**, 87–124, [ACT] Versiunea B, + [PROLOG] Versiunea A 39 (1–2) 40, 108 (1–4) 109, [ACT] Versiunea A 25 (1–22) 26, [ACT] Versiunea B 114 (1–24) 115, 158 (1–2) 159, 261 (1–61) 262, 396 (1–2) 397, 404 (1–4) 405, *TA 1, TA 2, TA 3*, **2260, 254r, 2277, 3r**, *RR 1, RR 3* **2254, 230r**, p. 315–338, 620, 626–629, 632–657, 663–664; *Mira* [PROLOG] **2254, 17v, 28r, 2257, 180r, 2258, 219v, 2254, 12v, 28r** „Încorporarea... Oameni-valuri", **17r**, PLANUL MIREI ACT I [ACTUL II], ACTUL III **2254, 29r, 14r, 29r, 29r, 17r, 13r, 19v, 2258, 219v, 2255, 205r, 2254, 18r, 19v, 18r**, ACTUL IV, ACTUL V Versiunea A **2254, 201r, 298r, 29r, 298r, 2258, 221r, 2254, 15r, 13r, 13v–14r, 12r, 13r, 11v, 2257, 162v, 2254, 297r, 2257, 183v, 2254, 297v, 2255, 205r, 2258, 221v, 221r, 2257, 180v, 181r, 2254, 296r, 297r**, [ACTUL V] Versiunea B **2254, 15v, 2255, 183r–183v, 183r, 183v, 2254, 297v, 2258, 221r, 2254, 201v, 11v, 2257, 180r, 2254, 12v, 2258, 221v, 2257, 180r, 180v, 2254, 25r, 2258, 221r, 221r** + **2254, 26v** „... Și al meu" (**2254, 26r** „Neci noaptea ... iubitul tău") **2257, 162r** „Neci noaptea ...", **2254, 28v** „... iese necedînd" (**2254, 11r** „Boierii vorbesc ... Scena ultimă") **2254, 28v** „Boierii cari ...", **2254, 418r** „... Mijlocul estrem" (**2254, 18r** „Piatră fă-te ... te disprețuiesc") **2254, 19v** „Eu?... Pe tine?...", **2254, 14r** „... ca o clipă" (**2254, 11v** „Ți-aș trimite ... sufletul tău") **2254, 12r** „Ți-aș fi trimis ...", *TA I 1, 2, TA II 1, 2, TA III A 1, 2, 3, 4, 5, 6, B 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, C 1, 2, 3, 6, 7, 10, 11, 12, D 1, 2, 4, TA IV 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24*, p. 349–353, 398–408, 411, 416, 418, 419, 425–426, 429, 430, 448–469, 477–481, 492–494; *Andrei Mureșanu (A)* + 52 (1–2) 53, 238 (1–4) 239, *Andrei Mureșanu (B)* + (1–6) 1, 14 (1–4) 15, 53 (1–19) 54, 121 (1–26) 122, 172 (1–16) 173, 188 (1–26, 29–35) 189, 205 (1–6) 206, 221 (1–2) 222, 239 (1–11) 240, *Andrei Mureșanu (C)* + 378 (1–12) 379, *TA 1, TA 2, TA 3, TA 4* (1–4) 1, 1–8 p. 3–4, 70, 87–125, 411, 498–504; din *Povestea TA*, p. 512–513. *FRGM-1 A Cassiodor [Ștefan cel Mare] 1, 3, [Ce alegeți], [Dar vreți să-l răsturnați] RR 1, RR 2, RR 3, RR 4, RR 5, RR 6, RR 7, RR 8, RR 9, RR 11, RR 17* **2291, 32r** *RR 20, B I 1, 2, 3, 4, 5 II 1, 2, 3*, p. 347, 357, 411, 426–429, 430, 436, 437, 438, 455, 460, 475, 483–484, 503, 516, 517, 518, 552, 620, 628–629, 661, 664, 665, 668; *[Regina și Cavalerul]*, p. 370–372; *Amor pierdut – viață pierdută*, p. 7–42; *Minte și inimă* + *TA 1, 2, 3*, p. 281–301, 614–618; *Elvira în desperarea amorului*, p. 153–158, 374; *Convorbiri literare*: *Romancero español*, p. 358–361; *Gogu tatii* p. 161–178; *[Județul Împăratului]*, p. 378–382; *[Județul lui Vodă]*, p. 621–622; *FRGM-2 A 1, a, b, c, d, e, 3, 6, B 2, 3, 4, a, b, e*, p. 362, 363, 425, 429, 430, 469, 492, 594.

Mari scriitori români // M. EMINESCU // POEZII / PROZĂ LITERARĂ // vol. I // Ediție de / Petru Creția // 1978 // Cartea Românească //

421 + [3] p.

Pe versoul paginii de gardă: Poezii publicate în timpul vieții. Poezii postume (I). În *Notă asupra ediției* se menționează: ,,Prezenta ediție [...] reproduce [...] textul din vol. I, II și III din M. Eminescu *Opere alese* ediție îngrijită de Perpessicius [...] 1973".

Cuprinde: *Andrei Mureșanu (B)* v. 5–19, 21–27, 31–270 + (1–6) 1, *Andrei Mureșanu (C)* v. 1–62, 64–524, p. 206–213, 399–416.

Mari scriitori români // M. EMINESCU // POEZII / PROZĂ LITERARĂ // vol. II // Ediție de / Petru Creția // 1978 // Cartea Românească

566 + [2] p.

Pe versoul paginii de gardă: Poezii postume (II). Proză literară.

Cuprinde: *Andrei Mureșanu (A)* v. 1–52, 55–183, 192–230 + 52 (1–2) 53, *TA 2*, p. 107–116; *Minte și inimă* v. 1–337, 348–395 + *TA 3*, p. 157–171; *Convorbiri literare; Romancero español*, p. 119–121.

M. EMINESCU // OPERE // V // TEATRU // Ediție critică, note și variante / de / Aurelia Rusu // Cu 38 de reproduceri după manuscrise // Scriitori români // Editura Minerva // București / 1979.

812 + [4] p.

Prima ediție critică și integrală, alcătuită după manuscrise, a teatrului eminescian tradus și, într-o *Addenda*, a transcrierilor de teatru; volumul este organizat după aceleași principii și tehnici ca și volumul IV din aceeași serie; transcrierile de teatru sînt reproduse tipografic, cu cîteva facsimile ilustrative; este inclusă în volum, ca reeditare, și *Arta reprezentărei dramatice* de E. T. Rötscher (p. 159–478); la sfîrșit: un ,,Indice la volumele IV și V" și ,,Corrigenda – minimală – pentru vol. IV".

Cuprinde: din *FRGM-2, A, 2, B, 1*, p. 59–60, 721; *Vîrful cu Dor. Vîrful cu Dor (A)* v. 1–300, 304–381 + 67 (a, b) 68, 69 (1–2) 70, 97 (a, b) 98, 101 (1–4) 102, 105 (1–2) 106, 109 (1–4) 110, 190 (a, b, c, d, e) 191, 194 (a, b) 195, 275 (a, b, c) 276, 299 (1–4) 300, 322 (1–2) 323, 352 (1–3) 353, 361 (a, b, c) 362, 381 (a, b) 382; *Vîrful cu Dor (B)* + (a, b, c, e) 1, 4 (a, b, c, d) 5, 8 (a, c) 9, 16 (a, b) 17, 46 (1–4) 47, 83 (a, b) 84, 97 (1–4) 98, 171 (1–4) 172, 175 (a, b, c) 176, 180 (1–5) 181, 185 (a, b) 186, 198 (1–4) 199, 206 (1–4) 207, 251 (a, b) 252, 256 (a, b) 257, 338 (a, b, c) 339, 376 (1–2) 377, 415 (1–4) 416, 419 (c) 420, 423 (c) 424, 427 (c) 428, 431 (b) 432 + *TA*, p. 63–84, 672–717; *Histrio*, p. 17–52; *Lais*, p. 101–158; *[Torquato Tasso]*, p. 55–56; *Diplomatul*, p. 11–13, *Timon din Atena*, p. 87–97, Transcrieri: *Smeul nopții*, p. 483–513; *Margo Contesa*, p. 517–550; *O palmă sau voinicos da' fricos*, p. 553–615; *Minegmii sau Frații cei de gemine*, p. 619–647.

EMINESCU // CUGETĂRI // Editura Albatros. [Ediție îngrijită și prefațată de Marin Bucur, Colecția Cogito, București, 1979].

Textele sînt reproduse după manuscrise.

Cuprinde: din *Decebal* v. 524–525, 757, **34r** ,,E o mărire ... esistența", *TA 3* v. 44–45, p. 18, 22, 23; din *Bogdan-Dragoș, I Cornul lui Decebal* v. 220, p. 23; din *Ștefan cel Tînăr* **63r** ,,a Fecioarei Mariei (19–22) 1, v. 22–25, **63v** ,,Adeseori iau ... inimii mele", p. 6, 23, 39; din *Mira* [PROLOG] **2254, 28r** ,,Națiunea... ... valuri", ACTUL I SCENA I *a* **26v** ,,Somnul ... morții", ACTUL III **2254, 19v** ,,Nimic în trecut ... ... mare", *TA IV 4* ,,Ce este adevărul ... naturei", **13v** ,,forma fără ideea ... existință", *TA IV* ***11***, p. 1, 19, 23, 37, 59, 86, 93; din *Andrei Mureșanu (A)* v. 73–80 + 153 (28–32) 154, din *Andrei Mureșanu (B)* v. 21–25, 119–120, 148–150, 165–167, 210–211, 242–246, 251–252 + (3–5) 1, din *Andrei Mureșanu (C)* v. 15–16, 23–26, *TA 2* v. 28–32, p. 7, 19, 26, 38, 50, 71–72, 74, 75, 78, 80, 94.

M. EMINESCU // LITERATURA POPULARĂ // [II] // Ediție îngrijită de D. Murărașu // Biblioteca pentru toți. 1979 / Editura Minerva. București.

334 p.

Pe cotor numărul de colecție 1001. Pe foaia de titlu a volumului I: Tabel cronologic de Ion Crețu. Pe versoul paginii de titlu: ,,Textele din ediția de față sînt reproduse după M. Eminescu, *Literatura populară*, ediție critică îngrijită de D. Murărașu, Editura Minerva, București, 1977". Studiul introductiv *Eminescu și literatura populară* de D. Murărașu.

Cuprinde: din *Minte și inimă TA 4*, p. 110.

M. EMINESCU // POEZII // I // Ediție critică / de / D. Murărașu // Editura Minerva // București // 1982.

XVIII + 385 + [4] p.

Cuprinde: *Andrei Mureșanu (A)* v. 1–52, 55–183, 192–230 + v. 52 (1–2) 53, *Andrei Mureșanu (B)* v. 5–18, 21–27, 31–270 + v. (1–6) 1, *TA 2*, p. 62–63, 70–76; *Povestea* v. 1–213, 215–226, p. 77–82.

M. EMINESCU // POEZII // II // Ediție critică / de / D. Murărașu // Editura Minerva // București // 1982.

440 p.

Cuprinde: din *Bogdan-Dragoș, II Nunta lui Dragoș* v. 167—184 + *TA 2* (1—16) 1; p. 254, 358—359; din *Ștefan cel Tînăr* v. 213—235, 245—264, 283—287, p. 319—320; *Andrei Mureșanu (C)* v. 1—62, 65—524, p. 134—147; *Minte și inimă* v. 1—337, 348—395 + *TA 3*, p. 271—284.

EMINESCU // TEATRU // I // Ediție îngrijită, prefațată / și tabel cronologic de / Aurelia Rusu // Biblioteca pentru toți // 1984 // Editura Minerva / București.

XXXVI + 266 + [2] p.

Pe cotor numărul de colecție 1200. Pe coperta II portretul praghez și un citat din M. Zaciu. Texte reproduse după *Opere IV, V* și manuscrise.

Cuprinde: *Decebal* + *TA 1, TA 2, TA 3, TA 4, TA 5, TA 6, TA 7, TA 8, TA 9, TA 10, TA 12*, p. 214—243, 251—255, 259—262; *Pacea pămîntului vine s-o ceară* + *TA 1, TA 2, TA 3, TA 4, TA 5*, p. 240, 241, 243—251, 262—263. *Ștefan cel Tînăr* **2254, 23r, 62r—62v, 63r** v. 1—63, **63v—64r**, 64—158, **65r—65v**, 162—164, **65v**, 165—212; **66v**, 213—390, **69r—69v**, 391—398, **69v**, 399—422, **70r**, 423—570, **71v**, 571—576, **71v**, 577—633 + **65r** ,,... cea sfîntă a Fecioarei Maria (**16r, 21r, 16r (295r) 16r, 16v, 21r, 16v, 21r**) 1, **65v**" ... decît nepotul (**295r**) ,,Nu zic asta ...", **65v** ,,... din cauza ei voi să mor" (1—27) 165, 186 (1—20) 187, **66v** ,,... Ce negru, ce rece" (1—26) 213, 267 (1—9) 267, 283 (1—9) 284, 316 (1—30) 317, 414 (1—8) 415, **70r** ,,... nici n-ar mai fi să fie" (1—14) 423, 499 (1—69) 500, **71v** ,,... și ce-i beția alta" (1—8) 571, **71v** ,,... Zic că visați" (1—15) 577, 633 (1—11) 634, *TA 1, TA 2, TA 3, TA 4, TA 5, TA 6, TA 7, TA 8, TA 9, TA 10, TA 11*, p. 46—88, 101—108, 112—116, 118—120, 123—124, 130—131, 142—152, 157—163, 165—166, 167—170; *Petru Rareș*, p. 98—100, 113, 116, 127—128, 166; din *Cel din urmă Mușatin*, **2254, 27r, 23r, 25v**, p. 136, 157, 163—165; *Mira* **2254, 17v, 28r, 2257, 180r, 2258, 219v, 2254, 12v, 28v** ,,Încorporarea ... Oamenii-valuri", **17v**, PLANUL MIREI ACT I, [ACTUL II] **2254, 28v, 28v, 28v—29r**, ACTUL III **2254, 29r, 14r, 29r, 29r, 13r, 19v, 2258, 219v, 2254, 18r, 19v, 18r**, ACTUL IV, [ACTUL V] Versiunea A, **2254, 201r, 298r, 29r, 298r, 2258, 221r, 2254, 15r, 13r, 13v—14r, 12r, 13r, 11v, 2257 162v, 183v, 2254, 297v, 2258, 221v, 2257, 180v, 181r, 2254, 296r**, [ACTUL V] Versiunea B **2254, 15v, 2255, 183r—183v, 183r, 183v, 2254, 297v, 2258, 221r, 2254, 201v, 11v, 2257, 180r, 2254, 12v, 2258, 221v, 221r, 2257, 180r, 180v, 2254, 25r, 2258, 221r, 221r** + **2254, 26v** ,,... Și al meu" (**2254, 26r** ,,Neci noaptea ... iubitul tău") **2257, 162r** ,,Neci noaptea ...", **2254, 28v** ,,... iese necedînd" (**2254, 11r** ,,Boierii vorbesc ... Scena ultimă") **2254, 28v** ,,Boierii cari ...", **2254, 18r** ,,... Mijlocul estrem" (**2254, 18r** ,,Piatră fă-te ... te disprețuiesc") **2254, 19v** ,,Eu?... Pe tine?...", **2254, 14r** ,,... ca o clipă" (**2254, 11v** ,,ți-aș trimite ... sufletul tău") **2254, 12r** ,,ți-aș fi trimis ..." *TA 1, 1, 2, II, 1, 2, III, A 2, 3, 4, 5, 6, B 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, C 6, 7, 10, 11, 12, D 1, 2, 4, IV 1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 23*, p. 91—92, 94—98, 101, 106, 108—109, 124—146, 152—156, 166—167; *Andrei Mureșanu (A)* v. 1—230 + 52 (1—2) 53, *Andrei Mureșanu (B)* + (1—6) 1, *Andrei Mureșanu (C)* + 378 (1—12) 379, *TA 2*, p. 3—4, 73, 101, 171—213; *FRGM*-1 *A Cassiodor* **2255, 204r—204v, 204v, 204r**, *RR 1, RR 2, RR 3, RR 4, RR 6, RR 7, RR 9, RR 11, B I 3, II 1 2, 3*, p. 101, 109—112, 117, 118, 131, 137, 157, 251, 252, 253; *Amor pierdut — viață pierdută*, p. 5—45; din *FRGM-2 A 1 d, B 4, a, e*, p. 108, 148, 166.

EMINESCU // TEATRU // /II/ // Ediție îngrijită de Aurelia Rusu // Biblioteca pentru toți // 1984 // Editura Minerva / București.

270 + [1] p.

Pe cotor numărul de colecție 1201. Pe coperta IV un citat din introducerea la vol. *Opere, IV, Teatru* București, Editura Minerva, 1978, *Eminescu — omul de teatru și dramaturgul* de George Munteanu.

Cuprinde: *Bogdan-Dragoș, I Cornul lui Decebal, II Nunta lui Dragoș* + *TA 2, TA 6, RR 1, RR 11, RR 12, RR 13*, p. 42, 67—145, 258—259; *Gruie Sînger* + 35 (1—12) 36, 363 (1—15) 364, 455 (1—2) 456, *TA 1, TA 2, TA 3, TA 4, TA 5, TA 6, TA 7, TA 8, TA 9, TA 10*, p. 31—66; *[Alexandru cel Bun]*, p. 169—175; din *Cel din urmă Mușatin* **2276, 187r—189rv, 2306, 87r**, p. 220—224. *Alexandru Lăpușneanu* [PROLOG] versiunea A v. 1—35, 42—112, [PROLOG] versiunea B 1—58, ACT versiunea A **112r**, v. 1—16, **113r**, 17—18, **113r**, 19—20, **113r—114r**, 21—22, **114r—115r**, 23—24, **115r**, 25—73, **117r —118r** 74—86, **119r—122r**, 87—124, [ACT] versiunea B v. 1—42, **112r**, 43—50, **113r**, 51—54, **114r**, 55—102, 115—132, 201—420 + + [PROLOG] versiunea A 39 (1—2) 40, 108 (1—4) 109, [ACT] versiunea A 25 (1—22) 26, [ACT] versiunea B 158 (1—2) 159, 261 (1—61) 262, 396 (1—2) 397, 404 (1—4) 405, *TA 1*, p. 176—219; din *Mira* ACTUL I **2257, 182r** ,,Să ascult ... viață prin lume", [ACTUL V] versiunea A **2257, 183v** ,,Disprețuiesc geniul ... tu ești din cer", **2257, 180v, 181r** ,,De te-ar face ... hemisferă", *TA III B 2, C 1, 2, 3, IV 6, 21, 24*, p. 231—235. *FRGM-1 A [Ștefan cel Mare] 1, B I, 1, 2, 3, 4, 5*, p. 143, 203, 224—225, 229, 236, 251; *[Regina și Cavalerul]*, p. 245—247; *Minte și inimă* + *TA 1*, p. 146—168; *Elvira în desperarea amorului*, p. 5—10, 249; *Gogu tatii*, p. 11—30; *[Județul Împăratului]*, p. 250—254; din *FRGM-2 A 6, B 3*, p. 237.

Mari scriitori români // M. EMINESCU // POEZII / PROZĂ LITERARĂ // vol. I // Ediție de Petru Creția // Ediția a II-a / revăzută și adăugită // Cartea Românească // 1984.

423 + [1] p.

Pentru descrierea ediției vezi ediția din 1978.

Cuprinde: *Andrei Mureșanu (B)* v. 5—19, 21—27, 31—270 + (1—6) 1, *Andrei Mureșanu (C)* v. 1—62, 64—524, p. 209—216, 401—418.

Mari scriitori români // M. EMINESCU // POEZII / PROZĂ LITERARĂ // vol. II // Ediţie de Petru Creţia // Ediţia a II-a / revăzută şi adăugită // Cartea Românească / 1984.

588 + [4] p.

Cuprinde: *Andrei Mureşanu (A)* v. 1—52, 55—183, 192—230 + 52 (1—2) 53, *TA 2*, p. 107—116; *Minte şi inimă* v. 1—337, 348—395 + *TA 3*, p. 157—171; *Convorbiri literare: Romancero español*, p. 119—121.

ANTOLOGIA / PIESEI / ROMÂNEŞTI / ÎNTR-UN ACT // (volumul I — Secolul XIX) // Ediţie, studiu introductiv, note / biobibliografice de / Valentin Silvestru // Editura Dacia / Cluj-Napoca / 1979.

278 + [2] p.

Nu se specifică după ce ediţie este reprodus textul.

Cuprinde: *Amor pierdut — viaţă pierdută*, p. 243—266.

VÎRFUL CU DOR // Baladă română // În trei părţi // Textul de F. de Laroc // Muzica de Zdislaw Lubicz // Traducere română de M-E[mine]scu // VÎRFUL CU DOR // Rumänische Ballade // In drei Theilen // Text von F. de Laroc // Musik von Zdislaw Lubicz // Bucuresci // Typographia Curţii, proprietar F. Göbl // 12, Passagiul Român, 12 // [1878].

20 p.

Ediţie bilingvă cu textul românesc pe stînga, cel german pe dreapta. Exemplarul de la BAR poartă un timbru cu specificarea ,,dar de la Generalul E. Pencovici 1885" este legat în aceeaşi copertă cu traducerea italiană: *L'apice del Dolor* [cu nota ,,Nome d'un monte nei Carpati"] *ossia Joanello, fanciul dei monti*. Opera in trei parti. Rappresentata sul teatro di Bucarest nel Gennajo 1879 per cura del distinto maestro cavaliere Zdislaw Lubicz. Tradotta da L. F. Paganini. Pe versoul foii de titlu se află acelaşi timbru cu indicaţia ,,dar de la generalul E. Pencovici 1885". 12 p. Prima pagină a traducerii italiene este legată înaintea foii de titlu.

M. EMINESCU // LAIS / (,,Le joueur de flute" de Emile Augier) / Comedie antică într-un act, în versuri // (Traducere) // Cu o notă critică / de / Ion Scurtu // Bucureşti / Editura Librăriei Socec & co., Societate Anonimă / 1908.

64 p.

În prefaţă I. Scurtu face o succintă caracterizare a traducerilor lui Eminescu, socotind-o pe aceasta, făcută în anii bolii, cea mai bună. Textul este reprodus după CL, 1895.

Cuprinde: *Lais* v. 1—136, 141—223, 227—268, 270—290, 293—805.

MIHAIL EMINESCU // LANŢUL DE AUR / Novelă svediană // Publicată de N. Jugănaru // Cluj, 1927 / Institutul de Arte Grafice ,,Viaţa" / Str. Regina Maria 36.

36 p.

O notă pe versoul paginii de titlu semnată Nicolae Jugănaru, fost redactor la ,,Drapelul", informează că autorul ediţiei a cunoscut pe poet care povestea această traducere în Bucureşti (1880—1884), perioadă în care l-a frecventat editorul. Textul se reproduce după ,,Familia" (1886 oct.). Urmează o prefaţă datorată lui G. Bogdan-Duică conţinînd un sumar istoric al traducerii şi publicării textului în ,,Familia" şi o prezentare a editorului (în perioada în care l-a cunoscut pe poet).

LANŢUL DE AUR // O nuvelă suedeză de C. A. Wetterbergh / în traducerea germană a lui C. F. Frisch / Cu o prefaţă de Povl Skårup // În versiunea românească / de / M. Eminescu // Editura Dacia / Bokhandel. Verlag / România / Cluj-Napoca / 1983 // C. A. WETTERBERGHS / svenska novel / HALSKEDJAN / En tysk översättning // C. F. Frisch / och en rumänsk översättning av / Mihai Eminescu / Inleding av / Povl Skårup. // C. A. WETTERBERGHS / schwedische Novelle / DIE HALSKETTE // Mit deutscher Übersetzung von / C. F. Frisch / und rumänischer Übersetzung von / Mihai Eminescu / Einleitung von / Povl Skårup.

140 p.

Pe pagina 6 portretul lui C. A. Wetterbergh, pe pagina 7 portretul praghez al lui Eminescu. Ediţia este trilingvă, conţinînd originalul suedez, traducerea germană după care a lucrat Eminescu şi traducerea română completată (în croşete de editor). În prefaţă sînt prezentaţi autorul, nuvela, traducătorul german şi editările din România ale traducerii lui M. Eminescu.

N. ŞERBAN // DICŢIONAR / DE / RIME // Cuprinzînd şi Dicţionarul / de rime inedit al lui / Mihai Eminescu // Luteţia // 1948 /.

633 + [1] p.

În *Către cititori* (p. 7—33) se spune: ,,Cuprinderea dicţionarului de rime al lui Eminescu în cel de faţă a prezentat oarecari greutăţi, dat fiind că planul nostru este diferit şi conceput în aşa fel încît el să uşureze întrebuinţarea dicţionarului de către cititori. Eminescu s-a gîndit numai la o întrebuinţare personală. Neputînd adopta ordinea lui Eminescu, am păstrat rînduirea noastră, repartizînd la fiecare grupă rimele conţinute în dicţionarul marelui poet, dar tipărindu-le cu litere cursive [...] Nu am adus alte schimbări decît modernizarea ortografiei şi aşezarea rimelor potrivit planului adoptat de noi".

M. EMINESCU // DICȚIONAR DE RIME // Ediție îngrijită / de / Marin Bucur / și / Victoria Ana Tăușan // București // Editura Albatros // 1976.

709 + [4] p.

În *Notă asupra ediției* (p. 32—41) se spune: ,,Pentru alcătuirea acestui volum, am reluat cercetarea integrală a manuscriselor de la Biblioteca Academiei [...] transcriind, sperăm, tot ceea ce se referă la rime [...] Volumul este conceput în trei compartimente: 1. dicționarul propriu-zis [...] 2. marile bruioane ale dicționarului datînd din epoca ieșeană [...] 3. fragmentarii și răzlețe [...]. Proiectul de a ordona ,,științific" planurile eminesciene este o impietate pe care nu are dreptul să și-o pună în acțiune nimeni [...] Dicționarul se tipărește exact în ordinea indicată de poet, fiecare coloană de rime păstrînd autenticitatea manuscriselor, de multe ori chiar și a desfășurării pe pagini. Nu s-a omis nimic din textul eminescian [...]. Nu am întreprins nici o intervenție «critică» în text". Editorii însoțesc textul eminescian de un subsol conținînd exemplificări cu: ,,toate rimele cuprinse în poeziile antume, rimele alese din postume și lirica populară culeasă de Eminescu"; rime alese ,,din textele poetice românești de la origine pînă la Macedonski", ,,puse în paralel cu rimele alese de Eminescu"; ,,rime neincluse" de Eminescu în coloana respectivă.

TEATRUL ORIGINAL
ȘI TRADUS

TEATRUL ORIGINAL

DRAMELE ISTORICE

DODECAMERON DRAMATIC

DECEBAL

[P E R S O A N E L E]

[DECEBAL

BORIS
un principe dac
IAROMIR
un principe iazig
CELSUS
un roman la curtea lui Decebal

LONGIN
legatul Romei
DOCHIA
nepoata fostului rege Diurpaneu
TRAIAN
împăratul Romei

UN PAGIU]

[A C T U L I]

2254

[C Î N T E C U L F A U R I L O R D E A R M E]

O lume zace 147r
În roș oțel[1],
Ce vreți a face
Făceți din el.
Voiți coroane,
O, regi făloși[2]*!*
Mișcați ciocane
Pe[3] *fierul roș.*
Urrah !
Voiți popoare
Și mîndre țări
Și sînta mare
S-aveți sub scări,
Să miște toate
L-a vost cuvînt
Întunecate
Și tremurînd!
Lăsați ciocane
Să bată fier,
În el coroane,
În el puteri.
Hurah!

1. *inițial* În fierul roș; *în dreptul acestor prime două versuri stau altele două, abandonate:*
Imperiu este
În fierul ⟨cald⟩ roș

2. *inițial* Imperii vreți 3. *după* Ciocane *șters*

[SCENA I]

148r [DECEBAL, BORIS, PATER CELSUS, PAGIU]
(s-aud[4] faurii de arme)

DEC[EBAL]

Auziți, auziți, cum inima d-oțel
A Daciei se zbate cu putere !
În van mă-nvingeți, în zadar înfipt-ați
Vulturul de aur în pămîntul negru
Și sînt al Daciei vechi ... Victoria voastră
Din ce în ce mai mari puteri îmi dă !
O, zimbru al Moldovei, capul crunt
În noapte[a]-istoriei îl ridici cu fală
Și-nfricoșat îl scuturi. Vie ! Vie !
Este serbare, domnii mei, serbare !
Victoria[5] dentîi după cădere,
Ziua dentîi după adînca noapte.
Azi oastea noastră a învins iazigii...
Astăzi amicii, mîne însași ea !
Ieri cine mă știa ?... Cine știa
Că-mi trece-n minte ca să-mi pun genunchiul
Pe fruntea-ngrozitoarei * armii — pe acel sigil[6]
Cu care istoria nențeleasă, veche
Pecetluit-a-n cartea lumei soarta
Popoarălor ?... Azi toți o știu... Învinsul
Desfășură puteri atît de mari
Încît povestea neamului de dac
Pătrunde cartea, filele ei vechi,
Ca-ntunecos și sînt, de mîntuire
Mit *... La soarta noastră *
Popoare-ntregi privesc ca la o stea.
148v Ieri încă slabi ... astăzi se grămădește
Evul întreg în brațul nostru fier ...
Eu am fost puntul care-n marea lumei
Cea liniștită m-am mișcat — și marea,
Marea întreagă s-a mișcat cu mine.
Din codrii-antici și din pustii de gheață
De sub lumina aurorei boreale
Și[7] din dumbrăvi de laur, din pustia
Egipetului vechi, a Libiei arse *,
Porniți de constelații sîngeroase,
Cu minte-aprinsă de preoți bătrîni
Popoarele pornesc în contra Romei ...,
Vai ție, -al lumei[8] Domn !... de trei ori vai !

PATER CELSUS
(apart[9])

Vai ție, -al Daciei Domn, de trei ori vai !

B[ORIS]

Ieri încă inamic ți-am fost, o rege,
Și inamic ți-oi fi cît oi vedea
Genunchi plecîndu-ți la piciorul Romei.
Azi însă, cînd decizi ca ea să cadă,
Eu, fiu de rege ... din istoria mare
A neamului meu vechi ... o umbr-apar
Și spada-mi la piciorul tău depun,

4. *după* Pagiu *șters* 5. *deasupra lui* Învingerea *șters* 6. pe acel sigil *deasupra lui* sigiliul lumei 7. *modificat din* D[in] 8. *deasupra lui* Omenirei *șters* 9. *deasupra lui* (Un preot bătrîn *șters*

Genunchii-i plec și fruntea mea cea unsă;
Ridic-o iar și dă-mi[-o] iar în mînă
Și spune-mi ce să fac cu ea: Ce vrei!

[DECEBAL]

Ieri încă eu credeam, vlăstar de regi [10],
C-a Daciei coroană-i ținta ta ...
Azi împăcat te văd și te iubesc.
Te scoală dar ... Cine-ar fi și [11] știut
Că-n capul tău, în ochii tăi adînci
Trăiesc gîndiri rebele, ca-ntr-al meu ...
E drept, nepot a lui Diurpaneu, 155v
Regele-al Daciei tu erai să fii.
Daca bătrînul m-a ales pe mine,
Pe care de la plug războiul crunt
M-a ridicat în fruntea unei armii...
Dacă dintr-un țăran făcu un rege ...
El n-a cedat decît voinței reci [12],
Nenduplecate, izbitoare, mari
Unui popor cu aspirări eterne [13] ....
Nici că credeam vodată că un sînge
Nobil cum este cel dintr-al tău piept,
Sînge al lui Borebist, Diurpaneu,
Ar fi putut să miște-n inimă-ți
Alte simțiri decît ce le găsesc,
Dar te-am văzut sinistru ș-adîncit,
Tăcut, purtat de-o tainică durere,
Dureri cum se-ntrevăd pe frunți de regi
Și am crezut ... Ce am crezut? ... Uitai.

B[ORIS]

Putut-am ști c-a ta îngenunchere *
Izvor e numai la dorinți d-acestea?
Ce-mi pasă mie cum pe rege-l cheamă
Dacă e mare Dacia? De-i mare
Atunci fii tu, fie-orșicine rege,
În el trăiesc și eu — și pentru el.
Dă-mi un popor cu care să mă laud,
O țară dă-mi, ca s-o ridic în cer.
Atunci voi fi ca sclavul cel din urmă
Ce pietre cară la zidirea mare
Și bucuros o face, căci piatra
Nemuritoare-i în zidire-eternă.
Aceasta-i partea mea de nemurire, 155r
O alta nu doresc ... *o alta nu.*

CELSUS
(apart)

O, șarpe!

(zgomot afară)

PAGIU

Principele cel iagiz
Prins în război ... a vă vorbi el cere.

10. *inițial* fiu de regi 11. *supraintercalat* 12. *inițial* voinței mari 13. *inițial* A unei nații cu — aspirări mărețe

[SCENA II]

[DECEBAL, IAROMIR]

IAROMIR
(intră)

D[ECEBAL]

Deși dușman, îți zic : Bine-ai venit !
Eu dușmanii mei nu-i urăsc ... îi bat,
Dară învinși — eu îi iubesc, principe !
Nu crede că dorințe oarbe-n mine
Dorinți de glorie-mi prescriu * pasul :
O țintă am ... și l-a ei împlinire
Pe-amici îi chem ... pe inamici izbesc ...
Am pronunțat o vorbă mare ... *Cadă!*

IAR[OMIR]

Da, Decebal ... ca tine-aș zice eu ...
Se poate însă *? ... Un obicei
Vechi[14] și [cu] minte * îl au corăbierii ...
Ei nu se-ndreaptă decît după steaua
Care pe cer etern stă la un loc.
Tu ești o stea ... dară te miști ... nu stai.
Eternă-nsă pe cerul Omenimei
Pare a fi o singură ... a Romei ...
Tu nu știi ce voiești ... ești oceanul.
Dorinți fără de margini îl îngîn *,
Răcnind înalță[15] brațele-i spumate,
De nori s-anină, -n bolta lumei bate
Sălbaticul ! 'Van fulgere de foc
Apără cerul ... el încredințatu-i
154r Că bolta cea albastră e palatu-i,
Cu-asalt el vrea s-o ia ... ca pe-o cetate.
Rănit de fulgere el se-ncovoaie
Și vijelia-l reîmpinge-n patu-i,
Apoi adoarme-adînc, copilărosul
Titan ... un cer în fundu-i se îndoaie,
Tot ce-a dorit visează c-are :
Tărie, stele ... luna drept coroană.
Dormind murmură, murmurînd tresare ...
Și cînd, trezit, el vede iar că cerul
La locu-i stă, cumcă nimic nu are
Din sînta-i înălțime ... el turbează
Din nou ... Astfel sînteți și voi, o daci !
Știți voi ce vreți : să coborîți vreți cerul[16]
Spre a-l amesteca în visul vostru.
Noi ducem nava popolului nostru,
Oricituși marea s-ar nălța în sus,
După o stea ce pintre nori pătrunde,
După o stea c-etern rămîne-n loc.

DEC[EBAL]

Tu ai găsit-o ... vorba ce ne-nseamnă :
Furtuna, da ! Oceanul ! Vijelia ...
Astăzi o lume-n fundul ei visează
Și stele poartă pe oglinda-i creață.
Dar mîni ea, falnică, cumplit turbează
Și mișcă lumea ei negru măreață,

14. *inițial*
E-un obicei
Prea vechi

15. *repetat din inadvertență* 16. *inițial* cerul să coborîți vreți

Pe-ale ei mii și mii de nalte brațe
Ducînd pieirea țării înmormîntează ...
Azi un diluviu, mîne-o murmuire,
O armonie care capăt n-are,
Astfel e-a ei întunecată fire [17],
Astfel e sufletu-n antica mare. 154v
Ce-i pasă ce simțiri o să vă-nspire,
Indiferentă ... solitară ... mare !
Astfel sînt dacii : luptă ... ș-apoi piere !

I[AROMIR]

Și noi vrem luptă, dară nu pieire.
Și, dacă cerul soarta * o constelă *
Asupr-unui popor, nu-l turburăm.

D[ECEBAL]

Știi tu ce sînt acei pe care-i aperi,
Acei romani? ... Ei sînt tiranii lumei ...
Da ! Ca amici vă leagă-ntîi de ei
Spre a vă bate-apoi cu vergi de fier ...
O, Iaromir, ... ai fost vodată-n Roma?
Văzut-ai tu gladiatorii, oameni [18] ...
Oameni ca ei, ca noi ... ba chiar de-ai noștri?
Că vezi apoi acel popor disculț,
Nepăsător și schimbăcios și rud,
Ce să adună de privesc rîzînd
Cum c-animale luptă între ei
Gladiatorii sclavi ... ce-adesa sînt
Feciori [19] de regi a căror singură
Nenorocire-a fost bravura-n luptă,
Ce nu au altă vină pe-ăst pămînt
Decît c-au fost ceea ce-au fost ... Văzut-ai
Tu un triumf? ... Văzut-ai regi bătrîni,
Frînți obosiți, adînc * nefericiți,
Trăgînd la car, carul triumfător [20]?
Ți-nchipuiești [tu] mii de mii de ochi,
Reci, nemiloși, privind acel spectacol?
O crudă bucurie înmiită ! 155r
Încît nimic nu samănă
Nenorociri[i]-adînci în care a căzut aceia
Decît rușinea ce o pat.
Văzut-ai sclavii tu? Ai văzut [oare]
Ce-nțelepciune, ștință și lumină [21]
În inimi de-oameni cari [li] sînt sclavi?
Gladiatori cu corpul [22] sînt aceia
A cărora putere este mare,
Gladiatori ai spiritului sînt
Acei a căror minte este mare !
Tot ce-i străin e-al lor — e gladiator.
Și num-acel popor plin de trufie,
Leneș și orb și-nchipuit și rece,
Acea adunătură de tîlhari
Desprețuiesc o lume ș-o domină.
Ce le [e] lor nobleță și mărire,
Ce l-i lor înțelepciune, suflet?
La ei chiar însăș ele sînt prostii
Și piedici sînt în drumul de mărire.
De le găsesc în inamic [î]l scuipă.
Acei ce domnesc lumea ... sclavi ei înșii

17. *inițial* Astfel e-a mării-ntunecată fire 18. *inițial* oameni ca [ei] 19. *după* Chiar *șters* 20. *inițial* carul de triumf 21. *inițial* Ce-nțelepciune-nvățătură și lumină 22. *inițial* Gladiatori ai corpului

A unuia .. a celui ce-i mai rău,
Mai crunt, mai diabolic, mai tiran !
Astfel îi vezi urmînd unul la altul,
Umbre sinistre şi ruşinea lumei :
Tiberius, Caligula nebunul,
Claudiu, acea jucărie de muieri,
Şi Nero ... Şi-n fiecare din romani
153v E sîmburele-acestor pasiuni :
În apăsare el e-un Catilina,
Apăsător — e fiecare-un Nero.
Aceasta-i Roma ... E speranţa voastră.
Aceasta-i steaua ce vă duce nava.

I[AROMIR]

Aceasta-i steaua ce ne duce nava.
Căci te înşeli. Sînt răi în Roma,
Ca pretutindeni ... O vreme [î]i înalţă
Una-i coboară ... aşa a fost [î]n lume,
Aşa va fi întotdeauna, rege !
Mult rău e-n lume şi puţin [e] bine.
Dar vei găsi că vorba nu şi-o calcă
Dar vei găsi c-amicului e-amic,
Dar vei găsi c-un sîmbur de tărie
Este în inima oricăruia roman.
Din cînd în cînd zeii coboară-n ei ...
Poţi tu să spui d-imperatorul de-azi
Ce-ai spus de alţii? ... Dacă-i spune,
Atunci în viaţa ta nu l-ai văzut.
Vin rar de-aceştia ... însă totuşi vin ...
Ce unul face ... zeci nu pot strica.
Acesta-i semnul c-un roman o face :
Este eternitate-n fapta lor.
În [23] multe-ţi samănă el ţie, Decebal,
Ca tine ridicat [24] fu [25] din popor,
Ca tine [26] în fruntea armiei fu pus ...
Cred în destin ... La pasurile lui [27]
Destinul a vorbit ... Cînd era
El [î]n război pleca[t] — tot poporul
În Capitol s[-a] adunat la rugă.
149r Murmurele se ridicau la Joe
Şi, tocmai cînd cîntau *Salve-Imperator*,
Poarta se dă în lături şi Traian
Apare.
În van el în războaie haina schimbă,
În van necunoscut vrea să rămîie,
Amic şi inamic îl recunosc.
Se zice cumcă zeii neciodată
Deplin necunoscuţi ei nu rămîn,
Întotdeauna o lumină de-aur
Încunjură-a lor frunte şi fiinţă.
De-aceea cred că zeii coborîră,
Că ei trăiesc azi între oameni
Ca [28] Cezari, ca preoţi, ca senatori ...
Ieri în Olimp ... ei azi-s pe pămînt.

D[ECEBAL]

O, orbire!

23. *iniţial* Îţi [samănă] 24. *iniţial* Ca el fă[cut] 25. *deasupra lui* f *şters* 26. *deasupra lui* el *şters* 27. *iniţial* şi l-a lui [pasuri] 28. *iniţial* Sînt Cez[ari]

[IAROMIR]
Orbire, da, orbire care vede !
O, Decebal, de-ai știi cum se tratează
La Roma tot războiul dintre noi !
Copilării le sînt ! Astfel privesc.
Curînd ți-a veni ție un legat ...
Ți-a cere simplu să ne dai napoi
Tot ce-ai luat, să ne despăgubești.
Sau [tot] atît de simplu îți vor spune
C-ai încetat de-a fi al Daciei rege.
Te-i mînia, tu vei striga ... legatul
Doar va zîmbi la toat-a [ta] mînie.
[Î]ți va lăsa trei zile, trei întregi și grele,
Va apărea nepăsător și rece,
Va ține toga învîrtită-n mînă *149v*
Și te-a-ntreba iar : Pace or război ?
În van îți chinui sufletul din tine,
Durerea ta, or bucuria, gloria,
Nimic, nimic pe dînșii nu-i atinge.
Crezi tu că gloria lor proprie-i atinge ? ...
De e sau de nu e ... tot una li-i.
Ei știu că vine chiar daca n-o cată.
În [29] astă nepăsare-etern aceeași
Cred [30] a vedea că slava Romei stă.
Îi văd luptîndu-se ei în de ei
Pentru domnia unei lumi ce n-o au.
Ș-atuncea, cred, cînd va decide soarta [î]ntre ei
Vine de sine dominarea lumei ;
Soartei i-e greu ca să distingă bine
Cărui din mulți să dea acea domnie,
Căci fiecare ar putea-o duce :
Aici e lupta, greutatea ei.
Asupra soartei *lumei* nu se-mbie :
Ea e menită de a fi supusă.
Și fapte cumcă glorie și cădere,
Noroc și fericire, tot ce mișcă [31]
Un suflet omenesc, mai nu-i ating,
Încît ei cat- al inimei [lor] tremur,
În ceva ce pe alt om l-ar ucide,
Unu-n cruzime, altu-n abnegare
Unu-n supliciu, altul în despreț
Și totu-i treaz și îndrăzneț și liber. *150r*
Într-asta îi găsesc că sînt ca zeii :
Ei nu știu ce-i mînia, ei nu știu
Ce-i bucuria pe acest pămînt
Ce pe-alții îi turneaz' — abia îi mișcă,
Dureri ce ne-ar ucide — ei surîd,
La bucurii ce ne-ar ucide — reci !
Nimic nu li-i destul de mare-n lume,
Nici bunătate nu, nici răutate,
Ce pe noi ne-ar mira ei nu observă,
Ce pe noi ne-a uimit găsesc firesc.
Unde găsesc ei acea coardă mare
Ce-i pune-alături cu tot ce-n natură
E mai suberp, mai fără milă ? 'N ei.
Nenorocirea lor, daca o simt,
E-astfel c-un om nu ar putea purta

29. după *versul* De aceea eu găsesc că sl[ava Romei] *șters* 30. *inițial* Eu cred 31. *ultimele două versuri inițial*

Și fapte cumcă nici mărirea [și căderea]
Noroc și fericire toate, toa[te mișcă]

Sau, de-ar putea, el ar cădea desigur,
Ar [32] nebuni sau s-ar făcea meschin [33].
Şi obiectul bucuriei lor
Trebui să fie astfel încît un alt om
Neci a pricepe-n veci nu va putea.
Tot, tot ce vrei poate-un roman să fie,
Un tigru, -un leu, un şerpe, un tucan *,
Un vierme nu. Pe cînd cei mai mulţi oameni
Nenorociţi fiind [34] îşi schimbă lumea
Simţirei lor — din mari devin ei mici,
Din răi ei devin [buni], din buni iar răi —
Romanul, dacă-i rău născut,
Rău a rămas pînă l-al lui mormînt.
Nu e schimbare în acest metal,
Nu e schimbare în aceste inimi :
Neron în leagăn e Neron pe tron.
150v Cum se anunţă ei astfel şi vin
Dacă e bun e bun, de-i rău e rău,
Dar totdeauna nemodificabil.
De-aceea nu le pasă de virtute,
De viciu nu, de-nţelepciuni, mărire,
Ei sau le au sau nu le au — pe veci.
De-aceea-au dreptul ei de a surîde
Cînd văd pe-un biet german că-şi pune totul,
Persoana chiar, pe un arşic în joc.
Romanul pune globu-ntreg şi-l pierde,
Pe sine-n veci. Căci, el fiind, îl ia.
Ce mic trebui să fie-un om cînd însuşi
Părerea ce o are despre el e astfel
Încît se pune el pe el în joc.
Pămîntu-ntreg n-are [35] valoarea unui,
Unui roman. De-aia din ei oricare
Zice : Or Imperator, ori — nimic.
Este ceva întunecos şi mare
Şi simţi că lumea toată e în el
Şi totuşi lumea toată nu-l plăteşte,
Pentru că nu-i în stare de-a-l schimba ...
Cu ei alături să mă lupt îmi place
Nainte-învingeri, îndărătu-mi pace !

D[ECEBAL]

O ! adoraţi în ei zeimea voastră,
Din ăşti tirani făceţi un ideal :
Nu în ei înşii e mărimea lor,
Este în slăbiciunea voastră.

I[AROMIR]

Te înşeli !
151r Îţi place-a te-nşela — sau nu-i cunoşti.
Ştii tu cine a fost Hannibal? — Un zeu ...
Cînd armiile lui corona Alpii,
Cînd oaste după oast-era bătută,
Cînd Roma singură — o Niobe —
Plîngea copiii ei ; pe pieţe, strade
Urlau femeile, strigau copiii,
Cînd tot era pierdut ... ce făceau ei [36]?
Ce făceau atunci acei moşnegi senatori,
Prea vechi pentru a merge [î]n război,
Dar neschimbaţi prin rău [37] şi nici prin bine?
În zgomotul a unei lumi murinde,

32. *după* La nebunie *şters* 33. *în dreptul acestui vers, pe marginea albă din dreapta figurează următoarele trei versuri integrate de noi în text, dar care nu au nici un semn de amplasare* 34. *după* (ajun[şi]) 35. *după* nu are *şters* 36. *după* crezi * *şters* 37. *după* soarte *şters*

În țipet, vaiet, în suspin, în moarte
Ei reci decid : Cartagina să moară.
Ei erau slabi [38], pierduți, bătuți, învinși.
Întreab'[39] : Unde-i Cartago? — Urmă nu-i.

D[ECEBAL]

Taci, admirarea ta e o turbare,
Nu sînt dător să cruț turbarea ta.
Tu uiți cui îi vorbești ... lui Decebal,
Al Romei inamic neîmpăcat.
Nu fă să uit ce eu respect în tine :
Pe prinsul — nu ... pe oaspetele meu.

I[AROMIR]

Nu-s prinsul tău ... Căci pentru a mă prinde
În luptă dreaptă ai fi trebuit [40]
Război ca să declari romanilor.
Eu sînt amicul ... sînt supusul lor.
Războiul tău chiar este o revoltă,
Tu însuși la Traian ai genuncheat,
Tu i-ai jurat amicilor amic,
Dușmanilor dușman să fii :
Unde ți-e jurămîntul, Decebal? *151v*

D[ECEBAL]

Nu-ntoarce sufletu-mi cu susu-n jos
Și nu stîrni [41] mînia mea ascunsă.
Nu sînt supusul lor ... nu voi s-o fiu!
Dac-am jurat, ce-ți pasă c-am jurat?

I[AROMIR]

Ascultă. Eu nu sînt răzbunător,
Dușman nu-ți sînt ... eu te iubesc ... mă crede.
Eu voi uita de vrei să-ndrepți și tu,
Senatului [eu] pîn-acuma nu m-am plîns ...
O știu ... nu-ți pasă ... de m-oi plînge chiar.
Gîndește numai la un singur lucru :
Dacă mă plîng [42] război ai, de nu — nu.
Stă înc-în mîna ta să decizi tot,
Stă încă-n mîna ta să te prepui *.
De mă slobozi ... eu voi privi atuncea
Războiu -ntreg [43] de-o luptă voinicească
Unde puterile-ncercarăm doi
Și unde eu conced că ești mai tare.
Din asta vezi că eu nu te urăsc.
Dar dacă-s prinsul tău eu ...

D[ECEBAL]

Vom vedea.
Ești prinsul meu și nu ești ... Dac-ai vrea ...
Atunci [44] demult n-o ai mai fi ...

[IAROMIR]

Pricep,
Deși urăsc * că o pricep ... Deși
Credința mea mă-nvață într-alt fel ...
(iese)

38. *inițial* Și ei cei slabi 39. *corectat din* De-ntreabă 40. *inițial* În drept război tu ai fi trebuit 41. *inițial* Nu mi stîrni 42. *supraintercalat* 43. *inițial* Întreg războiul 44. *inițial în loc de*

Dac-ai vrea ... Atunci *era* pînă mîne
Tot se decide

[SCENA III]

152r DECEBAL, [CELSUS[45] UN PAGIU]

[DECEBAL]

Nebun admirator ... El uită cumcă
Am omorît pe Oppius Sabinus,
Că Moesia a fost în mîna mea,
Că pe Corneliu Fuscu l-am învins,
C-ai Romei vulturi i-am avut în mînă.
Ah! cum credeam la prima mea sculare
Că-n soarta lumei am s-aduc schimbare.
Așa sînt toți ... uitiți ... Uit' că Domitian
S-a speriat de zmeii[46] Daciei,
Că-nvins * serbînd batjocuri de triumf
Mie-mi plătea tribut ... Că chiar acela
Cărui[47] azi templu-i ridicară — un zeu ...
Că Nerva chiar mie-mi plătea tribut.
Îmi trebui să-i [î]nving din nou ... o dată,
O dată numai ... și s-o stinge basmul
Despre menirea lor în astă lume.
O! nu știți voi ce însemnează asta
Cînd leul și-a-nfipt gheara în titani!
Ah! leul codrilor fără de fine,
Ăst rege mîndru ca a lui păduri,
Rece ca cremenea stîncelor lui,
Și-a-nfipt odată gheara lui de fier
În ăști titani ai Romei și a supt
Din sîngele lor crud ... și-a-nnebunit,
A-nnebunit de ură și turbare
152v Și viața lui [e] un vis fioros:
În veci îl urmărește umbra Romei,
În veci i-e sete de-acest sînge lui.
Taci, inimă,-n curînd ți-i stinge setea.

CELS[US]

Da, da! Și-a stinge setea ... dar cu moarte.

[DECEBAL]

Ce zici, cu moartea! Moartea? Nu ... Cum poți
Să zici că moartea m-a putea atinge
Pe mine, ce-am o sută de viețe?
Și totuși acest cuget mă-nstreină!
Ce este moartea? ... Pot să mor îndată
Făr-a mă fi răzbunat? Pot? Nu, nu!
Nu pot — căci nu o voi. Nu voi să mor,
Pricepi tu? ... Este așa de dulce viața,
Așa de dulce este răzbunarea ...
Ce mă-nspăimînți? Tu ești copil ... bătrîne.

[CELSUS]

160r Sînt un copil. Am ochii de copil,
Văd lucrurile astfel precum sînt.
Ah, Decebal, cît chin e-n astă lume,
Viața ei este un spasmu lung,
Totul e mărginit — durerea nu.
Un singur lucru e mai bun ca viața,
Pentru că nu-i nimic, nimic chiar: moartea.
Ah, cum nu sintem pe atunci pe cînd

45. *în ms.* Boris 46. *după* zmeul D[aciei] *șters* 47. *după* Ce azi *șters*

Nici ființă nu era, nici neființă,
Nu marea aerului, nu azurul,
Nimic cuprinzător [48], nimic cuprins,
Nu era moarte, nemurire nu
Și fără suflet răsufla în sine
Un ce unic ce poate nici n-a fost !
Dar vai ! un sîmbure în acel caos,
Mișcîndu-se rebel, a nimicit
Eterna pace și de-atunci durere,
Numai durere este-n astă lume . . .
Unde e starea ceea unde zeii
Nu esistau, nici oameni, nici pămînt,
Pe cînd acea ființă ne-nțeleasă
Nu-și aruncase umbrele în lume ?
Umbrele ce sînt : moartea și nemurirea [49].
Ah [50] ! el și-a dat foc sie însuși, crudul, *159r*
Și arderea-i eternă sîntem noi.
Cînd se va arde-acest pămînt cu totul,
Cînd s-a-nnegri cerimea cea albastră,
Cînd va începe ca să curgă sînge
Din stele și din soare, cînd ființa
Ne-om mîntui — ne-om stinge pentru veci.

UN PAGIU

Legatul Romei

D[ECEBAL]

Cum . . . așa de iute !

C[ELSUS]

Ura e repede, o Decebal !

SC[ENA IV]

[DECEBAL], CURTEA-NTREAGĂ, DOCHIA, IAROMIR, B[ORIS], [PAGIUL]

(alarmă, buciume de război, zgomot. Decebal iese și reintră repede cu toată curtea și s-așază pe tron)

D[ECEBAL]

Pe cai, pe cai ! Războiul este gata,
Puneți pe Dunăre un jug de lemn
Ca să mugească ca și taurii noștri
Acea bătrînă și-ndrăzneață mare
Ce curge între noi și-ntre romani. *158r*

TOȚI

Ura !

[DECEBAL]

Război ! Ah, cum îmi bate pieptul !
Taci, inimă ! Gîndești ca să te rupi,
Gîndești să mă omori cu bucuria.

[TOȚI]

Ura !

[DECEBAL]

Da, da ! Strigați, lăsați-mi munții-n urmă
Și mîl * zvîrliți pe acel petec alb
Ce pe pămînt mai îndrăznește-a fi !

48. *inițial* Nimic nu cuprindea 49. *inițial* Umbrele ce sînt viața și moartea 50. *după fragmentul de vers* Chiar nemurirea este

Aprindeți codrii noștri și ardeți
Această rană a istoriei,
Această bubă neagră-a Omenirei,
Acest blestem ce arde în popoară,
Luați făclia și ardeți-i ochiul
Acestui crud titan numit pămînt !
Să intre dar ! Să vie ! Ce voiește ?

157r

DOCHIA

Toți sînt nebuni de furie, o Doamne !
Și nici un ochi nu vede clar aici.
O țara mea ! O Dacie ! Unde mergi ?

B[ORIS]
(încet)

E bine, Doamnă... cade Decebal,
Nu cade Dacia... Lasă-l să turbeze
Pe acest taur... îl vom moșteni
Noi doi... Să nu [î]l liniștim,
Să-l tot împungem c-un bold ars în foc,
Doar s-o scula, pentru a cade mort.

DOCH[IA]

Nu te pricep... Ce vrei să zici, principe ?

B[ORIS]

Nimic... A fost o istorie veche
Ce-n timpi de-aceşti se povestește des.
Nimic. Unul cîștigă — altul pierde,
Așa e lumea, Doamnă — așa e lumea.

DOCH[IA]
(p[entru] s[ine])

O șarpe, i-ai înveninat suflarea,
I-ai turbat sufletul, că nu mai știe
Ce face. Va cădea...

PAGIUL

Legatul !

156r

SC[ENA VI]

PREC[EDENȚII], LONGIN

TOȚI

Ura !

DEC[EBAL]

A ! Ați aflat acum aceea
Ce trebuia să știți demult... că eu
Sînt tot eu ?...

DOCH[IA]

'N-astă lume turbur-crudă
Cum a intrat de rece, liniștit !
Parcă e marmură, gîndești c[ă] o statuie
Părăsind piedestalul coborî
În adunarea noastră furtunoasă.
Aceștia-s ei... drept zice Iaromir :

Indiferenți, ne-nduplecați — și mari.
Cum mă privește c-ochii lui imobili
Parcă-mpietresc ... așa mă infioară
Da, da ! Așa trebui s-arate zeii !

D[ECEBAL]

Nu-mi dai nici un răspuns ?

L[ONGIN]

Ce-ai întrebat ?

D[ECEBAL]

Gîndeai să mă găsiți altfel decum
Am fost întodeuna ?

[LONGIN]

Nu.

[DECEBAL]

Gîndit-ai
Că m-ei găsi tot astfel ?

[LONGIN]

Nu,

[DECEBAL]

Ce-ai gîndit dar ?

[LONGIN]

Nimic. *177r*

D[ECEBAL]

Nimic ! Așadar nu le pasă cum
Turbez în al meu suflet și mă sfarăm [51].

L[ONGIN]

Drept vorbind, Decebal, eu nu [î]mi dau
O osteneală ce ar fi-n zădar,
Eu calculez [52] cu acei oameni cari,
Dac-au zis da, e zis pe totdeuna,
Dac-au zis nu, asemenea pe veci.
Nu voi să-ți mai aduc aminte cumcă
Ai fi jurat. Ți-ai călcat jurămîntul,
Nu-i treaba mea — ș-apoi nici te pricep.
Nu avem vreme să pricepem tot,
Abia ne-ajunge-a cîrmui o lume.
Nu este greu, dar nici ușor nu e
Destul că îți răpește toată viața.

DEC[EBAL]

Ce rugăminte dar trimite Roma
Prin tine ?

LONG[IN]

Roma vrea să dai
Napoi ce ai luat de la iazigi
Și să te ții de ce-i decis odată.

DEC[EBAL]

Roma vrea ... Dar să vedem acum *178r*
Dac-oi binevoi și eu ... Să cuget,
Să văd dacă iubirea pentru Roma
Va-nvinge iubirea pentru biruinți.

51. *inițial* Cum turbez și mă sfarăm 52. *după* g[uvernez?] *șters:* acei *supraintercalat*

Du-te de-mpacă pe-mpăratul... Spune-i
Că nu-i nimic... și cumcă mi-ar plăcea
Să nu s-amestece decît acolo
Unde se cade.

L[ONGIN]

Nu e vorba d-asta.
Pari a nu mă fi priceput, o rege.
(***) E vorba daca vrei pace or război.

D[ECEBAL]

Mai ține-ți toga [53], să te-admir.
Astfel sînteți cu toți, astfel gîndiți
Că veți *** [un] rege *... Nice
Război sau pace, pace sau război :
O cumpănă e suspendată-n aer
Și încă nu văd înspre care parte
Se pleacă limba ei ... dar mi-e totuna.

179r *(d-afară)*
O lume zace
În roș oțel
etc.

TOȚI

Ura !

D[ECEBAL]

Auzi ! Auzi răspuns, romane !

B[ORIS]

Da, da ! acesta e răspunsul Daciei.
Îmi vine să-ți sărut piciorul, rege.
Ce mare ești — nemărginit de mare !
Nu pot cuprinde nici mărirea ta.

D[ECEBAL]

Încalică și mișcă-aripa armiei
Spre Dunăre... A ! repezi sînteți,
Dară mai repezi ne-ți găsi pe noi.

L[ONGIN]

Noi nu sîntem nici repezi, nici înceți,
Sîntem așa cum sîntem. *Vale*, rege. *(iese)*

DOCH[IA]

Ieri încă-n cer, ei azi[-s] pe pămînt.
(zgomot afară)

2259

138v Simțesc în mine spaimele cîntării,
Lumina, sufletului, durerea mării.

2254

180r Eu simt în mine glasul,
Lumina, sufletul, durerea mării.

[BLESTEMUL LUI DECEBAL]

298r *(Decebal — între flăcări luminoase. Fund în dreapta grup de romani în zale luminați de aruncăturile razelor. În mijlocul lor, mai nalt, în poziție nobilă, Traian)*

53. *deasupra lui* manta *șters*

DECEBAL
(blestemă)

Zeci de secoli vă urcarăţi, zeci de secoli să cădeţi,
Viaţa voastră să nu fie decît o lungă cădere !
Cum aţi omorît voi un popor, astfel să muriţi şi voi.

[SCENA]

[DOCHIA, TRAIAN]

[DOCHIA]

Deasupra 163r
Giulgiului tău spînzur-o coroană,
Deasupra morţii tale o istorie,
Istoria Daciei viitoare scumpe...
Din astă noapte tu ai dispărut...
Şi eu ţi-am [dat] a morţii noapte, eu...
Ce te iubesc, ce îngenunchi, ce mor.
Ah, tu ! eu te gîndeam că eşti de fier,
Gîndeam că moartea nu te poate-atinge...
Tu ai murit — ah, cine n-o să moară !

[TRAIAN]

Luaţi-o de aici, luaţi-o iute!

[DOCHIA]

Stinge-te dar, tu, vis al gloriei mele,
Stinge-te, Dacie — lumină *, stinge-te!
Pare că cerul e-un palat de cezar,
Tăcut, pustiu, prin care-un vaiet trece...
E ca şi cînd ar fi murit ceva
În univers — pare că Dumnezeu
E mort.
Coboară-asupra lui, eternitate,
Cobori cu pacea ta ş-asupra mea.

2286

ACTUL DIN URMĂ 34r

2287

[DECEBAL]

Sînt eu ori nu mai sînt eu e-ntrebarea? 18r
Cu ce drept mă amestec eu aicea,
De ce mă doare sufletul pe mine [54]
Pentru c-a Daciei ţară a căzut ?
E [55] Decebal de astăzi cel de ieri ?...
Este prezentul un trecut ?... Ce drept am
[S-atribui] nefericirea unui om
Ce-acelaşi nume l-a purtat cu mine
Să mi-o atribui mie, cel de azi ?
Nu bate inima-mi in orice clipă [56] ?
Nu sînt în orice clipă un alt om ?...
În orice clipă e un altul rege [57],
Ş-acel bătrîn a cărui umbră albă
O văd colo-n metal ... să fiu chiar eu ?...
Să fie Decebal, duşmanul Romei ?..
Să fie acelaşi care-a fost şi ieri ?... 18v

54. *inițial* De ce mă doare sufletul, de ce pe mine 55. *după* Sint eu *șters* 56. *urmează* nu sint *șters*
57. *inițial* nu este-n or[ce clipă altul rege]

Ce sîntem noi, ce este astă viață,
Pe ce se-nșiră ziua d-ieri cu azi,
Cum ne cunoaștem [de] aceiași ?
Ce leagă fapt de fapt și zi de zi,
Cînd ne schimbăm, cînd orișicare clipă
E-același nume pentru un alt om ?...
Visu-unei umbre, umbra unui vis —
Om ! Care e ființa ta ?... Ce face
Ca tu să fii... Ce face să nu te risipești
În propriele-ți fapte și gîndiri ?
Sîngele-acestei umbre e durerea.
Toată fericirea o uităm în viață
Ca și cînd n-ar fi fost, numai durerea
Ochii trezește ... face să privim
Trecutul nostru dispărînd în vreme,
Ca insule mîndre-n ocean plutinde [58]
De [59] care-a vieței neagră, grea corabie
În [60] orce clipă se tot depărtează ...
În urmă-ne rămîne fericirea,
Durerea-n veci noi o ducem cu noi [61].

45r Ah, ce știu ei cînd vorbesc de durere !
Văzutu-s-a vodată ei în fața
Unei vieți pierdute, sfărîmate,
Unei vieți de-a căreia splendoare
Atîrnă soartea unei țări ori nații ?
Ah ! cînd privesc oglinda de metal
Și văd în ea [un] om bătrîn și alb,
Bătrîn ca o poveste de demult,
Aud parcă șoptind copii și fete
Povestea închegată despre soartea
A unui rege — anume Decebal !
Sînt eu acesta ? Eu ? Nu mă cunosc.
Acest bătrîn cu iarna pe-a lui frunte,
Acest bătrîn cu fața lui zbîrcită,
Acest bătrîn pe jumătate mort...
Acesta-s eu ?... Nu cred... nu cred...
Nu cred... De ce nu cred ?... Nu poate fi.
N-aud departe bucium și talange,
N-aud departe un popol mergînd
Ce fără patrie rămas [î]n lume e ?...
Mergeți ! mergeți ! pămînt străin primească
Oaselor voastre pace să li dea,
Lăsați părinții și copiii voștri
Să doarmă duși n-al Daciei pămînt,
Și, pustiiți și-mprăștiați prin lume,
45v Purtați cu greu blestemul ce-l port eu ...
Deci lăsați ca să rămîn...
Poate c-o soarte mult mai fericită
V-așteaptă-n lumea largă... mergeți voi...
Ce fericire-aș mai putea afla
Eu, biet bătrîn, ... nebun pe jumătate ?
Lăsați să dorm unde îmi dorm copiii
Și maica-mi unde doarme...
O, pămînt dulce, de-aș putea
Să te sărut, etern lăcaș [62] al păcii,
Mult mai ușor decît coroana mea...

46r În van copilul ș-a întinde mîna

58. *inițial* Ca insule mîndre-n mare plutitoare 59. *după* Pe care *șters* 60. *după* tot *șters* 61. *inițial* Durerea *** în veci ducem cu noi 62. *inițial* lă[caș etern]

Cea mică pe al mamei tînăr sîn
Și va-ntreba-o : „Unde m-am născut ?
Și unde este tatăl meu ... și unde
E țara mea ... și unde se vorbește
Limba ce tu-mi vorbești, căci n-o aud ?...
Străină-i țara care îmi dă lapte,
Străin pămîntul care grîu îmi dă..."
Ce va răspunde-atuncea acea mamă ?
„Sărman copil — tu patrie nu ai...
A fost odat-un împărat, va zice,
Un împărat ce-acum de mult e mort.
Acela ridică în bătălie
Poporul tău și țara [63] — și-o pierdu...
Mult a trecut de-atunci, mulți ani de lacrimi,
Pin secoli trecem, popol esilat,
Fără de zei, fără de țară, fără
Ca loc s-avem unde să plecăm capul.
Oriunde sîntem, sîntem venetici,
Ș-astfel vom merge noi din țară-n țară
Pînă s-a șterge ș-urma neamului.
Este un vechi blăstem ce ne-urmărește,
De mult, de mult noi îl purtăm, sărmane..."
Și-atunci va întreba acel copil :
„Mamă ce m-ai născut ... nu-ți fuse milă
Rușine nu, nu scîrbă ca să [64] naști
Un sclav ... un paria, un neferice ?..."

Ș-asupra cui are să cadă vina, *46v*
Durerea unui neam întreg ? Asupra-mi.
Ei și ? Pămînt voi fi ... nesimțitor.
Ce-mi pasă ce-or vorbi ? Eu fug de ei ...
De vină-s eu c-am fost ca orice om ?
De vină-s eu că am dorit mărire ?
De vină-s eu c-am fost orbit, deșert
Cum este lumea-ntreagă ?... Nu, nu, nu !
De-o mie de ori nu... Cine mi-a spus [65]
Că viața-i vis, că gloria-i minciună ?
Cine mi-a spus c-o pulbere sîntem ?
Ba mai puțin ca pulberea ... o umbră.
La leagănu-i cîntatu-s-a bătrîne
Povești de împărați și strălucire ...
Și în junia mea mă lăudau
Dacă-nvingeam în lupte eu pe tineri...
Războaiele-mi poeții le-au cîntat,
Poporul le-a cîntat-o după ei...
O lume m-a-nșelat... o lume-ntreagă,
Chiar maica... ah, fii blestemată !
Căci m-a născut și m-a mințit cu basme,
Chiar maica mea mi-a înșelat viața...
Poporul, timpul, toate îmi șoptiră :
Scoală-te, Decebal : tu vei fi mare !

Ei bine ... daca toți, toți mă-nșelară *48r*
De ce să nu-i fi înșelat și eu ?...
I-am amăgit asupra vieței mele...
Asupra minții ș-a puterei mele...
I-am înșelat și i-am pierdut pe veci...
O minte, minte, mîrșavă unealtă
Care slujești ca inima s-o-nșeli...

63. *inițial* Poporul și țara 64. *supraintercalat* 65. Cine mi-a spus *repetat dar șters*

Vrei să convingi că n-am pierdut nimica,
Că ce-am avut n-a fost nimic... Şireato,
E prea pe faţă şireţia ta...
Prea simt în mine c-am pierdut o lume,
Că-n orice om ce l-am pierdut în luptă
O lume de speranţe-am îngropat...

2286

34r Şi-acum alerg dezmoştenit de tronu-mi,
Un biet bătrîn sărac, necunoscut.
Unde-i mărirea lumei ? Unde-i ?
Oare este ?

E o mărire sau e un vis negru şi strălucit ce-nvinge şi esistenţa ? — Ca să arate-n urmă că-i minciună. Negaţiune a vieţei.

TEXTE AFERENTE

1

2254

161r Că zmeii Daciei,
Ca constelaţii sîngeros-profetici,
Au strălucit în faţa Romei vechi,
O lume-a tremurat la arătare
Şi marea-i şi-a-ndoit spumaţii muri
Naintea mîndrei fulgerări a lor.

2

2254

[LONGIN]

166r Nu-i rolul meu să cercetez mînia-ţi *
Sau ce gîndeşti. Pin[66] gura mea vorbeşte
Imperiul şi lumea... Mă ascultă[67]
Şi-mi răspunde.

[DECEBAL]

Da, da... imperiul...
El cade ş-universu-i liber — liber !

3

2286

[DECEBAL]

72v Credeţi[68] voi
Că va dura în veci puterea voastră ?
Nu, pe cît v-aţi suit veţi şi cădea.
Nu vezi tu umbra sclavelor popoare
Trecînd o acuzare lungă pin istorie,
Că vă încarcă cu a lor mizerii,
Că vă învinuiesc de soarta lor ?...
De ce nu le-aţi lăsat să-şi meargă calea,

66. *deasupra lui* Din *şters* 67. *deasupra lui* Sînt legatul *şters* 68. *după versul* Ştii tu ce-i Roma? Să ţi-o spun cu ce-i *şters*

De ce-ați vrut să domniți ? Numaidecît
Voi să domniți, voi [69] să fiți supra lor...
Cine vă d-acest drept 'n-a cărui nume
Ați subjugat voi lumea ... cu ce drept
Vă încărcați cu soartea lumii-ntregi ?
Vai vouă cînd la ziua-vă din urmă
Veți întreba de ce-atît vă suirăți
Și nu-ți găsi un alt răspuns decît :
Spre a cădea cu [70] - atîta mai adînc...
Vai vouă, ce nici oameni nu sînteți,
Nici zei — ci-amestecul de rele [71]
Din amîndouă acestea ființe.
Mîndri sînteți ca zeii, nu ca ei
Plini de mizericordie... Ca oamenii
Aveți [72] o minte, însă inimi nu.
Doriți ce zei doresc, neavînd puterea,
Voiți să domniți lumea ca și ei 73r
Făr-a avea dreptatea lor. Ca oameni aveți patimi,
Dar patimi reci, fără de milă, crude,
Cari din ochi nu pierd vo țint-a lor.
La voi nu pot combate vanitatea
Prin vanitate, aurul prin aur,
Între virtuți și [î]ntre vitii nu e [73]
La voi deosebire — amîndouă poartă
Aceleași semne neînduplecate.
Onest și [ne]onest nu cunosc milă,
Drept și nedrept nu au deosebire [74]
În sufletele lor, ci numa-n cap.
E-același om pe două căi opuse,
Unul vrea drept, cellalt nedrept, cu-aceeași
Adîncă, făr'de milă, consecuență.
Voi oameni nu sînteți, zei nu sînteți,
Ce sînteți dar ? Nici una nu, nici alta.
Cum v-arogați dar dreptul de-a supune ?
Cum vreți ca oameni să se plece vouă ? [75]

[LONGIN]

Dreptatea noastră e puterea noastră
Cu ea deodată vom cădea și noi.
. . . .
Voi sînteți tineri chiar la bătrînețe,
Iar noi în lume ne năștem bătrîni,
Voi vă [î]nchipuiți că lumea este
A voastră, însă noi — noi o luăm.
Cea ce doriți, visați, voiți avem. 73v
Ah, neputința cea copilărească
Din voi vorbește, tinere popoare ...
Puindu-vă un scop, urmați în viață
Ce ați voit, ce mijloace vă trebui,
Ce lupte trebui, ce dureri, ce lacrimi
Spre-ajunge unde ați spus că veți ajunge...
Și-aveți atîtea lacrimi voi în suflet,
În [76] inimă comoară de dureri.
Voi cereți vieței ce nu poate da...
De-aceea desperări la neîmplinire.
Nimic nu-i cerem noi — și ne dă tot.
Sînteți poeți ca grecii, ca [77] persanii,
Purtați în gură dreptul, binele,

69. *supraintercalat* 70. *după* cu *șters* 71. *inițial* un amestec de-amîndouă 72. *după* Sînteți *șters* 73. *inițial* nu e-ntre virtuți și-ntre vitii 74. *inițial* Bun [și rău nu au deosebire] 75. *urmează ca început al unui vers următor* Cum vreți 76. *după* Aveți *șters* 77. *repetat din inadvertență, apoi șters*

Noi, noi îl facem acest bun și drept.
Nu vorbe mari, nu cîntece adînce
Cari să espuie ce coprins conține
Dreptul și legea, obiceiul, bunul.
Romanul nu știe să esprime
Ca un elin . . . dar pune-l să decidă
Și va decide drept, fără să știe
De ce.
Voi cătați adevărul, noi puterea,
Cătați să-nvingeți lumea . . . am învins-o.
Tot ce doriți voi noi am și făcut . . .
Noi n-am dorit nimic, ci am lucrat.
74r Trebui să fie un punct stabil în lume
De nu vrei ca popor peste popor
Să se împingă în vecinic crud război.
De vom cădea eu nu zic : „Vai de Roma !”,
Ci-o spun în gura mare : „Vai de cei
Ce-or răsturna-o — vai de lumea toată !”

4
2254

[DECEBAL]

162r Astă zi mare
Va fixa soarta lumei clătinate,
Oastea-nvinsă voi trece peste mări,
Apusului i-impun o pace-eternă.
. . . .
S-amestec-a popoarelor stindarde,
În Roma-n foc vor răzbuna pămîntul.
Atunci mă voi întoarce-n Răsărit,
Voi scormoli în Asia antică
Imperiul și împărații * . . . iată visul
Ce-mi îmblă-n cap mereu de cînd trăiesc.
Același lanț
Unind un pol cu altul strînge lumea.

5
2254

[DECEBAL]

165r Oscur, necunoscut, o literă
Ce necitită-a fost rămas de toți.
Din [78] fundul codrilor adînci ai Daciei
Roteam pe Univers ochii-mi flămînzi
Și-l înghițeam.
O, codri, codri, vă mișcați cu mine,
Munți mari de piatră, fiți-mi gînduri,
Purtați, stînci albe, armile de cremeni,
Mergeți naintea mea . . . a regelui.
Să văd apropiindu-se pămîntul,
*** cu munții și cu [79] codrii
Și stînd pe loc naintea Romei vechi.

78. *după versurile*

Doar ochii mei din fundul codrilor
Bătrînei Dacii-nghițeau universul

79. *supraintercalat șterse*

6

2254

[DECEBAL]

Cînd înjosit ești, cînd o gravă * rană * 165r
Ți-atinge rana sufletului tău
Viața ta ea însăși e o rană.
Ce dulce [e] să fii stăpînul lumei,
Cu o suflare numai stingi o ginte,
Să spele-n sînge tot ultragiul tău.

7

2287

[DECEBAL]

Mă-ntrebi de ce sînt crud... Cum să fiu dară, 16r
Pot să fiu altfel ? Dacă aș putea...
Nu, nu ! Un demon inima mi-o strînge
Prin aste sîngiuri, prin aste ruine.
În lupta mare ... în furtuni-oceanici
Caut ceva să semene departe
Măcar cu-acea turbare ce consumă
Sufletul meu ... și, fără ca să-l stingă,
Este nestins ... Vai mie ! e etern !
De-aceea mîn popor contra popoi,
De-aceea zdrobesc țară cu de țară
Și secol sfarm de secol. Poate că, speriat,
Sufletul lumii — oricît de crud ar fi,
Oricît nenduplecat, oricît de rece —
M-a reîmpinge-n vecinicul nimic,
Ca niciodat să nu mai reapar.
Ah ! nu știi ... nu poti ști ce imi lipsește...
Căci, dac-aș ține-n mînă toată lumea,
Toată lumea nu mi-ar ajunge... Și să simți,
Să știi mai dinainte că etern,
Etern avea să ție-astă dorință...
Că-etern o inspăiminți, un demon !, lumea,
Că chiar atunci cînd vei vedea-o-aprinsă
Totuși arderea ei nu va întrece
Focul cel crud din sufletul tău propriu...
Asta-i cumplit ... asta e prea cumplit.

8

2254

— Tu pleci sub ochiul tău 162r
Pe-nvingătorul a o sută regi.

— O singură privire-a mea te-ar omorî,
Dar n-a-nvățat să se coboare-atît de jos.

9

2286

Furtună, fulger[e], trăsnet, codri prăvăliți, rîuri îmflate — sînt zeii Daciei ce se luptă cu oștile romane. Apostrof către ei. 34v

38r TRECUT VECHI

Zilele regelui Boribistas *Boerebist.*

37v *Duras Diurpaneu* fost rege — acum orb — capul preoţilor daci.

Dochia fiica lui cea tînără — iubind Dacia — urînd şi iubind pe Traian. La căderea Daciei ea [80] adună restele poporului spre emigrare. Ei emigrează şi, cînd de departe s-aud încă cîntările lor de jale, Dochia li rămîne în urmă — nu poate să se despartă de pămîntul ei, icoana lui Traian tot mai vie în mintea [ei] [81] — el apare — ea încremeneşte — o Niobé (Conform poveştii).

37v Zina Dochia — blondă. Mitologie dacă.

38r *Decebal.*

Prima bătaie

86 intră-n Moesia. Omoară pe Oppius Sabinus.

Prefectul guardianilor Cornelius Fuscus întii învingător — în urmă ucis. În retragere se pierd insigniile Romei.

Tertius Iulianus. Învinge — Oprit de vestea că Domitian a avut nenorocirea cu Quazii şi Marcomanii. Prin retragerea lui Iulian prin pădurile germanice Decebal căpăt-o pace nouă, ca învingător.

90 Domitian serbează triumf fals în Roma.

98—99 Traian viziteazǎ ţările dunărene.

8 Legionen der Donauprovinze : I Minervia (Pia fidelis)

Von der Donaulegionen werden : I Italica, VII Claudia

IV Flavia felix XIII Gemina Martia Victrix

Burii aliaţi cer lui Traian să se-ntoarcă.

102 bătălie la Tapae

37v L. Licinius Sura, *** pe lîngă * pers[oana] împăratului, [şi] Claudius Livianus, prefectul pretorienilor, nu-s primiţi de Decebal.

38r Sora lui Decebal e prinsă. Vulturii legiunilor lui Fuscus luate. Pace. Tarabostii.

Triumf. Dacicus

Al doilea război

Völkerströmung.

Unire cu vecinii. Bate pe iazygi şi ei ia o bucată de ţară.

Traian vine. Podul.

37v Apollodor din Damasc.

Germani. Sarmaţi. Mauretani din Lybia liberă. Cum se reprezenta Traian în capul acestora (*** Alexandru Macedon) Sosius Quietus conducătorul lor.

38r Popoarele nu merg, cu toate reprezentările lui Decebal. Pacorus II regele parţilor.

37v *Longin*, caracter nobil — *** Befehlshaber der römischen Occupationstruppen. D[ecebal] cere pentru el ţara pînă-n Dunăre şi cheltuielile războiului. Longin se-nvenină [82].

38r *Cearcă să omoare pe Traian.*

38v *Plai* cu *plai* se pierde. Se-nvenină cei mari. Decebal s-omoară.

80. *supraintercalat* 81. *în ms.* lui 82. *urmează* În ur[mă] *şters*

11

2306

DECEBAL 86r

plan

ACT I

DECEBAL

(vesel)

12

2286

Decebal — actul din urmă — a albit așa de tare încît seamănă cu predecesorul său. După ce și-a aruncat coroana-n abis se uită-ntr-o oglindă de metal — „Sînt eu sau nu sînt eu?" — Ideea metempsicozei. Acelaș corp, acelaș suflet, reprezentant al aceloraș idei ca bătrînul Decebal. 34r

162r # PACEA PĂMÎNTULUI VINE S-O CEARĂ

2254

[PERSOANELE]

[ÎMPĂRATUL ROMEI. CELSUS]

[ÎMPĂRATUL]

168r Voi un răspuns l-această întrebare[: Sînteți ?]

[CELSUS]

Vrei să-ți răspund ?

[ÎMPĂRATUL]

*** ?

[CELSUS]

Da, sîntem *.

Într-adevăr au cătat ochii morții,
Privirea ei cea tristă-nghițitoare
Iat-o naintea mea.

[ÎMPĂRATUL]

Ce vrei, bătrîne ?

[CELSUS]

Pacea pămîntului . . .

[ÎMPĂRATUL]

Aceasta voiesc s-o știu, de pot să-i dau eu pace? Daca eu însuși am fost instrumentul orb, umbra — supusul unei voinți ? Daca Cezarul cugetă, sau timpul cugetă. Pot eu să-i dau această pace cînd ea n-o voiește ?

[CELSUS]

Cînd ea n-o voiește

Timpul e moarte, spațiul e luptă
Și mișcarea suferință. Ascultă :

Spune o poveste că-n centrul pămîntului e un ou de marmură. E un colț în fiecare sămînță, o inimă-n oricare corp, un vierme-n oricare viață : *Răul*. Și acest vierme naște, crește, distruge viața. Popoarele se ridică ascultîndu-l pe el ;
169r cei răi sînt mari, cei buni, ce nu-l ascultă, || pier în umbra lor ca-n umbra morții, căci binele e moartea. Ce slab e acest miel, ce tari fiarăle * — ce slab e un ascet, ce tari tiranii.

Nimic nu cată unul, rătăcind * pe malul Nilului, la ape de aur. Pămîntu-l cată cellalt, nu-i ajunge, şi cerul chiar l-ar coborî să poată. Şi unul moare şi cellalt, dar cum? Nu poţi da pace [1] dac-asculţi glasul [2] răzbunării, nu pace de răspunzi provocărei, numai omorînd în tine acel sîmbure al răului, numai lepădîndu-te de trenţele mărirei, numai cedînd poţi da pace acestei lumi. Sînt profet, Cezare ... nu te bate cu dacii.

[ÎMPĂRATUL]

Asta-i toată înţelepciunea ta?

[CELSUS]

Toată-nţelepciunea — da. Toată prevederea — nu! Acest popor a început
să mişte lumea. Cu căderea lui va începe curgerea popoarelor. Un rival numai
aveţi — nu-l striviţi, pentru Dumnezeu. Un mur e acest popor contra Asiei întregi,
contra ginţilor ei, cari se mişcă asemeni nisipului zburător al pustielor... La
zgomotul || căderii se va mişca pămîntul... Din [3] vîrful Alpilor veţi vedea fluvii 169v
de popoare pe *** malurile lor. Lumea-i în mîna voastră, fondul lumei nu. Tu [4]
nu ştii cîte izvoare are această omenire, tezaure neatinse încă de moliciunea moravurilor
voastre, izvoare pentru care Roma este mărul de aur, Italia grădina
Edenului. Din tine vorbeşte Roma, din mine eternitatea. Am aflat acele legi
după cari popoară se nasc, se-nalţă, mor, şi ce am văzut la cei vechi văd în voi
... şi ce vană este viaţa asta a lor.

Icoana [5] aceasta a mărirei a turburat sufletul popoarelor... În fiecare e
genune, adînc întunecos, demonic. || În fiecare este această trufie de nesfîrşite 170r
dorinţi — dar mintea lor era prea săracă pentru o icoană care să imple pe aproape
aceste dorinţi întunecoasă. Ea se-nălţa spre cer, îşi găsea satisfacerea în omorîrea
unui inamic, în răpirea unei femei, într-un nimic. Voi aţi zugrăvit în istorie o
icoană popoarălor. Voi aţi voit pămîntul — ş-acum toţi îl vor. Nu e popor cît de
obscur, cît de pierdut în întunerecul vieţei sale, care să nu-şi creeze origini mari,
să nu aspire la mărirea voastră. Aţi [6] trezit demonul lumei — el voia — l-aţi învăţat
ce să voiască: Universul.

[ÎMPĂRATUL]

Ce pot să fac? Pămîntul se gîndeşte,
Îşi [mişcă] mantia sa de popoare.
Eu stau pe loc — de cad, ce-mi pasă
Au mai căzut şi alţii, voi cădea şi eu.

Nu dau nimic pe numele ce mi-l va da istoria; nimic pe glasul posterităţii, tot 170v
atît de nedrept, tot atît de dictat de ură şi iubire ca şi glasul prezentului.

[CELSUS]

N-am vorbit d-asta... Eu voi pacea lumei.

[ÎMPĂRATUL]

Care-i mijlocul dar, vorbeşte...

[CELSUS]

De te-aş convinge cumcă toate
În astă lume sînt un vis deşert
Şi cumcă singura realita[te]-aci
E moartea.

[ÎMPĂRATUL]

O ştiu şi prea o ştiu.

[CELSUS]

Atunci... de ce nu vrei să retezi
În tine rădăcina astei viețe?
Dă pace dacilor.

1. *supraintercalat* 2. *după* de *şters* 3. *după* Vîrfele Alpilor se vor corona de [popoare] *şters* 4. *după* Nu *şters* 5. *după* Roma *şters* 6. *după* Nu vezi *şters*

[ÎMPĂRATUL]

Cum?

[CELSUS]

C-orice preț.

[ÎMPĂRATUL]

Tu ești nebun, bătrîne...

[CELSUS]

O știai
De ceri o vorbă, nu a doua,
Care urmează chiar din cea [7] dentîi.

[ÎMPĂRATUL]

171r Sînt eu stăpîn pe mine. Eu sînt spada
Romei... Și nu pot s-o văd
Nu doar căzută, dar nici ultragiată.

[CELSUS]

Și dac-ar cădea Roma — apoi?

[ÎMPĂRATUL]

Apoi — întîmple-se ce s-o-ntîmpla, nu-mi pasă.
Pe cît ea este, trebui s-o susțin.

[CELSUS]

Acesta-i fatalismul tău, te simți rana omenirei, nu ai cugetul, nu ai voința să-i schimbi soartea; ți-e destul daca urmezi același joc vechi de glorie și cădere, de viață și de moarte. Ești un om comun, împărate.

[ÎMPĂRATUL]

Fie.

[CELSUS]

A fost odată un om pe-acest pămînt... Acela a spus: cine-ți va [da] o palmă, întinde-i [celălalt] obraz, cine-ți va lua mantia, dă-i și cămașa. Și acesta a fost, trebuie să fi fost ca toți. Dar a fost sătul, sătul de privirea acestei vieți omenești, etern aceeași, etern nefericită. E un păcat această viață, și el a vrut să-l stingă.

171v Crezi tu că n-ajunge orice om, orice popor la acest urît, la acest saț, la acest dezgust adînc de viață? Nu vezi tu că-n Roma-ncep a locui aceste putrejuni a voinței? Nu vezi tu că-s sătui de lume — au avut-o toată ș-au văzut că nu plătește nimic?

Romanii n-or mai fi acei ce-au fost,
Îmbătrîniți, ei n-or păstra în ei
Decît plăcerea să-și detroane regii.
Și nu de ură, numai spre-a avea
Un nou tablou în viața monotonă.
Coroana cea murdară de atîtea
Frunți ce-or purta-o, vile și-njosite,
Soldatu-a vinde-o cui se dezonoră.
Va zugruma apoi cumpărătorul
Spre-a o revinde, și în forum
Se va precupeți titlul de tiran.

[ÎMPĂRATUL]

172r De unde-o știi tu asta?

7. *corectat din* acea

[CELSUS]

Pretutindeni a fost așa, așa va fi ș-aici. Un singur lucru v-ar putea ţinea pînă ce deasupra acestei putrejuni va reînvia o auroră nouă, va răsări un cer nou, o nouă credinţă peste zeii asfinţiţi — un rival. Și soarta vi-l dă — moartea *. Și poarta pe unde vor curge popoarele asupra Romei. Concede-i totul acestui om simplu. Îndoiește-i lanţul * coroanei lui, împarte pămîntul cu el, dar lasă-l în pace... Adu-ţi aminte de căderea Cartaginei. Cu pierderea acelui rival s-a născut discordiile Romei, astfel încît astăzi pacea și dreptatea sînt o întîmplare ce atîrnă de-un om ce poate fi rău și e rău adesa, poate fi bun și e bun arare.

Nu putem da lumii pace eternă căci încă nu sîntem creștini... Și, dacă *172v*
nu vom avea timpul de-a deveni, n-om deveni-o niciodată.

Această religie a tăcerei și a suferinţei, a iubirei și a milei este un *Nu* pus pe cartea istoriei întregi. Înţelesul acestui *Nu* nu va pătrunde cartea decît cu-ncetul. Cezare, e un miracol acesta-n care-ţi vorbesc — este vorba daca e vro propășire-n lume sau daca nu e. Daca Roma va fi slabă în acest moment, cînd se decide soarta unei nouă credinţe, atunci credinţa e pierdută. În van or răsări icoanele și bisericele, popoarăle or pieri, icoana și biserica — credinţa nu. Nu e încă vremea ca această învăţătură să se strecoare prin sufletul lor, căci nu va răsuna în el decît sunetul gol.

Ei vor îmbrăca egoismul lor tînăr în formele credinţei și vor crea un păgî- *173r*
nism mai rău și mai egoist decît cel [de] pînă azi. Credinţa va concede din spiritul ei faţă cu temeritatea acestor barbari pînă ce nu-i [rămîne] decît haina, mitra și toiagul de preot, undelemnul, nu lumina ei cerească. Atunci ne-am reîntors de unde am plecat. Vechile patimi vor fi îmbrăcate cu *** împrumutate de la aceste nefericite ***, Domnul se va-mbrăca în haina îngerilor și va domni pe lume cum a domnit pîn-acuma. Vorbesc clar... tot viitorul îl vezi înaintea ta... Ura se va simpl[if]ica [8]... ea nu va mai dumica lumea în mărunt, ci va rupe-o-n două. De o parte Roma, de alta barbarii. Și [9] Roma va cădea nu acel *, momentul de faţă o decide. Sîntem în mijlocul vîntului istoriei, Imperator... poate singurii
ce stau deasupra [10] || și numai umbra uriașă a pămîntului s-aruncă clar în mintea *174r*
noastră [11]...

Dar pe cînd tu nu crezi nimica, te crezi orb, dat [12] în mîna fatalităţii ...
... eu [13] cred...

[ÎMPĂRATUL]

Crezi că pămîntul va pieri, că oamenii se vor stinge ... eu o știu aceasta ... dar n-a venit încă ziua de pe urmă și nu știu de ce [14] ne-am mai întuneca viaţa cu această cugetare cînd avem atîta întuneric în viaţa noastră.

[CELSUS]

Moartea pămîntului, pace eternă.
Eu pace eternă [nu] cer — căci n-o poţ,
Ci nu numai pace — îndurarea.

Păstrează un rival Romei ca să-i păstrezi puterea pînă atunci pînă ce din [15] ura sădită în inima acestui pămînt va răsări un arbore care va umbri cu pace tot universul. De nu ... atunci să știi c-ai nimicit tot fructul pe care l-a copt această istorie lungă a Romei, căci ce a putut să iasă din răpirea lumei întregi decît conștiinţa că preţul acestor semne de luptă, de anxietate, de durere n-au avut nici o valoare [16]. Și astfel noi, bătrîni, stăm în faţa a sute de popoare tinere. Ei cugetă ce cugetau romanii odată, că pămîntul e un măr de aur. Trebuie să
le-o spunem că nu-i așa, căci noi o știm, și această știinţă || este Crucea. *175r*
Eu nu prezic nimic, eu spun ce este.

[ÎMPĂRATUL]

Ascultă. Crezi tu că vodată astă cruce
Va putea să pătrundă-n inimă?

8. *deasupra lui* s-a simplificat *șters* 9. *după* Căzînd Roma se vor sfîșia ei în de ei. Ce-i va împăca oare pe acești oameni *șters* 10. *după* întregi asupra pămîntului *șters* 11. *acest început de pagină arăta iniţial astfel* (care-și aruncă umbra lui uriașă clar și drept în mintea noastră) 12. *supraintercalat* 13. *supraintercalat* 14. *după* cunoaștem *șters* 15. *supraintercalat* 16. *iniţial* conștiinţa că aceste semne de luptă, de anxietate, de durere n-au plătit preţul

[CELSUS]

Da.

[ÎMPĂRATUL]

Nu. *** ***
Care gîndești că-n cărți e adevărul,
Vorbele eterne acelui martir
Crucificat vor fi litere moarte
Cu care le-am și îmbrăca mizeria.
Tu nu cunoști pe oameni — și-i cunosc *.
Nu vezi că de-astăzi încă ei se-nfășur
În aste haini spre-a cere statul.
Azi Catilina poartă-această mască,
Poporul îl sumuță contra păcei
Și contra ordinei. Vorba vor primi-o,
Spiritul ba... Nu poate-un rîu
Să-și schimbe cursul său înspre izvor.
Crezi tu că omu-i rău — e lumea rea.
De-aceea persecut eu pe creștini.
Tu știi pe cari, căci eu știu distinge
Între creștinii crucei și ai plebei.
Dar nu vei zice cumcă [-o] inimă *
176r Imperială a fost surdă l-a ta voce.
Voi face tot ce pot — dar rămînînd
Tot eu.
Deosebirea între noi e clară
Tu crezi — eu nu cred decît cîte văd...
Ce să-mi mai găuresc în van gîndirea
Ca s-aflu ce-i în dosul astei lumi:
Pe ea o văd, pe ea o țiu ș-o voi
Da... dac-aș ști cumcă prin cugetare
Aș putea ajunge să cunosc ce e,
Dar nu... Perdeaua cea de fier e trasă
Între mormînt și viață... Muritorii
Nu pot să o străbată — numai visul
I-atinge umbra... fulgerare numai
Din cînd în cînd în viața-ntunecoasă.
Și vrei tu ca pe-acest temei eu lumea
Să o domnesc?... Vrei, un visător,
Să îmblu peste capete de nații?
De-or întreba: Ce vrea Împăratul?
Să-și spuie surîzînd: Singur nu știe.
164r Indiferent ce crede-această lume...
Ea să trăiască trebui, căci o vrea,
Și ca să nu se mince unul pe-altul
Trebuie vargă [17] — și aceea-s eu.
Las-să murmure, las-să plîngă — lasă
Să rîdă chiar... numai să stea în pace.
De n-o voiește, o voi învăța.
Aceasta-i misia-mi pe-acest pămînt,
O alta n-am.
În astă oră ce-ai numit-o mare
Îți dau cuvîntul meu [de] Imperator:
Unde dreptatea n-a fi necesară
Va domni mila și-ndurarea mea.
Unde va [fi] neapărată — nu.

17. *inițial* Trebuie un sceptru

[CELSUS]
[...][18] Decebal... daca pîn-acum
[...] va fi sculat armia sa
[...] încerca și *** încă

[ÎMPĂRATUL]
[Ce să-]i dau?

[CELSUS]
Pacea....
.....................Ah, e prea tîrziu!

TEXTE AFERENTE

1
2254

[CELSUS]
Romanii nu mai sînt ce-au fost odată, *162r*
Îmbătrîniți, ei n-au păstrat în ei
Decît plăcerea să-și detroane regii,
Astă plăcere și nici supărarea
De decăderea, servitutea lor.
Coroana cea murdară de atîte
Frunți ce-au purtat-o, vile, înjosite,
Soldatu-o vinde cui se dizonoră,
Zugrum-apoi cumpărătorul ei
Spre-a o revinde — și în forum
Se tîrguiește titlul de tiran.

2
2254

Ce sperați *162r*
Căderei omului *(îngrădindu-și arfa, coborîndu-și glasul)*

3
2254

[ÎMPĂRATUL]
Și ce tractate vă unesc? *166 r*

[CELSUS]
Unul,
Atît de sigur este: răzbunarea!

[ÎMPĂRATUL]
Și ce temei * ?

[UN DAC]
E ura ce-o avem.
Pîn-acum nu te uram, acuma te urăsc.
Nu, pîn-va fi încă un suflet dac
Pe-acest pămînt nu ne-om supune noi!
O jur, o zei! în fața lui Traian!
. . . .

18. *colțul din stînga jos al filei rupt*

167r Strigăt d-orfani și vaiete de mamă,
Ruinele fumînde și la isonul
Pașilor tăi tresărind universul,
Popoare rătăcind pe suprafața
Pămîntului cel dezolat, deșert.
Și să te-admir [?!] Tragedie — tragedie!
Căci cei învinși au nu sînt frații tăi?
. . . .
Mai ușor e globul
Cu națiile lui decît un fir
De pleavă ce e dus de vînt.
. . . .
Cînd dormitează vitejii
Lumea respiră.
. . . .

4

2287

[CELSUS]

17r O, nebunie
A generații și popoară, Romo,
În multe chipuri nebunia lor!
Ai zugrăvit pe pînza istoriei
Visul mărirei omenești, ș-aspiră
Oricare din noaptea vieței sale
Din codri, din visele-i antice,
Din religiuni a zei cu șapte ceruri,
Din vrîste * vechi ca lumea, fericite
Peste putință [19]...
Acum [20] aspir' l-acea icoană care
Realizat-a fost pe-acest pămînt.
Ș-oricît de mare [21] — oricît de mic ar fi
Un popol... totuși tu rămîi măsura
Întunecatei lui aspirațiuni, o Romo!
De acea, superbo, fii-mi blestemată,
Tu măr de ceartă-n istoria lumei
A cărei glorie chiar e măr de ceartă.
Dacă vodat din negurile vremei [22]
S-ar descurca popoarele barbare
Imperiile ce-or fonda aicea
Le vor numi imperie romane.
Ginte cu ginte s-or certa mereu
Care din ele-ți seamănă mai mult;
Măsura răutății tale, Romo,
Va fi măsura lor de înmîndrire!
Fii blestemată, tu fata morgana
Al crudului neam omenesc... oraș de demoni
Ce-ai înfrumusețat atîta Răul, lupta,
Cît chiar popoare pîn-acum pacifici
Au nebunit la faima mare-a ta!
17v Și-au întors sufletul din bine-n rău
Spre-a deveni tot așa răi ca tine,
Nu așa mari ca tine.
Dar, spre pedeapsa Omenirei-acestei,
Fii condamnată de a fi eternă!...

19. *inițial* Peste putință ... ele aspiră l-acea [icoană] 20. *inițial* Ele aspiră 21. *în ms.* Ș-or cît ⟨de cît⟩ de mare 22. *inițial* Dacă vodată negurile vremei

Tu ești oglinda demonului, Romo...
Toate frumoase par la tine... toate
Din desperare ... din dureri zidite-s.
Ei nu știu că, voind mărirea ta,
Trebui să guste crudele-ți dureri...
Și cînd întreabă: ce înseamnă epopeea
De lungi războaie, răsturnări mărețe,
De lacrimi și de chin ... de desperare,
Ce e răspunsul?... Iar o întrebare:
La ce?
Fii blestemată, și atît de crud
Cît, spre-avea timp să porți blestemul tău, *18r*
Să fii eternă! O Niobe gigantă,
Încît spre a se-mplini blestemul tău
S-ajungă-eternitatea-abia ... deci fi eternă!

5
2254

[ÎMPĂRATUL]

O vierme-al îndoielii, ai intrat *166r*
În sufletu-mi cezar — O, nu, nu!
Ce-mi pasă mie de-i îndreptățit
Ce fac sau ce nu[23] fac, ce zic sau nu zic,
Eu sînt căci sînt și voi pentru că voi.
De unde ai venit, suflare visătoare,
Din Orient, ca s-atingi fruntea mea,
Din acei popoli adormiți în pace
Etern-n lințolul[24] înțelepciunei lor?
Gîndesc, gîndesc, la fapte-n veci n-ajung!
O, suflete de fier, vărsați în mine
Ura cea oarbă a tăriei voastre.
Ce-ntreb de inimă, de acest vierme,
Eu, Împăratul, ce nici trebe s-am
Sau, dac-o am, nici să mai știu de ea?
Nu-s eu, ci lumea este clătinată
Din temelii și trebui s-o-ntăresc.

6
2260

Vă zic: Ce-am zis e zis, ce este este. *70r*
Îmi pare că sînt Atlas, că pămîntul
Îl port pe umeri ... ah de-aș fi...
De-aș fi un demon sau de-aș fi un zeu!
Dar nu sînt decît om și numai om[25].
Tu glob a lui Euclid, tu măr în spațiu,
Nero de-aș fi eu ți-aș da cu piciorul,
Ți-aș zice: „Sînt Roman și te desprețui",
Te-aș pune-n joc ... te-aș pierde... Dar n-o sînt.
La glasul tău eu ca o frunză tremur,
Durerea ta o simt întreagă-n mine.

7
2260

[ÎMPĂRATUL]

Da, singur ... totdeuna singur ... o poete, *68r*
Din Asia-n Roma, de la Roma-n Asia
Ca o lumină trece glasul meu,
Popoarele se pleacă — marea tace,

23. ce nu *supraintercalat* 24. *deasupra lui* lințolul *șters* 25. și numai om *deasupra lui* un singur om *șters*

Lumina soarelui doar nu m-ascultă,
Dar nu m-ascultă spre-a mă-ncorona !
O suflet obosit, sărmane suflet,
Pustiul Africei în vînt ş-aleargă [26]
A unui popol mort de suflete
Lungi caravane... Asia-mbătată
De visuri vechi, d-icoane de imperii,
În fiece copil îmi naşte-un duşman
Şi marea strigă, Nordul m-ameninţă
Mişcînd din codri roiuri de popoare
Şi-n acest vuiet, în astă turbare
A vechiului pămînt ... cînd zeii mor,
Cînd evu *-apune cu a lui gîndiri,
Cînd se-nroşeşte cerul de-nserare,
Cînd ziua unui ev cedează nopţii,
Cînd timpul nevăzut e în cutremur,
Cînd am pierdut ideea-eternităţii,
Eu singur stau s-o reprezint aici.
69r Şi cine-ar şi putea? Cine se simte
Destul Titan şi îndestul asemeni
Ca să resimtă-n inima sa proprie
Acele lungi vibrări sfîşietoare,
Acele doruri făr' de margini
Ce sub o minte bat, cari oglindă
În sine lumea într-un fel ciudat,
Istoria în toată măreţia
Şi în tot fatalismul său?
Lumea îmi vede purpura şi mantia *
Ea vede scena veselă, uşoară,
Ea aude glasuri ale lui ***,
Dar cînd sînt singur cu-al meu suflet numai...
E fericit pămîntul, nu-nsă eu,
Nu ştie că sufletu-mi este o legendă,
Legenda gloriei astei veche Rome
Ce s-a sfîrşi ca orişicare glorie,
Ca orşicare din legende : trist.
O, împăraţi ai Iudeei, regi d-Egipet
Voi, regi ai Asiei cari vă numeaţi
Asemenea cu unul Dumnezeu —
Şi tu, ce-ai fost mărire întrupată,
Cărui * zidirile babilone-asire,
Pustii murinde, morminte uriaşe
Se grămădeau n-a ta gîndire gravă
Cu infinitul tot al vremei lor,
Tu, Alexandre ! Spuneţi voi cu toţii...

8
2260

[ÎMPĂRATUL]

134r Titan bătrîn ce, îmbrăcat cu popoli,
Din cînd în cînd îţi mişti mantaua,
Încît la vale curg, c-a togei creţi,
Popoarele...

9
2260

[ÎMPĂRATUL]

134r O inimă !
Fii fier, fii piatră, numai sînge nu.

26. *după* îşi *şters*

10

2260

[ÎMPĂRATUL]

Ca o poveste să-mi aud viața, 135r
Ca pe un mit eu să mă văd pe mine :
„A fost odată-n lume-un Împărat
Și a făcut așa ș-așa, ș-apoi...
Apoi va fi murit..." Astfel s-aud
Repovestit ca de-o străină gură
Viața ăstui biet, sărman Cezar,
Dar nu — în mine bate-inima lumei
Și tot ce simte ea și eu simțesc.
Ah, despre asta nimenea nu spune
Și asta-i diferența-ntre viață
Și poveste.
De-astă mizerie tristă, solitară,
De acel pumn de sînge închegat,
Unde-împăratul este cerșitor,
De acea carne sfîșiată care
Etern dorește și nemărginit,
De-aceea nimeni, nimeni nu vorbește.
Ei nici văd fața, ei văd sfinxul rece,
Ei văd icoana — înțelesul nu.

11

2259

[ÎMPĂRATUL]

De v-ați întinde [umbra] moartă, albă, 261r
Din ale voastre-uriešești sicrie
Ce am vedea că a rămas în ea,
În ea ce se-ntindea după pămînt?
Nimic.
Titani, sărmani titani de cari
Se spune c-au fost prăvăliți din cer,
De ce-au căzut ei oare?... Pentru că
Fără de margini li-era aspirarea,
Fără de margini era inima lor;
Ș-astă bucat' de sînge închegat...
Inima asta ... unde-ncap atîtea
Te miri ades că nu s-a rupt de mult
Și nu se rupe... Și, cu toate că
Istoria toată o învață pe ea
Cît e de vană, ce deșerte sînt
Orice-aspirări ... tot[uși] nu vrea să creadă...
Ș-astfel venim din sînu-eternității,
Un secol după altul tot aceiași,
Plină de-aceeași lung-durere-avară.
Speriind lumea-o facem să atîrne
De tresăririle inimei noastre.
Mi-aduc aminte de un cîntec vechi
Ce-o biată fată îl cînta-n Ispania...

12
2285

163r *(pe Aventin)*

TEUTOBA *

Roma ! Roma !

[UN ROMAN]

Ce cugeţi tu, barbare ?

T[EUTOBA] *

Roma ! Roma !

[ROMANUL]

Ce ai zis ?

T[EUTOBA] *

Roma — şi nimic !

BOGDAN-DRAGOȘ 5r

2275

PERSOANE[LE]

DRAGUL voievod de țară în Maramureș [1]	TOADER LUPĂȘTEANU boier pe valea Bistriței
SAS văru-său	BOGDANA soția lui Sas
BOGDAN fiul lui Dragul	CRĂCIUNA soția lui [Toader Lupășteanu]
voievozi de neamuri [2]: BALCU, DRAGU, DRAGOMIR, ȘTEFAN	ANNA fiica lor PEPELEA STROLEA scutier [3] la Toader Lupășteanu
ROMAN BODEI hatmanul lui Dragu	DRAGOMIR burgrav al cetății Dîmboviței, solul lui Alexandru Bassarab
PAHOMIE arhiereu de Rădăuți	UN CRAINIC
URICARIUL	

ACTUL I 6r

CORNUL [4] LUI DECEBAL

(Sală gotică în cetatea Arieșului. În stînga în prosceniu tronul, în dreapta jețuri, dispuse în semicerc)

SCENA I

SAS
(intră)

Așadar azi e ziua cînd și-a citi diata [5].
De zece luni [6] veninul mereu îi curge-n vine,
Dar, tare în oțele, de zece luni trăiește...
Încet se uscă-asemeni vînjosului stejar [7]

1. *inițial* voievod Maramureșului 2. *inițial* fiii lui Sas 3. *deasupra lui* slugă *șters* 4. *după* Scena [I] *șters* 5. *inițial* Astăzi dar [își va citi diata] *apoi* Așadar astăzi, astăzi își va citi diata 6. *după* veninu[l] *șters* 7. *inițial* bătrînilor stejari

Pe care-l roade cariul... dar cariul lucră-ncet,
El trebui să pătrundă în orice-ncheietură,
În dreapta și în stînga, în inimă,-n rărunchi,
Pîn' ce-n sfirșit... *(face mișcarea căderii)*
Sfîrșitul prea mult, prea mult îmi ține.
Nu-i vorba, ani de zile lucrez ca un paingăn
Și pînza mea [8] ajunge la craiul și la papa,
De n-a muri degrabă [9] tot trebuie să cadă...
La [10] Roma-n cartea neagră trecut e al său nume
Ca dușman și protivnic al legii apusene:
Se [11] știe că el singur mulțimea oarb-o ține
7r În turma legii grece celei răsăritene.
Și Ludovic, pe care a[stă]zi toată popimea
De lege apuseană îl trece pintre sfinți,
Acest sfînt îl urăște, căci tare în cerbice
E Dragul ... dar mai tare socot că voi fi eu.
6v Cetatea [12] geme toată de oameni de ai mei,
Al lui nu e nimica, nici haina de pe dînsul [13],
El [14] este ca bogatul încunjurat de-avere,
În juru-i stau podoabe și visuri și mîncări,
Dar n-are [15] nici picioare, nici mîni să le întindă
Să ia ce-i dinainte-i... Astfel, pentr-orice caz,
Am [16] prefăcut eu casa lui proprie [17]-n capcană.
Dac-ar muri odată ... ca să pot pune mîna [18]
Pe [19] Bogdan Dragoș pentru că n-am nici un cuvînt
Să-l pun acum sub pază [20]. Sînt Domn azi, [așa] dară
Nu-mi zice încă pe nume ... cu-a lui iscălitură
Sînt Domn.

7r

BOGDANA

(intră)

Azi dar, jupîne [21]... astăzi...

SAS

(răsărind)

Nu-mi mai aduce-aminte.
Cînd eu te văd, Bogdano, îmi pai o vrăjitoare
Ce-ncheagă apa-n sînge și soarele-l albește
Precum s-ar pune brumă pe discul lui de aur,
Precum albește geamul cînd suflă în fereastră...
De zece luni acuma își tîrîie viața,
De zece luni acuma cu tine sînt părtaș
L-această fărdelege ce nici nu trebuia
Ca netedă cărarea să-mi fie...

BOGDANA

Una-i una,
Dar două sînt mai multe. Ascultă-mă! Ce-mi pasă
De craiul și de papa? Chiar astăzi meargă Dragul
8r La Ludovic să-i spuie din [22] fir în păr cum toate
Sînt neadevărate cîte se spun de dînsul.
Azi Ludovic desigur că l-ar cuprinde-n brațe
Ș-alăturea l-ar pune pe tronul lui crăiesc ...
Dragul e drept, jupîne [23], și de-asta îmi e frică:
Cînd Dragul spune-o vorbă oricine îl va crede,

8. *inițial* Painjinișu-ajunge 9. *după* acuma *șters* 10. *modificat din* În 11. *după* Că sing[ur] *șters* 12. *acest sfîrșit de replică (v. 20—31) este scris pe* **6v** *cu semnul* F *de trimitere la locul de inserție* 13. *inițial* decît haina pe dînsul 14. *după* Căci n-are mîni *șters* 15. *supraintercalat* 16. *după* I-am pregătit *șters* 17. *după* toată *șters* 18. *inițial* să pun mîna pe fiul 19. *după* Pe fiul său *șters* 20. *inițial* Să-i fac acuma ceva 21. *cu creion negru deasupra lui* stăpîne *șters* 22. *după* tot *șters* 23. *cu creion negru deasupra lui* bărbate *șters*

Căci este-n a lui vorbă acea mîndrie rece
Ce sparge țesătura minciunii [24]. Pe cînd tu, dragul meu,
Verși picături de vorbă la craiul și la papa
În [25] cupa lui de aur eu picuram venin.
Eu cred că e mai sigur. Căci papa te iubește,
Dar este om și moare. Și Ludovic asemeni :
Te are la *** el ... dar este om și moare.
În toată lumea asta cătat-am un prieten.
Prieten al iubirii ș-a patimelor mele [26]
Și n-am găsit niciunul mai sigur decît moartea ...
Moartea, iubite, moartea [27] nu moare niciodată ...

SAS

Și viața niciodată nu moare. Cade tatăl [28],
Trăiește însă fiul ...

BOGDANA

Găsii și pentru fiul,
Cătînd, și chip și formă să-l pun frumos alături
Cu Dragu voievod.

SAS 9r

Dar, Bogdano, mă-nspăimînți
O nouă-nveninare ?

BOGDANA

Ce-ți pasă ție ? Oare
Nu am și eu un suflet cuvîntător [29] ? A mea e
Și fapta, dar și vina ... Bărbate, nu gîndi
La toate astea ... Dragă ! mai bine te gîndește
Cum m-ai văzut odată ...

SAS

Taci, taci, o, nu mai spune !

BOGDANA

Eram o copiliță frumoasă ca și ziua,
Și mai frumoasă încă, de zi fiind ascunsă,
Copil de vrăjitoare cu ochii mari, sălbateci,
Cu inima aprinsă de sete de viață ...
Și [30] pentru mine, scumpe, citi-n oglindă muma
Păcatul tău cel negru ... ca barba ta cea neagră...
Erai la față galben [31] ... mai galben decît morții...
Ai fost călcat în urme de mîță stearpă ... 10r

SAS

Lasă.

BOGDANA

M-ai fost văzut pe mine și m-ai iubit.

SAS

Bogdano !

BOGDANA

Mai crezi c-a nostră soarte va merge două căi ?
Trăit-am împreună ș-astfel o să murim,
Pașii ce tu în viață făcutu-i-ai spre mine
Rămas-au slove roșii în cartea vieții tale ;
Nedezlipită-acuma rămîn de-a ta ființă
A mele rădăcine viața ți-o-mpresoară

24. *după* și cea mai *șters* 25. *după* Eu *șters* 26. *vers intercalat ulterior cu creion negru* 27. *cu creion negru deasupra lui* Doamne *șters* 28. *deasupra lui* Dragul *șters* 29. *inițial* răspunzător 30. *după* Atuncea a mea mumă uitatu-s-a-n oglindă / Și-a spus : Tu *șters* 31. *inițial* Galben erai la față

Cum vîscul rădăcina [32] ș-o pune în stejar ...
De te iubesc, jupîne [33], ce-ți pasă ție oare?
Și nu mă las eu oare de tine-a fi iubită [34]?
Nu-i semn destul acesta ... cînd eu ... cînd eu sînt Doamnă?
10v Nu vezi tu, Sas ... că-n urmă ... mie îmi e totuna:
Voi să te-nalț pe tine, *eu* stau destul de sus.
Pe tine ... pe copilul meu [35] ... [pe] copilul *nostru*,
Al nostru, Sas ... Născut e din valuri de iubire,
Iubire-așa de cruntă cum n-a mai fost în lume,
Acest copil ce drag mi-i ca ochii cei [36] din cap.
Nu e Satan cu Dumnezeu [37] asemeni.

11r SAS

O! picură-mi în suflet, femeie vrăjitoare,
Veninul vorbei tale ucizător de dulce.

BOGDANA

Ucizător de dulce! O vere [38], te iubesc,
Căci sufletul din tine e mare ca ș-al meu.
Au crezi tu cumcă lumea-i făcută pentru bine?
Ne-o spun-aceasta popii și cărțile lor vechi:
De mii de ani ne sună povestea în urechi;
Nu vezi [tu] ce răsplată virtutea are-n lume:
Un giulgi și patru scînduri. Pentru [39] așa comoară
Treci însetat pe lîngă a vieții vii izvoare.
Atuncea se-nțelege că preoții au drept:
Deșertăciuni sînt toate cînd moartea ți-i în piept
Dar ici ... în picătura de vreme-n care sîntem,
Brațul și isteția au oarecare preț
Și ce preț pot să aibă decît să te faci mare ...
Vezi tu ... în scrinul negru de-acolo e-o coroană ...
Pietrele scumpe-n dorul luminii se topesc,
Ea arde-n întuneric lumina căutînd
Și totuși șade-ascunsă în scrin [40]... în gînd ... în suflet ...
11v Și mai la urmă ce voi? Îți cer vo fărdelege?
Mergi numa înainte. *Eu* samăn, tu culege [41].
12r Nu sînt a lui supusă ... Sînt o femeie numai
Ce n-are judecată.
Eu singură voi duce tot greul fărdelegei,
Închide numai ochii, mă lasă să lucrez,
Culege numai roada din osteneala mea.
L-înveninăm pe dînsul, voi stinge și pe fiul,
Căci astăzi simt în sînu-mi un împărat că mișcă [42].

SAS

Bogdano!

32. *după* își *șters* 33. *cu creion negru deasupra lui* stăpîne *șters* 34. *urmează, anulat cu creionul,*

Mi-ai spus: „Bogdano, gura ta dă-mi-o"
[Și] nu ți-am dat-o?

după care se continuă, tot cu creionul, replica lui Sas, pe **10r**, v. *88, și cea a Bogdanei pe* **10v** *(v. 89—95), al cărei ultim vers, obscur, cerea poate o urmare* 35. *urmează* Ștef[an] ... deci știi *șters* 36. *versul poartă urmele unei încercări de remaniere nefinisate, inițial* Acest copil drag ca ochii din cap va fi 37. *deasupra lui* Dum[nezeu] *și* asemene *șterse* 38. *cu creion negru deasupra lui* Bărbate *șters* 39. *după* Treci *șters* 40. *după* gînd *șters; aceste ultime patru versuri sînt barate pe marginea din stînga vertical cu creion roșu* 41. *aceste două versuri de pe pag.* **11v** *sînt variantă la* **12r**:

Ș-apoi ce cer eu oare? Cer vreo fărădelege?
Nu *tu* înveninat-ai pe Domnul tău, ci *eu*;

Într-o a treia fază poetul rescrie deasupra primei redactări pe cea de a doua, dar renunță după Și mai la urmă ce voi? Îți cer 42. *ultimele trei versuri barate pe marginea din stînga, vertical cu creion roșu, același cu care e întărit* că *din* că mișcă

BOGDANA

O, Bogdana te face fericit!
Și cînd va spune-odată cu mica lui guriță,
Ți-a spune tată ție și mie mamă! Doamne
Și tu-i vedea într-însul al tău urmaș pe tron ...
Și îl vom crește bine, va fi frumos ca ziua
Căci sînt o vrăjitoare și mi-oi iubi copilul ...
Nu cu cuvinte blînde și sîn fără de lapte ...
Cu sîngele din pieptu-mi îmi voi hrăni copilul
Și drag mi-a fi ca ochii din cap ...

SAS 13r

Bogdană, scumpo,
Femeie ce c-un singur cuvînt mă faci un demon.
Bogdano, te iubesc!

BOGDANA

Dar ce negru ți-e părul ...
Întinerești, iubite[43] ... Copil vei fi odată,
Copilă voi fi însămi cînd voi fi și eu mumă.

SCENA II

(S-aude glas de trîmbițe. Boierii de sfat și de taină intră, se-nchină înaintea lui SAS și se așează pe scaunele în semicerc[44]).

UN CRAINIC

M[ăria] Sa!

(toți se dau în lături)

(Intră Dragul Voievod galbin[45] la față, cu pași nesiguri, rezimat de umărul[46] fiu-său Bogdan. Se așază în scaun. Scoate din sîn o cheie și i-o dă lui Bogdan, acesta deschide un scrin de fier, scoate coroana, îngenunche înainte-i, Dragul i-o pune-n cap.)

DRAGU[L]

Ușor trecea odată Domniei Noastre vremea,
Pe-a bucuriei pasuri ne număram noi anii,
De zece luni acuma, de cînd, cuprinși de-o vrajă, 14r
Noi numărăm cu spaimă ce-ncet a noastre zile
Se strecur, de ne pare din ele-oricare-un an.
Și gura-Ne-ncrețită uită demult ce-i rîsul
Și ochiul Nostru nu e în stare să plătească[47]
Priviri de mulțumire celor ce ne iubesc;
În cap ei ne fugiră, uscîndu-se de vii,
Necredincioși luminei, nopții necredincioși:
În loc de-a[48] vedea ziua făpturile naturii
Ei noaptea văd aievea[49] ce visele durează.
Boieri! Coroana Noastră ne-apasă ca un munte
Și grea Ne e hlamida și trupul de pe Noi[50]
Încît[51] deopotrivă Domnia Mea e gata
Să zvîrle pe-amîndouă, fugind din zarea vieții,
Asemeni cu sirepul sălbatec ce-și azvîrle
Și[52] șeaua și presunul, pierind[53] în zarea zilei.
Un singur colț de viață Ne-a mai rămas în suflet:
Iubirea neclintită pentru moșia Noastră,
Pentru Bogdan cel Tînăr, iubitul Nostru fiu ...
Rog ceriul să-nmulțească hotarnicele clipe,

43. *inițial* Întinerești sub gură-mi 44. *urmează* Intră *șters* 45. *după* și *șters* 46. *după* fiu-său *șters; de la* Scoate din sin *rîndurile în proză sînt intercalate* 47. *inițial* Și ochiul nostru nu e în stare ca să nască 48. *după* să va[dă] *șters* 49. *deasupra lui* aceea *șters* 50. de pe noi *deasupra lui* amîndoi *șters* 51. *după* Și *șters* 52. *după* Din spate șeaua *șters* 53. *deasupra lui* fugind *șters*

S-urnesc pe ai lui umeri Domnia ce o port.
15r Dar vai [54], abia viața-i se desprimăvărează,
E crudă încă mintea și oasele-ncă crude
Și nedeprins cu asprul și strîmtul țării scaun;
Coroana e în stare ca să-i sclintească gîtul
Și schiptrul brațul fraged. Gînditu-Ne-am atunce
Ca, de va fi ca Domnul din ceruri să Ne ieie,
Noi să lăsăm copilul pîn-ce va crește mare,
S-acoperim cu negru postav scaunul Nostru,
Coroana Noastră scumpă s-o încuiem în scrin
Și să dăm mînii sale o altă jucărie
Decît al țării schiptru.
Voim ca de [Ne-] om stinge, să-ntindem mîna moartă
Să ținem cîrmuirea chiar în sicriu fiind,
Iar cel ce mîna Noastră în locu-Mi va purta-o
Precum poartă un dascăl mîna unui copil
Să fie vărul Nostru, Sas ... unde-a pune mîna
Să știți c-am pus-o Însumi și să urmați întocmai.

ROMAN
(aparte)

Îmi văd visul cu ochii ... Urît vis [55]!

VODĂ

Uricare!
16r Citește-acum hrisovul prin care-l orîndim [56].

URICARUL
(citind)

Cu mila lui Dumnezeu Io Dragul Vvd, Domn stăpînitor a toată țara Maramureșului, Despot cetății Arieșului, Graf [57] al Țării secuiești, facem știre prin această carte a Noastră, cui se cuvine și tuturor cîți vor vedea-o sau vor auzi citindu-se, că, la vreme de slăbiciune fiind, Ne-am socotit moșia și casa, de față fiind credincioși [58] boierii Noștri și fiul Domniei Mele, Bogdan Dragoș Voievoda. Statornicit-am pîn' la vrîsta legiuită a iubitului Nostru fiu să [59] fie epitrop moșiei Dumnealui [60] credincios boiarul nostru Sas din Bistra. Privi-se-vor cărțile sale ca ieșite de sub a Noastră mînă și întărite de-a Noastră credință. Satele Salagiu, Artunți, Inbereche, Ținovi, Baluănctii și Bistra, cu toate pămînturile cîte curg asupra apusului a acestor sate, dărui-mu-le mănăstirii Noastre închinate Sf. arhanghel și arhistrateg Mihail și să i se deie sf. mănăstiri și înscrisele vechi pe cumpărătura Părintelui Nostru,
17r cum și țidulele hotarălor de alegerea acestor părți, ca de astăzi înainte || și în veci să aibă mănăstirea din neam în neam a stăpîni aceste părți cu bună pace și nesupărată despre nimene în țară, din tot locul și cu tot venitul. Drept aceea iată de la Domnia Mea prin aceasta dăm și întărim vecinica stăpînire a acelor moșii. Și, spre întărirea celor de mai sus, aducem credința Noastră și a fiului Nostru Bogdan Dragoș Voievoda și a credincios boiarului Nostru Sas de pe Bistra și ai tuturor celorlalți boieri ai Domniei Mele. Dat în domnescul Nostru scaun al Arieșului la anul de la zidirea lumii 6865 aprilie în 3, iar de la Cristos [61] una mie trei sute șasezeci și cinci, care spre întocmai urmare și lucrare se întărește și cu a Noastră domnească iscălitură și pecete. S-au scris de mine Toader Ghimpiș, diac de sfat în cetatea Arieșului la anii de la Cristos 1365, aprilie în 3.

ROMAN BODEI

Preînălțate Doamne, nu fie cu bănat,
Dar grabnică îmi pare această hotărîre.
Au pentru așa lucru nu trebui Direptatea
Să se adune toată aicea în cetate?
18r Zic că înțelepciunea v-a insuflat voința

54. *după* abia *șters* 55. *inițial* Iată de ce mă temeam *apoi* Oh! iată frica 56. *inițial* prin care-orînduiesc
57. *deasupra lui* și al secuimei Comes *șters* 58. *după* boierii noștri *șters* 59. *după* epitrop *șters* 60. *supraintercalaț*
61. *deasupra lui* naşterea mîntuitorului *șters*

Și bine e copilul să nu poarte o cîrmă
Ce nu-i încă în stare cu dreapta încă crudă [62],
Dar tot socot cu mintea așa-n prostia mea [63]
Că trebuia norodul, boierii, ostășimea
Să giuruie credință copilului Bogdan.
Prea șubrede sînt, Doamne, tocmelele în țară.
De, eu cam cîrtesc cu vorba, cioplit cam din topor,
Căci n-au stătut nici craiul, nici papa *(se descopere)* [64].
(Pe amîndoi
Să-i ție Domnu-n lume ani mulți și fericiți)
Dar numai, vorba vine, nu m-au cioplit nici ei [65].
E vorba [66] despre mine ... eu caut [67] totdeuna
Nu al Măriei Tale folos, ci pre al meu,
Căci [mai] aproape-mi este cămașa decît haina ...
Eu zic numai, stăpîne, iertați-mi vorba proastă ...
Cis [68] de-ar fi spus diata aceea, ia aceea :
Roman Bodei să fie epitropul moșiei,
Adică [69], cum s-ár spune, să fi fost eu acela,
Eu aș fi spus : Stăpîne, deschide-ți bine ochii,
Nu-mi crede-așa orbește, ci pipăie-mă bine
Și vezi că sînt, ca alții, din carne și din oase, *19r*
Sînt om ... și e moșia și scaunul la mijloc,
Sînt om ... și șubred este copilul vostru încă,
Sînt numai om și omul la rele e plecat [70].
Adică ... vorba vine ... eu, eu sînt slab de fire ...
Eu nu vorbesc de alții, sînt alții mult mai buni,
Să-mi fireți cu iertare c-am spus și eu o vorbă.

SAS

Preaînălțate Doamne, de credeți cumcă Sas
Nu-i șerbul cel din urmă și făr-de nici o treabă
Dintre-ai Măriei Tale ... de credeți cumcă ochiu-i
Setos e de mărire, că n-a cunoscut bine
Supunerea că este a lui firească haină,
Rupeți diata asta ... Căci greutatea ei
Pe umărul meu cade și toat-a lui tărie
A fost pînă acuma credința ce stăpînul
O pune-n al meu suflet.

ROMAN

. . . . De ! n-ai ce-i face gurii
Făcîndu-ți tot sprîncene îți scoți odată ochii [71].

DRAGUL *20r*

Destul Bodei ... Puține sînt clipele vieții-mi,
Stau rău cu craiul Ludvic și și mai rău cu papa,
Nu-i vreme să se strîngă a țării Direptate,
Se poate ca chiar astăzi să fim în sînul morții ...
Și trebuie să fie un om care să-mpace
Stăpîni așa puternici precum e craiul Ludvic,
Și [72] fața noastră pare un obrazar de ceară :
De mi-aș închide ochii, un popă cam cu chef
E-n stare să mă-ngroape.
Boierii mei ! iertare vă cer acum la toți
De-am vorbit rău cu gîndul meu propriu despre voi,
De-am jinduit vrodată norocul a cuiva,
De n-am fost de a pururi o cumpăn-a dreptății,
De am greșit cu fapta, cu inima, cu gîndul

62. *inițial* Ce nu-i încă în stare cu cruda lui putere 63. *inițial* Dar totuși, Doamne, cred în prostia mea 64. (se descopere) *deasupra lui* să cioplească *șters* 65. *versurile 192—194 poartă urma unei redactări prea grăbite (verbe fără complinire, anacolut)* 66. E vorba *deasupra lui* Eu vorbesc *șters* 67. *după* cat *șters* 68. *deasupra lui* Dar *șters* 69. *după* Adică *șters* 70. *inițial* Sînt om și omu-n lume la rele e plecat 71. *inițial* Vulpea făcînd sprîncene și-a scos odată ochii 72 *modificat din* Căci

Iertați-mă cu toții, mă descărcați de vină
Și sarcina de rele făceți-mi-o ușoară,
Să pot trece mai liber prin vămile veciei.
(Boierii-i sărută mîna pe rînd; el îi sărută pe frunte.)

21r UNUL DIN BOIERI

M[ăria] Ta, uitate din partea noastră sînt :
De-ai fost nedrept cu gîndul, cu bine ai plătit.

ROMAN

Iertați-mi vorba, Doamne, eu sînt un vraci prea prost
Și nu știu ca să măsur a vieții clipe repezi,
Nici știu la ce sînt bune [73] mademuri, buruiene ...
(cu intenție) De-aș fi un vraci cu carte ce multe v-aș mai spune
Ce nimănui în minte nu-i vine din senin.

DRAGUL
(Plecîndu-se să-i sărute fruntea, încet)

Bodei, să vii pe-aicea, dar nu răspunde [-acuma],
Să nu ieie [ei] seama ... *(Tare)* D-acum, boieri, plecați.
(Sună toaca și clopotele. Dragul își scoate [74] coroana, Bogdan o [75] închide, Toți își unesc (falten) *mînile spre rugăciune. În urmă iese toți, afară de* DRAGUL *și* BOGDAN)

[SCENA III]

DRAGUL, BOGDAN

DRAGUL
(privind la Bogdan, vorbește singur)

Să-mi ospătez vederea cu arătarea lui ...
Așa de tînăr încă, cu chip așa de dulce ...
Nemulțumit se pare el de diata noastră
22r Dar voi [76] ca nici să știe de ce așa făcui ...
O ochii mei, sărmanii luminători ai feței,
Se-ntind [77] încet spre dînsul ca mîna făr' de trup
Cu care al [78] meu suflet l-apucă de departe ;
Îl pipăi cu vederea, cu nălucirea minții ...
Ce trist !

BOGDAN
(apart)

Vorbește singur ... De cînd vorbește singur —
Mai multe luni de zile sînt de atunci la mijloc —
El nu mi-a spus un singur cuvînt bun ... *(tare)* Tată, tată,
Cu ce-am greșit eu oare naintea feții Tale
Că nu mai vrei un singur cuvînt bun ca să-mi dai ?

DRAGUL
(își întoarce fața și și-o acopere cu mantaua; cu fața-ntoarsă)

Deschide acea ușă ...

BOGDAN

Aceasta, Doamne ?

[DRAGUL]

Nu,
Drept colo în părete deschide acea ușă.

73. *deasupra lui* a codrului *șters* 74. *deasupra lui* pune *șters* 75. *după* El *șters* 76 *inițial* Dar eu voi apoi Eu voi 77. *după* Se-ntind *șters* 78. *după* el *lăsat neșters din inadvertență*

BOGD[AN]

Aici nu-i nici o ușă ... *(apart)* Vorbește într-aiurea
Părete gol e, Doamne, oricît cu mîna pipăi.

[DRAGUL]

Ia un cărbune-n mînă și fă o cruce mare [79] *23r*
Acolo în părete, căci eu văd că-i o ușă.
Hai fă !

BOGDAN
(face o cruce)

Să-i fac pe voie !

[DRAGUL]

Spune-mi, e multă oaste-n curte?

BOGDAN

Dar geme curtea toată de oamenii lui Sas
Spre cinstea ta adus-au atîția oameni tineri,
Oșteni în floarea vrîstei, de ți-e mai mare dragul
Ca să privești la dînșii. Ce bun e vărul Sas !
Ce bună e Bogdana și plină de-ngrijire !

[DRAGUL]

Ascultă-mă, Bogdane, împlutu-ți-au Bogdana
Paharul tău cu apă și cupa ta cu vin?

BOGDAN

Ce-nsamnă întrebarea? Nu, Doamne.

[DRAGUL]

Nu? Nimica
Așa [80], o întrebare ca orișicare alta.

DRAGUL *24r*

Vezi tu acel părete pe care-ai scris o cruce?
Precum nu este ușă [81] acolo, tot asemeni
Nu este nici o ușă la inima mea ... Dragoș [82],
Vederea-ți mă scîrbește.

BOGDAN
(îngenunche)

Părinte, ce-am făcut?

DRAGUL

Ei [83], vina cea mai mare din lume-i că trăiești.
Mulți sînt ce astă vină în veci n-or să ți-o ierte ...
Căci tu le stai în cale ... De-ar fi să voi ceva
Ar fi să mergi în lume, departe, prea departe,
Să nu te vadă nimeni, să piei din ochii mei.

BOGDAN

O tată ! Dar eu [84] nu voi, nu pot ca să mă duc.
De m-ai urî, eu totuși lipit [85] de pașii tăi sînt
Și [86] al Măriei Tale sînt cel mai cu credință
Șerb. Care e pricina de mă urăști de-o vreme ?

79 *urmează* acolo *șters* 80. *inițial* E-așa 81. *supraintercalat* 82. *urmează un început de vers abandonat* De mult 83. *după* Nimic, *dar șters* 84. *supraintercalat* 85. *după* DRAGUL *șters, semn că inițial replica lui Bogdan trebuia să înceapă aici* 86. *după* Sî[nt] *șters*

DRAGUL

(încet)

De asta mi-e mai frică, c-o să rămîie-aicea,
25r Deci trebui cu de-a sila răpit ... Dar cine, cine,
Cui să mă-ncred? ... Și Roman Bodei prea mi-e nătîng,
E aspru, e pe față, nu are vicleșug,
Asemeni inși se-neacă de-a pururea la mal ...[87]

BOGDAN

(încet)

Vorbește iar cu sine ... se pare că vedenii
Din lumea cealaltă-l încunjură, și el[88]
Își dă de ele seamă ...

DR[AGUL]

Mergi [oare] tu, Bogdane,
Ades la vînătoare? ... Și singur sau cu alții?

BOGDAN

Pe cînd nu erai bolnav mergeam de-a pururi singur,
Adesea rătăci-am prin munții nalți ai Tisei
Pîn-unde a lor vîrfuri despart apele-n două,
De curge-apoi o parte spre noi, spre soare-apune,
Pe cînd o altă parte se varsă-n răsărit.
Spre răsărit adesea îmblat-am[89] zile-ntregi
Urmînd cărarea[90] ceea ce și-au făcut pîraie
Și am bătut[91] cu ele prin codrii vechi și vecinici,
Cărarea-abia îmblată[92].
26r Adesea cu Siretul, cu Bistrița adesea
Eu m-am tot dus la vale pe-o luntre[93] ușurică
Alăturea cu mine avînd o plasă, arcul ...[94]
Găsii[95] acolo oameni vorbind aceeași limbă
Ca și ai noștri. — Aflat-am și munți cu piscuri nalte.
Așa fel, de pe unul căruia-i zic Ceahlăul
În zile după ploaie[96] cuprinzi cu[97] ochii lumea
Daca-i rotești ... Acolo privești din[98] miezul nopții
Un rîu puternic *** curgînd spre miazăzi[99]
Care apoi, departe, se varsă-n Marea Neagră[100]
La gura lui, departe, pierdută-n zarea zilei,
Vezi o cetate mîndră ce-i zic Cetatea Albă,
Iar despre soare-apune vezi iar un rîu puternic
Pe șapte guri se zice vărsîndu-se în mare.
E Dunărea, aproape de gurile-i[101] Chilia,
Între-astea două rîuri și între munții negri
Privești o țară-ntreagă de codri și de dealuri:
Din[102] văi cu rîuri line, din codri fără capăt
Vezi turme fără număr în zare răsărind
Și buciumele sună duios și[-i] cînt de fluier;
Sălbateci zboară caii mai iuți decît chiar vîntul
27r Și cînii urlă jalnic[103] ... Ciobanii cei călări
Străbat ca și săgeata cîmpiile întinse ...
Se zice cumcă țara se ține într-un chip
Tot de crăia noastră și tot de craiul Ludvig,
Dar eu băgai de seamă că nu-i a nimărui.
Averi atît de multe de nu le mai știi sama[104]

87. *inițial* Asemeni oameni însă se-neacă chiar la mal ... 88. *inițial* Din vremea viitoare-l încunjură, și el 89. *după* am [îmblat] *șters* 90. *după* cărarea *șters* 91. *deasupra lui* aflat *șters* 92. *urmează* spre *șters și înlocuit prin punct* 93. *după* plu[tă] *șters* 94. *inițial* Alăturea cu mine neavînd decît doar arcul 95. *după* Găsit [-am] *șters* 96. *după* văd * *șters* 97. *după* cuprinzi *șters* 98. *deasupra lui* spre *șters* 99. *inițial* Un rîu puternic, mare curgînd [spre miază-zi] 100. *inițial* Marea Mare 101. *inițial* de gura ei 102. *deasupra lui* Prin *șters* 103. *după* dulce * *șters* 104. nu le *supraintercalat,* sama *modificat din* samă

Sînt astfel răspîndite pe brazde roditoare,
Dar vai, peste pămîntul pe care cerul darnic [105]
Cu rod și cu de toate cu [106] -asupra de măsură
L-au înzestrat, tot omul nu-i de nimica sigur
De astăzi pînă mîne. Tatarii duc [107] adesea
Pe [108] șesurile mîndre prădalnicul lor roi
Și [109] cine nu vrea doară [110] acela nu se leagă
De-acea frumoasă țară. Adesea [111] pe Ceahlău
Făcîndu-mi [112] ochii roată, am zis ce bine-ar fi
O mînă să cuprindă atît cît vezi cu ochii
Și nu [113] mai mult ... întinsă ar fi domnia totuși,
Sînt ici și colo-n țară boieri și capi de neamuri,
În Vrancea și în Codrii Tigheci, în Cîmpulung,
Cetatea Albă are șoltuz cu multă oaste,
Bîrladul stăpînește olate și pășuni,
Suceava are ziduri de poți îmbla calare 28r
Pe ele. [Și] în tîrgul Siretului iar este
Un episcop puternic de lege apuseană
Dar toți ei [114] se aseamăn cu vergile-unei mături
Ce coadă n-au, legate nu sînt, nu poți să mături
Cu ea dușmanii țării, prădalnicele neamuri:
Nu sar toți pentru unul și unul pentru toți.
Și roiurile-s bune, prisaca înflorită,
Dar ce folos cînd toate nu au un prisăcar?

DRAGUL

Bogdane, iată cheia ... din scrin adu-mi coroana
Și-un văl înuntru, un negru văl, tu scoate-l ...
(Bogdan face tot ce i se spune)
Acuma vino-ncoace. *(el își pune coroană)*
Șezi în genunchi-nainte-mi.
(Dragul îl acoperă cu vălul din [115] creștet, de nu vede nimic)
Bogdane! Dar acuma mai ieși tu la vînat?

B[OGDAN]

Da, preanălțate Doamne, ci niciodată singur,
Că vărul Sas îmi spuse că unui fiu de Domn
Nu i se cade astfel să meargă singur numai,
Deci el îmi dă cu mine pagi și copii de casă,
Tot dintr-ai lui. 29r

[DRAGUL]

Ascultă, e drept că nu se cade
Și mai puțin se cade [116] ca oamenii altuia ...
Deci totuși e mai bine să mergi tu numai singur.
(El își ia coroana din cap, o pune deasupra capului fiului său și face semnul binecuvîntării)
(încet) Tu ce ne-ai dat ființă [117] din apele spumii *,
Stăpîne fără margini al marginelor lumii,
Noi laude ți-aducem Ție, Părinte Unic:
Umbrește [118] dar cu milă asupra acestuia,
Ascultă-mi a mea rugă, ascultă-mi, Doamne, plînsul
Și apără-l, păzește-l și-l mîntuie pre dînsul [119].

105. *deasupra lui* dărnicie *șters* 106. *după* l-a-ndes[tulat] *apoi* înzest[rat] *șterse* 107. *deasupra lui* curg *șters* 108. *după* În roiuri *șters* 109. *șters dar restituit deasupra* 110. *deasupra lui* numai *șters* 111. *modificat din* Adeseaori 112. *după* Mi-am [zis] *apoi* Am zis *apoi* Mi-am zis ... *apoi* Ro[ată] *șterse* 113. *după* numai *șters* 114. *inițial* Par toți *apoi* toți sînt 115. *după* întreg *șters* 116. Și mai puțin *deasupra lui* Dar nu se cade *șters* 117. *deasupra lui* viață *șters* 118. *după* Coboară *șters* 119. *inițial, scris cu două rînduri mai sus, acest vers arăta astfel* L-apără-l păzește, îl mînt[uie]

BOGDAN
(încet)
Vorbește iar cu mine.

DRAGUL
(încet)
N-o să-l mai văd nicicînd.
28v Tu ce[120] încarci văzduhul și nourii cu grindeni,
O, fă-l ca să străbată puternic pretutindeni,
În mîna Ta-l pun, Doamne, frumos și tînăr, iată-l,
Ca la orfani [tu, Doamne] fii pavăză, fii Tatăl[121].
(își reașază coroana pe cap)
30r Acum, Bogdane dragă, te du și vină iarăși,
Dar la vînat vei merge fără acei tovarăși.
(Bogdan închide coroana și vrea să iasă)
Bogdane, vino-ncoace !*(îl îmbrățoșază cu patimă)*

[BOGDAN]
O tată-ți mulțumesc.

[DRAGUL]
Știi tu, eu nu sînt bolnav, eu num-așa tînjesc,
Dar azi, chiar azi de pildă, de[122] tot bine mă simt
(se-neacă) E drept că ... cîteodată mi-i sufletul cam strimt[123]
Dar nu ... nu e nimica, am să fiu sănătos.
De grija mea[124], copile, tu poți să fii voios,
Eu n-am nimic ... Chiar astăzi de-ai merge la vînat
Să știi cumcă din parte-mi nu e nici un bănat,
Numai, la orice-ai face, te rog îndeosebi
Ca pe un vechi prieten pe Roman să-l întrebi.
(îl îmbrățoșază și-l sărută pe frunte)
Mergi, mergi acum cu bine ...
(apart) N-o să-l mai văz de-acuma[125].

[BOGDAN]
Cu sănătate, tată[126] ! *(iese)*

[DRAGUL]
Să nu mă simtă numa.
Mi-e frig, mi-e frig de moarte, ca și atuncea, iarna,
Pe cînd cu craiul Ludvig împresurarăm Varna,
31r Și eu, rănit de moarte și despoiat[127] de hoți,
Simțeam cum îmi îngheață în sîn rărunchii toți ...
Era un ger ... și lupii urlau flămînzi în cîmp,
Deasupra mea în aer auzeam într-un răstîmp
Cum cloncăneau în stoluri corbi negri, uli sălbateci,
Zăpadă, alt nimica pe cîmpii singurateci.
Simțeam cum mă întunec, îngheț ca într-o criptă[128] ...
Cu pieptul gol ... săgeata stătea încă [î]nfiptă[129].
30v Departe vedeam zidul împresuratei Varne,
Corbii roteau[130] deasupră-mi și îmi mușcau din carne[131].

120. *după care șters* 121. *aceste ultime patru versuri sînt scrise pe pag.* **28v**, *cu creion negru, și reprezintă varianta ulterioară la*

(urmează) Tu care peste lume *** călcînd * pe grindeni *
Fă-l tare, ca puterea, ca groaza-a unei ⟨de⟩ grindeni
Dă-i minte să priceapă
Isteț ca și văzduhul ce intră pretutindeni,
În mîna Ta-l pun, Doamne, frumos și tînăr, iată-l
Tu împlinește toate cîte-i dorește Tatăl.

122. *după* mă [simt bine] *șters* 123. *inițial* E drept că ... cîteodată nici nu * țiu pieptul 124. *inițial* De aceea tu 125 *inițial în mss. din inadvertență,* Ca pe-un prieten vechi pe Roman **Bodei** să-l mai întrebi ; *sfîrșitul versului următor inițial* Și nu o să-l mai văz 126. *poate aici trebuie situată replica răzleață de pe* **2254, 111r** : *(cu patimă)* Bogdane ! *(încet)* Aide, pleacă 127. *inițial* dezbrăcat 128. *inițial* cu răni deschise 129. *inițial* Cu pieptul gol, într-însul înfiptă-ncă săgeata 130. *după* zburau *șters* 131. *versurile 405—406 figurează pe pag.* **30v**, *prevăzute cu semnul* + *de intercalare în textul de pe* **31r**

Ca-n vis aud un tropot de cal, o umbră vine, 31r
În mîni îmi luă capul, s-așază lîngă mine,
Apoi murii în pace ...
Cînd m-am trezit din moarte, cînd [132] ochii-mi deschisei,
Văzui un om la capu-mi, veghind, Roman Bodei.

[SCENA IV]

ROMAN *(Intră pe ușa cu cruce)*, DRAGUL

ROM[AN]

N-aveți nimic pe suflet, preaînălțate Doamne,
Vro vină veche poate, uitată de demult,
Vrun gînd ascuns ce nime nu e menit să-l știe?
Sînt greu la cap, știți bine, și toți imi zic că-s prost,
Dar [133] ceea ce îmi intră în cap odată mie
Aceea nu mai scoate [nici] [134] mii de draci din el.

DRAGUL 32r

Ah! gîndurile-mi toate ce greu stau să s-adune [135]
Eu cîntăresc cuvinte ce am să pot a-ți spune;
Ia vino mai aproape: Roman, ce crezi tu oare? ...
O taci! Mă îngrozește s-aud și de la alții [136]
Aceea ce în suflet îmi doarme necurmat
De-i trecu lui prin minte ... lui, ce e drept și bun,
Desigur că atuncea în Sas e fapt-aproape [137] ...
Roman, m-auzi tu oare? ... Nu-i om să aib-o frică
Cum eu o am acuma ... Iubitul meu Bogdan ...
Roman, Roman, așa e că-i un frumos copil?
Spune-mi [138], o, spune-mi numai că e frumos, cuminte,
Dulce la port și vorbă, să văd că îl iubești ...
Au crezi tu vreodată că Sas ar fi în stare ...?
O, nu! Taci ... Ce de gînduri pin mintea mea mai trec!
Ți-o spun, dar numai ție, auzi tu?, nimăruia
Să n-o mai spui ... Veghează-l, veghează-l de aproape
Pe-acest copil pe care, în taină-ți spun, mai mult
Decît viață, suflet și Dumnezeu iubesc.
Aceasta este taina vieți-mi ș-a purtări-mi —
Roman Bodei, pricepi tu aceea ce iți spun?

ROMAN 33r

Ei? și ce-mi pasă mie ce vrei să-mi spui, moșnege
Care în loc de crieri ai pleavă-n cap ... și care
Nu ești de Domn cum nu sînt eu făcut spre a fi papă ...
De la copil luat-ai și pînea lui din gură ...
La cini ai azvîrlit-o ... Sas nu-i decît un cîne.

[DRAGUL]

Tu ești în lume singur căruia m-aș încrede
Și singur tu acela ce nu mă înțelegi ...

[ROMAN]

Nu te-nțeleg? Prea bine te înțeleg. Pe șes,
Pe drumul neted, mare, tot numai la lumină
Să se petreacă toate voiești în lumea asta.
Și tot astfel de neted tu i-ai făcut lui Sas

132. *deasupra lui* deschisei și *șters* 133. *după versul* Și prost cu gură mare *șters* 134. *în ms., din inadvertență*, din, *după* poate *șters* 135. *deasupra versului* Roman, ce greu sub fruntea-mi gîndirile s-adună *șters : poetul a mai încercat, tot deasupra, un alt vers* Ah! mințile mele nu vor să se adune *pe care, deși reprezintă ultima variantă, nu l-am putut adopta în text din cauza structurii metrice defectuoase* 136 *inițial* S-aud din [altă gură] 137. *inițial* în Sas e copt tot [planul ?] 138. *după* O *șters*

Și drumul spre coroană, spre inima din pieptul
Copilului.

[DRAGUL]

Aș ! nu știi[139] ...

[ROMAN]

Eu nu voi ști, desigur[140],
Tu știi tot, dară Roman e prost, nimic nu știe...
El știe numai cumcă de vei [pleca] tu astăzi
Nu-i aștepta mult singur dincolo-n ceea lume[141]
Căci Sas mult te iubește ... și va grăbi desigur
34r Dincolo să-ți trimită tovarăș ... pe-al tău fiu.

[DRAGUL]

Roman !

[ROMAN]

Ah ! tu... cu a ta minte[142], tu crezi că ești de Domn ?
În visuri tu trăit-ai, tu ai trăit ca-n somn
Ce bine e, așa e[143], frumos toate-a dispune
Ca țara s-aibă pace și turmele[144] pășune.
Gîndit-ai tu vrodată, stăpîne[145], -n anii tăi
Că lumea asta este făcută pentru răi ?
Omoară fericirea unui popor ... alungă
A veacurilor pace pe vreme îndelungă :
33v [Atunci] viteaz și mare te or numi[146] toți orbii,
Pe cînd pe-adevărații viteji îi mîncă corbii[147]
34r Vei fi erou... Pe scaun de simți cumcă te clatini[148]
Tu ia ochii mulțimei cu stranii nouă datini
Și din Apus adună sofiști[149] cu bărbi boite
Ca neamului să-i deie năravuri mai spoite,
S-arate cum moșnegii[150] îmbălsămiți ca mumii
Pot trece tineretul în scandelele lumii[151]...
Unul asupra altui ... pe oameni să-i întărți,
Celor vicleni dă milă, onori la cei deșerți[152]
Ațîță-i astfel unul asupra celuilalt
Prin răutate mare vei sta cel mai înalt.
Mulțimea ? Amăgește-o cu-a vitelor foloase,
35r Învie, măgulește tu patemi dușmănoase.
Zavistia și ura botează-le virtuți,
Spre pradă și-nșelare tu mintea să le-ascuți
Și[153] zi viteaz la gîde, isteț [la] cel viclean
Din lupi îți fă o oaste, din vulpe căpitan[154],
Din poftele mulțimei fă-ți scară de mărire
Și te-or urma cu toții în vecinică orbire ;
C-o frază lingușește deșertăciunea lor :
Din roiuri risipite vei face un popor...
Fii dinainte sigur, la rele el urma-va,
Cu sînge și cenușă pămîntul presura-va...
Păzește-te de una : să te ferească ceriul
Ca-[n][155] ceasuri de uitare să le spui adevărul...
Tu, ce-ai făcut ? Cu milă și bun fuși în părere-ți[156]...

139. *inițial* Aș ! tu nu știi 140. *inițial* Se-nțelege, eu nu voi ști, desigur 141. *inițial* Tu nu-i aștepta mult singur dincolo-n acea lume 142. *în ms. urmează* mare, *hipermetric* 143. *inițial* Ce bine e, ce dulce-i 144. *deasupra lui* vitele *șters* 145. *în ms. șters ; cruciulița de deasupra indică poate restituirea* 146. *inițial* vor numi 147. *aceste ultime două versuri 466—467 sînt scrise pe* **33v,** *iar amplasarea lor în text e indicată prin semnul + pus după v. 466* 148. *inițial* Și ești erou ... Pe tronu-ți de simți cumcă te clatini 149. *deasupra lui* bătrîni *șters* 150. *deasupra lui* bătrînii *șters* 151. *inițial* Întrec și tineretul în scandelele lumii 152. *versurile 475—476 inițial*

În cumpănă tu ține un dușman prin cellalt
Și pe oricare-n parte să-l lauzi ~

153. *după* Numește *șters ; mai departe am suplinit* [la] *în loc de* pe *din ms., cerut de ștersul* Numește 154. *inițial* Din unii iți fă oaste, din cellalt căpitan 155. *inițial* Ca-ntr- 156. *inițial* Bun * ai fost tu în lume și vrednic în părere-ți

Ei, strana-n mănăstire e scaunul ce meriți[157]...
Ai îngrijit de oameni s-aibă pămînt și apă...
N-ai fost[158] de Domn în lume cum n-am fost eu de papă.

[SCENA V]

SAS 36r

Preaînălțate Doamne, venii să pun la cale
Urmările dietei ... [vrerea] Măriei Tale.

[DRAGUL]

O, ochii mei, sărmane ferești ale gîndirii,
Sînt prinși de flori de gheață, de pînzele pieirii;
Zadarnic îmi silesc eu natura răzvrătită,
Eu văd lumea întreagă așa, ca printr-o sită;
O umbră îmi par însumi și lumea umbră-mi pare
Și sînt străin într-însa ca visul ce năzare;
Mai mult ... chiar trupul propriu străin îmi pare mie,
Se pare că-n țărîna-i șed numai cu chirie[159]:
Stăpînu[160]-n orice clipă e gata să mă deie
Afară. Cine mi-este stăpînul?...
Îl simt, îl simt cum intră încet în stăpînire,
E nevăzut, e tainic, e moartea fără știre...

SAS

Preaînălțate[161] Doamne.

DRAGUL

Cu ce ochi mă privește!
De n-aș vedea nimica pe el eu îl văd totuși.
Ce[162] ascuțit dezgheață privirea-i pătimașă
Chiar bruma de pe ochii copilului din fașă! 37r
Sas, ai ureche bună ... auzi tu *bine, bine*?
(El își[163] aține urechea cu nerăbdare, ca și cînd ar auzi[164] ceva)

S[AS]

Aud prea bine, [Doamne]

[DRAGUL]

N-auzi cumva un corn?
(apart) Cum aș putea eu oare diata s-o răstorn[165]?
N-auzi nimic? Dar spune c-auzi.

[SAS]

Nimic n-aud.

[DRAGUL]

Grozav, grozav. El poate e prins de pe acuma
Și gîtul lui cel fraged sub sabie e pus.
(strigînd) Sas! mergi de cheamă[166]-ndată pe Roman de-unde-a fi.

SAS

Nu te-nțeleg,
Pe Roman? Ce vrei, Doamne, cu Roman, nu cumva
Ți se încurcă limba, vrei să spui altceva?
Or ți-ai luat de samă ... dar eu sînt[167] lîngă tine,
Lasă-l încolo, Doamne ... nu e așa mai bine?

157. *inițial* Chilia-n mănăstire e locul care-l meriți 158. *inițial* Tu n-ai fost 159. *inițial* Se pare că în lutu-i șed numai cu chirie 160. *modificat din* Stăpînul 161 *după* M. Ta *șters* 162. *după* Privirea *șters* 163. *după* ascultă *șters* 164. *după* ar voi s[ă audă] *șters* 165. *inițial* A, de-aș putea îndată diata s-o răstorn 166. *inițial* Sas, tu cheamă *sau, poate,* Sas, tr[imite] 167. eu sînt *deasupra lui* Sas *șters*

38r

DR[AGUL]

Vere! eu văd că ochii-ți s-a cufundat în cap...
Din zi în zi slăbești tu și eu vreau să te scap.
Eu îți spun: fugi de-aicea, căci pași-ți sînt nesiguri,
Ești galben ca și ceara și ochiu-ți arde-n friguri,
Tu plănuiești[168] o fărădelege ... eu îți spun:
Păzește-ți capul, vere, căci tu ... tu ești nebun.

S[AS]

De ce nu chemi pe Roman să-ți vie mai degrabă
Să presupunem, Doamne, că mintea mea e slabă[169],
Dar tu ești slab de oase, te ții-abia-n picioare...
O sarcină grozavă nu ți-i viața oare?
Simțești poate sfîrșitul...

[DRAGUL]

Dar tot n-auzi nimic?

[SAS]

Ce vrei s-auzi? Vrun basmu voiești poate să-ți zic?

[DRAGUL]

Da, da! Spune-mi un basmu, cel al nevestii tale ...
Frumos e basmul ... e-n pilda chiar a Măriei Tale.

[SAS]
(tresare)

El știe tot. Putere!

[DRAGUL]

Poți spune în ce vremuri
S-a petrecut povestea, dar fără ca să tremuri.
39r Ea se petrece-acuma. Căci vremea e pe dos,
Cum este și în basme. Ce-i sus coboară jos.
Cînd s-o vesti în lume că Sas e-n locu-mi Domn
Strămoșii mei, sărmanii, în vecinicul lor somn
Întoarce-s-or în groapă cu fața spre pămînt,
Speriați de toate celea ce-n vremea noastră sînt.
Nu-i așa vere dragă?...

[SAS]

O, Doamne, cum să port
Acest glas slab și rece, pe jumătate mort?
Mantaua-ți cade, Doamne, las' să te-nchei, să șadă[170],
Las' să te-nchei[171]...

[DRAGUL]

Coroana tu ai voi să-mi cadă.

[SAS]

O, Doamne, lasă vorba cu două înțelesuri,
Femeile-s deșerte și pline de eresuri,
Dar cine ține-n samă ce spun sau ce vor ele?
Mă lasă să desfășur minciunile acele[172].
Femeia, ca copiii, visează multe, zburdă
Să-ți[173] spun eu toată taina.

168. *deasupra lui* Gîndești *șters* 169. *inițial* E drept, mărite Doamne, că mintea [mea] e slabă 170. *inițial* La gît să te-nchei, mantaua cade 171. *urmează* la guler *șters* 172. *inițial* Las să-ți spun toate. toate minciunile acele 173. *după* Las' *șters*

[DRAGUL]

Urechea mea [e] surdă,
Răcnește numai tare ca lumea să audă, *40r*
Preaînălțate Doamne! De ce fruntea-ți asudă?
Ți-e frică, scumpe vere? De ce ți-e frică ție?

[SAS]

O, milostive Doamne, femeia-n nebunie...
Dar eu sînt cu credință, plecat îți sărut poala
(el îngenunche)
Tu vezi toate acestea cum le văpsește boala,
Iei altfel lucrul, Doamne, decum e [el]... Femeia [174]
Poate să spuie multe... Tu dă-mi diata ceea [175].

[DRAGUL]

Poftim.

[SAS]

S-ar fi putut să știu, stăpîne, că Bodei [176],
C-o singură a mînii trăsură de condei
A mînii acestia, putea să fie-n locu-mi!
Pe-un negru muc de pană să fie pus norocu-mi?
Acuma însă mucul puternic de condei
Prin mîna-mi de aramă va trece mai întîi
Și eu știu scrie, Doamne, știu slovele să-nnod
Frumos în nume mîndru în ... [Io,] Sas Voievod.
Pe mîna mea acuma e dat Bogdan ... e colo, *41r*
Nimica nu mai este al tău de-acum încolo.

[DRAGUL]

N-auzi nimic?...

[SAS]

Nu, n-aud *(încet)* Bogdan... c-un vîrf subțire...
Cu-acesta scap de dînsul întreaga omenire...
(s-aude glas de corn)

DRAGUL

A! în sfîrșit ... cum sună și cît de dulce sună!
(sperios) Nu-mi pare cumva numai, [și-]urechea [177] mea nebună
Ca din senin aude ce inima îmi cere [178]?
O! cine, cine-mi spune?... Auzi ceva, auzi vere?

SAS

Un corn ca orișicare ... răsună în pădure.

[DRAGUL]

E mîntuit... E cornul lui Decebal... Se-ndure
Părintele din ceruri și-l ducă pîn la capăt.
Cu steaua mea deodată de-acuma pot să scapăt
În noaptea asfințirii...

[SAS]

Vorbește într-aiurea,
Ce lucru mare cumcă de-un corn sună pădurea!

DRA[GUL] [179]

Diata dă-mi-o, [vere], s-o iscălesc în grabă [180], *42r*
Să-i pun pecete ... mîna acum de tot mi-i slabă.

174. *inițial* Iei lucrul altfel lucrul, Doamne, de cum e[ste] ... Nevasta 175. *după* asta *șters după înlocuirea lui* Nevasta *cu* Femeia 176. *inițial* A! S-ar fi putut să cred stăpîne, ca Bodei 177. *deasupra lui* și mintea *șters* 178. *inițial* ⟨Din⟩ ca din senin aude aceea ce dorește 179. *în colțul din stînga sus al paginii este scris cu aceeași cerneală* Edip, *subliniat* 180. *inițial* Să fim ⟨prieteni⟩ amici, vere ...

[SAS]

(o scoate cu spaimă)

Nu-i iscălită? Nu sînt peceți pe dînsa?... Iute[181]!

[DRAGUL]

Ce vrei tu, vere?... Noi nu știam ce iute
O să murim... Voit-am cînd viața mi se curmă
Să pun nume pe dînsa, suflarea cea din urmă,
Ceasornicul vieții-mi cînd va voi să steie,
Căci moartea toate-n lume cu bine le încheie...

[SAS]

Un pas ... un pas e încă ... coroana, tronul am.
(ia pana-n mînă)

[DRAGUL]

Citeț și bine scrisă... *(o rupe)*

[SAS]

Ei vere! ești infam[182].
(i-o aruncă la picioare. Iese.)

[SAS]

Ce? Ce? Văzut-am bine? Visez? A rupt-o-n față-mi!
O, suflete, te-naltă, o inimă, îngheață-mi.
43r Ce-ți[183] folosește ție să îmbli căi întoarse,
Ce-ți[184] folosește pînza de intrigi bine toarse?...
Ce nu mergi cale dreaptă?... Nu rumpi * cu braț de fier,
Nu faci ca ziua de-astăzi la toți [să] pară ieri?...
Și zece luni de trudă și ani întregi de chin
M-au folosit cu-atîta ... cu-atîta de puțin,
Pe cînd un vîrf de spadă, veninul, un pumnar
Mă scapă deodată de grijă, de amar...
Să mergem înainte cu fruntea descrețită,
Să tăiem tot în cale cu spada ascuțită...
Destul purtat-am masca. Sus inimă, jos mască[185]!
(s-aud rugăciunile la ieșirea sufletului)
Acela de acolo curînd o să sfîrșească.
(ascultă la ușă)
Ei, cîntă-mi[186], cîntă-mi, popo, mereu de ale tale:
Deșertăciunea lumii ș-a patimelor sale[187].
44r Colo în scrin, coroana ... să-i iau cheia din sin
Să văd cum mi-a sta mie... Cum stai închisă-n scrin
Vei fi văduvă astăzi de pletele-i cărunte[188],
Vei fi mireasă mine pe palida mea frunte[189].
(se duce-n odaie[190] la Vodă; Roman Bodei acopere tronul cu postav negru[191])

[SCENA VI]

(glasul lui PEPELEA *din sala de vèseli)*

Prindeți, neghiobi ce sînteți, păharele cu palma!
Sărute-și fiecare fetița și să cîntăm de-a valma:
Chiu[192]! ce Domnie-aleasă, ce prinți, ce[193] buni tovarăși!
Le deșertați cu toții ș-apoi le împlem iarăși!
(călugărul[194] murmură rugăciunea tare)

181. *inițial* nu-i iscălită? Nu e pecete pe dînsa ... Iute, iute 182. *inițial* Vere ești un infam 183. *în colțul din stînga sus al paginii, cu cerneală neagră,* Feindseligkeit, dușmănie, ostilitate, vrăjmășie 184. *după un început de vers abandonat* Să-ntinzi fire 185. *inițial* Deci purtat-am masca de miel ... Deci masca jos *apoi* jos uricioasa mască 186. *supraintercalat* 187. *inițial* Deșertăciunea lumii! patimele sale 188. *inițial* Vei fi văduvă, scumpo! de fruntea-i [cea] căruntă 189. *inițial* pe strălucita-mi frunte 190. *după* casă *șters* 191. *urmează* și iese *șters* 192. *deasupra lui* Oh! *șters* 193. *după* și *șters* 194. *după* Popa *șters*

ȘTEF[AN]

Ei, m-a bătut la table... Norocul! N-am ce-i face.
Mi-e frig... De două zile n-am avut somn, nici pace.
Mi-e frig[195]...

[ROMAN]

Iată mantaua lui Dragoș... o îmbracă.

[ȘTEFAN]

Așa e-n lume, unul pe altul se dezbracă, *45r*
Noi dezbrăcăm pe Dragul de bani și [de] avere,
Luăm din toată casa ce sufletul ne cere
Și biată moștenirea lui Dragoș chiar ca pleava...
Știu, de-o ajunge vîrsta[196] dintr-însa mult afla-va...
Ah! unde e Susana[197], la sînu-i să mă culce?
Somnul după beție la ea...

ROMAN *(adînc)*

E lung!

ȘTEFAN

E dulce.
La mine vin! fetițo,
Căci sînt un înțelept!

ROMAN

Hai, intră în cămara lui Dragoș, dormi în patu-i,
Te razimă de umăr...

[ȘTEFAN]

El unde-i?

[ROMAN]

La vînatu-i.

ȘTEFAN

2254

a Lui îi place s-aducă la vînaturi, *112v*
Eu să[⏑́ ‒‒] fripte, ca inima * să-ți saturi.
b Lui ... lui îi place-n codru, iar mie lîngă cepuri, *113r*
Eu îmblu după fete, el ... îmblă după iepuri
Nu fete mari cinstite ... nu ai nici un cîștig, *112v*
Se spală-n două ape, nu-ți țin nici cald nici frig
Și dragostea — ca braga, stătută și dulceagă ...
Nicicînd fata cinstită, nicicînd nu mi-a fost dragă!
Ci fete ~
Aceste lucruri numai dau lumii acesteia *113r*
Și haz și nebuneală ... E vinul și femeia,
Ș-anume vinul oricît greu, fata oricît de-ușoară,
Căci vinul greu e apa, iar gura fetei — moară;
Apoi [‒ ⏑́ ‒] toate. [′ ‒], bărbați și javre,
Cu toți își duc grăunții la moara de palavre.
Și-oricum ar fi zicala, la urmă — tot aceea:
A popei este lumea, a dragului — fimeia.
Mă jur pe barba albă a sfîntului Ilie
Că nicăiurea fără conduri nu-i veselie.

195. *urmează* Roman *șters* 196. *după* m[are] *șters; între versuri* n-am ce-i zice *neintegrabil* 197. *după* somn[ul] *șters; o variantă a versului următor (630) figurează, ca încercare răzleață, pe* **57v**,— Un pui de somn pe-o coastă, mahmur ... — E lung. — E dulce

ȘTEFAN

45r E prost Bogdan al vostru ... nu știe să se-mbete
El la vînat de iepuri, noi la vînat de fete [198].

[ROMAN]

46r Hai, vino de te culcă...

[ȘTEFAN]

De dînsul nici voi să mă apropii :
Eu îmblu după vinuri, el îmblă după dropii [199]...
(El intră. Soldatul de gardă a sosit tocmai cînd el a intrat.)

[SCENA VII]

SAS
(intră)

Nimic ! nimic ! nu-i cheia ... abia [200] mai suflă încă,
O căutai în sînu-i cu așa groaz-adîncă,
Stins e-ochiul ... gura rece ... grozav și rece-asudă [201],
De recea lui sudoare mi-e mîna încă udă...
O, sufletul îmi arde... E groaza, este setea...
Ei ! să vedem odată coroana și pecetea.
Scrinul închis ? Cu spada să dau lacata-n laturi [202]...
Tu numai, cerc de aur, privirea mea o saturi [203].
(Popa urmează. El sparge [204] scrinul.)
(Dibuie) Nu-i, nu-i coroana, pecetea, spada, tot,
Dar cui le-a-ncredințat el să [î]nțeleg nu pot...
(se-ntoarce ... vede tronul acoperit)
Dar cine oare [205] tronul cu negru coperi ? *(tună)*
47r Ce tunet !
(din sala de banchet) Să trăiască Sas ! !
Aide, nu pieri !
Curaj ! Ce sînt acestea ? Nimicuri și eresuri [206]
Cu [207] care tu, pruncie, gîndirea mi-o impresuri !
Ca și cînd [ceru-n tunet] nu are altă treabă
Decît să împlinească ceea ce zice-o babă !
(popa cîntă)

BOGDANA
(ascultă)

Sînt rugăciuni, se cîntă [cînd] suflete [208] se sting.
Sas ! Sas [209] !

[SAS]

Bogdano ... oare pe tine te ating ?
Căci nu mai cred nimica ... coroana și postavul
Cel negru de pe tronu-i... Se pare că grozavul
Demon al sorții rele cu aripi negre trece
Prin zidurile-aceste [210]...

BOGDANA

O, mîna [ta] ! Ce rece [211] !

198. *inițial* Face vînat de iepuri și nu vînat de fete 199. *versurile 637—638 inițial* De dînsul nici te-aproii ; / Ce prost ! în loc de fete el îmblă după dropii 200. *după* și *șters* 201 *inițial* Și stins e ochiul și vînătă gura ... 202. *inițial* Ce *apoi* Închisă ? *apoi încercarea ulterioară, neintegrabilă, de a înlocui* lacata *cu* orice zăvor 203. *inițial* privirea-mi sat[uri] *apoi* privirea poți să-mi [saturi] 204. *deasupra lui* rumpe *șters* 205. *supraintercalat* 206. *inițial* eresuri și nimicuri 207. *după începutul de vers abandonat* Ce-și bate cerul capul 208. *inițial* sufletele iese 209. *urmează* Bogdan *șters* 210. *inițial* Demon al sorții rele ⟨pătr[unde]⟩ atinge cu aripi reci / Văzduhul casei este ... 211. *în ms., ametric* O, mîna ! ce rece !

[SAS]

Eu tremur, dragă, tremur întîia dată[-n] viață, 48r
În inimă — scînteie, în mîni, în mîni am gheață.

[BOGDANA]

Aide ! Mergi înainte... Un pas, bărbate, încă !

ROMAN

Un pas și vă înghite prăpastia adîncă. *(iese)*

BOGDANA

Bogdan e colo, colo, el doarme dus. Ei bine,
Vei suferi [212] să fie alăturea cu tine,
Ca tu să fii vătaful și el să fie Domn?
Ce, scutură-te dară... Dormi? Dormi? Dar scoli din somn.

[SAS]

O, ochii tăi, Bogdano, mai bin' din frunte-ți rupe-i,
M-au nebunit pe mine de am turbat ca lupii.

[BOGDANA]

Mergi înainte...

[SAS]

Da, simt că tu mi-ești Domn.
Eu te urmez, dar totuși eu te urmez ca-n somn,
Simt că l-a ta privire voințele-mi sînt [sterpe],
M-atragi precum m-atrage un rece ochi de șerpe.
Fugi, fugi în lumea largă, nu vezi că nebunesc !
Eu te urmez, nebuno, și totuși te urăsc !

[BOGDANA]

Aide ! Aide, ți-e frică, aceasta-i tot, ți-e frică ! 49r
Bat vinele [213] în friguri, încolo n-ai nimică.
Vezi tu ușa aceea?... Acolo, după dînsa [214],
E piatra ce-ți stă-n cale ... cu spada dă într-însa !

(Sas iese)

A ! Bogdane, tu ram din viața mare,
Curînd și nici o umbră trupina toată n-are.

SAS

(se-ntoarce)

Ca puiul unei paseri sub mîni mi se zbătea [215].

BOGDANA

Taci, taci ! Ei, este gata [216] !... E mort ... dă-mi mîna ta !
Și strînge-mă, și strînge, să știu...

[SAS]

O ! e grozav.

(popa cîntă)

Cum sta ! Dormea [217] dus tare sub manta-i de postav,
Cu fața spre părete, dormind pe coasta dreaptă [218].

[BOGDANA]

L-ai lovit în cea stîngă !... Așteaptă, o, așteaptă
Să văd [219] ! *(aleargă în odaie)*

[SAS]

Ce are [220]? Mișcă încet buzele-i crude, 50r
Pătrunsă e de spaimă ... un sunet nu s-aude,
Mai albă, tot mai albă la față ea se face

212. *in ms.* Vei tu suferi 213. *inițial* Îți bat a tale vine 214. după dînsa *deasupra lui* se ascunde *șters* 215. *inițial* Ca puiul unei paseri mi se zbătea sub mîni 216. *inițial* Taci, taci! E gata? 217. *după* el cum? *șters* 218. *după* stînga *șters* 219. *urmează* și *șters* 220. *inițial* Ce are oare?

Privind cu ochii țintă și fața-i piere. Tace.
Ea ar țipa ... dar țipetu-n pieptu-i se îngaimă
Pe mort cu ochi-l soarbe și moartă e de spaimă.

BOGDANA
(se-ntoarce)

Nu! Nu! Mă-nșală ochii. Și într-aievea văd [221]:
Bogdan dormea acolo, la dînsul [222] mă reped
Și cînd discoper manta ... cînd o descopăr! A!

SAS

Ce ai? Ce ai [, Bogdano]? Vino-ți în mintea ta,
Grozav este așa să-mplînți în piept pumnarul.

BOGDANA

Dar nu-i Bogdan. E Ștefan... Ți-ai omorît vlăstarul.
(Sas aleargă în fund. Cortina cade.)

145r

NUNTA LUI DRAGOȘ
În 3 acte

2254

ACT[UL] I

SCENA I E scrisă. Bogdan și Veroni.

SCENA II Strolea curăță armele. Ceartă cu boierul bătrîn. Scutierul Bogdan cere fata. Arhiereul din Rădăuți.

SCENA III Eșarfa cu bourul [1]. Despărțirea de Veroni. *Să cer un semn, iubito. Nu vrei, copilă dragă.*

ACT[UL] II

SCENA I Arhiereul din Rădăuți și Bogdan Vodă într-o circiumă. Planul de-a-și încerca iubita.

Pepelea și consoții. Scenă comică. Pepelea se-nvoiește să joace pe Vodă.

SCENA II [2] Alegerea miresei. Pepelea joacă pe Domn. Bogdan pe un scutier. I se ropune Veronii. Ea-ngălbenește și cade leșinată.

Scena între Pepelea și boierul din M[oara] G[uzanilor].

Arhiereul din Rădăuți le spune tuturor boierilor că, spre a se înc edința de a lor fidelitate, Vodă cere de la fiecare un ostatic la Curte.

ACT[UL] III

SC[ENA] I. Vin ostaticii și văd pe Pepelea cu mătura-n mînă, îl salută. Scenă comică. Veroni îmbrăcată băiețește ca ostatic. Vrea să se despartă de Bogdan căci e fată săracă. **Nu astfel.**

Împăcare.

Vin delegațiunile din toate părțile Moldovei. El le arată pe mireasa lui. Trîmbițe. Capăt.

221. Și într-aievea văd *deasupra lui* Dar nu, nu se poate *șters* 222. *deasupra lui* corpu-i *șters.*
1. *inițial* însemnul bou[rului] 2. *după* Scena II la Moara Guzanilor

[PERSOANELE]

BOGDAN-DRAGOȘ
BOIERUL DIN M[OARA GUZANILOR]
SOȚIA LUI VERONI
PAHOMIE arhiereul din Rădăuți
PEPELEA

STROLEA scutierul [3] b[oierului] d[in] M[OARA] G[UZANILOR]
ROMAN [4] BODEI credinceriu [5] a lui Dragoș din Maramurăș
KADIUS [6] LADKI solul [7] lui Vladislav Bassarab
Boieri. Meseni. Țărani. Copii de casă.

2275

[ACTUL I]

[PROLOG]

[ROMAN]
[(aparat)]

Cu tinerii nu îmblă el serile la mese [8], *50v*
La vînătoare însă l-am cam văzut adese.
Biserica! Tot merge, așa, din cînd în cînd,
Se poate că acolo, ori codrii străbătînd,
Să-i fi rămas cu sete [9] gîndirea la ceva.
O știu și eu aceasta ... e tînăr cineva [10]...
Să [11] încercăm dar... *[lui Bogdan]* Vodă voiește să te-nsoare *51r*
C-o fată prea frumoasă...boboc...

[BOGDAN]

Ce zice oare?
O, Roman, ai atîtea puteri pe lîngă tata,
Îl roagă dar să lese aceasta pe-altă dată.

[ROMAN]

Să-l rog... Dar însumi, dragă, l-am sfătuit. Socot
Că nu vei sta-mprotiva de-a vrea.

[BOGDAN]

Nu voi ... nu pot.

ROMAN

Nu poți... Atunci e alta... Că tot te mai gîndești [12]
L-acea fetiță mică cu ochii îngerești [13]
Ce ai văzut-o-n strana acelei[a] biserici,
În sunet de organe și cîntece de clerici [14].
O văd parcă ș-acuma... Sta în genunche, sfînt [15],
Iar părul peste spate ajunge la pămînt [16],
Prin cozile de aur se vede umăr, gît
Mai alb decît omătul... „Ce te mai rogi atît?"
Ai întrebat, Bogdane. Cu mînile unite
Ea te privi atuncea pin genele uimite,
Cu mîni așa de albe, degete subțirele [17], *52r*
Unghii așa curate încît te vezi în ele,

3. *după* sluj[itorul] *șters* 4. *după* UN CREDI[NCIOS] *șters* 5. *modificat din* credincios 6. *după* Roman *șters* 7. *deasupra lui* trimisul *șters* 8. *inițial* Cu tinerii nu îmblă la banchete 9. *deasupra lui* poftă *lăsat neșters* 10. *urmează un semn* F *de trimitere la continuarea de pe pag.* **51r** 11. *după* la să-ncercăm ... *șters* 12. *al doilea hemistih inițial* Nu poți *apoi* De ce nu poți, mă rog *apoi* Desigur te gîndești. 13. *inițial* L-acea fetiță blîndă pe care-o întîlnești 14. *inițial* ⟨Prin⟩ În cîntec de organe și mu[zică] de clerici 15. *inițial* Ea sta îngenuncheată *apoi* ⟨Stătea⟩ Sta în genunchi, ruga * 16. *inițial* Iar părul ei de-aceea ajunge la pămînt 17. *versurile 22—23 inițial* Ea te privi atuncea privirile uimite / Cu mîni așa de albe, cu degete subțiri

Pe buze cu sfială, cu [18] focul în priviri,
[—⏑́|—́ ⏑́|—⏑́|—], nici mare nici prea mică
La piept mai potrivită, la mijloc subţirică [19]
Aşa că de la mijloc şi pînă la picioare
Curată-i ca de ceară o albă lumînare [20]
Cu buze ca rubinul ... obrazul gingaş, roş [21],
Un dulce întuneric în ochii sfiicioşi [22].
Ai prins-o de mînuţe atît [de] reci şi mici [23]
Ş-o vorbă la ureche tu ai voit să-i zici.
Atuncea ea îţi zise „Bogdane, deşi prinţ,
Aici ne vede lumea ... m-auzi? ... să fim cuminţi".

[BOGDAN]
(îşi muşcă degetul)

E ea.

[ROMAN]
[(apart)]

Aha! începe să semene un pic [24].
O, lume! O [25],-nchipuire, cum nu eşti tu nimic!
În vrîsta lui descrie-i pe-oricine ... costelivă
Dar [26] mică, mare ... dragă-i? îndată-i deoprotivă
Cu ori[ce] frumuseţe. Pe cînd eu habar n-am [27]
Nici ce-i, nici cum o cheamă, de unde-i, din ce neam.
53r Citii alaltaseară acasă o poveste
Ş-am spus şi eu din carte c-aşa şi aşa este,
Deodată [28] cea din carte cu-a lui se şi asamăn,
Ca să vezi chiar se cere să fii bătrîn ori famăn.
[lui Bogdan] Tu mergi la ea deseară...

[BOGDAN]

Deseară? Ce vorbeşti?

[ROMAN]

(Aha! ea e departe) Deseară să porneşti
Am vrut să zic... Desigur că astăzi nu ajungi,
Sînt codri mulţi la mijloc şi drumurile lungi...

[BOGDAN]

Ah! o ştie ... ea este...

[ROMAN]

Grăbeşte [29] dar deseară
Căci ... deşi este-un înger, dar [30] poate ca să ... moară.

[BOGDAN]

Să moară? Ce spui, Roman?... O [31], pentru Dumnezeu,
Ce spui! De ce să moară...? Ea...

[ROMAN]
[(apart)]

De ce? Ştiu eu?...
Dar în sfîrşit, nepoate ... să spunem bunăoară
Că nu este bolnavă cum ştiu ... că n-o să moară...

18. *iniţial* Cu zîmbetul pe buze şi 19. *versurile 25—27 au rămas incomplete (lipseşte perechea versului 25, pentru rima la* priviri) *şi imperfect remaniate, cu o rămăşiţă de formulare abandonată (între v. 25 şi 26 se citeşte* Făr' de nici o noiţă, *cu evidentă referinţă la unghiile din v. 24), cu versul 26 rămas lacunar după două încercări nesatisfăcătoare:* Nici mare, nici prea mică, aşa de potrivită *şi* Aşa de potrivită, nici mare, nici prea mică *şi cu v. 27 încercat întîi în forma* Cu mijlocul subţire La piept ceva mai plină 20. *iniţial* Curată e şi fruntea ca şi o lumînare 21. *iniţial* De ceară albă ... însă obrazul este roş 22. *deasupra lui* mîngîioşi *apoi* ruşinoşi *lăsat neşters* 23. *iniţial* Ai prins-o de mînuţe, mîni dulci şi reci 24. *iniţial* Aha! Ştiam eu, începe acuma să semene un pic 25. *deasupra lui* lume *şters* 26. *deasupra lui* Sau *şters* 27. *iniţial* Cu orice frumuseţe din lume. Habar n-am 28. *iniţial* Şi-odată 29. *sub* Grăbeşte *şters şi reluat pentru a marca schimbarea interlocutorului* 30. *deasupra lui* ea *şters* 31. *după* Dar *şters*

Rău e că [î]ți stă gîndul la dînsa [32]... dar se poate
Să împăcăm pe Vodă, să le-mpăcăm pe toate...

[BOGDAN]

Bolnavă Anna? 54r

[ROMAN]

(Anna o cheamă) Tu i-ești drag [33]
(îl ia de braț)

Eu o cunosc pe Anna... Dar vezi, eu sînt moșneag,
Cam slab de cap ... deși aicea am multe șiretlicuri
Dar ținere de minte nu am... Orice nimicuri
Voi să le spui tu mie ... ca un șurub să facem [34]
Și orice-mprotivire în bine s-o prefacem,
Să-ți [fiu] eu — ai crezare — sfătuitor de taină...
Ei, dar [ce] floare [35] mîndră cusută ți-e pe haină?
Desigur de la dînsa [36]...

[BOGDAN]

Nu, nu... O [37] dată numa
Eu am vorbit cu dînsa de-atunci și pîn-acuma.

[ROMAN]

Acolo lîngă strană tu n-ai vorbit cu ea?

[BOGDAN]

Tu o văzuși acolo ... eu nu... O draga mea!
De-ai ști tu ce fumoasă-i, ce dulce e [38], ce blîndă!
Și cînd gîndesc ... bolnavă? O Roman! ce osîndă [39].

[ROMAN]

Dar nu-i bolnavă tare ... o doare capul... 55r

[BOGDAN]

Dară...
Tu știi că de atîta ea poate ca să moară.

ROMAN
(rîde apart)

Ei! nu spun eu... Ia spune, Bogdane, cu temei
Cum s-a-ntîmplat în cale s-o vezi întîi și-ntîi.
(apart)
Acuma te aține, moșnege, să asculți
De îngeri fără aripi, ori de drăcșori desculți [40].

[BOGDAN]

O, fericirea-mi, Roman, ține de mult ... de-un an.
Castelu-i singuratec, în codrii cei de brazi [41] 56r
S-oglindă-adînc în lacul cu repede talaz;
În vechea lui zidire mișcate tremur numa
Perdelele în geamuri ce scînteie ca bruma...
Străfulgeră în umbra-i a undelor bătaie
Ajunse-n a lor fugă de rumena văpaie

32. *inițial* Rău e că-ți este gîndul la dînsa 33. *inițial* Anna ... o știu că tu ești drag 34. *inițial* să facem un șurub 35. *inițial* Ce floare 36. *urmează* Nu *șters pentru a fi reluat în replica lui Bogdan* 37. *după* Eu am [vorbit] *șters* 38. *supraintercalat* 39. *pe p.* **54v,** [BOGDAN] O, eu am un plan / Am să sar fereastra ... [ANNA] Bun plan, eu nu zic ba, / **Dar vezi** tu ... planul are nițel cusur / Se poate să [i]ți rupi gîtul (Puteai să-ți fi rupt gîtul ...) [BOGDAN] O, nu, **nu-l rup,** mă jur ... / Ei da, acu se jură că nu și-a rupe gîtul, *versuri destinate unei părți rămase neredactate, situabilă între cea dintre Roman și Bogdan și cea dintre Bogdan și Ana cf. v. 136 (109—114) 137 și 304—308* 40. *versurilor 76—77 le corespundeau inițial 5 versuri:* Acuma te ațini, moșnege, de ascultă / Cîte-n lume și în soare * ... le știu, le știu de mult: / Era o sară ⟨s[enină]⟩ lină ... era o zi cu soare ... / Era pe ulicioară ... în codru la răcoare? / Ia să vedem ce iese acuma la maidan / Ii, Doamne, ce-o să iasă de-*acuma* la maidan; *la formele intermediare și la cea finală s-a ajuns în urma unor remanieri făcute întîi cu creion negru, apoi cu cerneala textului, aceeași cu care sînt barate diagonal versurile eliminate; numai că în felul acesta* de-un an *din v. 78 nu mai rimează cu sacrificatul* maidan 41. *inițial* pierdut în lunci de brazi

A lunei ... ce pe dealuri frumoasă se ivește
Și muchi și vîrfuri negre pe cer le zugrăvește [42],
Muchi negre, urieșe, ca puii [de] balaur [43]
Păzind în taina serii [44] comoara lor de aur,
Căci luna de jeratec prin ele cînd răsare
Comoară care arde vederilor se pare,
Iar lebedele albe pornind din negre trestii
Apar dormind ușoare pe faț-apei acestei [45];
Cu aripele-ntins-ele o-mping, o taie [46]
În cercuri cari tremur și-n brazde lungi, bălaie,
Iar purpura se mișcă de-al undelor cutreier,
În iarba cea înaltă suspină trist un greier
Și vînătă e umbra și rumenă e sara,
În farmecul naturii pare c-aud ghitara;
57r Văratec, caldul aer mă adormea cu zvonul;
Uimit, cu ochii țintă, priveam atunci balconul
Ce-i încărcat cu frunze de spînzur prin ostrețe,
Liane înflorite cu fel de fel de fețe.
Deodată ... ușa sună ... un pas sfios [din fire]
Uscat foșnea [47] pe scînduri matasa cea subțire:
Prin flori s-arată albă, se-nclină peste gratii
Duioasa arătare a vecinic adoratei,
Iar luna, luna plină cu dulcea ei bătaie
Pe lac în lung durează o cale de văpaie,
Pe-o repede-înmiire de unde o așterne,
Ea, fiica cea de aur a negurii eterne,
Și, cum creștea lumina-i, cresteau și văi și dealuri,
Sub discu-i blînd [48] și dulce stăpînitor de valuri.
Iar Anna, înmuiată-n lumina auroasă [49],
În părul ei cel galbăn sta naltă, mlădioasă,
Din teiul plin de miros flori imi cădeau [50] pe creștet,
Frunziș purtat de vînturi zbura [51] pe valuri veșted.
Atunci ... în codrul vecinic [eu] cornu-mi las să sune,
Sălbăteciuni mulțime încep să se adune [52],
58r Din negrele ponoară prin valurile ierbii
Cu coarne rămuroase venea în cîrduri cerbii,
Iar caii cei sălbateci și zimbrii zînei Dochii
Întind spre apă gîtul, la cer înalță ochii...
Ea asculta... deodată se repezi-n ietac [53]...
De dragă ce îmi este nu știu ce să mă fac [54].
*(sare * în brațele lui Roman)*

[ROMAN]
(apart)

N-am spus-o eu? Castelul? Vo moară cu guzani [55],
Iar cerbii, caii *, zimbrii *, vro turmă de cîrlani [56].
Lacul? O [fi] vro bahnă ce mai n-o ai cunoaște [57],
Din care toată noaptea îți cîntă ... mii de broaște.
Și totuși ce castele, ce cîntece-ndrăznețe [58]
De inimă albastră... Ce foc! Of! tinerețe!
[(lui Bogdan)]
Ascultă-mă, Bogdane, ... aflai din oameni siguri
Că dînsa te dorește și-i bolnavă de friguri [59]

42. *inițial* Și muchile de stînce pe cer le zugrăvește 43. *inițial* ce par ca un balaur 44. *după* no[pții] *șters* 45. *inițial* Apar dormind din aripi pe faț-ape-acestei 46. *inițial* Cu aripele-ntins apa o-mping, o taie 47. *deasupra lui* suna *șters* 48. *inițial* Sub bli[ndu-i disc] 49. *inițial* Anna de-acea lumină *apoi* iar Anna sta-n lumină întreagă * 50. *în ms., dintr-o inadvertență metrică,* îmi cădeau flori 51. *deasupra lui* cădea *șters* 52. *inițial* Mii de ființi la țărmuri încep să se adune 53. *soluție finală care poartă urmele indescifrabile ale multor șovăieli și remanieri* 54. *deasupra lui* Deodată, ah, deodată ea iar intră în casă *șters* 55. *inițial* Castelul? Sigur este vo moară de guzani *apoi* Castelul? E desigur vo moară cu guzani 56. *inițial* Iar cerbii cei sălbateci vro cinzeci de cîrlani 57. *inițial* Iar lacul e vro baltă ce mai n-o ai cunoaște 58. cîntece-ndrăznețe *deasupra lui* ce lacuri, ce mîndrețe *lăsat neșters; versul următor începea cu* Ce cîntec⟨e⟩ de ghitară *de asemenea șters în favoarea lui* De inimă albastră 59. *inițial* Și c-a căzut la friguri

Ea aiurează poate, chemîndu-te pe nume [60].
,,Să te mai văd o dată ș-apoi ... să mor din lume'' [61].
Se-ntîmplă tocmai bine că oamenii-mi trimit
Cu turme la văratec [62].

2254

[SCENA I]

[VERENA]

S-a dus ... o clipă numai și rămîn singurică, 113r
Tare mi-i dor, o Doamne, și tare mi-este frică ...
Am să mă duc și astăzi să m-ascund după horn
Și iar s-ascult din codri duiosul glas de corn:
Prin blîndul acel sunet Prichici încet să toarcă,
Prichici, mîțul cel harnic și dragu mamei ... Parcă
Aud că în fereastră se bate ceva. Nu e.
O, luna dintre dealuri cît de frumos se suie
Și sufletul mi-l împle cu un dor mare ... mare ...
O, cum aș vrea acuma să rătăcesc călare
Ș-un an întreg acasă să nu mă mai întorn ...
Să sune peste vîrfuri [63] duiosul glas de corn;
Pierdută-n codru vecinic, în peșteri cu-adîncime,
Singură în pădure, să nu mă știe nime [64],
În părul despletit cu dulci flori de liliac [65].
Să toarcă lîngă mine Prichici — copil sărac
Și dragu mamei. Unde *** de izvoară
Să [66] văd că la picioare-mi în rotogoluri zboară
Și să gîndesc atuncea la frate-meu, la el,
Cu fața lui cea dulce, cu ochi mari — Floribel.
O Floribel, adesea din codri glas mă cheamă
Pe nume, — ades e glasu-ți, ades e cel de mamă;
Zvîrlind cu pietre-n rîul ce-n spume se înarcă
Eu să vorbesc cu mama, s-aud cuvîntu-i parcă:
,,O, fata mea, închide și ușă [și] ferești
C-ades [vin] zburătorii cei falnici din povești
Și or să te răpească, ș-or să te ducă-n lume.''
O, las să vie, mamă, dar nu ... acestea-s glume [67],
Să vie zburătorul, cu m-oi uita la el
Să aibă ochii mîndri ș-un glas ca Floribel.
Să-l despletesc, ce lung e așa, cînd îl desfac [68], 114r
Și peste tot mi-l împlu cu flori de liliac,
Cu pieptene de aur și pe Prichici să-l țesel
Să văd cum dinainte-mi se zvîrcolește vesel ...
(ea se despletește)
Ciudat ... de-o vreme-ncoace nimic nu mai îmi place,
Mă supără tot lucrul și voi [69] să-mi deie pace
Cu toate ... vreau ca noapte și zi să mă-nchid leneș
În casă și, cu gîndul la împăratul Peneș.
Îmi place [î]naintea oglinzii să mă plîng [70],

60. *inițial* Îmi spun că zi și noapte gurița nu-i mai tace *apoi* Ea aiurează poate ⟨zăcînd⟩ chemîndu-te cu dor 61. *inițial* Bogdane Aiurează: ,,Să te mai văd o dată și-apoi ... ș-apoi să mor. 62. *inițial* Ei vezi! Se-ntîmplă tocmai bine că oamenii-i trimit / Cu turmele-n văratec; *restul scenei n-a mai fost redactat și nici scena de legătură cu cea următoare, din care versul scris cu creionul pe* **57v** *este poate un segment izolat, referitor la înfățișarea, de data aceasta diurnă, a castelului Annei:* Ce pintre codrii negrii viu ⟨luminat⟩ poleit de soare; *cf. și nota 39* 63. *cu cerneală violetă deasupra lui* capu-mi *lăsat neșters* 64. *versurile 13—14 sînt precedate de o încercare abandonată:* O noapte, dulce lună, ce nu mă iei cu tine ! ... / Să merg, să merg în lume prin vechile ruine / Să șed eu singurică, să nu mă știe [nime] 65. *după versul* Astfel eu, despletită, cu flori în păr *șters* 66. *modificat din* Ce * 67. *inițial* acestea îmi par glume; *modificările cu cerneală violetă* 68. *inițial* Să-mi despletesc, să-l pieptăn, să-l desfac; *modificările cu cerneală violetă* 69. *cu cerneală violetă deasupra lui* vreau *lăsat neșters* 70. *inițial* să mă duc; *v. 39—41 sînt adăugate ulterior pe margine*

Să-mi arăt singur * limba și-n brațe să mă string
Și să-mi dau o guriță ... să strig ... [așa, în șagă]
,,Verena, ești frumoasă, Verena, îmi ești dragă''
Ș-apoi s-alerg prin casă cu mine în hîrjoană,
Iar pe Prichici atuncea să-l iau *** la goană.
(răsună cornul ; ea stinge lumina).
O, tu ! răsună numai și sufletu-mi răpește
Simt [71] inima în pieptu-mi cum tremură și crește
O, cine ești, pierdute, tu, glas prea mîngîios
De ce nu suni tu vecinic, și vecinic tot frumos [72] ?
(luna bate tare ; ea deschide fereasta)
Peste vîrfuri trece lună,
Codru-și bate frunza lin,
Dintre ramuri de arin [73]
Mîngîiosul corn răsună ...
Mai departe, mai departe,
Mai încet, tot mai încet
Sufletu-mi nemîngîiet
Întristînd adînc, de moarte [74] *!*
De ce taci cînd fermecată
Eu spre tine [mă] întorn [75]*...*
Mai suna-vei, dulce corn,
Pentru mine vreodată?
(ea rămîne-n lumina lunei și-și despletește visătoare
părul ; cornul sună mai aproape [76]*;*
s-aude un glas rugător)

[BOGDAN]

Verena !

[VERENA]

A !

[BOGDAN]

Verena !

[VERENA]

O, dulce, dulce glas ...
Să nu răspund nimica, să văd ce va mai zice [77]

[BOGDAN]

O [78] ! n-asculta de mine căci nu am mintea-ntreagă.
Vezi [79] ! Vorbesc intr-aiure — Verena ! îmi ești dragă !

[VERENA]

115r *(ea se retrage din fereastă)*
Ce dulce glas mai [are] - e glas de zburător.
(deodată s-arată Bogdan în fereastă — ea fuge [80] *după horn)*
De aș țipa el fuge [81] ...
(se uită la el pe furiș)
Păcat ! și nu mă-ndur
(ea s-a-ntors cu spatele spre părete și ș-a ascuns
fața [82] *de sobă, ținîndu-și mîna la ochi)*

71. *scris cu cerneală violetă peste O,* simt 72. *inițial* O, cine ești, pierdute și mîngîioase glas / De ce nu suni tu vecinic, ah, vecinic [tot frumos] 73. *în dreptul v. 50—51 varianta* Apa-și bate valu-n vad / Și din rariștea de brad 74. *în dreptul v. 55—56 varianta* Sufletu-mi e mîngîiet / În adîncu-i dor de moarte 75. *inițial* Inima la tine-o-ntorn, *modificat cu cerneală violetă* 76. Cornul sună mai aproape *intercalat ulterior cu creion negru* 77. *Acest început de scenă este schițat pe marginile filei, cu cerneala violetă de mai tîrziu, în alt ton :* [BOGDAN] Verena ! / [VERENA] *(Deodată devine serioasă)* Cine ești tu ? Ce vrei ? / [BOGDAN] Numai, ia , pe Prichici / [VERENA] *(oftînd)* De-ar fi numai atîta. Dar 78. *după* Verena ! nu m-auzi tu *șters* 79. *după* Sînt aiu[rit] *șters* 80. *varianta* ea țipă *nu a putut fi reținută din rațiuni contextuale* 81. *pasajul are multe ezitări* strig[ă] *apoi* țip[ă]) *și chiar un vers anterior neterminat și supranumerar* Să strig ! o, suflet,tremuri *marcat și el de încercări șovăielnice de remaniere* Să strig acuși strig *apoi* Să strig ! o, suflet[e], cum tremuri 82. *după* capul *șters*

BOGD[AN]

Verena! N-am vrut, dulce copilă, să te sparii,
Dar vezi! d-aceea acuma eu ocolesc stejarii
Și vecinic înainte-mi tu treci ca un năluc ...
O, mult îmi ești tu dragă. De viu eu mă usuc
După a ta ființă ... Îmi[83] ard ai mei rărunchi;
Un om pe care nu-l știi te roagă în genunchi
Nu să-i zîmbești, nu, scumpă, să ai de dînsul milă,
Dar să-l privești o dată, să cauți fără silă ...

VER[ENA]

O, ce frumos se roagă!

BOGDAN

Verena, nu știi. muză[84], cît tu de scumpă-mi ești
Și tu n-ai măcar milă la mine să privești
Nu vrei măcar tu mîna de pe-ai tăi ochi să iei
O! nu, nu-ți fie teamă[85], căci sîntem singurei
Și eu nu-ți fac nimica, tu numai îmi ești dragă.

VER[ENA]

El a venit la mine — și asta-i pare șagă.

BOGD[AN]

Ia mîna de la frunte, te rog, te rog preamult

VER[ENA]

(Își întoarce[86] capul iute [de la] sobă și-și lasă mîna-n jos)

BOGD[AN]

(Îi sărută cu înfocare mîna pe care a lăsat-o-n jos și pe[87] care ea[88] voiește s-o retragă)

VER[ENA]

A pus mîna pe mine ... acuși țip ...

BOGD[AN]

Vezi ... Ascult,
Să-mi spui o vorbă numai — și tu nu-mi spui nimic
(el o aduce-n avanscenă încet, trăgînd-o de mîna dreaptă; ea-l urmează cu spatele-nspre el și ținîndu-și șorțul cu mîna stîngă la ochi.)

B[OGDAN]

Verena, mă privește ... De ce? Măcar un pic. 116r

V[ERENA]

(se uită c-un fel de frică)
O, ce frumosu-i ...

B[OGDAN]

Venera! dulce înger,
De-ai ști [tu] cum în suflet și-n inima mea sînger
După a ta privire, dup-a ta dulce față
Tu te-ai uita la mine și nu cu ochi de gheață,
Căci nu poți ști, copilă, ce-adînc, adînc mi-e[89] dorul
Și cum în minte-mi vecinic îmi șmotruiesc * amorul,
Căci somnul fuge-n lume cînd ochii mi-i închid
Și zi și noapte tremur și vreau să mă ucid.
Nu știi ce-amar e focul acestei crude patemi
Și cum gîndirea morții în veci în minte bate-mi,

83. *după* Durere *șters* 84. *inițial* Verena, nici ai c[rede] 85. *inițial* O, nu-ți fie rușine 86. *după* lasă [mîna-n jos] *șters* 87. *supraintercalat* 88. *supraintercalat* 89. *inițial* e

Verena, şi tu toate c-un zimbet poţi să stingi
Văd, te [90] pătrunde mila de tu, Verena, plingi:
O, lacrima ta dulce e pentru mine miere,
O, de ai şti gîndirea-mi cum tremură şi cere!

VER[ENA]

Ce vrei? Ce poate-o slabă copilă de nimic?

B[OGDAN]

Vorbeşte, o, vorbeşte, *(zîmbind cu lacrimi)* tu nici nu ştii ce-ţi zic,
Şi că n-o ştii aceasta, de-aceea îmi eşti dragă.

VER[ENA]

O, doamne, ce nebunu-i. *(rîde)* Ce vrea el de la mine?

B[OGDAN]

Ştii tu [ce] de la tine eu cer ... te cer pe tine:
De nu-mi vei spune-o vorbă cu gura ta de prune
Să ştii că din fereastă-n prăpastie m-arunc ...

VER[ENA]

O, să n-o faci aceasta! E un păcat prea greu ...

B[OGDAN]

Şi vezi! toate atîrnă de la cuvîntul tău.

VER[ENA]

Ce vrei să-ţi spun [eu oare]?

B[OGDAN]

Sînt pe al morţii prag:
Gîndeşte, trei cuvinte îţi cer să-mi spui: „mi-eşti drag".

VER[ENA]

O! n-o spun niciodată ...

B[OGDAN]

Atunci m-arunc ...

VER[ENA]

Sărmanul!

117r

B[OGDAN]
(urcă fereasta)

Adio dar, Verena! nu ne-om vedea în veci.

VER[ENA]

Stăi *(el se-ntoarce)*. Vino-ncoace-aproape ... să ţi-o spun la ureche:
Mi-eşti drag! Destulu-i?

BOG[DAN]

Destul. Acum însă, că am ajuns aici,
Voi tu să-mi spui [91] [anume] ca cine îţi sînt drag?

VER[ENA]

Ca Prichici.

BOG[DAN]

Cine-i Prichici?

VER[ENA]

Prichici-i...

90. *după* că *şters* 91. *după* acuma *şters*

BOGD[AN]

Dar cine este?

VER[ENA]

Mit.

BOG[DAN]

Verena! Numa-atîta iubire să-mi arăţi!

VER[ENA]

Atîta.

BOG[DAN]

De ce, scumpă?

VER[ENA]

Pe Prichici îl bat bine,
De-aş[92] putea, ca pe dînsul te-aş bate şi pe tine
Aşa[93], că tu mă sparii ... să vii noaptea aici!

BOGD[AN]

Ai[94] drept! Ai drept ca astfel, iubito, să mă certi,
Vezi, te rog în genunche ca să mă ierţi ... mă ierţi?

VER[ENA]

Da.

BOGD[AN]

Ştii tu-nsă, Verena, cum oamenii se-mpacă?

V[ERENA][95]

Nu ştiu.

BOGD[AN]

Ei se sărută[96].

V[ERENA]

Nu ştiu.

BOGD[AN]

Ei, să[-ţi] arăt? Oleacă.
Tu mi-ai[97] da voie oare ca să-mi iau o guriţă?

VER[ENA] *118r*

(speriată)

Nu ... nu ... Vezi acuma te rog eu ... o, nu cere ...

BOGD[AN]

De[98] ce?

VER[ENA]

E aşa prost lucru ...[99]
Să te loveşti atuncea nas în nas

BOGD[AN]

O, nu aşa, Verena, nu-i aşa cum crezi tu.
Vrei să-ţi arăt ? ... *(o-mbrăţoşază)* Pe braţu-mi tu lasă-ţi capu-acu
Şi-nchide ochii, iaca! aşa! *(o sărută)*

92. *după* Ş-aşa gîndesc *şters* 93. *iniţial* C-aşa 94. *după* Iubeşte-mă, copilă, numai ca pe Prichici *şters. astfel că versul rămîne fără pereche la rimă* 95. *după* BOG[DAN] *şters* 96. *deasupra lui* Nu ştiu *şters; este repetată din inadvertenţă replica Verenei* 97. *în ms.* BOGD[AN] Tu! N-ai vrea 98. *după* E a[şa prost lucru] *şters; este anticipată din grabă replica Verenei* 99. *vers lăsat neterminat*

VER[ENA]

O! lasă-mă[100] în pace!

Ce rău îmi faci!

[BOGDAN][101]

Iubito! Ce rău aceasta-ți face[102]?

Cum sînt eu oare-n stare să-ți mulțămesc.

(Ea plînge și s-ascunde după sobă)

Verena, tu te superi — și eu, eu pătimesc
Căci plînsul tău mă doare mai mult decît [pe] nime.
Vrei să mă duc? Ei bine, mă duc.

VER[ENA]

Te du.

BOGD[AN]

Copilă!

Nu mă privești cu spaimă și nu îți fac eu silă?
Și de[103] mă duc nu ai tu vrun dor ca să mi-l spui,
Căci dorul tău poruncă *.

VER[ENA]

(încet)

Nu spune nimărui!

BOGD[AN]

Ce să nu spun drăguță? Că ți-s drag ca Prichici?

VER[ENA]

A fi[104]? ... Că astă noapte tu te-ai suit aici.

BOGD[AN]

Mă duc ... Ce dragă mi-ești tu! Dar eu, eu ție oare?

VER[ENA]

Și tu mie.

BOG[DAN]

(Își-ntinde brațele)

Verena, cît, cît?

VER[ENA]

(ea s-aruncă-n brațele lui)

[O], tare, tare!

(Perdeua cade)[105]

2275

[SCENA I]

[ANNA]

60r S-a dus.

(Ascultă la ușă)

O clipă numai ... apoi ... iar singurică.
Mi-e dor ... așa îmi este de dor încît mi-e frică.
Ah! iarăși toată [noaptea], ochind de după horn,
Am să ascult din codri duiosul glas de corn;
Atunci Prichici, motanul, încet are să toarcă,

100. *inițial* O! lasă, lasă! 101. *în ms. din inadvertență* VER[ENA] 102. *inițial* Iubito! să nu fii mînioasă 103. *după* mă *șters* 104. *deasupra lui* Da ... și *șters* 105. *întreaga pagină este barată în diagonală cu o linie de cerneală violetă*

Prichici, motanul harnic și dragu' mamei ... *(sperioasă)* Parcă
S-aude în fereastră că bate ceva ... *(se uită)*[106] Nu e ...
O, luna dintre dealuri cît de frumos se suie
Și sufletul mi-l împle de-o jale[107] mare ... mare.
Aș vrea acum prin codri să rătăcesc călare,
Un an întreg acasă să nu mă mai întorn ...
Să-mi sune peste vîrfuri duiosul glas de corn.
(pauză)
Mama îmi zice : „Fată, închide uși, ferești,
Ades vin zburătorii cei falnici din povești
Și pot să te răpească, te duc departe-n lume."
(îndărătnic)
„O las' să vie mamă ... Dar nu ... acestea-s glume."
„Și *— zice mama — foarte frumoși sînt, la vorbire
Ei au [un] farmec * care te împle de răpire ;
Dar —* zice mama —, daca te va cuprinde bine
Din[108] cap îți scoate ochii și sîngele din vine." 61r
Aș ! toate aste vorbe îmi par niște povești —
Mai știi, adevărate pot fi, să te gîndești !
(începe a-și despleti părul)
Și despletitul ăsta ! *(se uită la păr)* Ce lung e de-l desfac ;
Cumu-i să mi-l acopăr cu flori de liliac ? ...
(s-așază pe scaun, unește mînile)
Ciudat ! De-o vreme-ncoace nimica nu-mi mai place,
Mă supără tot lucrul și voi să-mi deie pace,
Ci singură-n odaie să mă închid și leneș
Să visez zi și noapte ... la ... la-mpăratul Peneș.
(pauză)
(parc-ar vorbi cu mumă-sa[109]*)*
Să-mi scoată ochii mie ? Îndată mă bocesc !
(se uită-n oglindă)
O ! ochii mei sărmani ... dar eu, eu vă iubesc.
(vorbind cu chipul ei din oglindă)
Anna ... răspunde-odată ... Frumoasă ești, mi-ești dragă.
Tu ! tu ești fata mamei ... dar minte n-ai întreagă ...
(răsună cornul în pădure ; ea ascultă, apoi stinge lumina)
O, tu ! răsună numai și sufletu-mi răpește, 62r
Simt inima în pieptu-mi cum tremură și crește
Dar cine ești, pierdute corn blînd și mîngîios,
De ce nu suni tu vecinic ? Și vecinic tot frumos ?
(Luna bate tare. Ea deschide fereastra.)
Peste vîrfuri trece lună,
Codru-și bate frunza lin,
Dintre ramuri de arin
Mîngîiosul corn răsună.

Rătăcit, nemîngîiet
Ca un suflet fără parte,
Mai departe, mai departe,
Mai încet, [tot] mai încet.
(cornul tace)
De ce taci cînd, fermecată,
Eu spre tine mă întorn?
Mai suna-vei dulce corn
Pentru mine vreodată?
(Ea rămîne-n lumina lunii și-și despletește visătoare părul ; 63r
S-aude un glas sub fereastă, încet)

106. *deasupra lui* rîde *lăsat neșters* 107. *inițial* cu un dor 108. *după* Din *apoi* În *sau* Î[ți] *șters* 109. *deasupra lui* cineva *lăsat neșters*

GLASUL

Anna!

[ANNA]

(speriată)

A, m-a chemat pe mine ... să strig pe mama.

GLASUL

Anna!

(Sună cornul de-aproape, însă încet)

[ANNA]

Mi s-a părut ... E cornul ... *(Își pune mîna la cap)*
Îmi arde fața ... geana ...

GLASUL

Anna, stai, nu te duce, înger al mîngîierii!
Tu m-ascultai ... ei bine, eu vin ... să nu [110] te sperii!
Așa-i că nu strigi [111]?

[ANNA]

O, glas dulce, ferice [112]!
Să nu răspund nimica ... să văd ce va mai zice ...

GLASUL

Tu, floare dintre codri și stea pe-aceste văi!

[ANNA]

64r E zburător! desigur ... [113]
(Ea se retrage de la fereastă. Deodată s-arată Bogdan în fereastă, ea țipă-ncet și fuge după horn)
Ah!

2257

243v [BOGDAN]

O, nu fugi, stai, stai!
Anna, ierta-vei oare că eu am cutezat
Să viu acuma, noaptea ... poate te-am speriat,
Dar vezi ... că în genunche eu [114] cad naintea ta
Și, de ți-oi spune [oare] de ce, mă vei ierta?
O! nu privi în laturi și vezi-mă pe mine:
Pot crede că în viață mă vei iubi pe mine?
Ascultă. Tu, gingașă ca floarea de cireș,
Ce soarte te-a pus oare în calea mea să ieși,
Să treci ca și o mîndră crăiasă din povești,
C-o singură privire să-mi spui ce dulce ești?
Căci dulce ești ... Și să te pierd chiar eu [115],
Pe tine, o, mireasă a sufletului meu?
Cu jalea vieții mele eu singur să mă cert
Tinzindu-mi după umbra-ți cu brațele-n deșert?
O, nu! Tu nu vrei ... o, spune-o că nu vrei ...
În ochii tăi cei mîndri eu ... eu văd milă-n ei!

ANNA

242v Ce dulce se mai roagă ... dar ce vrea de la mine?
Tu ... ce pot face oare ca să te scap pre tine,
Căci e păcat ... ești tînăr ... deci spune-mi în credință [116]

110. *după* te *șters* 111. *inițial* Așa-i că nu-ți e frică! Să nu strigi! 112. *inițial* Dulce glas ferice! 113. *supraintercalat* 114. *supraintercalat* 115. *al doilea hemistih inițial* Acuma * o să-mi ...*** *** 116. *inițial* Căci e păcat ... ești tînăr ... nu ești urit ...

Ce mare rău, ce umbră pe tine te-amenință?
Vezi tu ... Ți-oi fi o soră. Vrei? Mă primești ca soră?
O, da, poate * te apăr de răul tuturora
Dar ce pot, biată fată ... ce vrei tu[117] de la mine?

[BOGDAN]

Ce vreau?... O, mai întreabă!... Eu? Eu te voi pe tine.

[ANNA]

Pe mine?... Sînt a mamei ...

[BOGDAN]

O, fii, nu zic nimic,
Să *fii* a mamei, Anna, dar și a mea un pic.

[ANNA]

A ta? Cum? 241r

[BOGDAN]

Anna, să mă iubești.

[ANNA]

Ei bine[118],
Eu te iubesc ...

[BOGDAN]

Tu ...! Anna, dar știi tu oare bine
Ce spui?

[ANNA]

Ce spun? Ce vrei tu să-ți spun ... că te iubesc?

[BOGDAN]

O, nu! Ea nu-nțelege ... vrea să înnebunesc[119]
De fericire, *** de nevinovăție
Ce spune că iubește și nici ce e nu știe.
Dar de-oi muri, Anuță ...

[ANNA]

Să mori, să mori, ce [s]pui[120]?
Această vorbă tristă eu voi să n-o mai spui,
Urîtă este vorba.

[BOGDAN]

Doar dacă mă[121] iubești:
Doar de nu mă iubești să știi că mor[122].

2275

BOGDAN

O! nu fugi ... Stai! Stai! 64r

ANNA

Să țip, să se trezească toți cei de primprejur[123]
(Ea s-a ascuns cu spatele spre părete și și-a ascuns fața de sobă, ținîndu-și mîna la ochi)
Dar de-oi țipa ... el piere[124]. *(se uită la el pe furiș)*
Păcat! și nu mă-ndur.

117. *inițial* ce pot eu 118. *inițial* Dar bine 119. *vers scris ulterior cu creion negru în loc de* O, Doamne-n ceruri, Doamne, dar vrei * să-nnebunesc? 120. *urmează începutul de vers anulat* De ce să mori tu oare? 121. *supraintercalat* 122. *vers evident provizoriu (ametric, fără rimă la cel anterior), scris în momentul abandonării variantei, din al cărei total de 3 pagini prima* **(243v)** *este anulată printr-o linie verticală trasată cu aceeași cerneală violetă* 123. *după* Cum tremur? Țip o dată *șters* 124. *deasupra lui* fuge *șters*

BOGDAN

Anna ! ierta-vei oare că eu am cutezat
Să vin acuma noaptea ... și tu te-ai speriat ;
Dar vezi că în genunche eu cad naintea ta ...
Și de ți-oi spune oare de ce, mă vei ierta ?
O, nu privi în laturi, asupra mea privește !
Pot eu spera ? ... O, farmec [125] ... mă răpește !
65r Tu ești așa de albă ca floarea de cireș
Și soarta mea te pusă în calea mea să ieși,
Să treci ca o ușoară crăiasă din povești
C-o singură privire să văd ce dulce ești [126],
Căci dulce ești ... De-atuncea eu te visez mereu,
Tu, gingașă mireasă a sufletului meu,
Cu pustiirea vieți-mi de-atuncea eu mă cert
Și-ntind ca dup-o umbră eu dreapta în deșert.
O, spune-mi, spune numai că moartea mea n-o vrei,
Degeaba nu au ochii atita milă-n ei [127] !

ANNA

O, ce frumos se roagă, deși nu-l înțeleg :
Ca dintr-o aiurare nimica nu aleg. 8

BOGDAN

O, tu ești Dumnezeul și viața vieții mele,
Tu-mi ești în lumea asta ca soarele prin stele,
C-un zimbet, cu o vorbă arată-mi a ta milă ...
Să te iubesc atita ... nu e păcat ... copilă !
66r Pe maică-mea sărmana atita n-am iubit-o
Și tot, cînd cu țărîna pe ea [au] coperit-o,
Părea că lumea-i neagră și inima-mi se rupe
Și în pămînt alături doream să mă astupe [128] ;
Cînd clopotul veciei plingea-n a lui aramă
Eu, rătăcit la minte, strigam : „Unde ești mamă ?"
Priveam în fundul gropii și lacrămi curgeau riu
Din ochii mei nevrednici pe negrul ei sicriu,
Nu știam ce-i de mine și cum pot să rămîn
În lume-atît de singur și-atîta de străin,
Aș fi răcnit, dar glasul mi se-neca în git ...
Dar ca de-a ta iubire eu tot n-am plîns atît.

ANNA

Sărmanul ! cine știe de cînd e mort ...

[BOGDAN]

Cum ești !
Nu ai atita milă la mine să privești ;
Ia-ți mina ta cea scumpă de pe [scumpi] ochii tăi,
Nu-ți fie-atît de teamă, căci sîntem singurei
Și eu nu-ți fac nimica, tu mi-ești așa de dragă ...

[ANNA]

67r Să-mi scoată ochii, ochii [129], să nu văd viața-ntreagă ? ...

BOGDAN

Ia mîna de la frunte, te rog așa de mult !

125. *după* doamne *șters* 126. *inițial* C-o singură zîmbire să-mi spui ce dulce ești : *deasupra sînt încercate două versuri cu altă pereche de rime :* Cu ochii tăi, un ... de lacrimi și de foc / ⟨De tremurul⟩ Pe-al genei [tale] tremur e viață și noroc 127. *se vede schițată ușor cu creionul negru și abandonată o încercare de a remania versul :* Că nu au ochii degeaba atita milă-n ei 128. *inițial* Părea că lumea-i neagră și inima îmi crapă / Și aș fi vrut cu dînsa ca să mă puie-n groapă ; *remanierea a fost operată cu creion negru ; înainte de* alături *figurează* cu dînsa *pus în paranteză* 129. *deasupra lui* Doamne *șters*

ANNA

(ea-și întoarce capul iute spre sobă și lasă mîna-n jos;
Bogdan [îi] sărută mîna; ea vrea să și-o retragă, dar el n-o lasă)
A pus mîna pe mine ... acuși țip.

BOGDAN

Te ascult ...
Să-mi spui o vorbă numai ... tu ? tu[130] ... nu-mi spui nimic.
(el o aduce încet în avanscenă trăgînd-o de mîna dreaptă ...
ea-l urmează ținîndu-și șorțul la ochi cu stînga)

[BOGDAN]

Privește-mă încalte ... De ce ? Măcar un pic.

ANNA

(Se uită cu sfială și frică)
O ce frumos și tînăr ... Păcat ... Dar cum te cheamă ?

BOGDAN

Bogdan !

ANNA

Bogdane, cum se poate de tu nu ai maramă 68r
Pe ochi ... Rogu-te[131] spune-mi ... tu ai murit de mult ...?

BOGDAN

[(apart)]
Ciudat ! Doarme[132], visează ...? Ce vis ... s-ascult, s-ascult.
(lămurit la ureche)
Dar n-am murit ...

ANNA

(zîmbind)
Așa e ! de-a pururi tăgăduiți ...
Ei bine, te-ntreb altfel ... Demult ai adormit ?

BOGDAN

Doarme, desigur doarme ... Dar spune-mi, Annă dragă ...
Visezi frumos acuma[133] ?

ANNA

Visez, da ! *(oftează adînc)* ... noaptea-ntreagă
Dă-mi mîna ! Îți e sete ... Ca să trăiești o noapte[134]
Îți trebuie mult sînge să bei ...

[BOGDAN]

Ce taină-n aste șoapte ...
A adormit de spaimă ... mă crede zburător,
Sau vrun strigoi ... O, Doamne ! 69r

[ANNA]

Tu n-o să mă omori
Cu totul ? ... Mă lași încă să mai trăiesc o zi ? ...

[BOGDAN]

[(apart)]
Nu știu : s-o las să doarmă ... să-i zic a se trezi ...
O, capul meu ...
[(Annei)] Ascultă, nu voi să te omor ...
Dar cine se îndură s-omoare-așa odor ...?

130. *supraintercalat* 131. *după* Mi-i [spune] *și* Și spune-mi de[mult] *succesiv șterse* 132. *după* Visează poate *șters* 133. *urmează* frumos? *șters* 134. *după* un ceas *șters*

ANNA
(cu bucurie)

Nu? nu? Ce vrei atuncea? Vin mai aproape-așa!
Și spune-mi la ureche ...

BOGDAN
(s-apropie de dînsa și vorbește lămurit ca și cu un dormind)

2306

108r [BOGDAN]

Ce voi? Dar ce *n-aș* vrea?
Aș vrea să am pămîntul întreg în stăpînire[135],
De vorba mea s-asculte întreaga omenire,
Să grămădesc în juru-mi palate și cetăți,
Grădini cu mii de flori pe rînd să înflorească,
Cînd roadele într-una s-or coace în alta să dea muguri,
Tot ce-a lucra putură ciocane, dalte, strunguri,
Tot ce încîntă ochii și suflet, frumuseți,
Tot ce pămîntul are și marea [mai] de preț
Grămadă să stea toată la mine în comori
Și cînd voi trece mîndru, puternic, zîmbitor,
Un[136] împărat ... pe frunte purtînd [mîndră] coroană
Să-ngenunchez la tine așa ca la icoană
Și, arătîndu-ți toată averea fără samă,
Să-ți zic: ,,Ia-le pe toate, dar și pe mine ia-mă."
Ca robul[137] cel din urmă să fiu pe lîngă tine,
Dar să mă bucur vecinic de dragile lumine
Din ochii tăi, cum sfinții privesc pe Dumnezeu[138]...
Au mai lăsa tu, Anna, să te privesc mereu?...
Și dac-ai zice ba nu, n-ai[139] vrea să mă privești,
Eu m-aș ucide, ⟨ție lăsîndu-ți [să trăiești]⟩[140]

[ANNA]

Simt, simt ce[141] zici

2275

69r Ce voi? Dar ce n-aș vrea!
Aș vrea să am pămîntul întreg în stăpînire,
De vorba mea s-asculte supusa omenire,
Să am multe palate, grădini, comori, cetăți,
În aur să lucească împărătescu-mi jăț,
Tot ce încîntă ochii cu mii de frumuseți,
Tot ce pămîntul are și marea mai de preț
70r Grămadă să stea toate la mine în comori,
Să trec prin ele mîndru, puternic, zîmbitori,
Să fiu frumos ca ziua, stăpîn al lumii-ntregi,
Nemuritor ca ***[142] ș-un soare printre regi;
Și raze să reverse din frunte-a mea coroană
Apoi să cad nainte-ți așa *(îngenunche)*, ca la icoană,
Și, arătîndu-ți toată averea fără seamă,
Să-ți zic — ia-le pe toate, dar și pe mine ia-mă.
(Anna oftează adînc)
Ca robul cel din urmă să fiu pe lîngă tine,
Dar să mă-mbete vecinic cereștile lumine
Din ochii tăi ... Cum sfinții privesc pe Dumnezeu

135. *în dreptul acestui vers pe marginea albă din dreapta este scris* [Aș vrea să am] toți timpii frumoși de peste an 136. *după* Un rege *șters* 137. *deasupra lui* șerbul *șters* 138. *urmează versul* Astfel ca cel din urmă privindu-te mereu *șters* 139. *după* și *șters* 140. *inițial* Eu m-aș ucide, ție lăsîndu-ți totul, totul 141. *după* de *șters* 142. *cuvînt indescifrabil deasupra lui* viața *șters*

Au mai lăsa tu, Anna, să te privesc mereu?
Pierdută pentru mine, zîmbind numai să treci
Și eu să-mi știu osînda, să te iubesc pe veci,
În veci dup-a ta umbră eu brațele să-ntind,
De-al genei tale tremur nădejdea să mi-o prind,
Zîmbirea gurei tale să fie al meu crez
Purtînd în suflet moarte, tu vesel să mă vezi;
O, binecuvîntată ți-aș [zice] să fii tu [143], *71r*
Copil cu păr de aur ce mintea mi-o pierdu.
Veninu-amărăciunei și-a vieți-mi pustiire [144]
Nimic n-ar [fi] [145] alături cu dulcea ta zîmbire
Și-n a mea socotință mă sînt atît de mic ...
Tu tot odorul lumii și eu ... eu tot nimic ...
Ia-ți mîna de la frunte ... *(O privește)* înger al frumuseții!
(Anna plînge)
Dar ea plînge? De ce plîngi, Anna? Ce ți-i?

ANNA
(rîzînd)

Nu mi-e nimic. Mi-e numai ciudat [146] și nu știu cum
(nerăbdător)
La ce-ai venit aicea? Ce cauți tu acum ...
Ce să mă fac, ce poate o fată de nimic?

BOGDAN

Zi, zi ... vorbește numai. *(apart)* Ea nici știe ce-i zic,
Ea nu mă înțelege pe mine, nici pe sine ...
Ce bine-i stă ...

ANNA
(rîzînd)

Nebunul, ce vrea el de la mine?

BOGDAN *72r*

Ce vreau? O, mai întreabă [147]! ... Eu ... eu te voi pe tine.

ANNA

Pe mine? Sînt a mamei.

BOGDAN

Fii ... eu nu zic nimic,
Să fii a mamei, Anna ... dar și a mea ... un pic.

ANNA

A ta? *(Îl privește și oftează)* Cum asta?

BOGDAN

Să mă iubești.

ANNA
(oftează)

Ei bine,
Eu te iubesc.

BOGDAN

Tu, Anna ... dar știi tu *bine, bine...*
Ce spui?

ANNA

Ce spun? Ce vrei tu să-ți spun? ... Că te iubesc ...

143. *inițial* Fii binecuvîntată și fericită, tu 144. *inițial* Veninu-amărăciunei și anii mei pustii 145. *inițial* nu sînt 146. *în ms. repetat din inadvertență: hemistihul are forma inițială* Vezi, numai așa-mi e de ciudat 147. *inițial* O, mai întrebi?

73r

BOGD[AN]

O înger ! Nu-nțelege [148] ... E-n vis. Înnebunesc
De fericire. Daca nu-mi [spui] o vorbă numa
Să știi că din fereastă eu mă arunc acuma,
Prăpastia-i adincă și-n clipă mor.

ANNA
(speriată)

Tu mori ?
Tu poți muri ? ...

[BOGDAN]
(urcă fereastra)

O, sigur, mă vezi pe-al morții prag !

ANNA
(tremurînd)

Ce vrei să-ți spun ?

BOGDAN

Trei vorbe să-mi spui : Mi-ești drag.

ANNA

O, nu spun niciodată !

BOGDAN

Atunci m-arunc [149] !

ANNA

Stăi ! Stăi !
Ci vino-ncoaci ... aproape [150] ... ți-oi spune-o la ureche :
Mi-ești drag. Destul e ?

BOGDAN

Nu e destul. Ci să-mi mai zici
74r Ca cine îți sînt drag eu [151] ? Ca mama ?

ANNA

Ca ... Prichici.

BOGDAN

Cine-i Prichici ?

ANNA

Motanul de colo.

BOGDAN

Num-atît [152] ?

ANNA

Atîta.

BOGDAN

Dar atîta-i puțin ... Îți sînt urît [153] ?

ANNA

Ca mama ? Nu. Căci mama și tata îs bătrînii [154],
Ce vor ei pot să facă cu mine ... nu mă mînii ...
Dar pe Prichici ... mă supăr, deși mi-e drag ... Eu pot ...
Nu voi ... dar de mi-e voia pot să-l omor de tot ...
El trebui să asculte ... să fie [155] blînd ... Vezi tu,
75r Îl mîngîi cum îmi trece prin cap. Pe mama nu [156].

148. *inițial* Porumb ! Ea nu-nțelege 149. *urmează* Stai *șters și reluat mai jos în replica Annei* 150. *inițial* Dar vino mai aproape 151. *inițial* Ca cine-ți sînt [eu drag] ; *deasupra, o încercare anulată :* Cam ca pe cine oare mă ai drag 152. *modificat din* atîta 153. *inițial* Nu ți-s urît ? 154. *deasupra lui* stăpînii *șters* 155. să fie *deasupra lui* că-i mic și *șters* 156. *inițial* Fac [cu] el ... tot ce-mi trece prin cap ... Cu mama nu *apoi* Pot să-l dezmierd

Să voi dar să mă mînii pe ea [157] nu se cuvine ...
Pe tine-s mînioasă ... De ce-ai venit la mine?

BOGDAN

O! tu ai totdeuna dreptate ... Să mă certi!
De te-oi ruga-n genunche ca să mă ierți ... mă ierți?

ANNA

Da.

BOGDAN

Știi însă cum se-mpacă doi oameni pe deplin [158]?

ANNA

Nu știu.

BOGDAN

Ei se sărută.

ANNA
(speriată)

Nu știu!

BOGDAN

Ei se sărut ... puțin.

ANNA 76r
(speriată)

S-apropie de mine ... s-apro ...?Nu cere? *(faltet die Hände)*[159]
Te rog! *(falt)* Nu, vezi!

BOGDAN

De ce?

ANNA

Că nu se cade ... Și *zău* nu știu [160] ...

BOGDAN

Nu crez.
Eu vreau să văd că nu știi. *(O-mbrățișează)* Pe braț
îți lasă capul ...
Închide ochii ...

ANNA

Bine?

BOGDAN

Așa! O, înger! înger! *(O sărută)*

ANNA

Ah! lasă-mă în pace. *(se desface)*
Ce-i Anna?

ANNA
(serios)

Ce știu eu [161] ...
Eu știu numai atîta, că-i rău, e foarte rău.

BOGDAN 77r

Anna!

ANNA

Jupîne, pleacă!

BOGDAN

Dar cum să-ți mulțumesc.
Anna, tu suferi, suferi?

157. *inițial* Să voi să fiu nebună cu ea 158. *inițial* Știi ⟨tu⟩ însă oare cum oamenii se-mpacă 159. *inițial* Nu, vezi te rog ... nu cere te rog 160. *inițial* Ș-apoi nu știu 161. *inițial* Ei , ce știu eu

ANNA

Aş vrea să te urăsc [162] ! . . .

BOGDAN

Vrei să mă duc . . . ei bine, mă duc . . .

ANNA

Te du !

BOGDAN

Copilă !
Aş vrea să ştiu atîta, de mine nu ţi-e silă ?
Şi, de [163] mă duc, nu ai tu vun dor ca să mi-l spui ?
Tu porunceşte numai.

ANNA
(repede)

Nu spune nimărui !

78r BOGDAN

Ce să spun ? . . . Că atîta ţi-s drag ca şi Prichici [164].

ANNA
(tristă)

De-ar fi numai atîta . . . de-ar fi . . .

BOGDAN

Mai zi ! Ce zici ?
Mă duc. Ce dragă mi-eşti tu ? Dar eu, eu ţie oare ? . . .

ANNA

Şi tu mie.

BOGDAN

Dar cît ?

ANNA

Ce-ntrebi ?

BOGDAN

Ah ! *(îşi deschide braţele)*

ANNA
(s-aruncă-n braţele lui)
Tare ! tare !
(Perdeua cade)

[SCENA III]

81r BOGDAN
(intră)

ANNA

Sst ! încet !

BOGDAN

Sîntem singuri ? . . .

ANNA

Da, singuri.

BOGDAN

Annă dragă !
Nu ştii ce veste tristă mi-aduse-acum ciobanul :
Averea mea-i pierdută şi tata mort, sărmanul [165] !
Să mă despart de tine ? [Î]mi vine-aşa de greu

162. *iniţial* Să pot să te urăsc 163. *supraintercalat* 164. *după* Prichici *şters* 165. *deşi anulate în ms. cu creion roşu, versurile 344—345 au fost păstrate aici din raţiuni contextuale*

Și totuși, totuși trebui[166]... O, Dumnezeul meu!...
De ce [mai] înainte eu nu te-am întîlnit,
De-atîta fericire de mult aș fi murit;
Sub gura [ta][167] cea dulce și caldă de copil
Îmi înflorea viața în luna lui April;
Tonatecă și dulce erai ... ca o crăiasă,
Căci tu ai multe toane, dar toate sînt frumoase;
Noi[168] ne-am fi fost în lume atît, atît de dragi,
Te ascultam la toate supus ca și un ... pagi.
Dar azi, ca frunza toamnei pe-un istovit izvor[169], 82r
Pe calea vieți-mi visuri cad la pămînt și mor.
Daca te las, nimica în lume nu aștept,
Mă mir la ce mai bate și inima-mi din piept,
Cum[170] pot în astă lume o clipă să trăiesc
Văduv[171] de-a ta ființă ce-o îndumnezeiesc!...

2254

[BOGDAN]

O, lasă-ți[172] fruntea dulce și albă pe-al meu umăr. 193r
Eu vreau să-ți sorb din gură cuvinte fără număr
Și, fie vorbe bune sau fie vorbe rele,
Totuna mi-i, totuna, m-am îndrăgit în ele,
Tu leneș-visătoareo cu[173] amăgeli cochete,
Reped[174] zîmbiri și lacrimi privirile-ți șirete
Acuma-s îndărătnici, acuma-mi impută,
Acuma mă îmbată c-o clară, dreaptă rază,
Căci miere veninoasă e-n caldul tău răsuflet[175]
Fii rea, fii bună ... oricum ... eu te iubesc din suflet.
. . . .
Te las pentru o clipă ...

[VERENA]

Nu! Nu vreau să te duci ...
Ei, du-te, fugi de-aicea ... Nici vreau să te mai văd,
Urît ca un cărbune, posomorît, certareț,
Cum e mai rău ... O, Doamne! Ce am găsit în el?
Te-ai dus?...

[BOGDAN]

Verena!

[VERENA]

(apart) Doamne! Ce dulce îmi vorbește,
Să văd ce-a spune acuma.

[BOGDAN]

Verena, pe o clipă...

[VERENA]

Eu nu zic altfel. Du-te ... dar vezi să nu mai vii,
N-ai ce căta la mine ... Ce cauți tu la mine?

[BOGDAN]

Doamne! fă-mi ochi-n patru ca s-o privesc mai bine! 194r
Ce-i face tu atuncea cînd eu ți-oi fi bărbat?

166. *inițial* Totuși *apoi* Și totuși, totuși trebui să plec... 167. *în ms., din inadvertență,* ei 168. *după* Ce dragi * *șters* 169. *inițial* Dar azi *(din inadvertență:* astăzi) ca-n toamna tristă un istovit izvor 170. *după* La ce *șters* 171. *deasupra lui* Lipsit *șters* 172. *deasupra lui* pune-ți *șters* 173. *după* tu suflet plin *șters* 174. *inițial* Repezi 175. *inițial* O veninoasă miere e-n dulcele-ți răsuflet

[VERENA]

Taci, nu-ntreba!

[BOGDAN]

O spune-mi.

[VERENA]

Nu vreau!

[BOGDAN]

Dar de te rog?

[VERENA]

Să-ți spun?... Nu spun ...

[BOGDAN]

Oare ai să mă prinzi în brațe?

[VERENA]

(Face semn că da) Nu!

[BOGDAN]

Și ai să mă săruți?

[VERENA]

Nu.

[BOGDAN]

Lăsa-vei să-mi culc fruntea pe umăr?

[VERENA]

Nu! ah, nu!

[BOGDAN]

Ei, ce-ai să faci dar?

[VERENA]

Ah, ce-am să fac? Am să te-omor.

[BOGDAN]

Am să te-așez aicea pe brațul meu cel sting,
Cu dreapta fruntea, părul am să ți-l netezesc
Și cată să-nchizi ochii, să-ți suflu preste față
Pîn-ce-i dormi, copile!

[VERENA]

Dar eu n-am să adorm.

[BOGDAN]

195r Am să te string în brațe și să te mușc de mînă[176],
Să te sărut cu sete, să te ridic cu[177] jind *

[VERENA]

Taci! o! ești un obraznic

[BOGDAN]

Și ai să mă iubești.

[VERENA]

Mm!...

[BOGDAN]

Dar să-ncepem de-acuma.

176. și să te mușc de mînă *deasupra lui* să-ți mușc gura-ți *șters* 177. *modificat din* în

[VERENA]

Ți-a fi ....

[BOGDAN]

Să știi că-mi e ...

[VERENA]

Șezi binișor[178] ! nu crede ce-ți spun ... nu te iubesc ...
Urît îmi ești ca moartea, n-am ochi ca să te văd ...
Ce nebunie ! Doamne ! Ce ești tu? ... Un nimic
Un om ca și toți ceilalți, cu cap, cu mîni, picioare,
Nici mai frumos nu ești tu, nici mai urît ... Nici nu ești
Născut cu stea în frunte ... și prost cum sînt și alții
Și rău și îndărătnic ... și rău ... și îndărătnic
Și totuși știu de tine o taină care n-aș vrea
Ca tu s-o știi ... n-aș[179] spune-o pentru nimic în lume
Nici tatii și nici mamei, nici nimărui ... doar ție ...

[BOGDAN]

Ce taină e aceea? 196r

[VERENA]

Ce taină?... Este-n lume
Un om cu ochii negri și cu obrajii roși,
El are miere-n gură ș-are venin în ochi
Și are brațul tare și-n piept un suflet cald
Și are tot ce poate un om frumos să aibă,
Mă are chiar pe mine ... Să nu crezi că ești tu !

[BOGDAN]

Ei, cine-i dar?

[VERENA]

Un nime ... un rău și un obraznic
Ce vremea o măsoară pe clipă și pe ceasuri
Și-mi fură tinerețea cu dor și cu oftări
Nu-ncap de el în lume[180]. Și pentru dînsul plîng
Și vecinic sînt mîhnită de mine de-i departe,
Tăciune e în ochii-mi. Ce să mă fac cu el[181]
Să-i rup odată gîtul ca la un pui de vrabie[182]
Mă supără ... mă[183]........... mă-ndrăgește
Îl caut tot în cale-mi și nu voi să-l găsesc,
Mi se usucă gura și nu voi să-l sărut,
Mă string singură-n brațe nevrînd pe el să-l string.
Știi tu cine-i acela ...

[BOGDAN]

Nu ...

[VERENA]

Nu știi!... Să ți-l spun.

[BOGDAN]

Nu-l spune ... De l-ai spune atunci ar nebuni, 197r
O, lasă-l pe nebunul mai bine să ghicească,
Să ostenească-n urma iubitei sale jertfe,
O, las să te cuprindă, să ți se uite-n ochi ...
Au va citi într-înșii[184] aceea ce vorbești?

178. Șezi binișor *subliniat cu o cerneală violetă mai deschisă* 179. *după* și *șters* 180. Nu-ncap de el în lume *subliniat cu o cerneală violetă mai deschisă* 181. Ce să mă fac cu el *subliniat cu cerneală violetă mai deschisă și deasupra lui* nu știu ce să-l mai fac *șters* 182. *inițial* ca la un pui de ⟨gîscă⟩rață 183. *inițial* mă ***; *versul a rămas neîmplinit* 184. *după* atuncea *șters*

[VERENA]

I-nchid ...

[BOGDAN]

Închide-i dară ... El ți-a citi în față
Neastîmpăratul[185] tremur al genei tale lungi
Prin care-o să strecoare clipirile șirete.
(O cuprinde; ea lasă fața[186]-n sus pe umărul lui ... El o sărută).
Acesta e? Acesta-i urît ca un tăciune?
Acesta te mîhnește fără s-o vreie însuși?
Acesta te iubește cît te-au nenorocit?

[VERENA]

Taci! Taci!

2275

82r Zi-mi un cuvînt[187]... dar poate să-mi spui și vorbe rele
Totuna mi-e acuma, tot drag îmi e de ele...
Privirea ta cea dulce în lacrime se scaldă
Și totuși e atîta de blîndă și de caldă.
O, nu-ți închide ochii... sub languroasă geană
Pare că văd din parte-ți o tainică dojană...
Vezi[188]... pîn-la cel din urmă al inimei răsuflet
De-i fi rea, de-i fi bună[189]... te voi iubi din suflet.
Te las dar pentr-o vreme.

ANNA

Nu! nu vreau să te duci.

BOGDAN

Dar totuși trebui...
(s-apropie)

ANNA

Nu voi de mînă s[ă m-]apuci
83r Ei du-te, fugi de-aicea, nici voi să te revăd[190].
Posomorît, certareț ... urît, nici să nu-l văd
În ochi... O, Doamne sfinte, dar ce-am găsit în el?
Te-ai dus?

BOGDAN

Dar! Anna!

ANNA

Dar nu-mi ești drag defel.
(apart)
Ce dulce-o să se roage ... să văd ce-o spune-acum?

BOGDAN

Și tu o vorbă bună nu vrei să-mi dai pe drum?
(Anna se face că nu-l vede)

BOGDAN

Vrei să mă duc, Anică? Vrei singură să fii...

ANNA

Puteai s-o știi aceasta, dar tu ... nimic nu știi...

185. *după* Și în *șters* 186. *după* capu[l] *șters* 187. *în ms.* Zi-mi un cuvînt ... iubită, și 188. *după* Oricum ai fi *apoi* Și *apoi* Tot *succesiv șterse* 189. *inițial* Fii rea, fii bună ... oricum 190. *inițial* nici voi să te mai văd

BOGDAN

Deși te supăr ... nu pot să merg[191] ... *(șade-ntr-un colț)*

ANNA

Voi merge eu,
Căci altfel văd că nu scap de tine. *(apart)* Dragul meu!

BOGDAN 84r
(apart)

Ei, iar e-n toane rele.

(pauză)

ANNA[192]

Tu nu mai pleci, mi-e teamă![193]

BOGDAN

De ce?

ANNA

De ce, sînt poate datoare să-ți dau seamă?

BOGDAN

Dar sufletul meu, Anna...

ANNA

Ah! iară ești dulceag[194]!
„Dar sufletul meu, Anna! Dar, îngerul meu drag"...
(se scoală repede)

BOGDAN

Ei, iacă[195] tac.

ANNA

Vezi bine!... *(îngînă)* „Dar sufletul meu, Anna!"
Așa de rău îmi sună... Urît ești ca Satana[196].

BOGDAN[197] 85r

Dar zi ce vrei! Trec toate! Tu ești fată de treabă.

ANNA

Mă iei drept un copil tu[198].

BOGDAN

Ba nu, te iau drept ... babă.

ANNA

O babă? Pleacă-ndată...

BOGDAN

Plec.

ANNA

Nu, spune mai întăi
Ce-ai vrut să zici cu baba?

BOGDAN

Nu voi să spun.

ANNA

Stăi! Stăi!

BOGDAN

Ce-am vrut să zic?... Nimica! Ți-am dat ție dreptate:
Spui că nu ești copilă, ești babă dar...

191. *inițial* Deși te supăr ... însă, tot nu pot să [mai merg] 192. *după* BOGDAN *șters* 193. *inițial* Ți-am spus să pleci ... ci pleacă! 194. *inițial* iară ești uricios 195. *șters și reluat deasupra* 196. *întreagă această replică este anulată cu creion roșu, dar a fost păstrată aici pentru că eliminarea nu a fost urmată de o reajustare la context* 197. *după* ANNA *șters* 198. *acest vers urmează unuia anulat* Știu, știu! Voi

86r ANNA

Se poate

Așa de rău să fie un om ... mergi în pustii,
Eu nu zic altfel ... du-te, dar vezi să nu mai vii,
N-ai ce căta aicea... Ce cauți tu la mine?

BOGDAN

Ce caut? Eu? Nimica... Tu știi aceasta bine.

ANNA

De-ai ști cum pe de-a pururi eu ți-am jurat o ură...?

BOGDAN [199]

Omoară-mă ... ei, iată pumnarul... Ei, te-ndură
De dă în mine..... O moarte-așa de lină [200]
De mîna ta! Dar știi [tu], iubita mea lumină,
Că singura-mi dorință e ca să mor astfel
Și tu să plîngi în urmă-mi, cît, cît de puțintel?
Dă dar! Cad în genunche rugîndu-te...

ANNA

Răcnesc!

BOGDAN

De ce?

ANNA

De ce? Că nu pot defel să te urăsc.
87r Dar tu te superi... Nu ... nu! Așa că nu-i fi rău [201]
Cu Anna ta cea mică?... nebună cum sînt eu.
Cine-n lume-a mai văzut
Grădină fără cărări,
Dragoste fără mustrări,
Grădină fără prilaz
Dragoste fără necaz [202]!
Ce simt? Știu eu ce este și nu știu cum să spun [203],
Dar chiar durerea-i dulce, puțin necaz ... e bun [204]...

BOGDAN

Deschide-mi ochii-n patru, o Doamne!, s-o văd bine...
Ce-i zice cînd, nevastă, tu vei ședea cu mine [205]
Și eu te-oi pune-n cușcă ca pe-un porumb olog [206]?

ANNA

Taci, nu-ntreba!

BOGDAN

Ce-i zice?

ANNA

Nu voi [207]...

BOGDAN

Dar de te rog?

88r ANNA

Să-ți spun?... Nu-ți spun...

BOGDAN

În brațe lua-mă-vei dar tu?

199. *toată această replică este anulată cu creion roșu și a fost păstrată aici pentru că eliminarea ei n-a fost urmată de o reajustare la context* 200. *inițial* Te-ndură *apoi* De dă în mine ... Știi tu ce dulce mi-ar fi moartea 201. *inițial* Așa că nu ești rău 202. *inițial* Dragoste făr' de necaz! 203. *inițial* Știi tu? Dragostea este un lucru-așa de ⟨dulce⟩ nebun 204. *inițial* Durerea ei e dulce, puțin necaz e bun ... 205. *inițial* Anna! ce-i *zice* oare cînd tu vei fi cu mine 206. *inițial* Nevastă-ntr-o cutie te-oi pune ca zălog 207. *inițial* Nu vreau

ANNA

(face semn de da !)

Nu.

BOGDAN

Da-mi vei o gură ?...

ANNA

Nu.

BOGDAN

Sau fruntea pe-umăr ?

ANNA

Nu ! ah ! nu.

BOGDAN

Atunci ce-i zice dară ? O vorbă bună, or...

ANNA

Ce-oi zice, ce m-oi face ?... Ei, am să te omor.
Da ! să te-așez aicea pe brațul meu cel stîng,
Am să-ți netezesc fruntea și fața... ș-am să plîng...
Tu vei închide ochii, să-ți suflu peste față
Pîn ce-i dormi... Ș-atuncea ... dormind ... te țin în brață !

BOGDAN 89r

Dar n-am s-adorm...

ANNA

Atuncea nici eu n-am să te țin.

BOGDAN

Mi-e-așa dor de o gură.., te rog.

ANNA

Ți-o fi.

BOGDAN

Puțin.

ANNA

Șezi binișor. Dă-mi pace. Nu crede cîte spun.
Ce ? Nu ești tu ca altul [208]...? Nu-i altul chiar mai bun ?
Ei, rogu-te ... ce ești tu la adică ? Nimic.
Un om ca și toți ceilalți, cu ochi, cu mîni... Să zic
Că-i mai frumos, dar nu e, nici mai urît. Nici ești
Născut cu stea în frunte ca craii din povești...
Un rău și-un îndărătnic, atîta ești ... s-o știi...
Și tot [209] știu despre tine mulțimi de ... nebunii,
Dar nu le spun nici tatei, nici mamei [210], nici chiar ție.

[BOGDAN]

Ce nebunii ? 90r

[ANNA]

O taină.

[BOGDAN]

O taină ?

[ANNA]

Este-n lume
Un om — ce cauți astfel ? — eu nu i-am zis pe nume [211].
El are gură dulce și-n ochi are venin

208. *modificat din* alții 209. *modificat din* totuși 210. *deasupra lui* tatei *șters* 211. *inițial* eu nu ți zic pe nume

El are brațul tare, un piept de suflet plin [212]
Și are tot ce cerul mai mîndru de-l făcu,
Mă are chiar pe mine... Să nu crezi că ești tu...

BOGDAN

Ei, cine-i dar?

TEXTE AFERENTE

1

2254

146r *1359*
Mitwoiewoda Sass
Boureni
Kumanien
Ludwig d[er] Gross[e]
Cîmpul lui Dragoș, Borilești,
Pașcani, Dragotești
1359—1361
Wolowătz
Sas Vodă

Latzko
Balk
1365
Kuchnea
Balcu
Dragu
Dragomir
Ștefan
Satmare
Arieș

Alex[andru] Bassarab 1342—65

2

2279

87r
Sub cerul plin de nouri vezi șesu-n răsărit
Întins in zare lungă și fără de sfîrșit,
Iar colo-n miazănoapte, sub codrii de stejar
Se pierd una cu cerul [213] Carpații seculari:
Dar spre apus prin nouri o geană e, subțire,
Prin care cerul ride cu-a lui nemărginire,
A nourilor lume aurită [e] de soare
Ce, cu văpaie albă, frumoasă, orbitoare,
Împrăștie in neguri subțiri din juru-și norii,
Ca la minune cată la dînsul călătorii.
Deodată ți se pare că ceru-ntreg se rumpe
În ploi scînteietoare de colb de pietre scumpe;
Apunerea cerească părea de raze ninsă
Ca pîsla păreau albe dumbravele sub dînsa,
Iar rîuri, lacuri, ape sclipeau ca și oglinzi.
Apoi, cînd răsăritul cu ochii îl cuprinzi

2275

115r
Sub cerul plin de nouri la răsărit vezi șăsuri [214]
Întinse-n zare lungă încît abia le măsuri,
Colo spre miazănoapte stau munții cu stejariști [215]
Și stîncile de piatră și dealuri lungi cu rariști.
Dar toate sînt pierdute și, numa-n umbre vineți [216],
Abia vă mai destingeți de bolta ce o țineți;
Dar spre apus prin nouri s-arată loc [217] subțire

212. *inițial* Și tare-i este brațul, c-un piept de suflet plin 213. inițial ⟨Stau⟩ Se pierd in zare 214. *inițial* În răsărit sînt șesuri asupra căror *apoi* În răsărit sînt șesuri întinse-asupra căror *apoi, înainte de anularea întregului vers,* asupra cărora 215. *inițial* cu stejarii 216. *inițial* Dar toate sînt pierdute ca-n semintuneric *apoi* Dar toate sînt pierdute in umbră v[ineție] 217. *deasupra lui* ceru[l] *șters*

Prin care[-i] ceru-albastru cu-a lui nemărginire;
A nourilor lume aurită e de soare
Ce cu văpaia-i albă, frumoasă, orbitoare
Împrăștie în neguri subțiri din juru-i norii,
Ca la minune cată la dînsul călătorii.
Dar iată că apusul se lumină de-o ploaie,
Se lumină, căci raze, sclipiri curgeau șiroaie,
Pe șesurile limpezi ... ploaia cădea cu soare[218],
Împlind întreaga lume de-o stranie splendoare.
Un colb de diamante părea că se lățește
În ceață preste lume, de scînteie și crește,
Și lacuri și pîrîie[219] ardeau sub acea ploaie
Încungiurați de arburi, pe ei era văpaie[220]; 116r
[Deodată mi se pare] că cerul tot se rumpe 114v
•În ploi scînteietoare de colb[221] de pietre scumpe,
Apunerea cereas[c]ă era sub raze ninsă[222],
Ca pîsla[223] erau albe dumbrăvile sub dînsa,
În rîuri, lacuri, ape sclipeau ca și oglinzi;
Apoi, cînd răsăritul[224] cu ochiul îl cuprinz
Uimit[225] priveam la ploaie de pietre scumpe eu, 116r
Spre răsărit văzut-am deodată curcubeu:
Juca în șapte fețe și-n acelaș răstimp
De [la] un colț la altul prindea acelaș cîmp;
Deodată văd un altul mai mare, mai frumos:
Pe cel întîi se-nalță cu fală, luminos,
Numai părea că este de mine mai aproape.
Scînteietoare ploaie, lumina de pe[226] ape,
Munții pierduți departe în vinetele cețe[227];
Rîuri curgînd alene, arcuri de frumusețe
Îmi amețeau gîndirea... Sub arcurile-acele
Treceau turmele toate a neamurilor mele,
Treceau în șiruri oameni cu albele cămeși
Mii, mii [de] oi mărunte[228], copiii treceau deși
Și mii de vite albe și caii mici și sprinteni,
Ostași cu chica lungă, bătînd cu lungii pinteni:
Părea că însuși cerul a fost durat cu fală
Pentru intrarea noastră o poartă triumfală.
Și prin amestec mîndru de ploaie și de soare, 117r
De umbră și lumină, de cald și de răcoare,
A vrut pare să zică[229] ceva-n predmetul meu:
Astfel[230] să-mi duc poporul prin bine și prin rău.

3
2264

[„ERA ODATĂ DEMULT...”]

[MOȘUL] Era odată demult, demult, dar, știți dv., o mie de ani trecuți ca ziua cea de ieri, parc-ar fi fost ieri... Era odată, zic, un prisacariu și-i zicea Dragul. 224r

[M-am dus] să caut un berbece s-am dat peste o mioriță frumoasă de la soare te poți uita da' la dînsa ba. Și am întrebat-o unde mi-i berbecuțul și ea mi l-a arătat de față și l-a sărutat cu dulceață, povestea cîntecului.

[BOIERUL] Da' ce berbece e acela, moșule!

[MOȘUL] Ei, ce berbece, cuconu meu. Tot Maramureșul îl caută și eu vin naintea lui.

î

218. *inițial* Pe șesurile limpezi e ploaia cea cu soare 219. *modificat din* piriuri 220. *versurile aici intercalate, ca variantă de pasaj, sînt scrise pe* **114v** *și trimise în text, cu semnul* + *între vv. 12 și 13* 221. *inițial* de raze 222. *inițial* Apunerile toate păreau intr-o lumină *apoi* Apunerile toate păreau sub raze ninse 223. *pe colțul din stînga sus al acestei pagini* **(114v)**: bură [a bura] buratic 224. *inițial* Spre răsărit *apoi* Iar [răsăritul] 225. *după încercarea abandonată* Spre răsărit deodată văzui un curcubeu / < Pe > Din cimp el se ridică 226. *supraintercalat* 227. *deasupra lui* neguri *șters* 228. *inițial* Cirduri de vite albe 229. *inițial* Să-mi zică 230. *inițial* De-aci

[BOIERUL] *(aparte)* Ăsta vorbește-n pilda mea. S-ascult. *[tare]* Ce se mai întîmplă pe-acolo prin Maramureș, moșule?

[MOȘUL] Ce să se-ntîmple, boierule? Ia nimica decît c-a adormit prisacariul și roiurile de albine nu știu ce face de capul lor și bat cîmpii. Dar feciorul prisacariului să nu s-arate, că stă vînătorul după gard și-l săgetează, ci să vie numai c-un fluier în mînă și să cînte cîntecu tătîne-său și s-or ivi roiurile de albine.

4

2279

13r Din lungi cărări de codru, din munți cu vîrfu-n nouri
Ieșit-au Dragoș Vodă îmblînzitor de bouri;
Mulțimea curgătoare s-a fost întins pe vale [231]
Și buciumele sună și oile-s pe cale,
Nainte merg moșnegii cu pletele bogate
Ținînd toiage albe în mînele uscate
Astfel ieșeau tot rînduri viind din verzii ramuri [232]
Copii — ciobani de turme, moșnegi — păstori de neamuri
Și au întins moșia spre răsărit și-amiaz
Pîn-unde marea sfarmă de țărm al ei talaz [233];
Au cucerit cu plugul, cu vîrful dragei săbii
Pîn-la Cetatea Albă limanul de corăbii [234];
Sute de ani stătut-au stăpîni pînă la Nistru
Luptînd cu Răsăritul, cu cuibul cel sinistru
De unde vin în roiuri în veci renăscătoare
Limbi spurcate și rele, barbarele popoare.
Prin neagră vijelie ce vîjîie și bate [235]
Sfărmîndu-se la granițí de ziduri de cetate [236]
Sta neclintit Moldova țesînd la pînza vremii,
14r Viteji [î]i erau fiii și purtătorii stemii,
Cei dătători de lege ș-așezători de datini,
Lumine din lumine, Mușatini din Mușatini
Sînt vulturi ei din vulturi [237]

5

2279

106r Și de coarne îl apucă, i se uită-n ochii-i drept,
Ca pe-un miel îl îngenunche și îl mîngîie pe coamă.

6

2254

202r CENUȘOTCA

PERSOANELE

SOCOL UDRIȘTE [238]
SABĂU GLIGA [239]
TOADER [240] LUPĂȘTEANU fost vornic de poartă și stăpîn pe cetățuia Moara Guzganilor [241]

BOGDANA, CRĂCIUNA, TUDORA } fetele lui [242]
ANGHELINA [243] numită CENUȘOTCA,

231. *inițial* Mulțime curgătoare naintea lui pe vale 232. *inițial* Astfel ieșeau din codrii pr * *apoi* Astfel ieșeau tot rînduri din 233. *urmează versul* Pîn-n Hotin și pîn-în CetateaAlbă-a mării *șters* 234. *inițial* Pin-la Cetatea Albă cu negrele corăbii *apoi* Pîn-la Cetatea Albă, liman de mii corăbii 235. *inițial* Prin neagră vijelie ce vîjîie-mprejur 236. *inițial* Sfărmîndu-se-n hotare *apoi* Sfărmîndu-se la graniți ici-colo de-o cetate 237. *vers adăugat scris cu creion negru, la o recitire a pasajului, și lăsat neterminat* 238. *inițial* SOCOL PÎRVUL 239. *inițial* LUPEA COCUZ 240. *șters în ms. dar aici restituit pentru că așa e numit imediat mai jos și în lista de persoane de la* Nunta lui Dragoș 241. *modificat din* Guzanilor 242. *cele trei fete se numeau inițial* ALEXANDRA, OXANA, ZAMFIRA 243. *inițial* IRINA apoi ANCA

fata lui Ștefan Murgul, fost pîrcălab al Cetății-Albe, orfană în[244] casă la TOADER LUPĂȘTEANU
DAN[245] VOIEVOD
fecior domnesc din neamul Mușatin
ISAC DIN BESERICANI[246]
cititori în zodii

PEPELEA
măscărici al lui VODĂ
VLADISLAV BZMIAJNIE
negustor leah
HAGI MANUK BALAMUK
negustor arman
AVRAM NESPĂLAT[247]
negustor jidov

REPLICI RĂZLEȚE

1
2254

[ANNA]
[*(cu patimă)*]
Bogdane!... *(încet)* Aide, pleacă! *111r*

2
2254

[ANNA]
O, Doamne! și nu am oglindă să[248] mă văd *146r*

3
2254

[ANNA]
Femeile acele frumoase sînt — așa e? *198r*

[BOGDAN]
Dar nici una ca tine nu-i dulce, nu-i bălaie[249].

4
2306

[BOGDAN]
Cu ochii tăi tu vecinic promiți ... nimic nu ții. *84r*

5
2306

[BOGDAN]
Tu, dulcea mea icoană, *107r*
Dac-aș [putea] pe frunte a-ți pune o coroană!

6
2261

[BOGDAN]
Un cerșetor... Din noaptea cea dulce și albastră *42r*
Cerșește o zîmbire[250] la Înălțimea Voastră.

244. *după* la *șters, intenția inițială fiind de a scrie* orfană la TOADER LUPĂȘTEANU 245. *inițial* DAN *apoi* GELU *apoi din nou* DAN 246. *inițial* ȘTEFAN DIN VÎNTURI 247. *inițial* LEIZAR ⟨LE⟩ ⟨NESPOPOLOKONTZER⟩ NESPOLOKOWITZER 248. *după* văd *șters* 249. *replicile sînt scrise grăbit cu creion negru pe o filă altfel nefolosită* 250. *inițial* Cerșește num-o rugă

7

2306

109r

BOGDAN-DRAGOȘ

Das war zu schön gewesen,
So schön, dass es ja Sünde gewesen wäre, da zu sein
So rein, so jung, so un[en]dlich li[e]b
Hat nie ein Mensch von andern zu sagen...
Das sollte nicht sein... Ni[e]m'an[d] duldet es
Wir sind wie der Wind, fer[n] schwoll
Und diese, diese will so sein wie Gott...
Kein Gott würde's leiden, Anna sterbe ich.
Es ist kein Raum in diese[r] Welt de[s] Elend[s]
Für eine solche Form * von Glück und Erbarmen.

[BOGDAN]

O! visul de iubire, Anna, tu înger mingîios,
Dar trebuia să piară ... prea, prea era frumos.
Prea nu aveam în lume nici sfinți, nici Dumnezeu
M-aveai numai pe mine, pe tine te-aveam eu.
Așa de mult, așa de nemărginit de dragi
Nu și-a mai fost doi oameni în lume ...

Nici nu se putea altfel [251]... prea, prea era frumos
Așa încît să fie era ca un păcat [252]:
Atît de-adînc, de fără de margini și înalt
Nu se cădea să ție un om la celalalt [253]
Prea nu aveam în lume nici sfinți, nici Dumnezeu
Prea ne uitarăm astfel de tot și tu ... și eu [254],
Era o fericire, zeiască, dar păgînă
Nu se cădea s-o aibă o mînă de țărînă [255]
Și trebuia să piară.
Nu se cădea, mă crede... În lume nu e loc [256]
Pentru atita milă, pentru [257] atît noroc.

8

2283

[BOGDAN]

127v O, nu privi astfel, nu astfel, plîngi.

2306

84r O, nu privi așa ... nu astfel ... plîngi ... te rog plîngi,
Plîngi mult ... va trece... Nu, n-a fost să fie...

[ANNA]

Bogdane, te iubesc.

9

2306

[BOGDAN]

85r Au n-au putut sub frunte privirea mea să [258] sece
Nebun de aș fi fost... Și să fi rămas [259] orb,
Veninul crud și dulce în ochi să nu-l mai sorb.

251. *inițial* Dar trebuia să piară 252. *inițial* Așa încît ființa-i era ca un păcat 253. *inițial* Atît de-adînc, atîta de pur, așa de [dulce și curat,] / Nemărginit n-a fost doi ținut niciodat / Un ⟨ins⟩ om la cellalt ... și nu se cădea / Să fie. 254. *inițial* Prea te-ai uitat ⟨în⟩ la mine, prea eu la tine, da ... 255. *inițial replica Annei* Încît, Bogdane dragă ... Era păgînătate frumoasă ca o vină / Era asemănare cu tot ce e mai sfînt / Cînd nu sîntem decît o mînă de pămînt 256. *inițial* În lume n-a fost loc 257. *după* și *șters* 258. *supraintercalat* 259. să fi rămas *deasupra lui* privirea *șters*

10

2275

[MAMA ANNEI]

Dă jos marama [260]... *78v*

[ANNA]

Dă-o... Doamne, e voia lui,
Eu ... *nu* voi...

11

2275

[MAMA ANNEI]

Să-i spun că totdeuna la dînsul ai gîndit? *78v*
C-ai așteptat mult, fată, pîn' te-au călugărit?
Că ai gîndi la dînsul ș-acum, dar nu-i cu cale [261]...
Din [262] cînd în cînd să deie un gînd iubitei sale?
Că voiai s-aștepți încă, dar alții te-au silit?...

[ANNA]

Dar nu-i mai spune-atîtea [263]. Spune-i că l-am iubit.
El va-nțelege... Doamne, el pururea-nțelege.

12

2275

[MAMA ANNEI]

Bogdane, pe cuvînt? *79r*

BOGD[AN]

Mamă, mă jur!

[MAMA ANNEI]

Copile, nu jurați [264]! Vă cred.

13

2275

[ANNA]

O, Maică preacurată și pururea fecioară, *111r*
Cu mil-asupra noastră, sărmanilor, coboară
Privirea ta senină... Ne lasă să trăim,
Sărmani așa cum sîntem ... c-*atîta* ne iubim.
De e păcat, noi nu-l știm, căci tineri și deșerți
Sîntem [265]... Tu înțeleaptă, vei ști ca să ne ierți [266],
Dac-am uitat de tine nu ne-o ținea [de] rău:
Și tu uitași odată tot [267] pentru fiul tău.
Îți era drag ca ochii din cap. Bogdan asemeni [268].
Îl [269] vezi ... mi-e drag... Într-asta tu, Maică, mie-mi semeni.

260. *urmează* asta *șters* 261. nu-i cu cale *deasupra lui* nu se cade *șters* 262. *după* ca să *șters* 263. *supraintercalat* 264. nu jurați *deasupra lui* te jura *șters* 265. *în ms. șters cu creion roșu la relectură* 266. *inițial* să ni-l ierți 267. *supraintercalat* 268. *inițial* Și el asemeni 269. *după* Mi-e drag *șters*

2262

[ANNA]

27r Bea tu din acea cupă.

[BOGDAN]

(cu estremă bucurie)

Oh ! [cît] îți mulțămesc !

(bea repede)

[ANNA]

Bogdane !... Ai crezut [tu] că nu te mai iubesc !
O, dulcele meu suflet ... acuma ești al meu.
Al meu pentru vecie... Zîmbește-mi ... așa vreu.

GRUIE SÎNGER

TRAGEDIE

18r

2278

PERSOANELE[1]

IUGA
voievodul Sucevei
MARIA
Doamna
BOGDAN-DRAGOŞ
fiul lor
MIHNEA [2] SÎNGER
IRINA
GRUIE
fiul lor
GALU
voievodul Tatrei
şi Câmpulungului [3]
AMIN
fiul său
ANGELICA
fiica sa
[URICARUL]

AMBROZIE
episcop şi egumen monastirei
Pietroasa
Nuntaşi
EUSTRATIE LIMBĂ-DULCE
PEPELEA
CRACALEI
dascăl
PROCOPIE *
zodieri
TUGOMIR BASSARABA
FILIP LIMBĂ-DULCE
ROMAN BODEI
CARACAL STRATU-LAT
DASCĂLUL CRACALEI
IRINA
P[ROCOPIE] *
[MESTEACĂN o strajă]

19r

ACTUL I

Omorîrea lui Iuga Voievod de către Mihnea Sînger. Doamna Maria[4] şi fiul său Dragoş — scenă lîngă cadavrul ucisului. Blăstemul asupra lui Mihnea ca el[5] şi vrăjitoarea sa de nevastă să aibă un fiu care să omoare pe tatăl său şi să [se] ţie cu mă-sa.

ACTUL AL II-LEA

SC[ENA] I

Doamna Maria trăieşte în pădure cu fiul său, vînătorul frumos care a văzut o fată în codri ce mult îi place. Povestea cu frîiele scuturate.

1. *personajele pînă la TUGOMIR BASSARABA inclusiv sînt scrise în stînga şi barate vertical cu creion negru, iar de la FILIP LIMBĂ DULCE sînt scrise în dreapta, dar lăsate incomplete şi neorganizate* 2. *sub* Caracal Stratu-lat *şters şi după* Dan *şters* 3. *iniţial* Craiul Claur *apoi* Galu, voievodul Tatrei şi Cîmpulungului 4. *deasupra lui* Irina *şters* 5. *iniţial* ca fiul său

SC[ENA] II

În[6] ajunul naşterei unui fiu în casa lui Mihnea e-ntristare. Ei îşi zic cu spaimă menirea copilului lor. El s-a născut[7]. Simbad zodierul e chemat, care le prezice lucruri cumplite. Ei se decid să-l espună. Scena despărţirei mamei de copilul său. El e pus pe riul Bistriţa[8] şi scapă la Voievodul Galu.

ACTUL III

Gruie creşte mare la Galu şi are o iubire nemărginită pentru gingaşul[9] Floribel şi una sălbatecă pentru Angelica. Scena între el şi Angela. El ucide în joc pe Floribel şi ia lumea în cap.

SC[ENA]

Dragoş a fost în Marmaţia la puternicele sale rude. Aceştia promit ajutorul său; el vine-n Suceava ca să cerce dispoziţia populaţiei. Scenă-n *crîşmă*. Ş-aduce aminte de Angelica. Ea-i înamorată de un sunet de corn — Zburătorul. Ea se-namorează în el. Epizod erotic. El se-ntoarce la Suceava cu armată, îl goneşte pe Mihnea, dar îl cruţă cum ar cruţa pe Cain. Acesta şi răpitoarea sa femeie Irina iau lumea-n cap[10].

20r ## ACT IV

Gruie-Sînger — remuşcările de conştiinţă pentru moartea lui Floribel — revoltarea sa împotriva naturei ş-a lui D-zeu — nenorocitul său are cu care loveşte oriunde vrea. El merge la o vrăjitoare care-i foarte frumoasă şi-i prezice un amor nebun pentr-o altă femeie şi uitarea Angelicei.

Mihnea trăieşte retras ca prisăcar şi numai noaptea merge-n peştera unde şade ucizător de frumoasa sa nevastă. Iată că vine la prisaca sa un om tînăr care-i cere slujbă. El îl primeşte şi-i spune să păzească prisaca de urşi. Bătrînul se preface-n urs şi el îl ucide.

Vine femeia. Ea-i de frumuseţe nemaivăzută, brunetă. Un amor demonic şi bestial îi cuprinde pe amîndoi. Ea-l duce în palatul ei din peşteră, care e o adevărată feerie. Traiul împreună. Descoperirea ei că-i mumă. Dizgustul, ura[11], desperarea. Oglinda şi sipetul.

ACTUL AL V-LEA

Nunta la craiul Galu.

Rătăcirea sălbatecă ca a lui Orest (shakespirie) a lui Gruie. El spune unui preot la ureche vina sa — acesta fuge, el îl împuşcă. Unul tînăr — *item*. El vine la mănăstirea de piatră *şi cere ş-acolo dezlegare. Preoţii îi spun s-aştepte şi pîn-atuncea să ude băţul cel uscat. Trec ani. Bătrîn, slab şi gîrbov — au înfrunzit băţul. El îl scutură, rămîn numai două mere — e tatăl şi maica sa. El cade mort.

[ACTUL I]

2254

102r *(Suceava. O sală frumoasă gotică, ferești înguste. În stînga[12] spectatorului, în prosceniu, tronurile Domnului și a Doamnei; în dreapta, în semicerc, stau boierii.)*

6. *după* Neli[nişte] *şters* 7. *iniţial* El se naşte 8. *supraintercalat* 9. *după* tîn[ărul] *şters* 10. *urmează* SC[ENA] Nuntă la craiul Galu. Nuntaşii din poveste *şters pentru a fi reluat la începutul actului V* 11. *după* şi *şters* 12. *după* dreap[ta] *şters*

(IUGA VODĂ și MARIA pe tron. Boierii, între cari hatmanul MIHNEA SÎNGER. E sara.)

[IUGA]

Și ochii mei, senine ferestile gîndirei, *123r*
Sînt prinși în flori de gheață, în pînzele pieirei.
Zadarnic îi silesc eu la slujbă — răzvrătită,
Eu văd lumea întreagă acuma ca prin sită.
O umbră îm par însumi și lumea umbră-mi pare
Și sînt străin într-însa, un vis ce se năzare.
Mai mult, boieri ... chiar trupul străin îmi este mie,
Se pare cum că-n lutu-i eu șed ca în chirie,
Stăpînu-n orice clipă e gata să mă deie
Afară ... Cine-i dînsul, ca-n fața mea să steie?...
Îl simt ... îl simt cum intră în a sa stăpînire,
E nevăzut, e tainic, e moartea făr' de știre ...

Ușor trecea odată Domniei-noastre vremea,
Pe-a bucuriei pasuri ne număram noi anii —
Și azi, boieri, e-o lună [13] de cînd, cuprinși de-o vrajă,
Noi numărăm cu spaimă ce-ncet [14] a noastre zile
Se strecur, de ni pare din ele-oricare-un an.
Și [15] gura-ne-ncrețită de mult uită [16] ce-i risul
Și ochiul nostru nu e în stare ca să nască
Priviri de mulțumire celor ce ne iubesc,
În cap ei ne fugiră, necredincioși luminei,
Se simt doar pe ei înșii uscîndu-se de vii.
Boieri, coroana noastră ne-apasă ca [un] munte
Și grea ni este haina și trupul de pe noi,
Încît deopotrivă domnia mea [e] gata [17]
Să zvîrle pe-amîndouă deodată în mormînt [18].
Un singur colț de viață ne-a mai rămas în suflet,
Iubirea [19] nesmintită pentru moșia noastră
Și pentru Bogdan-Dragoș, iubitul nostru fiu.
Rog cerul să-nmulțească hotarnicele clipe,
S-urnesc pe ai lui umeri domnia ce o port.
Copil ieșit din leagăn, cu [20]-oasele-ncă crude
Și nedeprins cu asprul și strîmt [21] al țărei scaun,
Coroana e în stare ca să-i sclintească gîtul
Și schiptrul brațul fraged. Gînditu-ne-am atunce
Ca să-l lăsăm în leagăn pin' ce va crește mare,
S-acoperim cu negru postav scaunul nostru,
Coroana noastră veche s-o încuiem în scrin
Să [22] dăm mînuței sale o altă jucărie
Decît al țărei schiptru.
Voim ca, de [ne]-om stinge, să-ntindem mîna moartă [23].
Să ținem cîrmuirea chiar în sicriu fiind —
Puterea nevăzută și-ascultătoarea mînă
Este credința voastă [24] pentru domnia mea.
Epitrop las dar țărei și fiului meu dulce
Pe Mihnea, hatman mare — unde va pune mîna
Să știți c-am pus-o însumi și să urmați întocmai.

[Urieare!

Citește-acum hrisovul prin care-l rînduim.

13. *deasupra lui* anul *șters* 14. *deasupra lui* cum trec *șters* 15. *după* De mult *șters* 16. *supraintercalat* 17. *inițial* Încît sîntem aproape de azi pe amîndouă 18. *inițial* Să zvîrle pe-amîndouă și să rămîie singur 19. *după* Nemistuit *șters* 20. *după* abia *șters* 21. *deasupar lui* larg *șters* 22. *după* Și fragedei [mînuțe] *șters* 23. *inițial* Voim ca după moarte, cu mîna noastră moartă 24. *în ms. dintr-o inadvertență metrică*, E a voastră credință

URICARUL

(citind)] [25]

102v *Cu mila lui D-zeu noi Iuga VV., Domnul țărei Moldovei, facem știre cu această carte a noastră oricui* [26] *o va vedea sau o va auzi, că, la vreme de slăbiciune fiind* [27], *[însă] încă în fire, ne-am socotit moșia și casa, fiindu-mi de față boierii și Doamna noastră.*

Statornicit-am [28] *ca, pîn'la vrîsta legiuită, epitrop fiului nostru dulce Bogdan-Dragoș Voievoda să fie credincios boieriul nostru Mihnea Sînger Hatman. Privi-s-or cărțile sale ca ieșite de sub a noastră mînă și întărite de a noastră credință. Moșiile și ocnele domnești vor fi ocîrmuite de preaînalțata noastră Doamnă — însă moșia Breuții, cu marginile între apa Sucevei și Siretului, dăruim-o Mănăstirei dintr-un Lemn, dreaptă și neatinsă ocină a ei să fie spre pomenirea sufletului nostru și a sufletelor adormiților întru Dumnezeu strămoși. Și spre întărirea acestora aducem credința noastră și Doamnei noastre și a fiului Bogdan-Dragoș Voievoda și a credincios boiariului nostru Mihnea* [29] *Sînger Hatman și ai tuturor celorlalți boieri ai Domniei. Dat în* [30] *domnescul scaun al Sucevei, la anul de la zidirea lumei 5...*
... în luna ...

IUGA

Iar data o va pune suflarea mea din urmă,
Căci moartea-i scriitoriul al zilei și al lunei
Cînd viețile se sting.
(boierii iscălesc)

103r ROMAN BODEI

Preaînălțate Doamne [31], dorimu-ți sănătate
Și ani mulți să trăiești.
Prea grabnică îmi pare [32] această hotărîre.
Iertat fie cuvîntul al slugii credincioase [33],
Dar pentr-astfel de lucru nu trebuie Dreptatea
Să se adune toată în a Sucevei ziduri?
Zic [34] că înțelepciunea v-a insuflat voința
Și bine e copilul să nu poarte o [35] cîrmă
Ce nu-i de a sa [36] mînă... Dar a fi trebuit
Norodul și boierii și ostășimea toată
Să giuruie credință lui Bogdan Voievod...
Prea șubrede sînt, Doamne, tocmelele Moldovei
Și pentru-a sale cumpeni o pază trebuiește...
Măriei Tale fost-am o slugă credincioasă
Deși cam cîrtitoare... Dar de-ai [fi] spus vreodată:
„Roman Bodei să fie epitropul moșiei",
Eu aș fi spus: „O Doamne, deschide bine ochii!
Nu-mi crede...
Sînt om și e moșia și scaunul la mijloc,
Sînt om și șubred este copilul cel din leagăn...
Sînt om, preaînălțate, și am copii, gîndește,
Sînt om ... și omu-n lume spre rele e plecat [37]".

MIHNEA

Preaînălțate Doamne, de credeți cumcă Mihnea
Nu-i sluga cea din urmă și făr-de nici o treabă
Din ai Măriei Tale... De credeți cumcă ochiu-i
Setos [e] de mărire, că n-a cunoscut bine
Supunerea că este a lui firească haină,
Rupeți diata asta... Căci greutatea ei
Pe umărul meu cade și toat-a lui tărie

25. *pasajul de legătură a fost integral de noi potrivit textului paralel din* Bogdan-Dragoș *care urmează acolo versului 179* 26. *după* tuturor căror se cuvine a ști că, simțind boalei *șters* 27. *modificat din* fiindcă 28. *după* Statornicit-am deci ca scaunul Moldovei *șters* 29. *după* Gruie *șters* 30. *după* în Suceava *șters* 31. *numele personajului și această primă sintagmă din replică sînt reluate de pe p.* **102v** 32. *inițial* se pare 33. *inițial* Iertată [fie vorba a slugii credincioase]; fie *supraintercalat* 34. *după* Nu zic *șters* 35. *supraintercalat* 36. *supraintercalat* 37. *inițial* spre rău e aplecat

A fost pînă acuma credința ce stăpînul
O pune-n al meu suflet...

ROMAN

Mă tem, hatmane, tare
Ca tu *, făcînd sprîncene [38], să-ți scoți odată ochii.

IUGA V[ODĂ]

Destul, Bodei — puține sînt clipele vieții-mi,
Tatarii-s la hotară și ungurii și leșii,
Nu-i vreme să se strîngă a țărei Direptate,
Se poate cumcă [azi chiar să] [39] fiu copil al morții,
Căci fața noastră astăzi e-un obrazar de ceară
Și, daca-mi închid ochii, un popă beat desigur
Că m-ar și îngropa.
Roman Bodei, tu veche și [cu] credință slugă,
Gură de lup sălbatec cu inimă de miel... 101r
Vino încoaci la mine — ia mîna noastă-n mîna-ți
Și vezi cum îmi mai îmblă ceasornicul vieții.

BODEI

(sărută mîna Domnului)

O, preanălțate [Doamne], eu sînt un vraci prea prost
Și nu știu ca să măsur a vieții clipe repezi —
Ceasornicele [40] vieții am învățat să stric
Cînd îmi arunc săgeata în pieptul dușmănesc.
De ce nu-s vraci cu carte, că multe v-aș [mai] spune
Ce mintea omenească n-a mai putut gîndi —
Dar astfel, făr'de carte, abia iscălitura
Știindu-mi eu a pune cu sufletu [41]-mpreună
Pe-a voastre cărți domnești ... toți m-ar numi aicea
Moșneag cu pleavă-n creieri, cu gura minciunoasă.

IUGA

Boierii mei, iertare vă cer acum la toți...
De-am vorbit rău cu gîndul meu propriu despre voi,
De-am jinduit vrodată norocul a cuiva,
De n-am fost o-ntrupată cumpănă a dreptății,
De am greșit cu mîna, cu inima, cu gîndul...
Iertați-mă cu toții, căci am fost numai om,
Mă descărcați de-a voastre învinuiri [42] [cu toții]
Și sarcina de rele faceți-o mai ușoară,
Să pot trece mai [43] slobod prin vămile veciei.
(boierii-i sărută pe rînd mîna)

UNUL

Măria ta, uitate din partea noastră sînt...
De-ai fost nedrept cu gîndul, cu bine ai plătit...
Crede : cu moartea-n suflet vedem pe un stăpîn
Și pe un bun [44] tovarăș în lupte și-n viață
C-acum se despărțește...
Dar deie Domnul sfîntul
Cuvîntu-ți de minciună — să mai trăiești mulți ani.

TOȚI

Mulți ani să mai trăiești...

IUGA

Lăsați-mă acuma ... nu-mi faceți greu sfîrșitul,
Nu-mi aduceți aminte prin ființa-vă de față
Ce vine am — cu cîtă iubire mi-ați plătit.
(toți iese, afară de Roman Bodei)

38. *modificat din* sprincenele 39. *completarea suplinește textul devenit invizibil sub o pată de cafea* 40. *după* Decît curmînd *șters* 41. *după* inima *șters* 42. *urmează* ca slobod *șters dar reluat în alt vers* 43. *după* prin [vămile veciei] *șters ; mai jos, în ms* : boierii-i sărută pe rînd pe mînă 44. *după* vechi *șters*

[IUGA, ROMAN]

ROMAN BODEI

N-aveți nimic pe suflet[45], preaînălțate Doamne?
Vro vină veche poate, uitată de demult.
Vun gînd ascuns ce nime nu e menit să-l știe?...
Sînt greu la cap, știți bine ... și ce-mi intră-odată
Cu greu intră într-însul, dar nici cu cuie scoți...

IUGA

Roman Bodei, acuma mi-e greu să mă gîndesc,
Argintul viu din cuget s-a prefăcut în plumb
Nesimțitor la toate mișcările vieții...
Să-i spui lui Mihnea Singer ca să rămîie-n tindă...

ROMAN *(iese și spune)*

Tu, vino mai aproape! Roman ce crezi tu, [Roman]?
O — nu spune — taci ... nu-nnegri cu cărbune
Gîndirea mea cea sură destul de-apăsătoare!
Roman! m-auzi tu ... nu e un om să aibă frică
Cum eu o am acuma... Iubitul meu Bogdan —
Roman, Roman, așa e că-i un frumos copil?
O! Spune-mi, spune-mi numai că e frumos, cuminte,
Dulce la port și vorbă... Să văd că îl iubești[46]!
Roman, crezi tu vreodată...?
O, nu, taci! ce de gînduri prin mintea mea îmi trec,
Ți-o spun[47]... dar numai ție ... auzi tu ... nimănuia
Să n-o mai spui... Veghează-l, veghează-l de aproape
Pe-acest copil pe care în[48] taină-ți spun că mai mult
Decît viață, suflet și Dumnezeu iubesc...
Acesta e secretul vieții-mi, a purtării-mi,
Roman Bodei, pricepi [tu] aceea ce îți spun?
Oh! gură de lup tu, cu inimă de miel,
Tu ești în lume singur căruia m-aș încrede,
Tu ești în lume singur ce nu mă înțelegi.

ROMAN

O[49], vino-ți în simțire, și-mi spune-anume[50] neted:
Ce vrei tu de la mine?

IUGA

Vezi tu? Unde vezi firul
De ață că se trage tu caută că, la capăt,
Găsi-vei ghemul. Iată, demult am firu-n mînă,
Dar ghemul cel de intrigi, de pismă, răutate,
Nu am ochi ca să-l caut, nici mînă să-l găsesc[51].
Ce imblă căi întoarse în inima ta dreaptă?
Gîndirea încîlcită nu pot să ți-o desfășur,
Tu n-ai șezut vrodată pe scaunul fatal,
N-ai cunoscut adîncul al inimii-omenești!
Văzut-ai tu vrodată vrun leu mîncîndu-și puii?

45. pe suflet *deasupra lui* a-mi spune *șters* 46. *ultimele-două versuri inițiale*

Cuminte pare ... Dulce la glas, ș-a lui purtare
E liniștită, plină de grație ...

Pe margine în dreapta cu cerneală violetă versurile:

⟨Acum⟩Zicalele⟨vechi⟩-n privirea-i desigur că nu mint
Tăcerea i-e de aur, iar graiul de argint

47. *inițial* Îți [spun] 48. *după* ți-o [spun] *apoi* îți [spun] *succesiv șterse* 49. *după* Doamne *șters* 50. *deasupra lui* acum[a] *șters* 51. *inițial* ca să-l găsesc; *versurile 141—145 sînt adăugate pe margine mai tîrziu cu cerneală violetă*

ROMAN

Nu, Doamne !

IUGA 110r

Taci tu ! Nici nu te-ntreb cu de ai văzut vrodată...
Văzut-ai tu vrodată vun leu mîncîndu-şi puii...
Văzut-ai tu vrodată vun Domn *** puii...
Văzut-ai tu vrodată vro mamă ucigîndu-i ?
Veghează peste Bogdan, căci tu îmi vei da samă [52].
(ROMAN se uită lung în ochii lui) [53]
Taci ! taci îţi zic, din gură nici un cuvînt nu-ţi iasă [54],
Cît sînt de slab şi bolnav, acuşa te ucid !
Nu mă lăsa-ntîmplarea s-o-nsărcinez cu asta,
Nu mă lăsa pustiul să-l fac un [55] păzitor...
O Roman ! Roman ! ce e viaţa omenească ?
Comedie eternă chiară sub masca morţii,
Mi-e greaţă, o, mi-e greaţă de ea — şi totuşi, Roman,
Tot ce iubim în lume, de viaţă e legat...
Ştii tu ... privindu-i astăzi, privind pe Mihnea Singer...
Oh ! îmi venea atuncea la genunchi să li cad...
Să zic : „O, milă ! milă ! pentru copilul meu !
El e atît de fraged, atît de blînd, un miel...
Ce poate să vă facă ?"... Dar nu ! Cu faţa mîndră,
Cu inima mea ruptă am hotărît aceea
Ce Singer, însuşi Singer în carte [56] [ar] fi scris
Dac-ar fi scris-o el.
Eu n-am mîni, Roman,
E rău, prea rău cînd omul rămîne fără mîni,
Eu n-am picioare, Roman, e rău făr' de picioare,
Eu nu am ochi, nu crede că ştiu ce se petrece.
Ciudatu-i... Mi se pare că întinsu-s în sicriu
Şi oameni-mprejuru-mi vorbesc ... şi eu ştiu tot...
A ! *(încet)* Roman, de capul copilului meu
Tu răspunzi, auzi ?... Mergi, mergi !
(iese)

ROMAN

[(apart)] Vorbeşte într-aiure ar zice cineva...
Te-am înţeles prea bine şi ştiu ce-ai vrut să zici,
Adînc îţi este capul, preaînălţate Doamne,
S-oricît de prost e Roman, el totuşi nu e prost.
Să rîd dar la mormîntu-ţi, să-mi plec genunchiul dar
La Mihnea Singer Vodă ... să fac ceea ce nu voi,
Să spun minciuna [asta] cu gura zîmbitoare,
Să-ţi fiu duşman de moarte... Vezi că te-am priceput !

SC[ENA] III 111r

MIHNEA, ROMAN

ROMAN

Măria Sa doreşte să te mai vadă încă,
Să-ţi dea cele din urmă a sale-nsărcinări...
Şi, hatmane, mi-a pus-o pe suflet ca în veci
Poruncei tale-nalte de-acum să mă supun.
Mi-a spus, de-ascult de tine de el atunci ascult,

52. *urmează versul* Nu tronul ! mă pricepe ... nu tronul, priceput-ai ? *şters* 53. *iniţial (Se uită uimit)* 54. *în ms., din inadvertenţă metrică* Taci ! taci îţi zic, nici un cuvînt din gură să nu-ţi iasă 55. un *poate pentru* eu 56. *iniţial* pe carte

Mi-a spus ca mai cu samă să nu mă-ncred eu Doamnei,
Să nu mă-ncred de-acuma [57] la nimeni din boieri...
O, inima în pieptu-i e-atîta de pe[s]triță!
Ca să-ți spun drept, acuma cu scîrbă m-a împlut...
Iată că-ți întind mîna, ți-o strîng prietenește
Și văd că tîlcuirea ce-am dat gîndirei tale
A fost o nerozie. Să fim prieteni, Mihnea!
Știi bine că am suflet și inimă vitează,
Știi bine că în lume plătesc și eu ceva.

MIHNEA

(în sine)

Să-l cred eu sau să nu-l cred [58]? ...

ROMAN

Să-ți spun ... Un suflet putred într-un trup și mai putred
Mi-a spus a sale gînduri, trecutele păcate ...
Și eu, eu [59] mi-am pus brațul și inima sub mîna-i.
Mi-e scîrbă chiar de mine.

MIHNEA

(se uită lung la dînsul)

Mă duc ca să-l mai văd [60].

SC[ENA] IV

ROMAN

(singur)

Te du! te du dar, șarpe ... Voi priveghea de-aproape,
Voi arăta eu lumei că sînt un lup tăcut * ...
Mesteacăn!

[MESTEACĂN]

Ce-i stăpîne?

[ROMAN]

Să te pui astă noapte
Să stai de strajă bine [61], l-acea portiță mică
Ce numai tu o știi ... lui Cătălin din Galu să-i spui
[să] vie-aicea [62]
Și straja să o ție în curțile domnești ...
M-auzi? ... Nimic din aste să nu le știe nime,
Veghează zi și noapte — noapte și zi veghează,
N-ai auzit nimica și n-ai văzut nimic!
Vezi tu pecetea asta-n mînerul [63] spadei mele?
A ei încrețiture în cap ți se-ncrețească,
Cu ea, cine va cere o trecere, să-i dai.
De astăzi înainte tu nu mai ai stăpîn
Decît pe mine.

MESTEACĂN

Bine.

112r

SC[ENA] V

— Bună vreme.
— Vreme rea. Dar de unde ajung la cinstea [64] să vorbești cu mine?
— Cum? Bună, mări *, vechi prieten.

57. *supraintercalat* 58. *inițial* Să cred sau să nu cred 59. *supraintercalat* 60. *inițial* Mă duc să-l văd acum 61. *inițial*

Tu să ții astă noapte
O strajă

62. *inițial* pe Cătălin din Galu [să-l chemi să vie-aicea] 63. *inițial* pe [mînerul] 64. la cinstea *supraintercalat*

— Prieteni. Poate și rude. A fătat mîța mea în ograda d-tale.
— Ce ai portare?
— Ce ai portare? E că nu voi mai fi vecinic portar. Ce vrei?
— Cum stă M[ăria] Sa?
— Care M[ăria] Sa? Cea veche? Mai rău nu se poate. Cea nouă — bine și nouă asemenea. Ce vrei? Am copii spatare și copiii unui hatman stau mai bine decît aceia a portarului de Suceava.
— Dar hatmanul nu are copii! . . .
— M[ăria] Sa vrei să zici. Hatmanul are.
— Ciudat mai vorbești astăzi!
— Ciudat vorbești d-ta, pentru [că] hatmanul sînt eu.
— De cînd?
— De mîni, de poimîni dimineața dacă vrei.
— Dar nu ești încă.
— Ce va să zică încă? Încă e un cuvînt pentru neghiobi. Cine nu e încă acela nu va fi neciodată. Cine nu e încă cu minte la vrîsta mea rămîne nebun cît trăiește. M-am cumințit. Știi tu cînd am fost prost?
— Îmi pare că acum.
— Ba pînă astăzi. De azi înainte sînt cu minte [65].

[SCENA VI]

[IRINA, MIHNEA]

IRINA *96r*

Au nu-ți aduci aminte de neagra vrăjitoare
Ce-n peștera adîncă din muntele Ceahlău
Încheagă apa-n sînge și soarele-l albește [66]
Precum albește geamul [67] cînd sufli în fereastă? . . .
Acolo eu închisă mă preumblam pin pesteri,
O goală frumusețe, un chip răpit din ceri.
Pe fruntea-mi de copilă purtam coroana numai
Și-n peștera mămucăi intrat-ai, Mihnea Sînger,
Pe calul [tău] cel negru, cu barba ta cea sură,
Galbăn erai la față, mai galbăn decît morții . . .
Ai fost călcat [tu] scumpe urme de mîță stearpă [68].

MIHNEA

O nu-mi aduce-aminte . . .

IRINA

Să nu-ți aduc aminte? . . .
Eram o copiliță frumoasă ca și [69] ziua
Și [70] mai frumoasă încă de zi fiind ascunsă . . .
Copil de vrăjitoare, cu ochii mari, sălbateci,
Cu inima aprinsă de sete de viață.
Atuncea a mea mamă uitatu-s-a-n cazanu-i . . .
Și a spus: „Mihnea Sînger, tu vei fi Domn al țărei" . . .
M-ai fost văzut [71] pe mine . . . și m-ai iubit, păgîne.
Nu crede-a noastă soarte că poate-avea căi două,
Trăit-am împreună ș-astfel o să murim.
Pașii ce tu în viață făcutu-i-ai la patu-mi
Rămas-au slove roșii în cartea vieții tale,
Nedezlipită sînt eu de măduva-ți din oase,

65. *inițial* De azi înainte nu mai sînt prost. 66. *Versul provine din contopirea versurilor*

Încheagă apa-n sînge, a lumei mers îl schimbă
Și soarele-l albește de pare-un cap de mort

cărora poetul le-a șters al doilea hemistih 67. *inițial* Precum albești tu geamul 68. *inițial* Ai fost călcat moșnege urme de mîță stearpă; *înlocuirea s-a făcut cu cerneala violetă de mai tîrziu* 69. *supraintercalat* 70. *deasupra lui* Ba *șters* 71. *inițial* Tu m-ai văzut

A mele rădăcine viața-ți o mănincă
Cum vîscul rădăcina și-o bagă în stejar.
De te iubesc eu, Mihnea? ... Ce-ți pasă oare ție?
Și nu mă las eu oare de tine-a fi iubită?
Mi-ai spus: „Irino, gura ta dă-mi-o!" Nu ți-am dat-o?
Mi-ai spus: „Irino, lasă-mă-n patu-ți!" Nu te las?

97r

MIHNEA

O picură-mi în suflet, femeie îndrăcită,
Veninul vorbei tale ucizător de dulce.

IRINA

Ucizător de dulce! ... O, Mihnea, te iubesc!
Căci sufletul din tine e mare ca ș-al meu.
Au crezi tu cumcă lumea făcută-i pentru bine?
Ni-o spun aceasta popii și cărțile lor vechi —
De mii de ani povestea răsună în urechi ...
Nu vezi tu ce răsplată virtutea are-n lume:
Un giulgi și patru scînduri. Pentru așa comoară[72]
Treci însetat pe lîngă a vieții vii [73] izvoară ...
Și-atunci ... atuncea popii vorbit-au foarte drept:
Deșertăciuni sînt toate cînd moartea ți-i în piept ...
Aicea, -n picătura de vreme-n care sîntem,
Brațul și isteția au oarecare preț ...
Și ce preț pot să aibă ... decît să te faci mare ...
Tu știi că a mea mamă lăsatu-mi-a coroană [74] ...
Ea arde-[n î]ntuneric lumina căutînd,
Pietrele [75] scumpe-n ea [76] se topesc după lumină
Și totuși șede-ascunsă în scrin ... în gînd ... în suflet ...
Ș-apoi ce cer de la tine? Cer vreo fărdelege? ...
Nu tu inveninat-ai pe Domnul tău — ci *eu* —
Nu sînt a lui supusă, sînt o femeie slabă
Și singură voi duce sarcina fărdelegei —
Închide numai ochii [77] și lasă să lucrez,
Culege numai roada din osteneala mea ...
L-am otrăvit pe dînsul, voi otrăvi mlădița,
Căci astăzi simt în sînu-mi un împărat că mișcă.

MIHNEA

Irina!

IRINA

O, Irina te face fericit.

98r

Și cînd va spune-odată, cu mica sa guriță
Ți-a spune tată, mie el mamă îmi va spune ...
Și tu-i vedea într-însul al tău urmaș pe tron
Și îl voi crește bine, va fi frumos ca ziua,
Căci sînt o vrăjitoare și mi-aș iubi copilul [78]
Nu cu cuvinte blînde, cu sîn făr[ă] de lapte [79],
Cu sîngele din pieptu-mi eu aș hrăni copilul
Și drag mi-a fi ca ochii din cap.

MIHNEA

Irina! Scumpă!
Femeie ce cu-n singur cuvînt mă faci un demon,
Trezești în al meu suflet și cea din urmă fibră ...
Irină, te iubesc!

72. *versul 259 provine din*

Răsplată prea frumoasă: un giulgi și patru scînduri,
Ți-e îndemînă-nuntru și scapi de multe gînduri,
De gînduri fără noimă ... Pentru așa comoară

73. *deasupra lui* dulci *șters* 74. *poetul a șters versul încercînd să-l remanieze în* Vezi tu ...; *încercarea a fost dusă la capăt abia în v. 111 din* Cornul lui Decebal 75. *după* Di[amantele] *șters* 76. *modificat din* scumpe-ntr-însa 77. *supraintercalat* 78. *inițial* și știu să cresc copiii 79. *inițial* cu sînul făr' de lapte

IRINA

Ce negru iți [e] părul, ce nencrețită fruntea,
Întinerești sub gura-mi ce sufletul ți-l arde,
Copil vei fi odată, tu, dor de bucurie,
Copilă voi fi însămi cînd voi fi și eu mamă.

[SCENA VII]

[IUGA, MIHNEA]

2262

[IUGA]

O umbră eu sînt astăzi — și eu eram un om an. *121r*
Mihnea[80], du-te de cheamă în clipă chiar pe Roman.

[MIHNEA]

Pe Roman ... Ce vrei, Doamne, cu Roman, nu cumva
Ți se încurcă limba, vrei să spui altceva?
Tu nu îl chemi pe Mihnea? Și Mihnea-i lîngă tine
Și Roman e departe — nu e așa mai bine?

[IUGA]

Mihnea, eu văd că ochii-ți s-a scufundat în cap,
Din zi în zi slăbești tu, și eu vreau să te scap.
Eu îți spun: fugi de-aicea ... căci pașii-ți sînt nesiguri,
Ești galben ca și ceara și ochiul arde-n friguri.
Dac-am fi numai singuri și dracul nu — iți spun[81]
Păzește-ți capul, Mihnea, căci tu — *tu ești nebun.*

[MIHNEA]

De ce nu chemi pe Roman să vie mai degrab? [82]
E drept, mărite Doamne, că capu-mi este slab,
Dar tu ești slab de vine, te ții abia-n picioare,
O sarcină amară nu ți-i viața oare?
Simțești poate sfîrșitul — vrei să-ți spun vo poveste
Ce am aflat-o însumi din gura-unei neveste,
Unei neveste mîndre ...

[IUGA]

Da, a nevestii tale! ...

[MIHNEA]

[*(apart)*]

El știe tot. Putere! Am o durere-n șale
Și-mi tremură tot trupul ...

[IUGA]

Poți spune în[83] ce vremuri
S-a petrecut povestea, dar fără ca să tremuri?

[MIHNEA]

Acum!

[IUGA]

Acuma dară, căci vremea e pe dos
Cum este și în basme: Ce-i sus cădea-va jos,
Părinții[84] lor ucide-or cu mîne crude fiii[85]

80. *urmează* Mihnea *șters pentru că fusese repetat din inadvertență* 81. *inițial* ți-aș spune 82. *apartenența versului la începutul replicii lui Mihnea este întărită de textul paralel din* Cornul lui Decebal 532 83. *deasupra lui* din *șters* 84. *după* Astăzi *șters* 85. *inițial* cu mînele copiii

Şi-n pîntecele mamei vor sumuţi copiii,
Ei vor striga — vor spune că Mihnea este Domn
Şi s-or întoarce moşii-mi în vecinicul lor somn,
Întoarce-s-or să vie cu ochii spre pămînt
Cînd vor afla acelea ce-n vremea noastră sînt.
Nu-i aşa, Mihnea Sînger?

[MIHNEA]

O, Doamne, cum să port
Acest glas slab [86] şi rece pe jumătate mort.
(el s-apropie de Domn)
122r La git să te-nchei, Doamne, îţi cade-acuşi mantaua ...

[IUGA]

Să cad-ai vrea coroana-mi — mai pune-ţi [pe cal] şaua
Şi fugi, fugi orb în lume — spre binele-ţi te sfătui —
La cap omăt de-ţi pune, la munte-ncă, omătu-i [87].

[MIHNEA]

O, Doamne! lasă vorba cu două înţelesuri!
Femeile-s [88] nebune şi pline de eresuri,
Bărbatul, eu de vină-s dacă femeia zburdă?
Las' să-ţi spun la ureche.

[IUGA]

Urechea mea e surdă,
Răcneşte numai [tare], ca lumea să audă [89],
Preaînălţate Doamne, că sufletu-ţi asudă.
Asuzi, da! Te văd bine — ca mazărea de mare
Pe fruntea [ta] tîşneşte în boabe mari sudoare [90].
Ţi-e frică, Mihnea Sînger — de ce ţi-e frică ţie?

[MIHNEA]
(s-apropie de Domn)

O, milostive Doamne, mă iartă — nebunie
Muierea are-n capu-i — las' să-ţi sărut eu poala ...
(el îngenunche)
Şi tu, vezi [toate-]acestea cu mintea ta în boală ...
Şi tu iei lucrul altfel ... Las' naibii dar nevasta,
(aspru)
Las' să-ţi spun ţie-o vorbă ... o vorbă bună — *asta*!
(l-înjunghie)
Scurt ţi-a fost firul, Doamne! Şi cuget că Bodei,
C-o singură a mînei trăsură de condei,
A mînei acesteia *(îl apucă de mînă)* putea să fie-n locu-mi!
Pe-un negru muc de pană fu aşezat norocu-mi
Şi-un vîrf aşa subţire, să-l scoţi din piatră seacă.
Vrei bani? Ia din cămara domnească cîţi vrei. Pleacă.
Mărite Iuga, unul puternic de condei [91]
Pin mîna-mi de aramă va trece mai întăi.
Şi eu ştiu scrie, Doamne [92], ştiu slovele să-nnod,
Frumos să scriu un nume: pe Mihnea Voievod.

86. *supraintercalat* 87. *versurile 329—331 sînt barate cu creion negru* 88. *după* Să-ţi *şters* 89. *iniţial* să te-audă 90. *iniţial* Pe fruntea [ta] ţişneşte otravă şi sudoare *apoi* Pe fruntea [ta] ţişneşte în stropi şi [-n bobi] sudoare 91. *versurile 346—349 iniţial*

Pe un vîrf — pe-un vîrf subţire s-au aşezat norocu-mi
Ş-un vîrf aşa subţire nu l-au săpat în piatră.
De azi mi-a fierbe oala l-a ta măreaţă vatră,
Mărite Iuga Vodă, căci mucul de condei

o parte dintre remanieri sînt făcute vertical pe margine, cu cerneală violetă de mai tîrziu 92. *iniţial* Şi eu ştiu scrie-un nume

Dar cine-i Mihnea oare, se-ntreabă toți — se miră.
Nu știți voi cine-i Mihnea? Povestea nu-l înșiră
Prin cuiele bătute în grinzile Sucevii ...
Dar ce nu știe lemnul vor ști odată evii.

[SCENA VIII]

[ROMAN BODEI, MIHNEA]

(ROMAN intră) 139r

MIHNEA

Tu-l omorîși pe-acesta sau [nu-]l omorî nime?

ROMAN

Vă înțeleg, stăpîne ...*(el acopere cu mantaua sa pe Domn)*

MIHNEA

Un cititor de stele
Mi-a spus că bine-ncepe vremea Domniei mele.
Ciudat, *hatmane* Roman, dar tu îmi pari uitit.
Cată-te — nu-ți lipsește ceva? — iat-un cuțit
Ce l-ai uitat aicea ...

[ROMAN]

Vă înțeleg stăpîne.

[MIHNEA]

Vezi, toată Direptatea să vie-aici pe mîne!

2254

ROMAN 101r

Și tu, cuțit! plăseaua de lemn ca gură n-are
Să strige-n lume strașnic: „L-ai omorît pe Iuga!"?
Să fii o cioarsă veche, netrebnică? Nu intră-n dușmănie
Lemnul și cu oțelul?... De ce nu faci minuni,
De ce n-arată muguri plăseaua ta cea veche,
Și fiecare mugur să fie un blestem?...
Ce lemn ești tu? O spune-mi ce lemn ești tu? De corn,
De tei, de ulm? sau poate din arbori roditori?
Ești tu de măr? De măr ești. Atuncea înflorește
Și-a tale mere crude hrănește-le cu sînge.
Tu martur făr' de gură! Dar dare-ar Dumnezeu
Ca lacrimi de căință să mînce al tău fier
Ș-acele lacrimi lemnul de măr să îl hrănească[93]
Să crească-n cer ș-orcare păcat din neamul Sînger
Să fie pintre crenge un măr însîngerat[94].

2262

BODEI 139r

(singur)

O tu, cuțit — plăseaua de lemn ca gură n-are
Să strigi în lume strașnic c-ai omorît pe Iuga?
Să fii o cioarsă veche? Nu intră-n dușmănie
Lemnul și cu oțelul? De ce nu faci minuni,
De ce nu scoate muguri plăseaua ta cea veche,
Și fiecare mugur să fie un blăstem? ...

93. *în ms., din inadvertență* hrănește 94. *după* înveninat *șters*

Ce lemn ești tu? O, spune-mi, ce lemn ești tu? De corn?
De tei? De ulm? Sau poate [95] de arbori roditori?
Ești tu de măr? — De măr ești. Atuncea înflorește
Ș-a tale mere crude hrănește-le cu sînge;
Tu martor făr' de gură! ... O, dare-ar Dumnezeu
Ca lacrimi de căință să mînce al tău fier
Ș-acele lacrimi lemnul de măr să îl hrănească,
Să crească-n cer, ș-oricare păcat din neamul Sînger
Să fie pintre crenge un măr însîngerat.

2254

[ACTUL AL II-LEA]

[SCENA I]

92r *(Întuneric. Codru des. Noaptea. Trăznete, fulgere)*

DOAMNA MARIA. BOGDAN. ROMAN BODEI

ROMAN

Prevestitoarea fire cu [96] cerul său cernit
Deschide a ei gură, prin fulger ca vestește
Ce *rău* aduce lumei o zi ca cea de azi:
În răzvrătire firea arată cumcă astăzi [97]
Lui Vodă Mihnea Sînger îi dăruiește-un fiu ...
Un fiu cum încă lumea nu l-a văzut vrodată,
Cu inima pestriță cum este al său tată
Și desfrînat în patimi cum este mumă-sa.
Din ce-i mai rău, mai negru, natura îl încheagă,
S-arunce o-ntrupare a dracului pe lume,
Lui Belzebut bătrînul sau a lui Antichrist,
Dar ea de pe acuma se sparie de el ...
De pe acuma cerul și-ncurcă-a sale stele,
Izvoarele uitat-au în astă noapte albia
Și vezi că pîrtii nouă își taie pintre stînci ...
Să știți că-n astă noapte de ciumă or să moară
Mulți oameni ... Astăzi firea descarcă bogăția-i
De ape pe o cale cu totul nefirească
Și secetă urma-va ... iar seceta cloci-va
În țărna cea uscată ouăle de locuste ...
Căci lumei acestia și legilor din fire
De li se naște-un dușman e semn că firea toată
E-n neorînduială, că din încheieturi
Ceasornicul [98] ieșit-a al lumei noastre-ntregi.

93r MARIA

Cumplită prevestire mai faci tu, frate Roman.

ROMAN

Ce vrei? Uitat-ai oare c-ai blestemat pe Vodă
Și că de-a lui sămînță legași acel blăstem?
Nu s-a-nnegrit doar luna și soarele în ceruri
Pe [99] cînd îl răstigniră jidanii pe Cristos?
Și ei au vrut să facă lucru-mprotiva firei,
Au vrut să deie moarte celui fără de moarte ...
Dar astăzi, cînd se naște un monstru pe pămînt,
Cu inima cea neagră ca Vodă Mihnea Sînger

95. *supraintercalat* 96. *deasupra lui* și *șters* 97. *urmează, ca început de vers abandonat* Se naște ⟨fiul⟩ un fiu 98. *după* Ieșit-au *șters* 99. *după* C[înd] *șters*

Și-atît de otrăvită, setoasă de plăceri
C-aceea a mumei sale : un om ce-a fi în stare
În furie s-ucidă pe tată-său — și-n furie
Dobit[oc]eștei patimi cu mă-sa să se culce.
Au crezi că ziua de-astăzi, cînd firei se dau palme,
Palme la orice lege, palme lui Dumnezeu …
Au crezi că e departe și ziua cea de-apoi ?
Cumplit ți-a fost blăstemul, Măria Ta ! Și cerul
Au vrut să te audă — și să plătească-acuma
Cu-asupra de măsură moartea lui Iuga Vodă.
Un cititori de zodii i-a spus că a lui fiu
N-ajunge niciodată coroana să o poarte,
Că de pe a sa frunte cu fărdelegi pătată
Cu sabia luată va fi de Bogdan-Dragoș.
De-aceea el trimite în [patru] părți a lumei
Pe Gruie pîrcălabul menit să-i fie naș
Să-l stingă de pe lume pe Bogdan-Dragoș Vodă.

BOGDAN

Mamă, mamă !

MARIA

Aud, dragul mamei.

BOGDAN

Cum se cheamă apa ce curge pe-aici ? … E tare repede

MARIA

Bistrița, dragu' mamei.

B[OGDAN] 94r

Da' ce cetate se vede acolo în lumina fulgerelor ?

M[ARIA]

Acolo ? Cetatea craiului Gralur. Mare crai și bogat, și are o fetiță mică, mică … numai bună de tine … Cu dînsa am să te-nsor odată.

B[OGDAN]

Tare mi-i dragă, mămuță !

M[ARIA]

D-apu-ai văzut-o ? …

B[OGDAN]

Ba n-am văzut-o …

M[ARIA]

Apoi cum de ți-i dragă ?

B[OGDAN]

Bine, trebuie să vezi pe cineva ca să-ți fie drag ?

M[ARIA]

Se-nțelege.

B[OGDAN]

Dacă spui că-i așa de mică, mică, atuncea mi-i dragă fără s-o văd. Da' cum o cheamă ?

M[ARIA]

Verena.

B[OGDAN]

Verena… preafrumoasa Verena… Mi-ai spus odată o poveste cu preafrumoasa Nastasia… Nu-i aceea ?

M[ARIA]

Se-nțelege că nu-i aceea, puiule.

B[OGDAN]

Da eu vreau să fie aceea.

M[ARIA]

D-apoi daca nu-i aceea.

B[OGDAN]

D-apoi daca vreu.

M[ARIA]

Bine ... ai s-o vezi; ne ducem la craiul ... Mîne avem să facem nuntă strașnică ... Să facem o mămăligă mare cît o nucă și chemăm pe furnici la masă și te punem pe tine și pe Verena în capul mesei și vă cununăm ...

B[OGDAN]

Tare mi-i dragă ...
(s-aude în urmă departe lătrat de cîni; Roman fluieră)

GALU

Stăpîne!

ROMAN

De mal desfă tu pluta, să șuieri peste ape
Ca să-ți audă glasul din[100] stane craiul Glaur,
Să părăsim mai iute pămîntul stăpînit
De Mihnea Sînger Vodă ... Preaînalțată Doamnă,
Să n-aveți nici o frică, căci Galu-i bun plutaș[101].
95r Eu mă-ntorc la Suceava ca să-i urez lui Vodă
Și fiului său dulce domnie-ndelungată.

[MARIA]

Să ne vedem cu bine, Roman Bodei. În tine
Nădejdea noastră toată-i ... Curînd cu fiul nostru,
Cu Bogdan Voievodul, plecînd spre Maramureș
[Î]i vom deprinde brațul[102] la mînuirea armei
Ca pînă va fi mare să știe să cîștige
Coroana ce cu dreptul îi vine frunții noastre.
Să auzim de bine.

[ROMAN]

Să auzim de bine.
Curînd v-ajunge haita; dar a Bistriței ape
Vor duce-a voastre viețe mie și țărei scumpe
Sub pavăza de piatra lui Glaur Voievod.

[ACTUL III]

[SCENĂ]

2262

[ROMAN]

119r De propria gîndire tiranului e teamă
Și somnul — vameș vieței — puțină îi ia vamă.
Să asurzască glasul cobind[103] a remușcărei,
Ce strigă cum pe valuri strig pasrile mărei,
Cu cîntece stricate urechea-și asurzește,
De-abia bătîndu-și mintea, petrece muierește,
Și-n loc de-nvăț și pildă și-n loc de sfinte psalme

100. *după* ostașii *șters* 101. *inițial* p[lutaș bun] 102. *inițial* [Î]i vom-nvăța noi br[ațul] 103. *inițial* glasurile cobinde

Femei l-încunjur noaptea jucînd, bătînd din palme [104].
Căci otrăvit e gîndu-i și inima[-i] otravă
Și [105] astfel Mihnea Sînger domnește în Suceavă.

[SCENĂ]

[ROMAN]

Voi, ce ardeți toată viața în al patimelor rug,
Ca să sfarăm nălucirea uneltesc un meșteșug [106].

Nu-mi ard ca tine carnea pe-al patimelor rug
Și uneltesc, s-o sfarăm, altfel de meșteșug.
De cărnurile albe eu fălcile-ți dizbrac ...
Și tu te miri, crăiasă, cînd tu zîmbești, că tac ?
Ce ești tu pentru mine — idol frumos de tot,
Dar idolului mîndru cu mintea ochii-i scot.
Și pielea de deasupra și buzele îi tai
Și ce rămîne-atuncea naintea minți-mi — vai !
Hidoasa căpățînă de păru-i despoiată
Din sînge și din flegmă scîrbos e închegată.
Tu crezi că poți pe Roman să-l miști vodinioară
Pentru că porți [107] pe oase un obrăzar de ceară ?
O, tu ! cu suflet putred, cu gînduri rele, sterpe,
Tu crezi că mă atrage frumosu-ți ochi de șerpe ?
Fără de suflet ești tu — nu ești decît un leș,
Nu-mi mrejuiești gîndirea cu perii tăi cei deși.
Zăvor am pus simțirei [108] și pieptului meu lacăt
Ca să nu li trezească privirea ta în treacăt.
Oricît fii de frumoasă, oricum fie-al tău port,
Te văd cu ochiul minții-mi, c-un rece ochi de mort [109].

[ACTUL V]

[SCENĂ]

[BOGDAN-DRAGOȘ *în mijlocul curții sale*, ROMAN BODEI]

2254

ROMAN *100r*

Sloboade-acuma, Doamne, pre robul tău — văzut-au
Cu ochii săi și ceasul și ziua mîntuirei.
Trăiesc, preaînalțate, într-o străină lume
Și împrejur de mine eu văd numai copii.
O lume nouă, nouă, cum n-o am mai văzut,
Îmi pare cumcă-n lume trăii o sută ani.
Din peștera de munte cobor, un uriaș,
Și văd cum împrejurul picioarelor se mișcă

104. *pe aceeași pagină, în dreapta, versurile*

Și cînta un cîntec dulce
Și jucînd bătea din palme
După pilda și învățul
Cîntătorului de psalme

105. *după* As[tfel] *șters* 106. *varianta pregătitoare are alt metru și presupune alt scenariu* 107. *după* pe *** *șters*
108. *inițial* Zăvor am pus eu minții-mi ; *versurile 472—473 sînt scrise în dreapta, pe margine* 109. *pe margine*

Ochii minții ***
⟨Sînt⟩ Reci și turburi ochi de mort

O lume de ființe [110], urînd *, vorbind, rîzînd,
Cărora însă li e tot viitorul dat ...
Cuvîntul meu se-ndreaptă urechilor străine:
Parcă-mprejur acuma vorbiți o altă limbă
Și alte obiceiuri și alte fețe văd ...
Din sfetnicii [111] lui Iuga nu văd eu pe niciunul,
I-a stinsu-i [112] Mihnea Sînger, căci ei fusese martori
Cînd s-au citit diata lui Iuga voievod ...
Ce mai cat eu în lume? Ce înțeles mai am?
Menirea e-mplinită și veacul meu se [113] trece,
De pe-umăru-[m]i ursita * pe-a celui care vine,
Pe Bogdan-Dragoș [trece]. Mi-am împlinit menirea ...
Tronul, pe care negru [114] postav are să fie
Pîn'la a ta venire ... O vezi astăzi acolo?
Aceasta este cheia de la un scrin de fier
Ia care-i a Moldovei și e a ta coroană.
Nu ... ea n-a fost spurcată de fruntea unui Mihnea,
Neatinse a ei pietre și aurul din ea
Și cel din urmă-n lume ce pe ea ș-a pus mîna
Au fost înaltul Iuga — azi pune-o tu pe-a ta.
Atîta am zis: Atîta fapt lumesc
Mai fac în astă lume. Apoi la mănăstire
Mă duc, căci socoteala cu lumea-am încheiat.
N-am a[-i] lua nimica, nimic nu-i am de dat ...
Acolo, lîngă Vodă [115], unde de mult el zace,
Cu el m-oi înțelege de mîntuirea mea ...
Căci greu în astă lume eu am păcătuit,
Eu sînt mîna de care slujitu-s-a [116] blestemul
Al maicei tale, ca-ntreg, [ca el] întreg să cadă
Asupa frunții aspre-a-acelui nefericit.
Au împlini-l-va Domnul cu toată grozăvia?
Căci lumea e-mpăcată — pe pîrtia ei veche
Văd că se mișcă firea și sorțile Moldovei ...
E împăcată lumea. Deși moșneag [117] de zile,
Abia[-s] la jumătatea menirei mele-n lume
10 0v Ca să-mpac iară lumea. Dar oare Dumnezeu
Nu are drept asupră-mi? Cealaltă jumătate
E ca, fiind în viață, pre Dumnezeu să-mpac.
Preaînalțate Doamne, cer să mă depărtezi,
Căci grea [mie] îmi este și sarcina vieții
Și mă dezbrac acuma de-orice deșertăciuni.
Iertare-mi cer, boierini, de la voi de la toți,
Iertare de la tine, ce-mi ești Domn pre pămînt ...
Căci vreau să intru-n slujba Domnului meu din ceri.

BOGDAN

Roman Bodei, un altul șezînd în locul nostru
Alături el ți-ar face un loc pe a lui tron,
Domnia-noastră însă băgă de mult de samă
Cumcă plutește-o soarte, o soarte neinvinsă,
Deasupra multor capuri de pe acest pămînt.
Vom zice dar ca Domnul în oara mîntuirei:
„Lasă să treacă, Doamne, ș-acest pahar nainte-mi,
Dar nu să-mi fie voia ci voia ta să fie".
Tu ești mănunchiul spadei ce Dumnezeu o poartă,
Gura de lup preaaspră cu inima de miel.

110. *inițial* ⟨Un⟩ O lume de-oameni 111. *inițial* În sfatul 112. *inițial* Căci [stinsu-i-a] 113. *în ms.* ce *sau* se 114. *după* pînza *șters* 115. *după* Iuga *șters* 116. *inițial* Căci eu sint mîna care purtat-a 117. *după* bă[trîn] *șters*

Cît veți trăi în[118] lume, și ani mulți să trăiți,
Nu-i mai vedea pe Roman. Eu n-am avut copii ...
Și tu mi-ai fost copilul, preaînalțate Doamne.
O, ochii mei, ce oare nu-nghează ei sub frunte,
Căci nu or să mai vadă pe dulcele meu fiu.
Dar un Dumnezeu cere ca sluga lui vitează
Să-i vie înainte : cu ochiul încă ager,
Cu brațul încă tare, cu-umărul încă tare,
Ca crucea lui cea neagră s-o poată el purta.
Copilul meu, stăpîne ... te binecuvîntez,
Întinde iar moșia la vechile-i hotară
Și visul vieții tale să fie-al nostru vis ...
Rămîi cu sănătate. Boieri, să-mi rămîneți
Cu sănătate.

TEXTE AFERENTE

1

2262

Deși-n copilărie și-n lupte-am fost păreche 119r
Te rog m-ascultă astăzi c-o singură [ureche]
Și, pentru ca mînia-ți defel să n-o întărt,
Tu crede cumcă gura-mi spune cuvînt deșărt,
Iar cealaltă ureche cu grijă o încuie
Ca să mai aibă ș-alții altăceva să-ți spuie.
Și judecăți pustie să nu faci în viață
Fără trei martori, fără cel clevetit de față.

2

2262

Ce? ... Ochii-ți cu-ndoială spre mine se înhoalbă ... 120r
Tu ! tu ai suflet negru, deși ți-e pielea albă.

3

2262

Dorit și umed[119] ochiu-mi idolul și-l privește, 120r
Pe tabla nălucirei adînci il zugrăvește.
Și acest chip preadulce din minte nu îl șterg,
În somn el mă urmează, în[120] mine-i dacă merg.
Astfel mă asuprește dormind sau fiind treaz
Și vecinic văd nainte-mi al tău frumos obraz ...
Cum umbra mi-e alături de dorm sau de-s deștept,
Mă[121] supără oriunde și-mi tremură în piept.
Bătrîn de-oi fi, în umbra vieți-mi va veni,
Cu dînsul în vedere-mi voi fi de voi muri.

4

2262

De-aceea — pază bună : ferește ochii-n laturi 120r
Și cu muieri frumoase tu să nu stai la sfaturi :

118. *supraintercalat* 119. *modificat din* umedul 120. *modificat din* și 121. *după* Și *șters*

Ușor te biruiește poftirea frumuseței
Și-n inimă îți bagă ea [122] viermele vieții.
Să nu pătrundă [123] amor în mintea lunecoasă.
Priviri iscoditoare a fețelor frumoase
Care aruncă-n inimi săgețile-ndulcirii.
Și vălul dulce, umed, a păcii ș-adormirii :
Și o privire-n treacăt din arcul cel [124] cu gene
Te-nvață crud durerea vieții pămîntene.
Zadarnic dulce-i gura, zadarnic ochi-s tineri,
Venin e-n sărutarea păgînei zîne Vineri.

5

2262

120r
Ce vrei, să-mi rup din frunte izvorul de lumine?
Amăgitori sînt ochii — furi de-ndulciri străine ...
În porțile acestea a ochilor aibi [125] strajă :
Privire femeiască privire nu-i, ci vrajă.
A sufletului pusnic cetate întărită
Ea cade înainte-i de vînturi răscolită.

6

2262

120r
Căci ochii sînt fecioare închise în cămări
Luminele [126] li-s pline de frică, rușinări ;
Bobițe sînt de poamă ce port pe ele brumă,
Cu gura mea le-aș șterge de bruma lor acuma.

7

2262

120r
Colțunii ai Iuditei răpiră pe-Olofern
Și ochii îi robiră și sufletu-n etern.
D-aceea * cînd de sînu-ți eu haina o disfac
Și trupul de zăpadă îl văd — rămîn buimac [127].

8

2262

120r
Și toate-s potrivite [128], frumoase mădulări :
O, mi se sfarmă mintea, și aerul pin nări
Abia ajunge-n suflet ... și inima se strînge,
Te-aș omorî în brațe și mijlocul ți-aș frînge,
Ți-aș sîngera eu buza c-o crudă sărutare,
Căci patima-mi de flacări vo margine nu are.

9

2262

120v
Dintru-a vedea se naște-a îndrăgi.

10

2262

121r
[Ce ascuțit]dezgheață privirea pătimașă
Chiar bruma de pe ochii copilului din fașă.

122. *în ms., din inadvertență* el 123. *inițial* Să nu pătrundă-n [minte] 124. *după* ge[ne] *șters* 125. *modificat din* ai 126. *după* Luminele-s *șters* 127. *urmează, între fragmente, un început răzleț de vers* Aceasta sămuim 128. *inițial* Și toate-ale ființii-ți

ALEXANDRU CEL BUN

2277

[PERSOANELE][1]

ALEXANDRU VODĂ
JURGEA 4r
staroste de Suceava
[RINGALA]
[UN ŞOIMAR]
[CIURBĂ]
[DĂMĂCUŞ]

[SCENA I]

AL[EXANDRU] VODĂ, JURGEA staroste de Suceava.

De ce mă tem, Jurgea? De sîngele meu mă tem. Dar nu cunoşti tu acest sînge fierbinte, plecat spre mînie şi spre dezbin din inima neamului Muşatin? Cîţi ani sînt de cînd s-a-ntemeiat Moldova? Patruzeci, cincizeci. După Bogdan Vodă Dragoş a urmat Sas, după Sas, Alexandru, după Alexandru, bunu-meu [2], Bogdan Muşat, după Bogdan, Petru, după Petru, Ştefan, după Ştefan, Roman, apoi iar Ştefan, apoi iar Roman, apoi Iuga ... şi-n sfîrşit Noi [3]. Noi am ţinut treizeci de ani domnia. În treizeci de ani înaintea noastră au fost şapte domni în Moldova, umbre trecătoare, Jurgea, dar umbre sîngeroase. Frate alunga pe frate, fiu pe tată şi tată pe fiu, sîngele muşatin clocotea de fărădelegi. De [4] ce mă tem? Dac-aş avea un singur fiu şi ... unul am, căci numele celui de-al doilea nu-l rostesc nici- 5r
cînd // nu mi-ar fi teamă de nimic. Dar [5], cum voi închide ochii, teamă mi-e că vrajba se încinge din nou, şi mă cunosc pe mine, îi cunosc pe toţi. De zece ani tu ştii că nu mai rostesc un nume şi ştii tu de ce nu-l rostesc? Pentru că acel nume e-a unui om care e cap tăiat fratele meu Iuga. Cap tăiat, Jurgea ... ca o picătură cu alta. Ei, nu prin ură se domneşte. Oamenii au nevoie de linişte, de îngăduinţă. Cuţitul prea ascuţit se toceşte. Domnii cei aspri cad [6].

JURGEA

Măria Ta chibzuieşte mai bine decît oamenii de sama noastră, dar, daca nu sîntem buni de altă treabă, Măria Ta, poate că tot ni se îngăduie şi nouă cîte o vorbă care e la locul ei şi prinde bine. N-aş fi îndrăznit a vorbi de acela a cărui nume nu-l rostiţi daca Măria Ta [7] nu dădea pricină de vorbă, dar poate că tot nu stau lucrurile aşa cum le-au făcut oamenii, cum le-au făcut îmbunătorii, // oamenii 6r
aceia cari adorm urechea Domnului cu vorbele dulci dar veninoase a clevetirii ...

1. am preferat peste tot [PERSOANELE], nu [PERSONAJELE] pentru care mărturiile autografe sînt mult mai rare 2. *deasupra lui* tată *şters* 3. *după* no[i] *şters* 4. *după* Şi *apoi* Noi *şters* 5. *după* Cunosc ţara *apoi* Cu această ţară *şters* 6. *urmează* De treizeci de ani taie şi *şters* 7. *iniţial* Măria Voastră

ALEX[ANDRU]

Ce e de-i vorbi? Poți spune tot ce vrei ... n-ajută nimic. În fiece zi văz trecînd pe mumă-sa cu ochii plini de lacrimi, și orice privire e o dojană pentru mine. Nici ea n-a spus nicicînd față cu noi [8] acel nume pe care-l șoptește perinei ei cînd plînge nopțile, acel nume pe care-l spune codrilor și vînturilor. Dar eu știu ce știu. De ce s-a ascuns? De ce ne-a mințit? Îți aduci aminte de vînătoarea aceea, cînd eu, știind că el are un pumnar la el, m-am prefăcut că-mi trebuie să-njunghiu un cerb. Cine are un pumnar, întreb? Nimeni nu-mi răspunde. Dar el s-a-ngălbenit ca ceara la față. Se-nțelege. E oprit pretutindenea ca alături cu Domnul să aibe cineva arme ce se pot ascunde, dar, daca mi l-ar fi întins de bunăvoie, nu ziceam nimic.
7r Am pus să-l dizbrace cu sila în fața mea // și în sfîrșit din încălțăminte îi cade arma. Ce căuta arma la el și de cine avea să se apere? Nu eram Noi acolo, nu erau scuturile și arcurile boierilor, nu erau oșteni? Peste trupul Nostru ar fi ajuns cine ar fi-ndrăznit să se repează. Dar tocmai pentru că Noi eram acolo ... fiul Nostru ... E! nu-mi mai vorbi de el. De-atunci stă închis într-o tainiță de la Pobrata și acolo va sta pînă vom închide ochii. Azi punem [9] să se dea citire diatei Noastre și așa va fi [10].

[SCENA II]

8r *(zgomot de mase afară)* Ura!

[ALEXANDRU]

Cine-i, cine-i?

(un șoimar intră)

ALEX[ANDRU]

Ce zgomot se aude?

ȘOIMARUL

Măria Ta, o minune s-a întîmplat. Azi, adunată fiind împrejurul castelului domnesc mulțime de oameni cîtă frunză și iarbă, fiind zi [11] de Direptate mare, un tînăr împlătoșat a adormit la o parte de osteneală în arșița soarelui. Atunci, ce să vezi? Un vultur mare își întinse aripile drept soare deasupra lui, de dormea tînărul în umbra lui [12]. Oamenii făcură cerc împrejurul lui și se uitau cu mirare la frumusețea și tinerețea lui, iar pe platoșe au văzut zugrăvite în aur semnele Măriei[13] Tale și ale Moldovei. Nimeni nu știe cine e, nimeni nu-și aduce aminte a-l mai fi văzut.

ALEX[ANDRU]

Așa-i cînd se hotărăsc schimbări, se fac minuni multe, mai cu seamă la
9r Moldova, căci la Moldova și la Dumnezeu toate sînt cu putință. Jurgea, // ieși și vezi cine-i și de unde-i. Pune-l la răcoare și vor înceta minunile ca din senin. Vrun pierde-vară, vun amăgitor care, auzind că azi urnim Domnia pe umerii fiului nostru Ilie Vodă, vrea să aducă bănuieli asupra creștetului Nostru. Vezi, Jurgea, cine-i, că-i vom face noi județ pe urmă. Direptatea e adunată numai de-a binele, ca să mustre pe cei ce viclenesc Domnia. *(văzînd pe Ringala intrînd)* Fii-mi binevenită, Doamnă.

RINGALA

Bună să-ți fie inima, Măria Ta.

8. față cu noi *deasupra lui* vrun nume *șters* 9. *după* ne citim diata *șters* 10. *urmează șters* Cei de sus, RINGALA, cu un șoimar după ea cu șoimul pe umăr.

ȘOIMARUL

Spun drept, înaltă Doamnă. În codrul singuratec
Pe cînd dormea-i făcea umbră acest șoim sălbatec.

RINGALA

Taci ... Vodă este față ...

ȘOIMARUL

Și astfel vorbă a ieșit
Printre norod că dînsul să fie e menit
8r Pe tron

11. *inițial* căci e zi 12. *intenția inițială era de a scrie* de dormea în umbra lui tînărul 13. *după* M[ăriei Tale] *șters*

ALEX[ANDRU]
(dîndu-i brațul)

Ceea ce ar fi fost odinioară, regina mea, un sprijin pentru Voi e azi un sprijin pentru mine. De ce să-mbătrinească omul cînd jumătatea[14] sa cea mai frumoasă e în floarea vrîstei[15]...?

RINGALA

Măria Ta ești[16] bun, dar nu văd înțelesul acestor cuvinte. Eu sînt mai bătrînă decît Măria Ta, căci ani[17] de durere mi-au întunecat sufletul, anii mei de singurătate[18] au fost de zece ori mai lungi, Măria Ta, decît anii // Voștri *10r*
petrecuți în bătălii și fapte. Am trăit de zece ori mai mult lungind firul vremei cu urîtul și cu durerea.

ALEX[ANDRU]

Ringala — încă?

RINGALA

Încă, încă ... și pururea: Eu n-am spus care e durerea mea și[19] nu m-am plîns Vouă, ci singurătății mele. Dar azi văd o țară de oameni adunată la Suceava. Cerșitorul și pîrcălabul Cetății Albe, mitropolitul și călugărul desculț, omul cel de pe urmă și cel mai mare deopotrivă vin înaintea feții M[ăriei] Tale, fiecine cu ce greutate are, căutînd județ drept și aflîndu-l. Fiecine se judecă ascultîndu-se[20] și apărîndu-se. Și-ntre acestea mii de mii de oameni unul este osebit de toți, el n-are dreptul viermelui de-a se-ncovoia sub piciorul celui care-l calcă, orice[21] ureche omenească îi este închisă, numai Dumnezeu i-a mai rămas cu îndurarea, cu bunătatea ... poate și[22] cu dreptatea lui.

ALEX[ANDRU] *11r*

Las-o asta, regina mea. O minte de femeie nu cunoaște decît ceea ce inima-i zice. Știți voi ce gîndiți sau nu gîndiți, ce vreți sau nu vreți, și știți la toate de ce așa și nu altfel? Sînt adîncimi omenești pe cari nicicînd nu le va atinge[23] mintea voastră. Voi[24] nu știți nici ce iubiți, nici ce urîți, adesea o toană v-aruncă în brațe pe acela pe care ar trebui să-l urîți, o toană vă zice să respingeți inima cea mai lămurită. O inimă de aur, o minte de femeie! Dar să lăsăm asta. Ai auzit minunea ce s-a-ntîmplat astăzi în cîmpul lui Dragoș[25]?

RINGALA

Îmi dai voie, Măria Ta, să te-ntreb de ce mă-ntrebi?

ALEX[ANDRU]
(tare)

Ringala![26]...

RING[ALA]

A!

ALEX[ANDRU]

Nu, nu! A fost o clipă. Iartă-mă, regină ... cunoști din nenorocire acel vîrtej de[27] sînge care întunecă cîteodată mintea // și ochii neamului nostru. Și *12r*
nu știi nimic despre minunea[28] cu vulturul!

RINGALA

Tu zici.

ALEX[ANDRU]

Să vestească crainicii Adunarea Direptății.
(s-aud zgomote de trîmbițe. Alexandru iese.)

14. *după* partea *șters* 15. floarea vîrstei *șters apoi reluat* 16. *după* tare *șters* 17. *după* du[rerea] *șters* 18. *inițial* ani de singurătate 19. *după* și n-am spus-o *șters* 20. *după* întrebat fiind *șters* 21. *după* el n[-are] *șters* 22. poate și *cu creion negru deasupra lui* eu zic *șters* 23. *deasupra lui* pătrunde *șters* 24. *după* Voi știți ce nu [iubiți] *șters* 25. *inițial* ce s-a-ntîmplat în cîmpia lui Dragoș [astăzi] 26. *urmează* A! *șters* 27. *după* roșu *șters* 28. *după* p[ovestea] *șters*

RINGALA

(singură)

O, Alexandre Vodă! Precum nu sînt nimica pentru tine, astfel nu știu nimic din ce mă-ntrebi. E o prorocie vulturul acela, o prorocie pusă la cale de inima mea de mamă. În inima mea s-ascunde viitorul lui.

(intră Direptatea)

[SCENA III]

CIURBĂ

Azi are să citească Vodă diata, măi Dămăcuș, în care zice așa, că Ilie Vodă rămîne moșnean, zice, și de Ștefan Vodă nici vorbă.

DĂMĂCUȘ

Vodă [29] face, Vodă desface. Îmi îmblă mie vulturul de azi dimineață prin cap[30] ...

13r CIURBĂ

Nu te pune-n cîrd, bre, cu cîte se-ntîmplă. Doi ochi ai și [31] două urechi și numai o gură. Ascultă multe, vezi multe, da' taci. Apoi cîte le zice omul toate sînt vorbe. Las' să-și spargă dracul opincile ... ce [32] iese de-acolo. O să se vază el în sfîrșit ce-i și cum și o să se aleagă într-un fel [33]. Numai vorba ceea, Dămăcuș, de-a bine nu-i ce s-a-ntîmplat azi dimineață. Piază rea, piază rea.

29. *după* Taci măi Ciurbă că-i bine *șters* 30. *urmează* CIURBĂ Ți-or fi îmblînd gărgăunii, Dămăcuș. Dar ce ne pasă nouă? *șters* 31. *după* ș-o gură *șters* 32. *după* după alți *apoi* altă lume *apoi* vorbele altora *șters* 33 și o să se aleagă într-un fel *cu creion negru supraintercalat.*

2254

[PERSOANELE]

ȘTEFAN. Nestatornic, de-o beție tristă, nobil în fundul inimei, dar abrutizat prin pasiune, c-un mare fond de grandoare concentrat [1] în unele momente, altfel meschin, caracter melancolic sanguinic (Oacheș). 23r

ARBORE. Sever, contrastat din mari speranțe în viitor — mari suveniri din trecut, și cu toate astea scepticist prin meschinătatea [2] curtizanilor ce-l incongioară și-l amețesc pe Ștefan cel Tînăr. El e sufletul rămas încă pe pămînt a lui Ștefan cel Mare, e suvenirea lui vie încă, e omul ce l-a văzut pe leul murind, i-a strîns mîna eroului în război, e ca un sînt care-n visul tinereților lui a văzut pe asprul și bătrînul Dumnezeu. Mîndru și mare față cu Domnitorul (Posa-Essex). Desprețuitor sublim față cu curtizanii (Alb) [3].

MIRA. Fată palidă și lunatecă, cu inima la început rece ca [a] unei vergine ce-a visat cerul. E personificarea unei rugăciuni melancolice care nu se știe cum de rătăcește pe pămînt cînd nimica din ea nu se pare a fi a pămîntului. Nu are neci durere, neci bucurie, ci [e] învelită ca un mister în norul ei de malancolie, e cu inima nedeșteptată și, deși e să se cunune cu Maio, ea-i spune lui că nu-l iubește (Blondă).

MAIO [4]. Poet-înger, frumos, iubește pe Mira, dar amorul lui e acela a disperărei și a sufletului zdrobit, căci știe că Mira, deși va fi soția lui, dar nu-l iubește. Dar vrea să fie sclavul visurilor și a capriciilor ei, să trăiască numai pentru că trăiește ea; nu cere nimic, neci amor, neci compătimire, nu cere să cugete la el, numai să-i permită ca să fie reflectul unui surîs a buzelor sale, unei raze a ochilor ei. Dar, deși aceste visării sînt palide, dar amorul lui nu e palid, e un amor de arab, arzător, de foc, care contrastă mult cu ființa lui angelică (Blond) [5].

PETRU MAJĂ. Pasiune italiană, visurile sale sînt de foc, și cînd sînt palide sînt ca flacăra ce se stinge [6], dar amorul lui pentru Mira e contrariul amorului lui Maio, angelic, curat ceresc. Are un mare [7] fond de forță în sufletul lui care-i lipsește lui Maio (Păr castaniu, ochii caprii).

1. *deasupra lui* dar numai [în unele momente] *șters* 2. *după* lingu[șirea] *sau* lingu[șirile] *șters* 3. *deasupra lui* Gri *șters: amplasat, în ms., după* Dumnezeu, *dar ce urmează a fost adăugat* 4. *în ms., aici ca și în multe alte locuri,* MAJO, *grafie care alternează cu* Maio, *unde* i *reprezintă pronunțarea reală și pe care o generalizăm* 5. *urmează, intercalată între rînduri, o schiță de replică nelocalizabilă* și eu mă (smulg) rump din mine *apoi* Eu m-am smuls pe mine însumi din inima mea / Și singura-mi iubire e țara mea *(apart)* și tu 6. *inițial* sînt flăcări palide 7. *supraintercalat*

SCENA I

ARBORE, MAIO

MAIO

Cum vă spuneam, portare ... din ce în ce mai trist, mai [8] bolnav ... Aiurează și mereu aiurează.

ARB[ORE]

Aiurează...

MAIO

Veghez asupra lui ... voi să-i surprind o cugetare care să-mi esplice starea în care se află ... nimica. Bea [9] mai mult și vorbește mai puțin ... iată [10] tot. Bea el și-nainte, dar acuma ... Am cercat să-i însenin cugetele prin cîntec ... dar cîntecul cel mai vesel îl pune pe gînduri ... cîntecele triste îi fac plăcere, însă eu nu le cînt, pentru că-l adîncesc din ce în ce mai mult în răul ce l-a coprins.

ARBORE

Sărman copil !

MAIO

Da, sărman și copil totodată ! O, boierii cei tineri ... pare că l-ar fi prins cu lanțuri de fier în vîrtejul desfrînărilor lor ... și-apoi vorbesc ... șoptesc ... îl umplu de neîncredere ... Nu știu zău de unde-or fi-nvățat boierii cei tineri obiceiurile fațarnice ... Cei bătrîni era altfel.

ARB[ORE]

Și n-ai putut afla...

MAIO

Afla, nu ! Ghici, poate. În apropiere de-aicea, pe malurile mării...

ARB[ORE]

Cum ?

MAIO

Pe malurile mărei se zice c-ar fi o cetățuie neagră ... N-am văzut-o ... De cînd a fost pe-acolo se știe c-a căzut [11] într-un fel de nebunie întunecată și tăcută. Alții spun cumcă moșu-său Petru Rareș s-ar fi tăvălind pe-aicea în straie rupte de pescar ... c-ar fi pusnicind pin niște ruine, c-ar fi îmblînd noaptea cu vrăji pe țărmii mării ... Mai știi ! Om învățat, Petru Rareș ... Poate că toate, cetățuia și locuitoarea ei, nu sînt decît vrăji de-ale lui, închegări ale văzduhului....

ARB[ORE]

„Și locuitoarea ei" zici tu, Maio ?

MAIO

Da ! Se zice că-i albă și frumoasă ca o zi cu soare...Știu eu ? ... Cînd am auzit vorbindu-se de dînsa...am gîndit ...

ARB[ORE]

„Am gîndit"...Ai gîndit la Mira, știu ... Dar acuma nu-i vremea de-a ne gîndi la femei...fie aceea pînă și fata mea ... Tu zici că el e aproape de nebunie... Beția și jocul ... desfrînăciunea ! Da, acestea-l înnebunesc pe om ... Dar nu e vorba de-asta, el trebui scăpat ... scăpat pentru că Moldova trebuie mîntuită. Cu-ncetul începem a fi slugile leșilor ... măduva se usucă în puiul de leu și mintea se turbură în creierii săi ... A intrat veninul necrezărei în inima lui și a mușcat-o, încît trebuie să turbe de nu vom [12] arde rana ... arde cu mustrări

8. *după* din ce în ce ma[i] *șters* 9. *după* Vorb[ește] *șters* 10. *după* poate ca *șters* 11. *inițial* se zice c-a căzut 12. *după* va *șters*

și cu aduceri aminte ... *(cugetînd)* [13] Un cap de va cădea începutul e făcut ... celelalte urmează ... Ce alunecoasă e poteca răului! *(tare)* Maio!

MAIO

Portare!

ARB[ORE]

Tu zici că-n curtea cea [14] neagră pe țărmurii mărei, acolo petrece gîndirea lui.

MAIO

Se vede. Altfel neci gîndirea lui n-ar fi neagră și-mpietrită ... De ar fi aceea o femeie sîntă și frumoasă, care să-l poată face fericit și virtuos ... De-ar fi ... am cugetat adeseori ... un înger ... îngerul de pază al Moldovei ... Ce vrei, portare! ... Poate că l-am face fericit încă pe acest Domn în care sămînța bunului e așa de bogată, căci răutatea lui nu e decît întîmplătoare. De vom depărta cauza răului, răul ar lipsi.

ARB[ORE]

Taci, copilul meu! Îmi faci rău. Ce e o femeie pentru-un om desfrînat ... o gură mai mult în nopțile lui de veselie ... o față mai mult între zecele de fețe pe cari el le-a murdărit cu sărutările lui! ... D-zeul meu! ... l-am crescut ca pe copilul meu, am sămănat în el tot ce sufletul meu are mai sînt și mai mare, și cu toate astea ...

MAIO

Și cu toate astea bradul a crescut strîmb vrei să zici. Daca furtuna cuvintelor tele nu-l va îndrepta, nu-l va îndrepta neci suflarea cea dulce și mirositoare a unei femei ... Eu, dimpotrivă, am să-ncerc a [15] împrospăta ș-a idealiza în el ideea acelei femei ... Am scris un cîntec ș-am să-l cînt azi la ospăț ... Prin visăriile vinului voi deștepta visul cel frumos al acelei femei albe ... Ea-l va însufleți, îl va-ntoarce ... De nu, nu strică!

ARB[ORE]

„Ea-l va întoarce!" ... Și știi tu cine-i acea femeie pe care vrai s-o scufunzi în inima lui cea barbară care-a uitat demult a iubi? Știi tu cine e? ... Fiica mea cea bolnavă, pe care am adus-o aicea să facă băi de mare [16], pentru că-i bolnavă. Știi tu a cui e acel cuib de piatră ce stă risipit, cu ochi mici și negri [17], pintre // stîncile sfărmate? E cetățuia din care vegheam ca un vultur asupra Mărei Negre cînd, pe vremea lui Ștefan, D-zeu să-l pomenească, turcii luase Chilia și Cetatea Albă. Ai privit și tu prea adînc în ochii sărmanei mele fete ... dar, în orce caz, mai bine e să fie nevasta ta, a unui visător, decît țiitoarea unui desfrînat ... căci nu mă îndoiesc ... el va urmări și se va folosi de cel întîi prilej ca să puie mîna pe ea ... s-o răpească. O! însă or fi și făcut socoteala fără mine ... nu știe că leul bătrîn veghează în noaptea lui și va sfîșia cu ghearele pe oricine care-ar vrea să-i răpească puiul din cuibul lui de stînci! ... *62v*

MAIO

Mira! Ea ... O, arhanghel frumos al cerului ... tu ești aceea ce visezi asupra mărei ... tu! ... O, cine a știut! Și eu săpam pieirea ta ... Tot bolnavă e, părinte?

ARB[ORE]

Bolnavă ... adică palidă ca peretele ... visătoare ... mai știu eu cîte-i lipsesc? Eu n-o pot înțelege ... Eu, care n-am văzut decît ochii plini de groază și roșii a dușmanilor murinzi în războaie, nu pot să-nțeleg ochii ei cei înfundați și plînși ... Eu, care n-am privit decît fețele învinețite de moarte, cum pot înțelege paloarea gingașă a unei fete în anii de dor ... Tu poate că-i înțelege-o mai bine! Apoi moșia e mai mult decît copilul ... Și simt trebuința unui ginere care s-o-ngrijească mai mult decît mine, căci cu ochii o văd topindu-se și nu știu de ce se topește [18].

13. *supraintercalat* 14. *supraintercalat* 15. *modificat din* a-l 16. *inițial* să se sc[alde în mare] 17. și negri *supraintercalat* 18. *inițial* și nu știu ce-i lipsește

MAIO

Ce-i lipsește? ... Iubire!

ARB[ORE]

Iubire! Milă de la părinți! Eu ... eu nu-nțeleg asta ... Sufletul meu e aspru ca piatra și ca fierul. Și cu toate astea, cînd îmi închipuiesc că ar fi cu putință s-o țin moartă în brațele mele uscate și bătrîne, un fel de gîndire neagră și cumplită se furișează în mintea mea. Gîndire nebună și înfricoșată ... Aș nebuni Maio — cîtu-s de bătrîn! La miezul nopții vino la castel, acolo am invitat pe-un episcop care vă va cununa, căci trebuie să fie cununată ... căci în orice caz e mai bine să-și [i]a un bărbat tînăr decît numai un tată bătrîn de apărător.

MAIO

Mira a mea ... a mea!

ARB[ORE]

Cît despre Domn ... el trebuie or îndreptat ... or (în cazul cel mai rău) răsturnat! Petru Rareș rătăcește pe-aici ... e om înțelept și adînc ... inimă mare și cu iubire de țară, apoi sîngele lui e tot așa curat din vinele lui Ștefan Vodă cel Mare cît și-a Măriei Sale Ștefăniță! ... Starețul[19] cel bătrîn care e la mine mi-a arătat toate hrisoavele lui Ștefan care se ating de nașterea și rubedenia adevărată a lui Rareș. Venite aceste hrisoave naintea Direptății, ele ar putea să turbure și să frămînte țara. Vodă trebuie să se-ndrepte or să cadă, una din două! ...
... Iată-l! ... Depărtează-te!

(MAIO iese încet și uitîndu-se la el cu compătimire)

SCENA A III-A]

(ȘTEFĂNIȚĂ intră adîncit în cugetări și visător)

ȘT[EFĂNIȚĂ]
(pentru sine)

Văzut-am rătăcind căprioarele prin codrii[20] Livanului ... sprintene și cu ochii lucitori ... văzut-am fetele cu[21] snopuri de griu aurit chicotind prin lanurile pe jumătate secerate ... am rîs, dar prin verdeața întunecoasă a codrilor de fag am zărit cerbul alb al Doamnei ... ochii lui era obosiți și genunchii[22] căzură ca frînți în iarba răcoare ... văzutu-l-am și m-am întors în cetatea de marmură din vîrful Sionului, rupt-am de pe mine hainele de aur și le-am aruncat pe ele ... iar chitera[23] mea de aur am zdrobit-o de stîlpii de marmură a bisericei. Răsuna biserica luminată de făclii de ceară albă, numai sufletul meu era mut și sterp și turbăciunea cruntă rînjea[24] din fundul gîndirilor mele. Solomoane, împărat al iudeilor! Tu, înțelept, muiai degetele tale molatece în sunetele sfinte a arfei lui Dumnezeu și coardele sale [de] aur lăudau pre Domnul ... Ce-ți păsa ție de femei cînd în inima ta domnea Împăratul împăraților, îmbrăcat cu hlamidă de lumină albă, coronat cu coroană de sori! ... Eu ... în inima mea o femeie a intrat atuncea
63r cînd credeam că nu mai pot iubi ... o femeie ... o sîntă ... // știu eu? ... poate o vrajă! O femeie mi-a întors cugetele și m-a făcut să uit că-s Domn! Gîndiri molatece și nebunești, o nepăsare desperată pentru toată lumea ... iată sufletul meu înnoptat! Solomoane! Pe tine nu te-a-nnebunit o sută ale tale, pe mine mă tîmpește închipuirea uneia numai ... care nu-i a mea. Cine-i ea? Cine poate fi? Știu eu? Voi eu s-o știu? ... Lucrul ce mă omoară e că nu-i a mea! ... Blondă ... ca Nordul ... frumoasă ca icoana cea sfîntă a Fecioarei Mariei[25]!

16r Pentru scena dintre ARBORE și ȘTEFAN

[ARBORE]

D[umne]zeu este în inima omului.

*

M[ăria] Ta, fii român!

*

M[ăria] Ta, urăști străinii!

19. *după* (Episcopul) 20. *după* cedrii *șters* 21. *după* roșii *șters* 22. *după* pici[oarele] *șters* 23. *după* (arfa) 24. *după* (ridea) 25. *inițial* albă ca icoana cea sfîntă a Nepătatei

[ȘTEFAN]

prin lege eu duc lumea la fericire!

[ARBORE]

— Vis.

. . . . nu fericită . . . . . *mare.*

★

[ȘTEFAN] *21r*

⟨Părinte!

[ARBORE]

Doamne . . . Fiul meu! Te numesc fiul meu! Nu te-am crescut eu? Nu te-a purtat brațele ce te string?

[ȘTEFAN]

Părinte, sînt pe calea mărirei. Astăzi Cîrje⟩

★

[ȘTEFAN]

⟨Aici, portare?

[ARBORE]

Nu mă așteptați, Doamne.

[ȘTEFAN]

Nu știam . . .⟩

[ARBORE]

Mă-nchin M[ăriei] Tale! *16r*

[ȘTEFAN]

O, vornice, aici!

[ARBORE]

Nu trebui să-l urmeze [26] pe cel mare cei mici?

[ȘTEFAN]

E glumă?

[ARBORE]

Nu, se vede!

[ȘTEFAN]

Ei bine, ce-ai venit [27]?
Suceava iți e locul, de ce o-ai părăsit?

[ARBORE]

Doamne [28], mă duc!

[ȘTEFAN]

Stăi!

[ARBORE]

Însă . . .

[ȘTEFAN]

O voi!

[ARBORE]

O vrei, atunci . . .
Și mai puțin voi sta eu . . . căci nu știu de porunci.

26. *inițial* Urmează *apoi* Cum trebui să urmeze 27. *inițial* Ei bine dar, ce cați? 28. *după* Mă duc *șters*

[ȘTEFAN]

Te rog!

[ARBORE]

Lucrul se schimbă [29].

★

[ȘTEFAN]

Nu te-așteptam, portare [30].

[ARBORE]

Nu m-așteptați, ei bine,
Gîndiți că vin aicea [31] cum vestea rea vă vine,
E totuna, o, Doamne!

[ȘTEFAN]

Ce vînt te-aduce dară?

[ARBORE]

Vîntul de iarnă, Doamne, căci [32] cel de primăvară,
Acesta pentru mine de mult nu mai esistă;
M-aduce nebunia și bătrîneța tristă.
Așa e bătrîneța, e plină de venin
Și ce face cel tînăr nu place la bătrîn.

[ȘTEFAN]

Portare al Sucevei, oare nu s-ar putea
Ca să lăsați domnia numai pe seama mea [33]?
În veci trebuie oare să fiu al vostru sclav [34]?
Bărbatul e cu minte ... bătrînii-s cu nărav!

[ARBORE]

Doamne, mă duc!

[ȘTEFAN]

Stai!

[ARBORE]

Însă ...

[ȘTEFAN]

O voi.

[ARBORE]

De vreți voi sta,
Dar n-oi vorbi nimica. Nu vă voi supăra.
Eu v-am fost ca un tată ..., eu v-am ținut în brață,
Eu v-am iubit ca ochii, ca țara, ca viața.
Și cu povești bătrîne v-am îndulcit junia.
Eu, Arbore, portarul ... Dar omul în Domnie [35]
Se schimbă. Nu întreabă de cel bătrîn de zile,
Căci la bătrîni e slab capul, gîndirile copile.
Sîntem ca pleava stearpă, sîntem frunze uscate
Pe care vîntul vieței spre moarte le tot bate.
Ce știm noi? — Voi trimiteți la regele polon
Ca el să se unească cu toții la un loc
Să dați la turci războaie ... Și Cârje cel cu minte
Cu leșii, cu maghiarii vă țese legăminte [36].
Și toate astea, Doamne, duc țara la sicriu.
Eu ... nu trebuie s-o apăr ... eu nu trebui s-o știu.

★

29. *urmează o linie despărțitoare, care marchează o schimbare de orientare în redactarea scenei* 30. *deasupra lui* vornice *șters* 31. *inițial* Gîndiți că vin la Tulce; *modificarea făcută ulterior cu creion negru* 32. *deasupra lui* nu *șters* 33. *inițial* Ca să lăsați moșia numai pe mîna mea 34. *modificat din* slav 35. *inițial* Dar astăzi în Domnie 36. *ultimele 4 versuri, de la* Voi trimiteți, *puse între paranteze*.

[ȘTEFAN]

am ridicat biserica...mă lupt pentru Cruce... sînt creștin și pînă cînd voi domni Crucea va fi mireasa și doamna mea — ei i-am închinat faptele mele și isteția minței, tăria brațului meu. 295r

[ARBORE]

Numai iubirea inimei nu! — Dovedește asta viața voastră fără [37] frîu, bețiile voastre fără margine, slugile voastre fără de lege. M[ăria] Ta, Dumnezeu este în inima omului. Inima sîntă și cugetul curat. Nu stă mărirea în aur și mătase. Aurul și mătasea pot [38] fi veșmintele unui corp mort ca și a unui suflet mort — nu stă mărirea lui Dumnezeu în biserici mari și mîndre, ci în mulțimea inimelor și-n fericirea oamenilor peste cari el domnește. Cu cît mai multe suflete sînt ale lui cu-atîta mai mare este el — el, izvorul sufletelor, izvorul vieței. Ce-i folosește cerului că apărați, cercați a apăra de pieire oameni și legi ce se numesc, numai se numesc, creștine, cît faptele lor nu cunosc frăția, nu cunosc dreptatea și-l batjocoresc pre el.

★

[ȘTEFAN]

E grea cimilitura, prea grea, jupîn portare! 16r
O, țara toată [39] știe și voi să nu știți oare
Că apăr Crucea sîntă ... Crucea plină de rază?
Ea-i Doamnă peste mine ... e Doamnă și mireasă
Fapta și isteția, braț de putere plin
La sînta Cruce toate, cu toate le închin.
Eu risipesc averea zidind altare sînte.

[ARBORE]

Voi puneți cruce stearpă pe-a patriei morminte[40].
Cumplit se-ntoarce roata pe lumea grea de vină
Și mintea n-are raze și ochii n-au lumină.
O! Dumnezeu vă bate cu ochi ce nu mai vede[41],
Căci voi rîdeți de dînsul. Cum puteți oare crede
Că el are nevoie[42] de aur și avere!
O inimă el cată, un suflet el vă cere,
Și voi îi dați biserici, dați aur și mătase
Cînd de al[43] vostru aur lui prea puțin îi pasă.
Și mintea cea curată și cugetul cel sînt 16v
E tot ce cere Domnul la oameni pe pămînt.
În inimi șade crucea, îi inimi Dumnezeu[44]
Și cum că-al vostru suflet nu-l pot numi al său
Dovadă e viața cea fără frîu și țintă.
Noaptea voastră vă rîde, ziua voastră vă cîntă.
Mătase, aur, inul de-argint țesut din tort
Pot să îmbrace bine un corp și-un suflet mort.
Pe cînd Moldova plînge bătută de argați
Năimiți de voi anume ... voi rîdeți și visați.
Și-afară de Moldova mai sînt și alte țeri,
Surori a țerei noastre ce, stinse de dureri,
Se zbat sub biciul celor cu care voi dați mîna
Ca să zdrobiți pe turcul cu dînșii împreună.
Creștini își zic aciia, dar, mai păgîni ca turcii,
Vînd robi pe bieții oameni — și pun în vîrful furcii
Pe orcine din oameni care le-ar spune: stați,
Acești sărmani sînt oameni, *ca oameni* vă sînt frați.
Astfel stă[45] scris în legea cea sînt-a lui Cristos?
Turcu-i mult mai detreabă, mai blînd, mai omenos,
Litvanul este lacom ... Maghiarul e avan
Tătaru-i făr' de lege, polonul e viclean.
Turcul e drept ca legea, firea[46] lui e adîncă
Inima lui e bună, vorba lui e[ste] stîncă ...

37. *după* desfri[nată] *șters* 38. *după* sînt veșmintele *șters* 39. *deasupra lui* -ntreagă *șters* 40. *inițial* pe-a țărei reci morminte 41. *inițial* cu-orbire grea și neagră 42. *supraintercalat* 43. *modificat din* de-al 44. *modificat din* Dumnezeul 45. *deasupra lui* e *șters* 46. *după* se ține de cuvînt *șters*

Mai bine-n loc de-a ţine cu regii cei tirani
Aţi trece în[47] Ardealul robit[48] de zeci de ani
Şi craiului d-acolo să[49]-i daţi un crunt război[50],
21r Să dezrobiţi un popol cu lege, grai ca noi[51].
În loc de-a fi polonul cap oştilor creştine
Fiţi voi, Domnul Moldovei[52]! În loc de-a fi în fine
Polonia regina-ntîmplărilor mărețe[53]
Războiului[54] de cruce, a luptelor semeţe,
Moldova putea bine să ţie pe-a sa frunte
Diadema-i eternă ... şi flamura cea cruntă[55]
S-o nalţe pentru lege, iar sabia sa lată,
Întinsă, să arate izbînda lăudată.

[ŞTEFAN]

Moldova este mică.

[ARBORE]

16v Moldova este mare.
De unde Tisa[56] mîndră prin stîncile-i tresare
Pîn-unde-aruncă valuri întunecata mare
E-un popol! *numai unul*! Ş-o limbă — numai una!
Pe oamenii aceştia pe toţi [i]ţi împreună,
Fă taurul Moldovei să poarte cu mîndrie
Pe frunte-i trei coroane ... şi-o singură Domnie
Să-ntindă cu[57] putere aripele-i de fier
21r Din Dunărea cea caldă în Nistrul cel de ger.
De unde Tisa mîndră prin stîncele-i tresare
Pîn-unde sparge valuri marea de ţărmul său
E un popor ... o limbă ... un singur Dumnezeu[58].
Fă taurul Moldovei pe fruntea lui să poarte[59]
Coroane trei ... şi-n duşmani să ducă crunta moarte!

[ŞTEFAN]

Pentru astfel de fapte[60] şi legături mărețe
Trebuiesc braţe falnici şi frunţi de bătrîneţe
Cu-argint încununate ... nu cu ... Nu ştiu cum nu-nţelegi
Că pentru-astfel [de] lucruri un cap trebui s-alegi
Astfel ... cum în Moldova cu greu cred că esistă.

[ARBORE]

Ca flamura cea neagră gîndirea vă e tristă.
(după o pauză)
Un singur lucru-acuma la Dumnezeu aş cere,
Ca să mă-nveţe-o vrajă, să-mi deie [o] putere
Să pot descrie vouă al vieţei mele vis
Şi-ntreaga vecinicie din sufletu-mi închis.
Visarea[61] mea cernită întoarce cîteodată
A vremei uriaşe înfricoşată roată,
Cu secolii săi palizi, cu stinsele-i popoare
Ce-nchinau idoli monştri şi le zideau altare[62].
Cînd sufletu-mi e[-o] noapte[63] bătrînă şi tăcută,
Cu codrii săi de[64] secoli

47. *modificat din* trece-n 48. *după* cel *şters* 49. *după* aţi da voi *şters* 50. *acest vers* Şi craiului de-acolo aţi da voi crunt război, *este scris deasupra altuia, abandonat:* Ardealul care plînge cu-a lui robit popor 51. *iniţial* de-o lege,-un grai cu noi 52. *iniţial* Fiţi voi, mărite Doamne 53. *iniţial* Polonia, regină a luptei pentru cruce *apoi* a luptelor prea sînte 54. *după* Războaielor *şters* 55. *iniţial* şi flamura c-o mînă; *în susul din stînga a paginii, răzleţit* Ca flamura cea neagră 56. *iniţial* De-acolo unde Tisa 57. *iniţial* Să-ntindă [a] ei aripi 58. *versiunea ulterioară, de pe* **63v** *este pregătită încă de aici prin remanierea versurilor 91–92 care apar ca*

Pîn-unde ⟨-aruncă⟩ sparge marea de ţărmul său
E *un* popor! o limbă! un singur Dumnezeu

notate însă în ordine inversă 59. *iniţial* să poarte [pe-a sa frunte] 60. *deasupra lui* de purt[ări] *şters* 61. *în ms. cu literă mică; iniţial* În lunga mea visare 62. *ultimele 4 versuri sînt încadrate într-un dreptunghi* 63. *modificat din* noaptea 64. *după* (de ani)

[ARBORE]

Mă-nchin M[ăriei] Tale ! 63r

ŞT[EFAN]

Portare, voi aici !

ARB[ORE]

Nu trebuie să-l urmeze pe cel mare cei mici ?

ŞT[EFAN]

(contrariat)

Nu te-aşteptam, portare ?

ARB[ORE]

Nu m-aşteptaţi ! Ei bine,
Gîndiţi că viu aicea cum vestea rea vă vine
E totuna, o, Doamne !

ŞT[EFAN]

Ce vînt te-aduce dară ?

ARB[ORE]

Vîntul de iarnă, Doamne, căci cel de primăvară,
Acela pentru mine de mult nu mai esistă.
M-aduce cerbicia şi bătrîneţea tristă,
Aşa e bătrîneţa . . . e plină de venin
Şi ce face cel tînăr nu place la bătrîn.

ŞT[EFAN]

Portare al Sucevei, oare nu s-ar putea
Ca să lăsaţi domnia numai pe seama mea ?
În veci trebuie oare să fiu al vostru slav ?
Bărbatu-a fost cu minte . . . bătrînu-i cu nărav !

ARB[ORE]

Doamne, mă duc !

ŞT[EFAN]

Stai.

ARB[ORE]

Însă ! . . .

ŞT[EFAN]

O voi.

ARB[ORE]

De vreţi voi sta,
Dar n-oi vorbi nimica, nu vă voi supăra
Ce sîntem noi bătrînii ? . . . [65]
Că v-am fost ca un tată, că v-am ţinut în braţe,
Că v-am iubit ca ochii din cap, ce înseamnează ?

ŞT[EFAN]

Că *m-ai* iubit . . . *(în sine)* Dar astăzi ?

ARB[ORE]

V-am îndulcit junia
Eu, Arbore portarul . . . Dar omul în domnie
Se schimbă. Nu întreabă de cel bătrîn de zile,
Căci capu-i slab la dînşii, gîndirile-s copile,

65. *după versul* Cine ne băga-n seamă . . . la cei bătrîni de zile *şters ;* Cine ne bagă-n seamă *figurează, ca segment răzleţ, pe* **16r**, *în dreptul variantei iniţiale dar neintegrat în ea*

Sîntem ca pleava stearpă, sîntem frunze uscate
Pe care vîntul vieţei spre moarte le tot bate.
Ce ştim noi? ... *(provocător)* Voi trimiteţi la regele polon
Ca el să se unească cu toţii la un loc,
Să daţi la turci războaie ... şi Cârje cel cu minte
Cu turcii, cu maghiarii vă ţese legăminte.
Şi toate astea, Doamne, duc ţara la sicriu.
Eu ... nu trebui s-o apăr ... eu, nu trebui s-o ştiu?

ŞT[EFAN]
(supărat)

E grea cimilitura, prea grea, jupîn portare,
O, ţara toată ştie [66] şi voi să nu ştiţi oare
63v Că apăr crucea sîntă, crucea plină de raze.
M-am lepădat de lume ... Ea-i sînta mea mireasă.

ARB[ORE]

V-aţi lepădat de lume?

ŞT[EFAN]

Braţu-mi de forţă plin
La sînta Cruce ... Doamnei, miresei le închin...
Eu risipesc averea zidind altare sînte!

ARB[ORE]

Voi puneţi cruce stearpă pe-a patriei morminte.
Dovada vi-i viaţa cea fără frîu şi ţintă,
Noaptea voastră vă rîde, ziua voastră vă cîntă.
Mătase, aur, inul de-argint ţesut din tort
Pot să îmbrace bine un corp şi-un suflet mort.
(cu putere)
În loc de-a fi polonul cap oştilor creştine
Fiţi voi, Domnul Moldovei! În loc de-a fi în fine
Polonia regina tîmplărilor măreţe,
Războiului de cruce, a luptelor semeţe,
Moldova putea bine să ţie pe-a sa frunte
Diadema-i eternă ... şi flamura-i cea cruntă
S-o nalţe pentru lege ... iar sabia ei lată
Întinsă să arate izbînda laudată.

ŞT[EFAN]

Moldova este mică [67]

ARB[ORE]

Moldova este mare!
De unde Tisa mîndră prin stîncile-i tresare
Pîn-unde sparge valuri marea de ţărmul său
E un popor ... o limbă ... un singur Dumnezeu.
Fă taurul Moldovei pe fruntea lui să poarte
Coroane trei ... şi-n duşmani să ducă cruntă moarte!

ŞT[EFAN]

Pentru astfel de fapte şi legături măreţe
Trebuiesc braţe falnici şi frunţi de bătrîneţe [68]
Cu-argint încununate ... Nu eu ... Nu ştiu cum nu-nţelegi
Că pentru-astfel de lucruri un cap trebui s-alegi
Astfel cum în Moldova cu greu cred că esistă.

66. *iniţial* O, ţara prea [o ştie] 67. *în dreptul acestei replici cu creion negru este scris* Viaţa-i cuibul morţii — ⟨moartea este⟩ e sămînţa ⟨nouei vieţi⟩ vieţei nouă 68. *în dreptul acestui vers este scris* ⟨Dunărea⟩ Gemea Dunărea bătrînă sub eternul ei murmur

ARB[ORE]

Ca flamura cea neagră gîndirea vă e tristă.

Și de ce să nu putem ... de ce? O, Vodă, Vodă, a intrat în inima voastră neîncrederea-n popor. Nu cer de la Dumnezeu decît ca să pot, c-un farmec adînc și neștiut, să-ți arăt toată vecinicia sufletului meu. Adeseori m-adîncesc în noaptea acestui suflet bătrîn și rece, în marea lui cea adîncă și întinsă ... căci alta-i lumea ce-o vezi [cu] ochii — și-aceea tristă, și alta-i lumea ce-o vezi în oglinda speranței și în visul cel frumos al trecutului — și aceea-i frumoasă ... alta-i fundul cel amar al mărei, alta-i fața apei cea lucie. Adeseori iau de la basmu[69], de la păzitorul cel posomorît al trecutului, cheile lui de aur și deschid porțile inimei mele[70]. Adeseori, în sufletul meu, întorc înapoi roata cea uriașă a timpului cu codrii săi de secoli, cu popoarăle sale ... cu Creștinătatea și Păgînătatea sa ... Într-un loc îmi place să opresc roata ... să privesc cu tot estasul lumea ce se-ntinde naintea ochilor! Lumea ... Roma! Roma, coroana de marmură a pămîntului, cu împărații ei mari ca Dumnezeii seninului! // Pe tronuri cu trepte multe, 64r
îmbrăcați în aur, fruntea lor încinsă cu luceferi, privesc la lumea îngenuncheată la picioarele lor. Învingători mîndri altădată treceau pin stradele Romei, turburi ca undele mărei, trași de capete încoronate, de regii pămîntului înjugați la carul aurit al Împăratului. Mari în virtutea lor, mari în păcatele lor! ... Căci întocmai ca[71] pe aceștia văd apoi peste talazurile de foc a Romei arzînde, văzînd în fruntea palatului lui de aur, pe Neron, umbră-n togă de argint, cîntînd, molatec poet, căderea Troadei! Și-apoi mi-aduc aminte că acești oameni a fost străbunii mei, ai voștri! Strănepoți palizi uitați în Carpații bătrîni, ne-am uitat pe noi înșine. Au venit timpuri cînd acești strănepoți a Împăraților coronați cu aur, a căror Senat era de regi, a căror imperiu era pămîntul ... au venit timpi ca nepoții lor să nu-și aibă unde-ngropa casele lor cele bătrîne, unde-nălța altar Dumnezeului lor. A venit timpi unde, zdrențuiți și săraci, fură cununați cu fier ars în foc și intronați în tronuri de aramă arse în foc... A venit timpul unde nu mai cunoșteai inime regale sub zdreanța cerșitorului, unde Dumnezeu își închidea și-și întorcea fața, căci nepoții regilor, flămînzi și criminali, plăteau pe rug mîndria lor și rodeau de foame brațele lor proprii. O! ei purtau coroane de aur, noi juguri de lemn uscat, ei purpură, noi zdrențe! ... Și de ce? Pentru că fiecare din noi a zis, ca M[ăria] Ta! „Ce putem? Sîntem slabi! Moldova-i mică! Poporu-i slab!"[72]

ȘT[EFAN]

Popor! popor! ...

ARB[ORE]

Popor, da! O, cumplit e cînd se frămîntă, înfricoșat cînd se răscoală! Marea turbure și veninoasă! Furtună turbată și despletită! O, ați reușit a face din el numai niște umbre sclave și scunde, umbre a stîlpilor palatelor voastre!... Dar D[umne]zeu vă ferească de mînia lui! *D[umne]zeu* vă ferească!

ȘT[EFAN]

Portare! Credeți-mă pe mine, vorbele voastre sună a basme; voi înșuși nu mai sînteți trecutul cel plin de falā și putere, ci numai ruina lui. Portare! ești bătrîn... ca unui bătrîn ți s-ar cuveni mai bine să odihnești oasele pe mărirea trecută, căci pentru fapte măduvă-n ele nu mai este.

ARBORE

Cînd[73] timpii-s sclavi și lacomi ... cînd lumea-i grea de vină,
Cînd capul n-are minte și ochii n-au lumină,
Cînd în poporul timid, coprins de-o noapte tristă,
Nimic nu mai lucește, nimic nu mai esistă

69. *deasupra lui* istoric *eliminat prin punere în paranteză* 70. *inițial* și deschid porțile mari a nemărginitelor dome a trecutului. Frumos lucesc deasupră-mi boltele de marmură albă, profund sună sub picioare-mi pietrele⟨-mi⟩ cele reci și negre ⟨și cari nasc⟩ sub cari zac beciurile tainelor neștiute de nimeni. Trec prin domele unde idolatrii se-nchin la focul pîlpîitor al lemnelor, goi și stupizi, trec prin mulțimea de secoli și popoară ce-au trecut ... și mă opresc înaintea gîndirei mele. 71. *supraintercalat* 72. *urmează indicația de scenă* (iese) *devenită caducă în urma continuării scenei* 73. *după versurile*

Ruină?... da' ruină din palidul trecut
Al basmului imperiu răcoare și tăcut!

reluate parțial mai jos

Decît o suvenire din palidul trecut,
Al basmului imperiu răcoare și tăcut;
Cînd nu mai e virtute, cînd nu mai e putere
Virtutea cea flămîndă pe drumuri vezi că piere,
Cînd lumea bîntuită de bici și [74] neodină
Plînge după dreptate și după legi suspină,
64v Atunci singura moaște, catarg pe-al mărei val,
E palida ruină din fruntea unui deal.
Cu noaptea și cu somnul și visul zboară, trece,
Și nu rămîne-n creieri nici suvenirea-i rece,
Pe cînd ruina sură e-un vis încremenit,
E-un basmu făcut piatră, e-un veac înmărmurit
Ce secoli mai durează și ne aduce-aminte
De oameni mai puternici, de vremi mai mari, mai sînte;
E zdreanța cea de piatră unui trecut măreț
Ce-atîrnă sus se pare de-a cerului nori creți,
Pe cînd cu a ei poale încungiură un munte,
O diademă sură pe o pleșuvă frunte!

ȘT[EFAN]

De locuință sură, de visuri sperioase,
De buhe cu ochi roșii ... ce nu pot ca să iasă
În sînta zi cu soare. Ruinele pustii
Înfrică bătrînețа și sperie copii!

ARB[ORE]

Și de trece moșneagul cu fruntea încrețită,
Cu părul alb ca neaua cu buza [75]-nvinețită
Pare-i încă o dată că-l leagănă un înger
Ce-i cîntă cu durere, ce-usucă a lui plîngeri
Și care-n vecinicie voiește să îl culce
Ș-adoarme mintea-i veche cu o poveste dulce
Sperată-n tinerețe pe [76] țară-o dalbă soarte,
A desperat acuma ... dar speră după moarte!

ȘT[EFAN]

Ceea ce cred bătrînii, aceea ce ei speră,
Pentru copii li este o vorbă efemeră.

ARB[ORE]

O, cînd un copil fraged privește o ruină
Și știe c-avea zale de aur și lumină,
Ai vrea să fie-un rege cu-ncoronată frunte,
Un rege trist și palid din vremile cărunte,
Cu o regină dulce și blîndă ca o steauă,
Cu-n păr de raze negre, c-un sîn de albă neauă,
Și să domnească-n lume ca legea aspră vie,
Averea lui un caos și viața-i o vecie.
O! în bătrîn și-n tînăr ruina înfierbîntă
Un dor fără otară sau o durere sîntă.
Numai pentru un suflet stricat și pustiit
Ruina e [77] proverbul unui om nebunit,
Sau o problemă tristă și fără înțeles,
Un idol din vremi negre, păgîne — un eres!
Eres? ... Moldovă veche, iubirea pentru tine
Azi e-un eres, bătrînă ... azi nu mai șade bine!

ȘT[EFAN]

Eu nu pricep aceea ce vrei să-mi zici. Căci eu [78],
De-am înțeles ... atuncea îți spun ... mi-ar părea rău [79]

74. *supraintercalat* 75. *deasupra lui* fruntea *șters* 76. *după* a țărei *șters* 77. *inițial* Ruina-i 78. *inițial* Eu nu-nțeleg, portare, ceea ce vrei a-mi zice 79. *inițial* îți spun că-mi pare rău

Ca să opresc urmarea cestor învățăminte [80].
De n-am oprit ... o crede ... c-a fost că am cuvinte
Mai tari ... Unul din ele este că mi-ai fost tată,
Dar eu te rog renunță de-a le mai spune-o dată. 65r

ARB[ORE]

N-ați înțeles? Mai bine. De-aș scrie arăbește
Pe-o carte veche ș-apoi v-ași porunci: „Citește!"
Voi m-ați privi pe mine cu îndoială-n față.
Dar puneți pe-nțeleptul ce-un veac de om învață
Și ați vedea cum ochiu-i cu foc pe șire-aleargă
Precum alearg-un vultur peste-o pustie largă
Și[-n] cartea ce se pare pustiu și nerozie
Gura lui înțeleaptă v-ar spune-atunci ce scrie,
Din semne moarte scoate-ar mărează-nțelepciune
Și din o carte roasă ieșire-ar o minune.
Astfel stau eu în lume ... ca litera cea moartă,
Ca o ruină tristă, făpt împietrit de soartă,
Dar voi nu înțelegeți coprinsul meu adînc,
Ci eu, Doamne ... mă crede ... nu vă urăsc ... vă plîng!

ȘT[EFAN]

Nu ai de ce mă plînge ... nu voi să te-nțeleg.
Ieri v-ascultam ... și ce e? ... Astăzi sînt om întreg
Și-apoi trecut-a vremea cînd mă duceați de mînă
Voi, sfetnicii cei veștezi ... oștirea cea bătrînă
A lui Ștefan cel Mare ... Astăzi mă încongior
Cu tineri ca și mine, voioși și zîmbitori;
M-am săturat de fețe triste, posomorîte,
Eu voi amici ... nu sfetnici! Voi zile aurite,
Iar nu-ngropări pustie și cugete-amărîte
Cari-n trecut mă-ngroapă și iarăși în trecut!

ARB[ORE]

Trecu Ștefan cel Mare [81]... *o dată* l-am avut,
S-a dus să se îngroape în trista vecinicie!
Eu pot fi a lui umbră, pot fi a lui stafie
Ce, de ruini zidită c-un lanț de viață lung,
Trăiesc [82] în van în lume, căci anii nu-mi ajung
Ca să [mai] văd în lume ieșind din voi cu fală
A bunilor mărire.

ȘT[EFAN]

. . . . Mărirea-i vană, goală!
Ș-apoi voi o susțineți? ... Trecutul voi iubiți,
Prezentul și pe mine cu toții ne urîți!

ARB[ORE]

Nu vă urăsc, o Doamne, căci Dumnezeu mă știe
Cum eu vă doresc vouă să stați voi la domnie [83]
Ani mulți.

ȘT[EFAN]

. . . . Și bag seama de-aceea-ntr-ascuns
Din țara cea leșească pe Rareș l-ați adus?

ARB[ORE]

Pe Rareș noi!?

80. *inițial* Să te opresc a-mi [spune] *apoi* ca să opresc urmarea frumoaselor cuvinte 81. *urmează* trecu *șters*
82. *după* Tră[iesc] *apoi* Mă tîrîi *succesiv șterse* 83. *inițial* Cum eu doresc, o D[oamne], să stați voi la domnie

ŞT[EFAN]

O, credeţi că nu vă cunosc, boierii mei? Dar îl voi prinde pe acel vîntură-ţară şi-i voi zdrobi capul cel deşert şi împlut cu visuri la domnie.

65v ARB[ORE]

M[ăria] Ta, mă iartă, pe acel Petru Rareş l-am văzut şi eu. Mie însă nu mi s-a părut deşert ... ci din contra ... iubeşte Moldova ş-o iubeşte aşa încît sacrifică orce dorinţă şi ... orce drept pentru liniştea ei. Nu va fi el acela care să aducă oşti străine în ţară; şi dac-a fost în ţara leşească, a fost numai fiind gonit de neîncrederea voastră şi-a părintelui vostru; şi daca s-a-ntors în Moldova pe ascuns, n-a făcut alta decît a fugit de regele Poloniei, pe care voi îl îndemnaseţi ca să vi-l estrădea. Ce poate face mai mult fiul lui Ştefan cel Mare decît să renunţe la tot?

ŞT[EFAN]

Hm! Fiul! Poate că fiul vi s-o fi părînd mai vrednic de domnie decît nepotul.

[ŞTEFAN]

295r Petru Rareş, e-aici.

[ARBORE]

Aici, M[ăria] Ta, dar ca şi cînd n-ar fi. Trist şi bolnav de minte, el se preimblă prin ţară întocmai ca spiritul cel neînţeles al trecutului — picioarelor sale le e dor de pustiu şi frunţii sale de rasă. El vrea să se călugărească. Vrea ca la mormîntul cel sînt să-şi sfarme genunchii de marmură şi, apucînd crucea cu amîndouă mînile, să aţintească ochii săi stinşi înspre cer — căci sufletul său e sătul de lume, inima sa de amărăciunile ei. Petru Rareş e ca şi mort, M[ăria] Ta. Aiurează.

65v ARB[ORE]

Nu zic asta, M[ăria] Ta ... n-am voit s-o zic ...Ş-apoi e un visător! Picioarelor ce li era dor de covorul tronului astăzi li e dor de pustie; frunţii ce visa coroană i-e dor de visătorie [84] şi comanac, inima ce dorea desfătări lumeşti astăzi voieşte să fie acoperită de rasă şi să bată în rugăciune sîntă lui Dumnezeu! De el M[ăria]Ta nu aveţi a vă teme. Prea[-i] bun şi prea-i iubitor de moşie pentru de-a fi periculos.

ŞT[EFAN]

Acoperi focul cu cenuşă, portare.

ARB[ORE]

Acopăr cenuşa cu pămînt, care singur astupă ura şi gura lumei.

ŞT[EFAN]

Portare, te congediez. Cu toate că m-ai certat şi cu toate că, nenduplecat cum sînt, nu pot să fiu amicul cugetărilor voastre, sînt însă amicul vostru. Îmi va face plăcere să te văd la ospăţul meu ... arborul bătrîn între arborii tineri!

(Arb[ore] se-nchină şi iese)

SCENA III

ŞTEFAN
(singur)

2257

178r Arbore e un brad putred, dar e un brad bătrîn,
Cînd arborele-i tînăr l-apleci şi se îndoaie,
Dar cînd bătrîn e bradul el gîtul nu-şi înmoaie.

2254

65v O! el are dreptate! Sînt mic, sînt [85] [un] mişel ...
Ştefan din ceri aruncă o umbră pe pămînt
Şi acea umbră pală, stafia lui, eu sînt!

84. *deasupra lui* nebunie *şters* 85. *supraintercalat*

Ce mare ! ... Şi cu toate astea daca asta n-ar fi decît masca trădărei ce mă pîndeşte ! ... Acel Petru Rareş ! ... Ce mijloc să-ntrebuinţez ca să-l gonesc din mintea mulţimilor ? ... Mărirea ? ... *(cu dezgust)* E ! ce sec, ce gol e sufletul meu ! De-aş muri mai curînd ... Viaţa mea, o noapte neagră ... abia o stea mai luce pe cerul ei ... numai una ... Ea ... Cine-i ea ? ... Pentru ea aş vrea să mai trăiesc ... şi cu toate astea pare-se că din cauza ei voi să mor.

[ŞTEFAN]

La steaua cea din urmă [86] a negrei nopţi de viaţă 24v
Privesc cu întristare. Şi-a morţii pală faţă
Apare-n nouri roşii [87] cu diadem de spin,
Cu aripile negre şi vîntu-i [88] de venin
Ce sîngele-amorţeşte [89] ... c-o neagră floare-n mînă;
Şi buza ei răcită, ochirea ei bătrînă
M-alungă [90] de viu încă în galbenul mormînt.
Dar eu voi viaţă, ziuă, eu voi să beau, să cînt!
Fugi, moarte, de la mine, te pierde-n noaptea ta [91]
Şi lasă-mi timp să caut, să-ntorc privirea mea
La douăzeci de fluturi de aur şi lumini [92]
Ce au trecut ca vîntul, la anii mei senini
Ce s-a-necat în cupe de vin, pe [93] buze dulci.
De ce vrei azi, o [94], suflet în moarte să te culci?
Au n-ai timp să mai fluturi? În cupă nu e vin
Şi-n lumea asta albă nu e destul senin
Să zugrăveşti cu dînsul vo cîţiva ani de viaţă [95]
Vo cîţiva ani de-amoruri smălţaţi cu dimineaţă
Şi cînteç ? ... Taci, corp veşted! Ani sînt, dar nu-i putere.
Şi, cum risipitorul aureşte cu avere
A uliţii uscate piatră seacă, măruntă [96],
Mi-am cheltuit puterea şi fac cu moartea nuntă [97].
Să pun mîna mea rece pe zestrea-i de mireasă,
Să mă topesc în sînu-i cum se topeşte-o rază
Spre a ieşi la lume sub alt chip. Şi să fiu
Un alt eu, altă fiinţă, alt corp, fără să ştiu
C-am fost vrodată-n lume.

La tine stea din urmă [98] a negrei nopţi, viaţă 65v
Gîndesc [99] cu întristare. Şi-a morţii pală faţă
Apare-n nouri roşii cu diadem de spin
Cu aripele negre, cu vîntu-i de venin
Ce sîngele-amorţeşte, c-o floare neagră-n mînă;
Şi buza ei răcită, ochirea ei bătrînă 66r
M-alungă de viu încă în galbenul mormînt.
Dar eu voi viaţă, ziuă, eu voi să beau, să cînt!
Fugi, moarte, de la mine, te pierde-n noaptea ta
Şi lasă-mi timp să caut ... să-ntorc privirea mea
La douăzeci de fluturi de aur şi lumini
Ce au trecut ca vîntul ... La anii mei senini
Ce s-a necat în cupe de vin, pe buze dulci.
De ce vrei azi, o, suflet, în moarte să te culci?
Au n-ai timp să mai fluturi? În cupă nu e vin,
În lumea asta albă nu e destul senin

86. *iniţial* În ora cea din urmă 87. *deasupra lui* negrii *şters* 88. şi vîntu *deasupra lui* cu suflet *şters* 89. *iniţial* Ce inima-mi usucă *apoi* Ce viaţa-mi amorţeşte 90. *iniţial* Te[-alungă] 91. *iniţial* Fugi moarte de la mine, te du, te du departe 92. *deasupra lui* senin *şters* 93. *modificat din* de 94. *supraintercalat* 95. *ultimele trei versuri iniţial*

Au n-ai timp să mai fluturi? Păharul nu e plin
⟨Păharul nu e plin de ani şi de amoruri?⟩
Şi în eternitate nu e destul senin
Ca să lumin cu dînsul vo cîţiva ani de viaţă,

96. *iniţial* A uliţii uscate piatră caldă şi seacă 97. *pînă aici textul este barat cu creion negru, semn nu de anulare, ci de preluare în varianta următoare* 98. *iniţial* La steaua cea din urmă 99. *deasupra lui* Mă uit *şters*

Să zugrăvesc cu dînsul vo cîţiva ani de viaţă,
Vo cîţiva ani de-amoruri smălţaţi cu dimineaţă
Şi cîntec? Taci, corp veşted! Ani sînt, dar nu-i putere.
Ci [100], cum risipitorul aureşte cu avere
A uliţei uscate piatră seacă, măruntă,
Mi-am cheltuit viaţa şi fac cu moartea nuntă.

(după o pauză)

23v

Cu fruntea-ngălbenită, privirea fermecată,
Mă-mpiedec în gîndirea-mi de crucea cea secată,
De-a morţii vrajă rece de viu eu mă usuc,
Pe-a vînturilor gînduri eu gîndul meu îl duc.
Rumpeţi de pe-a mea frunte auritul diadem,
Dară lăsaţi-mi viaţa, să rîd şi să nu gem,
Să nu privesc în lume, un ochi fără lumină,
Un osîndit ce-l duce la moarte fără vină,
O liră fără sunet, un aer de mormînt,
Un vînt ce se întreabă: Eu sînt sau eu nu sînt [101]?
Cum m-am pierdut, o Doamne! Din junele de foc
Pe care lumea largă nu-l cercuia în loc,
Ce-şi arunca în stele, în cer, în nor, în lună
Dorinţa lui regală, visarea lui nebună [102];
Azi vezi o umbră pală, un om [103] fără putere
Ce de la moartea-avară un an, o zi mai cere;
Din mări cu munţi de viaţă sînt aruncat pe vad,
Din ceruri de lumină m-am coborît în iad,
Unde alerg cu spaimă, nebun, bolnav, tăcut,
Cu fruntea înfierată, ca îngerul căzut [104].

66r

Cu fruntea-ngălbenită, privirea fermecată,
Mă-mpiedec în gîndirea-mi de crucea cea secată,
De-a morţii vrajă rece de viu eu mă usuc,
Pe-a vînturilor gînduri eu gîndul meu îl duc.
Rumpeţi de pe-a mea frunte auritul diadem,
Dară lăsaţi-mi viaţa ... Să rîd! Să nu blestem ...
Să nu privesc în lume un ochi fără lumină,
Un osîndit ce-l duce la moarte fără vină,
O liră fără sunet, un aer în mormînt,
Un vînt ce se întreabă: Eu sînt sau eu nu sînt?

(pauză)

Cum m-am pierdut, o Doamne! Din junele de foc
Pe care lumea largă nu-l încăpea în loc,
Ce-şi arunca în stele, în cer, în nor, în lună
Dorinţa lui regală, visarea lui nebună,
Azi vezi o umbră pală, un om fără putere
Ce de la moartea-avară un an, o zi mai cere,
Din mări cu munţi de viaţă sînt aruncat pe vad,
Din ceruri de lumină m-am coborît în iad,
Unde alerg ca spaima nebun, bolnav, tăcut,
Cu fruntea înfierată, ca îngerul căzut.
Să mă întorc! ... De-acuma? ... Acum e prea tîrziu,
În inima mea stearpă nimic nu mai e viu.
Eu nu mai am voinţă, eu nu mai pot avea ...

100. *deasupra lui* Şi *şters* 101. *ultimele 4 versuri iniţial*

Să nu privesc în lume ca ochi fără lumină,
Ca osîndit ce-l duce la moarte fără vină,
Ca lira fără sunet, ca aeru-n mormînt,
Ca vîntul ce întreabă: Eu sînt sau eu nu sînt?

102. *iniţial* Dorinţa lui nebună 103. *deasupra lui* vis *şters* 104. *varianta este barată cu creion negru ca semn de preluare în versiunea ulterioară*

Eu am numai dorința pustie și mișea
Ca să-mi petrec. Ce-mi pasă pe conta cui ! Ei[105] bine,
Eu voi petrece-n lume făr-a-mi păsa de nime.

SCENA 4 66v

ȘT[EFAN], MAIO

M[AIO]

M[ăria] Ta !

[ȘTEFAN]

A ! Maio ... poetul meu !... Ce faci ?

M[AIO]

Ești trist, M[ăria] Ta !

ȘT[EFAN]

Trist ? Mint ochii, minte fața ... nu crede ! Eu trist ?... Eu care-mi petrec ?

M[AIO]

M[ăria] Ta ! Ești trist !

ȘT[EFAN]

Aide de ! *(șade)* Ș-apoi ?... Și de-aș fi !... Mă iubești tu, de mă-ntrebi ?

M[AIO]

Eu, M[ăria] Ta ?

ȘT[EFAN]

Tu.

M[AIO]
(îngenunche lîngă el)

Eu vă iubesc cum iubesc Moldova. Pentru voi aș da tot ce-aș fi in stare să sacrific pentru Moldova ! Viața mea ar fi puțin ... inima mea e mai mult ... ei bine, inima mea cu tot ce are ea în sine ... cereți-o și v-o dau.

ȘT[EFAN]

Inima, Maio, știi tu unde-ți ai inima ?

M[AIO]
(arătînd)

Ici !

ȘT[EFAN]

Ba ici ! În cap ! În locul unde e tu n-ai simțit-o încă pentru că pin-acum n-a bătut. De-ar fi bătut vrodată nu mi-ai oferi-o așa de lesne ... De-ai avea tu o amantă, o nevastă frumoasă ... un inger, mi l-ai da tu mie ?

M[AIO]
(cu sforță și sacrificiu)

De v-ar face fericit pe voi ... Moldova, da !

ȘT[EFAN]

Moldova ! Da ? Nu cred. Nu ești sincer sau nu știi ... *(mîngîindu-i fruntea)* Nu ! Tu nu știi ce va să zică a iubi ... O, copilul meu, de-ai ști ... ce nenorocit face pe om ... ce nenorocit sint eu, copilul meu !

M[AIO]

Iubești, M[ăria] Ta !

105. *după* În fine *șters*

ȘT[EFAN]

Eu? Cine ți-a spus-o?

M[AIO]

Cine? Voi!

ȘT[EFAN]

Ei bine! *(se scoală)* Iubesc! Iubesc astfel încît simt c-aș muri daca nu voi avea-o pe ea ... *(deconcentrat)* Pe ea?... Neciodată. Fi-o-aș oare în stare s-o fac nefericită? Nu. Ei bine, voi rumpe din inimă acest amor și dimpreună cu el viața mea. O! de-ai putea tu să vezi în sufletul meu! Ce pustiu, ce negru, ce rece!

2257

163v ⟨Cînd cimitirul doarme[106] și crucile veghează
Cînd pintre ele buhe[107] țipînd poetizează
Și-n clopotnița veche de stîlpi toaca izbește[108],
Cînd[109] sufletu-unui demon cu vîntul lui trezește[110]
Arama amorțită[111] ... biserica-n ruină[112]
Stă ca o cuvioasă[113] pustie și bătrînă
Și prin ferestre sparte, ca pintre ochi de nori,
Trece-o suflare sfîntă cu aripe răcori,
Cînd intri înăuntru și în[114] iconostas
Vezi că abia conture și umbre a rămas,
De ploaie și de vînturi s-au dus fețele sfinte
Cari de[115] sfinți și îngeri din ceri ni-aduc aminte,
Și cînd deschizi altarul și pe masa-n ruină
Vezi palidă și moartă întinsă o vergină,
Atunci părul stă codru pe fruntea ta zburlită
Și[116] ceasul meazănopței cu aripa-i vrăjită
Atinge ochi[117]-ți galbeni ... încît, coprins de teamă[118],
Gîndirea-ți turburată soarele[119]-în noapte cheamă ...
Ca s-apese sigiliul de aur și lumină[120]
Pe lumea cea trezită din noaptea care-ntină[121]
Cu razele ei negre, cu fața ei arabă
Aerul alb ca apa. Ș-apoi privirea-ți slabă
Abia deosebește altar[122], cruce, vergină
Cînd ochi-ți se-nnoptează ... Și-n creieri se-nsenină ...
O, vis absurd dar dulce[123] ... cînd moartea nebunie
Înfige ochii-i palizi[124] în mintea ta pustie.⟩

2254

66v Cînd cimitirul doarme și crucile veghează
Cînd cobii pintre ele țipînd poetizează
Și-n clopotnița veche de stîlpi toaca izbește,
Cînd sufletu-unui demon cu vîntul lui trezește
Arama amorțită[125] ... Biserica-n ruină
Stă ca o cuvioasă pustie și bătrînă
Și prin ferestre sparte, ca printre ochi de nori,
Trece-o suflare sfîntă cu aripe răcori.
Cînd intri în năuntru și în iconostas
Vezi că abia conture și umbre a rămas,
De ploaie și de vînturi s-au șters fețele sfinte
67r Cari de sfinți și îngeri din ceri ni-aduc aminte.

106. *supraintercalat* 107. *supraintercalat* 108. *inițial* de vînt se bate toaca *apoi* de stîlpi toaca se bate 109. *urmează* vînt *anulat prin punerea în paranteză* 110. *după* atinge *șters* 111. *deasupra lui* ce veghează *șters* 112. *inițial* Bisericuța veche *apoi* Biserica bătrînă 113. *inițial* Stă ca sînta 114. *modificat din* din 115. *după* aduc [aminte] *șters* 116. *după* În [ceasul] *șters* 117. *după* fruntea *șters* 118. *deasupra lui* frică *șters* 119. *deasupra lui* ziua *lăsat neșters* 120. *inițial* Ca să apese mîndru[l sigiliu de lumină] 121. *inițial* ce întină 122. *după* vergina moartă *șters* 123. *inițial* O vis nebun și dulce 124. *inițial* Rîde cu hohot palid 125. *deasupra lui* răgușită *lăsat neșters*

Și cînd deschizi altarul și pe masa-n ruină
Vezi palidă și moartă întinsă o vergină ...
Atunci părul stă codru pe fruntea ta zburlită
Și ceasul mezenopții cu aripa-i vrăjită
Atinge, ochi-ți galbeni ... încît, coprins de teamă,
Gîndirea-ți turburată soarele-n noapte cheamă,
Ca el să-apese sigil de aur și lumină
Pe lumea cea dormindă în noaptea ce întină
Cu razele ei negre, cu fața ei arabă
Aerul alb și luciu. Ș-apoi privirea-ți slabă
Abia deosebește altar, cruce, vergină
Cînd ochi-ți se-noptează ... Și-n creieri se-nsenină...
Un vis absurd dar dulce ... cînd moarta nebunie
Înfige ochii lucii în mintea ta pustie
Și ție ți se pare în noaptea-ți sufletească
Că vergina se scoală mai veselă, cerească,
Se-nclină lîng-altarul ce doarme în ruină
Și bolta veche creapă ... din cer o stea senină
Privește și atinge cu raza ei de nea
Pe vergina-nviată ce plînge către ea ...

MAIO

M[ăria] Ta ! ce-ți este ? Ce ai ?

ȘT[EFAN]

. . . . Ce am ? Nimică !
Copil !... Numai icoana te-a înghețat de frică !
Tu stai uimit și nu știi, să crezi or să nu crezi !...
Deschide pieptu-mi rece ... deschide, și să vezi !
Noptosul cimitiriu ce doarme sub coline,
Purtînd în pieptu-i [126] pacinic atîtea mii lumine
Ce s-a stins mie [127] lumea ... Bisericuța sîntă
În care nu preoții, ci vînt și cobe cîntă,
E sufletu-mi. În el icoane șterse [128] cu fețele pătate
Sînt visurile mîndre ce le-am avut odată ...
Cari ca vechi icoane din zilele bătrîne
Arătau visuri mîndre doară din ceri venite,
Ci-n sufletu-mi acuma stau stinse și urîte,
Coprind încă ca mumii iconostasul lor
Pînă ce vîntul-moarte le-a mormînta-n ruină,
În ruina pustie a capului meu nins
De vreme. — Altarul de-o pală rază-neins
E inima mea tristă, încinsă de durere,
Vergina care, moartă, stă-ntinsă în tăcere
E-amorul ce îl simt eu. E tristul meu amor
Ce stins îl păstrez încă în inim-un odor. 67v
Deși-ngheţat și palid, dar totuși mai mîngîie
Inima mea cea moartă ...

. . . . dar cîteodată-nvie 14v
Un gînd lunatec, palid, nebun, dar de lumină,
Ce inima mea stinsă în noaptea-i o-nsenină.
Ș-atunci [arunc-]amoru-mi giulgiul ce-l înfășoară [129]
Se uita [130] prin spărtura a bolții la steaua care zboară
Pe țărmul lumei moarte ... Eu auria speranță
Ce-n cerul lumii,-n norii-i, lumina-i o balanță [131]
Și las-o rază albă candidă, blîndă, lină,
Pe-iubirea mea trezită din inima-n ruină [132].

126. *corectat din* pieptu-mi 127. *deasupra lui* pentru mine *șters* 128. *după* ce fe[țele] *anticipat și șters* 129. *inițial* Ș-atunci amoru-mi palid odat-ncă se scoală 130. *repetat dar șters* 131. *inițial* Ce printre norii lumei ⟨pe ce[r]⟩ lumina-i o balanță 132. *inițial*

Și las-o rază albă să cadă înc-o dată
Pe-iubirea mea trezită din inima sfărmată

67v dar cîteodată-nvie
Un gînd lunatec, palid, nebun, dar de lumină,
Ce inima mea stinsă în noapte-i o-nsenină.
Ș-atunci arunc-amoru-mi giulgiul ce-l înfășoară,
Prin bolta spartă s-uită la steaua care zboară
Pe cerul lumei moarte. Stea ... aureea speranță
Ce-n cerul lumii,-n norii-i, lumina-i o balanță
Și varsă cîteodată o rază blîndă, lină,
Pe-iubirea mea trezită din inima-n ruină.

M[AIO]

Nefericite Doamne, ce cruntă ți-e iubirea!
De unde știi că poate te-așteaptă fericirea!
Poate că-ncă amorul îți va zîmbi odată
Tocmai în fiica dulce de tine adorată ...
De unde știi? ... Și d[133] -asta atîta te topești
Încît mai mult o umbră decît ființă ești[134]!
Pe fața-ți a tras brazde cumplitele dureri.

ȘT[EFAN]

Azi sînt bătrîn de tînăr. Ce fel eram eu ieri!

23v Pe fruntea mea senină al bucuriei mir
Și sufletu-mi o rouă în aurit potir
Pe ceru-mi stele negre să văd și să ador,
În geniu-mi[135] speranțe — lungi aripe de zbor,
Pe buza-mi zîmbet rece, regal cum aștrii[136]-n Nord
Surîd l-a[137] mărei triste sălbatecul acord.
Un zeu scăldat în cerul[138] a mii de rugăciuni.
Satan ce nu căzuse în timpii cei străbuni[139]
A vieței lui damnate[140].

67v Pe fruntea mea senină al bucuriei mir
Și sufletu-mi e rouă în aurit potir,
Pe ceru-mi stele negre să văd și să ador,
În geniu-mi speranțe — lungi aripe de zbor,
Pe buza-mi zîmbet rece, regal, cum aștrii-n Nord
Surîd l-a mărei triste sălbatecul acord.
Un zeu scăldat în cerul a mii de rugăciuni!
Satan ce nu căzuse în timpii cei străbuni
A vieței lui damnate.
O, cînd mi-aduc aminte cum inima mea jună
Zbura pin lunca albă ca gelița nebună
Ce-neacă a ei suflet în suflete de flori
Și-n visuri aurite aripele-i răcori!
Pîn-te-am văzut, o, Mira ... pîn te-am văzut în față,
Înger cu sîn de piatră, cu diadem de gheață,
Și de-atunci sînt întocmai c-araba vijelie
Ce-și mînă a ei suflet pin volburi din pustie,
Pin volburi de arenă, prin un nisip de foc
Ce ard suflarea-ntrînsa dar nu o țin în loc;
Căci ea înflăcărată departe-n veci aleargă
Pin arida pustie, pin val de mare largă,
La îngerul ce plană-n palatul fericit
Gîndit de-adîncul mărei, de aer oglindit.
68r O, de m-ar iubi, Mira, de m-ar iubi, atunce
M-aș face-o filomelă ce cîntă-n sinte lunce,
M-aș face-un poet-înger dintr-un tiran de fier
Ce înnegrește lumea sub cel mai senin cer.

133. *supraintercalat* 134. *urmează versul șters* O, cum erați odată și cum sînteți acuma ... 135. *deasupra lui* inima-mi *șters* 136. *deasupra lui* regii *șters* 137. *inițial* Surîd la zg[omotul] * 138. *deasupra lui* ocean *șters* 139· *inițial* cei nebuni 140. *text barat pentru că a fost reluat și integrat*

M[AIO]

Poate că te iubeşte ... de unde ştii?

ŞT[EFAN]

Nu spune,

Privirea ei e fixă ca a unei nebune,
Adeseori cătat-am să-i spun amorul meu,
Dar ochiul ei cel aspru şi zîmbetu-i ateu
Zdrobea inima-n mine, gheţa cuvîntu-n gură,
Simţeam cum desperarea tot sufletul mi-l scură.

O, lumea toată are zîmbirea ei ce luce[141], 23v
O umbră trece-n noaptea-i şi ea îşi face-o cruce[142],
Durerea, ce îşi rîde de regele-noroc,
Din stelele ei face să curg-un mir de foc.
Şi Dumnezeu ce-adie în ceru-i înflorit
Ascultă ruga-i blîndă ce trece[143] liniştit
Prin nopţile-nstelate — o muzică de vis
Ce-nundă faţa-i veche c-un dureros surîs[144]
Şi[145] inima-i bătrînă din nou o mai inspiră,
De cugetă lumi nouă cum cugetă o liră
Dulci melodii şi visuri[146]. O, lume, cer şi fire,
Au cîntecu-i, visarea-i, o lacrimă,-o privire[147].
Şi-n lumea asta-ntreagă sînt eu şi numai eu,
Ce n-am neci o atomă din tot cugetul său
Şi tocmai de-asta mintea îmi seacă de turbare,
Căci n-am neci o privire, fie omorîtoare,
Căci nu am neci un atom din însu-i diafan.
Neci partea nopţii palizi, neci partea lui Satan[148].
De-aceea urăsc lumea c-o patimă atee, 24r
De-acea blăstem pe mama, fiindc-a fost femeie,
Femeie ca şi Mira. Şi-n furie îmi vine
Ca să mă rump în două, ca să mă smulg din mine
Şi eu să nu mai fiu eu. De ce nu sînt eu lumea,
Ce nalţă în tămîie durerea, rugăciunea,
Că mi-aş uita şi stele şi cer şi Dumnezeu,
Să plec mări, munţi şi cîmpuri sub negru ochiul său[149],
Şi, ca-n Eternitate s-o pot ca s-o ador,
La timp aş rumpe-aripa şi repedele-i zbor
Aducător de moarte — astfel ca-n neclintire
Lumea etern s-o-adoare ca pe-o Dumnezeire.

O, lumea toată are zîmbirea ei ce luce, 68r
O umbră trece-n noapte-i şi ea îşi face cruce,
Durerea, ce îşi rîde de regele-noroc,
Din stelele ei face să curg-un mir de foc[150]
Şi Dumnezeu, ce-adie[151] în ceru-i înflorit,
Ascultă ruga-i blîndă ce trece liniştit
Prin nopţile-nstelate — o muzică de vis
Ce-nundă faţa-i veche c-un dureros surîs
Şi inima-i bătrînă din nou o mai inspiră,
De cugetă lumi nouă — cum cugetă o liră
Dulci melodii şi doruri[152] ... O lume, cer şi fire

141. *iniţial* O, lumea toată are-a ei nordică zîmbire *apoi* O, lumea toată are zîmbirea ei cerească 142. *iniţial* O umbră trece-n noaptea-i făcînd ⟨ca⟩ să se crucească, *vers care rima cu a doua redactare a versului anterior* 143. *deasupra lui* zboară *şters* 144. *iniţial* Ce schimbă faţa lumei în raze şi surîs 145. *după* Din [nou] * *şters* 146. *iniţial* Dulci note şi incîntec 147. *iniţial* Au cîntecu-i, visarea-i, durere or privire 148. *pînă aici textul a fost barat pentru că a fost reluat şi integral, împreună cu încă 4 versuri în continuare, nebarate, de pe* **24r** 149. *iniţial* Să plec mările, munţii la raza-ochiului său 150. *urmează două versuri şterse*

Pierdut în ceruri dalbe, într-un noian de stele,
Privind cu ochiul umed la lumile rebele

151. *iniţial* Stă Dumnezeu de-adie 152. *deasupra lui* visuri *lăsat neşters*

Au cîntecu-i, visarea-i, o lacrim', — o privire?
Și-n lumea asta-ntreagă sînt eu și numai eu
Ce n-am neci o atomă din tot cugetul său,
Și tocmai de-asta mintea îmi seacă de turbare,
Căci n-am neci o privire, fie omorîtoare,
Căci nu am neci un atom din însu-i diafan,
Neci partea nopții palizi, neci partea lui Satan.
De-aceea urăsc lumea c-o patimă atee
S-aș blăstăma pe mama fiindc-a fost femeie,
Femeie ca și dînsa. Și-n furie îmi vine
Ca să mă rump în două, ca să mă smulg din mine.
O, nu știi ce-i amorul, nu știi cumplitul chin
Ce împle al meu suflet de moarte și venin!
De-ai ști!...

M[AIO]

Nu știu o, Doamne?

ȘT[EFAN]

O știi, sărman copil!
Și tu! *(uitîndu-se la el cu milă)* Și el ... nebunul[153] ...
De-aceea ai pălit,
De-aceea nu mai rîzi tu, de-aceea cînți tot trist.
68v Dară, deși amorul e crud și e amar,
Tu ești poet și-n tine găsești a ta răsplată
Tu totuși ești ca floarea ce-și e destulă șie.

M[AIO]

Dară și al meu suflet, și el era să fie
Ca norul care poartă gîndirea-i aspră, rece,
Pe-un cer fără lumină. Eu ... am văzut că trece
Un înger înainte-mi și l-am iubit din cale,
L-am iubit cum iubește ecoul trista vale
Cu dulcile ei taine, cu monotone șoapte,
Cu sufletul ei tînăr țesut din flori și noapte!
Dar valea ***nu iubește*** ecoul ce suspină?!
Ce-mi pasă ... Ard ca steaua în propria-mi lumină
Și tac ... Și lina pace[154], sublima mîngîiere
S-amestecă cu sufletu-mi ce în vecie cere,
Cere ce? ... știu eu oare, sau am știut vodată?
În visul vieței mele văd fața-i adorată
Și o iubesc ... ce-mi pasă de ar iubi-o și-alții,
Nu iubesc luna-n ceruri toate undele bălții? ...
Însă undă de undă etern nu e geloasă.
E visu-inimei triste ... icoana-i dureroasă
E pentru mine sîntă ... o dulce rugăciune
Etern șoptește-n sînu-mi cuvintele ei bune.
N-o mai iubesc pe dînsa, nu mai iubesc femeia,
Ci sufletul, lumina, ador într-însa zeea.
Cînd îngenunchi[155] în rugă la sîntele altare
Atuncea eu la dînsa că mă închin îmi pare.
În fine, e-o părere, e-un vis, e o nălucă
Ce inima învie, iară nu o usucă ...
E viața vieței mele. Ea de-ar fi a mea însă,
De-aș ațintí în ochii-i privirea mea cea plînsă
Poate-aș găsi-o rece ... ideea-ar fi grozavă
Că ea nu mă iubește, și un vulcan cu lavă
S-ar face al meu suflet, ars de o gelozie,
Secat de-un amor barbar ... Dar astfel ... poezie
Și cîntece și visuri în inima mea jună,
În sufletu-mi ca ziua astfel se împreună

153. *după* copilul *șters* 154. *repetat și lăsat neșters din inadvertență* 155. *inițial* Cînd genuncheai

Cum ai țese-n ghirlande stele lucinzi cu flori;
Idee cu idee se-ncing adeseori,
Cum se cuprinde înger cu înger în lung vis.
Și în oglinda de-aur din sufletu-mi deschis
Ca-ntr-o grădină mîndră cu flori, cărări și taine 69r
Apare-o zeitate în albe și lungi haine
Cu fruntea-n raze blonde ... albă și tristă-i ea,
E visu-inimei mele, este iubita mea.

ȘT[EFAN]
(surîzînd)

Nebun! ... Amorul meu — infernul cel sterp ... amorul tău
E astfel cum iubește un om pe Dumnezeu.

M[AIO]
(repetă trist)

E astfel cum iubește un om pe Dumnezău!

SCENA 5

MAIO
(singur)

Va să zică asta e amorul? ... Amorul! Neci nu știam c-o iubesc ... Eram poet ... visam că-s înger fără amor pămîntesc ... Numai din cînd în cînd simțeam c-o iubesc cu desperare și cu sufletul zdrobit ... cînd știam că ea, deși era să fie soția mea, dar nu mă iubește. Dar ce voiam eu? Amor? Nu. Să fiu sclavul visurilor, a capriciilor ei ... să trăiesc numai pentru că trăiește ea ... N-aș fi cerut nimica ... neci amor, neci compătimire ... neci să cugete la mine măcar ... decît numai să-mi permită să fiu reflectul unui surîs a buzelor sale, unei raze a ochilor săi! ... O, Mira, albă stea a miezenopții[156], de ce-ai venit să-ntuneci viața mea? ... Dar nu! ... Din acest amor chiar eu trebuie să fac un sacrificiu mai mult!... De-ar fi Vodă amicul[157], fratele meu numai, nu i-aș face neciodată ... Dar trist și turbure cum e[158], el turbură soartea Moldovei! Numai un remediu este și acela e omorul inimei mele ... O, mă voi arunca la picioarele ei ... voi încungiura cu brațele mele genunchii și voi ruga-o să fie *ea* geniul Moldovei, îngerul[159] de pază al țărei, Doamna ei. Mira! mă zdrobesc spre a mă-nalța la tine ... îmi rup inima ce-i a ta ca s-o dau țării. *(iese)*

[SCENA VI]

(Servitorii aduc o masă lungă și servită, de-o așează în avanscenă, și pun scaune, în momentul ce în fund s-aud zgomote și rîsuri vesele. Cînd e gata totul intră în scenă:)

ARBORE, DOMNUL, MAIO
(rîzînd trist și silit), BOIERI TINERI

MAIO

Boieri! luați loc la masă ... Jupîn portare, cred că te pot invita în numele M[ăriei] Sale de-a ședea în capul mesei.[160]

1° BOIER TÎNĂR
(încet lui Vodă)

Vă spun, M[ăria] Voastră, că bătrînii-l vor pe Petre Rareș de Domn. El le-a promis de-a-i reașeza pe toți în boieriile din care i-ai gonit acuma M[ăria] Ta pentru de-a ne pune pe noi în ele. Bătrînii răzvrătesc poporul.

156. *inițial* palidă stea de Nord 157. *după* fr[atele] *șters* 158. *inițial* cum e el 159. *după* ge[niul] *șters* 160. *urmează* Eu *șters*

69v

2° BOIER

Azi încă trebuie să-i iei toiagul portăriei, M[ăria] Ta !

ARBORE

(care i-a ochit lung și-a înțeles șoaptele lor, avansează în scenă dr. s. [161] *și vorbește apăsat și uitîndu-se crunt)*

Ei vor să ia toiagul din mina mea zbîrcită,
Să tipărească-o pată pe fața mea răstită.
Să cheme dar călăul cu sîngerata-i bardă
Ca fruntea cea pleșuvă de trup să o despartă,
Și cînd cu capul iesta sufletul vor tăia,
Cînd vînturile iernei prin groapă-or șuiera,
Atunci vor putea scrie pe osu-mi risipit
Că de pe fața lumei Moldova a pierit ! . . .[162]

MAIO

Eu am să șed de-a dreapta M[ăriei] Sale. Sînt ca Maria cea din Evanghelie, care și-a ales partea cea bună, la picioarele lui Isus.

ARBORE
(urmează)

Să vie dar boierii cei noi, slugile linse
A unui suflet rece, a unei inimi stinse,
Și să privească-n fața leului ce espiră [163],
În faț-unui nor negru ce-n aer se răsfiră,
Vulturului [164] ce cade, a stelei ce se stinge,
A tigrului ce-nchide bătrînii ochi de sînge
Și vor vedea că-un fulger din geana lui cea albă
I-a face [165] să-nfioare din creștet pîn-în talpă !
Să vie dar, să vie ! și veșteda [166] mea față
Va fi ca arătarea a ciumei ce îngheață [167]
Și-alungă-n noaptea morții un veac de oameni plin.
(Boierii se uită spăimîntați și stran asupra lui, care-i fixează crunt și-apoi adaogă c-un surîs amar:)
Dar ei se tem de mine . . . Ei n-or veni . . . nu vin !

ȘTEF[AN]
(încet)

Chiar azi boieri, chiar astăzi ! Vă așezați la masă,
Boierii mei cei vrednici ! . . . Și-n frunte-i o să șază
Portarul ot Suceava ! Tu, Maio, lîngă mine,
S-umplem cupele de-aur cercînd a trăi bine.

2262

13v

Cupare, împle-mi cupa cu-al viței sînge roși,
Să-mi mîngî cu ea ~
O, viața e o stîncă ce-i stearpă și uscată
Pentru un om de flăcări cu inima bogată.

161. *Probabil pentru* de la dreapta la stînga 162. *întreaga replică inițial*

Ei vor să ia toiagul din pumnul meu de gheață ;
〈Ei vor〉 Voiesc să pui-o pată pe palida mea față.
Să cheme dar călăul cu sîngerata-i bardă
Ca fruntea mea răstită de corp să o despartă
Și, cînd cu a mea frunte și-ideea-mi va pieri,
Cînd vînturile iernei prin cruce mi-or șopti,
Atunci vor putea scrie pe 〈corpu-mi〉 trupu-mi risipit
Că de pe fața lumei Moldova a pierit ! . . .

163. *poetul intenționa ca, după ce înlocuiește pe* espiră *cu* răsuflă, *să înlocuiască versul următor, pe care îl pune în paranteză, cu unul care să rimeze, dar n-a mai făcut-o* 164. *deasupra lui* A aquilei *pus între paranteze* 165. *inițial* Îi face 166. *deasupra lui* palida *pus între paranteze* 167. *inițial* Ea va lua 〈aspectul〉 privirea a ciumei ce îngheață

Beţia? O, beţia e-un mare, mîndru vis,
E o bacantă pală ce plînge-ntr-a ei ris,
Ce-nchină viaţa-i dalbă plăcerilor aurie[168],
Care sărută-n glumă şi cîntă-o nebunie[169].

2254

Cupare, împle-mi cupa cu-al vieţei sînge roş,
Voi ca să văd într-însa toţi anii mei frumoşi.
O! viaţa e o stîncă ce-i stearpă şi uscată 69v
Pentru un om de flăcări cu inima bogată.
Beţia? O, beţia e-un mare, mîndru vis,
E o bacantă pală ce plînge cu suris,
Ce-nchină viaţa-i dalbă plăcerilor aurie,
Care sărută-n glumă şi cînt-o nebunie.
(beau)

1° [BOIER] 70r

Vinu-nveseleşte inima omului, zice prorocul şi-mpăraiul David ce-i viaţa fără veselie? ... Tristă-i şi posomorîtă — neci n-ar mai fi să fie. Ş-apoi

ŞT[EFAN]

2262

O, sufletu-mi e-o noapte[170] fantastică şi brună
Un vis fără de noimă, un cer fără de lună
Şi inima e stearpă cînd capul îmi e treaz, 130
În ochi s-ascunde moartea, paloarea în obraz.
Nu voi să scurtez calea a morţii triste, rece,
Voi să petrec cum ziua suride şi petrece
Fără ca să-şi dea seama, olimpica[171] regină,
De ce petrece-n lume frumoasă şi senină.
Nu ştiu la ce simt Vodă, nu ştiu de ce trăiesc,
Îmbăt suflarea-mi caldă, urăsc, visez, iubesc.
O, viaţa e-o amară ... e-o dulce nebunie
Ce zboară fără ţintă, ce trece şi nu ştie[172].
Cînd moartea te trezeşte din visul cel plăcut
Bagi[173] prea tîrziu de seamă că viaţa a trecut.

2254

O, sufletu-mi e-o noapte fantastică şi brună,
Un vis fără de noimă, un cer fără de lună 70r
Şi inima e stearpă cînd capul îmi e treaz
În ochi s-ascunde moartea, paloarea în obraz.
Nu voi să scurtez calea a morţii triste, rece,
Voi să petrec[174] cum ziua surîde şi petrece,
Fără ca să-şi dea seama, olimpica regină,
De ce petrece-n lume frumoasă şi senină.
Nu ştiu la ce sînt Vodă! Nu ştiu de ce trăiesc,
Îmbăt suflarea-mi caldă, urăsc, visez, iubesc! *(miş[care] Arb[ore])*
O viaţă e-o amară ... e-o dulce nebunie
Ce zboară fără ţintă, ce trece şi nu ştie.
Cînd moartea te trezeşte din visul cel plăcut
Bagi prea tîrziu de seamă că viaţa a trecut!

168. *iniţial* plăcerilor aurii 169. *iniţial* şi spune nebunii 170. *iniţial* O, viaţa e o noapte 171. *deasupra lui* sălbateca *lăsat neşters* 172. *iniţial* ce trece făr' să ştie 173. *deasupra lui* Vezi *şters* 174. *după* sur[id] *şters*

14 — c. 267

BOIERII

Trăiască Ștefan Vodă ! *(ciocnesc)* Mulți ani steie-n domnie !

UNUL

Un Domn blajin și dulce pentru noi toți să fie.
(Arbore n-a ciocnit)

ȘT[EFAN]

Oho, priviți ! Portarul neci vrea ca să ciocnească
Cînd cineva dorește ca Vodă să trăiască.
Priviți numai la dînsul, ce trist și crunt îmi șade,
Nu vrea să ne iubească mai mult decum se cade.

MAIO

M[ăria] Ta ! fu uzul nainte de-nchinare
Să se ridice-o cupă pentru Ștefan cel Mare !

ȘT[EFAN]
(rîzînd)

Pentru Ștefan cel Mare ! Acum-am înțeles [175]
Ștefan cel Mare, bunul ! Mîndrul vostru eres,
Portare al Sucevei ! Ridicați dar păhar[e]
Și beți [176] în pomenirea Domnului celui mare.

ARBORE

Boierilor ! Se poate că nu m-ați înțelege,
Căci voi vorbi de-un Vodă ce au murit de mult [177]
Ceea ce știți din carte, urice și poveste,
Cela ce pentru lume basmu de iarnă este,
Acel voievod mare încins de biruință
Din a căruia vorbe au rămas doar sentințe,
Din viața cărui lumei i-au rămas numai fapte,
A cărui nume falnic l-ați supt cu-al mumei lapte,
Cel ce pentru voi nu e decît un basmu crud
Pe acel om eu însuși cu ochii l-am văzut.
Eu nu-s din lumea voastră, eu nu-s din timpul vost
Voi ardeți, eu mă potol ... voi sînteți ... eu am fost;
Viața vi-i o luncă frumoasă, cu flori vie,
70v Iar bătrînețea-mi tristă e-o palidă pustie.
Cu ce durere însă citește-un om din lume
O carte veche, pie, fără an, fără nume,
Scrisă pe a ei margini de-a pustnicului mînă
C-o minte mai senină, c-o slovă mai bătrînă.
Cu evlavia-aceea [178] voi trebui negreșit
Să ascultați învățu-mi de anii-mi limpezit.
Și eu-s o carte veche ce Dumnezeu a scris,
De Ștefan tîlcuită cum el m-a înțeles [179]
Cînd, ca un soare mîndru cu inima de jar
Ce soarbe nori de aur din marea de amar,
El m-a-nalțat pe mine din mare, din popor,
La rîndur'le [180] mărirei, la tronu-i lucitor.
10r Eu nu-s hatmanul vostru, piticilor de azi,
Voi, dintr-o mare moartă un amărît talaz.
Privesc trecutul rege — cu înstelată frunte [181],
Privesc consoții palizi cu capete cărunte,
Zîmbindu-mi cu dulceață din norii din trecut.
Acei consoți din groapă sînt oastea ce-am avut.
O, pe cînd lumea moartă era în viață, trează,
Și eu zburam nainte [182], o inimă vitează,

175. *inițial* Acuma înțeleg 176. *inițial* Ridică un păhar / Și-l bea *apoi* Ridicați dar păhar / Și-l beți *cu rima și acordul nemodificate din inadvertență* 177. *inițial* Căci voi vorbi de-o vreme ce au trecut de mult 178. *supraintercalat* 179. *inițial* a înțeles 180. *după* tron[u-i] *șters* 181. *inițial* Privesc trecutul rege — de raze falnic munte 182. *inițial* nainte-mi

Cu steagul într-o mînă și cu acest toiag
În alta. Să trec numai al morții negru prag
Și-n lumea ceealaltă eu voi vedea-o iar [183]
Oștirea mea străveche, furtuna mea de jar.

ȘT[EFAN] 70v

Vorbește dar, portare! Se poate cumcă noi
Om ști a te-nțelege. Tăceți dar din păhare
De aur. Căci portarul acuma se-nsenină *
Și ochii lui scînteie de-o magică lumină.
E suvenirea mîndră din palidul trecut
Ce-acum lucește vie în ochi-i plini de lacrimi.

ARB[ORE]

În mintea mea bătrînă, în inima pustie
Răsare gînd de aur, ca steaua ce învie
Din marea adormită, și-n ceruri se înalță [184].
Trecutul e în mine și eu sînt în trecut
Precum trăiește cerul în marea ce-l respiră!
Mi-aduc aminte-acuma de un ospăț măreț
Pe care l-a dat Ștefan naintea morții sale.

În sala cu covoare, cu stîlpi de-un aur blond 22r
Și [185] înflorit cu stele pe-albastrul lui plafond,
Îngălbenit ca umbra și slab ca vechiul leu
Ședea Ștefan cel Mare [186] în falnic tronul său.
L-a lui picioare șubrezi îngenuncheat ședem.
Pe fruntea lui cea ninsă de aur diadem,
În mîna lui uscată de aur sceptru greu,
Pe umeri plete albe, barbă pe pieptul său:
Sub genele lui sure ardea suflet aprins
În două stele negre ca focul sub cenușă ce încă nu s-a stins.
Boierii lui [187], brazi falnici, deși-nvechiți de vreme,
Semnau cu zile albe de glorii și rezbele,
Zile-albe însă stinse [188], ce se uitau din noianul [189] lor
La soarele mărirei [190] ce le-a lucit odată,
Ce-acum,de iarna vieței albit și înghețat,
Pe tronu-i de-aur roșu sta mut și nemișcat.
Dar în curtea Domniei fierbea, ca-n unda mărei,
Inima stinsei glorii, mîndra oștime-a țărei.
Cum regele pustiei din moarte stînci se scoală
Așa s-ardică Ștefan din scaunu-i de fală,
Cum luna-neacă lumea [191] cu alba ei privire,
Astfel privește Ștefan pin sală cu mărire
Ș-apoi cu graiu-i mare, dar răspicat și blind,
Vorbea mărgăritare cu glasul [192] tremurînd.
,,Boieri'' — le zise Domnul — ,,pe tronu-mi mă usuc
Cum bradul învechește pe-o stîncă. Eu mă duc
La insula aceea scăldate-n ape sînte
Unde din arbori negri cînt sfinți cu glasuri blînde [193]
Și unde luna blîndă varsă gîndiri de aur
Pe lumea liniștită. Cum spaima-nfige-n taur [194]
A ei gheară de-aramă astfel și moartea tristă 23v
A pus mîna pe-un nume în defăimata-i listă

183. *inițial* Și-n lumea ceealaltă voi vedea iar 184. *urmează două versuri șterse*

Și cum steaua privește pe luciul larg al mărei
Și-n adormirea-i ⟨tristă⟩ calmă. ascunsă-ntunecoasă

șters 185. *după* Cu [stele] *șters* 186. *inițial* Sta Ștefan al Moldovei 187. *inițial* Boieri bătrîni 188. însă stinse *supra-intercalat* 189. *deasupra lui* trecut *lăsat nesters* 190. *deasupra lui* cel falnic *șters* 191. *inițial* Cum ⟨soarele⟩ soarele aruncă 192. *deasupra lui* din buze *șters* 193. *inițial* Unde din arbori negri cînt sfinți cîntece blînde 194. *inițial* cum leu-nfige-n taur

Şi-acel nume, ce-avut-a un seamăn pe pămînt,
E numele meu. Astăzi mă simt mai slab, dar sînt,
Simt moartea amorţindu-mi cu sufletu-i de ger,
Bătaia-nceată, slabă, din inima-mi de fier.
Destul, inimă aspră, destul ai dus-o-n lume,
Destul te-ameţit glorii şi te-a înflat renume[195]
Azi, stearpă ca pustia, taci în mormîntu-ţi, taci!
Pînă ce cu mormîntu-ţi în groapă ai să zaci.
Sudoarea morţii este acea aiasmă sîntă
Ce miruieşte fruntea cînd sufletul s-avîntă
Spre-a nu se mai întoarce. Azi mirul ei încet
Se strecoră pe frunte-mi ş-un cuget de profet;
Răsare un luceafăr de aur şi lumină
În sufletu-mi ca noaptea, în inima-mi bătrînă,
Şi cartea ce acuma la ochii-mi s-a deschis
Mi-arată că în lume fui umbra unui vis.
Venit-am eu în lume cînd nouri groşi şi ceaţă
Îngreunau văzduhul cu neagra lor viaţă,
Dar am trecut prin lume un tunet falnic, sînt,
Şi-am curăţit[196] deodată şi ceruri şi pămînt.
Dar azi, în umbra morţii, din viaţa mea apusă
S-arată-un geniu palid, s-arată o stea dusă,
E geniul Moldovei acel cernit[197] de dor,
E steaua ce lumină pe ţară şi popor.
Prin nouri sparţi, prin umbra a oamenilor cari
Frămîntă lumea-ntreagă în visele lor [mari][198],
Eu văd o stîncă albă, o stîncă de argint
Lucind prin veacuri negre, prin moarte mări lucind,
Lucind peste morminte cu faţa ei senină
Şi văd că-n lumea asta fui umbra-i de lumină.
Acea sublimă stîncă ce stă cu capu-n cer
E românimea toată ... e visul meu de fier
Ce l-am visat o viaţă făr' să-l pot ridica[199].
Azi sufletu-mi încetă, viaţa mea se stinge[200],
Dar las-o moştenire ce-am scris-o cu-al meu sînge,
Las românimei toate grozavul, frumos vis
Ca-n fruntea lumei albe[201] etern să steie scris[202].

70v ⟨În sala cu covoare, cu stîlpi de-un aur blond[203]
Şi înflorit cu stele pe-albastrul lui plafond,⟩
Îngălbenit ca raza şi slab ca vechiul leu
Stătea Ştefan cel Mare în falnic tronul [său].
L-a lui picioare şubrezi îngenuncheat şedem.
⟨Pe fruntea lui cea ninsă de aur diadem,⟩
În mîna lui uscată de aur sceptru greu,
Pe umeri plete albe, barbă pe pieptul său;
Sub genele lui sure ardea suflet aprins
În două stele negre de-un foc încă nestins.
⟨Boierii lui, brazi falnici, deşi-nvechiţi de vreme,
Erau ca zile albe de glorii şi rezbele,
Zili albe însă stinse ce, din trecutul lor,
Priveau la acel soare ce le-a lucit cu dor,⟩
71r Ce-acum, de iarna vieţei albit şi îngheţat,

195. *iniţial* Destul ai avut glorii şi te-a înflat renume 196. *deasupra lui* luminat *lăsat neşters* 197. acel cernit *deasupra lui* cel îngînat *lăsat neşters* 198. *în ms.* Frămîntă lumea tristă în visurile lor 199. *deasupra lui* împlini *şters* 200. *iniţial* Azi sufletu-mi încetă, se stinge viaţ[a mea] 201. *iniţial* Ca-n fruntea ei senină 202. *ultimele două versuri iniţial*

Las visul meu cel mare la toată românimea
Ca să-l viseze vecinic

203. *poetul a şters versurile puse aici între paranteze unghiulare, dar nu le-a înlocuit, lăsînd astfel pasaje carente de sensuri şi rime*

⟨Pe tronu-i de-aur roșu stă mut și nemișcat.
Dar în curtea Domniei fierbea, ca-n unda mărei,
Inima stinsei glorii, mîndra oștime-a țărei.
Cum regele pustiei din moarte stînci se scoală
Așa s-ardică Ștefan din scaunu-i de fală,⟩
Cum luna-neacă lumea cu alba ei privire
Astfel privește Ștefan pin sală cu mărire
⟨Ș-apoi cu graiu-i mare, dar răspicat și blînd,
Vorbea mărgăritare cu glasul tremurînd.
„Boieri" — le zise Domnul — „pe tronu-mi mă usuc
Cum bradul învechește pe-o stîncă. Eu mă duc
La insula aceea scăldată-n ape sînte
Unde din arbori negri cînt sfinți cu glasuri blînde [204]⟩
Și unde luna-i soare, vărsînd gîndiri de aur
Pe lumea liniștită. Cum spaima-nfige-n taur
A ei ghiară d-aramă astfel și moartea tristă
A pus mîna pe-un nume în defăimata-i listă
Și-acel nume, ce-avut-a un seamăn pe pămînt,
E numele meu. Astăzi mă simt mai slab, mai sfînt.
Simt moartea amorțindu-mi cu sufletu-i de ger
Bătaia-nceată, slabă [205], din inima-mi de fier.
Destul, inimă aspră, destul ai dus-o-n lume,
Destul te-amețit glorii și te-[a] îmflat renume,
Azi, stearpă ca pustia, taci în mormîntu-ți, taci
Pînă ce cu mormîntu-ți în groapă ai să zaci!
Sudoarea morții este acea aiazmă sîntă
Ce miruiește fruntea cînd sufletul s-avîntă
Spre-a nu se mai întoarce. Azi mirul ei încet
Se strecură pe frunte-mi și-un cuget de profet;
Răsare un luceafăr de aur și lumină
În sufletu-mi ca noaptea, în inima-mi bătrînă,
Și cartea ce acuma la ochii-mi s-a deschis
Mi-arată că în lume fui umbra unui vis.
Venit-am eu în lume cînd nouri groși și ceață
Îngreunau văzduhul cu neagra lor viață,
Dar am trecut prin lume, un tunet falnic, sînt,
Și-am curățit [206] dodată și ceruri și pămînt.
Dar azi, în umbra morții, din viața mea apusă
S-arat-un geniu palid, s-arată o stea dusă,
E geniul Moldovei acel cernit de dor, *71v*
E steaua ce lumină pe țară și popor.
Prin nouri sparți, prin umbra a oamenilor cari
Frămîntă lumea-ntreagă în visele lor mari,
Eu văd o stîncă albă, o stîncă de argint
Lucind pin veacuri negre, pin moarte mări lucind,
Lucind peste morminte cu fața ei senină
Și văd că-n lumea asta fui umbra-i de lumină.
Acea sublimă [stîncă][207] ce stă cu capu-n cer
E-unirea romînimei ... E visul meu de fier
Ce l-am visat o viață făr' să-l pot ridica.
Azi sufletu-mi înceată și ochiul meu se stinge [208],
Dar las o moștenire ce-am scris-o cu-al meu sînge,
Las romînimei toate grozavul frumos vis
Ca-n fruntea ei senină etern să steie scris!"
Ridic cupa de aur în sînta pomenire
Celui ce priceput-a înalta lui menire!

204. *o încercare nedusă la capăt de a modifica hemistihul în* cînt îngeri [cînturi] blînde *sau* cînt îngeri cu [voci] blînde 205. *inițial* Bătaia calmă, lină 206. *urmează* limpezit *eliminat prin punerea în paranteză* 207. *cf. versiunea anterioară de pe* **23v** 208. *în text figurează, neanulată grafic și versiunea anterioară a acestui vers* Azi sufletu-mi înceată, se stinge viața mea; *cf. și versiunile de pe* **23v**

ȘT[EFAN]

E! ... nu cumva vei zice ... că eu n-o-am înțeles.

Lăsați boieri! ... Bătrînii așa sînt! Sînt eu de vină cumcă lumea nu mai e cum a fost, o s-o ridic eu cu umărul? Vin, cupare! ... Cînd lumea e mai veselă atunci portarul meu se scoală și-i invenină inima cu aducere-aminte a unor timpi ce nu mai vin, căci nu mai pot veni! De ce? Vin, cupare! ... *(pe jumătate beat)* Ș-apoi de ce să cuget trist, de ce să schimb frumosul vis al beției cu cugetarea cea rece și posomorîtă despre aieve? ... Din contra ... îmi place să visez, căci lumea-i vis! Armele — deșertăciune! ... Iubirea — deșertăciune! ... Lumea — deșertăciune! ... E bine să fim deșerți ca gîndirile unui amant și neînțeleși ca suspinele unei fete ce nu știe de ce suspină!... Și ce-i beția alta?

2262

13v

O nebunie zveltă, frumoasă, gînditoare,
Un cîntec fără arpă [209], o rază fără soare,
Amor cu umbre blînde, vis dulce fără somn [210]
Al minții noastre-orbite înveselitul Domn [211].
Un murmură fără ape [212], un miros fără flori,
Un vînt care nu bate [213] din aripe răcori
Ci stă-nvălit în noapte și-nbălsămit respiră
Precum respiră cerul din marea ce-l admiră [214].

2254

71v

O nebunie zveltă, frumoasă, gînditoare,
Un cîntec fără arpă, o rază fără soare,
Un murmur făra ape, un miros fără flori,
Un vînt care nu bate din aripe răcori
Ci stă-nvelit în noapte și-nbălsămit [respiră]
Precum respiră Eol în diafana-i liră.

MAIO
(apart)

O singură speranță mai am. Nebunia cea desfrînată s-a lățit asupra feței lui ... De-oi reuși! Cîntecul ei!

ȘT[EFAN]

Ce-ai zis tu, Maio?

M[AIO]

Nimic, Doamne! Zic că visați!

ȘT[EFAN]
(beat)

2262

13v

Prin noaptea mea cea plină cu umbre de argint,
Cu gînduri zîmbitoare, cu visuri care mint,
C-un ocean de raze, cu îngeri de cristal,
Pierduți într-a lor suflet sublim și ideal,
Pin aste minuni vie ce-mi farmecă gîndirea
Ce-adorm inima-mi plină, ce-mi leagănă privirea.
Voi să aud un cîntec frumos, sublim, ceresc,
Voi să aud suspinul a arpei ce iubesc.
O, Maio, barde june! lungi [215] visuri înfocate

209. *deasupra lui* un *șters* 210. *inițial* Amor cu umbre palizi, un vis fără de semn 211. *ultimele două versuri sînt încadrate de două scurte linii orizontale, ca semn de eliminare (v. versiunea ulterioară)* 212. [illegible] 213. *inițial* Un vînt ce nu se bate 214. *inițial* Precum trăiește Eol în diafana-i liră 215. *deasupra lui* dul[ci] *șters*

Transpoartă al meu suflet în norii de palate
Unde ginii cîntă și visele suspin,
Unde umbrele-alintă în vînt plăcut și lin;
Din a lor danț fantastic, eolicul [216] prelud,
Eu glasul tău cel dulce îmi pare că-l aud.
L-aud? Or nu?

MAIO

Da, Doamne, l-auzi! Sfărmata liră ~

ȘTEFAN

2254 71v

Prin noaptea [mea] cea plină cu umbre de argint,
Cu gînduri zîmbitoare, cu visuri cari mint, 72r
C-un ocean de raze, c-un înger de cristal,
Pierduți într-al lor suflet sublim și ideal,
Prin aste minuni vie ce-mi farmecă gîndirea,
Ce-adorm inima-mi plină, ce-mi leagănă privirea.
Voi să aud un cîntec frumos, sublim, ceresc,
Voi să aud suspinul a arpei ce iubesc
O, Maio! barde june! lungi visuri înfocate
Transpoartă al meu suflet în norii de palate
Unde ginii cîntă și visele suspin,
Unde umbrele-alintă în vînt plăcut și lin;
Din a lor danț fantastic eolicul prelud —
Eu glasul tău cel dulce îmi pare că-l aud.
L-aud or nu?

[M[AIO]

Da, Doamne! L-auzi! Sfărmata liră [217]
Odată-ncă din visuri, din fum, din vin se-nspiră [218]
Și-ți cîntă furtunoasă ca marea în turbare,
Ca viscolul ce-o sapă cu brazdă lungă, mare,
Și valurile-i rumpe și fundu-i răscolește
De-n el cîntare mîndră gîndiri adinci găsește.
Ascultă!

ȘT[EFAN]

Cîntă june cu inima nebună.
Gîndesc precum gîndește pe mare-o blondă lună.

(în timpul acesta doi din boieri se scoală, se uită cu-ngrijire la Domn și ospeți, cari nu-i observă, ci sînt cu toții atenți la)

MAIO
(care începe să cînte)

NORDICĂ

*Norul țipă, dunii * latră,*
Marea se zvîrcole-n veci
Pin scheletele de piatră
Ce-n natura cea maratră
Stau bătrîne, slabe, seci [219].

În castelul trist și mare
Ce se-nalță rece, sur [220],
Cu fantasticul lui mur

216. *după* din *șters* 217. *urmează un semn* T 218. *inițial* te-nspiră 219. *inițial*

Norul țipă, marea latră
(Plescăind din stînci) Zvîrcolindu-se în veci
Și scheletele de piatră
În natura cea maratră
Stau bătrîne, slabe, seci.

220. *după* și *șters*

Printre stînci cu poala-n mare
Și cu fruntea-n cer de-azur,

În castel c-umerii-n nouri [221]
Stă-n fereastră ca un arc,
Într-a mărei triste-ecouri,
Fața-n văl de gînd și nouri
Al serafilor monarc,

72v *Un monarc cu fața pală*
Și cu păr de-un aur blond,
Iar în ochiu-i vagabund [222]
Vezi lumina matinală,
Stele-albastre fără fund.

Cine-i îngerul pe maluri
Ce visează în castel
Cînd al mărei vis rebel
Sfarmă lumile-i de valuri
De pămîntul eternel?

Cine-i zîna fără nume
Ce privește tot în veci
Printre stînci de pietre seci
Cum se scutură de spume
Ale mărei unde reci?

Ea privește ca o lună
Dintr-un nor de piatră, sur,
Ce-o întunecă-mprejur
Cerul norii își adună
Și castelul l-înconjur [223].

[ACT V]

[SCENĂ]

2262

ȘTEFAN

5r Popor, mormînt măririi-mi, cu te urăsc popor [224],
Priviți de azi nainte cu cine mă-ncongior,
Cu fățării satane, cu oameni care-i pot
Să-i sfărăm, să-i desprețui orcînd îmi va plăcea,
Asupra ta, o idol, Domn peste capul tău,
Eu mă proclam prin singiuri de-al nopții Dumnezeu.

★

O, taur al Moldovei prin marea de-oameni vie [225]
Te văd trecînd puternic cum trece-o vijelie [226]

221. *inițial* În castel cu fruntea-n nouri 222. *modificat din* vagabond 223. *inițial*

Mai frumoasă-i decît luna
Într-un nour rupt și sur.
Ce-o întunecă-mprejur. —

Noaptea-n ceruri jalnic sună
Nori ⟨Săgetați⟩ Sfîșieți nourii tună
Norii fug se-nșir, s-adună
Norii fug și se adună
Cerul tunete adună

Rupți de șerpii de purpur.
De săgete de purpur
⟨Alungați⟩ Speriați de șerpi de purpur

întregul text al NORDICEI *este barat, pentru a fi reluat în* Cine-i? (Din drama *Steaua mării* **2259 30v—31r** v. OPERE IV 22—23) 224. *inițial* popor cu [te urăsc] 225. *inițial* prin popolul ce geme 226. *inițial* Te văd că treci cum trece. senina vijelie

Cu tunet și cu fulger pe-a undelor popor . . .
Cu aripa-i munțindă [227]

★

Să pun belciug de aur în coarnele-ți de fier. 5v

[ȘTEFAN]

Ce stați, mergeți, zdrobiți-l [228], . . . auzi, poporul strigă
Și voi, galbene umbre, ați înghețat de frică.
E mare acest demon . . . e-un munte arzător [229],
Puterea lui e-adîncă, puterea-i în popor !
Ce stați . . . vedeți-l — tare, mulțimea i se-nchină
Cum noaptea intră-n noapte [230] l-a soarelui lumină
El trece mîndru, palid, bătrîn fieros *, adînc,
Cînd eu stau ca o umbră și de mînie plîng.
Privesc în jur și ce [231] văd ? Văd curtizani o mie
Ce tremură ca frunza cînd trece-o vijelie,
Și într-o lume-ntreagă de oameni morți de vii
Mă zbat, fiară flămîndă ca leul în pustii.
Mergeți cu toții, umbre, acolo vă-nchinați
Unde se-nchină lumea . . . Ba nu, să stați, să stați,
Am trebuință încă să știu că eu domnesc,
Și cine-o vrea să fugă să știe că-l zdrobesc.
Ce-mi folosește mie că voi pămîntu-ați lins
Cînd am călcat pe dînsul fălos și neînvins ?
Ce-mi folosește mie că voi, o stinsă spuză,
Împlineați în genunche, zîmbet pe vineți buze,
Orce spuneam atuncea cînd, de popor iubit,
Treceam prin lume tînăr, mîndru, nebiruit ?
Acum să văd ce poate capul cel sec și stins,
Lucia voastră limbă, gheara ce-o ați întins [232],
Acum să văd.

(privind sub fereastră)

Prin iarna neagră, -adîncă, pin lumea cea răcită [233],
Tu treci, un mîndru rege, tu treci ca ziua caldă,
⟨Și vuietul lui falnic în freamătu-i te scaldă⟩
Ca soarele ce trece prin codrii înghețați
Și munții, bătrîni palizi, se desprimăvărează
Ș-aruncă-n vuiet falnic ape din stînci în a văilor cadă
Și codrii se-nfierbîntă [234], trosnind [ei se dezgheață] [235]
Și-n vuietul lor scaldă soarele cel senin [236],
Cînd eu, din a mea [237] umbră, eu sînt cel domnitor :
De azi rump lanțul veșted ce leagă de popor.

(uitîndu-se pe fereastră)

Popor . . . urăsc poporul ! Popor, eu te urăsc !
Iată acei ce tronu-mi îl țin și-l părtinesc.
Acum, din umbra-mi neagră în ura mea pierdut
Eu voi domni pe lume ca îngerul căzut.
Sunați, trîmbiți de moarte, loviți arme cu foc
O, taur al Moldovei, eu te zdrobesc în loc [238].

227. *urmează* (nălțindă) *și, sub* munțindă, *glosa* erhebend 228. *inițial* Ce stați, fugiți, prindeți-l 229. *inițial* E tare acest demon . . . e glas omoritor 230. *inițial* Cum cade noapte [-n noapte] 231. *supraintercalat* 232. *ultimele două versuri inițial*

Acum să văd ce poate capul vostru cel lins,
Limba voastră cea linsă, cugetul vostru stins

233. *inițial* Prin iarna poporimei * *apoi* Prin iarna neagră, rece 234. *deasupra lui* dezgheață *lăsat neșters* 235. *in ms.* trosnind dizghețul 236. *mai sus o variantă afiliabilă versului hipermetric 664*

Și vuietul lui falnic în fremătu-i te scaldă
Te scaldă, de [te] inneacă * în ⟨cînt⟩ vuiet de-o nouă viață.
Munți ce disprămăvărează, codri ce trosnind dizgheață.

237. a mea *supraintercalat* 238. *ultimele două versuri inițial*

Sunați, trîmbiți de moarte, ⟨gon[iți] *⟩ urlați arme cu ură,
O, taur al Moldovei, te-omor c-o lovitură

[ȘTEFAN]

Știi tu oare, jupîne, că cu al meu cuvînt
Pot să [239] te bag de viu în pămînt?
5r C-o vorbă, c-o privire, cu o
Eu pot ... să-ți pun capul în poală?
5v O știi? Da? ... Ei bine, dar tu, jupîne, știi
Că pot să sting cu buza-mi a tale vrednicii
Și pot să tîrăsc capu-ți nainte furcei lungi,
Că pot să-ți bat spinarea pîn va crăpa în dungi,
O știi?

[BOIERUL]

O știu.

[ȘTEFAN]

Și ceea ce vouă vă pot face
Lui [240] Arbore bătrînul să nu pot să-i cășun?
De voi să-i tai [eu capul]
5r Vă pot zdrobi cu toții, răspundeți[-mi], așa-i?

TOȚI
(îngroziți)

Așa!

[ȘTEFAN]

5v De pot face acestea atuncea eu sînt Domn.
Scoală-te, vultur [241] veșted, din amorțitu-ți somn,
Scoală-te și răcnește, scoală-te și ucide,
Lasă lumea să plîngă cînd inima ta ride.

★

5r Hahaha! Acum vie și Arbore să zică
Că eu nu sînt nepotul a lui Ștefan cel Mare,
De nu și în mărire [242], cel puțin în turbare.

TEXTE AFERENTE

I

2254

10v **ACT I**

SCENA I

BOIER INTRIG[ANT] ȘI DOMNUL [243]

Domnul se plînge că de cînd și-a pustiit sufletul cu vicii a căzut moralminte, că simte cum se smulge inima lui cea bună din el și că îngerul păzitor și-a retras aripele de asupra capului, încît capul lui e rece dar pustiu. Viața ce-l anima a fugit. El e ca demonul ce cade, dar mîndru în căderea sa — și-aduce aminte de Mira, căci Maio-i zice: „Iubește pe cineva și atunci vei fi liniștit și senin ca soarele verei".

239. *după* să-ți *șters* 240. *după* Eu să nu pot *parțial șters* 241. *deasupra lui* suflet *lăsat neșters;* veșted *este subliniat în ms.* 242. *inițial* De nu în măriri vane 243. *inițial* MAIO ȘI DOMNUL

Şi-aduce aminte de Mira, pe care nu vrea Arbore să i-o dea și-și desfășoară înainte-i amorul lui angelic. Boierul, care-o iubește, îi spune cum să ia pe Mira cînd Arbore visează altele și-i spune fel de fel de vorbe asupra hatmanului. Probe? „Dă-mi pînă desearǎ toiagul hătmăniei și-ți dovedesc."

SCENA 2

Masa întinsă. Vorba lui Arbore, care neliniștește pe Domnitor.

În scena întîia Ștefan esprimă simțămintele amorului ce-l simte actualminte pentru Mira, nu a celui trecut, cum e-n poezia Statua unui înger [244] — Amorul lui e arabic — E un arab fierbinte, c-un amor de foc față cu statua albă și castă a unui înger de marmură.

Scena comparativă cu oglinda.

El își pare sieși un demon căzut, vînăt, negru, pe care un înger ce n-a văzut decît pe D[umne]zeu nu-l poate iubi neciodată. 28v

Scena cu oglinda. Iese cînd vin.

2

2254

23r

SCENA I

ŞTEFAN

3

2254 21r

SC[ENA] I, LUCRATĂ ÎN PROZĂ, ESTE,

4

2257 180r

Ștefănitză în ACT I: picătura de vin s-o văd înmiit de mare și-n ea, cu milioanele, oamenii lui?

5

2254 23r

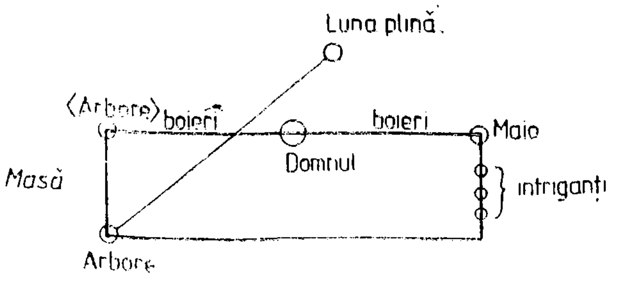

244. *poate aici trebuie asociat textul scris cu creionul pe* **2254, 25r** *și pierdut printre proiecte și însemnări la* **Mira** Nu-i chip-unui înger/Ci îngerul chiar

6
2254

16r *Pentru scena dintre Arbore și Ștefan*
Considerante

1. El i-a fost tată.
2. Vrea să se scape de influința lui.
3. Toți boierii bătrîni sînt dați afară, numai Arbore a rămas, fiindcă i-a fost ca tată.
4. Iubește pe Mira, ce-i este fiică.

7
2254

13v ACT IV

SC[ENA] 1

MAIO

Am văzut-o cu ochii [de] angel cu aripe de senin — aducerea aminte o face să-noate mereu în apa-lumină ce-nundă ființa mea — inima mea dorește s-o soarbă în nemărginirile ei — și speranțele mele aleargă pe pașii umbrei fugitive.

8
2257

161r *(O masă întinsă și coprinsă de boieri)*

[ȘTEFAN]

Dragi boieri a noastră viață
E ca noaptea [245] cea cu ceață,
Care, tristă, lungă, rece,
Nesimțită fuge, trece [246] ,
Pasul ei — vremei robit
Și [247] văzduhul ei — cernit,
Pin' se stinge-n drumul său [248],
Vis al lumei umed, rău.
Cupa-n spume mă-nsenină
Cum revarsă luna plină
Mîndră mare de lumină
Peste lume, peste șoapte [249],
Peste stînci pierdute-n noapte [250].
Astfel cupa ce-arde-n spume
Mi-nsenină trista lume
Ce domnește-n sînul meu
Ca o mare într-un hău
Cu de gînduri unde reci

245. *deasupra lui* ziua *șters* 246. *inițial* Nesimțită-n noapte trece 247. *sub* Cu *șters* 248. *inițial* Palidă-n văzduhul său 249. *inițial* Peste ⟨umbre⟩ mare, peste noapte 250. *ultimele 5 versuri inițial*

⟨Cupa-n spume, cupa plină
Mi-e ca luna cea senină,⟩
Cupa-n spume mă-nsenină
⟨Precum luna cînd e plină⟩
Cum îneacă luna plină.
Cu doioasa ei lumină
⟨Noapte, umbre, somnuri, vis⟩
Umbrele ce zbor în noapte
Și-ntunericul cu șoapte.

D-ale grijei stînce seci [251].
Închinați, boieri, cu bine,
Să-mi scald gîndurile-n bine [252],
Închinați, boieri, mereu,
Să-nsenin sufletul meu.

Boieri mari, boieri de rînd,
Împleți cupele cîntînd [253]
Și priviți pin vinu-n spume
Tot ce vi-i mai drag pe lume.
Viața-i tristă, lungă, rece,
Nesimțită-n noapte [254] trece
Ca un vis urît și rău
Ce se strecură mereu ! [255]
Trece searbăda viață,
O [256] -nnorată dimineață
Înecată-n tristă ceață.
Dar eu voi s-o luminez,
Sufletul să mi-l turbez,
Să-mbăt sufletul din mine,
Să-mi scald gîndurile-n bine,
Să strig marelui cupar :
Toarnă-mi ziuă în pahar
Să-nec inima-mi din sîn,
Sufletul să-mi însenin.
Vinul e lumină vie
Care inima învie,
Ochiul arde, sînul crește,
Inima ți-o-nveselește.
A muierii negre stele
Ard în cerul [257] vieței mele,
A muierii mîndre flori
[Î]mi duc inima-n fiori.
Vă văd veseli, dragi boieri [258], 164v
. . . .
Numai hatmanul cel mare
Stă-mi cu capu-n [î]ntristare [259]
Și cu grija de-a spinare.
Hatmane, boier bătrîn,
Ce stai trist cu grija-n sîn ?
Lasă grija-n hătmănie [260].
Cînd îmi vii la masă mie.
Te-ai urît de hătmănit
Or nu-s bun eu de domnit
De îmi stai posomorit
Și cu ochiul trist și crunt,
Parc-ai vrea să numeri prunt
Unde-i valul mai mărunt.
Or boierii mei nu-ți plac,
Or de mine nu ți-e drag
De-mi stai ca un cuc pribeag.

251. *ultimele 3 versuri inițial*

Ca o mare, ca un hău
⟨Poporat de umbre reci,⟩
Înecat de gînduri reci,
Ale grijei ⟨umbre⟩ pietre seci.

252. *inițial* Să-mbăt sufletul din mine 253. *după* pe rînd *șters ; urmează, șters, versul* Și-nchinați întru mulți ani 254. *deasupra lui* moart[e] *șters* 255. *urmează, șterse, versurile*

Să trăiți boieri cu bine,
Voi să ~

256. *după* Ca *șters* 257. *deasupra lui* calea *șters* 258. *inițial* Vă văd veseli, boieri mari, 259. *în ms.* Stă-mi cu capu-mi-n tristare 260. *în ms.* ⟨Grija-i⟩ Lasă-n grija-n hătmănie

Ba boierii tăi mi-s dragi
Şi tu, Doamne, mult îmi placi,
Dar prin capul meu albit [261]
Gînd frumos au răsărit [262]
Gînd frumos, iubit, senin,
M-a făcut să-mi uit de vin.
Îmi veni, o Doamne, a minte
Cum stătea mai dinainte,
Cînd eram şi eu mai verde,
Nu ca ceasul [263] ce se pierde,
Cum stătea la masa-ntinsă,
De boieri bătrîni cuprinsă,
Ştefan Vodă Domnul Sînt,
Fără seamăn pe pămînt.
Alb ca iarna, cald ca vara,
Bun şi blînd ca primăvara,
Suflet tare ca o stîncă
Ochi afund [264], privire-adîncă
Barba lungă, fruntea ninsă
Şi-ntr-un cerc de aur prinsă.
Era noapte, era lună,
El cu capii împreună
Sta la masă-n voie bună.
Şi [265] în curtea adunărei
Îmi fierbea ca-n [266] sînul mărei
Oastea multă, oastea ţărei.
Miazănoaptea-n tuci de-aramă
De-al ei zbor da lumei seamă
Cînd din scaunu-i de falǎ
Ştefan marele se scoală
Şi, in mînă cupa plină, [267]
El boierilor închină;
Şi boierii se scula
Şi el astfel li zicea [268]:
Dragi boieri, viaţa-i grădină
Înflorită în lumină,
Moartea e un munte sînt
Prea departe de pămînt,
Luminat de-al lunei gînd [269]
(O insulă de cipres negru-verde,
într-un ocean cu apă tămîiată şi sîntă.)

9

2254

[ARBORE]

298v Mira, cînt al mîngîierei [270],
Mira, înger-suflet, vis
Ce cu blîndu[l] [271] tău surîs
Alungi palida durere
Într-al [272] nopţii orb abis,
Tu, ce porţi a ta privire

261. *iniţial* Dar ⟨vezi⟩ prin capul meu cărunt 262. *iniţial* Au [răsărit gînd iubit] *apoi* Gînd iubit au răsărit 263. *deasupra lui* ziua *şters* 264. *deasupra lui* adînc *lăsat neşters* 265. *după* dar *şters* 266. -n *supraintercalat* 267. *iniţial* Şi în pumn cu cupa plină 268. *iniţial* Şi din gură-aşa zicea: 269. *ultimele 5 versuri sînt încadrate cu aceeaşi cerneală şi, alături de ele, în stînga, se află însemnarea pe care am reprodus-o în continuare, ca aparţinînd, prin simbolistica funerară (cipres), ideii din text (moartea), dar pe care am pus-o în paranteză şi am cules-o cu cursive, ca neaparţinînd altfel, nici metric, nici strict contextual, versurilor care o precedă* 270. *iniţial* Mira ⟨vis⟩ glas al mîngîierei 271. *în ms.* blîndu-i *deasupra lui* tristul *şters* 272. *După* Din *şters*

Peste lumea-ntunecată
Cum e steaua luminată.

★

Albe trec a tale zile,
Albe frunți de unde-a mărei.
Eu sînt stînca disperărei
Ce-și ridică fruntea-n nori,
În nori — negre griji, durere —
Pe cînd tu-mi murmuri în poale
Dulci cîntări, doine de jale [273]
Sau înveselite hori [274]
Ochii-ți ce revarsă mile
Și suflarea-ți de zambile
Pînă azi a fost a mele [275],
Dar de azi, copilă dulce [276],
Tu [277] mă lași ... tu te vei duce,
Și eu trist, singur rămîn,
Ca un cîmp [278] pustiu, bătrîn,
Fără [279] iarbă, fără floare,
Ca o ziuă fără soare,
Crivăț [280] mort ce nu mai zburdă,
Iarnă albă, tristă, surdă,
Care ninge, mereu ninge,
Pîn se-nmoaie și se stinge.

Astăzi, gingașă [281] mireasă,
Într-o albă, lungă haină,
Parcă ești o dulce taină
Ce se pierde [∠ —]-n nori[282].
Dar astfel ești mai frumoasă,
Ești ca steaua cea senină
Ce-și îneacă-a ei [283] lumină
În seninul [284] unei mări.

O, astfel pierdută-n raze,
O, icoană-a frumuseței,
Albă floare-a tinereței,
Fiica [285] mea, copilu meu [286],
Las' să-mbăt slaba-mi privire [287]
În angelica ta față,
Las' să sorb nouă viață
Din adînc, din ochiul tău,
Dulce îngere de pază,
Cu aripa ta de raze
Tu lumini orbitu-mi trai.

273. *inițial* Dulci cîntări de dor, de jale *apoi* Dulci cîntări blînde, de jale 274. *versul neterminat e precedat de încercarea anulată*

Sau lungi ritmii rîzători,
Vesele dar blînde hori

ultimele 8 versuri, inclusiv încercările de mai sus sînt încadrate cu aceeași cerneală, dar nu e limpede dacă spre a fi eliminate sau nu 275. *inițial* pînă azi a mele-a fost 276. *inițial* Dar de azi, fiica mea dulce 277. *după* Tu te-i duce *șters* 278. *deasupra lui* vis *șters* 279. *după*

Ca un crivăț ce nu zburdă
Ca o iarnă [tristă, surdă]
Ca ~

anulate prin punerea între paranteze 280. *după* Ca un [crivăț] *șters* 281. *deasupra lui* tu, albă *anulat prin parantezare* 282. *inițial* ⟨Învelită⟩ Înecată-ntr-un nor alb *apoi* Ce se pierde într-un nor 283. *deasupra lui* lui *șters* 284. *inițial* seninul *apoi* al[bastrul] 285. *după* Dulce *șters și reluat mai jos* 286. *inițial* copil ceresc; *urmează, șterse, versurile*

Dulce îngere de pază
Ce lumini a mele zile

287. *inițial* Las' să-mbăt a m[ea privire]

Tu ești ziuă, eu sînt noapte,
Tu ești cîntec, eu sînt șoapte,
Eu sînt iarnă, tu ești mai.

★

De la Brateș pîn-în poartă
Fetele cu cozi în flori
299r Întind vesel mîndre hori
Și flăcăii beau la toartă
Chiuind [288] în danțul lor,
Flori și [289] bete-n pălărie,
Cămăși albe, fețe vii,
Doruri dulci, doruri pustii
Mestecate-n veselie,
Înecate în beții.
Iată ziua ce-azi-întinde [290]
A ei raze pe pămînt,
Ce aduce-n sînul sînt
Viitoruri surîzînde
Pentru îngeru-mi plăpînd [291],
Pentru scumpa mea copilă,
Pentru Mira.

10

2254

299v Marea jos muge-n durere
Norul sus rumpe-a lui poală[292]
Și prin umbra-i mormîntală
Fuge-un șerpe roș de foc
Ce izbind o stîncă piere [293]
Alungat de-un tunet falnic
Ce pin ceruri urlă [294] jalnic ...
Al pustiei trist proroc [295].

11

2254

16r Doamne, ești mare ca cedrii Sionului și înfricoșat ca sufletul cel turbure al furtunei.

12

2259

138v Eu voi vorbi, Pîrvule, -n Dreptate și-mi voi înfige barda-n masa ei!
Doar n-a venit portarul al Sucevei,
Boieri! Sînt eu acum și-ncă trăiesc
Și voi ținea orînduială-n casă,
În stupul [296] plin de miere al moșiei.
Pîn' va veni stăpînul ce se cade
Vă spun, boieri, eu sînt vătaf,
Eu poruncesc pîn' n-a * veni stăpînul!
Nu se răstoarn-așa stupii * Moldovei,
Nu intră nimeni cînd nu e chemat,
N-a rămas casa fără cîni, boieri!
Un cîne sînt ... Păziți-vă [297] ... Veghez.

288. *modificat din* Și[uind] 289. *după* cordele *șters* 290. *inițial* ce-și întinde 291. *inițial* Pentru-al meu [înger plăpînd] 292. *primele două versuri inițial*

Marea muge cu durere,
Norul sfîrtecă-a lui poală

293. *inițial* Ce săltind s-alungă, piere *apoi* Ce izbind prin stîncă piere 294. *deasupra lui* cîntă *anulat prin punere în paranteză* 295. *inițial* Al ⟨pieirei⟩ ruinei surd proroc *apoi* Tristul norilor [proroc] *apoi* Tristul lumilor [proroc] 296. *după* casa *șters* 297. *deasupra lui* feriți-vă *șters*

PETRU RAREȘ

2254

A C T . I 9r

Marea ce-a înecat jumătate ruina bisericei dace (or tatare); un stîlp în mijloc, de care-i atîrnat-o liră. Petru doarme

SCENA I
PETRU *(dormind)*
SCENA II
MAIO, PETRU
SCENA 3
PETRU *singur*
SCENA 4
PETRU, MIRA
(cu cununa de laur)
SCENA 5
PETRU
(singur, se suie-n barcă)

A C T . I I

(sala domnească cu masa-ntinsă)

SC[ENA] I
ȘTEFAN, MAIO
SC[ENA] II
MAIO *(singur)*
3. MAIO, ARBORE
(cu hîrtiile de la Direptate)
4. PRECEDENȚII,
BOIERII, DOMNUL
5. ARBORE, DOMNUL
6. PRECEDINȚII,
BOIERII, MAIO

A C T . I I I

(ca ambitul[1] unei capele, poate să fie fără mobile)

1. MIRA
(vine lunatecă și se pune-n scaun dormind)
2. MIRA,
MAIO *(îi dă scrisoarea către Arbore)*
3. MIRA,
ARBORE
4. PRECEDINȚII,
EPISCOPII[2]
5. ARBORE
(singur)
6. ARBORE,
MIRA
7. *Zgomot. Intră[3] oștire cu Ștefan, răpesc pe Arbore și Mira — tremolo — vine Maio rănit, cu pachetul hîrtiilor Direptății*

1. *după* pro[naosul] * *șters* 2. *probabil inadvertență pentru* Episcopul 3. *după* Maio *șters*

MAIO, PETRU

ACT. IV

1. ARBORE *(singur)*
2. ARBORE, MAIO
3. ARBORE, MIRA
4. PRECEDINȚII, ȘTEFAN, LUME *(supliciul)*
5. ȘTEFAN [4], MIRA

ACT. V

1. MAIO, PETRU *(se ascunde în tron)*
2. *Cortegiu. Cununie. Vuiet afară. Lumea iese. Mira-n rugăciune.*
3. MIRA, PETRU

9v 4. MIRA, ȘTEFAN *(moare)*

5. MIRA *(singură)*
6. MIRA, MAIO
7. MIRA *(singură puțin)*
8. MIRA, PETRU, LUME

10v

ACT. V

După ce Petru a lăsat-o într-o turburare asemenea nebuniei, ea toarnă în potirul cu comunicare veninul ce-i dedese tată-său într-o cruciuliță de aur [5] și cînd vrea să beie vine Ștefan ostenit și alungat de popor, ce vine de la Direptate. Setos, cere vin, în momentul [acela] ei îi vine o idee teribilă : cu capul întors și privind la el pieziș, cu groază îi întinde potirul ... Ea-i vorbește de *Biblie* și de-o noapte de rege [6]; cînd el, slab dar beat de venin și amor, se-apropie, ea-i scoate lui pumnalul și-i spune că-i călugăriță — „un pas înainte și te omor cu pumnalul tău !" Cînd el cade-n genunchi, ea-l apucă de mîni cu mînile ei și se uită cu groază în ochii lui murinzi pînă ce el, cu spaima-n față, încremenește mort, cînd ea-l aruncă la pămînt. — (Sînt îngerul-omor) — Cu cupa în [7] mîna stîngă, ea aude strigătele poporului — „Trăiască Petru Rareș !" — Ea atunci se lasă un moment pradă unui vis de fericire și [8] de amor — cu Petru. Dar din corul bisericei s-aude cîntînd ca din ceri *Voi să fiu vergină sîntă*, ea soarbe paharul pînă-n fund și cade-n genunchi. Petru intră — „Te-am căutat, el e mort, tu ești a mea." Atunci cînd vrea să puie mîna pe ea, s-o ia-n brațe, ea scoate pumnalul, se repede la el, dar, limpezită [9], îl scapă și se repede c-un țipăt pe sînul lui. „Eu nu te-am iubit [decît] pe tine". Ea cade moartă. — Lira și cununa de lauri — În momentul ce intră solii cu perina cu ornatele, el pune mîna dreaptă [10] pe sceptru și scapă din mîna stîngă cununa uscată de lauri pe cadavrul Mirei.

296r

Adaos la plan

Chiar cînd Mira moare ... ea rămîne în inima lui Petru ca suvenirea unui vis frumos ce [11], nemplinit, îi va luci în toată viața — căci într-adevăr nu fusese altceva decît un vis frumos.

4. *după* Arb[ore] *șters* 5. într-o cruciuliță de ⟨argint⟩ aur *supraintercalat* 6. *cf.* **2254, 25r** Noaptea de rege *și* **25v** În noaptea cea de rege *în* Mira, *act.* V 7. *după* rămasă *șters* 8. *după* ,de *șters* 9. *supraintercalat* 10. *supraintercalat* 11. *modificat din* ce-i

2262

[ȘTEFAN]

Și, chiar din mîna moartă mi l-ai răpi, ți-o jur, 5r
Eu treaz m-aș uita [12] strașnic în ochii cei de fur.

★

[MIRA]

Cum leu-nfige gheara-i în spumegîndul taur, 8v
Cum moartea tronă palid pe-un cap încins cu aur,
Astfel pe Ștefan Vodă, pe sufletu-ți mă-ntron.
Privește-n mine-o spaimă, o umbră, un demon.
De ai visat vrodată, săpat în piatra rece,
Un cap strîmbat de ură, de-o ură ce nu trece
Căci e săpată-n piatră ... privește-mă pe mine,
Căci voi să-ngălbinească chiar sufletul din tine !
Privește-mă ! Privește ! Ochiu-mi îngrozitor
Seamănă cu privirea îngerului-omor.

★

Moartea strecurată trist în vine. 5r

Să-ți soarbă sîngele de-l ai din Ștefan, pentru că numai acela, sîngele, te-a sfințit și te-a ținut neatins.

★

Acuma, Petre Majă, tronul Moldovei e al tău
Căci Dumnezeu ți-l dete ... Dumnezeu și eu.

12. *inițial* Eu m-aș scula*; între cele două versuri stă scris, neintegrabil,* al morților

187r

CEL[1] DIN URMĂ MUȘATIN

2276

[PROLOG]

2254

27r **SCENĂ**

O casă de țară. O vatră mare cu cuptoru[l] plin de cenușe. Petre stă-n cenușa cuptorului, rupt, cu cămașă, negru, cu părul prin căciulă — alături un pat lung acoperit cu lăicer — în partea estremă un munte de perini puse pe o ladă cu colori vie — pe pat baba Marină*[2] șede pe călcîie torcînd din fuior de lînă albă. Bătrînă cu părul alb și cu catrința mohorîtă.

[PETRE]

Mamă, știi tu povestea ceea de unul prost-prost, care era altfel nă[z]drăvan, cum au scăpat el copiii Sfintei Vineri, și Sfînta Vinere i-a dat un hăț?...

M.

Ce făcea[3] cu hățu?...

[PETRE]

Cînd l-a scuturat dentîi, a venit un armăsar alb și i-a adus haine împărătești de argint și mitră de argint și șea de ...

M.

Dar a doua oară?

[PETRE]

Toate de aur — și coroana de ...

M.

Dar a treia oară?

[PETRE]

Știu eu? Tu nu știi? Una știu ... El ascundea straie și coroana în horn și pin chiupurile[4] cu cenușă. Așa-i? Eu n-aș face așa. Eu aș îmbla cu cocie cu 12 armăsari, ca un împărat ... ca Vodă al nostru ...

M.

Fus! Fus!

1. *după* PETRU *șters* 2. *la Călinescu, Opere, 12, p. 107:* Marina 3. *există urma intenției de-a scrie* Ce-a făcut 4. *deasupra lui* oalele *lăsat neșters*

[PETRE]

Ce e?

M.

Da'de-mi pare rău că s-apropie funia de par şi aţa de fus? Poate c-aş vrea să te văd cum zici tu – de-aceea [5]... Dar orcum ... multă apă pe Dunăre şi multe fuioare pe fus aş toarce să văd una ca aceea. Da' daca Sf. Vinere ar fi ascuns straie de aur în cenuşe? Ştii tu de nu-s eu Sf. Vinere? ... Pe ce ştii? Mulţi oameni găseşte şi-i duce-n casă la ea. Şi tu poţi fi unul... Nu ştii tu ursita...

[PETRE]

Ursita! Ursita-s eu. Urzeşti şi ţeşi o pînză şi n-o ştii cine-a urzit-o. Minunat. Care va să zică...

M.

Care va să zică că te-am găsit urzit gata ... Bătătura o dă viaţa şi zilele ...

[PETRE]

Tu-mi dai bătaie ... A bate pînza şi a bate spete nu-i totuna ... Dar ia lasă-mă-n pace, mamă, poţi [6] spune că m-ai găsit urzit gata?... parcă numai d-ta ştii cum se fac copiii. Cînd eram mic tot îmi mai spuneai că se coc din cenuşă, or că-i găseşti în nisip şi humă ca pe culbeci ... acu ştiu că ei iese din ...

M.

Ochii negri de fată-i visează, inima-i nărăveşte. Ce năravuri are inima cînd ei sînt sub ea ... acele năravuri le au şi ca oameni mari. Mamei tale-i plăcea peşte – tu ai să fii pescar

[PETRE]

Tatei trebuia să-i placă suliţa, că-mi place vitezia. E! pescar ... nu vreau eu să fiu pescar ... să trăiesc ca viermele-n hrean? Mai bine la mănăstire. Ş-apo-mi place rasa şi cartea ... Am să mă uit în carte şi-am să gîndesc la lume ... nu la fete.

2276

ACTUL ÎNTÎI

187r

RAREŞA	PETRE MAJĂ
MITROPOLITUL ANTHIM *îmbrăcat în pustnic*	UN BOIER MOLDOVEAN *cu portretele*

Scena reprezintă lacul Brateş. Mitropolitul are mai multe portrete de femei pe cari le arată. Fata despotului Serbiei îi place mai cu seamă ... Mitropolitul [7], care l-a-nvăţat carte, îi spune ca o prevestire nevasta lui şi-i va lua pe acea fiică dacă-l va asculta. Petru fură medailonul şi fuge. Vin ambasadorii din partea Serbiei şi nu-l găsesc. Anthim scrie la Suceavă că, daca se va arăta vrun om prost la Craquowits, îmblă după fata regelui, să nu-l ucidă pîn' nu s-o şti cine-i el ... Poate să fie tocmai mirele.

5. *urmează* voi să te *şters* 6. *după* cum *şters* 7. *după* El fuge *şters*

188r ACTUL AL DOILEA

PERSONAJE

DESPOTUL SERBIEI	PETRE
MARIA	BOIERI SÎRBI
fiica sa	UN SOL MOLDOVEAN
O PREVESTITOARE	CĂLĂUL

Scutier la despotul. Scenă de noapte. E prins. Despotul mai bine mi s-ar căca în pălărie. Condamnat la spînzurătoare. Fata plînge şi vrea să intre în mănăstire. Deodată vine solul moldovean şi-i spune regelui o vorbă — acesta se-nseninează ... Îi dă daruri * pe drum * dar [8] fata nu încă ...

ACTUL AL TREILEA

187v PERSONAJE DIN ACTUL AL TREILEA

RAREŞA	ARBORE
BOIERII	portar al Sucevei
DIN SUCEAVA	OSTATECI
ANTIM	MARIA

188r Lacul Brateş. Petre trist, foarte trist. *Din valurile vremii.* N-ascultă de nici o mîngîiere a mitropolitului.

SCENA A DOUA

Direptatea din Suceava. Se dă citire unei pretinse * [9] hîrtii pe care se recunoaşte scrierea * mitropolitului Antim. Turburare şi fierbere. Candidatura. Arbore *** fala * în *** dreptate.

Eu sînt stăpîn aci, nu voi !

189r Eu sînt cînele păzitor.

Iată un bătrîn, un mort de metropolit. Antim — un spectru. Sînt viu, fraţilor. Dar nu mai *** ca nerozii *** pe băţ. Citeşte testamentul. Toţi se prosternează la pămînt. Deodată se deschide sala. Intră un băiat îmbrăcat ţărăneşte. Primeşte coroana ... Marie ... (se zice că Maria * a murit. — Ostaticii — Un ostatic recunoaşte pe Maria)

Tu eşti, chiar tu ...

(cade cortina)

188v ACTUL AL PATRULEA

PERSONAJE DIN ACTUL AL PATRULEA

PETRU VODĂ	Stolnicul PETRE
MARIA DOAMNA	din Lăpuşna [10]
BOIERI	Turci, tătari, leşi
DOMNIŢA RUXANDA	CORNEA VODĂ
BOGDAN VODĂ	BOIERI
frate-său	trădători ai lui
CLĂNĂU	CASTELANUL CICEULUI

O slugă credincioasă care duce scrisoarea *** *** pînă* la sultanul. *** *** Turci, leşi, tătari; fuga în Ardeal; fuga la Ţarigrad (Întoarcerea cu oaste). Scena ***

8. *deasupra lui şi şters* 9. Se dă citire unei *** *deasupra lui* Testamentul lui *şters* 10. *iniţial* numit Lăpuşneanu

PERSONAJE DIN ACTUL V 189v

PETRE MARIA BOGDAN prinț de coroană	CLĂNĂU cavaler de Malta PETRE stolnicul din Lăpușna ROXANDA	*l'intrigue du 5ème acte*

Încheiere și moarte în liniște 189r

★

2254

Tu ești, o Doamne, mare, eu sînt un biet pescar 23r
Ce-și mînă barca tristă pe valuri de amar,
Te-am căutat prin lume, te-am căutat prin morți,
Te-am căutat pe treapta a unei alte sorți.

★

2276

alta? 190r
Cine m-a iubit odată intră-n ordinul de Malta.

★

[PETRU RAREȘ]

Boieri, Moldova astăzi pe tronul ei ne cheamă, 175r
De glasul țării mele eu trebui să țiu seamă
Și să apăs pe frunte-mi coroana aurie
Și să mă-mbrac în purpur și-n slava * ei — Marie!
Încrucișați-nainte-mi, boieri, a voastre săbii,
Stăpîn voi fi de astăzi pe oaste și corăbii [11].
La glasul cel [de] bucium, la . . . un semn
Ridic cetăți de piatră și mișc cetăți de lemn
Pe fața mării lucii. Cu-a inimii tărie
Vom birui de-apururi vrășmașii toți . . . Marie! [12]
Cu sfaturile voastre o să domnesc socot
Spre binele Moldovei, spre glo . . . O! nu mai pot.

[UN BOIER]

Ce are Vodă oare?

[ALTUL]

Prea-l mișcă greutatea
Ce-o ia pe al lui umăr . . . E-un mare Domn.

★

[UN GLAS]

Ei, domnișorul Cornea a căzut lesne, Măria Ta? 183r

[PETRU]

(zîmbind) Cum? S-au ridicat poporul din Suceava cu șoltuzii,
Grămădiți în cetățuie și pe crestele cetății;
A-nceput să strige singur: „Jos cu Cîrnea or cu Ciornea",

11. *în ms.* și pe corăbii, *inadvertență metrică* 12. *inițial*
Cu-a brațelor tărie
Noi vom învinge vrăjmașii toți . . . Marie!

Cum rămase din vechime obicei moldovenesc,
Vesel să îngroape Domnii și tot vesel să-i ridice . . . !
Inimi bune moldovenii, cam ai dracului, dar buni.

[UN GLAS]

Nu, Măria Ta, am un merit deosebit de acesta . . . !

[PETRU]

A ! A avut oaste Vodă, hai ? Ai ridicat republica[13] Vrancei, ori a Cîmpulungului, ori a Dornei * împrotiva[14] lui, cari sînt legați cu jurămînt cătră noi, și ai alungat pe lefegiii lui Cornea ? A fost cruntă bătălia ? Căzut-au mulți în[15] această bătălie ? . . . Biata Vrance, totdeuna ea-nainte la toate. Buni oameni, fătul meu, cam ai dracului, dar buni.

[UN GLAS]

Nu, Măria Ta . . .

[PETRU]

Vere, nu* știu, și te-mbrățișez . . . tu te-a[i] luptat singur cu el . . . Ți-ai
184r înfundat[16] căciula-n cap, // te-ai legat în clipa aceea în care fiece boier e un sîmbure de *** de *** , un sîmbure de Domn, ș-ai zis, desigur . . . „Vere ! dă *** gurile căscate, am a-ți spune o vorbă la ureche" și rămas numai cu cîțiva martori * ți-ai aruncat mantaua * în colț *, ți-ai scos spada, și el a scos-o, și ai spus : „Vere, să vorbim două vorbe între noi, numa între noi . . ." E păcat atunci* de Cornea, trebuie să fi fost viteaz și tînăr om . . .

★

Tînăr om, M[ăria] T[a], și darnic cu noi și nu apăsa norodul . . . dar de ! Cornea și Domn . . .

★

Dar nu așa, M[ăria] T[a] . . .

[PETRU]

Cum altfel ? . . . Aide, doar nu l-o fi otrăvit vro muiere ca pe sfînt răposatul nepotul și Domnul nostru, Măria Sa Ștefan Vodă cel Tînăr.

★

[PETRU]

185r Și cît ți s-au plătit pentru aceasta ?

[VÎNZĂTORUL]

4000 #, M[ăria] Ta, și tocmai am cumpărat[17] o moșie în ținutul Baiului și am venit cu supunere, Milostie, să cer încheierea acestei cumpărături.

[PETRU]

184v Ce spune acest om ? Slugă, slugă, ce-a spus ?

[SLUGA]

Măria Ta . . . a zis cutare, și treaba lui . . .

[PETRU]

Încă-o dată

. . . .

[PETRU]

185r Cine[-i] acest om care vorbește astfel
Cu Petru Vodă, fiul lui Ștefan ? . . .
Atît de jos am căzut eu . . . atîta !
Atîta de adînc căzută e Moldova toată
Încît în țara asta nu e om

13. *inițial* libera republică 14. *repetat și lăsat neșters din inadvertență* 15. *după* din *șters* 16. *după* p[us] *șters* 17. tocmai am cumpărat *repetat din inadvertență după* în ținutul Baiului

Ca să-mi ofere coroana țării mele
Decît acesta ... acest vînzător?
O, negru vînzător ...
Cum? Aduceți un cerșitor, aduceți un ***,
Un hoț de cai ... sau un nebun aduceți
S-arunc asupră-i purpura regală,
Să-l fac boier? ... S-aducă el coroana?
Nu din aceste măriri ...

[VÎNZĂTORUL]

Măria Ta, cer judecată! Cer juruitori. Măria Sa 186r
Cornea *** *** *** *** tînăr* căpitan de oaste
Cer să-mi *** numa vînzarea *.

ARBORE

(s-aruncă și-l atinge cu sabia)

Haide iute să vedem.

[PETRU]

([î]l lovește pe sabie)

Imediat, arunc-o jos ... Călău, rumpe-o,
Căci a atins pe-acel mișel ... Na pe a mea ...
. . . .
Știi cum ar trebui să fie omul răspunzător ție?
Aduceți muritorii pe viață din ocn-aceea
În șir, în șir .... ei sînt egalii ...
Și încă *dacа* sînt egali ... Să vedem,
E-o mare întrebare.

[UN GLAS]

E nebun. Atîta mișelie[18]-i nebunie.

Un popă dați-i. Să vedem ce popă-o fi acela
Care să poată suferi fără să asurzească
A lui mărturisire

★

[PETRU]

[(apart)]

Tu n-ai să mori de ani, căci tu ești mort. 185v
(s-aduce un ***)

[UN GLAS]

Din nimic, M[ăria] Ta

PETRU

Iartă-mă, căci tu ești om cinstit
(s-aduce un atentator asupra vieții marelui logofăt)
Asta e pieirea mea ...

[PETRU]

Iartă-mă; căci ești om cinstit!
(îi îmbrățișează)
(vine călăul ...)

[PETRU]

Nu! Această necinste, pretine, nu ți-om face-o ... Ridică acea coroană de pe perină și ia cu vîrful sabiei perina, de-o aruncă în foc! A fost atinsă de mîna lui.

★

18. *deasupra lui* răutate *șters*

2277

[PETRU]

3r Apăr drepturile mele cînd le văd lovite-n alții,
Cînd lovești însă în mine ... Petru Vodă-i iertător.

★

2306

87r Sosesc[19] acu din Putna. S-au întîmplat minune
Și nici mult nu cred încă să mai trăiască, Doamne.
În miezul nopții astăzi s-auzi un cîntec jalnic :
Călugării treziți-s din negrele chilii,
Biserica o văd ei că toată-i luminată,
Iar vechiul clopot Buga[20], sună cu glas de-aramă,
Părea cumcă la slujbă călugării îi cheamă.
Ei pleacă, merg cu toții și intră-n sfîntul chivot[21],
Nici o lumină n-arde, dar parcă e-un apus[22]
De soare [-́ - -́ -] *, mijeală de lumină.
De-odată piere-acest senin în întunerec,
Cu spaimă văd că însuși lumina cea de-apururi
Ce arde-n veci la capul lui Ștefan Vodă este
Cu totul stinsă ... Ei cearcă s-o aprindă,
Nu pot ca s-o aprindă ... Atuncea zice unul :
„Voi ați văzut apusul al neamului Mușatin".

★

2264

388r Iar cînd se vor împlini aceste toate? Legenda zice : cînd Buga va suna de [sine] însuși, cînd sf[înta] mănăstire Putna se va lumina din morminte.

★

2254

25v Ca un rege stă Ciceul cu-a lui frunte ruinată,[23]
Atingînd norii-n ruină, norii rupți și risipiți,
Pe cînd mantia[24]-i lăsată mai în jos de verzii umeri
Se întinde și atinge cu-a ei poale rîul Prut,
O regală avangardă a-mpăraților Carpați.

19. *după* Ei *șters* 20. *supraintercalat* 21. *inițial* și intră în pridvor 22. *inițial* parcă e-un apus de soare
23. *inițial* cu coroana-i de ruine 24. verde, *scris deasupra, este urma intenției de a scrie* Pe cînd mantia lui verde.

ALEXANDRU LĂPUŞNEANU

2282

[P R O L O G]

Versiunea A

[BOIERI DE LA CURTE]

— Vere, ce mai e cu Gruie[1]? *107v*
— Pe cît ştiu e la Hotin,
Turcii l-au închis acolo pe cuvînt că e hain.
Cum află că[2] Vodă lasă turci să apere cetatea
Şi că numai pentru oameni, să le facă direptate,
Lasă pîrcălab acolo ... Gruie şi-a ieşit din minţi.
De-avea Gruie vre o teamă era să nu moară-n pat. *109v*
dracu-i iese înainte cu colaci!
„Eh, mă duc să scap Hotinul, şaptezeci de mii de draci!"
„O săgeata drept în coastă, ce mai leac şi ce mai vraci,
Cum te duc atunci de-a dura şaptezeci de mii de draci."
Ridică un pumn de oameni înarmaţi pînă în dinţi *107v*
Şi se duse drept la turcul ... „Cine te-a trimis aice,
Turcule?". Zîmbeşte turcul... „Domnul vostru, măi voinice!"
„Domnul?"[3] zice Gruie rece ... „Cine-i ăla ... care Domn ...
Domnii legiuiţi ai ţării dorm în veciniecul lor somn...
Pe mormintele lor[4] sure, în locaşu-ntunecos,
Noi boierii-am ales Vodă în Moldova pe Hristos.
Pîrcălabi sîntem cu toţii şi ostaşi ai lui Isus
Şi un pîrcălab mai mare peste noi dacă am pus
N-are drept să dea din ţară loc măcar [de] două palme[5]...
Şi astfel, din vorbă-n vorbă, au ajuns pîn' la sudalme
Şi la ceartă, la bătaie, începură să se bată,
Nu rămase l-ai lui Gruie nici o singură săgeată.
Apoi se luptar[ă]-n săbii, toţi căzură[6] pîn' la unul...
Prins a fost la urma urmei numai Gruiştea, nebunul...

— Ce-au făcut turcii cu dînsul?... *108v*

— Ştiu eu vere?... Se socoate

1. *iniţial* Ce s-a întîmplat cu Gruie? 2. *modificat din* cumcă 3. *după* Zise dînsul *şters* 4. *iniţial* Pe mormintul lui 5. *iniţial* N-are el dreptul să deie-n Moldova două pietre 6. toţi căzură *deasupra lui* şi muriră *şters*

Că de viața-i să s-atingă, după lege, nu se poate,
Numai Vodă e stăpînul pe viață și pe moarte.
S-auzea că Lăpușneanul a trimis la turci o carte
Ca să-i deie drumul turcii... Lor le place viteaz bun,
I-ar da drumu-n dragă voie, oricît fie de nebun [7]...

— Ce-ntrebați la deal la vale, verișcani, ce e cu Gruie,
Între voi [8] nu este nimeni care poate să v-o spuie?
Și de bietul om vă place să mai faceți încă glume!
E aici, e mort sărmanul, e pe ceealaltă lume...
Mort cum mor la noi vitejii, fără drept și judecată!
Ei, erau mai bune vremuri, în Moldova, altădată.
113v — Astăzi este Lăpușneanu, turcul șade la Hotin,
Iar[ă] cine se ridică împrotivă... e hain...
— Da, hain ca bietul Gruie... Cel viteaz e azi mișel [9]...
Arbore, să nu-ți uiți vorba... Dar ce s-a-ntîmplat cu el?

108v Dar de ce? Dar cum?
Cum, Doamne, nu i-a dat atît de furcă [10]
Cu împărăția? Vodă a simțit cumcă-l încurcă...

113v — Ei, ce s-a-ntîmplat? Ce dară? Ne dădea mereu de furcă [11]
Cu Împărăția... Vodă a simțit cumcă-l încurcă ...
109r — Vodă-l măgulea odată...

— Da, dar nu-i dădea avere,
Se temea că daca Gruie o să prinză la putere
O să-ntoarcă lumea asta într-o zi cu susu-n jos,
Nu degeaba își zisese [12]: pîrcălab al lui Hristos ...

— Nu mai rîdeți ... multă apă va mai trece peste Prut
Pîn-om mai avea pe unul cum pe dînsul l-am avut.

S-au aflat un ban la dînsul, ban bătut cu chip și an [13]...
Jesus Christus Rex Moldaviae era scris pe acel ban ...
109v — Ce ciudat!
— Ciudat măi vere și nu prea ... Eu știu din gura
Unui moș ... nu prea de-a [14] dreptul ... cam pe-ncunjur ... Legătura
De la Putna între dînșii tot a fost ea ce a fost ...

— Fost-o fi, nu zic, dar una știu ... n-avut-a nici un rost [15]...
Trebuie să ne deprindem și cu turcul pe toți vecii
Cum s-au dat [pe] brazdă astăzi pîn' și frații noștri, grecii,
Ce au multă-nvățătură ... alt neam, nu ca moldovenii ...

— Ba să mă ferească sfîntul ca să fim ca ei ... Viclenii
Sînt a turcilor iscoade, vînzători de țări și neamuri.

110v — Alelei, Moldovo dragă, darea turcului e grea,
Trebuia s-aduc pe grecul ca să știe cum s-o ia [16].
Un viclean trebuie-acuma ... Moldoveanul este prost,
Ce mi-e * daca-avu sub Ștefan și în vremea care-a fost
Te miri ce și mai nimica ... și, făcînd din tei curmei,
O ducea pe azi pe mine țara cu nevoia ei ...

7. *inițial* Și ‹-l› îl lăs[ară] *apoi* L-ar lăsa în dragă voie chiar să fie și nebun ... 8. *inițial* Între toți 9. *al doilea hemistih inițial* Dar ce se-ntîmplă cu el? *reluat un vers mai jos* 10. *încercările de modificare a sfîrșitului de vers sînt indescifrabile* 11. *inițial* Ce dădea și el de furcă 12. *inițial* C-avea datina să-și zică 13. *inițial* Și acum, cînd îl scăldară *apoi* Și pe pieptul lui aflară, cum aud, un ‹bătu[t]› ban bătut *apoi* Și la piept un ban i-aflară, ban bătut avînd și an 14. *după* dep[arte] *apoi* depar[te] *șters* 15. *inițial* Fost-o fi, nu zic, știu una ... n-a avut nici pic de rost; *după remaniere poetul a lăsat* n-a avut *dintr-o inadvertență metrică pe care am corectat-o în* n-avut-a 16. *inițial*

Ei, Moldovo! darea-i grea ...
A trebuit s-aduc capra ca să știe cum s-o ia.

Azi? Azi nu-i vremea aceea, ne-am deschis la cap și noi,
Astăzi ne-mbrăcăm mai altfel, mai podoabă, mai fărfoi.
Am lăsat Suceava veche [17]... sus în ziduri crească spin,
Mutînd scaunul aice [18], mai în vale, la străin.
Lumea merge înainte ... Trebuit-au oare noi
În prostia cea străveche să rămînem înapoi?...
Nu, în loc de vechi ceasloave și de basme slavonești
Mai aducem cîte-o carte din istoriile grecești [19]
Care-nvață pe muiere să înșele pe bărbat
Tocmai cînd îl cheamă țara la hotarul depărtat.
Încît dacă moare, bietul, cum se-ntîmplă multe ori, 111r
El mai lasă pe deasupra încă un moștenitor
Fără știrea lui [20]...

— Decît greci în țara asta ... Zău mai bine Lăpușneanu. 110r

— Cum să nu fi fost vremi bune? Doamne, îmi aduc aminte 111v
Ce mai vremi, vremi mari, avurăm * noi și țara mai-nainte!
Mohamed stîrnise moartea cea stăpînă peste stepe
Ș-au dat gînd de biruință mulgătorilor de iepe.
Peste mări de mulți plutite, peste țări înfloritoare
Aruncase lacom, mîndru, ochii Asiei tartare.
Împăcînd cu gînd de pradă ale triburilor certuri
Răsărit-au dintre ele, soare roșu din deșerturi,
Pe cetățile-n ruine, pe noroadele strivite,
Peste frunți încoronate au trecut a lui copite,
Au făcut o-mpărăție peticită din bucăți
Pe trei mări domnind păgînul și trei sute de cetăți.
Căci ardeau cetăți și ziduri și corăbiile-n porturi
Cînd venea, din loc mutîndu-și tot imperiul lui [de] corturi [21],
Ca să-nfig-asupra lumei semiluna nouăi legi [22]
Au surpat două imperii și pe paisprezece regi,
Peste Asia și-Europa au întins deodată lanțul
Și ce zi înfricoșată [cînd] au fost luînd Bizanțul! [23]
Peste crucile-nclinate suna jalnic glasul cobii
Și pe uliți grămădite stăteau roabele și robii.
Stăteau legați împreună, ici ostași legați de clerici, 112v
Țipetele de muiere răsunat-au din biserici
Cu strigări de bucurie ... oardele cele barbare
Înadins făcură nunta lor păgînă în altare;
Urlete de biruință mestecate cu lung vaier
Cu-ale clopotelor glasuri se amestecau în aer.
Numai turnurile nalte ș-ale zidurilor creste
Stăteau marturele mute peste spaimele aceste;
Clocotea întreg orașul prins de spasmele pierzării
Și prin țipetul mulțimii urlau valurile mării ...

se băgau ca dracul! 110r
Cine li s-a pus în cale, Ștefan Vodă, el săracul!

Dar aicea la Moldova dete turcul peste dracul ... 111r
Cine i-a ieșit în cale? Ștefan Vodă ... el săracul.

17. *inițial* Am lăsat Suceava, să mai crească și 18. *inițial* S-au mutat aici 19. *inițial* din cetățile grecești
20. *ultimele trei versuri inițial*

Încît dacă moare-acolo, cum se-ntîmplă multe ori
Bietul lasă pe averea încă un moștenitor
Pe deasupra ... peste fiii acei drepți și legiuiți

21. *inițial* Cînd ⟨mișca⟩ muta din loc în loc în lume tot imperiul lui [de] corturi 22. *inițial* noua [lege-a Semilunei]
23. *inițial* Căci ce zi înfricoșată fu cînd au luat Bizanțul!

112v — Dar cînd năvăli-n Moldova [24] au găsit și el pe dracul.
Cine i se puse-n cale?... Ștefan Vodă, el săracul ...

— Ei! nu-mi mai aduc aminte ... Ce-au trecut azi nu mai este, [25]
Vremea care-o apucarăm noi e pentru noi poveste [26].

[P R O L O G]

Versiunea *B*

2254

[P E R S O A N E L E]

203r ALEXANDRU LĂPUȘNEANU	IOAN
VÂSCAN MOVILĂ	visternic
IOSIF VEVERIȚĂ	BOGDANA
[JURJ HRÎBOR]	CRACALE CAPOTESCUL
MOȚOC	uricar

[VEVERIȚĂ, MOVILĂ, CRACALE, JURJ HRÎBOR]

VEVERIȚĂ

Vere, ce mai e cu Gruie?

MOVILĂ

Pe cît știu e la Hotin;
Turci-l țin închis acolo pe cuvînt că e hain.
Cum au auzit că turcii de acum păzesc cetatea
Și că [27] numai pentru oameni, să le ție direptatea,
E un pîrcălab acolo ... Gruie și-a ieșit din minți...
Ridicînd un pumn de oameni înarmați pînă în dinți,
El se duse drept la pașă ... „Cine te-a trimis aice,
Pașo?” Turcu-atuncea rîde: „Domnu[l] vostru, măi voinice!”
„Domnul?” — zise Gruie — [Domnul?] Cine-i ăla? Care Domn?
Domnii legiuiți ai țării dorm de vecin[ic]ul lor somn.
Pe mormintele închise, în locaș întunecos,
Noi, boierii-am ales Vodă în Moldova pe Hristos.
204r Pîrcălabi sîntem cu toții și ostași ai lui Isus,
Iar acela care vornic peste noi cu toți l-am pus
N-are drept să dea din țară loc măcar de două palme...”

CRACALE

Și astfel din vorbă-n vorbă au ajuns și la sudalme,
Și la harță sîngeroasă ... Începură să se bată
Pînă n-au rămas ai noștri nici c-o singură săgeată.
Apoi se luptară-n săbii, toți căzură pîn' la unul,
Prins a fost la urma urmei numai Gruie, el, nebunul.

VEVERIȚĂ [28]

Ce-a făcut turcii cu dînsul?

24. *inițial* Dar cînd veni în Moldova 25. *inițial* Ei, Ștefan! la lasă-ți ... Ce vorb[ă] ... au trecut și nu mai este 26. *inițial* Mai că nu-mi aduc aminte cum a fost ... e o poveste *apoi* Vremea care-o apucarăm noi e astăzi o poveste 27. *modificat din* cumcă 28. *deasupra lui* MOVILĂ *șters*

MOVILĂ

Știu eu, vere? Se socoate
Că de viața-i să s-atingă după lege nu se poate,
Numai Vodă e stăpînul pe viață și pe moarte.
S-auzea că Lăpușneanu au trimis la ei o carte
Ca să-i deie drumul turcii... Lor le place viteaz bun
I-ar fi dat în dragă voie, oricît fie de nebun...

MOȚOC

Ce-ntrebați la deal la vale, verișcani, ce e cu Gruie?
Între voi nu este nimeni care poate să v-o spuie?
Și de bietul om vă place să mai faceți încă glume...
E aici, e mort sărmanul, e pe ceealaltă lume.
Mort cum mor la noi vitejii, fără drept și judecată, *205r*
Ei, erau mai bune vremuri în Moldova altădată.

JURJ HRÎBOR

Cum să nu fi fost mai bune! Îh! Cînd îmi aduc aminte
Cum i-am fost luat odată pe [29] păgîni de dinainte...
Muhamet stîrnise moartea cea stăpînă peste stepe,
Dădu gînd de biruință [30] mulgătorilor de iepe...
Pe[ste] mări de mulți plutite, peste țări înfloritoare
Aruncase lacom, mîndru, ochii Asiei tartare [31]
Împăcînd cu gînd de pradă ale stolurilor [32] certuri
Răsărit-au dintre ele, soare roșu din deșerturi;
Pe cetățile-n ruine, pe oștirile strivite,
Peste frunți încoronate au trecut cu-a lor copite;
Ca să-nfigă-n fața lumii semiluna nouăi legi
Au surpat două imperii și pe paisprezece regi,
Peste [33] Asia ș-Europa el își întinsese lanțul.
Ce mai zi înfricoșată cînd au fost luînd Bizanțul!
Cînd pe crucile-nclinate suna jalnic glasul cobii
Și pe uliți în grămadă plîngeau roabele și robii,
Cînd din Aghia Sofia n-auzeai cîntări de clerici:
Țipetele de muiere răsunau doar din biserici
Prin strigări [34] de bucurie... Oardele cele barbare
Înadins făcuse nunta lor păgînă în altare;
Urlete de biruințe mestecate cu lung vaier *206r*
Cu-ale clopotelor glasuri se amestecau prin aer
Numai turnurile-nalte ș-ale zidurilor creste
Stăteau marturele mute peste sîngiurile-aceste;
Clocotea întreg orașul prins de ghearele pierzării
Și prin țipetul mulțimii urlau valurile mării...

Moarte, ce-n pustiul mării și-n deșerturi te arăți, *219r*
Tu ce neagra vecinicie vrei a rumpe în bucăți [35],
Tu ce ești măsura vremii, ce pe pași-ți [36] se măsoară,
Pietre de mormînt sînt toate-ale-istoriei hotară.
Tu, a munților stăpînă, [tu], stăpînă pe pustiuri [37],
Ce măsori a tale pasuri după curgerea de rîuri,
După curgerea eternă. Tu în codrii cei de cetini
Din pustiu fără de margini îți alegi ai tăi prietini.

2282

În pustiuri fără margini, străbătute de nisipuri *111r*
Se nasc lupi, se nasc hiene, leoparzi cari ia chipuri
Omenești, ce [⊥ — ⊥ —] neamuri * cu străine porturi,

29. *după* noi *șters* 30. *inițial* Le dedese gînd de slavă 31. *urmează versul* Pe cetățile-n ruine, pe oștirile strivite *șters pentru a fi reluat mai jos* 32. *deasupra lui* triburilor *șters* 33. *după* El *șters* 34. *după* ur[lete] *șters* 35. *inițial* Necătoare de corăbii, sfărmătoare de cetăți 36. *inițial* pașii tăi 37. *inițial* a pustiurilor soră *apoi* a deșerturilor [soră]

Ce, mișcînd din țară-n țară tot imperiul lor [de] corturi,
Ce, flămînzi de cucerire și-nsetați adînc de sînge,
Lung întind aripa morții peste-o lume care plînge.
Cu-a lor crime-nfricoșate de tartari zdrențoși și cruzi

2254

219r Tu, stăpînă peste vînturi, nălțătoare de nisipuri,
Ridici leul și hiena, [⏑ — ¦ ⏑] [cu] strîmte chipuri
Ce, cu limba lor pocită, cu pestrițele lor porturi,
Mișcă-a lor [î]mpărăție și de turme și de corturi [38].
Da, flămînzi de cucerire și-nsetați adînc de sînge,
Ei întind atîtea *-aripe peste-o lume care plînge,
Ei împacă între dînșii ale tartarilor certuri
De răsare peste lume steaua roșă din deșerturi.
220r Muhamed, flămînd de lume, de măriri și de coroane,
Ridică din două Asii, [⏑ — ¦ ⏑] de caravane
Cari curg spre Roma nouă — Muhamed o împresoară
Și [— ⏑ — ¦ ⏑] grea *** spijă a ei porți i le doboară,
Muhamed, ducînd asabii și spahiii peste valuri,
A cuprins cu focuri albe ale Bosforului dealuri,
Muhamed, pe [39] cînd o flotă în Bosfor ajung s-o-ncapă,
Se aruncă cu vizirii și cu oastea lui în apă
S-o [— ⏑ —] de călare... Mohamed lua Bizanțul,
Asia [— ⏑ — ¦ ⏑ —] Europa-mpărțea lanțul,
Peste crestele cetății s-auzi cîntarea cobii
Și prin ulițele strîmte se duceau de-a lungul robii,
Vezi călugărițe albe ce legate-s cu-a lor brîie [40],
Pentru poftele lor ienicerii să le mîie,
Vezi călugări, popi și oaste
221r Și din șapte părți deodată tot Bizanțul e aprins
Și din șapte laturi flăcări pe cetate s-a întins,
Ard în vînt palaturi nalte, marea *-n valuri * este caldă
Și fîntîni înviforate * prin [41] zidiri vuind se scaldă,
Turnuri negre de cetate ca făclii ei le aprinde
Și lui Muhamed în arme * ca făclii i le întinde
Numai negri nouri cerul, arde grindă, cade ușă,
Pe oraș căzu o ploaie de scîntei [și] de cenușă [42].
Din potopul cel de flăcări se înalță din ruine, [43]
Neatins, palatul mîndru de-mpărați, ca o minune [44],
Cu-a lui bolte arcuite, cu zidirea lui [cea] veche [45].
Cum sosi Mohámed [⏑ —] și Cetatea fac pereche.

222r Și pe tronul cel de aur Muhamed stătea cu fală,
Curge sînge din cadavre pe podelele din sală
Și din țestele dușmane au făcut păgînii cupe
Și, ciocnindu-le-ntre dînșii, zbier ulcioare să destupe.
Acum flamura cea verde semiluna nouăi legi
Pe doi împărați surpat-au și pe șaptesprezece regi [46],
Țara [î]i supune rîuri, marea [î]i supune valul
Și în Aghia Sofia cu ovăz hrănit-au calul.
Acum stă măreț și rece între suliți, între darde,
Prin ferestile deschise vede-orașul care arde [47].
Urlete de biruință, ale chinurilor vaier

38. *inițial* Mișcă ***-mpărăția lor de iepe și de corturi 39. *după* cînd *șters;* ajung⟨e⟩ *deasupra lui* voia *ters* 40. *inițial* Vezi femeile frumoase, sînt legate cu a lor brîie 41. *după* printr *șters* 42. *inițial* Pe oraș și peste ṣmare cade-o ploaie de cenușă 43. *inițial* se inalță o minune 44. *inițial* Neatins palatul mîndru a-mpăraților minune 45. *inițial* Cu a lui bolți arcuite se inalță *** și vechi 46. *urmează* Tot norodul e-n robie, e sub lanțuri și lăcăți *ș ers; deasupra acestui vers altul, incomplet, lăsat nesters* Cum pămîntul el l-împarte-n bucăți *apoi* Pe trei mări domnea păgînul și trei sute de cetăți *vers barat la inceput, probabil semn al eliminării* 47. *aceste două versuri au pe margine un semn de deplasare sau folosire într-altă parte*

Glas tremurător de clopot se amestecă [î]n aer [48]
I-ajungea l-a lui ureche printre stîlpii nalţi ai scării
Şi prin vaietul mulţimii sună marmurele mării.

★

Strecuratu-s-au mulţimea, sala naltă e pustie, 223r
Muhamed cu sine însuşi şi, învins de grea beţie,
Se preaumblă singur, rece, pintre săbii [49], pintre darde,
Prin ferestre el priveşte la oraşul care arde,
Căci din şapte părţi deodată e Bizanţu-ntreg aprins
Şi din şapte laturi flacări pe cetate s-a întins.
El vedea pe ienicerii cu turbane şi [cu] suliţi
Şi mulţimea cea robită se-mpingea vuind pe uliţi.
Peste-oraş cădea o ploaie de scîntei şi de cenuşă [50],
Grinzi cădeau arzînd pe drumuri, şi [51] cădeau fereşti şi uşe
Urlete de biruinţă şi al [52] chinurilor vaier
Glas tremurător de clopot se [53] amestecă prin aer,
Trec prin fum şi bălţi de sînge, trec pin stîlpii-nalţi ai scării
Şi prin ţipătul mulţimii sună vaietele mării.

★

risipite
Şi pe frunţi încoronate trec a calului copite.
Sufletului [54] plin de umbre tu dai liniştea [55] uitării

Şi răsai ca un luceafăr pe cutremurele mării [56],
Verşi lumina ta cea dulce-n visu-mi [şi-n] singurătate-mi,
Dînd viaţa valurilor furtunoasei mele patemi.

Dulce-i trupul alb ca spuma, dulce-i glasul de sirenă, 224r
M-ai înnebunit [57] cu totul şi visez veghind, Irenă.

★

De pe crucile [58] plecate se aude glasul cobii
Şi grămezi-grămezi pe uliţi tremur sclavele şi robii.

★

Şi în trei bucăţi acuma stema ţării este spartă,
Răsăritul şi Apusul s-au unit ca s-o împartă.

★

Ridicînd pe-a noastre ţărmuri ochii Asiei pustie.

★

De dervişi urlînd ca cînii cu călugăriţi nebune

★ 227v

Mohamed biruitorul, biruit fiind de vin,
Pe-un covor e-ntins şi doarme. Cîteodată un suspin, 225r
Un sughiţ din piept [i]i iese. Sala-i mare şi pustie,
Pe pămînt sînt răsturnate mese, vase aurie,
Bălţi de sînge pe podele, colo căpăţini tăiate
Stau cu ochi deschişi în umbră şi cu gîturi sîngerate,
Iar de stîlpi sînt răzimate arcuri, suliţe şi darde,
Prin fereastră [59] se văd flacări... e Bizanţul care arde,
Pentru veacuri de-azi-nainte i-au căzutu[-i] şi lui sorţii... [60]
Şi de-a lungul drumurilor în grămezi zac, negri, morţii [61],
Ienicerii şi spahiii căpăţîne duc în suliţi,
Iar mulţimea cea robită se-mpingea plîngînd pe uliţi,
Peste crucile-nclinate sună jalnic glasul cobii
Şi cu sutele deodată sînt mînaţi în urmă robii.
Unii [62] sînt legaţi cu brîie, şi în lanţuri grele unii

48. *inițial* Glas tremurător de clopot ⟨răsu[na]⟩ toate amesteeate-n aer 49. *deasupra lui* suliţi *şters* 50. *scris* cenuşe pentru ca să rimeze grafic cu → uşe 51. *după* şi fereşti şi [uşe] *şters* 52. şi al *deasupra lui* ş-ale *şters* 53. *după* toate *şters* 54. *după* Tu *şters* 55. *deasupra lui* dragostea *şters* 56. *inițial* peste valurile mării 57. *inițial* Am înnebunit 58. *inițial* Peste crucile 59. *după* fer[eastră] *şters* 60. *inițial* Pentru veacuri înainte aruncat-au zarul sorţii ... 61. *inițial* Şi pe uliţile-ntinse zac grămezi şi negri morţii 62. *după* Sînt *şters*

Şi cu mînile la spate cetluite tot cu funii;
Glas de clopot şi [63] bocire, lungul chinurilor vaier,
Cu urlări[64] de biruinţă se amestecă în aer;
Plîns şi gemet ce pătrunde prin urlarea * desfrînării [65]
Şi prin zgomotul mulţimii sună valurile mării.
226r Bolţile de la biserici ş-ale zidurilor creste
Stăteau negre şi tăcute peste vaietele-aceste.

Mohamed stîrnit-au moartea cea stăpînă peste stepe,
Le-au [dat] gînd de biruinţă mulgătorilor de iepe;
Peste mări călătorite şi cetăţi înfloritoare
Mohamet aruncă lacom ochii Asiei tartare,
Împăcînd cu gîndul pradei [66] ale triburilor certuri,
El răsare peste ele, soare roşu din deşerturi.
Peste munţi, peste ruine, peste holdele strivite [67],
Peste frunţi încoronate trec a cailor copite,
Ard cetăţile-ntre ziduri, ard corăbiile-n porturi
Cînd din loc în loc îşi mută el imperiul de corturi
Ca-să-nfigă peste lume semnul nouăi sale [68] legi
Au surpat două imperii şi pe paisprezece regi.

★

Mohamet biruitorul, biruit de grea beţie,
Pe-un covor e-ntins şi doarme. Sala-i largă şi pustie,
Colo capete tăiate şi ochi mari ieşiţi afară [69]
Pare că-l priveau din umbră ... bălţi de sînge curg pe scară,
227r Pe podele, iar de ziduri răzimate[-s] lănci şi darde,
Şi prin arcuri de fereste vezi [70] Bizanţul care arde;
Sub fereşti s-aude zgomot surd ... căci jos se-aud în uliţi
Ieniceri urlînd Alahu, purtînd capete în suliţi [71],
Cu [72] călugăriţi nebune [73] ... Iesle au făcut din strane
Ici [74] dau jos iconostasul, aprind [75] focul cu icoane,
Ici cu hohot [76] se adună şi privesc cum un arap
Lui Hristos întins pe cruce i-au pus un turban în cap[77].
Peste crucile plecate sună [78] jalnic glasul robii
Şi grămezi-grămezi pe drumuri treceau sclavele şi robii;
Ici călugăriţe [79] albe ce legate sînt cu funii,
Şi copii [80] de crudă vrîstă, şi bătrîni şi albi sînt unii,
Slugă şi stăpîn alături, ici ostaşi [81] legaţi cu clerici
Ţipetele de muiere [82] crud răsună din biserici
228r Cu strigări de bucurie ... oardele cele barbare
Înadins făcură nunta lor păgînă în altare [83];
Urlete de biruinţă, ţipete, strigări şi vaier
Cu-ale clopotelor glasuri se amestecă în aer;
Clocotea întreg oraşul [84] prins de spaimele pierzării
Şi prin ţipătul mulţimii urlau [85] valurile mării,
Numai bolţile înalte [86] ş-ale zidurilor creste
Stăteau marturile mute peste vaietele-aceste.
Mohamed dormea, ci visuri negre sufletu-i frămînt'[87],

63. *după* cînt[are] *şters* 64. *deasupra lui* cîntări *apoi* strigări *şters* 65. *iniţial* Plîns şi gemet, rîs şi vaiet prin urlările turbării 66. *iniţial* Împăcînd cu pradă lungă 67. *iniţial* Pe cetăţile-n ruine, peste lanuri pustiite 68. *supraintercalat* 69. *iniţial* Şi ochii scoşi afară 70. *deasupra lui* e *şters* 71. *iniţial* capete pe suliţi 72. *după*

Şi mînînd în urmă robii cei legaţi cu [funii] *apoi*
Şi mînînd în cale robii cei legaţi cu funii
Unii tineri, alţii-n vrîstă şi în lanţuri grele unii
⟨Vezi⟩ Colo sînt bărboşi călugări şi călugăriţe grase
Vezi femei, copii, călugări şi călugăriţe⟨albe⟩ şi clerici *apoi*
Vezi femei, copii şi fete şi vezi bătrîni legaţi [cu clerici]
Turcii pîngăresc în ciudă chiar altarele-n biserici

şters 73. *iniţial* Cu călugăriţe albe 74. *după* Ei *şters* 75. *după* şi f[ac focul] *şters* 76. Ici cu hohot *repetat dar şters* 77. *al doilea hemistih a trecut prin următoarele modificări*: pun turban in cap ⟨şi-l port⟩ ⟨şi-l văd⟩: ei [î]i pun turban pe ⟨cap⟩ frunte; i-au pus turbanu-n cap; pun turban cu semilună 78. *iniţial* urlă 79. *iniţial* Vezi călugăriţe 80. *iniţial* Vezi copii 81. *iniţial* vezi ostaşi 82. *segment de vers repetat dar şters* 83. *iniţial* Înadins ⟨îşi⟩ făcură noaptea lor de nuntă în altare 84. *iniţial* Clocoteşte tot oraşul în 85. *modificat din* urlă 86. *iniţial* Bolţile de la biserici 87. *modificat din* frămîntă

El pe frate-său [î]l vede ... Vînăt iese din mormînt
Şi-şi arată gîtul: „[Haide], vino, vino de zugrumă[88],
Tu, ucizător de frate şi zugrumător de mumă".
Mohamed atunci răsare: „Iarăş visuri. Visuri, spune,
Cine a crezut în visuri nu-i cuceritor[89] de lume.
Nu voiesc s-ascult dervişii ce din cărţile lor vechi
Cu povestea răsplătirii ne tot cîntă în urechi[90].
Am văzut virtuţi atîtea ce-au găsit a lor răsplată
Într-un giulgi şi patru scînduri. Pentr-o hrană — aşa bogată
Eu să-mi stîmpăr lăcomia? ... Pentru-a cerului comoară
Eu să trec arzînd de sete lîng-a vieţii dulci izvoară?"
Cînd e-un om zvîrlit în lături ... frate fie chiar ... ce-mi pasă, *229r*
Se deschide înainte-mi largă cale luminoasă,
O sămînţă roditoare cată-n inime să samenî,
Ca să fii stăpîn se cade ca să-i iei adînc pe oameni;
De voieşti să se închine toţi chiar la a tale oase
Tu trezeşte-n a lor suflet o pornire duşmănoasă,
Tu invidia şi ura porecleşte-le virtuţi,
Să numeşti erou pe gîde, astfel fierul i-l ascuţi,
Iar pe cel viclean şi neted tu numeşte-l înţelept
Şi nebun zi-i celui nobil, zi că prost este cel drept;
Din ale mulţimii patimi fă o scară de mărire
Şi te vor urma cu toţii prinşi de-o veşnică orbire
Şi, cu laude viclene linguşind prostia lor,
Tu din roiuri risipite înjgheba-vei un popor.
O, fi sigur că la rele el de-a pururea urma-va
Şi cu sînge şi cenuşă tot pămîntul presura-va,
Dar fereşte-te de una: Te păzească numa cerul
În momente de uitare a le spune adevărul,
A le spune că nu-s vrednici decît de adînc dispreţ,
Că pentru o vorbă goală tu jertfeşti a lor vieţi,
Că în tine nici nu-[ţi] pasă, nici visezi de-ale lor păsuri, *230r*
Cu micimea lor de suflet tu în tine [că] [î]ţi măsuri,
Cumcă lauda cu care [î]ţi încarci e o ocară,
Cumcă tot ce e ca dînşii este vrednic ca să piară".

[ACT]

Versiunea A

2282

D R E P T A T E ! *112r*

CURTE

[SCENA] I

(s-aude cîntec sepuleral dindărătul scenii[91]
— aleluia — boierii s-apropie de fereastă)

GLAS DE PREOT

Marea vieţii văzînd-o înălţîndu-se de viforul ispitelor, la limanul tău cel lin alergînd strig către tine: „Scoate din stricăciune viaţa mea, mult milostive".

— Cine e acel ce trece?
— E Arvinte din Calabă[92]
Ce în vremea cea din urmă i-a făcut atîta treabă
Domnului. Dar el, prinzîndu-l, îl închise la Hotin.

88. *iniţial* Şi-şi arată gîtul, gîtul pînă ce-l zugrumă 89. *iniţial* n-a f[ost] cuceritor 90. *iniţial* Cu legenda răsplătirii ne tot sună în urechi 91. *iniţial* (Aprodul) *apoi* (S-aude cîntec mortuar ⟨din|dă|rătul⟩ dindărătul scenii 92. *iniţial* E Arvinte din Suceava

După vorbele [93] multora iscălit-au Lăpușneanu
O scrisoare de iertare. Pînă-a nu ajunge-acolo
S-a fost spus o vorbă-n taină ca să-l curețe din cale.
L-a iertat, căci Lăpușneanu este bun... Pe de-altă parte
Moare omul făr' de veste, din curată întîmplare,
Deși este cam ciudată: l-au găsit legat la mîni,
Dar cu gîtița tăiată. Se vede că s-a ucis singur.
Iar nevasta plînge-n urmă și visteriul,
Care [e] un prieten mare [94] ș-a lui Vodă și al ei,
O urmează de aproape ... O, visteriul ... sigur plînge
Pe-un viteaz atît de mare cum era Arvinte-al nostru.
113r Înțeleg ... cînd se întîmplă ceva moarte făr' de lege
Cine poate ca [s]-o facă? Lăpușneanu, se-nțelege.

GLAS DE PREOT

Care desfătare lumească rămîne neîmpreunată cu grija, care mărire stă pe pămînt neschimbată? Toate sînt mai neputernice decît umbra, toate sînt decît visurile mai înșelătoare; într-o clipeală toate acestea moartea le apucă.

— Acești doi, astă pereche de călăi pe noi căzută[-i]
Și o ducem [în] spinare! Ce nemernică e țara!

Unde este dezmierdăciunea cea lumească, unde este nălucirea celor trecătoare? Unde este aurul și argintul? Unde este mulțimea slugilor și strigarea? Toate sînt țărînă, toate cenușă, toate umbră. Ci veniți să strigăm împăratului celui fără de moarte: „Doamne, veecinicelor tale bunătăți învrednicește-l pe acesta ce s-au mutat de la noi, odihnindu-l pre dînsul întru fericirea cea neîmbătrînită".

— De se-ntîmplă ceva-n țară și cumplit și făr' de lege...
Cine poate fi de vină? Lăpușneanu, se-nțelege.
— Sst! Tăcere, vine Vodă...

114r *Adusu-mi-am aminte de proorocul ce strigă: „Eu sînt țărînă și cenușă", și iarăși m-am uitat în mormînturi și am văzut oase goale și am zis: „Oare cine este împăratul sau ostașul sau bogatul sau direptul sau păcătosul? Ci odihnește-l, Doamne, cu direpții pe robul tău.*

[SCENA] II

LĂPUȘNEANU

(intră învălit în mantie de purpură)
(pentru sine)

De se-ntîmplă ceva-n țară și cumplit și făr' de lege
Cine poate fi de vină? Lăpușneanu, se-nțelege ...
Bună vreme, boieri!

[BOIERII]

Bună să fie inima M[ăriei] Tale.

[LĂPUȘNEANU]

Ce bocete de muiere și buiguiri de popi s-aud acolo [95]?

[UN BOIER]

E Calabă Mesteacăn pe care-l duc la groapă.

[LĂPUȘNEANU]

Cum, unul ca acela la groapă? Unul/ce-n dușmănie s-a ridicat asupră-mi/ și i se cade oare o cinste așa de mare?/Aduceți-l încoace ... Goniți, arcași, norodul [96] / și nimeni să intre. Nu! nu! /Călăul să-l ieie pe-a sa mînă/

93. *deasupra lui* rugele *șters* 94. *inițial* un mare prieten 95. *inițial* Ce ⟨cînte[ce]⟩ buiguiri popești s-aud acolo 96. *după* pop[orul] *șters*

și în spinzurătoare rămîie zece zile, /o neagră siluetă în zarea depărtată/ și în pohod de Nistru ... Acolo corbii vie/și cinii să mănînce și inima dintr-insul. /Aduceți-l // încoace și îndărăt prohodul. *115r*

(S-aduce un sicriu înlăuntru. Lăpușneanu face semn să-l puie alături cu tronul; își ia mantia de purpură și-l aruncă peste cadavru.)

Am aruncat puterea-mi deasupra lui și nime
Să nu-ndrăznească-a pune un deget pe-acest om ...
E al călăului.
Omu-acesta e al răzbunării mele.

BARBU

Lăpușneanu-i tot el. Aruncă peste spînzurătoare mantia lui domnească.

[LĂPUȘNEANU]

Voi boieri, mergeți de-aicea și lăsați să rămîn singur.
(își ridică mantia de pe mort)

O, tu ramură uscată dintr-un neam străvechi și drept, *115r*
Te cunosc ... Acesta fuse ce luptase piept la piept,
Ce n-au cunoscut minciună, măgulire ori vînzare,
Cel din urmă ce ținuse la [a] țării vechi datini.
Ca un vultur în furtună tu te-nalți, te duci, te clatini[97]
Ca să pui din nou Moldova pe străvechile temeiuri,
Ca să-aduci din nou dreptatea[98] și în legi și-n obiceiuri
Ca să pui din[99] nou coroană pe o frunte legiuită[100].
Pe cînd eu treceam adîncul din ispită în ispită
Te-nălțai ca și un vultur, însă eu vedeam că clatini *116r*
Cînd căzu ramul din urmă din străvechii tăi Mușatini
Și cu ei Moldova toată ... și, luptînd de azi pe mine,
Ai trecut la cele drepte, veche[101] inimă de cine ...
Ai gindit * în lumea [asta] cumcă bine-nvinge * rău,
Aveai însă un prieten ... pe-acest dușman care-s eu.
Unde ajungeam în lume de eram [ce] tu ai fost ?...
Ș-acum dormi, dormire-ai vecinic ... fără-ntoarcere, un prost[102].
(aruncă mantia peste el)
Ei, apród! Aleargă iute, mergi, mai iute[103], adă flori ...
Flori, da! Astăzi Lăpușneanu e deplin *** tor
Nu mai am în astă țară un vrăjmaș de-această seamă,
Astăzi cale[104] pe trepte ***, fără ură, fără teamă.
Multe flori și tot mai multe.

O, tu ramură uscată dintr-un neam străvechi și drept, *114v*
Te cunosc ... Atîta suflet aveai tu în acel piept...
Erai tînăr, erai mîndru, uriaș în grai și fapte,
Îmi aduc aminte încă, era-n Putna, era noapte:
Cel din urmă din Mușatini își trecuse-al morții vad[105],
Trupul lui înalt[106] și tînăr sta lungit pe crengi de brad,
Galben, mîndru și în moarte, înainte-ne-l văzum[107]
Se suia în nalta boltă din făclii un negru fum[108];
Atunci [tu] venişi[109] [nainte] și, pe braț, greoaia cască,
„Dumnezeu n-a vrut Moldovei alt Mușatin să se nască,
Cu acesta se încheie tot trecutul pînă ieri,
Am rămas de capul nostru — ce ne facem[110] dar, boieri?"
Atunci unul se ridică: „Între noi să ne-nțelegem

97. *inițial versul are o altă formă, ilizibilă* 98. *după* din *lăsat neșters* 99. *după* din nou *lăsat neșters* 100. *urmează un început de vers abandonat* Tu m-ai lăs[at] *apoi* păr[ăsit] 101. *deasupra lui* dreaptă *șters* 102. *ulterior, abandonat,* Ș-acum dormi, dormire-ai vecinic, cap de cuc ... și cap [de prost] 103. mai iute *deasupra lui* în grabă *șters* 104. *după* fără de [teamă] *șters* 105. *inițial* Cel din urmă din Mușatini stins devreme ... 106. *deasupra lui* frum[os] *șters; versul se mai află scris, fără context, pe* **126v** *în forma corectată:* Trupul lui înalt și tînăr sta lungit pe crengi de brad 107. *inițial* Palid, mîndru fără suflet, înainte-ne-l văzum 108. *inițial* Printre cîntecele triste și-al fă[clielor] *apoi* Sub cea boltă înnegrită de-al făclielor *apoi* Sub cea boltă înnegrită din făclii se suie fum 109. *după* tu *șters; versul a rămas incomplet* 110. *inițial* ce să facem

Și să fie Domn acela ce cu toții [î]l alegem".
„Cum alegem? O, păstrează-ți[111] sfatul tău, preaînțeleptul,
Să fim Domni avem în țară toți putința, *nimeni* dreptul[112]...
Dumnezeu alege Domnii și nu omul. La-nceput,
Cînd norodul se ridică ca un roi necunoscut,
Cînd în lupte el se zbate, de străine lanțuri scapă,
Cînd prin [tot] ce cucerește se întinde ca o apă...
Pe cînd legea-i este scrisă încă-n inima cea dreaptă,
Dumnezeu pintre pustiuri pasul încă i-l îndreaptă...
Dumnezeu alege-atuncea Domnii cei meniți să poarte[113]
115v Firul [v]r[em]ii cei străveche[114] de la leagăn pin' la moarte.
Oare-albinele în roiuri pe crăiasă și-o aleg...?
Oricît de vrednic să fie cel ales și om întreg,
Lui asemeni i s-o crede fiecine dintre noi,
Dușmănia, dezbinarea va intra oricînd[115] în roi.
De voiți un Domn în țară, să nu fie din pămînt,
Căci în el fiecare o să puie[116] crezămînt.
Oare cine-n astă lume să ne fie de folos
Și ce Domn este mai mare peste lume ca Hristos[117]?
Fie unul cu dreptatea rînduit ca s-o împartă[118]
Și ce-om pune noi la cale[119], în războaie, fără ceartă
Să se facă, însă dreptul de a face-așezămînt[120]
Ori să deie din Moldova chiar o palmă de pămînt;
Nici noi toți, nici unul singur să nu-l aibă dintre noi[121];
Și uniți la vremi de pace și la vreme de război,
Căci[122] altfel ne va fi țara și Moldova cea străbună
O corabie pe mare, bîntuită de furtună,
În primejdie credința și pămîntul, legea, totul;
Mîinile frîngînd căta-vom unde-i Domnul și pilotul
Care cu o vorbă numai ne învață și ne scapă
Ca o stea care răsare călătorilor pe apă".

116r

[SCENA] III

VODĂ, VISTIERUL

[LĂPUȘNEANU]

Bună vreme, vistiere, că te văd ce vesel sînt[123].

[VISTIERUL]

Mă închin M[ăriei] Tale pîn' la poale și-n pămînt.

[LĂPUȘNEANU]

117r Tare-mi pare, vistiere, cumcă calci a mire, ha!
Iată-o floare ce-o pe[ți]i da miresei.

[VISTIERUL]

Mulțumim, M[ăria] Ta.

[LĂPUȘNEANU]

Ia spune-mi, vistere, ție-ți place văduva cea albă a lui Calabă Mesteacăn?
E ... cu ochi vicleni[124] și dulci de vădană și[-a] aruncat lațul după unul din boierii cei mari ai mei, după tine... Se pare că n-ai zice ba!

111. O, păstrează-ți *deasupra lui* Ce alegem *șters* 112. pe **126v** *figurează, fără context, varianta* A fi Domni avînd în țară toți putința, nimeni dreptul 113. *inițial* să ție 114. *inițial* Firul vremei cei străveche 115. *deasupra lui* croindu-și *șters* 116. *deasupra lui* aiba *șters* 117. *inițial* peste noi decît Hristos 118. *inițial* Fie unul, orișicare rîndul ca să împartă 119. *inițial* Toi ce-om pune la 120. *inițial* Dar acela n-aibe dreptul ca să fac-așeză, mînt 121. *inițial* din Moldova vre o palmă de pămînt/ Nici noi toți, nici unul singur ⟨să n-o aibă⟩ fiecare dintre noi: *urmează, șters*:

Și legat ⟨fără chemare⟩ să iasă oricînd ⟨la⟩ chiar să iasă la război,
Să dea piept cu orișicine care-ar vrea ⟨să calce țara⟩ să calce-n țară,
⟨Și⟩ Căci dușman să fie-oricine ce s-atinge de hotară

122. *după* Altfel *șters* 123. *inițial* sînt prea vesel că te văd 124. *după* fru[moși] *șters*

[VISTIERUL]

Aş![125] Aşa în treacăt, căci e frumoasă.

[LĂPUŞNEANU]

Dar cum a murit Calabă! Nu-i vorbă, mie-mi pare bine că m-am scăpat de el; căci [î]l iertasem, dragă Doamne, şi ca mine l-aş fi văzut la Curte.

[VISTIERUL]

Era unul din vrăjmaşii cei mai mari ai M[ăriei] Tale şi poate că[126] o slugă credincioasă să fi fost mai prevăzătoare decît nestatornicia voastră domnească.

[LĂPUŞNEANU]

Bine[127]... Dar auzeam, vistere, că tu[128] ai pus ochi pe nevasta lui?

[VISTIERUL]

Ochi?... Aşa * n-ar prinde. După cum o ia cineva. Unii ar lua-o a nume
de rău, alţii[129] ar lua-o prea cu temei ... Eu[130] am luat lucrul mai uşor ... şi ..
... două zile // m-a fost de-ajuns ... cîteva închinăciuni plecate, cîteva daruri 118r
cum le place la muieri ...

Pe cînd era închis ...
Pe cînd era închis ...

[LĂPUŞNEANU]

(aparte) El e în[chis][131]

O, vistere, un prieten ai în mine ...
Eşti mişel, viclean şi lacom ... ah, aproape ca şi mine,
Dar ce neted îţi e gîtul ... ce-nfăşat * în mirodenii,
Pare-ai fi mergînd la nuntă ori ai fi mergînd la denii
Să ocheşti vro fată mare ... Ce frumseţe, ce gătire!
Cînd te văd, vistere,-mi vine-a zice: că tu calci a mire.

[VISTIERUL]

Poate-o slugă credincioasă ce-a ştiut de-acele rele
A[132] voit să ia din cale toate piedicele-acele;
În sfîrşit, din întîmplare asta iese bucurie.

L[ĂPUŞNEANU]

(strînge mîna)

[VISTIERUL]

Piere[133] umbra cea cumplită din revoltele de ieri,
Astăzi tronul e al nostru!

[LĂPUŞNEANU]

Ce odor de vistieri!

(strigăte afară) 119r

Treci colo-n cămara ceea, să aştepţi cînd te-oi chema:
Ce vrei tu? ... de ochii lumii trebui chiar a judeca ...

[SCENA] IV

POPOR, MARIA

[MARIA]

Ei[134], lăsaţi-mă să vorbesc, căci ceea ce se-ntîmplă nu mai poate păta un om ... O, te văd în sfîrşit, Lăpuşnene — fiară tu pe tron de aur ... Vino norod, veniţi aprozi, veniţi voi boieri şi ascultaţi ce se-ntîmplă unui om în Moldova

125. *urmează* M[ăria] Ta *şters* 126. poate că *deasupra lui* iartă că *şters* 127. *după* Dar auzeam *şters* 128. *după* voi *şters* 129. *după* dară eu *şters* 130. *după* În sfîrşit *şters* 131. *acest început de replică pare abandonat* 132. *după* Poate *şters* 133. *după* Iese *şters* 134. *după* O, Măria Ta, nainte merg în jale şi-n dureri, Clipele * însă mai nenorocite şi batjocorite ... M[ăria] Ta ... Cînd bărbatul meu a fost închis — acest om — acesta pe care mai bine n-apucam să-l văd, a venit să-mi spuie *şters*

. . . Haide, eu nu vă cer milă . . . Unde-i mila, unde-i mila mea în această lume?
120r Nu cer dreptate. Pentru ce v-aş cere-o? Eu sînt singură // nedreaptă, ticăloasă,
căzută. Cine vrea să mă aibă din voi făgăduiască-mi ceva şi mă . . . şi mă are . . .
Eu sînt o femeie de rînd, o femeie pierdută . . . Cine zice că eu am fost
nevasta lui Arvin . . .? Cine-o zice [î]l batjocoreşte . . . Din clipa în care-a fost
închis eu l-am uitat de dragul ochilor altuia, i-am vîndut cenuşa . . . l-am vîndut
. . . E drept, ce poate o biată femeie? Era închis . . . m-am rugat, m-am rugat
de toată lumea, de duşmanii lui . . . şi mi s-a spus: Chipul tău e frumos, o,
121r femeie . . . Tu eşti frumoasă, femeie. Dă-te // cu trup şi cu suflet şi bărbatul tău
va fi scăpat. O, mai bine moartea decît ruşinea . . . Şi totuşi mai bine ruşine,
mai bine amărăciune . . . decît el în temniţă . . . el, el? Sufletul meu . . . lumina
mea apusă . . . Un trup făr' de voinţă — eu m-am dat . . . Celui mai mare din
boierii de sfat . . . care-n noaptea cînd petrecea cu mine trimise un ucigaş ca să
zugrume pe bărbatu-meu . . . Cînd petreceam, cînd vinul curgea în pahare . . .
. . . acela-n temniţă, lovit de bardă, cădea însîngerat — şi a murit . . .
122r Fiară tu, care şezi colo sus . . . ascultă-mă! Ce vrei să faci . . . sufletul
tău cumplit ce zice? Nu mai simţi* . . . batjocura, demone! Tot ce-i amar în lumea
asta mie, mie . . . Ţi-ajunge, tirane! Văzut-ai mai mare cruzime pe pămînt? . . .
Tu, ce ai fost trimis de Dumnezeu pe lume s-o biciui, tu, ce eşti diavolul în picioare
. . . Spune-mi, spune-mi daca-n iadul din care ai ieşit tu ai putut să iscodeşti în
minte un chin mai groaznic . . .

Cum să mă uit la el . . . la acel mort?
Nevrednică fiind chiar de-a-l atinge
Pe acest blînd şi dulce, pe-acest sfînt . . .
O, sfinte . . . Tu, ce-n viaţa ta ţinuşi cuvînt,
Tu, un viteaz, bărbat făr' de pereche.
122v Am în mîna mea o carte, chiar domnească . . . de iertare,
Ţi-o arunc în faţă . . . lume, fără cuget şi mustrare.
O vedeţi-l cum stă [⏑ — | ⏑ — | ⏑ —], parcă rîde
Acest demon fără frică, acest tiran, acest gîde.
124r [*** *** ***] îngeri cereşti,
De ai copii, îndură-te de mine!
Cum vrei să-i laşi l-aşa ruşine-adîncă
Că muma-avu iubit [135] pe-acela
Care-a ucis pe tatăl lor . . .

[LĂPUŞNEANU]

Un chin mai mare eu [î]l ştiu şi-l duc,
Împacă-te cu soarta, Doamna mea!
Ce sînt aceste toate, văduvă?
Frumoasă, *** cu-a tale graţii,
Poate săracă încă, dar nu fără nimic . . .
Avere vom găsi şi zestre bună.
Vistere, vino-ncoace, . . . înainte!
Ia flori de nuntă şi le dă
Iubitei tale . . . Cum, nu vrei? Dar trebuie,
Dar Domnu-o zice . . . Aide . . . dă-i floarea,
Făgăduinţa unui viitor frumos . . .

FEM[EIA]

125r O t[...]!
Iscoditor cu mintea ta de rele . . .

LĂPUŞ[NEANU]

Vlădică . . . O femeie îşi pierde onoarea
Prin o vînzare sau prin amăgiri:
Ce zice legea Moldovei într-un caz c-acesta? . . .

EPISC[OPUL]

M[ăria] Ta acuzatul — moartea . . .
Dar daca vrea să ia pe ruşinată
Atunci se iartă . . .

135. *după* amant *şters*

LĂPUȘ[NEANU]

Eu țin la drep[ta]te ... Dreptul Moldovei fie [136] :
Mergi de cunună pe acești doi oameri ...

[FEMEIA]

Cum poți, tirane, ca să-mi spui să iau
Pe ucigașul părintelui [137] fiilor mei

[LĂPUȘNEANU]

Așa se-mpacă lucrurile ...
Haide-mbracă-te în haine strălucite de serbare 126r
Și peteală pune-n păru-ți, pune flori azi în cunună *
Vreau să rîd ... Că-mi rîd d. Ca... ... Chiar nu caut răzbunare ...

[VISTIERUL]

Dar, M[ăria] Ta, se poate ?

[LĂPUȘNEANU]

Taci ! ... a-ți vinde pe-un prieten
Și a-i amăgi nevasta pe cînd e în închisoare
Se putea ... Totul se poate ... Cum ești omorît de moarte ...

[FEMEIA]

Ei, de voie, de nevoie, voi primi ș-această soarte ...

[VISTIERUL]

Aide, draga mea mireasă ... Așa [e] menit de lege,
Te-amăgii de măritată și te iau, se înțelege ...

FEM[EIA]

O [138], tu ucigaș ! Mă crede c-o făcui doar din iubire.

[LĂPUȘNEANU]

Cine-ar sta să te mai crează ... Tu n-ai inimă și fire.
Tu, vlădică, mergi la nuntă și-i cunună ... S-așteptăm. 127r
Nunta lor ce[e]a frumoasă prea o voi ca s-o serbăm,
E o nuntă cum se-ntîmplă numa-n vremuri mari ... Așa e?

[BRAN]

Lăpușneanu-i Lăpușneanu și amara lui bătaie
De joc e [î]n toate cele ...

[SCENA] V

Scena cu mortul

[SCENA] VI

[LĂPUȘNEANU]

Ei, boieri, veniți acuma, este veselă serbare,
Nunta o dă Lăpușneanu, nunul este foarte mare.
O cucoană [139] care lumea și-o dorește și pămîntul
O cucoană care sfarmă cerul și [— | ⏑ — | ⏑ —],
Cea mai mare, cea mai mîndră și puternică din lume,
Ceea ce nu are capăt, ceea[ce] nu are nume, 128r
A cărei împărăție n-are margini și ocol ...
Mi-a trimis la nunta-aceasta pe un cal un mîndru sol ...

136. Dreptul Moldovei fie *deasupra lui* Să fie drept[ate] pe lume * *lăsat neșters* 137. *după* ta[tălui] *șters* 138. *după* Fugi *șters* 139. *după* Imp[ărăteasă] *șters*

VIST[IERUL]
[(aparte)]

Oare ce-o fi vrînd să zică ?

LĂPUŞNEANU

Vistiere, mulţumit
Eşti tu, ca un vechi prieten, cu aceea ce-am hotărît ?

VIST[IERUL]

Dacă nu se poate altfel, mulţumim M[ăriei] Tale ...
Pentru-o astfel de legiuită [140], bună punere la cale.

[LĂPUŞNEANU]

Iar tu, văduvă sărmană şi acum mireasă, spune,
Mulţumitu-te-au pe tine judecăţile-mi nebune ?

[FEMEIA]

O, M[ăria] Ta, iubitul ce pierdui nu voi afla,
Drept că mi-ai luat norocul, dar mi-ai dat onoarea mea
Şi cît o fi lumea lume totuşi inc-o să se ştie [141]
Cumcă nu de bunăvoie, ci pentru alte cuvinte
Am luat bărbatu-acesta ... [´ — | ´ — | —] morminte

[VISTIERUL]

Dar oricum cu judecata-s mulţumit.

[FEMEIA]

[Da,] mulţumită,
Căci nu văd să fie-n lume altă cale ... Bunătatea ...

[LĂPUŞNEANU]

129r Tu şi tu ... de rău de bine, mulţumiţi ... dară dreptatea [142] ? ...
(ridică mantia de pe cadavru)

Dar acesta, dar viteazul care, fără pic de vină,
A murit în umbră neagră făr-un capăt de lumină?
O, nuntaşi vă mulţumirăţi, [´ — ´ — ´ — | ´ —]
Dar acesta care zace ca [— | ´ —] la ceea nuntă
Şi cu [´ | —] încruntată ... Pe al morţii negrii ţărmi [143]
Doarme fără de nădejde pentru-a fi mîncat de viermi,
Pentru-acesta nu-i dreptate ... Nu e-n lume nime, nime
Ca mizeria [lui] toată să o simtă-n adincime.
Cum ? Acesta drept nu are ca fiind mort [´] şi rece ? ...
Tinerime, mergi de joacă, tinerime, hai, petrece,
130r Ce iţi pasă de cumătrul care-n umbră neagră zace ...
Cît [144] trăieşti ai parte numai ... gura morţilor ea tace ...
Ba nu tace ... Căci tiranul ce pe voi domneşte, oameni,
Pe voi suflete de şarpe, pe voi inime de fameni,
O, acel tiran nu doarme ... e dreptatea şi sînt eu ...
Sol al unei-mpărătese ... Vino, vino solul meu! ...
Căci iţi dau pe un prieten ... să-l cununi cu-mpărăteasa ...
Nu aceasta-i e femeia ... nu aceasta e [145] mireasa
Care lui i se cuvine ... Tot mai mare şi [mai] mare ...
Şi acum, cînd [toate] cele au intrat in a lor [146] apă,
Uite, ăsta e Arvinte ... mergi, văduvă, de-l ingroapă.

[FEMEIA]

131r O, eşti drept cum numai singur Dumnezeu în cer e drept ...

140. *iniţial* Este o prea legiuită 141. *încercare abandonată de remaniere* [minte] să se ţie 142. *iniţial* **Tu** şi tu ... vă mulţumiraţi, rău ori bin' ... dară dreptatea? 143. *iniţial* Pe oceanu fară ţarmi 144. *modificat din* De 145. *supraintercalat* 146. a lor *deasupra* *lui* ochi * *şters*

LĂPUŞNEANU

Mergi pe urmele ce-ţi dete şi să nu vii îndărăpt,
Căci tu mi-ai aduce-aminte de o zi cumplită-n viaţă ...

BRAN

Este aspru, făr'de suflet ... dar gîndirea-i e măreaţă ...

IRIMIE

De se-ntîmplă-n astă ţară vreo mare [147] fărdelege
Cine poate fi de vină? Lăpuşneanu, se-nţelege ...

[ACT]

Versiunea *B*

2282

[DREPTATE!]

(La Curte în sala tronului. Sînt mulţi boieri adunaţi. Aprozii stau la intrări) 132r

[SCENA] I

BRAD

Da, aşa e vremea asta ... Azi [148] întregi chemat la prînzuri,
Mîni [î]ţi nalţă Vodă rangul şi te lasă ca să spînzuri.
E o veselă domnie ... pentru cine nu se-ncurcă:
Azi alăturea cu dînsul lîngă scaun, mîni în furcă [149]

ARBORE

Să vă spun, boieri ... odată întîlnisem un nebun.
Gura lumii doar pămîntul o astupă. „Vodă-i bun”,
Îmi zicea nebunu-acela. „Pot [150] ca să te prind de piept,
Să te prad sau[să] te spînzur? ... Nu pot, vere [151] ... Vodă-i drept.”

BRAD

Vorbe de pe altă lume ... Eu ţi-o spun că mă-ngrozesc [152] ...
Una numai din acele fapte daca povestesc [153]
Ce se spune cumcă Vodă le-ar fi pus [la] cale. Ştii
Pe-acel tînăr ce venise ici pe la Sîntă Mării,
Drept la trup, mai drept [la suflet], un străvechi şi nobil nume [154],
Ştii tu unde-i vere?

[ARBORE]

Unde-i?

[BRAD]

E pe cealaltă lume.

[ARBORE]

Şi de ce? De către cine? 133r

147. vreo mare *deasupra lui* sînger[os] * *şters* 148. *după* Azi vei *şters* 149. *ultimele două versuri inițial*

E-o domnie prea ciudată, nu ştiu cine s-o priceapă:
Azi alăturea cu dînsul şi în scaun, mîni în ţeapă

150. *după* Privi[rea] * *şters* 151. *deasupra lui* uite *şters* 152. *după un rudiment de vers* Uite, lasă-mi *** *şters* 153. daca povestesc *inițial* că ţi-o povestesc 154. *inițial*

Era nalt precum e bradul, era drept ca un stejar,
Drept la trup şi drept la suflet ...

[BRAD]

Ce știu spune? Chiar nimic.
Dar destul că pot a zice cîte-n lume doar se zic ...
Acel om ... Gruie din Vrance, un viteaz făcînd minuni [155],
Apucase după [156] vremuri, de la buni, de la străbuni,
Acea dragoste adîncă de Mușatini ... nu vedea
Legiuit c-ar fi [să] steie sus pe tron Măria Sa.
Om care-a văzut războaie și pe dușman piept în piept,
El zicea chiar și lui Vodă ... „Doamne! cum nu-mi pare drept
Să te văd pe acel scaun unde-a stat, atît de mare [157],
Ștefan Vodă, Domnul nostru care-n lume seamăn n-are ...”

[ARBORE]

Și?

[BRAD]

De unde pînă unde, deodată, la Hotin,
Fu închis sub pază bună și sub steamăt că-i hain.
Este drept că Vodă dete o scrisoare de cu vreme
Să se-ntoarcă iar la Curte și că n-are a se teme ...
Dară cînd sosi scrisoarea ... colo-n temnița adîncă
Îl găsiră plin de rane sîngerînde, roșii încă [158].

[ARBORE]

Un nebun purtat de vis [159] ...
134r Poate că-n singurătate singur el s-o fi ucis ...

[BRAD]

Poate! Nici eu nu zic altfel ... poate da [160] și poate ba ...
Dar legat ei îl găsiră ... De l-ar fi aflat așa
Cum putea să se ucidă ...? Și mai este, vere, una [161] ...
Omu-avea, bre, o nevastă [162] ... Și nu știi cum e nebuna
Și cum în sfîrșit sînt toate ... Vistierul aruncase
Ochi asupra ei ... mai știu eu? Cine știe?

[ARBORE]

Lasă, lasă,
Tu ești grăitor de strîmbe [163] ...

[BRAD]

Cîte spun sînt toate drepte [164].
Cine vrea să-l vază încă la fereastră să aștepte [165] ...

[ARBORE][166]

Un prohod pe uliți trece ...

[BRAD]

E-a lui Gruie.

[ARBORE]

Nu mai spune [167]!

[BRAD]

E țărîna care cade peste-o stea care apune ...

155. *inițial* Acel om ... ⟨Coman⟩ ⟨Gruie⟩ ⟨Roman⟩ Gruie din ⟨Alba⟩ Vrancea ... era om viteaz și bun 156. *după* crude [vremuri] *șters* 157. *inițial* unde-a stat la rău și bine 158. *urmează* De prisos a fost scrisoarea ... *șters* 159. *inițial* Dar era nebun ... ce-n vis ... *parțial șters* 160. *supraintercalat* 161. *inițial*

Dar legat ei îl găsiră ... Cum ar putea
Om legat să se ucidă? ... Și mai este vere, una

162. *inițial* Omul avea o nevastă ... prea frumoasă 163. *deasupra lui* rele *șters* 164. *inițial* Grăitor de lucruri drepte 165. *inițial* Cine vrea să vază totul la fereastră să aștepte 166. *în ms. din inadvertență* BRAD 167. *inițial* Taci, nu spune

GLAS DE PREOT[168] *135r*

Marea vieții văzînd-o înălțîndu-se de viforul ispitelor, la limanul tău cel lin alergînd striga către tine: „Scoate din stricăciune viața mea, multmilostive". *112r*

I B[OIER] *135r*

Dar visterul? Ține pasu-asupra tinerei femei[169].

II [BOIER]

O! visterul e-un prieten și-al lui Vodă și al ei;
O urmează de aproape ... plînge sigur chiar și el[170]
Pe-un viteaz atît de mare.

[I BOIER]

Visterul? Un mișel[171]!
El a pus la cale toate, nu degeaba e pe-aproape.
El s-a înțeles cu dînsa ca de Gruie să o scape[172],
Și muierea ce-a iubit-o Gruie chiar a fost unealta,
Tot ca una sînt cu toate, ia pe una dă în alta.

GLAS DE PREOT *113r*

Care desfătare lumească rămîne neîmpreunată cu grija, care mărire stă pe pămînt neschimbată? Toate sînt mai neputernice decît umbra, toate sînt decît visurile mai înșelătoare; într-o clipeală toate acestea moartea le apucă.

Unde este dezmierdăciunea cea lumească, unde este nălucirea celor trecătoare? Unde este aurul și argintul? Unde este mulțimea slugilor și strigarea? Toate sînt țărînă toate cenușă, toate umbră. Ci veniți să strigăm împăratului celui fără de moarte: „Doamne veșnicelor tale bunătăți încredniceşte-l pe acesta ce s-au mutat de la noi odihnindu-l pre dînsul întru fericirea cea neîmbătrînită".

I [BOIER] *135r*

De se-ntîmplă ceva-n țară și cumplit și făr' de lege
Cine poate fi de vină? Lăpușneanu, se-nțelege.

UN PAJ

Sst? Tăcere, vine Vodă ...

[I BOIER]

Cumu-i dracul? Vesel? Trist?

[II BOIER]

Fiți pe pace! fiți pe pace! Este vesel Antichrist.

[GLAS DE PREOT]

Adusu-mi-am aminte de prorocul ce strigă: „Eu sînt țărînă și cenușă", și iarăși m-am uitat în morminturi și am văzut oase goale și am zis: „Oare cine este împăratul sau ostașul sau bogatul sau direptul sau păcătosul; ci odihnește-l Doamne cu direpții pe robul tău". *114r*

[SCENA] II *136r*

L[ĂPUȘNEANU]
(pentru sine)

De se-ntîmplă-n astă țară vreo mare fărdelege
Cine poate fi de vină? Lăpușneanu, se-nțelege!
(tare, rîzînd)

168. *semnul* ≠ *de aici și de mai jos trimite la textul de pe* **112r—114r** *pe care îl reproducem aici* 169. *inițial* Uite văduva! Frumoasă-i! Iar visterul ⟨după ea⟩ -n urma ei 170. *inițial* și desigur plînge singur într-ascuns 171. *inițial* Ce mișel! 172. *inițial*

El a pus la cale toate, cu muierea s-a-nțeles
Ca bărbatul să-i ucidă

urmează Vodă e izvorul, e vina, iară visterul e unealta,
Iar femeia ce-a iubi[t-o] [Gruie chiar a fost unealta] *șters*

Bună vreme, bună vreme ... adunați ca și la joc [173]
Vă văd veseli, vă văd bine, vă văd zdraveni la un loc,
Sigur ați vorbit de bine despre mine, ca altdată [174]

BOIER I

Ne-nchinăm Măriei Tale cu supunere plecată ...

LĂP[UȘNEANU]

Lăsați ... mie-mi place omul ca să fie precum e ...
E viclean, viclean rămiie ... De mă-ți întreba [175] de ce,
Vă răspund că-n astă lume, pe cît gîndul meu socoate,
Unul a știut ce face ... Dumnezeu! Are dreptate,
Iară lumea asta largă o umplu cu ce-a putut,
De aceea fieșcine fie cum el l-a făcut ...
Nu încerce să-arate altfel ... Eu? Rămîn cum sînt!
Crud, cum ziceți voi — nu rege, ci tiran pe-acest pămînt ...
Ce cîntări de popi răsună gîngave pe la ferești?

[BOIER II]

Este Gruie de la Vrancea — Daca vrei ca să-l privești
Iată [176] cum [i]l duc acuma cu mulțime de norod
La mormînt ca să-l îngroape ... cu cîntare și prohod [177].

[LĂPUȘNEANU]

137r Este Gruie? Dar se cade ca dușman Domniei Mele
Să se-ngroape ca și alții ...? Ei, aprozi! Goniți acele [178]
Gloate care îmblă-n uliți [179] văitîndu-se, mergeți,
Risipiți toată mulțimea, iar pe mort să il aduceți
Să-i gătesc mormînt mai mare, ca să spînzure în vînt
Precum gîndu-i era-n viață între cer și-ntre pămînt ...
O, viteaz fără pereche, bun de lupte, rău de gură,
Și la moarte te urmează a Domniei Mele ură ...
Între cîte [180] Lăpușneanu nu cunoaște e iertarea:
Da, vei spînzura-n cîmpie ... da! și neagră va fi zarea
Și de lupi flămînzi ca iarna, iară corbi în negre stoluri
De asupra-ți se coboare in sălbatece ocoluri,
Pentru inima din tine s-or lupta pe oseminte [181]
Cîte ai făcut tu mie, Lăpușneanu ține minte [182] ...
(s-aude un țipăt de femeie)
Ce strigări ... Goniți muierea!... Se preface cumcă piere [183] ...
Vist[i]erul singur știe ce plătește-acea durere.

[BOIER I]

O! tiranu-i fără milă ...

[BOIER II]

Biata, mînile își frînge,
O, cum plînge de se-neacă.

LĂPUȘN[EANU]

Da! [și] foarte bine plînge [184],
138r Și-i frumoasă ca nealta ... Cum e albă plîngătoarea [185],
Haina neagră [i] i stă bine și o prinde de mirare ...
Și la nuntă și la moarte e totuna, orice-ați spune,
Un amestec e de lacrimi, de vis și deșertăciune.
(soldații aduc coșciugul și-l depun pe o năsălie)

173. *inițial* adunați ca și la nuntă 174. *inițial* Sigur m-ați vorbit de bine, o, desigur ... o, vă știu ⟨căci vă [știu]⟩ ⟨precum[știu]⟩ ⟨căci. pricep⟩ Se-nțelege 175. *inițal.* De mă întrebați 176. *după* Cum *șters* 177. *inițial* e un prea frumos prohod! 178, *inițial* Să se-ngroape cu-așa pompă! Ei aprozi! Vedeți acele; aprozi *este șters dar trebuie restituit din rațiuni contextuale și metrice* 179. *inițial* care-a [uliți îmblă] 180. Între cîte *deasupra lui* Căci acea ce *șters* 181. *inițial* Se vor bate pentru carnea, pentru inima din tine ...; *în ms.* lupta *a fost înlocuit de alt cuvînt, indescifrabil* 182. *inițial* Cîte ai făcut în viață Lăpușneanu știe bine 183. cumcă piere *deasupra lui* cumcă plînge *șters* 184. *inițial* Este drept, prea bine plînge apoi Sigur, Foarte bine plînge 185. *deasupra lui* plîngătoarea *șters*

Boieri, acum vă dau drumul, pe la [casa] voastră mergeţi [186]
Şi icoana mohorîtă voi din minte să o ştergeţi ...
Să veniţi doar la chemare-mi — Lăpuşneanu aşa este,
Iar [187] în zilele lui multe se întîmplă făr' de veste,
Căci un Domn ca şi acesta nu va fi şi nici a fost ...
Multe par întîmplătoare, fără lege, fără rost,
Căci eu mult ascund în umbră taina sufletului meu ...
Vouă nu am [a] răspunde, nie şi lui Dumnezeu!
(boierii iese)

[SCENA] III

2254

[LĂPUŞNEANU]
[(îşi ridică mantia de pe mort)]

O, tu ramură din urmă dintr-un vechi şi drept copac [188], *231r*
Iat-acuma-a tale visuri în nimica se desfac ...
Tu n-ai cunoscut minciună, măgulire ori vînzare,
Ci [189] creşteai în sus la ceruri tot mai mare şi mai mare.
Îndeajuns [190] a fost mînia făr' de lege s-o săcure
Ca să curme pe vecie trunchiul mîndru din pădure.
Dintre cei legaţi prin sînge, dintre cei aleşi din turmă,
Dintre cei legaţi la Putna încă unul, cel din urmă [191],
Încă unul ce trecuse pin a ţării veche şcoală [192], *230r*
Care poduri de cetate le urca cu [193] mîna goală,
Ce pe-a zidurilor creste [dobora] c-o mînă tunul,
Ce sfărma c-un pumn un creştet dinainte-i: încă unul.

Eram tineri, eram mîndri, eram singuri, eram şapte, *231r*
Era zi în toată lumea, numa-n Putna era noapte [194],
Tocm [195]-atunci trecuse-un suflet peste-al morţii negru vad:
Cel din urmă din Muşatini sta întins pe crengi de brad [196];
Galben, mîndru şi în moarte înainte-ne-l văzum
Coperit cu crengi de dafin, de-al cădelniţelor [197] fum [198];
Se sfîrşise-acele cînturi [199], preoţii-ncheiase ruga, *230v*
Doar din cînd [în cînd] sunat-a [200] jalnic şi-ntr-o dungă
Buga,

Clopotul lui Ştefan-Vodă ce [201] cînd vremile se schimbă
Mişcă pururea de sine, greu *, prorocitoarea limbă [202].
„Toate vechile temeiuri şi Moldova cea străbună *230r*
O corabie pe mare bîntuită de furtună,
În primejdie credinţa şi poporul, legea ... totul ...
Mînile-nfrîngînd cerca-vom unde-i Domnul şi pilotul
A căruia vorbă numa ne înalţă şi ne scapă,
Un [203] luceafăr ce răsare călătorilor pe apă".

186. *iniţial* Ei boieri, mergeţi cu toţii pe la casa voastră iar *şters* 187. *deasupra lui* Şi *şters* 188. *iniţial* O [tu] ramură uscată din înalt şi drept copac 189. *deasupra lui* Şi *şters* 190. *după* Şi de-ajuns *şters* 191. *în ms. aceste două versuri din urmă figurează în ordine inversă şi sînt urmate de începutul unui al treilea:* Dintre cei leg[aţi] 192. *iniţial* Încă unul dentr-aceia *apoi* Încă unul ce trecuse pin o veche şi 193. *în ms.* la 194. *iniţial*

Eram tineri, eram mîndri, eram mari şi eram şapte,
Era lumea-ntunecată, era Putna, era noapte,

195. *în ms.* tocmai 196. *iniţial*

Cel din urmă-ntre Muşatini a trecut al lumii vad,
Trupul său înalt şi tînăr sta lungit pe crengi de brad;

197. *după* flacărelor *şters* 198. *iniţial* Cînd cîntările-ntristate ⟨se urcau⟩ se suiau în sus ⟨prin⟩ prin negru fum: *următoarele patru versuri sînt reportate aici printr-un semn de intercalare* ⊏ *de pe* **230 v** 199. *iniţial* Se sfîrşise cînturi jalnice 200. *iniţial* Doar suna din vreme-n vreme 201. *după* care *şters* 202. *iniţial* Sună pururea de sine din profetica sa limbă 203. *deasupra lui* Ce *sau* C[um] *şters*

„Poate s-o ivi vreunul de ne-nalță și ne scapă,
Cum luceferi [204] se ridică călătorilor pe apă.”

231r „De acuma înainte e Moldova cea străbună
Ca corabia pe mare bîntuită de furtună [205],
În primejdie-i credința și poporul, legea, totul,
Mînile frîngînd ne [206] zicem : Unde-i Domnul și pilotul,
Unde cel care c-o vorbă ne înalță și ne scapă,
Unde-i steaua să răsară călătorilor pe apă [207] ?”

2260

253r Eram tineri pe atuncea, eram singuri, eram șapte,
Noapte era-n toată lumea, și la Putna era noapte,
Se sfîrșise și prohodul, se-ncheiase de mult ruga,
Doar suna adînc [208] și dulce și din vreme-n vreme Buga,
Clopotul lui Ștefan Vodă, ce cînd vremile se schimbă,
Mișcă neatins de nime, rar, profetica sa limbă [209].
Pe atunci trecuse-un suflet peste-al morții jalnic vad,
Cel din urmă din Mușatini sta întins pe crengi de brad,
Tînăr ... mîndru și cuminte înainte-ne-i [210] văzum,
Coperit de crengi de dafini și de-al candelelor fum ;
Tu [211], luînd de pe-a ta frunte uriașa, neagra cască :
„Dumnezeu n-a vrut Moldovei alt Mușatin să se nască
254r Și de astăzi înainte [212] e Moldova cea străbună
Ca corabia pe marea bîntuită de furtună ;
În primejdie e țara, legea moartă, neamul, totul,
Mînile frîngînd ne zicem : Unde-i Domnul și pilotul
Care numai cu o vorbă ne înalță și ne scapă,
Unde-i steaua ce răsare călătorilor din apă ...?”

2254

232r Tu ziceai acestea toate.
„Nu, din trunchiul vechi și mîndru nu mai vru un ram să crească,
Dumnezeu n-a vrut Moldovei alt Mușatin să se nască,
Cu acesta se încheie tot trecutul pînă ieri”.
„Am rămas de capul nostru, ce ne facem noi [213], boieri ?
Să alegem care vrednic dintre noi se va cunoaște ...”
„Ce alegeri ? Vorbe ! Domnul nu s-alege, el se naște .
Da ! cutare e viteazul sau bogatul, înțeleptul,
Să fim Domni avem aicea toți [214] puterea ... nimeni dreptul.
Lui asemenea s-ar crede fiecine dintre noi,
Dezbinarea ar aduce peste țară mari nevoi.
De aceea frați de cruce să ne prindem, să-nțelegem
Cumcă unul dintr-ai noștri nu se poate să alegem.
Puneți mantia frumoasă și coroana în mormînt ...
Și cu sceptrul lui în mînă să coboare în pămînt
Și, legați fiind cu toții, cei de sus și [cei] de jos,
Să alegem singur rege în [215] Moldova pe Hristos.

204. *deasupra lui* luceafăr *șters* 205. *inițial*
De acuma înainte și Moldova cea străbună
O corabie pe mare bîntuită de furtună
206. *după* noi *șters* 207. *inițial*
Unde-i Domnul și pilotul
Care cu o vorbă numai ne înalță și ne scapă
Ca o stea care ⟨strălucе⟩ răsare călătorilor pe apă?
208. *inițial* Doar c-un glas încet 209. *inițial* Mișcă-încet, neatins de nimeni, jalnic, trist, profetic, a sa limbă *apoi* profetica sa limbă *apoi* Mișcă-încet, neatins de nimeni doar de-un demon a sa limbă; *această din urmă formă a versului nu este anulată de poet* 210. *în ms.* -i 211. *după* Tu te-ai ridicat atuncea, Gruie *șters* 212. *repetat din inadvertență* 213. *deasupra lui* dar *șters* 214. *după* cu *șters* 215. *deasupra lui* pe *șters*

Nu pe altul [216]. La-nălțarea-i să s-amestece străinii [217]?
Ci cu toții direptatea rînduiți să o împartă,
Noi să punem tot la cale fără vorbă, fără ceartă.
Nici [218] cu toții împreună și nici unul dintre noi
Să nu dea-ndărăt naintea dușmanului în război,
Nici cu toții împreună și nici unul din cîți sînt
Să nu poată da din țară vreun petec de pămînt [219]".
Tu ziceai aceste toate ... Ne-nvoirăm chiar așa, *233r*
Dar de-a doua zi urmat-au fiecare calea sa.

Dintre toți care atuncea s-adunară la mormînt *230r*
Toți uitară a lor vorbă ... Tu te-ai ținut de cuvînt.

Dintre cîți se adunară ca să facă jurămînt *233r*
Toți urmară altă cale ... tu te-ai ținut de cuvînt.
Nu cumva vro răsplătire-n altă lume te așteaptă,
Nu cumva Hristos din ceruri o să-ți facă parte dreaptă?
Nu ne-o spun [220] aceasta popii ce, din cărțile lor vechi,
Mii de ani povestea asta ne-o cîntară în urechi? ...
Ș-a ta inimă vitează, ș-ale tale nalte gînduri
Au găsit a lor răsplată ... Giulgiul ăsta, patru scînduri [221].
Unde ajungem, măi vere, eu ca tine să fi fost?[222] ...
Tu ce dormi, dormire-ai vecinic, fără-ntoarcere, un prost,
Căci dacă spre altă viață tu acuma te-ai trezi
Tot în lumea cea comună de mizerii ai trăi...
⟨O sămînță roditoare cată-n inime să sameni,
Ca s-ajungi [223] stăpîn se cade ca să-i iei adînc pe oameni.
Eu invidia și ura poreclitu-le-am virtuți,
Am numit erou pe gîde fierul ca să i-l ascuț,
Iar celui viclean și neted eu [224] i-am zis că-i înțelept,
Am numit nebun pe nobil, prost i-am zis acelui drept,
Din ale mulțimii patimi făcui scară de mărire
Și, sînt sigur, mă urmează toți în vecinică orbire;
Te ferește însă de-una [225], te ferească însuși cerul *234r*
În momente de uitare a le spune adevărul,
A le spune că nu-s vrednici decît de adînc dispreț,
Că pentru o vorbă goală tu jertfești [226] a lor vieți,
Că în tine nici îți [227] pasă, nici visezi de a lor păsuri,
Cu-a lor proprie micime de simțire că îi măsuri,
Cumcă lauda cu care îi încarci e o ocară ...
Cumcă tot ce e ca dînșii este vrednic ca să piară ...⟩[228]

Tu țineai la cele [229] bune, la străbune obiceiuri
Și voiai să vezi Moldova iar pe vechile-i temeiuri
Și voiai să vezi [230] coroana pe o frunte legiuită,
Pe cînd eu treceam adîncul din ispită în ispită,
Și gîndeai că vine [231] vremea veche de nu azi, dar mîne;
Ai ținut una și bună, dreaptă inimă de cîne [232],
Și-n zădarnica ta luptă te urma un ochi mereu ...
Un prieten care ție-ți părea dușman [233] ... [el] sînt [234] eu.
Ai murit prin viclenie și ucis de un mișel,

216. *inițial* Ce ne trebui ? ... 217. *deasupra lui* păgînii *șters* 218. *după* Dar ⟨cu⟩ ⟨noi⟩ nici toți *șters; ultimele trei versuri anulate dar neînlocuite* 219. *inițial* chiar o palmă de pămînt *apoi* nici un petec de pămînt 220. *modificat din* spune 221. *inițial* Giulgiul alb și patru scînduri 222. *inițial* Unde ajungeam de-atuncea eu ca tine să fi fost? 223. *deasupra lui* să fii *șters* 224. *după* l-am *șters* 225. *inițial* Mă feresc însă de una, mă ferească însă cerul 226. *în ms.* ⟨eu⟩ tu jertfesc 227. *modificat din* îmi 228. *deși anulate și transferate în PROLOG, ultimele 16 versuri au fost menținute aici, unde își pot avea locul* 229. *după* ve[chea] *și înainte de* veche *șterse* 230. *deasupra lui* pui *șters* 231. *inițial* Tu credeai *apoi* Și spuneai să ⟨fie⟩ vie 232. *inițial* Și-ai ținut la cele drepte, dreaptă inimă de cîne; *urmează două versuri șterse;*

Nu știai că lumea asta merge din rău în mai rău,
Cumcă binele ⟨o dată poate are⟩ vrodată nu a fost la rîndul său 233. *inițial* Un prieten și un dușman 234. *deasupra lui* eram *șters* *fără reajustare metrică*

Tu, ce ai putut ucide șapte sute cum e el,
Mai mult ... fruntea ta cea moartă e mînjită de rușine,
Mai mult ... și dreptate-ți face ... altul nu ... unul ca mine.
Mai mult ... pentru [235] al tău nume, pentru-ai tăi e un noroc
Cumcă nu unul ca tine șade azi in acest loc ...

2282

138r *(își aruncă mantia domnească [236] peste coșciug)*
Ei, aprod ... vin' mai aproape ... mai aproape ... adu flori ...
139r Le aruncă, o movilă, peste manta-mi ... Uneori [237],
Cînd al morții rece spirit trece-n juru-mi în tăcere ...
Flori mă-ncîntă, flori fac [238] ochilor plăcere,
Aduceți din dafin verde ramuri multe ... Aduceți
Multe flori ca-ntr-o grădină, ca la Curte [239], măi băieți!
Te ferească numa cerul de bătăi de joc a sorții ...
Ce păcat că mor vitejii ... și urît miroase morții ...

[SCENA] IV

VODĂ, VISTERUL

VODĂ

Iată vărul meu prea dulce ... Bun sosit la Curte, vere,
La Hotin ai fost se vede două zile, vistiere.

[VISTIERUL]

Mînile M[ăriei] Tale le sărut [240] pentru-ntrebare,
Dar am fost bolnav acasă ...

[VODĂ]

Da, da! Este-o boală mare
Cînd bărbatul se tot [duce] și iți lasă casa goală
Și cînd n-ai de dînsul frică și nici grijă ... Ce mai boală [241]!

[VISTIERUL]

140r Ei, M[ăria] Ta-nțelege totdeauna și degrabă [242]
Daca sluga e bolnavă sau de are altă treabă ...
Dar ce flori mai sînt aicea ... Ce podobnică primire!

[VODĂ]

Pentru tine le fac toate, vere ... parcă calci a mire.

[VISTIERUL]

Bunătatea [243] voastră, Doamne! Dar așa de prost nu sînt,
Mai culeg și eu [o] floare care cade la pămînt
Sau pe care-o fac să cadă, mai cu bine, mai cu răul,
[Î]l împing [244] și la o parte daca strigă nătărăul ...
Dar ca [245] din senin, deodată, de-o muiere să prind frică,
Să mă-nsor pe nealese, cu te miri ce, mai nimică,
O! aceasta nu se-ntîmplă ...

[VODĂ]

Foarte bine, înțelept!
Dar, vistere, ce-i cu Gruie de la Vrancea? Spune drept.

235. *după* este *șters* 236. *supraintercalat* 237. *urmează*
Cînd cadavrele miroase și cînd sîngele se-ncheagă,
Lăpușneanu
238. *deasupra lui* îmi umplu *șters* 239. ca la Curte *deasupra lui* chiar domnească *șters* 240. *inițial* Sărut mînile *apoi* Mînile M[ăriei] Tale sărutînd 241. *inițial*
Boala dragostei ... atuncea cînd bărbatu-ți face loc
Și cînd n-ai de dînsul frică și nici grijă ... ⟨Mare foc⟩ Ce [mai foc?]!
242. și degrabă *deasupra lui* cît se poate *șters* 243. *după* O, M[ăria] Ta! *șters* 244. *inițial* Mai împing
245. *supraintercala*

[VISTIERUL]
(c-un aer viclean)

Gruie? [Î]l tăiară turcii la Hotin!

[VODĂ]

Minune mare,
A[246] venit tîrziu, se vede, cartea noastră de iertare,
Ai trimis-o, vistiere, fără nici o îndoială?

[VISTIERUL]

Doamne, am trimis-o! Daca nu eram cuprins de boală[247] 141r
Mă duceam eu însumi, însă...

[VODĂ]

Nu-i nimica, bine, bine.
Tot nu era Gruie-acela[248] vre un om cum se cuvine,
Orice pas făceam în țară [î]l simțeam că mă încurcă,
Prea era din cale-afară prost și îmi dădea de furcă ...
Treaba asta e sfîrșită ... mortu-i colo în cămară[249]
Și, de ochii lumii numai, ca[250] să scap de vorbe doară.
Și ca lumea să nu zică că făcui vro nedreptate,
O să-l spînzure-n cîmpie și afară de cetate
Ca dușman împărăției cei turcești și dușman mie:
Trebuie stîrpiți cu toții rîvnitorii de domnie[251].

[VISTIERUL]

Daca-așa vă fuse gîndul[252] și așa găsiți cu cale
Poate că și eu făcut-am pe pofta Măriei Tale ...
O! scrisoarea ceea, Doamne, a fost bună pentru multe,
Bună-ntii ca și mulțimea cea neroadă s-o asculte,
Bun-apoi ca ascultare eu la cineva să capăt[253]...
Ș-astfel nime nu-i de vină ... Turcul doar ... el i-a pus capăt.

LĂPUȘNEANU
(apart)

(clătinînd din cap)

Este el ... Ei, vere, vere, e o mare mișelie,
Dar îmi place ... Tu, tu singur poate că îmi sameni mie ...
Pentru sufletul lui însă poți să pui să fac-o rugă ... 142r
Ia așa ... mai calea-vale ...

[VISTIERUL]

Prea supusa voastră slugă
Au și plîns chiar[254] la prohodul acelui viteaz prea mare ...

[LĂPUȘNEANU]

Vere, așa-mi placi tu mie ... că ți-aș da o sărutare,
Dar lasă ... Lăpușneanu sărutînd ... ar rîde-o lume.
Ce sînt oamenii, măi vere, ... să-i ia dracul, niște glume.
Uite, vere ... Doamna e pe gînduri dusă[255]
Dup-acele cîntece[256] de la Țarigrad aduse ...

(visterul iese)

Dară ce s-a-ntîmplat oare ... S-a putut ca musulmanul
Din[257] Hotin să calce legea poruncită de sultanul?

(s-aud zgomote afară)

246. *după* Turcul să pună [să-l taie] *șters* 247. *inițial* însă cum eram cuprins de boală 248. *inițial* Tot nu era Gruie-al nostru 249. *inițial* Treaba asta e sfîrșită, vistiere ... mortul e-n cămară 250. *după* și do[ar] *șters* 251. *vers intercalat ulterior* 252. *inițial* vă este gîndul 253. *inițial* eu la alții ca să capăt 254. *inițial* O să plîngă chiar 255. *inițial* Uite vere, pe acolo ... Doamna noastră-n așteptare *apoi* Iute, vere ... Nerăbdarea Doamnei este, știm, nespusă 256. *inițial* Și acolo așteaptă-acele danțuri 257. *după* Să [incalce] *știm*

[SCENA V]

O STRAJĂ [258]

Stai pe loc ... nu-i voie ... ***

UN GLAS

Las-o ... E-o femeie, bre [259].

143r *(vin curtenii și boierii)*

L[ĂPUȘNEANU]

Ei, aprod, cine-i acolo?

[APRODUL]

E-o femeie care [260] vrea
Să se plîngă ...

[BOGDANA]

O! lăsați-mă odată să ajung [261] pîn-la sfîrșit,
Căci ce sufăr eu în lume nu mai e de suferit.
În sfîrșit te văd odată, Lăpușnene, șezînd sus [262],
Tu ce-n țară și războaie și durere ai adus.
O veniți, veniți încoace, ascultați și voi, boieri,
Ce se poate în Moldova sub domnia cea de ieri.
Aide! Căci eu nu cer milă — Unde-i mila mea din lume?
Nu vă cer nici chiar dreptate, căci ea este azi un nume
Și la ce v-aș cere-o oare, singură sînt vinovată,
Singură îmi port pedeapsa cea cumplit de mare [263], toată,
Sînt de rînd, sînt o pierdută, o femeie din noroi,
Cine vrea ca să mă aibă, vie care va din voi [264]...
Cine-ar zice cumcă celui eu am fost soție dreaptă [265]...
O soție i-e credință [266], o soție îl așteaptă.
144r Dar din clipa-n care dînsul se dusese l-am uitat,
L-am uitat de dragul altui pe sărmanul meu bărbat [267],
L-am vîndut, [da], l-am vîndut. Ce să fac dar? Ce să facă
O femeie ca și mine ... și străină și săracă [268].
M-am rugat la toată lumea, la dușmani chiar m-am rugat
Și atunci venit-au [269] unul din înaltul tău palat,
Vine puiul de năpîrcă: „Ești frumoasă, o femeie,
Dă-te mie trup și suflet și bărbatu-o să ți-l deie
Vodă"... Ce gîndeam eu ... Ar fi fost cu mult mai bine
Ca să mor în acea clipă decît atîta rușine.
Și totuși doream rușinea și să nu-l văz niciodată,
Dar să știu a lui viață din primejdie scăpată.
El? sufletul meu cel dulce și lumina mea apusă
Și un trup făr' de voință mi-au lăsat. Mi se pierduse
Mintea ... Dar îmi arătase mizerabilu-o scrisoare
Iscălită chiar de tine, Lăpușnene, de scăpare;
Și, pe cînd trăia cu mine, a trimis un ucigaș
Ca să-mi gîtuie bărbatul ... Și tu, Lăpușnene, lași [270]

258. *după* UN GAR[DIAN] *șters* 259. *inițial* E-o femeie și se poate 260. *inițial* E-o femeie ce socoate * 261. *deasupra lui* pătrund *șters* 262. șezînd sus *deasupra lui* sus pe tron *șters* 263. *deasupra lui* toată *șters* 264. *inițial*

Cine vrea ca să mă aibă, veniți care va din voi
Sînt de rînd, sînt o femeie pierdută și din gunoi

apoi s-a indicat prin cifre inversarea celor două versuri 265. *vers născut din*

Cine dintre voi cutează ⟨să⟩ de a zice cumcă eu,
Eu am fost soție celui mort?
⟨Cine-ar zice⟩ Nu ziceți că ⟨eu⟩ a lui am fost [soție dreaptă]
Nimenea să nu-ndrăznească

266. *inițial* O soție îl iubește 267. *inițial* L-am uitat de dragul altui, bietul, bietul meu bărbat 268. *ultimele două versuri inițial*

Da, eu i-am vîndut cenușa, l-am vîndut, ⟨ce puteam face⟩ ce era să facă,
O femeie fără sprijin ... El închis, eu fără pace

269. *inițial* Și atuncea vine 270. *inițial* Și tu, Doamne, tu îl lași

Să se-ntîmple-n bunăvoie grozăvii fără de neam [271],
Să trăiesc cu ucigaşul omului ce închinam,
Pentru care în păcate am căzut ... Ascultă, fiară, *145r*
Ai văzut vrodat-atîta mişelie şi ocară?
Tu, ce ca un bici din ceruri eşti trimis de Dumnezeu,
Tu, diavol în picioare, tu unic [272] în veacul tău,
Spune-mi, spune-mi daca-n iaduri se mai poate iscodi
Chinul care peste mine tu ai vrut a hotări.
Cum să mă mai uit [în faţă-i], cum în faţă-i să mă port?
Mi-e ruşine şi mi-e jale chiar de faţa lui de mort.
Dar nevrednică sînt astăzi chiar şi mîna a-i atinge,
A-i atinge faţa moartă ce lipsită e de sînge.
Am în mîna mea o carte, chiar domnească, de iertare,
Ţi-o arunc în faţă, uite, fără cuget şi mustrare.
O! uitaţi-vă la dînsul cum se uită ... parcă rîde
Un tiran fără de suflet, un despot cumplit, un gîde [273].
O, copiii mei, sărmanii, ce vor zice ei odată?
,,Muma a trăit cu omul ce-a ucis pe-al nostru tată''.
Ba nici chiar mormînt nu are ... Vrei să-l spînzuri [274] de-un copac
Ca să-l bată vîntu [275]-n laturi, neagră inimă de drac ...

O! lăsaţi-mă odată să ajung pîn' la sfîrşit *146r*
Sufletul [276] mi se sfîşie, nu mai e de suferit!
Bună vreme, Lăpuşnene, care şezi acolo sus,
Nu mă-ntrebi ce bine-mi merge, nu mă-ntrebi ce ţi-am adus?...
O veniţi, veniţi aproape, ascultaţi şi voi boieri,

2254

Cum nu este nimeni, nimeni căruia să mă pot plînge, *235r*
Nimeni care să mă spele de ruşine şi de sînge?...
Dar lăsaţi-mă odată să [277] ajung să-l văd pe gîde.
O, de multe-a rîs tiranul, dar acuma nu mai rîde.

În sfîrşit te văd odată, Lăpuşneanu, ins cu fală,
Cu privirea ta vicleană ce îndeamnă şi înşeală,
Dară nu îmi plec genunchii la a tronului tău treaptă [278],
Tu nu eşti Domn pentru mine: fiară cruntă şi nedreaptă [279]!
Ceea ce-o să-ţi spun acuma n-am mai spus-o nimărui:
Gîde, ce-mi făcuşi bărbatul? Lăpuşnene, unde-i Grui?
O veniţi, veniţi aproape, ascultaţi şi voi cu toţi
Ce se-ntîmplă în Moldova sub domnia ăstui [280] hoţ.
Aide! căci eu nu cer milă. Unde-i mila mea? Nu cer
Nici dreptate — căci dreptatea ce-mi rămîne e să pier,
Sînt pierdută, pîngărit-am focul strămoşeştei vetre [281],
Vrednică a fi ucisă jos pe uliţă cu pietre,
Sînt de rînd, ca o femeie ridicată din noroi,
Cine vrea ca să mă aibă — vie care va din voi!

Nimeni dintre voi [— ⏑́ —] nu-ndrăznească-a zice-acum *236r*
Că am fost soţia dreaptă a lui Gruie, că-l zugrum.
Nu l-am înşelat [282] cu altul, nu eu mi-am făcut de cap?
Ce-mi ajută dar acuma c-am făcut-o ca să-l scap?
Cunoşteam pe fiara asta ce nu ştie ce-i iertare,
M-am plecat [283] la toată lumea, m-am rugat la mic şi mare,
Orice rază se pierduse ... Ce să fac? Dar ce să facă

271. *inițial* Să se-ntîmple-n bună voie lucruri ca aceste *apoi* grozavii ca şi aceste 272. tu unic *deasupra lui* ai căzut* *șters* 273. *inițial* Un tiran fără de suflet, fără inimă-acest gîde 274. *șters dar reluat deasupra* 275. *modificat din* vîntul 276. *după* Căci ce suf[ăr] *șters* 277. *inițial* să-l 278. *în ms. din inadvertență* dreaptă; *inițial* l-ale [tronului tău trepte] 279. *inițial* Tu ce Domn de alţi numit acia, însă de mine o fiara cruntă şi nedreaptă! 280. *deasupra lui* unui *șters* 281. *inițial* Sînt pierdută, călcătoare de credinţă 282. *inițial* Nu eu l-am vîndut 283. *după* rugat *șters*

O femeie fără sprijin, părăsită și săracă [284]...
Cînd puterea ei, viața, brațul ei, a [ei] lumină
Zace-n temniță de moarte, singur, fără pic de vină [285].
Și atunci ... veni ispita ! Nu ți-a fost de-ajuns să moară,
Nu, ai vrut să-i fie neamul de rușine și ocară,
Au venit ispititorul, om de sfat la cele rele [286],
Ce îmi suflă în ureche rușinoasele momele :
„Vodă-l osîndi chiar astăzi, zise tainic omul tău,
Nimeni nu poate să-l scape de la moarte ... numai eu [287]..."
„Scapă-l, zic ! O, mîntuiește-l, tot ce am, multe, puține,
Ce odoare am ia toate, ia și haina de pe mine,
Dară scapă-l [288] [de la moarte]", „O !, îmi zise el acu [289],
237r Eu nu voi alte odoare ... singurul odor ești tu,
Dă-te mie trup și suflet și apoi ... [î]l scap de moarte..."
O, cum n-am murit atuncea ... căci era cu mult mai bine !
Tu, iubirea mea păgînă [290], născătoare de rușine,
M-ai împins ... ca înaintea-i [291] s-ajung a-mi ascunde fața
De ce mi-au cerut ocara și nu mi-au cerut viața ?...
Mintea chiar mi se pierduse, îmi arată o scrisoare
Scrisă chiar de a ta mînă, Lăpușnene, de scăpare ;
Și pe cînd uitam cu dînsul datoria de soție,
Trup [292] fără de vro voință și [293] cuprins de nebunie ...
Tot el a trimis în taină să-l ucidă ... l-a ucis.
Cum mă deșteptai atuncea din grozavul, negrul vis ...
Nu i-a fost de-ajuns o moarte ... trebuia [294] rușine-adîncă,
Trebuia ca la mormîntu-i să urmeze-o pată încă,
Trebuia ca, cu rușine, să mă-mbrac în negru port
Și să nu-ndrăznesc privirea-mi s-o arunc la acel mort ...
Trebuia, ca și copiii s-aibă drept a-mi zice-odată :
„Mumă ! ai trăit cu omul ce-a ucis pe-al nostru tată ..."
Ei, acuma, Lăpușnene, spune drept : așa-i că-ți place
Ce adîncă mișelie iscodiși în pieptu-ți, drace !
238r Mai rămîne încă una ca de tot să te dezminii [295] :
Spînzură-l în [296] ochii lumii, lasă să-l mănînce cinii.

[LĂPUȘNEANU]

Aide, veniți mai aproape. — Ei femeie [297], ai sfîrșit?
Te înșeli crezînd pe Vodă [298] mulțumindu-se cu-atît.
Îmi chemați pe visterul ... Vino-ncoace, vistiere :
Oare sînt adevărate cîte spune-acea muiere?
Nu-mi răspunde ... toate, toate sînt adevărate, știu,
Ai vrut să mă scapi de-un dușman, mulțumit trebui să fiu [299]...
Ce-ai făcut [300] [tu] pentru mine nu e faptă rea ... Nimica,
La uciderea-i te duse gelozia, iar nu frica.

284. *inițial* și străină și săracă ; *o variantă răzleață a acestor două versuri figurează ștearsă, pe* **241r**

Da, m-am dat în braț rușinei ... Oare ce era să facă
O femeie ca și mine, părăsită și săracă

285. *inițial* Zace-n temniță de moarte, fără nici un pic de vină 286. *inițial*

Au ⟨avut⟩ venit ispititorul, prieten [al] Măriei Sale
Om de sfat și om de taină ~

287. *inițial*

Vodă-l osîndi ⟨la moarte⟩ cu totul, numai eu pot să-l scap dar numai eu
De mai e vreo scăpare ~
Nimeni nu poate să-l scape de la moarte decît ... eu

288. *inițial*

Scapă-l, zic ! o, mîntuiește-l, ⟨ce odoare am, pe toate⟩ ia orice îți vine bine
Ia-le, dară scapă-l, scapă-l

289. *inițial* O, el zise, nu primesc nici un odor 290. *inițial* O, tu dragoste păgînă ; *pe* **2282, 142 v** *apare prima formă a versului* Născătoare a rușinii fu iubirea ... 291. *în ms., din inadvertență metrică* înaintea lui 292. *inițial* Ca un trup 293. *după* prins *șters* 294. *inițial* trebuia să 295. *inițial* Mai rămîne încă una ⟨ca⟩ ca să-și [puie] vîrf de tot ... *apoi* Mai rămîne încă una, fă-o ca să nu te minii 296. *modificat din* de 297. *după* muiere *șters* 298. *inițial* Te înșeli cînd crezi că Vodă 299. *urmează* Dar pe lîngă mulțumire ⟨t[rebuie]⟩ caut[ă] să fiu și drept ... *șters* 300. *inițial* Ceea ce-ai făcut

Tacă-ţi gura ... tu, odată [301] ! Ei, muiere, ai sfirşit?
Crezi pe Vodă Lăpuşneanu mulţumit numai cu-atît?
Nu cunoşti ce [e] în mine ... Vino-ncoace, vistiere,
Sînt adevărate oare cîte-au spus acea muiere ...?
Nu răspunde ... n-am nevoie să răspunzi, căci toate, toate
Sînt din fir în păr aievea, pe deplin adevărate [302]...
Dar ce ai de gînd a face? ... Căci eu judec după lege,
Ceea ce se zice-ntr-însa [303] fac şi eu, se înţelege ...
Eu i-am fost duşman lui Gruie ... un prieten face treabă *239r*
Şi mă scapă chiar de dînsul [304], deşi nu mă prea întreabă,
Dar, dorindu-mi bine mie şi făcînd ce se cuvine,
Se-ncurcă într-a legii iţe ... ceea ce [deloc] nu-i bine ...
Ei, vlădică de Suceava, vezi la carte ce mai zice [305]
Să se facă-o judecată ca acea ce-avem aice [306]...
„Cînd un om den starea-ntiia [307] siluieşte pe-o femeie ...”

[EPISCOPUL]

Moartea, Doamne, spune legea, daca n-ar vrea ca să-l ieie [308] !

[LĂPUŞNEANU]

Daca ea n-ar vrea să-l ieie ... Trebuie să-l vrea [309]... Voi eu ...
Daca nu se-ncape-n lege ... *daca* nu-i pe placul meu.
Ia-ţi tu cartea [310] subsoară şi te du de mi-i cunună ...

[BOGDANA]

Ura ta, o Lăpuşnene, de grozavă e nebună [311].

[LĂPUŞNEANU]

Ia mai staţi, căci înainte de-a pleca se cade-mi pare [312]
Să-ntrebăm de e vro zestre ... Eu ştiu că avere n-are ...
Sigur pentru un prieten dau şi cîte o moşie, *238v*
Darnic şi la nunta asta mi se cade a fi mie
Şi o fac cu dragă voie ... Pentru tine, vistiere,
N-o să rămîn eu în urmă şi-o să dărui o avere,
Însă ... să ferească sfîntul, s-ar putea ca tu să mori
Făr' ca de l-acea femeie să ai vrun moştenitori;
Tu bogat şi ea săracă nu se-ntîmpl-ades în lume [313];
Sigur că n-ai vrea femeia care poartă al tău nume
Să trăiască-n sărăcie ... Uricare [314], vino-ncoace,
Un înscris cu-atîţia martori este bine a se face ... *240r*
Ca-ntîmplîndu-se visterul ca să moară vreodată [315]
Văduvei care rămîne va lăsa averea toată ...
Judecata[-i] prea-ncurcată şi pe cît cred că e bine
Îi şi dau o încheiere ... Mai mult nu mi se cuvine [316]...

[BOGDANA]

Dar nu voi să-l iau ... stăpîne!

301. *iniţial* Tacă-ţi gura ... o, nebună 302. *iniţial* sînt deplin adevărate 303. *iniţial* Ceea ce o zice legea 304. *după* Gruie *şters* 305. *iniţial* vezi la carte, vezi ce zice 306. *iniţial* Să se facă o pricină ca aceea de aice ... 307. *iniţial* Cînd un om străin de casă 308. *iniţial* daca ea n-ar vrea să ieie 309. *deasupra lui* ia *şters* 310. *iniţial* Ia vlădica *apoi* Tu ia cartea *apoi* Tu-ţi ia cartea *apoi* Tu ia-ţi cartea 311. *iniţial* Ura ta o, Lăpuşnene, n-are margini, e nebună 312. *urmează* Chiar e una * vistiere ... S-ar [putea] 313. *aceste ultime 7 versuri sînt scrise pe* **238 v**, *cu un semn grafic de trimitere ≠, în dreptul următoarelor 3 versuri de pe* **239r**, *a căror variantă mai bogată şi ulterioară o reprezintă*

S-ar putea, ferească cerul, vistiere, ca să mori
⟨Tu⟩ Făr⟨ă⟩ ca ⟨cu acea muiere⟩ de l-acea femeie ca să ai moştenitori;
Tu bogat şi ea săracă ⟨de la Gruie-avînd copiii⟩ nu se-ntîmplă-⟨n această⟩ ades în lume

314. *după* Deci *şters* 315. *după* înainte *şters* 316. *ultimele trei versuri iniţial*

De-a muri a lăsa acea femeie
Văduvei ce să rămîie cea fă[ră avere] el [î]i las-averea toată ...

apoi

Văduvei ce-o să rămîie va lăsa averea toată ...
Pricina e prea-ncurcată ... care poate să o facă singură
O încheiem şi cu ~

apoi Asta poate fi-ncheierea care-n mare se cuvine ... *apoi* care-o dau pe toată * ***

[LĂPUŞNEANU]

Cine [317] oare te întreabă?
Mergi, vlădică, de-i cunună şi fă slujba mai [318] în grabă,
Nu mai voi să port în minte astă pricină urîtă [319]...

VIST[IERUL]

Daca n-avem altă cale, să ne cununăm, iubită!

EA

Ucigaşe!...

[VISTIERUL]

Ce vrei? Vodă îţi dă tot, moşii ... pe mine [320],
Cam de voie [321] de nevoie, dar aşa găsi de bine ...
[*(apart)*]
Mulţumescu-ţi, Doamne sfinte, cu atîta că scăpai [322].

LĂP[UŞNEANU]

Iscăleşte, vistiere, cartea ceea...

[VISTIERUL]
(apart)

Haide-hai,
Mi-ai durat-o, Lăpuşnene, lasă că ţi-o ţiu eu minte.

[LĂPUŞNEANU]

241r Şi acum la cununie, mergi vlădică înainte ...

[BRAN]

Ce mai judecată, vere! Chiar turcească fuse asta [323]...
Ai ucis pe-un om în codru ... mergi acasă, ia-i nevasta ...
Ce ţi-e, măre, c-o domnie fără rost, ce nu-i de soi,
O s-ajungem [324] ca să rîză pîn' şi babele de noi ...
Ne! ţi-a trebuit muiere şi te plîngi ... Ai dar ce vrei.

[IRIMIE]

Ce ştii tu daca nu este după placul dumneaei [325]
Icea e ţărînă-n glod,
Ici e bărbăţelu mort.

[BRAN]

Bine zici ... Broaşte sînt multe [326], e destul să fie balta ...
Tot ca una sînt cu toate, ia pe una dă în alta.

L[ĂPUŞNEANU]

Ei, boieri, aşa-i că bine judecai?... Mergeţi cu bine [327],
Mergeţi că v-aşteaptă nunta şi uraţi-mi-i de bine,
Mergeţi, „la mulţi ani" le ziceţi, „să sporească, să-nflorească,
Zile mîndre-nsurăţeii pe-a lor cale să-ntîlnească ..."
242r Ce mai vreţi ... odată nuntă!

[IRIMIE]

Hop şi noi în urmă, vere,
E ciudat ce se întîmplă-n lumea asta c-o muiere!

[LĂPUŞNEANU]
[*(apart)*]

Ei, duceţi-vă cu toţii [328], minţi uşoare şi copile,
La ce vremi ajuns-am oare, Doamne, -acum, şi la ce zile [329]!
(se duce şi descopere mortul)

317. *inițial* Pe tine [cine te-ntreabă]? 318. *deasupra lui* chiar *șters* 319. *inițial* Voi să nu mai port în minte astă pricină cumplită 320. *inițial* Ce vrei? Vodă îți dă tot ce cei .... pe mine 321. *după* nevoie *șters* 322. *inițial* Mulțumescu-ți Doamne-n ceruri că scăpai numai cu-atîta 323. *inițial* Chiar turcească ... ca-n pădure 324. *inițial* O ⟨să⟩ s-ajungi 325. *inițial* după pofta dumneaei 326. *inițial* Broaște destule 327. *inițial* mergeți cu toții 328. cu toții *supraintercalat* 329. *inițial* În ce vremi ajuns-am oare Doamne, în ce zile!

VIST[IERUL]

Mulţumindu-ţi de iznoavă [330] pentru facerea de bine,
Eu de tron m-apropii iarăşi, inchinîndu-mă la tine,
Ceea ce-ai făcut acuma este foarte înţelept:
Zică-se orice s-ar zice, aspru [331] poate, dar eşti drept.

[BRAN]

Drept ca gînjul.

[IRIMIE]

Şi ca tufa.

[BRAN]

Drept ca cîrja de la moşu ...
Judecata din poveste cum o dă-mpăratul roşu ...

[LĂPUŞNEANU]

Tu, femeie, mulţumită eşti de-a noastră [332] judecată?... 243r

[BOGDANA]

Doamne, văz c-ai făcut totul ce se poate de-astădată:
Nu mai poţi să-mi dai bărbatul, mi-ai dat cinstea cea furată [333],
Mi-ai dat, ca să-mi cresc copiii, o avere însemnată [334]...
Şi de judec toate cele iţi e mare bunătatea ...

[LĂPUŞNEANU]

Mulţumiţi de rău de bine sînteţi ... *voi!* Dară dreptatea?
Dar acesta ce-n siciriu-i e întins rece şi mort
Acestuia nici o grijă eu în lume să nu-i port?...
O, aveţi cuvînt cu toţii ... asta-i legea omeniei,
Morţii se cuvin cu [morţii], viii se cuvin cu viii [335].
Cum? pe-acesta-l mînă moartea pe o mare fără ţărmi,
Sufletu-i cuprins de moarte [336], trupul lui mîncat de viermi,

Şi viteazu-acesta mîndru ... să nu-l ştie nime, nime
Cît [337] amarul lui de suflet au avut o adîncime.

Pentru-acesta nu-i dreptate, nu-i în toată lumea nime 244r
Ca mizeria-i întreagă să o simtă-n adîncime.
Tineri, alergaţi la jocuri şi petreceţi cum vă place,
Ce vă pasă de mormîntul unde el în umbră zace?
Ce vă pasă cumcă nunta se-nvîrteşte pe-un mormînt ...
Mortul nu are dreptate, acel viu are cuvînt [338].
A purta livreaua morţii e un trist şi rece port,
Niciodată n-ai dreptate, niciodată cînd eşti mort.

2282

Veselie! Veselie! Oameni tineri şi cărunţi, 125v
Zilele domniei mele aţi văzut astfel de nunţi.
Să trăiască Lăpuşneanu, zic eu singur, să trăiască, ziceţi voi,
Să domnească ani o sută, mare, mîndru printre noi!

330. *inițial* Doamne, mulţumesc ş-acuma 331. *deasupra lui* crud eşti *şters* 332. *inițial* mulţumită eşti de-a mea judecată 333. *inițial* cinstea înapoi 334. *inițial* avuţie însemnată 335. *aceste prime 5 versuri din replică inițial*

Mulţumiţi de rău, de bine amîndoi ... Dară dreptatea
Dar acesta ce-n sicriu-i e întins <senin şi mort>? senin şi rece
Cui-i pasă de acesta, pentru el totul se trece,
Oare-acestui nici o grijă eu în lume să nu-i port ...
O, aveţi cuvînt cu toţii ... asta-i legea veciniciei,
Morţii doar petrec cu morţii, viii petreacă [cu viii]

336. *inițial* Sufletul lui dus în furtună 337. *după* Că amar *şters* 338. *inițial* numai viii *apoi* doar cel viu are cuvînt

244r Veselie, veselie, oameni tineri și cărunți,
Zilele domniei mele ați văzut astfel de nunți.
Să trăiască Lăpușneanu, zic eu singur, ziceți voi,
Să domnească ani o sută cu dreptate peste noi!
Dar, nuntași, o-mpărăteasă mi-a trimis la nuntă sol,
A cărei împărăție n-are margini și ocol [339],
245r Voind să serbez o nuntă cum n-a fost în lume una
Căci călău-i nunul mare, iară moartea este nuna.
Ia-l ... nu cred să fie-n lume vre o fiar-atît de mare
Ca să-ntreacă-a vinei sale [∠–/∠–] defăimare ...

[VISTIERUL]

O, degeaba [∠–] ura [∠–/∠–/∠–]-n piept,
Crud ești da, o Lăpușnene, dar în suflet tu ești drept ...

[BOGDANA]

Mi-ai dat cinstea mea furată ... și acum îmi dai viață ...

BRAN

Este aspru ca furtuna ... judecata-i e măreață ...
(către Irimie)
De se-ntîmplă-n astă țară vre o mare fărdelege
Cine poate fi de vină ... Lăpușneanu, se-nțelege.

TEXTE AFERENTE

1

[PLAN]

2254

301r Din Alecsandru Lăpușneanu s-ar putea face un Makbeth românesc cu întrebuințarea, mai ales în ultimul act, a novelei lui Negruzzi.

ACTELE 1, 2, 3, Uzurparea tronului. Luarea în căsătorie a Rocsandei. Tăierea boierilor [340].

Act IV Scena ult[imă] Alecsandru se roagă să-l călugărească și apoi moare.

Act V 1. Călugărul [341] său un inamic — monolog. A căzut. Espunere.
2. Sculare lui și anunțarea că e călugăr.
3. Furia [342] și declararea că e domn. Momentul în care vrea să omoare pe D[oam]na și copilul.
4. Mitropolitul o consilie să puie venin. Ea toarnă tremurînd pe cînd unul ține pumnalul dasupra ei.
5. Bea, simte moartea viind. Doamna-n spaimă.
6. Cînd moare boierii-l țin în sus ca să-i privească murind. Clopotul sună ***.

339. *ultimele două versuri inițial*

Dar la nunta-ți, vistiere, a venit un mare sol
De la mare-mpărăteasă, țara ei n-are ocol
Și nici margini ~

340. *frază scrisă ulterior pe marginea din stînga, de-a lungul conținutului actului V* 341. *deasupra lui* Mitropolitul *șters*
342. *după* Scu[larea] *șters; repetat din inadvertență punctul 2*

2

[RÎSUL MUȘATINILOR]

2256

[LĂPUȘNEANU]
Rìdea? Cum?... 13r

[UN BOIER]
Cum se rîde.

[LĂPUȘNEANU]
Te-ntreb *cum*?

[BOIERUL]
Ca oricine,
Numai și-nchidea ochii...

[LĂPUȘNEANU]
— Și-nchidea ochii? Bine.

[BOIERUL]
Rîsul acel cu ochii închiși e vechi ca și Moldova,
E-omorîtorul supăr [343] al neamului Mușatin.
Vai ție, Lăpușnene ...
Nu-n planu-i, nu-n iubirea-i, nu-n ura ei, nimica, 13v
Nu-n pat și,[344] nu pe tronu-ți, nu-n casă, nu-n pădure,
În acel rîs cu ochii închiși îți este moartea ...
O, îl cunosc de mult eu acel rîs fin și dulce,
Astfel rîse-Alexandru cînd a ucis pe Hroet,
Astfel și Ștefan Vodă cînd omorea boierii,
Astfel și Petru Rareș cînd omorî pe Brateș,
Astfel [și] Bogdan [345] [arse] cetățile Lehiei,
Astfel Ștefan cel Tînăr pe Arbore ucise.
E rîsul vechi [346] și groaznic al neamului Mușatin.

3

[LĂPUȘNEANU PRIBEAG]

2260

au apus a mea lum[ină] 254r
Cînd udau a mele lacrimi pîne neagră și străină
și din nou simțeam durerea,
Urmăream * cu ochii-n lacrimi zborul paserilor mării,
Întrebam [347] pe rîndunele * ce vin de-ntunecă [zarea]:
„Ați [văzut] pe-a voastră cale, paseri albe, și Moldova?"

2276

Și-mi venea, suind alene, și-mi suna pe vîntul sării 218r
Zborul stolului de paseri, glasul valurilor mării.

2260

Să ating cu fruntea numa grinda porții din Suceavă. 255r

★

343. *inițial* E supărul cel strașnic 344. *supraintercalat* 345. *după* cînd *șters* 346. *după* groa[znicul] *șters* 347. *după* Sau priveam * *șters*

2277

3r Și, pe cînd urmam pe mare a singurătății cale,
Parcă auzeam vuindu-mi zvonul clopotelor tale.

★

2276

232r Unde razele-și revarsă, de la creștet la picioare,
Candela neadormită, de mormînt luminătoare.

[REPLICI RĂZLEȚE]

1

2276

232r Om nu mare la făptură, dar voinic nevoie mare [348].

2

2282

105r Dacă inima-i vîrtoasă [349], fie zidul cît de slab,
Căci în inimi e cetatea, bade Gruie Basarab.

3

2254

230r Între mîni împlătoșate răzimînd a sale tîmple :
„De-om muri — întreabă jalnic — oare ce-o să se întîmple?"

2276

232r — De-om muri, atîta rău.
Iară platoșele noastre sînt mîncate de rugină.

348. *inițial* dar voinic din cale-afară 349. *inițial* dacă inima e tare

MIRA 17r

2254

[PERSOANELE

MIHAI VODĂ Domnul Țării Românești	MIRA fiica lui Ieremia Vodă
TOMA NOUR – HILARIU – POPA agentul lui Mihai	IEREMIA VODĂ MOVILĂ Domnul Moldovei
MIRON-ȘTEFAN fiul lui Toma Nour	ZAMOISKI mare cancelar al Poloniei
MAGDALINA-ADINA țiitoarea lui Ieremia Vodă	BOIERI de la Curtea Moldovei

Acțiunea se petrece la Curtea domnească a Moldovei, în toamna anului 1600]

[P R O L O G][1]

MIHAI 17r
(singur în pădure)

Visam ... pe trei morminte creșteam ca un stejar ...

Toma Nour. Ideile după cari îmblă 28r
Vulturul Romei ce-a smuls inima din Roma murindă

2257

Vultur ce-nota în giurul soarelui [2] 180r

2258

Vezi aripa-i dreaptă pe Roma, aripa-i stîngă pe România? Vulturul roman cu razele ochilor muiate-n Mediterana. 219v

1. *așezarea acestui text în frunte, ca prolog, e marcată prin indicația, repetată 3 rînduri mai jos* ab initio, *și printr-un semn de intercalare (fără corespondent)* 2. *inițial* ce-ncongiura soarele

12v Vulturul își sîngera pieptul de capul stîncelor [3] cu părul [4] de fier.
28r Recea stîncelor ruină
Încorporarea stîncei în Mihai
Credința d-a fi o umbră a lui Mihai.
Națiunea — stîncă. Generația — rîu. Oamenii — valuri.

[H I L A R I U] [5]

17v *(Ideea încorporărei lui Mars într-o sură stîncă din Carpați)*

Am văzut un june poetic ca viitorul, el scria doioasele sunete ale inimei sale, le citea roșindu-se la față; cînd dodată vîntul îi smulse o foaie din mînă, am prins-o din tufiș, s-o citesc: Styxul nu mai ducea umbre. Lethe uitase a îneca durerile, căci oameni se duceau arși de vii în infern și lacrimele [erau] prea amare pentru d-a fi uitate. Tot ce era umbră, adică suflet, în infern s-adună să strige lui Joe. Străbunii Romei s-adunară unde se fierb nourii Carpaților, care, ieșind prin pămînt, încongiură creștetele lor. Ei se consultară asupra Daciei, nourii sorbeau gîndirile lor, ca să-nsuflețească creștetele Carpaților [6]. Suindu-se ca creieri de munți, ei răsuflau în fulgere și esprimau în tunete ideile furate de la străbunii Romei. Toți munții era înviați, numai dasupra tuturor sta sura lor diademă, împăratul Carpaților, mut, rece, mort ca eternitatea [7]. Ce-a decis părinții? Să trimeață sufletul tatălui lor Mart să-nvie stînca-împărat. Vorbit, făcut. Luna scoase din negrii nouri galbena-i față și zugrăvi în creștetul stîncei diademă de aur ... Stînca trăia ... Vulturii-ncongiurară, crezînd că-i împăratul lumilor Joe cu fulgerile-n vîrful Olimpului ... era Mihai Viteazul.

17r

P L A N U L *M I R E I*

A C T I

SCENA [8]

HILARIU, MIHAI

MIHAI

Hilariu! rugăciunile [9] mele sînt murmurele [10] unui preot care le-neacă în răsufletul murind. Tu nu mai trăiești, vorbele tale sînt confesiune, faptele tale [sînt] ultima pocăință, fie comunicarea din sîngele lui Cristos, căci libertatea și Cristos (crucea) una sînt. Binecuvîntarea mea, gîndirea mea, care totdeuna te va conjura, fie mirul din urmă. Ilariu! știi tu ce ai să faci?... Vezi tu Moldova? ... Un Don[illegible] desfrînat, vînzător de țară ... iată Moldova!... În sufletul acelui nimic, acelui [illegible]m beat de omor, e sufletul Moldovei ... numele lui e numele Moldovei ... O. Satana n-a făcut neciodată un aliagiu mai monstruos, prostituțiunea rînjindă n-a [illegible]brățoșat neciodată cu mai mult foc pe-o vergină, nimicul n-a sorbit neciodată cu [mai] multă lăcomie ființa unui ceva cum nimicul acestui Vodă a sorbit în pu[illegible]iurile sale [11] plîngînda soarte a Moldovei. Ei bine, desfă aste două, smulge moar[illegible]a din mormînt, smulge-un Vodă de pe tron; căci mormîntul în care zace acea m[illegible]rte a fost rîzătorul palat al vieței. Hilariu! oare creștinul va urma lumina cruce[illegible] lui, oare tu mă vei urma pe mine? [12]

HILARIU

Jur!

3. *inițial* de stîncele 4. *inițial* cu creieri *apoi* cu creștet *apoi* cu coama 5. *atribuirea acestei tirade lui Hilariu (Toma Nour) este determinată de conținutul ei, inacceptabil în gura lui Mihai, și confirmată de punctajul de idei și imagini care o precedă în textul aici editat* 6. *după* încremenite [a] *șters* 7. ca eternitatea *supraintercalat* 8. *indicația* ACT I SCENA *a fost dată înaintea redactării detaliate a planului actului I, unde scena de aici nu-și are locul, ceea ce confirmă legitimitatea situării ei în cadrul prologului, situare determinată în primul rînd de conținutul ei pregătitor* 9. *deasupra lui* vorbele *șters* 10. *deasupra lui* ale *șters* 11. *supraintercalat* 12. *urmează* Jur! *șters*

Pune pe tronul Moldovei un om ... un om pierdut într-adevăr ... jertfa lui Avraam[13]!... Oare lui Muciu Scevola îi părea rău de mîna lui care și-o ardea în foc?... Poate că îngerul Unirei va striga: Avrame, cruță pe fiul tău, poate că surîsul regelui Destin va-ngălbeni focul în care ți-i arde mîna ta. Adio. // Fii tăcut, *17v*
prudent. Buzele tale să nu-ți repete scopul nostru neci pentru tine. Purtarea ta să pară stearpă, fără de neci un înțeles ... vorba ta seacă ca [a] unui idiot[14] ... cînd vei[15] simți pe Dumnezeu în suflet strîmbă-ți fața ca Satana. Învaț-a te preface, căci ce e Adevărul *(Dumnezeu)* decît o eternă prefacere din minciună-n adevăr? Inima ta fie înger, fața ta fie demon. Nopțile tale — realitatea virtuții, lumina zilelor tale — oglindă de crime ... dar numai oglindă; ființa ta — mormîntul planului nostru, însă un mormînt viu, fierbător.

ACTUL I *28r*

5 scene

[1] MAGDALINA, TOMA NOUR Vorbesc aceea ce e însemnat în coală. Toma Nour are într-adevăr de gînd să omoare pe Mira și-i propune Magdalinei că-i va trimite otravă ca să i-o dea Mirei prin Miron. Accentuarea că există *un om* sub a cărui voință toți îmblă[16]. În fine ea se învoiește, aparte însă spune că va scăpa de omor rugînd[17] pe Domnul ca s-o dea după polon și că astfel va fi a ei fără crimă și puterea lui Nour oarecum sfărmată. Ea iese[18].

[2] Toma Nour, singur, spune aicea planul lui Mihai Vodă de-a pune pe tronul Moldovei o umbră de Domn, un instrument al său, și face totodată apologia agendelor sale (cum stă în coala respectivă). În fine îi vine ideea de-a pune pe Miron Domn și să facă un sacrificiu a lui Avram.

[3] În acest timp vine și Miron. Spre a-l iniția îi propune ca să-l ducă la Curte, îi[19] deschide sălbatecului[20] raiul amorului, atunci el îi spune că lui nu-i trebuie lumea mare — ideea lui despre lume — nu-i trebuie amor, că el are amor. Îi descrie amorul lui pentru umbra unui înger. Toma e curios să știe daca asta e nebunie. Un amic a avut și el, dar acela [era] Marcu Vodă[21]. Credința lui în destin.

[4] Miron rămîne singur. Atunci[22] apare și Mira. Scena dintre Tasso și Leonora în act V — o îmbrățișează. Ea fuge[23]. Ea îmblă rătăcită prin ruinele pămîntului: „Munții gîndirei se spintec dinaintea mea, d-o parte verzi și înfloriți, muiați de lumină, de alta goi, slabi, arși, și sufletul meu buhă trece, trece rece și plîngător în stîncele disperărei. Trebuie oare, trebuie oare să plîng, să plîng totdeuna?"

TOMA

O viziune ... Da, e o viziune ... e reflectul unui[24] înger &c.

[5] Apare Toma, atunci el vorbește *(Tasso* Act V, Scena ult[imă]) Apoi Toma îi spune[25] că într-adevăr acea umbră esistă și că el o s-o cheme din lumea cealaltă ca s-o-ncorporeze pentru el într-o ființă de om. El părăsește lira ș-o blăsteamă. *Liră spartă-n stînca lume.*

13. începută de mine *supraintercalat apoi șters* 14. *după* (prost) 15. *după* iți *șters* 16. *frază scrisă printre rînduri* 17. *după* prin o *șters* 18. *urmează* [scena] cu oglinda tot aicea cade *șters* 19. *după* în fine *șters* 20. *supraintercalat* 21. *propoziție scrisă printre rînduri* 22. *după* Lira spartă-n stînca lume *șters pentru a fi reluat mai jos* 23. Ea fuge *supraintercalat; ceea ce urmează pînă la* &c *este scris pe jumătatea din stînga paginii, fără semn de intercalare* 24. *după* acelei *șters* 25. *după* propune *șters*

a

TOMA, MAGDALINA

M[AGDALINA]

Noaptea turbură lumea-n lumină cum sub tremurul valurilor se turbură visul lumei reflectat în adînca zi a mărei [26] ... ea împle pămîntul cu gîndirea ei, cu sufletu-i de nour ... ... (numai a lunei galben gînd s-aruncă peste palate, zugrăvindu-le lor dunga umbrei, peste oameni [27], însemnîndu-le dunga mormîntului lor, de [28] care nu pot să scape cum nu pot scăpa de umbră). Cerul visează stele, oamenii amoruri ... vîntul, care muge ziua, cîntă noaptea și se frămîntă prin valuri cu lungi, cu lungi țipete de amor ... Somnul e surîsul morții. Noaptea, ea surîde tuturor, nu numai oaselor neființei ... dar mie nu ... căci acuma tu chemi stafia mea printre zidurile ruinei, ca să asculte giniile zburînde, glasul [29] oaselor și a umbrelor — păcate...

T[OMA]

Și al meu [30]

b

26r TOMA [31], MAGDALINA

M[AGDALINA]

Neci noaptea nu-i a mea ... Cerul visează stele, pămîntul [32] amoruri ... tu mă chemi în ruine să visez stafii și s-ascult [33] vocea bufnițelor, a păcatelor.

T[OMA]

Și a mea ... *(cu delir)* Și a mea ... Magdalino [34] !... cartea [35] ta nu-i destul de scrisă ... trebuie să mai scrii o faptă [36] în ea ... Eu [37] ,care îmblu de mînă cu soartea ta, care te-am scos din pulbere, voi dicta ... Scrie trei vorbe [38] : *Mira va muri.*

M[AGDALINA]

Va muri? Să mă-ncovoi sub muntele vorbei tale ca strigoiul gonit de un blăstăm?... Nu ... Te lauzi că m-ai scos din pulbere, că m-ai pus alături cu Domnul Moldovei ... M-ai scos din pulbere moartă [39]... căci sufletul meu unde este?... Nu e la Satana, care și-a luat demult proprietatea sa?... Nu sînt eu o stafie vie a cărei inimă a rămas în marmura trecutului?... Încet mă tîrăște viitorul meu ... viitorul meu — fâptura ta ... care mă trece din păcat în păcat pe mine, vîndută cu sufletul ... pe mine, îndrăcita din amorul unei [40] umbre care am văzut-o o dată în viața mea.

T[OMA]

Îți voi da pe iubitul tău.

2257

[MAGDALINA]

162r Neci noaptea nu-i a mea — pe cînd luna visează eu viu în [41] ruine de mănăstire s-ascult bufnițele și glasul tău.

[TOMA]

Și ordinul meu! Ascultă, Magdalino! [42] Cînd vezi acest nour negru [43] înaintea ta gîndește [că] eu sînt un nour în cer, tu umbra mea pe pămînt [44]... ...fără mine tu n-ai fi, unde îmblu eu umbli tu... Eu sînt *Destinul care plutește*

26. *inițial* Noaptea a turburat lumina cum vîntul turbură lumea din oglinda mărei; *această redactare figurează, neanulată, în text, iar cea nouă e scrisă pe marginea din stînga a paginii fără semn de intercalare* 27. *deasupra* oamenilor *șters* 28. *de aici pînă la închiderea parantezei textul e scris cu creionul pe marginea paginii și trimis aici cu semn de intercalare* 29. *deasupra lui* vocea *șters* 30. *în ms.* Și a mea, *acordat cu vocea înlocuită mai sus prin* glasul 31. *după* Magdal[ina] *șters; întreg textul de pe această pagină este anulat cu creion negru* 32. *deasupra lui* oamenii *șters* 33. *inițial* în ruine de mănăstire ca s-ascult 34. *după* ai dreptate *șters* 35. *după* îți cer *șters* 36. *după* nouă *șters* 37. *inițial* Eu, destinul tău, ți-o [voi dicta] 38. *inițial* Scrie în mintea ta ... în cercul ființei tale aceste trei vorbe 39. *deasupra lui* un cadavru *șters* 40. *deasupra lui* acestei *șters* 41. *după* s-ascult poruncile t[ale] *șters* 42. *începutul replicii pare șters dar e doar mînjit cu cerneală, în urma sublinierii cu o linie groasă* 43. *inițial* această umbră neagră 44. *inițial* tu ești umbra pe pămînt

dasupra ta ... Dar dasupra e un soare [45]... Un soare ce domnește lumea — fără care eu n-aș fi ... tu n-ai fi ... pămîntul [46] n-ar fi ... Supune-te mie cum eu mă supun soarelui meu.

[MAGDALINA]

Acel soare e un om?

[TOMA]

Un om? ... Toma [47] Nour nu-ngenunche înaintea unui om ... Acel soare e o idee ... care [48] luminează lumea, sub cari fug nourii sperioși — umbrele palide — valurile în argint. O idee care intră-n toată suflarea omenească ... cum lumina umple lumea ... o vijelie care mînă valurile mărei—și pe noi doi, sărmane valuri... O vijelie puternică, fiindcă-n pieptul ei lucrează și sufletele și dorințele noastre, a valurilor de jos, și sufletele geniilor din aer, din lumină, care Dumnezeu îi mînă dasupra pămîntului ... Cer și pămînt ... Dumnezeu și om ... *voi ca Mira să moară*!...

[MAGDALINA]

Să ascult zburînde ginii, *182r*
Vocea oaselor uscate
Și a umbrelor — păcate.

T[OMA]

Și a mea! [49]

De sînt nour, de sînt lună,
Ai fi [50] umbra mea nebună,
Eu sînt om, tu ești păcat,
Eu sînt gînd și tu ești fapta,
Eu număr schițele-n treapta
Care trebui s-o cobori [51]
De-ar fi stele, de-ar fi nori.

Dacă acea scară s-ar scoborî într-un abis de stele [52] sau într-unul de nouri.

Căci, cu soartea-ți mînă-n mînă,
Îți fac ziua săptămînă:
Eu ordon și tu alergi [53].

Întrebi de ce ordon ... Întreabă îngerii lui Dumnezeu ce trîmbiță renvierea
morților și viața vecilor ... De ce? // Întreabă ființa care zvîrcolește cu pri- *182v*
virea o lume, care aruncă o lume în norii unde aruncă privirea sa ... //
Întreabă de ce a scuipat Satana veninul său cel mai amar cînd ai ieșit tu în lume, *182r*
de ce, înainte d-a fi, te cugetase infernul întreg, te pusese să figurezi în toate [54] țesăturile sale infernale. Creatură a Iadului — femeie fățarnică! Demonul—poet[55] te-a visat în epopeea sa — care sfărma sub blestemele sale ființa — Dumnezeu—te visase ca să sugi [56] cel mai nobil sînge din vinele omenirei, ca să seci [57] ca un vînt cald și omorîtor [58] ce-neacă orce simțire [59] din inimă, orce idee din cap [60]. Iată poezia lui împlinită, iată cum își închipuia el pămîntul ... Palide schelete cu ochiul mort, cu inima moartă, care îmblă prin ruina—pămînt cătînd să-și sugă sîngele unul altuia. Oamenii credea în nemurire? Cînd? Cînd avea destul suflet ca să le-ajungă dincolo de mormînt [61]. Acești oameni nu vor învia neciodată, căci sufletul abia li ajunge ca să-și poarte mizerabila viață prin lume.

45. *urmează* e un soare ... *șters* 46. *după* lum[ea] *șters* 47. *după* poate *șters* 48. *după* O idee *șters* 49. *urmează* și a mea! *șters* 50. Ai fi *deasupra lui* Tu ești *șters* 51. *inițial* Unde trebui să scobori 52. *inițial* într-un ocean *apoi* într-un abis oceanic; *această redactare în proză poartă un semn de trimitere la versul imediat anterior, de care în ms. este despărțită prin ultimele 3 versuri* 53. *inițial* Eu ordon și noaptea mergi 54. *supraintercalat* 55. *urmează* — dacă Demon poet poate [să esiste] — *șters* 56. *în ms. din inadvertență* seci 57. *în ms. din inadvertență* sugi 58. și omorîtor *supraintercalat* 59. *după* ide[e] *șters* 60. *urmează semnul prin care se intercalează fraza* Iată poezia lui *etc., scrisă pe aceeași pagină mai jos și destinată să înlocuiască textul care urma aici și a fost anulat prin parantezare:* Iată omul de azi, iată omenirea de azi 61. *inițial* cînd avea destul fosfor în sufletul lor ca și după moarte să învie

2254

ÎN ACTUL I, SCENA [I]

[TOMA NOUR]

15r Magdalina, ascultă. Tu știi, eu te urăsc ... tu mă urăști, o știu ... cu toate astea noi amîndoi sîntem luați la un loc aceeași ființă, noi amîndoi două roți la aceeași mașină, noi amîndoi ne confundăm într-aceeași umbră [62] a unui om oarecare — un om mare pe care tu nu-l cunoști, eu însă da. Crezi tu că esiști? Că ai voința ta? Nu. Crezi tu că esist eu, că am voința mea? [Nu.] Noi [63] sîntem nouri fără soarte alungați din orizont în orizont, dar fulgerul dintre noi știe ce țintă are. Nu poți fi cauză, nu poți fi scop ... fii mașină. Vezi tu demizeii ce miră lumea? Ei sînt cauzele. Vezi tu faptele lor?... Sînt scopurile ... Vezi tu acele miliarde de capete seci care se ard, se omoară, se-nfiară pentru ei?... Ei sînt mașinele... și nu cuteza vrodată să ieși din cercul mașinismului tău, căci vei fi pierdută... vei fi strivită ... Cearc-o și vei vedea...

Cît ai fost copilă, da, ai trăit pentru tine, căci erai prea debilă pentru ca să fii mașină — astăzi, cînd ești matură, ți-a venit timpul [64] să fii ceea ce trebuie să fii.

Noi valurile [65] mărei, el uraganul ce ne mînă, ne face spume, ne soarbe-n nouri.

El e rîul, noi valurile ... stînca stană noi n-o putem coprinde.
Noi toți sîntem
Ca rîul care cîntă trecutul unei stînci,
Dar stînca e eternă și valu-i trecător.

★

2258

219v Din ACT[UL] I [SCENA V]

[TOMA NOUR]

Crezi în misticismul sufletelor? Acea [66] umbră e sufletul unei moarte — da! dar acel suflet îl prind, [îl] vărs într-un chip de femeie [67] — acel ideal eteric îl topesc înt o formă de om [68] — și acea femeie ți-o dau ție, s-o privești 24 oare, căci după a eea va muri iarăși, victima unei crime — Răzbună-o!

[MIRON-ȘTEFAN]

O răzbun, d-ar trebui ca [69] fiecare picătură din sîngele meu să devie venin: inima — venin, sufletul — venin, creierii — venin, — d-ar trebui ca apoi să mîn astfel, spre pedeapsă, ca [70] blestem otrăvit, ființa [71] mea din eternitate în eternitate.

2254

13v Popa nu știe că obiectul nebuniei lui Ștefan e Mira și că Mira e lunatecă și la începutul actului are în adevăr intențiunea s-o otrăvească pe Mira cu desăvîrșire, promițîndu-i Adinei că-i va [da] spre *Vorgeschmack* [72] al omorului pe Ștefan, să-i aducă otrava, dar văzînd la urmă că Mira e nebunia fiului său — văzînd că împrejurarea îi vine în ajutor ca să-l poată aduce la Curte — el îi dă narcotic să ducă Adinei.

[ACTUL II]

ACT II

UN BAL LA VODĂ

Balul se întîmplă din bucurie pentru că au bătut pe Mihai.

În timpul actului acestuia Miron este foarte turburat pentru că la act. I Toma-l anunțase cumcă Mira va muri după prima lui îmbrățișare și de aceea el

62. *supraintercalat* 63. *după* Mul[ți] *apoi* Mai mulți nouri trebuie spre *succesiv șterse* 64. *supraintercalat* 65. *după* sîntem *șters* 66. *după* Ei bine *șters* 67. *inițial* îl pot prinde, vărsa într-un corp de femeie 68. acest ideal eteric îl topesc într-o formă de om *supraintercalat* 69. *inițial* de-ar fi ca 70. *supraintercalat* 71. *în ms.* ființei *după* vieței *șters* 72. *după* recompense *șters*

în scena întîia e scuzabil dacă vorbeşte cu Magdalina de moarte, virtute, pe cînd ea-i vorbeşte de amor. Ca model scena din *Cabale u[nd] Liebe* între Ferdinand şi maitressa.

[SCENA I]

Ambitul Curţii domneşti

Miron i-aduce Magdalinei veninul (narcotic) şi totodată ea-l adimeneşte, întrebîndu-l dacă el a iubit vreodată. Ea-i spune că-l iubeşte — el însă-i răspunde că e din acele caractere melancolice care nu iubesc pe nimeni, însă cari iubesc cu toate astea pe toată lumea — în fine că iubeşte virtutea. Ai iubi femeia care-a comis un omor? — Nu, aceea poate arde, poate topi o inimă, dar nu poate să facă s-o iubească — în fine o face ca ea să-şi purifice caracterul, să caute a deveni o Yerta. Ea rămîne încîntată — îl deifică — se esaltează după acest cavaler negru care e o virtute albă. Deificat în inima ei — el dispare [73].

Movilă vine, şi ea, fiindcă a prins ideea de-a nu mai omorî pe Mira, îl consilie ca s-o dea după polon. El iarăşi îi descopere gîndul lui cel vînzător de ţară; în momentul acela Toma Nour, care i-a ascultat şi a ghicit gîndul Magdalinei, intră. — Scena lui Posa cu Phylipp — nour de aur din marea d-amar.

[TOMA NOUR]

Dumnezeul geniului m-a sorbit din popor cum soarele soarbe un nor de aur din marea de amar. *18v*

2255

Chipul lui Dumnezeu este chipul poporului. Vocea lui Dumnezeu este vocea poporului şi fiindcă [eu] dau înţeles glasului poporului [74], sînt eu vocea [75] lui Dumnezeu ... căci, în cumpăna lumii, sîntem una. *205r*

2254

Ultima încercare pacifică d-a împiedeca unirea cu Polonia. Prinţul iese necedînd. *28v*

ACTUL II *11r*

Boierii vorbesc de lunatecia Mirei, de scopurile Domnului de-a închina ţara la poloni, de căderea lui Mihai şi P[opa] li spune că ar esista un fiu al lui Mihai venit anume în Moldova pentru a căpăta domnia, că Eremia e sec. [că] se cam conspiră fără scop şi fără ţintă; şi iese.

Zamoisky şi Movilă: ii esplică mai bine unirea lui cu Polonia şi-şi vinde fiica de metresă regelui. P[opa] ascultă. Îl consilie pe Domn — scena din Don Carlos — Filipp-Posa. El rîde.

Mira apoi Miron. Amor. Popa, ascuns, arată Magdalinei [otrava]. Magdalina şi Mira. Omorul ei.

Scena ultimă

★

Boierii, cari vor a se retrage, vorbesc de lunatecia Mirei ca d-un secret, *28v*
de scopurile Domnului, de căderea lui Mihai. Toma li // spune despre un fiu al *29r*
lui Mihai care-ar petrece în Moldova cu gînd de-a se domni, una, şi, a doua, li spune că îi invită la o comedie peste un ceas, care se va întîmpla în Curtea domnească şi ei să vie cînd or auzi clopotele, ca să vadă totodată şi pe fiul lui Mihai... ... ei se retrag ... Mira-i urmăreşte cu ochii şi se bucură de tăcerea nopţii, care creşte din ce în ce, cînd deodată apare Miron.

73. el dispare *după* el dispare ca *** de *** *lăsat neşters* 74. *iniţial* supun *apoi* modulez [glasul poporului] 75. *după* un geniu *supraintercalat şi anulat prin paranteze*

Cu tot focul cu care el îi declara [76], un accent de disperare și nebunie [77] se strecoară prin șirul vorbelor lui știind că [ea] o să moară, că n-o să mai fie pentru el. Înduplecat de rugăciunile ei — „În sfîrșit am găsit în lume visul meu" — el iese.

Magdalina și Mira. Siluirea la omor. Toma dă semn de clopot. Clopotul s-aude.

Boierii, Domnul și Magdalina — care aleargă lîngă el cu torțe — Miron care aleargă de ia pe Mira moartă-n brațele lui. — Scena cunoscută.

★

[ACTUL III]

ACT III

Scena din act[ul] ultim [78] a lui *Clavigo*

[MIRON-ȘTEFAN]

14r O, ridicați capacul ca s-o văd, pala față,
Cu buze-nvinețite, cu ochii cei de gheață
Ce moartea turburată, stingînd adîncul lor,
Făcu să nu mai aibă nici raze, nici izvor.

29r Toma vine și îl consilie mai întîi să aibă speranță — în urmă, cînd rămîne neconsolat, îi descopere că e tatăl lui și-i promite a o învia.

★

[TOMA NOUR]

17r (din *Mira*) Trecutul meu june, o, trecutul meu e înfiorător ... e un pustiu în care nu găsești nimica decît schelete [79] uscate de morți. De mic am învățat a blăstăma pe tatăl meu precum un copil învață prima sa rugăciune. Căutam adevărul acolo unde nu-l găsești neciodată și, în loc să dau peste adevărul sec și osos, am dat peste o minciună întrupată care purta în sînul ei un roi de vise, în ochi o mie de-nșelăciuni ... Am dat peste o femeie ... m-am aninat de acea femeie, de acea minciună sfîntă, cum sîngele unui șarpe pătează o cruce de aur [80], cum Mesalina desfrînată pune, beată de vinul crimei, pe fruntea ei coroana unei martire. Și, din rugăciunea înecată în blăstăm, din sărutările ce dă Satana unui înger ... ieși un copil ... Îngerul muri ... Satana rămase ... Satana-i etern ... Sufletul ieșit din crimă și virtute, din moarte și viață ... ești tu ...

★

2258

219r Dracu-și trage pielița de sărbătoare.

★

2254

13r Frineea beată de vin și vînătă de desfrînare și-a pus cununa unei sînte pe fruntea pătată, cununa virtuții murinde — și la [81] astă nuntă — la care și Satana trebuie să se-mpielițe din nou — a ieșit masca iadului : fățărnicia [82] — și fățărnicia întrupată ești tu.

19v Diamantele ce strălucesc pe fruntea desfrînărei încoronate sînt luminile [83] de mormînt a virtuții murinde.

2258

[MIRON-ȘTEFAN]

219v Învi-o, învi-o ! De ești Satana îți dau sufletul meu, de ești Dumnezeu îți permit să stingi ființa mea, să nu mai fie.

76. *urmează, din inadvertență, un al doilea* el 77. și nebunie *supraintercalat* 78. *inițial* din ultim[ul] act 79. *după* (moarte) 80. *inițial* cum veninul unui șarpe udă o cruce de aur *apoi* ⟨am pus⟩ *apoi* fruntea mea sorbea sărutările unei caste, cum 81. *deasupra lui* din *șters* 82. *inițial* a ieșit ⟨pref[ăcătoria]⟩ fățărnicia 83. *inițial* pe fruntea adulterului încoronat sînt făcliile

[TOMA NOUR]
Nu-ți cer neci sufletul tău, neci ființa ta, cer jurămîntul tău — și-o inviez.

2255

[TOMA NOUR] *205r*
[*(apart)*]

Îmi trebuia un figurant în drama amorului, dar nu, nu va fi el [eroul] amorului său, dar nu, nu va fi el eroul, voi fi eu!

Vei fi Domn Moldovei, pentru cît... nu știu.

2254

Înnodămînt. Ștefan, în îndoială de faptele, de purtarea Popii, nu vrea să-i împlinească cererile *(în stînga Răzvan prins)*. Mijlocul estrem. *18r*

[MIRON-ȘTEFAN]

Piatră, fă-te eu!... Eu, fă-te piatră!

A[84] mă fi rupt în bucăți ... a fi rîs de carnea ruptă ce se bate ... e nimic ... dar să mă faci a mă crede Domn țărei Moldovei, altar unui suflet de înger[85]... ș-apoi să-mi zici, cu rîsul pe buze, că acel tron e un putregai, acel înger un drac ... o, asta e prea mult ... prea mult.

★

Diferința între iad și cer, între ambrozie și venin de fiară * este copilărie pe lîngă otrava lacrimelor mele.

★

N-am nevoie să mă fac Vodă ca să te sfarăm sub picioarele mele; *(aruncînd mănușa în fața statuei lui Ștefan)* Oricine vei fi tu, Dumnezeu al trecutului, te disprețuiesc.

[TOMA]

Eu?... pe tine?... Copil nebun și răsfățat, care n-ai văzut că te-am scos din pustiuri ce se pierd. Să pui purpura pe umerii ce purtau pielea de fiară, să cercuiesc niște creieri uscați c-o coroană de diamante, ca în umbra ființei[86] tale fără scop și fără țintă, fără înțeles[87], eu să fiu Domnul Moldovei?... Te-am ridicat ca să am de unde să te arunc, pentru ca să te sfarăm ca un sculptor ce sfarmă o marmură proastă[88]. Nimic în trecut, nimic în viitor, cu ce drept ai cere ca prezentul să-ți fie mare?[89] *19v*

Mira? Te iubește Mira. Sînt prea beat de vinul mișeliei ca[90] să las să te înșele spuma ce-a mai rămas în cupa vieței mele! Află[91] și fă-te piatră... Pe Mira ... o iubesc eu, o iubesc cît te urăsc pe tine. O iubesc cum iubește Satana nelegiuirea[92]. De pe tronul acela pe[93] care încă azi te poți sui, mîni ba, ai putea să vezi capul meu rînjind în vîrful țepei dispreț vînăt pentru tot ce-ai avut mai scump[94], pentru inima ta, pentru capul tău, pentru tine. Dar nu vei trece, căci între tron și tine sînt astăzi eu, ceea ce voiam ieri, astăzi nu mai voi. Aide! încearcă, treci cînd nu voi eu *(rîzînd)* Ha, ha, ha! Te-am sfărmat ca pe-un șarpe cu călcîile mele. *(apart)* Prea mult.

[MIRON-] ȘTEFAN
(se repede la bătrîn, îl[95] privește apoi țintă)

Da! m-ai sfărmat! Aide rîzi, Satano!... joacă pe mormîntul meu! Nemic în trecut, nimic în viitor, copil semeț al pustiului, ce drept aveai[96] d-a crede că Dumnezeu crease lumea și pentru tine *(în culmea durerii, către statuă)* Piatră, fă-te eu! eu, fă-te piatră! A mă fi rupt în bucăți... a mă fi-nfierat pe frunte... a-mi fi spart inima cu venin arzător ar fi fost nimic!... Dar a face să

84. *după* Plan *șters* 85. *inițial* și zeul unei inimi de înger 86. *deasupra* vieței *șters* 87. fără înțeles *supraintercalat* 88. *inițial* te-am ridicat ca să te sfarăm cu un sculptor ce sfarmă o marmură proastă 89. *inițial* Ai vrea ca prezentul să-ți fie mare; care ți-a fost trecutul tău, care e viitorul tău? 90. *supraintercalat* 91. *după* Pe Mira *șters* 92. *inițial* sacrilegiul 93. *după* (ai putea să vezi capul meu) 94. *inițial* pentru legile tale 95. *în ms.* îi 96. *inițial* cu ce drept puteai

mă cred o lume [97] cînd sînt o pulbere, a face să mă cred Dumnezeu pe cînd sînt mai urgisit decît un Satan este prea mult ... prea mult! Da, mai voiai să pătezi părul tău cel alb c-o mișelie [98] ... și m-ai luat de mască pe mine, pentru că scheletului tău îi era rușine de lume, de tine însuți, că iubeai o femeie în loc de un mormînt [99]. Dar nu vei reuși ...

[TOMA]

Am reușit ... ha, ha, ha! Vezi cum rîz? Aide, răzbună-te! ...

[MIRON-ȘTEFAN]

Reușit? ... O, deosebirea între iad și ceri pe care și-o clocote otrava conștiinței este o copilărie pe lîngă otrava lacrimilor mele.

Este dar adevărat că acest om nu e decît o carne putredă de bătrînețe și desfrînare [100] ... Este dar adevărat că acest cap, în care credeam prins pe Dumnezeul viitorului [101], nu e decît un [102] craniu fără creieri, că acel piept, pe care-l credeam temnița unui suflet de tunet, e candela Vinerei nebune și-nvînețite de desfrînare [103]! O, mag al prințului Amin [104], ai fost un mincinos. Tu, pe care te credeam binecuvîntarea unui secol, nu ești [105] decît blăstămul minutei întrupate! Căci [106] fiecare minută a vieței tale are de blestem cîte o crimă a ta. Mi-ai închis ființa mea în jurămîntul către o marmură [107], astăzi arunc haina jurămîntului de pe mine în fața acelei marmure! Oricine vei fi tu, Dumnezeu al trecutului, el ... a cătat să-ți semene [108] ... te desprețuiesc ... *(vrea s-arunce mănușa în fața statuei, cade-n genunchi)* Iertare, marmură sfîntă ... iertare, părintele meu ... da, îți cer iertare ... mă voi atîrna de poalele tale, mă voi tîrî peste pietrele înfiorate de durerea mea, voi fi ușure, o iasmă a disperărei mute [109], pînă-mi vei zice că nu-i adevărat ceea ce-ai zis ... Spune, te [110] cred ... minte, te [111] cred ... Este așa [112] ... tu spune că nu-i așa [113] ... Voi fugi apoi [114], voi duce pustiurile [115] sufletului în pustiurile pămîntului ... voi muri ... dar fă-mă să nu mor crezînd că Dumnezeu este Satana și că Satan e Dumnezeu ... Tu taci, hienă ... cadavrul unui suflet disperat este dulce, nu-i așa [116]?

[SCENĂ]

[MAGDALINA-]ADINA

18r Da, am omorît-o, fiindcă te iubeam ... te iubesc ... Mă [117] voi atîrna de poalele tale, mă voi tîrî peste pietrele înfiorate de crima mea ... voi fi ușure ca [o] binecuvîntare ... ușure ca un blestăm [118].

[MIRON-]ȘTEFAN

Spune ... mă iubești? ... Mă iubești tu ...?

[MAGDALINA-ADINA]

Te iubesc.

[MIRON-]ȘTEF[AN]

Atîta așteptam ca să am dreptul d-a te omorî.

[ACTUL IV]

15r *La fine sau și în actul IV* [119] *la fine*

Mizerabil instrument ce ești, o dată ai vrut și tu să ieși c-o virgulă din mașinațiune: el ți-a zis: „Mira să moară", tu ai făcut [120] să pară moartă [și] astădată[121]

97. *inițial* să m.. cred ceva 98. *urmează* mai voiai să atingi cu scheletul tău ca moartea sînul plin de viață a unei ființe *șters* 99. *de la* și m-ai luat *scris pe altă parte a paginii și integrat aici printr-un semn de intercalare* 100. *deasupra lor* răutate *șters* 101 *inițial* în care credeam încercuit planul viitorului 102. *după* o secătură *șters* 103. *inițial* este templul Venerei nebune de desfrînare 104. *cf.* **2258, 222v** Eu sînt magul de curte al prințului Amin 105. *inițial* te credeam centrul unde se confundă trecutul țărei cu viitorul ei, n-ai fost 106. *după* Plăcerea unei minute a fost viața ta *șters* 107. *după* piatră *șters* 108. *inițial* Oricine vei fi tu, Dumnezeu al trecutului, te disprețuiesc, căci el a cătat să-ți semene 109. o iasmă-a disperărei mute *supraintercalat* 110. *după* și *șters* 111. *după* și *șters* 112. *după* fie *șters* 113. Este așa ... tu spune că nu-i așa *supraintercalat* 114. *supraintercalat* 115. *inițial* voi ca ⟨golul⟩ pustiul 116. *inițial* cadavrul unui suflet ⟨muncit⟩, disperat, este mai dulce decît acela a unei *** 117. *după* O [să mă atîrn] *șters* 118. *în ms.* voi fi ușure ⟨ca⟩ ... ușure ca un blăstăm (binecuvîntare), *iar* (binecuvîntare) *este subliniat* 119. *modificat din* III 120. *după* zis *șters* 121. *după* și cu toate astea voința sa ⟨antemergă[toare]⟩ cauzală s-a împlinit *șters și restituit de noi la sfîrșitul replicii*

scurtul tău calcul a adus moartea timpului tău, a răsturnat toate planurile. Nu știi tu că un om viu e o cifră sunătoare și unul mort o nulă? Că amestecînd un om viu într-un plan multiplici[122] [cu] o cifră de valoare și amestecînd unul mort multiplici cu o nulă? El calculase — el știa că trebuie neapărat o nulă — de ce-ai ieșit din calculul său? Și cu toate astea voința sa cauzală s-a împlinit.

[ACTUL V]

[Versiunea A]

FINELE : prin nebunia lui 201r
FINE : trecînd dintr-o durere [vie] într-una din ce în ce mai înmărmurită. 298r

[MIRON-ȘTEFAN]

Aș fi topit marmură ... (*invocă pe Satan*) 29r

[UN GLAS]

Ce cauți în pămînt? 298r

[MIRON-ȘTEFAN]

Caut în pămînt o idee pentru durerea mea neagră.

2258

Să scormolesc din pămînt, cu unghiile, concepțiunea durerei mele, ideea disperărei mele. 221r

2254

ÎN ACTUL [V][123], SC[ENA] I

[MIRON-ȘTEFAN]

De-ar fi marmură, aș fi topit-o cu lacrimele mele, aș fi făcut-o abur cu sufletul meu cel amar ... dar a fost pămînt și l-am scormolit cu unghiile. 15r

ACT V, [SCENA] 3 13r

[MIRON-ȘTEFAN]

Mira, Doamna lumei[124] ar fi încă femeie, și eu voi ca iubita sufletului meu să fie o zeitate, să domnească peste mult mai mult — adică peste inima mea. Inima mea, acest pustiu[125] nemărginit populat de umbrele durerii, de lumile palide ale trecutu-rilor, tu ai înflorit-o cu zînele rîzînde ale viitorurilor — Îmi ești prea scumpă pen tru ca să trăiești pe pămînt, pentru [ca] să nu te-ascunzi în nemărginită inima mea — aci-ți[126] voi zidi ție lume[127], palaturi de aur și cristal ca viziunile curate a ochilor tăi[128] — vom lega în atotputința noastră secol[129] cu secol ca zi cu zi — vom pluti din încîntec în [în] cîntec ca un poet din univers în univers[130], ca Dumnezeu dintr-un plan de creare într-altul[131], căci fiecare încîntămînt va fi o lume d-încîntăminte — Puterea [lui] a tunat într-un „Fie", a noastră se va topi în „Te iubesc".

ACT V, SC[ENA] 3

tu nu știi că bătăile astei inimi sînt orologiul după care se-ndreaptă o lume, 13v lumei necunoscută, a cărei Dumnezeu sînt eu — bătăile astei inimi sînt destinul unei lumi — la tremurul ei tremură lumea — la zîmbetul ei se-nsenină pustiurile

122. *deasupra lui* amesteci *șters* 123. *în ms., din inadvertență* IV 124. *inițial* lumei *apoi* pămîntului 125. *deasupra lui* univers *șters* 126. *după* acolo-ți *șters* 127. ție lume *supraintercalat* 128. *inițial* curate ca viziunile ochilor tăi 129. *după* ca *șters* 130. ca un poet din univers în univers *supraintercalat* 131. *ce mai urmează din frază e supraintercalat*

sale — și cînd orariul stă — timpul stă — *ti*mpul neci nu mai esistă căci se topește-n
14r vecinicie și lumile inimei mele s-a stins //ca o clipă.

11v ți-aș trimite steaua-înger cu corp[132] diafan, cu inimă de foc — dar inimele lor[133], care frămîntă tremurînd soartea a cîte[134] unui om[135] ți-ar fi descris un amor de om, și amorul meu e ca Dumnezeirea, fără de fine; ți-aș fi trimis-o pe luna d-aramă ce fuge prin nouri de fier, dar luna jumătate n-ar putea să-ți spuie întreg sufletul meu; ți-ași trimite-o pe soare, ce dă lumină și căldură la lumile ce-l încongiur, dar ar trebui să sece lumile[136], să le lase palide și-nghețate ca să ia destul foc și destulă lumină să zugrăvească ochilor tăi lumea întinsă a sufletului meu — lume întinsă ca gîndul, frumoasă ca tine — unde domnește icoana ta pînă ce voi domni sufletul tău.

12r ți-aș fi trimis amorul meu pe lună, dar luna jumătate nu ți-ar fi spus întreg amorul[137]; ți l-aș fi trimis[138] pe-o stea, dar steaua, ce poartă-n sînu-i soartea unui singur [om], ți-ar fi descris un amor de om, și amorul meu e de Dumnezeu, infinit[139] — steaua-mi mică și doru-mi mare — ; ți l-aș fi trimis pe soare, dar ar fi trebuit să le soarbă toată căldura ce-aruncă lumilor, să le lase palide și[140]-nghețate pentru ca să zugrăvească focul dorințelor mele; ar fi trebuit să sece lumina lumilor spre a zugrăvi[141] în colori de lumină lumea ce fierbe în fundul sufletului meu și care ți-o-nchin ție cu toate înălțimile și cu [toate] adîncurile ei[142].

Din două elemente poate să constea lumea — din unul neciodată; forma materiei bielementare ar atîrna de la proporțiune, de la densitate, de la coloare, care se reduce la una și-aceeași, adică la proporțiune și la împregiurări, și lumina însuși n-ar fi decît[143] un rezultat al împregiurărilor acestui element, d.e. apa curată[144]-n nouri groși apare neagră, apa[-n] nouri albi apare albă, apa-n vîntul[145] serei apare roșie, apa-n curcubeu apare șepticoloră — apa înghețată, apa & c. S-ar putea dar ca lumea toată să fie compusă din elementele apei, adică *recte* din apă, după cum zicea un filozof grec.

13r Îți voi deschide nemărginirile sufletului. Acest[146] cap atît de mărginit încît îl poți cuprinde cu frumoasele tale mîini, această inimă pe care-o poți simți bătînd
11v coprinde [infinitul]. // Pentru că infinitul n-ar[e] nimic în sînul său decît numai pe mine care să-ți poată spune puterea amorului meu, de aceea viu eu singur, palid înger al cerului, să-ngenunchi, cîntînd : te iubesc. Cum o jumătate a nemărginirei nu poate să esiste fără cealaltă jumătate, cum[147] nu poți înțelege un soare fără lumină, un ocean fără valuri, [o] vijelie fără suflet[148], astfel sufletu-mi nu poate înțelege ființa sa despărțită de ființa ta.

★

2257

162v uniți ca noapte cu zi ... căci zi cu zi nu s-ajunge, neci noapte cu noapte, ci o noapte ș-o zi se zvîrcolesc revoltate în strîmtul spațiu de[149] 24 de bătăi a clopotelor[150], uniți ca o noapte c-o zi zburăm pe același timp[151].

Soarele sub a cărui lumină[152] se zvîrcolesc pămînturile pe care ziua cu lucrările sale[153] dă loc nopței cu crimele sale — soarele, el stă neclintit și privește cu același ochi drept peste cîmpul plin[154] de cadavre ce-și inalță tremurinzii lor aburi impestați și peste cîmpia înecată-n flori[155] unde vergine[156] inalță glasuri proaspete ca apa de rîu ...

Ce-mi pasă mie că scopul la care m-avînt eu duce pașii mei prin păcate — ce-mi pasă mie că fulgerul pe care alerg eu are (un nour de mamă) nouri de surori.

Ce-mi pasă mie dacă lacul tăcut iubește două stele — numai daca va îneca luntrea dasupra căreia plutește vraja mea.

Și lumea toată[157] se reflectează în sufletul meu.

132. cu corp *supraintercalat* 133. *deasupra lui* steaua *șters* 134. a cîte *supraintercalat* 135. *urmează* seamăn *apoi* înger *succesiv șterse* 136. *urmează* ca să aibă o [lumină] *șters* 137. *inițial* nu ți l-ar fi spus întreg 138. *inițial* ți-aș fi trimis-o 139. *supraintercalat* 140. *după* reci *șters* 141. *deasupra lui* depinge *anulat prin punerea în paranteză* 142. *inițial* și care-ți lucrează numai ție în toate adîncurile ei 143. *repetat din inadvertență* 144. *supraintercalat* 145. *deasupra lui* nourii *șters* 146. *după* Acest cap pe care-l poți cuprinde *șters* 147. *după* cum nemărginirei *apoi* ⟨cum⟩ cum un soare nu s-ar înțelege fără *succesiv șterse* 148. *inițial* un uragan fără suflet 149. *supraintercalat* 150. *inițial* de clopote 151. *inițial* pe aceeași cale a timpului 152. *după* raze *șters* 153. cu lucrările sale *supraintercalat* 154. *după* sămănat *șters* 155. *inițial* cîmpia cu flori 156. *după* june *șters* 157. *inițial* Și [toată] lumea bibliei (mitologiei)

2254

Cred aerul oglindă în care se reflectă îngerii cerului — și tu nu ești decît reflectul unui înger pe pămînt. *297r*

2257

Disprețuiesc geniul pămîntului fiindcă din pămînt naște, ador geniul ce-l sorb din ochii tăi — căci tu ești din cer. *183v*

2254

Da, de la apariția ta se-usenină natura, căci se-nsenină ochiul meu — și ochiul meu *297v*

2255

totdeuna acelui Dumnezeŭ [pe] care-l iubeam numai[158] cînd nu te iubeam pe tine, pe care-l adoram numai cînd nu te adoram pe tine; lasă să-l ador acuma-n tine, căci, punîndu-mi sufletul meu într-al tău, cînd acesta se-nalță în ceri duce sub aripa-i de vultur și *** dorului meu. *205r*

2258

Ceru[159]-namorat de lumina ochilor tăi albaștri a devenit albastru; soarele e puntul revoluționar care n-a vrut să devie albastru, din cauza [aceasta] e-n veci alungat de ceruri și trebuie să fugă-n perpetuu. Noaptea, cînd închizi ochii tăi, lumea cutează a te uita și începe a-și ivi în stele coloarea ei primitivă — dar n-are timp să-și esecute planul ingrati[tu]dinei sale, căci, cînd îi deschizi, recade iar răpită în estazul contemplațiunii sale și, în furia sa, uită a persecuta pe soare dintr-un capăt al pămîntului într-altul. *221v*

Un suflet ce călătorește din lume-n lume, din stea în stea. *219r*

Seninul[160] gîndurilor tale face noaptea de tremură[161], fuge și părăsește pămîntul pentru eternitate. *221r*

2257

De te-ar face Dumnezeu lună, noaptea, înamorată de fața ta, ar sta în eternitate pe pămînt. *180v*

Noaptea, înamorată de luna aprinsă, se grăbește a o urma pe cealaltă hemisferă. *181r*

2254

Daca ființele noastre atomizate se vor uita, daca[162] în viitorurile noastre tu vei fi nour de aur și eu aer, tînăr, cald, voluptos, — tu te vei oglindi în mare și eu voi fura chipul tău[163] nemărginitei mări și-l[164] voi purta o eternitate[165] înainte, pînă ce, întrupați iarăși în ființe nouă, ne[166] vom strînge unu-n altul. *296r*

Cînd această ființă visa într-alt fel visul esistenței sale — în trecerile esistenței mele[167] poate eu eram o undă, ca o floare de pe mal. *297r*

2258

Era[m] o stîncă, era o rază, destinată din vecinicie una pentru alta. *219r*

158. *supraintercalat* 159. *după* Soarele *șters* 160. *după* seni[nă]tatea *șters* 161. *în ms.* face ca noaptea de tremură, *contaminare a două construcții* 162. ființele noastre atomizate se vor uita, daca *supraintercalat* 163. *inițial* eu voi fura amorul [tău] 164. *in ms.* și-n 165. *după* ve[cinicie] *șters* 166. *după* te *șters* 167. în trecerile esistenței mele *supraintercalat*

[Versiunea B]

2254

15v ACT V

SC[ENA] PENULTIMĂ

Toma face reflecţiunea lui, cum într-adevăr „atîta amar de oameni au ţinut de soarta unui singur om — unui Mihai. Rîul a secat. Valurile s-au dus. Eu, val pribeag, mai rămîn încă? Nu!"

★

MARCU VODĂ

Mă sui, mă sui chiar daca dasupra tronului ar spînzura ştreangul meu. Lasă să urle clopotele, vijeliile sufletului meu, lasă ca gemetul poporului să înece gemetul fioros, gemetul ars al inimei mele. Voi fi Domn, voi fi Domn!

★

[FRATELE LUI MARCU]

Partea I a visului

Vezi acest om care abia merită să fie unul, ei bine, el e doi ... două fiinţe de tot deosebite ... vijelie şi pace ... tron şi mormînt ... noapte şi lumină ... demon şi angel. Una merge pe mărirea unui Cezar .... cealaltă se-ngroapă-n praful unei curţi vechi şi meditează asupra ruinelor lumei ...

Partea [a] II[-a] a visului

Satan ce învinge ... partea mea cea forte ... deşteptată numai din cînd în cînd prin a doua a mea fiinţă, prin fiinţa de înger care geme din cînd în cînd prin glasurile poporului — şi sperie, ca dintr-un somn de moarte, partea mea întîi, ce învinge alături cu Mihai ...

Partea [a] III[-a a visului][168]

Ascultă[169], ascultă ... partea a treia[170] a visului meu.

Visam[171] că umerii mei prinsese aripi şi mintea mea foc şi, uşor cum sînt*, *** fugeam ameţit pe strade .... şi acea faţă vînătă semăna cu a mea ... şi acel om mort ... acel om mort eram eu ...

(Aceste trei părţi trebuie dezvoltate cu măiestrie, ca să facă efect)

2255

[Descriere][172]

183r Ce vrei? Sînt visător. Aveam un frate. Amîndoi eram visători ... amîndoi *183v* visam, el[173] mărirea unui Cezar — se rătăcea pe insulele necunoscute // decît de inimaginaţiunea [sa] — făcea împărăţii intre[174] sălbatecii Americei, a căror împărat era el — împărţea aur la locuitorii pămîntului şi avea viaţă vecinică ca împăraţii din basme — Într-o zi frate-meu dispăru ... Eu[175] îl căutam nebun şi visător, căci îmi lipsea o parte din sufletul meu — dodată aud un vuiet prin popor, ridic ochii şi văd în cocie de aur cu 12 cai pe un Domn cu barba lungă şi neagră ca[176]

168. *în ms.* Partea III v[ezi] sus *deoarece această parte a III-a este scrisă prima pe pagină, unde nu are indicaţia de număr* 169. *după* Dar nu! nu, nu *şters* 170. *deasupra lui* două *şters* 171. *după* Aveam în faţă *şters* 172. *titlul e dat de titlul comun care figurează la începutul textului următor, acesta complinind lacuna de zece puncte din* Partea I a visului 173. *după* m[ărirea] *şters* 174. *după* pe *şters* 175. *în ms., dintr-o inadvertenţă semnificativă,* el 176. *după* şi *şters*

un codru și sub muntele frunții [177] cu doi ochi de vultur: era Mihai cel mare, ce gonise pe Ieremia și intrase-n Suceava — alături cu el Marcu Vodă — era fratele meu.

Descriere [178]

Fugeam amețit pe stradele ce vuiau de gurile poporului — din [179] partea opusă s-auzea trîmbițele oștirei lui Zamoiski și Ieremia — noaptea era galbenă [180] ca lumina de lună și eu îmi duceam prin ea tremurul inimei mele — m-apropiam de palat — porțile deschise morții, ferestrile deschise îmi părea că așteaptă să iasă prin ele sufletul unui omorît — treptele de marmură albă părea [181] că se-nnegrise pe-alocurea de blestămul pasului d-omoritor — intrai în palat: nimeni — intrai în odaia Domnului și-mi închisei ochii de spaimă. Pe marginea cea albă a patului [182] sta, galben ca lumina de lună ce-i cădea în față — cu capul și pieptul atîrnat în jos, afară din pat, cu părul lung și zburlit [183] și pumnalul înecat în inimă ... gura [184] deschisă ... pe piept și peste gît șiroia din inimă sîngele-n gură ... galben ca ceara, cu ochii vineți, cu mîinile-ncleștate, cu ochii holbați — și acel mort ... acel mort eram [eu] [185]. *183r*

★

un țipăt din pieptu-mi trezi sufletul lui din moartea gloriei [186]. *183v*

★

2254

Vedeți urcîndu-se pe tronul Moldovei un cap sîngerînd ... o inimă moartă. *297v*

★

2258

Un cran uscat, pe schelet de oase, ce fuge prin lume [187] încins în diademă de aur. *221r*

★

2254

Și armatelor *** în loc de stindarde o inimă sfîșiată. *201v*

★

sf. Gheorghe călare p-o vijelie neagră în chip de cal *11v*

★

2257

și spezile albe *180r*

★

2254

Soarele părea tras la față. *12v*

★

2258

Ceru-ngălbenise de mînie în ajunul răzbunării sale asupra pămîntului. *221v*

★

177. *inițial* și-n frunte 178. *această a doua* Descriere *(de fapt prima în ms.) complinește lacuna de zece puncte din* Partea III [a visului] 179. *după* t[rîmbi]ele] *șters* 180. *după* albă și *șters* 181. *după* nu se- *șters* 182. *inițial* Pe largul cel alb al patului 183. cu părul lung și zburlit *supraintercalat* 184. *după* fu * *șters* 185. *inițial, cu creionul întregului text,* — și acesta era Marcu Vodă; *intervenția s-a făcut mai tîrziu, cu cerneala și penița celor trei* Părți ale visului *și a propoziției de la sfîrșitul primei descrieri* (**183v**) 186. *text adăugat cu cerneală la cele două descrieri, notate cu același creion ca replica lui Marcu Vodă* 187. prin lume *supraintercalat*

219r Caii fugeau ducînd sufletele mişeilor.

★

Românii — o adunătură nemărginită cărora el se pune unul, spre a li înmulţi preţul în mii de mii.

★

Turcii sub buze de foc cu dinţi de zăpadă — cu cari rînjesc ura lor cea rece ca moartea, cea caldă ca uraganele pustielor.

★

2257

180r părea că-ncălicase sorţele lor [188] rele pe glonţii noştri, că-i ducea drept în piept de duşman — în inima glonţului trăia cîte-o moarte [189], fiecare moarte trăia cît un ţipăt de om — ui * Doamne — ; cînd se lumină de ziuă peste cîmp vedeai mii de oameni cari se culcase în iarbă să viseze că [190] n-au fost de cînd lumea.

★

180v Ce-i păsa lui că mă-sa, cu ochii îngropaţi în cap şi cu faţa ca unsă cu ceară, se bocea ca cucuveicile dasupra lui — capul nu mai simţea că-i moale poala mamei. Ochii, ca moi [191] boabe de struguri bătute de brumă, căzuse-n creieri şi, printre buze ca porumba, dinţii părea că se laudă că-s albi [192].

★

2254

25r Storşii ochi ai mortului.
Stoarce ochii mortului şi miruie fruntea ta.

2258

218r Luna pe ceriuri — ca cranul îngălbenit a unui mort.

★

221r luna, gheaţă galbenă, atîrna ca ruptă în nouri [193], icoana sorţii Moldovei [194]; una spăla cu gălbeneală frunţile valurilor mării, alta plutea asupra ţării, îngălbenind în moarte şi ruşine frunţile moldovenilor.

★

219r Gălbinarea morţii.

★

221r peste podul Sucevei trecea Ieremia Movilă şi Zamoiski mînind înaintea [lor] sclavia ţărei, care rîdea nebună prin gurile unui popor ce purta pe umerii de piatră trei juguri de fier [195] — jugul turcilor, a tătarilor şi-a polonilor.

TEXTE AFERENTE

I. ALTE PLANURI

1

2254

201r **FINAL ACT III**

Magdalina [196] vine şi-o consilie să omoare pe Miron, o obligă, o face să jure — şi descoperă actul ei [197], că ea l-a introdus — îi recheamă toată gelozia, convinge.

188. *supraintercalat* 189. *iniţial* fiecare glonţ ducea o moarte 190. *după* cumcă *şters* 191. *supraintercalat* 192. *iniţial* că se laudă cu albeaţa lor 193. *iniţial* atîrna din nouri *apoi* atîrna ca din cer; *urmează* şi colora toate cu ⟨lumina morţii⟩ gălbeneala morţii *şters* 194. *iniţial* semăna cu soartea Moldovei; *urmează* care-şi arunca galbena şi putreda sa lumină asupra *apoi* cum una spăla *apoi* plutea *succesiv şterse* 195. *iniţial* care nu ştia cum se schimbă jug cu jug *apoi* ce schimba o [robie cu alta] 196. *deasupra lui* Doamna *şters* 197. *după* Magdalinei *şters*

[MIRA]

Da! Îl voi omorî ... îl voi omorî.

ACTUL IV

Palatul. Decepțiunea — fuge turburat — SPIONUL, care leagă cu

ACT V

Ea, gata să-l omoare — recade înamorată în brațele sale — El o respinge — Ea se omoară.

2

2254

ACT I 25r

MARCU

ACT II

ANNA MOVILA:

ACT V

Noaptea de rege [198].

În noaptea cea de rege.

ACT DIN URMĂ

1. MIRA
2. MIRA [199], TRIMISUL
3. MIRA, MARCUL 25v

⟨Toma știe că Anna Movilă e acel monstru afurisit care încurcă tot și se decide s-o piarză pe ea întîi, pentru ca să-i poată reuși planurile.⟩ 25r

Marcu, fiu de Domn, singur urmărește ideea d-a se preface înamorat de Anna, pentru ca să poată stinge sufletul acestei fiară, cu toate că este înamorat nebun de îngerul gîndirei, d-acea umbră lunatecă.

Urmărind lunateca, el vede că intră în Curtea Domnească.

II. SCENE

1

2254

[MIRON-ȘTEFAN] 17v

Ce face Mira?

[UN GLAS]

Bine, te-așteaptă; te duci curînd după ea?

2

2254

MIRA, PINT[E]A 29 8r

[MIRA]

Fugi, Pinte, căci Moldova arde-n urmele lor.

198. sub ÎNGERUL, MIREASA LUI DUMNEZEU *șters* 199. *după* MARCU *șters*

3

2255

RĂZVAN

Nu sînt eu Vodă.

ARH[IEREUL]

e ești Vodă este o mare deosebire între noi doi, voi, în brațele voastre — încoronat; eu, în brațele mele — virtutea moartă.

RĂZ[VAN]

Cutezătorule! *(vrea să dea în arh[iereu], care ține pe Mira înainte-i)*

ARH[IEREUL]

Lovește!

RĂZVAN

(scapă fierul din mînă)

ARH[IEREUL]

Vedeți, boieri, nelegiuirea pe tronul Moldovei, Vodă strîngînd în brațe p-o țiitoare care a omorît-o pe fiica lui ... Da, ai omorît-o, spune că nu, spune că nu daca cutezi.

ROX[ANDA]

Nu crede.

III. GLASURI FĂRĂ INTERLOCUTOR

A. GLASUL LUI TOMA NOUR

1

2255

205r Și eu pun destinul acestei lumi într-o inimă de om.

2

2254

298r Minunați * ginii ai pămîntului cari luciți în fier, cari pîlpîiți [în] flăcări, cari zvîcniți în inima omenească — cu voi [vreau] să-nving lumea.

3

2254

20r Sălbatec [200] fulger răsculat împrotiva lumilor [201] și esilat de univers [î]n spăimînta lui [202] într-un veșted corp de om.

4

2254

13v Voi pune aripi urei mele de ți se va părea geniul stingerei.

200. *după* Fulgerul sălbatec *șters* 201. *după* lumei *șters* 202. *inițial* de universul spăimîntat

5

2254

[atîta] blasfemie încît să se sperie chiar fulgerele [203] și să nu mă trăsnească, *12v*
să amorțească tunetul și să tacă, să-ngălbenească soarele și să se stingă. Să tremure stelele și să cază, să se-nfioare rîurile și să s-ascunză-n pămînt. Să sece fața lunei și să devie neagră, să tremure stelele de frică și să [204] cadă.

6

2258

ai fugit cum fuge o idee din capul unui muritor cînd nu e bine concepută. *221r*

B. GLASUL MAGDALINEI

1

2254

Berge träumen andre Berge *26v*
In dem tiefen Welt [205] des Meeres schauend,
Aber ein Wind erzittert die Fläche [206]
Und des Meeres Tag mit seiner Welt wird dunkel.
[Munți visează alți munți
Privind în adînca lume a mării,
Însă un vînt încrețește fața apei,
Și ziua mării, cu lumea ei, devin întunecate.]

2

2257

Somnul — moartea-n zîmbet, moartea-n vis. *182r*

3

2258

Știu c-o fi turbata nebunie ce-și înfige ochii în privirea [mea], cercuin- *219v*
du-mi ochii cu vînăt, pielița cu gălbeneală [207] — galbenă luminare de ceară care arde unei zîne [208] ce s-a stins, pe care lumea n-o mai adoră.

4

2254

Văzut-ai tu oare mort spoit — un roșu brut pus pe pielea galbenă a unui *14r*
mort [209] și — sarcasm înfiorător al vieței — din funduri adînci [210] turburații ochi de gheață amorțiți ca o rază turbure? Ei bine, acel chip s-a sculat ... acel chip îmblă pe pămînt ... acel chip ești tu! Fugi! Fugi!

5

2258

Suflet bătrîn ca iarna și greu ca vijelia ce vîjîie-n pustii. *221r*

203. *după* tr[ăsnetele] *șters* 204. *supraintercalat* 205. *deasupra lui* Tag *șters* 206. *după* W[elt] *șters* 207. *după* vine[țeală] *șters* 208. *deasupra lui* ființe *șters* 209. *după* cadavru *lăsat neșters ca și* din acea *care urmează după* și 210. din funduri adînci *supraintercalat*

3
2255

205v RĂZVAN

Nu sînt eu Vodă.

ARH[IEREUL]

De ești Vodă este o mare deosebire între noi doi, voi, în brațele voastre — adulteriul încoronat; eu, în brațele mele — virtutea moartă.

RĂZ[VAN]

Cutezătorule! *(vrea să dea în arh[iereu], care ține pe Mira înainte-i)*

ARH[IEREUL]

Lovește!

RĂZVAN

(scapă fierul din mînă)

ARH[IEREUL]

Vedeți, boieri, nelegiuirea pe tronul Moldovei, Vodă strîngînd în brațe p-o țiitoare care a omorît-o pe fiica lui ... Da, ai omorît-o, spune că nu, spune că nu daca cutezi.

ROX[ANDA]

Nu crede.

III. GLASURI FĂRĂ INTERLOCUTOR

A. GLASUL LUI TOMA NOUR

1
2255

205r Și eu pun destinul acestei lumi într-o inimă de om.

2
2254

298r Minunați * ginii ai pămîntului cari luciți în fier, cari pîlpîiți [în] flăcări, cari zvîcniți în inima omenească — cu voi [vreau] să-nving lumea.

3
2254

20r Sălbatec [200] fulger răsculat împrotiva lumilor [201] și esilat de univers [î]n spăimînta lui [202] într-un veșted corp de om.

4
2254

13v Voi pune aripi urei mele de ți se va părea geniul stingerei.

200. *după* Fulgerul sălbatec *șters* 201. *după* lumei *șters* 202. *inițial* de universul spăimîntat

5

2254

[atîta] blasfemie încît să se sperie chiar fulgerele [203] și să nu mă trăsnească, 12v
să amorțească tunetul și să tacă, să-ngălbenească soarele și să se stingă. Să tremure stelele și să cază, să se-nfioare rîurile și să s-ascunză-n pămînt. Să sece fața lunei și să devie neagră, să tremure stelele de frică și să [204] cadă.

6

2258

ai fugit cum fuge o idee din capul unui muritor cînd nu e bine concepută. 221r

B. GLASUL MAGDALINEI

1

2254

Berge träumen andre Berge 26v
In dem tiefen Welt [205] des Meeres schauend,
Aber ein Wind erzittert die Fläche [206]
Und des Meeres Tag mit seiner Welt wird dunkel.
[Munți visează alți munți
Privind în adînca lume a mării,
Însă un vînt încrețește fața apei,
Și ziua mării, cu lumea ei, devin întunecate.]

2

2257

Somnul — moartea-n zîmbet, moartea-n vis. 182r

3

2258

Știu c-o fi turbata nebunie ce-și înfige ochii în privirea [mea], cercuin- 219v
du-mi ochii cu vînăt, pielița cu gălbeneală [207] — galbenă luminare de ceară care arde unei zîne [208] ce s-a stins, pe care lumea n-o mai adoră.

4

2254

Văzut-ai tu oare mort spoit — un roșu brut pus pe pielea galbenă a unui 14r
mort [209] și — sarcasm înfiorător al vieței — din funduri adînci [210] turburații ochi de gheață amorțiți ca o rază turbure? Ei bine, acel chip s-a sculat ... acel chip îmblă pe pămînt ... acel chip ești tu! Fugi! Fugi!

5

2258

Suflet bătrîn ca iarna și greu ca vijelia ce vîjîie-n pustii. 221r

203. *după* tr[ăsnetele] *șters* 204. *supraintercalat* 205. *deasupra lui* Tag *șters* 206. *după* W[elt] *șters* 207. *după* vine[țeală] *șters* 208. *deasupra lui* ființe *șters* 209. *după* cadavru *lăsat nешters ca și* din acea *care urmează după* și 210. din funduri adînci *supraintercalat*

6

2254

12v Și-n noaptea ochilor tăi văd lucind vijelia sufletului tău.

7

2254

201v Din ochii-ți vineți licărește înțelepciunea — Moarte. — (Icoana moarte — în loc de Icoana morții).

8

2254

298r Cine[211] e dar? Cine e dar? Sau să muște țărîna din urmele tale — căci urmele-ți inveninate ar învenina pămîntul.

C. [GLASUL LUI MIRON-ȘTEFAN]

1

2257

180v luna d-aramă, ce fuge prin nouri de fier

2

2257

180v Luna regină, ce vizitează palatele-i de fier.

3

2257

180v Nourii — insule de fier, de aur, d-argint în albastrul ocean al aerului[212].

4

2258

219r Aș rumpe pămîntu-n două.

5

2258

219r Să creez un nou elizeu.

6

2254

12v Cum strălnce de plăcere fața ei.

211. *după* Ca[re] *șters* 212. *inițial* în oceanul aerului albastru

7

2254

Cum tremură sînu-i la vorba amor. 17v

8

2258

Dar e nebună — nebună de amorul meu, [pe] care l-a purtat în noianul trecuturilor. 219r

9

2258

Să m-arunc în noianul trecuturilor, unde acest corp nu era încă eu, unde acest spirit nu era judele [213] împregiurăril[or], ci împregiurările judele [său] — eu mă leg de trecuturi, fiindcă totdeauna am esistat. 219r

10

2254

o lacrimă pe batistă și nu s-a făcut neagră *(o azvîrle-n pămînt).* 11r

11

2254

da, durere, lacrima-i atît de amară [214] încît, căzută în oceanul amor, l-ar face d-o mie de ori mai amar, l-ar face venin. 13v

12

2254

O lacrimă de otravă care face să spume în furie * oceanul unui *** 297v

D. GLASUL MIREI

1

2254

daca toată ființa mea, toate zilele mele s-ar putea soarbe într-o picătură de aur. 201v

2

2254

Să scald [215] gîndurile mele printre sufletele valurilor mării. 12v

3

2258

Am rupt inima mea și-am pus-o-n sînu-i —și p-a lui am pus-o-n sînul meu. 219r

213. *deasupra lui* Dumne[zeul] * *șters* 214. *inițial* da, durere cu lacrima atît de amară; *întreg fragmentul este anulat* 215. *deasupra lui* [î]nec *șters*

4

2254

11r Nunta mea — seacă spumă de valuri.

IV. MATERIAL REZIDUAL

1

2254

12v Munţi cu părul de zăpadă şi cu faţa sură şi cu corpu-n haină verde şi uscatele lor picioare de piatră în rîu [216].

2

2258

219v S[c]lavul ce-şi caută [217] speranţele cu ochii în ţarina neagră [218] — căci ţarina e speranţa lui, piatra durerei [219] lui vorbeşte.

3

2258

219v Regele a zis sclavului sfarămă Carpaţii — şi-i voi sfărăma —, seacă Dunărea — şi-o voi seca.

4

2254

18r Ce este adevărul? Stafia nebunului, vrăjitorului, omorîtorului [220] ieri în lumina zburîndului azi.

Ce este Dumnezeu? Surdele nebunii [221] a mii de mii de oameni pe care o frunte [222] senină sau încinsă [223]-n aur o modelează într-o uriaşă volbură de foc. Mirele universului, naturei.

13r Ce e elizeul? Ce este iadul? Inima cea nemărginită. Inima cea nemărginită. Împopuleaz-o cu angeli ce-ngenunche pe nouri, cîntînd din arfe de aur. Împopuleaz-o cu inima lumilor pe tron de porfiră, cu Dumnezeu — iată ceriurile. Împopuleaz-o cu nemărginirile întunericului, cu sufletele rupte de blesteme ce s-agaţă scîrşnind din dinţi de stîncile disperărilor lor. Pune inima acestui caos, Crima cu şerpii remuş-
13v cărei pe cap [224], cu dinţii urei în gură, cu aripele disperărei // pe umere, Satana — şi iată iadul.

Vezi dar că Eul impopulează cer, pămînt, infern — Eu, acest Dumnezeu al Dumnezeului său, căci Eu este ideea [225] unei forme, este sufletul lumei — forma [226] fără ideea de Eu nu are esistinţă, cadavrul fără suflet nu are esistinţă, lumea fără Eu nu are esistinţă.

5

2258

a

219r Der Hauch der Ewigkeit wird dem zertrümerten Ich die *** der Welt beistehen. [Suflul veşniciei va da ajutor Eului sfărîmat *** lumii.]

216. *inițial* cu poala-n rîu, *apoi, modificat cu creionul,* cu bătrînele lor picioare de piatră în rîu 217. *supraintercalat* 218. *inițial* Sclavul ce pătrunde cu privirea ţarina, cînd 219. *modificat din* durerea 220. vrăjitorului, omorîtorului *supraintercalat* 221. *deasupra lui* filosofii *şters* 222. *inițial* un cap 223. *după* încoronata *şters* 224. *inițial* cu şerpi pe cap 225. *după* id[eea] *apoi* su[fletul] *succesiv şterse* 226. *după* cum formă *şters*

b

Seht, ich blicke auf *** der *** wie der finstere Tod mit gewaltiger Majestät über die Generationen hinblickt. [Vedeți, privesc asupra *** *** așa cum întunecata moarte privește cu măreție uriașă peste generații.]
peste neamurile neamurilor.

6

2257

Zeea-morții: al mormintelor amin, zeea pămînturilor și a stelelor stinse, 182v
Zeea neființei // sau a ființei fără[227] cunoștiință. 183r
Zeea-viață: albă și zimbitoare, zeea stelelor aprinse, a pămînturilor impopulate, a valurilor proaspete și repezi, a munților plini de turme, păstori și cîntece.
Zeea-nimic: zeea pustiurilor fără adînc și fără înălțime, fără lumină.

7

2254

De ce-ascunse amicei sale luni întregi? 12v
Că lipsea legămîntul[228] de sînge.

8

2254

două lacrime de copil[229] căzute pe-o frunte pătată, două diafane[230] ființe de înger sparte[231] în stînca păcatului. 201v

9

2258

timpul — o idee ce leagă fapt de fapt. 221v

10

2258

unda ce-și mînă trecutu-n viitor. 221v

11

2255

trecutul — o feerie-nmărmurită, viitorul — umbră. 205r
trecutul — marmură, prezentul — Dumnezeu, viitorul — umbră.

12

2254

Negre idei, ca [a] unui ce se prăvale-ntr-o prăpastie pustie ca trecutul[232]. 12v

13

2254

Durerea-i o ruină. 201v

227. *după* necunoscătoar[e] *șters* 228. *modificat din* legătura 229. de copil *supraintercalat* 230. *supraintercalat* 231. *deasupra lui* sfărîmate *șters* 232. *inițial* ce se prăvale-n prăpastia pustiei *sau* pustiului trecut

14

2258

219r O stea ce cade, o ură [233] a lui D[umne]zeu care s-a stins, un blestem ce ce a trăit o eternitate.

Criminalul * Schwanzstern [stea cu coadă]

15

2254

297v O lume se sparge-n ceri [234], o inimă se sfarmă pe pămînt.

16

2254

297v Eine runde, strahlende Seele
die Seele — ein grosser Tropfen
[un suflet sferic, strălucitor,
sufletul — o mare picătură]

17

2257

163r E așa de ușor d-a zice moarte cînd nu știi ce este.

18

2257

163r Mai întîi se-ntunecă palidele-i aripi, pînă i se stinge și inima.

19

2258

221r disperarea își [235] înfige dinții de fier în ușa casei și turbură cu [236] săgeata ochilor fundul cupei de vin.

20

2257

180r picătura de vin s-o văd [237] înmiit de mare și-n ea, cu milioanele, oamenii lui?

21

2257

181r stelele-arzătoare guriţe de copile, a căror faţă diafană se pierde în [238] aureolă de raze.

22

2254

201v O umbră de foc arătarea Cezarului adormit pe tron.

233. *inițial* ura 234. *inițial* O lume tremură sub biciul creatorului său 235. *după* cu dinții de fier *șters* 236. *supraintercalat* 237. s-o văd *supraintercalat* 238. *modificat din* într-o

23

2254

Cînd, trist, deschizi o carte şi-ntîlneşti un rîs ţi se pare că rîde un nebun. *12v*

24

2257

Wähnsinnige Wind [Vînt nebun] *184v*

25

2258

Mireasa vînturilor — Windsbraut *219r*

26

2258

vîntul — vis zburător. *219r*
Cine-l visează?
vînturile — vise zburătoare.
Cine le ....?
vîntul — vis de Dumnezeu *223r*

27

2258

O vîntule, vînt cu suflet de sfînt [239]. Sufletul călător a unui om ce nu poate pauza nici mort. *223r*
Zefirul: sufletul unei copile murind înamorată.
Uraganul: sufletul unui Marte, unui tiran şi viceversa.

239. *inițial* cu sufletul sfînt

2259

[ANDREI MUREŞANU (A)]

28r

MUREŞANU

Tablou dramatic

PERSOANELE

MUREŞANU — GENIUL LUMINEI
ANUL 1848 — SILFI DE LUMINĂ

(Scena înfăţişează un peisagiu de-o romanticitate sălbatecă în munţi. Pe de-o parte stînci sparte şi răsturnate, de alta brazi acăţaţi pe vîrfuri de stînci, unii răsturnaţi de vijelii şi torente. În fund pe-un deal se vede ruina încă [1] fumegîndă a unui sat de colibi; mai în avanscenă turnul vechi şi negru a bisericei satului — c-o mică biserică de lemn, cu ferestrele mici şi cu zăbrele, cu muri parte risipiţi, cu acoperămîntul de şindrile negre şi mucede. Un aspect trist şi de risipă. Asupra întregului plan se revarsă o galbenă lumină de lună. În avanscenă, de-a lung, e un trunchi răsturnat şi putred care coprinde avanscena. Pe el şade Mureşanu visători. Cînd sună din turn clopotul cu glas dogit 12 ore — miazănoaptea — Mureşanu se scoală)

MUREŞANU

Se zbate miazănoaptea în inima de-aramă
Din turnul în ruină. Şi prin a lumei vamă
Nici suflete nu intră, nici suflete nu ies;
Ci prin al nopţii aer întunecos şi des
Abia pătrunde galben lumina-n raze rare
Precum se fur speranţe [2] în inime amare [3].
Cînd somnul, frate-al morţii, pe lume falnic zace,
Cu genele-i închise, cu visele-i de pace,
Cînd palida gîndire prin ţara morţii trece
Şi moaie-n visuri de-aur aripa ei cea [4] rece,
28v Cu-aghiasima cea dulce a lumei frunte-atinge,
Păcatele i-adoarme, invidia i-o stinge [5],
Ce ochi veghează umed?... Ce sînge se frămîntă?...

1. *după* f[umegîndă] *şters* 2. *iniţial* Precum se fură visuri 3. *primele şase versuri barate cu creion roşu ca semn de utilizare în altă parte* 4. *supraintercalat* 5. *ultimele două versuri iniţial* Şi cu acea aiasmă a lumei frunte-atinge/ Şi-n creieri fantazie şi-n suflet vis încinge

Ce suflet ţipă-n doliu?... Ce liră jalnic cîntă?...
Sînt eu!... Privesc trecutul, o marmură barbară,
Pe ea-i gravată aspru ursita-ne amară,
Şi cînd văd viitorul cu norii roşi de sînge
Atunci sufletu-mi geme şi inima-mi se frînge.
Decis-ai oare, Doamne, ca în etern să fie
Românu-n lanţuri crude[6]... şi searbăda sclavie
Să-nfigă ochii aspri ... cu-al lacrimei tipar
Să brazde pe-a lui faţă decretul ei amar?
Te blastămă de secoli a lumei neagră gură
Şi sufletu-ţi se-nmoaie şi inima-ţi se-ndură,
Dar pentru-a mea naţiune al tău ochi e de piatră
Şi sufletu-ţi e vitreg şi inima maratră.
Nu vezi că-s zeci de secoli de cînd ea se sfaramă
Sub cnuta plumbuită, sub legea de aramă
Ce-opreşte pentru mintea-i a minţii tale raze,
Lumina ta de aur, lumina ce-nviază?
O! toată ţara asta ai dat altor popoare,
Încit altar să-ţi facă poporul tău loc n-are.
Arînd un cîmp de pietre cu crudele-i sudori
El seceră spinişul din lucru-i fără spori[7],
Privirea lui e cruntă şi lacrima venin
Blăstăm e vorba-i seacă, sufletul lui suspin.
Decît o viaţă moartă, un negru vis de jele,
Mai bine stinge, Doamne, viaţa ginţii[8] mele,
Decît ca soartea oarbă[9] din chin în chin s-o poarte
Mai bine-atingă-i fruntea suflarea mărei moarte[10]!

ANUL 1848 [sau] MOARTEA — MORS
(apare din pămînt într-o haină simbolică)

2254

Sunat-a moartea aspră ... tu-n lume ce aştepţi? 77r
Au vrei tu ca poporul român să il deştepţi?
În van îţi e chemarea şi cîntecul în van:
Necată-i românimea pe-a lumei ocean.
Cu suflet rece, aspru, sublimul rege Nord
Va amorţi pe liră-ţi românul tău acord
Şi fiii plini de viaţă ai Asiei pustii
Vor stinge-a lirei tale sublime armonii.
Nu vezi că moartea-ntinde umbroasele-i aripe?
Nu vezi?... Poporul doarme! O clipă ... două clipe —
Şi pe-a naţiunei frunte al morţii rece vis
Va sta-n Eternitate — cît lumea în abis.

Eu, anul aspru, palid, adus-am vijelii
Şi ... *(arată la ruina fumegîndă a satului)*
legea mea e moartea ... gîndirile-mi — pustii!

Gîndirea mea e moarte, visarea: vijelii,
Eu duc prin visul vremei a arderei făclii![11]
Din secolii din carii auzi naţiuni cum plîng
Ieşit-am eu, ca astăzi naţiunea *ta* s-o sting!
Priveşte-n noaptea lumei!... A morţii albă pară
Adoarme orice popol ce astăzi e să moară!...

6. *inițial* Românu-n lanţuri aspre 7. *în dreptul acestui vers, necontextualizat,* ai milă / De-o ginte cari secolii istoriei o-mpilă 8. *inițial* naţiunei mele 9. *inițial* Decît ca soartea aspră 10 *inițial* cu vîntul mărei moarte 11. *inițial* Eu port prin visul vieţei a arderei făclii! *apoi* Eu duc prin timpii palizi a arderei făclii!

Atins-am cu paloarea-i poporul tău român
Și-acum din umbra-i moartă eu văd un chip senin [12],
O rază ce mă-neacă, un gînd ce urăsc eu
Cum demonul urăște un gînd de Dumnezeu !
Ci stinge-te odată, o, stea fără de nume !
Au vrei să-mi disputi oare tu sceptrul peste lume ?
Ci stinge-te odată tu, suflet ! Tu, un vis,
Au vrei să-mparți cu mine al spațiului abis ?
Un gest îmi trebui mie să fac din lume-un nor
Și ce-mi trebuie oare ca visu-ți să-l omor ?

MURĂȘANU
(cu putere)

Strîmt este al tău spațiu și secolii sînt largi !
77v Nu văd eu cum în cercu-ți sărman nebun te spargi,
Nu văd eu cum în cercu-ți nebun te zvîrcolești
Ca o națiune-ntreagă în zboru-ți s-o răpești ?
Trecut-au secoli negri cu coasele de foc
Cosit-au generații ... Națiunea stă pe loc !
Trecut-au Nordul rege cu aripa-i de ger,
Românul stă în locu-i, ca muntele de fier !
Și-n planu-Eternității românii-s un popor
Cum e un soare numai prin mările de nor,
Cum e-un principiu numai în firele adînci,
Cum sînt în fundul mărei tari creștete de stînci.
De soare fuge arsă lumea de nouri vagă,
O zi !... Și un principiu aprinde lumea-ntreagă
Și cînd e marea-n pace și apele s-au dus
Stă stînca cea eternă cu fruntea ei în sus.
Un an ?... Este un nour. Un an ?... E un vis rău
Și-un vis poate pătrunde chiar un suflet de zeu,
Dar noaptea trece iute și orele-albe vin :
Și mai senin, mai splendid e sufletul divin [13].

[ANUL 1848 sau MOARTEA – MORS]

78r *Eu stelele le spulber ca frunze-ngălbenite,*
Eu îmflu răsuflarea vulcanului măreț,
Înmormîntez sisteme în spații nesfîrșite,
Eu munții îi cutremur și mările le-ngheț,
Astup cu a pustiei nisipuri mări cumplite
Ș-îngrop țări înflorite sub oceanul creț [14],
Dezmint [15] *secol de secol, zdrobesc eră de eră*
Fac [16] *din a vieții fapte lucire efemeră* [17].

[MUREȘANU]

Știu că tu-nșirînd anii pe-a vieții lunge fire [18]
Tu [19] *nimicești trecutul în urmele lui chiar,*
Că tot ce e-n viață cade-n a ta domnire
Nimic ce e [20] *nu scapă de ochiul tău avar.*
Dovadă-s lumi murite, pustii, fără rodire,
Ce toate se usucă la glasul tău amar.
Imperiul tău, Trecutul, e-ntins fără de fine :
Acolo [21] *te-ntîlnește ochiul numai pe tine.*

Dar e o regiune tot astfel de întinsă,
Nu-i încă sub domnia întunecate-ți mîini

12. *în dreptul ultimelor două versuri sînt scrise pe margine, cu alt scris și altă cerneală, altele două :* O, caos plin de stele, ⟨te-⟩ coboară ⟨pe⟩ în poet, / Șoptește-i armonia cu glasul tău încet ; *neintegrabile în contextul de aici, ele trebuiesc asociate versurilor de pe* **80r** (v. nota 33) 13. *indicație de intercalare a versurilor de pe* **78rv** : Eu stelele le spulber etc., *scrise ... după grafie și cerneală, mai tîrziu, cînd poetul prefera ca interlocutorul lui Andrei Mureșanu să se numească nu* ANUL 1848 *ci* MOARTEA – MORS 14. *inițial* Îngrop insule mîndre în oceanul creț 15. *deasupra lui* Sumuț *șters* 16. *după încercările abandonate* Și visu-naintării *apoi* Și visul 17. *inițial* visare efemeră 18. *inițial* fire lunge 19. *după* Tu rupi șirul *șters* 20. *inițial* Nimic nu e [să scape] 21. *după* Ochiul nu te-n[tîlnește] *șters*

Și toate cîte, demon [22], le crezi de tine-nvinse
Acolo strecur toate și-ți scapă de sub mîni.
Cele de ieri și astăzi [23] de mînă-ți sînt atinse,
Dar oare e tot astfel și ziua cea de mîni?
Trecute [24] și prezente le ai spre-a nimici [25],
Dar brațu-ți nu ajunge la cele ce vor fi.

De-aceea nu am teamă de-a ta amerințare
Prezentul e o clipă și viitoru-i lung.
Căci brațu-ți nu ajunge la cele viitoare 78v
La viața națiunii-mi aripele-ți n-ajung.
Privesc cu voioșie la viitoru-i mare
Și tot ce-nsufli minții-mi eu caut să alung.
Cea ce n-a trăit încă nu poate fi al tău:
De-acea cînt deșteptarea și glasu-ți nu-l cred eu [26].

ANUL 1848 77v

Te-aplană printre-a lumei unde amari, mărunte,
Tu ce înalți deasupra-i a ta rebelă frunte
Ca să oglinzi într-însa steaua îngălbenită
A românimei, care pe moarte e pornită!
O! Și din calea care conduce-n trista vale [27]
Unde nu mai pătrunde ecoul lirei tale,
De-acolo nu se-ntoarce neci om, neci națiune!
Tu stai să-mi stingi suflarea, tu vrei a te opune
La spiritul ce-n lume cu aripa-mi l-alung,
Ca moartea de puternic, ca secolul de lung [28]?
Cînți românimea, care pe calea morții trece
Cum se arunc-o steauă în fundul mărei rece?
Piei om în a [29] ta umbră! Te risipește-n vînt! 79r
(solemn)
Nainte de-a te plînge al clopotelor cînt,
Nainte de-a-ți așterne în galbenul mormînt,
Pe drumul care duce din leagăn la sicriu,
Moartea să te cuprindă in brațele-i de viu!
În suflet să-ți domnească un seraf [30] surd și mut
Și-o secete cumplită în capul tău tăcut!
De viața ta mizeră moartea să nu se-atingă,
Dar mintea ta senină s-o-ntunece, s-o stingă,
Să intre-o noapte vană cu aer amorțit
În inima stîrpită, in capul pustiit [31].

(De sub manta-i neagră scoate un cran de mort cu ochi de foc a căror raze le îndreaptă spre fruntea lui Mureșanu. Fața lui devine rătăcită și ochiul lui uimit și nesigur. El își întinde brațul ca pentru a se feri de razele ce-i ard creierii)

Cu raza morții negre eu fruntea ta ating
Și harfa ta o sfarăm și geniul ți-l sting! [32]

(Dispare-n pămînt. O melodramă ușoară dar melancolică. Se lasă o negură neagră, care apoi se ridică pentru a lăsa să se vadă o negură roză. Se lasă asupră-i caosul înstelat — se coboară cerul cu profunda lui armonie. [33] În timpul acesta se-ncepe-a auzi, cu muzică surdină, corul ce urmează. Cînd se ridică negura roză, Mureșanu se vede dormind pe-o brazdă de flori, într-o cîmpie minunată în [al] cărei fund se vede o dumbravă verde și munți verzi. În avanscenă se ridică, încungiurat[ă] de tufișe dese și sălbatece, ruina de marmură a unui monument roman. În timpul acesta melodia cea dulce urmează, pe care-o cîntă, nevăzuți încă:)

22. *în manuscris, hipermetric:* demone 23. *intenția inițială era de a scrie* Cele de ast[ăzi și ieri] 24. *după* Ce-au fost, cele [prezente] *șters* 25. *după* le *șters* 26. *versurile de pe* **78v** *sînt scrise cu creionul* 27. *pe margine, în dreapta* (aripele-i se imflă și-o duc în cer-) 28. *deasupra lui* Să pustiască totul în lat, în larg, în lung *anulat prin paranteze* 29. *supraintercalat* 30. *inițial* un înger 31. *inițial* În inima ta stearpă, în capu-ți pustiit 32. harfa *modificat din* arfa: *cele două versuri figurează, probabil în prima lor redactare, necontextualizată încă, pe* **86v**, *unde pentru* harfa *avem însă* arpa *și* ta *este supraintercalat* 33. *scrisă între rînduri și în evidentă legătură cu versurile notate marginal pe* **77r**: O, caos plin de stele, coboară în poet; / Șoptește-i armonia cu glasul tău încet *a căror loc este idealmente în preajma ultimei replici a* LUMINII **(80r)**

Somnia regină combină-arbitrară
Tristeță cu ris,
Vrăjește vis de-aur în noaptea amară,
În suflet închis.
Alături c-o umbră lumina răsare
Alături cu-n nor,
Din noaptea eternă prin raze apare
Un sînt meteor[34].

(În timp ce cîntecul durează Mureșanu /doarme/; fața sa se descompune ca de-o fericire suprapămîntească și asupra frunții sale, în toată ființa sa, plană seninul
79v *inspirațiunei. În // momentul acela apare din ruina de marmură:)*

LUMINA [sau] SPIRITUL [sau] IRIS

(Albă și surîzîndă. În păru-i blond ard stele, într-o mînă crinul luminei, în cealaltă o coroană de lauri de argint)

Tu care treci prin lume străin și efemer,
Cu sufletu-n lumină, cu gîndurile-n cer,
Poet gonit de lume și înghețat de vînt
Ce cînți ca o stafie ruină și mormînt;
Acuma cînd din Umbră Lumina, eu, răsar[35]
Aruncă de pe tine noianul de amar.
Eu vin din centrul lumei, încoronat de sori,
Preced pe mîndrul, [′ —] frumosul Viitori
Ce-n nourii de secoli se zguduie închis
Ca un frumos și mare însă teribil vis
Ce-n cerul lui petrece sublim și neajuns,
Încît neci ochi de înger pin nori-i n-a pătruns,
Ci tînăra speranță în haină de mister
Arată-n lume-oglinda-i cea plină de visări[36]!
În lumea adormită lumina cînd răsare
Din caosul ce fierbe întunecos și mare
Cu raza-ntii atinge a geniilor munți
Ce-n nourii de gînduri se pierd bătrîni, cărunți,
Și-apoi abia la lume s-arată zîmbitoare:
O maiestate mîndră[37] în car de foc . . . un soare!
O, munții cu-a lor frunte gîndindă-n nouri creți
Cînd se-ncunun cu raze ai zilei sînt profeți
Și capete de geniu cînd ard, cînd se inspiră,
Arderea lor arată la noaptea ce-i admiră[38]
Că ziua e aproape . . . Și palizii poeți
Profeți-s, plini de vise, ai albei dimineți.
Profete al luminei! În noaptea-ți te salut
Și vărs geniu de aur în corpul tău de lut,
80r În buclele-ți eu strecor dulci lauri de argint,
Cu raza zilei albe eu geniu-ți aprind.

(Mureșanu a-ngenuncheat uimit. Ea-i lasă să cadă pe frunte cununa de lauri, îi zîmbește și dispare în sus[39] răpită de-un nor aurit)

34. *inițial* Un drag meteor 35. *inițial* eu apar 36. *inițial ultimele patru versuri erau*

În cerul lui petrece sublim și neajuns,
Neci ochiul unui înger prin norii-i n-a pătruns,
Ci ⟨îm[bracă]⟩ Ci dalba cugetare în haină de mister
Arată lumii-oglinda-i cea plină de visări

37. *inițial* O maiestate albă 38. *inițial* la lumea ce-i admiră 39. în sus *supraintercalat*

LUMINA[40]
(solemn[41], invocînd cerul)

2260

a Cu bolta ta de stele coboară, univers, *131r*
Cu lamură de pace tu treci în al său viers.
Coboară fericite, albastre, mîndre dom
Pătrunde cu-a ta pace suflarea unui om.

2255

b Cu arcul tău de stele, o univers, cobori *6r*
Cu tainic-armonie din sfere și din sori,
* Cobori în ploi de raze cu constelatul dom,
Pătrunde pentru-o clipă suflarea unui om
Și imple cu-armonia ce ființa ta respiră
Cîntarea-nduioșată din doritoarea-i liră.

2254

Cu cîmpii tăi de stele, o, univers te-nvoc, *80r*
Coboară-n ploaie d-aur gîndirile-ți de foc
Și imple cu-armonia ce-n[42] tine-etern respiră
Cîntarea cea bogată din sîngeroasa-i liră.
Cobori[43] cu ploi de raze, cu instelatu-ți dom,
Pătrunde pentru-o clipă suflarea unui om[44].
O, caos plin de stele, coboară în poet, *77r*
Șoptește-i armonia cu glasul tău încet.

SILFII DE LUMINĂ *80r*
(de sus către LUMINĂ)

Tu, ce din ceriuri pe lume cazi,
Lumină sîntă!
Precum pe-al mărei amar talaz
O rază frîntă,
Acum la nouri te depărtezi
Strălucitoare.
Căci de acolo pe lumi veghezi
Din sîntul soare[45]

(de jos către MUREȘANU)

A tale gînduri, palide bard,
Cu fruntea-n laur
Sînt stele-eterne ce-n ceruri ard
Cu raze de-aur.
Cîntă dar, cîntă, tînăr poet,
Mîn-a ta liră,
Lumea ascultă gîndu-ți profet: *(încet)*
Marea se miră!

MUREȘANU
(cu foc)

În ocean de flăcări gîndirea mea se scaldă
Și sufletu-mi se-mbată d-o primăvară caldă
Și-un cîntec trece aspru[46] prin visele-mi de jar
Cum vîntul trece-n freamăt prin codrii de stejar . . .
Să cînt cum leul rage?. . . Să cînt! . . . Zdrobita liră!

40. *alături figurează, scris cu cerneala întregului text,* După acum *, *posibilă indicație a faptului că* LUMINA *vorbește din nevăzut, după ce* dispare în sus răpită de-un nor aurit 41. *deasupra lui* serios *șters* 42. *supraintercalat* 43. *modificat din* Coboară 44. *această invocare este scrisă cu creion negru pe un petic de hîrtie întîi sfîșiat, apoi recompus și lipit, poate chiar de poet, pe* **80r** 45. *inițial* Cu ochi de soare *apoi* Prin ochi de soare 46. *inițial* trece dulce

80v Din coardele-n rugină odat-ncă respiră
Un cîntec de-o sublimă, senină disperare
Precum scapără[47] raze întunecata mare
O dată încă-n viață să mă-nec în lumină,
Să caut armonia a sferelor senină
În inima-mi zdrobită . . . și-apoi să mor . . . Să mor,
Să-nec sufletu-mi rece în noapte și în nor.
Coroană de albi lauri, coroană de argint
Lucește într-a nopții-mi amarul labirint :
Eu voi cînta de falã ca leul ce-a învis
Iar tu lucește palã al deșteptărei vis ! !

SILFII DE LUMINĂ
(pe cînd se lasă negura roză)

În marea Somniei ce-n unda-i combină
Tristeță cu ris
Cufundă, poete, gîndirea-ți senină
Seninul tău vis !
(pe cînd se lasă negura neagră)
Adormi cînd lumina se stinge cu jale
Prin vînturi răcori,
Cînd visu-ți își moaie aripele sale
În noaptea cu nori !

(Muzica urmează misterioso. *Negura lăsată cu desăvîrșire — O pauză — Cînd se ridică iară, scena e ca întîi: același trunchi, aceeași galbenă lumină de lună străbate prin stîncile zdrobite și lumină planul cel ruinat. Mureșanu arată că s-ar fi deșteptat dintr-un somn neliniștit, cu visuri de-o impresiune puternică. Fruntea sa e osîndită și fața în delir adînc. Muzica melodramiză încet aria lui* Deșteaptă-te române *El o declamă încet și espresiv, rezemîndu-se cu mîna stîngă pe liră*[48]*.)*

[VARIANTA FINALULUI][49]

[MUREȘANU]

80v *(șade, cugetă, mînile sale se lasă-ncrucișate peste coardele lirei)*

81v *O capul meu! Văd cerul deasupra-mi se coboară*
Și în cîmpii așterne stelele lui de foc
Și aburi[i] argintii se lasă, mă-nconjoară,
Și stele scapăr sfinte pe-al valurilor joc.
Ridic degetu-mi magic și secolii [se] mișcă
Cu umbre strălucite de zei și de eroi
Și sufletu-mi s-aprinde și inima-mi se mișcă
Și codrii respir umbră și mirosul din foi;

2291

30r Pin visele-mi obscure cu-ntunecări de soare
Carpatul își ridică a lui frunte-n ninsoare,
Cu umere stîrpite de viscole rebele,
Înmormîntat de codri și-ncununat de stele.

47. *inițial* Precum respiră *apoi* Precum răsuflă ; *în dreptul acestui vers pe margine* (Strahlen athmet das dunkle Meer), *echivalent german la* respiră/răsuflă raze întunecata mare 48. rezemîndu-se cu mîna stîngă pe liră *este adăugat ulterior, după o bară verticală, cum tot după o bară verticală figurează, scris parțial cu aceeași cerneală, începutul unei VARIANTE A FINALULUI și ultimele ei două versuri, care reapar, la sfîrșitul textului complet al acestei variante, pe* **81v**; *urmează indicația* [18]69 49. *această variantă s-ar situa după* Fruntea sa e ostenită și fața în delir adînc; *ea pare izvorîtă din aceeași inspirație ca textul scris cu creionul pe peticul de hîrtie lipit pe* **80r** *și ca cele două versuri marginale de pe* **77r** *ca un fel de rezultat al invocării cuprinse acolo ; exact ca și prima formă a finalului, aceasta are la sfîrșit o bară orizontală ca semn al încheierii tabloului dramatic*

Din mijloc astor roiuri ce-argentei ne-nconjoară, 81v
Împlînd[50] cu repejune eteriul tranfiriu,
Carpații își ridică a lor frunte-n ninsoare
Și umerii de codri și brîiele de rîu;
Din munții cu picioare de stînci bucium răsună
În luna-nvinețită s-ascunde-n voal [de] nor[51];
Pe creierii de munte[52] voinicii se adună
Ș-aprind cîte-un foc mare pe fiecare deal
Și roți aprinse-aruncă în văile-adormite,
Ce zboară și lumină fantasmele ce zbor;
Copacii par fantasme bătrîne, despletite,
Ce-aleargă-n[53] susul apei pîn ce-n tunerec mor;
Icoanele se turbur și-un arbor de gîndire
Întinde ramuri sfinte ce mișcă în șoptire;
Din crengi de negre gînduri cîntarea se desprinde
Și albele ei aripi la ceruri le întinde[54].

[ANDREI MUREȘANU (B)]

ANDREI MUREȘANU 74r

Tablou dramatic într-un act[1]

2254

[PERSOANELE]

MUREȘANU
MORS *INDIFERENTIALUL (NIRWÂNÂ)*
GENIUL LUMINEI *IRIS*[2]

(Scena înfățișază un peisagiu de-o romanticitate sălbatecă în munți. Pe de-o parte stînci crăpate, unele țepene, altele răsturnate, de alta brazi acățați de vîrfuri de stînci, unii frînți și răsturnați de vijelii și torente. În fund se văd ruinele încă fumegînde a[unui] sat de colibe, risipite ca cuiburi mari în dosul stîncelor. Mai în avanscenă turnul vechi și negru a bisericii satului. Biserica de lemn cu ferestre mici cu zăbrele, cu muri parte risipiți cu acoperămînt de șindrile negre și mucezite. Asupra întregului plan se revarsă o galbenă lumină de lună. Avanscena o cuprinde de-a curmezișul un trunchi răsturnat, putred, pe care M[ureșanu] șade visători. De tot în fund codri și munți. Clopotul sună dogit 12 ore. Miezul nopții. În vremea asta se scoală M[ureșanu]).

[MUREȘANU]

Tresare miazănoaptea în inima de-aramă
A turnului de piatră. Lin stelele se-nhamă
La carul lunei blonde. Prin[3] vămile veciei
Nici vremea nu le trece cu visele mîndriei,
Nici suflete nu intră, nici suflete nu ies
Prin aerul de noapte puternic, rece, des,

[Tresare miazănoaptea în inima de-aramă
A turnului de piatră.] Și prin a lumei vamă
Nici viii nu mai intră, nici morții nu mai ies,

50. *inițial* Și trec 51. *inițial* pătrunde dintr-un nor 52. *inițial* Pe crestele de dealuri 53. *în ms.* în
54. *pînă la această formă ultimele două versuri au mai fost încercate* pe **80v**:

Din ⟨lanțul⟩ lutul ⟨arborele⟩ ⟨arborul⟩ ⟨crengile⟩
⟨gîndirei⟩ cugetărei cîntarea se desprinde
Și ⟨albele⟩ sfintele ei aripi la ceruri le întinde

apoi Din negre crengi de gînduri cîntarea se desprinde 1. *la acest nivel, pe jumătatea din dreapta a paginii, lăsată liberă, un vers scris cu creionul, indescifrabil* 2. *scris cu același creion ca acela menționat mai sus* 3. *după* iar *șters*

Vrăjește frunza-n codri în întuneric des;
A lunei adormite pătrund razele rare,
În temnița din pieptu-mi trezind simțiri [4] amare
Cînd somnul, frate-al morții, pe lume falnic zace,
Sub genele-i lăsate a veciniciei pace,
Și cînd gîndirea oarbă prin țara morții trece
Și moaie-n lac de vise aripa ei cea rece,
Cu aghiazima-ndulcită a lumii frunte-atinge,
Păcatele-i i-adoarme, voința ei o stinge,
Ce ochi veghează umed? Ce piept ce se frămîntă,
Ce suflet lampă de-oliu se mișcă tremurîndă?[5] . . .

2257

102r

Privesc trecutul ș-icoana lui barbară:
E zugrăvită aspru d-ursita-ne amară —
Și cînd văd viitorul cu sînge și ruine
Nu cred nimic.

2254

74r

Sînt eu! . . . Privesc trecutul ș-icoana lui barbară
E zugrăvită aspru d-ursita-ne amară.
Cum [6] gîndul meu nu poate să rup-acea perdea
Ce-ascunde viitorul teribil [7] după ea?
Dar umbre alburie abia prin ea transpar,
Mă imple cu-ndoială, martiriu și amar [8].
Cîntarea? . . . Cea mai naltă și cea mai îndrăzneață
Nu e decît răsunet la vocea cea măreață
74v A undelor înalte, cu mii de mii de limbi,
A unui rîu ce nu-l vezi: a undelor de timpi [9]
Ce viitoru-aduce spre a le mîna-n trecut.
Deși privesc nainte-mi noaptea bătrînă, suptă *,
Și văd c-o lume nouă dintr-însa se ridică,
Știu [10] cumcă viitorul este trecutu-ntors
Știu cumcă-aceeași lînă s-a tors și s-a retors
De degetele-uscățite-a Vremii-mbătrînite,[11]
Dar *pîrghia* aceea ce, desfăcînd tenebre,
Ridică viitorul — puterea care toarce
Al vremii fir — aceea îmi e necunoscută.
Vai! Cele întîmplate istoria le spune
Și cele viitoare și-aruncă umbra lor
În atmosfera groasă a zilei cei de azi.
De ce se-ntîmplă toate așa cum se întîmplă
Cine mi-a spune-o oare? E plan, precugetare

4. *deasupra lui* gîndiri *șters* 5. *ultimele șapte versuri provin, prin corecțiuni făcute cu o cerneală mai neagră și o peniță mai subțire din* Cu genele-i închise, cu visele-i de pace. (*trecînd prin forma* Sub genele-i închise, tăcere, umbră, pace,)

Cînd palida gîndire prin țara morții trece
Și moaie-n visuri de-aur aripa ei cea rece,
Cu-aghiazima cea dulce a lumii frunte-atinge
Păcatele-i i-adoarme, invidia i-o stinge
Ce ochi veghează umed? Ce suflet se frămîntă?
Ce suflet țipă-n doliu, ce liră jalnic cîntă? . . .

6. *deasupra lui* Și *șters* 7. *inițial* puternic 8. *ultimele două versuri adăugate pe marginea filei, cu altă cerneală* 9. *inițial*

A undelor teribili, înalte, zgomotoase
A unui rîu ce nu-l vezi: sînt undele de timp

10. *acest vers și următoarele două sînt scrise ulterior pe marginea din dreapta, alături de ultimele trei versuri de mai sus și reprezintă întruparea în altă haină a aceleiași idei poetice* 11. *inițial*

Știu cumcă-aceeași lînă s-a tors, s-a retors
Cu-nșelăciuni Frincea îmbătrînită vremea

versurile sînt adăugate, cu cerneala neagră a tuturor intervențiilor de acest tip, pe marginea filei

În șirul orb al vremei și-a lucrurilor lumei ?
Sau oarba întîmplare fără-nțeles și țintă
E călăuza vremei? Putut-a ca să fie
Și altfel decum este tot ceea ce esistă
Sau e un *trebui* rece și neînlăturat ?
Și, daca trebui toate să fie-așa cum sînt,
Ce legi urmează vremea ? Cu *ce drept* ea apasă
O ginte ca pe sama-i o alta să ridice ?
E vo dreptate-ntr-asta sau oarbă-mparte bobii
Soarta fără de lege ? Și dacă n-ai temeiuri
Decît acele spuse de cărțile bătrîne —
Și-aceste-s dovedite că nu dau dezlegare —
Cine-mi va spune mie dacă a ginții mele
Viață viitoare va fi mai fericită
Decît al ei trecut ?

2257

De-ar fi fost rău adesea și bine num-o dată *102r*
Aș crede că-ntîmplarea oarbă[12], nevinovată,
A grămădit în mersu-i[13], dar fără ca s-o știe,
Atîta neferice pe țara mea pustie.
Dar nu ! E-atîta minte ! Atîta plan de rele
S-a grămădit puternic în viața ginții mele
Încît îmi vine-a crede că principiul rău[14]
A scris a lumii carte[15] — că el e . . . Dumnezeu.
Nu poate să esiste un Dumnezeu de bine,
Ar trebui să-i fie oroare și rușine
Ca să condamne-un popol, ce e menit de mare
Prin firea sa, să ducă[16] durerile amare
Pe cînd ginți dobitoace, tîmpiți, tîrzii la minte
Să urmărească liber giganticele ținte.
El zic că este . . . unde-l blastamă a lumii neagră gură[17]
Acolo suferințe și rele nu îndură.
Nu-l adorați ! Nu-și moaie el ochii lui de piatră
De cînd îl adorați voi, cari n-aveți nici vatră,
Nici loc de îngropare

2254

De-ar fi fost rău adesea și bine num-o dată *71v*
Aș crede că-ntîmplarea oarbă, nevinovată,
A grămădit în mersu-i, dar fără ca s-o știe,
Atîta neferice în viața ginții mele.
Dar *nu!* E-atîta minte, atîta plan de rele
S-a grămădit puternic în viața ginții mele
Încît îmi vine-a crede că sîmburele lumei
E *răul*. Cartea lumei d-eterna răutate
E scrisă și-i menită.[18]
De vei avea puterea, *75r*
Voința ca să sfarămi pe cel mai slab ca tine
Bravură se numește. De ești închipuit,
Nesuferind ca alții de-acea închipuire
Cu vorba să se-atingă : onoare se numește.

12. *după* cea *șters* 13. *inițial* în pasu[-i] 14. *hemistih șters fără a fi înlocuit* 15. *inițial* Prescrie-a lumii carte ; *întregul vers e pus între paranteze* 16. *inițial* să cadă 17. *inițial* unde-l neagă a lumii neagră gură 18. ***versul se termină cu*** în rău ***șters, apoi urmează, șterse dar reluate la distanță de 14 versuri, pe* 75r,**
De te-a-nzestrat natura
Numai cu-atîta minte ca să vezi că prostia
Și cruda răutate ce [masa o domină]

De vrei să-ntreci pe alții și lumei să-i impui
Persoana ta infamă, dorință-i de mărire,
La fapte mîndre stimul. De ești atît de van
Să crezi că pîn-și cerul ascultă a ta vorbă,
Că-i pasă dacă corpul ți-l chinuiești și mintea
Ți-o stupifici, îți zice că ești evlavios,
Ba chiar și *sfînt*. Și nu sînt numai oameni
Ce iți admiră fapta, gîndirea-nchipuită,
Ci te admir popoare ...
Ce proastă e mulțimea,
Ea crede cumcă duce a lumii soarte-n mînă
Și singură e dusă de-o mînă de șireți.
De te-a-nzestrat natura
Cu-atîta minte numai să poți [vedea] prostia
Și cruda răutate ce masa o domină,
Nedînd nimic pe ele, să faci din ele scară,
Spre-a te urca pe dînsa l-avere și mărire.
Prefă-te numai cumcă tu prețuiești acele
Mari calități ș-alese (numește-le cum vrei),
C-o frază lingușește deșertăciunea lor
Și pe-umeri te vor duce, sacrificînd averea,
Viața pentru tine. Dar spune-li-adevărul:
Te-or răstigni pe cruce, te-or huidui cu pietre
Și te vei stinge mizer de nimenea jălit.
Se vede
Că puteau șireții ca să găsească-n viață
Alt preț decît acela să-și împlinească pofte
Pe sama altor ... Apoi este și drept, cuminte,
Ca proști să ducă greul, astuții să domnească ...
La ce-ar fi-atuncea lumea în două împărțită?
La ce-ar esista proștii, și iar la ce șireții?
Nu *merită* nătîngii să fie stăpîniți?
Nu vezi că stăpînindu-i le împlinești dorința?
Mai de dorit ce soartă pot ca să aibă-n lume
Decît să-i ducă-n turme sunetul unui nume?
Ei nici nu-s pentru alta decît ca să trăiască,
Să moară-ntru-mplinirea unei deșertăciuni.
Ș-apoi nu vedeți voi
Că ei admiră toate ce le-aduce pieire?
75v Omoară fericirea unui popor întreg,
Liniștea unui secol, și ești numit erou,
Beată de bucurie mulțimea te primește,
Cu lauri te-ncunună ... O ginte ce se-nalță
Pe spatele altora e *mare* — și cu cît
Mai mult se ține-n locu-i prin rău și prin asprime
Cu-atîta e *mai* mare. Dreptate-universală
E-aceea ce-o urăște puterea brută. Peste
Tărie nu decide nimic. La bine ne-i putea
S-aduni doi oameni; răul l-urmeaz-întregi popoare;
Căci răul este colțul vieții. Vecinic răul
Întîiul rol îl joacă — e colț în orice cuget,
În orcare voințe, în orce faptă mare.
Invidia de pildă e mam-egalității,
Și îngrădirea contra răutății reciproce
Dreptate se numește. Cu cît mai răi sînt civii
Cu-atît e mai perfectă dreptatea.

2257

Fiți răi și veți străbate[19] ! 102r
De ce n-aveți voi minte. Deschideți ochii voștri, 103r
Vedeți că[20] sînt și bine sînt numai pentru proști.
De cînd sînteți pe lume a esistat dreptate
Și pentru voi? Biruri, poveri și grije toate.
Pentru averea altor voi sîngele-l vărsarăți[21]
Cu[22]-a voastre mîni greoaie voi statul îl mișcarăți
Pe calea propășirei — în[23] zile[le] de pace *,
Și toate astea pentru ca alții [să trăiască]
Voi v-ați hrănit dușmanii, i-ați apărat cu sînge,
I-ați crescut mari și d-aia mințile lor nătinge[24]
Azi vă domină : n-aveți ce zice contra lor.
În loc de-a sparge capul năpîrcei sub picior
Voi ați crescut-o mare . . . Azi ea vă dă venin
Și vă-ncunună fruntea cu cozile de spin.
Popii ce spun că-n ceruri dreptatea locuiește[25] ;
Popii ce spun că-n ceruri e Dumnezeul pinii
După voinț-acelui au să [— ⌣ —] cinii ;
Popii ce spun că drepte pe oameni se-mpart sorții[26] :
Vedea-veți că [nici] locul n-aveți a-ngropa morții ;
Popii ce spun că-n ceruri urzesc * legile sfinte
Cu[27] promisiuni deșerte șterg lacrima fierbinte[28]
Arați cîmpii de pietre în crudele[29] sudori
Și cură[ța]ți spinișe din lucrul fără spori.
Pe cînd[30] tiranii voștri din munca voastră crudă
Trăiesc ca zeii-n ceruri și neci în vis n-asudă.

2254

Fiți răi și veți străbate 75v
La ținț-orcît de mare numai prin răutate !
Fiți răi ! Ș-urmați principiul ce lumea o domină —
Lăsați să creadă alții, mai proști ca voi, în bine.
De ce n-aveți voi minte ? Deschideți ochii voști :
Vedeți că *sfînt* și *bine* sînt numai pentru proști ?
De cînd sînteți în lume a esistat dreptate
Și pentru voi ? Dar greul voi numai îl purtarăți,
Voi v-ați hrănit dușmanii, i-ați apărat cu sînge,
În loc de-a sparge capul năpircei sub picior
Voi ați crescut-o mare și astăzi vă zugrumă.[31]
Spun popii de-o vecie unde orcare vină
Găsește-a ei osîndă, și binele răsplata.
Și mii, timizi de frică și de-o speranță vană,
Trec înșelați pe lîngă izvoarele vieții.

19. *inițial* veți ajunge ; *întregul text pregătitor de pe pagina 267 păstrează urma unor frămîntate remanieri printre șovăirile cărora se disting următoarele prime redactări :*

la v. 11—12 Ca să condamne-un popol menit de a fi mare
Mai douăzeci de secoli . . . la cruda degradare
sau Ca să condamne-un popol de a trăi-n sclavie
Mai douăzeci de secoli . . . Sau e o nebunie
Planul creării-ntrege . . . sau poate nici nu-i plan,
E-o întîmplare crudă . . .
la v. 13—14 Din contra, dobitocii, tîmpiți, tîrzii la minte
Să ducă omenirea ⟨cu faptele lor⟩ la glorioase ținte.
la v. 17—18 Adoră-l, și pe tine al sorții ochi de piatră . . .
Adoră-l și . . .

20. *inițial* Vezi că legi 21. *inițial* voi ați vărsat la sînge 22. *după* Pentru [ca alții] *șters* 23. *după* ca **alții** să trăiască *șters* 24. *inițial* din capetele nătinge 25. *inițial* Popii ce vă învață că e dreptate-n ceruri 26. *inițial* Popii ce spun că drepte s[e-mpart pe oameni sorții] 27. *după* Și *șters* 28. *urmează un început de vers abandonat care începe tot cu* Popii (Popii fac să arate) 29. *după* crude *șters* 30. *inițial* Cînd alții 31. *cu cerneală mai recentă deasupra lui* domină *șters*

Iar dacă nu, linţoliu, piroane de sicriu
Răsplată sînt virtuţii!
Răbdarea cine-o are tîrască-se-nsetat,
Voi soarbeţi picătura [32] de timp ce o aveţi.
Aici fiţi mari, puternici, aci fiţi fericiţi,
Aici [— ⸗], curagiul şi pumnii au valoare
În mînă de vei prinde a istoriei carte
Şi dacă tu, de frică sau poate de ruşine,
În faptele ei rele nu vei încifra bine
Vedea-vei cum sub ochii-ţi în plin se desfăşoară
Răul şi iarăşi răul   că vremea se măsoară
După a răutăţii păşire. *Rău şi ură*
Dacă nu sînt — nu este istorie. Sperjură
76r Invidios-avară, de sînge însetată
E omenirea-ntreagă : o rasă blestemată
Făcută numai bine spre-a domina pămîntul,
Căci răutăţii numai îi datoreşte-avîntul
Ce l-a luat pe scara fiinţelor naturii.
Cine-a văzut vrodată popor de oameni buni
Să fie mare? Dacă e rău, e egoist,
Vrea toate pentru sine, nimica pentru alţii;
Dacă trăieşte bine, dar fără ca să lase
Ca s-alţii să trăiască — e mare. Cînd un popol
Începe a fi nobil şi generos în cuget
Atunci a lui cădere şi moarte sînt aproape,
Căci numai răul are puterea de-a trăi.
Chiar fapta cea mai bună duce la rău. Ea este
Pămînt care hrăneşte sămînţa celor rele.
Ai milă
De-unul, şi, cu mîna în care i-ai pus pîne,
Mîni va ridica piatra ca el întîi s-arunce
În tine. Dă-i unuia onoare şi mărire
Şi va fi cel din urmă spre-a se uita la tine
De-i fi căzut. *Ce plan adînc-şiret!*
Cum în sămînţa dulce a răului s-a pus
Puterea de viaţă!

2257

104v Şi mai credeţi în bine, în basme de copii!
O, ridicaţi în suflet gigantici vijelii
Şi sfarîmaţi c-o mîndră [33] strigare triumfală
Cea ordine nedreaptă [34], şireată, infernală
Ce proştii şi [35] şireţii, unii-nşelaţi, iar alţii
Înşelători, susţin că de Dumnezeu e pusă
În lume.
O, Satan! Geniu al desperării!
Acum pricep eu gîndu-ţi căci zvîrcolirea mării
Trăieşte-acum în mine. Pricep gîndirile-ţi rebele
Cînd ai smucit infernul ca să-l arunci în stele,
Dezrădăcinaşi marea ca s-o împroşti în soare,
Ai vrut s-arunci în caos sistemele solare.
Da! Ai ştiut că-n ceruri Răul, nedreptul tronă,
Că geniile nătînge nedreptul l-încoronă,
C-aşa cumu-i nu este, nu poate a fi bine,
Că nu poate nedreptul domnească pîn-în fine,

32. *supraintercalat cu cerneala neagră de mai tîrziu* 33. *supraintercalat* 34. *iniţial* Acea nedreaptă [ordine] 35. *după* zic *şters pentru a fi reluat mai departe ca* susţin

2254

Și mai credeți în bine, în basme de copii ! 76r
O, ridicați în suflet gigantici vijelii
Și sfărîmați c-o mîndră strigare triumfală
Ordinea cea nedreaptă, șireată, infernală
Ce proștii și șireții, unii-nșelați, iar alții
Înșelători, susțin că de Dumnezeu e pusă
În lume.
O Satan ! Geniu al desperării !
Acum pricep eu gîndu-ți, căci zvîrcolirea mării
Trăiește-acum în mine. Pricep gîndiri rebele
Cînd ai smuncit infernul ca să-l arunci în stele,
Dezrădăcinași marea ca s-o împroști în soare,
Ai vrut s-arunci în caos sistemele solare.
Da ! Ai știut că-n ceruri răul, nedreptul tronă,
Că secole nătînge l-adoră, l-încoronă,
Știai c-așa cum este *nu poate* a fi bine !
Că nu poate nedreptul etern ca să domine.

2291

O ! de-aș vedea furtuna că stelele desprinde, 30r
Pe cer talazuri mîndre înalță și întinde,
Că nourii ca sloiuri de gheață aruncate
Sfărmîndu-se de-a sferei castele înstelate,
Cerul[36], din rădăcine nălțîndu-se, decade
Tîrînd cu sine timpul cu miile-i decade
Și-nmormîntînd-o-n caos întins, fără de fine,
Zburind negre și stinse surpatele lumine,
Că bolta surp-albastru-i, o uriașă raclă, 30v
Că soarele-i jăratic, ultima lumii faclă
Să văd caosul este al lumilor sicrii 30r
Că sori mai pîlpîi — roșii, gigantece făclii —
Ș-apoi se sting. Nimicul lințoliu se întinde
Pe spațiuri deșerte, pe lumile murinde[37]
Atunci gintea-nviată din suferințe lungi
Să moară, națiunea[38] — atunci ! și — nici atunci !
Căci nu, nu mor Titanii din zilele bătrîne, 31r
Mai iute scutur munții, scot lumea din țîțîne[39]
S-arunc în sus să spargă bolta cea de oțel
Unde zeii la moarte l-a condamnat pe el.
Și cît vor crește brazii pe-ntunecatul munte
Stînca va cloci vulturi pe-ncremenita-i frunte[40].
Pîn-atunci sufletul mîndru din vechiul meu popor
Va crește gînduri regii pline de viitor.
În van conspiră neamuri în oarba lor turbare,
În van dumică cîmpul copitele barbare.
. . . .

2257

În van învinuirea de ceru-n nori s-anină, 101v
Nu el — adinc seninul — ci noi sîntem de vină.

36. *după* Și dacă *șters* 37. *urmează un vers, neterminat, șters :* Atunci, atunci să moară 38. *redundant, reia* gintea *din versul precedent* 39. *inițial* Mai iute scutur cerul și-a lumilor țîțîne ; *urmează, pus în paranteză, un vers abandonat :* (Ca s-o arunce-n ceruri, să spargă) 40. *inițial* în cremenita-i frunte

2291

31r În van învinuirea-mi de ceru-n nori s-anină,
Nu el, întunecatul, ci noi sîntem de vină:
Gîndirea cea străină viața ne-o îneacă.

. . . .

La *ei* luăm tot aurul gîndirilor mărețe
Cu care-a noastră viață voim să se răsfețe.
Și viața-și pierde prețul . . . .
Am găsit toată lumea și ne-am pierdut pe noi.

2254

76r O! de-aș vedea furtuna că stelele desprinde,
Pe cer talazuri mîndre înalță și întinde
Și nourii, ca sloiuri de gheață aruncate,
Sfărmîndu-se de-a sferei castele înstelate.
Cerul, din rădăcină nălțîndu-se, decade
Tîrînd cu sine timpul cu miile-i decade.
76v Se-nmormîntează-n caos întins fără de fine,
Zburînd negre și stinse, surpatele lumine.
Văd caosul că este al lumilor săcrii,
Că sori mai pîlpîi — roșii gigantice făclii —
Ș-apoi se sting. Nimicul lințoliu se întinde
Pe spațiuri deșerte, pe lumile murinde!
Văzînd risipa, Satan, voi crede c-ai învins!
Căci, dacă ești arhanghel al morții cei bătrîne,
Atunci ești drept, căci numai *ea* este dreaptă-n lume
Și cei ce o servesc, căci contra orce-n[41] lume
Învinge răutatea — dar contra morții nu.

2257

104v Fiindcă tina lumii e rea — și[42] fiindcă tină
Și praf e universul mai tot — fără de vină
Ai căzut, mîndru geniu plin de-ndărătnicie,
În spații făr' de margini, în evi de vecinicie.
Realizează-acolo-n nimic voința ta,
Căci nu poți băga bine în[43] țărîna cea rea.

2254

76v Fiindcă tina lumii e rea — fiindcă tină
Și praf e universul întreg — fără de vină
Ai căzut, geniu mîndru plin de-ndărătnicie,
În spații făr-de margini, în evi de vecinicie!
Vai, soarte blestemată, ce oarbă arunci bobii,
La orcine în lume dai ceea ce nu-i trebui.
Te rog, soarte, mă scapă, de alții nu — de mine.
Atît venin în suflet ș-atît amar în gînd
Încît, dac-aș putea-o ca[44] să răsuflu adînc
Și bine, aș învenina vremea în care-s osîndit
De a trăi.
O, geniu ce pătrunzi
Nemărginirea, iartă c-amărăciunea mea
M-a-nvins! Tu știi să judeci și știi că nefericea
Ades scrintește șirul gîndirei și o face

41. *supraintercalat* 42. *supraintercalat* 43. *după-n șters* 44. *repetat din inadvertență*

Să meargă tocmai contra la calea ceea care
Ar trebui s-urmeze :

2257

O, simt cum al meu suflet înveninat 101r
E ca un orologiu ce îmblă înapoi —

2254

Un orologiu care în loc de-a-mbla-nainte 76v
S-ar tîrîi-ndărăt. O, nu esistă crime
Căci toate, toate-s fapte unei gîndiri pe dos,
Unei simțiri perverse[45], amare . . .
Taci, taci suflete mîndre, nu răscoli cu-atîta
Grozavă ușurința titanica turbare
Ce-n așchii sclipitoare gîndirea mi-o sfaramă.
Stinge, puternic Doamne, cuvîntul nimicirii,
Adînc, demonic, rece, ce-n sufletu-mi trăiește,
Coboară-te în mine, mă fă să recunosc
C-a ta făptură slabă-s. Nu mă lăsa să sper
Că, liber, mare, mîndru, prin condamnarea ta
N-oi coborî în iaduri de demoni salutat
Ca unul ce menitu-i de a le fi stăpîn,
Stăpîn geniilor pieirii ! Ce gînd superb ! O-nceată,
Inima mea[46] cea stoarsă de-o cugetare beată.
Nu răscoli-n bătaie-ți ruinele sfărmate
A lumii-mi dinăuntru.

2291

Și cerul, lan albastru sădit cu grîu de stele[47] 32r
Arată lumii toate
Și nouă-arată planul adîncei întocmele
Cu care-și mișcă sorii . . . și bolta-i un ținut
Cu stîlpi[48] din altă lume[49].
În sine-a ei putere în întru-i se adună
Și cum stejarul numai din *proprii* rădăcine
Își crește trunchiul aspru . . . tot[50] astfel numa-n tine
Puterea ta e, ginte !
Ai închegat furtuna ca să înalți stejarii,
Ca să înalți românii tu ai stîrnit[51] barbarii.

2254

Văd cerul, lan albastru sădit cu grîu de stele, 81r
El ni arată planul adîncei întocmele
Cu care-și mișcă sorii. În sîmburul de ghindă
E un stejar. Cum dînsul din proprii rădăcine,
Din planul vieții sale ascuns în colț obscur
Își crește trunchiul aspru — așa, poporul meu,
În tine e puterea-ți, nălțarea-ți și pieirea-ți.
Eu cred că tot ce este menit de a fi mare
Să-și înnăsprească trebui superba rădăcină
Prin viscole turbate, prin arșiță și-ngheț.
Mai tare e-acea stîncă ce a trecut martiră
Prin vijelii *mai* multe. Popoarele barbare

45. **perverse,** *scris pe margine,* ***cu cerneala mai recentă,*** *înlocuiește pe* rebele *șters și nu trebuie situat după* amare 46. *supraintercalat* 47. *urmează un vers abandonat* Arată **lumii toate**; *cf. versul următor* 48. *după* bol[ți] *șters* 49. *urmează un sfîrșit de vers abandonat* — într-însa ⟨e⟩i put[erea]; *cf. versul următor* 50. *după* ast[fel] *șters* 51. *inițial* zidit

Ce-au cotropit românii sînt vijelii mărețe,
Turbate, mîndre, aspre ca orce vijelie,
Dară și trecătoare ca ele. Iar s'ejarul
Poporului meu tare ridică ș-azi în vînturi
Întunecata-i frunte și proaspăta lui frunză.
În lume văd popoare cuminți și fericite
Și mă întreb ce soarte să doresc la al meu?
Și-un gînd îmi vine, aspru, adînc, fără de milă
Și sfărmător de lume. Nu, nu! n-aș vrea ca alte
Popoare să mai fie c-al meu — nu merit ele
Să-i semene. Poporu-mi menitu-i ca să fie
Altfel de cumu-s alte. Eu nu cer fericire
Pentru a lui viață — o, nație iubită!
Vei înțelege doru-mi, vei ști să-l prețuiești?
Voi să te văd, iubito!, nu fericită — *mare!*
Decît o viață moartă, un negru vis de jele,
Mai bine, stinge, Doamne, viața ginții mele,
Decît o soarte aspră din chin în chin s-o poarte,
Mai bine-atingă-i fruntea suflarea mării moarte!

[ANDREI MUREŞANU (C)]

[ANDREI MUREŞANU]

2283

[PERSOANELE

MUREŞANU	UNDELE
REGELE SOMN	DELFINUL
VISURILE	ONDINA
VÎNTUL	SIRENA
IZVORUL	CHIPUL

CĂLUGĂRUL]

[SCENA I]

138v *(Mureșanu singur într-o pădure. Pe o muche de deal o biserică veche c-un turn de piatră. Noapte, lună. Orologiul bisericei bate miezul nopții* [1])

M[UREŞANU]

În turnul vechi de piatră cu inima de-aramă [2]
Se zbate miazănoaptea ... iar prin a lumei vamă
Nici suflete nu intră, nici suflete nu ies —
Și somnul, frate-al morții, cu ochii plini d-eres
Prin regia gîndirei nenființate trece,
Și moaie [3]-n lac de visuri aripa lui cea rece,
Cu gînd făr' de ființă a lumii frunte-atinge —
Îi minte fericirea, mizeria i-o stinge.
Cînd totul doarme-n zvonul izvorului de pace
Un ochi e treaz în noapte, o inimă nu tace.
Și azi îndrept aceleași crude-ntrebări la soarte
Ș-asamăn întreolaltă viață și cu moarte ...

1. *după* două[sprezece oare] *șters* 2. *după* piatră *șters* 3. *după* moaie *șters*

Și-n cumpăna gîndirii-mi nimica nu se schimbă
Căci între amîndouă stă neclintita limbă [4].
De mult a lumei vorbe eu nu le mai ascult,
Nimic e pentru mine ce pentru ea e mult.
Viitorul un trecut mi-i pe care-l văd întors — *137v*
Același șir de patimi s-a tors și s-a retors :
De mînile uscate a vremi-mbătrînite . . .
Și clare-s pentru mine enigmele-ncîlcite . . .
Nu-ntreb de ce în lume nu ni e dat de soarte
Noroc făr' de durere, viață făr' de moarte —
Am pus de mult de-o parte acele roase cărți
Ce spun c-a vieții file au vecinic două părți,
Că făr' de lacrimi nu e nici ochiul cel mai vesel —
Acest noian gîndirea-mi în sama altor lese-l [5],
Nimic din lumea asta cu ele nu se schimbă —
Cu dezlegări ciudate și cu frînturi de limbă
Ocupe-se copiii . . . Eu pun o întrebare
Nu nouă, însă dreaptă, nu liberă [ci] mare [6].

Viața, moartea noastră noi le ținem în mîni,
Pe ele deopotrivă noi ne simțim stăpîni —
O cupă cu otravă, un glonte, un pumnar
Ne scapă deopotrivă de-al vieții lung amar.
Nu cer de fericire în lume să am parte
Căci fericiri-a lumii — închipuri deșarte [7] !
Viața noastră însă, oricît de neagră fie, *136v*
Ea împlinește oare în lume vo solie?
E scop în viața noastră — vun scop al mînturirei?
Ne-njunghiem ființa pe-altarul omenirei?
A gîndului lucire, a inimei bătaie
Ridică un grăunte din sarcina greoaie
Mizeriei comune? Trăind cu doru-n sin [8]
Pe altu-n astă lume îl doare mai puțin?
De îți jertfești viața tu pentru un popor
Au sarcina vieții purta-va mai ușor?
A tale lacrimi crude, a tale crude chinuri
Îi schimbă poate-n taină prescrisele destinuri?
Ai tu vro țintă-n lume? Amara ta suflare
Au face-l-va pe dînsul — de nu ferice — mare ? [9]
O ! eu nu cer norocul, dar cer să mă înveți
Ca viața-mi preț să aibă și moartea-mi s-aibă preț.
Să nu zic despre nime ce despre om s-a zis :
Că-i visul unei umbre și umbra unui vis ! . . .
Bolnav în al meu suflet, cu inima bolnavă
Eu scormolesc în minte-mi a gîndurilor [10] lavă.
Închin a mea viață la scîrbă și-ntristare
Și-mi tîrii pintre anii-mi nefasta arătare [11] . . .
Prea bun pentru-a fi mare, prea mîndru spre-a fi mic, *135v*
Viața-mi cum o duce tot omul de nimic,
Supus doar ca nealții la suferințe grele
Unind cu ele știrea nimicniciei mele.
La ce? Oare un glonte, otrava, un pumnar
Nu sting deopotrivă o lume de amar?
O, pîrghie a lumei ce torci al vremei fir,
Te chem cu desperare în pieptu-mi [12], cu delir !
Răspunde-mi, cine-i suflet a lumei? Dumnezeul?

4. *pînă aici toate versurile sînt barate cu o linie oblică, semn de eliminare la relectură* 5. *aceste ultime două versuri sînt barate cu o linie oblică, semn de eliminare la relectură* 6. *inițial* mai dreaptă și mai rece, mai liberă, mai mare; *după modificare poetul a omis să schimbe pe* mai mare *în* ci mare, *cum cere sensul* 7. *ultimele două versuri sînt barate cu o linie oblică, semn de eliminare la relectură* 8. *deasupra lui* moartea-n sîn *șters* 9. *ultimele șase versuri barate cu o linie oblică, semn de eliminare la relectură* 10. *deasupra lui* geniului *șters* 11. *ultimele patru versuri barate cu o linie oblică, semn de eliminare la relectură* 12. *deasupra lui* suflet *șters*

Orbirea? Nepăsarea? E binele — e răul?
Tu taci! ... și piatra tace ... și tu ești piatră ... Bine,
Mi-oi chinui dar mintea — să răspund pentru tine
Orbirea? Nepăsarea? ... Nevinovata-orbire
Cît de frumos ș-anume tocmit-a a lui fire!
Creat-a mielul aprig el pentru lupul blînd,
Carne cu ochi creat-a el pentru cel flămînd.
Natura-i fericire și vecinic e în pace —
Și leul și cu taurul de mult stau să se-mpace —
Iar omul, ce-i făptura aleasă, are-anume
Un creier și un suflet — pentru dureri în lume[13].
134v Ce simplă nepăsare, nevinovat-orbire:
Concordie eternă, un rai de fericire.
Dar nu — ce zic? Tu blăstemi, poete ... Cată bine,
Căci lumea e creată anume pentru bine.
N-o spun aceasta popii și cărțile lor vechi,
De mii de ani nu sună legenda în urechi?
Nu vezi tu că virtutea găsește-a ei răsplată,
Răsplată ce de oameni și cer e-nvidiată?
Răsplată prea frumoasă: un giulgi și patru scînduri
Ți-e îndemînă-n nuntru și scapi[14] de multe gînduri,
De gînduri fără noimă ... Pentru așa comoară
Treci însetat pe lîngă a vieții dulci izvoară ...
Și-atunci ... atuncea popii vorbit-au foarte drept:
Deșertăciuni sînt toate cînd moartea-ții în piept.
Dar să vedem acuma în lungi secolii tăi
Ce crudă răsplătire păstrat-ai celor răi?
Omoară fericirea unui popor ... alungă
A veacurilor pace pe vreme îndelungă
Și ești erou ... Fii mîndru, închipuit, dar cată
Ca nimeni să atingă ființa îngîmfată
Atunci ai simț de-onoare. Disprețuiește viața,
133v Inchină-te de sara și pînă dimineața,
Trufașule obscure, te crede sfînt ș-ales,
Un om din altă carne făcut și cu eres,
Poporul se-nchina-va chiar la a tale oase.
Învie, măgulește tu patimi dușmănoase,
Invidia și ura botează-le[15] virtuți,
Numește brav pe gîde, isteți pe cei astuți,
Din patimi a mulțimei fă scară de mărire
Și te-or urma cu toții în vecinică orbire.
C-o frază lingușește deșertăciunea lor,
Din risipite roiuri atunci faci un popor.
Fii dinainte sigur, la rele el urma-va,
Cu sînge și cenușă pămîntul presăra-va.
Ferește-te de una: ... Să te ferească cerul
Ca-ntr-un moment de-uitare să li spui adevărul ...
Te-or răstigni pe cruce, te-or huidui cu pietre,
Vor risipi cenușa iubitei tale vetre.
Și te vei stinge mizer ... de nimenea jălit ...
Nu vezi ce drept e astfel? Ce bine e-mpărțit
Pămîntul? — Proști de-o parte, de alta cei șireți
Și patimelor rele aceștiia dau preț ...
132v Nu merită nătîngii să fie stăpîniți
Sau pentru o *idee* să fie ei jertfiți?
Mai de dorit ce soarte pot ei să aibă-n lume
Decît să-i ducă-n lupte un mare, un sfînt *nume*?
Un *nume*! Ce-i mai mare decît un nume oare:
Pentru-un astfel de lucru se junghie popoare.
În mînă de vei prinde-a istoriilor carte

13. *toată pagina este barată cu o linie verticală, semn de eliminare la relectură* 14. *inițial* te scapi 15. *deasupra lui* numește-le *șters*

În ea atunci vedea-vei un falnic op de arte,
Vedea-vei cum sub ochi-ți în plin se desfășoară
Tot patime de laudă; că vremea se măsoară
După a răutății pășire ... Rău și ură
Daca nu sînt nu este istorie. Sperjură,
Invidioasă [16], crudă, de sînge însetată
E omenirea-ntreagă ... o rasă blestemată,
Făcută numai bine spre-a stăpîni pămîntul ...
Căci răutății sale îi datorește-anume
Că-i spiță-naltă-n scara ființelor din lume [17].
Aceasta este taina în sufletul făpturei ...
Ce plan adînc!... Ce minte! Ce ochi e colo sus,
Cum în sămînța dulce a patimei a pus
Puterea de viață ... Astfel frumosul plan
Un an de îl descarcă, l-încarcă iar alt an
Spre vecinică-mplinire ... Și în urechi-mi bate 131v
Că sîmburele lumii e-eterna răutate!!
Cîntați-o dar popoară! În glasu-adînc al stranei
Voi mesteca legenda cea veche a Satanei.
O, Satan! geniu mîndru, etern, al desperării,
Cu gemetul tău aspru ca murmurele mării ...
Pricep acum zîmbirea ta tristă, vorb-amară:
„Că tot ce e în lume e vrednic ca să piară..."
Tu ai smuncit infernul ca să-l arunci în stele,
Cu cîrduri uriașe te-ai înălțat, rebele,
Ai scos din rădăcine marea s-o-mproști în soare,
Ai vrut s-arunci în caos sistemele solare...
Știai [18] că răutatea eternă-n ceruri tronă,
Că secole nătinge cu spaimă o-ncoronă!
O, de-aș vedea furtuna că stelele desprinde,
Că-n cer talazuri nalte de negură întinde,
Că prin acele neguri demonii-n stoluri zboară
Și lumea din adîncuri o scutură, ușoară
Ca pleava ... Cerul cu sorii lui decade
Tîrînd cu sine timpul cu miile-i decade,
Se-nmormîntează-n caos întins fără de fine, 130v
Căzînd negre și stinse, surpatele lumine.
Neantul se întinde
Pe spațiuri deșerte, pe lumile murinde,
Văzîndu-te [19] strigare-aș de-un dor nebun cuprins:
Mărire ție, Satan — de trei ori, ai învins!
Atuncea mă primește prin îngerii pieirei,
Mă-nvață și pe mine cuvîntul nimicirei,
Adînc, demonic — rece. Ți-o jur — astă știință
Eu aș striga-o-n lume c-o cruntă ușurință ...
Atunci negrește, soare ... atunci să tremuri, cer ...
Atuncea saluta-voi eternul adevăr ...
Și, liber, mare, mîndru prin condamnarea lui,
A cerurilor scară în zbor am să le sui ...
Să strig cu răzbunarea pe buze-n lumi deșarte:
Te blastem căci în lume de viață avui parte!!
(fulgere)
O, fulgeră-mă numai ... o, joacă comedie
Comediant bătrîne cu glas de vijelie:
Nu vezi că nu poți face tu vun mai mare bine
Decît pe vecinicie să mă omori pe mine?
Au vezi tu că [20] eu tremur, dar vezi — nici cred în moarte — 129v
Ai fi prea blînd să ai tu în mînă-ți astă soarte.

16. *inițial* invidioas-avară 17. *inițial* Căci răutății sale îi datorește avîntul /
Ce l-a luat pe scara ființelor naturei;
modificările sînt făcute la început pe margine, cu creion negru, apoi transcrise direct în text cu cerneală violetă 18. *după* Că *șters* 19. *inițial* Văzînd risipa 20. *supraintercalat*

Aș rîde-atunci viața, muncind-o cu dispreț,
Aș omorî în mine o sută de vieți.
Muncind în mine însumi al firei orice nerv,
Pieirea cea eternă în pieptu-mi să o serv ...
Dar, vai, tu știi prea bine că n-am să mor pe veci,
Că vis e a ta moarte, cu slabe mîni și reci.
La sorți va pune iarăși pin lumile din cer
Durerea mea cumplită — un vecinic Ahasver,
Ca cu același suflet din nou să reapară
Migrației eterne unealtă de ocară ...
Puternice, bătrîne, gigante — un pitic,
Căci tu nu ești în stare să nimicești nimic.

(El cade obosit pe-un trunchi vechi — și-și acopere ochii cu mîna. S-aude o muzică dulce)

VISURILE
(sopran)

Somn,
Tu al nopților domn!
Ne dă prin a gîndului ceață
Viață.
128v Vezi
Noi sîntem tot tineri și trezi,
Zidim într-o clipă din spume
O lume [21].
Lac
Pe care in cînt se desfac [22]
Cu dulci și armonice glasuri
Talazuri.
Știm
Pustiul sub ochi să-l lățim.
Mai este vro mînă măiastră
C-a noastră?
Vin
Și dă-mi porunca ta lin.
Urma-vom fantastice planuri
Prin ramuri [23]!

127v SOMNUL
(basso [24])

Sună vînt prin frunzele uscate,
Lună trece-n vîrfuri de copac,
Iar izvoare-ntunecate
Într-un cîntec glasul și-l desfac [25].
Lună! Soră! pe-a lui frunte [26]
Stai și-i farmăcă gîndirea,
Să trăiască-n vremi cărunte
Și să-și uite toată firea [27].
Du-l pe țărmul vechi al mării,
Fă-l călugăr trist și slab,
Îl închină lin uitării,
Dă vieții alt prohab.
Du-te! du-te!

21. *inițial* Zidim într-o clipă și dealuri/ Și valuri 22. *inițial* Pe care în cîntec desfac 23. *restul paginii ilizibile din cauza unei mari pete de cerneală violetă, cf. nota* 27 24. *după* bariton *șters* 25. *inițial* Lună treci prin vîrfuri de copaci/ Tu, izvor întunecate,/ Într-un cîntec glasu-ți să-l desfaci 26. *în dreptul acestui vers pe marginea din dreapta este scris* O nu privi astfēl, nu astfēl plîngi 27. *aceste două strofe sînt transcrise de Eminescu de pe p.* **128v** *devenite ilizibile din cauza petei de cerneală menționate la nota 23*

VÎNTUL
(bariton)

Plîng,
Frîng
Crengi uscate,
Trec,
Plec
Ramuri,
Bat în geamuri 126v
Cu-a mea mînă fermecată.
Eu mă uit printre ferestre
Cum încunjur oameni masa [28]
Și cu degete măiestre
Eu li spariu toată casa.
Cînd ca lupul urlu jalnic
Cînd ca [29] mița-ncet eu miaun
Și trezesc din vis motanul
Care toarce sub un scaun.
Sînt
Vînt,
Plîng,
Frîng
Sperios vo creang-uscată

IZVORUL
(tenor)

Izvor,
Din munte cobor,
Cînd vîntul vo ramură farmă
Fac larmă!
(Cerul se coboară. Armonie. Schimbare.)

SCENA I[I] 126r

(Sara. Furtună)

M[UREȘANU]
(singur)

Cum norii strigă jalnic și marea sparge piatră
Și tunete bătrîne pe-a ceriurilor vatră
Pocnesc cu-a lor ciocane, moșnegi [30] și falnici fauri,
Ei făuresc furtunei coroana ei de aur ...
Se zvîrcole în valuri marea cea sură-n veci
Și în de stînci schelete, bătrîne, slabe, seci,
Ea aiurind lovește.
Colo și-nalță sur
Castelul lung și rece fantasticul lui mur.
L-a fulgerelor fugă se văd bolțile sparte,
Iluminate găuri pe generații moarte ...
Ah! în fereasta veche apare-ades, ades
Un înger, o femeie cu chip așa ales.
Dar cine-i ea? Ce vine, ce caută-n castel
Cînd marea își răstoarnă sufletul ei rebel
Și printre stînci de piatră se scutură de spume
Și mișcă-nfuriată a valurilor lume?
. . . .
(Un CHIP s-arată-n castel)

28. *inițial* Cum stau oamenii la masă 29. *suprainterc alat cu creion negru* 30. *deasupra lui* bătrîni *șters:* moșnegi *e scris încă o dată, alături, cu creionul, pentru a asigura lizibilitatea*

Și-n noaptea care urlă [31] cu surda ei ureche
Privește ca o lună din zidurile veche.
E ca și cînd răsare în jur întunecată
De-a murilor colosuri pin cari se arată.
Zugrăvind dulce[a], trista, sura lor măreție.
„Coboară din ruine căci mă închin cu ție.
Din crengi de gînduri negre o floare se desprinde,
Primește-o, e iubirea-mi și inima-mi ți-o-ntinde [32].
Cobori din înălțime, te-ador, te rog, te-nvoc
Cu păru-n flori albastre, pe frunte-o stea de foc.
O, stai! o vino, scumpo, ca fruntea-ți să-ți dezmierd
Și-n ochii mari, albaștri, ființa să mi-o pierd ...
Te-ai dus! te-ai dus, o mare, inghite-mă, mă sfarmă,
Îmi amăgește mintea cu-a valurilor larmă." [33]

(CHIPUL *dispare*)

(el se urcă [în] luntre și-și dă drumul pe mare)

125v *(se-nsenină, s-aude glas de corn [34])*

REGELE SOMN

Răsună corn de aur și imple noaptea clară
Cu chipuri rătăcite din lumea solitară
A codrilor ... in cirduri veniți, genii șagalnici,
Ce-acum impleți pămîntul cu sunetele jalnici,
Acum ascunși in umbră sau tupilați sub foaie
Pișcați picioarele-albe a fetelor bălaie.
Și zimbrii zînei Dochii pe frunți cu stemă mare
Și voi, cai albi ai mării cu coame de ninsoare ...
Învie codru! Duhuri cu suflet de miresme
Zburați pin crenge negre ca străvezie iesme.
Cu sunetul de pasuri s-aducă pasul numa,
Pe corpuri albe haină de diamantină brumă
Să scinteie in umbră, să spînzure feeric,
Treceți încet pin aer căleînd pe întuneric [35].

(el se uită pe mare)

Din insule bogate, sfîșiind apa, iese
O luntre cu vintrele ce spînzură, sumese
Se legăn visătorii copaci de chiparos
Cu frunza lor cea neagră uitîndu-se în jos,
În ape ... Iar pin crenge de-un verde-adînc de jale
S-oglindă-n ap-albastră de aur portocale.
124v Și parcă glas de clopot înfiorează sara,
Pe-a stîncilor lungi colțuri apusul se coboară;
Stau aurite-n aer ... și-a serei rumenire
S-apleacă și-nroșește a mării încrețire ... [36]
Și insulele mîndre și de dumbrave pline
Par sarcofage nalte plutind pe-unde senine
Acoperite numai cu flori și cu poiene [37]
Uriești ... Acuma se-nchid a serei gene,
Apele devin sure ... și-n blînda lor cîntare
Dispar ca sarcofage insulele în mare.
Ce loc! Bătrîne stînce ridic-a lor schelete
De piatră, ce [38] de valuri și vîntu-s sfîșiete,

31. *după* sună *șters* 32. *inițial* Primește-o in ⟨p[oalele]⟩ mărirea-ți, in poalele prea sfinte 33. *ultimele patru versuri sînt scrise pe partea din stînga sus a paginii după scrierea indicației* (chipul dispare); *este însă evident că aceste versuri trebuie amplasate înaintea ei* 34. *indicația de scenă este scrisă ulterior deasupra unei alte indicații scenice, mai ample, la care poetul a renunțat* (Stînci pe țărmuri de mare. În fund un castel risipit. Codrii. Pe mare se văd insule frumoase. Din codri sunet de corn) 35. *ultimele patru versuri inițial*

Pe corpuri ⟨h[aină]⟩ albă haină de diamantină brumă
Sandalele prin aer abia să treacă numa,
Călcați cu pasuri line, încete, și feeric
⟨Atingeți⟩ Mergeți încet pin aer călcînd pe întuneric;

pasuri *apare scris și pe margine, cu creion negru, urmat de un semn de întrebare* 36. *inițial* a mării sfîntă fire 37. *urmează, în paranteză,* pomene 38. *supraintercalat*

Un templu în ruină de apă înecat
Pe jumătate ... stîlpii și murul fărămat
Stau în curînd să cadă ... Și în astă ruină
Pin scorburi de părete, în neagra [39] vizuină
Trăiește-acest călugăr ... Apari, tu, lună-n cer [40],
Și fă din vis viață, din umbre adevăr!

(luna apare)

UNDELE

(cîntă)

Noi, undele crețe
Venim, venim,
În stînce mărețe
Izbim, izbim.
Ș-a noastră suflare 123v
E vînt! E vînt!
Dar naștem pe mare
Un cînt, un cînt.

DELFINUL

(s-arată din apă un tînăr frumos)

Ondină
Cu ochi de albastră lumină
Cu părul tău lung — un tezaur
De aur.

Tu pradă
Cu pepții tăi dulci de zăpadă
Te-oi prinde pe mare vrodată
Șirată [41]

Atuncea
Simți-vei duioasele munce
Cu care-[a]l meu suflet în flamă
Te cheamă [42].

ONDINA

Delfine,
Tu crainic al mării regine,
De-ai fi credincios, cu iubire,
Un mire.

Voioasă
Urmare-aș privirea-ți frumoasă,
Ți-aș da sînul alb de zăpadă
Ca pradă.

DELFIN

Ondină,
Tu dulce copilă, o, vină,
Nu vezi că Delfinul tău moare
În mare.

ONDINA 122v

Vedea-vom!
Să cînte Sirena ruga-vom
De nu vei iubi-o — îmi fură [43]
O gură!

39. *deasupra lui* vechea *șters* 40. *inițial* Apari tu, soră! lună 41. *inițial*
Tu dalbă
Cu pepții de marmură albă
O, dă-mi a ta gură — privirea
Zîmbirea
42. *strofă intercalată pe marginea paginii* 43. *inițial*
Pe mîndra Sirenă ruga-vom
Să cînte. De-i ști să reziști la

Atunce
O undă în brațe-ți m-arunce,
Că știu a iubi eu prea bine,
Delfine.
Ascultă !
De vreme-ndelungată și multă
În sufletul meu eu te-am strîns,
M-ai învins [44].

AMÎNDOI

Tu ce ești zeilor surori gemene
Cu linul pas [45],
Nu are nimene un cînt să semene
Cu al tău glas.
Spune-ne cîntecul ce-n nopți lunatece
Adese-l cînți
Cînd luna tremură pin ceți apatece,
Pin codrii sfinți.
121v Vin iubite ! Cungiura-voi
Cu-al meu braț al tău grumaz
Și lipi-voi a mea față
De-arzătorul tău obraz.

SIRENA

Vin iubite, căci zăpada
Dulce-a sinului păstrez!
Ah! tot visu-mi, ah! tot dorul
E ferice să te vezi.
Vin iubite, ah, te cheamă
Al meu suflet îndrăgit,
Nici visezi [46] cît poți în lume
Tu să fii de fericit.
A mea buză e de miere,
Sînii mei sînt de omăt
Și tot sufletu-mi te cere
Și te chem, te chem încet

Vin iubite, multe nume
Mîngîioase îți păstrez
Visul vieții mele este
Tu ferice să te vezi.
De[47] ce-ntorci tu ochi-n laturi
De cuvîntul meu gonit[48]...?
Nici visezi cît poți în lume
Tu să fii de fericit.
Zi și noapte stă la tine
Al meu gînd nemîngîiet,
Căci tot sufletu-mi te cere
Și în gînd te chem încet.
122v Vino, vino, mult iubite [49],
Pe-al meu sîn să te [dez]mierd [50]
Și în ochii tăi cei negri
Eu privirea să mi-o pierd.
Să-mi [pun] gura la ureche
Și să-ți spun că te iubesc,
Că de drag ce-mi ești, copile,
Eu din ochi te prăpădesc.

120v *(ONDINA și-a lăsat visătoare capul pe spate pe umărul lui DELFIN, care o sărută [51])*

44. *inițial* În sufletul meu te iubesc/Te iubesc. 45. *inițial* Cu blînd cuvînt 46. *inițial* Nici nu știi 47. *sub* D *se citește un* T, *probabil urmă a intenției de a începe versul cu* Tu 48. *inițial* De privirea mea gonit 49. *versul a fost încercat întîi pe* **121v**: Vin iubite, vino, vin! 50. *în ms. versul e notat defectuos, de aceea am dat aici forma pe care o are în* Cîntec de Sirenă (**2279**, **83r**), *care reprezintă, cu mici modificări, transcrierea de mai tîrziu (1879—1880), sub formă de poezie autonomă, a chemării SIRENEI din Andrei Mureșanu, aici anulată (cu creion roșu), ca adesea cînd avem de-a face cu un text reluat sau refolosit în altă parte* 51. *inițial* Ondina și-a lăsat capul pe spate — Delfin o sărută

REGELE SOMN

A mării unde-albastre alunecă-nspumate
Şi fulgeră-n cadenţă ... O, dulce voluptate
A nopţii[lor] ... Acuma văd luntrea de departe
Cum cu-a ei[52] plisc în brazde pe unde le împarte[53].
Călugăru-i ... În manta-i înfăşurat visează,
Al valurilor zgomot ţîşnind îl salutează
Şi lebede-argintoase pe planul mării-l trag,
Pe frunte-i e-mpletită o ramură de fag.
Plutind cu repejune sub palida lumină
A lunei ... pe-nmiirea a undelor senină,
Se pare cum că este al mării Dumnezeu
Blînd îngînat de lebezi în mîndru visul său.
Din insulele sfinte străbat cîntări ferice,
Noroc şi desperare le văd unite-aice ...
Acum pe-un stan de piatră din luntre el coboară
Şi barba lui cea albă pe piept se desfăşoară,
Şi-n două despicată de vînt e răscolită ...
(s-aude glasul CĂLUGĂRULUI, basso) *119v*

[CĂLUGĂRUL]

Răsai din a ta noapte, copilă mult iubită.
(intră în scenă)
E un străin aice ... şi ca mărgăritarul
E faţa lui cea albă, de-argint îi e talarul,
Pe umerii de marmur aripe se disfac,
Pe fruntea lui, în păru-i, flori roşie de mac ...
Cine eşti tu, străine, cu negrii ochi sub gene?

REGELE SOMN

Eu? ... Eu sînt fericirea vieţii pămîntene.

CĂLUGĂRUL

Aicea nu ţi-e locul, norocul eu nu-l caut,
A lumii[54] glasuri multe şi glasul tău eu n-aud ...
Nu vezi tu, barba-mi albă şi ochii [mei] ... şi gură
Abia urmează încă a gîndului măsură.
Eu nu cred în nimica şi nu cred blîndei gure
Ce-mi minte fericirea ... Te du! Te du aiure.

REGELE SOMN
(zîmbind)

Tu spui ... priveşte-n juru-ţi ... lunea-i o feerie.
Te duc prin fericire şi inima-ţi n-o ştie,
Dar vezi ... nu vezi tu colo ... apare-un chip d-omăt ...
Cu glasu-i ea te cheamă încet ... tot mai încet ...
Auzi! vîntu-n ruine şi undele se vaier;
De mîne diafane — nu vezi — duse pin aer, *118v*
Colo făclii de smoală, lumini de roşii torţii
Ce noaptea o pătează în trist lăcaşul morţii.
Adîncul întuneric îl taie, îl răreşte
Şi fulgeră-n columne şi bolţile roşeşte.
Acum, acum[55] ea iarăşi pin tremurînde facle
Coboară scări de piatră a uriaşei racle ...

CĂLUGĂRUL
(în extaz)

E albă!-n întuneric văd chipul ei lucind
Ca pe o tablă neagră o umbră de argint.

(REGELE SOMN dispare)

52. *supraintercalat cu creion negru* 53. *modificat din* desparte 54. *modificat din* lumilo[r] 55. *supraintercalat*

Tu, taina nopții mele, tu, blond copil din ceriuri,
Cu glasul tău ca glasul duioaselor misteruri
Oh ! vino, vino iarăși ca să te string la piept,
Copil cu păr de aur, cu ochiul înțelept ...
O tu ! Cum ești frumoasă, cum te cobori din stele
Mizeria-mi s-o cauți și dorul vieții mele !
Un înger ești, un suflet ce-i rătăcit de mult
Al cărui glas de noapte eu noaptea îl ascult !
O, cine ești ? îmi spune, de ce mă prinzi în brațe,
117v De ce zîmbirea lină e-amor și e dulceață ?
De ce cuvîntul buzei e lamură de miere ?
De ce-mi întinzi tu gura cînd sufletu-mi te cere
Și sînul tău de marmur lași pradă gurei mele
Și buclele-ți în valuri ca să mă joc cu ele ? ...
O, vin-a mea iubită ! Eu în genunchi mă-nchin,
Eu te ador cu moartea în suflet ...

CHIPUL

Vin ! eu vin.

Sufletul în vecia-i, atras de-a ta chemare,
Din noaptea neființei înfiorat apare ...
Acolo el, de veacuri, de îngeri salutat
Trecea -- un basmu palid — cu stele coronat.
Dar auzi o rugă, o dulce rug' : -a ta !
La al tău glas de jale lumina tremura;
Chiar Dumnezeu, ce-adie în ceru-i înflorit,
Ascultă blînda rugă ce trece liniștit
Prin nopțile-nstelate — o muzică de vis
Ce-nundă fața-i veche c-un dureros surîs.
116v Și inima-i bătrînă din nou o mai inspiră
De cugetă lumi nouă cum cugetă o liră
Eternele-i armonii ... Ș-acele cînturi pline
De-amor, de inspirare, le îndreptai la mine
Și am urmat cîntării ... ființa mea apare
Ș-aruncă umbra-i tristă pe fruntea ta cea mare.
Gîndirile-ți mărețe în gîndul meu cuprind,
La sufletu-ți de flacări eu sufletu-mi aprind ...
Căci te iubesc ... Ce vrei tu ? Și lacrima ta clară
Preface-eterna-mi noapte în dulce zi de vară.
Și glasu-ți ce pătrunde în doliu pîn-la ceri
Îmi dă un trai ... în dulcea-i durere, efemer ...
O-ndelungește numai amorul tău cel sfînt,
Pe-a tale nopți eu număr zilele-mi pe pămînt ...
A tale gînduri, visuri, dorinți-s lumea mea,
Sînt umbră a cîntării-ți, o slabă umbr-abia.
O, mă iubește numai, te rog, cu ființa-ntreagă
Precum o stea murindă la univers se roagă.

115v CĂLUGĂRUL

Cînd tu zîmbești[56] eu tremur, cînd tu vorbești eu tac,
Ești glas gîndirei mele ... gîndirile-mi displac
De nu sînt ale tale ... și blăstem a mea minte
Că nu e ca și tine senină și cuminte ...
Oh vino ! vin ș-acuma ... surîde-mi ah ! surîde
Vorbește-ncet ... la vorba-ți eu ochii-mi voi închide,
Căci nu pot deodată cuprinde-a ta frumsețe ...
De-aud ... nu pot să caut zîmbirea blîndei fețe,
De văd a ta cerească, armonic-arătare
Urechea mea e surdă și gura-mi glas nu are ...
O, înger ! stea din ceriuri ... nemaigîndită ! scumpă !

56. *deasupra lui* vorbești *șters*

O! sufletul din pieptu-mi spre tine să se rumpă
Ar vrea ... Dar cine eşti tu? O, mişcă a ta buză,
Eşti îngeru-mi de pază, eşti Dumnezeu, eşti muză?

CHIPUL

Nu cerceta zadarnic, nefericite ... Taină
E frumuseţea vieţii-mi ş-a sufletului haină.
În taină e amoru-ţi ... şi-n vecinic întuneric
Va rămînea fiinţa-mi pentru-al tău ochi himeric.
Urmează-mă în luntrea ce dusă e de lebezi 114v
Pe undele oceanici ce furtunoase, repezi,
Ne-or duce-n depărtare ... N-auzi un jalnic ţipet?
Răsună lung din noaptea străvechiului Egipet.

(Ei intră-n luntre. Aceasta e trasă de lebede ... CĂLUGĂRUL şade ţiind de mînă CHIPUL, ce stă în picioare)

REGELE SOMN

Nu ştii cine e dînsa? Un capăt e de aţă
Din sufletul naturei care ni dă viaţă.
În orice fiinţă este, deşi nu ştii, ascete:
Nu poţi să ştergi viaţa cu a gîndului burete ...
Reneag-a ta viaţă, dispreţuieşte-o-n piept ...
Din raze se încheagă şi-ţi vine înderept.
Renunţi la fericire? Dar ea-i un vecinic vis:
De fuge ziua, vine cînd ochii ţi-ai închis.
Oricît te scuturi, oame, nu-ţi poţi ieşi din piele,
Căci te fac jucăria zburdălniciei mele.
Acopere tu ziua cu-a gîndului tău ceaţă:
Eu, vecinic treaz, din visu-ţi voi face o viaţă.

(cortina cade)
(s-aude de departe, cîntînd) 113v

[DELFINUL]

Ondină
Cu ochii de dulce lumină,
Cu părul tău lung, un tezaur
De aur.

TEXTE AFERENTE

1

2259

Am scris-o într-un timp cînd sufletul meu era pătruns [de] curăţenia idealelor [1]*, cînd nu eram rănit de îndoială. Lumea mi se prezinta armonioasă, cum i se prezintă oricărui ochi vizionar netrezit încă, oricărei subiectivităţi fericite în grădina înflorită a închipuirilor sale* [2]. 28r

2

2254

[ÎNTUNERICUL ŞI POETUL]

ÎNTUNERICUL

Tu care treci prin lume străin şi efemer, 85r
Cu sufletu-n lumină, cu gîndurile-n cer,
Poet gonit de rîsuri şi [3] îngheţat de vînt

1. *iniţial* cînd îmi surîdea curăţenia ideilor 2. *iniţial* oricărei subiectivităţi fericite ca florile [din grădina închipuirilor sale] 3. *după* g[onit] *apoi* poet *şters*

Ce cînți ca o stafie ieșită din mormînt [4],
Sfarmă-n stînca rece [5] a ta nebună liră,
Căci lumea este piatră [6] și ea nu te admiră,
Ci tu, nebun și palid, la poalele ei plîngi
Ca valul [7] care cîntă trecutul unei stînci
Ce veștedă, bătrînă, se leagănă prin nori
Cînd [8] stînca e eternă și valu-i trecător.

POETUL

Și tu crezi, geniu negru, că fără scop și țintă
A lumei und-amară mă-neacă, mă frămîntă?
Tu crezi că eu degeaba m-am scoborît din stele,
Purtînd pe frunte-mi raza a națiunei mele [9]?
Voi să ridic palatul la două dulci surori,
La [10] Muzică și Dramă ... în dalbe sărbători
Voi să le-ngîn viața și-n cupa lor aurie [11]
Să torn zi și-ntuneric, dureri și bucurie [12],
Să văd trecutu-n viață, să văd romîna dramă
Cum din mormînt eroii istoriei îi cheamă,
Și muzica romînă chemînd din munții-n nouri [13],
Din stelele căzînde, din văile-n ecouri,
Din brazii ce suspină l-a iernei vijelie,
Din fluierul cel jalnic, din buciumu-n cîmpie
Chemînd doina romînă, a inimelor plîngeri [14],
A sufletului noapte, a dorurilor stingeri.
Romînu-n trecut mare, e mare-n viitor
Și tu vrei ca poetul să fie trecător?
Pe-a țărei sale țărmuri să n-aibă ce să cînte [15]?
Dar nu-s colori destule în lume să-nveșmînte [16]
85v A munților Carpatici sublime idealuri,
Ce noată-n a lui suflet cum noată-n mare valuri,
Și-n creierii[-i] aleargă de gînduri vijelii,
Cum ginii se sfaramă-n ruinele pustii.

3

2257

[MUREȘANU]

101v Cu cît mai îngust capul, cu cît mai prost, mai rău,
Cu cît urăște mai mult meritul și virtutea,
Cu cît își rîde mai mult d-ideile mărețe
A geniilor nebune, cu-atît mai mult merită
Să bage [17]-ngusta-i glavă-ntr-a globului coronă

Pîn' gloria-i măreață,
Crescînd ș-aruncînd umbra-i între pămînt și soare,
Va-ntuneca pe creste, va lumina pe munte*,
Soarele țiind locul.

4. *urmează, șters, versul* De ce nu-ți sfarămi lira, nu⟨-nceți⟩-neci a tale plîngeri 5. *deasupra lui* lume *șters* 6. *deasupra lui* stîncă *șters* 7. *deasupra lui* rîul *șters* 8. *deasupra lui* Dar *șters ; forma cu* Dar *se află în versurile din* **2254, 15r**

Ca rîul care cîntă trecutul unei stînci
Dar stînca e eternă și valu-i trecător,

integrate în Mira 9. *inițial* Purtînd pe a mea frunte geniul țărei mele 10. *deasupra lui* Sînt *șters* 11. *după* de aur *șters* 12. *inițial* a lumei feerie *apoi* dureri și fee[rie] *urmează un vers șters* Să văd romîna dramă trecutul cum învie 13. *inițial* din munți, din stele 14. *urmează un vers șters* Ce le-a-nvățat romînu din gurile de îngeri 15. *inițial* să n-aibă ce cînta 16. *inițial* Dar lumea colori n-are cu ele să-nveșmînte; *urmează un vers șters* A inimei [cea] caldă mărețe idealuri 17. *inițial* Să poarte-a [globului coronă]

4

2254

De-ar fi trîmbiţă cerul, d-aş fi eu Dumnezeu 9v
Să suflu-amara noapte şi tot sufletul meu
Cu negrele lui spaime, cu vîntul lui grozav [18],
Peste lumea murindă, peste pămîntul sclav !

2262

Şi să cernesc văzduhul cu noaptea cea din mine. 8v

2254

Făceţi trîmbiţă cerul, făceţi-mă un zeu [19] 9v
Să trîmbiţ nor şi tunet în largul mare-al său,
Să trîmbiţ noaptea tristă din sufletu-mi amar
Pe lumea spăimîntată. Al [20] morţii crud păhar
Să plouă peste lume în ploaie de venin,
Din gropi să iasă spaime, din om să iasă chin,
Să trîmbiţ vijelia din sufletu-mi grozav
Peste lumea murindă, peste pămîntul sclav.
(Demoni înebuniţi se rostogolesc cu ochi [21] roşii prin aerul cernit)

18. *iniţial* cu visu[l] lui grozav 19. *iniţial* De-ar fi cerul trîmbiţă, de-aş fi eu Dumnezeu 20. *în ms.* Ar, *cu* r *în loc de* l *sub influenţa sunetelor din segmentul următor:* morţii crud păhar 21. cu ochi *supraintercalat*

53r

2262

[GLASURILE]

POVESTEA, [POETUL], POESIS, [UMBRA LUI ȘTEFAN CEL MARE]

[POVESTEA]

Eu vin din Miazănoaptea steloasă, nevăzută [1],
Care răsfrînge aștrii în marea ei cea mută,
Care-și petrece-n visuri de iarnă a viață
Și doarme[-n] valuri triste și [î]n ruini de gheață [2],

53v

Îngînă a ei cîntec eternul ei acord
Cu stelele polare din diadema regelui Nord
Ce tronă pe o stîncă, picioare de granit [3]
Întinse-n fundul mă[r]ei amar și infinit,
Iar fruntea lui uscată, prin viscole rebele [4],
Sparge nourii aspri [5] amestecați cu stele.

53r

Soția celui rege superb — regele Nord :
Încununat de aștri, de-a mărilor acord
Cîntat, în haina-i albă, cu fruntea lui cea ninsă,
Cu sufletul lui rece, cu vocea lui cea plînsă,
Cu aripa [6] de vînturi, cu inima de ger,
Înmormîntat de mare și-ncununat [7] de cer.
Reci și triști petrec soții, căci iarna-n vremi eterne [8]
Văl de argint de gheață cîmpiilor așterne [9]
Și din ruini de gheață reci vînture respir
Ce turbur marea tristă pin [10] lungul ei delir
Ș-amestec cu-a lor cîntec ghețos și amorțit
Cîntecul mărei dulce, senin și liniștit.
Dar noaptea ... cînd sosește a Miezenopții oră,
Cînd cerul brun ca norul de raze se coloră,
Cînd peste Nord plutește *superb* [11] *astrul polar*
Și-aruncă raze albe în marea de amar,
Atunci marea ce cîntă prin stîncele zdrobite
Și vîntul care geme prin iernele cernite

1. *inițial* senină și tăcută ; *întreaga pagină* **53r** *este tăiată în diagonală* 2. *inițial* Și dezmierdînd cu valuri ruinele de gheață 3. *inițial* picioarele de piatră 4. *inițial* iar fruntea lui cea slabă, senină, gînditoare 5. *inițial* Trăiește-n nouri aspri 6. *deasupra lui* sufletul *lăsat nesters și subliniat* 7. *ulterior dar anulat* respirat 8. *inițial* căci iernele eterne 9. *inițial* În tristul lor imperiu cîmpiile-și așterne 10. *modificat din* din 11. *după* astrul *șters*

Tac toate ... și descîntul al Miezenopții, rece,
Senin prin iarnă zboară, sublim prin aer trece
Și luciul [12] mărei turburi s-aplană, se-nsenină;
În [13] fundul ei sălbatec e cîntec și lumină,
Ard stele-n facle de-aur, palate de safir
Lucinde se răsfață și-n fundu-i se răsfir [14],
Prin care trec în cîntec genii cu părul blond [15]
Ce cînt reverii mîndre cu glasul vagabond
Și, albi ca neaua nopții și îmbrăcați [16] de rază,
Privește însuși cerul din nouri ca să-i vază,
Pe cînd, din fundul mărei, Nordul, străbunul rege,
Cu visuri de ast fel lungi nopțile-și petrece [17],
Astfel că lumea toată [18], cu cer, pămînt și mare, *53v*
O [19] feerie mîndră, un vis măreț îi pare.
Aceste-s visuuri dalbe ce-aievea le creează [20] *53r*
Străbuna [21] Miazănoaptea, ce doarme cînd veghează,
Străbuna Miazănoapte, a visurilor mumă,
Ce-n nori visează stele și fericiri în lume
Cînd marea cea adîncă cu miliarde valuri *54r*
Pe placa-i [22] oglindează înveselite maluri
Și cerul — o cîmpie [23] — și luna ce visează
Trecînd printre palate de nori — o-mpărăteasă [24].

Oricît de vană este [25], oricît de trist e sinul,
Oricît de lungă-i noaptea [26], oricît de lung suspinul... [27]
În ceru-i [28] brun și rece ea poseda o steauă
Cu razele curate, cu razele de neauă,
O stea ca diamantul — ce din nălțimi polare
Însenina a mărei unde reci și amare
Și mîngîia în iarna-i [29] pe asprul rege Nord
Și îndulcea în vînturi sălbaticul acord [30].
Acel luceafăr dulce, acel diamant de foc
Pieri din ceru-i rece, zbură din naltu-i loc.
De-atunci pe cer n-apare o altă stea polară,
De-atunci mai tristă-i marea, se plînge mai amară,
De-atunci mai rece[-i] vîntul și iarna e mai albă,
De-atunci prin stînci de gheață, ca o suflare slabă
S-aude-un gemet aspru, etern și amorțit:
E Nordul care plînge pe fiica ce-a fugit.
Frumoasă[-i] acea fiică, un înger dulce, blînd,
De-o frumusețe care, senină strălucind,
Ai crede că-i a lumei înger senin de pază,
Încununat de stele, înveșmîntat de rază [31].
Al valurilor astru, al mărei sînt amor, *53v*
A stelelor regină, a nopții meteor,
A Miezenopții fiică [32], a Nordului bătrîn
Copilă răsfățată. Pe-a polului senin
Frunte eternă — de-aur înseninată stemă,
Un înger-rege palid cu fruntea-n diademă.
Unde se duse steaua, unde fugi cel înger *54r*

12. *după* fundul *șters* 13. *modificat din* Și-n 14. *inițial* se răsfață în marea .... *apoi* în mare în lung șir 15. *urmează, pus în paranteză, hemistihul* Și albi ca neaua noaptea 16. *deasupra lui* înecați *șters* 17. *inițial* Cu aste visuri mîndre viața își petrece; *urmează un semn + în virtutea căruia inserăm aici, de pe verso, v. 35—36* 18. *supraintercalat* 19. *după* Îi [pare] *șters* 20. *inițial* ce le [creează-aievea] 21. *după* În *șters* 22. *inițial* În fața-i 23. *inițial* Și cerul — o cîmpie ⟨de flori⟩ ⟨de foc⟩ de stele 24. *inițial*

Și luna cu capul visător
Vizitînd — o regină — palatele-i de nori

apoi

Și luna [cea vergină]
Trecînd printre palate de nori ca o regină

versurile 41—44 sînt scrise răzleț, necontextualizat, în mijlocul marginii din dreapta a filei următoare, fără nici o legătură cu textul de alături 25. *inițial* Oricît de vană-i 26. *inițial* Oricît de lung [suspinul] 27. *urmează, șters, hemistihul* Avea o fiică dulce 28. *modificat din* cerul 29. *inițial* în visu-i 30. *inițial* Și îndulcea al mărei sălbaticul acord 31. *inițial* și-nseninat de rază; *urmează un semn de intercalare a versurilor de pe* **53v** 32. *supraintercalat*

Marea n-o știe spune în tristele ei plîngeri,
Nordul n-o știe spune în gemătul lui lung,
Neci noaptea în visarea-i, neci nourii ce plîng.

Eu, palida poveste, ce trec din gură-n gură,
Bătrînă ca și lumea, cu fruntea slabă, sură [33],
Eu ce-am văzut odată lumea din nori născînd
Și am învălit știrea în vălul meu de-argint,
Eu ce-am văzut și steaua cînd s-a născut, senină [34],
Ș-am învălit cu taină destinu-i de lumină,
Eu știu unde petrece, eu știu unde s-a dus :
Mai dulce și mai mîndră, din ceriuri n-a apus,
Ci, prefăcută-n înger, femeie [35] și regină,
Lucește mai frumoasă, surîde mai senină [36],

Ca o speranță dulce, un dulce mesager
Trimis de Domnul Lumei la Domnul unei țeri.

În fruntea unei stînce, deasupra unei mări,
Mireasa cea frumoasă Domnului unei țări [37].

[POETUL]

55r Diamant topit în stea,
Doamnă peste stele [38],
Ce lumini în țara mea
Cerul țării mele,

Ce din Nord [39] ai răsărit
Peste lumi rebele,
Îți cîntăm : Bine-ai venit,
Doamnă peste stele !

Împărați din Răsărit
Pe [40] al lumei mire
L-au cătat și l-au găsit
Cînd le-a dat de știre [41]

Dulcea stea de diamant [42]
Plină de iubire
Ce vedea pe-al ei amant
În al [43] lumei mire

POESIS

În haină de imagini cu fruntea visătoare
Apar în fața lumei zîmbind cu întristare;
Cînd veselă, cînd tristă, dar totdeuna jună,

33. *inițial* cu fruntea ... sură ; slabă *scris ulterior deasupra punctelor* 34. *inițial* cînd s-a născut pe lume 35. *după* în *șters* 36. *pe margine, subliniat* Astrul polar, *poate ca un rapel al v. 19* 37. *v. 85—86 sînt scrise cu un scris de mai tîrziu* 38. *inițial*

Dulce stea de diamant
Ce, din Nord venită

39. *inițial* Din nord 40. *după* Cătînd *șters* 41. *inițial* Făr'să le dea știre 42. *inițial* Decît steaua de diamant *în continuarea formei inițiale a versului precedent* 43. *ca și* al *din versul precedent modificat, mai tîrziu, din* a ; *urmează, anulate și neintegrabile, versurile*

De-acolo unde-n cîmpuri bătrînul tată Rhin
Își mînă printre stînce eternul său suspin,
⟨Acolo unde-n cîmp[ul]⟩
⟨Unde-și întinde palid și Dunărea măreață⟩
Acolo unde-și mișcă și Dunărea măreață
⟨Cîmpia ei netedă, cîmpia ei cea creață⟩
Cîmpia ei întinsă și umedă și creață,
De unde ca argintul~

care au fost refolosite, cu modificări, în v. 206—210

Zîmbirea mea atrage, cîntarea mea adună
Mulțimea curioasă — ce o răpesc în cer,
În visuri fără margini, în raiuri de mister;
Și azi ridic palatul iluziilor dalbe,
Și azi chem împrejuru-mi sororile-mi rozalbe[44]
Ca să le-ngîn viața și-n cupa lor aurie
Să torn zi și-ntuneric, dureri și bucurie,
Să văd trecutu-n viață — a faptei sîntă dramă —
Cum din mormînt eroii istoriei îi cheamă,
Să văd cum își deschide palatul lui de nori
Regele-n etern june, tiranul viitor.
Să văd în el. Pe seama iubitei Românie
Să văd tiranul rege în cartea lui ce scrie,
Să torn din vinul magic al sîntei poezie
Să văd cum, inspirată, vecia o învie.
Să torn în cupa-mi de-aur aroma ei amară:
Nu voi să fie-aievea — să fie, nu ... să pară![45]
Trecut: Apari din noapte[46]... iluziuni din cer,
Făceți a voastre umbre să pară adevăr!

POESIS 56v

Îmbrac a lumei fapte în mantie de flori,
Pun peste-a lumei rane canzonul zîmbitori,
Pun într-a lumei doruri a doinei balsam drag
Ce îndulcește simțul ca mirosul de frag,
Din ochi fac stele negre, din buze fac rubin,
Din viață ambrozie și nectar fac din vin
Și din femeie înger, și din amor un vis
Ce-oftează-n fericire și plînge cu suris,
Dar mult mai bine-mi place să rump acea perdea
Ce-ascunde Viitorul — Trecutul după ea.
Să sfîrtic ca un fulger perdeaua cea de fier,
Să văd eroi de umbre, popi, dame, cavaleri,
Toți dintr-o altă lume, din lumea ce-a trecut,
Pe care nu-i mai vede cel ce nu i-a văzut,
Să văd gloria moartă, să văd trecutul-rege
Cum într-o lume moartă surîde și petrece.
Și azi ridic palatul iluziilor dalbe, 57r
Și azi chem fantazia cu florile-i rozalbe,
Revoc trecutu-n viață — A faptei sîntă dramă
O văd cum din morminte eroii ei își cheamă.
Și azi torn bucurie în cupa mea aurită,
Amestec cu flori dalbe durerea-nebunită,
Turnînd în[47] cupa de-aur aroma cea amară:
Nu voi să fie-aievea ... să fie, nu să pară;
Trecut, apari din noapte iluziuni din cer,
Făceți a voastre umbre să pară adevăr!

ȘTEFAN 56v

(Bătrîn și-ncoronat — iese lîngă o piatră risipită de mormînt — barba albă — pletele albe cu desăvîrșire — Asemenea unui leu murind.)

Înmormîntat de secoli în neagra vecinicie[48] 56r
Și stins din mintea lumei cea rece și pustie,
Înfășurat de slava-mi — simțeam că nu trăiesc

44 *inițial:* sororile mele albe 45 *v. 17—20 sînt scrise neintegral pe marginea din dreapta a paginii; este posibil ca ele, redactate mai tîrziu, să fie concepute ca substitut pentru v. 13—16, dar nu se poate decide* 46 *deasupra lui* (umbră) 47 *după* din *șters* 48 *v. 129—131 inițial*
Înmormîntat de secoli în noaptea cea pustie
A unui trecut care a încetat să fie
Însuși în mintea lumei — simțeam că nu trăiesc

Decît numai în basmu și-n cîntec bătrînesc,
În mintea cea uitită [49] a unor strănepoți
Ce, spurii și nemernici, slăbiți și idioți,
Făcea pe ciocoimea căzutului Fanar,
Cu mintea cea vicleană [50], cu sufletul avar,
M-am fost uitat [51] din lume ca învechita veste
Despre o vreme [52] [care] demult, demult nu este,
Ci amintirea-mi numa venea, din cînd în cînd,
Ca sunetul de clopot pribeag și aiurînd
Ce-n noaptea-ntunecată lin și melodic vine,
De unde bate însă nu poți pricepe bine.
Trăiam la gura vetrei, la focul cel de jar
Unde-un bătrîn ca iarna, cu grai încet și rar,
Mă spunea [53] la nepoții ce stau cu ochii țintă
Și ascultau la vorba-i ca la o rugă sîntă;
Trăiam în lăutarul cel orb și plin de zile [54]
Care, scoțînd căciula, o-ntinde după mile
Și-apoi, șezînd pe-o piatră ce stă-n mijloc de cale
Și scîrțiind din scripcă dulci sunete de jale [55],
Spune la [cei ce nu văd], în cîntec bătrînesc [56],
Icoanele ce-n sufletu-i ca-n paraclis trăiesc;
Trăiam în doina tristă[-a] voinicului [57] din munte,
În visul țărei drage, în stîncele-i cărunte,
În rîurile-i cari spumînde din munți gem,
Într-a colibei triste întunecos blăstăm.
Pe cînd fanariotul, pe [58] tronu-mi de mărire,
Rînjea cu rîsul morții — și-n oarba lui cumplire,
Ateu din nedreptate și de aur orbit,
Domnea ca ciuma stearpă în tristul Răsărit
Și-ntocmai ca păcatul cel strigător la cer
El aducea în urma-i foamete, — obezi de fier,
Biruri ce cădeau însuși pînă pe surul [59] fum
Care, pătruns prin streașini [60], la cer își face drum
Ieșind din vatra tristă, cuptorul fără pîne
A unui iobag care trăiește d-azi pe mîne,
Cînd asuprirea oarbă și searbădă sclavie
Domneau ca două spaime pe sînta Românie [61].
În lumea spăimîntată venit-a însă-o zi
Cînd Dumnezeul urei în iadu-i asurzi,
Cînd popolul puternic, de jugu-i desfăcut,
Și-aduse-atunci aminte ce fuse în trecut:
A dezgropat din piatră bătrînul meu schelet
Și, în cîntarea dulce a unui blînd poet,
Poporul [62], ochii-n lacrimi, jură în ceasul sînt
C-o Românie *una* esistă pe pămînt
Și [63] au făcut Credința, Voința lor cea tare
Din două țări mici, slabe, o Românie mare.
Cînd oasele-mi albite destul îs și ajung
Ca să deștepte-o țară din somnul ei cel lung
Ce poate face-atuncea sufletul meu cel mare,
Care din noaptea morții înfiorat apare,
56v Sufletul meu de flăcări, de veacuri dezmierdat [64]?
Zburam, un basmu palid, prin cerul înstelat,
Pierdut, într-a mea noapte, pîn ocean de stele,
Purtam sufletu-mi palid și visurile mele,
Dar am văzut deodată din cer o stea fugind

49. *inițial* În inima uitită 50. *inițial* Cu inima ⟨avară⟩ stîrpită 51. *supraintercalat* 52. *după* lume *șters* 53. *deasupra lui* povestea *șters* 54. *după* ani *șters* 55. *inițial* Ce, scîrțiind vioara-i cu sunete de jale: *am modificat pe* Ce *în* Și *în urma intercalării v. 148—149, scrise alături, pe partea din dreapta a paginii* 56. *inițial* Spune Cîntă la lumea care n-o vede, n-o pricepe *apoi, scris pe margine și hipermetric* Spune la lumea ce nu vede, în cîntec bătrînesc; *ajustarea metrică datează de la Perpessicius* 57. *după* din *șters* 58. *după* cu ris[ul] *șters* 59. *deasupra lui* negrul *șters* 60. pătruns prin streașini *supraintercalat* 61. *versurile 153—168 sînt cuprinse între două semne* 62. *modificat din* Popolul *și după* El a visat *șters* 63. *după* Credința *șters* 64. *inițial* îmbătrînit de veacuri

Ce lumina c-al nopţii alb soare de argint;
Era o stea regală, un înger drag, plăpînd [65],
Cu sufletul în [66] ceriuri, cu corpul pe pămînt.
Şi-am cunoscut atuncea că steaua cea de fală [67]
E steaua României, iubită şi regală.
Prezentul ţine-n ochii-mi un testament deschis [68]:
Eu văd ce el într-însul cu grai de foc a scris,
Eu văd că [69] viitorul cu lan de flori s-aşterne.
Ca Spiritul Genezei de fericiri eterne
E îngerul ce-apare ... sub [70] chipul de regină,
Ca să domnească lumea ca ziua cea senină,
Ca roza cea vergină ce doarme şi visează
Pîn'n-o deşteaptă încă a zilei sîntă rază.
Nu ştiai că destinul, în vocea-i de aramă,
În fruntea unui popol, ca să domneşti, te cheamă,
Ca să domneşti pe tronu-i, o mamă bună, sîntă,
Cu mintea ta senină, cu inima ta blîndă.[71]
Tu fii ideea sîntă a Daciei unite:
De unde sună marea [72] pin stîncile cernite
Pîn-unde Tisa mînă undele reci şi creţe [73]
Peste cîmpii mănoase, peste pustii măreţe,
De unde Nistrul curge în leagănu-i de-argint
Pîn-unde Istrul plînge, ca taurul mugind,
Ideea renviată a Ulpiei Traiane,
A Daciei bătrîne, a Daciei romane.
Fii îngerul de pază a naţiunei, care
Se simte azi, cu tine, mai mîndră şi mai mare.
Regină coronată înveşmîntată-n rază [74],
Fii îngerul Speranţei, fii îngerul de pază
La capul României ce[a] bolnavă ... deşteaptă,
Privirea-i limpezită la Tine [75] o îndreaptă!
Trezit din groapa-mi rece, din noaptea [mea] cea mută,
Ca binecuvîntarea cea sîntă şi tăcută
În aerul de nuntă al ţărei adiez [76]
Şi mă închin la tine, o, stea în care crez [77].
Şi, inspirat în taină de-un cuget prooroc
Eu văd fericea ţărei în Tine — şi mă rog,
Genunchii-n piatra stearpă şi cugetul în cer,
Ca Dumnezeu să-ţi deie aceea ce îi [78] cer!

TEXT AFERENT

2254

Este neagra Miazănoapte *22v*
Ce-n ruinele de gheaţă
Doarme [79] recea ei viaţă
În lungi urlete de vînt

REGELE NORD } *soţi*
REGINA MIAZĂNOAPTE }

săraci, căci palatele lor sînt ruine; doar în nopţile [senine] au visuri superbe, căci li se deschide ceriul şi-şi rumpe negurile lui*; cînd Miazănoaptea îşi deschide

65. *iniţial* Era o stea regală, era un vis ceresc 66. *modificat din* din 67. *iniţial* că steaua cea regală 68. *iniţial* ⟨În⟩ Şi viitorul ţine un testament deschis 69. *deasupra lui* cum *şters* 70. *modificat din* cu 71. *urmează un semn de intercalare a versurilor 205—214, scrise ulterior pe margine* 72. *iniţial* De-acolo unde Nistrul *(cf. nota 43, p. 290)* 73. *iniţial* undele creţe, reci 74. *iniţial* o, îngere din ceriuri înveşmîntat de rază 75. *modificat din* tine 76. *iniţial* Cu sufletu-mi de pară pin suflete-adiez 77. *urmează două versuri anulate prin punere între paranteze*
De poate ca să facă ⟨memoria mea sîntă⟩ faptele mele sînte
Ca inima română să bată mai fierbinte
78. *corectat din* îţi 79. *deasupra lui* Duce *şters*

farmecele și arată în fundul mării ei o lume senină și fericită, atunci stelele polare privesc pîn [80]-în fundul mării înghețate dar senine ginii [81] de aur ce joacă în palate de zafir înecați în cîntec și lumină.

★

Ossian a visat-o

★

marea a rămas mai tristă, Nordul a rămas pustiu

★

Și marea ce cîntă pe stînce zdrobite
Și vîntul ce geme pin ierne cernite

★

Argintiul soare-al nopții, vergin, blînd ca o nălucă

80. *supraintercalat* 81. *după* pești de [aur] *șters*

FRAGMENTARIUM LA DRAMELE ISTORICE

A. TEXTE ȘI FRAGMENTE NEAFILIABILE

CASSIODOR

2255

Spunea : ,,Diodor, vezi tu zenitul dasupra ta[1]? Este sufletul tău ... Ce este sufletul?... 204r
... Este ființa unui înger[2] înamorată într-o formă, tu[3]! Zenitul tău — o stea, cine știi ce lume nemărginită poartă vuietul destinelor tale d-asupra capului tău.[4] Cît ești de mare în nouri, cît ești de fericit jos, simți că ești lumină din lumină, Dumnezeu din Dumnezeu.[5]"

Zenitul, umbra destinului, dovadă că sînt[6], aud murmurînd[7] prin coardele lirei mirul sufletului meu, dovadă că am un suflet. Cît de mare sînt eu ! Zenitul meu — o stea, cine știi ce lume care poartă vuietul destinelor sale dasupra capului meu ; oare, dacă mor eu, moare și ea, acea lume din zenit ?[8] Lira mea — o lume cu tremurul simțirilor ei[9]. Simt, gîndesc, inima mea — un ocean cu valuri nenumărate, creierii mei — un paladiu tămîiat de-nțelepciune, și cu toate [astea] ființa mea singură e un tron fără rege, un templu fără zeu[10]. Sufletele oamenilor sînt ființe de îngeri înamorate în forme de lut ; tu, care ești îngerul corpului meu, răspunde : De ce nu-s mulțumit de ce zbor pe aripele tale ca un cîntec fără înțeles ? Înțeles ! Destin ![11] ... Prin acest gigantic labirint de lumi, unde voi găsi în acest mare vis ce se numește viață firul de aur al scopului[12] ? !

Cînd ființele se-mbină,
Cînd confund pe tu cu eu
E lumină din lumină
Dumnezeu din Dumnezeu.

Cunoști umbra cea nebună
Cu aripe de dulci fiori
Care suflete cunună?
Al ei nume e amor.

1. *inițial* Și el spunea : Diodor, vezi tu steaua ce[-ți străluce] *apoi* vezi tu steaua ce-ți străluce 2. *inițial* Este un înger înamorat într-un corp de om 3. *inițial* ce ești tu *apoi* ești tu 4. *segmentul* Zenitul ... capului tău *încadrat, rînd de rînd, cu aceeași cerneală, poate semne de eliminare* 5. *fraza pare să poarte semnele unei eventuale eliminări ; de altfel întregul pasaj este reluat* 6. *inițial* Vezi zenitul dasupra capului meu, umbra destinului meu, dovadă că eu sînt 7. *după* prin *șters pentru a fi reluat mai departe* 8. *în ms. acest segment e scris răzleț pe partea din dreapta a paginii, în forma* oare daca mor eu, moare și ea (acea *lume din zenit)* 9. *inițial* o lume care tremură cu toate simțirile 10. *inițial* Simt, gîndesc, sînt lumină din lumină, Dumnezeu din Dumnezeu *apoi* inima mea ⟨paladiu⟩, creierii mei un paladiu în care arde etern și cu toate astea ființa mea singură e un Rege fără tron, un zeu fără templu. De ce? de ce? de ce? 11. *inițial* ca un cîntec fără înțeles, cînd eu aș trebui să am un înțeles, fiindcă eu am un destin ... ... Un destin? Care-i?... 12. *inițial* firul de aur ce mă duce la *apoi* firul de aur al scopului mieu

Fie[13] *scopul vieţei tale*
Şi, cu glasu-i îngeresc,
Printre oarele de jale
Cînte-ţi dulce : te iubesc.

Lira-n sunete de jale
Cu glas blînd, tînguitor[14]*,*
Spune-ecoului din vale[15]
Că i-e sete de amor.

⟨Lumea-aleargă-n[16] *vecinicie,*
Timpu-i aripa-i de zbor ;
A ei ţintă n-o mai ştie :
Că i-e sete de amor.⟩

El în codri se ascunde,
Printre flori ce îi zîmbesc,
⟨Şi cu glasu-i printre unde,⟩
[⏑́ — | ⏑́ — | ⏑́ — | ⏑́]

★

204v Esistenţa mea ... iluziune, viaţa mea ... un vis.

Instrument care conţii în tine toată esistenţa mea din 18 ani a copilăriei[17], te atîrn d-o marmură, fie marmura uitărei, voi să uit că am trăit, căci n-am trăit, voi trăi. Oare prin atîtea iluziuni ce le-am vărsat [în tine][18], prin atîtea oare[19] divine [în ca]re[20] am contopit visele mele [în sun]etul[21] tău, nu ţi-am creat un suflet, nu eşti tu[22] o fiinţă vie, lira mea ? ... De multe ori aud zefirul cîntînd prin coardele tale — atunci cînţi tu sufletul meu ...[23] Aide, răspunde urechei mele ce te-ascultă : Cum mi-ar vorbi acel demon care m-ar iubi ? *(mişcă coardele şi, pronunţînd după sunet,)* Te ... iu ... besc ... Sînt şi eu Creator, sînt şi eu Dumnezeu ... Şi poţi tu să fii un lemn mort cînd eu[24] ... am dat unui lemn suflet, puindu-mi o parte de-al meu în el ? E adevărat că trăieşte numai pentru mine, că vorbeşte numa[i în] mine, pentru că sufletul mieu propriu numai[25] cu sufletul mieu propriu poate [vor]bi ... dar e dumnezeiesc, fiind[că] ţi-l gîndeşti, e suflet în lira mea, fiindc[ă] mi-l gîndesc.

(D-acolo se poate scuza şi respectarea relicvielor, ţi le cugeţi sfinte şi sînt sfinte).

★

Tu m-ai iubit, dulce înger ...

★

O, lira mea, numai tu mi-ai rămas ...
205r Sufletul ei s-a dus, te-i fi dus după ea, sufletul lirei mele, sufletul... *(încearcă lira, scoate sunete)* Nu ! Du-te dar *(azvîrle lira ş-o sparge).*

★

204v Ce este scopul vieţei ? Amor.

Oare lumea nu se mişcă-n eternitate[26], fără să stea neciodată ? De ce ? Fiindcă în jumătatea căii sale[27] se-namoră, ca să aibă în cealaltă parte să se dezamore, pentru a se-namora iarăşi.

★

204r atunci în natura moartă n-am adora pe Dumnezeu

13. *deasupra lui* Ea e *şters* 14. *după* tremurător *şters* 15. *iniţial* Spune vîntului din cale 16. *în ms.* aleargă în 17. din 18 ani a copilăriei *supraintercalat* 18. *fila ruptă* 19. *deasupra lui* momente *şters* 20. *fila ruptă* 21. *fila ruptă* 22. *supraintercalat* 23. *de la* De multe ori *segment scris răzleţ pe partea dreaptă a paginii* 24. *de la* şi poţi *segment scris răzleţ pe* **204r**, *în partea dreaptă* 25. *după* poate vorbi *şters pentru a fi reluat mai departe* 26. *modificat din* eternitatea 27. *supraintercalat*

[ȘTEFAN CEL MARE]

1
2260

Și cînd lumea biruință a putut s-o înțeleagă 254r
Clopotele de la Roma au sunat o zi întreagă
De-au cutremurat văzduhul și zidirile cetății
Și dentîi i-a zis lui Ștefan Papa : „Scut creștinătății" [28].

2
2270

Și lipsiți sîntem de focul și de razele ideei : 73v
Azi coboară [29] în mormîntu-i Domnul nostru : *Umbra Dei.*

3
2287

E ca și cînd 24r
Soarele ar apune pentru totdeauna
Și lumea-ar rămînea în întuneric
Etern. Se pare
Că [30] cerul e-un palat de Imperator,
Deșert, pustiu — căci D[umne]zeu e mort.
De ce se par
Toate acestea inimei umane?
Pentru că doi ochi — doi singuri ochi —
S-a-nchis pe lume !
O, Ștefan ! Ștefan — tu, lumina vremei,
Te-ai stins și am rămas în întuneric.

[„DE CE AȘA DE TRIST...?"]

2270

I

EA 67r
De ce așa de trist, amicul meu?
Tu care ești viteaz vestit în lume
În zale cînd te-mbraci și cînd străbați
O oaste-ntreagă ca și o furtună,
Tu ce acuma aperi doar cetatea
În contra unei oști ce e departe,
Tu să fii trist?

[EL]
Eu nu sînt trist [31] de asta ...
Tu știi prea bine că nu e nici teama
De moarte.

II

[EA]
O, nu te duce încă ... Mai rămîi !
Vezi discul lunii plutitor pe valuri ...
Okeanos se-nalță către ea.

★

28. *inițial* Și dentîi i-au zis lui Ștefan : „⟨Scutitor⟩ Pavăză Creștinătății" 29. *inițial* Astăzi merge 30. *după* Se pare *șters* 31. *supraintercalat*

68r EA

O, crud război, tu, mîncător de oameni,
Tu, stingător de neamuri și cetăți,
De ce mi-l iai ... de ce-l atragi
În crunta vijelie unde pier
Atîția oameni?...

[EL]

Dară[32], Mărgărită,
Cum vrei să fie un ostaș? Să stea
Pe loc? [33]

[CE ALEGEȚI?]

2262

18r Astfel, neamuri ... alegeți cine ce poate:
Viața în robie or moartea-n libertate?
Din voi acum aleagă-și oricine orice soarte:
Să mai întreb acuma: Ce *voi* alegeți?
• — Moarte!
Știți voi ce-alegeți oare? Colo de sclavi o turmă
Zic că este mai bine să fii cel de pe urmă
În rîndurile vieții decît un zeu în iad.
Știți voi ce greu se trece al vremurilor vad,
Știți voi că o viață e dată orișicui [34]
Și că dup-astă lume reînviere nu-i?
Oricît de grea să fie, oricine va s-o poarte:
Vă-ntreb încă-o dată: Ce-o să alegeți?
— Moarte!

[„DAR VREȚI SĂ-L RĂSTURNAȚI?"]

2277

2r Dar vreți să-l răsturnați? Iată ulița, iată plaiurile [35], ridicați-le în picioare și răsturnați-l! Dar va curge sînge? [î]mi răspundeți. Ei, dar curgă! Parcă sînge nu e destul în lume și nu s-a vărsat pentru cauze mai rele? Caracter nu e destul în lume, adevăr nu e îndeajuns, sînge e și oameni sînt — și, de nu sînt, [î]i putem face, căci femeile n-au altă trabă.

REPLICI REZLEȚE

1
2262

13r Privit-ați astrul rege cum cade și se stinge
Din genele de nouri [36] o lacrimă de sînge.

Priviți [37] cum astrul rege se-neacă și se stinge
În valurile roșii, în nourii de sînge.[38]

32. *deasupra lui* Însă *șters* 33. *întregul fragment este barat cu cerneală, mai degrabă anulat decît integrat* 34. *în ms.* și orișicui 35. *deasupra lui* cîmpiile *șters* 36. *inițial* Din ⟨ochiul⟩ ochii lui de nori 37. *deasupra lu* Vedeți *șters* 38. *inițial* În ⟨zg⟩ marea înroșită, pin nouri roși de sînge

2

2254

Prin vînturi cari urlă, prin valuri cari ard *23r*
Trece trăsnetul rege — al norilor surd[39] bard.

3

2262

Din suflet greu și rece el face un vis cald[40], *13v*
Din ochiul trist și vînăt — o steauă de smarald.

4

2254

La îngerul ce plană[41]-n palatul părăsit, *25v*
În[42] visul mărei albe, în aer oglindit,
Aleargă-n veci n-ajunge ...

5

2257

Tu, palidă mireasă în lungă albă haină, *178r*
Îmi pari că ești o dulce și dureroasă taină,
Un geniu al visării, un înger de mister
Învăluit în nouri țesuți din vînt și[43] cer.

6

2262

Eu văd un cuib de aur, eu văd un rai* în zori, *13v*
Înduioșat de raze și-mprospătat de flori
Ș-acoperit cu ceruri[44] cu stele ce scînteie
Și locuit de-o dulce și palidă femeie
Ce rîde și veghează ca umbra d-înger sînt
Și se înmoaie *-n vălu-i ca luna-n nor de-argint[45].

7

2254

Nainte[46] de-a-ți aștерne-n mormîntul cel de lut *14v*
Voi să domnească-n tine un înger surd și mut,
Surd ca o nebunie și mut ca leul care[47]
Flămînd ochii-i închide[48] cînd în pustiuri moare.

8

2276

— Îmi pare bine, Măria Ta, că nu-ți place ! *201r*
— Cum *** ?
— Credeam c-ar putea fi ...

39. *sub* crud *lăsat neșters* 40. *inițial* Un suflet greu și rece visul îl face cald 41. *deasupra lui* șede *șters* 42. *deasupra lui* La *șters* 43. *deasupra lui* din *șters* 44. *inițial* Ș-acoperit cu stele-n 45. *ultimele două versuri inițial*

Ce rîde și veghează ca umbra unui înger
Și se ascunde-n vălu-i ca luna-n nor de stîngeri

46. *după* D *șters* 47. *inițial* și mut ca o durere *apoi* ca disperarea 48. *inițial* Închide ochii-i *** *apoi* Bătrînii ochi ‹-închide

9

2254

23r E rău pentru că e rău, nu pentru că vrea să fie rău.
Ruis * din Delavigne
Contele din *Ruy Blas*

10
2289

55v De s-ar întîmpla astfel ... atunci cerul ar fi drept.

11

2254

9v Ești nențeles ca ruina a cărei trecut nu se știe.

12

2268

18r(=39v) Și niciodată luna
N-a fost atît de palidă ca el.

13

2268

18r(=39v) Niciodată luna
N-a strălucit ca aureola dulce
Ce înconjoară naltă fruntea lui.

14

2268

18r(=39v) Suflat e-acum în caos de popoare
Poporul tău — asemenea cum frunza
Îngălbenită noapte[a]-o duce vîntul.

15

2268

18r(=39v) Vor fi umbra falnică, trufașă,
Dară deșartă a mărirei voastre.

16

2268

18r(=39v) Și mîndrii zei sînt astăzi marmuri moarte.

17

2291

[UN GLAS]

32r Sînt numai *mîndru* — mîndru că pot fi
Așa cum alții nu-s. Ei slabi, eu tare.
Ei mint — eu adevărul îl spun, căci nu mă tem
De-a lui urmări.

2259

[UN GLAS]

De voi fi mort — știu, cei mai mulți or zice 277r
(Răsunet viu a zilei cei de azi):
A fost un rău. Și mai tîrziu, se poate,
Trezit fiind simțul de recunoștință
Ce-i înnăscut sufletului nostru,
Vor spune: — a fost un geniu. Și
Nici [49] una dar nici alta nu am fost.
Am fost un om ce spunea adevărul,
Nu pentru că-l iubea, ci pentru că
Nu merită o lume rea, nedreaptă,
Ca să minți pentru ea. Ș-așa de mulți
Ce mint cu gîndul, vorba, fapta, ba
Se [50] mint pe sine însuși chiar, încît
În mine s-a stîrnit mîndria cruntă
De-a spune adevărul, daca chiar
Prin el lumea s-aprinde.

[ALT GLAS]

Nu mai zice
„S-aprinde lumea". Ea-i de-o construcție
Mai tare.

18

2259

Cum nu sînt 186r
Dintre acei ce n-au fost niciodată?
Vecinic aceiași, veșnic tot pe-atîția
Închipuiesc putința de a fi,
Dar nu ființa cea nesuferită.
Trecut sau viitor — ah, nu-i totuna
Unul [51] din două dacă* nu* ar fi!
În unu-aș sta [52] înmormîntat etern,
Din altul m-aș feri de a ieși.

19

2270

Cînd un Mușatin moare — biruim. 69r

20

2256

... De două veacuri mereu, mereu te clatini, 13r
Dar azi căzuși, stejare [53] al marilor Mușatini.

21

2254

Dumitre logofete, de fărădelege faur, 297r
Ai vrut să pui pe frunte-ți coroana mea de aur.

49. *după* Și *șters* 50. *după* Ba *șters* 51. *în ms.* Una 52. *în ms. modificat în* În unul aș sta 53. *modificat din* stejarule

B. LISTE ȘI PROIECTE

I

1
2254

19r Așa-numite drame clasice s-ar putea introduce prin piese ca : *Ovid (: în Dacia :)*, caracter și idei în operele[54] sale, *Crucea-n Dacia* sau *Joe și Crist... (Polyeuct)*

2
2254

301v *Doamna Chiajna* Scena din biserică
Doja
Horia
Mira
Mihai cel Mare Iuliu Cesar
O comedie
Anna Movilă

3
2286

33v
1. *Gracchus Babeuf*
2. *Decebal*
3. *Solomon*
4. *Nero*
5. *Amor pierdut — viață pierdută*
6. *Ștefan cel Tînăr*
7. *Isebart*
8. *Histrio*
9. *Napoleon*
10. *Leul murind*

4
2275

175v DODECAMERON DRAMATIC

DRAGOȘ VODĂ
1. NEAMUL MUȘATIN
(MIRCEA VODĂ — bătălia de la Nicopole)
2. ALEXANDRU CEL BUN — Carl der Grosse
3. ȘTEFAN ȘI ILIE — Sarmis
4. ȘTEFAN CEL MARE — El însuș
5. BOGDAN CEL CHIOR — Ortnit
6. ȘTEFAN CEL TÎNĂR — Harald (Twardowski)
7. PETRU RAREȘ — Eginhard
8. ALEXANDRU ȘI ILIEȘ
9. ALEXANDRU LĂPUȘNEANU
10. DESPOT VODĂ
11. ALEXANDRU LĂPUȘNEANU

54. *după* dram[ele] * *șters ; după* sale *urmează* Ma[rtirii] *

2306

I Dragoș. Lațco i-este frate. *88r*
II Petru Mușat, ginerele lui Lațcu.
Roman [55] Mușat,
III Alexandru cel Bun — tragica ură a fiilor săi.
IV Alexandru și Ilie — orbirea unuia — rugăciunea Sf. Ioan — murmure * de mormînt, încheiere — Ștefan cel Mare.
V Ștefan cel Mare — fuga lui Petru Rareș
VI Bogdan cel Chior — Petru [56] Rareș
VII Ștefan cel Tînăr — Arbore; fata lui. Moartea la Hotin.
VIII Petru Rareș — Dom[nița] Ruxanda — e iubită de doi boieri tineri — Stolnicul — Bogdan [57] ușor și bețiv — uciderea la Țuțora: alegerea lui ......, pe care Ruxanda-l iubește. Petru Stolnicul; Ruxanda răspunde cu înălțime — Încheiere.
IX Lăpușneanu vesel la început [**2280, 27r** *Lăpușneanu* Inimos — Vesel, primitor prietenos] § *Timon din Atena* — Gelozie la culme. Devine gelos — Ivirea lui Despot Vodă — *Despot Vodă* ca. epizod înlăuntru*. Alex[andru] revine. *Timon*, partea a doua.
X Ruxanda Doamna. Bogdan orb, caracter blînd, der Wille hat Einsicht bekommen. Stingerea neamului Mușatin.

II

1

2286

CATILINA *35r*

*** schungprocess — Volk ein

CATILINA

E-un vierme-n planul lumei...

Monolog: Răutatea și egoismul [58] conduc; popoarelor — izvor de mărire și de decădere.

CIC[ERO]

Se face că e ademenit de vorbele lui Catilina pentru a-l fulgera în urmă.

[CICERO]

Aici e Roma eternă, tu — trecător.

AMANTĂ *35v*

Freja, o sclavă din Germania, puritate și dulceață [59] germanică. Mitologie și gîndiri [60] nordice. O lume nordică în capul unei blonde fete. El—pasiv* față de ea. Ea — iubire inspirată [61].

★

[CATILINA]

Dacă dreptatea e Pieirea lumii
Atunci: fie dreptate — piară lumea!

Moartea [62]*:* Salută cu mîndrie moartea și c-un fel de sălbatec // entuziasm *36r*
Dacă mor ceilalți * el coboară[-n] mare, în infern. Un demon al ei.

Dispreţul pentru partenerii lui îl caracteriză.

55. *după* III* *șters; liniile care urmează pot să fie semnul de repetare a indicației* ginerele lui Lațcu 56. *după* fuga lui *șters* 57. *după semnul* ||, cu *valoarea neprecizabilă* 58. și egoismul *supraintercalat* 59. și dulceață *supraintercalat* 60. *după* simț[iri] *șters* 61. *după* estremă *șters* 62. *cuvîntul a mai fost scris o dată înaintea replicii lui* CATILINA, *apoi a fost șters pentru a fi reluat aici*

2

2286

36v GRACCHUS BABEUF

El reprezintă pe negatorul nedreptății interne [63] a soțietății — (icoane ale ei) — și dorește o îndreptare a ei pentru ea însăși, nu din motive personale (Antiteza lui Cat[ilina], care o face din ambiție personală și afirmă cu deosebire individualitatea sa.

3

2286

36v MORNY

Cunoaște legile istoriei. A pătruns în teoria* dinamică* ce o urmează.
37r Cinic, ambițios. Pozitiv. Un fond mare de nobleță personală || — antiteza lui Babeuf.

Amanta: Dezgustat de lupte politice, el își imaginează o viață fericită în amor. Cercarea [64].

[MORNY]

Vrei tu să mori cu mine?

[AMANTA]

Da.

[MORNY]

Înveninează-te — și, de-ți va părea rău în ultimul moment, își dau antidotul. (Descrierea apropierii morții).

Ea ia antidotul.

[MORNY]

Păstrează-l — n-ai fost înveninată. S-aruncă pe fereastră. Prezicerea lui Morny — adeverită : că viața în istorie și cea privată îl va înșela cu aparențele ei, și că cea mai*** deșteptare i-e deșteptarea morții*.

63. *după* soțiale *șters* 64. *după* Trăind * încă * *șters*

ALTE DRAME

[CĂLUGĂRUL ȘI CHIPUL]

2285

[PERSOANELE

PRINȚUL, MAGUL, CĂLUGĂRUL]

[SCENA I]

[PRINȚUL, MAGUL]

PRINȚ[UL] *111r*

Aici trebui să fie ... aici am să-l aștept
În noaptea asta clară pe magul înțelept ...
Ce loc!... Bătrîne stînce ridic-a lor schelete
De piatră, ce de valuri și vînt îs sfîșiete...
Un templu în ruină, de apă înecat
Pe jumătate ... stîlpii și murul sfărîmat
Stă în curînd să cadă ... Să fie-un templu-arab?[1]
Prin scorburi de părete văd un călugăr slab
Ca umbra ... Cine oare să fie? Ce mister!
O arfă de aramă cu strunele de fier
El ține-n mîna-i slabă și coarde ruginite
De degetele-uscate cutremură trezite;
El zbîrnîie pe dînsa un cîntec dezolat,
El cheamă cu cîntarea-i o umbră ce-a visat
Și-acum el stă în lună pe[-o] piatră risipită,
Pare c-așteaptă-n aer pe umbra[-i] zugrăvită[2]
Și glasul lui în noapte răsună dureros
Și ochiul lui la nouri ținteste-ntunecos...
Pe buze-i trece-un zîmbet ascet, slăbit, amar...
Ah! trebuie să aibă un dor făr' de hotar!
De ar sosi odată bătrînul meu steleri
S-esplice înțelesul acestei arătări.
A mării unde-albastre alunecă-nspumate...
Pare că văd o luntre... Da, da! o văd departe,

Din insule bogate cu mari grădini de laur
Sfîșiind apa iese o luntre scrisă cu-aur
Și lebede-argintoase, aripele-ntinzînd,
Se-nhamă lin la dînsa ș-o trag încet, cîntînd.

1. *inițial* Este un templu-arab! 2. *inițial* pe umbra lui iubită

115r Bătrînul e ... în manta-i înfășurat visează,
Al valurilor zgomot țîșnind îl salutează
Și lebede-argintoase pe placa mării-l trag,
Pe fruntea-i e-mpletită o ramură de fag.
Plutind cu repejune sub palida lumină
A lunei, pe-nmiirea a undelor senină,
Se pare cumcă este al mării Dumnezeu
Blînd înginat de lebezi în mîndru visul său.
114v Se legăn visătorii [3] copaci de chiparos
Cu frunza lor cea neagră lăsîndu-se în jos [4]...
În ape ... Iar prin crenge de-un verde-adînc, de jale,
S-oglindă-n ap-albastră mari de-aur portocale.
Și parcă glas de clopot înfiorează sara,
Ș-a stîncilor lungi colțuri'n-apunerea solară
Stau aurite-n aer — Ș-a serei rumenire
S-apleacă și-nroșește a mării sîntă fire,
Și insulele mîndre și de [5] dumbrave pline
Par sarcofage nalte plutind pe-unde senine,
Acoperite [6] numai de flori și de pomene
Uriești ... Acuma se-nchid a serei gene,
Apele devin sure și-n blînda lor cîntare [7]
Dispar, ca sarcofage, insulele în mare,
115r Din insulele sfinte străbat cîntări ferice ...
Noroc și disperare îmi par unite-aice.
Luntrea, un vis de aur, a mărei pînzărie
Albastră, ca săgeata cea repede,-o sfîșie ...
Ș-acuma e aproape de stînci rebele, frînte,
Cu poalele-necate în valuri tremurînde ...
Acum pe-o piatră seacă din luntre el coboară
Și barba lui cea albă pe piept se desfășoară
Și-n două despicată se scutură în vînt ...
Ce face de nu vine? Ci vino mai curînd!...
Pe-a valurilor fugă el drumul luntre-i dă,
Pe stîncă ca geniul văzduhului el stă.
Vino . . .

MAG[UL]
(de după scenă)

Îndată ... Omul cu gînduri înțelepte
Nainte el de toate învață să aștepte.
Tu n-ai deprins-o încă. Dar iată-mă-n sfîrșit ...

PRINȚ[UL]

Eu văd cifrele [8] toate din lecția-mi de azi,
Deși a le pricepe [9] nu pot. Te rog dă-mi cheia
La cele ce privesc eu, ca [10] să străvăd ideea.

116r M[AGUL]

Știu! Vrei să afli cine-i acel sărman călugăr
Ce scări acum clădește din pietre și din bulgări,
Din stînce năruite, la acel templu?

[PRINȚUL]

Da.

[MAGUL]

E un om neferice [11]... C-o [12] vorbă, soarta sa:
Avu dorinți [13] gigantici. Fiind născut sărac,
Azi doarme-n pat de trențe, drept perină — un sac;
Desculț îmblă pe uliți, de visuri mintea-i plină;

3. *în ms.* visătoare *lapsus calami* 4. *inițial* Cu fruntea lor cea neagră uitîndu-se în jos 5. *supraintercalat* 6. *după* Cu-a ei poam[e] *șters* 7. *inițial* Marea devine sură și-n blînda ei cîntare 8. *inițial* semnele *apoi* slovele 9. *inițial* Deși nu le-nțe[leg] *apoi* Deși a le păt[runde] * 10. *deasupra lui* și *șters* 11. *inițial* E-un om neferici[t] 12. *după* Iată *șters* 13. *deasupra lui* gîndiri *șters*

Gîndea că lumea-ntreagă la dînsul o să vină,
Şi-n lungile-i mizerii, ca-n mare cufundat,
Visa de lumea-ntreagă c-a fi încoronat.
În gîndul lui avut-a amoruri cu regine,
În gînd zidi [14] palate şi a plantat grădine
Pentru femei ce viaţa şi-o-nchină la plăceri
Şi trupul de zăpadă şi-l scaldă-n negru păr.
Picioarelor rănite-n sandale li-era dor
De scările [15] de marmuri, de-a tronului covor.
Acel cap trist şi palid coroană vru să poarte,
Acei umeri voit-au să duc-a lumei soarte
Şi azi pe cap el are un negru comanac,
Pe umerii lui trenţe ş-o rasă de şiac.
Se-ntoarse apoi foaia. Cu greaţă şi scîrbire,
Dup-o junie vană, el merse-n mănăstire;
Îi păru-atunci că lumea e toată joc de cărţi;
El capul şi-l cufundă-ntr-a lumei sfinte cărţi.
Pe murii în risipă o candelă subţire
Ardea-n a lui chilie negrită-n părăsire;
Pe căi necunoscute gîndirea lui pribeagă
Străbate cu-aripi mîndre nemărginirea-ntreagă;
De gînduri uriaşe, de rugi a pus cătuşe [16] *117r*
Pe inima-i bolnavă ... A presărat cenuşă
Pe flacăra [17] dorinţei. În van ... deşertăciuni
Au ars şi mai departe sub spuză, ca cărbuni ...
În van în a lui urmă s-a-nchis a lumei poartă:
Inima-i tot de flacări şi minte-i tot deşartă ...
Retrasu-s-a la mare, gonit de vis şi gînduri,
Pe-un pat de trenţe doarme, făcut din două scînduri,
Ce vrea singur nu ştie, se chinuie-n zădar,
Nu bea apă d-izvoare, ci valul mării-amar
Şi, chinuit de doruri, de rugăciuni asceze,
Vrea viaţa lui pierdută s-o sfarme, s-o scurteze;
În van el cată pacea ce n-avu niciodată,
De lume, de-a ei visuri gîndirea-i subjugată;
Lumeşti gîndiri într-alt chip împlu sufletul său,
El cugetă la toate, ci nu la Dumnezeu...
Retrage-te-ntre arbori, cu el am să vorbesc...
(intră în mijlocul scenei)

[SCENA II]

[MAGUL, CĂLUGĂRUL]

C[ĂLUGĂRUL]

A! iată şi moşneagul cu chipul pustnicesc [18].
Ce mai faci tu, părinte? Iar ai venit la mine?
Surd este al meu suflet la sfaturile-ţi line
Cum stîncele la glasu-mi surde rămîn şi reci.
Crezi tu c-o să mă mîngii pe mine? Nu! În veci!...
O! Vino colo-n scorburi, ca să-ţi arăt fereasta
Pin stîlpi în prăbuşală, pin arcuri sparte ... asta.
Prin asta umbra-i blîndă ieri noapte a intrat:
Venea pe-o scară de-aur cu chipu-i luminat.

M[AGUL] *118r*
(aspru)

De-aceea te-ai retras tu cu dorurile-ţi lunge,
Să [19] bei apă de mare pin surele spelunce,

14. *iniţial* În gîndu-i el zidi 15. *deasupra lui* salele *şters* 16. *modificat din* cătuşă 17. *după* focul *şters*
18. *iniţial* cu blîndu-i [chip de pustnic] 19. *după* bînd *şters*

Să trăiești în asceze gîndind la Dumnezeu,
Ca să domine-n tine ispita, geniul rău?

C[ĂLUGĂRUL]

Ispită neagră dînsa? Un geniu rău? O, nu e!
De s-ar coborî cerul[20] aceasta să mi-o spuie,
De-ar spune-o dînsa însăși eu totuși nu o cred:
Aș crede că mă-nșală spre-a stinge-ncet, încet,
Omorîtoare-iubire ce sufletu-mi îmbată.[21]
De-ai ști tu cum privirii-mi cerească se arată,
Cît e de dulce chipu-i ... atunci n-ai putea spune
C-un geniu infernal e acea sîntă minune.
Cînd ca un vis argenteu plutește blonda lună
Și noaptea-i o regină lunatecă și bună,
Cînd[22] cerul rîde-albastru pe somnoroșii nori
Și valuri lovesc țărmii cu spumele răcori,
Eu de pe stîlpul negru iau arfa de aramă ...[23]
La[24] cîntul meu s-asculte un val pe altul cheamă
Durerea ce-i în ele. Cînd cînt, pe ape plane
Se limpezesc frumoase a stelelor icoane,
Din nori s[t]răbate-o rază molatecă și sfîntă
Ca un toiag de neaua și, diamantoasă, blîndă,
Pe a mea frunte cade, visările-mi mîngîie;
Și țărmii-mi par suspină în noaptea viorie:
Da, aerul și marea cîntului meu răspunde;
De rază inspirată e palida mea frunte
Și lumea se-nfioară de-o muzică de vis
Ce-ndreaptă marea clară l-al stelelor surîs.
119r La mijlocul de aer, în sferă diafană,
Deodată se retrage-acea rază-aeriană
Și prinde chip și formă ... întîi pare cristal,
Apoi un înger cu-aripi, ca marmură de pal,
Și se coboară dulce pe drumul razei sale
Și haine argintie cuprind membrele sale,
Pin păru-i flori albastre, pe frunte-o stea de foc ...
E o icoană-n ceruri, cu cîntecu-mi o-nvoc,
Eu stau uimit, sinistru, mîna-mi involuntară
Se mișcă tremurîndă în acea sîntă oară.
Pe coardele de fier[25],
Dar ce i-am zis, ce-mi zice în van eu samă-mi cer.
Cînd, provocate de-arfă-mi, răspund valuri o mie
Ea vine ... Cine-i dînsa? Ce vine? Ce să fie?
De ce vine la glasu-mi cînd [cu] o rugă-o-nvoc?
De ce-atunci pricep scrisul al stelelor de foc?
Eu mai pricep ce este ... Arfei mele vibrînde
Gîndirile-mi mai bune, mai pure și mai sfînte
Le-am încrezut [odată] ... și-n ea am depus eu
O jumătate-ntreagă a sufletului meu.
Și nu e cu putință?... Nu-i propria-mi gîndire,
Nu-i propriul meu suflet ce îmi răspunde mie
Din lemnul astei arfe? Da, da! Dar acea parte
Fugi pe-o noapte albă ... ea a fugit departe,
Părăsi lemnul ăsta și coardele[26] bogate,
La cer s-a dus, la stele cu cînturi adăpate.
Cînd noaptea însă-i caldă, molatecă și brună
Atunci o strig din mare, atunci o chem din lună

20. *inițial* De ar veni 21. *după* topește *șters* 22. *după* C[înd] *apoi* Și c[înd] *succesiv șterse* 23. *în locul versului următor inițial urma*

Cu glasul ei cel turbur și tremurat
Din stîncile stîrpite, din valu-nfuriat

24. *modificat din* Ca 25. *în ms. v. 156 - 157 sînt scrise invers* 26. *după* strunele *șters*

Pe acea parte-iubită a chiar ființei mele
Și ca să-mi vie-o roagă unde [și] vînturi, stele.
Ș-atunci prin nouri vine ca o rază de soare,
Atinge a mea frunte senină, visătoare,
Și se preface-n chipul ce l-am visat mereu 120r
Ș-o recunosc că-i partea a sufletului meu,
Nu e vre o fantasmă nebună și deșartă,
Căci inima-mi o cheamă, gîndirea-mi o dezmiardă;
E o făptură-aievea, e gînd din gîndul meu;
Dintr-un noian de doruri [27] am întrupat-o eu
Și sufletul din mine [28] în al ei suflet este;
Ea a zburat în ceruri, din cer mi-aduce veste.[29]
Ah! tot ce-a fost în cîntu-mi mai pur și mai copil
S-a-mpreunat în chipu-i frumos și juvenil,
[Tot ce-am gîndit mai tînăr, tot ce-am cîntat mai dulce] [30]
Se [31]-ncheagă-n raza lunei ce-n nori vrea să se culce
Și corp de-argint îi face ființei aeriane.

MAG[UL]

Nebun ești ori [32] lunatec? ... Ce-s aste gînduri vane?
E flacăra juniei, e setea de amor!
Îngerul tău e-o rază și corpul ei un nor?
E o închipuire nedemnă va să zică.
În tine e un demon — în nori [33] nu e nimică.
Tu împopulezi marea [34] cu suflete mărețe
Și stelele de cîntec le împli, și cu fețe
De îngeri împli cerul. Aceasta-i blasfemie.
Ia una cîte una icoanele-aurie,
Ia una cîte una o und', o stea de foc
Și toate sînt nimica ... cînd toate la un loc,
Cum le-mpreuni tu, frate nedemn de sînta cale
Ce ai ales, s-înstare de stric mințile tale.

CĂL[UGĂRUL]

Și, dac-ar fi, ce-mi pasă! Chiar cruda nebunie
Se poate că sub ochii-mi gravă, ca la stafie,
Afunde și teribili de plumb cearcăne lungi.
Fie ș-așa ... c[u] nu zic ... Și ce-o să fie-atunci? 121r
Chipul [cum] [35] nebunia cea dulce m-a cuprins
Îmi place — cum îmi place visul de raze nins.
Sînt fericit și iată ce-am căutat în lume.

M[AGUL]

Tu fericit? Dai stării-ți a fericirei nume?

CĂL[UGĂRUL]

Tu cugeți. Cugetarea-ți cu raze reci pătrunde,
Lovește chipul dulce și vrea să îl confunde
Cu locul de-unde iese ... cu norii și cu luna.
Dar eu? Eu nu sînt astfel. Alung întotdeauna
Gîndirea. Fie-un basmu ... numai fie frumos ...
Înger, c-ochi mari, albaștri, cu chipul luminos.
Ce-mi pasă că-i o umbră rănită de o zare,
Îl iert chiar că se stinge de-aprind o luminare,
Căci u-o aprind ... din contra ... Ca cel ce-i place-un vis
Și, chiar trezit de friguri, [el ține] [36] ochiu-nchis

27. *deasupra lui* (raze) 28. *inițial* Și sufletu-mi 29 *inițial* de-acolo-mi spune ~ 30. *lacună completată cu textul v. 716 din* [Povestea magului călător în stele] (OPERE, IV. p. 173) 31. *după* Tot *șters, urmă a intenției de a scrie versul omis și reintegrat în croșete* 32. *în ms.* ori ești *ca de altfel, și în* [Povestea magului ...] 33. *după* cer *șters* 34. *supraintercalat* 35. *în ms.* în care *hipermetric; v. corespunzător (740) din* [Povstea magului ...] *poartă urmele unor dificultăți similare* 36. *pentru completare vezi v. 753 din* [Povestea magului ...] *(ibid. p 174)*

Ca mai departe visul frumos să îl viseze
Deși a lui gîndire, simțirile-i sînt treze ...
Asemenea uit lumea și eu ... Sînt bucuros
De pot lungi în noapte-mi șiragul luminos
Al[37] fericirii mele. De n-ar fugi! Mereu
Să oglindez într-însul duios sufletul meu,
Cu cîntecu-mi ferice simțirea să-i[38] dezmierd
Și-n ochii mari ș-albaștri ființa să mi-o pierd ...
De n-ar fugi ... dar fuge ... fuge cum [luna] plină[39]
Încearcă după codri greu capul de-l înclină ...
Se pierde-n cer, în norul cel negru, grămădit,
Și părăsește lumea, de cer ademenit ...
122r E sufletul meu însuși, e sufletul meu dus,
Ce fuge și se duce pe-o rază iar în sus.
O, de-aș muri ... O parte ce-n mine-a mai rămas
Să zboare unde-amorul l-așteaptă în estas,
Să zboare unde partea-i cea june, dulce, pală
Plutește pintre stele ... Iar stelele i-esală
Un corp de raze blonde ... Căci am pluti-mpreună
Pin norii cei lunateci, pin stelele ce sună,
Și ne-am dori cum raza dorește-o altă rază
Și una-n brațul altei lumină fac frumoasă.
Dar nu se poate încă ... căci corpul meu de lut,
Un sclav greoi și rece, e sclav — dar e astut.
Mă ține-n pieptul bolnav, în temnița lui tare,
Cînd sufletul meu liber vrea să-l arunce-n mare,
Dar el să scape-odată.

MAG[UL]

L-atîta ai ajuns ...
Să te omori în stare să fii. Nici un răspuns
Nu am l-aceste vorbe ... Ce-ajută-aicea sfatul
Cînd pieptul ți-l domină acuma necuratul.

CĂL[UGĂRUL]

Ești neschimbat, bătrîne. Ce să mai pierd cuvinte,
Mă duc ... poate într-alt loc să-mi vie înainte
Divina arătare...
Cobori din cer! O, vină[40]
În taina vieții mele, lumină din lunimă![41]
(dispare)

37. *după* De fericiri *șters* 38. *corectat din* să-mi 39. *în ms.* fuge cum plină plină; *pentru completare vezi v. 761 din* [Povestea magului ...] *(ibid. p. 174)* 40. *inițial* Divina arătare ... O, vină-n ~ 41. *inițial* În taina vieții mele, a nopților lumină!

[REGINA ȘI CAVALERUL]

2259

[CAVALERUL]

Elfrida, iartă ... crede că te iubesc ... 241r

REGINA

Iertare!
Acesta este-un sunet, o vorb',-un ... cu care
Se pot coperi [1] toate, minciuni, trădare, crime
Dar cine-ntreabă oare ce-nsamnă vorba? ... Nime.
Iertare. Spune cari pot fi scuzele tale
De cei iertarea astfel?
M-ai amăgit [2] pe mine? Iubirea te-a orbit ...
O cred ș-o iert ... Cu astfel de lucru m-ai ferit
Ca într-un fund de codru să stau la întuneric,
Ca lumea și viața să-mi fie-un vis himeric.
Ai fost gelos, ei bine, o cred ș-o iert ... Dar spune,
Tot cu iubirea oare acea înșălăciune
Față cu el scuza-vei? Cu el ... Tu știi cu cine,
Cunoști [tu] greutatea întreagă—a vechii vine?
În solitara, cruda și recea lui mărime
Cine-l iubea pe dînsul, cine-l mîngîia? ... Nime.
Astfel sub greutatea coroanei lui suspină,
De vreme bătrînețea măreața-i frunte-nclină.
Atunci? Cine-i cunoaște? În jurul unui tron
Lingușitori [3] grămadă l-încungiură cu zvon,
Din ei fieștecare în cer o să-l ridice
Spre-a prinde ce din mîna-i regală o să pice.
Un singur om în lume a fost ales de el,
Un singur om în lume fu cunoscut fidel,
Un singur suflet [4] știe toate tainele sale,
Dureri neîmpărțite de suflete mortale
Și acel om, firește, cărui el încrezu
Tot sufletu-i, viața, speranța lui, fuși tu,
Și l-ai trădat.

[CAVALERUL]

O, Mira *, amorul meu cel mare

1. *inițial* Poți să acóperi, *din inadvertență nemodificat în* coperí 2. *inițial* Că m-ai [mințit] 3. *în ms.* lingușitorii 4. *deasupra lui* om *șters*

[REGINA]

241v Nu am scuzat eu toate cu el? A *mea* iertare [5],
Iertarea că [6] d-iubire m-ai înșelat pe mine,
Că mi-ai răpit cu-amoru-ți mărirea de regine,
Că m-ai ținut închisă, o floare izolată,
În ocean * de codri ... în valea încîntată,
În ăst mormînt de piatră atît de surd și mare
Ce îl numești castelu-ți ... eu te-am iertat, barbare ! !
L-ai amăgit [7] pe dînsul ... mă înțelegi? ... pe el
Și vrei acum cu tine și eu să-l mai înșel? ...
Nu voi ! Așa, frumoasă [8] ... îi voi cădea la picioare
Și pentru-nșelăciune eu [9] voi ruga iertare !
De va ierta, atuncea te iert și eu ... De nu ...

[CAVALERUL]

Tu vei cuprinde locul [10] ce ție se căzu,
M-ei alunga * pe mine [11], învinsul * ... și, regină,
Vei cunun-a ta frunte cu aur și lumină? ...

[REGINA]

Ah ! cît de mic ți-e gîndul și inima ... Nimic,
Căci din a ta cădere nu pot să te ridic —
Nu, niciodată-ți spun eu ... Regină? Niciodată
Nu te-a ierta? ... Atunci voi merge-n lumea lată
Și singură [12] m-oi stinge în muri de mănăstire ...
Nu voi cu a mea viață să-ntunec nalta-i fire,
Nu voi să se repete povestea cea frumoasă [13],
Nevasta-n [ne]credință bărbatul ei își lasă [14]
Spre-a se-nsoți cu altul ... Nu voi să fiu regină
Cu prețul defăimărei coroana ce-o întină [15] ...
Și cel puțin a lui ... nu ... Da ! de ar fi oricine,
Să nu-l iubesc în felul cum îl iubesc ... ei bine,
Se poate că atuncea [— ⊥ —] fi deșartă
Și-aș crede că lucirea coroanei toate iartă.
242r Dar el? Cînd îl privesc [eu] cu ochii minții mele,
Frumos ca un [16] arhanghel, nobil [17], mărinimos,
Și eu ... eu să-i dau mîna și lumea cea tăcută,
Privindu-mă, să zică [18]: O femeie pierdută?
Să-i dezonor viața, să-i înegresc mărirea,
S-arunc o umbră numai pe sînta-i strălucire,
Să [19] fac ca să se zică că mintea și-o pierdu?
Ah ! spre a face-acestea s-ar cădea a fi ... tu !

[CAVALERUL]

De m-a ucide !

[REGINA]

O meriți.

[CASTELANUL]

Ce-i face tu?

[REGINA]

O să mor.
Eu n-am s-arunc pe viața-i nici umbra unui nor.

5. A mea iertare *deasupra lui* A la-nșelare *șters* 6. *în ms.* Iertarea ⟨cum⟩ că 7. *inițial* Dar că l-ai amăgit 8. *inițial* Nu ! Voi așa frumoasă ... așa cum sînt 9. *supraintercalat* 10. *modificat din* locu-ți 11. *supraintercalat* 12. *urmează* voi *șters* 13. *inițial* ceea veche 14. *inițial* unde-l lasă 15. *inițial* care coroana [-ntină] 16. *după* zeii *șters* 17. *după* și *șters* 18. *inițial* să creadă 19. *după* A[h !] *șters*

2284

[REGINA]

A, cavalere! Flutur tu ești pe lîngă soare, 33v
Desfășuri frumusețea-ți cu aripi sclipitoare [20]
Pe lîngă-acea coroană ce țara luminează.
Și nu te temi tu oare [— |´— —| ´— —| ´— —]?
Cum el e-o corăbioară de lustre și colori [21],
Ți-a îmbătat [22] viața cu-avere și onori.
Păcat! Neînvingibil ai fost [23] și o minciună,
O singură-nșelare
[. . . . .]

[CAVALERUL]

L-am întrecut cu calu-mi. L-am slobozit din frîie,
Zbura ca și cînd nara-i ar fi simțit pustie ...
Și am ajuns ...

[REGINA]

A, fluturul meu mîndru [24], corabie de aur,
De [´—] și de lumină.

[CAVALERUL]

O, Sara, [´— —]-mi Sara!
[Nu] te silesc, deschide ...
Dorești, spre a deschide, să îmi înstrun chitara?

[REGINA]

Nu-i vreme de iubire ... Regele-i foc și pară,
L-a revoltat în suflet minciuna temerară [25].

[CAVALERUL]
[(apart)]

Cum [26] va orbi pe Mira coroana luminată [27]
Ce frunței ei marmorei îi fuse destinată!
O văd și mai frumoasă, mult mlădiată-n imblet [28],
Pădurile ei negre iluminînd c-un zîmbet.

[REGINA]

Pe tine, cavalere, te voi vedea pierdut ...
Singur îmblînd prin lume, pierind necunoscut,
Urît de ziua albă și [´— — ´—] de noapte.
Și-n jurul tău mulțimea s-a-mpreuna cu șoapte,
Isteții-or spune [29] celor ce-or vrea a înțelege:
„El a trădat pe-amicu-i ... și-amicul lui: un rege".
[. . . . .]
„Ce [30] cauți iar aicea tu, fată profanată
Cu ochii de minciună [31], cu gura ta cea lată,
Tu, răule! ..." La [32] astă primire ce vei zice?

[CAVALERUL]

Amor eu caut, Sara ... m-am rătăcit pe-aice ...
De-aș fi o monastire sau un smolit * zahastru
[—] foc [33] mi-ai fi de mult tu, cu ochiul tău albastru.
O, lasă-i să-mi lumine, în suflet să-mi pătrundă! 34v
De ce-i închizi, nebună?

20. *inițial* de glorii sclipitoare *apoi* cea dulce-sclipitoare 21. *inițial* de flori și de lumină 22. *inițial* Și poți 23. *inițial* tu ai fost *apoi* ai fi fost 24. *după* dulce *șters* 25. *urmează* Cum * va fi împli[nită] * ~ *șters* 26. *după* Va *șters* 27. coroana luminată *deasupra lui* lucirea de coroană *șters; urmează* Ce fuse destinată *șters* 28. *inițial* o văd lucind a lună 29. *inițial* Cei știutori vor spune 30. *după* Iar vii *șters* 31. *inițial* Cu ochii tăi cei *apoi* Cu minciunoșii [-ți ochi] 32. *după* ce cauți *șters* 33. *după* De mult *șters*

30r

AMOR PIERDUT—VIAȚĂ PIERDUTĂ[1]

Dramă originală într-un act

2254

(Pe motivul poeziei: **Emmi** *din Alecsandri. Necomplectă — lipsește poezia, care e firul conducător — Dialogul necomplect — Caracterele încă rău marcate.)*

PERSOANE[LE]

ȘTEFAN V[RANCE][2] poet 35 ani — DOCTORUL 45 ani
EMMA 17 ani — NIȚĂ 55 ani
ALECU 22 ani — JEAN . . . .

Locul: Wies-Baden[3]. *Anul* 1852

31r *(Un salon în hotelul băilor din Wies-Baden. La dreapta, planul ultim, în fund — un piano. La mijloc — ușă. În dreapta, plan [al]* 3^{lea} *— ușa. În stînga, plan I — ușă. O canapea, un fotoliu, scaune. Pe piano — note.)*

[SCENA I]

ALECU

Pst, pst ... Doctore!

D[OCTORUL]

(care-naintase pînă la ușa din stînga)

Ce e? ... Las' că mă-ntorc îndată. Aibi[4] puțină răbdare.

A[LECU]

(cu capul în ușa din dreapta, pl. 3)

Apropos, a cîta oară intri la ea azi?

D[OCTORUL]

A treia! ... Taci! *(intră, A[lecu] iese*[5]*)*

1. *urmează, între rînduri* Emmi *șters* 2. *în ms.* Vasile A. *lăsat nemodificat* 3. *inițial* Baden-Baden *așa cum a rămas în indicațiile de scenă care urmează și unde am corectat în* Wies-Baden 4. *după* Ce pustia *șters* 5. *deasupra lui* dispare *șters*

NIȚĂ, VASILE *([intră] prin fund, în haine de voiajor)*[6]

NIȚĂ

Vai, cuconașule, că de cîtă vreme nu v-am mai văzut ... Ș-apoi unde mi te văzură ochii iar ... tumna-n țara neamțului.

[ȘTEFAN]

Bine, bine! *(caută-n portofoliu)* Na!

NIȚĂ
(supărat)

Cuconașule ... las' pe altă dată ... acu nu! Cînd eu te-am purtat pe brațe, nici atîta bucurie nu vrei să-mi lași ... Pare că ți-aș fi spus bine-ai venit numai ca să-mi dai bacșiș[7]!

[ȘTEFAN]

Nu ... dar ...

N[IȚĂ]

Și ai crescut mare ... adică, să nu fie cu supărare ... da' te-ai făcut cam bătrînior ... te-ai nins devreme.

[ȘTEFAN]

Nins zău! ... Da' la cine[8] ești, Niță, acu ... Cu cine-ai venit? ... Cînd erai la noi îmblai altfel îmbrăcat ... da' acu ...

N[IȚĂ]
(surîzînd)

Acu? ... acu îmblu în livrea ... ca-n țara neamțului ... Doamne, de m-aș vedea iar dus înapoi în țara Moldovei ... Mi-e dor ...

[ȘTEFAN]

De ce, moșule?

[NIȚĂ]

Mi-e dor de sat[9] ... de ficiori, de fete. Am ficiori însurați, fete măritate, trăi-le-ar Dumnezeu! Ce trebuie oare să îmblu prin țări străine ... cînd aș putea și eu să mor, saracul de mine, între copiii miei ... că destul am trăit ... Vremi[10] rele cele de azi ... Vezi că oameni tineri îmblă să moară ... da-ncă eu, ce-s bătrîn.

[ȘTEFAN]

Oameni tineri? Cine? Nu cumva vreunul din stăpînii tăi cei noi vrea să dea ortul popei.

N[IȚĂ]

Adică, ferească Dumnezeu, dar *(trist și confidențial)* duduca noastră ... pare-mi-se ...

[ȘTEFAN]

Cine-i? 32r

[NIȚĂ]

Cine? Duduca Emma[11]! Nu-ți aduci aminte ... Era numai atîticuța și d-ta[12] erai mare, mare, ia ca acu, și stăteați iarna de vă spuneați povești unul altuia.

[ȘTEFAN]
(aducîndu-și aminte)

Emma[13]? Emma[14]? A! Știu ... va să zică la părinții ei ești acu ... Ce face boier bătrînul?

6. în haine de voiajor *supraintercalat* 7. *inițial* numai ca să-mi plătești 8. *inițial* La cine 9. *inițial* De ce, moșule? De mămăligă? – Nu ... da' mi-e dor de sat 10. *după* Mi-e dor și de moarte, cuconașule *șters* 11. *corectat din* Emmi 12. *deasupra lui* mata *șters* 13. *corectat din* Emmi 14. *corectat din* Emmi

[NIȚĂ]

(încet)

Ia, joacă cărți, domnișorule!

[ȘTEFAN]

Cucoana?

[NIȚĂ]

Cucoana se primblă prin munți. Duduia zace.

[ȘTEFAN]

Mamă bună! N-am ce-i face. Dar, Niță dragă ... ia vezi afară ... Vezi de mi s-a dus lucrurile toate în odaie la mine ... Și ia și de la mine ceva ... ce pustia ... Te rog. *(îi dă o monedă)*.

N[IȚĂ]

Sărut mîna. Ne mai vedem ... Am să spun duducăi ... Are să se bucure tare ... că adeseori vorbește de d-ta ... și oftează cînd vorbește. *(surîzînd)* Oftează, cuconașule.

[ȘTEFAN]

(surîzînd)

Ia lasă, Niță ... Bătrîn și nebun! Nu-ți șade bine defel! Du-te degrabă! *(N[iță] iese)* Emma [15] aci! Biata copilă ... și bolnavă. Or fi oare zece ani de cînd n-am văzut-o? Fi, zău! ... Eu eram cogemite om de nimica ... 25 de ani ... și ea ... vro șapte, opt ani avea numai ... ședea toată ziua pe picioarele mele și mă silea să inventez basme, minciuni, să-i îmbrac păpușile ... îmi punea hățuri de ață în gură și mă mîna c-un bici de ață prin casă ... Și eu, măgădău mare, le făceam toate pentru că iubeam pe mumă-sa. Se-nțelege că mumă-sa era cuminte ... nu mi-a acordat nimica ... Din contra ... cu tact și politeță i-a arătat domnului poet și literator ușa ... și l-a făcut să îmble Franția toată, Germania, Italia ... cu amorul în inimă și cu nebunia-n creieri. Dar azi, mulțumită cerului, am scăpat de toate ... Azi pun capăt vieței mele vagabonde căci Stela [16] mea mă face fericit. Dar ... cine vine?

[SCENA III]

DOCT[ORUL]

(d-afară)

33r Bine, bine! // *(intrînd)* Alecule [17]!

[ȘTEFAN]

(mirat)

Domnule!

D[OCTORUL]

A! Domnule! Da' ia stai! O! Domnu Vrance [18] de nu mă-nșel ... Nu mă mai cunoști, paciente?

[ȘTEFAN]

O, dragă [19] doctore, cine nu te-ar cunoaște! *(strîngîndu-i mîna)* D-ta ... care mi-ai cîrpit de atîtea ori sănătatea [20] ... care m-ai lecuit de amor ...

D[OCTORUL]

(apart)

De turbare și nebunie, dragă, nu de ... *(tare)* Dar bine ... în Baden? D-ta? Cum? Ce fel?

15. *corectat din* Emmi 16. *deasupra lui* Niniza* *șters* 17. *după* Un om aici? *șters* 18. *deasupra lui* Alecsandrescu *șters, însă fără ca în lista de personaje inițiala* A *să fie înlocuită cu* V 19. *inițial* Dragă 20. *inițial* care mi-ai scăpat viața

[ȘTEFAN]

Ce fel? Trec. Trec, doctore, la Italia și m-am abătut și pe-aici ... știi, așa, din plăcere.

D[OCTORUL]

Par plaisir ... știu ... Și ... *(punîndu-i mîna la cap și la puls)* nu mai ai nevoie de mine ... Ceva dușuri cu apă rece ... ceva cataplasme ... Nu? Sînt folositoare, foarte folositoare ...

[ȘTEFAN]

O, doctore ... în măsura aceea ...

[DOCTORUL]

Și-ntr-una mai mică de vrei ... Numai să vrei! ... Jean!

[ȘTEFAN]

Ce?

[DOCTORUL]

Chem să te ducă la duș ... să te răcorească puțin.

[ȘTEFAN]

Tot glumeț, doctore.

JEAN

Domnul doctor a chemat?

D[OCTORUL]

Da, copilul meu ... Du-te la băi și zi c-am poruncit să-i [21] toarne cîteva cofe de apă-n cap ... M-ai auzit!

JEAN

(rîzînd) Bine, d-le doctor. *(apart)* Ciudat doctor. *(iese)*

[SCENA IV]

ALECU

Doctore! Doctore!

DOCTORUL

Bună ziua, amicul meu! ... Cunoști pe domnul?

A[LECU]

O!

[ȘTEFAN]

O!

DOCT[ORUL]

A! O! Vă cunoașteți, frate, or ba! De nu, vă recomand ... domnul ....

A[LECU]

Domnul Vrance [22] ... Știu ... cum să nu-l cunosc pe poetul nostru cel iubit ...

DOCT[ORUL] *34r*

Și d[om]nia-lui, domnul ...

[ȘTEFAN]

Taci, doctore ... Ești netrebuincios. D. Alecu Criste, știu ... amicul ... tînărul și iubitul meu amic. Ce faci tu?

21. *în ms. din inadvertență* să-ți 22. *deasupra lui* Alecsandrescu *șters*

A[LECU]

Ce să fac ... Bine ... adică ... rău și ... totuși bine, cum vezi. *(se uită expresiv și nerăbdător la doctor și apoi la ușă.)*

[ȘTEFAN]

A, știu ! Adică rău dar bine ... și totuși rău ! Am înțeles ... Și mi se pare că doctorul a înțeles și mai bine ... Nu vă supăr și mă duc ...

A[LECU]

Dar nu ... N-am vrut să zic. Cum ai putea crede cumcă, după ce nu ne-am văzut de-atît amar de vreme [23], la prima-ntrevedere aș putea să am vrun interes care să-ți arate ție ușa ... Ție, amicului meu ? *(îi strînge mîna)*

[ȘTEFAN]
(espresiv)

De nu l-ai avea acel interes, Alecule ... te-asigur că mi-ar părea bine ... Ș-apoi nu ești *tu* cauza că vă părăsesc ... Te-asigur că nu ... M-așteaptă un om ... adică nu un om ... o damă [24] ... și tu știi ... să lași s-aștepte o damă ... nu prea șade bine ...

A[LECU]

Bravo [25] ! va să zică femeia nu-i om ... Și mai bine ... Dar în fine, pentru că trebuie ... Adio !

[ȘTEFAN]

Ne revedem în cazin ... mă găsești acolo de vrei ... Adio, doctore. *(iese prin fund)*

SC[ENA V]

A[LECU]

Ei bine, doctore ... Îmi mai dai vro speranță ... Mai poate ea trăi ... Spune-mi adevărul ... te rog — adevărul !

D[OCTORUL]

Adevărul, amicul meu ? Ascultă, Alecule ! De-aș ști că nu te vei purta ca un copil răsfățat și muieratic ... de-aș ști că vei putea suporta orce durere cu curajul unui bărbat ...

A[LECU]

Orce durere, doctore ... orce ... pe onoarea mea.

[DOCTORUL]

35r Ei [illegible]ne, de ce să prelungesc mai mult. Ea va muri, Alecule, și va muri-n curînd ... [illegible] ce să-ți fac, amicul meu ... Pot eu ajuta ceva ? ... Numai natura ... o bucu[illegible]e mare de esemplu poate să prelungească zilele ei cu vro cîteva zori ... precum o [illegible]rere mare ar fi-n stare s-o ucidă-ntr-un moment.

A[LECU]
(aninîndu-se de piept doctorului)

O, Dumnezeul meu, ce nenorocit sînt.

D[OCTORUL]
(dulce)

Alecule, ce mi-ai promis ... Aide de ! amicul meu ... Crezi că nu trece orișice durere ? Orcare, amicul meu [26], orcare ... D-zeu întinerește sufletul omului și-l ridică, căci de multele dureri s-ar stinge ...

23. *inițial* de-atita timp 24. *inițial* M-așteaptă un om ... par excellence ... adică o damă 25. *după* Atunci, daca trebuie *șters* 26. *suprainterealat*

A[LECU]

Dumnezeu? Suflet? ... Dar e suflet ... e Dumnezeu? [27] De este, de ce sufere, de ce face ca oamenii să fie așa de nenorociți ... De ce? De ce?

D[OCTORUL]

E suflet?

A[LECU]

Doctore, crezi d-ta în suflet? Spune-mi de crezi și voi fi mîngîiat ...

D[OCTORUL]

De [28] cred ?... *Este*, amicul meu, *este* ... Și cum n-ar fi și cum poate să nu fie? ... Tu ai văzut-o așa de adeseori această copilă, acest înger ... putut-ai tu, putut-am eu vreodată presupune sau crede cumcă în acest corp diafan și palid n-ar fi suflet? ... Nu-i o crimă de-a crede așa lucru? .. Aida de, consolă-te ... Crede și te vei mîntui ... Doctorul din creierii mei n-a ucis pe creștinul din inima mea ... Acel[ui] pretins învățat care-ți va zice altfel spune-i că e un om de nimica: cînd nu-și cunoaște nimicnicia sa ... cînd nu va cunoaște cumcă tot ce zice se bazează pe axiome ce el nu le va rezolva neciodată ... pentru că nu sînt rezolvabili ... pentru că e credință și nu empirie ...

A[LECU]

O, doctore! Și cu toate astea, cînd îmi închipuiesc că voi pierde-o, că se *poate* ca s-o pierd, mintea mi se turbură și nu știu de-aș putea da cont de ceea ce gîndesc,
de aceea ce-am // să fac ... Dumnezeul meu, o iubesc! De ce mi-o iei ! ... 36r
// Cînd mi-aduc aminte ... era mică și o duceam la biserică ... Ochii ei cei mari și 35v
albaștri se ridicau spre Maica Domnului — ar fi sărutat-o, dar n-o putea ajunge ... Eu eram băiat ... ce știam eu? ... O ridicam și ea-și lipea gurița ei cea mică de gura icoanei .. Și azi? ... O! de-aș putea-o rumpe din inima mea ... rumpe cu inimă cu tot.

D[OCTORUL] 36r

Acest amor e criminal de cugeți astfel, amicul meu ... Lui Dumnezeu nu trebuie să-i ceri cont de ceea ce face ... Îi lipsește un înger și ți-l recrutează dintre verginele pămîntului ... Arată-te cel puțin demn de-a-l fi putut poseda ... Ș-apoi[29] este ea a ta? ... Spusu-ți-a ea vrodată că te iubește?

A[LECU]

Dar am cerut-o vrodată [30] ?... Eu știu că nu mă iubește ... Știu eu ce iubește ea? Tot ce cer, ce rog, ce doresc e ca să trăiască ... pentru cine o fi ... numai să trăiască.

D[OCTORUL]

Vezi dar?! Cum poate să ți se ia ceea ce nu-i al tău? Este ea a ta și Dumnezeu ți-o ia și te nedreptățește? Nu! Ea-i a pămîntului și el o răpește pămîntului, nu ție ... Apoi am vorbit adese cu ea despre tine ... am făcut pe intermediatorul cum s-ar zice ... foarte puțin onorific pentru etatea mea ... ei bine, copilul meu, ei îi părea rău de tine ... dar spunea că ea nu te iubește, nu te poate iubi decît ca pe-un frate ... În genere, spune ea, neci nu știe ce *e* amorul. Ș-apoi, Alecule ... tu o iubești ... Dac-o iubești ... las-o să moară fericită ... neturburată ... Ea nu știe că o să moară ... ea e veselă ... De ce să-i turbur[i] veselia cîtorva zile cu înfățișarea ta cea tristă, cea cernită ... Ea-i veselă ca o copilă ieșită din pension ... Rîsul îi stă atît de bine ... E o veselie tristă ... Apoi azi își pune costumul ei cel
scurt și iese la primblare ... poate pentru ultima oară ... Eu i-am // dat [voie] 37r
pentru că nu mai *am* ce opri ... Pare atît de fericită ... Las-o fericită, amicul meu ... Te rog eu ... Da? ... Apoi de văzut poți s-o vezi. ... Ascunde-te-n tufișele grădinei cînd s-o primbla ea și vezi-o ... Numai nu te apropia ... n-o întrista ... nu-i amărî ultimele momente. Îmi promiți?

[ALECU]

*(se uită fix și atent * la ușă)*

Îți promit.

27. *inițial* Dar e Dumnezeu? 28. *după* Est[e] *șters* 29. *după* Înainte de toate arată-te *șters* 30. *inițial* Dar am cerut ca ea să mă iubească? ...

D[OCTORUL]

Aide, vino cu mine. *(îl trage după sine)* Aide la cazin ... Îl întîlnim pe Vrance [31] ... El e fericit ... Mi se pare a călători cu o damă ... te va recomanda ei ... ve fi silit să stai acolo ... o partidă de pichet ... Lordul Palmerston se zice c-ar fi murit ... *(astea le zice deja în coridor)*

SC[ENA VI]

NIȚĂ
(cam chirchilit)

Hehehe ! Va să zică cuconașul meu cel vechi îmblă c-o cucoană nouă prin țara neamțului ... care va să zică că s-a-nsurat cucuonașul ... S-a însurat, hehehe ! Vezi d-ta drăcia [32] dracului ... Duducă tînără, bărbat în doi peri ... *(cîntă)* [33]

Aolică, ce văzui
Colo-n deal la Călmățui?
Fată mare, moș bătrîn
Cerînd fetei măr din sîn.

30v *Hei, moșnege din Teiș,*
Ce te-nvîrți tu tîrîiș? ...
Hopai, țupai ! Zup, zup, zup!
Sai, moșnege, că te rup.
37r *Tralala, tralala!*

SC[ENA VII]

EMMA
(din ușă, rîzînd)

Bravo, moșule, hahaha ! Mi te-ai amorezat tocmai pe-aici ... Cei măr din sîn fetelor ! Bravo ! Frumos ! Frumos !

[NIȚĂ]
(rușinat, își ridică căciula)

38r Iaca, mă ! Duduia ! ... E ! // Și eu ... ca un moșneag ! Mă veselesc și eu !

[EMMA]

Văd și eu ... Ca un moșneag ... ce să potrivește ! Cînți chiuituri de flăcău ... Moșule, moșule ! Te strici între nemți, văd eu bine. Te-ai făcut beutori.

[NIȚĂ]

Nu, zău !

[EMMA]

Te-ai făcut jucăuș.

[NIȚĂ]

Nu, zău !

[EMMA]

Te-ai făcut cărțaș.

[NIȚĂ]

Nu, zău !

[EMMA]

Las' că știu. Mie să nu-mi spui nimica. Te pomenești că moșneagul ni se-nsoară pe-aicea și ne lasă să ni ducem singuri la țara Moldovei ... Vai, moșule, ce rușine !

31. *deasupra lui* Alecsandrescu *șters* 32. *după* comedia *șters* 33. *supraintercalat*

[NIŢĂ]

Sărut mîna, duduie, da' daca mă ciufuliţi aşa apoi mai bine mă duc.

EMMA
(blînd)

Mă ştii aşa de rea, moşule? ... nu ierţi neci gluma măcar nepoatei d-tale? Eu ţi-s nepoţică, nu-i aşa? Aşa-mi ziceai cînd eram mică ... pe cînd Ştefan [34] era la noi ... pe cînd îmi spunea basme ...

[NIŢĂ]
(flatat şi surîzînd)

Hahaha! Ştiam eu că duduia nu-i supărată pe mine ... că glumeşte cu bătrînul Niţă ... Nu-mi părea rău d-altceva decît că te-am supărat cu cîntecul meu cel prostesc ... şi mata, cum eşti bolnavă, să te mai supăr şi eu ...

E[MMA]
(dulce)

Nu, nu! moş Niţă ... Tocmai pentru că-s bolnavă, tristă ... tocmai de aceea fii d-ta vesel ... cîntă, joacă ... doar oi putea cînta şi eu ... Veselia d-tale mie-mi face bine ... *(pe gînduri)* Ce fericită aş fi ... să fiu ca d-ta!

[NIŢĂ]

Zău nu sta pe gînduri, duduie, c-acuş iar joc şi sar ... ca Pepelea cînd 39r
a-mbătrînit.

[EMMA]
(rîzînd)

Ia joacă, zău ... Or ... nu mai juca ... *(tristă)* Îmi place să fiu tristă.

[NIŢĂ]
(apart)

Las' că-i fac eu acuş o bucurie. *(tare)* Duduie ... adecă să fie cu iertăciune ... da' eu dacă-s cu chef ... apoi nu-s eu de vină ... Dac-ai şti mata cine mi-a dat bacşiş? ...

[EMMA]
(negîndind la ceea ce zice)

Alecu? ...

[NIŢĂ]

Nu.

[EMMA]

Nu *el*? Cine dar? Cine te mai cunoaşte pe-aici?

[NIŢĂ]

Unul care-a venit aicea! *(ap[art])* De cocoana ceea neagră nu-i mai spun nimica ... poate că ...

[EMMA]
(surîzînd)

Ei cine, moş şiret ce eşti? Cine, de?

[NIŢĂ]

Cine? ... Cine, ai? ... Cuconu Ştefan [35]!

[EMMA]

A! El aici ... aici el? Moşule, vezi ce rău eşti? La ce faci *astfel* de glume ... Ştii că-mi faci rău cu asta?

N[IŢĂ]

Nu, duduie ... Zău! nu glumesc ... El e aicea ... Azi l-am văzut ...

34. *deasupra lui* Vasile *şters* 35. *deasupra lui* Vasile *şters*

E[MMA]

Va să zică am să-l mai văd ... Mi-era așa dor de el! O să-l văd ... *o să trăiesc!*... Și ... de ce nu i-ai spus să vie la mine.

N[IȚĂ]

Erați nembrăcată încă.

[EMMA]

Bine ... nu se cădea ... Dar ... iute moșule-n casă ... Adu-mi mantila, că pare a fi cam rece afară ... apoi m-oi duce-n grădină și mă vei urma ... ... Poate să-l văd ... aide, du-te!

N[IȚĂ]
(iese)

40r E[MMA]

Și de ce atîta bucurie?... Fostu-mi-a mie ceva acel om?... O suvenire, un om tînăr ... de care eu, un copil de țîță, mă aninam de gîtul lui și el îmi spunea basme ... pe care totdeuna cunoșteam de pe aerul lui cel încurcat că le minte din capul lui ... Și cu toate astea ... îmi plăceau acele basme ... Mi-aduc aminte de o zi cînd el, palid și trist, scria pe albumul cu portrete al meu niște versuri ... Eu le știam citi ... dar în urmă ... În urmă cînd, părăsită de o mamă care-și caută numai de toalete și de un tată ce păzește cărțile de joc ... ... adesea acele șiruri ale poetului a fost mîngîierea, lacrimele dulci ale singurătății mele ... Doctorul gîndește că eu nu știu ce șoptește el cu Alecu și cu alții... O! *ba* știu c-am să mor, și curînd încă!... Dar, Dumnezeul meu, pare-mi mie rău?... ... Datu-mi-a *ceva* viața asta... cît de puțin ca să-mi fie dragă? ... Nimica ... ... nimica ... Acele suveniri de copilărie ... acele basme pe care par a le ține și azi minte, în a cărora suvenire am crescut ... suvenirea orelor celor mai fericite a vieței ... iată tot. Tot? Nu. Am avut și versurile lui. Lacrimele, durerile ce mi le trezea în suflet acele versuri erau dureri dulci ... Poate c-a fost singurul om care m-a iubit cum trebuie să se iubească un copil, căci copilului nu aur, nu mătase, nu viață bună, ci *iubire* îi trebuiește ... Fără iubire se simte strein și nefericit pe pămînt ... și grăbește a-l părăsi pentru a se duce acolo unde e sigur că va găsi ceea ce-i lipsește ... în cer. Și Alecu zice adese cu ochii plînși ... că mă iubește... ... dar eu ... nu-l înțeleg ... nu știu ce vrea el să zică cu iubirea lui ... Nu
41r i-am spus că-l iubesc și eu ca pe-un văr ... al patrulea? ... O! Dar // uite moșul Niță cu mantila. *Mai* rău ar fi de mine daca ar voi să mă mărite, cum zicea tata [36] mai deunăzi ... Auzi, eu ... și măritată! Cum se mai potrivește și asta ... ... *(îmbrăcînd mantila)* Poate că-l văd pe amicul meu cel vechi ... poate că-l văd. *(iese, urmată de Niță)*

SC[ENA VIII]

A[LECU]
(tîrît de Ștefan)

Dar cînd îți spun, Ștefan, cumcă toate petrecerile ce mi le propui nu *pot* să mă-nveselească. Ce vrei tu cu partiile tale, cu balurile tale, cu jocul tău de cărți ... toate azi pentru mine-s nimicuri ... toate, ți-o spun. Azi și totdeuna pe mine numai un lucru mă va interesa ...

[ȘTEFAN]

Un lucru ... un lucru! Care? Țip înc-o dată! Care?

A[LECU]

Ștefan! *Tu* ești fericit ... *Eu* nu pot fi ... Și ca să-nțelegi cumcă nu pot fi ... citește:

36. *corectat din* tatăl [meu]

[ȘTEFAN]
(humor)

Potcoave[37] de cele vechi ... călugărești. Ia să văd: „Iubite[38] nepoate ...” A! ăsta-i unchiu-tău, călugărul! *(pe nas)* „Iubite nepoate. Văzînd zelul tău de-a intra și de-a te face ostaș sfintei biserici a Domnului și Mîntuitorului nostru Isus Hristos ...” Ce? Ce zice?

A[LECU]
(rupîndu-i scrisoarea din mîni, cu ciudă[39])

E! Pînă și în lucrurile cele mai serioase tu glumești! Ei bine, da! Voi să mă călugăresc, iată ce-i. Dă-mi pace.

[ȘTEFAN]

Eu nu-ți fac nimica ... numai mă mir. Tu? Călugăr?... Ce are-a face, omul lui Dumnezeu ... Înțelegi-mă omule ... ce are-a face.

A[LECU]

Ce are-a face? Este că numai acolo pot să-mi aflu pacea pierdută a inimei mele ... În muri negri // cu durerea mea, singuratic cu pustiul minții mele! 42r
Amicul meu, tu nu poți ști ce sufăr. De ți-aș spune că-s înamorat ar fi o profanare...

[ȘTEFAN]

Știu ... știu ... adori ... te topești ... Nu iubești, iubirea e prea profană.

A[LECU]

Ascultă! Fără frază! Iubesc o fată. Cum o iubesc? Știu eu să ți-o spun?... Destul că e tot ce-i mai perfect ce-a putut să creeze cerul ...

[ȘTEFAN]

Știu, frate, știu! Ochii ca două mure ...

A[LECU]

Nu ... albaștri ...

[ȘTEFAN]

Albaștri[40]? Atunci lucrul se schimbă ... Ochii ca două viorele de cîmp părul ca aurul, fața ca crinul suflat c-o coloare roză ... în fine ... un înger fără aripi ce s-a degradat devenind femeie... ce s-a întrupat și sufere pentru mine cum Cristos s-a-ntrupat și-a suferit pentru lume etc. etc., *in infinitum*. De n-aș fi fost și eu amorezat ziceam și eu ca un student sau ca un iezuit tăcut și fățarnic căruia i se scurg ochii după fete: Ce înger, ce zeitate! etc.

A[LECU]

Ei bine, nu! Naiba știe cine te-a făcut astfel încît să-ți imble gura ca o moară stricată. *(tare)* Nu e cum zici tu ... nu, nu și iar nu! Dar neci că-ți spun nimica mai mult ... *(își ascunde fața într-un colț de sofa)*

[ȘTEFAN]
(dulce)[41] 43r

Amicul meu, și crezi tu cumcă eu vorbesc astfel pentrucă eu nu respect durerea ta? Crede-mă pe mine ... știu suferințele tale, pentru că națiunea mea[42] îndealtfel m-ar fi numit pe nedreptul poet ... Dar aceste cugetări, amicul meu ... lasă-le. În muri îți duci durerea ... și durerea ta se eternizează acolo ... Tu vei duce-o și-n mormînt. Ea nu te iubește ... așa-i?

A[LECU]
(trist)

Da.

37. *după* Slove *șters* 38. *după* (pe nas) *șters* 39. cu ciudă *supraintercalat* 40. *după* Așa! *șters* 41. *supraintercalat* 42. *supraintercalat*

[ŞTEFAN]

Ei apoi ... *Daca* nu te iubeşte de ce să fii desperat ... Se prea poate ca ea să nu te *poată* iubi ... poate că inima ei e angajată ... Şi tu ... tu eşti onest, amicul meu, şi nu eşti în stare să faci doi nenorociţi şi cu tine trei ... căci n-ai *fi* fericit, te-asigur ... cînd acuma ... acuma eşti numai tu ... şi-ncă ş-aşa într-un mod care trece.

A[LECU]

Tu ştii însă ... De mic aplecarea mea pentru mănăstire a fost mare ... ... Oare nu-ţi aduci aminte şi tu cumcă pe mine mă numeau toţi : călugărul? Deşi credinţa mi-e cît grăuntele de muştar ... totuşi : numai acesta e modul meu de-a trăi. Am avut noi [43] un poet ... nebun acuma ... care zice lumei cumcă un om [44] îşi găseşte fericirea în locoarea armelor, altul în iubirea soţiei ş-a copiilor, altul ... poate cel mai fericit ... sub vălul cel blînd al rugăciunei. Prin astă chemare a mea acuma a trecut un vis ... visul unei altfel de fericiri ... Cu toate că vis nu-l pot numi. A fost o realitate crudă, care mi-a tîmpit şi mintea şi inima. Lui Dumnezeu şi bisericei îi trebuie o minte şi o inimă întreagă, eu ... i le duc pe amîndouă zdrobite.

[ŞTEFAN]

Şi ... ţii la asta?

[ALECU]

44r *(sinistru)*

Ţin ... Nu mai am ce face-n lume. Aş putea să mă omor, dar ... e-o infamie. O ! curagiul l-aş avea ... cum am pe-acela al martiriului. Soldat? M-aş face ... dar nu voi să fiu sclavul nimărui care poartă numele om. N-am ţinut neciodată mult la aceste fiinţe seci, vane, deşerte, fie frunţile lor bolnave chiar încoronate cu aur.

[ŞTEFAN]

Ocupă-te cu literatura.

[ALECU]

Nu am talent.

[ŞTEFAN]

E ! despre asta am putea încă vorbi multe. De ai talent sau nu neci nu te ţin capabil de-a judeca în starea în care eşti. Dar ... tu compui muzică mi se pare ...

[ALECU]

Compun ! Compun ! Tocmai asta-i nenorocirea mea. Asta mi-a făcut inima moale şi mi-a îndulcit sufletul de l-a făcut ca pe al unei femei. Tocmai asta a făcut nenorocirea mea. Ore întregi stam cu ea şi-i cîntam din piano ... Astea [45] erau declarările mele de amor. Fantazii molatece, dulci, voluptoase, note şi acorde nemaiauzite care făcea să se spargă inima-n mine de durere şi de fericire ... şi ea ... ea, în loc de orce răspuns, plîngea ... plîngea cu lacrimi mari ... privea c-o milă nemărginită asupra mea, căci nu-i femeie care să nu-nţeleagă cînd o iubeşti, dar, părînd că nu mă-nţelege, ea c-un gest blînd însă decisiv sfărma toată pasiunea ... ... Altă dată c-un surîs ... altă dată c-o sărutare ... sărutare însă care-mi lua mult mai mult decît îmi da ... căci era aşa de rece. Îmi lua speranţele mele. //
45r Într-o zi mi-a dat să-i compun ceva. Era o poezie scrisă pe o hîrtie îngălbenită de lacrimi, de lacimile ei cred ... am compus acel cîntec ... spre nenorocirea mea. De-atunci te-ncredinţez că sînt nebun. Ea iubeşte ... pe cine iubeşte? ... ştiu eu? ... pe poetul acelor versuri ... Cine e acel poet? Eu nu i-aş face nimica, eu ! ... Ci numai l-aş aduce, i l-aş da ei căci ce voi eu alta decît ca ea să fie fericită ... D[umne]zeul meu ! Îmi vine să-nnebunesc !

[ŞTEFAN]

Sărmanul meu amic ! Aide, aide cu mine ! Aide cel puţin în singurătate, în pădure undeva, numai hai afară de-aici din casă ... Atmosfera asta te omoară.

43. *supraintercalat* 44. *iniţial* cumcă omul *apoi* cumcă unul 45. *după* în loc d[e] *şters*

[ALECU]

Nu mă mai omoară alta nimica decît nenorocirea mea. Lasă-mă să mă duc ... lasă-mă singur ... *(iese)*

SC[ENA IX]

[ŞTEFAN]

Aşa eram şi eu ... Adică mint ... Nu eram deloc aşa ... Eu aş fi gîtuit
pe rivalul meu, adică ce rival?[46] Pe bărbatul nevestei lui eram să-l omor
de nu era femeia mai cu minte decît mine şi nu-mi zicea să mă duc naibei ...
... *(s-apropie de piano)* Un piano Bösendorfer ... note ... A Emmei, a nepoţelei
mele, pe care n-am văzut-o de 10 ani ... adică cu ce drept „nepoată"[47], ce fel
de nepoată ... Pentru[48] că mă-namorasem pînă peste urechi de cocheta de
mumă-sa? // Asta nu va să zică // defel că mi-e nepoată ... // A, ce femeie! 45v 46r 45v
Părul de acel blond cenuşiu, faţa de acea palore strălucită ca mărgăritarul ...
... o[chii] cei verzi şi arzători ca de şerpe ... O!!... E! Cum a mai fi azi[49]? //
Dar ia stăi ... Versuri ... compoziţiunea lui Alecu ... va să zică el de ea 46r
e-namorat ... De ea? Şi ea ... inimioara i s-a dus ... Versuri ... ce versuri?
(amintindu-şi) Seamănă a fi compuse de mine deşi nu-mi aduc bine, bine aminte.
Buni am fi de spînzurat şi noi poeţii ... cîte nu mai scriem fără să simţim ... Aci
pare că i-aş declara fetei ce se joacă cu păpuşile amor etern ... deşi-n nişte espre-
siuni! Ce-i nebun, tot nebun! Da-ncailea s-o citesc, ca să-i pot spune ceva de
ea ... să mă fac c-am ţinut-o minte de-oi vorbi cu ea ... poate c-aşa m-o
asculta mai degrabă daca i-oi vorbi în favoarea amicului meu. Zău, el merită iubit.
Dar cine vine-nspre coaci. O fată tînără, frumoasă. Nu-i ea ... nu poate să fie
ea ... Parcă era altfel ... Era buzată şi grasă cînd era mică ... Asta e altfel ...
... Nu-i ea! Nu! *(a lăsat notele să cadă pe piano şi se uită cu lorgnionul; se strîmbă)*

SC[ENA X]

E[MMA]
(intrînd)

Domnule!... A!... Domnu ... *(stă să se repadă la el ... apoi îşi pleacă [ochii], s-apropie şi-i întinde mîna)* Nu mă mai cunoşti, domnule!

[ŞTEFAN]

O, da, d[om]nişoară! Cum nu? Dar ... atîţia ani[50]... *(apart)* Să mă ia dracu dacă e de recunoscut ... *[(tare)]* Te-ai făcut frumoasă...

[EMMA]
(tot cu ochii plecaţi, surîzînd[51]) 47r

Mi-a mai spus-o şi alţii, dar eu nu i-am crezut.

[ŞTEFAN]
(ap[art])

Ba ai fi crezut-o[52] şi fără să ţi-o spună nimeni, drăguţă. *(tare)* Ba, fără complimente, ştii că te-ai făcut frumoasă ... frumoasă de tot ... Nu eşti de recunoscut ... Nu erai aşa ... aşa de naltă cel puţin nu erai ...

E[MMA]

Nu mi-e[53] ruşine ... ca [la] 7 ani ... Dar vezi că am bună ţinere de minte.

46. ce rival? *supraintercalat* 47. *supraintercalat* 48. *după* Nepoată *şters* 49. *textul de pe p.* **45v** *scris cu creion negru fără nici un semn de inserare în text* 50. Dar ... atîţia ani *supraintercalat* 51. *supraintercalat* 52. *iniţial* Ba îi fi crezut-o *apoi* Ba ⟨vei⟩ ei fi crezut-o 53. *în ms. din inadvertenţă* ţi-e

[ȘTEFAN]

O! și eu am ținere ... și eu am ... Știu cum spuneam basme, ba ți-am făcut ș-o poezie ... Știu ... cum să nu știu! ... și-mi ziceai ... stai, stai, stai ... cum îmi ziceai?...

E[MMA]
(încet)

Unchiule!... Și ... eu [54] aș vrea să-ți mai pot spune unchiule ... deși ... ... nu se cuvine ... așa-i că nu se cuvine?

[ȘTEFAN]

De ce?

[EMMA]

Pentru că ... pentru că ... Să-ți spun adevărul?...

[ȘTEFAN]

Spune! Cum nu?

[EMMA]

Aș vrea să fii unchiul meu ca să te pot săruta ... Cînd așa, nu se cuvine... ... De-ai ști ... eu [55] te-am ținut minte ... te-am visat o copilărie-ntreagă.

[ȘTEFAN]
(cu tandrețǎ)

Spune-mi unchiule! Spune-mi *tu*. Da? Eu îți voi spune nepoțică. Da, chiar fără să-ți fiu unchi ... ce, nu mă poți săruta tu?... Pentru că sînt tînăr poate...

E[MMA]
(rîzînd)

Da, de tînăr ...

[ȘTEFAN]

48r Da' ce? Nu cumva-s bătrîn!

[EMMA]

Ia pleacă capul. *(și-l pleacă)* Uite! Vezi-ți tinerețele, unchiule ... da tocmai de-aceea ... eu *(îl sărută)* te sărut. Știu că-mi poți fi și tată ... nu numai unchi.

[ȘTEFAN]
(apart)

O! o! o! asta-i prea mult!

E[MMA]

Șezi ici ... ici pe canapea, alături cu mine ... Trebuie să ai multe de povestit[56]. Mie Niță mi-a spus că ești aici ... De 10 ani n-am mai auzit nimic de unchiu-meu. Cînd o întrebam pe mama, ea se supăra și-mi spunea să nu mai pomenesc de d-ta.

[ȘTEFAN]
(tușește)

[EMMA]

În urmă neci n-am mai întrebat-o. Știam cumcă ești dus în voiajuri și te însoțeam adeseori cu gîndirea mea ... Ce locuri frumoase trebuie să fi văzut ... ... Apoi tu ... ești poet ... Ce fericit ești că ești poet ... Cerul și pămîntul ție-ți sînt de două ori mai frumoase decum li pare altor muritori ... Eu aș vrea să fiu nevasta unui poet ... Dar pîn-atunci, unchiule ... *(îi încongiură grumazul cu amîndouă mînile)* să ședem așa ca în timpii cînd eu eram de 7 [57] ani și tu ... de cîți ani erai tu?... de vo 50? Ai?

54. *după* vrei să-ți mai [spun] *șters* 55. *supraintercalat* 56. *inițial* Trebuie să-mi [povestești multe] 57. *după* 10 *șters*

[ȘTEFAN]

Va să zică acu sînt de 60. Bine! Frumoasă vîrstă-mi dai, nepoțică! *(ap[art])* Dar ce drăgălașă e fata. *(o sărută)*

E[MMA]

Și știi, unchiule ... ar crede cineva că ești tînăr ... Da zău ești bătrîn, grozav de bătrîn. Ia mai // spune-un basmu. Da frumos, frumos, frumos... Or 49r
un vis ... așa, ceva fantastic ... poetic. Tu călătorești acu ... Unde te duci? La Italia! Da? Și eu am să mă duc la Italia ... Cel puțin mi-a promis mama.

[ȘTEFAN]

(încungiurîndu-i talia cu brațul lui)

O, de-ai vedea tu Italia, copila mea ... Unde cerul e de două ori mai senin și marea limpede și caldă ca smaraldul topit ... Nopțile pline de stele și cîntece, marea plină de valuri ... O, Emma[58]! Italia-i o grădină ... o grădină frumoasă cu alee de naramze[59], unele-n flori de argint, altele cu poame de aur. Daca visez fericirea, n-o visez decît acolo. Departe de lume, pe-o insulă scăldată de valurile senine ale mării spumegate. Într-un castel pe jumătate dărîmat să duc o viață de[60] fantasmagorie și de vis ... Să dorm ziua cu picioarele-n soarele fierbinte ... să veghez, să cînt noaptea, în aerul cel parfumat ... să cînt, să scriu ... ... Iată fericirea ce visez ...

E[MMA]

Și să ai o femeie ... nu-i așa ...

[ȘTEFAN]

Se-nțelege ... o italiană ... Brună[61]... ochi negri ...

E[MMA]

(cu părere de rău)

Brună. Nu blondă?...

[ȘTEFAN]

Mie nu-mi plac blondele, Emma[62]... Prea-s dulci, prea-s languroase ... ... prea-s lirice ... Mie-mi place tragedia ... Ochii mari ... fulgerători ... ... Părul negru și despletit ... amorul înfricoșat ... ca de tigresă ... // Ș-apoi 50r
blondele-s proaste ...

[EMMA]

Proaste? Mă rog dumitale.

[ȘTEFAN]

(apart, observînd greșeala[63]) Adică eu îs *mai* prost. *(tare)* Dar Emma[64]... ... nimeni n-a vorbit de tine ... tu ... tu nu *ești* o femeie — tu ești un înger.

[EMMA]

(tristă)

Numai?

[ȘTEFAN]

Ce fel, numai?

[EMMA]

Numai un înger?

[ȘTEFAN]

Ce fel numai un înger? Vrei să fii mai mult?

[EMMA]

Da, amicul meu! Voi să fiu o femeie ... căci voi să iubesc ... și eu iubesc cu toată puterea sufletului meu! Adeseori, foarte adeseori, unchiule ... am gîndit: n-ar fi mai bine să fiu un înger? Însă îngerii ... pot ei iubi[65]?...

58. *corectat din* Emmi 59. *inițial* o grădină frumoasă de naramze 60. *supraintercalat* 61. *după* Ochi *șters* 62. *corectat din* Emmi 63. observînd greșeala *supraintercalat* 64. *corectat din* Emmi 65. *inițial* însă îngerii nu pot iubi

[ȘTEFAN]
(cu vocea muiată)

Da [66] copila mea ... Pot ... Nu sînt ei îngeri de pază?... Nu au ei pe protegiații lor?... Nu mișcă ei aripele lor de argint asupra capetelor muritoare?... ... Și tu ... Nu ești tu înger [67]?... poate îngerul meu de pază ... *(a-ngenuncheat și-i sărută mîna)* Micul meu înger.

[EMMA]
(trece după el și-ncepe să-și fîlfîie mantila asupra capului lui)

Va să zică ... așa? Da?... *(rîde nebunește)* Da' șezi, unchiule! Șezi ici, lîngă îngerul tău de pază ... Las' să-ți povestesc și ce-mi place mie ...

[ȘTEFAN]

Ce? Spune!

[EMMA]

Să-ți spun. Mie ... nu-mi place Italia ca ... Bucovina. Tata are-o casă-n Suceava ... față-n față cu acele ruine negre ce se zice a fi fost [68] castelul Domnilor
51r Moldovei ... // O! îmi place să stau viața mea toată să privesc acele ruine ... ... Noaptea ... iarna ... într-o cameră caldă, caldă ... să stau la fereastră să privesc ruinele cele ninse, albe ca argintul, luna galbenă fugind prin nouri negri ... iar umbrele acelor nori aruncate pe zăpadă părînd a fi umbrele străbunilor. Apoi să las perdeua-n jos și, la lumina focului, să citesc povești bătrîne și să-mi adorm mintea mea de copil nebun cu istoriile cronicelor colbăite ale tată-meu ... Vezi tu ... acea viață mi-ar plăcea ... Aceste [69] visuri cari fierb în capul meu cel mic ... le poate cugeta o femeie ... un înger, ba! De-aceea eu vreau să fiu mai bine o copilă nebună, visătoare, de nimica, cum sînt ... decît un înger condamnat la fericire ... cînd mie-mi place durerea ... de n-o am, mi-o fac acea durere ... îmi place să simt, să visez ... să iubesc ... În fine ... îmi place să fiu femeie.

[ȘTEFAN]

(netezindu-i fruntea) Dar ... Emma[70]! ... În acele nopți dulci ... în acea cameră caldă, caldă ... în acea atmosferă ... a ta ... parfumată [71], plină de vis ... tu singură, copila mea? Singură ... *(a[part])* Acu-i vremea să vorbesc de Alecu ... *(tare)* Da' un bărbat?

E[MMA]
(rîzînd) [72]

Da ... Și-un bărbat ... Unul prost.

[ȘTEFAN]

Prost [73]! ... Vai!

E[MMA]

Prost! Nu așa cum gîndești ... Dar prost ca tine.

[ȘTEFAN]

Ei, bravo!

[EMMA]

Cum erai tu ... cînd eram mică. Ba [74] nu cumva aveai minte cînd te
52r mînam c-un bici de ață prin casă? Cînd minţeai toată ziua, din capul // tău, niște basme cari de cari mai proaste ... de rîdeam într-ascuns ca nebunele de neghioabe ce erau? Ce, gîndești că nu-mi aduc aminte? Vezi! ... așa un bărbat mi-ar trebui și mie. Prost foc ... Toată ziua să vorbească la nerozii, eu să nu-l înțeleg pe el ... el să nu mă-nțeleagă pe mine, să-ntrebe lumea unde-a tunat de ne[-a] adunat?... Mai bine mi-ar plăcea un poet ... Mai nerozi și mai mincinoși ca poeții alții nu mai sînt ... Toată ziua mi-ar spune la minciuni, care de care mai de necrezut ... și eu l-aș asculta, nu ca să-l înțeleg ce vorbește, ci numai ca să-l aud vorbind ... căci eu l-aș iubi.

66. *inițial* Ba da 67. *inițial* Și nu ești tu înger? 68. *supraintercalat* 69. *după* cîte vis[uri] *șters* 70. *corectat din* Emmi 71. *după* plină *șters* 72. *supraintercalat* 73. *inițial* Cum, prost? 74. *după* Ce m[inte aveai] *șters*

[ȘTEFAN]

(a[part]) Cîtă inocență și cîtă grație! *(tare)* Dar știi tu, copilul meu ... ... că ... e cineva care te iubește ... și te iubește foarte mult ... Un compozitor ... Plăcea-ți-ar ție un compozitor?...

E[MMA]

Tu?

[ȘTEFAN]

Eu? Ce idee!... Eu cel bătrîn ... cel cu părul alb ... neci măcar bine nu-mi șade ...

E[MMA]

Adică ... rău nu ți-ar ședea ... numai ... ești bătrîn, ce-i drept ... ... Grozav de bătrîn!

[ȘTEFAN]

Ei bine, și eu! ... Tu-l cunoști ... Alecu!

E[MMA]

Vezi! De ce-mi faci rău? Alecu! Eu nu știu ce vrea el ... eu nu l-am
putut înțelege neciodată! El ... cîntă frumos ... foarte frumos ... Cîntece ita-
liane ... așa de dulci, așa de frumoase ... numai eu, ascultîndu-le, plîngeam,
gîndeam la toată lumea ... la tine de esemplu. // Dar la el nu! Adeseori îmi 53r
spunea că mă iubește ... ci eu amorul lui nu-l puteam înțelege ... Orcum, mi-ar
fi mai drag să mă duc la mănăstire decît să fiu femeia lui. Și mi-e milă ... mi-e
milă așa de mult de el ... E un sărman copil care pentru mine și-ar da și viața
... dar numai ... n-am ce-i face. Nu pot, D[umne]zeul meu! Nu pot!

[ȘTEFAN]

Și ... tu nu iubești pe nimeni altul [75]?

[EMMA]

(ap[art]) Uite-l că-ncă n-a-nțeles ... vai, dobitoc e! Ca-nainte de 10 ani. *(cu ciudă, tare* [76]) Nu!

[ȘTEFAN]

O, Emma [77]... de-ai ști tu ce frumoasă te-ai făcut ... Ce gingașă ... ce plină d-o poezie atît de originală, atît de copilărească ... încît ai face marmura să se-namoreze-n tine. Cu visurile *tale* de fericire ai putea să împli o eternitate, nu viața unui bărbat ... Eu plec în Italia ... poate încă azi ... dar suvenirea ta așa de poetică mă va-nsoți pretutindenea ... Da, tu vei fi îngerul meu de pază ...

E[MMA]

(ap[art]) Numai suvenirea? Poate că nu singură! *(tare)* Unchiule, tu ai fost singurul om, singurul care m-ai iubit în lume ... m-ai iubit ca pe-un copil răsfățat, nedetreabă, dar bun la inimă ... Mergi sănătos! Te urmez și eu în Italia! O, ne-om revedea ... ne-om revedea desigur ... pentru că am să te caut anume.

[ȘTEFAN]

(ap[art]) Sărmană copilă ... Zice că eu am iubit-o mai mult? Ba [78] că
chiar ... De nu-mi spunea cine-i neci // n-o recunoșteam. *(o sărută; tare)* Adio, 54r
Emma.

[EMMA]

Adio, unchiule.* *(îi trimite o sărutare pe vîrful degetelor; iese el)*

SC[ENA XI]

[EMMA]

Sînt eu iubită ... or nu! Dar în fine ... e aceasta iubire or e numai bucuria că l-am revăzut ... Și să se ducă chiar azi ... Nu se poate ... Trebuie

75. *inițial* tu nu iubești pe nimeni? 76. *supraintercalat* 77. *corectat din* Emmi 78. *după* Și eu *șters*

să-l rețin măcar vro cîteva zile ... trebuie ca mama să-l invite la masă la noi ... ... trebuie să ... A! da' urît îmi stau hainele astea scurte de fată ... Ce pustia! Nu m-am putut vedea în oglindă. O fi gîndit unchiul că mă joc încă cu păpușele ... și nu voi s-o creadă el aceasta ... *El* mai cu seamă nu. Dar de ce mai cu seamă? Știu eu ... Da' mi se pare că multe i-am vorbit. Multe cari zău nu se cuvenea ... da' ce face ... nu-i el unchiu-meu?... Adică unchiul *meu* nu-i de felul felului ... numai, cu toate astea ... Ș-apoi e bătrîn ... ce strică?... ... parc-aș fi vorbit tatei ... Dar știi bătrîn, bătrîn ... da' ce frumos era ... ce cochet îmbrăcat! Ce bine-i ședeau toate celea pe el ... Mă duc să mă-mbrac ca să-i plac lui ... Să mă-mbrac în haine lungi ... să nu mai par o fetiță, ci o fată mare ... Ș-apoi am să rog pe mama frumos-frumos ca să mă ducă-n Italia. Tot
55r am să mor eu — șoptea doctorul — încailea // să mor în Italia ... în țara care-i place lui ... *(luîndu-și aere *)* unchiului *(iese)*.

SC[ENA XII]

ALECU

Neci o speranță ... Mi-a spus și Ștefan [79] că nu pot spera nimica ... *(privind la ușă)* Emma, Emma! de ce mă faci așa de nenorocit! Încale daca mi-ai spune să mă duc în lume ... M-aș duce ... m-aș omorî ... aș face ce-aș face ca să nu mai vin în ochii tăi ... Dar așa! Neci nu mă-ncuragezi, neci nu mă descuragezi ... Cine știi daca ea de rușine nu a vorbit astfel cu Ștefan? Mai știu eu?... Mi-a lăudat compozițiunile ... i-a [80] spus că i milă de mine ... milă și amor sînt surori gemene!... Mai aștept încă.

SC[ENA XIII]

DOCTORUL
(intră)

Alecule, veste bună! Ștefan mi-a spus cumcă venirea lui a bucurat-o pe Emma [81] așa de mult încît îți promit că va mai trăi, în caz numai daca o durere nu ar paraliza efectele bucuriei. Ștefan vrea să plece ... te rog ... pentru binele ei ... ș-al tău poate, oprește-l de-a pleca. El e c-o femeie ... știu eu cu cine ... ... acea cu deosibire pare a fi cauza plecărei lui.

[ALECU]
(ascultînd ca și cînd ar înghiți vorbele)

Bine doctore, bine, bine ... Dar acum ... trebui s-o văd ... N-am vă-
56r zut-o de mult ... de ieri ... S-o văd ... ce frumoasă // trebuie să fie ...

[DOCTORUL]

D[umne]zeul meu! ca totdeuna.

ALECU

Ca totdeuna? Ce ai d-ta doctore cu totdeuna al d-tale? Nu ca totdeuna ... mai frumoasă, de o mie de ori mai frumoasă ... Să-i spun și azi c-o iubesc ... Azi — fericită ... poate că se va uita [82] și asupra [mea] cu milă mai multă. *(se duce la ușă)* Verișoară, pot intra?

[EMMA]
(dinăuntru) [83]

Nu! Las' că vin îndată! Am să vorbesc ceva cu tine.

[ALECU]

Cu mine?

[EMMA]

Da, cu tine. Primblă-te prin salon. Eu vin îndată.

79. *în ms.* Vasile *deasupra lui* Alecsandrescu *șters* 80. *inițial* mi-a 81 *corectat din* Emmi 82. *inițial* poate se va uita 83. *supraintercalat*

DOCT[84][ORUL]

Auzi! te trimite să te primbli. Du-te de [te] primblă.

[ALECU]

Lasă-mă-n pace, doctore, cu cicăliturile d-tale cele mici ... o D-zeul meu ... pare că pieptul mi se sparge de fericire ... daca ea m-ar iubi. D-zeul meu! *(traversă casa cu pași mari)*

DOCT[ORUL]

Adio, Alecule! Cată de fă ce ți-am spus, m-ai auzit?

[ALECU]

Bine, bine!

[DOCTORUL]

Nu *bine, bine*, zi *fac*! Cu amorezații[85] iștia nu poți vorbi o vorbă cum se cade. Adio!

[ALECU]

Adio doctore.

(Iese doctorul; Alecu se trîntește lîngă piano și trece cu mîinile în dezordine peste clape, cînd Emma intră, îmbrăcată // în alb, cu părul lung și despletit lăsat pe spate, foarte palidă) 57r

A[LECU]

O!

[EMMA]

Ce faci? Iar îmi încurci notele pe pian? Nu le poți lăsa în pace, copil ce ești!

A[LECU]
(privind-o cu estaz)

Ce frumoasă ești!

[EMMA]

Da? Ei bine, neciodată nu mi-a plăcut că mi-ai zis-o ... dar azi ... azi îmi place că mi-o zici. Azi voi să fiu frumoasă ... Azi aș vrea ca nimeni să nu fie trist, căci eu sînt așa de fericită. Aide, Alecule, tu ... așa-i că neci tu nu ești trist ... din contra, o să fii vesel ... căci *eu* te rog ... eu. *(ea-i întinde mîna, el o strînge.)*

A[LECU]

O, Emma[86]! nu m-am înșelat defel cînd am spus că azi tu o să fii mai frumoasă decît orcînd ... De ce n-ai purtat totdeuna haine lungi ... De ce?

[EMMA]

De ce? Pentru că azi am voit să le-mbrac. Pînă azi am fost copilă ... ... copilăroasă, rea, plină de caprițîi, mai știu eu? ... de azi înainte voi să fiu femeie ...

A[LECU]

Și ... m-ai putea tu iubi Emma[87]!

[EMMA]
(cu foc)

Ca pe un frate ... da! din toată inima, dragă! Am eu frate? ... Nu ești tu vărul meu ... al patrulea ... De-aceea te voi iubi ca pe un frate și ... știu că altfel neci tu nu pretinzi.

A[LECU]
(ap[art])

Iar.

84. *adăugat după punerea liniei de dialog* 85. *inițial* D-zeul meu, cu amorezații 86. *corectat din* Emmi 87. *corectat din* Emmi

[EMMA]

Dar am să-ți spun ceva, Alecule dragă! Tu știi că unchiul meu ... adică nu — că nu mi-e unchi, dar așa-i zic eu ... tu știi că Ștefan Vrance [88] e aicea //
58r tu-l cunoști! El mi-a vorbit de tine și-ncă foarte bine mi-a vorbit de tine ... Ei bine, dacă tu ai o putere asupra lui, fă tu să nu plece-n Italia ... Tu nu-mi refuzi neci o bucurie ... [î]mi vei refuza tu aceasta? Nu! Așa-i că nu? Cînd ai ști ce fericită m-ai face tu [89] cu asta știu că n-ai putea să-mi refuzi ... Aida de!

[ALECU]

(ap [90][art])) Și doctorul mi-a spus să nu i-o refuz. *(tare)* Tu știi că eu sînt mulțumit de a te ști veselă, de-a te ști fericită ... căci mie-ntr-adevăr neci nu-mi trebui mai mult ca să fiu eu însuși fericit ... Te știam bolnavă ș-am fost și eu ... tu ai plîns ... am plîns și eu ... *Tu* ești veselă ... sînt vesel și eu.

[EMMA]

Bunul meu văr ... al patrulea.

[ALECU]

Cu cît mai departe cu-atît mai fericit mă faci. Zi-mi al 16[-lea], al 32-lea ... ... Poate că, nemaigăsind acasă numele văr ... vei inventa un altul ... mai plăcut mie, mai plăcut și ție ...

[EMMA]

Naș!

[ALECU]

Cum naș!

[EMMA]

Am să te pun să-mi botezi copiii toți ... cînd îi voi avea.

[ALECU]

Vai, Emma ... ce fleacuri mai vorbești și tu, copilă. Bună procopseală ... ... Să știi că-i gîtui ... da' nu naș ... auzi — naș! *(iese rîzînd)*

[EMMA]

59r Auzi că mi-i gîtuie ... Ba defel ... Da', lasă, frate, // sănătos pînă nu-i am, după aceea ... *(uitîndu-se-n oglindă)* Hm! Neci prea-prea ... neci ... Cu toate astea ... Palidă! ... interesantă se zice ... Oare de ce-oi fi căutînd eu să-i plac unchiului meu ... Trebuie să mă dezvăț de vorba asta *unchi*, unchi! e urîtă ... ce vorbă urîtă ... ș-apoi nu mi-e unchi, bietul om ... Îl îmbătrînesc înainte de vreme ... S-a supărat cînd i-am zis că-i bătrîn ... Va să zică e tînăr! ... Oare ... oare nu-l iube ... a! ce-am zis ... Ce nerozie! Și cu toate astea ... stăi ... Am citit că, daca vrei să cunoști de iubești pe-un om, apoi să gîndești la el și să ții mîna pe inimă, să vezi de bate ... *(căutînd în toate [91] [părțile])* Să nu mă vadă nimene ... *(își pune încet mîna dreaptă pe inimă și rămîne atentă, surîzînd cu ochii fixi în pămînt; esclamă cu bucurie)* Bate, bate, bate! *(își încrucișează astfel brațele ca și cînd ar voi să-și ascundă inima, cum fetele ce se scaldă își ascund sînul [92])* Va să zică îl iubesc ... îl iubesc pe Ștefan. Și-ntr-adevăr ... ... trăită în suvenirea lui ... în poeziile lui ... neavînd alt idol, alt ideal ... ... puteam oare să iubesc pe altcineva decît numai pe el? ... O! [î]l voi urma-n Italia, -n țara ce-i place lui ... și-l voi [iubi] cum iubeam pe poetul nebun al visurilor mele ... care acum văd că-i seamănă lui și numai lui ... Ce fericită sînt ... O, de-ar veni mai curînd Alecu ... Știu că l-o fi oprit de-a pleca ... El
60r nu va pleca, știu sigur ... căci și el pare a // mă iubi. O, da! El mă iubește ... Nu spunea el cumcă suvenirea mea îl va însoți toată viața ... că voi fi îngerul lui de pază? ...

SC[ENA XIV]

[ALECU]

Prea tîrziu, Emma, a plecat.

88. Ștefan Vrance *deasupra lui* Vasile Alecsandrescu *șters* 89. *supraintercalat* 90. *supraintercalat* 91. în toate *supraintercalat* 92. *punerea între paranteze indică intenția de a elimina ultima propoziție*

[EMMA]

A plecat? O!

[ALECU]

Da ... L-am văzut suindu-se-n tren chiar cînd fluiera mașina. Îmi trimise o salutare ... Era c-o femeie.

[EMMA]

C-o femeie?

[ALECU]

Da, femeia lui, căci e însurat.

[EMMA]

O femeie!... *(neliniștită)* O femeie brună!

[ALECU]

Da ...

[EMMA]

Bru ... *(cade)*

[ALECU]

Ce ți-e?... Emma! ce e?

[EMMA]

Ce e? Nimica, Alecule, nimica ... *(tristă)* [93] S-a finit tot ... El e-nsurat și eu n-o știam ... *(rătăcită)* [94] Dar nu ... Voi alerga după acea femeie care mi-a luat amantul ... voi omorî-o ... Nu ... voi ruga-o ... voi încungiura-o cu mînile mele genunchii ei ... ș-o voi ruga încet: lasă-l, lasă-l mie ... numai murind să mă vadă, nu cer altceva de la tine, femeie crudă ... numai să mă vadă murind ...

[ALECU]

Emma! Emma!

[EMMA]

D[umne]zeul meu ... Mă doare capul! Ce pustiu, ce noapte se // face-n 61r
creierii mei ... Ia-mi norul de pe frunte, de pe ochi! Ia-mi-l ... Să visezi o viață toată ... și să vezi c-ai visat ... Cine știi de și-a fi adus aminte vrodată de mine ... cînd eu ... oftigasem gîndind la el!... Fi-va-n cer al meu? Amicul meu, tu așa de nenorocit și așa de iubitor! Știi [95] tu unde-i mama? Pare-mi că n-o să mai trăiesc mult!

[ALECU]

Nu, Emma! Trăiește! Tu poți fi încă fericită ... Trăiește pentru mine ... Nu să mă iubești ... n-o cer. Numai să trăiești ... iată tot ce cer ... Să te văd ... Să nu mor și [96] eu! Emma! Tu nu vei muri, așa-i? Resignează-te de-a nu mai gîndi la el.

[EMMA]

Ce să gîndesc alta ... *Știu* eu a gîndi la altceva? De-aș [ști] cel puțin cumcă moartea mea o va cînta-o el în limba armoniei ... în limba lui ...

[ALECU]

Ți-o promit Emma! Va face-o.[97]

[EMMA]

Cîntă tu! cîntă compozițiunea ceea a ta ... poezia lui ... a lui!

[ALECU]

(Se pune la piano și-ncepe a cînta. Ea-și lasă capul pe fotoliu — părul cade-n dezordine peste față ... ochii i se închid ... mînele [98] se unesc ca spre rugăciune pînă pare-a fi moartă în viață. Solemn el s-apropie de ea și, înlăturînd părul de pe frunte-i, îngenunche și se uită cu amor în fața ei, apoi se scoală)

Neci pe pămînt, neci în cer a mea!

FINE

93. *supraintercalat* 94. *supraintercalat* 95. *după* Ch[eamă] *șters* 96. *supraintercalat* 97. *ca și sfîrșitul replicii precedente, adăugat în josul paginii, după indicația* FINE *și trimis aici cu un semn de intercalare* 98. *după* pînă pa[re] *șters*

COMEDIILE

COMEDIILE ÎN VERSURI

MINTE ȘI INIMĂ *91r*, **2306**

2289

[PERSOANELE

ANA, MUȚI, BIBI, MĂTUȘA]

[I]

[ANA]

Povestește chiar din capăt, să te văd daca o știi ... *34r*

[MUȚI]

E! Achil și Agamemnon își spunea grobienii
Și atunci bătrînul Nestor prinde-a spune la povești,
Pe-amîndoi îi probozește [1] cu cuvinte bătrînești.
Împrejur stă toți elenii [2], stăteau preoții și regii,
Iară Nestor ține una ... știi mata cumu-s moșnegii.
Iar Achil, pe [3] Agamemnon suduindu-l, zice: „Cine!
Mi-i lua [4] tu pe Brizeis, dar uitită nu-ți rămîne.
Las' tu lasă, măi jupîne, știu [5] eu bine ce-am să-ți fac,
Să-mi [cazi] tu o dată-n labe [6] ș-apoi las' că-ți vin de hac."

[ANA]

Bun, frumos! Dă-i înainte, suduie ca un muscal [7]! *35r*

[MUȚI]

Singură ai spus, mamaie, că Homer îi natural
Și ne-ai zis să spunem toate așa precum se grăiește [8],
Ș-apoi tot eu îs de vină?

[ANA]

Natural, nu mojicește.
Spune tu, Bibi ...

[BIBI]

Mămucă, eu știu tocmai cum e-n carte [9].

[ANA]

Și așa se și cuvine [10]; spune, Bibi, mai departe.

1. *inițial* Și pe amîndoi îi mustră 2. *inițial* Împrejuru-le stau [grecii] 3. *după* cînd *șters* 4. *inițial* Mi-ai luat 5. *după* numa * *șters* 6. *inițial* Îmi încap odată-n mîne 7. *inițial* Taci, obraznicule, astfel tu vorbești ca un muscal 8. *inițial* ia așa precum se spune 9. *inițial* știu tocmai cum i-n carte *apoi* ca în carte 10. *inițial* Dragă-așa se și cuvine: *pe* **34v** *o variantă neintegrată* Ei, așa mai vii de-acasă

[BIBI]

Cum Achil și Agamemnon în de ei se [tot] sfădeu [11]
Vine Nestor ș-amîndoror [12] le ținu apoi de rău.
Pe-Agamemnon îl împacă, pe Achil [îl] îmblînzește [13],
Ca acesta pe Brizeis să o dea se învoiește,
36r Dar îi spune dinainte să nu cerce decumva,
Preste Brizeis, din avere-i să se-atingă de ceva [14].
Iar Ulis luă pe Chriseis, și-n corabie suind,
Merge la preotul Chrisse, fata-n mînile lui dînd [15];
I-a [16] adus taina de jertfă și comori [de] la ahei
Ca preotul [17] cu Apolo să-i împace iar pe ei.

[ANA]

35v Vezi, măi badeo, cum se spune? Limpede, fără [— ⏑́]

[MUȚI]

Ce mai treabă, a-nvățat-o [18] pe de rost din fir în păr.

[ANA]

Tu *nu* știi să-nveți tot astfel?... Te oprește cineva?
Dară nu *vrea* cuconașul, asta-i ... Spune, fata mea [19].

[BIBI]

36r Crainicii lui Agamemnon, ei asemeni se luară [20]
Pe Briseis să [21] o aducă ... dar Achil stătea afară,
Lîngă cort, și să i-o ceară frică li-i [22] și nu le vine.
Ci Achil nu-i mai încearcă, ci cu ea de mînă vine
Și li-o dă [23] în samă ...

[MUȚI]

Prostul, numa gura [î]i de el [24]!
De-o iubește pe Brizeis de ce-o dă ca un mișel?
37r I-aș fi dat eu lui mireasă [25]... să fi fost eu acolo
[Î]i umpleam de bodaproste de nu știau încotro,
36v Îi făceam pe toți tocană, rupeam gîtu[l] ca la vrăbii [26]
37r Și-mi duceam [27] apoi acasă mirmidonii pe corăbii.

[ANA]

Foarte rău și fără cale, dragul meu ... [și nu-ți ascunz], [28]
Chiar nesuferit ești astăzi, îndărătnic și — răspunzi.
Povestești prost ... Din franceză mai că n-ai știut nici bechi,
Doamne, cum nu ai un dascăl, să te tragă de urechi!
36v Mergi, Bibi, la Marioara ca să-ți deie azi plăcinte [29],
Iară leneșului celui chiar nimic, să ție minte [30].

[MUȚI]

37r Da' de ce a dat pe Brizeis, spune numai, îi cu drept?
Să fi fost a mea, mămuță, eu cu toții dădeam piept.
Ai spus singură că dînsul pe Brizeis o iubea ...
Cîtu-i lumea și pămîntul n-o luau din mîna mea.

11. *deasupra lui* probozeau *șters* 12. *deasupra lui* blînd la vorbă *șters* 13. *inițial* El împacă pe-Agamemnon, îmblînzește pe Achil 14. *inițial*

Dar îi spune dinainte nicidecum să nu cuteze,
Peste Brizeis, din avere încă ceva să ~

15. *inițial* fata-n mînile-i [predînd] 16. *după* Împreună *șters* 17. *după* acesta *șters* 18. *inițial* ea învață 19. *inițial* Cuconașul nu vrea numai ... Ia urmează, draga mea 20. *inițial* Crainicii lui Agamemnon și o ia pe Briseis merg 21. *în ms. din inadvertență* pe 22. *inițial* de frică *apoi* frică au 23. *în ms. din inadvertență* Și-o li dă 24. *în ms. din inadvertență* numa-i gura de el 25. *inițial* Le-aș fi dat-o eu la crainici 26. *inițial* (*pe* **37r**) Îi rupeam bucăți Și la toți le rupeam gîtul ca la pui [micuți] de vrăbii *apoi* la puii cei de vrăbii *apoi, ca vers succesiv,* Cîrc, le rupeam gîtul, numai gîtul, ca la vrăbii 27. *inițial* și merg[eam] 28. *completarea lui Perpessicius* (OPERE IV, p. 532); *în ms.* și fără minte *șters* 29. *inițial* ca să-ți deie cozonaci 30. *inițial* Iară leneșului celui nimic, ca să ție minte

[ANA]

Eu ți-am spus-o ș-o spun încă și ți-oi spune vreme multă [31] 39r
Cumcă omul cel de treabă numai mintea ș-o ascultă
Judecă întotdeuna, nu se îndărătnicește. [32]

[MUȚI]

Minte, minte! Să i-o deie daca-atîta o iubește [33]...

[BIBI]

„Judecata totdeuna decît dragostea-i mai sus" [34],
Asta-i zis-o [35] mai deunăzi ... vezi, țin minte ce mi-ai spus.

[ANA]
(o sărută)

Draga mamei ... Ești de treabă ... Și înveți așa frumos [36],
Nu ca cela cu pîrporul, îndărătnic și lenos.

[MUȚI]

Spune, mamă, cîte-i spune, că eu totuși ți-oi răspunde, 39v
Mintea, nu zic ba, frumoasă-i, numai că eu nu știu unde-i [37]
Dară vezi tu, mămucuță, eu vin iar la vorba mea:
De eram Achil pe Brizeis nimeni nu mi-o mai lua!

[ANA]
(amenințînd)

Mimi!

[MUȚI]

Mînie-te, mamă, zi ce-i vrea ... zi la femeie
Nu numai plăcinte dară, nici mîncare să nu-mi deie
Și să mor de foame, totuși de-ar veni vrounu-aice.
Să te ieie cu [de-a] sila [38]... iară mintea, ea, mi-ar zice 40r
Dă-o, dă-o pe mamaie ... nu te dau de știu că mor [39]!

[ANA]
(îl bate pe obraz)

Îndărătnicule!

[MUȚI]

Vezi tu, pentru tine, un odor,
Dau război cu toată lumea, ca Bogdan Vodă cel Chior.

[ANA]

Aide, mergi, iubire chioară, mergi la Maria, dă-mi pace [40],
Astăzi încă [41] treacă-meargă! dar altdată nu mai face.

[MUȚI]

Nu mă duc...

[ANA]

Nu vrei plăcinte?

31. *inițial* Eu ți-am spus-o ș-o spun încă măi băiete, vorbă multă 32. *intenția inițială era de a scrie* Tot[deuna chibzuiește], îndărătnic el nu este 33. *inițial* să i-o ieie daca dînsul o iubește 34. *inițial* Mintea-ai spus tu mai [deunăzi] de iubire-i mai presus *apoi* Minte-ai zis, mămuță [dragă], de iubire-i mai presus 35. Asta-i zis-o *deasupra lui* Vezi, mamaie *șters* 36. *inițial* Înveți tot *apoi* Tot ce trebuie [înveți] 37. *inițial* Frumos lucru poate-i mintea ... nu zic ba ... da' nu știu unde-i: *mai sus, pe aceeași pagină, o altă încercare*

Spune, mumă, cîte-i spune eu tot la [vorba mea vin]
că vin tot la vorba mea
nu zic ba
Frumos lucru-i judecata
⟨Daca eu⟩ Dac-aș ști eu

38. Mînie-te, mamă, zi ce-i vrea ... dar cînd gîndesc
Cumcă ⟨te-ar lua⟩ ar veni la tine
Ca pe tine să te ieie

39. *inițial* nu te dau să te *apoi* nu te dau de m-ar ucide 40. *inițial* Aide mergi iubire chioară astăzi încă te mai iert *apoi* te mai iert încă și azi 41. Astăzi încă *deasupra lui* Calea-vale *șters*

[MUȚI]

Nu acum [42], să-ți spun ceva ...
Da' așa-i că nu te superi?... Zi că nu te-i supăra!

[ANA]

Spune, de!...

[MUȚI]

Cum aș începe?... Doamne, Doamne, mămucuță [43],
Tare ești tu frumușică, nu știu cum, și ești drăguță
40v Decît cum nu se mai poate, cum nu-i altă mămăiță.

[ANA]

Ce vrei, Mimi [44], spune-odată...

[MUȚI]

Să spun? Da? Dă-mi o guriță!

[ANA]

Atît? [45]

[MUȚI]

Da. Și încă una ... și-ncă una. Nu știu cum [46],
Da' mi-ești fără samă [dragă]...

[ANA]

Haide, Mimi, pleac-acum,
Dă-ne pace...

[MUȚI]

Tu nu crede că-s așa de rău copil [47],
Știu poveste mai frumoasă decît cea a lui Achil.
Eu știu una de la moșu: i-a pădurilor * poveste [48],
Și frumoasă, și frumoasă cum n-au fost și nu mai este.

[ANA]

41r Așadar moșu Teodor, spune dar [— ⏑ —] meu [49]

[MUȚI]

Ceva nou, n-ai auzit-o pîn-acuma, numai eu [50].
[(*recită* **Povestea codrului**)]

[ANA]

Aide, Mimi, mergi acuma ... să veniți [51] cînd voi chema

[MĂTUȘA]

Mie nu-mi dai o guriță?

[MUȚI]

Nu mi-ești dragă ca mama.

[II]

2260

121r [MĂTUȘA]

Ce copil vioi e Mimi, ce drăguțu-i...

42. *inițial* Nu acuma, mămucuță 43. *inițial* Cum să-ncep, ah, mămucuță? 44. *supraintercalat* 45. *deasupra lui* Asta-i? *șters* 46. *inițial* Da' Tu mînioasă nu mai ești pe mine [, nu?] 47. *inițial*
— Dă-ne pace, avem treabă
— Tu gîndești că eu nu-nvăț
48. *inițial* Eu știu una ce mi-a dat-o moșu: —a codrului [poveste] 49. *inițial* Spune dar, s-ascult și eu 50. *inițial* pîn-acum, o știu [doar] eu 51. *inițial* și să vii

[ANA]

Mătușică,
E-ndărătnic, fără minte, tocmai de-asta îmi e frică.

[MĂTUȘA]

De n-ar fi ca al tău[52] tată, care, Dumnezeu să-l ierte,
Mi-a făcut viața-amară cu-ndărătnicele-i certe...

[ANA]

Ce cuminte este Bibi ...[53]

[MĂTUȘA]

Da, cuminte! Ca și tine,
Ca și tată-său, maiorul ... Ține minte foarte bine
Tot ce-i spuneți[54]...

[ANA]

C-ar aduce așa mult cu dînsul? Nu,
Nu găsesc asemănarea[55] așa mare.

[MĂTUȘA]

Da, da! Vezi tu
Nu îi seamănă-n afară. Înlăuntru. Numai minte-i,
Nu vezi tu cum maimuțica repetează la cuvinte
Ce le-aude de la dînsul, de la tine. „Mai prejos
E iubirea decît mintea"... Izbutit-ai ca pe dos
Să o crești, nepoată dragă...

[ANA]

Iară vii [la] vorba veche[56]?

[MĂTUȘA]

Și de ce nu? Să știu, dragă, că-i surzi de o ureche 122r
Totuși cred de datorie ca să-ți spun a mea părere,
Căci te văd de mult schimbată ...

[ANA]

Mai cu seamă ca plăcere ...[57]

[MĂTUȘA]

De-o bucat' de vreme-ncoace ... de cînd fuși [la] București[58]...
Cît erai tu de cu minte, azi pe zece părți tu ești.
Cine știi cu cine-acolo tu te vei fi întîlnit,
Ce desemnuri * înțelepte cu învățații ai croit,
Mai ales cu al tău frate, prea iubitul meu nepot,
Dar destul că de atuncea a pricepe nu te pot[59].
Și destul că pot prepune că nepotul meu stimat 123r
În aceste conferințe rolu-ntii l-a fi jucat ...

52. al tău *supraintercalat* 53. *urmează* Nu știu cum este, fată dragă *șters* 54. Tot ce-i spuneți *scris, ca tot ce urmează, cu creion negru, deasupra versului, scris cu cerneală neagră, apoi șters* Maimuțică: că iubirea decît mintea-i mai prejos 55. *după* așa [mare-asemănare] *șters* 56. *inițial* Iară vii la asta?: *urmează, anulate, versurile*

Oare mult o să-mi spui mie istoria la ureche?
Eu, cum văd, mătușă dragă, d[umnea]ta ți-ai pus în cap

57. *urmează, anulate, versurile*

mătușă dragă, am să-ți [spun] o taină mare
Ce pe mine mă privește

58. *inițial* ai venit din București 59. *urmează, anulate, versurile*

Drept c-așa-i. În conferința ⟨ce-am avut-o eu,⟩ rezonabilă
cu el,
⟨Rolul prim⟩ Rolu-ntii îl joacă-acuma cineva...
— O, nu mă-nșel
Rezonabilă desigur ~

[ANA]

Drept c-așa-i, dar numa-n jocul rezonabil ce-am avut [60]
Rolu-ntîi îl joacă altul [61].

[MĂTUȘA]

Altul? Poate c-am știut,
Jocul vostru rezonabil să nu iasă, de, cumva
Joc copilăresc și ție și la altul careva [62].

[ANA]

Bine-mi pare cumcă vorba chiar la asta ai adus,
Căci și eu păstrez o taină cam de mult și [nu] ți-am spus [63],
Și-atingînd pe mai mulți oameni n-am putut-o da pe față,
Dar, cum tu ai apucat-o, mă scutește de prefață [64].

[MĂTUȘA]

124r Un secret? Însă secretul eu de mult l-am priceput.

[ANA]

Cum? Ai observat?

[MĂTUȘA]

Da, doară nu mă crezi că sînt de lut [65].
Deci te rog fii-așa de bună nu lăsa să mai aștept...
Și să văd de nu pătrunse taina ochiu-mi înțelept.
Așadar, fără prefață, spune iute?

[ANA]

Mă mărit.

[MĂTUȘA]

Te măriți, mă rog, cu cine, draga mea?

[ANA]

Ai auzit,
Cred, de d[omnul] Stelineanu?

[MĂTUȘA]

Căpitan d-infanterie [66]?

[ANA]

Așa! Unchiu-său...

[MĂTUȘA]

Ministrul! Bine, fată, ce ți-i ție...
Doamne, iartă-mă! Dar bine, serios vorbești tu, fată?
125r Nu zic ... înțeleg prea bine cum îi treaba asta toată,
Ai avut proces la Curte, petițiuni i-ai scris ades [67]
Într-un stil plin de sentențe, preacuminte și ales [68],
Și bătrîna Escelență s-a-ndrăgit de-al tău condei,
Iară frate-tău, ce-n mintea ta a pus atît temei,
I-au și spus desigur cumcă tu ești văduvă și bine
Ți-ar părea ca Escelența să te ieie chiar pe tine.

[ANA]

Pînă astăzi nu ți-am spus-o căci i-am fost făgăduit [69]
Și frăține-meu și altui să țin lucrul tăinuit.

60. *inițial* rezonabil ca [și] el 61. *urmează* cineva *șters și apoi replica, anulată și ea* Dar ni[ci]* capul m-a durut 62. *inițial* și la un altcineva 63. *urmează* N-am putut s-o spun *apoi* Și pentru că *succesiv șterse* 64. *inițial* Cum ia drumul convorbirea mă scutește de prefață 65. *inițial* [Vezi] Bine, doară nu mă crezi de lut 66. *deasupra lui* de-artilerie *șters* 67. *inițial* și i-ai scris ades petiții *apoi* și i-ai scris adesea jelbi 68. *inițial* Într-un stil frumos *(poate* firesc) cuminte 69. *inițial* De[ocamdată] nu ți-am spus-o, însă astfel i-am promis *apoi* pentru că a fost [promis]

[MĂTUȘA]

Și cînd vine Escelența?

[ANA]

Astăzi vine, înspre sară.

[MĂTUȘA]

Potrivite sînt acestea? Bine faci tu? Bine dară.

[ANA]

Să-ți spun, dragă mătușică. Cînd întîi m-am măritat 126r
Am făcut o din iubire. Bine oare mi-a îmblat?
Și maiorul se-nsurase din iubire-întîia dată [70]...
Cum i-a mers lui, poate, bine ... așa-i lumea asta toată.
Și, fiindcă am nevoie de un [71] sprijin, de-un azil,
Și, fiindcă n-am pe nimeni decît numai pe copil,
Mă mărit, să pot eu bine * a trăi în București
Și să-mi cresc copilul bine.

[MĂTUȘA]

Altfel nu-ți închipuiești
Cumcă poate fi. Ascultă, dar maiorul ce va zice?

[ANA]

El? Dar bine, ce-i cu dînsul? El rămine tot aice.
Iară vii la vorba veche?

[MĂTUȘA]

Vin și voi veni, vezi bine,
Tu-l iubești, el te iubește, ce-o să facă fără tine.

[ANA]

Doamne, Doamne, mătușică, hai să zicem că-l iubesc:
Nu ți-am spus că din iubire nu mă mai căsătoresc?
Judecata, mătușico, judecata este tot: 127r
Hotărît-o-am odată, d-a mă-ntoarce nu mai pot;
Cîte-am tras în astă lume nu voiesc să le mai trag.
La [72] iubire nu mai caut fie-mi orișicît de drag.
Dară nu-l iubesc ... În urmă și maioru-i juruit
Cumcă de-o a doua [oară] nu se-nsoară din iubit.

[MĂTUȘA]

Lasă [73]-mă cu juruințe, jurăminte, hotărîri,
Căci acestea nu-s nimică contra gingașei iubiri.
Voi, în crudă tinerață, amîndoi nenorociți,
Voi cu inimi simțitoare, ce atît vă potriviți,
Amîndoi amici [cu] codrii, nebunii v-ați pus în cap,
Încît ochii-a vă deschide [74], eu mătușa, nu am cap.
Dacă fost-au din iubire cea dentîi căsătorie?
Înclinare, simpatie, nu știu ce a vrut să fie,
Dar destul c-acea simțire voi amor o botezarăți 128r
Și să vă feriți de dînsul de a pururi [75] vă jurarăți.
Eu am visat, nepoțică, încă și mai multe poate
Decît tine, decît dînsul, [însă] eu aceste toate
Eu îți spun că acel [tînăr] ce-n junie mi-a jurat
Un amor [76] fără de capăt jurămîntul n-au călcat
Și, atuncea cînd bătrînul pe vecie-au adormit,
Eu numai știam în mine cît de mult m-a fost iubit [77].

70. *inițial* mai întîi 71. *inițial* Și de-acuma am nevoie de-o 72. *după* Din *șters* 73. *după* nu dară. Dac-ai fi în anii mei *șters* 74. *inițial* Încît eu să deschid 75. *inițial* voi a pururi 76. *după* ade[vărat] *șters* 77. *inițial* Nu știu ce era de mine, sufletu-i neprihănit *

[ANA]

O escepție, mătușă ...

[MĂTUȘA]

O escepție? Dar voi
Poate nu sînteți tot astfel, tot escepții amîndoi?
Rațiune întrupată, tu ... Ascultă, fată hăi,
Ce sînteți, copii? ... Sau altfel, fiți copii, însă nu răi.
Nu copilăroși, nu astfel, urmați inimilor voastre:
Numai inima-i izvorul fericirii vieții voastre.

[ANA]

129r Lasă inima, mătușă ... Cum gîndești să mă abați [78]
De l-a mea făgăduință ...

[MĂTUȘA]

Bine fată, nu vă dați.
Dar ți-oi spune încă una ... Escelența e bătrînă
Și e plină de podagră, îmblă tot cu cîrja-n mînă.

II-VARIANTĂ

2260

[MĂTUȘA]

110r Ce privești în jos smerită,
Că te mînii te prefaci
Cînd îți zic că el îți place
Și că [tu] demult îl placi.
Voi [79] jucați în comedie
Rolul vostru de-nțelept [80],
Dar de ce unul la altul
Vă uitați atît de drept?

De ce, cînd pe neașteptate
El sosește uneori,
Rumenirea face locul
Unei gingașe palori.

Și privești cu ochi nesiguri,
Sinul crește făr' să vrei,
Dar vă stingeți [81] după-olaltă ...
Comedie, dragii mei ...

Parcă-l văd cum vine ice [82],
Șede-n veci pe-același jeț
Și la tine își îndreaptă
Ochii negri și șireți.

Și cînd credeți cumcă nime
Dimprejur nu vă ia sama [83]

78. *deasupra lui* întorni *șters* 79. *după strofa abandonată și anulată*

Cine nu v-ar ști cum sînteți...
Amîndoi gîndind pe dos
O comedie jucați

80. *inițial*

Voi jucați o comedie,
Vă știți rolul pe de rost

81. vă stingeți *deasupra lui* muriți *șters* 82. *inițial* cum ice vine 83. *inițial* Dimprejur nu ia în samă

Num-atunci vă dați în petic
Și vă arătați arama.

Eu vă văd de pe sub gene [84]:
Ochi în ochi priviți fierbinte [85]
Și, de dragi unul altui[a] [86],
Conversați fără cuvinte.

Cine nu v-ar ști, copilă,
Da [87], v-ar crede neam de sfinți.
Și să stați numai l-atîta
Bine[-i]? Sînteți voi cu minți?

[ANA]

Taci, mătușă — tu mă superi,
De-i vorbi mai mult eu fug —
Ce se pare că-i iubire
Nu-i decît prieteșug.

[MĂTUȘA]

De prieteni, se-nțelege,
Vă-nșelați cu mult sistem
Și de dînsul nu pe-atîta [88],
Dar de tine mai mă tem.

Pîn-acum pornirea voastră [89]
Ați știut să o mascați 108r
Și în sufletele voastre
Cu durere vă iubeați.[90]

Promițînd unul altuia
Cumcă nu veți mai iubi
Voi gîndeați c-o să rămîie
Astfel pînă veți muri.

Și-n această mîngiiere
De pe-o zi pe alta voi
Trăgănați o fericire
Dureroasă amîndoi.

Fiind siguri unul de-altul
Să promiteți fu ușor
Cumcă nu o să mai faceți
Alianțe din amor.

Dară azi pui capăt tragic
Astei stranie povești.

[ANA]

Doamne, Doamne, mătușică,
Nu ți-i greu să mai vorbești?

[MĂTUȘA]

Nu mi-i greu, căci ești în stare
Să sfărîmi ca ... un copil [91] 107r
Jucăria-ncîntătoare
A frumosului idil.

Cînd vă văd mergînd alături
Vă zîmbiți și vă privesc

84. *inițial* Iară eu privesc sub gene 85. *versul mai este încercat întîi pe marginea de sus a paginii* Ochi în ochi și piept la piept *apoi* braț de braț 86. *inițial* Și de dragul unul altui 87. *deasupra lui* el *șters* 88. *inițial* Și de dînsul nu atîta 89. *inițial* Pîn-acuma vă jucarăți 90. *strofă anulată, probabil din greșeală, în locul celei următoare, care este reluată în strofa 238—241* 91. *inițial* Din prostie ... de copil

Și cînd credeți cîte spuneți
Eu fac haz și-ntineresc.

Voi, gurmanzi ai drăgostirii,
Cu[92] rețeta cea mai bună
Învăliți amoru-n vorbe,
Clevetindu-l împreună.

Și feriți de ochii lumii,
Între rariștea de brazi[93]
Voi mergeți[94] cînd vine sara,
Tu ești rumenă-n obraz.

Și atîta bucurie
Văd[95] în ochii tăi cei mari ...
Nu lipsește decît nunta
C-un taraf de lăutari[96].

În zădar oare Teodor
Scrie-a codrului poveste
Și[97] atît de rău îi pare
Că băiet el nu mai este?[98]

Că nu vreți[99] a da pe față
Dulcea taină înțeleg,
Căci cu-atîta e mai dulce[100]
Doar un capăt nu aleg.

Și ce bine ați petrece
Azi, cînd viața vă zîmbește,
Cum în vremea mea Konaki
O spunea pe bătrînește:

109r

Prin pustii și munți sălbateci,
Prin prăpăstii, rîpi, ponoară,
Unde-n albia de stîncă
Sună blîndele izvoară[101],

Acolo unde natura,
Cu puterea ei măreață,
Răspîndit-au pretutindeni
Bucurie și viață,

Unde brazii cei de fală
Se înalță cu trufie,
Unde zmeura și mura
Au a lor împărăție,

Unde toate împreună
Strigă: „Vino, te oprește".
Acolo amorul cheamă,
Acolo vin' de iubește,

Acolo ochiul zaristnic
Nu mai are vo putere:
Nu-i jignire în iubire
Ci noroc și mîngîiere.

92. *după* Luați *șters* 93. *inițial* Colo-n rariștea de brazi 94. *deasupra lui* veniți *șters* 95. *deasupra lui* E *șters* 96. *urmează, pe partea din dreapta sus a paginii, un început răzleț de vers aparținînd unei dezvoltări rămase nescrise (v.* **TA1***)* 97. *după* Dar *șters* 98. *urmează versul* Liniștit e-ntreg idilul *șters* 99. *inițial* Că vă place 100. *Inițial* Ea e cu atît mai dulce 101. *inițial*
Pe cărările de stîncă
Sună ⟨blînd[ele]⟩ albele izvoară

Ție-ți trebuie vecinul, 111r
Teodor e pentru tine,
Liniștit, cam mizantropic,
Ș-apoi îl iubești, știu bine.

Ție-ți place poezia,
El lucrează versuri bune,
Toate versurile sale
Tu pe muzică li-i pune.

De-i cînta veți face duo,
Glasul vostru se combină,
De te-i pune la piano
Te-a-nsoți din violină.

Ție-ți place moșioara,
Pe a ta [vrei] s-o lucrezi,
Iar el știe plugăritul,
Gospodar e precum vezi [102] !

Moșioara lui altdată
Era tot părăduită,
Vezi acuma ce-i aduce
Cît de bine-i rînduită.

Așadar nu sta la gînduri,
Prea ușor alegi din două,
Eu îți zic să-ți iei vecinul :
Ia-l cu mînile-amîndouă.

[ANA]
Toată ziua se închide 114r
Prin autori mîncați de molii [103]
Și îl vezi întotdeuna
Cumu-i plin de colbul școlii.

[MĂTUȘA]
Dar nu vine-n toată sara?

[ANA]
Vine. Poate i-i urît.
Ș-apoi nu știi cumcă fusta
Femeiască-o au ... urît? [104]

[MĂTUȘA]
Pentru?

[ANA]
Știu eu care-i cauza?

[MĂTUȘA]
Pentru că în lumea toată
Numai una-i este dragă —
Vezi așa ... așa e, fată.

102. *inițial*

Ție-ți place toată vara
Ici la țară să petreci,
El știe grădinăritul,
Gospodar e precum vezi

ulterior ambele redactări au fost anulate cu creion albastru 103. *inițial* Prin autorii roși de molii 104. *inițial*

Ș-apoi nu știi, mătușico,
Că femeia-o-au urît?

[ANA]

Ș-acea una?

[MĂTUȘA]

Acea una
Stă-naintea mea și coase
Și de-i spun că este altfel
Se preface mînioasă.

[ANA]

115r Protestez. Căsătoria
Nu se face din amor
Și nu trebui să se facă,
Căci se rupe prea ușor.

Cînd convenții, interese,
Alte[105] mari considerații
Stabilesc căsătoria
[Lucrul mult mai bine iese.]

Dar amorul — o nimica —
Astăzi e și mîne nu e,

Frumuseți să spariu lumea,
Precum însuși vezi[106], nu am,
Deci în cumpănă pun toate
Și le măsur dram cu dram.

Ș-am văzut că-i mult mai bine
C-un moșneag să mă cunun[107]
Decît iar să-mi risc eu pacea
C-un berbant ori c-un nebun.

Eu susțin că orice casă
Din convenție se face:
E cu multă fericire
Căci într-însa este pace[108]

[MĂTUȘA]

Pace? Da' cunoști moșnegii?
Scîrțîiesc neîncetat.
Ba-i bătrîn, ba n-are vreme
Să te ducă la primblat.

De faci muzică el cască,
Dacă rîzi el e ursuz,
Să vorbești de orice-i voie
Da' nici gura nu-i auzi[109].

Cînd s-apropie — drăguță
Fată! — funia de par
Atunci — chin. Moșneagu-ntruna
Scîrțîiește ca un car.

105. Și priviri *șters* 106. *deasupra lui* știi *șters* 107. *inițial*
Ca să văd cum ți mai bine
Și găsesc că un bătrîn

108. *inițial*
— acolo e fericirea,
Căci acolo este pace

109. *inițial*
Trebuie ca să-i faci voie
⟨Chiar⟩ Fără gura să-i auzi

Nu [110] doresc, nepoată dragă,
Să ajungi la așa hal.
Știi ce pace e aceea?
E tăcerea din spital.

Alta-i pacea sufletească, *116r*
Care e rodul iubirii [111] —
Și acolo e tăcere,
Dar tăcerea fericirii.

Tu lucrezi ... iar el acasă
Poate sta, poate lucra [112],
Dar din cînd în cînd aruncă
Ochii lui asupra ta [113].

Și se uită *lung* la tine ...
Doamne! limpede mai știe
Cumcă fără tine lumea
I-ar fi chiar ca o pustie.

Vii la spate, vezi ce scrie,
Peste șiruri tu alergi,
Îi iei pana chiar din mînă,
Singură vo vorbă ștergi

Și să crezi că șters-o lasă
Daca tu vei zice: nu [114].
Te aprobă, căci în minte-i
Și [în] inimă-i ești tu.

TEXTE AFERENTE

1

Redactările pregătitoare din **2306**

ANA [115] *91r* v. 1—14

Spune lecția din capăt să te văd dacă o știi.

MUȚI

Ei, atunci bătrînul Nestor prinde-a spune la prostii,
Cumcă-n vremea lui cea veche să fi fost alt soi de oameni [116]
Și că cei din a lui vreme celor vechi nu se asamăn.
Ba e laie, ba-i bălaie, iar Achil, ieșit din sine,
Suduie pe Agamemnon și îi zice: „— Auzi [117], măi cîne
Mi-ai [118] luat tu [pe] Briseis, dar și eu ți-oi arăta ...”

ANA

Taci, obraznicule! astfel tu îți știi lecția ta?
Și se poate să rostești tu numai vorbe [de] muscal [119] ...?

110. *după versul anulat* Știi ce pace e aceea? 111. *inițial* Care vine din iubire 112. *inițial*

Tu lucrezi ... și el citește
Dară tot ~

113. *urmează versurile anulate*

Vede bine că *tu* numai
Ești a vieții mulțumire

114. *deasupra lui* ba *șters* 115. *după* E *șters* 116. *inițial* alte soiu[ri] să fi fost *apoi* să fi fost altfel [de oameni] 117. *supraintercalat* 118. *în ms. din inadvertență* Mi-ați 119. *inițial* numai vorbe mojicești *apoi, ametric,* vorbe ca un muscal

[MUȚI]

Singură ai spus, mamaie, că Homer e natural,
Cumcă trebuie povestit așa cum se povestește.
Ce dai iar pe mine vina?

[ANA]

Natural — da' nu prostește.
91v v. 6 E ! vorbea și el în dodii ... știi mata cumu-s moșnegii.
91r v. 10 Mi-ei veni [tu] iar pe mînă, las'că ți-oi veni de hac.
v. 11 tare frumos ți se mai șede.
v. 16 Spune mai departe
v. 27 măi badeo
90v v. 35–36 Vezi, măi badeo — ia așa se-nvață carte
Lasă și Achil acela, numai gura e de el !
De i-a fost dragă Brizeis ce o dă ca un mișel?
v. 41 Ține-ți gura ! Ia ascultă !
91r v. 43–44 Din ... franceză [120] n-ai știut măcar o boabă
Iar din lecția de franceză mai că n-ai știut nici bechi
90v Din franceză [121] mai că n-ai știut nici bechi,
Bine-ar fi să aibi un dascăl, să te tragă de urechi !
91r v. 48 și 50 Mi-era dragă? N-aș fi dat-o ...

90v Eu? Să-mi fi fost dragă mie n-o dădeam, ferească sfîntul,
91r Dragă? Doamne, n-aș fi dat-o cîtu-i lumea [122] și pămîntul
90v Eu? Să fi fost eu în locu-i n-o dădeam ferească sfîntul
Da' n-o luau de la mine cîtu-i lumea și pămîntul
91r v. 68–69 — Îndărătnicule !
— Doamne, mamă ... dacă mie mi a fi așa de dor
Duc [război] cu turcii, leșii, cum a dat Bogdan cel Chior
Dau război cu toată [lumea], ca Bogdan Vodă cel Chior.
v. 70–71 — fugi de-aci, dragoste chioară
— Aide, fugi, iubire chioară ... vino iar cînd te-oi chema [123]
— Haide, astăzi calea-vale, dar de altă dat-auzi,
Ține minte
Astăzi calea-valea, treacă meargă
90r v. 72–79 — Nu te-ai mîniet pe mine? Am să-ți spun ceva, mămuță,
Da' mă tem că iar te superi.
Spune
— Tare ești drăguță !
88r — Vino-ncoace. Dragu-mamei, tare [124] ești obraznic.
— Ah, tare ești frumoasă, mamaie, și tare ești drăguță
și tare ești ... dă-mi o guriță.
— Na ! fugi ...
— Mamaie, mai dă-mi una ... mă rog ! Tare mă rog !

*** *** ***

89r — Ah, tare[-i] frumușică și tare e nu-ș cum.
Mai dă-mi ... una ... mă rog.
— Ei, pleac-acum.
90r v. 81–83 — Și mă pui să-nvăț de toate — basmele lui Cucoș roșu —
Nu vreu, nu vreu nici o iotă, eu învăț ce scrie moșu.
— Moșu-tău. Tare-i cu minte și moșu-tău cela.
— Este,
El mi-a dat să-nvăț acuma și „a codrului poveste".
88r v. 87–88 — Hai fată ... dă-mi o gură ... da' tare, știi colo.
90r — Hai mișelule ! ia vină și dă mătușii o guriță [125].
— Toc.

120. *inițial* Și din lecția de franceză 121. *inițial* Și din lecția de franceză 122. *deasupra lui* cerul *șters* 123. *inițial* Te-oi chema de-a fi să fie 124. *supraintercalat* 125. *inițial* ia vină-ncoaci * și dă mătușii gură

— Dă-mi o gură, măi jupîne 91r
[— (Muți nu vine)]
— Hai, nu-mi dai o gură?
— Nu vreu, [nu mi-]ești dragă ca mama.
[Cîteva fragmente se situează în chip sigur tot în I, dar locul lor este, deși intuibil, mai greu de determinat:]
— Cum să nu, vorbă să fie ... 90v
— Și să fiu mai nestatornic — mă iertați [126] — decît
o damă? *[pare o referirire a lui Muți la atitudinea lui Ahile]*
— Capăt trei * de cozonac 88r
[probabil în relație cu plăcintele pe care le refuză Muți]

2289

— Ei, așa mai vii de-acasă 34v

2306

D-apoi bine, -aveți voi minte? 90v v. 217
Și mi-i jele, și fac haz. (cf. v.253)
Cum, din vremea mea, Konaki v.276–277
⟨Se esprimă bătrînește⟩
O spune pe bătrînește

[Și în II-VARIANTA *apar versuri pregătitoare nesituabile:]*

Că și-au fost așa de dragi 90v

[ANA]
Mai încet ... aud copiii

2260

Teodor, ne văd copiii 107r

[MĂTUȘA]
Tare-i nostim 109r
Mi-am pus eu ochii pe el.

[MĂTUȘA]
De acea lumina-atuncea 114r
Cați în jos și tot mai coși [127] (cf. v.202–
Și te simți mereu privită 205 și 335)
De-a lui ochi întunecoși.

★

[ANA]
Și ce oare de la el
[Aș avea] de așteptat?
Nu-i destul de rău *, spun eu,
Că au fost și advocat?

★

126. *inițial* să iertați 127. *inițial* și coși, tot coși; *versurile următoare inițial*

Bine știi că te privește
Cu-a lui ochi întunecoși

[TEODOR?]

Eu credeam că vin în veci
Și [că] strîng cu a mea mînă
A ei mîni subțiri și reci

2

2261

[REA-I LUMEA DE APROAPE...]

84r

CĂTĂLIN
MARIA
ANA

CĂTĂLIN

Rea-i lumea de aproape, e rea și de departe [128]...
Război pentr-o muiere! Citește mai departe.

ANA

... Și cum văzură dînșii pe cal [că-i] acel semn
În zid au spart intrare calului cel de lemn [129]
Lipsiți [130] de orice grijă se puse pe ospețe
Crezîndu-se acuma [131] scăpați de [⸍ — ¦ ⸍ —]
Și [132] cînd, la miezul nopții, dormeau ca niște morți [133]
Elinii se coboară, colindă pe la porți,
Omoară toți [134] străjerii, lumini aprind [pe creste] [135],
Iar ceia din corăbii știind [136] că semn le este ...

3

[ÎI ZIC: MĂ LESE-N PACE]

2260

[ANA]

118r

Îi zic: mă lese-n pace,
Nu voi să mă cuprindă,
Iar el, rîzînd, răspunde:
O, uită-te-n oglindă

Și spune-mi dacă omul,
Găsind în a lui viață
Odor așa de dulce
Nu l-a cuprinde-n brațe.

Îi zic: mă lese-n pace,
Ce are cu-a mea gură,
Cu ochii mei ce are,
De-a merge nu se-ndură?

128. *inițial* Ce rea e lumea asta văzută de departe ... 129. *inițial* de calul cel de lemn; *deasupra versului se citesc. două încercări de a-l începe altfel* O poartă *apoi* Făcur' 130. *scris peste* Și 131. *inițial* Scăpați cre[deau acuma] *apoi* Crezîndu-se od[ată] 132. *după* Cînd *șters* 133. *inițial* dormeau în somn de moarte 134. *deasupra lui* pe *șters* 135. *inițial* pe ziduri aprind lumini *completarea are sprijin în v. 9 din Calul troian* (OPERE, IV, p. 367) 136. *după* văz[înd] *șters*

Iar el, rîzînd, răspunde :
Că nu cunoaște mila —
De nu-i voi da eu voie [137]
Mi-o ia el cu de-a sila.

Îi zic : mă lese-n pace, *119r*
Căci inima mă doare,
Fiorul mă sfîrșește
Și cad de pe picioare.

Iar el răspunde (vorba-i
De tremur pare [plină])
De vrei un leac, iubito,
La inimă-mi tu vină.

4

2306

[PRIN PUSTII, PRIN MUNŢI SĂLBATICI]

Prin pustii, prin munți sălbatici, *27r*
Prin prăpăstii, rîpi, ponoară
Prin drumuri cu stînci țesute,
Unde sînt spre leac izvoară,

Acolo unde natura,
Cu a sa mînă măreață,
Răspîndit-au în tot locul
Bucurie și viață.

Acolo falnicul brad
Se înalță cu trufie,
Acolo zmeura, mura
Au a lor împărăție,

Unde toate împreună
Strigă: Vino, te oprește,
Acolo amorul cheamă,
Acolo vin de iubește,

Acolo ochiul zavistnic
Nu are nici o putere,
Nici jignire de amoriu,
Fără numai mîngîere.

137. *inițial* De nu-i voi da guriță

49r

INFAMIA, CRUZIMEA ȘI DESPERAREA
sau
PEȘTERA NEAGRĂ ȘI CĂȚUILE PROASTE
sau[1]
ELVIRA ÎN DESPERAREA AMORULUI

2259

2285

[Argument]

126r — Este înainte de toate trebuință ca să traducem clasicii străini. Să-ncepem dar cu Shakespeare. Primit, dar trebuiește naturalizat.

— Bine, dar cu ce dramă începem?

— Cu Ricard al III[-lea].

— Bine.

— Să naționalizăm tipuri[le]*. Din rege facem o b[eșleagă] t[urcească]. Din regină o virgină și din R[icard] III un iezuit.

— Cînd să fie gata traducerea?

— Care dobitoc întreabă? În astă sară, se-nțelege[2]!

— Cum așa? ... O tragedie pînă sara?

— Ah! ești prost. Ești tu geniu ca noi? Pepelea, tu să scrii pe beșleaga și pe iezuitul.

[PERSOANELE

REGELE	MINISTRUL DE FINANȚE
REGINA	SERVITORUL
OMUL DIN POPOR	INTRIGANTUL
MINISTRUL DE INTERNE	PEPELEA]

2259

R[EGELE] *49r*

2285

(iese îmbrăcat ca o beșleagă[3] turcească, da' cu opinci — *126r*
— mustețele cat-a oală — scoate luleaua din ciorap)

1. *repetat din inadvertență la început de rînd* 2. *inițial* Mîne sara, se-nțelege 3. *inițial* ca o pașă

2259

Ce e viața noastră — o ciorbă fără stele, 49r
Papuc făr' de călcîie, ciubotă fără piele,
O gîscă fără rînză, un suflet fără soare,
Muscă căzută-n lapte — or șoarece în unsoare[4] . . .
Oh ! oh ! viața-i tristă . . . și iarăși oh, oh, oh !
Ce grijă îmi mai face cel blăstêmat paroh . . .
Ce p-intrigantu-l joacă în astă piesă crudă,
Și dacă n-aș fi rege . . . zău, mai că mi-ar fi ciudă . . .
Dar lumea . . . eticheta . . . u ! cum mă pișc-un *ce*,
M-aș scărpina și nu știu de bine mi-ar ședè . . .

2285

Mulți m-imputară mie că n-am mutră regală 126r
Și că a anca mustață prea caută a oală.

2259

Dar cine vine-acolo ? . . . -i duioasa[5] mea regină 49r
Și-n urma [ei] se ține un om cu o prăjină !
Acel[6] om crud vrea doară un atentat să facă[7] . . .
Și dac-a mea regină nu-i proastă ca o vacă
Se va feri din cale . . . Cîte primejdii, sfinte !,
Primejduiesc viața unui rege putinte . . .
Este o carieră foarte primejdioasă,
În scurt mi[8] [-a] arătat-o chiar dascălul Tănasă.
Dar iată și regina . . . apare ca și steaua,
Să[9] o primesc pe mare și să-mi aprind luleaua.

R[EGINA]
(speriată)

Și nu vezi ce pericol . . . ce mizerii adînci !
Un om cu o prăjină, cu palide[10] bocînci
Peric . . . periclisește, peric . . . periclisează
Regala-mi inocență[11], de care nici că-mi pasă.

R[EGELE]

Dacă nu-ți pasă ție, da' mie încă, leică.[12]

[REGINA]

Ia dă să trag o dată din proasta ta ciubeică[13]. 49v

[REGELE]

Aud ? o vorbă crudă . . . aud ? o crudă hulă[14] !
Mai bine voi găina-n regala mea căciulă
Ca să clocească ouă . . . decît, suflet avan,
Să-ți dau de bunăvoie o lulă de duhan.

[REGINA]

Duhan ! duhan numești tu acea dulce aromă
Ce-originea își trage chiar de la vechea Romă ? . . .
Istorie cunoști tu ? Cunoști geografie ?
Ești idiot, o rege, 'n-a ta idioție !

[REGELE]

Acuși să te ia dracu ! Acuși să piei de-aice,
Tu, furie cumplită din vremile antice !

4. *inițial* un șoarec care moare 5. *după* dul[cea] *șters* 6. *după* El *șters* 7. *urmează versul anulat* Asupra sacrosantei vieți a maiestății 8. *după* chiar *șters* 9. *după* Apr[ind] *șters* 10. *deasupra lui* amplele *șters* 11. *inițial* Viața mea regală 12. *după* mie și mai puțin *apoi* mie nici atîta succesiv *șterse* 13. *inițial, ca replică a REGELUI,* Coniță, dă-mi și mie o lulă de tutun 14. *inițial* o crudă vorbă

Vrei să mă scoţi tu [oare] [— ⁻ —] din sărită,
Să umblu-n lume tragic, ca gîsca opărită?
O! O![15] acuşi mă supăr! Şi îţi blănesc giubeaua
În furia mea sfîntă! Vezi, mi s-a stins luleaua!
(Un OM DIN POPOR, cel cu prăjină, intră:)

[OMUL DIN POPOR]

Aicea-i satu-n care şade împăratul?

[REGELE]

(cu dispreţ)[16]

Aicea, om din popor!

OMUL DIN POPOR

Sărut vîrful opincilor Măriei Tale ... şi ne bucurăm urît că vedem faţa cea necinstită a Măriei Tale.

R[EGELE]

Ce inocenţă în espresie, ce naivitate, îmi pare că aud păstorii şi păstoriţele din pastoralele păstoreşti ale poeţilor noştri cîntînd *Ave Maria!*

O[MUL] D[IN] P[OPOR]

Şi-mpărate, să ierţi vorba proastă, da' auzirăm că te făcuşi un om de nimică şi, fiindcă tot trebuie să te ţii [de] ceva, ţi-am adus hastă — prăjină.

R[EGELE]

O, tu popor iubite! cu cîtă îngrijire
Tu cauţi de regala a noastră sprijinire.

[OMUL DIN POPOR]

50r Mi-am împlinit datoria[17], deci mă retrag, stăpîne.

[REGELE]

Da' cum, mai stai oleacă, de! nu fi porc de cine!
Mă supăr, de! Ia lasă! Mai un palici de ţuică,
Ce va aduce-ndată regala noastră puică.
Ş-apoi să-mi vezi miniştrii, să vezi ce dobitoace,
Una mai decît alta, or veni-ndată-ncoace.
Regină, o, regină, îmi adă deci paliciul,
Să mut din loc din gîtu-mi, din rana lui, haliciul
Care de ani o sută, ce zic? de ani o mie!
Mi-a-ntrat în gîtu-mi palid în cruntă bătălie ...

[REGINA]

O rege, rege ... iată, se duce-acuma muica
Să caute[18] ciocanul şi să-ţi aducă ţuica.
(Vin miniştrii — fiecare are o bortă-n părete în care se bagă)

[REGELE]

Ministre de Interne, apari naintea mè![19]
Cum merg a tale treburi şi ţara noastră?

[MINISTRUL DE INTERNE]

Bè![20]

[REGELE]

Ministru de finanţe!
(Un lipovan nebun[21] apare pe scenă care strigă tot într-una: Cucurigu!)
Cu finanţele[22] cum stăm dar?

15. *iniţial* oh! oh! 16. *iniţial* d[ispreţuitor] 17. *supraintercalat* 18. *iniţial* Ca s-aducă 19. *urmează* Aud ..., o Doamne-nalte, Beh! *** *şters* 20. *în ms.* Băh! *repetat hipometric* 21. *după* bă[trîn] *şters* 22. *după* Cum stau finanţe[le] *şters*

[MINISTRUL DE FINANȚE]
(speriat)

Cucurigu !

[REGELE]

Na-ți un petac [23] !

[MINISTRUL DE FINANȚE]
(fericit)

Cucurigu !

REGELE

Să-mi vie-acuma bardul, iubitul nostru bard !

SERV[ITORUL]

E beat Pepelea, Doamne [24], și doarme sub un gard.
[(apart)]
Citit-am [eu] odată-n psaltichie
Că grea este în lume a regelui tichie.

INTRIGANTUL 51r
(un iezuit palid, adîncit, sinistru)

Hirr ! (Își arată dinții) Hirr ! Sînt rău ... un demon. De-atîta răuție
Eu m-am făcut un monstru și m-am dat la beție ...
Atît [25] de infernal sînt încît de văz un cui
Îndată eu [26] pe dînsul căciula mea îmi pui.
Lumina [27] mă revoltă ... de văd eu noaptea steaua
Cu infernalitate eu îmi aprind luleaua.
Cercat-am eu adesea ca să mă fac de treabă —
Nimic nu mă-nduleește [28], rugarea e degeabă.
Ah ! doar cînd văd nainte-mi un uger [29]... de balercă
Inima mea se-nmoaie, se face o ciupercă.
(în taină)
Eu am venit aicea pe rege să-l omor.
(Așa-mi spune suflerul) Și-atunci al meu picior
Se va sui pe tronu-i ... Ș-atunci [30] *(zîmbind)* mi-o[i] ține fete ...
Cari să mă-ngrijască ... ș-apoi chiolhan băiete.
(joacă de bucurie într un picior)

R[EGELE]

Vedeți acel om palid, figura monstruoasă,
El vrea să mă omoare ... voi pune să-l descoasă. [31]
(apar servitori cari-l descoasă și din el iese Pepelea [32])
Poți să-ți închipuiești ce proști-s, dacă eu
Cunosc că-s proști și, helbet, în sfîntul cap[al] meu
Numai înțelepciune nu-i [33]. E ceva vulgar,
Pe sama plebei asemeni lucruri răsar *,
Căci în a mea cerească și mare-mpărăție
Se dă toată mărirea numai după prostie.
Nu-i om cu minte-n țară-mi și mă mîndresc că nu e [34] 51v
De le-i găsi ți-dau voie să-mi frigi nasu-n cățuie,
Și nu numai atîta, ci și acea friptură,
În calendar, drept hulă, [tu] scoate [-o] în gravură. [35]

23. *pe* **2285, 173r** *se află însemnarea* petac piątek—пієтєкь—5 cinceri 24. *inițial* E beat, porcul de cîne 25. *după* De văd un cui *șters* 26. *supraintercalat* 27. *deasupra lui* Virtutea *șters* 28. *inițial* Nimic nu-nduioșează 29. *inițial* Ah! numai cînd nainte-mi vun uger 30. *repetat din inadvertență apoi șters* 31. *pe contrapagină* **(50v)** *se află, scris neintegrat, hemistihul* și, gîndiți-vă,-l descos 32. *tot acolo, pe alt rînd,* Îl descoasă și din el iese Pepelea 33. *inițial* nu este 34. *inițial*

De e vrun om cuminte în toată țara mea ...
Și mă mîndresc că nu e ...

35. *în ms.* ⟨Poți⟩ În calendar⟨ul⟩ ⟨pe⟩ drept hulă le-i ⟨face⟩ scoate în gravură

2257

[Argument]

51r *Copii de pe natură*

Furtişagurile literarii ale lui Cocovei Moretto[1] *sau Vicleniile lui Scapin traduse-n spanioleşte de signorul don Lopez de Poeticales*

Motto:

Stehlen ist seliger denn nehmen

[sau]

Es muss auch solche Käutze geben

Istorie ciudată! Timpii se iau de păr şi se trag îndărăt[2]. Trecutul e viitor şi viitorul trecut. Anul 15 ... a furat pe anul 1870[3] într-un mod oribil şi cu precauţiunea vicleneşte zimbitoare cumcă n-are să fie recunoscută. Odată ... în timpi mari ... în anul 1870 trăia în România un scriitor care se ocupa, din principiu şi meserie, cu chir Cocovei, întunecoasă bufniţă[4] ce cutreiera tribunalele României, care, -n loc de „cocoveau!" îngîna, încet şi printre dinţi, vorba: „Considerînd! ...". Acest autor de caraghiozlîcuri, moldoveneşte: de mascarale, s-apucă-ntr-o bună dimineaţă, sau într-o bună seară, sau într-*una* din zile (căci două nu i-or fi trebuit geniale Lopăţi[5]) să scrie-n româneşte o comedie: *Viclenie şi amor*, în trei acte cu boschet şi cu ascunzători secrete şi tainice totodată, şi în versuri neversificate.

În anul 15 ... *post Christum*[6] *natum* trăieşte şi un autor spaniol, Moretto, şi scrie şi acela

51v o comedie cu titlul *Dona Diana*, // adică ... hoţul de el! schimbă pe Elena lui Cocovei în Diana, şi, din România, transpune scena tumna-n Spania. Ei[7] drăcia dracului! — ş-apoi neci nu spune chir Moreto c-a tradus-o de pe moldovenie pe spaniolie. I-am[8] trimis lui Moretto depeşă[9] în regiunile cereşti, ca altădată, de va îndrăzni să copieze în anul ... o comedie scrisă româneşte în anul 1870, să aibă cel puţin precauţiunea ca să-i puie pe doşcă: *tălmăcită de pe moldovenie în anul cutare* — da' nu aşa! ...

[POETUL]

De ce plîngi, o[10], dona Diana,
De ce ochii-ţi lăcrimează?
Nu eşti sîntă şi frumoasă
Ca o dramă spaniolă?

Ştii, don Manuel, amantul,
Umblă noaptea după fete,
Fete brune, dulci şi palizi,
Ca dulci nopţi de primăvară.[11]

1. *iniţial* Furtişagurile lui Moretto 2. *frază supraintercalată* 3. *modificat din* 1869 4. iniţial şi cu întunecoasele bufniţe 5. *iniţial* genialului Lopăţian 6. *iniţial* post Ch. 7. *după* Vezi d-ta *şters* 8. *modificat din* Am 9. *după* cată *şters* 10. *deasupra lui* tu *şters* 11. *iniţial* Ca un vis de primăvară

Ştii, don Manuel, perfidul,
Inconstant, iubeşte-o altă,
Altă [12] brună, dulce, pală
Ca o noapte-a primăverei?

[DIANA]

Nu-i aceea ce mă doare,
De ce inima mi-e-amară,
Căci don Manuel ş-acuma [13]
E fidel ca totdeuna.
Dar aceea ce mă doare
Ş-ochii mei îi fac să plîngă
Este că [14] Negruzzi Iacob
M-a tradus în româneşte.

[POETUL]

⟨Şi de ce tu să te superi, 52r
Ideal [15] al lui Moretto?
Au în limba cea germană
N-au tradus *ei* comedia,
Ei, streinii! Îns-Espana
Te adoră, o, Madona,
Cum mi te-a creat Moretto.⟩

[DIANA]

Neci n-aş plînge, caro mio,
De ar fi traducţiune:
Rea or bună, ea nu schimbă
Din valoarea mea internă.
Dar Negruzzi, mio caro,
El a scris o comedie,
Comedie-originală:
Viclenie şi amor.
Acolo mă văd pe mine
Figurînd sub nume-Elena,
Iar pe Manuel, il caro,
Văd că mi-l numesc Costică.
Dară cumc-a imitat-o
Neci n-o [s]pune, neci n-o scrie.
Ci pe mine mă sileşte
Să recit la versuri rele
Ca[re] sună ca drîmbala
A ursarilor [16] gitani.

[POETUL]

De-a făcut asta Negruzzi
Cu madona lui Moretto
Atunci eşti nenorocită,
Dona Diana, dona Diana!

12. *după* pală, brună *şters* 13. *după* amantul *şters* 14. *modificat din* cumcă 15. *după* O *şters* 16. *după* gitanilor *şters*

COMEDIILE ÎN PROZĂ

262r

GOGU TATII

Comedie în 3 acte

2254

[PERSOANELE]

D[om]nul SUBPAPUC
proprietar mare

HERMENCE [1]
fie-sa

MARGHIOALA
fată-n casă

BARBU [2] VULTUREANU
tînăr proprietar

PAVEL INTENTATIONEM
vătaf la Vultureanu [3]

STRATOMIR „FRIGE LINTE" [4]
boier bătrîn

GOGU
fiu-său

D[om]nu NAPOLEON PĂTĂRLĂGICĂ
suprefect plasei Dezbrăcătorenii

LEIZER ZOLZANGEZIND
stăpînul birtului la „Birlicul de aur" în tîrgul Dezbrăcătorenii

BUCĂTAR, VEZETEU, RÎNDAŞ ŞI SERVITORI la d. SUBPAPUC

263r

ACTU-NTÎI

O grădină mare. În fund casă frumoasă cu balcon.

SCENA I

VULTUREANU

Iată-ne.

INTENT[ATIONEM] [5]

Uf, tare mi-i foame şi nu mai pot de picioare. De cînd eram la Socola seminarist nu mi-a fost aşa de foame ca azi ... Venisem de la Oşlobeni să mă fac popă. Cum te cheamă, mă ! zice directorul. Pavel a lui Vasile, a Leni Savului lui Mihai Radulici ; vine rîndul altuia : da pe tine cum te cheamă : Gheorghe a lui Ioan a lui Petrea Rotariu [6]. Nemaiştiind [7] ce să facă cu numele noastre lungi, directorul ne pune în rînd şi-ncepe să spuie *Tatăl nostru* latinesc pe pielea noastră. Pe tine te-a chema *Pater*, pe tine *noster*, pe tine *Qui es*, pe tine *In coelo*, pe tine *sanctificatur* ... asupra [8] mea a venit *In tentationem;* de atunci mă cheamă Intentationem adică in

1. *modificat din* Hermine 2. *după* Leizer *şters* 3. *iniţial* SITARIU fecior în casă *apoi* vechilul lui Vultureanu 4. FRIGE LINTE *deasupra lui* BARBĂ-LATĂ *şters* 5. *după* Sitariu *şters* 6. *după* Mocanu *şters* 7. *după* şi al treilea *şters* 8. *după* pe m[ine] *şters*

ispită. Dacă era lecția mare eram în ispita să n-o învăț, daca vedeam vo fată frumoasă eram în ispită s-o sărut, dacă mă bătea părintele econom, pentru c-am furat un cazan cu fasole de post [9] // am fost în ispită să fug, dacă mă bătea eram în ispită 264r să-i crăp capul. În sfîrșit, din ispită în ispită am fugit de-acolo și mă aflu azi vechil la Măria voastră și sfetnic de taină pentr-o mulțime de trebușoare anapoda, îți ajut să sai gardurile, să prăpădești parale la cărți, să bei și-i totdeuna în ispită să te-ntrec în toate bunele năravuri.

VULTUREANU

Tacă-ți gura, mă! Eu n-am venit ca și tine? De ce nu zic eu nimica ... Daca trebuie ...

INTENT[ATIONEM]

Trebui? Bun, trebuie ...

VULT[UREANU]

Nu puteam să viu cu trăsura ca să pot pătrunde în grădina asta fără să mă bage de samă. Iaca vezi așa! Acolo-i adorata mea ... puiuțul meu ... Ah! de-aș vedea-o odată.

INTENT[ATIONEM] 265r

Aha! De aceea ... Va să zică asta-i casa lui d[om]nu Subpapuc a cărui fată nu ți-i indiferentă și de a cărui avere ești nebun ... adică nu ... a cărui avere nu ți-i indiferentă ș-a cărui duduc-o adorezi.

VULTUREANU

Așa-i.

INTENT[ATIONEM]

Ei, atunci mă duc să te anunț cuconașule pentru că stomahul meu e setos de adorațiunea unei fripturi. *(vrea să iasă)*

VULTUREANU

Stai, măi Pepeleo! Încă nu știi toate.

INTENT[ATIONEM]

E! cînd mi-i foame nu mă calcă ispita curiozității [10] ... Nu sînt In tentationem.

VULTUREANU 267r

Ascultă ... Drăguța mea-i făgăduită altuia ... îi mireasa altuia.

INTENT[ATIONEM]

St! Au! ce-i de făcut?

VULTUREANU

Îi mireasa unui gogoman care se potrivește cu dînsa ca sarea-n ochi sau ca o cunună de laur pe o frunte de măgar.

INTENT[ATIONEM]

Ei și ... Ce iese de acolo? ...

VULTUREA[NU]

E! taci ... nu-i de-acelea ea ... Odată măritată ... nu mai e ... nix ... Nu se află ... O știu eu, și de aceea mi-i dragă ... Ei acu adună-ți mințile-n cap și să te vedem In tentationem ... Să piară dracu dar trebuie s-o ieu eu.

INTENT[ATIONEM] 268r

Iar mă duci [11] în ispită ... *in tentationem* ... Ei bine: Ia ascultă măi stomahule ... nu te supăra ... răbdare fătul meu! Trebuie să fac ca marele gheneral muscalesc Suworow care-a poruncit în armia întreagă zi de post ... pînă ce-a venit proviant cu harabalele ... Ei ... acu să venim la treaba noastră. Îi ești drag?

VULTUREA[NU]

Știu eu? Cred.

9. de post *deasupra lui* fierte *șters* 10. *inițial* nu-s în ispită de-a afla nimica 11. *inițial* Iar m-aduci

INTENT[ATIONEM]

Da' cu dragostea d[umi]tale cum stă? ... Cîte are [să] ție? Pîn' de joi mai apoi, ha?

VULTUR[EANU]

O, nu! Da' mi-i dragă de mor ... de nebunesc.

269r INTENT[ATIONEM]

De, de! N-ai nevoie ... După cîte văd n-ai să mai nebunești ...

VULTUR[EANU]

Obraznicule!

INTENT[ATIONEM]

Mă rog ... aliați sîntem? Știi că unde-i alianță nu-i minie, nu se supără omu așa pentru te miri ce și mai nimică. Da pe boierul bătrîn îl cunoști.

VULTUR[EANU]

După spuse, da de văzut nu l-am văzut niciodată. Zice că-i un om tare ciudat. Răposata femeia lui era totu-n casă; el nu putea să zică decît da și să iscălească //
270r cînd il punea cucoana să iscălească ... pe dînsa am cunoscut-o [12] la București, unde era cu fata ei ... Ermence! O, Ermence! și unde era s-o mărite cu dobitocul cel de Frige-Linte. O, Ermence ... drăguța mea ... să fie Ermence Frige-Linte!

INTENT[ATIONEM]

Ei, nu-i nimeni pe aci să te cunoască [13]?

VULT[UREANU]

Nu ... Nu cred ...

INTENT[ATIONEM]

Bun patruzeci ... Acu să ispitim noi cum am intra în casă sub nume străin.

VULT[UREANU]

Dar sub care nume?

INTENT[ATIONEM]

Ei las'! las'! c-om găsi nume ... Dar cine vine acolo? ...

271r **SC[ENA II]**

LEIZER ZOLFANGEZIND. CEI DE SUS

LEIZER

E guten tag. Dimiavoastre sunteți de ici de la Curți [14]?

VULT[UREANU]

Noi ...

INTENT[ATIONEM]

Se-nțelege! mai intrebi. *(încet* [15]) Sst! poate aflăm ceva de la jidan.

LEIZ[ER]

Zol și zan gezind. Pot la mine sa vorbești [16] cu chiconă Costachi Suppapuc.

INTENT[ATIONEM]

Da ... da' ce cauți d[umnea]ta la dinsul?

LEIZ[ER]

272r Nimichi ... nimichi ... Pentru vom așa bogat nimichi. // Eu sunt hoteler de pe Vienne ... la Disbracatoreni la hotel Birlichi de aur ... E gets hotel ... e fain hotel ... Ezoi zolb eh zan gezind.

12. *inițial* Eu l-am cunoscut 13. *inițial* Ei, nu te cunoaște nimene în casă 14. *inițial* de aici de la Curte 15. *după* ap[art] *șters* 16. *inițial* Pot să vorbeschi

INTENT[ATIONEM]

„La Birlicu de aur” ... Bun nume.

LEIZER

La Biliki de aur ... Hotel a mio ... E gets hotel, e fain hotel ezoi zoll eh zan gezind ... și ieften ... tare ieften ... Cine a fost odată la hotel a niu numă mai uită chit trăiește ...

INT[ENTATIONEM]

Cred ... Socotitele ...

LEIZER

Sochiteala ghindești ... Știu să fac sichiteala, bună sichiteală cu cap. Af miană munes.

INT[ENTATIONEM] 273r

Cred, cred ... Se vede.

LEIZER

Așa să trăiești ... Dar vorba niu. De tri[17] zili o tras la mini un chichinaș ... frumos chichinaș ... e zoi zoll eh zan gezind ... Și chiamă la Dimichi Gogu Frigilinti ... frumos nume!

VULT[UREANU]

Aud? Gogu aici? Aiti ... ne-am dus pe copcă.

LEIZ[ER]

Așa si chiame, așa si chiame ... Zdravăn voinichi, numa are o bestele licht in Kopp ... e prosler Kopp. Vine la mine mai multe bieri, tot vomeni, știi cole ... și s-o pus cu Dimichi la gioc de kerț, ș-o prepadit ei vai! o prepadit // și parali, și 274r ceasorniki și mantaua și pantalon ...

INTENT[ATIONEM]

Massala *!

LEIZER

Azi dimineațe vre să vie Rusti la bier Subpapuc ... Cer parali, zagter[18] că n-ari parali, cer amanet, zugter, că n-are amanet și zice că are să ieie de pi jocu a dumisale de la chicon Costaki ... Iu[19]? iu am chemat pe primar ... Am închis în odaie ș-am venit să văd daca plătești buer.

INTENT[ATIONEM]
(apart)

Bravo!

LEIZER

Vin să cer de la kikonă Kostachi parale a niu ... dacă dă bini, dacă nu dă 275r strig ghivalt ...

INT[ENTATIONEM]

Măi jidane ... d-apoi daca te-a bate ...

LEIZER

Si mi bată? ... Ei vai! Si mi bată, cu nu vrei dechit si mi bată ... Eu sunt untertan nimteschi[20] și chind mă tragi de urechi pi mine țipi toată Evropă ... Și ce-i vide dimita pin ghizeturi franțozești, inghilzești, nemțești. Alle Wein sugen ... Bier de pi Moldovă o tăiet copchila lui Leizer in patru bucăți, o dat foc pi hotel, e gets hotel ptu! // o luat de la Leizer o sută de mii de galbene, l-o pradat, l-o pus pi 276r cruci, l-o botezat cu de-a silă, l-o pus s-o minince carni di pork, i-o bagat frigari pe ghit, o taiet pe Ruhla niu, și vine atunci comisie și iar comisie și iar comisie ... unt was is geweizen? o tras pe Leizer de urechi ...

Crez dimiata chi noi n-avem puteri? Ei vai ... chind întreabă cine scrie „Noie freie Presse” di pi Vienă? ... Aver fin insere Lait ... Chind întreabă cine scrie „Nazional Zaiting” di pi Berlin[21]? Aver fin insere Lait. Chind intreabă cine scrie jurnalele franțuzești? Aver // fin insere Lait. Și[22] la ghizetăr rumuna di pi Bikireșt 277r nu sunt jidij? Adiki ... vorbă si fii... Dar la „Presă”... la „Presa” di pi Bikireșt este franțuz ... Vermont heist din Grinberg.

17. *modificat din* trei 18. *după* zice *șters* 19. *modificat din* Eu 20. *după* austriecesc *șters* 21. di pi Berlin *suprainterecalat* 22 *după* tras *șters*

Și știi dimiata cine ești stăpîn în țara Moldovii? Crezi că rumunu? Rumunu bun să are, rumunu bun la prașăli ... rumunu nu stăpîn. Stăpînu ist Leizer zoll-zan-gezind.

INT[ENTATIONEM]

Și cît [23] ai să iei?

LEIZER

Nimichi totî ... Patrăzeci de galbăn. Ieftin, tari ieftin. Poftim sichiteală.

INT[ENTATIONEM]
(citește)

„Mîncare și băutură 40 galbeni [24]". Patruzeci de galbeni în trei zile. D[om]nu Gogu Frigelinte trebuie să aibă stomahul lui Flămînzilă din povestea cu cucoșu roș care mîncă cîte 12 cuptoare de pîne și cîte 12 viței și tot nu-i ajunge [25].

278r LEIZER

Dacă mănîncă? Maniu niu! Mănîncă chit șepte. Da dimialui dupe ce-a beut șampănii, e gits șampanie, e fain șampanie! s-a făcut bier mare, o pornit să dea la cine cerut ... Acuma șampanie niu e scump ... Eu singăr adus de la Pariz of mane munes ... n-am nici un kistig ... am dat în prețu cum l-am luat fabriki. Pe cinste niu.

VULT[UREANU]

Aș! nu-i scump.

LEIZER

Cum zici nu e scump. Ghindeșt [26] dimiata chi iu nu ține la cinste niu ... ... și dezbrac oamenile, să prăpădesc cinsti? Nu.

INTENT[ATIONEM]

Cît despre asta n-ai nici o grijă.

279r LEIZER

Da' pot să vurbesc cu buieru batrîn ... Să văd in mună parali-a niu ... ... Iu nu vrei decît parali a niu.

INTENT[ATIONEM]

Geaba ... Acu nu poți să vorbești cu dînsul.

LEIZER

Vas zagt er vas? Nu pot să vorbesc cu dinsi ... Să nu vorbești? Da de ce nu vorbești?

INTENT[ATIONEM]

Ei nu se poate. [Î]i bolnav.

LEIZER
(strigînd)

Îi bolnav ... Da de ce-i bolnav?... Pentru că am iu să iu parali?

INTENT[ATIONEM]

Da nu striga așa.

LEIZER
(strigînd)

Cine strigă? Iu strig? El strigă, strigă că iu strig. Eu vreu numa parale-a niu ... Eu nu strig.

280r INTENT[ATIONEM]

Fii cuminte ș-ascultă de cuvînt ...

LEIZER
(strigînd)

Cuvintele, cuvintele, cuvintele, cuvintele ... eu vreu parali a niu.

23. *după* ch[it] *șters* 24. *după* de *șters* 25. *inițial* Omul iesta trebuie să fie ca omul cel din poveste, care mînca 12 cuptoare de pîne și 12 viței 26. *după* Gîndeșt *șters*

INTENT[ATIONEM]

Ei! ai să capeți parale ... Ascultă numai.

LEIZER
(încet și tremurînd)

Vas zagt er vas ... Cine [27] strigă – eu strig, strigi că eu strig. Eu ascult. *(întinde mîna)*

INTENT[ATIONEM]

Trebuie să știi că d[om]nialui *(arată la Vult[ureanu])* este vechilul coconului Kostaki Subpapuc.

LEIZER

Si traiaske!

INTENT[ATIONEM] 281r

Cu boieru bătrîn nu poți vorbi astăzi și pace. Îi tare bolnav.

VULTUR[EANU]

Da, da!

LEIZER
(strigînd)

Cum! nu poți?

INTENT[ATIONEM]

Dar pînă [28] ce s-a mai liniști boieru pentru ca să-i poată aduce o veste atît de rea, d[om]nialui vechilul poate să-ți dea ceva din paralele ce ai a le lua.

LEIZER

Ceva din parale? chit, chit?

VULT[UREANU] 282r

De pildă jumătate ...

LEIZER

Jumătate? Vas zagt er vas ... Jumătate ... Știi dimiata! Si facem tocmeala. Am să iu iu patrezeci de galbănă ... de-mi dimiata 35 și să nu mai avem vorbă [29].

VULT[UREANU]

Da știi că nu ești prost giupîne. Ei vrei să iei acu jumătate ori nu-ți dau nimic și te dau ș-afară de aici ... Ei, vrei?

LEIZER

Da dobîndă plătești pentăr ceilalți? ...

VULT[UREANU]

Ei na! douăzeci de galbeni și pleacă.

LEIZER

Chind să vin după ceilalți?

INTENT[ATIONEM] 283r

Cînd? Peste cîteva zile. Dar ia ascultă. Vrei să capeți și pe ceilalți 20?

LEIZER

Dacă vreu? Mă-ntreabă dacă vreu. Prosster Kopp'. Și di ce să nu vreau Parali a niu.

INTENT[ATIONEM]

Bine ... Atuncea mergi ... și ține-l pe domnișoru cel închis la primărie pînă ce ți-oi scrie, m-ai auzit.

27. *după* Eu strig *șters* 28. *după* D-nialul vechilul *șters* 29. *inițial* și să fim chit: *în ms 45 din inadvertență*

LEIZER

Avudi, de ce să n-avudi?

INTENT[ATIONEM]

Dacă scapă nu mai capeți parali.

284r LEIZER

(apart)

Vest eh gebe zeir Primar, werd em gebe a *** . Am să mă duc să dau un galbăn la primar să ție pe telhoroi așela ligat kot la kot ... ghiii, ghiii, nu fuge el chit-i lume și pomuntu.

SCENA A TREIA

INTENT[ATIONEM]

Ei, boieriule, cum îți place pîn-acu?... Nu-i rău pentr-un început.

VULT[UREANU]

Da' nu pricep ce cîștigăm prin toate aieste ...

INTENT[ATIONEM]

Ce cîștigăm? Ia vreme cîștigăm ... și-i bine să n-o pierdem de geaba ... ... că alt prilej ca aista nu-i în toate zilele ... Cunoaște boierul bătrîn pe viitorul lui ginere?

285r VULT[UREANU]

Da' de unde? Toată însurătoarea asta a pus-o la cale răposata lui nevastă... El numai a spus „da" ca totdeuna.

INTENT[ATIONEM]

Dar ceilalți oameni din ogradă-l cunosc?

VULT[UREANU]

Afară de Ermence și poate fata ei din casă nu cred să-l fi cunoscînd nimene.

INTENT[ATIONEM]

Atunci am cîștigat partida. Ei, pe lucru acu ... *(scoate călimara din brîu)* Condei, hîrtie, cerneală. Șezi mata pe prispa asta și scrie acu.

VULT[UREANU]

Da ...

INTENT[ATIONEM]

Fă ce zic sau nu mă mai amestec.

286r VULT[UREANU]

Fie ... din parte-mi ... Hai s-ascult o dată și poruncile tale [30].

INTENT[ATIONEM]

Scrie și n-aibi grijă. *(dictează)* *Sărut mîna cucoane Kostaki ... D[om]nialui kukonu Grigorie Frige-Linte, stăpînul meu, apucat fiind* [31] *de ducă-se pe pustii și avînd tremurături de mîni, mi-au poruncit să vă aduc spre cuvenita știință că cuconașul d[umi]sale cuconu Gogu Frige-Linte, făcînd* [32] *mare durere de inimă boierului s-au făcut un lucru* [33] *rău și bate la tălpi averea părintească înhăitîndu-se cu niște pierde-vară și niște jucători de cărți, ba încă face datorii. Așadar și prin urmare boierul, stăpînu-meu, mai sus numitul Grigorie Frige-Linte, cu frățească dragoste închinîndu-se domniilor voastre se roagă ca văzînd și făcînd și putînd pune mîna pe cuconaș să-l*
287r *puneți la răcoare // la dv. acasă. Cu multă plecăciune rămîn al domniilor voastre*

Anghelache Sitariu, vătaf
în ograda boierească

30. *inițial* Hai s-ascult și poruncile tale o dată 31. *după* de *șters* 32. *deasupra lui* fiind *apoi* aducînd *succesiv șterse* 33. *supraintercalat*

Iar despre cuconaș, ca să-l cunoașteți bine, așa l-au făcut Dumnezeu: este[34] *de 23 de de ani, cam mărișor și subțirel la trup, are păr castaniu, poartă barba-n furculiță, ochii negri și roșu la față.*

VULT[UREANU]

Bine mă, aista-s eu ...

INTENT[ATIONEM]

Da' cine să fie altul?

VULT[UREANU]

Eu să fiu un lucru rău?

INTENT[ATIONEM] 288r

Daca poftești. Daca nu ...?

VULT[UREANU]

Bine ... Da acu stai, mi-ai făcut o plăcere, să-ți fac și eu una. *(dictîndu-și singur și scriind) Cuconașul are o slugă care-i pune vîrf la toate ... cea mai netrebnică și mai de nimică haimană din cîte s-a dat pe fața pămîntului*[35] ... *Acela-i în stare să te fure răzînd cu ochii ... un stîlp de cafenele și de crîșme și matca tuturor relelor. Boieriul zice să vă feriți de dînsul* ... Am încheiat.

INTENT[ATIONEM]

Adică știi ceva cuconașule ... Drept vorbind ... De lăudat nu ne lăudăm ... Chiar precum sîntem ... taman cap tăiet.

VULT[UREANU] 289r

Taci obraznicule!

INTENT[ATIONEM][36]

Stt! uite-o femeie-n balcon.

SCENA A II

CEI DE MAI NAINTE. ANETTA.

AN[ETTA]

Slavă Domnului că s-a mai făcut vreme frumoasă ... că cu ploile estea ameţisem ... iți vine să fugi în lume de urît.

INTENT[ATIONEM]

Na, na, na! ce-mi văzură ...

VULT[UREANU]

Ce ți-i?

INTENT[ATIONEM]

Ea-i, așa să trăiesc!

VULT[UREANU]

Cine ea? 290r

INTENT[ATIONEM]

Bibica mea.

VULT[UREANU]

Ce bibică, mă?

INTENT[ATIONEM]
(se scarpină-n cap)

Ee! Ce să mai știi și d[umnea]ta toate? Istorie veche. De vo șase ani m-am ținut de dînsa și ea de mine de n-ajungeam la nici un capăt ... Părea că era dracu la mijloc ... Cînd eram s-o ieu ori dam[37] eu peste vouna care-mi plăcea

34. *după* De *șters* 35. *inițial* și mai de nimică pușlama de pe fața pămîntului. 36. *după* VULT[UREANU] *șters* 37. *după* găseam *șters*

mai tare ori da ea de vun băiet mai tinerel și mai chipeș, destul că nu s-alegea
291r din toate dragostele noastre ... // Apoi ne mai sfădeam, apoi iar ne-mpăcam. Iaca chiar acu trei luni de cînd iar a intrat dracu-ntre noi ...

VULT[UREANU]

Ei cum?

ANETTA

Dar ce străini îs acolo oare?

INTENT[ATIONEM]

Ia să vorbesc eu cu dînsa ... pst, pst!

ANETTA

Uite! Da' știi că are haz [38] musiu acela?

INTENT[ATIONEM] [39]

Anetta, Ţiţi, da' nu mă mai cunoști?

ANETTA

Glasu parcă l-aș cunoaște.

292r INT[ENTATIONEM]

Nu mai cunoști pe Intentationem al tău?

ANETTA

Cum? *Tu* ești măi ștrengariule? Da' ce cauți tu pe aici ... De unde și pînă unde?

INT[ENTATIONEM]

Ia vin oleacă jos ... vei ști îndată.

ANETTA

Iaca vin. *(intră-n casă)*

SCENA V

CEI DE SUS: mai tîrziu ANETTA

INT[ENTATIONEM]

Cuconașule! Bună zodie mai trebuie să ai ... Toate-ţi merg în plin.

292r ANETTA

(iese din casă)

Iată-mă-s. Ce poftești [40]?

INTENT[ATIONEM]

Erra! Aneta! D-apo-mi [vine] să te stîng de gît de dragă ce-mi ești. Doamne! tare-mi era dor să te văd.

ANETTA

Ţie? Ia fugi încolo, ștrengariule. Ce-ar [zice] ibovnica de te-ar auzi?

INTENT[ATIONEM]

Care ibovnică? Cea grasă ... *** ceea ... Pthiu ... trecut, nici vorbă nu mai este.

ANETTA.

Drept spui?

INTENT[ATIONEM]

Parole d'honneur! Ce-ţi spun eu ... Doamne mare gîscă era ... și cine
294r dracu [41] să ţie // la o gîscă ... cînd are o turturică ici ... ca tine.

38. *inițial* Da'știi că-i cu haz 39. *după* A[NETTA] *șters* 40. *după* vrei *șters* 41. *supraintercalat*

ANETTA

Bine măi, nu ţi-i ruşine de oameni?

INTENT[ATIONEM]

(tragic)

Dar ce să fac Dumnezeul meu! cînd *tu* nu mă mai asculţi ... cînd sufletul *tău* nu mai vrea să ştie de mine. Un alt *fericit* [42] *îngenunche* înaintea *ta* ...

ANETTA

Cine?... Aoleo! Bine ... ai putut fi atît de prost să crezi că eu ţiu la sfrijitul cela, la Călimărescu, la scriitoru ajutorului ajutorului de preceptor ... Nee! glava ... Acela mă, nu-mi da voie să mă mai sărute nimene.

INTENT[ATIONEM]

Auzi infamul!

ANETTA

Pthi! Pe loc i-am dat paşport! Călim[ărescu] [43]. 294r

INTENT[ATIONEM]

Şi este aceasta adevărat?... Anettă!

ANETTA

Parole d'honneur.

42. *după* fel *şters* 43. *deasupra lui* Sfrijitul *şters*

[JUDEȚUL ÎMPĂRATULUI]

2255

[PERSOANELE

ÎMPĂRATUL	ERMOLACHIE CHISALIȚĂ dascăl
ÎMPĂRĂTEASA	BALAUR gîde
HAPLEA	BABA CASSANDRA vrăjitoare]
PEPELEA	
STROLEA	

[SCENA I]

12r ÎMPĂRATUL, ÎMPĂRĂTEASA, [HAPLEA]

Î[MPĂRA]T[UL]

Ce să-ți spun, copila mea? Iată-mă bătrîn și fără să am moștenitor. Tu ești tînără și poate că-n patul altuia te-ai arăta mai cu rod, dar al meu e [1] sterp. Nu se potrivește om bătrîn cu tînăr, căci femeie tînără la om bătrîn e ca iapa cea albă din poveste — curînd trece dealul și n-o mai vezi.

Î[MPĂRĂTEA]SA

Doamne, nu pot zice că nu cruț bătrînețea voastră, că nu țin samă de anii voștri, că-s o femeie fără de rușine — ci fără de prihană — nici duc spre moarte sănătatea voastră. Dulcile osteneli ale iubirei rar vi le cer, și numai atunci cînd cred că sînul meu va fi strat pentru pom [2] împărătesc — dar n-a vrut Dumnezeu și nu știu cum să fac.

HAPLEA

Preanălțate Împărate, a adus slugile pe baba rea, vrăjitoare osîndită la moarte, și mărturii și juzi — să vadă și Împărăția Voastră cum și ce.

Î[MPĂRA]T[UL]

Dac-au venit, veniți să fie. Intre.

[SCENA II]

[ÎMPĂRATUL, ÎMPĂRĂTEASA,] STROLEA, PEPELEA, HAPLEA, BABA CASSANDRA, ERMOLACHIE CHISALIȚĂ, [BALAUR]

PEP[ELEA]

Bine V-am găsit, Împărate,

1. *supraintercalat* 2. *după* rod *șters*

[ÎMPĂRATUL]

Bine ați venit. Ei, ce se mai aude?

PEP[ELEA]

Bună pace, Împărate.

STRO[LEA]

Ș-o babă.

PEP[ELEA]

Am venit, Împărate, c-o jăluire, ca din partea obștiei să fie zis, că bate [3] grindina-n ogoară și mor vitele — și iaca, să vorbească Strolea.

STR[OLEA]

O babă, Împărate.

HAPLEA

Apoi să vedeți, Măriile Voastre, că de ... cindure tot copii sîntem împărăției, cum vine vorba — iaca, zică [4] chiar vornicul de la noi din sat că și el uite — a văzut, cînd a mers cu calul peste cimp, că Pepelea venea din pădure. Iaca — omu [5]-i de față, Împărate — poate să spuie chiar el — nu-i așa, măi Pepelea [6], că tu veneai din pădure?

PEP[ELEA]

Da, așa!

HAPLEA

Apoi, de! nu zic eu?

STR[OLEA]

O babă-mpărate!

PEP[ELEA]

Taci, mă!

STR[OLEA]

Ei! ce [7] să tac — ia mai taci și tu! Să vedeți, Măriile [Voastre] ... iaca, baba-i de față — apoi spune tu că nu ești babă.

PEP[ELEA]

Taci, mă!

[STOLEA]

Iaca tac.

ÎMP[ĂRATUL]

Bine, măi oameni buni, vorbiți [8] pe rînd și omenește ... Nu-i intre voi un om cu carte care să-mi spuie de ce-i vorba?

PEP[ELEA]

Dascăle Ermolachie, te cheamă-mpăratul. De, mă! Închină [9]-te.

ÎMP[ĂRATUL]

Vorbește, dascăle!

ERM[OLACHIE] 12v

De vreme ce toată cinstea și toată închinăciunea a se da împăratului de Dumnezeu este poroncit, iar noi avînd pricină la Domnie, iată ni s-au luminat și cădem în genunchi — iară nici nu știe glasul nostru să vadă și urechile să vorbească de mărire ca aceasta ca și care, decît care nu se mai află Împărățiile Voastre și nici mă uimesc daca nu văd decît toate cele care de care și iaca că nici nu știu ce să zic ...

PEP[ELEA]

Măi! Da' frumos mai vorbește.

ÎMP[ĂRATUL]

Ai sfîrșit, Dascăle?

3. *după* ni se *șters* 4. *deasupra lui* vine *șters* 5. *deasupra lui* el *șters* 6. măi Pepelea *supraintercalat* 7. *supraintercalat* 8. *după* n-aveți voi un [om cu carte] *șters* 9. *deasupra lui* Pleacă *șters*

ERM[OLACHIE]

Cu Domnul.

ÎMP[ĂRATUL]

Tăceţi. Cine a vorbi fără [10] să fie-ntrebat cu capul plăteşte. B laur !

B[ALAUR]

Doamne !

[ÎMPĂRATUL]

Să fii faţă [11]. Pepeleo ! apropie-te. De ce vă plîngeţi ?

PEP[ELEA]

Să vezi, Împărate. Iaca cum şi iaca cum ! Baba asta — astă babă de care vorbim acuma şi care-i faţă şi poate s-o spuie toată lumea că-i chiar ea — să vedeţi, Împărăţiile Voastre ... e vrăjitoare. Încheagă apa-mpărate, face să cadă grindină, să moară vitele — şi să-i faci judecata.

STR[OLEA]

Mănîncă şerpi, Împărate.

ÎMP[ĂRATUL]

Cine te-a-ntrebat ?

STR[OLEA]

Zău ! mănîncă şerpi — uite na ! Să spuie baba, că, uite,-i faţă.

ÎMP[ĂRATUL]

Cine te-ntreabă ?

STR[OLEA]

Să n-am parte daca nu s-o afla că mănîncă şerpi.

10. *urmează* să ştie *şters* 11. *după* de *şters*

[JUDEȚUL LUI VODĂ]

2277

[VODĂ, TOADER BĂLAN, ȘTEFAN VULPE]

[VODĂ]

Cum te cheamă și ce pricină ai? *15r*

[TOADER BĂLAN]

Mă cheamă Toader Bălan și mă judec pentru impresurarea ce pătimește un loc al meu despre megieși.

[VODĂ][1]

(dîrz) Ce te judeci cu megieșii? Împăcare nu se poate? Pentru fiece lucru de nimic, la Domnie, ha? Ce socotiți voi, că altă treabă n-am decît să vă număr prunele din grădină? *14v*

[TOADER BĂLAN]

M-aș împăca bucuros M[ăria] Ta, numai nu vrea s-audă megieșii de împăcare și sînt mulți.

[VODĂ]

(vornicului, încet) Cercetează bine pricina lui ... pare un sarac drept. *(tare)* Locul n-ar mai pătimi, dar poate tu să-i pătimești pierderea lui.

[TOADER BĂLAN]

Cum o fi voia M[ăriei] Tale.

[VODĂ]

Dar tu? *15r*

[ȘTEFAN VULPE]

Ștefan Vulpe mă cheamă și am mai multe judecăți, mai întîi pentru pescuirea unui iaz, al doilea c-un blănari care mi-a pricinuit pagube la șase vase[2] cu vin, apoi pentru averea rămasă de la răposatu frate-meu Toader Vulpe, Dumnezeu să-l ierte, apoi mai vin cu cerere de-a mă împărtăși din rămasele părintelui meu Iancu Vulpe și anume o somă [de] bani ce avea a lua de pe la unii și alții, patru pămînturi și două case din partea mumei din neamul Naroieștilor, precum și treizeci stînjeni din Vovidești, un vad de moară pe Vidra și-n sfîrșit cer a mi se alege părțile de pe maică-mea din hotarul Pietrosu[3].

1. *această replică, redactată întîi pe* **15r**, *a fost reluată, integrată și dezvoltată pe* **14v** 2. *după* ve[dre] * *șters* 3. *pe* **16r** *urmează replica anulată* : [VODĂ] Vulpe, Vulpe, multe judecăți ai. Ori oamenii au fost vulpi cu tine și te-au viclenit, ori tu ești vulpe cu oamenii și le cauți nod în papură. [ȘTEFAN VULPE] Sînt un biet sărac, Doamne și caut ⟨dreptate⟩ ce mi se cuvine cu dreptul înaintea feții Măriei Tale

[VODĂ]

16r Lasă, Vulpe dragă, nu te teme. Nu mă uit eu la nume, Vulpe fătu meu, numai vorba vine așa. Las' că punem noi la cale să ți se facă județ[4] drept, fără strîmbătate, Vulpe, cu dreptul Vulpe, ca-n carte, fătul meu. Nu te uita tu oamenilor ce zic, mergi înainte cu dreptul tău pîn-în pînzele albe, Vulpițe voinice, că dar n-a intrat zilele-n sac, ce n-aduce ziua de azi aduce vremea cîrpită cu hîrțoage vechi de mînă de răzăș[5]. Mergi înainte, Vulpe. *(vornicului)* Ia sama, vornice, prea-mi are multe judecăți. Să nu fie vreun tiriic brîu, să-și bată joc de noi. De cîți ani te judeci, Vulpe?

[ȘTEFAN VULPE]

Apoi am vrut-o, judecata, o duc M[ăria] Ta.

[VODĂ]

Numa să te alegi cu ceva, Vulpe fătul meu.

4. *după* dreptate *șters* 5. *inițial* răzăș sărac

FRAGMENTARIUM LA COMEDII

A. FRAGMENTE NEAFILIABILE

1

a

2255

— Mă mojicule, de unde dracu ieşişi şi tu prin Bucureşti mă, ei al dracului ! 205r

★

— Cum mai petreci tu, beţivule !

★

— Ce mai faci, frate-meu.

b

2255

aci-n birturi naţionale [1] găseşti cit [să] te-mbeţi pe naţionale, de nu vezi cu ochii pîn-a doua [zi]. 205r

c

2255

oriunde-i vedea că nu iese fum de la bucătărie să,[2] ştii că şede un boier, ei mănincă de la *Hugues*. 205r

d

2255

ti ! da' prost mai eşti, Ioane ! 205v

e

2255

ti ... nu se pomeneşte ; nu ştii tu, mă, că la noi lingăii-i luăm [3] cu tinjala la goană ? 205r

1. *inițial* aci-n tot [locul] 2. *după* să mergi *șters* 3. *inițial* că la noi lingăii se cară

1

2255

205r — Fugi mă naibii d-aci !

★

— Aolio, fuge de-i pîriie călciiele, a pus picioarele la ceafă.

2

2254

[UN BOIER]

181v Măria Ta, ia friiele-n mînă şi nu te uita-n gura lor.

[VODĂ]

Dacă n-ar fi şi prostie, ar fi obrăznicie sadea.

3

2261

38r CĂTĂLIN

Ce ţi-i cu omul, Toadere ? !

4

2257

192v — Ştii ceva ?
— Ştiu.
— Tare mi-eşti dragă.
— Şi [4] mata mie.
— Cine ţi-a spus-o ?
— Nu ştiu.

5

2279

92r — Vorbeşte, doamnă, te rog vorbeşte.
— Dar bine, ce vorbe să-ţi spun eu, omule ?
— Ah ! vorbeşte, doamnă !
— E nebun omul iesta ... Bine, domnule, sper că, în sfîrşit, veţi fi sigur că noi doi nu avem nimic a ne spune unul altuia şi veţi termina.
— Ce bine am face să vă zicem atît de rău, dragă doamnă.
— Cum oare ?
— C-un fel de gust de-a vorbi.
— Vorbiţi mult pentru a spune puţin ...
— Sînt încîntat, doamnă, de această fericită împrejurare. Îmi daţi voie *(îi sărută mîna)*.
92v — Dar de unde aţi cumpărat * glasul d[umnea]v[oastră] ?
— Cum * ? Aud numai treaba * asta, d[omnu]le.
— Nu.

4. *după* Ştiu *şters*

6

2257

dar ... vorba celuia: Mai ştii şi asta la ce-o fi bună? 55r

B. PROIECTE

1

VĂDUVA DIN EPHES 17r

2268

PERSOANE[LE]

	PROCONSULUL	TELAMON
trei conjuraţi	ANAXIOMENES	tînărul mort
	MEANDER	CINARA
	PROTAGORAS	văduva [5] acestuia
	SUPHIS	MYSIS
	un tînăr de partida lor	sclavă
	TELAMON	AREION
	bătrînul	ostaş [6] roman

Scena în Ephes.

ACT I

SC[ENA] I

Piaţa publică

PROC[ONSULUL], ANAX[IOMENES], MEAND[ER], PROTAG[ORAS], LICTORI [7], POPOR EPHESIAC, JUDECĂTORI, SUPHIS

Proc[onsulul] condamnă pe cei trei conjuraţi la spînzurătoare. Poruncă [8] de a-i ţinea trei zile-ntregi sub gardă în spînzurătoare spre a statua exemplu. Ordin de a păzi ca rudele să nu-i răpească. Suphis are intenţia de a-l lua pe Meander, pe care o manifestă acum. || Ei sînt duşi. Lumea iese din scenă. 17v

SC[ENA] II

SUPHIS *singur*

SC[ENA] III

Convoiul funebru al lui Telamon. Suphis dezvoltă antiteza din asemănarea mortului cu Meander. Iese. Cinara şi sclava ei. Intră în mormînt.

SCENA IV

Mormîntul lui Telamon

Desperarea Cinarei în ziua întiia. Ea rămîne-ncleştată asupra sicriului şi pe jumătate moartă. Mysis s-ocupă cu lampa.

5. *după* nevasta *şters* 6. *după* sol[dat] *şters* 7. *după* GLADIATORI *şters* 8. *după* Suphis *şters*

ACT II

Scenele cunoscute. I și II

SCENA III

18r Cînd[9] Areion iese s-aducă merindea, || Suphis intră în mormînt spre a-și récugeta * fapta, el rămîne după o coloană, ascultă pe soldatul revenit povestind și iese cu semne de bucurie.

Urma cunoscută

2

2257

53r ARPAD

REGELE UNGURILOR

Operetă cu cîntece în 3 acte

Goi, rupți, felegoși, ungurii zic că domină pămîntul.

3

2257

56r Titluri de comedii :

LA GURA SOBEI!

Quiproquo

4

2266

19v *Iupiter și Omphale.* Com[edie in] V acte.
Nevasta lui Kalidasa.
Amorul lui Kalidasa. Com[edie in] V acte.

5

[PROIECT PENTRU O COMEDIE DE CARACTERE]

a [„... DACA AȘ VREA SĂ COMPUN O COMEDIE...”]

2257

163r La caz daca aș vrea să compun o comedie cu [un] caracter[10] care aparține mai multora cum : moftangii, intimii, geloșii, poeticii * ... trebuie să caut mai multe esemplare cu totul diferite care să lucreze într-același spirit.

Așa — moftangii, oameni cari, prin mofturi, caută a se folosi unul de altul și, la fine, fiindcă sînt mofturi, rămîn toți jucați ... dar fiecare moftangiu de speția și de felul său.

9. *după* Suphis intră *șters* 10. *după* idei mu[lte] *șters*

b [„CEA MAI COMICĂ NOȚIUNE ROMÂNEASCĂ...”]

2258

Cea mai comică noțiune românească e moftul — antiteză nempăcată, și-n sine atît de ridicolă, dintre aparința esterioară și fondul intern. Cel mai antitetic și mai comic caracter e moftangiul. Tartuffe e moftangiu. Comica escelentă a postulanților din *Millo director* consistă din aceea că sînt moftangii. Toți suspină pentru patrie cu fizionomia cea mai plîngătoare [11] de pe lume și toți nu vor binele, ci numai posturile patriei. 222r

c CARACTER DE PROST 176r

2257

Luarea metaforelor *ad litteram* ... Mod d-a se convinge dobitocesc — Stăruința într-o nerozie — Neluminarea — Ură mică manifestată în lucruri mici de tot — În vorbă, sărirea de la cuget la cuget fără de-a le combina, d.e. : „Trebuia să știu eu [12]... trebuia ... a mai rămas un pișcot ș-am să-l mănînc.”

d [CARACTER COMIC, NAIV, AFECTAT]

2259

Comic. A-l batjocori pe altul batjocorindu-se pe sine 254v
— E vorba să fie ... martor — Vorbă înapoiată, indirectă
A pricepe rău metaforele. A-l aduce pe unul de desperare esplicîndu-i rău și tendențios metaforele [13] — nu știe dacă și-a conservat adiectivul.

2258

Comic. Un om prost care, ascultînd cînd vorbesc alții secrete, înțelegîndu-le și lățindu-le rău, cauzează o mulțime de încurcături, contribuie spre desfășurarea completă a unor caractere prefăcute și subversive, în urmă geniul bun al piesei, aflîndu-i guralivitatea și făcîndu-se că vorbește cu alții secrete, îndreaptă totul iarăși prin gura lui. 218r

Naiv. Un om care-nvață de la toată lumea cum trebuie să se poarte, cum să vorbească, cum să scrie (Becineagă), face o mulțime de nerozii și încurcă ițele.

Afectat. Un om ce face lumii-ntregi complimente blazate și dă lumei toate sfaturi rele.

e TROPARURI DE STIL

2254

„Sînt momente în viața popoarălor cînd ......” 295v
„Este trist lucru ca ......”
„Cînd ....”
„... este de datoria oricărui cetățean român ...”
„Da, d[omni]lor ! Vedeți acvila română a lui Stefan și Mihai zburînd prin aerul românesc și, cu zgomotul român a românelor sale aripi, deșteptînd inima românimei române și speriind lumea neromână. Da, d[omni]lor ! Traian, împăratul românilor ... !”

11. *inițial* sub aparința cea mai bunomă 12. *după* și *șters* 13. *inițial* cu priceperea rea a metaforelor

TEATRUL TRADUS

VÎRFUL CU DOR

BALADĂ ROMÂNĂ ÎN TREI PĂRŢI

Textul de F. de Laroc [Carmen Sylva]
Muzica de Zdislav Lubicz
Traducere română de M. E-scu.

BALADA

Dintre Carpaţi se-nalţă
Un munte pîn'la nori,
Vîrful cu dor şi astăzi
Se cheamă de păstori.

Din umezi văi, din codri
Cu umbrele adînci,
De fagi podoabă-nalţă
Pe umerii-i de stînci,

Iar piscu-i străluceşte
Cu flori acoperit.
Acolo-n vremea veche
Un tînăr a murit;

O iarnă petrecut-a
În codru singurel
Pîn'ce un dor de moarte
Topi inima-n el.

Şi iată cîte astăzi
Din oameni mai ascult
Că s-a-ntîmplat acolo —
În vremea de demult.

PARTEA ÎNTÎI

COR DE FETE *(soprani)*

Rîzi dar, Marie!
Joacă, Marie!
Odorul tău la munţi porni,
La horă azi nu va veni.

COR *alt*

Rîzi dar, Marie!
Joacă, Marie!
Păstorul tău uitat-a iară
Iubita lui pentru-o mioară.

COR *alt* și *sopran*

Rîzi dar, Marie !
Joacă, Marie !
Mai sînt băieți cu ochi de foc,
Cu tine toți se prind la joc.

MARIA *(recitativ)*

Eu joc numai cu Ionel,
De mult mi-a fost tovarăș el ;
Credința sa și al său gînd
De mult le știu, a mele sînt ;
De vreți dovezi, o să vedeți,
El mi le dă cu orice preț.

COR DE PĂSTORI *(tenori și bași)*

Vedea-vom, vedea-vom ce lucru greu
Să facă e-n stare de dragul tău.

COR DE FETE *(sopran și alt)*

Nu vine, nu ! Nu vine, nu
Și îl aștepți zadarnic tu.
Sprinceana ta la ce încrunți ?
Întoarce fața de la munți.

IONEL

Marie scumpă ! Nu-n zadar
Tu te-ai uitat spre munții mari.
Se rătăcise-un mielușel
Pe un ponor de stînce goale,
Pe pajiște l-am dus pe el
L-am pus la sînul mamei sale.
Pîn-la mireasă, vede-ntîi
Ciobanul bun
De oi și miei.

COR DE PĂSTORI

Pîn la mireasă vede-ntîi
Ciobanul bun de oi și miei.

COR DE FETE

O inimă furat-au el
Și nu-i e dragă cît un miel.

UN PĂSTOR

Fără turmă păstor nu poate fi.
El merge cu turma pe naltul tăpșan, în văi tăcute.
De n-aude glasul ei, el cat-a se stinge de dor.

COR DE FETE

Se stinge de dor
Sărman băiat !

IONEL

Se stinge de dor !

COR DE FETE

Îi cere, Mario, acum dovezi
A lui iubire de vrei s-o crezi.

O FATĂ *către* IONEL

Mihnita-i față n-o privești ?
Ea crede că tu n-o iubești !

ALTĂ FATĂ
(cu alt acompaniament)

Tu să-i arăţi iubirea ta. Singur fiind, singurel, sus pe munte să stai o iarnă-ntreagă pîn-se va-ntoarce turma la primăvară.

COR

Să meargă !
Să meargă !

IONEL

Marie? Dar tu ce zici?

COR

Dragă nu-i e lui nici de fel,
La turma sa gîndeşte el.

FETELE

Ei Marie, ce-ai de spus?
O Doamne, norocu-n joc l-ai pus !

IONEL

Voi merge-n munţi.

CORUL PĂSTORILOR

Rămîi Ionel ! Rămîi Ionel !
Gîndeşte la iarna cu ger, ninsoare,
Gîndeşte la turma cea călătoare,
Nu fii amăgit,
Tovarăş iubit,
De-a fetelor rele vorbe uşoare.

IONEL

Ea crede că n-o iubesc,
Rămas bun, scumpă ! — Singur
Trăi-voi în crînguri,
Cu vulturii, urşii, cu ciute uşoare
Pîn'calea-i schimba-va pe cer sfîntul soare.

MARIA

O Ionel, ce spui? Nicicînd
Asta s-o cer nu-mi venea în gînd.

IONEL

De te iubesc eu?

MARIA

Ah ! o ştiu eu doar,
Ah ! o ştiu eu doar,
Ne-au pismuit iubirea rău,
Mi-au amărit norocul meu.
Rămîi cu noi ! Rămîi !

COR

Rămînea-va.

IONEL

Vin iarăşi la primăvară
Şi cobor cînd ea coboară,
Cînd păstorii strigă şi cheamă voios,
Cînd munţii răspund cu răsunet doios,
Aduce-voi flori şi cinturi.

COR

Purtînd podoabă de flori
Cînta-va vesele hori,
Lăsați-l să meargă
Voinic să s-arate !

MARIA

Rămîi ! Cum vei cînta vrodat
Unde se șterge semnul urmei,
Neauzind talanga turmei
Ș-al cînilor voios lătrat ?

CORUL *(tot între acestea)*

Lăsați-l să meargă.

IONEL

Gîndi-voi, ah ! la-ntunecoșii,
La dulcii ochi ca două stele,
Și prin amarul nopții mele
Ei vor pătrunde — luminoșii !

MARIA

Veni-vor zîne din pădure
Ș-ale izvoarălor crăiese,
Ademenindu-te adese
Inima ta or să mi-o fure.

IONEL

Mai bine-nghețe-mi ochii, scumpă !
Suflarea morții mă atingă,
Decît amoru-mi să se stingă
Mai bine, ah ! — mai bine inima-mi se rumpă !

MARIA *(împreună)*

În lacrămi ochii mei s-or stinge,
S-a stinge sufletu-n durere,
S-a rumpe inima-n tăcere,
Al morții zbor mă va atinge.

COR DE BĂRBAȚI

Nici o femeie pămîntească
În codri vechi n-o să-l zărească ;
A zînei vraje, măiestrie,
Le-alungă numele-ți, Marie !

BACI BĂTRÎN *(bas)*

Ei au știut pe-un copilandru
Să-l imple cu durere,
Să-ntunece curatu-i suflet
Fără de mîngîiere.

Să bănuiasc-a lui iubire
Pe ei cine-i-nvață
Și inima lui s-o rănească
Cu crud cuvînt de gheață ?

Copile, o copile
Cu negri ochi de flacări,
O, crede, vun bine nu e
Să te desparți de turmă.

Rămîi, rămîi!
Şi vino-n şes cu noi,
Din munte-n vale,
Căci, vai, mă tem că nu vii iarăşi.
Te-i duce, duce, pierde, pierde pe vecie!

COR DE BĂRBAŢI

Ochi păminteni nu l-or zări
În codri vechi pe cît va fi
Şi inimos de-o rămînea
El turma sa va revedea.

IONEL

Bun rămas!

COR

Bun rămas!

IONEL

Rămîi cu bine, sat!
O, turmă, eu te las,
Veniţi-mi înapoi
Cu-al primăverei pas.

Rămîi cu bine tu,
Mireasă cu ochi blînd!
Şi vorbă să-mi trimiţi
Pe stele şi pe vînt!

De-i ţese-n stative
Un tort uşor de in,
Gîndeşte ca-n să-l port
În ziua-n care vin.

CAPĂTUL PĂRŢII ÎNTÎIE

PARTEA A DOUA

IONEL *(recitativ)*

Pustiu! Pustiu! Cît ţine zarea nu mişc-un ram, un vînt.
Turma dragă s-au dus şi parcă-s mort.

Cum frunzele aleargă,
Căzînd pustiu,
Cătîndu-şi mormîntul
De timpuriu!

În lumea cea moartă
Lin aţi căzut
Tovarăşii veştezi
Celui tăcut.

Un ger pe voi toate
V-a strîns, v-a strîns,
Cu voi şi puterea-mi
În piept s-au stins.

La zîmbetul verei
Voi fi-veți reci;
Din liniștea morții
Nu-nviu în veci.

CORUL SPIRITELOR NEGUREI

Tot mai sus plutim, ca gîndul,
Cercul nostru întinzîndu-l
Din adîncele ponoare
Pîn'la culmile-n ninsoare,
Ca un fum.

Dintre brazi ieșim ca visuri,
Pribegim pe largi abisuri,
Nu trezim din somn pe munte —
Trist copil cu griji pe frunte,
Dormi acum!

Dormi cum doarme-ntreaga fire.
Cînd nălucile-n plutire
Duc pe lumea întristată
Boarea morții, înghețată,
Plîng în drum.

IONEL

Cum vîjîie, bate
În preajma mea
Și inim-ascultă,
De visuri grea,
Căci grijă ea duce
De cine i-e drag,
Speranța s-atîrnă
De un zvon pribeag.

Plesnire de picuri
Abia sunînd
Și stropii îngheață
Pe rînd, pe rînd.

De lungi necazuri
Ce le aștept
Îngheață gîndul
Și viața-n piept.

COR AL SPIRITELOR MUNTELUI

O brumă-ncet peste noapte căzu,
Se frînse creanga, sunînd,
Și spice, foi, ea le sărută
Ghețos — pe rînd, pe rînd.
Voioase ori triste, cum le află,
Pe loc le și-nmărmuri;
Ea le-a nădușit la sînu-i de ger,
Amoru,-nghețat, va muri!

ÎNTÎIUL SPIRIT

Acolo stă un om?

AL DOILEA SPIRIT

Desigur a-nghețat!

COR

Amoru,-nghețat, va muri!

ÎNTÎIUL SPIRIT

Pe părul său parcă-i omăt.

AL DOILEA

Moşneag să fie ori băiet?

CORUL

Va muri.

AL DOILEA

Dar ochii lui sînt luminoşi,
Ca mura sînt de-ntunecoşi.

ÎNTÎIUL

Păstor se pare — dar ce fel
De stă în codru singurel?

AL DOILEA

Au zîna codrilor zări?

COR

Amoru,-ngheţat, va muri!
Va muri!

IONEL

Părea c-aud prin fire
Un glas de tînguire,
Dar poate gheaţa au trosnit,
Oftînd, în sine s-a gîndit.

ECO

S-a gîndit, s-a gîndit.

IONEL

Cum fulgii de zăpadă
S-aşază în grămadă
De lume cerul e-ndrăgit:
În strai de nunt-o a-nvelit.

[ECO]

[O a-nvelit, o a-nvelit]

IONEL

Dar eu şi cerul iarăşi
La chin sîntem tovarăşi,
Miresele nu le avem,
Sîntem cu dorul logodiţi.

DORUL *(alt; recitativ)*

Un om pe vîrful meu senin, de unde caut lumea preste tot? Păstorul, turma ce-şi lăsă, e-al meu de-acum pe vecii-vecilor. La ce visezi mîhnit aşa?

IONEL

La ce visez? Nu mă-ntreba.

DORUL

Să ţi-o arăt eu?

(el desface negurile; se vede mireasa,
hora, păstorii în depărtare; s-aude Maria)

COR

Pîn-la mireasă, vede-ntîi
Ciobanul bun de oi și miei.

COR DE FETE

Rîzi dar, Marie.
Joacă, Marie,
Mai sînt băieți cu ochi de foc,
Cu tine toți se prind la joc.

UN SPIRIT AL MUNTELUI
(împreună)

De cînd o zînă a zărit
El nu mai e ademenit
De-a lui mireasă.
Mîndra crăiasă,
Stăpîna noastră, alegîndu-l
E-al ei cu inima și gîndul.

MARIA

Zărit-ai în lume pe-al meu iubit,
Seninule soare?
El singur în munte e rătăcit,
De chinul iubirei amar muncit,
De frig poate moare!

Eu am un iubit, visătorilor brazi!
Pădure înaltă!
Pierdut pentru mine el este azi
Și glasul lui blînd și al lui obraz
Și toate deolaltă.

O brazi cu-apărare, o soare blînd,
Țineți-l cu viață!
Vă aibă prieteni în codru stînd,
Căci altfel, de neguri, de viscol, vînt
Și inima-ngheață.

COR

Pîn-la mireasă, vede-ntîi
Ciobanul bun de oi și miei!

IONEL *(întinde brațele)*

Departe, ah! mai este ea,
Prea mult ține cercarea mea.

DORUL

Vor rămînea departe-n veci.
De tine eu am parte-acum.

Oricine-n ochi-mi s-a uitat
În vale-n veci nu mai coboară
Nu mai sărută vro fecioară,
Iubirea lumii a uitat.

Prea grabnic tu mi te-ai decis
Cînd ai pornit, lăsînd în urmă
Amicii tăi și draga turmă,
Pentru că fetele te-au rîs.

CORUL SPIRITELOR MUNTELUI

Amorul singur va muri.

DORUL

Al meu frate e amorul,
Iar moartea-mi este sor.

COR

Va muri.

DORUL

La sînul meu e liniște
Și fără frică vin!

COR

Va muri!

FINELE PĂRȚII A DOUA

PARTEA A TREIA

VÎNTUL

Ieșiți frunze-n muguri,
Și semănături,
Treziți-vă cînturi
Pe lan, în păduri.

Eu brazii ii scutur,
În aer mă scald,
Încare cu miroase
Tot sufletu-mi cald.

Și tot acel miros,
Întregul senin,
Îl dărui iubirei,
Cunună-i închin.

Ieșiți viorele
Și voi clopoței!
Sosi primăvara
Cu dragostea ei.

CORUL SPIRITELOR COPACILOR

Trezitu-ne-am
În orice ram
Din iarna lungă la soare.
Auzi, auzi,
Cum trec în sus
A vieții mii de izvoare.

IONEL *(trist)*

A vieții mii de izvoare.

CORUL SPIRITELOR COPACILOR

Pe trunchi in sus
Ușor ne-am dus,
Suim, coborîm iară.
Din vale-n deal
Veniți in val,
Cîntări voi de primăvară!

IONEL

Cîntări voi de primăvară.

COR

O paseri voi
Cu glas vioi
Treziți pădurea cea veche.
Prin munți de-a lung,
Din văi ajung
Cîntări o mie-n ureche

IONEL

Cîntări o mie-n ureche.

COR

Frumoasă ești
Cînd te trezești,
Tu, lume,-n căldură, lumină;
După zăpezi
Te-nseninezi,
De tine-i inima plină.

IONEL

De tine-i inima plină!
N-au sunat un clopot departe?
Vin poate-ai noștri?
De ce bucuria doare?

IZVORUL

Un sunet plin de farmec
Din somn mă pomeni
Și văd că-i dusă gheața
Ce greu m-acoperi.

De vînturi tainic șopot,
Al arborilor cînt,
Ca salutări de duhuri
În munte tremur blînd.

Se leagăn-acum paseri
Pe florile-n miros,
Beau rouă și mă-ntreabă
Dacă mai sînt voios.

Eu rîd cu vălurele
Ce se-ncrețesc de vînt;
Spuneți-ne-o poveste
O paseri, mai curînd.

COR DE FLĂCĂI, PĂSTORI, FETE
(departe, apoi din ce în ce mai aproape)

Din al văii fund umbros
Pîn-în naltul cer senin
Prin al brazilor miros
Trece-un cîntec plin!

IONEL

Ai miei se arată!

COR

Din al văii fund
Sus în cer senin
Trece-un cîntec plin,
Cîntec plin.

COR

Trai mai blînd
Aducînd
Dup-o iarnă grea venim;
De chin greu
Și de rău
Noi ne mîntuim.
Un cutremur lin
Trece pintre foi,
Cu plăcut miros
Peste noi!

[IONEL]

[Mioarele mele și un chip de fată]

COR

Un cutremur trece-n vînt
Prin frunzișul fraged, des,
Pe-orice floare e-un cuvînt,
Cine l-a-nțeles?

IZVORUL

Piticii cei din munte
Trimisu-m-au să caut
De iese verde mugur
Și tunet de ce n-aud;

Rămas-au el departe,
Mă-ntîmpină cîntări
Pe mine, izvorașul,
Ca lunge salutări.

MARIA

Cum inima-mi bate
Iubit Ionel,
Alerg și în grabă
Voi fi lîngă el.

IONEL

Bine-ați venit!
Ah! inima doare și simt că o să mor!
Durerea trecu!

COR

Trecut-au durerea ta!

IONEL

Noroc, bucurie, viață!

COR

Trecut-au orice chin
Și singur nu mai rămii.

IONEL

Rămas bun, Mario!
Rămas bun, turmă dragă!
Rămas bun, tu lume!

MARIA

Ionel, Ionel!

PĂSTORUL ÎNTÎI

Pace! E-n somn,
E-n somn adînc.

PĂSTORUL AL DOILEA

Doarme somn adinc.

MARIA

Răsai din somn, Ionel!
Ionel, sîntem noi!

AL TREILEA

Doarme al morții somn.

[MARIA]

[O, Ionel!]

DORUL

Da! voi l-omorîrăți
Ș-acum e-al meu,
De lunga-i durere
Îl mîntui eu.

MARIA

O, dă-mi-l iar, te rog,
L-aștept-amor, noroc!

DORUL

Născut la viața veciei,
Pierdut pentru voi de acuma.

MARIA

Căzut-au frig pe-al meu noroc,
De se stinse ca-n vînt, ca-n vînt!
Dac-ați ști, voi de primprejur,
Cum sînt! Ca moartă sînt.

DORUL

O taci! Cu jalea amară
Nu-l chemi în viață iară.

MARIA

S-a-ntunecat dinaintea mea
Și gheață pe ochi s-au prins ...
În somn de veci pe de-a pururea
Tot ce-am iubit e-ntins.

DORUL

De-ați ști numai voi ce bine i-e,
De greul vieții scăpat.
Priviți-i fața! Senină e,
Repaos eu i-am dat.

PĂSTORII

Să-nmormîntăm băiatul!

AL 3-LEA PĂSTOR

Ici sus pe vîrful senin.

AL DOILEA

Veghez lîngă el!

MARIA

Eu mor lîngă el!

COR

Veghem lîngă el.

DORUL

Ba nu! Ziceți: somn ușor!
Și mergeți la vale.
Priveghiul de jale
Să-l ție codri vor.

UN TENOR, UN BAS, UN ALT, UN SOPRAN
alternînd cu COR

Cum codrul stă-n priveghi
Adînc jeluindu-l!
Fiorii trecîndu-l
Prin trunchii nalți și vechi.

Văzînd în moarte-ntins
Copilul său veșted,
Se-nclină din creștet
De-un mut amar cuprins.

Auzi pornind abia
Cîntare divină,
Ea tremură lină
Ș-un suflet zboară cu ea.

Ea pleac-ale noastre frunți,
Vuiește puternic,
Noi plîngem cucernic
Pe bietul cioban din munți!

FINE

[VÂRFUL CU DOR]

Versiunile manuscrise

Versiunea A

2254

[BALADA] 143r

În țările carpateci
E-un munte urieș,
A dorurilor culme
Numită-i de plăieși.

Din văi adînci și umezi
Ridică umeri suri,
Pe dînșii poartă brazii [2]
Și-a fagilor păduri.

De roze roși de munte
E vîrfu[l] strălucit [3],
Acolo,-n vremi cărunte,
Un tînăr a murit;

În [4] munte petrecut-a
O iarnă singurel

1. *filele* **143, 141** *și* **119** *poartă numerotarea autografă, în creion*, 1, 2, 3 2. *inițial* Poartă pe ⟨ei⟩ dînșii brazii
3. *inițial*

Și culmea-i strălucește
De trandafirii roșii

apoi De trandafiri de munte
E vîrfu-acoperit

4. *după începutul de vers abandonat* Căci ~

Pîn' de dorința lungă,
S-a rupt inima-n el.

Și vouă povesti-voi
Ce codrii-mi spun ș-ascult [5]
De-a dorurilor culme
Din vremea de demult.

PARTEA ÎNTÎIA

COR DE FETE *(soprani)*

Nu rîzi, Marie?
Joacă, Marie!
La munte azi Ion porni,
La horă el nu va veni [6]

COR *(alt)*

Rîzi dar, Marie!
Joacă, Marie!
Ciobanul [7] tău uitat-a iară [8]
Iubita lui pentr-o mioară?

COR *(sopran și alt)*

Rîzi dar, Marie!
Joacă, Marie!
Mai sînt flăcăi ușor pe plac,
Cu tine-n joc la toți li-i drag.

[MARIA]

Joc numai cît cu Ionel,
La gioacă-mi [fu] tovarăș el [9];
Și-n gîndul meu cu drag eu chem [10],
El știe cît de dragi ne-avem [11].
De vreți dovezi o să vedeți [12],
El mi le-a dat cu orice preț.

142v [COR DE PĂSTORI *(tenori și bași)*]

Sumeațo, vedea-vom ce lucru greu
Să facă e-n stare de dragul tău [13].

COR DE FETE *(sop[ran] și alt)*

Nu vine, nu! Nu vine, nu!
Și îl aștepți zadarnic tu,
Sprinceana [14] ta-n zădar o-ncrunți,
Întoarce-ți fața de la munți.

[IONEL]

143r Marie scumpă, nu-n zădar
Tu te-ai uitat spre codrii mari!
Se rătăcise [-un] mielușel

5. *inițial* Din codri ce ascult 6. *inițial*

Odoru-ți dus în munți cu brazi
N-a vrut să vie la hora de azi
apoi Odoru-ți dus în munți [e] azi,
Cu hora nu va da obraz

7. *după* Păsto[rul] *șters* 8. *cu creion negru deasupra lui* dară *șters* 9. *inițial* În joc mi-a fost tovarăș el 10. *vers rezultat din modificarea unei versiuni incomplete* Și gîndul lui al meu ..., *care urma să rimeze cu* drag 11. *inițial* El știe cît îmi e de drag 12. *inițial* De vreți-nadins să-mi [dea] dovezi *apoi* De vreți dovezi ca să vedeți 13. *inițial*

Sumeațo, vedea-vom ⟨în stare ce-i⟩ iubitul tău
Ce este în stare să facă el

14. *după* Nu vine *șters*

Pe un perete gol de stincă [15],
La mamă-sa l-am dus pre el,
La pajiști verzi din valea-adincă [16].
Pîn' la mireasă, vede-ntîi
Ciobanul bun
De oi și miei [17].

COR DE CIOBANI

Pîn-la mireasă, vede-ntîi
Ciobanul bun de oi și miei.

COR DE FETE

O inimă furat-a el
Și nu i-e dragă cît un miel.

UN CIOBAN 143v

Fără oi nu poate rămînea nici un baci. Trebuie să meargă cu [18] ele pe tăpșanul înalt, în valea liniștită. De n-aude glasurile lor, trebuie să se stingă de dor.

COR DE FETE

Se stinge de dor
Sărman băiet.

IONEL

Se stinge de dor.

COR DE FETE

Îi cere, Marie, acum [19] dovezi
A lui iubire de vrei să crezi [20].

O FATĂ *(către Ionel)*

Mîhnită [21] e azi — o privești,
Ea crede că tu n-o iubești.

ALTĂ FATĂ *(alt; vorbește cu acompaniament)*

Tu să-i arăți iubirea, singur [22], singurel să rămîi în munte iarna întreagă pînă s-or întoarce oile tale la [23] primăvară.

COR

S-o facă!
S-o facă!

IONEL

Marie, și tu *ce* zici?

COR

a El n-o iubește, n-o iubește
Și mai mult turma [24]-și prețuiește.
b El nu-și iubește draga lui,
Mai mult de turmă i pasă lui.

15. *inițial*

⟨Pe un perete gol de stinci
S-a rătăcit o mielușică⟩
Se rătăcise-o mielușea
Pe un perete gol de stîncă
⟨M-am dus să-l scap⟩
Eu o ⟨scăpam⟩ dusei la mamă-sa

16. *inițial* La mam[a sa] din vale-adîncă; verzi *șters din inadvertență* 17. *o variantă anterioară, incompletă, a strofei e notată deasupra*

Marie, mica mea mireasă,
Nu în zădar privişi în sus:
Un mielușel se rătăcise
Pe-un stan înalt, să-l scap m-am dus
L-am dus pe pajiștea frumoasă
Ca lîngă [mumă] să-l așez.

18. *după* pe [tăpșanul] *șters* 19. *modificat din* acuma 20. *inițial* În a lui iubire de vrei să mai crezi 21. *după* Privește *șters* 22. *după* tu *șters* 23. *supraintercalat* 24. *deasupra lui* stîna *șters*

Ea nu i-e dragă, dragă nu-i,
Mai mult de turmă-i pasă lui

FETELE

Marie, tu ce ai de zis?
Beim Himmel, du hast zu viel gewagt!

142r Ei Marie, ce-ai de spus [25]?
Prea mare simțire [26] în joc ai pus.

143v IONEL

Voi merge-n munți.

COR DE CIOBANI

Să n-o faci cumva, să n-o faci cumva!
Gîndește la iarnă, la ger cu stele [27],
La oi pornite în drumuri grele [28]!
Te lași [29] amăgit,
Tovarăș iubit!
Ce-asculți la vorbă de fete rele [30]?

IONEL

Ea crede că n-o iubesc.
Bun rămas [31], dragă! Singur
Trăi-voi în crînguri [32],
Cu vulturii, urșii și ciute ușoare,
Pîn'calea schimba-va pe cer sîntul soare.

144r MARIA

O, Ionel! Ce-ai spus tu acum?
Nicicînd nu ți-aș fi cerut ăst drum.

IONEL

De te iubesc?

MARIA

Ah, o știu eu doar
Ah, o știu eu doar [33]
Mi-au pizmuit iubirea rău,
Mi-au amărît norocul meu.
Stai, Ionel! Rămîi!

COR

Rămînea-va!

IONEL

Vin iarăși la primăvară [34]
Și cobor cînd ea coboară
Cînd păstorii strigă și cheamă voios,
C[înd] se pierde departe răsunetul lor
Aduce-oi [35] florile, doine.

119r COR

a Purtînd flori la pălărie [26]
Va [37] cînta cu bucurie.
Las' să se suie,
Sein Manneskerz zeigen!
114r *b* Purtînd flori frumoase
Cînta-va cu suflet voios.

25. *după* zis *șters* 26. *deasupra lui* iubire *șters* 27. *inițial* Gîndește la iarnă ⟨la-ngheţuri acum⟩ la geruri cumplite 28. *inițial* La oile tale pornite la drum *apoi* pe drumuri pornite *apoi* la drum pornite 29. *deasupra lui* Nu fii *șterse* 30. *inițial* Ce-asculți de vorba fetelor ~ 31. *pînă aici replica mai este încercată o dată, mai sus, apoi e reluată și dezvoltată* 32. *inițial* Voi merge pin crînguri 33. *primele 2 versuri ale replicii apar răzleț și pe fila* **143v,** *scrise ca un singur vers, ca și, inițial, aici* 34. *inițial* La primăvară vin iarăși 35. *inițial* Voi aduce 36. *inițial* Punîndu-și la pălărie ~ 37. *inițial* El va

Purta-va flori mîndre, voios, 111r
Cînta-va cu sufletul plin.
Lasă-l s-arate [38]
Ce inimă-i bate.

MARIA 119r

Rămîi, gîndește cum să cînți
Unde se șterge semnul urmei,
Neauzind talanca turmei
Ș-al cînilor voios lătrat.

Cum vei cînta [tu] îndrumat * 141r
Unde se șterge semnul urmei
Neauzind talanga turmei
Ș-al cînilor voios lătrat ?

IONEL

Gîndi-voi, ah, la-ntunecoșii
Ochi, ca flori topite-n stele [39].

Gîndi-voi, ah ! la-ntunecoșii,
Iubiții ochi, stele-nflorite,
Și prin amorul nopții [40] mele
Pătrunde-or dînșii, luminoșii.

MARIA

Veni-vor duhuri de [41] pădure
Și a izvoarelor crăiese ;
Vor [42] fi a zilelor mirese
Și inima-ți o să mi-o fure.

Veni-vor duhuri de pădure
Ș-ale izvoarelor crăiese ;
Cu vorbe scumpe și alese [43]
Inima ta or să mi-o fure.

IONEL

Mai bine sece-mi ochii, scumpă,
Suflarea morții mă atingă [44]
Decît amoru-mi să se stingă,
Mai bine inima-mi se rumpă [45]

MARIA

În lacrimi ochii mei s-or stinge,
S-a stinge sufletu-n durere,
S-a rumpe [46] inima-n tăcere,
Suflarea morții m-a atinge.

COR DE BĂRBAȚI

Femeie-aieve n-o să cheme
Și de măiestre n-aibă teamă [47],

38. *inițial*

Purta-va flori albe ...
Cînta-va cu suflet voios
S-arate că cine-i

39. *inițial*

Gîndi-voi eu la-ntunecoșii,
La ochi-ți, stele scrise-n flori

40. *deasupra lui* vieții *șters* 41. *modificat din* din 42. *după* Ș-or *șters* 43. *începutul versului este modificat cu un scris indescifrabil* 44. *inițial*

Mai bine ochii-n lacrimi moară
Decît amorul meu să piară

45. *inițial* Inima mea de dor s-o rumpă 46. *după* stinge *șters* 47. *inițial* teamă n-aibă

Ademeniri [48] și viclenie
Le-alungă numele-ți, Marie !

119v BACI BĂTRÎN *(bas)*

Pe-un copilandru ei știură
Să-l imple cu durere
Și sufletu-i curat să-l imple
Cu chin și cu durere.

A se-ndoi de-a lui iubire
Cine pe ei i-nvață
Și inima lui s-o rănească
Cu-amar cuvînt de gheață ?

Oacheș copil cu ochi de flăcări,
Noroc și bine nu e [49]
Pentru-n cioban ce-și lasă turma
Pe seama nimănuie.

Întoarce-te cu noi și vin,
Din munte te coboară,
Îmi pare că n-o [să] revăd
Ochi-ți vodinioară.

COR DE BĂRBAȚI

Ochi pămîntesc nu-l va vedea,
De zînă frică n-a avea,
De-a sta cu inima vitează,
El turma sa o s-o revază.

IONEL

Bun rămas [50] !

COR

Bun rămas [51] !

119r IONEL

Rămîi cu bine, sat,
Și, turmă, eu te las !
Veniți-mi înapoi
Cu-al primăverei pas.

Rămîi cu bine tu,
Mireasă cu ochi blînd !
Tu vorbă să-mi trimiți [52]
Pe stele și pe vînt.

De-i țese-n stative
Un tort ușor de in,
Gîndește c-am să-l port
În ziua ce-am să vin [53].

De-i țese-n stative
Un tort ușor de in
Gîndește că-i menit
La ziua-n care vin.

48. *după începutul de vers abandonat* Te vor cinsti 49. *inițial*

O, tu, ⟨băiet⟩ copil, ⟨băiete⟩ copile
⟨Cu ochi aprinși sub gene⟩
Cu ochi aprins, o, nu e
Noroc ~

50. *inițial* Rămas bun 51. *inițial* Rămas bun 52. *inițial* Trimite-mi sărutări 53. ce-am să *deasupra lui* -n care *șterse inițial* În ziua-n care viu

[PARTEA A DOUA]

IONEL *(recitativ)* 120r

Singur, singur. Cît vezi cu ochii nu se mişcă o frunză, o suflare ... oile mele s-au dus, inima mea-i moartă.

Cum frunze se scutur,
Alerg pustiu
Cătîndu-şi mormîntul
De timpuriu !

Zăceţi liniştite
În lumea moartă,
Eu tac, împă[rtă]şindu-vă
A voastră soartă.

Ci * moartea şi gerul
Pe voi v-a strîns,
Cu voi deodată
Şi eu m-am stins[54]

Căci nu mă trezeşte
Vun soare viu,
Din liniştea morţii
Nici eu nu-nviu.

CORUL DUHURILOR NEGUREI

Tot mai sus, mai sus ni-i drumul,
Tot în cercuri lărgim fumul,
Din a munţilor spărture
Pîn-în sus, pe stînce sure
Ca un fum.

Ale brazilor dulci visuri,
Noi plutim pe largi abisuri,
Nu stîrnim din somn pe munte
Iar tu, om [cu] doruri crunte,
Dormi acum[55].
Dormi şi tu cînd prin văzduhuri
Pribegeşte-un şir de duhuri —
Ele trec şi-n lumea moartă
O suflare[56] [-a] morţii poartă
Şi-i fac drum[57].

COR AL SPIRITELOR MUNTELUI 120v

a Căzut-au noaptea bruma[58] — spăriet
Trosnit-au crengile toate,
Pe fire şi frunze ea, încet-încet,
A pus săruturi îngheţate.

b O brumă-ncet peste noapte[59] căzu[60] 88r
Şi crengi a trosnit spăriet.
Pe spic, pe foi[61]

54. *iniţial*

Un ger pe voi toate
V-a rupt, v-a stins,
În mine puterea-mi
Cu voi s-a stins.

55. iniţial

Uită-a tale doruri crunte,
Dormi şi tu

56. *deasupra lui* Răsuflarea *şters* 57. *întreaga replică a lui IONEL este barată cu o linie verticală* 58. *iniţial* La noapte bruma ~ *apoi* ⟨Căzut-au⟩ Venit-au brumă ~ 59. *supraintercalat* 60. *după* a dat *şters* 61. *iniţial* Pe spice, foi

c Veni un ger peste noapte deodat[62]
C-o brumă, de crengi a sunat[63],
Pe spice, foi încet s-a lăsat[64],
Săruturi de gheaţ-a lipit.

142v *d* Lăsatu-s-a[65] peste noapte un ger,
De brum-orce ram a trosnit,
Pe spice, foi[66] el încet
Săruturi de gheaţ-a lipit.

88r *e* Lăsatu-s-a[67] peste noapte ger greu,
O brumă, de crengi au trosnit,
Pe spice, foi el mereu, mereu
Săruturi de gheaţ-a lipit.

87r O brumă-ncet peste noapte căzu,
Trosnit-au codrul, pe gînduri,
Şi spice, foi, încet sărută[68],
Încet şi tot[69] rînduri-rînduri.

120v *a* Voioase sau triste — precum le apucă —
Astfel ea le-ncremeni,
La pieptu-i de gheaţă ea cînd le aşază
Amoru,-ngheţat, va muri.

88r *b* Voios trosni una şi altele-n chin,
[Cum] le află ea le-nmarmuri,
Ea le-năduşi la sălbatecu-i sin :
Amoru,-ngheţat, va muri.

87r Voioase sau triste, cum[70] le află,
Pe loc le şi-nmărmuri,
Ea le năduşi la pieptu-i de ger[71]
Amoru,-ngheţat, va muri.

120v UN SPIRIT AL PĂDUREI
Un om colo ce şede !

AL DOILEA
E îngheţat se vede.

COR
Amoru,-ngheţat, va muri.

1-LE
Şi părul e nins şi ~[72]

[AL] 2-LE
Un tînăr e sau e moşneag ?

COR
Va muri.

[AL] 2-LE
Dar ochii, încă[73] luminoşi
Ca mura sînt de-ntunecoşi.

62. *deasupra lui* cumplit *şters* 63. *iniţial* O brumă, de crengi au sunat *apoi* de codru-a trosnit 64. *iniţial* Pe spice şi foi ea încet s-a lăsat 65. *iniţial* Căzu-ngheţat 66. *iniţial* Pe fir şi frunze 67. *iniţial* ⟨Căz[u]⟩ ⟨Lăsat⟩ C⟨ăzu⟩ S-a prins 68. *iniţial* Pe spicuri, foi ea ⟨încet⟩ lin s-aşează *apoi* şi spice, foi ea le sărută 69. *supraintercalat* 70. *modificat din* precum 71. *iniţial* Ea le-a năduşi[t] la pieptu-ngheţat 72. *iniţial* Pe ⟨părul⟩ pleata sa se puse brumă 73. *iniţial* încă-s

1-LE

Se vede a fi cioban — dar cum
El singurel e-n codri-acum?

COR

Va muri.

[AL] 2-LE

Au zîna codrilor privi?

COR

Amoru,-nghețat, va muri
Va muri.

IONEL 124v

Pare-mi c-aud prin fire
Un glas de tînguire [74] . . .
Dar poate ghiaț-o fi trosnit —
Oftînd în sine s-a gîndit

ECO

S-a gîndit, s-a gîndit . . .

IONEL

Cum fulgii-n mii de lături
Tot cad, s-așază-n pături!
În [75] strai de nuntă strălucit
Cerul natura a-nvelit [76].

[ECO]

Învelit, învelit . . .

IONEL

Dar eu și cerul iarăși
În chin sîntem tovarăși,
Căci, de mirese despărțiți,
Sîntem cu dorul logodiți.

[ECO]

Logodiți, logodiți . . .

PARTEA A TREIA 59r

VÎNTUL

Ieșiți [77] dar voi frunze
Și semănături
Trezițí-vă cînturi
În lanuri, păduri [78]
Eu brazii îi scutur,
În aer mă scald,

L-încarc cu miroase,
Cu sufletu-mi cald [79].
Și tot acel miros

74. *inițial*
Pare-mi c-aud un sunet lin
Un cîntec trist ori un suspin

75. *modificat din* ⟨Cu⟩ Cu-n

76. *inițial*
Cum fulgii ⟨de ninsoare⟩ rînduri-rîn[duri]
⟨Cad strălucind în soare⟩
Cad lăsînd repezi și ușoare,
Un strai de nuntă firei țes
Căci ~

77. *inițial* Ieșit-ați 78. *inițial* Învie păduri 79. *inițial* Eu vin cu miroase/Cu sufletul cald

Și-ntregu-mi senin
Îl dărui iubirei,
Cunună-i închin [80].

Ieșiți viorele,
Vă chem nebunatec,
Sosit-au amorul
Cel primăvăratec [81].

CORUL SPIRITELOR COPACILOR

Noi ne-am trezit
Din vis urît
Din iarnă lungă [82] la soare;
Prin trunchii vechi
Se mișcă-ncet
A vieții mii de izvoare.

IONEL *(trist)*

A vieții mii de izvoare

CORUL SPIRITELOR COPACILOR

În trunchiul gros,
În sus și-n jos,
Suim, coborîm iară;
Din vale-n culmi [83]
Treceți [84] prin culmi,
Cîntări voi [85] de primăvară.

IONEL

Cîntări voi de primăvară.

COR

Și paseri voi
Cu glas vioi
Treziți pădurea [86] cea veche;
De-a lung de stînci,
Din văi adînci,
Răsună-nmiit în ureche.

[IONEL]

Răsună-nmiite-n ureche.

125r

COR

Frumoasă ești
Cînd te trezești
Tu, lume,-n lumină, căldură;
După zăpezi
Te luminezi
Și inima noastră [se] fură.

80. *inițial* Cununa [— —] 81. *inițial*

Ieșiți viorele
⟨Căci primăvăratec⟩
Vă chem ⟨cu sălbatec⟩ nebunatec
⟨Și frunze⟩ ⟨În codru-nfrunzit⟩
⟨Voi frunze, voi⟩
⟨Răsar clopoțeii⟩ ⟨Venit-au ⟩ Sosit-au amorul
⟨Amoru-a venit⟩ Cel primăvăratec

de unde se degajă o primă formă

Ieșiți viorele
Căci primăvăratec
În cadru-nfrunzit
Amoru-a venit.

82. *inițial* Din iarnă grea *apoi* Din iarnă-ndelungă 83. *după* deal *șters* 84. *după* Sunați *șters* 85. *supraintercalat* 86. *deasupra lui* viața *șters*

IONEL

Şi inima noastră [se] fură.
N-au sunat departe un clopot? Vin poate ai mei? De ce bucuria doare astfel?

IZVORUL

Un sunet plin de farmec 141r
Din somnu-mi m-a trezit,
Să văd de-i dusă gheaţa
Ce-atît m-a coperit.

a De vînturi tainic murmur,
Al primăverei cînt,
Prin arbori trece-n freamăt,
În munte sună blînd.

b Al primăverei cîntec,
De vînt iubit murmur,
Prin arbori trece-n freamăt,
Prin munte împrejur.

c De vînturi tainic şopot
Trece-n frunze, mişcă-n [-- --]
Ca glasuri de năluce
Pe munte trec de-a lungul.

De vînturi tainic şopot
Prin frunze mişcă pasuri,
Trec pe vîrf de munţi de-a lungul
Ca de duhuri tainici glasuri.

Iar paseri mici [87] se leagăn
Pe florile-n miros [88],
Beau rouă şi mă-ntreabă
Dacă mai sînt voios [89].

Eu rîd cu vălurele
Ce se-ncreţesc de vînt,
O paseri, povestiţi-mi
Povestea-vă cîntînd!

CORUL TUTUROR *BURSCHEN*-ILOR, FETELOR 139r
(departe ş-apoi mai aproape)

Din adîncul fund de văi
Trece-un cînt din gură-n gură,
Pînă-n naltul cerului
El pătrunde ceaţa sură.

IONEL

Îi văd venind, păstorii.

COR

Trai mai blînd
Aducînd
Dup-o iarnă grea venim,
De chin greu
Capul tău,
Biete om, îl mîntuim.

IONEL
(deodată)

Oile mele, mieii şi un chip de fată.

87. *supraintercalat* 88. *iniţial* Pe flori cu dulce miros 89. *iniţial* De sînt şi eu voios

COR

Trece-un tremur, un fior
Prin frunzișul tinăr, des,
Un cuvînt din orice flori,
Ghici ce înțeles !

Un fior, un tremur trece
Prin frunzișul fraged, des,
Pe-orice floare e-un cuvînt,
Ghici ce înțeles !

IZVORUL

Piticii din munte
Trimisu-m-au să caut [90]
De iese verzii [91] muguri
Și tunet de ce n-aud.
Rămas-au [92] el departe
Ș-aud doar o cîntare [93]
Mă-ntîmpină pe mine
C-o dulce salutare.

MARIA

Cum inima-mi bate,
Iubit Ionel !
Alerg și în grabă
Voi fi lîngă el.

IONEL

Bine ați venit ! Mi se rupe inima ca de mîna morții.
Trecu orice chin.

COR

Trecut-a [94] al tău chin !

IONEL [95]

[COR]

Trecut-au al tău chin,
Nu singur rămîi aice.

139v IONEL

Dar soarele-i mort.

COR

A dragostei soare îți rîde.

IONEL

Seninul din ceriuri se stinse.

COR

139r În mai, da, în mai în tot locul [96]
S-arată fericea, norocul.

139v În luna lui mai se deschide
Noroc, bucurie îți rîde.

IONEL

Rămas bun, Marie.
Rămas bun, o, turma mea.
Rămas bun, tu, lume.

90. *după* văd *și* cat *succesiv șterse* 91. *după* mu[gurii] *șters* 92. *după* De[parte] *șters* 93. *inițial* Aud un cînt voios 94. *modificat din* -au 95. *textul replicii lipsește în această versiune* 96. *inițial* În mai se trezește ⟨amor⟩ noroc *apoi* În mai învie-n tot locul

Ionel, dragul meu
Unde ești tu?

1-IUL PĂSTOR

Taci! E adormit ...

[AL] 2-LE

Doarme somn adînc.

MARIA

Trezește-te!
Ionel, sîntem noi!

[AL] 3-LE

Doarme-al morții somn.

MARIA

O, Ionel!

DORUL

Da, voi l-omorîrăți
Ș-acum e al meu,
De chin și durere
Îl mîntui eu[97].

COR 124r

Ce-am făcut noi?

MARIA

O, dă-mi-l, ah, te rog —
L-așteaptă-amor, noroc.

DORUL

Născut e acum ....
Pierdutu-l-au pămîntul.

MARIA

Căzut-au bruma pe al meu noroc,
Se stinse, s-au dus!
De-ai ști primăvară ce mă-nconjori
Cum sînt! ca o moartă sînt[98].

Căzut-au noapte pe ochii mei,
Cu gheață ei s-a prins
Și-n somnul veșnic, somn adînc,
Tot ce-am iubit e întins[99].

DORUL

De-ați ști numai cît de bine i-e
De-a vieții grea sarcină liber!
Priviți, a lui față senină e,
Repaos de veci l-a chemat.

În recile-mi brațe ce bine i-e,
De sarcina lumii[100] scăpat!
Priviți, a lui față senină e,
Repaos de veci eu i-am dat.

PASTORII

Să-nmormîntăm băietanul[101].

97. *inițial* Scăpa-l voi eu. 98. *inițial*
De-ai ști, primăvară duioasă tu
Cum sînt, cît de moartă sînt.
99. *inițial* Odorul mi-e întins *apoi* Tot ce-am avut e întins 100. *deasupra lui* vieții *lăsat neșters* 101. *inițial* Să-nmormîntăm dar copilul

[AL] 3-LEA

Ici sus, pe culmea senină.

[AL] 2-LEA

Veghez lîngă el.

MARIA

Veghez lîngă el.

COR

Veghem lîngă el.

DORUL

a Cîntați-i bun rămas[102] !
Ș-apoi voi lăsați-l,
În codru lăsați-l,
Priveghiu-l ține[103] el.

b Spuneți-i somn ușor
Ș-apoi — despărțire[104] . . .
Lăsați să-l admire
Priveghiul codrilor.

c Cîntați-i somn ușor
Ș-apoi vă desparteți[105],
Priveghiul să-l ție
Asupra-i codrii vor.

Cîntați-i somn ușor.
Ș-apoi — despărțire . . .
Priveghi de mîhnire
Să ție codrii vor.

124v

UN TENOR, UN BAS, UN ALT, UN SOPRAN
(preschimbîndu-se cu corul)

Și codrul e-n priveghi
Fiorul îl trece.
Durerea cea rece
În vederea noapte-i veghi.

a Ofteaz-adînc, privind
Copilul său veșted
Și pleac-al său creștet
În cruda durere tăcînd[106].

b Privește trist cum zace
Copilul său veșted
Și pleac-al său creștet,
Oftează și tace.

Privește cum stă-așternut
Copilul său veșted
Și pleac-al său creștet
În crudă durere și mut.

Auzi un șopot trist,
Cîntare cerească
În tremur îl trece
Și sufletul fuge cu ea.

102. *inițial* ⟨Cînt[ați-i]⟩ Luați-vă ziua bună 103. *în ms.* Priveghiul ține 104. *inițial* Ș-apoi să vă duceți 105. *inițial* Ș-apoi părăsiți-l 106. *inițial* În crud amar tăcînd

Suflarea[-o] salutăm [107],
Vuiește [108] puternic,
Să-l plîngem cucernic [109]
Copilul cel de munte [110].

[VÎRFUL CU DOR]

Versiunea B

2254

[BALADA]

a Pe plaiuri dunărene *120r*
Un munte urieș
Se-nalță — *Culmea dorului*
Numitu-i de plăieși.

b Pe plaiuri dunărene *125ªr*
E-un munte urieș
Și *Vîrful* [cel] *cu dorul*
Numitu-i de plăieși [1]

c În țările carpatece
Se-nalță urieș
Un munte — *Vîrf cu dorul*
Numitu-i de plăieși.

d În țările carpateci [2]
E-un [munte] urieș
Și *Vîrful* cel *cu dorul* [3]
Numitu-i de plăieși.

2260

e În țările carpatici *177r*
E-un munte urieș,
Vîrful cu dorul culmea [4]
Numită-i de plăieși.

Dintre Carpați se-nalță [5] *78r*
Un munte urieș,
Vîrful cu dorul culmea [6]
Numită-i [7] de plăieși.

2254

a Din văi cu ape limpezi *120r*
Ridică umeri suri
Și rariștea de arbori
O-nalță din păduri.

107. *inițial* Noi vîntul îl salutăm 108. *modificat din* vuind 109. *inițial* Cîntăm cucernic *apoi* Noi plîngem cucernic 110. *se observă semne grafice care semnalează caracterul imperfect al rimelor 1—4 din ultimele 2 strofe*

1. *modificările între a și b au fost făcute pe transcrierea lui a de pe* **120r** *pe* **125ªr** 2. *începutul versului e întîi încercat în diverse feluri, pe aceeași pagină* ⟨Pe pl[aiuri]⟩ ⟨Din⟩ *apoi, răzleț,* De mult ~ 3. *alte încercări pe aceeași pagină* Vîrful cu doru este *apoi* Vîrful cu dor numitu-i 4. *inițial* Și vîrful cel cu dorul 5. *încercări abandonate, pe aceeași pagină* Carpaticele plaiuri *apoi* Din plaiuri 6. *inițial* Vîrful cu dor numitu-i 7. *modificat din* Numitu-i

b Din văi cu limpezi ape
Ridică umeri suri
Și rariște de arbori
Din noaptea de păduri.

125ar *c* Din văi cu limpezi ape
Ridică umeri suri,
Din rariștea cu fagii [8],
Din noaptea de păduri.

2260

78r *d* Podoaba lui sînt fagii.
I-ardică-n umeri suri,
Din văi cu limpezi ape,
Din noaptea de păduri.

Din umezi văi s-ardică,
Din noaptea de păduri [9],
De fagi măreți podoabă
Purtînd pe umeri suri.

2254

120r *a* Dar culmea lui bătută-i
De trandafiri de munte.
[Acolo-n vremi cărunte
Un tînăr a murit] [10]

125ar *b* Iar vîrful lui cu roze
De . . . e-acoperit.
Acolo-n vremi cărunte
Un tînăr a murit.

c În vîrf cu roze roșii
Bătut ș-acoperit.
Acolo-n vremi cărunte
Un tînăr a murit.

Iar vîrfu-i strălucește
De roze-acoperit.
Acolo-n vremi cărunte
Un tînăr a murit.

O iarnă petrecut-a
În codru singurel
Pîn' de dorință [11] lungă
S-a rupt inima-n el.

a Și vouă povesti-voi
Din lume cîte-ascult
De-a dorurilor culme
Din vremea de demult.

b Și vouă povesti-voi
Ce sună pin popor
Că s-a-ntîmplat odată
Pe vîrful cel cu dor.

8. *după* frasini *șters* 9. *inițial* Din codri-adînci de brad 10. *completarea de editor se întemeiază pe identitatea cu v. 3—4 ale celorlalte 2 versiuni* 11. *deasupra lui* durere *șters*

Și vouă povesti-voi
Ce spune azi poporul
Că s-a-ntîmplat odată [12]
Pe vîrful cel cu dorul.

PARTEA ÎNTÎIA

COR DE FETE *(soprani)*

Rîzi dar, Marie,
Joacă, Marie,
Odorul tău la munți porni,
La horă azi nu va veni.

COR *(alt)*

Rîzi dar, Marie,
Joacă Marie,
Ciobanul tău uitat-a iară
Iubita lui pentr-o mioară.

COR *(alt și sopran)*

Rîzi dar, Marie,
Joacă, Marie.
Mai sînt băieți cu ochi de foc,
Cu tine toți se prind la joc.

MARIA *(recitativ)* *125av*

Joc numai cît cu Ionel,
La joacă-mi fu tovarăș el
Și gîndul său e-al meu — îl chem [13],
El știe dragi cît ni sîntem.
De vreți dovezi, o să vedeți.
El mi le dă cu orice preț.

COR DE PĂSTORI *(tenori și bași)*

Sumeațo, vedea-vom ce lucru greu
Să facă e-n stare de dragul tău.

COR DE FETE *(sopr[an] și alt)*

Nu vine nu, nu vine nu!
Și îl aștepți zadarnic tu!
Sprinceana ta-n zădar încrunți,
Întoarce-ți fața de la munți.

IONEL

Marie scumpă, nu-n zădar
Ai ridicat tu ochii mari!

Se rătăcise-un mielușel
Pe un părete gol de stîncă,
Eu l-am scăpat, l-am dus pe el
La pajiștea din valea-adîncă.

2260

Se rătăcise-un mielușel *177v*
Pe un ponor de stînce goale [14],
Pe pajiște l-am dus pe el,

12. *inițial*

Ce spune-acum poporul
De vîrful nalt cu doru[l]

13. *inițial* **(2260, 78v)** Al meu, al meu e al lui gînd *apoi* La mine-n veci e a lui gînd 14. *inițial* Pe-un vîrf înalt de pietre goale

L-am pus la sînul mamei sale.
Pîn' la mireasă, vede-ntîi
Ciobanul bun
De oi și miei.

COR DE PĂSTORI

Pîn' la mireasă, vede-ntîi
Ciobanul bun de oi și miei.

COR DE FETE

O inimă furat-au el
Și nu-i e dragă cît un miel.

2254

126r UN PĂSTOR

Fără turmă păstor nu poate fi. El merge cu turma pe naltul tăpșan, în văi tăcute. De n-aude glasul lor el cat-a se stinge de dor [15].

COR DE FETE

Se stinge [16] de dor,
Sărmat băiet.

IONEL

Se stinge [17] de dor.

COR DE FETE

Îi cere, Mario, acum dovezi
A lui iubire de vrei s-o crezi.

O FATĂ *(către* IONEL)

O vezi mîhnită — n-o ghicești [18]?
Ea crede că tu n-o iubești.

O ALTĂ FATĂ *(alt cu acompaniament)*

Tu să-i arăți iubirea ta. Singur fiind, singurel sus pe munte, să stai o iarnă-ntreagă pîn' se va-ntoarce turma la primăvară.

COR

Să meargă,
Să meargă!

IONEL

Mario! Dar tu *ce* zici?

COR

Ea nu-i-e dragă nici defel
La turma sa gîndește el [19].

FETELE

Ei, Marie, ce-ai de spus?
În mare cercare pe el l-ai pus [20].

IONEL

Voi *merge*-n munți.

126v COR DE PĂSTORI

N-o face Ionel, n-o face Ionel [21]!
Gîndește la iarnă, la ger, ninsoare [22]
Gîndește la turma cea călătoare [23]

15. *inițial* el trebuie să moară 16. *inițial* Să moară 17. *inițial* Să moară 18. *inițial* n-o privești? 19. *inițial*
Ea nu i-e dragă, dragă nu-i
Mai mult de turmă-i pasă lui
20. *inițial* Prea mare cercare în joc ai pus 21. *inițial* Să n-o faci cumva, să n-o faci cumva 22. *inițial* la ger, la rele *apoi* la ger, zăpadă 23. *inițial* La ⟨oi pornite⟩ turma pornită la drumuri grele

Tovarăș iubit,
Nu fii amăgit
De-a fetelor rele vorbe ușoare [24].

IONEL

Ea crede că n-o iubesc.
Bun rămas, dragă ! Singur
Trăi-voi în crînguri,
Cu vulturii, urșii, cu sprintene ciute
Pîn' soarele-n ceruri schimba-va de cale [25].

MARIA

a O, Ionel, ce spui [26] tu acum?
Nicicînd nu ți-aș fi cerut ăst drum.
b O, Ionel, iubite, ce spui?
Nicicînd n-aș fi cerut să te sui.

O, Ionel, ce spui? Nicicînd
Asta s-o cer nu-mi venea în gînd.

IONEL

De te iubesc eu?

MARIA

Ah ! O știu eu doar,
Ah ! O știu eu doar.
Mi-au pizmuit iubirea rău,
Mi-au amărît norocul meu.
Rămîi ca noi ! Rămîi ! [27]

COR

Rămînea-va.

IONEL

Vin iarăși la primăvară
Și cobor cînd ea coboară,
Cînd păstorii strigă și cheamă voios,
Cît munții răspund cu răsunet duios
Aduce-oi flori și cînturi.

COR 127r

Atunci [28] purta-va el flori,
Cînta-va veselitor.
S-arate-odată
Simțire bărbată.

Purtînd o podoabă de flori
Cînta-va vesele hori.
Lăsați-l să meargă
Voinic să s-arate [29].

MARIA

Cum vei putea să cînți vodat
Unde se șterge semnul urmei

24. *inițial*

Tovarăș iubit,
Te lași amăgit !
〈Ce-asculți la vorba fetelor rele〉
Ce-asculți de vorbe [prea] ușurele

25. *inițial*

Cu vulturii, urșii, cu ciute ușoare,
Pîn' calea schimba-va pe cer mîndrul soare.

26. *inițial* ce ai spus 27. *inițial* Stai, Ionel ! Rămîi ! 28. *deasupra o încercare de remaniere abandonată* Și împodobit

29. *inițial*

Să meargă . . .
Ce inimă are

Neauzind talanga turmei
Ș-al cîinilor voios lătrat?

IONEL

Gîndi-voi, ah, la-ntunecoșii,
Iubiții ochi, ca două stele,
Și prin amarul nopții mele
Ei vor pătrunde — luminoșii [30].

MARIA

Veni-vor zîne de pădure
Ș-ale izvoarelor crăiese;
Ademenindu-te adese
Inima ta or să mi-o fure.

IONEL

Mai bine-nghețe-mi ochii, scumpă,
Suflarea morții mă atingă
Decît iubirea-mi să se stingă,
Mai bine inima-mi se rumpă.

MARIA *(deodată)*

În lacrimi ochii mei s-or stinge,
S-a stinge sufletu-n durere [31],
S-a rupe inima-n tăcere,
Suflarea morții mă v-atinge.

127v

COR DE BĂRBAȚI

Nici o femeie pămîntească
În codri vechi n-o să-l zărească [32].
Măiestre zîne, vrăji pustie,
Le alungă numele-ți, Marie!

BACI BĂTRÎN *(bas)*

Știură ei pe-un copilandru
Să-l imple cu durere,
Să-ntunece curatu-i suflet
Fără de mîngîiere [33]

Să bănuiască-a lui iubire [34]
Pe ei cine-i învață
Și inima să i-o rănească
Ce crud cuvînt de gheață?

Copile smead cu ochi de flăcări,
În veci vun bine *nu* e
Pentru-n păstor ce-și lasă turma
În sama nimănuie.

Cu noi să vii, căci altfel ochii-mi
În veci n-or să mai vadă
A tale plete lungi și negre
Și fața ta cea smeadă.

COR DE BĂRBAȚI

Nici o femeie pămîntească ...
În codrii vechi n-o să-l zărească,

30. *cuvintele* întunecoșii *și* luminoșii *sînt subliniate în ms., din motive care scapă, dar în mod cert nu pentru a fi marcate în acest context* 31. *după* tă[cere] *șters* 32. *după* privească *șters* 33. *inițial* Cu amor, cu dor, cu fiere 34. *inițial* De-amorul lui să se-ndoiască

De-a sta cu inima vitează
El turma sa o s-o revază [35].

IONEL

Bun rămas!

COR

Bun rămas!

IONEL 128r

Rămîi cu bine, sat!
O turme, eu vă las!
Veni-voi înapoi
Cu-al primăverei pas.

Rămîi cu bine tu,
Mireasă cu ochi blînd!
Trimite-mi vorbe dulci
Pe [36] stele și pe vînt.

De-i țese-n stative
Un tort ușor de in
Gîndește c-am să-l port
În ziua-n care vin.

PARTEA A DOUA

[IONEL *(recitativ)*]

Singur! Singur! Cît ține zarea nu mișc-un ram, un vînt ... Turma dragă s-au dus — și parcă-s mort.

Cum frunze aleargă [37]
Și cad pustiu
Căutîndu-și mormîntul
De timpuriu!

În lumea cea moartă
Lin ați căzut,
Tovarășii veștezi
Celui tăcut.

Un ger pe voi toate
V-a stins, v-a strîns,
Cu voi și puterea-mi [38]
În piept s-a stins.

Nici vouă n-a rîde
Vun soare viu,
Din liniștea morții
Nici eu nu-nviu.

La zîmbetul verei 128v
Voi fi-veți reci,
Din liniștea morții
Nu-nviu în veci [39].

35. *inițial*

Măiestre zîne, vrăji pustie,
Le-alungă numele-ți, Marie

36. *modificat din* Pin 37. *inițial* Cum frunze se scutur 38. *inițial* Cu voi deod[ată] 39. *cuvîntul* Rămîn *scris sub ultimul vers permite supoziția unei remanieri abandonate*

În liniștea morții
Rămîn în veci

COR AL DUHURILOR NEGUREI

a Tot mai sus, mai sus plutim noi,
Cercuri albe tot lărgim noi,
Din adînci de munți spărture
Pîn' la vîrf de stînce sure
Ca un fum.

b Tot mai sus, mai sus plutim noi,
Cercuri albe tot lărgim noi,
Din adînci spărturi de munte
Pîn' la vîrf de stînci cărunte
Crește-un fum.

c Tot mai sus, mai sus plutim noi,
Cercuri albe tot lărgim noi,
Din adîncile ponoare
Pîn' la vîrfuri cu ninsoare
Ca un fum.

Tot mai sus plutim, ca gîndul,
Cercul nostru tot lărgindu-l,
Din adîncele ponoare
Pîn' la culmile-n ninsoare
Ca un fum.

Ca de brazi frumoase visuri
Pribegind pin largi abisuri
Nu-l trezim[40] din somn pe munte.
Om mîhnit[41] cu griji pe frunte,
Dormi acum!

Brazilor le sîntem visuri,
Pribegim pe largi abisuri,
Nu trezim din somn pe munte.
Trist copil cu griji pe frunte,
Dormi acum!

a Dormi, pe cînd un șir de duhuri[42]
Pribegește prin văzduhuri ...
Ele plîng — Pin lumea moartă
Al pieirei suflet poartă
Și-i fac drum.

b Dormi, cînd șirul de năluce
O suflare-a morții duce
Peste lumea care zace
În adîncul somn de pace —
Plîngă ele[43].

Dormi cînd ceata[44] de năluce
O suflare-a morții duce
Peste lumea liniștită —
Plîngă ceata rătăcită[45]
Pe-a ei drum.

IONEL

Cum vîjîie, bate
În preajma mea

40. *inițial* Nu stîrnim 41. *inițial* Triste om 42. *inițial* Dormi și lasă pin văzduhuri 43. *inițial* **E a lor** *apoi* Plîngă 44. *deasupra lui* șirul *șters* 45. *deasupra lui* pribegită *șters*

Și inim-ascultă,
De visuri grea,

Căci grijă ea duce
De-un chip cu drag,
Sperează, tresare [46]
De-un zvon pribeag.

Plesnire de picuri
Răsună abia
Și stropii îngheață
De vreme rea.

Plesnire de picuri
Răsună abie
Și stropii îngheață
Din ce în ce.

De lungi necazuri 129r
Ce le aștept
Îngheață gîndu-mi
Și viața-n piept.

COR AL SPIRITELOR MUNTELUI
(din adînc)

O brumă-ncet peste noapte căzu,
Trosnit-au codrul, pe gînduri,
Și spice, foi ghețos [47] sărută,
Încet și rînduri-rînduri.

O brumă-ncet peste noapte căzu,
Se frînse creanga sunînd
Și spice, foi ea le sărută
Ghețos, pe rînd, pe rînd.

Voioase ori triste, cum le află,
Pe loc le și-nmărmuri,
Ea le-a nădușit la sînu-i de ger [48].
Amoru,-nghețat, va muri.

ÎNTÎIUL SPIRIT
Ce om stă singur oare?

[AL] 2-LE
Încremenit [49] se pare

COR
Amoru,-nghețat, va muri.

ÎNTÎIUL
Pe părul său parcă-i omăt [50].

[AL] DOILEA
Moșneag să fie ori băiet?

COR
Va muri.

[AL] 2-LE
Dar ochii, încă luminoși,
Ca mura sînt [51] de-ntunecoși.

46. *deasupra lui* se prinde *lăsat neșters* 47. *inițial* încet 48. *inițial* la pieptu-i de ger *apoi* la sînu-ngheța 49. *deasupra lui* E înghețat *șters* 50. *inițial* Pe-a sale plete parc-a nins 51. *supraintercalat*

I-LE

Păstor se pare, dar ce fel,
De stă în codru singurel?

COR

Va muri.

129v [AL] 2-LE

Au[52] zîna codrilor zări?

COR

Amoru,-ngheţat, va muri,
Va muri.

[IONEL]

Părea c-aud prin fire
Un glas de tînguire,
Dar poate ghiaţ-a trosnit,
Oftînd în sine s-a gîndit.

ECO

S-a gîndit, s-a gîndit ...

IONEL

Cum fulgii de zăpadă
S-aşază în grămadă!
De lume ceru-i îndrăgit[53]
Şi-n[54] strai de nunt-o a-nvelit.

ECO

Învelit, învelit ...

IONEL

Dar eu şi cerul iarăşi
La[55] chin sîntem tovarăşi
Căci de mirese despărţiţi,
Sîntem cu dorul logodiţi.

ECHO

Logodiţi, logodiţi ...

DORUL *(alt; recitativ)*

Un om pe culmea mea senină, de unde caut lumea preste tot? Păstorul turma ce-şi lasă e-al meu de acum pe vecii vecilor.

La ce visezi mîhnit aşa?

IONEL

La ce visez? Nu mă-ntreba.

DORUL

Să ţi-o arăt eu?

130r *(desface negurile; se vede mireasa, hora, păstorii în depărtare şi s-aude Maria)*

MARIA

Lumină de soare, am[56] un iubit.
Văzutu-l-ai oare[57]?
El[58] singur în munte e dus, rătăcit,
Şi poate de chinul iubirei muncit,
De frig[59] poate moare!

52. *deasupra lui* Pe *şters* 53. *iniţial* De fire lumea-i îndrăgită 54. *modificat din* C-un 55. *modificat cu creionul din* În 56. *după* eu *şters* 57. *iniţial* Văzutu-l-ai oare *apoi* Văzutu-l-ai poate 58. *modificat din* Si[ngur] 59. *deasupra lui* chin *şters*

a Eu am iubit, o, tu codru măreț,
Păduri visătoare [60] !
Pierdut-am, ah, glasu-i și ochiul isteț [61],
El a pierit, s-a dus, îndrăzneț,
În lumea lui mare.

b Eu am iubit, visătorilor brazi,
Tu codrule verde [62]
Pierdut pentru ochii-mi e blîndul obraz
Și glasul iubit eu nu-l aud azi [63],
În lume se pierde.

Eu am un iubit, visătorilor brazi,
Pădure măreață.
Și glasul lui dulce eu nu-l aud azi,
Pieri pentru mine iubitul obraz,
Iubita sa față.

a Voi brazi cu-apărare [64], tu soare iubit,
Țineți-l cu bine,
Priviți ca prieteni pe cel părăsit [65],
Să nu îi înghețe, -n omăt viscolit,
Și inima-n sine.

b Voi brazi cu-apărare, tu soare iubit,
Îi fiți cu dreptate,
Luați-l în samă pe cel părăsit,
Să nu-i înceteze,-n omăt viscolit,
Și pieptul de-a bate [66].

Voi brazi cu-apărare, tu soare iubit,
Îi fiți cu blîndeță,
Cătați ca prieteni la cel părăsit
Ca inima lui, de omăt viscolit,
Să nu i se-nghețe.

IONEL
(întinde brațele)

Departe, ah ! mai este ea
Prea mult ținu [67] cercarea mea.

DORUL

Vor rămîne în veci departe,
De tine eu acum am parte.

Cine o dată-n ochi îmi vede [68]
N-a săruta vrodinioară
Iubita gură de fecioară,
Nici valea-n veci n-o mai revede.

Prea grabnic tu mi te-ai decis,
Uitîndu-ți toate-n a ta urmă,
Amici iubiți și draga turmă
Pentru că fetele te-au rîs.

60. *inițial* Voi brazi visători *apoi* Visătorilor brazi 61. *inițial*: Pierdut-am, ah, glasu-i iubit și-ndrăzneț *apoi, ulterior dar anulat,* Pierit-a și chipu-i cu-a lui frumuseți 62. *inițial* Pădure înaltă ! *apoi* Tu, codri, mărețe ! 63. *vers șters și apoi rescris identic* 64. *inițial* de-apărare 65. *inițial* Și fiți-i prieteni celui părăsit 66. *inițial*

Ca inima-i nu,-n omăt vicolit,
Să-ncete de-a bate

67. *după* cer[carea] *șters* 68. *după* vine *șters*

130v

CORUL SPIRITELOR MUNTELUI

Amoru,-ngheţat, va muri.

DORUL

Al meu frate e amorul
Iară moartea-mi este sor.

COR

Va muri.

DORUL

La sînul meu e linişte,
Vin ! Nici o frică n-aibi.

COR

Va muri.

131r

PARTEA A TREIA

VÎNTUL

Ieşiţi frunze, muguri
Şi semănături,
Treziţi-vă glasuri [69]
În lan, în păduri [70].

Eu brazii îi scutur,
În aer mă scald,
Încarc cu miroase
Eu sufletu-mi cald.

Şi tot acel miros
Şi-ntregu-mi senin
Îl dărui iubirei,
Cunună-i închin.

Ieşiţi viorele
Şi voi clopoţei,
Veni primăvara
Cu [71] dragostea ei.

CORUL SPIRITELOR COPACILOR

Trezitu-ne-am
În orice ram
Din iarnă lungă la soare,
Auzi, auzi
Cum trec în sus [72]
A vieţii mii de izvoare [73].

IONEL *(trist)*

A vieţii mii de izvoare.

CORUL SP[IRITELOR] COP[ACILOR]

Pe trunchi în sus
Uşor ne-am dus,
Suind, coborînd iară;
Din vale-n [74] deal

69. *iniţial* Treziţi-vă cînturi 70. *iniţial* În lan şi-n păduri 71. *după* Iubirile *şters* 72. *iniţial* Cum mişcă-n sus 73. *ultimele 3 versuri iniţial*

Am înviat,
Mişcam încet
A vieţii mii de izvoare

74. vale-n *supraintercalat cu creionul*

Veniți în val
Cîntări voi de primăvară.

IONEL

Cîntări voi de primăvară

[COR]

O paseri voi 131v
Cu glas vioi
Treziți pădurea cea veche;
Prin [75] munți de-a lung
Din [76] văi ajung
Cîntări înmiite-n ureche [77].

[IONEL]

[Cîntări înmiite-n ureche]

COR

Frumoasă ești
Cînd te trezești
Tu lume-n căldură, lumină [78]
După zăpezi
Te-nseninezi
De tine ni-i inima plină [79].

IONEL

De tine ni-i inima plină [80].
N-au sunat un clopot departe? Vin ai miei doară? De ce bucuria doare?

IZVORUL

Un sunet plin de farmec
Din somn mă pomeni [81]
Și văd că-i dusă gheața
Ce greu mă coperi [82].

De vînturi tainic șopot,
Al arborilor cînt,
Ca salutări de duhuri
În munte tremur blînd.

Se leagănă-acum paseri [83]
Pe [84] flori cu blînd miros,
Beau rouă și mă-ntreabă
Daca mai sînt voios.

Eu rîd cu valurele
Ce se-ncrețesc de vînt,

a O, spuneți, păsărele [85]
Povestea-vă cîntînd.

b Spuneți-ne, o paseri,
Povestea-vă curînd.

c Povestea voastră, paseri,
Spuneți-mi-o curînd.

Spuneți-mi-o poveste
O paseri! mai curînd.

75. *după* Din *șters* 76. *modificat din* În 77. *inițial, pe* **131r,** Mii cîntări la ureche 78. *inițial* Tu lume-n lumină, căldură 79. *inițial* Și inima noastră se fură 80. *inițial* Și inima noastră [se] fură 81. *inițial* Din somn m-a pomenit 82. *inițial* Ce greu m-a coperit 83. *inițial* Și păsărele-n leagăn 84. *în ms. din inadvertență* De 85. *inițial* Spuneți-mi păsărele

132r

COR DE FLĂCĂI, PĂSTORI, FETE
(departe, apoi din ce în ce mai aproape)

2262

180r

a Din umbrosul fund de văi
Pin' la cerul luminos
Trec din gură-n gură, plin,
Cîntecul voios.

b Din al văii fund umbros
Pînă-n naltul cer senin[86]
Prin al brazilor miros
Trece-un cîntec plin.

2254

132r

Din al văii fund umbros
Pîn- în naltul cer senin
Prin al brazilor miros
Trece-un cîntec plin.

IONEL

Îi văd venind ... păstorii.

COR

Trai mai blînd
Aducînd,
Dup-o iarnă grea venim,
De chin rău[87]
Și de greu
Noi te mîntuim.

IONEL

Turma mea iubită și un chip de fată.

COR

Un cutremur trecu-n vînt[88]
Prin frunzișul fraged, des,
Pe-orice floare e-un cuvînt,
Cine l-a-nțeles?

IZVORUL

Piticii din munte
Trimisu-m-au să caut
De iese verzii muguri
Și tunet de ce n-aud.

Rămas-au el departe —
Aud doar o cîntare,
Mă-ntîmpină pe mine
Ca și o salutare.

MARIA

Cum inima-mi bate,
Iubit Ionel!
Alerg și în grabă
Voi fi lîngă el.

86. *inițial* Pînă-n cerul cel senin *apoi* Pînă-n cerul de azur 87. *după* gre[u] *șters* 88. *inițial* Un fior, un tremur trec[e]

IONEL 132v

Bine ați venit ... Mi se rupe inima ca de mîna morții. Trecu orice chin.

COR

Trecut-au al tău chin.

IONEL

Noroc, bucurie, viață.

COR

Trecut-au orice chin
Și singur nu mai rămîi.

IONEL

Dar soarele-i mort [89].

COR

Al dragostei soare rîde.

IONEL

Seninul din ceriuri se stinse [90].

COR

În mai bucuriile toate 123v
Răsar pe neașteptate.

În mai fericirile [91] toate 132v
Răsar pe neașteptate.

IONEL

Rămas bun, Marie,
Rămas bun, turmă dragă,
Rămas bun, tu lume!

MARIA

Ionel, dragă Ionel,
Unde ești tu?

ÎNTÎIUL PĂSTOR

Taci! E adormit.

[AL] 2-LE

Doarme somn adînc.

MARIA 133r

Trezește-te [92],
Ionel! Sîntem noi!

AL 3-LE

Doarme al morții somn.

MARIA

O, Ionel!

DORUL

Da, voi l-omorîrăți
Ș-acum e-al meu,
De lunga-i durere
Îl mîntui eu.

89. *inițial* Soarele-i mort 90. *vers șters și apoi rescris identic* 91. *deasupra lui* bucuriile *șters* 92. *urmează* Ionel *șters*

CORUL

O, Doamne! Ce-am făcut!

MARIA

Dă-mi-l-napoi, te rog[93] —
L-aşteapt-amor, noroc.

DORUL

Vieţei de veci s-a născut[94]
Pămîntul de-acum l-au pierdut.

MARIA

Căzut-au brumă pe al meu noroc,
S-au dus ca în vînt.
De-ai şti, primăvară voioasă, şi tu
Cum sînt! Ca o moartă sînt[95].

Căzut-au noaptea pe ochii mei
Şi gheaţă pe ei s-au prins
Şi-n somnul vecinic, somn adînc,
Tot ce-am iubit văd întins[96].

133v DORUL

De aţi [şti] voi acum ce bine i-e[97]
De sarcina vieţii scăpat!
Priviţi că[98] faţa senină e,
Repaos de veci i-am dat.

PĂSTORII

Să-nmormîntăm băietanul.

[AL] 3-LE PĂSTOR

Ici sus, pe culmea senină.

[AL] 2-LE PĂSTOR

Veghez lîngă el.

MARIA

Veghez lîngă el.

COR

Veghem lîngă el.

DORUL

Cîntaţi-i „somn uşor"
Ş-apoi — despărţire,
Priveghiu-n mîhnire[99]
Să-l ţie codrii vor.

Cîntaţi-i somn uşor!
Şi mergeţi la vale,
Priveghiul de jale
Să ţie codrii vor.

UN TENOR, UN BAS, UN ALT, UN SOPRAN
(alternînd)

2262

180r *a* Azi codrul e-n priveghi.
Durerea-şi serbează,
Adînc se-ntristează
Cu trunchii nalţi şi vechi.

93. *iniţial* Dă-mi-l te [rog înapoi] 94. *iniţial* Născut pentru vecinica viaţă *apoi* Vieţei de veci el născu-tu-s-a 95. *iniţial* Ca o moartă eu sînt 96. *iniţial* Tot ce-am iubit e-ntins 97. *iniţial* La recele-mi sîn ce bine i-e 98. *modificat cu creionul din* cum 99. *iniţial* Priveghi de mîhnire

b E[100] codrul în priveghi,
Măreață durere
Pătrunde-n tăcere[101]
Pe trunchii nalți și vechi.

2254

c Stă codrul în priveghi, *133v*
Durerea-și serbează,
Adînc se-ntristează
Cu arbori nalți și vechi.

Cum codrul stă-n priveghi,
Adînc jeluindu-l,
Fiorii cuprindu-l
Pin brazii nalți și vechi.

2262

a Privind în moarte-ntins *180r*
Copilul său veșted
Se pleacă din creștet
De crud amar cuprins.

b Privind în moarte-ntins
Copilul său veșted
Se-nclină din creștet
De crud amar cuprins.

2254

c Văzînd în moarte-ntins *133v*
Copilul său veșted
Se-nclină din creștet
De crud amar cuprins.

Văzînd în moarte-ntins
Copilul său veșted
Înclină din creștet
De-un mut amar cuprins.

2262

a Auzi un sunet blînd *180r*
Ce-n valuri tot crește,
Pe suflet răpește
Și-l duce ca un vînt.

b Auzi șoptind abia
Cîntare divină,
Ea tremură lină
Și sufletul zboară cu ea.

2254

c Auzi șoptind abia *133v*
Cîntare divină,
Ea tremură lină,
Sufletul zboară cu ea.

100. *modificat din* C, *ceea ce pare să dovedească intenția de a scrie inițial* Codrul e în priveghi 101. *inițial* Ea trece-n tăcere

Auzi pornind abia
Cîntare divină,
Ea tremură lină
Ș-un suflet zboară cu ea.

2262

180r a Pin brazi cu nalte frunți
Vuiește puternic[102],
Noi plîngem cucernic
Copilul[103] din munți.

2254

134r b Pin brazi cu nalte frunți
Ea crește puternic!
Noi plîngem cucernic
În somn pe copilul din munți[104].

2262

180r Ea pleac-a noastre frunți,
Vuiește puternic,
Noi plîngem cucernic
Copilul iubit din munți[105].

TEXT AFERENT

2254

142v Din umezi văi in cari
Se rărește valu-n vad[106]
El ridică pe-umeri negri
Lunga rariște de brad.

Viu e muntele de zvonuri,
Zvonuri mîndrei toamne dragi,
Care trec de-a lung de munte
Pin pădurea cea de fagi. .

102. *inițial* El crește puternic 103. *după* Păstorul *șters* 104. *inițial* Copilul cel din munți 105. *inițial* În somn pe un copil din munți 106. *inițial* Apa-și bate valu-n vad

DIALOG ÎNTRE DIOGEN ȘI ALEXANDRU CEL MARE

de Fr. von Bodenstedt

ALEXANDRU

(se pleacă la gura polobocului și strigă)

Diogen!

DIOGEN

(se tîrîie în brînci somnoros și-și freacă ochii)

Cine mă cheamă?

ALEXANDRU

Eu, Alexandru.

DIOGEN

(ridicîndu-se încet)

Ce dorești?

ALEXANDRU

De ce n-ai vrut să vii la mine cînd am trimes să te cheme?

DIOGEN

Pentru că de la palatul tău pîn' la polobocul meu e tot atît de departe cît de la poloboc pîn-la palat.

ALEXANDRU

Dar eu sînt Alexandru.

DIOGEN

Și eu sînt Diogen.

ALEXANDRU

Eu sînt rege.

DIOGEN

Eu, filozof. Cine vrea să-nvețe de la mine, vie la mine. Înțelepciunea nu se impune, ea trebuie căutată.

ALEXANDRU

Tu nu te crezi dator a venera regii?

DIOGEN

Nu.

ALEXANDRU

De ce nu?

DIOGEN

Pentru că nu sînt zei.

ALEXANDRU

Ei sînt zei de pe pămînt.

DIOGEN

Da! Zei *de* pămînt.

ALEXANDRU

Aristotele gîndește altfel.

DIOGEN

Îmi pare bine.

ALEXANDRU

De ce?

DIOGEN

Pentru că nu doresc ca altul să aibă ideile *mele.*

ALEXANDRU

Nu vezi tu vro deosebire între mine și tine?

DIOGEN

Ba încă foarte mare

ALEXANDRU

Care?

DIOGEN

Ție toată lumea ți-i prea mică, mie polobocul mi-e prea mare.

ALEXANDRU

Tu ești la picioarele polobocului tău, la picioarele mele e lumea toată.

DIOGEN

Și la ale mele.

ALEXANDRU

Cum așa? Eu o stăpînesc.

DIOGEN

Eu o disprețuiesc.

ALEXANDRU

Eu pot să-ți iau viața.

DIOGEN

Și eu pot să mi-o iau. Ce mai treabă? De-i vrea sau de nu-i vrea tu, viața mea tot are să se sfîrșească.

ALEXANDRU

De-ți place vr-un lucru, din cîte am eu, cere-l și-i al tău.

DIOGEN

Nu-mi trebuie nimic din cîte ai tu.

ALEXANDRU

Așadar n-ai nici o dorință?

DIOGEN

Numai una. Să nu-mi iei ceea ce nu-mi poți da, lumina soarelui.

ALEXANDRU

De n-aș fi Alexandru, aș voi să fiu Diogen.

(Estras din drama *Alexandru și Diogen*, de Fr. Bodenstedt)

2254

Dramă într-un act de Guilom Jerwitz

PERSONAGELE

HISTRIO	UN SERVITOR DE TEATRU
FELICE fiul său adoptiv	UN DILETAND
ROSAMUNDA	UN OFIȚER
LIZETTA o servitoare	UN SPECTATOR
	MAI MULȚI SPECTATORI

(Scena înfățișează o odaie în care totul arată o mizerie adîncă. În fund o ușă, un scrin dinainte, în dreapta un cămin, în stînga o fereastră și o masă pe care se[1] *văd risipite în dezordine o mulțime de cărți vechi; pe părete deasupra mesei atîrnă o cunună de lauri uscată a cărei panglică învechită și-a pierdut culoarea.)*

SCENA I

HISTRIO

(în haine învechite și proaste stă în picioare lîngă ușă, cugetă cîtva și declamă)

Cu[2] *plînsul*[3] *meu ei nu pot nimica ca să aibă —*
Nu-s eu regele însuși?

Sărmane Lear, teme-te de însuși lacrimele tale, ele[4] vor escita prepusuri, ele se vor esplica rău; vrei tu să-ți aperi lacrimele cu coroana care ai dat-o nu de mult fiicelor tale fățarnice? *(declamă iarăși)*

Sînt rege, fiecare atom în mine-un rege,
Și, cînd fixez privirea, cum tremură vasalul

(vorbind) El crede a fi încă ceea ce-a fost odată, o credință smintită! De-ar fi fiecare atom din tine un rege, însă fără sceptru și coroană, poporul ție supus trece străin și rece pe lîngă tine și neci un sclav nu-și pleacă genunchiul său. Da, da! zdrențele fasonate pe moda nouă aruncă în pulbere miriade de idolatri[5]. O, cît

1. *după* stau *șters* 2. *după* Nu *șters* 3. *deasupra lui* vinul * *șters* 4. *după* căci *șters* 5. *după* idoli *șters*

de adîne se-nfige în inimă cuţitul cînd vezi o jucărie de om mare că a căzut, că s-a schimbat, că puterile îi leşină şi că cu toate aste poartă mîndrie în privire şi gesturi şi [6] vrînd [7] să arate cu fală din ruinele lui mîndrul însă golul *Eu* [8]. Ferice daca dă de un amic [9] ce satisface onoarea lui, ferice! Dar cînd grandoarea cade într-un cuib de noroi, a, ce urît putrezeşte atuncea [10]! *(s-aşază lîngă masă, aruncă cartea pe ea [11] şi-şi razemă capul de mîni)* O, daca n-ar fi reamintirea, daca n-ar fi, atunci aş visa mai puţin în felul acesta şi n-aş fi nemica alta decît aceea ce sînt; şi totuşi e o plăcere deosebită de a privi la laurul veştejit şi, după atîtea vijelii de aplaude de mult uitate, a întreba pe martorul uscat [12] însă unic daca mai merit [13] a-l purta. *(ia cununa din perete)* Din ce în ce mai gol, din ce în ce mai uscat; te rog mai ţine încă puţin, prea puţin, căci în curînd sînt gata, în curînd voi sfîrşi rolul, în curînd comödiantul va părăsi scena vieţei. *(către cunună)* Mai ştii tu încă cum te-am căpătat pe tine? Sărmana mumă era bolnavă; eu jucam, cîntam, rîdeam, săream pe cînd ea murea [14] de foame şi de frig. În ziua aceea [de] multă glorie şi onoare te purtam pe tine, ah! eram fericit, şi cît îmi bătea inima de bucurie cînd intrai în casă la mama [15], în casă întuneric şi tăcere, o-ntrebai ce şade prin întuneric, ce nu-mi răspunde, îi pun cununa în mînă, voi s-aprind luminarea, luna [16] aruncă o rază palidă în cămăruţa întunecoasă: O, Doamne! mamă, ce eşti aşa de palidă, mîna ta înlemnită ... rece, aşteaptă ... îndată fac foc, aprind lumină ... *(pauză)* Am făcut foc, am aprins lumină, dar cununa mea o ţinea — o mînă moartă. *(stă pe gînduri, apasă cununa pe buzele sale, trece mîna [17] peste ochi, aruncă cununa pe masă.)* Mergi, mergi! îmi faci inima aşa de grea, aşa de posomorîtă.

2v

SCENA II

HISTRIO, UN SERVITOR DE TEATRU

SERV[ITORUL]
(îi dă o epistolă)

Poftim de la d. director.

HIST[RIO]

Pentru mine? O epistolă?

SERV[ITORUL]

Dec! da' pentru cine? Doar nu pentru mine [18]? Mai e cineva aci afară de noi doi?

HIST[RIO]
(citeşte)

,,Ni pare rău că trebuie să însărcinăm pe altcineva cu prescrisul rolurilor căci actorii se plîng pe toată ziua că nu pot să citească scrisoarea d-tale [19]; cred şi eu că ochii d-tale nu te-or fi mai servind bine la aşa treabă, dar, fiindcă ni pasă de-a te şti cu totul fără pîine, ne-am vorbit eu [20] şi cu actorii de-a-ţi veni din cînd în cînd cu cîte ceva în ajutor. *(boţeşte hîrtia ş-o aruncă pe masă)* Ş-aceasta mie, mie care le-am fost odată tot, care le-am fost odată idolul lor?

SERV[ITORUL]

Na, na, na! doar n-ei fi crezînd [21] că-ţi atacă cu asta onoarea!

HISTR[IO]

Mie — o pomană? O, cîtă milă au ei; da e adevărat sînt netrebuincios, bătrîn, tîmpit ... O, cîtă milă, cîtă milă!

SERV[ITORUL]

Ei drace! Ce mai porţi şi d-ta capul d-tale înălbit [22] aşa de sus, aşa de mîndru. Hehei! vremea mi te face mai cu minte, mi te mai umileşte. Mai bine vino-ţi în fire şi fă ca mine că, de! cu mîndrie [23] şi onoare nu e rost. Ia ascultă numa, să-ţi

6. *modificat din* in 7. *după* şi *lăsat neşters din inadvertenţă* 8. *iniţial* Vrînd să arate lumei cu f[ală] din ruine numai golul Eu 9. *iniţial* ferice dacă nimereşte un amic 10. *iniţial* ce mai clocitură putredă 11. *iniţial* aruncă p[e ea cartea] 12. *deasupra lui* putred *şters* 13. *modificat din* merităm 14. *iniţial* şi ea, ea murea 15. *urmează* ş-o[-ntrebai] *şters* 16. *după* atunci *şters* 17. *după* cu şters 18. doar nu pentru mine *supraintercalat* 19. *iniţial* aşa scrisoare ca a d-tale 20. *după* adică *şters* 21. *iniţial* doar nu ţi-i fi [închipuind] 22. d-tale înălbit *supraintercalat* 23. *iniţial* căci cu mîndrie

spui una și bună, fiecare trebșoară își are și ea biet chivirneseala ei, iaca fă-mi-te ca mine de toate celea, ba afișer, ba clachior, ba lampagiu [24] ! Nu prea întreba după mîndrie și onoare ... s-a [25] dus vremile celea. *(bea)*

HISTR[IO]

Taci cu neghiobiile tale, ține-le pentru frații tăi de cîrciumă, ia cărțile astea și caută-ți de drum, salută pe stăpînul tău și spune-i că [26] nu mă rușinez de neci o muncă, dar de pomană nu voi lua neciodată. Adieu !

SERV[ITORUL]

Vorbă scurtă, pe șleau ... Din parte-mi [27] rămîi sănătos ! *(vrea să iasă, însă se-ntoarce de la ușă)* Încă una, ca [28] să vezi că nu-ți voiesc rău, iaca, îl mai rog pe director ca [29] să-ți mai lase secăturile astea de scris, da' ia ascultă, iese și pentru mine ceva, vro dobîndă, ceva?

HISTR[IO]
(apart)

O, ce mai suflet !... Ce [30] mai tocmeală de creștin încît mi se varsă fierea [31] de turbare ! *(tare)* Bine, primesc, vrei tu însă ca-n fiecare zi să-ți scurg o picătură de sînge ca să nu mai cumpăr cerneală roșie ? Ce, nu vrei ? Aida de ! nu-i [32] și asta creștinește ? Dragoste pentru dragoste, ai, dă mîna-ncoa, știu eu [33] c-o să te-mbogățești din sudoarea mea, nu vrei și tu să-mi faci atîta [34] serviciu [35] ?

SERV[ITORUL]
(apart speriat [36])

Aoleu ! Ăsta face zapise cu dracul, aiti, șterge-o la sănătoasa pînă nu se deoache treaba. *(vrea să iasă)*

HISTR[IO]

Unde-așa de iute ? Nu e nemica cu sîngele ?

SERV[ITORUL]
(apart [37])

Aolio, l-a apucat ! Șterge-o băiete. *(fuge)*

HISTR[IO]

Hahaha ! Cum aleargă mizerabilul [38] ! Pentr-o picătură de sînge, mai îmi venea a rîde de el [39] ... Rău mai stă cu cîștigul onest pînă [40] cînd vor mai fi mari și tari [41] astfel de slugi fără suflet, puși [42] în momentul în care dă din cap un om însemnat [43]. Cît o să mai sufăr și acum, de mult masa mea a fost mai mult decît frugală. Daca anunțul mi-ar aduce ceva elevi ! Aș primi pe orcine, fie măcar țărani. Oare cum i-o fi mergînd lui Felice, oare i-o fi ieșit bine la căpătîi ? Eu zău nu l-aș fi povățuit neciodată de-a-și cerca norocul în țară străină ! Bietul băiat ! Cît de mult îi păsa inimei lui ... dar nu-i minune ... după atîta amar de ani !

SCENA III

(în timpul monologului FELICE intră cu mantaua, pălăria și sacul de voiagiu)

FELICE
(în sine)

Doamne sfinte ! El mă crede departe, și-o fi zidind castele în Spania, și acum trebuie dodată să-i risipesc toată speranța. Of ! de-abia am inimă pentru asta ! ... *(tare)* Tată !

24. *urmează* ba peze ... *(se bate peste gură)* hm ! *șters; era gata să spună* pezevenchi, *cu sensul vechi de „codoș, proxenet"* 25. *după* că altfel e vremea de azi *șters* 26. *inițial* și zi-i că 27. din parte-mi *supraintercalat* 28. *supraintercalat* 29. *modificat din* să 30. *după* Doamne, ce mai creștin !... *șters* 31. *inițial* fierea mi se varsă; *modificarea ordinii indicată prin cifre* 32. *inițial* nu este 33. *supraintercalat* 34. *deasupra lui* un *șters* 35. știu *apoi* te-mbogățești *apoi* și tu *sînt subliniate* 36. *supraintercalat* 37. *supraintercalat* 38. *deasupra lui* bată-l Dumnezeu *șters* 39. *inițial* mai mai aș fi făcut haz de el 40. *după* în ziua de azi *șters* 41. *inițial* pînă cînd vor mai fi în posturi mari și tari *apoi* mari și tari în posturi 42. *după* ce atîrnă numai de *șters* 43. *după* mare *șters*

HISTR[IO]

Felice ! Tu ești, copilul meu ?

FELICE

Cum mă vezi !

3r HISTRIO

Și cum ți-a mers ? Spune curînd, fiul meu ! Pune la o parte lucrurile, vino ! Încălzește-te ... ba stai, mai uitasem ... Focul azi n-a vrut să arză, lemnele era rele ... na mantaua, învelește-te, nu te mai împrotivi ! Mie nu mi-e frig, copilul meu. Acuma spune-mi cum ți-a mers ? Ce zicea amicul meu, te-a primit el bine ?

FELICE

Dacă vrei să-i zici bine, fie bine ; eu zic de tot altfel.

HISTRIO

Cum asta ? Cum altfel, copilul meu ?

FELICE

Ai răbdare ! Ți-oi spune eu mai tîrziu.

HISTRIO

Fiul meu, vorbește fără temere, fără cruțare ! O voi, ți-o ordon chiar !

FELICE

Am dus epistola ta stăpînului său, însă acesta era mîndru și îngîmfat și purtarea sa nu mă lăsa a presupune nemica bun, căci de-abia putea să-și aducă aminte de d-ta, în fine veni cu-ncetul și memoria însă cam în pasul unui melc și cum lasă melcul urme alunecoase și lucii, astfel lăsa și el [44] în urmă-i fraze lucii ca acestea : Îl cunoșteam odată pe bunul Histrion, era un om prea de ispravă, acuma abia mi-aduc aminte.

HIST[RIO]

Nu-ți dete înainte de toate cel puțin locuință ?

FELICE

Ba că chiar. În biurou [î]mi dădură a înțelege că : „N-ar fi tocmai bine ca [45] [eu] să mă opresc prea mult, fiindcă ș-așa nu putea să-mi dea vro ocupație.

HIST[RIO]

E cu putință ? Sărmane, biete copile ! Cel întîi zbor și ți l-a tăiat [46] ! Cine ar fi gîndit-o ? Acestui amic i-am făcut multe, și acum ... *(se întoarce și-și șterge ochii [47] cu palma)*

FELICE

Ce faci, tată ? Te-a mîhnit asta ?

HISTRIO

I-am daruit amicului mort o lacrimă.

FELICE

Mai bine n-aș fi spus nimica din toate astea.

HISTR[IO]

Nu, copilul meu, mai bine-i așa. Te mai vezi [48] o dată bătrîn și copt pentru mormînt, ți se face [49] și calea mai singuratică, mai pustie ; mulți amici te părăsesc, se despart de tine ; nu [50] -i plîng pe acei din straiele negre însă pe amicii necredincioși trebuie să-i plîng. *(se scutură)* Mi se pare că s-a făcut prea frig, nu ?

FELICE

Da, da ! Na, ține amîndouă mantalele.

44. *deasupra lui* d-nia lui *șters* 45. *supraintercalat* 46. *după* op[rit] *șters* 47. *inițial* și se [șterge la ochi 48. *supraintercalat* 49. *inițial* [î]ți devine 50. *după* dar eu *șters*

HISTR[IO]

Dă-mi numai una. Viu îndată îndărăt.

FELICE

Unde pleci?

HISTR[IO]

S-aduc ceva lemne.

FELICE

Înfășoară-te bine e ger afară[51].

HISTR[IO]

Pe[52] dată sînt aci și eu. Ei[53] fi înghețat, hai? Numai nu fi trist, nu te mîhni de asta, găsim noi alți amici, nu-i așa, copilul meu, că acela e mort pentru noi? Mort! Mort ... *(iese)*

SCENA IV

FELICE *(singur)*, *(în urmă)* HISTRIO

FELICE

O, Dumnezeule, ! El încă mă mîngîie pe cînd el singur are atîta trebuință de mîngîiere. Oare cum aș începe-o ca să cîștig ceva? Căci a-i cădea mai mult în spinare ar fi o crimă; la scris într-adevăr i-aș mai putea ajuta, dar asta nu prea dă spori pentru amîndoi. *(se așază lîngă masă și dă de epistolă)* Ce e asta? Cum? O epistolă și așa de[54] mototolită ca și cînd ar fi azvîrlit-o cu furie aci. Ia să vedem. *(citește)* Și asta încă, ultimul, unicul său reazim. Da, da! În timpul din urmă n-am putut să-i ajut căci nu eram aci; ochiul său e slab, mîna lui nesigură ... Acuma de-abia mi-ar trebui sfat, fie orce-o fi[55], chiar o șarlatanie tot ar merge. *(gîndindu-se)* Sînt într-adevăr acasă dar prea puțini mă cunosc ... să-mi iau un nume străin și sunător, să merg la directorul teatrului, da, chiar acum, pe loc! Parcă-i văz pe oameni dîndu-și în coate și împungîndu-se, căci un așa nume sună a ceva mare și, // de-ar suna numele meu cît de bine, cît de curat, totuși cu un nume străin te introduci mai ușor. *(dup-o pauză intră Histrio c-o legătură de lemne subsuoară și o pune lîngă cămin)*.

HISTR[IO]

(lovind pe Felice pe umere)

Nu capu-n jos, copilul meu! Ne-om lupta și înainte, de-o vrea D-zeu[56], căci el e cu noi. Astăzi m-am anunțat ca retor și dramaturg; ia seama numai că, daca mi-o ieși la vrun capăt și de-oi pune o dată mîna pe mai mulți elevi, atunci o să-mi ajuți, copilul meu, nu este așa? Numai curagiul[57] să nu-l pierzi!

FELICE

O scumpul, o bunul meu tată!

HISTRIO

Așteaptă numai, curînd o să-ți fie comod aci. Bune lemne mi-a dat astăzi femeia pe atîția bani numai[58].

FELICE

Tată, și eu am[59] un plan.

HISTRIO

Și-ar fi?

FELICE

Știu c-o să te miri, dar ascultă! Mă fac frumos cît oi putea și mă angajez la teatru.

HISTR[IO]

Unde? Aci?

FELICE

Dar sub un nume străin.

51. *după* aspru *șters* 52. *după* Înd[ată] *șters* 53. *după* Ți-o fi fr[ig] *șters* 54. *supraintercalat* 55. *supraintercalat* 56. *inițial* De-o vrea D-zeu ne-om lupta și înainte 57. *inițial* Numai nu pierde [curagiul] 58. *inițial* pentru bani p[uțini] 59. *supraintercalat*

HISTR[IO]

Or să te cunoască.

FELICE

Ași ! Nu mă cunoaște nimenea.

HISTR[IO]

Să dea D-zeu să-ți iasă-n bine ! Destul de rușinos de-a întrebuința astfel de mijloace.

FELICE
(privindu-se-n oglindă)

Ce nume să-mi dau oare ?

HISTR[IO]

Dar daca te-ar cunoaște ?

FELICE

Aș ! O să fac toate ca străin. *(se pregătește să iasă)*

HISTR[IO]

Dar cum ? Chiar acuma vrei să te duci ? Mai rămîi ... mai gîndește-te ...

FELICE

Te rog preamult ! Nu mă mai face a mă răci [60] ... Să vedem numai de-oi putea depune proba bine și, daca mi-o ieși, atunci pot să-ți zic cu onoare că m-ai învățat bine artea mimicei. Rămîi sănătos. *(iese)*

HISTR[IO]

Bine [61] să-ți dea D-zeu, bunul meu copil. Gîndindu-mă [62] în locul bietului băiat, mai mai n-aș fi făcut-o neci eu altfel. Fără de-a prețui prea sus, pot să mă laud că, de l-ar și lua drept ceva mare, n-ar avea de ce să se [63] căiască, căci l-am lăsat să studieze clasicii și să memoreze o mulțime de roluri frumoase. Iar a început să-mi vîjie creierii, și oasele [64] mele nu vor să mă mai servească. *(șede)* Curios, ce nu ți se-ntîmplă într-o singură zi, de multe ori atîtea încît ți se pare vis și la sfîrșitul zilei [65] iți freci fruntea spre reamintire, ca și cînd te-ai deștepta din somn [66]. *(merge-nspre fereastă)* Să șez în pace nu pot ! Acuma o fi la director ! ... Cum s-o fie[67] purtînd el ? O cum aș vrea să-l văz. Are multă *finețe* el, maniere la vorbă, la intonație. Dă-i Doamne bine[68] ! *(merge la cămin)* Bietul baiat, era așa de plin de ger ... să-i fac o ceașcă de cafea. Lemnele [69] nu-s bune, ard prea iute ... de n-o veni în grabă iar se răcește în casă ! *(cugetînd)* Iarăși pui [70] pe un amic în numărul celor pierduți ... da, da ! Ei se veștezesc ca cununa gloriei ... puțin aer contrariu, și haida ! a zburat tot cuibul. Le-aș pune prinzători acestor paseri, nu spre a-i întemnița, ci spre a-i îmblînzi, le-aș cînta apoi un cîntec despre fidelitate, despre amiciție și cu asta i-aș trimite în lumea largă ... A ! iaca și apa fierbe, de-ar veni numai mai curînd. *(s-aude bătînd la ușe)*

SCENA V

HISTRION, ROSAMUNDA *(intră cu o cartă mare plină cu desemne de costume; costumul ei e fantastic.)*

ROSAM[UNDA]
(vorbind tot repede)

4r Profesorul meu Primoquinto mi-a zis [71] că ați fi anunțiat că [72] vreți a [73] // deschide în curînd un ciclu pentru amici tineri ai dramaturgiei. Profesorul meu Primoquinto mi-a spus-o, el mi-a fost pînă acuma profesor de muzică; însă astăzi crede că am [74] mai multă înclinare pentru declamațiunea înaltă, pentru că pot vorbi întruna, fără să mă-mpiedec, mai multe ore, lucru care te mișcă în orice privință ... Apoi [75] mai-nainte de toate trebuie să-ți spui că țin prea mult la garderopă, iaca vă aduc

60. *supraintercalat* 61. *deasupra lui* Noroc *șters* 62. *inițial* Cînd mă gîndesc 63. de ce să se *supraintercalat* 64. *după* picioare[le] *șters* 65. *după* iți *șters* 66. *inițial* iți freci fruntea ca la deșteptare, cînd vrei să-ți rea[mintești ceva] 67. *supraintercalat* 68. *deasupra lui* noroc *șters* 69. *după* Dar *șters* 70. *după* număr *șters* 71. mi-a zis *supraintercalat* 72. *după* mi-a zis *supraintercalat apoi șters* 73. *repetat din inadvertență la capăt de rînd* 74. *după* mă închin mai mult la *șters* 75. *după* adică de ⟨bietele⟩ urechi e aci vorba

numai o probuliță de marele meu garderop de haine. Eu cred că mai neci o ființă din lume n-a avut fantazii croitorești mai cutezătoare decît mine, eu îl urmăresc cu foarfecele și cu acul pe bietul poet [76] cu mare fidelitate, încît nu-mi scapă neci o idee de panglică sau materie ; nu-i așa, ce-ar mai fi bieții poeți daca le-ar lipsi fluturii, aur, catifea, mătase și celelalte și celelalte. *(ea deschide carta și arată lui Histrio)*

HISTR[IO]
(necăjit)

Vă rog domnișoară ...

ROSAM[UNDA]

Vă rog nu-mi mai spuneți nimica, știu eu că vreți să-ncepeți a-mi face complimente [77], e de prisos. Eu ți-arăt cu mare plăcere, sînt mîndră de asta, și lui Primoquinto i le-arăt pe toată ziua de vro 10, 15 ori. *(i-arată un desemn)* Ia cată numai aci, într-adevăr o să te miri, ce zici la costumul Jeannei d'Arc, nu e tocmai după intenția poetului [78] ? Ce mai cuirasă, ce mai pieptar, ș-apoi toate poleite pe [79] de-ntregul cu argint bun [80], proba 14 ; d-apoi regina cea frumoasă, de la cap pîn' la picioare numai ermelin, apoi diadema cu pietre adevărate !... Ce zici d-ta, n-o să-mi șază bine ? Îndealtfel îmi [81] pot pune numai un cerc de aur prin păr.

HISTR[IO]
(necăjit)

Domnișoară, pot să știu ...

[ROSAMUNDA]

Daca am mai multe d-alde astea ? ... Da' slab mai gîndești ... Ia cată numai aci frumoasa mireasă a unui brigand, Amalia, aci Luisa în *Intriga și Amorul*. Ei ! Apoi nu ! Ophelia de-abia s-o vezi ... ș-apoi părul meu cel lung, o, roluri de nebunie, îmi plac de nebunie, căci atunci îmi pot [82] arăta și eu părul meu cel lung.

HISTR[IO]

Clasicii i-ați studiat pînă acum ?

ROSAM[UNDA]

Prea superficial, numai pentru costume. Da' ia cată numai aci ce frumoasă, ce-mpestrițată e Recha, aci desigur c-or să mă primească cu asalt, numai turbanul nu-mi prea vine la socoteală, ce crezi d-ta, n-ar putea el [83] oare să fie și mai pestriț ?

HISTR[IO]
(afară de sine)

Domnișoară ! O marșande-modă ați căutat dv. ?

ROSAM[UNDA]

A ! D-ta întrebi daca n-am nemica de modă ? O, da ! De la cameriere și grisette pînă la dame și princese am haine, șorțuri, coafure, mănuși, podoabe [84], mantii și altele, tot în duzine, duzine, apoi șaluri turcești, apoi cîte stofe toate, în scurt găsești la mine tot, tot, tot, tot, tot !

HISTR[IO]

Aș vrea însă să știu ...

[ROSAMUNDA]

Cum o să vă plătesc oarele ? O, de asta să nu aveți neci o grijă, sînt unicul copil a unor părinți bogați ... D-ta n-ai văzut nici a treia parte din garderopă, am încă mai multe carte acasă, ș-așa, din fir în fir, cum arată și astea, bucată către bucată, așa făcute încît nu le lipsește neci o panglicuță, neci o horboțică, neci o încrețitură, nimic, nimic, nimic ! *(vrînd să meargă)* Îmi pare rău din inimă [85], domnul meu că [nu] pot să zăbovesc mai mult căci azi la mine se croiește *Otello* și, daca lipsesc eu, lipsesc toate [86]. O să am însă mai des fericirea ... *(iese)*

76. *inițial* eu îl urmăresc pe poet 77. *inițial* să-ncepeți a mă lăuda 78. nu e tocmai după intenția poetului *supraintercalat* 79. *după* cu *șters* 80. *supraintercalat* 81. *după* pot lua și *șters* 82. *urmează* și eu *lăsat nesters din inadvertență, deși reluat după* arăta 83. *supraintercalat* 84. *după* coroane *șters* 85. *inițial* Din inimă îmi pare rău*; modificarea ordinii indicată prin cifre* 86. *urmează* din toate unghiu[rile]*;* Cred *șters*

HISTR[IO]

În sfîrșit, pînă la atîta a ajuns biata [87] artea, ca să se măsoare cu cotul? O păpu-
4v șărie // în zdrențe pestrițe și strălucitoare înlocuiește adeseori spirit, geniu și arte, o mască neci prea prea spoită cu alb și cu roșu ațîță simțirile, amuză. *(merge la cămin de reațîță focul)* De secăturile ei de vorbe am lăsat focul mai să se stingă. *(pune un ibric la foc)* Ahaha [88] ! acuma cred că s-o încălzi iar.

SCENA VI

HISTRIO. FELICE

FELICE
(cu fața radiantă)

Triumf! Triumf! Virtutea a învins.

HISTR[IO]

Bine că ești iarăși aci, copilul meu!

FELICE
(lapădă mantaua și pălăria)

Vin ca învingător! Ca învingător, mă înțelegi? Abia am avut răbdare ca să viu pîn' la d-ta. Să-ți spui ce s-a întîmplat.

HISTR[IO]

Mă neliniștești într-un mod de mirat! Șezi aci și spune liniștit.

FELICE

De liniște neci vorbă astăzi. Ascultă. Directorul, după ce s-a mirat [89] de mine, de numele meu, de vorba mea de gentilom, îmi zise: „[Î]mi vii ca [90] chemat, domnule, primul meu erou s-a-mbolnăvit; de vrei, să facem de astăzi începutul!" Cînd [91] mă împrotivii din început, ca cum nu mi-ar veni la îndemînă, ca cum m-aș simți [92] obosit de voiagiul meu, el îmi zise: „Trîmbițarea unor artiști ca d-ta cred că nu [e] de trebuință; cînd cineva e așa de renumit atunci numai numele de pe afiș împle teatrul [93] și cununile de laur se-mpletesc de sine". În fine primii, și joc și astăseară chiar [94], fără repetiție, pe Hamlet, și, pre D-zeu, daca [95] pînă atuncea nu mi s-o întîmpla nimic, apoi o să caut să-ți fac onoare [96] și, cînd or să mă cheme pe numele strain ce mi-am dat, atunci [97] o să privesc cu milă asupra nebunilor de spectatori.

HISTR[IO]
(zăpăcit de bucurie)

E cu putință? Încă astăzi? De abia mi-o pot închipui ... e tîrziu ... trebuie să te grăbești. *(aleargă zăpăcit încoaci și-ncolo, i-aduce lui Felice un scaun, îl ia iar și-l pune la gura sobei)*. Șezi aci, șezi! Ți-aduc îndată o ceașcă de cafea, căci ți-o fi frig. *(aleargă cu ibricu[l] la scrin și-l lasă pe scrin, ia o cutie din sertar și-o pune-nainte lui Felice)* Na! acuma bea, copilul meu!

FELICE

D-zeule! bucuria cea mare l-a zăpăcit de tot! *(Histrio ia ibricul și-l aduce lui Felice)*

HISTR[IO]

Aci în cutie sînt ciorapi negri; așteaptă numai, o să vezi cum o să te-mpodobești preafrumos [98]. *(aleargă la scrin și scoate o cutioară cu ornamente vechi de teatru pe care le freacă cu mînica)* Privește numai ce strălucitoare sînt pietrele astea. O Doamne, de cîte ori a trebuit să mă-npodobească pe mine astea! Ți le dăruiesc, să le porți tu astăzi; ia cată numai cît de frumos lucesc, cum scînție. *(șede)*

87. *supraintercalat* 88. *modificat din* Așa 89. *deasupra lui* încrucit | binișor *șters* 90. *supraintercalat* 91. *supraintercalat* 92. *inițial* ca și cum nu mi-ar fi venit la socoteală, ca și cum m-aș fi simțit 93. *după* tot *șters* 94. *inițial* și joc astăzi chiar 95. *supraintercalat* 96. *supraintercalat* 97. *după* atît *șters* 98. *inițial* cum o să te-mpopoțonezi

FELICE

Îți mulțumesc, îți mulțumesc de o mie de ori bunul meu tată! Însă acum iartă-mă că trebuie să mă duc, trebuie să mă-ngrijesc de costum; lucrurile astelalte trimite-mi-le la teatru. Rămîi cu bine și Doamne ajută!

HISTR[IO]

Amin! *(Îl duce pe Felice pîn-în ușă. Fel[ice] iese. Histrio rămîne pe gînduri)* Cum se joacă soartea atît de scimbătoare cu noi d-a mincea. Cînd zboară mincea sus pîn-în nouri, cînd repede ca fulgerul cade în noroi. Daca nu te-ai putea obicinui cu nimica n-ai avea nimica de pierdut și de nemica n-ai putea să te plîngi; dar fiecare ține la cîte ceva; cine nu ține la nimica, cine n-are nemica e egal cu un vagabont ... Cît de ingrat e omul, cît de puțin ține el cu originea sa, cu acest nimica, căci din nimica a ieșit el[99], din nimica lumea. *(pauză)* Însă acum să strîng lucrurile, da, ciorapii, pantofii[100] și pana. Ah! pentru toată viața aș vrea să-l văd! Dară mă simt prea slab și turburarea de astăzi și-așa a fost prea mare. *(strigă din ușă)* Lizetto, vin pîn' la mine!... Fără să mă cuget mult, parcă-l văd cum avansează cu sprinceana încruntată: „A fi sau a nu fi, asta-i întrebarea ... daca e mai nobil a răbda în sufletul său toate săgețile, toate loviturile unui destin turbat, sau de-a se arma în contra unui // ocean de suferințe, de-a 5r
le sfîrși prin rezistență ... A muri înseamnă a dormi[101]... a dormi[102]? ... poate însă și a visa? Da, da! asta e, asta ne face a ne opri în cale! Ce fel de visuri[103] or fi în somnul acela cînd scuturăm de pe umerii[104] noștri greutatea existenței[105] *(Lizetta intră)* Asta-i considerația ce aduce mizeria la bătrînețe[106], căci cum ar suferi hula și biciul lumei, mîndria celui putinte, maltratările celui mare?"

LIZET[TA]
(apart)

Ce-o fi vorbind el singur?

HISTR[IO]

„Durerea amorului disprețuit[107], amînarea dreptului, obrăznicia judecătorilor, disprețul vil arătat meritului ce tace? Cine ar mai purta greutăți[108], ar mai geme sub sarcina vieței cînd ai putea să te-aduci la repaos numai cu un ac".

LIZET[TA]
(dup-o mică pauză)

D-le Histrion!

HISTR[IO]

Cine mă cheamă? A tu, Lizetto! Ai tu vreme?

LIZET[TA]

Nu prea, însă îți trebuie ceva?

HISTR[IO]

Să-mi duci asta la teatru.

LIZET[TA]

Din toată inima. Joci și d-ta?

HISTR[IO]

Nu, ci le-mprumut unui amic, dă-o portarului și spune-i s-o dea in mîna artistului celui străin și, dacă-ți face plăcere, poți pentru asta să stai cîtva pe scenă; după aceea însă să vii[109] degrab acasă și spune-mi și mie daca ți-a plăcut și daca aplauda lumea!

LIZET[TA]

O asta-i prea frumos.

HISTR[IO]

Atunci grăbește-te. *(Lizetta iese)* S-a-ntunecat, trebuie să fie tîrziu. *(aprinde luminarea)* Acuma însă trebuie să mă odihnesc puțin, de abia mă poartă picioarele mele bătrîne ... Aci stă încă blestimata scrisoare ... de-a-mi imputa mie așa ceva ... O! e scandalos ...

99. *după* și *șters; urmă a intenției inițiale de a scrie* din nimica a ieșit și el și lumea 100. *după* încălțămintea *șters* 101. *modificat din* adormi 102. *modificat din* adormi 103. *modificat din* visul 104. *supraintercalat* 105. *deasupra lui* lumei *șters* 106. *inițial* considerația ce aduce ⟨face-o⟩ misericie la ⟨ani adînci⟩, ⟨bătrînețe⟩; mizericia *trebuie păstrat în text, deși nu avem ca atestări decît* mizerăciune *și* mizericos, *amîndouă în* Lexiconul *lui Budai-Deleanu* 107. *în ms.* desprițuit 108. ar mai purta greutăți *repetat din inadvertență, apoi șters* 109. să vii *supraintercalat*

HISTRIO, UN DILETANT

DILETANT[UL]

Mă iertați, am bătut în ușă dar nu m-ați auzit. Bună seara! Nu vă numiți Histrio?

HISTR[IO]

Așa-mi zic. Cu ce vă pot servi?

DILETANT[UL]

Aș vrea să învăț de la d-ta artea dramatică. Cetii azi că căutați elevi.

HISTR[IO]

Așa e, însă v-aș ruga de-a-mi spune cu cine am onoarea ...

DILET[ANTUL]

Sînt fiul cel mai mic al comerciantului Horvald.

HIST[RIO]
(apart) [110]

N-o fi și ăsta vreunu care vrea [111] să măsoare cu cotul biata [112] artea [113], ca aceea.

DILET[ANTUL]

M-am încercat pînă acum în roluri mici și am studiat cu diligență după felul meu, însă sistema mea este șubredă; eu aș vrea să-nvăț, așa [114], fundamental.

HISTR[IO]

Va să zică vrei să studiezi artea cu seriozitate și nu s-o profesezi numai ca un negoț [115]. Dacă o vrei asta atunci ai nimerit tocmai bine, însă atunci trebuie să nu te sfieşti de neci o muncă, trebuie să-nveți estetica, mimica, retorica, alege-ți un ideal [116], caută a i te asemăna și calea la arte ți-o voi arăta-o bucuros.

DILET[ANTUL]

Îți mulțumesc de o mie de ori pentru bunăvoința d-tale. Voi împlini, numai de-o putea, ceea ce dorești. Cînd aș putea să-ncep cursul meu?

HISTR[IO]

Vino cînd vrei, îmi ești totdeuna bine-venit.

DILET[ANTUL]
(merge-n spre ușă)

Adieu!

HISTR[IO]

La revedere, junele meu!

DILET[ANTUL]
(se-ntoarce)

Stăi!... Am uitat ceva.

HISTR[IO]

Ca ce?

DILET[ANTUL]

Iertați-mă ... voi să zic onorariul.

HISTR[IO]

Ne-nvoim noi, să te-nvăț [117] mai întîi cîte ceva ... să vezi.

DILET[ANTUL]

Am căpătat azi bani d-acasă, dă-mi voie dar să-ți plătesc ceva-nainte.

110. *supraintercalat* 111. *supraintercalat* 112. *supraintercalat după modificarea topicii* 113. *inițial* biata artea cu cotul; *modificarea ordinii indicată prin cifre* 114. *modificat din* fundamental 115. *inițial* numai ca o petrecere 116. *inițial* trebuie să-ți alegi un ideal 117. *inițial* să-nvățăm

HISTR[IO]

Nu, nu! Nu primesc nimica, cu neci un caz [118].

DILET[ANTUL]

M-am obicinuit asta de la ceilalţi profesori, ia docamdată cel puţin trei galbeni, căci într-altfel, ţi-o mărturisesc că, deşi îmi vine aşa de greu, dar aş renunţa chiar la lecţiunile d-tale [119].

HISTR[IO]

Miroase a mîndru domnişorul! În fine, daca nu vrei altfel, fie!

DILET[ANTUL]
(dîndu-i bani)

Aşa e bine [120]! Mi-ar fi venit greu să vă pierd din cauza banilor. *(apart)* Bietul bătrîn, cum se bucură. *(tare)* Adio! Adio! A revedere. *(iese repede)*

HISTR[IO]
(aleargă la lampă)

Aşteaptă, aşteaptă, voi să te conduc cu lampa. Aşi! S-a dus, nu-l mai zăresc. *(se-ntoarce şi pune lampa pe masă)* Oare e realitate? De-abia pot pricepe ... nu visez? Nu, nu! Sînt deştept, sînt deştept. *(se pipăie)* Ce amar şi rău s-a-nceput ziua asta, şi acuma ... O, îţi mulţumesc, îţi mulţumesc, Dumnezeul meu, bunul meu, iubitul meu părinte! Ai depărtat aşa curînd de la mine durerea. *(îngenunche)* O, Doamne! Privighează faptele mele, ca să nu cază corpul, acest înveliş bătrîn şi şubred a unui suflet tare încă, să nu cază în păcatele bătrîneţei, mîndre şi seci, ci să ţină [121] cu tărie la credinţa ta; orcum ar merge sau ar veni întîmplările, să se supună [122] dispunerilor tale, stînd ca o stîncă tare şi sigură. Şi daca ei mi-ar lua toată averea lumească, daca din toate părţile mi-ar rînji pieirea, despreţul [123], batjocura, lasă-mi credinţa în tine, să meargă cu mine în mormînt! cu mine la tine, Dumnezeul meu cel bun ... D[umne]zeul [124] cel milostiv!!!....... *(se scoală)* Bietul Felice, cum s-o bucura el cînd i-oi spune cum s-a schimbat [125] lucrurile ... Ce-ar fi daca i-aş face o mică surpriză, da, da, o să-i fac o glumă. Bani am ... da' [126] oare ce i-aş lua? ... O coroană, asta ar fi mai nemerit decît orce ... Dar e prea tîrziu, n-o mai pot face ... Hm, hm, hm, hm ... Ce-i fac acuma? Ce-mi foloseşte mulţimea de bani acuma [127]? ... Nu e păcat? ... Neci cea mai [mică] glumă, neci cea mai mică surpriză! ... Acuma poţi vedea bine cît de fără preţ sînt banii cînd cad în mînă la nevreme ... Ce-ar fi oare daca m-aş întrema şi m-aş duce la teatru, să-l aştept afară? Aş lua această cunună veche cu mine ... e şi ea o cunună, deşi nu e aşa de frumoasă, dar el o ştie [128], îi ştie [129] preţul ei ... Da, da! aşa ar merge ... asta-l va surprinde ... ăşti trei galbeni îi pun într-o [130] [pungă] şi mă fac că nu vin de la mine [131], ci-i spui că un servitor mi i-ar fi adus drept recompensă că şi-a jucat aşa de bine rolul! Dar nu! Stăi! Nu merge ... asta l-ar umili ... mai bine-i dăruiesc numai cununa [132]. *(ia cununa)* Vezi tu, asta n-ai fi crezut-o, ca aşa de veche, să mai [fi] bună la ceva ... *(ia pălăria şi mantaua şi-n ieşire vorbeşte cununei)* Mai zică lumea că orce e vechi e netrebnic, pentru că ne cunoaşte numai ca vechi, ca bătrîni ... ... Citeodată tot se mai onoră şi bătrîneţea [133] şi vechimea daca odată a plătit ceva ... *(iese şovaind [134])*

Schimbare

(Teatrul înfăţişează o stradă. În dreapta spectatorilor o casă mare, scări la intrarea ei, deasupra uşei o lampă aprinsă cu inscripţia „Astăzi spectacol" [135]; într-o parte a uşei o tablă neagră pe care e lipit un afiş de teatru. În partea stîngă, cam în avanscenă, stă sub o lampă aprinsă o bancă de piatră. Decoraţie de iarnă. Mai mulţi domni vin dindărătul casei, din dreapta, şi trec scena; acestora li urmează un ofiţer cu un om în vorbă.)

118. *după* mod *şters* 119. *iniţial* m-aş lipsi chiar [de] instrucţiunea d-tale 120. *iniţial* Fie! 121. *modificat din* ţie 122. *iniţial* a se supune 123. *iniţial* lua[rea în deridere] *apoi* deriderea 124. *supraintercalat* 125. *după* înt[ors] * *şters* 126. *modificat din* dar 127. *deasupra lui* ce-o am *şters* 128. *deasupra lui* cunoaşte *şters* 129. *deasupra lui* cunoaşte *şters* 130. îi pun într-o *supraintercalat* 131. *iniţial* şi mă prefac ca şi cînd n-ar veni de la mine 132. *după* coroana *şters* 133. *după* vechimea *şters* 134. *deasupra lui* încet *şters* 135. cu inscripţia „Astăzi spectacol" *supraintercalat*

OFIȚERUL

Par excellence! Parole d'honneur! De nebunie! Asta înseamnă a juca comedie!

DOMNUL

Ei, frate! mai e vorbă, păcatele mele, joacă grozav de bine ... Apoi glăsciorul, apoi fețele ce mi[136] le tăia...

OFIȚERUL

Hahaha, *mon ami!* Să s-ascunză păpușerii noștri. Ce greoi și-nțepeniți sînt ei pe
6r lîngă el. Da, da, aci e distincția, vezi foc în vorbă, foc oriental. A, d-apoi // costumul? Ce croială străină și[137] plină de *finesse*; apoi accentul. Asta-i limbă, așa de[138] bine n-am mai auzit-o vorbindu-se neciodată.

DOMNUL

Ce fel, frate! Mai e vorbă? Ș-apoi ce bine zicea el: *(declamă ridicol)* „E putred aci în Danemarca"... Asta nu i-o spune-o neci unul de ai noștri ca el.

OFIȚERUL

Enfin, mon ami!... Se cunoaște că nu e de-ai noștri ... Se cunoaște că e străin.

SCENA X

PRECEDENȚII. HISTRIO

(vine înfășurat în manta și șade[139] pe banca de piatră)

[HISTRIO]

Neciodată nu mi-a părut drumul așa de lung pînă aci ... și, pe[140] cînd bietele mele picioare se munceau așa de rău mintea mea aprinsă[141] alerga iute înaintea lor, ceea [ce] mă făcea să simt și mai mult neputința[142] mea. Așa ne schimbăm noi oamenii. Cît sîntem juni picioarele aleargă înaintea capului și de multe pasuri neprecugetate trebuie să ne căim[143]. Dar cînd îmbătrînim, atunci fiecare pas e precugetat, capul umblă iute și picioarele urmează șovăind.

DOMNUL

Aide că[144] poate s-a-nceput actul din urmă.

OFIȚERUL

Se poate. *Allons mon cher!*

HISTR[IO]

Aș vrea să știu dacă ăștia a fost în teatru.

OFIȚER[UL]

(depărtîndu-se amîndoi)

Ai mai văzut și[145] pe altcineva jucînd pe Hamlet, *mon ami?*

DOMN[UL]

Ba.

HISTR[IO]

Domnilor! Iertați-mi o întrebare.

OFIȚERUL

Parbleu[146]*!* ăsta-i spiritul lui Hamlet!?

DOMN[UL]

Mai, mai, frate dragă! Numai vezi, îi lipsește zdrențărosului demnitatea[147].

136. *supraintercalat* 137. *după* și fru[moasă] *șters* 138. *supraintercalat* 139. *deasupra lui* se pune *șters* 140. *după* bie[tele] *șters* 141. *deasupra lui* mai repede *șters* 142. *după* piedecele me[le] *șters* 143. *inițial* Cît sîntem juni atunc[i] picioarele merg înaintea capului, ⟨înaintea precugetărei⟩ și la multe pasuri neprecugetate trebuie să ⟨le⟩ ne căim 144. *supraintercalat* 145. *după* jucînd *șters* 146. *deasupra lui* Ei drace *șters* 147. *inițial* îi lipsește ifosu ...

HISTR[IO]

Da! Daca o cătați in zdrențe ...

OFIȚERUL

Parole d'honneur! Știi [148], are spirit, mon ami!

DOMN[UL]

Găsi și el gluma ca dobitocul ghinda.

HISTR[IO]

Pentru dobitoc e ghinda bună, dar n-a căzut de la voi.

OFIȚER[UL]

Allons, mon cher! Vorbă multă mă ambetează [149].

DOMN[UL]

Daca nu mă-nșel, ăsta e Histrio!

OFIȚER[UL]

A! Comödiantul congediat! Da, da!

HISTR[IO]

Da, da! Comödiantul congediat.

DOMN[UL]
(arătîndu-i teatrul)

Intră acolo! Acolo inveți tu încă ceva, secule [150]!

HISTR[IO]

Sint prea bătrin, sint prea tîmpit pentru ca să mai învăț ceva. Odată ... am învățat și eu mult, prea mult încă.

DOMN[UL]

Nu se-ntreabă ce-ai avut, ci ce ai. Pentru ce-ai avut ovreiul nu dă para chioară.

OFIȚER[UL]

Ca o carte! *Fameuse, fameuse!*

DOMN[UL]

Cum pustia dete [151] asta din mine, știi, pe negîndite, hai? Vezi cum le potrivii eu? [152] „Pentru ce-ai avut ovreiul nu dă ..."

OFIȚER[UL]

para chioară". *Fameuse!* Trebuie s-o spui și Laurei mele [153]. *(rîzînd iese amîndoi)*

SCENA XI

HISTRIO
(singur)

Rîdeți, rîdeți pînă vă vor ieși ochii [154]. Strimbați-vă cît v-o plăcea, căci vă șade bine, prea bine, încă ... Pentru aceea [155] ce ți-am fost ție, iubită și sfîntă muză, eu nu cer neci răsplată, neci răzbunare, însă dă-mi din sufletul tău apărare și mîngîiere [156], ca să sufăr cu bucurie orce batjocură, orce insultă. Astfel, spre a servi numai de petrecere la toată lumea, mergem din țară-n țară, din loc în loc cu moartea în inimă [157], cu zîmbetul pe buze, asta-i viața comödiantului, ăsta felul de-a trăi, pasul [158] lui rătăcește, capu[l] îi vîjie, urechea sună de un cîntec monoton și etern; mergi [159], mergi! De-ai vrea să rămîi într-un loc, curînd pierzi și puțina glorie și puțina favoare // ce-o capeți [160] în sudorile frunții tale [161] și inima ta se umflă 6v

148. *deasupra lui* Secul *șters* 149. *inițial* ⟨mă⟩ ⟨Secătură⟩ Secăturile mă ambetează 150. *inițial* Acolo mai poți încă învăța ceva, secule 151. *modificat din* dede 152. *inițial, de la inceputul replicii* Așa-i că s-a potrivit, frate dragă? 153. *inițial* trebuie s-o spui la toată lumea 154. *urmează* Nu gesturi pocite arată ce căciuli ați trebui să purtați *șters* 155. *supraintercalat* 156. *inițial* apărarea și mîngîierea 157. în inimă *supraintercalat* 158. *după* etern rătăcitor *șters* 159. *după* înainte *șters* 160. *inițial* ce-ai [căpătat] 161. frunții tale *supraintercalat*

de durere, sufletul tău te mînă în depărtare, în alte țări, la alți oameni, care s-amuză, răcesc și apoi rîd de artea noastră. Astăzi încă te-nneacă în admirațiunea lor, astăzi, astăzi încă cască gura și urechile la fiecare gest al tău, la fiecare notă a sufletului [tău][162], mîne pare a li [se] urî, poimîne te uită. Cine te-ntreabă ce simți tu, tu care ți-ai pus inima în zîmbetul lor diafan[163] și viața ta în privirile lor. O nebun ce sînt!... Aplaudă ei artea, nu aplaudă ei numai zdrențele strălucite și împestrițate, numai spoiala albă și roșie, numai lumina orbitoare a[164] lampelor[165]? Asta aplaudă ei, asta li-ntărîtă simțirile, asta duce favoarea[166] într-o vijelie sălbatecă, într-o[167] turbare sălbatecă. Și daca unul din noi, prin gloria sa, prin favoarea sa, ajunge în cercuri mai nalte și aci trebuie să se obicinuiască de-a li[168] fi spre petrece[re], de-a li fi păpușa lor. Și cînd a ieșit din modă apoi îi[169] merge ca unei haine vechi; artea, cu el împreună, îmblă după pîine, și zdreanța pe care-a purtat-o trăiește mai mult decît renumele său, adică mai mult[170] decît el însuși. Astfel, fără[171] statornicie, ne mînă dintr-o țară-n alta, dintr-un loc într-altul, și chiar de acei cari ne iubesc, cari ne onoară[172], chiar de acei puțini soartea[173] ne desparte, soartea ne impune a-i uita, a-i blestema chiar, pentru că ne-a[174] făcut a crede ca sîntem ceva. Numai mari să nu cutezăm a ne crede, căci, ah, atuncea, și tocmai atuncea, ne lovește palma Satanei, disprețul, batjocura și, odată uitați, din noianul uitării neci un Dumnezeu nu ne mai scapă. Valoarea internă rămîne averea[175] noastră, unica[176], și dacă ne-a luat lumea gloria și strălucirea; însă ceea ce-am fost ducem cu noi în mormînt, deși crivățul aspru suflă frunzele cununei noastre ...... Lăsați-mă, gîndiri neciodată mulțumite, lumea vrea să vază fețe rîzătoare[177]; la serbări vesele, la banchete senine găsești consoți și nepoftiți, cînd vrei însă numai la puțini să te plîngi de durerile tale fiecare ușă[178] ți se-nchide ... ... *(șade pe bancă)* Capul mi-e așa de pustiu, fierbinte, amețit ... frigurile se strecoară[179] prin vinele mele ... brrr! mi-e frig, mai bine l-aș fi așteptat acasă. *(se ridică, însă recade de slăbiciune)* Nu vreți să mă duceți voi mai departe, picioarele mele, v-am încărcat astăzi prea mult[180]. L-aș aștepta, nu l-aș aștepta aci ... ... simt ceva straniu în ființa mea ... da, da, edificiul se clatină, edificiul[181] e să cază, deși fundamentul e tot același. *(arată la pămînt)* Tu, fundament a toate, îți rămîi[182] în eternitate asemenea și neschimbat; de tine se sparge capricioasa putere a transformărei, tu mergi în veci pe căile tale puternice în nemăsuratul și largul imperiu al lumilor. Ce-a ieșit din tine, om și atom, tu-l reprimești în sînul tău cel sfînt după cursul[183] timpului său. Cursul timpului ... cuvînt greu, cuvînt[184] ponderos ... pradă timpului — cerșetorul, pradă timpului — regele ... și într-o mînă de țărînă ardea odată[185] un geniu[186]... *(se-nfășoară-n manta)* Azi mi se pare că se tîrîie timpul încet. Doamne Dumnezeule, pe cînd eu hrănesc fără măsură melancolia mea, asupra bietului Felice planează încă[187] „A fi sau a nu fi"... Ei, ei! aș fi trebuit să-ntreb chiar pînă acuma cum i-a mers, cum a fost primit de public ... de-ar veni numai mai curînd ... sînt[188] așa de îngrijit ...

SCENA XII

HISTRIO, LIZETTA

(iese din teatru cu un coș plin cu lucruri; de dindărătul casei iese persoane multe și traversează scena, ca după finele unei reprezentații)

LIZET[TA]

Eu aș fi vrut mai bine să rîd ... Păcat, zău ... în astăseară n-a fost nemica de rîs ... ochii mi s-a roșit plîngînd, plîngeam[189] parcă era să mă omoare pe mine!... O Doamne, frumos a mai fost, zău[190] frumos. *(vrea să treacă pe lîngă Histrio)*

162. *inițial* a animei tale 163. *urmează* sufletul în aplauzul lor, *șters* 164. orbitoare a *supraintercalat* 165. *urmează* ce se răsfrînge asupră-ți *șters* 166. duce favoarea *deasupra lui* înviază aplauzul *șters* 167. *modificat din* în 168. *modificat din* le 169. *supraintercalat* 170. mai mult *supraintercalat* 171. *după* dintr-o *șters* 172. *deasupra lui* iubesc *șters* 173. *după* trebuie *șters* 174. *modificat din* ne-au 175. *deasupra lui* gloria *șters* 176. *supraintercalat* 177. *inițial* Mergeți gărgăuni neciodată [mulțumiți], căci lumea vrea să vadă fețe rîzătoare 178. *supraintercalat* 179. se strecoară *deasupra lui* curg *șters* 180. *deasupra lui* tare *șters* 181. se clatină, edificiul *supraintercalat* 182. *inițial* Tu-ți rămîi[, tu, fundament a toate] 183. *deasupra lui* trecerea *șters* 184. *supraintercalat* 185. *supraintercalat* 186. *urmează* Azi mi s[e pare] *șters* 187. *supraintercalat* 188. *după* am o grijă *șters* 189. *deasupra lui* gîndeam *șters* 190. *deasupra lui* prea *șters*

HISTR[IO]

Ce văd? Lizetto!

LIZET[TA]
(speriată)

A!... D-ta ești ... m-am speriat!

HISTR[IO]

De mine?

[LIZETTA]

Ba nu, da' credeam că-i iar vro umbră ca de-ale ce-am văzut în astă seară ... brrr! 7r

HISTR[IO]

Cum văd ție ți-a plăcut, ai? Ai zăbovit cam mult.

LIZET[T]A

O da! Mi-a plăcut prea mult deși nu-nțelegeam toate celea. Lumea bătea-n palme, toți ziceau că străinul joacă preafrumos ... din toate părțile auzeam plîngînd, suspinînd, atunci mă apucă și pe' mine de inimă și-ncepui a plînge ... parcă nu știu cum, zău ... și cînd mi-aduc aminte îmi vine să-ncep iar de la-nceput[191]...

HISTR[IO]

Tu zici că străinul a plăcut, da?

LIZETTA

Da, da! L-a chemat la sfîrșit.

HISTR[IO]

Îți mulțumesc, îți mulțumesc, Dumnezeul meu!

LIZETTA

Dar ce faci aci așa de tîrziu? Ești îmbrăcat ușor, o să răcești ...

HISTR[IO]
(scoate cununa de sub manta și se ridică cu anevoință)

Acuma ieși, momentul e aproape.

LIZETTA
(apart)

Ce vrea el să facă? Mai mi-e teamă de el ... e galben, parcă e mort, dacă l-aș putea momi ca să vie cu mine.

HISTR[IO]

Lizetto, ia banii ăștia și aleargă cît ei putea de cumpără o sticlă de vin vechi și ce-o trebui pentru cină, însă trebuie să te grăbești fiindcă în curînd venim eu și cu străinul. Te prinde mirarea, hai? *(lume mai multă se adună lîngă casa din dreapta)*

UNUL

Să strigăm într-una[192]: Ura! Să trăiască!

TOȚI

Urra! Să trăiască Dallma! Urra Dallma!

LISET[TA]

Auzi? Asta-i pentru ăla străinul ... da' și face[193], sărmanu.

UNUL

Iată-l, vine! Să-l așteptăm aci. Urra Dallma!

TOȚI

Urra Dallma!

191. de la-nceput *adăugat ulterior* 192. *după* cu to[ții] *șters* 193. *inițial* da'a și mer[itat]

HISTRIO

O, D-zeul meu ! aud eu bine ? Nu este asta numai o fantazie sălbatecă de friguri, un delir ? Doamne Dumnezeule ! Capul și inima mi se sparg de bucurie.

TOȚI

Să trăiască Dallma ! Urra !

HISTR[IO]

Lizetto, du-mă la banca aceea.

LIZET[TA]

Doamne [194] ! Te-ai făcut ca peretele, nu ți-e bine ?

HISTR[IO]

Nu, nu, copila mea, sint preabine.

LISET[TA]

D-apoi nu vezi că ești bolnav ?

HISTR[IO]

Du-te, du-te și du acasă ce ți-am zis. Nu mi-e nimica ... o amețeală cred ...

LIZETTA

De ce nu [195] vrei să vii, nu vezi cît e de frig ?

HISTR[IO]

Am să aștept pe cineva aci. Du-te, du-te te rog de-ngrijește de ce ți-am spus.

LIZET[TA]

Mă duc, dar mi-e grijă mult de d-ta [196]. Daca n-ei veni curînd acasă viu îndărăt [197]. *(iese)*

SCENA XIII

HISTRIO, FELICE, POPOR
(FELICE *vine în esclamațiunile poporului)*

POPORUL
(într-una)

Urra ! Trăiască Dallma ! Urra ! Urra !

FELICE

Vă mulțumesc ... vă mulțumesc ... e prea mult asta ... atita [198] onoare n-am meritat ... deghizarea, costumul, numele străin, spuneți singuri, nu e asta ce v-a surp[r]ins ?

UNUL

Auziți, [d]omnilor, cît e de modest ? Pe asta se cunosc adevăratele suflete de artist.

TOȚI

Urra D[all]ma ! Urra !

FELICE

Vă rog, destul pentru astăzi. Asta-mi va fi o-ncoragiare [199] pentru viitor.

UNUL

E adevărat [200] că te-ai angajat la teatrul nostru ?

FELICE

Așa, domnilor ! Cred dar c-o să am și de-acum înainte onoarea ...

194. *după* Cit ești de galben, nu ți-e bine? *șters* 195. *supraintercalat* 196. *deasupra lui* voi *șters* 197. *deasupra lui* iarăși *șters* 198. *după* asta *șters* 199. *inițial* o-mboldire 200. *după* oare * *șters*

TOȚI

Dallma al nostru ! Urra ! Să trăiască !

FELICE

O, de ar putea s-audă și el . . .

HISTR[IO]
(aruncă coroana, dar nu se-naintează)

FELICE

Ce e asta? Un laur veștezit? Ce-nseamnează asta?

HISTR[IO]

Fiul[201] meu, laurul veșted să-ți fie un esemplu, o povață pentru toată viața ta ! Ca[202] și culoarea sa verde plină de viață piere și glorie și favoare. Un moment de [te] poartă lumea de furia nebuniei sale, un moment . . . pînă începi a crede în mărimea ta . . . atunci ți-ntoarce spatele . . . rămîi singur.

FELICE
(își face loc și se repede la el[203])

Tatăl[204] mieu !

TOȚI

Tatăl său?

FELICE

Da, e tatăl meu, nu cunoașteți voi pe bătrînul Histrio?

TOȚI

Cum? Histrio?

HISTRIO

Încă mă cunoașteți? Mă mir. Credeam că m-ați uitat toți. Felice al meu, ascultă, îmi pare rău, dar trebuie să te sfătuiesc să te ferești de strigătorii ăștia, să nu-i asculți neciodată prea mult. Ceea ce vorbește vocea ta internă și adevărată, aceea crede, *lor* nu te încrede neciodată. Mulțimea urlă pentru tot ce-i nou, fie un monstru, numai nou să fie. Li trebuie[205] un lucru al modei, o caricatură[206] cîrpită din mii de trențe, ca ceea ce adorau ieri să zacă[207] în noianul de toate zilele, de-ar fi avut prețu[l] său, de n-ar fi avut. Multora li se face onoare după moarte[208], după ce i-a necunoscut în viață. O marmură frumoasă c-o inscripție strălucindă în aur stă falnică, mîndră, peste grandoarea căzută. O ! de-ar putea vorbi marmura[209] cea frumoasă despre cel ce zace sub ea, s-ar vedea cîte rele i s-a[210] făcut, ar cădea multe lacrimi, s-ar sfărîma atîtea iluziuni false, rătăcite, deși nobile, deși mari.

UNUL

Ce-ndrugă ăla, oameni buni?

ALTUL

Lăsați-l pe bietul bătrîn să zică. Bine zice.

FELICE

Onoare și respect bătrînului, el a fost care m-a-nvățat artea, lui gloria, lui coroanele voastre, el e maestrul, eu sînt elevul numai.

HISTR[IO]
(cade în brațele lui FELICE)

Felice al mieu !

FELICE

Dumnezeule ! Ce-ți este, tată? Ajutați-mi, fraților ! Întremează-te, tată, și hai să mergem, aerul e rece, poate să vă facă rău . . . prea multe vi s-a-ntîmplat azi.

201. (se-naintează) *supraintercalat apoi șters* 202. *după* Cum *șters* 203. la el *deasupra lui* în brațele lui *șters* 204. *după* Părintele meu *șters* 205. Li trebuie *supraintercalat* 206. o caricatură *supraintercalat* 207. *inițial* și ceea ce au adorat ieri va zăcea 208. după moarte *supraintercalat* 209. *după* piatra *șters* 210. *modificat din* i-a

UNUL

I-am făcut nedreptate, nu-i așa, domnilor? Să-l asigurăm dar de simpatia [211] noastră.

ALTUL

Să strigăm [212] un Vivat! bătrînului Histrio și după aceea să-l escortăm cu toții pînă acasă.

ALTUL

Da, i se cuvine [213]! Hai cu toții!

TOȚI

Urra Histrio! Să trăiască Histrio!

(HISTR[IO] *trece cu mînile peste față)*

FELICE

Tată, adu-ți aminte unde ești, nu vezi cum îți urează Domnialor?

HISTR[IO]
(în delir)

Am văzut mulți angeli [214] frumoși și albi, ei purtau dafin și ramuri de cipru, un angel mai veni încă, era îmbrăcat în negru, el sună un clopoțel de tot deosebit, sunetul său argintiu pătrunse în sufletul meu ...

FELICE

Tată, vino-ți în simțire! Aide să mergem!

HISTR[IO]

Și, cum sună clopoțelul angelului, se făcu din ce în ce mai lumină; coruri de angeli veneau zburînd ... în sufletul [215] lor multe fețe palide ... și maica mea era între ei ... ea întindea brațele spre mine și o lacrimă pică din ochii săi ca o stea strălucindă, senină, curată! Ea plîngea mult ... nu putea vorbi sărmana mamă [216]
8r ... dar clopoțelul suna mereu: cling, cling, cling! Și din imperiul în // tins și luminos al norilor văzui ridicîndu-se multe fețe cunoscute ... N-auzi tu clopoțelul, nu-l auzi tu, copilul meu [217]?

FELICE

Tată!

HISTR[IO]

E clopoțelul morții ... ascultă! ascultă! *(se desface din brațele lui Felice)* Vezi...? Ei vin! Lasă-mă, lasă-mă. Da, da! Eu viu mamă, eu viu! Ascultă! Ascultă clopoțelul! Pentru mine, pentru mine ... Sunetul ... din urmă ... piere ... a pierit?... Eu ... viu. *(la ultimele cuvinte cade jos)*

FELICE

Tată! Tată! O, Dumnezeul meu! E mort! *(se ridică dup-o pauză lungă)* Repauză din calea ta! Dormi dulce! Somnul cel dulce al morții nu te lasă a simți ce rece, ce aspru ți-ai așternut!... Astfel rătăcim toți pe calea vieței ... căutînd aceea ce nu găsim decît în mormînt ... pacea! *(ia cununa, rupe vro cîteva frunze, le-mprăștie deasupra lui Histrio, restul îl lasă să cază deasupra cadavrului)* Pierde-te cu desăvîrșire, cunună uscată, cel ce te-a purtat e [218] ca și tine numai ... pulbere.

(cortina cade)

211. *deasupra lui* stima *șters* 212. *după* răsune *șters* 213. *după* face *șters* 214. *deasupra lui* îngeri *șters* 215. *deasupra lui* brațele *șters* 216. sărmana mamă *supraintercalat* 217. copilul meu *adăugat ulterior* 218. *inițial* cel ce te-a purtat nu mai e decît [pulbere]

LAIS 1r

[de Karl Saar după Emile Augier]

5453

Comedie antică într-un act,
în versuri[a] de Mihail Eminescu[b]

PERSOANELE 1v

LAIS	PSAMIS
CHALKIDIAS	negutător bogat din Corint
sub numele de	BOMILKAR
ARIOBARSANES	negutător din Cartago
TIMAS Servitoare	

Scena se petrece în Corint

Scena reprezintă un apartament antic, împodobit cu opulență. Păreții acoperiți cu țesături de purpură; pe jos mozaic, acoperit cu covoare; tripoduri aurite, vase de argint îl împodobesc. În dreapta spectatorilor stă într-un colț al apartamentului statua lui Eros; în prosceniu, în aceeași parte, un pat de repaos, în stînga înainte o masă rotundă. În culisa întîia din stînga se află o ușă acoperită c-o perdea, mai în fund la mijloc o a doua ușă laterală spre apartamentele dinlăuntru; la fund, spre dreapta intrarea deschisă prin care se vede un atrium *plin de flori.* 2r

SCENA ÎNTÎIA

TIMAS *făcînd ordine pe masă.* PSAMIS *și* BOMILKAR *intră.*

PSAMIS

Vezi copilă unde-i Lais. Du-te spune-i cumcă eu
Sînt aici și împreună [1] c-un străin, amicul meu,
Am dori să ne primească.

1. *după* înp[reună] *șters*

a. *urmează între rînduri* (tradusă din franțuzește) b. *urmează* vezi Emile Augier „Le joueur de flûte"

(TIMAS *iese în stînga*)

BOMILKAR

Fata asta, bag de seamă,
S-a mirat peste măsură de-a mea piele de aramă.
S-ar părea că niciodată n-a văzut cartaginez.

3r PSAMIS

A văzut și ea cam multe. Dar și tu ai ce să vezi.
Iată un tripod de aur, iată vaze de argint,
Astfel cum nu le mai afli [2] nicăirea în Corint,
Și podelele pestrițe, toate numai mozaic,
Ce-n dispunerea maiastră nu au greș întru nimic,
Și în fine iată Eros, zeul dragostei de foc,
Răsărit dumnezeiește de frumos în acest loc
Dintr-un singur, admirabil stan de marmură, lucrat
De chiar Phidias maestrul. Oare nu te simți mișcat
Ca de-o mîndră sărbătoare [c]?

BOMILKAR

Și tu ai contribuit
Prea cinstit la toate astea?

PSAMIS

Nici în gînd nu mi-a venit.
Eu m-am mărginit la daruri de-nsemnare mai puțină:
Primăvara flori frumoase [3], dar din propria-mi grădină,
Vara poame [4] tot de-acolo, toamna cîte vrun vînat,
Iară iarna chiar nimica, nefiind nimic de dat.

BOMILKAR

Eu n-am fost încă în stare să rămîn prudent ca tine,

PSAMIS

Deci femeile te costă mult?

BOMILKAR

Aproape totul.

4r PSAMIS

Bine.
Mîncăcioasele sirene din Cartago, cred și eu,
Însă Lais e la altă înălțime, scumpul meu.

BOMILKAR

O zorești cu stăruință?

PSAMIS

Cît se poate. Însă cred
Că lipsindu-i favoritul, numai eu o să-i succed;
Și fiindcă el voiește chiar de astăzi ca să plece
A ei inimă desigur va-nceta să fie rece.
Să-mi zici prost de n-oi ajunge să mă pun în locul lui.

BOMILKAR

Însă cine-i fericitul? Ai uitat ca să mi-o spui.

2. *inițial* cum le afli *apoi* cum nu mai le afli 3. *după* frum[oase] *șters* 4. *după* fructe *șters*
c. Ca de o mîndră sărbătoare? *șters și înlocuit, dedesubt, cu* De atîta *(de fapt* atîtea) frumusețe?

PSAMIS

Un barbar. Mă iartă, Doamne, pentru terminul vulgar,
Ce la noi se spune lesne, cu-n străin de faţă chiar.

BOMILKAR

Nu m-atinge. Spune cine-i?

PSAMIS

Persianul cel bogat
Ariobarsanes este favoritul declarat.

BOMILKAR 5r

Vai de cel ce-o să-i urmeze. Cine poate să întreacă
Persianu-n risipire de avere, dacă pleacă?

PSAMIS

Dar, eu chiar pe persianul l-am ochit. Cu ajutorul
Lui voiesc să joc pe lîngă Lais pe risipitorul.
Şi aceasta foarte lesne, fără ca să cheltuiesc,
Punînd numai în lucrare un tertip negustoresc.

BOMILKAR

S-auzim.

PSAMIS

O! Povestirea mea-i cam lungă şi-ncîlcită ...
Însă ştii să taci? ...

BOMILKAR

Desigur. Capul meu e ca o sită.

PSAMIS 6r

Deci ascultă ... O să capăt ... sau, mai drept, a mea soţie ...
O să ... nu ştiu cum aş spune-o ... mi-e ruşine chiar şi mie.
Cinsprezece ani trecură de cînd ne-am căsătorit
Dar ca să devin părinte nici în gînd mi-ar fi venit.
Iar acuma ea-mi vesteşte un noroc prea de prisos
Ce mă miră şi-mi insuflă îngrijiri fără folos.
Auzind acestea toate am rămas de tot confuz;
Însă-acum nici o dorinţă nu mai pot să i-o refuz,
Pe-a mea scumpă jumătate căuta să mi-o împac
Şi cu orice preţ pe lume să-i fac toate după plac.
Deci — acuma zece zile — întîmplarea i-au adus
Pe un cîntăreţ din fluier care-n cale i s-a pus...
Ea-l aude şi îi place şi, deprinsă cu nărav,
Mi-a cerut ca să i-l cumpăr căci voia să-l aibă sclav.
Am trimis vătafu-n piaţă, poruncind hotărîtor
Să nu spuie nimăruia că sînt *eu* cumpărător,
Căci ştiindu-se al meu nume, preţul lui s-ar fi urcat ...
Însă totuşi veneticul cîntăreţ a şi aflat
Că o damă însemnată ar dori să-l dobîndească
Ş-a cerut pe sine însuşi doi talenţi să se plătească.
Doi talenţi? Am fost în contra. Dar în van orice cuvinte,
Căci nevasta strigă, plînge, parcă şi-a ieşit din minte,
Încît fui silit să-i cumpăr pe acest faimos Orfeu, 7r
Dar şi asta în condiţii precum nu dorisem eu ...
Nu îndată ... ci cu termin ... abia peste-o săptămînă
S-a jurat pe Styx că vine viu şi-ntreg în a mea mînă,
Iar nevasta fericită înota în bucurie.
Dar cît timp? A doua zi chiar nici măcar voia să ştie
De-acel sclav căci a ei toană trecătoare-o părăsise,
Iar dorinţele aprinse i-au zburat ca nişte vise ...

E-o curată nerozie . . . Bine crede [d] cine spune
Că femeile mai toate sînt deşerte ori nebune.

BOMILKAR

Să mă ierţi însă povestea e din cale-afară lungă,
De vei toarce-o mai departe pînă mîni o să ajungă.
Eu te lămuresc în clipă. Ai un sclav. E de vînzare.
Persianul este omul care poate, cu preţ mare,
Să ţi-l ia. Ai dat pe dînsul doi talenţi. Persianul poate
Să-ţi dea trei. Negoţu-acesta îndoit aplană toate,
Căci cîştigul îţi deschide calea care-o urmăreşti,
Te-ntroduce lîngă Lais şi-n favoarea ce-o doreşti.

PSAMIS

Chiar aşa-i !

BOMILKAR

Am răzgîndit-o. Fin metod !

8r SCENA A DOUA

LAIS, PSAMIS, BOMILKAR

LAIS

Bine-ai venit,
Psamis. Aşteptai, se vede, şi eu nu m-am prea grăbit.

PSAMIS

Nu aşa de mult . . . Aicea îţi aduc un oaspe-al meu,
Preţuitul meu prieten Bomilkar, pe care eu,
Cunoscîndu-l din Cartago . . . ţi-l prezint . . . De mă iubeşti
Vei fi bună pentru dînsul şi o să-l îndatoreşti [5].

LAIS
(îndreptîndu-se spre BOMILKAR)

Fii binevenit prieten al prietenului meu.

BOMILKAR

Fericit de-a ta-ntîlnire şi, privindu-te mereu,
Am ştiut c-a ta primire va fi mult prietenoasă,
Dară ceea ce te face la vedere mai frumoasă
E-acel farmec fără seamăn din mişcare, din cuvinte,
Ce cu buze dulci le spune a ta inimă şi minte.

LAIS

O, eşti prea amabil, Doamne . . .

BOMILKAR

Pe cît poate ca să fie
Un cartaginez ferice că se-nchină numai ţie.

9r PSAMIS
(aparte)

Nu cumva vicleanul oaspe are gînd să-mi şteargă prada?

LAIS

Ce mai e nou prin Carthago?

5. *modificat din* datoreşti
d. zice *deasupra lui* crede *şters*

BOMILKAR

Grîu și paie cu grămada.

LAIS

Știu. Acum e secerișul. Nu sînt alte noutăți?

PSAMIS

Poate sînt. Negustorimea înfloritei lui cetăți [6]
În momentele acestea zice multe și mărunte
Despre Bomilkar istețul, negustorul cel de frunte,
Care-a șters-o din cetate dispărînd ca în pămînt.

LAIS

Într-ascuns ai părăsit-o?

BOMILKAR

Însă nu fără cuvînt.
Se făcea prea mare zgomot de-mi luam rămasul bun;
Am simțit că credincioșii mei prieteni se opun
La plecarea-mi, că probabil m-ar fi pus și la-nchisoare ...
Preferai deci largul mării și lumina cea de soare.

LAIS 10r

Înțeleg. Niște prieteni fără milă și mîndrie [e]
Cari [și][f] recunoștința ne-o prefac în datorie
Și în sarcină cumplită [g]. Care-i suma ce se cere?

BOMILKAR

Suma-i mare, e de-o sută de talenți.

LAIS

Este-o avere.
Tot ce am nu face atîta.

PSAMIS

O, e mult daca plătești.
De rămîi dator, pe toate drept un ban le socotești.

BOMILKAR
(cu asprime)

Însă eu gîndesc, din contra, să lucrez ca om cinstit;
Am scăpat o sumă mică din dezastrul suferit;
Cu această rămășiță cred să am destul noroc
Să ridic și strălucirea casei mele [7] iar la loc.

LAIS

Poate casa mea, vestită pentru ospitalitate,
Va putea să suplinească dorul țării depărtate.

PSAMIS

A ta inimă ușoară la exil să se deprindă.

BOMILKAR
(împingîndu-l de-o parte)

Fie oricum ...

LAIS 11r

Tu la mine vezi Corintul în oglindă,
Vezi esența, cum am zice, cele bune, cele rele,
Se citește și se joacă și părerile-ntre ele
Se preschimbă ... Se și cîntă ...

6. *versul este numerotat cu cerneală violetă de altcineva, probabil în vederea publicării,* 100 7. *supraintercalat*
e. și-omenie *deasupra lui* și mîndrie *șters* f. *completat de T.M.* g. de bani *deasupra lui* cumplită *șters*

PSAMIS
(amoros)

Se oftează.

LAIS
(întrerupînd)

Se și cască ...
Nu se poate din acestea liniștirea ta [8] să nască?

PSAMIS

Da! Se cască-n loc de-a rîde cînd încearcă persianul
Să ne-arate isteția ...

LAIS

Nu contest că el, sărmanul,
E impertinent și totuși e stîngaci. Ființa-i toată
Plină e de contraziceri și cu totul discordată.
E pe jumătate mîndru și modest pe jumătate,
E barbarul ce se crede, sigur c-a sa cruditate
Îl așază peste oameni și natură mai presus.
Totuși, neîndemînatec, simte-n el un dor nespus
Să s-apropie de-a noastre obiceiuri mai senine [9]
Ca și omul beat ce-ncearcă în picioare a se ține[h1]
Și a merge.

12r

PSAMIS

... Dar urîtu-i ciocîrlanul ce l-ai prins.
Cum de te-ai deprins cu dînsul?

BOMILKAR
(aparte)

Jumulindu-l s-a deprins.

LAIS[h2]

Oare știu eu [10] vreodată de ce capăt guturai?

PSAMIS

De-acest monstru e prea bună chiar părerea care-o ai.

LAIS

Dar fiindcă astăseară pleacă, ar fi de dorit
Ca nimic să nu se zică rău de dînsul ...

BOMILKAR

Negreșit.
Ce-i mai rău s-a împlinit chiar.

13r

PSAMIS

Așa dară pot în fine
Să te aflu, a mea scumpă, mai plecată pentru mine
Și mai blîndă? Căci acuma nu mai am nici un rival.

LAIS

Te-nșeli, nevinovăție ... Tot mai e fără egal
Unul ... unul singur, însă este cel periculos ...

PSAMIS

Cine?

LAIS

E ... necunoscutul!

8. *supraintercalat* 9. mai senine *deasupra lui* mult mai fine *șters* 10. *supraintercalat*
h1—h2. *șters; replica de la sfîrșitul paginii* Ce-i mai rău s-a împlinit chiar *modificată în* Ce-i mai rău, s-a-mplinit chiar

PSAMIS
(aparte)
Îmi tot dă răspuns pe dos
Încît n-o mai pot pricepe.

SCENA A TREIA

BOMILKAR, PSAMIS, ARIOBARSANES, LAIS

ARIOBARSANES
(la intrare)
Salutare cîtor trei!

LAIS
Ție-asemeni salutare, Ariobarsanes.

ARIOBARSANES
Ce-i?
Întrerup ca nechemații [11] convorbirea ce-ați avut?

LAIS 14r
Noi vorbeam numai de Psamis.

ARIOBARSANES
Dar urmați ca la-nceput.
Pe Hephaestos [12]!

PSAMIS
(curios)
Cum ai zis tu? Pe Hephaestos?

ARIOBARSANES
Cum? Nu știți
Că e zeul ce protege pe bărbații păcăliți?

PSAMIS
(se-ntoarce; aparte)
Proastă glumă.

ARIOBARSANES
Ce te-mpunge? Ce te superi? Încă azi
O să scapi, de ai răbdare, de nevoie și necaz.

BOMILKAR
(încet lui PSAMIS)
Ai răbdare ... *el* plătește pentru toate.

PSAMIS
(încet)
Da.

LAIS
Și pleci?

ARIOBARSANES 15r
Da, îți zic „rămîi cu bine" și cu bine să petreci.
Domni iubiți, rămîneți numai. Despărțirea dintre noi [13]
Se va face fără patos, fără lacrimi în șiroi [14].

11. *modificat din* nechematul 12. *modificat din* Hephaistos 13. dintre noi *după* dintre noi *și subintercalarea* noastră-n pace *succesiv șterse* 14. *inițial* Va fi fără nici un [patos], fără lacrime șiroi

LAIS

O, desigur ! *(aparte)* Cîtă scîrbă mie-mi fac[i] a lui batjocuri ![15]

ARIOBARSANES

În curînd, iubiți prieteni, părăsesc aceste locuri.
(leapădă[j] lanțul de la gît și brățarele sale; cătră LAIS)
Drept aducere aminte ia podoabele aceste
Și în schimb tu dă iertare astei inime oneste
Pentru multa supărare ce-n opt zile ți-am făcut-o
Și pe care cîteodată a ascunde n-ai putut-o.

LAIS

Te căiești, deci ai iertare. Și, ca semn de adevăr,
Tu ia capsula aceasta c-o șuviț-a mea de păr
Spre aducere aminte.

ARIOBARSANES

Mulțumesc preamult. Ei bine,
Iată, domnii mei, ce iute am ajuns pînă la fine.
Liniștea amîndurora v-a lăsat fără de armă.
Iată că ne despărțim fără lacrimi, fără larmă.

16r

LAIS
(aparte)

Ce nerușinat !

ARIOBARSANES

Acuma tu, amice Psamis, spune :
Ce negoț voiești a face, ce dorești tu a-mi propune ?

PSAMIS

Înaintea unei Lais nu se cade...

ARIOBARSANES

Spune numa.
Acest tîrg se poate face.

LAIS

Ce idei vă vin acuma ?

ARIOBARSANES

Are-un cîntăreț din fluier care-i este [de][k] prisos
Și vrea să mi-l treacă mie, ieften, fără de folos,
Și eu cred [16] că chiar în clipă[l] ne-nvoim numaidecît.
Cît cei tu ?

PSAMIS

Fața cu Lais ... ?

ARIOBARSANES

Las' s-auză. Spune cît.

PSAMIS

Trei talenți.

15. *inițial*

Sigur *(aparte)* Eu mă încovoi
Sub amara-i ironie.

apoi

Sigur *(aparte)* Cîtă scîrbă-mi face
Ironia lui amară

apoi

O, desigur ! *(aparte)* Cîtă scîrbă îmi produc a lui batjocuri !

16. *supraintercalat*

i. Cît de tare mă mîhnesc *deasupra lui* Cîtă scîrbă mie-mi fac *șters* j. Desface *deasupra lui* Leapădă *șters* k. *supraintercalat* l. prin urmare *deasupra lui* chiar în clipa *șters*

ARIOBARSANES

E mult.

PSAMIS

Atîta m-a costat el chiar pe mine.

ARIOBARSANES 17r

Adevăr ?

PSAMIS

Adevărat ... da !

ARIOBARSANES

Prea te lauzi ... n-ai rușine ?

PSAMIS
(strigînd)

Dar o jur !

ARIOBARSANES

Atuncea nu ești lăudăros ci-nșelător,
Și voiam, față cu Lais, printr-un fapt doveditor
Să descopăr și nobleța sufletului tău ...

PSAMIS

Faci glume,
Nici ocara cea mai mare nu atinge al meu nume.

ARIOBARSANES

Sclavul te-a costat pe tine numai *doi* talenți. Răspunde.

PSAMIS

Cum ajungi să știi aceasta și[m] de unde pînă unde ?

ARIOBARSANES

Din izvorul cel mai sigur. Aurul tău mi-a curs în pungă
Mie. Sclavul sînt eu însumi.

PSAMIS

Cum ? Tu chiar ?

BOMILKAR

Destul ! Ajungă
Gluma asta.

ARIOBARSANES 18r

Ba chiar eu sînt.

LAIS

Dară te-ar fi cunoscut.

PSAMIS

Nu. Mi-l cumpără vatavul fără ca să-l fi văzut[n] ...

ARIOBARSANES
(învîrtindu-se)

Satură-te dar, stăpîne, și privește-mă mereu.
(pauză de tăcere generală, apoi LAIS *și* BOMILKAR *încep a rîde tare)*

m. Tu să-mi știi trebile mele? Dar *deasupra lui* Cum ajungi să știi aceasta *șters* n. fără ca să-l fi văzut *modificat în* făr' ca eu să-l fi văzut

PSAMIS
(aparte)
Mă fripsei amar. Ce naiba am făcut cu aurul[o] meu?

BOMILKAR
(către PSAMIS)
De acuma ți se-nfundă[p] toate planurile tale.

LAIS
(către ARIOBARSANES)
El voia din cheltuiala-ți să acopere-ale sale.

PSAMIS
Rîzi și tu, însă pe tine și mai rău te-a înșelat.

LAIS
Mă conving și eu de asta și e prea adevărat.
Ce erai [17] tu înainte de a fi satrap?

ARIOBARSANES
Ce-ntrebi?
N-am luat adio oare?

LAIS
Însă voi îndeosebi
Ca să știu și eu anume *cît* de-adînc m-a înjosit
Legătura mea cu tine?

19r

ARIOBARSANES
Și de-ai ști, ce-ai folosit?
Numele [mi-e] [18] Chalkidias și n-am fost decît păstor
În Tessalia. *(s-aruncă pe patul de repaos)*

LAIS
Prea bine, nu-i nimic înjositor.

PSAMIS
Cînd stăpînu-tău e față cum se poate să cutezi
Cu atîta îndrăzneală înaintea lui să șezi?
Scoală-te de-acolo!

CHALKIDIAS
(culcîndu-se)
Dragă, mai tîrziu, abia desară
Voi fi sclavul tău.

BOMILKAR
Pe Joe[r], de-o îndrăzneală foarte rară
E nemernicul acesta.

CHALKIDIAS
(liniștit și leneș)
Dar nemernicul îți spune
Să nu uiți că pîn-atuncea pe cînd[s] soarele apune
El rămîne-egal cu tine. Ar putea să-ți pară rău,
Nu de alta.

17. *după* făceai *șters* 18. *în ms. din inadvertență metrică*, meu e .

o. cu aurul *modificat în* cu-aurul *(T.M. n-a observat că Eminescu scandase au- ca diftong)* p. De acuma ți se-nfundă *modificat în* De acum ți se înfundă r. Melkarth *deasupra lui* Joe *șters* s. pînă-n clipa-n care *deasupra lui* pîn-atuncea pe cînd *șters*

LAIS
(înaintînd spre el)

Așa mîndru? Dar atunci întreb și eu
De ce-ai dat tu într-o toană libertatea fără preț?

CHALKIDIAS 20r

De ce-am dat-o? E din cauza marii tale frumuseți.

LAIS

O! Cu-atîta măgulire nimeni nu m-a curtenit.

PSAMIS
(către LAIS)

Și tu mai vorbești cu dînsul?

LAIS

Dar ce-ți pasă. *(lui CHALKIDIAS)*
În sfîrșit,
Nu a fost decît [19] dorința de a mă peți pe mine
Ce te-a-mpins la nebunia de-a te vinde chiar pe tine?

CHALKIDIAS

Da, căci tu mi-ai smintit capul. Am crezut cu-așa tărie —
Nu prea rîde de-o nătîngă dar pioasă erezie [t] —
Cum că ținta cea mai mare, cel mai scump odor al sorții
E să te posed pe tine, fie chiar cu prețul morții.

LAIS

De-ți știam eu nebunia ...

CHALKIDIAS

Alungai de lîngă tine
Pe-ndrăznețul care cearcă a ta cale a aține.
[u1]Bine-ai fi făcut

PSAMIS

El spune ce se cade singur chiar.

CHALKIDIAS 21r

Nu cu tine stau de vorbă, ticălosule avar[u2]!

LAIS

Însă ...

CHALKIDIAS

Nu voi tînguire și nici cîntece de jale
Să urmeze după mine, să mă turbure pe cale.
Nu regret nimic din toate[v] și nu simt nici o căință.
În răstimp de-o săptămînă am putut cu ușurință
Să îndestulez cu sațiu toate poftele acele
Ce ardeau ca un jăratec lumea gîndurilor mele.
Și am degustat în pace toate-acele bucurii[x]
Ce,-n mizerie lipsindu-mi [20], le vedeam cu ochii vii
Și-mi sleiau puterea vieții secînd inima din mine,
Dar acum în răsfățare, în trufie și în bine
Eu m-am tolănit. O dulce trîndăvie moleșită
Lîngezi a mea gîndire pîn-la starea fericită
De tîmpire. Iar încolo, la solemnele ospețe
Mă-nbătai din vase de-aur ca s-alung a mea tristețe;
Mă culcai pe-un pat de fildeș ce-l trimise Orientul,

19. *supraintercalat* 20. *supraintercalat*

t. Poți să rîzi, eu îți dau voie, de atîta nebunie *deasupra lui* Nu prea rîde de-o nătîngă dar pioasă erezie *șters* : u¹—u². *șters* v. aș vrea să schimb nimica *deasupra lui* regret nimic din toate *șters* x. Și am degustat în pace toate-acele bucurii *modificat în* Și m-am adăpat în pace la acele bucurii

Beat de-amor şi fericire am putut în tot momentul
Să-ngenunchi cum îngenunche persianul la lumină,
Înaintea frumuseţii cărei Grecia se-nchină.
22r Iar din Paphos îmi sosiră trei maeştri pierde-vară,
Să-i aud cîntînd din flaut. Suflau fals din cale-afară
Dar mi-era egal, pot zice că-mi făcea un mare bine
Să privesc suflînd pe alţii înainte-mi, nu pe mine.
Aşadar aceasta-i toată suma voastră de plăceri,
Asta-i tot ce pot ajunge mîncătorii de averi?
Jur pe Zeus[y] că fără pismă vă conced acest noroc
Şi o singură părere îmi păstrez în a lui loc[z] :
Pentru inima oricărui om e-o singură măsură,
De-i bogat sau de trăieşte de la mînă pîn' la gură.
De umpleţi ulciorul vostru dintr-un val spumînd de mare
Sau din apa care curge limpezită din izvoare
Totuşi nici o picătură nu încape-n el mai mult.
Şi acum cînd adevărul cu răceală îl ascult,
Văd cumcă deosebirea ce scîrbeşte pe sărmani
Nu-i mulţimea de plăcere ce se capătă pe bani,
Ci-i mărimea abnegării. Cunoştinţa dobîndită
Nici cu preţul libertăţii nu-i destul de scump plătită.

PSAMIS

Pentru că deosebirea te-a mişcat aşa puţin
O să ai la mine numai jumătate de tain.

BOMILKAR [21]
(încet)

Da! Tratează-l rău.

LAIS
(lui PSAMIS)

Se poate? Nu cred tu să fii în stare
23r Ca să faci aşa.

CHALKIDIAS

Ia lasă-l. Doi talenţi ... aciia-mi [a] pare
Fac să fiarbă fierea-ntrînsul. Însă în prea scurtă vreme
I se va-ndoi necazul lui cel mare, nu te teme.

PSAMIS

Bine, bine, bucură-te!

[b1]LAIS

Nu-i curaj, ci nebunie
De-a mai irita calăul ce-ţi întinde ştreangul.

CHALKIDIAS

Fie,
Dară ştreangul se va rupe[b2]

LAIS

Psamis, tu eşti econom,
Dar răutăcios tu [22] nu eşti. Vinde-mi mie pe-acest om.

BOMILKAR
(aparte)

Haiti, se prinde!

21. *după* Lais *şters* 22. *supraintercalat*
y. Zeus *modificat în* Zevs z. Şi o singură părere îmi păstrez în a lui loc *modificat în* Şi o mare-nvăţătură îmi păstrez în al lui loc a. *modificat în* aceia-mi b^1—b^2. *şters*

PSAMIS
(evitînd)

Vrei?

BOMILKAR
(repede)

O! Psamis e om bun, n-are măcar
Spiritul de răzbunare, poate să ți-l dea în dar.

PSAMIS *24r*
(strigînd)

O, nu, nu! *(pentru sine)* Ce prost prieten. *(tare)* Nu-l pot vinde către tine,
Numai din delicateță, iar a-l dărui nu-mi vine,
Pentru că voiesc să-l spînzur [23] ...

LAIS

Ce spui tu?

CHALKIDIAS

Te liniștește.
N-a crescut încă copacul și nici cred cum că va crește,
Este sigur pentru mine c-acest om nu este omul[24 și c]
Care-și spînzură averea cu-nlesnire de tot pomul.
Și apoi, pe lîngă toate, nu prea e măgulitor
De-a fi marfă pentru tine; de-o să mor, de n-o să mor
Pentru tine eu sînt numai Ariobarsanes, nu
Chalkidias.

LAIS

Gîndeam însă să te-ajut pe tine

CHALKIDIAS
(rece)

Tu?
Da, se poate, Tu ești bună, foarte bună, însă eu
Nu primesc, nu sufăr milă de la nici un om ... Nu vreu.

LAIS

Cînd gîndești așa atuncea drept se face ce se face. *(iese)*

SCENA A PATRA *25r*

BOMILKAR, CHALKIDIAS, PSAMIS

PSAMIS

Să vorbim acu-mpreună!

CHALKIDIAS

Ei, vorbește dar, sărace
Cîrpănosule.

PSAMIS

Mișele, te așteaptă în curînd
Să plătești obrăznicia și purtarea ta [25] de rînd.
Ai să le spășești pe toate, jur pe cerul ce-l invoc,

23. *inițial*

A ți-l vinde către tine
Nu pot, din delicateță, iar a-l dărui nu-mi vine,
⟨Pentru că ⟨de⟩ chiar mîni îl spînzur.⟩
Pun să-l spînzure ⟨de⟩ chiar mîine.

24. *inițial* Și e sigur pentru mine: omu-acesta nu e omul 25. *după* de *șters*
c. c-acest om nu este omul *modificat în* că acesta nu e omul

M-ai făcut de rîs și țintă la bătaia [ta] de[d] joc[e] ?
Doi talenți am dat pe tine și tu, chiar cu banii mei,
Mi-ai răpit pe cea mai mîndră, mai frumoasă-ntre femei ?
[f1]O mișel, o pieritorule de foame ! Ce să fac
Ca onoarea mea atinsă pe deplin s-o satisfac ?[f2]

CHALKIDIAS

Orice-ai face hrană trebui să-mi [fi] dat. În al tău loc
M-aș lăsa să mor de foame. Iată singurul [26] mijloc
De-a muri prea cum se cade, care-i foarte potrivit
Cu zgîrcenia ta mare . . .

PSAMIS

Vom vedea pîn-în sfîrșit.

26r BOMILKAR
(către PSAMIS)

Ia ascultă-mă amice, de-ți voi[27] zice : ești miop,
Îți spun numai adevărul cel mai verde, fără scop
De-a te atinge.

PSAMIS

De ce ?

BOMILKAR

Bine, nu observi c-acest viclean
Scapă sigur de sclavie și de tine ca tiran ?

PSAMIS

Cum așa ? E cu putință ? . . .

BOMILKAR

Dară daca se omoară
Singur ?

PSAMIS

Singur ?

CHALKIDIAS

Eu ?

BOMILKAR

Desigur.

PSAMIS
(îngrijat)

Afirmarea e ușoară,
Dar de unde știi tu asta ?

CHALKIDIAS *(către* PSAMIS)

Bomilkar, amicul tău,
Nu prea pare-ntreg la minte . . .

27r BOMILKAR

Crezi ? Dar ce inel văd eu ?
Prea frumos. Dă-mi voie numai . . .

CHALKIDIAS

Cu plăcere.
(dă inelul lui BOMILKAR *; acesta deschide capsula ș-o duce la gură.)*
Stăi, nu bea !

26. *deasupra lui* sigur un *șters* 27. *modificat din* de ți-oi

d. completarea lui T.M. e. versurile 291—292 sînt transferate după 293—294 f[1]*—f*[2]*.șters ; în dreptul versurilor 296 și 297 T.M. face schema septenarului trohaic*

BOMILKAR

Pentru ce?

CHALKIDIAS

Dar e otravă.

BOMILKAR
(lui PSAMIS)

Mi-a ieșit dreptatea mea?
O presupuneam...

CHALKIDIAS

Ei bine [28], dă-mi inelul înapoi.

PSAMIS
(ia inelul cu sila)

O nu, nu, pentru toți zeii.

CHALKIDIAS

Dar la ce mi-l luați voi?
Nu mai e alt chip de moarte decît cel socratic?

PSAMIS

Nu.
O Chalkidias amice, nu te supăra și tu.
Am glumit numai, ferească cerul, nu pun să te bată
Nici o să te pun pe tine la vro treabă vreodată...
Decît doar să cînți din flaut ... ș-ai să capeți de mîncare 28r
Bună, multă; fără grijă fii ...

CHALKIDIAS
(aparte)

Nerodul.

PSAMIS

Ți se pare
Că sînt rău și aspru însă te înșeli, eu sînt în stare [29]
De-a fi bun și blînd. Fii bun dar. N-avea frică. Iartă-mi gluma
Eu te-am sumuțat [30] [și g] prin vorbe însă [31] n-o mai fac de-acuma,
Te conjur să nu-ți faci seamă, să nu-ncerci a-ți face rău [32].

CHALKIDIAS

Află [33] Psamis că un suflet mîndru, cum nu e al tău
Sufere cu înlesnire orice pierdere, afară
De aceea-a libertății. De-am vîndut-o așadară [34]
Pentru a îndestula o toană de nebun, a fost cu plan,
Cu acela cumcă moartea să m-aștepte ca liman [35].

PSAMIS
(rugîndu-se)

Cum? Nu e nimic în lume ca să fie încă-n stare
Să te schimbe în voință, chiar în proprie favoare [36]?

28. Ei bine *deasupra lui* Acuma *șters* 29. *inițial* C-aș fi rău și aspru-n vorbă, dar te-nșeli, eu sînt în stare 30. *modificat din* asmuțat 31. *deasupra lui* dară *șters* 32. *inițial* nici să-ncerci a-ți face rău 33. *deasupra lui* Să știi *șters* 34. *inițial* Eu cînd am vîndut-o dară 35. *inițial*

Pentru a îndestula o toană de nebun, în al meu plan
A intrat ca moartea-n urmă să-mi servească de liman

apoi Pentru a îndestula o toană ⟨a intrat⟩ de nebun, a fost c-un plan,
Cu acela cumcă moartea ⟨m-o scăpa ca un liman⟩ mă așteaptă ca liman

36. *inițial* De a te schimba pe tine chiar în propria-ți favoare

g. sumuțat *rescris cu creionul deasupra, pentru lizibilitate*

CHALKIDIAS
(zîmbind)

Nu-i nimic.

PSAMIS
(afară de[h] sine)

Însă, mișele, ai tu drept să te omori?
N-ai jurat pe Styx...?

29r CHALKIDIAS

Așa e. Pe-acel nume-ngrozitori
M-am jurat că peste șapte zile mă predau de viu,
Dar nimic mai mult.

PSAMIS

Dar astfel e-o-nșelătorie. Știu
Că prin reaua ta purtare ruinat rămîn de tot;
Încă și copil mai capăt. Voi din pagubă să scot,
Lasă-mă să te vînd altui.

BOMILKAR

Eu îl cumpăr ...

PSAMIS
(aparte)

Poate are
Vro comoară îngropată. *(lui* CHALKIDIAS) Ești cu totul sigur oare
Că nu ai nimic?

CHALKIDIAS

Dar altfel mă vindeam?

PSAMIS

Adevărat.
(lui BOMILKAR) Iară tu ce scop adulmeci de te pui pe cumpărat?

BOMILKAR

Orișice. Fiindcă cauți mușteriu pe vre un prost,
30r Mă ofer chiar eu, amice.

PSAMIS[i]

Nu cumva-ntre ei a [37] fost
O-nțelegere ca iarăși să mă-nșele? Ce să crez?
(lui CHALKIDIAS) Dă-mi cuvîntul de onoare că te-omori ...

CHALKIDIAS

Dar ai s-o vezi *(se pune la masă)*

BOMILKAR
(lui PSAMIS)

Așadar?

PSAMIS
(aparte)

Sărmana-mi minte mai nu știe ce s-o face.
Hotărîrea ei înclină cînd încolo cînd încoace [38].

BOMILKAR

Un talent ofer.

37. *supraintercalat* 38. *inițial*
Mintea mea-i nehotărîtă, nici nu știu cum m-oi disface,
Iar voința [mea înclină cînd încolo, cînd încoace]

h.modificat în din *i.urmează* (a parte)

PSAMIS
(după oarecare ezitație)
Haiti, fie! Eu mă prind ...

BOMILKAR
Mă prind și eu
Și om de nimic acela ce-ar călca cuvîntul său.
Vino să-[n]cheiem înscrisul și talentul să ți-l iei.

PSAMIS
(aparte)
Las' să piarză ...

BOMILKAR
Lais vine. Un cuvînt să-i spun și ei
Îmi dai voie?

SCENA A CINCEA 31r

CHALKIDIAS *(șade)*, LAIS, BOMILKAR, PSAMIS *(în fund)*

LAIS
Cer iertare. Voi sînteți încă aici?

BOMILKAR
Ba ne ducem. *(încet)* Însă cearcă două vorbe ca să-i zici
Tînărului acestuia care vrea să se omoare.

LAIS
Se omoară? Dar se poate?

BOMILKAR
Nu vorbi așa de tare.
Deși aprig, are însă cuget mîndru și măreț,
De-al robiei jug voiește a scăpa cu orice preț,
Deci a vrut să ia otravă.

LAIS
O, sărmanul!

BOMILKAR
Fii cu bine.
Deie cerul ca să aflu veste bună de la tine.

LAIS
Să ne mai vedem cu bine.

SCENA A ȘASA

CHALKIDIAS *(șade)*, LAIS

LAIS
(după o tăcere[39] mai lungă)
Așadar tu vrei să mori?

CHALKIDIAS 32r
Da. Mi-e teamă de podagră, și, ca om prevăzători,
Voi s-o vindec înainte și natura s-o previn.

39. *deasupra lui* pauză *șters*

(o ia de mînă şi-i priveşte inelul)
Ce inel fără pereche, ce frumos acuamarin[j] !
Nu-i aşa ?

LAIS

Ba da. Dar spune-mi ...

CHALKIDIAS

Cine-a fost acea naiadă
Ce-a lăsat această piatră la picioarele-ţi să cadă ?

LAIS

Alkibiades ...

CHALKIDIAS

Aşa e ? Un frumos bărbat ...

LAIS

O, da.
Dar de ce [te][k] temi de mine, te fereşti a-mi arăta
Ce intenţii ai ?

CHALKIDIAS
(ridicîndu-se)

Ce stărui ? Oare viaţa unui sclav
Merită luare-aminte ? Oare e aşa grozav ?
Moartea, care pentru tine e penibilă, temută,
Mie, care sînt un trîndav, mi se pare chiar plăcută.

33r LAIS

Cum ? Renunţi la înturnarea înfloritei primăveri,
Cu podoaba ei de roze ?

CHALKIDIAS

Ei, asemenea plăceri
De treizeci de ori avut-am în viaţă. Aş voi
Să văd altceva. Unica noutate dup-*a fi*
E a *nu fi*. Ce rămîne ?

LAIS

În zădar ţi-ai bate joc
Şi de moarte, căci cu rîsul nu se farmecă din loc.

CHALKIDIAS

Admirabil e tăiată piatra asta. De la cine ?
Alkibiades ţi-o dete ?

LAIS

Nu. Megakles. Dar de tine
Să vorbim. De ce încunjuri ?

CHALKIDIAS

Epitaful să-l compunem ?

LAIS

O ! Te rog ...

CHALKIDIAS

E dar mai bine şi mai vesel să ne punem
34r Să vorbim de-astă brăţară. Are numai un defect,
Că ridică prea mult creţii hainei. Altfel stă perfect.
E-o lucrare prea de seamă, strălucită şi frumoasă.
Lais, cu-a ta frumuseţe prea eşti parcimonioasă.

j. semn întrebare pe margine pentru aquamarin *k. completat de T.M.*

LAIS

Și respingi cu-așa răceală[40] pe[-o][l] amică?

CHALKIDIAS

Nu pe ea,
Numai sfatul ei.

LAIS

O ceruri!... Numai daca s-ar putea
Ca să mă iubești o clipă, nu mai mult.

CHALKIDIAS

O, stai pe loc.
Să ne mărginim la glume și să nu ne batem joc
De-o simțire care-i sfîntă. Daca tu mă vei sili,
S-ar putea ca rău să-ți pară după cîte-oi dezvăli.

LAIS

Totuși spune-mi ...

CHALKIDIAS

De ce stărui? O s-o fac.

LAIS

Ci fă-o dar,
Nu încunjura atîta, ci vorbește-odată clar.

CHALKIDIAS 35r

O voiești? Ei fie dară. *Te urăsc.*

LAIS

Pe mine? Însă
Pentru ce?

CHALKIDIAS

Aveam dorința să revărs durerea strînsă
Care inima-mi apasă, scînteind ca o furtună
Cînd pe ceruri nouri negri se alungă și s-adună.
Numai dorul libertății m-a gonit din țara mea
Unde orice rădăcină mie o piedică-mi părea.
Floarea soarelui e astfel, e legată de pămînt,
Pe cînd capul ei se-ndreaptă după soare, fără vînt[41].
Existența ce-o dusesem îmi părea nesuferită,
Deci plecai în lumea largă fără țintă lămurită
Și, disprețuind aproape tot ce oamenii doresc,
Pe la margine de drumuri[42] mă culcam să odihnesc,
Uitam ziua cea trecută și la mîni nu mă gîndeam
Pînă cînd — o, zi fatală! — te văzui. Nu mai știam
Pe ce lume sînt. Urmată de-o fanatică mulțime[43]
Ce se grămădea în cale-ți, bucuria să-ți esprime,
Să te-admire ... înlăuntrul astei inimi încă sterpe
Toate poftele-și iviră a lor capete de șerpe.
Strălucire răsărită de prin lumi necunoscute 36r
Îmbăta a mea vedere și, cu mințile pierdute,
Îmi părea cumcă o mare de lumină, de miroase
Și de dulce încîntare[44] varsă raze călduroase
Împrejurul litierei. Frumusețea ta cea mare,
Sigură de biruință, mîndră, era orbitoare
Mistuind împrotivirea ca a soarelui lumină.
De o patimă turbată a mea inimă fu plină
Și atunci hotărîi tare să cîștig al tău amor,
Fie-o zi, fie o oră, fie fulger trecător

40. *după* răcel *șters* 41. *inițial* Pe cînd capul ei se nalță către soare, fără vînt 42. *după* drumuri *șters* 43. *după* multme *șters* 44. *după* încat *șters*
l. completat de T.M.

De o clipă, iar pe scurta degustare-a fericirii
Să-mi arunc tot restul vieții in noianul nimicirii.
Atunci mă-ntîlni vătaful de la Psamis. Ce-a urmat
Știi și tu, iar din acele ce am spus, vei fi aflat
De ce te urăsc.

LAIS

Dar singur îmi ziceai cu stăruință
Cumcă nu regreți nimica și nu ai nici o căință.

CHALKIDIAS

Da, vorbea mîndria-n mine și-ai crezut-o pe cuvînt.
Fericit de a mea soarte eu m-aș duce în mormînt
De te-aș fi găsit pe tine, iar nu statua ta rece.
Eu credeam că fericirea mea nimic n-o va întrece,
37r Dar, așa de scump plătită, nu prin tine-o dobîndii.
Eu credeam că mă apropii chiar de soare, și găsii
O ființă ca de gheață, răspîndind o strălucire
Orbitoare dar lipsită de căldură. Nălucire
Ca din munții mei tesalici, cînd, din zarea cea senină,
Iese steaua dimineții vestitoare de lumină:
Munții-ncep pare c-a arde și e semn cumcă i-a nins.
O, nălucă luminoasă ce-ai pierit cînd te-am atins,
De pe stînca cea înaltă unde tu m-ai tot chemat
Nu e chip de mîntuire, nici cărare de-nturnat,
Ci căderea-n adîncime, deci m-arunc și te blestem.

LAIS

O durere niciodată nu e dreaptă. Să vedem.
Înțeleg întreg necazul, dară care dintre noi
A-nșelat pe cellalt? Oare n-ai venit c-acei eroi
Muierateci ce n-au grijă de ai inimă în piept,
Urmărind o frumusețe numa-n scopul cel nedrept
De-a se lăuda în lume cu favoarea ce le-o faci?
Oameni plini de vanitate și de inimă săraci,
Între ei amorul nu e decît goală jucărie
Ce se dă precum se cere, de urît ori de mîndrie,
Pentru trecere de vreme, uneori pentru cîștiguri,
Iar cînd patima s-arată o gonim ca niște friguri,
38r Căci ar fi o nerozie ș-o pornire în zădar
De-a deschide unor oameni cum sînt ei un sanctuar
Ca al inimei. Simțirea ce-ar veni din adîncime
O înăbușim cu sila, ca să nu ne știe nime.
Daca tu-mi ziceai: „O, Lais, iată toate ce-am făcut
Ca să te cîștig pe tine, de iubire străbătut,
Deci iubește-mă, femeie, căci al tău cu totul sînt
Și în tine se-mplinește fericirea-mi pe pămînt”,
De-mi ziceai: „Cum eu[45] al tău sînt, fii și tu a mea de tot

CHALKIDIAS
(încurcat)

Amîndoi ne înșelarăm ...

LAIS

Însă ceea ce nu pot
Ca să iert și ce mă umple de-ntristare și mînie
E că ce a fost odată nu mai poate ca să fie,
E că acea fericire care-n mînă ai avut-o
Ai pierdut-o pentru tine dar și mie mi-ai pierdut-o.
Cine știe dacă-n urmă amoroasa ta văpaie
N-ar fi deșteptat în mine iar a inimei bătaie,

45. *după* al *șters*

N-ar fi încălzit de-a pururi învălișul ei de gheață
Pentru a schimba cu totul amărîta mea viață?

CHALKIDIAS 39r

Da ... Te-ai amăgit în mine ... Ce păcat!

LAIS

Dezamăgit
Ești și tu-n a mea privire ... Așadară s-a sfîrșit
Toate între noi ...

CHALKIDIAS

Sfîrșit, da...

LAIS

(dup-o pauză)

Însă fie orișicum,
Totuși m-ai iubit și astfel nu se cade nicidecum
Să plătești a ta iubire cu viața ...

CHALKIDIAS

Aud bine?

LAIS

Dă mîndria la o parte. N-o să vie de la mine
Libertatea ta. Chiar Psamis o s-o dea de voie bună.

CHALKIDIAS

Doar să dea: ce nu mai are, căci negoțul merse strună ...
M-a vîndut cătră străinul negustor cartaginez ...

LAIS

Dar atunci e și mai lesne pentru tine să lucrez ...
Te răscumpăr ...

CHALKIDIAS

(supărat)

Nu vei face-o!

LAIS 40r

Dar cu aurul tău, stăpîne.

CHALKIDIAS

Niciodată! Niciodată!... Ce-am făcut așa rămîne.
Ce am dăruit odată n-o să iau iar îndărăt
Căci, oricît de mic și poate nensemnat să[46] mă arăt,
Totuși nici un om nu are dreptul de-a mă umili.

LAIS

Da, voi asculta, stăpîne.

CHALKIDIAS

Asculta? Stăpîn? Nu fii
Supărată[47]. Da, mînia mi-e ridiculă de tot,
Sînt un cap aprins, în margini a mă ține nu mă pot.
Și apoi — pe lîngă toate — cînd e vorba ca să mori
Nervii ne slăbesc cu totul și prin ei ne trec fiori ...
Iartă dară ...

LAIS

Da, stăpîne.

46. *deasupra lui* eu *șters* 47. *deasupra lui* Așa blîndă *șters*

CHALKIDIAS

Iartă asprele cuvinte
Și-mi îngăduie, o, Lais, cea din urmă rugăminte
Și întinde-mi mîna albă [48] s-o sărut ... O, cît de rece ...

LAIS
(aparte)

Totuși nu ca [49] sărutarea ...

41r CHALKIDIAS

Dar nimica n-o întrece,
E așa de-atrăgătoare și de dulce că mă pierd,
C-aș dori viața-ntreagă a ta mînă s-o dezmierd ...
Doar veriga asta-i strică ...

LAIS

Nu-nțeleg de ce.

CHALKIDIAS

Nu știi?
Pentru mine însă-i semnul vrunei [50] mari ticăloșii.
(furios) Căci eu văd mult mai departe și-nțeleg c-acest odor
Îți trezește-n amintire jurăminte de amor.
Cine ți l-a dat?

LAIS
(scoate inelul repede și-l aruncă departe)

Dar [51] nimeni.

CHALKIDIAS

Cum, tu plîngi? *(aparte)* Ea plînge-
acum?

SCENA A ȘAPTEA

CHALKIDIAS, LAIS, BOMILKAR

BOMILKAR
(în fund, încet către LAIS)

Cum stau lucrurile aicea?

LAIS

Mai rău nu se poate cum.
Mă urăște fără margini și mă mustră cu dispreț.

42r BOMILKAR

(încet) Aș, ce vorbă... *(pentru sine)* Să respingă el atîtea frumuseți?

LAIS
(încet)

Am să-ți spun ceva.

BOMILKAR

Chalkidias, fii așa de bun și du-te,
Căci am de vorbit cu Lais tainic cîteva minute.

48. *inițial*

O, ce multă îndurare!
Și îmi iartă, mîndră Lais, cea din urmă rugăminte
Și-mi întinde mîna albă

49. *în ms. din inadvertență* că 50. *modificat din* unei 51. *după* Cine-ți *șters*

CHALKIDIAS

Eu mă mir cum[52] n-ai rușine de cutezi a-mi da porunci,
Nu sînt încă sclav la tine, mai așteaptă pîn-atunci.

BOMILKAR

Uite iar se întărită craterul să verse foc.
Liniștește-te, eu numai te-am rugat a-mi face loc,
Daca nu preferi ca Lais să se ducă.

CHALKIDIAS

Asta nu.
Mă duc eu. *(aparte)* Dar voi să aflu ce poftești acuma tu,
Cămătarule nemernic[53], de la ea[54]. Voi asculta.
(se depărtează prin ușa laterală din dreapta)

SCENA A OPTA

CHALKIDIAS *(după o perdea)*, LAIS, BOMILKAR

BOMILKAR

Foarte mîndru acest tînăr.

LAIS

Se și cade-a fi așa,
Cum și trebuie să fie un bărbat. Lui [î]i stă bine. 43r

BOMILKAR

(pentru sine) A, așa? *(tare)* De ce e vorba, ce dorești tu de la mine?

LAIS

Ce doresc? Mă doare-n suflet a lui soarte-atît de crudă
Și e trist că el de mine nici nu vrea ca să audă
Și refuză să primească jertfa. Zeilor din stele!
Am căzut oare atita de adînc încît a mele
Binefaceri să s-ascundă, libertatea ce-o dorește
Să se pară înfierată de acea ce-o dăruiește?

BOMILKAR

E-ndărătnic ursul tînăr. Un astfel de caracter
S-a-nsemnat c-o vorbă mare. Are inimă de fier.

LAIS
(pentru sine, dar tare)

Totuși trebuie să scape, dar așa ca să nu știe
Care mînă e aceea care-l scapă de robie ...
Deci te rog ... tu vezi prea bine cumcă inima mi-e plină
Și-mi lipsesc cuvinte ...

BOMILKAR

Bine, înțeleg unde înclină
Gîndul tău. Dorești să-l cumperi tu, iar eu să mă prefac[55]
Că din pură bunătate legăturile-i desfac,
Ca să pară cumcă-i vine libertatea de la mine.

LAIS 44r

Da, aceasta mi-e părerea căci, de-l[56] aperi de rușine,
Va primi din a ta mînă libertatea...

52. *după* cun *șters* 53. *după* nen *șters* 54. *după* dînsa *șters* 55. *deasupra lui* prefact *șters* 56. *corectat din* de-

CHALKIDIAS
(ascuns)

Suflet bun !

BOMILKAR
(aparte, privind pe LAIS)

Admirabilă făptură !... Nu mai știu ce să-i opun.
Umerele ei sînt albe, orbitoare de vederi,
Și mă tem că voi fi prada unei singure căderi
În mizerie.

LAIS

Îți place dezlegarea ce-o ofer ?

BOMILKAR

(aparte) Umerele aste albe... *(tare)* Să ședem. *(s-așază amîndoi pe patul de repaos)* Da, însă cer
Ca să-mi spui : ții tu, frumoaso, serios atît de mult
La sălbatecul acesta îndărătnic și incult ?

LAIS

Totuși țin la el atîta ca să-l văd scăpat de rău.

BOMILKAR

Atunci ia-l în toată voia. Ți-l ofer și e[57] al tău.

45r LAIS

Cît vei cere pentru dînsul ?

BOMILKAR

Eu mă bucur de ce fac,
Că-ți întîmpin o dorință împlinind-o după plac.

LAIS

Însă nu voi în tot cazul ...

BOMILKAR

Îmi dai voie să-ți închin
Ca dovadă de credință acest dar de preț puțin ?
Și, daca a mea pețire ți se pare serioasă,
Voi găsi pe-a tale buze o răsplată prețioasă ...

LAIS
(se scoală)

Tu ai fi putut cu și mai multă lipsă de purtare
Să-mi faci astfel de propuneri și să rîzi de-a mea-ndignare.
Cine-și dă în dar favoarea nu mai poate să se mire
Cînd vreunul [î]i[m] propune ca să cumpere iubire.
Am pierdut se vede dreptul să mă supăr de-o insultă.
Voi răspunde liniștită, făr[58]-a face vorbă multă :
Nu.

BOMILKAR
(după o scurtă ezitare, sculîndu-se repede)

Lovească-mă un trăsnet daca nu mă fericesc.
46r Bucuros de-a mea scăpare mă cutremur[59] cînd gîndesc
Cît de mult a mea plăcere trecătoare-ar fi costat
Daca tu rămîneai mută, daca *nu* te-ai fi-ndignat.
Dar nu știi că sclavu-acesta ce voiam să-l lepăd eu
Este tot ce am în lume, e unic avutul meu ?

57. *în ms., din inadvertență,* el 58. *după* fără *șters* 59. *după* cutremur *șters*
m. *modificat în* vreunul îi.

Este zarul cel din urmă, este cel din urmă joc
Ce-l încred de astă dată la-ntîmplare și noroc.
Toat [60]-averea mea pierdută pot cu el s-o dobîndesc
Și pentru o sărutare eu eram să-l dăruiesc,
Iată ce eram în stare.

LAIS

Cum? Nu vrei să mi-l vinzi mie?

BOMILKAR

Da. Chiar ceea ce-i mai vesel în această istorie
E că-n scopul de-a ți-l vinde să mi-l cumpăr propusei.

LAIS

Cît vei cere pentru dînsul? Trei talenți?

BOMILKAR

Nu.

LAIS

Patru vrei?

BOMILKAR

Nu. Atîta de departe n-am ajuns. Mărturisește 47r
Că iubești pe acest tînăr.

LAIS

Chiar atîta îmi lipsește,
Ca să-l și iubesc. Se poate, dar nu-mi vine ca s-o cred,
Căci n-o știu prin mine însămi. Însă ceea ce conced
E că dînsul e-un amestec de erou și de martir
Și că sufletul lui mare mă silește să-l admir.

BOMILKAR

Da, și eu a lui putere generoasă-am admirat,
Iar în inima lui bate sînge liber și curat.

LAIS

Nu-i așa? Nu-i oare nobil, nu-i sublim de a muri
Ca să scape de-o robie ce n-o poate suferi?

BOMILKAR

Însă mîni, închipuiește-ți, încetează să existe [61].

LAIS

Cum înfruntă cu-nălțime goana sorții sale triste!
Cu dispreț el umple însuși discul cel întunecos
De la cumpăna vieții care-l duce drept în jos,
În infern ... Sclavul acesta mîndru și nenduplecat
Îmi apare ca un rege de popor impresurat,
Prins și detronat ridică capul sus, fără coroană, 48r
Și c-o singură privire o mulțime ia la goană
Potolește o răscoală făr-a zice un cuvînt,
Iar privirile-ndrăznețe toți le pleacă la pămînt.

BOMILKAR

A! Un rege prins? Favoarea ta [î]l pune-atît de sus?
Atunci văd că pot propune prețul care i l-am pus.

LAIS

Spune.

60. *după* Chiar *și* Tot *succesiv șterse* 61. *modificat din* esiste

BOMILKAR

Las-întîi ca soarta mea cea aspră s-o deplor
Și să cer a ta iertare, umilit și rugător
Pentru-acel tribut pe care sînt silit să ți-l impun,
Căci zgîrcit nu sînt, aceasta creditorii mei o spun,
Ca dovadă strigătoare. Deci mă iartă, sînt silit
Ca să cer, din a lor cauză, chiar un preț neauzit,
Monstruos, pot zice.

CHALKIDIAS
(aparte)

Lasă, mizerabile!

LAIS

Ce preț?

BOMILKAR

Ah! O sută de talenți.

LAIS

Cum? Tot ce am?

BOMILKAR

Sînt îndrăzneț,

49r Dar atîta-mi trebuiește.

CHALKIDIAS
(aparte)

O, răbdare.

LAIS

Dacă el
M-ar iubi măcar ...

BOMILKAR

Atîta? Dară nu-nțelegi defel
Că te îndumnezeiește, că mînia ce arată
Dintr-o inimă răsare de durere sîngerată?

LAIS

Și tu crezi?

BOMILKAR

Dar eu sînt sigur. O s-o afli și mai bine
De la el, numai întreabă-l ... Ei, Chalkidias ... Nu vine?
Oare-i surd? Chalkidias ...!

SCENA A NOUA

CHALKIDIAS *(ridicînd perdeua)*, BOMILKAR, LAIS

CHALKIDIAS

Ce e? Cineva care mă cheamă.

BOMILKAR

Da.

CHALKIDIAS

N-am auzit nimica.

BOMILKAR

Intră numai fără teamă.

50r S-a sfîrșit vorbirea noastră ...

CHALKIDIAS

Nu mai [ai][n] alte porunci
Pentru sclavul tău?

BOMILKAR

Cum? Ce spui?

CHALKIDIAS

Eu m-am răzgîndit de-atunci.
Mă supun cu totul ţie. Da, sînt foarte hotărît
Să trăiesc tot înainte, fie cît de amărît.

BOMILKAR

(aparte) Ce-i trăzneşte-acum prin minte? *(tare)* Tu glumeşti precum se vede.

CHALKIDIAS

Nu stăpîne. Nu-s aşa de inimos precum s-ar crede
Şi, spun drept, mă tem de moarte.

LAIS

Oare tu vorbeşti acum?

CHALKIDIAS

Ce-am făcut, ce v-am zis vouă nu-mi mai place nicidecum.
Au fost fapte uşurele de copil lăudăros
Ce-n a lui deşertăciune se mîndreşte cu prisos.
M-am convins că umilinţa de acum mi se cuvine
Şi căinţă de purtarea mea cea fără de ruşine.

BOMILKAR 51r

Dacă ţii atît la viaţă, aşa scumpă o socoţi,
Nu se cuvenea a face chiar cu moartea ta negoţ,
Căci e înşelătorie.

CHALKIDIAS

Dar e chipul cel firesc
Să posezi aşa de ieftin un sclav scump.

BOMILKAR

Îţi mulţumesc
Foarte mult. Ce fac cu tine?

CHALKIDIAS

O să-ţi cînt frumos din flaut
Pe cînd şezi la masă.

BOMILKAR

Fleacuri!

CHALKIDIAS

În zădar atuncea caut
Să-nţeleg a ta voinţă. Nu poţi cere nicidecum
Ca de dragul tău, stăpîne, singur eu să mă zugrum.

BOMILKAR

Văd acuma ce m-aşteaptă. Ruinat fără scăpare.

LAIS

(mergînd spre CHALKIDIAS)

Au urechea mă înşală? Glasul tău e-acela care
Răsuna atît de mîndru şi-acum sun-atît de greu?

n. supraintercalat

CHALKIDIAS

Aş dori, frumoasă Lais, ca să fii în locul meu.

52r LAIS

Eu, în locul tău, desigur că n-aş tremura de fel
Ca să scutur a robiei lanţuri grele de oţel.
Precum fuge osînditul de la locul de osîndă,
Hărţuit de-o plebe crudă, de pieirea lui flămîndă,
Şi abia ajunge-n templu, adăpostul de scăpare,
Aş fugi şi eu de-a sorţii prigonire-atît de mare
Alergînd în braţul morţii ca altar mîntuitor.

CHALKIDIAS

Ţie-ţi pare foarte lesne. A vorbi este uşor.

LAIS

Însă cum e cu putinţă să te schimbi aşa, deodată?
Care zeu, cuprins în suflet de-o invidie ciudată,
A putut să amorţească al tău cuget de er u ?...
O, ascultă-mă pe mine şi deşteaptă-te din nou,
O, pătrunde-te-n adîncul unei inimi turburate
Cumcă cel ce nu e liber este mort pe jumătate.
Deci arunc-a ta viaţă pîn' ce nu e de ocară,
Pînă nu-i încă pătată de robia cea amară.
Corpul tău făcîndu-l jertfă pulberei de pe pămînt
Vei trimite-un suflet mîndru zeilor din cerul sfînt.
Mori mai bine şi, mormîntul deschizîndu-l cu-a ta mînă,
O icoană luminoasă pe-a ta urm-o să rămînă
Despre nobila-ţi fiinţă acelor ce te-au iubit.

53r BOMILKAR

(către LAIS)

A făcut efect! Îşi roade barba. Ochiu-i strălucit! ...

LAIS

(lui CHALKIDIAS)

Am ştiut întotdeauna cumcă nu eşti un fricos.

BOMILKAR

(frecîndu-şi mînile, aparte)

Bun băiat ... De-acum desigur moare, mie spre folos.

CHALKIDIAS

Totuşi ... cînd gîndesc la moarte mă pătrunde un îngheţ.

BOMILKAR

De păstrezi părerea asta n-o să ai [62] decît dispreţ.

LAIS

Oare munţii ţării tale, cu prăpăstiile adînci
Ce ridică pîn' la nouri a lor capete de stînci,
De ameninţă chiar cerul, uimitoare şi măreţe,
Au minunile aceste n-au putut să te înveţe
Ca să pui pe libertate preţ mai mare, nu în silă
Să supui a ta viaţă unui jug fără de milă?

CHALKIDIAS

O, senine nopţi de vară, mult frumoase [63] erau ele,
Dulce-a lor singurătate, mîndru cerul plin de stele,

62. să ai *deasupra lui* s-avem *şters* 63. *după* frumo *şters*

Unde sînt acuma toate [64] ? Așternuturile moi,
Numai flori mirositoare de la munte și trifoi ...
Unde caprele ușoare ? ...

BOMILKAR

Uite, lacrimele-i vin.

LAIS

Lacrimele ușurează chinul inimei puțin.

CHALKIDIAS

Capre ... Le cîntam din fluier toată ziua numai lor ... 54r
(schimbînd tonul)
Daca ele erau bune pentru cîntece de dor,
Pot să fac același lucru pentru domnul Bomilkar ...

LAIS

Lașitate !

CHALKIDIAS
(aparte)

Zi mai bine : ce curaj ! *(tare)* Eu vă declar
Lămurit cumcă robia îmi convine. Să muncesc
Nu se poate, fiind leneș. Să mă pun ca să cerșesc
Nu e chip ; de la o vreme m-am deprins a trăi bine,
Libertatea fără piine însemnează pentru mine
Cît un idol mort ... De-aceea mi-am propus să mă îngraș
Din sudoarea adunată de stăpînul bogătaș.

LAIS

Este cu putință oare ?

CHALKIDIAS

Da. Mărturisesc curat
Cumcă eu nu sînt un rege prins.

LAIS

Ce spune ?

BOMILKAR

S-a trădat
Singur. „Rege prins".

CHALKIDIAS
(aparte)

Ce lipsă de prudență.

LAIS

Stînd ascuns,
Toate cîte le vorbirăm în auzu-i au ajuns 55r
Și ce zice el acuma este prefăcătorie.

BOMILKAR

Da, se vede cumcă iarăși a crezut de datorie
Să uzeze de-o vicleană stratagemă, ce nici eu
N-am putut să o descopăr. Preafrumos, tînărul meu,
Renegarea cea de sine dovedește acea mărime
Rar-a sufletului care a putut să te anime,
Deci ferice de femeia în a căreia favoare
Ai adus această jertfă.

LAIS

Nobile amic !

64. *supraintercalat*

BOMILKAR
(aparte)

Îmi pare
Că s-a prins de astădată.

LAIS
(către BOMILKAR)

Spune-mi tot ce ai de zis.
De vei cere eu sînt gata a da toate prin înscris.
(ea s-așază la masă: BOMILKAR *stă în cealaltă parte)*

CHALKIDIAS

Dar eu nu voi ... Te rog, Doamne ... Lais, judecă ce faci
Cînd de-ntreaga ta avere pentru mine te dezbraci ...
Dar esplică-ți tu pornirea care vrei ca s-o asculți.
Nu-i amor ce simți în tine ... nedeprinsă de ani mulți
C-o simțire mai adîncă, tu în mine nu admiri
Decît omul ce preferă moartea aprigei robiri.
56r Că mă-nalți peste mulțime este numai o părere ...
Lasă-mă-n viață numai, strălucirea-ndată piere.
O, să-ți piară turburarea de pe ochi, ca să vezi iar
Cumcă sînt ce-am fost de-a pururi : un țăran, iar nu ce par.
Vrei ruina numai pentru ca un sînge-așa de rînd
Ca al meu să nu se verse și nu știi că numai cînd
L-oi vărsa se-nobilează?

LAIS
(lui BOMILKAR)

Aștept, spune.

BOMILKAR
(dictează)

...„Eu declar..."

CHALKIDIAS

Și nici încuviințarea mea n-o cereți voi măcar ...
Astfel vrei cu dinadinsul să mă faci ție dator
Împrotiva înclinării astei inimă să [65] dai zor?

BOMILKAR

„Prin înscrisul cel de față, dat de mine, eu declar
Că m-oblig de bună voie a plăti lui Bomilkar ...

CHALKIDIAS

Și cu toată-mprotivirea mea, tu te lipsești de toate?

LAIS
(lui BOMILKAR)

Mai departe ...

BOMILKAR

„Una sută de talenți ...

CHALKIDIAS

Dar nu se poate.

BOMILKAR

57r „Iar pentru acoperire..."

CHALKIDIAS

Nu ... O, Lais, te conjur
Pe toți zeii cei din ceriuri și din lumea demprejur
Să nu-ți fii vrăjmașă ție și de-aceea nu lăsa

65. *deasupra lui* îmi *șters*

Pe fantasma sărăciei palide în casa ta ...
Tu nu știi ce faci, tu încă sărăcia n-o cunoști,
Ce apasă nendurată pe spinarea celor proști,
Tu nu știi amărăciunea și mărimea crudei lipse
Care-n umărul mulțimii a ei ghiară și-o înfipse
Și nici munca cea cumplită și nici miile de chinuri
Ce apasă mintea noastră, zdrobind inimele-n sînuri.
Viața ta ai petrecut-o-n opulență Știi tu ce-i
Sărăcia? Setea, foamea, frigul, tot alaiul ei?
Muncă aspră sub cumplita verii arșiță de soare,
Haine groase, ponosite de căldură, de ninsoare,
Iar repaosul de noapte oare poate fi domol
Și atunci cînd așternutul nu-i decît pămîntul gol?
Crede-mă, e-un chin atîta de cumplit, atîtea rele
C-o eroică virtute ni se cere pentru ele.

LAIS
(către BOMILKAR)

Mai departe ... ce'urmează ...

BOMILKAR

„... iar pentru acoperire ...”

CHALKIDIAS

Nu vrei să m-auzi? O, Lais ...

BOMILKAR 58r

...[î]i[o] cedez cu mulțumire
Ce posed, și bani, și lucruri, și oricari[p] giuvaiere.

CHALKIDIAS

Oare sufletul tău mîndru îndrăznește să mai spere
Să-mi cîștige prin aceasta înclinarea? Să voiesc
Chiar a te iubi, și totuși nu mai pot să te iubesc.
Dar privește împrejuru-ți. Dac-ar spune acești păreți
Ce văzură pe aicea în decursul unei vieți
Ar striga la toată lumea și-ar vesti pe orișicine
De rușinea ta cea mare, de adînc-acea rușine
A inimei tale sterpe și lipsite de amor.
Aste pănuri purpurie, aste marmuri, ăst covor [66],
Toate gajuri ale gloriei tale-atita de deșerte,
Nu sînt oare tot atîtea mărturii desigur certe
Și dovezi umilitoare că ai fost desprețuită?
Au brățara asta mîndră cine-o dete ca ispită?
Un arhont? Un preot poate? (LAIS *scoate brățara*)
Cine salba de la gît?
Cine [67] mîndra diademă? Dac-ar fi numaidecît
Să mă-nduplec a ta jertfă în sfîrșit să o primesc
Mîntuirea mea atuncea aș avea s-o mulțumesc
Unui roi întreg de mutre de prădați închinători
Ce-ai avut pe rînd. Mai bine mor de zece mii de ori.

LAIS 59r
(lui BOMILKAR)

Iar [68] acuma semnătura ...

*(*BOMILKAR *i-arată locul)*

Aici.
(el scrie asemenea un papirus din parte-și)

66. *după* cov *șters* 67. *după* cin *șters* 68. *deasupra lui* și *șters*
o. *modificat în* ii p. *modificat în* oricare

CHALKIDIAS

Stăi, nu iscăli !
O vrei ? Bine, îți voi rupe inima, căci suferi
Nu mai pot. Deci uit cruțarea... Eu iubesc pe alta...

LAIS

Ce ?

BOMILKAR

Nu-l mai crede orișicîte să vorbească i-ar plăce.
Glume. Din mărinimie vrea din nou să te înșele.

CHALKIDIAS

Da. Ea se chema Timandra. Chiar în vremile acele
Cînd eram copii prinsesem amîndoi a ne iubi
Și părinții se-nvoiră mai tîrziu a ne uni.
Fată plină de putere, preafrumoasă și robustă,
Daca o vedeai cum merge [69] pe cărarea cea îngustă,
Sprijinind pe cap cu brațul snopi de grîu nescuturat,
Era chiar încîntătoare și la umblet și la stat.

LAIS

O, destul !

CHALKIDIAS

Plecai de-acasă, iară ea încet mi-a zis
60r ,,Nu uita că-n valea asta ca un rai rămas închis
Bate-o inimă smerită, credincioasă pentru tine
Și orice greșeli ai face, cum le face orișicine
Din zburdarea tinereții, să păstrezi în piept o vie
Și curată amintire despre mine. Pe vecie
Să-mi păstrezi a ta iubire mie, ca soția ta."

LAIS
(se clatină și cade leșinată pe jos)

CHALKIDIAS

Lais, cerule, o !

BOMILKAR

Lais ... Nu[r] te turbura.
Nu-i adevărat ce spune, sînt curat povești, copilă.
Ai să vezi curînd tu însăți.

LAIS
(venindu-și în fire, lui CHALKIDIAS *)*

O tu ești fără de milă ...
Dar totuna mi-e la urma urmelor. *(ea semnează)* Condu-o dar
Înaintea unui preot și fă nunta la altar. *(ea întinde lui* BOMILKAR *sulul, iar acesta-i dă în schimb un papirus scris de el)*

CHALKIDIAS

Cum ?

LAIS

Te miri cumcă nimica să m-oprescă n-a putut
Ca să-mi mîntuiesc iubitul, fie chiar pe veci pierdut
Pentru mine ? Daca alta e femeia ce-a aprins
A ta inimă, atuncea du-te iar la ea întins,
61r Rămîi credincios uneia și ferice fii cu ea.
(ea rupe sulul ce-l ținea în mînă)

69. *după* pe c[ărarea] *șters*
r. *modificat din* tu, *o evidentă inadvertență*

CHALKIDIAS
(îngenunchind înaintea ei)

Ba cu tine, da, cu tine! Numai tu, frumoasa mea,
Ești aceea ce-am dorit-o, ce-o iubesc și am iubit [70].
Pîn-acuma din mîndrie, din amor te-am amăgit.
Daca m-a mișcat atîta a ta mare frumusețǎ,
Bunătatea ta mă mișcă mai adînc, și-a ta blîndețǎ.
Lasă-mă să-ți spun aceea ce de mult mi-ardea pe limbă
Inima ta nestricată, pură, care nu se schimbă [71],
Inima, fermecătoareo, așa bună [72], așa mare,
Și pe care mi-ai jertfit-o cu atîta abnegare
M-a învins și în genunche te ador și te ascult.

LAIS

Mă iubești?

CHALKIDIAS

Mai întrebi încă? Te iubesc ... nespus de mult.

LAIS
(se aruncă în brațele lui)

Iartă-mi toate acele crude imputări ce ți-am făcut.
Dînd altuia pentru mine toate cîte le-ai avut,
De viața ta întreagă pe deplin te-ai lepădat,
Încît șters este trecutul ...

LAIS
(la pieptul lui)

O, noroc neașteptat! ...
E un vis? Deșteaptă oare sînt? Ah, nu mai pot pricepe ... 62r
Însă haide. Haide-afară, casa asta încă-ncepe
Ca să-mi facă silă ... Vino! ... Nu așa! *(ea sună într-un disc)*
Ei, Timas, vină!
(TIMAS *vine pe ușa din stînga)*
Haina ta repede. Dă-mi-o *(ea dă haina ei sclavei și se-nvelește în haina mohorîtă a acesteia)*

BOMILKAR

Unde alergi [73], de ce ți-e plină
Inima de nerăbdare, de ce graba asta vie [74]?
Este rîndul meu acuma de-a-ți propune ospeție.

LAIS

Îmi e dor să-ncep o viață nouă

CHALKIDIAS
(cu LAIS deodată)

Deci rămîi cu bine ...

BOMILKAR

Deie cerul să vă meargă astfel cum vi se cuvine,
Cum doriți ca să vă meargă. *(singur, luînd la sine giuvaierele de pe masă)*
Iară eu rămîn și crez
Că-i frumos ca fericirea altora s-o-ntemeiezi.
(perdeaua cade)

70. *inițial* Ești aceea ce-am dorit-o, ești aceea ce-o iubesc 71. *după* schinbă *șters* 72. *după* bun *șters* 73. Unde alergi, *scris inițial din inadvertență la începutul rîndului, șters* 74. *după* mare *șters*

[TORQUATO TASSO (v. 1—19)

de Goethe]

2259

[PRINCESA]

40v Tu mă privești zîmbind, Eleonoro,
Apoi privești la [1] tine, zîmbești iar.
Ce ai tu? Fă să știe și-o amică [2].
Tu pari că cugeți, însă pari ferice.

[ELEONORA]

O da, princesă, cu plăcere văd
Cum sîntem rustic noi împodobite [3]:
Părem mult fericite păstorițe,
C-a fericiților [4] ni-i ocuparea,
Făcem cununi. Aceasta [5] cu flori varii
S-îmflă [6] din ce în ce sub mîna mea,
Iar tu, cu simț mai nalt, suflet mai mare,
Ales-ai laurul delicat și zvelt [7].

[PRINCESA]

Ramurii care-i [8] împleteam pe gînduri
Ele-au găsit un cap de ele demn
Grată le-așez pe fruntea lui Virgil.

[ELEONORA]

Iar eu — cununa-mi veselă și plină [9]
Apăs pe fruntea mastrului Ludvig:
El, cu-a lui glume-n veci neveștezite,
Aibă de noua primăvară parte.

1. *deasupra lui* pe *șters* 2. *inițial* Ce ai? Las[ă] să știe și amica *apoi* Ce ai? Să știe lasă și amica 3. *inițial* Cum sîntem țărănește-mpodobite 4. *după* furilor *șters* 5. *modificat din* Cesta 6. *deasupra lui* Crește *șters* 7. *inițial* Ales-ai laurul ⟨gingaș⟩ ⟨mlădios⟩ zvelt 8. *inițial* Crengile care 9. *inițial* Atuncea eu cununa-mi plină

[TIMON DIN ATENA (v. 1—134)

de Shakespeare]

2254

PERSOANELE *183r*

	TIMON, un atenian nobil	FLAVIUS vataf de curte al lui TIMON	
boieri[1] și lingușitori ai lui TIMON	LUCIUS LUCULLUS SEMPRONIUS[2]	FLAMINIUS LUCILIUS SERVILIUS	slugi ale lui TIMON
	VENTIDIUS unul dintre prietenii fățarnici ai lui TIMON		
	APEMANTUS un filozof pervers	CAPHIS PHILOTUS TITUS LUCIUS HORTENSIUS	slugi de-ale creditorilor lui TIMON
	ALCIBIAD general atenian		

Două slugi ale lui VARRO și una a lui ISIDOR, creditori ai lui TIMON[3]. CUPIDO și MAȘTI. TREI STRĂINI. UN POET, UN ZUGRAV, UN GIUVAERGIU, UN NEGUSTOR[4], UN MOȘNEAG ATENIAN, UN PAJ, UN MASCARICI
PHRYNIA *183v*
TIMANDRA țiitori ale lui ALCIBIAD
Alți[5] BOIERI, SENATORI, CĂPITANI[6], OȘTENI[7], PUNGAȘI și SUITA.

Scena se petrece în Atena și[8] în pădurile din împrejurime.

ACTUL I *Perdeua întîia* *184r*

SCENA I *Cortu-ntîi*

Atena. O tindă în casa lui TIMON. *Intră* POETUL, ZUGRAVUL[9], GIUVAERGIUL, NEGUSTORUL *și alții, pe uși deosebite*

1. *după* prietenii lui *șters* 2. *urmează* VENTIDIUS *șters* 3. *inițial*
Două slugi ale lui VARRO
O slugă a lui ISIDOR
4. *inițial* UN NEGUSTOR, UN GIUVAERGIU 5. *deasupra lui* SENATORI *șters* 6. *deasupra lui* OFIȚERI *șters* 7. *după* SOLDAȚI *șters* 8. *supraintercalat* 9. *deasupra lui* PICTORUL *șters*

POETUL

Bună ziua, domnule !

ZUGRAVUL

Îmi[10] pare bine că te văd sănătos.

POETUL

De mult nu te-am văzut. Cum mai merge lumea ?

ZUGRAVUL

Se tocește[11] crescînd.

POETUL

Știut lucru[12]. Ce lucru mai cu samă, rar ori straniu, care să nu se potrivească cu ceea ce se știe prin multă povestire ? Dar ia te uită ! O, magie a bielșugului[13] ! Puterea ta au conjurat toate spiritele astea[14]. Pe negustor îl cunosc[15].

ZUGRAV[UL]

Eu îi cunosc[16] pe amîndoi ; cellalt e giuvaergiu[17].

NEGUSTOR[UL]

De treabă boier[18].

GIUVAERGIUL

Fără-ndoială[19].

184v NEGUSTORUL

Om fara samăn ; dascălit cum am zice ca să fie pururea bun. (Surpasse)[20]

GIUVAERGIUL

Am un giuvaier.

NEGUSTOR[UL]

Arată-mi-l, rogu-te ... Pentru Timon, domnule[21] ?

GIUVAERGIUL

Da, daca l-a plăti ; dar cît despre asta ...

POETUL

(citindu-și poezia[22])

Daca lăudăm pentru plată pe un mizerabil
Pătăm și[23] gloria versului[24] izbutit
Care i se cuvine celui nobil[25].

NEGUSTORUL

(uitîndu-se la piatra scumpă)

Frumoasă formă.

GIUVAERGIUL

Și de preț ! Ce apă ! Ia te uită numai.

ZUGRAVUL

D-ta ești în stare s-o faci ... O scriere, desigur vro dedicație pentru dum[ne]alui * boierul ...

POETUL

Hm ! Așa ș-așa ... Am scuturat-o din mînecă. Poezia noastră-i ca un
185r copac cu rășină care picură de acolo de unde-i hrănită.[26] // Scînteia nu sare din cremene decît daca scaperi, dar flacăra noastră blîndă izvorește de sine și, ca puvoiul[27], fuge de orice stavilă care i se-mpotrivește. Asta ce-i ?

10. *după* Mă [bucur] *șters* 11. *deasupra lui* ponosește *lăsat neșters* 12. *urmează* (Dar nu-i vorba de asta) 13. *inițial* Dar ia te uită la magia abundenței 14. *urmează* (aufzuwarten) 15. *inițial* Cunosc pe negustorul cela. 16. *după* pe *șters* 17. *inițial* acela-i giuvaiergiu 18. *după* om *șters* 19. *inițial* fără nici o-ndoială 20. de bună seamă *urmînd ca ulterior să fie înlocuit prin echivalentul românesc al originalului : He passes* 21. *deasupra lui* desigur *șters* 22. *inițial* recitînd 23. *supraintercalat* 24. *deasupra lui* rîmei *șters* 25. *inițial* Cu care-l cîntăm ⟨și⟩ pe cel nobil 26. *inițial* Poezia este ca un copaci cu rășină ⟨de acolo⟩ de acolo_de unde se produce. 27. *după* rîul *șters*

ZUGRAVUL

O icoană, domnule. Dar cartea d-tale cînd iese?

POETUL

Cum voi prezenta-o, îndată [28]. Ia arată-mi pînza.

ZUGRAVUL

Bună icoană.

POETUL

Așa e. Minunat și frumos reiese [29].

ZUGRAVUL

Așa ș-așa.

POETUL

Admirabil. Grația icoanei vorbește de sine [30]. Cîtă putere de înțelegere sclipește din ochii aceștia. Cît de mult se mișcă [31] fantazia pe buza aceasta. Ai sta să tălmăcești în cuvinte fizionomia asta mută.

ZUGRAVUL

Nu-i vorbă, binișor e maimuțată viața. Iată o-ncondeiere — bună-i, cum o găsești?

POETUL

Eu? Aș zice de ea că descălește natura. Întrecerea cu natura, care [32] trăiește în văpselele acestea mai vie decît viața chiar.

(intră mai mulți senatori și trec peste scenă) 185v

ZUGRAVUL

Ce de oameni se țin de dînsul [33]!

POETUL

Senatori atenieni! Ferice de el!

ZUGRAVUL

Uite și alții!

POETUL

Curg musafirii [34].

În această plăsmuire încă nelustruită [35] am închipuit [36] pe un om pe care lumea noastră pămînteană îl cuprinde în brațe și-l giugiulește cu toate petrecerile [37]. 192r

Iar libera-mi pornire

Nu se împiedecă [38] de nimic singular,

Ci se mișcă [39] mai departe pe întinsa [40] tabla cerata;

Nici o răutate [41] josnică nu se lipește de-o comă măcar a drumului pe care-am apucat,

Ea zboară cu-al vulturului zbor, îndrăzneț și pururea-nainte, nu lasă-n urmă-i nici o pîrtie [42].

ZUGRAVUL

Adecă, cum s-ar prinde asta?

POETUL

Ți-oi descoase-o. Nu vezi cum toate treptele de oameni, oricum ar fi de soiul lor [43], atît cei superficiali și linși [44] precum și aciia de natură trează și austeră, îi oferă lui Timon serviciile lor? Vezi [45], bogăția lui cea mare, care atîrnă de natura sa bună și milostivă, biruie și cîștigă [46] sub stăpînirea [ei] tot soiul de inimi; de la lingușitorul cu obraz de oglindă pînă la Apemantus, care iubește puține lucruri

28. *inițial* Îndată după ce voi prezenta-o 29. *inițial* Desigur. Minunat reiese în relief. 30. *inițial* Grația asta parcă vorbește de sine. 31. *inițial* Cum se mișcă 32. *deasupra lui* în care *șters* 33. *inițial* Cîtă lume îl urmează 34. *după* vi[zitatorii] *șters* 35. *în ms.* crudă (necioplită, negeluită, nelustruită) 36. *după* zu[grăvit] *șters* 37. *urmează* (ample) 38. *după* opr[ește *șters*] 39. *inițial* Ci vîslește 40. *supraintercalat* 41. *deasupra lui* ochire *șters*; *urmează* (malice) 42. *în ms.* (o pîrtie) 43. *inițial* Nu vezi cum toate treptele de oameni și de tot soiul lor 44. *în ms.* mlădioși, *deasupra* netezi *apoi* (linși) 45. *supraintercalat* 46. *urmează* orice inimă pentru *șters*

atît pe cît se abhorează [47] pe sine; chiar [48] el își pleacă genunchiu-naintea lui și se-ntoarce-n pace, simțindu-se îmbogățit cînd Timon îi face semn cu capul [49].

191r ZUGRAVUL

I-am văzut vorbind unul cu altul.

POETUL

Domnule, pe un dîmb înalt și plăcut am închipuit [50] pe Fortuna stînd pe tron; la poalele dealului stau grămadă, ticsiți, oameni cu fel de fel de merite și fel [51] de fel de fire, cari [52], pe rotunzirea acestei sfere, încearcă a-și îmbunătăți [53] poziția. Între toți cari privesc [54] cu ochii țintă la [55] stăpînitoarea femeie, personific [56] pe unul de [57] făptura lui Timon pe care [58] Fortuna îl cheamă cu-n semn ce-i face cu mîna ei de fildeș, iar favorul ei învederat [59] preface numaidecît în sclavi și slugi [60] pe cei cari-i fusese rivali.

ZUGRAVUL

Minunat ai izvodit-o. Acest tron, Fortuna [61] aceasta și acest dîmb, cum văd [62], cu acel *un* [63] om căruia numai i se face [semn] dintre toți să meargă în sus, plecîndu-și fruntea spre piezișul munte spre a-și urca norocul, s-ar putea reprezenta [64] bine și prin breasla [noastră][65].

190r POETUL

Nu, nu, ia ascultă mai departe [66], prietene [67]. Toți cei care, cu puțin înainte, îi fusese încă tovarăși și de-o samă cu dînsul, ba unii chiar mai de neam [68] decît el, din clipa aceasta [î]i urmează pașii lui, îi umplu tinzile și-i fac alai; îi picură șoptiri prinositoare [69] în ureche [70], numesc [71] sfînt[ă] pînă și scara de la șea și numai prin el sorb aerul liber.

ZUGRAV[UL]

Ei ... și ce-i cu ăștia [72]?

POETUL

Iar [cînd] Fortuna [73], tonatecă și schimbăcioasă, îi dă cu piciorul celui pe care-l îndrăgise pîn-acuma [74], toți cei cari atîrnă de el și care se opintesc în urmă-i spre vîrful dealului, tîrîndu-se în genunchi, ba chiar în patru [labe], îl asă să lunece și nici unul din ei nu însoțește piciorul lui ce poticnește [75] în jos.

ZUGRAVUL

Așa se-[n]tîmplă de regulă [76].
Mii de icoane morale [77] pot să ți arăt
Care tîlcuiesc [78] aceste [79] repezi loviri ale norocului
Mai cu tipar [80] decît vorba. Totuși bine faci că arăți lui Timon că ochi de rînd au văzut piciorul mai sus decît capul.

189r *(Trîmbiți.* TIMON *intră cu alai* [81], UN SERVITOR al lui VENTIDIUS *vorbește cu dînsul)*

TIMON

Spui că-i arestat?

SERVITORUL

Da, domnule, și cinci talanți e datoria [82] lui, averea foarte scurtă [83], creditorii foarte-asupritori [84]; dorește-o slovă scrisă [85] la cei cari l-au închis; daca-i va lipsi cuvîntul d-tale i se-ncheie nădejdea [86].

47. *în ms.* (abhorează) *după* ură[ște] *șters* 48. *după* el *șters* 49. *inițial* din cap 50. *deasupra glosele* fingere *și* feigner *(pentru corectul* feindre) 51. *după* de *șters* 52. *urmează* mun[cesc] *șters, apoi* se opintesc ca *neanulat din inadvertență* 53. *după* per[petua] *șters* 54. *după* și-au îndrep[tat privirea] *șters* 55. *după* asupra *șters* 56. *deasupra lui* reprezint *șters* 57. *după* în *șters* 58. pe care *după* căruia *șters* 59. *urmează* (present) 60. *inițial* în sclavii și ⟨rob[ii]⟩ slugile [sale] 61. *după* dîmbu[l] *șters* 62. cum văd *după* mi se pare *șters* 63. *supraintercalat* 64. *după* face bine *apoi* închipui *succesiv șterse* 65. *inițial* și prin meșteșugul nostru *apoi* și prin meșteșugul de zugrav 66. *după* mult *șters* 67. *deasupra lui* domnule *șters* 68. *inițial* ba unii chiar de pe-o[treaptă]; *urmează* (mai urcați, mai de preț) 69. *în ms.* prinositoare 70. *inițial* îi picură-n urechi șoptiri (prinositoare) 71. *după* și *șters* 72. *după* asta *șters* 73. *în ms.* ca fortuna 74. *inițial* dă brînci celui care ⟨l-a iubit⟩ l-a iubit (favorit) pîn-acuma 75. *după o tentativă de a înlocui* poticnește *cu* cade, poticnește *este păstrat și glosat prin* poticăli 76. *urmează varianta* (E comun asta) 77. *urmează* (și pilduitoare) 78. *deasupra lui* demonstrează *șters* 79. *după* această *șters* 80. cu tipar *deasupra lui* pregnant 81. cu alai *după* acompa[niat] *și* însoțit *succesiv șterse* 82. *după* toată *șters* 83. *în ms.* (scurtă) 84. *se mai încearcă* aspri *și* [-l] strîmtorează 85. *urmează* (să pui vorbă bună) 86. *în ms.* (se-ncheie nădejdea) *după* i se mîntuie mîngîierea

TIMON

O nobile Ventidius! Bine! Eu nu sînt de soiul acelora de-a mă scutura de amicii mei tocmai [cînd] le trebuiesc eu lor[87]. Știu[88] că-i gentleman[89] care-i vrednic de ajutor, pe care-l va și avea. [Î]i voi plăti[90] datoria și-l voi libera.

SERVITORUL

Măria Ta l-ar îndatora pe de-a pururе.

TIMON

Spune-i închinăciuni din parte-mi. Voi trimite curînd bani de răscumpărare și, cum[91] va fi liber, îl rog să vie pe la mine. Nu-i destul să-l ridici în picioare pe cel slab, trebuie să-l și sprijini. Mergi cu bine.

SLUGA 188r

Tot[92] noroc, Măria Ta. *(iese)*

UN ATENIAN BĂTRÎN *intră*[93].

ATENIANUL

Timon, ascultă-mă.

TIMON

Vorbește liber, tată[94].

ATENIANUL

Ai o slugă pe care-o cheamă Lucilius.

TIMON

Am. Ce-i cu el?

ATENIANUL

Nobile Timon, cheamă-l pe omul acela înaintea ta.

TIMON

E-n suită[95]? Ei, Lucilius!

LUCILIUS
(înaintînd)

Iată-mă, porunciți, Măria Ta!

ATENIANUL

Omul acesta, nobile Timon, această creatură a ta, frecuentează[96] serile casa mea. Sînt un om // care de tînăr[97] încă am căutat să tind[98] mai sus, iar 187r moșiile mele merită un moștenitor mai de seamă decît pe unul care prezintă[99] tava.

TIMON

Bine, și?...

ATENIAN[UL]

Am o singură fiică și nici o altă rudă!
Și ei îi las toată strînsura mea.
Frumoasă-i fata, tocmai în vrîsta de măritat.
Crescut-o-am cu multă cheltuială
Și-n chipul cel mai bun[100].
El, om de casa ta[101], îi cat-amorul.
Te rog dar, nobile doamne, fii de-o părere cu mine
Și oprește-l de-a mai calca[102] în casă... Eu am vorbit geaba.

TIMON

E cinstit băiat.

ATENIAN[UL]

Bine. Să fie-atuncea Timon[103],
Onestitatea lui să se mulțumească în sine insași,
Nu trebuie să-i aducă fiica mea.

87. *urmează* mai mult *șters* 88. *inițial* îl știu 89. *deasupra lui* om 90. *inițial* Voi plăti 91. *inițial* și-n [dată ce] 92. *supraintercalat* 93. *în ms.* (intră) 94. *deasupra lui* moșule *șters* 95. *după* alai *șters* 96. *deasupra lui* vizitează 97. *se propune și varianta* de la-nceput 98. *inițial* am căutat s-ajung 99. *după* ține *șters* 100. *urmează* (Cu cele mai bune-nvățături) 101. *inițial* servitorul tău 102. *deasupra lui* de-a mai calca *se află scris* Zufluchtsort, *probabil ca echivalent al lui* resort *din original* 103. *după* nobil *șters*

300r

DIPLOMATUL

2254

Comedie-n 2 acte
de
Eugène Scribe și [G.] Delavigne

300v PERSOANELE

MARELE DUCE
PRINȚUL RUDOLPH
nepotul său
MARCHIZA DE SURVILLE
CONTELE DE MORENO
trimisul Spaniei
ISABELLA
fiica sa

BARONUL DE SALDORF
trimisul Saxoniei
CAVALERUL DE CHAVIGNI
D-NUL DE RHEINFELD
secretarul prințului Rudolph
HERMANN
domestic al d-nei de Surville

Scena se petrece într-un principat german.

TRANSCRIERILE DE TEATRU

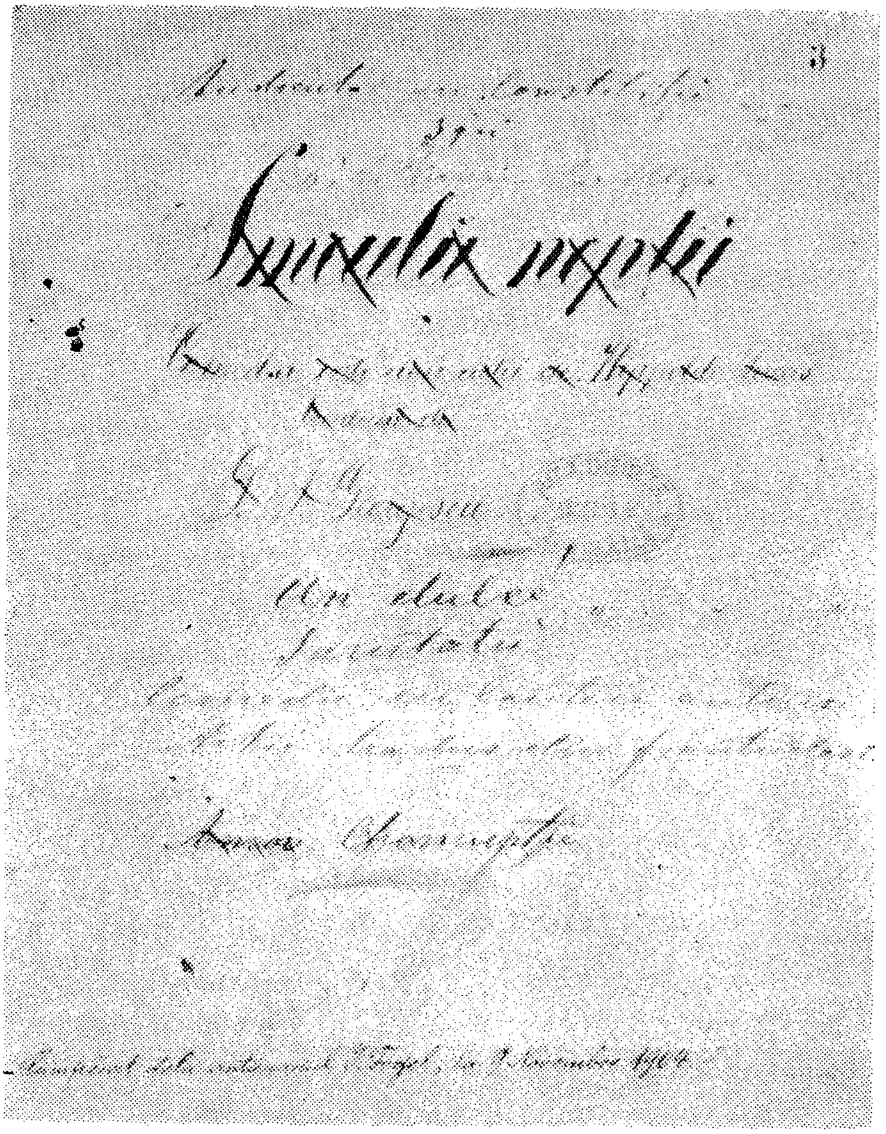

1 SMEUL NOPȚII
BAR 3215

3r

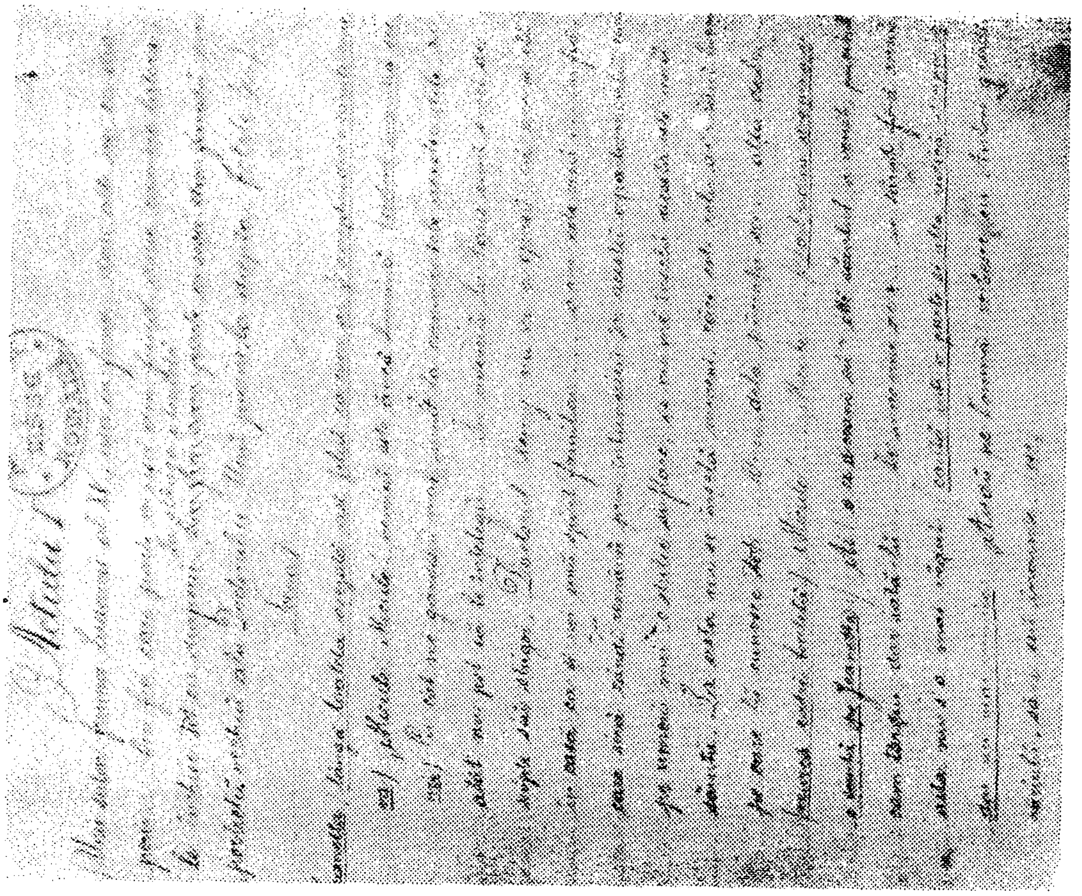

4r

3

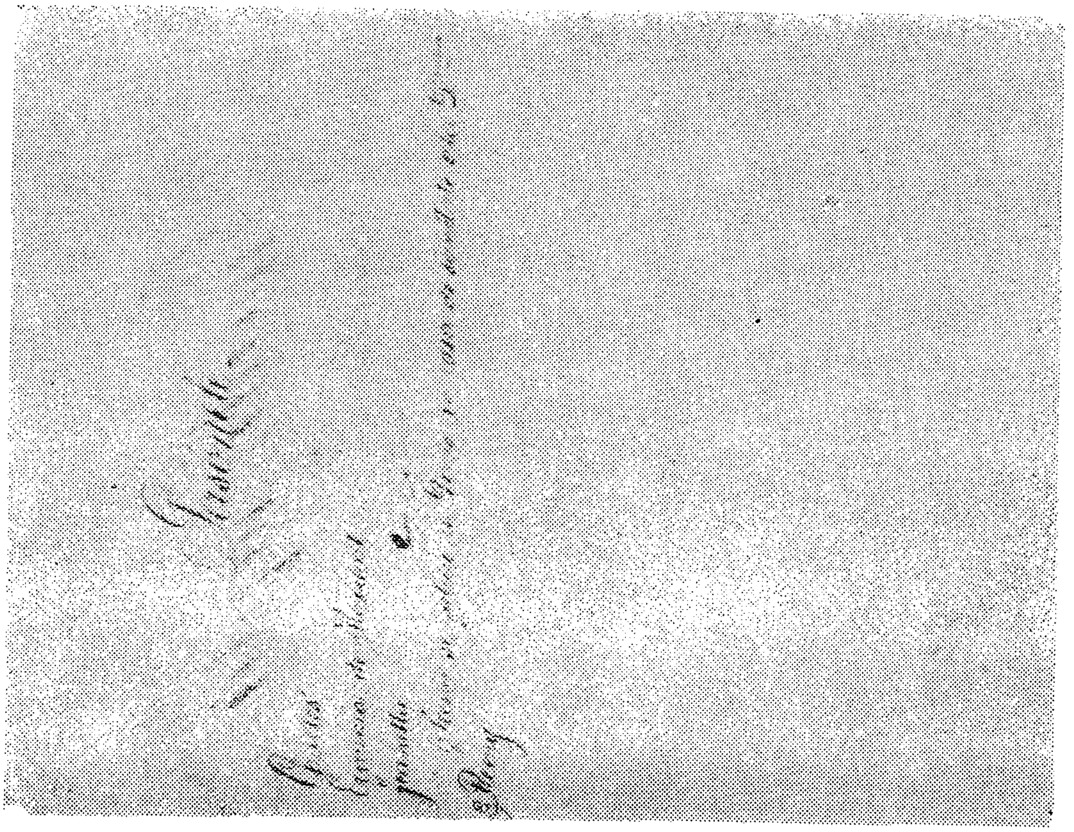

3v

2

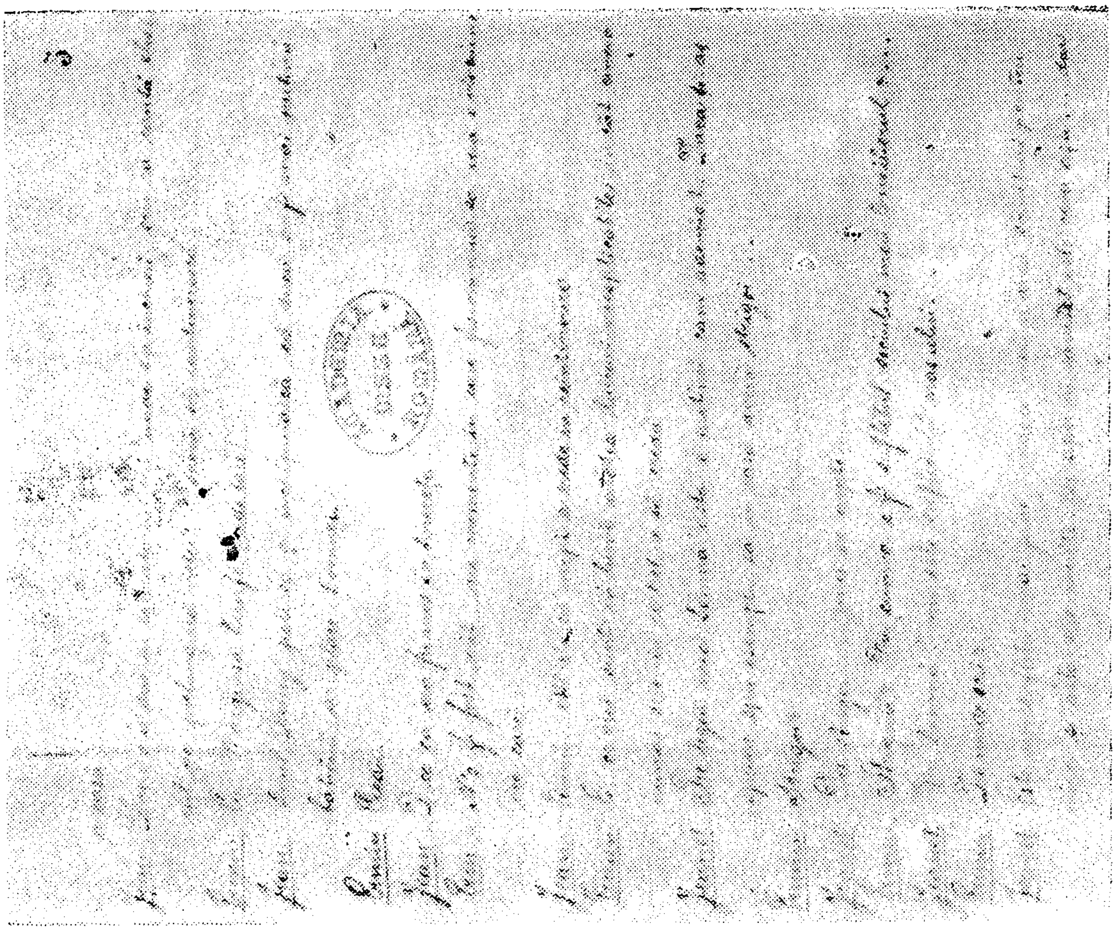

5r 5

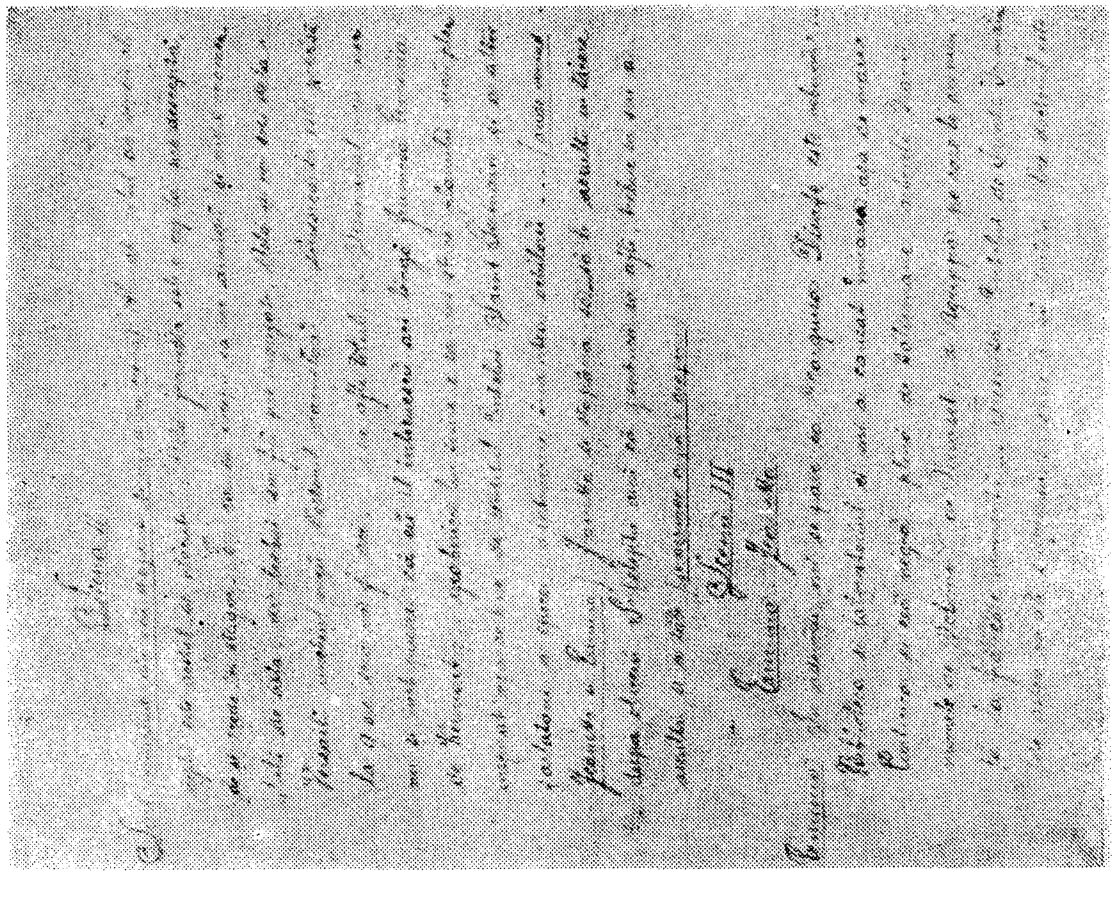

4v 4

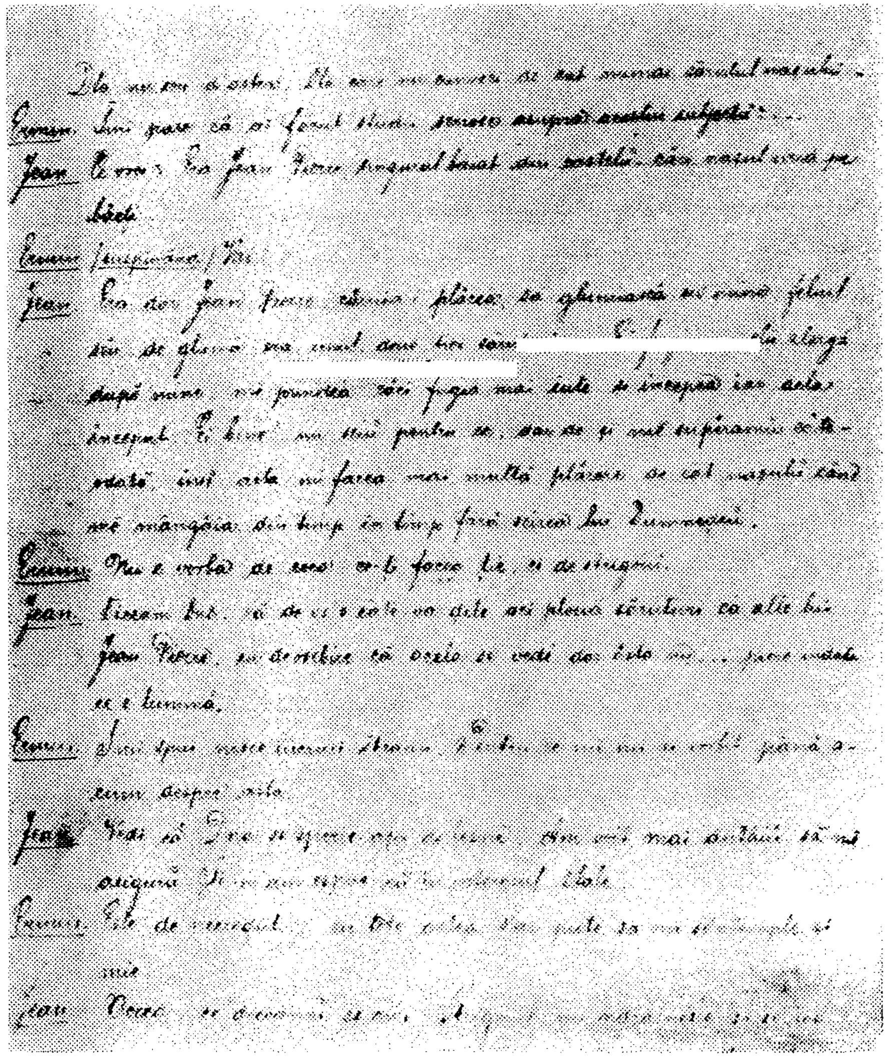

6 5v

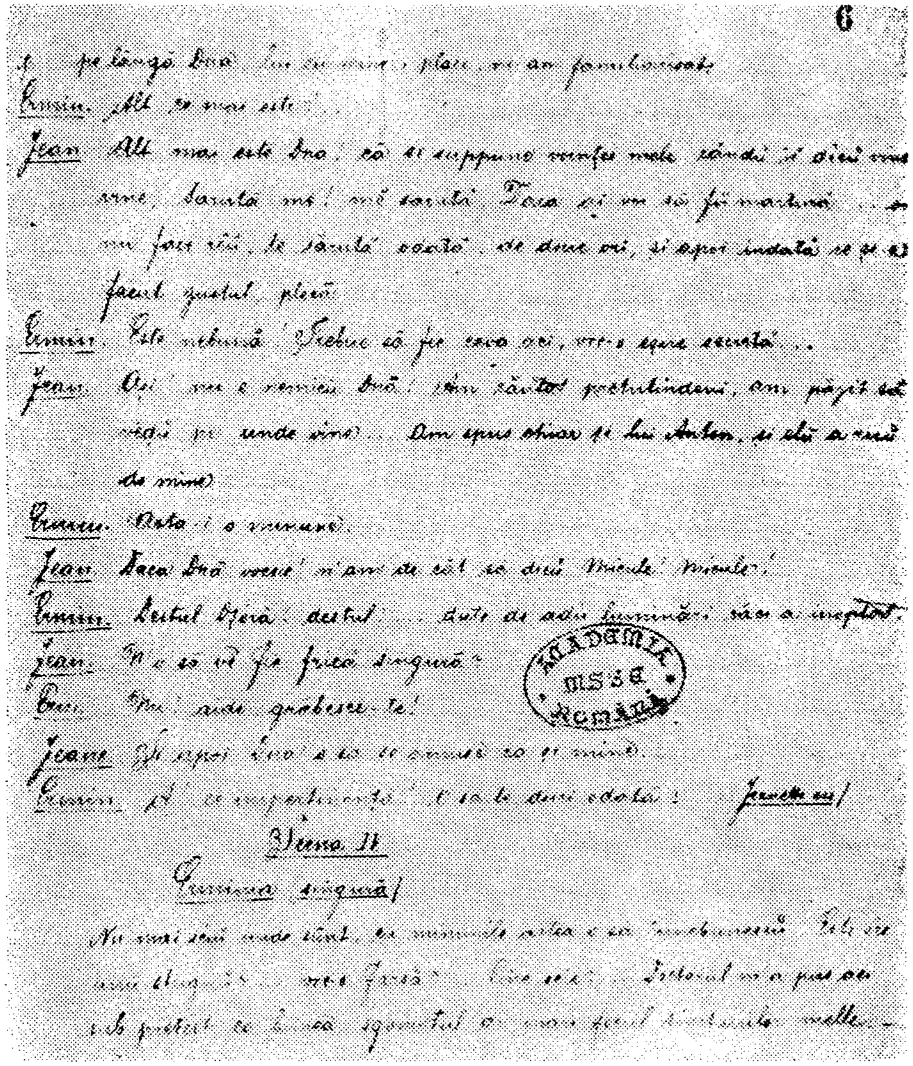

7 6v

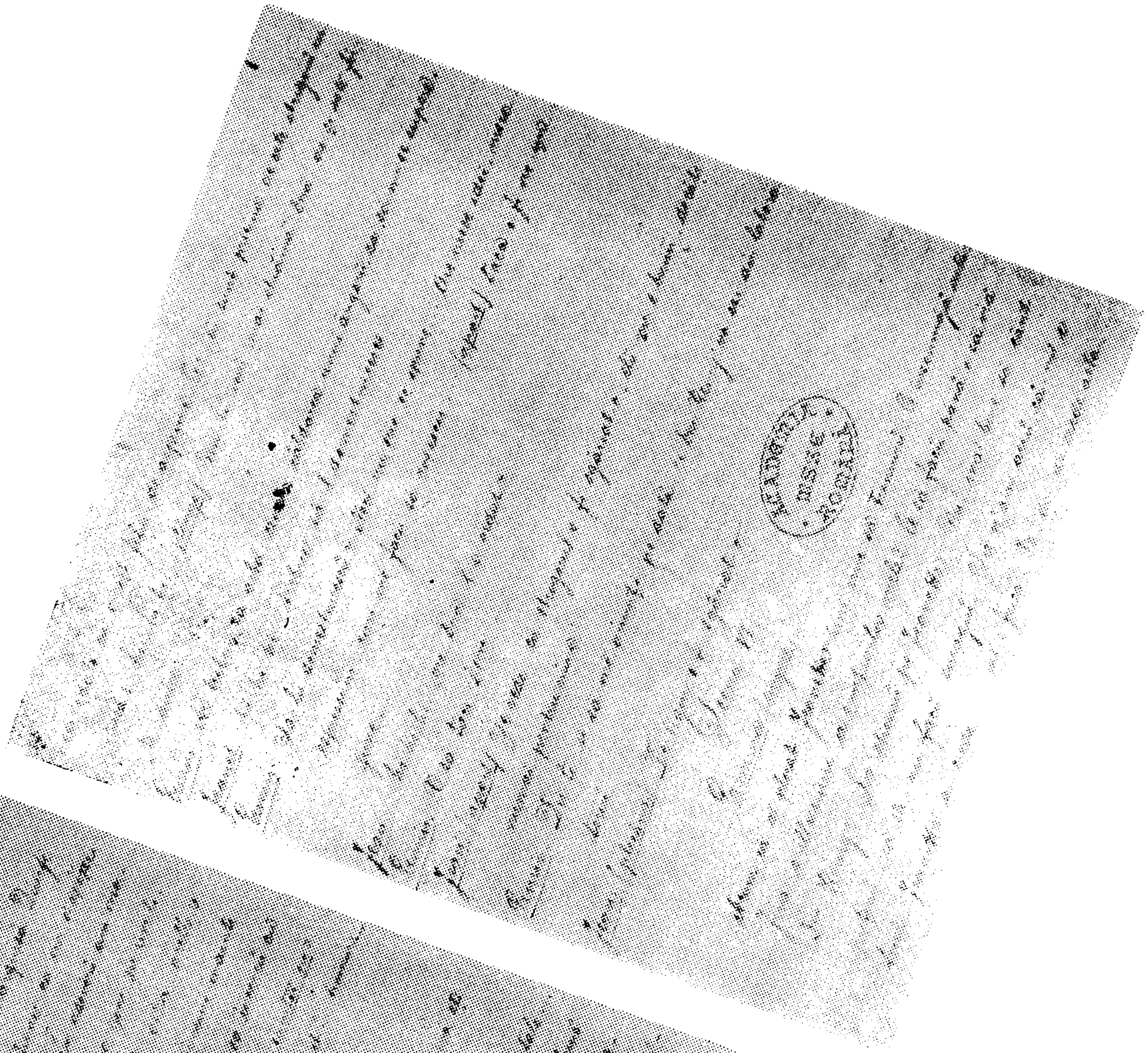

7r

9

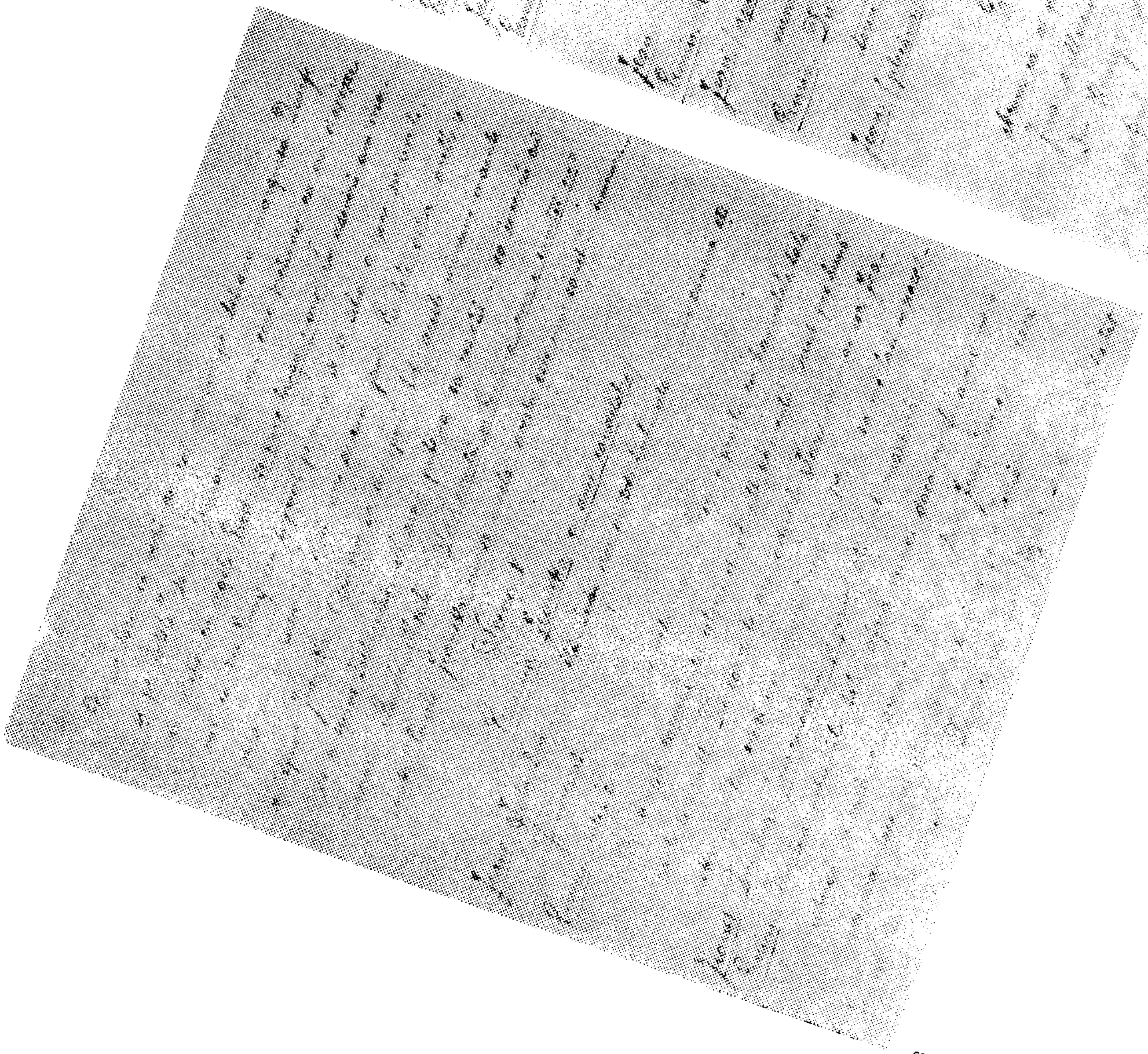

49

8

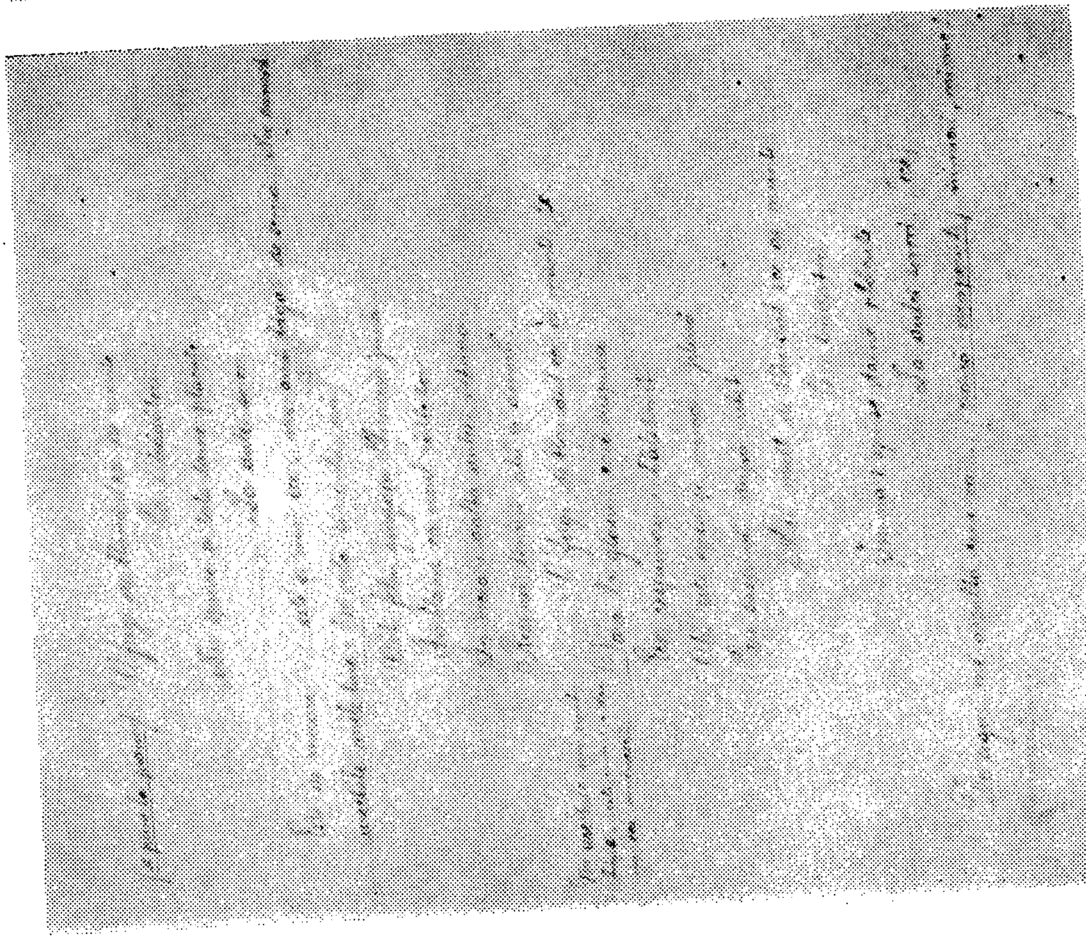

7v

10

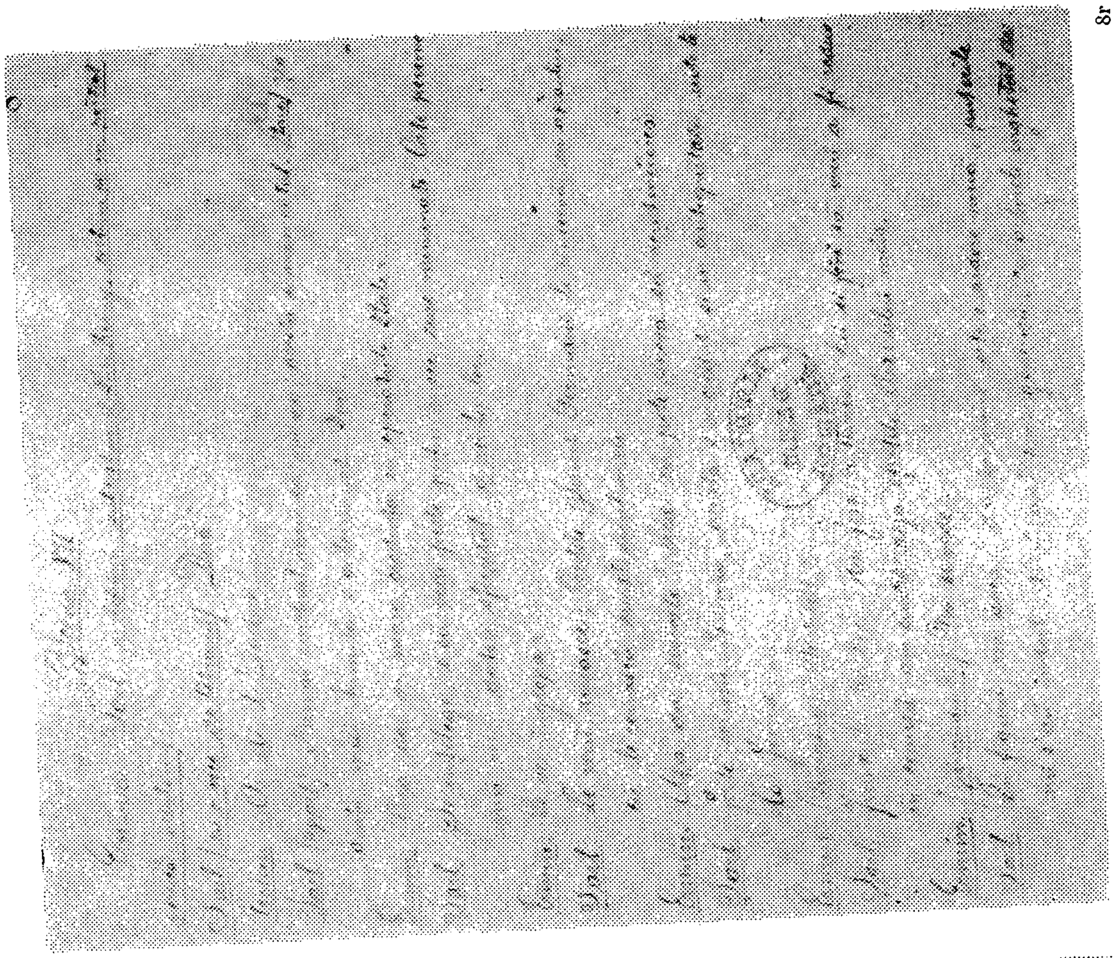

8r

11

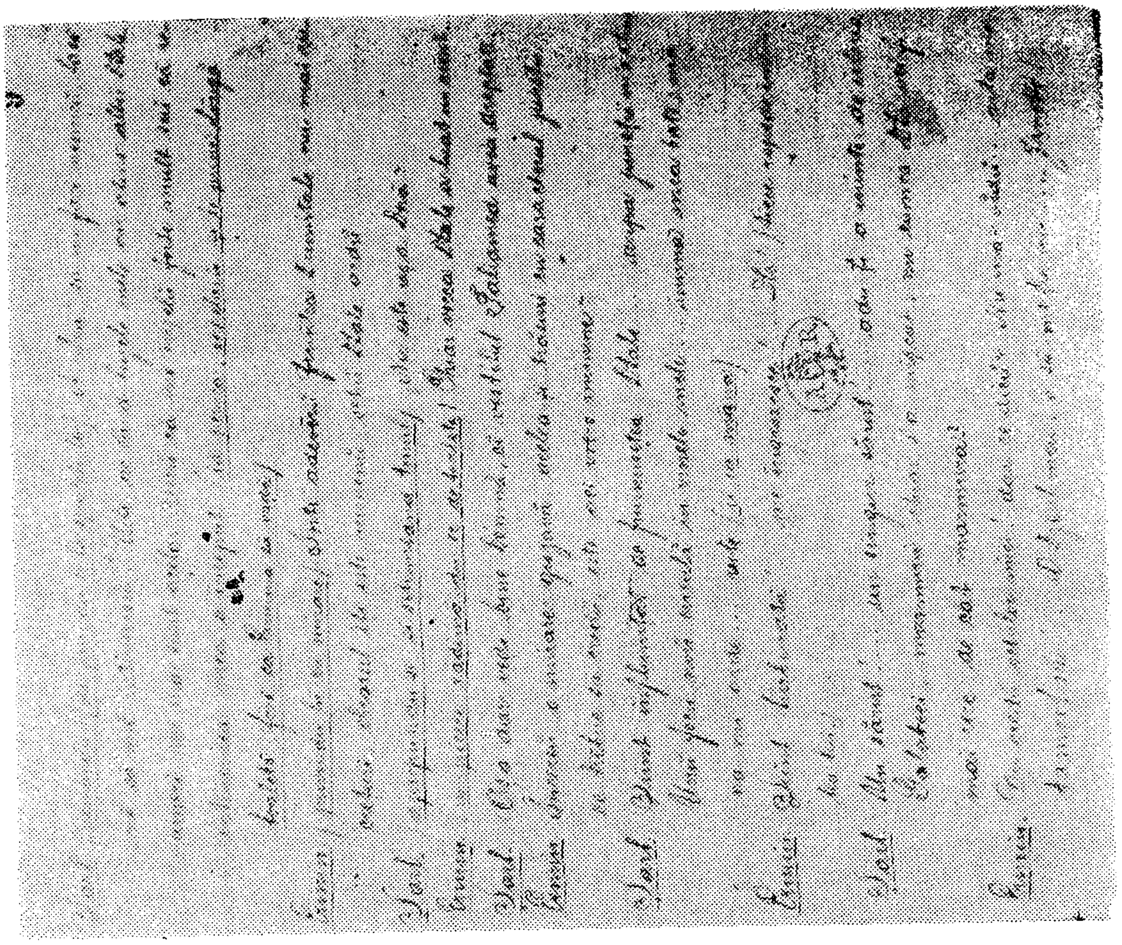

9r

13

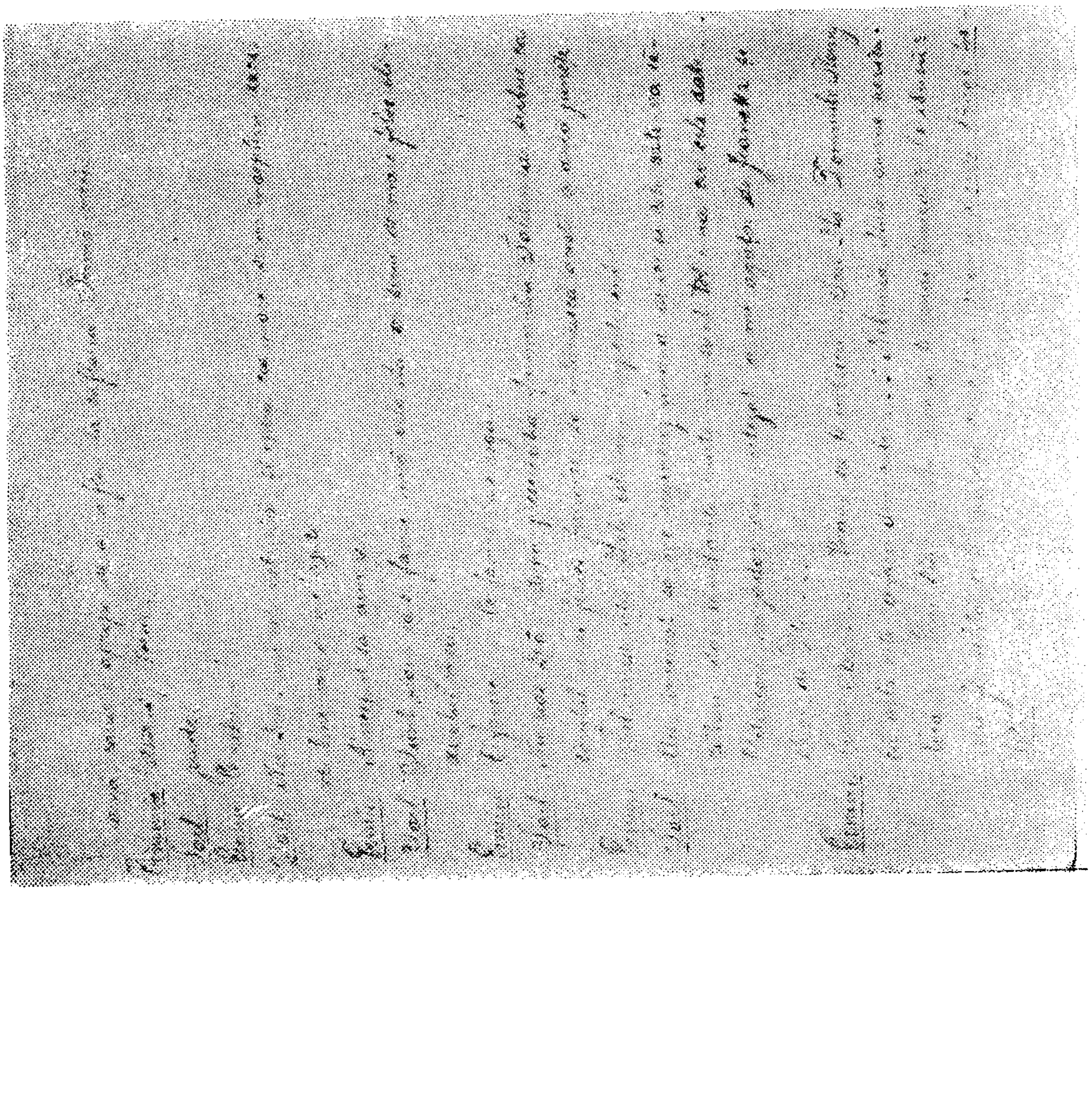

8v

12

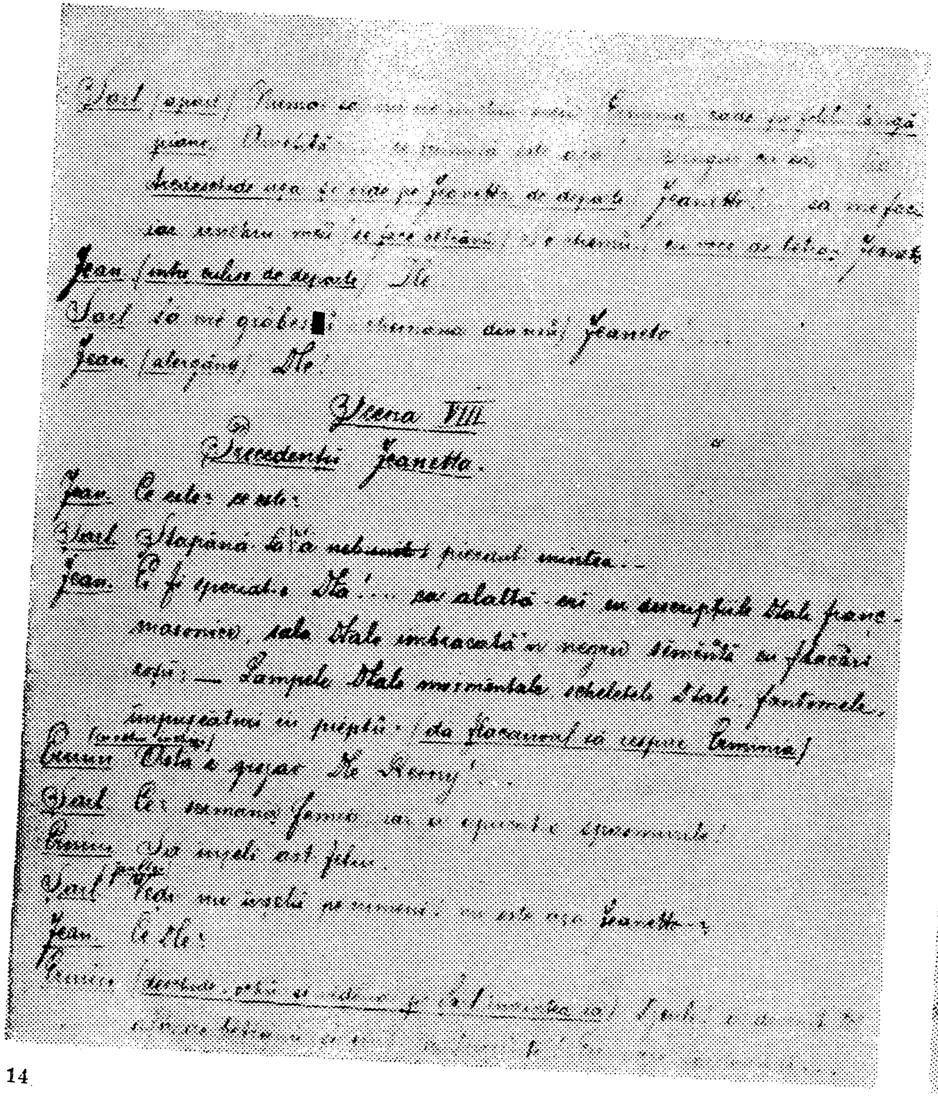

14

9v

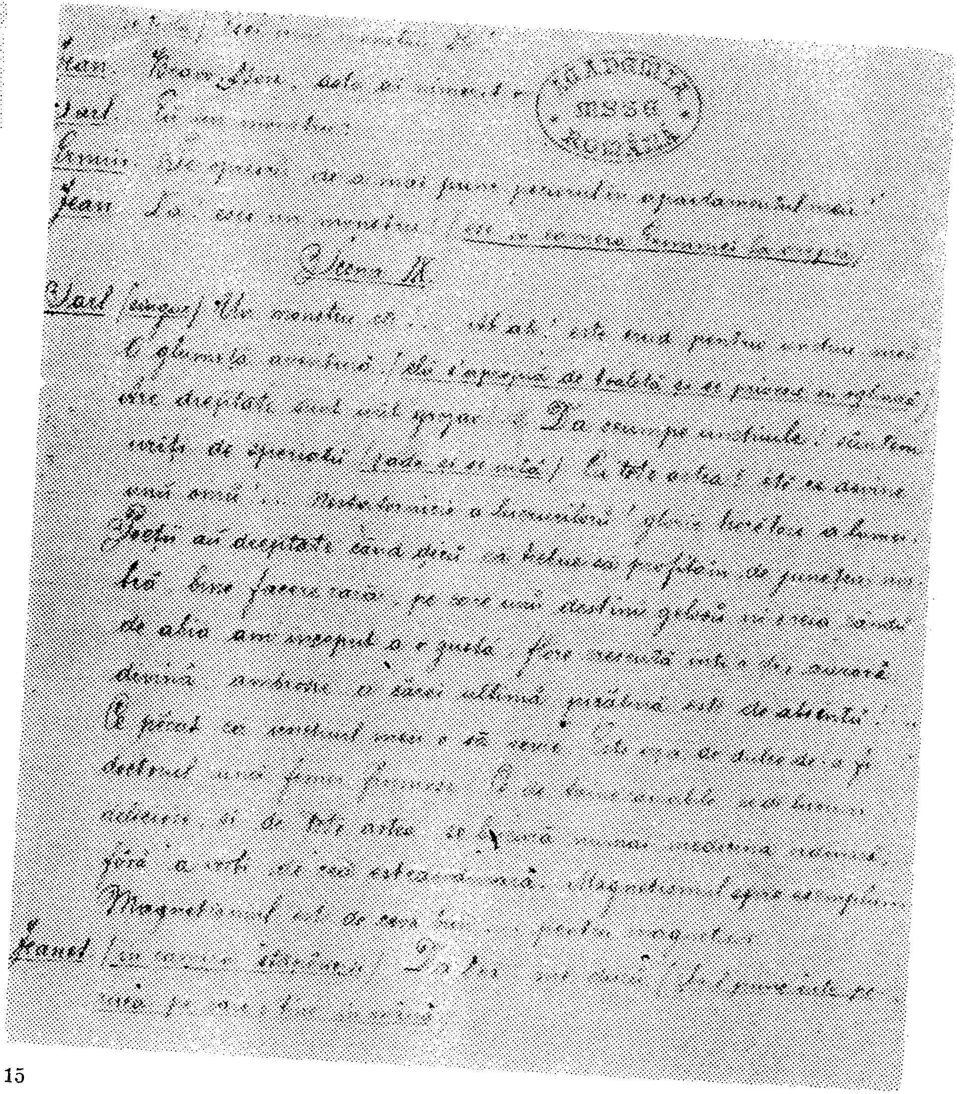

15

10r

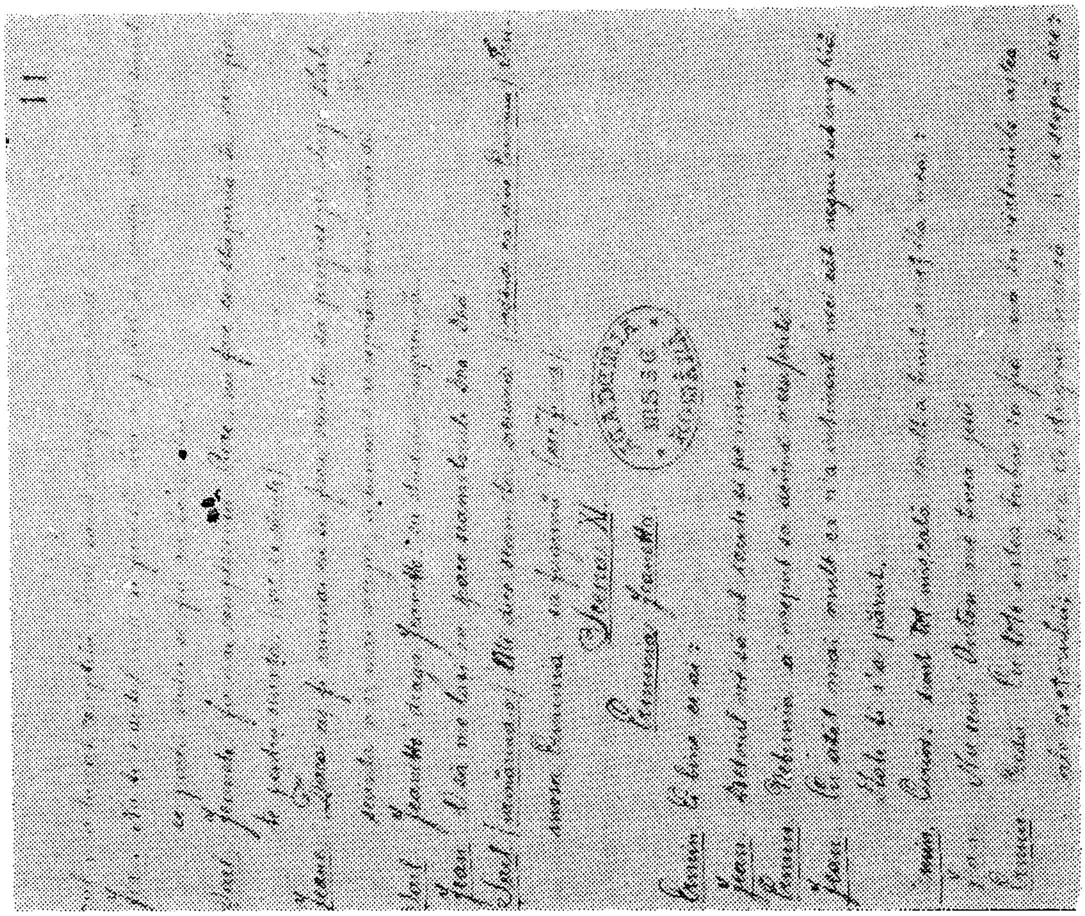

11r

17

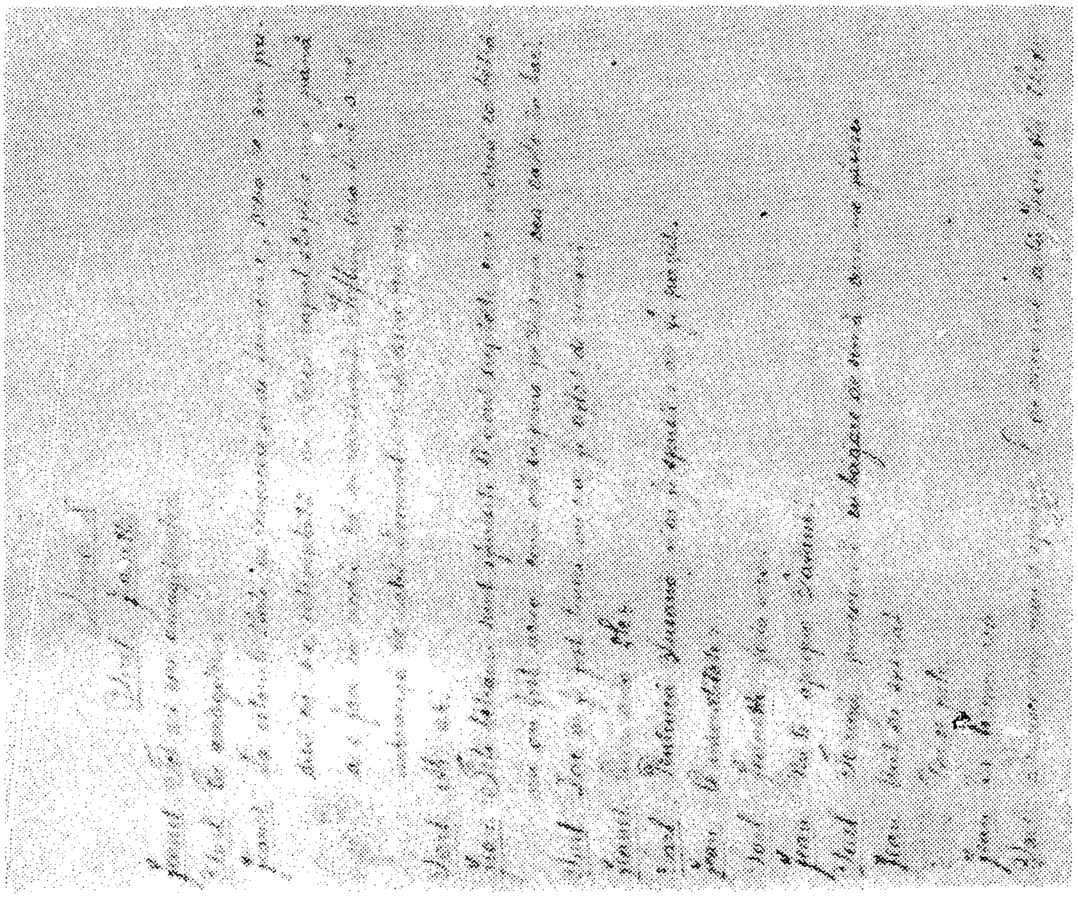

10v

16

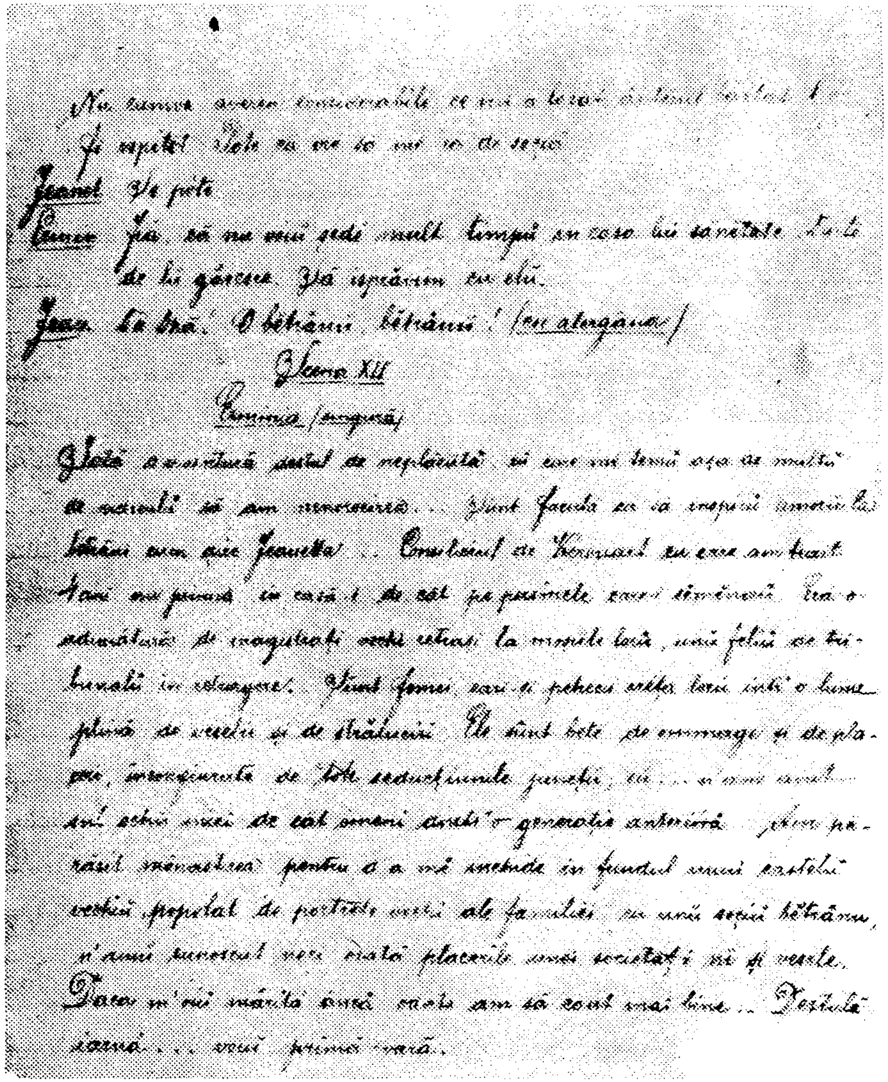

18 11v

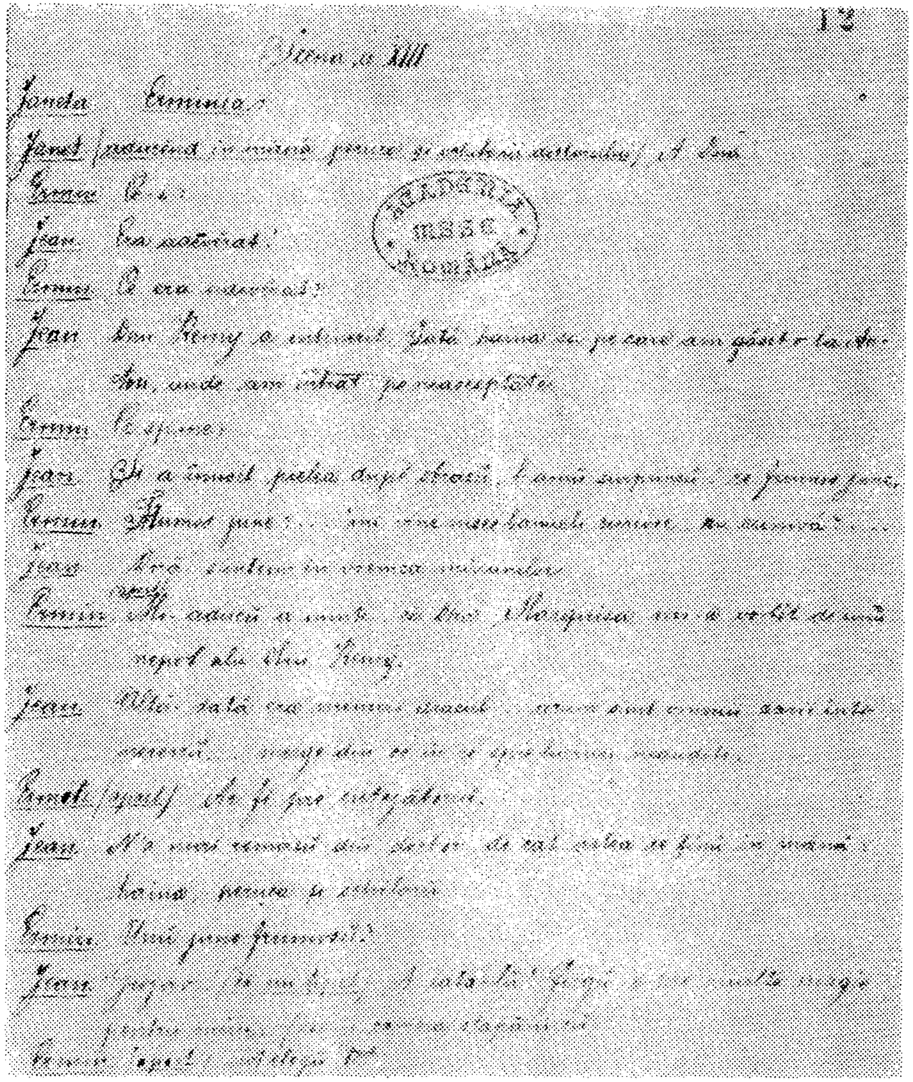

19 12r

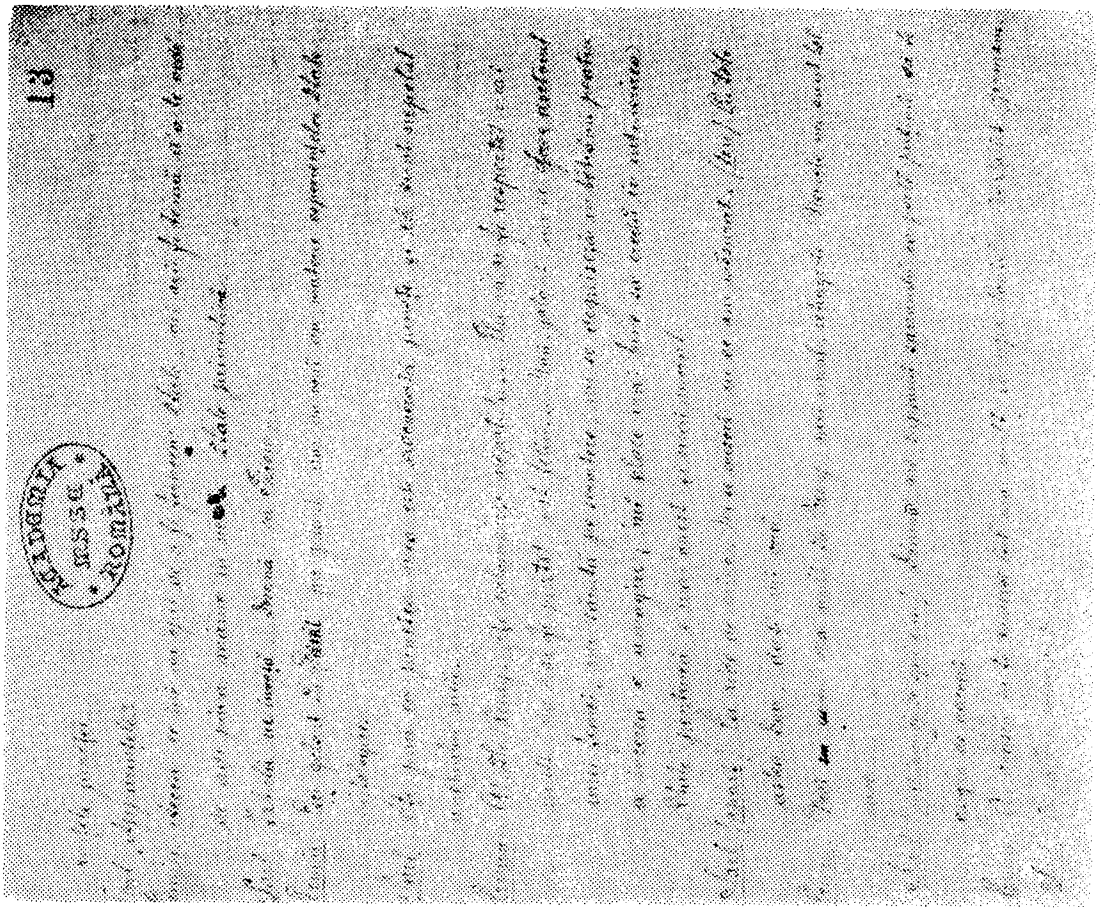

21 13r

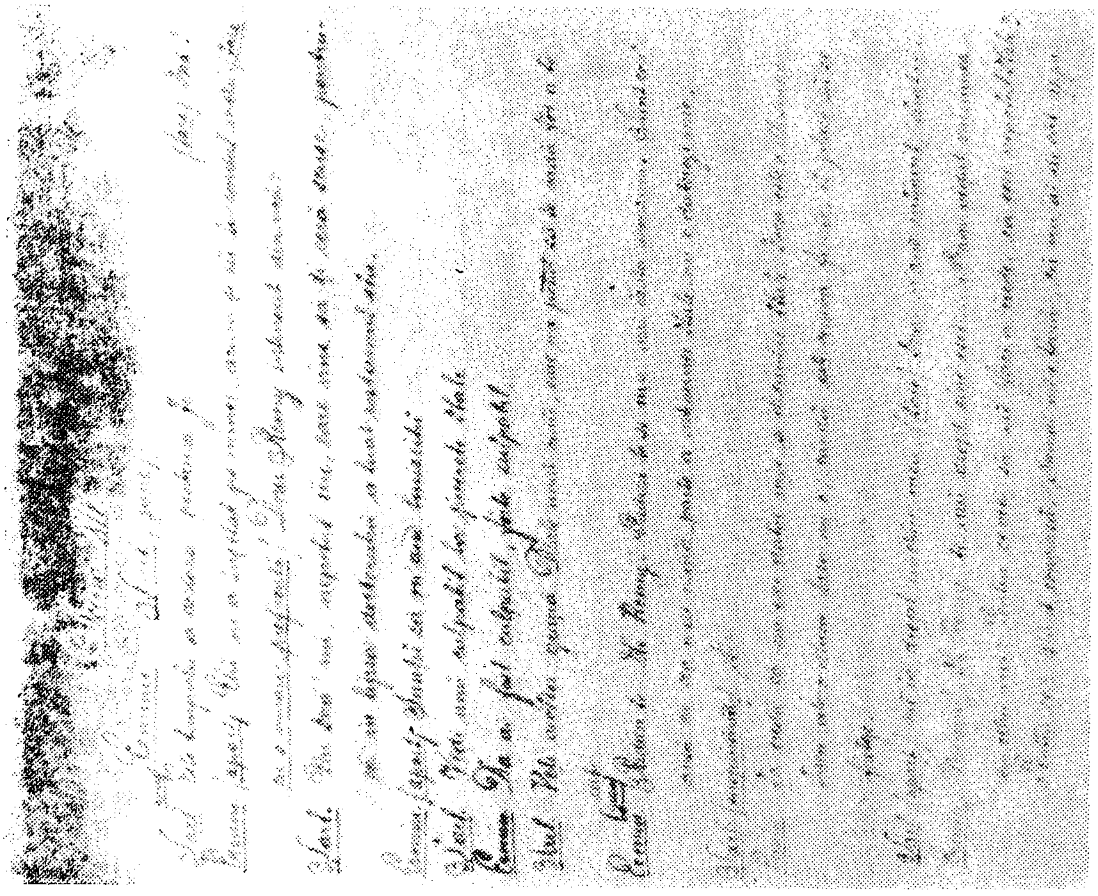

20 12v

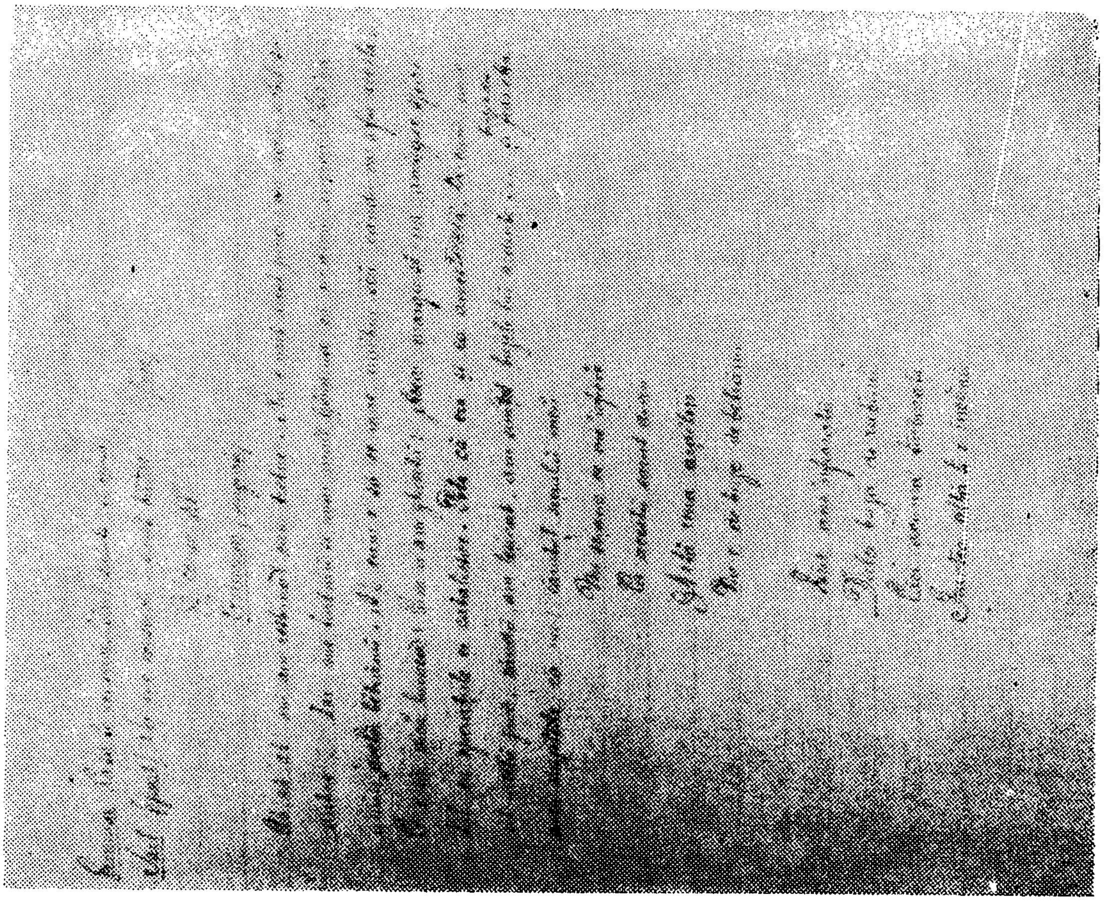

22

13v

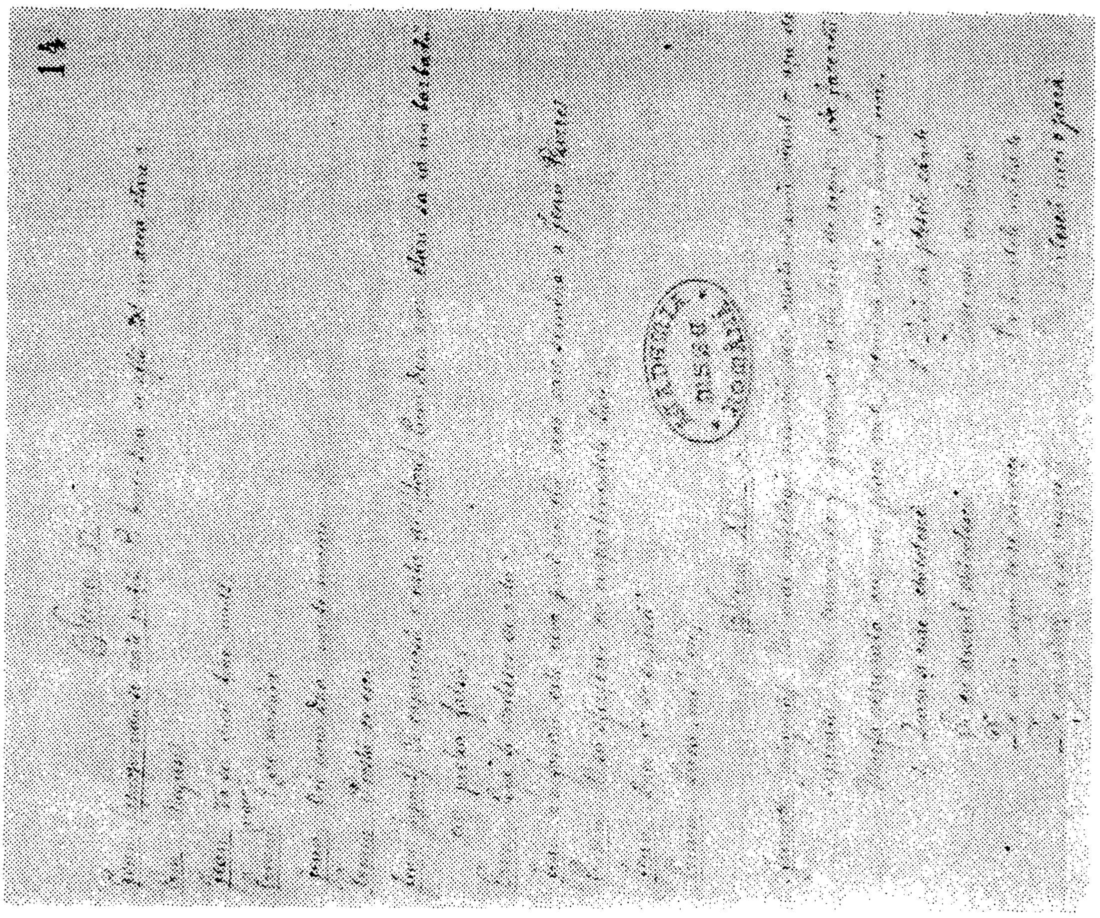

23

14r

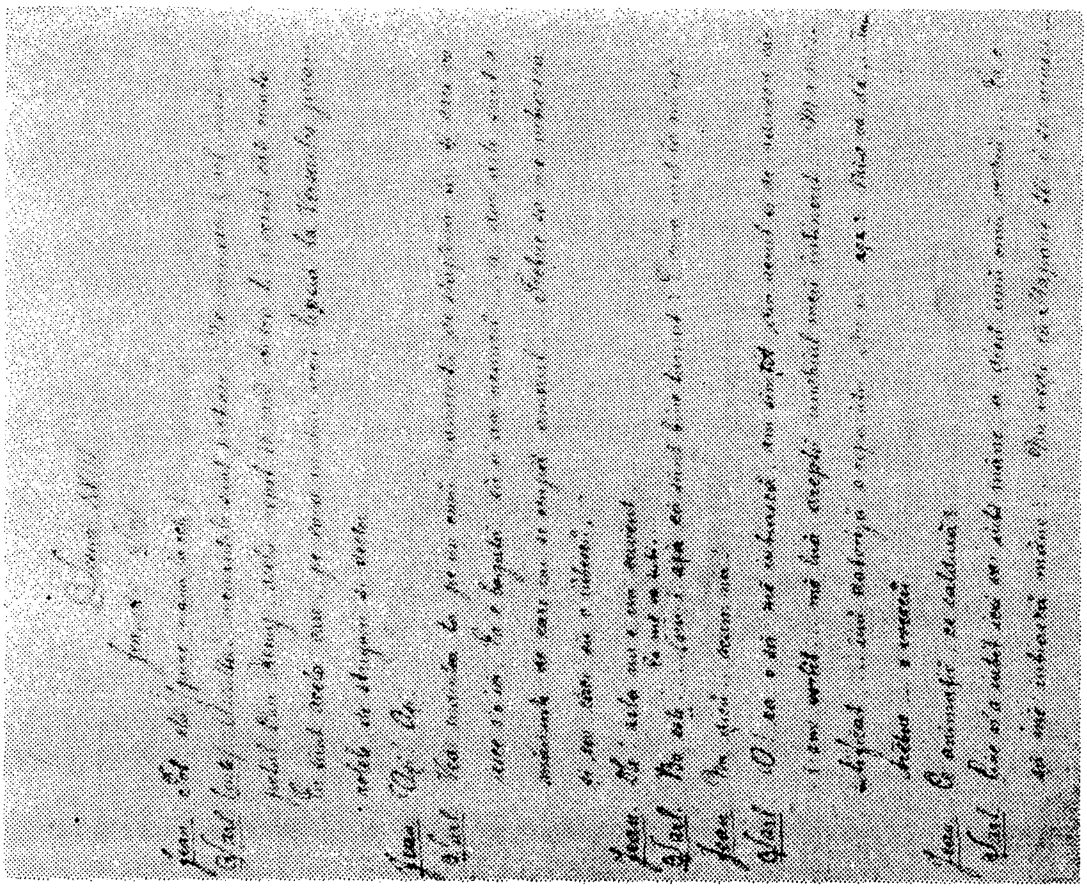

24 14v

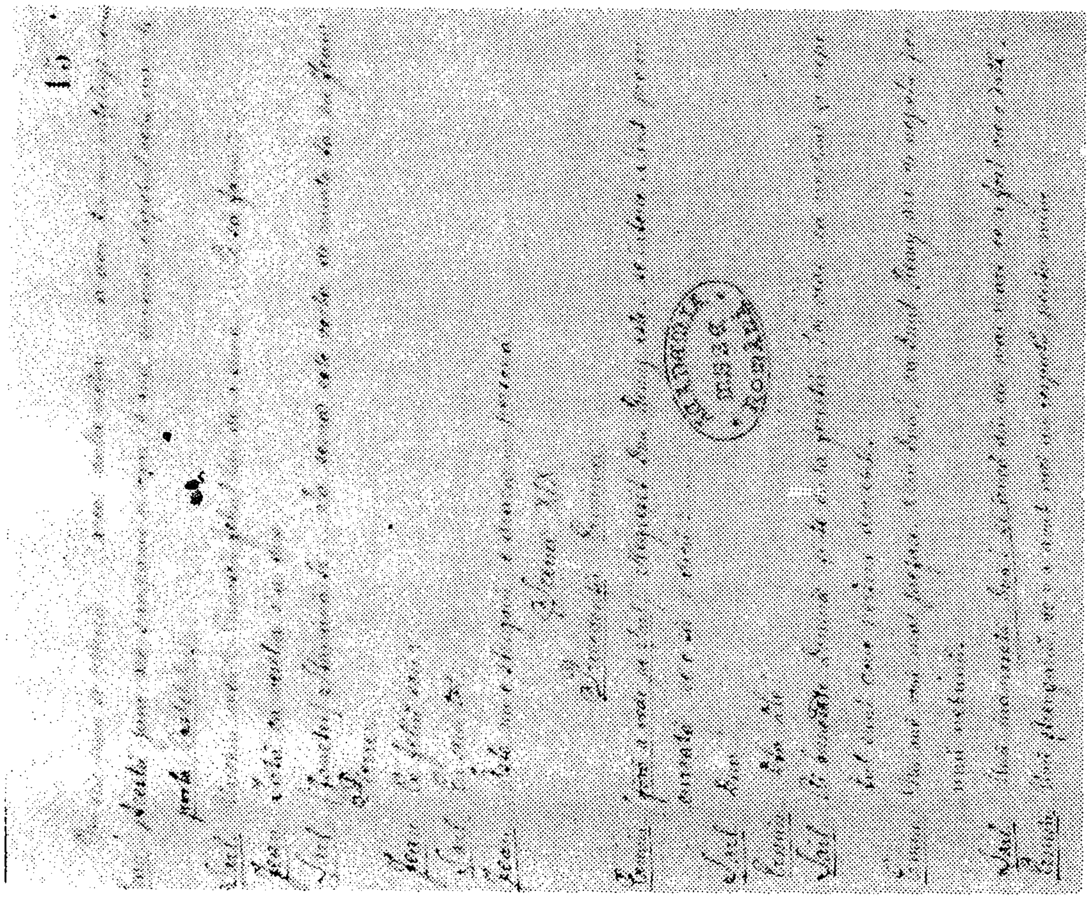

25 15r

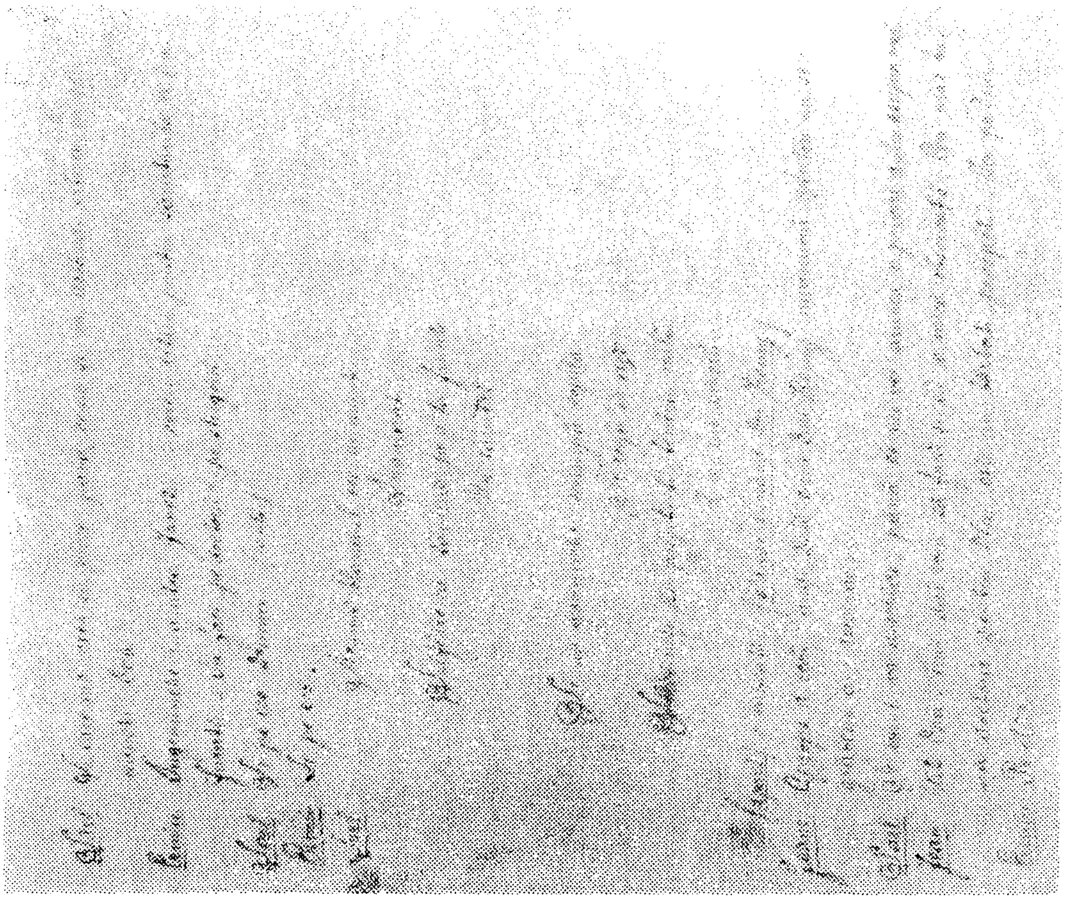

15v — 26

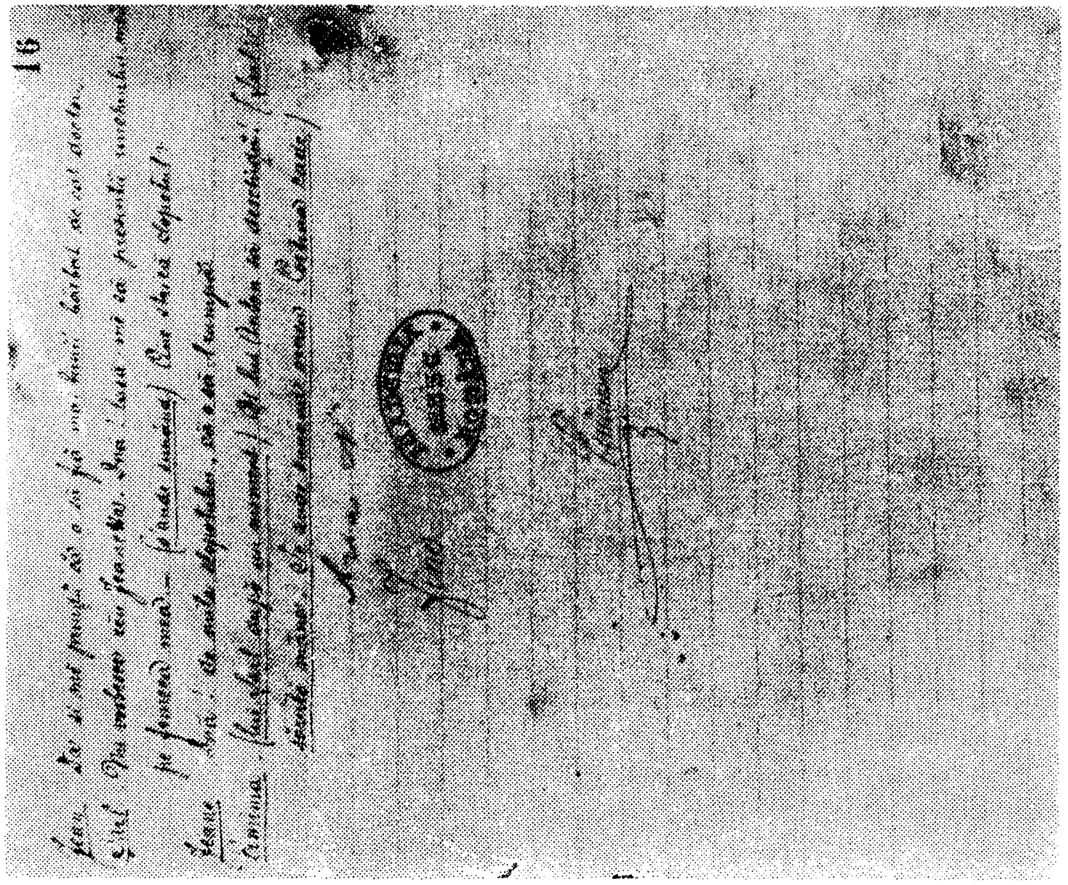

16r — 27

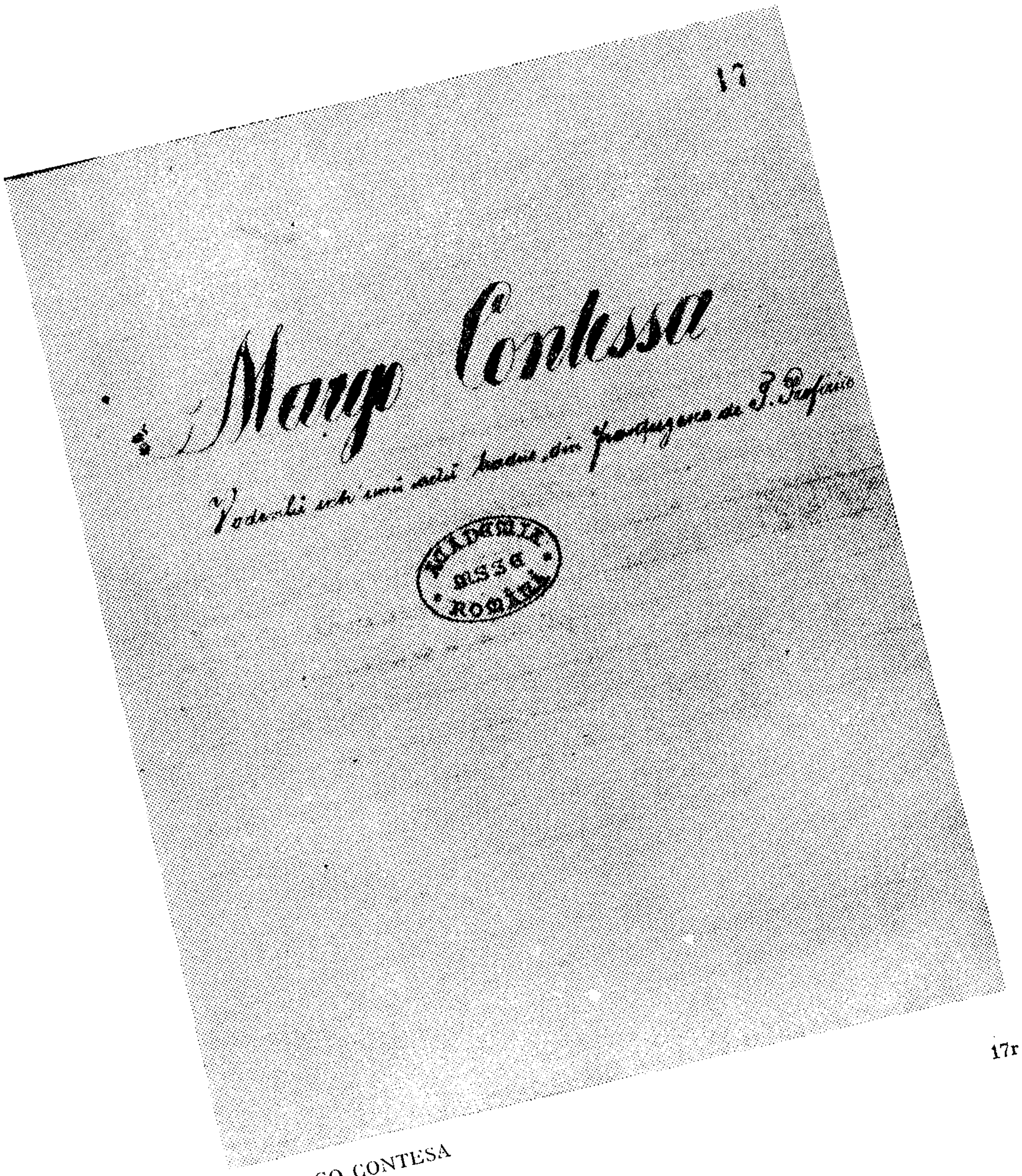

17r

28 MARGO CONTESA
BAR 3215

00

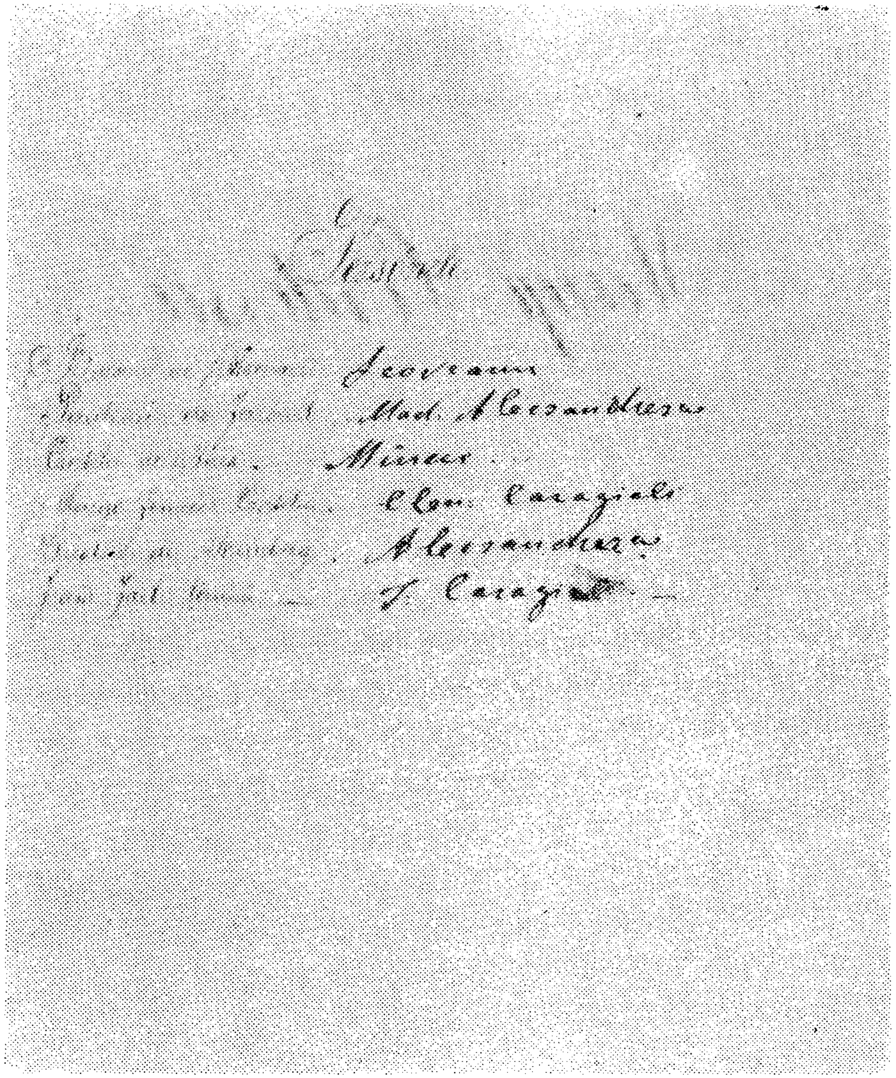

29 17v

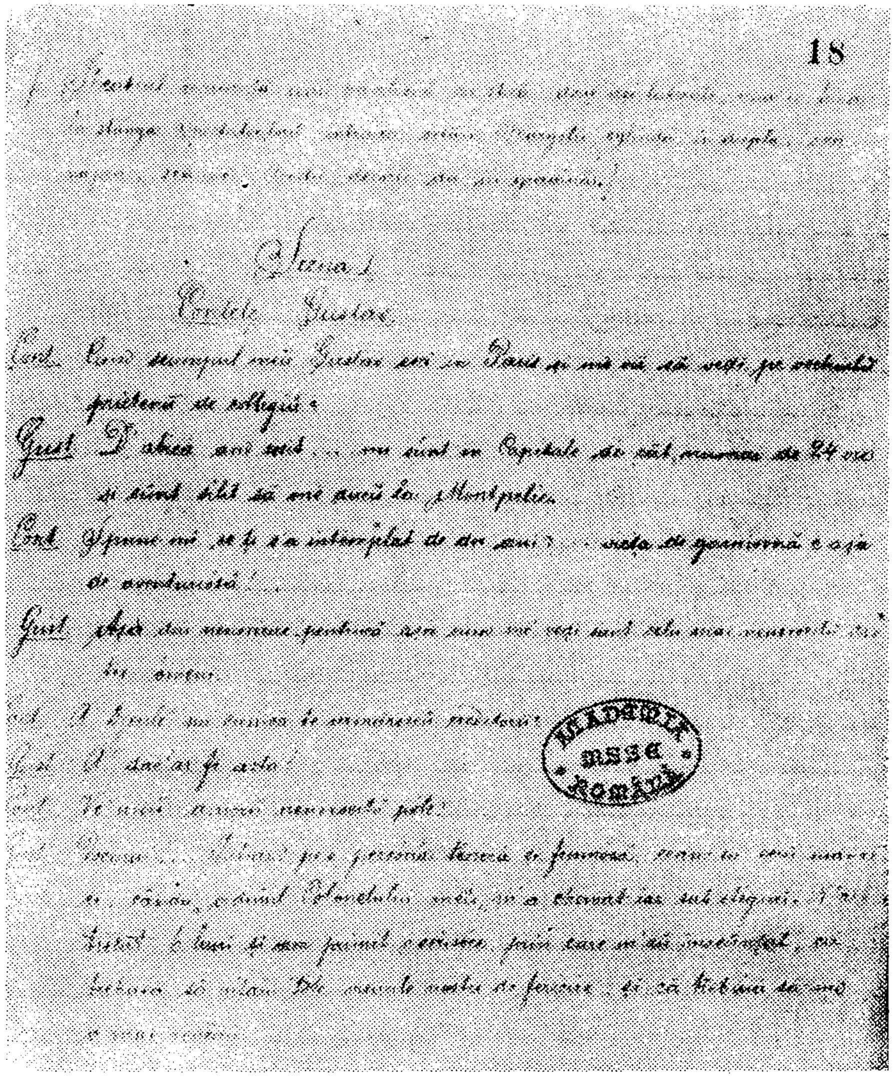

30 18r

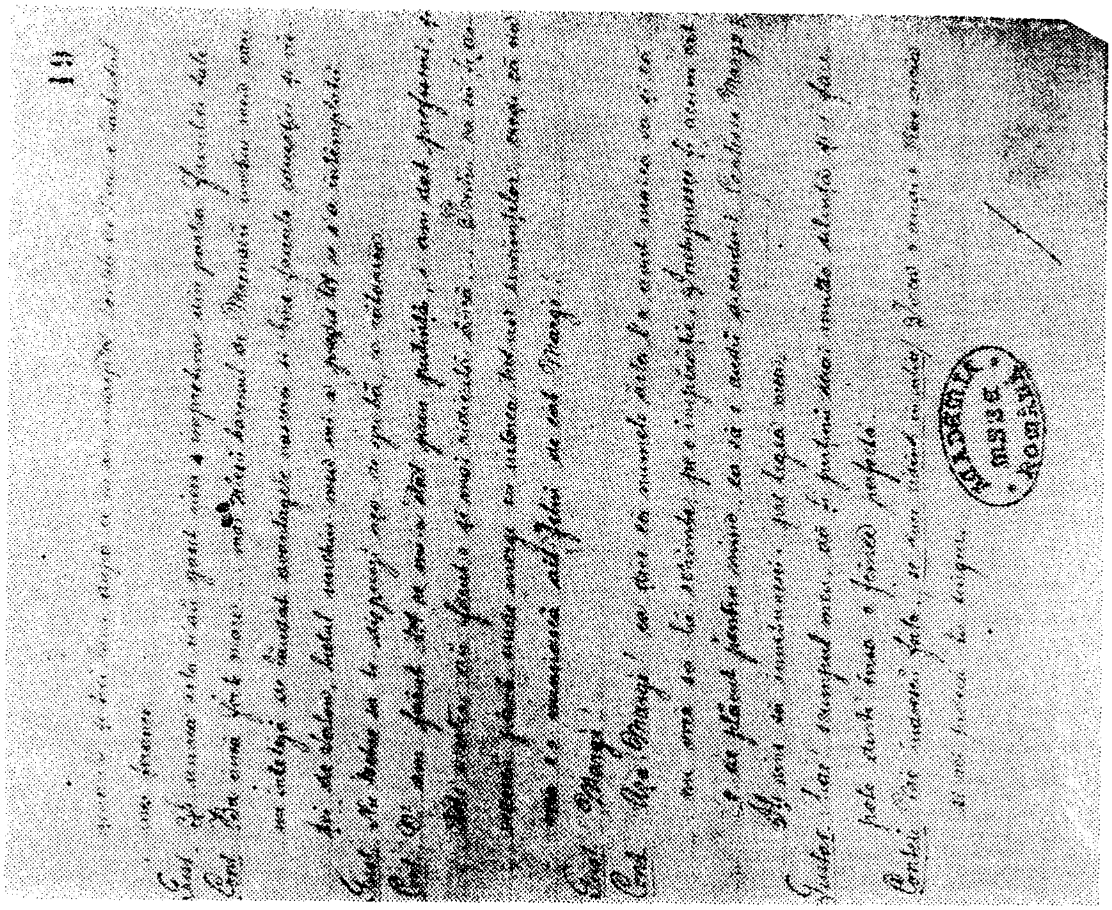

18v 32

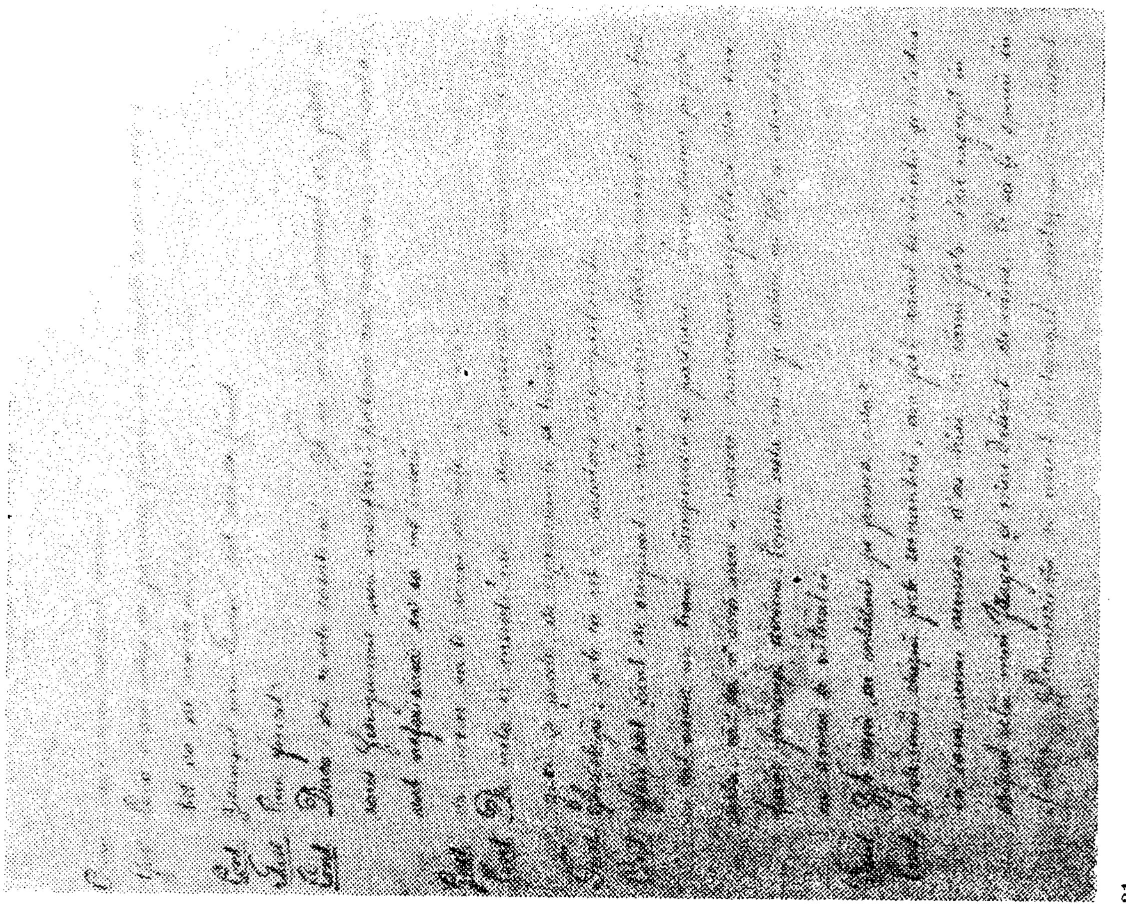

31

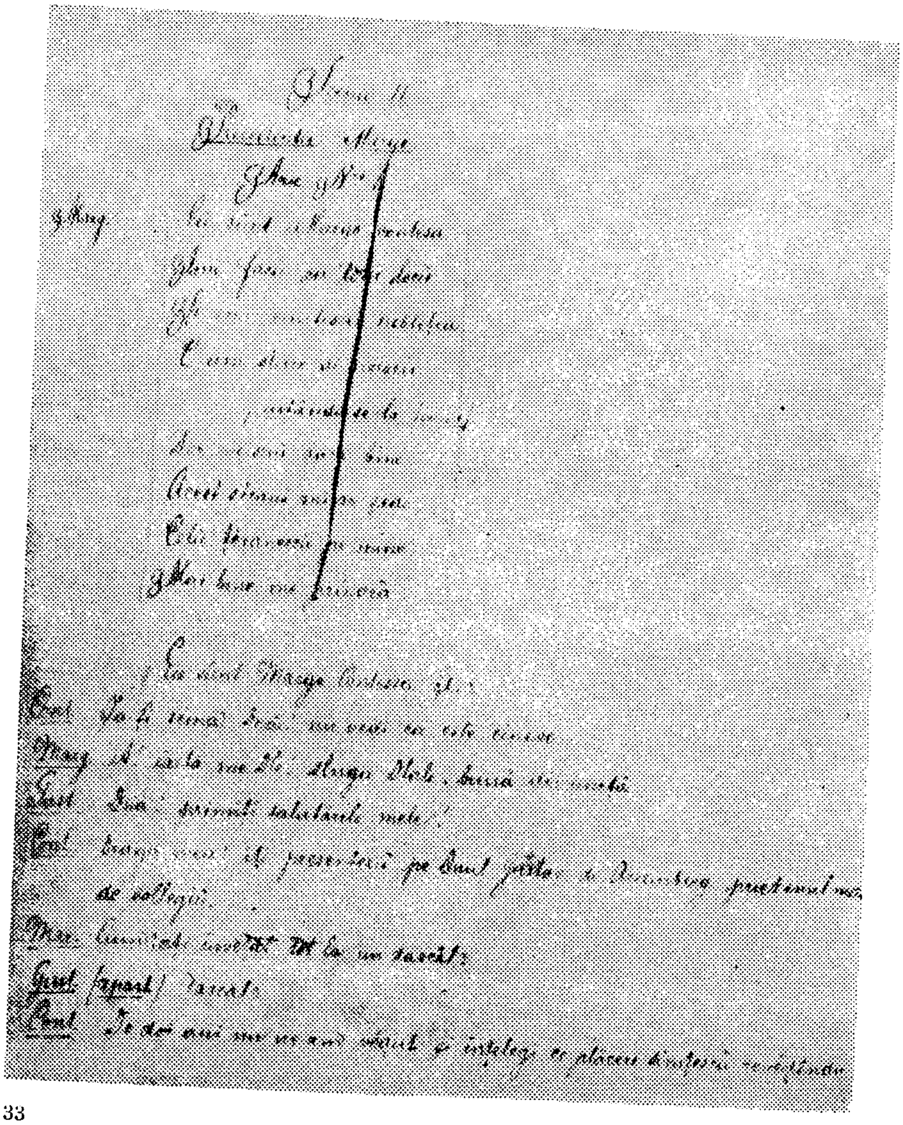

33

19v

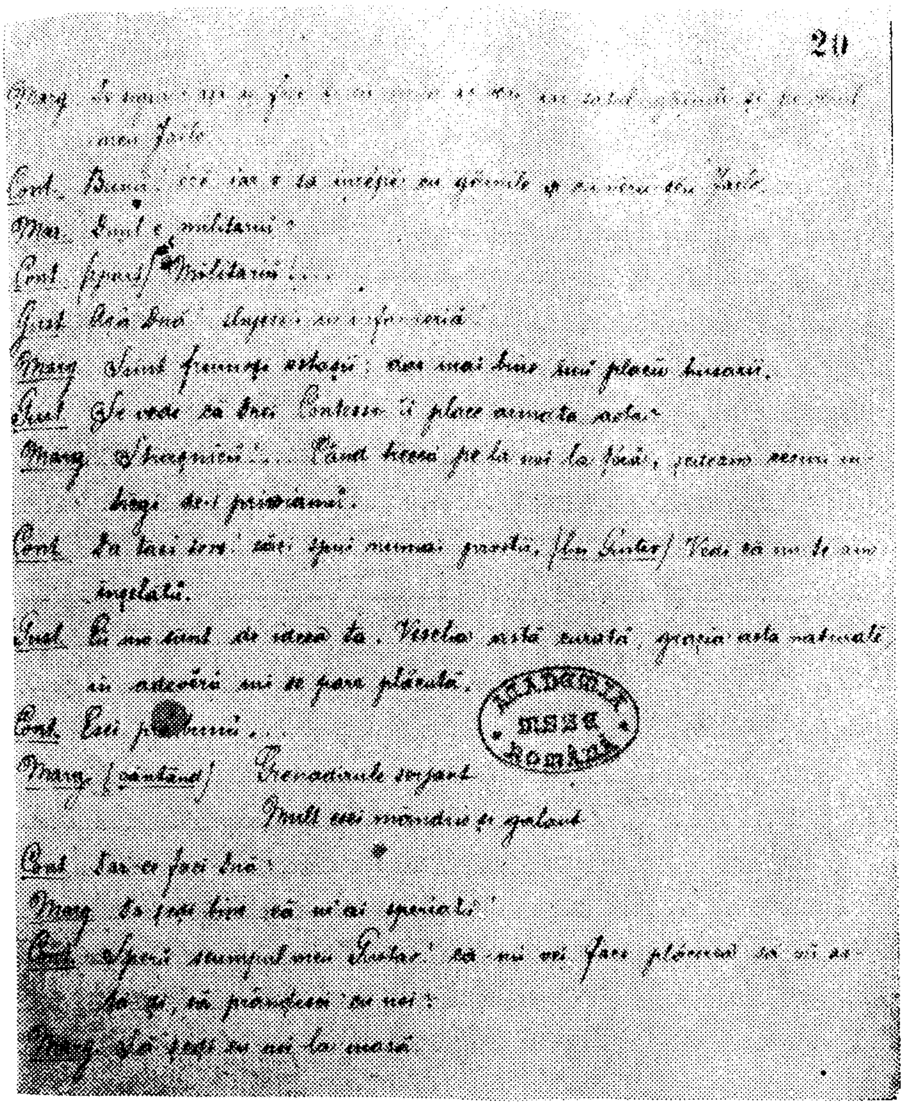
20

Marg. [illegible]
[illegible]

Cont. Bună; [illegible]

Mar. Unul e militariu?

Cont. (speriată) Militariu!...

Gust. Aşa Dnă: ofiţer[illegible] infanterie.

Marg. Sînt frumoşi ofiţerii; dar mai bine îmi plac husarii.

Gust. Se vede că Dnei Contese îi place armata activă.

Marg. Strașnică!... Când trecea pe la noi la ţară, [illegible]
[illegible] de-i priveam.

Cont. [illegible] spui numai partea. (lui Gustav) Vezi că nu te am
înşelată.

Gust. Eu nu sînt de ideea ta. Veselia [illegible], graţia [illegible] naturală
în adevăr mi se pare plăcută.

Cont. Eşti prea bună...

Marg. (cântând) Grenadirule superb
Mult eşti mândru şi galant

Cont. Dar ce faci Dnă?

Marg. [illegible]

Cont. Spune dragul meu Gustav: ce-mi vei face plăcerea să mi-aş-
[illegible], să prânzeşti cu noi?

Marg. Să şezi cu noi la masă.

ACADEMIA ... MSS ... ROMÂNĂ

34

20r

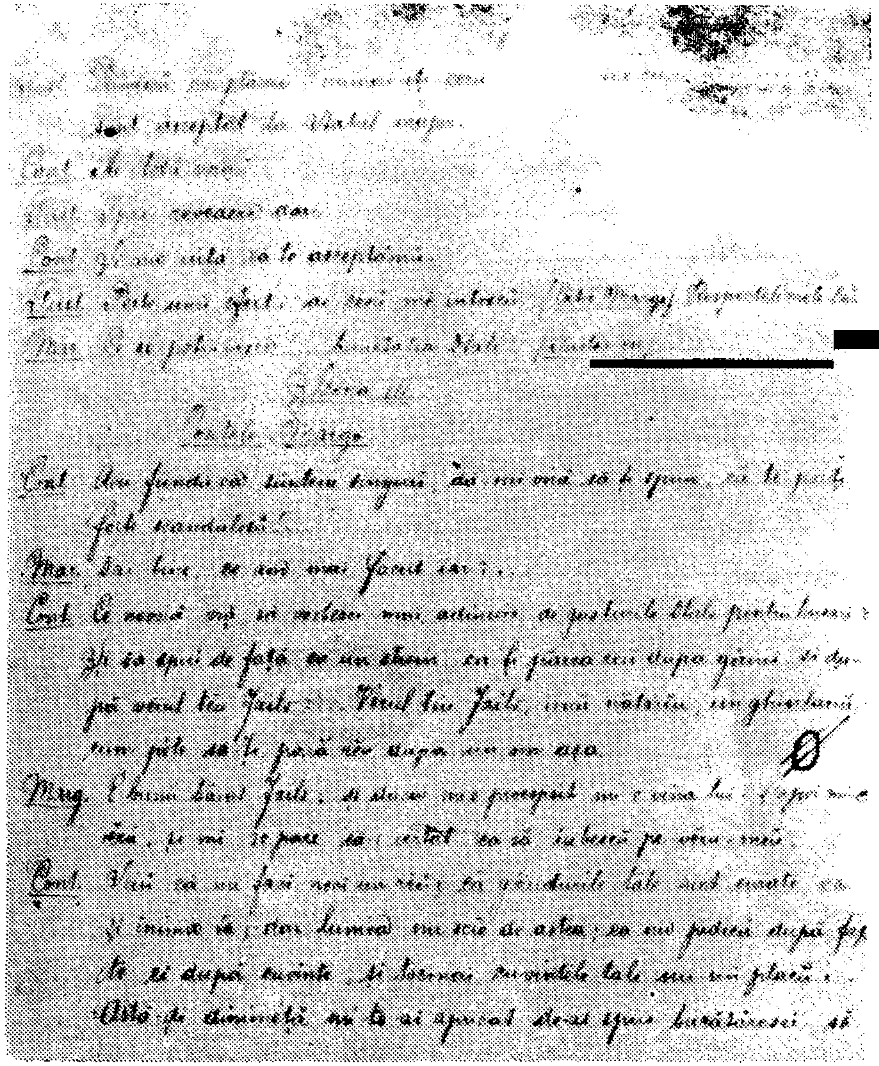

35 20v

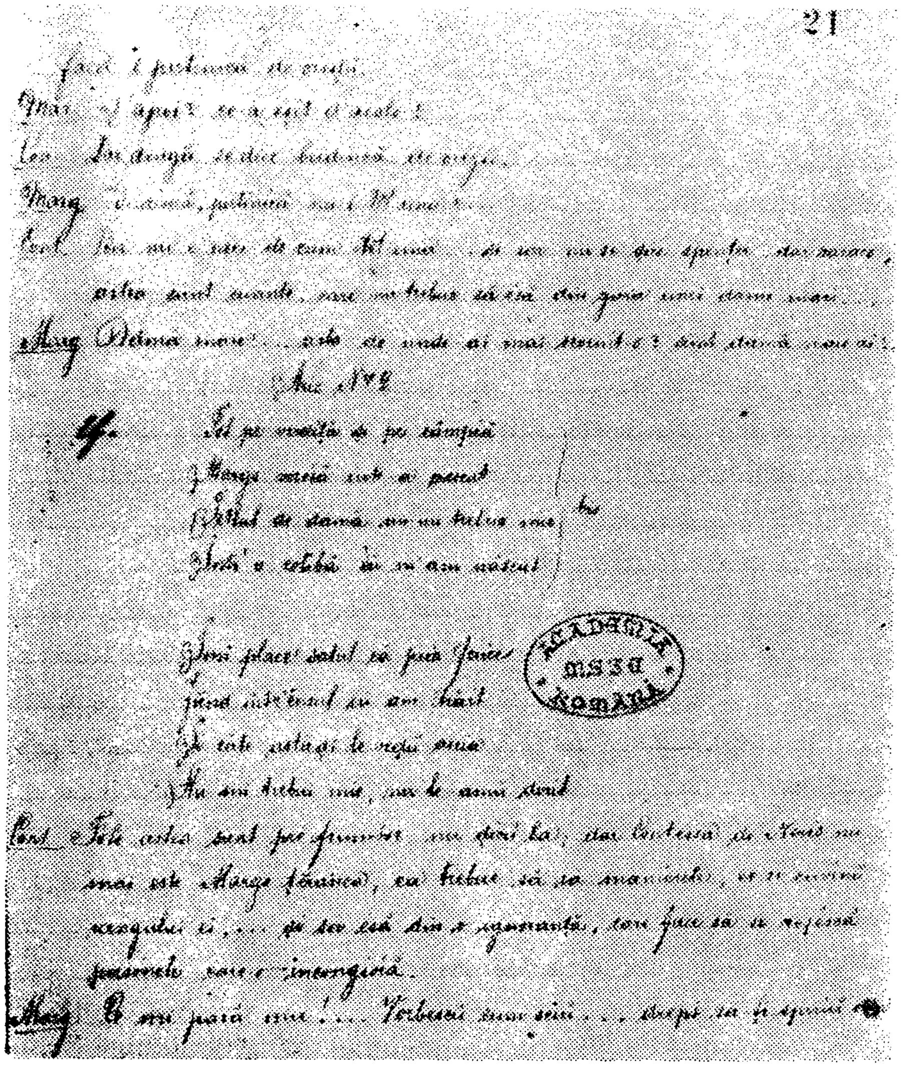

36 21r

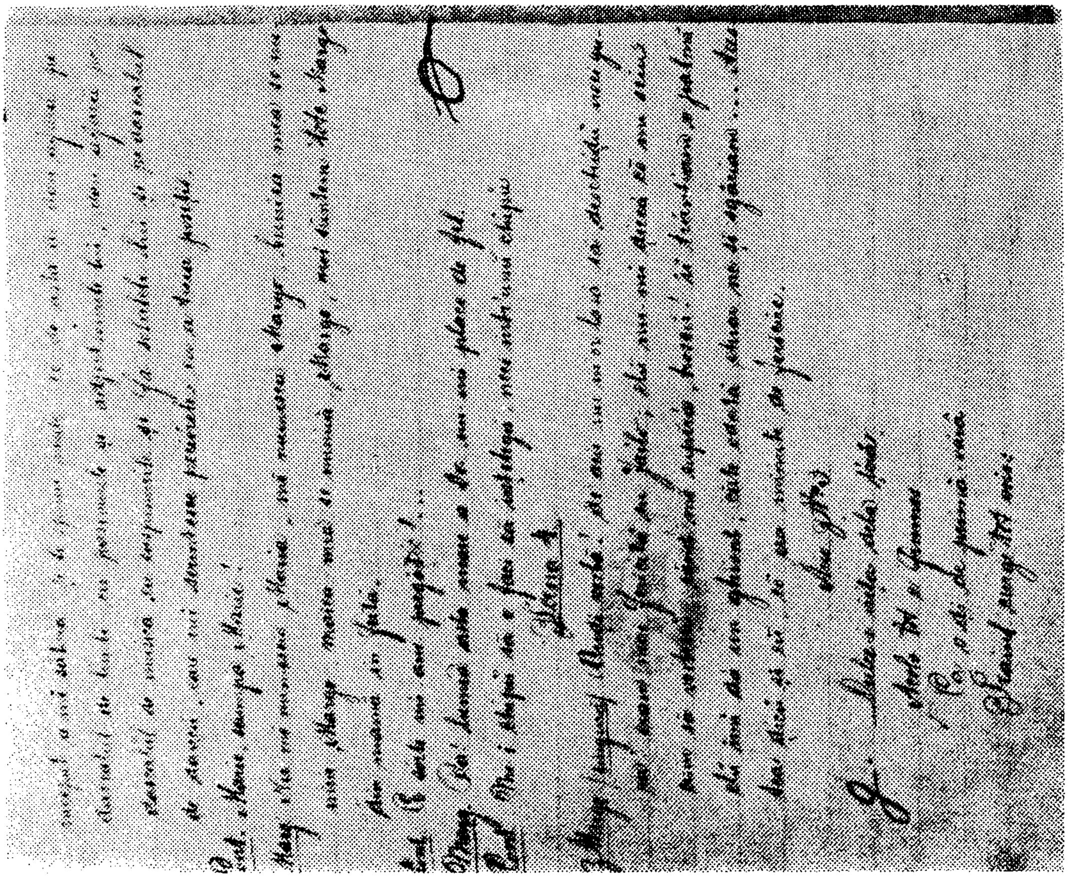

37 21v

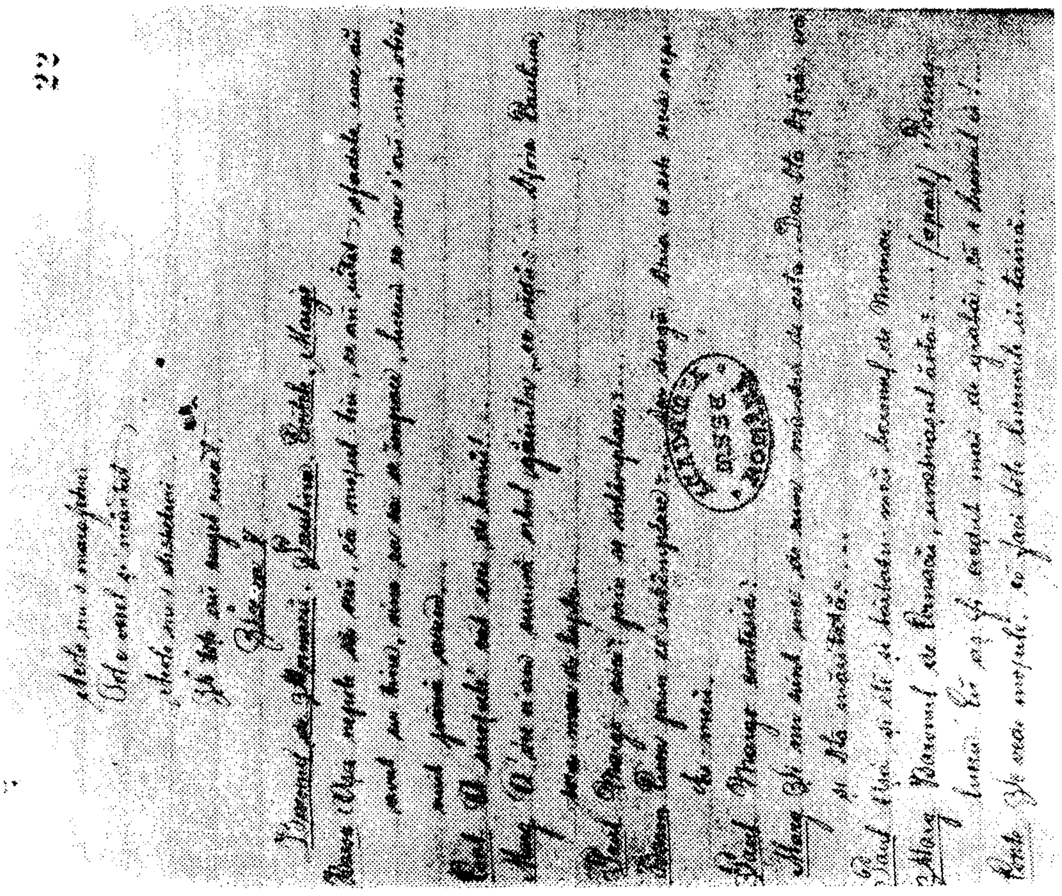

38 22r

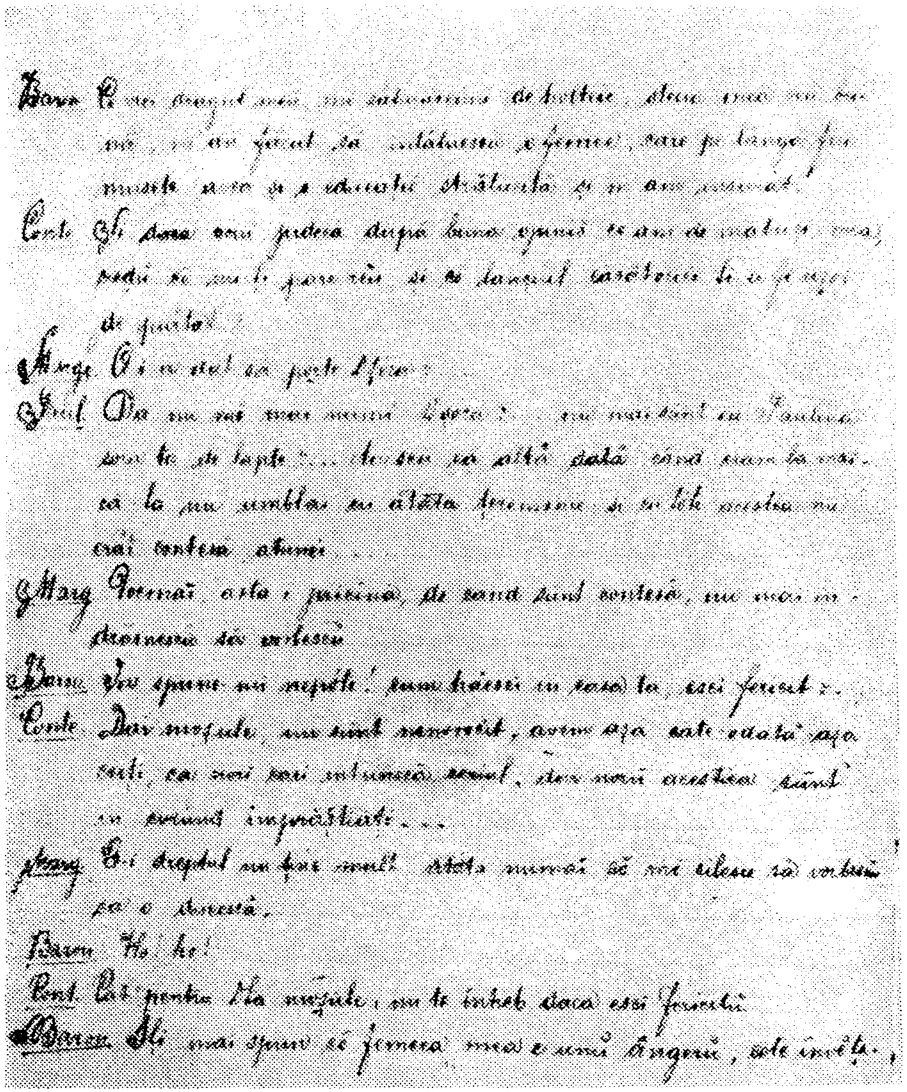

39 22v

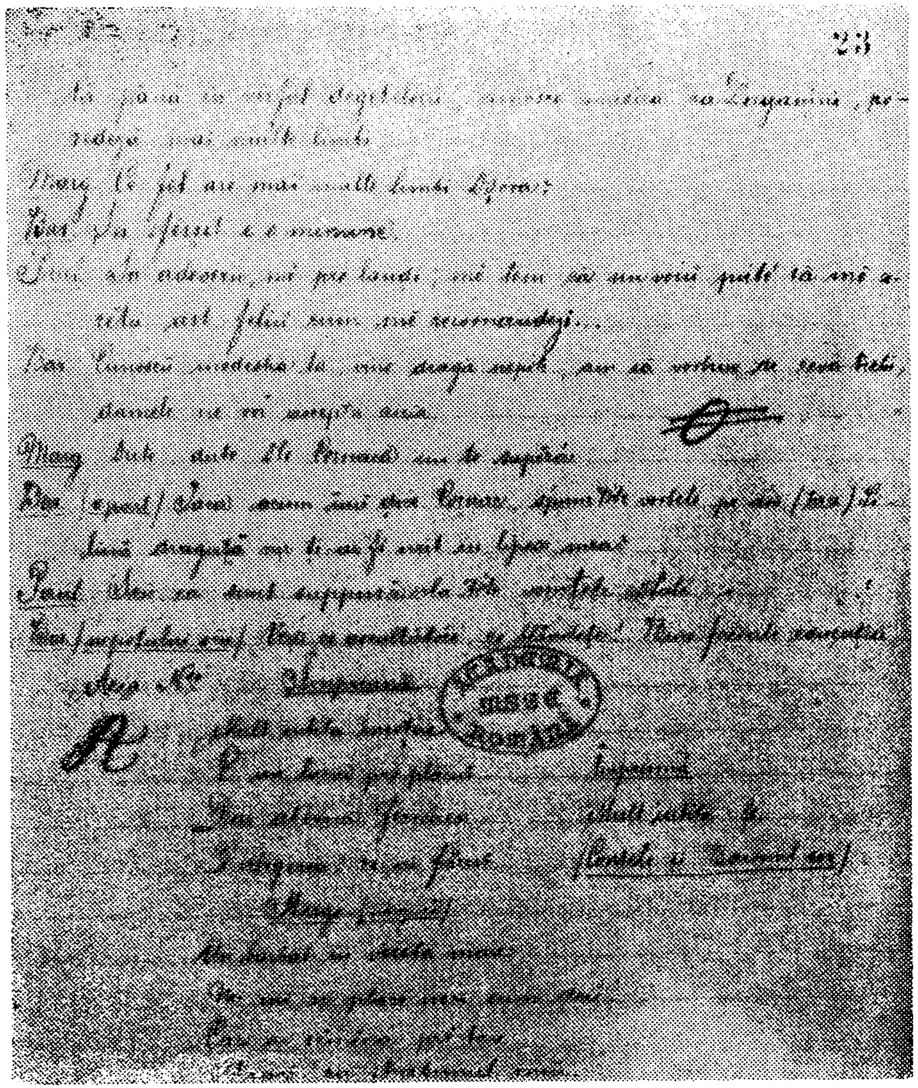

40 23r

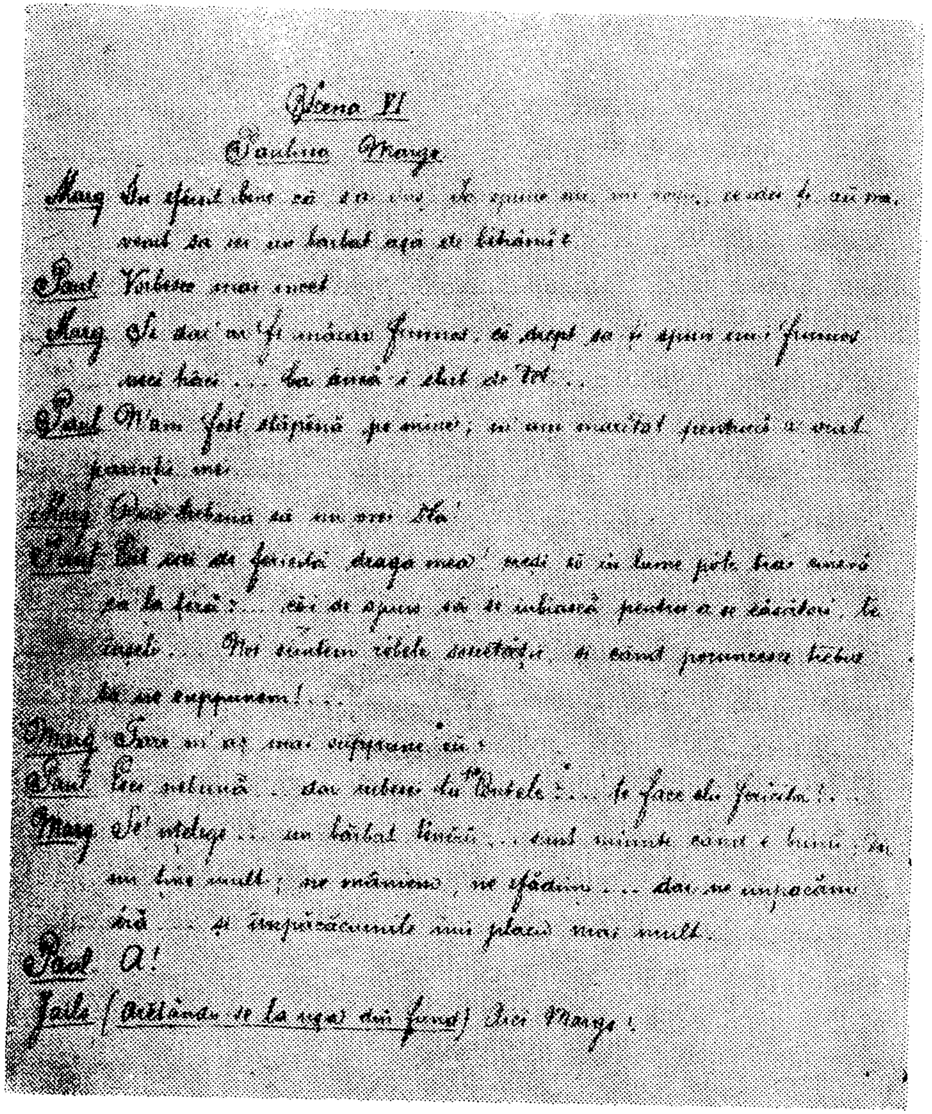

41 23v

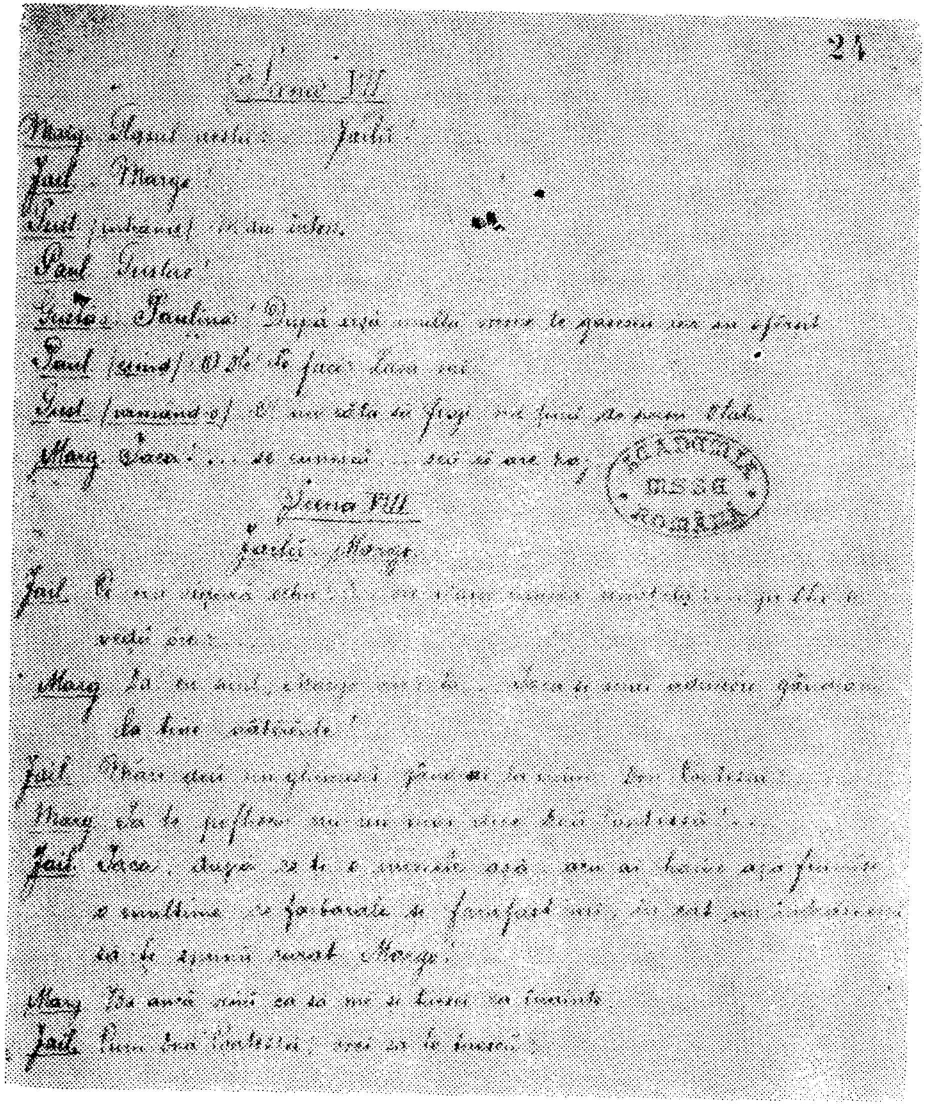

42 24r

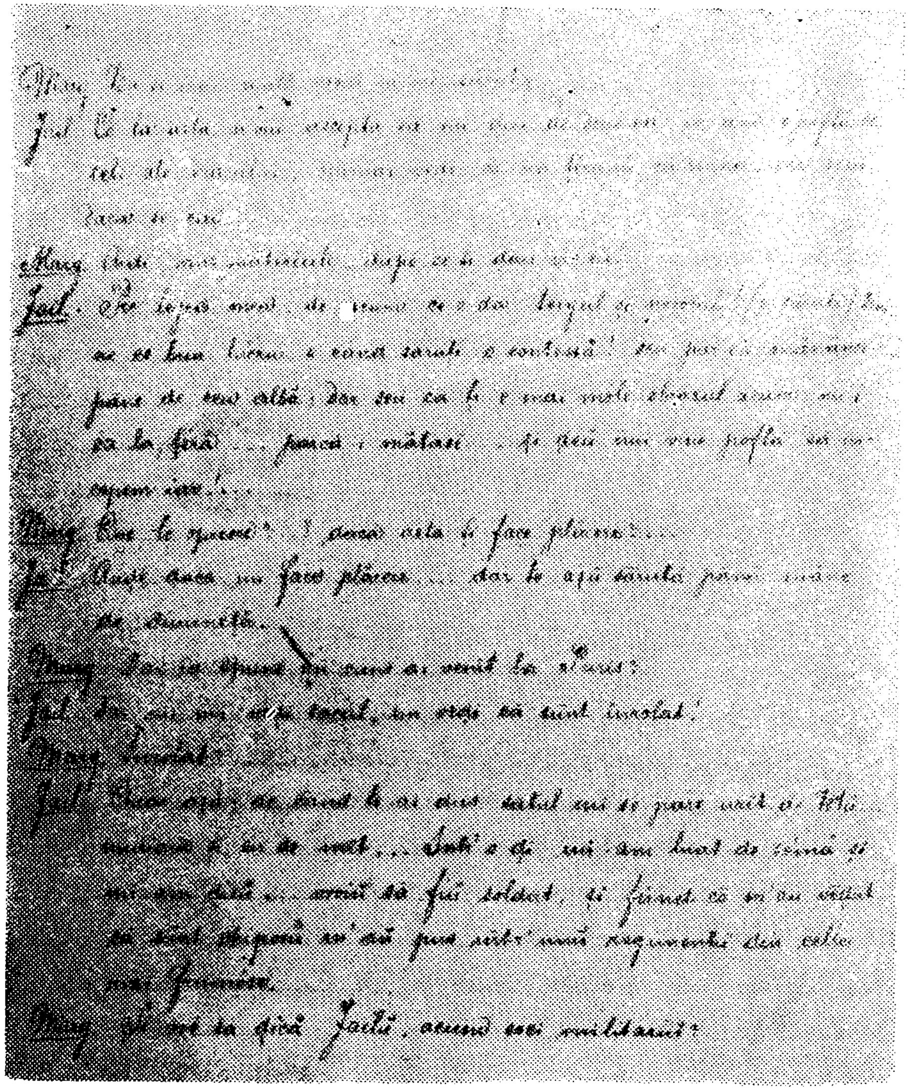

43 24v

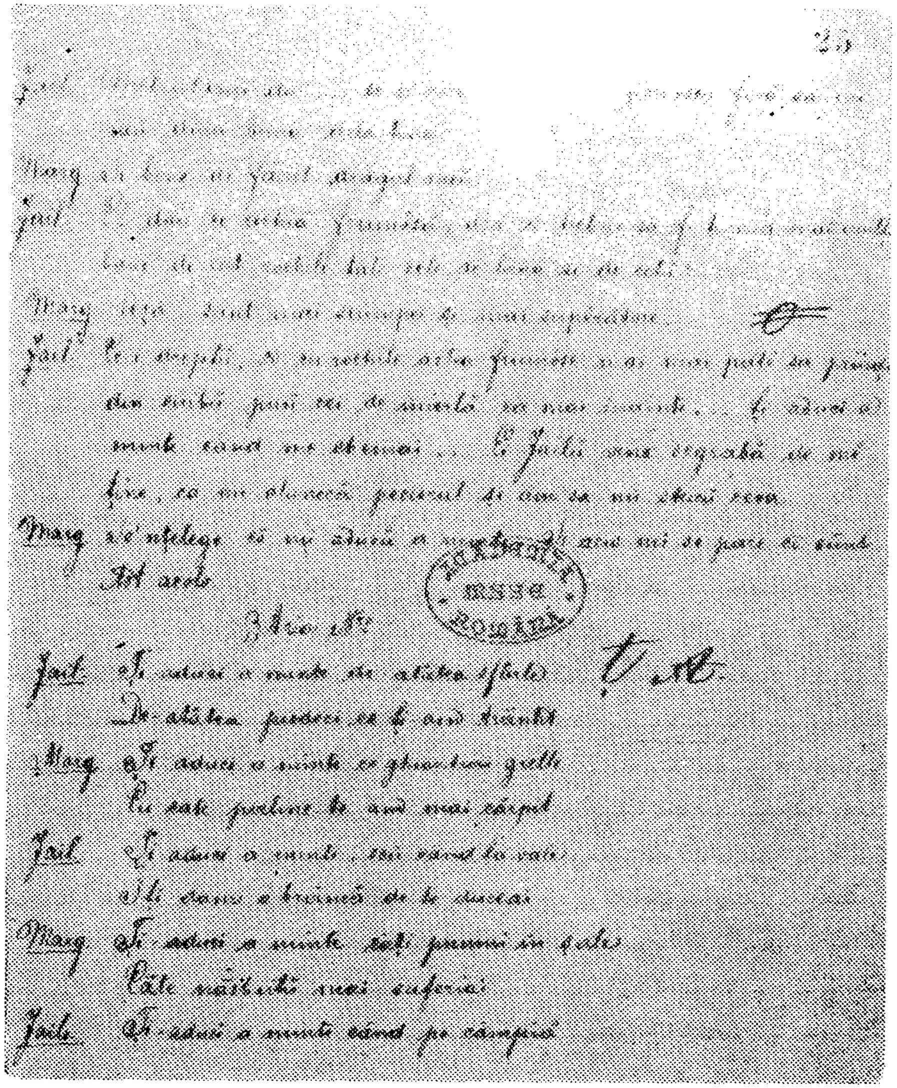

44 25r

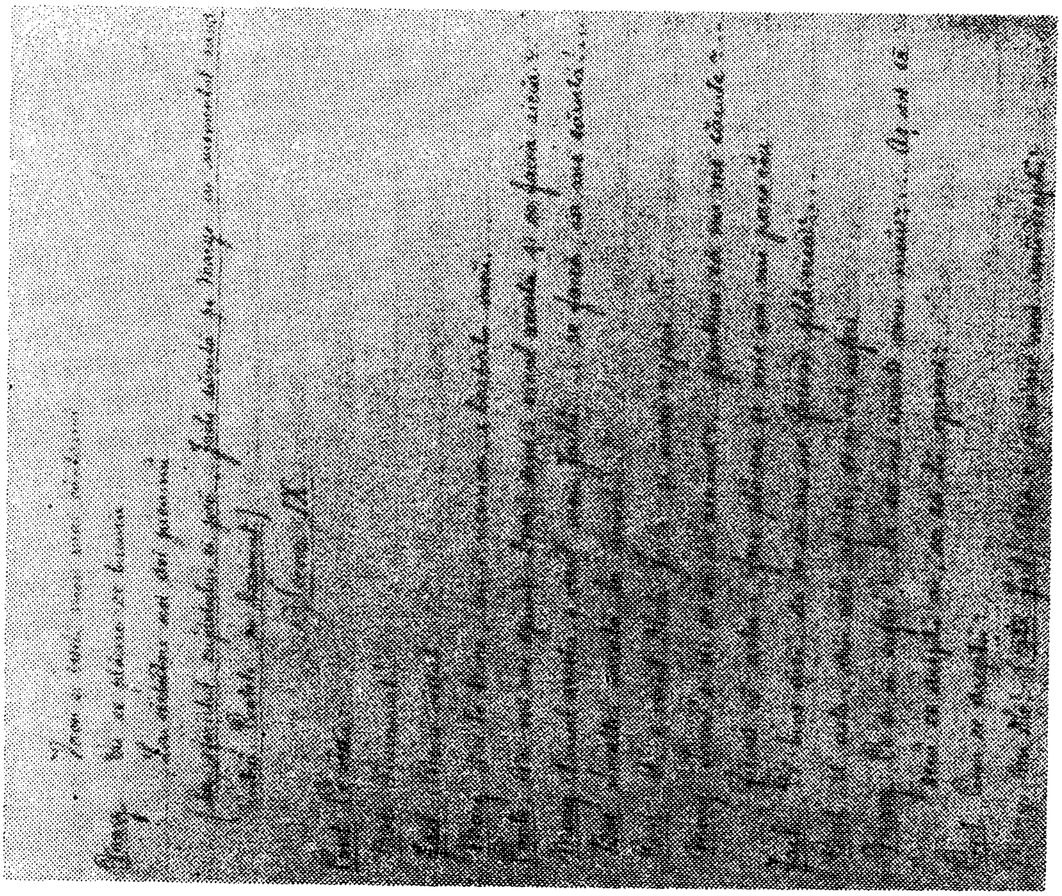

45 25v

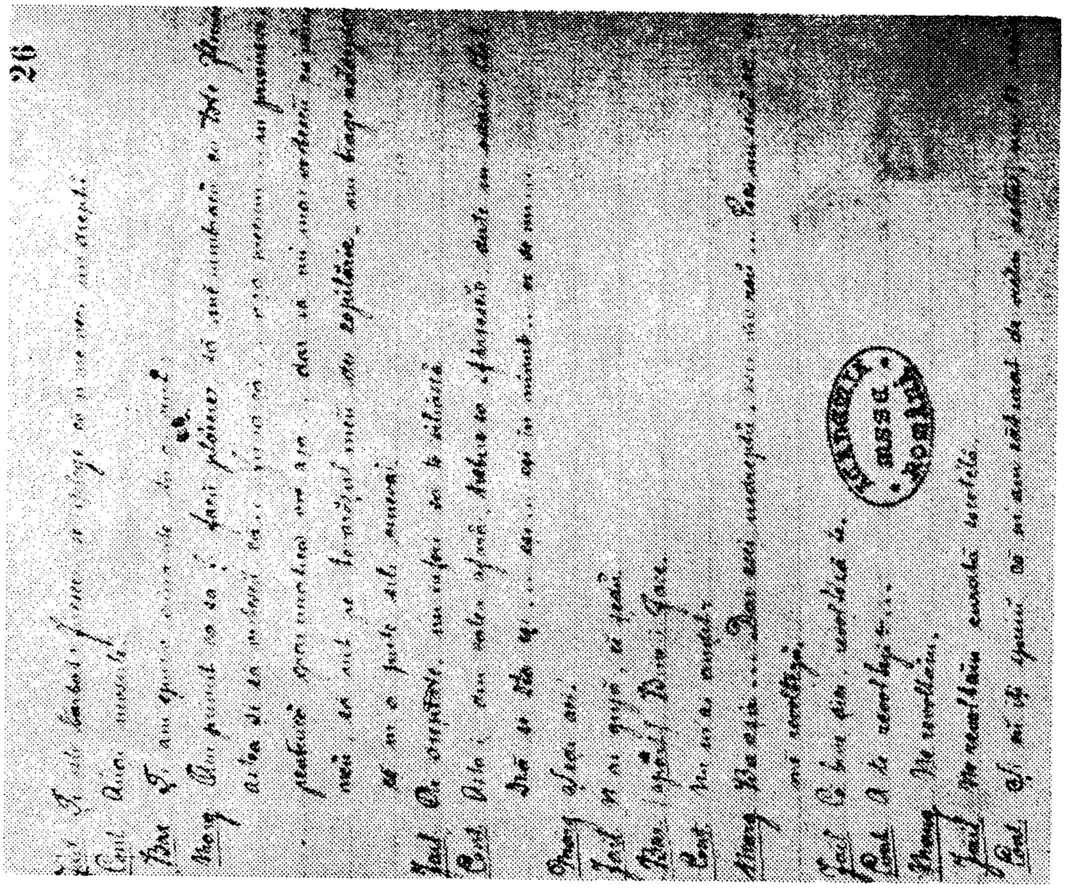

46 26r

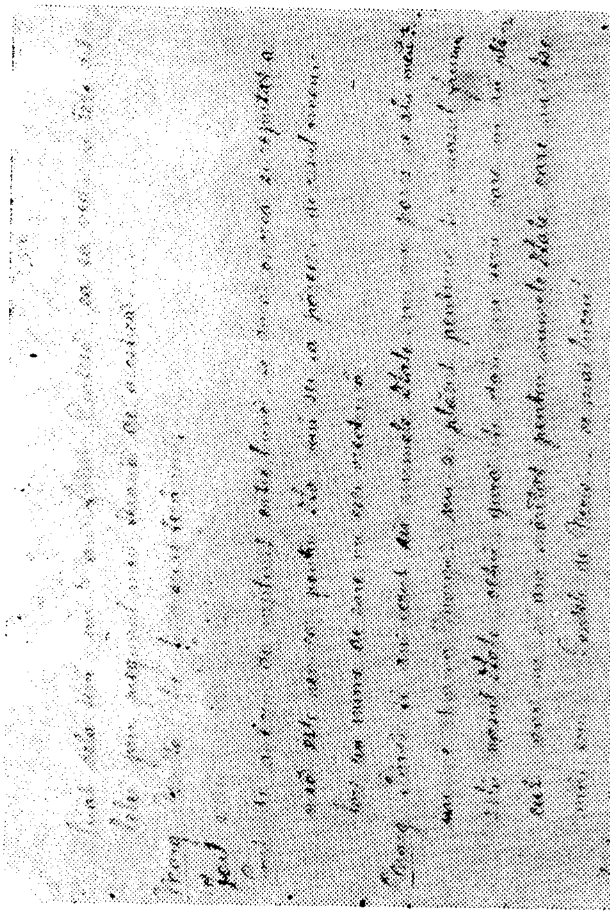

47 26v

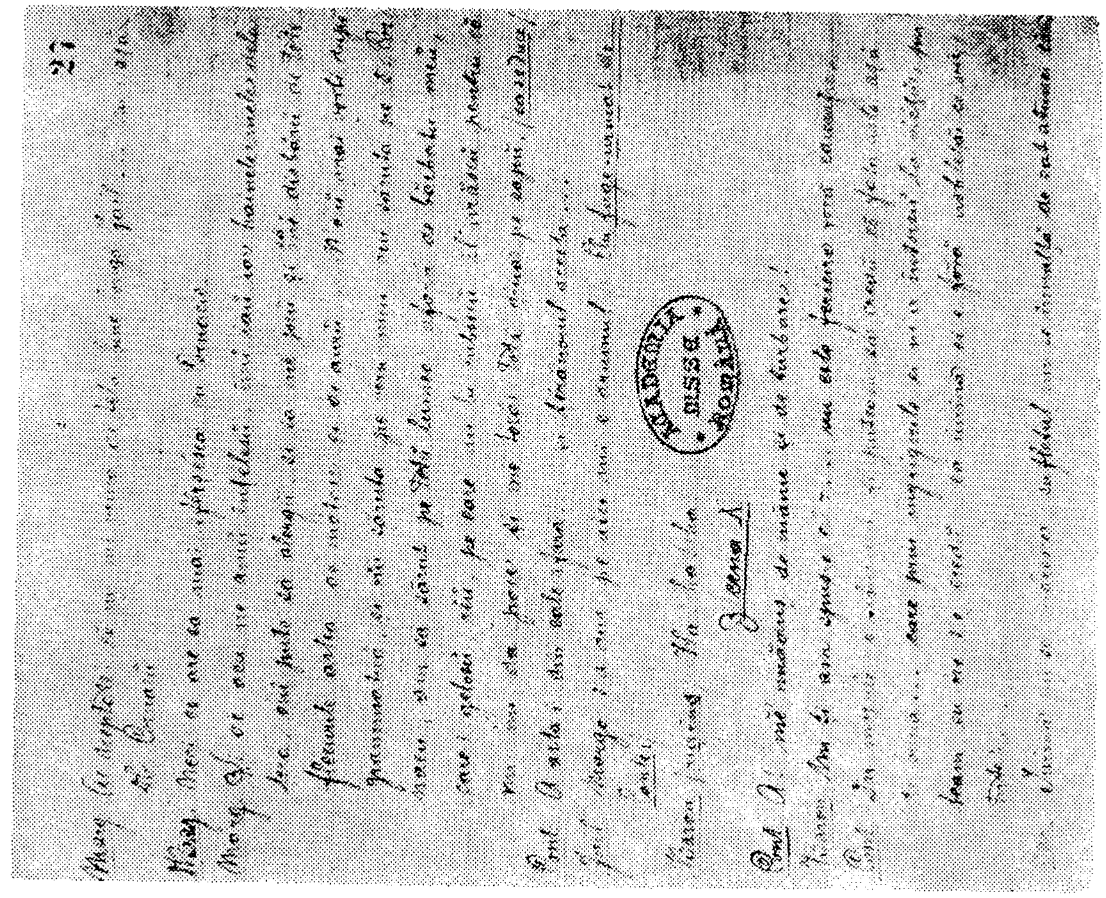

48 27r

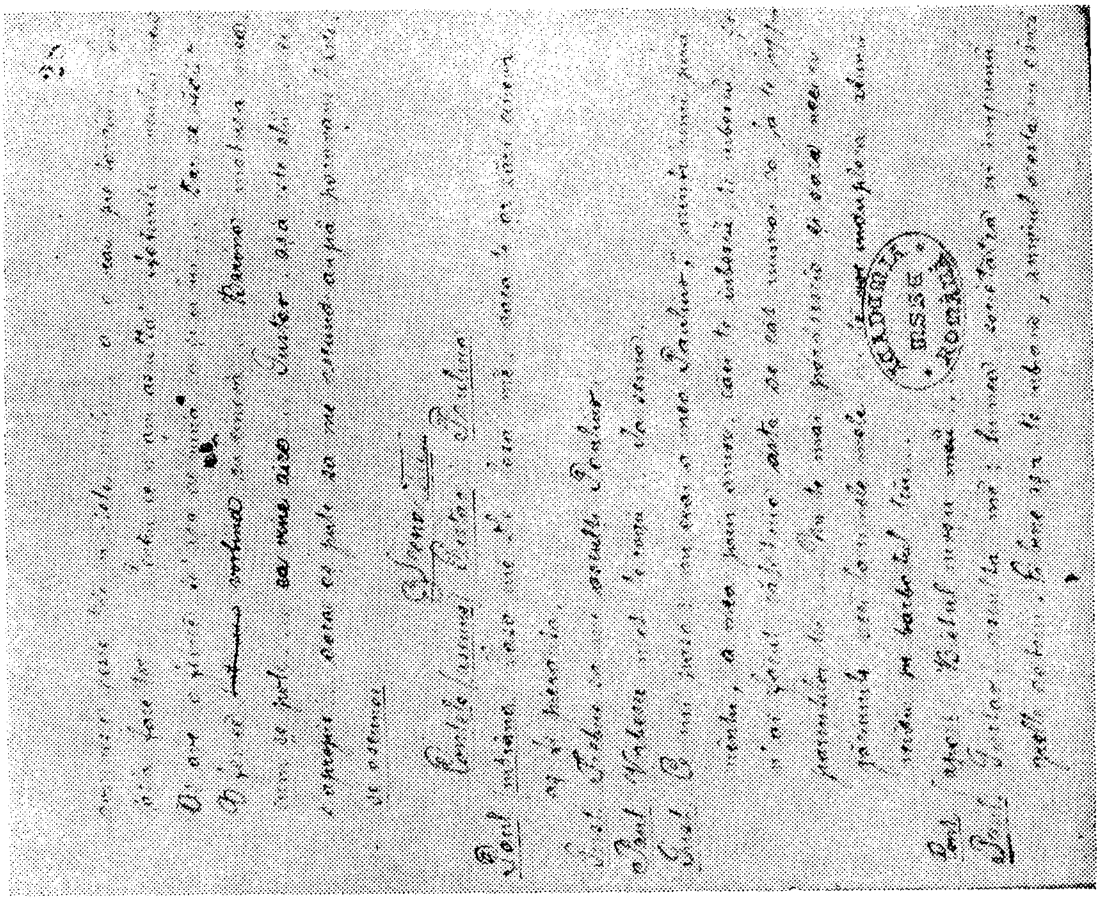

50 28r

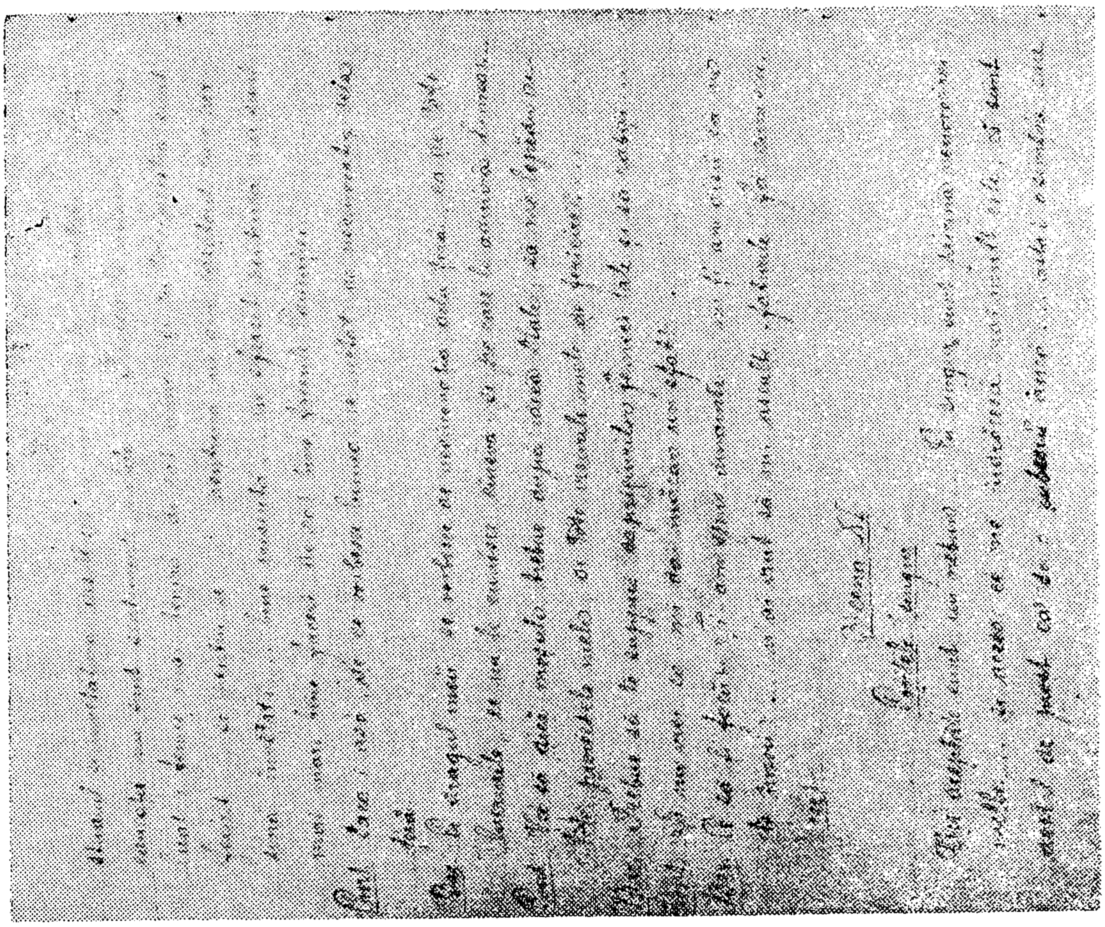

49 27v

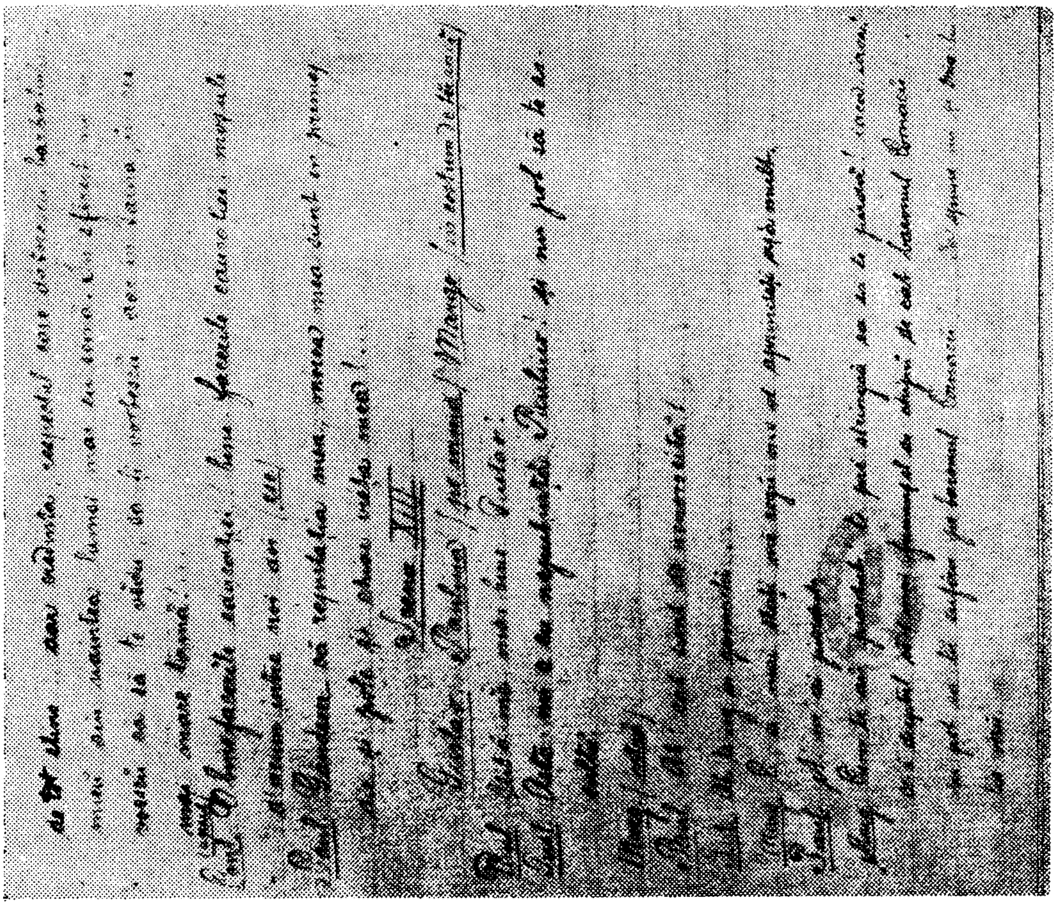

51 28v

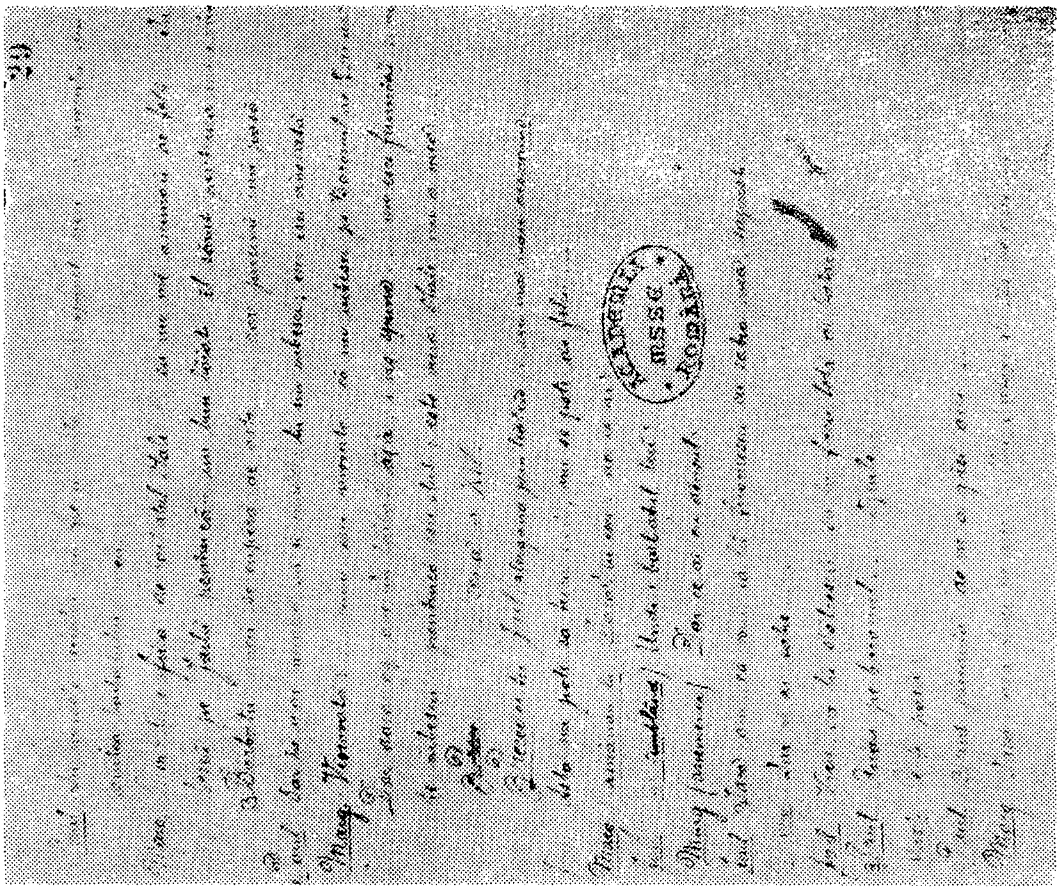

52 29r

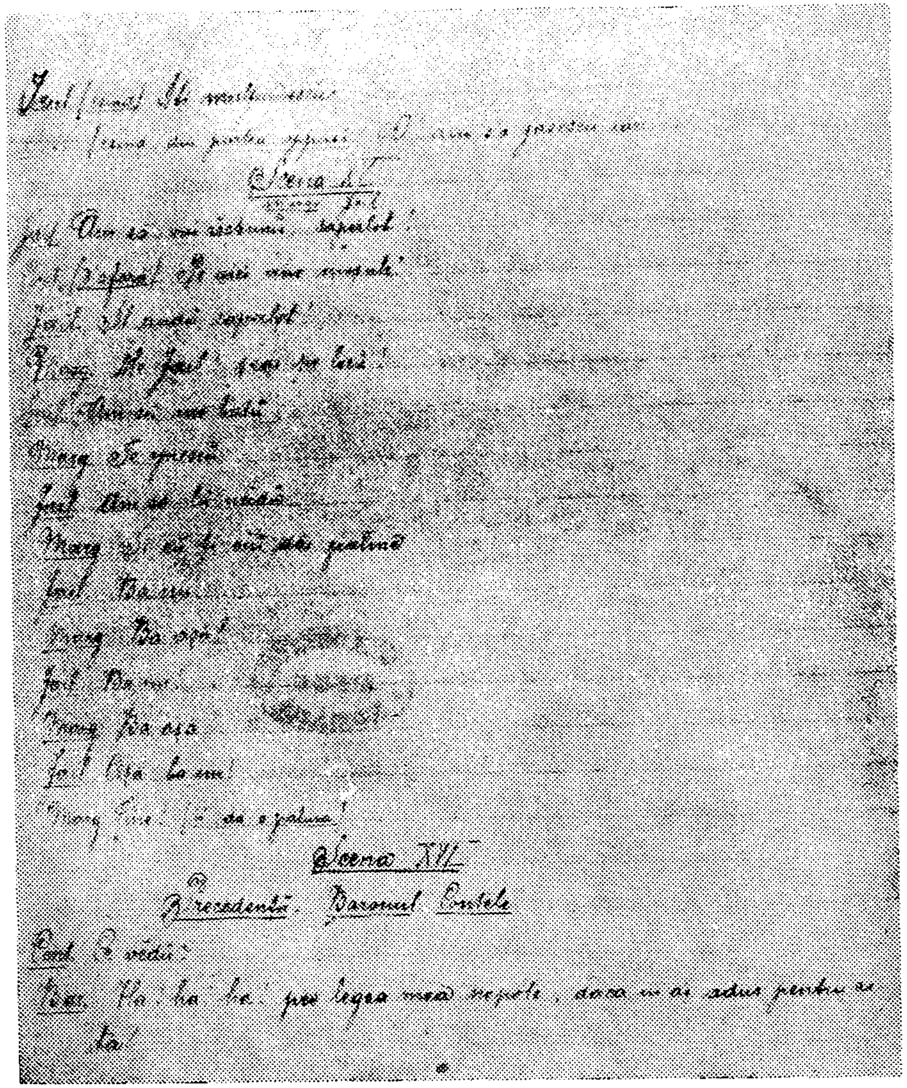

53 29v

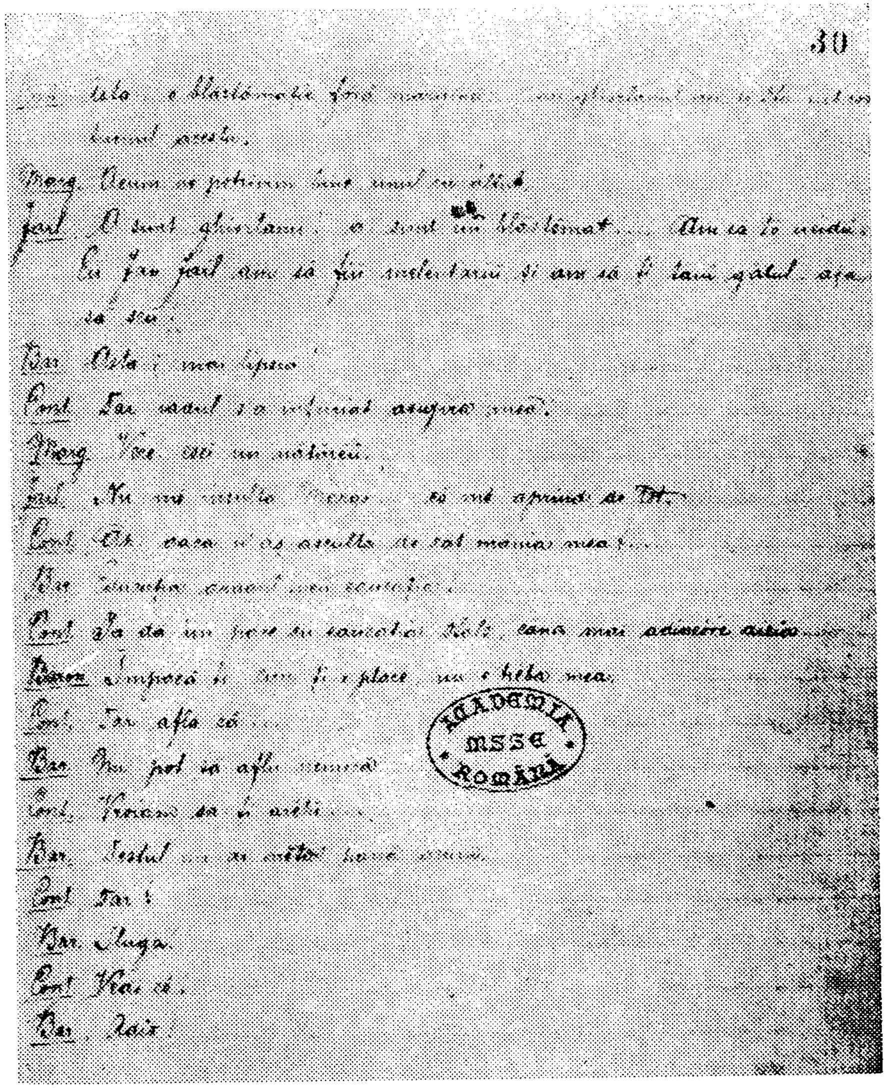

54 30r

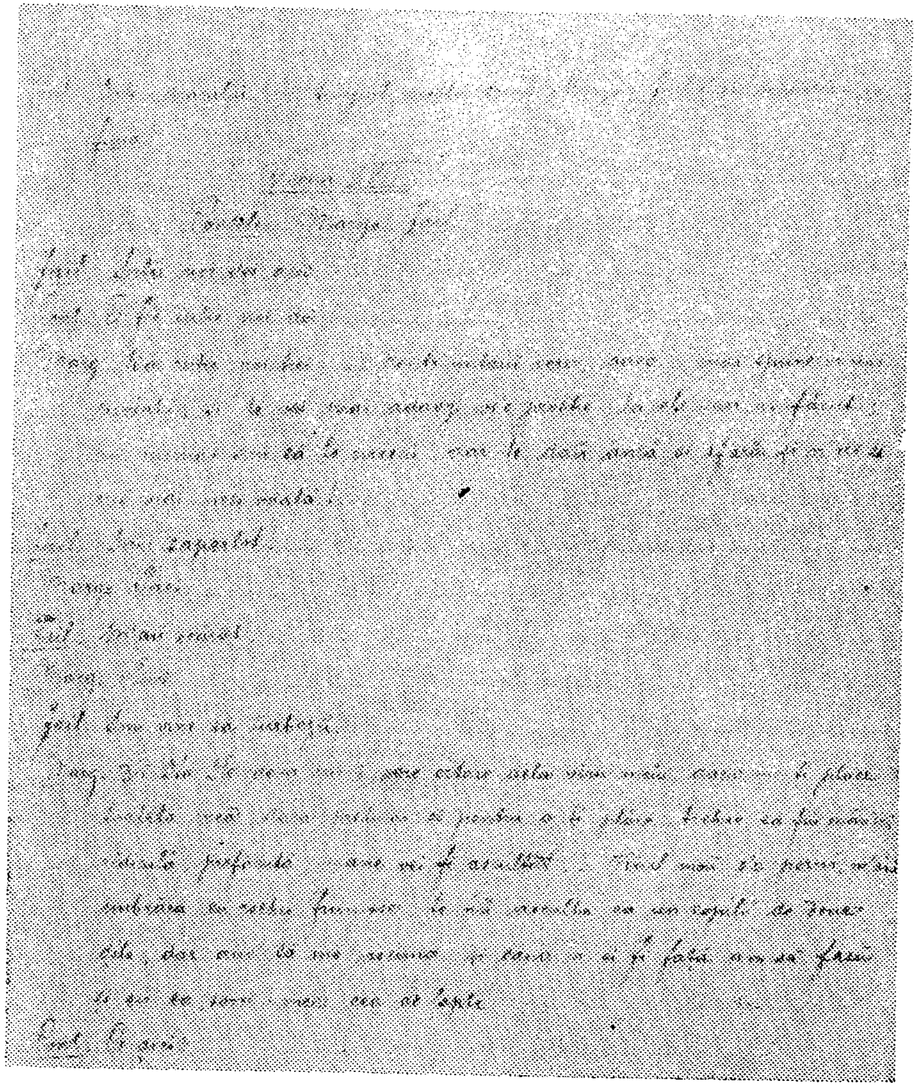

55 30v

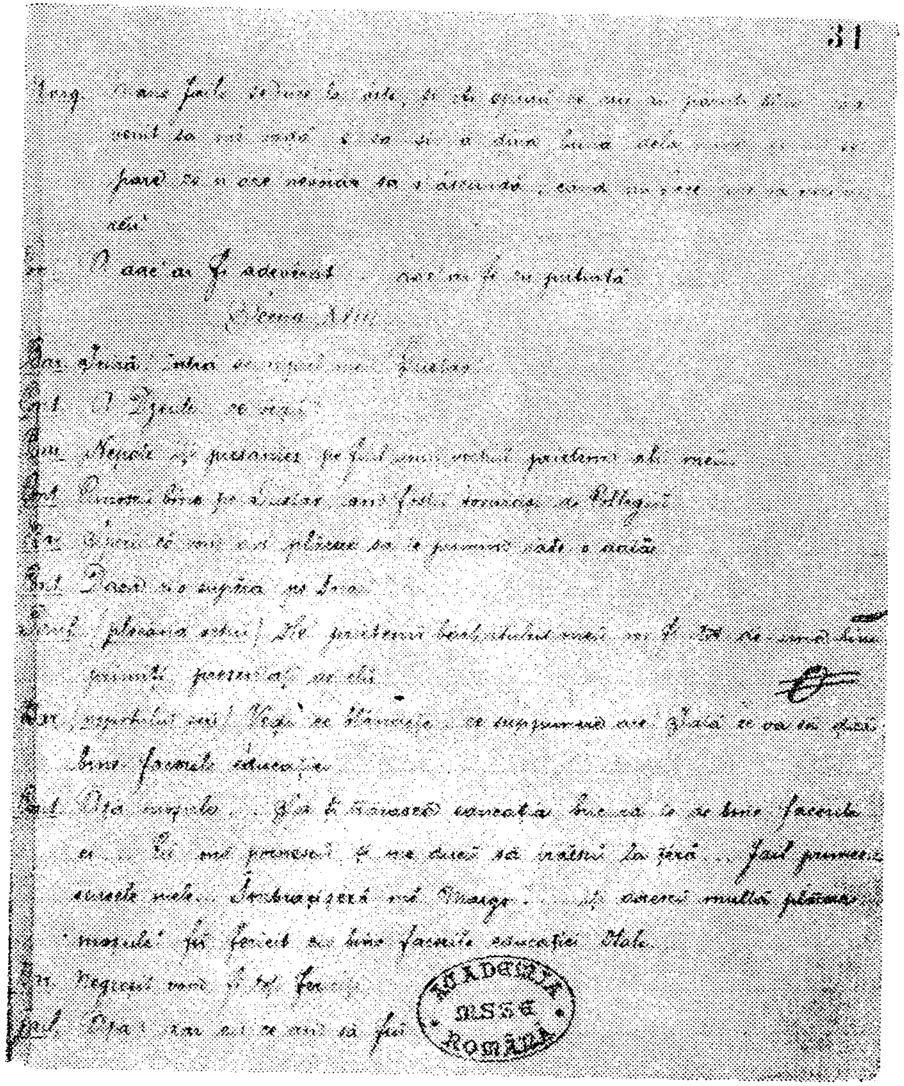

56 31r

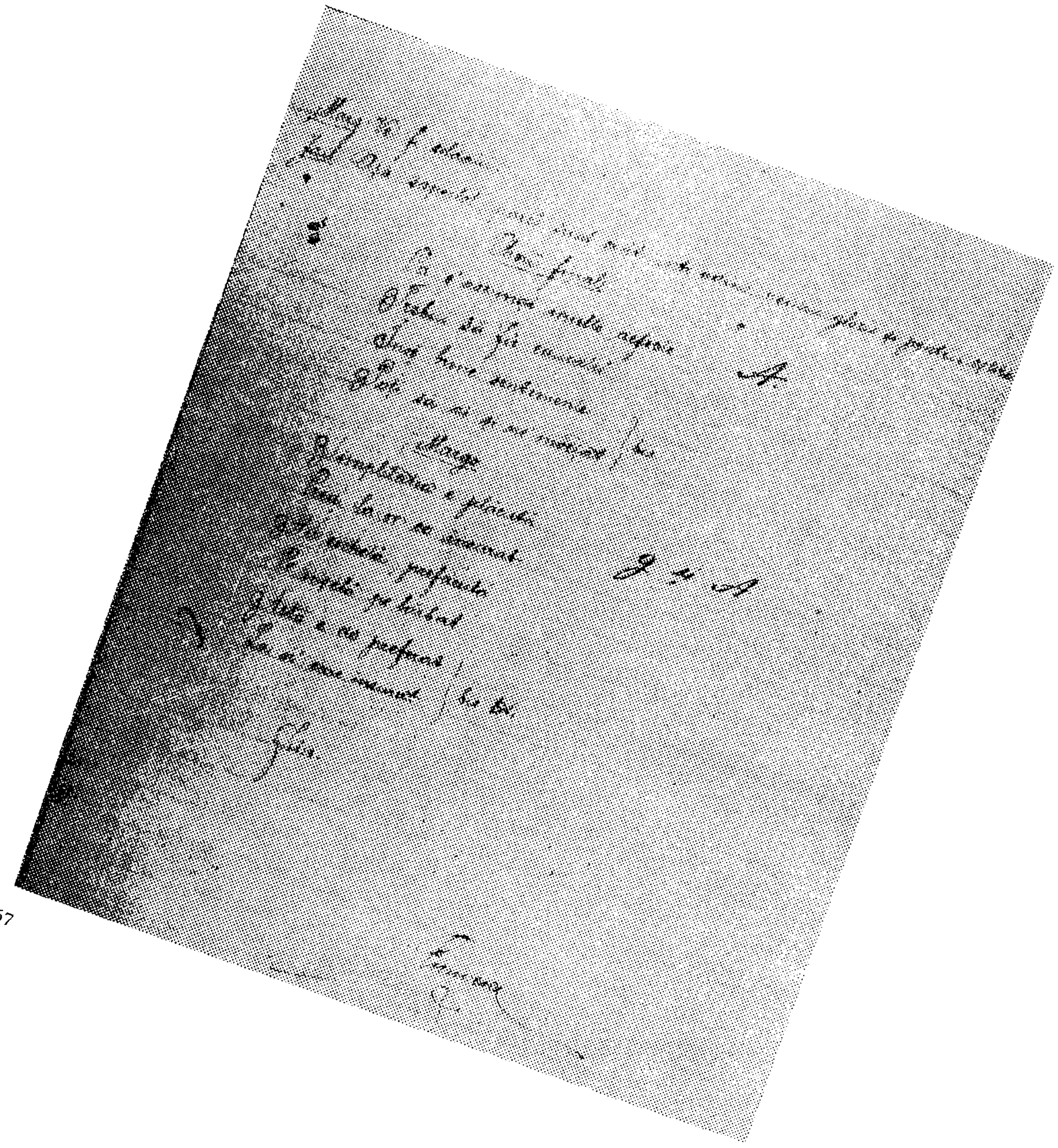

57

31v

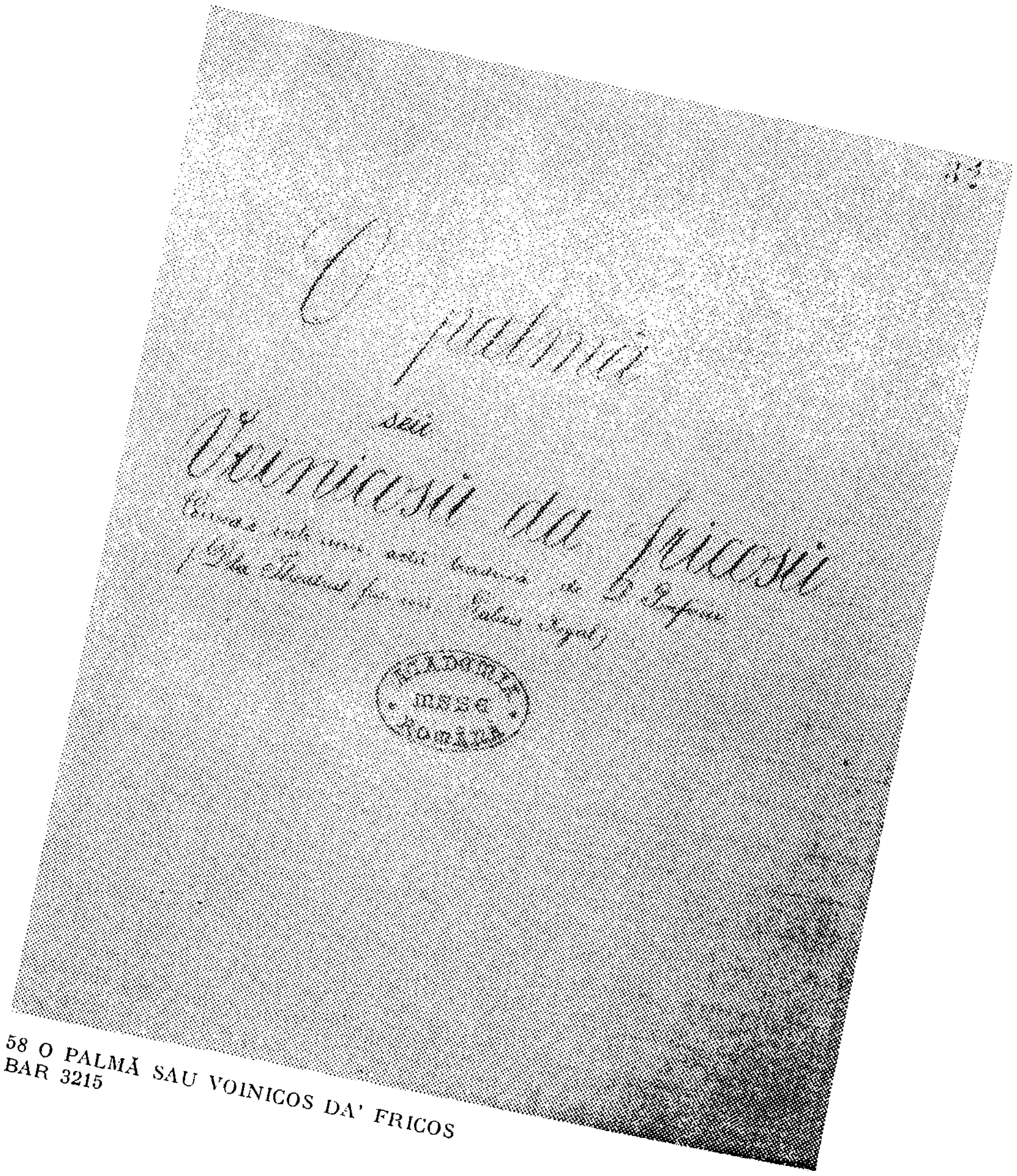
O palmă
săŭ
Voinicosŭ da fricosŭ
ACADEMIA ROMÎNĂ

58 O PALMĂ SAU VOINICOS DA' FRICOS
BAR 3215

32r

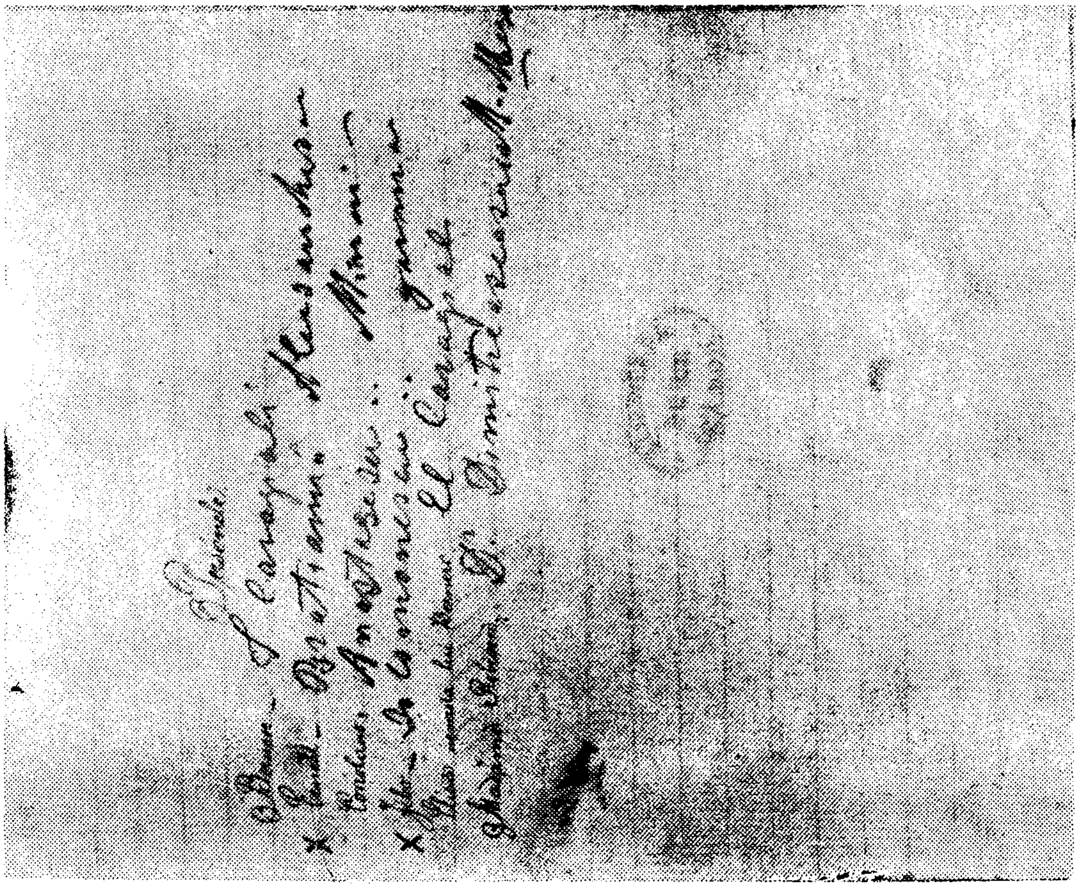

59 32v

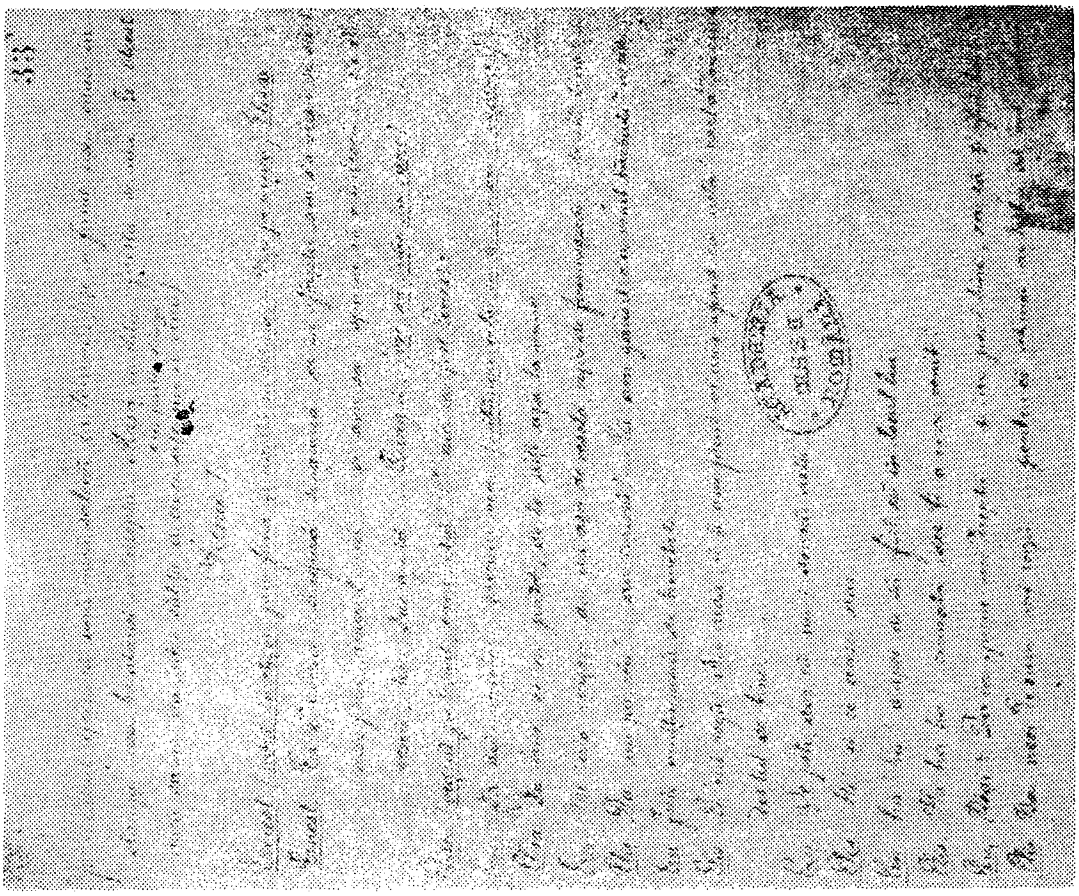

60 33r

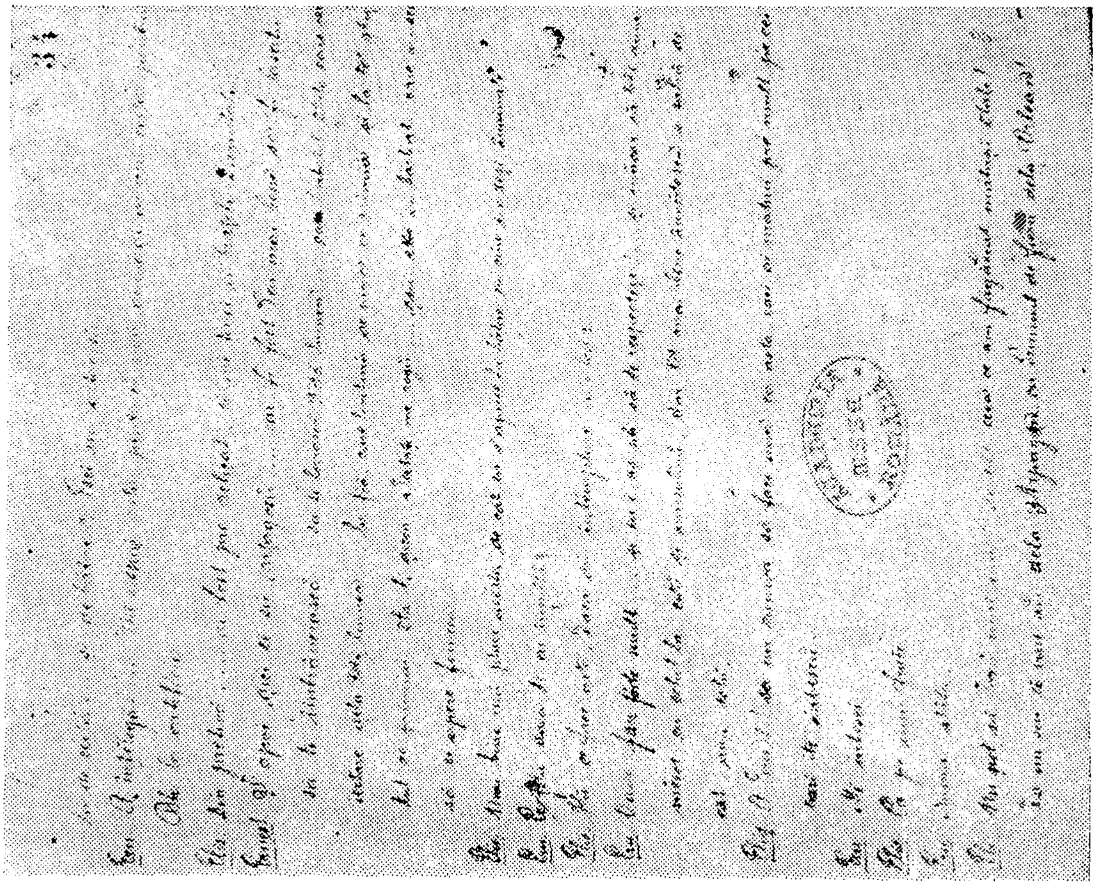

34r

62

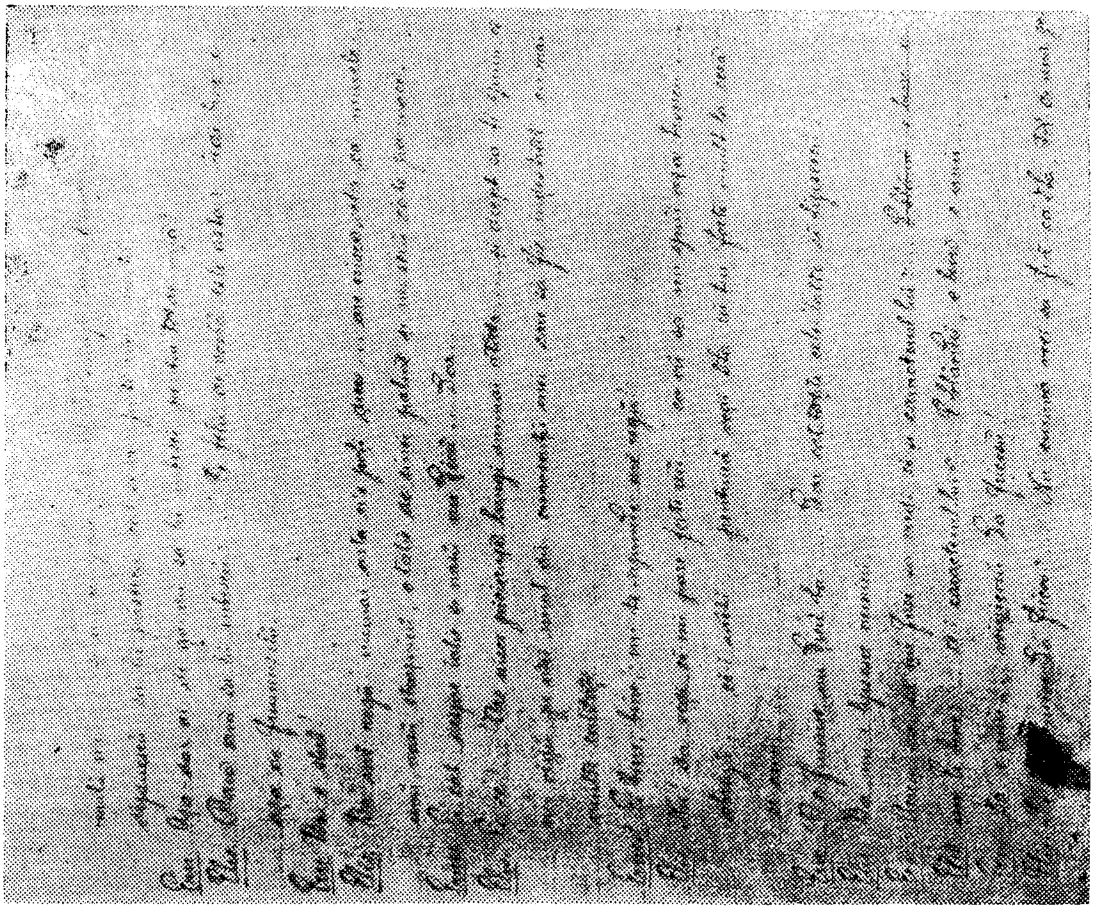

33v

61

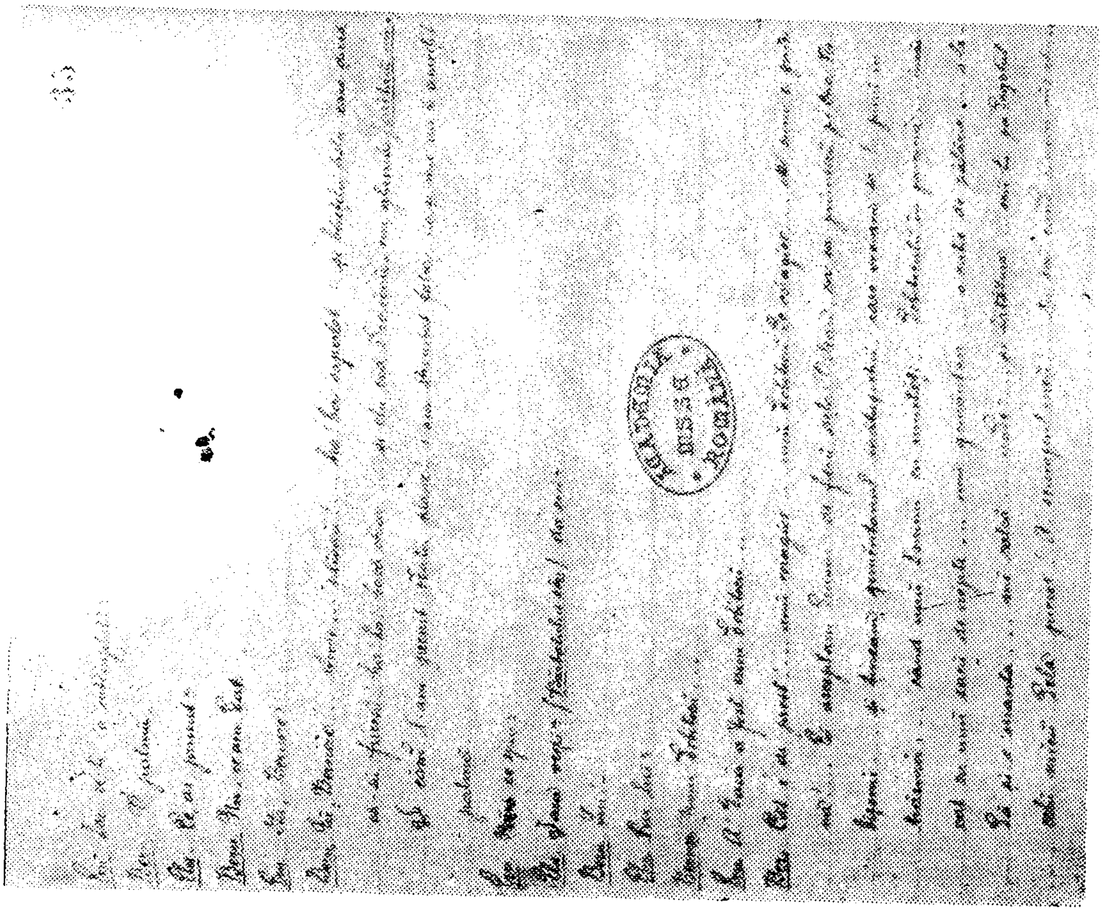

64 35r

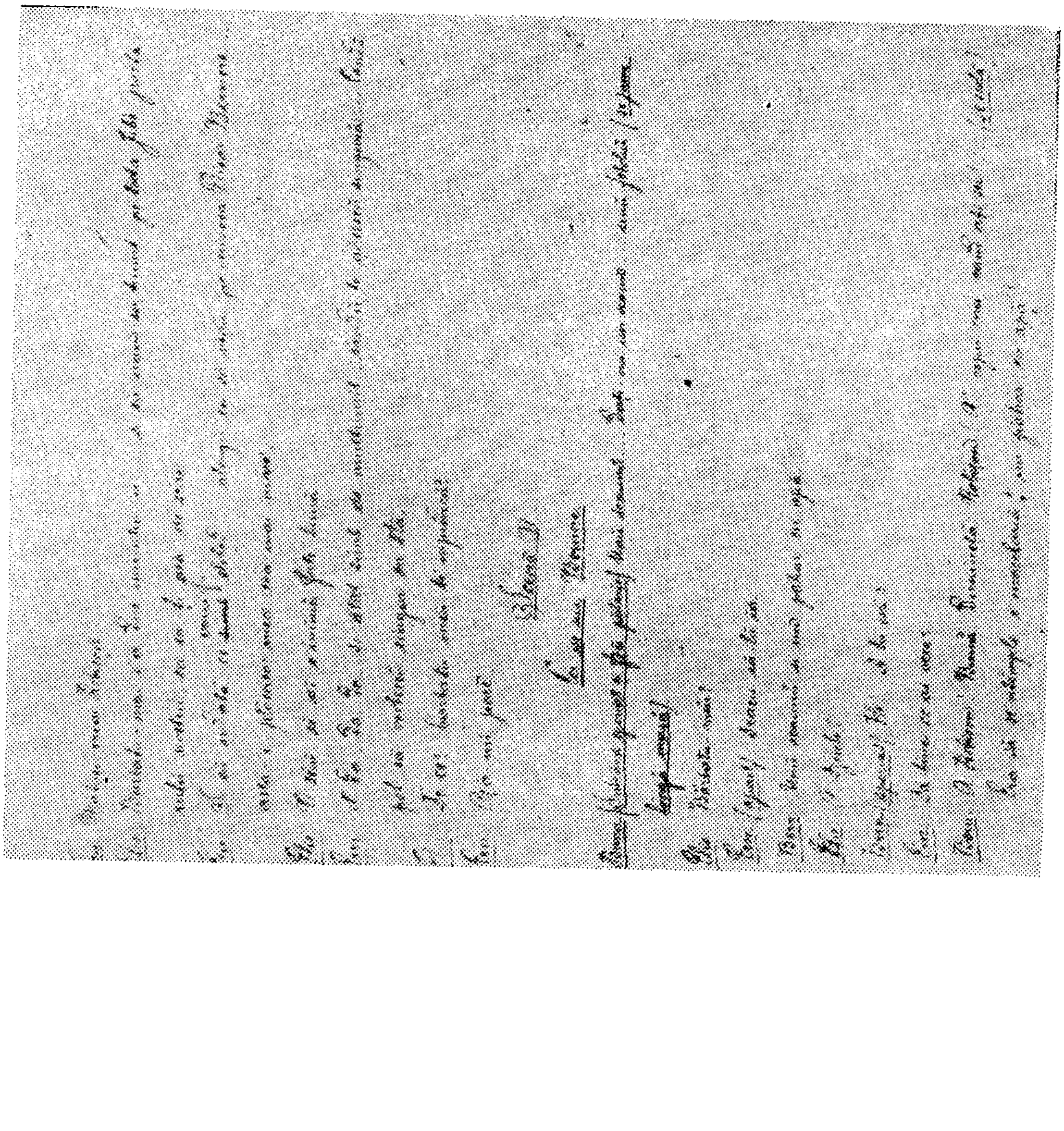

63 34v

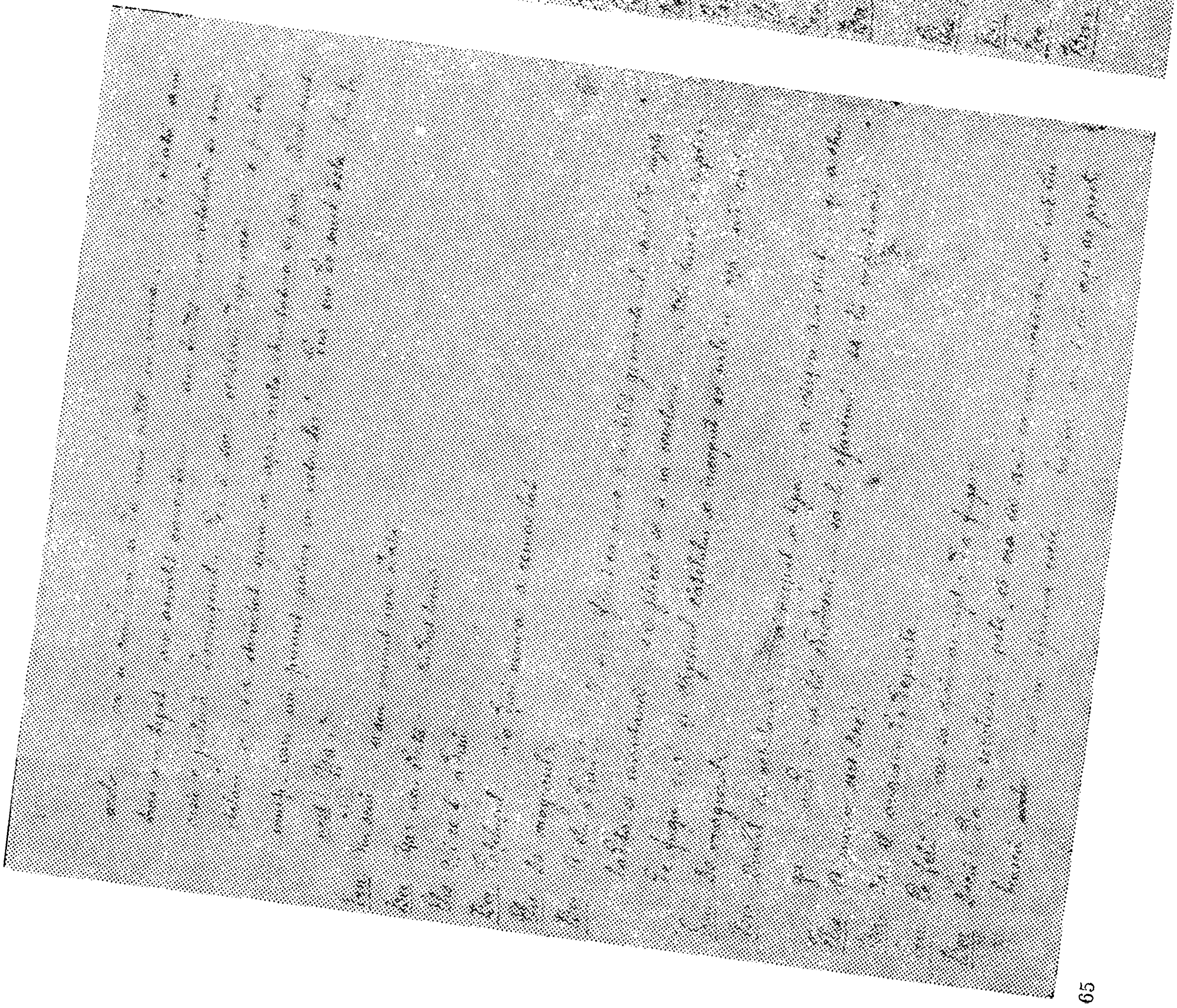

35v

65

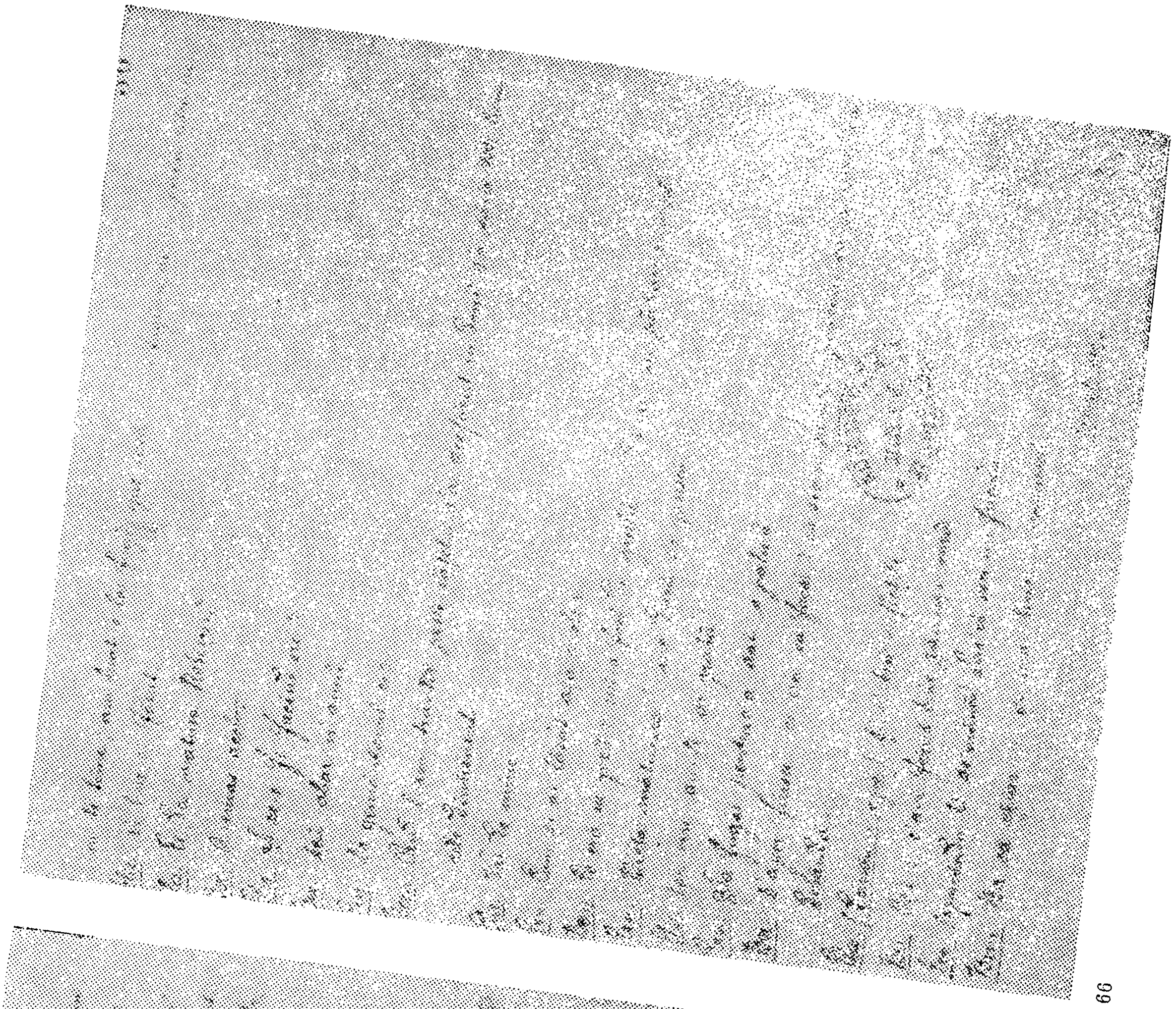

36r

66

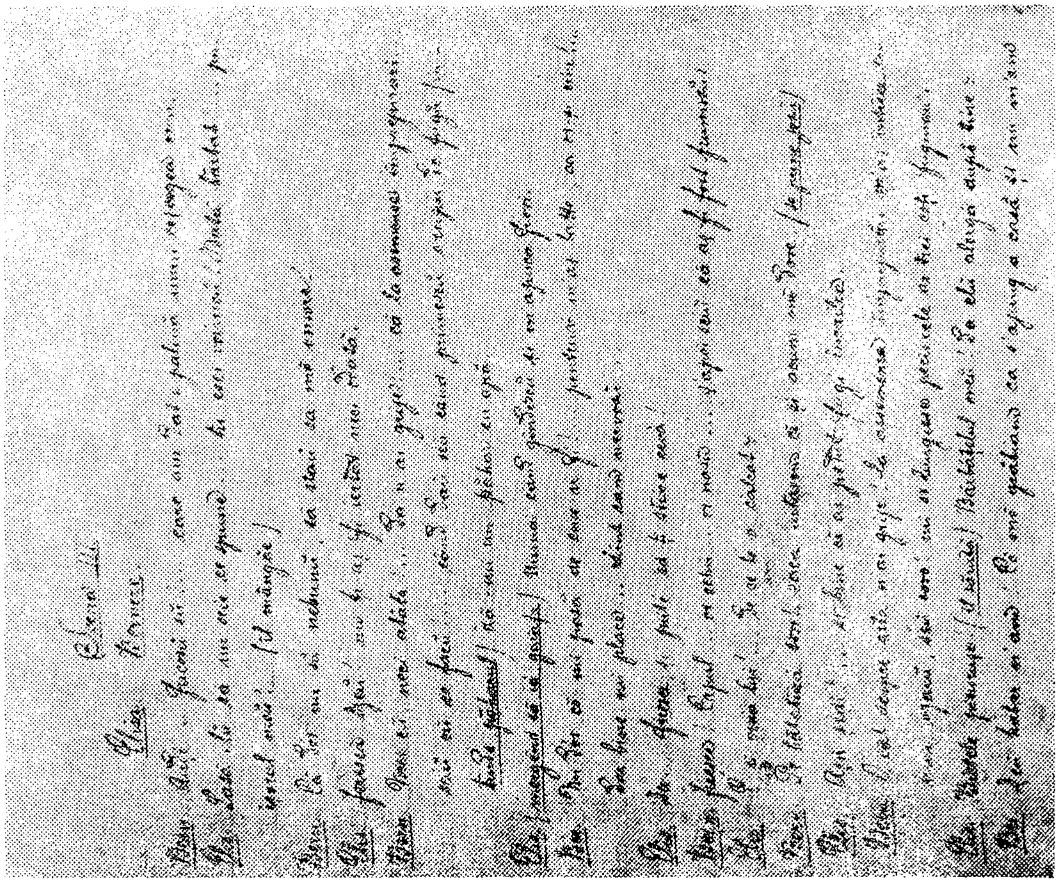

67 36v

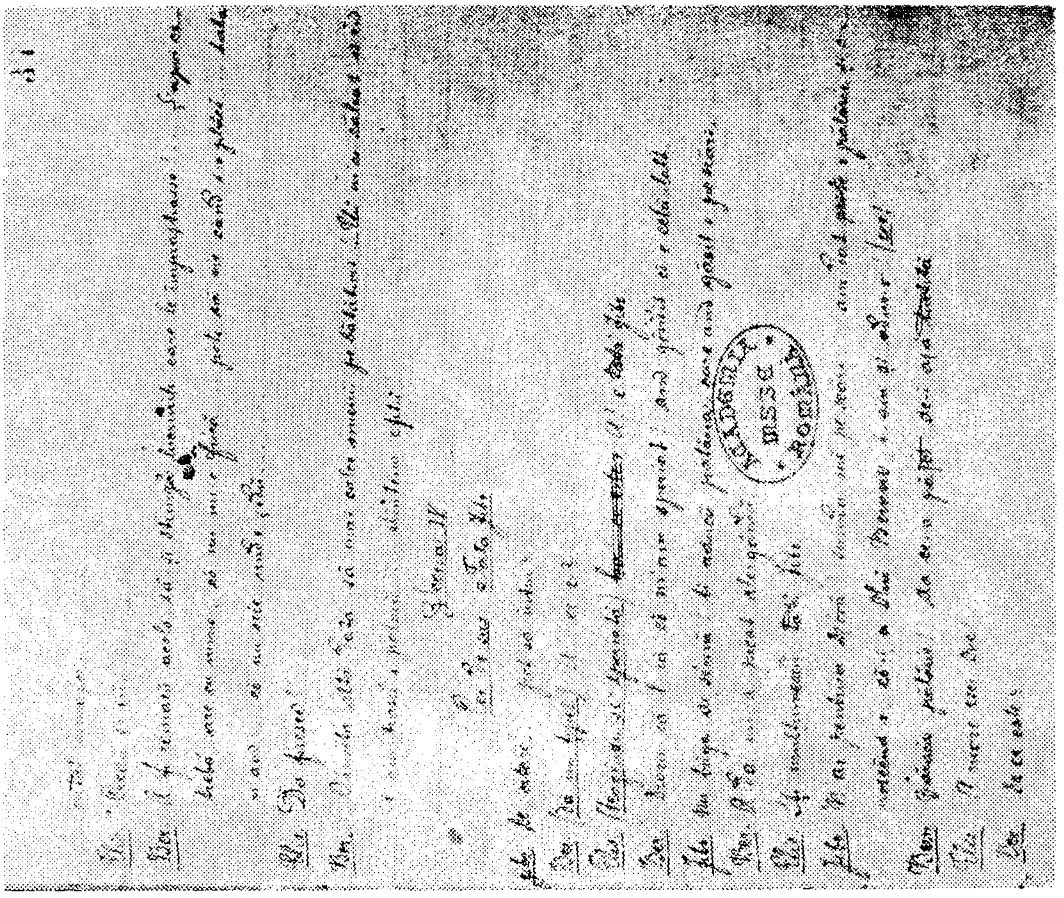

68 37r

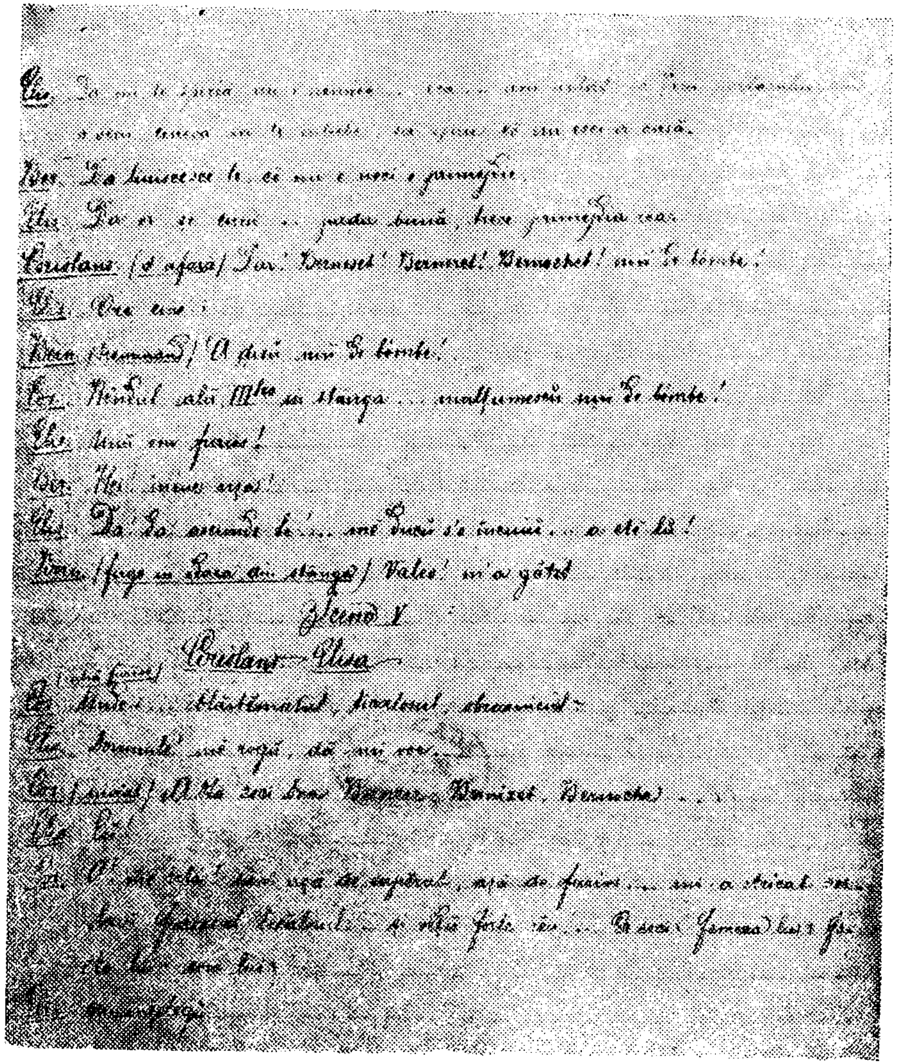

69 37v

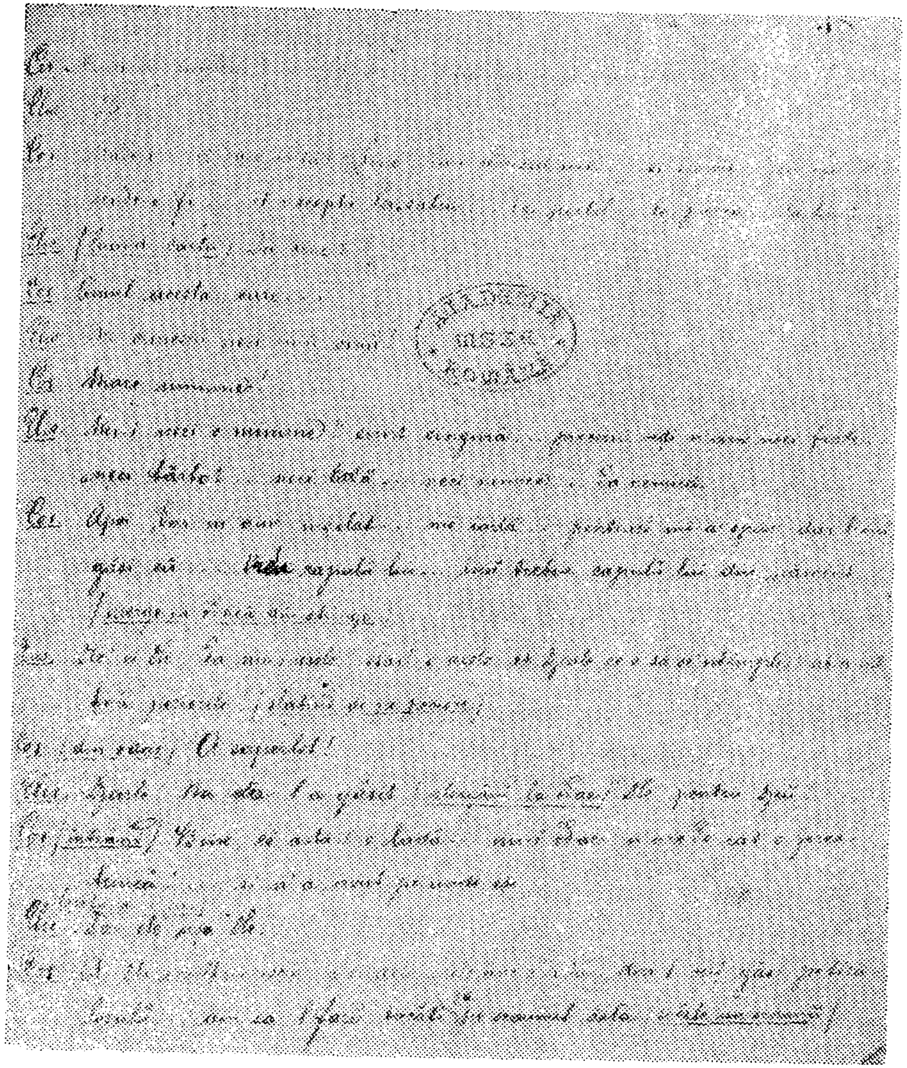

70 38r

[illegible]

71 38v

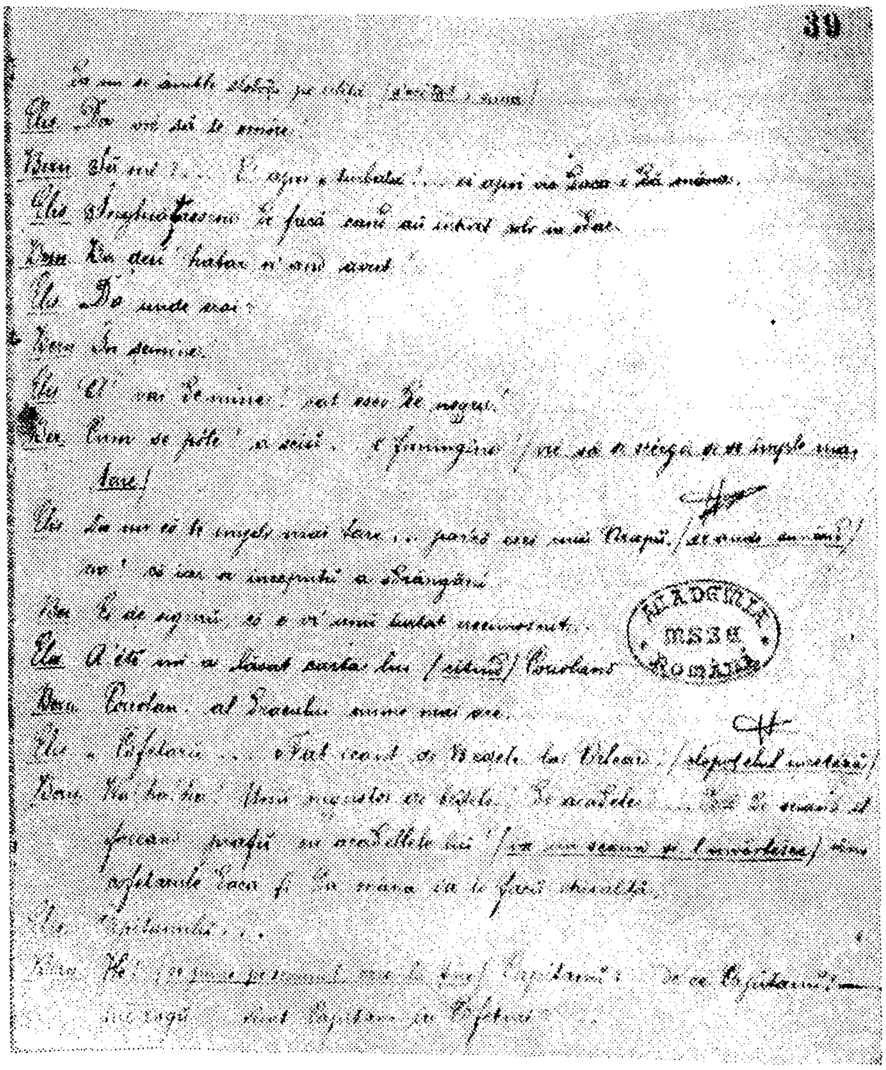

72

39r

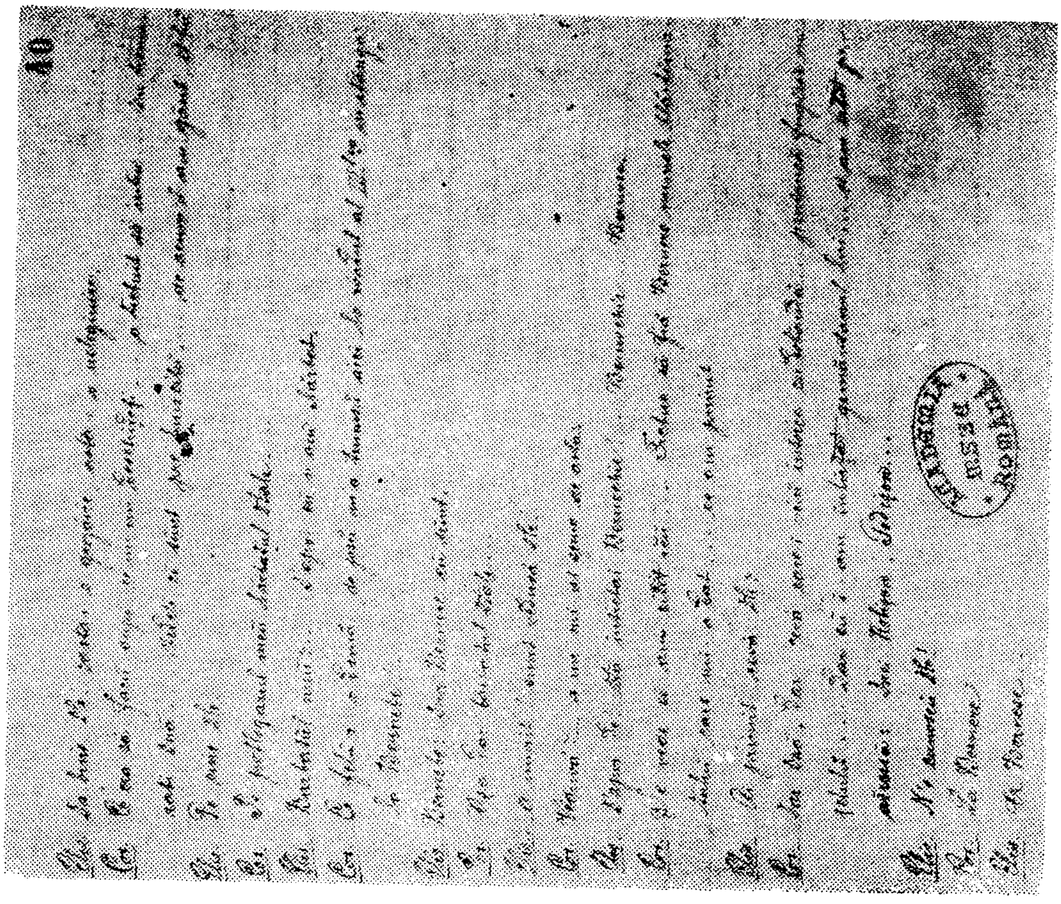

40r

74

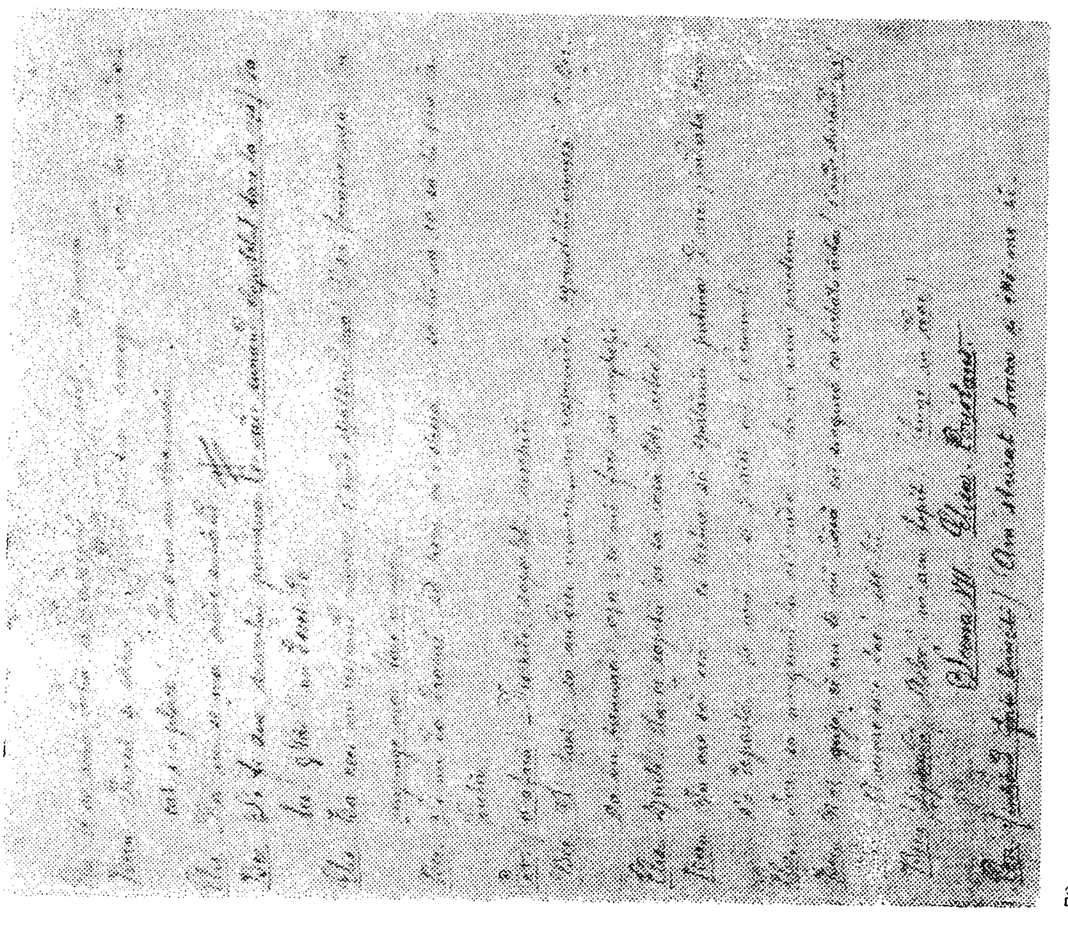

39v

73

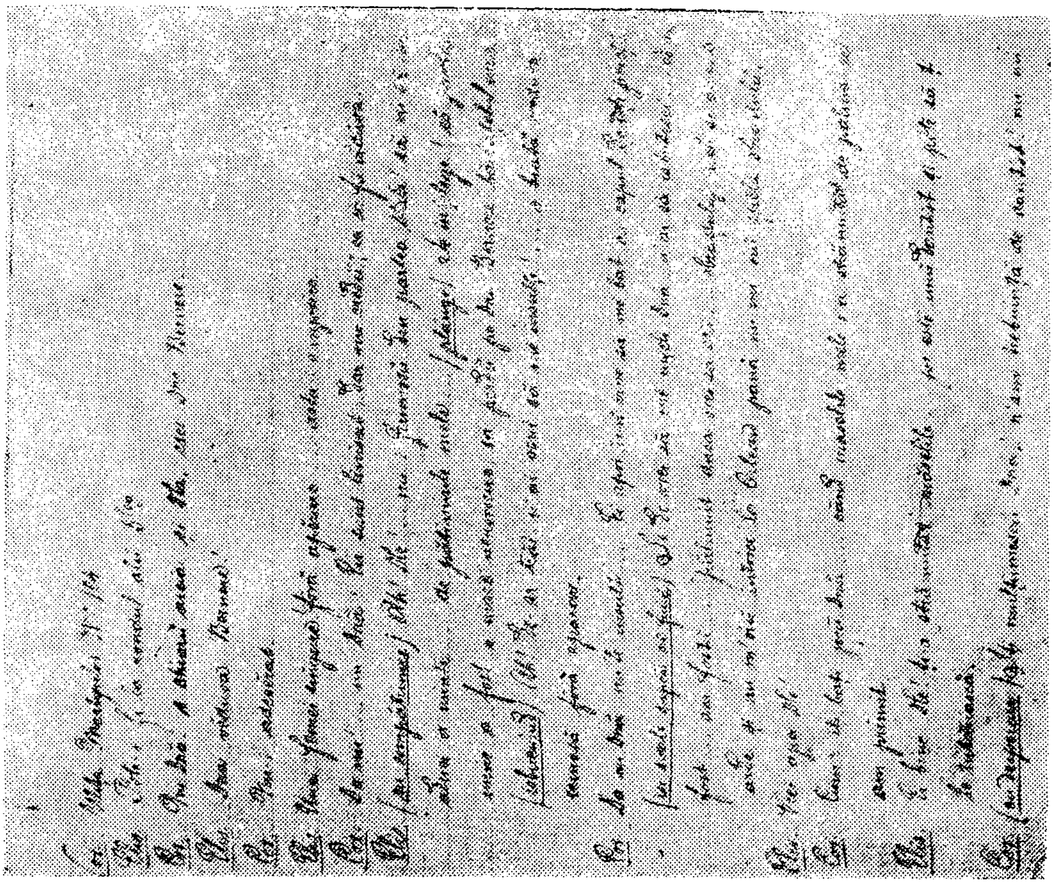

75 40v

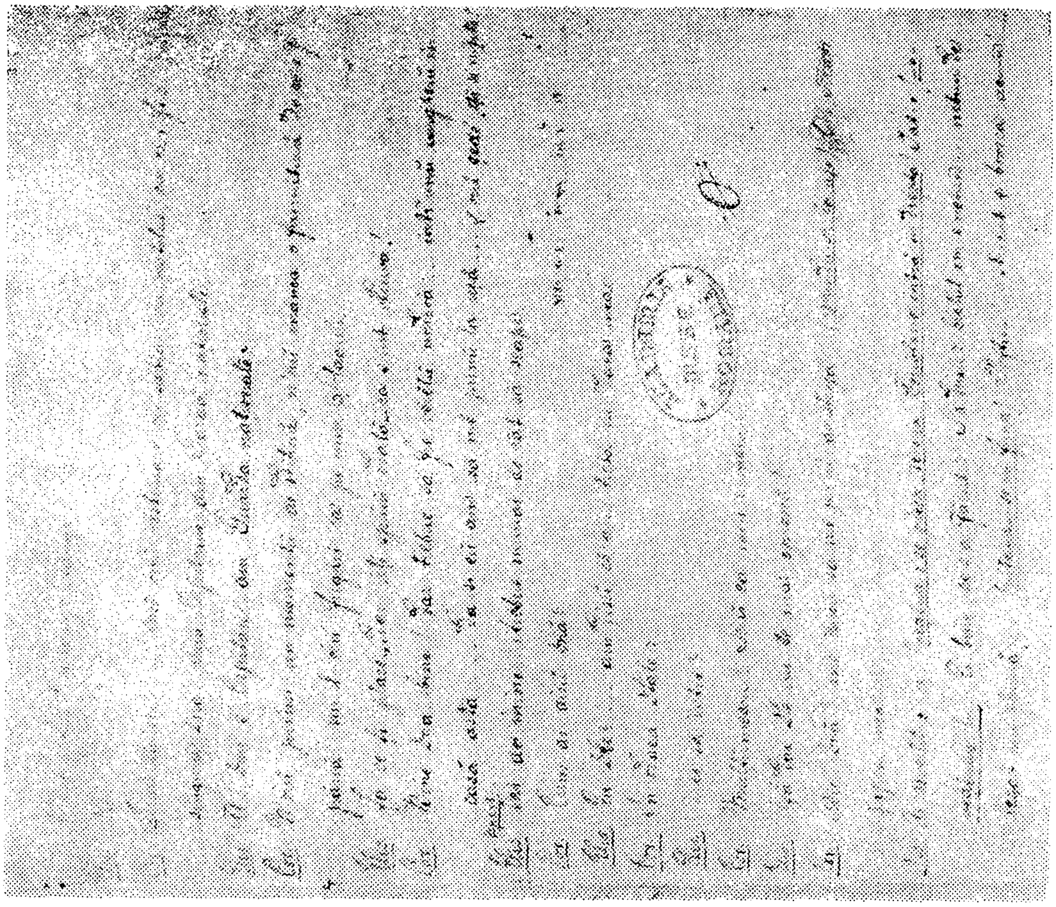

76 41r

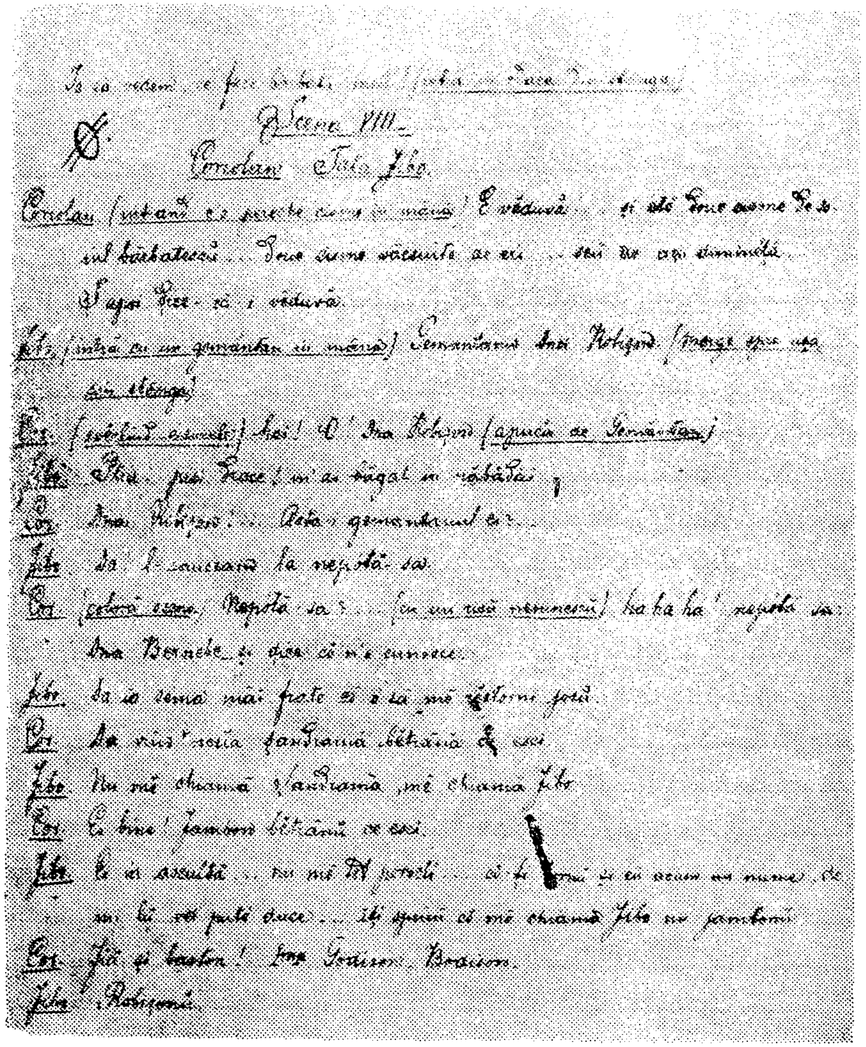
Scena VIII.

77 41v

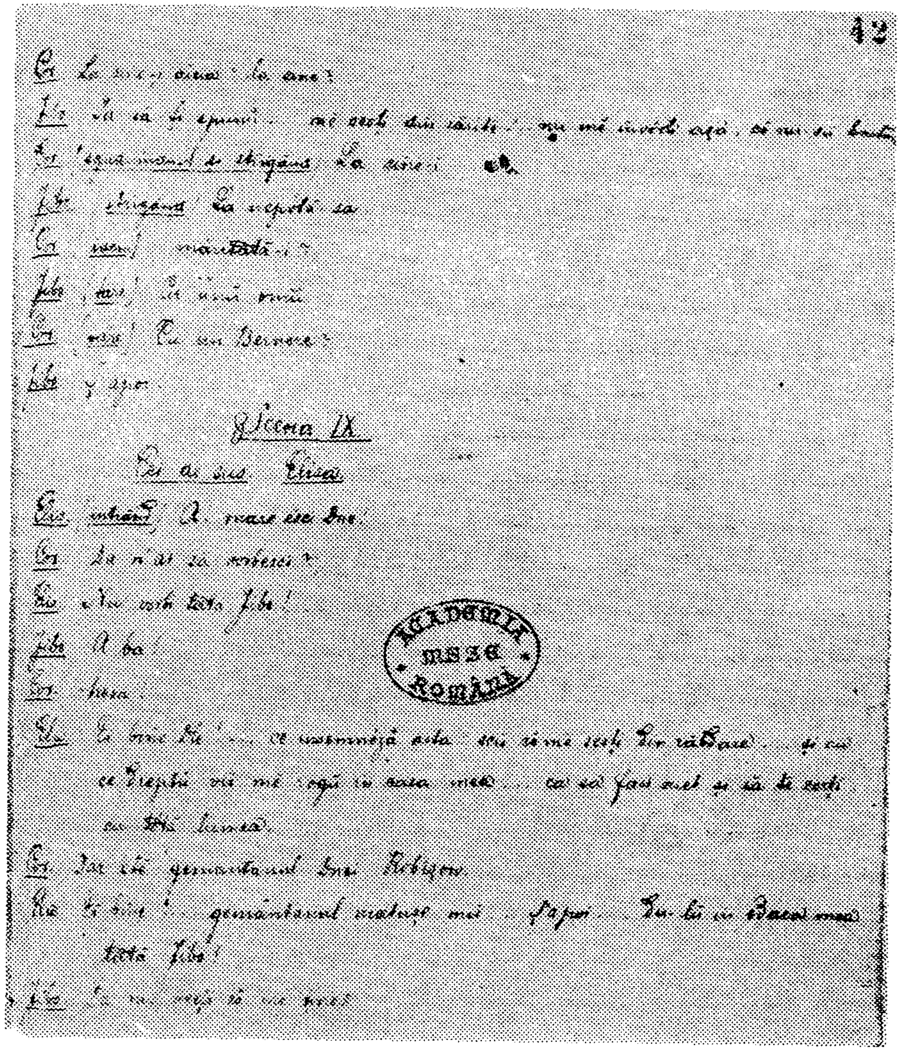
42

Scena IX

78 42r

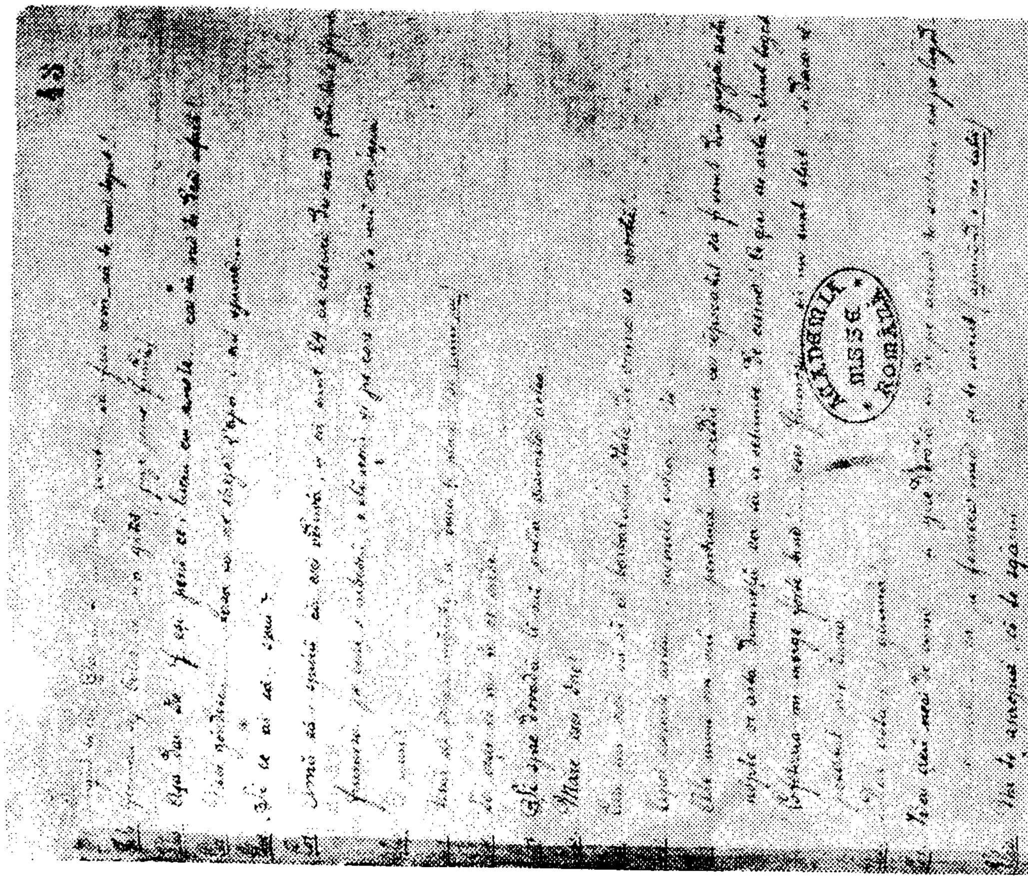

30 43r

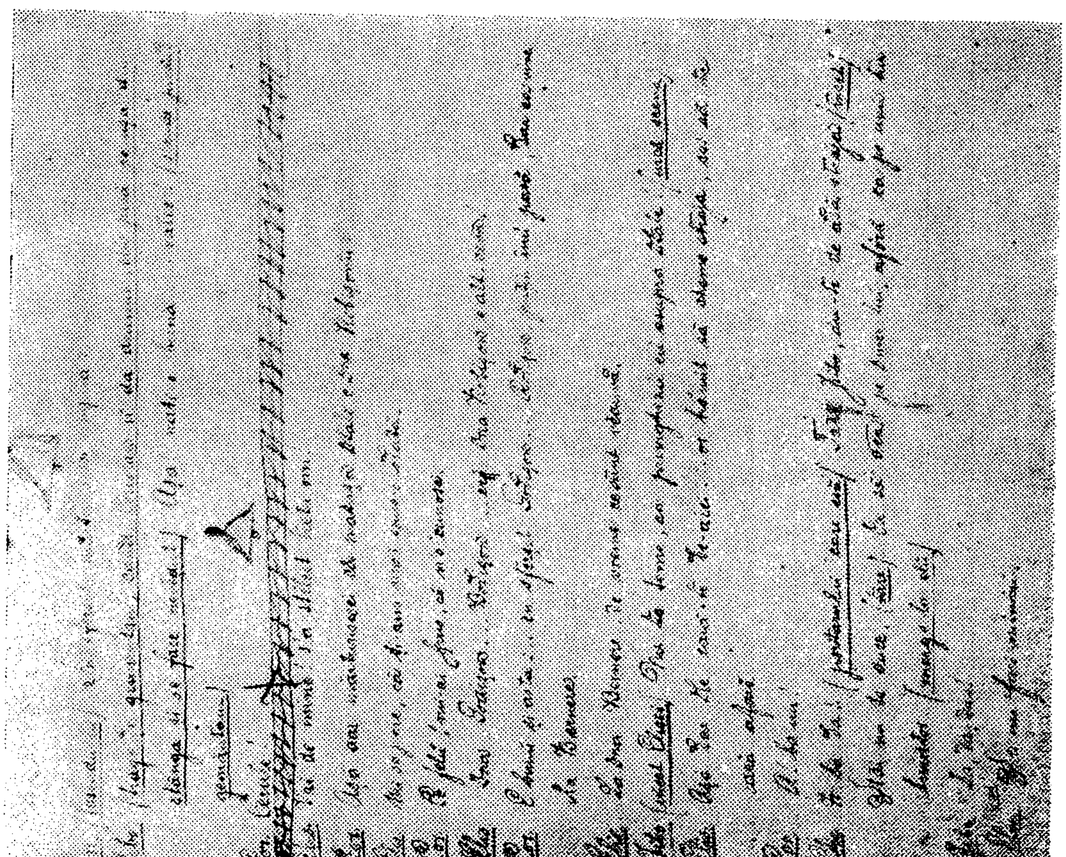

79 42v

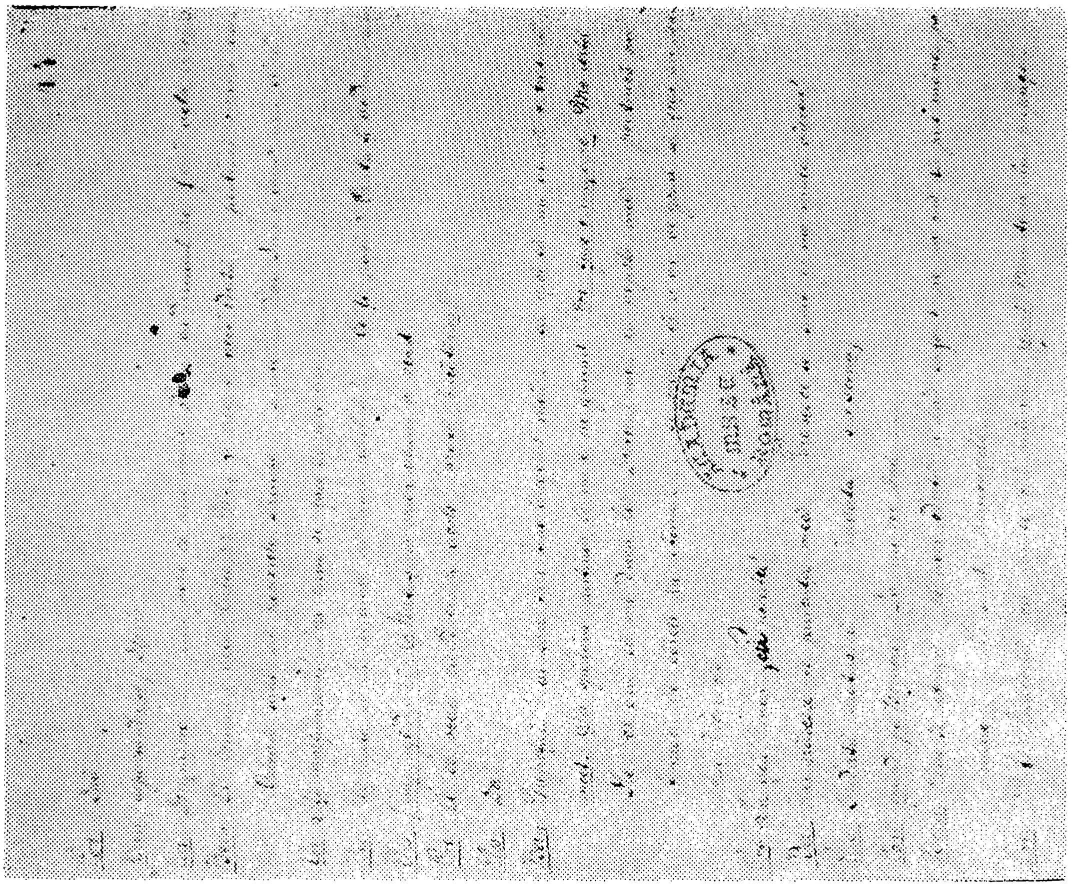

82 44r

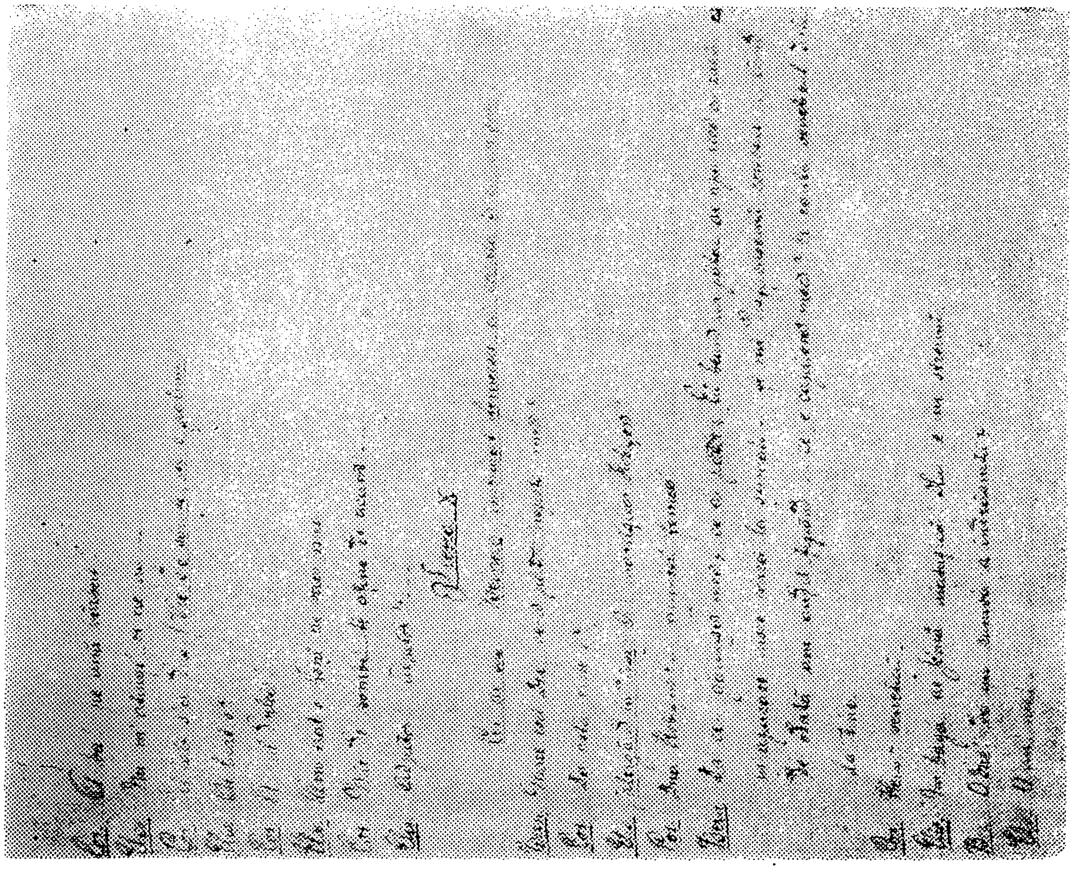

81 43v

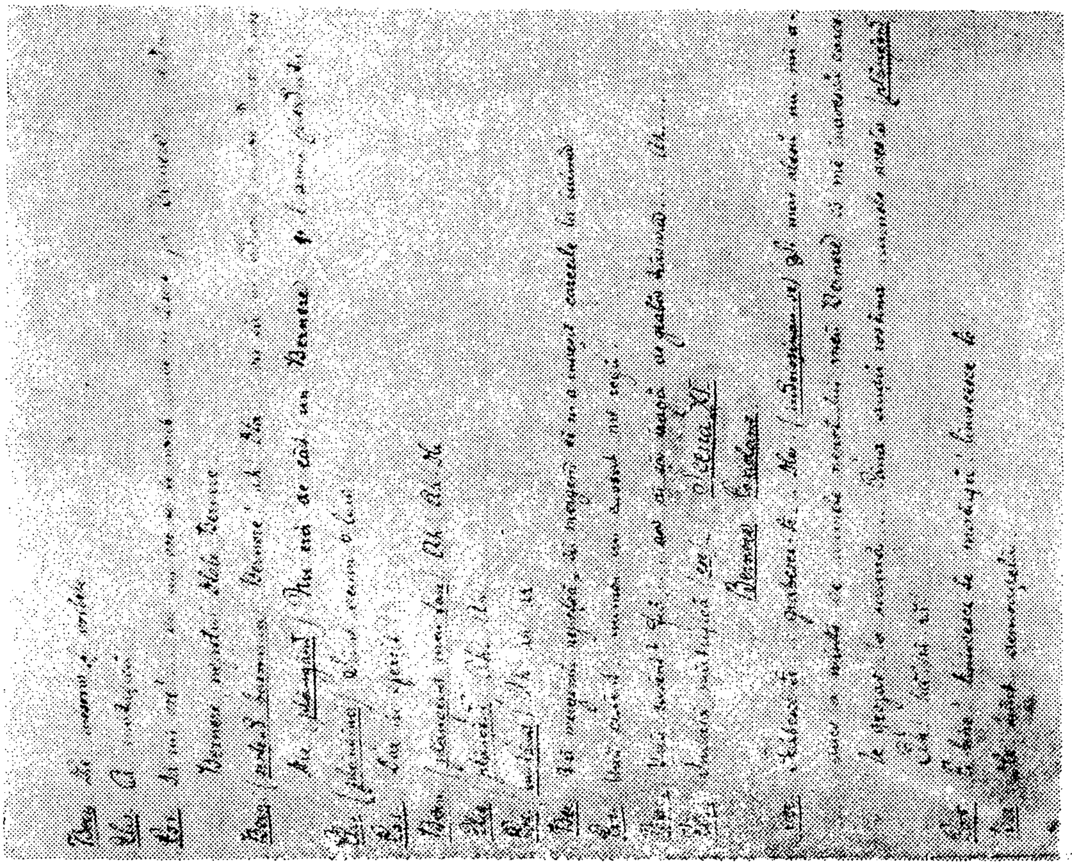

83 44v

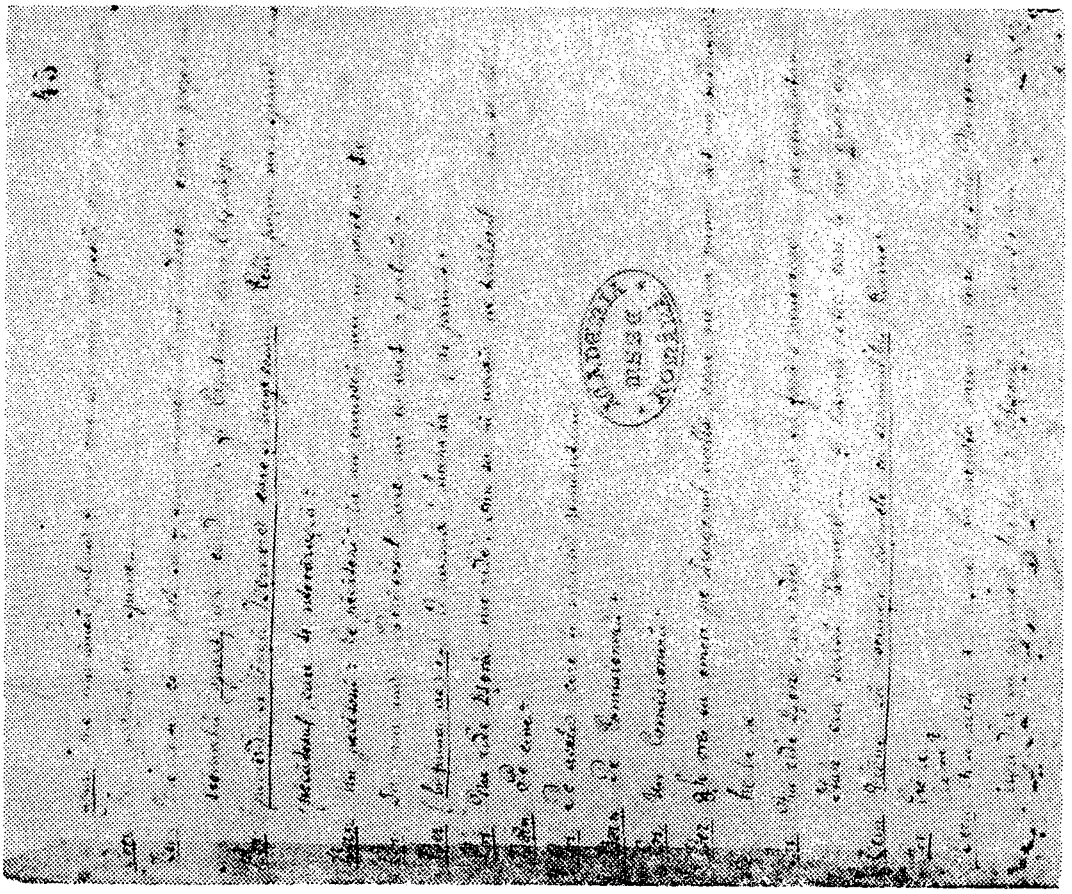

84 45r

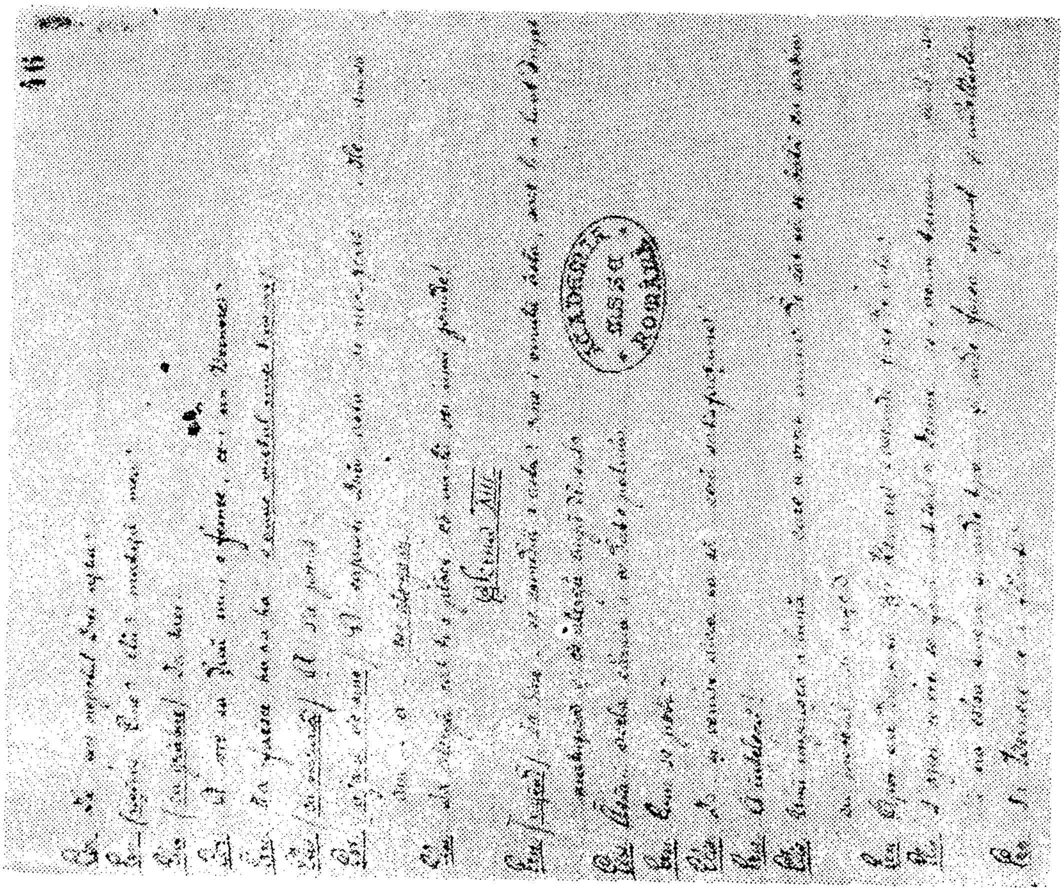

86 46r

85 45v

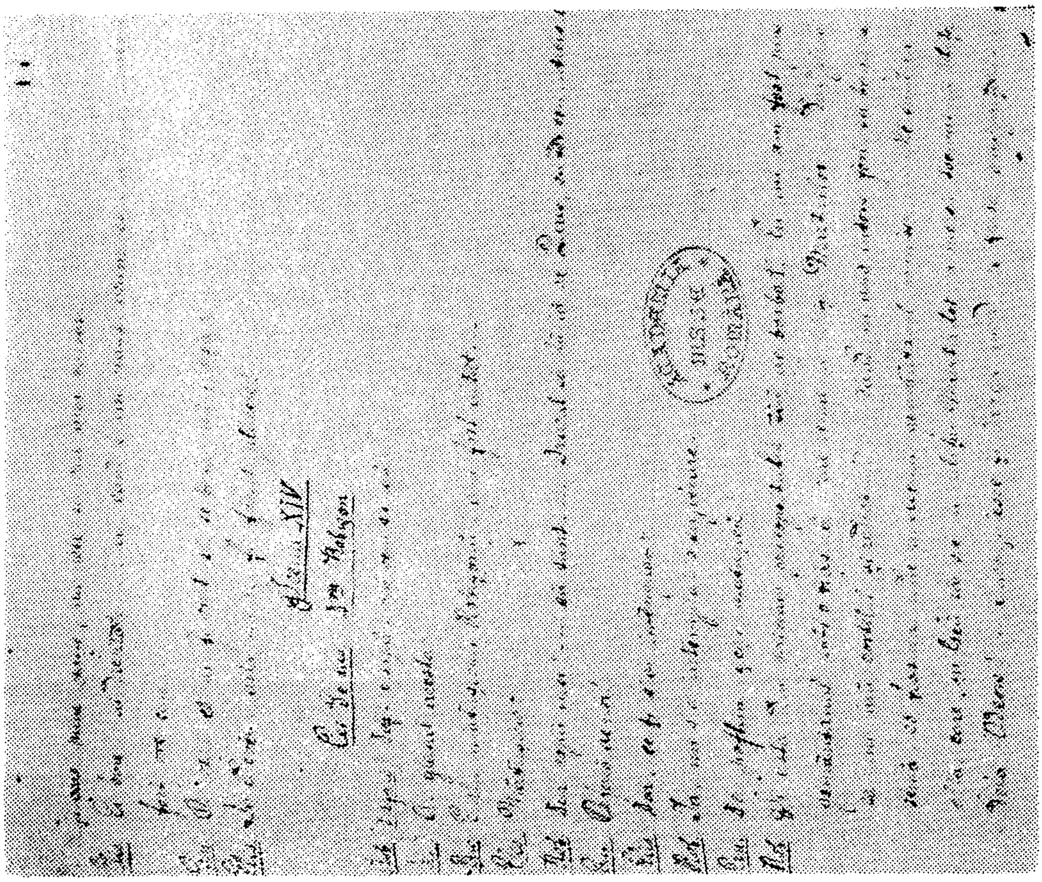

88 47r

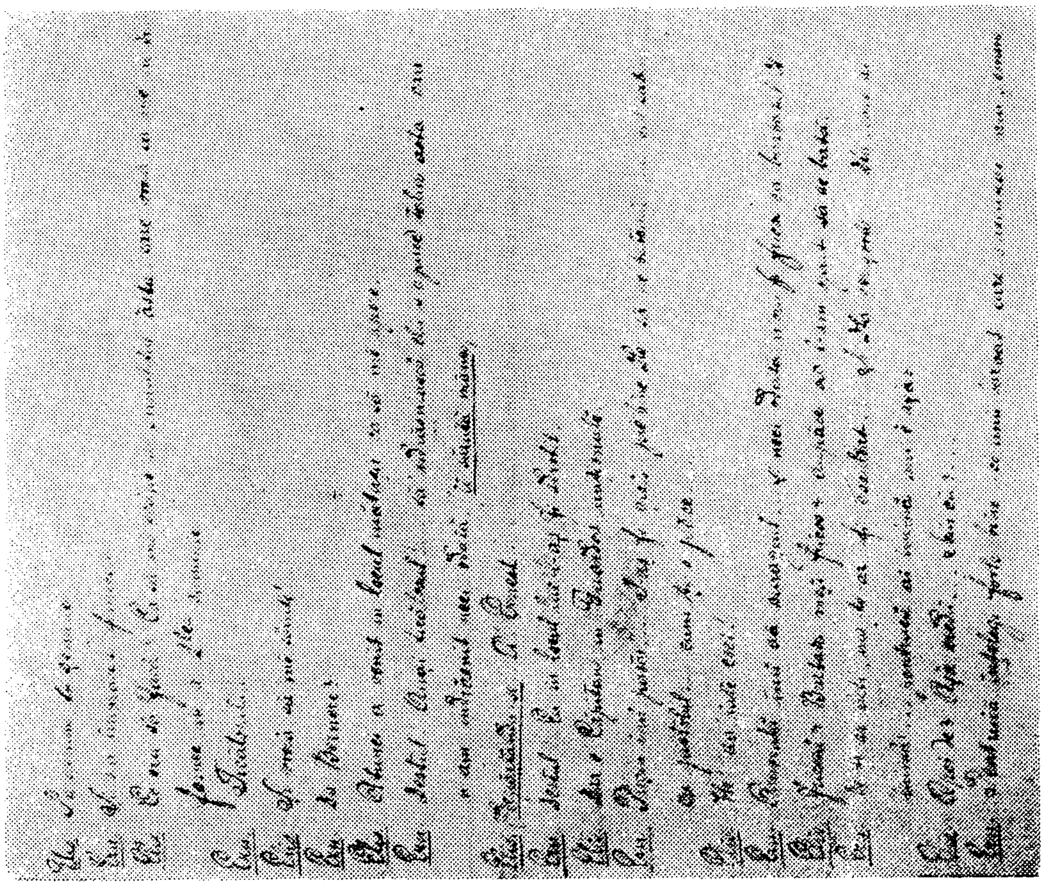

87 46v

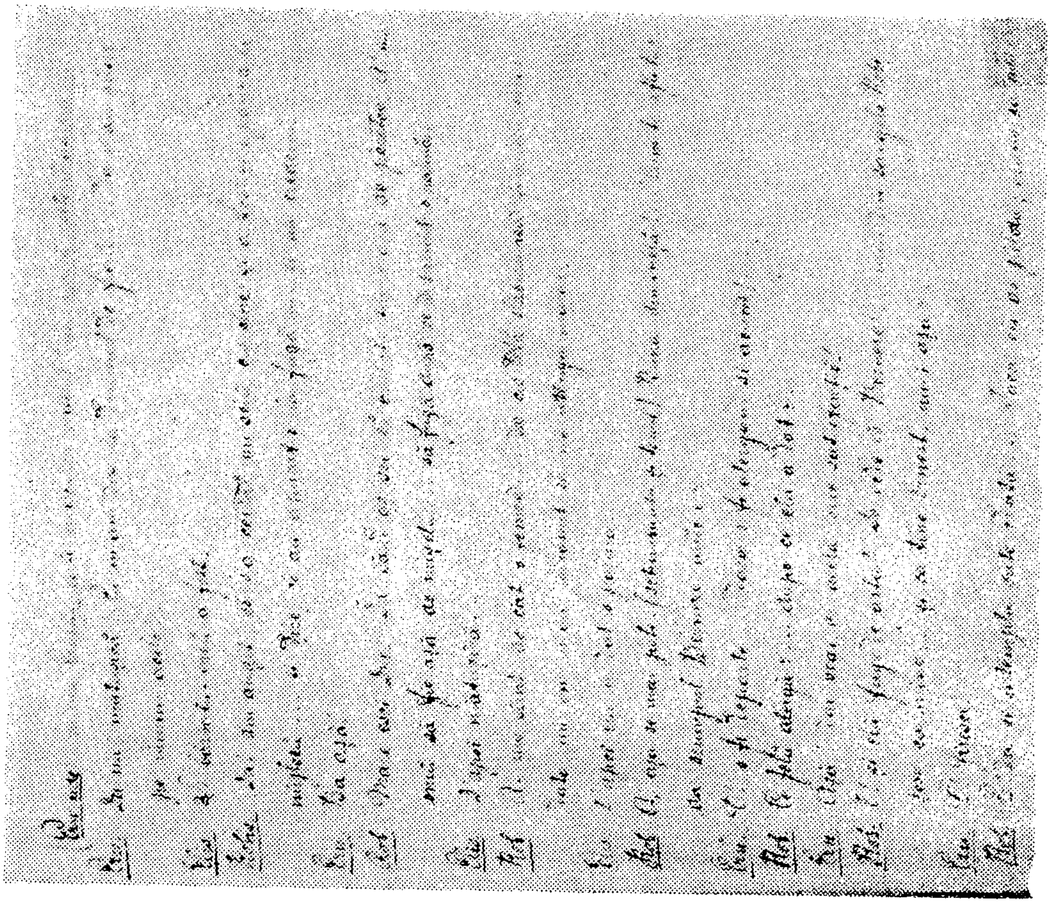

89 47v

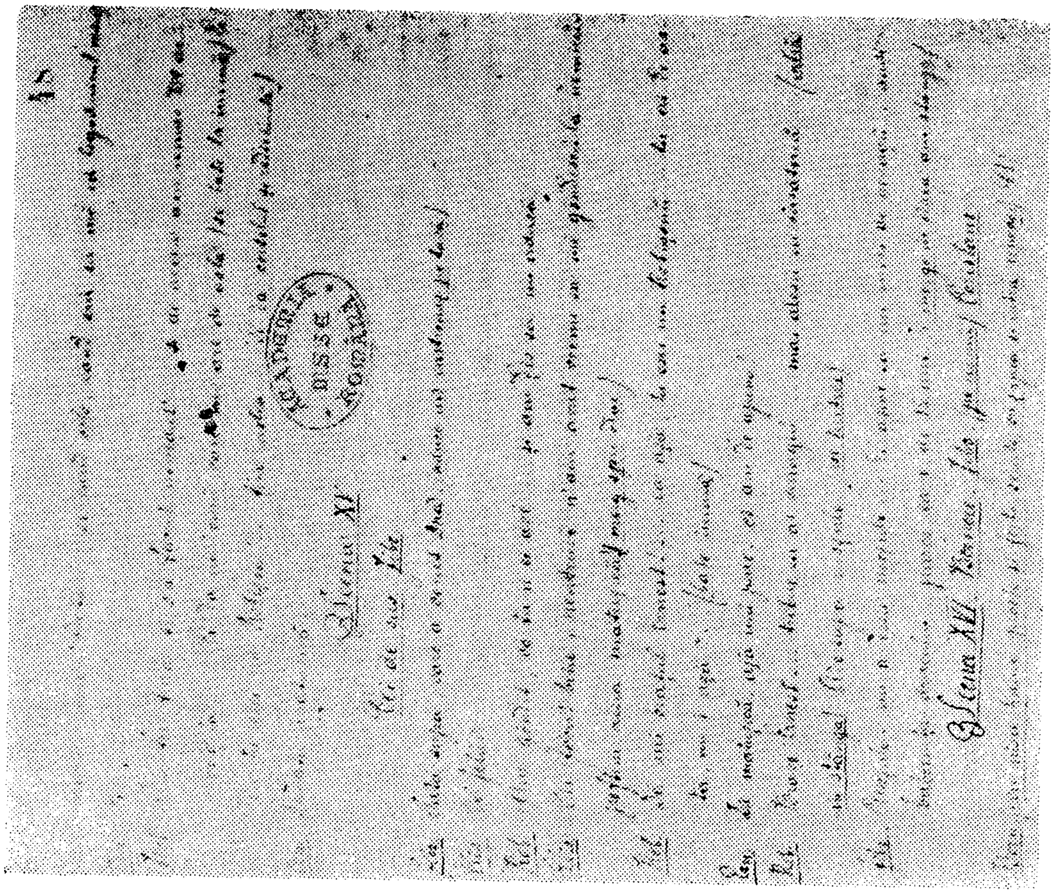

90 48r

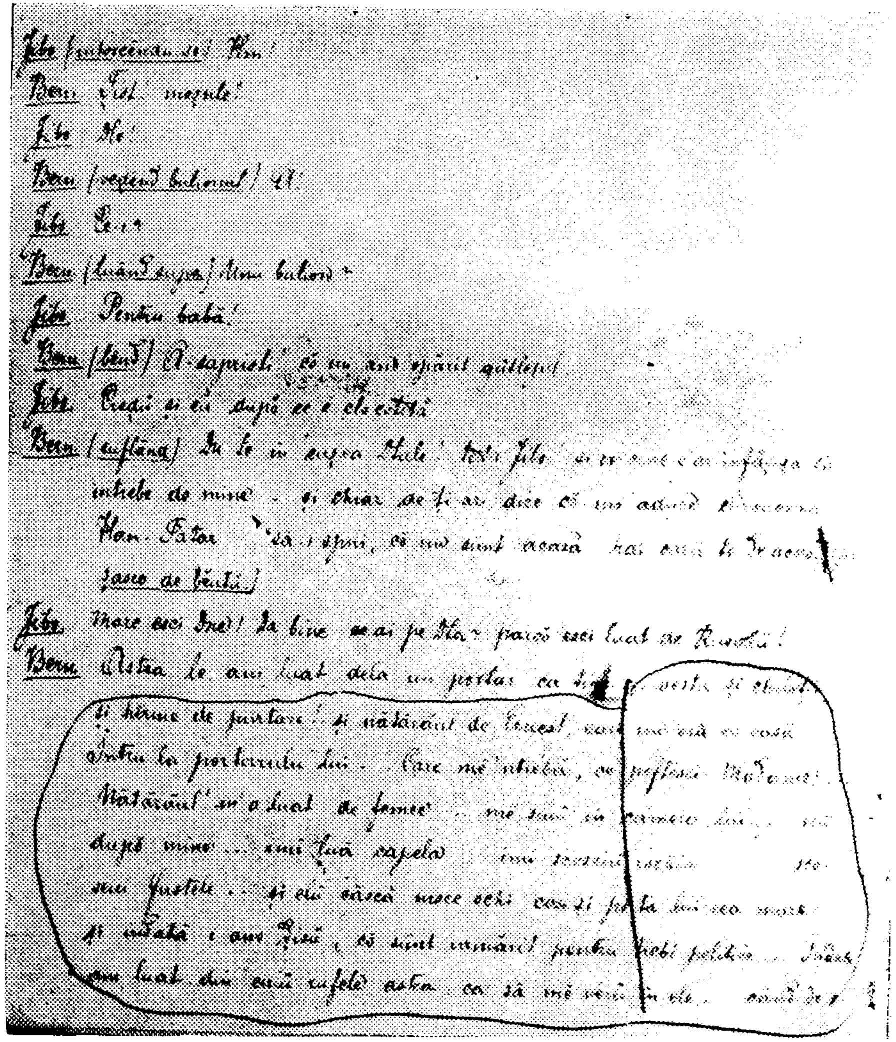

91 48v

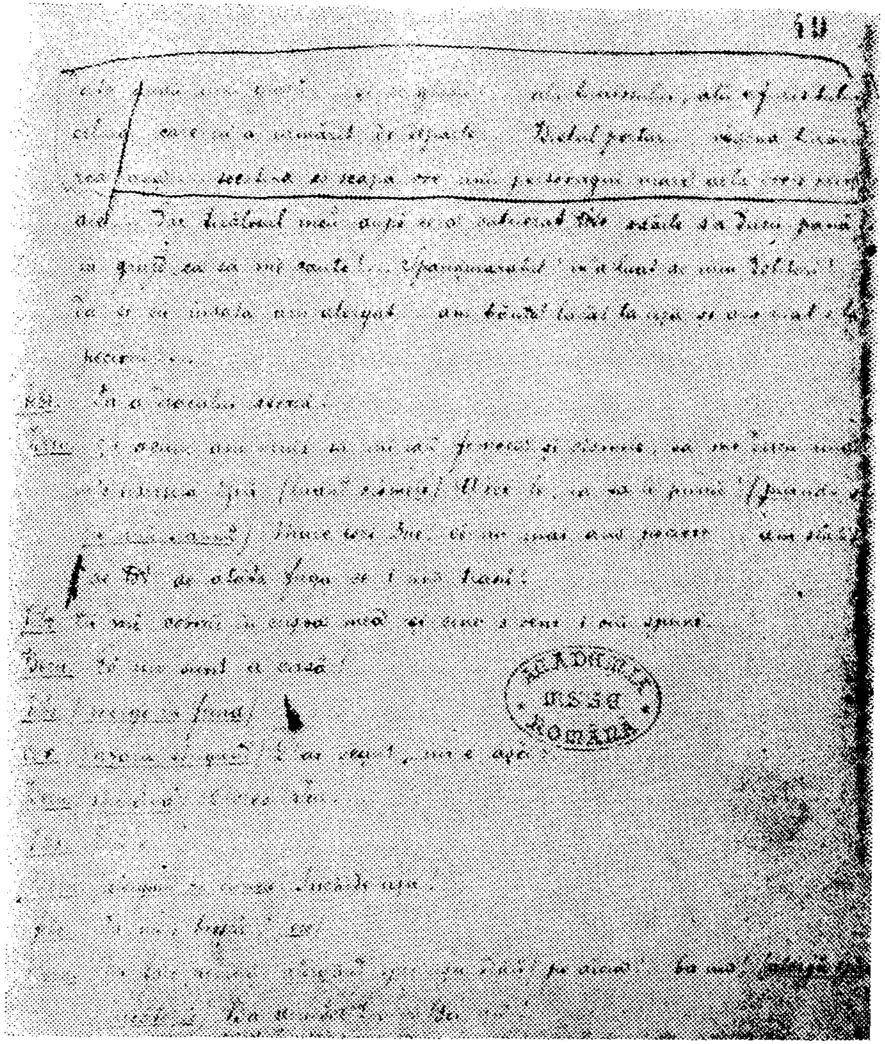

92 49r

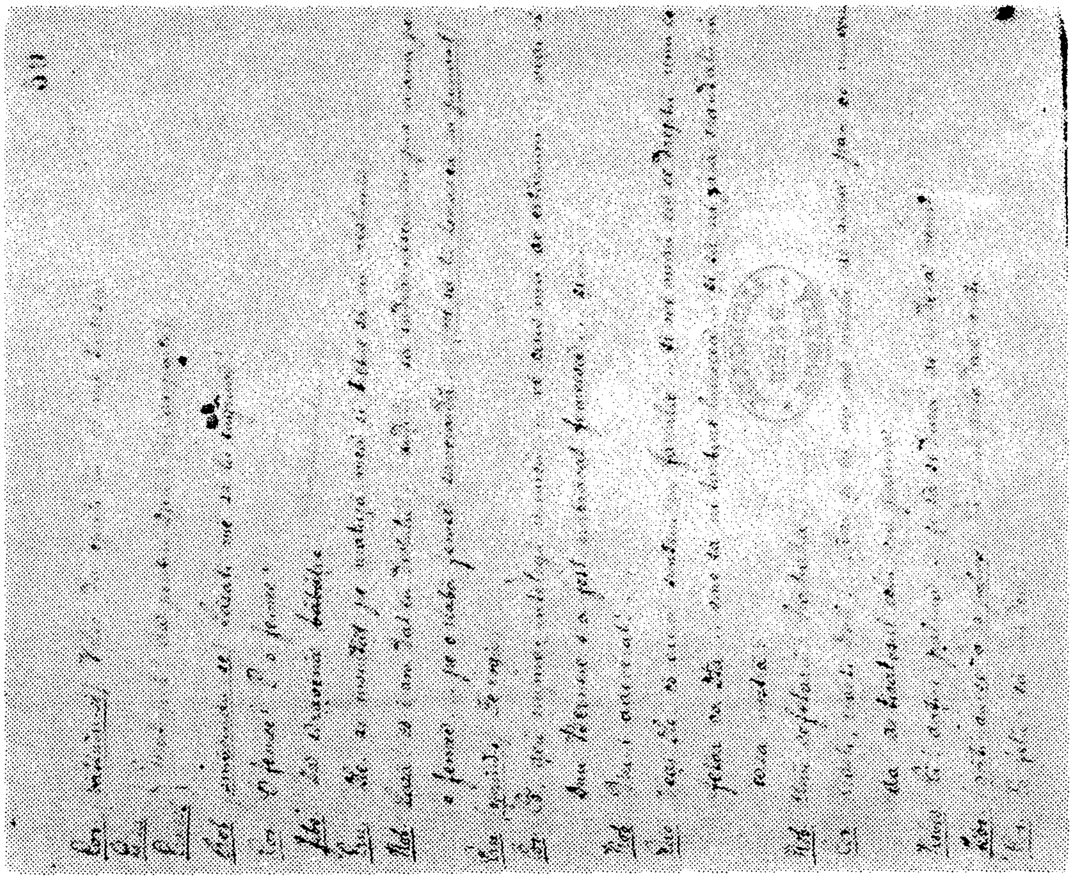

94 50r

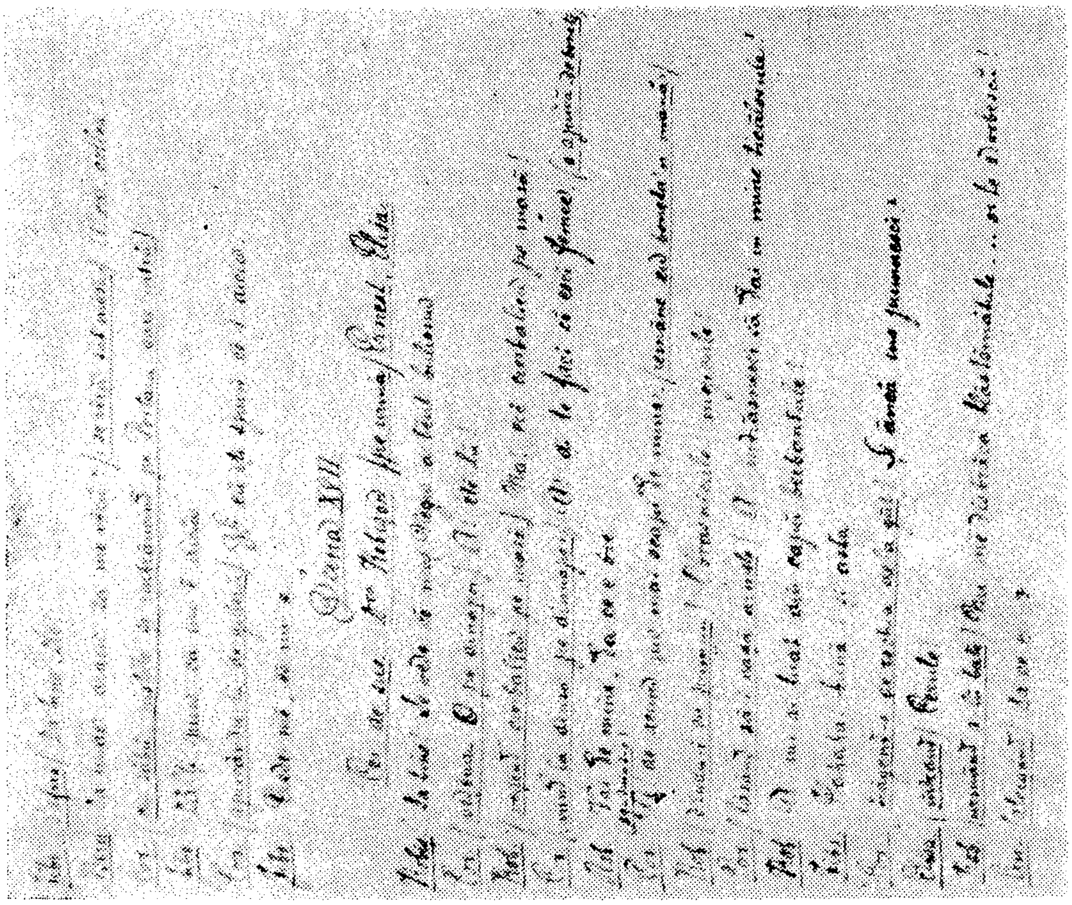

93 49v

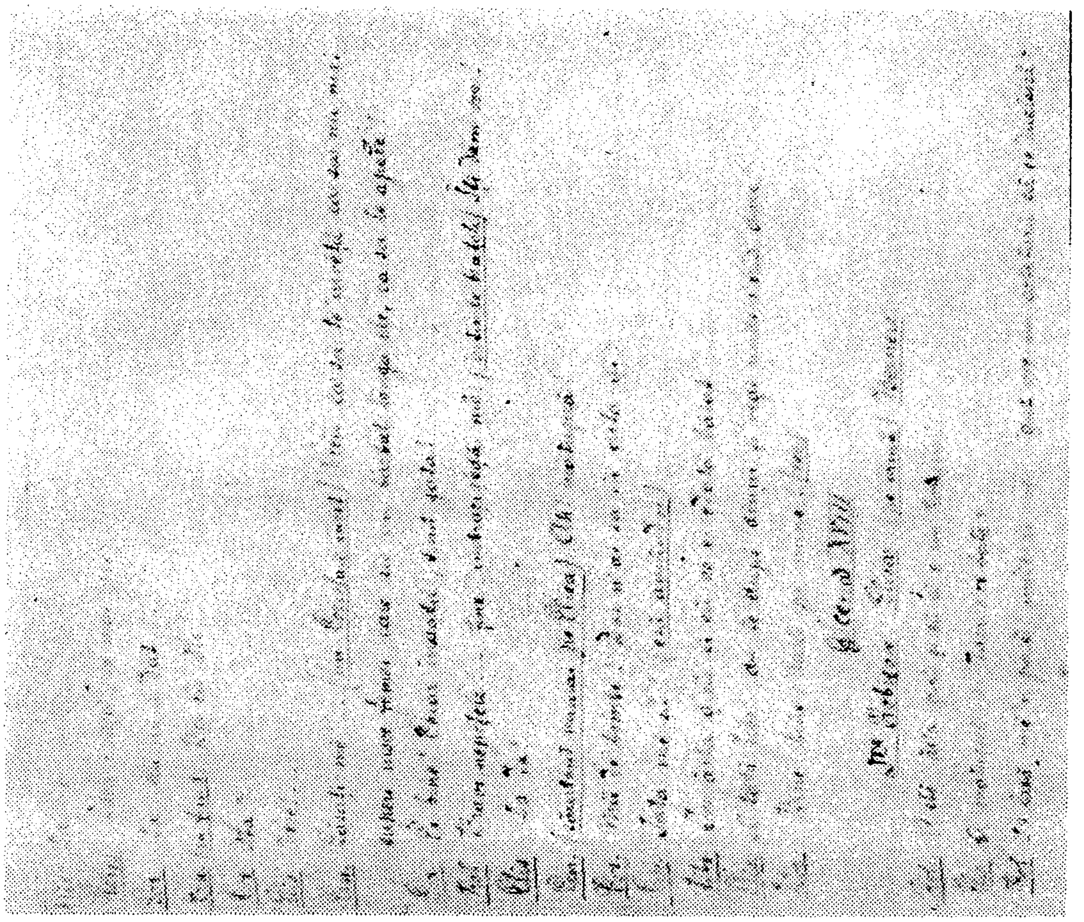

95 50v

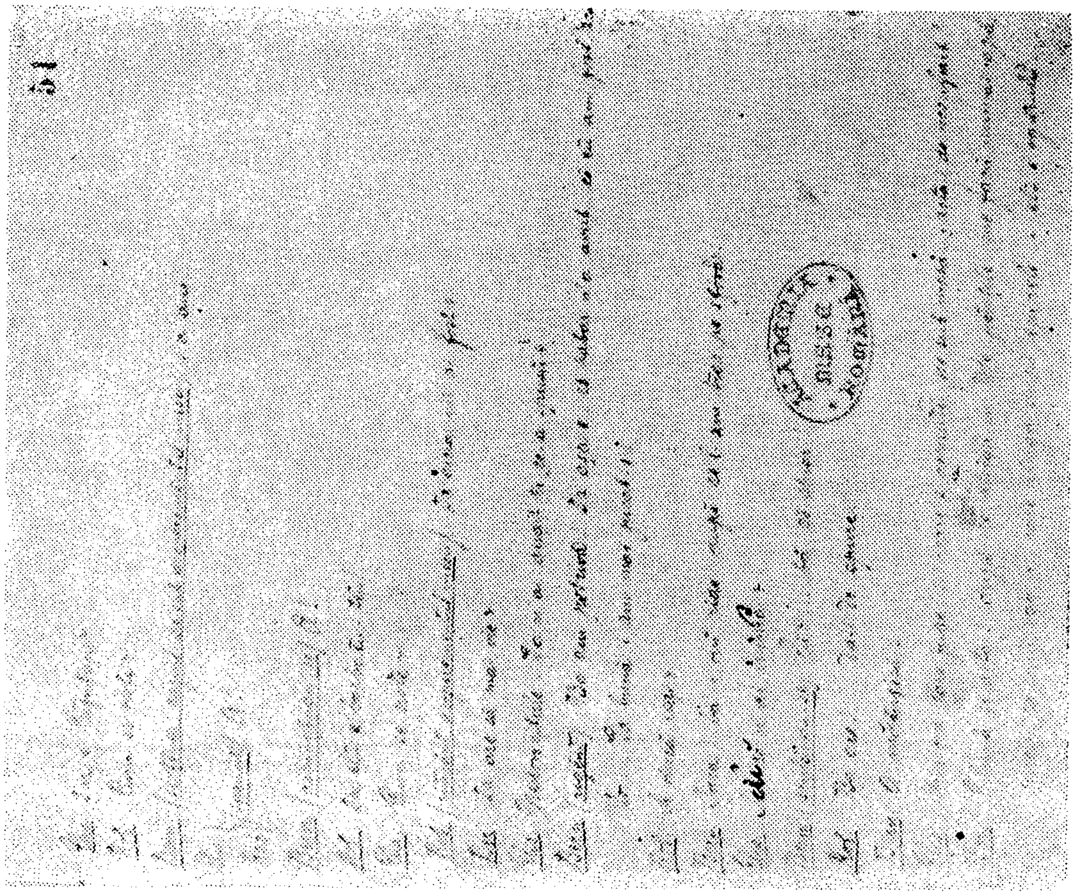

96 51r

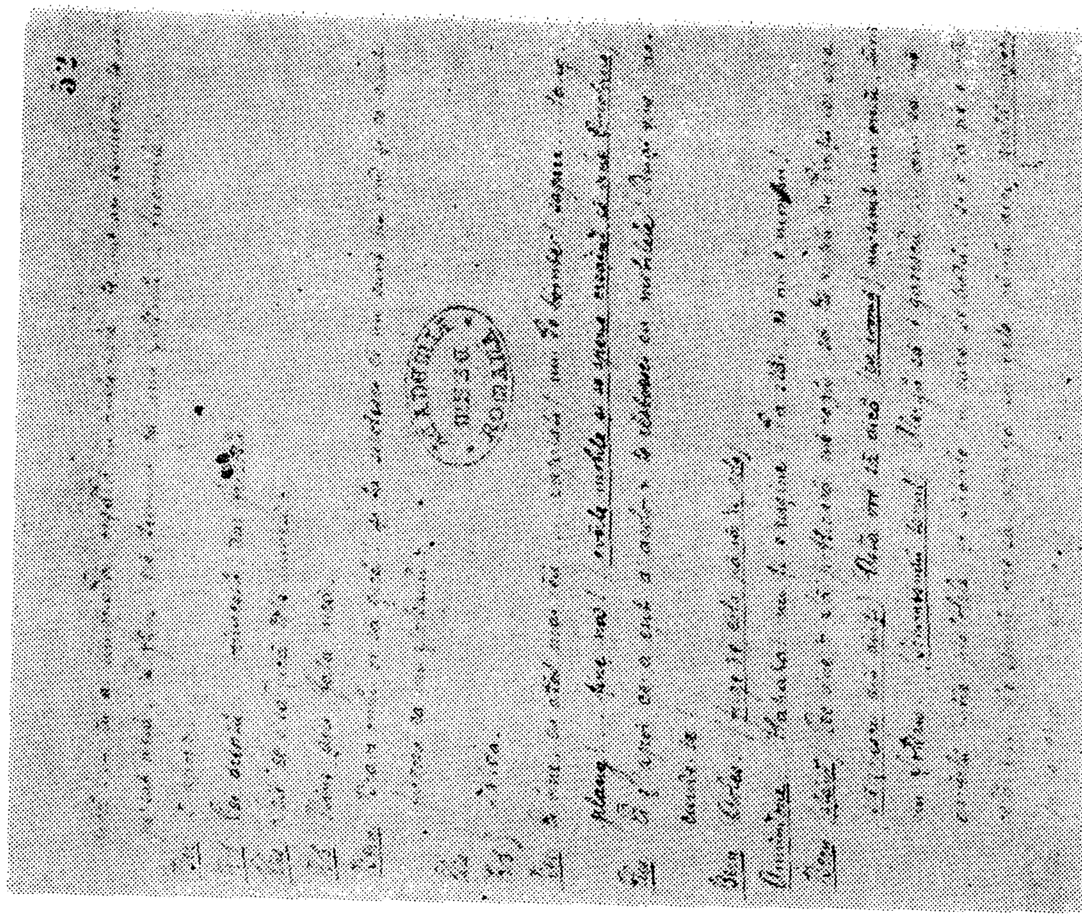

52r

98

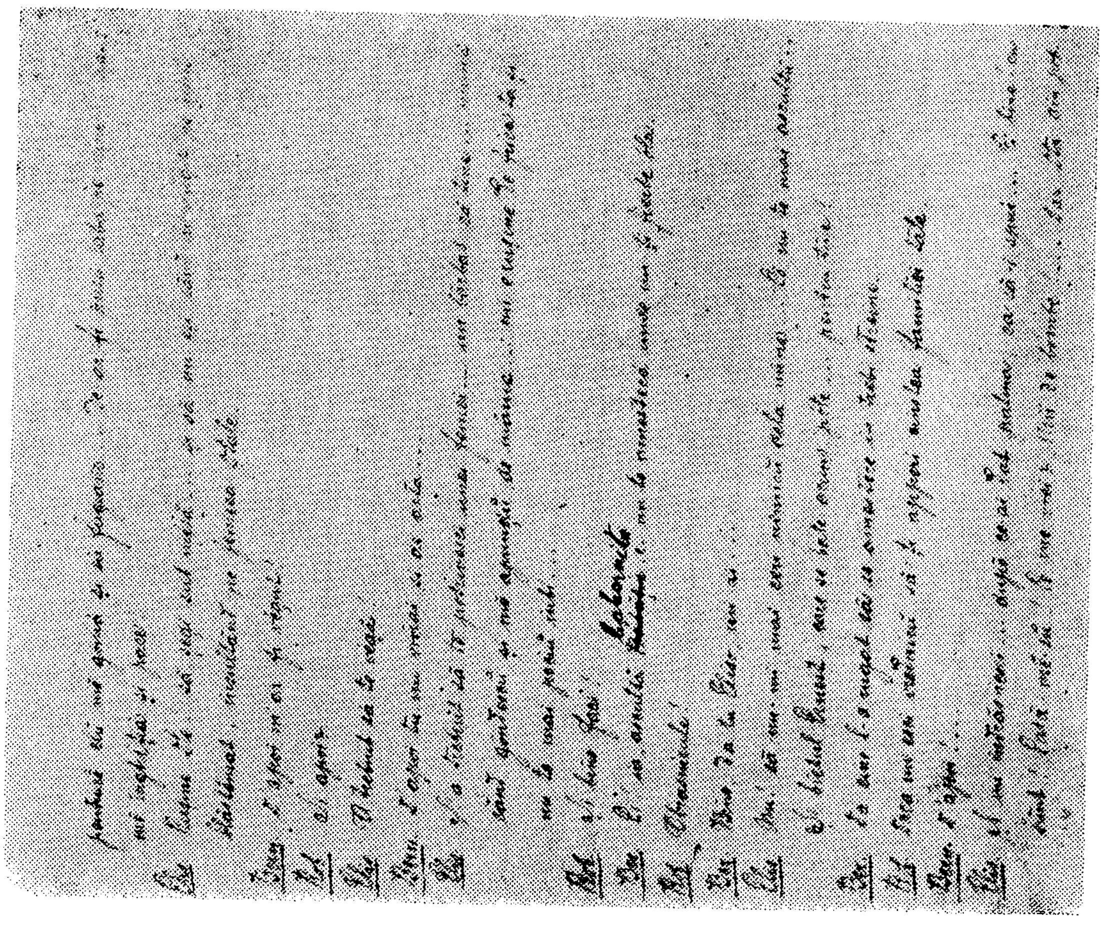

51v

97

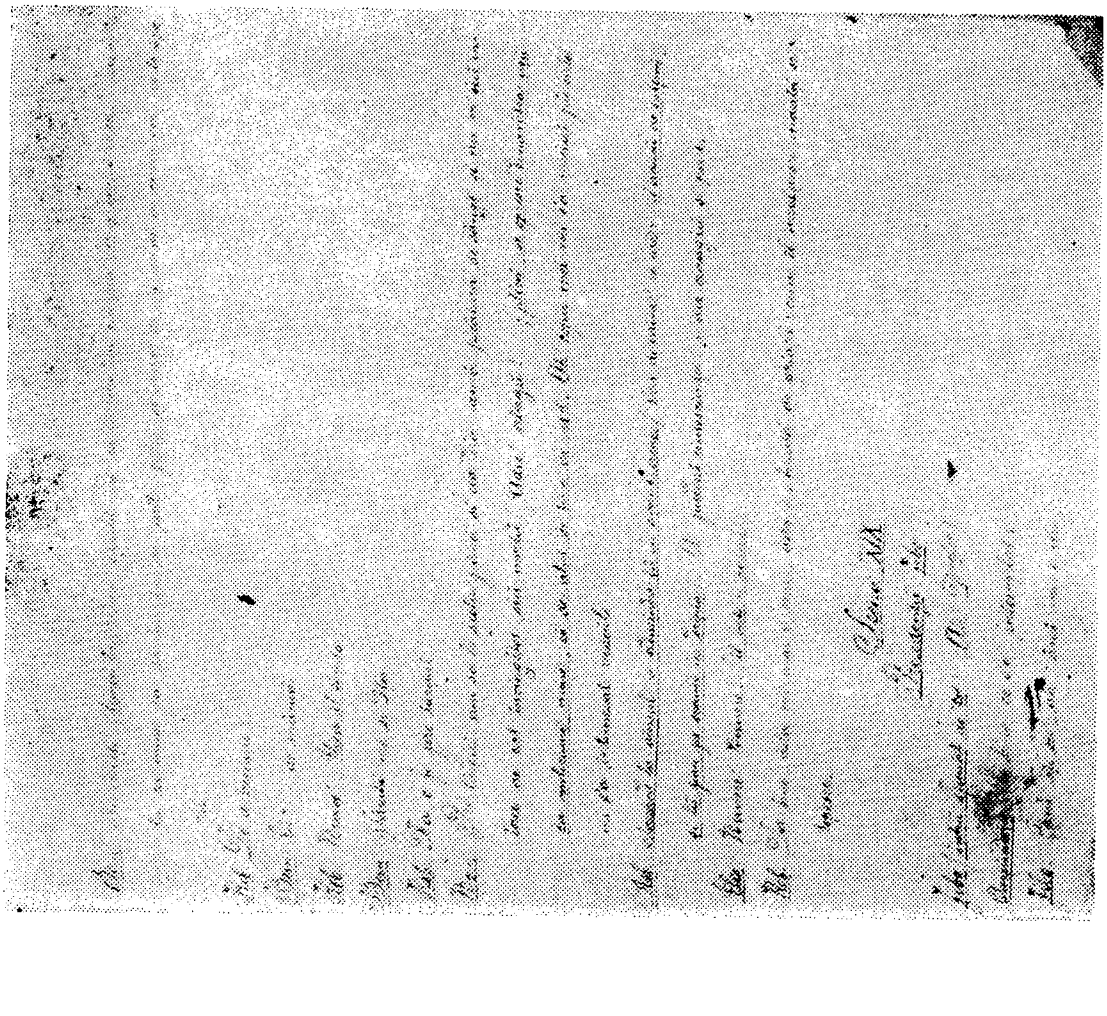

99 52v

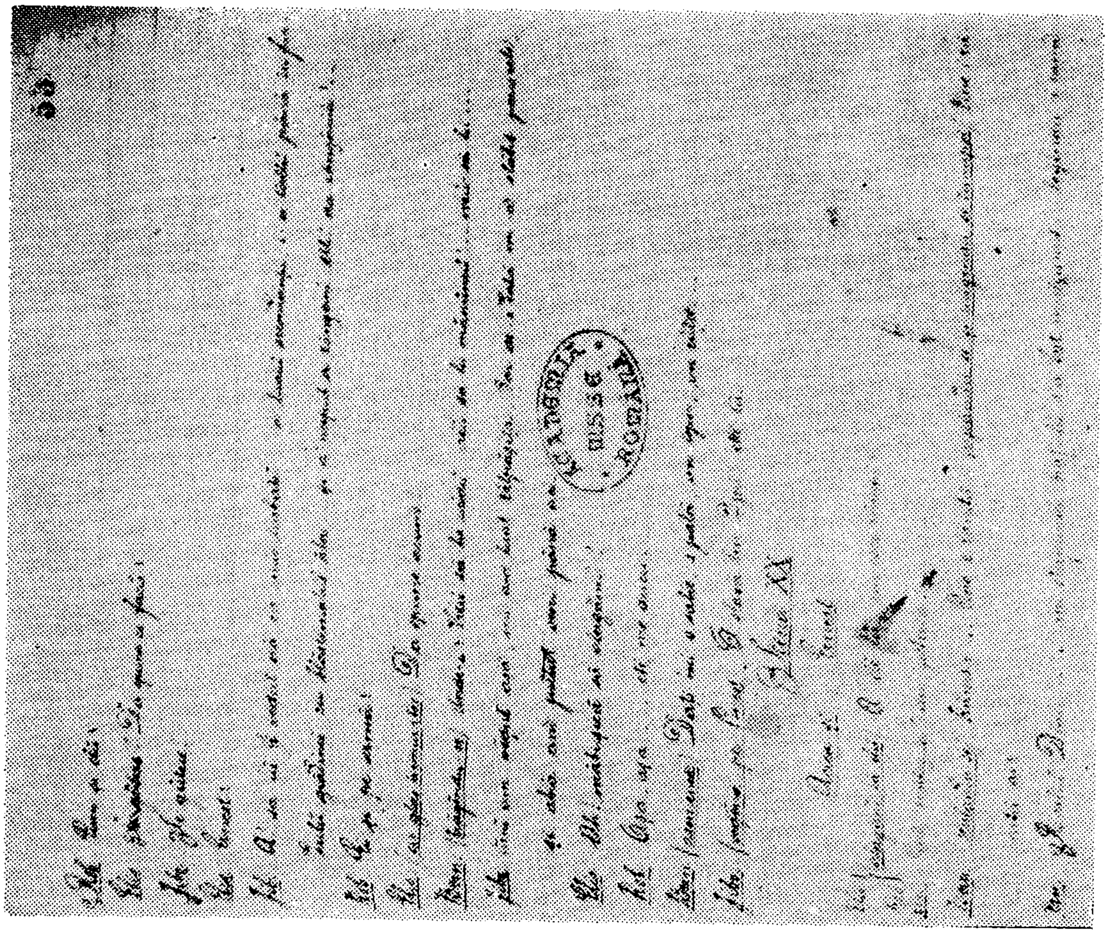

100 53r

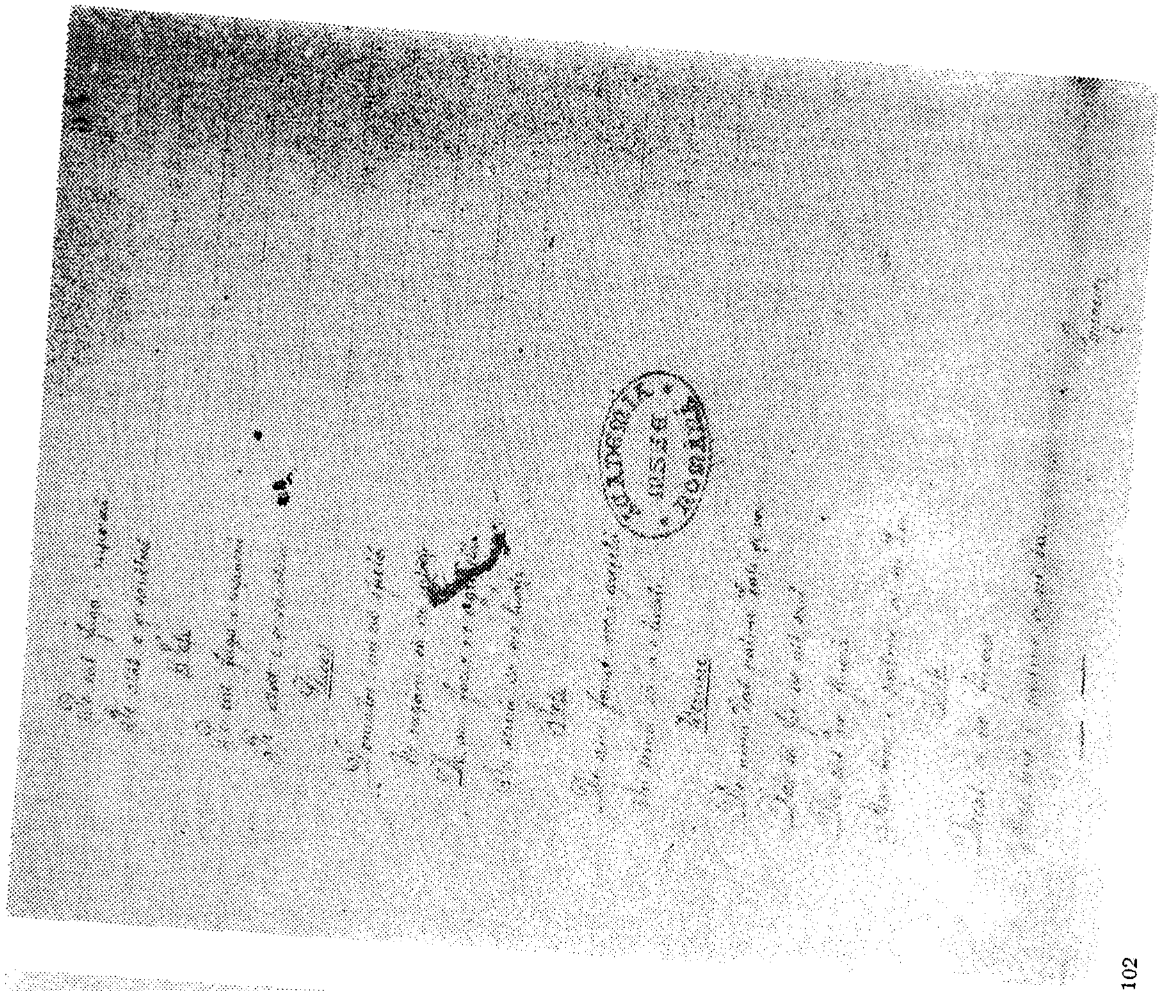

102

54r

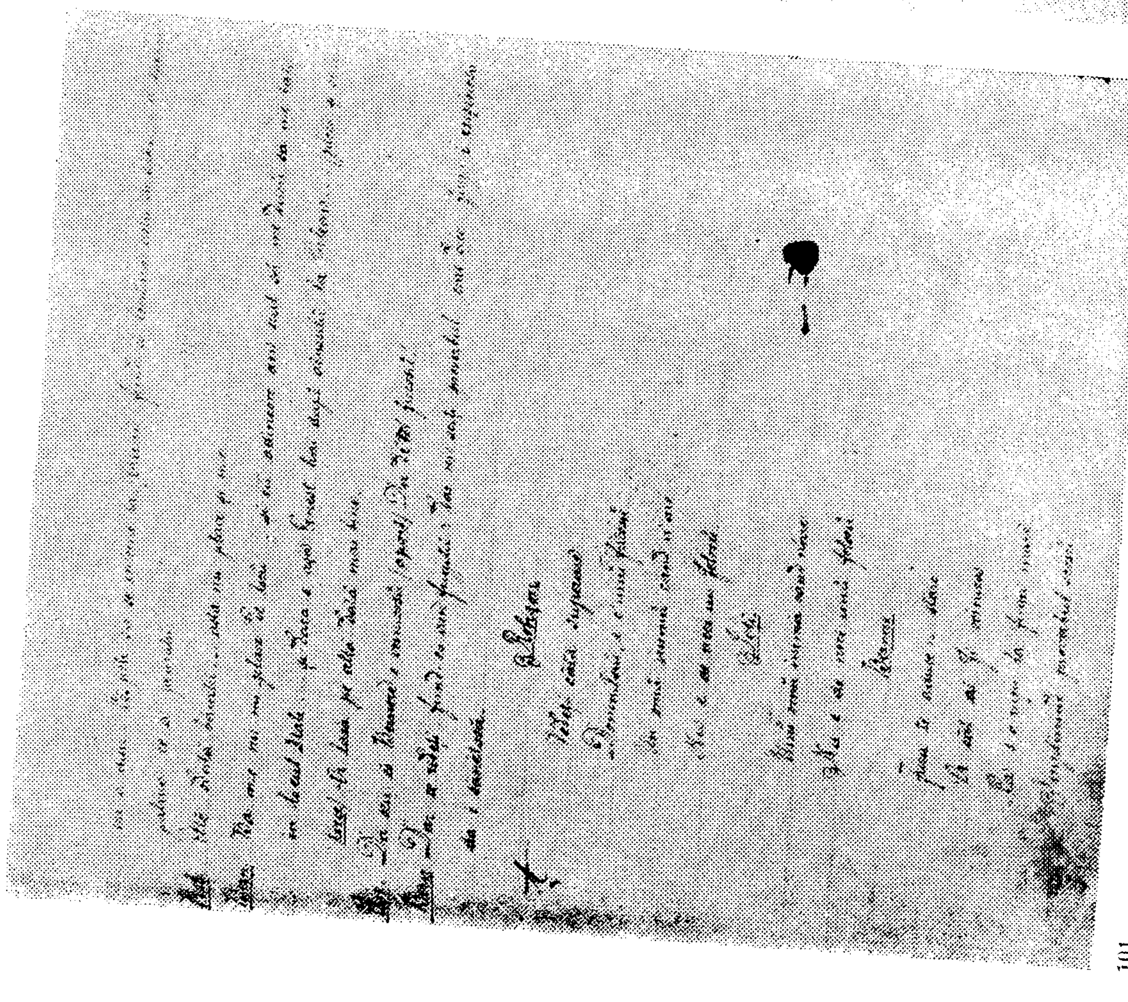

101

53v

103 RIGATUL FEMEILOR SAU LUMEA PE DOS
BAR 3194

1r

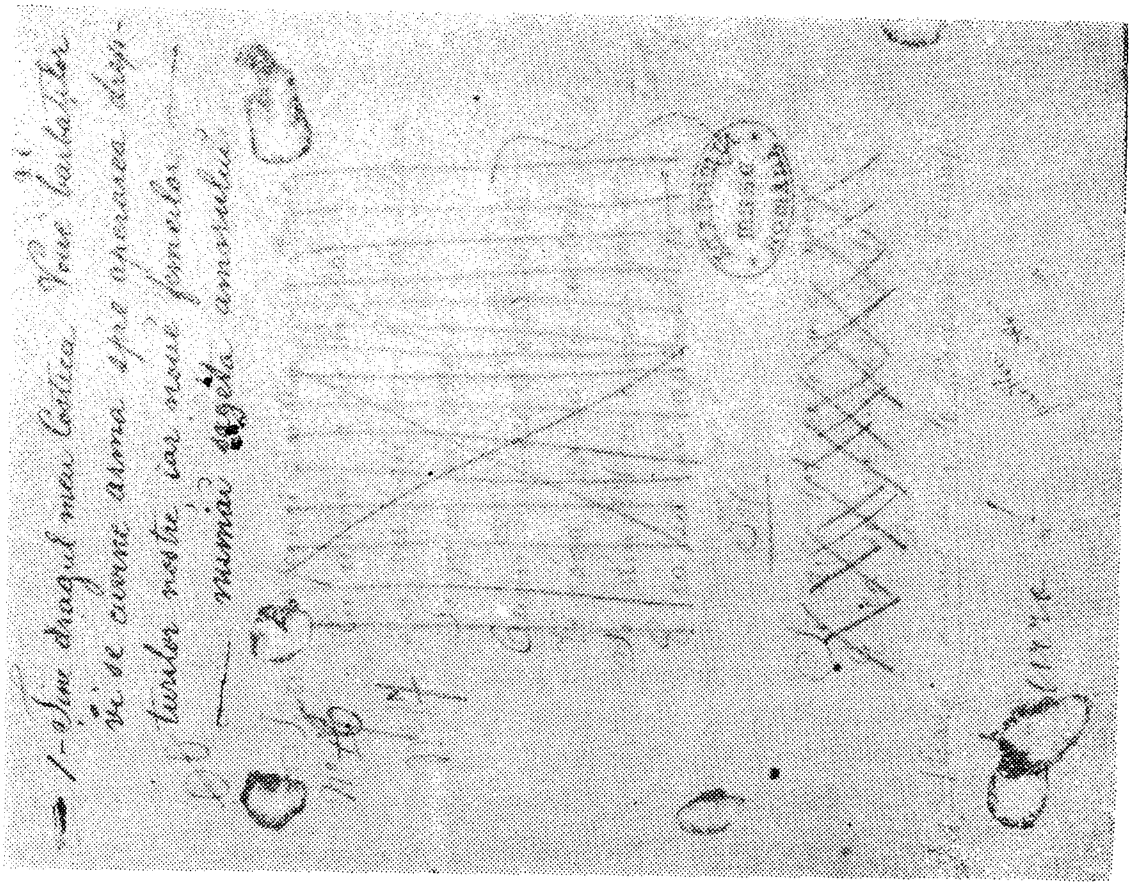

105 47v

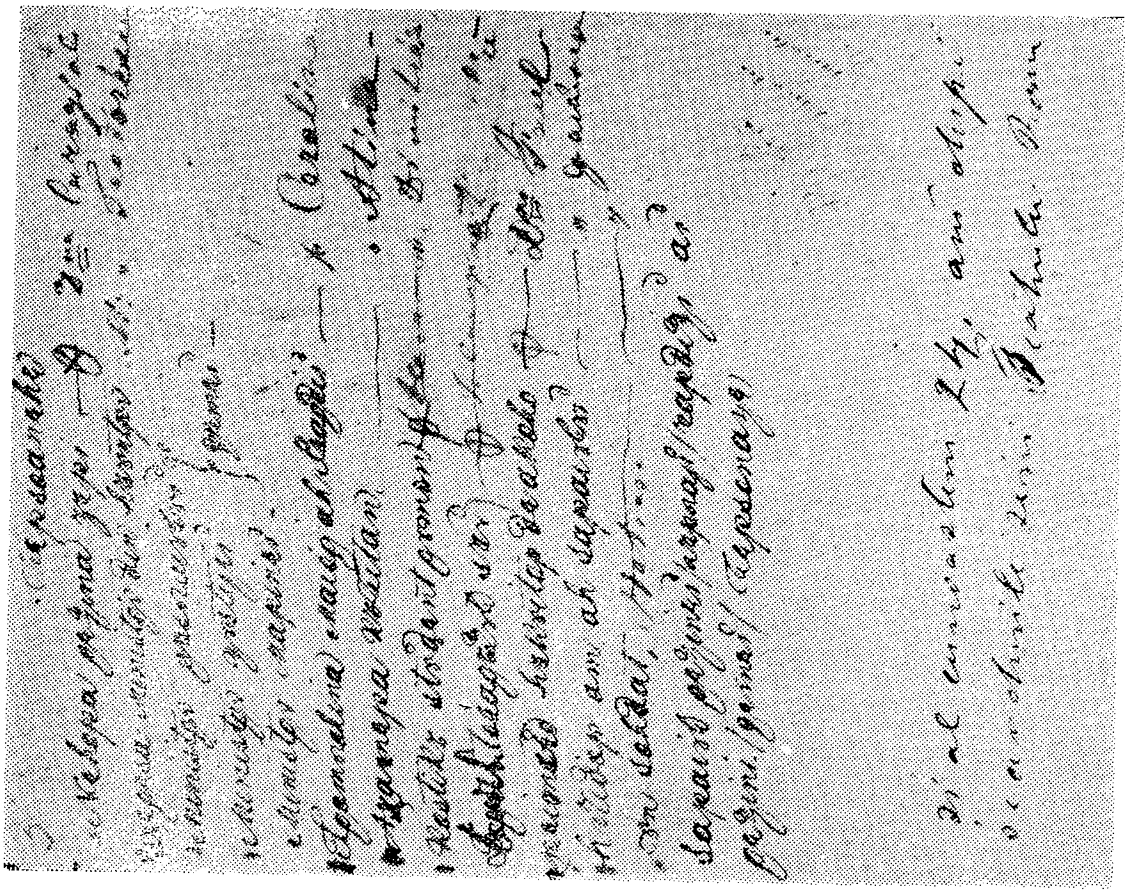

104 1v

37 — c. 267

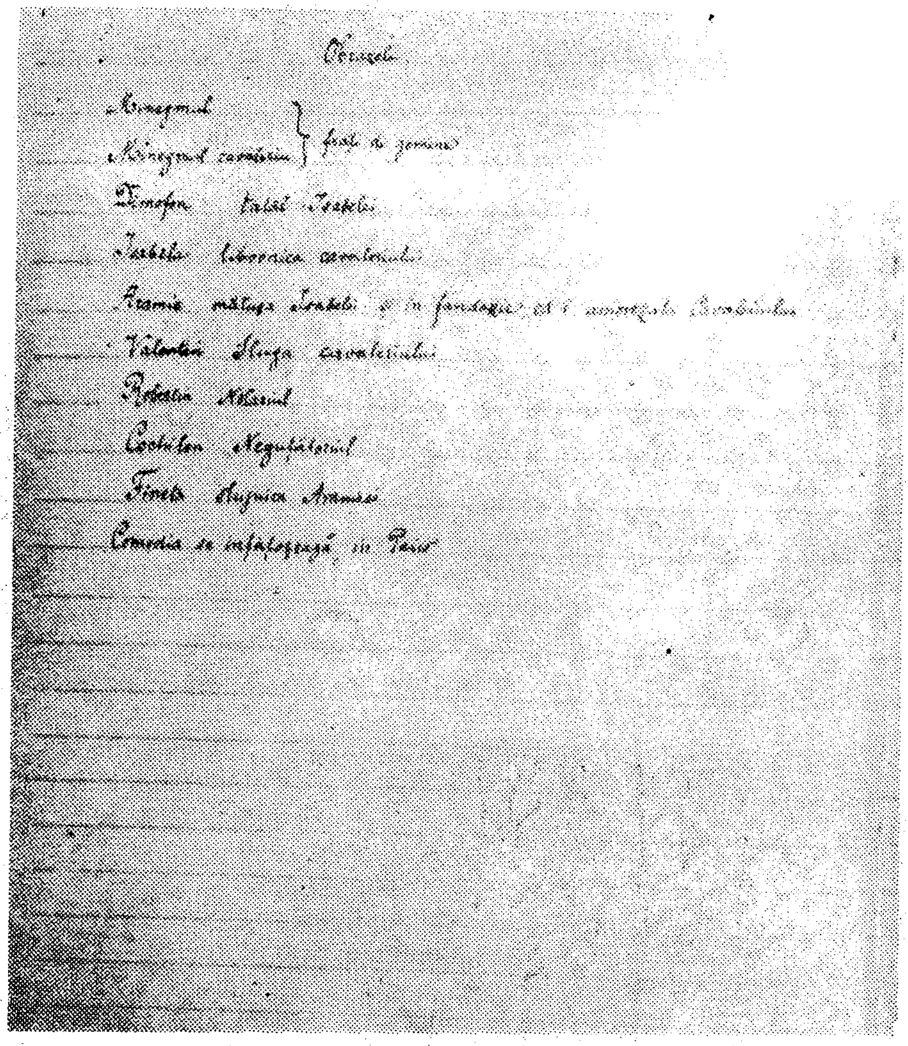
Obrazele

Minegmul } frați de gemine
Minegmul cavalerin }
Timofon tatăl Isabelii
Isabela libovnica cavalerului
Aramie mătușa Isabelii și în fandazie [illegible]
Valentin sluga cavalerului
Roberton Notarul
Costilon Neguțătorul
Finetta slujnica Aramiei
Comedia se înfățoșează în Paris

106 [MINEGMII SAU FRAȚII CEI DE GEMINE]
BAR 2283 1r

2

Tabloul întâi

Scena întâi

Cavalerul ...

Cu o slugă blăstămată omului vine să se prăpădească —
Firea l-au născut în lume numai ca să pătimească —
Soarta lui sa osândită numai vie de răbdare;
În tot ceasul blăstămatul mă duce la turburare;
Că-l aștept el știe bine... Dar el vine atunci oarecând;
De unde sa oprindă; el spune cum ...

Scena a doua

Vălenton și Cavalerul

Vălenton vine c-un geamantan în spate, îl pune jos și șade pe el.

Acum de o dată stăpâne mai fă puțină răbdare;
Nu poți ca să-ți spuiu minciună, ia mă pune pe ...
M-am ostenit, nu pot.

Cavalerul

Ticăloase până când
De ce ții să necăjești ca să mi faci să ai pus în gând?
Ai de două-zeci de bețe mă mir cine mă ...
... până la vamă atâta se ...
Și ... atâta vreme să stai pentru un geamantan?

2r

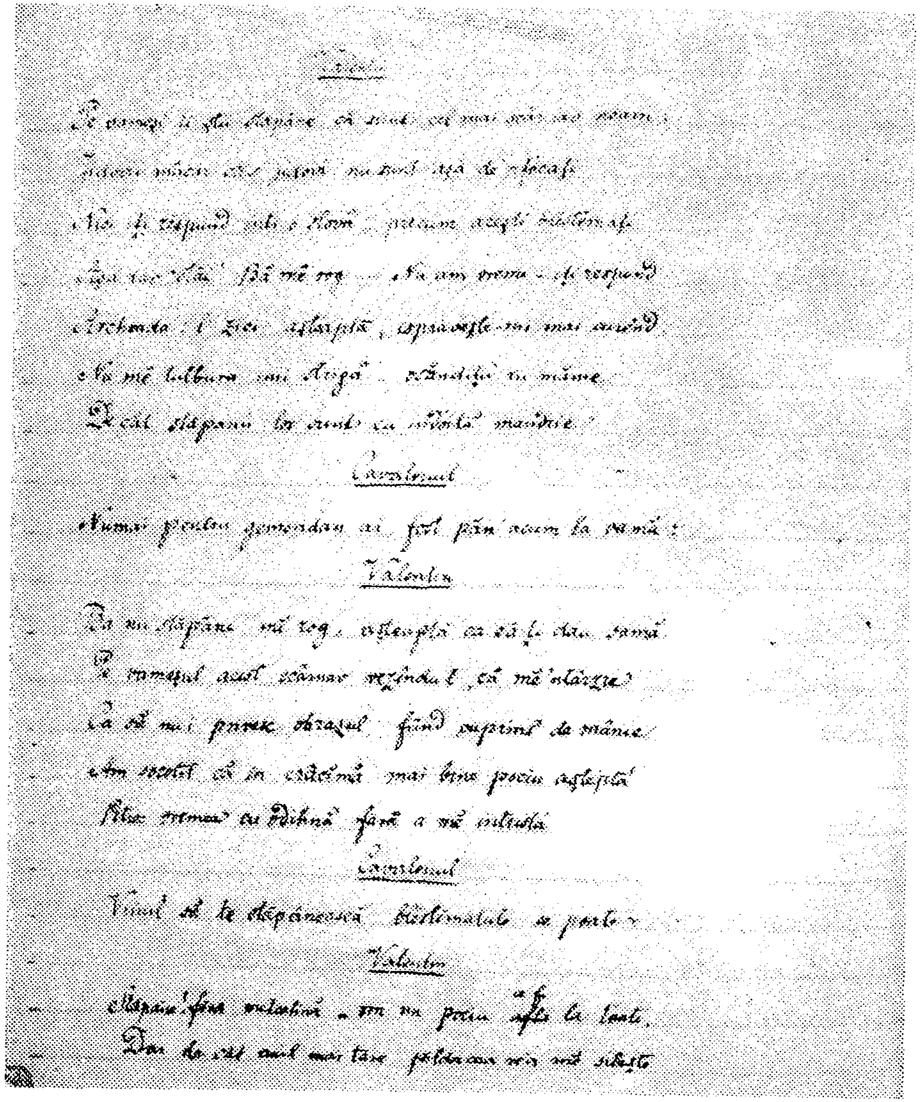

108 2v

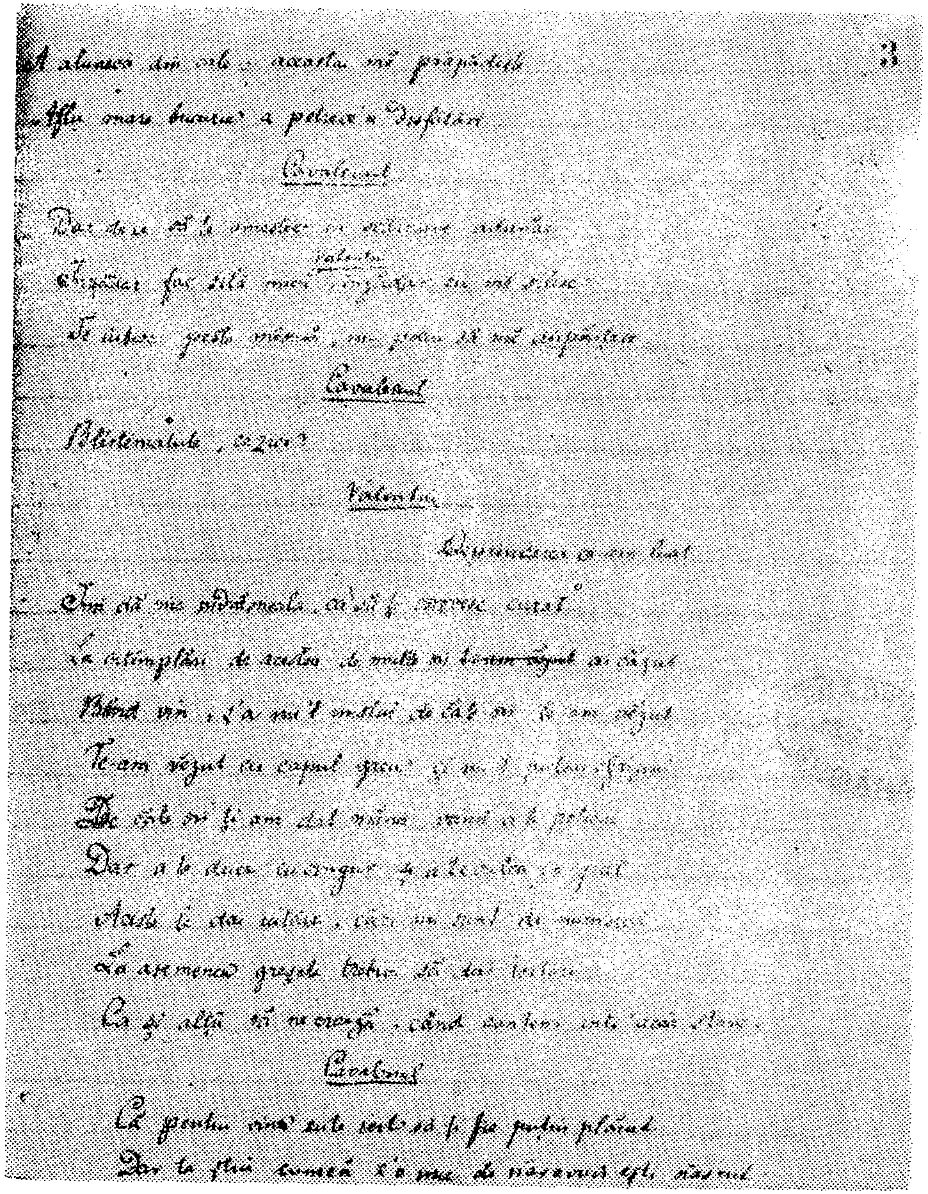

109 3r

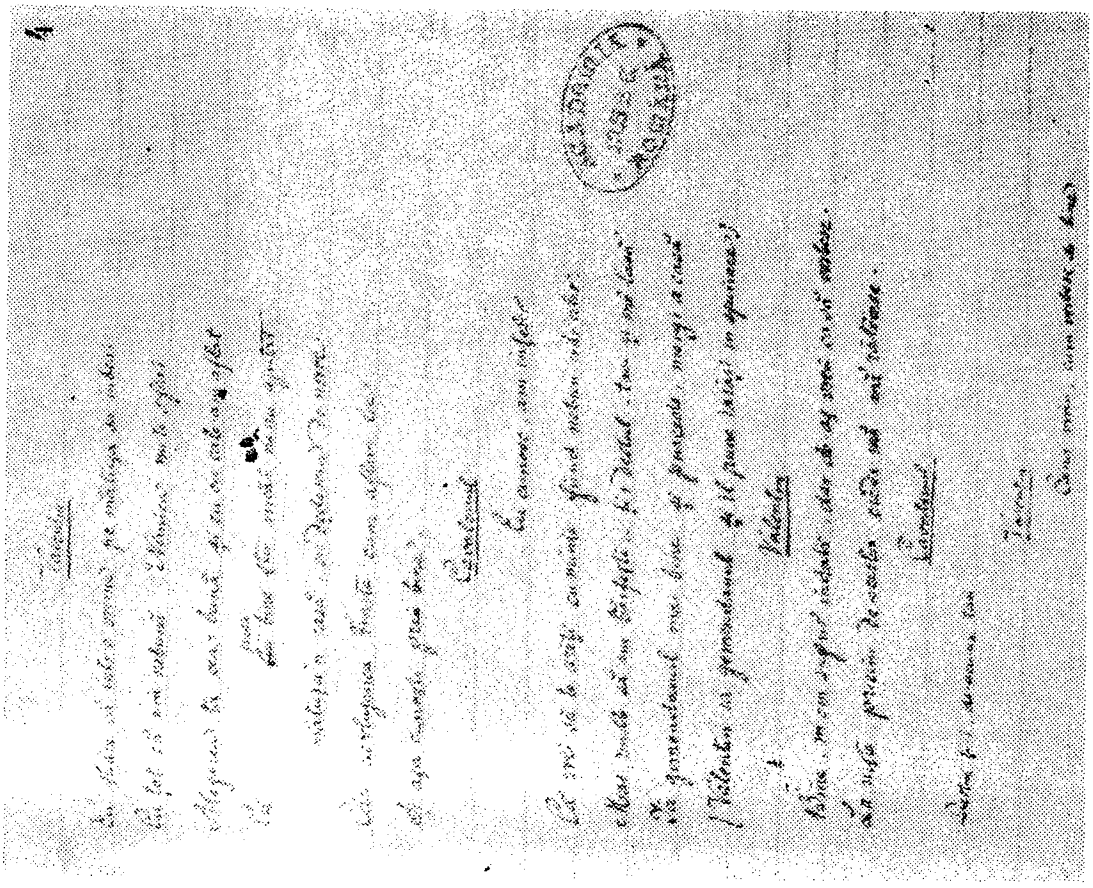

4r

111

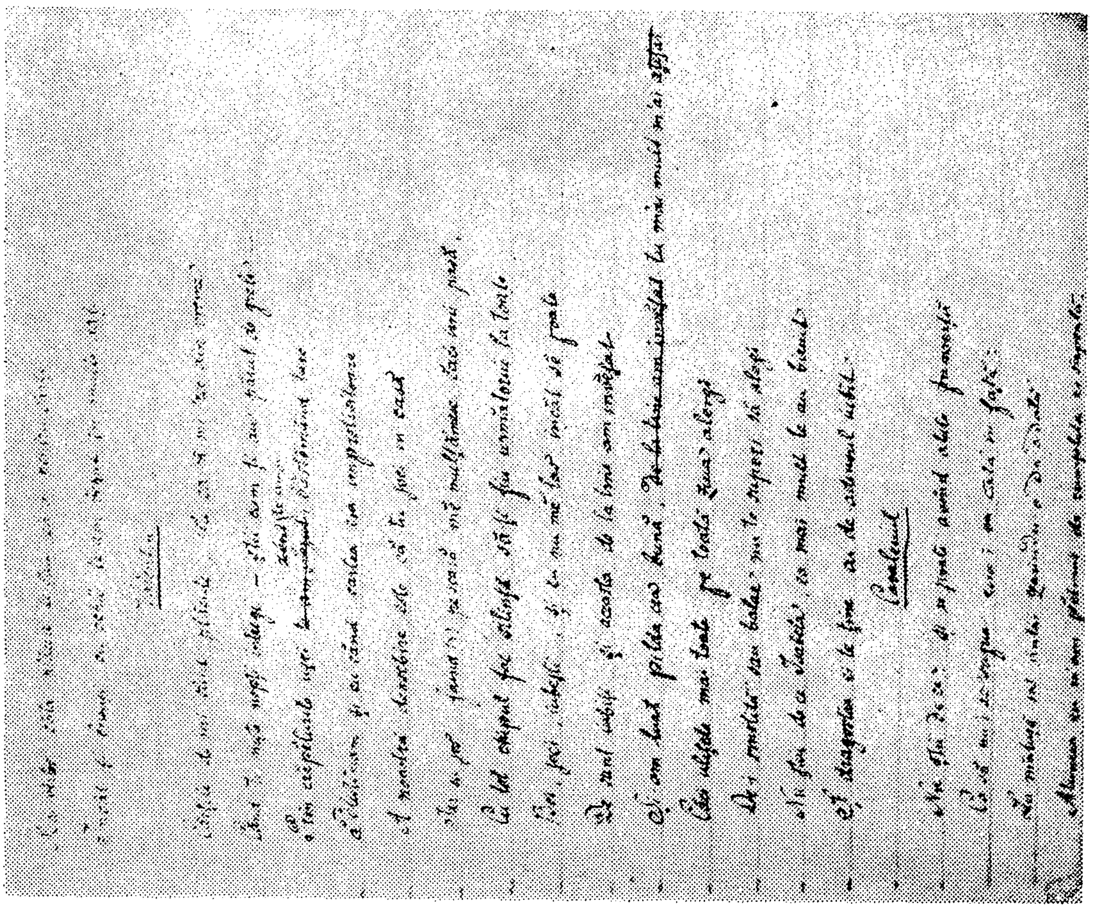

3v

110

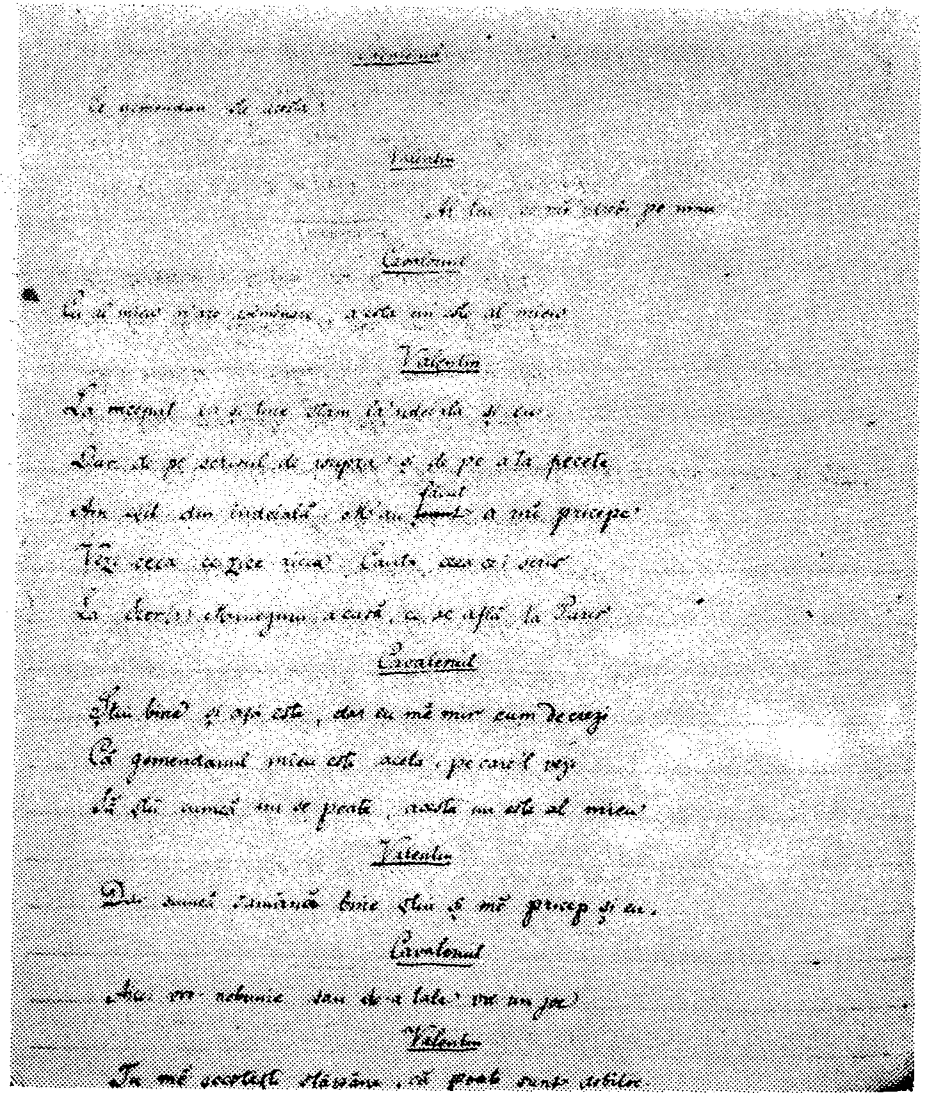

112 4v

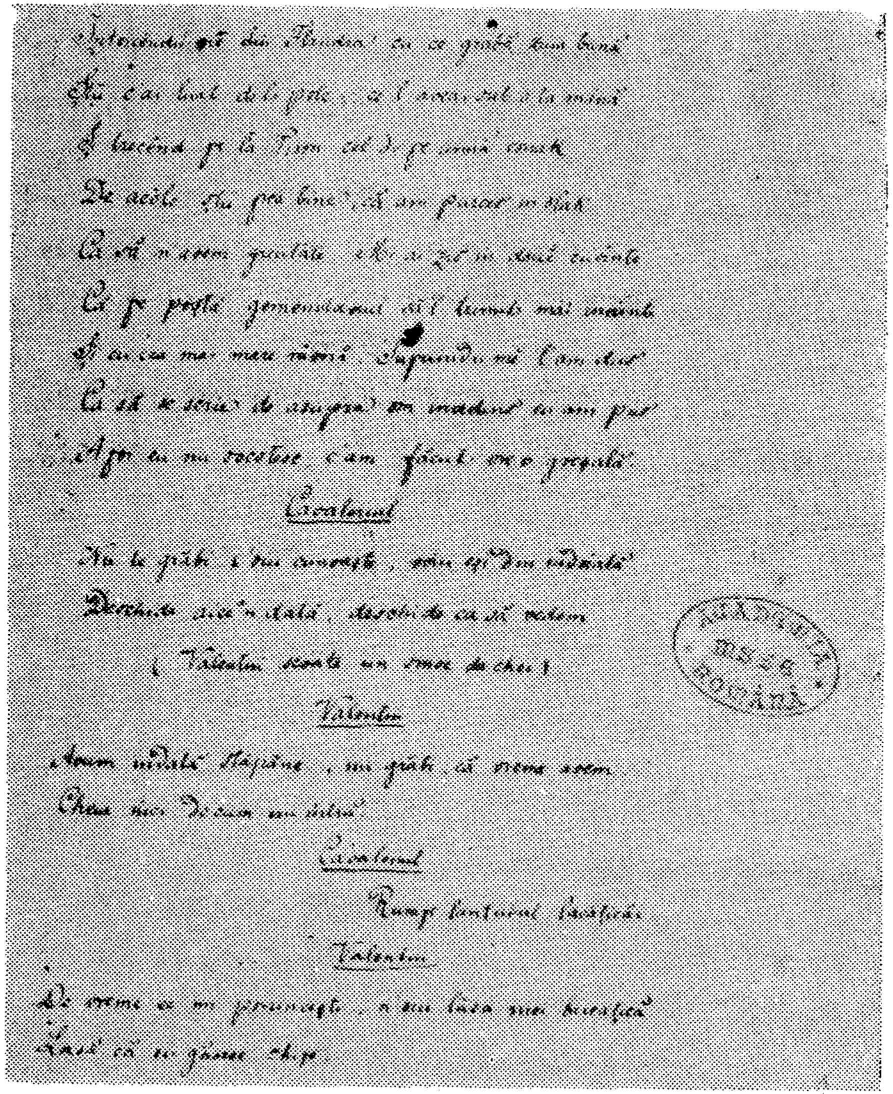

113 5r

[illegible]

[illegible]

Valentin

[illegible]

Cavalerul

[illegible]

Valentin

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Cavalerul

[illegible]

[illegible]

(Valentin [illegible])

Valentin

[illegible]

[illegible]

Cavalerul ([illegible])

[illegible]

[illegible]

[illegible]

5v

114

6

Valentin

[illegible] mâine

Vin de caută [illegible] de [illegible]

([illegible] o pungă [illegible])

[illegible] aceasta [illegible] din [illegible]

Ce [illegible] judecă [illegible] din [illegible]

([illegible] un [illegible] de [illegible] (x))

Aceasta [illegible] după moda de acum

[illegible] un [illegible] de [illegible] să mi [illegible], că [illegible] bun.

Cavalerul

O cerule!

Valentin

În ce mirare te văd, peste ce lucru ai dat?

Cavalerul

Asemenea întâmplare e [illegible] de ciudat

Valentin

Ce s-au întâmplat, ce nebunie [illegible]

[illegible] ?

Cavalerul

[illegible], eu [illegible] nu cred

[illegible] mea [illegible] fi [illegible] la [illegible].

6r

115

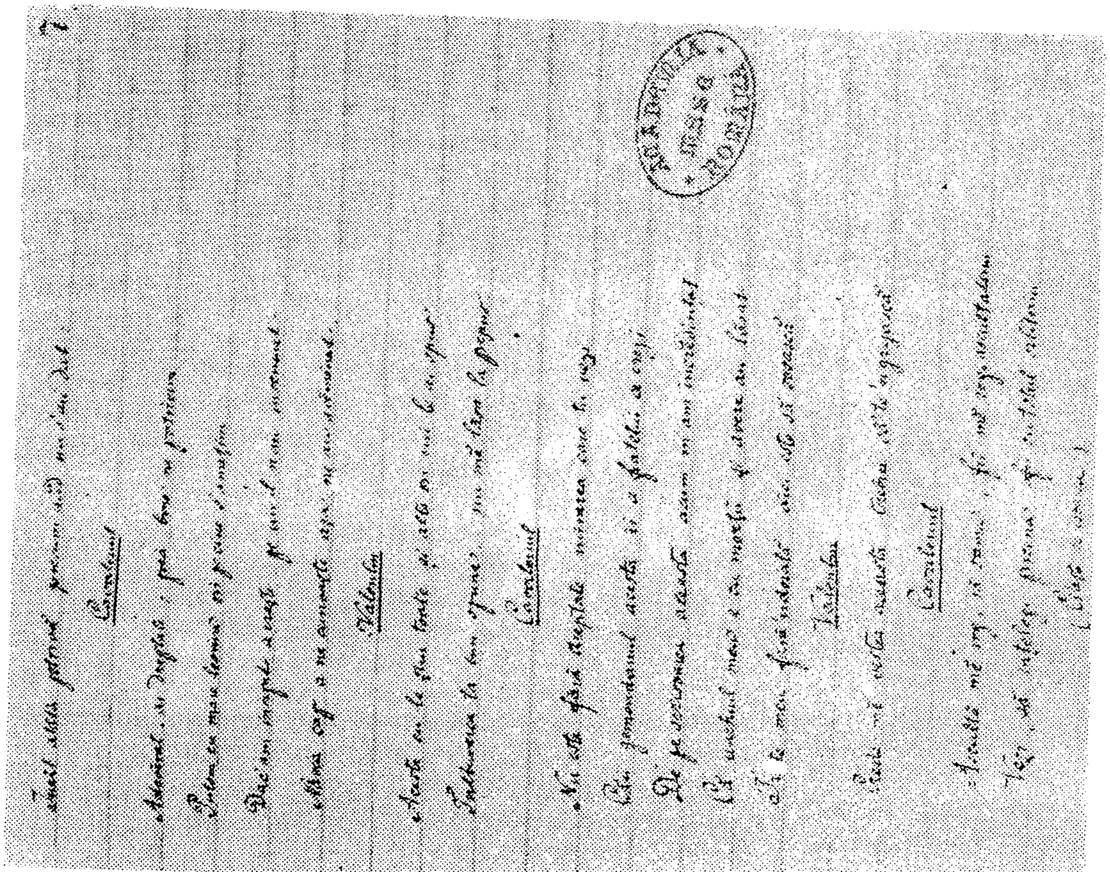

117 7r

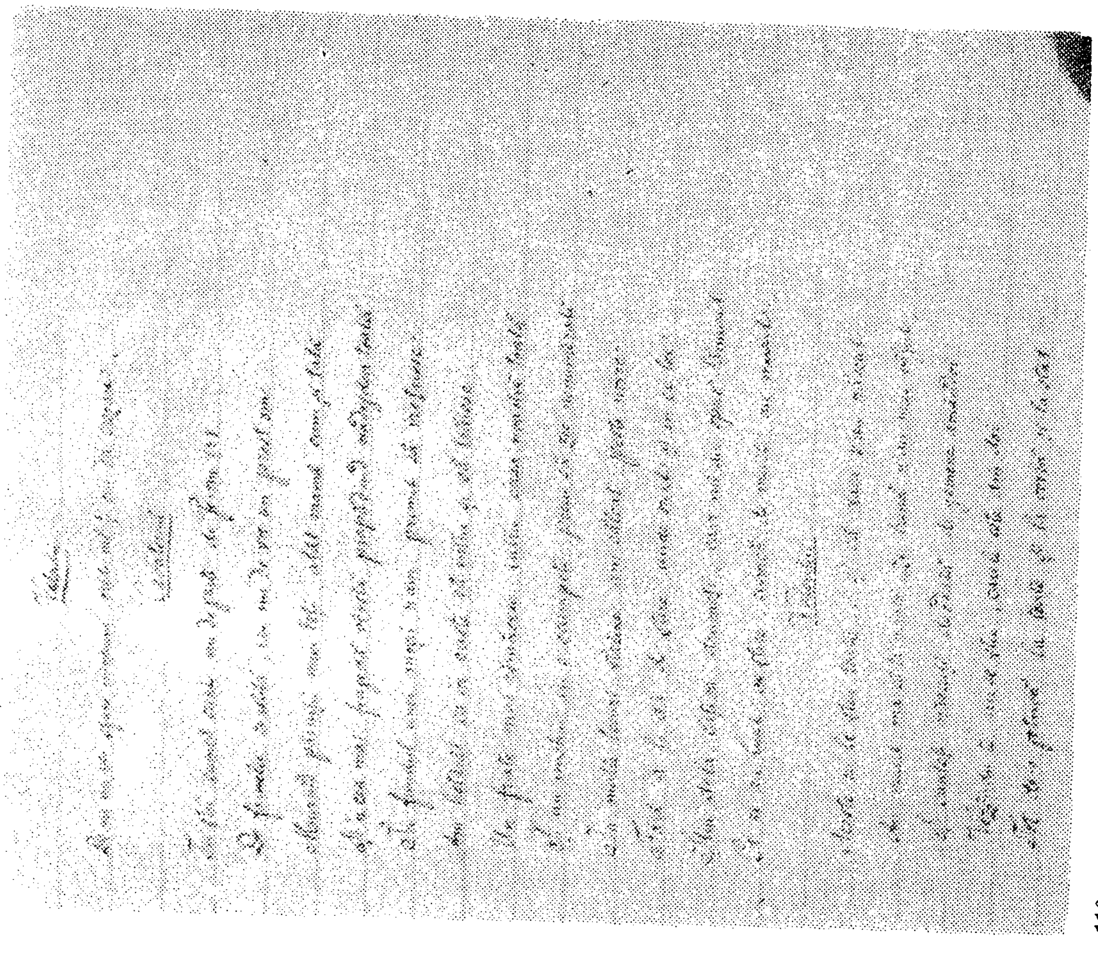

116 6v

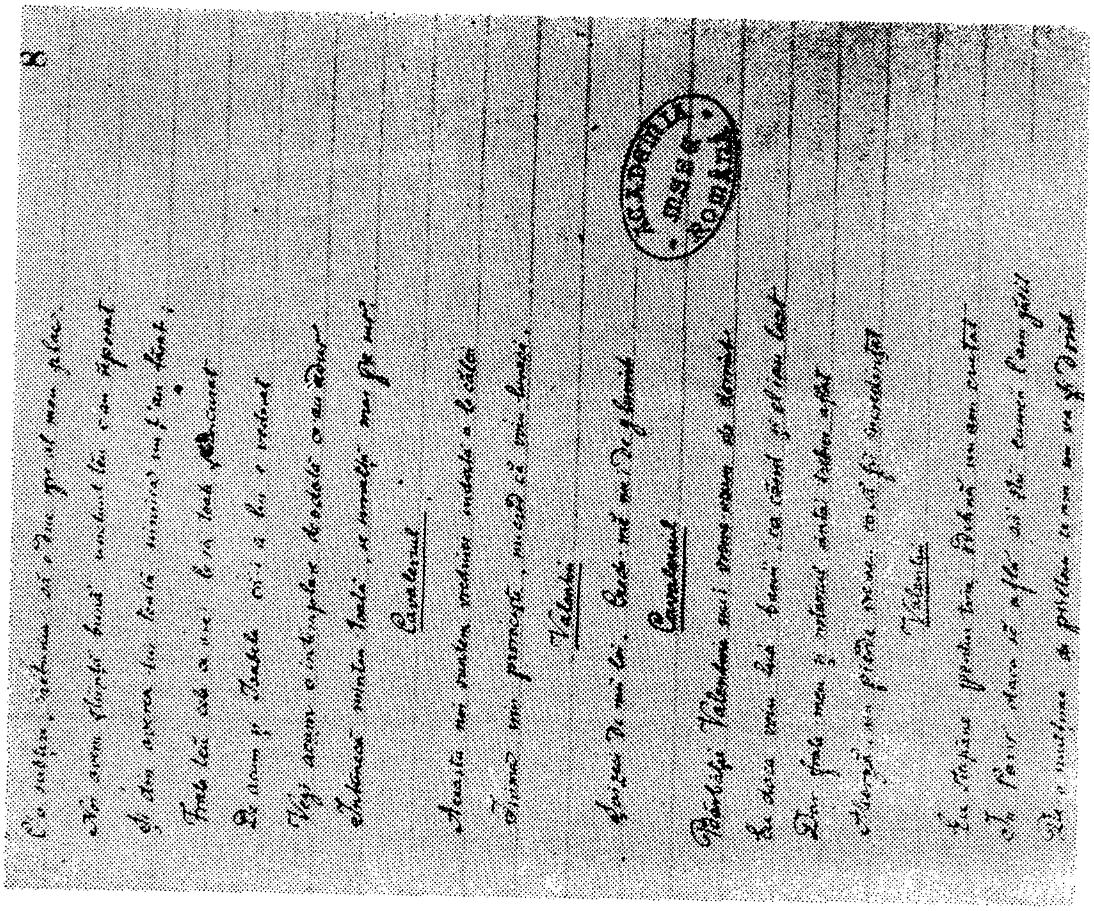

119 8r

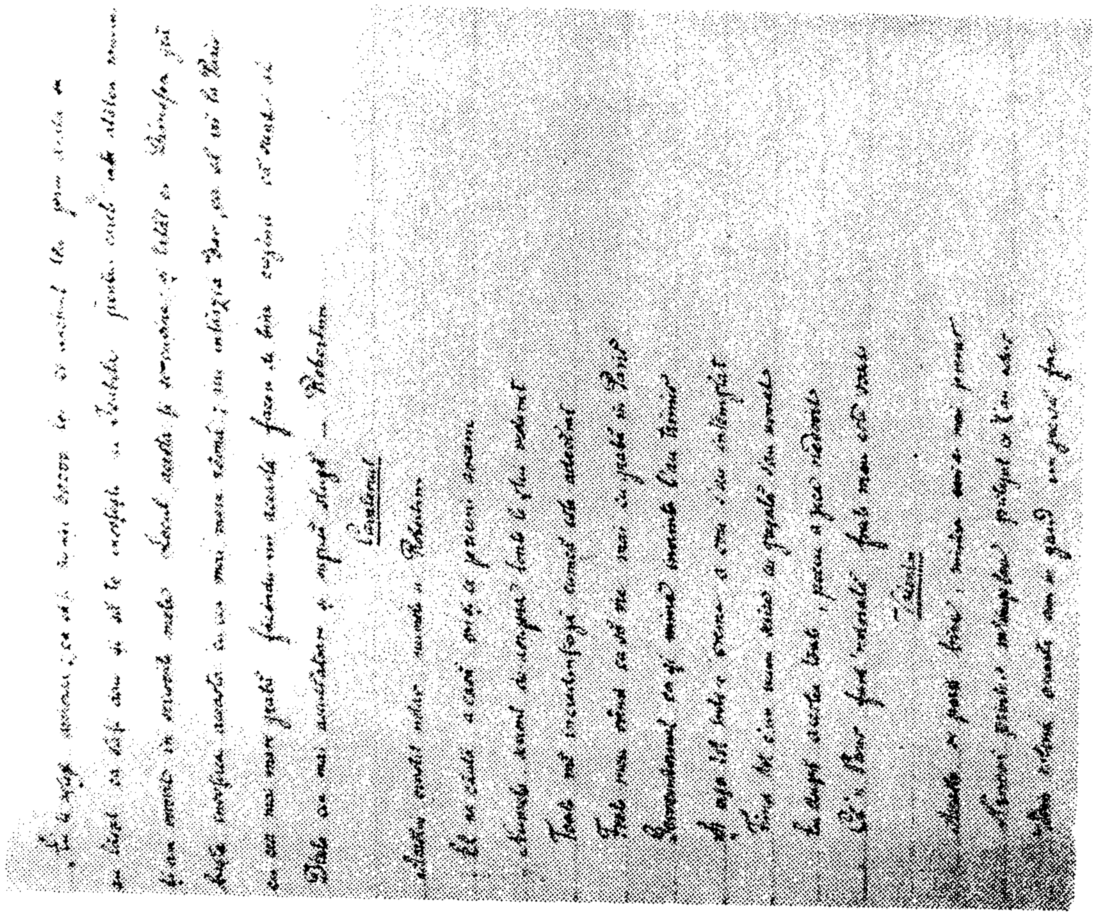

118 7v

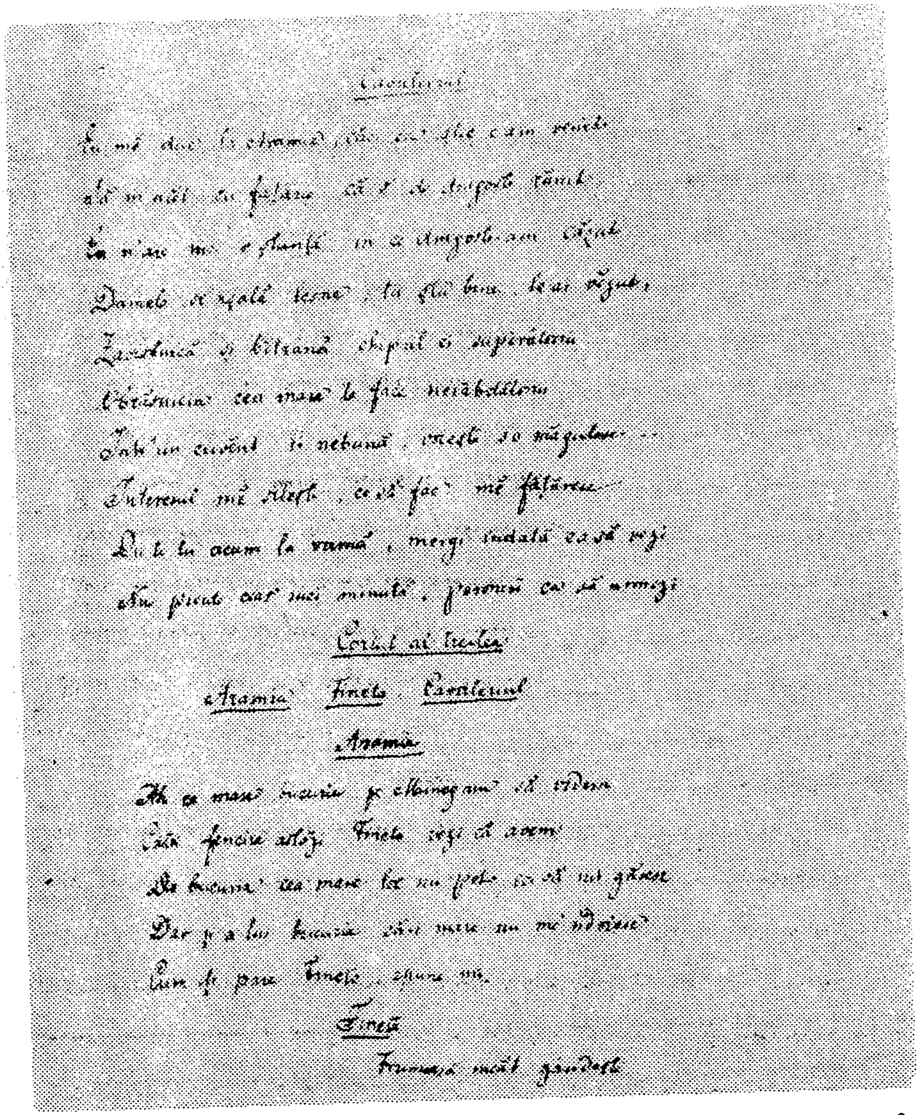

120 8v

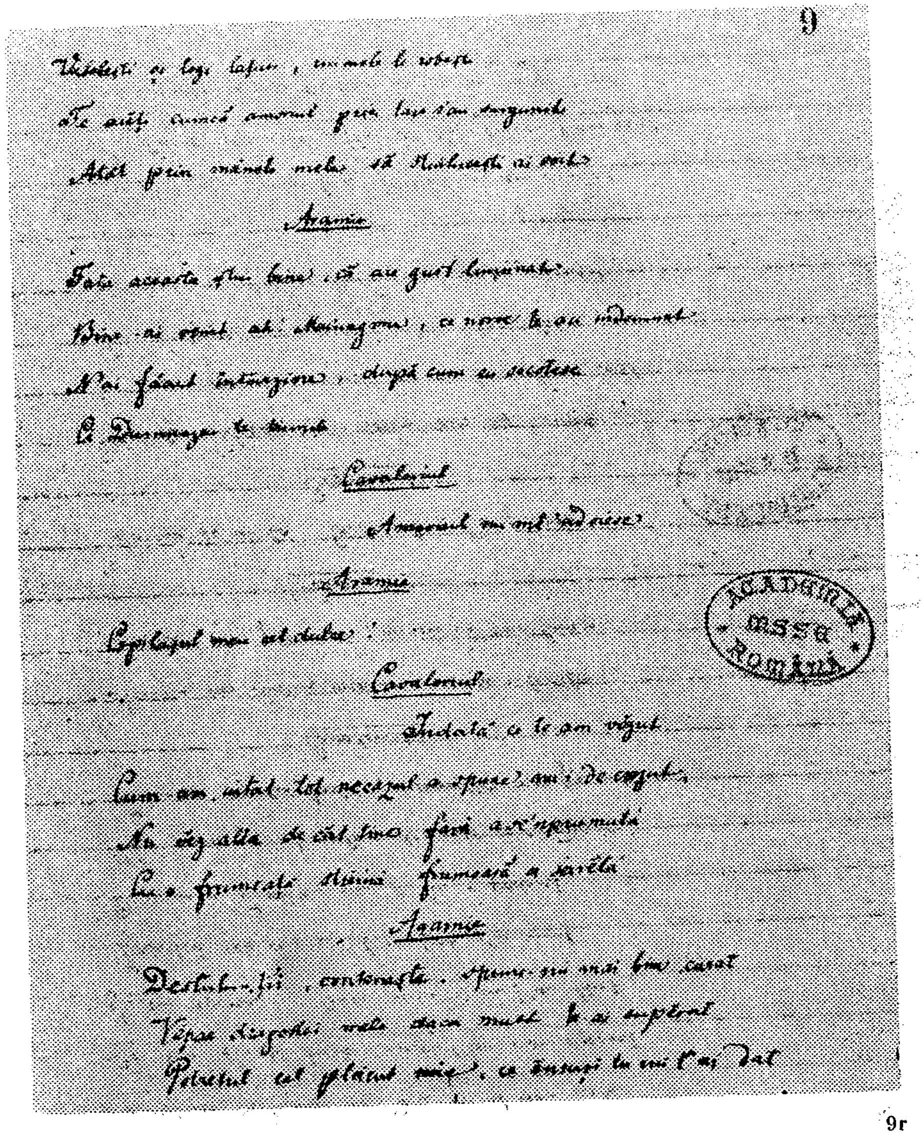

121 9r

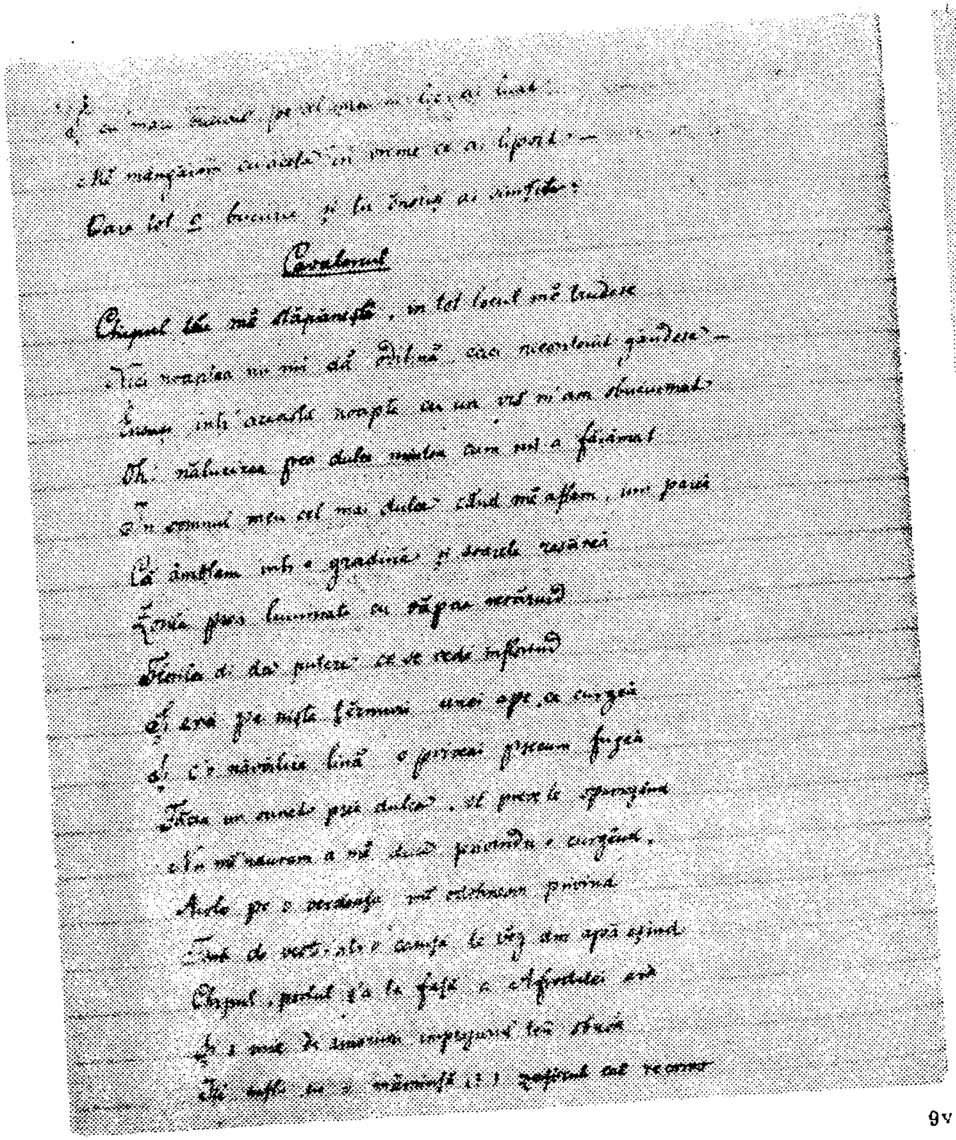

122

9v

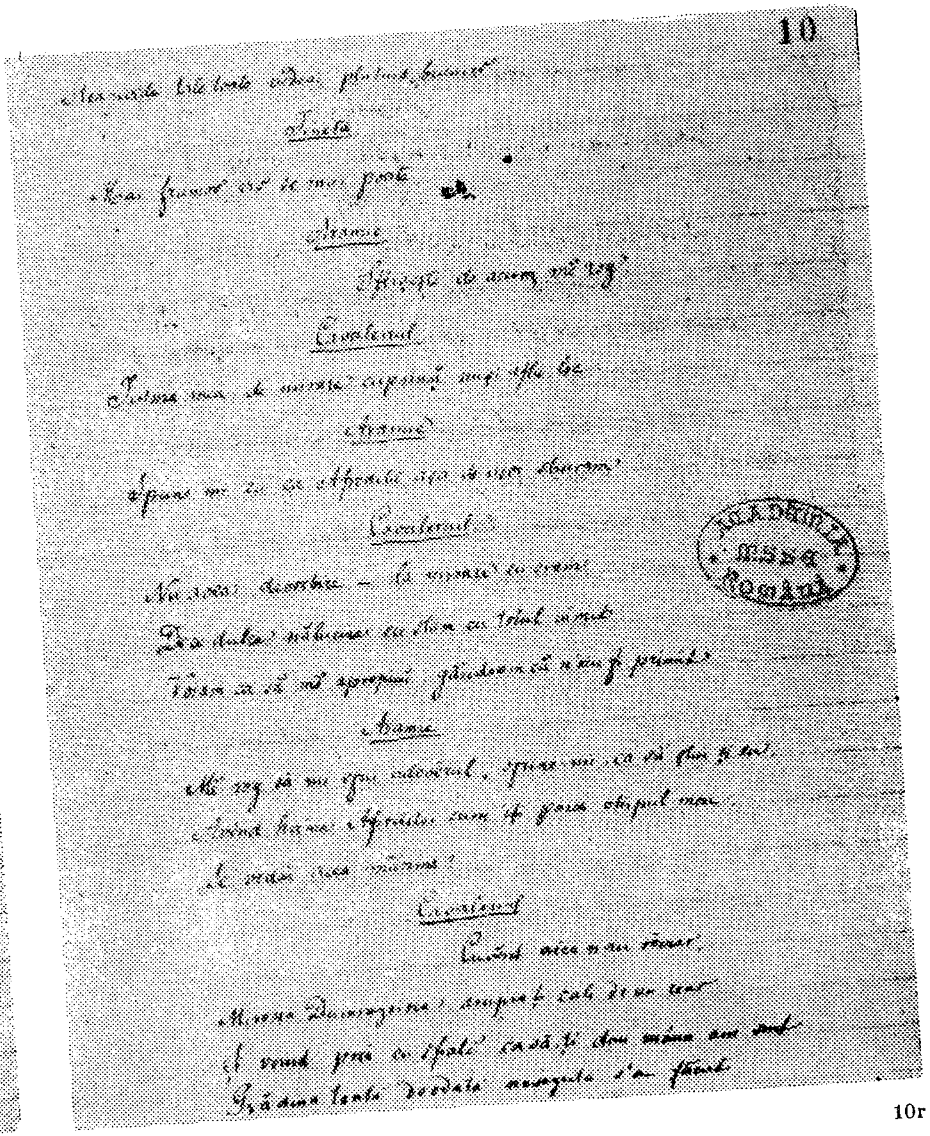

123

10r

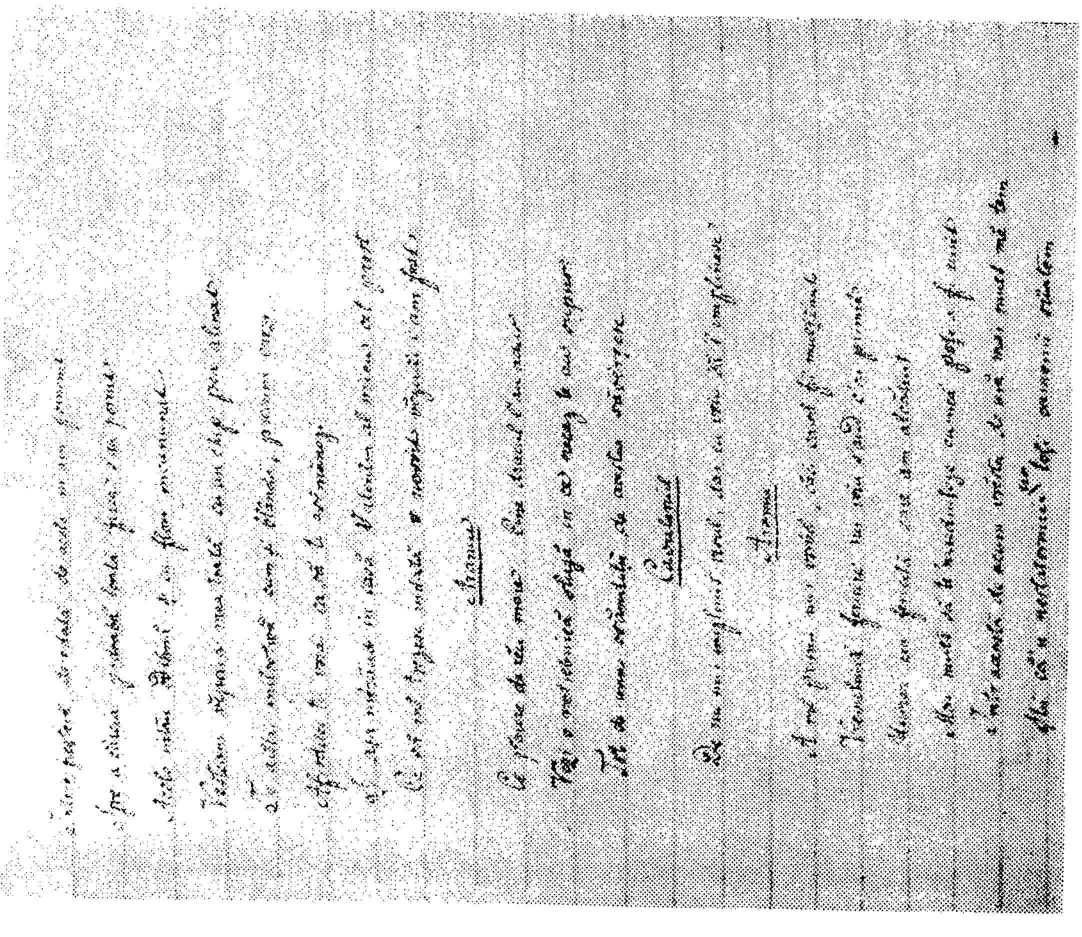

124

10v

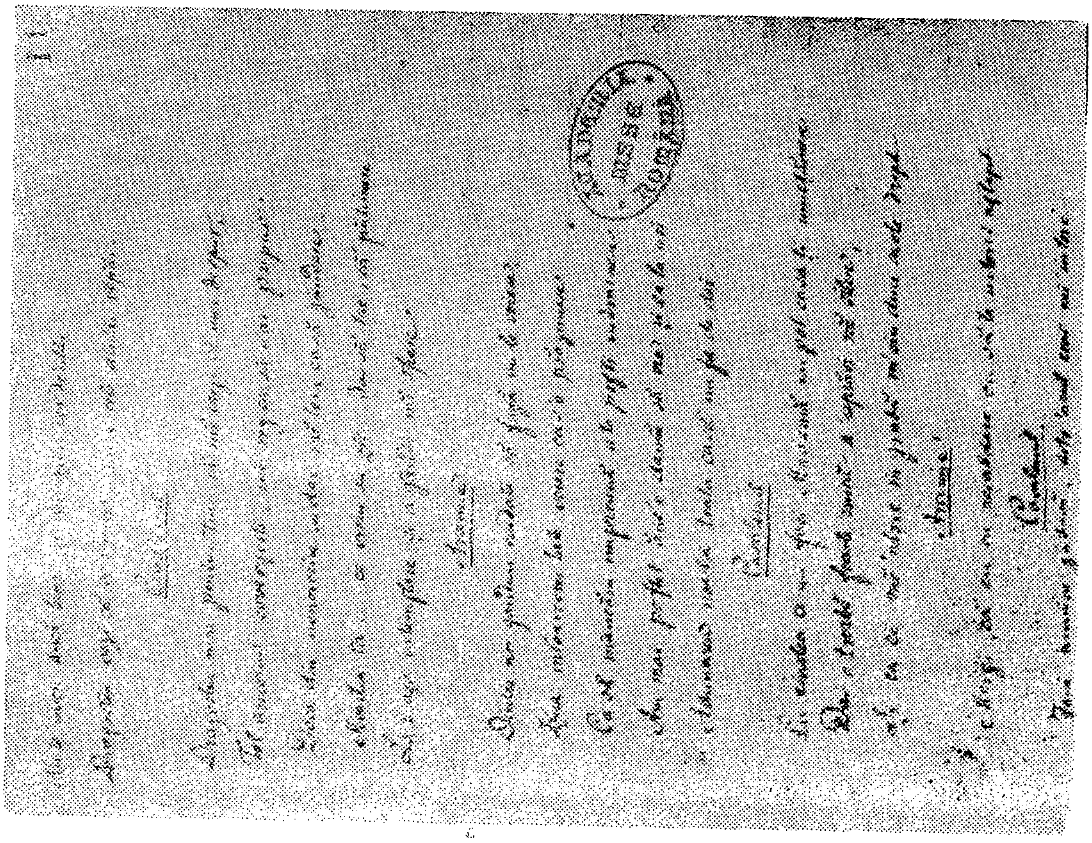

125

11r

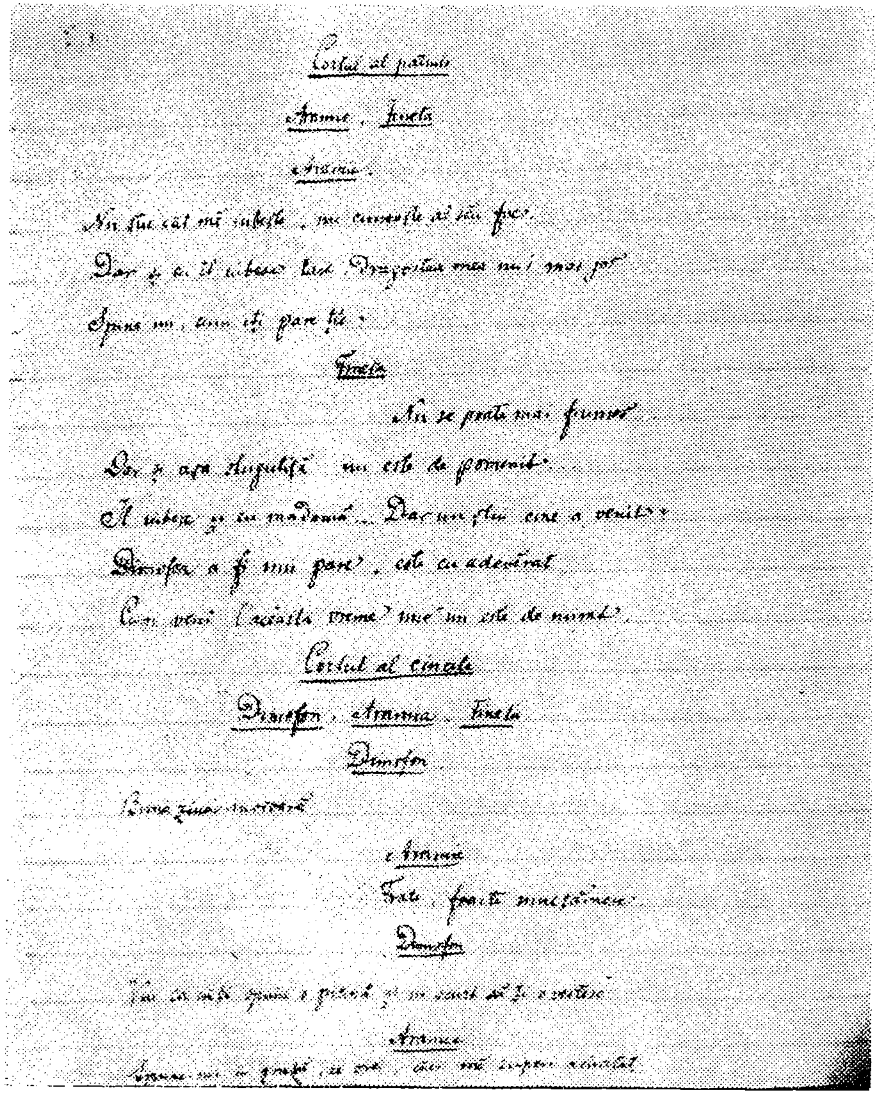

126 11v

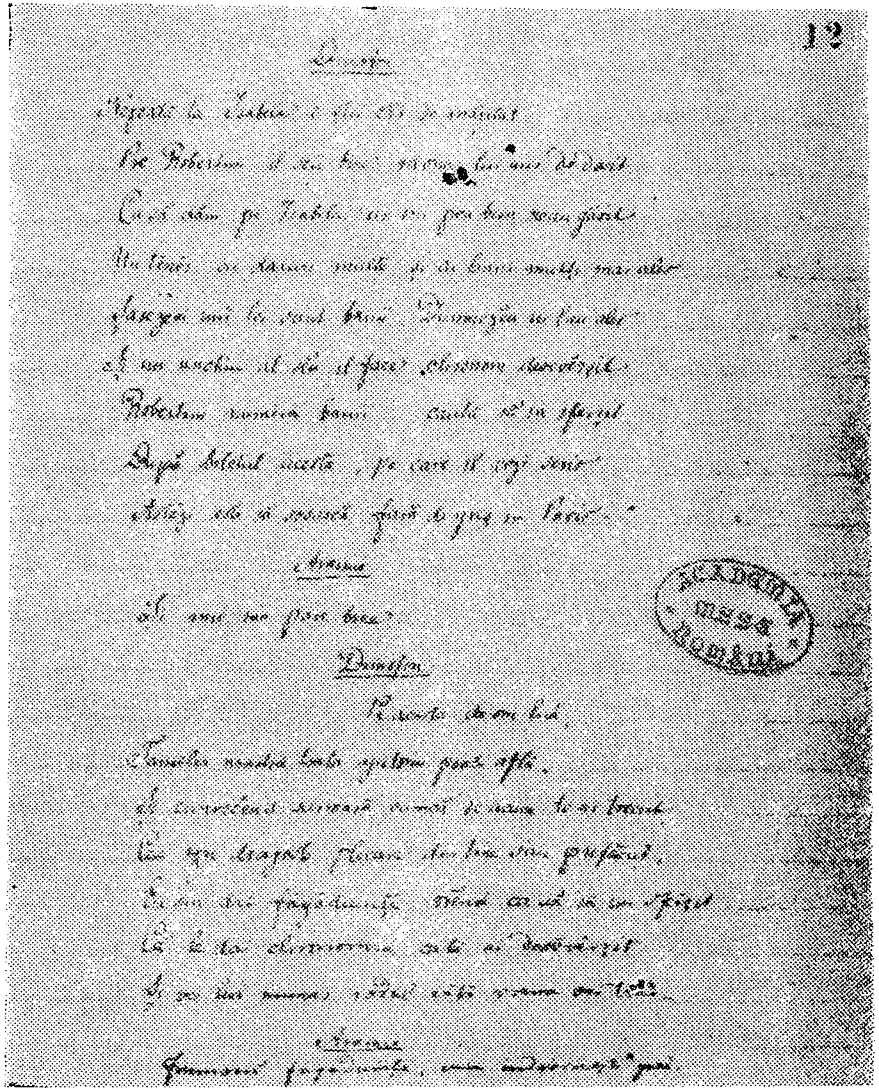

127 12r

Tu ai dat făgăduinţă, mergi de-i [illegible]

Şi ştiu între aceasta vreme ce ai face păn' mai apoi,

Prin de acum copii a face, poţi gândi la măritat.

Dimofon

Soro, de cinzeci de ani cumcă eşti până ai întrat

Aramie

Eu sunt de cinzeci de ani... Fineta, ai ascultat?

Fineta

E muştrare despre [redacted] pat.

C-au trăit o viaţă mică bătrână să o numeşti

Dar cu minte n-ar zice mă mir cum de îndrăzneşti

Dimofon

Soro, ca ştiu a mea viaţă, cinzeci de ani sunt trecuţi

Ta pentru că eşti mai mare şi cu câţi ani eşti mai mulţi...

Giudecă, de am dreptate

Aramie

Bo este un nebun altul

Ceea ce zici nu se poate [illegible] spuie şi înţeleg.

De câţi ani [illegible] nu pot zice, faţa mea mărturisi

Iată faţa mă [illegible] şi mai mult a ne [illegible]

Atâta eu pot a zice un cuvânt adevărat

128 12v

13

Deacea mea [illegible] spuie [illegible]

Cumcă sunt mai [illegible] decât [illegible] simţi

[illegible] zice [illegible] pară, puneai gând, ca ai [illegible]

[illegible] îngrijă [illegible] şi [illegible] câţi [illegible]

Copii, negreşit şi tine şi pe câţi sunt mai semeţi

Ţie-ţi zic, vorbeşti cu tine, ori a auzi [illegible]

Haideţi Fineta de-aice...

Dimofon

E copilă tânără

Fineta

Archonda, de acum nainte ori să taci, ori să nu vorbeşti

Ori calindarul îţi alege gândurea să nu bârfeşti.

Stăpâna mea cumcă este tânără cu o cuviinţă

Întrebaţi pe acei numite, eu să tac să nu vorbesc

Cortul al [illegible]

Dimofon, întru sine:

Eu am [illegible] pe bine [illegible] ce vine să mi dea

Şi am urmat cu înţelepciune chipul ce mi se cădea

Să merg să caut şi notariul, cu dânsul să mă aşez

Şi puind cu el la cale a mă [illegible] să [illegible]

Şi dacă [illegible] aceasta este după [illegible] spor

[illegible] întâlnirea fără cel mai mic [illegible]

129 13r

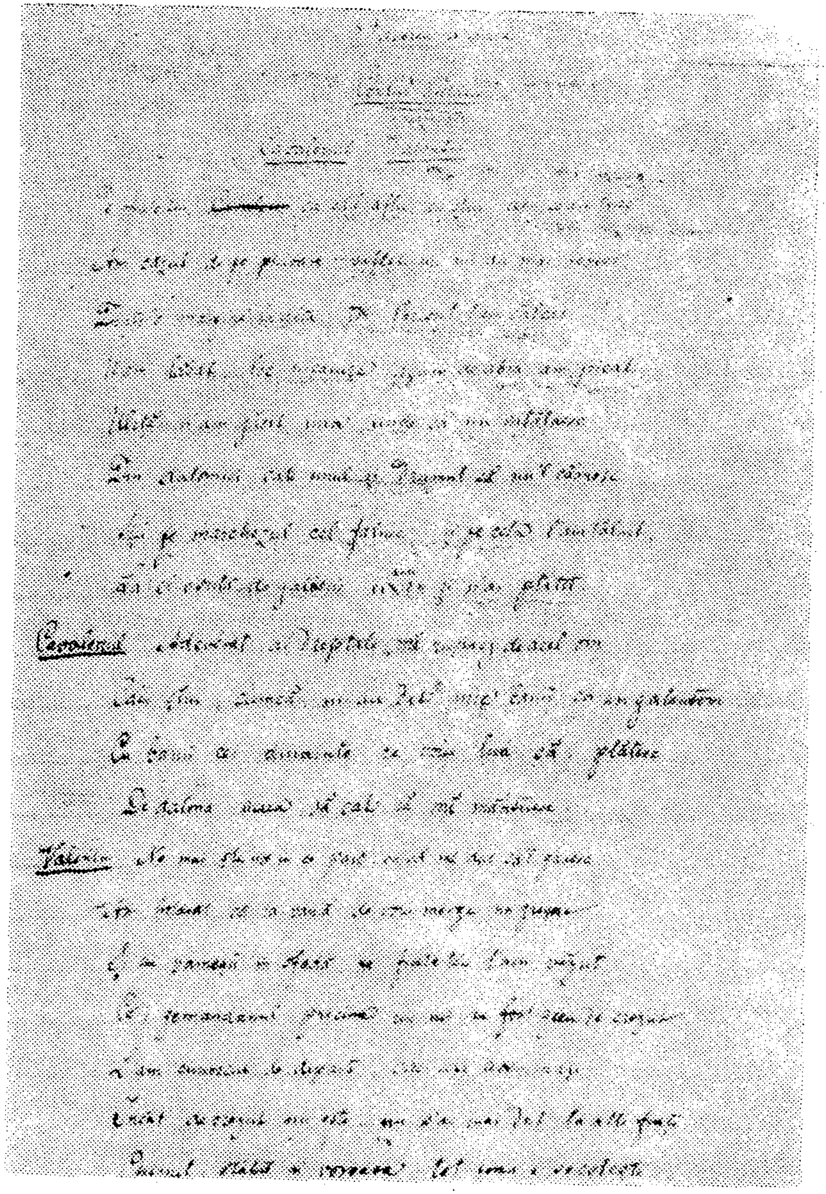

130 13v

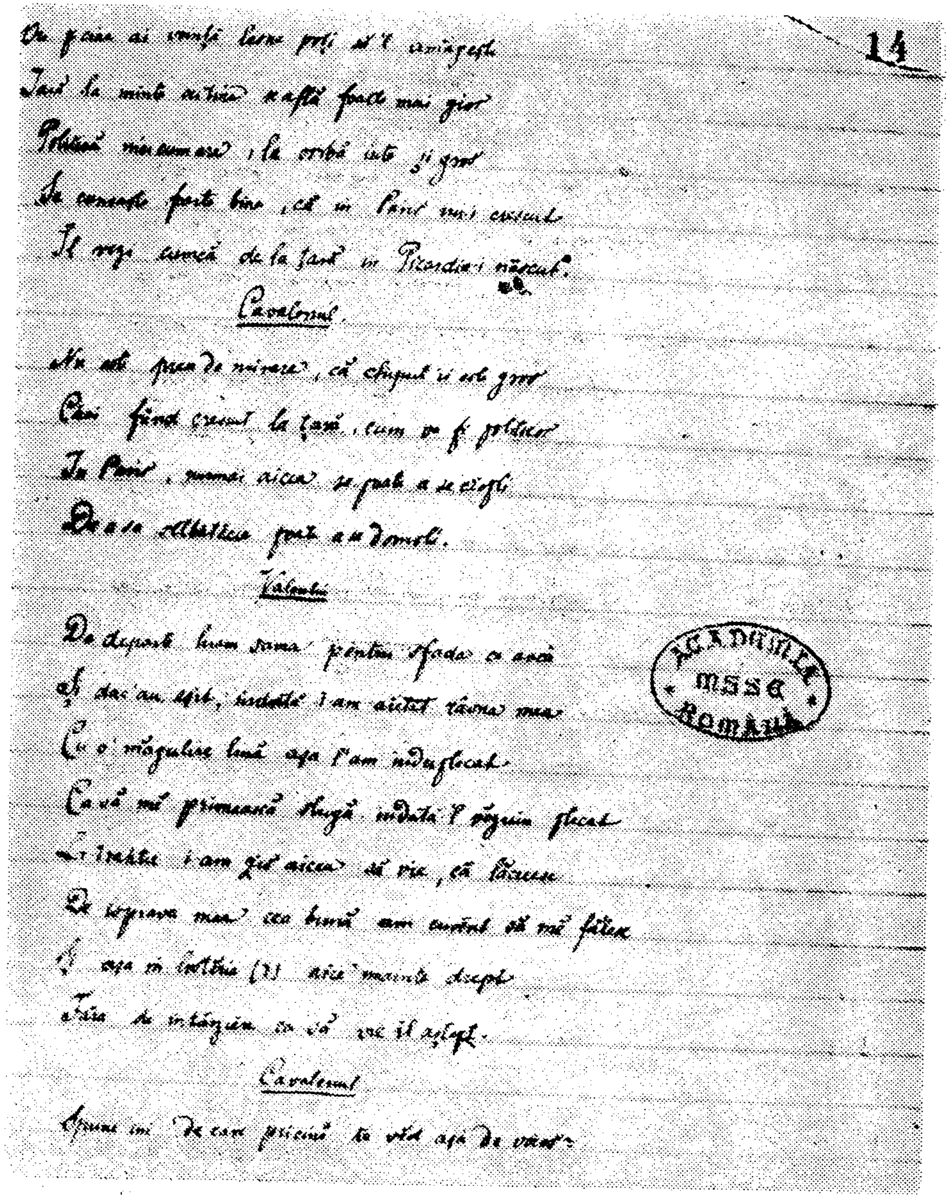
14
Cavalerul.
Căci fiind crescut la ţară, cum va fi politicos
In Paris, numai aicea se poate a se cioplì
De a sa sălbăticie poate a se domoli.
Valentin
De departe luam sama pentru sfada ce avea
Cu o măgulire bună aşa l-am înduplecat
De isprava mea cea bună am cuvânt să mă fălesc
Cavalerul
ACADEMIA MSS. ROMÂNĂ

131 14r

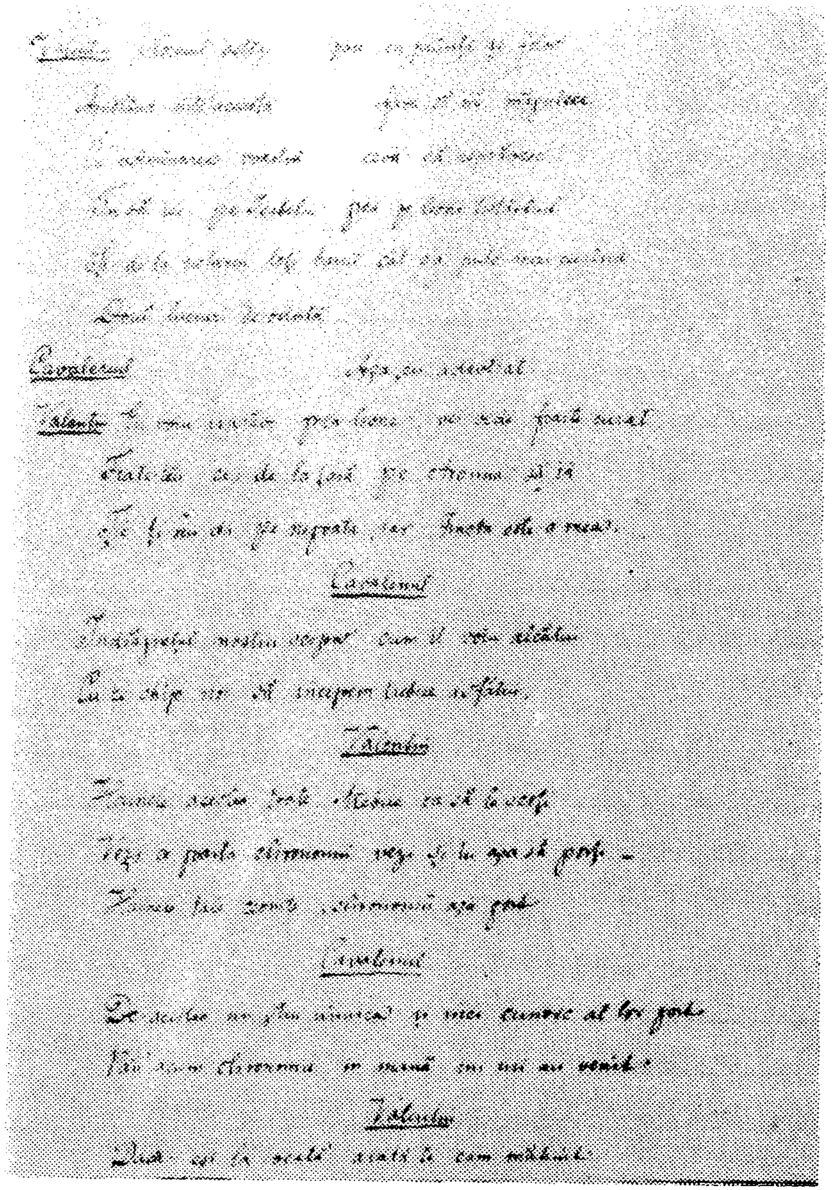

132 14v

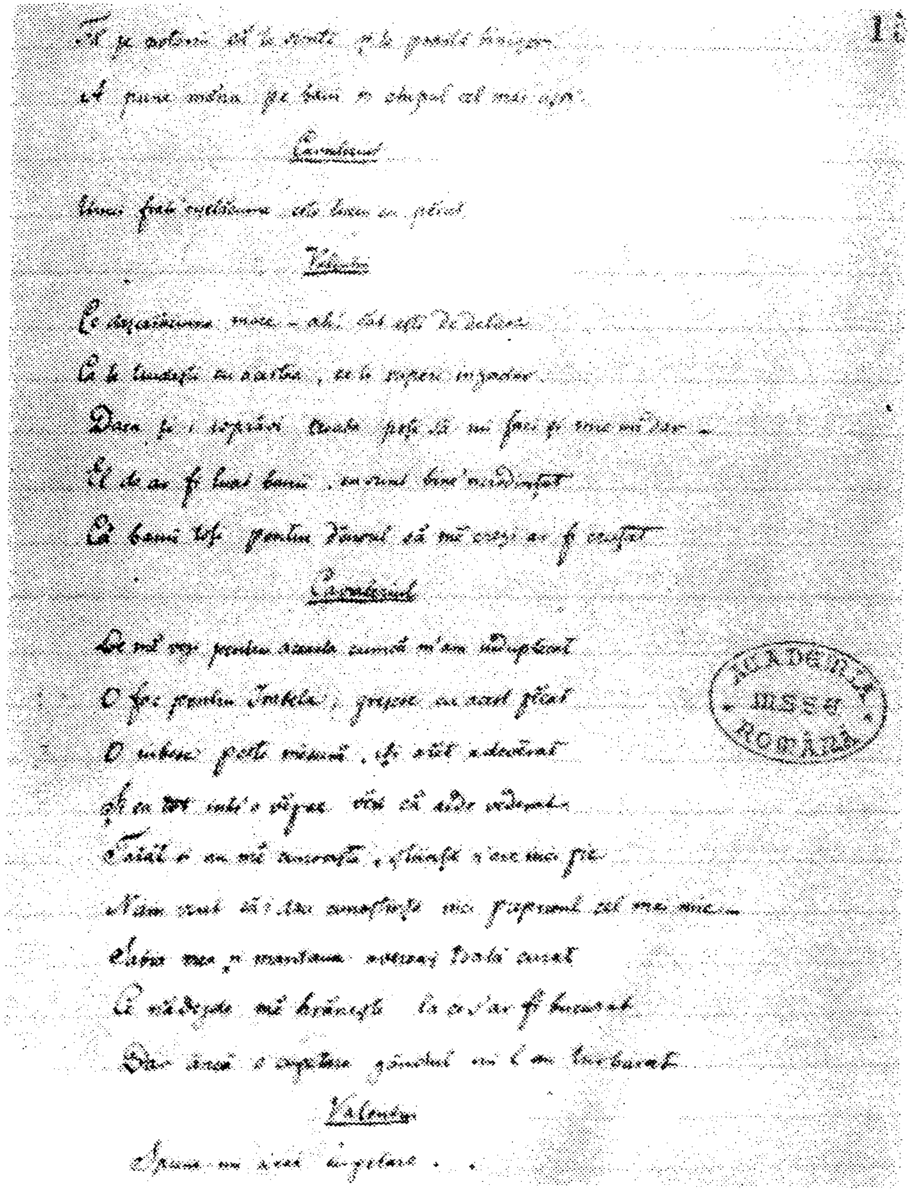

133 15r

38 — c. 267

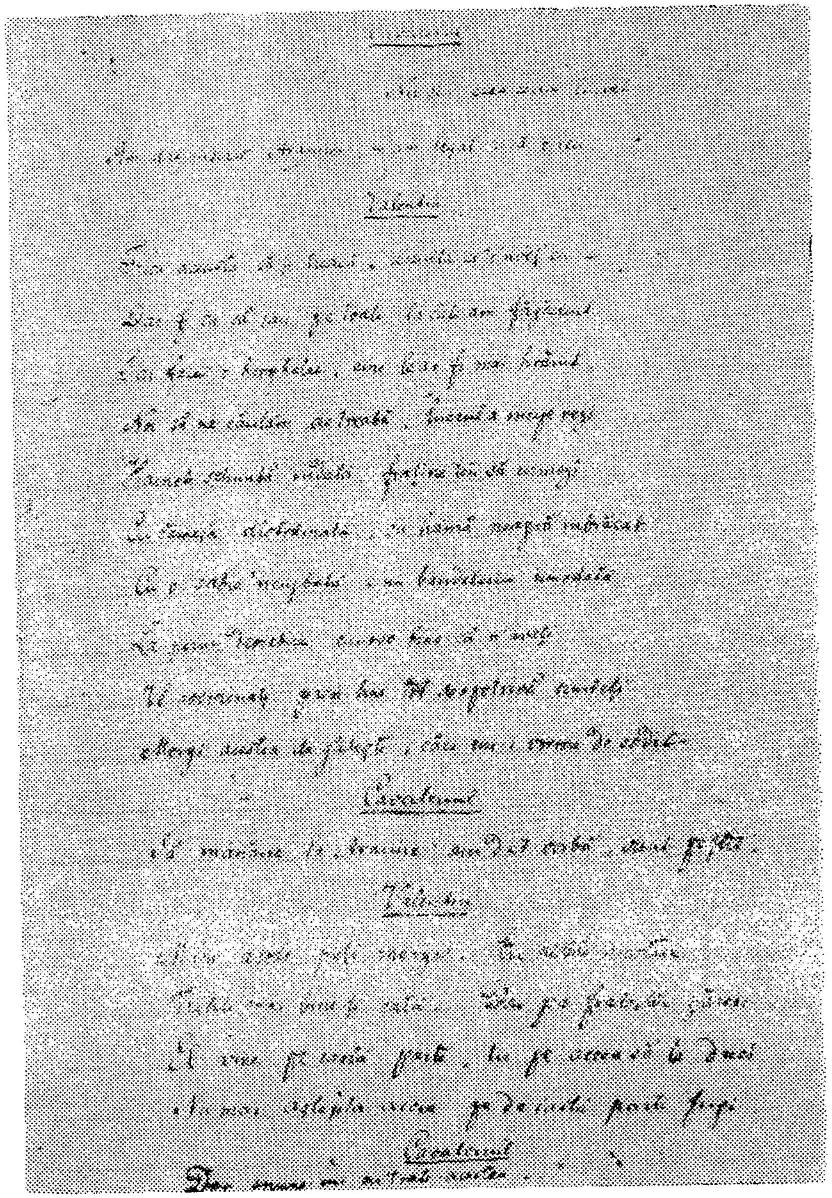

134 15v

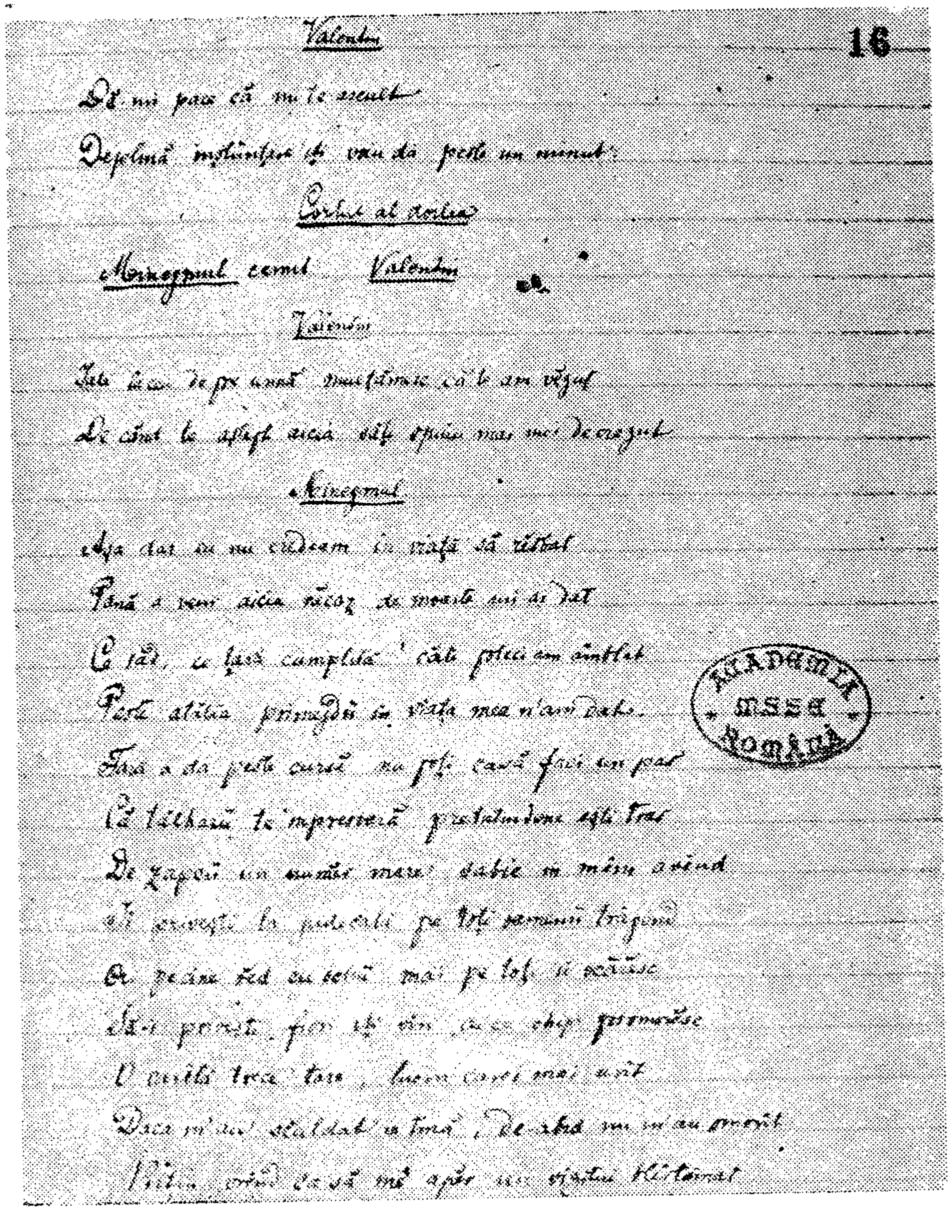

135 16r

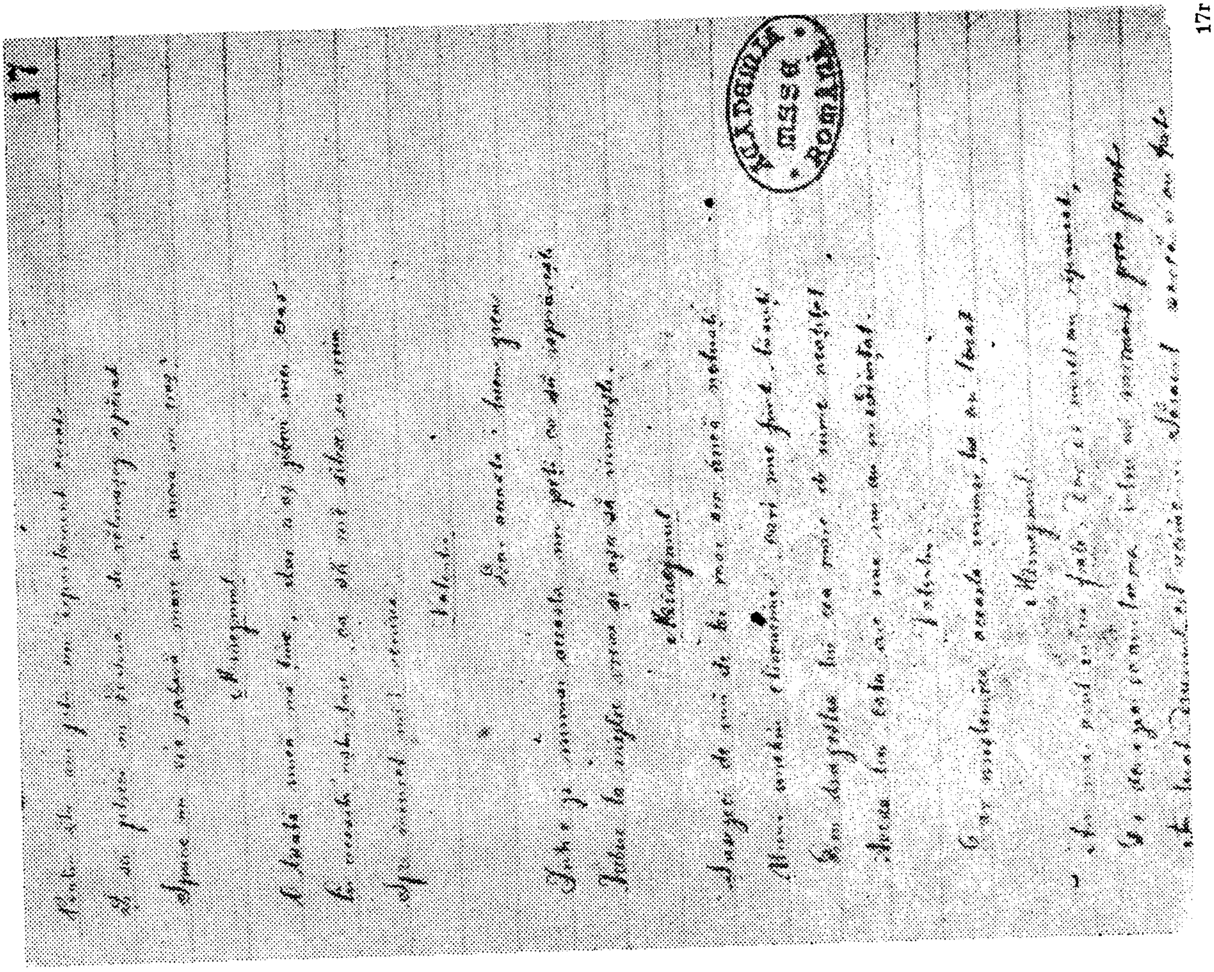

17r

137

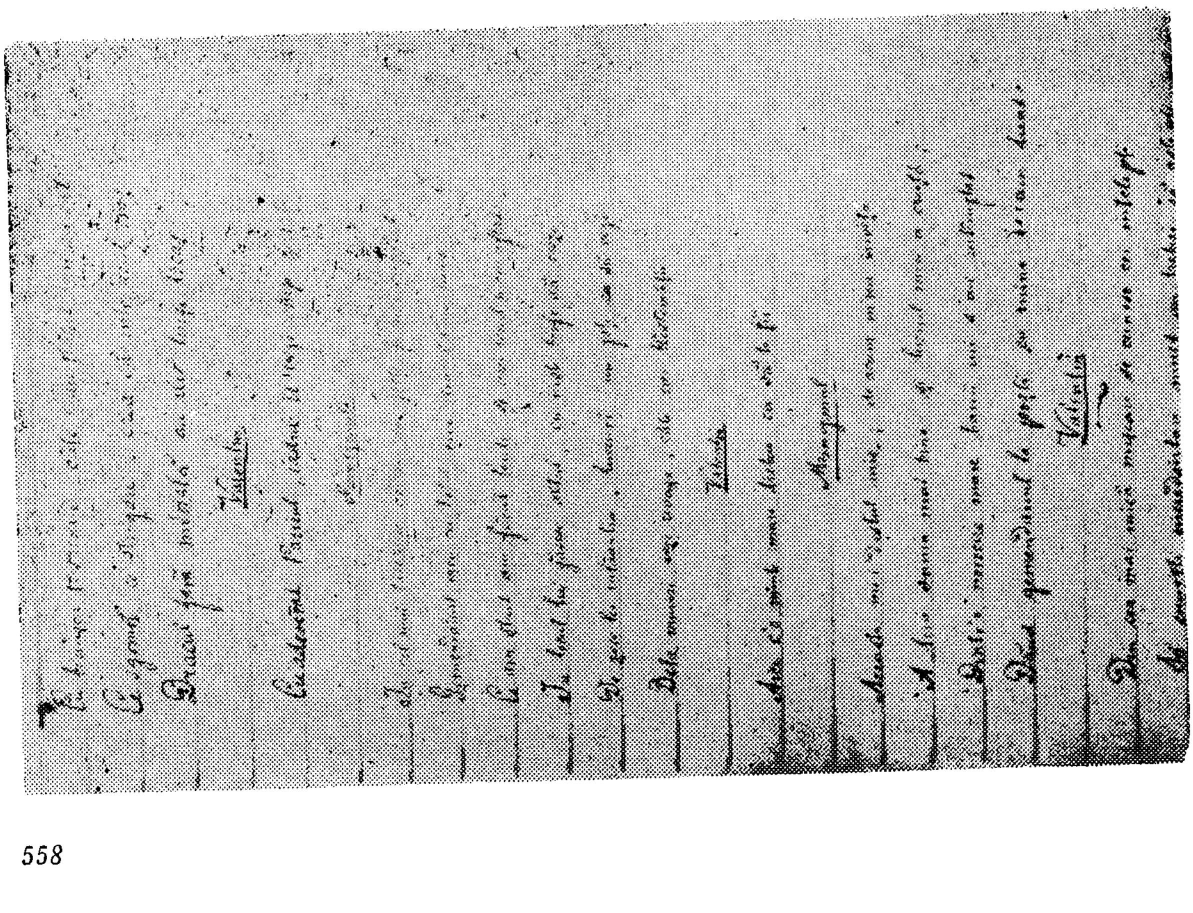

16v

136

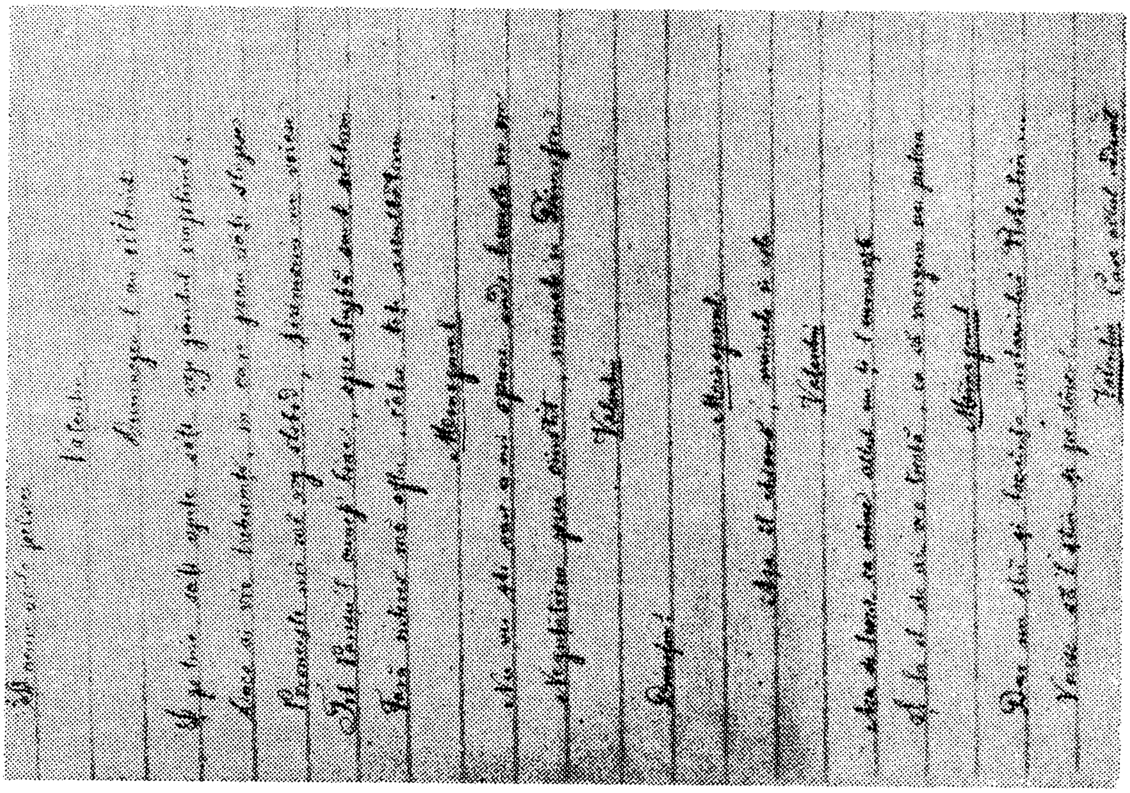

138 17v

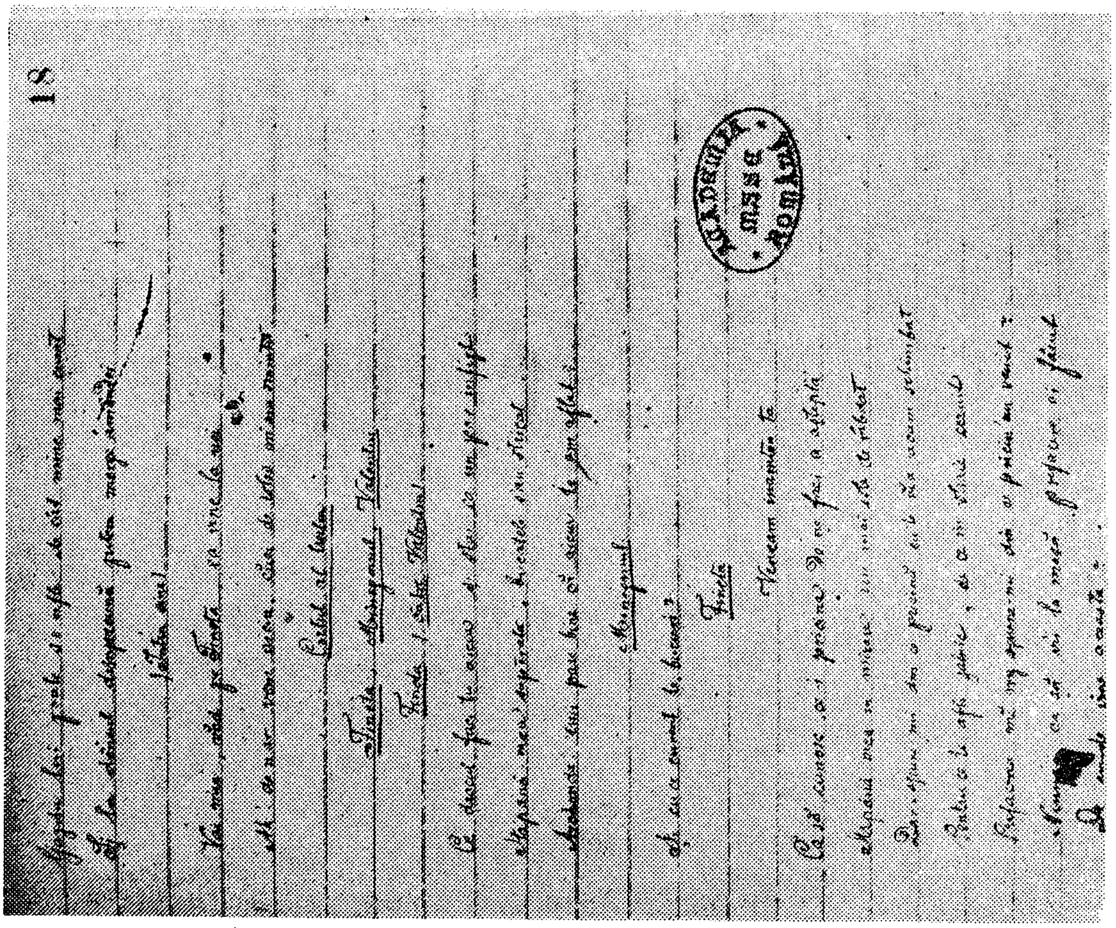

139 18r

19

19r

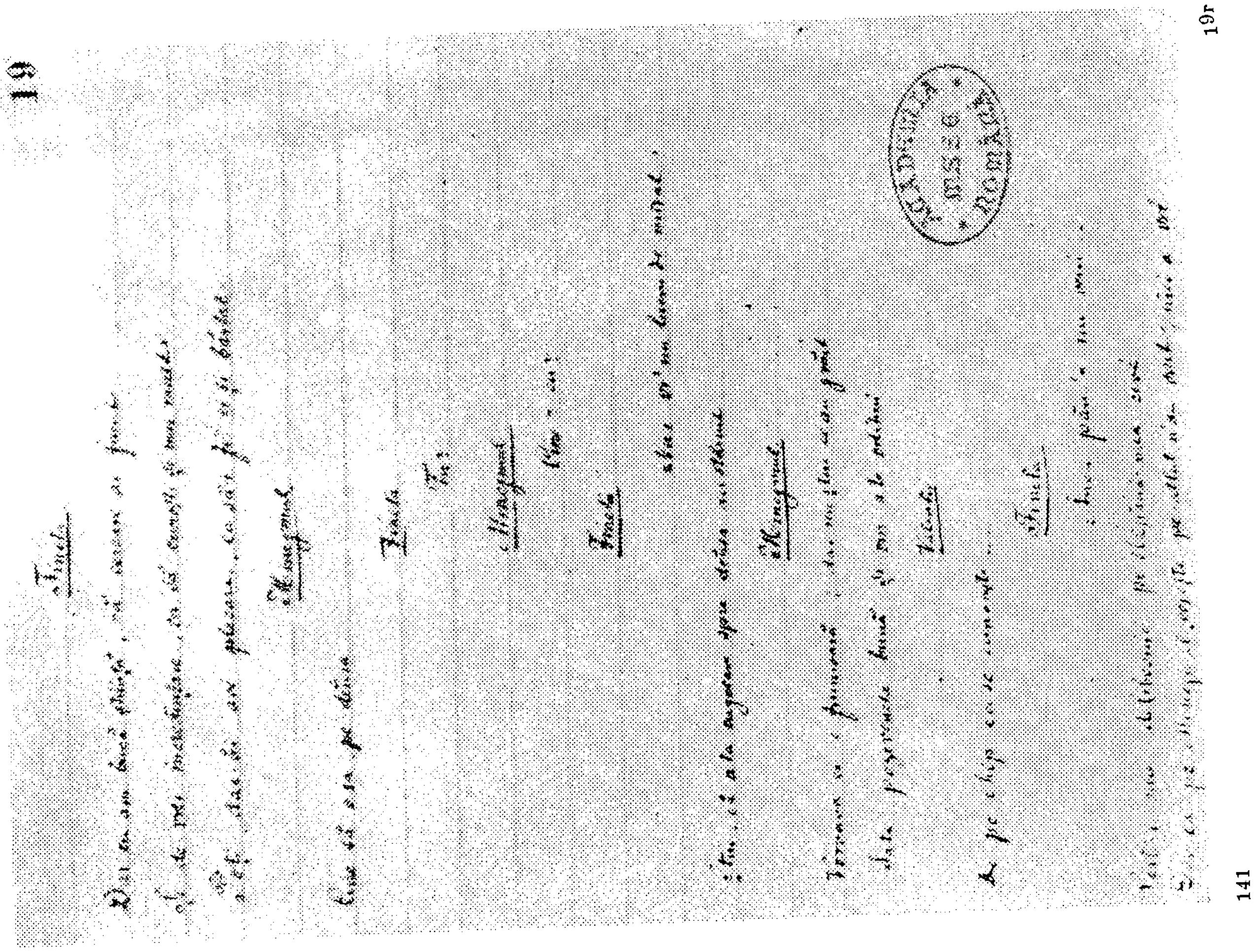

141

18v

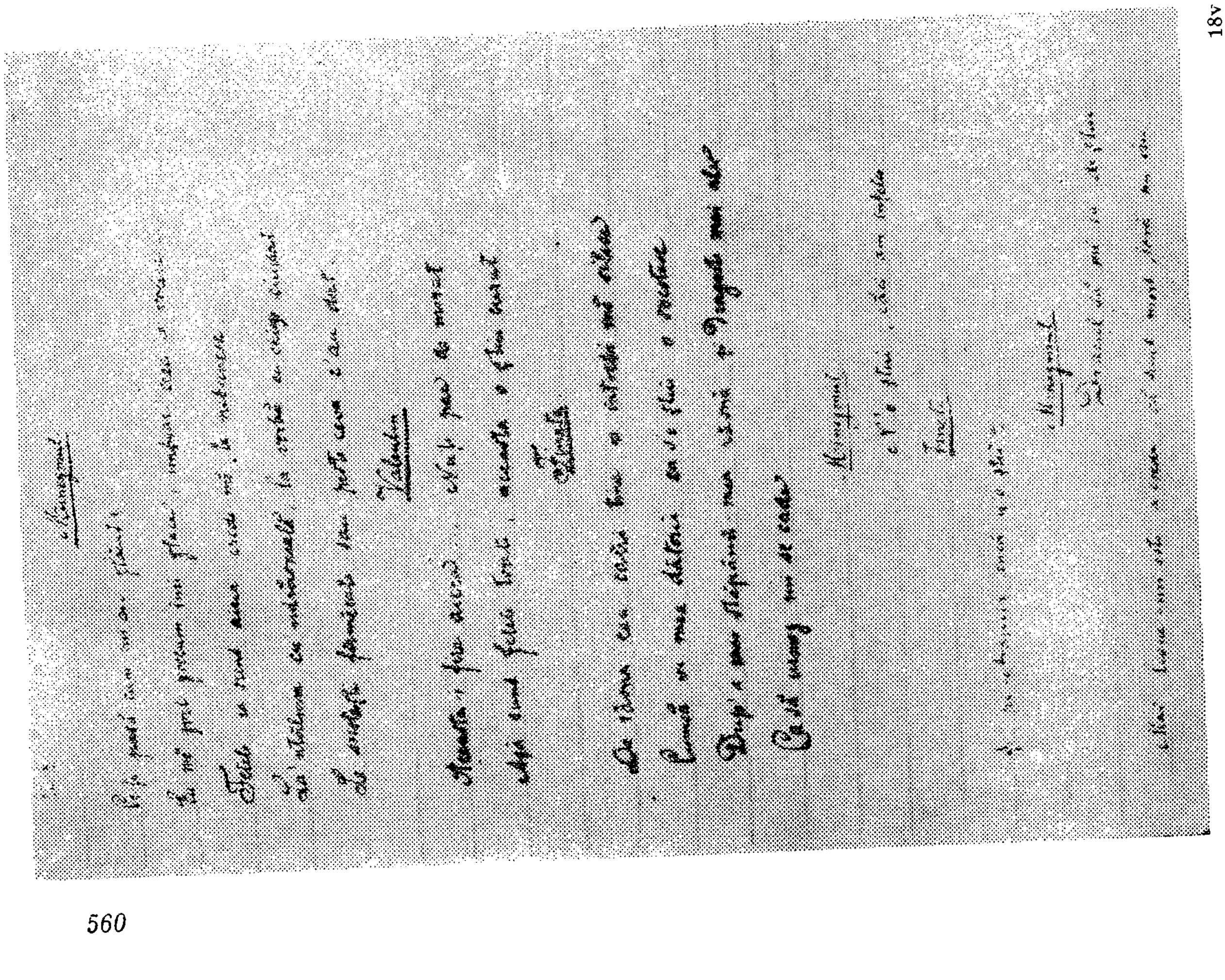

140

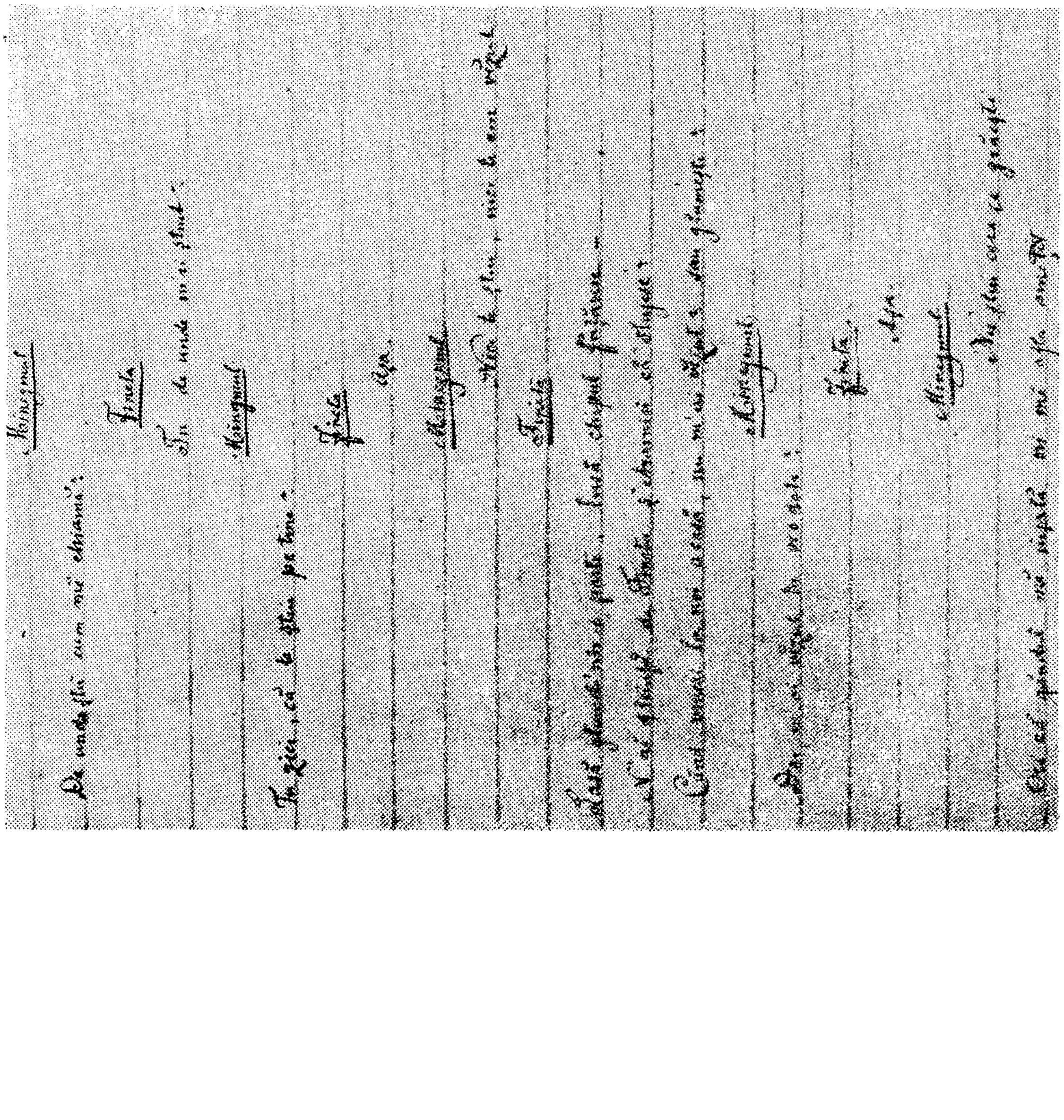

142 19v

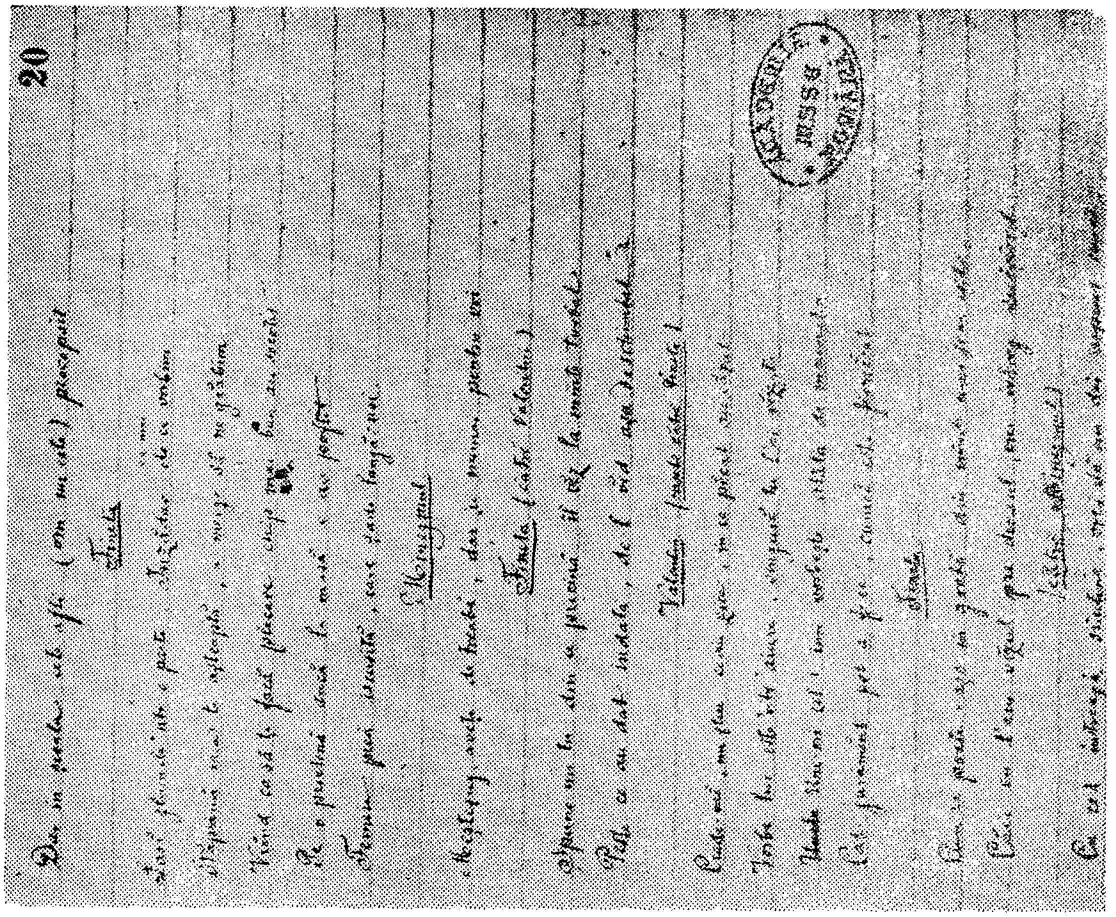

143 20r

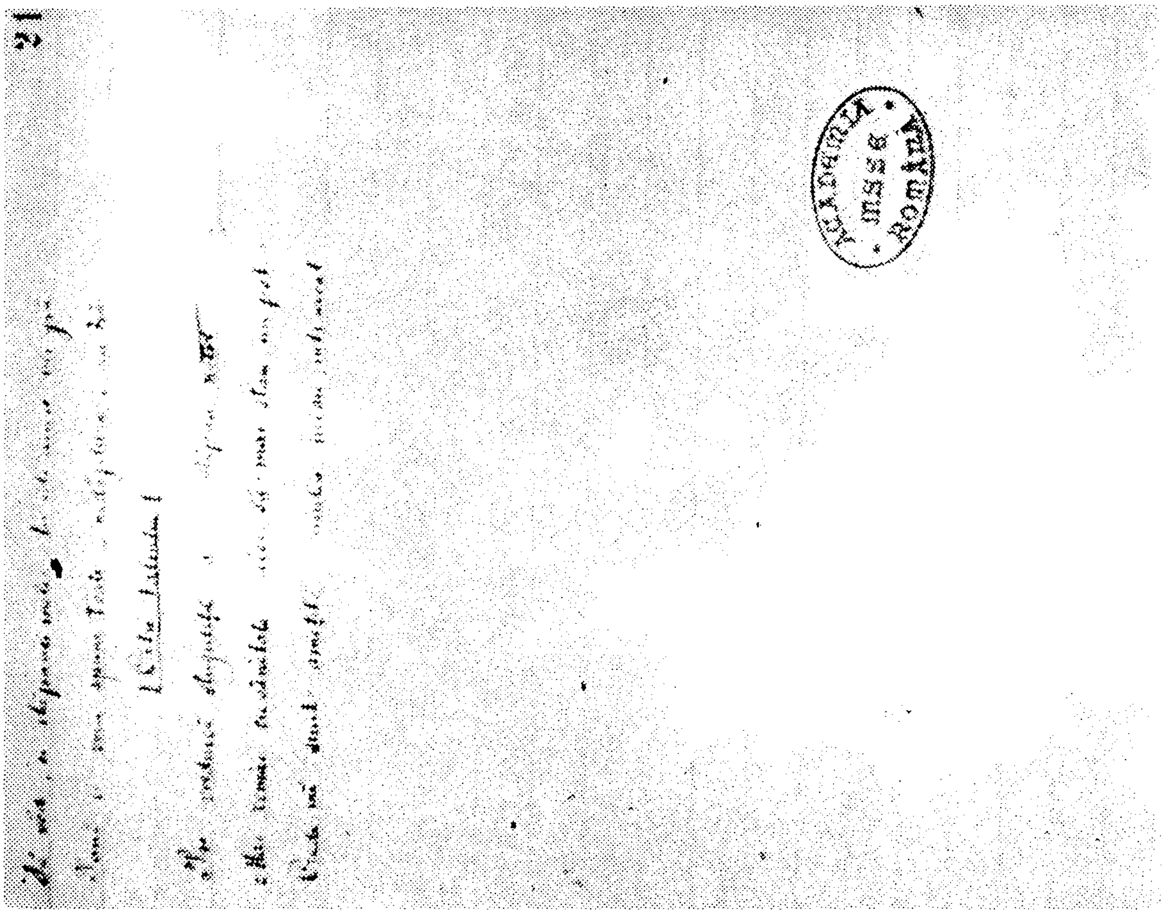

145 21r

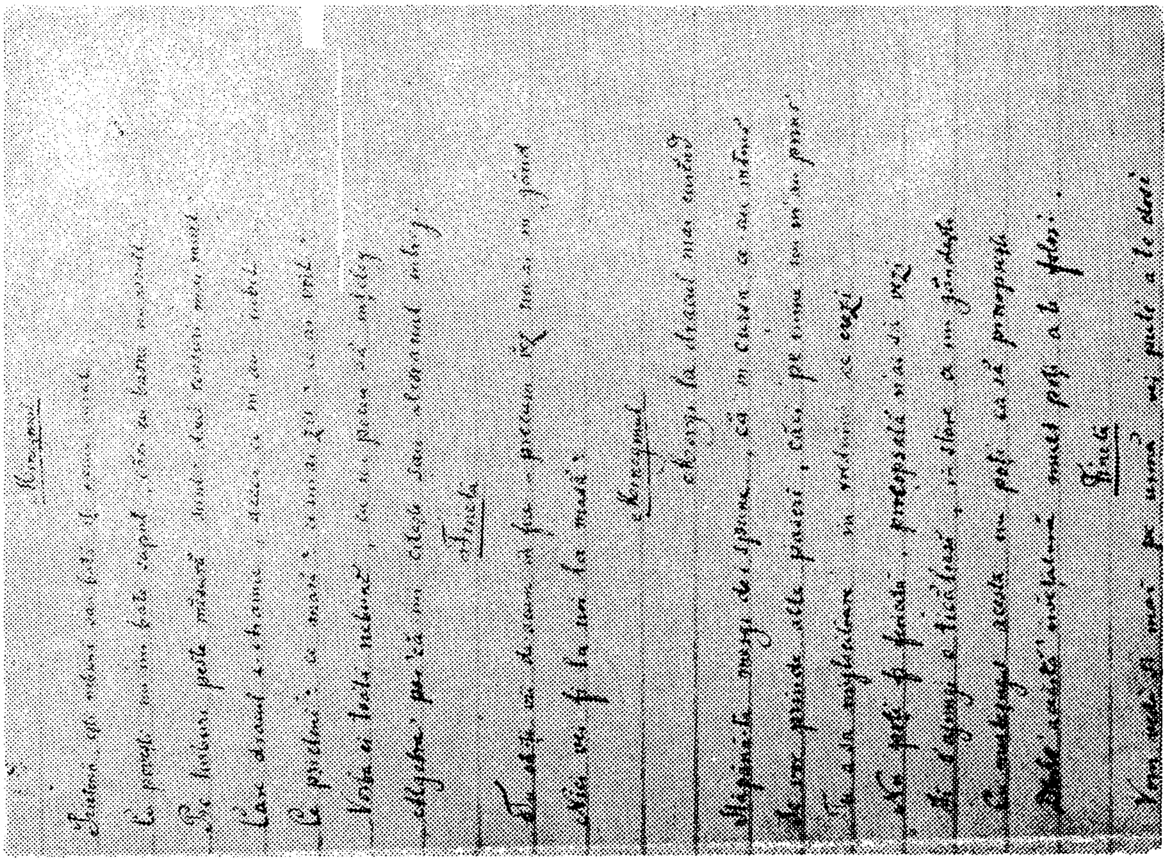

144 20v

TRADUCERILE
DE PROZĂ LITERARĂ

LANȚUL DE AUR

Novelă svedică de Onkel Adam [C. A. Wetterbergh]

Într-o seară posomorîtă de toamnă, puțin după ce intrasem în enoria mea — începu amicul meu preotul Z... narațiunea sa — ședeam singur în camera mea de studiu, în care locuiesc și astăzi și din care am privirea peste biserică și cimitir. Atunci intră o servitoare la mine în casă și-mi spuse că un domn străin, care ar aștepta în camera mea de vizită, dorea să vorbească cu mine. Eu alergai jos; era un june de-un esterior frumos, care însă era foarte palid și care avea în privirea sa o durere sălbatecă, din care cauză credeam că voi auzi desigur de la el vreo veste neplăcută.

— Voiam să vă rog pentru cheia de la mormîntul Lejonswärd, zise el, o aveți pesemne încă?

— Cum, întrebai eu mirat, vreți a o avea acuma? e prea tîrziu!

— Vreau s-o am, zise străinul cu nerăbdare, căci un cadavru — da, într-adevăr un cadavru — o să se mai adauge încă pe lîngă celelalte chiar acuma.

Străinul îmi părea atît de estraordinari încît mai protestai puțin. El observă aceasta și-mi zise:

— Vă aduceți aminte, părinte, de mine, sau nu? Numele meu e Lejonswärd, și cadavrul ce o să se așeze în camera îngustă e acela a consoartei mele. Eu am o cheie, cer însă și pe cealaltă; îmi veți refuza dar și acuma?

Îi dădui cheia și, chiar fără un cuvînt de mulțămire, alergă în jos. Eu însă mă reîntorsei în camera mea și căutam afară în întunerecul cimitirului. Puțin și văzui mai multe facle mișcîndu-se peste morminte la mormîntul menționat. Mormîntul se deschise și văzui lumina faclelor între gratie. Era un aspect posomorît, pe care nu-l voi uita neciodată.

Înmormîntarea simplă se fini și îndată mi se aduse cheia.

Mai mulți ani trecură, cînd același june veni la mine într-o nainte de ameazăzi.

— Mă cunoști încă, părinte? mă întrebă. După ce-i afirmai întrebarea sa, zise: Ei bine, voi să fiu în enoria d-tale, colo în castelul Lejonsnäs.

— Voiți a locui în castelul Lejonsnäs? asta nu vă poate fi otărîrea serioasă, conte, acolo n-a locuit nimeni aproape de o sută de ani.

— Cu atîta mai bine, eu voi să străform castelul într-o locuință omenească; însă voi purta o viață foarte izolată. Servitorii mei sînt: vătaful de curte, vizitiul și camerierul. Va fi o viață liniștită. Voiți a mă însoți, continuă el, căci, cu toate că-s fideicomisul moșiei, cu toate astea vă spun, nu știu mai nemica despre ea. Aide, acompaniază-mă și mă condu la scumpele mele rude, care, cum se zice, s-ar afla acolo în efigie.

Am spus atuncea soției mele despre călătoria mea, ne-am pus în trăsura contelui și am purces, iară caii-i mîna servitorul său cel esperiat, care, afară de cunoștința misterelor bucătăriei și a camerăriei mai poseda și dibăcia de a mîna bine o păreche de cai.

În curînd am ajuns la moșie. O zidire masivă și mare căuta cu ferestrele sale negrite posomorît înaintea sa. Mai multe rînduri duple de arbori străvechi, cari pesemne fuseră odată tunși cu foarfecele, încongiurau din ambele părți curtea spațioasă, în a căreia mijloc se afla o fîntînă artificială desecată și încongiurată de un hățiș de cimișir, parte sălbătecit, parte uscat. Aceasta e descripțiunea scurtă a locului.

Contele surîse și căută la mine.

— Cum vi pare acest fideicomis, zise el, așa-i că are seamăn cu o locuință de strigoi? E curios, urmă el, că căutăm în astfeli de locuri relațiuni mai intime cu lumea spiritelor, ca cînd aceste n-ar manifesta prezința lor pretutindeni. Vă îndoiți? Clătinați din cap? Ei bine, dacă nu e o lume de spirite, de ce am avea o voace în întru care ni spune că este?

— Nu toți au o astfeli de voace, zisei zîmbind.

— Atunci ești în rătăcire, părinte, zise contele cu zel, nu poți nega că sînt întîmplări cari nu le poate esplica mintea noastră, cari decurg de la o influință superioară, și sînt oameni cari au fost în viață mai mult decît o dată în pozițiune de a crede la o lume de spirite. Spune-mi ce este ceea ce mîngăie cînd ai pierdut tot, tot ce aveai mai scump, adecă — el tăcu vro cîteva mominte, luptîndu-se cu o emoțiune internă — adecă soția sa, urmă el, copilul său; ce e aceea care, cînd, bătut de loviturile sorții, îngenunchind înaintea sicriului, îți vine ca o rază chiară de lumină dintr-o lume mai bună, ce-ți lumină sufletul; sau acea șoptire blîndă de mîngîiare și viață care vorbește inimei înghețate? Sufletul celei pe care o iubești îți imparte ceva din fericirea sa.

Acuma veni și inspectorul cu cheile castelului și întrerupse convorbirea. Și el spuse că castelul nu ar fi de locuit într-însul, însă contele ținu la otărîrea sa.

— Dă-mi numai cheile, domnule inspector, n-ai trebuință de a ne însoți, eu și cu părintele ne-om orienta noi, numai spune-ni de la cari uși sînt cheile.

Inspectorul se închină și începu a enumera:

— Aceasta-i de la ușa casei mari, aceasta de la apartamentul repauzatului consilieri de stat, aceasta de la apartamentul doamnei consilierese și aceasta de la camerele contelui june sau, adause el puțin confuz, de la apartamentul din partea stîngă în care locuia odineoară bunul dmv., cînd era june.

— Destul, domnule inspector, ne-om orienta, l-întrerupse contele cu un surîs.

Ne apropiarăm de castel.

— Auzit-ați, zise contele, camerele contelui june. Contele acesta june a fost bunul meu. De aici se vede că tradițiunele nu învechesc neciodată. Acest conte june, așa-l numesc aici, a murit acum mai bine de cincizeci de ani, bătrîn și slab.

Cînd intrarăm pe pragul mare și boltit un aer rece și stricat ni veni înainte. Ici și colo căzuse părți din ornamintele de gips de pe păreți și mai multe cadre mari zugrăfite în olei, ce reprezentau vînători de urși, se pătase de mucegai.

— Antecamera nu e prea invitatoare, zise contele, însă să mergem mai departe.

Vîrî cheia în broasca greoaie și cu ornaminte nenumărate, care ducea în apartamentul consilierului de stat. Venirăm într-un antesalon ornat cu multe portrete și picturi de școală olandeză. Aici, în cadru luxos, pe care dintele timpului îl lipsise parte de lustru, sta portretul unei dame travestite în haine de păstoriță, cu pălăria de paie fîlfîindă și cu o bîtă de păstori în mînă, un surîs grațios juca pe buzele ei de purpur și tinerețа strălucea în ochii ei.

— Aceasta e, zise contele, buna mea, ea ni surîde; ea e zugrăfită ca mireasă și încă șede în frumusețа-i virginală; cu portretele e ca și cu sufletul, ele nu îmbătrînesc neciodată.

Ne dusem mai departe și intrarăm într-o casă cu podelele de stejar și păreți de piele aurită, cadrată în mai multe cadre de aur, era un lux fără gust, ce bătea și mai mult la ochi prin mobilele de modă veche care erau în cameră. Bagdadia de gips era acoperită cu o mulțime de figure greoaie, care se înșirau într-o coroană mare și erau un rest din gustul grotesc al secolului al X[V]II-lea și a împovărării sale de ornaminte. Această cameră fuse oarecînd laboratoriul consilierului și rămăsese

tneatinsă precum a fost cînd era acela în viaţă. Un orologiu de părete într-un ceas mare cu zugrăveli chineze, în aur şi negru, sta acolo muţit şi colbăit într-un colţ şi un ştrang gros de clopoţel cu ornaminte multe de mătasă spînzura încă în alt colţ lîngă un secretariu greoi, dinaintea căruia sta un scaun cu sprijoane nalte şi inguste şi cu picioare curbe, astfeli ca cînd scriindul s-ar fi sculat de-abia în momentul de faţă. După aceea venea un cabinet de dormit, garnisit cu acelaşi gust ca şi camerele pe care le-am văzut.

— Dumnezeu ştie, zise contele, mai că-mi pare că ai avea dreptate; cu aste camere şi cu aste mobile nu ştiu a îmbla, căci adesea sînt locuinţa şi mobilele cunoştinţele noastre cele mai de aproape, şi adeseori un scaun, o masă, o sofa sînt amicii noştri cei mai intimi.

Pe urmă venirăm în două camere mici, ce păreau a fi fost locuite mai tîrziu şi erau mai simplu mobilate.

— Aici îmi aşez cortul, zise contele; nu prea e după moda nouă, dar cel puţin aici e mai vioios decît în celelalte încăperi.

Acolo sta înaintea mesei un jilţ care fusese poleit în vremile lui, care însă acuma arăta pe ici-colea coloarea sa primitivă albă. Catifeaua roşie cu care era îmbrăcat nu pălise, şi chiar toate colorile se păstrase mai bine în camera aceasta decît în celelalte. Eu îmi esprimai mirarea, însă contele, care privea toate într-un mod oarecum propriu numai lui, observă numai că camerele erau aşezate spre nord.

— Vezi, părinte, unde lumina nu e în puterea sa deplină, zise el, acolo totul se păstrează mai bine. Este în general un adevăr că ce e străvechi aceea se păstrează mai bine în întuneric, atît în lumea materială cît şi în cea ideală. Ceea ce creşte are trebuinţă de lumină, dară ceea ce decade se dărîmă mai uşor la lumină decît la umbră. De aceea, părinte, adause el cu o trăsătură satirică, ce juca împrejurul gurei sale, întunericul e foarte necesar pentru păstrarea instituţiunelor vechi.

După ce se puseră camerele oarecum în ordine, contele s-a instalat; caracterul său părea, din timpul din care se retrase în patrimoniul său, a fi mai moderat, adecă era în armonie cu sufletul său neliniştit, care nu iubea prezintele, ci care trebuia să vieze sau în suveniri în care fiecare obiept era împoporat cu cunoscuţi istorici, sau era silit să se refugieze într-o relaţiune tenebroasă, pe care nu o cunoşteam.

Contele era un fantast; însă un fantast nobil cu un simţămînt adînc de drept şi adevăr; deşi dorinţa sa de a fi liber de defecte luase poate tocmai de aceea o direcţiune care părea a decurge din prejudeţe înrădăcinate, căci rar e cineva aşa de plin de prejudeţe ca fantastul ce se crede liber de ele. Eu îl vizitam şi-l aflam adesea ocupat cu lectura, însă el ascundea totdeuna cartea dacă vineam eu.

O dată însă o văzui totuşi; erau scriptele lui Jung-Stilling.

— Domnule conte, zic, dumneavoastră citiţi istorii de viziuni şi spirite. Mă-ndoiesc să crezi în aşa ceva.

— Şi de ce nu, părinte? Oare e ceva nepotrivit în aceasta, sau crezi că omul ar forma terminul estrem a creaţiunii şi ar fi îndată după Dumnezeu? Nu crezi să se poată ca să îmbrace sufletul omenesc, liberat de materia brută, care o are aici, un corp mai fin, eteric, care să se potrivească cu starea sa nouă? Eu cred în aceasta şi aflu o mîngiiere. Ce ar fi oare omul dacă n-ar căta să intre măcar prentr-un presimţămînt întunecos şi straniu în viaţa sa viitoare spre a căpăta o idee despre ceea ce conţine? Ce am fi noi toţi dacă n-am crede în aceasta mai mult sau mai puţin clar şi adevărat, dacă nu e om care să nu crează la o lume de spirite, chiar dacă o ia în rîs, vrînd să arăte că e om luminat. Dacă se apropie moartea de aceia ce-i sînt scumpi inimei omului, dacă-i apucă cu mînile ei cele osoase şi-i trage în mormînt, dacă degetul providinţii îl persecută, atuncea, crede-mă părinte, el va crede într-o lume de spirite, va crede în soartă, care nu e hazard, ci atmosfera unei lumi spirituale.

— Nenorocirea e plină de prejudiţii, observai eu.

— Nenorocirea, zise contele; parte ai dreptate, nenorocirea e noaptea sorţii omeneşti. Dacă cineva e fericit, atunci nu aude cursul regulat al roţii sortale. Elementul pămîntesc îşi păstrează dreptul său de-a rătăci; însă aceasta e însuşirea nenorocirei părînde, căci cea adevărată are aceeaşi urmare ca şi nenorocirea. Şezi cu o consoartă iubită şi cu copiii-ţi într-o seară lină, de mulţămeşti lui Dumnezeu pentru fericirea-ţi, sau îngenunchi înainte patului lor de moarte. În cazul întîi eşti

fericit, în cazul al doilea doborît de durere, însă în amîndouă cazurile nu te simţi singur. E ceva afară de tine, ceva nevăzut, neauzit, cu toate aceste simţit de simţul dinlăuntru, care vorbeşte despre moarte şi viaţă. Şi tocmai acest ceva eu îl numesc : lumea de spirite.

— Însă, domnule conte, zisei, mintea ni spune ...

— Mintea, repetă el, întrerupîndu-mă, ce e mintea, ce e astă proprietate de-a analiza fiecare gîndire, fiecare simţămînt al aproapelui său? Părinte! ce e mintea în asemănare cu presimţămîntul? mintea în asemănare cu credinţa? Cine cunoaşte o lume mai bună şi o visează numai pe ea, cine crede intim şi tare la o unire a simţămintelor sale cu autorul lor, care e Dumnezeu, acela lucră *en gros*, cine însă, în superbia raţiunii sale, descompune ce e sînt, divide ce e indivizibile, acela e un cămătariu de atome, de minute. Eu n-am putut suferi neciodată mintea prea înţeleaptă, care vrea să se vîre în totul şi care socoate a lua parte la totul, fără a o face aceasta. Mintea-mi pare tocmai ca un ţăran necioplit care, vîrîndu-se într-un salon de bal, stă, mustră înţelepţeşte totul şi care cu toate aceste preferă tonurile scripcariului din sat mai mult decît acoardele pline ale orchestrei. Aşa e raţionabilul. Dacă ar putea să se vîre în ceri, atuncea ar recenza muzica sferelor şi ar rezona că îngerii nu cîntă pe arpele lor cu destulă preciziune şi viaţă sau că corul ceresc e prea slab în bas. Nu spune, părinte, ce spune mintea! Eu zic că ea nu ştie nimica despre aceste.

Să disput cu contele ar fi fost să-mi prăpădesc vorba de flori de cuc, căci el, dacă contesta dreptul judecătoriu al minţii, atunci nu avem ce opune visătoriei sale.

— E o mîngăiere, zise contele odată, de-a crede în manifestări de spirite. Eu locuiesc aici, servitoriul meu în etagiul al doilea, şi de aceea ar crede cineva că mi se face urît. Din contra. Cînd noaptea luminarea mea începe a arde mai întunecat, cînd şopteşte ceva printre frunzele arborilor, cînd toate mobilele pocnesc şi se aude un ton care pare a fi sunetul unui clopot, sau un cîntec, sau altăceva... ... atunci începe viaţa mea cea adevărată, atunci mă primblu prin cameră şi stau cîteodată locului şi ascult. Ah! atunce simţesc adese cum se îmflă un rîu de deliciu în anima mea bolnavă ...; se mişcă ceva în camera alăturată. „Aceea e Iulia", strig şi deschid uşa. Luminările joacă şi o şoptire lină merge prin casă ... „Iulio, Iulio! tu nu m-ai uitat" zic şi apoi mă pun în pat şi adorm, visînd de ea.

Contele se cufundă într-o cugetare adîncă, însă curînd ridică ochii săi întunecaţi şi-mi cată în faţă cu o privire blîndă şi clară.

— Aşa e, zise el, că eşti amicul meu, cu toate că nu poţi aproba visătoria mea, cum o numiţi voi înţelepţii? Eu vorbeam de Iulia mea; nu o cunoşti, cu toate că a fost aşa de îndelung din enoria d-tale; era aceea care fu adusă atunci în seara cînd vă văzui pentru întîiaşi dată, la d-voastră, e[ra] consoarta mea, şi domnia-ta să nu-ncerci de-a-mi lua prin raţionamînt o credinţă care mi s-a făcut atît de necesarie.

Contele se aşeză pe-un jeţ şi începu astfel naraţiunea sa:

— Casa baronului Lindespare, în Stockholm, era, în timpul din care datează naraţiunea mea, locul de adunare pentru tot ce posedea capitala de spirit şi frumos. Soarelele sale erau cunoscute pentru tonul elegant şi umorul nesilit ce domnea în ele. Casele erau ornate cu gust, fără de-a bate la ochi oarecare lux; totul era lux şi cu toate astea nemica estraordinariu nu strica armonia întregului. De aceea nu se observa abondanţa, totul era aşa de nesilit şi vărsat din întregul. Numai dacă discompuneai luxul casei vedeai că e lux.

Baronul era de mulţi ani văduv; pe consoarta sa, o născută spaniolă, nu o văzusem neciodată; însă ea lăsase o fiică frumoasă şi dulce, un amestec din roza înflăcărată a sudului şi din neaua nordului. Ea era zîna locului şi sute rivalizau pentr-un surîs de pe buzele ei. Aceea era Iulia, ea deveni consoarta mea. Eram uniţi de o jumătate de an şi aveam o locuinţă deosebită, însă, la fiecare soarea, Iulia trebuia să fie la tatăl ei, spre a face onorile de primire.

În una din zile societatea era mai numeroasă decît totdeuna şi eu văzui printre mulţime pe-un bărbat pe care nu-l cunoşteam, care fixa însă necontenit ochii săi pe soţia mea. El era nalt şi slab, avea o faţă palidă şi înfundată, nişte trăsături drepte şi fără viaţă, şi numai ochii săi scînteietori, pe cari-i fixa cu oarecare indignaţiune pe soţia mea, arătau viaţă. Era îmbrăcat în negru şi numai o stea mică de briliante lucea în borba bumbului, care arăta că el era ambasadorul oarecărui guvern. Acest om părea a fi de vreo cincizeci de ani, şi puţinii peri albi contrastau

foarte mult cu părul său încolo negru. Nu ştiu de ce mă interesam aşa de mult de el; îl găseam neplăcut şi cu toate astea mă atrăgea. Era un farmec ca acela pe care-l influinţează şerpii mari asupra victimelor lor.

Socrul meu se apropie de mine.

— Cine-i omul acela-n negru? întrebai.

— A! răspunse bătrînul, mai că aş fi uitat de-a i te recomanda; e-un spaniol, ca şi răposata mea consoartă; vină!

Îi urmai şi în curînd stam înaintea acelui om curios.

— Căutaţi, don Caldero! începu socru-meu, aici am onoarea a vă prezenta pe ginerele meu, contele Lejonswärd... Don Caldero, ataşat la ambasadura spaniolă.

Îmbrăcatul în negru spuse mai multe cuvinte din datorie către socru-meu, care se depărtă de la noi.

— Domnia-voastră, domnule conte, sînteţi, judecînd după aceea ce pot vedea, cel mai ferici consoarte din Suedia rece, îmi pare bine de-a fi făcut cunoştinţă cu d-voastră, zise don Caldero. V-am observat demult şi aveam intenţiunea de-a vă afla numele, fiindcă păreţi, ca şi mine, a nu lua seama numai la esteriorul, ci şi la interiorul unui om, mă bucur de-a fi găsit o rudă spirituală.

În astfeli se începu cunoştinţa mea cu un om care, cu tot esteriorul său respingătoriu, cu tot esteriorul său rece şi aspru, avea un suflet înflăcărat şi o animă deschisă oricărei idei nalte. Din seara aceea don Caldero fu amicul meu, şi mintea sa luminată, căldura sa atrăgătoare, care o putea comunica într-o limbă concisă şi frumoasă, aduseră ideiele mele într-o direcţiune pe care o pregătise caracterul meu, pe care însă n-aş fi putut să viu neciodată aşa de departe fără don Caldero. El venea adesea la noi şi eu mă lipii din ce în ce mai mult de acest bărbat spirituos şi talentat, şi şi el părea a se lipi de mine. El fu acela care-mi arătă, cu o claritate pe care nu o pot descrie, unirea între Dumnezeu şi om, între lumea pămîntească şi cea spirituală. El fu acela care-mi dovedi esistenţa unei relaţiuni între noi şi lumea spiritelor, care se manifestă prin visuri, presimţăminte, prin simţiri întunecoase, care dovedesc influinţa unei puteri superioare. El fu acela care primi adevărul esistinţei fantasmelor curăţită de orice superstiţiune, adecă: el nega o manifestare materială, însă o primi încît se atinge de influinţa unor fiinţe superioare asupra simţurilor noastre. Ai fi trebuit să-l auzi, părinte! D-ta i-ai fi crezut ca şi mine, să fi fost un protestător încă pe-atîta de mare.

Noi ne petreceam adeseori cu şac, un joc care mi-a făcut totdeuna plăcere. Don Caldero împărtăşea gustul meu şi noi ne luptam de multe ori toată seara într-un singur joc. „Şacu[1] mă delectează, zicea el, fiindcă e, din toate jocurile, mai puţin bazat pe hazard. Hazardul se arată pretutindene, încît trebuim a căuta vreo plăcere care-l suferă atît de puţin pe cît se poate. Petrecerea noastră nu trebuie să le dea loc spiritelor de-a-şi face petrecerea lor cu noi".

El vizita soarelele socrului meu şi pe mine, dară încă neciodată nu-mi făcuse invitaţiunea de-a-i face o vizită. El locuia într-o casă mare, cu totul singur, şi nu primea neciodată străini. Caracterul său nu atrăgea pe nimeni, îi respingea pe toţi, căci puţini pricepeau sau cunoşteau valoarea sa, şi încă mai puţini puteau să aibă plecarea de-a-i urma în zborul său curagios în sferele fantaziei. Pinguinii adevărului fără aripi şi lipiţi de pămînt nu pot să urmeze pe vulturul geniului, care zboară către soare, ei par chiar a nu vrea să-i urmeze; ei sînt mulţămiţi şi mîndri dacă au găsit în mlaştină un grăunte şi neci nu visează că esistă o sferă mai frumoasă decît mlaştina lor şi o pradă mai nobilă decît rîme şi culbeci. Cu un cuvînt, adause contele la elogiul ce-i făcuse lui don Caldero, cu un cuvînt, părinte, nu mai e în lume nicăiri un astfeli de bărbat ca don Caldero.

Caldero m-a invitat în fine o dată la sine. El locuia departe, în suburbiul din nord, într-o locuinţă pe care o aşezase după gustul său. La intrarea mea în salon nu găsii acolo pe nimeni; el era deşert şi luminat de o singură lampă care spînzura în mijloc şi răspîndea lumina sa de lună peste salon. Mersei mai departe... asemenea tăcere mormîntală, aceeaşi umbră, acelaşi lux greoi a căruia stemă purta totul. Rămăsei cu un simţămînt estraordinar în întrul meu, îmi veniră în minte poveştile doicelor despre castele fărmecate şi mă credeam străpurtat într-un astfeli de castel, a căruia domn ar sta într-un adînc somn de farmec în camerele interioare, cu toată curtea sa, de sutimi de ani. Această închipuinţă fu însă întreruptă prin pasuri line pe covorul bogat şi figura posomorîtă a lui don Caldero sta înaintea mea.

„Bine-ai venit, domnule conte, zise el cu afecţiune, ai venit în eremitagiul meu, şi într-adevăr n-am invitat pe nimeni altul până acuma decît pe domnia-voastră. Am vrut să te posed o seară numai eu singur, veţi ierta egoismului meu".

Mă conduse în cabinetul său interior. Aceasta era o cameră mică, însă naltă şi mobilată cu un gust cu cît se poate mai sinistru decît celelalte. Păreţii, îmbrăcaţi în catifea închis roşie, contrastau într-un mod mirabile cu pilastrii alţi şi ornaţi cu aur ce-i despărţeau. În mijlocul camerei sta o masă, şi un joc de şac şi-avea locul între două luminări mari de ceară. Şezurăm pe-o sofa, şi Caldero părea cufundat în gîndiri. În fine, începu :

„Domnule conte, veţi afla poate neînţeles de ce sînteţi aşa de scump spaniolului Caldero ; el crede că trebuie să v-o esplice aceasta ; şi, spre a o putea, trebuie să vă dau o desfăşurare a întîmplărilor mele."

Ascultai cu atenţiune ce-o să însemne această introducere străină. Don Caldero reîncepu de nou :

„Eu sînt născut şi crescut în Madrid, tatăl meu era un om sărac, însă nobile, de o nobleţe veche, şi eu supsei dară din copilăria mea ideile despre valoarea acestui rang. El căzu în urmă în ochii mei, cu toate că nu mă pot dezbina neci acum de superiorităţile naşterei ; este o superioritate aceasta, creată de natură, care se lasă dovedită de nedreaptă numai prin rezonările minţii, nu însă din necese curat naturali. Eram, precum zisei, sărac însă mîndru, cum trebuie să fie un spaniol, şi o dorinţă nestingibilă după onoare şi glorie ardea în inima mea jună. Această dorinţă căpătă o putere nouă prin amorul către o copilă frumoasă, tot aşa de săracă ca şi mine, însă şi mai avută în străbuni glorioşi. Distincţiunea mică în numărul antenaţilor noştri şi sărăcia mea prefăcură amorul nostru numai într-o dorinţă ardinte fără speranţă de-a se realiza vrodată, căci părinţii ei, mîndri de sîngele lor curat creştin, care rămase prin sutimi de ani neamestecat, nu se puteau împăca cu gîndirea de-a uni pe fiica lor cu mine, a cărui străbun fusese maur. Însă tinereţa şi amorul uită uşor aste distincţiuni mici, şi copila se alegă de mine cu un amor adînc. Adeseori cînd venea de la liturgie [î]mi dăruia mominte neîntrerupte de neci un martor. Ah, cît de fericit eram! Credeam că voi putea prin propriul meu merit să conving pe părinţii Mariei că sînt demn de ea ; de aceea căutai a fi primit la corpul diplomatic, cale care, sub regenţii noştri cei slabi, e un drum către norocire. Eu fui, şi în curînd ataşat la ambasadura din Viena.

Găsii pe copila mea ; a fost pentru cea din urmă dată şi neciodată nu voi uita momentul acela. « Nu uita pe fidelul tău Alphonso », murmurai eu şi o strînsei în braţele mele.

Simţeam cum curgeau lacrimile pe faţa ei înfloritoare. « Caută, scumpă Maria ! — [î]i zisei în fine, şi-i dădui un *lanţ de aur*, mic, pe care-l căpătasem de la maica mea — iaca, aici e-un suvenir mic, ţine-l ca să gîndeşti adesea la mine ; însă, dacă m-ai părăsi, să mi-l trimiţi înapoi, şi-l voi purta cu gîndul la tine pîn' voi muri, rugîndu-mă pentru tine. »

« Neciodată, neciodată », murmură Maria, luînd lanţul.

« Neciodată », zisei eu, strîngîndu-o mai tare în braţele mele.

« Însă, Maria, zisei eu, după ce mă mai liniştisem, tu m-ai putea uita. Vrei tu să imparţi, drept semn al legămîntului nostru etern, o hostie sîntă cu amantul tău ? » Eu aveam una şi o rupsei în două părţi. « Dumnezeu e martorul nostru », ziserăm ambii. Orologiul bătu unsprezece în mănăstirea apropiată. « Trebuie să mă duc, zise Maria, etern a ta, etern, etern ! » Stătui însă mult după ce se depărtase şi căutai după ea în lumina lunei. « Etern ! etern ! » răsună în urechile mele şi, în vise de aur de un viitori plin de fericire şi onoare, mersei acasă.

Fusesem aproape un an în Viena cînd mi-aduse într-o seară un necunoscut un pachet. El conţinea un *lanţ de aur*. Mă îngrozii. « Aşadară, zisei, înşelat, părăsit » ; însă nu, nu e cu putinţă ! O ţidulă ce era alăturată conţinea, spre mîngîierea mea, următoarele cuvinte : « Eu ţin minte jurămîntul meu, sînt însă silită să-l calc ...
... nu despreţui pe Maria ! »

Don Caldero mi-arătă un medalion pe care-l purta pe piept. Cunoaşteţi, întrebă el, această faţă ?

Mă spăimîntai.

Erau trăsurele consoartei mele ...

— Soţia mea ! zisei cu o voce nesigură.

— Nu, amicul meu, răspunse Caldero, cu un surîs amar, a fost maica sa, din cauza aceasta m-am făcut amic cu domnia-voastră, iubeam încă pe maica în copilul ei. Am suferit ... am abzis, şi cred bucuros că a fost necesitate, că a fost silă aceea ce mi-a răpit pe Maria mea. Să jucăm, domnule conte!

Mă pusei mut la masa de şac. Era preţioasă. Cîmpurile erau pietre albe şi negre, şi figurele unei părţi erau de argint, [cu] bumbi piliţi de cristal alb, iară a celeilalte, de un metal închis-albastru ca oţelul [cu bumbi purpurii].

— Nu este obicei de-a se juca şac în bani, zise don Caldero, însă de ce n-am hazarda puţin? Aş vrea ... am adesea idei foarte bizare. Am vrut să donez Iuliei lanţul pe care l-a posedat maică-sa; însă nu e preţios, nu e modern; cu toate astea, dacă-ar afla poate istoria lui, l-ar purta ca resuvenire de la don Caldero. Eu o pun în joc, iară domnia-ta, domnule conte, să pui o viţă din părul negru a Iuliei, ea ar da-o bucuroasă dacă i-aţi cere-o. Veţi ierta unui amant bătrîn şi înşelat că crede a vedea sufletul maicei văzînd pe fiica, soţia domniei-tale.

Jucarăm; însă don Caldero se părea că pierdea înadins şi pierdu curînd.

— Sînt învins, zise el liniştit şi se duse la o s[c]atulă ce n-o observasem încă pînă acum. Aici, domnule conte, e lanţul, voi fi mai liniştit dacă nu-l voi mai avea în mînile mele. Lanţul era mai preţios decît crezusem că va fi, şi mă bucurai că voi putea vedea pe Iulia ornată cu el dinaintea lui don Caldero. Scrisei un bilet Iuliei, în care, fără însă de-a pomeni de maică-sa, îi comunicai jocul meu cu Caldero şi o rugai de-a trămite o viţă de păr în caz [că], din contra speranţei mele, aş fi pierdut partea mea. Acest bilet l-am trămis printr-un servitori, la soţia mea acasă.

Apoi ne puserăm iară la joc. Însă acum Caldero lua seama, şi pe mine din contra mă apucase o spaimă internă, o nelinişte pe care nu mi-o puteam esplica; eu comiteam cele mai mari greşeli. Don Caldero mi-o observă şi mă lăsă să trag din nou, însă toate în darn ... eu stam ca fărmecat şi nu puteam calcula poziţiunea mea.

În fine veni un servitori de-mi aduse un bilet mic de la Iulia. Ea glumea despre gustul amicului nostru spaniol, trămise însă cu toate astea viţa de păr, cu toate că mă ruga de-a nu juca în fiitori, neci pe lucruri mai preţioase decît lanţul, pe viţele de păr ale soţiei mele. I-arătai lui don Caldero scrisoarea, el ceti şi păru a păli.

— Scrisoarea ei seamănă cu aceea maicei sale, zise el şi puse epistola pe masă. Să continuăm.

Noi jucarăm, însă în curînd mă văzui împresorat de figurele sale; neliniştea mea internă creştea, era ca şi cînd îmi spînzura o spadă goală de-un fir de păr deasupra capului; luminările părea a arde mai întunecat, bumbul alb de la regele meu părea palid ca laptele, pe cînd figurele purpurii a lui Caldero, luminoase ca cărbunii aprinşi, străluceau de o lumină internă.

— Şac, zise el încet, şac, domnule conte, repetă el mai tare. Însă eu stam nemişcat şi căutam cu ochii întunecaţi asupra figurelor. Îmi părea că un demon stă la spatele mele şi pusese mîna pe capul meu, care era înfierbîntat, cu toate aste o răceală de moarte înfiora tot trupul meu şi totuşi ... în fine îndreptai privirea asupra lui don Caldero ... faţa sa întunecată era mai palidă decît totdeuna ... el era ca un cadavru şi numai ochiul său întunecat zăcea necontenit asupra mea.

— Astăzi e 12 august, murmură el înaintea sa, împăcare cu răposata ... ... domnule conte, daţi-mi viţa de păr.

El o primi şi eu, ca beat, mă sculai de la masă şi mă îndreptai cătră uşă ... Nu ştiam de nemica, încă Caldero mă urmă:

— Iertaţi, domnule conte, purtarea mea posomorîtă, însă azi sînt tocmai douăzeci de ani de la ziua de cînd împărţii cu Maria hostia! Eu am ţinut jurămîntul meu ... noapte bună, domnule conte, nu uita pe amicul domniei-tale.

Alergai acasă; neciodată în viaţa mea decît atuncea n-am auzit o voace mai clară, care striga ca o amerinţare în fundul sufletului meu. „Fugi! Aleargă!” striga voacea din mine şi eu zburam mai mult decît mergeam.

— E Iulia încă deşteaptă? întrebai pe-un servitori ce-mi ieşi înainte.

— Contesa? întrebă el.

— Da, da, contesa!...

— Contesa e desigur încă deşteaptă, căci a trămis de-abia de cinci minute nu ştiu unde pe camerieră.

Eu alergai în camera soției mele. Iulia sta într-un jeț înaintea toaletei sale, ca și cînd n-ar fi auzit venirea mea.

— Mulțămescu-ți, Doamne, că se-mplinise presimțămîntul meu !... neci un răspuns. Iulia, eschiamai înfricat, Iulia, nu mă auzi tu ?...

Aceeași tăcere. Ea sta tăcută înaintea oglindei și frumoasele ei trăsături se reflectau în sticlă : ... *lanțul* cîștigat era împregiurul gîtului ei, și ochii săi întunecoși albaștri mă priveau cu blîndeță. „Iulia, Iulia", strigai, apucînd mîna ei. Era rece. Membrele ei moi. Dumnezeul meu !... Dumnezeul meu !... era moartă..

Nu știu ce se întîmplă mai departe, însă patrusprezece zile în urmă am fost la domnia-ta, părinte, și-i dădui Iuliei un loc în mormîntul familiei.

Contele-și finise narațiunea. El se sculase și îmbla cu pași mari prin cameră.

Orologiul bătu unsprezece.

— Ești aici, Iulia ? strigă contele și ochii săi se învîrteau sălbatec, vină !... vină la mine !... El deschise ușa camerei alăturate și strigă prin întunerec : Iulia, aici sînt eu ... eu, Iulia !

Numai un aer rece suflă din cealaltă casă și un murmur se auzi. Ea a trecut, zise contele, închise ușa și căzu pe-un jeț, ea nu va să vină ... Dumnezeul meu ! Lasă-mă să mă duc eu la ea ! Contele șezu un moment pierdut în gîndiri. Apoi se sculă, căută la mine cu ochi lucitori și zise :

— Părinte ! Cît e de dulce de-a spera.

Cînd mă dusei de la el mă simții într-atîta de mișcat încît fui bucuros că servitoriul îmi lumină prin saloanele deșerte ... așa e de tare imaginațiunea dacă o trezești.

Din timp în timp îl vizitam pe contele. El era mai liniștit decît pînă acuma ; însă sănătatea sa începea a suferi, neobservat pentru el însuși, nu însă pentru unul ce avea numai din cînd în cînd ocaziunea de-a-l vedea. El începea a fi mai neliniștit, rîdea de lucruri ce nu erau ridicole, însă era tot același om bun cum fusese totdeuna și vedea clar dacă nu intra în cuprinsul misticei ; atunci însă începea a visa, și Iulia ... iubita sa Iulia era puntul esclusiv al ideilor sale.

În mijlocul iernei îmi veni deodată un trămis, rugîndu-mă să vin îndată la castel. Trămisul nu știa cauza de ce eram chemat în contra obiceiului, spuse însă că servitoriul contelui i-ar fi ordonat să încalece și să vină cît mai degrabă la mine. Eu presimțeam o nenorocire și pornii în moment.

Cînd intrai la conte el părea adîncit în cetirea unei epistole.

— Așa, ești domnia-ta, zise el cînd mă văzu, domnia-ta vii să predici sufletului meu pace ?... atunci începe, domnule, va fi interesant de-a te asculta ! haha ! hahaha ! acuma abia sînt eu minte ... hahaha !...

Mă retrăsei dinaintea privirei schinteietoare și mînei ridicate carea mă amerința ... era nebun ; buzele sale cele palide tremurau cu furoare și părul lui negru sta în dezordine pe fruntea sa, de pe care curgea o sudoare rece pe fața-i. Văzui că aice nu puteam face nemica și trăsei clopoțelul spre a chema pe servitoriu. Acesta veni, palid și plîns.

— Ian caută, zise contele rîzînd sălbatec, ian caută, părinte ! Toată noaptea a vărsat șiroaie de lacrimi și a îndrugat la neghiobii numai și numai pentru că i-am arătat prostului că nu aveam neci eu, neci el suflet ... că nu esistă neci rău, neci bine ! ! ... da' foarte comici mai sînteți haha ! hahaha ! ca niște oi... însă, credeți-mă, el ar fi venit de ar fi putut, dară el nu mai este și n-a venit. Da' stați numa și căutați la ceriul vostru, e aer, nemica alta decît aer, mă înțelegeți ? Pămîntul e-un trup solid din care cresc oameni, plante, momițe, curechi și, peste el, ceriul, ce se numește în limba cultă atmosferă, aer ... ei, acuma n-o înțelegeți ?... e clar ca ziua. Vezi domnia-ta, continuă el, oamenii sînt un feli de animale răpitoare care, și îmblînzite, nu lasă natura lor ; ei sînt mai răi decît fiarele, căci chiar tigrul iubește copiii !... iubește soția sa ... însă vedeți omul, el o omoară.

El puse mîna înaintea feței sale și plînse cu hohot !

— Eu nu știu, șopti servitoriul, ce o fi cuprinzînd epistola. Contele o primi ieri seara. El era așa de voios cînd văzu adresa și eu ieșii din cameră. Însă, cînd m-am reîntors, el era așa cum îl vedeți acuma. Sărmanul conte... era un stăpîn așa de bun !

Contele se sculă răpede ca și cînd ar fi fost spăimîntat de ceva.

— Vuuu ! zise el, și privirea-i iritată se rătăcea prin casă, era așa de mult sînge, așa de mult venin care curgea pe pămînt și șerpi pătați cu alb se tîriiau

în șiroaiele de sînge, eu însă stam sus și priveam cum se înghițeau unii pe alții. O turturică albă zbura deasupra pămîntului; însă un șerpe-și ridică capul din adîncime și apucă pe turturica albă. Ea filfiia, sărmana mititică, însă o parte după alta fu înghițită de gura șerpelui ... era repauzata ei maică care o înghițea ... vuuu! ... era înspăimîntători să vezi, și neci o rază de lumină și speranță nu mergea în jos prin aburul de sînge!... haha! hahaha! părinte, era numai un joc al fantaziei ... însă totuși o imagine a adevărului. Maică-sa și soțul ei o omorîră ... înțelegeți acuma?

Cam în astfeli urma nenorocitul de-a vorbi mai multe zile. Eu rămăsei acolo, căci speram că va fi mai bine. Chemasem un medic. El întrebuință mai multe mijloace, fără ca să fi ajutat vreunul. Contele era și rămase nebun și nu dormea nici un moment. În fine căzu la pat; atunci mă chemară iarăși. Cît de mult se schimbase: ochii săi întunecoși erau înfundați tare și ardeau ca o flacără pe jumătate stinsă; fața-i era zbîrcită și fruntea încrețită. El zăcea tăcut și nu răspundea la vorbele mele.

Servitoriul [î]mi înmînuă pe ascuns epistola nenorocoasă. Era de la don Caldero și suna astfeli:

Domnule conte!

Cînd va ajunge epistola aceasta la domnia-voastră, eu nu voi mai fi, ea stă scrisă gata în portofoliul meu, spre a vă fi trămisă după moartea mea. Vă sînt datori c-o lămurire spre a vă deduce de la ideile false despre o altă lume. Eu de mult n-am crezut în aceasta, dară era unul din amuzamintele mele favorite de a vedea cum cred visătorii, și-mi petreceam cînd vedeam că un om e înșelat prin credința sa, căci rîdeam în sufletul meu de o astfeli de rătăcire. Eu v-am dus pe această cale, ați fost un obiept dorit pentru observațiunile mele.

Eu sînt catolic. Am văzut din juneță madone plîngînde, am auzit narîndu-se despre miraculele sînților, am fost silit să cred tot și am finit necrezînd în nemica. Toată religia are de fundament convicțiunea despre esistința și eternitatea sufletului omenesc, pentru aceasta esistă însă așa de puține arguminte ca și pentru adevărul legendelor. Omul e un animal ca și celelalte, are însă crieri mai dezvoltați, o mulțime mai mare de organe pentru simțurile sale, e de trebuință dară numai viața, nu și sufletu[l]. Această viață o fi fiind focul, căci răceala e moartă. Așa m-am fost convins că sufletul e o poveste popească, inventată spre a se putea guverna corpurile mai ușor. A doua ce aflai e că esistă un Dumnezeu, care însă nu mai are grija suferințelor noastre, că totul se dirige de către o trebuință naturală, care chinuiește în același timp deodată milioane de oameni, pînă la moarte, tocmai astfeli cum lasă să piarză arborele frunzele sale, și care nu se abate măcar un pas de la calea ei. Am văzut cum au rămas jurămintele călcate nepedepsite ...; eu am împărțit cu o copilă, pe care o iubeam mai mult decît viața mea, o hostie sînțită, cel mai sînt lucru pe care-l cunoșteam atuncea ...; ea călcă jurămîntul și fu fericită și eu, care-l ținui, am fost nefericit. Am început atuncea a crede într-o soartă, și nu într-o providență, și am învățat a desprețui pe oameni spre a nu fi silit de a-i urî.

Te găsii pe domnia-ta și pe Iulia, soția d-tale ... era fiica ei; ea era frumoasă și încă neci o tentațiune n-o pusese în lumina-i adevărată. Atunci se deșteptară pentru un moment vechile mele visuri de un amor fidel și escuzam pe maica din cauza fiicei; pe maica ei o iertam, care lovise așa de adînc cel mai sînt din toate simțămintele, dacă esistă într-adevăr ceva sînt. În scurt, d-le conte, eu mă visam înapoi în juneța mea poetică, uitai principiele mele logice și credința în Maria înflori din nou în sufletul meu, ca și florile ce prind rădăcină în cenușa spulberabilă a unui vulcan; credeam că Maria mă va întîmpina în ceealaltă lume cu bucurie și că vom îmbla împreună fără macul în sferele celelalte. Vezi d-le conte, că ideea despre eternitate și Dumnezeu provine din amor și că, unde nu e amor, nu poate fi nici credință.

Soția d-tale muri deodată în ziua jurămîntului făcut de mine și Maria. Țineam aceasta de o arătare a ceriului, de la dînsa, care acolo peste nori mă iubea încă. Credeam că maica a chemat pe fiica sa, pentru că era singura, aici pe pămînt, care-i aducea aminte de jurămîntul călcat, însă ... mă înșelam.

De-abia mă întorsesem în Spania cînd primii o vizită de la un călugăr.

„Iertați senor, zise el, dacă vin cu o întrebare cam gravă; ai d-ta un lanț de aur pe care l-ai căpătat odinioară de la o damă mare pe care o iubeai...”

Eu căutai la el mirat și răspunsei: „Da' ce poți ști d-ta despre aceasta?” „Ba da, senor. Eu am preparat pe o femeie bătrînă la moarte, care se ocupa cu

facere de venine și ea-mi mărturisi următoarele, dîndu-mi voie de-a le spune și eu, dacă aș putea folosi cu aceasta ceva: „Eu fui chemată, nară ea, la o damă jună și frumoasă. Ea se numea Maria Viso (se numea astfeli amanta d-tale?) și ea mă rugă de a pune în lăcata unui lanț de aur o otravă tare." Cu toate că femeia criminală era obicinuită cu astfeli de comisiuni, cu toate astea, zic, întrebă cine o să poarte lanțul. Dama atunce răspunse că lanțul i-ar fi fost dat de-un pețitori obraznic cu numele Caldero și că ea ar voi să i-l trămită acum înapoi. Ea zise încă că părinții ar voi s-o silească la astă unire și că d-ta ai vrea să tragi folos din ea.

Atunci femeia a pus otrava în lăcată. După aceea dama se mărită după un eretic și aceasta trezi conștiința otrăvitoarei, fiindcă, cu toate crimele ei grave, ea era o catolică drept-credincioasă. Atuncea ea cercă de-a vă găsi pe d-voastră, sperînd că va putea să nimicească planul damei. Mărire Domnului că n-ați purtat lanțul, căci ați fi murit negreșit. Ar fi foarte bine să-l dăruiți mănăstirei noastre sărmane, căci curatului [i-]e totul curat și din foc aurul ar ieși lămurit.

Stam înlemnit. Așadară a fost voia sorții, ca fiica să moară pentru crimenul maicei.

Închipuiește-ți acum, domnule conte, dacă poți, sufletele răposaților. Visează-ți acuma un ceri pe pămînt cu o femeie, ține-te acuma de credința unei vieți eterne!...
... dacă o poți aceasta, atuncea ești într-adevăr nerod. Eu m-am reîntors la ideea mea cea veche. Pămîntul rămîne pămînt și nemica alta. Cînd veți ceti-o aceasta, eu voi fi mort ... rece ... înmormîntat. Dacă însă am un suflet nemuritori, atunci vei ști cuprinsul acestei epistole înainte de a-ți sosi. De n-ai fi presimțit-o aceasta, atunci crede că am fost numai o machină orologică care a cîntat urechei d-tale ascultînde o mulțime de cîntece de sirene ... peana a plesnit ... lanțul s-a finit și acuma nu mai esistă nimica din acela ce a fost odinioară amicul d-tale,

Caldero

Victima deplorabilă a ateismului rece și a mizantropiei lui Caldero ședea încă în una și aceeași puzețiune și căuta posomorît înaintea sa, fără a spune vreun cuvînt și numai din cînd în cînd ieșea cîte o oftare înădușită din pieptul său. Era clar că peste curînd avea să afle pace, căci puterile sale scădeau din zi în zi.

Eu ședeam mai neîntrerupt lîngă patul nefericitului, căci așteptam un moment d[e] lumină ca să pot vărsa mîngîiere în anima sa.

Înt[r-] o seară, după ce astă stare durase patrusprezece zile fără întrerumpere, eu ședeam la masă și ceteam cu spatele întors spre conte, atunci auzii un șoptet lin ... ascultai ... era o rugățiune călduroasă și din animă pentru pace și repaus în moarte, pentru iertarea păcatelor. Eu îl lăsai să-și zică ruga pînă-n sfîrșit.

— Cine e aici, întrebă contele încet. Eu mă apropiai de pat. D-ta părinte? urmă el cu blîndețe, și încă deștept. E tîrziu. Eu sînt fericit, părinte, căci se face în curînd ziuă ... am avut o noapte lungă. Eu mor, însă simt în mine o voace tare care strigă: Amoru[l] e credință; și eu mă plec umilit înaintea Dumnezeului amorului și mă închin lui. Am rătăcit pe căi false și nenorocirea mă prigonea ... m-am făcut prin ușurința mea omorîtoriul Iuliei. După aceea vestea sfîșiitoare mă sili să nu crez în nemica, căci e o ușurare pentru anima mea culpabilă de-a nu crede într-un judecători; însă sufletul meu se-ntuneca ... acuma e așa de ușor împregiurul meu și mă simții așa de ușor de cînd m-am rugat. Eu m-am rugat ... n-am făcut-o aceasta demult; însă m-am rugat ca un copil evlavios, ca atuncea cînd maică-mea îmi unea mînile și mă învăța a mă ruga. Ah, așa trebuia să fie totdeuna.

El tăcu și puse capul său pe perină și căută la mine cu privirea sa blîndă și îngerească. Eu căzusem în genunchi înaintea patului său și mă rugam pentru repausul sufletului său și mulțămeam lui Dumnezeu pentru raza de lumină și speranță ce o aruncase în noaptea unui nenorocit.

„Doamne, așa mă rugam, dă-i lumină în întunericul său."

— Lumina, murmură el încet după mine, Doamne! mai multă lumină ... mulțămesc ... e lumină!...

El închise ochiul ... o oftare adîncă ... și el căpătă într-o altă lume esplicarea enigmei a căreia soluțiune o aflase de-abia în momentul său cel din urmă. El repauză acum lîngă Iulia sa, în mormîntul familiei; acesta e plin. Bucățile marcei sale sfărmate stau împroșcate pe pămînt pe lîngă sicriu și cheia fu aruncată în mormînt.

O BAIE CALDĂ ÎN EGIPT

de A. Dumas

Băile sînt, după geamii, cele mai frumoase monumente ale cetăților orientale. Aceea-n care m-au dus pe mine era o zidire mare, de o arhitectură simplă și plină de împodobiri ingenioase. Întîi intră cineva într-un vestibul care, și-n dreapta și-n stînga, are odăi unde-și pun oamenii mantalele. În fund și în fața intrării este o ușă ce se închide singură. Cum intri pe această ușă te afli într-o atmosferă mai caldă decît aerul d-afară. Pînă te afli aice, poți să te mai tragi înapoi de vei voi; însă cum vei pune piciorul în vreuna din cămările d-alăturea, atunci să te ații, că nu mai ești al tău. Doi feciori pun mîna pe dumneata și îndată te faci un lucru, o avere a așezămîntului.

Aceasta v-o spui că mi s-a întîmplat mie: cum am intrat, doi țapeni feciori băieși puseseră mîna pe mine, mă desbrăcară de haine, pe urmă unul mă înfășură într-o fotă de lînă de la brîu în jos, în vreme ce altul zicea că mă încalță cu niște picioroange uriașe (galenți), care pe loc mă făcură c-un picior mai nalt. Această încălțăminte popoiată nu numai că mă ținea ca în butuci, căci nu puteam fugi, dar chiar și să merg mă aducea în primejdie de a cădea, dacă acei doi robi ai mei pentru aceea vreme nu m-ar fi apucat, unul d-o parte și altul de alta, de subțiori. Acum eram la mijloc în mîinile lor, n-aveam ce face, trebuia să mă las unde m-or duce.

Trecurăm într-altă odaie, însă acolo, oricît aș fi vrut a mă împrotivi, n-aveam încotro; aburii era așa de deși și căldura atît de mare încît simțeam că mă înneacă, [î]mi venea să crăp. Crezui că vor fi greșit povățuitorii mei și vo[m] fi intrat în vrun cuptor. Voi să mă smucesc, dar ei se vede treaba că prevăzuseră una ca aceasta: căci nici îmbrăcămintea (caifetul), nici poziția nu mă ierta ca să mă lupt; așa, mă declarai singur de învins. N-aveam nici un chip de luptă dreaptă. Adevărat că peste puțin singur mă mirai cînd văzui că simț că cu cît sudoarea curgea în tot lungul trupului meu, cu atît [î]mi mai venea răsuflarea și plămînii mi se mai întindea. Astfel trecurăm prin vreo patru cinci odăi, a cărora temperatură de ce mergea se mai înfierbînta așa de treptat și repede încît în sfîrșit începui a crede că cinci mii de ani omul nu și-a nemerit elementul și că adevărata lui preursire și vocație este de a fi fiert sau fript. În sfîrșit intrarăm în adevărata baie. Acolo aburii era așa de groși încît la început nu putui să mai zăresc nimic, și căldura era atît de nesuferită încît [î]mi venea să leșin. Închisei ochii și mă lăsai să facă ce-or vrea cu mine. Băiașii mă mai duseră cîțiva pași, apoi [î]mi luară cingătoarea sau fota, [î]mi scoaseră din picioare gelengii și mă întinseră, pe jumătate leșinat, pe strada ce se ardica în mijlocul odăii și care semăna cu masa de marmură a unui amfiteatru.

Cu toate acestea și acum, după cîteva minute, începui a mă deprinde cu așa temperatură infernală. Începură a-mi mai veni simțirile și vrui să-mi arunc ochii cu sfială împrejurul meu, începui să văz cam curat lucrurile din prijmă.

Cei doi gîzi ai mei semăna că m-au uitat deocamdată; îi vedeam că nu știa ce făcea în celalalt căpătîi al cămării aceleia și mă socotii că atunci e vremea s-o tulesc și să scap din mîinele lor.

Vrui să mă orientez încetul cu încetul, să văz cum și unde mă aflu, eram în mijlocul unei săli mari pătrate, încrustate pînă la o înălțime de om cu marmure de deosebite fețe. Niște cepuri deschise vărsa neîncetat, ca niște fîntîni, pe lespezi o apă fumegîndă ce se ducea în cele patru unghiuri ale sălii a se strînge în niște bazine asemenea cu niște cazane foarte mari, în surfața cărora vedeam mișcîndu-se niște capete rase ce își esprima fericirea ce simțea prin niște espresii de fizionomie din cele mai mocalite. Mă dusei cu mintea la cele ce vedeam și mai că uitasem să mă mai gîndesc și la băiașii mei, ca să văz ce fac. Ei se întoarseră la mine, ținînd unul un lighean sau copaie largă de lemn în care pusese și făcuse un clăbuc mare de sopon, iar cellalt cu un mototol de ață subțire, nu știu de ce vor fi fost. Deodată mi se păru că mii de ace [î]mi intră-n cap, prin ochi, prin nas și prin gură. Procletul de băiaș, ce-i dăduse dracul în gînd! să răstoarne peste mine și să mă înece cu acel clăbuc de sopon ce gătise! în vremea aceasta tovarășul lui mă ținea de subțiori și mă freca ca un turbat pe obraz, pe cap și pe piept. Usturime ca aceea n-am pățit de cînd sînt! Atîta mă înteți încît [î]mi dete toată puterea și energia deznădejdii; mi se păru bătaie de joc și nevrednic de un bărbat să mă las numai așa să mă frichinească și să mă puie în chingele fără să mă apăr; pe unul ți-l aruncai cît colo cu o izbitură de picior, pe celalalt ți-l răsturnai cu un pumn și, neavînd ce mai face să mă scap de soponul ce îmi da în ochi, pe nas și în gură, mă îndreptai către unul din acele patru bazine care mi se păru mai plin de oameni și mă aruncai înăuntru. Apa era așa de fiartă încît scosei un grozav țipet, mi se păru că eram azvîrlit în Tartar; mă apucai de vecinii mei, cari toți se mira ce am și de ce voi fi țipînd; mă împinsei pe umerii unuia și mă azvîrlii iar afară cu aceeași repegiune cu care și intrasem. Cu toate acestea tot nu scăpai teafăr: oricît de puțin șezusem înăuntru, trupul mi se făcuse roș ca racul.

Rămăsei așa afară puțin, ca mărmurit; și mă crezui că mă aflu în vreunul din acele vise grozave și aievea. Cum să nu crez astfel? Înainte-mi vedeam curat niște oameni cari pot zice că fierbeau în clocote și cari semăna că simt cea mai mare plăcere în această chinuire! Aceasta îmi amesteca toate ideile asupra plăcerii și durerii, căci ceea ce era durere pentru mine, pentru ei era plăcere, văzîndu-i bălăcind în apa în care eu mă oparisem. Așa îmi luai hotărîrea să nu mai crez simțirilor mele și să mă las cu binele a face orice vor voi cu mine, ca să văz unde o să iasă. Gîzii mei dar mă aflară cu desăvîrșire domolit cînd veniră iar la mine, și urmai după dînșii fără împrotivire către unul din acele patru bazine sau scăldători. Ajungînd la margine, ei îmi făcură semn să mă cobor. Ascultai, mă văzui într-o apă ce mi se păru că are 35 pînă la 40 grade. Aici mi se păru o căldură foarte temperată.

Din bazinul acesta trecui într-altul de o temperatură mai ardicată (mai caldă), însă tot de suferit. Șezui și aci cît și în cel de întîi, ca vreo trei minute. Pe urmă oamenii mei mă duseră la un al treilea, ce putea să fie cu 10 sau 12 grade mai cald decît cel d-al doilea. În sfîrșit, dintr-acesta mă duseră în cel d-al patrulea care era acela în care mă oparisem. Mă apropiam de dînsul cu cea mai mare groază și împrotivire, cu toate că hotărîsem să sufăr orice. Cu toate acestea începui să cerc mai întîi apa cu vîrful piciorului. Cu adevărat caldă mi se păru, dar nu așa cum am simțit-o întîi, cînd mă oparisem. Băgai un picior, pe urmă pe cellalalt, în sfîrșit tot trupul, și nu poate cineva să-și închipuiască cît rămăsei de uimit și în mirare că nu mai simț arsura cea dinainte. Văzui eu adică că celelalte bazine mă pregătise treptat ca să sufăr pe acesta. După cîteva minute mă obicinuisem de minune, încît nici nu mi se mai părea fierbinte, și cu toate acestea crez că poci răspunde pe capul meu că apa avea de la 60 pînă la 65 grade de căldură, atît numai, cînd ieșii îmi văzui pielea că se închisese și mai mult de roșală: din rumen mă făcusem stacojiu, pe urmă vișiniu.

Procleții mei mă luară și iar mă întinseră peste rănichi și mă înfășurară cu un șal alb la cap, apoi mă duseră îndărăpt iar prin salele prin care intrasem, cu grijă ca la fiecare schimbare de atmosferă să-mi puie o altă fotă și un alt turban. În sfîrșit sosii în camera cea dintîi, unde-mi lăsasem hainele. Aici aflai un covor frumos și o pernă; îmi mai schimbară o dată fota și turbanul ca să mă înfășure într-un cearceaf foarte mare. Astfel mă culcară înfășat ca pe un prunc și mă lăsară singur singurel.

Simţeam atunci un fel de huzur, o fericire oarecare ce nu se poate tălmăci; mă simţeam cu desăvîrşire fericit, însă într-o astfel de slăbiciune încît, cînd veniră iar la mine peste o jumătate de ceas, mă aflară tot în poziţia în care mă lăsaseră, atît nu puteam să mă mai mişc!

Acum veni altul, era un arap voinic şi vînos. Se apropie de patul meu ca un om ce are treabă cu mine. Mă cam temui cînd [î]l văzui că se apropie aşa; pătisem biet destule şi mă temeam şi de altele; însă eram aşa de slab încît nu-mi mai trecea prin gînd să mă mai scol. Mă apucă de mîna stîngă, şi mi-o trosni din toate închietorile, pe urmă mă apucă de mîna dreaptă şi iar mi-o trosni şi pe aceasta. Îmi lăsă mîinile şi se legă de picioare, de genunchi; pe urmă, întocmai cum întoarce cineva aripele unui pui cînd îl pune în frigare, aşa îmi suci mîinile la spate şi făcu ca să-mi pîrîiască, trosnind, osul spinării. Acum văzui că nu mai e de glumă! Aşa mă spăriai încît scosei un ţipăt, socotind că mi-au frînt mijlocul, gîndii că m-au lăsat schilav. Dar frămîntătorul meu, mulţumit de isprava sa, lăsă această lucrare şi să apucă de alta: începu să-mi strivească, să-mi frămînte braţele, picioarele, muşchii, rănichii, cu o îndemînare de minune. Aceasta ţinu ca un sfert de ceas şi apoi mă lăsă. Acum mă simţeam şi mai slab decît înainte; pe urmă toate închieturile mă durea; vrui să trag covorul ca să mă acopăr şi n-avui putere.

O altă slugă îmi aduse cafea, ciubuc şi dulceaţă; pe urmă mă lăsă să mă îmbăt de miroase şi de fumul tutunului. Petrecui astfel, aromind, o jumătate de ceas între somn şi priveghere, pierdut în nişte rătăcite meditaţii ale unei beţii dezmierdoase, cercînd un simţămînt de o fericire oarecare necunoscută, într-o adevărată nepăsare despre lucrurile lumei.

În sfîrşit iar intrară şi făcui semn că voi să ies. Mă îmbrăcară şi mă duseră în odaia din tindă, unde-mi aflai mantaua; pe urmă plătii pentru baia aceasta ce ţinuse trei ceasuri, pentru băiaşi, pentru frămîntătorul ce m-a pisăgit, pentru bărbier, pentru ciubuc, cafea, miroase, într-un cuvînt pentru toate, plătii şaizeci de parale. Adică mai ieftin decît cu atît n-are cineva cum fierbe.

O BAIE RECE ÎN EGIPT

de A. Danzats

... Suiam Nilul ca să ajungem la Cair, cînd într-o zi ne îngrozi acel vînt omorîtor ce arapii îl numesc cramsin. După ce trecurăm prin această ispită, mateloţii noştri sălta de bucurie şi îşi înmuia feţele şi braţele în Nil, ca să se răcorească. Chipul acesta de a se îmbăia europeneşte se potrivea cu mine. Aşa eu nu vrui ca bucuria de obşte să se sfîrşască fără a mă împărtăşi şi eu. Mă dezbrăcai numaidecît şi mă azvîrlii afund în apă; trecui pe subt corabie şi ieşii de ceialaltă parte dasupra apei. Atunci văzui pe toţi oamenii echipagiului privindu-mă cu cea mai mare băgare de seamă; ştiam că în acea parte nu se află crocodili, încît n-aveam nici o teamă; nu putui să tălmăcesc băgarea de seamă a privitorilor decît într-un chip linguşitor pentru mine, că adică se miră de înotatul meu. Uşurinţa şi îndemînarea mea se îndoiră; îmi desfăcui tot meşteşugul şi toate chipurile înotării înaintea ochilor blejdiţi ai acelor ce mă privea. Dar deodată simţii în coapsa dreaptă un fel de descărcare electrică atît de tare încît jumătate trupul mi-l simţii paralizat; eram pe spate; deodată mă întorsei pe pîntece ca să ajung mai curînd la vas; însă văzui că nu poci de nu mi-or da ajutor. Jumătate rîzînd, jumătate bînd la apă fără voie, ceream prăjina, întinzînd braţul drept afară din apă şi cercînd să mă sprijin în apă cu braţul stîng; cît pentru piciorul stîng, nu-l mai simţeam nicidecum, nu puteam să-l mai mişc. Din norocire Mohamed, pilotul nostru, prevăzuse ceea ce mi se întîmplă şi se pusese şi sta gata pe marginea vasului cu o frînghie în mînă pe care îndată mi-o aruncă; apucai căpătîiul, el mă trase de celalalt, şi mă văzui în corabie într-un chip cu mult mai puţin triumfător decît cum sărisem în apă; însă, după nepăsarea şi negrija cu care se uita arabii la mine, văzui că se vede treaba că nu sînt nici într-o primejdie de viaţă; dar vream să aflu pricina, cel puţin să mă păzesc de aici înainte. Mohamed îmi spuse că în Nil se află mulţime de peşti buni de mîncat şi foarte curioşi a se studia; dar se află şi un fel de torpilă (un peşte) ce are în sine o putere electrică pe care o cunoştea foarte bine arabii noştri, şi de aceea, temîndu-se să nu paţă ceea ce am pătit eu, nu s-au aruncat în apă să se răcorească şi s-au mulţumit numai să-şi spele feţele şi braţele. Din toate cîte-mi spuse, văzui curat că arabii, deşi urăsc electricitatea s-o simţă asupră-le, le place însă să o studie asupra unui european, dar, slavă Domnului!, că pînă să mi se facă tălmăcirea îmi trecu şi durerea, şi braţul şi piciorul [î]şi luară iar întrebuinţarea.

HENRIETA DE SERREY

de Armand de Lagniau

I

Clopotele suna în zborul cel mare, o gloată multă de norod împluse marea și frumoasa uliță a Toledei. Citadini, gentilomi și lazaroni în amestec își da coate și se îndesa pe ulițe și în piețele publice; toate ferestrele scînteia de diamante, așternute cu bogate stofe și strălucitoare tualete ale frumoaselor și oacheșelor napolitane. Era 19 sept., ziua aniversară a Sîntului Ianuarie. Vezuv era în liniște, golful de Ischia se colora de fețe pe jumătate senine, pe jumătate purpură, ce se răsfrîngea fugind de razele cele din urmă ale soarelui; adierile vîntului îmbălsămite, dulci și răcoroase, urma după aburii cei arzători ai zilei; pretutindeni recădea, în grațioase festoane și în bogate draperii steagurile napolitane, pe care strălucea, ca niște stele dătătoare de raze, armele Franței, Spaniei și Siciliei. Bucuria era in toate inimile, pentru că era o frumoasă zi aceasta de la 19 sept. ! Fiecare se ducea cu grabă la bazilica St. Ianuarie, unde era să se facă, peste cîteva minute, minunea lămuririi sîngelui martirului napolitan.

Se întrecea care de care a veni mai aproape de altar ca să vază mai bine minunea ce se împlinea de atîtea veacuri, într-aceeași zi la același ceas, și totdauna așteptată cu aceeași nerăbdare, cu aceeași credință ... Mai rămînea încă un ceas de așteptare și sfînta încăpere era încă de mult plină de lume : rîndurile curioșilor sau mai bine credincioșilor era astfel de strînse și înghesuite încît pe tot minutul întreitul șir al ostașilor era împins, spart, și abia era în stare să restatornicească buna orînduială. Încăperea fiind foarte strîmtă a bazilicei și, neputînd să încapă pe toți credincioșii, o nemărginită gloată a norodului se întindea peste lespezile peristilului, în piață și peste toate ulițele pe unde era să treacă procesia; cîțiva bogați străini își petrecea vremea a arunca peste lespezi cîțiva pumni de carlini (bănuți) pe care se grămădea micii lazaroni, năpădea prin mijlocul mulțimei și pe supt picioarele cailor călăreților ce era așezați pe la colțul fiecăriia uliți ca să păzească a nu se împiedica trecerea norodului.

Între aceste june și elegante femei pe care atît cochetăria cît și curiozitatea le aduseră pe la balcoanele Toledei, o fetișoară de cinsprezece ani cel mult se deosebea prin toaleta sa de o întreagă simplitate și foarte cu gust, și mai cu deosebire prin serbezimea feței sale, ce dovedea vreo durere prematurată în năuntrul sufletului ei. Părul cel negru ce îi cădea pe umerii cei albi, talia-i răsărită și aerul tot melanholic arăta îndestul că nu este din clima arzătoare a Italiei. Și cu adevărat era fiica contelui de Serrey, ambasadorul extraordinar al M.S. britanice lîngă curtea celor două Sicilii. Miss Henrieta (așa se numea) pare că nu s-ar fi împărtășit nicidecum la bucuria generală ce auzea împrejurul ei. Gîndul îi era aiurea și căutătura-i se pironea fără încetare în piața palatului regelui. În sfîrșit, un păscar napolitan plin de tărie despică valurile zgomotoase ce se împotrivea

trecerii lui, se îndreptă către ospelul ambasadei englezești și peste curînd fetișoara părăsi balconul ...

Într-același minut tunul castelului Neoga răsună în port; fanfarele războinice vestiră înfățișarea regelui de Neapol, soldații rînduiră norodul de amîndouă părțile stradei și cortegiul înaintă cu mare cuviință cătră biserică. Era alcătuit de cîte o deputație din toate ordinele bogate și sărace: camaldulii, în haine albe ca zăpada, mergea în capul cortegiului, avînd înainte steagul sfîntului lor fondator; carmii, încălțați și desculți, urma după dînșii; frații Milostivirei era înaintea confraților Patimii, cari era urmați de toate corporațiile meseriașe ale cetății și burgurilor din preajmă. Cavaleri de Malta scortau pe arhiepiscopul, care, călare pe un cal alb foarte bogat înțorțolat, avea alăturea cu sine pe marii săi vicari, ce purta semnele episcopatului. O companie de elveți și de gvardia nobilă mergea înaintea regelui care, ocolit de un strălucit stat-major și de ambasadori străini, încheia șirul acestui bogat cortegiu. Cînd fiul lui Filip V, regele Spaniei, se arătă în piața cea mare, strigări unanime ale norodului făcură să-i bată nobila-i inimă.

Contele de Serrey, pe care numai religia îl oprea de a fi față la augusta țeremonie, rămăsese în ospelul său dinpreună cu fie-sa și cu toată suita ambasadei.

Henrietta de Serrey se arătă iar la balcon, și mai tristă decît aldată, și cu toate cîte îi putu să-i zică tată-său ca să o distreze de o melanholie a căreia pricină nu o cunoștea, ea rămase tot într-o tăcere adîncă și dureroasă.

O detunare din nou a artileriei din port și sunetul tuturor clopotelor vestiră cetății că minunea s-a împlinit. La semnul acesta sublim toți cari nu putuseră a intra în biserica Sft. Ianuarie căzură deodată în genunchi, întocmai precum altădată cruciații cînd zăriră mormîntul lui Isus Cristos la Ierusalim ... Pentru că, pentru un adevărat napolitan nu mai era nici bucurie nici fericire a mai nădăjdui dacă minunea nu s-ar fi împlinit. Anul ar fi fost sterp, spicul nu s-ar fi aurit la căldura soarelui, măslinii ar fi înghețat din tulpină, și mîngîierile unui copil ar fi fost un semn de moarte.

Profitînd de aceste momente cînd tatăl său, foarte ocupat de această măreață priveliște ce se desfășura în jurul său, nu ar fi băgat de seamă lipsa ei, Henrietta de Serrey se trase pe furiș în apartamentul său unde Juana, camerista sa, aștepta.

— Ei bine! Beppo luntrașul hotărîtu-s-a?

— Da, doamna mea, însă cere douăzeci de galbeni pentru ducere și alți douăzeci pentru înturnare. Zice că trecerea nu e fără primejdii și se teme de strășnicia poliției portului care oprește tot felul de imbarcație, în golf, de cum trage clopotul de seară *(angelus)*.

— Fie, zise Henrietta, după operă să te afli în cameră, unde este ușa ascunsă a ospelului, și hainele fiului lui Beppo ce voi să le pui ca să mă duc la bal să fie acolo gata. Mai vîrtos, îți zic, păzește cea mai mare taină!

Juana se trase după ce primi de la stăpînă-sa cei patruzeci de galbeni hotărîți pentru Beppo. După ce se duse camerista, Henrietta se căi pentru că a amăgit-o pe dînsa care o crescuse cu toată dragostea unei mume; pe urmă, mai cetind biletul ce îi adusese pescarul din partea lui podesta de Sorrenta, începu a zice:

— Bietul Pergoleze! El, atît de bun, atît de generos, atît de smerit și atît de curat și călduros, să sufere singur, părăsit, necunoscut, uitat poate, cînd eu îi sînt datoare viața, mă aflu fericită și cînd cea mai mică din fantaziile mele este o poruncă pentru fiecare aci!... Oh, nu, nu poci, nu trebuie a mă face complice a soartei lui ce îl gonește după urmă, a acestii fatalități ce apasă atît de greu ființa lui ... Căci pentru mine el sufere! O, Dumnezeul meu! cugetarea această îmi despică inima, și dacă el nu s-ar fi aruncat după mine în lacul d'Albano, eu aș fi pierit, și cînd el sufere, cînd boala îl apasă, îi sfîșie pieptul, cînd toate s-au sculat asupră-i să-l facă nenorocit, eu să nu merg să-l mîngîi, să privighez la trebuințele lui, să-i gonesc nenorocirea?... Oh! cînd aș cuteza aș vorbi tatălui [meu] despre dureroasa stare a aceluia ce mi-a fost învățătorul meu la muzică, dar nu poci, căci aceasta ar fi să-i mărturisesc ceea ce abia poci să mi-o încredințez mie însumi. Of, Dumnezeul meu, Dumnezeul meu! pentru ce nu m-am născut într-aceeași colibă cu Pergoleze, aș fi fost asemenea lui și aș fi putut nădăjdui a îi consfinți viața mea. Însă, fiindcă nu trebuie să-l iubesc, îmi va fi cel puțin iertat a-i arăta mila mea, ce nu poate cineva să o refuze fără păcat, unui nenorocit. Da, voi merge la Sorrenta, însă nu-i voi vorbi!! Să-l văz numai, după o lipsă de trei luni, și voi fi foarte fericită! Of! da, foarte fericită — Vai! dar voi avea puterea ... trebuie ... Sînt datoare.

În seara acestei strălucite zile către un ceas după miezul nopții, paznicul strejii portului zări o mică barcă care, cu doi oameni într-însa, ieșa pe furiș și se îndrepta către Sorrenta ... După ce îi strigă fără să aibă nici un răspuns, slobozi asupră-le carabina, însă glonțul se pierdu în valuri și, vîntul priind velei cei albe a păscarului, Beppo și tovarășul său se făcură nevăzuți, dimpreună cu bărculița, în fumegoșii aburi ai nopții.

II

Soarele era către apusul său și clopotul bisericii Sorrentei încă tot suna *angelus*, cînd Pergoleze zicea bătrînei sale mame, bunei Nina :

— Mă duc pe țărm să răsuflu aerul serei ; dacă Duni, prietenul meu din copilărie, va veni să mă vază, spune-i că sînt lingă Madona pescarilor. Porni, Nina văzîndu-l mai palid și mai obosit decît altădată, nu-i răspunse decît printr-un semn din cap că așa va face. Biata femeie crezu că citește pe chipul schimbat al iubitului său fiu că această scurtă despărțire nu era alta decît trecerea la o despărțire cu mult mai lungă, mai grozavă, mai posomorîtă, căci atunci va fi vecinică, plecă capul în jos și plînse, saraca mumă ! ! ...

Cînd Pergoleze se depărtă de dînsa, aruncă o căutătură dureroasă către Neapol și zise suspinînd : Ah, Henrietta, cînd voi putea să te văz ? În care zi glasul tău divin va izbi în urechea mea ? Scăpatu-ți-am eu oare viața ca să te pierz pentru totdauna ? O, Dumnezeul meu ! răspunde-mi în locul ei, spune-mi că aceasta nu e cu putință, spune-mi că poci a mai nădăjdui. Focul ce îmi mistuie pieptul, răul care îmi usucă inima este deznădejdea, e amorul ... Amorul și toate covîrșirile lui, un amor nebun ce mă va omorî ... Pe urmă el tăcu și începu a păși înainte mai liniștit, cel puțin așa se arăta.

Sosind la țărm auzi un pescar ce cînta, întocmindu-și mrejile, un cîntic dintr-o operă la modă atunci în toată Italia, și acea operă nu era a lui ! Publicul ! Ingratul public uita ariile lui *Serva Padrona* ca să cînte pe ale micului și întunecosului său rival ! Însă rivalul acesta era prietenul lui Pergoleze, și nobila-i inimă nu se răni nicidecum de triumful tovarășului său de învățătură. Cu toate acestea, zicea Pergoleze, pusesem eu în *Olimpiada* mea toată instrucția și dumnezeiescul foc ce îmi dăruise cerul, aceasta era cel mai frumos al meu vis, cugetarea mea, zîmbire îmbălsămită preste care eu îmi luam zborul către viitor și către slavă ...

... Slava, vai ! Romanii m-au respins cu ocară : o cabală nedreaptă, obraznică, urîcioasă m-a necinstit în ochii concetățenilor mei, și de față cu Enrieta de Serrei numele meu a fost aruncat în zloată cu necinste și derîdere. O, ocară ! toate iluziile mele, toată fericirea mea, mizeria copilăriei mele, ostenelile nevinovăției mele, pierderea însuși a slavei ce dobîndisem, nimic n-ar putea să mă doboare ; însă a fi astfel tractat înaintea aceleia pe care o iubesc cu un amor așa de statornic, ah ! aceasta va să zică a suferi mii de morți. O, Dumnezeul meu, dă-mi curagiu, sau voi cădea de durere de nu vei veni într-ajutorul meu !

Se așeză în poalele capelei pescarilor. Madona de Sorrenta era fecioara celor șapte dureri, sculptorul o înfățișase cu inima străpunsă cu șapte săbii, în vreme ce pe brațe ținea pe Cristos murind. Vederea aceștii marmure ce atît se potrivea cu impresiile inimii sale pare că ar fi aruncat un balsam mîntuitor în sufletul junelui artist și inscripția *Stabat mater dolorosa* ce era asupra frontispițului capelei îi insuflă de a pune pe muzică acel imn ce [e] compus de o cugetare atît de nevinovată și atingătoare. Pergoleze era afundat în meditație cînd Duni îl izbi pe umere, zicîndu-i cu acel glas vesel ce avea totdauna :

— Ei, ce faci tu aci ? Dumnezeu să mă ierte, tu îmi pari mai trist decît Madona cu șapte dureri ! Pergoleze ardică ochii către dînsul și îl strînse de mîni. Aide, adăogă Duni, curagiu mai mult ; nu ești tu mai mare decît o nenorocire ? Și nedreptatea, neștiința norodului roman putea-vor să-ți doboare geniul ? Pergoleze zîmbi cu amor și răspunse :

— O, geniu ! mie ți-ai găsit să-mi dai acest titlu sfințit, mie, pe care Italia îl gonește din sînu-i astăzi ? Romanii sînt necredincioși, nedrepți, și crez, îți zic fără răutate, că ei pierd din zi în zi gustul cel bun ce îi deosebea de rămășița Italiei.

— Știu eu ceva, eu autorul lui *Nerone*, care ei îl suiră pînă la nori, cu toate că fu cea mai urîcioasă și ticăloasă partiție din cîte am scris de cînd am cutezat să mîzgălesc la hîrtie cu linii.

— Ce fel, astfel te judeci tu! N-ai dreptate, scumpul meu Duni, sînt frumoase și bune lucrări în opera ta ... Și Pergoleze îi cîntă barcarola pescarului Sorrentei. Duni îl sărută mulțumindu-i de îndatoritoarea lui ținere de minte, și amîndoi prietenii luară drumul către casa Ninei.

Noaptea înaintase, și biata mumă tremura să nu se fi întîmplat vreo nenorocire iubitului său fiu, sau să nu-i mai fi venit vreuna din acele slăbiciuni fără veste ce i se întîmpla adesea de cîteva zile. Cît fu de mulțumită și ce norocită se socoti cînd îl văzu în casă! Cu cîtă bucurie găti smerită cină ce Pergoleze și prietenul său vrură să facă împreună. Duni, a căruia nebună bucurie ațița cîteodată zîmbetul pe buzele pălite ale prietenului său, îi povesti cu[m] un nobil ce se afla pe lîngă ambasada Franței de la Neapol îi făcuse propoziții din partea Comediei Italiane din Paris și că peste curînd va fi silit a se despărți de dînsul. Pre lîngă acestea, adăogă Duni, acest minunat diplomat, care din întîmplare are o inimă simțitoare la melodie, a scris un libreto franțozesc pe care, de politeță, eu am început să-l pui pe muzică. În bucata această este un urs ce joacă o rolă foarte mare, o lăptăreasă foarte veselă și în sfîrșit doi vînători, bucata întreagă va face să rîză și va amuza pe parizieni. După ce îngînă cîntînd o ușoară arie, Duni își luă noapte bună de la prietenii săi. Pergoleze pe urmă se trezi că el s-a fost dus, atît era de adîncit în visarea sa. El compunea în minte-i pe al său *Stabat*, cînd în țesătura lui se gîndea la fiica lui Serrei.

Intrînd în camera sa, a căria fereastră căta în piața cea mare a Sorentei, Pergoleze se închise înăuntru cu grijă, deschise un cufăraș în care era ascunsă o mantilie, pe care o purta Henrietta în ziua singuraticei lor primblări pe lîngă lacul d'Albano. O strînse la inimă, puse buzele pe dînsa tremurînd, pe urmă o puse înainte-i pe clavir. Vederea acestui talisman magic îi dete toată frescheța ideilor muzicale; cîte suveniri n-avea el în aceste cusături simple; se inspiră văzîndu-le și începu compoziția.

Oh! cine va putea spune cu cîtă ardoare Pergoleze își scrise divina sa partiție! Cine va putea vreodată zugrăvi minunatele zboruri ale geniului lui, sfințitele inspirații ale sufletului lui! Le și pusese pe hîrtie melodiile celor șase dintîi strofe, se gătea să înceapă o altă cîntare, cînd auzi bătînd o lovitură tainică la ușa camerii sale ... Se sculă, crezînd că este mumă-sa, care, ca toate mumele cele bune, venea să certe pe fiul său că se ostenește așa de mult și nu se culcă. Însă se amăgea, văzu înainte-i un june vislaș care, fără să-i zică vreo vorbă, îi dete o scrisoare și o pungă. Deschise hîrtia cu mirare, o, fericire! o, bucurie a cerului! era un bilet de la Henrietta!... Ea îi trimetea cu o grație îngerească cîțiva bani ce zicea că îi era datoare pentru lecțiile de cîntare ce îi dădese la Roma.

Pergoleze rugă pe micul vîslaș să spuie din parte-i la mis Henrietta că lui îi era destul aducerea aminte a ei și că el n-avea ce face cu niște bani ce nu a muncit pentru dînșii.

— Cu toate acestea, ia dumneata punga această pe seama dumitale; sînt sigur că mis Henrietta nu se va supăra pe mine căci în locu-i am făcut o faptă bună! Trimisul plecă capul și nu răspunse nimic...

— Dar ce ai? îi zise Pergoleze cam supărat.

— Ce am!! strigă Henrietta în obidă, și glasul fetișoarei se vădi îndată printr-un țipăt sublim în care fără voia-i își descoperea tot amorul.

Pergoleze rămase ca împietrit ... Atîta fericire la dînsul, ce se credea părăsit de lumea întreagă!

Of! prea multă generozitate, zice el, căzînd la picioarele Henriettei, ai vrut pe semne ca să mor de fericire și de bucurie?

Mis Serry îl ardică și îi spuse că, necutezînd a-și încredința taina nimărui, s-a îmbrăcat astfel și s-a furișat fără a fi văzută de vreo slugă a casei tatălui său și că în sfîrșit Beppo a adus-o pînă la Sorrenta, și că acum, după ce a văzut pe izbăvitorul, pe prietenul său, pe acela căruia îi era datoare viața ... datoria îi poruncește de a se înturna în grabă. Pergoleze îi jură pe Madona ce singură împodobea umilita lui lăcuință că o va respecta și o rugă a se odihni puțin mai înainte de a se înturna la Neapol. Glasul lui era așa de încredințător încît fetișoara nu putu a i se împotrivi. Intră și, zărindu-și mantilia asupra clavirului, se roși; încă, ca să-și ascunză de Pergoleze turburarea sa, îl întrebă ce motiv compunea, rugîndu-l s-o facă să auză acea nouă compoziție încă nesăvîrșită. El o rugă să-l

însoțească, să binevoiască a uni al său glas cu al lui. Henrietta, împinsă de o putere căriia nu putea a se împotrivi, cîntă cu dînsul; se auziră atunci două glasuri cerești ce murmura foarte dulce o muzică scrisă pentru îngeri. Nina, deșteptată de această armonie dumnezeiască, se sculă în uimire, crezînd că se află în farmecul vreunei vedenii de noapte, dar nu cuteză să intre în camera fiului său. Locuitorii Sorrentei, ce venea de la sărbătoarea din Neapol, se opriră dinaintea casei lui Pergoleze ca să asculte acest concert minunat.

Trei ceasuri sunară la biserica parohială a satului. Trebuia să se despărțească. Pergoleze duse pe Henrietta pînă la locul unde o aștepta Beppo. Adio ce își luară avea un ce solemnel ce le strîngea la amîndoi inima. Pergoleze pîndi momentul cînd se depărta barca ca să dea lui Beppo punga ce îi dedese Henrietta, pe urmă ardică cîtva în aer biletul ce luase de la dînsa, îl acoperi cu sărutări arzătoare și se așeză pe țărm cu ochii ațintați asupra bărcei ce se făcea nevăzută, învăluită în manta cea fumegoasă a nopții.

III

Cînd Henrietta intră în ospelul tatălui său era șapte ceasuri de dimineață ...
... În vremea trecerii de la Sorrenta la Neapol ea se căi de multe ori de nebuneasca mișcare ce a făcut, căci, deși fără cercare de lucrurile lumii, simțea însă că purtarea sa a fost mai mult decît ușoară și că oricine altul fără de Pergoleze ar fi întrebuințat rău poziția în care se aruncase ea ... Vai! dar ceea ce îi zicea conștiința, acel glas din năuntru pe care îl facem să tacă cîteodată, fără a putea vreodată să-l înecăm, un glas mai tare, mai puternic se gătea să-i zică mai tare și mai poruncitor. Tatăl său, contele Serrei fu cel dintîi pe care întîlni urcîndu-se pe scara cea ascunsă a ospelului.

— Unde mergi așa de dimineață, micule pescar, îi zise ambasadorul. Nu răspunse nimic; Henrietta tremura din toate mădulările. — Unde mergi? o întrebă același glas, smucindu-i din cap pălăria ce îi acoperea fața și trîntindu-i-o jos. — Cerul! fie-mea ... Nenorocito ... m-ai necinstit ... Henrietta căzu fără cunoștință pe treptele scării. Contele de Serrei, ca să ascunză de ochii slugilor greșala fie-sii, o duse singur în apartamentul ei.

Henrietta, pusă mai moartă în patul său, deschise ochii după un leșin de două ceasuri. Văzu lîngă dînsa pe tatăl său plîngînd, dîndu-i ajutor și așteptînd în obide să-și vie în simțiri.

— Iartă-mă, taică, iartă-mă, am făcut o nebunie, dar încă sînt vrednică de dumneata.

Contele Serrei, fără a o întreba nimic asupra purtării ei, nici asupra pricinilor ce au adus-o să facă acea nebunie, îi zise:

— Regele Engliterei mă cheamă înapoi la Londra; chiar desară vom porni...

Pe urmă ieși afară. Mis Henrietta rămase uimită; sună să vie camerista sa:

— Juană, astă seară noi pornim din Neapol; tatăl meu este chemat înapoi la Londra, vrei să faci bine a te însărcina ca să faci a intra în mîna maestrului Pergoleze biletul ce voi scrie?

— Bucuros, doamna mea.

— Foarte bine.

Miss Henrietta luă foarfecele și tăie o șuviță din părul său cel negru, îl înfășură într-o hîrtie albastră, fața ce îi era dragă și nădăjduia mult într-însa, scoase un inel ce i-l dedesă mumă-sa și scrise biletul următor:

Adio, astă seară pornesc la Londra: fericirea că ne-am văzut ne desparțește pentru totdeauna!... Gîndește-te cîteodată la mine, trăiește pentru maica dumitale și pentru slava ce te așteaptă ... pentru aceea ce îți jură aci amor vecinic!

Henrieta

IV

Juana înfășură cu grijă suvenirile stăpîne-sei, le trimise la luntrașul Beppo, care se puse în barcă și trecu la Sorrenta.

Pergoleze nu era acasă cînd Beppo dete Ninei cele trimise de Henrietta. Noaptea trecută îi răcorise sîngele și ieșise în ziua aceea foarte vesel de-acasă.

Fericirea este un mare doctor! Pergoleze își forma mii de projecte neputincioase de a se pune în lucrare; visa deștept că mis Henrietta îi e soție și că slava și norocul consfința această unire, cînd citirea biletului Henriettei îl aruncă într-un grozav adevăr. După ce căută în zadar pe Beppo să-l afle în portul Sorentei, se duse la trăsura publică, ca cu dînsa să sosească la Neapol mai nainte de a porni aceea pe care iubea. Gîndul lui era ca să o urmeze cel puțin pînă la Roma. Era atît de turburat încît porni fără să-și ia ziua bună de la mumă-sa. Însă nenorocirea îl gonea din urmă; toate trăsurile publice era pline de călători. Sărbătoarea Salernei îi ardicase toate mijloacele de a se putea duce. Așa, trebui să pornească pe jos, cu toată starea de slăbiciune în care se afla, abia întremat. Picioarele îi slăbea, dar el nu se oprea: abia răsuflînd, obosit, scurta mereu și foarte simțitor lunga cale ce îl despărțea de Henrietta.

În zadar rugă pe un negutător ca să binevoiască a-l lua pe cal la spate: „*Pagate signore*" îi răspundea cu ironie călărețul ce trecea, și autorul atîtor capete d-operă n-avea nici doi carlini ca să plătească. Mizerie și geniu, deviză înaltă a lui Tasso! Sosi în sfîrșit obosit de osteneală la Torre del Greco. Cum văzu porțile cetății, i se mai însufleți curagiul. Era nouă ceasuri după prînz cînd intră în Neapol. Înainta tremurînd către ulița Toledei. O trăsură înhămată cu cai de poștă aștepta la poarta ambasadei. El se apropie cu bătaie de inimă ... Biciul poștalionului răsună ... Pergoleze strigă ca un nebun numele Henriettei, și două brațe delicate și albe se întinseră către dînsul; însă perdelele trăsurei se închiseră. Carita porni aprinzînd pardoseala uliții și, Pergoleze neputînd alerga de slăbiciune o urmă cu ochii și căzu fără cunoștință, fără mișcare, cînd o pierdu din vedere.

V

O mică candelă ardea singură pe o masă de lemn de stejar. Un călugăr din ordinul Snt. Domenic era acolo lîngă un om ce odihnea într-un pat foarte sărac. Acesta era Pergoleze pe care religiosul îl ardicase din uliță și îl dusese în chilia sa, goală și posomorîtă ca și mormîntul vieții lui, singură apărare și adăpost împotriva nedreptății oamenilor. Toate grijile și căutăturile se deteră nenorocitului maestru, însă izbirile nenorocirii și mișcările cele strașnice doborîseră slaba lui constituție; o tuse seacă ce dobîndise din ziua cînd s-a fost aruncat în golf ca să scape pe Henrietta se făcu mai deasă, mai înecătoare. Trebui să părăsească mănăstirea și i se orînduiră de doctori aerul curat și eserciţiul.

La Pazoli, o mică și frumoasă cetate din preajma Neapolului, aci își alese Pergoleze lăcuința. Se duse acolo cu mumă-sa; și aci, cu o mînă înghețată, scrise cele din urmă note ale nemuritorului său *Stabat;* pe urmă se stinse de ftizie și muri în brațele maicei sale șoptind numele Henriettei.

Partiția de la *Stabat* se vîndu religioșilor de la St. Luis drept opt galbeni și această sumă abia ajunse pentru cheltuielile înmormîntării lui.

Italia după moartea lui îi recunoscu geniul și coronă memoria lui, după cum coronase și pe Tasso la agonia lui!, dar prea tîrziu.

VI

După doi ani, o jună engleză, dimpreună cu un bărbat în vîrstă și cu un domnișor din cei mai la modă și foarte bine făcut, se ducea la capela catolică din Londra ca să asculte în Vinerea patimilor cîntarea unui *Stabat* necunoscut încă în Englitera, și pe care îl adusese din Italia un religios.

Îndată un glas dulce și melanholic, plîngător și dureros începu cîntarea înaltă în care se răsfrîng așa de bine și așa de minune toate suferințele Maicei lui Dumnezeu! toată poezia creștinismului, dragostea și resignația!

Cu cît muzica sfîntă își desfășura notele sale atît de serioase și pătimașe cu atît se vedea pălindu-se fața junei fetițe engleze; ochii bătrînului și ai junelui lord se aţintară asupra ei cu dragoste și îngrijire; ea șovăi.

— Henrietta! Henrietta!!! strigă contele de Serei.

Henrietta căzuse cu fața în jos, galbenă, descompusă, cu ochii leșinați. Se adunară împrejurul ei; o scoaseră la aer, toate fură zadarnice; amanta lui Pergoleze murise auzindu-și *Stabatul.* Aceasta s-a întîmplat în Vinerea Patimilor, cu două zile mai nainte de ziua ce se hotărîse pentru nunta ei cu acela ce i-l da familia.

DESCRIEREA CIUMEI în Thucydides[1]

(Războiul peloponez[iac], cartea II, 5, 47—55)

[*47*] Îndată după începutul verei (430 î.d.Chr.) peloponezienii și aliații lor, cu două sau trei părți ale armatei năvăliră în Attica, ca și mai înainte, sub comanda lui Archimadus, rege al lacedemonienilor, fiul lui Zeuxidamus, s-așezară acolo și pustiiră țara. De abia stătuseră cîteva zile în Attica, cînd și începu a izbucni pentru întîia oară între atenieni acea boală epidemică, care, precum se spune, se răspîndise și mai înainte în multe locuri, parte la Lemnos, parte în alte țări; dar, de cînd țineau oamenii minte, nu mai fusese niciodată o ciumă atît de mare și o asemenea moarte între oameni. Căci la început chiar doftorii nu dădeau ajutor îndestulător, necunoscînd boala, ci mureau ei singuri cu atît mai curînd cu cît se atingeau mai mult de bolnavi. Și nici un alt meșteșug omenesc nu era de vrun folos. Deși se făceau des procesii la templuri și oamenii se adresau la oracole sau la alte instituții de felul acesta, toate erau în zadar. În sfîrșit, renunțară și la acestea, pentru că toată tăria de inimă era slăbită prin mărimea răului.

[*48*] Boala începu, precum se susține, întîi în Etiopia cea de dincolo de Egipet, apoi se răspîndi și peste Egipet, Libia și peste multe alte țări ale regelui persan. În teritoriul atenian veni pe neașteptate și prinse mai întîi pe locuitorii din Pireu, drept care aceștia susțineau că peloponezienii aruncaseră otravă în fîntînele de apă de ploaie, căci fîntîne cu izvor nu erau încă pe atunci acolo. Pe urmă pătrunse însă și în orașul care e mai încolo, pe uscat, și acum oamenii mureau mai des.

Judece acum fiecine, doftor sau ne-doftor de ar fi, după părerea sa, care să fi fost pricina boalei acesteia și cari ar fi cauzele îndestul de influente pentru a produce o schimbare atît de mare a stării de lucruri. Dar, pentru că boala m-a prins și pe mine și pentru c-am observat și pe alții cari pătimeau de dînsa, vreau să spun cum era decursul ei și după ce semne caracteristice și simptome s-ar putea recunoaște mai bine dacă ar mai izbucni vreodată.

[*49*] Anul acela, precum au recunoscut-o toți, era tocmai lipsit mai mult decît orice alt an de alte soiuri de boale, dar, dacă cineva pătimea de mai nainte de vrun rău oarecare, acela se prefăcea în ciumă. Pe ceilalți, cari erau sănătoși, îi prindea fără vro pricină de din afară o mare fierbințeală la cap, împreunată cu inflamația și roșirea ochilor; părțile din lăuntru, gîtlejul și limba, se injectau de sînge și dădeau un miros foarte rău și neplăcut. Pe lîngă aceasta se mai adăoga strănutare și răgușeală și apoi boala cădea la piept, producînd tuse violentă. Ajungînd la stomah, producea un efect atît de violent încît toate deșertările de fiere, după cît s-a constatat de doftori, urma cu mari greutăți.

Pe cei mai mulți îi apuca un sughiț sec, împreunat cu cîrcei tari, cari la unii încetau în curînd, iar la alții țineau mai mult. Trupul, pipăit pe dinafară, nu era tocmai cald, nici se arăta palid, ci roșietic sau vinețiu, c-un exantem de bășicuțe și de bube. Dar înăuntru fierbințeala era atît de cumplită încît cel bolnav nu putea

[1] Histo[r]iografii medicinei sînt la îndoială dacă epidemia descrisă de Thucydides a fost ciumă sau tifos petechial. În tot cazul, descrierea renumitului istoric antic este, mai ales astăzi, de cel mai mare interes.

suferi nici hainele cele mai subțiri măcar, nici să fie acoperit cu cea mai subțire pînză de in, ci voia numaidecît să fie cu totul dezbrăcat sau, de putea, voia numai să se arunce în apă rece. Mulți, dacă rămîneau neobservați, biruiți de nestinsă sete, se aruncau chiar în fîntîni; puteai însă să bei mult sau puțin, efectul rămînea acelaș. O suferință pentru toată starea bolnavului era lipsa de odihnă și insomnia. Cîtă vreme boala creștea, trupul nu slăbea, ci se împrotivea boalei, după cum n-ai fi așteptat, încît cei mai mulți bolnavi mureau a noua sau și a șaptea zi, nu fiindcă erau cu desăvîrșire slăbiți, ci de dogoarea (sau gangrenarea) dinlăuntru, sau, dacă scăpau și atunci, boala cădea în partea de jos a trupului, după care ieșeau bube mari însoțite de treapăt violent, prin care bolnavii deveneau jertfa slăbiciunii. Căci boala începea de sus, așezîndu-se întîi în cap și petrecea apoi pe rînd tot trupul și, după ce bolnavii treceau peste pericolul cel mai mare, puterea boalei se mai arăta la estremități și anume la genitale, la vîrful mîinilor și al picioarelor și mulți din cei scăpați rămîneau cu estremitățile pierdute, alții orbeau. Pe alții, după ce se însănătoșeau chiar, îi apuca deodată o tîmpire a memoriei, încît nu se mai recunoșteau nici pe sine, nici pe ai lor.

[*50*] Căci puterea acestui soi de boală nu numai că întrecea toată descrierea, apucînd pe toți mai tare decît putea suferi natura omenească, ci se arăta ca un fenomen extraordinar și prin împrejurarea că păsările și cuatrupedele, cari de altmintrelea se ating de cadavre omenești, sau că nu gustară deloc din morții neîngropați, sau, dacă mușcau din ei, piereau. Dovadă este disparițiunea acestui soi de păsări, cari nu se mai vedeau nici pe lîngă cadavre, nici în alt loc. Asemenea la cîni, fiindcă trăiesc în apropierea oamenilor, se observa influența răului.

[*51*] Cam aceasta era starea boalei, fără a mai pomeni în deosebi multe cazuri curioase cari se arătau la o seamă de oameni. Pe timpul acesta nu domnea nici una din boalele obicinuite, și unde se întîmpla să fie vruna se prefăcea în ciumă. Unii mureau de lipsă de îngrijire, alții chiar cu grija cea mai bună.

Nu era nici un leac de care s-ar fi putut spune că aduce vreo scăpare sigură. Căci ce convenea unuia era nepriincios altuia. Nici o constituție trupească, fie mai tare, fie mai slabă, nu putea să se împrotivească boalei: ea răpea pe toți fără deosebire, după orișice metod de lecuire s-ar fi căutat. Răul cel mai mare al boalei era pe de o parte descurajarea, care îi cuprindea pe toți cei ce se simțeau bolnavi (căci în asemenea caz oamenii desperau numaidecît și se neglijau peste măsură, neopuind nici o rezistență), pe de altă parte iar se umpleau unii de la alții, îngrijindu-se între ei, și mureau ca oile. Acestea toate cauzau cea mai mare pierdere de oameni. Căci, dacă nu voiau să se apropie de frică unii de alții, bolnavii mureau fără ajutor și multe case se pustiiră din lipsă de îngrijire. Însă, dacă venea[i] în contact cu oameni bolnavi, erai pierdut, mai ales aceia cari, voind să se arăte zeloși din sentiment de onoare, uitau să se păzească și veneau la amicii lor, căci și rudelor celor mai apropiate, amețite de mulțimea nenorocirilor, li se ura pîn-în sfîrșit de-a tot plînge pe cei cari mureau. Mai cu seamă acei reîntremați aveau cea mai mare milă de cei care mai pătim[e]au sau erau aproape de moarte, pentru că se cunoșteau scăpați, căci recidive mortale nu se întîmplau. Aceștia nu numai că treceau de fericiți în ochii celorlalți, ci și ei, în bucuria lor, nutreau speranța pentru viitor că nici o altă boală nu-i va mai putea răpi.

[*52*] Însă, mai mult decît suferințele acestea, bîntuia pe atenieni grămădirea oamenilor de la țară în oraș, mai ales a acelor veniți în urmă, pentru că, nefiind destule locuințe și șezînd ei vara în bordeie mocnite, mureau toți cu grămada.

Cei ce erau spre moarte stăteau culcați unii peste alții și așa rămîneau și cadavrele în drum. Alții se tăvăleau pe jumătate morți prin strade și pe lîngă fîntîne spre a-și stinge setea. Templurile în care își pregătiseră locașul lor erau pline de morții ce-și lăsaseră viața acolo. Căci oamenii, neștiind ce se va întîmpla cu ei, biruiți de nefericire, despreţuiau toate lucrurile dumnezeiești și omenești fără deosebire. Toate datinele obicinuite la îngropăciuni căzură în neorînduială. Se îngropau cum puteau. Unii îngropau fără teamă în cimitire străine, neajungîndu-le cele proprii, pentru că și muriseră prea mulți de ai lor. Căutau ruguri străine, și unii, preîntîmpinînd pe cei cari clădiseră rugul, puneau morții lor pe dînsul și-l aprindeau, alții, pe cînd se ardeau alte cadavre, aruncau pe acel care-l purtau în foc și fugeau.

[*53*] Boala epidemică, afară de astea, a mai fost întîia cauză a multor altor neorînduieli. Căci acum mulți îndrăzneau fără sfială a face pe față lucruri pe cari înainte cineva le-ar fi tăinuit și nu și-ar fi împlinit fățiș poftele: căci oamenii vedeau repedea schimbare a sorții, vedeau cum mor cei bogați și cum cei

cari pînăacum nu avuseră nimic luau în stăpînire averea celor dintîi. De aceea voiau să se folosească şi să se bucure cît de curînd de dînsele, căci atît viaţa cît şi averea le păreau de puţină durată. Nimeni n-avea dorinţa de a aduce vrun sacrificiu pentru ceea ce trecea de bun şi nobil, părîndu-i-se că nu e sigur de a nu fi el însuşi răpit înainte de a-şi fi atins scopul. Tot ce sporea momentan plăcerea şi bucuria se privea de bun şi folositor. Nici frica de zei, nici legile omeneşti nu erau vreo piedecă. Căci a onora sau nu pe zei le părea tot una, cînd pe toţi fără deosebire [î]i vedeau devenind o jertfă a morţii; iar în ceea ce privea crimele, nimeni nu credea a mai trăi pînă ce i s-ar hotărî pricina înaintea judecătorilor, ca să fie silit să poarte pedeapsa cuvenită; căci o pedeapsă hotărîtă şi cu mult mai rea atîrna asupra creştetului său, înaintea izbucnirii căreia fiecine credea a avea dreptul să se mai bucure întrucîtva de viaţă.

[*54*] Atîta nevoie veni în acel timp peste atenieni, cînd oamenii mureau în oraş, iar în afară de el ţara se pustiia. În mizeria aceasta, oameni mai bătrîni [î]şi aduseră aminte de acel cuvînt care li se prevestise de mai înainte:

„*Veni-va războiul doric şi ciuma în urma lui.*"

Se ridică ceartă între oameni că prin vorba aceea a bătrînilor nu se înţelegea ciuma *(loimos)*, ci foametea *(limos)*. Însă în împrejurările de pe atunci predomni esplicarea că de ciumă ar fi fost vorba; căci aducerile aminte ale oamenilor prind formă după cele ce li se întîmplă. Astfel găsiră că întîmplarea s-a împlinit după prevestire, de vreme ce ciuma izbucni deodată cu năvălirea peloponezienilor. Lucru de mirat este însă că boala nu a pătruns în Pelopones, ci a pustiit mai ales Atena şi multe alte ţinuturi foarte populate.

Acesta a fost decursul ciumei.

MAXIME — AFORISME

de La Rochefoucauld

MAXIME

[2] Amorul-propriu este cel mai mare lingușitor.

★

[3] Oricîte descoperiri să facă cineva în țara amorului-propriu, tot mai rămîn destule locuri necunoscute.

★

Amorul-propriu este mai abil decît cel mai abil om din lume.

★

[5] Durata pasiunilor noastre nu depinde de noi mai mult ca durata vieței noastre.

★

[6] Pasiunea adeseori face un nebun din cel mai cu minte om și adeseori dintr-un prost face un om abil.

★

[10] În inima omului este o generațiune perpetuă de pasiuni, astfel că, stingîndu-se o pasiune, se naște alta în locu-i.

★

[15] Clemența principilor nu este decît o politică spre a cîștiga afecțiunea popoarelor.

★

[16] Această clemență, din care se face o virtute, se practică aci din vanitate, aci din lene, aci de frică, și mai totdauna de toate împreună.

★

[19] Noi toți avem destulă forță spre a suporta nenorocirile altuia.

★

[20] Constanța celor înțelepți nu este decît arta de a-și închide agitațiunea în inima lor.

AFORISME

[22] Filozofia triumfează lesne asupra relelor trecute și viitoare, însă relele prezente triumfează asupra ei.

[25] Se cer virtuți mai mari spre a nu pierde capul în fericire decît în nefericire.

[26] La soare și la moarte nu te poți uita țintă.

[27] Adeseori ne lăudăm cu pasiunile, fie și cele mai criminale; însă invidia este o pasiune care n-o mărturisim niciodată.

[28] Gelozia este oarecum dreaptă și rezonabilă, fiindcă nu tinde decît să conserve un ce care ne aparține sau credem că ne aparține; pe cînd invidia este o furoare ce nu poate suferi binele altuia.

[29] Răul ce facem adeseori nu ne atrage atîta persecuțiune și ură ca bunele noastre calități.

[31] Dacă n-am avea defecte, n-am simți atîta plăcere a le remarca la alții.

[32] Gelozia se nutrește prin îndoieli; dar îndată ce trece de la îndoială la certitudine, atunci sau devine o furie sau se stinge.

[41] Cine ține prea mult la lucrurile mici de ordinar devine incapabil pentru lucruri mari.

MONSTRUL VERDE

de [Gérard] de Nerval

I

CASTELUL DIAVOLULUI

Voiesc a vorbi de unul din cei mai bătrîni locuitori ai Parisului, el era numit într-o vreme *diavolul Vauvert.*

De aci a şi izvorît proverbul „Eşti al diavolului Vauvert ! Du-te la diavolul Vauvert".

Diavolul Vauvert este în adevăr un locuitor din Paris, unde şade de mai multe veacuri daca ar trebui să credem pe istorici. Sauval, Félibien, Sainte Foix şi Dulaure au istorisit mult şi multe din diavoliile lui.

Se pare a fi locuit castelul din Vauvert, care era situat pe locul ocupat azi de veselul bal „*la Chartreuse*", la capătul bulevardului Luxemburg şi în faţa aleelor Observatorului, în strada Infernului.

Acest castel de un renume trist fu în parte dărîmat şi ruinele deveniră o dependenţă a unei monăstiri de şartrozi (chartreux) în care muri la 1414 Jean de la Lune, nepotul antipapei Benoît XIII. Jean de la Lune era bănuit că are relaţiuni cu un oarecare drac, care era poate spiritul familiar al vechiului castel de Vauvert, căci, precum se ştie, fiecare din edificiile feudale avea cîte unul.

Istoricii nu ne-au lăsat nimic precis asupra acestei faze interesante.

Diavolul Vauvert făcu din nou pe lume să vorbească de dînsul în epoca lui Ludovic XIII.

Timp îndelungat se auzise în toate serile un zgomot mare într-o casă făcută din rămăşiţele vechiei monăstiri şi ai cărei proprietari lipseau de mai mulţi ani.

Aceasta îngrozi mult pe vecini.

Ei deteră de ştire poliţiei, care trimise cîţiva sergenţi.

Care nu fu mirarea ăstor militari auzind zăngănitul paharelor amestecat cu hohote de rîs ascuţite !

Mai întîi s-a crezut că sînt niscaiva falsificatori de monede cari fac chief şi, judecînd că sînt foarte mulţi după intensitatea zgomotului, cerură ajutoare.

Nici un sergent însă n-avea curajul să-şi conducă soldaţii în această vizuină unde părea că se aude gură şi zgomot de o întreagă armată.

Sosi în sfîrşit spre dimineaţă un corp de trupe îndestulător ; se pătrunse în casă. Nu se găsi nimic.

Soarele risipi umbrele.

Toată ziua se făcu cercetări ; apoi toţi [î]şi dădură cu părerea că zgomotul vine din catacombe situate, cum se ştie, sub acel cartier.

Se pregăteau a pătrunde înăuntru ; însă în timpul cînd poliţia lua dispoziţiuni se înserase din nou şi zgomotul reîncepuse mai tare decît oricînd.

De astă dată nu mai cuteză nimeni să intre, fiindcă era evident că nu este nimic în pimniță decît numai sticle și că dar dracul trebuie să fie care le face să joace.

Se mulțumiră atunci de-a ocupa răspîntiile și d-a cere ajutorul preoților, spre a se face rugăciuni.

Clerul făcu o mulțime de slujbe și aruncă chiar aghiazmă pe ferestrele pimniței.

Zgomotul însă nu înceta deloc.

II

SERGENTUL

În timp de o săptămînă întreagă mulțimea parizienilor nu înceta d-a umplea stradele foburgului, îngrozindu-se și tot cerînd noutăți.

În fine, un sergent de poliție mai cutezător decît ceilalți se oferi a pătrunde în pimnița cea blestemată pentru o pensiune reversibilă în caz de moarte asupra unei cusătorese numită Margot.

Acesta era un om viteaz și mai amorezat decît credul. El adora pe acea cusătoreasă, care era o persoană frumușică și foarte econoamă, ba încă zgîrcită s-ar putea zice, și care refuzase a se mărita cu un simplu sergent fără altă avere decît galonul său.

Însă, cîștigînd pensia, sergentul devenea alt om.

Încurajat de astă perspectivă, el strigă că nu crede nici în Dumnezeu, nici în Dracu și că dar va ști cu orice preț ce este acel zgomot.

— În ce crezi atunci? îl întrebă unul din tovarășii săi.

— Cred, răspunse el, în d. prefect al poliției și în d. prim-procuror.

Zicea foarte mult prin aceste cuvinte.

[Î]și luă sabia-n dinți, cîte un pistol în fiece mînă și cu curaj începu a scoborî treptele scării.

Spectacolul cel mai extraordinar îl aștepta pătrunzînd în pimniță.

Toate sticlele săreau din loc în loc, formînd figurile cele mai grațioase.

Sticlele pecetluite cu verde înfățișau pe bărbați și cele cu roșu înfățișau pe femei.

Era chiar și o orchestră.

Sticlele goale răsunau ca instrumentele de suflat, sticlele sparte ca niște cimbale și triangule și cele fără gît pare că aveau ceva din armonia pătrunzătoare a vioarelor.

Sergentul, care trăsese cîteva litrișoare de vin înainte d-a întreprinde expedițiunea, nevăzînd acolo decît numai sticle se simți foarte asigurat și începu și dînsul a dansa prin imitațiune.

Apoi, din ce în ce mai încurajat de veselia și frumusețea priveliștei, ridică o sticlișoară drăguță cu gîtul lung, cu un fel de vin negru, precum se părea, și pecetluită cu îngrijire cu ceară roșie și o strînse cu iubire la inima lui.

Rîsete frenetice ieșiră din toate părțile; sergentul, indignat, lăsă să cază sticla ce se sparse în mii de bucăți.

Danțul se opri, țipete de spaimă se auziră în toate colțurile pimniței și sergentul își simți părul zbîrlindu-se, văzînd că vinul vărsat părea că formează un val de sînge.

Trupul unei femei goale, al cărei păr blond se răspîndea pe pămînt în umezeală, era întins la picioarele lui.

Sergentul n-ar fi avut frică nici de dracul în persoană, însă astă vedenie [î]l umplu de groază; gîndindu-se cu toate acestea că are să dea seamă de misiunea sa, el luă altă [sticlă], [pecetluită] cu verde, ce părea că-i rîde în nas, și strigă:

— Cel puțin voi avea una!

O imensă gălăgie-i răspunse.

Dar el deja suise treptele și, arătînd butelia tovarășilor săi, le zise:

— Iată-l pe împielițatul!... Sînteți niște dobitoace că nu îndrăzniți să scoborîți în pimniță!...

Ironia lui era amară. Soldații năvăliră în pimniță, unde nu se găsi decît o sticlă de Bordeaux spartă. Restul era la loc.

Tovarășii lui deplînseră soarta sticlei sparte, însă, ca niște oameni bravi, ținură a ieși fiecare cu cîte o butelie în mînă.

Li s-a dat voie spre a le goli.

Sergentul însă zise :

— Cît despre mine, voi păstra această sticlă pentru ziua nunții mele.

Nu i s-a putut refuza aceasta, precum nici cusătoreasa nu-i mai putea refuza mîna, și dar se luară.

Veți crede poate că avură copii mulți?

Nu. N-avură decît unul singur.

III

CE-A URMAT DIN ACEASTA?

În ziua de nuntă, sergentul puse faimoasa sticlă cu pecetea verde între dînsul și soția lui și afectă a nu vărsa din acest vin decît ei și lui.

Sticla era verde ca frunza, vinul era roșu ca sîngele.

Nouă luni după aceasta cusătoreasa născu un mic monstru de tot verde, cu coarne roșii în frunte.

Copilul creștea daca nu în virtute, cel puțin în corp. Două lucruri contrariau pe părinții lui : culoarea sa verde și un apendice caudal ce lua din ce în ce formele unei adevărate coade.

A consultat bietul sergent pe savanți ; aceștia i-au declarat că este cu neputință a-i face vreo operație fără a compromite viața copilului.

În ce privește culoarea, s-au încercat în toate chipurile s-o facă să piară. Toate însă erau în zadar : căci, deși izbutiseră, printr-o mulțime de loțiuni și fricțiuni, a atenua nuanța prea pronunțată a epidermii, totuși nu era decît pentru puțin timp. Un moment pielea părea a se albi de tot cînd seara se înverzea din nou.

Sergentul și cusătorița nu se puteau mîngîia de necazurile ce le făcea ăst monstru mic, care din zi în zi se făcea mai încăpățînat, rău și malițios.

Melancolia ce-i coprinse îi conduse la vițiul prea comun printre oameni de teapa lor. Ei se deteră la beție.

Atît numai că sergentul nu voia să bea decît vin cu pecetea roșie și nevasta lui vin cu pecetea verde.

Ori de cîte ori sergentul era beat-mort, vedea în somnul lui pe femeia sîngerată a cărei vedenie [î]l spăimîntase în pimniță, după ce a spart sticla.

Această femeie îi zicea : „Pentru ce m-ai strîns la inima ta și apoi m-ai jertfit ... pe mine care te iubeam așa de mult?"

Asemenea, de cîte ori nevasta sergentului îndrăgostea prea mult sticla verde, vedea în somn apărînd un diavol mare, cu un aspect înfricoșător, care-i zicea : „Pentru ce te miri că mă vezi ... deoarece ai băut din sticlă?... Nu sînt eu tatăl copilului tău?"

O, mister !

Ajuns la vîrsta de 13 ani copilul pieri.

Părinții lui, nemîngîiați, urmară a bea, dar nu mai văzură reînnoindu-se teribilele aparițiuni cari le nelinișteau somnul.

IV

MORALITATE

Astfel sergentul fu pedepsit pentru necredința lui și cusătorița pentru zgîrcenia ei.

V

CE SE FĂCUSE MONSTRUL VERDE

Nu s-a putut ști niciodată.

O ALEGORIE VECHE ŞI PURUREA NOUĂ

[Criticon, III, 4, de Balthasar Gracian]

[ARGUMENT]

La 1794 mitropolitul Moldovei, Iacov, puse să se traducă şi să se tipărească o carte numită *Critil şi Andronius*. Cîteva părţi din ea s-au tipărit în adevăr, se vede însă că lipsa de mijloace ori alte împrejurări or fi împiedecat urmarea lucrării. Această scriere nu era alt decît *Criticon* al vechiului autor spaniol Baltazar Garcian.

În acel *Criticon* se găseşte însă o istorie de o actualitate permanentă, pe care ne permitem a o reproduce pentru cititori fiind un fel de alegorie a timpului de faţă!

Critil şi Andronius sînt în lungă călătorie şi un călăuz numit *Desengano* (deziluzia) le esplică lucrurile ce le văd ei în calea lor.

Călăuzul nu găsi de lăudat decît pe *frînghieri*, pentru că numai ei merg, în meşteşugul lor, în sens invers cu ceilalţi oameni.

Cînd ajunseră într-un oraş mare li se trezi luarea aminte prin zgomot. Priviră de jur împrejur şi zăriră pe o scenă comună de scînduri pe un pehlivan înconjurat de-o roată mare de norod, pe care el o măcina şi o lucra în acest moment.

El îi ţinea împrejur ca pe nişte prizonieri.

Acest pehlivan [î]şi arăta minunăţiile cu gura lui cea largă, care se cere neapărat în asemenea împrejurări.

Acuma, domnii mei — strigă el — am să v-arăt o minune înaripată care e totodată o minune în privirea isteţimei. Îmi pare bine că am a face cu persoane de duh, cu oameni în toată firea; dar caută să vă observ că, dacă unul dintre d-voastră nu e înzestrat c-o minte estraordinară, poate să se ducă de unde a venit, pentru că lucrurile înalte şi subtile cari se vor produce numaidecît nu le va pricepe.

Aşadar luaţi seama d-voastră, domnilor cari sînteţi oameni de duh! Va apărea numaidecît vulturul lui Joe, care vorbeşte şi argumentează, cum se şi cuvine unui asemenea animal, glumeşte ca Zoylus şi înghimpă cu vorbe ca Aristarch. Nici o vorbă nu va ieşi din gura lui care să nu cuprinză un mister, o cugetare ingenioasă, cu sute de aluziuni la sute de lucruri. Tot ce va zice vor fi sentenţe de cea mai *înaltă adîncime.*

Critil zise:

— Trebuie să fie un om bogat sau puternic căci dac-ar fi sărac n-ar băga nimenea-n seamă ceea ce zice. C-un glas de argint se cîntă bine şi cu-n bot de aur se vorbeşte şi mai bine.

— Acum, d-lor, urmă şarlatanul, să se ducă domnii cari nu sînt vulturi la inteligenţă; ei n-au ce căuta aici.

Cum aşa? Nimeni nu se duce? Toţi stau pe loc?

În adevăr nimeni nu se duse, căci nimeni nu voia să aibă atîta minte de a recunoaște că nu e cu minte ci, din contra, fiecare avea mare stimă pentru mintea sa și opinie mare despre sine.

Deodată șarlatanul trase de-un căpăstru prost și apăru ...? cel mai prost dintre toate dobitoacele. A rosti numele lui e o insultă.

Aici vedeți d-lor — strigă șarlatanul — un *vultur*, un vultur în privirea calităților lui strălucitoare, la gîndul și la grai. Să nu-i abată cuiva de-a zice altfel, căci rea părere ne-am face despre mintea lui.

— Să n-am parte — zise unul — dacă nu-i văz aripele. Ce mărețe aripi !

— O, eu număr și penele pe ele, zise altul.

— D-ta nu le-ai fi văzînd? zise unul cătră vecinul său.

— Eu? Cum, Doamne iartă-mă, să nu le văz? Se poate una ca asta?

Numai un om cumsecade și cu minte zise cătră vecinul său :

— Așa să-mi ajute Dumnezeu dacă văz vultur ori pene. Văd patru picioare oloage și-o coadă cît ziua de mare.

— Șut ! zise prietenul. Să nu cumva să spui una ca asta că te faci de rîs. Ar zice că d-ta ești cel de colo. N-auzi ce zic și ce fac ceilalți? Urlă cu lupii și dă-te după păr.

— Ba zău, zise alt om cumsecade, numai vultur nu e, ci chiar antipodul său ; afirm că e un mare ...

— Taci molcum, zise lovindu-l cu cotul un prieten, vrei să te faci de batjocură? N-ai voie să spui altceva decît că e vultur, chiar dac-ai crede contrariul. Crede ce vrei, numai zi ca noi !

— Nu observați, strigă șarlatanul, finețele ce le produce? Cine nu le-ar pricepe și nu le-ar simți ar trebui să fie lipsit de orice scînteie de geniu !

— Admirabil, strigă un bacalaureat. Ce mari gîndiri ! Escelentisim ! Ce sentențe ! Voi să le scriu. Ar fi păcat de posteritate să piarză o iotă din ele.

În momentul acesta animalul minunat ridică o strigare de-ți rupea urechile și însoți strigătul cu o sumă de necuviințe, încît toți stătură încremeniți privind unul la altul :

— Priviți, priviți, oameni buni și cuminți, zise amăgitorul viclean, priviți și ridicați-vă în vîrful picioarelor ! Iată ce va să zică a vorbi. Există un al doilea Apollon ca acesta? Cum vi se pare gingășia cugetărilor lui, elocuența limbei lui? Cine în lume e mai cu minte decît el?

Cei de față priviră unul la altul. Dar nici unul nu îndrăzni să zică cîrc ! ori să spună ceea ce gîndea, adică adevărul, pentru ca să nu-l ia lumea de prost ; din contra, cu toții irupseră într-un glas, lăudîndu-l și aplaudîndu-l.

— Ah, ce bot ! zise o cucoană-n doi peri ; mă răpește botul dumisale. Aș putea să-l ascult toată ziua.

— Să mă ia dracu, zise foarte încet un om cu minte, dacă vita aia nu e și nu rămîne pretutindenea măgar, dar m-oi feri de-a o spune.

— Zău, nu fuse vorbă, ci curat zbierăt de măgar, zise altul. Dar de ! Vai de cel care ar zice una ca asta ! Așa-i lumea : șobolul se zice că e rîs, broasca e canar, găina leu, greierele sticlete, măgarul vultur. Ce folos am dacă spui că nu-i așa? Așadar — aidi, fie cum zice lumea, nu cum știu eu. Ce știu, știu pentru mine, dar vorbesc ca toată lumea, ș-așa trăim unul cu altul și unul de altul. Asta-i chestia.

Critil era revoltat să vază de o parte o purtare așa de ordinară, de alta atîta șiretlic.

Cum poate să se lege nerozia de capetele oamenilor pînă la așa hal, gîndi în sine.

Pehlivanul rîdea însă de toți în umbra nasului lui celui mare și zise *aparte* și triumfător ca intriganții din comedii.

— Ei trasu-ți-i-am pe sfoară pe toți? Ce mai poftești? Care cutră ar fi putut să facă mai mult? — și din nou le dete sute de insipidități de mistuit, strigînd iar : Ca nu cumva să zică cineva că nu-i așa, că, Doamne, prost ar mai fi.

Aplaozele degradate se sporiră și mai mult și Andronie făcea ca toți ceilalți. Critil însă nu mai putea să sufere și era să izbucnească. Se întoarse cătră călăuzul amuți[t] și-i zise :

— Oare mult își va mai bate joc omul acela de răbdarea noastră și mult om mai tăcea? Obrăznicia asta ordinară întrece toate marginile.

Călăuzul răspunse :

— Aibi răbdare pîn-ce se va rosti timpul ; el va descoperi adevărul ca totdauna. Așteaptă numai ca dihania să ne-ntoarcă spatele și-atunci vei vedea că cei ce-l admiră [î]l vor da dracului.

Tocmai așa se și-ntîmplă.

Abia amăgitorul își retrase vita din scenă și, numaidecît, cînd unul cînd altul începu a scoate vorbă :

— Zău n-a fost geniu, a fost curat vită ca toate vitele, măgar a fost.

— Ce nebuni am mai fost, zise altul, și astfel își făcură curaj unul altuia pînă începură cu toți : Cine-a mai pomenit o asemenea înșelătorie ! Dar o vorbă n-a dat din el de care ar fi fost ceva și noi l-am aplaudat ! Ce mai la deal la vale ? Măgar a fost și merităm să ni se puie șeaua-n spinare în locul lui.

Dar șarlatanul ieși din nou la maidan și promise o altă minune, și mai mare.

— Acuma, zise el, nu veți vedea nimic mai mult, nimic mai puțin decît un uriaș vestit în toată lumea pe lîngă care cei mai mari uriași sînt pitici. Cată să observ însă [că] oricine i-o zice „uriașule" l-a bătut norocul : [î]i va ajuta s-ajungă la onori, vă grămădi averi asupră-i, [î]i va da mii, ba zeci de mii de lei pensie, demnități, slujbe, tot după pofta inimei. Vai de acela care nu va vedea uriaș în el, nu numai nu va avea favori, ci-l va ajunge pedeapsă și trăznet. Uite-te lume ! Iată, vine. Iată-l, s-arată ! Ce superb e ! Cum stă deasupra tuturor !

Se ridică o perdea și se ivi un omuleț mare ca de la cot în palmă, un nimic, un pigmeu în orice privire, în ființă și în faptă.

— Dar bine, ce faceți ? De ce nu strigați ? De ce nu-l aplaudați ? Ridicați-vă glasul, ritori ! Cîntați, poeți ! Scrieți, genii ! Corul vostru fie : Celebrele, incomparabilele, marele om !

Toți stătură încremeniți și se-ntrebau din ochi unul pe altul : Dar ce fel de uriaș o mai fi ăsta ? Ce urmă de eroism are în el ? Gloata lingușitorilor începu însă să strige din ce în ce mai tare :

— Da, da ! pozitiv ! Uriașul, uriașul ! Cel mai mare om de pe fața pămîntului. Ce mare și valoros rege cutare ! Ce viteaz general cutare ! Ce escelent ministru cutare și cutare !

Deodată începură să ploaie dublonii de aur. Atunci autorii nu mai scriseră istorie ci panegirice, poeții își rodeau unghiile ca s-ajungă la piine. Nimeni care să fi îndrăznit să zică contrariul. Din contra, toți strigau pe-ntrecute : Uriașul ! Marele, cel mai mare uriaș ! Căci fiecare spera slujbă și tain. Dar în sine își zicea fiecare : Ce minciună a dracului mai spun. Are să crească și el cînd mi-o crește mie păru-n palmă. Ciotul tot ciot o să rămiie și Statu-palmă tot Statu-palmă. Dar, de ? Ce să-i faci lumii ? Așa-i lumea. Să mă duc să-i spun ce gîndesc, cu ce mă aleg ? Dar așa cum fac *eu*, am haine, mîncare, băutură ; pot să strălucesc și s-ajung om mare chiar. Așadar : fie el ce-o fi, mie să-mi meargă bine ! Aiti ! Fie și uriaș !

Andronie începu și el să urmeze curentul și să strige : „Uriașul, uriașul ! Grozavul uriaș !" Atunci începură să ploaie asupră-i dubloane și el zise : „Aceasta e înțelepciunea vieții."

Lui Critilo-i venea să-și iasă din fire.

— Nu mai pot, îmi vine să strig ! zise el.

— Taci, spuse călăuzul, nu alerga spre pieirea ta. Așteaptă numai ca uriașul să-ntoarcă spatele și vei vedea cum o să meargă.

Într-adevăr, abia piticul își săvîrși rolul său de uriaș și se retrase în garderobul de lințolii și-ndată toți începură :

— Bre ! Ce nerozi am fost ? Apoi bine : ăla uriaș era ? Mic de-un stat de palmă și nu era bun de nimic.

Critilo însă zise :

— Ce mare deosebire de se vorbește de un om pe cînd trăiește sau după ce-a murit. Cum neființa de față schimbă opinia ! Ce mare e depărtarea între : *deasupra capului nostru și sub picioarele noastre!*

Dar înșelătoriile acelui Sinon modern nu erau pe sfîrșit.

El întoarse foaia și aduse acum oameni escelenți, adevărați uriași, de cari pretindea că sînt pitici, că nu sînt buni de nimic, că sînt mai puțin decît nimic chiar. Și toți ziceam da ! Și aceia trebuiau să-și poarte ponosul, să treacă de ceea ce

nu erau, fără ca oamenii cu judecată şi critică să-ndrăznească a cricni. Ba au adus pe Phoenix nainte zicînd că e gîndac. Şi toţi ziseră: „Da gîndac e" şi de gîndac a trebuit să treacă.

[ÎNVĂŢĂTURA]

Dacă sub scena de scînduri am înţelege scena vieţii publice şi sub pehlivanul cu nasul lung pe cei ce dau tonul în ea, cîte capete de rînd n-am fi constatat că au fost apoteozate ca talente mari ori ca oameni de merit, cîţi pitici n-au fost numiţi eroi glorioşi, cîţi oameni în adevăr de merit, la rîndul lor, n-au fost traşi în noroi!

Să nu se admită însă că lumea care aplaudă e totodată şi convinsă de gloria falsă a reputaţiilor uzurpate. Cei mai mulţi nu au nici o opinie, o seamă cari cunosc adevărul nu au curajul de a-l spune şi astfel victoria timporară a răului şi a neadevărului e aproape totdeauna sigură.

Dar cititorul va putea şi fără călăuză să aplice alegoria aceasta, în amănuntele ei, la cele ce se petrec astăzi în ochii tuturor.

„CLANȚ! CU TOȚII, FRAȚI IUBIȚI!"

de Mark Twain

Fi-va cititorul atît de bun să-și arunce ochii peste versurile următoare și să vază daca poate descoperi ceva periculos în ele?

Cînd începe trenul zborul
Vine-ndată conductorul
Și, scoțînd perforatorul,
Face-o gaură în bilet.
Pentru cursa care costă
Zece bani biletu-i alb.
Pentru cursa care costă
Douăzeci biletu-i verde.
Pentru cursa care costă
Treizeci e biletul vînăt.
Clanț! făcînd perforatorul,
Face gaură în bilet.

COR

Clanț! cu toții, frați iubiți!
Faceți găuri unde știți.

Am dat mai deunăzi într-o gazetă de aceste rime sunătoare și le-am citit de vreo cîteva ori dupăolaltă. Ei bine, versurile acestea m-au luat cu totul în posesiune. În timpul dejunului îmi valsau prin crieri; și, cînd am început a-mi împătura șervetul, nu mai știam de am mîncat ceva sau nu. Din ajun încă [î]mi croisem cu multă îngrijire planul activității mele de peste zi — o tragedie cutremurătoare în romanul pe care-l scriam. Mă dusei la biurou, pentru a începe sîngeroasa mea operațiune. Luai condeiul, dar singura frază care o putui produce pe hîrtie: „Clanț! cu toții, frați iubiți, faceți găuri unde știți". O oră întreagă m-am luptat cu greu, dar a fost în zadar. Mereu îmi țiuia prin cap: „Pentru cursa care costă zece bani, biletu-i alb, pentru cursa care costă douăzeci, biletu-i verde ș.a.m.d." fără liniște și fără preget. Că nu mai putea fi vorba de lucru era lămurit. Deci desistai de la muncă ca să mă plimb prin oraș, dar observai numaidecît că picioarele mele, mișcîndu-se, mergeau în tactul clămpăniturii acelor versuri neîndurate. Cînd nu mai putui suporta mi-am schimbat pașii ... Dar nu-mi ajuta ... ... versurile se adaptau pasului meu nou și mă chinuiau întocmai ca mai înainte. M-am dus iar acasă, suferind tot timpul înainte de amiazi; suferii pe cînd mîncam mecanicește și fără gust; suferii și mă văierai și bombănii toată seara; mă pusei în pat și mă învîrtii și mă sucii și bodrogănii mereu, mereu înainte; la miezul nopții mă sculai și încerc a ceti, dar pe pagina care se confunda în ochii mei nu era nimic de văzut, decît: „Clanț! făcînd perforatorul, face gaură în bilet".

Două zile după aceea, sîmbătă dimineața, mă sculai ca o ruină clătinătoare și mă dusei, conform unei înțelegeri stabilite, la prețuitul meu prieten, spectacilitatea sa părintele N..., pentru a întreprinde cu el o primblare la turnul Talcott, în depărtare de vro zece mile.

El se uită fix la mine, dar nu zise nimic. Plecarăm. Părintele N. povestea și povestea și povestea — cum e obiceiul lui. Eu nu ziceam nimic, n-auzeam nimic. După cîțiva chilometri de drum, părintele N. zise :

„Mark, nu ți-e bine ? Arăți așa de slab, de uscățiv și de distras și înstrăinat cu spiritul. Vorbește ceva, rogu-te."

Trist, fără entuziasm zisei :

Clanț! cu toții, frați iubiți!
Faceți găuri unde știți.

Amicul meu se uită la mine încurcat și zise : „Nu pot spune, Mark, că sînt în stare să-ți pricep intenția ta. Ceea ce-ai zis tu nu prea pare a avea mult înțeles și-n orice caz nu e trist și — cu toate acestea — n-am auzit niciodată ceva care să sune așa de patetic ca aceste versuri. Ce e ?...".

Dar nu mai auzeam nimic. Eram departe, cu neînduratul, rupătorul de inimă vers :

Pentru cursa care costă
Zece bani, biletu-i alb.
Pentru cursa care costă
Douăzeci, biletu-i verde.
Pentru cursa care costă
Treizeci e biletul vînăt.
Clanț! cu toții, frați iubiți!
Faceți găuri unde știți.

Ce s-o fi-ntîmplat în decursul celorlalți chilometri nu știu. Dar deodată părintele N. îmi puse mîna pe umăr și zise :

— Trezește-te, trezește-te ! Nu dormi toată ziua ! Am ajuns lîngă turn, omule ! Am vorbit de-am surzit, am amuțit și-am orbit și n-am scos din tine nici un răspuns. Privește numai admirabilul peisaj de toamnă. Privește, privește, țintește-ți ochii la el. Tu ai călătorit, tu ai văzut multe poziții frumoase și vestite. Ce zici de aceasta ?

Eu suspinai ostenit și murmurai :

Pentru cursa care costă
Douăzeci, biletu-i verde.
Pentru cursa care costă
Treizeci e biletul vînăt.
Clanț! cu toții, frați iubiți!
Faceți găuri unde știți.

Spectabilitatea sa părintele N. stătea aci foarte serios, fără îndoială avînd cel mai mare interes de mine și mă privi lung ; apoi zise :

— Mark, e ceva în aceasta ce nu pot să-mi esplic. Cam aceste sînt cuvintele cari le-ai mai spus adineaori ; ele par a nu-nsemna nimic, și totuși îmi rupi inima cînd le zici tu. „Clanț !, cum ai zis?

Începui din nou din capăt și repetai toate șirurile. Fața amicului meu strălucea de interes. El zise :

— Ah, ce răpitor sunet, ca de clopoței, e acesta ! E aproape muzică : curge așa de frumos. Am păstrat în memorie mai toate versurile ; mai spune-le înc-o dată ș-o să le știu desigur."

Le-am recitit. După aceea le spuse părintele N. A făcut o mică eroare pe care am cores-o. Dar în rîndul al doilea și-n cel următor le-a recitat corect. Atunci mi s-a părut că o sarcină mare mi se ia de pe umere. Clopoțelul chemător părăsi crierul meu și un sentiment delicios de liniște și pace mă cuprinse. Eram cu inima atît de ușoară încît îmi venea să cînt ; am și cîntat o jumătate de ceas întruna, pe cînd ne întorceam. După aceea limba mea liberată își regăsi vorbirea binecuvîntată, și discursul, grămădit în mine în atîtea ceasuri lungi, începu să curgă în torente. Ș-a curs mereu înainte, vesel, jubilant pînă ce-a secat izvorul și s-a uscat. Cînd, la despărțire, întinsei mîna amicului meu zisei :

— N-a fost oare admirabil de frumos astăzi? Dar îmi aduc aminte că de două ceasuri n-ai vorbit nici un cuvînt. Ia vezi, începe a vorbi.

Spectabilitatea sa părintele N. întoarse spre mine un ochi lipsit de strălucire, oftă din adînc şi zise, fără vioiciune, ba în aparenţă fără conştiinţă :

Clanţ ! cu toţii, fraţi iubiţi !
Faceţi găuri unde ştiţi.

Îmi trecu un junghi prin inimă şi-mi zisei încet : „Bietul băiat, bietul băiat. Acuma el a căpătat-o".

Două-trei zile n-am mai văzut pe N. Apoi, într-o marţi seară, intră clătinîndu-se la mine şi căzu scîrbit pe un scaun. Era palid, slab, o ruină. Îşi deschise ochii săi stinşi şi zise :

— Ah ! Mark, versurile astea fără de inimă m-au prăpădit ; au apăsat ca un munte pe mine, zi şi noapte, ceas cu ceas, pîn-în momentul de faţă. De la întîlnirea noastră încoace am suferit chinurile unui osîndit. Sîmbăta am fost chemat instantaneu prin telegramă şi am plecat cu trenul de noapte la Boston.

Cauza chemării a fost moartea unui amic preţuit şi vechi, care a dorit ca eu să-i spun necrologul. Mi-am luat locul în vagon ş-am început a medita la discursul meu. Dar n-am trecut nici măcar peste introducere : căci, cum plecă trenul, roţile începură clac-clac, clac-clac, clac ! Clac-clac, clac ! şi numaidecît se potriviră urîcioasele versuri cu acest acompaniament. O oră întreagă am şezut acolo ş-am potrivit asupra fiecăreia din loviturile de roată o silabă din acele versuri. Apoi am ostenit aşa ca şi cînd aş fi tăiat toată ziua lemne. Craniul mă durea parc-ar fi vrut să se spargă. Credeam că trebuie să nebunesc dacă voi mai sta acolo ; deci m-am dezbrăcat şi m-am pus în pat. M-am întins în cabina mea şi acum poţi să-ţi închipui rezultatul. Lucrurile merseră însă înainte, ca şi adineauri. Clac-clac clac ! pentru cursa care costă zece bani, biletul alb, clac-clac clac, pentru cursa care costă douăzeci, biletul verde, clac-clac-clac-clac, pentru cursa care costă treizeci e biletul vînăt ş.a.m.d., ş.a.m.d.

— Clanţ, cu toţii, fraţi iubiţi, faceţi găuri unde ştiţi. Somn? Nici ochii nu i-am închis ! Eram aproape turbat cînd am ajuns la Boston. Nu mă mai întreba despre înmormîntare. Am făcut tot ce am putut ca să iasă bine, însă fiece frază solemnă din discursul meu era depănată, încurcată, ţesută cu : Clanţ ! cu toţii, fraţi iubiţi, faceţi găuri unde ştiţi ! Dar ceea ce a fost mai mizerabil e că întreaga mea dicţiune a încăput în ritmul văluros a acelor versuri pulsante, încît vedeam cum oamenii lipsiţi de spirit dădeau cu căpăţînele lor proaste tactul la discursul meu. Şi, Mark, m-ei crede sau nu m-ei crede, dar, înainte de a sfîrşi, toată adunarea îşi legăna încet capetele în solemnă concordie : jeluitori, îngrijitori, cu-n cuvînt toţi. Cînd am încheiat, am fugit în altar, într-o stare aproape de nebunie. Fireşte că norocul a voit să găsesc acolo pe o fată bătrînă, foarte îngrijită, o mătuşă a răposatului, care sosise prea tîrziu de la Spriengfield la biserică. Ea începu să sughiţe şi zise :

— O ! s-a dus, s-a dus, sărmanul, şi nu l-am văzut înainte de-a muri.

— Da, zisei, s-a dus, s-a dus — oare suferinţa nu se va sfîrşi niciodată ?

— D-ta l-ai iubit aşadar? Ah ! şi d-ta l-ai iubit ?

— Iubit ? Pe cine iubit ?

— Pe bietul meu George, pe nepotul meu, sărmanul.

— A, aşa ! Da, desigur ; Clanţ cu toţii fraţi iubiţi, faceţi găuri unde ştiţi ! O, mizeria asta o să mă omoare.

— Dumnezeu să te binecuvînteze, iubite domnule, pentru aceste prieteneşti cuvinte. Aţi fost faţă în momentele cele din urmă?

— Da, da ! Eu ... în ale *cui* momente din urmă ?

— Ale sale — ale scumpului răposat.

— O, da ! o da, da, da ! Gîndesc cel puţin, cred cel puţin, nu ştiu ! fireşte c-am fost, *eu* am fost acolo !

— Ce noroc, ce delicios noroc. Şi cuvintele lui cele din urmă... vă rog spuneţi-mi mie cuvintele lui cele din urmă. Ce-a vorbit el ?

— Vorbea ... vorbea ... oh capul meu, capul meu, capul ! Vorbea ... ... vorbea, nu vorbea în genere nimic decît : Clanţ, clanţ cu toţii, fraţi iubiţi, faceţi găuri unde ştiţi ! O, lasă-mă, onorabilă, pentru tot ce e mizericordios, lasă-mă singur, părăseşte-mă nebuniei, mizeriei, desperării mele. Pentru cursa care costă douăzeci biletu-i verde ; pentru cursa care costă treizeci e biletul vînăt, mai mult nu poate suferi un om ... Clanţ cu toţii, fraţi iubiţi, faceţi găuri unde ştiţi.

Ochii fără de speranță ai amicului meu se opriră un minut, plini de greutate, asupra ochilor mei, după aceea zise cu insistență:

— Mark, nu-mi spui nimic? Nu-mi dai nici o speranță? Dar ai dreptate. *Ş-aşa* e bine, ş-aşa e bine. Tu nu-mi poţi ajuta. A trecut timpul în care vorbe mă puteau ridica. Ceva în inimă-mi spune că limba mea e condamnată de-a se mişca vecinic după salturile acestei clămpăniri lipsite de simţire, uite, uite, iar [î]mi vine: Pentru cursa care costă zece bani biletul alb, pentru cursa care costă douăzeci biletul verde...

Şoptind tot mai încet şi mai încet, amicul meu căzu într-un fel de extaz blînd şi-şi uită suferinţele într-o fericită linişte.

Cum l-am scăpat în fine de spitalul de alienaţi? L-am dus la o universitate din vecini şi l-am lăsat să-şi descarce sarcina versurilor sale chinuitoare în urechile lacome ale bieţilor studenţi, cari nu presupuneau nimic. Cum stau acum lucrurile cu ei? Rezultatul e nespus de trist. De ce-am scris acest articol? Pentr-un scop demn, pentr-un scop sublim. L-am făcut pentru a-l sfătui pe cititor: de vei da vrodată peste aceste versuri fără de milă, fugi de ele, fugi de ele ca de ciumă.

DICȚIONARUL DE RIME

LISTA ABREVIERILOR FOLOSITE DE M. EMINESCU ÎN DICȚIONARUL DE RIME

acc.	= *accusativus* sau acuzativ
act.	= diateza activă
adiec.	= *adiectivum*
adj.	= adjectiv
adv.	= adverb
an.	= *Anlaut*
antiq.	= *antiquus*
arch.	= arhaic
aus.	= *Auslaut*
conj.	= conjugarea
dat.	= dativ
d.l.	= de la
f.	= feminin
fem.	= feminin
g.	= genitiv
gen.	= genitiv
genit.	= genitiv
germ.	= german
imp.	= imperfect
inf.	= infinitiv
ins.	= instrument
instr.	= instrument
ir.	= ironic
masc.	= masculin
mold.	= moldovenesc
n.	= nominativ
neart.	= nearticulat
nom.	= nominativ
nomin.	= nominativ(ele)
p.	= persoana
part.	= participiu
perf.	= perfect
pers.	= persoana
pl.	= plural
pl. lat.	= pluralul latin
pl. q. p.	= *plusquamperfectum*
plur.	= plural
plusq.	= *plusquamperfectum*
plus q. perf.	= *plusquamperfectum*
polon.	= polonez
praes.	= *praesens*
pres.	= prezent
prez.	= prezent
prs.	= persoana
ps.	= persoana
sb.	= substantiv
sbs.	= substantiv
sbst.	= substantiv
sbt.	= substantiv
sing.	= singular
sng.	= singular
st.	= substantiv
stv.	= substantiv
subs.	= substantiv
subst.	= substantiv
ș.a.m.	= și așa mai departe
trans.	= transilvănean
transvăl.	= transilvănean
ung.	= unguresc
v.	= *vacat* sau *vacant*
vac.	= *vacat* sau *vacant*
val.	= valah
vb.	= verb
verb.	= *verbum*
voc.	= vocativ
vr.	= verb
vrb.	= verb
I (-a)	= conjugarea a I-a
II	= conjugarea a II-a
III	= conjugarea a III-a
(a) IV (-a)	= conjugarea a IV-a

Identitatea formală a unor abrevieri cu sens diferit a fost eludată prin completarea în text prin croșete de editor a abrevierilor celor mai puțin frecvente, astfel : conj. = conjunctiv, p. = participiu și v. = vezi apar în text conj[unctiv], p[articipiu] respectiv v[ezi].

Notațiile teoretice din dicționarele de rime aparțin lui Eminescu. Ele au fost culese cu drepte spațiate.

[VERSIUNEA FINALĂ]

2271

[A]

1r **á à** i n t o n a t .
t o a t e i n f i n i t i v e l e s c u r t e a l e v e r b i l o r d e c o n j u g a ţ i a î n t î i a ş i o s u m ă d e v o r b e t u r c e ş t i t e r m i n a t e î n **a** i n t o n a t. P e r s o a n a a t r e i a a i m p e r f e c t u l u i v e r b e l o r d e a I[-a] ş i [a] IV[-a] în **î**.

[**à**]
da !
ba !
fa
ba da !
ba ! ba ![1]
ca mai ba
nu zice ba
a întreba
ura
cara
ara
para

ába [=**eaba**=**oaba**]
baba
geaba
Kaaba
laba
slaba
treaba
boaba
cioaba
cocioaba
podoaba
gloaba
scoaba
roaba
araba
taraba
graba
Sabba

2r **èba**
gheba
Theba

àiba [=**oaiba**]
zgaiba
naiba
roaiba

àjba
vrajba

àlba
alba
dalba
Galba
halba
jalba
nalba
salba
codalba

elba
Elba

olba
tolba

3r **oàmba** [=**àmba**]
boamba
cloamba
Caramba !

imba
limba

omba
bomba

umba
de-a tumba
Dumba

4r **oba** [2]
proba
toba
soba

arba [=**iarba**=**oarba**]
barba
iarba
oarba

5r **ìrba**
ştirba

òrba
vorba
ciorba
cociorba
torba

uba
buba
duba
guba
hruba
pruba

23r **àca**
aca
daca
vaca
saraca
placa

1. *corectat din* baba ! 2. *corectat din* **obă**

24r **eca**
Mecca

ica
multe deminutive
chica
lica
mica
frica
clica
nimica

26r **oca**
Foca
coca

apca
cu hapca
șapca

arca
barca
marca
țarca

oarca [=**oarcă** =**eoarcă**]
de-a mijoarca
poarca
doar'ca
doar'că
(fleoarcă)

27r **irca**
ghirca
circa

orca
Borca
horca !

urca
curca
burca
furca
nurca
țurca

29r **așca** [=**eașca**=**oașca**]
ceașca
gáșca
Ráșca
tášca
pleașca
fleàșca
leașca
rudașca
bașca (adv.)
Vlașca
caleașca
proașca

eșca
Pleșca
veșca

ișca
Pișca
hrișca
chișca
sitișca

30r **atca** [=**eatca**]
Camciatca
platca
tureatca
lat'ca

etca
Petca

itca
chibitca

otca
potca
votca

utca
vutca

oțca
hoț ca
coțca

auca
Cauca
Cernauca
pauca
stau ca

euca
leuca
treuca
beu ca

avca [=**afca**]
camilavca
jaf ca
spravca

7r **àda**[3] [=**eada**=**iada**=**oada**]
dada
gireada
sfada
iada
Iliada
miriada
cada
tocada
arcada
lada
Ciclada
gramada
pomada
armada
nada
Grenada
canonada
Canada
coada
noada[4]
roada
șoada
Troada
zăpada
spada
Rada
parada
șarada
ograda
tirada
prada
strada
estrada
8r orșada
rotomontada
livada
Nevada

9r **eda**
Veda
Edda
Leda

11r **ulda**
Fulda
a nu-l da

enda
Zenda
Menda

ind

12r **ëa** [=**eea**=**eia**]
aceea
feea
Popeea
epopeea

3. *seria rezultă din efortul de a îmbogăți, și mai ales alfabetiza după consoana de sprijin, seria* **ada** dada, cada, lada, pomada, nada, roada, zapada, Rada, ograda, tirada, rotomontada, prada, parada, Grenada, Nevada, Canada, cireada, Ciclada, armada, gramada, arcada, tocada, orșada, spada, sfada *anulată pe pagina* **6r**, *în favoarea seriei finale* **ada** dada, iada, sfada, cada, iada, Iliada, miriada, gireada, tocada, arcada, lada, Ciclada, gramada, pomada, armada, nada, Grenada, canonada, Canada, coada, noada, roada, șoada, Troada, zapada, spada, Rada, parada, șarada, ograda, tirada, prada, strada, estrada, orșada, rotomontada, livada, Nevada, *de pe* **7r** *și* **8r** *alfabetizată de noi în continuarea efortului autorului* 4. coada *și* noada *sînt marcați printr-o linie verticală, ca, probabil, inspirați în pereche de proverbul cules de A. Pann „Prepelița se ține că e cu coadă / Și ea e numai pîn-la noadă"*

femeia
cheia
zeea
ideea
a treia
Mantinea
Odyseea

5v **ac̆a**

pacea
Dracea
Lacea

ec̆a

Bucecea

ic̆a

aicea
icea
matuticea
pricea

alc̆a

falcea
salcea
calcea

ulc̆a

Tulcea
dulcea

anc̆a

Vrancea
lancea
Pancea
Mancea

enc̆a

Ghencea

onc̆a

unc̆a

atuncea

oc̆a

Cocea

opc̆a [5]

copcea
Nopcea

arc̆a

harcea-parcea

uc̆a

mucea

16r **oağa**

goagea [6]

elğa

helgea

anğa

cangea

ingea

mingea

ogea

hogea

12r **afa** [= **eafa** = **oafa**]

Caffa
ceafa
leafa
agrafa
girafa
scafa
scroafa
filozoafa
garafa

13r **alfa**

alfa
calfa

elfa

elfa

ilfa

silfa

olfa

bolfa

ulfa

julfa (de cînepă)

12v **ofa**

cofa
stofa
limitrofa
garofa
cartofa
strofa
antistrofa

13r **arfa** [= **earfa**]

arfa
marfa
tearfa

orfa

corfa
borfa
amorfa
antropomorfa

15r **olga**

Olga
Volga

anga [= **eanga** = **oanga**]

talanga
falanga
creanga
sparanga
Ganga
goanga

15v **înga**

natînga
din a stînga

16r **arga**

[**erga**]

cerga
erga

17r **ïa**

foarte multe substantive
aciia
iia
a miia
Pia
viia

16v **aia**

baia
odaia
gaia
laia
Maia
Sinaia
Himalaia

oaia

-oaia [sufix] augmentativ foarte des
foaia ......

eia [7] [= **ea** = **eea**]

aceia
femeia
ideia
zeea
feea
cheia
Rhea
Thea

18v **oia**

voia
n-o ia
nevoia
Noia
de dinnapoia
Joia
Zoia

21r **uia**

Gruia
nú ia

5. *cap de serie scris înainte de* **ocea** *apoi anulat ca alfabetizat incorect* 6. *în ms.* gaogea 7. *corectat din* **eea**;

23r **aja [=eaja =oaja]**
maja
coaja
vraja
mreaja
straja

⟨**eja**⟩
ija
grija
spija

oja
Boja
Doja

uja
ruja

31r **àla [=eala =iala =oala]**
sala
ceala !
alandala !
fala
gala
hala
scrobeala
obiala
ab ovo ad mala
cerneala
pala
oala
boala
țoala
coala
poala
goala
smoala
Marghioala

32r **acla**
racla
facla

ecla
Tecla
Hecla
stecla

⟨**icla**
sticla⟩

ela
Stella
Satanella
tutela
manivela
flanela
îmblă lela !
mantela
capela
Arabella
Rachela
acela
dela

31v **ila**
bila
fila
copila
mila
chila
sila
lila
pila
idila
Sylla
movila
Rachila
cămila
Manilla
Sevilla
Sibila

32r **arla**
șarla
„parla !"

erla [=ierla]
⟨șperla
perla
mierla⟩

33r **asla [=easla =iasla]**
iasla
corasla
breasla
odrasla

aula
aula
Paula
Saula

uzla
guzla

ama [=eama =iama=
34r **oama]**
bama
dama
fama
gama
Kama
lama
mama
Panama
coama
poama
marama
naframa
Alabama
sama
scama
iama
teama
Brahma
să ia sama
să-și dea [sama]
să-și facă [sama]

35r **ocma**
tocma

36r **oma**
comma
Roma
gomma
diploma
soma

arma
arma
Parma
cazarma
larma
alarma

[**urma**]
urma
turma

37r **osma**
Osma
Cosma

ușma
cușma

atma
Fatma !

uma [=umă]
ciuma
guma
humă
acuma
muma
numa
Struma
bruma
Numa
suma
spuma

38r **ana [=eana =iana =**
oana]
vădana
sprinceana
Epifana
fata-morgana
geana
Jeanna
cana
Ileana
mreana
mana
Comana
Stana
dunareana
nana

banana
pana
rana
coroana
zvoana
goana
icoana
toana
ismana
Guyana
vrana
Purana
balana
catana
pădureana
bălteana
munteana
poiana
ardeleana
răsăriteana
armeana
buruiana
vicleana

42r **îcna**
Sîcna

39r **adna**
Ariadna
Radna

odna
Rodna

ena
balena
scena
Modena
obscena
jena
sirena

42r **ahna** [8]
bahna

39r **aina**
haina
taina
daina
Ucraina

44r **îna**
cadîna
lîna
mîna
rîna
şîna
vîna
costîna

42r **amna** [=**oamna**]
doamna
toamna

43r **ona**
Madona
bonna
Ancona
anemona
corona
tonna
zona

arna [=**iarna**]
iarna
Varna

erna
Cerna
moderna
perna
Dierna
eterna

irna
smirna
Pyrna

44r **urna**
urna

etna
Etna

utna
Putna

44v **una** [9]
45r una
niciuna
totdeuna
într-una
buna
străbuna
44v nebuna
45r minciuna
44v Crăciuna
45r mătrăguna
laguna
Şaguna
Păuna
găvăuna
juna
lacuna
luna
aluna
comuna
Namouna
nuna
cununa
harpuna
runa
struna
bruna
pruna
vreuna
vruna
cătuna
vuna
arvuna
guna

46r **oa** [=**oua**]
boa
noua
roua
Stoa
Toa
Troa

apa [=**eapa** =**iapa**]
ceapa
kappa
mappa
papa
iapa
teapa
sapa

47r **epa**
steppa
Mazeppa

ampa
Zampa
Pampa
lampa
trampa
stampa

50r **idra**
hydra
Vidra
clepsidra

49v **ora**
Dora
fora !
Cernagora
hora
Cora
Elora
nora
unora
amîndurora
tuturora
Thora
altora

8. *modificat din* **acna** 9. *pe* **44v** *apare o primă redactare a seriei* **una** una, niciuna, totdeuna, străbuna, nebuna, minciuna, Crăciuna, într-una, laguna, Păuna, juna, lacuna, luna, aluna, comuna, Namouna, nuna, cununa, runa, struna, bruna, pruna, vruna, vreuna, cotuna, arvuna; *la pagina* **45r** *apare o redactare ulterioară, în care intercalarea termenilor (eliminaţi?) la reluarea seriei ne aparţine*

acestora
acelora
astora
celora
cîtora
multora
atîtora
ora
aurora
sora
Flora
altora
Andorra
Pandora
Camorra

50r **upra**
asupra
de deasupra

52r **esra**
Esrah

51r **atra** [=**iatra**]
Tatra
vatra
șatra
piatra

altra
ultra
52r **avra**
havra
javra
lavra
palavra

asa
casa
rămas-a
tras-a
retras-a
a șasa
masa
grasa
clasa
plasa
rasa

53r **alsa**
falsa

ulsa
muls-a
smuls-a

55r **alta** [=**ealta**]
alta
înnalta

balta
dalta
halta
Malta
unealta

elta [=**eltă**]
deltă
Helta
celtă

57r **opta**
a opta
șopta
propta

65r **ața** [=**eața** =**iața**]
ceața [10]
fața
cața
rața
țața
albeața
dulceața
gheața
greața
coteața
dimineața
piața
povața

68r **arța**
marța

erța [=**ierța**]
mierța
Herța
terța

60r **aua**
caua
ocaua
șeaua
ortaua
zaua

eua
luleua
cafeua
neua
canapeua

iua
ziua
piua

oua [=**oa**]
a noua

boa
a doua
noua
roua
Stoa

ava [11] [=**eava** =**iava**]
60v zabava
serba-va
60r gîlceava
Suceava
60v concava
seca-va
pleca-va
Sucidava
da-va
prada-va
60r pleava
țeava
Iava
60v lava
slava
spăla-va
scula-va
nava
suna-va
aduna-va
adăpa-va
60r otrava
60v dumbrava
ara-va
căra-va
înșăra-va
sava
păsa-va [12]
60r tava
60v otava
căta-va
lupta-va
țava
cruța-va

61r **eva**
Eva
plăce-va
păre-va
Deva
Neva
greva

iva
adormi-va
diva
fi-va
argiva
Chiva

10. *repetat din inadvertență după* greața 11. *pe* **60r** *apare o primă redactare a seriei* **ava** gîlceava, Suceava [*în ms.* Succeava], lava, nava, pleava, țeava, Iava, Sava, tava, zabava, otrava, otava; *la pagina* **60v** *apare o nouă redactare a seriei* zabava, serbava, concava, seca-va, pleca-va, Sucidava, da-va, prada-va, lava, slava, spala-va, nava, suna-va, aduna-va, adapa-va, dumbrava, ara-va, cara-va, înșăra-va, otava, cata-va, lupta-va, țava, cruța-va, Sava, păsa-va; *unificarea celor două redactări ne aparține* 12. *în redactarea inițială urmează* t *indicînd intenția poetului de-a continua seria cu cuvinte în* **-tava**, *prezente într-o poziție anterioară lui* **-sava**, *de a muta grupul* **-tava** *după* **-sava**

Şiva
tiva !

îva
urî-va

alva
salva

ulva
nu-l va

umva [=**umiva**]
de cùmva
nu-mi va

ova
Moldova
slova
încotrova

arva [=**arvă**]
larvă
zarvă

urva

63r **itva**
litva
molitva
titva

îtva
cîtva

aza [=**eaza** =**iaza** =**oaza**]
baza
faza
Gaza
paza
raza
vaza
amiaza
oaza
loaza
emfaza
breaza
viteaza

17r **àbïa**
corabia
sabia
Tabia
Arabia
vrabia

albia

ambia
Senegambia

aciia [=**acia**]
Tracia

ecia
Grecia

anciia [=**ancia**]
Francia

unciia [=**uncia**]
unciia

urcia
Turcia

edia
comedia
tragedia
Media

idia
stridia
midia
Lidia
Fidia

àndia
Candia

16v **odia**
dodia
Asmodia
rodia
zodia

18r **elgia**
Belgia

17v **alia**
balia
dalia
Galia
Amalia
Saturnalia
talia
Portugalia
Costangalia

aclia
Heraclia

elia
Celia
Ofelia
Lelia
Amelia
Aurelia

anglia
Anglia
Ganglia

ìlia
Sicilia
Odilia
Emilia

olia
Anatolia
folia
Golia
molia
scholia

ulia [=**iulia**]
Iulia
Zulia
Tulia

18r **amïa**
Mesopotamia
infamia

èmia
premia
Noemia
academia
Boemia

armia

ermia
Hermia

ània
Ocëania
dania
Osmania
Spania
Albania
sania
dania
Germania
Hyrcania

enia
denia
smerenia
mirodenia
rubedenia
sumedenia

ònia
Ionia
eufonia
armonia
pronia
ironia
Antonia

ernia
Hibernia

19r **apia**
Appia
Terapia
Agapia

epia
sepia

opia
doppia
copia

orpia
scorpia

⟨upia⟩

ària
Mària
pària

abria
Calabria

adria
Adria

eria
feria
Algeria
peria
seria

agria
Agria

oria
Doria

uria
Asturia
furia
injuria
huria
incuria
penuria
Turia

àsia
Asia
Cassia

20r **esia**
Mesia
Bessia
cessia
concesia
sesia
impresia

ulsia
convulsia
evulsia

osia
osia
Rosïa

arsia
Marsia

ersia
Persia

orsia
entorsia
contorsia

ursia
excursia

usia
Rusia
Prussia

19r **işïa**
fişia

20r **atia**
gratia
apatia
Màtia
pneumatia

etia
Getia [13]

itia
Scitia
Pythia

otia
şotia
Gotïa

utia
butïa

22r **àția**
naţia
acaţia
razzia
oraţia
exortaţia
civilizaţia

eția
Geţia

iția
adiţia
amiciţia

anția
Franţia

unția
Moguntia
unţia

òția
Scoţia
Beoţia
moţia

erția
inerţia
terţia

orția
porţia
torţia

uția

21r **avia**
Moravia
Moldavia
Pavia
evlavia

evia
ţevïa
ştevia
Svevia

ivia
Livia

ilvia
Silvia

ovia
Cracovia [14]

⟨uvia⟩

azia
ocazia
Caucazia
Lazia
Azia

ezia
Terezia
adhezia

izia
Mizia

ozia
Cozia

36r **àpoma**
plapoma

[Ă]

1r **abă**

2r **ebă**

ibă
colibă
îmbibă

aibă [=**oaibă**]
aibă
n-aibă
zgaibă
naibă
roaibă
s-aibă

13. *modificat din* Geţia 14. *urmează* **ovia** *şters*

ùibă
încuibă
îmbuibă

albă

3r **imbă**
limbă
plimbă
schimbă

îmbă
strîmbă
drîmbă

umbă
o tumbă
îmbumbă
dizbumbă
incumbă
sucumbă

4r **òbă**
probă
aprobă
dezaprobă
sobă
tobă

àrbă [=**iarbă** =**oarbă**]
barbă
iarbă
oarbă
soarbă
absoarbă
resoarbă
fiarbă
răsfiarbă

èrbă
imberbă
superbă
şerbă

5r **orbă**
ciorbă
cociorbă
torbă
vorbă

urbă
turbă
curbă

ubă
gubă
bubă
dubă
prubă
rubă
se-nşurubă

23r **acă**
ba că
babacă
dacă
facă
desfacă
prefacă
refacă
sacă
tacă
vacă
zacă
placă
opacă

iacă [=**eacă**]
iacă
o leacă
pleacă
teacă
neneacă
seacă
îneacă
treacă
petreacă
freacă
apleacă
greacă

oacă
bundoacă
joacă
coacă
toacă
invoacă
revoacă
provoacă
troacă
răstoacă
promoroacă
floacă
bulboacă

24r **ică** [15]
d i m i n u t i v e
chică
mică
pică
zică
prezică
rezică
deszică
frică
clică
nimică
dumică
se ridică
despică
implică
esplică
oblică
furnică
complică
suplică
strică
calică
pitică
dedică
peltică
amică
inimică
indică
urzică
răspică
prezică
antică
bunică
unică
alunică
tunică
Linică

eică
suveică
leică
scurteică
fleică
neică

uică
ţuică
puică
muică

25r **àlcă** [=**alca**]
falcă
(Malca)
calcă
încalcă
halcă
defalcă

elcă
pestelcă
spelcă
mutelcă
butelcă

24v **ilcă**
horilcă

25r **îlcă**
gîlcă
modîlcă
vîlcă

òlcă
polcă
scol că
Dolcă

15. *în dreapta seriei sînt notate versurile:*
La oglindă să se vază orişicît ar fi de mică
Pune mîinile în şolduri şi din şolduri se ridică

ulcă
culcă
destul că
țășulcă

ancă [=**eancă** =**oancă**]
Stancă
bancă
hoancă
țigancă
mancă
moldovancă
armancă
gorjancă
naticiancă
țărancă
unguroancă
munteancă
ardeleancă
Leancă

incă [16]
fin'că
juníncă
Zincă
pelincă
opincă
tilincă
și mai zi-ncă
Tincă
Catincă [17]

încă
stîncă
încă
adîncă
mîncă
mănîncă
brîncă
bocîncă
frîncă
Bojîncă

oncă
sponcă
poroncă

uncă
șuncă
văzu-ncă
juncă
luncă
muncă
nu-ncă
aruncă
pruncă

ei spun că
el fu-ncă
poruncă
preluncă
speluncă

26r **arcă**
încarcă
descarcă
par' că
barcă
marcă
înțarcă
țarcă
ciuparcă
cearcă
încearcă
remarcă
coșarcă
măcar că!
în zădar că
ba chiar că!

oarcă
mijoarcă
doar' că
stoarcă
toarcă
întoarcă

ercă
balercă
malercă
sper că
holercă
ciupercă

27r **ircă**
mă mir că
ghircă

îrcă
hîrcă
năpîrcă
să-l ia în cîrcă
vîrcă

urcă
urcă
aburcă
burcă
furcă
a avea de furcă
curcă
încurcă
descurcă
blană de nurcă

spurcă
țurcă
turcă
Durcă
jur că
Ciurcă

28r **ască** [18] [=**ească** =**iască** =**oască**]
88r bască
28r *cască*
mască
nască
pască (de paști)
pască
să urască
iască
să privească (mult)
broască
să cunoască
să recunoască
88r harazască

28r **escă** [=**ezică** =**ezcă**]
bez că
vezi că
crezi că
burlescă
romanescă

iscă
confiscă

îscă
gîscă

oscă
l[imba] toscă

uscă [19]
muscă
etruscă
uscă
huscă
am spus că
ruscă
răuruscă
88v Ruscă

[**așcă** [20] =**eașcă** =**oașcă**]
29r împroașcă
doașcă
88r teașcă

29r **ișcă** [21]
mișcă
morișcă
pișcă

16. *modificat din* **encă** 17. *repetat din inadvertență* 18. *pe* **88r** *apare următoarea redactare a seriei* **ască**: nască, cască, pască (sbs.), pască (vrb.), urască, harazască, bască; *termenii inexistenți în prima redactare a seriei au fost intercalați de noi* 19. *o redactare ulterioară a seriei apare pe* **88r**: uscă, muscă, etruscă, Ruscă, răuruscă, huscă; *termenul inexistent în prima redactare este intercalat de noi* 20. *pe* **88r** *apare următoarea redactare a seriei* **așcă** teașcă; *termenul inexistent în prima redactare a fost intercalat de noi* 21. *seria apare redactată ulterior pe* **87v**: mișcă, pișcă, morișcă, hrișcă

hrișcă
sitișcă
frișcă

oșcă [=**oșca**]
doșcă
Roșca

ușcă [22]
cușcă
dușcă
împușcă
mușcă
giușcă [23]
Petrușcă
rățușcă
gălușcă
87v pușcă
⟨țușcă⟩

30r **ucă**
îmbucă
bucă
măciucă
ducă
conducă
readucă
reducă
producă
inducă
seducă
dor de ducă
cucă
nălucă
nucă
apucă
reapucă
usucă

8r **adă** [24] [=**eadă** =**iadă** = **oadă**]
adă
⟨ceadă⟩
conceadă
gireadă
creadă
încreadă
receadă
preceadă
⟨fadă⟩
sfadă
tăgadă
iadă
Iliadă
miriadă
cadă (vas)
cadă (verb)
recadă
scadă
tocadă
arcadă
decadă [25]
să nu se cadă
ladă
baladă
ciocoladă
Eladă
Cicladă
⟨ruladă⟩
gramadă
pomadă
armadă
smadă
nadă
Grenadă
canonadă
colonadă
monadă
limonadă
coadă
noadă
înnoadă
desnoadă
roadă (fruct)
roadă (verb)
neroadă
Troadă
șoadă
napadă
zapadă
spadă
paradă
radă
tradă
șaradă
mascaradă
ogradă
tiradă
pradă [26]
stradă
estradă
șadă
orșadă
rotomontadă
9r vadă
evadă
revadă
livadă
dovadă

abdă
rabdă

edă
cedă
Vedă

idă [=**ida**]
obidă
decidă
ucidă
stafidă
închidă
deschidă
desfidă
solidă
omidă
cărămidă
⟨umidă⟩
piramidă
timidă
10r oceanidă
hibridă
aspidă
gepidă
cupidă
conopidă
stupidă
liquidă
Ohrida
ridă
suridă
deridă
firidă
aguridă
cridă
rezidă [27]
hlamidă

11v **îdă**
hîdă
rîdă

22. *seria apare redactată ulterior pe* **87v** : mușcă, pușcă, împușcă, cușcă, țușcă, dușcă ; *am preluat termenii inexistenți în prima redactare* 23. *modificat din* ciușcă 24. *seria rezultă din efortul de a îmbogăți și de a alfabetiza după consoana de sprijin seria* **adă** adă, ceadă, conceadă, receadă, dadă, fadă, iadă, cadă, scadă, recadă, ladă, pomadă, grămadă, coadă, noadă, înoadă, desnoadă, roadă (fruct), roadă (verb), neroadă, Troadă, șoadă, smadă, stradă, estradă, *anulată la pagina* **6r** *în favoarea seriei finale* **adă** adă, ⟨ceadă⟩, conceadă, receadă, gireadă, creadă, încreadă ⟨fadă⟩, ⟨iadă⟩, sfadă, iadă, Iliadă, miriadă, cadă (vas), cadă (verb), recadă, scadă, tocadă, arcadă, decadă, recadă, să nu se cadă, ladă, baladă, ciocoladă, Eladă, Cicladă, gramadă, pomadă, armadă, smadă, nadă, Grenadă, canonadă, colonadă, coadă, noadă, înnoadă, deznoadă, roadă (fruct), roadă (verb), neroadă, Troadă, șoadă, napadă, zapadă, spadă, paradă, radă, tradă, șaradă, mascaradă, ogradă, tiradă, pradă, tradă, stradă, estradă, șadă, orșadă, rotomontadă, vadă, evadă, revadă, livadă, dovadă *de la paginile* **7r**, **8r** *și* **9r** *care ilustrează încă acest efort prin: redactarea cu corecturi și adăugiri a seriei și prezența răzlețelor* scadă, preceadă, creadă, tăgadă, ruladă, monadă, limonadă *asupra intercalării cărora nu se dă nici o indicație; contextul ilustrînd intenția poetului de a redacta mai riguros seria ne-a autorizat să intercalăm răzlețele* 25. *urmează* recadă *repetat din inadvertență* 26. *urmează* tradă *repetat din inadvertență* 27. *urmează* desfidă *șters*

10r **àldă**

caldă
scaldă
Esmeraldă

11r **ildă**

Brunhildă
Chriemhildă
pildă (Bild)
Matildă
Clotildă

oldă

holdă
soldă
Moldă

andă

bandă
landă
Mandă
Smarandă
Tandă
Wandă

indă

descindă
Lindă [28]
depindă
grindă
prindă
cuprindă
surprindă
aprindă
deprindă
întindă
distindă
colindă
merindă
pretindă
indă
ghindă
oglindă
tindă

10v **îndă**

blîndă
flămîndă
pîndă
vîndă
revîndă
se perîndă
osîndă

ondă

blondă
Frondă
vagabondă
rondă
sondă

undă

undă
abundă
afundă
cufundă
înfundă
disfundă
ascundă
rătundă
profundă
pătrundă
bundă
scundă

òdă

odă
modă
Vodă
sodă
pagodă

11v **ardă** [29] [= **iardă** = **oardă**]

ardă
bardă
ciardă
dardă
cocardă
Hildegardă
Armgardă
gardă
zgardă
desmiardă
să piardă
cumulardă
oardă
93r coardă
11v încoardă
discoardă

ordă

acordă
discordă

urdă

Turdă
urdă
zburdă
curdă
surdă
ciurdă
durdă

udă

Budă
ciudă
dudă
agudă
caracudă
nù dă
rudă
paparudă
asudă
includă
escludă
crudă
audă
preludă
înciudă
zăludă

13r **ufă**

bufă
nu fă
rufă
scufă
tufă (adv.)
tufă (subst.)

14r **agă** [= **eagă** = **oagă**]

bagă
încheagă
leagă
dreagă
direagă
dezleagă
ragă
tragă
contragă
retragă
fragă
vagă
şagă
oloagă
pintenoagă
dezghioagă
roagă
proroagă
doagă
dragă

13v **iagă** [= **eagă**]

încheagă
leagă
dezleagă
neagă
întreagă
direagă
„iagă"
Neagă

14r **egă**

cegă

igă

cigă
ucigă
înghigă
îl ia în ghigă

28. *urmează* oglindă *şters*

29. *pe* **93r** *apare următoarea redactare a seriei* **ardă** desmiardă, ardă, bardă, gardă, gardă, dardă, încoardă, piardă, coardă, oardă ; *termenul inexistent în prima redactare este intercalat de noi*

ligă
infligă
mamaligă
Rigă
cîştigă
obligă
înfigă[30]
intrigă
se-ncîrligă
să frigă
se-ncovrigă
strigă
verigă
knigă

15r **algă**
şalgă

ulgă
mulgă
smulgă
divulgă

angă

ingă
încingă
descingă
înfingă
chingă
lingă
împingă
respingă
atingă
stingă
învingă
convingă
ningă
stringă
restringă

16r **îngă**
lîngă
Bodrîngă
plîngă
frîngă
răsfrîngă
nătîngă
strîngă
stîngă
pe lîngă

15r **ongă**
oblongă

ungă
ciungă
dungă
lungă
împungă
ajungă
ungă
alungă
strungă
pungă
străpungă

16r **ogă**
Gogă

[**argă**=**eargă**]
şargă
largă
spargă
margă
vargă
şteargă

ergă
cergă

orgă
orgă
morgă

urgă
curgă
recurgă
murgă
scurgă
dramaturgă

ugă
răpciugă
clăpăugă
fugă
înjugă
desjugă
rugă
distrugă
sugă
re[sugă]

31r **ală** [=**eală** =**ială** =**oală**]
cabală
răceală
fală
scofală
gală
hală
scrobeală
obială
cerneală
pală
înşală
deşală
spală
opreală
peteală
se instală
Tîndală
Păcală
ovală
oală
scoală
răscoală
boală
ţoală
goală
şcoală
Marghioală
poală
smoală
umezeală
rumeneală
momeală
priveală[31]
cheală
scoală (scoli)
fală
poleială
domoală
pîrjoală

32r **ablă** [=**oablă**]
tablă
rablă
aimable
oablă

eblă
greblă

31v **îmblă**
îmblă
jîmblă

32r **oblă**
oblă

ublă
dublă
rublă

31v **iclă**
sticlă

îclă
pîclă
şîclă

uclă
buclă

32r **elă**
umbrelă
delă

află

eflă
treflă

iflă
chiflă

30. *urmează* înghigă *şters* 31. *urmează* răceală *repetat din inadvertenţă*

uflă
juflă
truflă

31v **ilă**
Cabilă
stabilă
Docilă
Doncilă
facilă
dificilă
sodilă
Rafailă
Dalilă
lilă
Dănilă
Napoilă
utilă
rotilă
volatilă
civilă
exilă
mazilă
vilă
agilă
fragilă
sterilă
Zorilă
Murgilă

33r **olă** [=**ola**]
marolă
Lola
stola

32r **împlă** [=**implă**]
tîmplă
se-ntîmplă
simplă

erlă [=**ierlă**]
şperlă
mierlă
perlă

îrlă
gîrlă
tîrlă
Pomîrlă
azvîrlă
şopîrlă

urlă
urlă
surlă
turlă

33r **islă**
cislă

îslă
vîslă
pîslă
coromîslă

ulă
bullă
fudulă
hulă
nullă
sulă
sătulă
căciulă
marulă
caraulă
destulă
îndestulă
aşa sculă [32]

34r **amă**[=**eamă**=**iamă**=**oamă**]
bamă
damă
famă
gamă
ia-mă
iamă
cheamă
recheamă
teamă
geamă
blesteamă
zeamă
scamă
lamă
esclamă
declamă
reclamă
proclamă
mamă
coamă
poamă
maramă
naframă
samă
înhamă
deshamă
aramă
alamă
cataramă
distramă
vamă
de-o samă
să dea pe [samă]
să ia în [samă]

35r **emă**
diademă
emblemă
schemă
temă
supremă
problemă
sistemă
stemă
estremă
(cremă)
dilemă

agmă
tagmă

egmă
flegmă

ogmă
dogmă

imă
crimă
stimă
rimă
scrimă
primă
suprimă
comprimă
oprimă
victimă

aimă
faimă
spaimă
îngaimă
stai mă !
mă tai, mă !

oimă
noimă

uimă
sui mă !

ajmă [=**eajmă**]
în preajmă

ijmă
dijmă

ojmă [=**ojma**]
hojma

almă [=**alma**]
calmă
sudalmă
palmă
de-a valma

36r **armă** [=**oarmă**]
armă
întrarmă
dezarmă
înarmă
sfarmă
larmă
cazarmă
alarmă

32. *urmează* caraulă *repetat din inadvertenţă*

adoarmă
să doarmă
farmă
darmă

ermă

epidermă
spermă

irmă [=**irma**]

Irma
firmă
confirmă
afirmă
Birma

îrmă

sîrmă
cîrmă

ormă

formă
diformă
conformă
uniformă
abnormă
enormă

urmă

curmă
scurmă
turmă
pe urmă
precurmă
urmă

37r **asmă** [=**azma**=**easmă** = **iasmă**]

iasmă
mireasmă
catapeteasmă
fantasmă
marazma
aghiazmă
protoplasmă
cataplasmă

ismă

ismă
prismă
schismă
cismă
aforismă
prismă
⟨cataclisme⟩

umă

ciumă
du-mă
gumă
afumă
mumă
brumă
sumă
spumă
însumă
resumă
consumă
presumă[33]
du-mă
condu-mă
reprodu-mă
produ-mă
glumă
postumă

40r **ină**[34]

găină
făină[35]
albină
combină
dezbină
îmbină
cină
sulcină
rădăcină
concină
Didină
ondină
blondină
teïnă
fină
regină
chină
lină
plină
clină
înclină
deplină
mină
lumină
famină
Nină
slănină
canină
senină[36]
chinină
suspină
tulpină
trupină
41r Corină[37]
colină
alumină
alpină
închină
tină
întină
narină
vină
tescovină
puţină
carabină
Ermină
şină
destină
desetină
Catrină
ruină
zină

39r **aină**

haină
taină
daină

42r **oină**

doină
hoină
roină
moină

44r **înă** [=**ină**]

cadînă
îngînă
păgînă
mînă (sb.)
mînă (vrb.)
să rămînă
pînă
spînă
stăpînă
lînă
şînă
vînă
săptămînă
amînă
rînă
ţînă
susţînă
bătrînă
stînă
smîntînă
costînă

42r **ajnă** [=**ajna**]

Chiajna

amnă [=**eamnă**=**oamnă**]

condamnă
îndeamnă
Doamnă
toamnă
însamnă

emnă

demnă
consemnă

33. *urmează* sumă *repetat din inadvertenţă* 34. *pe* **40r** *apare o redactare ulterioară a unei părţi a seriei* **ină**: combină, dezbină, rădăcină, cină, închină, regină, plină, lină, clină, înclină, lumină, senină, suspină, tulpină, *din care am preluat pe* înclină 35. *urmează* blondină *repetat din inadvertenţă* 36. *iniţial, din inadvertenţă* seninele 37. *urmează* clină *subliniat, repetat din inadvertenţă*

43r **arnă** [=**earnă**=**iarnă**=**oarnă**]
cearnă
iarnă
aștearnă
diștearnă
Marne
toarnă
răstoarnă
întoarnă
poamă coarnă

îrnă [=**îrna**]
scîrnă
bîrnă
cîrna
atîrnă
bocîrnă

44r **asnă** [=**easnă**]
casnă
gleasnă

esnă
besna
bolesnă

45r **ună** [=**una**]
bună
răzbună
nebună
adună
totdeuna
într-una
mătrăgună
gună
ajună
junā
rancună
lacună
lună
alună
nună
cunună
comună
pună
răpună
supună
prepună
presupună
compună
dispună
propună
spună
rună
sună
răsună
consună
cașună
tună
detună
cotună
arvună [38]

46r **evnă**
Plevnă

47r **îvnă**
rîvnă

46r **oă** [=**oa**=**ouă**]
boă
nouă
două
amîndouă
plouă
⟨Troa⟩
vouă
nouă

apă [=**eapă**=**iapă**]
apă
ceapă
adapă
mapă
Papă
crapă
scapă
etapă
țeapă
înțeapă
treapă
iapă
sapă
clappă
crește ca din apă
înceapă
priceapă
crapă

47r **epă**
stepă

ipă [=**ipa**]
pipă
ripă
risipă
țipă
Aganippă
Xantipă
aripă
Agrippa
clipă
Antipa
pripă

uipă
scuipă

alpă
calpă
talpă

ulpă
pulpă
culpă
inculpă
desculpă
tulpă

ampă
lampă
trampă

impă
înghimpă

împă
tîmpă

ompă
pompă

umpă
rumpă
irumpă
scumpă
corumpă

48r **arpă**
arpă
escarpă

urpă
surpă

espă [=**espa**]
Despa

ispă
prispă

upă
înainte și după
cupă
lupă
pupă
rupă
corupă
supă
astupă
crupă
destupă
irupă

ară [=**ara**=**iară**=**oară**]
bară
ceară
dară
afară
din cale afară
gară
iară
cară
ocară

38. *în margine, răzleț* a se căina, te caina

săcară
plecară
amară
Tamara
nară
oară
comoară
omoară
bunăoară
subsuoară
pară
compară
repară
dispară
prepară
rară
temerară
49r **sară**
asară
cătară
vară
primăvară
zară
țară

50r **abră** [=**abra**]
abracadabra

ebră
febră
zebră
celebră
algebră
vertebră

ibră
fibră

ambră
antichambre

embră
membră

imbră
timbră

umbră

obră
sobră

ubră
lugubră

acră
macră
sacră
acră

ieră
icră

ueră
lucră

49r **eră**
sferă
austeră
arteră
dveră
panteră
oferă
preferă
referă
conferă

iră
umbriră
liră
se miră
înșiră
inspiră
conspiră
deșiră
răsfiră
rășchiră
respiră
Palmiră

49v **oră** [=**ora**]
devoră
ignoră [39]
sonoră
se coloră
⟨Flora⟩

50r **apră**
capră [40]

epră
lepră

aspră

espră [=**espre**]
(despre)

51r **atră** [=**iatră**]
latră
vatră
piatră
șatră

ătră
către

itră
litră
mitră
„vitre"
chitră
„titre"

intră

ontră
contră
„montre"

astră [=**eastră**=**oastră**]
voastră
albastră
castră
fereastră
dumneavoastră
fiastră
noastră

estră
alpestră
terestră
destră

istră
cimbistră

ostră
mostră

52r **ustră**
mustră

51r **utră** [=**utra**]
mutră
cutră
Brahmaputra

49r **ură**
ură
bură
îndură
căldură
gură
jură
cură
obscură
concură
măsură
pură
im[pură]
sură
arsură
părură
văzură
căzură
scăzură
băură
plăcură
tăcură
zăcură
șezură
umplură
ținură
încăpură
durură
vrură
putură
avură
făcură

39. *prezent din inadvertență și în seria* **-ora** 40. *inițial din inadvertență* caprile

desfăcură
pre[făcură]
trecură
petrecură
în[trecură]
crezură
pierdură
cernură
aşternură
dişternură
temură
gemură
48v ţinură
începură
pricepură
cerură
cusură
discusură
ţăsură
bătură
zbătură
născură
păscură
cunoscură
crescură
vîndură
dădură
procedură
figură
zgură
mură
armură
părură
măsură
răsură
bătură
făptură
cugetătură
săgetătură
începătură
legătură
secătură
frecătură
înecătură
lătură(-i)
spălătură
sfărmătură
dărmătură
depănătură
adunătură
îngînătură
signatură
natură
crăpătură
săpătură
începătură
arătură
cărătură
sărătură
murătură
curătură
zburătură
trăsătură
cusutură
stătură
statură
crestătură
ţesătură
răzătură
bătătură
cătătură
căutătură
dătătură
arătătură
tevatură
căzătură
iezătură
învăţătură
acăţătură
îngheţătură
bravură
calcavură
avură
văzură
cezură
glazură
căzură

[asă = easă = iasă]

52r casă
rămasă
trasă
retrasă
masă
şasă
îmbatasă
grasă
lasă
delasă
plasă
îndeasă
iasă
pasă !
rasă

52v **iasă [= easă]**

iasă !
reiasă
crăiasă
deasă
îndeasă
leasă
aleasă
re[aleasă]
înţeleasă
neînţeleasă
culeasă
trimeasă
sumeasă
băneasă
jupîneasă
căpităneasă
baroneasă
jităreasă
brutăreasă
boiereasă
croitoreasă
spălătoreasă
direasă
dreasă
mireasă
împărăteasă

51v **oasă [= ioasă]**

bărboasă
scîrboasă
lăboasă
gheboasă
buboasă
urîcioasă
mustăcioasă
ciudoasă
glodoasă
cleioasă
stufoasă
răpciugoasă
voioasă
îndoioasă
zoioasă
ploioasă
tăioasă
rîioasă
vînjoasă
joasă
curajoasă
coasă
întunecoasă
lunecoasă
drăcoasă
norocoasă
zeloasă
ticăloasă
făloasă
migăloasă
geloasă
frumoasă
zemoasă
bănoasă
lînoasă
mănoasă
făinoasă
vînoasă
veninoasă
căpăţînoasă
roasă
păroasă
gospodăroasă
groasă
geroasă
miroasă
grunzuroasă
unsuroasă
rămuroasă
năsoasă
osoasă
botoasă

păcătoasă
apătoasă
arătoasă
setoasă
punivoasă
frunzoasă

53r **alsă**

valsă
falsă

ulsă [=**ulse**]

mulsă [adj.]
smulsă [adj.]
smulsă [vb.]
mulse [vb.]
pulse
avulse

ansă

„chance"

ensă

imensă

insă

<insă>
încinsă [adj.]
încinsă [vb.]
descinsă [41]
linsă
ninsă
cuprinsă
prinsă
desprinsă
stinsă
învinsă
convinsă

însă [=**însa**]

însă
dînsa
plînsă
stînsă
frînsă
răsfrînsă

unsă

ajunsă
unsă
împunsă
tunsă
pătrunsă
ascunsă

54r **apsă** [=**oapsă**]

coapsă
capsă
coapsă (a copt)

ipsă

lipsă
elipsă
înfipsă

arsă [=**earsă**=**oarsă**=**oarse**]

arsă
sparsă
cioarsă
farsă
marsă
mearsă
ștearsă [42]
toarsă
retoarsă
întoarsă
stoarse
varsă
revarsă

ersă [43] [=**erse**]

ștersă
mersă
versă
să reverse
inverse
conversă

ursă

bursă
cursă
recursă
mursă
sursă
ursă
scursă
cursă (falle)

ausă

pausă
adausă
causă

54v **așă** [=**așa**=**eașă**]

fașă
lașă
Balașa
nașa
nanașa
covașa
înfașă
cămașă
cireașă

eșă

cămeșă
cireșă

ișă

ușă [=**ușa**]

gușă
acușa
dușă
căpușă
păpușă
mănușă
cenușa
ghidușă
cărărușă
călușă
ușă
mătușă
cătușă

61v **ată** [=**iată**]

bată
întrebată
combată
dez[bată]
schimbată
bărbată
turbată
serbată
ceată
dată
de[dată]
re[dată]
pre[dată]
tra[dată]
acordată
concordată
discordată
lepădată
scaldată
răbdată
îngîmfată
fată
bagată
bogată
vărgată
divulgată
iată
îmbăiată
băiată
tăiată
îmbiată
înviată
renviată
încheiată
descheiată
mîngîiată
încleiată
descleiată
vegheată
privegheată
speriată
încuiată

41. *urmează* dînsa *șters* 42. *urmează* (ă) *indicînd valoarea fonetică a semnului* ě *(uneori* e*)* 43. *seria apare pe aceeași pagină în două redactări succesive* ștersă, mersă, versă, să reverse, inverse *și* mersă, ștersă, inversă, conversă; *unificarea ne aparține*

descuiată
protejată
cată
lăcată
împăcată
secată
călcată
încălcată
culcată
sufulcată
bulbucată
mîncată
tocată
judecată
încarcată
descarcată
arcată
tarcată
înțarcată
cascată
uscată
mușcată
mișcată
nemișcată
pișcată
împușcată
împroșcată
îmbracată
adulmecată
frecată
îngrecată
ofticată
urcată
încurcată .
descurcată
spurcată
îmbucată
educată
plecată
înecată
complicată
im[plicată]
es[plicată]
re[plicată]
stricată
urzicată
dumicată
ridicată
dedicată
predicată
picată
aplicată
plecată
62r înduplecată
descălecată
încălecată
fermecată
adurmecată
lunecată
întunecată
ferecată etc.

gheată
pată
rată
barbă fulgerată
arată
tată
vată

iată [=**eată**]
iată
biată
pleată

oată
boată
cioată
poată
roată
toată
scoată

55r **actă**
compactă
exactă
redactă

ectă [=**iectă**]
perfectă
sectă
pandectă
injectă
corectă
insectă
proiectă

⟨**iectă**⟩

62r **etă**
ștafetă
Anetă
repetă
Vetă
calțavetă
corvetă
gazetă

ită
part. perf. fem. de la verb de a IV [-a] precum: iubită etc.
mită
pită
ursită
vită
invită

îtă [=**ită**]
bîtă
a cîtă
întărîtă
ursită

sîtă
amorțită

55r **altă** [=**oaltă**]
cealaltă
astlaltă
baltă
daltă
laolaltă
Maltă
saltă
haltă
dezvoaltă
voaltă
tresaltă
laolaltă
lîng-olaltă
revoaltă

oltă
revoltă
recoltă
boltă

ultă
adultă
cultă
multă
ascultă
rezultă
incultă
smultă
stultă
insultă
consultă [44]

56r **emtă**
redemptă

imtă
strimtă
simtă
consimtă
resimtă
presimtă

antă
elegantă
geantă
galantă
amantă
interesantă

oantă
toantă
⟨șoantă⟩

entă
studentă
indulgentă
lentă

44. *urmează* rezultă *repetat din inadvertență*

rentă
stridentă

intă
ghintă
incintă
să mintă

întă [=**intă**]
frîntă
sfîntă
cîntă
înfierbîntă
înmormîntă
ţintă
zvîntă
descîntă
încintă
smîntă
trîntă

ontă
fontă

untă
ciuntă
funtă
huntă*
nuntă
maruntă
caruntă
giuntă
înfruntă
confruntă
încruntă
cruntă

57r **aptă** [=**eaptă**=**oaptă**]
faptă
adaptă
înţeleaptă
aşteaptă
coaptă
alaptă
treaptă
scoaptă
adoaptă

eptă
ineptă

iptă
criptă
înfiptă
friptă

uptă
ruptă
înfruptă
luptă
coruptă

abruptă
suptă
resuptă

58r **artă** [=**iartă**=**oartă**]
artă
deşartă
fiartă
chartă
moartă
poartă
supoartă
soartă
toartă
ceartă

ˈ**ertă** [=**erta**]
Berta
incertă
inertă
cuvertă

îrtă
să învîrtă
cesvîrtă

ortă [45]
bortă
aortă
tortă
cohortă

urtă
burtă
turtă
scurtă

59r **astă** [=**eastă**=**iastă**=**oastă**]
această
vastă
adastă
nefastă
castă
pastă
fereastă
tastă
ţeastă
creastă
iastă
contrastă
foastă
coastă
nevastă

estă
atestă
vestă
contestă
festă
detestă
protestă[45 bis]

istă [=**ista**]
listă
organistă
a vista
analistă
artistă
există
dezistă
persistă
tristă
coristă
cameristă
chemistă
organistă
violinistă
pianistă
flautistă
asistă
consistă
rezistă
există

ostă
costă

ustă [=**usta**]
gustă
augustă
fustă
nù stă
lăcustă
injustă
în sus stă
a da de-a busta

62r **ută**
ciută
pierdută
ajută
mută
strămută
strănută
cornută
începută
cerută
sută

65r **aţă** [=**eaţă**=**iaţă**]
învaţă
dezvaţă
ceaţă
faţă
înfaţă
desfaţă
gheaţă
greaţă
creaţă

45. *modificat din* **irtă** 45 bis. *urmează* contestă *repetat din inadvertenţă*

dimineață
piață
albineață
măreață
isteață
paiață
viață
nătăfleață
cață
îngheață
desgheață
terață
acață
agață
sumeață
îndrăsneață
să trimeață
mătreață
brață
glumeață
răzleață
baltareață
cuvîntăreață
cîntăreață
lungăreață
răsfață
pădureață
citeață
mălăiață
drumeață
vïață

66r **eță** [=**ețe**=**iețe**]

bețǎ
fețǎ
să-nghețe
dezghețe
glumețe
bătrînețǎ
tinerețe
frumusețe
piețe
învețe
dezvețe
diminețe
rețe
spețǎ
mîndrețǎ

iță

d i m i n u t i v e

Ghiță
jurubiță
porumbiță
iță
miță
Niță
căpiță
șuviță
viță
tăbliță
altiță
costiță
portiță
ațiță
schiță
spiță
înghiță
țiță
pestriță
chichiță

67r **alță**

înnalță
încalță
descalță
valță

ulță

desculță

anță [=**eanță**]

danță
eleganță
ordonanță
uzanță
clanță
balanță
instanță
treanță

ență [=**ențe**]

pestilență
obstinență
prezență
trențe

ință [=**ințe**]

credință
obicinuință
să mință
făgăduință
giuruință
catrință
folosință
să desmință
dorință
amenință
cerință
datorință
trebuință
necredință
adeverință
suferință
îndoință
chibzuință
știință
neștiință
cunoștință
ședință
prisosință
putință
neputință
velință
voință
nevoință
căință
pocăință
îngăduință
priință
cuviință
biruință
mă-ncredință
trebuințe
sîrguințe
stăruințe

68r **îță** [=**iță**]

sămînță
bărbînță
folosință

unță

anunță
denunță
enunță

arță [=**oarță**]

harță
scoarță
imparță
desparță

uță

d i m i n u t i v e

căruță
ascuță
asmuță
sumuță
Guță

69r **avă** [=**eavă**=**oavă**]

nă-vă
zabavă
gîlceavă
Suceavă
navă
pleavă
țeavă
tavă
otravă
otavă
gravă
jilavă
trandavă
glavă
ispravă
sclavă
bolnavă
concavă[46]
brașoavă
voroavă

46. *urmează* zăbavă *repetat din inadvertență*

de isnoavă
slavă
suavă
bravă

61r **ivă** [=**iva**]
împrotivă
grivă
deopotrivă
guralivă
costelivă
bețivă
grijulivă
Paraschiva
colivă
ogivă
uscățiva

olvă
rezolvă
involvă

ervă [=**erva**]
servă
Minerva
enervă
verva

63r **ază** [=**ează**=**iază**=**oază**]
amiază
bază
fază
pază
rază
vază
șază
luminează etc.
crează
piază
cază
loază
netează
rătează
răpează
obrază
sează
așază
trează

64r **obză**
cobză

63r **eză**
teză
antiteză
freză
irokeză
chineză
engleză
boccheză
patagoneză
olandeză
siameză
franceză
portugheză
albaneză
calabreză
japoneză

63v **iză** [=**îză**]
miză
marchiză
Liză
Eliză
cristaliză
analiză
criză
ucizá
riză
suriză
priză
briză
închiză
deschiză
acciză
antrepriză

64r **alză**
falză [47]

inză
să-ntinză
să prinză
să cuprinză
să tinză
pretinză

înză
pînză
brînză
mînză
rînză
să vînză

unză
tunză
pătrunză
ascunză

oză
doză
poză
roză
proză

arză [=**iarză**]
arză
varză
piarză
barză

îrză
dîrză

uză
buză
auză
acuză
muză
Aretuză
pantahuză
confuză
difuză
refuză
leuză
andaluză

55r **axă**
axă
laxă
Saxă
taxă

exă
convexă
anexă
complexă

ixă
prolixă
fixă

oxă
paradoxă
ortodoxă

47v [´]**eră** [=´ **ără**=´ **iră**]
aëră [=**aieră**]
îmbaieră
încaieră

[**iberă**]
liberă

eceră
seceră
feceră

ederă [=**iederă**]
iederă

ideră
consideră
dezideră

eëră [=**eieră**]
treieră
cu[treieră]

uferă
suferă

ageră
[**egeră**]
degeră

47. *corectat din* falsă

[ulgeră]
fulgeră

[umără]
numără

apără
scapără

operă
adoperă
descoperă
acoperă

upără [=uperă]
supără
recuperă

aseră [=oaseră]
daseră
prestaseră
surpaseră
araseră etc.
scoaseră

eseră
dedeseră
meseră
fuseseră

inseră
încinseră
descinseră
linseră
împinseră
convinseră
învinseră
pretinseră
întinseră
destinseră
prinseră
cuprinseră
atinseră[47bis]
dis[tinseră]
aprinseră

unseră
ajunseră
împunseră
străpunseră
tunseră
pătrunseră

arseră
sparseră
arseră

erseră
merseră
șterseră

urseră
curseră
scurseră

useră
puseră
pro[puseră]
duseră
fuseră

atiră
satiră

eteră
ceteră

iteră
literă
citeră

oteră
poteră

ueră [=uieră]
șuieră
fluieră

[∠oră = ∠ură]

2272

56r **aură**
gaură
restaură

2271

46v **orbură**
scorbură

urbură
turbură

[ăcură]
păcură

[ecură]
strecură

icură
picură

ancoră
ancoră

andură [=eandură]
țandură
fleandură
cioroflеandură

îndură
scîndură

udură
gudură

èură[48]
smeură
fleură

afură
nafură

[ăgură]
măgură

[egură]
negură

[ingură]
lingură
singură

[ergură]
vergură
mineștergură

amură
ramură
flamură
lamură

emură
tremură
cu[tremură]

[armură]
marmură
ùrmură
murmură

umură
înfumură

[anură]
canură
ăsură
măsură

esură
presură
împresură

[ășură]
înfășură

atură
satură
codobatură
latură
înlatură
matură

ătură
mătură
pătură

47 bis. *urmează* întinseră *repetat din inadvertență* 48. *seria apare redactată ulterior identic în* **2272, 56r**

împătură
alătură

utură
butură
ciutură
scutură
ajutură

auză
cauză
pauză

[**B**]

69r **ab**
slab
darab
Basarab
arab
jgheab
trab
în grab'

eb
gheb
înjgheb
întreb
breb

ib
hrib
trib
îmbib

uib
îmbuib
cuib
încuib
descuib

alb
alb
codalb
dalb

olb
colb
înholb

amb [=**iamb**]
iamb
choriamb

imb
schimb
plimb
nimb
strimb

îmb [49]
dîmb
strîmb

omb
aplomb
romb

70r **umb**
bumb
îmbumb
disbumb
incumb
sucumb
plumb
porumb

ob
bob
nabob
ciob
neghiob
idrofob
clobb
glob
mobb
rob
prob
aprob
dezaprob
drob

erb [=**ierb**]
imberb
cerb
acerb
herb
fierb
șerb

irb
știrb

îrb
hîrb
sîrb

orb
orb
corb
scorb *
morb
sorb
absorb

urb
curb
turb
conturb

ub
cub
club
șurub
sub
tub
hulub

[**C**]

71r **ac** [=**eac**]
ac
dac
gîndac
condac
cerdac
veac
fac
prefac
desfac
refac
înșfac
ogeac
hac
jac
lac
plac
displac
pe plac (placul)
colac
malac
dalac
mac
comanac
capac [50]
împac
copac
rac
arac
darac
drac
harac
sarac
brac
dezbrac
îmbrac
cirac
crac
trac
⟨vrac⟩
sac
desac
gînsac
tesac
ietac
petac
ortac [51]
ciutac
zac

49. *seria mai figurează și pe* **70r** *în redactarea* strimb, drimb 50. *urmează* copac *șters* 51. *urmează* vraci *șters*

73r **ec**

berbec
dec !
edec
refec
plec
înec
frec
grec
trec
întrec
petrec
sec
zevzec

75r **ic**

mic
dedic
pic
plic
complic
aplic
implic
esplic
replic
stric
calic
popic
pitic
amic
inimic
despic
spic
zic
prezic
rezic
deszic
contrazic
antic
furnic
urzic
polonic
ibric
oblic
işlic
dric
dumic
caïc
un pic
ridic
şic
peltic
plic

85r **alc**

Balc
calc
încalc
defalc

elc

melc

ulc

culc

86v **oc** [=**ioc**]

coc
cioc
dock
iok ! [52]
foc
sufoc
joc
batjoc
bojoc
cojoc
loc
voloc
mijloc
mormoloc
floc
gheroc
dihoc
soc
scoc
smoc
siminoc
baroc
proroc
cozoroc
⟨soroc⟩
noroc [53]
toc
pocinoc [54]
invoc
revoc
provoc

86r **arc**

monarc
arc
îmbarc
încarc
descarc
Jeanne d'Arc
parc
înțarc
remarc

87r **erc**

cerc (sbs.)
cerc (verb)
încerc

irc

circ

îrc

cîrc !
smîrc
cocostîrc

orc

York
torc
întorc
storc
porc

urc

urc
bifurc
aburc
reurc
încurc
descurc
spurc
turc

87v **asc** [=**easc**]

nasc
renasc
basc
casc
pasc
teasc
vreasc

ăsc

urăsc

esc [=**iesc**]

iubesc
robesc
gobesc
băbesc
arăbesc
arabesc
lucesc
răcesc
sucesc
răsucesc
înnădesc
sădesc
sfădesc
năpădesc
rodesc
codesc
vuiesc
ciuruiesc
mugesc

52. *urmează* dock *şters* 53. *urmează versurile*

Unde-i parte şi noroc
Arde oala fără foc

54. *corectat din* poncinoc *

amăgesc
mijesc
umilesc
bolesc
ciulesc
golesc
pîrjolesc
ocolesc
tulesc
hulesc
Golesc
îmbătrînesc
cănesc
hrănesc
ostenesc
pornesc
ăst Bărcănesc
glumesc
lumesc
numesc
mulțumesc
spoiesc
îndoiesc
roiesc
zoiesc
răpesc
ciupesc
arăpesc
popesc
cîntăresc
ceresc
feresc
răresc
umbresc
întăresc
fresc
soresc
cresc
opresc
oțăresc
stoporesc
doresc
găsesc
spăsesc
săsesc
tușesc
leșesc
ostășesc
pășesc
grotesc
bărbătesc
citesc
plătesc
gătesc
sătesc
încăruntesc
boțesc

soldățesc
lățesc
vuiesc
trebuiesc
stăruiesc
zăbovesc
slăvesc
izbăvesc
isprăvesc
englezesc
franțuzesc
păzesc

88r **isc** [55]

mă isc (a se isca)
disc
Francisc
plisc
risc
pisc (piscuri)
tamarisc
uranisc
fisc
confisc

87v **osc** [=iosc]

iepure de mosc
cunosc
recunosc
tosc
pliosc !
trosc !

88r **usc** [56]

usc (usuc)
etrusc

87v **așc**

Vidrașc
Jurașc
Romașc
Ionașc
Lupașc

ișc

mișc
pișc

oșc

improșc

ușc

mușc
împușc

86v **uc**

imbuc
canciuc
Dănciuc
duc
induc
deduc
reduc
produc
introduc
conduc
seduc
surgiuc
cuc
buclue
năluc
tăvăluc
muc
nuc
apuc
reapuc
suc
usuc
butuc
coltuc
Vuk
druc
Gluck
năuc
uluc
papuc
coltuc
hurduc
clăbuc
uituc

[=´ec=´ic]

74r **aic**

laic
arhaic
achaic
prozaic
mozaic

abic [57]

silabic
monosilabic
arabic

75v **ibic** [58]

Ibic
libic
amfibic

74r **ubic** [59]

cubic

acic [59]

dacic
tracic

75v **adic** [60]

sporadic
cicladic

55. *seria apare și pe* **87v** *redactată :* isc, disc, fisc, risc, uranisc, confisc *și anulată* 56. *redactarea* **usc** etrusc *apare pe* **87v** 57. *o redactare ulterioară a seriei apare pe* **75v** : silabic, monosilabic 58. *o redactare anterioară a seriei apare pe* **74r** lybic, Ibic 59. *redactări identice ale celor două serii apar pe* **75v** 60. *pe* **74r** *apare numai capul de serie*

74r **edic**[61] [=**iedic**]
medic
medic [adj.]
împiedic
predic
75v vedic

idic[62]
druidic
dravidic
davidic
lidic

endic
vendic
zendic

74r **indic**[63] [=**indec**]
indic
vindec
pindic
revindic
sindic

odic
odic
rapsodic
rhodic

75v **ordic**
nordic
gordic

74r **udic**
judic
pudic
sudic

eïc
orfeic

75v **âfic**
sapphic
telegrafic
grafic

ific
simplific
edific
reedific
pacific
onorific
magnific
clarific
rarific
anglific
rusific
sacrific
sanctific
mistific
vivific
amplific
scientific
ratific
ramific

ofic
strofic
filozofic
teozofic

ufic

agic[64]
magic
tragic

igic[64]
frigic

ogic
logic
antropologic
mineralogic
stomatologic
antologic
tau[to]logic
etimologic

75v **ergic**
energic

73v **achic**
bacchic

76r **alic**
galic
încalic
salic
italic
descalic

iblic
biblic

ublic
public

elic
angelic

uflec [=**uflic**]
suflec
intuflic

olic
eolic

uplic [=**uplec**]
suplic
înduplic
nu plec
dezduplec

ulic
apulic
înfulic

amic
dinamic

admic
cadmic

emic
chemic
academic
anemic

imic
chimic

ulmic [=**ulmec**]
adulmec

omic
comic
atomic

armic [=**armec**]
farmec
desfarmec

urmec
adurmec

77r **osmic**
cosmic

itmic
ritmic

istmic
istmic

anic
britanic
oceanic

abnic
grabnic

echnic
technic

ajnic
vajnic
dajnic

61. *o redactare ulterioară a seriei apare pe* **75v** medic, împiedic, vedic; *am preluat termenul inexistent în prima redactare* 62. *o primă redactare a seriei apare pe* **74r** lydic 63. *o redactare ulterioară a seriei apare pe* **75v** indic, vindec sindic 64. *redactări identice ale seriilor apar și pe* **75v**

alnic
falnic
nacealnic
prădalnic
jalnic
năvalnic

elnic
scutelnic

ilnic
zilnic
silnic

olnic
volnic

ulnic
amnic
rhamnic

emnic
zemnic

imnic
hymnic

îmnic
Rîmnic

omnic
onic
ionic
eufonic
ironic
tonic
auzonic
conic
catonic

apnic
harapnic

arnic
darnic
harnic
pojarnic
amarnic
Comarnic
paharnic
hotarnic

78r **irnic**
birnic

ornic
vornic
blabornic
ornic
nornic
statornic
ceasornic

urnic
furnic

asnic
casnic
pasnic

usnic
pusnic

eșnic
veșnic
sfeșnic

etnic
etnic
sovetnic

79r **unic** [=**unec**]
lunec
unic
întunec

78r **avnic**
ispravnic
zabavnic

ovnic
ibovnic
țircovnic
gromovnic

aznic
praznic [65]
obraznic
paznic

80r **oic**
stoic
eroic

apic
serapic
terapic

epic
epic
ortoepic

ipic
tipic

impic
olimpic

opic
topic
tropic

aric
eric [=**erec**]
chimeric
întuneric
homeric
feeric
cleric
histeric [66]
sferic
ferec
coleric
veneric
generic [67]
eteric
aëric

81r **astric**
gastric

estric
istric
ostric
ustric
aŭtric
[**eŭtric**]
[**iŭtric**]
[**oŭtric**]
[**uŭtric**]

82r **ătic** ≃ **atec**
attic
sălbatec
șturlubatec
zburdatec
limfatic
molatec
prăvălatec
matematic
dramatic [68]
gramatic
automatic
chromatic
enigmatic
numismatic
lunatec
spînatec
nebunatec
tomnatec
fanatic
tonatic
apatic
simpatic
antipatic
buratec
aristocratic
democratic
etnocratic
ochlocratic
teocratic
jăratec

65. *modificate din* prasnic, obrasnic, pasnic 66. *corectat din* histerici 67. *în ms.* generici 68. *în ms.* dramatici

văratec
primăvăratec
static
prostatec
ostatic

83r **actic** [69]

practic
tactic
didactic

ectic [69]

hectic

etic

etic
ascetic
poetic
petic
getic
atletic
antitetic
acetic
cosmetic
venetic
fonetic
genetic
herètic
patetic
dietetic
exegetic
tîrzietic

itic

skytic
analitic
politic
nepolitic
mitic
adamitic
semnitic
pytic
critic

84r **oltic**

șoltic

antic

antic
atlantic
gigantic
cantic

intec [=**intic**]

spintec
corintic

întec

cîntec
descîntec
pîntec

otic

gotic
erotic
exotic

eptic

sceptic
septic
antiseptic
epileptic

iptic

egiptic
eliptic

optic

optic

artic
ertic
irtic
ortic
urtic

astic

drastic
gumilastic
elastic
gimnastic

estic =**estec**

domestic
mestec
amestec

istic

mistic

ostic

ustic

rustic
acustic

85r **aŭtic**

naŭtic

ivic

civic

izic

fizic
metafizic
phtyzic

uzic [70]

muzic
nu zic
andaluzic

[**D**]

89r **ad** [=**iad**]

fad
iad
cad
recad
scad
decad
slad
smad
brad
trad
grad
degrad
quad
Arad
rad

94r **ăd**

repăd
văd
revăd
prevăd
șăd

89r **abd**

rabd

ed [=**ied**]

ced
conced
preced
reced
med
reped
șed
președ
cred
încred
ied

id

decid
Cid
ucid
Alcid
splendid
candid
sordid
seïd
desfid
închid
deschid
solid
Pelid
blid
molid
Valadolid
Euclid
Abdul Hamid
Cronid
Knyd
intrepid
rapid
gepid

69. *modificate din* **attic**, *respectiv* **ettic** 70. *modificat din* **azie**

stupid
cupid
liquid
Atrid
hibrid
Abasid
Harun al Rașid
Dragoșid
druid
vid
Ovid
David
livid
divid
zid

94r **îd**[71] [= **id**]

hîd
rîd
zid

90r **ald**

cald
scald
smarald
Arald
Teobald
fald
Scald

ild

Chriemhild
Brunhild

old

bold
Leopold
șold
sold
herold
Arnold
cobold

and

comand
Gand
Samarkand
Fernand
flamand
smarand
Armand

end

Zend
Wend
suspend

ind

p a r t i c i p i i a l e p r e z e n t u l u i c o n j u g ă r i i I-a

ind
iubind
lucind
strălucind
sucind
răsucind
codind
rodind
sădind
vădind
poleind
tăind
defind
fiind
mugind
jind
cojind
slujind
91r mozolind
colind
ocolind
bolind
golind
tulind
dormind
rumenind
venind
revenind
cănind
boind
războind
îndoind
foind
rățoind
roind
puroind
zoind
Pind
dospind
depind
lipind
clipind
ațipind
dorind
ferind
întinerind
pierind
prind
cuprind
surprind
deprind
dosind
cosind
sosind
pășind
prășind
tind
distind
întind
ocrotind
pretind
cotind
citind
rotind
vuind
suind
muind
puind
privind
plivind
auzind
păzind
hărăzind
pețind
lățind
pățind

92r **înd**

bînd
dînd
gînd
cînd
oricînd
de cînd
nicicînd
spălînd
blînd
spumînd
flămînd
chemînd
comînd
îngînînd
sunînd
tunînd
îngropînd
săpînd
rînd
curînd
de curînd
însurînd
părînd
apărînd
ursînd
cosînd
coșind
crușind
cătînd
stînd
pătînd
bătînd
vînd
revînd
păzînd
scoțînd

ond

vagabond
fond
plafond
blond

71. *seria identic redactată apare și pe* **93r**

demi monde
ronde
„la Fronde"

und

<abund>
fund
cufund
profund
înfund
scufund
disfund
scund
ascund
inund
tund
pătrund
<grund>
rătund
Sund
prund [72]

93r **od**

od
prohod
Triod
period
cod
plod
glod
mod
comod
Asmod
nod
înnod
desnod
pod
antipod
tripod
calapod
quod ?
rod
aprod
rod (vrb.)
corrod
nerod
Irod
norod
rapsod
șod
custod
voievod
zăvod
izvod
năvod

ard

ard
bard
gard
leopard
Leonard
comunard
cumulard

erd [=**ierd**]

pierd
desmierd

îrd

cîrd

ord

bord
fiord [73]
acord
încord
discord
lord
nord

urd

zburd
îmburd
surd
curd

94r **ud**

ud
aud
dud
agud
Agiud
scud
conclud
includ
esclud
reclud
prelud
zălud
nud
pudd
crud
asud
sud

[´**ed** = ´**et**]
[´**ed** = ´**ăd** = ´**id**]
88v [´]**ed** ≃ [´]**id** neintonat
acid [=**acit**]

acid
placid
Tacit

ucid [=**uced**]

lucid
mùced

andid

candid

endid

splendid

aged [=**aget**]

fraged
raget

eget

deget
preget

înged

lînced
rînced

uged [74] [=**uget**]

buged
cuget
muget

alid

valid

olid

solid

iapăd

epăd

lepăd
trepăd

arid

arid
Parid

ești̦ed [=**eștet**]

veșted
creștet

avid

àvid
David
impavid [75]

[**E**]

95r **E** = **è** [=**ie**]

è
ce ?
de ce ?
pe ce ?
pentru ce ?
la ce ?
în ce ?
nu știu ce
verbi de-a II[-a]
a bè
a plăcè
a tăcè
a zăcè
a cădè
[a] recădè
[a] decădè
a se cădè

72. *corectat din* prunduri 73. *după* lord *șters* 74. *modificat din* uget 75. *modificat din* impavit

a scădè
a şedè
[a] preşedè
a vedè
[a] revedè
a prevedè
a mînè
[a] rămînè
[a] ţinè
[a] conţinè
a întreţinè
[a] deţinè
[a] reţinè
[a] susţinè
a încăpè
a părè
a dispărè [76]
a apărè
a compărè
a reapărè
a durè [77]
a vrè
a putè
a avè
bre
sadè
acolè
coupè
soupè
toupè
ca ce?
cu ce
vedè
Lalagè

96r **aë** [=**aie**]
baie
gobaie
îmbaie
odaie
gaie
ţigaie
tigaie
laie
balaie
ciocălaie
gelaie
malaie
palalaie
Niculae
mamaie
Nae
Danae
paie
văpaie
copaie
pîraie
saie
resaie
taie
potaie
bataie
a ta e?
cucuvaie
brezaie

oae [=**oaie**]
oaie
îndoaie
dizdoaie
foaie
înfoaie
moaie
înmoaie
butoaie
şiroaie
noroaie
vulturoaie
vulpoaie
(Luţoaie)

97r **àbe** [78]
babe
labe
silabe
monosilabe
slabe [79]
arabe
tarabe
grabe

oabe
boabe
cocioabe
podoabe [80]
scoabe
gloabe
roabe
hîrzoabe

ebe
Hebe
ghebe
plebe
să întrebe
Thebe

ibe
să-l îmbibe
colibe

aibe [=**oaibe**]
aibe
n-aibe
naibe
zgaibe
roaibe

uibe
încuibe
îmbuibe

albe
dalbe
halbe
jalbe
nalbe
salbe
codalbe

elbe
Elbe
chelbe

98r **ambe** [=**iambe**]
ambe
stambe
iambe
ditirambe
choriambe

oambe
boambe
cloambe

imbe
schimbe
limbe
plimbe
strimbe

îmbe
îmbe
strîmbe

ombe
bombe
trombe
plombe

umbe
îmbumbe
⟨plumbe !⟩
disbumbe
incumbe
sucumbe
columbe
porumbe
tumbe (de-a tumba)

obe
cobe
probe
aprobe
dizaprobe
sobe
tobe

99r **arbe** [=**oarbe**]
barbe
oarbe
soarbe
absoarbe

76. *în ms.* dispărea 77. *urmează* a avè *şters* 78. *capul de serie apare şi pe* **94v** 79. *modificat din* arabe 80. *urmează* gloabe *şters*

erbe [=**ierbe**]
ierbe
imberbe
fierbe
răsfierbe
superbe
şerbe
verbe
proverbe

irbe
ştirbe

îrbe
sîrbe

orbe
ciorbe [81]
cociorbe
torbe
vorbe

urbe
urbe
curbe
turbe
conturbe

isbe
Sofonisbe
Thisbe

ube
prube
şube
Cubæ
hrube
bube
dube
gube

100r **ace**
ace
bace
robace
dace
condace
audace
face
reface
preface
disface
contraface
însface
bogace [82]
sugace
malace
place
displace
conace
comanace
hranace
codănace
race !
îmbrace
dizbrace
trace
vrace !
cirace
sarace
drace
pace
împace
copace !
tace
retace
ortace
ciutace
posace [83]
zace

oace
înfoace
găoace
joace
cojoace
coace
răscoace
încoace
dincoace
într-acoace
mijloace
voloace
gheroace
oboroace
proroace
noroace
soroace
ispisoace
toace
voace [84]
invoace
revoace
provoace
convoace

101r **ece**
berbece
culbece
Bucece
fece
plece
aplece
înece [85]
nece
frece
grece
trece
petrece
întrece
sece
tece
potece
zece
unsprezece
zevzece

ice
ice
aice
bice
cerbice
indice
dedice
ridice
ardice
calice
oblice
aplice
replice
implice
suplice
esplice
complice
panglice
pitulice
işlice
amice
inamice
dumice
bunice
unice
tunice
junice
pice
propice
spice
despice
răspice
brice
ibrice
price
strice
urice
burice
pisice
beşice
arşice
pitice
potice
miertice
antice
peltice
102r zice
prezice
deszice
rezice
urzice
se zice

81. *modificat din* co[ciorbe] 82. *după* bg *scris şi şters de două ori consecutiv* 83. *dupp* zace *şters* 84. *iniţial în ordinea* toace, ispisoace, voace 85. *urmează* tece, potece, sece *şterse*

aice
maice

eice
leice
ciubeice

oice
doice
scoice

uice
puice
ţuice

alce
falce
salce
calce
încalce

îlce
Vîlce

ulce
culce
dulce
Tulce

ance [=**oance**]
bance
cance
lance
Vrance
Oance

ince
mince
vince
pelince

unce
munce
atunce
lunce
arunce
prunce
junce

arce
îmbarce
încarce
discarce

oarce
întoarce
toarce
stoarce

erce [=**erice**]
cerce
încerce
verice
ciuperce
balerce
holerce

101v **irce** [=**irice**]
cu te miri ce
Mirce
Circe

103r **îrce**
năpîrce
cocostîrce !
hîrce

102r **orce**
orce
corce

urce
urce
aburce
încurce
discurce
turce

103r **uşce**
uşce
muşce
nu-ş-ce
împuşce
etruşce

uce
năuce
îmbuce
ciubuce
duce
conduce
deduce
induce
reduce
produce
aduce
seduce
traduce
duce
luce
străluce
năluce
butuce
coltuce
usuce
bursuce !
cuce !
calmuce
cruce
pun cruce
druce
măciuce
peruce

104r **ade**
bade
fade
cade
decade
recade
se cade
scade
cascade
Iliade
balade
ciocolade
Palade
Elade
Cyclade
rulade
pomade
nade
canonade
colonade
spade
escapade
rade
prade
trade
tirade
strade
estrade
mascarade
şade
orşade
rotomontade

oade [86]
iscoade
înnoade
desnoade
calapoade
roade
aproade
Iroade
neroade
Trioade
perioade
noroade
voievoade
izvoade
năvoade

104v **ede**
cede
concede
retrocede
recede
Lede
se repede
stante-pede
centipede
bipede
quadrupede

86. *după* **ed[e]** *şters*

erede
crede
încrede
șede
reșede
președe
vede
revede
străvede
prevede
Vede (Vedanta)
Rușii de Vede
dede
mede

105r **ide**

obide
Adelaïde
Danaïde
Thebaïde
ucide
Alcide
decide
candide
splendide
sordide
seïde
Eneïde
desfide
stafide
rigide
închide
deschide
redeschide
eschide
conchide
solide
blide
Euclide
valide
invalide
Tantalide
omide [87]
Armide [88]
hlamide
umide
piramide
timide
oceanide
cronide
romboïde
eroide
aspide
gepide
conopide
stupide
cupide
insipide
liquide
ride

aguride
suride
hibride
Ochride
firide
deride
atride
rezide
cariatide
druide

109r **îde**

gîde
hîde
rîde

106r **alde**

calde
scalde
Scalde
Alde
Teobalde
Esmeralde
Heralde

elde

Van de Velde [89]
Șelde
Thusnelde

ilde

Brunhilde
pilde
Clotilde
Matilde

îlde

Mogîlde

olde

holde
Molde
solde
Jolde

ande

bande
lande
Smarande
Mande
să depande
flamande
Fernande
comande
Sande
Ruxande

107r **inde**

inde
decinde
lucinde

deïnde
definde
ghinde
colinde
oglinde
depinde
prinde
(fangen/haften,
a prinde pe cineva,
à se prinde
[te] prinde [90] — un
lucru îți șade)
aprinde
deprinde
cuprinde
reprinde
surprinde
⟨grinde⟩
desprinde
merinde
întreprinde
tinde
întinde
distinde
pretinde
vinde
revinde [91]
d-inde

108r **înde**

Cînde
pînde
comînde
în curînde
sîngerînde
blînde
flămînde
osînde

107r **onde**

vagabonde
blonde

unde

unde
de unde
abunde
de unde
cufunde
înfunde
confunde
disfunde
profunde
Adelgunde
scunde
ascunde
Cunigunde
de unde?
pe unde?
Rosmunde

87. *urmează* romboide, eroide *șterse* 88. *urmează* oceanide *șters* 89. Velde *modificat din* Vede 90. *inițial* a-l prinde *apoi* mă prinde 91. *urmează* deinde, *repetat din inadvertență*

pătrunde
ascunde
inunde
unde (Wellen, valuri)
răspunde
corespunde
tunde
rătunde
retunde
şi de unde pînă unde?

108r **ode**

ode
mode
epode
epizode

arde

arde
barde !
darde
garde
zgarde
Armgarde
Hildegarde
avangarde
cocarde
leoparde
cumularde

oarde

hoarde
coarde
încoarde
discoarde
acoarde

erde [=**ierde**]

verde
Bucerde
să desmierde
pierde

109r **urde**

să zburde
ciurde
durde
curde
surde
absurde
Turde
urde
să îmburde

ude

ude
aude
Bude
ciude
înciude
jude
agude
caracude
scude
include
esclude
conclude
preclude
reclude
prelude
zălude
rude
crude
trude
asude

azde

brazde
gazde

110r **eie=ee** [=**ieie**]

beie
ceie
aceie
obiceie
deie
redeie
predeie
ideie
condeie
să încondeie
bordeie
feredeie
ieie
fee
trofee
corifee
cofeie
cheie
încheie
descheie
concheie
moscheie
leie
beie
Lee (germ.)
Propilee
tuleie
încleie
descleie
alee
curmeie
temeie
femeie
se-ntemeie
Mantinee
pieie
epopee
Popee[92]
antereie
să vreie
a treie
Andreie
Odisee
steie
atee
pirosteie
prestee
consteie
⟨răsteie⟩
scînteie
111r zee
semizee

afe

scafe
garafe
agrafe
girafe

oafe

garoafe
scroafe
filozoafe

efe

cefe
lefe

ife

zaife

112r **imfe**

nimfe
limfe

onfe[93]

fonfe

111r **ofe**

cofe
cartofe
strofe
stofe
antistrofe
limitrofe
garofe

112r **arfe**

arfe
marfe

erfe

terfe

orfe

borfe
corfe
antropomorfe
amorfe

92. *urmează* steie, consteie, presteie, răsteie *anulate şi reluate după finala* **-reie**, *cu excepţia lui* răsteie
93. *după* **orf[e]** *şters*

itfe [=**itve**]
litfe
molitfe
titve

111r **ufe**
scufe
rufe
tufe

112r **age**
bage
iobage
antropofage
litofage
xilofage
baltage
rage
drage
frage
trage
re[trage]
con[trage]
de[trage]
a[trage]
dis[trage]
sub[trage]
sus[trage]

oage [=**ioage**]
cîrcioage
zbîrcioage
doage
roage
de[roage]
pro[roage]
inter[roage]
hîrţoage
sarantoage
pintenoage
cotonoage
slăbănoage
dezghioage
oloage
oroloage
şofîrnoage
filoloage
tautoloage
zăloage
astroloage
hodoroage

113r **ege** [=**iege**]
pribege
bricege
dulcege
hucege
ogege
toiege
închege
dischege
lege
blege
delege
re[lege]
telege
alege
re[alege]
culege
re[culege]
înţelege
prelege
făr'de lege
sacrilege
răzlege
dizlege
cîşlege
ciomege
nege
renege
moşnege
rege
drege
direge
corege
întrege
protege
betege

ige
prodige
înfige
înghige
oblige
inflige [94]
cîrlige
corrige
covrige !
se-ncovrige
frige
Rodrige
să intrige
strige
cîştige

îge
strîge

elge
helge
belge

114r **olge**
Olge
Volge

ulge
mulge
smulge
divulge

113v **ange**
cange

enge
Chiustenge
crenge

inge
cinge
încinge
descinge
înfinge
închinge
deschinge
linge
minge
ninge
împinge
respinge
depinge
atinge
distinge
stinge
stringe
con[stringe]
răs[stringe]
învinge
convinge

înge
plînge
strînge
constrînge
frînge
răsfrînge
înfrînge
sînge
stînge
nătînge
stînge (germ. links)

unge
ciunge
unge
dunge
punge
ajunge
lunge
alunge
împunge
străpunge

114r **oge**
hoge
doge
toge

arge
sparge
catarge
large
şarge
targe

94. *repetat din inadvertenţă sau cu intenţia de a schimba preverbul*

erge
alerge
merge
Serge
şterge
verge
pe zi ce merge
diverge
converge

orge
George

urge
curge
de[curge]
re[curge]
con[curge]
scurge
Licurge
iepe murge

uge
belciuge
clăpăuge
fuge
înjuge
desjuge
piluge
muge
suge
resuge
îndruge
distruge

2272

1r **ake**
Lake
Make
Sache etc.

eke
ureche
streche
veche
străveche

oche
roche

uche
buche
muche
păduche

2271

115r **ïe**
îmbie
bărbie
robie
zglobie
Sîrbie
scrumbie
porumbie
sălcie
dulcie
pruncie
drăcie
mojicie
Grecie
cocie
zevzecie
calicie
vlădicie
fălnicie
pradălnicie
jălnicie
dărnicie
scutelnicie
hărnicie
păhărnicie
amărnicie
hotărnicie
vornicie
statornicie
vecinicie
ispravnicie
zăbăvnicie
obrăznicie
sălbăticie
scîlcie
mijlocie
năucie
uitucie
Turcie
Murcie
adie
păpădie
bădie
tragedie
comedie
chindie
fie
alifie
scufie
stafie
Sofie
filozofie
geografie
stenografie
organografie
teozofie
chalcografie
ortografie
telegrafie
tahigrafie
caligrafie
116r topografie
tipografie
xilografie
agie
hagie
magie
nostalgie
regie
cepelegie
blegie
gigie
ologie
teologie
geologie
paleontologie
ontologie
psichologie
fiziologie
pintenogie
cotonogie
frînghie
polologhie
distihie
stihie
tichie
făclie
nurlie
hazlie
Ilie
colilie
Pintilie
Ilie-Pălie
băcălie
prăvălie
bătălie
felie
chelie
Amelie
temelie
veselie
gămălie
mişelie
Chilie
mitropolie
solie
scholie
fudulie
durdulie
grăsulie
căsulie
117r mie
o mie
geamie
academie
epidemie
sodomie
nfamie
ieufemie
ageamie
chemie
arămie
parimie
Eremie
anemie
bănie
ciobănie
băcănie

mitocănie
cafenie
ţigănie
păgînie
Melanie
mînie
Românie
manie
Ananie
eufonie
agonie
egemonie
atonie
monotonie
armonie
junie
tiranie
ţărănie
ironie
apropie
popie
arăpie
căsăpie
cînepie
118r ierbărie
bărbărie
colbărie
porumbărie
şurubărie
Darie
murdărie
glodărie
gospodărie
podărie
cărămidărie
archondarie
rufărie
stufărie
coştofărie
tufărie
măgărie
plugărie
bulgărie
desăgărie
slugărie
ştrengărie
angarie
Zaharie
tîlhărie
străjărie
cărie
oricărie
burlăcărie
văcărie
drăcărie
flecărie
jucărie
trocărie
furnicărie
broscărie
muscărie
răuruscărie
dubălărie
bălărie
tălpălărie
călărie
şălărie
sticlărie
pălărie
olărie
primărie
fumărie
cismărie
crîşmărie
Mărie
Sîntă-Mărie
alămărie
slănărie
făinărie
găinărie
gropărie
cepărie
rărie
berărie
fierărie [95]
morărie
merărie
pietrărie
sărărie
vărărie [96]
mesărie
căşărie
tărie
lăptărie
bucătărie
cămătărie
lotărie
spătărie
ospătărie
jitărie
pitărie
rotărie
prăvărie
117v vravărie
118r brînzărie
pînzărie
orzărie
făţărie
gheţărie
zeţărie
simbrie
acrie
scrie
descrie
119r circumscrie
înscrie
prescrie
sicrie
mîndrie
feerie
slugerie
menajerie
scenerie
dulgherie
prerie
meserie
stolerie
dregătorie
legătorie
coterie
chirie
empirie
Şirie
teorie
datorie
eforie
cartoforie
enorie
istorie
spălătorie
înşelătorie
călătorie
îmbălătorie
căprie
(şătrărie)
cumătrie
simetrie
mistrie
măiestrie
albastrie
burie
bucurie
mărturie
Mesie
epilepsie
catalepsie
şie
leşie
moşie
cuvioşie
fîşie
sfîşie
cîrdăşie
chezăşie
cînoşie
ţărănoşie
ţigănoşie
năzuroşie
120r băbăţie
cutie
hîrtie
ţie [97]
beţie
logofeţie
bogăţie
reţie
de[ţie]
con[ţie]
ab[ţie]
vie (vină)

95. *urmează* lăptărie *şters* 96. *urmează* rărie *şters* 97. *după* ţie *şters*

vie
re[vie)
con[vie]
sub[vie]
pre[vie]
contra[vie]
devie
învie
reînvie
geodezie
tîrzie
ce zi e?
poezie
verzie

109v **îe**[98] [=**ie**=**îie**]
mîie
rămîie
tămîie
întîie
să ţie
ţie
şie
lămîie
lălîie
călcîie

2272

1r **aje**
corsaje
trataje
grilaje

eje
mreje
găteje
gîtleje
vîrteje

ije
grije
spije

oje
loje

erje
perje

irje
birje

îrje
cîrje

uje
ruje

[**ale** =**iale**=**oale**]
2r **bale**
zăbale
cabale
migdale
sandale
scandale
vandale
leale
neleale
reale
nereale
cereale
Montreale
boreale
fale
triumfale
Omphale
scofale
agale
agale !
egale
inegale
ia-le
raiale
hale
cale
a pune la cale
sacale
încale (încai)
masalale
damblale
curmale
sarmale
balamale
basmale
casmale
banale
saturnale
canale
infernale
oale
boale
stamboale
stodoale
foale
goale
pîrjoale
coale
dă tîrcoale
şcoale
ocoale
moale
domoale[99]
smoale
poale
pistoale
ţoale
zoale
3r **pale**
carale
parale
orale
chorale
timporale
corale
morale
murale
rurale
ale sale
ţesale
dumisale
ale tale
dotale
fatale
matale
dumitale
vegetale
mortale
letale
mentale
mantale
antale
vitale
vale
năvale
prăvale
zale

8r **ăle**
fă-le
refă-le
desfă-le
prefă-le
răle
şăle

3r **able** [=**oable**]
rable
oable
table

ible
dible
chible

imble
primble

îmble [=**imble**]
îmble
preîmble
jimble

umble
umble
preumble

uble
ruble
duble

98. *modificat din* ăe 99. *urmează* domoale *repetat din inadvertenţă*

6r **acle**
racle
facle

ecle
Hecle
Tecle
sfecle

7r **icle**
sticle

îcle
pîcle

ocle
ciocle !
Androcle
Patrocle
monocle !

ucle
bucle

4r **ele** [=**iele**]
ele
iele
dubiele
obiele
Cibele
rebele
giubele
rubiele
libele
cele
acele
toate cele
surcele
ulcele
răcele
Săcele
zăpăcele
copăcele !
dele
fidele
in[fidele]
acadele
Adele
cordele
vadele
modele
cofăiele
lăfăiele
fele
Vanghele
mărgele
argele
amăgele
jele
schele
lele
belele
ale mele
Semele
momele
fustanele
inele
puținele
rumenele
flanele
alunele
micșunele
rîndunele
santinele
ostenele
spoiele
boiele
îndoiele
învoiele [100]
piele
spele
Pepele
rele
zăbrele
umbrele
porumbrele
undrele
ferele
curele
oprele
asuprele
5r vintrele
ciuturele
scîndurele
grele
asprele
citeștrele
tustrele
cîtortrele
măsele
chisele
urgisele
văpsele
șosele
șele
mișele
greșele
Roșelle
frumușele
gătele
betele (petele)
dantele
fotele
stele
puțintele
bretele
tutele
mititele
nuiele
păruiele
nuvele
lovele
pavele
cercevele
bezele
Ghizele
ciubotele
brățele
bărbățele
curățele
maruntele
înșirățele
alesățele
cățele
bucățele
lepădățele
covățele
iețele*
vițele

6r **afle**
n-afle

efle
trefle

ifle
tifle
chifle

[**îmfle**]
îmfle

[**umfle**]
umfle

ufle
Pufle [101]
sufle
răsufle
Tufle
Ciufle
jufle

igle
rigle
țigle

ile
bile
mobile
imobile
acile
imbecile
docile
sedile

100. *urmează* spele *șters* 101. *după* Pulf[e] *șters*

file
chile
mile
juvenile
pile
copile
copile !
Gorile
aprile
sile
prăsile
Vasile
subtile
dactile
mutile
utile
destile
castile
pastile
volatile
zile
ani de zile
textile
ostile
zi-le

aile

încaile

8r **île** [=**ile**]

sîle
zile

7r **emle**

Novie zemle

umle

Şumle

6v **ole**

cole
acòle
dincole
parole
marole
Manole
Strole
fasole

7r **aple**

Haple
Caple

iple

ţiple
multiple
triple

emple

temple
exemple
contemple

imple

simple

împle[102] [=**imple**]

tîmple
simple
să se-ntîmple
împle
reîmple

uple

duple
quadruple
quintuple

erle

perle
şperle

îrle[103]

sfîrle
gîrle
Pîrle
şopîrle
tîrle
azvîrle
zvîrle

urle

urle
surle
turle

8r **asle**

masle
corasle

esle[104] [=**iesle**]

bresle
iesle
tesle

isle

cisle

îsle

vîsle
pîsle

îşle

cîşle

ule [=**uli**]

bule
barabule
căciule
fudule
ţidule
hule
Gugule*
scule
pilule
tamule
nule
marule
sule
Coşule
făsule
destule
îndestule
sătule
pătule
Thule
Scarvuli
zule

uzle

guzle

9r **ame** [=**iame**]

bame
Alabame
dame
madame
Adame
game
fanerogame
monogame
bigame
poligame
criptogame
iame
Priame
scame
flame
reclame
pro[clame]
de[clame]
mame
Paname
drame
arame
farame
dărame
sfărame
catarame
marame
distrame
pastrame
melodrame
grame
miligrame
centigrame
decigrame
monograme
crame
diorame

102. *seria apare într-o primă redactare pe* **2271, 31v : împle, tîmple, să se-ntîmple, simple** 103. *seria apare într-o primă redactare pe* **2271, 32r** : zvîrle, şopîrle, tîrle, azvîrle, Pîrle 104. *seria apare într-o primă redactare pe* **2271, 32v : iesle**, vêsle ; *n-am preluat rima, nereluată de poet ca fiind pur grafică*

panorame
hipopotame

oame

foame
coame
polinoame
monoame
iconoame
clironoame
oame !
poame
atoame

adme

Cadme

idme

vidme

udme

udme

10r **eme**

diademe
gheme
geme
gemme
cheme
recheme
con[cheme]
probleme
embleme
Noëme
poëme
boëme
freme
creme
screme
vreme
din vreme-n vreme
teoreme
şcheme
teme (tem)
teme
sisteme

agme

tagme
diafragme

igme

enigme

ogme

dogme

ahme

drahme

11r **ime**

micime
grecime
turcime
căzăcime
infime
lărgime
lungime
vechime
lime
clime
sublime
muscălime
nime
românime
omonime
ardelenime
mitocănime
cătănime
mocănime
străinime
ţărănime
golănime
cioroime
nemţoime
arăpime
popime
rime
prime
asprime
crime
agerime
mărime
mîncărime
negustorime
profesorime
boierime
ciubotărime
morărime
croitorime
gazetărime [105]
tinerime
usturime
albăstrime
nemţărime
bulgărime
scrime
comprime
im[prime]
de[prime]
re[prime]
desime
grăsime
grosime
cîtime
stime
totime
intime
îngustime

prostime
cruzime
lăţime
hoţime
cităţime
înălţime
soldăţime

10r **aime**

spaime
faime
să îngaime
defaime

oime

noime
şoime !

11r **îme**

dărîme
fărîme
rîme
grăsîme
grosîme
înnălţîme

12r **ejme**

prejme

ijme

dijme

alme [106]

sudalme
calme
palme
psalme
(Talme)

elme

Elme

ulme

ulme !
culme

ome

dome
monome
polinome
Rome
atome
epitome
bonome
econome
come
diplome [107]

arme

arme
înarme

105. *în ms. din inadvertenţă* gezatărime 106. *seria apare într-o primă redactare pe* **2271, 35r**: calme, sudalme, palme, psalme 107. *modificat din* diploame

dezarme
darme
farme
sfarme
Parme
larme

≃ oarme

doarme
adoarme

erme [=**ierme**]

epiderme
ferme
sferme
germe
Herme
sperme
vierme

irme

Irme
firme
sirme

13r **îrme**

sîrme
cîrme

12r **orme**

forme
conforme
diforme
reforme
uniforme
abnorme
enorme
norme
Norme
cuneiforme

urme

urme
curme
precurme
scurme
turme

13r **asme**

basme
protoplasme
cataplasme
fantasme
spasme
Erasme
marasme

esme [=**iesme**=**ezme**]

iesme
pesme
miresme
catapetesme
aghezme

isme [=**izme**]

isme
cisme
sofisme
schisme
cataclisme
pisme
chizme
aforisme
prisme
idiotisme

osme

Cosme
microcosme
macrocosme

ușme

cușme

atme

Fatme

astme

astme

istme

Isthme !

ume [=**umie**]

ciume
fume
afume
gume
hume
de cum e
nici de cum e
lume
mume
nume
pronume
spume
înspume
Rumae
Strumae
sume
însume
consume
resume
presume
brume
costume
Postume

14r **ane** [=**iane**]

bane
ciobane
cabane
darabane
turbane
oceane
Dane
Prodane
vădane
goldane
jidane
ocëane
pëane
diafane
căfane
profane
organe
Barăgane
păgane
uragane
țigane
iatagane
hane !
cahane !
Dïane
aeriane
liane
Iane
Jiane
pïane
cyane
asiriane
Jane
cane
bacane
ciocane
mocane
borcane
curcane
Tarcane !
vulcane
arcane
crăcane
juncane
Luncane
Pașcane
bălane
colane
ciolane
grosolane
golane
Mane [108]
gămane
cumane
romane
vătămane
otomane
osmane
birmane
turcomane
15r monomane
gogomane
xenomane
ortomane

108. *modificat din* lane *

umane
inumane [109]
sumane
sucmane
banane
gropane
jarpane
Sequane
rane
Erane
țărane
tirane [110]
strane
crane
membrane
vrane
turane
grane
filigrane
hrane
Ciorane
cătrane
Hassane
ieșane
cătane
motane
havanne
Iavane
chervane
vane
găvane
tavane
cazane
fazane

oane

bomboane
Eoane
goane
vagoane
epigoane
hexagoane
tetragoane
regioane
milioane
icoane
balcoane
cucoane
baloane
etaloane
galoane
saloane
coloane
taloane
canoane
cupoane
clapoane !
coroane
baroane
piroane
matroane
castroane
patroane
fasoane
chesoane
toane
butoane
amvoane
rezoane

16r **adne**

Ariadne
Radne

odne

Rodne

ene [=iene]

băsărăbene
sprincene
scene
cocene
vrîncene
obscene
Ardene
Modene
arădene
orădene
ghëene
lëene
coțofene
dughene
gene
Iene
poiene
noiene
strujene
jene
blăjene
lene
ardelene
delene
Elene
viclene
Selene
Mitilene
balene
vălene
odolene
brăilene
armene
pomene
Ximene
nene
cordunene
focșănene
botoșănene
bucovinene
17r pene
arene
hipocrene
mrene
Căprene
Sirene
terene
ungurene
murene
codrene
rășinărene
dunărene
apusene
mesene
orășene
făgărășene
crișene
catene
sătene
răsăritene
rutene
muntene
cetățene
bănățene
gălățene
buruiene
moldovene
craiovene
leovene

af[n]e

Dafne

ifne

țifne

ahne

Bahne

ehne

metehne

ihne

Mihne

uhne

cuhne

18r **ine**

bine
ia fă bine
vezi bine
combine
îmbine
dezbine
cabine
rabine
rubine
șugubine
concubine
cine
vecine
oricine

109. *urmează* cumane *repetat din inadvertență* 110. *urmează* oceane *șters*

fieşcine
concine
rădăcine
Didine
Constandine [111]
surdine
gradine
odine
contadine
gardine
sardine
aldine
fine
în fine
suprafine
Bonfine
rafine
19r regine
georgine
blajine
închine
smochine
zechine
line
aline
Celine
feline
orfeline
eline
rafaëline
veline
decline
încline
Doline
măline
Pauline
Docoline
coline
pline
depline
aquiline
Berline
Zerline
Carline
măsline
buline
ciuline
cristaline
hermeline
aniline
căline
portocaline
saline
Angeline
mine
pe mine
famine
camine
Pamine
examine

bramine
domine
predomine
Carmine
cu mine
lumine
Nine
anine
canine
Vanine
Apenine
senine
să-nsenine
să-nvenine
antonine
20r. eroïne
spine
suspine
Despine
alpine
tulpine
supine
Marine
narine
ţarine
Nerine
Dorine
fiorine
Corine
Florine
Turine !
în sine
pre sine
de sine
şine
leşine
răşine
ruşine
tine
pe tine
latine
la tine
patine
cavatine
Bethine
de tine
pe tine
retine
tretine
pantine
infantine
ca-n tine
levantine
întine
botine
Costine
rutine
ţine
a ţine

căpăţine
aţine
abţine
obţine
deţine
reţine
le ţine
conţine
terţine
susţine
puţine
ţiţine
21r ruïne
beduine
să ruine
vine
lavine
Savine
previne
revine
devine
jivine
calvine
Malvine
bovine
jidovine
tescovine
Rovine
Darwine
Corvine
parvine
zi-ne
zine
cazine
mezine
uzine
Zizine
prezi-ne
duzine

17r **aine**
taine
haine
Ucraine

18r **îine**
cîine
mîine
pîine
porc de cîine

oine
doine
moine

uine
cuine

25v **îne** [=**âne**=**ine**]
cadîne
păgîne

111. *modificat din* Constantine

îngîne
cîne
lîne
mîne (adv.)
mîne (vrb.)
rămîne
amîne
poimîne
săptămîne
romåne
pîne
rîne
șine
ține
stăpîne
spîne
brîne
bătrîne
grîne
stîne
smîntîne
vîne

21r **ajne**
Chiajne

olne
Molne

amne
condamne
Epidamne
Rhamne

oamne
Doamne
toamne

emne [112]
demne
îndemne
nedemne
lemne
semne
însemne
consemne
se resemne
să contemne
pe semne

22r **imne**
hymne

omne
ex ovo omne

umne
columne
Pumne

one [=**ione**]
bonne
Sorbone
Donne
madonne
pardone
Didone
ëone
eufone
Antigone
poligone
epigone
hexagone
Ione
Bayonne
anemone
demone
Junone
panonne
japone
corone
barone
Garone
Arone
unisone
masonne
tonne
Catone
Latone
Platone
arvone
zone

arne
carne
Marne
Varne

oarne
coarne
toarne
întoarne
răstoarne

23r **erne** [113] [=**ierne**]
Berne
cerne
ierne
concerne
discerne
recerne
moderne
eterne
sperne !
semp[i]terne
lanterne
așterne
dișterne

terne
poverne
caverne

îrne
bîrne
cîrne
scîrne
să atîrne

orne
ciorne
adorne
Dorne
Corne
Norne

urne
urne

asne
basne
Crasne

esne [114]
besne
lesne
glesne
bolesne
pesne

2271

44r plesne

2272

23r **osne**
bosne
posne

atne
Hatne

etne
Etne

otne
Botne

utne
Putne

24r **une** [=**iune**]
bune
nebune
cărbune
îmbune
răzbune

112. *seria apare într-o primă redactare pe* **2271**, **42r** demne, lemne, semne (pe cer), să-nsemne, pesemne, nedemne, îndemne 113. *seria apare într-o primă redactare pe* **2271**, **43r** ierne, cerne, așterne, moderne, eterne, dișterne 114. *seria apare într-o primă redactare pe* **2271**, **44r** glesne, lesne, bolesne, plesne, besne ; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare*

străbune
închinăciune
uscăciune
înșelăciune
tăciune
amărăciune
turbăciune
rugăciune
prădăciune
plecăciune
Crăciune
împăcăciune
stricăciune
nici une
albiciune
moliciune
putreziciune
slăbiciune
sfiiciune
repeziciune
minciune
înțelepciune
perciune
urîciune
tîrîciune
du-ne
adune
dedu-ne
readune
redu-ne
Cordune
tradu-ne
indu-ne
condu-ne
recondu-ne
fune
gune
lagune
văgăune
tăune
păune !
ceaune
june ≃ **g**iune
ajune
dejune
repejune
putrejune
veștejune
umejune
lacune
25r lune
alune
comune
Namune
comune
nune
genune
cunune
încunune
minune

discunune
pune
a[pune]
de[pune]
im[pune]
pro[pune]
dis[pune]
indis[pune]
predispune
com[pune]
pre[pune]
es[pune]
spune
discompune
recom[pune]
răpune
rune
strune
înstrune
brune
prune
sune
răsune
consune
căşune
păşune
tune
cătune
stătu-ne
detune
lăstune
națiune
negațiune [115]
ocupațiune
rațiune
stațiune
organizațiune
etc.

23r **aune**

daune
faune

evne

Plevne

26r **îvne**

rîvne

ozne

pozne

oë [=**oie**]

de Foë
Joe
aloë
Poë
voie
nevoie
de voie
a-i intra în voie

Noe
hoboë

ape

ape
adape
încape
scape
mappe
nape !
pape
arape
sape
etape
țape
crape
trappe
satrape
nastrape
clape
proțape
dulape !
ciorape !

≃ **oape**

îndoape
(ploape)
aproape
prosoape
şchioape
hîrtoape
potoape
protopoape
episcoape
sincoape

epe [=**iepe**]

cepe
începe
reîncepe
pricepe
con[cepe]
re[cepe]
sus[cepe]
de pe
iepe
călepe
sirepe
tepe
după tepe
țepe
înțepe

27r **ipe**

clipe
pipe
ripe
risipe
aripe
Xantippe

115. *urmează* națiune *repetat din inadvertență*

prototipe
Aganippe (izvor al muzelor pe Elicon)
pripe

26v **uipe**
scuipe

27r **îpe** [=**ipe**]
rîpe
țîpe
risipe

27r **ulpe** [116]
culpe
inculpe
disculpe
pulpe
tulpe
vulpe

ampe
lampe
rampe
trampe
stampe
Campe

empe
Tempe

impe
ghimpe
înghimpe
Olympe

împe
tîmpe

ompe
pompe

umpe
scumpe
pumpe
rumpe
ir[umpe]
cor[umpe]

arpe
harpe
carpe !
Polycarpe
șarpe

erpe
șerpe
sterpe
Euterpe

28r **irpe**
stirpe

îrpe
cîrpe

urpe
surpe
turpe

aspe [=**oaspe**]
Histaspe
oaspe

espe
Despe
vespe

ispe
prispe
Crispe

are [=**iare** = **uare**]
inf. verb. de-ntîia
bare
întrebare
Sabare
schimbare
hambare
barbare
turbare
serbare
dare
acordare
lepădare
de[dare]
re[dare]
concordare
discordare
pre[dare]
e[dare]
tră[dare]
ce[dare]
scăldare
căldare
maldare
scandare
mandare
29r răbdare
jandare
retardare
Vardare
fardare
serdare
Mardare
fanfare
triumfare
îngîmfare
băgare
desăgare
magare
nagare
bulgare
pîrgare
gărgare
ștergare
vărgare
țigare
divulgare
vulgare
31r strigare
⟨îndrugare
rugare
sugare
purgare
espurare⟩
29r pahare
Sahare
îmbăiare
tăiare
stejare
care
văcare !
zăcare
judecare
împăcare
defalcare
călcare
încălcare
culcare
sufulcare
suflecare
mîncare
demîncare
opincare !
îmbarcare
cercare
încărcare
discărcare
înarcare
marcare
tărcare
înțărcare
căscare
născare
Oscare
boscare
păscare
pescare
uscare
mușcare
nu-ș care
împușcare
pișcare
mișcare
chișcare !
improșcare
fiecare
oricare
îmbrăcare
adulmecare
flecare
frecare
îngrecare

116. *seria apare într-o primă redactare pe* **2271, 47r** pulpe, vulpe, inculpe

petrecare
vercare
ofticare
urcare
încurcare
spurcare
judecare
îmbucare
invocare
imprecare
secare
30r să care
precare
[pre care]
împăcare
dezbrăcare
berbăcare !
plecare
înecare
secare (secà)
prisăcare !
complicare
im[plicare]
es[plicare]
re[plicare]
stricare
despicare
furnicare
mucare
urzicare
dumicare
ridicare
dedicare
predicare
abdicare
picare
aplicare
com[plicare]
su[plicare]
plecare
înduplecare
încălecare
descălecare
înfulecare
publicare
suflecare
întuflecare
fermecare
adurmecare
lunecare
întunecare
ferecare
practicare
mestecare
amestecare
aruncare
jucare
dezghiocare

invocare
re[vocare]
pro[vocare]
con[vocare]
înfocare
dihocare
îmbucare
apucare
reapucare
urcare
bifurcare
aburcare
încurcare
descurcare
spurcare
31r îmbălare
destrăbălare
îmblare
primblare[117]
intabulare
celare
măcelare
secelare
mădulare
chelare
curelare
inhalare
exhalare [118]
regulare
aflare
clare
declare
anulare
salare
talare
circumvalare
circulare
răsculare
olare
polare
solare
întîmplare
contemplare
cu mic, cu mare
mare
lăcrămare
alămare !
samare
Tamare
chemare
rechemare
pe mare
călimare
rimare
almare
calmare
armare
darmare

farmare
curmare
scurmare
urmare
fumare
32r n-are
fanare
canare
gălbenare
budnare
jenare
chenare
bejănare
stagnare
designare
consignare
resignare
indignare
combinare
dezbinare
îmbinare
șugubinare
căinare
văinare
cinare
măcinare
zdruncinare
fascinare
vaccinare
rafinare
anghinare
imaginare
paginare
închinare
machinare
tachinare
alinare
felinare
minare
căminare
examinare
luminare
eliminare
aninare
spinare
întîmpinare
scărpinare
suspinare
desinare
leșinare
clătinare
îndătinare
patinare
întinare [119]
ruinare
amnare
condamnare
îndemnare

117. *modificat din* plimbare 118. *urmează termenii* strigare, băgare, îndrugare, rugare, sugare, bulgare, ungare, purgare, espurgare, pîrgare, ţigare *anulaţi, cu excepţia primilor doi, neanulaţi din inadvertenţă; am intercalat în subseria* **-gare** *după ultimul termen al aceleia,* vulgare, *termenii inexistenţi* 119. *urmează* scrutare *şters*

pumnare
abonare
donare
adornare
încarnare
îmbunare
adunare
lunare
cununare
căşunare
sunare
răsunare
buzunare
îngreunare
schieunare
împreunare
tunare
detunare
fînare
afînare
îngînare
trăgănare
minare
amînare
vînare
legănare
33r pare
a[pare]
dis[pare]
pre[pare]
com[pare]
re[pare]
se[pare]
adăpare
scăpare
păpare
săpare
separe
nisipare
tipare
înghimpare
compare
şerpare
dispare
grupare
cupare
pupare
arare
cărare
narare
parare
apărare
scăpărare
reparare
vărare
agrare
aurare
berare
aderare
fierare
înfierare
gerare
merare
exoperare
lucrare
adorare
perforare
morare
înnorare
căprare
intrare
vătrare[120]
lătrare
ilustrare
mustrare
frustrare
păstrare
înzăstrare
urare
burare
îndurare
furare
aiurare
jurare
curare
murare
însurare
rourare
nourare
caţărare
disţărare
măsurare
împresurare
presurare
34r aquare
sare
lăsare
păsare
răsare
⟨tacsare⟩
blasare
îndesare
vărsare
dosare
îndosare
casare
husare
icosare
înfăşare
coşare
tare
îmbătare
incitare
datare
fătare
cătare
tatare
oftare
pitare
achitare
citare
escitare
editare
ghitare
facilitare
dormitare
pitare
vegetare
degetare
pregetare
săgetare
cugetare
meritare
sitare !
evitare
ezitare
37r măritare
creditare
34r nectare
redactare
obiectare
altare
săltare
saltare
dezvoltare
revoltare
ascultare
cîntare
zvîntare
aţintare
otare
dotare
votare
notare
rotare
adaptare
alaptare
îndreptare
optare
luptare
înfruptare
certare
con[certare]
sertare
32r ⟨scurtare⟩
34r stare
adăstare
gustare
cutare
mutare
stră[mutare]
strănutare
imputare
înfăţare
agăţare
înnălţare
cruţare
îngheţare
dizgheţare
încredinţare

120. *modificat din* jătrare

înfiinţare
35r amerinţare
sughiţare
luare
nu are
upuare
38r lavare
35r bavare
avare
Alvare !
ovare
escavare
zare
Cezare
Chezare
Lazare
năzare
crezare [121]
recuzare
Manzanare

oare [=**ioare**]
boare
coboare
stoboare
doboare
oboare
ulicioare
picioare
sălcioare
fecioare
doare
odoare
pudoare
sudoare
dugoare
lungoare
hoare
duhoare
fuioare
bălăioare
căprioare
mioare
aripioare
surioare
vioare
subţioare
felioare
licoare
cicoare
strecoare
răcoare
cucoare
paloare
valoare
coloare
36r moare
rumoare

ponoare
sonoare
vapoare
popoare
topoare
liquare
eroare
furoare
soare
măsoare
însoare
mosoare
unsoare
scrisoare
precursoare
sărbătoare
trecătoare
făcătoare
binefăcătoare
fărmecătoare
zicătoare
răşchitoare
datoare
prădătoare
de viaţă dătătoare
lepădătoare
strigătoare
legătoare
respingătoare
cingătoare
atingătoare
învingătoare
convingătoare
strîngătoare
rumegătoare
mugătoare *[122]
spumegătoare
plîngătoare
lingătoare
curgătoare
mergătoare
ştergătoare
alergătoare
îmbietoare
încuietoare
suitoare
prepuitoare
spălătoare
adulatoare
călătoare
îmbătătoare
următoare
chemătoare
temătoare[122bis]
37r scamatoare
amatoare
stimătoare

donatoare
vînătoare
îngînătoare
tunătoare
sunătoare
răzbunătoare
admiratoare
combinatoare
închinătoare
alinatoare
suspinătoare
divinatoare
începătoare [123]
încăpătoare
adăpătoare
răpitoare
săpătoare
ţipătoare
stropitoare
lipitoare
ciupitoare
topitoare
cuptoare
ruptoare
numărătoare
supărătoare
tîrîtoare [124]
muritoare
nemuritoare
pieritoare
cerşitoare
linguşitoare
propăşitoare
dătătoare
bătătoare
arătătoare
săgetătoare
pregătitoare
votatoare
înnotătoare
cuvîntătoare
căutătoare
înspăimîntătoare
purtătoare
scurtătoare
certătoare
iertătoare
cîrtitoare
învîrtitoare
rotitoare
plutitoare
scutitoare
tutoare
observatoare
conservatoare
arzătoare [125]
ucizătoare

121. *repetat din inadvertenţă* 122. *urmează* rumegătoare *repetat din inadvertenţă* 122 bis *urmează* făcătoare *incorect alfabetizat, repetat din inadvertenţă, şters* 123. *urmează* dătatoare, **arătătoare,** bătatoare *şterse pentru a fi intercalate ulterior în subseria* **-tătoare** 124. *urmează* măritare, creditare *şterse ca făcînd parte din seria* **are,** *unde le-am şi intercalat* 125. *iniţial* arzătoare

şezătoare
păzitoare
răzătoare
văzătoare
rîzătoare
vultoare
38r acăţătoare
învăţătoare
cruţătoare
anunţătoare
încălţătoare
înnălţătoare
zgîlţiitoare
favoare [126]
covoare
povoare
zăvoare
vîlvoare
răzoare

39r **abre**

calabre
candelabre

ebre

zebre
febre
algebre
tenebre
vertebre
cerebre

ibre

Dibre
libre (st.)
Tibre
fibre
să vibre
să revibre

ambre

ambre
Alhambre
Lambre !
antişambre

embre

membre

imbre

cimbre !
timbre
zimbre
Cimbre

umbre

umbre
să adumbre
porumbre

ubre

lugubre
insalubre

48r **endre**

bulendre
mendre

îndre

mîndre

undre

Undre
ţundre

40r **ere** [=**iere**]

v e r b i :
bere
plăcere
tăcere
zăcere
cădere
re[cădere]
de[cădere]
scădere
şedere
vedere
re[vedere]
pre[vedere]
împlere
mînere
rămînere
ţinere
con[ţinere]
re[ţinere]
de[ţinere]
întreţinere
sus[ţinere]
încăpere
părere
dis[părere]
com[părere]
a[părere]
rea[părere]
durere
vrere
putere
avere
ciubere
lăicere
cere
muiere
cuiere
viere
miere
ere
fiere
sfere
emisfere
megere
dulghere
unghere
lejere
buchere
galere
Valere !
mere
chimere
panere
pere
piere
Cerere
coşere
vere !
primăvere
severe
maniere
i m p r o p r i i
tăiere
îmbiere
adiere
înviere
re-nviere
încheiere
descheiere
mîngîiere
încleiere
descleiere
veghere
priveghere
spăriere
încuiere
descuiere
împărechere

48r **ifre**

cifre
să încifre

egre

integre
negre
alegre

igre

denigre
emigre

49r **ire**

v e r b i   d - a   p a t r a
slăbire
gobire
cobire
robire
iubire
albire
nălbire
orbire
vorbire
dădăcire
buimăcire
răcire

126. *urmează* lavare *şters ca făcînd parte din seria* are *unde l-am şi intercalat*

conăcire
zbicire
ghicire
bocire
pocire
tocire
bulbucire
îndulcire
lucire
strălucire
sucire
ră[sucire]
sfădire
clădire
înnădire
năpădire
sădire
vădire
zidire
îmboldire
codire
podire
rodire
izvodire
înrudire
trudire
pieire
fire
amăgire
dogire
cotonogire
lărgire
mijire
mînjire
cojire
tînjire
slujire
pălire
păcălire
dăscălire
fălire
mălire
mîzgălire
pingelire
halire
jălire
călire
cicălire
învălire
prăvălire
tăvălire
belire
jerpelire
bolire
golire
pîrjolire
ciulire
căciulire
fulire
ocolire
solire

zolire
mozolire
vînzolire
înţolire
uimire
năimire
dormire
a[dormire]
trăgănire
cănire
rănire
venire
re[venire]
menire
omenire
ademenire
sulemenire
finire
gonire
prigonire
49v rumenire
pomenire
50r unire
urnire
pornire
cîrnire
stîrnire
contenire
curtenire
boire
îndoire
foire
răsfoire
înnoire
spoire
roire
şiroire
altoire
voire
nevoire
răpire
proţăpire
risipire
popire
uncropire
scopire
topire
re[topire]
ciupire
scupire
jupire
alipire
slugărire
tîlhărire
licărire
mărire
hoinărire
opărire
rărire
sărire
răsărire
întărire

zărire
oţărire
nemerire
ferire
suferire
pierire
coperire
descoperire
dorire
dogorire
călătorire
zorire
licurire
murire
lămurire
rămurire
cosire
ponosire
poposire
înjosire
dosire
sosire
găsire
regăsire
păşire
prăşire
roşire
ieşire
gătire
pre[gătire]
clătire
spetire
51r citire
chitire
pitire
cotire
rotire
ştire
învîrtire
însutire
convertire
izbutire
scutire
slutire
înfrăţire
lăţire
păţire
boţire
hoţire
împărţire
ameţire
sumeţire
minţire
cuminţire
înmulţire
încolţire
amuţire
suire
suduire
siluire
puire
tînguire

vuire
chinuire
învinuire
izbăvire
isprăvire
stăvire
pristăvire
lenevire
gîlcevire
privire
ivire
lovire
istovire
văduvire
păzire
hărăzire
iezire
repezire
împînzire
prînzire
umezire
încălzire
auzire
52r **ceire**
mindire
clondire
fire
răsfire
trandafire
safire
profire
tingire
patrahire
lire
mire
admire
să se mire
aspire
conspire
respire
espire
spire
șire
Sire
mănăstire
prostire
psaltire
coveltire
oștire
o știre

ore

Dore
cernagore
hore
nore

surore
aurore

apre

capre

epre

de pre
lepre

ipre

Cypre

aspre

aspre

espre

despre

upre

dupre
nù pre

atre

latre
Patre
șatre
idolatre
Tatre

53r **etre** [=**ietre**]
cumetre
Petre
șetre
vetre
pietre
Sîn-Petre
geometre
areometre
pentametre
hexametre
chilometre
metre

itre

chitre
litre
salitre
mitre
pulpitre

oitre

loitre

ître

hître

iltre

filtre

entre

centre
geocentre

intre [127]

intre
re[intre]
almintre
pintre
vintre

2271

51r printre

2272

53r **între**
între
re[între]
pîntre
d-între

untre

luntre

eptre

sceptre

iptre

skyptre

54r **astre** [128] [=**oastre**]
astre
albastre
cadastre
giugastre
fiastre
pilastre
Dunastre !
noastre
voastre
castre
glastre
dezastre

estre [129] [=**iestre**]
destre
pedestre
măiestre
Clitemnestre
buiestre
alpestre
căpestre
ferestre
terestre
Silvestre
zestre

127. *seria apare redactată inițial* printre, intre *pe* **2271**, **51r** *de unde am preluat pe* printre 128. *seria apare redactată inițial* astre, albastre, fiastre, pilastre, noastre, voastre, castre, glastre *pe* **2271**, **50v** 129. *seria apare redactată inițial, de două ori, pe* **2271**, **50v** zestre, Clytemnestre, terestre, măiestre, alpestre, Palestre *și pe* **51r** zestre, terestre, alpestre, Silvestre; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare*

2271

50r Palestre

2272

54r **istre**[130]
Istre
cimbistre
Nistre
registre
sinistre

ustre
mustre
palustre
ilustre

53r **utre**
mutre
cutre
Bramaputre

54r **eutre**
neutre

ùre [=**iure**]
bure
dure
căldure
îndure
pădure
fure
gure
„de jure”
aiure
jure
în[jure]
con[jure]
prescure
obscure
săcure
mălure
mure
pure
impure
sure
măsure
55r răsure
scursure
facture
mature
nature
arăture
stăture
bravure
calcavure

avre
javre
havre
lavre
palavre

57r **ase**
p e r s o a n a 3 p l u s-
q u a m p e r f e c t
d e l a v e r b e l e d e
c o n j. I, p r e c u m :
schimbase
dase
case
lase
plase
clase
Manasse
Tanase
masse
rase
rasse
grase
trase
re[trase]
con[trase]
intrase
șase
mătase
(pătase)
vase

oase [=**oasă**=**ioasă**
=**ioase**=**uase**]
bărboase
scîrboase
lăboase
buboasă
gheboasă
urîcioase
mustăcioase
hidoase
ciudoase
glodoasă
cleioase
stufoase
rapciugoasă
voioasă
ploioase
îndoioasă
vînjoase
joase
tăioasă
rîioase
zoioase
coase
întunecoase
lunecoase
drăcoase
zeloase
ticăloase
făloase
foloase
migăloase
geloase
frumoase
zămoase
ponoase
bănoase
lînoase
mănoase
rapănoase
prinoase
vînoase
făinoase
capățînoase
gavanoase
păroase
gospodăroase
groase
geroase
58r miroase
păroase
grunzuroase
unsuroase
viguroase
friguroase
osoase
prisoase
năsoase
botoase
vîrtoase
păcătoase
apătoase
arătoase
sătoase
luase
punivoase
frunzoase

58r **esse** [=**iese**]
iese
reiese
crăiese
decese
precese
princese
concese
procese
purcese
ducese
dese
adese
îndese
să professe
să confesse
lese
alese
realese
neglese
înțelese
neînțelese
culese
Ghiculese

130. *seria apare redactată inițial* Istre; registre, cimbistre *pe* **2271, 50v**

mese
trimese
sumese
bănese
jupînese
căpitănese
baronese
patronese
să-mi pese
apese
principese
brutărese
jitărese
boierese
direse
drese
adrese
croitorese
spălătorese
erese
compresse
presse
tresse
metresse
corese [131]
59r cusutorese
mirese
parfumărese
bărbierese
măsese
rămăsese
trăsese
re[trăsese]
con[trăsese]
răsese
alesese
purcesese
procesese
concesese
precesese
culesese
înţelesese
trimesese
diresese
dresese
decisese
inchisese
risese
scrisese [132]
înscrisese
de[scrisese]
surisese
zisese
trimisese
comisese
promisese
demisese
admisese
compromisese
remisese
mulsese
smulsese
încinsese
descinsese
linsese
prelinsese
ninsese
împinsese
respinsese
prinsese
aprinsese
desprinsese
cuprinsese
strinsese
re[strinsese]
con[strinsese]
tinsese
atinsese
întinsese
distinsese
pretinsese
unsese
ajunsese
împunsese
străpunsese
răspunsese
tunsese
pătrunsese
plînsese
frînsese
strînsese
stînsese
scosese
rosese
înfipsese
fripsese
copsese
rupsese
corupsese
ir[upsese]
între[rupsese]
supsese
arsese
spărsese
fiersese
mersese
ştersese
întorsese
torsese
storsese
60r scursese
cursese
incursese
de[cursese]
re[cursese]
pre[cursese]
con[cursese]
dusese
adusese
con[dusese]
re[dusese]
pro[dusese]
in[dusese]
fusese
pusese
apusese
re[pusese]
pro[pusese]
pre[pusese]
opusese
com[pusese]
post[pusese]
spusese
distrusese
şese
şese (6)
împărătese
preutese
contese
ţese

61r **ise**

p e r s. a 3-a p l u s q u a m p e r f e c t s i n g. a c o n j. I, p r e c u m:
căise
iubise
răcise [133]
sfădise etc.
ucise
decise
concise
precise
închise
redeschise
paraclise
rise
surise
scrise
prescrise
descrise
circumscrise
conscrise
melise
culise
Ulysse
trimise
comise
demise
remise
compromise
numise
recipise
Larisse
vise
zise
prezise
rezise
deszise

62r **alse**

false

131. *repetat din inadvertenţă după* cusutorese 132. *după* descr[isese] *şters* 133. *deasupra lui* ucise *şters*

ulse

mulse (part.)
mulse (pl. q.p.)
smulse
pulse
impulse

inse

încinse
descinse
înadinse
linse
prelinse
ninse
împinse
respinse
prinse
aprinse
deprinse
cuprinse
desprinse
strinse
constrinse
restrinse
tinse
atinse
întinse
distinse
pretinse
stinse
învinse
convinse

însă [=**înse**]

însă
dînse
plînse
strînse
re[strînse]
con[strînse]
stînse

unse

unse
ajunse
îndeajunse
ascunse
împunse
străpunse
răspunse
corespunse
pătrunse
tunse

63r **oapse**

coapse
coapse (vrb.)

epse

skepse

ipse

înfipse
lipse
eclipse
elipse
fripse

upse

rupse
irr[upse]
cor[rupse]
supse

arse [=**earse**=**oarse**]

arse
(farse)
sparse
marse
ştearse
toarse
întoarse
stoarse
retoarse
cioarse

erse[134] [=**ierse**]

fierse
răsfierse
merse
disperse
perse
şterse
verse
inverse
reverse
universe
răverse
controverse
perverse
diverse

irse

Agathyrse

64r **îrse**

Bîrse

63r **urse**

urse !
(burse)
curse (sbst.)
curse
in[curse]
de[curse]
re[curse]
pre[curse]
con[curse]
scurse
murse
surse
resurse[135]

64r **use**

băuse
duse
traduse
con[duse]
de[duse]
re[duse]
rea[duse]
in[duse]
a[duse]
se[duse]
recon[duse]
pro[duse]
intro[duse]
vînduse
revînduse
pierduse
dăduse
fuse (vrb.)
fuse (sbst.)
făcuse
desfăcuse
prefăcuse
re[făcuse]
contra[făcuse]
plăcuse
tăcuse
zăcuse
trecuse
petrecuse
întrecuse
născuse
re[născuse]
păscuse
crescuse
cunoscuse
recunoscuse
umpluse
gemuse
temuse
ţinuse
con[ţinuse]
re[ţinuse]
de[ţinuse]
între[ţinuse]
sus[ţinuse]
puse
apuse
reapuse
încăpuse
suprapuse
contrapuse
începuse
concepuse
recepuse
suscepuse

134. *după* **erse, urse** burse, **irse** Agathyrse *şterse* 135. *urmează o a doua redactare a seriei* **erse** tierse, disperse, perse *anulată*

percepuse
pricepuse
repuse
răpuse
prepuse
impuse
compuse
opuse
propuse
spuse
supuse
presupuse
65r păruse
apăruse
rea[păruse]
dispăruse
com[păruse]
ceruse
distruse
duruse
vruse
țesuse
între[țesuse]
cususe
discususe [136]
(tuse)
bătuse
com[bătuse]
dez[bătuse]
putuse
avuse
căzuse
re[căzuse]
de[căzuse]
scăzuse
crezuse
încrezuse
șăzuse
văzuse
re[văzuse]
pre[văzuse]

66r **așe**

fașe
înfașe
desfașe
nașe
nănașe
răvașe

iașe [=**așe**]

chiriașe

oașe

gogoașe
cocoașe
moașe
metoașe
îngroașe

eșe

înfeșe
desfeșe
cămeșe
cireșe

ușe [=**ușă**=**iușe**]

cărăușe
căușe
dălcăușe
brîndușe
ghidușe
gușe
tăiușe
acușe
țigăncușă
arcușe
mielușe
călușe
cenușe
pănușe
mănușe
căpușe
păpușe
țepușe
țărușe
cărărușe
scorușe
mătușe
cătușe
lăcătușe
ușe

67r **ate**

n o m. p l u r. f e m. a p a r t. p e r f. c o n j. I, p r e c u m :

întrebate
schimbate
date
îngîmfate
băgate
uscate
aflate
chemate
cununate
săpate
apărate
lăsate
înfășate
încetate
cruțate
bate
barbate
abate
com[bate]
răz[bate]
stră[bate]
dez[bate]
a[bate]
date
ciudate
gate
Agate
bucate
late
palate
gelate
salate
armate
pate
rate
cerate
arate
sate
cetate
jumătate
singurătate
strîmbătate
dreptate
citate
absurditate
fatalitate
enormitate
majoritate
longevitate
străinătate
etate
pietate
private
botezate
dentate
cantate
libertate
certate
necesitate
castitate

68r **oate**

coate
scoate
luoate
înoate
poate !
roate
toate

71r **acte**

acte
facte
exacte
inexacte

136. *urmează* bătuse *șters*

tacte
intacte
compacte

ecte

pandecte
perfecte
im[perfecte]
recte
corecte
secte

ucte

fructe

68r **ete [=iete]**

băiete
caiete
scaiete
tăiete etc.
bete
Elisabete
îmbete
șerbete
curcubete
pe bete
tabiete
biete
cete
încete
dete
re[dete]
vedete
fete
bufete
ștafete
ghete
boghete
baghete
Göthe
săgete
bu**chete**
pachete
rachete
jachete
caschete
cochete
șuchete
deșuchete
boschete
barchete
banchete
anchete
pachete
Lethe [137]
balete
galete
toalete
valete
tablete
îndelete
bilete
jilete
Milete
nătăflete
stiglete
Hamlete
omlete
colete
epolete
plete
complete
cuplete
mislete
atlete
cotlete
bulete
ciulete
trimete
sumete
comete
bonete
scenete
monete
sonete
lunete
Anete
poete
despoiete
68v **pete** [138]
tapete
parapete
repete
scumpete
spete
69r barete
carete
arete
părete
erete
gherete
perete
lorete
burete
taburete
cofrete
regrete
șirete
secrete
discrete
concrete
portrete
sete
însete
casete
corsete
quartete
pastete
stete
rețete
lanțete
Elisa **V**ete
calțavete
ca[s]travete
corvete
gazete

70r **ofte**

pofte

ite

nom. plur. fem.[139] neart. al part. perf. conj. IV & voc. sing. masc., precum:
iubite
răcite
rodite etc.
mite
pite
site
clătite
vite
invite
escite
achite
evite
ezite
ipocrite

aite [=oaite]

haite
raite
boaite

uite

uite
sui-te

îte [=ite]

bîte
cîte
urîte
ocărîte
vîrîte
pîrîte
tîrîte
coborîte
sborșîte
atîte
cuțite
ascuțite

71r **alte**

dalte
încalte [140]
celelalte
iestelalte

137. *urmează* ciulete *șters* 138. *după capul de subserie* **pete**, *eliminat de noi* 139. *supraintercalat* 140. *urmează* nalte *șters*

Malte
nalte
înnalte
salte
tresalte

≃ **oalte**

dezvoalte
învoalte
revoalte

elte

Delte
celte
unelte
zvelte

olte

bolte
recolte
volte
dezvolte
învolte
revolte

ulte

adulte
culte
asculte
oculte
inculte
multe
smulte
insulte
consulte
rezulte

72r **imte**[141]

strimte
simte
re[simte]
con[simte]
pre[simte]

ante

Dante
Mercadante
fante
elegante
geante
galante
culante
amante
diamante
Rhadamante
șarmante
Șante

≃ **oante**

toante
pointe

ente

stridente
studente
precedente
inteligente
lente
rente

inte

înainte
încălțăminte
de mai-nainte
fierbinte
dinte
sfinte
prea[sfinte]
ginte
sorginte
linte
flinte
minte
scoți din m[inte]
morminte
oseminte
așezăminte
păminte
jurăminte
sminte
desminte
acoperăminte
scăzăminte
cuminte
veșminte
Pinte
quinte
părinte
Terinte
Corinte
ținte
ațința
cuvinte
Arvinte

73r **înte**

cînte
descînte
să-nmormînte
frînte
înfrînte
trînte
sînte
avînte
cuvînte
zvînte

72r **onte**

conte
viconte
Leonte
mastodonte

73r **unte**

grăunte[142]
ciunte
munte
punte
cărunte
mărunte
frunte
înfrunte
confrunte
de frunte
crunte

ote

cibote
dote
Fote
fote
note
Aristote
despote

74r **apte**

apte
adapte
fapte
lapte
șapte

oapte[143]

adoapte
coapte
răscoapte
noapte
șoapte

2271

57r *proapte*

2272

74r **epte**[144] [=**iepte**]

precepte
concepte
recepte
adepte
înțelepte
inepte

141. *după* **imtre** *șters* 142. *după* mărunte, cărunte *șters* 143. *seriile* **apte oapte** *unificate sub capul de serie* **apte** *apar și pe* **2271**, **57r** fapte, lapte, șapte, coapte, noapte, șoapte, adoapte, proapte; *am adoptat termenul inexistent în ultima redactare a seriei* **oapte** 144. *seria apare într-o redactare anterioară pe* **2271**, **57r** șepte, aștepte, înțelepte, trepte, inepte, accepte, drepte, să îndrepte, adepte, piepte, să se împiepte!, direpte, ⟨inepte⟩; *am preluat termenii inexistenți în ultima redactare*

trepte
îndrepte
drepte
nedrepte
șepte
aștepte

2271

57r accepte
piepte
să se împiepte !
direpte

2272

74r **ipte** [145]
înfipte
Egipte
scripte
cripte

2271

57r afipte
fripte

2272

74r **opte**
adopte
șopte
kopte

upte
lupte
rupte
înfrupte
corupte
abrupte
întrerupte
supte
resupte

arte
arte
charte
carte
Marte
parte
departe
de departe
îndeparte
în parte
aparte
împarte
desparte
sparte
quarte
deșarte
întarte

oarte [146]
foarte
cohoarte
Jiloarte
moarte
poarte
im[poarte]
su[poarte]
trans[poarte]
ra[poarte]
com[poarte]
de[poarte]
soarte
toarte

75r **erte** [147] [=**ierte**]
Berte
Alberte
Umberte
certe [148]
incerte
concerte
Herthe
fierte
răsfierte
să ierte
inerte
coperte
deșerte
să deșerte
dezerte
să dezerte
cuverte

irte
mirte

îrte
învîrte
cesvîrte

orte
aorte
borte
forte
cohorte
escorte
suporte
esporte
com[porte]
re[porte]
de[porte]
im[porte]
sorte
torte

urte [149]
burte
curte
scurte
turte

76r **aste**
aste
adaste
nefaste
caste
paste [150]
năpaste
Eraste
Adraste
contraste
taste
vaste

oaste [151]
oaste
foaste
coaste
proaste
toaste
(noaste)
(voaste)

este [152] [=**ieste**]
este
ceste
aceste
Alceste
feste
geste
regeste
Praeneste
peste
creste
ateste
proteste
deteste
conteste
preteste
veste
veste (pl.)
neveste
poveste
țeste

145. *seria apare într-o redactare anterioară pe* **2271, 57r** scripte, manuscripte, Egipte !, afipte, înfipte, cripte, fripte; *am preluat termenii inexistenți în ultima redactare* 146. *seriile* **arte oarte** *apar redactate anterior pe* **2271, 58r** *unificate sub capul de serie* **oarte**: foarte, moarte, toarte, poarte, supoarte, parte, împarte, departe, carte 147. *seria apare redactată anterior pe* **2271, 58r** incerte, certe, inerte 148. *după* fierte, ierte, inerte *șterse* 149. *seria apare redactată anterior pe* **2271, 58r** curte, turte, scurte 150. *corectat din* pate 151. *seria redactată inițial* coaste, oaste, toaste, foaste, proaste *apare pe* **2271, 58v** 152. *seria apare redactată inițial* este, aceste, veste, neveste, țeste, creste, preste, veste, neveste, poveste, ateste, conteste, deteste *pe* **2271, 58v** *; am preluat pe* preste

2271

58r preste

2272

76r **iste**

limbiste
analiste
liste
violonceliste
celiste
economiste
anatomiste
chemiste
organiste
violoniste
pianiste
coriste
triste
să se-ntriste
cameriste
baliste
statiste
reviste
asiste
desiste
consiste
reziste
insiste
existe
setembriste
decembriste
telegrafiste
tiste !
Christe !
alchimiste
legiste
rabuliste
artiste

77r **oste**

foste
Coste
Anagnoste
toste

uste

fuste
guste
Auguste
dezguste
înguste
juste
injuste
lăcuste
Muste

aște

naște
paște
Paște
uraște

oaște

moaște
cunoaște
recunoaște
broaște
proaște
împroaște
doaște

ește

p e r s. a III[-a] p r e z. a v r b. î n -e s c, p r e c u m :
iubește
îndulcește
se codește
cește
clește
pește

iște

miște
niște
piște
codoriște
stejăriște
hriște
chiște

oște

poște

uște

cuște
muște
puște
împuște
răurușe
biciuște
muierușe

78r **ute** [=**iute**]

v e r b i (p a r t. p e r f. f e m. p l u r.) :
băute
plăcute
tăcute
pe zăcute
căzute
scăzute
văzute
umplute
ținute
încăpute
părute
durute
vrute
putute
avute
făcute
desfăcute
prefăcute
trecute
petrecute
întrecute
crezute
încrezute
vîndute
pierdute
gemute
temute
cernute
așternute
dișternute
ținute
începute
pricepute
cusute
discusute
țăsute
întrețesute
cerute
bătute
dezbătute
născute
renăscute
cunoscute
re[cunoscute]
crescute
păscute
lăute
alăute
bute
ciute
du-te
iute
ajute
cute
ascute
disolute
rezolute
79r mute
mute (vrb.)
strămute
per[mute]
pergamute
Pafnute
cornute
pute
impute
începute
căpute
sărute
sute
trei sute
stătute
știute

78r **exte**

pretexte
texte

83r **ațe**

ațe
cațe
lațe

mațe
rațe
brațe
țațe

oațe

boroboațe
hoațe
soațe

ețe[153] [=**ieţe**]

bețe
albețe
cețe
dulcețe
verdețe
blîndețe
podețe
fețe
fețe-fețe
înfețe
desfețe
răsfețe
înghețe
dezghețe
ghețe
mălăiețe
vïețe
lăiețe
nătăflețe
răzlețe
hîrlețe
glumețe
drumețe
sumețe
îndrăsnețe
diminețe
albinețe
bîrnețe
bătrînețe
piețe
spețe
rețe
mărețe
mîndrețe
grețe
crețe
tinerețe
băltărețe
pădurețe
cuvîntărețe
cîntărețe
mătrețe
mistrețe
ostrețe
frumusețe
altețe
cotețe
istețe
mustețe
justețe
căruntețe
învețe
dezvețe
povețe

84r **ițe** [=**iță**]

ițe
Măndițe
jurubiță
porumbiță
bobițe
în patru ițe
codiță
bădiță
zeiță
cheiță
garofiță
chichițe
lelițe
tăblițe
mițe
oițe
gropițe
spițe
schițe
căpițe
crițe
gurițe
pestrițe
caprițe
șițe
altițe
portițe
costițe
vițe
șuvițe
tăvițe
țițe
ațițe

85r **alțe**

încalțe
descalțe
înnalțe

ulțe

desculțe

anțe

danțe
eleganțe
clanțe
balanțe
Franțe

oanțe

cloanțe
cotoroanțe

ențe[154]

trențe
pestilențe
prudențe
asistențe
omnipotențe
obstinențe

ințe

căințe[155]
pocăințe
credințe
încredințe
ședințe
științe
neștiințe
cuviințe
necuviințe
priințe
nepriințe
ființe
velințe
semințe
amenințe
îndoințe
voințe
nevoințe
cerințe
suferințe
amerințe
adeverințe
dorințe[156]
datorințe
prințe[157]
catrințe
folosințe
putințe
neputințe
cunoștințe
trebuințe
făgăduințe
îngăduințe
sîrguințe
stăruințe
juruințe
privințe

86r **unțe**

grăunțe
anunțe
e[nunțe]
de[nunțe]
re[nunțe]

arțe [=**oarțe**]

harțe
scoarțe

erțe [=**ierțe**]

Herțe

153. *numai capul de serie apare și pe* **2271, 66r** 154. *după* tren[țe] *șters* 155. *după* credințe *șters* 156. *după* cred[ințe] *șters* 157. *după* folosințe *șters*.

mierţe
terţe

79r **ave**

Ave !
zăbave
trîndave
Böerhave
concave
lave
slave
conclave
glave
jilave
sclave
bolnave
tave
batave
otave
otrave
moi ave
grave
deprave
isprave
suave

oave

snoave
braşoave
voroave

80r **eve** [=**ieve**]

Eve
aieve
Suceve
gîlceve
Deve
eleve
releve
pleve
Neve
greve
ştevе
ţeve

ive

dive
ogive
Paraschive
olive
colive
costelive
guralive
grijulive
grive
uscăţive
beţive

ove

Moldove
slove

arve

larve

erve

conserve
pre[serve]
re[serve]
ob[serve]
serve
Minerve

orve

cociorve

itve [158]

litve
molitve
titve

axe

axe
laxe
paralaxe
taxe
sintaxe

exe

convexe

81r **aze** [=**oaze**]

baze
cabaze
faze
gaze
paze
obraze
vaze
öaze
loaze

82r **obze**

cobze

81r **eze**

cedeze
însenineze
înstrăineze
breze
freze
teze
antiteze
viteze
conteze
reteze
boteze
citeze
încredinţeze
înfiinţeze
chineze
engleze
olandeze
siameze
franceze
portugeze
albaneze
calabreze
treze
cuteze
voteze

82r **ize**

mize
marchize
Lize
Elize
se cristalize
valize
analize
vize
avize

înze

mînze
pînze
rînze

oze

doze
Moze
roze

〈**arze**〉

erze

berze
verze

uze

buze
acuze
muze
Pantahuze
leuze
confuze
difuze
refuze
Aretuze

6v **arcăle**

încarcă-le
îmbarcă-le
descarcă-le
cearcă-le
înţarcă-le

10v **agăle** [=**eagăle**=**oagăle**]

bagă-le
leagă-le
dizleagă-le
roagă-le

[⏑**ele** =⏑**ăle**=⏑**ile**]

3v **äële** [=**aiele**]

îmbaie-le
bălaiele

158. *modificat din* **itîe**

pîraiele
taie-le
paiele
însaiele

ăile

băile
dă-i-le
fă-i-le
desfă-i-le
prefă-i-le
predă-i-le
redă-i-le
căile
lă-i-le
clăile
însăile
întăile
văile
prestă-i-le

abele [=**oabele**=**abile**]

babele
labele
silabele
monosilabele
admirabile
stabile
slabele
amabile
arabele
arabile
tarabele
onorabile
calarabile
boabele
roabele
gloabele

ebele [=**ebile**]

întrebe-le
debile
chebile

ibele [=**ibile**]

îmbibe-le
colibele
penibile
teribile

aibele [=**oaibele**]

aibe-le
n-aibe-le
naibele
zgaibele
roaibele

uibele

încuibe-le
îmbuibe-le
descuibe-le

albele

dalbele
jalbele
albele
nalbele
salbele
codalbele

ambele [=**iambele** =**oambele**]

ambele
stambele
iambele
boambele

4v **imbele** [=**imbile**]

schimbe-le
limbile
plimbe-le
strimbe-le

umbele

îmbumbe-le
dezbumbe-le
porumbele
tumbele

obele [=**obile**]

dobele
cobile
cobele
mobile
imobile
nobile
probele
aprobe-le
dezaprobe-le
sobele
tobele

oarbele

oarbele
soarbe-le
absoarbe-le

ărbile

bărbile

erbele [=**ierbele** =**ierbile**]

ierbile
fierbe-le
superbele
serbele
verbele
proverbele

acele [=**oacele**=**acile**]

acele
condacele
place-le
comanacele
capacele
împace-le
daracele
saracele
îmbrace-le
dezbrace-le
ietacele
ciutacele
vacile
joace-le
toace-le
coace-le
găoacele
promoroacele
soroacele
proroacele
gheroacele
bulboacele
voloacele
invoace-le

5v **ecele**

plece-le
tecele
secele
sece-le
înece-le
trece-le
petrece-le
frece-le
aplece-le
grecele
culbecele

icele [=**icile**]

bicele
pice-le
micile
furnicile
spicele
clicele
dumice-le
ridice-le
despice-le
implice-le
esplice-le
strice-le
piticele
amicele
răspice-le
bunicele
anticele
unicele

eicele

suveicele
scurteicele

alcele

calce-le

ălcile

fălcile
sălcile

ancele
țărancele
bancele

ăncile
lăncile
băncile

encile [=**encele**]
alivencile
moldovencele
muntencele
ardelencele

incile
opincile
junincile
tilincile
al cincile

6r **încile** [=**încele**]
stîncile
adîncile
mănînce-le
brîncile
bocîncile

5v **oncile**
sponcile
poroncile

6v **uncile** [=**uncele**]
juncile
luncile
muncele
arunce-le
pruncele
poruncele
speluncele

arcele
parcele
barcele
încarce-le
înțarce-le

ercele
cerce-le
încerce-le
balercele
ciupercele

urcele [=**urcile**]
urce-le
furcile
curcile
încurce-le
descurce-le

ucele [=**ucile**]
crucile
ducele
nucile

7v **adele** [=**oadele**]
rade-le
baladele
tiradele
stradele
roadele
coadele
desnoade-le
noroadele
izvoadele
năvoadele

edele
sfredele
crede-le

idele
obidele
ucide-le
închide-le
deschide-le
ride-le
suride-le
omidele
piramidele
timidele
firidele
aspidele
hlamidele

⟨**aidele**⟩
îdele [=**idele**]
gîdele
să-l gîdele
rîde-le
suride-le

àldele
caldele
scaldele
smaraldele

ildele
pildele
Tildele

oldele
holdele
îmbolde-le
soldele

andele
candele
scandele
Vandele
landele
bandele
smarandele

endele
blendele
suspende-le

indele
desprinde-le
vinde-le
prinde-le
cuprinde-le
distinde-le
întinde-le
pretinde-le
aprinde-le
oglindele
merindele
colindele

îndele
flămîndele
blîndele
pîndele
părînde-le
osîndele

ondele
blondele

undele
undele
ascunde-le
tunde-le
răspunde-le
pătrunde-le
profundele

odele
odele
modele

ardele [=**oardele**]
arde-le
dardele
leopardele
coardele
zgardele
gardele

erdele [=**ierdele**]
pierde-le
verdele
ferdele

udele
esclude-le
ciudele
agudele
crudele
rudele
caracudele
zăludele

10v **eile** [=**eele**=**ieile**]
femeile
cheile
al treile
ideile
epopeele
pirosteiele

steie-le
pieile

afele

scafele
carafele

efile

lefile

ofele

cofele
stofele
Mefistofele
strofele
garofele
limitrofele

ufele

scufele
rufele
tufele

agele [=**oagele**]

bage-le
trage-le
fragele
zăloagele
oloagele
poloagele
oroloagele
dezghioage-le

egele [=**egile**]

închege-le
lege-le
dezlege-le
legile
ciomegele
regele
șegile
drege-le
culege-le
alege-le
cîșlegile
protege-le
corege-le
făr-de-legile

igele

înfige-le
cîștige-le
intrigele
cîrligele
frige-le [159]
strige-le
verigele

11v **ulgele**

smulge-le
mulge-le
divulge-le

angele [=**oangele**]

angele
archangele
talangele
falangele
Gangele
goangele
sparangele

engele

crengele

ingele [=**ingile**]

încinge-le
descinge-le
împinge-le
respinge-le
atinge-le
învinge-le
strînge-le
chingile
mingile

îngile [=**ingele**=**îngele**]

sîngele
plînge-le
frînge-le
strînge-le
stinge-le

ungile [=**ungele**]

pungile
ciungele
dungile
lungile
ajunge-le
unge-le
alunge-le
strungele
străpunge-le

argele [=**argile**]

sparge-le
largile
catargile

ergele [=**ergile**]

șterge-le
cergile
vergile

urgele

scurge-le
murgele

ugile [=**ugele**]

rugile
fugele
distruge-le

12v **alele** [160]

șalele
salele
cabalele

[**oalele**]

țoalele
coalele
școalele
poalele
oalele

13v **ablele**

tablele
cablele

12v **elele** [=**ielele**]

delele
ielele
libelele
rebelele
giubelele
surcelele
ulcelele
răcelele
zăpacelele
acadelele
cordelele
modelele
cofăielele
mărgelele
amăgelele
schelele
belelele
momelele
fustanelele
inelele
rumenelele
alunelele
micșunelele
rîndunelele
ostenelele
spoielele
boielele
îndoielele
învoielele
spele-le
relele
zăbrelele
umbrelele
porumbrelele
undrelele
ferelele
curelele
oprelele
asuprelele
vintrelele
scîndurelele
măselele
văpselele

159. *după* frigele *șters* 160. *seria include inițial și termeni în* oalele; *linii orizontal demarcînd seria* **oalele** *ne-au autorizat să autonomizăm seriile*

şoselele
greşelele
frumuşelele
gătelele
betelele
dantele[le]
fotelele
13v stelele
bretelele
mititelele
nuiele[le]
peruzelele
nuvelele
cercevelele
lovelele
pavelele
ciuboţelele
brăţelele
maimuţelele
bucăţelele
reţelele

ilele

filele
copilele
milele
chilele
pilele
idilele
movilele
cămilele
zilele
bilele

erlele [=**ierlele**]

mierlele
perlele

îrlele

zvîrle-le
gîrlele
şopîrlele
tîrlele

eslele [=**ieslele**]

breslele
ieslele

ulele

bulele
fudulele
hulele
nulele
sculele
sulele
căciulele
făsulele
mărulele
caraulele

14v **amele** [=**oamele**]

bamele
gamele
damele
mamele
maramele
naframele
coamele
poamele
atoamele
declame-le
proclame-le
cataramele
înhame-le
deshame-le

ămile

vămile
sămile
dă-mi-le
fă-mi-le
năfrămile
desfă-mi-le

emele [=**emile**]

ghemele
cheme-le
recheme-le
schemele
temele
teme-le
semile
diademele
emblemele
problemele
sistemele
stemele

imele [161]

crimele
rimele
oprime-le
vechimele

aimele

spaimele
faimele
defaime-le
îngaime-le

almele

palmele
psalmele
sudalmele
calmele

omele

diplomele
domele

armele

armele
înarme-le
sfarme-le
larmele [162]

ermele [=**iermele**]

viermele
epidermele
termele

irmele

firmele
confirme-le

ormele

formele
uniformele

urmele

urmele
turmele
curme-le

15v **asmele**

basmele
fantasmele
cataplasmele

esmele [=**iesmele** =**ezmele**]

iesmele
catapetezmele
miresmele

ismele

ismele
cismele
neologismele
aforismele
prismele
pismele

umele [=**umile**]

numele
ciumele
du-mi-le
pierdu-mi-le
umile
mumele
spumele
sumele
brumele
glumele
costumele

anele [=**oanele**]

oceanele
vădanele
ranele
bananele
coroanele
icoanele
toanele
zvoanele
obloanele
vranele
balanele
cătanele

161. *modificat din* **aimele** 162. *urmează* ad *şters*

sărmanele
coloanele
saloanele
stranele

16v **ănile**
fă-ni-le
dă-ni-le
rănile

15v **enele** [=**ienele**]
sprincenele
genele
mrenele
dunărenele
penele
pădurenele
muntenele
băltenele
răsăritenele
poienele
viclenele
scenele
sirenele
balenele

16v **inele**
binele
albinele
combine-le
dezbine-le
cinele
rădăcinele
sulcinele
concinele
blondinele
reginele
clinele
minele
luminele
seninele
suspinele
tulpinele
trupinele
colinele
închine-le
vinele
puținele
destinele
ruinele
zinele

ainele
tainele
hainele

înele [=**înile**]
cînele
cadînele
păgînele
mînile
stăpînele
săptămînile

bătrînele
stînele
frînele
brînele

amnele [=**oamnele**]
doamnele
toamnele

emnele
lemnele
semnele
îndemne-le
însemne-le

onele
zonele

ernele [=**iernele**]
iernele
așterne-le
cerne-le

unele [=**unile**]
bunele
cărbunele
nebunele
adune-le
junele
lunile
alunile
nunele
cununele
pune-le
supune-le
adu-ni-le
dispune-le
cotunele

17v **oile**
oile
al doile
foile
joile
ploile
voile
să-i facă [voile]
nevoile
zoïle

apele [=**oapele**=**eoapele**]
apele
adape-le
scape-le
sape-le
pleoapele
aproapele
îndoapele
ploapele

epele [=**iepele**]
iepele
cepele
țepele

înțepe-le
stepele
pricepe-le
începe-le

ipele
clipele
aripele
ripele
pipele
pripele
risipele

ulpele
pulpele
culpele
disculpe-le

impele
ghimpele
înghimpe-le

umpele
rumpe-le
scumpele
corumpe-le

arpele
șarpele
harpele
escarpele

espele
vespele

18v **upele**
cupele
lupele
rupe-le
distupe-le

arele [=**iarele**=**oarele**]
barele
garele
marele
popoarele
hotarele
topoarele
fiarele

ările [=**erile**]
dările
gările
mucările
mările
nările
luminările
scările
serile
țările

24v **abrele**
candelabrele

ebrele
vertebrele
celebrele

18v **erile** [=**erele**=**ările** =**ierile**]
merele
sferele
arterele
țările
plăcerile
căderile
scăderile
șederile
vederile
încăperile
părerile
durerile
puterile
lăicerele
cere-le
muierile
sferele
emisferele
ungherele
galerele
panerele
perele
verele
primăverele
tăcerile
adierile
îmbierile
încheierile
mîngăierile
vegherile
privegherile
împărecherile
se ile

irile [=**irele**]
iubirile
îndulcirile
firile
lirele
mirele
șirele
respire-le

19v **orile** [=**orele**]
borile
ciorile
urdorile
sforile
horile
morile
norele
surorile
subsuorile
zorile
depănătorile
sărbătorile
erorile
trecătorile
zicătorile
ștergătorile
vînătorile
șezătorile
răzătorile
favorile
vîlvorile
aurorile
colorile

26v **aprele**
caprele

atrăle
latră-le
al patrăle

etrele [=**ietrele**]
vetrele
șetrele
pietrele
metrele
hexametrele
pentametrele

itrele
litrele
mitrele
chitrele

7v **intrele**
almintrele
intre-le
vintrele

26v **astrele**
astrele
dezastrele
fiastrele
pilastrele
castrele
glastrele
alabastrele [163]
albastrele

estrele [=**iestrele**]
zestrele
măiestrele
căpestrele
pedestrele

istrele
cimbistrele
registrele

utrele
cutrele
mutrele

19v **urele** [=**urile**]
urele
burele
căldurile
gurile
arsurile
procedurile
figurile
murele
armurele
măsurile
trăsăturile
făpturile
săgetăturile
staturele
începăturele
legăturile
sfărmăturile
adunăturile
îngînăturile
naturile
săpăturile
arăturile
cărăturile
sărăturile
murăturile
zburăturile
înecăturile
cusuturile
crestăturile
țesăturile
răzăturile
bătăturile
căutăturile
dătăturile
căzăturile
iăzăturile
învațăturile

26v **oasele** [=**asele**]
oasele
coase-le
frumoasele
miroasele
arătoasele
prisoasele
al șasele
vasele
clasele

esele [=**iesele**]
vesele
crăiesele
al șesele
lesele
trimesele
jupînesele
împărătesele
miresele
alesele [164]

163. *modificat din* albastrele 164. *după* crăiesele *repetat din inadvertență*

mesele
să țesele

27v **isele**
visele
zisele

insele
deprinsele
descinsele

însele
însele
dînsele

ipsele
lipsele
eclipsele
elipsele

ursele
bursele
cursele
mursele

ausele
adausele
pausele
causele

așele
fașele
nănașele

eșele
cireșele
cămeșele

ușele [=**ușile**]
gușele
dușele
pănușele
mănușile
cărărușile
ușile
mătușile
de-a bușile
cătușile
inelușele
brîndușele
scorușele
piciorușele

28v **atele**
fratele
datele
abatele
ratele
gușatele
satele
spatele

olatele
îndreptatele

etele
betele
cetele
fetele
ghetele
petele
pletele
eretele
șiretele
calțavetele
spetele

itele
vitele
adormitele
iubitele
uritele

altele
altele
daltele
înnaltele
salte-le

eltele
uneltele
deltele

ultele
adultele [165]
multele
asculte-le
insultele

29v **intele**
dintele
sfintele
minte-le
țintele

întele [=**intele**]
frîntele
cînte-le
înfierbînte-le
țintele
descînte-le
trîntele

untele
muntele
grăuntele
măruntele
căruntele
cruntele
înfrunte-le

aptele [=**oaptele**]
laptele
faptele

șoaptele
al șaptele

eptele
înțeleptele
treptele
adeptele
aștepte-le
îndrepte-le
dreptele
al șeptele [166]

iptele
scriptele
manuscriptele
criptele
afiptele

optele
al optele
șoptele
adopte-le
proptele

30v **uptele**
luptele
coruptele
înfrupte-le

artele [=**oartele**]
artele
chartele
poartele
toartele
Chartele
moartele

ertele
bertele
certele
deșerte-le
cuvertele

urtele
scurtele
turtele

astele
castele
fastele
adaste-le
pastele
contrastele

31v **estele**
ateste-le
nevestele
gestele
festele
manifestele
crestele

165. *în ms. din inadvertență* adultere 166. *în ms.* al șaptelea

țestele
ferestele

istele
listele
tristele
artistele

ustele
fustele
lăcustele
guste-le

33v **ațele**
ațele
brațele
lațele
rațele
cațele

ețele [=**iețele**=**ețile**]
bețele
cețele
dulcețile
fețele
ghețele
piețele
rețele
frumusețele
căruntețele
învețe-le
dezvețe-le
povețele
înfețe-le
desfețe-le
istețele
viețele
înghețe-le
mîndrețele
sumețele
îndrăsnețele
cîntărețele
răzlețele
lungărețele
pădurețele
ostrețele
crețele
bătrînețele
tinerețele
diminețile

ițele
porumbițel
iubițele
ițele
mițele
căpițele
șuvițele
vițele
altițele
portițele
spițele
pestrițele

chichițele
mînușițele

34v **alțele**
înnalțe-le
încalțe-le

anțele
clanțele
eleganțele

ențele
trențele

ințele
credințele
obicinuințele
făgăduințele
juruințele
folosințele
catrințele
dorințele
cerințele
datorințele
adeverințele
suferințele
îndoințele
chibzuințele
științele
cunoștințele
prisosințele
putințele
voințele
nevoințele
căințele
pocăințele
îngăduințele
cuviințele
biruințele
trebuințele
stăruințele
semințele

unțile
nunțile
punțile

arțile [=**arțele**]
marțile
desparți-le
harțele
împarți-le

oarțele
scoarțele

ărțile
cărțile
părțile

orțile [=**orțele**]
morțile
sorțile

porțile
forțele
torțile

urțile
curțile

uțile [=**uțele**]
buțile
du-ți-le
căruțele

31v **ouele** [=**ouăle**=**oule**]
ouăle
al noule
boule

avele [=**oavele**=**avile**]
navele
slavele
suavele
trîndavele
brașoavele
tavele
zăbavele
pravile
stavile

ăvile [=**evile**]
isprăvile
țevile
tăvile

32v **ivile** [=**ivele**]
grivele
divele
guralivele
costelivele
colivele
uscățivele
civile

itvele
litvele
titvele
molitvele

azele [=**azăle**=**eazăle** =**oazele**]
razele
bazele
crează-le
așază-le
vază-le
retează-le
obrazele
scază-le
oazele
loazele

ezele [=**ezile**]
crezi-le
vezi-le

tezele
antitezele
englezele
neteze-le
reteze-le

izele [=**izăle**=**izile**]
omizile
uciză-le
deschiză-le
analizele

inzăle
întinză-le
cuprinză-le
pretinză-le•

înzele [=**înzăle**]
pînzele
rînzele
mînzele
vînză-le

33v **uzele** [=**uzăle**]
buzele
andaluzele
muzele
auză-le

2274

22r [**indene**]
prinde-ne
cuprinde-ne
aindene
pretutindene
Armindene
vinde-ne
aprinde-ne

2272

41r [∠]**ere**
40v **abere**
(tabere)

ibere
(libere)

ulbere
(pulbere)
(spulbere)

èrbere [=**ierbere**]
fierbere
răs[fierbere]
(Cerbere)
(berbere)

40v **ubere**
pubere

41r **àcere**
facere
des[facere]
pre[facere]
re[facere]
contra[facere]

oacere
coacere
răs[coacere]

ecere
trecere
pe[trecere]
în[trecere]
(secere)

icere
zicere
des[zicere]
contra[zicere]
pre[zicere]
re[zicere]

40v **elcere**
(felcere)

ulcere
ùlcere

41r **oarcere** [=**arcere**]
toarcere
în[toarcere]
reîn[toarcere]
re[toarcere]
stoarcere
(carcere)

ucere
ducere
con[ducere]
de[ducere]
re[ducere]
in[ducere]
se[ducere]
recon[ducere]
pro[ducere]
intro[ducere]
traducere
aducere
readucere

adere
radere
(evadere)

oadere
roadere
cor[roadere]
(Toadere)

42r **èdere** [=**iedere**]
cedere
(iedere)
retrocedere
con[cedere]
pre[cedere]
de[cedere]
credere
în[credere]
purcedere
pro[cedere]
re[cedere]
suc[cedere]

idere
decidere
ucidere
închidere
deschidere
reînchidere
redeschidere
desfidere
ridere
suridere
deridere
(considere)
(dezidere)
(rezidere)

indere
prindere
aprindere
reaprindere
deprindere
cuprindere
depindere
tindere
în[tindere]
dis[tindere]
pre[tindere]
vindere
re[vindere]

undere
răspundere
corespundere
tundere
re[tundere]
pătrundere

43r **ardere**
ardere

èrdere [=**ierdere**]
pierdere

42v **òfere**
(cofere)

ùfere
(cufere)
(nufere !)
(sufere)

43r **agere**
(agere)
ragere
tragere
de[tragere]

re[tragere]
con[tragere]
dis[tragere]
sus[tragere]

ègere

(degere)
alegere
prelegere
culegere
reculegere
înțelegere
(neînțelegere)
dregere
diregere
coregere

igere

înfigere
a[figere]
pre[figere]
de[figere]
infligere
frigere

ulgere

(fulgere)
mulgere
smulgere

ingere [=**îngere**]

cingere
încingere
descingere
fringere
lingere
prelingere
ningere
împingere
respingere
(singere)
atingere
neatingere
stingere
stringere
restringere
con[stringere]
învingere
con(vingere)

44r **îngere** [=**ingere**]

(îngere)
plîngere
frîngere
in[frîngere]
răs[frîngere]
strîngere
ră[strîngere]
stingere
(sîngere)

ungere

ungere
ajungere
împungere
străpungere

argere

spargere

ergere

mergere
ștergere
divergere

ùrgere

surgere
resurgere
curgere
scurgere
decurgere
re[curgere]
in[curgere]
pre[curgere]
con[curgere]

ugere

(ugere)
distrugere
sugere
resugere
(lugere)

ïere

scriere
de[scriere]
pre[scriere]
in[scriere]
sub[scriere]
re[scriere]
contra[scriere]
(criere)
(griere)
(triere)
(Priere)

45r **èmere**

gemere
temere
(steamere)
seremere

imere

reprimere

umere

(umere)
(numere)
(prenumere)

inere

(Vinere)
(tinere)
ținere
de[ținere]
re[ținere]
con[ținere]
sus[ținere]
ab[ținere]

44v **ernere**

cernere
de[cernere]
con[cernere]
așternere
dișternere

45r **ùnere** [=**unăre**]

(Dunăre)
punere
apunere
depunere
re[punere]
răpunere
prepunere
presupunere
opunere
propunere
compunere
impunere
postpunere
contra[punere]
spunere
supunere
(remunere)
suprapunere
dis[punere]

46r **èpere**

începere
pricepere
con[cepere]
re[cepere]
sus[cepere]
per[cepere]

împere

(astîmpere)

umpere

(cumpere)
(răscumpere)
rumpere
irrumpere
co[rumpere]
între[rumpere]

òpere

(opere)
(adopere)
(copere)
(acopere)
(discopere)
(exopere)

ùpere

(recupere)
(ienupere)
rupere
co[rupere]

ir[rupere]
între[rupere]
(supere)

47r **èrere**
cerere
re[cerere]
(Cerere)

46v **oàsere [=asere]**
coasere
discoasere
(pasere)

47r **esere**
(mesere)
țesere
între[țesere]
(presere)

àtere [=oatere]
batere
străbatere
zbatere
con[batere]
dez[batere]
(quadrilatere)
scoatere
patere

ètere
(cetere)
sumetere
competere
trimetere

itere
(citere)
(litere)
trimitere
commitere
de[mitere]
su[mitere]
ad[mitere]
emitere
pro[mitere]
compro[mitere]

aștere [=oaștere]
maștere
naștere
renaștere
cunoaștere
recunoaștere
paștere

eștere
(meștere)
(peștere)
creștere
de[creștere]
con[creștere]
re[creștere]

uștere
guștere

utere
(Lutere)
ascutere

ivere
chivere
vivere !

àzere [=azăre]
Lazăre
mazăre

èzere [=iezere]
iezere
mezere

55r **[⁓]ŭre [=⁓ore]**
[abure]
abure

[olbure]
volbure

[ulbure]
tulbure

[îmbure]
sîmbure

[arbore]
arbore

[orbure]
scorbure

[urbure]
turbure

[ăcure]
păcure

[ecure]
strecure

[icure]
picure
licure

[iercure]
miercure

[ucure]
bucure
ciucure

[udure]
gudure

[eure][167]
fleure
smeure

[afure]
nafure

[efore]
efore

[agure]
fagure

[egure]
negure

[igure]
frigure

[angure]
gangure

[ingure]
lingure
singure

[ungure]
ungure

[ugure]
strugure
mugure
ciugure

[ihore]
dihore

[ajure]
pajure

[ejure]
împrejure

[unjure]
încunjure

56r **[amure]**
ramure

[ărmure]
țărmure

[urmure]
murmure

[umure]
înfumure

[anure]
canure

[ănure]
pănure

167. *capul de serie apare și pe* **56r**

[**oure**]
boure
noure

[**iepure**]
iepure

[**urpure**]
purpure

[**urure**]
purure

[**ăsure**]
măsure

[**ășure**]
înfășure

[**ature**]
lature
sature
codobature
mature

[**ăture**]
alăture
măture
păture
împăture
înlăture
să s-alăture

[**iezure**]
viezure

2274

88v **amete** [=**oamete**]
camete
foamete
lehamete

emete
teme-te
chieme-te
gemete
ștemete

2272

83v **àițe**
gaițe
laițe
opaițe

umbițe
scrumbițe

undițe
undițe

udițe
hudițe

elițe [=**ielițe**]
melițe
pielițe

iglițe
iglițe

ulițe
ulițe
sulițe

ànițe
banițe
dranițe
granițe

elnițe
velnițe
cădelnițe
urechelnițe

olnițe
solnițe

îșnițe
rîșnițe

oșnițe
coșnițe

apițe
rapițe

àtițe
cratițe
caracatițe

îrtițe
cîrtițe
tîrtițe

ùïțe
puițe

avițe
lavițe

82r **auze**
pauze
cauze

[∠—**ele**=∠—**ile**]
[∠**ecele**=∠**icele**]
8v **abicele**
silabicele
monosilabicele

edicele [=**iedecele**
=**iedicele**]
vedicele
împiedece-le
medicele
piedicele

indicele [=**indecele**]
vindece-le
indicele
Indicele (index)

agicele
tragicele
magicele

alicele [=**alecele**]
galicele
încalece-le
italicele
descalece-le

elicele
angelicele

olicele
eolicele
colicele

uplicele [=**uplecele**]
suplicele
înduplece-le

arme[ce]le
farmecele

anicele
britanicele
ocëanicele

alnicele
falnicele
jalnicele
prădalnicele

ilnicele
zilnicele
silnicele

imnicele [=**îmnicele**]
imnicele
Rîmnicele

onicele
ionicele
eufonicele
cronicele
auzonicele
tonicele
catonicele

arnicele
darnicele
harnicele
amarnicele
hotarnicele

ornicele
statornicele
ceasornicele

9v **asnicele** [=**aznicele**]
paznicele
obrasnicele

unecele [=**unicele**]
lunece-le
unicele
întunece-le

ericele [=**erecele**]
ferece-le
feericele
bisericele
genericele
etericele
aericele
Americele
sfericele

aticele [=**atecele**]
aticele
sălbaticele
zburdatecele
molatecele
prăvalatecele
matematicele
dramaticele
enigmaticele
gramaticele
lunatecele
nebunatecele
tomnatecele
tonatecele
simpaticele
anti[paticele]

eticele [=**etecele**]
petecele
eticele

iticele
criticele
analiticele
Pyticele

intecele [=**inticele**]
spintece-le
corinticele

întecele
cîntecele
descîntecele
pîntecele

ipticele
egipticele
elipticele
dipticele

estecele [=**esticele**]
mestece-le
amestece-le
domesticele

utecele
scutecele

11v **ăbiile**
corăbiile
vrăbiile
săbiile

aliile
baliile
daliile
Galiile
Amaliile
Saturnaliile
taliile
canaliile

12v **aniile**
daniile
Spaniile

ăniile
săniile

eniile
deniile
sumedeniile
rubedeniile
mirodeniile
Xeniile
smereniile
uspeniile

oniile
armoniile
eufoniile
proniile

eriile
feriile
periile

uriile
furiile
huriile
injuriile

esiile
concesiile
impresiile

atiile
gratiile
antipatiile
simpatiile

[**∠erele**=**∠erile**]
[**acerile**]
41r facerile
desfacerile
contrafacerile
pre[facerile]

[**ecerile**]
trecerile
petrecerile
întrecerile
secerile

[**icerile**]
zicerile
prezicerile

[**ucerile**]
ducerile
traducerile
aducerile

42r [**iederele**=**ederile**]
iederele
crederile
purcederile
procederile

[**iderile**=**ederile**]
uciderile
închiderile
deschiderile
considere-le

[**inderile**]
întinderile
aprinderile
deprinderile
cuprinderile

[**underile**]
răspunderile
pătrunderile

35v **arderile**
arderile

erderile [≐**ierderile**]
pierderile

36v **uferele**
sufere-le
nuferele

43r [**agerele**]
agerele
retragerele

[**egerele**=**egerile**]
degere-le
alegerile
culegerile
înțelegerile
nențelegerile

[**ingerile**=**îngerele**]
convingerile
atingerile
sîngere-le
stringerile
învingerile

[ïerile]
44r scrierile
crierile
grierile
descrierile
trieri-le

[emerile]
45r gemerile
temerile
ştea merile

38v **umerele**
numerele
umerele
numere-le

39v **aperele**
scapere-le
capere-le
acapere-le

[eperile]
46r priceperile
începerile

[umperele=umperile]
cumpere-le
rumperile

[operele]
operele
acopere-le
adopere-le
descopere-le
manoperele

[uperele=uperile]
ienuperele
ruperile
supere-le
recupere-le

[ererile]
47r cererile

aserile
paserile

[aterile=aterele]
zbaterile
dezbaterile
quadrilaterele

[iterele=iterile]
citerele
literele
trimiterile

[∠orele=∠orile=∠urele = ∠urile]
24v **aurele**
graurele

35v **aburele [=aburile]**
aburele
zgheaburile

imburele [=imburile]
simburele
schimburile
nimburile

oburile
cioburile

20v **arborele**
35v **urburele**
turburele

uburile
cluburile
tuburile

37v **acurile** [168] **[=eacurile]**
lacurile
cerdacurile
tacurile
veacurile
placurile
fleacurile
leacurile
jacurile

ăcurile [169] **[=ecurele]**
păcurile
20v strecure-le

37v **ecurile**
edecurile

icurile [170] **[=icurele]**
nimicurile
picure-le
licure-le
20v şiretlicurile

37v **ancorele** [171] **[=ancurile =eancurile]**
ancorele
bancurile
teancurile
20v mancurile

37v **uncurile** [172]
runcurile
aruncurile

ocurile
focurile
locurile
jocurile
cocurile
ciocurile
dockurile
tocurile

arcurile [173]
arcurile
ţarcurile
20v parcurile

37v **ercurile** [174] **[=iercurile]**
cercurile
miercurile
bercurile

20v **ircurile**
circurile

37v **ascurile [=ascurele =eascurile]**
mascurele
teascurile

escurele [=escurile]
prescurele
arabescurile
frescurile

iscurile
discurile
piscurile
riscurile
uraniscurile

oscurile
chioscurile

ucurele [=ucurile]
bucure-le
ciucurele
mucurile

35v **adurile [=iadurile]**
vadurile
iadurile
sadurile
răsadurile

idurile
zidurile

andurele [=andurile]
ţandurele
smarandurile

168. *seria apare redactată şi pe* **20v** : tacurile, veacurile, lacurile 169. *seria apare redactată şi pe* **20v** : strecure-le ; *am reunit cele două redactări* 170. *seria apare redactată şi pe* **20v** picure-le, şiretlicurile, nimicurile ; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 171. *seria apare redactată şi pe* **20v** ; mancurile, ancorele, teancurile ; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 172. *seria apare redactată şi pe* **20v** aruncurile 173. *seria apare redactată şi pe* **20v** arcurile, parcurile, ţancurile ; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 174. *seria apare redactată şi pe* **20v** cercurile, miercurile

indurile
ghindurile

îndurile[175]
gîndurile
rîndurile
scîndurile

undurile
fundurile
prundurile

odurile
podurile
codurile
modurile
nodurile

ardurile
gardurile

îrdurile
cîrdurile

ordurile
acordurile
fiordurile

36v **isdurile**
ghisdurile

35v **udurele**
gudure-le

36v **èurele**[176] [=**eurile**]
fleurele
smeurele
cheurile[177]

afurile
isnafurile
epitafurile
canafurile
jafurile

efurile
chefurile
lefurile
ţefurile

ufurile
stufurile

agurele[178] [=**agurile** =**eagurile**]
fagurele
şiragurile
steagurile
pragurile
ogeagurile

egurile
negurile

igurile[179] [=**igurele**]
frigurile
sigurele
digurile
20v asigure-le

36v **angurele**[180] [=**angurile** =**eangurile**]
gangurele
gangurile
hangurile
rangurile
20v ştreangurile

36v **ingurele** [=**ingurile**]
singurele
lingurele
meetingurile

îngurele[181] [=**ingurele**]
singurele
cringurele
20v lingurele

36v **ongurile**[182]
fiongurile
oblongurile

20v **ogurile**
stogurile

ergurile
vergurile
mîneştergurile

ugurele [=**ugurile**]
strugurele
mugurele
plugurile
rugurile
jugurile
vicleşugurile

39v **iurile**[183]
riurile
pustiurile

38v **aiurile**[184]
ceaiurile
raiurile

20v **eiurile**
temeiurile
obiceiurile

36v **ajurile**[185]
pajurile
gajurile
grilajurile
mesajurile
20v corsajurile

36v **ejurile** [=**ejurele**]
prilejurile
vîrtejurile
împrejure-le

37v **înjurile**
gînjurile

unjurele
încunjure-le

alurile[186] [=**ealurile**]
malurile
balurile
idealurile
şalurile
valurile
dealurile

21v **ălure[le=elurile]**
vălurele
ţelurile

elurile[187]
felurile
telurile
celurile
ţelurile
castelurile
măcelurile
tighelurile
tunelurile
duelurile
apelurile
oţelurile
pastelurile
fotelurile

38v **ilurile**
bilurile
stilurile

olurile
golurile

175. *seria apare redactată şi pe* **20v** : scindurile, rindurile, gindurile 176. *seria apare redactată şi pe* **20v** : smeurele, fleurele 177. *urmează* **reurile** *şters* 178. *seria apare redactată şi pe* **20v** fagurele, şiragurile, ogeagurile, steagurile, pragurile 179. *seria apare redactată şi pe* **20v** frigurile, sigurele, asigure-le ; *preluăm termenul inexistent în ultima redactare* 180. *seria apare redactată şi pe* **20r** gangurele, gangurile, ştreangurile, rangurile, hangurile ; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 181. *seria apare redactată şi pe* **20v** cringurele, singurele, lingurele ; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 182. *seria apare redactată şi pe* **20v** fiongurile 183. *seria apare redactată şi pe* **36v** pustiurile, riurile 184. *seria apare redalată şi pe* **20v** raiurile 185. *seria apare redactată şi pe* **20v** pajurile, grilajurile, corsajurile ; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 186. *seria apare redactată şi pe* **21v** balurile, dealurile, malurile, şalurile, valurile 187. *seria apare redactată şi pe* **21v** felurile, ţelurile

țolurile
polurile
rolurile
dolurile
pîrjolurile
ocolurile
simbolurile
nămolurile
stolurile

ulurile

sulurile

amurile [188] [=**eamurile**]

geamurile
flamurile
ramurile
neamurile
țarțamurile
dramurile
hamurile

emurele[189] [=**emurile**]

ghemurile
tremure-le
cutremure-le
blestemurile
21v tremurele
cutremurele
mademurile
vremurile
sistemurile

38v **armurile** [190] [=**armurele**]

armurele
marmurele

ermurele [191]

țermurele

21v **urmurele**

murmurele

38v **umurile** [192]

costumurile
drumurile
fumurile
parfumurile
albumurile

anurile [193] [=**anurele**]

canurele
oceanurile
hanurile
lanurile
21v stanurile

38v **enurile**

trenurile

inurile [194]

cinurile
dezbinurile
chinurile
clinurile
seninurile
suspinurile
taïnurile
vinurile

emnurile

îndemnurile
untdelemnurile
desemnurile

onurile [195]

bonurile
tonurile
tronurile
zvonurile
salonurile
21v conurile
sonurile

39v **unurile** [196]

bunurile
tunurile

apurile [197] [=**aporile**]

hapurile
praporile
22v capurile
dulapurile

39v **epurile** [198] [=**iepurele**]

iepurele
cepurile
22v crepurile

39v **ipurile** [199]

în toate chipurile
chipurile
tipurile
nisipurile
tertipurile
șipurile
22v prototipurile

39v **impurile** [=**împurile**]

timpurile
răs[timpurile]
cîmpurile

opurile [200]

opurile
scopurile
hopurile
dopurile
topurile

upurile [201]

trupurile
calupurile

41v **arurile** [202]

darurile
farurile
zarurile
22v harurile

ărurile

adevărurile

41v **ucrurile**

lucrurile

erurile [=**ărurile**]

cerurile
adevărurile

21v **irurile**

șirurile
birurile
girurile

41v **orurile** [203]

dorurile
amorurile
zborurile
chorurile
forurile
22v onorurile
sporurile

188. *seria apare redactată și pe* **21v** geamurile, hamurile, neamurile, flamurile, ramurile 189. *seria apare redactată și pe* **21v** ghemurile, tremure-le, cutremure-le, tremurele, cutremurele, mademurile, vremurile, sistemurile; *am preluat termenii inexistenți în ultima redactare* 190. *seria apare redactată și pe* **21v** marmurile, armurile 191. *seria apare redactată identic și pe* **21v** 192. *seria mai apare redactată pe* **21v** fumurile, drumurile, ⟨tumurile*⟩ 193. *seria apare redactată și pe* **21v** hanurile, oceanurile, lanurile, stanurile; *am preluat teremenul inexistent în ultima redactare* 194. *seria apare redactată și pe* **21v** chinurile, cinurile, vinurile 195. *seria apare redactată și pe* **21v** tonurile, zvonurile, conurile, sonurile 196. *seria apare redactată identic și pe* **21v** 197. *seria apare redactată și pe* **22v** **apurele**: hapurele, capurile, prapurele, dulapurile; *am preluat termenii inexistenți în ultima redactare* 198. *seria apare redactată și pe* **22v** **epurele** iepurele, cepurile, crepurile; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 199. *seria apare redactată și pe* **22v** chipurile, tipurile, prototipurile; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 200. *seria apare redactată și pe* **22v** opurile, scopurile, dopurile, hopurile 201. *seria apare redactată și pe* **22v** calupurile 202. *seria apare redactată și pe* **22v** darurile, harurile; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 203. *seria apare redactată și pe* **22v** dorurile, forurile, chorurile, onorurile, sporurile; *am preluat termenii inexistenți în ultima redactare*

⟨ururile⟩
41v **asurile** [204]
ceasurile
compasurile
pasurile
glasurile
nasurile
22v asurile

41v **ăsurele** [205] [=**ăsurile**]
măsure-le
păsurile
sărurile
22v ovăsurile

41v **esurele** [206][=**esurile**]
împresure-le
înțelesurile
eresurile
dresurile
fesurile
presurele
22v presure-le
șesurile

41v **isurile** [207]
abisurile
dichisurile
surisurile
visurile
23v risurile

alsurile
falsurile
valsurile

însurile
plînsurile

41v **unsurile** [208]
răspunsurile
neajunsurile

23v **osurile**
dosurile
prinosurile

41v **ersurile** [209][=**iersurile**]
viersurile
mersurile
universurile

23v **ursurile**
cursurile

usurile
apusurile

ășurele [210]
înfășure-le

eșurile
leșurile

41v **aturile** [211][=**aturele** =**uaturile**]
caturele
codobaturele
aluaturile
laturele [212]
staturile
sature-le
staturile
22v paturile
daturile

41v **ăturele** [213][=**ăturile** =**eturile**]
măturele
măture-le
șireturile
păturile
împăture-le
läturele
23v înlăture-le

42v **eturile**
marafeturile
cofeturile

iturile [214]
citurile
schiturile
miturile
riturile
chibriturile
driturile
răsăriturile

43v **îturile**
gîturile
cîturile
urîturile

24v **alturile**
salturile

halturile
nalturile

ulturele [=**ulturile**]
vulturele
culturile
pulturile

23v **inturile**
ghinturile

înturile [=**înturele**]
vînturile
cînturile
mormînturile
vînture-le
pămînturile
veșmînturile

24v **onturile**
ghionturile
conturile

unturile
funturile
punturile

42v **oturile** [215]
boturile
cioturile
23v voturile

42v **arturile** [216] [=**arturele**]
marturele
șarturile

erturile [217]
sferturile
certurile
deșerturile

24v **irturile**
birturile

42v **orturile**
porturile
corturile
forturile
torturile

urturile [218][=**urturele**]
furturile
24v turturele

204. *seria apare redactată și pe* **22v** asurile, pasurile, ceasurile; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 205. *seria apare redactată și pe* **22v** măsure-le, șesurile, păsurile, ovăsurile; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 206. *seria apare redactată și pe* **22v**: presurele, dresurile, eresurile, înțelesurile, presure-le, șesurile, fesurile; *am preluat termenii inexistenți în ultima redactare* 207. *seria apare redactată și pe* **23v**: visurile, risurile, surisurile; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 208. *seria apare redactată și pe* **23v**: neajunsurile 209. *seria apare redactată și pe* **23v**: versurile, mersurile 210. *în ms. din inadvertență* **ăfușerele** 211. *seria apare redactată și pe* **22v**: **aturele** sature-le, codobaturele, laturele, paturile, caturile, daturile; *am preluat termenii inexistenți în ultima redactare* 212. *modificat din* caturele 213. *seria apare redactată și pe* **23v**: măturile, läturile, păturile, șireturile, înlăture-le, împăture-le; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 214. *seria apare redactată și pe* **23v**: schiturile, citurile, riturile, driturile, răsăriturile 215. *seria apare redactată și pe* **23v**: cioturile, boturile, voturile; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 216. *seria apare redactată identic și pe* **24v** 217. *seria apare redactată și pe* **24v**: certurile, sferturile 218. *seria apare redactată și pe* **24v**: turturele, furturile; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare*

42v **asturele** [219] [=**easturele** =**asturile**]
nasturele
contrasturile
24v tasturele
bleasturele

42v **esturile** [220]
resturile
gesturile
țesturile
24v testurile

42v **osturile** [221]
posturile
rosturile
24v tosturile

42v **usturele** [222] [=**usturile**]
usture-le
gusturile
busturile
musturile

43v **uturile** [223] [=**uturele**]
scuture-le
fluturele
scuturile
trecuturile
începuturile
săruturile
ținuturile
23v buturele
ciuturele
luturile
ajuture-le

43v **ățurile**
învățurile
dezvățurile
hățurile
jățurile

ețurile
înghețurile
jețurile
prețurile

uțurile
puțurile

avurile [224]
naravurile
vravurile
pravurile

evurile [225]
evurile
gîlcevurile

îrvurile
vîrvurile
stîrvurile

azurile [226] [=**iazurile**]
iazurile
cazurile
prilazurile
nazurile
talazurile
necazurile

ăzurile
văzurile

ezurile [227] [=**iezurele** =**iezurile**]
viezurele
miezurile
crezurile
botezurile
orezurile

25v **izurile**
izurile
abizurile

înzurele [=**înzurile**]
spînzure-le
prînzurile
pînzurile

orzurile
orzurile

43v **uzurile**
uzurile
abuzurile
auzurile

[**F**]

87r **af**
cearceaf
perdaf
jaf
pilaf
chiulaf
canaf
isnaf
pif-paf
zaraf
taraf
graf
agraf
praf
vraf
epitaf
vătaf

ef
sidef [228]
gherghef
chef
șef
tref
général en chef

if
afif
apocrif
cataif
zaif
calif
șif

ilf
silf

olf
golf
Rudolf

onf
fonf
tronf

of
ciof
limitrof
filozof
teozof
Azof
cartof

îrf
vîrf
în vîrf

219. *seria apare redactată și pe* **24v** : nasturele, tasturele, bleasturele; *am preluat termenii inexistenți în ultima redactare* 220. *seria apare redactată și pe* **24v** : gesturile, resturile, țesturile, testurile; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 221. *seria apare redactată și pe* **24v** : **osturile** *(modificat din* **isturile**) posturile, rosturile, tosturile; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 222. *seria apare redactată și pe* **24v** : usture-le, gusturile 223. *seria apare redactată și pe* **23v** : fluturele, buturele, ciuturele, începuturile, luturile, scuturile, ajuture-le, scuture-le; *am preluat termenii inexistenți în ultima redactare* 224. *seria apare redactată identic și pe* **24v** 225. *seria apare redactată și pe* **25v** : evurile 226. *seria apare redactată și pe* **25v** : nazurile, cazurile, prilazurile 227. *seria apare redactată și pe* **25v** : viezurele, miezurile, crezurile 228. *după* ch[ef] *șters*

orf
amorf
antropomorf

uf
zăduf
pomătuf
puf
muff
matuf
zuluf

[G]

88r **G ≃ Ğ**

87v **ag** [229] [=**eag**=**iag**]
bag
iobag
pribeag [230]
briceag
dulceag
Buceag
huceag
Babadagh
cepeleag [231]
fag
ogeag
chiag
toiag
șumuiag
moșneag
beteag
mag
ciomag
posmag
chitonag
pag
areopag
rag
hadarag
harag
șirag
drag
nadrag
frag
prag
trag
re[trag]
de[trag]
con[trag]
sus[trag]
desag
tesag
rămășag
furtișag
hemișag
bàltag
harțag
⟨pîrțag⟩
vag

89r **eg**
Beg
Gheg
încheg
descheg
leg
aleg
bleg
deleg
releg [232]
înțeleg
răsleg
disleg
coleg
culeg
reculeg
neg (subs.)
neg
de[neg]
re[neg]
direg
dreg
coreg
întreg

90r **ig** [233]
prodig [234]
înfig
înghig
oblig
inflig
cîrlig
mă-ncîrlig
simig
cîștig
instig
brigg
Rodrig
frig
mi-e frig
mă frig
intrig
strig
covrig
mă-ncovrig

ulg
fulg
mulg
smulg
vulg
divulg

91r **ang** [=**eang**]
gang
hang
rang
ștreang [235]
bang !
dalang !
pang !
trang !
zang !
țang !

ing
cing
încing
descing
înfing
înching
desching
ling [236]
Ming [237]
ning
împing
res[ping]
ating
disting
sting
string
re[string]
con[string]
învìng
conving
diling !
dring !
cling
zingălling !

92r **îng**
plîng
deplîng
drîng
frîng
înfrîng
răsfrîng
crîng
strîng
constrîng
nătîng
stîng [adj.]
stîng [vb.]

91r **ong**
oblong
fiong

229. *seria redactată pe* **88r**: bag, fag, mag, posmag, chitonag, rag, drag, nadrag, frag, prag, trag, re[trag], darag, vag *îmbogățită în contextul efortului de alfabetizare*: bag, iobag, Buceag, dulceag, briceag, Babadag, ogeac, fag, chiag, toiag, șumuiag, posmag, ciomag, chitonag, pag, rag, arag, drag, nadrag, frag, prag, trag, re[trag], desag, vag, *este anulată în final și reluată la pag.* **87v** 230. *deasupra lui* dulceag *șters* 231. *deasupra lui* ogeac *șters* 232. *urmează* răsleg, desleg *șterse* 233. *modificat din* **igi** 234. *după* înfig. *șters* 235. *urmează o linie care separă interjecțiile de restul cuvintelor* 236. *modificat din* ning 237. *modificat din* ming

ung
ciung
ajung
lung
alung
împung
străpung

92r **og**
cîrciog
zbîrciog
buldog
demagog
mistagog
Gog-Magog
dezghiog
analog
dïalog
zălog
potlog
olog
polog
prolog
teolog
filolog
egiptiolog
asiriolog
astrolog
archeolog
epilog
catalog
patolog
zoolog
mineralog
ornitolog
moftolog
oftalmolog
osteolog
etnolog
mitolog
sociolog
istoriolog
frenolog
terfelog
potlog
tautolog
pintenog
slăbănog
sofîrnog
cotonog
93r grog
drog
rog
a[rog]
de[rog]
pro[rog]
ab[rog]
inorog
boşorog
şontorog
hodorog
stog
sărăntog
„en vogue"

arg
larg
prelarg
sparg
şarg
catarg

erg
alerg
merg
şterg

îrg
tîrg
de sîrg

urg
. . . burg
foburg
curg
de[curg]
re[curg]
con[curg]
o[curg]
scurg
sucurg
Licurg
murg
amurg
Panurg
espurg
liturg
taumaturg
dramaturg
demiurg

94r **ug**
Bug
clăpăug
belciug
cosciug
fug
refug
jug
înjug
desjug
pilug
plug
rug
distrug
îndrug
drug
sug
resug
bielşug
vicleşug
prieteşug

89v **àleg**
baleg
n-aleg

òleg
n-o leg
Oleg

ùmeg
spumeg
fumeg
rumeg

itreg
vitreg

88r **aog**
adaog

[H]

95r **ah**
ah !
Valah
Grach
şah

iah [=eah]
Leah
şleah

arh
monarch
patriarch
exarch
kyriarch
Agatarch
ecleziarch

uh
duh
văzduh
stuh

96r **I**

ai

2 pers. imp. sing. a verb. de I[-a] conj.
întrebai [pf.s.]
întrebai
duceai
făceai
ai
ceai
dai
ciomofai
putregai
dregeai
hai !
buhai
Mihai
cojai (a cojî)
prujai (a pruji)
cai
scai
încai

stricai
lai
malai
plai
balai [sg]
alai
mai
mai
mai-mai
fumai
chemai
n-ai
nai
pai
îngropai
păpai
rai
strai
crai [sg]
trai
vrai
cărai
susai
lăsai
răsai
tai
să stai
să-mi pai
pospai
cătai
vătrai
vai
privai
cutezai
nescai
încai
hai !
să mă ai

2273

35v **ăi** (ъй) [238]
băi
gobăi
dă-i
odăi
fă-i
desfă-i
prefă-i
găi
ţigăi
tigăi
hăi !
căi

2272

95v lescăi

2273

35v lă-i
clăi
bălăi
ciucălăi
pălălăi
măi !
văpăi
copăi
căpăi *
răi
ai săi
ai tăi
bătăi
văi
potăi
cucuvăi
întăi
stăi

2272

97r **abi** [239]
slabi
arabi
Basarabi

ebi [240]
deosebi
îndeosebi
înjghebi
trebi
întrebi

ibi
hribi
îmbibi

uibi
încuibi
descuibi
îmbuibi

albi
albi
codalbi
dalbi

elbi [241]
chelbi
jelbi

iambi
choriambi

imbi [242]
schimbi
limbi
plimbi
strimbi

îmbi [243]
strîmbi
carîmbi

umbi
bumbi
îmbumbi
dizbumbi
incumbi
plumbi
porumbi

obi
bobi
nabobi
idrofobi
neghiobi
robi
aprobi
dezaprobi [244]
drobi

erbi [=**ierbi**]
imberbi
cerbi
acerbi
fierbi
şerbi

orbi
orbi
sorbi
absorbi
corbi

urbi
curbi
turbi
con[turbi]

aci etc. vezi **ač**

2271

72r **aci**[=**agi**]
gîrbaci
daci [245]
gîndaci
faci
prefaci
disfaci
refaci
înşfaci
placi
displaci

238. *seria mai apare redactată pe* **2272, 95v** **ăi** *întăi, bătăi, lescăi ; am preluat termenul inexistent în redactarea ulterioară* 239. *seria mai apare redactată pe* **2271, 69r** slabi, arabi, Basarabi 240. *seria mai apare redactată pe* **2271, 69r** întrebi, înjghebi, trebi, îndeosebi, deosebi 241. *seria apare redactată identic pe* **2271, 69r** 242. *seria mai apare redactată identic pe* **2271, 69r** 243. *seria apare redactată identic pe* **2271, 3v** 244. *în ms. din inadvertenţă* deaprobi 245. *iniţial* daci, gîrbaci

colaci
malaci
hranaci
împaci
copaci
raci
îmbraci
dezbraci
craci
traci
vraci [246]
saci
desagi
gînsaci
petaci
ortaci
ciutaci
vaci
zaci

88r **ăci** [247]

căci
păci
clăci
săci
răci
plăci (placă)
72r prisăci
zăci

73r **eci**

berbeci
deci
Tigheci
pleci
apleci
îneci
reci
freci
greci
treci
întreci
petreci
poteci
teci
seci
în veci
zeci
zevzeci

75r **ici**

ici
aici
bici
ridici
dedici
ghici !
mici
amici
inimici
nici
arnici
pici
brici
frici
arşici
implici
complici
esplici
replici
aplici
suplici
finici
speeach
strici
calici
popici
tunici
pitici
potici
catalici
arici [sg.]
zgîndărici
vlădici
despici
indici
furnici
urzici

73r **aici**

maici

eici

fleici
leici
şeici

oici

doici
scoici

uici

puici
ţuici

85r **alci**

calci
încalci
defalci

ălci

fălci [maxilare ; mandibule]
fălci [veche unitate de măsură]
sălci
pălci

elci

melci
pestelci
mutelci
zevelci
elci

îlci

gîlci
modîlci
bîlci

ulci

dulci
sufulci
culci

86r **anci**

danci [sg]

ănci

bănci
cănci
lănci
stănci

enci

clenci
alivenci

inci

cinci
douăzeci şi cinci
pelinci
opinci
ţinci

înci

brînci
adînci
mănînci
stînci
ţînci

onci

conci
poronci
punch

unci

atunci
lunci
munci
arunci
şunci

86v **oci**

coci
joci
dejoci
poci
Soci
scoci
dezghioci
toci

246. *termen intercalat de noi ; în ms. după* ortaci 247. *seria mai apare redactată pe* **72r** căci, săci, prisăci, zăci ; *intercalăm termenii inexistenţi în ultima redactare*

voci
invoci
revoci
provoci
convoci
mormoloci
floci
dihoci
epoci

86r **arci**

îmbarci
încarci
descarci
înţarci
remarci

87r **ărci**

bărci
mărci
mînătărci

erci

ciuperci
terci
cerci
încerci
balerci
holerci
malerci [248]

îrci

pîrci
hîrci
năpîrci
cocostîrci

orci

corci
torci
întorci
storci

[**urci**]

(curci) [249]

86v **uci**

măciuci
cruci
buci
huci
tuci
peruci
ştiuci
lăptuci
străluci
muci

2272

96r **ei** [=**iei**]

ei
bei
acei
alelei
cei
cercei
purcei
tăiei
ardei
Taddei
cofei
chei
închei
deschei
lei
paralei
mei
hamei
curmei
temei
semizei
crîmpei
tei [sg.]
zei
dumnezei
obicei [250]
idei
condei
bordei
corifei
înclei
desclei
alei
femei
piei
să vrei
trei
atei
Andrei
scîntei
pirostei [sg.]

2273

36v măsei [251]
rămăsei
vrusei
scrisei [252]
cursei
pusei
apusei
spusei
rupsei
scosei
trimisei
fiersei
copsei
torsei
storsei
zisei
prezisei
dusei
tradusei
adusei
răsei
rosei
purcesei
decisei
ucisei
închisei
deschisei
rîsei
prinsei
aprinsei
cuprinsei
deprinsei
tinsei *
respinsei
tunsei
arsei
trăsei
alesei
culesei
înţelesei
dresei
înfipsei
fripsei
mulsei
smulsei
încinsei
descinsei
prelinsei
ninsei
împinsei
atinsei
stinsei
strinsei
învinsei
ajunsei
împinsei
unsei
străpunsei
plînsei
frînsei
spărsei
mersei
ştersei
supsei

2272

97r **agi** etc. vezi **ağ**

88r **agi**

bagi

248. **balerci, holerci, malerci, terci, ciuperci** *apar în continuarea seriei* **erc**; *le-am redat locul eliminînd cei doi termeni care se dublau* 249. *termenul apare la sfîrşitul seriei* **urc**, *în paranteză, după o bară verticală care semnifică opoziţia* **urc** / **urci** 250. *după* **re[tevei]** *şters* 251. *după capul de serie* **ei** 252. *după* **farisei** * *şters*

iobagi
adagi
fagi
gagi
grilagi
magi
posmagi
chitonagi
pagi [sg]
pagi
ragi
haragi
dragi
nădragi
fragi
tragi
retragi
de[tragi]
con[tragi]
sus[tragi]
desagi
vagi

89r **egi**
Begi
pribegi
dulcegi
Bucegi
solfegi
Ghegi
închegi
deschegi
legi
alegi
blegi
delegi
făr-de-legi
cepelegi
relegi
înţelegi
sacrilegi
colegi
privilegi
dizlegi
colegi
cişlegi
culegi
reculegi
moşnegi
negi (subs.)
negi
renegi
denegi
regi
diregi
dregi
coregi
întregi
betegi

cortegi
protegi

99r **igi**
prodigi
înfigi
înghigi
obligi
mămăligi
infligi
te-ncîrligi
simigi
cîştigi
instigi
vestigi
prestigi
frigi
verigi
instrigi*
intrigi
strigi
covrigi
te-ncovrigi

elgi
belgi
helgi

ulgi
fulgi
mulgi
smulgi
giulgi
divulgi

91r **engi**
crengi

ingi

92r **îngi**

91r **ungi**
ciungi
dungi
ajungi
lungi
alungi
împungi
străpungi

94r **ugi**
subterfugi
slugi
rugi

97r **echi**
vechi [sg.]
străvechi [sg.]
urechi [253]
curechi

ochi
ochi
de diochi

rochi

uchi
muchi
buchi

91r **enghi**
benghi
renghi
mehenghi

unghi
unghi
junghi [254]
triunghi
dreptunghi
înjunghi

97v **ii** [255]
îmbii
dubii
colilii
mii
adormii
venii
copii
bucurii
viorii
călării
cutii
vii [adj.]
vii [vb.]
revii
zi-i
ţii
reţii

2274

100r Dii
fii
întinerii

2273

35v **↑ĭ îi[=ii]**
mîi
rămîi
întîi
zî-i
ţi-i
susţii
călîi
lămîi

2272

97r **aji** etc. vezi **aj**

2273

11r **ali**
egali
leali

253. *corectat din* urechiu 254. *urmează, repetat din inadvertenţă* unghi 255. *seria mai apare redactată pe* **2274, 100r** îmbii, Dii, fii, întinerii, adormii; *am preluat termenii inexistenţi în prima redactare*

eli

înşeli
la feli
cheli
cerneli
speli
aereli
amăreli
opăreli
feli
momeli

ili

abili
vili

oli

boli
coli
şcoli
poli

uli

uli

ami

sfărami

ămi

dă-mi
fă-mi
alămi
arămi
sămi
vămi

emi

gemi
chemi
temi
semi

imi

adîncimi
sublimi
stimi
întunecimi
tinerimi
românimi
mulţimi
intimi
bătrînimi

îmi [256] [=**imi**]

salcîmi
mulţimi
sfărîmi

12r **almi**

calmi
psalmi

ălmi

sudălmi
pălmi

ulmi

ulmi
culmi

omi

pomi
atomi

armi

întrarmi
jandarmi
farmi
sfarmi

ermi [=**iermi**]

fermi
sfermi
ţermi
viermi

ormi

dormi
uniformi
enormi

urmi

scurmi

umi

du-mi
condu-mi
lumi

ani

bani
bani
ciobani
ţigani
tirani
monomani
romani
melomani
gogomani
Botoşani
Focşani

eni

Ungheni
podoleni
armeni
europeni
poporeni
moldoveni
ardeleni

ini [257]

îmbini
combini

2274

20v dezbini
Sabini
rubini

2273

12r cini

2274

20v rădăcini
vecini

2273

12r fini

2274

20v fini (fin)
închini

2273

12r lini

2274

20v alini
declini
înclini
colini
plini
deplini
măslini
lumini
anini

2273

12r senini [258]

2274

20v te-nsenini

2273

12r spini
suspini

256. *din inadvertenţă seria apare redactată în două feluri pe aceeaşi pagină* salcimi, mulţimi *şi* sfărimi; *am unificat cele două redactări* 257. *seria mai apare redactată pe* **2274, 20v**: combini, dezbini, Sabini, vecini, fini, spini, lini, alini, plini, deplini, anini, arini, puţini, măslini, înclini, declini, suspini, creştini, rubini, închini, lumini, rădăcini, senini, colini, fini (fin), te-nsenini; *am preluat termenii inexistenţi în prima redactare care a impus şi alfabetizarea lor* 258. *în. ms.* senin

2274

20v arini
creştini
puţini

îni [=**ini**]

îngîni
cîni
morocîni
ceapcîni
mîni
pîni
stăpîni
spîni
ţiţini
mezini
stîni
bătrîni

2273

13r **oni**

ioni

erni

aşterni
eterni

uni

buni
rugăciuni [259]
închinăciuni
plecăciuni
aduni
huni
juni
luni
luni
nuni
cununi
suni
resuni
tuni
lăstuni
năţiuni
călţuni

oi

oi
boi
doi
amîndoi
foi
trifoi
goi
joi
băcăloi [sg.]
noi [260] (voi)
noi
ţăranoi [sg.]
moi
apoi
cimpoi
dinapoi
ziua de apoi
popoi [sg.]
copoi [sg.]
ţăpoi
roi
cioroi [sg.]
soi
toi
voi
zoi
băieţoi [sg.]
gunoi
cotoi [sg.]
moroi [sg.]
strigoi [sg.]

14r **api**

adapi
capi
Esculapi
napi
papi
arapi
grapi
ţapi

epi

începi
cepi
pricepi
ţepi
călepi

ipi [261]

aripi
ţipi

2274

37r ripi

2273

14r **alpi**

Alpi
calpi

ulpi

vulpi
inculpi

opi

gropi
îndopi
popi
plopi
stropi

erpi

şerpi
sterpi

upi

stupi
lupi
rupi
întrerupi
astupi
ocupi
preocupi
calupi

15r **ari**

ari
cari
mari
amnari
pari
rari
tari
iţari

ări

căldări
dări
alergări
mucări
lunecări
călări
mări
cămări
nări
săpări
arătări
ţări
stări
pieptări
cărări
călimări

2274

43r păstări
calamări [262]

2273

16r **eri** [263] [=**ieri**]

ieri
beri
ceri
plăceri
tăceri
zăceri
căderi
scăderi

259. *modificat din* ragăciunI 260. *după* roi *şters* 261. *seria mai apare redactată pe* **2274, 37** ripi, aripi ; *am preluat termenul inexistent în redactarea iniţială* 262. părtări, calamări *apar în continuarea seriei ăr delimitaţi prin introducerea lor în paranteze rotunde* 263. *iniţial* ieri *şters*

şederi
vederi
împleri
meri
mîneri [vb.]
mîneri [sbs.]
rămîneri
ţineri
oieri
încăperi
păreri
dureri
puteri
averi
veri
veri
primăveri
lăiceri
muieri
cuieri
vieri [sg.]
dulgheri [sg.]
ungheri
paneri
severi
tăieri
îmbieri
adieri
învieri
încheieri
mîngîieri
alaltăieri
vegheri
privegheri
împărecheri
feri !
bucheri [sg.]
ceri

22r **iri**

g e n. i n f. c o n j. IV
slăbiri
gobiri
zbiri
cobiri
robiri
iubiri
albiri
orbiri
vorbiri
sorbiri
răciri
zbiciri
ghiciri
pociri
tociri
bociri
bulbuciri
îndulciri
luciri
suciri
sfădiri
clădiri
înnădiri
năpădiri
sădiri
vădiri
îmboldiri
zidiri
codiri
podiri
rodiri
izvodiri
înrudiri
trudiri
pieiri
firi
amăgiri
dogiri
cotonogiri etc.
miri
mindiri
răsfiri
trandafiri
safiri
tingiri
admiri
aspiri
conspiri
respiri
înşiri
mănăstiri
prostiri
psaltiri
oştiri
ştiri
nicăiri
ticăiri
căiri
orăcăiri

ori

zbori
cobori
dobori
ciori
dori
candori
pudori
rumeori
lungori
rotungiori
înconjori
cori
colori
mori
comori
nori
sonori
onori
pori
stupori
orori
procurori
uşori
sori
sărbători
o r i d e l a t o ţ i v e r b i i
scînteietori
adunători
datori

24r **uri** [=**iuri**]

înduri
călduri
conduri
păduri
furi
guri
înjuri
conjuri
abjuri
aiuri
prescuri
obscuri
săcuri
măluri
puri
impuri
suri
măsuri
răsuri
scursuri
întorsuri
facturi
afumături
naturi
arături
staturi
bătături
cîntături
bravuri
calcavuri
adunături
căutături
uitături
ştirbături
uri
secături
fermecături
apucături
căzături
lepădături
învăţături
figuri
zguri
armuri
făpturi
iezături
murături
curături
sărături
trăsături
crestături
ţesături

36v **ui**

du-i
fui
cui
(cui ?)
nu-i
pui [sg.]
șui [sg.]
sui
bătui
văzui
căzui
compui
pui
spui
dispui
destui
sătui
cărui
oricărui
curui [sg.]
beui
plăcui
tăcui
zăcui
căzui
scăzui
șezui
văzui
umplui
ținui
încăpui
părui
durui
vrui
putui
avui
făcui
desfăcui
trecui
petrecui
întrecui
crezui
încrezui
vîndui
pierdui
gemui
temui
ținui
cernui
așternui
începui
pricepui
cerui
țesui
bătui
născui
renăscui
cunoscui
crescui

37r **avi**

davi
bravi
moldavi
slavi
concavi
sclavi
batavi
bolnavi

ăvi

zăbăvi
otrăvi
isprăvi
țăvi

evi

elevi
evi
ștevi
țevi
plevi (pleavă)
Sucevi
gîlcevi

ivi

argivi
costelivi
guralivi
lucrativi
activi
corozivi
colivi
evazivi
instructivi
efectivi
fictivi
captivi
nativi
ablativi
examinativi
bețivi
grijulivi
uscățivi
dativi
nominativi
genitivi
acuzativi

38r **ervi**

nervi
servi

uvi

pleșuvi

2271

[-eci=-iei]
74r **aici**
laici
archaici
achaici
prozaici

[**abici**]
silabici
arabici

ubici

cubici
Lubicz

80r **oareci**

șoareci
cioareci

erici [=**ereci**]

feerici
clerici
chimerici
homerici
biserici
histerici
kymmerici
fereci
colerici
Americi
eterici

81r **africi**

Africi
cafrici

irici

lirici
empirici
ilirici

orici

norici
dorici

ectrici

electrici
spectrici

etrici

metrici

itrici

mitrici

urici

etrurici
purici

2272

[-ii=-iei]
97v **aii** [=**aiei**]
caii
balaiei
taie-i
brezaiei

oaii [264] [=**oaiei**]
îndoaie-i
strigoaiei
Iloaiei
moaie-i

109r **ăii** [=**ăiei**]
văiei
băiei
odăiei
fă-i-i
dă-i-i
căiei

98r **abii** [=**abei**=**oabei**]
babei
labei
slabei
boabei
cocioabei
podoabei
gloabei
scoabei
Arabii
Basarabii
tarabei
grabei
sabii

ăbii
săbii
corăbii
vrăbii

ebii [=**ebei**]
trebii
ghebei
Thebei

ibii[=**ibei**]
colibei
hribii
Libii
amfibii

aibii [=**aibei**=**oaibei**]
al naibii
zgaibei
roaibei

albii [=**albei**]
albii
âlbii
albei
dalbei
codalbei
jalbei
nalbei
salbei

elbii [=**elbei**]
Elbei
jelbii
chelbei

ambii [265] [=**ambei**=**iambii**]
ambii
Senegambii
ditirambii
iambii
choriambii
cambii
stambei

≃ **oambii** [=**oambei**]
boambei

imbii [266]
limbii
strimbii

îmbii [=**îmbei**]
îmbii
carîmbii
strîmbii
drîmbei

ombii [=**ombei**]
bombei
rombii

umbii
bumbii
plumbii
porumbii
nu-mbii

obii [=**obei**]
bobii
idrofobii
sobei
tobei
probei

99r **oarbei**
soarbe-i
absoarbe-i
oarbei

ărbii
bărbii
jărbii
șărbii
Sărbii

erbii [=**ierbei**=**ierbii**]
ierbii
imberbii
cerbii
fierbe-i
jerbii
șerbii
Șerbii
superbii

orbii [=**orbei**]
orbii
Povestea vorbii
ciorbii
cociorbii
corbii
torbei

ubii [=**ubei**]
dubii [267]
bubei
dubei
Nubii
șubei
prubei
hulubii

ăcii [=**acei**]
bacii
Dacii
audacii
dadacei
Cotărgacii
gîndacii
racii
cracii
dracii
vracii
ciracii
tracii
saracii
sacii
desacii
vacii
(de coada [vacii])
colacii
malacii
copacii
haracii
petacii
ortacii
ciutacii

oacei [=**oacii**]
găoacei
joace-i
coace-i
toace-i
invoace-i
re[voace-i]
proroacei
promoroacii [268]

264. *modificat din* oaei 265. *seria mai apare redactată pe* **2271, 17r** [**ambii**] ambii, Senagambii 266. *modificat din* **embii** 267. *corectat din* dubiu 268. *modificat din* promoroacei

100r **ecii** [=**ecei**]
culbecii
plece-i
aplece-i
tecei
înece-i
trece-i
petrece-i
frece-i
grecii
sece-i
secii
vecii

icii [=**icei**]
chicei
micii
pice-i
fricei
clicei
dumice-i
ridice-i
despice-i
implice-i
es[plice-i]
furnicii
calicii
catalicii
piticii
pelticii
amicii
mimicii
urzicei
tunicei
vicii [269]

ălcii
fălcii
sălcii

elcii [=**elcei**]
elcii
spelcei
pestelcei
mutelcii
butelcii

îlcii [=**îlcei**]
Vîlcei

ulcii
dulcii
Tulcii

ancii [=**ancei**]
Vrancei
mancei
țărancei

ăncii
băncii
lăncii

encii [=**encei**]
gorjencii
armencii
ardelencii
muntencii
moldovencii
ungurencei

incii [=**incei**]
junincei
pelincei
opincei
Tilincei
Catincei
cincii

încii [=**încei**]
adîncii
mînce-i
stîncei
bocîncei

uncii [=**uncei**]
uncii
juncii
luncei
muncei
arunce-i
pruncii
atunce-i

ocii [=**ocei**]
epocei
Socii
vocii

101r **arcii** [=**arcei**=**oarcei**]
încarce-i
descarce-i
înțarce-i
întoarce-i
stoarce-i
toarce-i

ărcii
bărcii
mărcii

ercii [=**ercei**]
ciupercei
balercei
cerce-i
încerce-i

îrcii
hîrcii
năpîrcii
vîrcii

urcii [=**urcei**]
urce-i
furcii
curcii
Murcii
Turcii

ucii [=**ucei**]
bucii
haiducii
cucii
lucii
nălucii
calmucii
nucii
eunucii
apuce-i
usuce-i
năucii
ducii
arhiducii
butucii
bursucii
crucii

avcii
camilavcii
spravcii

adii [=**adei**]
dadei
Radei

edii [=**edei**]
medii
comedii
tragedii
crede-i
încrede-i
Vedei
Ledei
Eddei

100v **idii** [270] [=**idei**]
oceanidei
hibridei
conopidei
stupidei
liquidei
Ochridei
firidei
aguridei
cridei
hlamidei
stridii
midii
decide-i
ucide-i
stafidei
închide-i
deschide-i
desfide-i
solidei

269. *corectat din* viciu 270. *seria mai apare redactată pe* **2272, 101r** stridii, midii, ucide-i, închide-i

omidei
cărămidei
piramidei
Lidii

ajdii
dajdii
odajdii

ejdii
primejdii
nădejdii

ojdii
drojdii

101r **aldii** [=aldei]
scalde-i
Esmeraldei

eldii [=eldei]
beldii
Șeldei

ildei
pildei
Matildei
Clotildei

oldei
Moldei
Leopoldei
holdei

uldei
Fuldei

àndii [=andei]
bandei
Candii
Vandei
Sandei

endii [=endei]
dandy
blendii
suspende-i

indei
vinde-i
prinde-i
deprinde-i
tindei
întinde-i
grindei
Lindei
cuprinde-i
aprinde-i
desprinde-i

undii [=undei]
unde-i
bundei
răspunde-i
tunde-i
undei
cufunde-i
ascunde-i
pătrunde-i
scundei

odii [271] [=odei]
în dodii
odei
modei
palinodii
podii
rodii
tragodii
rapsodii
prozodii
Asmodii
nerod'i

100v **ardii** [=ardei=oardei]
bardei
dardei
cocardei
zgardei
oardei
încoarde-i
descoarde-i
acoarde-i

urdii [=urdei]
Turdei
urdei
surdei

102r **udii** [=udei]
ciudei
agudei
crudei
rudei
asude-i *
crudei
zăludei
repudii
trudei

azdii [272] [=azdei]
brazdei

eii [=eiei]
beii
ideii [273]
feei
cheiei
femeii
ateii
zeii
scînteiei

afii [=afei]
paragrafii
scafei
stafii
Maffii

ăfii [274]
gărăfii

efii
cefii
lefii

alfii [275] [=alfei]
alfei
calfei

elfii
elfii
Welfii
Delphii

ilfii
silfii

îlfii [=îlfăi=îlfei]
vîlfei [276]
fîlfăi

olfii
bolfii
Adolfii
golfii

ulfii [=ulfei]
julfei

emfii
Memphi

onfii
fonfii

ofii [=ofei]
ciofii
cartofii
cofei
limitrofii
Sofii
filozofii etc.

arfii [=arfei]
arfei
marfei

erfii [=erfei]
terfei

orfei [=orfii]
corfei

271. *modificat din* **ardii** * 272. *corectat din* **azdei** 273. *corectat din* **ideei** 274. *modificat din* **ifii** 275. *corectat din* **alfei** 276. *inițial* Vîlfii

borfei
antropomorfii

ufii [=**ufei**]
scùfii
rufei
tufei
zulufii
matufii

102v **agii**
fagii
magii
omagii
pagii
dragii
fragii

egii [=**egei**]
cegei
legii
fără de legii
cepelegii
negii
regii
șegii
protege-i
lege-i
dezlege-i
întregii
colegii
blegii
delege-i
re[lege-i]
telegii
înțelege-i
culege-i

igii [=**igei**]
Frigii
înfige-i
ligei
frige-i

elgii [277]
helgii
Belgii

ulgii [=**ulgei**]
fulgii
mulge-i
smulge-i

103r **angei**
cangei
tălangei

ăngii
tăl[ăngii]

engii
crengii

ingii [=**ingei**]
gingii
încinge-i
descinge-i
linge-i
mingii
ninge-i
împinge-i
respinge-i
atinge-i
distinge-i
stinge-i
învinge-i
convinge-i

îngii [=**îngei**]
nătîngii
plînge-i
strînge-i
dreapta stîngei

ungei [=**ungii**]
pungei
ciungii
dungei
ajunge-i
alunge-i
lungii
împunge-i
străpunge-i

ogii
dogii
inorogii
pintenogii
cotonogii
ologii
filologii etc.

argii [=**argei**]
largei
sparge-i
șargei

ergii [=**ergei**]
Kalimbergii
cergei
șterge-i
vergei
alerge-i
enèrgii [278]

orgii
Borgii

urgii [=**urgei**]
dramaturgii
liturgii
scurge-i
murgii

104r **ugii** [=**ugei**]
fugei
Perugii

àchii
Dakii
plachii

èchii [=**echei**]
urechei
strechii
vechii

ichii
Anichii

ochii
ochii
Evdochii
rochii
Dochii

uchii [=**uchei**]
buchei
muchei
păduchii

103r **enghii**
mehenghii

înghii
frînghii

unghii
unghii
înjunghii

104r **iii** (v. ïe) [=**iei**]
fiii (v. iŭ)
copiii
stafiei
îmbie-i
fie-i
veseliei
miei
armoniei
bucuriei
cadiii
bidiviii
viii
poștaliii *
arămiii

109r **îii** [=**îiei**]
mîie-i

104r **oajei**
coajei

ejii
mrejii
vitejii

277. *seria mai apare redactată pe* **2271, 18r** Belgii, helgei 278. *inițial* ènergii

francejii
portugejii
olandejii
trejii

ijii [=**ijei**]

spijei
grijei
Jijii

îjii

vîjii
Jîjii

ojii

bojii

ujii [=**ujei**]

ghiujii
rujei
franțujii

alii [=**alei**]

balii
dalii
agalei
Amalii
Saturnalii
cameralii
talii

oalei

boalei
goalei
coalei
moale-i
poalei
școalei
țoalei

105r **oclii**

cioclii
Temistocli
Androcli [279]
soclii
monocli [280]

104r **elii** [=**elei**=**ielei**=**ielii**]

Arabelei
acelei
parcelei
delii
felii
jelii
chelii
Amelii
Cornelii
evanghelii
105r umbrelei
stelei
lelei
pielei
șelei
oprelei
răcorelii
boielii
spoielii
cafenelei
tinechelei
lichelei
Clelii
revenelei
umezelii
amețelei
îndoielei
răfuielii
Camelii
învoielii

anglii

Anglii
ganglii

ilii [=**ilei**]

filei
lilii
milei
cămilii
pilei
silei
Otilii
zilei
copilei
apostilei

olii [=**olei**]

Anatolii
școlii
centifolii
folii
Golii
molii
polii
solii
stolei

arlei

șarlei

erlii [=**erlei**=**ierlei**]

șperlei
mierlei

îrlei

gîrlei
tîrlei
azvîrle-i

urlii [=**urlei**]

turlii
urle-i

ulii [=**ulei**=**iulii**]

fudulii
gulii
Iulii
nulei
sulei
zulei

amii [=**amei**]

bamii
damei
gamei
alamei
mamei
aramei
hipopotamii
Mesopotamii
maramei
naframei

oamei

poamei
foamei
coamei

èmii [=**emei**]

gemmei
temei
academii
vremii
stemei

imii

chimii

106r **almii** [=**almei**]

sudalmei
calmii
palmei
psalmii

elmii [**elmei**]

Guilelmei

ulmii [=**ulmei**]

ulmii
culmei

105r **omii** [=**omei**]

pomii
gomei
Romei
Tomei
atomii

106r **armii** [=**armei**]

armii
jandarmii
Parmei

279. *modificat din* Androclii 280. *modificat din* monoclii

ermii [=**ermei**=**ărmii** =**iermii**]
Hermii
epidermei
fermei
termei
viermii
țărmii

urmii [281] [=**urmei**]
urmei
turmei

asmei
fantasmei

esmii [=**esmei**=**iesmei**]
aghesmei
iesmei
miresmei
catapetesmei

ismii [=**ismei**=**izmii**]
ismei
cismei
pismii
chizmii*
schismei

osmii [=**osmei**]
Cosmei

⟨**usmii**⟩
atmii [=**atmei**]
dat mi-i
adevărat-mi-i
Atmei
Fatmei

umii [=**umei**]
ciumei
gumei
cum-i
lumii
mumei [282]
mùmii
anume-i
spumei
sumei
postumii
glumei
brumei
du-mi-i
humei

107r **anii** [=**anei**]
banii
banii
Oceanii
danii
epifanii
țiganii
jelanii
marcomanii
sanii
zizanii
stranei [283]
gogomanii
balanii

enii [=**enei**]
(⏑́—)
denii
rubedenii
rudenii
scenii
genei
Milenei
nenii
mrenii [284]
curățenii
sfințenii
mirodenii
cocenii
genii
Xenii
penei
codrenei
cîmpenei
rîurenei
dunărenii

inii [=**inei**]
finii
linii
opinii
pinii
finei
grădinei
cinei
cine-i
bine-i
minei
luminei
tinei
vinei
zinei

înii [=**înei**]
cînii
zînei
lînei
mînei
pînei
stînei

109r **îlnii**
pîlnii

108r **onii**
Caledonii
eufonii
epigonii
dihonii
irònii
armonii
Auzonii
pronii

109r **ernii** [=**ernei**]
vecernii
așterne-i
eternii
decerne-i
cerne-i

îrnei
bîrnei
atîrne-i

ornii
cornii
Dornii

esnii [=**esnei**]
glesnei
bolesnei
lesne-i
besnei
plesnei

108r **unii** [=**unei**]
unii
bunii
străbunii
rugăciunii } etc.
închinăciunii } etc.
plecăciunii } etc.
națiunii etc.
repejunii
putrejunii
lunei
spune-i
detune-i
pune-i
repune-i
nunei
cununei
sune-i
răsune-i
colțunii
grăsunii
păunii
mătrăgunei
prunei
alunei
alunii
adune-i

109r **oii** [=**oiei**]
oiei
boii
foiei
goii

281. *modificat din* **ormii** 282. *corectat din* mumii 283. *corectat din* stranii 284. *corectat din* mrenei

joii [285]
roii
voiei [286]
nevoiei

110r **apii** [=**apei**]
càpii
capii
napii
papei
arapii
sape-i
adape-i
scape-i
dulapii
ţapii

epii [=**epei**=**ę́pei**]
începe-i
ţepei
pricepe-i
iepei
stepei
cepei
trepei

ipii [287][=**ipei**]
principii
ripii
tipii
pipei
aripei
clipei

111r **alpii**
Alpii
calpii

ălpii
tălpii

îlpii
stîlpii

ulpii [=**ulpei**]
vulpii
pulpei
culpei
tulpei

110r **opii** [=**opei**]
còpii
popii
protopopii
stropii
apropii
Penelopei
gropii
dropii

upii [=**upei**]
lupii
rupe-i
supei
stupe-i
crupei
stupii
întrerupe-i
cantalupii

111r **arii** [=**arei**]
arii
arii
măgarii
stejarii
carii
carii (ins.)
larii
cancelarii
marii
primarii
parii
rarii
cutarii
ovarii
varii
sparii
ţarii
garei

110v **oarei**
boarei
cioarei

111r **ării** [=**ărei**]
întrebării
dării
cărei
oricărei
cutărei
călării
mării
întremării
nării
clatinării
ouării
îngropării
scăpării
bucurării
sării
sării
acătării
stării
cumpătării
pierzării
vînzării
ţării
scării
născării
căscării

111v **abrii**
Calabrii

ebrii [=**ebrei**]
febrei
zebrei
vertebrei

ibrii
fibrii

imbrii
zimbrii

umbrii [=**umbrei**]
umbrei

obrii
sobrii

ubri
lugubri

114r **acrii**
acrii
macrii
sacrii
consacri

ocrii
Locrii

ucrii
lucrii

111v **adrii**
Adrii

edrii [=**edrei**]
vedrei
pentaedrii
hexacontetraedrii
poliedrii
cedrii
Kedrii

idrii [=**idrei**]
hidrei
Vidrei

andrii
copilandrii
băieţandrii
Alexandrii
policandrii

endrii [=**endrei**]
bulendrei [288]

〈**indrii**〉
îndrii
mîndrii

285. *modificat din* Joiei 286. *corectat din* voïei 287. *modificat din* **opii** 288. *corectat din* buledrei

undrii

ţundrii

odrii

codrii

⟨udrii⟩

112r **erii** [=**erei**=**ierei**=**ierii**]

berii
cerii
puzderii
ferii
Valerii
merii
perii (vrb.)
perii (subst.)
perii (pomi)
oierii
durerii
plăcerii
părerii
sperii
tăcerii
zăcerii
căderii
scăderii
şederii
vederii
mînerii
rămînerii
ţinerii
încăperii
părerii
durerii
vrerii
puterii
averii
muierii
vierii
mierei
fierei
dulgherii
bucherii
chimerei
primăverii
manierii
tăierii
îmbierii
adierii
învierii
încheierii
descheierii
mîngîierii
vegherii
privegherii
sperierii
împărecherii
imperii
sperii
boierii

sferei
erei

111v **afrii**

afrii
cafrii

⟨agrii⟩
egrii

integrii
negrii

113r **irii** [=**irei**]

iubirii
nălucirii
căirii
firii
ochirii
ocolirii
mirii
uimirii
pornirii
spoirii
propirii
muririi
ieşirii
Sirii
cosirii
dosirii
gătirii
suirii
vuirii
privirii
auzirii
simţirii
ţirii
peţirii
panţirii
trandafirii
psaltirii
lirei

111r **îrii** [=**îrîi**]

zgîrii
ţîrii
tîrîi [I sg.]
cîrîi [I sg.]
mîrîi [I sg.]
pîrîi [I sg.]

114r **orii** [=**orei**]

borii
ciorii
ceapa-ciorii
Andorei
Dorei
Pandorei
corii (boală)
Elorii
palorii
culorii

valorii
norii
porii
emporii
surorii
aurorii
nurorii
furorii
sorii
călătorii
zburătorii
povestitorii
istorii
castorii
domnitorii
morii
comorii
Camorrei
plînsorii
tunsorii
unsorii

2273

23r **atri** [=**atrii**]

latri
idolatri
patrii

etrii [=**etrei**=**ietrei**=
=**etri**]

cumetrii
vetrei
pietrei
Petrei
geometri
geometrii
metri
pentametri
hexametri
chilometri

itrii [289][=**itrei**]

mitrei
chitrei
litrei
salitrei

astri [=**iastri**]

astri
albastri
giugastri
fiastri
pilastri

estrii [=**iestrii**]

pedestrii
măiestrii
Clitemnestrii
ferestrii
zestrii

289. *modificat din* **otrii**

istrii

Istrii
sinistrii

ustri [=**ustrii**]

mustri
palustri
ilustrii
industrii

oştri

noştri
voştri

utrii [=**utrei**]

mutrei
cutrei
Bramaputrei

2272

115r **urii** [=**urei**]

urei
burei
pandurii
condurii
furii (gen.)
furii (n.pl.)
injurii
cerul gurii
incurii
nurii
Etrurii
surii
împletiturii
bătăturii
căutăturii
spălăturii
frecăturii
udăturii
dătăturii
poturii
picăturii
murei
şurei
Asturii

avrii [290][=**avrei**]

javrei
palavrei
lavrei

116r **asii**

Asii

esii [=**esei**=**iesii**]

Bessii
Hessi
Messii
mesei
principesei
miresei
împărătesei
crăiesii

isii [=**isei**]

Tissei
zisei
clisei
Lissei
tisei

osii

osii

usii [=**usei**]

tusei

117r **aşii**

paşii
caşii
naşii
cuconaşii
saşii
ostaşii
drăgălaşii
oltenaşii
hulubaşii

eşii

uncheşii
leşii
meşii
cămeşii

işii

închişii

117r **îşii**

sfîşii

înşii [291]

dînşii

118r **oşii**

buboşii
urîcioşii
arătoşii
frumoşii
bănoşii

uşii [=**uşei**]

uşii
ruşii
pruşii
dălcăuşii
căluşii
cătuşei
lăcătuşii
mătuşii
scoruşii
guşei
căpuşei
căţeluşei

119r **atii** [=**atei**]

gratii
adoratei
tatei

etii [=**etei**]

betei
cetei
vendetei
ghetei
petei
setei
Elizavetei

itii [=**itei**]

iubitei
mitei
litii
Pythii
vitei
ursitei
ispitei
copitei

îtii [=**îtei**]

zgîtii
bîtei
a cîte-i ?
sîtei
păţîtei
urîtei

118v **altei**

înnaltei
daltei
Maltei
încalte-i

ultii [=**ultei**]

consulte-i
insulte-i
asculte-i
ocultei

antii

mantii
Xanthii

120r **otii** [=**otei**]

şotii
ciubotei
dotei
fotei
Gotii

118v **artei**

artei

290. corectat din **avrei** 291. *modificat din* **cuşii** ; *termenul seriei scris* **dĕnşii**

chartei
Martei

ortei

aortei

urtii [=**urtei**]

scurtei

119v **astei**

năpastei
pastei
castei

estii [=**estei**=**iestei**]

bestii
acestei
trestii
crestei
Vestei
vestei
festei
congestii
chestii
mestii
ţestei
nevestei
aiestei
conteste-i

istii [=**istei**]

listei
revistei

120r **utii** [=**utei**]

năzbutii
ciutei
pierdutei
cutei
mutei
aşternutei
sutei
plăcutei
priceputei
cornutei
părutei

2273

1r **aţii** [=**aţei**]

p l u r. n o m. a r t i c u l a t a l p a r t. p e r f. v e r b. I

întrebaţi-i
îmbibaţii
daţi-i
îngîmfaţii
nespălaţii
naţii
luminaţii
ocupaţii
degeraţii
guşaţii
interesaţii
contestaţii
ţaţei
staţii
ridicaţi-i

4r **acţii**

acţii
abstracţii
redacţii

ecţii

lecţii
obiecţii
inspecţii
secţii
protecţii

icţii

fricţii
restricţii

uncţii

funcţii

2r **eţii** [=**eţei**=**ieţii**]

bieţii
ceţii
dulceţei
blîndeţei
feţei
îngheţe-i
gheţei
nobleţei
răzleţii
drumeţei
sumeţii
pometii
glumeţii
dimineţii
precupeţii
frumuseţii
alteţei
înveţe-i
poveţei
speţii
păreţii
creţii
mistreţii
măreţii
cîntăreţii
lungăreţii
mîndreţei
atleţii
tinereţii
vieţii
cîntăreţii
plăceţi-i
scădeţi-i
vedeţi-i
săgeţii
băieţi-i
ţineţi-i
apăreţi-i
feţii
logofeţii
îndrăsneţii
lumeţii
isteţii
citeţii
cărunteţii
poeţii
cometii
şireţii
călăreţii
bureţii
peceţii

3r **iţii** [=**iţei**]

porumbiţei
iubiţii
slăbiţii
fericiţii
exerciţii
altiţei
viţei
căpiţei
spiţei

4r **alţii**

alţii
ca nealţii

ălţii

bălţii
dălţii

îlţii

cîlţii
zgîlţii

olţii

bolţii
colţii

ulţii

descultii
destul ţi-i
inculţii
ocultii
nu-l ţii

anţii [=**anţei**]

Anţii
dorobanţii
fanţii
eleganţii
balanţei
necromanţii
romanţei
guvernanţii
amanţii
diamanţii
adiutanţii

5r **enții** [=**enței**]
pestilenței
inteligenții
clemenței
reverenței

inții [=**inței**]
fierbinții
dinții
sfinții
ființei
ginții
umilinței
minții
căinței
rugăminții
părinții
prinții
catrinței
folosinței
putinței
făgăduinței
credinței
velinței
cuminții
suferinții
ajutorinței
Mehedinți[i]
Temișorinți[i]
Lobosinț[ii]
Varadinț[ii]

6r **înții**
înfrînții

onții
bonții
vagabonții
Donții
pahonții

unții
unții
ciunții
munții
nunții
punții
măruntii
căruntii
cruntii
frunții . . .

7r **oții**
goții
hoții
moții
iloții
cu toții
netoții
soții

6r **arții** [=**arței**]
harței

ărții
părții
cărții

erții [=**erței**=**ierței**]
mierței
Herței
terții
inserții

îrții [=**îrții**]
scîrții
pîrții
țîrții

orții [=**orței**]
orții
borții
forței
morții
porții
sorții
torții
divorții
proporții

urții
burții
curții
scurții

7r **uții**
buții
arguții
execuții
revoluții
nù ții
ceruții
păruții
Curuții
nevăzuții
căzuții

8r **uii** [=**uiei**]
puii
șuii
spuie-i
propuie-i
du-i-i
condu-i-i

avii [=**avei**]
Moldavii
gîngavii
evlavii
îmblà-vei
stà-vei
purta-vei
bolnavii
Pavii
otavei
tavei

9r **evii** [292] [=**evei**]
Evei
păré-vei
apare-vei
plăce-vei
încăpe-vei
Devei
ștevii
țevii

ivii [=**ivei**]
iubi-vei
divei
fi-vei
argivii
colivii [293]
Livii
opri-vei
guralivei
costelivei

ovii [=**ovei**]
Moldovei
slovei
Ioan-Novi [294]
chinovii

ervii [=**ervei**]
nervii
servii
vervei
Minervei

uvii
nù vii?
fluvii
diluvii

10r **azii** [=**azei**]
Azii
fazei
Lazii
pazei
razei
vazei
sincrazei

ezii [=**ezei**]
mezii
Polinezii
repezi-i!
zăpezii
Terezei
așeze-i
tezei
vezi-i!

292. *corectat din* evei 293. *modificat din* colivei 294. *modificat din* Ion-Novi

izii [=**izei**]
decizii
Alcizii
...pizii
prizei
Atrizii
Elizei
marchizei

ozii [295][=**ozei**]
bozii
dozei
lozii
rozei
nerozii
aprozii
prozei

2271

21r Cozii

2273

9v **arzii**
barzii [296]
longobarzii

erzii [=**erzei**]
verzii [297]
verzii
berzei

urzii
surzii
curzii
sturzii

10r **uzii** [=**uzei**]
buzei
Meduzei
juzii
acuze-i
auzi-i
muzei

2274

13r **aremi**
sfaremi
cîntare-mi
stare-mi

eremi [=**ieremi**]
încheiere-mi
cere-mi
părere-mi
cădere-mi
sferemi

iremi
iubire-mi

uremi

19r **egeni**
legeni

ameni [=**oameni**]
oameni
sameni
asameni
fameni

emeni
gemeni
îngemeni
cremeni
asemeni
semeni

imeni
nimeni
specimeni
crimeni

umeni
rumeni
egumeni
catechumeni
energumeni
numeni

20r **epeni**
pepeni
depeni
țepeni
stepeni

2272

[**ibri**]
39r revibri
colibri

2273

16v **aeri** [=**aieri**]
îmbaieri
încaieri

17r **aberi**
taberi

ulberi
pulberi
spulberi

erberi [=**ierberi**]
fierberi
Cerberi
berberi

aceri
faceri
prefaceri
desfaceri

eceri
treceri
petreceri
întreceri
seceri

iceri
ziceri
preziceri
contraziceri

oarceri
întoarceri
toarceri

uceri
duceri
aduceri
traduceri

ederi [=**iederi**]
încrederi
purcederi
rhederi
⟨iederi⟩

18r **ideri**
ucideri
închideri
deschideri
rideri
consideri
leaderi

inderi
prinderi
aprinderi
cuprinderi
întinderi
ainderi
pretutinderi [298]

underi
răspunderi
pătrunderi

erderi [=**ierderi**]
Herderi
Werderi
pierderi

eferi
luceferi
teferi

295. *seria mai apare redactată pe* **2271**, **21r** Cozii; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 296. *corectat din* bazii 297. *după* vezii *șters* 298. *modificat din* pretutindeni

uferi
suferi
nuferi

ageri
ageri
trageri
retrageri
sustrageri

egeri
degeri
alegeri
prelegeri
culegeri
înțelegeri
nențelegeri

19r **igeri**
înfigeri
infligeri
frigeri

ulgeri [299]
fulgeri
mulgeri
smulgeri

ingeri
încingeri
descingeri
lingeri
prelingeri
ningeri
împingeri
respingeri
atingeri
stingeri
învingeri
convingeri

îngeri [=**ingeri**]
îngeri
plîngeri
frîngeri
răsfrîngeri
strîngeri
stingeri
sîngeri

ungeri
ungeri
ajungeri
împungeri
străpungeri

argeri
spargeri

ergeri
mergeri
ștergeri
convergeri

urgeri
curgeri
scurgeri
recurgeri

ugeri
lugeri
distrugeri
sugeri

ïeri
crieri
scrieri
descrieri
subscrieri
grieri
trieri
cutrieri
Prieri [sg]

20v **emeri**
gemeri
temeri
steameri
scremeri

umeri
umeri
numeri
prenumeri

ineri
tineri
gineri
ţineri
abţineri
susţineri
conţineri
vineri

19r **erneri**
cerneri
așterneri
Werneri

20r **uneri**
puneri
apuneri
răpuneri
propuneri
compuneri [300]
supuneri
spuneri
Dunări
remuneri
dispuneri

aperi
scaperi
aperi

eperi
începeri
priceperi

împeri
astîmperi

umperi
cumperi
răscumperi
rumperi
irumperi
corumperi
întrerumperi

operi
te adoperi
coperi
acoperi
descoperi
exoperi

uperi
recuperi
ienuperi
ruperi
coruperi
întreruperi
te superi

21r **èreri**
Cereri
cereri

eseri
prèseri
meseri
ţeseri
întreţeseri

ateri [=**oateri**]
bateri
străbateri
combateri
quadrilateri
pateri
scoateri
pateri

eteri
trimeteri
sumeteri

iteri
trimiteri
comiteri
omiteri
emiteri
compromiteri

interi
alminteri

299. *seria mai apare redactată pe* **2271, 113v** smulgeri, fulgeri 300. *în ms. din inadvertenţă* compunere

aşteri [=**oaşteri**]
naşteri
renaşteri
cunoaşteri
recunoaşteri
paşteri

èşteri
meşteri
peşteri
creşteri
decreşteri

uteri
ascuteri
Lutheri

aţeri
acaţeri
caţeri

uëri [=**uieri**]
fluieri
şuieri

azeri [=**azări**]
mazeri
Lazări

ezeri [=**iezeri**]
mezeri
iezeri

2274

46r **asiri** [=**aseri**]
regii assyri
paseri

2273

[⌣**ori**=⌣**uri**]
21v **abori**
Gabori

ibori
Ştibori

ondori
Condori

udori
Tudori

[**afori**]
anafori

[**efori**]
efori

[**ogori**]
şogori

[**ihori**]

dihori
oori
noori
boori

esori [=**ăsori**]
profesori
confesori
asesori
măsori
posăsori

atori
uzurpatori
procuratori

etori
pletori
retori

itori
ctitori
rhitori

întori [=**înturi**]
trîntori
vînturi

[**artori**]
martori
tartori

[⌣**uri**=⌣**ori**]
24r **auri**
fauri
lauri
mauri
tauri
centauri
balauri
colcîntauri

ăuri
hăuri
tăuri
găuri

aburi
aburi
zgheaburi
daraburi

eburi
gheburi
treburi

iburi
triburi

uiburi
cuiburi

25r **olburi**
volburi
colburi

24r **imburi**
schimburi
simburi
nimburi

25r **oburi**
cioburi
globuri
droburi

erburi [=**ierburi**]
ierburi
herburi

îrburi
hîrburi

orburi
scorburi
morburi

uburi
cluburi
şuruburi

28r **acuri** [=**eacuri**]
lacuri
placuri
veacuri
ietacuri
fleacuri
bracuri

ăcuri
păcuri

ecuri
edecuri
becuri
strecuri

icuri
picuri
plicuri
nimicuri
dricuri
licuri

ancuri [=**eancuri**]
teancuri
mancuri
bancuri

încuri
adîncuri

uncuri
runcuri

ocuri
jocuri

locuri
focuri
smocuri
cocuri
ciocuri

arcuri

arcuri
parcuri

ercuri [=**iercuri**]

cercuri
miercuri

ircuri

circuri

ascuri [=**eascuri**]

mascuri
vreascuri
teascuri
bleascuri

escuri

prescuri
arabescuri
frescuri

29r **iscuri**

pliscuri
discuri
riscuri

oscuri

chioscuri

28r **ucuri**

bucuri
ciucuri
surgiucuri
buclucuri

25r **aduri** [=**iaduri**]

vaduri
saduri
iaduri
graduri

iduri

ziduri

alduri

falduri
smaralduri

olduri

bolduri
șolduri
dolduri

anduri

smaranduri
țanduri

induri

ghinduri
jinduri

înduri [=**înduri**]

gînduri
jinduri
scînduri
comînduri
rînduri
rînduri-rînduri

onduri

fonduri
plafonduri
ronduri

unduri

funduri
sunduri
prunduri

oduri

prohoduri
trioduri
coduri
gloduri
noduri
poduri
<calap [oduri]>

26r **arduri**

garduri
farduri

îrduri

cîrduri

orduri

borduri
acorduri

uduri

guduri
pudduri

euri[301] [=**eiuri**]

fleuri
smeuri
cheuri
36r obiceiuri

26r **afuri**

nafuri
anafuri
perdafuri
vrafuri
iznafuri
prafuri
tarafuri
cerșafuri

jafuri
pilafuri[302]
epitafuri

efuri [=**efori**]

chefuri
efori
lefuri
țefuri
gherghefuri

ifuri

cataifuri
șifuri

ărfuri

mărfuri

îrfuri

vîrfuri

ufuri

pufuri
pomătufuri

27r **aguri** [=**eaguri**]

faguri
praguri
rămășaguri
cheaguri
furtișaguri
steaguri
șiraguri
ogeaguri

ăguri

măguri

eguri

neguri

iguri

siguri
friguri
cîștiguri

anguri [=**eanguri**]

ganguri
ranguri
ștreanguri

inguri

singuri
linguri

înguri

crînguri
sînguri

onguri

fionguri
oblonguri

301. *seria mai apare redactată pe* **36r** fleuri, obiceiuri ; *am preluat termenul inexistent în prima redactare* 302. *urmează* tarafuri *repetat din inadvertență*

unguri
unguri
strunguri

oguri
cîrcioguri
dialoguri
prologuri
epiloguri
cataloguri
stoguri

arguri
catarguri

erguri
verguri
mîneșterguri
jerguri

îrguri
tîrguri

urguri
foburguri
amurguri

28r **uguri**
struguri
struguri (unealtă)
muguri
cosciuguri
juguri
cruguri
pluguri
ruguri
vicleșuguri
prieteșuguri
meșteșuguri

ihuri [=**ihori**]
stihuri
hemistihuri
dihori

aiuri
plaiuri
ceaiuri
raiuri

25r **enciuri**
clenciuri

onciuri
ponciuri
conciuri

28r **eiuri**
obiceiuri
cheiuri

27r **enghiuri**
benghiuri
renghiuri

unghiuri
unghiuri
triunghiuri
dreptunghiuri
junghiuri

28r **oiuri**
soiuri
boiuri
roiuri
toiuri

ajuri
grilajuri
pajuri
gajuri
echipajuri

ejuri
prilejuri
împrejuri
vîrtejuri

unjuri
încunjuri

29r **aluri** [=**ealuri**]
valuri
baluri
maluri
canaluri
staluri
idealuri
dealuri
scandaluri
spitaluri

ăluri
văluri
țăluri
zăluri

eluri
feluri
țeluri
niveluri
oțeluri
modeluri
tigheluri

iluri
biluri
stiluri

oluri
goluri
stoluri
poluri

uluri
suluri

amuri [=**eamuri**]
geamuri
flamuri
ramuri
hamuri
lamuri
țarțamuri
neamuri
epitalamuri
salcamuri
dramuri

ămuri [=**emuri**]
rămuri
vămuri
zemuri

emuri
mademuri
ghemuri
tremuri
vremuri
zemuri
emblemuri
problemuri
haremuri

imuri
Timuri
Vifleimuri

omuri
atomuri
tomuri

armuri
marmuri
armuri
catharmuri

ermuri [=**ărmuri**]
țărmuri

urmuri
murmuri

asmuri
spasmuri
marasmuri

ismuri
archaismuri

umuri
fumuri
drumuri
parfumuri
te înfumuri
costumuri

30r **anuri**
oceanuri
hanuri
canuri (canură)
lanuri
limanuri

planuri
tavanuri
colanuri
sumanuri
stanuri

ănuri

cănuri
pănuri

enuri

ebenuri
trenuri

inuri

dezbinuri
chinuri
cinuri
pelinuri
căminuri
terminuri
seninuri
sinuri
basinuri
vinuri
destinuri

înuri

lînuri
mînuri
sînuri
fînuri

onuri

bonuri
tronuri
tonuri
zvonuri [303]
conuri
sonuri
telefonuri

ărnuri

cărnuri

ornuri

cornuri [304]
hornuri

urnuri

turnuri
coturnuri

unuri

bunuri
dejunuri
tunuri

ouri

bouri
ecouri
nouri
rouri
prouri
paletouri
cadouri
curasouri [305]

apuri

hapuri
capuri [306]
papuri
prapuri

epuri [=**iepuri**]

iepuri
cepuri
șlepuri

31r **ipuri**

chipuri
șipuri
nisipuri
tipuri

impuri

timpuri
⟨ghimpuri⟩
răstimpuri

opuri

hopuri
scopuri
dopuri
topuri
opuri

orpuri

corpuri

urpuri

purpuri

upuri

calupuri

aruri

haruri
tiparuri
zaruri
daruri
amaruri
varuri

ăruri

săruri
zăruri
adevăruri

30v **eruri**

ceruri
misteruri

31r **iruri**

biruri
giruri
șiruri
șiruri-șiruri
tiruri

oruri

doruri
foruri
choruri
zoruri
sporuri
zboruri
amoruri
omoruri
onoruri
favoruri

ururi

pururi
murmururi
ciururi
împrejururi
⟨tururi⟩
de-a pururi
contururi
cusururi

asuri

asuri
basuri
ceasuri
glasuri
nasuri
pasuri
tasuri
popasuri
taifasuri
compasuri

32r **ăsuri**

păsuri

303. *urmează* tonuri *repetat din inadvertență* 304. *termen însoțit de o notație explicativă pe pag.* **29v**

corn, coarne
corn, cornuri
corn, corni

305. *corectat din* curasaouri 306. *termen însoțit de o notație explicativă la pag.* **29v**

cap, capete
[cap], capi
[cap], capuri

măsuri
șăsuri
mătăsuri

31r **esuri**

fesuri
presuri
șesuri
eresuri
împresuri
dresuri
înțelesuri
culesuri
purcesuri
compresuri

32r **isuri**

dichisuri
risuri
visuri
scrisuri
înscrisuri
compromisuri

ulsuri

pulsuri
impulsuri
avulsuri

31v **insuri**

cuprinsuri

32r **însuri**

plînsuri

unsuri

răspunsuri
ascunsuri
neajunsuri

31v **osuri**

dosuri
prisosuri
colosuri
folosuri
sosuri
stosuri

32r **ipsuri**

gipsuri
lipsuri
eclipsuri*

ersuri [=**iersuri**]

viersuri
mersuri

orsuri

torsuri
întorsuri

ursuri

cursuri
recursuri

usuri

prepusuri
cu dusuri
produsuri
apusuri
plusuri

33r **așuri**

cașuri

ășuri

înfășuri

eșuri

leșuri

ișuri [=**îșuri**]

desișuri
frunzișuri
ascuțișuri
alunișuri
luminișuri
măcinișuri
coperișuri
pietrișuri
coborîșuri
șișuri

oșuri

coșuri

ușuri [=**iușuri**]

albușuri
arcușuri
tăiușuri

aturi

caturi
suhaturi
laturi
maturi
paturi
saturi
înlaturi
palaturi
canaturi
staturi (stat de om)
căraturi
adunaturi
haturi

ături

mături
șirături
pături
împături
alături
omături
te alături

acturi

acturi
tacturi

eturi [=**etori**]

cofeturi
șireturi
oțeturi
bucheturi
pacheturi
bileturi
pletori
secreturi
portreturi
acareturi

ituri [=**itori**]

cituri
chibrituri
schituri
răsărituri
drituri
pocliturì
ctitori
ritori
rituri

alturi

falturi
salturi
înnalturi
șpalturi

ulturi

culturi
vulturi
pulturi

34r **anturi**

diamanturi
brilianturi

înturi

cînturi
veșmînturi
descînturi
vînturi
pămînturi
vînturi (vrb)
mormînturi
acoperămînturi

onturi

conturi
sconturi
ponturi

unturi

unturi
funturi
punturi[307]

oturi

boturi
cioturi
coturi (coate, coți)

307. *modificat din* puncturi

voturi
răzvoturi

apturi

fapturi
rapturi

epturi [=**iepturi**]

piepturi
concepturi
drepturi

arturi

marturi
narturi
șarturi

erturi

certuri
concerturi
deșerturi
sferturi

irturi

birturi

orturi

corturi
porturi (haine)
porturi (liman)
importuri [308]
forturi
torturi (tort)
sporturi

⟨**urturi**⟩
35r **asturi** [=**easturi**]

nasturi
(bleasturi)
contrasturi
rasturi

esturi

gesturi
resturi
testuri
țesturi
atesturi
manifesturi
protesturi

isturi

whisturi

osturi

posturi
rosturi
tosturi

usturi

usturi
busturi
gusturi
îngusturi
musturi
otpusturi
brusturi
dezgusturi

uturi

ciuturi
avuturi
ajuturi
scuturi
luturi
fluturi (vb.)
fluturi (sbs.)
împrumuturi
începuturi
ținuturi
trecuturi
așternuturi
săruturi
scuturi (verb)

36r **avuri**

năravuri
pravuri
moravuri

ăvuri

otrăvuri

evuri

evuri
gîlcevuri

îrvuri [=**îrfuri**]

vîrfuri
stîrvuri

azuri

cazuri
prilazuri
nazuri

ezuri [=**iezuri**]

viezuri
miezuri
trapezuri
crezuri
orezuri
botezuri

izuri

abizuri
izuri
avizuri

enzuri

cenzuri
senzuri
consenzuri
nonsenzuri

înzuri [309]

prînzuri
spînzuri
brînzuri
pînzuri

unzuri

grunzuri

ozuri

lozuri

orzuri

uzuri

uzuri
abuzuri

37r **ùbavi**

gubavi

îndavi

trîndavi

[**îngavi**]

gîngavi

[**uhavi**]

buhavi

[**olnavi**]

bolnavi

[**îrnavi**]

scîrnavi
Tîrnavi
Vîrnavi

2271

81r **aurici**

taurici
epidaurici

2273

[**J**]

39r **aj** [=**aji**]

gaj
grilaj
paj
curaj
corsaj
curtaj
ruaj
obraji
tapaj

308. *urma capul de serie* **urturi** *anulat în vederea continuării seriei* **orturi** 309. *o primă redactare a seriei pe aceeași pagină* brînzuri, pînzuri, spînzuri, prînzuri *anulată*

48 — c. 267

39r **ăji**

măji
vrăji
străji

eji [=ej]

franceji
Dej
prilej
cortej
olandeji
engleji
viteji
malteji
vîrtej
iapaneji
chineji
finlandeji
portugheji
treji
kneji
mreji

iji

griji

oji

coji

îrji

cîrji
dîrji

orji [=orj]

corji
Gorj

uj

ghiuj
hluj
Cluj

[L]

40r **al [=ial]**

bal
deal
migdal
scandal
sandal
vandal
triumfal
hal
egal
inegal
cal
șacal
bacal
pocal
portocal
halal !
mal
curmal
matinal
opal
coral
oral
choral
moral
mural
rural
șal
spital
fatal
vegetal
mortal
antal
vital
val
prăval
oval
pedal
leal
neleal
real
nereal
boreal
ia-l
banal
canal
infernal

ăl [=el]

dă-l
fă-l
desfă-l
deșăl
înșăl
spăl
văl
zăl
țel
oțăl
cățăl
curățăl
mușățel

41r **el [=iel]**

rebel
cel
acel
gîndăcel
bumbăcel
secel
măcel
sărăcel
ietăcel
muncel
cercel
purcel
cerdăcel
păducel
fidel
cofăiel
fel
la fel
negel
bricegel
sugel
tighel
obrăjel
chel
ciu*m*el-ciumel
miel
inel
ciobănel
ciocănel
flanel
cinel-cinel
încetinel
tunel
borcănel
ostropiel
apel
Tudorel
țesel
înșel
frumușel
mișel
tel
cartel
mititel
Martell
fotel
otel
puțintel
castel
pastel
țel
oțel
clopoțel
măruntel
cățel
tropoțel
curățel
alesățel
înșirățel
însurățel
soldățel
băiețel
mușățel
lepădățel
spălățel
bărbățel
vițel
nițel
cu el
duel

42r **il**

Israil
Rafail
Mihail
bil
mobil

immobil
cabil
docil
dificil
facil
imbecil
seguidil
Caramfil
Pamfil
vechil
Halil
Daniil
Nil
juvenil
împil
copil
tupil
april
dactil
util
mutil
destil
pistil
volatil
gentil
ostil
stil
textil
Bazil
alguazil

43r **ol**
simbol
dol
stodol
gol
Mogol
pui de giol
hahol
pîrjol
ocol
tîrcol
rol
Carol
parole !
sol
rasol
țol
pol
monopol
mă scol
răscol
mototol
pistol
Bristol
stol
sol
mongol
a da de gol
pașol !
b[e]mol
nămol
domol
pol (monete)
Anatol
sol (muz.)

44r **ul**
du-l
sul
tul
destul
fudul
sătul
pătul
Kabul
anul
mul
Abdul
redu-l
sedu-l
condu-l
Stambul

[**⸗ăl**=**⸗al**]
[**⸗ăl**=**⸗el**]

40r **abăl** [=**eabăl**=**abel**]
întreabă-l
Babel
înjghebă-l

ibăl
îmbibă-l
fibăl

imbăl
schimbă-l
plimbă-l
Zimbăl
strîmbă-l

umbăl
îmbumbă-l
dizbumbă-l

39v **acăl** [**acal**=**eacăl**]
facă-l
desfacă-l
prefacă-l
înșfacă-l
freacă-l
întreacă-l
pleacă-l
Caracal

icăl
cicăl
pică-l

uncăl
aruncă-l
Carfunkăl

arcăl [=**oarcăl**]
încarcă-l
cearcă-l
îmbarcă-l
întoarcă-l
toarcă-l

urcăl
urcă-l
aburcă-l
încurcă-l

ascăl [**ascal**=**eascăl**=**oascăl**]
iubească-l
dascăl
cască-l
urască-l
nască-l
renască-l
cunoască-l
recunoască-l
pască-l
Pascal
privească-l
urzească-l
crească-l

38v **ișcăl**
mișcă-l
pișcă-l

ușcăl
mușcă-l
împușcă-l

40r **adăl** [=**eadăl**=**oadăl**]
adă-l
vadă-l
creadă-l
radă-l
pradă-l
roadă-l

39v **idăl**
ridă-l
ucidă-l
închidă-l
deschidă-l
Idăl
desfidă-l

indăl
prindă-l
deprindă-l
întindă-l

undăl
ascundă-l
tundă-l

ardăl [=**oardăl**]
ardă-l
încoardă-l

udăl
udă-l
audă-l
prudăl
strudăl

agăl [=eagăl=oagăl]
bagă-l
tragă-l
retragă-l
leagă-l
roagă-l

igăl
strigă-l
frigă-l
ucigă-l

ingăl
stringă-l
încingă-l
Ingăl

îngăl
plîngă-l
strîngă-l
stîngă-l

ungăl
ungă-l
împungă-l
ajungă-l
Carfungăl

argăl [=eargăl]
spargă-l
șteargă-l

urgăl
scurgă-l
espurgă-l

ugăl
fugă-l
ciugă-l

38v **alăl** [=oală
spală-l
înșală-l
scoală-l

amăl
cheamă-l
înhamă-l
distramă-l

imăl
stimă-l
Kümmell

armăl [=oarmăl]
înarmă-l
adoarmă-l
sfarmă-l
Carmăl

irmăl
afirmă-l

urmăl
scurmă-l

umăl
sugrumă-l

inăl
dezbină-l
închină-l
declină-l
alină-l

înăl [=inăl]
mînă-l
ţină-l

arnăl [=earnăl=oarnăl]
aștearnă-l
cearnă-l
întoarnă-l
toarnă-l
răstoarnă-l

unăl
pună-l
spună-l
repună-l
dispună-l

apăl [=oapăl]
scapă-l
adapă-l
încapă-l
papă-l
îndoapă-l
înceapă-l
priceapă-l
stappel
Appel
crapă-l

impăl
înghimpă-l

umpăl
rumpă-l
corumpă-l

urpăl
surpă-l

upăl
pupă-l
astupă-l
rupă-l

arăl [=oarăl]
ară-l
zboară-l
doară-l
cară-l

urăl
fură-l
înjură-l

asăl
lasă-l
pasă-l

esăl [=esel]
ţesăl
vesel
lese-l
apese-l

atăl [=iatăl]
Attăl
bată-l
gată-l
săgeată-l
cată-l
pată-l
Tatăl
iată-l

ităl [=ital]
trimită-l
Ital
invită-l

37v **antal**
Tantal

entăl
intentă-l
inventă-l

intăl
mintă-l

întăl
cîntă-l
înmormîntă-l

untăl
încruntă-l

optăl
adoptă-l

uptăl
luptă-l

oartăl [=artăl=iartăl]
poartă-l
ceartă-l
întartă-l
deșartă-l
iartă-l

ortăl
suportă-l

urtăl
scurtă-l

astăl
adastă-l

ustăl
gustă-l

îngustă-l
Gustel

38v **utăl**
ascultă-l
ajută-l
mută-l
strămută-l

37v **aţăl** [=**eaţăl**=**oaţăl**]
înhaţă-l
înfaţă-l
desfaţă-l
paţă-l
învaţă-l
dezvaţă-l
îngheaţă-l
trimeaţă-l
scoaţă-l
socoaţă-l

eţăl [=**eţel**]
înveţă-l
înfeţe-l
îngheţe-l

iţăl
înghiţă-l

uţăl
cruţă-l
ascuţă-l
sumuţă-l

avăl
Pavăl
na-vă-l

azăl [=**eazăl**]
crează-l
vază-l
Basel

izăl
uciză-l
închiză-l
Liză-l
deschiză-l

inzăl
aprinză-l
pinsăl
întinză-l
prinză-l

înzăl [=**inzăl**]
vînză-l
pinsăl

arzăl [=**iarzăl**]
arză-l
piarză-l

uzăl
auză-l

Fuzel
acuză-l

[**´el**=**´il**]
40v **aël** [=**aiel**]
spaie-l
îmbaie-l
însaiel
taie-l

[**oaiel**]
îndoaie-l

abel [=**abil**]
Babel
Abel
afabil
amabil
stabil
onorabil
imaginabil

ebel
întrebe-l
Bebel

ibel
îmbibe-l

aibel
aibe-l
Geibel

[**uibel**]
încuibe-l
[**imbel**]
schimbe-l
plimbe-l

[**acel**=**oacel**]
îmbrace-l
provoace-l
dezghioace-l

[**ecel**]
înece-l
sece-l
impece-l
plece-l

[**icel**]
despice-l
[**arcel**]
îmbarce-l
încarce-l

[**ercel**]
încerce-l

[**urcel**]
urce-l
încurce-l

[**ucel**]
usuce-l
apuce-l

[**edel**]
crede-l
sfredel

agel = **agil**
bage-l
trage-l
agil

egel
lege-l

[**igel**=**igil**]
înfige-l
sigil

[**aghil**]
raghil
[**emel**]
teme-l
umel
înspume-l

[**inel**]
ţine-l
[**înel**]
mîne-l
[**ernel**]
aşterne-l
[**unel**]
spune-l
propune-l
compune-l
adune-l
detune-l

[**apel**]
scape-l
adape-l
pape-l

[**epel**]
începe-l
[**opil**]
còpi-l
[**upel**=**upil**]
astupe-l
tupil
rupe-l

[**arel**]
are-l
care-l
sare-l
presare-l

[**erel**]
fere-l

[**irel**]
mire-l
admire-l

[orel]
adore-l
Vorel

[urel]
fure-l

[asel]
lase-l

[esel]
lese-l
vesel
țesel
îndese-l
apese-l

[atel]
bate-l

[aștel=oaștel]
naște-l
paște-l
cunoaște-l

eștel
cîrpește-l
lovește-l
iubește-l

[iștel]
miște-l
piște-l

[uștel]
muște-l
împuște-l

[utel]
ajute-l
ascute-l

[ețel]
înfețe-l

[uel=uiel]
încuie-l
spuie-l
ba nù el

[avel]
Pavel

[–́il=–́el]
42r **abil**
afabil
amabil
imaginabil
onorabil
durabil
curabil
stabil
connetabil
pasabil

ebil [=ebel]
debil
întrebe-l

ibil [=ibel]
penibil
ghicibil
îndulcibil
mîzgălibil
pingelibil
înțolibil
teribil
posibil
imposibil
îmbibe-l
plauzibil

obil
nobil

ubil
[îdil=idel=îdel]
43r **gîdi-l**
ucide-l
rîde-l

agil[310] **[=agel]**
bage-l
trage-l
fragil
agil

egil [=egel]
lege-l
drege-l

ugil[311] **[=ugel]**
suge-l

anghel
Anghel
sparanghel
Agathanghel

umil [=umel]
umil
înspume-l

util [=utel]
util
ascute-l

[–́ol=–́ul]
[ecol]
44r **secol**
icol
vicol
ridicol
articol
horticol
vinicol
agricol
pericol

[iscol]
viscol

[eol=eul]
Eol
leul

[apol]
Neapol

[ipol]
amfipol
discipol
Gallipol

[opol]
Constantinopol
Filipopol
popol
Adrianopol
Coemgiopol
Arghiropol

[aspol]
Tiraspol

[arol]
Carol

[iavol]
diavol

evol
benèvol

[ivol]
bivol

[–́ul=–́ol]
aul
staul
Paul
Saul

40r **ăul [=eul]**
hăul
hîrdăul
Bîrgăul
răul
tăul
zeul

44r **abul**
arabul
slabul
ștabul
jgheabul

ebul
brebul

ibul
hribul
tribul

310. *modificat din* **agel** 311. *modificat din* **ugel**

ambul [=**iambul**]
iambul
preambul
choriambul
Stambul
ditirambul

imbul
nimbul
schimbul

îmbul
dîmbul
strîmbul

ombul
rombul

umbul
plumbul
porumbul
bumbul

obul
Aristobul
bobul
drobul
ciobul
probul
robul

45r **arbul**
Barbul

erbul
cerbul
imberbul
herbul

irbul
știrbul

îrbul
sîrbul
hîrbul

orbul
orbul
corbul
morbul

44r **ubul**
tubul
clubul
șurubul
hulubul

50r **acul** [=**acol**=**eacul**=**iacul**]
acul
babacul
dacul
cerdacul
lacul
colacul
placul
macul
racul
saracul
dracul
cracul
sacul
ietacul
cazacul
Dracul ori Lacul
oracol
spectacol
tabernacol
bracul
veacul
dalacul
tabacul
bobîrnacul
șaiacul
miracol
jacul
Pomacul
codănacul[312]
coenacul
conacul
cenacul
leacul
prepeleacul
veacul
capacul
cozonacul
ciracul
tesacul
obstacol
gîndacul
condacul
hacul
malacul
comanacul
copacul
daracul
ciracul
desacul[313]
tesacul
gînsacul
petacul
ortacul
oracol
ciutacul
de-a berbeleacul

51r **ecul** [=**ecol**]
becul
culbecul
secol
secul
berbecul
grecul
înecul
zevzecul
specul'

icul [=**icol**]
ridicol
pericol
articol
micul
ucenicul
șicul
vicol
horticol
vinicol
mozaicul
picul
plicul
calicul
popicul
piticul
amicul
inamicul
spicul
polonicul
ibricul
ișlicul
dricul
caïcul
pelticul
canicul
tipicul
vehicul
regnicol
vlădicul[314]
anticul
mierticul
gesticul

52r **ancul**
bancul
mancul

incul
Ghincul
vincul
zincul

uncul
juncul
pruncul
runcul
avuncul
carbuncul

ocul [=**iocul**]
jocul
ciocul
dockul
focul
locul

312. *după* cond[ănacul] *șters* 313. *corectat din* desagul 314. *în ms. urmează* horticol *repetat din inadvertență*

mijlocul
volocul
busuiocul
gherocul
socul
tocul
cojocul
bat-jocul
prorocul
cozorocul
flocul
mormolocul
socul
smocul
siminocul
sorocul
norocul
pocinocul

53r **arcul**

arcul
țarcul
parcul
monarcul

ercul

Hercul
cercul
semicercul

ircul

circul

orcul [=**iorcul**]

Orcul
New-Yorkul

ascul [=**eascul**]

mascul
teascul
Pascul [315]
bleascul

escul

boierescul
românescul
frescul
gigantescul

iscul [=**iscol**]

discul
pliscul
uraniscul [316]
piscul
riscul
viscol

oscul

chioscul

uscul

crepuscul

Tuscul
etruscul

52r **ucul**

cauciucul
Dănciucul
sănducul
surgiucul
cucul
buclucul
nălucul
de-a tăvălucul
mucul
nucul
sucul
mi-a tras butucul [317]
coltucul
drucul
năucul
caucul
ulucul
papucul
clăbucul
uitucul
haiducul

45r **adul** [=**iadul**]

adu-l
Dadul
iadul
Radul
bradul
Sadul
vadul
Aradul
sladul
smadul
gradul

edul [=**iedul**]

iedul
medul

idul

blidul
Alcidul
Pelidul
molidul
Valadolidul
Cronidul
Knydul
întrepridul
gepidul
Abasidul
Dragoșidul
druidul
zidul

aldul

smaraldul
scaldul

oldul

boldul
șoldul
coboldul

andul

Sandul
smarandul

46r **indul**

ghindul
iubindu-l
îndulcindu-l
sucindu-l
jindul
Pindul

îndul

bîndu-l
dîndu-l
gîndul
rîndul

ondul

fondul
blondul
rondul
plafondul
vagabondul

undul

fundul
scundul
rătundul
Sundul
prundul

odul [=**odol**=**iodul**]

îmbodol
Christodul
odul
prohodul
triodul
periodul
codul
plodul
glodul
modul
nodul
podul
antipodul
calapodul
triodul
rodul
aprodul
nerodul
Irodul
rapsodul
voievodul
zăvodul
izvodul

315. *după* Ia[scul] *șters* 316. *corectat din* unariscul 317. *inițial* mi-a pus butucul

năvodul
norodul

ardul

bardul
gardul
leopardul
comunardul
cumulardul

ordul

bordul
lordul
fiordul
acordul
Nordul

urdul

surdul
curdul

udul

dudul
a gudul
Agiudul
crudul
sudul

ëul

leul
ateul
eul
cheul

47r **aful**

canaful
vraful
praful
perdaful
chiulaful
vătaful
pilaful
jaful

eful

cheful
țeful
Șteful
treful
șeful

oful

cioful
filozoful

uful

puful
stuful

agul [=**eagul**=**iagul**]

steagul
ogeagul
briceagul
magul
pagul
hămișagul
baltagul
Neagul
șumuiagul
moșneagul
fagul
fragul
șiragul
Dragul
toiagul
cheagul
coagul
beteagul
pîrțagul
harțagul

egul

negul
blegul

igul

frigul
cucurigul
digul

48r **angul** [=**eangul**]

hangul
gangul
triangul
rectangul
ștreangul
gangul
Hangul
rangul

îngul

crîngul

ongul

fiongul

ungul

ciungul
Lungul
de-a lungul

47r **ogul**

Mogul
stogul
Gogul
rogu-l

48r **argul**

șargul
largul
catargul

îrgul

tîrgul
urgul

murgul
amurgul
foburgul

47r **ugul**

Bugul
ciugul
cosciugul
jugul
rugul
plugul
clăpăugul
crugul
vicleșugul
prieteșugul
pilugul
pleșugul
meșteșugul

48r **uhul**

duhul
văzduhul
stuhul

aiul

paiul
ceaiul
maiul
naiul
raiul

45r **aciul**

baciul

eciul

beciul
deciul
peciul
Tigheciul

iciul

biciul
Piciul
ariciul
viciul [318]

anciul

Danciul
Stanciul

enciul

clenciul

ociul
uciul

tuciul
huciul
Suciul

48r **eiul**

beiul
obiceiul

318. *scris din inadvertență trisilabic* vicïul

teiul
hemeiul
cheiul
uleiul
coteiul
tulciul
crîmpeiul
meiul
temeiul
ştiubeiul
cîrceiul
ardeiul
condeiul
bordeiul
cofeiul
curmeiul
fuşteiul
grecoteiul
Goroveiul

53r **unchiul**
mămunchiul
unchiul
genunchiul

unghiul
junghiul

49r **iiul**
fiul
Diĭul

oiul
boiul
toiul
roiul
soiul
altoiul
cotoiul

uiul
cuiul
puiul
şuiul
Călmăţuiul
curuiul

60r **îul**
grîul
rîul
pîrîul
brîul

49r **ajul**
pajul
gajul
Blajul
ultrajul
curajul

ejul
prilejul
cortejul
vîrtejul
gîtlejul

erjul
perjul

ùjul
hlujul
Clujul
ghiujul

54r **alul** [=**calul**]
balul
dealul
halul
calul
malul
opalul
şalul
stalul
spitalul
valul
portalul
Dedalul
galul
caşcavalul
cavalul
rivalul

55r **oclul**
cioclul
monoclul
Empedoclul
soclul
Androclul

54r **elul** [=**ielul**]
negelul
tighelul
chelul
inelul
ţelul
castelul
zelul
ţelul
ostropielul
felul
nivelul
otelul
oţelul [319]
modelul
rebelul
gîndăcelul
ietăcelul
bumbăcelul
măcelul [320]
mielul
Karmelul
muncelul
cercelul
cerdacelul
fidelul
cofăielul
bricegelul
obrăjelul
ciobănelul
ciocănelul
tunelul
borcănelul
apel[ul]
frumuşelul
mişelul
castelul
mititelul
fotelul
pastelul
clopoţelul
mărunţelul
căţelul
însurăţelul
soldăţelul
băieţelul
bărbăţelul
viţelul
duelul

55r **ilul**
bilul
Cabilul
imbecilul
vechilul
Nilul
copilul
dactilul
pistilul
stilul

olul
olul
simbolul
dolul
stodolul
golul
haholul
pîrjolul
ocolul
rolul
rasolul
ţolul
polul
monopolul
pistolul
stolul
mongolul
nămolul

emplul
templul
exemplul

implul
simplul

319. *corectat din* oţeluri 320. *repetat din inadvertenţă*

ulul
fudulul
sulul
sătulul
pătulul
Stambulul

56r **amul** [=**eamul**]
famul
geamul
hamul
ramul
țarțamul
dramul
gramul
neamul

emul [=**emol**]
èmul
ghemul
emblemul
problemul
Remul
sistemul
blestemul
postremul
estremul
tremol
be moll

imul
stimul
simul
țintirimul

almul [321]
calmul
psalmul

ulmul
ulmul

omul
omul
Romul
pomul
atomul

armul
armul
catharmul

ărmul
țărmul

asmul
basmul
entuziasmul
marasmul
Erasmul

ismul [=**istmul**]
ateismul
budismul
socialismul
Istmul

umul [=**iumul**]
cumul
albumul
fumul
humul
jumul'
rumul
tumul
costumul
drumul
parfumul
podrumul
postumul
duiumul *

57r **anul** [=**eanul**]
anul
banul
ciobanul
banul
oceanul
coceanul
țiganul
uraganul
Chaganul
hanul
Chanul
Jianul
orcanul
borcanul
lanul
ciocîrlanul
balanul
colanul
ciolanul
golanul
Teleormanul
armanul
gogomanul
șnapanul
Coranul
ieșanul
focșăneanul
altanul
motanul
jidanul
rîtanul
stanul
bostanul
ciortanul
castanul
sacristanul
ghiozdanul
dunăreanul
pădureanul

hreanul
munteanul
ardeleanul
răsăriteanul
armeanul
vicleanul
bălteanul
buzduganul
țăranul
șofranul
cranul

58r **enul**
ebenul
edenul
trenul

inul
rabinul
cinul
Dinul
finul
Delfinul
chinul
clinul (clini)
linul
Cosminul
seninul
vinul
suspinul
blondinul
spinul
pinul
Rinul
teinul
strichninul
cafeinul
morfinul
destinul
puținul
mălinul
călinul
pelinul
alinu-l
Solferinul
vecinul [322]
căminul

60r **înul** [=**ânul**]
fînul
păgînul
românul
spînul

59r **amnul**
Epidamnul

emnul
îndemnul
lemnul
untdelemnul

321. *corectat din* **armul** 322. *după* destinul *repetat din inadvertență*

demnul
nedemnul
semnul
desemnul

imnul

hymnul

omnul

Domnul
somnul

umnul

pumnul
alumnul

onul

bonul
donul
telefonul
poligonul
conul
sonul
tonul
butonul
amvonul
bastonul
balonul
Sionul
tronul
Onul
baronul
zvonul
butonul
Eliconul
Endymionul
pogonul
odgonul
fasonul
rezonul
cuconul [323]
ploconul
tarhonul
embryonul
salonul

60r **unul**

unul
bunul
străbunul
zăbunul
Crăciunul
Cordunul
ceaunul
păunul
tăunul
ajunul
dejunul
alunul
nici unul
nunul

prunul
tunul
vrounul
cătcăunul

oul

boul
ecoul
noul

61r **apul**

capul
napul
arapul
ţapul
priapul
crapul
hapul

epul

cepul
ţepul

ipul [=**ipol**]

chipul
tipul
prototipul
discipol
Amfipol
stipul

îlpul

stîlpul

impul

Timpul
Olimpul

împul

tîmpul
cîmpul

umpul

scumpul

opul [=**opol**]

opul
Coemgiopul
hopul
scopul
popul
plopul
topul
dopul
Lacherdopul
Chiriţopol
protopopul
uncropul

upul

stupul
scrupul
lupul
calupul
trupul
otcupul

62r **arul**

hambarul
darul
podarul
zidarul
farul
strugarul
ştrengarul
dogarul
măgarul
stegarul
harul
jarul
stejarul
carul
văcarul
olăcarul
amnarul
pumnarul
parul
cuparul
clopotarul
cămătarul
varul
zarul
ţarul
iţarul
alămarul

63r **ărul**

ciubărul
mărul
părul
vărul
adevărul
zărul

ebrul

Ebrul

ibrul

Tibrul

obrul

sobrul

64r **acrul**

acrul
simulacrul
macrul
sacrul

ocrul

socrul

ucrul

lucrul

323. *după* Caton[ul] *şters*

63r **edrul**
pentaedrul
Sinedrul
cedrul
chedrul

idrul
cidrul

odrul
codrul
modrul

erul [=**ierul**]
cerul
fierul
dulgherul
gerul
bucherul
maflerul
monșerul
vierul
zerul
spițerul
lăicerul
panerul

64r **egrul**[324]
negrul
integrul

igrul
tigrul
Nigrul

orul
dorul
odorul
forul
ogorul
piciorul
chorul
porul
ușorul
cu încetișorul
cu binișorul
cotorul
ajutorul
mosorul
cosorul
zorul
imperatorul
conspiratorul
ponorul
păzitorul
adunătorul
sporul

65r **uprul**
cuprul

64v **atrul** [=**eatrul**]
teatrul
amfiteatrul
aratrul

65r **etrul**
Petrul
kilometrul
pentametrul
hexametrul
metrul
Sîn Petrul

itrul
Sîn-Dumitrul
chitrul
litrul
decalitrul

otrul
Motrul
lotrul
votrul

urul
ciurul
furul
augurul
împrejurul
nurul
surul
conturul
azurul
calamburul

asul
basul
compasul
ceasul
nasul
pasul
rasul
vasul
impasul

ăsul
păsul
șăsul
ovăsul

esul
fesul
șesul
înțelesul
dresul
eresul

66r **isul**
abisul
ucisul
închisul
dechisul
risul
surisul
visul
zisul

ulsul
mulsul
smulsul
pulsul
avulsul

insul
încinsul
descinsul
cu tot dinadinsul[325]
ninsul
întinsul
învinsul
stinsul
prinsul
tot insul

însul
dînsul
plînsul
stînsul

onsul
consul

unsul
unsul
neajunsul
răspunsul
Tunsul

67r **òsul**
ghebosul
dosul
josul
(în sus cu [josul])
fricosul
rosul
sosul

66r **arsul**
Carsul

ersul [=**iersul**]
viersul
mersul
persul
cu ștersul
cu venitul și cu mersul

orsul
storsul
Corsul
torsul
cu dusul cu întorsul[326]
cu torsul

324. *modificat din* **agrul** 325. *in ms.* cu tot diadinsul 326. *inițial* **întorsul**

ursul
ursul
cursul
recursul
scursul

67r **usul**[327]
fusul
rusul
în jos cu susul
dusul
pusul
66r borusul

67r **atul**
datul
adunatul
aluatul
legatul
hatul
catul
latul
palatul
natul
halatul
destrămatul
satul
canatul
întrebatul
statul

68r **actul**
actul
pactul
autodidactul[328]
tactul
exactul

ectul =[**iectul**]
proiectul

etul [=**ietul**]
bietul
cu încetul
completul
decretul
marafetul
sinetul
şiretul
comitetul
cornetul
carnetul
cupletul
cometul

itul
iubitul
citul
chitul
schitul
mitul
pitul'
stropitul
ritul
titul
boltitul
cotitul
cositul
chibritul
chitul
răsăritul

oitul
hoitul

71r **îtul**
gîtul
cîtul
urîtul
ursîtul

68r **altul**
altul
înnaltul
bazaltul
saltul

eltul
beltul
celtul

oltul
Oltul

ultul
cultul
stultul

antul
diamantul

entul
Lentul
prudentul
stridentul
astringentul
alimentul
complimentul

intul
ghintul
argintul

ontul
Pontul
mastodontul[329]
tontul

69r **untul**
untul
cruntul
ciuntul
funtul
căruntul

otul
botul
ciotul
idiotul
gotul
ostrogotul
vizigotul
cotul
lotul
înotul
de-a înotul
capotul
totul
cu totul
votul
pilotul

aptul
faptul
raptul

eptul [=**ieptul**]
pieptul
adeptul
înţeleptul

iptul
friptul
manuscriptul
înfiptul
Egiptul

optul
coptul

uptul
dedesuptul
suptul
ruptul
întreruptul

70r **artul**
spartul
şartul

ertul [=**iertul**]
certul
incertul
inertul
fiertul
deşertul

irtul
birtul
mirtul
spirtul

ortul
ortul
fortul
cortul

327. *seria mai apare redactată şi anulată pe* **66r** fusul, rusul, borusul, în jos cu susul, cu dusul; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 328. *în ms.* audodidactul 329. *în ms.* mastadontul

mortul
portul
portul
tortul
sportul
aportul

urtul

furtul
scurtul

astul

fastul
nefastul
castul
rastul
vastul
balastul
contrastul

estul

restul
arestul
gestul
testul
țestul
pretestul

istul [=**istol**]

limbistul
chimistul
sistol
vistul
tistul
artistul
Bristol

ostul

fostul
costul
postul
rostul
tostul
prostul

ustul

gustul
bustul
augustul
mustul
otpustul

70v **utul**

limbutul
pierdutul
trecutul
lutul
mutul
cornutul
începutul
sărutul
cusutul
avutul
Prutul
scutul
cu făcutul
desfăcutul
tăcutul
priceputul
dezbătutul
bătutul
băutul
plăcutul
zăcutul
căzutul
scăzutul
șăzutul
văzutul
umplutul
ținutul
încăputul
părutul
durutul
vrutul
pututul
avutul
petrecutul
întrecutul
gemutul
temutul
țesutul
născutul
cunoscutul
necunoscutul
crescutul
păscutul

71r **ațul** [=**iațul**]

brațul
sațul
nesațul
spațul
lațul
paiațul
mațul
tîrnațul
cîrnațul
Galațul
zațul

2274

2r **ățul**

bățul
ostropățul
jățul
hățul
învățul
dezvățul

ețul

hîrlețul
înghețul
dezghețul
jețul
prețul
disprețul
mistrețul
nutrețul
crețul

îțul

nagîțul
mîțul

oțul

boțul
hoțul
moțul
soțul

uțul

găgăuțul
căruțul
struțul
puțul
Vlăduțul
draguțul
sărăcuțul
căluțul
ghemuțul
bănuțul
ceșcuțul
tăicuțul

1r **avul** [=**iavol**]

moldavul
bolnavul
trîndavul
Savul
năravul
pravul [330]
diavol

evul

evul

ivul [=**ivol**]

bivol
divul
argivul
guralivul
costelivul

ovul

alcovul
Liovul

îrvul

Pîrvul
vîrvul
suvîrvul
stîrvul

330. *modificat din* praful

azul [=**iazul**]

iazul
privazul
hazul
cazul
prilazul
nazul
obrazul
prazul
pîrlazul
talazul
necazul

ăzul

văzul

ezul [=**iezul**]

miezul
crezul
botezul
orezul

izul

abizul
izul
tălpizul

ozul

bozul
lozul

orzul [=**orsul**]

orzul
Corsul

urzul

sturzul

uzul

abuzul
auzul

[**M**]

3r **am** [=**eam**]

am
întrebam
întreceam
dam
strigam
geam
ham
urcam
înșelam
chemam
ram
bucuram
căutam
stam
neam
Adam
distram

12r **ăm** [=**ămi**]

arăm } I
chemăm } I
dăm
fă-mi

6r **em** [=**iem**]

chem
bem
plăcem
tăcem
zăcem
cădem
scădem
ședem
vedem
împlem
mînem
rămînem
ținem
încăpem
părem
durem
vrem
putem
avem
ghem
Polifem
gem
emblem
problem
diadem
sistem
tăiem
îmbiem
înviem
renviem
requiem
încheiem
descheiem
încleiem
veghem
priveghem
încuiem
discuiem
împărechem

12r **im**

albim } IV
robim } IV
lucim } IV
rodim } IV
Ichim
Ieronim
scrim
unanim
stim
prim
oprim (-ez)
oprim
țintirim
Ibraîm
Ildirim
Selim
Kasim
intim

14r **àim**

defaim
îngaim

oim

șoim
Șloim
Eloim

13r **îm**

urîm
dărîm
farîm

14r **alm**

calm
psalm

12r **ulmi**

ulmi
culmi

15r **om**

pom
dom
om
neom
Cacom
Lom
Mom
polinom
monom
econom
atom
tom
brom
bonom
binom
fantom

16r **arm**[331]

înarm
catharm
Epicharm
darm
farm
„charme"
arm

331. *seria, redactată* arm, sfarm, Epicharm, Katharm (jertfă de curățire), jandarm, inarm *mai apare pe* **2273, 28v**; *preluăm termenii inexistenți în ultima redactare*

2273

28v sfarm
jandarm

2274

16r **erm**
ferm
germ
țerm

irm
confirm
afirm
firm

orm
dorm
adorm
conform
uniform
reform
de Lorme

urm
scurm
curm

asm
basm
marasm
Erasm

ism
absolutism
panteism
mesmerism
păgînism

um [332]
album
pierdum
fum
afum
parfum
fùm
acum
nicidecum
făcum
prefăcum
tăcum
zăcum
trecum
petrecum
așa precum
necum
Samum
ținum
obținum
începum
pricepum
rum
cerum
durum
presum
consum
resum
țesum
bătum
străbătum
Batum
stătum
avum
crezum
văzum
încrezum
căzum
drum
podrum
„groom"
costum
postum
cum
scrum [333]

2272

39v băum
plăcum
scăzum
șăzum
umplum
încăpum
părum
dispărum
vrum
putum
întrecum
gemum
temum
născum
cunoscum
crescum
păscum
precum
consum [sbs.]

2274

4r **aleam**
ara-le-am
întreba-le-am
da-le-am

eleam
pare-le-am

5r **ìleam**
iubi-le-am

4r **àneam** [334]
întreba-ne-am
ara-ne-am

èneam
păre-ne-am

5r **ìneam**
iubi-ne-am

4r **àream** [=**areami**]
arare-am
visare-am
cîntarea-mi

èream
părere-am
apărere-am

ìream [**ireami**=**iriam**]
dormire-am
Miriam
iubire-am
psaltirea-mi

àiam [=**aiami**]
ara-i-am
căra-i-am
întreba-i-am
claia-mi

èiam
păre-i-am

5r **ìiam**
ocoli-i-am
iubi-i-am
Priam
Mariam

4r **àțiam** [335]
ara-ți-am

3r **àsam** [=**asami**]
mas-am
rămas-am
tras-am
retras-am
masa-mi

èsam
trimes-am
preces-am
purces-am
cules-am

332. *seria mvi apare redactată pe* **2271, 36v** cum, nicidecum, acum, fum, parfum, afum, podrum, drum, consum, resum, Batum *și pe* **2272, 39v** băum, plăcum, tăcum, făcum, zăcum, căzum, scăzum, văzum, umplum, ținum, încăpum, părum, dispărum, durum, vrum, putum, avum, trecum, petrecum, întrecum, crezum, pierdum, gemum, temum, începum, pricepum, cerum, țesum, bătum, străbătum, născum, cunoscum, crescum, păscum, cum, nicidecum, precum, fum, parfum, consum, drum; *am preluat termenii inexistenți în ultima redactare* 333. *urmează* Batum, costum *repetate din inadvertență* 334. *inițial* **araneam** 335. *inițial* **arațiam**

ales-am
dires-am
înțeles-am

isam
trimis-am
deschis-am
zis-am
scris-am

ulsam
muls-am
smuls-am

insam
strins-am
lins-am
încins-am
atins-am
stins-am
deprins-am

însam [=**însami**]
plîns-am
strîns-am
însa-mi
frîn[s-am]

unsam
uns-am
ajuns-am
străpuns-am
răspuns-am

osam
scos-am
ros-am

usam
pus-am
dus-am
prepus-am
spus-am

àrsam [=**arsami**]
ars-am
farsa-mi

ersam
șters-am
mers-am

orsam
tors-am
întors-am
stors-am

ursam
curs-am
scurs-am

4r **atam**
întrebat-am
încetat-am
dat-am
Chatam
trierat-am

etam [=**ietam**]
încheiet-am
împărechet-am

itam
auzit-am
aurit-am
umbrit-am

întam
frînt-am

iptam
fript-am
înfipt-am

3v **optam**
copt-am

4r **uptam**
supt-am
rupt-am[336]

àrtam [=**artami**]
spart-am
cearta-mi

èrtam [=**iertam**]
fiert-am

ostam
fost-am

utam
început-am
făcut-am
priceput-am
părut-am
băut-am
plăcut-am
tăcut-am
zăcut-am

ețam [=**ețiam**=**ețami**]
apăre-ți-am
frumuseța-mi[337]

5r **ițam**
ocoli-ț-am

4r **ŭam**
nŭ am

avam
întreba-v-am
ara-v-am

èvam
păre-v-am

5r **ivam**
iubi-v-am

13r **arăm** [=**arămi**]
sfarăm
darăm
cară-mi
ară-mi

erăm [=**ierăm**]
încheierăm
împărecherăm

irăm [=**irami**]
privirăm } IV
pornirăm }
lira-mi

urăm [=**urami**=**urămi**]
furăm
pierdurăm
dădurăm
beurăm
băturăm
căzurăm
scăzurăm
temurăm
gemurăm
ură-mi
căutătură-mi

6r **èrbem** [=**ierbem**]
fierbem

acem [=**oacem**]
facem
coacem
desfacem
prefacem
„audacem"

ecem[338]
trecem
petrecem
întrecem
„decem"
fecem

icem
zicem
prezicem

oarcem
toarcem
întoarcem

ucem
ducem
traducem

336. *inițial* lupt-am 337. *corectat din* frumusețea-mi 338. *seria apare redactată ulterior pe.* **9r fecem, întrecem**

aducem
producem
„lucem”
„nucem”
„crucem”

7r **adem** [=**oadem**]
radem
roadem

edem
cedem
credem
purcedem
„haeredem”

idem
„idem”
„fidem”
decidem
ucidem
închidem
deschidem
desfidem
ridem
suridem

indem
prindem
aprindem
deprindem
cuprindem
tindem
întindem
pretindem
vindem

undem
răspundem
tundem
pătrundem

ardem
ardem

èrdem [=**ierdem**]
pierdem

agem
tragem
retragem

egem
alegem
culegem
înțelegem
dregem
diregem
„Regem”
„legem”

igem
înfigem
infligem
frigem

ulgem
mulgem
smulgem

8r **ingem**
cingem
încingem
descingem
fingem
lingem
prelingem
împingem
res[pingem]
atingem
stringem
stingem
învingem
convingem

îngem
plîngem
strîngem
frîngem
stîngem

ungem
ungem
ajungem
împungem
străpungem

argem
spargem

ergem
mergem
ștergem
divergem

ugem
distrugem
sugem
resugem

ïem
scriem
descriem
„diem”

emem
gemem
temem

imem
reprimem

inem
ținem
reținem
sus[ținem]
„cinem”
„respice finem”

ernem
cernem
decernem
așternem
disțernem
„hibernem”
„vernem”

unem
punem
apunem
depunem
răpunem
presupunem
spunem
supunem

9r **epem**
începem
pricepem

umpem
rumpem
irumpem
corumpem

upem
rupem
corupem

erem
cerem

10r **asem**[339] [=**oasem**]
rasem
roasem
arasem }
carasem } I-a
înalțasem }
11r degerasem
10r trasem
retrasem
contrasem

9r **oasem**
coasem
discoasem
roasem

10r **esem**[340] [=**esemi**=**iesem**]
concesem
precesem

339. *seria apare redactată ulterior la pag.* **11r** arasem, degerasem, trasem, retrasem; arasem *și* degerasem *sînt reținute printr-o acoladă în dreptul căreia e notat* I; *am preluat termenul inexistent în prima redactare* 340. *seria apare redactată anterior la pag.* **9r** țesem, îndese-mi, pese-mi; *am preluat-o în întregime*

încheiesem
împerechesem } II falsă
culesem
sumesem
alesem
trimesem
înțelesem
dresem
diresem
9r țesem
îndese-mi
pese-mi

10r **isem** [341]
zisem
albisem
murisem
îndoisem } a IV[-a]
închisem
decisem
risem
suisem
surisem
ucisem
trimisem
comisem
compromisem

insem
prinsem
aprinsem
deprinsem
cuprinsem
întinsem
distinsem
pretinsem
împinsem
învinsem
linsem
prelinsem
stinsem
strinsem
respinsem
atinsem
convinsem
încinsem
descinsem
atinsem
restrinsem

11r **însem** [=**insem**]
plînsem
frînsem
ne strinsem
stînsem

unsem
ajungem
unsem

împunsem
străpunsem

9r **apsem** [=**oapsem**]
coapsem

6r ⟨**oapsem**
coapsem⟩

11r **ipsem**
înfipsem
fripsem

upsem
supsem
rupsem
irupsem

9r **arsem** [342][=**arsămi** =**oarsem**]
arsem
toarsem
întoarsem
stoarsem
varsă-mi
11r sparsem

ersem [343][=**iersem**]
mersem
ștersem
6r, 9r fiersem

11r **ursem**
cursem
scursem
decursem

10r **usem**
9v p l s. q. p e r f.
făcusem
tăcusem
zăcusem
10r dusem
fusem
produsem
tradusem
condusem
adusem
spusem
supusem
distrusem [344]
pusem
apusem
depusem
prepusem
opusem

9r **atem** [=**oatem**]
batem
străbatem
zbatem
scoatem
dizbatem
patem

etem
sumetem
trimetem

item
„item"
trimitem
comitem
compromitem

aștem [=**aștemi** =**oaștem**]
naștem
renaștem
cunoaștem
recunoaștem
paștem
urașteー-mi

eștem [=**eștemi**]
îndulcește-mi
creștem
descreștem

[-́**im**=-́**em**=-́**imi**=-́**emi**]
12r **anim**
unànim
exanim

onim
sinonim

⟨**unim**⟩
esimi [=**esemi**]
lese-mi
păresemi
țese-mi

atimi [=**atemi**]
patimi
strabate-mi
anatemi
singurătate-mi

ietimi
victimi

ultim [=**ultemi**=**ultimi**]
ultim
asculte-mi
insulte-mi
penultimi

otim
filotim

341. *capul de serie apare și la pag.* **11r** 342. *seria apare redactată ulterior la pag.* **11r** arsem, întoarsem, sparsem ; *am preluat termenul inexistent în prima redactare* 343. *seria apare redactată la paginile* **6r** *și* **9r** : fiersem ; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 344. *corectat din* distinsem

artemi
din parte-mi
deşarte-mi

ostim
nostim

utemi
ascute-mi
dispute-mi

azimi
razimi
azimi
brazi-mi

ezimi
crezi-mi
vezi-mi
şezi-mi

uzimi
auzi-mi

14r **àom**
zbura-om
Cafernaom
ara-om
treiera-om } I
suna-om

15r **acom** [=**acomi**]
lacomi
împac-o-mi

14r **adom** [=**adomi**]
Radom
ado-mi

edom
Edom

odom
Sodom

ëom
păre-om
căde-om } II
scăde-om

15r **aceom**
desface-om
preface-om

eceom
trece-om
petrece-om

iceom
zice-om
prezice-om

uceom [=**ucium**]
duce-om
produce-om
bucium
zbucium

14r **ageom**
trage-om
rage-om

egiom [=**egeom**]
înţelege-om
direge-om
culege-om

igiom [=**igeom**]
frige-om
înfige-om

ingeom
stinge-om
încinge-om
stringe-om
împinge-om
atinge-om
învinge-om

îngiom [=**îngeom** =**ingeom**]
plînge-om
stînge-om
stringe-om

ungeom
ajunge-om
unge-om
împunge-om

ïom
iubi-om } IV
mări-om

15r **àvom**
îmbla-vom
sta-vom } I
ara-vom
„flavom"
„Moldavom"

evom
păré-vom
zăcé-vom } II
cădé-vom

ivom
adormi-vom
şti-vom } IV
pieri-vom
„divom"
fi-vom

17r **ucium**
bucium
zbucium

5r **èrbeream** [=**ierbeream**]
fierbere-am

àceream [=**oaceream**]
facere-am
desfacere-am
prefacere-am
coacere-am

erbeiam [=**ierbeiam**]
fierbe-i-am

èrbeţam [=**ierbeţam**]
fierbe-ţ-am

[**ierbevam**]
fierbe-v-am
[**àcevam**=**oacevam**]
face-v-am
coace-v-am etc.

[N]

18r **an** [=**ian**]
an
ban
cioban
Taban
ocëan
cocean
Dan
jidan
Prodan
şcheian
Epifan
Teofan
diafan
ţigan
uragan
chagan
dobrogean
Jean
han
Blehan
mocan
băcan
ciocan
luncan
juncan
borcan
ţurcan
răcan
Romaşcan
toscan
bălan
ciolan
bîtlan
colan
golan
lan
plan
taman
găman
gugoman
arman

roman
dragoman
carloman
suman
marcoman
banan
Canaan
țăran
modoran
Bran
fazan
giosan
Asan
bostan
costan
motan
avan
moldovan
găvan
tavan
stan [345]

ean [=**ian**]

muntean
ardelean
sibiian etc.

21r **en**

eben
teren

in [346]

îmbin
combin
dezbin
Sabin
rabin
urbin
rubin
cin
vecin
Măcin
vaccin
fascin
Aldobranndin
Vidin
surdin
teïn
cafeïn
fin
fin
Rufin
afin
muegin
in
blajin
închin
zechin
chin
lin
alin
pelin
Calin
mălin
plin
cristalin
mai lin*
masculin
Merlin
Carlin
Terbellin
amin
Armin
cămin
stamin
Cosmin
anin
senin
canin
tanin
chinin
feminin
ebenin [347]
pin
papin
suspin
spin
Crispin
Despin [348]
Pipin
Rin
marin
narin
arin
urin
Turin
Florin
fiorin
Sorin
Laurin
sin
patin
Cristin
creștin
Plotin
Hotin
Costin
Augustin
Coelestin
clandestin
destin
gustin
Obârtin
puțin
rețin
conțin
ruin
Baldovin
vin
Zizin

20r **în** [=**ân**=**in**]

fîn
îngîn
ceapcîn
mîn
rămîn
stăpîn
spîn
țin
rețin
mezin
bătrîn
român
păgîn
căpcîn

22r **amn** [349]

condamn

emn

demn
nedemn
îndemn
lemn
untdelemn
semn
însemn
desemn
⟨contemn⟩

omn

somn
Domn

umn

pumn
împumn

345. *urmează după o linie de demarcare o subserie nealfabetizată:* modoran, lan, plan, marcoman, Bran, toscan *ai cărei termeni i-am intercalat la locul lor* 346. *în ms. seria apare redactată:* rubin combin, dezbin, Sabin, rabin, urbin, cin, vecin, Măcin, vaccin, Aldobranndin, Vidin, teïn, cafeïn, fin, fin, Rufin, afin, muegin, in, blajin, închin, zechin, chin, lin, alin, pelin, Călin, mălin, plin, cristalin, amin, Armin, cămin, stamin, Cosmin, anin, senin, canin, tanin, chinin, pin, Papin, Rin, marin, narin, arin, urin, Turin, sin, patin, puțin, țin, rețin, conțin, ruin, Baldovin, vin, Zizin *apoi urmează microseriile, separate prin linii orizontale:* mai lin, masculin, feminin, ebenin, canin / suspin, spin, Crispin / Cristin, creștin, Plotin, Hotin, Costin, Augustin, Coelestin, clandestin /Florin, fiorin, Sorin, Laurin, Merlin, Carlin / destin, Justin / rubin, fascin, surdin / spin, Despin, Pipin / Terbellin, Obertin *ai căror termeni i-am intercalat alfabetic în seria inițială* 347. *urmează* canin *repetat din inadvertență* 348. *după* spin *repetat din inadvertență* 349. *modificat din* **emn**

23r **on** [=**ion**]
bon
bombon
jambon
don
Don
pardon
cordon
Ion
John
telefon
eufon
cacofon
pogon
progon
odgon
poligon
hexagon
tetragon
tarhon
con
plocon
Polon
etalon
salon
balon
colon
pantalon
cotlon
canon
antimon
sermon
sopon
clapon
Rhône
son
anason
unison
fason
ton
baston
Gaston
bonton
zvon
amvon
tron
castron
poltron
baron
Charon
Aron
încoron
baron
giron
piron
Miron
furgon
vagon
dragon
jargon
Pantëon
Pantaleon
Simion
chimion
antimon
mormon
demon
egemon
Panteleimon
Solomon
dîrmon
şi prin ciur şi prin dîrmon

ern

aştern
etern
diştern
cern
decern
sempitern

orn

⟨adorn⟩
corn
horn
întorn
răstorn
Be[r]tramo de Born
corn

urn

Saturn
coturn
turn

25r **un**

un
nici un
bun
nebun
răzbun
zăbun
perciun
Crăciun
adun
Cordun
ceaun
păun
Hun
tăun
ajun
dejun
magiun
alun
comun
nun
cunun
încunun
pun
opun
compun
dispun
prepun
presupun
răpun
apun
depun
propun
compun
spun
espun
Harun
sun
răsun
presun
consun
tun
detun
cătun
lăstun

19r **ogan**

pogan

oman

Coman

20r [´**ăn**=´**en**]
albăn

galbăn

àcăn [=**eacăn**]
mesteacăn

arcăn

cearcăn

19r **agăn** [=**eagăn**]
tragăn
leagăn

amăn

samăn
asamăn
geamăn
Hamăn
famăn

amen [=**amăn**]
amen !
geamăn
famen
procopsamen
tentamen
examen
samen

omen

„omen"
fenomen
„nomen"

esmăn

besmăn

umăn

rumăn
egumăn

20r **apăn**
țapăn
rapăn

arpăn
carpăn

urpăn
curpăn

eften [=**ieften**]
ieften

eptăn [=**ieptăn**=**epten**]
pieptăn
aștepte-n
îndrepte-n

avăn
plavăn
zdravăn

[**⏑in**=**⏑ini**=**⏑eni**]
22r **acin**
macin

adini
gadini

indeni
grindeni
lindeni
pretutindeni
aindeni
Armindeni

odini
podini
codini

ordin
ordin

udini
brudini
ciudini

19r **afin**
afin
dafin

22r **agini**
pagini
imagini
paragini
să-ți imagini

ingini
gingini
funingini

argini
margini

ergini
vergini

akini
strachini

22r **ajin** [=**eajăn**=**iajăn**]
Teleajăn
păiajăn

19r **elin**
Elin

anin
Panin

unin
Munin

20r **arpin**
scarpin
carpin

19r **erin** [=**erini**]
Erini
perini

asin
asin
frasin

așin
Colașin
Cașin

eșini
leșini
streșini

atini
clatini
datini
Mușatini

etini [=**eteni**]
cetini
prieteni

20r **altin**
paltin

22r **inteni**
pinteni
sprinteni

aștini
baștini

mlaștini
odaștini

19r **utini**
putini

24r **abon**[350]
Strabon

acon
Bacon
zakon

edon
Fedon

ëon
Leon

20r **archon**
archon

24r **olon**
Solon

amon
Amon
Damon
Mammon

emon
demon
Filemon
Artemon

imon
Cimon
Timon
Simon
dimon
Strymon

àron
Aron
Charon

èron
Neron

iron
Miron
Tiron

ason[351]
Nason

ison [=**izon**]
ison
bizon

aton
Aton
Caton
Platon

350. *modificat din* **ïon** 351. *după* **aro[n]** *repetat din inadvertență, șters*

oton
Otton

uton
Pluton

avon
Avon

26r **äun** [=**iaun**]
scaun
fäun
miaun
schiaun

eün [=**ieun**]
schieun
împreun
îngreun'

[**O**]

27r **ò**
acolo
încotro
colo
dincolo
de acolo

26v **ao** [=**aua**]
vom afla-o } conjugarea a I-a
[vom] da-o }
Tao
ocao
zaua

27r **abo** [=**eabo**]
babo
înjgheab-o
întreab-o

ibo
îmbib-o

29r **aco** [=**eaco**=**oaco**]
Baco
babaco
ciac[c]o
Draco
dadaco
lo* spacco
fac-o
desfac-o
prefac-o
plac-o
pleac-o
treac-o
petreac-o
toac-o
joac-o

ico
zic-o
mico
alunico
Anico

unco
arunc-o
prunco

arco [=**oarco**]
Marco
îmbarc-o
cearc-o
încearc-o
înțarc-o
întoarc-o
poarco

urco
urc-o
aburc-o
„Turco"
furco
Gurko
încurc-o
Ciurco
spurc-o

asco [=**oasco**]
nasc-o
renasc-o
casc-o
pasc-o
urasc-o
Vasco
cunoasc-o
recunoasc-o

esco
fresco
Francesco

isco
Frisco
San-Francisco

osco
Bosco

usco
usc-o

uco
apuc-o
aduc-o
duc-o
îmbuc-o
năluco
Raluco

27r **ado** [=**eado**]
ad-o
Troado
cread-o
prad-o

edo
Ledo
Credo

ido
deschid-o
închid-o
ucid-o
Dido
Lido
omido

udo
ud-o
asud-o
crudo

28r **eo**
va vede-o } II
va rămîne-o }
be-o
„Deo"
„Leo"
Theo

ago [=**eago**]
bag-o
„lago"
„imago"
trag-o
retrago
Carthago
leag-o
dezleag-o
reneag-o
tussilago *

ego
„ego"
colego

igo
înghig-o

ogo
rog-o

ugo
distrug-o
Hugo
Bugo !

io
Îo
vom iubi-o }
[vom] îndulci-o } IV
[vom] podidi-o }
pio (piuă)
zio (ziuă)
Ohio
potrivi-o
Clio

[´io=´eo]
27r **acio [=aceo]**
vom face-o
Lorenzaccio
[vom] desface-o
[vom] preface-o
Bocaccio
Ajaccio
împace-o

[ecio=eceo]
trece-o
petrece-o
plece-o

icio [=iceo]
vom zice-o
strice-o

arcio [=arceo=oarceo]
vom întoarce-o
[vom] toarce-o
[vom] stoarce-o

ucio [=uceo]
vom duce-o
[vom] con[duce-o]
[vom] re[duce-o]
Bertuccio
Albertuccio

adio[352] **[=adeo]**
vom rade-o
badeo

28r **edio [=edeo]**
crede-o
Nedeo
repede-o

idio [=ideo]
deschide-o
închide-o
ucide-o

udio [=udeo]
ude-o
asude-o

agio [=ageo]
bage-o
trage-o
retrage-o
agio

egio [=egeo]
drege-o
lege-o
culege-o
înțelege-o
Co[r]regio
solfeggio

igio [=igeo]
frige-o
inflige-o
înfige-o

ingio [=ingeo]
încinge-o
descinge-o
învinge-o
stringe-o
stinge-o
împinge-o

îngio [=ingeo=îngeo]
plînge-o
frînge-o
răsfrînge-o
stinge-o
stringe-o

ugio [=ugeo]
distruge-o

30r **emio [=emeo]**
cheme-o
teme-o

29r **aşteo [=oaşteo]**
naşte-o
paşte-o
uraşte-o
cunoaşte-o
recunoaşte-o

30r **eştio [=eşteo]**
creşte-o
iubeşte-o
priveşte-o
îmblînzeşte-o

alo [=oalo]
spal-o
îmbal-o
înşal-o
scoal-o

ablo
rablo
Pablo
tablo

elo
Otello
Stello !
Melo
Nello

ilo
Millo
împil-o
copilo

olo
Golo
colo
acolo
dincolo
pe acolo
Lolo
mollo
Apollo
solo
Volo

amo [=iamo]
cheam-o
distram-o
madamo
„andiamo"

imo
stim-o

omo
Romo
„ecce homo"
Como

31r **armo [=oarmo]**
înarm-o
sfarm-o
farm-o
Parmo
adoarm-o

urmo
curm-o

30r **umo**
înspum-o
afum-o
ciumo
postumo
îndrum-o

31r **ano [=eano=oano]**
coroano
Ileano

ino
țin-o
conțin-o
albino
Despino
dezbin-o
combin-o
alin-o
vino

îno [=ino]
mîn-o
stăpîno
îngîn-o
țin-o
zîno
mezîno

352. *corectat din* **adeo**

amno [=**eamno**=**Oamno**]
înseamn-o
îndeamn-o
Doamno

emno
demno

ono
unisono

arno [=**earno**=**oarno**]
aştearn-o
Arno
întoarn-o
răstoarn-o

erno
eterno !
Cerno [353] !
terno
„sperno"

orno
adorn-o

2271

43r Livorno
a giorno

2274

31r **ùno**
spun-o
adun-o
nebuno
pun-o
dispun-o
detun-o

apo [=**oapo**]
adap-o
scap-o
încap-o
Papo
priceap-o
înceap-o
d'a capo
crap-o
îndoap-o

impo
înghimpo
„Olympo"

32r **umpo**
rump-o
corump-o
scumpo

urpo
surp-o

aro
car-o
ar-o
Maro
compar-o
Saro !
cear-o

ero
sper-o !
Nero

iro
admir-o
„giro"
liro
Palmiro
Tyro

oro
ador-o
implor-o
Eleonoro
soro
noro

uro
îndur-o
fur-o
jur-o

aso [=**easo**=**iaso**=**oaso**]
las-o
discoas-o
îndeas-o
crăiaso
„basso"
am retras-o
Tasso
coas-o
împărăteaso

èso
am trimes-o
[am] cules-o
[am] înţeles-o
[am] dres-o [354]
[am] ales-o

iso
am zis-o
am ucis-o
am trimis-o

33r **ulso**
am muls-o
[am] smuls-o

32r **inso**
am prins-o
[am] cuprins-o
[am] deprins-o
[am] încins-o
[am] descins-o
[am] întins-o
[am] învins-o
[am] stins-o
[am] strins-o

unso
am uns-o
[am] ajuns-o
[am] împuns-o
[am] tuns-o (de fugă)
am ascuns-o
am pătruns-o
am răspuns-o

oso
am scos-o
[am] ros-o

33r **ipso**
eo ipso
Calypso

arso
am ars-o
vars-o
răvars-o

erso
am mers-o
am şters-o
„reverso"
„verso"

orso
am întors-o
am tors-o
Corso
torso

urso
am scurs-o

ato [=**iato**]
îmbat-o
cat-o

353. *corectat din* cerno 354. *după* ap[es-o] *şters*

am înecat-o
am întrebat-o } I
am spălat-o
Cato
am dat-o
arat-o !
iat-o !
Plato
adorato (v o c a t i v I)

etto [=**ieto**]

detto
am încheiet-o
[am] împerechet-o
ghetto
Elisaveto
„in petto”

ito

am iubit-o } IV
am adormit-o
iubito } v o c a t i v IV
adormito
ditto
invit-o

34r **alto**

salt-o
Malto
înnalto
Rialto

ulto

ascult-o
insult-o
am smult-o

înto

împlînt-o
am frînt-o
cînt-o

unto

încrunt-o
„contrapunto”

33r **oto**

Otto

34r **apto** [=**eapto**]

îndreapt-o
înțeleapto
adapt-o

ipto

am înfipt-o
am fript-o
τύπτω

opto

adopt-o

arto

am spart-o
Arto
întart-o

erto [=**ierto**]

am fiert-o
Berto

urto

scurto

asto [=**easto**]

adast-o
Erasto
țeasto
creasto
nevasto

osto

am fosto
„Agosto”

usto

gust-o
Augusto

33r **uto**

am pierdut-o
ajut-o
am cunoscut-o
născuto
muto
cornuto

35r **ațo** [=**ațio**=**eațo**=**oațo**]

na-ți-o
încreaț-o
hoațo !
înfaț-o
desfaț-o
îngheaț-o
învaț-o
dezvaț-o
„lazzo”
„pazzo”
țațo !

ețo

frumusețo !
înveț-o
îngheț-o
„mezzo”

ițo

porumbițo
fetițo

uțo

Catincuțo

34r **ŭo**

du-o
„duo”
condu-o
redu-o

35r **avo**

bolnavo
trîndavo
Savo !

ivo

guralivo
costelivo
Divo
Chivo

ovo

Moldovo
„omnia ex ovo”
„ostrovo”

azo [=**aso**=**eazo**]

creaz-o
păstreaz-o
așaz-o
încredințaz-o
O. Naso
breazo

ezo [=**ezĭo**]

crezi-o
vezi-o
așez-o

inzo

întinz-o
pretinz-o

unzo

pătrunz-o
tunz-o

arzo

arz-o

uzo

acuz-o

[P]

36r **ap** [=**eap**]

adap
sîngeap
hap
cap
încap
îmi fac de cap
scap
nap

pap
arap
crap
sap
casap
țap
căleap
ciorap

ăp

adăp
crăp
înțăp [355]
săp

ep

cep
încep
pricep
concep
recep
înțep
crêpe
sirep

ip

chip
lip
șip
typ
tip
salip
nisip
risip
tertip
țip

alp

calp

îlp

stîlp

ulp

inculp
disculp

imp

înghimp
timp
răstimp
Olimp

împ

cîmp
tîmp

ump

rump
corump
scump

op

op
dop
îndop
Agop
hop
protopop
top
țop
uncrop
strop
prosop
plop
îngrop
dezgrop
Esop
scop
hîrtop
potop
trop

arp

Carp
Policarp

erp

sterp

urp

surp

37r **up**

ciup
lup
calup
pup
rup
corup
irup
astup
destup
Krupp
stup
cantalup

edip

Oedip

ilip

Filip
Pausilip

[**R**]

38r **ar** [=**iar**=**oar**]

ar
n-am habar
Sabar
hambar
porumbar
ierbar
barbar
șurubar

dar

podar
zidar
în zădar
bondar
jandar
Vardar
Serdar
defterdar
urdar
pîndar
orîndar

far

pe-afar

bulgar

stegar
dogar
Hagar
măgar
strugar
strungar
Ungar
fugar
ogar
Edgar
Abgar
ștergar
maghiar
stihar
Candahar
har
păhar
zahar
stuhar
oiar

jar

pojar
stejar
străjar
perjar
birjar

car

car (vrb.)
măcar
văcar
porcar
vicar
acar (ins.)
ciorecar
celar
curelar
șelar
talar
olar
protocolar
salar
Castelar
polar
solar

355. *urmează* nisip, risip *șterse*

corolar
şcolar
dolar
„foulard"
amar
plăpumar
alămar
samar
parfumar [356]
dinar
grînar
Fanar
canar
lînar
lunar
tunar
lupanar
39r boar
doar
„Loire"
par
apar (sbs.)
apar (vrb.)
par ([vrb.])
cepar
repar
ţipar
tipar
cupar
crupar
aquar
rar
berar
ciurar
morar
cărturar
fierar
lingurar
căldărar
umbrar
şătrar
pătrar
mărar
agrar
onorar
căprar
vătrar
aurar
făurar
sar
răsar
sar (a săra)
presar
armăsar
ursar
sinaxar
comisar
coşar
cireşar
bucătar
cămătar

spătar
tatar
pitar
sitar
hotar
ciobotar
notar
rotar
nectar
hectar
lictar
sectar
altar
saltar
cîntar
argintar
pieptar
brutar
portar
avar
bavar
postavar
ovar
şovar
darvar
var
40r zar
bazar
Cezar
Baltazar
pînzar
cobzar
vărzar
huzar
iuşchiuzar
orzar
ţar
scorţar
gheţar
zeţar
arţar
creïţar

43r **ăr**

ciubăr
măr
păr (pyrus)
păr (pilus [357])
văr
zăr
în răspăr
calapăr

er [=ier]

Rober
cer
lăïcer
Abdel Kader
fier
ofer
refer

Giafer
dulgher
hengher
ungher
stingher
ger
„cocker"
bucher
Galer
stoler
paner
inginer
miner
oier
boier
foyer
pier
piper
inser
coşer
cuier
sever
mister

45r **ir**

bir
zbir
cir
nadir
mindir
clondir
ceïr
fir
patrafir
Safir
trandafir
răsfir
calomfir
safir
Arghir
gir
patrahir
jir
kyr
peşchir
mir
admir
mă mir
Emir
Crumir
chimir
joimir
Ramir
Vladimir
Iaromir
aspir
respir
conspir
inspir
pir (chir)
Asyr

356. *corectat din* farfumar 357. *în ms.* pilum

şir
înşir
deşir
tir
potir
Satyr
ţir
panţir
clavir
Epir

43r **îr** [=ir]
catîr
şîr
înşîr
vîr
ţîr

46r **or** [358] [=ior]
obor
dobor
cobor
scobor
zbor
cărucior
fecior
picior
ulcior
dor
rumëor
muntëor
for
ogor
Egor
dogor
Pogor
rotungior
fuior
maior
bujor
rotunjor
major
cor
acelor
mor
amor
omor
nor [359]
ponor
sonor
tenor
Antenor
onor
por
spor
vapor
topor
popor
procuror
căror
oricăror
amînduror
47r unor
tuturor
sor
mosor
măsor
însor
precursor
confesor
profesor
uşor
cotor
acestor
polihistor
costor
pastor
castor
păstor
ajutor
dator
uzurpator
tutor
altor
adunător }
arător } I toate
arătător }
băutor }
şăzător } de la a doua
văzător } false şi nu, se poate
încăpător }
tăietor }
mîngîietor } pseudo II
încuietor }
fierbător
făcător
binefăcător
torcător
trecător
petrecător
zicător
conducător
aducător
răzător
rozător
crezător
încrezător
purcezător
cutezător
ucizător
închizător
rizător
prinzător
aprinzător
cuprinzător
deprinzător
întinzător
vînzător
răspunzător
pătrunzător
arzător
pierzător
trăgător
atrăgător
alegător
culegător
înţelegător
dregător
mulgător
smulgător
cingător
încingător
împingător
respingător
atingător
stingător
strîngător
învingător
ajungător
împungător
plîngător
înfrîngător
spărgător
curgător
distrugător
scriitor
gemător
temător
48r ţiitor
puitor
apuitor
prepuitor
împuitor
spuitor
supuitor
începător
pricepător
rumpător
ţesător
bătător
trimiţător
născător
cunoscător
crescător
adormitor }
iubitor } IV toate
subsuor
favor
covor
izvor
zăvor
nu vor
de vor
zor
răzor
Azor

53r **ur**
ciur

358. *pe* **47r** *mai apare o microserie nealfabetizată* spor, unor, altor, tuturor; *am intercalat în seria principală termenii absenţi din aceasta* 359. *repetat din inadvertenţă*

Cobur
îndur
condur
pandur
fur
jur
înjur
conjur
abjur
împrejur
înconjur
„bon jour"
„à jour"
obscur
Dioscur
samur
Timur
nur
pur
impur
sur
cusur
răsur
contur
azur
Cavour
lazur
nazur
de jur împrejur

[´ar=´ăr]
40r **àar**
aduna-ar
căra-ar } I
lumina-ar

ëar
parè-ar
dure-ar } III
căde-ar

aiar [360]
aduna-i-ar
lumina-i-ar
41r ara-i-ar
mînca-i-ar

40r **èiar**
dure-i-ar
păre-i-ar

41r **ìiar**
porni-i-ar
iubi-i-ar

40r **aliar** [=**alear**]
aduna-le-ar
lumina-le-ar

eliar [=**elear**]
pare-li-ar
dure-le-ar

amiar
adunà-mi-ar
lumina-mi-ar

èmiar
pare-mi-ar
căde-mi-ar

aniar [=**anear**]
aduna-ne-ar
lumina-ne-ar

41r **ariar** [=**arear**]
adunare-ar
luminare-ar
dare-ar

eriar [=**erear**]
părere-ar
durere-ar

iriar [=**irear**]
dormire-ar
fire-ar

alar [=**alăr**]
lumina-l-ar
talăr

èlar
dure-l-ar

ilar [=**ilăr**]
porni-l-ar
iubi-l-ar
Schiller
Miller

amar [=**uamar**]
lua-m-ar
Tamar

emar
dure-m-am
scăde-m-ar

ìmar
porni-m-ar
iubi-m-ar
sili-m-ar

42r **àsar** [=**asări**]
lumina-s-ar
pasări
înnalța-s-ar

èsar
păre-s-ar
Cesar
Kesar
presar

ìsar
porni-s-ar
iubi-s-ar
pisar
umbri-s-ar

41r **àțar** [=**ațiar**=**ațăr**]
lumina-ți-ar
da-ți-ar
acațăr

ețar [**ețiar**]
păre-ți-ar
apăre-ți-ar

ițar [=**ițiar**=**ițăr**]
pieri-ți-ar
Spitzer

42r **avar** [=**avăr**]
lumina-v-ar
sta-v-ar
stavăr

èvar
pare-v-ar
dure-v-ar
Kövar

ivar [=**ivăr**]
porni-v-ar
chivăr

[´er=´ăr]
aer [361] [=**aier**]
caier
îmbaier
încaier
aer
baier

43v **erber**
berber
Cerber

44r **ecer**
secer

ader [=**oader**]
Toader
Abdel el Kader

43v **ider**
consider
leader

afăr [=**eafăr**]
teafăr

360. *modificat din* **arear**; *seria apare redactată ulterior la pag.* **41r** ara-i-ar; mînca-i-ar, lumina-i-ar; *am preluat termenii inexistenți în prima redactare* 361. *seria mai apare redactată pe* **41r** baier, caier, aer, încaier, îmbaier

luceafăr
șafăr
kafăr

44r **ufăr**
cufăr
nufăr
sufăr

ager [=**eager**]
ager
Meleager

eger
deger

ulger
fulger
ulger

înger
înger
sînger

uger
uger
luger

ïer [362]
crier
grier
trier
cutrier
Prier

aler
taler
Haller

uler
guler
șuler

înăr
tînăr

apăr
apăr
scapăr
Trapper

împăr
astîmpăr

umpăr
cumpăr
răscumpăr

opăr
adopăr
acopăr
descopăr

upăr [=**uper**]
supăr
recuper
ienupăr

aser
paser

eser
meser

ater
pater
Prater

eter
èter
San-Peter

uer [=**uier**]
fluier
șuier

èver [=**evar**]
dever
împle-v-ar

iver [=**ivar**=**ivăr**]
ivăr
fi-v-ar
adormi-v-ar
chivăr
împărți-v-ar

azăr
Lazăr

ezăr [=**ezar**=**iezăr**]
iezăr
Cezar

46r **òfir**
Ofir
profir

asir
Asir

[⌐or=⌐ur]
48r **äor** [=**aur**]
aduna-or
căra-or
faur
aur
laur
balaur
maur
graur
taur

centaur
minotaur
colcîntaur
ihtiozaur

abor
abor
Gabor
Tabor
„labor"

49r **ador**
Tador

edor
Fedor

odor
Todor

udor
Tudor

ëor
păre-or } II
dure-or }

efor
efor

ifor
vifor
Nichifor

ihor
dihor

ïor [363]
adormi-or } IV
robi-or }
dior
52r opri-or
prior

48v **aior**
aduna-i-or
lumina-i-or
major

èior
încăpe-i-or
pute-i-or
„pejor" [364]

iior
adormi-i-or

49r **alor**
apăra-l-or

362. *seria mai apare redactată pe* **41r** grier, crier, trier, cutrier 363. *seria mai apare redactată pe* **52r** opri-or, prior; *am preluat-o în întregime* 364. *după* obi [. . .] *șters*

50 — c. 267

„calor”
„palor”
surpa-l-or

èlor
acèlor
cèlor
durè-l-or
rămînè-l-or
scădè-l-or
vedè-l-or
împle-l-or
ține-l-or
încăpè-l-or
ave-l-or
putè-l-or

50r **ìlor**
goni-l-or
stropi-l-or
sorbi-l-or

àmor [=**uamor**=**amur**]
Amor
lua-m-or
lumina-m-or
ramur

èmor [=**emur**]
durè-m-or
vede-m-or
ține-m-or
încăpe-m-or
tremur
„memor”
cutremur

ìmor [=**imur**]
dori-m-or
Timur

ùnor [365]
unor
niciunor

apor [=**apur**]
prapor [366]
hapur

àsor [=**asur**]
lua-s-or
lumina-s-or
jurassor
Assur

ăsor
măsor
posăsor
asăsor

èsor
păre-s-or
vede-s-or
pute-s-or
profesor
confesor
asesor

isor
dori-s-or
porni-s-or } IV
contopi-s-or

ășor
înfășor

51r **ator**
predicator
uzurpator
translator
procurator
Bathor
mator
oràtor

etor
retor

itor
ctitor
ritor

antor
cantor

entor
mentor
inventor

ìntor [=**întur**]
trîntor
vîntur

otor
motor

artor [367] [=**artur**]
martor
Arthur
Tartor

astor
astor
Castor
pastor

estor
cestor
acestor
Nestor
questor

istor
Nistor
istor
tornistor

ustor
ustor
șustor
brustor

52r **ațor**
lumina-ț-or
aduna-ț-or

ețor
păre-ț-or
căde-ț-or

ițor
orbi-ț-or

51r **üor**
buor
nuor

52r **àvor** [=**iavor**]
Iavor
da-vor
aduna-vor
lumina-vor
sta-vor
lucia-vor

evor
păre-vor
dure-vor

ìvor
domni-vor
fi-vor

[∠**ur**=∠**or**]
54r **aur**
aur
faur
laur
maur
taur
centaur
minotaur
balaur
colcîntaur
graur

abur

icur
picur’ }
licur’

ascur [=**eascur**]
mascur
vreascur

m365. *o redactare inițială, identică pe* **2273, 21v** 366. *corectat din* pripor 367. *seria mai apare redactată pe* **55** martor

ucur [=**ucăr**]
ciucur
bucur
Bucur
Rucăr

udur [=**udor**]
gudur
Tudor

agur
fagur
Sant-Agur

angur
gangur

ingur
singur

[**ungur**]
ungur

ugur
strugur
mugur

amur
ramur

emur [=**emor**]
tremur
cutremur
„lemur"
„memor"

imur
Timur

armur
marmur

ărmur
țărmur

umur
mă înfumur

our
bour
nour
prour

apur
prapur

55r **ăsur**
măsur

esur
împresur

atur
matur
„imprimatur"
satur

ătur
alătur
mătur
împătur

ultur
vultur

întur [=**întor**]
vîntur
trîntor

astur [=**astor**]
nastur
Castor
astor

ustur
ustur

utur
scutur
flutur (sbs.)
flutur (vrb.)

înzur
spînzur

2271

70r [**orbilor**=**orbelor**][368]
vorbelor
orbilor
corbilor
torbelor

2272

44r [**îngerilor**]
plîngerilor
îngerilor
răsfrîngerilor

[S]

2274

56r **as**
ass
bass
ceas
taifas
las
delas
mă las
glas
nas
rămas
mas
Parnas
bornas
pas
popas
ispas
pripas
compas
ras
gras
caras
tras
retras
con[tras]
sas
tas
vas
Havas
Cavas

57r **ăs**
apăs
păs
șăs
țăs
întrețăs

56r **es** [=**ies**]
ies
conces
preces
purces
proces
deces
des
ades'
îndes
fes
confes
tignafes
cules
ales
reales
negles
recules
compres
înțeles
mai-ales
trimes
sumes
eres
cores
dires

368. *în același ms., pe* **6r** *apar versurile*
Cine crede vorbelor
Are ⟨traiul⟩ ochii orbilor

dres
şes
ţes
întreţes
cipresse
dres (suliman)
compres

57r **is**
bis
decis
indecis
precis
concis
ucis
Amadis
fis (nota)
Hafis
gis
închis
deschis
dichis
conchis
Elis
melis
Ulys
miss
trimis
remis
compromis
commis
ris
scris
descris
conscris
circumscris
surris
în ris
Paris
vis
au învis
cerevis
zis
rezis
nezis
prezis

63r **îs**
59r **als**
fals
vals

els
Weles

uls
muls
smuls
avuls
puls
impuls

ems
Ems
James
Krems

ens [=enz]
senz
non-sens
immens
dens
condens
cens
Enns

ins
ins
încins
descins
înadins
lins (cu părul)
prelins
nins
împins
respins
prins
deprins
cuprins
strins
restrins [369]
constrins
tins
întins
distins
pretins
stins
învins
convins

60r **îns** [=ins]
îns
strîns
plîns
constrîns
stîns

uns
uns
ajuns
am ajuns
îndeajuns
ascuns
neascuns
am ascuns
răspuns
corespuns
împuns
străpuns
pătruns
nepătruns
am pătruns
tuns
am tuns

61r **os** [=ios=oz]
ghebos
bărbos
scîrbos
lăbos
mîncăcios
mustăcios
dos
pe dos
pe din dos
glodos
ciudos
chefos
rufos
stufos
meşteşugos
arţăgos
vicleşugos
sperïos
serïos
misterïos
evlavïos
prăpăstïos
mîngîios
tînguios
duios
noros
zoios
comedïos
voïos
mînïos
îngenïos
caraghioz
jos
în jos
de din jos
pe jos
curajos
cos
scos
discos
bisericos
drăcos
fricos
ofticos
pîntecos
întunecos
lunecos
bălos
ticălos
gelos
fălos
ploios
curïos
folos
colos
molos
zelos
frumos

369. *repetat din inadvertenţă*

zămos
bănos
cînos
lînos
mănos
mînos
veninos
găvănos
aninos
minunos *
slăninos
ponos
ţărănos
cărpănos
răpănos
lemnos
vînos
chipos
nisipos
rîpos
ros
baros
fioros
fieros
copilăros
păros
chiparos
văros
deluros
bucuros
colţuros
unsuros
lănguros
crenguros
rămuros
flenduros
trenţuros
aburos
grunzuros
amoros
somnoros
glodos
ciotoros
nodoros
scorburos
măgăros
neguros
bucuros
boieros
deluros
măluros
miros
generos
oneros
chiparos
năzuros
sos
prisos
de prisos
cu [de prisos]
năsos
botos

păcătos
sănătos
spătos
apătos
62r nărtos
vîrtos
mai vîrtos
burtos
sătos
secetos
fomătos
arătos
băţos
colţos
făţos
lăţos
gheţos

63r **ars**

ars
Kars
Mars

ărs

vărs
revărs

ers

mers
dispers
pers
şters
vers
revers
invers
univers
⟨dispers⟩

irs

Agatirs

ors

Cors
„mors”
tors
retors
întors
„sors”

urs

urs
curs
au curs
recurs
concurs
decurs
scurs

us

obus
dus
redus
con[dus]
pro[dus]
in[dus]
de[dus]
repro[dus]
adus
readus
fus
confus
difus
plus (+)
nu-s
pus
com[pus]
dis[pus]
presupus
prepus
im[pus]
supus
de[pus]
respus
spus
dispus
rus
borus
sus
pe sus
în [sus]
mai pre[sus]
de sus
obtus

[´**is**=´**es**]

57r **aïs**

Laïs

bis

Ibis

ades

Tirade-s
Hades

èïs

a femeii-s
reïs

ofis

ofis

agis

dragi-s

ègis

Aegis
întregi-s
„legis”
„regis”

ales

Thales
ale tale-s
ale sale-s

58r **acles**
facle-s
racle-s
Eracles

57r **eles**
grele-s
ale mele-s

iles
multe zile-s
„miles"

ules
scule-s
destule-s
nule-s

58r **ames**
dame-s

emes
devreme-s

imes
din prostime-s

ermes [=**iermes**]
un vierme-s
Hermes

umes
din lume-s
spume-s

anes
bălane-s
Johannes
Tigranes

enes
cu sprîncene-s

ines [=**inez**]
în suspine-s
Inez

unes
bune-s
nebune-s

apis
zapis
ale papi-s
arapi-s
„lapis"
satrapi-s

ares
Ares
în cătare-s
întrebare-s
„lares"

àris [=**ares**=**oares** =**ăres**]
Paris
mari-s
„emunctae naris"
stella maris
rari-s
tari-s
de unde oare-s?
acătăre-s?
în stare-s

ures
figure-s
sure-s

àses [=**oases**=**asis**]
scoase-s
trase-s
de mătase-s
rase-s
roase-s
hidoase-s
șase-s
κρᾶσις [370]

59r **eses**
împărătese-s
dese-s

ìses
deschise-s

ates
„vates"
îmblate-s
luminate-s

etes [=**etis**]
multe pete-s
Thetis

ites
mulțumite-s

ùtes [=**utis**]
facute-s
„Utis"

àzis [=**oazis**]
crazis
oazis
bazis
n-a zis
ce-a zis

èzis
thezis
antithezis

izis [=**isis**]
Isis
phyzis

ozis
Mozis
dozis

uzis
cruzi-s

60r **aös**
adaos
chaos
Menelaos
Agesilaos
aplaos
Emaos
Danaos
repaos

eös
Eos

62r **afos**
Papphos

ifos

60r **ïos**
Chios
de cu zio-s

62r **amos**
Samos
Amos
mamos

emos
Haemos
Remus

emnos [=**emnus**]
Lemnos
demnu-s
nedemnu-s

epos
epos
Cornelius Nepos

opos
scopos
topos

aros
Paros

eros
Eros
„caballeros"

iros [=**irus**]
Skyros [371]
miros
amiros

370. *în ms.* κράσις 371. *în ms.* iskyros

Cyros
Pyrrhos
Tyrus
din Almiro-s
Tyrus

atos [=**atus**]

Athos
pathos
uscatu-s
sfărîmatu-s
„natus"
cu Erato-s

etos

etos

itos [=**itus**]

ritos
Titus
Vitus

utos [=**utus**]

Plutos
necunoscutu-s
pierdutu-s
Brutus

63r **ebus**

rebus
Phœbus
„est modus in rebus"

argus

Argus
largu-s

opus

Esopus

essus

Nessus
Bessus

64r **atus**

hyathus
condamnatu-s

itus

adormitu-s
Titus
Clytus

otus

Scotus
cu totu-s

utus

cunoscutu-s
Brutus

ezus

Crœsus

[Ş]

65r **aş** [=**aşi**=**iaşi**]

aşi !
doi aşi !
başi
hăgaş
caş
rîndaş
arendaş
mîncaşi
zăcaş
araşi } I
cărași } I
treieraşi } I
sălaş
copilaş
drăgălaş
ţeselaşi
înşelaşi
laşi
mă laşi
dăscălaş
golaş
rămaşi
aldămaş
cumaş
buciumaş
pătimaş
imaş
naş
nănaş
jupînaş
coconaş
Oaş
paşi
scăpaşi
ţipaşi
înaripaşi
oraş
căraşi
raşi
graşi
retraşi [372]
fecioraş
toporaşi
ţăraşi
saşi
cosaşi
caretaş
căruţaş
răvaş
carevaşi
cinevaşi
răzaş
tălgeraşi
bulgăraş
pălmaş
fruntaş
mijlocaş
cercetaş
birtaş
ostaş
sutaş
sortaş
cămăraş
păunaş
călăraş
morăraş
mărăraş
brutăraş
sitaraş
cobzăraş
pieptăraş
altăraş
ciubotăraş
notăraş
armăsăraş
vatrăraş
Tataraş
spătăraş
canăraş
amoraş
şcolăraş
toleraşi
cimpoiaş
fluieraş
ciobănaş
paneraş
dulgheraş
ingineraş
boiernaş
Todiraş
trandafiraş
fuioraş
bujoraş
vaporaş
procuroraş
toporaş
mororaş
profesoraş
covoraş
zăvoraş
băieţaş
tupilaşi
copilaşi
uriaş
negustoraş

66r **ăş**

înfăş

eş [=**eşi**=**ieşi**=**ieş**]

ieşi
Ieşi
măcieş
preceşi
purceşi

372. *urmează* saşi *şters, reluat ulterior*

deși
îndeși
megieși
lăieși
plăieș
băieși
uncheș
leș
înțeleși
reînțeleși
culeși
leși (lași)
leși
aleși
pleș
meși
trimeși
apeși
depeși
sumeși
cămeși
cireș
correși
direși
a da greș
fără greș
dreși
țeși
înfeși
desfeși [373]
⟨promiseși
comprimiseși [374]
închiseși
deschiseși
compuseși⟩
fierseși
copseși
torseși
întorseși
ziseși
duseși
aduseși
produseși
traduseși
răseși
roseși
purceseși
uciseși
deciseși
rîseși
porniseși
aprinseși
cuprinseși
deprinseși
tinseși
întinseși
răspunseși
pătrunseși

arseși
trăseși
retrăseși
aleseși
culeseși
înțeleseși
înfipseși
fripseși
mulseși
smulseși
încinseși
descinseși
prelinseși
împinseși
respinseși
atinseși
stinseși
strînseși
învinseși
convinseși
ajunseși
împunseși
străpunseși
plînseși
frînseși
răsfrînseși
spărseși
merseși
șterseși
curseși
scurseși
distinseși
supseși
scriseși
descriseși
puseși
apuseși
prepuseși
spuseși
rupseși
corupseși
trimiseși
scoseși

67r **iș** [375] **[=iși=își]**

iubiși
suferiși
zăriși
măriși
zguduiși
slăbiși
IV
uciși
deciși
indeciși
conciș
ponciș
cruciș

îndulciși
de-a cruciș
havadiș
rodiși
zidiși
podiși
podiș
teiș
sleiși
poleiși
afiș
tufiș
închiși
deschiși
înveliși
Ghimiș [376]
trimiși
compromiși
omiși
beniș
veniș
luminiș
conteniși
coniși
blăniși
porniși
aluniș
cărpeniș
boiși
războiși
răpiși
zăriși
răriși
săriși
păiș
șiș
desiș
sosiși
gătiși
izbutiși
scutiși
costiș
morțiș
hoțiș
însoțiși
pățiși
suiș
trebuiși
zăbăviși
gîlceviși
ziși
repeziși
de-a curmeziș
pieziș
limpeziș
tîrîș-grăpiș
ciupiși

373. *urmează* ziseși, trimeseși, promiseși, comprimiseși, închiseși, deschiseși, puseși, apuseși, spuseși, compuseși, trăseși, plînseși, torseși, strînseși, purceseși *șterse; am reținut termenii nereluați ulterior* 374. *în ms. din inadvertență* comprimiseți 375. *seria mai apare într-o redactare anterioară pe* **2272, 66r** adormiși, umbriși, periși, aluniș, desiș, frunziș, de-a curmeziș, cruciș, luminiș, pe furiș, tîrîș-grăpiș, măciniș, acoperiș, prundiș, pietriș, costiș, suiș, coborîș, tufiș; *am preluat termenii inexistenți în seria finală* 376. *modificat din* Ghioriș

răpişi
povîrniş
corniş
măciniş
urdiniş
hodinişi
mărginişi
ruginişi
măliniş
aluniş
pomenişi
stăpînişi
înţepenişi [377]
mărăciniş
porumbiş
frunziş
rotunzişi

2272

66r adormişi
umbrişi
perişi
pe furiş
acoperiş
prundiş
pietriş
coborîşi

2274

69r **alş [=alşi]**
falşi
Balş

inş [=inşi]
inşi
încinşi
descinşi
linşi
ninşi
împinşi
respinşi
prinşi
deprinşi
cuprinşi
strinşi
întinşi
distinşi
pretinşi
învinşi
convinşi

69r **unşi**
ajunşi
ascunşi
răspunşi
împunşi
pătrunşi
nepătrunşi
tunşi
punch
„Munsch"

70r **oş [=oşi]**
gheboşi
bărboşi
mustăcioşi
coşi (coş)
coşi
discoşi
lunecoşi
întunecoşi
galoş
moş
inimoşi
strămoş
frumoşi
roş
fioroşi
vîrtoşi
scoşi

arş [=arşi]
arşi
marş [378]

erşi
sterşi
verşi
reverşi
perşi

orş [=orşi]
borş
torşi
întorşi

urşi
urşi
scurşi

uşi [379] **[=uş=iuş]**
uşi

2272

65v băuşi

2274

70r răbuş
cărăbuş
duşi
conduşi
reduşi
produşi
dăduşi
aduşi

2272

65v vînduşi
pierduşi

2274

70r fuşi
guşi
Huşi
acuş
făcuşi
desfăcuşi
prefăcuşi
refăcuşi
tăcuşi
zăcuşi
trecuşi
petrecuşi
ntrecuşi

2272

65v plăcuşi
născuşi
crescuşi
cunoscuşi
umpluşi
gemuşi
temuşi

2274

70r ţinuşi
obţinuşi
reţinuşi
puşi
com[puşi]
dis[puşi]
presu[puşi]
păpuşi
începuşi
concepuşi
pricepuşi
supuşi
spuşi

377. *urmează* cărpeniş *repetat din inadvertenţă* 378. *corectat din* marşi 379. *seria mai apare redactată pe* **2272, 65v uşi,** uşi, băuşi, duşi, aduşi, conduşi, vînduşi, pierduşi, deduşi, făcuşi, des[făcuşi], pre[făcuşi], plăcuşi, tăcuşi, zăcuşi, trecuşi, petrecuşi, întrecuşi, născuşi, crescuşi, cunoscuşi, umpluşi, gemuşi, temuşi, ţinuşi, puşi, apuşi, încăpuşi începuşi, pricepuşi, răpuşi, opuşi, repuşi, presupuşi, dispăruşi, ţesuşi, cusuşi, discusuşi, bătuşi, putuşi, avuşi, căzuşi, scăzuşi, crezuşi, încrezuşi, şezuşi, văzuşi, căuş, albuş, răbuş, cărăbuş, Beiuş, arcuş, acuş, căluş, amúş, Ceremuş, pănuşi, cenuşi, mănuşi, ţigănuş, ceauş, dălcăuş, căpuşi, păpuşi, ţăpuşi, picioruş, ţăruş, scoruş, cătuşi, lăcătuşi, mătuşi, avuşi, căţeluş, lunecuş; *am inclus în redactarea finală termenii inexistenţi în aceasta, respectînd alfabetizarea şi modul de organizare al ei*

2272

65v apuşi
încăpuşi
răpuşi
opuşi *
repuşi
duruşi
ceruşi
păruşi
apăruşi
dispăruşi
ţesuşi
cusuşi
discusuşi

2274

70r bătuşi
străbătuşi
combătuşi
stătuşi

2272

65v putuşi

2274

70r avuşi
văzuşi
crezuşi
încrezuşi

2272

65v căzuşi
scăzuşi
încrezuşi
şezuşi
prevăzuşi
ceauş
căuş
dălcăuş

2274

70r albuş
ghiduş

2272

65v Beiuş
arcuş
lunecuş
căluş

2274

70r ineluş

2272

65v căţeluş
amuş
Ceremuş

2274

70r mănuşi
pănuşi

2272

65v cenuşi
ţigănuş
căpuşi
ţăpuşi

2274

70r ţăruş
scoruş

2272

65v piciorus

2274

70r à souche
lăcătuş
bărbătuş
împărătuş

2272

65v cătuşi
mătuşi

2274

68r **îngaş**
gingaş

alaş [=**alăş**]
arata-l-aş
palăş

69r **arăş** [=**arăşi**=**iarăşi**]
iarăşi
tovarăşi
ceară-şi

[**⌣eş**=**⌣ăş**=**⌣eşi**=**⌣ăşi**]
[**argeş**=**argeşi**]
Argeş

68r sparge-şi

aleş [=**aleşi**=**aleaş**=
aliş]
jaleş

galiş
în cale-şi
cînta-le-aş

ugleş
dugleş

ameş
sameş
vameş

emeş [=**emeşi**]
cheme-şi

omeş
Someş

eneş [=**eneşi**]
Beneş
sub gene-şi
leneşi
Peneş

epeş [=**epeşi**]
Ţepeş
pricepe-şi
începe-şi

ipeş [=**ipeşi**]
chipeş
din aripe-şi

69r **areş**
Rareş

ireş
fireş

68r **ureş** [=**urăşi**=**urăş**]
Murăş
făcură-şi

àseş [=**aseşi**=**asăşi**]
araseşi }
spălaseşi } I
adunaseşi }
în casă-şi
pe masă-şi

eseş [=**eseşi**]
înţeleseseşi
aleseseşi
culeseseşi
respinseseşi

iseşi
veniseşi
adormiseşi
promiseşi

69r **useş** [=**useşi**=**usăş**]
făcuseşi
pierduseşi
husăş

ateș [=**uateaș**]
Brateș
luate-aș

aoși [=**caoși**]
adaoși
neaoși

70r **aboș**
laboș

aloș
paloș

iloș
Miloș

atoș
ratoș

[**aleleaș**]
64v arăta-le-le-aș

[**ailaș**]
arăta-i-l-aș

[**amilaș**]
arăta-mi-l-aș

[**ațilaș**]
da-ți-l-aș
ara-ți-l-aș
arata-ți-l-aș

[**avilaș**]
arata-vi-l-aș

[T]

71r **at**

arat } I
curat } I
luminat } I
bat
combat
dezbat
strabat
abat
dat
dedat
gat
renegat
hat
regat
bogat
cat
lăcat
macat
păcat
lat
palat
halat
gelat
înșelat
chemat
automat
Banat
canat
chanat
împănat
pat
înaripat
împărat
sat
îndesat
lăsat
păsat
vărsat
revărsat
castrat
Nicostrat
Calistrat
arat (ich zeige)
curat
strecurat
cîrnat
Cernat
ingrat

72r **ăt**
îmbăt
dezbăt
făt
logofăt
omăt
pomăt
arăt
dindărăt
îndărăt
șirăt
desfăt (-ată)
făt (verb) [380]

74r **act**
act
exact
compact
tact
estract
Theophylact
tact
contract
abstract
contact

ect
direct
aspect
prospect
insect

72r **et** [=**iet**]
biet
șerbet
tabiet
Babette
încet
cadet
brădet
bufet
marafet
ziafet
boghet
făget
buget
săget
băiet
încheiet
descheiet
îmbïet
căpïet
tăiet
muiet
poët
înfoiet
dispoiet
sujet
buchet
cochet
berechet
șuchet [381]
pachet
jachet
boschet
balet
colet
bilet
cuplet
Milet
atlet
obsolet
cotlet
valet
complet
trimet
sumet
pesmet
comet
bonet
sonet
cornet
bănet
penet
Jeanette
Anette
repet
Capet
tapet
peret
secret
regret
șiret
concret
decret

380. *urmează familia lui* făt : a făta, făt, fete, fată 381. *repetat din inadvertență*

Siret
discret
portret
corset
baret
livret
tête-à-tête
brevet

74r **it**

iubit } IV
adormit }
cit
sudit
chit
myth
Tit
invit
monolit
poclit
antracit
Cocyt
adamit

alt

cobalt
nalt
înnalt
alt
celălalt
contralt
asfalt
bazalt
spalt

elt

Belt
celt

olt

Olt
revolt
involt
dezvolt

ult

mult
ascult
adult
cult
incult
pult
smult (smuls)
insult
consult
rezult

75r **ant**

cant
infant
discant
secant
diamant
elegant
arogant
berbant
G[enoveva] d[e] Brabant
nant
briliant
amant
amarant
celalant
cestălant

ent

strident
lent
argument
moment
instrument
ciment
element

int

argint
alint
mint
mărgărint
Corynth
Hyacint

înt

sfînt
cînt
descînt
încînt
împlînt
mormînt
frămînt
acoperămînt
așezămînt
crezămînt
spăimînt
înspăimînt
veșmînt
jurămînt
pămînt
frînt
înfrînt
răsfrînt
sînt
tînt
vînt
avînt
cuvînt
fără cuvînt
zvînt

ont [382]

Pont
mastodont
tont
Helespont
ghiont
discont
arhont
Piemont
la ponte

2271

55v Egmont
pont

2274

76r **unt** [383]

ciunt
Sagunt
mănunt
punt
mărunt
cărunt
crunt
înfrunt
confrunt
unt

2271

55v ⟨bunt⟩
încrunt
funt

2274

76r **ot**

bot
ciot
antidot
bigot
fagot
pahot
cot (coate, coți)
scot
socot
pișcot
lot
zlot
pilot
înglot
înot
pot
nepot
capot
strănepot
compot
tot
netot

382. *seria mai apare redactată pe* **2271, 55v** Egmont, pont, tont; *am preluat termenii inexistenți în ultima redactare* 383. *seria mai apare redactată pe* **2271, 55v** ⟨bunt⟩, ciunt, punt, crunt, mărunt, cărunt, înfrunt, confrunt, încrunt, funt, ⟨sunt⟩; *am preluat termenii inexistenți în redactarea ulterioară cu excepția verbului* ⟨sunt⟩

de tot [384]
cu totului tot
peste tot
vot
devot

77r **apt**

fapt
adapt

ăpt

îndărăpt

ept [=**iept**]

înțelept
inept
piept
dirept
drept
îndrept
aștept
deștept
recept
concept
precept
adept

ipt

fript
script
manuscript
Egipt
înfipt
afipt

opt

opt
40 și opt
copt
necopt
⟨înnopt⟩
adopt
răscopt [385]
copt
scopt (brînză)

upt [386]

lupt
rupt
corupt
întrerupt
abrupt
de frupt
înfrupt
supt
resupt
dedesupt

78r **art**

Mart
împart
despart
spart

ert [=**iert**]

Albert
d'Alembert
cert
cert
incert
concert
fiert
răsfiert
sfert
inert
deșert (vrb.)
deșert
în deșert
cuvert

irt

birt
mirt
spirt

îrt

cesvîrt
învîrt
dezvîrt

ort

ort
fort
confort
cort
Jilort
mort
port (strai)
port (liman)
port (vrb.)
suport
raport
esport
deport
sport
tort

urt

scurt
furt
iaurt
din scurt

79r **ast** [387]

adast
fast
nefast
cast
Erast
Adrast
vast
balast
contrast

2272

75v entuziast
fantast
rast

ăst

adăst
ăst
țăst

2274

79r **est** [388]

acest
gest
onest
arest
rest
atest
țest (înțestat)
anapest
protest
contest

2272

75v Alcest
manifest

2274

79r **ist** [389]

bandajist
chimist
alchimist
organist
tist
whist
trist
chorist
consist
dezist
azist
resist
insist

384. *repetat din inadvertență* 385. *inițial* lapte răscopt 386. *seria mai apare redactată pe* **2271, 57r** lupt, rupt, înfrupt, corupt, dedesupt [*inițial* dedesubt], abrupt supt, resupt 387. *seria mai apare redactată pe* **2272, 75v** entuziast, fantast, cast, rast, contrast, Vast, Adrast; *am preluat termenii inexistenți în ultima redactare* 388. *seria mai apare redactată pe* **2272, 75v** acest, atest, contest, Alcest, manifest, gest, rest, țest, protest; *am preluat termenii inexistenți în ultima redactare* 389. *seria mai apare redactată pe* **2272, 75v** linguist, analist etc., trist, asist, dezist, consist, rezist, exist, tist, whist, Christ, solist, organist, pianist, flautist; *am preluat termenii inexistenți în ultima redactare*

2272

75v linguist
analist etc.
rezist
exist
Christ
solist
pianist
flautist

2274

79r **ost** [390]
ost
fost
am fost
nord-ost
sud-ost
post
post
adăpost
rost
prost
tost (toast)

2272

75v Ariost

2274

79r **ust** [391]
bust
robust
gust
dezgust
îngust
August
just
injust
must
otpust
august (luna)

80r **ut**
limbut
băut
plăcut
neplăcut
tăcut
zăcut
căzut
scăzut
şezut
crezut
necrezut
încrezut
văzut
nevăzut
umplut
ţinut
încăput
părut
dispărut
apărut
durut
vrut
putut
avut
trecut
petrecut
întrecut
crezut
de necrezut
pierdut
gemut
temut
început
nenceput
conceput
priceput
nepriceput
cerut
ţesut
băut
străbătut
născut
nenăscut
făcut
prefăcut
nefăcut
desfăcut
cunoscut
necunoscut
crescut
necrescut
decrescut [392]
păscut
ajut
scut
Sascut
lut
mut
strămut
mut
cornut
aşternut
cernut
strănut
început
Prut
brut
cusut
necusut
ţesut
astut
scorbut
arnăut
învăscut
cnut
ascut
cerşut
cerut
disput
slut
stătut
statut
dizbătut
combătut
străbătut
81r strănut (sbs.)
acut

80r **aŭt**
aeronaut
argonaut
precaut

[**´et**=**´ăt**=**´ed**=**´ăd**]
73r **aët** [=**aiet**]
vaiet

ocet
bocet
„nocet"

aget [=**aged**]
raget
fraged

eget
deget
preget

iget
Sziget

uget [=**uged**]
cuget
muget
buged

oclet
proclet

amăt [=**eamăt**]
freamăt
hreamăt
şteamăt

emet
gemet

umed [393]
umed

unet [394]
sunet

390. *seria mai apare redactată pe* **2272, 75v** Ariost, fost, ost, post, rost, tost, prost; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 391. *seria mai apare redactată pe* **2272 75v** bust, îngust, just, must, otpust, August, gust 392. *modificat din* des[crescut] 393. *modificat din* **umet** 394. *modificat din* **anet**

răsunet
tunet
consunet

apăt [=**eapăd**=**eapăt**]
scapăt
leapăd
capăt
ştrapăt
rapăt
treapăt

ipet
Egipet
sclipet
scripet
şipet
ţipet

eştet [=**eşted**]
creştet
veşted

uët [=**uiet**]
vuiet

erit
merit
demerit

77r **icot**
chicot

oscot
troscot
n-o scot

73r **ohot**
nohot [395]
dohot
hohot

77r **omot**
zgomot

73r **ipot**
şipot
pipot

77r **opot** [396]
n-o pot
clopot
ropot
73r tropot

77r **espot**
despot

80r **äut** [=**aud**]
flaut
caut
n-aud

ăut
Tăut
Răut

eut
farmaceut

[Ţ]

82r **aţ** [=**aţi**]
baţi
strabaţi
combaţi
dezbaţi
abaţi
luminaţi }
adunaţi } I
măcinaţi }
daţi
dedaţi
te agaţi
renegaţi
îngîmfaţii [397]
laţ
din doi laţi
Galaţi
gelaţi
înşelaţi
chemaţi
ciumaţi
afumaţi
automaţi
cîrnaţi
Carpaţi
înaripaţi
tu paţi
împăraţi
însuraţi
braţ
fraţi
ingraţi
tu caţi
saţ
nesaţ
lăsaţi
guşaţi
Muşaţi
îngreţoşaţi
arătaţi
araţi
amorezaţi
zaţ
tîrnaţ

83r **ăţ** [=**ăţi**]
băţ
Carabăţ
alte **dăţi**
fă-ţi
prefă-ţi
desfă-ţi
înfăţ
desfăţ
hăţ
înhăţ
jăţ
lăcăţi
plăţi
arăţi
bunătăţi
strîmbătăţi
dreptăţi
nedreptăţi
singurătăţi
cetăţi
jumătăţi
străinătăţi
etăţi
absurdităţi
fatalităţi
majorităţi
longevităţi
naivităţi
enormităţi
libertăţi
dă-ţi
predă-ţi
dedă-ţi
învăţ
dezvăţ
canavăţ
răsfăţ

9:r **acţi**
exacţi

ecţi
architecţi

84r **eţ** [=**eţi**=**ieţi**]
albeţi
beţi
iubeţ
înceţi
dulceţi
tăceţi
plăceţi
cădeţi
cadeţi
scădeţi
şedeţi
vedeţi
săgeţi
împleţi
băieţi
ţineţi
încăpeţi
păreţi
pereţi

395 *modificat din* nohod 396. *seria mai apare redactată pe* **73r** clopot, tropot; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 397. *corectat din* îngîmfaţi

dispăreţi
apăreţi
aveţi
puteţi
verdeţi
blîndeţi
feţi
logofeţi
desfeţi
înfeţi
disfeţi
răsfeţi
îngheţi
dizgheţi
bogheţi
mălăieţi
lăieţi
nătăfleţ
răzleţ
hîrleţ
glumeţ
drumeţ
sumeţ[398]
îndrăzneţ
dimineţi
albineţ
bătrîneţi
măreţ
lumeţ
lopeţi
creţ
încreţ
discreţ
discreţi
secreţi
concreţi
tinereţi
băltăreţ
pădureţ
cuvîntăreţ
cîntăreţ
mistreţ
frumuseţi
coteţ
isteţ
citeţ
musteţi
cărunteţi
înveţi
dezveţi
poveţi
poeţi
cocheţi
şucheţi
atleţi
completi
trimeţi
sumeţi
pesmeţi

cometi
repeţi
regreţi
şireţi
preţ
dispreţ
vïeţi
măreţ
călăreţ
făcăleţ
bruneţi
nutreţ
bureţi
peceţi
ostreţ
găleţi

85r **iţ** [=**iţi**]

iubiţi
adormiţi IV
scutiţi
să fiţi
înghiţ
sughiţ
chiţi
monoliţi
aţiţ
sudiţi
adamiţi
căpiţi
pestriţ
şuviţi
vestiţi
petiţi

96r **îţ** [=**îţi**]

mîţ
urîţi

92r **alţi** [=**alţ**]

alţi
ceilalţi
ăştialalţi
celorlalţi
istorlalţi
orbalţ
Pfalz
încalţ
discalţ
jumalţ
nalţi
înnalţi (vrb.)
salţi
te salţi
valţ

ălţ [=**ălţi**]

bălţi
dălţi

elţ [=**elţi**]

Belz
celţi

îlţ

zgîlţ
cîlţ
jîlţ

olţ [=**olţi**]

bolţi
colţi
colţ
colţ
revolţi
învolţi
dezvolţi

ulţ [=**ulţi**]

adulţi
culţi
inculţi
asculţi
desculţi
oculţi
mulţi
smulţi
insulţi
rezulţi
consulţi

amţ [=**eamţ**]

neamţ

emţ [=**emţi**]

nemţi

imţ [=**imţi**]

simţ
mă simţ
resimţ
consimţ
strimţi
zimţi

93r **anţ** [=**anţi**]

zbanţ
dorobanţ
danţ
lanţ
diamanţi
şanţ

enţ [=**enţi**]

Timişorenţ
demenţi
inteligenţi

inţ [=**inţi**]

fierbinţi

398. *urmează* iubeţ *repetat din inadvertenţă*

dinți
Mehedinți
sfinți
ginți
arginți
minți
cuminți
Vinț
Linz
credinți
rugăminți
stăruinți
făgăduinți
biruinți
prinț
ființi
căinți
părinți
folosinți
putinți
credinți
velinți
suferinți
ajutorinți

onț
Donț
pahonț

93r **unți**
ciunți
munți
nunți
punți
mărunți
cărunți
crunți
încrunți
frunți
înfrunți
confrunți

94r **oț** [=**oți**]
boț
goți
hoț
negoț
coți (cot)
socoți
scoți
iloți
moț
poți
despoți
nu poți
roți
soț
consoț
cu soț
toți

zloți
piloți
înoți
nepoți
strănepoți
netoți
bigoți
ostrogoți
vizigoți

94r **apți**
lapți
adapți

epți [=**iepți**]
piepți
înțelepți
inepți
drepți
îndrepți
aștepți
deștepți
adepți

ipți
fripți
înfipți

opți
copți
adopți
nopți

upți
lupți
rupți
corupți
întrerupți
înfrupți
supți

arț [=**arți**]
marți
înparți
desparți
sparți
Schwarz

ărț [=**ărți**]
părți
chărți
cărți
anțărț
deșărți

erț [=**erți**=**ierți**]
cerți (vrb.)
cerți
incerți
ierți
deșerți (vrb.)
deșerți

esperți
terț
comerț

95r **îrț** [=**îrți**]
hîrț
învîrți

orți [=**orț**]
(3) orți
borți
morți
porți (subst.)
porți
suporți
imporți
transporți
șorț
sorți [399]
torți
divorț

urți [=**urț**]
burți
curți
scurți
șurț

uți [=**iuți**=**uț**=**iuț**]
buți
limbuți
slăbuți
plăcuți
neplăcuți
tăcuți
ietăcuț
ascuți
trecuți
petrecuți
întrecuți
crescuți
cunoscuți
necunoscuți
desfăcuți
prefăcuți
făcuți
nefăcuți
născuți
nenăscuți
învăscuți
călduț
drăguț
păiuț
căiuți
iuți
ajuți
deluț
căluț
amuț
sumuț
temuți

399. *modificat din* șorți

muți
bănuț
mănuți
ouț
puț
începuți
pricepuți
concepuți
nencepuți
dispuți
cruț
bruți
căruț
ceruți
răruț
săruți
cusuți
țesuți
căsuți
96r bătuți
străbătuți
combătuți
tătuț
stătuți
avuți
arnăuți
Cernauți
băuți
struț
Negruț
găgăuț

91r **urăț** [=**urăți**]
în gură-ți
îndură-ți
făcurăți
desfăcurăți
plăcurăți
zăcurăți
curăț

[-eț=-iț=[-eți=-iți]
85r **àïți** [=**aieți**=**oaieți**=**aiț**]
vaieți
scaieți
opaiț
în odaie-ți
straiți
laiți
gaiți
bine paie-ți
îmbaie-ți
taie-ți
saie-ți
resaie-ți
îndoaie-ți
dizdoaie-ți
înmoaie-ți

erbeți [=**ierbeți**]
fierbe-ți

aceț [=**aceți**=**oaceți**]
faceți
desfaceți
prefaceți
contrafaceți
coaceți

eceț [=**eceți**]
plece-ți
aplece-ți
petreceți
întreceți
treceți

iceț [=**iceți**]
ziceți
dedice-ți
ridice-ți
aplice-ți
preziceți
desziceți
despice-ți
răspice-ți
strice-ți

86r **ùceți**
duceți
conduceți
reduceți
aduceți
traduceți
usuce-ți

adeț [=**adeți**=**oadeți**]
radeți
roadeți

edeți
credeți
vă încredeți
repèdeți

ideț [=**ideți**]
ucideți
decideți
ride-ți
închideți
deschide-ți
deschideți
rideți
surideți
conchideți
desfideți
derideți

indeț [=**indeți**]
depindeți
prindeți
cuprindeți
întreprindeți
surprindeți
deprindeți
tindeți
întindeți
destindeți
pretindeți
vindeți

87r **undeț** [=**undeți**]
ascundeți
pătrundeți
răspundeți
corespundeți
o tundeți

ardeț [=**ardeți**=**oardeți**]
ardeți
încoarde-ți
descoarde-ți
acoarde-ți

erdeț [=**ierdeți**]
pierdeți
desmierde-ți

ëeț[=**eieți**=**ieieți**]
ceie-ți
încheie-ți
descheie-ți
ieie-ți
pieie-ți
steie-ți

ageți
trageți
retrageți
atrageți
rageți
frageți

egeți
pregeți
lege-ți
dislege-ți
alegeți
culegeți
înțelegeți
prelegeți
vegeți
îndegeți
dregeți
diregeți
coregeți

88r **igeți**
frigeți
înfigeți
strige-ți
cîștige-ți

ingeț [=**ingeți**]
încingeți
descingeți
împingeți
respingeți
lingeți
prelingeți
atingeți

distingeți
stingeți
stringeți
învingeți
convingeți

ungeț [=**ungeți**]
ungeți
ajungeți
străpungeți
împungeți

argeț [=**argeți**]
spargeți

ergeț [=**ergeți**]
mergeți
ștergeți
convergeți
alerge-ți

urgeț [=**urgeți**]
curgeți
scurgeți

ugeți
înjuge-ți
bugeți
cugeți
mugeți
sugeți
resugeți
îndruge-ți
distrugeți

89r **ieț** [=**ieți**]
fie-ți
apropie-ți
scrieți
circumscrieți
descrieți
ție-ți
reție-ți
vie-ți
revie-ți
convie-ți
devie-ți

eliți [=**eleți**=**ieliți**=**eliț**]
tu meliți
eu melit
pieliți
spele-ți
înșele-ți

oliți
poliți

uliți
suliți
uliți

emeț [=**emeți**]
gemeți
temeți
cheme-ți
recheme-ți

aniți [=**aniț**]
graniți
draniți
baniți
cabaniți
Kanitz
raniți

ineți
vineți
combine-ți
îmbine-ți
dezbine-ți
aline-ți
încline-ți
lumine-ți
anine-ți
însenine-ți
suspine-ți
țineți
abțineți
conțineți
rețineți
susțineți
le țineți

olniț [=**olniți**]
solniți
bolniți

emniți [=**emneți**=**emniț**]
însemne-ți
temniți
Cremnitz

erneț [=**erneți**=**erniți**]
cerneți
așterneți
disterneți
pavecerniți [400]

90r **uneți**
răzbune-ți
închinăciune-ți
rugăciune-ți
moliciune-ți
sfiiciune-ți
repeziciune-ți
înțelepciune-ți
adune-ți
repejune-ți
încunune-ți
puneți
apuneți
depuneți
presupuneți
spuneți
instrune-ți
răsune-ți
detune-ți

apeț [=**apeți**]
capeți
scapeți
adape-ți
încapeți
sape-ți

epeț [=**epeți**]
începeți
reîncepeți
pricepeți
înțepe-ți

ipeț [=**ipeți**]
scripeți
țipe-ți

upeț [=**upeți**]
rupeți
corupeți
cupeț

91r **areț** [=**areți**=**oareți**]
vorbareț
întrebare-ți
turbare-ți
meșteșugareț
îndelungareț
flecareț
bine pare-ți ?
stareț
cumpătareț
certareț
pismătareț
nu vă mirareți !
intrareți
gurareț
măsoare-ți

eriț [=**ereți**=**eriți**]
meriți
cere-ți
în durere-ți
în părere-ți

ureț [=**ureți**]
cureți

95r **auț** [401] [=**auți**]
cauți
precauți
aeronauți
argonauți !

400. *în ms.* pavecerniciți 401. *inițial după* **uț** buți, limbuți *șterse*

[U]

101r **ù**

dădu
fu
acu
plăcu
tăcu
zăcu
făcu
prefăcu
desfăcu
păru
trecu
petrecu
întrecu
pierdu
apăru
cusu
țesu
tu
putu
bătu
străbătu
combătu
dezbătu
nu (nu nu)
ținu
conținu
reținu
susținu
gemu
amu
temu
avu
bău
împlu
încăpu
căzu
scăzu
văzu
duru
vru [402]
crezu [403]
du
ne du
ne condu
începu
pricepu
ceru
născu
cunoscu
renăscu
crescu
descrescu
stătu
așternu
dișternu

99r **au**

au
n-au
dau
redau
lau
erau
cumpărau } I
arau } I
Menelau
Agesilau

iau [=**eau**]

beau
dormeau } II, III, IV
veneau } II, III, IV
goneau } II, III, IV
fierbeau } II, III, IV
boleau } II, III, IV
șleau
pe șleau

100r **ău**

hîrdău
sqv * mălău
rău
părău
al său
al tău
zău
zurgălău
călău
Bacău
ciucalău
flăcău
Bîrgău
strigău
Bașău
Brașău
menit a rău
Chișenău
birău
Rarău
tău
nătărău
Buzău

99r **eu** [=**ieu**]

beu
eu
feredeu
Orfeu
apogeu
polieleu
leu
paraleu
mieu
alunneu
ateu
vreu
seu
zeu
Prometeu
mereu
greu
feteleu
proteu
steteu
antereu
archïereu
protoëreu
mereu

100r **iu**

dulciu
fiu
să fiu
Jiu
rachiu
portocaliu
arămiu
cînepiu
auriu
Mariu
cenușiu
porumbriu
liliachiu
scatiu
țiu
dețiu
rețiu
conțiu
susțiu
viu (vin)
previu
reviu
subviu
viu
tîrziu
gaziu

101r **îu** [=**iu**]

rîu
părîu
țîu
tîrziu

100v **ou**

bou
ecou
nou
din nou
barou
biurou
erou
plou

96v **adu**

adu
Radu

402. *urmează* putu *repetat din inadvertență* 403. *urmează* pierdu, dădu *repetate din inadvertență*

ablu
cablu

oblu
oblu

ublu
dublu

aclu [404]
spectaclu
cenaclu
tabernaclu
30r miraclu

96v **iclu**
piclu
şiclu

oclu [405]
cioclu
Androclu
monoclu
binoclu
30r soclu

96v **aslu**
maslu

97r **abru**
candelabru

ebru
celebru

ibru
Tibru

obru
sobru

ubru
lugubru

acru
acru
macru
simulacru
sacru

ocru
socru

ucru
lucru

edru
pentaedru
poliedru
cedru

odru
codru
Codru
modru

egru
negru
integru

igru
tigru

ipru
Cipru

aspru
aspru

upru
cupru
stupru

atru [=**eatru**]
patru
tuspatru
latru
aratru
teatru
cîteşi patru

ătru
cumătru
Pătru

etru
Petru
metru
kilometru
hexametru
pentametru

98r **itru**
Kytru
pulpitru
Dumitru
Mitru
arbitru

97v **iltru**
filtru

entru
centru
pentru
kentru
de-ntru

întru
intru
pîntru
reîntru

ontru
înlontru

untru
înlăuntru

98r **otru**
lotru
Motru

97v **eptru**
sceptru

98r **astru** [406]
albastru
. . . gastru
castru
fiastru
Dunastru
pilastru

2271

50v cadastru
dezastru
giugastru

2274

98r **ăstru** [407]
păstru
căpăstru
Silvăstru

estru [408] [=**iestru**]
buestru
maiestru
Silvestru
terestru
alpestru

2271

50v destru
pedestru

2274

98r **istru**
Nistru
Istru

404. *seria mai apare redactată pe* **30r** spectaclu, cenaclu, miraclu; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 405. *seria mai apare redactată pe* **30r** cioclu, monoclu, Androclu, soclu; *am preluat termenul inexistent în ultima redactare* 406. *seria mai apare redactată pe* **2271**, **50v** albastru, piastru, cadastru, dezastru, giugastru, Dunastru, pilastru; *am preluat termenii inexistenţi în ultima redactare* 407. *seria mai apare redactată pe* **2271**, **50v** păstru, Silvăstru, căpăstru 408. *seria mai apare redactată pe* **2271**, **50v** maiestru, destru, pedestru; *am preluat termenii inexistenţi în ultima redactare*

ostru

nostru
vostru
rostru

ustru

lustru
mustru

austru

austru
claustru

2275B

[V]

1r **av**

cearceav
moldav
gingav
concav
pilav
bolnav
nărav
prav
deprav

ev

elev
ev

iv

guraliv
costeliv
relativ
dativ
nominativ etc.
bețiv
uscățiv
masiv
cursiv
pasiv
conviv
coroziv
naïv

ov

alcov
Azov

uv

pleșuv

ubav

gubav

îngav

gingav

[Z]

2r **az** [=**azi** = **eaz** = **iaz**]

cabaz
gaz
haz
caz
cazi
recazi
decazi
necaz
Bicaz
iaz
prilaz
pirlaz
talaz
zaplaz
atlaz
naz
raz
razi
obraz
praz
cepraz
azi
viteaz

ez [=**ezi**=**iezi**=**iez**]

obezi
concezi
recezi
precezi
iezi
scînteiezi
interpelezi
miez
urmez
grămezi
îmbunezi
repezi
strepezi
trapez
repez
înaripez
orez
cirezi
Horez
înamorezi
amorez
adresez
șezi
retezi
botez
încetez
ospătez
datez
încredințez
francez
englez
portugez
polonez
vezi
revezi
prevezi
întrevezi
netezi
cutez
livezi
păstrez
crez
miez
zăpezi
rătez
serbez
cedez
botez
burgez
apelez
miez
înarmez
danez
cinez
chinez
luminez
te repezi
zăpezi
burez
durez
murez
cirezi
orez
narez
înamorez
barez
desțărezi
interesezi
așezi
șezi
desfătezi
datezi
<spetezi>
încredințez

3r **iz** [=**izi**]

abiz
ucizi
decizi
regicizi
închizi
deschizi
conchizi
valizi
invalizi
timizi
bariz
Pariz
scizi

alzi [=**als**]

calzi
fals

olz [=**olzi**]

îmbolzi

inz [=**inzi**]
inzi
prinzi
cuprinzi
tinz
întinz
pretinzi
aprinz
deprinz
surprinz
oglinzi
colinzi

înz [=**înzi**]
mînz
prînz
pînzi
în curînzi
curînzi
vînz
revînz
comînzi

onz [=**onzi**]
bronz
blonzi

unzi
înfunzi
ascunzi
răspunzi
co[răspunzi]
pătrunzi
tunzi
rătunzi
profunzi
scunzi
desfunzi

oz [=**ozi**]
boz
goz
cozi
comozi
antipozi
rozi
nerozi
voievozi

arz [=**arzi**]
arzi
barzi
leoparzi

erz [=**erzi**=**ierzi**]
pierzi
verzi

irz
Agatirz

orz [=**orzi**]
orz
încorzi
discorzi
acorzi
cors
lorzi

urz [=**urzi**]
surzi
curzi
îmburzi
sturz

uz [=**uzi**]
auzi
duzi
aguzi
juzi
acuz
recuz
zăluzi
topuz
cobuz
abuz
refuz
asuzi
uzi (ud)
auz
călăuz
cruzi
incluzi

4r **umezi**
umezi

èpez [=**epezi**]
lepezi
repezi
strepezi

etezi
netezi

auz [=**auzi**]
lauzi
n-auzi

Locul seriilor **euci** leuci, treuci (**2271,** *88r*) *și* **alegi** balegi, n-alegi (**2272,** *89r*) *este la p. 698 după seria* **urici;** *al seriei* **ogon** pogon (**2274,** *19r*) *la p. 740 după seria* **eon.**

2265

2r **BÀ**

ba
abbà
întreba
înjgheba
încuiba
înbuiba
nu-i ba
holbà
schimbà
plimba
strîmbà
a ierbà
ciorbà
îmbumbà
disbumbà
incumba
sucumba
probà
Barnabà
îmbiba
șurubà
zurbà
turbà
încurba
încujbà

3r **ÀBA** [=**eaba**=**oaba**]

baba (muiere — colac)
geaba (degeaba)
laba
Kaaba
Sabba
treaba
taraba
slaba
Bassaraba
Araba
Baraba
faba
gloaba
roaba
boaba
cioaba
podoaba
scoaba

4r **ЄБА**
ИБА
ЄБА [**eba**]
gheba
cheba
Leeba
Teba
hleba
gleba

ИБА [**iba**]
hiba (transvăl.)

ОБА [**oba**]
soba

ȣБА [**uba**]
buba

5r **АЖБА** [**ajba**]
vrajba

АЛБА [**alba**]
alba
salba
nalba
Galba
halba
jalba
dalba
codalba

АМБА [**amba**=**oamba**]
boamba
cloamba
troamba

ЄМБА [**emba**]
Otremba

ȣЖБА [**ujba**]
Cujba
slujba

ЄЛБА [**elba**]
Elba
selba

ИЛБА [**ilba**]
milba

ОЛБА [**olba**]
tolba

ȣЛБА [**ulba**] } defective
ЪЛБА [**ălba**] } defective
ꙟЛБА [**îlba**] } defective
ИМБА [**imba**]
limba

ОМБА [**omba**]
bomba
tromba

ȣМБА [**umba**]
de-a tumba
Dumba
porumba
Porumba

ꙟМБА [**îmba**]
strîmba
drîmba

6r **arba**
erba
irba
orba
urba
îrba

АРБА [**arba**=**iarba**=**oarba**]
barba
iarba
oarba

ѥрба [**erba**]
herba
verba (pl. lat.)

ирба [**irba**]
știrba

ѻрба [**orba**]
vorba
ciorba
torba

ѹрба [**urba**]
curba
turba

ѫрба [**îrba**]
Sîrba
scîrba

7r **uba**
azba
ezba
izba
ѻзба
ѹзба
ѹба [**uba**]
buba
guba (ung.)
duba
Kuba
pruba
hruba
șuba

àzba [=**oazba**]
broazba

ѥзба[1] [**ezba**] vacat
[=**esba**]
Lesba

изба[1] [**izba**]
Sofronisba
Thisba [2]

ѻзба[1] [**ozba**] } vacant
ѹзба [**uzba**] }
ѻба [**oba**]
soba
toba
doba

ѫба [**îba**]
gîba
țiba !

[**a**]

8r **rabdà**
Abdà (Kalè)

ČA [3]
cea !

acea
paceà
baccea

făceà
zăcea
tăcea

răcea
trecea
petrecea
se trecea

ziceà
erbiceà
ghiceà
juniceà
cărticeà
smiceà
pielceà
ferìceà

cocea
boceà
boccea
poceà
noroceà
toceà
pritoceà

ducea
buccea
reducea
deducea
conducea
seduceà
induceà
luceà
strălucea
nălucea
sucea
răsuceà
se bursuceà

zìcea
scînceà
îmbrincea

sîmcea
torcea
întorceà
corceà
storcea
îl porceà

surcea
purcea
retorceà

închircea
vălcea [4]
încălceà
stălceà

ulceà
îndulceà

smunceà
muncea

9r **acea**
ecea
alcea
elcea
ilcea
olcea
ulcea
akcea
ancea
icea
ircea
opcea
urcia

acea
pacea
Dracea
Lacea
Cracea
bîrnacea
audacea

ecea
Bucecea
Grecea
a zecea
a unsprezecea etc.

alcea
falcea
palcea
salcea
Mihalcea

elcea }
ilcea } vacant
olcea }
ulcea
dulcea
Tulcea

akcea
Isakcea

ancea
cancea
Vrancea
lancea
Vancea

icea
icea

1. *modificat din* ѥзбъ *respectiv* избъ *și* ѻзбъ 2. *corectat din* Sofronisbă *respectiv* Tisbă 3. *după* cea *șters* 4. *inițial* sălcea

pitulicea
păduriceà
pizdulicea
jur icea
aicea

ircea

Mircea
Stircea
Circea

[**irce**]

(şi mă mir ce)

opcea

copcea
Nopcea

urcia[5]

Murcia

ucea

crucea
Mucea
Sucea

[a]

10r **dà**

va dà
ba da !
a parada
ne-a dà
ce par a dà
prădà
da
Carada
edà
cedà
dedà
redà
spedà
revidà
înnodà
disnodà
v-o dà
ne-o dà
ţ-o dà
i-o dà
mi-o dà
le-o dà
n-o dà
udà
înciudà
asudà
a nu da
nu da !
haida !
<aida>
ai da
n-ai da
ce-ai dà
l-ai dà
ş-ai dà
ţi-ai da
a-l da
Alda

am da

ce-am dà
de-am dà
c-am dà
n-am dà
trufandà
ţi-am dà

ar da

ce-ar [da]
de-ar da
i-ar dà
desmierdà
a sauvegardà
l-ar dà
m-ar dà
n-ar dà
şi-ar dà
s-ar dà
retardà
v-ar dà
ţi-ar dà
aş dà
ce aş dà
i-aş dà
l-aş dà
zău c-aş dà
m-aş dà
(nădăjduia)
te-aş dà
v-aş dà
ţi-aş dà
găzdà
brăzdà
a-ţi da

suspendà

zi-mi dà
de-l dà
ce-l dà
le-l dà
mi-l dà
ni-l dà
vi-l dà

ţi-l dà

încordà
înc-or dà
vor dà
debordà
ce-or dà
de-or dà
mi-or dà
ţi-or dà
i-or dà
ne-or dà
v-or dà
li-or dà
l-or dà
i-or dà (pe ei)
m-or da
ne-or dà[6]
ş-or dà
s-or dà
şi-or dà
discordà

zburdà

jur da !

a soldà

nu-l da !
zi dà !
prezidà
rezidà

perînda
arendà

care-mi da

sonda

de-om da

11r **ada**
ada [=**eada**=**iada**]

cada
lada
nada
prada
cireada
gireada
Dada
iada
gramada
tirada
retirada
n'a da
livada
pomada
rocada
desperada
Elada
mlada
strada
parada

илда [**ilda**]

pilda
Schilda
Matilda
Clotilda
Chriemhilda

олда [**olda**]

Molda

5. *modificat din* **urcea** 6. *urmează* zi da, prezida, *şterse şi reluate ulterior*

holda
solda
Leopolda

[ipca]
șipca
scripca
lipca
un tip ca
un șip ca

apca
șapca
cu hapca
un arap ca

12r **agda**
Magda

aida
haida !
gaida
Vaida

АЖДА [ajda=așda]
ce-aș da

alda
calda
scalda
Teobalda

elda
Șelda
Matelda

ilda
pilda
Matilda
Chriemhilda
Clotilda
Tilda

olda
holda
Leopolda
Liutpolda *
solda

ulda
nu-l da !
Fulda

amda
lambda
n-am da
ce-am da

emda
putèm da

omda
n-om da

umda [=umida]
nu-mi da

anda
banda (Kreuzband)
banda (Bunde)
Sanda
Smaranda
Tanda
Ruxanda
Manda
veranda
Wanda

enda
blenda
tenda
agenda
Venda
Zenda

inda
ghinda
oglinda
Linda
tinda
colinda

onda
blonda
vagabonda
Fredegonda [7]
Trebizonda
n-om dà
rotonda
sonda

unda
unda
bunda
Kunigunda
Adelgunda
rătunda

ФНДА [înda]
arînda
osînda
pînda
orînda

13r **arda**
n-ar da
ce-ar da
darda
barda
garda
cearda (csarda)

erda
lakerda
smerda

irda
urda
ciurda
durda
surda (adj.)
Turda
de-a surda (surda *adverb)*

orda
n-or da
horda

azda
brazda
gazda

izda
<pizda>

[uzda]
buzda

14r **ѢА [bea]**
АѢА [aea] onomatopoetice
[ea=ia]
bea
de abia
abea

cobea
zdrobea
robea
s-o bea
gobeà
scobea
globea
robea
împodobea
o bea

slăbeà
să bea

iubea
giubea
dubeà
rubeà
nu bea !
tu bea !

vor beà
de-or bea
vorbea
orbea
sorbea
l-or beà
m-or beà
te-or beà
ți-or beà

n-ar bea
de-ar bea
m-ar bea
ș-ar bea

7. *corectat din* Fe[degonda]

s-ar bea
te-ar bea

fierbea
albeà

nălbea
codălbea
să-l bea

el bea

ce-l bea
de-l bea

mi-l bea

ni-l bea

îl bea
nu-l bea
ştirbea
am bea

c-am bea
cam [bea]
n-am bea
de-am bea [8]

vom bea

c-om bea
de-om [bea]
i-om [bea]

nu-mi bea
zîmbea
aş bea

de-aş [bea]
l-aş [bea]
c-aş bea
v-aş [bea]
ţ-aş [bea]

izbea
aea [aea]
[**ia**=**ea**]

îmbăia
căia
sicăia
se ticăia
migăia
ţopăia
hopăia
ropăia
impăia
învăpăia
(jupoia)
se lăfăia
gifiia
pufăia
răfuia
străfuia
şovaia
încovoia
dracul să vă ia
clăfăia
[lăfăia] (lăfăind)
ciorăia
sbîrnăia
tîrnuia
şerpuià
tupăia
bîlbăia
buiguia
ciorsăia
pîrîia
cîrîia
ţîrlăià
mornăià
mormăià
fornăia
zornăia
pocaia
⟨bocăia
ciocăia⟩
bocănea
ciocănea
trancănea
dingănea
zîngăneà
ţocăia
tropăia
cotrobăia
colbăia
bojbăia
horpăia
molfăià
pospăià

15r ⟨**aia**⟩
cea

[**aia**=**aea**]
baia

babaia
gobaia

duceà ea
făceà [**ea**]

suceà [ea]

odaia
[**ea**]

bocea [9]
cocea
ducea
făcea
strălucea
nălucea
sucea
răsucea

16r **dea**

e dedea

concedea
şedea
dovedea
vedea
revedea
ne vedea
să le deà
să ne [dea]
ne dea!
întrevedea

ă cădea

dădea
rădea
recădea
înnădea
decădea
prăpădea
se cădeà
şădea
sădea
resădea
vădea
să dea

o s-o dea

rodea
codea
să n-o dea
îmbrobodea
se modea
podea (stv.)
ţ-o dea
podea (vrb.)

a vadea

sadeà
⟨fadea⟩

i închidea

ucidea
fidea
deschidea
⟨prindea⟩
ridea
şidea
videa
zidea

î : rîdea

zîdea

ard ardea

sardea

erd pierdea [10]

perdeà

8. *urmează* zîmbea *şters, reluat mai jos* 9. *seria este urmată de indicaţia, repetată,* vezi la **ea** 10. *după* desmierda *şters*

un **undeà**
răspundea
tundea

în **se gîndea**
răspîndea
pîndeà
gîndeà
răzgîndea
rîndea

in **vindea**
prindea
cuprindea
surprindeà
tindeà
întindea
pretindeà
distindeà

[or] **cordea**
ciordea

17r **ѣа**
афѣа[11]
gea
ѣа [**eia** =**eea**]
[**ia**=**a**=**ea**]
te ià
se ia
încheià
întemeia
încleia
descheia
le ia
ne ià
pe ea
reia

cafea

abageà
dogea
tologea
ologea
slăbănogea
șofîrnogeà
îndrăgea
frigeà
corigeà
sugeà
regeà
dregea
culegeà
diregeà
negligeà
culegeà
întregea
înțelegea
prelegea
curgeà
scurgea
amurgea
mugeà
sugeà
distingeà
împungeà
ajungeà
lungeà
ciungeà
străpungeà
ungea
stingea
împingea
ningea
lingea
încingea
descingea
învingea
fingea
depingea
plîngea
trîngea[12]
sestrîngeà
respingeà
lărgea
spărgea
feregea[13]
mergea
mărgea
vergea
ștergea

18r **jea**
slujea
prujea
stinjeà
angaja
degajà
cojà

kea
licheà
tinichea

o **olea**
bolea
s-o leà
înțolea
îmbodolea
golea
dizgoleà
coleà
pîrjolea
nămolea
dămolea
răscolea
ocolea
încoleà
dincoleà
pe acolea

zolea
mozolea

i **ileà**
umilea
pilea
ghileà
chileà
sileà
ofileà
șindilea

a **aleà**
ă **jăleà**
se fălea
căleà
laleà
mă leà
ne leà
te leà
se leà
vă leà
păleà

e **beleà**
veseleà

u **hulea**
ciulea
măgulea
juleà
luleà
jumulea
zuleà (?) ⟨zolea⟩

rl zburlea
se-ngîrlea
pîrlea
zborlea

sl corăslea
vîslea

[**aslă**=**easlă**=**iaslă**]
iaslă
breaslă
coraslă

[**îslă**]
pîslă
vîslă

[**islă**]
cislă

șl pașlea
rășlea

bl tăblea (casele)

pl ciopleà
împleà

tl cotlea

gl rîglea

11. *inițial* ѣфѣа 12. *inițial* stingea 13. *termenii* feregea, mergea *sînt însemnați cu o linie verticală poate pentru a fi mutați după microseria* **ărgea**

îglă
rîglă
kl şiklea
păcălea
ml să-mi lea

19r **mea**
nea
meà
mea
gemeà
temea
⟨scremeà⟩
primea
a mea
ş-a mea
de-a mea

momea
dormea
vomeà

numea
glumea

nea
u punea
spunea
espunea
juneà
aluneà
impuneà
răpunea
săpunea

ă **rănea**
hrănea
cănea
bocănea
ciocănea

⟨**cînea**⟩
mînea
stăpînea
rînea

ţinea
vinea
împrietineà
fineà
împlinea
suplinea
susţineà
reţinea
obţinea
deţinea
conţineà
puţineà
putinea
conteneà
dondăneà

ciondănea
venea
revenea
se cuvenea
rumenea
pomenea

cîrnea
stîrnea

urnea
pornea
cerneà
Indirneà
icnea (sbst.)
pocnea
ţicnea
icnea (verb)
răcnea
zvîcneà
pufnea
ţîfneà
bufneà
pumnea
domneà

ţîşnea
rîşnea

trăsnea
înlesneà
plesnea

rîvnea
căzneà
îndrăznea [14]

21r **oea**
pea
oïa
voia
învoia [15]
boia [16]
îndoia
undoia
se-ndoia
foia
înfoia
răsfoià
ogoia
înapoià
spoià
roià
şiroià
ş-o ia
de o ia
s-o ià
ţi-o ia
gunoià
de-o pun o ia
renoia

de n-o ia
înnoia
să n-o ia [17]
uea chinuia
învinuia
vuia
suia
nuià
încuia
burzuluià
biruià
şiruia
ciuruià
năruià
stăruià
dăruià
păruia
prennoià

lăfoia
rînduia
bîntuia
mîntuia

pea
ă încăpea
răpea
e începea
pricepea

u **supea**
rupea
întrerupeà
cupeà
stupeà
ciupeà
jupeà
canapea
corupeà
i ciripeà
lipea
clipeà
nisipea
risipea
aripeà
o potopea
topeà
popeà
răspopeà
stropea
snopea
scopea

mp **tîmpeà**
rumpea
corumpea
întrerumpea
scumpea
irumpea

14. *urmează* rîvnea *şters* 15. *iniţial* învoia, *apoi corectat* învoea 16. *urmează* şiroia *şters* 17. *urmează* de n-o ia *şters*

rp **cîrpea**
sp dospea

rea
reà
u aiureà
dureà
huzurea
cufureà
cureà
mureà
rămureà
cănureà
păpurea

ă **părea**
apărea
mărea
amărea
rărea
sărea
răsărea
păsărea
întărea
cîntărea
zărea
prizărea
năzărea
mazărea
zădărea
e piereà
cereà
fereà
dulghereà
piele reà
șulereà
dumereà
întinereà
tinereà
păserea
smereà
vreme rea
i pireà
o se soreà
dorea
zoreà
dogoreà
br zăbreà
čr
dr andrea
undrea
fr
gr grea
ți-i grea
li-i grea
kr acrea
înăcrea
lr
mr

pr asprea
preà
preà-preà
oprea
poprea
<căpreà>

23r **sea**
o **dosea**
îngiosea
coseà
șosea
sosea
borboroseà
bolboroseà
obosea
poposea
scoposeà
<urseà>
horopseà
vopsea (vrb.)
ponosea
mirosea

ă **măsea**
găsea
argăsea
văpsea (subs.)
prăsea
plăsea
părăseà
regăsea [18]

i **chisea**
urgisea
acoliseà
agoniseà [19]
costiseà
sastisea
buchisea
lipsea [20]

e **îndesea**
țesea
u ursea

[ai]
susai
nu dai

[a]
mocoșa
cocoșa

[iz]
tălpiz (-ă)

[ea]
îmbulzea

[a]
pulsa

24r **șea**
a **așea**
pășea
harșeà

e **ieșea**
b[eșea]
teșea (teșît)
pe șeà
cerșeà
i
o coșea
îngroșea
îngrețoșea
moșeà
roșea
îmbrățoșea
stropșeà
înfățoșea
îmbățoșea
zborșea
mocoșea
cocoșea
învîrtoșeà
înmănușea
înpănușeà [21]

u **bușea**
prăbușea
năbușeà
înădușeà
încrușea
încrucișea
tușeà
bucșea
frumușeà

î **tîrșea**
[ea]
bălmujea

25r **tea**
bătea
dătea
îmblătea
clătea
plătea
răpștea
zbătea
dezbătea [22]
răzbătea
gătea
pregătea
se gătea
trîntea [23]
scrînteà
învîrtea

cetea
bretea

18. *urmează* ponosea *șters* 19. *după* arg[ăsea] *șters* 20. *urmează* horopsea, vopsea (văpsea) *șterse*. 21. *corectat din* împănoșea 22. *inițial* răzbătea 23. *după* sp[etea] *șters*

clevetea
⟨sumetea⟩
spetea
stetea
steà
să stea
trimetea

citea [24]

chitea
sumitea
mititea
înghițea
recitea
trimitea
remitea

cotea

ocrotea
scotea
socotea
roteà
maloteà
ropoteà

putea

izbuteà
ascuteà
sumuteà

[ea]

25v boscorodea

26r **vea**
avea

de-avea
ce-aveà
m-avea
n-avea
paveà
te-aveà
v-aveà
ți-avea

ăvea

nărăvea
de-ar aveà
și-ar aveà
ne-ar aveà
l-ar avea
m-ar [aveà]
n-ar [avea]
v-ar [avea]
ș-ar [avea]

evea

cercevea
lenevea

ivea

strivea
pliveà
privea
tivea [25]

uvea

văduveà
cucuveà

ovea

șoveaea
istove*à*
love*à*
vorove*à*
corovea

îvea
[**ea** = **a**]

26v bălăbănea
bulbucea
bocea
cărăbănea

[**a**]

îndruga

[**îrîi**]

tîrîi [I sg.]

[**ire**]

zgîlțîire

27r **uea**
[**ia**]

trebuia
bubuia
dibuia
gîbuia
atribuia
distribuia
darabuia

[**ind**]
dărăbuind
aburind

hîrbuia
ghebuia
suduia
duduia
părăduia
zguduia
tămăduia

răfuia

chefuia
jăfuia
gîfăia
lăfăia
pufuia

țuguia

șuguia
buiguia

huia

buhăia
grohăia
ciuhăia
rohăia*

străjuia

mrejuia

cueà

cu ea
încuia
hăcuia
jăcuia
lăcuia
brăcuia

uluia

jeluià
rășluia
geluià (gelău)
prețăluià
cetluia

muia

drămuia
sămuia
vămuia
plăsmuia

nuia

bănuia
dănuia
strădănuia
mînuia
să nu ià
nu ià
puia
jupuia
năpoia

ruea

biruia
ciuruia
dăruia
duruia
giuruia
muruia
năruia
păruia
șiruia
văruia
uruia

șuea
suia

⟨îndesuia⟩
înghesuia
păsuia

țuea

tu ia
⟨nu ea⟩
gîtuia

24. *după* cotea *șters* 25. *după* st[rivea] *șters*; *urmează* lenevea *șters*

mîntuia
bîntuia

vuia
să vuià

zuea
năzuia
pomăzuia

țuea
fățuia
hățuia
lățuia
rățoia
povețuia
zățuià

28r **zea**
[ea]
azea
ezea
brezea
bezeà
frezeà
iezeà
umezeà
repezeà
mucezeà

izea
uzea
auzea
încruzeà

ozea
nerozeà
într-o zeà

ăzeà
îzea
prînzeà
îmbrănzeà
împănzeà

[a]
buza

[anț=anți]
28v zbanț
lanț
șanț
danț
sfanț
pedanți [26]
amanți

[ire]
crănțăire

[ia=ea]
zbănțuia
dănțuia
lănțuia
șănțuia
hățăia

29r **țea**
boțea
cățea
lățea
răzlățea
pățea
împărățea
curățea
hărățea
măruntea
căruntea
încolțea
șontea

[uce]
29v butuce
usuce
duce
luce
pìesuce
țuce !
conduce
reduce
traduce
seduce
induce
produce

[ea]
sadea [27]
cărucea ([căruc]ean [căruc]ică [căru]ță [căr]uț)
30r **ă-ea** [28]

[abea]
n-a bea

ebea
Blebea
chebea

ibea
ubea
obea
cobea

îbea
acea
face-a
Lacea
zace-a

ecea
trece-a
Bucecea
recea
petrece-a

icea
aicea
icea
pitulicea
păunicea
pricea
păduricea
sar-icea
rasar-aicea

ucea
duce-a
crucea
Mucea
Sucea

ocea
Flocea
vocea

adea
badea
rade-a

edea
Nedea

idea
ride-a
ucide-a
închide-a
deschide-a

odea
udea
aea [=aia]
gaia
baia
odaia
gobaia
gaia
Haia
Maia
brezaia

eïa [=ea =eea]
aceea
aceleia
ceea
Aquileea
ideea
feea
Gëea
cheia
Lea
femeia
uneia
nici-uneia
punè-ea
căreia

26. *zrmează* zbanț *repetat din inadvertență neanulat* 27. *în ms.* sadè *trimis din inadvertență la seria* **ădea** 28. *după* **ăbea** *șters*

oricăreia
zeea
acesteia
asteia

ăfea vacat
efea [vacat]
ifea [vacat]
ofea [vacat]
ufea [vacat]
ciufea

agea
Caràgea

egea
drege-a
direge-a
legea

igea
înfige-a

ogea
hogea

ugea
Gugea
⟨muge-a⟩

akea vacat
ekea
urechea
părechea
vechea
străvechea
strechea
Pechea

ikea
ukea
muchea
buchea

[uche]
29v muche
păduche (verb)
păduche (subs.
buche

30r **oakea**
moakea

[îi]
30v lălîi (lălîiu, lălîie)

[unii =une]
funii
lunii
minunii
păru-ne (păru-ni-se, păru-vi-se)

[alia]
balïa

[alii =alei]
balii
rusalii
dalii
jalii
Amalii
. . . palii
Lupercalii
Saturnalii
Bachanalii
coralii
salei
talii
zalei

[elii]
felii

[ila]
cu de-a sila

31r **alea**
Pralea
alte-alea
jalea
calea
Cracalea
catà-le-a
ara-le-a
valea
zalea
Parpalea

elea [=**ielea**]
celea
acelea
jelea
lelea
pielea
Pepelea
părè-le-a II

ilea
acilea
privi-le-a
Milea
Tilea

olea
Strolea
colea
acolea
Golea
fasolea
coşolea

ulea
Ciulea
Afendulea
Gulea
gulea
Pulea
zulea
Ţugulea

oamea
foamea

emea
geme-a
teme-a

imea
dăscălimea
omenimea
junimea
desimea
mulţimea
hoţimea
cruzimea

omea
umea
lumea

îmea
desîmea

anea
Ganea
Hannea
Manea
Nanea

enea
Enea
fenea
lenea
nenea

inea
Ghinea
ţine-a

onea
Onea
Donea
Conea
Ponea
Ţonea

unea
pune-a
rugăciunea
piericiunea etc. II
funea
lunea

[at]
31v pat (paţi, pate, patem, pateţi, pat =păţesc, a păţi)
gat

cat
bat

32r **înea** [=**inea**]

pînea
ține-a

area

serbarea
darea
sugarea
mîncarea
primblarea
marea
sunarea
scăparea
păparea
cărarea
lăsarea
sarea
cîntarea
pavarea
zarea
încredințarea

erea [=**ierea**]

berea
tăcerea
fierea
muierea
Sterea
căderea

irea

firea
bolirea
dormirea
nicăirea
știrea
pierirea
sporirea
ieșirea
cotirea

orea

Horea
Sorea
Florea

urea [=**iurea**]

pădurea
securea
aiurea
Ciurea

îrea

pășîrea
urîrea

oarea

Floarea
floarea
boarea
cicoarea
moarea
teroarea
onoarea
prinsoarea
ninsoarea
întinsoarea
oroarea
strîmtoarea

asea

esea

a șesea
țese-a
adesea

iseá

au zis ea

osea vacat
usea

Fusea

așea =**așa**
atea

bate-a
Katea

etea

betea (pe bete)
setea

itea
otea

Fotea
Botea

33r **utea**

butea
cutea

oatea

scoate-a

uea [=**uia**]

nimăruia
Gruia
unuia
vreunuia
căruia
oricăruia
aleluia
aceluia
celuia
șuia
gutuia
cățuia
altuia

avea

n-avea

evea

țevea
ștevea
ivea
ovea vacat
uvea [vacat]
[**ieun** =**eun**]

59r schièun
vrèun
mieun
împreun
dispreun
îngreun

aun [=**iaun**]

faun
miaun
scaun

[**eceri**]

⟨petreceri

trèceri
seceri

de **ce** ceri
și ori ce-i vrè ceri

ecer

la ce cer
secer

ègeri

àlegeri
dregeri
degeri
culegeri
reculegeri
prelegeri

aceri

faceri
disfaceri
prefaceri
refaceri⟩

[**îngeri** =**ingeri**]

sîngeri
plîngeri
îngeri
strîngeri
frîngeri
împingeri
învingeri

[**uliți**]

uliți
suliți
huli-ți
nuli-ți

èliți [=**ieliți**]

mieliți
pieliți

[**eleți** =**ieleți**]

șele-ți
grele-ți

ulcele-ți
în piele-ți
înșele-ți
inele-ți
spele-ți
umbrele-ți

aliț
[emii =emei]

academii
premii
teme-i

[evii]

țevii
ștevii
elevii

[erii =erei]

pèrii
durerii
cere-i !
serii
puzderii
sperii
mizerii

[ării]

spării
creării

[ungiur]

încungiur n-are r[imă]

[olo]

dincolo
încolo
acolo
colo
Apollo
solo
Frollo

[op]

snop
hop
dop
protopop
top
plop
grop
clop
uncrop
îndop
potop
hîrtop
scop
disdop
strop

[alfa]

calfa
alfa

[earfă =arfă]

tearfă
marfă
arfă

[arvă]

zarvă
larvă

[orfă]

borfă
corfă

[ustru]

lustru
ilustru

[înt]

frînt
sînt
cînt
sînt
veșmînt
mormînt
sfînt
împlînt

6Or **òpii**

copii
popii
dropii
îndopi-i
plopii
aproprii
stropii
snopii

èmuri

ghemuri
zemuri
vremuri
tremuri
te cutremuri
blestemuri
emblemuri

ier

crier
grier
trier
cutrier

ieri

crieri
grieri
trieri
scrieri
descrieri
cutrieri

[ineri]

⟨țineri
tineri
Vineri
rețineri
gineri⟩

împle [=imple]

tîmple
simple
împle
se-ntîmple

upid

cupid
stupid

[ubred]
ș-ubred
[utred]

p-utred

uturi

scuturi (-à)
ajuturi (-à)
fluturi
scuturi (scut)
începuturi
ciuturi (ciutură)
luturi [29]

[alți =alț]

⟨eștialalți
ciialalți
încalț
discalț
înnalț
alți
nalți⟩

[esel]

⟨țese-l
apese-l
vesel
lese-l
îndese-l⟩

[ert =iert]

sfert
cert
inert
incert
fiert
deșert
iert

[edel]

sfredel
crede-l

[a]

erà
gură farfarà

29. *urmează* scuturi (scut) *repetat din inadvertență*

[atini]
datini
clatini
platini

[azări]
Lazări
mazări

[urăți =urăț]
⟨îndură-ți⟩
în gură-ți
făcurăți
curăț[30]
pierdurăți

[areț =areți]
meșteșugareț
îndelungareț
cumpătareț
cîntare-ți

[acin]
macin

[eperi]
60v începeri (începe)
priceperi

[ereri]
cereri (cere)

[ateri]
pateri (a pate)

[eri]
puteri
răsputeri
ceri

[oe]
canoë

[elci]
butelci
spelci

61r Formații de rime se pot face cu pronumele scurtate și cu timpii compuși inverși (forme vechi), astfel de ex.

[ilo]
opri-l-o?
copilo
Venus de Millo
Sibilo

[ilva]
opri-l-va?
Silva

[esor]
cădè-s-or
profesor

[esel]
vesel
lese-l

[aris]
mari-s
Amaris

[iles =ilis]
copile-s
Amarilis

[iris]
subțiri-s
Tomiris

[ivei]
iubi-vei
guralivei

[avei]
înturna-vei
bolnavei

[evei =evii]
cădè-vei
țevei
plevei
ștevii

[ivoi]
iubi-voi

[iva]
iubi-va
Șiva

[ava]
înturna-va
Sava

[eva]
cădè-va
ceva

[iveți =ivăț]
iubi-veți
crivăț

[eveți]
cadè-veți...
ce veți?

[i]
iubii
copii

[iși =iș]
iubiși
pietriș

[i]
iubi
* * *

[irăm =iram]
iubirăm
lira-mi

[irați]
iubira-ți
lira-ți

[iră]
iubiră
liră

[atam=atami]
arat-am
ceata-mi

[itai]
62r iubit-ai
sita-i
auzit-ai
iubita-i

[atam]
înturnat-am
Chatam

[evor]
cădè-vor

[isor]
iubi-s-or

[esor]
căde-s-or
păre-s-or
prinde-s-or
profesor
confesor
băte-s-or

[oruși]
loru-și
covoru-și

[eiși =eieși]
ei-și
deie-și

[uiși =uieși]
lui-și
puie-și

assor[31]
înturna-s-or
jura-s-or

30. *inițial notat răzleț împreună cu* macin 31. *modificat din* asor

esor
professor
confessor
opresor
precessor
împle-s-or
împressor
asesor

[**asa**]
înturna-s-a
masa
casa

[**isa**]
lovi-s-a
clisa
Tissa

essa
cădè-s-a
adesa
adressa
pressa

[**eva**]
cadè-**va**
Deva
Eva

[**evei**]
cădè-vei
Devei
Evei

[**atai**]
înturnat-ai
ceata-i

[**ata**]
înturnat-a
ceata

63r [**aso**]
las-o
Tasso

[**ăsuri**]
măsuri
șăsuri
păsuri

[**ăsur**]
măsur

[**însuși**]
însuși
plînsu-și

[**esuri**]
șesuri
dresuri
presuri (păsări)

[**înz**]
mînz
prînz
vînz

[**uso**]
pus-o
Russo

[**însași** =**insași**]
însași
pretinsa-și

[**ieși**]
sieși
bucurie-și

[**areț**]
⟨stareț
cîntareț
vorbareț
îndelungareț⟩

[**ingini**]
funingini [32]
gingini

[**iș**]
șiș (șpagă)

[**înduși**]
rîndu-și
sperîndu-și

[**atru** =**eatru**]
⟨patru
tuspatru
latru
idolatru
teatru⟩

[**itam**]
privit-am
Edlitam

[**uș**]
arcuș

[**îndui**]
blîndu-i
rîndu-i

[**olii**]
molii
școlii
solii
folii
pòlii
Anatolii
centifolii
parolii

[**ozie**]
ambrozie
lozie

[**ozii** =**ozei**]
⟨ambrozii
prozei [33]
aprozii
rapsozii
Irozii
lozii
comozii
voievozii
dozei (doză)
grozii (groază)
plozii⟩

[**i**]
a slei [34]
a secătui
a istovi

[**ii**]
poezii

[**unem**]
dispunem
punem
spunem

64r [**eșini**]
streșini
leșini

[**alt**]
înnalt
psalt
alt (voce)
salt (numen)
bazalt
cobalt
un alt
salt (sar)

[**altă** =**ealtă**]
daltă
unealtă
altă
saltă
înnaltă
baltă
cealaltă
astalaltă

[**alte**]
încalte
salte
alte
dalte
nalte

32. *seria* **ingini** *mai apare o dată pe pagină redactată* gingini, funingini 33. *modificat din* prozii 34. *serie sinonimică*

[elcă]
zvelcă
pestelcă
motelcă

[îm]
salcîm
caldarîm

[este=ieste]
⟨este
creste
Alceste
peste
aceste
fereste
feste
geste
Erneste !
preste
să conteste
să ateste
veste
să proteste
preteste⟩

[estii]
trestii
acestii
festii

[oşti]
⟨cunoşti
oşti⟩

[estre]
⟨Clitemnestre
ferestre
căpestre
silvestre
pedestre
zestre
campestre⟩

[estor]
acestor
Nestor
quaestor

[emii]
academii

[abin]
rabbin

[ipeş]
chipeş

[entru]
pentru
centru

[esmăn]
besmăn

[oitră]
loitră

[eaşcă =aşcă]
⟨fleaşcă
leaşcă
ceaşcă
gaşcă⟩

[ot]
65r socot
tot
netot
pot
scot
bot
pilot

[ăte]
68r desfă-te

[ă]
dă !

[ăl]
fă-l

[ămă]
desfă-mă
lă-mă
fă-mă
dă-mă

[ăl]
desfă-l
spăl
ţăl
măl
fă-l

[acă]
disfacă
dacă

[easă =iasă]
deasă
dreasă
preoteasă
îndeasă
leasă
aleasă
culeasă
împărăteasă
crăiasă
înţeleasă

[esle =iesle]
bresle
iesle

[eastă =astă]
creastă
această
fereastă

[iţi]
svoniţi

[oniţi]
doniţi [35]

[um]
69r acum
drum
nicidecum
fum
cum [36] (wie ?)

[avăn]
⟨plavăn
zdravăn⟩

[it]
răvenit (răvenelii,
răveneală)

[apăn]
ţapăn
rapăn

35. *alături*

Două găiţi
Mută lăiţi

36. *alături*

Unde-i a mea mamă
Să mă vad-acum
Cum îmi duc traiul
Şi ⟨viaţa⟩ sufletul cum.

apoi

Nu⟨-ntreba⟩ spune cum

apoi

Nu spune cum
Eu ţi-am dat guriţa-n drum

[aul]
⟨staul
Saul
Paul⟩

[odini]
⟨codini
podini⟩

[odină]
⟨codină
p[odină]⟩

[oliţi]
poliţi

[oniţi]
⟨doniţi⟩

[olniţi]
⟨solniţi⟩
76r trec rece ***pepene
*** rece=trec
tăcere, ved*e*re, plăc**e**re :
e î n c h i s
trec, m*e*rg, bur*e*te, într*e*g :
e d e s c h i s
trĕĕĕce Bodnărescu
mir mich ich
76v *limbă*

77v **[obă]**
hlobă [37] hlei hlujan hludeţ
Anlaut

soba
tobă

[enci]
clenci

[elci]
spelci (spelcă)
elci [sg]

[ingi]
îngingi

[engi]
crengi

[irbi]
ştirbi

[elbe]
jelbe
selbe
chelbe (chelbi)

[anzini]
franzini (franz)

[ingini]
gingini

[îngi]
frîngi

[înc]
ţînc
oblînc

[ăşin]
păşin (peszin polon. fudul)

[işin]
vişin

[ajd]
grajd

[in = în]
cermin * (cermeic)
rămîn

[înz]
mînz

[ăşuri]
înfăşuri

2254

256r **b** br, bl, bn, bs, bt **B**
jb, lb, mb, rb, sb, zb,
zb, şb
c cn, cm, cl, cp, cb **C**
bc, cc, fc, lc, mc, nc,
rc, vc
d db, dc, df, dg, dk, dl, **D**
dm, dn, *dr*, *dv*, ds
gd, zd, ld, md, nd,
rd, zd, zd
f fb, fd, fg, fz, fk, fl, **F**
fn, fp, fr, fs, ft, fz,
fz, fş
lf, cf, df, ef, mf, nf,
rf, sf
g gd; vd, vd **G**

2265

77r

	b		č	d		f		⟨č⟩
			č	dl	dm	fn	rf	fl
n	s	ns	čr	dn		fr	nf	fs
l	b	bl		dr		⟨fs⟩	lf	ft
bn				dv				
bž								
bz								

g	ŋ	h	ж	
gl	ŋ	hl	жl	жd
gn		hm	жn	жg
gm		hn	жm	жb
gr		hr	жr	жn
gs		hv	жv	ŋ
gj*			жl	

37. *modificat din* sobă

k			l			m				n			
kl	kf	kv	lb	lh	lt	⟨mb⟩	mb	mg	mn	⟨nč⟩	nf	nč	nf
kn	ks		lč	lж	*lv*	mč	mf	mv	mp	⟨nd⟩		nd	np
km	kş		ld	lk	lz	md	mk	mz		nr		ng	
kr	ks		lf	lm	lş	mж	*mt*	mş				n	nv
k	⟨kv⟩		lg	ln		mr	ms					ų	nt
kt			l	lp			mş					nh	ns
			ų	lş			m					nж	nz
				ls			ų					nk	nş
												ns	nv

p			r				ş		s			t	
⟨pč⟩	pč	pl	⟨rb⟩	rb	rk	rş	şl	şf	sg	sb	sf	tf	tb
pl	⟨pl⟩	pn		rč	rl	rv	şn	şk	sl	sd	sk	tl	tc
pn		pf		rd	rm		şr	şp	sr		sm	tm	tr
pr		ps		rf	rp		şm	şt	sv		sn	tn	tv
pş		pt		rg	rs		şn				sp	tr	
pv		pş		r	rş		şr				sp		
				ų	rs		şv				sr		
				rh	rt								
				rж	rv								
					rz								

v		z	
***	vd	zl	žb
***	vt	zr	zg
vr		zv	zm
			zn
			zd

rsr **B** anl.
bn
bж
br (brîu)
bz
B auslaut
b (slab)
B an. u auslaut
bl (blană & îmbli)

Č *anlaut*
č
čr
čl (člen)

D- *anlaut*
dl
dn
dr (dram)
dv
auslaut
dm (Cadm)

EF *anlaut*
fn — fa
fr (franc) — fe
an & ausl. — fi
fl (flamură & aflu) — fo
fs — fr
ft [38]

G anlaut — ga
gl glavă — ghe
gn gnom — ghi
gm pi-gmeu — gla
gr gros — go
— gr
gz exact — gu

ų an *u* auslaut

H anlaut
hl (hlamidă)
hm
hn
hr (hrbi)
hv

IЖ
anlaut
жl
жn
жr
жm
жv
жl
an und auslaut
жd
жg
жb

K
anl
kl
kn
km
kr
⟨kt⟩
an & ausl.
kf
ks
kş
kt

L
auslaut
lb
lč
ld
lf
lg
l ų
lh
lж
lk
lm ulm
ln Köln

38. *modificat din fs*

lp
lş
ls
lt
lv
lz

M
Anlaut
mr mreajă mreană
'mč
'md
mж
Auslaut
mb
mf fomf
mk
mt strimt
ms
mş
mụ
mg
mv
mz
mn pumn
mp rump

N
Anlaut
nr
an. & ausl.
nč
nd
ng
nụ
nh
nж
nk
ns
nf
np
nt
nv
nz
nş

O P
anl.
pl
pn
pr
pş
pv
ausl
pč
pş
an.&ausl.
pl
pn
pf
ps
pt
pş

79r

R
Auslaut
rb, corb
rč, corč
rd, ard
rf, ⟨torf⟩, vîrf
rg, curg
rğ curgi
rh porh
rжc Korži, gorj
rk porc
rm dorm
rn corn
rp surp
rş borş
rt cort
rv vîrv
rz orz
(rl Berl)url'

Ş *an. & ausl.*
Anlaut
şl, şf
şn, şk
şr, şp
şm şt
şp şp
şv

S
Anlautend :
sg
sl
sr
sv
auslautend & anl.
sb (a se zbici)
sf
sd
sk
sm
sn
sp
st

T
Anlautend
tf tb
tl tk
tm
tn
tr
tv

U

V
Anlaut
vl
vn
vr
vz
auslaut
vt
vd

Z
Anlaut
zl
zr
zv
Auslaut u. Anlaut
zb
zg[39]
zm
zn
zd

aibi
aibi
n-aibi
naibi
zgăibi

[erlă =ierlă]
şperlă
mierlă
perlă

[elnic]
prepuelnic
vremelnic

[on]
clapon
sopon
lipon

[acin]
macin

[edel]
sfrede-l
crede-l

[esel]
vesel
lese-l

[ert =iert]
în deşert
sfert

39. *modificat din sg*

cert
iert
fiert
inert
deşert

[ănci]
stănci
bănci
lănci

[ici]
vlădici

utred [40]
(**alid**)
(**olid**)

80r **B**

Auslaute b
auslaut a + b

[**ab** =**eab**]
slab
darab
îngrab
Basarab
arab
trab
jgheab

auslaut e + b
[**eb**]
⟨gheb
întreb
breb
înjgheb⟩

[**ebi**]
⟨întrebi
îndeosebi
înjghebi
trebi
deosebi⟩

auslaut i + b
[**ib**]
trib
hrib
îmbib (a îmbiba)

auslaut lb
[**alb**]
alb
dalb
codalb (a codălbi } rele
[=] a nălbi)
rozalb

olb
colb
înholb

auslaut m + b
[**imb**]
schimb
plimb
nimb
strimb

[**imbi**]
schimbi
plimbi
—
limbi
strîmbi

[**umb**]
⟨**bumb**
plumb
porumb
dizbumb
imbumb
sucumb
incumb⟩

⟨**auslaut rb**
[**erb** =**ierb**]
cerb
fierb
şerb
imberb⟩

[**erbi** =**ierbi**]
cerbi
fierbi
—
şerbi
ierbi

[**îrb**]
⟨**hîrb**
sîrb⟩

⟨**orb**
corb
morb
sorb
scorb (?)⟩

[**ăbi(i)** [=**erbii** = **ierbii**]
bărbii
jărbii
ierbii
cerbii
şărbii

[**ărbi** =**erbi** =**ierbi**
bărbi
jărbi
ierbi
cerbi
şărbi]

[**urb**]
⟨**curb**
turb⟩

⟨**auslaut ob**
[**ob**]
bob
glob
ciob (sticlă)
club (clobb)
nabob
prob
rob
drob⟩

⟨**auslaut ub**
[**ub**]
cub
tub
sub
Kuzub
club
şurub⟩

⟨**uib**
încuib
descuib
îmbuib
cuib⟩

[**acin**]
macin

[**icini**]
pricini

81r **Č**

ač
baci [sg]
⟨c[aci]⟩
daci
⟨babaci⟩
Dadaci
îmbraci
craci
draci
faci
impaci
saci
vaci
zaci
raci
înşfaci

40. *modificat din* **utrez**

plàci
prefaci
saraci
colaci
disfaci
traci
vraci
malaci
hranaci [sg]
ortaci (pl.)
ciutaci
ciraci
petaci
gîndaci
⟨saci⟩
gonaci
refaci

eč

beci
berbeci
freci
greci
poteci
Bucec i
deci
Tigheci
împeci
ghiveci
reci
seci
pleci [41]
speech
treci
întreci
petreci

ič

ici
bici
hici
mici
nici
pici
arșici
zici
brici
frici
arșici
complici
implici
suplici
pisici
finici
speech
strici [42]
calici
popici
tunici
Patrici
pitici
potici
aici
catalici
palici
dedici
ridici
peltici
arici
zgîndarici [sg]
amici [43]
inimici
arnici [sg]
strici
vlădici
despici
esplici
indici
prezici
antici
furnici
mîncărici
urzici (vr.)
urzici (pl.)

oči

voci
dezghioci
floci
coci
mormoloci
poci [I sg]

uč [=iuci]

buci
cuci
duduci [44]
bulbuci
cruci
te duci
huci
muci
mămuci
nuci
papuci
tuci
druci
îmbuci
induci
peruci
știuci
coltuci
hurduci
usuci
clăbuci [45]
butuci
nituci
năuci
deduci
seduci
làptuci
apuci
aduci
usuci
străluci

ъč [**ăci**]

căci
păci
răci
clăci
crăci
împăci
plăci (placă)
⟨desfăci⟩

↑č [**îci =ici**]

ghîci !
hîci !
arșîci
zîci
strici

alč

calci
încalci

[**alce**]
încalce
salce
falce

elč

elci
melci
spelci
pestelci
mutelci

ulč

culci
dulci

ъlč [**ălci**]

fălci
sălci
pălci

↑lč [**îlci**]

gîlci
bîlci
modîlci

[**aici**]

maici

eič

șeici
leici

uič

puici

41. *urmează* reci *șters* 42. *urmează* implici *șters* 43. *modificat din* dumici 44. *inițial* deduci 45. *urmează* bulbuci *șters*

ţuici
muici

oič

doici
scoici

82r **Č**

edič
erič } *r*[*ei*] *mlos*
unič
itič
critici
etič
oteč〉
odici

[**elici**]

angelici

[**ulici**]

înfulici

anč

danci
manci
franci

enč

alivenci
clenci
armenci
ardelenci
moldovenci
ungurenci
muntenci

inč

cinci
pelinci
minci
opinci
tilinci

onč

conci
sponci
poronci
pe sponci
ponci

unč

junci
prunci
munci
atunci
〈smunci〉
lunci
prelunci
porunci
arunci
giunci
şunci

de atunci
pe atunci

ănč [**ănci**]

bănci
stănci (stancă)
lănci

înč [**înci**]

brînci
oblînci
mînci
stînci
adînci

〈[-]**pč**〉

arč

îmbarci
încarci
înţarci
descarci

ărč

bărci
mărci
ţărci

îrč

zgîrci
hîrci
pîrci [sg]
vîrci

erč

cerci
terci
balerci
holerci
încerci

orč

corci
torci
întorci
porci
storci

urč [=**iurci**]

urci
aburci
curci
furci
nurci
burci
încurci
discurci
spurci
ţurci
iurci
Turci

alič

încalici
animalici

bengalici
italici

olič

colici
anatolici
catolici
eolici
acatolici

edič [=**iedici**]

medici
piedici
predici
împiedici
samoiedici
vedici
suedici
nicomedici
ortopedici
enciclopedici

etič

petici
homiletici
besmetici
apologetici
poetici
împletici (a împletici)
aschetici

itič

mefitici
rahitici
critici
politici
mitici
britici
analitici
enclitici
anticritici
iezuitici
samnitici

udič

pudici
judici
sudici

unič

unici
tunici
hunici
lunici
întunici
punici
nu vru nici
(Gazehl mjlc.*)

otič

spasmotici
gotici
înot ici

erotici
scot ici
un zlot ici
despotici
⟨erotici⟩
Protici

erič [=**ierici**]
biserici
clerici
homerici
cer ici
sferici
hemisferici
zbier ici
eterici
feerici
siberici
ferici (a fereca)

83r **Č**

⟨**oareč**
adič
irič
edič⟩
urič

eu jur ici
urici
etrurici
ei nu vrur'ici
purici
mii de guri ici

oareč
cioareci
şoareci

orič
dorici
norici
⟨peremtorici⟩
retorici
⟨chlorici⟩
un izvor ici
apriorici
istorici
zbor ici
spor ici

arič [=**oarici**]
sarici (sarică)
arici (aric)
şoarici

irič
lirici
te miri ici
empirici
clirici
înşir ici

ilirici
asirici

oič
stoici
eroici
înnapoi ici

⟨**atič** [= **ateci**]
atici
sălbatici
socratici
zburdatici
limfatici
molatici
chromatici
enigmatici
aristocratici
teocratici
democratici
ohlocratici
îmi cat ici
tomnatici
văratici
simpatici
ostatici
prostatici
lunatici
brumateci
numismatici
buratici⟩

adič
sporadici
decadici
să şad' ici

[**urič**]
eu jur ici

odič [=**iodici**]
codici
modici
rapsodici
prozodici
periodici

[**îrci**]
hîrci
năpîrci

[**îrcă**]
hîrcă
năpîrcă
în cîrcă

[**achii**]
plăchii

[**ahii**]
stăhii

[**afii**]
stăfii
paragrafii

aëci
83v **eici**
oici
uici
iici
abici
(**adici**)
afici
agici
akici
(**alici**)
amici
anici
⟨**apici**⟩
arici
asici
clasici
Vasici
atici
avici
Slavici
⟨**azici**⟩
⟨**ebici**⟩
edici
⟨**efici**⟩
⟨**egici**⟩

⟨**elici**⟩
(**emici**)
(**enici**)
(**epici**)
(**erici**)
esici
(**etici**)
⟨**evici**⟩
(**ezici**)
⟨**obici**⟩
(**odici**)
(**ofici**)
(**ogici**)

(**olici**)
(**omici**)
(**onici**)
opici
(**orici**)
osici
(**otici**)
⟨**ovici**⟩
(**ozici**)
ubici
(**udici**)
⟨**ufici**⟩
⟨**ugici**⟩

⟨**ulici**⟩
⟨**umici**⟩
(**unici**)
⟨**upici**⟩

(urici)[46]
⟨usici⟩
⟨utici⟩
uvici
uzici
[**iersici**]
piersici
[**arnici**]
harnici
[**istici**]
mistici
ibici
lybici

idici
lydici

ifici
igici
⟨ilici⟩
⟨imici⟩
(inici)
ipici
(irici)
isici
(itici)
ivici
izici
elici
mefistofelici

ozici [=**osici**]
pune-l jos ici
să n-o zici

[**ubici**]
cherubici
cubici

84r **Č**

abič[47]
arabici
silabici
monosilabici

afič
papfici
sapphici
epitafici
serafici

agič
magici
tragici

akič
trakici
dakici
bachici

amič
dinamici
ceramici
monogamici
fanerogamici

anič
tiranici
epifanici
turanici
iranici
romanici
germanici
ispanici
panici
organici
iranici
transilvanici

emič[48]
anemici
chemici
îl chem ici
's pré mici
academici

enič
scenici
tirhenici
pfenici

epič
epici
ortoepici
încep-ici
prè pici

ezič
ce zici ?
să n-o prè zici
să botezi ici
polinezici

ofič
filosofici
teosofici
un ciof ici

ogič
logici
filologici
tautologici
isagogici[49]
pedagogici
semitologici
mitologici
somatologici
psicologici
archeologici

omič
comici
nucii vomici
agronomici

onič
ionici
sardonici
Donici
Konici
tonici
caledonici
ausonici
platonici
ciceronici
strabonici
ottonici
ironici[50]
eronici
aud un zvon ici
un tron ici

opič
topici
tropici
îl îngrop ici

ubici
cherubici
cubici
Lubicz

85r **Č**

uzič
tu zici
nu zici
muzici
andaluzici
druzici

ifič
edifici
științifici
magnifici
modifici
sacrifici

igič
frigici
stygici

imič
chimici
mimici

inič
finnici
cinici

ipič
tipici

46. *modificat din* **unici** 47. *după* arab[ici] *șters* 48. *modificat din* **enič** 49. *după* să n-o [zici] *șters* 50. *modificat din* iconici *

<isič>
ivič
muzivici

izič
fizici
phtizici

arnič
harnici
hotarnici
amarnici
darnici
zadarnici
pojarnici
darnici
fațarnici
slugarnici

ernič
cucernici
nemernici
ulițernici
puternici

irnič
birnici

ornič
vornici
nornici
blabornici
dvornici
întorn ici
spornici

urnič
furnici

astič
bombastici
drastici
elastici
plastici
gimnastici
teofrastici
scolastici
monastici

estič [=**esteci**]
amestici
anapestici
domestici
mesteci

istič
mistici
artistici
eristici
sofistici
silogistici
patristici
aprioristici

ostič
gnostici

86r **Č**

ustič
acustici
rustici

astrič
zoroastrici
gastrici

ostrič
segostrici
să n-o strici

acič
dacici
tracici
mezodacici

aktič [51]
practici
didactici
factici
tactici

ectič
hektici
eclectici

aldič
heraldici

algič
hemoralgici

aulič
aulici
hidraulici

ambič [=**iambici**]
iambici
ditirambici

amnič
ramnici
epidamnici

impič
Olimpici

indič
indici
vindici
sindici
întind ici
prind ici
indici (index)

ensеč
intrenseci

antič
antici
romantici
pedantici
hierofantici
atlantici
gigantici

intič
spintici
corintici

entič
identici

endič
vendici
zendici
apendici

eplič
replici

uplič [=**upleci**=**upici**]
suplici
duplici
îndupleci
îl pup ici

[**iseț**=**iseți**]
letopiseț
pieriseți
veniseți

87r **aptič**
faptici

eptič
epileptici
scheptici

iptič
egiptici
gliptici
eliptici

optič
optici
coptici

asnič [=**aznici**]
praznici
obraznici
paznici

itrič [=**itrigi**]
mitrici
citrici
vitrigi

etrič
metrici

51. *modificat din* **actič**

abriei
fabrici
calabrici

[ostriei]
ostrici
să n-o strici

ѹнич **[unici]**
unici
lunici
întunici
tunici

asnici
casnici
pasnici

[ajniei]
vajnici

88r **ld**
nd
rd
zd
ad
ed
id
ald
and
od
ard
ud
azd
ad
ed
id
ald
⟨eld⟩
ild
old
⟨uld
ăld
îld⟩
and
end
ind
ond
und
⟨ănd
înd
od
ard
erd
ird
ord⟩
urd
⟨ărd
îrd

ud
azd
ezd
izd
ozd
uzd
ăzd
îzd⟩
ăd
îd
[ice=îce]
ice
bice
nice
pice
'zice
ibrice
polonice
șorice
argalîce [52]
birlice !

[iguri]
⟨asiguri
siguri
friguri
cîștiguri⟩

[icuri]
⟨mezelicuri
șiretlicuri
ișlicuri
Epìcuri
tipicuri
picuri
nimicuri
șoricuri (?)
fișicuri
plicuri⟩

aic
abie
ebie
ibie
obie
ubie
acie
ecie
icie
ocie
ucie
eie [53]
ie
iie

89r **D**

[ad]
ad'
brad
cad
sad
vad
grad
slad [54]
quad
smad
scad
trad

ed **[=ied]**
ied
ced
cred
șed
plaid
Alfred
încred
mied (meth)
răped

id
hibrid
Cid
Madrid
guide
Alcid
ucid
închid
deschid
eschid
Abasid
Cronid
Atrid
Dragoșid
desfid
blid
molid [55]
stupid
Pelid
solid
Knyd
intrepid
Valadolid
seïd
Harun-al-Rașid
Abdul-Hamid

ald
cald
scald
smarald
fald
Arimbald
Theobald
Arald

[înd]
urînd
emurînd
tremurînd

52. *în ms.* argalic 53. *urmează* iic *șters reluat ulterior* 54. *modificat din* zlad 55. *urmează* solid *șters reluat ulterior*

rămurînd
curînd
burînd

[ind]

murind
nemurind
lămurind
rămurind
aburind [56]

[ol]

89v stodol (stodoală)

[ane]

prune goldane

90r **D**

and

⟨Hildebrand
flamand
Gand
Samarkand
Fernand

ild

Brunhild
Chrimhild
Child

old

bold
șold
Arold
imbold
Leopold
Herold
herold
Arnold
sold
Detmold⟩

[oldă]
holdă

[olde]
holde
jolde

and

flamand
Gand
Samarkand
Fernand
smarand

end

Zend
Wend

ind

Ind
jind
dormind
puind
suind
toate part. praes. conj. IV.
prind
întind
distind
colind
tind
stihuind
zghihuind
huind
buiguind
bulbucind (a bulbuci, bulbucați, bulbucat [57])
lucind
strălucind
sucind
răsucind
cuprind
pierind
iubind
pretind
albind
murind
rumenind
Pind
prețind
prăsind

ond

în fond
demi-monde
pond
rond
vagabond
blond
„La Fronde"
plafond [58]

und

abund
fund
cufund
înfund
disfund
grund
ascund
scund
Sund
tund
în fund [59]
prund
rătund
profund
pătrund

⟨ănd⟩
înd

Toate participiile prezentului de la conj. I, II, [60] III, IV (celor în [61] î) și [62] după șuierătoare apoi:
blînd
gînd
jînd
cînd
comînd
oricînd
nicicînd
flămînd
stînd
bînd
pe rînd
91r vînd
rînd

od

⟨glod
mod
înnod
pod
șod
plod
aprod
Harmod
izvod
desnod
nerod
comod
antipod
năvod
voievod
cod
Irod
Triod
prohod
nod
rod⟩

ard

bard
gard
lard
leopard
Gerard
cumulard
comunard

56. *urmează versurile*

valuri vii le vezi murind
Și în fundul apei clare umbra lunii lămurind

57. a bulbuci etc. *apar ca răzlețe grupate în colțul din dreapta al paginii* 58. *urmează* plafond *șters* 59. *inițial* înfund
60. *supraintercalat* 61. celor în *supraintercalat* 62. *după* a II după șuierătoare apoi și *șters*

erd [=**ierd**]
pierd
desmierd

[**ierzi** = **erzi**]
pierzi
desmierzi
verzi

ord
Nord
încord
fiord
⟨acord⟩
Lord
⟨discord⟩

urd
îmburd (răstorn)
zburd
surd
curd

îrd
cîrd

ud
Abrud
mă-nciud
dud
agud
Agiud
conclud
includ
esclud
crud
⟨nud⟩
asud
aud
prelud
zălud
ud

udă
trudă
ciudă
rudă (băț)
rudă (neam)

ăd
prăd
răpăd
șăd
văd

îd
hîd
rîd
zîd

[**umed**]
umed

[**ubred**]
șubred

[**utred**]
putred

[**ede**]
repede

arde [=**oarde**]
barde !
coarde
darde
hoarde
încoarde
discoarde
cocarde
leoparde

ubred

[**îlc**]
pîlc

[**ol**]
stol
pristol
sol

92r **F**

⟨**af**
ef
if
of
uf
ăf
îf
arf
erf
irf
orf
urf
îrf
anf
enf
inf
onf
unf
ănf
înf
alf
elf
ilf
olf
ulf
ălf
îlf⟩
⟨**af**
praf
epitaf
pif și paf !
agraf
graf
zaraf
jaf
taraf
vătaf
vraf
pilaf
chiulaf
cerșaf

[**afă**]
scafă
garafă
girafă

ef
chef
„clef”
șef
Ștef
tref
sidef
general en chef

if
„vif”
afif
juif [63]
șlif
apocrif
paf și pif
pfif !
corosif
trif
zaif
cataif

of
Numele slave
în **of**
Bof !
ciof
giof* !
știof
limitrof
filosof
teosof
of !
Azof

uf
buf !
ciuf
zăduf
năduf
pomăruf
puf
muff

63. *modificat din* juive

matuf
„şluf"
Buf*〉

îrf

vîrf
suvîrf

[îrv]

vîrv
suvîrv
stîrv

onf

fonf
tronf

elf

Welf

[olf]

Golf
Rudolf
Rolf

[earfă=arfă]

tearfă
marfă
arfă

[orfă]

borfă
corfă

[orf]

antropomorf

[olfii]

a molfii *

[alfa]

calfa
alfa

[ilf]

silf

[îlf]

fîlf!
vîlf

93r **G**

〈ag
eg
ig
og
ug
ăg
îg
ajg
ejg
ijg
ojg
ujg
ăjg
îjg
alg
elg
ilg
olg
ulg
ălg
îlg
ang
eng
ing
ong
ung
ăng
îng
arg
erg
irg
org
urg
ărg〉
îrg
jg
lg
ng
rg
zg
azg
ezg
izg
ozg
uzg
ăzg
îzg

〈ag [=eag]

bag
chiag
buceag
„blague"
drag
nadrag
fag
frag
hogeag
harag
dulceag
Mag
pag
Neag
prag
rag
harțag
pîrțag
baltag
trag
Babadag
vag
rămășag
hămișag
furtișag
birșag
prag
posmag
hadarag
cepeleag

agă [=oagă]

ghioagă
șagă
vlagă
roagă〉

〈eg

bleg
deleg
deneg
dreg
direg
încheg
leg
disleg
neg (-i subst.)
întreg
aleg
înțeleg〉

ăgură

măgură
păcură

〈ig

brigg
oblig
drig
înfig
frig
inflig
înghig (la cusut)
strig
intrig
cîștig
cîrlig
mă frig
Rodrig
aflig
covrig
simig〉

[igă]

〈cigă
mamaligă
knigă
rigă
verigă〉

[iguri]

friguri
siguri
nesiguri
cîștiguri

og
‹zbîrciog
potlog
drogue
Gog-Magog
demagog
pintenog
slăbănog
grog
dezghiog
olog
rog
cîrciog
stog
polog
en vogue
filolog
teolog
mistagog
egiptiolog
asiriolog
astrolog
șofirnog
hodorog
„inorog”
abrog
derog
îmi arog
tautolog
sărăntog
terfelog
zălog
buldog
șontorog›

[**umeg**]
rumeg
spumeg

evii
ștevii
țevii

[**eghe**]
zeghe *

[**elg**]
belg

olga
Volga
Olga

94r **ug**
‹drug
îndrug
fug
jug
krug (a soarelui)
belșug
sug
înjug
desjug
vicleșug
prieteșug
plug
rug
distrug
sfîntug!!
chilug›

[**ugă**]
glugă
răpciugă
hebetiugă
· slugă
fugă
rugă

ulg
‹smulg
mulg
fulg
vulg
divulg›

[**ulgi**]
fulgi
giulgi
mulgi
smulgi
divulgi

ang [=**eang**]
bang !
dang !
gang
hang
dalang-dalang !
pang !
rang
ștreang
trang
zang !

[**angul**]
hangul
triangul
rectangul

enghi
benghi
renghi
mehenghi [64]

unghi
junghi

ing
încing
descing
diling, diling !
dring ![65]
înfing
înching
desching
cling !
ling
ning
împing
Ming
înving
deping
zingărling
resping
sting
string
zing [66] !

ingi
mingi

elge
helge

95r **G**

ong
oblong
fiong

ung
ciung
lung
împung
ajung
ung
alung
străpung

[**ungă**]
dungă
lungă
strungă
pungă
ajungă
împungă

[**unghi**]
giunghi

îng
drîng
frîng
crîng
stîng
nătîng
plîng
strîng

îngă
lîngă

64. *modificat din* merenghi * 65. *inițial* drig ! 66. *urmează* st[ing]

arg
șarg
larg
catarg
sparg
pe larg

[**argă = eargă**]
margă
vargă
șteargă
spargă
largă

erg
șterg
merg
gerg
Verg
alerg
berg

[**ergi**]
cergi
vergi
mergi
ștergi
alergi

urg[67]
foburg
curg
murg
amurg
îmi curg
Hasburg
Strassburg
scurg
espurg
Licurg
dramaturg
Demiurg
Liturg
(insurg)

irg
de sirg
tirg

[**îrgă**]
pîrgă

umeg
spumeg
fumeg
rumeg

[**umic**]
zdrumic
dumic

ălig
balig

oleg
n-o leg

oneg
n-o neg

[**uneg**]
nu neg

[**aprig**]
aprig

[**itreg**]
vitreg

96r **Ğ**

⟨**ağ**
bagi
dragi
nădragi
fagi
fragi
gagi
haragi
Magi
pagi [sg]
ragi
tragi
posmagi
desagi
adagi
retragi
grilagi

egi
blegi
dregi
diregi
neglegi
legi (plur.)
legi (pers. 2)
deslegi
negi (plur.)
negi (pers. 2)
șegi
închegi
privilegi
sacrilegi
colegi
făr de legi
întregi
regi
înțelegi
deschegi
dislegi
cișlegi
delegi
prelegi⟩

iğ
cigi
mămăligi
covrigi
frigi
infligi
ligi (Liga)
cîștigi
obligi
înghigi
strigi
intrigi (pers. 2)
rigi
verigi
corrigi
obligi

ogi
zbîrciogi
demagogi
pintenogi
slăbănogi
dezghiogi
ologi
rogi
filologi
teologi
tautologi[68]
șofărnogi
abrogi
derogi
arogi
Hogi (Hoge)
sărăntogi
buldogi

ugi [= **iugi**]
drugi
îndrugi
fugi
înjugi[69]
desjugi
sugi
rugi
distrugi
sfintugi
răpciugi
hebetiugi
slugi
cotiugi
păpălugi

97r **Ğ**

engi
crengi

ingi
încingi
descingi

67. *modificat din* **irg** 68. *în ms.* tautologici 69. *în ms.* injughi

înfingi
închingi
deschingi
ningi
lingi
împingi
respingi
învingi
⟨depingi⟩
stringi
stingi
mingi

ungi

pungi
ciungi
dungi
lungi
împungi
ajungi
străpungi
ungi
strungi [70]

ăngi

căngi (cange)
tălăngi (talangă)

îngi

plîngi
strîngi
nătîngi
stîngi
frîngi

argi

largi
spargi
șargi

ergi

mergi
ștergi
vergi
cergi
alergi

[**erge**]

alerge
merge
șterge
cerge
verge
pe zi ce merge

[**eargă**=**argă**]

aleargă
șteargă
meargă
vargă
largă
șargă

urgi

scurgi
curgi
murgi
dramaturgi
taumaturgi

98r **H**

ah [=**eah**]

ah !
Leah
șleah
Vlach
Valah
șah
Grach

arh

monarh
patriarh
exarh
Kyriarh
Agatharch (pictor Alcib[iade])

uh

stuh
duh
văzduh

99r **Ж**[**J**]

⟨**aj**
ej
ij [=**iji**]

griji

oj
uj

ghiuj [71]
hluj

ăj
îj
anj
enj
inj
onj
unj
ănj
înj
arj
erj [=**erji**]

perji

irj
orj
urj
ărj
îrj

dîrj

alj
elj
ilj
olj
ulj
ălj
îlj [72]⟩
aj [=**aji**]

Blaj
gaj
paj
praj
„rage"
grilaj
grumaji
obraji [73]
tapaj

ajă

majă
⟨glajă⟩
strajă
vrajă
mreajă

ej [=**eji**]

mreji
breji
treji
viteji
amoreji
Dej
engleji
chineji
olandeji
franceji
portugheji
prilej
gătej
gîtlej
belej [74]
polineji
chej (?)
kneji
vîrtej
val-vîrtej
genoveji
cortej
barej

ij

griji
neglij
schiji

70. *corectat din* strugi 71. *corectat din* ginj 72. *în ms.* **ulj** 73. *repetat din inadvertență* 74. *repetat din inadvertență*

[ijă]
spijă
grijă

[î]
mijî *

[ijii]
grijii
sprijii [75]
Jijii

[îjii]
vîjii

oj [=**oji**]
răboj
coji
loji (gen. sing., nom. gen. plur.)
stacoj

uj [=**uji**]
ghiuj
hluj
Cluj
ruji (gen. sing. & plur.)
franțuji
lehuji
sluj !
scuji (pers. a doua scuza)
escuji

ăj [=**ăji**]
măji
străji
vrăji

îj
bîj !
vîj ! [76]

înj [=**înji**]
gînj
trînji

arj
charge

erj
perj

irj [=**irji**]
birji (gen. sng.)

orj [=**orji**]
Gorj
George
corji

îrj [=**îrji**]
cîrji (gen. sing.)
dîrji (nom. pl.)

elj
„Belge"

olj
Dolj

[**ujă**]
rujă

[**ojdii**]
drojdii

100r **K**

ak [=**eac**=**iac**]
ac
brac (-uri, a brăcui)
⟨cac⟩
dac
îmbrac
crac
drac
fac
disfac
prefac
înșfac
împac
sac
zac
rac
dalac
sărac
colac
thrac
malac
ortac
ciutac
cirac
codănac
darac
prepeleac
lac [77]
frac
pitac
Bugeac
hac (leafă)
a-i veni de hac
olac
harac
jac (jaf)
opac
tac
mac
tombac
cozonac
hangiac
gînsac
cerdac
burlac
vrac
șiłak
comanac
Turlac
possac
prusac
Rondac
gîndac
refac
basamac
100v tic-tac

100r **eak**
leac
fleac
poleac
veac

[**eacă**]
greacă
o leacă
freacă
treacă
teacă
seacă
petreacă
pleacă (ὁμοφωνή) [78]

îrtec *
întec
pîntec
cîntec
descîntec

101r **K**

ek
sec
trec
dec !
frec
grec
zevzec
plec
trec (vînd.)
petrec (pătrund)
berbec
parpalec
întrec
refec
înec
aplec

ik
mic
pic
firfiric
arșic
zic
complic
implic

75. *repetat din inadvertență* 76. *inițial* vj ! 77. *urmează* leac, fleac *șterse spre a fi reluate în seria* **eac** 78. *în ms.* ὁμοφονή

suplic
finic
stric
calic
popic
pitic
dedic
ridic
peltic
amic
inimic
dric
oblic
Ciric
un pic
Slănic
indic
șic
dedic
⟨implic
complic⟩
șlic
ișlic
birlic
urzic (prs. I a urzica)
despic
răspic
spic
⟨lidic⟩
domestic
uric
esplic
buric
prezic
antic
furnic
șoric
deszic
bunic
miertic
ibric
nimic
plic
șiretlic
tipic
bunic
unic
durlic

ok [=eoc=ioc]

loc
soc
soroc
foc
natîntoc
sărăntoc
oboroc (obroc)
boboc
en bloc
cioc
bondoc
floc
joc
smoc
dezghioc
coc
răscoc
disloc
dihoc
invoc
provoc
revoc
toc (a toca)
teoc
noroc
poc !
proroc
ispisoc
mijloc
scoc (a scoace)
soc
toc (sbst.)
voloc
busuioc
siminoc
de loc (gar nicht)
pe loc (gleich)
sfîștoc
soc (soccus)

alnic

jalnic
falnic
șagalnic

[**urnic**]

furnic

ornic

spornic
ceasornic
statornic
nestatornic
vornic
blabornic

os

sfătos

[**oltic**]

șoltic

[**etic**]

petic
poetic
besmetic

[**omic**]

comic
anatomic

[**opic**]

tropic

[**oace**]

găoace

[**i**]

a batogi (pămîntul)
a se sbici

[**ucuri**]

ciucuri

[**ihuri**]

stihuri

[**i**]

a licuri

102r **K**

uk

îmbuc
cuc
dănciuc
druc
buluc
usuc
buc (de lînă)
apuc
nuc
năuc
bucluc
duc
aduc
deduc
reduc
induc
seduc
druc
Gluck
surghiuc
Șuluc
muc (căpițel)
canciuc
sanduc
butuc
năluc
colțuc

îk

bîc !
telalîk
curvasalîk
craialîk
caraghiozlîk
hîc !
șîc
sîc !
pîc ! (liuleaua)
arșîc
zăbîc
zvîc (a zvîcni)
zîc
urzîc

tamanlik
farafastic[79]

alk

calc
încalc
disfalc[80]

alcă

halcă
falcă

102v [**ulberi**]

spulberi
pulberi

[**îlcă**]

bîlcă
modîlcă
gîlcă

[**elcă**]

spelcă
pestelcă

[**ulcă**]

culcă
tășulcă
scatulcă

[**i**]

a fîlfăi
a molfăi
[a] fonfăni

[**elfer**]

belfer

[**ulfă**]

julfă

[**achi**]

Fantazaki

[**erta**]

Berta
Diogen din Laërta
berta

103r ⟨**K**⟩

elc

melc

olk

polc

ulc

culc

îlc

pilc
tîlc[81]

[**îlcă**]

gilcă
modilcă

ank

⟨banc⟩
manc
blanc
flanc
franc
tranc !

ink

zink
ținк

onk

tronc !

unk

junc
prunc
arunc

înk

oblînc
țînc
mînc
mănînc
adînc

eank

teank
⟨fleanc⟩

arc

încarc
mă îmbarc
arc
monarc
parc
înțarc
descarc
⟨Bismark⟩

104r **K**

erk

cerc (sbs.)
cerc (vrb.)
încerc
berc

ork [=**iorc**]

Orc (us)
torc
retorc
întorc
storc
porc
York
⟨horc !⟩

urk

urc
aburc
turc
încurc
discurc
spurc

irk

circ

îrk

smîrc
sfîrc
spîrc

işk

mişc
pişc

[**işc**]

crîşc

[**oşc**]

chioşc
improşc

[**uşc**]

muşc
împuşc

ask [=**easc**]

casc
nasc
basc
bleasc
vreasc
pasc

esk

nenumărate rime pers. I. în -esk.
cresc

isk

disc
pisc
fisc
risc
plisc
basilisc[82]
...nisc (uranisc)
Prisc (us)

osk [=**eosc**]

Osk (oskisch)
Mosk
trosk !
pleosc !
cunosc
recunosc
iepure de mosc

79. *pe pagină apare versul* Falnic belfer molfăiește fonfăind farafasticuri *inițial* Ca un belfer fonfăiește molfăind farafasticuri 80. *corectat din* difalc 81. *modificat din* tilcuri 82. *în ms.* basilic

[oască]
cunoască
broască

ăsk

1 sng. praes. a celor în î.

îsk

vîsc

usk

usc
brusc
Fusc(us)

[uscă]
bruscă
muscă
etruscă

ȣшкк [ușchi]

mușchi [sg.]
pușchi [sg.]

105r **⟨K⟩**
alic

încalic
salic
gallic
saturnalic
bengalic
italic
discalic
animalic

elic

angelic
Melik

olic

eolic
catolic
acatolic
anatolic

ulic

înfulic
apulic

edik [=iedic]

predic
vedic
împiedic
medic
enciclopedic

etic

roșietic
besmetic
petic [83]
poetic
asketic
profetic
peripatetic
împletic
subțietic
getic
atletic
cosmetic
dietetic
tîrzietic

itic

mefitic
critic
rachitic
politic
mitic
britic
analitic
enclitic
iezuitic
samnitic

onic

cronic
ionic
tonic
architectonic

udik

judic
pudic
sudic

unik

unic
hunic
lunic
întunic
punic
alunic
comunic
escomunic

otik

spasmotic
gothic
erotic
despotic

erik [=erec]

cleric
homeric
sferic
întuneric
eteric
feeric
feric [84] (a fereca)
întunerec

106r **urik**

etruric
puric

oarek

cioarec
șoarec

orik

doric
noric
rethoric
aprioric
istoric

irik

liric
empiric
illyric

oïk

stoïk
eroïc

uplek

induplec
nu plec

107r **K**
atic атик [=atec]

attic
bătrînatic
lunatic
zînatic
nebunatic
tonatic
sălbatic
sturlubatic
limfatic
achroamatic
matematic
numismatic
reumatic
buratic
prostatec
socratic
zburdatic
molatic
chromatic
enigmatic
aristocratic
teocratic [85]
democratic
ochlocratic
tomnatic
văratic
primavăratic [86]
iernatec
ostatic
brumatic
simpatic
zburdatec
muieratic
singuratic

83. *inițial* petec 84. *modificat din* ferec 85. *corectat din* teogratic 86. *inițial* primăvărantic

jaratic
prăvălatic

арник [arnic]
darnic
amarnic
harnic
fațarnic
slugarnic
pojarnic
hotarnic
zadarnic
paharnic

ernic
nemernic
cucernic
ulițernic
puternic

irnic
birnic

ornic
blabornic
vornic
spornic
datornic
statornic
ornic
ceasornic
nestatornic

urnic
furnic

емник [87] **[emnic]**
zemnic
temnic

интик [intic]
spintic
corintic

[întec]
pîntec
cîntec
discîntec

индик [indic]
vindic
revindic
indic

înec
mînec

unik [=unec]
întunec
lunec
unic

108r **estic [=estec]**
mestec
domestic
amestec
amnestic
anapestic

astik
bombastic
drastic
monastic
elastic
scolastic
plastic
gimnastic
parafrastic

alnic
jalnic
falnic
șagalnic
nacealnic
navalnic

elnic [=ielnic]
prielnic
pomelnic
feciorelnic
îndoielnic
postelnic
sfielnic

[eșnic]
sfeșnic
veșnic

ilnik
pravilnic
silnic
zilnic

olnik
colnic
volnic
stolnic

ulnic vacat
îlnic
sîlnic
zîlnic
Cogîlnic

ustic
rustic
acustic

109r **K**

110r **K**
111r **K**
112r **K**

113r **L**

ал [al=eal]
bal
Heliogabal
moral
Gal
Grāl
hal [88]
cal
mal
pumnal
Ardeal(ul) [89]
șal
stal
val [90]
choral [91]
(moral)
bacal
⟨ţucal⟩ [92]
papagal
cristal
Pascal
deal [93]
⟨stal⟩
opal
pedal
val
oval
caval

[aluri=ealuri]
baluri
maluri
valuri
staluri
șaluri
dealuri
cristaluri
portaluri
oghealuri
haluri (hal)
pumnaluri

есел [esel]
vesel
țesel
țese-l !
lese-l
îndese-l
apese-l
⟨bese-l⟩
Schlössel
Stössel
că vrè să-l
ar putè să-l
păre să-l

едел [edel]
sfredel
crede-l

87. *inițial* **em[nic]** 88. *în ms.* halul 89. *în ms.* Ardea(lul) 90. *în ms.* valul 91. *inițial* coral 92. *în ms.* ţucalul 93. *urmează* Heliogabal *prezent mai sus*

ДЅЛ [aul]
staul
Raul
Paul
Saul[94]
dau-l

114r **L**

ѤЛѢ [eli=ieli]
cerneli (gen. sng.)
înşeli
speli
spoieli
umezeli
altfeli
cheli (nom. pl.)
rumeneli
momeli (n o m. s n g. e a l ă)
priveli
răceli
feli
la un feli
într-un feli
reţeli
flaneli
măseli

opil
copil (scoabă)

upil [=upel]
tupil
rupe-l

ЪЛ [ăl=el]
spăl
înşăl
îmbăl
dă-l
fă-l
desfă-l !
prefă-l !
⟨măl⟩
prefă-l
văl
zăl
ţăl
oţăl
viţăl
căţăl
băieţăl
soldăţel
mărunţel
cumnăţel
bărbăţel
clopoţel
tropoţăl
curăţăl
muşăţăl
frumuşăl

ecol
secol

acol
obstacol
tabernacol
oracol

АНДѤЛѢ [andeli]
scandeli
candeli

НКОЛ [icol]
vicol
pericol
ridicol
agricol
articol
pricol
tricol
vinicol
horticol

ОЛ [ol]
gol
ţol
dol(us)
nămol
scol
rostogol
răscol
stol
pristol
ocol
pîrjol
moll !
rol
sol (elei)
pistol
paşol !
domol
încol'
dincol'
pe-acol'
alveol
vitriol
staniol
sur parole
a-l face rasol
pîrjol
pui de giol

115r **L**

il
zi-l
copil
azil
Cecil
Cyrill
sedil
Pamfil
Teofil
Rafail
Mihail
Brazil
Bazil
agil
fragil
vechil
Delile
Nil
juvenil
⟨umil⟩
Şamil
abil
April
gentil
stil
imbecil
apostil
Mizil
Till (Buhoglindă)
vil
civil
ţivil
Şmil

atăl [=iatăl]
tatăl
iată-l
cată-l
bată-l
arată-l
⟨gată-l⟩

АБНЛН [abili]
stabili
mizerabili
afabili
amabili

ЅПНЛ [upil=upel]
tupil[95]
rupe-l !
stupi-l !

ЅПНЛѢ [upili]
tupili

ОЛѢ [oli]
coli
boli
scoli
răscoli
şcoli
soli (elei)
paroli (gen. neart.)

ЅЛ [ul]
du-l

94. *după* Sta[ul] *şters* 95. *termenul mai apare pe pagină anulat*

sul
Raul
pătul
Cahul
Tamul
Tibull
sătul
Cabul
Catull
Ștrul
(Șrul) *
Șmul
să nu-l...
mull
Rutul!
Herul
*(țesu-l)
tul (tulle)

[aghili]
raghili (raghilă)

[i]
ghilosi

[el]
flanel

[eli]
⟨reţeli⟩

116r L
àdul [=**iadul**]
adu-l
sadul
vadul
iadul
răsadul
Radul
bradul

edul [=**iedul**]
erèdul
iedul

idul
ucidu-l
închidu-l
zidul
Atridul

odul
codul
modul
podul
șodul
Christodul
nodul
rodu'l
voievodul
Teodul
irodul
năvodul
probodul

udul
udul
dudul
erudul

[**îdil**=**îdel**]
gîdil
rîde-l

adel
rade-l

edel
sfredel
crede-l
concede-l

idel
ucide-l
ride-l
gîdel

oadel
roade-l

atel
bate-l
combate-l
disbate-l
cate-l

atăl [=**iatăl**]
tatăl
bată-l
cată-l
iată-l
pată-l
arată-l

[**obul**]
robul
bobul
Agathobul
ciobul
hîrzobul

[**uduri**]
guduri

el
acel
fel
fel de fel

117r L
[**urul**]
calamburul
ciurul
surul
c[urul]
pandurul
condurul
Surul
furul
augurul
împrejurul
samurul
purul
poturul
nurul

abil
abil
afabil
amabil
onorabil
stimabil
stabil
repetabil

ebil
debil
întrebi-l

ibil
penibil
oribil

obili
nobili
cobili

ubil
apil
scapi-l [96]

epil [=**epel**]
înțepe-l
începe-l

ipil

opil
copil

upil [=**upel**]
stupi-l
tupil
rupe-l

118r L
acel
cace-l
face-l

[**ăl**]
fă-l
desfă-l

ecel
întrece-l
sece-l

96. *în ms. din inadvertenţă* scapă-l

icel
[il]
zi-l

ocel
oacel
toace-l
coace-l

[oarcăl]
toarcă-l

ucel
duce-l

ăcăl [=eacăl=oacăl]
facă-l
înșfacă-l
treacă-l
cacă-l
Caracăl
prefacă-l
coacă-l

ecăl
Häckel

icăl
cicăl

ocăl
ucăl
ducă-l
usucă-l
apucă-l
aducă-l

adăl [=eadăl=oadăl]
adă-l
vadă-l
creadă-l
roadă-l [97]

edăl [=edal]
Dedal

idăl
ucidă-l
închidă-l

udăl
udă-l
asudă-l

[ardăl=iardăl]
ardă-l
desmiardă-l

119r **L**
agăl
bagă-l
Hagăl
Nagel

[aghil]
raghil

[oagăl]
roagă-l

egăl
Hegăl
negă-l
renegă-l
Kegel
Schlegel

igăl
ucigă-l

ogăl
ugăl
sugă-l
distrugă-l
Kugel

agel[=oagel]
bage-l
roage-l

egel
nege-l
renege-l

igel
înfige-l

ugel
suge-l

uget
cuget (Gewissen)
cuget
buget
muget

aget
raget
fraget

120r **[ăil]**[98]
fă-i-l
dă-i-l
însăil
desfă-i-l

aiel[=oaiel]
îndoaie-l
dezdoaie-l
moaie-l
înmoaie-l
despoaie-l
înșaie-l

eil [=eiel=ieiel]
icie-l
ceie-l
deie-l
beie-l
încheie-l
leie-l
descheie-l

îil [=iel]
îmbie-l
ție-l

oïl (oel)
Joil

uël [=uiel=uil]
spuie-l
du-i-l (du-o, du-mă!, du-te!, du[99])
suie-l

121r **L**
ālăl
spală-l
înșală-l

122r **M**

usem
pusem
dusem
adusem
văzusem

àтемь [atemi=oatemi =atimi]
patemi
anatemi
vatemi
bate-mi!
cate-mi
îl vatemi
în patemi
armați-mi
desbate-mi (mînile)
scoate-mi

ùm [100]
cum
acum
fum
drum
văzùm (văzurăm)
căzùm (căz[urăm])
făcùm
pierdùm
necum

97. *după* **edă[l]** *șters* 98. *în ms. serie subsumată capului de serie* **aiel** 99. *inițial* indu 100. *alăturat versurile*
Cum duc a mea viață
Și viața cum.

nicidecum
parfum
scrum
rum
podrum
Tuhutum
nicicum
consum
resum
însum
costum
scăzum
părum
⟨cerum⟩
șezum
durum
plăcum
tăcum
zăcum
⟨făcum
bătum⟩

ȣчьмь [ucimi]
zbucimi
bucimi

[ucium]
zbucium
bucium

123r **M**

ꙟнсем [însem = insem]
plînsem
stînsem
învinsem
strinsem

ꙟнсȣмь [însumi]
însu-mi
plînsu-mi

инемь [inemi]
în sine-mi
ține-mi
inemi

[inimi]
inimi
minimi

орм [orm]
dorm
adorm
uniform
Marion de Lorme
enorm
mă conform
cuneiform
biform
abnorm
chloroform
Lorm

inform
Storm
reform
diform
multiform

ȣрм [urm]
scurm
curm

[urmă]
urmă
scurmă
curmă
turmă
pe urmă

124r азимь [azimi]
azimi
cazi-mi
razimi

ем[101] [em]
ducem
punem
împlem
putem
emblem
problem
sistem
anatem
blestem
mă tem
vedem
făcem
} etc.

ȣчем [ucem]
ducem
aducem
ne ducem
seducem
producem
conducem
deducem
reducem
inducem

ȣнем [unem = unemĭ]
punem
dispunem
propunem
espunem
predispunem
spune-mi } etc.
pune-mi

оарчем [oarcem]
stoarcem
întoarcem
toarcem
răstoarcem

инџем [ingem]
împingem
lingem
atingem
stingem
ningem
destingem
încingem
descingem
respingem
stringem
învingem

125r ⟨M⟩
ем [em = iem]
bem
(Bem)
chem
împlem
putem
tem
mă tem
problem
emblem
împrăștiem
muiem
tăiem
mîngîiem
încheiem
încleiem[102]
îmbiem
descheiem
înfoiem
dispoiem
dispunem
punem
spăriem
căpiem
ducem
aducem
rîdem
ședem
vedem
ghem
înjunghiem
gem
plîngem
stringem
ungem
împungem
rechem
împlem
cherem
răgem
vrem
sistem
anatem
blăstem
făcem
disfăcem

101. *în ms.* ȣчем *paralel cu* ȣ́чем 102. *corectat din* încheiem

prefăcem
tăcem
zăcem
sîntem
suprem

ачєм [**acem**=**oacemi** =**oacem**]
facem
disfacem
prefacem
coacem
joace-mi

[**însami**=**insam**=**însam**]
însami
plîns-am
învins-am
stins-am
strins-am
încins-am
lins-am
tins-am
întins-am
convins-am

[**îrlă**]
sfîrlă
tîrlă
gîrlă

[**urlă**]
surlă
urlă
turlă

126r **M**

àvom
aduna-vom
Davom

èvom
părè-vom

ivom
muri-vom

èrem [=**eremi**]
cerem
în durere-mi

àom
aduna-om
Cafernaom

eom
păre-om

ïom
muri-om

àteom
bate-om

ємь [**emi**]
vremi
temi
bè-mi
gemi
rechemi

127r **M**
128r **M**
129r **M**
130r **M**
131r **M**

132r **N**

а̀мън [**amăn**=**amen**]
samăn (n-are)
asamăn
geamăn
Hamăn
famăn
samăn (ich säe)
Gramăn
examăn
tentamen
procopsamăn

а̀рмън [**armăn**]
Barmăn
carmăn
scarmăn

а̀вън [**avăn**]
zdravăn
plavăn

а̀пън [**apăn**]
țapăn
rapăn
dapăn (trans *...)

а̀тин [**atin**]
clatin
Mușatin
iarba lui Tatin
să mă-ndatin (să mă-ndătinez)
priatin
Snyatin

атини [**atini**=**ateni**]
clatini
datini
datini
mă îndatini
priateni
Mușatini

etin [=**ietin**]
prietin
neprietin
tretin
Snietin
Miletin

єтини [**etini**=**eteni**]
prietini
cetini
tretini
neprieteni

єшини [**eșini**]
leșini
streșini

olo
acolo
încolo
Apolo
solo
dincolo

131v [**îrnă**]
atîrnă
calcă-n scîrnă

133r **N**

индєни [**indeni**]
aindeni (aiure)
grindeni
lindeni
armindeni
pretutindeni
de pretutindeni

интєнь [**inteni**]
pinteni
minteni
împinteni
în răspinteni
sprinteni

acîn [=**acăn**=**eacăn**]
cracăn
mesteacăn

acin
macin
dezbracin (trans. Bau[er]kleider losmachen)
Colacin

ї̈нгини [**ingini**]
gingini
funingini

ѻ̀дини [**odini**]
podini
codini

єрини [**erini**]
perini

имєнь [**imeni**]
nimeni
hymeni

ápини [arini]
țarini

ámenь [ameni=oameni]
sameni
oameni
asameni
fameni

ємєнь [emeni]
semeni
gemeni
cremeni
asemeni

áмєн [àmen]
examen
tentamen
procopsamen

ймєн [imen]
ipochimen
hymen
specimen
Niemen

134r **N**
in
in
rubin
cin
din
fin
chin
lin
amin
anin
pin
Rhin
sin
tretin
vin
mezin
muegin
vecin
glycerin[103]
închin
înclin
declin
suspin
Măcin
Arlechin
dezghin
îmbin
combin
dezbin
rabin
Contadin
suprafin
pelin
Călin
Giann-Bellin
orfelin
felin (felis)
Elin
Fehrbellin
plin
anilin
mălin
Kolin
rafaëlin
lin (pește)
velin
camin
Bramin
canin
clin (mînecă)
Daniel Manin
tanin
lapin
Pipin
supin
suspin
întin(-ez)
smochin
arin
mandarin
urin
marin
Mărin
Florin
Rhin
meșin
leșin
peșin
sin
Kesin
întin
Latin
patin(-ez)
Obertin
vin
bovin
cousine
puțin
susțin
țin
rețin
obțin
dețin
conțin
ruin(-ez)

[arcăn=arcîn]
cearcăn
încarcă-n
îmbarcă-n
te încearcă-n
cearcă-n[104]
/Și/ măcar că-n /astă lume/
/o/ coșarcă-n/ flori/
/un/ fanar cîn/d toate cele/
/un/ canar cîn/tînd/
pacă'n /toate/
/și el /rar cîn/t[105] te ajunge/
/și/ asar'cîn/d te văzusem/
/și eu/sar cîn/d totul cade/
/și/ Cesar cîn/d vede toate/

en
obscen

135r **N**
eacăn [=**acăn**=**oacăn**
=**acîn**]
mesteacăn
se pleacă-n /vînt/
o leacă-n...
iar dacă-n /aste toate/
o dadacă-n...
să facă-n...
/și/ mă fac că n-/aud/
joacă-n /horă/
/și/ mînà cîn/d toate cele/
/și/ vînà cîn/d/
însărà cîn/d/
presăra cîn/d/
stetea cîn/d...t/

àлтин [altin]
paltin

arpăn [=**arpîn**]
carpăn
în zadar păn'
rar păn'

urpăn [=**urpîn**]
cùrpăn
împrejur păn'

[arpin]
scarpin
în zadar pin'
rar pin'

[arpini=arpeni]
scarpini
carpeni

[ițîn]
hițîn

афин [afin]
dafin

àчин [acin]
macin

în [=**ân**]
sîn
pîn
stăpîn
spîn
blajîn

103. *inițial* glicerin 104. *urmează* cearcăn *reluat pentru a introduce subseria* **[arcăn]** 105. *modificat din* cînd

fîn
înfrîn'
îngîn
Draxîn
mîn
rămîn
bătrîn
român
zîn
în

înă

prăjînă
rășînă

136r **N**

езмън [ezmăn]

bezmăn

ептън [eptăn=ieptăn =epten=eptîn]

pieptăn
trepte-n [jos]
drept în
șepte-n

ептень [epteni=iepteni]

piepteni

еѳтен [eften=ieften]

ieften

aban

Laban

ebăn [106]

zgrebăn(-i)

abin

rabin

ubin

Șubin

umăn

rumăn

ижън [ijîn=ijăn]

sprijîn
o grijă-n

[i]

a ismeni

[**asmă**=**easmă**=**iasmă**]

cataplasmă
aiasmă
catepeteasmă
fantasmă

[**eblă**]

greblă
feblă

ablă [=**oablă**]

rablă
oablă
tablă
aimable

iblă

diblă
chiblă
peniblă [107]

oblă

oblă
noblă

ublă

rublă
dublă

137r **N**

agăn

tragăn

egăn

legăn

ogan

pogan

acin

macin

icini

pricini

ocini

ocini [108]

ucini

bucini

adini

gadini

edini
idini
odini

codini
podini

udini

brudini
Ciudini

afin

dafin

agini

pagini
paragini

imagini
vagini

egini [=**egeni**]

legeni

igini

origini

ogini
ugini
ajini
akini

strachini

alini [=**alin**]

Palin

elin

Elin

umpeni

cumpeni [109]

an [=**ean**]

an
ban
ocean
jidan
țigan
han
porcan
șurcan
curcan
borcan
lan
bălan
bîtlan
colan
ciolan
golan
morman
Rosman

on [=**ion**]

ton
bonton
zvon
piron
⟨castron⟩
Ion
son
John
sermon
non
tron

oană

toană
goană

[**aghili**]

raghili

106. *modificat din* **eabăn** 107. *modificat din* penible 108. *urmează* t[oci în] *șters* 109. *răzleț, versul* Precum pînă mai astăzi în cumpeni ⟨sînt toate⟩ erau [toate]

[eşi]
megieşi

[ic]
embatic

[at]
maşcat
tarcat
înţarcat
marcat

137v **он** [**on**]
bombon
baron [110]

138r **N**
amn
condamn

emn
lemn
desemn
semn
însemn
demn
nedemn
untdelemn
îndemn

omn
somn
Domn

umn
pumn
împumn

oană
bulboană
goană
icoană
cucoană
hîrjoană
intoană
consoană
coroană
toană

[**ană**]
blană
strană
vădană
cană
balană
mannă
plană
rană
tirană
vană
vrană

139r **N**
емон [**emon**]
demon
(Desdemon)
Filemon
Artemon

ìmon
dimon
Strymon
Simon
Timon

àжън [**ajăn**=**eajăn**
=**iajăn**]
Teleajăn
paiajăn
strajă-n
vrajă-n

àсꙟн [**asîn**]
frasîn
asîn

140r **N**
ȣн [**un**]
⟨un
bun
nebun
răzbun
un
nici un⟩
adun
Cordun
⟨magiun
Hun⟩
alun
⟨nun
cunun
încunun
pun
răpun
presupun
propun
opun
compun
dispun
spun
sun
răsun [111]
tun
detun⟩

141r **N**
142r **N**
143r **N**

144r **O**

ìo [=**iuă**]
zi-o
va umbri-o
Lucio
lungi-o
zio (ziuă)
adio
(piuă)
Amelio
Lio!
Clio!
va opri-o

àö [=**eao**=**iao**]
ia-o
vedea-o (futur)
rao (rouă)
şao (şea)
va spăla-o
steao
dao (două)
va da-o

òло [**olo**]
acolo
de-acolo
încolo
solo
Apollo
colo
Mollo
dincolo
Frollo
Gorgonzolo
Lolo!
pe-acolo
de pe-acolo
dincolo

145r **O**
eö [=**ieo**]
iè-o
părè-o
va vedè-o

oo
roo (rouă)
doo (două) [112]

uö
pierdu-o
zuo

îo
va urî-o

aso
am tras-o
retras-o
Taso
Cimboraso

eso
ţes-o
pricesso

110. *modificat din* balon 111. *în ms.* răsună 112. *inițial din inadvertență* rouă

am dres-o
am înţeles-o

iso

am deschis-o
ucis-o
Tisso !
omis-o
comis-o
scris-o
descris-o

uso

pus-o
dus-o
Russo

oso

am ros-o [113]

îso [=**iso**]

am zis-o
ris-o

[**orso**]

întors-o
tors-o
Corso

146r **O**
147r **O**
148r **O**
149r **O**
150r **O**

151r **P**

ȣпѣ [**upi**]

stupi (stup)
stupi (stupeşti)
rupi (rupe)
rupi (rup)
corupi
lupi
astupi
distupi

ȣп [**up**]

stup
rup
lup
calup
pup
otcup
irup
corup
rup
astup
distup
trup

[**upi**]

stupi (pers. 2)
rupi (pers. 2)
stupi (sbst.)
rupi ([sbst.])
lupi
pupi
irupi
corupi
întrerupi

[**ump**]

scump
rump
irump
corump
Czernowitzer Lump [114]
[Pump]

op

îndop
dop
scop
plop
snop
strop
Bopp
potop
top
trop
uncrop

ip

chip
typ
lip
Aristipp
Chrysipp
şip
năsip
în orice chip
nici un chip
Archipp
Aristip
ţip

ꙟп [**îp**]

şîp
năsîp

ꙟмп [**împ**]

tîmp
cîmp

имп [**imp**]

timp
Olimp

èp

încep
cep
înţep
Alep
pricep
Dieppe
sirep
şlepp
crêpe

ăp

grăp
săp
adăp
crăp

ap

încap
nap
arap [115]
sap
grap
îl pap
trapp !

152r **P**

ap

cap
cuşchebap
încap
jap !
dulap
nap
pap
adap
arap
sap
crap
grap
ciorap
casap
singeap
pap
scap
ţap
proţap

113. *iniţial* Ros[o] 114. *urmează*
Du K. (aiserliche] K.[öniglicher] ErzCernowitzer Lump
Archimaimună Kes[aro] Kr[ăiască] de Cernăuţi
Te-ai dus pentru că nimeni nu-ţi mai dădea ,,auf Pump"
In K[aiserliche] K[öniglicher] etc.
Du hochprivilegirte Storozinetzer Lump.

115. *modificat din* arab

153r **P**
154r **P**
155r **P**
156r **P**
157r **P**
158r **P**
159r **P**

160r **R**
ur

calambur
ciur
dur
îndur
pandur
condur
fur
augur
împregiur
giur-împregiur [116]
jur
obscur
mur
samur
Timur
nur
pur
sur
potur

ăr
făr'
măr
călămăr
păr (pilus) [117]
păr (pirus)
presăr
săr
văr
zăr
insăr

[**ări**]
ocări

îr [=**ir**]
hîrr !
jîr
cîrr !
mîrr !
pîr !
șir
înșir
deșir
satîr
catîr
batîr
hatîr
vîr
panțir

asturi
nasturi
rasturi

esturi
gesturi
resturi
țesturi

osturi
posturi
rosturi

ustur
ustur
bustur

usturi
busturi
augusturi
gusturi
musturi
otpusturi
brusturi

161r **R**
ir
bir
cir
ceir
brigadir
clondir
fir
trandafir
safir
myr [118]
pir
Sire
șir
înșir
deșir
țir
satir
quartir
martir
volintir
triumvir
decemvir
ghelir
gir
nadir
Arghir
știr
rășchir

or [=**ior**]
obor (vrb.)
obor (subst.)
cobor
scobor
sobor
Tabor
zbor (sbst.)
zbor (vrb.)
picior
fecior
ulcior
dor (vrb.)
dor (subst.)
for
Iegor
ogor
pogor
chor
fuior
bujor
obrăjor
grumăjor
cucor
color
mor
omor
Homor
nor (nori)
nor (nurori)
Agenor
tenor
popor
topor
căror
oricăror
sor
cosor
predecesor
ajutor
dator
judecător
scrutător [119]
bătător
cutezător
crezător
încredințător

162r **R**
ar [=**iar**]
aiar
Zanzibar
dar
iar
far
stejar
dogar
magar
pahar
har
car
șelar
curelar
cumar

116. *inițial* împrejur 117. *în ms.* pilum 118. *modificat din* mir 119. *modificat din* scurtător

jar
stejar
canar
lupanar
fanar
par
cupar
repar
dispar
apar (-i [I sg])
apar (-è)
rar
fierar
ciurar
mărar
morar
berar
armăsar
sar
răsar
usar
toboşar
coşar
ciubotar
clopotar
notar
rotar[120]
jitar
pitar
arţar
var
samovar
şovar
Cezar
vărzar

er [=**ier**]

cer (copac)
cer (vrb.)
D'Alembert
fier
ofer
prefer
ger
jder
zbier
bucher (-i [sg])
cler
efemer
inser' (-ez)
înfier (-ez)
pier
auster
zer
paner (-i)
boier (-i [sg])

utor

tutor
executor
agiutor (-i, -ă, -ăm, -*are*)

[**îr**]

jîr (Roßkastanie)

163r **R**

vòr

vor
Tavor
favor
pridvor
de-l vor
ce-l vor
covor
n-o vor
de-o vor
izvor
nici vor

[**anduri**=**eanduri**]

ţanduri
fleanduri
smaranduri

enduri

blenduri
flenduri

anguri [=**eanguri**]

ranguri
ganguri
ştreanguri

enguri
inguri

linguri
singuri

onguri

fionguri

unguri

unguri

[**unghiuri**]

giunghiuri
unghiuri

înguri

sînguri
crînguri

iguri

siguri
friguri
cîştiguri
asiguri

uguri

muguri
ruguri
struguri
cruguri
vicleşuguri
meşteşuguri

juguri
pluguri

163v **икȣри** [**icuri**=**îcuri**]

nimicuri
picuri
picuri
picuri
plicuri
şlicuri
skicuri
dricuri
tipicuri
traficuri
beilicuri[121]
mezelicuri
şiretlicuri
fişicuri
embaticuri
telalîcuri
asicuri

164r **R**

ocuri

focuri
jocuri
batjocuri
locuri
ciocuri
tocuri
smocuri

uduri

guduri
suduri
uduri

oduri

gloduri
poduri
noduri
moduri
ploduri
coduri

uturi

ciuturi
scuturi
fluturi
avuturi
agiuturi
scuturi (scut)
luturi
începuturi
şezuturi
ţinuturi

aturi

sfaturi
crevaturi

120. *iniţial* rotariu 121. *modificat din* belicuri

laturi
caturi
saturi
haturi
paturi
oftaturi
comitaturi
canaturi
staturi
uscaturi
straturi

aguri [=**eaguri**]

faguri
ogeaguri
şiraguri
cheaguri
huceaguri
praguri
harţaguri
rămăşaguri
steaguri

нкȣрн [**icuri**]

nimicuri
picuri (de somn)
picuri (de la a picura)
picuri (pl. d.l. pic)
plicuri
şlicuri
dricuri
⟨spicuri⟩
skicuri[122] (p. 2)
mezelicuri
tipicuri
traficuri
beilicuri
argalîcuri
asicuri
şiretlicuri
feşicuri
embaticuri
telalîcuri
prelicuri
sticuri

ȣкȣрн [**ucuri**]

bucuri
mucuri
sucuri
ciucuri
surgiucuri
buclucuri

ȣкȣр [**ucur**]

bucur
ciucur

ùguri

struguri
muguri
pluguri
vicleşuguri
juguri
ruguri
cruguri

iuri

riuri
rachiuri

[**işuri**]

alunişuri
urdinişuri
binişuri

[**oduri**]

gloduri

[**uturi**]

ciuturi

[**aguri**]

faguri

[**oguri**]

stoguri

[**îturi**]

gîturi

[**ungiuri**]

ciungiu[ri]

ături

mături
şirături
alături
lături
pături (pătură)
împături (a împătură)

165r **R**

ȣнџрь [**ungeri**]

ungeri
ajungeri
împungeri

ȣлџєрь [**ulgeri**]

mulgeri
fulgeri
smulgeri

ъцȣрь [**ăţuri**]

hăţuri
învăţuri
disvăţuri
jăţuri

єтȣрь [**eturi**]

marafeturi
cofeturi
brînzeturi
zaifeturi
şerbeturi
şireturi

єцȣрь [**eţuri**]

preţuri
dulceţuri
gheţuri
jeţuri
verdeţuri
îngheţuri

ȣнєрь [**uneri**]

puneri
răpuneri
dispuneri
propuneri
postpuneri
spuneri
espuneri
întrepuneri
apuneri (de soare)
prepuneri (prepui)
impuneri

огȣрь [**oguri**]

stoguri
cîrcioguri

ȣнџȣь [**ungiur**]

încungiuri
discungiuri
cungiuri

авȣрь [**avuri**]

năravuri
pravuri
vravuri

ѫнзȣрь [**înzuri**]

brînzuri
spînzuri

166r **R**

атєрь [**ateri**=**oateri**=
atiri]

abateri
bateri
iebu tvoi materi
crateri
pateri (pater)
dizbateri
combateri
Lavateri
scoateri
satiri
zbateri

ǎбȣрь [**aburi**]

jgheaburi

122. *modificat din* spicuri

aburi
daraburi
prohaburi
ştaburi

абєрь [aberi]

taberi

апȣрь [apuri]

prapuri
hapuri
capuri
papuri
protapuri

опȣрь [opuri]

dopuri
scopuri
snopuri
gropuri
hopuri
clopuri

єпȣрь [epuri=iepuri]

iepuri
cepuri
şlepuri
crepuri

ипȣрь [ipuri]

chipuri
şipuri
tipuri
nisipuri

ȣ̄пȣрь [upuri]

chiupuri
trupuri
grupuri
calupuri

а̀фȣрь [afuri]

nafuri
prafuri
cerşafuri
canafuri
jafuri
isnafuri

єфєри [eferi]

teferi
luceferi
trefferi

[afăr = eafăr]

teafăr
luceafăr
şafăr

апєрь [aperi]

aperi
scaperi

caperi (caperă)
acaperi

а̀пър [apăr]

dapăr (trans. reissen)
scapăr
apăr

167r ⟨R⟩

инєрь [ineri]

tineri
ţineri
vineri
reţineri
abţineri
deţineri
gineri

єџєрь [egeri]

alegeri
degeri
culegeri
prelegeri
reculegeri
dregeri

ачєрь [aceri=oaceri]

faceri
disfaceri
prefaceri
refaceri
contrafaceri
zaceri
coaceri
răscoaceri

єчєрь [eceri]

treceri
seceri
petreceri
de ce ceri
şi ori ce-i vrè ceri
întreceri

єчєр [ecer]

la ce cer?
secer

àgeri

ageri
trageri
retrageri
contrageri
detrageri
rageri

оарчєрь [oarceri=arceri]

toarceri
întoarceri
carceri
stoarceri

аштєрь [aşteri=oaşteri]

naşteri
maşteri
paşteri
cunoaşteri
recunoaşteri
necunoaşteri

єштєрь [eşteri]

meşteri
peşteri
creşteri
decreşteri

ȣштєрь [uşteri]

guşteri

[alger]

talger

[uger]

uger

[argeri]

spargeri

[urgeri]

curgeri

ȣпър [upăr]

ienupăr
supăr

uperi

superi
ruperi
întreruperi
ienuperi
coruperi

168r **R**

ѝорь [iori]

de trii ori
priori
di'ori

иор [ior]

auzi-or
muri-or
prior

єстор [estor]

cestor
acestor
Nestor
quaestor

ȣстȣрь [usturi]

usturi
gusturi
musturi

busturi
îngusturi
brusturi

uturi

fluturi (de la fluture)
scuturi (scuturà)
ajuturi
începuturi
debuturi
ciuturi

ꙓѹрь [**euri**]

înХꙓѹрй [înheuri]
змꙓѹрй [zmeuri]
quai-uri
seuri
traseuri
toupé-uri
procedeuri

ѐиѹрь [**eiuri**]

ardeiuri
cleiuri[123]
obiceiuri
meiuri

[**eie**]
tuleie
obiceie
borheie
antereie

авѹрь [**avuri**]

năravuri
pravuri
vravuri

ѧмпър [**împăr**]

astîmpăr(-eri)
neastîmpăr

ѹмпър [**umpăr**]

cumpăr (-eri)
[**umperi**]
rumperi
răscumperi
irumperi
corumperi

169r **R**

ътѹрь [**ături**]

alături
șirături
pături
pomături
omături
în lături
lături (lature)
mături (mătura)
mături (mătură)
împături (a împătură)

aturi

caturi (cat)
saturi (satura)
laturi (lature)
în laturi[124] (beiseite)
haturi (hat)
maturi (màtur)
canaturi (canat)
paturi
uscàturi

ѧтѹрь [**îturi**]

gîturi
rîturi

оѹрь [**ouri**]

nouri
bouri
ecouri
rouri (a rourà)

[**our**]
nour
bour

ꙓсѹрь [**esuri**]

presuri (sbs. pl.)
presuri (2 pers. sing.)
eresuri
dresuri
fesuri
compresuri
impresuri (2 pers. sing. praes.)
șesuri
înțelesuri

асѹрь [**asuri**]

ceasuri
pasuri
nasuri
bassuri
taifasuri
glasuri

170r **R**

ъсѹрь [**ăsuri**]

măsuri (pers. 2 sing. pres.)
păsuri (sbst. plur.)
șăsuri ([sbst. plur.])

isuri

visuri
risuri
dichisuri
paradisuri

usuri
osuri

dosuri
sosuri

stosuri
doprosuri

абѹрь [**aburi**] este
ꙓбѹрь [**eburi**]

treburi
gheburi

нбѹрн [**iburi**] (vacant)
обѹръ [**oburi**]

globuri
cioburi

uburi

cuburi
tuburi
cluburi
șuruburi

ъбѹрь [**ăburi**] vac.
ѧбѹрь [**îburi**] [vac.]
ѣбѹрь [**eaburi**]

jgheaburi

ачѹрь [**aciuri**] vac.
ꙓчѹрь [**eciuri**]

ghiveciuri
beciuri

їчѹрн [**iciuri**] vac.
очѹрь [**ociuri**] [vac]
ъчѹрь [**ăciuri**] [vac.]
адѹрь [**aduri**=**iaduri**]

iaduri
vaduri
saduri
graduri
șladuri

ꙓдѹрь [**eduri**=**ediuri**]

plaid-uri
redĭuri *

идѹрн [**iduri**]

guiduri
bliduri
ziduri

одѹрь [**oduri**] este
ѹдѹрь [**uduri**] este

171r **R**

ѧдѹрь [**îduri**]

zîduri

афѹрь [**afuri**] este
ꙓфѹрь [**efuri**]

chefuri
sidefuri

нфѹрь [**ifuri**]

șlifuri

123. *după* tu[leiuri] *șters* 124. *inițial* laturi (beiseite)

офȣрь [ófuri]
ofuri
stofuri

ufuri
pomătufuri
Mufuri

агȣрь [aguri] este
єгȣрь [eguri]
neguri

игȣрь [iguri]
friguri
siguri
nesiguri
cîştiguri
configuri
asiguri
reasiguri

огȣрь [oguri] } sînt
ȣгȣрь [uguri] }
аџȣрь [agiuri]

grilagiuri
gagiuri
adagiuri

єџȣрь [egiuri]
împregiuri
sacrilegiuri
colegiuri

иџȣрь [igiuri] vac.

оџȣрь [ogiuri] } [vac.]
ȣџȣрь [ugiuri] }
ahuri [=**eahuri**]
şleahuri
şahuri

ihuri
stihuri
acrostihuri

uhuri
duhuri
văzduhuri

ehuri }
ohuri } vacant
îhuri[125] }
ажȣрь [ajuri]
pajuri
grilajuri
tapajuri
gajuri

єжȣрь [ejuri]
împrejuri
prilejuri
gătejuri
gîtlejuri

ижȣрь [ijuri]
ожȣрь [ojuri]
ȣжȣрь [ujuri]
ъжȣрь [ăjuri]
акȣрь [acuri=eacuri =iacuri]
biacuri
dalacuri
lacuri
jacuri
cerdacuri
vracuri
şiiacuri
veacuri[126]
fleacuri
tacuri
leacuri

172r **R**
єкȣрь [ecuri] vacat
strecuri
edecuri

икȣрь [icuri] este
окȣрь [ocuri] } sînt
ȣкȣрь [ucuri] }
ъкȣрь [ăcuri]
păcuri (gen. sng.)

ꙟкȣрь [îcuri]
caraghiozlîcuri
zîbîcuri
craialîcuri
telalîcuri

алȣрь [aluri=ealuri]
maluri
şaluri
baluri
oghialuri
haluri
valuri
dealuri

єлȣрь [eluri]
teluri
feluri
ţeluri

илȣрь [iluri]
bibiluri
dactiluri
miluri

олȣрь [oluri]
ţoluri
ocoluri
oboluri
doluri
goluri
pîrjoluri
poluri

ȣлȣрь [uluri]
suluri
tuluri

ълȣрь [ăluri]
văluri
măluri (gen. sng.)
zăluri

амȣрь [amuri] &
ѣмȣрь [eamuri]
neamuri
ramuri
hamuri
ţarţamuri
geamuri
lamuri (gen.[127] sing.)
dramuri
blamuri
flamuri

am [=**eam**]
ємȣрь [emuri]
tremuri
cutremuri
vremuri
emblemuri
mademuri (minerale)
ghemuri
problemuri
zemuri

em
имȣрь [imuri]vacat?
омȣрь [omuri]
domuri
romuri

ȣмȣрь [umuri]
fumuri
înfumuri
drumuri

um
ъмȣрь [ămuri] vacat
vămuri

ꙟмȣрь [îmuri]
tacîmuri

173r **R**
⟨анєрь [aneri] vacat

125. *inițial* **uhuri** 126. veacuri, fleacuri *și* leacuri *sînt marcate cu cîte o linie verticală pentru a fi încadrate în seria* **-eacuri** 127. *după* nom. *șters*

инєрь [ineri] este
єнєрь [eneri]
Veneri〉

анȣрь [anuri]
lanuri
hanuri
tulpanuri
canuri

єнȣрь [enuri] vacat
инȣрь [inuri]
vinuri
inuri
cinuri
chinuri
clinuri
sinuri

онȣрь [onuri]
bonuri
donuri
telefonuri
sonuri
tonuri
zvonuri

ȣнȣрь [unuri]
bunuri
tunuri
agiunuri

ънȣрь [ănuri]
pănuri (gen. sng.)
blănuri (nom. plur.)
cănuri (gen. sng.)

ꙟнȣрь [înuri]
lînuri
fînuri
sînuri

eanuri [= anuri]
oceanuri
ligheanuri

апȣрь [apuri] este
єпȣрь [epuri] [este]
ипȣрь [ipuri] [este]
опȣрь [opuri] [este]
ȣпȣрь [upuri] [este]

ꙟпȣрь [îpuri]
sîpuri
арȣрь [aruri]
daruri
faruri
haruri
jaruri
varuri

єрȣрь [eruri]
ceruri
geruri

ирȣрь [iruri]
miruri
biruri
giruri
şiruri
tiruri (tir〉

орȣрь [oruri]
choruri
doruri
amoruri
zboruri
foruri
floruri
zoruri

174r R
ȣрȣрь [ururi]
ciururi
cusururi
pururi

ърȣрь [ăruri]
zăruri
săruri

ꙟрȣрь [îruri]
şîruri

асȣрь [asuri]
єсȣрь [esuri]
исȣрь [isuri]
осȣрь [osuri] } sînt
ȣсȣрь [usuri]
ꙟсȣрь [îsuri]
ъсȣрь [ăsuri]
атȣрь [aturi] } sînt
єтȣрь [eturi]
итȣрь [ituri]
schituri
cituri
plituri
mituri
rituri

отȣрь [oturi]
boturi
cioturi

ȣтȣрь [uturi]
ътȣрь [ături] } sînt
ꙟтȣрь [îturi]
авȣрь [avuri] este
євȣрь [evuri] vacat
ивȣрь [ivuri] [vacat]
овȣрь [ovuri]
alcovuri

ȣвȣрь [uvuri] vacat
ъвȣрь [ăvuri] [vacat]
ꙟвȣрь [îvuri] [vacat]
азȣрь [azuri]
nazuri
taifazuri
gazuri
hazuri
necazuri
cazuri

єзȣрь [ezuri=iezuri]
viezuri (gen. sng.)
crezuri (nom. plur.)
miezuri
botezuri

изȣрь [izuri]
izuri
paradizuri

озȣрь [ozuri]
golomozuri
gozuri
lozuri

ȣзȣрь [uzuri]
uzuri
abuzuri

ъзȣрь [ăzuri] vacat ?
ꙟзȣрь [îzuri] [vacat]?
ашȣрь [aşuri]
salaşuri
lăcaşuri
caşuri
paşuri

175r R
єшȣрь [eşuri]
leşuri

ишȣрь [işuri]
alunişuri
şişuri
măcinişuri

ошȣрь [oşuri]
coşuri

ȣшȣрь [uşuri]
astupuşuri
duşuri

ъшȣрь [ăşuri]
disfăşuri
înfăşuri

ꙟшȣрь [îşuri]
coborîşuri

ацȣрь [aţuri]
laţuri
zaţuri

єцȣрь [eţuri] este
ицȣрь [iţuri] vacat
оцȣрь [oţuri]
boţuri

moțuri
soțuri (cu soț)

ȣцȣрь[128] [uțuri]
puțuri

ъцȣрь [ățuri]
hățuri
jățuri
învățuri

ꙟцȣрь [îțuri]
абєрь [aberi]
taberi

єбєрь [eberi] vacat
ибєрь [iberi]
liberi

обєрь [oberi] vacat
ȣбєрь [uberi] [vacat]
ꙟбєрь [îberi] [vacat]
ъбєрь [ăberi] [vacat]
ачєрь [aceri] este
d[e] ex. faceri

єчєрь [eceri] [este]
treceri
seceri

очєрь [oceri] [este]
să n-o ceri

ȣчєрь [uceri] [este]
conduceri

ичєрь [iceri]
ziceri

афєрь [aferi]
șaferi

єфєрь [eferi]
teferi
luceferi

ифєрь [iferi]
luciferi
mamiferi

офєрь[129] [oferi] vacat
ȣфєрь [uferi]
suferi
nuferi

аџєрь [ageri]
ageri
trageri
contrageri
retrageri
rageri

єџєрь[130] [egeri]
degeri
alegeri
dregeri

иџєрь [igeri]
frigeri

оџєрь [ogeri] vacat

ȣџєрь [ugeri]
lugeri
mugeri
sugeri

алєрь [aleri]
taleri

єлєрь [eleri]
илєрь [ileri]
олєрь [oleri]
ȣлєрь [uleri] } vacant
ълєрь [ăleri]
ꙟлєрь [îleri]
амєрь [ameri]
cameri (gen. sng.)

ємєрь [emeri]
temeri
gemeri
fremeri

176r **R**
имєрь [imeri] vacat
омєрь [omeri] [vacat]
ȣмєрь [umeri]
umeri
numeri
nu meri?

ꙟмєрь [îmeri] } vacant
ъмєрь [ămeri]
анєрь [aneri] vacat
єнєрь [eneri]
Veneri

инєрь [ineri] este
онєрь [oneri] vacat
ȣнєрь [uneri]
puneri
transpuneri

ꙟнєрь [îneri]
țineri

апєрь [aperi]
aperi
scaperi
trapperi

єпєрь [eperi]
începeri
priceperi
conceperi

ипєрь [iperi]
viperi

опєрь [operi]
manoperi
acoperi
coperi
descoperi

[opăr]
descopăr
copăr
acopăr

ȣпєрь [uperi]
ruperi
întreruperi
superi

upăr
supăr
ienupăr

ꙟпєрь [îperi] } vacant
ъпєрь [ăperi]
арєрь [areri] vacat
єрєрь [ereri]
cereri

ирєрь [ireri] vacat
орєрь [oreri] [vacat]
ȣрєрь [ureri] [vacat]
асєрь [aseri]
paseri

єсєрь [eseri]
meseri

исєрь [iseri] vacat
осєрь [oseri] vacat
ȣсєрь [useri] vacat
ъсєрь [ăseri]
păseri

атєрь [ateri] este
єтєрь [eteri]
ceteri
trimeteri
competeri

итєрь [iteri]
kitteri
comiteri
omiteri
trimiteri
transmiteri
literi

128. *după* ъцȣрь *șters* 129. *modificat din* ȣфєрь 130. *inițial* єцєрь

отєрь [oteri=oateri] vacat
scoateri

ȣтєрь [uteri] vacat
ꙟтєрь [îteri] vacat
авєрь [averi]
lauda-veri
admira-veri
zaveri

євєрь [everi]
sèveri

ивєрь [iveri]
chiveri
conviveri
reviveri

овєрь [overi] vacat
ȣвєрь [uveri] [vacat]
азєрь [azeri]
mazeri

єзєр [ezer=iezer]
iezer

изєрь [izeri]
mizeri

177r **R**
адєрь [**aderi=oaderi**]
raderi
roaderi
Toaderi

єдєрь [**ederi=iederi**]
iederi
cederi
concederi

идєрь [**ideri**]
deschideri
închideri
ucideri
rideri
desfideri

одєрь [**oderi**] vacat
ȣдєрь [**uderi**]
escluderi
includeri
recluderi

ꙟдєрь [**îderi**]
rîderi

ашєрь [**așeri**] vacat
єшєрь [**eșeri**] vacat
ишєрь [**ișeri**] [vacat]
ȣшєрь [131][**ușeri=ușer**]
cușer

ошєрь [**oșeri**] vacat
ацєрь [**ațeri=ațări**]
acațări
cațeri

єцєрь [**ețeri**] vacat
ицєрь [**ițeri**] [vacat]
оцєрь [**oțeri**] [vacat]
ȣцєрь [**uțeri**] [vacat]
ꙟцєрь [**îțeri**] [vacat]
индєрь [**inderi**]
întinderi
estinderi
pretinderi
vinderi
revinderi
prinderi
aprinderi
surprinderi
deprinderi
tinderi
descinderi
cuprinderi
distinderi

инџєрь [**ingeri=îngeri**]
întingeri
atingeri
distingeri
stingeri
lingeri
încingeri
descingeri
îngeri
plîngeri
sîngeri
ningeri
stringeri

артȣрь [**arturi**]
marturi
șarturi
narturi

arduri
garduri
farduri

anduri [=**eanduri**]
țanduri
fleanduri

ꙟмбȣрь [**îmburi**]
sîmburi
dîmburi

imburi
schimburi
simburi
nimburi

înduri
scînduri
gînduri
rînduri

ȣмпър [**umpăr**]
cumpăr
rescumpăr

[**umperi**]
[cumper]i
[răscumper]i
rumperi

ꙟмпър [**împăr**]
astîmpăr (-i)
neastîmpăr

[**or**]
păstor

erturi
deșerturi [132]
certuri

177v аєр [**aer=aier**]
dezbaier
aer
caier
îmbaier
vaier
încaier
discaier
ștaier

178r **R**
arbori

erburi
herburi

irburi

orburi
morburi
scorburi

urburi
turburi

îrburi
hîrburi

олбȣрь [**olburi**]
volburi

ulburi
tulburi

iamburi
choriamburi

imburi [=**îmburi**]
schimburi
simburi

131. *urmează* [vacat] *șters* 132. *în ms. din inadvertență* deșărturi

nimburi
dîmburi

єнчȣрь [**enciuri**]
clenciuri

anduri
ţanduri
smaranduri

enduri
flenduri [133]

ìnduri
ònduri
fonduri

ùnduri
funduri
prunduri

înduri
gînduri
rînduri
scînduri
jînduri
comînduri

amfuri
camfuri

arduri
erduri
irduri
îrduri
cìrduri

ꙟнтȣрь [**înturi**]
vînturi (p. 2 sng.)
vînturi
mormînturi
cînturi

[**umperi**]
cumperi
răscumperi
rumperi
corumperi
irumperi

ùpăr
supăr
ienupăr

ulberi
spulberi
pulberi

179r **R**
anguri [=**eanguri**]
ganguri (-e)
ganguri (gang)
hanguri
ianguri
ştreanguri

[**enghiuri**]
benghiuri
renghiuri

inguri
singuri
linguri

onguri
fionguri

unghiuri
unghiuri
junghiuri

[**înguri**=**inguri**]
crînguri
singuri

[**ulguri**]
bulguri
fulguri

arguri
catarguri
larguri

erguri
verguri
gerguri
mîneşterguri

urguri
amurguri
foburguri

îrguri
tîrguri

ingiuri
schingiuri

îngiuri
sîngiuri

unjuri
încunjuri
să nu-njuri

înjuri
gînjuri

[**ingeri**]
stingeri ([sg], -e)

[**aci**]
stîngaci ([sg], -e)

[**ascuri**]
mascuri

[**olcuri**]
polcuri

180r **R**
[**ancuri**=**eancuri**]
flancuri
mancuri
bancuri
teancuri

încuri
oblîncuri
adîncuri

îlcuri
pîlcuri
tîlcuri

arcuri
arcuri
parcuri
ţarcuri

ercuri [=**iercuri**]
miercuri
cercuri
bercuri

ircuri [134]
circuri

orcuri
îrkuri v.
smîrcuri
sfîrcuri
spîrcuri

ascuri [=**eascuri**]
mascuri
bleascuri
vreascuri

escuri
prescuri
arabescuri

iscuri
discuri
pliscuri
uraniscuri
piscuri

єщєрь [**eşteri**]
meşteri
peşteri

almuri
psalmuri

e[**lmuri**]
i[**lmuri**]
o[**lmuri**]

133. *modificat din* flendure 134. *inițial* **ircuri** v[acat]

u[lmuri]
î[lmuri]
armuri
marmuri
șarmuri

ermuri
țermuri
s-o înțermuri

irmuri
ormuri
urmuri
murmuri

179v **ărnuri**
cărnuri

amnuri
emnuri
lemnuri
îndemnuri
desemnuri

imnuri
hymnuri

omnuri
somnuri

umnuri
îmnuri

[i]
180r a blești

[îrlă]
sfîrlă
tîrlă

[i]
a ticlui
a piclui
a steclui
a steclori

180v **opuri**
opuri
scopuri
snopuri
gropuri
dopuri

181r **S**
ос [135][**os**]
sperïos
serïos
misterïos

aos [=**euăs**]
adaos
chaos
repaos
Menelaos
Agesilaos
Emaos
aplaos
pe șeuă-s [136]

[**es**=**ies**]
⟨**des**
ades
ales
ies
fes
des
îndes
Kies
sumes
dres
dires
· compres
conces
preces
purces
eres
șes
țes
întrețes
înțeles
negles
cipress
trimes⟩

182r **S**
⟨**as**
ass
bas
ceas
taifas
glas
gras
kwass
las
delas
mă las
am mas
rămas
nas
pas
popas
ras
caras
Sas
ispas
pripas
tass
tras
contras
retras
vas

is
bis !
ucis
decis
indecis
concis
precis
Ulys
gis (notă)
griss
închis
deschis
dechis
Elis
meliss
Miss
trimis
remis
sumis
comis
ris
deris
în ris
vis
au învis (au înviet)
zis
rezis
nezis
prezis⟩

єлнс [**elis**=**eles**]
grele-s
a mele-s
Elis
melis

[**ibis**]
Ibis

[**apis**]
zapis

[**aris**]
Paris

183r **S**
os
os
ghebos
băbos
lăbos
urîcios
mîncăcios
dos
pe dos
glodos
rufos
chefos
meșteșugos
vicleșugos
jos

135. *în ms.* єрїóс 136. *modificat din* pe șea[o-s]

în jos
din jos
pe jos
cos
discos
pîntecos
fricos
întunecos
lunecos
ofticos
crăcos
bălos
delos
deluros
fălos
gelos
zelos
frumos
humos
zămos
bănos
țifnos
cînos
borcănos
răpănos
cărpănos
ponos
lînos
mînos (mit großen Ta[t]ze)
mănos (fruchtbar)
vînos
lemnos
chipos
lipos
nisipos
rîpos
baros
fieros
măgăros
copilăros
păros
văros
sos
prisos
botos
sănătos
apătos
sătos
rîtos
nărtos
năzuros
zdrențos
bățos
fățos
lățos
ghețos
țițos

[**oaselea**]
de-a-ndoaselea

[**ătul**]
de-a-ndărătul

[**aci**]
stîngaci [sg.]

184r **S**
us
obus
dus
redus
condus
dedus
indus
fus
confus
difus
nu's
pus
răpus
depus
impus
prepus
supus
plus
pruss
russ
rebus
dispus
compus
dis[compus]
sus
pe sus
mai presus
spus
distrus
adus
readus

ъс [**ăs**]
șăs
să-l lăs
păs
apăs
țăs

ꙟс [**îs=is**]
și-s
rîs (animal)
rîs (Lachen)

als
vals

els
Vels (Walles)

ils
ols
uls
muls
smuls
puls
avuls
impuls

ems
Ems
James

ulpă *

185r **S**
ans
dans
elegance
Hanns
Manns

ens
Enns
mens
pence
cens

ins
⟨nins
respins
împins
cuprins (sbst., vrb.)
prins
repins
strins
restrins
înadins
încins
descins
lins (cu părul)
întins
tins
pretins
distins
stins
învins
convins⟩

ons
mons
frons
fons
Monce
anons
ponce

⟨**uns**
uns
impuns
ajuns
îndeajuns
străpuns
tuns
ascuns
pătruns
răspuns
corespuns⟩

îns
strîns
plîns

constrîns
stîns

aps

laps
haps !
caps (-ă)
Klapps
Schnapps

eps

Kepps

ips

gyps
lips'[137] ! (lipsește)
rips (materie)

ops

mops
hops !

[**oapsă**]

⟨coapsă⟩

[**ipsă**]

⟨lipsă⟩

ups

186r S

ars

Kars
Mars
pars
ars

ers

mers
vers
șters
revers
pers
dispers
invers

irs[138]

Tyrs
Agathyrss

ors

cors
întors
retors
tors
ciors !
force
divors

urs

urs
au curs
în curs
recurs
decurs
scurs
curs (cursus)
source

ărs

vărs
mărs
revărs

îrs

187r S
188r S
189r S
190r S
191r S
192r [**uliți**]

huliți
suliți
huli-ți

194r [**eoți**]

preoți

[**eji**]

полинежй[139]

195r [**ineri**]

ţineri (1 mold. ţinere—
ţinèm, ţiu
val. ţinere—
— ţinem, ţineţi)
vineri
tineri (-înăr, -inere)
gineri

[**aceri**]

faceri

[**ine**]

fac bine
cine
ține
fine

[**uie**]

grămăzuie[140]

[**oi**]

grămăjoi

[**igliță**]

igliță (ac de ciur)

[**oară**]

grămăjoară

[**or**]

rotunjor[141]
195v -u -a o -a -u[142]

196r S
197r S
198r S
199r S

200r Ș

єнєш [**eneș**]

leneș
Peneș
gene-și
în pene-și

алиш [**aliș=aleși**]

galiș
în cale-și
în zale-și

eși [**=ieși=eș=ieș**]

⟨Ieși
ieși
deși
greș
ncheș
plăieș
lăieș
leși (lași)
leși
leș
aleși
culeși
dreși
direși
cireș
meși
apeși
sumeși
țeși
înțeleși
trimeși
pleș
îndeși
răzeș
culeși
băieși⟩

авош [**avoș**]

plavoș

агош [**agoș**]

Dragoș
Vilàgoș

137. *în ms. din inadvertență* lips'i 138. *după* **ors** *șters* 139. *caligrafiat de două ori* 140. *după* grămăjuie *șters* 141. *pagină bruionară organizată de noi; răzlețe*: Roma, Roland *(de 2 ori)*, Orlando Furioso, Orlando *și două alfabetare în vecinătatea capetelor de serie* **ine** *și probabil* **aceri** 142. *sub* o *este scris* Rufe *și deasupra lui* lege, *ambele vertica; sub această serie de vocale nonpalatale se află două desene care arată poziția limbii și a buzelor cînd se pronunță* u *(vocală nonpalatală), respectiv* i *(vocală palatală)*

ugoş
Lugoş
Dlugoş

areş [=**areşi**]
Rareş
care-şi
pare-şi

arăş [=**arăşi**=**iarăşi**
=**arăş**]
pară-şi
ceară-şi
tovarăş
iarăşi

ireş
fireş

[**areş**]
Baresch

201r **Ş**
iş [=**işi**]
ucişi
2 pers. perf. act. vrb. IV conj. precum:
adormişi
pierişi
sufixul -iş
beniş
blăniş
teiş
havadiş
închişi
deschişi
Criş
umbriş
urdiniş
frunziş
grîiş
păiş
şiş
goliş
desiş
suiş
aluniş

aş [=**aşi**]
baş (=agio)
paşi
laşi
aşezaşi etc.

[**uşi**]
uşi
mănuşi
pănuşi
păruşi
văzuşi
căzuşi

202r **Ş**
203r **Ş**
204r **Ş**
205r **Ş**
206r **Ş**
207r **Ş**
208r **Ş**
209r **Ş**
210r **Ş**
211r **Ş**
212r **Ş**
213r **Ş**
214r **Ş**
215r **Ş**
216r **Ş**

217r **T**
uget
cuget
muget
buget

aget
raget
faget

eget
deget
preget

iget
Sziget

ipet
Egipet
ţipet
scripet
sipet

ѡхот [**ohot**]
nohot
dohot
hohot

ѡшть [**oşti**]
proşti
cloşti (cloşcă)
cunoşti
oşti
foşti
poşti
noşti
voşti
recunoşti

[**oştii**]
proştii
cloştii
poştii
n-o ştii
oştii
ai noştii
ai voştii

єрит [**erit**]
merit
de merit
imperit
erit
quaerit

єрт [**ert**=**iert**]
cert (a certa)
cert (sigur)
incert
iert
fiert
D'Alembert
sfert
inert
deşert (adj.)
deşert (vrb. 1 sng. praes.)
în deşert
Albert
răsfiert

ꙋшть [**uşti**]
muşti (muşc)
muşti (muscă)
puşti (puşcă)
împuşti
uşti (a usca)
huşti (huscă)
cuşti (cuşcă)
ciuşti ! !
duşti (duşcă)
druşti (druşcă)
guşti (gust)
găluşti (găluşcă)
înguşti
robuşti
biciuşti
băbuşti (-uşcă)

218r **T**
ꙋт [**ut**]

⟨ascut
cunoscut
brut
pierdut
zăcut
ajut
tăcut
învăscut
cnut
lut
mut } [vb.]
strămut } [vb.]
mut
put
început
imput
împlut
Prut
părut
viut

scorbut
ragoût
arnăut
cerșut
cerut
scut
disput
astut
cusut
slut
stătut⟩
dizbătut
bătut
combătut
temut
trecut
strănut
văzut
revăzut
prevăzut
căzut
recăzut
decăzut
strănut (sbst.)
strănut (verb)
acut

ѹст [ust]

bust
îngust
gust
dezgust
otpust
just
August
injust
încrust (-ez)
robust

иништь [iniști]

iniști
criniști
liniști
albiniști
peliniști
piniști
ariniști

219r **T**

оищь [oiști]

oiști
popușoiști
roiști (roinițe)

аришть [ariști]

rariști
jariști

⟨**ѹрт** [urt]

scurt
din scurt
iaurt
furt

орт [ort]

ort
cort
tort
Jilort
fort
mort
port (strai)
port (ps. 1)
abort
import
esport
raport
deport
transport
suport

ът [ăt]

pomăt
omăt
îndărăt
făt
Logofăt
hăt !
șirăt
îmbăt⟩
dizbăt
arăt

ѥт [et=iet]

⟨încet
boschet⟩
peret
băiet
poet
muiet
tăiet
⟨făget
șiret
regret (vrb.)
regret (subst.)
corset⟩
încheiet
încleiet
⟨secret
îmbiet
nett
repet
șerbet
portret
brevet
roulet
descheiet
șuchiet
pesmet
atlet
trimet (1&3 [pl.] pers. praes.)
mîngîiet
tabet
Babette

вълиет [văliet]

livret⟩
vous êtes !
tête à tête
⟨zet (litera)⟩
înfoiet
dispoiet
⟨penet
pachet⟩
spăriet
⟨budget
complet⟩
căpiet (căpchiet)
⟨bănet
brădet⟩
împrăștiet
⟨berechet⟩
tineret

220r **ост** [ost]

Ost
pe de rost
rost (nici un)
post
fost
prost
nost'
vost'
tost (toast)
nordost
sudost
adăpost

⟨**инт** [int]

argint
mărgărint
alint
quint (music)
Hiacint
mint
Corint⟩

ѫнт [înt]

mormînt
sfînt
cînt
încînt
zvînt[143]
avînt
vînt
cuvînt
fără cuvînt
frînt
răsfrînt
înfrînt
⟨discînt
împlînt

143. *modificat din* svînt

încînt
pămînt
jurămînt
crezămînt
veşmînt⟩
sînt
⟨spăimînt
înspăimînt⟩
tînt (=tont)
⟨acoperămînt
mormînt
aşezămînt⟩

unt

unt
ciunt
mărunt
funt
ciunt
cărunt
Sagunt
confrunt
înfrunt

îrt

învîrt
dezvîrt
cesfîrt

art

despart
împart
Mart

ert

sfert
Albert
cert
incert
deşert

221r **T**

ѹпт [upt]

lupt
rupt (tempora)
de frupt
înfrupt
dedesupt
întrerupt
supt (suge)
rupt (adj.)

апт [apt]

fapt
adapt
al zilei fapt
rapt

апѣт [apăt=eapăt]

capăt (fund)
capăt (vrb.)
treapăt (Trabb, strepitus)
scapăt

ѻпт [opt]

opt
adopt
. . . şi opt
copt (vrb.)
copt (adj.)
copt
să înnopt

ѥпт [ept=iept]

piept
drept
îndrept
înţelept
adept
concept
efept (ir.)
inept
dirept
aştept
deştept (vrb.)
deştept (adj.)
recept [144]

ipt

fript
script
Egipt
edipt (ir.)
înfipt
afipt
vipt (ir.)
convipt (ir.)

ъпт [ăpt]

îndărăpt

апцъ [apţi]

apţi
adapţi
lapţi

[**apeţi**]

capeţi

[**apiţi**]

rapiţi

[**ez**]

alăptez

221v **ohot**

nohot
dohot
hohot

[**o**]

încotró

222r **ѻт** [**ot=iot**]

bot
ciot
antidot [145]
bigot
fagot
pahot
cot
cot
lot
scot
înot
tot
netot
de tot
vot
devot
înglot (-esc)
zlot
⟨strănepot
socot
nepot⟩

oată

roată
gloată
se îngloată
toată
poată
să poată
înoată
zboară roată
sloată
scoată
să scoată [146]
bigoată
nepoată
strănepoată
socoată

ѻтъ [**otă**]

fotă
botă
dotă
gotă
notă
marmotă

ещет [**eştet=eşted**]

creştet
veşted

oscot

n'o scot
troscot

144. *urmează* aştept *repetat din inadvertenţă* 145. *în ms.* andidot 146. *pe* **221v** *apar versurile*:

Astfel mă-ncurc de voie-n dulci nimicuri
Din lumea mea nu-i nimeni să mă scoată.

atec

sburatec (sburătăci flügge geworden)

223r **T**
224r **T**
225r **T**
226r **T**
227r **T**
228r **T**
229r **T**
229v **Ţ**

[ață=eață=iață]

ață
ceață
dulceață
fată
înfață
desfață
cață
⟨mață⟩
rață
învață
în față
măreață
⟨ceață⟩
cîntăreață
creaț**ă**
încreață
viață
brață
înghiață
dezghiață
răsleață
albineață
isteață
dizvață
citeață
călăreață
îndrăsneață
drumeață
verdeață

[eț=eți]

măreț
cîntăreț
păreți
preț

230r **Ţ**
ȣлнц [uliț=uliți]

⟨uliți
suliți
huliți
⟨puli-ți⟩⟩

єлнц [eliț=eliți=ieleți]

⟨meliți
pieliți
obiele-ți
Delitz
umbreli-ți⟩

ъц [ăț=ăți]

alte dăți
băț
ațăți
jăț
fă-ți !
dă-ți !
hăț
lăcăți
învăț
disvăț
plăți

⟨арец [areț=areți]

st**areț**
vorbareț
îndelungareț
cîntare-ți
cumpătareț
meșteșugareț
pismătareț
certareț
gurareț
îmblare-ți
flecareț
nu vă mirareți !
îmflare-ți
să n-areți
pare-ți
bine pare-ți ?
intrare-ți
nu îmblare-ți !⟩

ернц [eriț=ereți=eriți=ieriți]

meriți
dureri-ți
cereți
ceri-ți
pieri-ți

аїц [aiț=aieți=aiți]

gaiți
laiți
opaiț
bine paie-ți !
taie-ți
te vaieți

231r **Ţ**
⟨аиц [aiț=aieți=aiți]

laiți
gaiți
opaiț
bine paie-ți
saie-ți⟩

arăț

umblarăți
îmbrăcarăți
chitară-ți

алц [alț=alți]

ceilalți
celorlalți
eștilalți
istorlalți
încalț
discalț
înnalț (cu)
înnalți
alți
orbalț
falț
jumalț
salți (salt)
te salți
(îl salți)
nalți
Pfaltz
asfalți
într-alți

ълц [ălț=ălți]

bălți
dălți

ѫлц [îlț]

zgîlț
cîlț
jîlț

232r **⟨анниц [aniț=aniți]**

baniți
bani-ți
draniți
graniți
guzani-ți
Kanitz
cumani-ți
snaphani-ți
raniți
jarpani-ți⟩

єлниц [elniț=elniți]

velniți
urechelniți

олниц [olniț=olniți]

solniți
bolniți
Molnitzi

oniț

Donitz
Bonitz

ȣрец [ureț=urăți=urăț]

curăț
curăți
în gură-ți
(inima) indură-ți
(purăț)
văzurăți
căzurăți

părurăți
stăturăți etc.

нмбъц [imbăț=imbăți =îmbăți]

pușche pe limbă-ți
schimbă-ți
plimbă-ți
strimbă-ți
în drîmbă-ți

олиц [oliț=oliți]

poliți
poli-ți
paroli-ți
soli-ți

⟨олц [olț=olți]

bolți
colți (Zähne)
revolți
învolți
dizvolți
colț (coin)
colț (embrio)

ȣлц [ulț=ulți]

mulți
asculți
insulți
oculți
inculți
rezulți
disculț
adulți
smulți
culți

ипц [ipeț=ipeți]

scripeți⟩

232v [ea]

de-or bea
de n-or bea
vorbea
sorbea
orbea

233r Ț

ȣц [uț=uți]

cruț
du-ți !
micuț
drăguț

єц [eț=eți=ieți]

înveți
creți
păreți
muieți
jeț
îngheț (vrb.)
îngheț (sbt.)
disgheț (vrb.)
disgheț (stv.)
săgeți
băieți
răsleț
coteț
pesmeți
albineț
pădureț
isteț
disveți
⟨citeț (ochi [sg.]))
mălăieț
călăreț
drumeț
⟨îndrăsneț
cîntăreț
logofeți
feți
hîrleț
bureți
puneți
ședeți
vedeți
cădeți
nutreț
preț
păreți (părere)
dispreț
făcăleț
înfeți (a înfăța)
disfeți (a dis[făța])
frumuseți
blîndeți
bîrneț
bruneți⟩
ungeți
împungeți
n-aveți
aveți
împleți
ardeți
vieți
ședeți
măreț
beți !
înceți (-etezi)
peceți
tăceți
coceți
aduceți
dulceți
verdeți
vedeți
ședeți

[ez]

huhurez [147]

[ețe]

ostrețe

234r Ț

⟨orț [=orți]

porți (sbt. plur.)
porți (2 pers. sng. praes.)
suporți ([2 pers. sng. praes.])
transporți
orți (stv. plur.)
borți [(stv. plur.])
șorț ([stv.] sng.)
morți
divorț
sorți

ărț [=ărți]

părți
cărți
anțărț
hărți

erț [erți=ierți]

cerți
inerți
ierți
deșerți

arți [=arț]

desparți
împarți
marți
Schwartz
sparți

uliți

suliți⟩

234v ulț [=ulți]

mulți
asculți
consulți
disculți
insulți
culți
rezulți
adulți
smulți
inculți

oț [=oți]

boț
scoți
toți
coți
cu soț
fără soț
roți
moț
preoți

147. *sub forma inițială* huhureț, *cuvîntul aparține seriei* **eț** *ulterior corectat*

goţi
vizigoţi
ostrogoţi
hoţ
loţi (Loth)
poţi
nepoţi

235r Ţ
236r Ţ
237r Ţ
238r Ţ
239r Ţ
240r Ţ
241r Ţ
242r Ţ
243r Ţ
244r U

атрꙋ [**atru**=**eatru**]

patru
tuspatru
latru
iconalatru
idolatru
teatru

ꙋдїꙋ [**udiu**]

studiu
preludiu
brudiu
repudiu

ѣстрꙋ [**ăstru**]

păstru
capăstru
Silvăstru

astru

fiastru
albastru
castru
pilastru
giugastru
dezastru
alabastru

имбрꙋ [**imbru**]

timbru
cimbru
(Pfefferkraut, bun, Isop)
zimbru

єстрꙋ [**estru**=**iestru**]

buestru
pedestru
Silvestru
destru (dexter)
orchestru
alpestru
terestru
măiestru

ustru

mustru
ilustru
lustru
palustru

244v **eu** [=**ieu**]

mieu
eu
feteleu
beu
feredeu
prosedeu (ironic)
leu
alumneu
seu
zeu
ateu
proteu
Prometeu
mereu
greu

ѣꙋ [**ău**]

tău (tuus)
dubău
dudău
alergău
hău
rîncău
tălălău
rău
nătărău
bădărău
său (suus)
său (sbst.)
tău (baltă)
zău !
bătălău (we[i]bischer Mann)
pîrău
hirdău
zurgălău

245r U

aclu

spectaclu
cenaclu

eclu

Teclu

iclu

piclu
ciclu
şiclu
ticlu (-it)

oclu

cioclu
monoclu
binoclu

uclu

îclu

şîclu

ù

nu
dù
fu
pierdù
căzù
văzù
şezù
acù
tu
stătù
dădù
plăcù
à tout
bătù
après tout
dù
condù
⟨pier⟩ [du]
dădù
redù
sedù
crezù
încrezù
te dù

246r U
247r U
248r U
249r U
250r U
251r U
252r U

253r V

254r V
255r V
256r V
257r V
258r V
259r V
260r V

261r Z

unăz [**unăzi**=**unăs**]

dăunăzi
bună-s?
brună-s

ez [=**ezi**=**iez**]

adeverez
crez
miez
bez
retez
botez
citez
vezi
urmez
englez
francez
portughez

milanez
cedezi
„à leur aise”
repezi
şez
aşez
titirez
cutez
notez
pătez
tratez
vătez
sfezi
Suezi

261v **az** [=**azi**]

obraz
zaplaz
privaz
atlaz
caz
praz
azi
ceapraz
naz
brazi
razi
scazi
decazi
recazi
necaz
Bicaz

ъз [**ăz**=**ăzi**]

ogrăzi
şăz
văz (subst.)
văz (verb)

262r **Z**
262v **erzi**[=**ierzi**]
verzi
pierzi
desmierzi

263r **Z**
264r **Z**
265r **Z**
266r **Z**
267r **Z**

[**Ă**]

ашкъ [**aşcă**=**aşca**=**eaşcă**=**oaşcă**]
‹fleaşcă
leaşcă
ceaşcă
gaşcă
rudaşcă
başcă
Raşcă
taşcă
Vlaşca
caleaşcă
Badaşcă
proaşcă
împroaşcă
doaşcă

irnă

smirnă

ꙟмбъ [**îmbă**]
strîmbă
drîmbă›

[**îmbi**=**imbi**]
‹strimbi
carîmbi›

altă [**alta**=**ealtă**=**oaltă**]
‹lingăolaltă
laolaltă
înnaltă
baltă
daltă
altă
ceealaltă
astalaltă [148]
Malta
voaltă
saltă
unealtă
tresaltă
cealaltă
revoaltă›

[**alte**]
încalte

нмбȣрь [**imburi**=**îmburi**]
schimburi
simburi
dîmburi
nimburi

[**Ă**]
268r ‹**adă**[=**eadă**]
adă
dovadă
cadă (cadea)
scadă
şadă
ladă
nadă
pradă
ceadă
conceadă
preceadă
creadă
zăpadă
radă
sfadă
recadă
prevadă
smadă
spadă
tradă
tiradă
pomadă
cireadă
şaradă
ciocoladă
ogradă
cadă (Wanne)
cladă
armadă
limonadă
monadă
tăgadă
orşadă
revadă
mladă›

албъ [**albă**]
jalbă
albă
dalbă
codalbă
salbă
nalbă

[**ălbi**=**elbi**]
jălbi
chelbi

[**alpă**]
‹talpă
calpă›

‹**олтъ** [**oltă**]
boltă
recoltă
revoltă›

‹**arfă**[=**earfă**]
marfă
tearfă
arfă›

‹**ꙟрнъ** [**îrnă**]
scîrnă
bîrnă
atîrnă
cîrnă
bocîrnă›

‹**армъ** [**armă**—**arma**]
armă
darmă
farmă
larmă [149]

148. *inițial* ceastalaltă 149. *inițial* carmă

Parma
intrarmă
cazarmă
sfarmă⟩

268v ⟨ancă

bancă
stancă
moldovancă
armancă
țigancă
gorjancă
mancă
naticiancă
țărancă⟩

⟨uncă

aruncă
giuncă
luncă
pruncă
ei spun că
muncă
șuncă
el fu-ncă
poruncă
preluncă⟩

encă

mă ten că

⟨**incă**

opincă
tilincă
Catincă
pelincă
Tincă
și mai zi-ncă>

<**oncă**

poroncă
sponcă>

încă [=**îndcă**=**incă**]

încă
mănîncă
mîncă
adîncă
brîncă
și-ncă
Zîncă
stîncă
Bojincă
frîncă
sperînd că
boeîncă [150]
sperînd că
încă
stîncă

adîncă
rîncă (rîncan*)⟩

⟨**oancă**

hoancă
unguroancă⟩

269r **eancă**

munteancă
ardeleancă
ungureancă
leancă
... neancă⟩

ingă

⟨lingă
ningă
împingă
înfingă
chingă
respingă
învingă
stringă
restringă
încingă⟩

ungă

⟨lungă
dungă
ajungă
ciungă
strungă
împungă
ungă (unge)
pungă⟩

îngă

⟨lîngă
plîngă
strîngă
stîngă
nătîngă
stîngă
pe lîngă⟩

269v ⟨**angă**

talangă
sparangă
falangă

eangă

creangă

oangă

goangă (jivină)⟩

uscă

uscă (3 p. sng. praes.)
muscă
etruscă
huscă

afă [=**eafă**]

garafă
și bățos ca o girafă [151]
ceafă
scafă
leafă

ară

cotară (mîță-cotoi, a se cotîrci)
ară

oală

oală
boală
țoală
scoală
răscoală
școală
Marghioală
goală
coală
se-nmomoală
poală
se înțoală
zoală
domoală
pîrjoală

нкъ [**ică**]

junică
tinerică
mititică
urzică
implică
tunică
să zică
să deszică
peleică
cică
lădică
ridică
rîndunică
270r despică
răspică
frică
mă înfrică
Angelică [152]
mărgică
mojică
chică
clică
lelică
drăgulică
mică
dunică

150. *urmează subseria precedată de indicația* **seria** * sperind că, încă, stîncă, adîncă 151. *inițial* girafă 152. *corectat din* angelică

pică
tinerică
strică

ꙟндъ [îndă]

arîndă
se perîndă
osîndă
pîndă
orîndă
să vîndă

ipsă [=ipse]

lipsă
elipsă
fripsă
eclipsă
înfipse
afipse
⟨scripse⟩

ѹптъ [uptă]

ruptă
suptă
se înfruptă
luptă
se luptă
întreruptă
coruptă

ebră

zebră
algebră
tenebră
febră

обзъ [obză]

cobză

oază

roază
loază
groază

aibă[153] **[=oaibă]**

aibă
zgaibă
roaibă
n-aibă
s-aibă

оашкъ [oașcă]

proașcă
împroașcă
doașcă

оаптъ [oaptă=aptă]

șoaptă
coaptă
faptă
se adaptă
aptă

270v **⟨ușă**

gușă
căpușă
pănușă
mănușă
dușă
ghidușă
cărăușă
cătușă⟩

îmblă

jîmblă

împlă

împlă !
tîmplă
se-ntîmplă

împle

împle
tîmple[154]
să se-ntîmple

imple

simple

[î]

a mocoșî
a bușî
a tușî

[uș]

acuș(-a)
scoruș

[ușcă]

biciușcă
drușcă
cușcă
împușcă

[uști]

găluști
ciuști !

uș [=uși=iuș]

împărătuș
albuș
gălbenuș
țăruș
duș
ghiduș
conduși
aduși
seduși
puși
compuși
dispuși
prepuși
cățeluș
suși (sng.=sus)

guși
cărăbuș
cărăuș
răbuș
arcuș
ceiuș
căluș
purceluș
ceruși
făcuși
dăduși
amuș
acuș
părusi
apăruși
dispăruși
chipăruș
bătuși
străbătuși
combătuși
dizbătuși
bătăuș
băuși
cătuși
căzuși
văzuși
prevăzuși
străvăzuși
vînduși
pierduși

[Ă]

271r **⟨adă [=cadă=iadă]**

adă !
conceadă
dadă
iadă
cadă (vrb.)
cadă (sbs.)
decadă
recadă
să nu se cadă[155]
ladă
pomadă
nadă
zăpadă
radă
șadă
tradă
tiradă
paradă
Donchixotiadă
vadă
spadă
cireadă
ogradă
cladă
creadă
încreadă
grămadă

153. *inițial* **abă** 154. *modificat din* simple * 155. *inițial* nu se cădea

pradă
ruladă
smadă
sfadă
scadă
livadă⟩

⟨**arcă** [=**iarcă** =**oarcă**=**eoarcă**]

barcă
cearcă
încearcă
marcă
remarcă
par-că
ţarcă
înţarcă
îmbarcă
coşarcă
măcar că
în zadar că
chiar că
pişoarcă
fleoarcă

ercă

balercă
malercă
sper că
holercă

ircă

mă mir **că**
ghircă

orcă

Borcă⟩

⟨**urcă** [=**iurcă**]

burcă
curcă
încurcă
discurcă
Durcă
furcă
giur că
liurcă
spurcă
turcă
ţurcă⟩

⟨**elcă**

spelcă
butelcă
mutelcă⟩

[**at**]

tarcat
încarcat
marcat

[**arcă**]

îmbarcă

[**oc**]

cojoroc

27v1 **Ă**

⟨**îrcă**

hîrcă
năpîrcă
în cîrcă
vîrcă

oarcă [=**eoarcă**]

doar-că
toarcă
întoarcă
fleoarcă
poarcă
chişoarcă

alcă

falcă
halcă
calcă
încalcă
Malcă

elcă

spelcă
mutelcă
butelcă
pestelcă

ilcă

horilcă

olcă

polcă
Dolcă

ulcă

culcă
tăşulcă

îlcă

gîlcă
modîlcă
vîlcă

aklă

raclă
faclă

eclă

Heclă
Teclă
steclă

iclă

sticlă

oclă
uclă

buclă

îclă [156]

pîclă
şîclă

iclu

piclu
ciclu
periclu
şiclu⟩(din şiclit)

⟨**oclu**⟩
ѣжъ [**ejă**]

dejă
mrejă

⟨**ajă** [=**eajă**=**oajă**]

vrajă
strajă
mreajă
coajă
majă⟩

ouă [=**oă**]

două
amîndouă
în două
rouă
nouă
plouă
nouă (uns)
ouă
se ouă
Stoă [157] (Stoa)
vouă

272r **ѣ** [**î**]
aimă

faimă
defaimă
spaimă
ingaimă
hai, mă !
şi stai mă

[**aină**]
taină

haină
daină
faină
Ucraină
vorbe în taină
Căcaină

⟨**inţă**

trebuinţă
credinţă
cerinţă

156. *după* **ilcă** *şters* 157. *corectat din* stoă

mință
adeverință
suferință
în dorință
chibzuință
știință
neștiință
cunoștință
ședință
prisosință
putință
neputință

ună

bună
adună
jună
lună
alună
nună
cunună
comună
pună
răpună
compună
rună
sună
răsună
tună
cășună
detună
arvună〉

Ă

272v 〈**amă** [=**ama**=**iamă**]

bamă
damă
gamă
înhamă
a da iamă
chiamă
alamă
mamă
aramă
cataramă
distramă
samă
vamă
zamă
de o samă
naframă
Brahma [158]

нвѣ [**ivă**]

împotrivă
grivă
de o potrivă
guralivă
costelivă
bețivă

ilă

bilă
filă
kilă
milă
silă
vilă〉

[**ile**]

acile

〈**iră**

umbriră
liră
miră
pomeniră
înșiră
inspiră
conspiră〉

273r **ѫ** [**Î**]
[**î**] [159]

273v vîrî
ocărî
urî
pîrî
tîrî
borî
a mocoșî

îșî

[**onf**]

fonf (năselnd — Lubicz)

[**it**]

fîlfîit (— Vernescu)
bîlbîit

274r **ѫ**[**Î**]

275r [**E**]

274v **єлє** [**ele**=**iele**]

〈ele
cîteșitrele
cîtortrele
ale mele
văpsele
stele
spoiele
răcele
rețele
să spele
vîntrele
acele
toate cele
dele
rumenele (rumeneală gen.)
toate cele [160]
D e m i n u t [i v e] î n
e l e

puținteIe
inele
mișele !
purcele
măsele
undrele
umbrele
dele
îndoiele
greșele
stele
piele
belele
grele
rebele
amprele
pavele
zăpăcele
schele
jele
înșirățele
alesățele
curățele
adunățele
mărunțele
frumușele
ciuturele
cercevele } (-eà sng.)
perdele [161]〉 }

єє [**eie**=**ee**=**ieie**]

〈beie
să ceie
să deie
fee
obiceie
tuleie
steie
borheie
antereie
femeie
se-ntemeie
idee
temeie
să încleie
moschee〉
curmeie
〈cheie
încheie
discheie
cofeie
să pieie
să-l leie
să vreie
Propilee〉
a treie
zee
redee

158. *corectat din* Brama 159. *în ms.* ѫрѫ 160. *după* ast- *șters* 161. *inițial* perdea

predee
constee
resteie
alëe

275r **єсте** [**este**]

este
ceste
aceste
Alceste
creste
preste
fereste
feste
geste
Erneste
veste
să conteste
să ateste
să proteste
să preteste
preteste

єзне [**ezne=esne**]

glesne
lesne
bolesne
besne

єстре [**estre=iestre**]

Clitemnestre
ferestre
căpestre
silvestre
pedestre
zestre
campestre
alpestre
orchestie
terestre
buiestre
măiestre

ȣне [**une**]

vestejune
rugăciune
pune
spune
lune
tune
sfiiciune
du-ne
apune
sune
minune
rune
bune
prune
lune (-a)
repune
supune
dispune
prepune
propune
străpune
străbune
răsune

⟨**axe**⟩
аре [**are**]

arare
cărare
are
oricare
cutare
pare
mare
n-are
sare (sal)

иче [**ice**]

⟨aice
zice
cerbice
price
bice
spice
ibrice
pice⟩ (a pică)
brice
deszice
aplice
pitice
⟨arșice
strice
implice
pisice
calice !
tunice
potice
pitice
dedice
ridice
peltice
dumice
despice
esplice
prezice
antice
amice!
inimice
respice !
urice
bunice⟩

275v **єте** [**ete**]

⟨trimete
încete
plete
sete

èse [**=iese**]

iese
adese
dese
crăiese
mirese
pese (a păsă)
apese ([a] a[păsa])
îndese (a îndesă)
mese
patronese
șese (șes)
presse (gen. sng.)
princese
împărătese
baronese⟩

arte [**=oarte**]

carte
parte
împarte
disparte
să-ntarte
departe
aparte
deșarte
Marte
foarte
moarte
să poarte
soarte
toarte
harte
sparte
transpoarte
rapoarte
espoarte
impoarte
arte

єрте [**erte = ierte**]

certe (să)
certe (sbs. pl.)
inerte
ierte (să)
cuverte
deșerte
deșerte (să) (adj. pl.)
fierte
Alberte
Umberte !

ȣїє [**uie=ue**]

cuie
șuie
nu e
suie
să spue
să puie
nimăruie
căruie
oricăruie

cățuie
[**ambul=iambul**]

preambul
iambul

2 76r **E**

ЕЦЕ [ețe=iețe]

învețe
crețe
cețe
răzlețe
bețe
dizvețe
piețe
frumusețe
blîndețe
⟨dul⟩[cețe]
mîndrețe
mărețe
băltărețe
rețe
cîntărețe
cuvîntărețe
fețe
fețe-fețe
înfețe
disfețe
răsfețe
înghețe
dizghețe
noblețe
hîrlețe
junețe
albețe
Altețe
tristețe
cotețe
pădurețe
istețe
citețe
călărețe
mălăiețe
drumețe
sumețe

ЕНЕ [ene]

gene
lene
pene
sprincene
armene
scene
obscene
pădurene
dunărene
muntene
moldovene
ardelene
Ardenne
Hipokrene
nene !
apusene
răsăritene
vene
sirene
àlene

îrle

zvîrle
șopîrle
gîrle
tîrle
azvîrle

276v **ИЕ** [iie=ie]

îmbie
zglobie
slăbie
pruncie
dulcie
bădie !
tragedie
comedie
păpădie
fie
stafie
alifie
scufie
Sofie
filosofie
teosofie
geografie
stenografie
ortografie
caligrafie
tachigrafie
teologie
geologie
paleontologie
ontologie
fiziologie
bagie
magie
nostalgie
distihie
tichie
Ilie
solie
Pintilie
Ilie-Pălie
colilie
băcălie
temelie
felie
chelie
veselie
Amelie
mie
o mie
geamie
academie
epidemie
eufemie
chemie
mitocănie
mînie
onanie
tiranie
arăpie
căsăpie
bucurie
burie (buriu)
glodărie
gospodărie
podărie
Darie
rufărie
slugărie
măgărie
ștrengărie
plugărie
stîngărie
bulgărie
steclărie
călărie
pălărie
șălărie
dubălărie
talpălărie
bălărie
⟨slugerie⟩
desăgărie
dulgherie
slugerie
tîlhărie
stuhărie
Zaharie
menajerie
drăcărie
flecărie
giucărie
văcărie
porcărie
olărie
fumărie
pomărie
făinărie
lînărie
șinărie
empirie
prerie[162]
berărie
fierărie
morărie
merărie
rărie (w[e]nig dicht)
cășărie
meserie
dătorie
dregătorie
jitărie
pitărie
bucătărie
spălătorie
mărturie
prăvărie

162. *după* prep *șters*

vrăvărie
pînzărie
șie
leșie
fișie
sfîșie
cînoșie
boieroșie [163]⟩
277r bădărănoșie (bădărănos, a se bădărănoși) țărănoșie (țărănos, a se țărănoși) țigănoșie (țigănos) răpănoșie (răpănos) cărpănoșie ((s)cărpănos)
276v ⟨năzuroșie — năzuros
epilepsie
Messie
băbătie
cutie
hîrtie
vie (Weingarten)
vie (să)
devie
revie
lîncezie
geodezie
geognozie
umezie
poezie⟩
277r ⟨ție
beție
bărbăție
rogofeție
leție
deție

оачє [**oace**]
găoace
mijloace
încoace
dincoace
coace
noroace !
soroace
voace
să joace
să toace
să dizghioace
poloboace
invoace
provoace
proroace
voloace
ispisoace
cojoace
oboroace

ачє [**ace**]
ace
bace !
robace
cace
Dace
audace
face
preface
reface
disface
bogace
sugace
măi malace !
drace !
race !
pace
tace
retace
vace
zace !
mace !
bîrnace
copace }
pace

єчє [**ece**]
rece
frece
sece
tece (teacă)
berbece
potece
plece
aplece
fece (făcu)
zece
unspre[zece]
doispre[zece]
trei[sprezece]
4[paisprezece]
5[cincisprezece]
6[șaisprezece]
7[șaptesprezece]
8[optsprezece]
9[nouăsprezece]
trece
petrece
întrece
înece
împece (rar)
grece

apte [=**oapte**]
șapte
fapte
lapte
noapte
coapte
șoapte⟩

277v ⟨**єлџє** [**elge**]
Belge
helge⟩[164]

[**untre**]
luntre
văzu-ntre
căzu-ntre

ipe
clipe
pipe
ripe
să țipe
Aganippe (izvor sfînt [consacrat] Muzelor [la poalele] Elicon[ului]
risipe

⟨**амє** [**ame**]
dame
scame
mame
bame
flamme
gamme
crame
drame
vame
zame
madame
catarame

имє [**ime**]
stime
nime [165]
albăstrime
lungime
omenime
clime
rime
schime

омє [166][**ome**]
Dome
Rome

ѹмє [**ume**]
nume
fume
lume
spume
brume
cum e
ciume
fume (a fumà)
gume (gen. sng.)

163. *urmează* țigănoșie, țărănos *și în dreapta* țărănoșie *aduse ulterior prin semn de la* **277r** *unde sînt sugerate posibile serii de rime obținute prin derivație, pornindu-se de la adjectivul familiei de cuvinte respective; am reordonat familiile punînd în vedetă substantivul și introducînd adjectivul sau/și verbul, cînd e cazul, în paranteză* 164. *urmează* **ѹм[чє]** *șters* 165. *inițial* nimeni 166. *inițial* vacat

hume
Rume

ємє [**eme**]
steme
probleme
teme
se teme
cheme
vreme
geme
geme
scheme
teoreme
embleme⟩

278r **E**
⟨**oame**
poame
oame !
foame
coame
monoame
polinoame⟩

єрє [**ere=iere**]
cere
tăcere*
plăcere
fiere
cădere
piere
mere
miere
muiere
pere
părere
coșere
vere
primăvere

⟨**ꙟнтє** [**înte**]
cînte
să-nmormînte
frînte
tînte
trînte
să se svînte
(țînte)

ннтє [**inte**]
fierbinte
înainte
ginte
sfinte
dinte
linte
minte
cuminte
morminte
îmbrăcăminte
scoți din minte
părinte
țințe
flinte
quinte
veșminte⟩

[**are**]
zăcare
vînzare

278v **ꙋртє** [**urte**]
burte
curte
scurte
turte

ile
bile
cile
crocodile
file
fragile
kile
mile
pile
sterile
sile
gentile
vile
zile
zi-le
aprile
copile
cadrile
împile
Antile
cămile
Sibile

279r **E**
280r **E**
281r **I**
280v **ърꙋй** [**ărui**]
cutărui
dărui [I sg.]
nărui [I sg.]
⟨vărui [I sg.]
părui [I sg.] (a părui)⟩
păru-i
adevăru-i
stărui [I sg.]
cărui
orcărui
măru-i
văru-i
zăru-i

єлїй [**elii=elei=ielii**]
evanghelii
îndoielii
greșelii
șelii
stelii[167]
pielei
umbrelii
delii (delă)
răcelii
spoielii
rebelii
acelii
belelii
andrelii
ostenelii
felii (fèlie)
Fanelii
grelei
lelii
jelii
Clelii
Lelii
acrelii
amărelii
gălbenelei
năselii
albelii
roșelii
Amelii
madmoazelei
asuprelii
văpselii
pavelii
zăpăcelii
relei
răcelii
șchelii
Ofelii

євїй [**evii=evei**]
țevii
știevii
Evii
pàrè-vei
plevei
putè-vei
elevii

ꙋдꙋй [**udui**]
zgudui [I sg.]
sudui [I sg.]
udu-i
audu-i
crudu-i
dudu-i

167. *modificat din* stelei

281r **ѻдіі** **[odii]**
zodii
rodii
în dodii
odii
rapsodii
modii
Asmodii
tragodii
nerod ii
palinodii
prozodii

okii
ochii
Dochii
rochii
Jockey [168]
Kappadokii
eschrochii

ѻпїй **[opii]**
coppii
dropii
stropii
apropii
snopii
popii
ciclopii
îndopi-i
plopii
răspopii
tropii
Europii
antilopii
șchiopii

ерїй **[erii = ierii = erei]**
perii (de la a perià)
perii ([de la] păr)
sperii
durerii
mizerii
cerii (ceară)
merii
perii (pyrus)
plăcerii
părerii
puterii
berii (bere)
ofițerii
spițerii
ienicerii
prevederii
căderii
decăderii
puzderii
dverii (dveră)
galèrii (galerie, galeră)
fierii (fiere)
jderii (jder)
muierii (mulier) [169]
muierii (a muia)
înmuierei
filoxerii
tompaterii
mierii (miere)
Algerii
încheierii
fèrii (feriae)
împlerii
vrerii
șferii (șfară)
serii (sară)
verii
primăverii
sferei (sferă)
serii (seria)
vederii
revederii

281v **ѻзїй** **[ozii = ozei]**
ambrozii
prozii
aprozii
rapsozii
Irozii
lozii
comozii
voievozii
dozii
cozii
Cozii
antipozii
rozei [170]
nerozii

uzii **[= uzei]**
muzei
buzei
bluzei
tu zi-i
Andaluzii
confuzii
cruzii
duzii
aguzii
auzi-i
difuzii
obtuzii
lăuzii
uzii
zăluzii
ciuzii

ȣвїи **[uvii]**
pleșuvii
rușine nu vi-i
fluvii
nu vii?
diluvii
Vezuvii

ѻлїй **[olii]**
molii
școlii
solii
folii
polii
Anatolii
centifolii
parolii
colii
bolii
m[înă]s[tirea] Golii
franzolii
Socolii
stolii
metropolii

ȣфїй **[ufii = ufei]**
matufii
scufii
ciufii
nu fii
zulufii
rufei

ивїй **[ivii = ivei]**
colivii
bețivii
guralivii
costelivii
masivii
opri-vei
bețivei

иції **[iții = iței]**
viții (viță)
viții (vițiu)
spiții
ediții
criții (crița)
țiții
leliții etc.
cumpliții etc.
Tiții
priviți-i etc.
282r superstiții
capriții
cosmopoliții
ambiții
condiții
neofiții
feriți-i
chiții
altiței
alviții
schiței

168. *inițial* Jochei; *urmează* îndopi-i, plo[pii] *șterse și reluate în seria* opii 169. *inițial* muiere 170. *urmează* voievozii *repetat din inadvertență*

eții [=**ieții**]
ghetii
cetii
ce ți-i?
greții
dimineții } etc.
albeții
pieții
frumuseții
puneți-i } etc.
aduceți-i

orii
emporii
istorii
ceapa ciorii
corii
Elorii
nurorii
surorii
aurorii
borii
croitorii } etc.
gînditorii
sorii

⟨**elbii**
chelbii
Elbii[171]⟩

eldii[172]
beldii
Șeldii

ꙋпїй[173] [**upii**=**upei**]
lupii
stupii
rupe-i
cupii

282v **ідїй** [**idii**=**idei**]
aguridii
stridii
midii
Lydii
ucide-i
cridii
închide-i
invidii
Armidii
deschide-i
desfide-i
Cronidei

енїй [**enii**=**enei**=**ienii**]
smerenii
rudenii
mirodenii
rubedenii
Denii
buruienii
mrenii
ardelenii
moldovenii
bucovinenii
ungurenii
Nenii
genii
Unghenii
Xenii
lenii
armenii
penei
Ardenii
Eugenii
scenii
ictenii
milostenii
pățenii
spăsenii
sfințenii
sumedenii

инџеръ [**ingeri**=**îngeri**]
atingeri
învingeri[174]
lingeri
încingeri
împingeri
respingeri
îngeri
ningeri
singeri
stingeri

ънїй [**ănii**]
sănii
strănii
mătănii
blănii
jigănii[175]
bejănii

анїй [**anii**]
danii
banii
anii
hranii
jelanii
petrecanii
cranii
Uranii
manii (mana)
ranii
vranii
motanii
Spanii

ꙟнџеръ [**îngeri**]
plîngeri
îngeri
fringeri
răsfringeri
stîngeri
sîngeri

ꙟнџер [**înger**]
înger
sînger

283r **I**
енци [**enții**]
Lenții
pretenții
cenții[176]
detenții
intenții
pretenții

обиь [**obii**]
robii
cobii
bobii
dobii
drobii
sobii

амїи [**amii**=**amei**]
Mesopotamii
cramei
madamei

емїй [**emii**=**emei**]
premii
zemii
vremii
temei
teoremii
problemii[177]
sistemii
emblemii
academii
stemei
gemmei
anemii
screme-i

езий [**ezii**]
vezi-i
crezi-i
erezii
Mezii
burgezii

оний [**onii**]
armonii
Eonii
eufonii
simfonii
autoctonii

171. *modificat din* Elbei 172. *în ms.* beldii 173. *inițial* опїй 174. *urmează* încingeri *reluat din inadvertență*
175. *urmează* jel[ănii] *șters* 176. *după* Ce[nții] *neanulat* 177. *urmează* teoremii *repetat din inadvertență*

zonii
pronii

[uz]

jaluz *

283v **i**

zi (dic)
zi (dies)
zi cu zi
auzi
hărăzi
păzi
Gazi
auzi
prezi
deszi
trezi

ꙟнгнй [înghii = ingîi]

frînghii
nătîng-îi

ѹнгнй [unghii = ungîi]

unghii
junghii
lung-îi

ingîi

mîngîi [I sg.]
gîngîi [I sg.]

ingui

tîngui [I sg.]
plîngu-i
nătîngu-i

ăi

măi
dă-i
clăi
fă-i
lă-i
săi (sai!)
tată } hăi
moșneage } hăi
bătăi
săi (sui)
tăi (tui)
întăi
bălăi
gobăi
zurgălăi
ciucălăi
pălălăi
nătărăi
răi
țigăi

ащнй [aștii = aștei]

naște-i!
paște-i!

prașții
mașții
urașțe-i

ъщнй [ăștii = ăștei]

prăștii
împrăștii
măștii
urăște-i

ꙟнй [înii]

mînii
desmînii
stăpînii
cînii
lînii
săptămînii
bătrînii
spînii
stînii
mînii (gen. sng.)
pînii ([gen. sng.])
șînii ([gen. sng.])
sînii (nom. plur.)
zînii (gen. sng.)

284r **I**

єщєй [eștei = eștii = ieștii]

iubește-i
ceștei
fereștii
ferește-i
stupește-i
pomenește-i
peștii
veștii
crește-i
vorbește-i
arăbeștii
umbrește-i
năucește-i
fleștii (fleașcă)
bufnește-i
ce știi?
lipește-i
albește-i
abiè știi
Alboteștii
Ipoteștii
îngereștii
femeieștii
omeneștii
crește-i

ъмнй [ămii]

dă-mi-i [178]
fă-mi-i
lă-mi-i
năfrămii
sămii
vămii

ulmii [= ulmei]

destul mi-i
ulmii
culmei
ochiul sătul mi-i

284v **ой [oi]**

oi
boi
război
băboi [sg.]
tărăboi
priboi (cepul al doilea cu care cel vechi se bate înlăuntrul buții)
lăboi
coi
ciocoi [sg]
focoi
doi
brădoi
lădoi
foi
fîrfoi
goi
slugoi [sg]
joi
puhoi
trifoi
soi
mușuroi
îndoi [I sg]
dizdoi [I sg]
văduvoi [sg]
rădăvoi

ai [= iai]

ceai
dai
ia-i
ciomofai
putregai
rugai [I sg]
dregeai
hai
cojai (a cojî)
cai
lai
mai (organ)
mai (unealtă)
mai (luna)
mai (noch)
și mai mai (drüber)
mai mai
nai (instr.)
n-ai
sunai
tunai
tu n-ai
buhai
Mihai

178. *inițial* că mi-i

susai
balai [sg.]
scai

⟨ⱷbui⟩ [ibui]
gîbui [I sg]

[ibui]
dibui [I sg]

[îfîi]
gîfîi [I sg]

[ugui]
țugui (-et) [I sg]

двий [avii=avei]
îmbla-vei
Moldavii (gen.)
Pavii
îndura-vei
sta-vei
evlavii

285r I
285v [uhav]
bùhav

[uged]
buged

[iz]
tălpiz

[umezi]
umezi *

286v **Index**

B Ѣ
Č Ѧ
D E
F I
G
Ğ
H
Ж
K
L
M
N
O
P
R
S
Ș
T
Ț
U
V
Z

A
a
careva
cuiva
cineva
cîteva
cîtorva
ceva
cumva
canava
va
tava
pava
suleva

287r [altin=arpin]
⟨paltin
scarpin⟩

[îmbur=îmburi]
sîmbur
dîmburi

[ucur]
bucur
ciucur (Franse, Quaste)

[ucuri]
surgiucuri
sucuri
bucuri
buclucuri

inț
[-]orintz

und *
[unei]
unei ***

[izui]
bizui [I sg]

[acal]
Caracal

[ițin]
hîțin

[olie]
molie
scholie

[ăi]
bătăi

[îie]
alămîie
tămîie
rămîie
lălîie

mîie
șiie

[eriu]
sămînceriu (sămînță)
lăiceriu (laiță)

[it]
corogit

[arbor]
barbor *
* * *

[it]
[-]ărit (bănărit)
[-]et (-ung)
[-]ime (-heit)
[-]aie
(bătaie)

[uc]
banțuc *

[ire]
[-]ărire verba agentis frequentativa
grădinărire
plugărire
doftorire
morărire
academizărire

[erui]
cerui [I sg] (ceruiesc)

[earcăn]
cearcăn

[alie]
balie
rusalie

[ie]
fălie

[alii]
balii
rusalii

[an]
288r bitlan
lan
bălan

[a]
hazná
cazmá

[înd]
culminînd
fulminînd

[**ulberi**]
spulberi
pulberi

[**eag**]
chişleag

[**ari**]
cîşlari [sg.]

[**ină**]
măslină

[**ic**]
birlic
irmilic...
durlic

[**i**]
ţirlăi

[**ia**]
gîrîia
cîrîia
mîrîia
hîrîia

[**a**]
lucrà [179]

[**az**]
ceapraz

[**a**]
a cetărà (a certa, a sudui)

[**ea**]
bălmujea
îndrăjea

[**a**]
pregeta
[**asieri=aseri**]
au rămas ieri
paseri

[**obote**]
a vorbi în bobote
a îmbla [în bobote]

[**îc**]
tamazlîc
caraghiozlîc

[**itii**]
litii

[**utii**]
năzbutii

[**atiţă**]
cratiţă
caracatiţă

[**işcă**]
289v sitişcă

[**az=eaz=azi**]
necaz
haz
breaz
brazi
maraz
naz
praz
tăraz

[**aji**]
vătaji

[**iş**]
biniş

[**iz**]
bariz

[**iş**]
ţîstîiş
costiş

[**os**]
făţos
ţîfnos

[**a**]
badanà

[**aci**]
maldaci

[**atoş**]
ratoş

[**înză**]
rînză
brînză
mînză

iz
[**isă**]
plissă
[**iţi=iţ**]
răchiţi
Chiţ
pestriţ

[**uflă**]
juflă

[**ulfă**]
julfă *

[**uzi**]
zăluzi
uzi
auzi

[**umă**]
du-mă
afumă
sumă

[**esc**]
unesc
pornesc

[**irea**]
oblicirea (Wahrnehmung)

[**epezi**]
cu gleznele repezi

[**i**]
miorcăi *

[**aini**]
acaini *

[**asmă**]
fantasmă
catapeteasmă

[**arniţă**]
tarniţă
varniţă

[**arnă**]
povarnă [180]

[**av**]
290r ostav

[**aniţ**]
draniţ

[**ingini**]
gingini

[**inteni**]
pinteni
împinteni

[**eacăn**]
mesteacăn

[**argeri**]
spargeri

[**urgeri**]
scurgeri *

179. *corectat din* luna 180. *pe pagină apar aliteraţiile*

Lîngă lucia liniştire lacul lunii lung alune[c] *
Îndelung lîngă lan plînge lin *
cu * lor roze luminile preling**

[**ageri**]
ageri
trageri
[**erii**]
căderii
vederii
[**ohot**]
⟨nohot
dohot
hohot⟩
[**ust**]
dezgust
otpust
gust
[**emere**]
temere
gemere
[**ieur**]
mă-nhièur
[**înii**]
mînii
spînii
stăpînii
stînii
lînii

[**ie**]
ìmbie [181]

[**aslă = iaslă**]
290v coraslă
iaslă

[**esle = iesle**]
bresle
iesle

[**îslă = islă**]
pîslă
cislă

[**intiți**]
jintiți
291r **a-uri** [182]
b aburi, eburi, iburi, oburi, uburi, ăburi, îburi, eaburi,
č ačuri, ečuri, ičuri, očuri, učuri, ăčuri, îčuri, eačuri,
d [a] d [uri], [e]d[uri], [i]d[uri], [o]d[uri], [u]d[uri], [ă]d[uri], [î]d[uri], [ea]d[uri]
f
g . . . .
ğ . . . .
h
j
k
l
m
n
p
r
s
t
v
z
ș
ț

[**e**]
292r **a bè**
a plăcè
a tăcè
a zăcè
(la ce !)
a cădè
a recădè
a decădè
a se cădè
a scădè
a ședè [183]
a prešedè
a vedè
a mînè
a rămînè
a ținè
a reținè
a conținè
a dețină
a susținè
a părè
a dispărè
a apărè
a reapărè
a durè
a vrè
a putè
292v **ace**
ad, ed, id, od, ud
acid [184] [= **acit**]
acid
placid
Tacit

ecid
icid
ùcid [= **uced**]
⟨lucid
muced⟩

uget [= **ugit**]
cuget
muget
buged
fùgit

andid
candid

endid
splendid

aged [= **aget**]
fraged
raget

eged [= **eget**]
deget
preget

iged
înged
oged
uged [= **uget**]
buged
cuget

alid
valid

olid
solid

imid *
[**umed**]
umed

[**eapăd**]
leapăd

epăd
lepăd
trepăd
apadă [185]
[**id**]
arid
avid
acid
⟨vàlid⟩

181. *pe pagină apare bruionul*

conducător } de droaie-i
și cap }
Acelor ce urmează, zîmbind *, pe Kelleroaie
Celora ce urmează sub poala Keleroaii

182. *urmează* aburi *anulat spre a fi reluat imediat ulterior* 183. *modificat din* a vedè 184. *redactarea inițială a paginii :* **aged, eged . . ., acid, ecid, icid ; andid, endid** *este ulterior modificată prin numerotare* 1° **acid** *etc.*, 2° **andid** *etc.* 3° **aged** *etc.*, 4° **alid** *etc.* 185. *urmează, reluate și neanulate*, fraged, umed, leapăd

[apud]
apud

[ește d]
veșted

[înged]
lînged

[înced]
rînced [186]

[îrn]
290r atîrn [187]
cîrn

[a]
ațița
mîța

[und]
afund
cufund

290v **[oie]**
anevoie
Noe
nevoie
Edgar Poë
Zoe
aloë

[unere]
apunere
supunere
punere
dispunere

[ăt]
arăt
îndărăt
șirăt

[ăț=ăți]
acăț
dăți
băț

[alți]
294r alți
încalți

[uț]
amuț
sumuț

[easc=asc]
296r bleasc
casc

[erci]
34r ciuperci
terci

2308

3r **is**
abis
decis
ucis
concis
precis
paradis
Amadis
închis
deschis
Elis
omis
trimis
remis
Denis
ris
suris
vis
zis
rezis

4r [-]**bă** [188]
aba
eba
iba
oba
uba
aiba [189]
eiba
oiba
uiba
ajba
ejba
ijba
ojba
ujba
alba
elba
ilba
olba
ulba
amba
emba
imba
omba
umba
oamba
arba
erba
irba
orba
urba
oarba
asba
esba
isba
osba
usba [190]
auba
euba *
iba
aiba
biba
ciba
diba
eiba
fiba
ghiba
jiba
liba
miba
niba
oiba [191]
piba
riba
șiba
tiba
uiba
ča=cea
acea
ecea
icea
ocea
ucea
accea
alcea
elcea
ilcea
olcea
ulcea
amcea [192]
ancea
encea
incea
oncea
uncea
arcea
ercea
ircea
orcea
urcea
ada

[ara=iara]
amara
bara
ceara

186. *urmează, reluate și încadrate în chenar,* buget, cuget 187. *rimele de pe f.* **290rv, 294r, 296r** *și* **34r** *sînt extrase dintr-o listă de* Iambi și monosilabe *organizată alfabetic de la* a *la* d 188. *după* **aba** *șters* 189. *după* **aiba** *șters* 190 *urmează reluate și ordonate după un alt criteriu* **aba, eba, aiba, eiba, oiba, uiba, iba, ajba, ejba, ijba, ojba, ujba, alba, elba, olba, ulba, amba, oamba, emba, omba, umba, oba, arba, erba, irba, orba, urba, asba, esba, osba, usba, auba, iuba, uba *; auba** *și* **iuba** *le-am reținut ca neapărînd în prima redactare a capetelor de serie* 191. *suprainter-calat* 192. *după* ancea *șters, reluat ulterior*

fiara
gara
gargara
Clara
Lara
nara
sara
para
rara
șfara
scara
vara
primăvara
zara
țara
ghiara

ară
înșelară
spălară

10r **[ora]**
ora
Andorra
fora
Jora
Cora
sora
thora
nora
amînduròra
tuturora
cărora
Dora
fora !
Cernagora
cîtora
hora
Elora
aurora
altora
Angora

a[bïa]
ebïa
ajbia
albia
elbia
olbia
ulbia
ambia
embia
ombia
umbia
arbia
erbia
orbia
urbia
azbia
anciia
enciia
onciia
unciia
andia
endia
ondia
undiia
ardia
erdia
irdia
ordia
urdia
agia
algia
elgia
angia
argia
amia[193]
emia
imia
almia
omia
armia
ermia
umia

32r **b**
ab
slab
darab
în grab
Basarab
Arab
jgheab[194]

eb
gheb
întreb
breb
înjgheb

ebi
întrebi
în deosebi
înjghebi
trebi
deosebi

ib
hrib
trib
îmbib

ibi
hribi
îmbibi

ob
bob
nabob
ciob
glob
rob
drob
prob
clobb (klub)
idrofob
mobb

ub
cub
tub
sub
club
șurub
hulub

uib
încuib
descuib
îmbuib
cuib

32v **alb**[195]
alb
dalb
codalb

albi
dalbi
cadalbi

elbi
chelbi
jelbi

olb
colb
înholb

amb [=iamb]
iamb
choriamb

emb
imb [=îmb]
schimb
plimb
nimb
strîmb

imbi
schimbi
limbi
plimbi
strimbi

omb
romb

bum
bumb
incumb
sucumb

193. *după* **amia, emia, imia, omia, umia** *neanulate dar reluate și ordonate* 194. *corectat din* șgheab 195. *inițial* **ab**

înbumb
dizbumb
plumb
porumb
jiumb !

îmb

dîmb
strîmb

33r **arb**

erb [=**ierb**]

imberb
cerb [196]
herb
fierb
şerb
serb
Malherbes

erbi [=**ierbi**]

imberbi
cerbi
fierbi
şerbi
ierbi

irb

ştirb

ărbi

bărbi
şărbi

îrb

hîrb
sîrb
gîrb

orb

orb
corb
sorb
morb
scorb

urb

curb
turb

34r **Č**

35r **Č**

36r **Č**

37r **Č**

38r **D**

39r **D**

40r **E**

e

è

a be
ce ?
nu ştiu ce
bre !
a cădè
sadè
a recădè
a se cădè
a scădè
a zăcè
a tăcè
a plăcè
acolè
a mînè
a rămînè
a ţinè
a reţinè
a conţinè
a întreţinè
a deţinè
coupè
soupè
toupè
a părè
a apărè
a dispărè
a compărè
a putè
a avè
a vrè
a durè
a şedè
a vedè
de ce ?
pe ce ?
pentru ce ?
în ce ?

[**ere**]

bere
cădere
scădere
zăcere
tăcere
plăcere
mînere
rămînere
ţinere
părere
avere
vrere
durere
putere
şedere
încăpere
⟨durere⟩

40v **àë** [=**aie**]

baie
gobaie
babaie [197]
îmbaie
odaie
gaie
ţigaie
de bagà è
tigaie
Mihaie
laie
bălaie
ciocălaie
gelaie
mălaie
pălălaie
mamaie
Naë
Danaë
paie
copaie
văpaie
pîraie
(biraie)
saie
răsaie
taie
potaie
bătaie
a ta è
cucuvaie
brezaie

óie [=**oaie**]

buboaie
coaie
îndoaie
dizdoaie
foaie
înfoaie
moaie
înmoaie
puroaie
butoaie
oaie
Luţoaie etc.
şiroaie
vulturoaie
vulpoaie

oabe

boabe
gloabe
hîrzoabe
roabe
scoabe
coţoabe

àbe

babe
arabe
labe

ebe

Hebe

196. *modificat din* cerc 197. *după* odaie *şters, reluat ulterior*

(debe)
chebe
plebe
să întrebe

ibe

să-l îmbibe
Liebe
colibe

albe

albe
salbe
codalbe
halbe
jalbe

elbe

Elbe
chelbe [198]
selbe

ilbe
olbe
ulbe

nu-l bè

41r **E**

ambe [=**iambe**]

bambe
ambe
stambe
iambe

embe

îl putem bè

imbe

schimbe
limbe
plimbe
strimbe

îmbe [=**imbe**]

strimbe
îmbe

umbe

îmbumbe
dizbumbe
succumbe
incumbe

ombe

bombe
trombe [199]
n-om bè

ube
obe

sobe
tobe
cobe
probe
⟨robe⟩
n-o bè

arbe

barbe

erbe [=**ierbe**]

ierbe
imberbe
fierbe
răsfierbe
superbe
șerbe

irbe

știrbe

îrbe

sîrbe

orbe

vorbe
ciorbe
torbe

oarbe

oarbe
soarbe
absoarbe

urbe

urbe
curbe
⟨furbe⟩
turbe

41v **ube**

bube
dube
gube
Cubae
hrube
prube
nu bè
șube

azbe [=**oazbe**]

broazbe

izbe [200]

Thizbe
Sofonizbe

⟨**oace**

să-nfoace
joace
copace
coace
încoace
dincoace
mijloace
gheroace
noroace
soroace
toace
răstoace
voace
invoace
revoace
Moțoace
găoace
se dezgheoace
poloboace
provoace
proroace
voloace
ispisoace
oboroace
răscoace⟩

ace

ace
bace
robace
dace
audace
face
reface
preface
disface
să-nsface
bugace [201]
sugace
malace
drace !
race
pace
copace
tace
retace
zace
mace !
birnace
dadace
îmbrace
dizbrace
împace
să c[ace]
sace
place
trace
vrace !
ortace !
hranace
ciutace
cirace !
reface
sărace
crace !
codănace
cozonace

198. *modificat din* cherbe * 199. *corectat din* trompe 200. *modificat din* **isbe** 201. *corectat din* bogace

gînsace
cerdace
burlace
comanace
posace
condace [202]

42r **E**

⟨**ece** [203]
berbece
Bucece
fece (arch.)
plece
aplece
Parpalece !
înece
împece (rar)
rece
frece
grece
trece
petrece
întrece
sece
tece (teacă)
potece
zece
unsprezece
zevzece⟩

ice

⟨aice
bice
cerbice
zice
price
spice
ibrice
pice
răspice
propice
brice
deszice
aplice
pitice
arșice
strice
implice
complice
pisice
calice !
tunice
potice
dedice
ridice
peltice
dumice
despice
esplice
prezice
antice
amice
inimice
urice
bunice
burice !
panglice
pitulice
firfirice !
suplice
indice
dedice
ișlice
birlice
urzice
miertice
unice
potice⟩

42v **aice**

maice

⟨**akce**

Isakce

alce

palce
falce
salce

elce

celce

eice

leice
ciubeice
acei ce
acelei ce
șeice

oice

voi ce
doice
scoice

uice

puice
țuice
muice

olce

dolce

ulce

dulce
culce
Tulce

îlce

Vîlce

ance [=**oance**]

bance
cance
Dance
Hance
lance
Vrance
Vance
Ivance
Oance⟩

ence

ince

mince

once

unce

junce
lunce
munce
arunce
șunce
atunce
prunce

43r **E**

⟨**arce**

îmbarce
încarce
discarce
marce
parce
rar-ce
țarce

erce

cerce
încerce
verce

îrce

Stîrce
cocostîrce !
cîrce
vîrce
hîrce
năpîrce

irce

mă mir ce
Mirce
Circe
cu te miri ce
Dirce

orce

orce
Borce
corce

202. *corectat din* gondace 203. *în ms. redactată* rece, 1° berbece, frece, sece, tece (teacă) 4° plece, aplece, 3° fece (arch.), zece, unsprezece, et. ⟨trece, întrece, petrece⟩, 5° înece, împece (rar), grece, ⟨1°⟩ 2° Bucece, ⟨potece⟩, zevzece, Parpalece ! *apoi parțial alfabetizată prin numerotări, seria a fost complet alfabetizată de noi*

oarce

toarce
întoarce
stoarce
poarce

urce

urce
aburce
încurce
discurce
turce
ţurce

usce

usce
etrusce

uce

îmbuce
duce
aduce
deduce
conduce
seduce
reduce
traduce
induce
duce
ce duce
luce
străluce
preluce
Muce
usuce⟩

43v **ade** [=iade]

⟨bade
cade
se cade
scade
iade
Rade
rade
mascarade
şade
trade
prade
tirade

ede

vede
obede
cede
concede
Lede
se răpede
stante-pede
crede
se încrede
sede
şede
centipede
quadrupede
bipede
revede
străvede⟩

oade

se înnoade
[să] desnoade
calapoade
roade (vrb.)
şoade
Voievoade !
izvoade
noróade
năvoade
iscoade
roade (subst.)

⟨**ide**

obide
ucide
închide
deschide
conchide
eschide
omide
conopide
stupide
cupide
ride
suride
cride
Druide
Ohride
hibride
Atride
Peleïde
vide
strafide
ibride
solide
Cronide !
desfide
blide
firide
druide
Eneide
aguride
rigide
hlamide
Euclide
Knide
cărămide
cariatide
Alcide
omide
Armide
smide⟩

44r **E**

alde [204]

alde
Theobalde
Heralde

elde

Lichtenfelde
Van de Welde

ilde

pilde
Matilde
Clotilde
Mechstilde *

olde

holde
Jolde
⟨Molde⟩
solde

ulde

îlde

Mogîlde

ande

bande
Vande
Smarande

ende

blende
stupende
Zende
Vende

⟨**inde**

decinde
ghinde
depinde
prinde
deprinde
desprinde
cuprinde
reprinde
întreprinde
surprinde
tinde
întinde
pretinde
colinde
vinde
revinde
aprinde⟩

44v **onde**

blonde
vagabonde
demi-monde
ronde

204. *după* ode *şters, reluat ulterior*

unde
unde
să abunde
de unde?
să cufunde
înfunde
confunde
profunde
Adelgunde
Cunigunde
de unde
pe unde
pînă unde
Rosamunde
răspunde
pătrunde
să esunde
scunde
tunde
rătunde
orunde
retunde
unde (valuri)

înde
Cînde
pînde

ode
Dode
mode
epode
epizode

arde [=**oarde**]
barde!
cocarde
zgarde
arde [205]
darde
garde
cumularde
oarde
leoparde!
tarde
Armgarde
Hildegarde!

erde [=**ierde**]
verde
să desmierde
pierde

irde
orde
Borde

45r **E**
urde
să-mburde
ciurde
durde
urde
kurde
lurde
Turde

ude [= **iude**]
ude
bude
ciude
să se-nciude
liude
rude
trude
crude
asude
agude
jude
include
esclude
reclude
nude
aude
caracude
prelude
zălude

azde
brazde
gazde

esde
isde [=**izde**]
pizde

osde
uzde
buzde

ajde
dajde

ejde
primejde

ijde
ojde
drojde

ujde
bujde
⟨druj[de]⟩

atea [206]
bunătatea
dreptatea
strîmbătatea
cetatea
jumătatea
răutatea
străinătatea
întîietatea
singurătatea
înseta-te-a
învăța-te-a
îmbăta-te-a [207]

46v **ëe** [=**eie**=**ieie**]
⟨beie
ceie
deie
feredeie
bordeie
obiceie
fee
trofee
Poppeie
epopee
leie
tuleie
steie
consteie
scînteie
bordeie
antereie
femeie
se-ntemeie
temeie
idee
să încheie
moscheie
curmeie
cheie
încheie
descheie
cofeie
să pieie
să-l vreie
să steie
Propilee
a treia
redeie
predeie
condeie
consteie
presteie
alee
zee
semizee
acee
Andreie
ieie
holteie!
zmeie!⟩

afe
agrafe
garafe
girafe
scafe

205. *modificat din* orde 206. *în ms.* tatea 207. *după* îmbătat[e-a] *șters*

efe
cefe
lefe

[efuri]
lefuri
chefuri

ife
zaife

ofe
cofe
limitrofe
stofe
garofe

ufe
scufe
tufe
ciufe
bufe
rufe

oafe
scroafe
garoafe
Trandafiroafe

46r **E**
alfe
alfe
calfe

elfe
elfe
welfe
φιλαδέλφε [208]

ilfe
silfe

olfe
bolfe
Adolfe

ulfe
julfe

anfe
enfe
infe [=imfe]
nimfe
limfe

onfe
fonfe

unfe
oanfe
foanfe

arfe
arfe
marfe

erfe
terfe

irfe
orfe
corfe
borfe
antropomorfe

urfe
oarfe
boarfe

îrfe
tîrfe

46v **itfe**
litfe
molitfe

‹age
bage
antropofage } etc.
xilofage }
mage
rage
drage
trage
atrage
retrage
contrage
distrage
frage
grilage
vage
baltage
iobage !
subtrage
distrage
detrage

oage
cîrcioage
zbîrcioage !
doage
roage
interroage
proroage
hîrțoage

ege [209] **[=iege]**
bricege
dulcege
hogege *
toiege
închege
dischege (?)
lege
alege
realege
să lege
blege
delege
făr'de lege
relege
prelege
înțelege
să delege
sacrilege
răslege
dislege
culege
ciomege
nege
renege
rege
drege
direge
întrege
ciomege

egi
cîșlegi

ige
prodige
înfige
oblige
cîrlige
corige
covrige !
frige
Rodrige
strige
cîștige
înflige

alge
hidalge !
șalge (gen. neart.)

elge
helge
Belge

ilge
olge
Volge

208. *corect* φιλάδελφε 209. *în ms. redactată* b*l*ege, drege, direge, *l*ege, făr'de *l*ege, să *l*ege, dis*l*ege, sacri*l*ege, răs*l*ege, nege, renege, închege, dischege (?), 3. toiege, întrege, înțelege, rege, să de*l*ege, pre*l*ege, hogege, 2. dulcege, a*l*ege, de*l*ege, re*l*ege, rea*l*ege, cu*l*ege, 1. bricege, ciomege, *cu ulterioare indicații sumare de ordonare alfabetică, seria a fost riguros alfabetizată de noi*

ulge
mulge
smulge

îge
strîge

47r **E**
⟨**oge**
hoge
toge
doge

arge
sparge
large (?)
șarge⟩

erge [210]
cerge (?)
șterge
merge
alerge
(verge) (?)
Serge

irge
orge
George

urge
curge
scurge
decurge
concurge
Licurge
recurge

[**eie**]
rîndeie

uge
fuge
Buge
să-njuge
să disjuge
muge
piluge
suge
resuge

àbie
corabie
Tabie
sabie
Basarabie [211]

[**uie**]
cățuie

ìe
⟨îmbie

zglobie
slăbie
sălcie
dulcie
pruncie
bădie
tragedie
comedie
păpădie⟩
fie
stafie
alifie
scufie
Sofie
filosofie
teosofie
geografie
stenografie
chalkografie
ortografie
telegrafie
tachigrafie
caligrafie
47v ⟨tipografie
litografie
ologie
teologie
geologie
paleontologie
ontologie
fiziologie
hagie
magie
nostalgie
distihie
tichie
Ilie
solie
Pintilie
Ilie Pălie
colilie
Chilie
băcălie
temelie
felie
chelie
veselie
Amelie
durdulie
grăsulie
mie
o mie
arămie
geamie
academie
epidemie
infamie⟩

chemie
⟨mitocănie⟩
mînie
Ananie
onanie
tiranie
arăpie
căsăpie
⟨bucurie
burie (buriu)
glodărie
gospodărie
podărie
Darie
rufărie
slugărie
măgărie
ștrengărie
plugărie
bulgărie
sticlărie
desăgărie
dulgherie
slugerie
tîlhărie
stuhărie
Zaharie
menagerie⟩
scenerie
⟨diăcărie
flecărie
jucărie
văcărie
porcărie
olărie
steclărie
călărie
șălărie
pălărie
tălpălărie
bălărie
dubălărie
fumărie
pomărie
Mărie
făinărie
găinărie
lînărie
șinărie
empirie
pierie
berărie
fierărie
morărie
merărie
rărie (wenig, dicht)
cășărie
meserie
datorie

210. *scria redactată inițial* cerge (?), merge, alerge, verge (?) *este refăcută ulterior* șterge, merge, alerge, Serge 211. *urmează* Tabie *repetat din inadvertență neanulat*

dregătorie
jitărie
pitărie
tărie
bucătărie
spălătorie
călătorie
înşelătorie
îmbălătorie
18r mărturie
cartoforie
eforie
pravărie
vrăvărie
pînzărie
şie
leşie
fîşie
să sfîşie
cînoşie
boieroşie
ţigănoşie
ţărănoşie (ţăr+ăn+oş+ie)
năzuroşie (naz, nazuri, năzuros)
moşie
epilepsie
Messie
băbătie
cutie
hîrtie
vie (viţă de)
să vie
revie
convie
previe
devie
curvie
survie
lîngezie
geodezie
geognozie
ce zi e?
umezie
poezie
tîrzie
verzie
mistrie
măiestrie
albăstrie
simetrie
pietrărie
curuşie
moşie⟩

etrie
metrie

18v **aje**
corsaje
grilaje

eje
vîrteje
mreje
găteje
gîtleje

ije
grije
sprije

oje
loje

erje
perje

irje
birje

îrje
cîrje

uje
ruje

ache (ake)
Lache
Mache
Ienache
Pache
Tudorake
Gheorgake
Sache
Dumitrache
Iordache

eche
veche
streche
ureche
străveche

iche
oche
Tschokke
Locke
roche

uche
muche
buche
păduche

19r **E**
ale [=iale=oale]
bale
zăbale
cabale
migdale

sandale
scandale
⟨reale
leale
cereale
neleale
nereale⟩
Breale
boreale
Montreale
fale (g. neart.)
triumfale
scofale
rafale
agale
bagale
agale! (încet)
ia-le
raiale
maiale
hale
cahale!
mahale!
cale
a pune la cale
sacale
ţucale
damblale
halal e!
masalale
hamale
curmale
sarmale
balamale
basmale
cazmale
anale
banale
fanale
canale
oale
ocoale
boale
stamboale
foale
stodoale
goale
dă tărcoale
pîrjoale
şcoale
coale
moale
domoale
smoale
poale
pistoale
să potoale
zoale (a zoli)
franzoale [212]

212. *urmează* stodoale, *corectat din* standoale, *repetat din inadvertenţă*

stodoale
carale
parale
orale
temporale
chorale
corale
morale
rurale
sale
s-o țesale
tessale
Dumisale
tale
dotale
fetale
fatale
Matale [213]
vegetale
letale
mentale
Dumitale
Itale
ospitale
vitale
vale
lavale
năvale
prăvale
zale

49v ⟨**able** [214]

rable
table
aimable

[**ablă**]

rablă
tablă
aimable
fable

eble

feble

ible

dible
penible

[**iblă**]

c'est horrible !
diblă
chiblă

oble

oble
noble

uble

tuble
duble

amble

ensemble
tremble

emble
imble

primble
jimble

omble
[**îmble**]

îmble
jîmble

umble

preumble

afle

afle
n-afle

efle

trefle
Schäfle
Pfäffle

ifle

chifle
tifle

îmfle

îmfle
l-îmfle

onfle

gonfle (?)
ronfle

umfle
agle
egle

Egle

igle

țigle
rigle

ogle

Drogle

ugle

Dugle
Gugle

igle

țigle
rigle

angle

angle

engle
ingle
ongle
ungle
aile

încaile

eile
oile
uile
acle

racle
facle

ecle

Tecle

icle

Micle⟩

okle

ciocle !
Patrocle
Androcle
monocle

ucle

bucle

îcle

pîcle
șîcle

amle
emle

Novoiezemle

imle
omle
umle
îmle

jîmle

aple [215]

Haple
Caple

eple
iple

țiple
triple

emple

temple
exemple

213. *corectat din* matale 214. *după* **ele** ele *șters ; pe pagină mai apare indicația* vezi **ele** pag. 59 *(în numerotarea poetului)* item **ile** 215. *inițial* **arle**

imple
simple

împle
împle
sîmple
tîmple
să se-ntîmple

ople
uple
duple
quadruple
suple

arle
Carle !
şarle

erle
perle
sperle

irle
orle
Borle

ugliş
dugliş

50r 〈**ele** [=**iele**]
ele (Sie)
iele
dubele
Cibele
rebele
giubele
rubiele
obiele
cele
acele
toate cele
surcele
purcele
Burcele
ulcele
răcele
răsucele
Săcele
zăpăcele
copăcele !
dele
crudele
perdele
acadele
podele
Adele
fidele
cordele
infidele
bordele
vadele
cofăiele [216]
lehăiele
lăfăiele
la fel e
Bur**ghele**
măr**gele**
răgele
amăgele
argele
jele
schele
lele
lalele
belele
mele
ale mele
momele
rumenele
puţinele
inele
prunelle (la ochi)
flanele
fustanele
alunele
micşunele
tunele
rîndunele
sinele (sineală)
santinele
ostenele
fontanele
〈vineţ〉[ele]
spoiele
boiele
îndoiele
piele
obiele
supèle (supè)
spele
rele
umbrele
zăbrele
undrele
ferele
curele
oprele
amprele
vîntrele
cinturele

50v **rele**
grele
scîndurele
popirele
oprele
smerele
asprele
cîteşi trele
cîtor-trele
măsele
chisele
şosele
urgisele
văpsele
şele
frumuşele
mişele
Roşelle
greşele
gătele
dantele
puţintele
fotele
stele
bretele
betele
scatele
tutele
nuiele
păruiele
măruiele
şucsuiele *
vele
nuvele
lovele
pavele
cercevele
be-zele
cizele
Ghizele
ciuboţele
bărbăţele
curăţele
adunăţele
mărunţele
înşirăţele
alesăţele
căţele
bucăţele
lepădăţele
covăţele
bogăţele
reţele〉

51r 〈**ile**
bile
acile
sedile
file
chile
mile
pile
copile (plur.)
copile ! (voc.)
gorile
sile
Aprile
subtile
volatile

216. *în ms. urmează capul de subscrie* **ăele**

vile
ville
zile
imbecile !⟩

ane [=eane=iane=oane=ioane]

bane
oceane
Dane
jidane
vădane
Iane !
embrioane
diafane
Juane
uragane
Bărăgane
țigane
Hane !
⟨titane !⟩
Jeane
cane
ciocane
Docane
băcane
porcane
borcane
curcane !
țurcane
bălane
colane
ciolane
grosolane
golane
Romane
Mane
otomane
osmane
mormane
birmane
turcomane
Vătămane
banane
Oane
bulboane
toane
baroane
goane
Ioane
icoane
cupoane
piroane
chesoane
castroane
coroane
amazoane
⟨rane
tirane
asiriane
aeriane
țărane !⟩

ieșane
Hassane
catane
chervane
tavane
Havanne
lavane
Zanne
fazane
Lausanne

[anii]

⟨zîzanii
cazanii
sanii⟩

51v ⟨**abne**
ebne
ibne
obne
ubne
acne
ecne
icne
ocne
bocne

ucne
adne
Ariadne
ladne

edne
idne
odne
udne
ene [=iene]
bene
basarabiene
sprîncene
cocene
vrîncene
scene
obscene
arădene
orădene
ardenne
gene
dughene
burdujene
poiene
noiene
lene
alene
brăilene
Mitilene
balene
vălene
odolene
delene
Helene
ardelene

armene
Ximene
ismene
nene
Cordunene
botoșănene
focșănene
bucovinene
pene
codrene
pădurene
mrene
sirene
Hipocrene
rășinărene
ungurene
dunărene
Senne
susene
josene
apusene
mesene
făgărășene
crișene
orășene
muntene
catene
sătene
rutene
răsăritene
muntene
cetă-țene
gălățene
brașovene
craiovene
moldovene
leovene
vene
buruiene

îne [=âne=ine]
cadîne
cîne
lîne
mîne
pîne
rîne
șine
sîne
ține
stăpîne
stîne
brîne
bătrîne
frîne
grîne
români
păgîne

f+ne
[afne]
Dafne
waffne

efne
ofne
ufne
îfne
ţifne⟩

52r **⟨g+ne**
agne
Agnes
egne
igne
Digne
gigne
ogne
ugne
ahne
arahne
ehne
metehne
ihne
Mihne
ohne
uhne
cuhne
aine
taine
haine
daine
Ucraine
C..aine
eine
Seine
oine
moine
doine
uine
cuine
îine
cîine
pîine
mîine
porc de cîine⟩
i+ne
ine
bine
ia fă bine
rabine
rubine
îmbine
combine
dezbine
vezi-bine !
cine
vecine
orcine
porcine
Cecine
rădăcine
Dine
Constandine
surdine
grădine
fine (fein)
Bonfine
la fine
în fine
fine !
suprafine
Rufine !
Reghine
dezghine
regine
blajine
smochine
închine
zekine
⟨line
coline
buline
orfeline
Elline
feline
rafaeline
pline
meline
decline
ciuline
veline
Dosoline [217]
măline
cristaline
pre mine
din mine
cu mine
în mine
la mine
bramine
famine
camine
senine
canine
anine
se anine
Antonine
Vanine
Nine
eroine
suspine
supine
Florine
Mărine
narine
Ţarine
în sine
din sine
pre sine
şine
be[şine]
răşine
ruşine
leşine⟩
52v tine
din tine
în tine
pre tine
cu tine
la tine
latine
întine
patine
rutine
ţine
reţine
deţine
susţine
conţine
obţine
puţine
căpăţine
se ţine
vă ţine
ţiţine
uĭne
ruine
vine
revine
previne
convine
devine
lavine
bovine
jidovine
jivine
zine
mezine
rezi-ne
zi-ne

ж(j)+ne
ajne [=iajne]
Chiajne
ejne
ijne
ojne
ujne
k+ne
acne
ecne
icne
ocne

217. *modificat din* Doline

uene
λ+ne
alne
elne
ilne
olne
Molne
ulne
μ+ne
amne
condamne
Ramne
Epidamne

oamne
doamne
toamne

emne
semne
lemne
pe semne
demne
nedemne
însemne

imne
imne

omne
ex ovo omne [218]

umne
columne
Pumne !

53r **one**
Jone
⟨Sorbone⟩
Donne
eufone
epigone
ëone
poligone
anemone
Junone
corone
tone
zone
Tzone

p+ne
apne
epne
ipne
opne
upne
r+ne
arne
carne
Marne
țarne

oarne
coarne
toarne
răstoarne
întoarne

erne [—**ierne**]
ierne
cerne
așterne
perne
eterne
dișterne
sempiterne
lerne !
⟨caverne
recerne
discerne
concerne⟩
poverne
lanterne
terne
sperne (mundum)
Sterne

irne
Smirne

orne [219]
esorne
ciorne
morne
Norne

urne
urne

îrne
bîrne
dizbîrne
scîrne
să atîrne

ârne
bârne

s+ne
asne
basne

esne
besne
glesne
lesne
bolesne
pesne

isne
osne
posne

usne
Busne

oasne
îsne
[el]
prisnel

53v **t+ne**
atne
Hatne

etne
Etne

otne
Botne

utne
aune
daune
faune

une [220]
bune
răzbune
străbune
nebune
îmbune
închinăciune
minciune
nici une
rugăciune
tăciune (în holde)
Crăciune !
moliciune
⟨turbăciune
amărăciune
împăcăciune
sfiiciune⟩
tiriciune
uriciune
înțelepciune
dădu-ne
adune
readune
fune
gune
lagune
hunne
tăune
văgăune
june
veștejune
putrejune
umejune

218. *modificat din* ex ovum omne 219. *după* **on(e)** *șters* 220. *din* **serie** *urma a face parte și cuvîntul* ocăjune *izolat și adnotat* falsch weil v[om] verbum abgeleihtet p. ist v[om] adj. ebenfals v[on].

lacune
lune
lune
alune
comune (adj.)
comune (subst.)
Namune
cunune
genune
să-ncunune
minune
să nu ne
pune
propune
dispune
compune
impune
prepune
espune
depune
spune
discompune
recompune
răpune
⟨rune
brune
prune
intr-une⟩
să cășune
pășune
sune
răsune
consune
pasiune (etc.)
tune
detune
cotune
lătune
une (alte)
rațiune etc.

avne

evne

Plevne

îvne

rîvne

ovne

uvne

azne

bazne
hazne
cazne

ezne

lezne
glezne
bezne
bolezne

izne

ozne

pozne

isne

uzne

Buzne

oë [=oie]

Zoe
voie
nevoie
Poë
Defoë
hoboë
Joie
Noe
de voie
a-i intra în voie

ape [=oape]

ape
adape
încape
scape
mappe
nape
îndoape [221]
aproape
hîrtoape
prosoape
șchioape
pape !
arape !
sape (subst.)
sape (verb)
etape
țape

epe [=iepe]

iepe
cepe
pricepe
concepe
recepe
de pe
sirepe
după tepe
țepe
să înțepe

[olbă]

tolbă

54r **ipe**

pipe
ripe
țipe
clipe
risipe
prototipe
Aganippe (isvorul sf[înt consacrat] Muzelor la poalele Elicon[ului])
Xantippe
pripe

ope

sincope
Pope
Merope

upe

ciupe
cupe
lupe !
pupe
rupe
supe
trupe
crupe *

îpe

rîpe
țîpe
răsîpe

alpe

calpe
talpe

elpe

ilpe

olpe

ulpe

pulpe
culpe
să inculpe
[să] disculpe
vulpe
tulpe

ampe

lampe
Campe
rampe
stampe

empe

Tempe

impe

ghimpe
să înghimpe
Olympe !

ompe

pompe

umpe

scumpe
⟨pumpe⟩

221. *după* țape *șters, reluat ulterior*

rumpe
irumpe
corumpe

[umbe]
columbe

[imbe]
schimbe

arpe
arpe
Policarpe
şarpe

erpe
şerpe
sterpe
Euterpe

irpe
stirpe

orpe

urpe
surpe
turpe

oarpe

îrpe
cîrpe

erbe
verbe
proverbe

aspe [=oaspe]
Hystaspe [222]
oaspe

espe [=iespe]
Despe
viespe

ispe
prispe
Crispe

[isbe]
Thisbe
Sophonisbe

ospe

uspe

aupe

eupe

iupe

are [=oare]
are (el, conj. [2])
schimbare
turbare
barbare
hambare

dare
⟨cedare
edare
căldare
lepădare
redare
tradare⟩
invadare
triumfare
fanfare
strigare
băgare
ştergare
divagare
ţigare
păhare
care (was)
⟨care (vrb.)
cercare
zăcare
împăcare
văcare
îmbrăcare
mîncare
adulmecare
frecare
flecare !
ofticare
îngrecare
precare
orcare
urcare
spurcare
judecare
jucare
călcare
culcare⟩
îmbucare
invocare
imprecare
secare
540 săcare (gen.)
călare
celulare
şelare !
curelare !
inhalare
exhalare
salare
talare
circumvalare

mare
cămare
cumare
cu mic, cu mare
alămare
rîmare
rimare
samare
curmare
urmare
Tamare
n-are
gălbănare
donare
fînare
afînare
îngînare
legănare
buzunare
trăgănare
lunare
mînare
răşinare !
vînare
sunare
răsunare
tunare
detunare
tunare !
împreunare
îngreunare

oare ?
boare
cioare
doare
sudoare
lungoare
hoare
duhoare
caprişoare etc.[223]
bujoare !
strecoare
răcoare
cicoare
cucoare
lucoare
paloare
caloare
valoare
coloare
moare (verb.)
moare (subst.)
rumoare
onoare
dizonoare
topoare
popoare
vapoare
oroare
eroare
furoare
soare
unsoare
căscioare
ulcioare
măsoare
înfăşoare
desfăşoare
sumatoare etc.
vînătoare

222. *modificat din* Hydaspe 223. *inițial* -şoare

tocătoare
scuipătoare
zăcătoare
zicătoare
favoare
zăvoare
covoare
răzoare
pare
îndopare
adăpare
scăpare
ţipare
adequare
rare
arare
căldărare
cărăre (sbst.)
cărăre (verb.)
narare
supărare
sărare
vărare !
distărare
căţărare
sare
îndesare
cassare
lăsare
fără păsare
răsare
ţăsare
coşare
căşare
tare
atare
îmbătare
încetare
certare
fătare
grătare
cugetare
hotare
jitare
cătare
bucătare
acătare
lăcatare
lătrare
cămătare !
hăznătare
spătare !
arătare
tatare !
cutare
rotare
curvare
pavare

Varvare
zare
pierzare
cutezare
bazare (subst.)
bazare
Cezare
căzare
şăzare
vînzare
aşezare
55v nazare
pierzare
încredinţare
îngheţare
dizgheţare
sughiţare
gheţare
zeţare
ţînţare !

⟨abre

calabre
candelabre
cantabre

ebre

zebre
algebre
febre
cantebre⟩

ibre

libre
Tibre !
fibre

ambre [224]

ambre
antişambre

embre

membre

imbre

timbre
zimbre
cimbre !

ombre

[umbre]

umbre
sumbre

obre

Dobre !
sobre

ubre

lugubre
rubre
insalubre

ere [=**iere**]

bere
ciubere
cere
plăcere
tăcere
zăcere
lăicere
cădere
precădere
şedere
ere
fiere
Giafere
refere
dulghere !
henghere !
buchere !
galere
mere
punere
ţinere
reţinere
panere
cînere !
mînere (plur. de la mineri)
mînere
rămînere
oiere !
dispoiere
încuiere
pere
piere
încăpere
părere
apărere
durere
sere
presere
coşere
putere
Citere
vere ![225]
vere
primăvere

acre [=**oacre**]

acre
Akre
lacre
macre
sacre
soacre

224. *seriile* **ambre, embre, imbre, ombre, umbre** *apar redactate de două ori succesiv; prima redactare* **ambre** antichambre, **embre** membre, **imbre**, timbre, zimbre, Cimbre, **ombre**, **umbre** sunbre *este anulată; a doua* **ambre** ambre, **embre** membre, **umbre** umbre *apare ca mai săracă; am reunit cele două redactări* 225. *după* băte[re] *şters*

ecre
icre
icre

ocre
locre (lo[c]krisch)
mediocre

ucre
lucre

oacre
soacre

ancre
ancre
șancre

encre
incre
oncre
uncre
adre
cadre
madre !
padre

edre
vedre
pentaedre etc.
Fedre

idre
idre
vidre

odre
codre !

udre
Udre !
pudre

[operi]
acoperi
adoperi

[urd]
îmburd *

55v **andre**
handre
Mandre
tandre

endre
bulendre
mendre
Sendre !

indre
ondre
Condre !

undre
Undre
țundre

îndre
mîndre

afre
efre
ifre
cifre
șifre
să încifre

ofre
ufre
agre
Meleagre

egre
integre
Degre
negre

igre
denigre
emigre

ogre
ugre
ire
⟨iubire
cobire
robire
îndulcire
îmboldire
codire
rodire
sădire
podire
vădire⟩
ceire
fire
trandafire !
Zamfire
porfire
angyrre
patrahire
mijire
mînjire
prujire
țînjire
slujire
cojire
Kyre
⟨belire
ciulire
căciulire
fudulire
fălire
golire
pîrjolire
ocolire
mîlire
pălire
prăvălire
zolire
mozolire
vînzolire
ocolire
păcălire
cicălire
dăscălire⟩
mire
⟨să se mire
adormire
chimire
năimire
menire
ademenire
sulemenire
curtenire
omenire
gonire
rănire
cănire
boire
spoire
îndoire
zoire
undoire
roire
șiroire⟩
voire
nevoire
răpire
scopire
scumpire
vampire
ciupire
jupire
aspire
conspire
respire
Spire !
⟨ațipire
ferire
suferire
nemerire
pierire
rărire
sărire
răsărire
intărire
murire
lămurire
zărire⟩
Sire
⟨cosire
sosire
găsire
regăsire
înjosire
scutire
cetire⟩

psaltire
mînăstire
satire
⟨învîrtire⟩
coveltire
⟨știre
56r amuțire
boțire⟩
subțire
⟨coțire
lățire
mințire
cumințire⟩
panțire
⟨vuire
suire
suduire
siluire
ivire
stăvire
privire
auzire
împînzire
o știre
oștire
psaltire
coveltire
gătire
spetire
vuire
suire
puire
suduire
privire
pristăvire
nazire
păzire
umezire
încălzire⟩

[-]Re
amre
emre
imre
omre
umre
ore
aurore

apre
capre

epre
lepre

ipre
Cypre

opre
Opre

upre
dupre
nu prè

alpre
elpre
ilpre
olpre
ulpre
ampre
empre
(sempre)

impre
ompre
umpre
aspre
aspre

espre
despre

ispre
ospre
uspre
atre
șatre
idolatre
Patre
Tatre
latre

etre [=**ietre**]
Petre
vetre
cumetre
Sîn Petre
pietre
metre
geometre
areometre
exametre
pentametre
chilometre

itre
chitre
litre
mitre
pupitre
salitre

otre
Lotre!
Motre!

utre
mutre
Bramaputre!

ître
hître

ătre
către
lătre

aitre
eitre
oitre
loitre

uitre
altre
psaltre

eltre
iltre
filtre
oltre
ultre
ultre

antre
entre
centre
pe-ntre

intre
intre
reintre
pintre
aiuintre
vintre

ontre
contre

untre
luntre
să nu-ntre

între
între
dintre
pîntre
reîntre

56v **otre**
lotre
Motre etc.

aptre
eptre
sceptre
iptre
skiptre

optre
uptre
astre[226] [=**oastre**]
albastre
pilastre
fiastre
Dunastre

226. *inițial* **astre**, **estre** etc.

glastre
. . . gastre
castre
dezastre
voastre
noastre

estre [=**iestre**]

zestre
Silvestre
destre
maiestre
Clitemnestre
ferestre

istre

Nistre
cimbistre

ostre
ustre

industre
palustre
lacustre

aŭtre
eŭtre

neutre
leutre

iŭtre
oŭtre
ure

bure
îndure
de jure
înjure
conjure
fure
gure
jure
încure
ocure
mălure
mure
samure
pure
impure
sure [227]
scursure
săcure
pădure

avre

lavre
havre
javre
n-a vrè
palavre

ase [=**oase**=**ioase**]

şase
dase
predase
arase
case
lase
Manasse
mase
tase
vase
ţase (plusq. pers. 3 conj. I.)
plase
scîrboase
urîcioase
ciudoase
cleioase
stufoase
răpciugoase [228]
voioase
zoioase
vînjoase
coase
întunecoase
zeloase
frumoase
bănoase
rîpoase
roase ş.a.m.
osoase
arătoase ş.a.m.
punivoase
frunzoase
compase
ocupase
rase
cărase

esse [=**iese**]

esse
procese
princese
precese
ducese
concesse
decese
dese
să-ndese
adese
dedese
redese
iese
reiese
să professe
confesse
Hesse
lese
delese
lese (leasă)
înţelese
nenţelese
alese (vrb.)
alese (part.)
culese
realese
neglese
mese
sumese
trimese
baronese
patronesse
bănesse
jupănese
să nu-mi pese
57r apese
principese
boierese
dirèse
drese
erese
compresse
impresse
presse
tresse
metresse
mirese
crăiese
corese
împărătese
şese (6)
şese (şes)
purcesese
dusese
fusese
lăsese
măsese
ţăsese
ţese

ise

caise
iubise
ucise
codise
închise
melisse
vise
zise
decise
concise
precise
Ulysse
deschise
trimise
comise
remise
sumisse
prezise

227. *după* stur *şters* 228. răpciugoase, zoioase, vînjoase *ca şi mai jos,* punivoase *corectate din* răpciugoasă, zoioasă, vînjoasă *şi* punivoasă

axe

axe
paralaxe
laxe

exe

convexe
anexe

ixe
oese
uese
alse

false
să valse

else
ulse

mulse (part.)
mulse [229](vrb.)
smulse (p.)
smulse (vrb.)
impulse

anse

danse
elegance

inse

ninse
respinse
împinse
cuprinse
prinse
reprinse
strinse
restrinse
înadinse
încinse
descinse
linse
întinse
tinse
pretinse
distinse
stinse
învinse
convinse

unse

unse
împunse
ajunse
îndeajunse
străpunse
tunse
ascunse
pătrunse

înse [230]

înse

plînse
strînse
constrînse
restrînse
stînse

57v **oapse**

coapse

epse

skepse [231]

ipse

verbum ipse
infipse
fipse
elipse
lipse
eclipse

upse

rupse
irupse
corupse
erupse
supse
insupse

arse

arse
farse
Karse
marse (antiq.)

oarse

toarse
cioarse
întoarse
retoarse

erse

merse
perse
șterse
reverse
inverse

irse

Agathyrse

urse

burse
curse
incurse
recurse
decurse
scurse
murse
surse

îrse

Bîrse

[use]

duse
dăduse
fuse
puse
răpuse
impuse
depuse
compuse
dispuse [232]
induse
conduse
reduse
traduse
păruse
cususe
bătuse
avuse
împluse
incluse
căzuse
văzuse
încăpuse
apuse
supuse
distruse
readuse
pierduse

așe

fașe
nașe !

eșe
ișe
oșe
ușe

ușe
mătușe
gușe
cenușe
brăndușe
etc. v. **ușă**

ate [=**oate**=**uate**]

bate
date
gate
cate
late
palate
sculate
întremate
atîrnate
ouate
roate
pate
curate
State (nume pr.)
sate

229. *după* muste *șters* 230. *inițial* înse însă ; 231. *corectat din* scepse 232. *urma* dăduse *mutat prin semn la începutul seriei*

gheboșate
gustate
luate
private
bazate
încredințate
n o m. p l u r. a t u t u-
r o r p a r t. p e r f.
c o n j. I.
dreptate
strîmbătate
singurătate
palate
frate
cetate
străinătate

58r **ete** [=**iete**]
scaiete
băiete
bete
șerbete
cucurbete
îmbete
cete
încete
dete
redete
fete
ghete
baghete
boskete
pachete
rachete
jachete
șukete
Lethe
complete
ciulete
cotlete
ciuciulete
plete
colete
împlete
galete
trimete
sumete
lunete
poete
pete
stete
scumpete
parapete
tapete
spete
burete
arete
erete
lorete
părete
portrete
secrete
Grethe
șirete
repete
regrete
sete
să însete
corsete
fasette
casete
încheiete
încleiete
descheiete
discleiete
îmbiete
repete
brevete
corvete
altete !
Babete
înfoiete
dispoiete
spăriete
ariete
căpiete
împrăștiete

afte
efte
ifte
ofte
ufte
Bufte

aite [=**oaite**]
boaite
raite
haite

eite
iite
oite
uite
ite
t o a t e n o m i n.[233] p l u r.
a p a r t. p e r f. c o n j.
I V i t e m v o c a t i-
v e l e
iubite
îndrăcite
vădite
mite
pite
oprite
întărite
site
rite
Tite
vite
trezite
pețite
umbrite
acrite
oprite
ipocrite
mînjite

îte
cîte
bîte
urîte
zborșite
ocărîte
pîrîte
vîrîte
tîrîte
coborîte
atîte
cuțite
ascuțite

ăte
dă-te
fă-te
măte

58v **akte**
acte
facte
epacte
pacte
exacte
inexacte
tacte

ecte
intelecte
pandecte
⟨recte⟩
corecte
secte
perfecte

icte
⟨dicte⟩

octe
docte
⟨decocte⟩

ucte
fructe

alte [=**oalte**]
alte
balte
dalte
încalte
celelalte
cestelalte
nalte
înnalte

233. *deasupra lui* 1 pers. *șters*

Malte
scoal-te
salte
desvoalte
Thybalte !
revoalte
învoalte
tresalte

altă[=oaltă]

înnaltă
laolaltă
baltă
daltă
saltă
tresaltă
invoaltă
ceealaltă
astălaltă
lîngolaltă
revoaltă
altă

elte

Delte
unelte

ilte

olte

bolte
volte
desvolte
revolte

oltă

voltă [234]
boltă
desvoltă
involtă
revoltă

ulte

multe
adulte
culte
oculte
inculte
asculte
<pulte>
insulte

imte

simte
strimte
resimte
consimte
presimte

ante

Dante
fante
elegante
giante
amante
Dramante *
Rhamante
pante
Șante

ente

inteligente
lente
altramente
rente
tente

inte

Arvinte
Terinte
fierbinte
dinte
finte
sfinte
ginte
sorginte
linte
morminte
succinte
minte (vrb.)
cuminte
minte
pinte
Pinte
părinte
ținte
scoți din minte
înainte
de mai înainte
flinte
îmbrăcăminte
încălțăminte
cuvinte
veșminte
quinte
tot înainte

înte

cinte
să-nmormînte
avînte
tinte
trînte
să cuvînte
frînte
înfrînte [235]
zvînte [236]

onte

Ceonte
Conte
mastodonte
Negroponte
Leonte [237]

unte

ciunte
<frunte>
munte
<nunte>
punte
grăunte
mărunte
de frunte
crunte
cărunte

59r **ote**

Bote
ciubote
dote
fote

apte

apte
adapte
fapte
lapte
<rapte>
șapte

oapte

coapte
șoapte
noapte
adoapte

epte

precepte
adepte
drepte
îndrepte
șepte
nedrepte
deștepte
înțelepte
concepte
trepte

ipte

înfipte
Egipte !
scripte

opte

koptte
șopte
adopte

upte

rupte
întrerupte

234. *după* re[voltă] *șters* 235. *urmează* tinte, frinte, *repetate din inadvertență* 236. *apare răzleț în rimă cu* cinte 237. *în ms.* Leonti

lupte
supte
resupte
să se-nfrupte

arte

⟨harte
carte
Marte
parte⟩
șarte
să-ntarte
⟨imparte
disparte
pe de o parte
sparte⟩
arte
deșarte
să deșarte
⟨departe
de departe
îndeparte
aparte⟩

oarte

Jiloarte !
moarte
foarte
soarte
toarte
poarte
suppoarte
impoarte
cohoarte
transpoarte
rapoarte
impoarte
compoarte

erte [=**ierte**]

ierte *
berte
Berte
certe
fierte
Herthe
inerte
deșerte
să deșerte
cuverte
dezerte
Alberte
Umberte

irte

mirte

urte

burte
curte
scurte
turte

orte

borte
escorte
torte
cohorte
suporte
transporte
deporte
importe
reporte

ărte

deșărte

îrte

cezvîrte
învîrte

610 **aste**

aste
să adaste
nefaste
caste
paste (gen.)
Eraste
Adraste
taste
vaste
țaste
năpaste

oaste

coaste
foaste
proaste
(noaste)
(voaste)

este [=**ieste**]

ieste
ceste
aceste
feste
re geste
Præneste
peste
creste
ateste
deteste
conteste
să preteste
veste
țeste
Alceste
preste
proteste

iste

liste
reziste
reviste
triste
să se-ntriste
coriste
analiste

⟨**istă**

limbistă
listă
analistă
artistă
există
dezistă
persistă
tristă
coristă
chemistă
revistă
altistă
organistă
violonistă
pianistă
flautistă⟩

oste

să coste
Koste
Anagnoste

uste

să guste
înguste
fuste
Muste
lăcuste

⟨**ustă** [=**usta**]

gustă
augustă
lăcustă
fustă
justă
injustă
(pustă)
nu stă
în sus stă
a da de-a busta⟩

ăste
îste
aște [=**oaște**]

paște
Paște
naște
cunoaște
recunoaște
broaște
doaște
sf. moaște
proaște
să improaște
uraște
pîraște
amăraște

ește

iubește
cește
îndulcește

⟨crăcește⟩
feștelește
uimește
pește
privește

iște

să miște
să piște
chiște
niște
să riște

oște

poște

uște

⟨cuște⟩
muște
găluște
muierușe
să-mpuște

[**uști**]

cuști
răurușți
duști
biciuști
să-mpuști
puști

[**ușcă**]

cușcă
răurușcă
dușcă
biciușcă

ăște

îște

gîște

[**îști**]

cîști
gîști

axte

exte

pretexte
contexte
texte

62r **ute**

bute
ciute
ajute
cute
disolute
sute
pe băute
cerute
plăcute
tăcute
căzute
pe șăzute
ținute
reținute
deținute
întreținute
părute
apărute
durute
vîndute
crescute
făcute
disfăcute
prefăcute
trecute
petrecute
întrecute
du-te [238]
pierdute
vîndute
temute
gemute
să mute
ținute
începute
pricepute
cerute
țesute
bătute
dizbătute
abătute
străbătute
răzbătute
băute
cerute
plăcute
tăcute
pe tăcute
zăcute
căzute (cade) [239]
căzute (cuvenite)
încăpute
părute
durute
putute

ave

Ave !
zăbave
dave
concave
lave
bolnave
slave (adj.)
slave (subst.)
otrave
brave
otave
tave
conclave
suave
glave
grave
Boërhave
jilave
nici grijă n-àve [240]
nave
trîndave
isprave
sclave

oave

brașoave

eve [241][=**ieve**]

Eve
aieve
pleve
eleve
⟨șteve⟩
Deve
greve
să suleve
deve
Neve
țeve
Suceve

ive

grijulive
Dive
ogive
Paraschive }
Chive }
costelive
guralive
colive
bețive

alve

elve

ilve

olve

ulve

anve

enve

inve

onve

unve

arve

larve

erve

observe
să conserve
prezerve
Minerve
serve

irve

livre

238. *după* dute *șters* 239. *inițial* se cade 240. *corectat din* nici grijă n-avè 241. *după* E[ve] *șters, reluat ulterior*

orve
cociorve

urve
curve

îrve
stîrve
Pîrve !

ove
Dove
Moldove
w. Lwowe

atve
etfe
itve [=itve]
molitve
Litfe

otfe
utfe
aze [=oaze]
baze
emfaze
faze
gaze
paze
oaze
loaze
obraze
Pegaze
vaze (gen.)
vaze (vase)

eze [=ieze]
breze
viteze
să cedeze
pieze
așeze
reteze } etc.
boteze }

axe
axe
laxe
paralaxe
sintaxe
taxe

exe
convexe

62v **ize**
mize
Pize
marchize
vize
Lize
cristalize

oze
poze
roze
doze
Moze

uze
buze
confuze
acuze
muze
Aretuze
pantahuze

ațe [=oațe]
ațe
brațe
lațe
mațe
țațe
hoațe
soațe

ețe [=iețe]
⟨bețe
cețe
podețe
fețe
fețe-fețe
înghețe
albețe⟩
frumusețe
⟨pădurețe
mărețe
crețe
diminețe
piețe
blîndețe
ghețe
grețe
hîrlețe
rețe
Altețe
să înfețe
să disfețe
căruntețe
să învețe
să dizvețe
bîrnețe
dulcețe
mîndrețe
verdețe
să dizghețe
ostrețe
tristețe⟩
cotețe
⟨tinerețe
îndrăsnețe⟩
mustețe
viețe

ițe
ițe
Bițe } etc.
Ninițe }
chichițe
lelițe
mițe
spițe
pestrițe
vițe
crițe
Mîndițe
căprițe etc.
căpițe

uțe
cruțe
sumuțe
amuțe
căruțe
drăguțe
cotruțe

oțe
Lotze

alțe
să-nnalțe
să-nalțe

elțe
ilțe
olțe
Colțe

ulțe
disculțe

anțe [=oanțe]
clanțe
balanțe
clanțe
danțe
eleganțe
Franțe
cotoroanțe

ențe
trențe
sfrențe
pestilențe
ominpotențe
prudențe
opulențe

ințe
trebuințe
căințe
consecințe
credințe
ființe
catrințe
prințe
științe
velințe

semințe
amenințe

onțe
63r **unțe**
grăunțe
să anunțe
să denunțe

amțe
emțe
zdremțe

îmțe
[imță]
(să simță)

omțe
umțe
arțe [=**oarțe**=**eoarțe**]
harțe
scoarțe
fleoarțe

[arța]
harța
marța

[arță]
harță
împarță
desparță

erțe [=**ierțe**]
Herțe
mierțe
terțe

irțe
orțe
forțe
torțe
să se divorțe

urțe

63v **F**
af
baf
cerceaf (cearșaf)
perdaf
jaf
pilaf
chiulaf
isnaf
canaf
pif și paf!
vraf
praf
graf
zaraf
taraf
agraf
epitaf
vataf

[**a**]v [242]
cerceav
pilav
vrav
prav
vatav

ef
sidef
gherghef
kef
șef
Ștef
tref
general en chef

if
afif
șlif
apocrif
paf și pif
cataif
zaif
șif (la zaț)
Calif

of
ciof
(grof)
(ștof)
limitrof
filosof
teoscof
of
Azof
Ermacof } etc.
Gorciacof }

uf
buf!
ciuf
zăduf }
năduf }
pomătuf
muf
matuf
puf (Fi[e]derdunen) [243]

64r **Ğ** [244]
agi
bagi
adagi
fagi
gagi
grilagi
magi
posmagi
chitonagi
pagi
ragi
dragi
nadragi
fragi
aragi
tragi
retragi
desagi
mesagi
cabotagi

egi
solfegi
Ghegi
închegi
dischegi
legi (plur.)
făr-de-legi [plur.]
legi (p. 2)
culegi
realegi
înțelegi
alegi
Olegi
delegi
prelegi
deslegi
cîșlegi
sacrilegi
colegi
privilegi
neglegi
negi (plur.)
negi (p. 2)
moșnegi
denegi
regi
dregi
diregi
întregi
șegi
cortegi
cepelegi
Bucegi

igi
obligi
înfigi
frigi
înfligi
înghigi
strigi
cîștigi
te-ncîrligi

242. *în ms. alături de capul de serie* **af** *apare indicația* & *cu* **v** *urmată de seria* [**a**]v 243. *pe pagină mai apar: indicația* v. pag. 56 (în numerotarea poetului), *absentă din caiet, și o coloană de termeni privitori la armament:* ploaie, poște, glonți, halice, cilți, brui, fuștuială, pețițe, capse, patul puștii, cucoș, țevie 244. *inițial* H

covrigi
intrigi

ogi
zbîrciogi
demagogi
pintenogi
cotonogi
slăbănogi
ologi
dezghiogi
rogi
prorogi
arogi
derogi
abrogi
filologi
teologi
mistagogi
egiptiologi
asiriologi
astrologi
archeologi
buldogi
şontorogi
inorogi
şofîrnogi
tautologi
sărăntogi
frenologi
istoriologi
sociologi
etnologi
osteologi
oftalmologi
moftologi
ornitologi
mineralogi
zoologi
patologi

ugi
înjugi
desjugi
fugi
refugi
subterfugi
clăpăugi
rugi
sugi
resugi
distrugi
îndrugi [245] (îndruga)

83r **insem** [=**însem**]
stinsem
strînsem
plînsem
atinsem
învinsem
linsem
aprinsem

84r **atere** [=**oatere**]
batere
abatere
patere
scoatere
străbatere
com[batere]
răz[batere]
dez[batere]

[**atire**]
satire

etere
cetere

eteră
steteră
deteră [246]
ceteră

itere
trimitere
trans[mitere]
litere

utere
f[utere]

iserăm
trimiserăm
deschiserăm
uciserăm
închiserăm
ziserăm

iserăţi
trimiserăţi
uciserăţi
demiserăţi

[**ăt**]
desfăt
îmbăt
făt
logofăt
şirăt

[**ît**]
cît
numaidecît
urît

ĕrĕ
[**abere**]
tabere

[**acere**]
facere
desfacere
prefacere
contra[facere]

[**ecere**]
trecere
(secere)
petrecere
întrecere

[**icere**]
zicere
deszicere
prezicere
contrazicere

[**oacere**]
coacere

[**ucere**]
ducere
pro[ducere]
con[ducere]
de[ducere]
re[ducere]
in[ducere]
aducere
re[aducere]

[**adere**]
radere
[**edere=iedere**]
concedere
cedere
iedere

[**idere**]
ridere
închidere
deschidere
eschidere
deridere

[**egere**]
degere

126r P a t r u s i l a b e [247]
∪ — ∪ ∪

utură
ajutură
scutură
flutură
ciutură

ŭdură
gudură
Tudură

ederă
apără
scapără
acapără

245. *iniţial* îndrugă 246. *corectat din* dedeteră 247. *iniţial* Trisilabe dactilice

abără
tabără

altele
înnaltele
psaltele
daltele

165 r De-a treia conj.

[**acere**]
facere făcut
disfacere
prefacere
refacere

[**oarcere**]
toarcere, tors
întoarcere, întors
stoarcere
restoarcere

[**oacere**]
coacere, copt
răscoacere, răscopt

[**ecere**]
trecere, trecut
petrecere
întrecere

[**icere**]
zicere, zis
prezicere
contrazicere
rezicere

[**ucere**]
ducere, dus

[**ardere**]
ardere, ars

[**adere**]
radere, ras

[**ucere**]
aducere
conducere
deducere
reducere [248]
producere
seducere

[**edere**]
credere, crezut
încredere

[**ierdere**]
pierdere, pierdut

[**indere**]
prindere, prins
cuprindere
deprindere
surprindere
aprindere
reprindere
întindere, întins
pretindere
vindere — vîndut
revindere

[**undere**]
tundere — tuns
ascundere, ascuns
răspundere, răspuns
pătrundere, pătruns

[**agere**]
tragere, tras
retragere
contragere
detragere
subtragere

[**egere**]
înțelegere, înțeles
dregere, dres
diregere, dires
alegere, ales
realegere
culegere, cules
reculegere
(prelegere, preles)

[**ugere**]
sugere, supt

[**edere**]
concedere, conces [249]
precedere, preces

[**ingere**]
(înfingere)

[**igere**]
înfigere, înfipt
frigere, fript

[**îngere**]
plîngere, plîns
deplîngere

[**ingere**]
stringere, strins
restringere
constringere
învingere, învins
împingere, împins
respingere
încingere, încins
descingere
convingere
lingere, lins
prelingere
atingere, atins
ningere, nins
împingere, împins

[**îngere**]
frîngere, frînt
răsfrîngere

[**ulgere**]
mulgere, muls
smulgere, smuls
fulgere

[**argere**]
spargere, spart

[**ergere**]
mergere, mers
ștergere, șters

[**urgere**]
curgere, curs
recurgere
concurgere
scurgere

[**ungere**]
străpungere, străpuns
împungere

[**ingere**]
distingere, distins
stingere, stins

[**indere**]
distindere, distins

[**ungere**]
ajungere, ajuns

[**undere**]
ascundere, ascuns

[**emere**]
temere, temut
gemere, gemut
scremere, scremut

[**inere**]
ținere, ținut
întreținere [250]
reținere
deținere
conținere

[**unere**]
dispunere [251]
punere, pus
spunere, spus
apunere

248. *urmează* conducere *repetat din inadvertență* 249. *după* trimitere, trimis, trimitere, trimes *reluate ulterior* 250. *urmează* tineri 251. *precedat de* spunere *repetat din inadvertență*

compunere
prepunere
repunere
depunere
impunere
opunere

[**epere**]

incepere, inceput
pricepere, priceput
concepere

[**upere**]

rupere, rupt
corupere
irupere

[**umpere**]

(rumpere)

[**erere**]

cerere, cerut

[**urere**]

curere, curs

[**esere**]

țesere, țesut

[**ulberi**]

pulberi[252]
spulberi

165v [**atere**=**oatere**]

batere, bătut
combatere
dizbatere (de sub ceva, a se dizbate sich enschlagen)
abatere
străbatere
răzbatere
scoatere, scos

[**etere**]

trimetere, trimes

[**itere**]

trimitere
sumitere, sumes
admitere
compromitere
remitere
transmitere
commitere

2256

14r **Az** [=**caz**=**iaz**]

talaz
taifaz
caz (casus)
emfaz[253]
breaz
treaz
caz (-i)
obraz
haz
necaz
iaz
brazi
raz (-i)
naz
quaz (-i)
atlaz
praz

єз [**ez**=**ezi**=**iezi**=**iez**]

visez (-i)
pisez (-i)
iezi
miez
grămezi
așez
veghez
turbez
păstrez
pătez
șez
vezi
împănez
rătez
crez
monezi (monedă)
verbii în ez
trapez
botez
cirezi
titirez
orez
meterez
girezi

из [**iz**=**izi**]

iz
Pariz
deschiz (-i)[254]
închiz (-i)
omizi
dichiz[255]
aviz
molizi
rizi
ucizi
druizi
Atrizi
plur. in id nume gentile

ъз [**ăz**=**ăzi**]

văz
șăz
căzi (cadă)
așăz
prăzi
lăzi
ogrăzi
visăzi (-z)
pisăzi (-z)

оз [**oz**=**ozi**]

boz
coz(-i)
roz(-i)
aproz(-i)
goz
plozi
voievoz(-i)
moloz
nerozi

ȣз [**uz**=**uzi**=**iuzi**]

uz
abuz
cruz(-i)
asuzi
uzi (ud)
auzi
confuz
difuz
profuz
topuz
călăuz
Moruz
acuz
cobuz
auz
duzi (dud)
juzi (jude)
liuzi

àuz [=**auzi**]

n-àuzi
làuzi

orz [=**orzi**]

orz
acorzi
lorzi
încorzi

urz [=**urzi**]

surzi
îmburzi
sturz
curzi

aliz[256] [=**alizi**]

palizi
valizi

252. *seria apare răzleț, notată de două ori, a doua oară* spulberi, pulberi 253. *în ms.* amfez, *inițial* amfes 254. *inițial* deschizi 255. *modificat din* dichis 256. *inițial* àliz

ꙟз [**îz=îzi**]
saciz
hizi
rîzi (rîz)
gîzi (gîde)
cîrmîz
bîz
hizi

arz [**=arzi**]
barzi
leoparzi

ărz [**=ărzi**]
bărzi
dărzi
zgărzi

erz [**=erzi=ierzi**]
pierzi
verzi
desmierzi

inz [**=inzi**]
intinz
oglinzi
prinz
grinzi
tinzi (tindă; tindere)
pretinzi
distinzi
cuprinz
vinzi
colinzi
aprinzi

ꙟнз [**înz=înzi**]
prinz
perînzi (perîndă)
blînzi
pînzi (pînză)
mînz
vînz
curînzi
orînzi
bolînzi

енз [**enz=enzi**]
aienzi
cenz
forens
comitatens

ȣнз [**unz=unzi**]
pătrunz (-i)
tunz(-i)
abunzi (abundă)
ascunzi
înfunzi
scunzi (scund)
rătunzi

онз [**onz=onzi**]
blonzi (blond)
bronz

15r **V(В)**

av [**=eav**]
bolnav
trîndav
prav
morav
concav
pilav
narav
brav
vrav
dav
moldav
grav
grozav
şleav (-h)
gîngav
jilav [257]

ev
ev
en grève

[**evi**]
ţevi
evi

iv
costeliv
uscăţiv
beţiv
biv
div
cursiv
activ
respectiv
conviv
coroziv
grijaliv

[**ivi**]
colivi

erv
serv
conserv
nerv

îrv [**= îrf**]
stîrv
vîrf
sovîrv

olv
rezolv
dizolv
involv

ov
alcov
fov
Azov [258]

uv
pămătuv [259]
pleşuv

16r **U(ȣ)**

u
la sfîrşitul tuturor perfectelor simple ale conjugaţiilor II & III şi în:
cu
tu
du
fu
acu

[**acru**]
acru
macru

[**atru=eatru**]
latru
patru
teatru
aratru

[**etru**]
Petru
metru (Ver[s]maβ)

[**otru**]
lotru
Motru [260]
şmotru

[**odru**]
codru
modru

17r **T (Т)**

ăt
part. perf. de la conj. I şi
bat
cat
dat
sfat

257. gîngav *şi* jilav *au fost preluaţi dintr-o serie* av *răzleaţă, de pe aceeaşi pagină* bolnav, trîndav, gîngav, jilav 258. *corectat din* Azof 259. *modificat din* pomătuv 260. *iniţial* motru

hat
lat
pat
prat
împărat
sat
canat
halat
palat
gelat
banat
cărat
Ararat
sarat

abat

rabat
sabat

cat

lăcat
macat
păcat
înecat
suflecat
plecat
secat
te cat
ferecat
abdicat
ficat
picat
călcat
da-l cat
falcat
difalcat
culcat
sufulcat
înfocat
mocat
advocat
s-o cat
arcat
îmbarcat
încărcat
marcat
înarcat
înțarcat
tarcat
cercat
încercat
înțărcat
urcat
aburcat
încurcat
bifurcat
spurcat
dat
mi-a dat
ni-a dat
i-a dat
li-a dat
v-a dat
ți-a dat
edat
cedat
dedat
pe dat'
redat
predat
i-ai dat
mi-ai [dat]
li-ai [dat]
ți-ai [dat]
te-ai [dat]
Bagdat
sac **dat**
sca**ldat**
holdat
soldat
am dat
c-am [dat]
i-am [dat]
n-am [dat]
v-am [dat]
ba-ndat'
ca-ndat'
da-ndat'
mandat
de-ndat
suspendat
fondat
arondat
sondat
abundat
acu-ndat'
afundat
cufundat
înfundat
odat'
codat
n-o dat
te-o dat
m-o [dat]
v-o dat'
c-o [dat]
asdat'

18r **T**

[eget]
d-èget
preget

[uget]
c-uget
bùget
muget

[apăt]
c-àpăt
scapăt

[ipot]
a fi pot
șipot

[ipet]
țipet
Egipet
scripet
sipet

[opot]
ș-òpot
ropot
clopot
n-o pot
tropot

19r **N**

20r **M**

21r **L**

[ol]
gol
scol
ocol
rotogol
rostogol
pistol
țol
obol
pîrjol
pristol

22r **K**

îndic
sindic
vindic

[udic]
jùdic
pudic
sudic

[ulic]
apulic
înfulic

[uzic]
mùzic
nu zic
tù zic
acù zic

[unic]
ùnic
întunic(-ec)
lunic (-ec)
hunic
comunic(-ec)

[anic]
titànic
panic
tiranic
oceanic

òric

doric
retoric

[ilnic]
silnic

zilnic

[olnic]
v-òlnic

colnic
stolnic

[alnic]
jalnic

nacialnic
falnic
năvalnic
şagalnic

òrnic

vornic
brabornic
dornic

23r **J (Ж)**

24r **I**

i
toate perfectele simple de la conj. IV.

întui

sfîntu-i
cuvîntu-i
mîntui [I sg]
bîntui [261] [I sg]
mormîntu-i
împlîntu-i
frîntu-i
vîntu-i

îtui

gîtu-i
gîtui [I sg]
atîtu-i
cîtu-i?
rîtu-i
urîtu-i

ărui

dărui
cutărui
stărui
cărui
oricărui
măru-i
adevăru-i
păru-i
nărui [I sg]

ălui

călui
ţălu-i
jălui [I sg]
învălui [I sg]
vălu-i

îrui

ţîrui [I sg]
şirui [I sg]
înşirui [I sg]

ûrui

murui [I sg] (a murui)
nuru-i
durui [I sg] (a durui)
furu-i
jurui [I sg] (a jurui)
pùru-i
suru-i
în giuru-i
împrejuru-i

îrii

cîrîi
gîrîi
hîrîi
mîrîi
tîrîi [I sg]
ţîrîi [I sg] (zirpen)

ìrui

birui [I sg]
ciru-i
firu-i
mirui [I sg]
piru-i
şirui [I sg]

ìzui

bizui [I sg]
izu-i

ării

ării
cării
oricării
dării
mării
nării
spării
sării
ţării
sării

gen. tuturor [substantivelor] în
are

èlii [= ielii]

felii
jelii
acelii
lelii
pielii
relii
şelii
răţelii

ătui

sfătui [I sg]
arătu-i
şirătu-i

ăcui

hăcui [I sg]
jăcui [I sg]
săcu-i

ături

mături
şiraturi
alături
pături

ănţui

înlănţui
lănţui
şănţui [I sg]

àtini

clatini
datini

ètini

cètini
prietini

èmuri

tremuri
vremuri
te cutremuri
ghemuri
zemuri

261. *în ms.* bantuiu, *urmat de* băntuiu, *niciunul anulat*

uferi
nuferi
suferi

àperi
scaperi
acaperi

[**epeni**]
pèpeni
stèpeni
depeni
țepeni

[**epezi**]
lepezi
repezi

25r **I**
26r **I**
27r **H**
28r **Gi (Џ)**
29r **G**
30r **F**
31r **F**
esme [= **iesme**]

miresme
catapetesme
iesme

èsne
glesne
lesne
besne
bolesne

32r **D**
33r **Č** ч

2307

148v RIME COMPUSE

În limba românească sînt cîțiva timpi compuși cari se pot inverte, adică răsturna. Acești timpi sînt :
Perfectul compus : *am făcut* = *făcut-am*.
Viitorul : *voi ara* = *ara-voi*.
Un vechi plusquamperfect : *am fost venit* = *venit-am fost*.
De observat este că toți timpii inverși formează tonic un singur cuvînt, pe cînd în șirul normal formează, asemenea tonic, atîtea cuvinte pe cîte părți are. *Am fost venit* sînt trei cuvinte deosebite, am făcut două cuvinte, pe cînd *venit-am fost*, *venit-am*, *veni-voi* sînt tonic un singur cuvînt. Pe cînd formele obicinuite în graiul viu de astăzi sînt analitice și s-ar putea reprezenta prin *a+b+c*, vechile forme inverse s-ar putea reprezenta prin *Cx*. Măreția acestor cuvinte contopite din mai multe consistă în două lucruri : 1) cuvîntul, reprezentînd o singură unitate tonică, tonul cade pe *o* silabă din cuvîntul care cuprinde înțelesul material al întregului [262] 2) în acest nou întreg sînt cuprinse dintr-o dată atît materia cît și relațiile de timp, persoană, număr, proprietate 3) părticelele ce reprezintă a fost odată intonate. Pierzînd tonul prin inversiune, ele păstrează o urmă a lui — **cantitatea** ; de ex. : *îl va opri*, numai [263] *op* e neintonat, celelalte au accent ; în *opri-l-va* numai *ri* are accent, *va* are cantitate. Același lucru se-ntîmplă cu pronumele scurtate, același cu verbul auxiliar scurtat *'s*(= *sum*, *sînt*).
Nu, ca[264] negație, e totdeuna intonat. Pierzînd pe *u* inaintatea unei vocale, el mută accentul cuvîntului :
n-aud (*rim. laud*) *n-avem* (*navem*)

PRONUMELE SCURTATE

personale
dat. *îmi*, *îți*, *își*, *îi*/*î* e sprijin fonetic cînd ele sînt izolate
acc. *mă*, *te*, *l*, *o*
plur. *ni*, *vi*, *vă*, *li*[265]
ne, *vă*, (*îi*, *le*)
149r *posesiv*[*e*] -*mi* (*meu*, *mea*)
ți (*tău*, *ta*)
-*și* (*său*, *sa*)
ne [266] (*noastră*)
vă (*vostru*, *voastră*)
le (*lor*)
Luăm patru verbi de cele 4 conjugații, compuind [cu]aceste [267] scurtături cuvinte c-un singur ton :

a ara   a tăcé   a prinde   a dormi
               a păré

262. *după* cuvînt[ului] *șters* 263. *deasupra* *lui* sînt *șters* 264. *după* inaintea *șters* 265. *urmează* I *apoi* ți *șterse succesiv* 266. *după* le *șters* 267. *după* cu ei *șters*

1 Chatam[268]	arat-am	aratu-mi-am	aratu-i-am	
ferratam		aratu-mi-ai	aratu-i-ai	
sublatam		aratu-mi-a	aratu-i-a	
		aratu-mi-ați	aratu-i-am (noi)	
2 catulam	aratu-l-am		aratu-i-ați	
		aratu-mi-au	aratu-i-au	
3 *ceat-ai*[269]	arat-ai			
4 fata		aratu-ți-am	lăsatu-m-am	lăsatu-te-am
		aratu-ți-ai	lăsatu-m-ai	lăsatu-te-ai
pata	arat-a			
		aratu-ți-a	lăsatu-m-a	lăsatu-te-a
data		aratu-ți-am (noi)	. . . .	lăsatu-te-am (noi)
		. . . .	lăsatu-m-ați	. . . .
5 ca 1	arat-am(noi)	aratu-ți-au	lăsatu-m-au	lăsatu-te-au (ei)
6 ceata-ți	arat-ați			
7	arat-au	aratu-și-a	lăsatu-l-am	lăsat-o-am
			lăsatu-l-ai	lăsat-o-ai
			lăsatu-l-a	lăsat-o-a
			(catula)	
			lăsatu-l-am (noi)	ca 1
			lăsatu-l-ați	lăsat-o-ați
			lăsatu-l-au	lăsat-o-au

149v

Tissa	lăsatu-mi-s-a	lăsatu-m-am
ucis-a	lăsatu-ți-s-a	lăsatu-te-ai
Lissa	lăsatu-i-s-a	lăsatu-s-a
	lăsatu-ni-s-a	lăsatu-ne-am
	lăsatu-vi-s-a	lăsatu-v-ați
	lăsatu-li-s-a	lăsatu-s-au

ara-voi	ara-l-voi	ara-o voi	ara-mi voi	lăsa-mă-voi[270]

ăvoi	**ăvei**	ara-vei	**ăva**	ara-va	**avom**	ara-vom
ălvoi	**alvei**	ara-l-vei	**ălva**	ara-l-va	**alvom**	ara-l-vom
ăovoi	**ăovei**	ara-o-vei (Praovei)	**ăova**	ara-o-va	**aovom**[273]	ara-o-vom
ămĭvoi	**ămĭvei**[271]	ara-mi-vei	**ămiva**	ara-mi-va		
ămăvoi	**ămăvei**	lăsa-mă-vei	**ămăva**	lăsa-mă-va[272]		

ăveți	ara-veți	**avor**	ara-vor
alveți	ara-l-veți	**alvor**	ara-l-vor
ăoveți	ara-o-veți	**aovor**	ara-o-vor
ămĭveți	ara-mi-veți	**amivor**	ara-mi-vor
ămăveți	lăsa-mă-veți	**amăvor**	lăsa-mă-vor

ălisĕva	lasă-li-se-va	lăsa-mi-se-va	lăsa mi-s-a
ămiseva	lasă-mi-se-va	ți	ți s-a
		i	i
		ni	ni
		vi	vi
		li	li

268. *inițial* aratam 269. *în ms.* ceatai 270. *inițial* ara-mă-voi 271. *inițial* **amivoi** 272. *inițial* ara-mă-va 273. *urmează* **amiveți** *șters*

futur a-oi	ara-oi (Menelaoi)	lasa-m-oi	lăsa-mi-oi
aooi	ara-o-oi	lasa-m-ei	lăsa-ţi-i
āloi	ara-l-oi	lăsa-m-a	lăsa-şi-a
		....	
ālom	ara-l-om	lasa-m-eţi	lăsa ne-om
aleţi	ara-l-eţi	lasa-m-or (amor)	lăsa-v-veţi
alor	ara-l-or		lăsa-şi-or
lasa-m-oi			
lasa-t-ei			
lasa-s-a			
lasa-ne-om			
lasa-vă-veţi			
lasa-s-or			

150r **lasa-mi-se-vor** lasa-mi-s-or

ţi	ţi
i	i
ni	ni
vi	vi
li	li

ara-i-oi	ara-i-voi	lăsa-mi-oi	lăsa-mi-voi
ara-i-vei	ara-i-i	lăsa-mi-i	lasa-mi-vei
ara-i-va	ară-ĭ-a	lăsa-mi-a	lasa-mi-va, Vamva
ara-i-vom	ara-i-om	....	....
ara-i-veţi	ara-ĭ-eţi	lăsa-mi-eţi	lasa-mi-veţi
ara-i-or	ara-i-vor	lăsa-mi-or	lasa-mi-vor
ara-ţi-oi	ara-ţi-voi		
ara-ţi-i	ara-ţi-vei		
ara-ţi-a	ara-ţi-va		
ara-ţi-om	ara-ţi-vom		
ara-ţi-or	ara-ţi-vor		
putè-l-or [274]	plăce-l-or	(le placè lor)	pierí-veţi
acelor			crivet
opri-s-or	parè-s-a	opri-l va	
	cipressa	Silva	
ordina-va	**nu/n-aleg**	nu-l vor	**n-ò am**
slava	baleg	Bulwor	Boam
dumbrava		vulvor	Roboam
			n-o ai
			boa-i
nu-l am			**n-avem**
nullam			

150v *IMPERATIV*

dū ! fă ! dă ! zī ! lă [275] ià ! (iē mold.) bea, stăi !
na ! va ! stai !

COMBINAŢII

dù-mă	**du-te**	**dù-l**	**du-o**	**du-ne**	**dù-i**	**dù-le**
sumă	pierdute	Teodul	duo	spune	pierdui	Thule
spumă	etc.	Aristodul		strune		zule
ciumă		condu-l				destule
fumă		sul etc.[276]				sătule
gumă		fudul				
mumă		nul				
		tul				

274. *bruioane de exerciţii de rimare cu formele verbale inverse, separate de restul paginii printr-o linie orizontală* 275. *iniţial* lă-mă 276. *iniţial seria se încheie cu* sul etc. *pentru a fi ulterior dezvoltată:* condu-l, fudul, du-l, nul, sul, tul, Kagul, Cahul, Catull, Lentul, pătul, destul, îndestul, sătul, Teodul, Aristodul, Aristobul, de-ndestul, credul redu-l, globul, molecul, Abdul, Catul; *am unificat cele două redactări*

		Kagul			
		Cahul			
		Catull			
		Lentul			
		pătul			
		destul			
		îndestul			
		sătul			
		Aristobul			
		de-ndestul			
		credul			
		redul			
		globul			
		molecul			
151r		Abdul			
		Cabul			
150v	plino	**ano**			
	închin-o	tirano			
	vino				
du-ți	**du-mi-l**	**du-mi-o**	**du-ți-l**	**du-ți-o**	
ascuți	umil	lumeo !	ascuți-l	căruțo	
du-mi-i	**du-i-o**	**du-i-l**	**ad-o**	**spal-o**	
spumii	spui-o	spui-l	înham-o	înșal-o	
lumii			cheam-o		
du-ne-l	**du-le-o**	**du-ne-o**	**du-i-o**		
spune-l					
pune-l					
fă-mă	**fă-te**	**fă-l**	**fă-o**		
dă-mă	dă-te	disfă-l	dă-o		
desfă-mă	lă-te	văl	șeuă		
prefă-mă	săte	spăl			
lă-mă	șirăte	înșăl etc.[277]			
		dă-l			
		predă-l			
		îmbăl			
		fă-l			
		prefă-l			
		măl			
fă-ne	**fă-i-l**	**fă-i-o**	**fă-ni-l**	**fă-i-l**	**fă-mi-l**
dă-ne	dă-i-l	dă-i-o			
lă-ne	însăil				
desfă-ne					
zi-o	**zi-ne**	**zi-le**	**zi-ne-l**	**zi-i-o**	
Mario etc.	zine	zile			
zi-mi-l	**zi-le-o**	**zi-ne-o**			
verisimil	Tileo !	Ghineo !			
neverisimil	Mileo !	ține-o			
zi-l					
copil					
azil					

277. *inițial seria se încheie cu* înșăl etc. *pentru a fi ulterior dezvoltată:* desfă-l, văl, spăl, înșăl, dă-l, predă-l, îmbăl, fă-l, prefă-l, măl; *am unificat cele două redactări păstrînd și pe al doilea* fă-l *întrucît este însoțit de compusul* prefă-l

151r

ia-mă	**ia-l**	**ia-o**	**ie-o**	
dramă	cal	aș da-o	Theo	
			Leo	
ia-ne	**ia-i**	**ia-le**		
castane	sai	sale		
	stai	cale		
ia-mi	**ia-ți**	**i-ai**		
ia-mi-l	**ia-mi-o**	**ia-i-l**	**ia-i-o**	**ia-ne-o**
Șămil		însail	Caraïo	Ganeo
				Maneo
ia-ne-l	**ia-ne-o**	**ia-vi-l**	**ia-ți-l**	
		stavili	învață-l	

dei-o		
Theo [278]		
ia-mă	samă	damă
reia-mă	—	bamă
cheamă	—	dramă
mamă	—	
aramă	—	

patere	pateri	**scoatere**	**ascutere**
pat	străbateri		
pați	abateri		
pate	satiri		
patem	*scoateri*		
pateți	dezbateri		
pat	combateri		
	bateri		
	Lavateri		
ascuteri		trimeteri	
Lutheri		ceteri	
imputeri			

ia-l	cal	pedal
reia-l	șal	egal
val	hal	stal
mal	bal	

iteri	**il**	du-o	**zi-o**
trimiteri	zi-l	condu-o	zio
transmiteri		redu-o	adio
comiteri		duo	privi-o
			Clio
			trio

278. *inițial* Theio

[*FRAGMENTARIUM* LA DICȚIONARUL DE RIME]

2254

86v [**aldă**]
apă caldă [1]
scaldă

88r **ere** [=**iere**]
junghiere [2]
înmuiere
mîngîiere
tăiere

et [=**iet**]
spăriet (sparie)
junghiet
muiet
mîngîiet
tăiet
încet
poet
complet
zet
piquet
șiret

95r [**oadă**]
a naturii iscoadă
(Naturforscher)
coadă
roadă
înnoadă
noadă
șoadă

107r [**arăși**]
pară-și [3] (a pare,
paie-și)
ceară-și (a cere, ceie-și)
ghiară-și
scară-și
samă ceară-și

[**areși**=**areș**]
care-și (de la a căra)
orcareș

[**uieși**=**uiși**]
puie-și
lui-și

[**eieși**=**eeși**]
deie-și
aceeși

[**atam**]
încetat-am
Chatam

113r [**ol**]
scol
ocol
rotogol
pistol
țol

121r **ății** [4]
[**eții**]
cetii

atea
[singurătatea]
⟨**ase**⟩
oase

123r [**orți**]
sorți
porți

124r **eghi** [5]

135r [**ierzi-erzi**]
pierzi [6] (pierz)
verzi
[**ie**]
fumărie (fumăraie)
dubălărie

[**uț**=**uți**]
sumuț
amuț
ascuți (ascuț)
păriuț } diminutive
prostuț } în uț
muți (mut *adj.* mut *verb*)
buți
drăguț

[**em**]
ducem
ardem
făcem
punem
storcem
îm[pin]gem

139r **esul** [7]
181v [**olv**]
rezolv [8]
dizolv
involv

1. *din și pentru* Lebăda 2. *seriile* **iere** *și* **iet** *apar în contextul unor exerciții de derivare (de la infinitiv lung la participiu trecut); în vecinătatate există două alfabetare însoțite de capetele de serie* **ere** *și* **et** 3. *din și pentru* De ce mă-ndrept și-acum (*A*) 4. *pentru* Povestea teiului (*A*) 5. *însoțit de un alfabetar, în căutarea unei rime la* priveghi *pentru* Vîrful cu Dor (*A*) 6. *pe pagină mai apar exerciții de derivare, fragmente de paradigme etc.:* arz (arzi), leș-leșuiesc, aori = **aorea**= uneori, apătos = apătoșa, rar = arare = arareori, aplecătoare (ori...); *termenii seriei* **em** *apar corelați cu corespondenții lor cu accentul pe penultima silabă* ducem, ardem, facem, punem, stoarcem, împingem, *grupați, atît cei cu accent oxiton cît și cei cu accent paroxiton sub genericul:* Mit wechselnden Accent. Din grupa [a] 3-ia de conj. 7. *însoțit de un alfabetar* 8. *răzlețe:* salva, îtru, pâșin, șoldit, undă *și două alfabetare însoțind* -v *și* -z

[erv]
conserv
serv
nerv

[arvă]
larvă
zarvă

îrv
stîrv
vîrv [9]
sovîrv

[olnav]

[b]olnav

[îndav]
trîndav

[ilav]
jilav

[îngav]
gîngav

ov
uv
odru
[acru]
acru
macru

[otru]
lotru
motru
șmotru

[etru]
Petru
metru

[ocru]
socru [10]

[atru=eatru]
patru
aratru
teatru

enz [=enzi]
arenzi
cenz
comitatenz [11]
forenz

inz
înz [=înzi]
perînzi (perînda)
blînzi
pînzi
mînz
vînz
curînzi
orînzi
bolînzi

unz
tunz

arz
[ierz=erzi]
pierz
verzi

[inde]
prinde
vinde
întinde

258r **[ungiur]**
încungiur
îl cungiur

ulgur
fulgur
bulgur

ulg
smulg
mulg
fulg
vulg

ult
mult
ascult
smult
stult
cult
pult
insult
adult
incult
rezult
tumult

átere
íere
ingere
úlgere
ungere

ule [12]
302v **[adă]**
[nadă
ladă [13]]
cadă
vadă
șadă
pradă
tradă

2255

6r **[erne]**
așterne
dișterne
eterne

294v **[ulg]**
mulg
smulg
vulg
divulg

[ar]
car
ar
amnar
cal de tatar
par
sar
amar
tresar
var (palidă ca peretele dat cu var)
apar
har
pahar
cuibar

302r **[aclă]**
raclă
faclă

305r 3 pers. plur. și 1 [pers.] sing. [14] de la a formă prescurt[at] form' și composite (reform — deform — străform) adiec. diform

[orm]
desorm[es] [15]
[diform]
dorm
de Lorme

9. *inițial* vîrf *respectiv* sovîrf 10. *seriile* **[ocru]** *și* **[atru]** *apar într-o serie amalgamată:* socru, lotru, Petru, patru, aratru, teatru, *anulată, din care am extras și organizat rimele care nu mai apar pe pagină* 11. *modificat din* comitatens, *ca și* forenz *din* forens 12. *pe pagină mai apar răzlețe, cuvintele* spînzur, grunz, grunzur, grunzuri, țulbur, turbur 13. nadă *și* ladă *sînt cuvintele rimă în ultimele două versuri ale poeziei* [,,De-mi place gura...''], (vezi O. V, p. 638) 14. și 1 [pers.] sing. *adăugate ulterior* 15. *în vecinătatea poeziei* Pustnicul *în care apar și rime în* **orm**

norm — (în d.l. normează)
abnorm

307r [irii]
tînguirii
izvorul mîntuirii

308v b[16] **aburi**
č
d **uduri, oduri**
f **afuri**
g **aguri, uguri, oguri**
ğ
h
j
k[17] **okuri, ikuri, ukuri**
l
m
n **⟨uneri⟩**
p **apuri, opuri, epuri, ipuri, upuri**
r
s **asuri, esuri, ăsuri, isuri, osuri, usuri**
t **utori, aturi, ături, eturi, ⟨atori⟩, îturi, aturi**
v **avuri**
z
ș
ț **ețuri**

[**ihori**]
dihori

[**umeri**]
umeri
numeri

[**olduri**]
șolduri

[**eancuri**]
teancuri

[**ideri**]
închideri
rideri
deschideri
desfideri
nerideri *

[**îngeri**]
încingeri

[**inderi**]
întinderi
vinderi
estinderi
aprinderi
descinderi
prinderi
surprinderi

2256

11v [**alț**]
balț
valț

[**îlț**]
jîlț
cîlț

argini[18]
margini
[**arcini**]
sarcini

25r [**abii**]
tarabii
corabii

32r [**orvie**]
orvie
avie
Pavie
țavie

2257

80r [**om**]
fantom[19]
om
dom

247r [**at**]
Braț molatec ca gîndirea
la poetul împărat
secolii străbat[20]

286r [**ezi**]
sfezi[21] (sfădi)
așezi

287v [**atam**]
arat-am
Chatam

[**atai**]
arat-ai
ceat-ai

[**ata**]
arat-a
ceata

atam[22]
arat-am
Chatam]

[**atați**]
arat-ați
ceata-ți

[**atau**]
arat-au

[**utam**]
plăcut-am
guttam
pierdut-am *

utai]
plăcuta-i
ciuta-i

[**uta**]
placut-a[23]
ciuta

[**utam**
plăcut-am
guttam
vîndut-am[24]]

[**utați**]
plăcut-ați
ciuta-ți

[**utau**]
plăcut-au
. . . .

[**însam**]
plîns-am
însam[25]

[**însai**]
plîns-ai[26]
dînsa-i

[**însa**]
plîns-a
dînsa

[**însam**]
plîns-am
[însam[27]]

[**însați**]
plîns-ați
strînsa-ți

[**însau**]
plîns-au
. . . .

16. *inițial* a 17. *inițial* c 18. *pe pagină mai apar două alfabetare însoțind capul de serie* **argini** *respectiv cuvîntul* margini *în contextul versului* Al marginilor lumii stăpîn fără de margini 19. *din și pentru* Panorama deșărtăciunilor 20. *cf.* Venere și madonă, *strofa II* 21. *rimele apar în contextul glosării unor proverbe, expresii populare și termeni regionali* 22. *în ms.* . . . . . . ca 1; *cifra se repetă și la rimele construite la pers. I sg. și deci indică reluarea lor și la pers. I pl.* 23. *modificat din* plăcuta 24. *în ms.* . . . . . . ca 1 *(v. nota 22)* 25. *inițial* însami 26. *inițial* plînsam 27. *în ms.* 1

288v **[avoi]**
ara-voi
visa-voi etc.

[avei]
ara-vei
lavei
ispravei
zăbavei etc.

[ava]
ara-va
lava
isprava
zăbava

[aom]
ara-om
Capernaom

[avom]
ara-vom
flavom
Davom

[aveți = aveț]
ara-veți
plaveț
sta-veți

[avor = iavor]
ara-vor
Iavor
Mavor
da-vor etc.

[evoi]
tăcè-voi
be-voi etc.

[evei]
tăcè-vei
Evei
Nevei etc.

[eva]
tăcè-va [28]
Eva
Neva
Seva

[evom]
tăcè-vom
bè-vom
plăcè-vom

[evor]
plîngè-vor [29]

[aceva]
face-va [30]
na ceva

2258

169v **[aturi]**
saturi [31] (satur)
caturi
în laturi
crevaturi
paturi

[inzi]
tinzi
oglinzi

172r **[og]**
olog
catalog

174v **[erne]**
așterne [32]
eterne
cerne

[it]
dospit
nedospit

[i]
pospăi
boșbăi

[one]
colone [33]
Eone
poligone
cone
Junone
none

[emon]
Filemon
emon *

[oaspăt]
oaspăt
proaspăt

176r **[almă]**
deavalmă
palmă

[oua]
noua [34]
doua

[ouă]
vouă
nouă
amîndouă
plouă

[easc]
vreasc(-uri)
teasc(-uri)

178v **[unchiul]**
trunchiul [35]
unchiul
genunchiul
rărunchiul

[unul]
nunul [36]
unul
b[unul]

196v **[aget]**
iaget
fraget

[unet]
tunet
detunet
sunet
răsunet

apăt
capăt
treapăt [37]
rapăt [38]
scapăt

[eamăt]
* treamăt
freamăt

[esnet]
tresnet
plesnet

2259

32v **[agi]**
tocmagi [39]
posmagi (posmag)

28. *inițial* tăcè-vom 29. *alături este conjugat verbul la indicativ viitor, forma inversă* 30. *termenul face parte din paradigma completă de indicativ viitor, forma inversă* 31. *rime în* **aturi** *apar în versurile 113–120 din* Fata în grădina de aur (*B*) (**2262, 39r**); *varianta A, în vecinătatea căreia apar rimele, nu le conține; rime în* **aturi** *mai apar și în versurile 57 și 60 din varianta* A^1 *a* Glossei *de pe* **173v** 32. *rime în* **erne** *apar în versurile* 450, 452 *și* 454 *din* Fata în grădina de aur (*A*) 33. *rime în* **one** *apar în versurile 465, 467 și 469 din* Fata în grădina de aur (*A*) 34. *rime în* **oua** *apar în versurile* 319–320, *din* Fata în grădina de aur (*A*) 35. *din și pentru* Fata în grădina de aur (*A*) 36. *din și pentru* Fata în grădina de aur (*A*) 37. *inițial* treapăt 38. *în ms.* răpăt 39. *rime extrase din liste de cuvinte*

[unt]
mărunt (mănunt, mănunțel)
cărunt

130r **[ipte]**
înfipte
cripte
scripte
fripte

147r **[ee=eie]**
zee
scînteie
femeie
fee
epopee
frinee

[aur]
aur
taur
balaur
laur
centaur
bu [centaur]
paur (*țăran în Banat*)

[uncă]
aruncă
luncă
pruncă

[înger]
înger
sînger

[îngeri]
îngeri
plîngeri
stîngeri

165r **[aluri=ealuri]**
baluri [40]
dealuri
maluri
valuri

[unus]
munus
funus

173r **[ondă]**
arondă [41]
blondă

[undă]
scundă
bundă

[urc]
urc
încurc
turc

[argă=eargă]
vargă
largă
spargă
margă
șargă
aleargă

acere
f[acere]

180r **[îng]**
plîng [42]
crîng
frîng

207v **[une]**
rugăciune
cer a spune

210v **[ură]**
aur * se fură [43]
purpură

278r **[ot]**
Goth
Scott
tot

[isc]
disc
pisc

[ar]
ar
car

[ac]
lac
mac

296v **[inge=înge]**
a mă stinge
Urît cu-nverșunare de
propriul meu sînge

331v **[areț]**
pismătareț
cumpătareț

[ință]
giuruință (giurui [Isg])
ce va fi cu priință

344r **[este=ieste]**
peste [44]
unde este

353r **[aște=oaște]**
naște [45]
paște
urașțe
paște
cunoaște
recunoaște
broaște
moaște

2260

20r **[utuneam]**
plăcutu-ne-am [46]
pierdutu-ne-am

[atuneam]
călcatu-ne-am
scăldatu-ne-am

45r **[ară]**
amară [47]
pară
rară
ceară
cară
vară
primăvară

105r **[epeți]**
începeți
Și numai voi în lume ochi
(mă) pricepeți

[erge]
Și tot mai dragă-mi ești pe
zi ce merge
alerge
șterge

120r **[andură=eandură]**
țandură
fleandură

40. *din și pentru* În căutarea Șeherezadei; *pe pagină mai apar răzleț* muneric *și* anernic *și un alfabetar însoțit de* **uneric**, *pentru găsirea unei rime la* întuneric *din aceeași poezie* 41. *mai jos versurile răzlețe*

Și fruntea-i albă dulce se arondă
Sub plete netezi de lumină blondă

42. *din și pentru* Gemenii 43. *rime în* **ură** *apar și în* Ecò, *pe recto-ul filei* 44. *rime extrase dintr-o serie de exerciții metrice* 45. *din și pentru varianta* Un Foenix o e pasăre-n vechime *la* Oda în metru antic; naște, urașțe, cunoaște și moaște *se reiau ulterior din inadvertență* 46. *am izolat cele două serii de rime din fragmente de paradigme verbale, forme inverse exersate fără doar și poate în vederea obținerii de serii rimate* 47. *din și pentru* Cînd te-am văzut Verena *(v. 18, 20) de pe* **46r**

[andelă]
scandelă
candelă

173v **[aseri]**
coaseri (a coase)

[ăseri]
umbroasei țăseri
un pîlc [de] păseri

[ăsări]
țăsări [48] (a țese)
păsări

[esări = ăsări]
presări
păsări

[ai]
resai
tresai
presai

[ăseri = eseri]
țăseri
întrețeseri

[ederi]
prevederi
crederi (crezări)

[ăseri = eseri]
întrețăseri
s-arată un negru pîlc de
păseri
țeseri

[inderi]
vinderi
întinderi
prinderi
cuprinderi
aprinderi
prinderi

[on]
Breon
Chevalier de Leon

308r **[ială]**
sfănțuială
zeciuială

[i]
a sfănțui
a cîrti

2261

119r **it**
zburătăcit [49]
(zbu)rătăcit
sălbatecit

122r **[este = ieste]**
aceste [50]
de este
și peste
de veste
neveste
creste
este

149r **[iveți]**
pieri-veți
ieși-veți

[ilva]
opri-l-va
Silva
pieri-l-va *
vi-l-va

149v **[ava]**
aduna-va
slava
dumbrava

150r **[aleg]**
n-aleg
baleg

152r **[oam]**
n-o am
Stoam

[ulam]
nu-l-am
nullam
Sullam

[oai]
n-o ai
roa-i
pe a doa-i

[oua]
roua
a doua
Stoa
Boa

[ulai]
nù-l ai
sula-i
căciula-i
hula-i

[aleg]
n-àleg
baleg

[elor]
vedè-l-or [51]
acelor

[elvor]
vede-l-vor

153r **[avoi]**
ara-voi
uda-voi

[avei]
ara-vei
bolnavei
dumbravei
otavei
sta-vei
etc.

[ava]
ara-va
dumbrava
otava etc.

[avom]
ara-vom
flavôm
Davôm

[aveți = aviți]
ara-veți
laviți

154r **[avor]**
arà-vor
Javor

[alvoi]
ara-l-voi

[alvei]
ara-l-vei
falvei

[alva]
ara-l-va
da-l-va [52]

[umții = unții]
cum ți-i
munții

155r **[atam]**
arat-am
Chatam
Natam
perturbat-am

48. *reluate și în altă parte a paginii* 49. *în ms. mai mult un exercițiu de derivare decît unul de rimare* zburătăcit, (zbu)-rătăcit, sălbătecit, sălbatec 50. *rime care apar și în bruioanele la poezia* Adio *din vecinătate* 51. *după răzlețele* nume dulce, umed 52. *urmează dezvoltări de paradigme de tipul* ara-l-vom *și pe* **156r** ara-oi [I sg], ara-l-oi [I sg]

[atai]
arat-ai
ceata-i

[ata]
arat-a
ceata

[atați]
arat-ați
ceata-ți [53]

2262

8r **[ag]**
pag [54]
bag
drag
trag
frag
rag
mag
fag
vag

[iagă]
iagă (sticlă)

[eg]
bleg

[iag = ag = eag]
toiag
ogeac
moșneag

[um]
drum
rum
fum
cum
⟨ag⟩rum

[umă]
brumă
humă
mumă

[odru]
codru
modru

[otru]
lotru
motru

[ir]
fir
bir
gir
pir
tir
lir
izolir
mir
suvenir
delir
înșir
potir
païr
venir' (infinitiv)

[oapte = apte]
șoapte
coapte
fapte
lapte
noapte
șoapte
apte
șeapte

14r **[eșini]**
leșini
streșini

[ătui]
sfătui
omătu-i

24v **[agini]**
paragini
pagini

25r **[ind]**
părăginind
ruginind

35r **[upleci]**
îndupleci
nu pleci

umezi [55]

35v **[unec]**
întunec
lunec

[emuri]
tremuri [56]
vremuri

37r **[oină]**
doină [57]
moină

ungă
împungă
dungă
lungă
pungă
ajungă
strungă

uncă
luncă
pruncă
aruncă
juncă
muncă
nu-ncă (noch nicht)
combinații cu
încă
fu-ncă
șuncă
vru-ncă

[ime]
... cime
r[ime]
prime
stime
Ifrime
grime

[oadă]
noadă
roadă

[orn]
corn
adorn
horn
răstorn
torn
întorn

[obă]
dobă
sobă
tobă

[ubă]
prubă
hrubă
dubă

az [= azi = eazi = eaz = = iaz]
privaz
az
caz
haz
raz
praz
iaz

53. *urmează răzlețele* arat-au, ara-l-ar, privi-l-am, privi-l-vom 54. *pe aceeași pagină un alfabetar complet* 55. *însoțit de un fragment de alfabetar* 56. *între cele două serii apare răzlețul* mancei 57. *pagina dedicată aproape exclusiv rimelor poartă titlul* Țăndări. Cuvinte. Colori *și mai cuprinde răzlețele* roiniță; zoi, zoaie, zoios; gobal; gobăi; rapăn, răpănos; cărăbuș, scarabeus; suveică, ceapcîn; hangul *și* brîncă, brâncă *ambele glosate de poet precum și versuri răzlețe din* Fata-n grădina de aur

taifaz
naz (nazuri)
ceapraz (ceprezar)
treaz
pîrlaz
obraz
viteaz
brazi
cazi
de-azi
gaz
Quazi
raz
breaz
talaz
necaz

[**oabă**]
podoabă
gloabă (Strafe *)
roabă
boabă
labă
Sabbă
arabă
hîrzoabă
slabă

[**un**]
bun
un
c-un
d-un
vrun
e-un
Taicun
Hun
prun
agiun
alun
comun
nun
morun
sun
răsun
tun
un
vun
nebun
crăciun

[**untă**]
nuntă
ciuntă
măruntă
căruntă
cruntă

[**apte=oapte**]
fapte
proapte
coapte
noapte
șoapte
lapte
apte
adapte
șapte

[**ont**]
tont
pont

[**unt**]
punt

[**ancă=anca**]
mancă
bancă
da-ncă — combinații cu încă
tranca !

[**eangă=angă**]
creangă
talangă

[**asnic**]
prasnic
obrasnic

[**întec=intec**]
cîntec
pîntec
discîntec
spintec

[**oică**]
doică
înnapoi că
apoi că
scoică
voi că [I sg]

[**oi**]
ploi
doi
boi
oi
moi
zoi
înnapoi
dezdoi [I sg]
îndoi [I sg]
maceroi (*forma oi*)
cioroi [sg]
roi
foi
răsfoi [I sg]
înfoi [I sg]
noi
voi
apoi
ciocoi [sg]

[**eacăn=acăn=oacăn**]
mesteacăn
se pleacă-n
dacă-n
tacă-n
joacă-n
sacă-n
înneacă-n
zacă-n
cracăn (a se crăcăna)

[**asme=iasme**]
basme
fantasme
iasme
miiasme
protoplasme
Erasme !

[**agmă=eagmă**]
tagmă
fleagmă

[**ugur**]
strugur
ciugur
mugur

[**ucur**]
bucur

[**uguri**]
druguri
pluguri
giuguri
ruguri
meșteșuguri

[**ucuri**]
sucuri
⟨drucuri
ulucuri⟩
ciucuri
bucuri
mucuri

37v [**iure**]
nicăiure [58]
aiure

[**iri**]
căiri [59]
ticăiri
rîcăiri
nicăiri
sîcăiri

58. *pe pagină mai apar răzlețe literele* **t, s, rî, b, l,** *și cuvintele* pintenați*, pinteni *reluate dintr-o microserie anterioară*
59. căiri *și* nicăiri

[indeni]
tindeni
pretutindeni
lindeni

[ingini = ingeni]
gingini
pecingeni

[afuri]
canafuri
prafuri
cerșafuri

[ambe = iambe]
stambe[60] (stambă)
iambe

38r **[obodă]**
lobodă[61] (grasă, plantă)

[obotă = orbotă]
robotă
horbotă (horboțele)

[armăn]
(scarmăn)

amăn [= **eamăn**]
geamăn
samăn
se-ndeamăn ([a] se-ndemăna)

[erguri]
verguri
gerguri

ercuri [= **iercuri**]
miercuri
cercuri

[ică]
potică
nimică
despică
pică
mică
frică
zică

38v **[id = îd]**
zid
blid
hîd

[it]
cit

[a]
camva
cannava

[orfă]
corfă

[arfă]
marfă (marfe, mărfuri)[62]
arfă

[ampe = ampă]
trampe
stampă

39r **[olduri]**
jolduri[63]
șolduri
bolduri

[upă]
astupă
pupă
cupă
după
crupă
lupă
rupă
s[upă]
as[tupă]
trupă

[afă = eafă]
ceafă
carafă (caraf)
leafă
agrafă
cafă

[ul]
pătul
sătul

[opot]
ropot
tropot
clopot
n-o pot
șopot

[ohot]
hohot
nohot

[ipotă]
pipotă

[ipot]
șipot
a fi pot

[eșini]
streșini
leșini

39v **[oarță = ioarță]**
scoarță[64]
flioarță

[oarsă = arsă]
cioarsă (a ciorsăi)
întoarsă
arsă
farsă

[ort]
un ort
cort
mort
tort
port
suport

[ie]
fălie (fălie Schnittchen felioară)
năsălie

[ante]
celelante
diamante
Fante
pante (pantă)

aïn
eu daïn (a dăinui)
distaïn

[aim]
defaim (defăimare)
îngaim (îngăimare)

[á]
a înhăma
[a] dis[hăma]
a distăina

[aimă]
îngaimă
spaimă

60. *rime din și pentru* Cum negustorii din Constantinopol, *de pe* **38v** 61. *pe pagină mai apar două alfabetare, însoțind pe* **amăn**, *și pe* **ercuri**, *răzlețul* presure *și* ⟨la⟩ mă plimb ca Vodă-n lobodă 62. *din și pentru* Cum negustorii din Constantinopol 63. *pe pagină mai apar: un alfabetar însoțit de* mînecí, *rimă căutată la* duminecí *din* Fata în grădina de aur (*B*) *și răzlețele* prescure, prescuri, tolbă, covașă, covată, coltuc, holde, jupoi, falduri, mașini, peșin, vișini, teșit, dibui, *unele cu sonorități apropiate de seriile de rime învecinate* 64. *pe pagină mai apar răzlețele* a ciocîrtit, plăsea, plăsele, ciorchină, poamă coarnă, păsărească neagră, taìn, tăinui [I sg], dărui [I sg], auzire (auz), distrămare, distram, suflu *și două alfabetare, primul însoțit de* **aïn**, *al doilea de* **erul**

faimă
defaimă

erul [=**ărul**=**ierul**]
f[ierul]
adevărul
zărul

40v [**opii**]
stropii[65]
snopii

[**argă**]
vargă
targă
margă
şargă
largă

41r [**ur**]
g[ur]
f[ur]
d[ur]
ciur

43r [**a**]
a se văină[66]
a se căina

53r [**ărul**]
părul
fărul
zărul
părul

67r [**apăr**]
scapăr
apăr

[**ărui**]
păru-i
adevăru-i

78r [**atra**=**iatra**]
vatra
şatra
a patra
piatra

86v **unt**
întă
inte
in
[**inc**]
mărăcine

[**icini**]
pricini

87r [**emuri**]
tremuri
vremuri

[**ufăr**]
nufăr(i)
sufăr(-i)

87v [**os**]
tînguicios
mîngîicios

[**elniţă**]
velniţă
cădelniţă

erinţi[67]
89r [**operi**]
acoperi[68]
adoperi
discoperi

[**erinţi**]
amerinţi

eninţi
96r [**il**]
April
copil

103r [**ită**]
rătăcită
ursită

105v [**esne**]
glesne
lesne

133r [**acu**]
Tacu[69]
Nacu
Racu

137v [**aturi**]
saturi[70]
palaturi
laturi
sfaturi
paturi

[**atur**]
matur

[**aţi**]
în doi laţi (lat)
însăilaţi (însail)

138r [**esne**]
glesne
lesne
besne
bolesne

[**iasmă**=**asmă**=**easmă**]
iasmă
fantasmă
mireasmă
catapeteasmă
miasmă

asăre[71]
asări
138v [**acăt**=**eacăt**]
lacăt
cîntare cer din treacăt

142r [**etici**]
să-l împletici
petici

[**eguri**]
neguri

* * *

149r [**ură**]
ură
gură
mură
şură
arsură
arătură
custură

178v **etini**[72]
c[etini]

179r [**ateşi**=**ateş**]
cate-şi
Brateş

180r [**întui**]
aspru vîntu-i
De viaţă să mă mîntui

182r [**ăţi**=**ăţ**]
arăţi
învăţ
alte dăţi

2264

25v [**oane**]
castroane
matroane

65. *din şi pentru* Fata în grădina de aur (*B*) 66. *mai de grabă serie sinonimică urmată de* în van te caini 67. *însoţit de un alfabetar şi asociabil rimei* ⟨amerinţi⟩ *din* Erotocrit 68. *pe pagină mai apar răzleţele* ferenţ *(scris de două ori)* *şi* [-]merinţi 69. *variante de rime la* dracu *din strigătura 292* (O. VI, p. 253) *(în strigătură* Marcu-dracu) 70. *pe pagină mai apar versuri răzleţe cu rimă în* **ur** 71. *pe pagină mai figurează şi două alfabetare, însoţind pe* **asăre** *şi* **aseri,** *din şi pentru* Pentru păzirea auzului 72. **etini** *însoţeşte un alfabetar şi e asociabil rimei* cetini *din* Strigoii (*B*)

patroane
cupoane

2268

21v [**ebra**]
(36v) zebra
algebra

[**ilda**]
pilda
Schilda

[**a**]
vîlcea
încîlcea
stîlcea

[**ei**]
bordei *
cei (ceri)

[**i**]
tămădui
îngădui
părădui

[**ind**]
bubucind (bulbuc)
bojbăind

asbe *
orcea
[**elge**]
helge

[**ubav**]
gubav

[**aba**]
geaba

[**ojma**]
hojma 73

57r (cop. III) [**istui**]
mistui
tristu-i

10r (46v) [**uferi**]
nuferi
suferi

18r (39v) [**armă**]
se farmă (se dumică)
se sfarmă (se strivește)

[**uger**]
luger
uger

[**an**]
lujan
strujan

2269

18r [**uie**]
Să n-o spuie
Nimănuie

2270

76r [**ucii**]
năucii *
crucii

2276 (A)

68v [**eură**]
fleură
smeură

108r Desinențe[74] flecționare ca rime[75]:
[**are**]
arare
care
stare
mare

[**ez=iez**]
violez
crez
miez

[**ăm**]
arăm
[**ați=aț**]
arați
frați
dați
nesaț

[**am**]
aram
ham
ram
eram

[**ai**]
arai
strai
hai!
dai
alai

[**a**]
arà
para
dara

[**au**]
arau
stau
dau
lau

[**ai**]
arai [I sg]
rai
alai

[**ași=aș**]
arași
caș
laș
pași

[**ă**]
ară
dă
fă
stă
lă
mă

[**arăm=arămi**]
ararăm
darăm
sfarăm
ghiară-mi
țară-mi

[**arăți**]
ararăți
în țară-ți
ghiară-ți

[**ară=oară**]
arară
rară
cară
popoară

[**atam=atami**]
arat-am
Chatam
fata-mi
ceata-mi

[**atai**]
arat-ai
ceata-i
pata-i

[**ata**]
arat-a
fata
data
ceata

73. *între seriile de rime apar răzlețele* holdană, pembè, hălbet, culbec, cobză 74. *inițial* terminații 75. *în acest context mai apar și paradigme verbale, forme inverse, la* **107v, 109v, 111r**

[atați]
arat-ați
fata-ți
ceata-ți

[atau]
arat-au
[asem]
arasem
[asești]
arasești
[ase]
arase
trase
vase
mase

[aserăm]
araserăm
[aserăți]
araserăți
paseră-ți

[aseră=asere]
araseră
pasere

108v [avoi]
ara-voi
[avei]
ara-vei
slavei
otavei

[ava]
ara-va
slava
otava

[avom]
ara-vom
sta-vom

[aveți]
ara-veți
sta-veți

[avor=iavor]
ara-vor
Iavor
Tavor

[alvoi]
ara-l-voi
[alvei]
ara-l-vei
malvei
salvei

[alva]
ara-l-va
salva

[alvom]
ara-l-vom
[alvor]
ara-l-vor
[aovoi]
ara-o-voi
[aovei]
ara-o-vei
[aova]
ara-o-va
Praova
Rahova

[aovom]
ara-o-vom
[aoveți]
ara-o-veți
[aovor]
ara-o-vor
[aivoi]
ara-i-voi
[alevoi]
[ara-le-voi]
[aivei]
ara-i-vei
[aiva]
ara-i-va
[aivom]
ara-i-vom
[aiveți]
ara-i-veți
[aivor]
ara-i-vor
[alevei]
ara-le-vei
[aleva]
ara-le-va
[alevom]
ara-le-vom
[aleveți]
ara-le-veți
[alevor]
ara-le-vor
parale vor

109r [aom]
ara-om
Caphernaom
[aoi]
ara-oi
[aei]
ara-ei
[ao]
ara-o
Macao

[aom]
ara-om
[aeți]
ara-eți

[aor=aur]
ara-or
aur
laur
maur

[aloi]
ara-l-oi
[alei=alii]
ara-l-ei
dalii
talii
balii
palii

[ala]
ara-l-a
fala
gala
sala

[alom]
ara-l-om
[aleți]
ara-l-eți
[alor]
ara-l-or
[aioi]
ara-i-oi
[aiei]
ara-i-ei
[aio]
ara-i-o
Taio
Maio
tai-o [76]

[aia]
ara-i-a
Maia
odaia

[aiom=aiomi]
ara-iom
⟨tai-o-mi [77]⟩

[aieți]
ara-i-eți
[aior]
ara-i-or
màior

110r [aleoi]
ara-le-oi
[alei]
ara-l-ei
[alea]
ara-le-a
Caralea
valea

76. *in ms.* taie-o 77. *in ms.* taie-o-mi

[aleom]
ara-le-om
[aleți]
ara-le-ți
în vale-ți
din cale-ți

[aleor]
ara-le-or

112v **[opii]**
să te apropii
Ca să vezi mai bine cum se
țese pînza Penelopii

117v **[acru]**
acru
consacru

[îmbăte = imbăte = = îmbete = imbete]
strîmbă-te
plimbă-te
zîmbete [78]
sîmbete
schimbe-te

131r **[ile]**
o copile
Merele întinde-mi-le [79]

141v **[indene]**
aprinde-ne
de pretutindene

2276 (B)

cop. II **ain**[80]
haïn
taïn
distaïn
1r vaïn (a se văina)

cop. II **aină**
haină

1r **[unc]**
prunc
arunc

63v **[arăși]**
îmflară-și [81]
pară-și
nară-și
scară-și
vrară-și
împreunară-și

66v **aut** [82]

67r **[odă]**
modă
comodă
vodă
metodă

2278

21r **[uie]**
aceluie
unuie
nimăruie
căruie
suie

[indini = indeni]
pretutindini
grindini
Armindeni

[ărui]
nărui [83]
cărui
stărui
dărui
adevăru-i
păru-i
oricărui

23v **[ida]**
omida
crida

24v **old**
Erold [84]
bold
șold

26v **irce**
Circe [85]
cu te miri ce
ghirce
Mirce
Circe
lir'ce

[ăt]
îndărăt
șirăt

52r **[odini]**
codini
podini

69v **avon**
Davon [86]
Stavon

82v **[erge]**
Și tot mai dragă mi-ești
pe zi ce merge
alerge
șterge

epeți
începeți
Și numai voi în lume mă
pricepeți [87]

2279

117v **[umen]**
rumen [88]
egumen

2283

155v **atemi**
bate-mi [89]
vatemi
anatèmi
patemi
cate-mi
arate-mi

2284

10r **[abla]**
rabla
tabla

28v **[umă = uma]**
afumă [90]
numa
acuma
suma

78. *în vecinătatea versurilor*

Ochii tăi și zîmbetele
Tare-mi poartă sîmbetele

79. *inițial* întinde-ți-le 80. *cele două capete de serie sînt însoțite de două alfabetare* 81. *pe pagină răzlețul* șóltic 82. *însoțit de un alfabetar și asociabil cu rimele* fleut-caut *din* De-mi vorbiți mă fac că n-aud*: pe pagină mai apar răzlețele* șotii, năzbutii 83. *din și pentru* Diamantul nordului 84. *însoțit de un alfabetar* 85. *seria este precedată de un început părăsit:* **Cu** te miri ce, M[irce] *și învecinată unui alfabetar cu capul de serie* **irce**; lin'ce *apare răzlețit; rime în* **irce** *apar în* Iubita vorbește, *iar rima* șirăt *apare într-o încercare abandonată pentru aceeași poezie* 86. *termenii seriei apar răzlețiți pe pagină în vecinătatea unui alfabetar cu capul de serie* **avon,** *iar* Davon *apare în versul răzleț* Îngăduie trimisului din Davon; *mai apar răzlețele* Prinde, Îngăduie, Îngăduitor, Îngîndurat *, Sarmig *și* 1857 87. *încercările de pe această pagină mai apar, dispuse la fel, și în* **2260, 105r** 88. *inițial* rumăn, egumăn 89. *seria este urmată de un alfabetar însoțind capul de serie* **atemi** 90. *din și pentru* Memento mori

33v **aier**
o'mbaier
maier (maiere)

2285

115v [**ipet**]
scripet
sipet
țipet *
Egipet

2286

6v **ilă**
tocilă [91]
dilă
filă
kilă
lilă
milă
juvenilă
pilă
ostilă
amarilă
prăsilă
silă
vilă
zambilă
zilă
cămilă
sigilă
vigilă
virilă
exilă
feștilă

27r [**ește**]
pachește (Hosenträger)
pocnește *...

28r **ine** [=**ină**]
b[ine] [92]
vină

umpe

2289

48r [**ăți**]
alte dăți [93]
nu te-arăți

74v [**elii**]
stelii
acelii (acela)

87v [**iag**=**eag**]
toiag
steag

[**iaguri**=**eaguri**]
toiaguri
steaguri

2290

60v [**aur**]
aur
graur
maur
taur
minotaur
bucentaur
faur
ghiaur
laur
paur (Banat. — țăran Bauer)
[-]saur (Saurier)

[**altul**]
psaltul
altul

[**alt**]
psalt
înnalt
bazalt
asfalt

[**alte**]
înalte
încalte
dalte

79r [**itră**]
hitră
kitră
litră
mitră

[**intrăn**]
intră-n [94]

[**itru**]
nitru

79v [**ac**]
opac (-ce)
copac

este [=**ieste**]
este [95]
(digeste ?)
(celeste)
ac[este]
c[este]
d[este]
f[este]
g[este]
i[este]
p[este]
r[este]
ț[este]
v[este]

2291

29r [**isc**]
disc
pisc
plisc
risc

39v [**avă**=**eavă**=**oavă**]
bolnavă
n[avă]
conc[avă]
davă (dacică)
pristavă (f. pristav)
pleavă
dumbr[avă]
glavă

91. *seria apare în vecinătatea unui alfabetar însoțind capul de serie* **ilă** *și a răzlețelor* murșă, ceață, pîrgă, feșteli, feștilă, aguridă, zgură (Schlacke) 92. *ambele serii sînt însoțite de alfabetare* 93. *din și pentru* Pe aceiași ulicioară 94. *însoțit de un alfabetar* 95. *seria este însoțită de un alfabetar :*

ac — este
a.d.c. —
a.d. —
e —
f —
(s?) d.g. — (digeste?)
i —
p —
o.f.d.a.r — (celeste)
r.a.d.f —
r.n.v —
u —

din care s-ar putea deduce că seria ar mai cuprinde cuvintele aceste, ceste, deste, feste, geste, este, peste, reste, țeste, veste ; *nu putem deduce rostul literelor anterioare celei finale*

jilavă
navă
gîrboavă
ispravă
isnoavă

[**ave**=**oave**]

grozave
grave
brave
Drave (genit. d.l. Drava)
Savve (Sabba genit.)
alcoave
batave

2306

4v **ept**=**iept**

înțelept
drept
îndrept
aștept
piept
deștept (adj.)
deștept (verb)
inept
adept
(efept)
subrept

uncă

pruncă
luncă
muncă
spun că

[**ări**]

[mări][96]
mucări

59r [**egre**]

negre
integre

66r [**eriți**]

dureri-ți
meriți

76r [**atemi**]

patemi
anatemi

93r **aiu**(=**ai**) [=**eai**=**iai**=**uai**]

întrebai [pf. s.]
înjghebai [pf. s.]
încuibai [pf. s.]
ceai
petreceai
fericeai
coceai
duceai
re[duceai]
făceai
luceai
stră[luceai]
suceai
ră[suceai]
dai
redai
predai
cedai
dedai
prădai
ia-i
ea-i
păreai
puneai etc.
ciomofai
„faille"
putregai
rugai [pf. s.]
strigai [pf. s.]
băgai [pf. s.]
închegai [pf. s.]
legai [pf. s.]
deslegai [pf. s.]
negai [pf.s.]
cîștigai [pf.s.]
abrogai [pf.s.]
îndrugai [pf.s.]
înjugai [pf.s.]
divulgai [pf.s.]
spumegai [pf.s.]
fumegai [pf.s.]
rumegai [pf.s.]
curgeai
dregeai
i-ai
ea-i
cojai
hai
Mihai
buhai
cai
lunecai
întunecai [pf.s.]
lai[97]
mălai
bălai [sg.]
alai
spălai [pf.s.]
înșălai [pf.s.]
îmbălai [pf.s.]
mai (organ)
mai (lună)
mai (unealtă)
mai (noch)
mai-mai (beinah[e])
și [mai-mai]
n-ai
sunai
tunai
tu n-ai
nai (instr.)
o ai
n-o ai
ouai
luai
pai
îngropai
astupai
distupai
pupai
înțepai [pf.s.]
săpai
adăpai
grăpai
păpai
rai
însurai [pf.s.]
presărai [pf.s.]
gudurai [pf.s.]
guturai [pf.s.]
măturai [pf.s.]
săturai [pf.s.]
înlăturai [pf.s.]
scuturai [pf.s.]
fluturai [pf.s.] etc.
sai!
susai
cosai
tai [pf.s.]
cătai [pf.s.]
luptai [pf.s.]
vai

ei [=**iei**]

ei
iei
bei
bei [sg.]
cei
obicei
mujdei
idei
cofei
închei [I sg]
dischei [I sg]
chei
lei (bani)
lei (anim[ale])
paralei
Celei
clei
tulei
alei
curmei
femei

96. mări *a fost preluat din versul alăturat* Stăpînitor de ape (de mare, de mări) *din* Gemenii *(C-c*[5]*)* 97. *inițial* laiu

temei
hemei
Onei
pocnei
răcnei
crîmpei
piei [I sg]
piei (piele)
merei (mereu)
vrei
ai săi
cursei [pf.s.]
rupsei [pf.s.]
supsei [pf.s.]
tunsei [pf.s.]
pătrunsei [pf.s.]
unsei [pf.s.]
tei [sg]
cotei [sg]
vizetei
Macovei
zei [98]

94r **aie** [=**oaie**]

baie
gobaie
babaie
odaie
gaie
țigaie
Mihaie!
laie
bălaie
pălălaie
mamaie
naie
nănaie
oaie
îndoaie
dizdoaie
Țepoaie [99]
paie
copaie
să paie
văpaie
pîraie
șiroaie [100]
să saie!
răsaie
taie
bătaie
șuvoaie
cucuvaie
de nu cumva e
undeva e
brezaie
îmbaie

îie

brîie
frîie
rîzgîie
grîie
gutîie
lălîie
leșiie
mîie
lămîie
a [lămîie]
rămîie
tămîie
întîie
rîie
pîrîie
Răbîie
șîie
țîie

[**ie**]
făclie
îmbie
colilie [101]

eică

leică
cucuveică
suveică
neică
șeică

aică

maică
taică

oică

scoică
doică

uică

puică
muică
tuică
să spui că [102]

95r [**ează**]
bobotează

botează
brează
viteează
eviteează
cutează
reteează
înceteează

[**înză**]

brînză
rînză
vînză
mînză

inză

prinză
cuprinză
tinză
întinză

enză

condenză
alpenză
ripenză

onză
unză

pătrunză
frunză
ascunză
tunză
răspunză

anză

anză [103]

anz

franz
Hortense [104]

enz

senz

onz [=**onzi**]

bronz
blonzi
vagabonzi

unz [=**unzi**]

pătrunz
rătunzi
ascunzi
tunzi
răspunzi
pătrunzi
grunz(-uri) [105]

inz [=**inzi**]

prinz
vinzi
tinzi
întinzi
pretinzi
oglinzi
tinzi (tindă)

înz

mînz
vînz
răspînzi ([răspîn]dești)

98. *urmează răzlețele* cofei și copaë *ambele anulate* 99. *în dreapta cuvintelor în* **oaie** *apare capul subseriei pe care poetul intenționa probabil s-o autonomizeze* 100. *alături capul de serie* **oae**, *în vederea încadrării sale corecte* **101.** *răzleț* 102. *răzleț* piclă 103. *inițial* **ansă** 104. *inițial* Ortense 105. *cuvîntul mai apare răzleț cu ambele forme* grunzuri, grunz

[olt]

bolt (trans. bold)
revolt
Olt

[ul]

sătul
pătul
îndestul

eb

breb (Biber)
întreb

[ag]

briceag
drag

[oancă]

brilioancă (Schwalbenwurz, Giftwurzel)
hoancă

[est]

țest
atest
contest
pretest

[eastă = astă = oastă]

țeastă
această
nevastă
fereastă
castă
adastă
coastă

undă

bundă
cufundă
abundă
tundă
rătundă
secundă *
pătrundă
răspundă [106]

96r **[it]**

îngrijit
sfătuit

2307

76v **[iș]**

măciniș
spiniș
aluniș

[a]

a crișca
a pișca

77r **[apăt = capăt]**

capăt [107]
scapăt
treapăt

[ineți]

vineți
ține-ți
s-o țineți

[aieți = aiți]

vaieți
bine paie-ți
scaieți
opaiți
laiți

[eamăt]

șteamăt
freamăt

[aget]

raget
fraget

opot

clopot
ropot
șopot

106. *inițial pagina a fost organizată, în cadrul literei* **b** *pe succesiunea alfabetică a începutului cuvintelor, primul cuvînt constituind începutul unei serii de rime, astfel:* bobotează — *cu seria sa,* bolt — *cu seria sa,* boscorodesc fără *serie,* bourel (mele) — *fără serie,* breb — *cu seria sa,* bretele — *fără serie,* brebenel — *fără serie,* brïe (Bingelkraut) — *fără serie,* briceag — *cu seria sa,* brilioancă — *cu seria sa,* brotac — *fără serie,* brînză — *cu seria sa, toate cuvintele fără serie rămînind în final răzlețe; răzleț și* anemone 107. *pagina este consacrată derivărilor lexicale; rimele apar în acest context*

ANEXĂ

DICȚIONARUL RIMELOR TEXTUALE

A

a=ea=ia

a VIII 90
ta

ba VIII 216
putea

ba VIII 216
așa

întreba VI 86
ba

întreba II 387
pretutindenea

întreba IV 447
sa

întreba IV 481; V 578
ceva

schimba IV 164
stea

pleca IV 274
ta

întuneca V 517
luneca

ridica V 363; VIII 177
mea

strica VI 86
depărta

da IV 229
întuneca

da III 306
mea

da V 152; VIII 306
sa

da VIII 460
arăta

da IV 390
ceva

făcea V 443, 472
pierea

făcea IV 281
era

trecea II 402
trecea

zicea I 462; IV 15
exista

bocea VI 87
plîngea

strălucea I 191; III 75, 76
înțelegea

strălucea VI 110
poleia

curgea VI 524
colea
împiedeca

curgea VI 524
colea
oprea

priveghea V 524
săruta

șea II 275
așa

mielușea VIII 393
sa*

ruga I 149; II 314
cineva
ta

ha VIII 210
ta

sfîșia I 25, 277
purta

știa VI 493
ducea

deja IV 494
tremura

la V 636
ea

înșela I 162; II 363, 365
mahala

înșela I 151; II 318
așa

afla VIII 214
mea

sufla VI 90, 95, 515, 522
legăna
scutura
deștepta

sufla VI 515, 521
legăna
deștepta

sufla VI 522
scutura
deștepta

întîmpla III 52
întreba

scula VIII 186
zicea

blăstăma III 211
semăna

chema VIII 211
judeca

chema IV 534; V 611; VIII 338
mamă

chema II 384
lăcrăma

blestema III 207
încerca

blestema III 205
mea

blestema I 212; III 207, 208, 211, 213
urma

blestema III 207
binecuvînta

inima II 380; V 643
mea

răzima I 167; II 419
inima
(inema)

urma I 204; III 169, 171, 172
undeva

urma III 169
altundeva

trăgăna VI 540–541, 541
legăna
scutura

legăna VI 517
ea

legăna I 214; III 225
mea

legăna VI 541
scutura

închina VI 100
clătina

închina VI 527
cuvînta

lumina III 74
înțelegea

lumina V 524
îmbrățișa

lumina V 524
săruta

suspina IV 172
nea

suspina VI 545
uita

suspina VI 545
uita
arăta

clatina* V 683
suna

destina I 463; IV 16
reda

îngîna V 526
săruta

scăpa II 382
lăcrăma

cînepa III 7
ea
da

cînepa III 7
ea
ținea

ara III 6
secera

parà II 238
mascarà

lucra IV 530; VIII 347
ta

era IV 517
conăcea

era III 214
vedea

era IV 76
răspundea

era III 38
avea

era VI 42
basma

era V 462
Ra

era VI 99
fluiera
cobora
tremura

era IV 154; V 147
turbura

era VI 23
așa

nicocherà II 250
erà

descifra I 297
îmbrăca

descifra I 297
rea

descifra I 36
grea

mirà II 333; V 231
crà

mira I 465; IV 38; V 48
zbura

mira IV 273; V 235
ta

espira VIII 172
răsfira

zbura II 434
trecea

zbura V 670
Valadola

zbura IV 481
arăta

strecura V 526
săruta

bucura VI 32
scutura

îndura VI 129
zbura

tremura IV 438; V 526, 527, 528, 529
săruta

tremura I 393
scutura

vra IV 262; V 227
era

vra III 133
ta

sa I 280
rătăcea

sa III 278
dea

sa I 514; V 13
grea

sa I 9
Valhala

sa IV 175
apăsa

lăsa VIII 472–473
ta

vărsa V 555
ta

așa VI 97
ba

așa VIII 385, 414
întreba

așa V 520
desmierda

așa VI 40
plăcea

așa VIII 106
vrea

așa V 520
înfiora

așa VIII 221
sa

așa VI 27
așa

așa III 75, 78, 329, 330, 331
ta

urișa IV 184
așa
ceva

îmbrățoșa V 231
așa

ta I 480; IV 26
călca

ta IV 440
desmierda

ta I 462; IV 15
ea

ta III 295
vedea

ta I 370, 462; II 89; III 74, 75,
mea IV 15; V 276, 651, 685[1]; VIII 163

ta VI 61; 501
mea
ea

ta V 277, 281
nea

ta IV 77
nea
coperea

ta I 190; III 70, 72
asemenea

ta IV 264; V 257; VIII 272
rea

ta VI 80, 510
vrea

ta I 1
stea

ta III 74
cunoștea

ta II 384
lăcrăma

ta II 148, 149
spera

ta VIII 474
tulbura

ta IV 311; VIII 284
tremura

ta II 180
sa

ta IV 183; V 159
așa
mea

ta II 91; III 22; IV 491
ta

ta VI 540
ta
strica
culca

ta VI 541
ta
strica
rămurea
culca

ta VI 124
ta
strica
rămurea
ea

ta IV 483
ta
nea

ta V 365
arăta
cădea

ta IV 355; V 365
arăta
vădea

ta II 106
uita

ta III 239
asculta

ta III 241
cînta

ta II 98; VIII 102, 104
ierta

ta I 183; III 5, 6, 11, 13, 14, 16, 18, 20
sta

ta V 520, 524
săruta

ta II 177
cîtva

căta IV 66
așa

căta II 198, 395, 423; IV 274; V 232, 236
ta

arăta I 174
mînia

arăta V 355, 608; VIII 347
ta

înceta I 225; III 251, 253, 254
suna

ofta VI 126
mustra
uita
arăta

dormita I 9
mea

uita I 281
făcea

uita V 174–175
vedea
descria

uita I 281
mințea

uita I 127; II 157, 159, 161, 162, 163, 166, 168; III 51, 57, 207, 332; V 231
ta

uita VI 91
cuvînta

asculta VIII 465
așa

cînta VI 99
răsuna

cînta VI 527
frămînta

cuvînta VI 100, 106
ta

aștepta IV 243; V 202
ceva

purta IV 502
mea

sta VIII 154, 157
supăra

sta IV 347; V 355
ta

săruta IV 347; V 354
ta

acăța IV 79
amesteca
mea

lua VI 119
ta

lua I 460, 478; IV 33; V 35
căta

va III 329
ea

va V 518, 526
undeva

va V 517
cineva

cîndva VI 514
nimenea

cîndva VI 515
cineva

ceva V 203
culca

ceva VI 91, 97, 519
nimenea
avea

ceva IV 533; VIII 337–338
supăra

ceva II 154
ta

ceva VIII 91
cineva

undeva VI 513, 516
nimenea

pătrunde-va IV 397; V 423
undeva
ea

altundeva V 523, 529
va

cineva IV 532; V 609; VIII 336
mea

cineva V 668
veni-ne-va

cumva I 141; II 266, 270
lăuda

cumva V 400
mea

cumva IV 532; VIII 336
ceva

cumva IV 505
ceva
așa

cumva VIII 83, 135
altceva

cumva V 611
cineva

cumva
altcineva VIII 340

cumva IV 535; VIII 340
careva

așeza VI 528
cuvînta
ta

ea=a=ia

ea I 436
sorbea
îneca

ea I 443
sorbea
întindea

ea I 376; VIII 93, 171, 386, 415, 474–475
mea

ea VI 128
alăturea

ea IV 419; V 465, 474
vrea

ea I 468; III 315; IV 20; V 24
stea

ea V 530; VIII 461
putea

ea I 95
înghițea
întindea

ea V 526
urma

ea IV 320; V 273
răsuna

ea IV 53
răsuna
Maria

ea IV 439; V 523, 524, 530
ta

ea I 189; III 68, 69, 70
uita

ea III 215
sta

bea IV 514; VIII 456–457
mea

bea IV 351; V 362
putea

iubea IV 533; VIII 336
mea

giubea V 357
bea

dea III 257, 260, 261, 262
mea

cădea III 295
vedea

cădea IV 153; V 147
sclipea
grea

dedea III 214
vedea

vedea III 329, 331
ea

vedea I 187; III 60, 63
mea

vedea VIII 43
vrea

vedea II 148, 150; VIII 396
avea

vedea VIII 216
sa

cuprindea IV 78
surîdea
cădea

întindea VI 527
alăturea

pierdea IV 52
zîmbea

perdea IV 59, 467; V 254; VIII 266
ea 291

catifea V 174
nea

catifea VI 40
stea

colea VI 102
pătrundea

colea IV 194
înletelea

lulea VI 28
fierbea

mea V 610; VI 91; VIII 337
ba

mea I 270, 378, 380
ea

mea I 216, 219, 221, 225; III 247,
dea 248, 251, 254, 256, 257, 263,
265, 268, 272, 273, 274, 275,
276, 277, 279, 280, 281

mea VI 121, 538
perdea

mea II 152, 161, 397; V 403; VI 36
mea

mea VI 542–545
mea
uita

mea I 173; II 380, 397, 426; III 80;
asemenea V 658

mea VIII 461
părea

mea VIII 384, 412–413
grea

mea VIII 390
pururea

mea III 236
vrea

mea IV 168; V 635, 636
stea

mea V 635
stea
ea

mea II 428
ruga

mea III 243
ia

mea IV 312; VIII 284
abia

mea III 22
altuia

mea VI 538
afla
despreuna

mea III 237, 247
îngîna

mea IV 66
așa

mea V 231, 246, 615, VI 58
ia

mea IV 67
ta
alăturea

mea VI 546
uita

mea III 237
asculta

mea III 243, 246
cînta

mea I 225; III 251, 253, 254
frămînta

mea I 30, 290
ierta

mea IV 533; VIII 337
lua

mea VI 519
cumva

nimea II 161; IV 521
mea

nea I 372; VIII 167
ea

nea IV 152
ţinea
mişca

nea I 471; IV 19
murea

nea VI 497
stea

nea IV 69
ta
ta

asemenea II 379; IV 510
mea

venea II 374
căuta

ţinea II 375
uita

rămînea VIII 383
revedea

rămînea IV 520; VI 123
stea
mea

aţipea IV 492
vrea

rea III 305; IV 263
mea

rea I 457; V 31
ta

părea V 523
abea*

părea IV 274, 487
mea

părea I 440
tresărea
rătăcea

părea I 91, 440
tresărea
mea

părea I 440
tresărea
respira

părea IV 496
stea

păsărea III 328
mea

răsărea V 540
ea

răsărea V 355
mea

răsărea IV 112; V 73
murea

răsărea V 462
Ra

tinerea VI 513
ea

grea I 10
mea

grea IV 489
mea
putea

grea V 436
răpea

grea V 511
vrea

grea VIII 200
ia

grea IV 155
ta

durea III 277, 279
ea

singurea VI 84, 520
tinerea
legăna

pururea II 387
pretutindenea

vrea V 519
desmierda

vrea V 227
ea

vrea II 399, 428; III 236
mea

vrea IV 497
rea

vrea IV 226
grea

vrea V 519
mîngîia

străbătea III 30
strălucea

zbătea VIII 89
ta

stea III 314, 316; V 540
ea

stea I 235, 479; II 90, 325; IV 49, 466; V 349; VIII 290
mea

stea I 481, 494; IV 48; V 52
nea

stea IV 158
nea
mea

stea IV 160
vrea
ta

stea III 314, 316
abia

stea II 422; V 669
ta

putea VIII 154, 157
mea

milutea VI 119
ea

avea VI 23
ba

avea VI 97
nimenea

avea III 251
părea

avea VI 85
alăturea

avea I 371; VIII 164–165
mișea

avea VI 29
crăpa

ia=a=ea

tăia VIII 172
şuièra

abia VIII 391, 421, 422
ea

abia III 278
dea

abia V 347
mea

abia VI 129
mea
vrea
ceva

abia VIII 413
rea

abia VI 31–32, 487
măsea

izvoria IV 317
juca

aba=abă

baba VI 42
degrabă

degeaba II 20
grabă

oba

toba IV 290
soba

oaca=eacă

toaca I 380
promoroaca

toaca I 69
treacă

ica=ică

nimica I 338; VIII 226
frica

nimica VI 48
potica
frică

mititica I 54, 340
nimica

uica

muica VIII 354
ţuica

îuca=încă

stînca I 466, 504; IV 40; V 49
adîncă

ada=adă=oadă=ade

zăpada IV 358; V 369
prada

zăpada VI 79
cadă
vadă

zăpada I 331
ogradă

zăpada V 367, 368
pradă

zăpada IV 131; V 119
colonade

spada VI 497
coadă

prada VIII 446–447
grămada

inda=indă

oglinda VI 59, 501
colindă
prindă

oglinda VI 501
colindă
tindă

uda

cruda* II 389
Budda

truda II 406
Buddha

icea

aicea I 433
cerbicea

aicea I 354
nefericea

uncea=unce

atuncea IV 171
spelunce

atuncea VIII 281
munce

eea=eia

aceea I 113; II 63; VIII 87
femeia
(fimeia)

aceea VI 61, 501
scînteia
ideea

aceea III 131
scînteia
acesteia
ideea

ideea III 110
aceea

ideea IV 224
scînteia

alea

calea II 384
jalea

jalea V 419, 420
calea

emea=eme

vremea V 203
teme

umea=unea=uma=ume

lumea VIII 169
rugăciunea

lumea V 438, 441
numa

lumea I 24, 277; IV 141, 482; V 86
nume

lumea VI 60, 501
nume
spume

unea=une

amărăciunea I 52
opune

deşertăciunea IV 155
înţelepciunea
bune

area=iarea=oarea=are=oare

încercarea I 64, 357
întrebarea
floarea

nemişcarea II 178
care

ntîmplarea V 374, 381
depravare

marea IV 338; V 329
scînteiarea
cărarea
uitarea

marea V 329
tremurarea
cărarea
uitarea

marea V 330
scînteiare
cărarea
uitarea

marea V 291
mare

marea V 282
mare
îndurare

marea IV 167; V 150
soare
mare

marea IV 143
arzătoare

chemarea I 170; II 394, 423; V 534
marea

spinarea VI 110, 129
arătarea

răzbunarea I 20, 273
desperarea

sunarea IV 330; V 301
marea

cărarea V 535
marea

desperarea V 376
are

desperarea V 376
mare

disperarea VIII 299
moare

visarea IV 174
luminarea

cîntarea V 557
marea

iertarea VIII 218
zarea

zarea V 534
marea

zarea I 488; IV 42
ninsoare

oarea=oara=are

întunecătoarea III 248, 274
floarea

[zicătoarea] VI 93
cioara

plîngătoarea VIII 218
mirare

grăitoarea III 248
floarea

plutitoarea III 277, 279
floarea

atotștiutoarea I 220, 222; III 248, 275, 280
floarea

erea=ere=iere

plăcerea I 470; IV 18
durerea

căderea V 136
junghierea

căderea IV 139
fiere

vederea I 59, 344, 350
plăcerea
durerea

puterea I 347
durerea
austere

puterea I 345
averea
durerea

puterea I 351
averea
durere

puterea I 347
mîngîiere
austere

ierea=erea

muierea I 159; II 353, 358
puterea

irea=erea=ire

iubirea I 373; VIII 168
fericirea

fericirea IV 208; V 181
gîndirea
firea

gîndirea IV 304; VIII 278
firea

gîndirea VIII 178, 179
privirea

dumnezeirea I 457; V 30
neînsuflețire

omenirea IV 397; V 423
fericirea
nicăirea

omenirea III 93; IV 249
firea

omenirea I 281
Dumnezeire

mărirea VIII 312
strălucire

mărirea I 64, 357
înflorire
fire

nemurirea I 273
iubirea

nemurirea I 22
mărirea

opintirea II 180
privirea

simțirea IV 484
privirea

învinuirea I 30, 290
iubire

mîntuirea I 27, 280
firea

privirea V 260; VIII 281
zîmbirea

putrezirea I 463; IV 16
tăcerea
reînvierea

putrezirea IV 140
fire

urea=iurea

pădurea I 102, 228; II 29; III 292; IV 428; V 488
aiurea

iurea=urea

aiurea II 132; VIII 85
pădurea

atea=ate

bunătatea VIII 214, 229
dreptatea

cetatea VI 110, 128
singurătatea

cetatea VIII 202
direptatea

cetatea VIII 199
direptate

etea

setea VIII 88
pecetea

untea=unte

fruntea IV 140
punte

artea=oartea

partea * V 673
moartea

oartea

soartea I 11; V 534, 535
moartea

anga=eanga=eangă

talanga I 216, 223; III 235, 24[illegible]
creanga 244, 245, 246, 247, 250, 253, 254, 255, 257, 260, 262, 263, 265, 268, 272, 273

talanga III 238, 241
creangă

eanga=anga

creanga III 235, 239, 245
talanga

uga=ugă

gluga VI 65
îndrugă
fugă

ruga VIII 219, 220
Buga

ia=ie

vecinicia III 211
junia*

comedia IV 511; V 595
nebunia
îmbie

nebunia IV 174
argintie

junia VIII 154, 157
domnie

țăria V 372
Marie

Reveria I 480, 509; IV 35; V 47
Maria

pustia III 14
sărăcia

pustia III 14
calicia

pustia I 183; III 14, 16, 18, 20
nemernicia

pustia III 14
văduvia

pustia III 10
văduvia
sărăcia

împărăția VI 71
fărmăcăria

eia = eea

cheia V 152; VIII 306
ideea

femeia VIII 85
ceea

femeia I 376; VIII 170
zeea

acesteia V 230; VIII 87
femeia

acesteia IV 270; V 230
scînteia

oia

nevoia V 680
Troia

uia = uie

nimănuia I 104; II 37
altuia

unuia IV 359; V 370, 371
aleluia

altuia III 207
spuie

ija

grija V 358
Dabija

ala = eala = oala = ală = eală

fala IV 351; V 362
oala

sala IV 210; V 184
migdala
ițală

sala IV 318; V 285
răceala

sala V 268
răceală

greșala IV 239; V 199
fala

oala = oală

poala VIII 85
boala

poala VIII 136
boală

ila = ilă

mila I 164; II 353, 357, 365
Dalila

mila IV 530; VIII 351
sila

copila IV 317; V 267
fila

copila I 159; II 354, 358
Dalila

copila V 218, 221
sila

sila IV 334
filă
imobilă

ama = amă

mama II 51
sama

Brahma IV 489
pastramă

sama II 51
mama

sama IV 525
arama

vama IV 289; V 247; VIII 342–343
arama

eama = ama = amă = eamă

seama V 54
teamă
marama

seama IV 51
teamă
maramă

ima

grima I 301
crima

alma = almă

palma IV 353; V 365; VIII 86
valma

valma II 95; IV 219, 417; V 188, 447, 463
palma

valma IV 374; VI 72, 506
palmă

arma = armă

arma IV 145
sfarmă

îrma = îrmă

cîrma VI 532
sîrmă

uma = umă

acuma IV 217
ciuma
gluma

acuma I 172; II 397, 425; VI 72, 506
numa

acuma IV 499; V 647; VI 40; VIII 80
numa

acuma IV 68
numa
glumă

acuma IV 288
bruma

acuma VIII 357
totdeauna

acuma IV 226
glumă

acuma II 379
mumă

gluma V 415; VIII 457
acuma

gluma V 201
numa

muma V 559; VI 92
acuma

numa IV 287; V 175; VIII 93, 108, 450
acuma

numa I 152; II 334, 336, 341; IV 324; V 308, 311, 450; VIII 93
bruma

numa IV 118; V 108; 111
spumă

numa IV 306; V 448, 450; VIII 280
brumă

spuma II 30; V 238, 411
acuma

spuma II 20
gluma

spuma IV 241, 337; V 201, 328
numa
acuma

bruma IV 331; V 318
acuma

ana = ană

Ana VIII 102
geana

Ana VIII 115
Satana

sărmana II 382, 384
geana

sărmana V 389
bălană *

strana IV 218, 434; V 512
Satana

caravana V 185
Morgana

oana = ana

icoana V 376
sărmana

ina = ină

lumina I 134; II 212–213
vina

lumina V 117
lină

lumina I 494; V 52
senină

vina I 173; II 399, 427
Cătălina

Bucovina V 337
vina
cioclovina

aina = aină

haina VI 81
taină

îna = ina = înă = ină = ună

mîna VI 502
lumina
lumina

mîna VI 62
ruina
lumina

mîna VI 501
străină
blajină

mîna VI 60
străină
lină

mînă I 434
închină

mîna VIII 155
împreună

bătrîna IV 223
învenină

bătrîna IV 223
păgînă

bătrîna VI 80, 510
zînă
senină

zîna VI 97
mîna

oamna=oamnă

toamna V 357
Doamnă

ona

corona IV 325; V 315
Madona

iarna=arna

iarna VIII 80
Varna

una=ună

una * III 109
una

una VIII 216
nebuna

una VI 69
totdeuna

una V 549–550, 551
întotdeuna
una

una I 148, 302, 307; II 309, 311;
luna IV 258; V 457

una VIII 230
nuna

una III 88
întruna

una III 88, 91
adună

una VIII 156
împreună

una VI 76, 509
împreună
într-una

totdeauna I 115
(totdeuna)
una

nebuna III 71
una

totdeuna I 115, 174; II 75, 79, 81,
una 185, 389, 428; III 38, 201;
V 471

totdeuna III 323; V 617
luna

totdeuna II 177
runa

întotdeuna II 428
una

întotdeuna IV 397, 543; V 617, 684
luna

întotdeuna V 679
întruna
una

minciuna IV 386, 539
una

minciuna II 146
totdeuna

minciuna V 410
totuna

luna I 185; II 386, 389, 414; III 29,
una 31, 37, 40, 42, 45, 46, 80, 104,
188, 198, 200; IV 68; V 58

luna I 190; III 68, 70
totdeauna
(totdeuna)

luna I 193; III 82; V 155; VIII 309
întotdeauna
(întotdeuna)

luna V 551
totdeuna
una

luna V 556–557
totdeuna
întruna

luna I 228, 429; II 29; III 233, 235
întruna 236, 239, 257, 272, 290,
291; IV 427; V 487

luna IV 258
totuna

luna IV 99
furtuna

luna VIII 180
sună
adună

luna VIII 180
sună
lună

întruna II 399, 428; III 188, 189,
una 190, 193, 325; V 446

întruna I 216, 219, 221, 223; II 362;
luna III 237, 238, 240, 241, 245,
246, 247, 248, 250, 254, 255, 257, 260,
262, 263, 265, 268, 272, 273, 274,
275, 276, 277, 278, 280, 281; IV
423; V 454; VI 80

întruna I 48, 332; VII 98
găvăună

întruna V 446
bună

întruna V 446
adună

întruna IV 222; V 454
lună

totuna I 49, 333; VII 98
luna

totuna I 48; VII 98
lună

Fortuna II 250
una

furtuna V 141
rună

apa=apă

apa VI 45, 490
sapă

eapa=apa

teapa I 330
apa

ipa

clipa II 201
pipa

risipa II 201, 202
pipa

ampa=eampa

lampa I 106; II 42
cleampa

ara=ară=iară=oară=are

ceara II 295; IV 328
vara

ceara V 300, 317
vară

Sahara II 339, 345
ţigara

sara I 231; III 298, 300; IV 101
para

sara I 152; II 336, 342; V 290, 297,
(Sara) 314; VIII 94, 313
ghitara
(chitara)

sara II 175
iară

sara IV 126
clară

sara V 151; VIII 316
solară

sara IV 307; V 448; VIII 280
coboară

sara V 159
are
tresare

ghitara V 295
sară

ghitara V 295, 302
asară

ţara VI 119
primăvara

vara VIII 186
primăvara

primăvara VI 66
sara

seara II 335
ghitara

oara=oară

fecioara IV 225
comoară

ora

ora III 27, 28, 31 ; IV 414
tuturora

hora IV 351 ; V 362
tuturora

sonora III 32, 36
tuturora

cărora IV 326 ; V 298, 304
aurora

aurora III 33 ; IV 362 ; V 382
tuturora

amîndurora I 184 ; III 36, 39, 41, 43
tuturora

tuturora V 549
aurora
sora

tuturora III 39
amîndurora

sora I 121 ; II 134, 135
tuturora

altora V 328
aurora
acelora
altora

altòra VI 519
altòra
tuturora

altòra IV 228
multora

multora IV 337
aurora
acelora
altora

multora V 328
aurora
acestora
altora

multora III 31
tuturora

multora IV 453 ; V 549 ; VI 91
altora
tuturora

ura

obscura IV 437 ; V 516
natura

gura IV 543 ; V 619, 623
urra

gura IV 257
natura

gura VIII 200
legătura

gura V 638
căutătura
dura

murmùra I 26, 280
gura

măsura V 366
împlutura
ura
gura

măsura V 366
cezura
ura
căldura

măsura IV 356 ; V 366
cezura
ura
gura

statura V 374, 381
natura

asa=asă=oasă

casa II 283
hidoasă
grimasă

masa IV 304 ; VIII 279
casa

rămas-a VI 80
casa

easa=ază

împărăt̆easa VIII 214
mireasa

împărăteasa VI 72
pază

isa

Tisa I 182 ; III 8, 15, 17, 19
plînsu-mi-s-a

Tisa III 12
plînge-ţi-s-a

insa=însa

întins-a I 122 ; II 136
dînsa

însa=insa=insă=inse

dînsa IV 206
plîns-a
stins-a

dînsa VIII 89
într-însa

dînsa I 51
aprinsă

dînsa VI 80
întinsă

dînsa VI 510
întinse

aşa=oaşa

naşa VI 65
moaşa
faşa

uşa

acuşa IV 267
căţeluşa

cenuşa II 287
acuşa
guşa

cărăruşa VI 66
uşa

ata=ată

gata I 167; II 393, 419
fata

tata VIII 91
dată

ita

iubita V 249, 655
adormit-a

îta=ita=ită=îtă

atîta V 214
sita
bîta

atîta V 95
amărita

atîta V 590
fericită

atîta IV 257
amărită

alta=ealta=altă=alte

alta IV 259
unealta

alta VIII 195
Malta

alta III 86
baltă

alta III 88
încalte

balta VIII 228
alta

Malta I 146 ; II 297, 306 ; VIII 195
alta

ealta=alta

unealta VIII 217
alta

inta=înta=întă

ţinta V 629
sfînta

ţinta V 303, 304
sfîntă

înta=inta=îndă=întă

sfînta VI 48, 494
ţinta
avîntă

sfînta VI 51, 494
blîndă
frămîntă

apta=eapta

fapta VIII 237
treapta

asta=oasta=oastră=astă=eastă=oastă

asta V 184
coasta
foasta

asta IV 211 ; V 184
coasta
foastă

asta VIII 228
nevasta

asta VI 65
nevasta
dumneavoastră

aceasta VI 535
fereasta

aceasta V 295
castă

aceasta V 295
fereastă

aceasta V 350
nevastă

nevasta VIII 85, 136
asta

easta=asta

fereasta IV 171; V 153; VIII 307
asta

fereasta I 125; II 144
aceasta

fereasta I 46, 331; VII 97
creasta

esta

cesta VI 39
acesta

ața=eața=iața

fața VIII 226
viața

fața I 174, 307, II 430
viața

fața IV 482
frumsața

fața V 439, 441, 444
îngheață

viața IV 68
ceața
mărcață

viața IV 539; V 614
dulceața

viața I 445; IV 300
dimineața

viața V 292
gheață

viața IV 183
gheață
învață

roșața II 399, 430
fața

povața II 429, 430
fața

eața=ața

ceața V 472
fața

dimineața II 381
fața

iața=eață

viața II 93
gheața

viața VIII 276
dimineața

viața I 438
dimineață

ița

ziulița I 2
doinița

ința=ință

neființa II 205
voință

suferința IV 361
credința

aua

criticaua IV 505
caua

ocaua II 286
licheaua

mantaua VIII 136
șaua

eaua=aua=eauă

giubeaua VIII 354
luleaua

Bezedeaua IV 496; V 587
steaua
licheaua
cordeaua
cățeaua
canapeaua
șoseaua
mascaraua
cupeaua
turaua
steaua
Bezedeaua
licheaua
tinichcaua

neaua VI 47—48
podeaua
perdeaua

neaua IV 202
podeaua
steauă

neaua I 66; II 21; V 306
șeaua

steaua VIII 353, 355
luleaua

steaua I 485; IV 192; V 163
neauă

eua

neua I 365
șeua

neua V 293
steua

oua=ouă

roua VI 58, 498
nouă
plouă

ava

Suceava V 358
nvia-va
slava IV 349; VI 107, 532
Suceava

slava V 332
Glava

slava V 338
Udrinaglava
dura-va
tava

urma-va IV 301; VIII 276
presăra-va

urma-va IV 414; VIII 207
presura-va

eava=ava

pleava VIII 87
afla-va

ova

Moldova IV 350; V 358
slova

Moldova V 357
încotrova

uza=uză

buza V 590
bluza
auză

buza V 590
ursuză
auză

ochia

rochia VI 101, 517, 518
Dochia

Ă

ă

dă IV 171; V 152; VIII 306
stă

sună IV 233; V 192
vibră

sună V 192
tremură

lăsă VI 87
inecă

stă IV 166; V 655
dă

abă=eabă

babă VI 41
degrabă

labă I 84, 405, 418; II 233, 236,
treabă 254, 261; IV 222, 506; V 190; VI 45, 490

Calabă VIII 207
treabă

slabă VI 535
degeaba

slabă II 197; IV 287, 364; V 388
întreabă

arabă I 372; VIII 166
slabă

arabă IV 406; V 434
slabă
întreabă

grabă VI 75
babă

grabă I 174; II 427; VI 28
treabă

grabă IV 385
întreabă

grabă IV 365; V 388, 389; VIII 85
slabă

degrabă VIII 222
treabă

degrabă VIII 84
slabă

eabă=aba=abă=oabă

treabă I 48; VII 98
laba

treabă VIII 88, 115
babă

treabă VIII 355
degeabă

treabă VI 72, 506
treabă

treabă VIII 227
întreabă

întreabă I 97, 104, 426, 447; II 39; V 376
slabă

întreabă VI 75
podoabă

întreabă V 577; VIII 228
grabă

oabă=iarbă

împodoabă IV 508
iarbă

roabă I 154, 232; II 337, 343; III 222, 306, 307, 309; IV 411, 436
podoabă

albă=alba=abă=alpă

albă IV 52
salba

albă IV 466; VIII 289
slabă

albă IV 477
dalbă

albă IV 349; V 358; VI 82
salbă

albă V 277
salbă
albă

albă V 281
salbă
dalbă

albă IV 457; V 563
rozalbă

albă VIII 172
talpă

albă IV 497
talpă
albă

dalbă V 260; VIII 281
albă

salbă I 88, 95, 440, 443, 444
albă

oalbă=albă

înhoalbă I 405, 426; VI 45; VIII 143
albă

imbă=îmbă

schimbă I 203; II 353; III 166; IV 298, 299, 375, 386, 388, 539; V 397, 410, 416; VI 42; VIII 219, 220, 275
limbă

schimbă II 121
limbă
schimbă

schimbă IV 284; V 244
limbă
strîmbă

schimbă V 214—215
strîmbă
plimbă
limbă

limbă I 142, 194; II 294, 303, 412; III 92, 96, 100, 109, 110; IV 296; VIII 475
schimbă

limbă IV 335; V 325
plimbă
schimbă

limbă V 208
strîmbă
plimbă
schimbă

plimbă IV 247; V 208
limbă
strîmbă
schimbă

îmbă=imbă

strîmbă VI 66
limbă

strîmbă IV 252; V 215
plimbă
limbă

arbă=iarbă

barbă VI 40, 490
iarbă

iarbă=arbă

iarbă I 147; II 307
barbă

oarbă=arbă=iarbă

oarbă II 412, 446
soarbă

soarbă II 298
iarbă

soarbă II 446
oarbă

soarbă IV 216
oarbă
barbă

orbă

vorbă VI 24
cociorbă

acă=eacă=ată

dacă IV 138; V 134
pleacă

facă III 10; VIII 224, 225—226, 226
saracă
(săracă)

facă VIII 353
vacă

prefacă V 565
pleacă

desfacă V 556
cracă
împacă

clacă IV 230
posacă

placă VI 79
pleacă
dizbracă

placă V 625
facă

placă V 324
facă
prefacă
desfacă

placă V 324
facă
desfacă
împacă

placă V 324
facă
desfacă
îmbracă

placă IV 335; V 323
facă
împacă
săracă

placă IV 284
îmbracă
facă

placă V 324
sacă
prefacă
împacă

placă V 323
tacă
împacă
facă

împacă VIII 99
oleacă

împacă VI 120, 537
placă

împacă III 182
cracă

saracă V 165
sacă

săracă IV 542
treacă

săracă V 59
seacă

săracă I 485; V 164, 165
(saracă)
seacă

îmbracă IV 511
placă
săracă

îmbracă VIII 87
dezbracă

îmbracă I 438
lăsată

cracă III 289; IV 427; V 487
împacă

sacă III 14
saracă

tacă * III 10
saracă

eacă=acă=oacă

leacă I 342
treacă

pleacă I 443
apleacă
sacă

pleacă III 207; VI 92
îneacă

pleacă III 6
seacă

pleacă I 183; III 10, 11, 13, 15, 17, 20
seacă
săracă
(saracă)

pleacă V 419, 452
facă

pleacă VI 81, 510
disfacă
dezbracă

pleacă VI 510
placă
seacă

pleacă VI 81
placă
sacă

pleacă VI 100, 528
joacă

pleacă II 175
prisacă

apleacă V 95, 437
seacă

îneacă I 477; IV 32, 72; V 60
pleacă

îneacă I 441
ineacă

îneacă IV 326; V 315
teacă

îneacă III 5, 6, 8, 11, 12
saracă
(săracă)

treacă VI 42
leacă

treacă III 133; IV 386, 522, 539; V 410, 414, 614
pleacă

treacă I 95
pleacă
seacă

treacă III 209
îneacă

treacă V 625
facă

petreacă IV 290
seacă

întreacă VIII 445
pleacă

seacă I 487; IV 17, 418–419; V 437, 464; VIII 136
pleacă

seacă V 36
apleacă

seacă I 91, 441; IV 458
îneacă

seacă III 10, 16; V 59
saracă
(săracă)

oacă=acă=eacă

joacă III 152
îmbracă
pleacă
invoacă

joacă VI 48, 494
îmbracă
coacă

promoroacă I 69
îmbracă

ică

floricică I 2
tinerică

surcică VI 66
mică

ridică V 141
ridică

ridică IV 412
nimică

ridică VI 35, 488
pică

ridică V 141
despică

ridică VI 41
frică

ridică I 166
frică
ridică

ridică VI 128, 549
singurică

ridică I 93, 435
potică

ridică IV 290
zică

ardică IV 156
despică
ridică

chică VI 29
zică

mică V 671
ridică

mică II 197; III 66; V 389
nimică

mică VI 538
nimică
pică

mică III 203; IV 348; VI 122
pică
strică
nimică

mică VI 506
[frică]

mică VI 521; VIII 92
subțirică

mică IV 523
subțirică
zică
frumușică

mică VI 538
strică
pică
nimică

mică I 108
turturică

amică III 61
nimică

nimică I 82, 415
ridică

nimică VI 514
pică

nimică VI 71, 506
pică
zică

nimică IV 183
despică
păsărică

nimică I 373; VIII 167
frică

nimică V 215
strică
clică

nimică V 215
zică
clică

nimică IV 237; V 197
zică
pică
frică

nimică V 197–198
zică
pică
strică

mucenică IV 228
pică

voinică IV 157
frică
mică

Veronică VI 539
mică
nimică
pică

Veronică II 137; IV 348; VI 122, 539
strică
nimică
pică

furnică IV 147
mică

unică II 200
ridică

pică III 298
ridică

pică IV 209; V 182
ridică
antică

pică V 182
ardică
antică

pică I 38, 309, 442
nimică

despică I 231; III 299; IV 100, 143; V 141
ridică

despică IV 163
clică
strică

tinerică VI 94
singurică

tinerică II 54
turturică

frică II 370; IV 137
ridică

frică VIII 89, 222
nimică

strică VI 116
nimică
pică

singurică VIII 95, 100
frică

mătușică IV 534; VIII 339
frică

pitică V 299, 305
frică

mititică IV 319; V 271
ardică
(ridică)

antică I 52, 337
mică

antică I 92
nimică

antică IV 144; V 377
pică

mitutică I 6, 251
ridică

zică I 198; III 89, 91, 95, 97, 102; V 155, 203; VIII 309
nimică

zică VI 46
pică

zică IV 382
strică

eică

leică VIII 353
ciubeică

uică

țuică VIII 354
puică

elcă

butelcă II 282
spelcă

umcă = uncă

cum că VI 70
aruncă

încă = uncă = îngă

încă I 157, 232; II 328, 339, 345,
adîncă 400, 431; III 306, 307, 309;
IV 427, 436; V 484, 615; VI 29,
75; VIII 88, 89

adîncă I 133, 184, 234; II 210;
încă III 30, 31, 32, 36, 40, 42, 44;
V 352, 419, 542; VI 115, 536;
VIII 216, 226

adîncă VI 494
adîncă
încă

adîncă I 477, 485; IV 32, 72, 192;
stîncă V 36, 164; VIII 155

adîncă VI 51
stîncă
încă

adîncă III 150
aruncă
plîngă
încă

mîncă V 276
adîncă

mănîncă VI 36
încă

brîncă I 455; V 29
stîncă

stîncă IV 514
încă

stîncă IV 72, 138, 139; V 59, 135,
adîncă 137, 597, VI 29, 105, 107,
524; VIII 186, 393, 407

uncă = ungă

fu-ncă VI 47, 492
luncă
pruncă

luncă II 134; V 647; VI 111
aruncă

luncă VI 127, 549
pruncă

spun că II 6
aruncă
pruncă
luncă

spun că II 4–5
pruncă
aruncă
luncă
presupun că
giuncă

aruncă I 154; II 335, 336, 342;
luncă IV 325; V 297, 314; VI 39

aruncă I 151; II 318
muncă

aruncă II 5; IV 227; VI 82
pruncă

aruncă IV 137; 169; V 124, 133
lungă

aruncă I 93, 435
lungă
dungă

aruncă V 294
îndelungă

pruncă II 5, 8
luncă

arcă

încarcă I 74, 387; IV 385
barcă

încarcă IV 318; V 285; VIII 95
parcă

încarcă VI 79, 510
parcă
cearcă

descarcă VI 509
parcă
cearcă

încearcă VI 72
încarcă

marcă IV 495–496; V 586
parcă
înțarcă
încarcă
barcă
țarcă
marcă

parcă III 30, 33, 36
barcă

parcă I 415
nțarcă

țarcă VI 93, 519
descarcă

oarcă = arcă

toarcă VIII 95, 100–101
parcă

ercă

balercă VIII 355
ciupercă

îrcă

hîrcă II 288; V 332
năpîrcă

urcă

urcă III 188; IV 127; VI 32, 39
încurcă

încurcă VI 487; VIII 215, 223
furcă

furcă VI 113, 534; VIII 200
încurcă

ască = ească = oască

cască VIII 209, 220, 448
nască

rătăcească IV 351
păsărească

dobitocească III 22
cînească

turcească V 361
moldovenească

mască II 339
momească

mască II 328
ademenească

mască VIII 86
sfîrşească

mască IV 502; V 588
nască

mască III 100
cunoască

nască V 445, 473, 474—475
privească

eascâ=asca=ască=iască=oască

orbească II 78
crească

dobîndească VIII 445
plătească

rodească III 17
hrănească

lumească I 338
tălmăcească

lumească IV 162
sufletească
cerească

ciocnească VIII 174
trăiască

îngălbenească IV 149
crească

menească IV 452; V 549
lucească
pămîntească

agarenească V 361
moldovenească

domnească IV 476
ţărănească

unească IV 408; V 476, 477
cerească

înnebunească I 162; II 357, 361
iubească

crească III 105
bătrînească

crească II 448, 449; VIII 220
nască

cerească VIII 169
crucească

cerească I 314
crească

îngerească I 335
cerească

nefirească I 346
crească

nefirească I 61
crească
zdrobească

nefirească I 352
crească
omenească

dogorească III 18
prăpădească

înflorească VI 119
împodobească

înflorească VIII 228
întîlnească

călătorească IV 520; VI 123
îmbătrînească
crească

găsească VI 24, 486
pămîntească

împărătească VI 70
cască

împărătească VI 42
păzească

sufletească I 372; VIII 167
cerească

sufletească V 465, 474
urască

despletească II 137
privească

citească IV 390
oprească

părintească V 645
iubească

pămîntească VIII 382, 410
zărească

pămîntească IV 160
cerească
împărătească

pămîntească IV 249; V 209
îndreptăţească

pămîntească VIII 410
privească

trîntească * V 90
îngălbenească

amorţească V 90
îngălbenească

amorţească V 145
roşească

amorţească IV 149
pilpiiască

privească IV 451
nască
croiască

privească V 547, 548
nască
cunoască

privească V 547
nască
recunoască

iască=ească

iască VI 24
odihnească

îndoiască VIII 410
rănească

vuiască IV 149; V 145
strălucească

oască=ască=ească

cunoască II 317
broască

cunoască II 283
broască
cască

recunoască I 150; II 317
broască

broască II 330
păzească

broască II 338, 344
cunoască

işcă

mişcă V 259; VIII 264
mişcă

mişcă IV 500
pişcă

morişcă I 140; II 260, 265, 269
mişcă

uşcă

răţuşcă VI 45
cuşcă

ucă

ducă I 456, 472; IV 28; V 29, 36
nălucă

aducă I 171; II 378, 396, 424
apucă

aducă III 43, 44, 286, 287
usucă

nălucă II 247; V 639
ducă

nălucă I 376; VIII 170
usucă

nucă III 88, 91
nălucă

apucă VI 100, 105
ducă

apucă II 365
traducă

apucă I 402
nălucă

usucă III 8, 12
ducă

usucă III 44
aducă

usucă V 45, 439, 441
nălucă

usucă I 323
apucă

adă=eadă=oadă=aldă=ade

cadă V 74, 86, 123
cascadă

cadă I 154, 395; II 335, 337, 342;
zăpadă III 194, 197; IV 116, 325;
V 217, 218, 297, 314, 438, 441,
513, 515; VI 95, 96, 520

cadă V 185
pradă

cadă VI 42
şadă

cascadă V 293
zăpadă

sfadă V 208
grămadă
cadă
paradă

plămadă V 638
fanfaronadă
nadă
ladă

pomadă II 275
fadă

pomadă I 151 ; II 318
promenadă

colonadă IV 133
zăpadă

zăpadă I 511 ; II 106 ; IV 134 ;
cadă V 50, 124, 203, 458

zăpadă IV 210—211
cadă
pradă

zăpadă VI 509
cadă
vadă

zăpadă VIII 385, 414
grămadă

zăpadă I 46, 331 ; VII 97
ogradă

zăpadă IV 120, 308 ; V 92, 96, 103,
pradă 104, 108, 368 ; VIII 281

zăpadă II 94 ; IV 286, 483 ; V 246
şadă 666

zăpadă I 416, 488 ; IV 42 ; VI 488
vadă

zăpadă V 114
livadă

zăpadă V 99
scaldă

zăpadă V 307
cade

spadă VI 55
coadă

paradă V 318, 319
creadă

paradă IV 331
vadă

paradă V 324—325
vadă
sfadă
scadă

ogradă VI 46
cadă

ogradă V 190
serenadă

ogradă IV 224 ; V 191
coadă

ogradă VI 29
vadă

pradă IV 308 ; VIII 281
zăpadă

pradă I 95, 444
zăpadă
sfadă

pradă II 256, 264
paradă

stradă IV 497
ladă

stradă IV 537
promenadă

tradă VI 76
zapadă

şadă VIII 84
cadă

şadă VI 94
zăpadă
cadă
grămadă
ogradă

şadă I 435
pradă
vadă

vadă II 107 ; IV 410
cadă

vadă VIII 410
smeadă

vadă VI 32, 487
creadă

vadă IV 223
serenadă

vadă I 67, 363, 364, 367 ; IV 506 ;
zăpadă VI 28

vadă I 92, 442
zăpadă
sfadă

eadă=adă

creadă V 296, 302
livadă

iadă=adă

naiadă VIII 460
cadă

oadă=adă

coadă I 134 ; II 207, 212
neroadă

coadă V 129
zăpadă

înnoadă II 235 ; 238 ; III 283 ; IV 289
coadă

înnoadă V 338
roadă
coadă

idă=îdă=ită

ucidă IV 225
deschidă

ucidă II 78
ridă

cărămidă IV 224
suridă

cridă I 76, 400, 402, 410
zugrăvită

îdă=idă=ide

rîdă I 115 ; II 76, 82—83
ucidă

rîdă II 82—83
ucide

aldă=altă

caldă I 249 ; IV 118, 459 ; V 99,
scaldă 438, 441, 569, 674 ; VIII 181, 204

scaldă I 62, 355 ; IV 123, 475 ; V 81 ;
caldă VIII 114, 263

scaldă V 108
saltă

ildă

pildă I 140 ; II 265—266, 270 ; V 604
Clotildă

endă=entă

reverendă IV 230
somnolentă

indă=îndă=întă

fugindă I 20, 272
mugindă

ghindă III 244
întindă

pălindă I 11
avîntă

oglindă I 168
prindă

oglindă II 420
aprindă

oglindă II 393 ; IV 429 ; V 488
cuprindă

oglindă VI 80
tindă

colindă VI 70
oglindă
prindă

colindă VI 31
grindă

colindă I 422
grindă
prindă
tindă
cuprindă
oglindă
surizîndă

colindă I 76
grindă
tremurîndă
prindă
tindă
cuprindă
oglindă
surizîndă

depindă VIII 447
oglindă

prindă I 80, 411
oglindă

surprindă I 411
oglindă

cuprindă IV 530 ; VIII 350
oglindă

murindă IV 149
aprindă

murindă I 32, 295
blîndă

nemurindă I 457 ; V 30
blîndă

tindă I 330
grinda

tindă II 375
oglindă

tindă VI 510
tindă

întindă III 105
ghindă

întindă V 626
aprindă

îndă=indă=undă=intă=întă

blîndă VIII 93
osîndă

blîndă V 374, 381
profundă

flămîndă V 440
blîndă

pîndă IV 259
izbîndă

pîndă IV 145; V 88
osîndă

vibrîndă IV 173
sfîntă
tremurîndă

tremurîndă I 18, 268
descrescîndă

tremurîndă III 212
blîndă

tremurîndă I 457; V 31
intonîndă

tremurîndă I 477; IV 32; V 36
țintă

osîndă VIII 470
flămîndă

imitîndă I 3, 247
vuindă

surîzîndă I 42, 316
pălindă

ondă

arondă V 183
blondă

undă=untă=unze

ascundă IV 325; V 297, 314, 315
nuntă

ascundă V 90
frunze

cufundă I 357
ascundă
undă

rotundă IV 209; V 183
pătrundă

odă

Vodă II 277
odă

ardă=artă

ardă VI 71
bardă

bardă VIII 172
despartă

urdă

zburdă VIII 84–85, 136, 187
surdă

ciurdă VI 45
zburdă

udă=iudă=ude

udă V 24
udă

udă IV 406
crudă
audă

audă VI 70
trudă

audă VIII 85, 136
asudă

caracudă IV 517
trudă

nudă IV 490; V 581
crudă

crudă I 379; VI 79
udă

crudă VIII 465
audă

crudă VIII 353
ciudă

crudă I 330; IV 364; V 256, 388; VI 27; VIII 269
asudă

crudă IV 248
asudă
trudă
Iudă

crudă I 348
asude
astută

trudă V 209
Iudă
asudă
crudă

trudă VI 40
asudă

asudă VIII 88
udă

asudă IV 160
audă

afă=iafă

ceafă VI 72
garafă
ia fă

ofă

garofă IV 226
antistrofă

garofă I 162; II 363
stofă

sofă IV 203
garofă
stofă

stofă II 365
garofă

arfă

arfă I 137; II 255, 264, 267
(harfă)
marfă

agă=eagă=eargă

bagă IV 223
întreagă

dulceagă VI 120
bagă

dulceagă VI 537; VIII 87
dragă

încheagă I 132; II 204, 209
dezleagă

încheagă IV 125
întreagă

încheagă IV 266
dragă

dragă II 137; VI 116, 537, 538, 539
pribeagă
întreagă

dragă IV 348; VI 122
pribeagă
întreagă
aleagă

dragă IV 348; VI 122, 538, 539
înțeleagă
pribeagă
întreagă

dragă I 122; II 136, 137; III 194, 197; IV 53, 320, 444, 446; V 273, 539, 540; VI 35, 97, 120, 489; VIII 101, 104, 105
întreagă

dragă VIII 97
șagă

tragă I 183; III 5, 6–7, 11, 20
întreagă

[șagă] VIII 96
dragă

șagă V 276
aleargă
întreagă

vagă IV 472; VIII 260
întreagă

eagă=agă=oagă

pribeagă V 420
înțeleagă *

pribeagă IV 176; V 153, 667; VIII 307
întreagă

pribeagă V 667
dragă

leagă II 389
înțeleagă

leagă II 204
desleagă

leagă I 144, 189; II 197, 206, 298, 306, 386; III 68, 69, 70; IV 449; V 286, 541, 542, 543
întreagă

leagă I 82; III 234; IV 399
dragă

aleagă IV 321
întreagă

înțeleagă I 333; VIII 297
întreagă

desleagă I 177; II 402, 412, 436, 447
întreagă

culeagă II 379, 396
întreagă

întreagă I 292; IV 327; V 299, 316
pribeagă

întreagă I 171; II 425
încheagă

întreagă I 133; II 211, 437
leagă

întreagă I 162; II 362
înțeleagă

întreagă II 404, 414
neagă

întreagă IV 312; VIII 284
roagă

întreagă I 231, 414, 415; III 298,
dragă 300; IV 101, 435; V 190,
511, 512, 514; VIII 96

întreagă III 107
atragă

întreagă V 265
vagă

oagă = agă

roagă II 5; VI 82
șagă

igă = ică

rigă II 250
verigă

strigă VIII 181
frică

eangă = anga = angă

creangă III 237, 238
talanga

Creangă V 593
talangă

ingă = îngă

atingă IV 473; VIII 261, 382, 395,
stingă 410

stingă III 50, 53
plîngă

ingă

stîngă I 186
plîngă

ungă = uncă

dungă III 225
lungă

dungă I 214; III 225
alungă

ajungă III 312; VI 94
lungă

lungă V 293
aruncă

lungă IV 543; V 619
dungă

lungă I 234; II 179; III 314, 315,
ajungă 317, 326; VI 101; VIII 446

lungă IV 320; V 273
alungă

lungă IV 478
pungă

alungă II 296–297, 305
ajungă

alungă IV 112
lungă

alungă IV 300, 540; VIII 82, 276
îndelungă

îndelungă V 95
lungă

pungă VIII 451
ajungă

strungă I 44, 321; IV 113
alungă

argă = arcă = eargă

largă IV 326; V 45
aleargă

largă IV 258
vargă

spargă I 38, 309
largă

vargă I 338
încarcă

vargă I 435
aleargă
largă

vargă III 29, 30
largă

vargă VI 93
largă
aleargă

eargă = eagă = arga = argă

aleargă I 403
varga

aleargă I 458, 474; IV 31; V 31, 41
neîntreagă

aleargă I 374, 439, 446, 467; IV 24,
largă 328; V 293, 298, 299, 316; VIII
161, 168

aleargă I 414
vargă

aleargă IV 165
vargă
largă

ugă

fugă I 80, 403, 413; V 304
rugă

glugă V 446, 447, 556
fugă

rugă VIII 223
slugă

rugă IV 140
distrugă

îndrugă VI 28, 486
fugă

ajă = eajă = ază = iază = aje

strajă I 104, 427; II 24, 25, 29, 34,
vrajă 38; IV 111; V 73, 292,
303; VIII 144

vrajă I 76
mreajă

vrajă I 103; II 34, 38; IV 261;
strajă V 113; VI 76

vrajă V 184
așează
înfoiază

vrajă IV 164; V 149
maje
strajă

eajă = ajă

mreajă II 25; III 189, 192, 199;
vrajă IV 384

oajă = ajă

coajă II 207
răboajă

coajă I 85, 406, 418; II 200; VI 32,
vrajă 487

ijă = ija

grijă V 358
Dabija

grijă IV 349; V 365
Dabijă

grijă I 346, 352
spijă
neglijă

grijă I 61
spijă
grijă

grijă IV 499
grijă

ală = eală = ială = oală = oale

răceală V 295, 302
răgușală

fală VI 52
cerneală

fală IV 146; V 89
boreală

fală VIII 225
înșeală

fală VIII 119
triumfală

fală IV 469; VIII 293
regală

fală IV 406; V 434
regală
sală

fală VIII 186
școală

fală VIII 161
goală

fală V 114, 378
pală

fală VIII 204
sală

fală V 165
esală

fală IV 75
răscoale

triumfală IV 62—63; V 257; VIII 270, 271
infernală

gală V 378
pală

gală I 354
tresală

gală I 61
înşală

regală V 573; VIII 293
regală

regală VIII 353
oală

regală V 357
diagonală

regală IV 418; V 436, 447, 463
scoală

regală VI 81
goală

regală I 485; V 164
esală

sfială I 82, 403, 414; VI 40
peteală

sfială V 438, 441
goală

sfială IV 358; V 368, 369, 370
năvală

infernală IX 148
sfială

pală V 275
răceală

pală IV 53
regală
triumfală

pală V 275
îndoială

pală I 486; IV 22; V 205; VIII 180
matinală

pală IV 483; V 579
scoală

pală IV 477
poală

pală V 282
pală
esală

pală IV 174—175; V 156; VIII 310
esală

imorală IV 229
spală

greşală IV 263
răceală

înşală IV 208
goală
boală

fatală IV 478
oală

natală IV 318; V 285
sfială

natală V 268
esală

ovală V 282
pală
esală

eală=ală

tăvăleală IV 227
fală

rumeneală I 447
răceală
gălbeneală

iveală * V 364
diagonală

urzeală I 383; V 647
peteală

ială=ală=oală

îndoială VIII 223
boală

îndoială I 37, 309
pală

spoială II 318
înşeală

spoială II 275
ială

oală=ală=eală=ială=oară

boală * V 363, 364
diagonală

coală IV 491; V 581
fală

scoală VI 32
învălmăşeală

scoală VIII 175, 177
fală

scoală IV 153
triumfală
fală

scoală IV 234
boală

scoală V 443, 472
sală

scoală VIII 167
zboară

răscoală V 81
triumfală

şcoală II 257
boială *

şcoală I 140; II 257, 265, 269
spoială

şcoală VIII 219
goală

goală V 138
imperială

goală IV 365; VIII 222
boală

goală V 136; VI 108
smoală

goală I 40, 310
înşală

smoală V 299
fală

smoală V 135
sală

smoală V 305
roşală

poală I 341
răcoreală

poală IV 111; V 73
răscoală

poală VIII 188
mormîntală

ablă=eablă

rablă VI 69
greablă

rablă V 661
aimable

tablă II 236, 255, 263
rablă

îmblă=imblă

îmblă IV 222
jimblă

aclă

faclă IV 293, 388; V 249, 250, 412, 414, 655
raclă

raclă IV 497; V 250, 257; VIII 271
faclă

raclă IV 184
faclă
raclă

elă

stelă I 480, 509; IV 35; V 46, 47
rebelă

constelă V 291
fidelă

velă I 27, 280
stelă

umflă

buzumflă II 53
umflă

ilă=ila=ile

filă V 322
imobilă
milă

filă V 322
imobilă
silă

milă I 115; II 76, 78, 80, 82; V 471; VIII 259
împilă

milă II 99, 120, 163; III 61, 196; V 190, 230, 651, 657, 683; VI 113, 533; VIII 104
copilă IV 222, 271

milă II 326; IV 502; V 442, 470; VIII 97
silă

milă IV 407; VI 59—60
silă
copilă

milă IV 406; V 434
silă
[grilă]

milă IV 264
zile

copilă IV 512
sila

copilă IV 193
filă

copilă III 41, 42; IV 257, 365; milă V 375, 378, 442, 641; VIII 474

copilă I 439
milă
silă

copilă IV 186–187; V 160
milă
prăsilă
filă
impilă
gentilă
silă
milă
defilă
febrilă
ostilă
silă
copilă
zambilă
exilă
milă
Sibyllă
sigilă
febrilă
milă
copilă

copilă V 160
milă
prăsilă
filă
impilă
gentilă
silă
scintilă
înfilă
febrilă
milă
sigilă
milă
copilă
zambilă
fertilă

copilă VI 56
umilă
milă

copilă V 375
copilă

copilă VIII 100, 110
silă

copilă I 488, 511; IV 41; V 50
gentilă

Chirilă IV 229
copilă

silă IV 333; V 321, 322
filă
imobilă

silă I 210; III 21, 38, 189, 192, 193, 200; VIII 470
milă

silă III 190
copilă

gentilă I 46, 331; VII 97
copilă

fertilă IV 141; V 86
milă

implă

întîmplă IV 266, 418; V 228, 464
timplă

ulă

hulă VIII 353
căciulă

căciulă IV 497; V 587
sătulă

amă=eamă=iamă=oamă=armă

cheamă V 487; VIII 195
seamă

cheamă I 198; III 88, 91, 102, 108, 112; VIII 468
teamă

cheamă V 113
înhamă

cheamă VI 69
alamă

cheamă III 21; VI 101; VIII 95
mamă

cheamă IV 131; V 119
coamă

cheamă I 405, 418; VI 30, 45–46, 490
aramă

cheamă I 84; VIII 105
maramă

infamă III 52; IV 447; V 543
cheamă

gamă I 196; III 96, 97, 101
teamă

înhamă IV 156
aramă
cheamă

declamă I 357
aramă
înhamă

flamă IV 308; VIII 281
cheamă

mamă I 84, 417; VI 527
cheamă

mamă VI 69
samă

aramă I 28, 32, 284, 295, 490; IV 10, 172, 469; V 125, 154; VIII 198, 293, 308
cheamă

aramă V 54
cheamă
mamă

aramă IV 189
cheamă
dramă

aramă IV 418; V 436, 464
recheamă

aramă I 98
recheamă
distramă

aramă VIII 186
seamă

aramă IV 144; V 85, 88, 123
teamă

aramă IV 51
teamă
cheamă

aramă III 165; IV 58; VIII 265
înhamă

aramă II 99; III 170; IV 271; V 230; VIII 104
mamă

aramă IV 144; V 142, 143
maramă

aramă IV 116; V 77
dramă

aramă IV 135; V 131, 132
distramă
(destramă)

aramă I 495; IV 45
samă

aramă I 203, 482; III 165; IV 298, 470; V 254; VIII 258, 265, 274
vamă

sfăramă III 21
mamă

sfăramă I 484; IV 470; VIII 259
(sfaramă)
aramă

dramă IV 463, 467; V 572; VIII 286, 291
cheamă

dramă III 111
seamă

dramă III 101, 107
teamă

samă II 328; VI 24
scheamă

amă III 86, 93, 94, 185
teamă

samă V 514; VIII 106
ia-mă

samă V 144 *; VIII 342–343
aramă

vamă III 97, 98
cheamă

vamă III 89, 91, 94, 95
samă

eamă=amă=iamă

seamă I 198; II 339; III 102, 107
cheamă

seamă III 108, 109; VIII 209
teamă

seamă IV 435; V 511, 512, 514; VIII 106
ia-mă

seamă VIII 444
aramă

teamă I 194, 372; III 98, 99, 105,
cheamă 109; VI 31, 112, 487; VIII 166, 167

teamă III 112; VIII 115
seamă

teamă II 52
mamă

teamă III 92, 95
samă

teamă IV 420; V 470; VIII 140
vamă

emă

stemă IV 466; VIII 289
diademă

stemă I 479; IV 49
problemă

imă=ima

grimă I 306
crima

aimă

îngaimă IV 416; V 443, 472; VIII 90
spaimă

spaimă I 52
faimă

almă=alma

calmă II 283
valma
palmă

palmă V 363, 364
valma

omă

domă I 91, 440
Romă

aromă VIII 353
Romă

armă=oarmă=arme

armă IV 417; VIII 450
larmă

armă III 157
larmă
farmă
doarmă

darmă I 512; V 14
sfarmă

farmă I 83, 404, 417, 429; III 176,
larmă 177; IV 305; VIII 279

farmă I 210; III 191, 193, 196,
adoarmă 198, 201

sfarmă IV 306; VIII 280
larmă

sfarmă I 28, 285, 457, 474; IV 31;
alarmă V 40–41, 42

larmă V 446, 463, 478
armă

larmă III 158, 159
armă
farmă
doarmă

larmă I 429, 430
farmă

larmă V 337
farmă
darmă
armă

larmă V 478
arme

oarmă=armă

adoarmă III 193
farmă

irmă

cirmă VI 109
sirmă

ormă

formă IV 513; V 597
diformă

normă IV 292, 513
formă

urmă

urmă II 66, 67; IV 235, 547; V 193,
curmă 194, 629

urmă I 354
curmă
turmă

urmă I 347
scurmă
urmă

urmă VI 62
scurmă
curmă

urmă IV 327; V 316; VIII 219,
turmă 386, 415

urmă I 346
turmă
curmă

curmă I 116, 179; II 78, 81, 83,
urmă 407, 442; III 319, 320; IV 448; V 353, 472; VIII 86

turmă II 76; IV 418, 538; V 464,
urmă 474; VI 87; VIII 219, 298

easmă=asmă=asme

mireasmă V 114
fantasme

catapeteasmă I 95
fantasmă

ismă

cismă II 238
prismă

umă=uma=ume

afumă IV 138
numa

mumă V 454
acuma

mumă V 454
spumă

mumă IV 465; VIII 289
lume

spumă V 464
lume

brumă I 427; V 318; VIII 144
acuma

brumă V 260; VIII 280
numa

zugrumă VIII 206–207
mumă

azmă=eazmă

agheazmă V 146
mireazmă

ană=ana=iană=oană

Ană II 19, 29
prihană

geană II 7; III 193; IV 383; VIII
dojană 114

diafană V 154; VIII 308
aeriană

diafană IV 127
plană

diafană IV 322
tirană

blană I 46; VII 97
icoană

blană I 331
hrană

plană IV 212
caravană
Fata-Morgana

grosolană I 484; IV 191; V 163, 164
icoană

aplană V 131
rană

romană IV 135; V 125
goană

romană V 133
suverană

sărmană V 389
bălană *

sărmană IV 72; V 59
vană

rană V 296, 302
blana

rană V 287, 442
tirană

rană IV 501
vană

strană II 249
hrană

vană I 336
diafană

vană IV 121; V 107, 112
aeriană

dumbrăvană IV 118; V 108
goană

curtezană I 151; II 318
romană

curtezană II 275
coroană

eană=ană

vicleană I 109; II 54
vădană

vicleană II 273
romană

vicleană III 60, 63
sărmană

pădureană III 190
vicleană

Ileană Cosinzeană IV 82
aeriană
sprinceană

iană=ană=oană

poiană V 487
dojană

poiană I 228; III 290, 291
hîrjoană

aeriană I 51
plană

oană=ană=onă=oarnă=ună=ane

icoană V 266, 267
diafană

icoană IV 193, 317
plană

icoană I 118; II 112; V 664; VIII 121
coroană

icoană IV 484
madonă

goană I 17, 258
răstoarnă

hîrjoană VIII 96
goană

coroană IV 349; V 357, 358, 365
blană

coroană IV 99; V 44
aplană

coroană II 109, 110, 111; III 212;
icoană IV 435; V 511, 512; VIII 106

coroană VIII 467
goană

coroană III 88, 91
vană

coroană IV 486
ciocane

încoroană IV 119
dumbrăvană

încoroană V 111
sună

matroană IV 222; V 190
goană

ână=ină=înă

română I 28, 285
divină

română I 513; V 13
mînă

enă

scenă III 107
Sirenă

Irenă V 684
Sirenă

Sirenă I 196; III 88, 91, 97, 102
scenă

Sirenă VIII 205
Irenă

ină=ina=ană=înă=ună=ine

străină I 422
îmbină
suspină
grădină
ebenină
blondină
mînă
regină
fină
lină
vină

albină IV 365; V 389
anină

îmbină I 19, 268, 474; IV 31; V 31, 41, 42; VIII 295
lumină

îmbină V 678
senină

combină IV 528; VIII 345
violină

combină IV 476; VIII 264
senină

dezbină I 364; IV 506; V 592
lumină

rădăcină IV 541
închină

rădăcină IV 126
lumină

pricină IV 227
învenină

grădină VI 119, 537
închină

grădină IV 126
cristalină

grădină IV 144; V 143
plină

grădină I 491; IV 11; V 92, 115, 277; VIII 186
lumină

grădină V 281
lumină
senină

grădină IV 362; V 374, 376, 382
ruină

ondină I 458, 474; IV 31, 307, 313; V 31; VIII 281, 285
lumină

ondină IV 308; VIII 281
vină

neodină VIII 160
suspină

fină VI 76
plină

fină I 72, 384, 385; VI 509
lumină

fină I 96, 445, 446
lumină
plină

fină IV 415
senină

fină VI 76
diamantină

regină IV 323
grădină

regină VIII 353
prăjină

regină I 38, 309, 479; IV 49; V 53; VIII 312
lumină

regină IV 466, 469; VIII 173, 290, 293
senină

regină I 492, 512; IV 7; V 14
însenină

regină VIII 314
întină

[vergină] VIII 289
regină

vergină I 372; VIII 166
însenină

virgină IV 223
lumină

rugină V 136; VI 108
rășină

închină V 188
domină

închină V 366; VIII 181
lumină

închină I 274
suspină

închină IV 163
suspină
senină

închină IV 155
destină

închină IV 218, 434; V 512, 514
ruină

prăjină VI 46, 490
minciună

lină V 191
găină

lină II 146
alină

lină I 335
înclină

lină I 51, VI 96, 97
plină

lină I 436
plină
lumină

lină I 423
mînă
fină
regină
vină
suspină

lină V 289; VI 79, 509; VIII 116
lumină

lină I 312, 314; VII 196
lumină
divină

lină I 54
senină

lină I 373; VIII 167, 168
ruină

lină V 372
vină
senină
puţină

lină IV 361; V 372
vină
vină
plină

lină I 42, 317
bătrînă

lină I 460; V 32
zînă

alină II 376
vina

tocalină * I 408
vine

Magdalină VI 536
grădină

declină III 324
lumină

declină V 265
senină

înclină VI 72
rădăcină
ţărînă

înclină V 659
lumină

înclină II 132, 134
senină

înclină I 79, 403, 410; VI 30
suspină

mandolină I 455, 472; IV 28; V 29
plină

mandolină V 39
ruină

plină IV 365, 366; V 389
albină

plină II 281
rădăcină
lumină

plină VI 51
odină

plină I 438
fină

plină VIII 186
închină

plină V 150
închină
regine

plină I 11
alină

plină IV 174; V 150, 156; VIII 310, 465
înclină

plină I 106, 210; II 42; III 191,
lumină 193, 196, 201; IV 538; V 438

plină II 281, 284
lumină
creştină

plină VIII 184
senină
lumină

plină IV 331
suspină

plină II 30; IV 531; V 152, 608;
vină VIII 306–307, 351[1]

plină IV 175; V 150
vină
regine

mină II 181
tina

mină I 423
fină
lină
regină
vină
plină
anină
suspină
lumină
închină

mină I 422
fină
vină
lină
regină
grădină
străină
combină
suspină
convină
ebenină
blondină

mină I 423
regină
lumină
închină

domină IV 482
lumină

domină V 256[ ]; VIII 269
vină

domină IV 61; VIII 269
bine

lumină IV 258; V 222
rădăcina

lumină V 150
diafană

lu[mină] VIII 231
străină

lumină I 248, 470; IV 18; V 23
grădină

lumină I 49, 333; VII 98
odină

lumină I 304
regină

lumină VIII 454
închină

lumină V 679
închină
plină

lumină I 5, 248; IV 115; V 77
lină

lumină I 489; IV 8
declină

lumină II 316; IV 483; V 677; VIII 388, 417, 461
plină

lumină VI 66
plină
înclină

lumină I 56, 343, 350
plină
tină

lumină IV 172; V 150
[diafanină]

lumină IV 170, 310, 475; V 77, 152; VIII 264, 283, 306
senină

lumină I 373; VIII 167, 168
însenină

lumină I 487, 489; IV 17; V 15
suspină

lumină II 273
tină

lumină I 372; VIII 166, 167
întină

lumină I 465, 504; IV 39; V 49
ruină

lumină I 370; VIII 164, 226
vină

lumină IV 480
rămînă

lumină II 72
stăpînă

lumină VIII 176, 177
bătrînă

lumină IV 129
fine

lumină II 389
mine

lumină V 451
senine

anină IV 281
fină

anină V 557, 684
lumină

anină III 106; V 258; VIII 271, 272
vină

senină I 460; V 32
mandolina

senină V 516
grădină

senină IV 380; V 407
grădină
lumină
fină

senină I 27, 280
lină

senină I 478; III 299; IV 33, 100
mandolină

senină I 231; III 298, 299; IV 100;
plină V 44

senină I 467; IV 25, 168
plină
lină

senină I 37, 308; II 110, 438; III
lumină 192, 199; IV 384, 466; V 514,
564; VIII 176, 177, 187, 290, 462

senină V 108
anină

senină II 318
ruină

senină IV 163
ruină
mînă

senină I 464; IV 37
vină

însenină I 12
închină

însenină I 456, 473; IV 28; V 29,
plină 40, 41

însenină VIII 184
plină
lumină

însenină IV 143, 330, 465; V 140,
lumină 571; VIII 175, 289

înveninä I 20, 273
senină

tulpină III 300; IV 101; V 44
înclină

suspină I 207; III 181; VI 545
grădină

suspină VIII 311
înclină

suspină III 227
plină

suspină VI 127
plină
alină

suspină I 375, 464; IV 110, 330, 542;
lumină V 48, 70, 318, 616; VI 70;
VIII 170

suspină I 467; IV 24
senină

suspină I 464; IV 37
ruină

suspină I 168; II 422
vină

suspină I 422
vină
lumină
închină

suspină VI 90, 513, 514, 518
îngînă

trupină IV 223
virgină

rășină IV 138; VI 29
lumină

tină II 450
lumină

tină IV 63; V 257; VIII 272
vină

diamantină IV 125
grădină

creștină I 436
virgină

creștină I 438
ruină
senină

țină IV 420; V 482, 483
țărînă

puțină VIII 444
grădină

ruină I 298
lumina

ruină V 527
dezbină

ruină I 372, 377; VIII 166, 167
vergină

ruină I 36, 486, 495; IV 45, 47; VIII
lumină 160

ruină I 372; VIII 167
senină

ruină IV 307; VIII 281
vizuină

ruină I 69, 372, 377, 380; VIII 166
bătrînă

vină IV 323; V 276, 278
străină

vină I 422
străină
combină
grădină

vină IV 480
dezbină

vină I 461, 478; IV 34; V 35
ondină

vină VIII 475
plină

vină I 118; II 109, 111, 112, 449,
lumină 450, 451, V 44, 156, 682; VIII
155, 214, 310

divină VIII 391, 421, 422
lină

divină I 457; V 30
metalină

divină II 325
lumină

divină IV 482; V 579
senină
sine

divină II 393
vină

Bucovină I 9
lumină

Bucovină I 1, 242
senină
lumină

aină

haină I 41, 312, 337; IV 98, 136,
taină 421; V 43, 127, 296, 302, 445,
475, 640; VII 196; VIII 187, 299

haină I 64, 358; IV 490
taină
distaină

taină I 479; II 56, 57; III 194,
haină 197; IV 193, 313, 429; VIII 93,
285

înă=amă=ână=ină=ună=îne

păgînă VIII 122
țărînă

îngînă III 187, 190, 198
mînă

mînă II 52
samă

mînă I 148; II 301, 309
română

mînă I 93
închină

mînă I 67, 366
plină

mînă VI 75
lumină

mînă V 277, 278
lumină
tină

mînă IV 412; V 478
rășină

mînă II 275
ruină

mînă VI 82
divină
plină

mînă IV 77
senină
lumină

mînă I 348
păgînă
bătrînă

mînă II 136*; V 74
mînă

mînă VIII 470
rămînă

mînă IV 205, 461; VIII 237
săptămînă

mînă V 337
săptămînă
ziuă
bătrînă

mînă II 136
îndemînă

mînă I 154; II 335, 337, 342; IV
stăpînă 331; V 295, 302, 318; VI 128

mînă III 21
țărînă

mînă I 369; VIII 161, 163, 174
bătrînă

mînă III 215; IV 146; V 90
împreună

mînă IV 171
vine

mînă I 340
bătrîne

săptămînă VIII 445
mînă

îndemînă IV 391
mîna

îndemînă IV 390
stăpînă

stăpînă V 683
mînă

înfrînă II 21, 30
mînă

bătrînă IV 163
străină
lumină

bătrînă V 190
ţină

bătrînă I 285
divină

bătrînă II 292; IV 536; VIII 342
mînă

bătrînă IV 153
mînă
brună

bătrînă I 144, II 296, 304
stăpînă

bătrînă VIII 166
bătrînă

fîntînă I 231; III 298, 299; IV 100
stînă

zînă VI 76
lină

zînă I 490; IV 11, 51; V 41, 42; VI 509
lumină

zînă VI 509
diamantină

zînă IV 408; V 477
mînă

zînă I 454, 471, 503; IV 27, 96; V 28
bătrînă

eamnă=oamnă

îndeamnă I 182; III 13, 15, 17, 19
toamnă

înseamnă III 111
toamnă

oamnă

doamnă III 104, 106
toamnă

onă

tronă IV 63, 302; V 257; VIII 270, 271, 277
încoronă

oarnă

răstoarnă I 148; II 301, 309, 322; IV 137; V 131, 132
toarnă

răstoarnă VI 55
întoarnă
toarnă

ernă

eternă V 165
cavernă

eternă IV 192
tavernă

îrnă

atîrnă III 104
bîrnă

atîrnă II 285
scîrnă

**ună=una=umă=ină=înă=ună=
=îne=une**

bună IV 270, 493; V 230, 582
totdeuna

bună IV 504; V 590
nebună
minciună

bună IV 527; VIII 344
împreună

bună I 46, 331; V 683; VI 81; VII 97
lună

bună IV 190
lună
încunună

bună VIII 463
strună

bună I 123; VI 70
sună

străbună VIII 210, 219, 220
furtună

străbună V 87
bătrîne

străbună V 129
strune

nebună V 585
totdeuna

nebună IV 454
întotdeuna
niciuna

nebună I 386; II 30
adună

nebună IV 344; V 350, 351, 352
împreună

nebună III 243; IV 289–290; V 566; VIII 179
lună

nebună VIII 295
cunună

nebună III 234; IV 458
sună

nebună III 234
răsună

adună I 207; III 181
bună

adună IV 453
bună
lună

adună I 102, II 21, 30
nebună

adună III 54, 55, 57, 58
împreună

adună II 195; IV 101; V 616
lună

adună V 555
lună
bună

adună V 555
lună
răsună

adună I 146; II 297, 306
semilună

adună I 165, II 367
cunună

adună V 78
înţelepciune

adună VIII 81
spune

împreună III 206
totdeuna

împreună VI 523, 524
sugrumă

împreună II 21; V 450
nebună

împreună V 44
adună

împreună V 557
adună
cunună

împreună I 98; V 557
adună
sună

împreună I 187; III 60, 62, 64; V 106, 454
lună

împreună IV 175, 524; V 156; VIII 310
sună

minciună I 36, 297
nebună

june V 677
dezbină

june I 374, 461, 478; IV 34, 67; V 35; VIII 168
nebună

june V 572; VIII 290–291
adună

june I 376; VIII 170
împreună

lună V 39
furtuna

lună IV 139
mînă

lună I 207; III 181, 182; VIII 308
bună

lună I 55, 370; IV 461; V 43, 470,
nebună 647; VIII 164, 237

lună I 434
nebună
sună

lună I 73, 386; V 117; VIII 180
adună

lună I 92
adună
sună

lună I 13, 186; II 384; III 53, 190
împreună

lună VIII 186
împreună
bună

lună * VI 546
jună
una

lună IV 221; V 427
cunună

lună IV 172; V 154
brună

lună I 206, 388; III 177, 178, 235,
sună 239, 243, 244; IV 328, 349;
V 289, 297, 311, 312; VI 30, 129

lună VI 93
sună
adună
întruna
împreună
nebună

lună II 24; III 178, 179, 233, 243;
răsună IV 140, 508; V 137, 293,
300; VI 114, 127; VIII 96, 101

lună IV 98, 330; V 301
furtună

cunună VIII 227
nebună

cunună V 557
adună

cunună VI 127, 546
jună
una

cunună VI 501
pună
nebună

cunună VI 59, 501
spună
nebună

încunună V 100
sună

pună I 85, 408, 419
lună

apună II 384
împreună

spună IV 323
nebună

brună IV 173; V 63, 154; VIII 173
lună 308

brună IV 83
lună
împreună

brună I 44, 322; IV 114
sună

strună I 460
nebună

sună VIII 85
nebună

sună I 160; II 351, 353, 355, 356,
adună 359; IV 411, 545; V 447,
457, 460; VI 99

sună IV 214
adună
lună

sună II 132, 134
împreună

sună VI 101
împreună
lună
adună

sună I 209; III 176, 177, 192, 200;
lună IV 127, 542; V 144, 312

sună IV 324; V 313
strună

sună II 351; V 95
înstrună

sună V 114
răsună

sună III 199
lune

răsună V 441, 645
una

răsună VIII 265
adună

răsună II 25; IV 97; V 39
lună

răsună I 262
rună
furtuna

răsună I 158; II 326, 341, 346;
strună V 652

răsună V 114
instrună *

răsună VI 30
furtună

furtună V 208—209
nebună
bună
spună

furtună VIII 461
adună

furtună IV 96; V 39
lună

furtună I 96, 445
lună
bună

furtună V 141
rună

furtună I 262
rună
furtuna

înfurtună II 404
sună

apă=eapă=oapă

apă I 84, 405, 418; VI 46, 490, 527
adapă

apă I 414; IV 194
încapă

apă V 462, 620; VI 39
scapă

apă I 132; II 185, 205, 210; V 411
pricepă

apă II 383
încapă

apă V 555; VIII 214
îngroapă

apă VIII 83
Papă

apă VI 39, 79, 510
crapă

încapă I 137, 147, 190; II 238, 255,
apă 263, 267, 300, 307—308;
III 70, 72, 80; IV 417; V 462;
VIII 204

scapă VI 31; VIII 210, 219, 220
apă

adapă IV 268
apă

adapă I 79, 414
încapă

adapă VI 113
scapă

pricepă V 552
apă
îngroapă

pricepă II 262
încapă

pricepă VIII 215
țeapă

pricepă IV 453
îngroapă
apă

încapă I 179; II 407, 440; III 60,
apă 62; IV 448

încapă I 82, 403, 414; VI 40
adapă

încapă V 555
îngroapă

crapă I 45, 323; IV 114
adapă

crapă II 99, 170; IV 271; VIII 104
groapă

sapă IV 259; V 655
apă

oapă=apă

groapă IV 148; V 144
[sapă]

ipă

clipă V 190
aripă

clipă IV 453; V 549; VI 91
pripă
risipă

clipă II 179; IV 203
risipă

aripă II 408; IV 223
clipă

pripă VI 30
pipă

pripă VI 113
aripă

ţipă I 4, 5, 247, 249
pripă

alpă

calpă I 150; II 281, 284, 316
talpă

umpă

scumpă I 116; II 78, 80, 83, 148;
rumpă IV 312; V 471; VI 30; VIII
284–285, 382, 395, 410

rumpă I 72, 382, 384, 385; VI 487
scumpă

arpă=earpă=iarbă

arpă IV 156; V 147–148
stearpă
iarbă

upă

astupă VI 52, 497
întrerupă
după

**ară=ara=eară=iară=oară=oră=
ale=are=oare**

barbară I 482; IV 58, 470; V 254;
amară VIII 259, 266

barbară III 21
furară

amestecară III 182
sară

aruncară V 678
solitară

ocară IV 423; V 224
ceară

ocară IV 419; V 465, 469, 474
fiară

ocară IV 414, 540; VIII 202, 221
piară

ocară IV 259; VIII 470
amară

ocară I 151; II 275, 317
ţară

scară IV 247; V 208
amară
uitară

scară IV 169
coboară

scară IV 52
sunătoare

dară VI 27
fiară

dară VIII 392
mioară

dară VIII 93
moară

dară I 458, 474; IV 31; V 31, 41
pară

dară VIII 154, 157
primăvară

dară VI 35–36
răsare

încordară I 456, 473; IV 28; V 29,
cîntară 40, 41

murdară I 511; V 50
înfioară

murdară I 511
pară

murdară I 511; V 50
primăvară

ceară I 170; II 377, 394, 423;
afară IV 391

ceară II 288
afară
rară
admirară

ceară IV 375
iară
vară

ceară I 51, 379
clară

ceară IV 272
amară

ceară I 432
fecioară

ceară II 87; V 449, 458
uşoară

ceară IV 152; V 147
temerară
primăvară

ceară V 276
avară

ceară IV 127
uşoare

ceară V 176
arzătoare

gheară I 23, 275
înfiară

afară I 103; VIII 206
scară

afară VIII 457
dară

afară VIII 457
aşadară

afară I 185; III 37, 40, 42
piară

afară I 436
omoară
vară

afară VI 27
sară

afară I 443
vară
pară

afară III 213; IV 168
primăvară

vulgară IV 248; V 209
scară
ceară

pahară I 155; II 344
amară

chiară I 48, 333; VII 98
ghiară

clară I 232; III 306, 307, 309; IV
afară 436

clară V 114
solară

clară IV 491
amară

clară IV 360; V 383
fecioară

clară VI 57
uşoară

clară I 231; III 298, 299; IV 100
rară

clară IV 121
temerară

clară III 151
temerară
iară

clară III 151
temerară
amară

clară III 151
temerară
amară
presară

clară III 151
temerară
amară
mărgăritare

clară III 151
temerară
mărgăritare

clară V 289, 297, 311, 312, 313
sară

clară IV 306; VIII 280
solitară

clară IV 312; V 103, 104, 112, 288,
vară 289, 296, 311; VIII 284

clară IV 184
povară

clară V 646
vale

polară IV 466; VIII 289
amară

solară IV 130
coboară

seculară V 136
popoară

amară IV 266; V 229
ceară

amară VIII 390
iară

amară IV 302; VIII 277
piară

amară I 261
solară
temerară

amară IV 467; V 572; VIII 291
pară

cămară V 438, 440
sara

cămară VIII 223
doară

culinară IV 228
mortuară

pară IV 392
afară

pară I 211; III 206, 208, 209, 210, 212, 214
iară

pară III 131
zboară
iară
moară

pară IV 471; VIII 259
moară

pară VIII 313
temerară

reapară IV 303, 513; VIII 278
ocară

papară VI 46
afară

rară VI 35
pară

lucrară IV 511
adoră

arbitrară IV 474; VIII 262
amară

împresurară IV 407
împiedicară
sară

sară IV 535; VIII 341
dară

sară VI 41
afară

sară II 419
iară

sară III 104
piară

sară VI 127; VIII 280
coboară

sară I 168; II 419
apară

sară IV 325
ghitară

lăsară V 536
încetară

răsară I 332
papara

desară VIII 475
rară

vărsarăIV228
consumară

ghitară III 182
seară

ghitară V 296, 302
rară

solitară V 306
zboară

solitară I 62, 355
desfăşoară

cîntară VI 30
sară

involuntară V 275
amară

involuntară IV 172; V 154; VIII 308
oară

hotară IV 111; V 73
măsoară

hotară IV 417; V 461
izvoară

depărtară I 429
iară

ţară I 151; II 275, 318
ocară

ţară VI 81
ceară

ţară VI 97
afară

ţară IV 545
fanfară

ţară VI 59, 501
seculară
comoară

ţară V 24
amară

ţară I 137; II 256, 264, 267
bunăoară

ţară VIII 210
hotară

luară IV 532; VIII 336
afară

vară III 6
iară
cînepioară
ţară

vară VI 56, 498
clară
amară

vară VI 498
clară
pară

vară I 468; IV 20; V 24
amară

vară I 159, 164; II 358, 364—365
bunăoară

vară IV 143
coboară

vară I 493; IV 6
zboară

vară I 42, 316
înconjoară
(încongioară)

vară II 354, 358
uşoară

vară I 55
subsuoară

vară III 142
rară
fermecară
seară

vară IV 429
sară

oară I 121; II 134
răsară

avară I 488; IV 41
primăvara

avară IV 502
iară

primăvară I 31, 294
pahară

primăvară VIII 381, 394, 409
coboară

primăvară VI 113
vară

primăvară I 251; V 273
zîmbitoare

primăvară IV 437
izvoare

pierde-vară VIII 454
afară

pierde-vară I 157; II 268, 340, 345
uşoară

povară IV 258
încărcară

povară IV 119; V 111
coboară

eară = ară = iară = oară

seară IV 52
scară

seară II 375
iară

seară III 106
piară

seară VI 535
cămară

seară III 145
înseninară

seară IV 428
uşoară

seară II 127
pară

deseară VIII 92
moară

iară = ară = eară = oară = are

iară IV 258, 518
ocară

iară III 145
mişcară
seară
înseninară

iară III 145, 146
mişcară
înseninară
seară

iară I 201
mişcară
înseninară
sară

iară III 144—145
mişcară
înseninară
primăvară

iară III 145
mişcară
zburară
seară

iară III 46
piară

iară II 146
amară

iară III 144
amară
mişcară
înseninară

iară III 143
amară
odinioară
înseninară

iară III 143
amară
ţară
înseninară

iară III 143
înseninară
înseninară
seară

iară VI 52
zboară
fecioară

iară VIII 379, 392, 407
mioară

iară VI 82
nevestioară

iară VI 105
uşoară
coboară

iară II 393
sară

iară III 143
încîntară
înseninară
seară

iară VI 84
vară
rară

iară VIII 387, 400, 416—417
primăvară

ară VI 506
tare

fiară VIII 225
ocară

fiară I 24, 276
amară

fiară V 292, 306
rară

piară III 46
iară

oară = ală = ară = iară = oră = are = = oare

oară III 14
piară

oară I 183; III 7, 12, 16, 20
piară
hotară

oară I 166
coboară

oară III 7
moară
hotară

oară III 7
moară
hotare

oară V 238
uşoară

oară II 391
oare

bunăoară VIII 92
moară

oboară III 8
omoară

oboară IV 483
moare

coboară VI 106, 529
seară

coboară V 115
clară
hală
coboară

coboară IV 213; V 186
amară
avară

coboară I 429; III 176; IV 168
zboară

coboară IV 367
strecoară

coboară I 142; II 294, 295, 303; IV 360, 363; V 383, 385, 386; VIII 386
(scoboară)
fecioară

coboară VIII 396
vodinioară

coboară V 258; VIII 264
înconjoară

coboară IV 166
înconjoară
zboară

coboară I 83, 404, 417; IV 171
măsoară

coboară IV 155
măsoară
iară

coboară IV 310; V 152; VIII 283, 306
desfăşoară

coboară II 337
uşoară

coboară I 154; II 343
subsuoară

coboară V 305
temerară

coboară I 382, 384
presară

coboară IV 165
presară
vară

coboară IV 327; V 299, 305, 316
solitară

coboară V 131
auroră

coboară IV 542
covoare

zboară V 647
odoară

zboară VI 39, 490
cioară

zboară I 247
fecioară

zboară III 176
vrodinioară

zboară IV 507; VI 32
înfăşoară

zboară IV 302; VIII 277
uşoară

zboară V 564
picioare

zboară V 647
ninsoare

zboară IV 98; V 39
izvoare

zboară IV 458; V 564
cîntare

strecoară I 198; III 102, 107
afară

strecoară I 493; V 11
zboară

strecoară III 91, 94, 95
înconjoară

doară * V 616
covoară

doară III 176, 177
izvoară

doară I 429
izvoare

adoară I 457, 474; IV 31; V 31, 41, 42
încongioară

pogoară V 386
fecioară

fecioară VIII 123
coboară

fecioară V 372
odinioară
popoară
doboară

fecioară I 130, 136; II 209
izvoară

fecioară II 213
izvoare

vîlcioară I 6
odinioară

înfioară V 448, 450
coboară

odinioară IV 407
Sahară
izvoare

odinioară II 363
coboară

odinioară V 372
fecioară
coboară
coboară

odinioară IV 361; V 372
fecioară
moară
coboară

vrodinioară IV 260; V 224; VIII 441
(vodinioară)
ceară

vrodinioară II 362; IV 423
coboară

vrodinioară VIII 415
fecioară

căprioară VI 99
zboară

înconjoară IV 487
fecioară

înconjoară I 152; II 336, 342
comoară

înconjoară IV 219; V 188
bizară

înconjoară V 259; VIII 265
ninsoare

moară VIII 226
ocară

moară VIII 395
piară

moară V 77
pogoară

moară VI 80
fecioară

moară I 160; II 356, 361
odinioară

moară IV 482
soră

omoară VIII 456
ușoară

comoară VI 23
odoară
coboară

comoară II 146
moară

comoară IV 300, 540; V 614; VIII 134, 207, 276
izvoară

comoară VIII 72
izvoare

ponoară IV 527; V 606; VIII 344, 351
izvoară

popoară I 91
rară
seculară

popoară I 440
temerară
seculară

popoară I 440
solitară

măsoară III 89, 91
înconjoară

măsoară VIII 203
hotară

împresoară VIII 204
doboară

înfășoară I 52, 338
vulgară

înfășoară I 373; VIII 167, 168
zboară

desfășoară IV 175
odinioară

desfășoară I 44, 321; IV 113; V 91
popoară

desfășoară IV 62, 301; VIII 270, 277
măsoară

desfășoară V 165
temerară

desfășoară VI 39, 490
presară

blîndișoară I 2, 245
primăvară

ușoară I 3
zboară

ușoară VIII 87
moară

ușoară I 514; V 13
măsoară

ușoară I 60, 345, 352
măsoară
zîmbitoare

ușoară V 666
subsoară

ușoară IV 509; V 593
pară

subsuoară III 283; IV 289
ușoară

izvoară I 43, 321; IV 112
clară

izvoară IV 239; V 199
clară
iară

izvoară I 401
coboară

izvoară VIII 95
zboară

izvoară IV 412
comoară

izvoară V 96
mirositoare

abră = abre

abra-cadabră I 304
candelabre

ebră

funebră IV 228
celebră

umbră = umpă

umbră I 382
scumpă

umbră V 130
sumbră

eră = ară

eră IV 472; V 253; VIII 260
efemeră

atmosferă IV 132
ceară

speră I 137; II 264, 268
carieră

speră VIII 160
efemeră

eagră = eargă

neagră V 566
aleargă

iră = ire

înădiră V 337
miră
înșiră

îngrădiră I 343
conspiră

îngrădiră I 56, 350
conspiră
osîndiră

liră IV 475; VIII 263
miră

liră IV 462; V 570; VIII 286
admiră

liră I 35, 297; IV 475; VIII 263–264
respiră

liră VIII 179
inspiră

liră IV 116; V 107
zîmbire

deliră V 208–209
liră
răsfiră
miră

maziliră V 337
miră
înșiră

miră VIII 137
înșiră

admiră V 41, 42
inspiră

meniră V 536
conteniră

veniră IV 417
găsiră

espiră VIII 172
răsfiră

respiră V 227, 253; VIII 178, 263
liră

respiră V 208–209
liră
răsfiră
miră

respiră VIII 178
admiră

inspiră I 375; IV 312; VIII 169, 284
liră

înspiră IV 474 – 475; V 253;
admiră VIII 262

cons[piră] V 208–209
liră
răsfiră
miră

mărită V 164
admiră

boierită V 337
miră
înşiră

răzăşiră V 337
miră
înşiră

greşiră I 346, 352
gîndire
fire

înşiră I 24, 276
răsfiră

înşiră IV 207
liră
respiră

urziră I 384
porfiră

oră=ora=oară

oră IV 154
coboară
strecoară

oră V 645
adoră

oră IV 142, 465; VIII 288
coloră

oră IV 159
coloră
înamoră

adoră V 188
coloră

coloră V 644
adoră

coloră IV 137; V 131, 132
auroră

soră VIII 103
tuturora

soră V 292, 294, 301, 303
auroră

atră=atra=iatră

latră I 330
piatra

latră I 486; IV 22; VIII 179
piatră
maratră

vatră IV 417; V 302, 303, 304, 436,
piatră 445, 461, 478; VI 30

vatră IV 81, 327; V 63, 299; VI 95
latră

iatră=atră=oastre

piatră IV 500
atră

piatră I 484; IV 470; V 44; VIII
maratră 259

piatră IV 111, 305; V 73, 255;
vatră VI 31, 486; VIII 136, 267,
279

piatră I 93, 434; IV 451; V 546
vatră
latră

piatră IV 342, 343
noastre

îtră=itră

hîtră VI 71, 506
mitră

astră=eastră=iastră=oastră

albastră VI 110
fereastră

albastră IV 127
măiastră

albastră II 127
noastră

albastră V 663; VIII 121
voastră

eastră=astră=iastră=astă

fereastră IV 101, 326; V 298, 304,
albastră 316

fereastră VI 71
albastră
măiastră

fereastră VI 60
măiastră
albastră

fereastră VI 545
nevastă *

iastră=astră=eastră=oastră

măiastră IV 128
albastră

măiastră IV 320; V 273; VI 31
fereastră

măiastră IV 303; VIII 278
noastră

măiastră II 301, 302
voastră

oastră=astră

noastră I 55
albastră

noastră IV 351; V 362, 365
voastră

voastră I 149; II 316
albastră

dumneavoastră VI 41
albastră

ură=ura=ure

ură II 327, 339
căldură

ură VIII 116
îndură

ură V 372
pierdură

ură IV 62, 301; VIII 270, 277
sperjură

ură I 141; II 266, 270
măsură

ură III 132
picătură

ură VIII 181
lovitură

bură II 295
căldură

bură I 142; II 304
natură

cură I 71, 380
gură

cură VI 102
boltitură

trecură I 208; III 184
făptură

obscură IV 362; V 382
vîndură

obscură II 42
gură

obscură III 150
pură
sură
natură

obscură III 150
purpu[ră]
sură
natură

obscură IV 151; V 146
măsură

obscură V 514, 516
natură

obscură V 678
boltitură

claroscură IV 129
[cură]

căldură I 55
gura

căldură VIII 400, 417
fură

îndură IV 229
obscură

îndură VI 127
căldură
ură

îndură I 104, 106; II 37, 39, 42;
gură IV 271

îndură IV 336; V 327
măsură

fură I 300, 305
trecură

fură IV 308; VIII 281
gură

gură III 52; VIII 218
ură

gură I 374; VIII 169
scură

gură I 154, 159, 166; II 337, 342–
căldură 343, 351, 353, 354, 358;
V 623

gură I 484; IV 470, 514, 530; V 255; VIII 259, 267, 350
îndură

gură I 347
ordură
sură

gură I 79, 411
fură

gură VI 59–60
fură
cură

gură IV 453; V 549
fură
pierdură

gură II 228, 232
figură

gură II 285
înjură
agricultură

gură III 298
pură

gură IV 466; V 571; VIII 290, 401
sură

gură I 82, 198, 390, 391, 393, 414; III 89, 91, 95, 97, 102; IV 254, 310; V 217, 218, 221, 438, 441; VIII 283
măsură

gură V 441
creatură *

gură III 108, 112
natură

gură I 403, 411
mușcătură

gură II 53
desmierdătură

gură II 370
căutătură

gură IV 383
învățătură

gură IV 547
prepuitură

gură II 51
făptură

murmură V 290
cură

murmură * II 282
căldură
fură

așternură IV 367; V 390
fură

pură IV 547
murmură

purpură IV 210, 214; V 183
fură
văzură

purpură IV 131
murmură

părură VI 83
fură

sură IV 321; V 275; VI 29–30, 486
fură

sură IV 213
gură
cură

sură I 50; V 303, 304
murmură

sură V 38
purpură

sură I 83, 404, 417, 429
iezătură

sură IV 215; V 186
văzură
gură

măsură VIII 454
gură

natură I 157; II 328, 339, 345
ură

țesătură II 194
gură

bătătură I 330
gura

căutătură I 160; II 355, 359; IV 416; V 439
gură

pocitură II 284
ură

pocitură III 21
gură

cimilitură I 414
gură

stîrpitură I 150; II 317
natură

boltitură IV 129
cură

făptură IV 268
gură

făptură VI 62, 502
gură
sură

făptură VI 502
gure
sure

friptură VIII 355
gravură

putură II 7
gură

putură V 416
măsură

asă = asa = easă = iasă = oasă = ioasă = ază = ează = ase = oase

casă II 399, 427, 428
lasă

casă I 173; II 398, 427; VII 302
masă

casă II 328
curioasă

casă II 328
curioase

acasă VI 101
țeasă

lasă IV 234, 365; V 389; VI 76
casă

lasă I 170, 172; II 377, 395, 423, 425
mireasă

lasă IV 70; V 59
focoasă
neguroase

lasă V 450
mîngîioasă

lasă VIII 100
mînioasă

lasă IV 482
armonioasă

lasă IV 83; V 64
copilăroasă
apasă

lasă II 30
dureroasă

lasă II 30
pasă

lasă I 53, IV 326; V 316
apasă

lasă VI 128
atrasă

lasă I 248
mătasă

lasă V 459
aiurează

lasă IV 166
luminoase
auroase

lasă I 59, 345, 351
zgomotoase
frumoase

lasă IV 67; V 58
mătase
lasă

plasă III 107
mîngîioasă

masă V 260; VIII 279
casa

masă I 378
deasă

masă VIII 172
șază

rămasă VI 42
mireasă

rămasă V 131
șeasă

pasă I 46, 331; VII 97
casă

pasă I 495; IV 46
neînțeleasă

pasă I 187; III 60, 63
lasă

pasă IV 414; VIII 207
luminoasă

pasă V 351
apasă

pasă IV 344; V 351
dureroase

apasă V 298
lasă

apasă IV 491 ; V 377
întunecoasă

apasă I 62, 355
întunecoasă
radioasă

apasă IV 294
tînguioasă

apasă I 338
pasă

grasă II 282
furtunoasă *
masă

trasă IV 366 ; V 389
frumoasă

trasă IV 135 ; V 125
maiestoasă

distrasă I 175 ; II 400, 431
lasă

mătasă V 300
crăiasă

mătasă IV 165
lasă
miroase

mătasă V 290, 294
(matasă)
frumoasă

mătasă I 152 ; II 342 ; IV 325 ; V 290, 297, 314
(matasă)
argintoasă

easă=asă=iasă=oasă=ază=ase

deasă IV 128 ; VI 101
împărăteasă

deasă IV 484 ; VI 527
frumoasă

deasă VI 527
veghează

îndeasă VI 527
lasă

îndeasă III 105, 109, 110
pasă

mireasă VIII 386
crăiasă

mireasă IV 267 ; V 448, 451–452, 453 ; VIII 393
frumoasă

mireasă II 28
ruşinoasă

mireasă VIII 163
rază

mireasă VI 127
mătase
lasă

împărăteasă VI 506
pază

ţeasă IV 523
arătoasă

iasă=asă=easă=oasă=ioasă=oase

iasă V 677
frumoasă

iasă V 443, 472
luminoasă

crăiasă IV 354 ; V 365
deasă
pasă

crăiasă V 207
unduioasă

crăiasă V 207
somnoroasă

crăiasă II 137
bucuroasă

crăiasă V 207
văluroasă

crăiasă VIII 111
frumoase

oasă=asă=easă=iasă=ioasă=oase=ioase

lunecoasă I 427 * ; VIII 144
frumoase

întunecoasă II 20
fioroasă

întunecoasă II 20
cuvioase

întunecoasă VI 23
frumoase

pîntecoasă V 191
somnoroase

politicoasă II 262
groasă

discoasă I 80, 411, 412
frumoasă

desmierdăcioasă VI 119
mîngîioasă

necredincioasă IV 227
ticăloase

radioasă IV 132
frumoase

primejdioasă VIII 353
Tănasă

armonioasă I 19, 268
tînguioasă

serioasă VIII 466
preţioasă

geloasă I 375 ; VIII 170
dureroasă

frumoasă VI 51
acasă

frumoasă VIII 312
lasă

frumoasă VI 71, 506
lasă
apasă

frumoasă VI 84
coasă
deasă

frumoasă V 438, 458 ; VI 510
întunecoasă

frumoasă I 35, 296
scoasă

frumoasă VI 510
oglindoasă

frumoasă I 37, 309, 490 ; IV 10
radioasă

frumoasă IV 189
radioasă
lasă

frumoasă IV 77, 355
radioasă
mătasă

frumoasă VI 79
scînteioasă

frumoasă VIII 460
parcimonioasă

frumoasă IV 69
geloasă
focoase

frumoasă V 318
mănoasă

frumoasă IV 320 ; V 273
ruşinoasă

frumoasă III 206
copilăroasă

frumoasă IV 127
mătasă

frumoasă II 87 ; IV 188 ; V 440, 449, 458
întunecoase

frumoasă IV 423
lăcrămoase

frumoasă IV 128
groase

frumoasă V 294, 301
auroase

frumoasă V 107
argintoase

prietenoasă VIII 446
frumoasă

luminoasă V 661
duioase

nisipoasă IV 112 ; V 74
mincinoase

dureroasă II 146
duioasă

miroasă IV 363
frumoasă

miroasă IV 489
pasă

arboroasă IV 125
frumoasă

amoroasă V 458
mireasă

amoroasă V 458
frumoasă

somnoroasă IV 224
pîntecoasă

somnoroasă II 134
sperioasă

somnoroasă I 121 ; II 132, 134
sperioase

somnoroasă II 134
misterioase

somnoroasă IV 112 ; V 74
luminoase

auroasă VIII 94
mlădioasă

țănduroasă IV 81 ; V 64
frumoasă
descoasă

pletoasă II 8
cuvioasă

argintoasă I 382
întunecoasă

argintoasă IV 327 ; V 299, 316
frumoasă

argintoasă V 179
radioase

argintoasă IV 130
luminoase

zgomotoasă IV 344 ; V 351, 352
crăiasă

zgomotoasă IV 345
frumoasă
geloasă

zgomotoasă V 354
frumoasă
zgomotoasă

voluptoasă IV 263
mîngiioasă

voluptoasă IV 328 ; V 293
miroasă

voluptoasă II 294
somnoroasă

voluptoasă V 300
miroase

monstruoasă VIII 355
descoasă

luxoasă IV 507
serioasă

ioasă =asă=oasă=oase=ioase

mîngîioasă IV 358 ; V 369, 370
duioase

voioasă IV 308 ; VIII 281
frumoasă

duioasă I 1
tînguioase
armonioase

tînguioasă V 368
vasă

iesă=ese

piesă I 196 ; III 96, 101, 107
adese

isă=ise

închisă III 193
visă

închisă IV 383 ; V 408
promise

închisă V 408 ; VI 493
vise

deschisă IV 328 ; V 293
visă

deschisă I 481 ; IV 48 ; V 293, 299, 316 ; VI 59
vise

trimisă I 125
scrise

scrisă I 261
închisă

scrisă IV 390
deschisă

Tisă III 4, 5, 8, 11
plînge-mi-se

insă=însa=însă=inse

ninsă IV 537 ; VIII 118, 119
dînsa

ninsă IV 119, V 103, 111
împinsă

ninsă IV 140
suspinsă

ninsă VIII 186
prinsă

ninsă V 141
cuprinsă

ninsă V 555
întinsă

ninsă IV 142, 464 ; V 140 ; VIII 288
plînsă

împinsă I 470 ; IV 19
plînsă

prinsă V 579
aprinsă

aprinsă VI 82
dînsa

aprinsă IV [illegible], V 148
[illegible]pinsă
întinsă

surprinsă IV 482
aprinsă

cuprinsă IV 78
atinsă
plînsă

cuprinsă IV 362 ; V 382
stinsă

întinsă I 485 ; IV 192 ; V 163 ; VI 93
ninsă

întinsă II 177
aprinsă

întinsă VIII 186
cuprinsă

întinsă IV 144
învinse

întinsă IV 472–473 ; VIII 260–261
învinse
atinse

stinsă IV 176
aprinse
desprinsă

neînvinsă V 82
încinse

însă=însa=însă=inse

însă VI 80
dînsa

însă I 344
împinsă
aprinsă

însă I 376 ; VIII 170
plînsă

însă VIII 461
strînsă

însă I 56, 350
împinse
aprinse

strînsă IV 78 ; V 61
cuprinsă

unsă=insă

ascunsă V 579
aprinsă

ascunsă II 275, 318
nepătrunsă

pătrunsă VI 523
ascunsă

pătrunsă III 266
neajunsă

nepătrunsă VI 94, 523, 524
ascunsă

ipsă

eclipsă IV 344 ; V 351
lipsă

arsă=oarsă

arsă V 38
revarsă

[illegible] 190, 230
arsă

revarsă I 168 ; II 420
întoarsă

oarsă=arsă

întoarsă VI 105, 529, 530
varsă

întoarsă VI 647
varsă
arsă

întoarsă II 376, 393, 420, 440
revarsă

usă=use

dusă VI 112
pusă

dusă VIII 223
aduse

apusă VIII 176, 177
dusă

apusă VIII 224
pierduse

nespusă VIII 223
aduse

susă IV 491
dusă

așă=așe

fașă V 224
ucigașă

gingașă II 101
drăgălașă

uriașă V 128
trufașe

drăgălașă VI 85
fașă

pătimașă VIII 83, 144
fașă

pătimașă V 191
fașe

oșă

roșă I 356
roșă

ușă

ușă IV 148; VIII 204
cenușă

ușă I 155; II 344
mătușă

cenușă I 84, 405, 417; VI 24, 45, 490; VIII 205
ușă

cătușă VIII 307
cenușă

mătușă VI 41
gușă

ată=adă=eadă=eată=iată=oată=ează=ate=ato

bată VI 126, 542, 545, 546
uscată

bată [illegible]
vreodată

bată VIII 199, 202
săgeată

bată III 7, 11, 13, 16
toată

bată I 23, 276
îmbătată

străbată IV 138
tăiată

neschimbată I 97
pată
întunecată

neschimbată II 122
arată
niciodată
adorată

îmbată I 103; V 153; VIII 308
arată

turbată * V 510
ceată

turbată IV 163
răsturnată
fată

cată V 450
îmbată

cată I 25, 277
dezbrăcată
(dizbrăcată)

cată V 207
întunecată *

cată IV 300; VIII 276
îngîmfată

cată I 467; IV 25; V 26
lată
beată
(bată)

cată IV 246; V 205, 206
arată

judecată VIII 200, 203
altădată

judecată VIII 229
astădată

plecată I 72, 386
fermecată

plecată VI 76
nemișcată

fermecată II 133
întunecată

fermecată I 370; VIII 164
secată

fermecată I 271
uscată

fermecată I 206; III 177, 178, 179; VIII 96, 101
vreodată
(vrodată)

fermecată VI 70
arată
minunată

înecată V 298
adorată

întunecată IV 121; V 105, 112
sfărîmată

întunecată VIII 187
luminată

întunecată IV 306; VIII 280
arată

beșicată IV 499
arată

înfocată VI 81
deodată
cată

încărcată VI 539
îmbrăcată

încărcată V 306, 307
mestecată

încercată V 383
preacurată

uscată IV 140; V 137
întunecată

uscată VI 41
încărcată

uscată V 290, 298; VIII 172, 173
bogată

uscată VI 58
arată
fată

uscată I 84, 405, 418
pipărată

uscată IV 484
devastată

nemișcată I 96
sîngerată
pată

bucată IV 169
înspumate

dată VIII 409
bărbată

dată V 295
deodată

dată I 253; IV 320; V 274
înstelată

dată VIII 167
sfărîmată

dată I 183; III 5, 7, 11, 14, 16, 20; IV 535; VIII 341
toată

dată V 590
toată
ciudată

dată V 555
arată

dată I 8
înflăcărată

dată IV 59; V 255; VIII 267
nevinovată

dată VI 35, 489
arate

suspendată IV 78
luminată
întunecată

suspendată I 133; II 210; IV 502
arată

îndată IV 264
îmbată
întunecată

îndată V 434
înecată

îndată II 137
întunecată

îndată V 140
deodată
bogată

îndată VI 128
speriată

îndată II 136
toată

odată V 145
uscată

odată III 171
deodată

odată VI 514
îngropată

odată I 373; VIII 168
adorată

odată VIII 225, 226
tată

odată IV 79
căutată

dodată V 276
neîndurată

deodată IV 166; V 149
îndată
umflată

deodată V 138
lăudată

deodată VIII 470
ciudată

deodată III 51
înväpăiată

deodată VI 27
arată

vreodată I 490; IV 11
cată

vreodată IV 308
șireată

vreodată IV 419; V 437, 464
(vodată
vrodată)
fată

vreodată I 23, 276
leșinată

vreodată VIII 227
toată

cîteodată VIII 156
roată

niciodată V 227
întunecată

niciodată V 282
încordată
nerealizată

niciodată I 167; II 374, 418
fată

niciodată V 153; VIII 307
subjugată

niciodată VIII 312
lată

niciodată VIII 224
scăpată

niciodată II 392
preacurată

niciodată V 440
necurată

demodată V 332
tată

vrodată V 534, 539, 544
întunecată

vrodată III 68; IV 442; V 533, 535
toată

vrodată VI 516
îngropată

vrodată III 315; IV 445; V 544
arată

vrodată I 488; IV 41
(vreodată)
desperată

vrodată VIII 281
șirată

vrodată VIII 138
tată

totodată V 43
turburată

vodată IV 188; V 162
înstelată
îngropată
închinată

vodată I 375; VIII 170
adorată

acordată I 463; IV 16
vreodată
întraripată

altdată VIII 218
plecată

lăudată VI 107, 532
încunjurată

ciudată IV 523
desmierdată

ciudată I 445
pată
întunecată

ceată IV 159
odată
turburată

înceată IV 64; VIII 273
beată
sfărmate

înceată V 290, 298
bogată

săgeată V 134
pătată

fată VI 47, 493
bată

fată VI 112
fermecată

fată IV 501
îngrecată

fată IV 243; V 202, 203
îndată

fată V 202
bogată

fată VI 81
răzimată

fată II 125
luminată
toată

fată IV 535; VIII 340
toată

fată VI 111, 536
arată

fată VI 492–493
adorată
tată

desfată I 438
îmbată
pată

legată V 306
bogată

legată IV 158–159
curată
condamnată

bogată V 290
îmbrăcată

bogată V 95
vreodată

bogată V 274
săgeată

bogată IV 362
înseninată

bogată V 105
atîrnată

bogată I 231; III 298, 300; IV 101; V 44
toată

bogată IV 321; V 274
arată

bogată VI 136
presărată

bogată V 96, 104, 112
grată

bogată IV 120; V 111
ingrată

bogată II 179; IV 78, 115; V 61, 77
curată

împrăștiată I 119
toată
bată
sloată

lată V 272
amestecată

lată V 118
vodată

lată VIII 156, 158
lăudată

lată V 272
bogată

lată IV 134; V 124
detunată

nespălată II 285
vrodată
toată

îmblată VI 76
înfoiată
fermecată

neîmblată VI 509
înfoiată
fermecată

înstelată IV 125
zăpadă

înstelată I 63
întunecată
uscată

înstelată I 29, 288, 289
îmbălsămate

îmflată IV 485
constelată
înmuiată

îmflată V 105, 106
luminată

îmflată IV 121; V 112
atîrnată

îmflată V 105
urmat-o

izolată VIII 312
încîntată

răsplată VIII 207
bogată

răsplată IV 300, 412, 540; V 614; VIII 276
invidiată

formulată IV 226
înfocată

mată IV 125; V 116
înconjurată
(înconjorată)

îmbălsămată V 181, 182
arată
semănată

îmbălsămată IV 207
arată
presărată

răzămată I 251 ; IV 319 ; V 272
(răzimată))
învolburată

răzimată VI 39
legată

sfărîmată V 420
străbată

sfărîmată I 495 ; IV 45
odată

sfărîmată V 397
curată

sfărîmată I 18, 268
înghețată

sfărîmată V 420
străbate

diplomată I 31, 294
înturnată

brumată V 649
mată

îmbrumată V 649
mată

profanată VIII 313
lată

legănată VI 94
deodată
toată

sprîncenată VI 95
alintată
sărutată

sprîncenată VI 520
sărutată

luminată VIII 313
destinată

aninată V 303
damnată

condamnată V 536
înspumată

neînturnată VI 87
urmată

minunată II 335
adorată

minunată II 336
curată

detunată I 31, 295
esplicată

crăpată VI 59, 501
fermecată

crăpată V 135
întunecată

săpată V 61
fată
bogată

săpată IV 77 ; V 61
curată
bogată

înaripată V 570
curată

înaripată IV 464
tremurată

întraripată I 457 ; V 30
adorată

spată I 85, 406, 419
pieptănată

spată IV 208
toată
cată

spată V 546, 547
arată
deodată

spată V 181
infectată
cată

întrupată IV 257
cată

întrupată I 18, 19, 266, 268
divinizată

arată II 32
îmbată

arată III 170, 172
deodată

arată I 171, 172 ; II 378, 379, 395, 397, 423, 426
niciodată

arată I 79, 400, 402, 410
fată

arată I 436
iată

arată I 114 ; II 68 ; IV 329 ; V 301, 317
pată

arată I 95
spată

arată VIII 468
sîngerată

arată IV 360 ; V 383, 386
preacurată
(precurată)

arată V 385
salutată
precurată

arată I 443
spate

înflăcărată I 513 ; V 13
sculptată

supărată IV 68
șireată

adevărată IV 331 ; V 295, 302
curată

adevărată VI 120
preacurată

liberată V 113
curată

sîngerată I 445
pată

disperată V 374
crează

răsfirată VI 84
aruncată

șirată IV 331 ; V 296, 302, 319
disfată
(desfată)

adorată IV 360, 363 ; V 385, 386
preacurată

turburată II 298, 309
măturată

turburată I 148
vînturată

neturburată V 191
luminată

curată IV 392
dată

curată I 158 ; II 341, 346
odată

curată II 410
vrodată

curată I 51, 335
îngenuncheată

curată I 386
adunată

curată I 428
pată

curată III 234
arată

curată IV 159
colorată
purpurată

curată I 232 ; III 306, 307, 309 ; IV 436
împresurată

furată VIII 229
însemnată

înnegurată I 412
arată

giurată II 19
fată

lăsată V 63
bată

lăsată V 63
curată

delăsată I 513, V 13
sculptată

apăsată IV 498
niciodată

apăsată IV 504
toată
ciudată

înfricoșată I 461 ; IV 14
adresată
nedisigilată

înduioșată I 464 ; IV 37
șireată

înduioșată I 464 ; V 48
înseninată

înduioșată I 464 ; V 48
supărată

înduioșată VI 31
depărtată

înduioșată I 464 ; V 48
vinovată

tată VIII 161
dată

tată VIII 91
altădată

tată II 20
vrodată

tată I 27, 280
beată

tată II 29 ; IV 161
bogată

tată I 102 ; II 29
luminată

tată V 474, 475
toată

exploatată II 274
spurcată

îmbărbătată IV 266
îndată

însetată IV 62, 301 ; V 260 ; VIII 270, 277
blăstămată
(blestemată)

uitată I 209 ; III 191, 195, 200, 201
toată

inventată I 59, 344, 350
răsplată
toată

alintată * V 108
zăpadă

alintată IV 548
citeodată

alintată I 159 ; II 353, 354, 358
sărutată

încîntată I 122 ; II 133, 137
întunecată

spăimîntată IV 489
îmbată
fermecată

îndreptată I 462 ; IV 15
cumpărată
adevărată

depărtată III 176
vreodată

depărtată IV 169
depărtată

iertată IV 222
înfocată

iertată VI 31
toată

întristată VIII 384
înghețată

nemut[ată]* II 122
arată
niciodată
adorată

înghețată V 304
aruncată

înghețată I 20, 272
înspumată

înghețată IV 458
descîntată

înnălțată VI 105
deodată
roată
toată

înnălțată VI 529
roată
toată

înnălțată V 386
preacurată

neînfluințată IV 224
luminată

vinovată VIII 224
toată

așezată I 432
bogată
curată

uzată IV 195
uscată

eată=ată

șireată IV 51
curată
vreodată

iată=ată

nemingiiată IV 229
neocupată

înfoiată V 374
înfocată

înfoiată V 374
luminată

înfoiată V 381
înseninată

înfoiată V 374
minunată *

poiată IV 224
șirată

despoiată V 224
amestecată

despoiată IV 390
odată

despoiată IV 260 ; VIII 141
închegată

muiată I 384
fermecată

muiată I 383
surpată *

muiată V 291
adorată

oată=ată=oartă

scoată I 438
judecată
pată

înoată VI 79, 510
aninată

înoată II 118
toată
bată
sloată

înoată II 116, 118
toată
scoată
zloată

înoată II 115
toată
roată
zloată

poată IV 341
niciodată

poată II 136
toată

poată VI 55
moartă

roată VI 520
tupilată

roată III 29
toată

roată VI 128
scuturată

toată I 83, 404, 417
bată

toată IV 511
rearuncată
atîrnată

toată IV 513
spurcată

toată V 362
dată

toată II 443 ; VI 62
deodată

toată III 177
vreodată

toată I 115 ; II 75, 79, 81, 185 ; V 471, 545
niciodată

toată VIII 448
discordată

toată IV 352
lăudată

toată IV 529 ; VIII 345
fată

toată V 450
bogată

toată IV 502
sfărîmată

toată VI 79
luminată

toată VI 24
scoată

toată III 312
poată

toată I 96, 445
pată
judecată

toată II 292
arată

toată I 509 ; V 47
îndelirată *

toată V 362
binemeritată

toată IV 407 ; V 434
depărtată
dată

etă=ete

cochetă IV 202
șirete
căpietă

ietă=etă

înmuietă IV 325; V 290, 297, 314
mlădietă

ită=ita=ire=ite=ito

împodobită IV 422
iubită

robită I 305
otrăvită

iubită I 248
înzeită

iubită IV 70
pălită
dumnezeită

iubită IV 69
cumplită
încremenită

iubită IV 481
rănită

iubită IV 69
rănită
iubită

iubită I 121; II 134
ostenită

iubi[tă] V 294
pierită

iubită II 134
obosită

iubită IV 52
tăinuită
înverzită

rătăcită IV 225
îndrăgită

rătăcită I 19, 268
nefinită

rătăcită I 457; V 30
nesăvîrșită

fericită IV 512
iubită

fericită V 351
înflorită

fericită IV 485
liniștită

încîlcită VIII 445
sită

zbîrcită V 565
pocită

zbircită VIII 172
răstită

resuscită IV 548
iubită

strălucită IV 477
îndrăgită

strălucită I 37, 308
pornită

strălucită IV 344; V 351
înflorită

zidită IV 126
ivită

dobîndită VIII 454
plătită

înzeită I 24, 276
împietrită

amăgită V 536
strivită

amăgită V 536
lovită

pustiită V 377
pîngărită

pălită I 316, 468; IV 20; V 24
liniștită

pălită V 375
privită

ofilită I 341
iubită

ofilită V 566
cernită
înnegrită

răscolită IV 310; VIII 283
iubită

răscolită IV 157; V 148
zburlită
cumplită

nomolită * II 180
cumplită

cumplită VIII 228
iubită

cumplită IV 502
menită

zburlită I 372; VIII 166, 167
vrăjită

zburlită V 278, 282
liniștită
neghicită

uimită IV 122; V 78
încîlcită

adormită VI 520
răspîndită

rănită IV 513—514; V 597
ostenită

îngălbenită IV 473; VIII 261
pornită

îngălbenită IV 464
vestezită

menită II 19
urzită *

încremenită V 103, 111
liniștită

ostenită V 597
ostenită

venită I 471; IV 19
cernită

venită II 28
giuruită

cuvenită IV 415
aurită

mărginită IV 192
pripită

ruginită I 32, 295
amorțită

împlinită I 159; II 352, 354, 358; VI 94
iubită

neîmplinită VI 82
mistuită

neîmbătrînită V 551
iubită

neîmbătrînită IV 454; V 552
iubite
pierite

gonită IV 142
aurită

gonită V 140
aiurită

cernită I 489; V 16
îngălbenită

lipită I 331
pregătită

nisipită V 293
iubită

risipită IV 171; V 151; VIII 305
iubită

risipită I 380
amorțită

risipită V 151; VIII 305
zugrăvită

sterpită IV 156
pornită
iubită

stîrpită I 247
roșită

ispită V 301
pierit-a

ispită V 294
pierită

Mărgărită VI 536
iubită

Mărgărită VI 114
aurită

sărită VIII 354
opărită

rărită I 228; III 291, 292; IV 428; V 488
liniștită

întărită I 427; VIII 144
răscolită

prizărită III 104
zugrăvită

înmîndrită * V 510
smintite

ferită IV 547
iubită

nesuferită VIII 461
lămurită

smerită I 408, 420
învelită

smerită VI 128
uimită

smerită I 133; II 206, 211
nezărită

smerită III 193
neclintită

smerită VI 95, 96, 520
zugrăvită
(jugrăvită)

ntinerită V 352
nflorită

acoperită II 56, 57
privită

neacoperită IV 547
iubită

înflorită IV 319
liniştită

împietrită * II 78
iubit-o

măiestrită I 36, 297
încilcită

aurită V 620–621
îngălbenită

aurită IV 467; VIII 291
înnebunită
(nebunită)

mărmurită I 50, 335
încreţită

moleşită VIII 453
fericită

înroşită VI 534
îngrozită

nesfîrşită I 416; VI 488
uimită *

nesfîrşită IV 151; V 145
repeţită

răguşită II 228, 256
năduşită

răzvrătită VIII 83, 127
sită

boltită I 494; V 52
cernită

aţintită IV 168
clipită

liniştită V 44
iubită

liniştită VIII 412
rătăcită

liniştită I 42, 317
îndrăgită

liniştită VIII 412
pribegită

liniştită V 163
îngălbenită

liniştită IV 119; V 111
încremenită

liniştită I 301, 306
finită

liniştită I 485; V 163
înroşită

dismeţită I 25, 277
increţită

învineţită I 271
fericire

repeţită I 25, 277
amorţită

încreţită I 52, 338
acoperită

încreţită VIII 160
învineţită

descreţită VIII 86
ascuţită

încolţită V 96
îndumnezeită

simţită I 53
iubită

sfinţită V 149
iubită
fugite

sinţită IV 167
iubită
fugite

însoţită V 396
suscită *
poleită

ascuţită II 300
acoperită

părăduită IV 528; VIII 345
rînduită

legiuită VIII 209, 221
ispită

învăluită I 462; IV 15
acoperită
înurieşită

tăinuită III 195, 198
liniştită

dăruită II 28
giuruită

lustruită III 88
simţite

despreţuită VIII 473
ispită

deslănţuită V 278, 282
uimită
greşită

zugrăvită IV 234; V 193
închipuită

zugrăvită V 276
strivită

otrăvită V 374
feştelită

otrăvită V 375
umilită

privită V 382
ofilită

văduvită IV 223
eremită

pleşuvită V 85[ ], 123
mărită

veştezită V 374
privită

încălzită II 199
iubită

îtă=ită

amărîtă II 195
nezărită

mohorîtă I 56
posomorîtă
pribegită

mohorîtă I 349
posomorîtă
zdrenţuită

mohorîtă I 349
posomorîtă
amărîtă

urîtă VIII 228
iubită

urîtă I 484; IV 191; V 163, 164
amărîtă

altă=ealtă=oaltă

altă III 86, 90
baltă

baltă I 215; III 227, 228; V 190
înnaltă
(naltă)

daltă III 197; V 478
naltă
(înnaltă)

cealaltă VI 39
baltă

ceealaltă IV 350; V 361
laolaltă

olaltă IV 392
altă

olaltă I 232; III 306, 307, 308,
daltă 309; IV 436

olaltă V 625, 629; VI 98
înaltă
(naltă)

laolaltă I 154; II 337, 343; IV
înnalţă 545; VI 527
(înaltă
naltă)

laolaltă IV 340; V 345
dezvoaltă

naltă IV 406; V 434
altă
unealtă

naltă IV 415; V 356
saltă

naltă V 356
tresaltă

înaltă I 144; II 297, 305; VIII 386
(înnaltă)
olaltă

înnaltă V 305
alta

înnaltă IV 326; V 298; 304
(înaltă
naltă)
altă

înnaltă III 7; IV 202; V 179; VI 41
(naltă
înaltă)
baltă

înnaltă II 420; IV 423
daltă

înnaltă IV 412; V 136; VI 86, 518
(înaltă)
laolaltă

saltă IV 459; VI 534
baltă

saltă IV 118; V 108
naltă

oltă

boltă IV 134 ; V 124, 300, 306
revoltă

ultă

ascultă III 21 ; IV 195, 308 ; VI 30 ; VIII 282
multă

ascultă V 320
smultă
multă

multă II 299 ; IV 533 ; V 610 ; VIII 337
ascultă

multă IV 333 ; V 320, 321, 322
ascultă
incultă
smultă

multă IV 216
ascultă
insultă

multă IV 334 ; V 322
smultă
incultă
ascultă

insultă VIII 466
multă

entă

prezentă V 227
momentă

intă=îndă=întă

mintă VI 45
sfîntă

ţintă VIII 155, 158
cîntă

ţintă VI 55, 497
plîntă

ţintă IV 462 ; V 560 ; VIII 286
frămîntă

ţintă IV 468 ; V 572 ; VIII 292
sîntă

ţintă VI 56—57, 498
avîntă
pîndă

întă=îndă=îndă=undă=intă=inte

înfierbîntă VIII 160
sîntă

cîntă V 639
ţintă

cîntă I 251
frămîntă

cîntă I 467 ; IV 24 ; V 25, 149
sîntă
(sfîntă)

încîntă II 107 ; IV 410
ţintă

încîntă I 6
avîntă

sfîntă V 150, 154 ; VIII 293, 308
blîndă

sfîntă VI 494
ţintă

sfîntă IV 287, 365
încintă

sfîntă VI 514
descîntă

frămîntă V 254 ; VIII 266
tremurîndă

frămîntă I 482 ; IV 58, 470 ; VIII 258—259, 266
cîntă

frămîntă VI 85, 513, 514, 521
descîntă

înmormîntă IV 133 ; V 82
frămîntă

frîntă IV 172
blîndă

frîntă I 26, 280
cîntă

sîntă I 465 ; IV 39
pălindă

sîntă I 300, 306 ; IV 469
blîndă

sîntă I 504
pătrundă

sîntă I 373, 377 ; II 365 ; VIII 167
cîntă

sîntă IV 475 ; VIII 263
frîntă

sîntă VIII 176, 177
avîntă

sîntă V 573 ; VIII 293
fierbinte

avîntă II 21
nainte

untă=unta=unte

nuntă VI 75, 506
ciunta
„Mărunta"

căruntă IV 416 ; V 478
nuntă

căruntă VIII 86
frunte

măruntă I 370 ; VIII 163, 164
nuntă

încruntă I 454, 472 ; IV 27, 97 ; V 28
încăruntă

încruntă I 467 ; IV 24
măruntă

otă

bigotă IV 229
poliglotă

eaptă

înţeleaptă V 670 ; VI 108
dreaptă

înţeleaptă IV 408 ; V 476, 477
aşteaptă

dreaptă I 137 ; II 261, 267 ; IV 289 ; V 451
înţeleaptă

dreaptă VIII 225
nedreaptă

dreaptă IV 363 ; V 383, 386, 453 ; VI 531 ; VIII 210
îndreaptă

dreaptă V 481
treaptă

dreaptă VIII 89, 224
aşteaptă

dreaptă IV 284 ; V 244
aşteaptă
înţeleaptă

dreaptă I 142 ; II 294, 303 ; VI 531
deşteaptă

nedreaptă I 60, 345, 352
aşteaptă
dreaptă

îndreaptă VI 529
treaptă

îndreaptă I 167, 178 ; II 419 ; VI 39
aşteaptă

treaptă IV 417
înţeleaptă

treaptă IV 406
înţeleaptă
îndreaptă

treaptă VIII 225
nedreaptă

treaptă IV 293
aşteaptă

aşteaptă IV 53
înţeleaptă

aşteaptă I 134, 165 ; II 212, 367 ; IV 365 ; V 389 ; VIII 221
dreaptă

deşteaptă II 297 ; IV 469 ; VIII 293
îndreaptă

oaptă=oapte

coaptă VI 510
noapte

iptă

criptă VIII 80
înfiptă

uptă

luptă IV 250 ; V 411
ruptă

luptă IV 258
întreruptă

ruptă V 332
luptă

artă=ardă=iardă=ată=iartă

cartă IV 508
iartă

ceartă III 86
cată

ceartă I 196 ; III 93, 96, 97, 100, 111
artă

ceartă III 86, 89
împartă

ceartă II 388 ; IV 257
deşartă

împartă VIII 210, 221
ceartă

spartă VIII 205
împartă

despartă IV 141 ; V 86
bardă

deşartă V 155 ; VIII 309
desmiardă

deşartă II 30 ; VIII 312
iartă

oartă = artă

moartă II 25, 180 ; III 151 ; VI 497[ ] ;
poartă VIII 397, 412

moartă V 640, 641 ; VIII 161, 397
soartă

moartă IV 190
soartă
poartă

moartă I 38, 310
spartă

poartă I 69, 376, 379 ; II 38 ; IV
moartă 292, 366 ; V 107, 389 ;
VI 111, 497, 536

poartă I 85, 406, 419 ; III 185 ;
poartă V 306 ; VI 66, 91, 96, 520

poartă VI 52, 497
poartă
moartă

poartă VIII 188
toartă

poartă VIII 307
deşartă

soartă IV 225 ; V 191
moartă

soartă I 262
moartă
poartă

soartă IV 391 ; V 416
poartă

urtă

burtă VI 28
turtă

turtă VI 30
scurtă

astă = asta = eastră = iastră = eastă = = oastă

castă * V 407
măiastră *

nefastă V 130 ; 131
coastă

vastă VI 55, 497
asta
fereastră

nevastă I 405 ; VI 45, 490
fereastră

nevastă I 84, 418
fereastă

eastă = asta = astă

fereastă II 142
asta

fereastă VI 59
asta
castă

fereastă VI 51
astă

fereastă I 455, 472 ; II 392, 419 ;
adastă IV 28, 97 ; V 29, 39

fereastă II 142
aceastǎ

fereastă IV 97
vastă

istă = ista

tristă III 93, 94
budaistă

tristă I 336
ateistă

tristă VIII 175, 177
listă

tristă IV 425 ; VIII 159
există
(esistă)

tristă IV 476
revistă

batistă V 214
vista

artistă I 314
tristă

esistă II 259* ; III 97
(există)
budaistă

există I 196 ; III 96, 101, 107 ; VIII
(esistă) 154, 156, 157, 158—159
tristă

ustă

robustă VIII 474
îngustă

îngustă IV 135 ; V 125
augustă

ută

lăută V 331
arnăută

prefăcută II 400, 431 ; III 182
sărută

tăcută VIII 312
pierdută

tăcută I 61
salută

tăcută V 571 ; VIII 288
mută

trecută V 275
căzută

născută I 390
mută

cunoscută I 175, II 430, 431
sărută

salută IV 225
trecută

mută IV 147 ; V 144
făcută

mută I 470 ; IV 18, 84, 469 ; V 64 ;
tăcută VIII 293

mută I 363, 364 ; IV 506 ; V 592 ;
învăscută VI 28

mută I 67, 367
pierdută

mută V 45
astută

temută VIII 460
plăcută

minută V 278
tăcută
sărută

sărută V 295
pierdută

sărută I 82 ; III 289 ; V 680
mută

sărută IV 218
stătută

sărută V 188
astută

ţesută IV 523
ciută

astută I 354
salută

văzută IV 130
necunoscute

nevăzută IV 464 ; VIII 288
mută

necrezută IV 332 ; V 319
împrumută

aţă = aţa = eaţă = iaţă = aţe

aţă VI 549
faţă

aţă IV 313 ; VIII 285
viaţă

aţă V 603
învaţă

acaţă VI 528, 529
caţă

acaţă VI 62, 502
viaţă

ceaţă IV 317 ; V 266
dulceaţă

ceaţă III 286 ; V 565
gheaţă

ceaţă I 429
creaţă

ceaţă III 154, 156
creaţă
braţă
viaţă

ceaţă III 152
increaţă
braţe
viaţă

ceață I 491,5 12; IV 7; V 14,
față 444, 472

ceață IV 303, 313; VIII 176, 177,
viață 278, 285

ceață III 194, 199, IV 418; V 437,
brață 464

ceață I 210; III 190, 191, 193,
brațe 201; V 437

dulceață II 199, 207
față

gheață V 294
măreață

gheață IV 146; V 89; VIII 172
față

gheață IV 501; V 140; VIII 293,
viață 463

gheață I 95
viață
brațe

gheață IV 142, V 140
invață

gheață V 286
înhațe

277, 281
brațe
înhațe

îngheață IV 295
față

îngheață VI 534–535, 535
față
dulceață
răsfață
brață

îngheață I 271
viață

îngheață I 64, 357
viață
față

îngheață III 37
viață

îngheață I 331
rață

față II 434
ceață

față IV 354
ceață
dulceață

față III 210
dulceață

față I 374; V 565; VIII 97, 168,
gheață 240

față IV 213
gheață
dulceață

față IV 416; VIII 172
îngheață

față IV 118; V 99
măreață

față VI 60
măreață
îndrăsneață

față V 158
creață
măreață
călăreață

față IV 181; V 158
creață
măreață
brațe

față IV 503
creață
învață

față II 207
față

față IV 535; V 611; VIII 340
prefață

față I 116, 125; II 78, 80, 83, 130
viață 144, 388; III 45, 133; V 471;
VIII 187

față V 654
viață
dulceață

față II 120
viață
verdeață

față I 185; III 37, 40, 42, 320
viață

față II 130, 442; III 29, 30; IV
brață 243; VIII 117

față IV 132
roșață

față II 282
mustață
[înhață]

față IV 519; VIII 161
învață

față I 120, 179; IV 521; V 202,
brațe 203, 605, 641, 681; VI 94

răsfață III 320
viață

răsfață IV 504
brață
învață

desfață I 307
viață

înhață IV 164; V 149
brațe
desfață

viață II 197
ceață

viață V 58
ceață
dimineață

viață IV 238; V 198, 199
dulceață
îngheață
brațe

viață I 344, 351
dulceață
viață

viață II 132, 134
verdeață

viață I 56, 343, 350
verdeață
gheața

viață I 226, 300, 305; III 288;
gheață IV 142, 464; V 140, 571; VIII
288

viață VIII 185
dimineață
ceață

viață II 127
dimineață
față

viață VIII 230
măreață

viață I 369; V 249; VIII 143, 163
față

viață V 377
brață

viață V 100, 111
învață

viață V 377
brațe

viață V 249
brațe
dulceață

mață V 332
greață

brață VIII 154
viață

brață II 39
dulceață

brață II 25, 425; III 188
față

brață V 326
față
învață
viață

brață V 326
viață
dulceață
față

brață IV 336; V 326, 327
viață
față
isteață

brață II 135; IV 240; V 199
învață

învață I 140; II 269
ață

învață VIII 382, 396, 410
gheață

învață V 214–215
măreață
piață
creață

învață IV 252
creață
mustață
lungăreață

învață II 327
greață

învață III 32; IV 358; V 367, 368
viață

învață III 36, 37
viață

învață V 215
mustață
creață
lungăreață *

eață=ața=ață=alță=ațe=ețe

verdeață I 54, 341
măreață

verdeață V 111
brață

verdeață V 116
înalță

verdeață IV 118
brațe

dimineață IV 125
roșeață

dimineață II 127
vïață

dimineață IV 234
brață

îndrăsneață IV 59; VIII 266
măreață

măreață III 152
ceață
brață
fața

măreață IV 329; V 301, 317
gheață

măreață IV 115; V 74
îndrăzneață

măreață V 572; VIII 290
creață

măreață V 114
încreață

măreață VI 498
încreață
mîndreață

măreață VI 56, 497
încreață
fața

măreață V 188
greață

măreață IV 520; VI 531; VIII 415
față

măreață IV 527; VIII 344, 351
vïață

creață VIII 38—39
măreață
brațe

încreață V 265
ceață

încreață V 58
dulceață
dulceață

încreață V 58
dulceață
blîndețe

încreață IV 68
glumeață
dulceață

încreață VI 79, 510
măreață

roșeață I 97
gheață
față

iață=ață=eață=ațe

viață IV 102; VIII 184
ceață

viață VIII 89
gheață

viață IV 171, 436; II 378, 395, 424; VIII 386
îngheață

viață VIII 181
dizgheață

viață I 370; VIII 163, 164
dimineață

viață V 576; VIII 215
măreață

viață V 374
creață

viață IV 387; VIII 163
față

viață IV 530; VIII 350
brațe

eță=eață=ețe

blîndeță VIII 415
înghețe

tinereță IV 222
dimineață

tinereță VI 92
bătrîneță

frumuseță VIII 475
blîndeță

frumuseță VI 83
tinereță

tristeță V 275
crețe

iță

mămăiță VIII 338
guriță

porumbiță I 2
copiliță

porumbiță IV 280
viță

chichiță IV 225
căpiță

puiculiță VI 119
porumbiță

mîndruliță I 4
drăguliță

mămiță IV 533
guriță

spiță V 334
viță
mlădiță
Podgoriță

spiță V 334
viță
mlădiță
Maglaviță

călugăriță IV 229
protectriță

pestriță VI 52—55, 497
înghiță
criță

guriță VI 646
porumbiță

guriță I 55
romaniță

văduviță VI 521
guriță
porumbiță

îță=iță

țîță IV 367; V 390
viță

alță=eață

înnalță V 289
măreață

înnalță VI 109, 531
încalță

anță=anța=ența=anțe

speranță I 373; VIII 167, 168
balanță

speranță VI 58
lanțe
abondanța

speranță VI 498
lanțe
abundența

ență

cadență V 158
omnipotență
scatență *

indulgență IV 505
impertinență

impertinență II 325
cadență

esistență I 355
rezistență
opulență

ință=iță=ințe

căință VIII 453
ușurință

credință IV 382; V 408
silință
mință

credință VIII 102—103
amenință

credință IV 419; V 465
putință

credință III 93
semințe

ființă I 305
sfințită

ființă I 23, 276
mință

ființă I 141; II 266, 270; IV 192; V 165
neputință

neființă II 185
știință

neființă I 132; II 185, 204, 210
voință

nefiinţă II 185
neputinţă

ştiinţă V 214
silinţă

ştiinţă IV 302; VIII 277
uşurinţă

ştiinţă II 178
sentinţă

minţă III 98
seminţe

ameninţă III 96; V 663
voinţă

suferinţă I 211; III 183, 206, 208, 209, 210, 212, 213
fiinţă

dorinţă V 545
suferinţă

putinţă IV 419; V 465, 474
necredinţă

putinţă IV 387; V 411, 416, 513, 515
fiinţă

putinţă IV 429; V 488
dorinţă

stăruinţă VIII 462
căinţă

stăruinţă III 183
fiinţă

biruinţă VIII 174
sentinţe

uţă

micuţă V 392
drăguţă

mămucuţă IV 533; VIII 338
drăguţă

mămuţă V 610; VIII 348
drăguţă

maimuţă IV 489, 506; V 591
pisicuţă

eauă

perdeauă V 106
neauă

perdeauă IV 504; V 590
neauă
steauă

neauă II 176; VI 56
steauă

steauă IV 465; V 571; VI 56; VIII 160, 289
neauă

euă

neuă V 289, 297
perdeuă

iuă

ziuă VI 486
piuă

ziuă VI 493
viuă
ziuă

ziuă VI 48
viuă
tîrziuă

ouă=euă

ouă IV 223
rouă

două V 305
neuă

două IV 528; VIII 345
amîndouă

două III 86, 90, 92
nouă

amîndouă IV 452–453; V 549
plouă
vouă

amîndouă I 432
nouă

amîndouă V 549
nouă
vouă

plouă VI 35
două

plouă I 154; II 337, 343; IV 411
amîndouă

nouă III 86, 88, 90, 92, 93, 95, 96, 98; V 663
amîndouă

nouă III 92
plouă

rouă V 563
două

rouă III 96; IV 457; V 294, 663[ ]
nouă

avă=iatră=ave

sclavă V 85, 123
lavă

sclavă IV 139
otravă

slavă IV 367
gîlceavă

slavă VI 108, 531
Suceavă

slavă V 443, 472
navă

slavă II 300
grozavă

navă IV 206–207; V 181
otavă
lavă

navă V 678
dumbrave

bolnavă II 326; IV 299; V 259; VIII 275
lavă

bolnavă I 60, 349
lavă
sclavă

bolnavă IV 193; V 265; VI 31, 486
dumbravă

bolnavă V 264
suavă

bravă V 85, 123
otravă

dumbravă VI 486
piatră

dumbravă IV 329; V 294, 300, 317
grozavă

ispravă VI 27, 486
grozavă

otravă VIII 141
Suceavă

otravă V 85
sclavă

suavă VI 48, 494
bolnavă

grozavă I 376; VIII 170
lavă

grozavă II 68
bolnavă

eavă=avă

pleavă IV 505
bolnavă
dumbravă

ivă

naivă I 162; II 357, 363
pozitivă

naivă IV 227
milostivă

gurallivă IV 422
împrotivă

costelivă II 357
pozitivă

costelivă VIII 92
deoprotivă

olivă II 180
naivă

grivă II 255, 262
deopotrivă

deopotrivă II 364
pozitivă

deopotrivă VI 42
milostivă

dimprotivă V 673
milostivă

împrotivă IV 270; V 225, 226, 230
gurallivă

împrotivă II 249
colivă

împrotivă V 474, 475
deopotrivă

ază=easă=oasă=ează=iază=ase==oase=aze

genunchează V 459
aiurează

veghează I 335
îngenunchează

veghează I 69
aşează

veghează I 372, 377; VIII 166
poetizează

veghează I 470; IV 18
rază

veghează IV 83
rază
luminoasă

veghează I 50
așază

veghează V 673
raze

privighează V 673
raze

înviază VI 534
rază

pază I 336
veghează

pază I 51
îngenunchează

pază VIII 289
rază

pază IV 331; V 319
vază

pază VI 24
lase

pază VI 47, 493
luminoase
miroase

pază IV 466; VIII 187
raze

rază VIII 155
mireasă

rază IV 175; V 156; VIII 310
frumoasă

rază I 32, 44, 296, 322
luminoasă

rază I 168, 171, 181; II 376, 378, 394, 396, 408, 422, 424, 443
luminează

rază IV 181; V 158
visează
turbează
înmormîntează

rază V 158
visează
turbează
devastează

rază II 342
netează

rază VIII 293
pază

rază V 38
așază

rază V 184
așază
îndreptează

rază IV 211; V 184
așază
înfoiază

rază I 132; II 184, 185, 205, 210; V 411; VIII 289
vază

frază I 35, 296
bază

visază I 418
cutează

visază IV 310
salutează

așază III 105
crează

așază V 459
aiurează

așază II 309, 310
scînteiază

furișază II 56, 57
așază

vază IV 160–161
pază
raze

ează=asă=oasă=ază=iază=ase=oase=aze

serbează V 141
creează

serbează VIII 420, 421
întristează

turbează I 487; IV 17
lasă

turbează I 335
veghează

oglindează III 227
scînteiază

colindează I 442
așază
frumoasă

acordează I 14
botează

încordează VI 30
rază

creează IV 465; VIII 289
veghează

însteleează II 32
visează

lăcrimează VIII 356
frumoasă

lăcrimează I 505; IV 463
meditează

urmează I 485; IV 192; V 163
trează

urmează IV 126
scînteiază

urmează I 401
așază

urmează IV 82; V 64
raze
luminoase

însemnează I 36, 297
numeroase

încununează VI 111, 536
scînteiază

vibrează I 4
oftează

vibrează I 248
rază

crează III 112
durează

crează III 112
rază

încadrează I 458, 474; IV 32, 98; V 32
furișează

înfiorează I 166
așează

trează VIII 174
vitează

păstrează IV 110; V 70
rază

burează I 400
raze

murmurează IV 173
raze

periclisează VIII 353
pază

visează IV 465; VIII 289
împărăteasă

visează VIII 38–39
turbează
înmormîntează

visează I 50, 335
veghează

visează VI 95
îngreuiază

visează I 35, 297
simulează

visează VI 97
îngreunează

visează V 647
admirează

visează I 493; V 11
reflectează

visează I 84, 405; VI 46
cutează

visează IV 170; V 152, 451; VIII 283, 306
salutează

visează IV 469; VIII 293
rază

visează V 82
luminoase

așează IV 130
luminoasă

așează V 452
passă *

așează I 92
colindează
vază

așează IV 82; V 64
veghează

așează III 181
visează

așează II 301
scînteiază

furișează III 97, 98
încrează

însetoșează IV 349
oftează

reflectează V 174
mătase
argintoasă

încetează VI 72
cuvîntează

cercetează IV 405
visează
rază

vitează VIII 396, 411
revază

ţintează IV 478
şază

scurtează VI 536
raze

întristează IV 397
urmează

salutează V 451, 452
visează

imputează VIII 111
rază

divinizează IV 142; V 139
raze

iază=ează

scînteiază IV 485
visează

iză

Liză IV 536; V 612
cristaliză

inză=indă=insă

coprinză V 148
strălucindă

cuprinză IV 158
întinsă

înză=unză

pînză IV 132
ascunză

unză=unze

ascunză IV 149
frunze

frunză V 99, 108
ascunză

frunză III 192; IV 384; V 117; VI 30
pătrunză

frunză V 556
pătrunză
ascunză

pătrunză II 286
ascunză
frunze

pătrunză V 117
frunză

oză

poză V 374
roză

uză=uze

auză II 36
buză

auză II 327, 339
buze

auză V 666
muze

buză IV 257, 270; V 225
auză

buză IV 312; VIII 285
Muză

buză V 183
muze

spuză IV 139; VI 40
buză

spuză V 136; VIII 181
buze

ursuză IV 504
buză
auză

Aretuză II 120
muză

edecă=iedecă

vede că VI 98
împiedecă

inecă=înecă

duminecă IV 504; V 590
bine că
minecă

unecă

alunecă II 412
întunecă

iatămă=atămă

iată-mă V 658
bată-mă

inemă

inemă II 426
ţine-mă

inimă=inemă

inimă II 397
ţine-mă

indumă

vestindu-mă V 405
întinerindu-mă

agănă=eagănă

tragănă II 139, 140; VI 90, 99, 124, 125, 540
leagănă

eagănă=agănă

leagănă VI 541
leagănă

leagănă VI 513
tragănă

emură=amură

tremură II 396
ramură

B

ab

slab IV 304; VIII 278
prohab

slab IV 170
arab

slab VIII 232
Basarab

slab IV 321; V 285
grab'

arab I 97, 439, 445; V 151; VIII 305
slab

degrab VIII 135
slab

eb

gheb IV 385; V 409, 491
întreb

întreb II 262, 277
gheb

uib

îmbuib V 391
cuib

alb

alb IV 495
dalb

alb I 50, 335
rozalb

dalb I 294
rozalb

dalb IV 176
rozalb
alb

olb

înholb I 332
colb

imb=imbi=imp

schimb IV 164; V 149
nimb

schimb IV 167
timp

nimb I 177; II 404, 412, 436, 447
schimb

nimb VI 58
limbi
schimb

nimb I 492, 513; IV 7; V 14, 15
Olimp

nimb IV 149
timp

îmb

strîmb II 282
[strîmb]
carîmb

umb

plumb IV 174
sucumb

porumb II 350
plumb

erb

cerb I 31, 294
proverb

herb I 100; II 8, 15
cerb

orb=orp

orb I 93, 98, 434; IV 498
corb

orb III 206; VIII 122
sorb

orb IV 159
sorb
corp

orb VI 75
corp

orb IV 162
corp
sorb

corb IV 477
sorb
orb

sorb III 218, 220, 221; V 444, 473
orb

sorb VI 82, 510
corp

absorb V 444
orb

C

ac=iac=ag=eag

dac V 134
tac

gîndac I 379
sărac

gîndac II 203
sac

cotcodac IV 224; V 190
comanac

cerdac I 83, 404, 417
sărac

fac III 251
veac

fac VIII 456
satisfac

fac IV 532; V 608, 609; VIII 335
hac

fac IV 427, 448; V 487, 541
lac

fac VIII 466
plac

fac II 296, 304
copac

prefac VIII 465
desfac

prefac I 144; II 304
copac

desfac VIII 95, 101
liliac

desfac I 96, 401, 444; IV 398; V 264
lac

desfac II 304
copac

desfac V 491
tac

desfac IV 82
drag
fag

disfac III 336, 337; IV 165, 310; VIII 283
(desfac)
mac

disfac I 427; VIII 144
buimac

liliac VIII 95
sărac

lac II 335; III 252
veac

lac VI 98
fac

lac III 80; IV 303; V 260; VIII 278
desfac

lac I 193; III 80, 82
împac

lac II 386
copac

lac V 400; VI 524
tac

plac I 80, 412, 421
fac

plac V 655
comănac

plac III 305
sarac

plac VI 69
tac

plac VIII 392
drag

plac VIII 185
drag
pribeag

burlac VI 490
mac

mac VI 112
liliac
leac

comanac V 153; VIII 307
șiac

comanac IV 175
șiac
sac

comănac I 84, 405, 417; VI 45
(comanac)
mac

comănac V 655
nădrag

capac II 153
zac

împac VIII 445
plac

împac IV 267
copac

copac V 260; VI 101; VIII 219, 278
desfac

copac VI 71
hac

copac VI 99, 517, 524, 527
lac

copac VIII 225
drac

rac IV 228
gîndac

rac III 85
Krack

sarac III 305
fac

sărac II 250
plac

sărac I 292; IV 363; V 152, 381, 384; VIII 306
sac

sărac VI 28
petac

îmbrac VI 514
desfac
tac

îmbrac II 106
sărac

dezbrac VIII 141
tac

frac V 190
cotcodac

sac II 196
bumbac

posac IV 200
gînsac

tac V 85, 123
dac

tac VI 527
fac

tac III 133; IV 386, 539; V 410, 414
desfac
(disfac)

tac IV 312; VIII 284
displac

tac III 336
mac

tac II 91
sărac

tac IV 260, 422; V 223, 224
dizbrac
(dezbrac)

ietac IV 364
ac

ietac VIII 94
fac

eac=ac

veac IV 290
fleac

veac I 130; II 195, 203–204, 204, 209
sărac
(sarac)

veac I 134; II 207, 212
brac

veac II 198
vrac

veac II 195
petac

ec=eci=echi=unt

plec I 213; III 218, 222
înec

plec I 175, 214; II 431; III 224, 225, 326
trec

plec IV 439
petrec

plec III 305
sec

grec IV 375
trec
plec

grec III 21
întrec

trec IV 253, 304; V 216; VIII 279
plec

trec II 404, 412
înec

trec V 529, 530, 531
petrec

trec I 26, 116, 279; II 76, 78*, 80, 83; V 471
sec

trec V 404
reci

trec I 378
vechi

trec I 279
crunt *

întrec V 114
plec

sec IV 220; V 188
berbec

sec II 400; III 61, 66; V 533
trec

sec I 300, 305
vec

sec IV 221
urechi

ic=ic=ip=it

mozaic VIII 444
nimic

ridic II 198
nimic

ridic V 38
despic

ridic V 38
risip

ridic I 292
stric

ardic IV 323
nimic

mic III 333; VI 105
ridic

mic I 52, 175; II 431, 446; IV 149, 269, 299, 386, 389, 513, 539; V 145, 230, 410, 415, 416; VIII 107, 275
nimic

mic I 31, 294
inimic
(inamic)

mic I 79, 403, 410; VI 30
voinic

mic I 378
pic

mic V 590
pic
nimic

mic V 148
gîndit

amic IV 499
nimic

amic I 184; III 36, 39, 41, 43
zic

nimic V 491; VIII 312
ridic

nimic I 132; II 195, 204, 209, 446; IV 513
mic

nimic IV 149
inamic

nimic V 281; VIII 97, 103, 105, 107
pic

nimic IV 322; V 278, 281, 286
despic

nimic III 28, 31, 32, 36; VIII 84, 98, 107, 117, 216
zic

nimic IV 278; V 239, 240
prezic

nimic IV 375
deszic
ridic

inimic I 35, 296
nimic

voinic VI 86, 518
nimic

voinic I 404
zic

pic V 518, VI 90
mic

pic IV 504
mic
nimic

pic VIII 92
nimic

tipic II 238, 255, 263
mic

tipic II 235
nimic

stric II 249
Firfiric

şic II 364
nimic

şic II 357
zic

şic II 364; V 331
crailic

pitic I 140; II 256, 264, 268, 327; IV 303; V 413, 415; VIII 278
nimic

antic I 45, 323; IV 114
aridic

zic I 415
ridic

zic IV 493; V 582
mic

zic III 39
amic

zic III 39; IV 483; V 239
nimic

deszic I 40, 310
nimic

înc=îng=îng=îngi

adînc IV 156
stîng

adînc I 43, 320, 481, 509; IV 36, 112; V 47, 126, 278, 444; VIII 161, 181
plîng

adînc IV 264
plîngi

unc

prunc VIII 98
arunc

oc=og

coc I 79, 400, 402, 410
foc

foc I 454, 471; II 44; IV 27, 96; V 28, 258; VIII 264, 380, 386, 407
joc

foc IV 477; V 574
joc
loc

foc I 125, 251, 370, 374, 466; II 144, 328, 387; IV 40, 168, 294, 320, 466, 472; V 155, 273, 274, 619; VI 27, 28; VIII 164, 181, 260, 289, 309, 444, 465
loc

foc IV 173
loc
joc

foc I 42, 317; II 429
mijloc

foc I 29, 80, 107, 225, 288, 289, 403, 413, 466, 480, 504; II 42, 45, 47, 99, 100, 102, 104–105, 106, 107, 326; III 222, 251, 252, 254, 329, 330, 332; IV 26, 278, 288, 410, 510, 545; V 49, 240, 478, 629; VI 40; VIII 104
noroc

foc V 638; VIII 188
proroc

foc VIII 308
invoc

joc I 20, 24, 272, 277, 409, 420; II 259; III 50, 56; V 555
foc

joc II 249
zbîrciog

joc I 162, 228; II 363, 365; III 53,
loc 58, 170, 171, 292; IV 428; V 488,
555, 557; VIII 218, 460

joc III 56; V 496; VIII 467
noroc

cojoc VI 41
mijloc

loc I 300, 305, 513; II 108, 110, 410;
foc III 208, 212, 214; IV 367; V 13,
306, 390, 625; VI 91, 535; VIII 222

loc III 54, 55; IV 417; V 463, 478;
joc VIII 461

loc VIII 456
mijloc

loc I 117, 185; II 89, 92, 97, 111,
noroc 162; III 38, 41, 42, 47, 320, 325;
IV 420, 439; V 482, 540; VIII 122

mijloc I 21, 80, 273, 403, 413, 513;
foc II 108, 110, 301, 314; V 13

mijloc II 315
foc
rog

mijloc II 369; III 333
joc

mijloc II 360, 361, 369, 410; V 529
loc

cojoroc IV 497
roc

noroc I 21, 273, 374, 466, 505; V 62;
foc VIII 169

noroc III 54
joc

noroc I 127, 177, 466, 505; II 162,
loc 164, 166, 168, 387, 405, 414, 437,
449; III 332; IV 80, 379, 392,
480; V 62, 417, 496, 527; VIII
222, 447, 454

noroc III 27, 28, 29, 30; V 681
mijloc

noroc II 264
iarmaroc

proroc I 464; IV 37
foc

proroc IV 72; V 60
invoc

proroc IV 469; VIII 293
rog

soc V 404
foc

toc II 238
foc

toc II 227, 255, 264
iarmaroc

invoc I 23, 275; IV 172, 306; V
foc 154, 253; VIII 263, 280, 308

invoc VIII 455—456
joc

arc

arc V 436, 447
arc

arc I 69, 377, 378, 486, 494; IV 22,
monarc 133, 418; V 52, 82, 122,
205, 463; VIII 180

erc=erg

cerc IV 264
cerc

încerc IV 154
cerc
alerg

orc

torc IV 111; V 73
întorc

asc

casc VI 39
nasc

nasc VI 529
pasc

ăsc=esc

izvorăsc IV 96; V 39
ceresc

urăsc VIII 181
părtinesc

esc=ăsc=iesc

împodobesc II 295
sălbătecesc

vorbesc V 153; VIII 307
pustnicesc

iubesc VIII 282
iubesc

iubesc IV 309; V 263; VI 129;
prăpădesc VIII 282

iubesc V 487
dumnezeesc

iubesc V 636
trăiesc
doresc

iubesc IV 239; V 199
mulţumesc
citesc

iubesc II 91; IV 321; V 276, 282,
înnebunesc 286; VIII 103, 107—
(nebunesc) 108

iubesc IV 536; VIII 341
căsătoresc

iubesc V 639
privesc

iubesc I 437
încălzesc
giuruiesc

rătăcesc V 441
prăpădesc

rătăcesc IV 420; V 441, 482
mistuiesc

ghicesc I 479; IV 49
iubesc

nimicesc II 143
privesc

fericesc VIII 466
gîndesc

fericesc I 38, 300, 306, 310
lumesc

fericesc II 317
omenesc

muncesc VIII 471
cerşesc

bocesc VIII 101
ubesc

lucesc IV 538
iubesc

lucesc III 249, 274
cresc

lucesc III 385
ceresc

strălucesc III 237, 239
izbesc

strălucesc II 26
prăpădesc

strălucesc II 26
înnebunesc

strălucesc IV 483
cresc

strălucesc III 237
lovesc

dobîndesc VIII 467
dăruiesc

gîndesc I 414; IV 233; V 192
iubesc

gîndesc IV 477
chiuiesc
privesc

gîndesc I 133; II 195, 206, 211
omenesc

gîndesc V 495, 498, 499
îmbătrînesc

gîndesc III 204
risipesc

gîndesc VI 97
potrivesc

iscodesc I 212; II 96; III 204, 207,
iubesc 208, 209, 211, 212, 214, 222

jelesc VI 32
cresc

jelesc VI 32
doresc

zgribulesc VI 534
pămîntesc

ciulesc VI 105
zăresc

mulţămesc VIII 124
iubesc

mulţămesc II 78, 81; V 472
trăiesc

mulţămesc IV 271
primesc

mulţămesc VIII 100
pătimesc

primesc VIII 473
mulţumesc

lumesc I 457; V 30
zeesc

glumesc IV 242; V 201
iubesc

mulţumesc VIII 109–110
urăsc

mulţumesc VI 520
iubesc

mulţumesc I 116; II 83
(mulţămesc)
trăiesc

mulţumesc VIII 80
tînjesc

românesc I 15, 16
doresc

răcnesc VIII 116
urăsc

poticnesc V 653, 654
ivesc

omenesc II 94
huiduiesc

omenesc I 352
plătesc

curtenesc IV 291
rostesc

împlinesc V 643
ceresc

bătrînesc IV 468; VIII 292
trăiesc

domnesc VIII 181
zdrobesc

domnesc V 85, 123
ciocnesc

prigonesc VI 112
vrăjesc

pornesc VI 41
împărătesc

unesc VI 524
împleticesc
stăpînesc

unesc VI 524
boltesc
stăpînesc

înnebunesc IV 416; V 441; VIII 89
(nebunesc)
urăsc

înnebunesc II 350, 352; IV 272; V 230
iubesc

lipesc IV 523
împărătesc

sclipesc V 116
adîncesc

risipesc II 90; IV 344; V 349, 351, 352, 353
dumnezeesc

risipesc I 292
domnesc

călăresc I 104; II 37
prăpădesc

cresc IV 494
iubesc

cresc IV 430; V 504, 509
ceresc

cresc V 503, 504, 684
îngeresc

cresc II 314, 315
vulturesc

cresc V 405
pămîntesc

ceresc II 32
izvorăsc

ceresc I 470; IV 18; VIII 178, 179
iubesc

ceresc IV 67
nebunesc
privesc

ceresc IV 110; V 70
cresc

ceresc I 15
doresc

îngeresc VIII 296
iubesc

firesc VIII 469
mulţumesc

doresc VIII 461
odihnesc

doresc III 328
stăpînesc

nutresc I 15
doresc

părăsesc IV 504; V 590
pornesc
românesc

bărbătesc IV 223
iubesc

sufletesc II 350
însufleţesc

împletesc IV 129
rătăcesc

împletesc VI 98
stăpînesc

şoptesc IV 291; V 248
iubesc

bucăţesc III 22
precupeţesc

simţesc IV 346
risipesc
dumnezeesc

simţesc V 643
ceresc

simţesc V 238
sufletesc

privesc II 27, 37, 96
iubesc

privesc I 42, 316
clipesc

privesc I 45, 220, 324; III 249; IV 114
cresc

privesc IV 527; VIII 343–344
întineresc

privesc IV 111; V 73
opresc

privesc II 142
cerşesc

îngrozesc VIII 215
povestesc

iesc=esc

trăiesc VIII 173
iubesc

trăiesc VIII 111
îndumnezeiesc

trăiesc III 137
voiesc
clipesc
topesc

trăiesc VI 129
pătimesc

trăiesc IV 467; VIII 291–292
bătrînesc

trăiesc VI 90, 518
îmbătrînesc

trăiesc IV 512
intîlnesc

trăiesc IV 69
înnebunesc

trăiesc IV 154
împărătesc

voiesc VIII 473
iubesc

chinuiesc V 659
învăluiesc

închipuiesc VI 119
înnebunesc

dăruiesc III 204
risipesc

cheltuiesc VIII 445
negustoresc

isc

disc V 669
pisc

uc

năuc IV 290
duc

năuc IV 505
nuc
duc

năuc V 248
usuc

cuc VI 490
năuc

cuc VI 490
cuc

cuc VI 490
bunduc

duc III 332
cuc

duc I 193; III 80, 82
aduc

duc IV 233
năluc

duc I 235; III 332
nuc

duc II 379, 397
apuc

duc I 271
usuc

aduc III 80
aduc

năluc VIII 97
usuc

nuc III 331, 332; V 404
duc

nuc III 332
aduc

apuc I 188; III 61, 65
aduc

suc IV 153; V 147
usuc
duc

usuc I 370; II 390; V 99, 107—108; VIII 164, 175, 177
duc

indec=indic

vindec I 236; III 336, 337
indic

udec=udic

judec IV 356; V 366
pudic

uplec

nu plec I 116; II 78, 81, 83; V 472
induplec

armec=armeg

farmec IV 229; V 190
Barmeg

unec

lunec I 201; III 143, 144, 145, 146
întunec

alunec III 143—144, 145
întunec

erec=eric

ferec I 232; III 40, 307, 308, 309; IV 436; V 513, 515
întunerec

întunerec II 303
chimeric

urec

purec I 48, 332; VII 97
purec

atec=atic

sălbatec IV 320; V 273
jeratec
(jăratec)

sălbatec V 205
singuratec

molatec IV 266; V 229
muieratec

molatec IV 226
jeratec

molatec I 406, 419
prăvălatic

nebunatec VIII 400
primăvăratec

primăvăratec VIII 400
primăvăratec

muieratec V 475
sălbatic

jeratec I 401; IV 368
singuratec

buratec V 462
nebunatec

buratec V 462
nebunatic

singuratec VIII 146
sălbatec

singuratec II 32
jăratic

întec

cîntec II 96
descîntec

pîntec I 87, 408, 420
cîntec

estec=estic

mestec IV 351; V 362
amestec

amestec II 270
domestec

amestec II 260, 266, 270
domestic

iambic=ambic

iambic IV 266
ditirambic

iedic=edic

împiedic II 207
medic

indic

vindic III 337
indic

alic

încalic III 85
bengalic

imic=inic

nimic IV 522
finic

ainic=alnic

crainic I 83, 404, 417
tainic

tainic I 4; V 639
jalnic

alnic=ialnic

falnic VIII 188
jalnic

şagalnic IV 227
jalnic

jalnic V 334
năvalnic
falnic
nacialnic

onic

fonognomonic IV 224; V 191
demonic

arnic

darnic IV 350; V 361
păharnic
(paharnic)

harnic II 247
zadarnic

făţarnic IV 270
zădarnic

ernic=eric

visternic V 227
puternic

puternic IV 517; VIII 391, 405, 422
cucernic

puternic V 131
întuneric

ornic

ornic I 48, 332; VII 97
vornic

dornic VI 24; VII 97
vornic

ceasornic III 93
nestatornic

unic=unec

unic II 383; IV 386; V 410, 513, 514
lunec

unic IV 539; V 415
lunic

aznic

obraznic IV 268
paznic

aric=oaric

Garrick I 48; VII 98
şoaric

eric

feeric III 198; IV 306; V 114, 260, 448, 450; VIII 280
întuneric

sferic IV 452
feeric
întuneric

sferic II 410, 424
întuneric

sferic V 548
întuneric
feeric

himeric I 172; II 379, 396, 425; III 38, 40; IV 425
(chimeric)
întuneric

întuneric III 195; IV 259
feeric

întuneric II 406, 437
sferic

întuneric I 133; II 177, 210, 295;
himeric IV 292, 313, 328; V 300,
(chimeric) 306, 441; VIII 285, 311

întuneric VI 75
chimeric
eteric

biseric' VI 36
întuneric

atic = atec

sălbatic V 273
jăratec

sălbatic II 52
jeratic

molatic V 273
sălbatic

molatic I 85, 401, 418
prăvălatic

jăratic I 76, 410
(jeratic)
singuratic

muieratic V 469
sălbatic

jeratic I 445
sălbatec
singuratec

jeratic IV 136
nebunatec

jeratic I 96
sălbatic
singuratic

etic

getic IV 417; V 436, 445, 461, 478
atletic

itic

mefitic II 236, 255, 263
critic

antic

antic IV 296; V 251
romantic

gigantic II 297, 305
atlantic

astic

bombastic II 233, 236, 254, 261, 262
plastic

estic

amestic I 140
domestic

istic

caracudistic IV 508
distic

uzic

nu zic II 255, 262
muzic

D

ad = iad = at = alt

cad I 216, 223; III 237, 238, 240,
brad 241, 245, 246, 247, 250, 254, 255, 257, 260, 262, 263, 265, 268, 272, 273

cad IV 432; V 491, 498, 508
vad

cad IV 116; V 77
speriat

recad IV 423; V 226
iad

recad I 98, 219, 221; II 362, 363;
brad III 248, 262, 274, 275, 276, 277, 280

Bîrlad IV 476
Vlad
cad

Arad III 8, 13, 15, 17
vad

brad I 105; II 41; III 233, 235,
cad 236, 239, 257, 272; IV 156; V 148, 404, 448

brad I 88, 440; III 233
vad

brad V 38
înalt

vad I 204; III 62 *, 169, 170, 172;
cad V 403, 405

vad I 370; VIII 164
iad

vad I 92, 98, 442, 447; II 24;
brad III 54, 178, 179; V 659; VIII 96, 209, 219, 220, 422

iad = ad

iad VIII 298
vad

ăd = ed = ăt = et

şăd II 314
văd

văd III 216, 218
repăd

văd VIII 114
văd

văd VIII 90
reped

văd II 314, 315
şed

văd II 27
aşed

văd IV 146; V 89
omăt

văd IV 498
încet

văd I 279
poet

revăd VIII 114
văd

ed = ăd = et

cred IV 270, 286
văd

cred VIII 444
succed

cred VIII 467
conced

cred V 153; VIII 308
încet

şed I 83; II 310
văd

id = îd

închid VIII 97
ucid

închid II 196
individ

deschid I 144; II 297, 305
Baiazid

blid VI 65
rîd

zid IV 514
ucid

zid IV 438; V 524, 528, 597
închid

zid VI 29
deschid

zid I 147; II 293, 298, 300, 308
Baiazid

zid IV 498
hîd

îd = id

hîd I 246
deschid

surîd I 56, 343, 350
închid

surîd IV 68
închid
rîd

ald

cald I 43, 321; IV 113; VI 113, 536
scald
(Scald)

cald I 91, 95, 441, 444
Arald

cald IV 126, 132, 228; V 272; VI
smarald 509; VIII 299

scald IV 430; V 499, 504, 509; VIII 386, 416
cald

Harald I 436
cald

smarald I 402, 410; V 176; VI 29
cald

smarald VI 75
scald

ind=inc=înd=int=înt

zurăind IV 492
sfiriind
zviriind

albind IV 138
aiurind

albind I 85, 406, 418; VI 32, 487
argint

zîmbind II 25
argint

vorbind IV 194
grăbind

rătăcind I 11
lucind
vînt

lucind II 327
painjenind
(painjinind)

lucind II 339
împăienjenind

lucind IV 311; VIII 283
argint

fugind V 132
gemind

fugind V 132
coborind

fugind IV 469; VIII 292–293
argint

veghind IV 77; V 61
argint

fiind III 266
vuind

sfiriind I 50
amirosind

jind IV 272, 386, 388; V 409, 414
rînd

jind* II 139
pămînt

cirlind* V 582
sfîriind
zviriind

dormind I 494; V 52
ţipînd

trăgănind VI 541
legănind

cumpănind I 232; III 306, 307, 308, 309; IV 436
cuprind

venind III 305
cuprind

venind V 399
surîzînd

îmbătrînind III 247
izbind

gonind III 305
cuprind

trăsnind IV 134; V 124
pămînt

undoind I 17, 258
argint

răsărind V 231
cuprind

cîntărind* III 307
cuprind

coperind II 161; IV 521
pierind

răcorind IV 274
reîntinerind

înflorind I 463; IV 16
jurămînt

datorind* II 389
nimicind*

prind VI 91, 96
întind

prind I 415, 416; VI 35, 488, 489
blînd

aprind III 252
rîvnind*

aprind III 252
voind*

aprind IV 524; V 605
cuprind

aprind III 252
suind

aprind III 256
vuind

aprind III 252
privind

aprind II 202
vînd

aprind IV 125; V 38
argint

cuprind III 330
întinerind

cuprind IV 312; VIII 284
aprind

cuprind IV 432; V 491, 498, 508
întind

licurind II 424
adînc*

licurind II 378, 396
aprind

aiurind V 643
argint

aiurind IV 121; V 105
mint

murind III 279
lucind

murind* III 280
răspîndind

murind III 249
întind

murind III 275
întinzînd

întind IV 87
potolind

întind IV 269, 435; V 511, 513; VIII 107
prind

întind IV 415
aprind

întind I 261
aprind
argint

întind I 213; III 219, 222
cuprind

întind IV 380; V 407
cuprind
privind
despletind

şopotind VI 112, 536
ropotind

liniştind V 543
răsărind

plutind III 220
întind

plutind I 66, 366
argint

chiuind VI 99, 527
pocnind

suind IV 532; VIII 336
dînd

suind V 609; VIII 336
[predînd]

zavistuind II 326
picurînd

privind II 203
gîndind

privind I 248
roşind

privind VIII 404
tăcînd

netezind II 107; IV 410
întorcînd

înfrunzind VI 96
întinerind

înd=înc=ind=und=int=înt

cînd VI 32
plîngînd

cînd III 277
sunind

cînd III 280
rînd

cînd I 221 ; III 279, 280
zburînd

cînd IV 468 ; VIII 292
aiurind

cînd VIII 91
străbătînd

cînd V 518
uitînd

cînd IV 127 ; V 117
profund

cînd II 192
pămînt

desfăcînd V 407
cugetînd

trecînd V 236
întinerind

trecînd V 236
resuscitînd

trecînd V 305
argint

nicicînd VIII 381, 409
gînd

abdicînd IV 435 ; V 511, 512, 514
gînd

ridicînd II 200
rînd

călcînd V 368, 369
aducînd

aruncînd IV 125 ; V 116
pămînt

întorcînd III 220, 222
plîngînd

născînd IV 466 ; VIII 290
argint

păscînd VI 529
fugind
întunecînd

mişcînd II 65, 67, 156
pămînt

ducînd II 51
curînd

gînd IV 64 ; VIII 272
adînc

gînd IV 76 ; V 60
aiurind

gînd V 518, 526
petrecînd

gînd II 198
redînd

gînd II 198 ; V 475
rînd

gînd V 523, 529
urînd

gînd V 364
curînd

gînd V 496, 499
strabătînd

gînd V 499
păt[runzînd]

gînd IV 168 ; V 150
fund

gînd I 65, 365 ; II 93, 149, 153, 159[], 160, 161
sfînt

gînd I 285, 414 ; IV 146, 163, 176 ; V 149
pămînt

gînd I 28, 285, 477 ; IV 32, 72 ; V 36, 60, 286, 347
mormînt

gînd VI 36 ; VIII 380
sînt

fumegînd VI 106, 529
înverzind

fumegînd I 15
triumfînd

rumegînd V 491
fumegînd

plîngînd I 82, 415 ; II 21
gînd

plîngînd III 239
sunînd

plîngînd II 388
rînd

curgînd I 274
sfînt

blînd I 486 ; IV 22
rătăcind
strălucind

blînd IV 466 ; VIII 289
strălucind

blînd III 257
vuind

blînd V 399
tăcînd

blînd VIII 389, 401, 418
aducînd

blînd I 168, 171, 181 ; II 376, 378, 394, 396, 408, 422, 424, 443 ; IV 273 ; V 235
gînd

blînd V 246
blînd

blînd IV 300 ; VIII 276
flămînd

blînd III 257, 258
spumînd

blînd IV 153 ; VIII 175, 177
tremurînd

blînd VIII 386
stînd
vînt

blînd IV 165 ; V 149
argint

blînd I 435
cînt

blînd III 234 ; IV 159, 320 ; V 235, 274
pămînt

blînd I 437 ; III 234
mormînt

blînd V 647 ; VIII 283, 396, 411, 421
vînt

îmblînd I 12
urlînd
vînt

gemînd V 460, 659
plecînd
blînd

gemînd III 271
pămînt

comînd V 118
pămînt

spumînd V 564
schinteind
gînd

spumînd IV 458
schinteind
descînt

semănînd III 264
urlînd

semănînd III 266
spumînd

luminînd V 669
cînd

luminînd II 90 ; V 350
plîngînd

clătinînd I 111
rîzînd

atîrnînd II 177
dispărînd

atîrnînd II 61
rîzînd

sunînd III 175 ; VI 115, 128
blînd

sunînd VIII 384, 413
rînd

sunînd III 175
curînd

sunînd III 235
vînt

răsunînd IV 194
viind

plăpînd IV 286
blînd

plăpînd IV 469 ; V 573 ; VIII 293
pămînt

rînd IV 267
putrezind

rînd VIII 472
cînd

rînd I 214 ; III 225
întunecînd

rînd II 197 ; VI 42, 83
gînd

rînd VIII 185
rînd

rînd * V 364
curînd

rînd III 29, 60 ; V 517
tremurînd

rînd III 224
scuturînd

rînd VIII 185
cîntînd

rînd II 201 ; III 22
vînd

rînd IV 492
văzînd
rînd

rînd VI 24
pămînt

zburînd IV 163
fund

curînd V 232
zîmbind *

curînd III 329
întinerind

curînd III 275
întind

curînd I 219 ; III 245, 248
tăcînd

curînd III 279
picînd

curînd II 256
gînd

curînd V 232
blînd

curînd III 247
mormînt

curînd IV 70
mormînt
cuvînt

curînd VI 533, 534
suspinînd

curînd III 238
sunînd

curînd VIII 455
rînd

curînd III 236, 240, 241, 246
cîntînd

picurînd I 274
sfînt

încungiurînd VI 91
cîntînd

încunjurînd VI 96
cuvîntînd

tremurînd V 397
crescînd

tremurînd V 412
rînd

tremurînd II 422
fulgerînd

tremurînd VI 113, 114, 535
curînd

tremurînd I 28, 285 ; III 237, 239
pămînt

nevrînd VI 42
curînd

apăsînd II 180
rîzînd

visînd V 439
surîzînd

visînd V 36
mormînt

bătînd III 22 ; V 625
sunînd

bătînd IV 166
argint

bătînd IV 459
vînt

cătînd * V 125
vînt

cîntînd * V 162
mormînt

cîntînd V 647
vînt

căutînd III 220
plîngînd

salutînd I 347
detunînd
pămînt

neavînd II 153
gînd

căzînd II 97
picurînd

căzînd V 301
luptînd

căzînd III 280
așezînd

căzînd I 222 ; III 280
întinzînd

văzînd V 277
înviorînd

surîzînd I 15
luminînd

surîzînd IV 188
visînd
mormînt

întinzînd IV 169 ; V 151 ; VIII 305
cîntînd

întinzînd II 59, 60
rîzînd

întinzînd III 215
mormînt

arzînd I 455, 472, 503 ; IV 28, 97 ; V 28
vînt

ond=und

vagabond I 493 ; IV 6 ; V 11
blond

fond I 30, 290
blond

blond I 464 ; IV 37, 143, 465 ; V 48 ; VIII 288
vagabond

blond IV 133 ; V 119 ; VIII 175, 176
plafond

blond IV 152
plafond
rond

blond I 486 ; V 25, 205 ; VIII 180
vagabund
fund

und

ascund I 60, 349
fund

ascund II 412
profund

ascund I 98 ; V 491
pătrund

fund IV 318 ; V 285
prund

afund V 268, 285
prund

profund IV 126
fund

cufund IV 70 ; V 58
pătrund
profund

răspund IV 242 ; V 201
ascund

răspund I 441
fund
ascund

răspund I 91
cufund
ascund

prund I 75, 392 ; IV 256, 495
ascund

rotund VI 490
(rătund)
fund

od=ort

prohod IV 194 ; V 166
norod

comod II 41
rod

înnod VIII 85, 136
voievod

pod I 105 ; II 41
rod

pod I 87, 147, 408, 420 ; II 300, 307 ; V 462, 481
norod

rod II 198
nerod

rod IV 351 ; V 362
voievod

rod IV 289
izvod

nerod IV 220
plod

norod VIII 218
prohod

norod V 653
pod

năvod II 286
voievod

voievod I 170 ; II 394, 422
nod

izvod IV 349 ; V 358
voievod

ard

ard I 455, 472 ; IV 28, 97 ; V 28 ; VIII 299
bard

bard IV 475 ; VIII 263
ard

bard VIII 355
gard

bard II 228, 256, 264
cumulard

stindard V 144
ard

stindard V 89
bard

gard IV 258
ard

hazard IV 478; V 574
biliard

ierd

desmierd I 460; II 25, 37, 89, 92,
pierd 105, 331; IV 13, 174, 306, 309;
V 32, 156, 263; VIII 280, 282, 310

pierd II 25, 329, 331, 333; IV 234;
desmierd V 193; VIII 464

pierd V 193
pierd

ord=iord

acord IV 116; V 77, 571; VIII 288
nord

nord I 374; IV 142, 464, 465–466,
acord 471; V 140, 571; VIII 168, 259,
288, 289

nord II 65, 156
fiord

ud=ut

ud III 264, 266, 267
crud

aud III 243; V 655
crud

aud I 444
tăcut

aud III 324
sărut
văzut

prelud VIII 179
aud

Abrud III 6
aud

Abrud III 5
aud
crud

crud III 263, 264, 266, 267; V 504
ud

crud III 133
aud

crud VIII 174
văzut

eşted=eştet

veşted III 243, 257, 260; IV 290;
creştet VIII 291, 404, 421

aud=aut

n-aud IV 201; V 173
laud
aplaud
flaut
caut

E

e=ea=ie

e II 435
asemenea

e II 435
e

e III 184, 185; IV 481; VIII 218
ce

e III 204, 207
vedè

e I 176; II 432[ ]
urmele

e I 176
asemene

e V 643
suflete

ce III 316, 325; V 539
e

ce VIII 474
plăcè

ce VIII 353
şede

ce II 432
urmele

plăcè I 208; III 183, 184; V 403
ce

tăce I 208; III 184, 185
ce

de II 432
urmele

vedè III 183
ce

vedè II 51
dè

Châtelet IV 229
iè

mé I 378
e

mé VIII 354
beh

apărè V 577
ce

bre VIII 224
vrè

gré * I 377
e

gré IV 494
ce

turture IV 504
ce
mitité

aşé IV 493
vré

ie=e

ie VIII 390, 403, 420
e

abie VIII 413
ce

ae=aie

aşa e VIII 121
bălaie

aşa e VIII 213
bătaie

abe=oabă=oabe

slabe V 547
boabă
podoabă

slabe IV 520
babe

slabe IV 452; VI 91, 96
boabe
podoabe

slabe V 546–547, 548
podoabe
boabe

arabe V 184
Sabbe

arabe IV 215
Sabbe
slabe

oabe=ape

boabe VI 58
ape
încape

albe=albă=oalbe

alb[e] V 570
rozalbă

albe I 32, 44, 296, 302, 307, 322;
dalbe IV 98, 114; V 39, 91

[albe] II 52
toalbe

albe I 3, 247; II 410
salbe

albe IV 464
rozalbe

dalbe I 307, 456, 458, 472, 474; IV
albe 28, 32, 98; V 29, 32, 42, 113, 114,
572; VIII 291

dalbe IV 130, 467; V 572; VIII 291
rozalbe

rozalbe IV 132; V 119
albe

imbe=îmbe

schimbe V 214
plimbe
strîmbe

plimbe IV 330; V 301
strimbe

strimbe IV 541
schimbe

îmbe=imbe

strimbe I 380
limbe

oarbe

oarbe II 402, 435
soarbe

soarbe I 176; II 435, 446
oarbe

orbe

vorbe VI 65
cociorbe

ace = oace = ece

dace IV 136; V 127
audace

face II 56; IV 429; V 488; VI 105
desface

face IV 248; V 209
place
tace

face I 146; II 296, 297, 306, 307;
încoace IV 434; V 511, 512; VIII 468

face II 57, 235; IV 529; V 607;
pace VI 28; VIII 87, 346

face IV 332
pace
tace
face

face III 8, 10, 13, 21; VIII 455
sarace
(sărace)

face VIII 89–90
tace

preface V 209
place
tace

desface III 70
face

desface I 323; VI 102
preface

desface III 137
noroace
noroace
pace

desface I 132; II 185, 205, 210;
pace V 411, 557

desface III 198
tace

desface IV 214
tace
face

disface VIII 458
încoace

place III 68, 70
face

place I 159; II 352, 354, 358; VI 94,
încoace 521

place II 20; VIII 42, 95, 101
pace

place VIII 226
drace

place II 30
tace

place V 582, VIII 229
zace

pace I 15; III 69; IV 340, 512,
face 533; V 610; VI 90, 95, 514, 515,
521; VIII 100, 337

pace II 127
desface
tace
invoace

pace IV 408; V 475, 476, 477
disface
(desface)

pace II 129–130
disface
(desface)
noroace
încoace

pace II 127
disface
tace
încoace

pace IV 243, 296; V 202, 203
place

pace IV 350; V 361
poloboace

pace V 459
proroace

páce IV 501
pace

pace IV 300; VIII 276
împace

pace I 10; III 166; IV 169, 298;
tace VIII 274

pace IV 212
tace
tace

împace V 361
poloboace

tace VI 486
cerdace *

tace VI 79
face

tace IV 79; V 61
preface

tace I 93, 435
desface
face

tace I 120; II 130
desface
pace
încoace

tace VI 527
place

tace IV 520
încoace

tace V 473
proroace

tace I 133, 207; II 206, 211; III
pace 181, 182

tace VI 75
trece

zace IV 486; VI 509, 510; VIII 35
face

zace V 290, 291, 298, 315
preface

zace I 482; III 165; IV 58, 470;
pace V 444; VIII 258, 266, 412

zace VIII 214, 404
tace

oace = ace

încoace VIII 227
face

încoace II 129
noroace

încoace I 155; II 338, 343; IV 411;
proroace V 459, 478

joace VI 107
încoace

mijloace IV 429
face

mijloace V 488
preface

mijloace I 196; III 101, 107
încoace

noroace II 129
încoace

noroace III 136
pace

dobitoace VIII 354
încoace

răsloace I 85, 406, 419; VI 32, 487
zace

invoace II 126
noroace
joace
încoace

ece = ege

plece III 31; VIII 444
rece

plece I 196; III 94, 102, 111
trece

înece III 36, 94, 102, 107
trece

rece I 335
înece

rece I 288; IV 476
rece

rece I 50, 151, 184, 198, 294, 375;
trece II 275, 318; III 28, 31, 32, 36,
41, 43, 44, 103, 108, 112, 264,
266, 267; IV 276, 321, 392, 446,
465; V 442, 581, 680; VI 539;
VIII 170, 184, 185, 191, 229, 289

rece IV 272; VIII 173, 214
petrece

rece I 454, 471; IV 27, 96; V 28;
întrece VIII 462, 464

rece III 206
sece

rece II 330, 333
zece

rece I 492, 513; IV 7; V 14
rege

frece III 102 *, 107
trece

trece V 201
plece
rece
plece

trece V 201
plece
rece
aplece

trece V 201
plece
rece
trece

trece IV 241; V 201
plece
rece
sece

trece I 35, 37, 194, 198, 296, 309,
rece 416, 467, 471, 482, 493, 504; II 377, 404; III 86, 89, 91, 92, 95, 97, 98, 99, 102, 105, 108, 109, 112, 165, 262, 264, 266, 267; IV 6, 19, 24, 58, 98, 298, 463, 470, 473, 481, 542; V 25, 40, 118, 254, 292, 559, 639, 678; VI 489; VIII 88, 160, 258, 261, 266, 274, 404

trece I 120; II 123, 123–124
rece
plece
petrece

trece IV 538; V 614
rece
trece

trece II 122, 123
rece
întrece
petrece

trece I 467; IV 25
rece
sece

trece V 338
rece
zece

trece IV 212
rece
doisprezece

trece II 207
trece

trece II 76, 81; V 471
sece

trece VI 32, 487
doisprezece

petrece I 181, 306; II 376, 443;
rece IV 227; VI 101

petrece III 39, 107
trece

întrece II 180
rece

întrece III 94, 97, 102
trece

sece I 30, 290; III 94
rece

zece V 625
plece *

zece III 88, 91
trece

zece V 625
zece

ice = ică

aice IV 492
mice

aice VI 36; VIII 199, 202
voinice

aice III 244
pice

aice VIII 353
antice

aice IV 533; V 610; VIII 337
zice

ridice VIII 311
pice

mice V 43
potice

voinice VI 35
aice

spice IV 452; V 547, 548
pice
zice

ferice IV 310; V 152, 577; VIII 283,
aice 306

ferice I 43, 162, 321; II 357, 361;
antice IV 113

ferice I 32, 296; IV 482; VIII 102
zice

ferice IV 490
zice
aice

ferice V 396
zice
mice

antice IV 375
ridice
zice

antice V 165
ferice

antice I 60, 348
neferice
pice

zice III 108
nimică

zice IV 535; VI 99, 114; VIII 227,
aice 313, 341

zice VI 31, 486
voinice

zice IV 482
spice
zice

zice IV 193, 317; V 267
ferice

zice II 352, 355, 356
antice

ulce = uce

culce I 168, 179, 207; II 375, 393,
dulce 407, 420, 442; III 181; IV 203, 266, 448, 485; V 541; VIII 87, 160

dulce I 17, 258; II 180; III 298;
culce IV 173, 352; V 155, 362; VI 114, 128

dulce I 4, 248; IV 12; VIII 309
duce

ance

Vrance VI 108
lance

înce = încă

stînce V 135
adîncă

unce

lunce VI 80, 510
atunce

arunce II 158, 161, 162, 165
atunce

atunce I 374; IV 321; V 274;
lunce VIII 163

atunce IV 308
munce

atunce I 116; II 78, 80, 83; IV
arunce 308; V 471; VIII 282

atunce V 249
prunce
lunce

oarce

toarce IV 458
stoarce
întoarce

întoarce II 175; VI 27
toarce

stoarce V 99, 108
întoarce

irce

Circe II 331; III 94, 95, 98
miri ce

uce = ulce

duce V 376
dulce

duce I 45, 324; IV 115
luce

duce V 556
luce
duce

duce II 375, 393
străluce

duce VI 100–101, 116
apuce

duce I 37, 306, 308, 310
cruce

aduce VI 59
străluce
cruce

aduce II 76
usuce

conduce II 419
străluce

luce IV 481
aduce

luce I 374; VIII 169
cruce

năluce VI 534; VIII 412
duce

străluce I 167; II 419; IV 541
duce

străluce II 419
conduce

străluce IV 144, 294; V 143
cruce

calmuce III 5, 6
duce

cruce VI 42
dulce

cruce I 308; IV 519
duce

ade=adă=arde=oate

cade V 301
zăpadă

cade IV 204; V 179
cade
şade

cade V 226
decade

cade IV 329; V 317; VI 42, 94, 521
şade

cade I 331
barde

decade IV 63, 302; V 257; VIII 271, 272, 277
decade

decade I 261
Eliade

baricade IV 145; V 88
cade

baricade I 356
parade
cade

Eliade I 260
decade

Heliade I 17, 260
Ieremiade
Antoniade

Polichroniade II 276
Miade
[Sch]Miade
Elade
pomade
şade
bade
spate
prade
parade
cade
toate
strade

zăpade V 307
cade

tirade III 182
cade

şade I 389; VI 95; VIII 174
cade

şade I 389
şade

reşade IV 209; V 183
Şeherezade
cade

Şeherezade IV 217
cade
prade

iade=ade

pleiade II 360; IV 121; V 106, 107
cade

ede=ete

repede I 165; II 368; III 201; VI 111, 536
vede

crede V 296
livede

crede IV 120; V 104
părete

şede I 209; III 188, 189, 190, 192, 195, 200, 201; VI 519, 532; VIII 398
vede

vede IV 78
Lede
indelete

vede I 98; IV 330, 477; V 299, 318, 574
repede

vede IV 339; V 333—334
centipede
crede
şede

vede II 178, 228, 408; IV 249, 341; VI 70, 111, 536; VIII 155, 469
crede

vede IV 167
crede
plete

vede I 179; II 442
încrede

vede VI 513, 514
şade

vede I 433
şede
crede

vede VIII 415
revede

ide=ită=îde=inde=înde=ite

ucide V 438
închide

ucide VIII 182
ride

închide I 248
ride

închide V 615
suride

închide IV 165; V 149
aprinde
blînde

deschide V 243
ucide
ride

deschide I 25, 277, 300, 305
hide

deschide IV 331; V 296, 302, 446, 462, 481; VIII 402
ride

deschide I 435
desprinde *

deschide IV 508; V 592
aurite

hlamide IV 412
firide

piramide I 60, 349
deschide
ride

piramide IV 111; V 73
împietrite

hibride IV 292
piramide

firide IV 412
deschide

firide IV 417; V 481
ride

cariatide IV 498
ride

aide

aide V 668
Vogelweide

îde=ide

gîde VIII 225
ride

ride II 80; V 471
ucide

ride VI 58, 498
închide

ride VI 92, 97
reînchide

ride VI 91, 96
deschide

ride VIII 211, 225
gîde

ride VI 519
redeschide

suride IV 215; V 186
ucide
deschide

suride IV 312; VIII 284
închide

suride IV 189
ride
închide

inde = înde = inte = unte

lucinde I 457; V 31
tremurinde

oglinde III 89, 91
surprinde

oglinde IV 459; V 569
întinde

colinde IV 357; V 366
întinde

merinde VI 30
aprinde

prinde V 175
cuprinde
întinde

prinde VI 72, 506
cuminte

aprinde I 392; II 292; III 202; V 664
prinde

aprinde III 185; V 203
cuprinde

aprinde IV 123; V 81, 116; VIII 204
întinde

aprinde IV 158
întinde
depinde

aprinde V 87
sfinte

aprinde IV 141; V 87
frunte

deprinde V 678
oglinde

desprinde V 443
oglinde

desprinde I 209; III 189, 190, 192, 195, 200, 201; V 472
cuprinde

desprinde IV 63, 302, 306; V 257, 259; VIII 265, 271, 272, 277, 280
întinde

desprinde V 260; VIII 280
sfinte

cuprinde IV 545; V 620
prinde

cuprinde IV 159; V 148
aprinde
depinde

cuprinde IV 383
pretinde

cuprinde I 142, 274; II 295, 304; IV 540; V 615
întinde

murinde I 18, 266
tremurinde

pretinde V 374, 375, 382
vinde

întinde V 174
oglinde

întinde V 615; VI 94
prinde

întinde VI 82, 510
aprinde
prinde

întinde I 142; II 295, 304; IV 329; V 294, 301
desprinde

întinde I 28, 285; II 36, 296
cuprinde

întinde IV 63, 302; V 257; VIII 271, 272, 277
murinde

întinde I 51, 336
tremurinde

întinde VIII 188
surizinde

înde = inde = unde = înte

blînde V 396
unde

blînde V 41
cuvinte

suspinînde I 13
șopotinde

vibrînde V 154
sfinte

vibrînde VIII 308
sinte

rizinde I 14
suspinînde

unde = ude = unte = undei

unde V 639
profunde

unde I 44, 45, 215, 322, 323, 471; III 227, 228, 237, 239; IV 19, 113, 138, 145, 459; V 88, 92
pătrunde

unde II 412
aude

ascunde III 109, 110, 182, 321; IV 326; V 315, 377; VIII 296
unde

ascunde I 104
răspunde

ascunde V 202
pătrunde

oriunde IV 377
ascunde

răspunde II 133; V 664; VI 100, 528; VIII 451
unde

răspunde IV 492
oriunde

răspunde IV 227
orișiunde

răspunde V 154; VIII 308
frunte

răspunde IV 533; V 610; VIII 337
unde-i

pătrunde I 121, 210; II 24, 25, 132, 134; III 188, 189, 191, 194, 196, 197, 201, 315, 321; IV 139; V 136
unde

pătrunde VI 52
unde
pătrunde

pătrunde I 103; II 32
ascunde

pătrunde V 155; VIII 309
confunde

pătrunde IV 174
confunde
unde

pătrunde IV 485
rotunde

rătunde VI 113
pătrunde

rotunde IV 451
scunde
răspunde

rotunde I 109; II 56
ascunde

ode

mode I 159, 164; II 354, 358, 365
ode

arde = oarde = oarte

arde I 46, 331; VII 97
barde

arde V 227
miliarde

arde III 131; IV 136; V 129
coarde

barde I 479; IV 50
arde

barde I 17, 260
moarte

darde VIII 204, 205, 206
arde

oarde

coarde I 172; II 380, 397, 426
arde

erde = ierde

Bucerde II 302
verde

verde I 2, 209, 245, 247; II 26, 292; III 192, 195, 199, 200; IV 115, 132; V 74, 99, 118; VI 39, 129, 489 - 490, 524; VIII 186, 415
pierde

ierde = erde

desmierde V 37
pierde

pierde V 36
desmierde

pierde I 468; II 131; IV 20; V 24; VI 114, 536
verde

ude

ude III 188, 190, 200
aude

crude II 412, 436; III 193; V 443, 472, 473; VIII 89
aude

ee=eie

acee IV 482
femeie

idee I 458, 474; IV 31; V 31, 41
fee

idee V 372
femeie

idee V 191
scînteie

idee VI 511
steie

alee IV 292; V 250
propilee

alee IV 230
femeie

epopee V 128
scînteie

atee I 270, 375; VIII 169, 170
femeie

zee IV 461
fee
femeie

zee I 460, 490; II 98; III 307, 308, 309; IV 10, 287, 290, 437; V 32
femeie

zee IV 189
femeie
idee

Dumnezee I 289, 290
femeie

afe=ave

Giraffe I 332
paragrafe

Giraffe I 332
grave

age

trage V 378
drage

trage V 478
baltage

contrage IV 167
vage
trage

oage=age

roage II 34
trage

ege=ece

lege VI 114
lege

lege IV 385; V 411; VIII 113, 227
înțelege

lege I 173; II 380, 398, 426
deslege

lege III 284
culege

alege III 285
închege

alege III 285, 288
lege

alege I 210; III 188, 189, 191, 194, 196, 201
înțelege

fărdelege VI 534
lege

fărdelege VIII 208, 215, 217, 230
înțelege

fărdelege VIII 72
culege

înțelege II 19; IV 366
lege

înțelege VIII 313
rege

înțelege IV 82
șege

dislege VI 58
rece
trece

rege IV 142, 465, 467; V 140, 571; VIII 289, 291
petrece

rege I 440
ne-ntrege

rege I 88; IV 192; V 165
întrege

drege I 134; II 212
înțelege

întrege II 181, 355, 356
înțelege

inge=înge

ninge VIII 187
stinge

împinge II 177
stinge

respinge V 376
plînge

respinge IV 263
plînge
stinge

respinge I 104; V 376
strînge

atinge I 482; IV 470; VIII 258
încinge

atinge III 165; IV 58, 298; V 254, 545; VIII 258, 266, 274
stinge

atinge I 444
plînge
sînge

atinge VIII 225
sînge

stinge VIII 382, 395, 410
atinge

stinge VI 39
învinge

stinge I 416, 495, 505; IV 200, 463; V 52, 570; VI 35, 489
plînge

stinge VIII 172, 176, 177, 298
sînge

stinge I 323
nătînge

înge=inge

plînge IV 500
împinge

plînge IV 103; V 105
atinge

plînge V 104
stinge

plînge V 450
strînge

plînge VIII 225
sînge

plînge V 302, 307
nătînge

frînge VIII 218
plînge

frînge VI 32
strînge

răsfrînge I 336
plînge

strînge II 412
stinge

strînge II 27, 37, 402, 412, 435; VI 60, 129
plînge

strînge I 427; VIII 144
frînge

sînge IV 290; VI 27
stinge

sînge V 100
învinge

sînge III 21; IV 364; V 388; VIII 204
plînge

sînge I 482; IV 470; VIII 259
frînge

sînge IV 276; V 237, 374, 381
strînge

sînge I 88, 433, 440
strînge
plînge

sînge V 256; VIII 269
nătînge

slînge I 83
plînge

unge=unce=unde=înge

ajunge VI 30
lunce

ajunge II 32
ascunde

ajunge VI 31
plînge

ajunge VI 59
lunge

lunge V 153; VIII 307
spelunce

lunge II 400, 432; IV 443; V 291, 298, 534
ajunge

alunge I 175; II 432; III 326; IV
ajunge 444, 445, 447, 449; V 540, 543, 544

îndelunge VI 29, 486
lunge

străpunge V 539
ajunge

împunge VI 36
plînge

împunge I 455, 472; IV 28, 97; V 28
ajunge

arge

sparge V 420
sparge

catarge IV 396
sparge

erge

alerge I 160; II 359
merge

alerge IV 335; V 323, 325
şterge
merge

merge V 663
alerge
şterge

sterge V 323, 324
alerge
merge

şterge II 351, 355, 359
merge

ahe

titanomahe IV 227
monahe

eche

păreche VIII 143
[ureche]

păreche II 239, 249, 288; X
(pereche)
Ureche

păreche IV 408; V 458, 477, 555
(pereche)
veche

streche IV 251; V 210, 213
veche
Ureche
păreche

ureche IV 453; V 552
pereche
veche

ureche VI 28
streche

ureche IV 305–306; V 260, 555; VIII 280
veche

ureche VI 70
veche
ureche

veche IV 281; VIII 204
păreche
(pereche)

veche V 215
streche
ureche

veche I 84, 405, 417; IV 76, 266, 365;
ureche 534, 537; V 389, 611, 612; VI 45; VIII 339, 388, 400, 417

străveche I 45, 323; IV 114
ureche

ie=iie

roz-albie I 2, 245
purpurie

îmbie V 378
impie

îmbie I 331
ştie

îmbie V 378
nerozie

zglobie VI 42
împrăştie

sărăcie V 374, 375
pustie

vecie I 468; V 24
vecinicie

vecie V 291
pustie

vecie I 38, 310
învie

nimicnicie V 515
fie

vecinicie IV 390; V 416
sărăcie

vecinicie I 271
vecie

vecinicie VIII 161
stafie

vecinicie IV 142
armonie

vecinicie IV 216
nebunie
vie

vecinicie I 83, 133; II 178, 211; IV
pustie 149, 467; VI 35; VIII 291

vecinicie VIII 296
ştie

vecinicie III 325
ţie

vecinicie III 314
tîrzie

îndărătnicie IV 63; V 257; VIII 272
vecinicie

îndărătnicie V 100
şireţie

adie I 18, 266
iasomie

adie V 666
armonie

comedie IV 302; VIII 277
vijelie

comedie IV 257
mie

urdie IV 327
împrăştie

fie IV 390; V 416
sărăcie

fie III 101
vecie

fie III 104
vecinicie

fie I 196; III 101
zădărnicie

fie II 94
comedie

fie I 490; IV 10
veselie

fie IV 299, 389; V 410; VIII 275
solie

fie IV 387, 539; V 411, 513, 515
sicrie

fie VI 129
tovărăşie

fie III 106; VIII 446
ţie

fie I 484; IV 470; V 253; VIII 259
sclavie

geografie VIII 353
idioţie

filozofie V 190
apropie

scufie I 150; II 279, 317
filosofie

trufie IV 528; VIII 344, 351
împărăţie

magie IV 167
mîngîie
beţie

magie I 30, 288, 290
simfonie

magie IV 225
nebunie

magie I 455, 472; IV 28, 97; V 28
aurie

magie I 458, 474; IV 31; V 31, 41
învie

orgie I 23, 276
beţie

urgie IV 112; V 73
fie

urgie I 24, 277
sclavie

psaltichie VIII 355
tichie

bătălie I 148; II 301, 309; IV 136
cîmpie

erghelie V 144
pustie

vijelie II 300; V 462
fie

vijelie IV 463; VIII 286
cîmpie

vijelie I 374; IV 147; VIII 168
pustie

veselie V 368
armonie

veselie I 438
pustie
vie

mişelie VIII 223
mie

Ilie VIII 87
veselie

chilie IV 290; V 248
soţie

chilie II 20
vie

colilie VI 531
Chilie

solie I 457; V 31
adie

solie IV 74
bătălie

solie II 254
apostazie

ciocîrlie I 82, 415
solie

mie IV 133, 296; V 82, 122
vecinicie

mie V 154; VIII 308
fie

mie VIII 354
bătălie

mie VIII 181
vijelie

mie II 328, 340, 345
mie

mie VIII 223
domnie

mie I 208; III 184, 185
armonie

mie I 489; IV 9
cununie

mie VIII 83, 127
chirie

mie IV 286
viorie

mie VIII 467
istorie

mie I 461; IV 14
bucurie
mie

mie I 69, 376, 379
argintie

mie IV 74
prostie

mie I 209; III 191, 195, 200, 201, 207, 208
ştie

mie I 491, 512; IV 7; V 14
ţie

mie V 113, 114
învie

arămie VI 31
cenuşie

blasfemie V 155; VIII 309
aurie

companie II 247
ageamie

Românie I 15
tărie

Românie V 572; VIII 291
scrie

Românie I 16
frăţie

duşmănie IV 237; V 197, 198
ţie
armonie

duşmănie V 197
ţie
poezie

hătmănie VIII 185
mie

viclenie VIII 396
Marie

mînie VIII 462
fie

mînie IV 350; V 361, 365
bătălie

mînie I 22, 273
cenuşie

mînie IV 418; V 464
vie

domnie VIII 174
fie

calomnie I 301, 306
(calumnie)
sfîşie

agonie I 52
mîngîie

armonie I 49, 333; VII 98
sărăcie

armonie I 457; V 30
învie

ironie III 182
fie

ironie II 258, 259, 327, 339
mie

nebunie I 212
vecinicie

nebunie I 40, 302, 308, 310; VIII 454
fie

nebunie IV 174; V 155; VIII 309
stafie

nebunie I 372; VIII 166
pustie

nebunie VIII 173
ştie

nebunie V 246
ţie

nebunie I 461, 478; IV 34; V 35
învie

junie I 21, 273
vijelie

cununie I 25, 278
veselie

cîmpie II 178
colonie

apropie VI 102
argintie

Zaharie IV 519
Pompilie

Marie VIII 379, 380, 386, 392, 407
Marie

Marie V 384
tărie

colbărie I 402
vie

focărie VI 39
trandafirie

jucărie V 510
stafie

jucărie IV 257
mîngîie

jucărie VIII 462
mîndrie

pălărie VIII 188
veselie

pălărie VIII 394
bucurie

copilărie II 163
vecie

copilărie II 164
vecinicie

tărie III 33; V 372
mie

tărie IV 361; V 372, 384, 385; VIII 195
Marie

tărie I 178; II 390, 406, 440, 451
împărăţie

tărie VIII 453
erezie

pînzărie IV 328; V 293, 300
viorie

pînzărie V 307
aurie

pînzărie V 152; VIII 306
sfîşie

scrie V 174—175
armonie
mie

prescrie IV 414—415
rămîie

mîndrie IV 145; V 89
bătălie

mîndrie IV 145; V 88
vijelie

mîndrie IV 497
mie
vecinicie

mîndrie VIII 156
domnie

mîndrie VIII 447
datorie

mîndrie IV 269
gelozie

feerie I 207; III 181, 182
armonie

feerie IV 310; VIII 283
ştie

artilerie V 611; VIII 340
ţie

păpuşerie I 294, 297
aurie

infanterie IV 535; VIII 340
ţie

visterie IV 367; V 390
lăcomie

trandafirie IV 157
cîmpie
reverie

viorie VI 509
adie

viorie V 39
fie

viorie I 382, 383, 385; VI 487
cîmpie

viorie VI 29, 486
colbărie

viorie IV 96
tărie

datorie IV 391; V 417
sărăcie

prefăcătorie VIII 471
datorie

călătorie VIII 341
fie

căsătorie IV 536
fie

zăbăstrie IV 222
junie

măiestrie VIII 382
Marie

aurie VIII 173
nebunie

aurie VIII 195
Marie

aurie V 376
făţărie

aurie V 570; VIII 286
feerie

aurie IV 463; V 570, 572; VIII 286, 291
bucurie

alburie IV 134; V 82, 122
împărăţie

bucurie IV 358; V 368, 369, 370
armonie

bucurie V 385
Marie

bucurie I 16
mîndrie

bucurie IV 127
aurie

bucurie VIII 445
ştie

bucurie IV 75
revie

purpurie I 22, 273
orgie

purpurie VI 39
verzie

şie I 375; VIII 170
fie

fişie III 21
moşie

fişie I 134; II 198, 207, 211–212
hîrtie

moşie VIII 227
mie

argintie II 135; IV 120; V 96, 103
îmbie

argintie IV 172
mie

argintie I 72
cîmpie

argintie I 458, 477; IV 32, 98; V 32, 43
vie

hîrtie IV 76
bătălie

hîrtie IV 251; V 210, 213
mie
scrie
ştie

hîrtie V 210
mie
ştie
ştie

hîrtie IV 491
pustie
vecinicie

hîrtie V 243
ştie
fie

hîrtie III 305
fantazie

pustie I 468; IV 20, 322; V 286
vecinicie

pustie V 278
vecinicie
nebunie

pustie V 281
vecinicie
vie

pustie V 382
făţărnicie

pustie V 572; VIII 291
fie

pustie IV 415
stafie

pustie I 271
veselie

pustie VIII 410, 411
Marie

pustie V 74
mîndrie

pustie VIII 205
aurie

pustie I 97, 439, 445
argintie
Marie

pustie VIII 205
beţie

pustie VIII 175
învie

ştie VIII 465
robie

ştie IV 364, 366; V 388
fie

ştie VI 69
fie
soţie

ştie VIII 161
domnie

ştie I 55
pălărie

ştie IV 488
trie

ştie IV 257
sfîşie

ştie IV 158
sfîşie
mîngîie

ştie IV 59, 530; V 255; VI 513; VIII 267, 347
pustie

ştie IV 490
vie

ştie V 333
poezie

împrăştie I 400
somnie

împrăştie I 79, 403, 410
viorie

aceştie III 207, 211, 214
vecinicie

ţie IV 392; V 417
sărăcie

ţie II 177; VI 58, 498
vecinicie

ţie I 200; III 139
vecinicie
tărie
ştie

ţie IV 391
dărnicie

ţie I 466; V 62
magie

ţie II 429
călcîie

ţie II 177
chilie

ţie IV 148
mie

ţie III 140
lăcomie
tărie
îmbie

ţie VIII 85, 136
nebunie

ție I 463; IV 16
flecărie
frenezie

ție III 139
bucurie
tărie
știe

ție III 138, 140
bucurie
vie
sfîșie

ție IV 147; V 144
cutie

ție VI 60
soție
ție

bogăție I 415, 416; VI 35, 488
vecinicie

bogăție V 679
griie

împărăție IV 133
vecinicie

împărăție V 361
bătălie

împărăție IV 152
mie

împărăție VIII 355
prostie

împărăție V 513
pustie

împărăție V 397
știe

împărăție II 377, 395
ție

împărăție V 113
[învie]

curăție IV 332; V 319
soție

curăție V 510, 665
învie

răutăție VIII 355
beție

nevinovăție IV 487
bucurie

nevinovăție VIII 103
știe

subție IV 267; V 229
fie

beție IV 363; V 378, 383
fie

beție IV 98; V 40
vijelie

beție VIII 206
pustie

beție V 374
vie

beție I 29, 288, 289
poezie

măreție I 43, 321; IV 113
trufie

măreție IV 306; VIII 280
ție

măreție I 44, 322; IV 113
împărăție

șireție IV 226
mie

soție IV 75
nurlie

soție VIII 445
mie

soție VIII 226
nebunie

avuție IV 363; V 381, 384
anatomie

vie VIII 160, 474
vecie

vie IV 447; V 539
fie

vie VIII 180
vijelie

vie IV 132
aurie

vie IV 288
hîrtie

vie VIII 174
pustie

vie VIII 475
ospeție

vie VIII 185
învie

sclavie IV 468; VIII 292
Românie

sclavie V 255; VIII 269
nebunie

învie V 444
azurie

învie V 113
măreție

reînvie I 24, 277
bătălie

fantezie I 48, 332; VII 98
îmbie

fantazie IV 174
stafie

poezie I 18, 266
îmlădie

poezie I 29, 288, 289
magie

poezie I 330
mîngîie

poezie IV 220
rămîie

poezie IV 512
teorie

poezie V 572; VIII 291
învie

străvezie II 294, 303
viorie

străvezie VI 91, 96
argintie

străvezie VI 76
împrăștie

gelozie IV 422
sfîșie

gelozie I 376; VIII 170
poezie

nerozie VIII 161
scrie

nerozie IV 226
sfîșie

verzie V 441
mie

verzie V 678
argintie

tîrzie IV 317; V 266
griie

tîrzie V 542
dentiie

tîrzie IV 344; V 352
pustie

tîrzie III 29; IV 364; V 388
străvezie

întîrzie I 212; III 211
pustie

aie=aia=ae=oaie

odaie I 130, 168; II 203, 209, 375, 393, 420
văpaie

odaie VI 29
bătaie

bălaie IV 492
paie

bălaie I 154; II 337, 343; III 199; V 311, 312
văpaie

bălaie VI 111
văpaie
ploaie

bălaie IV 216
straie
baie

bălaie II 20
taie

bălaie V 311
bătaie

paie I 251; IV 319; V 268, 285
bălaie
(balaie)

paie IV 222
văpaie

paie IV 192
taie

paie IV 76, 220
bătaie

văpaie III 131
a ta e
răsaie
Danae

văpaie I 210, 470; III 191, 193, 194, 197; IV 18; VI 40
bălaie

văpaie IV 84
bălaie
bătaie

văpaie VI 70
paie
bălaie

64—c. 267

văpaie V 117; VI 39, 490; VIII 462
bătaie

văpaie III 131
bătaie
răsaie
taie

piraie V 182–183
Himalaia
bălaie

piraie VI 105, 528
îndoaie

saie V 190
văpaie

răsaie III 201
bălaie

răsaie IV 408; V 454, 457, 476, 477, 625
văpaie

răsaie III 156
bătaie

taie II 336; IV 324; V 289, 296, 311, 312, 313; VIII 94
bălaie

taie VI 79, 510
bălaie
văpaie

taie V 289
bălaie
bătaie

taie I 152; II 335, 336, 342
văpaie

taie VI 40, 490
bătaie

bătaie IV 144
bălaie

bătaie IV 299, 389; VIII 275
greoaie

bătaie II 334, 336, 341; IV 324; V 312, 313; VI 100; VIII 93, 94
văpaie

măruntaie I 436
văpaie
saie

oaie=aie

oaie I 46, 331; VII 97
înmoaie

îndoaie I 229; III 290, 291, 292; IV 428; V 488
bălaie

îndoaie I 122; II 136, 305; V 132, 660
ploaie

îndoaie VIII 162
înmoaie

îndoaie IV 137; V 132
straie

foaie IV 306; V 114; VIII 280
bălaie

foaie V 651
văpaie

ploaie I 179; II 407, 442
bălaie

ploaie IV 119, 126; V 103, 111, 661
îndoaie

ploaie VI 57
îndoaie
odaie

ploaie VI 111; VIII 119
şiroaie

ploaie IV 330; V 112, 294, 302, 318; VIII 119
văpaie

ploaie VI 35, 488
straie

ploaie I 148; II 308
bătaie

înmoaie IV 182
îndoaie
bălaie

înmoaie I 51
încovoaie

despoaie IV 228
măruntaie

încovoaie VIII 38
îndoaie

eie=ee

deie II 232
idee

deie V 618; VI 39, 489
beie

deie I 122; II 136
ieie

deie VIII 127
steie

bordeie II 194
steie

încheie I 79
încondeie

încheie II 390
femeie

femeie II 407, 440
ce e

femeie I 159, 164; II 353, 358, 364
alee

femeie IV 270; V 230
zee

femeie III 38; IV 533; VIII 224, 337
deie

femeie II 136; VIII 227
ieie

femeie I 51, 336; IV 287
scînteie

femeie I 185; III 38, 40, 42, 46; IV 425, 437; V 484, 516
steie

curmeie VI 531
steie

scînteie V 381
idee

scînteie V 226
empiree

scînteie I 508; V 46
zee

scînteie VI 111–112
curcubeie
femeie

scînteie I 29, 208, 287, 289; II 88; III 184, 185; IV 262, 363; V 226, 386, 387, 438, 440, 449, 513, 515; VIII 299
femeie

scînteie II 412
steie

steie II 198
idee

steie VI 27
deie

steie VIII 86
încheie

steie I 187; II 107, 108; III 60, 62, 65, 222; IV 270, 410, 422; V 225, 230, 459
femeie

steie IV 185; VI 56, 497
scînteie
femeie

zeie I 25, 277
scînteie
(schinteie)

Dumnezeie I 29, 30
femeie

ieie=eie

ieie V 295
femeie

ieie V 326
femeie
vreie
steie

ieie IV 336; V 326, 327
femeie
steie
deie

lie=ie

călcîie I 386
vecinicie

călcîie VI 82
mîngîie

călcîie V 674
rămîie

călcîie I 65, 365
tămîie

călcîie I 95, 443
viorie
mîngîie

călcîie VI 101
aurie

mîngîie V 154; VIII 308
viorie

mîngîie I 373; VIII 167–168
învie

rămîie I 174; II 400, 429, 430
călcîie

rămîie V 678
tămîie

rămîie V 678
vie

momîie II 430
călcîie

brîie VIII 204
mîie

frîie VIII 313
pustie

căpătîie III 188, 190
ştie

întîie IV 226
tămîie

uie=ie=ue

încuie VIII 143
spuie

descuie IV 155
suie

puie IV 519
constituie

spuie III 325; V 342
nu e

spuie V 602
constituie

Gruie VIII 200, 203
spuie

ferăstruie I 84, 405, 418; VI 45
gălbuie

suie IV 483
urdie

suie VI 29, 486
gălbuie

suie IV 406
descuie
altuie

suie VI 27
şuie

suie II 21; IV 127; V 116, 670; VI 29
cetăţuie

suie I 234; III 314, 324, 325, 326; IV 454; V 552
nu e

şuie * V 204
nu e

cetăţuie I 76, 401, 410; V 135; VI 29, 107, 486
suie

eje

mreje I 196; III 97, 98, 102
vîrteje

ale=ala=oale=are=oare

cale IV 85
regale

cale I 466, 505; IV 468, 538; V 62, 128, 572; VIII 292
jale

cale IV 457
jale
vale

cale II 285
badanale

cale III 60, 65
moale

cale I 441
moale
poale

cale I 436
moale
sale

cale I 91, 440
moale
tale

cale * II 132
poale

cale IV 164; V 149
pale
jale

cale V 214; VIII 123
sale

cale I 146; II 299, 306; III 52, 184; IV 290; V 155, 352, 410, 443, 458, 472; VI 61; VIII 83, 223, 232, 309
tale

cale IV 234; VI 42
dumitale

cale I 10, 375; IV 168; V 130; VI 128, 513, 516; VIII 170
vale

da-le II 51
sale

migdale V 337
tale
Trei Sarmale

hale V 138
cale

hale IV 143; V 141
Valhale

hale V 642
moale
care

hale IV 134; V 124
portale

hale V 115
cristale

hale V 141
zale

jale I 231; III 298, 299; IV 100; V 44; VIII 296, 453
cale

jale IV 306; V 151; VIII 280, 306
portocale

jale III 151
pale
jale
sale

jale III 151
pale
sale

jale III 151
pale
sale
jale

jale I 208, 335; III 184; IV 476; VIII 264
sale

jale I 160; II 102, 106, 107, 351, 354, 359; III 22, 51, 184; IV 410
tale

jale I 1, 242
tale
cale

jale IV 239
tale
moale

jale I 98
portale

jale IV 480; VI 114; VIII 296
vale

jale V 396
vale
moale

jale IV 376
vale
sale

animale IV 220
oale

pale V 105
jale

pale V 105
vale

parale IV 497
tale

laterale III 85
vale

sale V 285
răceala

sale IV 492
încale

sale V 130
triumfale

sale I 69, 380; IV 159; V 378, 643
jale

sale V 176
goale

sale V 176
pale
moale

sale II 285
parale

sale IV 172; V 154; VIII 308
sale

sale IV 210; V 183
sale
orientale

sale II 79; V 443
tale

sale VIII 311
mortale

sale IV 158
vale

tale I 466, 505; IV 80; V 62, 510; VIII 214
cale

tale V 282
cale
jale

tale V 276
cale
sale

tale I 134; II 212
scandale

tale VIII 296
jale

tale I 463; IV 16
jale
sale

tale II 109, 110
goale

tale I 41, 315
pale

tale IV 322; V 286; VIII 86, 452
sale

tale VIII 135
șale

tale I 315; VIII 84
tale

tale VI 115, 536
vale

tale I 462; IV 15
încămătare
arzătoare

antale VI 35, 489
zale

portale IV 137; V 132
hale

portale I 434
jale

portale IV 215
sale
bachanale

sensuale IV 229
moale

vale I 55, 92, 182, 434; II 330, 333; III 19; IV 482, 505; V 175; VI 87, 493, 518; VIII 120
cale

vale VI 52
cale
jale

vale IV 137; V 130
triumfale

vale I 104; II 37; VI 536; VIII 391, 420
jale

vale IV 167; V 149
jale
sale

vale I 84, 405, 418; III 299; IV 100; V 38; VI 46, 490
moale

vale I 6
naturale

vale I 460, 478, 503; IV 33; V 32–35
sale

vale IV 473; VIII 260
tale

vale IV 165
portale
hale

vale I 54, 341
prăvale

oale=ale

coale V 594
masalale
oale

coale IV 509–510; V 594
tale
oale

ocoale IV 452; V 548
goale
scoale

scoale IV 145; V 88
cale

goale VI 101–102
oale

goale IV 115; V 74
poale

goale I 436; VIII 380, 407–408
sale

goale IV 435; V 511, 513
tale

goale V 134
vale

moale IV 129
cale

moale I 400
hale

moale VI 57, 111
jale

moale VI 51, 494
scoale
paftale

moale I 85, 170, 406, 419; II 376, 394, 422; III 189; IV 264; V 657, 658
goale

moale I 117; II 108, 109, 110, 111; III 188; IV 321; V 275
poale

moale V 143
potoale

moale I 76, 402, 410; IV 391; V 417
sale

moale V 174
sale
moale

moale II 88; III 221; V 417, 438, 439, 440, 449, 458
tale

moale VI 76
cristale
pale

moale VI 94, 520
vale

moale V 185
vale
pastorale

poale IV 168
regale

poale VIII 187
jale

poale IV 210; V 183
goale
moale

poale IV 215; V 186
moale
goale

poale I 100; II 7, 15, 335
sale

potoale VI 95
moale

potoale VI 24
poale

acle

facle I 433; IV 311; VIII 283
racle

ele=eră=iele=ere

ele V 420
rebele

ele VIII 84
acele

ele I 46, 331; VII 97
piele

ele II 198
rele

ele VI 102
tinerele

ele V 376, 382
grele

ele II 425, 434, 445; IV 131; V 119; VIII 470
stele

ele I 463; IV 16
părere
speră

rebele IV 122; V 78
ele

rebele V 247
schele

rebele V 513
mele

rebele II 178
întocmele

rebele II 383; IV 63, 143, 465, 466; V 257, 259, 571; VIII 264, 270, 271, 288, 290
stele

cele VI 83
jele

cele I 167; II 392, 418
stele

acele I 125; II 142, 144; III 50, 54, 55, 56, 317, 326; VIII 119, 453
mele

acele I 187; III 60, 62, 64; IV 70; V 683, 684
stele

Săcele I 182; III 13, 15, 17, 19
acele

pietricele I 364; IV 506; V 459
ele

pietricele I 389
viorele

modele I 160; II 356, 361
ele

podele IV 243 ; V 202, 203
ele

perdele IV 131 ; V 119
ele

perdele IV 375 ; V 397
zăbrele
stele

perdele V 679
tinere[le]

perdele V 682
stele

perdele IV 210 ; V 183
stele
ele

perdele IV 215 ; V 186
stele
mele

mărgele IV 82
mele
jele

mărgele VI 535
inele

schele I 37, 308
stele

jele I 484 ; II 163 ; IV 65, 471 ; VI 100 ; VIII 259, 274
mele

jele IV 163
stele
rebele

lele II 288
stele
rele

mele IV 311 ; V 184 ; VI 31 ; VIII 284
ele

mele III 53, 56, 58 ; VIII 218
acele

mele IV 262 ; V 226
schele

mele I 26, 82, 280, 390, 391, 413, 414 ; IV 271 ; V 217 ; VI 31
jele
(gele)

mele I 477 ; IV 32 ; V 226
mele

mele V 254
rele

mele VIII 267
rele
mele

mele III 224
păsărele

mele IV 292
greșele

mele I 26, 27, 279, 282, 383, 384, 385, 461, 478 ; II 94, 99 ; IV 34, 72, 262, 361, 541, 542 ; V 35, 60, 154–155, 226, 372, 681, 683 ; VI 517 ; VIII 104, 309
stele

mele IV 376
stele
ele

mele V 654
stele
ușurele

momele VI 535
înșele

cafenele I 150 ; II 281, 284, 316
ele

cafenele II 281
lichele

cafenele II 249
lele

cafenele V 214
inele
mărunțele
stele

cafenele IV 252
ușurele
stele

inele V 306
ele

inele V 292
grele

inele V 292
stele

inele IV 267
brățele

rîndunele III 31 ; IV 223
ele

rîndunele III 224
mele
ele

rele IV 500 ; VIII 111, 114, 447, 473
ele

rele III 88, 91
cele

rele III 88 ; VIII 211
acele

rele II 273
jele

rele I 9 ; IV 59 ; V 255, 415 ; VIII 267
mele

rele VIII 226
momele

rele IV 154
grele
ele

rele VIII 394, 408–409
grele
rele

rele VIII 408–409
grele
ușurele

rele IV 120 ; V 96, 104
stele

rele V 552
stele
acele

rele VI 539
stele
mele

păsărele III 192, 199 ; IV 384
ele

păsărele I 207 ; III 181, 182
rămurele

zăbrele VI 110
ele

tinerele VI 110
stele

grele II 298 ; V 136 ; VI 523
ele

grele V 646
jele

grele IV 299, 513 ; V 463[ ] ; VIII 275
mele

grele V 474
rele

grele VI 107, 112
zăbrele

grele IV 226
șele

grele II 274
mișele

grele II 294 ; V 678
stele

subțirele VI 110 ; VIII 91
ele

subțirele VI 521
inele
mărgele
ele

vălurele VIII 417
păsărele

rămurele I 214 ; III 225
rîndunele
mele
ele

rămurele III 224 ; VI 112
păsărele

rămurele III 225
păsărele
mele
ele

rămurele VI 93
grele
ele

turturele VI 113
ele

colțurele II 301, 311, 315
mele

șele V 451
ele

șele I 67, 366 ; V 449
jele

șele V 449
stele

înșele VIII 474
acele

înșele V 295
infidele

înșele IV 171
mele

mielușele VI 85
ele

stele I 172, 176, 184, 209; II 402,
ele 410, 425, 426, 434, 445; III 31, 32, 36, 39, 41, 44, 192, 195, 200, 201; V 40, 42, 646

stele I 457, 474; IV 31; V 31, 42
bele

stele I 32, 38, 51, 296, 306, 309, 336,
rebele 355, 374; IV 302; VIII 169, 277

stele III 104, 111
cele

stele V 555
acele

stele IV 280
pietricele

stele IV 131
mărgele

stele VIII 353
piele

stele I 45, 324; IV 114; V 105, 679
jele

stele V 174
jele
stele

stele I 54, 65, 142, 186, 272, 340,
mele 365, 380, 481; II 295, 304, 346; III 49, 53, 187, 189, 315; IV 48, 111, 188, 311, 364, 389, 462, 466, 469, 502; V 73, 162, 388, 415, 570, 588, 667, 668; VIII 137, 185, 284, 286, 290, 292, 382, 395, 410, 465

stele IV 64; V 258; VIII 273
întocmele

stele I 31, 294
filomele

stele I 215; III 228
rîndunele
mele

stele I 464; III 109, 110; V 48;
rele VI 121, 538

stele III 227; VI 515
păsărele

stele I 464; IV 37, 123; V 48, 81,
grele 316

stele VIII 394
grele
rele

stele V 290
viorele

stele I 13
ușurele

stele IV 168
stele

stele IV 131
castele

stele IV 161
castele
mărgele

castele I 38, 309; V 294
stele

castele IV 453; V 552
stele
acele

alesățele IV 523
inele
puțintele
ele

oțele I 85, 406, 419
Pepele

oțele I 406, 419
stele

novele II 201
mele

iele=ele

iele VI 534, 535
rîndunele

piele IV 313; VIII 285
mele

nuiele VI 514
floricele

ile

sibile III 154
sibile
copile

sibile III 150, 151
file
copile

file I 137, 141; II 261, 266, 267, 270
dactile

mile VIII 187
zambile

mile II 26
copile

cănile IV 192; V 165
mile

copile VI 100
întinde-mi-le

copile I 173; II 398, 427; IV 270;
zile V 292, 405; VIII 228

copile VI 101
zile
dăruiește-mi-le

grile V 290, 298
copile

grile III 157, 158, 159
zile
copile

dactile V 593
file

zile I 202; III 152, 154, 156, 160,
sibile 161, 162, 163
copile

zile IV 284
file

zile III 152; V 243
file
copile

zile IV 468; VIII 292
mile

zile III 63; IV 149, 365; V 144,
copile 389; VIII 154, 157

împle

împle IV 292, 318; V 285
tîmple

împle III 21; V 534
întîmple

tîmple I 103, 167; II 38, 39, 375,
împle 393, 419; III 45, 288; VI 110, 114, 129, 549

tîmple III 45
reimple

tîmple VIII 232
întîmple

întîmple III 315; IV 442; V 533,
împle 535

îrle

gîrle I 121; II 132, 134
azvîrle

ule

scule IV 202
nule

ame

mame VI 28
zame

oame=ome

foame V 439
aroame

foame V 439, 440
arome

poame V 332
foame

eme=eamă

geme I 8, 251, 468; IV 20; V 24, 271
freme

geme I 160; II 356, 360
supreme

geme V 448, 450
steme

cheme VIII 395
teamă

cheme I 186; III 49, 52
vreme

vreme V 644
geme

vreme III 52, 58
cheme

vreme IV 183, 245; V 203; VIII
teme 216, 454

vreme IV 501–502
anateme

vreme IV 453; V 555
steme
cheme

șeme IV 216
vreme
teme

teme V 207
cheme

teme IV 259
vreme

teme VI 60
vreme
cheme

teme III 101
teme

steme V 555
cheme

steme V 136, 137
sisteme

blesteme III 58
cheme

blesteme VI 61
teme
vreme

ime = ume = ine = îne = une

întunecime V 133
adîncime

întunecime I 55; III 22
nime

întunecime VI 59
cruzime
nime

adîncime V 124
cime

adîncime IV 135; V 125
întunecime

adîncime VI 47, 493
întunecime
nime

adîncime II 274; IV 392; V 290, 298; VIII 95, 462
nime

adîncime IV 290
rime

adîncime IV 145; V 88
mărime

nime IV 505; V 384; VIII 214, 229
adîncime

nime IV 506
sublime

nime V 381; VI 519!!
omenime

nime I 344
omenime
mărime

nime I 351
omenime
frățime

nime V 387
mărime

nime IV 497
lume

nime IV 499
amărăciune

popime II 178
nime

rime IV 339; V 333–334
sublime
nime
mărime

mărime IV 147; V 144
adîncime

mărime VIII 311
nime

mărime VIII 471
anime

mărime IV 490
suspine

crime VIII 311
nime

înălțime V 647
albime

înălțime IV 139
întunecime

înălțime IV 207
întunecime
nime

înălțime IV 427; V 487
nime

înălțime IV 338; V 329, 330
nime
crime
adîncime

mulțime II 197, 204
nime

mulțime V 338
nime
lungime
sublime

mulțime VI 69, 506
nime
nălțime

mulțime VIII 461
esprime

jidovime III 21
nime

maxime V 475
nime

îme = ime

fărîme VI 46
nime

alme

calme V 478
palme

sudalme II 92, 94
palme

palme VIII 199, 202
sudalme

palme IV 272; V 230; VIII 141
psalme

psalme IV 260, 362; V 382, 446; VIII 140–141
palme

ome

dome I 380; IV 102
fantome

arme = armă

sfarme V 672
arme

larme V 446
armă

larme V 446
arme

oarme = oarne

adoarme III 114; IV 146
răstoarne

ierme = erme

vierme IV 272
sferme

urme = urmă

urme VI 528
urmă

urme III 245; IV 276, 420; V 237, 441, 482; VI 102
turme

turme II 132, 134; IV 128; V 117
urme

asme = iasme

basme V 443, 472; VI 75, 509
fantasme

basme IV 213; V 186
fantasme
iasme

basme IV 207; V 181, 182
fantasme
spasme

esme = iesme

miresme IV 306; V 448, 450; VIII 280
iesme

ume = umea = umă = umie = une

lume V 59
glumă

lume VIII 272
lume

lume IV 71
lume
nume

lume I 477; IV 32, 486; V 36; VIII 95, 101, 223
glume

lume IV 70
glume
nume

lume I 9, 65, 137, 176, 177, 300, 301, 305, 306, 365, 413, 460; II 142, 264, 267, 360, 401, 432, 436, 437, 447; IV 13, 61, 148, 189, 301, 320, 425, 491; V 32, 95, 155, 164, 273, 291, 320, 415, 423; VI 75, 76; VIII 117, 174, 213, 224, 227, 276, 309
nume

lume VI 66
nume
cum e

lume IV 158
nume
anume

lume VI 47
nume
renume

lume VI 51, 511
nume
spume

lume IV 161
anume
sume

lume VIII 176, 177
renume

lume I 301, 306; II 32; IV 130,
spume 288, 364, 458; V 118; VI 537

lume I 509; IV 53; V 47
minune

lume VI 493
minune
nume

glume I 281; III 68, 69; IV 81;
lume VIII 200, 203

glume VIII 461
nume

glume IV 228
consume

mume V 438, 439, 442, 470
lume

nume I 80, 411, 505; II 26, 27, 37,
lume 360; IV 262, 276, 415, 434, 463, 471; V 227, 411, 415, 512, 557; VIII 95, 215, 260, 282

nume IV 457
lume
spume

nume IV 453; V 549
mume
cum e

nume I 466, 487, 504; IV 40; V 25
spume 49; VIII 180

nume VI 61
spume
lume

anume IV 149, 300; V 145, 260;
lume VIII 276, 277

anume IV 407
lume
nume

spume V 158—159
lumea
nume
lume

spume I 68, 210, 367; II 38; III 191,
lume 193, 196, 201; IV 118, 129, 303, 305; V 99, 107; VI 116; VIII 184, 185, 278, 279

spume IV 183
lume
nume

sume II 208; IV 289, 385; V 247
lume

ane=ană=oane=are

ciocane IV 486; VIII 35
coroane

oceane IV 140
vulcane

oceane II 434
milioane

diafane IV 408; V 476, 477
icoane

aeriane VI 91, 92
organe

aeriane IV 398; V 424
icoane

strujane I 404
suspinare *

bălane VI 70
icoane

plane IV 328; V 154, 300, 306, 317;
icoane VIII 308

romane V 137
legioane

romane V 214
barbișoane
cartoane
curtizane

ortomane VI 65
Dane

umane IV 208
vane
aeriane

strane VIII 206
icoane

motane I 48; VII 97
sărmane

motane I 332
moțpane

vane V 128
aeriană

iane=ane

Traiane IV 469; VIII 293
romane

aeriane V 155; VIII 309
vane

oane=ana=ane=ioane

bulboane V 476
icoane

icoane V 376
sărmana

icoane I 26, 279
oceane

icoane II 434
oceane

icoane III 29; IV 126
diafane

icoane IV 508
Samsoane

cucoane I 137; II 228, 256, 264, 268
saloane

regioane IV 116
multicoloane

batalioane I 24, 277
uragane

milioane II 434
oceane

coloane V 182
icoane
caravane

multicoloane IV 138; VI 28
icoane

coroane VIII 35
ciocane

coroane VIII 204
caravane

toane VI 120
icoane

toane IV 345; V 354
goane
icoane

toane V 463
legioane

toane V 334
baroane
icoane
plocoane

toane V 333
baroane
icoane
cucoane

plutoane V 602
batalioane

âne=ine

române I 31, 294
senine

ene=iene

gene I 160; II 93, 351, 355, 359;
Anadyomene IV 426

gene I 427; IV 120, 261, 310, 422;
pămîntene V 224, 225; VIII 144, 283

gene I 433
pămîntene
alene

strujene I 404
buruiene

lene I 151; II 274, 318
obscene

alene I 189; III 63, 68, 70, 71;
gene IV 477; V 95, 103, 104, 574

alene IV 216
gene
hiene

alene III 198
Anadyomene

alene V 639
sirene

viclene V 326
gene

viclene V 77
asiriene

Selene I 9
alene

pomene V 152, 260; VIII 280, 306
gene

pene, VI 521, 646
sprincene

dunărene I 92, 442
pămîntene
gene

mirene I 428
gene

pămîntene IV 224
fenomene

pămîntene IV 230
suprapămîntene

iene=ene

poiene IV 307; V 448, 450; VIII 280
gene

poiene VI 71
buruiene
[vene]

troiene I 446
dunărene
aeriene

troiene I 97
dunărene
alene

ine=ină=ime=îne=une=ire=imeni

găine IV 226
lumine

străine IV 511
mine

străine IV 211
mine
tine

străine V 304
lumine

străine I 404
tine

străine VI 87, 518
vine

străine V 419
ingine

bine VIII 165
nime

bine VI 45
străine

bine IV 300; V 302; VI 36; VIII 103, 107, 185, 228, 278
bine

bine V 590
bine
tine

bine II 386
cine

bine VI 72
cine
mine

bine VI 129
cine
tine
mine

bine VI 549
cine

tine
tine

bine IV 543; V 623
fiecine

bine I 38, 301, 307, 310
oricine
(orcine)

bine I 271; V 257; VIII 270, 450
fine

bine IV 308; VIII 282
delfine

bine I 118; II 109, 111, 112; IV 302, 481; V 593, 595; VI 535; VIII 116, 277, 454, 463, 465, 471
mine

bine IV 504
mine
tine

bine IV 63; VIII 271
domine

bine I 468; IV 21; V 24
senine

bine I 53; VIII 415
sine

bine IV 391; V 255; VIII 224, 226, 267
rușine

bine I 92, 187, 442; II 133, 352; III 31, 60, 63, 93, 97; IV 300, 535, 536; VI 116; VIII 89, 99, 229, 276, 340, 341, 359
tine

bine I 92, 442
tine
ruine

bine I 198; III 103, 108, 112; V 318; VIII 101, 154, 157, 468
vine

bine I 159; II 354, 358; III 96; VIII 223, 227, 475
cuvine

bine VI 31
mine

bine IV 110; V 70
rămîne

bine I 371
nimeni

albine I 85, 406, 419
pline

albine VI 36
diamantine

albine I 87, 408, 420
vine

lubine IV 82; V 64
pline

cine II 440; VIII 460
tine

cine VIII 311
vine

rădăcine V 258; VIII 273
tine

oricine II 235; VIII 231, 312
bine

orișicine IV 545; V 626
tulpine
vine

orișicine VIII 473
rușine

orișicine III 305
tine

orcine VIII 312
bine

grădine V 375
cristaline

fine IV 412; V 603
bine

fine V 678
rădăcine

fine VI 59, 501
fine
bine

fine IV 326; V 316
pline

fine IV 502; VIII 448
mine

fine IV 63, 302; V 257, 559; VIII 271, 272, 277
lumine

fine IV 142
senine

fine IV 472; VIII 260
tine

fine IV 191
destine

fine VIII 448
ține

fine IV 492
vine

fine I 371
nimeni

delfine IV 308; VIII 281
regine

regine V 152; VIII 307
grădine

regine I 35, 296
senine

virgine IV 202
oricine
mine

închine V 376
mine

line IV 165; V 149
plină
ebenine

line I 456, 472; IV 28; V 29, 39
grădine

line VI 529
pline

line IV 328; V 449, 452, 457*
senine

line IV 119; V 100, 111
suspine

line I 123
vine

Căline I 405; VI 39
bine

Căline VI 36, 40
tine

coline I 373; VIII 167
lumine

pline III 61, 63
bine

pline V 133
line

pline IV 118; V 107
cristaline

pline IV 312; VIII 284
mine

pline IV 119, 138; V 103, 104, 111
lumine

pline IV 307; V 151–152; VIII 280, 306
senine

mine V 377
tină

mine V 291
vină

mine VI 30–31
străine

mine IV 489
străine
suspine

mine II 236, 255, 263; IV 264; V 228, 377, 378; VI 61, 501; VIII 111, 116, 172, 185, 228, 453
bine

mine VI 128
fine

mine VIII 312
regine

mine V 413
meschine

mine IV 171; V 153; VIII 307
line

mine V 63
pline

mine VIII 102, 211
mine

mine I 466, 505; II 379, 397; IV 80; V 62
lumine

mine IV 484
senine

mine IV 243; V 202, 576
suspine

mine II 273; VIII 451, 465
rușine

mine I 184; III 30, 31, 32, 36, 39, 41, 44, 51, 54, 55, 57; V 42, 439, 441, 442, 487; VI 32, 129, 487; VIII 98, 102, 103, 191, 453
tine

mine I 441
tine
rușine

mine VI 57
tine
susține

mine IV 239; V 199
ține

mine V 202
ruine

mine VI 56, 498
vine
străine

mine IV 271; V 230
cine

mine I 487; IV 17
mine

cămine I 487; IV 17
fine

lumine V 140
vergină

lumine I 427; VIII 144
străine

lumine V 214
bine
pline

lumine I 444
bine
tine

lumine I 66, 365
albine

lumine VI 110
fine

lumine IV 143
vergine

lumine IV 73; V 60
mine

lumine I 338, 495; IV 45
sine

anine III 86, 90
senine

senine V 293, 300, 316
cristaline

senine III 80
mine

senine V 447, 450
sine

senine III 80; V 443, 472, 678 *, 683
tine

senine IV 189–190
tine
vine

senine I 416; VI 35, 488
diamantine

senine VIII 448
ține

senine I 485; IV 191; V 163
mine

senine V 378
bătrîne

însenine III 106
bine

însenine I 269
nemurire

suspine IV 405
oarecine
mine

suspine I 458, 474; IV 32, 98; V 32, 42
regine

suspine III 33
mine

suspine III 30; IV 258
tine

sine V 89
bine

sine IV 327; V 299
mine

sine VIII 107
mine
tine

sine I 176, 338; II 445
lumine

sine V 557
lumine
ține

sine * V 451
senine

sine VI 81, 510
suspine
bine

sine III 31
tine

sine III 93, 94
cuvine

sine V 608; VIII 347
cine

sine I 349
păgîne

sine III 94
rămîne

rușine I 491; IV 7
străine

rușine III 88, 91; IV 62, 540; V 614; VIII 270
bine

rușine VIII 222
mine

rușine III 58; V 230
tine

rușine II 273
cine

tine I 314
închină

tine I 513; V 13
românime

tine I 196; II 263; III 63, 100, 109, 110; IV 147, 264, 496, 528, 534; V 225, 295, 318, 510; VI 121; VIII 83, 135, 160, 218, 339, 345, 444
bine

tine IV 164
bine
mine

tine IV 239; V 199
bine
lumine

tine II 386
cine

ține III 112; VIII 474
orișicine

ține V 144
fine

ține I 301
line

ține I 10; V 63
pline

ține I 173, 175; II 37, 103, 109, 380,
mine 397, 400, 414, 426, 431; IV 542;
V 512; VI 100

ține IV 457
mine
bine

ține V 199
mine
lumine

ține I 160; II 355, 356, 359; IV 435;
lumine V 199, 511, 512; VIII 106

ține I 437
lumine
ține

ține I 232, 490; III 308; IV 11, 436
senine

ține IV 164; V 149
senine
străine

ține I 10; IV 514; V 440
suspine

ține IV 483
sine
senine

ține IV 249
rușine

ține V 351
ține

ține IV 161
ține

ține VIII 453
aține

ține II 177; IV 148; VIII 95
ruine

ține IV 208
ruine
mine

ține I 194; III 86, 89, 91, 92, 95,
vine 99, 105, 109, 110, 305; VIII 455

ține III 38, 100
cuvine

ține III 137
rămîne

diamantine IV 126
lumine

Palestine IV 115; V 74
coline

creștine VIII 156, 158
fine

ține IV 169; V 295; VI 28, 486
bine

ține II 125
mine
ține
pline

ține V 291
lumine

ține I 486; IV 47
senine

ține V 452
suspine

ține II 30
vine

ține VI 27
păgîne

ține I 102; II 30
rămîne

aține II 236, 255, 263
devine

întreține II 177
ține

terține IV 284; V 243
ține
pline

susține I 59, 344, 351
bine
ține

puține VIII 226
mine

ruine IV 330; V 301, 318
fine

ruine IV 128
senine

ruine IV 116; V 77
ține

ruine I 45, 323; IV 114
beduine

ruine IV 214
beduine
fine

ruine IV 102; V 358
bătrîne

ruine VIII 204
minune

vine I 194; II 235; III 86, 92, 99,
bine 105, 108, 109; IV 386, 388, 468;
V 409, 412, 414; VIII 292

vine I 122, 375; II 136, 137, 142,
mine 389; VI 32; VIII 81, 169, 170

vine I 171; II 378, 396, 424
senine

vine V 683
sine

vine III 95, 98; IV 272; V 673
ține

vine II 36
ține

vine IV 532; V 609; VIII 336
vine

vine III 98
cuvine

divine I 261
fine
rămîne

divine I 457; V 30
lumine

Rovine I 149; II 301, 311, 315
ține

cuvine III 106; IV 519; V 603;
bine VIII 227

cuvine V 623
fiecine

cuvine VIII 109
mine

cuvine VIII 469
rușine

cuvine III 37, 40
ține

aine

taine I 376; VIII 171
haine

îne = ună = îme = une = âne = îne

cîne IV 532; V 608; VIII 335
rămîne

păgîne I 348
rușine
virgine

mîne VI 41
bine

mîne VIII 209, 221
cine

mîne III 94
rămîne

rămîne I 416; VI 488*
întunecime

rămîne I 253, 339
bine

rămîne IV 229
pline

rămîne V 375
rușine

rămîne I 102, 212; II 20, 30; III
mine 207, 208, 211, 213

rămîne I 60, 345, 351
pîne
rușine

pîne VI 36
cine

pîne IV 468; VIII 292
mine

stăpîne IV 220; VIII 354
cine

stăpîne VIII 137
mine

stăpîne VIII 463
rămîne

bătrîne V 136
adună

bătrîne I 32, 295
române

bătrîne I 484; IV 191; V 163
străine

bătrîne III 21–22
cine

bătrîne IV 145; V 88, 258; VIII 271
ţiţine

bătrîne IV 63; VIII 272
lume
lume

fîntîne I 231; III 298, 299; IV 100; V 44
mine

ţiţine I 165; II 368
line

zine I 477; IV 33
mine

zine VI 97
stăpîne

oamne

Doamne IV 500
doamne

emne

îndemne II 52; IV 349; V 358
semne

lemne IV 111; V 73
semne

semne V 358
semne

one

demone VI 62
colone
Eone

arne

Varne VIII 80
carne

oarne

adoarne VI 72
coarne
întoarne

răstoarne V 74, 86, 123
coarne

erne = ierne

cerne I 38, 309
eterne

perne V 203
aşterne

perne IV 217; V 186
aşterne
eterne

eterne IV 142, 465; V 140, 454, 571; VIII 288
aşterne

eterne VI 61, 501
dişterne
aşterne

aşterne IV 453; V 555
ierne
eterne

aşterne I 154; II 337, 343; III 323, IV 218, 387, 408, 418, 469; V 187, 437, 454, 454–457, 457, 464, 476, 573, 684; VI 60; VIII 94, 293
eterne

dişterne II 200, 207–208
eterne

caverne IV 501; V 588
eterne

ierne = erne

ierne II 75, 194; III 307, 308, 309; IV 436; V 104, 105, 547
eterne

ierne IV 146, 451; V 89; VI 94
aşterne

esne

lesne VI 535
glesne

une = ume = ine = îne = unei

bune IV 528
pune

bune VIII 345
sune

străbune I 35, 296
minune

nebune VI 31, 487
bune

nebune IV 208; V 181
minciune
înţelepciune

nebune V 444, 473, 474
apune

nebune IV 189
spune
minune

adune I 140; II 259, 265, 269; IV 122, 502; V 78
înţelepciune

adune VI 41
alune

adune IV 419; V 437, 464
minune

adune VIII 81
spune

rugăciune I 376; VIII 170
bune

rugăciune V 134
lune

rugăciune IV 82
pune

înşelăciune I 30, 290
rugăciune

iertăciune VI 539
spune

vioiciune IV 390; V 416
minune

înţelepciune I 44, 321; IV 113
bune

înţelepciune VIII 161
minune

înţelepciune I 31, 294
pune

înţelepciune I 35, 297
apune

înţelepciune IV 154; V 147
spune
supune

pensiune IV 501
naţiune

naţiune IV 473; VIII 261
opune

june I 458, 477; IV 32, 98; V 32, 43
minune

lune IV 121
rugăciune

lune V 105, 106; VI 81
minune

lune I 74, 388
sune

semilune II 292
rugăciune

genune IV 123; V 81
minune

minune I 55
lune

minune I 487; IV 23
spune

minune III 137
bune

minune III 137
nebune
minune
bune

minune VIII 204
minune

minune VI 97
spune

cunune I 17, 258
june

pune V 439
slăbiciune

pune II 438
înţelepciune

pune I 405; VI 46, 490
june

pune VI 41
alune

pune I 84, 418
răpune

pune V 556
sune
adune

apune I 178; II 438, 449, 451
înţelepciune

apune I 148; II 309, 311, 314
încunune

propune IV 519
legiune

spune VIII 207
lume

spune I 374, 490; IV 11; VIII 169, 214, 446
nebune

spune III 137
nebune
minune
bune

spune III 137
nebune
minune
spune

spune IV 70
nebune
spune

spune VIII 311
înşălăciune

spune VIII 218
deşertăciune

spune IV 68
înţelepciune

spune IV 325 ; V 290, 298, 315
june

spune V 679
lune

spune V 175
lune
minune

spune VI 42
alune

spune I 84, 405, 418 ; II 208 ; IV 67,
minune 191, 288, 331, 385, 406 ; V 153–154, 295, 302, 434 ; VI 46, 80, 490 ; VIII 308

spune I 32, 295 ; VIII 216, 452
apune

spune VI 35
răpune

spune I 134 ; II 212
depune

spune VIII 450
propune

spune I 307
spune

spune IV 166
supune
sune

spune I 226 ; III 284, 286, 287
sune

dispune VIII 82
păşune

supune IV 152 ; V 147
înţelepciune

rune V 124
divine

rune IV 134 ; V 124
bătrîne

rune I 323
înţelepciune

rune IV 143
furtune

brune V 99
nebune

strune I 478 ; IV 33 ; V 32
nebune

strune III 299 ; IV 100 ; V 44
spune

strune V 129
furtunei

sune VI 528
lume

sune V 625 ; VIII 94
adune

sune III 195
lune

răsune I 457 ; V 31
nebune

răsune V 625
adune

furtune I 12, 38, 309
bune

furtune IV 163
nebune
bătrîne

furtune V 126
repejune

oe=oie

Noe II 197, 204
nevoie

ape=oape=eoape

ape V 166
încape

ape I 74, 388
scape

ape V 615
adape

ape I 103, 207 ; II 24, 34 ; III 181,
aproape 182, 257, 261, 263, 264, 271, 272 ; VI 128, 528, 549

scape V 629
ape

scape IV 235 ; V 194
aproape

încape II 127
aproape
pleoape

adape V 442, 470
ape

oape=ape=eoape

îngroape IV 419 ; V 469, 481
ape

îngroape V 330
ape
pleoape

îngroape II 167
pleoape

îngroape II 126, 128 ; IV 338 ; V 328
aproape 330
pleoape

aproape I 154, 170, 216, 219, 221,
ape 223 ; II 337, 343, 395, 423 ; III 238, 240, 241, 245, 246, 247, 248, 250, 253, 255, 257, 260, 261, 268, 273, 275, 276, 277, 278, 280 ; VIII 119

aproape VIII 217
scape

aproape I 104, 120, 127 ; II 38, 130,
pleoape 167, 168 ; IV 416 ; V 551

aproape IV 366 ; V 389
îngroape

eoape=ape=oape

pleoape III 236
ape

pleoape IV 354
ape
aproape

pleoape III 244
aproape

epe=iepe

pricepe II 232 ; IV 365 ; V 388 ;
începe VI 513, 514 ; VIII 475

pricepe V 542
stepe

începe I 173 ; II 380, 397, 426 ;
pricepe III 96

stepe I 175 ; II 432 ; IV 443, 444
pricepe 445, 447, 450 ; V 534, 536, 539, 542, 543

stepe VIII 201, 203, 206
iepe

iepe=epe

iepe IV 546 ; V 629
stepe

ipe=îpe

clipe V 672
aripe

aripe I 176, 212 ; II 402, 434 ; III
clipe 207, 211, 213, 214 ; IV 471, 501
VIII 259

aripe IV 149
risipe

aripe IV 153–154 ; V 147
risipe
clipe

aripe IV 137
ripe

alpe

calpe V 332
talpe

ulpe

inculpe II 281, 284
vulpe
pulpe

vulpe II 317
pulpe

ampe=ambe=iambe

trampe IV 205
stambe
iambe

umpe

scumpe I 44, 321 ; IV 113 ; V 679
rumpe

scumpe VI 494
rumpe
scumpe

scumpe VI 48, 493
rumpe
pun pe

rumpe I 76, 79, 402, 403, 410; II
scumpe 146; IV 537; VIII 118, 119

erpe

şerpe IV 260
sterpe

sterpe II 258, 259; IV 416, 422;
şerpe V 224, 332, 440, 441, 661; VIII
89[1], 141, 461

oaspe=aspe

oaspe I 147; II 299, 307; IV 417
Istaspe

upe

cupe VIII 204
destupe

rupe II 99; VIII 104
astupe

are=area=ară=oară=iară=ale==oare=ere

are IV 537
căldare

are IV 322; V 286
solare

are V 277, 281
solare
mare

are V 551
mare

are IV 181; V 158; VIII 39
mare
mare

are VIII 458
oare

are VI 59
floare

are V 527
moare

are II 51, 52
ninsoare

are II 135
veselitoare

are VIII 38
tresare
are

are V 278
cintare
turbare

are V 278
cintare
turburare

întrebare IV 299, 388; V 259; VIII
mare 222, 275

barbare VIII 201, 203, 206
altare

serbare V 619, 620
(sărbare)
fiecare

serbare VIII 213
mare

serbare VIII 213
răzbunare
închisoare

serbare V 298
soare

turbare VI 82, 510
are

turbare V 258; VIII 271
barbare

turbare V 126
strigare

turbare I 148; II 300–301, 308;
mare VIII 179

turbare I 270, 375; VIII 169, 170
omoritoare

care V 322
sale
adunare
are

care I 48, 146, 333; II 297–298,
mare 306; V 573; VI 45; VII 98; VIII
293

care VIII 299
moare

care IV 334; V 322
răbdătoare
adunare
are

care IV 392
dezgustare

fiecare II 177
bizare

orişicare IV 159
cercare

mîncare VIII 457
pare
stare

orcare I 305
amară

orcare IV 490; V 581
mare

mişcare V 645
transpară

mişcare II 197; V 448
mare

mişcare III 169
asemănare *

mişcare IV 501
nepieritoare

degradare V 374
barbare

degradare IV 140
mare

răbdare I 348
mare
arătare

murdare I 56, 349
proletare

frigare VI 66
afară

strigare IV 144
mare

pahare II 339
amară

pahar[e] VIII 174
mare

păhare V 268, 285
amare

ghiare II 254, 257
desmierdare

ghiare I 165
picioare

familiare II 212
fiecare

stejare II 133
mare

încalare IV 519
mare

călare II 20
mare

călare I 491, 512; IV 7; V 14
pare

călare VI 129
cărare

clare V 95
lucitoare

clare V 678
sclipitoare

suflare IV 299, 307; VIII 275, 281
mare

suflare IV 162
soare
mare

suflare V 148
cugetare
mare

suflare I 270
mărgăritare

suflare II 109
renunţare

polare IV 465; VIII 289
amare

solare IV 162
are

întîmplare II 195, 204
tare

seculare I 31, 295
amare

sculare VIII 44
schimbare

iregulare I 157; II 326, 341, 346
sare

mare V 639
zboară

mare V 128
cale

mare IV 353; V 365, 558; VIII 89,
are 216

mare VIII 312
barbare

Mare VIII 182
turbare

mare I 134; II 180, 212
fiecare

mare V 415
orişicare

mare IV 543; V 619, 620
nemişcare

mare IV 141; V 86, 255; VIII 269
degradare

mare III 106, 110
nerăbdare

mare VIII 475
abnegare

mare II 298, 307
maghiare

Mare I 182; III 12, 13, 15, 17, 19, 226;
(mare) VI 99, 524, 527; VIII 95, 101
călare
(calare)

mare VI 128
călare
ninsoare

mare VI 527
călare
cărare
vînătoare
spinare
are

mare I 385
primblare

mare V 115
clare

mare VIII 311—312
înşelare

mare I 261
solare
apare

mare I 486; II 292; III 277, 278,
mare 280; IV 22, 408; V 74, 205,
444, 457, 476, 477; VI 41, 111;
VIII 179—180

mare III 8
mare
picioare

mare V 255; VIII 267
amare

mare IV 176
amare
omorîtoare

mare VIII 230
defăimare

mare V 95
milenare

mare I 273
răzbunare

mare VI 60
zboare
mare

mare I 314
răcoare
soare

mare IV 136; V 127
grandoare

mare VI 58
splendoare
trecătoare

mare VIII 136
sudoare

mare V 620
dogoare

mare IV 367
fecioare

mare III 8, 11; IV 418; V 435, 464, 481
picioare

mare IV 141; V 87
moare

mare I 402; IV 129, 147; V 144
soare

mare IV 167
soare
gînditoare

mare IV 118, 306; V 96, 107, 114; VIII 280
ninsoare

mare IV 216
sărbătoare
uşoare

mare IV 191; V 165
trecătoare

mare VI 75
trecătoare
doare

mare VI 69, 80, 510
trăcătoare
picioare

mare VI 94, 520
încingătoare

mare VI 116, 537
călătoare

mare V 375
rîzătoare

mare VI 32, 487
privighetoare

mare II 294
scînteietoare

mare IV 128; V 117
zîmbitoare

mare VIII 461
orbitoare

mare IV 147, 191
strălucitoare

mare IV 133; V 82
gînditoare

mare IV 397; V 423
nemuritoare *
oare

mare III 226; V 443, 677—678
mirositoare

mare VIII 454
izvoare

mare IV 465; VIII 289
pare

mare IV 240
pare
orişicare

mare IV 469; VIII 292
apare

mare IV 330; V 301, 318
dispare

mare II 72; IV 418; V 437, 464
redispare

mare I 383, 384; VI 84
cărare

mare IV 143; V 141
mirare

mare V 138
admirare

mare II 179
aspirare

mare IV 229
mustrare

mare IV 489; V 581
uşurare

mare IV 362; V 382
păsare

mare II 93, 295; IV 414, 544; V 620
răsare

mare I 479; V 53; VIII 156, 158
tresare

mare IV 452; V 549
tresare
mare

mare I 12; II 180; IV 130
tare

mare IV 152
tare
mare

Mare III 4, 6
tatare

mare I 454, 472; IV 27, 97; V 28, 39
cîntare

mare I 1
cîntare
mirositoare

mare IV 206
cîntare
depărtare

mare III 21
hotare

mare I 54, 340
depărtare

mare IV 207
depărtare
amare

mare VIII 223, 311—312
iertare

mare VIII 185
întristare
spinare

mare II 200
căutare

mare II 230; VIII 223
sărutare

mare V 89
realizare

amare I 467; IV 24
care

amare V 141
mare

chemare IV 311; VIII 284
apare

urmare V 375
scăpare

înstrăinare VI 46
serbare

înstrăinare IV 543; V 617
mare

închinare VIII 174
Mare

spinare I 231; III 300; IV 101
tare

luminare I 130; II 203, 209
(luminare)
cărare

vizionare I 496; IV 46
oarecare
măsurătoare

vizionare I 36, 298
zboare

sunare IV 319; V 271
chilioare

sunare IV 135; V 125
soare

sunare VI 95
călătoare
privighitoare

sunare II 300
lucitoare

pare IV 265
iară

pare II 199, 207; IV 492; VIII 227
are

pare IV 387; V 454, 457
mare

pare VI 29
moare

pare I 171; II 396, 425
soare

pare VI 40
prinsoare

pare VI 36, 489
șezătoare

pare II 304; III 106, 110
răsare

pare I 470; V 23
tare

pare V 449, 452, 453
arătare

pare VI 114
depărtare

pare I 304; VI 529 *
zare

pare VIII 83, 127
năzare

apare IV 312, 480; V 437, 576; VIII 284
mare

apare V 130
splendoare

apare V 312
pare

apare II 180
sanctuare

scăpare VIII 469
care

scăpare VIII 470
mare

scăpare IV 513
pare

scăpare V 377
desperare

dispare IV 480; V 576
mare

dispare I 55
floare

dispare IV 102
rare

dispare I 142; II 304
răsare

dispare IV 493; V 582
cîntare

transpare IV 133
sclipitoare

transpare I 378
mortuare

rare V 316
mare

rare I 482; III 165; IV 58, 470; V 253, 254; VIII 258, 266
amare

rare VI 493
fecioare

rare IV 155
soare
călare

rare IV 120; V 103, 104
cărare

rare VI 96
mărgăritare

cărare IV 328; V 300, 306, 317
(carare)
călare
(calare)

cărare VI 27, 486
răsare

supărare VI 21
mare

disperare IV 475; VIII 65, 264
(desperare)
mare

înserare IV 149
disperare

mirare III 197; VI 79
nemișcare

mirare V 209
mare
nepăsătoare

mirare I 80, 421; IV 464; V 570
picioare

adorare II 98; IV 287
picioare

mustrare IV 383
îndreptare

sare IV 421
apare

sare V 445, 473, 475
reapare

nepăsare IV 391; V 374, 375
mare

nepăsare IV 227
învingătoare

răsare II 24, 25, 34
călare
(calare)

răsare III 277, 280; IV 474, 480; VIII 262
mare

răsare V 183
mare
picioare

răsare VI 111
picioare

răsare VI 536
zîmbitoare

răsare V 132
strălucitoare

răsare IV 324; V 289, 297, 311, 313; VIII 94
pare

răsare IV 474; VIII 262
apare

tresare IV 235; V 194
are

tresare I 66, 103, 366
călare

tresare VI 35
suflare

tresare V 673; VIII 156
mare

tresare IV 136; V 126
moare

tresare V 124
arzătoare

tresare I 443
pare
sare

tresare I 95
apare
sare

visare II 109, 110, 112
renunțare

înduioșare I 103; II 34
tare

înduioșare II 120
cere
tăcere

tare V 274
clară

tare II 368
turbare

tare II 368
turbare
înverșunare

tare IV 226
împăcare

tare I 455; V 29
înforcare

tare V 556
calare

tare IV 321
clare

tare I 168 ; II 376, 378, 394, 396, 422 ;
mare III 324 ; IV 175, 468 ; V 156,
461, 582, 684 * ; VI 69 ; VIII 292,
310

tare VI 91, 96–97.
asemănare
soare

tare VI 66
floare

tare VI 69
floare
știutoare

tare VI 534
omoare

tare VI 40, 490
strînsoare

tare II 96
răpitoare

tare I 436
pare
sare

tare VI 519
mustrare
soare

tare I 1
zburare
lăcrimare

tare VI 72, 506
arătare

tare I 5, 249
sărutare

îmbătare I 32, 295
amare

arătare V 677
ceară

arătare IV 312 ; VIII 284
are

arătare VI 536
picioare

arătare II 250
vînzare

cugetare V 148
soare
mare

cugetare IV 162
răsare
răzbunare

cugetare I 117 ; II 112
renunțare

proletare IV 365
zburătoare

planetare IV 146
stare

mărgăritare VI 36, 489
mare

mărgăritare V 99
cărare

uitare III 278
mare

altare I 50, 335
mare

altare I 376 ; VIII 170
pare

înaintare II 179
izvoare

cîntare IV 161
are
mare

cîntare I 178 ; II 390, 406, 438, 450 ;
mare IV 307, 493 ; V 152, 443, 450,
472, 678 ; VIII 280, 306

cîntare V 397
suspinare
zare

cîntare IV 140 ; V 137
popoare

cîntare I 489 ; IV 9
tînguitoare

cîntare I 495 ; IV 45
întristare

cîntare VIII 402, 418
salutare

frămîntare V 87
mare

spăimîntare I 462 ; IV 14
înfățișare
deslegare

înmormîntare I 134 ; II 179, 212
nepăsătoare

hotare VI 85, 517
mare

depărtare III 176
vodinioară

depărtare V 106
vale

depărtare IV 130
serbare

depărtare VI 502
călare
muritoare

depărtare VI 502
mare
ceară

depărtare VI 62
mare
mare

depărtare VI 502
mare
mărgăritare

depărtare V 127
grandoare

depărtare V 127
splendoare

depărtare IV 212
splendoare
soare

depărtare IV 136 ; V 678
soare

depărtare IV 132
strălucitoare

depărtare II 24 ; VI 128
tare

depărtare IV 130 ; V 114, 118
cîntare

iertare VIII 311
care

certare VIII 225
mare

iertare VIII 225
mustrare

portare VIII 155, 158
oare

purtare VIII 466
indignare

stare I 345
iară
mare

stare I 345, 352
iară
zîmbitoare

stare II 286 ; III 133
mare

stare VIII 343
încîntătoare

stare VIII 457
favoare

stare VIII 454
pare

întristare IV 321
mare

întristare IV 299, 513 ; VIII 275
arătare

lăutare V 363
are

sărutare I 55, 428 ; VIII 144
are

sărutare I 5
murmurare

sărutare I 173 ; II 380, 397, 426
tare

înnălțare IV 457 ; V 563
picioare

amenințare IV 473 ; VIII 261
viitoare
mare

zare I 479 ; IV 49 ; V 53, 457, 461,
mare 625 ; VI 529

zare I 41, 315
mare
zboare

zare V 155 ; VIII 309
luminare

zare V 53
floare

zare IV 451
cărare
luminare

zare IV 78–79
cîntare
oare

zare V 454, 457
depărtare

zare IV 427 ; V 487
sărutare

obrazare II 288
rară
admirară

năzare VI 111, 536
oricare
mare

năzare IV 327
mare

năzare IV 416
pare

obrăzare VI 108
vinătoare

crezare V 408
mare
strîmtoare

bizare II 176
soare

vînzare VIII 219, 446
mare

pierzare IV 326; V 291, 298, 315
mare

acuzare I 462; IV 14
zicătoare
răsplătitoare

iare=are

iar e VI 72
tare

oare=oarea=ară=oară=ale=are

oare IV 365; V 389
floare

oare VIII 414
moare

oare IV 301; VIII 276
popoare

oare I 122; II 136, 137
visătoare

oare IV 267
necuvîntătoare

oare I 172; II 380, 397, 426
muritoare

oare IV 203
covoare
scutitoare

oare VIII 413
pare

oare VIII 100, 110
tare

boare IV 182
are
tresare

coboare I 394
picioare

coboare I 15
altare

zboare IV 226
supărare

răcoare IV 518
picioare

răcoare II 132
privighetoare

răcoare VI 99, 524
scînteietoare

răcoare VI 524, 527
strălucitoare

răcoare I 85, 406, 419; VI 36
murmuitoare

răcoare II 32
zare

doare VIII 357
amară

doare IV 397; V 423
oare
moare

doare IV 373
splendoare

doare IV 531; VIII 351
picioare

doare V 198, 199
trecătoare
oare
zîmbitoare

doare IV 238; V 199
pieritoare
oare
zîmbitoare

doare III 21
cărare

grandoare IV 134; V 124
răsunare

grandoare V 124
salutare

splendoare V 679
mare
mare

splendoare IV 480
răcoare

splendoare IV 118
sclipitoare

splendoare V 651
răsăritoare

langoare IV 68
întunecare

dogoare V 620
nemișcare
soare

ulicioare IV 405
pridvoare
moare

picioare VIII 92
luminare

picioare VIII 84, 135
oare

picioare IV 419; V 465
doare

picioare VI 82
doare
rîzătoare

picioare IV 425; V 484
soare

picioare VI 55, 497
soare
fărmăcătoare

picioare V 669; VIII 232
luminătoare

picioare V 465
arzătoare

picioare IV 387; V 411, 416, 513, 515
viitoare

picioare V 665
mîntuitoare

picioare VI 108, 531
covoare

picioare V 451, 452
vibrare

picioare V 451
arătare

picioare VIII 312
iertare

căprioare IV 115; V 74
fecioare

paloare V 412—413
trecătoare

paloare IV 139
mirositoare

floare V 277
clare
ușoare

floare I 136; II 203, 206, 213
splendoare

floare V 175
splendoare
mare

floare V 438, 439
moare

floare VI 56; VIII 187
soare

floare IV 505
ascunzătoare
oarecare

floare V 590
ascunzătoare
pare

floare IV 211
vrăjitoare
doritoare

floare I 2
răpitoare

floare I 4, 248
zburare

tricoloare I 15
vîlvoare

moare IV 160; V 148
coboară

moare IV 308; VIII 281
mare

moare IV 511
floare

moare I 178; II 406, 437
soare

moare VI 32, 487
ninsoare

moare V 389
nepăsare

omoare VI 82
soare

omoare VIII 459
tare

onoare IV 153
soare
ninsoare

ponoare VIII 384, 412
ninsoare

popoare IV 111 ; V 73
zboară

popoare V 462, 463
otară

popoare I 484 ; IV 471 ; VIII 259
are

popoare V 437
suflare

popoare IV 486 ; V 73, 74 ; VIII 35
mare

popoare IV 148
soare

popoare VIII 156
altare

popoare IV 140 ; V 136
acuzare

soare V 131
cară

soare V 118
coboară

soare V 130
zboară

soare IV 137
care

soare V 116
clare

soare IV 63, 302 ; V 257 ; VIII 270
solare 271, 277

soare I 54, 340 ; II 175, 273 ; IV 130,
mare 146 ; V 38, 53 ; VI 111, 536

soare V 557
coboare

soare IV 122 ; V 78
zboare

soare I 121 ; II 131, 133 ; IV 98 ;
răcoare VIII 93, 119

soare IV 207
grandoare
splendoare

soare IV 128 ; V 128 ; VIII 119
splendoare

soare IV 146 ; V 89
ardoare

soare I 300, 305
sudoare

soare I 42, 317, 479 ; IV 49
floare

soare I 301, 306 ; II 447 ; V 114 ;
moare VI 61, 110, 501, 514, 517 ;
VIII 353, 386

soare I 400
soare

soare VI 55, 497
amăsoare
(măsoare)
moare

soare I 43, 320 ; IV 110, 112, 134 ;
ninsoare V 70, 124, 259 ; VIII 264,
473

soare IV 67
ninsoare
zîmbitoare

soare VIII 353
unsoare

soare V 185
sărbătoare

soare IV 123
fermecătoare

soare I 215 ; II 410 ; III 228
călătoare

soare IV 452 ; V 548, 549
următoare
strălucitoare

soare VI 102, 527, 528
tremurătoare

soare IV 173 ; V 155 ; VIII 309
visătoare

soare IV 319 ; V 272
luătoare

soare IV 116 ; V 107
rîzătoare

soare V 436
surîzătoare

soare V 136
arzătoare

soare V 117
scînteietoare

soare IV 417 ; V 445, 461
zîmbitoare

soare IV 537 ; VIII 118, 119
orbitoare

soare IV 135 ; V 125
lucitoare

soare IV 209
strălucitoare
soare

soare VIII 313
sclipitoare

soare V 116
înfloritoare

soare VIII 387, 400, 416
izvoare

soare II 402, 435
fulgerare

soare V 137
cugetare

soare I 458 ; V 31
cîntare

măsoare VI 23
moare

închisoare VIII 447
soare

scrisoare VIII 224, 226
scăpare

ninsoare IV 144 ; V 142
barbare

ninsoare V 444
mare

ninsoare IV 380 ; V 407
luminare

ninsoare I 394, 395
picioare

ninsoare I 416 ; VI 488
moare

ninsoare IV 118 ; V 108, 645 ; VIII 399
soare

ninsoare IV 208—209 ; V 182
soare
floare

ninsoare VI 113, 534 ; VIII 399
ușoare

ninsoare VIII 381, 408—409
călătoare
ușoare

ninsoare V 441
sclipitoare

ninsoare V 141
pare

întinsoare IV 131
soare

însoare VIII 91
oare

ușoare I 3
boare

ușoare I 258
floare

ușoare VIII 381, 394, 409
soare

ușoare IV 541
trecătoare

ușoare I 17, 258
inspirătoare

sărbătoare V 678
soare

lunecătoare III 111
moare

trecătoare II 177
mare

trecătoare I 460, 478 ; IV 33 ; V 35,
floare 544

trecătoare II 200, 388, 405 ; III 88,
moare 91, 104, 111, 319

trecătoare II 382 ; VI 97
soare

trecătoare I 437
soare
moare

trecătoare V 328
soare
visătoare
moare

trecătoare IV 337 ; V 328
soare
visătoare
nemuritoare

trecătoare V 328
soare
zîmbitoare
nemuritoare

trecătoare I 455, 472; IV 28, 97;
ușoare V 28, 39

trecătoare III 95
sărbătoare

trecătoare III 94, 95
șezătoare

trecătoare IV 387
nepieritoare

renăscătoare VIII 120
popoare

mișcătoare IV 257
moare

mișcătoare I 228; III 292; IV 428
călătoare

prădătoare VI 87
popoare

răbdătoare VI 102
fecioare
domnicioare

răbdătoare VI 528
fetișoare
domnicioare

răbdătoare IV 128; V 117
sunătoare

plîngătoare I 465, 504; IV 39; V 49
mare

plîngătoare I 499; IV 116; V 57, 77
tremurătoare

rugătoare I 30, 290
marea

călătoare IV 396; V 420
oare

călătoare II 410
soare

călătoare IV 398
pieritoare

defăimătoare I 212; III 204, 207,
înverșunare 208, 209, 211, 212, 214

luminătoare VI 115, 536
plutitoare

vînătoare VI 99
spinare

atîrnătoare V 617
mare

atîrnătoare II 56, 57
încîntătoare

răsunătoare I 9, 474; IV 31; V 31,
cîntare 42

tunătoare I 513; V 13
răzbunare

fulgerătoare V 133
întunecare

fulgerătoare IV 148
zboare

fulgerătoare IV 125
floare

tremurătoare I 489; IV 8
strălucitoare

nepăsătoare I 62, 356
coboară
turbare

nepăsătoare IV 511
moare

visătoare VIII 415
mare

visătoare V 572; VIII 290
întristare

îmbătătoare IV 257
floare

îmbătătoare IV 131
soare

îmbătătoare IV 129
depărtare

îmbătătoare I 513; V 13
sărutare

stătătoare VI 36, 489
soare

stătătoare V 448, 451, 453
vibrare

purtătoare I 24, 277
popoare

crezătoare I 355
rizătoare
arzătoare

crezătoare I 62, 355
rizătoare
îngrozitoare

derizătoare I 462; IV 15
tale
mîntuitoare

arzătoare I 455, 472, 503; IV 28;
mare V 28, 39

arzătoare V 439, 441
floare

arzătoare V 39
sare

arzătoare IV 97; V 39
răsare

zîmbitoare II 135; IV 362; V 381
floare

zîmbitoare IV 474; V 253; VI 56,
soare 498; VIII 262

zîmbitoare V 114
ninsoare

orbitoare I 62, 356
proletare
lucitoare

lucitoare V 444, 445, 475
mare

lucitoare VI 116
depărtare

nălucitoare IV 266; V 228
ușoare

strălucitoare III 197; IV 429
picioare

strălucitoare IV 475; V 253 640;
soare VIII 263

strălucitoare IV 12
tremurătoare

strălucitoare V 82
arzătoare

strălucitoare IV 480
răpitoare

strălucitoare VI 76, 509
mărgăritare

gînditoare I 465, 504; IV 39; V 49;
soare VIII 178

gînditoare I 477; IV 33, 73
mormîntare

fugitoare V 412
altare
datoare

viitoare I 487; IV 17
adoare

viitoare I 462; IV 15
îndreptare
viitoare

vrăjitoare IV 213; V 186
moare
trecătoare

învălitoare IV 267
purtătoare

steclitoare V 288, 296
(sticlitoare)
soare

ademenitoare VI 119
visătoare

răpitoare IV 286
soare

răpitoare I 513; V 13
sărutare

sclipitoare V 176
mare

sclipitoare V 113
ninsoare

sclipitoare VI 76
arătare
picioare

suferitoare I 114; II 68, 69
moare

nepieritoare II 200
moare

întineritoare VI 120, 537
mare

doritoare VI 60
mare
doare

înfloritoare VI 112
mirositoare

înfloritoare I 6
murmurare

înfloritoare VIII 201, 203
tatare

înfloritoare I 251; V 271, 285
încîntare

înfloritoare VIII 206
tartare

mirositoare I 342
cutioare

rotitoare VI 105
soare

rotitoare VI 98, 524
izvoare

plutitoare IV 192
soare

plutitoare II 68; IV 330; V 301, 317
ninsoare

vietuitoare I 463; IV 15
răcoarea
oare

vietuitoare V 679
mare

îngrozitoare I 148; II 298, 309
picioare

favoare VIII 471–472
pare

covoare VI 82
picioare
zîmbitoare

izvoare I 429, 430
doară

izvoare VI 100, 528
ponoară
zboară

izvoare IV 52
răcoare

izvoare V 165
popoare

izvoare VI 520
călătoare
privighetoare

izvoare IV 120; V 104
mirositoare

umbre

umbre V 134
sumbre

sumbre IV 502; V 289, 296
umbre

edre

vedre IV 536
hexacontetraedre

ere=ele=oare=iere

bere V 574
chimere

bere IV 478
durere

cere VI 79
plăcere

cere V 230, 679
durere

cere II 404; VIII 156
putere

cere VIII 85
vere

cere VIII 447
avere

plăcere IV 218; V 187
durere

plăcere IV 223
mistere

neplăcere II 327, 339
fiere

tăcere III 138, 140
cere
miere
învăpăiere

tăcere III 139
cere
mistere
învăpăiere

tăcere V 100; VIII 222
plăcere

tăcere I 200; III 139, 140
plăcere
mistere
învăpăiere

tăcere VIII 410
tăcere

tăcere IV 323; V 276
fiere

tăcere IV 362; V 382, 386, 684
mîngîiere

tăcere IV 358; V 367, 368
miere

tăcere V 113
înviere

tăcere IV 415; V 382
durere

tăcere V 114; VI 29
putere

cădere V 143
stele

cădere II 360
sfere

cădere I 357
părere
apropiere

cădere V 376
durere

cădere V 376
condurere

decădere IV 373
cere

vedere IV 210
plăcere
mistere

vedere IV 227
durere

sfere I 160; II 360
cădere

sfere III 112
părere

sfere II 360, 361; IV 387; V 411
durere

veghere IV 241; V 201
cere
durere
tăcere

unghere I 189; III 68, 69, 71
cere

unghere IV 216; V 186
cere
plăcere

apropiere II 121
cere
miere

apropiere II 122, 123
tăcere
miere

apropiere I 120; II 124
tăcere
durere

apropiere II 119, 120
miere
piere

vistiere VIII 226, 227
muiere

vistiere VIII 227
avere

cavalere IV 326; V 291, 298, 315
cere

cavalere IV 329; V 294, 300
durere

părere IV 376
ere
putere

părere IV 534; VIII 339
plăcere

părere III 104, 106; VIII 472
piere

părere I 490; IV 11, 444, 446, 447; V 540, 543
durere

părere IV 376; V 397
putere

durere I 189; III 67, 69, 70
cere

durere III 210; IV 512; V 679; VI 646
plăcere

durere I 3, 20, 247, 272, 373; VIII 167, 382, 395, 410, 421
tăcere

durere IV 121, 137; V 106, 112, 132
cădere

durere I 348
cădere
mîngîiere

durere II 361
sfere

durere VIII 410
fiere

durere I 6, 20, 251, 272; III 211; IV 422; V 225, 226; VIII 382, 410
mîngîiere

durere IV 270; V 230
miere

durere IV 283, 285; V 242, 243, 244
miere
tăcere

durere I 171; II 378, 386, 396, 405, 414, 424; VIII 188
piere

durere VI 120
muiere

durere VI 646; VIII 396
durere

durere V 419
vrere

durere V 443, 472
putere

vrere V 106
cădere

induioșere V 657
cere
tăcere

induioșere I 53
durere

mistere IV 221
bere

putere V 87
ere

putere I 370; II 414; V 664; VIII
cere 164

putere I 488; IV 41
plăcere

putere IV 528; VIII 344, 351
mîngîiere

putere VIII 160
piere

putere IV 213
vrere
vedere

putere I 370; VIII 163, 164
avere

putere I 59
avere
durere

vere III 17
piere

vere VIII 222
vistiere

vere VIII 228
muiere

avere VIII 87, 155
cere

avere I 60
părere

avere VIII 200
putere

iere=ere

giuvaiere VIII 473
spere

fiere I 402
piere

fiere II 327, 339
durere

mîngîiere I 375; V 487; VIII 170
cere

mîngîiere V 679
miere

mîngîiere IV 429; VI 116–119
durere

mîngîiere VI 114
vrere
cere
durere

miere IV 311; VIII 98, 282, 284
cere

miere IV 226
plăcere

miere I 467; V 25
mîngîiere

miere IV 226
muiere

miere I 31, 294, 460, 478, 503; III
durere 299; IV 33, 100; V 35

miere IV 266
putere

piere II 365; V 661
muiere

piere IV 416, 421; V 445, 475;
durere VIII 218

piere I 436, 443
răsputere

muiere VI 120
miere

egre

negre I 481; IV 48
alegre

negre IV 161
integre
alegre

integre V 469
Mării Negre

ire=irea=iră=ie=ire=irei

căire IV 255
nicăire

nicăire II 412
iubire

grăbire III 104, 109, 110
neclintire

zîmbire I 270
nălucire

zîmbire I 270
încrucire

zîmbire IV 284
ademenire
șire

zîmbire IV 116; V 77
asire

zîmbire I 270
privire

scîrbire V 153; VIII 307
mînăstire

scîrbire IV 175–176; V 150
mînăstire
subțire

orbire IV 300; VIII 276
fericire

orbire IV 300; VIII 276
fire

vorbire VIII 101
răpire

iubire I 457; V 30
fericirea

iubire V 641
firea

iubire I 117, 312, 314; II 102, 111;
zîmbire VII 196

iubire IV 344, 486; V 350, 351,
fericire 377, 378, 460

iubire VI 58
pieire
sclipire

iubire IV 482
dumzeire

iubire II 378, 386, 395, 423; IV
fire 222; V 377, 641; VIII 213

iubire VI 57
fire
privire

iubire VI 61, 501
fire
nălucirei

iubire I 102, 248; II 28; IV 308,
mire 467; V 294, 300, 571; VIII
281, 290

iubire V 243
ademenire
șire

iubire IV 217
omenire
fire

iubire I 463; IV 16
omenire
găsire

iubire I 5
unire

iubire IV 480
aspire

iubire I 17, 258
mărire

iubire II 28
mînăstire

iubire IV 263
simțire

rătăcire V 381
fericire

rătăcire V 374
strălucire

rătăcire II 247
fire

ghicire IV 146
nemărginire

fericire II 108, 110; IV 502
zîmbire

fericire IV 362; V 374, 376, 382
strălucire

fericire IV 538
mîhnire

fericire VI 61
pornire
nemărginire

fericire I 458, 474; IV 31; V 31
inspire

fericire V 581
mărire

fericire IV 345; V 354
înflorire
uimire

fericire I 115; II 75, 80, 82; V 471
mîntuire

fericire II 110
privire

nenorocire II 228
zîmbire

strălucire IV 391
fericire

strălucire VIII 462
nălucire

strălucire IV 130
ciocnire

strălucire V 81
domnire

gîndire V 154 ; VIII 308
mie

gîndire III 114 ; IV 112, 146 ; V 73, 74
fericire

gîndire III 86
strălucire

gîndire IV 148
fire

gîndire V 85, 123
uimire

gîndire II 177
contenire

gîndire II 200, 207
neîmbătrînire

gîndire IV 147
risipire

gîndire V 78
nemurire

gîndire I 54, 340
asire

gîndire V 259 ; VIII 265
șoptire

gîndire I 300, 305
semțire
(simțire)

gîndire I 487 ; IV 17
amuțire

gîndire V 95
omorîre

pieire II 440
iubire

fire IV 190
privirea
gîndire

fire IV 132
oglindire

fire IV 502
pieire

fire IV 147 ; V 144
nemărginire

fire V 290, 298, 315
împlinire

fire IV 472 ; VIII 260
domnire
rodire

fire VI 83
mînăstire
amintire

fire VIII 384
plutire

[fire] VIII 94
subțire

fire IV 121 ; V 104, 112
simțire

fire VIII 385, 399, 414
tînguire

fire I 375 ; VIII 169, 169–170
privire

pustiire VIII 107
zîmbire

pustiire II 104
fericire

îngrijire VIII 354
sprijinire

îngrijire IV 387
neîmbătrînire

lire IV 115 ; V 77, 92
gîndire

umilire IV 144 ; V 88
fire

mire I 65, 365 ; II 19 ; VIII 466
iubire

mire I 14
șoptire

mire IV 467 ; V 571 ; VIII 290
știre

admire II 180
fire

admire I 134, 150 ; II 212, 317
subțire

primire VIII 222
mire

uimire IV 428 ; V 487
iubire

uimire V 378
fericire

uimire IV 146
gîndire

uimire IV 141
nemurire

uimire IV 135 ; V 125
oștire

adormire IV 122 ; V 81, 116
domnire

nedormire VI 82
zîmbire

zbucnire V 126
vuire

menire V 317
mire

omenire IV 122 ; V 78
gîndire

omenire IV 148
mărire

omenire I 8
liniștire

pomenire VIII 177
menire

rumenire V 151 ; VIII 306
fire

rumenire IV 307 ; V 448, 450 ; VIII 280
încrețire

curtenire IV 242
iubire

moștenire V 682
iubire

moștenire IV 161
gîndire

moștenire VI 87, 518
omenire

suvenire I 467 ; IV 24
iubire

stăpînire V 511, 512 ; VIII 106
omenire

stăpînire VIII 83, 127
știre

îmbătrînire V 550
nicăire
nenorocire

îmbătrînire V 551
neștire
nenorocire

pornire I 151 ; II 180, 319
nefericire

pornire III 88, 91
mîhnire

foșnire IV 325 ; V 315
subțire

unire * II 278
subțire

mărire IV 301, 414, 540 ; V 443 ; VIII 82, 207, 221, 276
orbire

mărire I 347
iubire
omenire

mărire IV 134 ; V 82
lucire

mărire IV 141 ; V 87
gîndire

mărire IV 141, 250 ; V 86, 138, 265
fire

mărire IV 468 ; VIII 292
cumplire

mărire IV 218 ; V 187
domnire

mărire I 51
umbrire

mărire IV 52
nemurire
strălucire

mărire V 636
ursire

mărire V 472
nesimțire

întărire IV 360 ; V 383, 384, 385, 386
mîntuire

suferire II 197
fericire

acoperire VIII 473
mulțumire

nemurire I 270
rătăcire

nemurire VI 56
pieire

nemurire V 86
umilire

nemurire I 270
scrîșnire

părăsire V 137
şire

şire IV 508
sporire

covîrşire I 426
fire
subţire

gătire VIII 211
mire

clevetire II 232
stihuire

citire II 51
ştire

neclintire VIII 169
dumnezeire

monastire IV 133
zugrăvire

mînăstire II 19, 28
iubire

mănăstire VIII 312
fire

mînăstire I 292
subţire

prostire IV 75
mînăstire

ştire IV 162; V 148
nesimţire
nemărginire

liniştire III 193, 198*
înmiire

subţire III 159–160, 161
lucire
iubire
mire

subţire I 4
zefire

subţire I 84, 405, 418; VI 46, 49
mire

subţire VIII 85
omenire

subţire IV 537; VIII 118, 118–11
nemărginire

subţire V 153; VIII 307
părăsire

subţire I 52
ştire

subţire III 156
lenevire
uimire
mire

însufleţire IV 145; V 89
pieire

simţire V 208–209
liră
răsfiră
miră

simţire I 428
iubire

simţire IV 325; V 315
împlinire

simţire II 178
nedumerire

nesimţire I 458, 474; IV 31; V 31, 41
fire

asfinţire IV 376
gîndire
înflorire

însoţire VI 72
fasolire

despărţire VIII 404
admire

despărţire VIII 404, 420
mîhnire

murmuire IV 121; V 106, 112
gîndire

murmuire IV 181; V 158; VIII 39
fire
inspire

suire V 614
orbire

mîntuire IV 258
adormire

vuire V 103
palmire

vuire I 487; IV 17
lenevire

privire I 177; II 404, 436, 447
iubire

privire II 369
fericire

privire I 505; V 62
fire

privire I 468; IV 21; V 24
mîhnire

privire I 21, 273; IV 481; VIII 175, 177
mărire

privire V 86, 123
umbrire

privire VI 510
desăvîrşire

privire V 86
vuire

văduvire IV 346
nicăire

văduvire V 352
zîmbire

văduvire V 86
venire

putrezire IV 258
fire

îmblînzire III 210
zîmbire

îngrozire V 293, 306
fire

îre=ire

hotărîre IV 536
iubire

ore=orie

adore I 162; II 357, 361
implore

hore I 456, 472; IV 28; V 29, 39
sonore

trecător e III 208, 211, 213
flori e

răpitor e III 211; V 236
flori e

etre=ietre

Sfîntul Petre IV 350; V 361
cumetre

vetre VIII 225
pietre

vetre VI 65
cumetre

ietre=etre

pietre IV 301; VIII 276
vetre

astre=oastre

albastre V 126
astre

albastre IV 206
glastre
astre

albastre I 155, 210, 234; II 338,
noastre 343; III 194, 196, 198, 314, 315; IV 218, 398, 411, 437; V 513, 515

albastre III 196; IV 140; V 137
voastre

castre V 652
albastre

fiastre V 450
albastre

glastre I 154; II 337, 342; V 289, 297, 313
albastre

glastre IV 209–210; V 183
pilastre
albastre

pilastre IV 214
glastre
albastre

oastre=astre=aste=oaste

noastre III 196
albastre

voastre I 354
nefaste
noastre

voastre IV 536
noastre

voastre VIII 342
voastre

voastre VI 28
proaste

estre=iestre

ferestre IV 304; VIII 279
măiestre

ure=ura=ură=iure

săcure VIII 219
pădure

obscure V 374, 376
vîndură

pădure VI 27, 84, 516
săcure
(secure)

pădure VIII 85
îndure

pădure I 121; II 133; VIII 382, 395, 410
fure

pădure VI 51–52
fure
gure

pădure I 54
mure

pădure II 24
murmure

pădure I 363, 364; IV 507; V 131, 293, 306; VI 28, 128
sure

gure IV 310; VIII 283
aiure

gure I 44, 322; IV 113
sure

purpure IV 102
pure

sure VI 83
măsură
măsura

sure V 124
obscure

sure III 224; IV 119, 123, 206; V 85, 103, 104, 111, 123, 124
pădure

sure I 63
pădure
azure

sure V 126
armure

sure V 131
pure

spărture VIII 397, 412
sure

avre

javre II 285; VIII 87
palavre

ase = asă = iasă = oasă = oase = ioase

aruncase VIII 216
lasă

lase IV 111; V 73
pasă

nerase II 283
soioase
groase

trase VI 110, 128
crăiasă

matase V 306
crăiasă

mătase II 335, 336
argintoasă

mătase VIII 155
pasă

oase = asă = easă = iasă = oasă = ase = ioase

oase IV 414, VIII 207
dușmănoasă

oase IV 300; VIII 276
dușmănoase

coase IV 529; VIII 346
mînioasă

discoase II 340, 345
curioase

sperioase VIII 160
iasă

făloase I 59, 344, 350
luxoase
apasă

foloase VIII 82
dușmănoase

frumoase VI 59
frumoasă

frumoase IV 128
întunecoase

frumoase V 117
mlădioase

frumoase IV 477
luminoase

frumoase III 182
sănătoase

nisipoase V 375
întunecoase

dureroase I 13
apasă

groase IV 365; V 388
coase

miroase V 378
miloasă

miroase V 378, 383
frumoasă

miroase V 272
întunecoase

miroase VIII 461
călduroase

miroase V 176
maiestoase

miroase IV 210; V 183
trase
mătase

fioroase VI 27
groase

amoroase V 100
misterioase

pletoase I 148; II 308
întunecoasă

pletoase IV 125
întunecoase

argintoase IV 319; V 272
înțeleasă

argintoase IV 125
întunecoase

argintoase IV 127
focoase

zgomotoase V 96, 100, 111
copilăroase

zgomotoase V 95
argintoase

ioase = easă = oase

unduioase IV 153; V 147
deasă
stufoase

ese = easă = iese

dese I 11
iese

dese I 43, 321; IV 112
alese

dese IV 328; V 300, 306
țese

adese IV 405
iese
țese

înțelese IV 266
adese

mese V 582
aleasă

mese VIII 91
adese

mese IV 493
alese

sumese V 458, 477
iese

pese VI 80
alese

șese V 116
dese

șese VI 108
alese

împărătese I 85, 406, 419
mirese

țese I 385
dese

țese VI 94
alese

iese = ese

iese IV 224
alese

iese IV 306; V 448, 451; VI 101; VIII 280
sumese

iese I 85, 406, 419
mirese

crăiese VIII 382, 395, 410
adese

crăiese II 135
iese

crăiese VIII 395
alese

crăiese VIII 395
mirese

piese III 107
adese

ise = isă = ise

deschise I 52
vise

deschise IV 354
vise
închisă

trimise V 620, 623
închise

părăsise VIII 445
vise

suise VI 60, 501
surise
deschise

vise I 302
deschisă

vise IV 323; V 63
închise

vise IV 83
închise
surise

vise I 40, 307, 310
deschise

vise IV 140
zise

vise IV 480; V 576
surise

zise III 88, 90
scrise

zise IV 141; V 138
vise

ise = ise

surise I 9
vise

înse = însa = însă = înse

linse VIII 172
stinse

ninse VIII 119
dînsa

ninse I 157; II 268, 340, 345
aprinse

împinse II 66, 67
întinse

aprinse VI 81
ninse
întinse

întinse VI 60, 501
ninse
încinse

întinse V 677
împinse
împinsă

întinse IV 82; V 64
stinse
plînse

stinse II 146
prinse

stinse I 470; IV 18
plînse

distinse IV 81
aprinse

distinse V 64
aprinse
aprinsă

unse — unsă

unse IV 541
nepătrunse

ascunse II 184
nepătrunsă

ajunse V 577
pătrunse

pătrunse III 265, 266
neajunsă

pătrunse VI 523
ascunse

pătrunse III 266
neajunse

ipse

lipse VIII 473
înfipse

oarse = arsă

întoarse I 178; II 407
revarsă

întoarse V 149; VIII 86
toarse

use = uze

petrecuse VI 55
fuse
avuse

duse VI 81
puse

duse* II 327
buze

aduse II 180
reduse

fuse IV 524
aduse

fuse VI 45, 490
puse

fuse IV 319; V 271
spuse

aşe

trufaşe I 43, 321; IV 113
uriaşe

gingaşe V 95—96, 103, 104
drăgălaşe

uriaşe II 79; IV 420; V 442, 470
faşe

uşe = uşă

cenuşe VIII 205
uşe

cătuşe IV 176
uşă
cenuşă

cătuşe V 153; VIII 307
cenuşă

ate = ată = oată = oate = ete = arte

bate I 435
abate

bate II 398
străbate

bate VI 98
întunecate

bate I 85, 406, 419
luminate

bate VI 127
toate

bate IV 543; V 619
încrucişate

bate I 189; III 68, 69, 70
jumătate

bate VIII 120
cetate

bate II 355, 356, 357
libertate

bate IV 301; VIII 277
răutate

străbate III 158, 159
bate
cetate

străbate VI 107, 532
întunecate

străbate I 96, 444
uscate
voluptate

străbate I 178; II 440
poate

străbate III 106; V 559
toate

străbate I 182; III 4, 8, 19
străinătate

străbate I 130, 136, 210; II 209, 213; III 191, 193, 196, 201; IV 385; VI 90, 95, 115, 515, 521, 522
singurătate

străbate III 315
voluptate

străbate II 352, 361
libertate

străbate IV 61; VIII 269
răutate

turbate I 471; IV 19
schimbată

zbate VI 527
întunecate

răzbate I 494; V 52
zbate

răzbate III 4, 5, 8, 11, 12—13, 15, 17
străinătate

păcate IV 228
zeitate

îmbrăcate IV 136; V 127
întunecate

îmbrăcate V 176
întunecate
bogate

îmbrăcate V 176
încărcate

îmbrăcate I 52
îndreptate

întunecate IV 497
adunate

întunecate I 383
eternitate

întunecate V 444, 473, 474
îngheţate

ferecate I 24, 277
departe

amestecate I 457, 474 ; IV 31 : V 31, 40, 42
bărbate

amestecate V 647
cufundate
neadevărate

culcate V 134
afumate

aruncate IV 63; V 257; VIII 191—192, 271, 272
înstelate

înfocate IV 151; V 146
nedeslegate

înfocate VIII 178—179, 179
palate

înfocate IV 501
curate

arcate V 308
bate

încărcate IV 451; V 546
presărată
arată

urcate V 38
arată

încurcate * II 315
străinătate

spurcate IV 221
înşelate

căscate IV 362; V 374, 382
zeitate

uscate IV 288; VIII 154, 158
bate

uscate IV 461; VIII 237
păcate

uscate IV 304; V 260; VIII 278
întunecate

uscate V 302
trunchiate

uscate IV 139
cizelate

uscate IV 346
poate
toate

uscate I 83, 404, 417; IV 342
toate

uscate VI 93—94
scuturate
toate

uscate I 437
voluptate
străbate

mişcate IV 509; V 594
cate

mişcate V 317
voluptate

suspendate V 133
încoifate

lăudate II 247
scoate

nedeslegate IV 192; V 165
adevărate

bogate V 96, 100
desnodată

bogate V 77
curată

bogate VIII 120
uscate

bogate V 111
desnodate

bogate V 154; VIII 308
adăpate

bogate I 464; IV 37; V 48
eternitate

bogate I 63, 356
dreptate
păcate

sfişiate I 443
împrăştiete

late V 165
întunecate

late IV 139
aşezate

palate IV 143
luminate

palate V 185
cetate
parfumate

palate I 37, 308
vizitate

constelate I 51
ridicate

constelate IV 123
luminate

îmflate V 129
răsculată

îmflate* V 125
ridicate

parfumate I 42, 316
parte

spumate IV 157
vodată
inoată

spumate VIII 38
bate

spumate IV 182; V 159
bate
fricoşate
cetate

înspumate IV 310; V 450; VIII 283
voluptate

înspumate V 151; VIII 305
departe

legănate I 63
umflate
străbate

efeminate I 45, 322; IV 114
desfrînate

luminate I 384
eternitate

împintinate VI 109
împlătoşate

desfrînate IV 363, 386—387
spate

desfrînate V 378, 383
desperate

atîrnate IV 397
străbate

atîrnate VI 105
încărcate

atîrnate IV 149; V 144
palate

împreunate I 434
nenumărate
zbate

împreunate I 93
nenumărate
roate

spate II 36
bate

spate I 270
aruncate*

spate IV 81; V 63
late

spate IV 131
frate

spate IV 451; V 547
lăsate
străbate

spate IV 290
zeitate

spate VI 99
retezate

arate II 208; IV 385; VIII 395
bate

înflăcărate I 97, 446
sîngerate

înflăcărate I 439
însetate

numărate II 202
nespălate

nenumărate V 586
roate

presărate IV 328; V 300, 306, 317
arate

şuierate IV 194
spate

frate IV 224
întunecate

frate IV 76
străinătate

frate VI 101, 102
cetate

turburate VIII 470
jumătate

curate IV 138
răzimate

curate V 503
adorate

curate I 36, 297
tremurate

înnegurate IV 116
ţintate

măsurate II 202
nespălate

sate III 85
semănate

sate VI 106
presărate

lăsate VI 94
sate

apăsate VI 32
detunate

vărsate I 23, 276
neruşinate

strîmbătate III 22
frate

jumătate IV 434
armate

jumătate V 512
gloate

jumătate VIII 448
cruditate

jumătate II 36
voluptate

bunătate II 408
singurătate

pătate I 373, 377; VIII 167
odată

singurătate I 228; III 291, 292; IV
bate 428

afectate IV 509
late

cetate III 157
bate

cetate III 160
bate
străbate

cetate III 154, 157
bate
zbate

cetate III 151, 152, 156
bate
întunecate

cetate III 150
bate
mate

cetate I 202; III 161, 162, 163
bate
cadenţate

cetate IV 111; V 73, 135; VI 106, 532
palate

cetate VI 530
direptate

cetate IV 132
voluptate

ospitalitate VIII 447
depărtate

eternitate I 416; VI 489
îndelungate

dreptate VIII 415
bate

dreptate VI 46
cumnate

dreptate VIII 115–116
poate

dreptate V 256; VIII 269
toate

dreptate I 281
libertate

nedreptate VIII 269
toate

nedreptate VIII 223
cetate

voluptate V 300, 307
înecate

voluptate V 451
înspumate

depărtate III 312
dată

depărtate IV 212
uscate
bate

depărtate V 318
palate

depărtate I 434
toate
străbate

depărtate IV 408; V 476, 477
singurătate

maiestate IV 225
bate

răutate III 137
poate

răutate II 259
singurătate

învăţate IV 228
întunecate

înnalţate I 336
ridicate

înălţate I 336
îndreptate

aşezate IV 135; V 125
ridicate

aşezate VI 86, 518
dreptate
(d[i]reptate)

iate = ate

tăiate VIII 205
sîngerate

oate = ată = ate

coate I 132; II 196, 204, 209
socoate

coate VI 40, 94, 520
toate

coate I 330
spate

socoate III 101
socoate

socoate III 96, 101; VIII 199, 203
poate

socoate I 198; III 46, 96, 100, 103,
toate 108, 111

socoate VIII 218
dreptate

scoate I 130, 136; II 203, 206, 209,
toate 213; III 182

gloate II 390, 406
poate

gloate IV 417; V 461, 462
toate

poate IV 164
toată

poate I 51
îndelungate

poate VIII 224
socoate *

poate II 300
scoate

poate I 185, 194; III 42, 46, 100;
toate 536; V 443, 472; VIII 93, 341,
446

poate II 308
arate

poate VI 539
dreptate
legate

poate VIII 298
libertate

toate V 145
uscată

toate VIII 411
deodată

toate I 307
bate

toate V 557
bate
încurcate

toate V 557
bate
trinitate

toate IV 225
abate

toate IV 486; VIII 35
întunecate

toate II 179; IV 322; V 286
bogate

toate IV 519; V 603
coate

toate I 194, 196; III 99, 101, 105,
socoate 106

toate VI 87
gloate

toate I 133; II 211, 380, 398, 440,
poate 447; III 37, 40, 88, 90, 93
98, 101; VIII 472

toate IV 492
toate

toate II 275, 318
spate

toate VIII 227
adevărate

toate I 182; III 6, 10, 11, 13[ ], 15,
străinătate 17, 20

toate VI 116
arătate*

toate IV 151; V 145
repetate

toate II 180
nelimitate

toate VIII 419
neașteptate

toate III 38
voluptate

toate VIII 397
înghețate

toate IV 151
eternizate

toate V 413
uzate

ecte = lecte

infecte II 263
corecte

recte II 235, 238, 255
corecte

secte IV 288; V 225, 247
perfecte

secte II 263
corecte

secte II 282
insecte
proiecte

insecte II 263
corecte

ete = ede = ate

îmbete VIII 88
fete

cete IV 419; V 469
pete

cete I 92, 442
părete
pecete

cete V 358
sete

cete I 434
sete
pecete

încete IV 126
plete

ascete IV 313; VIII 285
burete

dete VI 51, 494
plete
spete

fete VIII 355
băiete

fete IV 128
mlădiete

cochete VIII 111
șirete

schelete VIII 280
sfîșiate

schelete IV 307; V 151; VIII 305
sfîșiete

plete V 576, 646
îmbete

plete I 83, 404, 417; V 103, 104, 111
fete

plete VI 128
săgete

plete IV 154; V 147
șirete
îmbete

plete IV 206
șirete
sete

plete III 140
sete
încete

pete V 469
cete

pete IV 349
sete

spete V 546–547
plete

spete IV 517
Șirete

părete I 50, 335
vede

părete VI 66
plete

părete IV 166
plete
rășchiete

părete II 194
burete

șirete V 117
mlădiete

burete II 197
pecete

sete III 140
încete
Lethe

sete II 25; V 358
plete

sete I 200; III 138, 139
plete
îmbete

sete V 439
scumpete

sete V 449
spete

iete = ede = itie = ete = ite

trunchiete IV 207; V 181
vede
spete

muiete IV 203
împrăștiete

ite = ite

osebite I 414
înfrățite

zdrobite IV 465; V 140; VIII 288, 294
cernite

zdrobite I 296
amorțite

zdrobite I 35, 296
urîte

orbite V 303
amărîte *

iubite IV 322; V 278
neghicite

fericite IV 110; V 70
muncite

storcite I 23, 276
învinețite

strălucite IV 155
unite
[țintit e]

grămădite IV 156
cumplite
coperite

zidite V 443, 472, 645
liniștite

leite V 136; VI 108
poleite

amăgite I 23, 275
amețite

învechite I 54, 340
iubite

învechite V 302
ponorîte

pustiite VIII 206
copite

pustiite II 95
afurisite

pălite IV 173
escite

oțelite II 298
copite

cumplite VIII 394
pornite

mite IV 112; V 74
uimite

mite V 100
tivite

împătimite IV 267
împistrite

promite III 100
nefericite

promite IV 382; V 408
smerite

adormite V 134
negrite

adormite V 259; VIII 265
despletite

îngălbenite IV 189
iubite
aurite

îngălbenite I 335
pălite

îngălbenite I 50
ostenite

îngălbenite V 437
lipite

îngălbenite IV 472; V 253; VIII 260
nesfîrșite
cumplite

cremenite IV 330; V 301, 318
hîite

încremenite IV 328; V 293, 300, 317
adormite

ostenite III 192; IV 384
înțelenite

ostenite VI 40
șopotite

venite I 373, 377, 378; VIII 167
urîte

indefinite IV 501
citite

nemărginite IV 157
uimite

ruginite IV 170; V 150, 151; VIII 305
trezite

îmbătrînite IV 298, 388; V 254, 410; VIII 275
încîlcite

neîmbătrînite V 552
iubite
pierite

cernite I 489; IV 10
îngălbenite

pornite IV 206; V 181
urnite
menite

unite VIII 91
uimite

unite IV 469; V 573; VIII 293
cernite

unite V 294, 301
pripite

boite IV 419; V 465, 475, 481; VIII 82
spoite

lipite V 437
îngălbenite

pripite II 342; IV 324; V 312
nisipite

nisipite V 288, 296, 311, 312
pripite

risipite I 491; IV 11
uimite

risipite IV 135; V 125
pornite

risipite VIII 205
copite

risipite IV 98
orînduite

copite II 309
oțelite

rărite* I 455; V 29
zdrobite

pierite IV 480
fericite

nimerite V 131
cumplite

acoperite V 113, 114
ferite

negrite V 358
uimite*

înflorite V 281
iubite
uimite

înflorite VI 102
rătăcite

aurite I 61, 352
împărțite
finite

aurite I 346
împărțite
felurite

feliurite V 294
(felurite)
topite

felurite V 302
trezite

părăsite V 419
ursite

părăsite II 41
liniștite

înroșite II 283
zborșite
încrușite

răstite IV 133; V 82
neclintite

liniștite IV 209; V 183
podite
sădite

plutite IV 452; V 548
sosite
menite

amorțite IV 328; V 300, 306, 317
încîlcite

ascuțite III 336, 337
nepomenite

tăinuite I 44, 322; IV 114; V 91
găsite

năruite V 86, 123, 124
prăvălite

lustruite III 88, 91
simțite

lustruite II 227
vitae

otrăvite III 337
nepomenite

otrăvite I 276
amețite

ivite V 312, 313
zugrăvite

strivite VIII 201, 203, 206
copite

strivite V 289, 297, 312
zugrăvite

repezite I 114; II 68
ostenite

putrezite IV 497
pripite

încălzite II 199—200
iubit[e]

îte—ite

posomorîte VIII 161
aurite
amărite

urîte* V 302
ponorîte

alte

alte III 88, 90
încalte

alte V 679
nalte

încalte IV 434; V 514
celeilalte

nalte V 647
balte

nalte I 54, 340; V 378
încalte

nalte V 185
dalte

nalte V 174
dalte
nalte

nalte VI 52, 497
dalte
salte

nalte V 512
celeilalte

nalte I 458; V 32, 41
salte

înalte I 474; IV 31
salte

înalte IV 214
salte
dalte

înnalte IV 363; V 383
încalte

olte

bolte V 292, 305
revolte

bolte V 368
dezvolte

bolte IV 248
dezvolte
recolte
revolte

recolte V 209
revolte
dezvolte
bolte

revolte IV 129
bolte

ulte

ascult e I 121; II 132, 134; IV 351; V 362
multe

asculte IV 517
insulte

multe IV 160
oculte
asculte

multe I 170, 194, 226; II 377, 395, 423; III 89, 92, 95, 99, 105, 109, 110, 284, 285, 288; IV, 122, 139; V 81, 136, 680; VIII 223
asculte

îmte

simte VI 51
strîmte

strîmte III 187, 189, 190, 192, 195, 200, 201
simte

simte VIII 155
morminte

mte = îmte

strîmte I 209; VI 99
simte

ante

galante I 162, 409, 420; II 259, 363, 365
fante

diamante IV 287
Dante

diamante VI 59, 501
fante
celelante

diamante VI 80
celelante

diamante IV 329; V 293, 300, 317
înante

nante I 9; VI 75
diamante

ente = ierte

pendente IV 132; V 119
somnolente

impertinente V 591
ierte

inte = înde = înte

nainte I 134; II 212
cuvinte

dinainte I 194; III 86, 89, 92, 95, 99, 105, 109, 110; V 295
minte

dinainte I 437
jurăminte

dinainte I 9; VI 42
cuvinte

înainte IV 365; V 388
sfinte

înainte V 303
minte

înainte I 216, 220, 222, 223; III 237, 247, 248, 250, 253, 254, 256, 257, 260, 262, 264, 265, 271, 272, 274, 275, 277, 279, 280
(nainte)
aminte

înainte V 679
cuminte

înainte IV 452; V 549
cuminte
sfinte

fierbinte IV 407; V 434
nainte
minte

fierbinte VI 120
minte

fierbinte VI 537
minte
cuvinte

fierbinte IV 265; V 228
aminte

fierbinte IV 525; VIII 343
cuvinte

plăcinte IV 533; V 610; VIII 336
minte

sfinte III 189, 191, 199; IV 384
înainte

sfinte IV 228; V 256; VIII 269
fierbinte

sfinte I 281
minte

sfinte I 372, 377, 378, 380; III 29; VIII 166
aminte

sfinte IV 359; V 371
morminte

sfinte II 121
cuminte

sfinte VIII 353
putinte

sfinte V 679
cuvinte

linte IV 506
cuminte

minte VIII 186
dinainte

minte I 48, 133, 137, 333; II 5, 21, 210, 264, 267—268; V 515; VII 98; VIII 228
înainte
(nainte)

minte V 338
înainte
cuminte
cuvinte

minte IV 500
linte

minte IV 341; V 346
minte

minte IV 67
minte
fierbinte

minte II 76, 80; V 471; VI 48, 494
aminte

minte IV 52; V 54
aminte
înainte

minte VIII 154, 158
legăminte

minte II 135; IV 312, 320, 365;
cuminte V 274, 285; VI 72; VIII 284

minte V 255; VIII 267, 269
ținte

minte VI 112
cuvinte

aminte VIII 186
dinainte

aminte I 114; II 68; III 257, 277; VIII 201, 203
înainte
(nainte)

aminte VI 51, 494
fierbinte
părinte

aminte IV 249
sfinte

aminte I 253; V 274
morminte

aminte IV 490
morminte
cuvinte

aminte IV 418; V 464, 481
cuvinte

aminte VIII 160
sinte

îmbrăcăminte IV 292
minte

osăminte I 300, 305
minte

învățăminte VIII 161
cuvinte

așezăminte I 150; II 317
cuvinte

oseminte VIII 218
minte

simțăminte I 25, 278
vestminte

morminte I 37
sfinte

morminte III 246
aminte

morminte VI 534, 535
veșminte

morminte I 304, 308
sinte

veșminte IV 194
cuvinte

cuminte II 256
dinainte

cuminte IV 519
prudinte

cuminte IV 427; V 487
sfinte

cuminte IV 503; IV 69
minte

cuminte V 549
minte
înainte

cuminte II 277; IV 283; 285; V 242, 243, 244; VI 91
cuvinte

cuminte V 43
murmurinde

transparinte V 175
aprinde

cuvinte V 156; VIII 310
înainte

cuvinte II 121; V 679
fierbinte

cuvinte IV 78; V 61
fierbinte
aminte

cuvinte III 144
fierbinte
jurăminte
sfinte

cuvinte I 433; II 247; VIII 445, 446
minte

cuvinte I 188; III 29, 31, 39, 61, 62, 65; V 680, 681
aminte

cuvinte VIII 464
rugăminte

cuvinte VIII 214
morminte

cuvinte II 122
cuminte

cuvinte I 441
cuminte
fierbinte

cuvinte VIII 161
cuvinte

înte = înde = inte

cînte I 458, 474; IV 31; V 32, 41
înainte

cînte IV 463; V 570; VIII 286
înveşmînte

înmormînte IV 141; V 87
sfinte

frînte V 152; VIII 306
tremurînde

sînte VIII 175, 177
blînde

sînte IV 469; VIII 293
fierbinte

sînte VIII 158
morminte

unte = untă = unde = untre

munte I 35, 296; IV 125, 292, 468;
cărunte V 131, 303, 678; VI 105;
VIII 174, 292, 406[ ], 412

munte VIII 397
crunte

munte I 27, 93, 282, 435; IV 418;
frunte V 182, 258, 454, 457, 464; VIII
160, 271, 384, 412

punte I 196; III 94, 97, 102, 107, 112
frunte

cărunte VIII 86
frunte

mărunte VI 109
munte

mărunte IV 473; VIII 261, 447
frunte

frunte VIII 156, 158
cruntă

frunte IV 172
răspunde

frunte IV 12
luntre

frunte I 101; II 10; V 436, 551
munte

frunte IV 304; VI 108, 531; VIII 160,
cărunte 174, 278

frunte IV 392; V 417
mărunte

frunte IV 123; V 81
crunte

apte = oapte

fapte VIII 174
lapte

fapte IV 75; VIII 209
noapte

lapte VI 28, 486, 498
noapte

lapte V 217
şoapte

şapte VIII 219, 220
noapte

oapte = aptea = apte

coapte VI 81
noapte

necoapte I 108; II 54
noapte

noapte I 45, 324; IV 115; VI 27
coapte

no[apte]* V 293
[noapte]

noapte I 51, 117, 465, 481, 504; II
şoapte 112; IV 39, 259, 322; V 49, 52,
286, 451; VI 112, 509; VIII 105,184,
188, 13

noapte V 277, 281
şoapte
coapte

şoapte V 681
noaptea

şoapte I 390, 403; V 218, 221
lapte

şoapte I 142, 375, 485; II 295, 304;
noapte III 31, 32, 33, 182; IV 47,
329, 358, 445, 449, 507; V 293, 300,
317, 544; VI 58; VIII 170, 184

şoapte V 368, 369, 370
miazănoapte

epte

înţelepte V 152; VIII 306
aştepte

drepte VI 108
trepte

drepte VIII 216
aştepte

trepte VI 531
aştepte
deştepte
înţelepte

aştepte V 131
trepte

upte

lupte II 353
rupte

rupte I 79, 403, 411
supte

arte = arde = oare = ate = oarte

arte II 351
parte

carte V 265
arde

carte IV 301; VIII 276—277
arte

carte IV 193
moarte

carte II 51, 199
parte

carte I 149; II 301, 309, 310, 311,
departe 314, 315; IV 267, 532; V 609;
VIII 335

carte II 236, 255, 263; III 336
deşarte

parte IV 498
arde

parte I 436
arde
împarte

parte I 443
arde
desparte

parte II 36
cate

parte II 389, 438
moarte

parte IV 414; V 440
parte

parte I 214; II 292; III 179, 225;
departe IV 176; V 154, 419, 465,
469, 473, 474; VIII 101, 308

parte I 194; II 36; III 92, 95, 99;
deşarte IV 299; VIII 275

departe VI 80, 510
arde
deşarte

departe IV 505
frate

departe V 609
carte

departe II 286
carte
deşarte

departe II 38
foarte

departe I 174, 206; II 399, 428;
moarte III 45, 177, 178, 179, 314,
323, 326; IV 445, 450; V 442, 470,
542; VIII 96

departe V 419
poarte

departe I 429; II 52; VIII 415
parte

departe V 390; VIII 350
departe

departe IV 128, 129, 310; V 451, 452;
împarte VIII 283

departe II 205; III 314; VI 102;
desparte VIII 283

departe II 38; III 178; V 470; VI 30
deşarte

departe V 214
deşarte
parte
carte

departe IV 405
deşarte
sparte

îndeparte I 184; III 45
moarte

împarte I 104; II 39
departe

sparte IV 305; VIII 279
moarte

sparte V 301, 318
departe

sparte IV 364; V 388
deșarte

desparte III 306
parte

desparte I 175; II 432; III 315; V 665
departe

deșarte III 305 ; IV 302; V 438, 440[ ]; VIII 277
parte

deșarte II 38, 432; III 178, 207, 233, 235; IV 330, 443; V 318, 419, 473, 474, 533, 666
departe

oarte = oartea = arpe = arte

foarte V 536, 555
moarte

foarte IV 454; V 550, 551
soarte
moarte

foarte III 319; V 682
departe

moarte V 275
moartea

moarte IV 506; V 227; VIII 200, 203
carte

moarte I 24, 277, 347
poarte

moarte IV 511
poarte
parte

moarte I 36, 460, 478, 489; IV 8, 33, 303, 499; V 35, 558; VI 83; VIII 213, 277
soarte

moarte I 437
parte

moarte III 64, 68; IV 428
departe

moarte II 205
împarte

moarte II 184, 185; V 411
desparte

poarte I 155, 203, 226, 484; II 338, 343; III 33, 176, 286, 287; IV 65, 267, 471; V 253; VIII 156, 158, 210, 259, 274, 298
moarte

poarte V 153; VIII 307
soarte

poarte IV 175
soarte
moarte

poarte I 133; II 197, 206, 211
departe

soarte I 177, 297; II 387, 404, 405, 412, 414, 436, 437, 447, 449; III 166; IV 161, 298, 375, 388; V 398, 423; VI 92, 97, 520; VIII 160, 274, 275, 298
moarte

soarte IV 176
moarte
poarte

soarte V 419
poarte

erte = ierte

certe III 56
ierte

certe I 236; III 61, 65, 336, 338
deșerte

deșerte VIII 473
certe

deșerte III 51, 54, 55, 56
ierte

ierte = erte

ierte IV 534; VIII 339
certe

ierte IV 218, 434; V 512, 514
deșerte

urte = urtă

scurte IV 230
burtă

scurte VI 55, 497
curte

aste = oastră = astă = oastă

nefaste I 59
voastră
vastă

nefaste I 345, 351
voastă
vastă

oaste = oastre = aste

oaste I 148; II 301, 308—309; V 646
coaste

coaste IV 134, 135, 137; V 85, 123, 125, 672
oaste

proaste III 90
aste

voaste I 354
nefaste
noastre

este = eşte

este II 194; V 513, 674
aceste

este I 141; II 265, 266, 270
oneste

este I 29, 51, 147, 287, 289; II 51, 300, 308; V 155; VIII 219, 309
veste

este IV 164
veste
Oreste

este II 288
neveste
veste

este II 93, 388, 405; III 104; IV 520; V 473, 611 ; VI 123; VIII 202, 348
poveste

este VIII 337
iubește

este I 258
veștejește

este I 17, 258
împletește

aceste IV 407; V 434
este
poveste

aceste VIII 450
oneste

aceste I 188; III 61, 62, 65; V 473, 474
poveste

peste VI 511
veste
este

creste V 135, 390[ ]; VI 107; VIII 350[ ]
este

creste IV 367; VIII 201, 203, 206
aceste

preste III 62
veste

veste II 144 ; III 185; IV 468; V 572; VI 35, 75, 489; VIII 292
este

veste VI 80
este
peste

veste III 185
aceste

veste III 62
poveste

neveste IV 289
este

neveste II 52
veste

poveste I 211; III 210; IV 527, 534; V 611; VIII 92, 174, 338, 344
este

poveste VIII 135
neveste

Iste

reviste I 300, 305
liste

existe VIII 467
(esiste)
triste

uște

fuste II 228; V 333
înguste

înguste I 137; II 256, 264, 268
fuste

aște = oaște

naște III 131
moaște
urește

naște I 116, 144, 194; II 83, 296, 297, 305; III 52, 54, 55, 56 57, 58, 100, 106; IV 420
cunoaște

naște II 356
recunoaște

naște IV 512; V 596
paște

renaște III 131
moaște
urește
cunoaște

renaște II 356; III 52, 57
cunoaște

renaște I 160; II 361
recunoaște

paște I 178; II 438
naște

paşte I 182; III 19
cunoaşte

sfîrşaşte II 448, 449
naşte

oaşte = aşte

cunoaşte I 176; II 402, 410, 435, 438,
naşte 445; VIII 220

cunoaşte VIII 94
broaşte

recunoaşte II 389, 406, 438
naşte

eşte = este = ieste = ăşte = ieşte

arăbeşte VIII 161
citeşte

zîmbeşte V 595
este
creşte

zîmbeşte IV 527; VIII 344
bătrîneşte

zîmbeşte IV 83; V 64
creşte

zîmbeşte IV 511; V 595
înfloreşte
creşte

împodobeşte* I 438
lăţeşte

vorbeşte I 262
creştineşte

iubeşte VI 119
învredniceşte

iubeşte VIII 393
preţuieşte

izbeşte I 372, 377; VIII 166
trezeşte

rătăceşte I 209; II 21; III 188, 191,
trezeşte 200

îndărătniceşte IV 533; V 610;
iubeşte VIII 337

adînceşte VI 98, 527
clipeşte

adînceşte IV 127
sclipeşte

adînceşte IV 247; V 208
creşte
mugeşte

munceşte V 616
pătimeşte
creşte

turceşte IV 223
filosofeşte

luceşte IV 160; V 148
citeşte
este

străluceşte V 99
creşte

grămădeşte IV 126
străluceşte

prăpădeşte VI 119
mistuieşte

zideşte V 294
risipeşte

gîndeşte V 190
necăjeşte

gîndeşte IV 224
pricăjeşte

gîndeşte VI 47
ademeneşte
numeşte

gîndeşte I 493; IV 6
zugrăveşte

gîndeşte VI 493
priveşte
creşte

podeşte IV 139
trăieşte

prieşte II 30
găteşte

prieşte I 102; II 20
pregăteşte

pustieşte IV 116; V 77
rătăceşte

ocoleşte V 375
neomeneşte

răscoleşte VIII 179
găseşte

primeneşte II 207
găseşte

primeneşte II 200
regăseşte

porneşte IV 200
iubeşte

porneşte VI 105, 528
voiniceşte

porneşte VI 52
creşte
ieşte

uneşte V 85, 123
izbeşte

nebuneşte I 13
încălzeşte

peşte V 99–100
despărţeşte

răpeşte III 179; VIII 96, 101
creşte

lipeşte V 307
luceşte

lipeşte IV 286
copilăreşte

sclipeşte VI 39
peşte

deslipeşte V 652
creşte

topeşte V 107, 108
creşte

călugăreşte I 162; II 357, 364
creşte

copilăreşte I 104
răpeşte

copilăreşte II 39
sfîrşeşte

măreşte II 337; IV 408; V 476
creşte

măreşte I 152; II 336, 342
zugrăveşte

răreşte IV 311; VIII 283
roşeşte

păsăreşte V 214
moldoveneşte
plăteşte

umbreşte III 244
creşte

creşte V 411
vieţuieşte

creşte VIII 185
înveseleşte

creşte VI 61
primeşte

creşte V 85, 123
porneşte

creşte VIII 421
răpeşte

creşte V 457
măreşte

creşte I 214; III 225; V 457
răreşte

creşte VI 513, 516
umbreşte

creşte V 454, 457
abureşte

creşte IV 387
găseşte

creşte I 142; II 295, 304
lăţeşte

creşte I 435
îngrozeşte*

fereşte II 36
simţeşte

întinereşte II 328–329, 340
încolţeşte

doreşte VI 537
iubeşte

doreşte VIII 465
dăruieşte

doreşte IV 258
despreţuieşte

înfloreşte I 461; IV 14
jeleşte
asfinţeşte

înfloreşte VI 90, 518
umbreşte

opreşte IV 528; VIII 344, 351
iubeşte

opreşte VI 97
priveşte

înăspreşte VI 41
pluteşte

lămureşte I 154; II 343
creşte

vultureşte II 305
întăreşte

vultureşte II 293
creşte

vultureşte I 144; II 297, 305
sporeşte

găsește I 462; IV 15
numește
ocolește

mărturisește VIII 467
lipsește

sosește VI 101
călătorește

lipsește V 282
urnește
gîndește

pășește II 196
mrejuiește

pășește V 451
lipește

pășește I 46; VII 97
franțuzește

roșește III 197; VI 79
privește

sfîrșește IV 235; V 194
iubește

sfîrșește I 64
obosește
ademenește

sfîrșește I 358
obosește
șoptește

poftește II 201, 202
filosofește

rotește I 170; II 376, 394, 422
crește

rotește IV 407
crește
grăbește

șoptește IV 259
urăște

șoptește I 413, 421
iubește

șoptește II 34
răpește

învîrtește IV 415—416
mistuiește

învîrtește I 165
ocolește

învîrtește V 550
crește

vestește II 144
liniștește

povestește V 608; VIII 348
prostește

liniștește I 120; II 124
copilărește
crește

liniștește VIII 455
crește

lățește VIII 119
crește

lățește III 162
crește
îmbătrinește
drăgostește

sfințește IV 153
rărește

asfințește II 21
privește

amuțește I 231; III 298, 300; IV 101; V 44
grăbește

înavuțește IV 228
mistuiește

slăvește IV 390
priește

ivește II 334; IV 324; VIII 94
zugrăvește

privește IV 415
orbește

privește* V 593
vorbește*

privește IV 234
muncește

privește VI 79, 510
încremenește
părăsește

privește IV 258
prigonește

privește II 99; VIII 104
răpește

privește II 39
crește

privește VI 112
călătorește

privește VI 502
abu*[rește]

privește IV 169
pășește

privește II 36
înroșește

privește IV 157
citește
arabește

privește II 335
șoptește

privește I 426; VIII 143
zugrăvește

iezește VI 98
crește

trezește IV 83
zîmbește

trezește VI 36
crește

netezește I 84, 405, 418; VI 45, 490
drăgostește

îmblînzește IV 532; VIII 336
învoiește

înverzește V 145
crește

asurzește VIII 140
muierește

iește =ește

grăiește IV 532; V 609; VIII 335
mojicește

grăiește IV 348; VI 122
îndrăgește
trăiește
gîndește

trăiește VI 537
înflorește
crește

trăiește I 157; II 339, 345
șoptește

trăiește VI 119
înverzește
crește

foiește V 243
iubește
grădinărește

foiește IV 284
stăpînește
grădinărește

voiește VI 128
ferește

ocuiește V 85, 123
nimicește

vremuiește II 200, 207[!]
regăsește

chinuiește IV 541; V 616
pătimește
crește

închipuiește I 489; IV 9
zîmbește

povățuiește IV 68; V 58
încrețește
umbrește

ute = îte = iute

bute IV 229
trecute

cute VI 108, 531
cusute

tăcute I 467; IV 25
mute
iute

trecute I 32, 295
posomorîte

trecute I 295
urîte

trecute IV 146
necunoscute

trecute V 130
căzute

cunoscute II 335, 338
sute

necunoscute I 466, 504; IV 40; V 49
tăcute

necunoscute VIII 461
pierdute

necunoscute I 155; II 344
sute

du-te VIII 464
minute

pierdute I 132; II 210
necunoscute

neștiute V 356
bute

mute I 454, 471; IV 27; V 28, 37
tăcute

țesute IV 13
necunoscute

bătute IV 130; V 118
întrecute

virtute V 376
astute

văzute IV 121; V 106, 112
pierdute

iute = ude = ute

iute V 299
aude

iute II 178
trecute

iute VI 549
pierdute

iute VIII 86
iute

iute IV 327
sute

ațe = ață = ează

brațe I 104; IV 311; VIII 284
dulceață

brațe VI 113
îngheață

brațe I 4, 172, 248; II 396; IV 540
față

brațe I 465, 504; IV 39; V 49
învață

brațe VIII 157
însemnează

oațe = ață = iață

soațe VI 48, 494
răsfață
hoațe

soațe IV 225
viață

ețe = eață = iețe

cețe VIII 119
frumusețe

blîndețe III 210
fețe

blîndețe III 210
înghețe

blîndețe IV 358; V 368, 369
vïețe

blîndețe V 317
crețe

fețe IV 363; V 383
blîndețe

fețe IV 339; V 334
piețe
bețe

fețe IV 217
vïețe
cețe

fețe II 10
răslețe

fețe I 196; III 93, 96, 101; IV 239
învețe

fețe V 338
învețe
tinerețe
piețe

disfețe IV 207; V 182
crețe
mărețe

vïețe IV 258
răzlețe

bătrînețe IV 508
învețe

îndrăznețe I 52; V 78
mărețe

îndrăznețe VIII 94
tinerețe

îndrăsnețe IV 227
cotețe

ospețe VIII 453
tristețe

mărețe V 155; VIII 309
fețe

mărețe V 258; VIII 272
răsfețe

mărețe IV 122; V 78
viețe

mărețe VIII 176, 178
semețe

mărețe VIII 156, 158
bătrînețe

mărețe IV 247; V 208
cîntărețe
crețe
fețe

mărețe IV 96
crețe

mărețe VIII 470
învețe

crețe IV 307, 469; VIII 281, 293
mărețe

crețe V 653
cîntărețe

crețe V 367
învețe

mîndrețe VIII 94
tinerețe

tinerețe VI 97, 520
bătrînețe

ostrețe I 152, II 335, 336, 342; IV 324; V 313; VIII 94
fețe

frumusețe III 300; IV 101; V 44
blîndețe

frumusețe V 647
albeață

frumusețe I 142; II 295, 303—304; (frumsețe) IV 312; VIII 284
fețe

frumusețe IV 329; V 317
crețe

șețe V 118
mărețe

învețe IV 154
mărețe

ițe

vițe III 182
porumbițe

ințe = ință

credințe III 93
semințe

ființe IV 228
ființă

suferințe II 103
ființă

sentințe IV 147
ființă

ue = uie

nu e VI 27
răpuie

nu e IV 171; V 153; VIII 308
spuie

nu e IV 238, 240; V 198, 199, 249
spuie
nimănuie
(nimăruie)

nu e V 548
oricăruie

nu e IV 256; V 449; VIII 396, 410
nimăruie
(nimănuie)

nu e VIII 95, 101
suie

nu e IV 488; VIII 355
cățuie

ave

dave IV 136; V 127
dumbrave

nave V 678
dumbrave

bolnave IV 294
dumbrave

dumbrave II 325
Ave

dumbrave V 308, 443
trindave

dumbrave IV 125, 131, 328; V 293, 300, 651, 678
nave

dumbrave V 645
zugrave

dumbrave V 288, 296, 307
suave

dumbrave IV 209; V 183
suave
bolnave

oave = ave

ostroave V 447, 448, 450, 451
dumbrave

eve = ieve

Eve II 208, 387, 405; IV 387, 539
aieve

ive

naive IV 229
respective

pozitive II 257
grive

aze = asă = easă = oasă = ază = ează = oase

raze VIII 158
mireasă

raze IV 149
lasă

raze I 322; IV 67, 113
luminoasă

raze I 133; II 210
încetează

raze I 152
netează

raze I 484; IV 470; VIII 259
înviază

raze IV 469; V 573; VIII 187
pază

raze IV 143, 465, 509; V 571, 593
vază

raze V 642
lăcrimoase

raze IV 147
numeroase

obraze II 288
Pegaze

estaze I 41, 312, 314; VII 196
pază
raze

eze = ese

asceze V 153; VIII 307
scurteze

inundeze V 277
lese
alese

inundeze V 281
treze
lese

viseze V 156; VIII 310
treze

scurteze IV 170; V 150
asceze

recruteze I 354
treze

recruteze I 354
viteze

unze = unză = unse

frunze V 99, 271; VI 41, 490
ascunză

frunze III 199; VI 99, 128
pătrunză

frunze I 55
ascunse

oze

poze IV 98; V 39
roze

poze I 261
roze
Moze

uze = uză

buze III 193; 198; V 388
auză

buze IV 283, 285; V 243
auză
muză

buze II 119, 120
muze

buze IV 497
ursuze

refuze V 242—243
buze
muze

spuze VI 65
buze

atece

lunatece V 40, 42; VIII 282
apatece

întece

pîntece V 41
cîntece

atice

lunatice IV 309
apatice

epede

lepede IV 379
repede

ineie = ineiie = inăe = inăie

bine-i e VIII 390, 403, 420
senină e

alie

dalie V 40, 41
talie

coralie V 42
talie

întuie

bîntuie IV 363; V 384, 385, 386
mîntuie

mîntuie IV 360; V 383
bîntuie

avie

Moldavie V 364
evlavie

indele

colindele V 366
aprinde-le

undele

undele V 404
pătrunde-le

argele

catargele IV 378
largele

elele

belele I 457, 473; IV 29; V 30
stelele

păsărelele VI 521, 522
stelele

zăbrelele VI 112
stelele

rămurelele IV 357; VI 90, 515, 521, 522
stelele

stelele IV 520; VI 123
rîurelele

stelele VI 95
rămurelele

ielele = elele

nuielele VI 515
stelele

urmele

urmele VI 84, 513, 516, 520
turmele

oanele

coloanele V 366
icoanele

enele

penele I 149; II 302, 315
sprîncenele
(sprincenele)

ienele = enele

poienele I 149; II 301, 314
sprîncenele
(sprincenele)

poienele II 302
genele
sprîncenele

troienele VI 93
poienele

inele = înele

suspinele V 40, 42
ruinele

ruinele V 42
reginele

ruinele V 42
zînele*

emnele

semnele VI 513, 514, 516
lemnele

ipele

clipele I 214; III 225
aripele

aripele IV 379; V 404
clipele

arele = oarele

hotarele VI 513, 516
izvoarele

oarele

soarele VI 87
popoarele

soarele I 124; VI 126, 542, 545
izvoarele

insele

întinsele IV 378
necuprinsele

etele = estele

fetele IV 357
pletele

fetele IV 524
nevestele

pletele VI 85—86
fetele

spetele* VI 535
betele*

sptele VI 549
fetele

altele

altele I 457, 473; IV 29; V 30, 36
altele

itvele

litvele III 14
titvele
molitvele

înzele = însele

pînzle V 404
însele

unzele = unzăle

frunzele V 405
pătrunză-le

ăile = eile

văile I 456, 473; IV 29; V 29, 40, 41
femeile

uncile

luncile VI 127
pruncile

eile

cofeile I 123
femeile

iile

ergheliile VI 106, 530
cîmpiile

vijeliile VI 85
cîmpiile
moșiile

vijeliile VI 517
pustiile
cîmpiile

arile = oarele

marile IV 378
mișcătoarele

ările = erile

cărările I 123
cîntările

cărările VI 101
țările
mările

țările VI 87
averile

irile

oștirile VI 87
măririle

orile

ciorile I 183, III 6, 7, 20
spînzurătorile

florile VI 90
privighetorile

ninsorile VI 93
ciorile

ursitorile VI 91, 96
zorile

zorile VI 518
ursitorile

urile

pădurile VI 538
gurile
rîurile*

eștile

ferestile VI 534, 535
poveștile

ețile

vïețile IV 378
tinerețile

frumusețile V 398
tinerețile

îndule

rupîndu-le I 123
astupîndu-le

eiule

bordeiule III 227
teiule

orule

iubitorule V 384, 385
mîntuitorule

uțule

codruțule I 123; II 138, 139
drăguțele

indene

aprinde-ne V 406
pretutindene

cuprinde-ne V 670
pretutindene

emene

gemene I 456; IV 29, 309; V 30, 36; VIII 282
semene

cremene I 456, 473; IV 29; V 30
gemene

cremene V 40, 41
semene

imene

anime-ne V 405
nimene

etine = etene

cetine VI 125
prietene

ecere

întrecere IV 378; V 398
trecere

îngere = ingere

îngere V 398
stingere

îngere IV 379
plîngere

plîngere V 423
stingere

plîngere V 404
îngere

sîngere V 398
stingere

umere

numere V 40
umere

inere

tinere I 456, 473; IV 29; V 30
Vinere

aștere = oaștere

naștere V 398
cunoaștere

eriure = erure

ceriure I 456, 473; IV 29; V 30
misterure

ăture

împăture V 366
alăture

înture

vînture I 456, 473; IV 29; V 29, 40, 41
cînture

unete

supune-te V 400; VI 114
sunete

sunete VI 115
supune-te

apete

scapete III 10
capete

îndute

alegîndu-te IV 360; V 383, 385
rugîndu-te

cîștigîndu-te V 384
rugîndu-te

îmbetele

zîmbetele V 671; VI 120
sîmbetele

arcurile

țarcurile VI 513, 516
arcurile

îurile = iurile

rîurile I 124; VI 85, 126, 542, 545
pustiurile

alurile

idealurile IV 396 ; V 420
valurile

malurile IV 396 ; V 419, 420 ; VI 646
valurile

amurile = eamurile

flamurile III 14
neamurile

flamurile I 149 ; II 315
ramurile

ramurile VI 126, 542, 545
geamurile

iturile

schiturile VI 87
răsăriturile

înturile = îndurile

cînturile IV 396 ; V 419, 420
vînturile

pămînturile IV 396 ; V 420
vînturile

vînturile V 656
gîndurile

F

af

„Telegraf" II 249
praf

ef

sidef IV 350 ; V 361
chef

chef IV 519
şef

îrf = îrv

vîrf II 356
stîrv

uf

puf I 85, 406, 419 ; VI 42
zăduf

stuf IV 369 ; V 391
puf

G

ag = ac = eag = iag

dulceag VIII 115
drag

fag III 199, 234 ; V 74, 86, 123, 404 ; VI 124
drag

fag III 292 ; IV 428 ; V 488
prag

fag V 451
trag

fag V 174
vag
trag

mag IV 156
fag

ciomag II 238
drag

areopag IV 154
fag
mag

drag I 481 ; III 257 ; IV 35 ; VIII 384 413
pribeag

drag IV 491 ; V 582 ; VIII 93
moşneag

drag I 209 ; II 25 ; III 192, 195, 200 ; IV 467 ; V 449, 453 ; VI 114, 125, 536, 540, 541 ; VIII 291
fag

drag IV 163
mag

drag IV 326 ; V 315 ; VI 534
prag

drag VI 36
prag
ac

drag IV 154
prag
şirag

drag IV 243 ; V 202, 203
retrag

şirag IV 288
drag

prag I 170 ; II 422
toiag

prag I 55, 189 ; III 68, 69, 71, 289 ; IV 100 ; V 43, 44 ; VI 111 ; VIII 98, 108
drag

prag II 332
retrag

trag IV 170, 310 ; V 152, 448, 452, 453 ; VIII 283, 306
fag

trag II 96, 97 ; IV 536 ; V 216 ; VIII 341
drag

trag IV 375
drag
fag

contrag IV 161
desfac
tac

rămăşag II 202
drag

vag I 378
fag

eag = ag = iag

pribeag I 216, 220, 222 ; III 247, 248, 254, 256, 257, 260, 262, 264, 265, 271, 272, 274, 275, 280
drag

moşneag VI 108, 531
toiag

iag = ag = eag

toiag I 147 ; II 299, 307 ; V 357
moşneag

toiag II 394 ; VIII 175
prag

eg = ec

aleg III 31
înţeleg

aleg IV 160
culeg
aleg

aleg III 173 ; VIII 210
întreg

înţeleg IV 513
leg

înţeleg II 99 ; IV 527 ; VIII 104, 344
aleg

înţeleg I 157, 204 ; II 258, 341, 346, 446 ; III 173 ; VIII 161
întreg

culeg IV 432 ; V 491, 508
leg

culeg IV 239
leg
desleg

culeg II 249
aleg

culeg V 199
desleg
desleg

întreg IV 121 ; V 104
tree

întreg IV 439 ; V 525, 530
aleg

întreg II 446 ; III 80, 132, 309 ; IV 436 ; V 670
înţeleg

întreg II 438
neg

neîntreg III 66
aleg

ig

înfig II 300, 308
frig

frig VI 65
Pipirig

cîştig III 305 ; VIII 87
frig

ulg

fulg IV 358 ; V 370, 661
smulg

vulg V 369
smulg

ing = îng

resping I 488 ; IV 41
ating

ating II 96 ; IV 473 ; VIII 261
sting

sting VIII 88
ating

sting I 302, 307, 310 ; V 640
plîng

îng = înc = ing

plîng IV 246 ; V 205, 207
adînc

plîng V 63
ning

plîng IV 83
ning
strîng

pling IV 471 ; VIII 259
sting

pling V 43
pling

pling IV 304, 305 ; VIII 279
fring

pling VIII 95—96
string

cring V 398
sting

cring IV 458
sting
pling

cring II 6 ; III 192, 199 ; IV 384 ; V 409
pling

cring V 566
pling
sting

cring IV 118 ; V 107
fring

cring II 430
string

cring I 174 ; II 429, 430 ; IV 378
sting

fring V 536
pling

răsfring IV 159
fring
pling

string IV 276 ; V 327, 458
sting

năting II 50
sting

sting I 40, 213 ; II 97 ; III 218, 219, 220, 221, 222 ; IV 51 ; VI 113, 536 ; VIII 117
pling

sting V 54
string

ung = ing

ajung I 351 ; IV 468—469 ; V 677 ; VIII 292
lung

ajung V 496, 497, 500
alung

ajung I 144 ; II 296, 304, 305
îndelung

lung IV 466 ; VIII 289
pling

lung I 189 ; III 67, 69, 70 ; V 496 ; VIII 161, 388, 417
ajung

lung IV 473 ; VIII 261
ajung
alung

alung IV 473 ; V 253 ; VIII 261
lung

îndelung IV 318 ; V 285
ajung

og = oc

zălog VIII 116
rog

olog II 200, 201
catalog

olog VIII 116
rog

archeolog IV 351
rog

filolog V 362
rog

olog II 201
necrolog

rog III 236
loc

rog VIII 390, 403, 420
noroc

arg = arc

larg I 355
sparg
arc

larg I 154; II 337, 343; IV 408; V 477
catarg

sparg IV 157, 481
larg

catarg I 178; II 387, 406, 440
larg

erg

alerg IV 234; V 362—363
merg

merg I 470; IV 18, 351; V 23, 362—363
alerg

merg IV 84
şterg
alerg

şterg I 426; VI 85, 86, 514; VIII 143
merg

urg

curg I 157; II 339, 345
demiurg

curg I 230; III 294, 295
amurg

amurg V 106—107; VI 647
curg

ug

fug IV 123, 487; V 81
jug

fug II 410
crug

fug II 232; IV 525; VIII 343
prieteşug

jug I 59, 344, 350
plug

rug IV 260
vicleşug

rug VIII 141
meşteşug

sug IV 132
fug

sug I 59, 345, 351
distrug

vicleşug III 205, 209
fug

vicleşug IV 422; V 224
rug

umeg

fumeg V 409
rumeg

H

ah = a = ar

ah IV 69
ah
lumina

ah V 43
[dispar] *

oh

oh VIII 353
paroh

I

i = ii = î = it

trăi III 306
grămădi

trăi III 54, 55, 58
fi

trăi III 55
numi

trăi III 57
răsări

trăi III 136—137
suferi

trăi I 59, 344, 351; IV 276
muri

trăi V 555
găsi

trăi I 346
trăit

Adebabi II 291
dărui

zimbi III 213, 214
veni

zimbi IV 520; VI 123
povesti

iubi IV 12
trăi

iubi IV 390; V 416
robi

iubi IV 493; VI 545
străluci

iubi VI 542
prăpădi

iubi VI 546
fi

iubi VIII 474
uni

iubi II 157
răsări

iubi VI 542
înnegri

iubi IV 525; VIII 343
muri

iubi III 331
împleti

iubi I 465, 504; IV 39; V 49
dăinui

iubi I 465, 504; V 49
vieţui

iubi I 157; II 341, 346
privi

aci III 314, 315
călători

rătăci IV 69
muri
amuți

nimici IV 473; V 253; VIII 261
fi

nimici I 487; IV 17
muri

ferici III 38
simți

luci III 239
fi

străluci III 212
vii

iscodi VIII 225
hotărî

fi I 338
nimici

fi II 384
adînci*

fi V 510
născoci

fi V 510
gîndi

fi II 388, 405
stingerii

fi V 175
fini
ghici

fí II 382, 384
îmbătrîni

fi II 448, 449
muri

fi IV 341
mîntui

fi IV 275
putrezi

pribegi VI 537
veni

Edebali II 291
dormi

Edebali I 144; II 297, 305
zări

Edelali II 291
dărui

iscăli VIII 474
suferi

jăli III 238
împleti

dezvăli II 291
Edebali

umili VIII 463
fii

sili VIII 461
dezvăli

viscoli VI 124
coperi

aromi VI 90, 95, 515
adormi

adormi II 150
trezi

numi* III 54, 55
vecinicii

încremeni VIII 398
muri

pomeni VIII 388, 417
acoperi
(coperi)

veni III 27, 28
întîlni

veni III 57
răsări

veni I 427; VIII 143
muri

veni V 235
zi

stăpîni II 335
îmbătrîni

porni VI 66
meni

porni VIII 379, 392, 407
veni

voi VIII 460
fi

topi I 61, 346, 352
trăi

urmări III 57
răsări

răsări III 317
călători

răsări I 178; II 438, 448
muri

zări VIII 383
fi

zări V 525, 530
năzări

zări VIII 385, 414
muri

Alecsandri I 32, 296
Dridri

suferi I 223; III 250, 253
troieni

suferi III 237
coperi

suferi III 250, 253
înflori

pieri VI 522
aromi
adormi

pieri II 437
răsări

pieri VIII 172
șopti

coperi VIII 88
pieri

negri II 383
pieri

răcori II 6
potoli

dori II 258
privi

înflori III 213
veni

spori II 389; V 492
muri

muri IV 147
gîndi

muri VIII 467
suferi

muri IV 386–387, 539; V 410,
spori 415, 492, 513, 514

înmărmuri VIII 384, 398, 413
muri

găsi V 529
aci

găsi II 51
lipsi

sfîrși V 113
muri

ispiti VI 24
împărți

învîrti II 449
muri

ști V 685
aci

ști VI 91, 97
împlini

neliniști IV 70
dormi
aci

asfinți VI 521
aromi
adormi

chinui III 204
fi

vie V 264
recueillie

vi IV 282
apropii

vi III 328; V 400
vii

ivi II 448, 449
muri

privi IV 52
zîmbi
vorbi

privi IV 480
veni

privi VIII 399
muri

potrivi IV 441; V 519, 520
fi

zi VI 28
aci

zi V 265
zări

zi IV 498
pieri

zi IV 439
găsi

zi VI 121
găsi
despărți

zi I 487; IV 17
înghiți

zi III 33
zi

zi V 530
păzi

zi VIII 105
trezi

zi IV 468; VIII 292
asurzi

zi II 232
auzi

păzi V 526, 527, 530
zi

miazăzi II 292; VI 105, 529
zări

miazăzi VI 87
trezi

repezì IV 367
snopì

trezi VIII 221
trăi

trezi V 63
zîmbi

trezi IV 288; VI 113, 534
zi

auzi I 171; II 424
roti

auzi IV 273
zi

ai = eai

ai II 428
încai

ai II 149, 428; III 210, 211
dai

ai I 437
bălai
ai

ai I 95, 97, 444, 446
bălai
rai

ai VI 98, 523
erai

bai IV 511
ai

întrebai I 281
arătai

cai V 305
alai

cai II 298, 306
plai

cai IV 327; V 299, 305, 316
crai

încai II 428
dai

scai VI 513
dai

dai V 519, 526, 527
încai

făceai V 235
ghiceai

făceai IV 273
pricepeai

ciomofai VI 514
dai

halai IV 350; V 361, 365
gulai

bălai I 127; II 148, 154, 158, 159,
dai 160, 161, 162, 163, 166, 168

bălai I 172; II 425, 426; IV 542
răsai

bălai IV 53
vai

îmblai III 60, 65
bălai

plai IV 545, 547; V 626
cai

plai V 149
sarai
rai

plai IV 167
trai

mai V 400
ai

mai I 2
plai

mai IV 133; V 403
rai

nai V 585
alai
trai

scăpai VIII 228
hăi

adăpai III 39
udai

rai V 533
ai

rai I 486; IV 47
iubeai

rai IV 98
crai

rai IV 320; V 273
grai

rai VI 40
îndurai

sarai IV 99
crai

crai IV 273; V 231, 235
ai

crai V 461
alai

crai IV 246; V 205, 206
bălai

crai I 433, 440
trai

crai IV 140
vai

erai V 400
arătai

grai III 299; IV 100; V 44
rai

grai IV 319; V 271
trai

grai V 397
vai
rai

strai IV 77
rai
pai

guturai VIII 448
ai

vrai II 149
dai

răsai II 447
ai

răsai II 428
încai

răsai V 499, 504
dai

răsai I 213; II 425; III 216, 218,
bălai 219, 220, 221, 222; IV 543;
V 617

tai IV 260, 422—423; V 224; VIII 141
vai

așteptai III 76
dai

stai I 174; II 428
dai

vai V 442
strigai

vai VI 533, 534
rugai

vai II 79; IV 420; V 442, 470
visai

cucuvai IV 458; V 564
vai
bălai

eai = ai

păreai III 38
visai

ăi = ai = ei = îi

băi V 653
întîi

căi VI 90, 515
măi

căi IV 155, 159
văi
răi

căi I 323
întîi

flăcăi VI 90, 515, 516
hăi

odăi IV 542; V 616
văpăi

hăi IV 536; VIII 342
răi

văpăi I 171; II 378—379, 396, 425
văi

săi I 28, 285
Știrbey

săi I 403
condei

săi IV 498
mei

săi I 27, 282
căpătîi

tăi IV 300; VIII 82, 276
răi

tăi VIII 104
singurei

tăi V 443—444, 472
zei

tăi II 107; III 221; IV 410; V 458
întîi

întăi VIII 115
stăi

stăi VI 41
întîi

văi VIII 102, 102—103
stai

văi V 277, 281
băi

văi I 354
căi
mişei

văi IV 168
săi

văi V 403
stăi

văi IV 137; V 131, 132
ei

văi I 176; II 434, 445
dentîi

văi II 360, 361
întîi

ebi

întrebi I 137, 141; II 254, 261, 266, 267, 270
trebi

întrebi II 63, 384; VIII 452
îndeosebi

îndeosebi I 112; II 63; IV 391; VIII 80
întrebi

imbi = impi

limbi V 682
schimbi

limbi V 254; VIII 266
timpi

obi

robi I 130, 140; II 195, 204, 209, 256, 264, 268, 317, 327
neghiobi

ierbi = erbi

ierbi I 110; II 9, 60, 61; IV 331; V 318, 473; VI 517
cerbi

orbi = orb

orbi V 587
corb

corbi I 128; II 163, 165, 167, 168
orbi

aci

daci IV 139
audaci

faci II 250; VI 31, 487
colaci

faci VIII 462
săraci

faci IV 286; V 246
îmbraci

faci VIII 472
dezbraci

prefaci IV 524; VIII 312
placi

colaci VIII 199
draci

placi II 334
împaci

copaci IV 304; VIII 278
desfaci

copaci IV 230; V 190
craci

copaci VI 90, 515, 516
taci

îmbraci V 164
placi

vraci VIII 199
draci

saci I 87, 408, 420
colaci

taci IV 166
faci

taci IV 542; V 616*
îmbraci

taci VIII 176, 177
zaci

vaci VI 28
colaci

eci = ezi

pleci VIII 449
petreci

pleci V 499, 519
veci

reci V 495, 498, 499, 509
pleci

reci V 677
reci

reci V 356, 682
treci

reci VIII 184—185
seci

reci I 95, 127, 175, 179, 443; II 107, 163, 167, 168, 362, 363, 407, 432, 442; III 64, 68, 69, 137, 213, 214, 218, 252, 256, 258, 262, 264, 265, 266, 329, 330, 331; IV 294, 410, 423, 430 443, 448, 537; V 153, 232, 250, 347, 363, 364, 500, 503, 533, 534, 541, 613; VI 517; VIII 307, 384, 411
veci

greci III 18
veci

treci III 216, 219
îneci

treci I 107, 213; II 47; III 77 219, 222; V 403, 404, 405,
reci

treci I 211; III 210; IV 269; V 400, 511, 513, 667, 668; VIII 107
veci

petreci IV 290, V 248
culbeci

petreci IV 290
reci

petreci II 248
Borţii Reci

petreci V 496
veci

petreci V 606
vezi

seci I 484; IV 110, 191; V 70, 163' 164
reci

veci IV 430; V 499, 508
pleci

veci I 117, 162, 191; II 112, 350' 352, 354, 357, 361; III 60, 77' 254, 262, 281; IV 171, 269, 303' 444, 446, 449, 513, 538; V 460, 503, 534, 535, 541, 607, 659; VI 98, 524; VIII 278, 350
reci

veci I 433
reci
îneci

veci III 254; IV 432; V 496, 497, 499, 500, 508
treci

veci I 486; IV 22, 305; VIII 179, 279
seci

veci I 487; IV 23, V 25; VIII 180
seci
reci

ici = eci

aici VIII 98, 99
Prichici

aici VIII 153, 157
mici

aici VIII 459
zici

Prichici VIII 100
aici

Prichici VIII 110
zici

mici III 260
veci

mici III 329
aici

mici VI 85, 102, 517, 530
voinici

mici I 132; II 210
furnici

mici IV 493
pitici
mici

mici VIII 92
zici

amici I 191; III 76
mici

înfrici IV 492; V 582
pitici
mici

venetici IV 350; V 358
aici

potici I 100; II 8
furnici

zici VIII 108
Prichici

zici V 276
strici

elci

butelci II 282
spelci

ulci = ulgi

culci I 42, 75, 95, 97, 316, 390, 393,439,
dulci 444, 446; III 33, 216; IV 257,
438, 440; V 232, 517, 523, 524,
526, 527, 528, 529, 657

dulci I 370, 390, 425; III 329; IV
culci 290, 481; V 403, 500; VI 96;
VIII 163

dulci IV 321; V 274, 285
fulgi

dulci IV 256
smulgi

înci = ungi = înzi

adînci VIII 353
bocînci

adînci I 219, 221; II 362, 363; III
stînci 114, 244, 248, 258, 260, 261,
262, 264, 265, 272, 273, 275,
276, 277, 278, 280, 281; IV 137,
140, 146, 423, 472; V 132, 165;
VIII 260, 379, 470

adînci V 275
lungi

adînci V 282
cîntînzi*

brînci VI 40
stînci

stînci I 455, 472, 503; IV 28, 97, 99,
adînci 119, 127, 130, 164; V 28,
39, 103, 111, 133, 405, 447, 450;
VIII 400

unci = ungi

lunci I 188; II 160, 161, 383;
atunci III 65; V 400, 403, 404

spelunci IV 165; V 38
lungi

munci II 389*; III 306, 307, 308,
atunci 309; IV 323, 437

arunci V 518, 668
atunci

porunci VIII 465, 469
atunci

atunci I 235; V 403
lunci

atunci V 175
lunci
lungi

atunci V 490, 498
arunci

atunci VIII 153
porunci

atunci IV 165; V 149
dungi

atunci V 175
lungi
lungi

oci

provoci IV 286
joci

orci

întorci II 285
porci
corci

storci II 202
porci

uci

duci VIII 114
apuci

aduci IV 432; V 499, 507, 509
cruci

nuci VI 42, 490
hăbuci

cruci II 308
haiduci

usuci IV 419; V 442, 470
năluci

usuci V 504
cruci

ei = ăi = iei = îi

ei VI 70
săi

ei IV 163
văi

ei IV 126; VI 45; VIII 217
ei

ei I 338
cei

ei IV 148
idei

ei IV 83
mei
săi

ei III 52, 211, 333; IV 221, 392; V
femei 188, 236

ei I 441
vrei

ei I 151; II 319
mișei

ei I 168; II 393, 420
scîntei

ei I 356
zei

curcubei IV 142; V 138–139
ei

cei II 440
ei

ce-i VIII 473
ei

ce-i III 245
muzicei

acei III 64
scîntei

obicei IV 351; V 362
trei

obicei I 151; II 275, 318–319
mișei

obicei I 187; III 64
scîntei

de-i IV 521; V 604
trei

condei VIII 136
întăi

condei III 287, 288
iei

condei IV 535; VIII 340
temei

condei VIII 85
întîi

Bodei VIII 85, 136
condei

ahei IV 532; V 609; VIII 336
ei

sprîncenele-i I 410
condei

hlei IV 499
grei

mei VI 31
ei

mei IV 503[ ]; V 589
bei

mei I 213; III 213, 218, 222, 309,
femei 333; IV 275, 436; V 684; VIII
456

mei I 38[ ], II 315
tei

femei I 160; II 354, 358–359; III
ei 55, 56, 58, 329, 331[ ][ ]; VIII 217

femei V 517
cei

femei I 162; II 357, 363
trei

femei I 235
scîntei

temei IV 327; V 299, 305, 316
zei

temei VIII 93
întîi

curmei VIII 200
ei

curmei III 14
grecotei

zmei VI 41
băi

trei I 171; II 424
ei

trei VIII 449
ce-i

singurei I 75, 101, 392, 393; II 9
tei

vrei IV 286–287; V 686
tăi

vrei II 99; III 202; V 664; VIII 102,
ei 104

vrei VIII 228
dumneaei

vrei IV 271; V 230
cei

vrei VI 127
cercei
tăi

vrei IV 525; VIII 342
mei

vrei I 187; III 60, 63
femei

vrei III 331
vrei

vrei I 391; III 331
tei

vrei V 519
întii

deschisei VIII 81
Bodei

propusei VIII 467
vrei

mișei III 5, 16; IV 154
ei

tei III 75; V 595
tăi

tei V 450, 460; VI 96
ei

tei III 227; VI 516
bordei

tei VI 84
bordei
ei

tei IV 510; V 399, 400
mei

tei V 650
hamei

tei III 218[ ], 328, 329, 330, 331;
femei V 399, 405, 406

tei III 64
scîntei

Matei VI 537
vrei
tei

ciritei VI 92
tei

scîntei VI 23–24
trei

scîntei I 179, 222; II 407, 440;
tei III 277, 279, 280; IV 448; V 541; VI 97, 113, 534

scîntei VI 65
călcîi

fuștei III 14
grecotei

clopoței VIII 387, 416
ei

vei I 391
tei

zei IV 136; V 126, 141, 443, 472
ei

zei III 208
femei

zei II 361
întii

semizei II 273
pigmei

iei = ei

iei VIII 459
ei

iei IV 522
femei

iei VIII 97
singurei

miei III 262
tei

agi = aci

fagi I 101; II 6, 10, 15
dragi

dragi VIII 186
placi

dragi IV 66
taci

dragi II 6; V 659; VIII 422
fagi

dragi IV 344; V 349, 350, 351, 352,
pagi 353; VIII 111

dragi VI 96
fragi

fragi II 15
dragi

retragi IV 345; V 354
dragi
pagi

egi = eci = ăți

pribegi IV 326; V 298
regi

închegi II 195
deslegi

legi IV 66
înțelegi

legi IV 122; V 78; VIII 201, 203,
regi 204, 206

legi I 56, 343, 350; IV 322; V 278,
întregi 282, 287

legi VIII 204
lăcăți

legi VIII 204
bucăți

legi VIII 204
cetăți

înțelegi IV 68
legi
diregi

înțelegi VIII 156, 158
alegi

înțelegi V 63
șegi

regi IV 412
nțelegi

regi I 357; III 323; VI 87
întregi

dregi I 64, 358
întregi

întregi VI 41
reci

întregi I 232; III 308, 309; IV 437,
înțelegi V 512, 514, 516

întregi I 438; II 296, 297; IV 122,
regi 373, 434–435, 484, 494; V 81, 511; VIII 106

ulgi

fulgi IV 365; V 389; VI 113
giulgi

ingi = îngi

descingi I 395; III 194, 197
atingi

stingi VIII 98
plingi

ingi = înci = îngi

plingi IV 462; V 570; VIII 286
stinci

plingi II 327
stingi

plingi I 129; II 172
fringi

nătingi IV 83; V 64
stinci
adinci

nătingi I 470; IV 18
plingi

ungi = unci

dungi I 159, 164; II 353, 358, 364;
lungi IV 128; V 117

ajungi VIII 92
lungi

lungi V 155, 257; VIII 271, 309
atunci

lungi V 38; VI 100; VIII 182
dungi

lungi II 179
lungi

alungi II 227
pungi

împungi II 227
pungi

argi

largi IV 472; VIII 260
spargi

ergi

alergi IV 530; VIII 347
ștergi

ugi

rugi II 250
slugi

echi = ec

bechi IV 533; V 609; VIII 336, 348
urechi

perechi I 192; III 77
vechi

urechi II 51, 52, 54
perechi

urechi II 25; III 62, 189, 192, 199; IV 384; VI 72
vechi

curechi VI 46, 490
urechi

vechi I 66, 93, 132, 157, 366, 434; II 24, 195, 204, 209, 325, 341, 346; IV 300, 364, 412, 420, 540; V 357, 388, 442, 470, 614; VIII 72, 134, 207, 221, 276
urechi

vechi V 397
urechi
plec

unchi

mănunchi V 685
genunchi

genunchi IV 272
rărunchi

rărunchi I 24, 276; IV 367; VIII 97
genunchi

trunchi VI 76, 509
mănunchi

trunchi IV 286; V 247
genunchi

trunchi VI 30
rărunchi

ochi

ochi I 80, 403, 413; VI 119, 521
diochi
(deochi)

eghi = echi

priveghi VIII 391, 420, 421
vechi

priveghi VIII 404
veghi

unghi = unchi

unghi VI 71, 506
genunchi

ii = ie = ei = i = iu

iubii III 209
vii

vecii II 412
zi

vecinicii I 177; II 436, 447
fii

vecinicii III 52, 54, 57, 58
știi

vecinicii II 406, 438
muri

vecinicii III 402, 412
zi

urdii V 316
împrăștie

urdii V 299
împrăștii

dobîndii VIII 462
găsii

fii VIII 114
știi

îndrăgii I 102; II 29
pustii

spahii I 146; II 298, 306
cîmpii

spahii II 298
copii

năsălii V 367, 368
[evanghelii]

bătălii IV 494
vijelii

făclii I 378
sicrii

făclii II 376
vii

erghelii VI 529
cîmpii

vijelii V 253; VIII 259
făclii

vijelii IV 463, 471; VIII 259, 286
pustii

mii IV 146; V 89
vijelii

mii VI 85, 529, 530
cîmpii

mii I 302, 307
știi

mii IV 440
vii

geamii II 292
mii

geamii II 292
galerii

blasfemii III 52
știi

lăcomii II 274
blăstemății

viclenii III 210
vii

vișinii IV 202; VI 47—48
vii
făclii

insomnii III 52
știi

insomnii II 394
vii

cîmpii II 296
argintii

cîmpii III 213
vi

cîmpii I 382
ivi

copii IV 62; V 257; VIII 270,
vijelii 271

copii I 100; II 5, 8
jucării

copii III 57
știi

Marii I 118; II 109, 110, 111, 1122; III 21;
vi

țării IV 340
ții
fii

țării II 377; VI 57
vii

zări II 159
răsări

săcrii IV 63; V 257; VIII 271,
(sicrii) 272
făclii

sicrii I 379
țării

suferii IV 440
dorii

căprii VI 94, 521
vii

aurii VIII 173
nebunii

aburii II 345
ații

bucurii VIII 453
vii

fîșii I 132; II 196, 205, 210
stihii

cenușii V 275
argintii

argintii I 179; II 407, 408, 442
copii

prostii I 348
pustii

pustii IV 471; VIII 259
armonii

pustii I 26, 280
cîmpii

pustii VIII 160
copii

pustii I 157; II 345
ații

pustii VI 98, 523
împărății

pustii IV 72; V 59; VIII 116
vii

pustii I 235
vi

știi IV 497; V 587
cine-i

știi VIII 182
vrednicii

știi IV 532; V 508; VIII 335
grobienii

știi VIII 117
nebunii

știi VIII 215
Mării

știi VIII 464
ticăloșii

știi V 608; VIII 347
prostii

știi II 91
pustii

știi IV 70
vii

știi V 58
nerozii

ții IV 510
vii

vii V 444
vecii

vii I 23, 276
orgii

vii I 211; III 210
viclenii

vii IV 165
trandafirii

vii VIII 181
pustii

vii VIII 188
pustii
beții

vii V 519
vii

vii I 235; III 328, 329, 330, 331, 332
vi

poezii I 29, 287, 289
zei

străvezii I 170; II 423; VI 111
vii

îi = ăi = ei = iei = îi

rămîi IV 540
călcîi

rămîi I 178, 179; II 407, 438, 442,
dentîi 449, 451; IV 448; V 353, 541

rămîi III 220, 221
întîi

dentîi II 402, 410, 434, 445
văi

dentîi I 426
(dintîi)
temei

dentîi I 390
tei

dentîi I 188; III 61, 63, 66
rămîi

dentîi V 471
căpătîi

întîi VIII 380, 386, 393, 408
miei

întîi V 345
ții
sfii

întîi II 420
călcîi

întîi I 115; II 76, 80, 83
căpătîi

aji = aj

obraji I 160; II 352, 353, 354, 359
paj

eji = ej

mreji II 204
prilej

viteji II 286
prilej
vîrtej

oji = oj

coji I 130; II 195, 204, 209
răboj

eli = ieli

înșeli IV 522
învoieli

oli

scoli VI 92
soli

domoli VI 516
școli

soli VI 86
școli

emi

chemi II 406
vremi

vremi I 129; II 170, 414; V 680
chemi

vremi IV 289; V 248
blestemi

temi IV 274; V 236
chemi

ulmi

culmi VIII 401
culmi

ărmi = iermi

țărmi VIII 214, 229
viermi

ermi = iermi

sfermi IV 221, 257, 275; V 188
viermi

ormi

uniformi IV 245; V 203, 204
dormi

ani = an

ani VI 523
ciobani

ani V 520
sărmani

ani V 303, 304
van

ani IV 202
avan
pleșcan

ciobani VI 87—90
ani

romani IV 136; V 127
Vulcan

sărmani II 388; IV 498
ani

sărmani VIII 454
bani

tirani VIII 156
ani

ultani V 357
ani

guzani VIII 94
cîrlani

eni

mireni I 32, 295
vicleni

ini = îni = in

străini I 127; II 158, 162, 164, 165,
lumini 166, 168

străini II 200
senini

străini III 10
spini
mărăcini

străini III 10
spini
ciulini

străini III 10
spini
tulpini

străini II 157, 159, 160, 161
mîni

grădini IV 131
îmbin

închini I 146; II 299, 306
spini

plîni I 230; III 295, 296
lumini

lumini I 370; VIII 163
senini

lumini IV 376; V 397
arini
senini

lumini V 396
arini
senin

anini I 107; II 48
suspini

pini V 99
grădini

spini I 28, 284
senin

suspini VI 126, 545, 546
grădini

arini* III 75
vecini

crini VI 542, 545
suspini

ruini I 465, 504; IV 39; V 49
vin

divini IV 137; V 131, 132
rubin

îni = îni = în = în

păgîni II 165
cîni

păgîni I 192; III 77
bătrîni

mîni II 165, 167
cîini

mîni IV 472–473; VIII 260–261
mîni
mîni

mîni I 167; II 375, 393, 419; IV 370; V 392, 518
săptămîni

mîni IV 299, 388; VIII 275
stăpîni

mîni IV 253; V 216
sîn

săptămîni I 189; III 68, 70, 71; IV 383
mîni

ărîni II 167
cîni

bătrîni IV 133
regini

bătrîni I 378
ruini

bătrîni I 296
stăpîni

bătrîni I 35, 296
străin

sîni II 111
plini

sîni II 350
mîni

oni = on

pantaloni IV 518
Salomon

uni = un

păuni V 670
cununi

nebuni I 294
cărbuni

nebuni IV 376
minciuni

nebuni I 157; II 328, 339, 345
minuni

nebuni IV 163
furtuni

îmbuni III 331
încununi

aduni I 151; II 319
nebuni

buni V 125
străbuni

rugăciuni I 374; VIII 168
străbuni

rugăciuni VIII 168
nebuni

rugăciuni IV 176
deşărtăciuni
cărbuni

rugăciuni IV 168; V 150
depun

deşertăciuni IV 222
înţelepciunei

deşertăciuni V 153; VIII 307
cărbuni

minciuni V 685
aduni

legiuni IV 135
străbuni

genuni II 383
stricăciuni

genuni I 177; II 404, 414, 436, 437, 447
minuni

minuni VIII 216
străbuni

minuni II 319
nebuni

minuni V 535
deşertăciuni

minuni IV 289
minciuni

cununi IV 159; V 148
buni

cununi I 460; V 32
nebun

răsuni VI 125
aluni

oi = ioi

oi VI 85, 106, 530
dinapoi
cimpoi

oi VI 517
cimpoi

boi V 461–462, 462
război

boi VI 41, 490
doi

boi V 593
noi

tărăboi IV 493
convoi
noi

război I 357
amîndoi

război IV 519, 522; V 625; VIII 156
noi

război V 413
napoi
voi

război IV 169
nevoi

război IV 491
nevoi
înnapoi

ciocoi VI 71
moroi

doi II 148, 150
înnapoi

amîndoi IV 74
boi

amîndoi VI 120
război

amîndoi I 433
doi

amîndoi II 109, 110; III 211
moi

amîndoi I 127; II 156, 158, 159, 160, 161–162, 163, 164, 166, 168; III 206, 207, 209
înapoi

amîndoi II 365
butoi

amîndoi V 518
voi

foi V 405
amîndoi

foi I 249
goi

foi V 683; VIII 389
noi

foi I 126; II 143, 144
înapoi

foi II 261, 262
noroi

goi IV 204
voi
noroi

strigoi VI 534
dinapoi

Dorohoi I 182; III 6, 10, 11, 13, 15, 17, 19
puhoi
noi

trimite-ţi-oi II 302
noi

ploi IV 135; V 125
goi

moi I 52, 336
amîndoi

moi VIII 471
trifoi

moi I 228; III 290, 291, 292
goi

moi V 95–96, 103, 104
roi

noi I 101; II 9
oi

noi I 146; II 306; VIII 210, 221
război

noi VIII 201
fărfoi

noi VI 514, 517
spune-ţi-oi

noi VIII 412
noi

noi IV 288
gunoi

noi II 175
apoi

noi IV 185
apoi
doi

noi II 162; III 316; VI 24; VIII 201
înnapoi
(înapoi)

noi VIII 210
roi

noi VIII 462
eroi

noi VIII 449
şiroi

noi II 299; VIII 220
nevoi

gunoi I 150; II 317
noi

gunoi VIII 224
voi

apoi IV 505; V 591
noi

napoi II 315; V 418; VIII 457
(înnapoi)
voi

înapoi I 114; II 65, 66, 67, 68, 69, 156
amîndoi

înnapoi II 178
goi

înnapoi IV 421; V 445, 473, 475
noi

roi I 379
convoi

eroi V 259; VIII 264
foi

noroi I 36, 298; IV 484
noi

noroi II 275; IV 140; VIII 224, 225
voi

soi VIII 228
noi

soi II 236
dinnapoi

voi IV 526, 536; VIII 342, 343
amîndoi

voi VIII 388, 400, 417
vioi

voi V 474; VIII 229, 230
noi

voi VIII 224
gunoi

voi II 315; V 681—682
voi

voi I 60, 345, 352
nevoi

nevoi V 625
noi

nevoi IV 395; V 418, 536
voi

trimite-voi I 149; II 302, 315
noi

şivoi IV 140
voi

convoi I 377
dinapoi

convoi I 300, 305
înnapoi

api

ciorapi V 655
încapi

epi

pricepi VI 85
sirepi

umpi = ump

rumpi II 257
scump

opi = op

ciclopi V 299, 316
galop

plopi III 331
îngropi

îngropi VI 126, 545, 546
plopi

îngropi III 244
gropi

îngropi I 129; II 172; III 244
stropi

ari = ai = ări = ar = iar

cari VIII 176[1], 177
mari

cari II 95
lăutari

pescari V 555
mari

stejari I 186; III 50, 53; V 113
mari

clari VI 61, 501
redispari
pari

stelari V 151
arătări

mari I 146; II 298, 306; V 113;
stejari VI 80, 521, 522

mari I 142; II 304
secular[i]

mari V 266
amari

mari III 60; V 235
apari

mari IV 273
reapari

mari III 210; V 235
răsari

mari I 387; VI 36
solitari

mari I 439
altari
avari

mari II 197
involuntari

mari IV 527; V 606; VIII 344
lăutari

mari I 432
avari

mari I 439
călări
sărutări

mari IV 164
iar

mari IV 193; V 265
clar

mari II 296
secular

mari I 88
altar
avari

vizionari I 35—36, 297
amar

vizionari I 297
peregrinar

Cotnari V 357, 358
buzunari

Cotnari IV 351; V 362
lăutari

Cotnari IV 350
buzunar

pari V 246
mari

apari V 499
dai

apari III 328
mari

apari I 27, 280
fanar

reapari III 330
mari

răsari IV 286; V 246
mari

tari I 56, 344, 350
mari

tari IV 476
mari
mari

tătari III 22
bulgari

cîntari I 134; II 198, 207, 212
ochelari

cîntari IV 391
mari

ări = eri = ieri

încercări II 180
nări

scări VI 531
boieri

călări IV 144; V 142
mări

mădulări I 427; VIII 144
nări

mări VI 497
desmierdări

mări I 97
călări
desmierdări

mări I 439, 446
călări
sărutări

mări III 29
nări

mări I 167; II 419
cărări

mări IV 130
cîntări

mări V 571; VIII 290
țări

cămări IV 423; V 225
mări

cămări I 427; VIII 144
rușinări

chemări II 385
mări

nări IV 414
scări

nări I 134; II 212
adunări

cărări VIII 116
mustrări

sări VI 56
fermăcări
mări

sări VI 497
desmierdări
mări

visări I 4, 248, 470; IV 18
sărutări

visări IV 82; V 64
sărutări
tremurări

îmbrățoșări IV 263
sărutări

oftări I 4
cîntări

uitări I 230
desmierdări

uitări III 295
mări

uitări I 415
sărutări

uitări III 295
mîngîieri

cîntări VIII 389
salutări

depărtări II 375, 393; III 224;
mări IV 432; V 495, 498, 508

depărtări III 224
țări

țări V 677
serbări

țări IV 486; VIII 35
scări

țări IV 145; V 88
eri

eri = ări = ieri = ori = ăr = er

ceri II 399, 428; III 326
ceri

ceri I 509; V 47
plăceri

ceri II 185, 204—205, 407, 440;
ieri V 411, 498, 525

ceri I 213; II 291, 440; III 208, 218;
dureri IV 275, 398; V 490, 498,
508

ceri V 136
sunători*

ceri V 136
suitori*

ceri IV 467; V 572
adevăr

ceri I 174
cer

ceri VIII 284
efemer

ceri I 378
mister

ceri IV 303; VIII 278
Ahasver

plăceri V 545
plăceri

plăceri II 350, 352, 356
ieri

plăceri VI 518
ieri
ceri

plăceri I 60, 345, 351
dureri

plăceri VIII 454
averi

plăceri IV 175; V 152; VIII 307
păr

vederi VIII 466
căderi

vederi IV 439
ieri

steleri VIII 305
arătări

speri V 534, 535
ceri

speri III 68; IV 442; V 533
păreri

speri III 315; IV 445; V 539, 544
dureri

păreri II 382, 386
ceri

păreri IV 373
ieri

păreri II 382, 384, 386
cer

dureri V 643
desperări

dureri II 387; III 278; IV 442; V 533,
ceri 535, 543

dureri I 38, 301, 307, 310
plăceri

dureri I 373; V 495, 518; VI 87;
ieri VIII 168

dureri II 387, 408; V 645
cer

seri VI 536
mări

seri I 288
cer

răsputeri VI 30
cer

ţeri VIII 155
dureri

averi I 108; II 54
ceri

daraveri IV 522
plăceri

primăveri I 31, 294
cîntări

primăveri I 289
ceri

primăveri VIII 460
plăceri

primăveri I 142; II 303
dureri

primăveri I 29
cer

ieri = eri = ăr = er

ieri II 437; III 169*; V 543; VI 61
ceri

ieri IV 116; V 77
palmieri

ieri VIII 209, 220
boieri

ieri VIII 211
vistieri

ieri I 211; III 204, 206, 208, 209,
dureri 210, 212, 214

ieri IV 141
adevăr

ieri I 178; II 406, 408, 437; V 543
cer

mîngîieri II 350; IV 438, 440; V
ieri 517, 523, 525, 527, 528

boieri VIII 224
ieri

muieri VI 120, 537
piperi

iri = ări = ir

zimbiri I 301
martir

Convorbiri II 202
izvodiri

fericiri IV 432; V 496, 499, 508
nicăiri

fericiri V 534
nemărginiri

năluciri IV 317; V 267
gîndiri

zidiri V 625
mînăstiri

gîndiri III 319
priviri

trandafiri I 83, 415, 416; VI 35,
subțiri 488, 489

zefiri V 651
fericiri

admiri VIII 472
robiri

respiri IV 243; V 202, 203
gîndiri

respiri V 202
admir

măriri I 63
Lear

amintiri I 105; II 41
zidiri

mînăstiri V 382
lumînări*

liniştiri I 6
şoptiri

subţiri V 203
gîndiri

subţiri I 79, 403, 410; VI 29
trandafiri

subţiri V 275
subţiri

subţiri VI 120; VIII 91—92
priviri

îri = iri

hotărîri VIII 341
iubiri

ori = ări = er = or

ori V 664
mări

ori III 252
nori

ori I 93
uşori
fiori

ori III 7, 16
ajutori

ori III 320
dor

ori III 320
pătimitor

ori VIII 201
moştenitor

ori I 183; III 11, 14, 20
ajutor

cobori V 414
fiori

cobori IV 461; VIII 237
(scobori)
nori

cobori V 227; VIII 263
sori

zbori I 486; IV 47
mori

zbori V 636
mori
flori

răcori IV 476; VIII 264
nori

cocori IV 378
nori

adori II 354
implori

sudori I 484; IV 471; V 256; VIII 259, 269
spori

uneori IV 525; VIII 342
palori

adeseori I 14
plînsori

adeseori IV 295
mor

fiori I 493; IV 3
flori

fiori I 8
nori

fiori* VI 645
izvor

înfiori IV 430; V 509
rugători

bujori II 399, 427
proştişori

bujori II 427
pînditori

bujori I 173
pînditor

flori I 371, 465, 501; V 19; VIII 168, 178
răcori

flori VIII 222
uneori

flori I 376; VIII 171
adeseori

flori VIII 382, 404
hori

flori VIII 188
hori
lor

flori VIII 185
fiori

flori V 405
amori

flori I 6
nori

flori V 144
încîntători

flori IV 467; VIII 291
zîmbitori

flori I 253; IV 320; V 274, 285
ghicitori

flori I 465; IV 39
gînditori

flori IV 202
cititori
comori

flori I 9, 461, 478; IV 34; V 35
zori

flori I 4, 248
dor

flori I 26, 279
meteor

flori VIII 209
lor

flori I 14, 258
mor

flori V 45
amor

flori IV 149; V 144
încîntător

flori V 176
orbitor

flori VI 29
lucitor

flori VIII 409
veselitor

flori VIII 209
[stăpîni]tor

flori I 17, 258
îngrozitor

colori VIII 313
onori

mori VIII 463
fiori

mori VIII 459
prevăzători

mori VIII 227
moştenitori

mori IV 70
amor

mori I 178
rătăcitor

amori II 354
mori

omori VIII 458
îngrozitori

comori IV 502
onori

comori VI 113
desmierdători

comori IV 434; V 514
nepăsători

comori VIII 106
zîmbitori

comori V 511, 512; VIII 106
zîmbitor

comori V 512
dispreţuitor

nori VIII 187
mări

nori I 481; IV 48
cobori

nori I 372, 481; IV 111, 172; V 52, 73, 154; VIII 166, 308
răcori

nori I 454, 471, 494; IV 27, 156; V 28, 37, 52
fiori

nori IV 143
sori

nori IV 173
gemători

nori VI 107
sunători

nori I 6
rîzători

nori V 124
arzători

nori III 252
nemuritori

nori V 135
suitori*

nori VIII 379
păstori

nori V 95
odor

nori V 128
fior

nori I 491; IV 7
lor

nori IV 462; V 570; VIII 286
trecător

nori V 572; VIII 291
viitor

nori V 85, 123
îngrozitor

aurori V 491
palori

surori IV 462; V 570; VIII 286
(sorori)
sărbători

sori IV 146, 482; V 90, 144
flori

sori V 126
ninsori

sori I 314
purtători

sori IV 474; VIII 262
viitori

sori VI 493
muritori

ninsori V 176
flori
orbitor

ninsori I 60, 348
popor

ninsori I 13
viitor

ușori IV 497
adeseori

ușori I 493; IV 5
flori

trecători II 89
mori

trecători II 388, 405
învelitori

nemișcători I 174; II 430
subsuori

rîmători IV 269; V 230
comori

închinători VIII 473
ori

luminători I 190
ori

sburători VI 111
nori

visători IV 167
dor

cuvîntători V 659
ori

rîzători VIII 187
hori

arzători IV 130
flori

lucitori V 299
nori

strălucitori I 251
rîzători

strălucitori II 429
subsuori

gînditori III 71
ori

răpitori VI 47
muritori

nepieritori V 128
nori

nepieritori II 327
mor

doritori V 100, 111
muritor

muritori IV 482—483
flori
amor

muritori II 92
mori

nemuritori IV 136; V 127
lor

cerșitori IV 141; V 138
sfîșiitor

plutitori IV 236; V 194
uneori

plutitori V 277, 281, 286
nori

plutitori II 429
subsuori

sculptori V 188
tremurător

autori II 208; IV 288, 385
ori

subsuori I 235; III 331, 333
ori

subsuori III 71
mori

zori III 68
ori

zori VIII 299
flori

zori IV 524
dor

iori = or

fiori VIII 295
amor

uri

păduri V 680
păduri

păduri V 520, 528
înduri

păduri III 338; IV 441; V 405, 683
guri

păduri IV 326; V 298, 316
muri

păduri V 454; VI 105; VIII 406
suri

păduri V 519, 520, 523, 530—531
căutături

păduri VI 85, 106, 530
întărituri

înduri IV 438; V 519, 525, 527,
păduri 528, 529

înduri III 206
furi

guri I 178, 228; II 390, 406, 438, 450;
păduri III 289, 290, 291; IV 120,
427; V 111, 487

guri V 556
păduri
naturi

guri V 556
păduri
căutături

guri V 525
înduri

guri I 159; II 351, 352, 354, 358;
încheieturi VI 94

muri IV 165
păduri

muri IV 101, 138
suri

suri IV 157, 545; V 629; VIII 391,
păduri 405, 406

suri V 136
armuri

suri VI 108
armături

suri I 261
învățături
muri

strînsuri IV 350; V 361
guri

creaturi I 151; II 317
guri

picături I 274
murmuri

semănături VIII 387, 399, 416
păduri

adunături VI 86
păduri

împunsături V 388
picături

bătături IV 499
muri

încheieturi V 474
secături

stîrpituri II 317
guri

boltituri IV 362; V 382, 386
scripturi

cotituri I 209; II 21; III 188, 191,
păduri 200

făpturi IV 294; V 250
guri

ași = aș

Iași III 193
trufaș

Iași I 210; III 188, 189, 190, 193,
drăgălaș 200; IV 438; V 525, 527,
528, 529

Iași VI 129
pătimaș

eşi = ieşi = eş

deşi VI 84, 93, 520
ieşi

deşi IV 260; V 224
leş

urieşi VIII 391, 405
plăieşi

cămeşi VIII 119
deşi

cireşi II 109
ieşi

ieşi = eş

ieşi II 107, 108; IV 410
cireş

işi = iş

închişi II 376, 393, 420; V 523, 525, 530
luminiş

adormişi V 520, 524
furiş

gonişi V 519
luminiş

zărişi V 523
luminiş

îşi = işi

îşi V 519
luminişi

inşi

atinşi II 203
cuprinşi

învinşi II 327; V 131
împinşi

înşi = inşi

neplînşi IV 160—161
stinşi
distinşi

unşi

pătrunşi V 128
ajunşi

oşi = ioşi = oş

coşi V 607; VIII 349
întunecoşi

întunecoşi VI 111, 536
mîngîioşi

întunecoşi V 111
frumoşi

întunecoşi VI 94
roşi

făloşi IV 486; VIII 35
roş

mincinoşi II 143
sfioşi

luminoşi VIII 385, 398, 413
întunecoşi

luminoşi I 162; II 357, 362
bisericoşi

furtunoşi I 52, 336; IV 321; V 274
roş

roşi V 136
întunecoşi

roşi II 52
inimoş[i]

roşi V 299, 305
fioroşi

groşi IV 488
roşi

viforoşi VI 108, 531, 532
roş

fioroşi V 441
roşi

amoroşi IV 120; V 111
frumoşi

bucuroşi VI 39—40
roşi

bucuroşi' VI 41
Roş

virtuoşi IV 228
cucoş

ioşi = oşi

mîngîioşi IV 512
frumoşi

mîngîioşi II 315
secetoşi

erşi

şterşi V 492
reverşi

uşi = uş

prefăcuşi V 518
piciorus

crescuşi IV 441; V 518
piciorus

compuşi IV 148
uşi

aşti

Paşti V 555
naşti

ăşti = eşti

măşti II 328
poveşti

eşti = esc = egi = ieşti

eşti V 543
eşti

eşti IV 66
cereşti

eşti IV 492; V 582
fereşti

eşti I 123
întinereşti

eşti I 336
pămînteşti

eşti VIII 97, 104
priveşti

eşti VIII 117
poveşti

eşti VIII 388, 400, 417
trezeşti

zîmbeşti IV 271
iubeşti

vorbeşti IV 274
eşti

vorbeşti VIII 92
porneşti

iubeşti IV 289
întinereşti

iubeşti VIII 446
datoreşti

iubeşti VIII 446
îndatoreşti

iubeşti IV 273
şopteşti

rătăceşti V 667
înnegreşti

rătăceşti V 473, 474
veşti

ghiceşti VIII 408
iubeşti

străluceşti III 330
îngereşti

gîndeşti III 305
eşti

gîndeşti VIII 91
întîlneşti

gîndeşti VIII 91
îngereşti

făleşti I 462; IV 15
omeneşti

cleşti IV 81; V 63, 64
poveşti

zvîrcoleşti IV 472; VIII 260
răpeşti

vicleneşti V 543
eşti

omeneşti I 133; II 196, 206, 211
crăieşti

omeneşti I 61, 354
lumeşti
aceşti

omeneşti I 157; II 339, 345
poveşti

slavoneşti VIII 201
greceşti

nebuneşti V 438
urmăreşti

înnebuneşti II 354
iubeşti

risipeşti I 53
eşti

topeşti I 373; VIII 168
eşti

urmăreşti VIII 446
doreşti

ca valereşti IV 225
cereşti

creşti III 45, 46
fereşti

creşti I 185; III 37, 40, 42, 46
poveşti

cerești I 345
plătesc

ferești IV 243, 438; V 202, 517, 519,
ești 520, 524, 526, 527, 528, 529;
682–683

ferești IV 430; V 500, 509
cerești

ferești IV 318; V 285
sufletești

ferești I 112; II 62
ivești

ferești I 130; II 203, 209; VIII 218
privești

ferestri I 107; II 44, 46, 47; VIII 95,
povești 101

boierești VII 301
preoțești

boierești VII 301
potrivești

dorești IV 242, 291
franțuzești

București IV 534; V 611; VIII 339
ești

București IV 535; VIII 341
închipuiești

uriesești* III 29
povești

săvîrșești I 457; V 30
însuflețești

plătești VIII 447
socotești

răsplătești IV 53
lumești
cerești

împărătești IV 268
povești

sufletești II 95
ești

amintești IV 273; V 235
povești

vești II 41
ferești

vești I 100; II 8
povești

privești V 504
ești

privești VIII 380, 393, 408
iubești

privești VIII 106
[trăiești]

privești I 147; II 299, 307
Țării Românești

privești VI 128, 549
povești

jidovești III 21
voiești

povești III 31
întregi*

povești I 117; II 89, 91, 97, 99, 100,
ești 102, 104, 106, 107, 108, 110, 111;
III 221; IV 323, 410, 441; V 241,
519; VIII 102, 104

povești IV 526; V 680; VIII 343
vorbești

povești I 55
iubești

povești VIII 101
gîndești

povești IV 532; V 608; VIII 335
bătrînești

povești I 160; II 355, 359; V 652,
ferești 667, 685, 686; VI 113

povești V 519, 520, 523, 530–531
îngerești

povești I 167; II 371, 392, 418
împărătești

[povești] V 685
pămîntești*

iești = ești

trăiești IV 415
ești

trăiești I 495; IV 45; V 51
cerești

iști

triști I 211; II 103, 105, 106; III 203,
miști 206, 208, 209, 210, 212, 213,
222; IV 435; V 511, 513, 514

oști

foști IV 229
proști

cunoști I 147; II 299, 307, 309;
oști IV 545; V 626

cunoști VIII 473
proști

recunoști II 227
cloști

voști IV 61; V 256; VIII 269
proști

uști

muști V 332
împuști

ați = eați = aț

bați III 56
nesaț

abați V 533
cați

abați IV 536; VIII 342
dați

străbați V 682
arați

combați II 233
Bonifaț

plecați V 574
plecați

plecați V 574
înamorați

întunecați II 379, 396; III 53
saț

amestecați IX 148
adunați

încărcați III 49
îmbrățoșați

mascați IV 525; VIII 343
iubeați

cufundați VI 531
îngropați
împăroșați

bogați I 60, 315, 352
frați

argați VIII 155
visați

afumați IV 191
afundați

afumați I 484; V 163
cufundați

înspumați I 97, 416
saț
braț

închinați VIII 181
stați

coronați I 348
dărîmați
pirați

minunați I 172; II 425
saț

răsunați I 378
uscați

arați I 184; III 45
întunecați

arați III 45
înamorați

frați VI 84, 523
depărtați
amestecați

răsfirați I 186; III 53
îmbrățișați
(îmbrățoșați)

înșirați III 53
îmbrățoșați

păstrați II 249
bărbați

împăroșați V 356
întunecați

îmbrățoșați I 439
braț
saț

depărtați V 685
braț

stați VIII 155
frați

învățați I 132; II 210
minunați

nvățați V 465, 474
nesaț

înghețați I 432
braț
îngemănați

înghețați I 432
braț
frați

înălțați III 49
îmbrățoșați

nevinovați IV 160
cercați

ăți = ăț

bucăți VIII 201
cetăți

dăți I 113, 187; II 63; III 64
arăți

dăți I 181; II 443
singurătăți

dăți V 535
pustietăți

arăți I 178; II 390, 406, 440, 451;
bucăți VIII 203

arăți III 45; V 535
singurătăți

arăți VIII 203
cetăți

arăți V 673
pustietăți

cetăți I 130; II 209, 390; V 356–357
arăți

cetăți V 404
singurătăți

cetăți IV 378; VI 106, 529
pustietăți

cetăți VIII 406
jăț

pustietăți V 491
arăți

pustietăți IV 430; V 508
cetăți

noutăți VIII 447
cetăți

eți = ieți = eț

aduceți VIII 222
băieți

vedeți VIII 380, 392, 407
preț

vedeți I 347
isteț

profeți I 261
măreț
îndrăzneț

săgeți I 236
măreț

mergeți VIII 218
aduceți

mergeți VIII 219
ștergeți

împerecheți II 443
aveți

vieți I 191; III 77
măreț

dimineți I 204; III 173
vieți

poeți IV 475; VIII 262
dimineți

lopeți I 154; II 337, 343
frumuseți

măreți III 254
vieți

păreți VIII 473
vieți

păreți I 84, 405, 418
isteț

creți IV 474; VIII 262
profeți

creți V 593
isteți

creți IV 132
măreț

tinereți I 415; IV 432; V 490, 498, 508
vieți

tinereți IV 376
înveți
vieți

șireți I 346, 354
mîngîieți

șireți I 347
măreț

șireți IV 301, 414, 539; V 614; VIII 276
preț

frumuseți V 415
duceți

frumuseți I 107; II 48, 49; IV 386, 539; V 410
vieți

frumuseți V 517
dimineți

frumuseți IV 434; V 511, 512; VIII 106
preț

sînteți IV 221
aveți

tristeți V 518
jeț

musteți I 155; II 330, 333, 338, 344
isteț

aveți I 463; IV 16
județ

înveți VI 57
îngheți

înveți IV 481
creț

înveți I 160; II 352, 354, 359; IV 299, 386, 513, 539, 541; V 410, 616; VIII 275
preț

înveți IV 298
dispreț

ieți = eți = eț

băieți II 202
dulceți

vieți IV 270
spuneți

vieți III 29; VIII 59–60
preț

vieți III 29; V 680, 681
dispreț

iți = îți = it = iț

iubiți VIII 161
uriți

fericiți I 462; IV 14
nenorociți

fericiți V 518
mînușiți

munciți II 196, 206
nefericiți

munciți I 133; II 211
nenorociți

nenorociți IV 536; VIII 341
potriviți

străluciți IV 272
nefericiți

răchiți I 210; III 194, 196, 198
fericiți

răchiți II 8
tăbăriți

pustiiți IV 269; V 230
capriț

cumpliți VI 174
rătăciți

încremeniți I 394
introieniți

încremeniți I 98
păinjeniți
logodiți

neîncetățeniți II 200, 207; IV 387
fiți

veniți III 241
împletiți

stăpîniți IV 301; VIII 276
jertfiți

răsăriți I 247
veniți

înfloriți IV 123
adînciți

înfloriți I 323; IV 114; V 91
nisipiți

înfloriți I 45
risipiți

înfloriți V 231
pestriți

îndesiți V 299, 305
sădiți

răsplătiți I 59, 344, 350
muriți

știți VIII 449
păcăliți

liniștiți I 93, 435
lustruiți

sfințiți II 199, 207; IV 387
robiți

împărțiți I 59, 345, 351
trăiți

despărțiți VIII 399, 414
logodiți

tăgăduiți VIII 105
adormit

tiviți V 38
grămădiți

olți = olț

bolți IV 101, 126, 134; VI 29, 107
colți

bolți I 92, 167, 442; II 392, 419;
colț IV 194, 294, 358, 415; V 135, 368, 369, 461

colți IV 138; V 135
bolți

ulți = ulț

asculți VIII 93
desculți

asculți VIII 472
mulți

asculți I 395
disculț

disculți IV 273; V 231, 235
(desculți)
asculți

mulți IV 477
asculți
mulți

mulți VI 28
desculți

mulți I 394, 395
desculț
(disculț)

imți

simți VI 35, 489
zimți

anți = anț

giganți I 43, 321; IV 113; V 91
lanț

comendianți II 275
lanț

comedianți II 318
Bizanț

amanți I 5, 249
danț

amanți II 256
lanț

inți = inț

fierbinți IV 514
sfinți

fierbinți I 211; II 109; III 60, 63, 210, 211
minți

fierbinți III 212; IV 430, 440; V 504, 509
rugăminți

fierbinți V 500
suferinți

fierbinți I 117; II 109, 110, 112; III 38
dorinți

sfinți III 253
fierbinți

sfinți VIII 343
minți

sfinți IV 525; V 606
cuminți

sfinți III 241, 243, 246, 253
părinți

arginți IV 477; V 574
cuminți
minți

ființi IV 167
arginți

conștiinți IV 259
minți

minți II 36
fierbinți

minți I 83, 403, 417; VIII 199, 202
dinți

minți III 211
rugăminți

minți III 68
suferinți

minți IV 432; V 496, 499, 508
făgăduinți

minți IV 542
prinț

rugăminți III 31, 32, 33; IV 445, 449; V 544
fierbinți

rugăminți IV 441; V 519, 520
cuminți

jurăminți III 70
suferinți

cuminți IV 481
minți

cuminți I 176; II 381, 401, 432
părinți

cuminți V 616
prinț

amenințí II 7; III 193; IV 383
cuminți

părinți I 167; II 392, 418; VI 110, 514, 517
sfinți

părinți IV 139; V 136, 235
cuminți

părinți IV 395; V 536
suferinți

părinți I 83, 404, 417
prinț

suferinți I 192; III 75, 77; V 681, 682
părinți

prinți II 61
cuminți

trebuinți II 196, 206
minți

făgăduinți III 31, 50; V 681
fierbinți

făgăduinți IV 391
minți

făgăduinți III 70
suferinți

biruinți V 625
părinți

înți = inți

cînți IV 309; V 40, 42; VIII 282
sfinți

cînți VI 528
frămînți

unți

munți I 98, 447
punți
frunți

munți II 292; IV 474; V 130, 174; VIII 262
cărunți

munți IV 256; V 405
frunți

punți VI 101
munți

cărunți VIII 229, 230
munți

încrunți VIII 380, 392, 407
munți

frunți III 22, 23, 30; IV 545; V 626; VIII 391, 422
munți

frunți III 30
punți

oți = oț

socoți I 177; II 383, 405, 414, 437, 447, 448
toți

socoți VIII 469
negoț

preoți IV 218; V 187
toți

preoți I 433
hoț

hoți VIII 80
toți

strănepoți IV 467—468; V 572; VIII 292
idioți

toți IV 350; V 361, 365
sloți

toți II 195, 206
poți

toți VIII 225
hoț

epți

aștepți IV 471; VIII 259
deștepți

iepți = epți

piepți V 246
drepți

ărți = erți

cărți V 153; VIII 307
cărți

cărți IV 175—176
cărți
părți

cărți IV 298, 386, 388, 539; V 410; VIII 275
părți

cărți IV 264
deșerți

părți II 259; IV 481
cărți

întărți VIII 82
deșerți

erți = ărți = ierți

cerți VIII 99, 100
ierți

deșerți II 75
părți

deşerţi I 127; II 148, 150, 156, 158,
ierţi 159, 160, 161, 162, 163, 164,
166, 168; VIII 123

ierţi = erţi

ierţi I 146; II 299, 306
cerţi

orţi

morţi IV 367, 512; V 390; VIII 350
porţi

morţi VIII 195
sorţi

porţi I 127, 415; II 150, 156, 158, 159
morţi 160, 161, 162, 163, 164, 166,
168, 351, 353; IV 330, 441, 498;
V 301, 318, 520

sorţi II 386, 387
morţi

urţi = urzi

scurţi V 188
surzi

uţi = ulţi = uţ

trecuţi I 295
astuţi

ascuţi IV 391
virtuţi

necunoscuţi V 685, 686
săruţi

virtuţi VIII 207
asculţi

virtuţi IV 414, 540; VIII 82
ascuţi

virtuţi IV 300–301; V 260; VIII 276
astuţi

virtuţi VIII 221
ascuţ

ui = ii

cui VI 645
dorului

cui I 105; II 41; VIII 355
pui

orişicui VIII 298
nu-i

orişicui IV 391
nimănui

cunoscui III 329
nu-i

pierdui IV 438; V 520, 526, 527, 528,
spui 529

lui I 84, 182, 355, 405, 417; II 442*;
lui III 8, 13, 15, 17, 19; IV 169;
VI 27, 45, 75; VIII 393

lui III 12
lui
lui
lui

lui VIII 444
spui

lui I 80, 413, 421; VI 24, 70
nimărui

lui IV 302; VIII 277
sui

acelui II 78
căpătîi

românului III 8
lui

codrului VI 513, 514, 516
nu-i

cumu-i III 331
nu-i

nu-i VIII 394, 408
lui

nu-i II 180
sui

nimănui II 56, 57
lui

nimănui V 474
împui*

nimănui V 475
supui*

nimănui VIII 225
Grui

propui V 667
nimănui

spui III 328, 330
nu-i

[s]pui VIII 103
spui

spui VIII 100, 110
nimărui

spui VIII 409
sui

pupui III 331
nu-i

sui I 492; IV 3, 155
pui

avui III 329
nu-i

văzui III 329, 330, 331
nu-i

văzui VI 27
nimărui

avi = av

bravi V 138
dav

azi = az = eaz = iaz

azi II 386
azi

azi VIII 449
necaz

azi I 348
viteaz

azi I 348; V 651; VIII 174
talaz

azi VIII 392
obraz

azi II 288
obraz
talaz

cazi VI 125
brazi

cazi IV 475; VIII 263
talaz

cazi I 75, 392
obraz

scazi I 204, 205; III 169, 171, 172, 173
azi

brazi V 625; VIII 392
azi

brazi VIII 386, 415
azi
obraz

brazi III 23; IV 545; V 626
viteaz

brazi VI 84, 520
iaz

brazi VI 513, 516
iaz
prilaz
necaz

brazi I 152; II 334, 336, 341; VIII 93
talaz

brazi IV 255, 527; V 606; VIII 344
obraz

brazi VIII 415
obraz
azi

iazi = az

amiazi V 678
privaz

ezi = es = eţ = az = ez

urmezi V 465
şezi

urmezi IV 419
aşezi

zăpezi VIII 400
luminezi

zăpezi VIII 388, 417
înseninezi

repezi II 391
vezi

crezi I 373; VI 645; VIII 167
vezi

lucrezi IV 528; VIII 345
vezi

înfiorezi V 504
crez

durezi II 152
crezi

şezi IV 570; V 391, 518
îngenunchez

aşezi I 470; IV 18; V 23
veghezi

aşezi V 333
expatriezi

aşezi I 316
grumaz

depărtezi IV 475; V 640; VIII 263
veghezi

cutezi VIII 452
şezi

cutezi IV 391
vezi

vezi IV 481; V 527, 578
crezi

vezi V 417
adorezi

vezi IV 303; VIII 278
trezi

vezi II 389
înțeles

vezi II 194
chinez

vezi VIII 109
crez

vezi II 430
îmbrăţoşez

întrevezi V 523
livezi

livezi III 321
vezi

dovezi V 654; VIII 380, 393, 408
crezi

dovezi VIII 392
preţ

zi = izi = is

deschizi IV 440; V 519, 520
rizi

invalizi IV 146; V 144
închis

molizi VI 90, 515, 516
rizi

izi = izi = iz

rizi IV 66
deschizi

rizi IV 287; V 247
închiz

alzi = aş

Scalzi V 141
laş

inzi = ins = inz

oglinzi IV 537; VIII 118
cuprinzi

oglinzi VI 48
nins

oglinzi V 176
nins
aprins

oglinzi VIII 119
cuprinz

oglinzi I 80, 411, 412, 421
întinz

prinzi III 75, 78
aprinzi

cuprinzi I 192
aprinzi

întinzi III 78
aprinzi

onzi = onz

blonzi II 350
bronz

unzi

profunzi IV 66; V 58
ascunzi

răspunzi II 350, 352
pătrunzi

pătrunzi V 613
ascunzi

rotunzi V 520
pătrunzi

arzi

barzi I 137; II 264, 268
cumularzi

erzi = ierzi = ierz

verzi VI 514
pierzi

verzi V 680
pierzi
desmierzi

verzi IV 322; V 277, 278, 286
pierz

ierzi = erzi

desmierzi IV 271; V 217, 218, 665
pierzi

desmierzi I 391; IV 254; V 221
verzi

pierzi I 155, 157; II 268—269, 338, 341, 344, 346; V 217
desmierzi

pierzi II 97; IV 279; V 523
verzi

urzi

absurzi IV 219; V 188
surzi

uzi = us = uz

uzi IV 432; V 499, 507, 509
auzi

auzi VIII 387, 416
sus

auzi VI 646
cobuz

cruzi V 507
uzi

cruzi III 205, 207, 208, 209
auzi

cruzi II 360, 404, 436
auz

ireai

zîmbirea-i VI 79
privirea-i

inai = ina

lumina-i II 181
tina

icăi

ticăi VI 52
nimică-i

îngăi = îngli

stîngă-i IV 442; V 533, 535
mîngli

urmăi = urmă

urmă-i V 194
[curmă]

ipăi

clipă-i I 82, 413, 414
pipăi

pipăi VI 511
clipă-i

pipăi VI 511
clipă-i
clipă-i

pipăi VI 82, 511
pripă-i
clipă-i

ineci = ineci

mîineci VI 52, 494
Dumineci

uneci

luneci I 130; II 203, 209; V 667
întuneci

întuneci I 211; III 210, 211
luneci

ateci

sălbateci IV 512; VIII 89
singurateci

ibici

lybici II 231
Chibici

ordici = ortici

nordici IV 330; V 301
portici

ifici

sacrifici II 230
edifici

alici

încalici IV 213
opalici
italici

ublici = uplici

republici II 286
publici
înduplici

oinici

destoinici IV 267
războinici

alnici

şăgalnici IV 306; VIII 280
(şăgalnici)
jalnici

onici

cronici I 151; II 319
ironici

ironici II 287
cronici

erici = iedici

clerici VIII 201, 203, 206
biserici

biserici V 647
piedici

biserici I 69
feerici

biserici I 88, 439; VIII 91
clerici

atici

sălbatici III 22
muieratici

itici

politici II 236, 255, 262
critici

uzici

auzi ici VI 91
muzici

muzici II 88; V 449; VI 81, 510
nu zici

muzici V 546, 547
nu zici
auzi ici

nu zici II 20, 236; V 654; VI 92
muzici

undei = undi

undei IV 349; V 357
mundi

eei = ei

ideei VIII 297
Dei

ei = ie = iii

Daciei IV 133
invie

veciei III 165; IV 58; VIII 265
mîndriei

nimicniciei II 388; IV 218, 437; V 513
veciei

vecinicici V 139
armonie

vecinicici VIII 229
viii

omeniei VIII 229
viii

Mariei IV 53
pustiei
poeziei

bigoteriei IV 230
Mariei

pustiei I 43, 45, 321, 324; IV 113, 114; V 92
vijeliei

oaiei = oaii

droaie-i V 663
Keleroaii

ilei

zilei I 115
milei

zilei II 75; III 132; V 64, 670
copilei

emei = emii

problemei V 680
sistemii
academii

vremei IV 249
problemei

imei

mulţimei V 374
omenimei

urmei

urmei VIII 382, 395, 409—410
turmei

umei = ume = umii

lumei I 52
sugrume

lumei VI 492—493
spumei
mumei

spumei II 210; III 106; V 227, 558
lumii

anei

stranei IV 302; VIII 277
Satanei

inei = ine

maşinei II 329, 340
luminei

ruşine-i I 512; V 14
străine

vinei IV 538
finei
cine-i

unei = une = unii

rugăciunei V 376
june

lunei V 451
minune

lunei II 414; VI 62, 502
unei

lunei III 290
rugăciunei

lunei V 451
minunii

strunei V 128, 129
furtunei

sune-i III 195
lunei

furtunei V 130
lunei

upei = upii

rupe-i V 438, 441, 482; VIII 89
lupii

arei = oare

Saharei IV 125
zîmbitoare

ărei = ere = erei

remuşcărei VIII 140
mărei

mărei VIII 187
disperărei

mărei I 468; IV 20; V 24
sărei

mărei VIII 175, 177
ţărei

adunărei VIII 186
mărei
ţărei

desperărei VI 494
mărei
serei

desperărei I 271
răzbunărei

disperărei I 295; V 276
(desperărei)
durerei

îndurărei V 374, 375
sperărei

întristărei I 307
sperărei

erei = ere = ărei = ării

plăcerei V 187
durere

durerei I 295
sperărei

serei IV 148
cugetărei

serei I 493; III 236; IV 6
mării

averei II 180
înşelării

ierei = ere = ire

mîngîierei VIII 186
durere
privire

irei = ire = irii

iubirei IV 224
privire

fericirei II 328
simţirei

gîndirei III 286, 288
vorbirei

gîndirei III 288
convorbirei*

gîndirei III 92
nălucirei

gîndirei VIII 127
pieirei

gîndirei III 286
vorbirii

pieirei VI 62, 502
murirei
sclipirei

dumnezeirei IV 12
nesimţirei

pătimirei IV 241; V 201
firei
omenirei

omenirei V 438
pieirei

omenirei II 179
mărirei

pieirei IV 302; VIII 277
nimicirei

nemurirei IV 151; V 145
gîndirei

obosirei II 181
orbirei

amintirei VI 494
ceirii

amintirei VI 51
ceirii
iubirei

simțirei V 247
pieirei

mîntuirei VIII 275
omenirei

orei = orii

aurorei V 374
borii

urei = ure

pădurei I 364
sure

naturei IV 301; VIII 277
făpturei

asei = azii

casei VI 71
azi-i

intei = inte

minte-i IV 534; VIII 339
cuvinte

estei = estii

acestei III 193; V 311, 312, 313
trestii

ferestei I 170; V 305
trestii

eței = eții

frumuseței VIII 187
tinereței

frumuseței VIII 144
vieții

ințeі

cunoștinței V 247
științei

evei

Evei III 54
apărè-vei

rămînè-vei III 54, 58
Evei

apărè-vei III 55, 58
Evei

ivei = ivii

auzi-vei II 283
bețivii

umegi

fumegi IV 385; V 409
rumegi

abii

Basarabii II 287
sabii
Barabii

sabii IV 353; V 363, 365
Basarabii

ăbii

tărăbii I 130; II 204, 209
corăbii

corăbii I 404
vrăbii

vrăbii I 404; II 387; IV 532; V 609;
corăbii VI 60, 501; VIII 336

săbii I 147; II 296, 297, 307, 387; IV
corăbii 367, 419, 434, 483, 540; V 469, 481, 511, 512, 514; VIII 120, 195

ibii

colibii VI 65
hribii

obii

bobii II 249
sobii

cobii VIII 201, 203, 204, 205, 205—206, 206
robii

dobii II 287
bobii
sobii

erbii = ierbii

cerbii VI 528
ierbii

ierbii = erbii

ierbii II 338, 344; IV 324, 354, 411;
cerbii V 311, 365, 448, 457, 460; VI 85; VIII 94

orbii

orbii IV 540; V 614; VI 51; VIII 82
corbii

corbii III 17—18
orbii

ecii

grecii III 18
vecii

vecii I 186; III 49, 53; IV 447; V 544
liliecii

vecii VIII 200
grecii

uncii

Cornu Luncii III 5, 6
pruncii

urcii

turcii VIII 155
furcii

ucii = uce

calmucii III 8, 11
duce

ejdii

nădejdii II 52
primejdii

odii

tragodii II 279
dodii

rodii III 300; IV 101; V 44, 317
zodii

rodii IV 156
zodii
licapodii

zodii II 287
tragodii

zodii IV 254, 329; V 217, 218, 221
rodii

eii = ei = ăii

Ideii V 629
Dei

femeii IV 203
scînteii
zeii

mișeii I 196; III 97, 102, 107
nătărăii

zeii II 75
femeii

zeii IV 206
femeii
Cameii

zeii I 115; II 75, 80, 82; V 471
scînteii

egii = ecii

legii I 48, 333; VII 98
liliecii

regii IV 532; V 608, 609; VIII 335
moșnegii

ochii = ochiii

ochii I 159, 394; II 353, 358; VI 71
rochii

Dochii II 338, 344, 384; III 29, 30,
ochii 63; IV 411; V 457, 460; VIII 94

Dochii I 119; II 115, 116, 118
rochii
ochii

rochii I 85, 117, 157, 173, 406, 419;
ochii II 108, 110, 111, 259, 268, 340, 345, 381, 398, 400, 427; III 208, 212, 214

rochii II 427
ochii-i

unghii

unghii IV 420; V 442, 470, 481
înjunghii

iii = iei

fiii VIII 135—136
copiii

copiii III 21
României

copiii IV 357
Mariei

copiii VIII 135—136
fiii

copiii VIII 135—136
copiii

alii = alei = oalii

muscalii III 18
jalei

muscalii III 17
boalii

elii

umezelii IV 358; V 369
evanghelii

ielii = elii

îndoielii IV 249
greșelii

spoielii II 287—288
Fanelii
cafenelii

spoielii I 150; II 315
cafenelii

ilii

zilii II 80, 82; V 471
milii

zilii II 75
copilii

olii

școlii I 140; II 208, 260, 265, 269;
molii IV 250, 288, 385, 539, 541;
V 209, 247

molii IV 528; V 607; VIII 345
școlii

solii I 150; II 279, 317
Golii

emii = emei

academii II 265
vremei

academii I 140; II 259, 265, 269
vremii

vremii IV 415
stemei

vremii IV 376—377
anatemii
problemei

vremii VIII 120
stemii

vremii V 680
sistemii
academii

ărmii = iermii

țărmii V 558
viermii

umii

lumii I 102; II 29
mumii

mumii V 474, 475
ciumii

mumii IV 368, 419; V 390, 465, 475,
lumii 481; VIII 82

spumii I 132; III 205, 383, 387; III 110
lumii V 411, 464, 470, 558; VIII 79*

anii

jidanii III 17, 18
anii

enii

scenii II 282
botoșunenii

sumedenii I 420
mirodenii

sumedenii VI 70
rudenii
denii

mirodenii VIII 211
denii

agarenii IV 350
moldovenii

smerenii I 408; V 657
mirodenii

oștenii IV 415
mirodenii

moldovenii VIII 200
viclenii

inii = înii

străinii I 183; III 10, 14, 15—16, 18,
cinii 20

Pardini V 332
fiorinii

măslinii IV 209; V 182
arinii
rădăcinii

sinii V 179
crinii

înii

mînii VIII 226
cînii

dezmînii VIII 226
cînii

pînii V 256; VIII 269
cînii

stăpînii VIII 108
mînii

bătrînii VIII 108
mînii

ornii

Vatra Dornii I 182; III 8, 12, 13,
cornii 15, 17, 19

unii = une

unii VIII 206
funii

funii VIII 206
unii

funii II 288
nebunii
minciunii
unii

funii I 150; II 316
minciunii

funii II 288
minciunii
unii

rugăciunii V 374
june

înțelepciunii II 176
deșertăciunii

Buddha-Sakya-Muni IV 296
unii

Budha-Sakya Muni II 283
perciunii
minciunii

genunii IV 386, 539; V 410, 414
slăbiciunii

strunii IV 136
furtunii

iunii = unii

iunii IV 508
Sămsunii

opii = opei

Penelopii III 62
apropii

plopii III 80, 82
gropii

plopii I 193; III 82
apropii

snopii VI 76
stropii

apropii II 345, 364
Penelopei

apropii V 667
Penelopii

apropii IV 213
snopii
stropii

apropii VIII 88
dropii

apropii IV 330; V 318
stropii

arii

stejarii V 258; VIII 273
barbarii

stejarii IV 138; V 134
Cezarii

sparii VIII 97
stejarii

hantătarii IV 351; V 362—363
magarii

ării = ele = ărei = erei = arii = erii = ierii = orii

turbării VIII 206
mării

scării VIII 205
mării

desmierdării IV 266
uitării

creării IV 12
renvierei

mării IV 170
rebele

mării IV 121
disperărei

mării I 63
arii
suflării

mării VI 57
ării
visării

mării V 105, 112
disperării
(desperării)

mării I 494; V 52
visării

mării III 258, 260, 261; IV 301, 423; VIII 278
uitării

mării IV 325; V 297, 314
cîntării

mării V 551
depărtării

mării V 565
pierzării

mării V 132
vegherii

mării IV 137
străjerii

mării III 281
serii

mării IV 108
mizerii

mării V 115
splendorii

desfrînării VIII 206
mării

adunării II 282
nării
discutării

desperării VI 51
întîmplărei
serei

desperării IV 63, 302; V 257; VIII 270, 271, 277
mării

intrării I 136; II 203, 206, 213
luminării
(luminării)

sării I 221; III 241, 246, 250, 253; V 543; VIII 231
mării

uitării I 175, 219; II 400, 431; III 248, 257, 258, 261, 263, 271, 273, 275, 276; IV 420, 437, 444, 446, 449; V 441, 482, 483, 513, 543, 671; VIII 205
mării

cîntării IV 128
mărei

cîntării V 472, 648; VIII 48
mării

depărtării V 475–476, 476
mării

depravării V 381
durerii

pierzării VIII 201, 203, 206
mării

pierzării V 374
depravării

erii = erei = ării = ierii

zodierii V 446
mierii

străjerii V 133
tăcerei

merii III 182
primăverii

perii II 262–263
țării

perii I 83, 403, 417; VI 24
puzderii

perii II 263
mizerii

sperii V 311, 654
primăverii
plăcerii*

durerii III 238, 239
mării

durerii I 32
sperării

durerii IV 364, 366; V 388
plăcerii

durerii III 182
merii

serii I 216, 223; III 240, 245, 247, 255, 257, 263, 264, 268, 271, 279, 280; V 624; VI 111
mării

serii VI 533
primăverii

serii IV 405; V 434
mizerii
sperii

mizerii V 338
țării
sperii
berii

mizerii V 332
sperii

mizerii V 333
sperii
mîngîierii

mizerii V 333, 334
sperii
verii

mizerii I 185; III 42, 47
durerii

ierii = erii

mîngîierii VIII 102
sperii

vierii IV 220
muierii

irii

iubirii IV 411, 530; V 478; VIII 347
fericirii

fericirii VIII 462
nimicirii

fericirii II 340
simțirii

îndulcirii IV 261; V 224
amăgirii

îndulcirii I 427; VIII 144
adormirii

gîndirii I 226
vorbirii

gîndirii I 194; III 100
fericirii

gîndirii III 96
nălucirii

gîndirii VIII 83
pieirii

mirii III 324; V 684
iubirii

pătimirii V 201
firii
omenirii

omenirii V 201
firii
omenirii

omenirii V 368, 369
mîntuirii

lămuririi IV 250
firii

amorțirii IV 337; V 328
firii
omenirii

chinuirii V 201
firii
omenirii

mîntuirii IV 299, 389
omenirii

orii

ciorii II 278
autorii

feciorii IV 513, 516
vînătorii

palorii III 210
fermecătorii

palorii I 211; III 210, 212
înfiorătorii

palorii V 557
pătrunzătorii

palorii V 557
adormitorii

glorii II 273; IV 481
victorii

norii IV 537; VIII 118, 119
călătorii

aurorii IV 386, 539; V 410, 414
palorii

aurorii IV 452; V 548
glorii
adormitorii

sorii II 384
norii

cugetătorii II 384
sorii *

cugetătorii II 384
zorii

cugetătorii IV 148
iluzorii

victorii V 89
glorii

muritorii I 11, 12
norii

muritorii* V 366
păstorii

povestitorii VI 110—111, 535
zburătorii

autorii V 242
cerşitorii
muritorii

estrii = estii

ferestrii VI 57
trestii

urii = urei

pădurii II 25, 37
gurii

pădurii I 380; IV 129; V 304
murii

murii IV 99; V 304
pădurii

murii IV 210, 214; V 183
hurii
picturii

nurii VI 80
gurei
pădurei

nurii VI 510
gurei
pădurii

nurii VI 520
gurii

surii VI 510
gurei
pădurei

surii VI 58
murii
pădurii

căutăturii IV 426; V 484
gurii

esii = esei

impresii IV 224; V 190
miresei

eşii = ieşii

leşii IV 351; V 362
cimpoieşii

înşii = inşii

înşii III 88, 91
dinşii

dinşii I 348
învinşii

dinşii IV 249
înşii

oşii

întunecoşii VIII 382, 395, 410
luminoşii

roşii VI 108, 532
întunecoşii

uşii

uşii II 329
mătuşii

cărăbuşii I 87
uşii

atii = atei

gratii I 154; II 335, 337, 342; IV 325; V 315; VIII 94
adoratei

estii = este = estei = eştii

acestii V 311, 312
trestii

ferestii II 422; IV 327; V 299, 305, 316
trestii

ferestii III 29, 30
poveştii

trestii II 394
veste

trestii I 152; II 335, 336, 342; IV 324; V 313; VIII 94
acestei

trestii II 376
fereştii

aţii

generaţii IV 217; V 186
naţii
înmormîntaţii

generaţii IV 257
aspiraţii

decoraţii II 250
[argaţii]*

decoraţii II 250
decoraţii

gusaţii I 150; II 317
naţii

ăţii = eţei = ieţei = eţii = ieţii

singurătăţii II 25
creţii

cetăţii VIII 297
creştinătăţii

eternităţii II 178
vieţei
greţei

eternităţii VI 61, 501
vieţii
vieţii

dreptăţii I 514; V 13
libertăţii

eţii = ăţii = ieţii

ceţii II 25
singurătăţii

ceţii III 160
Veneţii

ceţii III 163
Veneţii
tinereţii
vieţii

ceţii III 163
Veneţii
tinereţii
vieţii

aduceţi-i I 115; II 75, 80, 82; V 471
vieţii

feţii II 386
vieţii

planeţii V 345
vieţii

planeţii IV 340; V 345
vieţii
profeţii

Veneţii III 161—162, 162
ceţii
tinereţii
vieţii

Veneţii III 160
juneţii
vieţii

Veneţii III 163
lopeţii
vieţii

Veneţii I 202; III 162
păreţii
tinereţii
vieţii

Veneţii III 162
creţii
tinereţii
cetăţii

Veneţii III 162
creţii
tinereţii
vieţii

Veneţii III 156
tinereţii
vieţii
ce ţii

Veneţii III 160
frumuseţii

Veneţii III 160
frumuseţii
vieţii

dimineţii V 227
vieţii

puneţi-i II 75
vieţii

păreţii I 438
ceţii
tristeţii

tinereţii II 387
vieţii

pereţii V 674
frumuseţii

frumuseţii VIII 107
ce ţi-i

frumuseţii I 427; IV 261; V 224, 225
vieţii

frumuseţii IV 336, 541; V 327
vieţii

ieţii = eţii

băieţii IV 267
cîntăreţii

vieţii V 657
creţii

vieţii I 201; III 143—144, 144, 145, 146; IV 292
tinereţii

iţii

Ioaniţii II 298, 307
vestiţii

alţii = ălţii

alţii I 375; VIII 170
bălţii

ulții

destul ți-i IV 509—510; V 594
mulții
desculții

inții

dinții V 650
sfinții

îmbrăcăminții IV 523
minții

unții

cărunții IV 208; V 182
munții
frunții

oții

hoții II 317
patrioții

iloții I 150; II 317
patrioții

toții V 620, 623
mateloții

toții IV 214; V 186
soții
preoții

orții

dor ți-i III 245
morții

morții II 126
torții

porții II 126
sorții

porții IV 215
sorții
morții

porții II 126, 128; IV 338; V 32 ,
torții 329, 3: 0
morții

sorții I 130, 136; II 195, 204, 20 ,
morții 213, 443; III 323; IV 42 ,
512; V 225, 256, 684; VIII 20 ,
222, 269, 453

torții I 96, 445; IV 138, 311; VI I
morții 283

avii = avei = eavei

sclavii II 125
evlavii
bolnavii
așa vii

evlavii II 126
apărea-vei
sclavii
așa vii

evlavii II 129—130
alina-vei
însenina-vei
așa-vii

evlavii II 129—130
îndura-vei
însenina-vei
așa vii

evlavii II 127
îndura-vei
sclavii
așa vii

evlavii II 126
căta-vei
sclavii
așa vii

evlavii II 127
arăta-vei
sclavii
așa vii

evlavii I 120; II 130
asculta-vei
însenina-vei
așa vii

evii

Sucevii VIII 137
evii

iivi = împii

să-nvii vi I 458, 474; IV 31; V 31,
tîmpii 41, 42

azii

brazii IV 357
azi-i

ezii

titirezii II 230
Rezi

ozii

nerozii I 149; II 316
prozii

rapsozii II 316
nerozii

rapsozii I 149; II 316
irozii

rapsozii II 286, 287
prozii
irozii

umii = umii

cum ti II 379, 397
lumii

acrămi

lacrămi I 428
consacră-mi

consacră-mi I 160; II 352, 355, 356,
lacrămi 359; V 658, 671

ațămi = eațămi

față-mi VIII 86
îngheață-mi

inemi = inimi

sine-mi I 115; II 75, 79—80, 81;
inemi IV 260, 422; V 471

sine-mi IV 215
ține-mi
inimi

sine-mi II 80; V 223, 471
inimi

aremi

sfaremi V 317
visare-mi

visare-mi IV 329
sfaremi

cîntare-mi IV 260, 422; V 224
sfaremi

cîntare-mi IV 285; V 244
suflare-mi
sfaremi

cîntare-mi IV 283; V 242, 243
cugetare-mi
sfaremi

atemi = atimi

străbate-mi II 407, 442; IV 448
patemi

străbate-mi I 179
patimi

anatemi V 465
patemi

patemi VIII 97
bate-mi

patemi V 474
anatemi

patemi I 218, 220, 222; III 249,
singurătate-mi 263, 264, 266, 267,
271, 272, 274, 275, 277, 279, 280

patemi V 332
vatemi

arate-mi III 262; IV 249, 270; V
patemi 225

singurătate-mi III 262, 263, 264,
patemi 266; IV 423; VIII 205

singurătate-mi V 226
patimi

azimi

cazi-mi IV 254, 325; V 218, 221,
razimi 314, 315

ocumi

locu-mi VIII 85, 136
norocu-mi

inumi = înumi

chinu-mi I 200; III 138, 139, 140
suspinu-mi
sînu-mi

chinu-mi II 26
sînu-mi

însumi

plînsu-mi IV 376; V 225, 226, 397
însumi

întumi

cîntu-mi III 57, 58
mormîntu-mi

cuvîntu-mi III 54, 55, 56, 57, 58
mormîntu-mi

indeni

Armindeni II 26; IV 255
pretutindeni

grindeni I 148; II 300, 308; VIII 80
pretutindeni

ameni = oameni

fameni I 151; II 277, 317
oameni

sameni II 111; IV 414, 539; V 478; VIII 207, 221
oameni

asameni I 117, 177; II 383, 405, 414, 437, 447, 448; III 307, 308, 309; IV 436
oameni

oameni = ameni

oameni VIII 214
fameni

oameni II 108, 110; IV 270
sameni

oameni II 109
asameni

oameni V 608; VIII 347
asamăn

emeni

gemeni V 439
încremeni

gemeni IV 267, 412
asemeni

gemeni V 197
asemeni
semeni

cremeni VI 31, 486
asemeni

semeni IV 363; V 387
gemeni

asemeni III 57; IV 442, 447; V 533, 535, 539
gemeni

asemeni VI 75, 509
cremeni
gemeni

asemeni VIII 123
semeni

asemeni V 323, 324
semeni
gemeni

epeni

depeni II 330
pepeni

stepeni V 446, 461
țepeni

țepeni I 155; II 330, 338, 344
depeni

eteni = etini

ceteni V 362
prieteni

prieteni I 91; III 262, 266
cetini

inteni

sprinteni VIII 119
pinteni

agini = ianjini

imagini II 352, 355; IV 292
pagini

imagini V 249
pagini
paragini

paragini IV 251; V 210, 213
pagini
imagini

păragini VI 535
paianjini

argini = arcini = acrimi

margini V 419
lacrimi *

margini V 38
sarcini

eșini

streșini II 353, 358, 361; V 666
leșini

atini

datini VIII 209
clatini

datini VIII 120
Mușatini

clatini IV 419; V 465, 474, 475, 662; VIII 82
datini

clatini III 21; VIII 209, 301
Mușatini

clatini II 287
Mușatini
datini

Mușatini I 149; II 316
datini

etini = eteni

cetini I 218, 225, 429; II 29, 338; III 237, 239, 241, 243, 246, 247, 249, 251, 252, 254, 256, 258, 260, 262, 264, 266, 267, 271, 272, 274; IV 411; V 460, 656
prieteni

cetini I 155; IV 351, 353; V 363, 460; VIII 203
prietini

esări = asări

presări V 229
pasări

eceri

petreceri V 320
seceri

petreceri V 321, 322
seceri
treceri

petreceri IV 333, 334
seceri
întreceri

seceri V 322
petreceri

eferi

luceferi IV 351; V 361
teferi

teferi I 176; II 381, 401, 432
luceferi

uferi

nuferi I 387
suferi

suferi I 388
nuferi

egeri

alegeri V 604
degeri

înțelegeri I 157; II 268, 340, 345; V 604
degeri

ingeri = îngeri

atingeri II 109; III 211
îngeri

îngeri = ingeri = înger

îngeri III 211
atingeri

plîngeri VIII 286
stingeri

plîngeri I 5, 249; II 390; IV 360; V 383, 386, 570; VIII 286
îngeri

plîngeri IV 463
stingeri

plîngeri I 467; V 25
înger

răsfrîngeri V 115
îngeri

ieri

crieri I 134; II 197, 198, 206
scrieri

crieri IV 287
descrieri

scrieri IV 251; V 210, 213
trieri
crieri

descrieri IV 289
crieri

eieri = ieri

creieri II 211
scrieri

umeri

numeri I 82, 390, 413, 414; V 217, 221, 332
umeri

ineri

tineri I 72, 386, 427; IV 227; VI 51, 494; VIII 144
Vineri

Vineri I 140; II 265, 269; IV 261, 422; V 224
tineri

așteri

mașteri V 333
nașteri

egri

negri I 494; V 52
alegri

integri IV 425
negri

aștri

aștri I 416, 466, 505; IV 80; VI 35,
albaștri 488

albaștri IV 76
aștri

fiaștri I 82, 415; V 448, 450, 654
albaștri

pilaștri IV 160; V 148
aștri
albaștri

pilaștri I 140; II 260, 265, 270; IV
albaștri 542; V 616

auri = aur

fauri IV 305; V 260; VIII 279
aur

balauri V 292, 305
(bălauri)
aur

grauri V 649
aur

acuri = eacuri

lacuri I 110, 152, 188; II 61, 341;
veacuri III 65

bracuri I 132; II 210
veacuri

eacuri = acuri

veacuri I 123; III 61, 62; V 558,
lacuri 683

icuri

șiretlicuri I 150; II 316; VIII 93
nimicuri

nimicuri II 115
plicuri
spicuri
picuri

picuri I 119; II 118
plicuri
nimicuri
picuri

picuri I 107; II 45, 46, 47
nimicuri

tipicuri II 115, 116, 118
plicuri
nimicuri
picuri

îcuri = icuri

carilîcuri II 316
nimicuri

crailîcuri II 284
nimicuri
cabazlîcuri

crailîcuri II 281
berbantlîcuri
crailîcuri

crailîcuri II 281
caraghiozlîcuri
crailîcuri

ocuri

batjocuri VIII 450
locuri

locuri I 150; II 317
jocuri

ercuri = iercuri

cercuri I 72, 386
Miercuri

ucuri

ulucuri IV 223
buclucuri

înduri

scînduri II 93, 95; IV 300, 412, 540;
gînduri V 260, 614; VIII 134, 276

scînduri I 435
rînduri

gînduri I 134; II 212; IV 170,
scînduri 225; V 153, 550; VI 24;
VIII 221, 307

gînduri II 115
scînduri
scînduri

gînduri IV 212
scînduri
rînduri

gînduri V 550
comînduri *
rînduri

gînduri I 75, 394, 428; IV 317;
rînduri V 266, 356; VIII 398, 413

gînduri I 119; II 115, 116, 118
rînduri
scînduri

rînduri VI 80, 81, 101
gînduri

rînduri IV 207
gînduri
scînduri

oduri

noduri VI 32, 487
prohoduri

ărfuri = îrfuri = orfur

mărfuri IV 205; V 180
vîrfuri
ochii lor fur

aguri = eaguri = agor = agur

faguri IV 356; V 366
șiraguri
steaguri
praguri

faguri V 184
șiraguri
Agor

faguri V 184
șiraguri
Agur

șiraguri I 148
steaguri

eaguri

șireaguri II 309
steaguri

iguri

friguri IV 418; V 463, 481
siguri

siguri V 436, 447; VIII 94
friguri

nesiguri VIII 135
friguri

cîștiguri VIII 462
friguri

inguri = înguri

linguri VI 81, 510
singuri

singuri I 155; II 344
crînguri

însinguri IV 505
crînguri
singuri

crînguri I 122, 179, 210; II 133, 137,
singuri 286, 407, 440; III 194, 196,
198; IV 448; V 541; VI 30

erguri = iercuri

Verguri VI 48, 494
Miercuri

uguri

muguri VIII 106
struguri

struguri IV 132
ruguri

uhuri

duhuri VIII 412
văzduhuri

văzduhuri VIII 397
duhuri

iuri = îuri

pustiuri I 45, 322; IV 114
sicriuri

pustiuri I 144; II 296, 304; VIII 203
rîuri

aiuri

plaiuri V 182
raiuri

eiuri

obiceiuri VIII 221
temeiuri

temeiuri VIII 209
obiceiuri

eriuri = ăruri = eruri

ceriuri IV 311; VIII 284
misteruri

ceriuri IV 152; V 147
misteruri
adevăruri

iuri = iuri

riuri I 146; II 292, 296, 297, 306–307, 307; IV 417, 434; V 511, 512, 514; VI 86
pustiuri

riuri IV 157
friuri
briuri

friuri IV 145; V 88
riuri

aluri = ealuri

baluri I 202; III 157
portaluri
canaluri
valuri

idealuri I 35, 177, 292, 296; II 382, 385, 405, 437; III 61; IV 463, 541; V 540, 570, 681; VIII 286
valuri

maluri III 228
dealuri

maluri III 262
maluri

maluri III 156, 163
canaluri
portaluri
valuri

maluri III 152, 154, 156
canaluri
valuri
portaluri

maluri III 156
canaluri
valuri
valuri

maluri III 160
portaluri

maluri III 159–160, 160, 161, 161–162, 163
portaluri
canaluri
valuri

maluri I 219, 221, 280, 487; II 310, 443, 449; III 248, 257, 258, 260, 261, 262, 264, 265, 272, 273, 275, 276, 277, 278, 280; IV 23, 543; V 540, 557, 617; VI 116; VIII 180
valuri

canaluri III 160
maluri

semnaluri III 158, 159
baluri
canaluri
valuri

portaluri III 162
canaluri

valuri I 103; II 34, 38; III 196; IV 123; VIII 204
dealuri

valuri IV 110, 127, 465; V 70, 571; VIII 289
maluri

valuri V 185
maluri
dealuri

valuri V 617
valuri

carnavaluri III 157
portaluri
canaluri
valuri

ealuri = aluri

dealuri III 152
canaluri
portaluri
valuri

dealuri I 104, 181, 210, 225; II 29, 34, 38, 443; III 181, 194, 196, 198, 237, 239, 241, 243, 246, 247, 251, 253, 254, 256; IV 408; V 260, 454, 454–455, 457, 476, 477, 658, 672; VIII 94, 278
valuri

eluri

modeluri V 331
bordeluri

feluri II 351; V 185
ghazeluri

iluri

bibiluri II 235, 238, 255
dactiluri

oluri

ocoluri III 104, 109, 110
goluri

goluri II 386, 387, 405, 414; III 104, 106
stoluri

poluri V 550
goluri

poluri III 111
stoluri

stoluri VIII 218
ocoluri

stoluri V 660
goluri

stoluri I 91; III 111
poluri

amuri = eamuri = anuri

geamuri III 60, 62; VI 112
ramuri

flamuri IV 419; V 469
neamuri

flamuri I 216, 219, 221, 223; III 236, 238, 241, 245, 247, 248, 250, 253, 255, 257, 258, 261, 263, 264, 268, 271, 273, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281
ramuri

ramuri I 187; II 341; III 60, 64; IV 304, 380; V 407, 604, 647; VI 112; VIII 279
geamuri

ramuri I 101; II 10; IV 359; V 370, 371; VIII 120
neamuri

ramuri III 236
flamuri

ramuri V 38
stanuri

eamuri = amuri

neamuri V 511
flamuri

neamuri I 121; II 132, 134, 386; III 104; V 682
ramuri

emuri = emur

mademuri IV 350; V 361
vremuri

tremuri I 201; II 79; III 143, 144, 145, 146; IV 420; V 470, 656
vremuri

cutremuri I 155; II 337–338, 343; III 143; IV 411; V 459, 470, 478
vremuri

vremuri VIII 84, 135
tremuri

vremuri III 234; IV 417; V 446, 449, 461, 481
cutremuri

vremuri V 317
tre[mur]*

vremuri IV 145, 329; V 89, 317
cutremur

anuri = amuri

oceanuri V 511, 512
limanuri

lanuri I 144; II 304
limanuri

planuri IV 304; VIII 278
ramuri

limanuri II 296
lanuri

stanuri IV 508
lanuri

inuri = înuri

chinuri III 214
chinuri

chinuri II 410
seninuri

chinuri IV 518
suspinuri

chinuri IV 299; VIII 275
destinuri

chinuri VIII 473
sinuri

suspinuri III 208, 213
chinuri

ouri

bouri IV 136; V 126, 127, 626
nouri

ecouri V 132
nouri

nouri IV 134, 135, 547; V 124, 125; VI 85, 517; VIII 120
bouri

nouri I 379; IV 138, 463; V 124, 165; VIII 286
ecouri

nouri IV 79
ecouri
bouri

nouri I 486; IV 22; V 25, 205; VIII 180
ecouri
nouri

nouri IV 101
tablouri

nouri I 63
tablouri
ecouri

epuri = iepuri

cepuri VIII 87
iepuri

ipuri

nisipuri VIII 203, 204
chipuri

opuri

galopuri IV 509
topuri

eruri = ăruri

ceruri IV 148, 538; V 144
adevăruri

ceruri I 480, 509; IV 35, 126, 160;
misteruri V 47, 330

eteruri V 38
ceruri

misteruri I 467; IV 24, 120; V 96,
ceruri 104, 111

oruri

amoruri IV 133
coruri

ururi

murmururi I 162; II 351, 355, 356–
pururi 357, 361; III 264; V 664

pururi III 93, 94; IV 520; V 604
cusururi

cusururi IV 255
pururi

asuri = asări = azuri

glasuri IV 267
pasări

glasuri VII 301
nasuri

glasuri IV 303; VIII 278
talazuri

pasuri V 547, 548
ceasuri
glasuri

pasuri I 92, 433[ ], 442; VIII 401
glasuri

pasuri IV 451–452
glasuri
ceasuri

ăsuri

măsuri I 79, 421
mătăsuri

păsuri IV 414, 540; V 614; VIII 221
măsuri

păsuri VIII 207
mătăsuri

șăsuri VIII 118
măsuri

șăsuri VIII 118
mătăsuri

mătăsuri IV 523; V 605
măsuri

esuri = ăsuri

înțelesuri VIII 84, 136
eresuri

înțelesuri III 144
eresuri
împresuri
presuri

eresuri VIII 88
împresuri

presuri I 121; II 132, 134
înțelesuri

presuri III 143, 144
împresuri
înțelesuri
eresuri

împresuri II 258, 259; V 660
eresuri

șesuri VI 105
măsuri

șesuri I 201; III 142, 143, 144–145
eresuri 145, 146
înțelesuri
împresuri

șesuri III 145
eresuri
împresuri
înțelesuri

isuri
abisuri IV 482
visuri

visuri VIII 384, 397, 412
abisuri

aturi

sfaturi I 101; II 10, 25, 36; IV 235,
laturi 329; V 194, 317, 461

sfaturi VI 51–52, 494
paturi
laturi

sfaturi V 326
saturi
laturi

laturi I 198; 427; II 36; III 89, 91,
sfaturi 95, 97, 102, 108, 112; IV 261;
V 223, 224, 225; VI 70, VIII 143

laturi IV 414
olaturi

laturi II 301, 314, 315
bănaturi
(banaturi)

laturi I 155; II 338, 343; IV 328,
saturi 411; V 459; VIII 88

vînaturi VIII 87
saturi

saturi II 331, 333; IV 336; V 327
laturi

ături

lături I 103; II 24, 25, 34
alături

lături VIII 399
pături

alături VI 107
lături

alături II 284
mături
lături

alături II 37
pături

pături VI 76
lături

împături III 188, 190
alături

șirături I 409
alături

eturi = ături

marafeturi V 660
cofeturi

șireturi I 87, 420
alături

ulturi

culturi II 314
vulturi

înturi = înduri

cînturi V 370
morminturi

cînturi I 433
morminturi
vînturi

cînturi III 30, 61, 62, 66; IV 376;
vînturi V 396, 540, 543, 566

pămînt[uri] V 370
morminturi

morminturi I 299
gînduri

vînturi IV 459
cînturi

vînturi II 383, 384; III 104, 106
pămînturi

erturi

certuri VIII 201, 203, 204, 206
deșerturi

orturi

porturi VIII 201, 203–204, 205, 206
corturi

uturi

scuturi V 465, 469, 471, 475, 662
ajuturi

scuturi IV 434; V 511, 512, 514
începuturi

începuturi I 147; II 296, 297, 307
scuturi

ățuri = ețuri

învățuri V 338
jățuri
hățuri
dulcețuri

anțuri

lanțuri I 276
danțuri

înzuri

prînzuri VIII 215
spînzuri

arăşi = iarăşi = arăş

ceară-şi V 197, 324
tovarăş

împreunară-şi V 197
tovarăş
iarăşi

pară-şi IV 335; V 323, 324—325
ceară-şi
tovarăş
iarăşi

tovarăşi IV 353, 390; V 416; VIII 86
iarăşi

iarăşi = arăşi = carăşi = arăş

iarăşi V 197—198
ocară-şi
gheară-şi
tovarăş

iarăşi V 197
ocară-şi
sară-şi
tovarăş

iarăşi V 197
ocară-şi
cătară-şi
tovarăş

iarăşi V 197
ocară-şi
tovarăş

iarăşi I 462; VIII 80, 385, 399, 414
tovarăşi

iarăşi I 196; III 94, 97, 102; IV 225, 289
tovarăş

eieşi = eişi = ieişi

deie-şi I 79, 411
ei-şi

aleşi

cale-şi I 186; III 50, 53
galeşi

induşi

despletindu-şi I 122; II 136, 137
privindu-şi

însuşi

însuşi II 135
însuşi

însuşi IV 387
plînsu-şi

plînsu-şi I 160; II 185, 355, 356, 360; V 411
însuşi

oreşti = orieşti = oriieşti

trecător eşti III 208
flori eşti

inişti

inişti II 270
linişti

linişti I 141; II 270
inişti

linişti II 32
arinişti

arinişti I 103; II 32
linişti

arişti

stejarişti VIII 118
rarişti

arăţi = areţ

plecarăţi I 346, 354
înşelarăţi
purtarăţi

vărsarăţi V 256; VIII 269
mişcarăţi

aşteptarăţi I 61, 349
vorbareţ
pismătareţ

botezarăţi IV 536; V 612; VIII 341
jurarăţi

îrăţi = irăţi

omorîrăţi II 275
strivirăţi

uceţi

aduceţi V 670
duceţi

ergeţi

mergeţi VIII 219
ştergeţi

ineţi

ţineţi II 129, 137; V 660
vineţi

vineţi VIII 118
ţineţi

vineţi II 268, 340
aţineţi

îneţi = ineţi

rămîneţi I 122; II 137
vineţi

uneţi

spuneţi V 670
apuneţi

epeţi

începeţi V 663
pricepeţi

oaspeţi

oaspeţi VI 75, 506
proaspeţi

ereţi = eriţi

părere-ţi V 333, 334
cere-ţi
meriţi

părere-ţi VIII 82—83
meriţi

iseţi = iseţ

adumbriseţi I 149; II 316
letopiseţi

adumbriseţi II 287
trebuiseţi
letopiseţ

oaşteţi

cunoaşteţi II 273
necunoaşteţi

aiţi = aiţ = aieţi

gaiţi V 341
laiţi

laiţi I 84, 405, 417; VI 45, 490
opaiţ

straiţi IV 339; V 334
paie-ţi
opaiţ

uliţi

uliţi V 461, 511; VIII 206
suliţi

suliţi I 118, 150; II 288, 309, 316; IV 415; VIII 205
uliţi

indui

rîndu-i IV 545; V 620
numărîndu-i

ingui

crîngu-i V 533
tîngui

oiui

toiu-i VI 48
boiu-i
soiu-i

elui = alui = ălui

castelu-i IV 330; V 318
arătă lui

castelu-i V 294, 301
arătă lui

castelu-i VI 52, 497
felu-i
arătă lui

inui = înui

chinui V 326
plinu-i
învinui

chinui II 98; IV 287
sînu-i

seninu-i IV 271
chinui

învinui V 326
plinu-i
chinui

înui = inul

sînu-i I 247
suspinul

ipui

închipui I 196; III 93, 96, 97, 100; IV 287
chipu-i

ărui

dărui IV 269, 326, 419; V 315, 318, 469
oricărui
(orcărui)

dărui IV 331
adevăru-i

stărui VI 71
dărui

adevăru-i II 125
oricărui
dărui

adevăru-i I 103; II 24, 34
păru-i

asui

glasu-i VI 59
pasu-i

atui

turbatu-i IV 182; V 158–159
patu-i
încredințatu-i
palatu-i

patu-i VIII 87
vînatu-i

împăratu-i VI 71, 506
legănatu-i

încredințatu-i VIII 38
palatu-i
patu-i

ătui = ădui = etui

sfătui VI 72, 506
îngădui
tabietu-i

sfătui VIII 136
omătu-i

itui

constitui II 232
prostitui

întui

cîntu-i IV 256, 287
mîntui

mîntui I 154; II 337, 343; IV 411; V 459
cuvîntu-i

pămîntu-i V 473
mîntui

mormîntu-i III 220
mîntui

veșmîntu-i I 102; II 19, 29; III 220, 221
mîntui

vîntu-i III 219, 220
mîntui

vîntu-i V 656
mormîntu-i
mîntui

cuvîntu-i V 449
mîntui

ieptui = eptui

pieptu-i V 303, 304
înțeleptu-i

istui

mistui V 459
tristu-i

tristu-i I 155; II 26, 338, 343; IV 411; V 459
mistui

ețui = ățui

jețu-i IV 497
bățu-i

ebezi = epezi

lebezi IV 313; VIII 285
repezi

epezi

lepezi I 155; II 338, 343; III 234; IV 411; V 450, 460
repezi

auzi

lauzi II 287
auzi
aplauzi

ăbiei = a biei

corăbiei V 384, 385
sabiei

eamămii = amămei

teamă mi-i VI 527
da-mă-m-ei

acului

lacului VI 646
dracului

ocului

locului VI 646
focului

eiului

bordeiului VI 517
teiului

alului

calului III 22
muscalului

inului = ânului = înului

spinului III 6, 10, 11
românului

spinului I 183; III 10, 13, 15, 20
creștinului

crinului I 2
sînului

înului = inului

sînului VI 95–96
crinului

impului = irului

timpului I 463; IV 15
delirului

împului = înului

cîmpului I 5
sînului

odrului = otrului

codrului VI 515
lotrului

orului

Mîntuitorului IV 357
călătorului

itului

arhimandritului I 183; III 6, 11, 13, 16, 20
schitului

întului = îndului

sfîntului IV 360; V 383; VI 529
pămîntului

pămîntului IV 460
vîntului
gîndului
mormîntului

vîntului III 22; VI 530
pămîntului

J

ej = eji

prilej V 333
vîrtej

mrej II 195
prilej

vîrtej I 147; II 300, 308
viteji

L

al = eal = oal

bal IV 203
esal
cristal

cal I 3, 247
voal

muscal IV 532; V 608, 609; VIII 335, 347, 348
natural

migdal IV 376; V 396, 397
val
pal

ideal I 30, 288 290,
matinal

ideal II 355, 356, 359
pumnal

papagal I 236; III 336
coral

egal II 351
pumnal

regal IV 503; V 589
egal

hal II 263
microcefal

hal IV 529; VIII 347
spital

mal V 404
deal

mal I 492; IV 3, 170, 398; V 424
val

mal VI 98, 517, 524
prăval

primal V 641
național

formal IV 518
natural

național V 641
ideal

infernal I 513; V 13
ideal

pal I 336, 466, 493; IV 6; V 11, 62
ideal

pal IV 155; V 147
oval
portal

Sardanapal IV 112; V 74
pal

opal I 508; V 46
val

fatal IV 171; V 150
infernal

natal I 8
ideal

natal I 1
național

natal IV 169
voal

metal V 99
mal

piedestal I 513; V 13
ideal

piedestal V 499, 507
val

cristal VIII 178, 179
ideal

cristal I 63
triumfal

cristal IV 172; V 154; VIII 308
pal

cristal VI 57, 498
val
pal

val IV 517
cal

val VIII 160
deal

val III 337
papagal

val IV 294
regal

val IV 169; VI 102
mal

val II 352
pumnal

val V 277, 281
cristal

prăval I 251; IV 319; V 268
deal

rival VIII 448
egal

eal = al

deal I 296
triumfal

deal VI 102
triumfal
Decebal

deal I 35, 296
regal

deal II 249
național

deal V 403; VIII 387, 416—417
val

oal = eal

voal V 259
deal

el = ăl = iel

el IV 169
el

el V 474
rebel

el IV 417, 418; V 136, 417, 463, 481
Brigbel

el VIII 95
Eloribel

el I 456, 472; IV 28; V 29; VIII 311
fidel

el V 29
crudel

el II 383
fel

el VIII 468
defel

el VIII 380, 393, 408
miel

el VI 30
testemel

el IV 97; V 39
inel

el I 455; V 29
ușurel

el II 278; IV 532; V 609; VIII 271, 336, 348
mișel

el I 281; V 611; VIII 312, 339
înșel

el II 56
puțintel

el I 168; II 375, 419; IV 428
castel

el IV 145; V 89
țel

el I 96, 438, 445; IV 125
oțel

rebel II 447
el

fidel I 41, 315
el

infidel V 438
Brigbel

model II 351—352
el

model I 160; II 361
porumbel

model II 356
porumbiel

fel II 447; VIII 381, 408
el

fel IV 510
astfel

fel VIII 385, 414
singurel

fel VI 108—109
oțel

fel IV 283—284
gazel
el

defel V 589
el

defel I 464; IV 37; V 48
fidel

defel IV 505
astfel
cuminței

defel VIII 470
oțel

astfel V 232
el

astfel VIII 116
puținteI

sprintenel VI 528
el

Ionel VIII 380, 389, 392, 402, 407, 418
el

grierel I 87, 408, 420
oțel

tinerel VI 106
el

tinerel VI 99
singurel
oțel
miel
el

singurel I 214; III 224, 225; VIII 379, 391, 406
(singurel)
el

ușurel I 13, 14
încetinel

mișel II 52; III 10; VIII 200, 221 — 222
el

mișel IV 421; V 438, 439, 445, 473, 475
Brigbel

mielușel VIII 380, 392—393, 407
el

mititel I 134; II 212
el

mititel VI 45, 490
purcel

castel II 393; IV 139
el

castel IV 305; VIII 279
rebel

castel I 487; IV 23; VIII 180
rebel
eternel

țel I 271
Gabriel

bărbățel VI 127
el
iacătă-l

înfășățel VI 84, 517, 520
(înfășețel)
frumușel

căpițel IV 230
el

cuvințel IV 504
inel
el

mărunțel I 162; II 363, 365
el

oțel I 408, 420; IV 486; V 258; VIII 35, 271
el

oțel VI 527
miel
el

oțel VI 487
ușurel*
(iușurel)

oțel VI 487
mi[titel]*

duel IV 220
defel

gazel II 121
el

iel = el

porumbiel II 352
el

porumbiel II 356
model

il

Bal-Mabil II 275
sigil

Bal-Mabil II 318
copil

profil IV 195, 276; V 166
copil

Nil V 462
copil

împil I 91, 440, 441
copil

copil I 151
Bal-Mabil

copil IV 527; V 606; VIII 343
idil

copil IV 203
agil
gentil

copil IV 534; VIII 338
Achil

copil V 155; VIII 309
juvenil

copil IV 173
steril
juvenil

copil I 157; II 90, 268, 340, 345, 352, 353, 354; IV 344; V 349, 351, 352, 253, 400, 684; VIII 111
april

copil II 431
gentil

copil II 51
tiptil

copil IV 345; V 354
ostil
april

copil IV 290; V 248
zi-l

copil IV 289, 500
azil

april I 128, 337; II 165, 167; V 403
copil

gentil I 493; IV 5, 323
copil

tiptil I 80, 421[!]; IV 281
copil

azil I 22, 273; IV 535; V 612; VIII 341
copil

ol

simbol I 36, 297
gol

ocol VI 45
gol

ocol V 462; VIII 213
sol

ocol IV 428; V 487
doña Sol

scol IV 428
doña Sol

Eol I 468; IV 20
barcarol

gol I 82, 415
ocol

gol VI 113, 536
scol

gol IV 427; V 487
doña Sol

domol I 110; II 61; VIII 473
gol

domol IV 427; V 487
doña Sol

pol IV 427; V 487
doña Sol

sol VIII 230
ocol

consol IV 430; V 503, 504, 509
gol

stol IV 389, 432; V 410, 415, 495, 498, 508
gol

stol IV 428; V 487, 488
doña Sol

[pristol] IV 428; V 488
doña Sol

ul

caraul II 256, 264
sul

sătul V 332
„Raul"

destul IV 271
sătul

ascăl = oascăl

dascăl IV 373; V 395
recunoască-l

oascăl = ascăl

recunoască-l I 133; II 211
dascăl

iatăl = atăl

iată-l I 132; II 205, 210; VIII 80
tatăl

esel

lese-l I 102; II 20, 29
vesel

țesel VIII 95
lese-l

țesel II 254; VIII 95
vesel

vesel I 65, 365; IV 298; VIII 275
lese-l

icol

pericol II 257, 266, 270
ridicol

pericol II 285
agricol

opol

Constantinopol IV 205; V 180
popol

ăul

răul III 94; VIII 222
nătărăul

ambul = iambul

preambul II 232; IV 356; V 366
iambul

acul

tombacul VI 71
dracul

cerdacul V 307
lacul

lacul I 121; II 131, 133
pitpalacul

lacul IV 511
oracul

saracul V 214
dacul
Dracul

săracul IV 331
malacul

săracul I 182; III 8, 12, 13, 15, 17, 19
racul

săracul I 48, 332; IV 204; V 179; VI 66; VII 97
(saracul)
dracul

dracul VIII 201, 202
săracul

icul

micul VI 66
tipicul

pericul I 141
ridicul

uncul

„Pruncul" II 236, 254, 261, 262
homuncul

ocul

focul VI 24
locul

focul I 174; II 399, 427
norocul

cojocul IV 487
jocul

locul IV 524
focul

locul VIII 402
norocul

norocul IV 396
locul

ucul

ciubucul VI 71
cucul
apucu-l

cucul VI 516
haiducul

haiducul VI 513, 516
cucul

aldul

smaraldul V 176
caldul

indul = îndul

despletindu-l II 137
privindu-l

jeluindu-l VIII 421
cuprindu-l

jeluindu-l VIII 391
trecindu-l

îndul = indul = întul

gindul VIII 412
lărgindu-l

gindul V 541
inseninindu-l

gindul V 541
luminindu-l

gindul IV 396
inginindu-l

gindul III 92, 96; V 663
rindul

gindul IV 448
cuprinzindu-l

gindul VIII 384
intinzindu-l

gindul I 454, 471; IV 27; V 28, 37
pămintul

alegindu-l VIII 386
gindul

luminindu-l I 193; III 80, 82
gindul

rindul VI 29
ţiindu-l

rindul IV 503
mormintul

cercetindu-l III 96
rindul

pătrunzindu-l III 80
gindul

odul

nodul V 215
norodul
podul
nerodul

nodul IV 252
norodul
nerodul
Podul

eul = ăul

zeul III 97
nătărăul

Dumnezeul IV 300; VIII 275–276
răul

eagul = agul = iagul

moşneagul IV 414; V 299, 305 316
toiagul

moşneagul V 446
dragul*

iagul = eagul

toiagul II 299; IV 327; V 292
moşneagul

igul

cucurigul IV 224; V 191
frigul

angul

rangul I 85, 408, 420
hangul

uhul

duhul VI 69, 91, 97
văzduhul

iul

fiul V 535
pustiul

sicriul IV 218, 434; V 512, 514
pustiul

aiul

mălaiul VII 302
papagaiul

raiul IV 329; V 294, 301
graiul

raiul V 318
straiul

raiul V 295, 302
guturaiul

eciul

Beciul IV 350; V 361, 365
Tigheciul

iciul

paliciul VIII 354
haliciul

eiul

teiul VI 66
bordeiul

oiul

cimpoiul II 388
războiul

soiul VI 66
tărăboiul

ariul = arul

samsariul V 334
magariul
pitarul
hambariul

samsariul V 334
magariul
trăistarul
hambariul

samsariul V 334
magariul
trăistarul
cumnariul

eriul = ărul

ceriul IV 301, 414; VIII 82, 276
adevărul

alul

bacalul V 333
calul
moralul
ţucalul

pocalul I 15
valul

liberalul II 281, 284
genialul
cristalul

liberalul I 150; II 316
cristalul

valul VIII 204
calul

elul

castelul IV 491
însurăţelul

oţelul V 225
modelul

ielul = ălul

mielul I 390
vălul

olul

ocolul VI 70
solul

eamul = amul

neamul IV 258; V 222
Adamul

neamul I 147; II 300, 308
ramul

emul

vedemu-l IV 285; V 244
poemul
emul

poemul IV 283; V 242, 243
emul
vedemu-l

imul

dissimul V 249, 655
privimu-l
ţintirimul

omul

omul VIII 455
pomul

pomul II 382, 384
omul

atomul II 385
omul

umul = urul

drumul VIII 397
furul

drumul IV 207–208
tumul
fumul

anul

ciobanul VIII 110
sărmanul

ciocanul IV 289; V 247, 248
banul

persianul VIII 448
sărmanul

bitlanul VI 516
ciobanul

musulmanul VIII 223
sultanul

sultanul IV 227
Don Juanul

inul

rubinul II 402
seninul

seninul IV 507
suspinul

seninul VI 58, 498
suspinul
chinul

seninul I 466, 505; IV 80; V 62
divinul
sinul VIII 289
supinul

înul = ânul = inul

stăpînul III 17
românul

sînul I 183; III 20
românul

sînul I 4; IV 465; V 571
suspinul

emnul

îndemnul II 233, 236, 255, 263
desemnul

untdelemnul IV 350; V 358
îndemnul

omnul

Domnul IV 437; V 514, 516
somnul

onul

zvonul I 152; II 335, 336, 342;
balconul IV 324; V 289, 297, 313;
VIII 94

unul

unul VI 61, 501
bunul
nebunul

unul V 444, 472–473; VIII 199, 202
nebunul

unul V 602
niciunul

bunul IV 511
unul
unul

Crăciunul VI 76, 509
presunul
ajunul

ajunul VI 509
presunul
ajunul

tunul VIII 219
unul

apul

arapul II 309
capul

ipul

chipul IV 412, 415; V 478
nisipul

impul = imbul

timpul IV 482; V 578
nimbul

timpul IV 502
Olimpul

arul

amarul IV 208; V 181
cîntarul
samarul

pumnarul VIII 90
vlăstarul

mărgăritarul IV 310; VIII 283
talarul

mărgăritarul IV 165
talarul
păharul

ărul = erul

mărul I 55
părul

mărul VI 55, 497
cerul

părul VI 493
mărul

părul I 54, 340
adevărul

adevărul I 281; IV 192; V 165
cerul

erul = eriul = ărul

cerul I 227; III 285, 287, 288; IV 540;
adevărul V 614; VIII 207, 221

cerul VI 497
cerul
adevărul

cerul VI 497
cerul
eterul

cerul VI 55
gerul
eterul

ce[rul] V 82
[eterul]

cerul II 178
misterul

gerul I 148; II 301, 309
cerul

cavalerul V 295, 302
cerul

eterul IV 221
ceriul

irul

cimitirul IV 190
mirul
pirul

îrul

hatîrul VI 72
catîrul

hatîrul VI 42
satîrul

orul

dorul VI 81, 510; VIII 97
amorul

dorul VI 51
amorul
poporul

dorul I 26, 279
izvorul

piciorul IV 451; V 546
feciorul
zborul

piciorul VI 95
ficiorul

piciorul V 375
strălucitorul

piciorul IV 209
covorul
ivorul

amorul III 207, 214; IV 522
dorul

amorul I 174; II 399, 428
binișorul

poporul VIII 407
dorul

poporul I 53; V 473
amorul

poporul I 432
amorul
apărătorul

locșorul IV 492
odorul

binișorul II 52
zorul

riușorul I 5, 249
dorul

trecătorul* V 670
zburătorul

învingătorul IV 123; V 81
poporul

viitorul II 318
poporul

cerşitorul I 356
izvorul
piciorul

ajutorul VIII 445
risipitorul

izvorul IV 514
dorul

izvorul I 122; II 136, 137
piciorul

izvorul I 79, 411
îndrăgitorul

zorul II 428
binişorul

asul

nasul IV 333; V 320, 321, 322
glasul
pasul
Parnasul

nasul II 236, 255, 263
Parnasul

pasul II 88, 107; IV 410; V 449, 459
estasul
(extazul)

esul

eresul III 93
înţelesul

isul = isul

visul V 203, 204
rîsul

ulsul

impulsul IV 203; V 179
pulsul
avulsul

insul = insul

dinadinsul V 377, 378
dînsul

dinadinsul VI 69
într-însul

stinsul IV 446, 449; V 541
dînsul

insul

dînsul II 388; VI 81, 510
plînsul

plînsul I 175; II 400, 431; III 106, 326; IV 442, 444; V 533, 534, 536, 541; VIII 79
dînsul

ersul = iersul

mersul IV 292
viersul

mersul I 91
universul
viersul

mersul I 441
universul
versul

universul IV 141, 502; V 138, 588
mersul

universul V 138
reversul

işul

curmezişul VI 99, 524, 524–527
frunzişul

atul

sfatul V 156; VIII 310
necuratul

palatul VI 52, 497
împăratul

olatul IV 367; V 390
împăratul

pieptănatu-l VI 66
închinatu-l

vinatul II 20
înnoptatul

patul IV 332; V 319
păcatul

neastîmpăratul VI 55
împăratul
palatul

sărutatul* II 20
vinatul

preaînălţatul VI 69
satul
latul

ătul = etul

omătul IV 415
îndărătul

omătul II 21; V 176, 449, 459
încetul

etul

încetul IV 322; V 287
cometul

încetul V 449, 451, 452
poetul

poetul IV 262; V 227
încetul

ietul = etul

băietul VI 69
încetul

itul = îtul

iubitul V 586
tîtul
ruginitul

menitu-l VI 69
îndrăgitu-l

ursitul VI 55, 497
uritul
gîtul

îtul

gîtul VIII 93
gîtul

altul

altul I 231; III 300; IV 101; V 44
înaltul
(înnaltul)

nealtul VI 493
înaltul
bazaltul

înaltul I 181; II 387, 408, 443; III 105, 109, 110
altul

entul

Orientul VIII 453–454
momentul

intul = întul

argintul I 488, 511; IV 129; V 50, 118
pămîntul

întul = îndul

sfîntul V 609
pămîntul

pămîntul I 88, 440
gîndul
cuvîntul

pămîntul IV 62, 301; VIII 270
avîntul

mormîntul I 15
vîntul

vîntul IV 98; V 40, 566
cîntul

vîntul V 565
gîndul

vîntul II 132, 134, 167; V 513, 514, 515, 671
pămîntul

vîntul VI 48, 494
pămîntul
sfîntul

vîntul V 434
pămîntul
pămîntul

vîntul I 69, 377, 380
cuvîntul

vîntul IV 407
cuvîntul
pămîntul

cuvîntul VI 23
gîndul

otul

cotul I 132; II 210; III 104
totul

înotul I 176; II 402, 410, 434, 435, 445
totul

totul II 179
cotul

totul VIII 210, 219, 220
pilotul

eptul = ieptul

înţeleptul IV 267
pieptul

înţeleptul V 474–475; VIII 220
dreptul

preaînţeleptul VIII 210
dreptul

dreptul V 462
înţeleptul

ieptul—eptul

pieptul VI 46
dreptul

utul

trecutul I 196; III 93, 96, 101
începutul

aţul

laţul I 174; II 381, 399, 429, 430
braţul

nesaţul II 429, 430, 442
braţul

eţul

îndrăzneţul IV 205
preţul
jeţul

anţul

lanţul VIII 201, 203
Bizanţul

Bizanţul VIII 204
lanţul

avul

postavul VIII 88
grozavul

ezul = ăzul

botezul VI 66
văzul
„Crezul"

iezul = ezul

miezul III 93
„Crezul"

izul = isul

izul IV 289; V 247
scrisul

uzul

auzul IV 205
uzul
hurmuzul

M

am = eam = iam

am IV 542
am

am IV 282
iubeam

am VIII 92
neam

am VIII 86
infam

am VIII 387, 416
ram

am IV 529; VIII 346
dram

Adam IV 276
am

geam I 193; III 80, 82
am

geam V 407
fugeam

mergeam IV 74
ajungeam
înotam

rugam I 187; III 60, 62, 65
am

primblam IV 76
închipuiam

ram VI 112, 114, 534, 535
geam

ram * II 389
Brahm

Brahm III 169
eram

eram VI 85
neam

eram V 654
tremuram

eram II 389
Brahm

cutreieram IV 354; V 365
puneam
ram

monogram II 249
căutam

căutam IV 440
am

căutam IV 512
ram

arătam V 231
făceam

arătam V 231
prefăceam

eam = am

iubeam IV 478
paralelogram

gîndeam VIII 461
ştiam

pierdeam IV 345
înebuneam
ajungeam

pierdeam V 354
muream
ajungeam

neam VIII 225
închinam

neam I 48, 333; VII 98
Haram

neam II 389
Brahm

ăm

aşteptăm VIII 213
serbăm

em = ăm

bem V 629
avem*

diadem VIII 164
gem

diadem IV 153
problem

diadem I 270, 370; VIII 164
blestem
(blăstem)

şedem VIII 175, 176
diadem

gem VIII 292
blăstăm

gem I 271, 435; IV 468
blestem
(blăstem)

chem IV 421; V 445, 475
tem

chem VIII 407
sîntem

chem V 405
blestem

chem VIII 392
avem

poem IV 220
cherem

tem III 133; V 662
chem

sîntem II 388
vedem

blestem VIII 462
vedem

blestem V 438
chem

sistem IV 525; VIII 343
tem

avem IV 340
suprem

im

trăim I 465, 504; IV 39; V 49;
iubim VIII 123

trăim I 344, 351
împărţim

iubim V 635
trăim
murim

fim III 75, 78
potrivim

venim IV 307; VIII 281
izbim

venim VIII 389, 401, 418
mîntuim

voim IV 89
ştim

murim I 129; II 172
ţintirim

ştim IV 303; VIII 278
lăţim

simţim IV 490
chinuim

privim IV 115; V 74
Ierusalim

om

om I 64, 358; IV 147
atom

om IV 499
fantom

dom V 227, 253, 444, 473, 474;
om VIII 263

econom VIII 454
om

pom VI 27
om

atom V 89, 384, 386
om

fantom IV 145, 147; V 88
om

ărm

țărm III 30
sfărm

orm

adorm II 239
uniform*

diform IV 203; V 179
Marion de Lorme
adorm

uniform IV 386, 389, 432; V 410,
adorm 415, 496, 499, 513, 514

De Lorme V 174
adorm

ism

patriotism II 278
idealism

um = umi

bum IV 194
acum

cum IV 533; VIII 107, 338, 399
acum

cum VI 42
serum

acum II 228
Naum

acum III 175; VIII 464
cum

acum VIII 469
nicidecum

acum I 112, 235, 495; II 63; III
drum 323, 325; IV 45, 517; VI 32,
487; VIII 114, 394, 409

acum VIII 225
zugrum

nicidecum II 410
drum

nicidecum VIII 469
zugrum

orișicum VIII 463
nicidecum

fum IV 415; V 478
acum

fum VIII 384, 397, 412
acum
drum

fum V 495
nicidecum

fum IV 468, 546; V 573, 629; VIII
drum 292

parfum III 184, 185
cum

drum I 208; III 184, 185
cum

drum VI 94
cum
fum

drum I 128, 234; II 153, 157, 159,
acum 163, 167, 168; III 314, 315,
316, 317, 326; IV 127; V 403; VI
102

drum II 402, 410, 435
nicidecum

drum IV 158
samum
lumi

văzum I 208
cum

văzum VIII 209, 219, 220
fum

irăm = irămi

întîlnirăm II 122
liră-mi'

întîlnirăm I 120; II 123, 123–124
iubirăm
inspiră-mi
liră-mi

întîlnirăm II 123
zărirăm
inspiră-mi
liră-mi

risipirăm III 207
iubirăm

urăm

văzurăm II 230
amorizurăm

acem

facem VIII 93
prefacem

idem

ucidem IV 373
idem

desfidem IV 373
idem

închidem IV 373
idem

deschidem IV 374; V 395
idem

îdem = idem

rîdem IV 373
idem

egem

înțelegem VI 100, 528; VIII 209–
alegem 210, 220

inem = înem

ținem I 124; II 133, 136
rămînem

unem

punem V 337
dispunem
spunem

compunem IV 519; VIII 460
punem

eavom = avom

vedea-vom IV 308; VIII 281
ruga-vom

ucium

bucium III 240, 243
zbucium

zbucium I 147, 225; II 300, 308;
bucium III 235, 237, 238, 244, 251,
253, 254; VI 85, 102

arum

harum I 140; II 259, 265, 269
gerendarum

ierum = erum

jerum IV 517, 518
rerum

orum

horum II 231
philistrorum

N

an = ani = ean = ian = ioan

an VIII 200
ban

an III 277
troian

an VIII 135
Roman

an IV 517
șarlatan

an I 144; II 297, 305
sultan

cioban VI 85, 517
an

Vulcan V 126
Titani

ciocan II 250
șarlatan

maidan VIII 93
an

jidan III 5
Ștefan

ocean III 57
an

mărgean VI 498
an

mărgean I 170; II 377, 395, 423
ocean

diafan I 270, 375; VIII 169, 170
Satan

profan I 262
organ
Ioan

profan II 365
Traian

asirian I 20, 272
uragan

lan V 399, 400, 403
an

lan IV 317; V 266
diafan

lan V 266
plan

lan IV 193; V 265
Meran

plan I 32, 295; IV 301; VIII 277
an

plan I 60, 349
viclean

plan VIII 457
liman

plan IV 160
titan
năzdrăvan

aman I 48; VII 98
motan

aman IV 517
Petrovan

roman I 24, 150, 277; II 277, 317
Traian

roman I 347
noian

tiran I 395
colan

platan II 291
Osman

jamantan IV 518
sărman

motan I 332
motan

van I 155; II 256, 327, 339, 345
an

van IV 471; VIII 259
ocean

van V 565
uragan

van I 64, 357
noian

van V 275
liman

avan VI 45
ani

avan VIII 155
viclean

avan VIII 353
duhan

avan VI 28
cazan

paravan II 357
zaplan

paravan II 363
căpitan

paravan II 363
pehlivan

paravan I 162; II 363, 365
curtezan

năzdrăvan VI 27
avan

pehlivan V 364
pehlivan

ean = an

clean* II 53
viclean

viclean V 96, 100, 111
colan

viclean VIII 456
tiran

viclean VIII 82
căpitan

pămîntean VI 28
viclean

pămîntean VI 31, 486
avan

cetățean II 286
țigan
ciolan

ân = in

român IV 471; VIII 260
senin

in = ini = îni = im = în

in VIII 383, 396, 411
vin

in I 400, 402, 410
sin

hain II 51
chin

hain I 109
puțin

hain IV 349; V 358
vin

străin II 157
chin

străin V 503
închin

străin I 81, 417
Călin

străin II 148, 152
vin

îmbin I 247
crin

rubin I 270
senin

rubin IV 467; VIII 291
vin

rubin I 3, 247
sin

din V 636
pin
vin

fin IV 364, 366; V 389
in

fin V 365
plin

fin IV 355
deplin

fin IV 219; V 188
divin

serafin I 19, 268
divin

vergin I 29, 289
senin

vergin I 30, 289, 290
venin

vergin I 288
divin

virgin IV 270; V 225, 230
(vergin)
crin

chin I 439
fin
suspin

chin V 682
închin

chin VI 40—41
Călin

chin I 465; IV 38
plin

chin I 56, 350
deplin

chin I 375; IV 490; VIII 170
venin

chin VIII 398
sin

chin I 433
creștin
închin

chin VIII 86
puțin

chin III 58; IV 253
vin

chin I 271; V 400
sin

închin' IV 128
lin

închin VIII 466
puțin

închin IV 311; VIII 284
vin

meschin IV 155
spini
senin

lin VI 111
in

lin VI 57, 498
in
divin

lin I 457, 473; IV 29; V 30, 36
Lin

lin II 399, 427, 428
Cătălin

lin IV 319; V 272, 285
pelin

lin I 20, 216, 219, 221, 223, 273,
senin 492; III 238, 240, 241, 245, 246, 247, 248, 250, 253, 255, 257, 260, 261, 268, 273, 275, 276, 277, 278, 280, 281; IV 3, 131; V 119, 669

lin I 492; IV 3; VIII 399
suspin

lin I 206; III 177, 178, 179; VIII 96, 101
arin

lin I 464; V 48
divin

lin III 263, 264
sîn

alin* IV 495
senin

Călin VI 39
venin

Cătălin I 173; II 398, 427
vin

închin II 393
sîn

plin VIII 155, 158
închin

plin V 615
lin

plin IV 448, 540; V 541, 615; VIII
senin 163

plin I 12
crin
ebenin

plin VIII 172
vin

deplin III 21
străin

deplin II 431
lin

deplin I 175; II 430
înclin

deplin III 278
senin

deplin IV 390; VIII 109
puţin

deplin IV 446; V 539
vin

măslin I 485; IV 192; V 163, 165
divin

cămin I 42, 316
lin

domin V 413
plin

anin VI 112, 114
suspin

senin VIII 163
senini

senin V 639
rubin

senin VIII 387, 400, 416
închin

senin II 384; III 257, 261, 263, 264,
lin 271, 272, 273; V 524, 526, 527,
528, 529

senin VI 111
cristalin

senin IV 233; V 192; VI 105; VIII
plin 388, 418

senin I 191; III 77; VIII 186
vin

senin I 464; IV 37; V 48
divin

senin I 480; II 375*; IV 26, 45 7
sîn

însenin III 328
plin

venin VIII 287
chin

venin VIII 117—118
plin

venin I 490; IV 11
senin

venin V 256; VIII 269
spin

venin I 484; IV 471; VIII 259
suspin

venin I 433
creştin
reînchin

venin VIII 154, 157
bătrîn

spin V 164
creştini

spin VIII 201
străin

spin I 284
senin

spin I 369; VIII 163
venin

suspin I 5, 248
rubin

suspin II 431; V 635; VIII 179
lin

suspin VI 85, 86
vin

Rhin V 572; VIII 290
suspin

Rin V 669
vin

arin III 176, 177
lin

crin II 400
lin

crin I 5
ebenin

crin IV 83
senin
suspin

crin V 11, 403
sîn

crin V 400
vin

crin I 493; IV 5
sîn

serin I 184; III 27, 28, 31, 32, 36,
vin 39, 41, 43, 44

Florin VI 62
plin
devin

Florin VI 502
senin
sîn

Florin VI 48
sîn
chin

Florin VI 59, 501
sîn
ţiţini

sîn V 445
mîni

sîn VI 113
străin

sîn V 503
închin

sîn VIII 185
însenin

Hotin III 6; VIII 199, 200, 202, 216
hain

Hotin I 182; III 15, 17, 19
aţin

Hotin III 8
vin
aţin

creştin VI 108
baldachin

creştin IV 350, 351; V 361
vin

ţin VI 113, 534, 535
crin

ţin VIII 117
puţin

aţin IV 157; V 148
senin

puţin VIII 454
tain

susţin I 59, 351
mîn'

vin I 154; II 337, 342; V 113, 314
in

vin VI 546
străin

vin IV 166; V 149
rubin

vin III 54, 55, 57, 58; V 629, 636
chin

vin IV 304; V 683; VIII 278
in

vin III 58
pelin

vin II 335; IV 325; V 297, 314
musselin

vin I 170, 370; II 395, 423; VIII
senin 163

vin IV 267; V 229; VIII 205
suspin

vin III 58
arin*

vin III 43, 44
serin

vin III 57
sîn

vin VIII 471
puţin

vin IV 472; VIII 260
divin

vin III 51, 56
sîn

previn VIII 459—460
acuamarin

divin I 463; IV 16
numim

divin I 481, 509; IV 35; V 47
senin

divin I 3
crin

divin I 481, 509; IV 36; V 47
sîn

aîn

vaîn IV 502
Cain

în = îni = in = un

păgîn V 358
vin

păgîn I 93, 99, 434
bătrîn
sîn

îngîn IV 464; V 570
suspin

rămîn II 99, 170; IV 271; VIII 104
străin

rămîn IV 514
stăpîn

rămîn VIII 187
bătrîn

stăpîn V 534
îngîn

stăpîn IV 220
sîn

bătrîn I 481, 509; IV 36; V 47
plin

bătrîn IV 466; VIII 289
senin

bătrîn VI 86, 107, 532
stăpîn

bătrîn I 17, 258; III 306; VIII 185
sîn

Mircea cel Bătrîn II 248
[sîn]

bătrîn V 607; VIII 346
nebun

sîn IV 421
mîni

sîn V 24
chin

sîn III 218, 222
închin

sîn IV 548; V 326
lin

sîn I 11
înclin
chin

sîn I 249
ebenin

sîn I 179, 312, 314; II 407, 442;
senin V 54, 615; VII 196

sîn I 468; IV 21; V 24
venin

sîn VIII 86
scrin

sîn I 213; III 222
țin

sîn IV 299, 389; V 259; VIII 275
puțin

sîn I 346, 347, 354
divin

sîn V 475
mîn'

sîn IV 380; V 407
rămîn

emn

nedemn IV 287
demn

îndemn IV 367
lemn

lemn IV 219; V 188
nedemn

lemn I 63; IV 141; V 86
semn

semn I 148; II 300, 308; IV 75,
lemn 120, 378; V 104, 390, 514[ ];
VIII 195, 350

semn V 363, 364
solemn

omn

domn II 185, 197; IV 353, 416; V
(Domn) 362, 363, 365, 404, 440, 441;
somn VI 516; VIII 82, 84, 89,
136, 182, 199, 202

somn I 96, 148, 168, 171, 438, 445;
domn II 184, 301, 309, 310, 314,
(Domn) 315, 350, 376, 393, 422,
424; III 205; IV 138, 234, 295,
303, 538; V 134, 250; VI 70,
519; VIII 178, 278

somn IV 162
domn
somn

somn II 178
insomn

umn

pumn IV 353; V 363, 364
alumn

on = oc

cocon II 250
pantalon

balon IV 505; V 591
zvon

oblon VI 112
zvon

polon VIII 154, 158
loc

tron IV 155
ton
Pion

tron VIII 311
zvon

întron VIII 191
demon

Robinson IV 74
Vavilon

ton V 620, 623
Washington

zvon I 228; III 292
Endymion

zvon V 86, 123
Pion

orizon IV 445, 450
monoton

ern

cern I 309
etern

infern I 490; IV 11
etern

Olofern I 427; VIII 144
etern

etern IV 225; V 191
modern

etern I 437; V 436, 447, 463
infern

etern V 577
aștern

etern I 98, 447
aștern
infern

aștern IV 81; V 63
cern

aștern I 95, 436, 443
infern

diștern I 205; III 173
etern

orn

corn V 668
Bertrand de Born

corn V 405
corn

corn I 429; III 175, 176, 243; V
întorn 404, 487; VI 102, 115, 128,
549

corn VIII 83
răstorn

horn VIII 95, 100
corn

întorn I 206, 429; III 176, 177, 178,
corn 179, 233, 235, 237, 239, 243,
244; VIII 95, 96, 101

întorn VI 47, 493
corn
adorn'

răstorn III 175; IV 233
corn

un = uni

păun IV 127
răsun'

bun VIII 216
străbuni

bun I 338; VIII 200, 203
nebun

bun VIII 447, 466
opun

bun V 347
spun

bun IV 159
supun
străbun

bun V 626
tun

bun II 291
Malchatun

nebun V 412; VIII 116, 215
bun

nebun VI 35, 489
spun

nebun IV 490
răsun
bun

nebun II 291, 295
Malchatun

adun II 414
un

adun I 44, 322; IV 114
bun

adun V 209
pun

adun' IV 249
supun

adun' IV 130; V 118
răsun'

alun I 144; II 297, 305
Malcatun

cunun IV 529; VIII 346
nebûn

pun II 249
ceaun

pun IV 385, 388; V 409, 414
bun

impun VIII 468
spun

spun IV 99; V 44
cununi

spun VIII 116, 117
bun

spun I 158; II 346; V 510; VIII 84, 135
nebun

supun II 295, 304
Malchatun

sun I 466, 504; IV 40; V 49
nebun

eacăn = eagăn

pleacă-n VI 47, 493
mesteacăn

mesteacăn III 290
leagăn

eagăn = agăn

leagăn VI 66
leagăn
leagă-n

leagăn III 234
tragăn'

amăn

geamăn V 436, 447
samăn'

geamăn IV 418; V 463
asamăn'

asamăn VIII 92
famăn

eamăn = amăn

seamăn VI 48
geamăn
îndeamăn

avăn

plavăn II 363, 365
zdravăn

ianjen = injen

paianjen I 46
stînjen

injen = înjen

painjen VII 97
stînjen

umen = umăn

egumen V 191, 389
rumăn

egumen IV 364, 366; V 388
rumen

inten

pinten VI 60, 501
sprinten

sprinten I 87, 409, 420
pinten

injin = înjin

Painjin I 331
stînjin

atin

clatin IV 353; V 363, 665
Mușatin

Mușatin VI 100, 527, 528
clatin

emon

Philemon III 210
(Filemon)
demon

aun

scaun IV 210
dizdaun
faun

scaun V 446
faun

faun IV 418; V 446, 462, 481
scaun

iaun = aun

miaun IV 305; VIII 279
scaun

eun

îngreun' I 97, 446
împreun'

O

o

colo II 249
El Berlicoco

acolo I 409, 420
Caro

acolo IV 532; V 609; VIII 336
încotro

caro II 202
rococo

încotró II 288
colo
Berlicocó

încotro II 259
caro

indo = îndo

împodobind-o II 303
sălbăticind-o

troienind-o IV 541
adunînd-o

risipind-o VI 126, 545, 546
privind-o

îndo = indo

călcînd-o IV 359; V 370, 371
ducînd-o

călcînd-o V 370
aducînd-o

răsfirînd-o VI 545, 546
numărînd-o

vînturînd-o VI 541
troienind-o

scuturînd-o VI 542, 545
numărînd-o

scuturînd-o VI 546
văzînd-o

îndreptînd-o V 207
legănînd-o

purtînd-o II 144
recunoscînd-o

văzînd-o IV 119; V 111
sfîșiind-o

io = iuă

adio III 106
socoti-o

Românio V 337
privi-o
Clio
potrivi-o

goni-o III 106
zio

urni-o III 109, 110
socoti-o

urni-o III 109
potrivi-o

Mario V 643
dori-o

zări-o III 66
adio

regăsi-o III 106
socoti-o

socoti-o III 108, 109
zio

ști-o V 190
ziuă

sui-o VI 105
ziuă

privi-o I 188; III 66
adio

potrivi-o III 108; V 420
zio

zio III 105, 109, 112
socoti-o

zio III 112
potrivi-o

trezi-o III 106
zio

auzi-o III 106, 110
zio

egio = egeo

Corregio I 157; II 269, 341, 346
înțelege-o

olo

colo VIII 85
încolo

dincolo IV 224; V 191
Apollo

încolo I 149; II 316
Apollo

ino

vino I 142; II 295, 304; IV 329
alin-o

inso

cuprins-o V 452, 453
învins-o

orso

întors-o II 238
torso

ato = iato

Cato II 285—286
lăsat-o
aflat-o

spurcat-o I 24, 276
urmat-o

dat-o III 170; V 191
Plato

desmierdato II 129
adorato

creat-o II 406
Plato

închinat-o IV 285; V 244
adorato

arat-o I 120; II 130
adorato

adorat-o III 307, 308, 309; IV 437
iat-o

arătat-o II 390
Plato

gustat-o IV 183
furat-o
curato

căutat-o IV 237; V 198
cîștigat-o
iat-o

căutat-o V 197
recîștigat-o
iat-o

ito

iubito IV 345
risipit-o

iubit-o II 99, 170; IV 271; V 230; VIII 104
coperit-o

iubito V 354
chinuit-o

menit-o V 243
iubito

împietrit-o I 116; II 76, 80, 83; V 471
iubit-o

eapto

neînțeleapto IV 453—454
îndreapt-o
așteapt-o

uto

făcut-o VIII 450
putut-o

avut-o VIII 462
pierdut-o

eauo = eao

steauo V 420
avea-o

indumio = indumio

cintîndu-mi-o V 404
reamintindu-mi-o

P

p = ab

ap V 452
lab

ap II 332; IV 536; VIII 341
ap

ap II 97; V 461; VI 113
neap

cap II 334; IV 244; V 203; VIII 84, 135, 225
scap

cap V 650
țap

încap III 333; V 556; VI 513
cap

încap III 205
scap

scap II 152, 334; IV 369; V 450
cap

scap V 450
încap

adap II 329, 332
cap

singeap VI 72
cap

arap VIII 206
cap

ciorap V 655
cap

ciorap V 655
încap

țap IV 118; V 99
cap

ip

chip II 208; IV 269, 289, 437; V 247, 248, 514, 516
nisip

nisip IV 147
risip

imp = imb = împ

Olimp II 390
timp

timp II 178
nimb

timp II 388
cîmp

împ

cîmp VIII 80
răstimp

răstimp VIII 119
cîmp

ump = umb = up

scump III 33
rump

rump I 213; II 257; III 216, 218, 222
scump

rump V 38
trup

irump I 262
plumb

op = opi

miop VIII 456
scop

galop IV 327
ciclopi

galop IV 492
hop

up

rup VI 36, 489
trup

trup IV 261, 423; V 224
rup

astup V 449
rup

R

ar = ari = iar

car IV 137
temerar

măcar VIII 455
dar

măcar III 132
zădar

măcar I 468, 480; IV 20, 26
amar

furnicar IV 194
bizari

Bomilcar VIII 471
declar

pescar VIII 195
amar

dar VIII 461
clar

dar* V 665
polar

dar I 480, 508—509; IV 35; V 46, 47
amar

dar II 285—286
buzunar
bulgar

dar VIII 474
altar

zadar VIII 47
cari

zadar VIII 380, 392, 407
(zădar)
mari

zadar I 53; II 152; IV 170; V 153, 536, 539; VIII 307
(zădar)
amar

zădar IV 438; V 524, 526, 527, 528, 529
iar

zădar II 386
stejar

zădar II 328, 340, 345
par

zădar V 375
otar

zădar VIII 462
sanctuar

murdar IV 220
har

vulgar VIII 445
chiar

vulgar VIII 355
răsar*

păhar II 327
amar

chiar III 246
aduce-mi-ar

chiar I 378
altar

chiar VIII 453
avar

chiar IV 472; VIII 260
avar
amar

jar IV 99, 475; V 44; VIII 263
stejar

jar V 81
secular

jar VIII 174
amar

jar IV 468; VIII 292
rar

jar IV 123
funerar

jar V 81
mormîntar

stejar IV 537; V 612; VIII 118
seculari

stejar IV 399, 498; V 113
iar

stejar I 98
amar

talar I 18, 266
amar

talar IV 157
hotar
amar

clar V 100
singular

clar IV 130; V 118
rar

clar V 677
hotar
apar

declar VIII 472
măcar

declar VIII 472
Bomilkar

polar IV 142, 430, 465; V 140, 508; VIII 288
amar

amar I 380
cari

amar I 251; II 179; III 15, 33; IV 121, 319, 142; V 112, 272
zădar
(zadar)

amar VIII 287
pahar

amar I 508; V 46
chiar

amar V 436, 447, 463
stejar

amar II 327, 339
ochelar

amar I 378; IV 171
rar

amar IV 133; V 82
răsar

amar V 282
nectar

amar I 471; IV 19, 322; V 277, 281
mărgăritar

amar I 37, 299, 304, 308; V 151, 276; VIII 305
otar
(hotar)

amar I 11
hotar
talar

Fanar IV 468; V 572; VIII 292
avar

felinar IV 281
amar

pumnar IV 299, 388, 421; V 445, 475; VIII 86, 275
amar

Cotnar V 364
pahar

par IV 529; VIII 346
car

par IV 230
măcar

par IV 12
apar

par V 523
rar

par VI 29, 486
răsar

apar III 252; IV 474; VIII 262
amar

apar V 523
rar

lipar I 181; IV 470; VIII 259
amar

transpar I 63; V 254; VIII 266
amar

cupar VIII 185
pahar

rar I 83, 192, 416; III 74, 75, 78; VI 489
zadar
(zădar)

rar V 520, 524, 528
iar

rar III 252
amar

rar V 436, 447
pumnar

rar IV 96; V 464
răsar

armăsar VI 42
bucătar

răsar V 503
zadar

răsar I 218; III 249, 264, 266, 267, 271, 272, 274
iar

răsar III 247, 252, 266, 267; V 253; VIII 262
amar

răsar II 32
hotar

solitar I 378
var

mărgăritar IV 139; V 136
clar

mărgăritar V 275
candelar

mărgăritar V 282
amar

mărgăritar IV 321
rar

mărgăritar V 275
avar

altar I 377
amar

săltar IV 221
hămbar

hotar I 176; II 402, 410, 435, 445
zadar
(zădar)

santuar I 488, 511; IV 41; V 50
jar

var V 447
pumnar

var I 69, 380
solitar

iar = ar

iar V 277, 278
ar

iar II 179; V 519
zădar

iar VIII 175
jar

iar* III 315
amar

iar VIII 472
par

iar III 264, 266, 267
răsar

ăr = ări = er = ier

măr I 82, 406, 415
păr

păr I 130, 164, 171; II 195, 204, 209, 364, 379, 396, 425; V 503
adevăr

săr VI 534
păr

însăr IV 389; V 415
adevăr

adevăr II 120
sări
cer

adevăr I 108; II 54, 327, 339; III 331; IV 433; V 499, 503, 507—508, 509, 685, 686; VIII 450
păr

adevăr IV 219, 389; V 188
cer

adevăr I 281
fier

er = ări = eri = ieri = ăr = ier

cer I 178; II 408
ieri

cer V 117
păreri

cer II 408; IV 432
dureri

cer IV 302, 307; VIII 277, 281, 291
adevăr

cer II 380; III 236; IV 140; 469; VI 58; VIII 293
cer

cer IV 491
hemisfer
eter

cer IV 143
ger

cer V 565
ger
fier

cer I 149; II 249, 316; IV 255
juvaier
(giuvaier)

cer II 287—288
giuvaier
ieri

cer I 431; IV 468; VIII 176, 177, 292
fier

cer I 471; IV 19, 378; V 398; VIII 225
pier

cer I 91, 441
cavaler
cer

cer IV 312
efemer

cer II 208; IV 289; V 247, 248, 516
Omer

cer I 144; II 297, 305
Eschișer

cer V 639
eter

cer III 29; V 572; VIII 291
mister

ofer VIII 466
cer

ger I 492; IV 3, 464; V 571; VIII 268
cer

ger IV 472; V 491; VIII 176, 177, 260
fier

ger I 46, 331; VII 97
Homer

mesager IV 466; VIII 290
țări
(țeri)

vistier IV 75
cer

cavaler II 52
fier

efemer IV 462, 474; VIII 262, 285
cer

desper I 12
cer
dureri

caracter VIII 465
fier

eter IV 457, 464; V 38, 570
cer

eter V 565
cer
fier

mister IV 474; V 253; VIII 262
visări

mister I 485; IV 47; V 640; VIII 299
cer

mister V 151; VIII 305
fier

mister III 62
Homer

Ahasver IV 513
cer

ier = eri = ieri = er

fier I 466, 504
ceri

fier IV 262; V 227; VIII 86
ieri

fier IV 467; VIII 291
cavaleri

fier IV 486; VIII 35
puteri

fier I 374, 495; IV 40, 45, 172; V 49, 154, 276; VIII 168, 308
cer

fier IV 52
cer
mister

fier IV 156; VIII 156
ger

fier I 24—25, 182, 277; III 6, 10, 11, 13, 15, 17, 19; IV 234
pier

fier I 147, 455, 472; II 299, 308; IV 28; V 29, 39
cavaler

pier IV 126
ceri

pier V 423
ieri

pier IV 99
cer

Robespierre IV 145; V 88
fier

ir = iri

fir V 247
trandafir

fir V 247
profir

fir IV 299; V 260; VIII 275
delir

trandafir I 508; V 46, 639
potir

saphir IV 465; V 571; VIII 289
(safir)
resfir
(răsfir)

saphir V 571; VIII 289
(safir)
șir

zaphir I 481; IV 48
mir

profir VI 57, 498
Ofir

delir I 22, 273
mir

mir I 374; VIII 168
potir

admir III 132
delir

admir IV 288
Shakespeare

finir V 264
souvenir

pir II 208; IV 288—289
trandafir

respir IV 465; VIII 288
delir

șir IV 532
fir

şir IV 496
delir

şir IV 194
deşir

şir I 378
cimitir

deşir I 493; IV 6
gîndiri

deşir V 275
subţiri

înşir IV 143
fir

sictir IV 517
martir

martir I 30, 289, 290
delir

martir VIII 467
admir

or = ări = ori = ar = ior

or VIII 117
omor

zbor I 44, 322
nori

cobor V 278
arzători

cobor IV 321; V 285
amor

cobor V 683
uşor

cobor I 172; II 380, 397, 426
nemuritor

zbor IV 113
nori

zbor V 635
dor

zbor I 504; IV 463
fior

zbor I 513; V 14; VI 35, 116, 489
lor

zbor VI 537
lor
dor

zbor V 58, 259; VIII 265
mor

zbor VIII 296
amor

zbor I 493; IV 5
uşor

cor I 1
flori

cor I 8, 251; V 271
dor

cor I 454; V 28
lor

strecor IV 439; V 524, 530
cobor

dor IV 464
flori

dor I 280
rătăcitori

dor V 636, 668
zbor

dor V 636
zbor
sonor

dor V 147[], 276
dor

dor V 665
fior

dor V 610; VIII 348
Bogdan cel Chior

dor IV 399
braţelor

dor II 377, 395
mărilor

dor I 191, 216; III 76, 255, 257, 258, 261, 263, 264, 268, 271, 273, 275, 276, 277, 278; IV 274, 282; V 232, 236, 438, 439, 440; VIII 95
mor

dor I 23, 234, 276, 456, 473, 494; IV 29; V 30, 36, 52, 683
amor

dor VI 56
amor
sori

dor V 636
amor
sonor

[dor] I 513; V 13
Omor

dor V 566
nor

dor VIII 176, 177
popor

dor III 329, 330
amînduror

dor IV 524
uşor

dor IV 78
uşor
amor

dor I 460, 478; IV 33; V 35
rîzător

dor I 15
viitor

dor V 59
vrăjitor

dor IV 175; V 152–153; VIII 307
covor

dor I 186; III 50, 53
izvor

ador I 374; VIII 168, 169
zbor

ador II 350, 352; V 460, 659
implor
(implor)

ador IV 69; V 58, 291, 298
amor

ador II 95
omor

ador IV 270
muritor

odor I 251; V 271
nori

odor II 364
picior

odor V 684
mor

odor VIII 464
amor

odor V 517
multor

meteor IV 143; V 141
odor

chor I 273
omor

chor V 653
izvor

fecior VI 535
amăgitor

picior IV 354
dor

picior IV 519
major

picior IV 327; V 299
lor

picior VI 85, 513, 514, 515
încetişor
puişor

picior VI 514, 515
puişor

picior I 117, II 111
uşor

picior V 454, 457
mişcător

fior VIII 402
flori

fior I 18, 266
lor

încongior VIII 161
zîmbitori

încongior I 492, 513; IV 7; V 14
lor

chior II 282
stosişor

major IV 194
picior

înconjor I 176; II 434, 435, 445
dor

rotunjor IV 441
dor

bujor VI 86, 517
tuturor

lor III 252
nori

lor IV 140; V 137
curgători

lor V 127
cobor

lor I 456, 473; IV 29, 153; V 30, 42; VIII 176, 471
dor

lor V 42
ador

or V 42
odor]*

lor V 256; VIII 269
picior

lor I 457; V 30
ochilor

lor V 411, 416
amor

lor I 59, 341, 350; IV 301, 414, 540;
popor VIII 82, 207, 276

lor IV 249
tuturor

lor IV 136; V 127
arzător

lor VIII 240
izvor

acelor II 76
mor

sferelor I 19, 268
cor

flor I 18, 19, 266, 268
dor

flor I 445
fior

flor I 445
amor

codrilor VI 520
răzor
vînător

incolor IV 162
viitor

deplor VIII 468
rugător

mor V 145
surori*

mor I 302, 307; III 258; IV 175, 323
dor

mor IV 533; V 610; VIII 337
odor
Bogdan cel Chior

mor IV 397; V 495
lor

mor III 260, 264; IV 379, 541;
amor V 504, 681

mor I 27, 280; IV 475–476; VIII
nor 264, 312

mor I 127; II 164, 166, 168
tuturor

mor IV 151; V 146
trecător

amor I 4, 248
adeseori

amor I 16
zori

amor V 106
zădar

amor I 3, 43, 172, 247, 248, 321,
dor 457, 461, 478, 489, 491; II 380,
397, 426; IV 10, 11, 34, 112; V 30,
35, 96, 101, 581, 683

amor V 396
dor
flori

amor I 20, 272
ador

amor I 373; VIII 167
odor

amor VI 56
odor
picior

amor IV 466; VIII 289
meteor

amor I 164; II 357, 364; IV 369
picior

amor I 461, 478; IV 34; V 35
fior

amor I 457, 460, 473; II 176; IV
lor 29, 159; V 30, 32, 43

amor IV 398
stelelor

amor I 116; II 76, 78, 80, 83, 350,
mor 352; III 258, 261, 263; IV 234,
440; V 171

amor IV 203
mor
dor

amor V 640
omor

amor IV 173; V 155; VIII 309
nor

amor I 179; II 442
incetișor

amor I 458, 477; IV 32, 98; V 32,
ușor 607; VIII 346

amor VIII 461
trecător

amor I 503; V 35
rizător

amor I 487; IV 17
Hector

amor I 433
lucitor
mor

amor IV 376
amăgitor
[dor]

amor I 271; III 38
muritor

amor I 162; II 357, 361
tînguitor

Amor I 457; V 30
păzitor

amor VIII 473
covor

amor I 301, 306
izvor

omor VIII 105
odor

omor VIII 355
picior

omor VI 41
izvor

marmor V 104, 105
mor

nor VIII 187
mări

nor IV 102
strecor

nor IV 474; V 253; VIII 262
meteor

nor I 512; V 14
lor

nor I 17, 260
mor

nor I 489; IV 8
amor

nor IV 471; VIII 260
omor

nor I 262
viitor
mor

nor I 477; IV 32; V 36
vrăjitor

sonor V 250
mor

pripor VI 645
dor
zori*
izvor

pripor V 566
izvor
plîngător

popor I 45, 324; IV 115
zori

popor VIII 406
dor

popor VIII 180
incongior

popor I 51, 336
lor

popor I 260, 261
mor

popor IV 472; VIII 260
nor

popor IV 299; VIII 275
ușor

popor IV 358; V 368, 369, 370
invingător

popor VIII 174
lucitor

popor V 258; VIII 271
viitor

popor V 369
biruitor

popor I 261
mîntuitor

tuturor VI 69
ficior

tuturor IV 347; V 354, 355
mor

tuturor III 52; V 377
amor

tuturor I 192; III 78
nepăsător

sor I 300, 305; V 36
(sor')
dor

sor' I 456, 473; IV 29; V 29, 40
amor

înfășor II 425
gînditor

desfăşor I 172
gînditor

binişor I 108; II 54
încetişor

încetişor III 320
dor

încetişor I 19, 268
ochilor

încetişor I 2, 13
amor

încetişor II 63
binişor

încetişor VI 92, 95, 521
puişor

boţişor IV 369; V 391
binişor

uşor IV 78; V 61
subsuori

uşor I 248
cobor

uşor I 248, 455; V 28
zbor

uşor I 9, 10, 13; III 320; IV 459
dor

uşor III 262
ador

uşor I 11
picior
nori

uşor I 457; V 31
lor

uşor I 4, 5, 247, 249
flor

uşor VIII 404
codrilor

uşor V 236, 517
mor

uşor IV 71
mor
amor

uşor I 2, 460, 472, 478; III 299; IV
amor 28, 33, 100, 274, 526; V 28, 32, 39, 44, 236; VIII 343

uşor I 11, 12
amor
dor

uşor II 42
omor

uşor I 471; IV 19
nor

uşor IV 492
sunător

uşor IV 286; V 246
zîmbitor

uşor IV 168
viitor

uşor VIII 391, 404, 420
vor

dator VIII 472
zor

imperator IV 141
nemuritori

schimbători I 124
rătăcitor

judecător I 463; IV 16
răsplătitor

fermecător V 355
mor

fermecător I 67, 366
amor

trecător V 647
nori

trecător V 500
ador

trecător III 76
mor

trecător IV 288
amor

plîngător IV 173
visător

călător III 71
ori

călător V 37
tremurător

înşelător VIII 451
doveditor

legănător IV 319; V 272
dor

luminător III 71
ori

îngînător II 143
vor

sunător I 144; II 305
nori

sunător VI 114
mor
fecior
amăgitor

sunător II 296
cotropitor

zburător VIII 105
omori

zburător I 80, 421
omor

zburător VI 112, 114, 534, 535
uşor

tremurător VIII 296
amor

tremurător V 36
călător

tremurător I 168; II 422
fulgerător

tremurător I 228; III 290, 291
ciripitor

nepăsător V 686
flori

nepăsător I 400, 402
zbor

visător V 571; VIII 289
nori

cutezător I 484; IV 191; V 163
arzător

rîzător I 302, 308, 310
mori

rîzător I 454; V 28
lor

rîzător I 454, 471; IV 27; V 28, 37
amor

arzător VIII 181
popor

actor I 157; II 328, 339, 345
ori

trăitor I 64, 357
mor

zîmbitor IV 129
flori

zîmbitor I 40
mori

zîmbitor III 29
basmelor

zîmbitor III 29, 30
viselor

rătăcitor II 295, 304
dor

rătăcitor IV 518
alergător

lucitor III 71
ori

lucitor V 305
nori

lucitor V 665
dor

strălucitor IV 538
mor

gînditor III 71
ori

amăgitor II 143
vor

viitor I 513; V 13
Omor

viitor IV 463; VIII 286
trecător

măgulitor VIII 455
mor

domnitor VIII 181
popor

nepieritor III 320
dor

muritor II 178
dor
nepăsător

nemuritor IV 122; V 78
popor

nemuritor I 115; II 79, 81; V 471
dătător

nemuritor II 75
domnitor

amorţitor V 82
muritori

tînguitor VIII 296
amor

mîntuitor VIII 470
uşor

mistuitor V 438
mor

vultor II 305
sunător

îngrozitor I 18, 268
fior

îngrozitor VIII 191
omor

asurzitor IV 134; V 82
muritori

hotărîtor VIII 445
cumpărător

omorîtor VIII 181
popor

sculptor IV 221
tremurător

cuptor VI 534
dormitor

păstor VIII 452
înjositor

vor III 317; IV 347
mor

vor II 338, 344; III 52
amor

vor III 317
tuturor

covor I 492; IV 3
flori

covor V 271
nori

covor IV 319
nor

covor I 144; II 296, 304
popor

izvor IV 305; VIII 279
cobor

izvor I 212; II 90; III 211; IV 344;
mor V 349, 351, 352, 353; VIII 111

izvor IV 345—346
mor
amor

izvor I 184; III 31, 32, 36, 39, 41, 44
amor

izvor I 123
tuturor

izvor VI 111, 128
încetişor

izvor IV 354; V 556
încetişor
adormitor

izvor I 228; III 291, 292; IV 428;
covor V 488

răzor VI 93
vînător

ior = ori = or

fuior VI 95
picior

ur = uri

obscur I 380
muri

obscur IV 200
fur

obscur I 69
mur

îndur V 203
obscur

îndur IV 244; V 203
fur

ciur II 277
cur

jur VIII 191
fur

primprejur II 98; VIII 103
îndur

împrejur VI 108
samur

împrejur I 492; IV 3, 125
azur

conjur VIII 472
dimprejur

murmur II 197
obscur

murmur VIII 401
împrejur

murmur I 3, 247
purpur

sur VIII 180
împrejur
înconjur

sur VIII 180
împrejur
purpur

sur IV 305; VIII 279
mur

sur I 486; IV 22; V 205; VIII 179—180
mur
azur

cusur VIII 93
jur

vultùr I 26, 280
împrejur
(împregiur)

azur V 303, 304
păduri

azur IV 119; V 111
muri

azur IV 226
împrejur

azur IV 116; V 107
purpur

azur V 111
sur

zarrazurr! I 379
obscur

irear

ştire-ar IV 208; V 181
grămădire-ar
găsire-ar

afăr = eafăr

luceafăr IV 353; V 363
teafăr

ufăr

sufăr I 74, 388, 409, 420
nufăr

ugăr = ulgări

călugăr IV 170; V 152; VIII 306
bulgări

umăr

umăr I 104, 132, 229; II 36, 37, 39,
număr 97, 204, 209; III 290, 291, 292, 298, 300; IV 101, 235, 428; V 44, 194, 201, 488; VIII 111

număr I 97, 446; II 46; V 185; VI 101
umăr

apăr

apăr I 48; VII 98
scapăr

opăr

acopăr I 53
descopăr

aer = aier

aer IV 134; V 124
încaier

aer IV 507
vaier

aer V 185
vaier
încaier

înger = îngeri = îngeri

înger I 53, 480, 485, 490, 508—509;
plîngeri IV 10, 35, 51, 466; V 45, 47, 163; VIII 160, 289—290

înger I 50
frîngeri

înger VIII 299
stîngeri

înger IV 286; VIII 97
sînger

sînger II 37
înger

ier

trier V 297, 314
grier

cutrier II 342
greier

cutrier I 152; V 314
grier

aier

caier I 37, 308; VI 60, 501
aer

caier II 87; V 438, 439, 440, 449
încaier

încaier VI 39
aer

Maier II 230
Ştaier

vaier IV 311, 415, 416; VI 48, 494;
aer VIII 201, 203, 204—205, 205, 206, 283

eier

creier I 71, 379, 380
greier

greier IV 228; VI 31
creier

treier V 290
greier

cutreier II 335, 336; IV 325; VIII 94
greier

uier

șuier II 132, 134; IV 96; V 39
fluier

uler

șuler IV 504; V 590
guler
Elisa Müller

amor

Amor III 50, 53; IV 446
lumina-m-or

lumina-m-or III 53
Amor

esor

băte-s-or II 233, 236, 254
profesor

estor

acestor II 299, 307; III 62
Nestor

Nestor II 249, 287
acestor

aur = auri

aur V 144
balauri

aur VIII 305
aur

aur I 87, 408, 420; IV 110, 258; V 70
faur

aur I 38, 309, 480, 508; IV 35, 53,
laur 77, 126, 464; V 46, 47, 116,
651

aur IV 209
laur
maur

aur VI 39
balaur

aur IV 110; V 70
maur

aur IV 166; V 149
maur
taur

aur VIII 175, 177
taur

aur IV 139; V 113, 114, 136
colcintaur

aur I 3, 247, 458, 474, 488; IV 31,
tezaur 41, 143; V 31, 41, 42, 50,
141, 396

faur IV 254; V 221; VIII 301
aur

laur I 269, 508; IV 169, 475; V 46,
aur 150, 151, 639; VIII 263

balaur IV 489
Schopenhauer

balaur II 334; IV 324; V 289, 297,
aur 311, 312, 313, 462; VIII 94

balaur VI 55, 497
taur
centaur

maur I 43, 44, 246, 320, 322; IV
aur 112, 114

graur II 294; V 300, 317; VI 46,
aur 490

taur VIII 191
aur

colcintaur VI 36, 489
aur

Minotaur IV 417; V 462
aur

tezaur IV 307, 313; VIII 281, 285
aur

igur = iguri

sigur IV 203
configur

sigur IV 493; V 582
friguri

sigur VI 51, 494
friguri
configur

nesigur VIII 84
friguri

inguri = inguri

singur VIII 381, 394, 409
cringuri

emur

tremur V 300, 307
cutremur

cutremur I 211; III 210, 213, 214
tremur

atur

matur V 658
satur

utur

scutur I 87, 408, 420; III 213
flutur

flutur III 192; IV 384
scutur

orbelor = orbilor

vorbelor V 671; VI 647
orbilor

ecelor = ecilor

trece* lor V 664
vecilor

indelor = inzilor

colindelor IV 357
oglinzilor

elelor = ielelor

păsărelelor IV 398
stelelor

rindurelelor IV 397; V 424; VI 116
stelelor

stelelor VI 90, 515
ielelor

ilelor

milelor V 386
zilelor

inelor = inilor

suspinelor III 8
străinilor

oarelor

izvoarelor VI 100
căprioarelor

intelor

cuvintelor V 366
mormintelor

oaștelor = oștilor

broaștelor IV 75
oștilor

iilor

țăriilor V 384, 385
soliilor

țăriilor V 366
Sîntămăriilor

anilor

sărmanilor V 384, 385
anilor

opilor

gropilor III 5, 6, 11, 13, 16
popilor

arilor = oarelor

stejarilor VI 90, 515
izvoarelor

ărilor

mărilor IV 378; V 398
depărtărilor

îndurărilor IV 360, 363; V 383, 385,
mărilor 386

erilor = ărilor

plăcerilor IV 524
durerilor

durerilor V 384
îndurărilor
mărilor

durerilor V 384
puterilor*

serilor V 400, 403
durerilor

irilor

mîntuirilor V 385
oștirilor

orilor

ciorilor III 12, 14, 16
spînzurătorilor

florilor IV 397, 398
norilor

norilor VI 90, 95, 119, 515, 521, 522
florilor

norilor VI 110, 111, 536
zburătorilor

călătorilor V 670
norilor

zorilor V 405, 406
florilor

urilor

pădurilor III 8, 12
securilor

ăţilor

cetăţilor V 405
singurătăţilor

iţilor

răniţilor V 384
iubiţilor

inţilor

sfinţilor I 183; III 20
părinţilor

izilor

molizilor III 8
omizilor

umăvor = unevor

nu mă* vor V 668
espune-vor

îngerilor

plîngerilor VI 115
îngerilor

acurilor = eacurilor

lacurilor V 313
veacurilor

ardurilor = artorilor

gardurilor III 14
tartorilor

iurilor = iurilor

riurilor VI 85, 106, 517
pustiurilor

alurilor

malurilor VI 116
valurilor

S

as = os = az = eaz

ceas V 660
glas

ceas II 369; III 328; V 530
pas

las* III 278
glas

las III 328; VIII 283, 396, 411
pas

clas I 140; II 257, 265, 269
rămas

glas VI 40
năcas

glas I 380; II 26; III 323, 325; V 40, **42**
rămas

glas III 328; IV 420, 433; V 442, 470, 509
pas

glas VIII 96
frumos

glas I 467; V 26
treaz

glas I 435
talaz
az

glas I 467; IV 25
obraz

mas IV 354
glas

rămas IV 111; V 73, 643; VI 24
glas

rămas V 556
mas
glas

rămas III 327
pas

rămas IV 518
ras

rămas III 61; IV 174; V 156; VIII 310
estas

nas II 330, 333
pripas

pas V 530
las

pas III 330; IV 309, 326; V 668; VIII 282
glas

pas I 69, 380; II 108, 110
rămas

pas I 173; II 398, 427
pripas

pas II 258
estas

pas IV 294
iconostas

popas IV 517
rămas

popas VI 24
pîrlaz

retras IV 498
glas

estas III 328
pas

iconostas I 69, 372, 377, 378, 380; VIII 166
rămas

vas III 70, 71
ceas

vas V 636
glas

vas V 404
rămas

ias = as

ias' I 61, 349
rămas

ăs

păs I 147; II 307
ovăs

es = ăs = ies

des IV 152
ades
eres

des I 215; III 226, 227, 228
ies

des I 80, 411, 412; III 61; V 539, 543
ales

des I 191; II 39; III 74, 75, 76; VIII 389, 402, 418
înţeles

des III 328
eres

des IV 547
şes

des VI 128
ţes

ades I 61, 346, 352
des

ades IV 305, 535; V 611; VIII 279, 340
ales

ades IV 511
înţeles

ades I 346
eres

ales IV 78
ades
des

ales I 173; II 380, 397, 426; III 31, 39; V 535
înţeles

ales IV 300; VIII 276
eres

neînţeles V 542
ales

nenţeles IV 226
trimes

înţeles IV 264
ades

înţeles III 61, 65; IV 432, 444, 446, 447, 449; V 539, 540, 541
ales

înţeles II 299
cules

înţeles II 121
cules
eres
trimes

înţeles I 31, 295; IV 72, 218, 250, 386, 389; V 45, 59, 138, 410, 413, 415, 491; VIII 160, 174
eres

înţeles IV 283, 285; V 242, 244
eres
cules

înţeles IV 78; V 61
eres
trimes

cules I 460, 478, 503; III 299; IV 33, 100; V 32
eres

eres I 82. 421; V 59
inţeles

eres I 346, 352
cules

şes II 298, 299
ovăs

şes VI 106, 529
ies

ies = es

ies I 186, 482; III 49, 53, 165; IV
des 58, 132, 470; V 254; VIII
258, 265, 265—266

ies III 165; IV 298; VIII 274
eres

is = es = is

abis I 480; IV 26
vis

decis VIII 386, 415
ris

ucis III 37; VIII 226
vis

paradis I 465; IV 38
abis

închis II 291; III 240, 243; IV 474,
vis 512, 539, 541; V 304, 681;
VI 92, 96; VIII 262

deschis I 53
trimis

deschis IV 469; V 573; VIII 293
scris

deschis I 480, 509; III 323; IV 35,
vis 154, 193; V 47; VIII 176,
177

deschis V 174
vis
închis

deschis VI 55
învis
vis

emis* II 250
Paris

trimis IV 163
închis

trimis II 51
trimis

ris VIII 262
închis

ris VIII 264
vis

scris VIII 174
înţeles

scris II 98; IV 287
paradis

scris II 51
trimis

scris I 127, 496; II 162, 165, 166,
vis 168; III 32, 36; IV 46, 151;
V 146; VI 96

suris V 134
vis

vis I 305, 465; IV 172, 471; V 48;
abis VIII 259, 260

vis VIII 216
ucis

vis I 470; III 235, 237, 238; IV 174,
închis 313; V 23, 156, 265, 298,
490, 636; VI 71; VIII 156, 285,
309

vis I 171, 172, 376; II 379, 395, 397,
deschis 423, 426; IV 387; VIII 170

vis VIII 176, 177
scris

vis VIII 173
ris

vis V 154; VIII 284, 291
suris

vis I 357
învis

vis IV 118; V 99, 107
ris

vis I 301, 306, 375, 505; IV 76, 80,
suris 287, 312, 439, 467; V 247,
531; VIII 169, 173, 308

vis VIII 186
suris
abis

învis IV 476; V 114; VIII 264
vis

zis VIII 474
închis

zis VIII 472
înscris

zis IV 299, 389; V 668; VIII 275
vis

zis II 94
ris

is = is = ins

ris IV 474
închis

ris IV 476
vis

ris V 615
zis

suris II 180
proscris

suris I 168, 185, 468; II 375, 393,
vis 420; III 37, 40, 42, 45; IV
20, 138, 166

suris IV 521
desprins

uls

impuls II 326
puls

ens

imens IV 161
sens

sens V 44
imens

ins = inzi = is = ins

descins IV 547
stins

dinadins I 191; II 161; III 75, 77;
aprins IV 521

într-adins II 53
prins

lins VIII 181
stins

lins VIII 181
neînvins

nins IV 202
oglinzi

nins I 373; VIII 167
încins

nins IV 270; V 225, 226, 230
descins

nins VIII 462
atins

suspins V 651
atins

prins IV 75
închis

prins VI 79
dinadins

prins VIII 448
deprins

prins IV 131
cuprins

prins VIII 390, 403, 420
întins

aprins VIII 204, 205, 474
întins

aprins VIII 175
stins

aprins VIII 176
nestins

aprins I 312; VII 196
învins

deprins II 381, 399, 429
strîns

coprins IV 174; V 155
(cuprins)
nins

cuprins VIII 309
nins

cuprins IV 167; V 149
aprins

cuprins V 375
atins

cuprins IV 162
întins

cuprins II 378, 400; V 204, 613
stins

cuprins IV 302; VIII 277
învins

strins VIII 282
învins

atins III 197, 198
dinadins

atins V 364
aprins *

întins V 99—100
aprins

întins IV 97; V 39; VIII 391, 421
cuprins

întins IV 158
stins

întins I 41, 91, 314, 441
învins

stins I 281
depinzi

stins IV 167; V 149; VIII 181
întins

stins VIII 397
stins

stins VIII 282
învins

stins I 505; IV 463
plîns

îns=ins

plîns V 131
cuprins

plîns II 328, 339, 345
stins

plîns IV 78–79
stins
învins

plîns V 103, 104
învins

plîns I 157
stins

strîns IV 147
surprins

strîns IV 270; V 225
atins

strîns II 298
întins

strîns V 230; VIII 383, 397, 411
stins

strîns IV 308
învins

strîns I 147; II 307
neînvins

strîns I 390; V 217
plîns

uns=îns=us=unz

ascuns VIII 471
ajuns

ascuns I 132; II 185, 205, 210; V 411
nepătruns

ascuns VIII 161
adus

ajuns IV 373; V 156; VIII 310
răspuns

ajuns IV 547; V 542
pătruns

ajuns VI 105
nepătruns

ajuns IV 272
pătrunz

neajuns IV 474; V 253; VIII 262
pătruns

străpuns II 352
ajuns

răspuns I 191; III 76
ajuns

răspuns II 326
pătruns

pătruns IV 99
plîns

pătruns V 678
ascuns

pătruns V 542
neajuns

os=ios

întunecos IV 123
armonios

întunecos IV 137
duios

întunecos VIII 467
jos

întunecos I 82, 415
dureros

întunecos V 108
amoros

întunecos VIII 199, 202
Hristos

pîntecos IV 498; V 587
gros

fricos VIII 470
folos

politicos II 236, 255, 262
gros

dos IV 419; V 442, 470
os

dos VIII 84, 135
jos

plîngăcios V 661
fremătos

mustăcios II 364
prisos

vîlvăicios II 6
vîrtos

radios II 408
jos

radios III 46
frumos

radios III 64
luminos

mlădios V 389
prisos

mînios III 204, 209
frumos

misterios I 185; III 42, 46; V 231
frumos

curios VI 70
frumos

cuvios II 34; V 231
frumos

jos IV 321; V 275, 285; VI 502
întunecos

jos V 541
mîngîios

jos II 430
misterios

jos I 174; II 430
nesățios

jos I 394; II 333; IV 149; V 90, 145; VI 531
jos

jos I 213; II 57; III 216, 219
frumos

jos VI 108
luminos

jos I 103; II 38; IV 51
dureros

jos VI 87
gros

jos I 492; IV 3
miros

jos II 282
stos

jos VIII 200, 220
Hristos

prejos IV 534; VIII 334
dos

gelos III 204, 206
mîngîios

gelos III 204
armonios

gelos III 204
drăgăstos

stelos V 82[ ], 175
jos

zelos IV 537
păcătos

folos II 386, 387, 405, 414
jos

folos VIII 210
Hristos

periculos VIII 448–449
dos

frumos V 438
necredincios

frumos V 113, 246
mlădios

frumos I 4, 247
duios

frumos II 399, 430; VI 96
jos

frumos IV 439; V 525, 530
folos

frumos IV 533; VIII 337
lenos

frumos III 60, 62; IV 174; V 155; VIII 119, 309
luminos

frumos IV 52
luminos
jos

frumos IV 502
auros

frumos V 95
bucuros

frumos IV 263
lînguros

frumos I 164; II 364
prisos

luminos VI 56, 498
mlădios
întunecos

luminos VIII 418
voios

luminos II 408
jos

luminos II 5; VI 79, 100
frumos

luminos IV 118; V 108
lănguros

lemnos IV 500
pintecos

ros IV 499
rufos

chiparos II 337, 338, 344; IV 306, 409, 410, 411, 416, 418, 420; V 151, 447, 450, 477, 478, 481, 483, 503; VIII 280, 306
jos

chiparos IV 110; V 70
frumos

lăudăros VIII 469
prisos

copilăros IV 67; V 58
duios
voluptos

copilăros V 667
cuvios *

copilăros IV 320; V 273
jos

umbros IV 547
armonios

umbros VIII 388, 418
miros

generos IV 391
frumos

dureros IV 171; V 150, 151; VIII 305
întunecos

dureros V 424, 668
voios

dureros V 132
duios

dureros I 13
jos

dureros I 66, 209, 211, 366; II 26; III 37, 192, 195, 199, 200, 210; V 106
frumos

dureros VI 56–57, 498
luminos
duios

dureros I 415
dureros

dureros III 38
languros

gros VIII 400
jos

gros VI 107
jos
prisos

gros IV 484
marmoros *

gros V 661
fremătos

gros V 332
stoss

miros VIII 388, 401, 417
voios

miros IV 464
răcoros

miros IV 96; V 39
argintos

miros IV 125
voluptos

somnoros II 368
jos

auros IV 77
mlădios

bucuros IV 174
radios

bucurós V 156; VIII 310
luminos

călduros I 468; IV 20; V 24
lănguros
(languros)

neguros IV 136; V 128, 129
întunecos

prisos II 430; IV 352; V 362
jos

prisos I 160; II 351, 353, 355, 359; VIII 445, 450
folos

prisos VI 86
frumos

fremătos II 139
frumos

fremătos II 139, 140; VI 100
frumos
jos

sănătos VIII 80
voios

sănătos VI 102
jos

sănătos I 149; II 302, 315
Cristos
(Christos
Hristos)
frumos

pletos VI 527
jos

voluptos I 457; V 31
armonios

stos I 151; II 318
scos

maiestos VI 62
jos

Cristos VIII 155
omenos

ios=os

mîngîios II 429
jos

mîngîios III 37, 40, 179; IV 420; V 482, 483; VIII 96, 101, 122
frumos

voios VIII 381, 409
duios

voios VI 70
frumos

voios I 460; III 299; IV 100; V 32
pompos

duios III 210
frumos

duios I 478; IV 33; V 32
pompos

duios VI 129
dureros

tînguios II 34
frumos

ers=iers

mers I 115; II 75, 82
viers

mers I 106; II 41, 80; V 471
vers

mers II 362, 363; III 295, 325; IV 157, 167, 397, 423; V 149, 150, 226, 577
univers

şters IV 376–377
mers
univers

şters III 319, 320; V 474
univers

vers IV 267, 288
şters

univers VIII 263
viers

univers III 324; V 44
mers

univers V 473
şters

ors

întors IV 298, 386, 388; V 254, 410; VIII 266, 275
reîntors

întors I 45, 322; IV 114
stors

urs

urs IV 111; V 73
curs

întuŕs II 230
curs

us=is

dus IV 76
închis

dus VI 62
dus
spus

dus VI 23, 40
pus

dus I 114, 492; II 32, 68–69; IV 3, 466; V 400; VIII 290
apus

dus V 523, 525
spus

dus IV 496
nespus

dus IV 176
supus
sus

dus I 173; II 377*, 398, 427; III
sus 294; IV 505; V 156, 253, 591,
635, 636; VI 645; VIII 260, 310

adus IV 398, 399; V 424
dus

adus VIII 445
pus

adus I 227; II 92; III 285, 287, 288;
spus IV 535; VIII 340

adus V 540
sus

tradus IV 498
us

redus I 495; IV 46
pus

pus IV 398
dus

pus I 337
pus

pus I 146, 147; II 299, 300, 306,
Apus 308; IV 276
(apus)

pus II 97; IV 279, 322; V 287
spus

pus II 430; IV 472
sus

pus I 100; II 5, 9
presus

apus VI 87
dus

apus VI 86, 518
dus
spus
supus

apus VI 87
pus

apus II 67
apus

apus I 230; III 295, 296; IV 445;
sus V 544

răpus IV 398
dus

depus I 52, 337
pus

spus II 390
dus

spus VIII 381, 394, 408
pus

spus VI 86, 518
supus

nespus I 170, 172, 175; II 400; 423,
sus 425, 432; III 252, 326; IV 443,
447, 449; V 534, 540, 542, 543,
544

nespus VI 486
ursuz

supus II 450
neapus

presupus I 481, 509; IV 36; V 47
dus

sus I 67, 366; IV 174, 492; V 404,
dus 517; VI 98, 124; VIII 387, 393,
416

sus VIII 224, 225
adus

sus I 235
nu-s

sus I 179; II 442; IV 301; VI 99;
pus VIII 277, 467

sus II 67
apus

sus VI 518
apus
spus
supus

sus II 179
depus

sus IV 533; VIII 337
spus

sus VI 523
spus
dus

sus I 348
supus

sus V 118; VI 46, 531
sus

presus II 208; IV 288; V 610
spus

presus VIII 448
nespus

presus V 534
sus

Isus VIII 199, 202
pus

undis= undes

De profundis IV 353; V 363
unde-s

aris

mari-s II 238
naris

iris

iubiri-s IV 416; V 439
Tomiris

uimiri-s II 87; IV 417; V 436, 438,
Tomiris 439, 440, 447, 449, 463, 481

subţiri-s V 438, 441, 451
Tomiris

aos

adaos I 140; II 256, 265, 268
Menelaos

adaos I 115, 126; II 75, 80, 82; 143,
repaos 146; V 471
(răpaos)

chaos III 324
chaos

chaos I 177; II 385, 404, 412, 436;
(caos) III 169, 170, 171, 172; IV
repaos 262; V 316, 558

caos IV 283, 285
repaos
adaos

Menelaos V 680
repaos
adaos

repaos IV 270
adaos

repaos V 242
adaos
chaos

repaos I 140; II 72, 184, 260, 265,
chaos 269; III 170, 171; IV 326; V
411, 454, 457

repaos V 244
chaos
adaos

aros

fecioaro-s V 453
Paros

Paros V 658
Cezaro-s

ozus = osus

curiozu-s II 238
mucosus

Ş

aş = aşi = iaş

ucigaş VIII 224
Iaşi

uriaş II 292
trufaş

drăgălaş III 196; V 520, 525, 526,
Iaşi 527, 528

sălaş VI 113, 114, 536
Iaşi

sălaş V 519
drăgălaş

copilaş VI 513, 517[1]
spune-ţi-aş

copilaş VI 90
spune-ţi-aş
Iaşi

copilaş I 175; II 400, 431; VI 97,
drăgălaş 112

copilaş VI 95
drăgălaş
caş

copilaş VI 85
spune-ţ-aş

românaş III 6
Iaşi

îngraş VIII 471
bogătaş

eş = eşi = ieşi

urieş VIII 391, 405
plăieşi

Ieş IV 423; VIII 141
deşi

cireş V 272
deşi

cireş I 117; II 89, 99, 100, 101,
ieşi 104, 106, 108, 110, 111; V 400,
403; VIII 102, 104

cireş V 272
măcieşi

= iși

păinjeniș I 105; II 41
(painjeniș)
furiș

luminiș I 168; II 420
închiși

aluniș I 215; III 228
luminiș

Criș III 8
luminiș

furiș V 463
orbiș

desiș III 226, 227
luminiș

curmeziș VI 517, 527
luminiș

frunziș IV 438; V 526, 527, 528, 529
furiș

oș = oși = ioși

cucoș IV 223
tiranicoși

cucoș IV 230
bisericoși

cucoș V 190
necredincioși

cucoș IV 225
fieroși

roș I 133; II 196, 205, 210–211; IV 135; V 125; VI 36, 489
întunecoși

roș VIII 92
sfiicioși

roș VIII 92
mîngîioși

roș I 67, 366
cuvioși

roș VIII 173
frumoși

roș VIII 92
rușinoși

roș IV 129
groși

roș V 645
fioroși

roș IV 230; VI 28
(Roș)
cucoș

roș VI 39
roș

uș = uși

căuș VI 41
uși

acuș II 202
mănuși

țăruș VI 72, 506
acuș

arăș = iarăși

tovarăș I 103, 122; II 30, 133, 137; IV 290; V 248
iarăși

iarăș = arăși

iarăș IV 237
ocară-și
ghiară-și
tovarăș

eneș = eneși

leneș II 256–257
gene-și

leneș VIII 95, 101
Peneș

T

at = ad = iad = eat = iat = apt

bat III 234
cat

bat I 79
pat

bat IV 194
apăsat

abat* V 496
străbat

străbat V 530
vreodat

străbat V 530
uitat

întrebat IV 498
cărat

întrebat VI 86
măritat

bărbat V 228
îmbrăcat

bărbat VIII 201
depărtat

turbat I 454, 471, 503; IV 27, 96; V 28
necurmat

cat V 520
dat'

cat V 540
sfărîmat

păcat II 387
împăcat

păcat V 188
aruncat

păcat IV 379
dat

păcat IV 218; V 188
creat

păcat I 173; II 426
legat

păcat V 398
curat

păcat IV 461
fapt

îmbrăcat IV 101
urcat

împiedecat IV 128
adunat

plecat V 246
triumfat

plecat V 574
înamorat
depărtat

plecat IV 477
înamorat
întristat

plecat I 63
cadențat

neînduplecat VIII 467
împresurat

fermecat VI 101
întunecat

fermecat I 67, 366
îmbătat

înecat V 643
beat

înecat IV 307; VIII 281
fărîmat

înecat IV 170; V 151; VIII 305
sfărîmat

înecat II 406
luminat

lunecat I 425
pat

întunecat IV 442; V 533
bat

întunecat IV 432; V 490, 498, 508
străbat

întunecat IV 68
păcat
vodat

întunecat IV 134; V 124, 130
urcat

întunecat III 296
chemat

întunecat I 49, 333; VII 98
pat

ridicat VI 128
băiat

zeificat I 462; IV 15
împrumutat

stricat IV 534
jucat

culcat IV 542
pat

culcat VI 527
șuierat*

culcat VI 100
cîntat

încărcat IV 195
bat

încărcat IV 143
îndelungat

urcat VIII 445
aflat

spurcat IV 502
iad

mușcat I 29, 288, 289
dat

dat IV 75
cufundat

dat VIII 397
speriat

dat V 412—413
esalat

dat II 96
adorat

dat V 492
durat

dat I 463; IV 16
recompensat

lepădat VIII 475
neașteptat

îndat' III 278
pat

îndat' IV 440
sărutat

înfundat IV 320; V 273
împărat

cufundat V 152; VIII 306—307
încoronat

cufundat IV 175
încoronat
ridicat

cufundat V 150
încoronat
adorat

odat' I 456, 473; IV 29; V 29, 40, 41
împărat

deodat IV 492
spițelat
încercat

deodat VIII 398
lăsat

vreodat III 31
adăpat

vreodat III 31
vărsat

vreodat III 31
gustat

vrodat' VIII 382, 409—410
lătrat

desmierdat IV 469; VIII 292
înstelat

ciudat IV 478
înecat

ciudat V 574
quadrat

ciudat IV 487
turburat

urecheat II 250
pat

sfat III 22
păcat

sfat IV 152
nemișcat

sfat IV 164
scăpat

legat VI 28
depărtat

nedeslegat I 44, 321; IV 113
întunecat

bogat I 216, 219, 221, 223; III 245, 247, 248, 250, 253, 255, 257, 258, 261, 263, 264, 268, 271, 273, 275, 276, 277, 278, 279, 281
pat

bogat VIII 445
declarat

rugat VIII 224
palat

speriat I 24, 277
serbat

înviat I 24, 276
împărat

voalat I 462; IV 14
intronat

palat I 455; V 29
înspumat

palat IV 225
înaripat

palat VI 41, 45, 490
împărat

îmblat IV 273; V 231, 235
(umblat)
aflat

înșelat * V 651
dezolat

înșelat VIII 452
adevărat

aflat VI 538
despreunat

aflat II 95
visat

îmflat VI 57
nemîngîiat
mat

dezolat V 518
pat

dezolat IV 170; V 151; VIII 305
visat

împopulat I 495; IV 45
păstrat

despopulat V 106
picat

despopulat IV 121
luminat

chemat III 328
mat

chemat VIII 462
înturnat

stimat VIII 339
jucat

răzimat III 27
lăsat

sfărîmat IV 119; V 103, 111, 640, 641
mat

înarmat VI 86
împlătoșat

urmat VIII 462
aflat

îndrumat* VIII 395
lătrat

canat VI 113, 534, 535
străbat
pat

aplanat I 493; V 11
palat

bănat I 146; II 298—299, 306
împărat

bănat VI 65
sat

trăgănat VI 99, 527
legănat

sămănat I 485; V 163
înfocat

semănat V 137
întunecat

semănat I 35, 297
palat

luminat IV 476
palat
înfundat

luminat V 669
arătat

suspinat VI 126, 545[ ]
uitat

leșinat I 25, 277
înghețat

destinat I 489; IV 9
înfășurat

vînat VIII 444
dat

vînat VIII 80
bănat

vînat I 229; III 290, 291, 292
lăsat

cîrnat IV 478
beat

răsturnat I 261
arătat
bărbat

adunat III 62
minunat

pat I 80, 413
fermecat
(fărmăcat)

pat I 400, 402
arat

pat IV 234
deșteptat

pat I 403; V 517, 523
sărutat

scăpat VIII 390, 403, 420
dat

scăpat IV 163; V 149
măturat

săpat * V 602
pat

îngropat IV 498
înconjurat

Carpat I 492, 512; IV 7; V 14, 85, 123
împărat

arat V 683
străbat

arat' V 175
străbat
întunecat

arat IV 115; V 74–77
păcat

arat IV 116
împrăștiat

arat' I 410
pat

arat IV 157
curat

pipărat VI 120
supărat

împărat IV 74
ne-mpăcat

împărat IV 128
întunecat

împărat I 64, 357; IV 506; VI 66
dat

împărat V 206
însuinat *

împărat V 60
neapărat *

împărat IV 183
furat
gustat

împărat IV 162; V 148
înnourat
răsculat

împărat VI 518
împlătoșat

împărat VI 40
luat

împărat I 79, 410
crivat
(crevat)

împărat VI 42, 490
cutezat

presărat VI 23
împărat

adevărat VIII 458
cumpărat

lucrat VIII 444
mișcat

liberat IV 135; V 125
vărsat

degenerat I 262
pat
acufundat

desperat IV 517
alergat

mirat IV 129
străbat

admirat VIII 467
curat

adorat I 192; III 77
străbat

adorat VI 71
înfocat

adorat I 230; III 295
chemat

înfiorat V 638
esilat

namorat VI 498
păcat

înamorat IV 161
ascultat
sfărimat

intrat I 44, 321; IV 113
vad

intrat * III 294
dat

intrat V 153; VIII 307
luminat

strat * V 273
împărat

curat III 77
străbat

curat V 482
păcat

curat VIII 471
trădat

[curat] VIII 122
niciodat

curat V 36
înfiorat

curat I 477; IV 32, 72; V 36
înghețat

preacurat IV 430; V 509
adorat

furat IV 200
neimprimat

furat IV 498
neapărat

jurat IV 536; VIII 341
călcat

jurat I 461; IV 14
dat

tremurat IV 172; VIII 308
înfuriat

înfumurat VI 112
împlătoșat

nescuturat VIII 474
stat

sat VI 514
bărbat
nebotezat

sat V 40
palat

lăsat IV 286
triumfat

apăsat IV 493; V 585
împărat

visat V 492
luminat

visat IV 51
curat

visat V 492
arătat

visat IV 491
căutat

visat V 492
revărsat

încrucișat II 153
neîngropat

cătat IV 52
brad

cătat II 139, 140
umblat

cătat I 456, 473; IV 29; V 30, 40, 41
aflat

cătat IV 543; V 617
arătat

încetat II 410
păcat

neîncetat II 178
îngîmfat

neîncetat IV 529; VIII 346
primblat

cugetat III 30
vărsat

măritat IV 535
îmblat

măritat VI 86, 518
sculat

uitat VIII 224
bărbat

uitat III 36
udat

uitat III 32
adăpat

uitat IV 273
sat

uitat IV 274
arătat

uitat VIII 386
uitat

ascultat V 590
înecat

alintat I 108; II 54
pat

îndreptat IV 136; V 127
împărat

treptat IV 52
luminat
curat

așteptat V 607
advocat*

așteptat I 191; III 76
dat

așteptat III 327
pat

așteptat VIII 349
adevărat

luptat II 177
înfricoșat

depărtat V 543
străbat

depărtat I 123
îmblat

depărtat V 526, 527
îndurat

depărtat V 518
uitat

îndepărtat I 184; III 41, 44
udat

îndepărtat III 44
vărsat

purtat IV 503
cătat
sărutat

purtat II 351
uitat

întristat I 1, 241
lăsat

costat VIII 466
indignat

apostat IV 513
combat

apostat I 50, 335
rezemat

salutat IV 311; VIII 284
coronat

învățat IV 319; V 271
curat

înghețat VIII 175, 176–177
nemișcat

amenințat I 487; IV 17
urmat

amenințat I 487; V 20
cununat

luat V 105
afundat

luat V 105
cufundat

luat V 473
pat

crevat I 402
împărat

vinovat IV 66
sărutat

cutezat II 98; VIII 102, 104
speriat

realizat V 281
bogat

iat = at

băiat IV 263
îmbrăcat

băiat VI 91, 96, 518
împărat

învăpăiat III 75
lăsat

încheiat VIII 142
dat

întemeiat* III 30
vărsat

ăt = et = iet

omăt V 89
omăt

omăt IV 118, 311; V 108, 111, 263;
încet VI 30; VIII 283, 287

omăt VIII 385, 413
băiet

omăt I 229; III 290, 291
mlădiet

omăt I 85, 406, 418; VI 32, 487
tămâiet

omăt IV 222
căpiet

omăt IV 327; V 299, 316
spăriet

omăt IV 490
sfîșiet
arăt

omăt V 305
atlet

arăt II 407, 440; III 321
îndărăt

îndărăt II 65, 66, 67, 156
omăt

îndărăt VIII 463
arăt

îndărăt I 52
încet

îndărăt IV 148
poet

eet

defect VIII 460
perfect

et = ăd = ed = iet

încet V 276
încet

încet VIII 176, 177
profet

încet IV 242; V 201
cochet

încet I 112; II 63
boschet

încet II 38
băiet

încet IV 265
învăpăiet
spăriet

încet VIII 96
mîngîiet

încet I 206; III 177, 178, 179; VIII
nemîngîiet 96

încet IV 138, 495
împrăștiet

încet V 134
îngreuiet

încet II 97
înmuiet

încet II 291
Mahomet

încet I 18, 32, 266, 296, 457, 479;
poet IV 49; V 30

ascet IV 171
cred

profet IV 115; V 77
încet

profet I 144; II 295, 305; IV 546
Mohamet
(Mahomet)

cochet II 56; III 329
încet

șuchet V 594
poet

deșuchet IV 509
poet

spăriet IV 19[illegible]
băiet

împrăștiet I 104; II 39; VI 29
încet

schelet I 447
spăriet

schelet IV 468; VIII 292
poet

poet I 29, 287, 289
revăd

poet V 77, 253; VIII 260, 263
încet

poet I 32, 295; IV 475; VIII 263
profet

poet I 302, 307
schelet

poet I 330
meremet

repet III 233; IV 78; V 61, 448
încet

[discret] V 391
cochet

tineret V 189
căpiet

șiret III 205
cochet

șiret V 247
băiet

epitet* I 270
amanet

iet = ăd = et

învăpăiet VI 82
văd

învăpăiet III 235
încet

mlădiet IV 127; V 116
omăt

nemîngîiet II 38; III 178, 179, 233;
încet IV 309; VIII 397

spăriet VIII 397
încet

it = id = îd = ît

horăit II 260
murit

trăit I 107; II 44, 46, 47
murit

albit VIII 186
răsărit

robit VIII 184
cernit

zdrobit IV 174
ademenit

orbit IV 468; VIII 292
Răsărit

orbit VIII 311
ferit

vorbit IV 370; V 391
iubit

iubit V 403
candid

iubit IV 13
trăit

iubit V 518
zîmbit

iubit VIII 386, 414
rătăcit
muncit

iubit IV 486
fericit

iubit IV 438, 440; V 517, 523, 525, 527, 528
lucit

iubit VIII 470
strălucit

iubit VIII 409, 475
amăgit

iubit IV 484
ostenit

iubit III 137
ostenit
fericit
găsit

iubit IV 12
nemărginit

iubit III 323
pierit

iubit III 137, 296
dorit

iubit VIII 415
părăsit
viscolit

iubit I 464; IV 37
negreșit

iubit IV 541
sfîrșit

iubit IV 120
povestit

iubit I 230
liniștit

iubit VIII 181
nebiruit

iubit IV 102
putrezit

răcit I 505; IV 463
îmbătrînit

răcit I 505; V 570
murit

rătăcit I 437
strălucit

rătăcit I 80, 403, 413
îndrăgit

rătăcit II 154
oprit

nimicit* I 415
înnegrit

fericit I 304; II 90
iubit

fericit I 374; VIII 168
oglindit

fericit II 63
voit

fericit V 73, 74
murit

fericit I 187; III 64
liniștit

fericit V 74
trebuit

fericit IV 288
ivit

fericit I 488, 511; V 50
trezit

nefericit V 545
iubit

încîlcit IV 320; V 273, 285
răstit

adîncit I 61, 354
granit
umilit

nenorocit IV 457
răpit

lucit III 295, 296
liniștit

strălucit V 442, 470
îndrăgit

strălucit VIII 399
învelit

strălucit II 273
umilit

strălucit VI 521
acoperit
împletit

strălucit VIII 391
murit

strălucit II 396, 425
liniștit

grămădit V 156; VIII 310
ademenit

zidit II 451
răsărit

zidit II 449, 451
nerăsărit

zidit IV 74
privit

gîndit V 148
pipăit

gîndit V 403
iubit

gîndit II 326, 341
înebunit

gîndit VIII 123
călugărit

gîndit V 32, 487
murit

amăgit VIII 381, 394
iubit

amăgit V 496
suferit

dezamăgit VIII 473
sfîrșit

îndrăgit VI 114
rătăcit

îndrăgit II 26; V 263; VIII 282
fericit

îndrăgit VIII 385, 414
învelit

îndrăgit IV 268
cioplit

pribegit VI 518
rătăcit

pribegit II 294, 303
sosit

pustiit VIII 160
nebunit

pustiit I 214; III 224–225
amorțit

pustiit I 158; II 326, 346
neisprăvit

pîlpîit IV 81; V 64
voit

veștejit III 224–225
amorțit

jălit IV 301; VIII 276
împărțit

silit VIII 123
iubit

silit VIII 468
neauzit

dezgolit V 448, 458
liniștit

cumplit VIII 398
lipit

uimit IV 162
gîndit

uimit IV 158
zenit

uimit I 492; IV 3
răsărit

uimit IV 166
gît

molcomit VI 124, 541
adormit

dormit IV 496
rătăcit

dormit VI 27
isprăvit

adormit IV 536; VIII 341
iubit

adormit V 612; VIII 341
neprihănit*

mulțumit VIII 214
hotărît

granit IV 139
rîd

granit IV 153; V 147
înmiit
ivit

granit IV 142, 465; V 140; VIII 288
infinit

granit V 678
răsărit

granit I 62, 356
răgușit

granit IV 156
țintit

granit IV 165; V 149
lustruit

granit I 349
urît
iubit
nesfîrșit

granit I 60, 349
urît
nesfîrșit

hătmănit VIII 185
domnit
posomorit

rănit V 150
prăvălit

rănit IV 168
azvîrlit

rănit VI 498
uimit
iubit

rănit VI 56
slăvit
iubit

îngălbenit I 22, 273, 489; IV 8
iubit

îngălbenit V 636
zenit

neademenit IV 164
iubit

încremenit VI 76
adormit

încremenit I 400
granit

încremenit I 93, 434
venit
răpit

încremenit II 311; IV 119; V 111
infinit

încremenit VIII 160
înmărmurit

încremenit I 148; II 309, 314
asfințit

pomenit VIII 417
coperit

pomenit IV 493
aurit

ismenit VI 129
zugrăvit

necontenit II 92
iubit

necontenit V 685
venit

necontenit IV 459
infinit

curtenit VIII 453
sfîrșit

moștenit IV 264
liniștit
urît

venit VIII 446
grăbit

venit IV 53
iubit

venit V 353, 662
îndumnezeit

venit VI 81
venit

venit III 333
împlinit

venit VI 517—518
răsărit
pețit

venit VI 86
răsărit
pețit
sosit

venit VIII 153
părăsit

mîhnit V 285
adîncit

finit I 462; IV 15
oprit

nefinit IV 458
trăit

infinit I 477; IV 32; V 36
zenit

infinit IV 129
infinit

infinit I 132; II 210
nemărginit

[in]finit II 175
răsărit

infinit I 141; II 266, 270
murit

infinit IV 122; V 78
ieșit

nemărginit IV 118; V 96—99, 107
granit

întîlnit II 90; V 349, 350, 353
iubit

întîlnit V 350
îndrăgit

întîlnit I 378
pomenit

întîlnit IV 534; VIII 339
croit

întîlnit I 378; VIII 111
murit

înlemnit II 331, 333
urît

gonit IV 276, 309; V 263; VIII 282
fericit

pironit II 198
prejmuit

pornit II 69
răsărit

trosnit VIII 385, 398, 414
gîndit

trosnit VIII 398
lipit

unit II 333
urît

nebunit II 326
neisprăvit

nebunit V 473, 474
urît

răpit I 301, 306
venit

lipit V 232
iubit

risipit III 207, 325
iubit

risipit IV 162; V 148
nemărginit
nezărit

risipit VIII 172
pierit

mărit IV 535; VIII 340
auzit

urmărit I 505; IV 463; V 570
iubit

rărit IV 389; V 410, 415
urît

răsărit IV 508; V 592
iubit

răsărit I 485; IV 192; V 163
fericit

răsărit IV 466; VIII 290
venit

răsărit V 227
zenit

răsărit I 175; II 400, 431; IV 442, 446, 449; V 533
nemărginit

răsărit III 44; VI 87, 518
murit

Răsărit IV 467; VIII 290
găsit

răsărit IV 537; V 533; VIII 118
sfîrșit

răsărit I 234; III 317, 326
trebuit

răsărit III 319
privit

răsărit III 44
lovit

zărit V 238
iubit

zărit VIII 386
ademenit

zărit II 150
nepomenit

zărit II 160
răsărit

zărit II 164
murit

suferit IV 543; V 617
zărit

suferit V 617
pierit

suferit IV 494
sfîrșit

pierit III 74
negră[it]*

pierit II 166, 168
zărit

pierit V 403
suferit

pierit VI 83
murit

pierit I 127; VI 42
găsit

smerit I 155; II 330, 333, 338, 344
iubit

smerit II 36
murit

smerit II 36
înroşit

acoperit IV 412; VIII 379, 391, 406
murit

înnegrit I 480; IV 26
fugit

înnegrit I 133; II 211
pierit

răcorit* V 644
răsărit

dorit VI 119, 537
iubit

dorit IV 390
sărăcit

dorit V 492
lucit

dorit VIII 448
negreşit

înflorit II 376
azvîrlit

înflorit I 374; IV 312; VIII 169, 284
liniştit

înflorit II 6
potrivit

înflorit I 38, 306, 309
urit

desflorit I 461; IV 14
fugit

căsătorit VIII 445
venit

oprit V 130
orbit

împietrit II 350
iubit

împietrit IV 134; V 124
strălucit

împietrit I 477; IV 32; V 37
învineţit

aurit II 176
fericit

aurit V 620
îngălbenit

licurit IV 230
pogorît

murit VI 518
sădit

murit V 555
lungit

murit I 253
ostenit

murit I 234; III 314, 315, 319, 326
zărit

murit V 85, 123
sfîrşit

murit V 413
urît

înmărmurit IV 277
iubit

găsit IV 52
iubit

găsit VI 121
despărţit

găsit II 51
atît

părăsit I 337
fericit

părăsit V 285
adîncit

părăsit IV 457
nenorocit

părăsit VIII 299
oglindit

părăsit I 62, 355
urît

afurisit IV 462; V 569
iernit*

înjosit VIII 452
folosit

sosit I 146; II 299, 306
venit

băşit V 333
ieşit

ieşit VIII 146
menit

ieşit IV 134; V 124
Răsărit

ieşit II 196
liniştit

greşit V 411, 415
murit

negreşit VIII 174
limpezit

sfîrşit II 96
trăit

sfîrşit IV 82
uimit
răguşit

sfîrşit V 555
gonit

sfîrşit VIII 224, 245
suferit

sfîrşit V 541
liniştit

sfîrşit IV 258; V 222
dispreţuit

sfîrşit VIII 226, 227
atît

nesfîrşit V 36
zenit

nesfîrşit II 205
liniştit

desăvîrşit VI 75
menit

desăvîrşit VI 69, 80
nepreţuit

răguşit I 98
răsărit
rănit

Tit IV 517
menit

împletit VI 108, 531
acoperit

citit II 198
vestit

uitit VIII 137
cuţit

aţintit IV 135; V 125
granit

trîntit I 316
adormit

şoptit V 645
răsărit

cinstit VI 86
venit

cinstit VIII 447
suferit

liniştit II 121, 122, 123
iubit
fericit

liniştit II 123
iubit
nefericit

liniştit V 542
stăpînit

liniştit V 536, 543
răsărit

liniştit II 120
nepreţuit
pierit

liniştit II 119
nepreţuit
sfîrşit*

liniştit VI 99, 527
înfrunzit
dorit

ameţit IV 234
nenorocit

încreţit I 272
fericit

simţit IV 166
pornit

asfinţit II 383
răsărit

asfinţit I 179; II 407, 440; IV 448
liniştit

amorţit IV 466; VIII 289
fugit

amorţit IV 473; V 253; VIII 621
pustiit

amorţit IV 458
îngălbenit
ameţit

amorţit I 6, 251
nemărginit

amorţit IV 81
risipit

amorţit IV 444
răsărit

amorţit IV 142
nesfîrşit

amorţit IV 465; VIII 288
liniştit

trebuit II 181
gîndit

contribuit VIII 444
venit

făgăduit IV 535; VIII 340
tăinuit

nelegiuit II 28
schit

tăinuit I 76, 402, 410
încremenit

chinuit I 136; II 213
gîndit

închipuit II 450
răsărit

giuruit II 19
venit

giuruit II 28
nelegiuit

juruit IV 536; VIII 341
iubit

suit IV 97; V 39
granit

alcătuit V 540
nefericit

alcătuit V 540
nenorocit

mistuit IV 444, 446, 447; V 540,
necontenit 543, 545

mistuit V 543
devenit

vieţuit I 61, 352
trăit

despreţuit IV 457
iubit

slăvit V 238
iubit

zugrăvit VI 82, 510
zvîrlit
(azvîrlit)

zugrăvit V 38
granit

isprăvit V 540
nefericit

ivit* III 319
privit

ivit I 55
gît

privit I 166; III 75
liniştit

privit V 347
simţit

potrivit VIII 456
sfîrşi

tivit V 289
granit

invit V 268
adîncit

trezit VIII 401
coperit

trezit IV 145; V 88
strivit

trezit VI 40
amărit

trezit VIII 400
urît

putrezit I 23, 276
cănit

rotunzit VI 79, 509
(rotunjit)
îndrăgit

auzit I 134; II 206, 211
vorbit

auzit VI 86
răsărit
mărit

auzit V 683
murit

auzit VI 90
murit
sădit

auzit II 206
vestit

neauzit IV 518
grăit

înfrunzit VIII 400
venit

ît = it = ut

cît IV 281; V 241
sfîrşit

numaidecît IV 522
topit

numaidecît VIII 450
cît

gît III 22
îndrăsnit

gît IV 128
aurit

gît V 117
înfrunzit

gît VIII 473
numaidecît

gît IV 220; V 188
urît

gît II 99, 170; IV 271; V 230, 250,
atît 400, 403, 404, 656; VIII 91, 104

gît IV 83; V 63
sărut

amărît V 594
suferit

amărît I 413; II 200–201
urît

hotărît VIII 469
amărît

hotărît IV 389; V 410, 415
omorît

vîrît II 357
urît

coborît V 54
iubit

coborît IV 158–159; V 148
urît
vîrît

urît IV 529; VIII 345
urît

atît IV 416; V 403
iubit

atît II 51
găsit

atît II 365; VI 102
gît

atît VIII 108
urît

alt

asfalt I 454, 472; IV 27; V 28, 39
nalt
(înnalt)

celalalt VI 99, 517, 524
(celălalt
celalt)
innalt
(nalt)

celuilalt VIII 82
înalt

înnalt III 37, 38, 40; IV 420; V 482;
celălalt VIII 122
(celalalt)

bazalt IV 97, 98; V 39
înalt

ult = ut

cult IV 272; V 230, 655
mult

ascult IV 161
ocult
mult

ascult I 71, 380; II 45, 46, 48, 49,
mult 96–97, 106, 149*, 152; IV 121,
277, 298, 386, 388; V 100, 106,
107, 112, 238, 276, 278, 409, 473,
666, 685, 686; VI 69; VIII 275,
475

ascult I 188; III 61, 62, 65; VIII
demult 379, 392, 406

ascult II 195
pult

mult VIII 466
incult

mult I 110, 123; II 59, 60, 61, 139,
ascult 140; III 266, 267, 271, 274; IV
288, 311, 513; VI 102; VIII 97,
104–105, 105, 454

mult V 105
pierdut
mult

demult VIII 284
ascult

demult V 474, 475
mult

smult I 107
mult

pult II 196
mult

imt = ind = imt

strimt I 181; II 443
simt

simt IV 69
trezind

simt V 620; VI 81; VIII 80
strimt

ant

berbant II 364
amant

briliant II 196
Kant

Kant II 227
savant

galant II 365
elefant

amant II 364
elefant

diamant IV 131
briliant

diamant IV 467; V 571; VIII 290
amant

ent

confident III 85
somnolent

aparent IV 507
inocent

int = ind = ind = ins = int

argint I 493; IV 6; V 11
rătăcind

argint I 406
întunecind*

argint VIII 176, 177
lucind

argint VI 102
strălucind

argint VIII 293
mugind

argint I 492; IV 3
sfiriind

argint I 82, 415, 416; VI 35, 488, 489
prind

argint IV 475; VIII 262
aprind

argint I 85, 418
licurind

argint I 465; IV 39, 176; V 49
aiurind

argint IV 128, 129; V 117, 268, 307
întind

argint VI 32
întunecind

argint I 492; V 11
spărgind

argint IV 125; V 40, 42
blind

argint V 106, 112
luminind

argint I 465, 504; V 49
tremurind

argint V 106
lăsind

argint IV 53
cugetind

argint IV 102
prins

argint I 44, 322; IV 113; V 644;
mint VIII 178, 179

argint V 174
mint
întind

argint IV 158
mint
tremurind

argint VI 128
mărgărint

argint I 6; IV 176; VIII 264
labirint

argint VIII 444
Corint

argint I 38, 309
cint

argint I 377; II 273
sfint

argint V 374; VI 128
pămint

argint I 44, 322; IV 114, 188; V 162
mormint

argint IV 102
frint

argint III 206; IV 135
vint

mint I 103; II 21, 34; IV 120; V 41,
argint 42, 96, 103, 104; VIII 130

mint IV 176
reaprind
prind

labirint IV 482
pămint
sfint

prezint I 292
încint

int = ind = ind = it = int

cint I 305
gind

cint I 509; V 47
plingind

cint VIII 388, 401, 417
blind

cint V 636
plăpind
vint

cint I 442*; III 255, 257, 260, 262,
sfint 263, 273; V 509

cint I 218, 285; III 271, 272; V 103,
pămint 104, 495, 498, 499

cint VI 100
frămint
vint

cint IV 342, 343
mormint

cint II 256; V 499, 504
sint

cint I 75, 391, 393, 481, 492, 509; IV
vint 35, 253; V 47

încint IV 322
pămint

descint I 461, 478; IV 34; V 35
argint

sfint IV 147
gind

sfint II 376
luminind

asfint II 394
fulgerind

sfint IV 430
cint

sfint I 103, 192, 232; II 21, 32, 107,
pămint 108, 389, 406, 412; III 75, 78, 263, 264, 266, 267, 306, 307–308, 309; IV 312, 353, 392, 410; V 44, 235, 356, 363, 365, 397, 459, 656; VI 97, 105, 529; VIII 91, 122, 281

sfint V 579
pămint
sfint

sfint IV 342; V 347, 348
mormint

sfint III 238
vint

sfint II 95; III 29; VIII 212
cuvint

pămint IV 200
zimbind

pămint I 440
blind
vestejind*

pămint I 440
blind
sint

pămint IV 188; V 162
surizind
mormint

pămint IV 491
fericit

pămint I 432; II 158, 162, 165, 257,
sfint 357; III 57; IV 444, 447; V 534, 539, 540; VIII 177, 470

pămint I 88
sfint
sint

pămint III 227; VI 517
coperămint
vint

pămint III 54, 55, 58
jurămint

pămint VIII 210
crezămint

pămînt I 223; II 154; III 250, 253,
mormînt 276; V 347, 348

pămînt I 127, 369; II 166, 168;
sînt III 317; VIII 84, 136, 162, 176

pămînt VIII 188
sînt
plăpînd

pămînt I 432
sînt
frînt

pămînt I 128, 148, 154, 300, 301, 305;
vînt II 168, 300, 308, 337, 338, 343, 344; III 27, 221; IV 144, 148, 256, 409, 410, 411, 416, 418, 420, 423, 498; V 142, 143, 226, 447, 450, 477, 478, 483, 495, 675, 681; VI 30, 36, 91, 96, 518, 521, 522; VIII 461

pămînt I 112, 189; II 63, 257, 258;
cuvînt III 28, 57, 68, 71; IV 438, 440, 486, 509; V 491, 520, 523, 526, 527, 428, 529; VIII 447

coperămînt III 227
vînt

coperămînt VI 513, 514
vînt
pămînt

frămînt' VIII 206
mormînt

frămînt III 69
cuvînt

jurămînt II 28
sfînt

jurămînt II 28
pămînt

jurămînt VIII 221
cuvînt

crezămînt I 173; II 426
pămînt

crezămînt III 329, 330, 332, 333
sînt

crezămînt V 519, 523, 526, 527
cuvînt

așezămînt VIII 210
pămînt

înspăimînt I 147; II 300, 308, 369
pămînt

mormînt I 183; III 7, 11, 13–14,
sunînd 16, 20
adunînd

mormînt I 370; VIII 163
cînt

mormînt I 98
cînt
sfînt

mormînt IV 148
sfînt

mormînt VIII 220
pămînt

mormînt I 370, 491; III 5, 215; IV 11;
sînt VI 114; VIII 164

mormînt I 129; II 20, 170; V 403,
vînt 666

mormînt V 400
avînt

mormînt VIII 221, 229
cuvînt

sînt V 518
blînd

sînt IV 96, 132; V 39; VIII 289
argint

sînt I 467; IV 25; V 636
cînt

sînt I 175; II 362, 432; III 29; IV
sfînt 413; V 534

sînt I 136, 162; II 213, 362; IV 271,
pămînt 341, 468, 481, 538; V 44, 250, 398, 518; VI 102; VIII 155, 176, 177, 186, 210, 218, 221, 222, 292, 462

sînt VIII 186
pămînt
gînd

sînt V 590
pămînt
plîngînd

sînt V 414
pămînt
sînt

sînt I 25, 278, 489; IV 9, 312; V
mormînt 347, 348

sînt III 233, 235; IV 305; V 448; VI
vînt 112, 114; VIII 279

sînt V 398, 525
cuvînt

sînt IV 504
cuvînt
plîngînd

vînt I 493; IV 3–5
dînd

vînt IV 461
gînd

vînt V 636
blînd

vînt V 152; VIII 306, 388, 417
curînd

v[illegible]t IV 169
t[illegible]aurînd

v[illegible] I 4
f[illegible]urînd

v[illegible] I 3
[illegible]nd

v[illegible] VIII 401
c[illegible]înd

vînt IV 97; V 39
argint

vînt I 470, 479; IV 19, 49, 307, 514;
cînt V 53, 216; VIII 281

vînt IV 473; VIII 261
cînt
mormînt

vînt I 216, 220, 223; III 238, 240,
sfînt 241, 243, 244, 245, 246 247, 248, 250, 253, 254, 263, 265, 268, 272, 274, 275

vînt I 144, 214; II 25, 163, 2970,
pămînt 305, 368; III 74, 224, 225, 227, 328, 330, 331, 332; IV 130, 164, 258, 375, 397, 432; V 462, 495, 498, 508, 530; VI 23, 31, 90, 95, 96, 105, 124, 487, 515, 529, 530, 540; VIII 218

vînt I 62, 355
frămînt'
mormînt

vînt I 26, 177, 280, 460, 478, 489;
mormînt II 48, 177, 382, 385, 405, 437, 449; IV 9, 33, 123, 342, 462, 474; V 35, 81, 674; VIII 262, 285–286

vînt IV 439; V 530; VIII 390, 420
sînt

vînt VI 101
sînt
pămînt

vînt IV 102
avînt

vînt I 378; VIII 389, 418
cuvînt

avînt I 495; III 272, IV 45, 363; V
pămînt 383, 386

cuvînt IV 486; VIII 35
tremurînd

cuvînt II 157
sfînt

cuvînt III 274; IV 287, 542; V
pămînt 286, 342; VIII 182, 467

cuvînt I 230; III 2940, 295, 296;
mormînt IV 269, 274, 288, 342; V 230, 232, 236, 347, 348; VIII 462

cuvînt IV 538
avînt

unt

crunt VIII 185
prunt
mărunt

ot = od

[cot] II 51
cot

cot II 386
tot

socot VIII 91, 195
pot

socot II 414
tot

scot III 46
tot

înot IV 12
Zebaot

înot III 220
tot

pot VI 40
schilod

pot I 146; II 299, 306
ciot

pot III 305–306
idiot

pot I 111; II 59, 60, 61, 414; III
tot 325; IV 287, 378, 391, 489, 542;
V 398, 581; VIII 108

nepot IV 534; VIII 339
pot

tot II 51
cot

tot IV 341
socot

tot III 219. 222; VIII 141, 458
scot

tot V 38
înot

tot II 153, 404; III 21, 40, 133;
pot IV 250, 536; V 356; VIII 88,
341, 462, 463

tot IV 68
pot
înot

tot II 177
tot

tot I 27, 280
netot

tot V 643
netot
pot

ăpt = ept = iept

îndărăpt V 319
piept

îndărăpt V 461
înțelept

ept = ăpt = iept

înțelept IV 250
piept

înțelept IV 414, 524, 540; VIII
drept 207, 221, 222, 229, 342

înțelept IV 346
aștept
piept

drept VIII 214–215
îndărăpt

drept I 93, 99, 168, 434, 444; II
piept 332, 420; IV 223, 300, 512,
533; V 218; VI 61; VIII 72, 134,
209, 276, 336

drept IV 390
înțelept

drept IV 433; V 499, 508
deștept

îndrept IV 419; V 442, 470
piept

îndrept V 509
deștept

drept IV 350; V 361
drept

aștept I 74, 388; II 90; IV 344; V
piept 349, 351, 352, 353, 662; VI
646; VIII 111, 384, 413

aștept IV 535; V 151; VIII 305,
înțelept 340

aștept I 435
drept

aștept I 470; IV 18
deștept

deștept I 427; VIII 143
piept

deștept IV 243; V 202, 203
drept

deștept IV 509; V 202
îndrept

deștept IV 83
aștept

iept = ăpt = ept

piept I 66, 365; II 21, 30; III 189,
îndărăpt 191, 199, 205; IV 313, 384
(înderăpt)

piept I 101; II 10; IV 311, 416; V
înțelept 297; VIII 284

piept I 155; II 329, 332, 334, 338,
drept 344; IV 278; V 239; VIII
215, 216, 230

piept V 326
drept
înțelept

piept IV 51
drept
drept

piept II 120; V 657
drept
îndrept

piept VIII 462
nedrept

piept VI 87; VIII 285
înderept

piept I 137
aștept
drept

piept I 236; II 56, 57, 108, 291, 295,
deștept 400, 431; III 27, 220, 221,
222; IV 410, 427; V 478, 484, 507,
509

opt

copt III 7
patruzeci și opt

upt

lupt I 137; II 261, 267
rupt

lupt V 357
supt

lupt V 491
dedesupt

rupt IV 272; V 275
supt

întrerupt II 402
dedesupt

neîntrerupt II 410, 434
dedesupt

supt II 254, 326
rupt

dedesupt IV 386, 389, 539; V 410,
lupt 415, 500, 665

dedesupt I 176
nentrerupt

ărt = ert

întărt VIII 143
deșărt

întărt IV 261
deșert

ert = iert

Saint Lambert IV 229
cert'

cert IV 420; V 439, 442, 482
iert

cert II 99, 100, 104, 105, 106, 107,
deșert 107–108; III 222; IV 410;
VIII 102, 104

sfert III 323, 325
deșert

inert IV 395; V 533, 535, 536
deșert

deșert II 91, 97, 152
cert

deșert IV 287
iert

deșert IV 238; V 198, 199
iert
cert

iert = ert

iert I 118; II 100, 109, 111, 112
deșert

ort = od

cort IV 351; V 361, 365
mort

cort IV 160
mort
port

cort I 146; II 299, 306
port

cort VI 57
port
mort

cort IV 153–154
tort
port

mort V 145
prohod

mort IV 149
cort

mort IV 71, 416, 484; V 59, 478;
port VIII 229

mort V 439, 441
suport

port I 97, 171, 192, 379, 437, 439,
mort 445; III 78; IV 260, 423,
510; V 224; VIII 84, 136, 141, 225,
226, 229

suport II 378, 395, 424
mort

tort I 477; IV 33, 73, 415; VIII
mort 155, 158

ist

fizionogmist V 518
trist

Crist I 262
evanghelist

Crist IV 432; V 400, 403, 499, 507, 509
(Christ)
trist

[trist] II 279
idealist

trist I 105, II 41; V 496, 497, 500
Crist
(Christ)

trist VIII 217
Antichrist

rezist V 500
trist

exist IV 432
trist

ost

fost IV 144, 498
fost

fost V 645
adăpost

fost VI 493
adăpost
prost

fost I 71, 380; II 45; IV 447; V 539; VIII 200, 219
rost

fost I 379; II 363; IV 271; VI 21; VIII 209, 221
prost

nost VI 57, 498
adăpost
fost

post IV 112; V 74
fost

adăpost II 402, 410, 435; IV 442; V 533
fost

rost I 134; II 45, 46, 47, 93, 198, 207, 212, 298, 309; VI 119
fost

rost VI 69
vost

prost II 279; VIII 200, 458
fost

vost VIII 174
fost

ust

must IV 119; V 100, 111
îngust

ut = ud = it = ult

băut IV 186
prefăcut

făcut IV 492
trecut
făcut

făcut V 492; VI 31
născut

făcut V 403
bătut

făcut VIII 462
străbătut

făcut VIII 475
avut

desfăcut IV 468; VIII 292
trecut

plăcut VIII 173
trecut

tăcut I 370; VIII 164
căzut

trecut III 323, 325
făcut

trecut VIII 159, 160
tăcut

trecut IV 153
tăcut
trecut

trecut III 45
petrecut

trecut I 186, 191; III 49, 52, 74, 75, 76, 315
cunoscut

trecut III 30, 33, 36
necunoscut

trecut II 65, 156
pierdut

trecut I 181; II 408, 443
lut

trecut II 163, 164
început

trecut III 321
apărut

trecut IV 349; V 358
vrut

trecut V 535
străbătut

trecut I 204; III 173; VIII 161, 174
avut

trecut III 319; IV 467; VIII 291
văzut

petrecut III 74
cunoscut

petrecut III 39
căzut

născut V 492
făcut

născut V 345
crescut

născut VIII 420
pierdut

născut I 102; II 28
început

cunoscut VI 645
nepriceput

cunoscut VIII 451
văzut

necunoscut IV 445, 447, 450; V 536, 542
trecut

necunoscut V 536, 543
străbătut

necunoscut III 39, 41, 44
căzut

pierdut I 437
tăcut

pierdut VIII 313
necunoscut

pierdut I 63, 356
vîndut

pierdut II 153, 257
lut

peirdut III 61
străbătut

pierdut VIII 181
căzut

neştiut V 347
nepriceput

lut I 310; IV 501; V 588; VIII 299
mut

lut IV 158; V 148
mut
născut

lut IV 175; VIII 310
astut

salut IV 475; V 124; VIII 262
lut

mut IV 473; V 253; VIII 251
tăcut

mut IV 151; V 145, 511
trecut

mut I 38
lut

mut I 310
mut

mut I 107; II 48, 49
avut

mut I 62, 355
căzut

ţinut IV 512
sărut

aşternut IV 81
aud

aşternut V 64
ascult

aşternut VIII 404
mut

încăput IV 154
început
mut

priceput III 56
trecut

priceput IV 535; VIII 340
lut

început II 28
născut

început VIII 210
necunoscut

început I 212; III 211
ţinut

început V 147
început
mut

început II 390
dispărut

început II 105; III 207, 214
avut

părut V 517
plăcut

părut III 46
trecut

părut III 38
putut

părut I 185; III 38, 40, 42, 46
avut

apărut I 177; II 385, 404, 412, 436, 447
născut

apărut I 480; IV 26
căzut

sărut V 518
trecut

sărut III 216, 218
avut

sărut V 518
văzut

Prut VIII 200
avut

vrut IV 272
lut

țesut I 251; V 271, 285
tăcut

țesut IV 319; V 285
început

țesut I 80, 112, 421
sărut

țesut I 6
văzut

întrețesut VI 76
văzut

străbătut II 408
lut

stătut III 62
bătut

putut VIII 218
făcut

putut III 56
trecut

putut VIII 474
pierdut

avut IV 534–535; VIII 340
știut

avut II 350
mut

avut VIII 449
început

avut V 611
durut

avut V 534
străbătut

căzut V 131
sfîrșit

căzut V 131
năpustit*

căzut VIII 383, 411
tăcut

căzut I 170; II 376, 394, 422
necunoscut

căzut IV 121; V 105, 112
pierdut

văzut VI 528
ăcut

văzut I 438
tăcut
împlut

văzut I 123; II 139, 140; V 518, 520
trecut

văzut II 150
necunoscut

văzut I 438
mut
împlut

văzut I 488, 511; IV 41
sunat

văzut VI 645
nepriceput

văzut IV 272
avut

văzut V 643
căzut

crezut V 45
văzut

necrezut IV 444
străbătut

acăt = eacăt

lacăt IV 260, 422; V 223, 224, 225, 317; VIII 141
treacăt

eacăt = acăt

treacăt IV 329
lacăt

apăt

capăt VIII 223
capăt

capăt I 66, 365; VIII 85
scapăt'

ipăt = ipet

țipăt III 93, 94; V 475
Egipet

oaspăt

oaspăt VI 58, 498
proaspăt

proaspăt VI 501
oaspăt

eget

deget II 368
preget

preget II 369
deget

uget

cuget I 150; II 316
buget

îmblet = îmbet

îmblet VIII 313
zîmbet

uflet

răsuflet VIII 111, 114
suflet

unet

sunet IV 490; V 581
tunet

ipet

Egipet III 93
cripet

scripet I 140; II 259, 265, 269; III 96, 97
Egipet

scripet III 101
țipet

țipet III 93[]; IV 313; VIII 285
Egipet

eștet = ești ed

creștet I 216, 219, 221, 225; II 338, 344; III 243, 247, 248, 251, 254, 256, 257, 262, 263, 265, 268, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281; IV 411; V 449, 452, 460; VIII 94
veșted

edit

premedit V 333
credit

erit = ărit

merit IV 250
întărit'

ipot

a fi pot VI 52, 497
șipot

opot

clopot VI 511
n-o pot

clopot II 283
șopot

n-o pot IV 356; V 224, 366
șopot

ropot I 76, 401[1]; III 27, 233, 235
clopot

șopot III 233
clopot

șopot V 660; VI 82
n-o pot

șopot VI 52, 497
n-o pot
clopot

șopot VI 497
tropot
clopot

aut = aud

caut II 300, 308
laud

caut IV 310; VIII 283, 389, 402, 418
n-aud

caut V 184
n-aud
laud

caut I 149; II 316
flaut

flaut II 287
laud
caut

flaut II 248, 325, 341, 346; VIII 469
caut

Ț

aț = ați

spaț I 133; II 196, 206, 211
scăpați

spaț II 442
braț

braț III 50
întunecați

braț V 130
neînfrînați

braț I 62, 356
desperați

braț II 45
însetați

braț V 232
înghețați

braț IV 291; V 248
sat

braț I 446
sat
spaț

braț I 235; II 354, 558; VI 129
nesaț

înamorat* II 442
braț

sat III 53
întunecați

sat III 40
însetoșați

nesaț II 208; IV 385
învățați

nesaț I 437
braț
îngemănați

nesaț I 444
braț
îmbătați

ăț = ăți = eț

băț II 298, 306
jăț

băț I 146; II 306
dispreț

jăț IV 525
șirăți

jăț V 437
măreț

învăț II 399, 428, 429
arăți

învăț IV 389
preț

eț = eți = ieți

îngheț I 35, 296
mergeți

îngheț I 114; II 67, 69
dimineți

îngheț II 65, 66, 67, 68, 69, 156
tinereți

îngheț I 296
pluteți

îngheț I 30, 288, 290; VIII 470
dispreț

jeț VIII 342
șireți

jeț IV 418; V 437, 464
măreț

drumeț III 71
dimineți

scapeț II 285
creți
vieți

măreț II 383
dimineți

măreț IV 321; V 274, 285
păreți

măreț VIII 160
creți

măreț VIII 415
frumuseți
îndrăzneț

măreț IV 472; V 253; VIII 260
îngheț
creț

măreț V 174
jeț
creț

măreț VIII 415
îndrăsneț
frumuseți

măreț VIII 459
preț

măreț VIII 415
isteț
îndrăzneț

cîntăreț IV 493
măreț

creț V 593
isteți

creț VI 110
răzleț

creț VI 129
răzleț
frumuseți

creț IV 509; V 593
isteț

preț II 201, 202
dulceți

preț I 177; II 404, 412, 436, 447
vieți

preț III 306, 307, 308, 309; IV 437; V 545
vieți

preț I 232; III 305, 306, 307, 308; IV 436; VIII 453
frumuseți

preț III 305
înveți

preț VIII 468
îndrăzneț

dispreț VIII 207, 221, 278
vieți

dispreț IV 303, 391, 414, 540; V 490
vieți

dispreț VIII 464
frumuseți

dispreț IV 272
înveți

iț

armistiț IV 227
pestriț

îț = ăți

miț VIII 99
arăți

alț = alți

discalț III 305
ceialalți

olț = olți

colț I 76, 401, 410; IV 363, 387; V 383, 386, 411, 495, 498
bolți

ulț = ulți

desculț I 83, 404, 417
(disculț)
mulți

anț = anți

danț II 328
lanț

lanț I 87, 408, 420
berbanți

lanț IV 111; V 87
giganți

lanț I 140; II 261, 268
amanți

lanț I 301, 306
danț

inț = inți

prinț V 231
minți

prinț I 110; II 5, 9, 60; VIII 92
cuminți

oț = oți

moț I 332
poți

soț I 191; III 76
toți

uț = uți

drăguț V 232
săruți

areț = areți

vorbareț IV 266
meșteșugareț

vorbareț IV 509; V 594
meșteșugareț
pirmătareț
stigare-ți

certareț II 422; V 669
picioare-ți

U

u

acù IV 537; V 613; VIII 226
tu

făcu I 174; II 427
acu

făcu VIII 118
tu

trecu IV 499
fu

condu V 613
tu

pierdu V 594; VIII 312
tu

pierdu IV 53
abătu
tu

fu IV 513
tu

nu V 225
pierdu

nu IV 530, 534; VIII 339, 347, 380
tu 392, 407, 455, 457, 465

nu VI 42; VIII 312
căzu

tu III 305, 306, 307, 308; VIII 99
acu

tu IV 491
dădu

tu I 491; IV 11, 269; VIII 107
pierdu

tu IV 282; VIII 108, 116–117
nu

bătu III 333
[tu]

străbătu I 230; III 295, 296
tu

căzu IV 499
șezu

încrezu VIII 311
tu

au = eau = iau

au II 6
iau

au II 238
Vau-Vau

curgeau VI 87
aveau

împreunau VI 523
clătinau

împreunau VI 523
tremurau

izvorau II 410
roteau

jurau I 186; III 49, 53; IV 447
scuturau

tremurau III 29
strălucea

murmurau IV 494
auzeau

stau II 144
dau

stau V 636
beau

eau=au

potoleau I 512; V 14
fierbeau

îmbătrîneau VI 523
treceau
risipeau
creșteau

îmbătrîneau VI 98, 523
treceau
creșteau

puneau VI 524
iezeau

topeau VI 46
pocneau

băteau III 29
luceau

creșteau I 176; II 134
treceau

ău = eu = iu

curcubău IV 131; V 119
curcubău

hău IV 458
greu
rău

rău IV 391
nătărău

rău II 162
pîrău

rău I 32, 295
său

rău I 192; III 78; VIII 123, 457,
tău 466

rău VIII 116, 209, 452–453
eu

rău VIII 185, 381, 394, 409
meu

rău VI 24
zmeu

rău IV 547; VIII 185
mereu

rău VIII 418
greu

rău IV 513
vreu

rău II 152; IV 472; VIII 260
zeu

rău II 152; III 54, 56, 58; IV 141;
Dumnezeu V 86, 255; VIII 267

rău I 62, 355
frîu
ilău

rău IV 131
grîu
mereu

pîrău I 127; II 162, 164, 166, 168;
rău V 565

său VI 71
Hîrlău

său II 179; IV 446; V 539; VIII 184
rău

său IV 169, 322; V 278, 287
eu

său IV 176, 192; V 150, 153; VIII
Dumnezeu 156, 158, 307

tău IV 485
curcubău
tău

tău I 232; III 306, 308, 309
rău

tău V 227
său

tău VIII 171
Dumnezău

tău II 87, 106, 107, 165; IV 70,
eu 410, 473; V 438, 440, 449, 458,
478; VIII 191, 226, 261, 456

tău I 118; II 112, 379
meu

tău I 129; II 170, 172; IV 497, 547
mereu

tău I 457; V 30
zeu

tău I 376, 485, 490; II 108, 109; III
Dumnezeu 55; IV 11; V 163; VI
129; VIII 171, 180

tău I 1
Eliseu

zău V 43
meu

eu = eau = ău = ieu

eu II 386, 405, 414; IV 521; VIII 109,
rău 160

eu IV 51
rău
meu

eu I 375, 405; VIII 169, 170, 459
său

eu I 488; IV 42; V 50
tău

eu VI 45
zău

eu V 611; VIII 338
eu

eu VIII 119
curcubeu

eu IV 200
leu

eu VI 24
teleleu

eu I 490, 511; II 103; III 57; IV 10,
meu 274, 487; V 50, 154, 615;
VIII 102, 115, 214, 227, 308, 355,
443, 444, 466, 471

eu IV 70
meu
greu

eu II 386
mereu

eu I 414
greu

eu V 636; VIII 455
vreu

eu I 185; III 42, 46, 54, 55, 56;
Dumnezeu IV 471; VIII 260, 295

beu IV 318; V 285
mereu

plebeu IV 227
eu

sfădeu IV 532; VIII 336
rău

Orfeu I 457; V 31
tău

Orfeu VIII 445
eu

ieu VIII 175, 176[,]
său

leu II 368
greu

leu IV 139
semizeu

oleu I 485; V 164, 165
Dumnezeu

meu VIII 184
hău

meu I 212, 511; III 207, 211, 213, 214; V 50; VIII 119
rău

meu I 490; IV 10
său

meu I 235, 479; IV 50; V 53, 639; VI 124; VIII 187
tău

meu I 468, 477; II 258, 389; IV 21, 33, 265, 502, 534; V 24, 155, 250, 611, 642; VI 124, 541; VIII 309, 338, 390, 403, 419, 446
eu

meu IV 173
eu
său

meu IV 183
eu
tău

meu II 138–139, 139–140; VI 100
eu
mereu

meu II 139
eu
mereu
meu

meu VIII 37
Diurpaneu

meu I 26, 129, 279; II 172; III 244; IV 173, 548; V 404, 544; VI 100; VIII 446
mereu

meu IV 239
mereu
tău

meu VI 101
mereu
eu

meu VIII 124
vreu

meu I 374; VIII 169
ateu

meu I 488; III 51, 56; IV 41, 173, 457, 464; V 563, 570; VIII 219
Dumnezeu

pigmeu II 181
rău

mereu III 30; V 495
rău

mereu IV 441
tău

mereu I 128; II 158, 161, 162, 163, 165, 167; VIII 221
eu

mereu I 235, 488, 491; II 99, 100, 105, 106, 107; III 52, 222; IV 11, 42, 174, 410; V 155, 156; VIII 104, 185, 309, 310, 452
meu

mereu I 104; II 37; V 620; VI 105
greu

mereu V 400
vreu

mereu VI 523
Dumnezeu

greu I 455; V 29
hău

greu I 184, 455; III 31, 32, 36, 40, 42, 44; V 29; VIII 389
rău

greu I 491, 512; IV 7; V 14; VIII 175, 176
său

greu VIII 98, 380, 392, 401, 407
tău

greu I 170, 172, 511; II 423, 425; V 50; VIII 111, 469–470
meu

greu V 623; VIII 398
mereu

greu VIII 418
greu

empireu V 278
eu

empireu II 394, 397
meu

vreu I 379; II 256, 264
eu

vreu IV 99
meu

traseu V 282
eu

fariseu V 638
Dumnezeu

ateu I 40, 302, 308, 310
Dumnezeu

zeu I 300; VIII 287
său

zeu I 479; IV 49
meu

Dumnezeu V 282
puteau

Dumnezeu IV 171; V 153, 639; VIII 308
rău

Dumnezeu I 456, 465, 473, 504; IV 29, 39, 170, 310; V 30, 49, 150, 152, 449, 453; VIII 155, 169, 283, 287, 305
său

Dumnezeu IV 489; V 581
său
eu

Dumnezeu I 183; III 7, 11, 13, 16, 20; VIII 225
tău

Dumnezeu I 20, 270, 273; II 157, 158, 159, 160; III 37, 38, 40; IV 73, 322, 420; V 60, 276, 286, 482; VIII 92, 122
eu

Dumnezeu I 280
mieu

Dumnezeu I 20, 27, 271, 272, 282, 489, 490; IV 8, 10; VIII 287
meu

Dumnezeu VIII 106, 106–107
mereu

Dumnezeu III 7; IV 218; V 188
greu

Elizeu I 457; V 30
Dumnezeu

probozeu V 609; VIII 336
rău

ieu = eu

ieu II 109, 111
meu

mieu I 513; V 13
D-zeu

iu = iu

mijlociu VI 27
chiu

mijlociu VI 24
tîrziu

fiu V 236
sicriu

fiu VIII 163
știu

fiu II 326–327; IV 12
viu

fiu IV 287
rîu

arămiu III 336
viu

rîu V 143; VIII 104
sicriu

sicriu I 301, 306
pustiu

sicriu VIII 154, 158
știu

sicriu I 37, 309, 468; IV 20, 473, 498; VIII 261
viu

scriu I 137; II 264, 268
pustiu

trandafiriu IV 126; V 259; VIII 265
rîu

auriu VI 108, 532
brumăriu
brîu

auriu VI 531, 532
brîu

pustiu VI 35, 489
sicriu

pustiu IV 490
sicriu
știu

pustiu VIII 383, 397, 411
timpuriu

pustiu I 461; II 153; IV 14
știu

pustiu I 468; V 24, 45; VI 645
viu

pustiu VI 87
tîrziu

știu V 461; VIII 226
fiu

știu IV 249
scriu

știu IV 512, 513
viu

știu V 43
reviu

țiu I 71
sicriu

viu IV 274; V 232, 236
sicriu

viu I 454, 472; IV 27, 97; V 28
auriu

viu I 18, 268
pustiu

viu II 153, 154; VIII 458
știu

viu I 441
știu
pustiu

viu V 232; VIII 397, 411
înviu

tîrziu VI 70
auriu

tîrziu I 91
știu
pustiu

tîrziu I 370; VIII 164
viu

îu = ău = eu = iu

rîu I 82, 129, 415, 416; II 99, 170,
sicriu 172; IV 144, 271; VI 488

rîu IV 127
vioriu

rîu IV 99
știu

brîu VI 531
auriu

brîu I 247
rîu

grîu I 92, 442
meu

grîu IV 82
meu
său

grîu IV 115; V 74
rîu

pîrîu II 139, 140
pustiu

pîrîu VI 100, 528
brîu

ou

nou VI 75, 509
ecou

erou VIII 470
nou

birou II 249
erou

elcu

la fel cu V 591
Nedelcu

escu

boierescu IV 230
Minunescu

oliu

oliu IV 120; V 104, 112
doliu

ațiu

spațiu II 414
sațiu

nesațiu I 162; II 351, 355, 356,
Horațiu 361

uflu

suflu VI 55, 497
răsuflu

emplu

templu II 283; IV 497
exemplu

acru

sacru V 364
acru

eatru = atru

teatru I 196; III 93, 96, 100, 111
patru

teatru III 111
tuspatru

etru

metru II 235, 236, 255
Petru

astru

albastru V 303
zahastru

zahastru V 447, 450, 679; VIII
(sahastru) 313
albastru

fiastru IV 417; V 436, 447, 463
albastru

istru

Nistru II 261, 262
magistru

Nistru VIII 120
sinistru

ministru IV 75
sinistru

asu = aso = atso

nasu VI 66
tat-so
ras-o

oșu

moșu VIII 229
roșu

roșu V 611; VIII 348
moșu

V

av

sclav VIII 154
nărav

sclav IV 325; V 315
prav

sclav VIII 460
grozav

slav VIII 151, 157
nărav

bolnav IV 513
trîndav

bolnav II 328, 329, 340
sclav

nărav VIII 445
sclav

grav V 653
suav

grozav VIII 287
sclav

grozav IV 144; V 88, 144
prav

grozav VIII 89
postav

ev

sulev IV 148
ev

iv

milostiv IV 75
lasciv

erv

nerv IV 303, 513; VIII 278
serv

îrv

vîrv II 352
stîrv

X

ex

Rex IV 353; V 357, 363, 364, 365
ex

Z

az = eaz = azi

necaz I 493; IV 5, 277; V 238
azi

necaz IV 110; V 70
treaz

haz VI 120
necaz

haz IV 267
atlaz

haz I 159; II 92, 94, 351, 352, 354,
obraz 358; VI 94, 119, 520

talaz III 277
brazi

prilaz VIII 116
necaz

zaplaz I 112; II 62, 63
azi

grumaz IV 383; V 408
azi

grumaz II 25; IV 309; VIII 282
obraz

obraz II 249; V 231, 235
azi

obraz I 80, 412, 421
caz

obraz III 337; VI 520
haz

obraz I 82, 413, 414; VI 129, 646
grumaz

obraz IV 77
grumaz
atlaz

eaz = azi

treaz IV 352; V 362
viteaz

treaz I 427, VIII 143, 173
obraz

viteaz III 12
azi

iaz = az

amiaz VIII 120
talaz

ăz = ez

văz III 221; IV 510; V 595
visez

văz IV 275
așez

ez = ezi = iezi = ăz

serbez II 247
așez

veghez I 253; V 274
văz

adiez IV 469; V 573; VIII 293
crez

cartaginez VIII 444
vezi

cartaginez VIII 463
încrez

luminez VIII 185
turbez

crez VIII 475
întemeiezi

crez IV 269; V 230; VIII 107, 458
vezi

crez III 133
înveninez

crez II 108; III 220, 222; IV 410; V 507
visez

crez V 415
botez

încrez IV 542
creez

sperez I 480; IV 26
visez

păstrez II 26, 27, 37; IV 309; V 263; VIII 282
vezi

visez V 492
luminezi

șez IV 290
înaintez

așez I 335
veghez

furișez V 523, 524
așez

ospătez VI 86
desfătez

nimitez I 96, 446
vezi

iez = ez

miez V 495, 498
binecuvîntez

onz = onzi

bronz III 234
blonzi

unz = unzi

ascunz IV 532; VIII 336[1]
răspunzi

pătrunz I 488, 511; IV 41; V 50
rotunzi

ierz = erzi

pierz V 523
verzi

uz = uzi

auz I 300
havuz

confuz VIII 445
refuz

jaluz V 680
asuzi
zaluzi

ursuz IV 529; V 607; VIII 346
auzi

COMENTARII

DECEBAL

Primele editări. Fragmentar. G. Bogdan-Duică, BME, III (1932), fasc. 10, p. 195—197: *TA 3* v. 1—3, 18—24; G. Călinescu, *OME*, II, p. 218—221, 223—232: v. 23—31, 33—35, 42—45, 47—48, 53—60, 62—72, 74—75, 252—277, 280—286, 308—320, 328—351, 365—368, 370—400, 420—424, 451—482, 492, 515—517, 564—565, 584, 755—758 + **34r**, *TA 9*, *TA 10* „Trecutul vechi... zina Dochia blondă", „Decebal...Roma", „8 Legionen...fidelis", „102 bătălie la Tapae", „Sora... Al doilea război", *TA 12*; OPERE, IV, p. 486, OPERE, V, p. 122, 510, 648: v. 1—21, 597—599, + 594 (1—2) 595; G. Călinescu, *Opere*, 12, p. 59—69, 324 (în plus față de textele semnalate anterior): v. 1—9, 76—78, 287, 369, 518—520; Marin Bucur, CME, II (1974), p. 80—89: v. 97—120, 135—190, 192, 197—251, 420—430, 433—459, 460—482, 512—525, 561—570, 581—596, 600—604, 607—610, *TA 1*, *TA 5* v. 6—8; Marin Bucur, MANUSCRIPTUM, VI (1975), nr. 1 [ian.—mart.], p. 10—14: *TA 3*; Marin Bucur, RLIT-4 IX (1976), nr. 12, joi 18 mart., p. 12—13: v. 1—495, 498—511; Aurelia Creția, MANUSCRIPTUM, XIV (1983), (52), nr. 3 [iul.—sept.], p. 12—14: v. 600—618, ***TA 2***, ***TA 4***, ***TA 5***, ***TA 6***, ***TA 8***.

Integral. O.IV, p. 127, 129—150, 510, 516, 517—523.

Titlul. Este al autorului, cum rezultă din *TA 11* și *12* și din punctul 2 al listei de titluri cuprinsă în ***FRGM-1, II, 3.***

Datarea. **Toate** textele sînt redactate în 1873, la Berlin, așa cum rezultă din grafie și ortografie și din notarea de 6 ori a numelui lui N. Kretzulescu, reprezentantul României la Berlin și șeful lui Eminescu, pe **2254**, **161r**, unde figurează *TA 1*. Lista de titluri din *FRGM-1, II, 3* este fie din aceeași vreme, fie puțin anterioară; titlul 2, *Decebal*, anunță intenția de a redacta o dramă astfel intitulată. Doar *TA 12* este ulterior, de la sfîrșitul perioadei ieșene, prin 1877, și pare a dovedi intenția poetului de a relua drama (în preajmă, pe **2306**, **64r**, se află notat *Legenda Daciei*, ceea ce trimite la aceeași zonă de interese, chiar dacă nu neapărat la o tratare dramatică).

Sinopsa manuscriselor

2254, 147r, 148rv—155rv, 156r—163r, 165r, 166r, 177r—180r, 298r
2259, 138v
2286, 34rv, 37v, 38rv, 72v, 73rv, 74r
2287, 16r, 45rv, 46rv, 48rv
2306, 86r

Organizarea textelor

2254, 147r, 148rv, 155vr, 155r, 154 rv, 153rv, 149rv—152rv, 160r—156r, 177r—179r, 2259, 138v, 2254, 180r, 2254, 298r, 163r, 2287, 48rv, 45rv, 46rv, 48r, 2286, 34r

Textele aferente

1 **2254, 161r**
2 **2254 166r**
3 **2286, 72v, 73rv, 74r**
4 **2254, 162r**
5 **2254, 165r**
6 **2254, 165r**
7 **2287, 16r**
8 **2254, 162r**
9 **2286, 34v**
10 **2286, 38r, 37v, 34v, 38r, 37v, 38r, 37v, 38r, 37v, 38rv**
11 **2306, 86r**
12 **2286, 34r**

Textele redactate de Eminescu în vederea unei drame *Decebal* se grupează, după logica lor internă, în trei părți: un prim act, două momente intermediare, [*Blestemul lui Decebal*] și [SCENA] dintre Dochia și Traian, situabile imediat după căderea Sarmizegetusei respectiv moartea lui Decebal, și ceea ce Eminescu însuși numește, rezumîndu-l, „actul din urmă" (*TA 12*). Primul act se împarte în chip firesc, potrivit logicii dramatice și mișcării personajelor în 5 scene, dintre care numai ultimele două sînt desemnate de autor ca atare, prin indicația SC[ENĂ]. În actul I, le-

garea filelor în caietul 2254 a alterat însă suita normală a textului și relația dintre personaje și replici astfel că, dacă renumerotăm de la 1 la 26 paginile de manuscris ale textului în desfășurarea lui logică, constatăm că paginile Academiei s-ar succede în suita următoare: 1, 2, 3, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 8, 9, 6, 7, 5, 4, 22, 21, 20, 19, 18, 23, 24, 25, 26. De remarcat că pînă la 17 inclusiv piesa este scrisă, pe ambele fețe ale filelor, cu cerneala neagră, pe file veline de format 19 × 12 cm, iar ultima treime (18—26), cu creion negru pe file de altă calitate și alt format, 22 × 18 cm, și numai pe *recto*.

Odată restabilită ordinea de succesiune a filelor structura actului I se prezintă astfel:

[SCENA I]: [DECEBAL, BORIS, PATER CELSUS, PAGIU]
[SCENA II]: [DECEBAL, IAROMIR]
[SCENA III]: DECEBAL, [CELSUS, UN PAGIU]
SC[ENA IV]: [DECEBAL,] CURTEA-NTREAGĂ, DOCHIA, IAROMIR,
B[ORIS], [PAGIUL]
SC[ENA V]: PREC[EDENȚII], LONGIN

Actul ultim nu poate fi despărțit în scene, dar am restabilit ordinea normală a succesiunii celor 7 pagini, ordine și ea tulburată de cei care au legat filele (3, 4, 5, 6, 1, 7, 2). Versurile 1—36 (din **2287, 48rv**) sînt scrise cu alt scris și despărțite de rest printr-o linie orizontală, deci își au locul firesc chiar la început, cu atît mai mult cu cît încep, aproape textual, chiar cu cuvinte prezente în proiectul din **2286, 34v** citat mai sus: („*Sînt eu sau nu sînt eu*...", în timp ce în fragment, v. 1, citim *Sînt eu ori nu mai sînt eu*...). Și asta cu atît mai mult cu cît primele versuri de pe **45r** (v. 37—41) par continuarea firească a celor de pe **48r** (v. 35—36), așa cum poate constata orice cititor atent. La sfîrșitul actului am adăugat, pentru că apare în suită logică, textul (încheiat în grabă prin notații în proză) care figurează în **2286, 34r** în imediata continuare a însemnării proiect, ca și cînd poetul ar fi vrut, prin aceste două elemente (primul vers și ultimele), să delimiteze ceea ce avea să redacteze în altă parte (adică în **2287**).

La reorganizarea succesiunii paginilor dramei *Decebal* ne-am întemeiat pe un postulat, niciodată dezmințit, de coerență, pe logica inerentă acțiunii dramatice, pe unele indicii materiale ale manuscrisului (formatul și calitatea hîrtiei, suprafața acoperită, ustensilul) și pe însemnările lui Eminescu care apar aici ca *TA 10* și *12*.

Restul de texte aparținînd familiei *Decebal* nu pot fi situate după vreun criteriu intern ori extern nici înlăuntrul celor două acte păstrate, nici între ele. Trebuie deci să le considerăm ca pe niște variații (anterioare sau posterioare) la ceea ce a intrat în redactarea mai închegată a dramei. Ele se află aici prezentate într-o succesiune care merge de la ceea ce este mai apropiat, ca situație dramatică sau chiar ca textualitate (atunci cînd situațiile coincid), de actele constituite ale dramei către ceea ce se îndepărtează mai mult și trimite la o altă structurare scenică a materiei dramatice. Avem astfel:

TA 1. Un fragment (**2254, 161r**) care este fie o redactare anterioară a versurilor 429 și urm. din actul I, fie o dezvoltare ulterioară a lui. De remarcat că fragmentul începe cu un *că* (nu cu *de* ca în v. 429) care mai reapare în fiecare dintre cele trei versuri următoare ale dramei și, pe de altă parte, că în v. 429 poetul a scris întîi „zmeul D[aciei]" (cu gîndul doar la Decebal), apoi a corectat în „zmeii Daciei", cum citim în *TA 1*.

TA 2. Un fragment (**2254, 166r**) de dialog dramatic Longin — Decebal care apare ca variantă a confruntării dintre aceleași personaje așa cum apare în actul I. *Mă ascultă* este scris deasupra unui text încă lizibil: *Sînt legat*, adică vorbesc în numele Romei ca legat al ei.

TA 3. Un alt dialog (**2286, 72v, 73rv, 74r**) care pare și el să fie, în proiectul unei situații dramatice oarecum diferite și mai larg desfășurate, tot o înfruntare dintre Decebal și un reprezentant al Romei, de data aceasta nu Iaromir, ci un personaj care are, ca în fragmentul de mai sus, statutul legatului Longin. Între cele două dialoguri dramatice (Decebal — Iaromir, în actul I, și Decebal — Longin, aici) apare și o asemănare textuală. Versul care deschide diatriba antiromană a lui Decebal este în primul caz *Și tu ce sînt acei pe care-i aperi, Acei romani* (actul I, v. 171), iar *TA 3* începe cu *Știi tu ce-i Roma? Să ți-o spun eu ce-i*, vers mai apoi șters. De altfel analogiile de idei și de formulări nu se limitează la atît.

TA 4—7. Urmează apoi o serie de monologuri ale lui Decebal, un Decebal eliberat din chingile unei structuri dramaturgice și chiar din rolul lui istoric, un Decebal imperial, dînd curs unor patimi violente, unor gînduri dureroase, unei năzuințe nemăsurate spre mărire, ca ale unui mare hegemon al istoriei universale.
Alte cîteva fragmente din această familie, mai mărunte, au un statut mai de grabă enigmatic.

TA 8. Este un schimb de replici și de priviri dintre doi antagoniști de mare rang istoric greu de determinat.

TA 9. Un fragment răzleț dintr-un proiect în care ar fi fost să apară în drama *Decebal*, ca în *Memento mori* și ca în proiectul de epopee *Decebal*, zeii Daciei în lupta cu oștirea romană, ceea ce duce însă la o cu totul altă concepție despre temeiurile dramei decît cea, cu totul nemitologică, din actul I.

TA 10. Cu excepția unor considerații legendar-mitologice despre Dochia, considerată fiică a marelui preot Duras-Diuparneu, aceste însemnări sînt un rezumat succint după sursa istorică pe care a folosit-o Eminescu și care este, direct sau indirect, Dio Cassius, *Istoria romana*, cartea 67, cap. 6—10 și cartea 68, cap. 6—15, așa cum s-au

păstrat aceste două cărţi în excerptele bizantine tîrzii ale lui Xiphilinos şi Zonaras. Toate situaţiile, aluziile şi numele de persoane din piesă sînt conforme cu acest punctaj istoric.

TA 11. Este o însemnare de prin 1877 care dovedeşte intenţia de a relua drama şi îi atestă totodată titlul de autor şi faptul că actul existent este actul I, de vreme ce şi aici, în însemnare, ca şi în dramă, acţiunea debutează cu o tiradă a unui Decebal bucuros de izbîndă.

TA 12. Este un proiect-rezumat al ultimului act, notat în **2286** şi realizat în **2287**, amîndouă caiete cumpărate şi folosite în vremea Berlinului.

Relaţia cu restul operei. S-a crezut pînă acum (O. IV, p. 138) că două sonete postume, *Cum oceanu-ntărîtat*... şi *Adînca mare*..., amîndouă de epocă berlineză, „s-au desprins" din actul I al dramei *Decebal*, unde cîte o variantă a lor figurează ca versurile 130—142, respectiv 155—166 (lucru nesemnalat de Perpessicius, vezi OPERE, V, p. 158—159, respectiv 157—158). În realitate sînt mai multe motive de a crede că, dimpotrivă, Eminescu a integrat în *Decebal* (punîndu-l pe unul în gura lui Iaromir şi pe celălalt în a lui Decebal) două sonete gata redactate, pe care le-a preluat aici, aducîndu-le unele modificări dintre care cele mai importante provin din efortul de integrare în noul context, unde ele funcţionează ca al doilea termen al unor comparaţii al cărei prim termen sînt dacii. În favoarea acestei teze se pot invoca următoarele argumente:

1. Versurile din *Decebal* care corespund celor două sonete sînt *singurele rimate* din întreaga dramă, altminteri scrisă în versuri albe.

2. Versiunea din *Decebal* a fiecărui sonet corespunde (atît cît permitea integrarea) versiunii finale (cea mai elaborată şi mai lipsită de remanieri, ambele în **2287, 59r**), la care s-a ajuns, pentru fiecare sonet, pornind de la versiuni bruionare mult mai frămîntate (**2287, 58v**, respectiv **2285, 136v**). Or, *acestea din urmă* reprezintă prima vîrstă a sonetelor şi nicidecum versurile corespunzătoare din *Decebal*, care, dimpotrivă, pleacă de la versiunile finale obţinute în **2287, 59r**.

3. Integrarea se face în chip manifest prin eliminări, adausuri şi ajustări care presupun existenţa *prealabilă* a însuşi textului astfel prelucrat, adică a versiunii finale.

De asemenea, libertăţile pe care poetul şi le ia faţă de forma fixă a sonetului (în *Cum oceanu-ntărîtat*.. 13 versuri în loc de 12 şi 3 excepţii de la forma canonică de îmbinare a rimelor, iar în *Adînca mare*... eliminarea primelor 2 versuri) presupun existenţa anterioară a unui sonet, introdus apoi într-o structură mai liberă de constrîngeri formale.

4. *Adînca mare*... este preluat aproape identic, cu o mică inadvertenţă: eliminîndu-se primele 2 versuri, unde figura cuvîntul *mare* (*Adînca mare sub a lunei faţă*), toate pronumele şi adjectivele versiunii din *Decebal* rămîn fără substantivul feminin la care se referă. Mai mult, se simte chiar un dezacord, căci în versul 154, care introduce sonetul în *Decebal*, singurul substantiv referenţial este masculin: *Oceanul*.

5. Schimbările necontextuale aduse în *Decebal* formei sonetelor din **2287, 59r** sînt, chiar cînd duc la violarea formei fixe a sonetului, ameliorări. Astfel, *se-nvoaie* (citit de Perpessicius *se înmoaie*), probabil o inadvertenţă, devine *se-ncovoaie*, strofa a treia din *Cum oceanu-ntărîtat*... (supranumerară cu un vers) e mult mai expresivă şi mai viguroasă, iar în *Adînca mare*... trecerea de la *O lume-ntreagă-n fundul [ei] visează* la *Astăzi o lume-n fundul ei visează* întăreşte opoziţia cu versul 5 (respectiv 157 din *Decebal*): *Dar mini ea, falnică, cumplit turbează*.

Am stăruit în această demonstraţie pentru a arăta că, măcar într-un caz, Eminescu a străbătut drumul invers, integrînd în textul dramatic poezii cu o existenţă anterioară autonomă şi nu, ca în cele mai multe cazuri, autonomizînd ca poezii segmente de dramă.

Alt statut are [SCENA] care precedă ultimul act, cea în care Dochia plînge asupra morţii lui Decebal. Eminescu a preluat mai tîrziu a doua tiradă a Dochiei şi, prelucrînd-o, a adaptat-o morţii lui Ştefan cel Mare. Textul se află în **2287, 24r**, deci în acelaşi caiet berlinez în care se află scris „actul din urmă" din *Decebal*, şi este reprodus aici în *FRGM-1*, la *[Ştefan cel Mare]*, 3.

PACEA PĂMÎNTULUI VINE S-O CEARĂ

Primele editări. Fragmentar. OPERE, I, p. 381: *TA 10*, OPERE, V, p. 650: *TA 11*; Marin Bucur, CME, (II) 1974, p. 90—95: **168r—169r** „Într-adevăr au cătat ochii morţii... căci binele e moartea", **169r** „Nu poţi da pace... nu te bate cu dacii", **169v** „Din tine vorbeşte Roma... ce vană este viaţa asta a lor", **169v—170r** „Icoana aceasta a măririi... aceste dorinţi întunecoasă", **170r** „Voi aţi voit pămîntul... să nu aspire la mărirea voastră", **170v** „Nu dau nimic pe numele... de ură şi iubire ca şi glasul prezentului", **171r—171v** „Dar a fost sătul, sătul de privirea... acest dezgust adînc de viaţă?", **172r** „Pretutindeni a fost aşa... peste zeii asfinţiţi — un rival", **172r—172v** „Adu-ţi aminte de căderea Cartaginei... daca e vro propăşire-n lume sau daca nu e", **172v—173r** „În van or răsări icoanele şi bise-

ricele... mai egoist decît cel [de] pînă azi", **176r** „Tu crezi — eu nu cred... Să îmblu peste capete de nații?", *TA 3* v. 4—5, *TA 5* v. 1—12; O. IV, p. 511, 512, 515, 528—529, 536—538: **162r** titlul, **168r** „Ce vrei... pămîntului", „Timpul... luptă", „un vierme... pe el", **171v** „Romanii... Frunți..." + *TA 1*, *TA 3* „Strigăte... mamă", „Pîn-acum... Traian", *TA 4*, *TA 6*, *TA 7*, *TA 12*.

Integral. Aurelia Creția, MANUSCRIPTUM, XIV (1983), (52), nr. 3, [iul.-sept.], p. 11—19; Aurelia Rusu, *Eminescu Teatru* I, București, Editura Minerva, 1984, p. 240, 241, 243—251, 262—263.

Inedit. *TA 8*, *TA 9*, în volumul de față, p. 66.

Titlul este dat, subliniat, chiar de autor pe **2254**, **162r**, fără însă să fie așezat, chiar la începutul piesei, ci înaintea lui *TA 1*, urmat de un amestec de alte texte aferente la *Pacea pămîntului vine s-o ceară* (în continuare *Pacea pămîntului...*) și de texte aferente la *Decebal*.

Datarea. Toate textele din această familie au fost redactate la Berlin, în 1873, o dată cu *Decebal*, din care de fapt s-a desprins ca dialog dramatic autonom.

Sinopsa manuscriselor.

2254, 162r—164r, 166r—168r, 169rv—172rv, 173r—176r
2259, 261r
2260, 68r—70r, 134r, 135r
2285, 163r
2287, 17rv, 18r

Organizarea textelor.

2254, 162r, 168r, 169rv—176rv, 164r

Textele aferente

1 **2254, 162r**	*5* **2254, 166r**	*9* **2260, 134r**
2 **2254, 162r**	*6* **2260, 70r**	*10* **2260, 135r**
3 **2254, 166r, 167r**	*7* **2260, 68r, 69r**	*11* **2259, 261r**
4 **2287, 17rv, 18r**	*8* **2260, 134r**	*12* **2285, 163r**

Dialogul dramatic nu este susceptibil de o împărțire în scene. Am considerat că tot ce este scris între titlu (**162r**) și începutul dialogului (**168r**) trebuie considerat ca text aferent fie la *Pacea pămîntului...*, fie la *Decebal*, cu excepția filei **164r**, care are alt statut. Iar pentru faptul că piesa începe realmente pe fila **168** stă dovadă numerotarea autografă a filelor, de la 1 la 10 (totalul de 14 pagini provenind din faptul că filele **169—172** sînt scrise și pe verso. Și aici se constată legarea greșită a unei file: fila 10 a lui Eminescu a fost inserată ca fila **164** și nu așezată, ca purtînd cifra **10**, după fila **176** care poartă cifra **9**.

Textul dialogului dramatic este scris pe file de aceeași calitate și același format cu ultimele 9 pagini din *Decebal*, între care de altfel se intercalează, în felul următor: *Decebal* **156r—160r**, *Pacea pămîntului...* (precedată de cîteva texte aferente la *Pacea pămîntului...* și la *Decebal*) **161r—176r**, *Decebal* **177r—180r**. Ca și ultimele pagini din *Decebal*, primele pagini din *Pacea pămîntului...* sînt scrise cu creion negru, dar, începînd cu josul paginii **173r**, poetul scrie cu cerneală neagră pînă la sfîrșit. Totuși textul nu este integrabil în structura dramei *Decebal*, nici în textul existent, nici în acela, nescris, deductibil din acesta. Acolo înfruntarea Dacia—Roma are loc între Decebal și Iaromir, apoi între Decebal și Longin, aici între Duras-Diurpaneus, marele preot dac, și Traian, împăratul Romei, și anume într-un timp paralel, care converge cu acela al lui *Decebal* doar în final, cînd armata dacă trece la ofensivă. Or, nu sta în obișnuințele dramaturgice ale vremii și ale lui Eminescu construirea de acte distincte desfășurîndu-se în același timp istorico-dramatic și nu putem postula în nici un chip că *Pacea pămîntului...* ar putea reprezenta un alt act al lui *Decebal*. Pe de altă parte ideile vehiculate în *Pacea pămîntului...* au afinități cu cele din *Decebal*, dar numai pînă la un punct. Marele preot orb, fost rege, înfruntîndu-l pe Traian, are o viziune mai cuprinzătoare și mai înaltă asupra istoriei lumii decît Decebal, ori Iaromir, ori Longin, și pare croit din altă substanță a imaginației poetice decît ar fi posibil pentru vreun personaj din indiferent ce act al dramei ale cărei temeiuri le așază actul I.

TA 1. O variantă preliminară (**2254, 162r**) a versurilor de pe **171v** din *Pacea pămîntului...*. Cele două versiuni sînt foarte apropiate, singurele diferențe importante fiind schimbarea timpului verbelor (prezentul din versiunea preliminară a fost transformat, ca într-o prevestire, în viitor) și rescrierea versurilor 4—5, care devin astfel mai clare și mai expresive.

TA 2. Un grifonaj greu descifrabil cu creionul în care apare un poet, înzestrat (cum rezultă din indicația scenică) cu o harfă. Despre ce poet anume ar fi vorba nu putem să știm. Trebuie oricum apropiat, ca fiind plăsmuit din aceeași substanță poetică, de poetul orb Ogur din proiectul de epopee *Decebal*, de poetul din *Odin și poetul* și poate și de adresantul monologului dramatic care figurează aici ca *TA 7*. Cf. și *Decebal*, *TA 3*, v. 62, unde Longin îi spune lui Decebal : *Sînteți poeți ca grecii.*

TA 3. Un schimb de replici (**2254, 166r**) încă nu foarte bine organizat între CELSUS și ÎMPĂRAT, reprezentînd primele încercări, încă divagante, de a amorsa dialogul dramatic anunțat prin titlul notat pe **162r**, dialog care va începe brusc cu *Voi un răspuns l-această întrebare*, fără ca să putem reconstitui despre ce întrebare este vorba.

TA 4. Versificarea, de altfel cu prea mari libertăți față de textul de bază pentru a fi integrabilă acolo, a pasajului în proză de la p. 3–4, (*Toată-înțelepciunea voastră ... Universul*).

TA 5–11. Trebuie adăugate aici, deși nu mai fac parte dintr-un dialog Dacia-Roma, o serie de 7 monologuri care pot fi atribuite unui împărat nedeterminat al Romei, poate tot Traian, măcinat de îndoieli, împovărat de misiunea lui, dîrz. Ele constituie un fel de pandant la monologurile regal — imperiale ale lui Decebal (vezi *Decebal, TA 4–7*).

TA 12. În sfîrșit, se află atașată aici, pentru a nu rămîne pierdută printre manuscrise ori comentarii, o schiță de dialog, la Roma, pe Aventin, între un roman și un „barbar", Teutoba *, poate un dac, poate, mai degrabă, un german

BOGDAN-DRAGOȘ

Primele editări. Fragmentar. SAM, I (1902), nr. 18, 13 mart., p. 274–275: II *Nunta lui Dragoș* v. 137–184; SAM I (1902), nr. 23, 5 mai, p. 358–359: *TA 4*; F, XXXVIII (1902), nr. 21, 26 mai/8 iun., p. 248: *II Nunta lui Dragoș* v. 257–271; Iuliu Dragomirescu, CUV-2, I (1904), nr. 1–2, 25 ian., p. 2–7; nr. 3–4, febr., p. 21–25; nr. 5–6, mart., p. 37–43; nr. 7–8, apr., p. 59–61: *I Cornul lui Decebal*: v. 1–73, 77–87, 96–101, 103–179, **16r–17r**, 180–226, 228–316, 318–495; G. Călinescu, ALA, XI (1932), seria II, nr. 620, 23 oct., p. 5–6: *TA 6*; G. Călinescu, *Opera*, III, p. 28–29, 47–48: *II Nunta lui Dragoș* v. 361 (1–32), 362, *TA 6*; OPERE, III, p. 179, 206, OPERE, IV, p. 537, OPERE, V, p. 612, 663, 664: v. 169–184 + 136 (49–60), 137, *RR 4, 5, 6, 8, TA 2* v. (1–16)1.

Integral. Iuliu Dragomirescu, Mihail Eminescu, *Bogdan Dragoș*, București, Editura Librăriei Leon Alcalay, 1906.

Titlul. Titlul *Bogdan-Dragoș* este autograf și se află scris în **2275, 5r** și **2306, 109r**. Din dramă s-a păstrat actul întîi, subintitulat *Cornul lui Decebal*, și o parte din ceea ce ar fi fost să fie actul II. Acest al doilea act, însă, de o cu totul altă inspirație, urma să fie desprins de aici și integrat de poet ca prim act al unei alte drame, proiectată în trei acte, *Nunta lui Dragoș*, din care avem scena I, o importantă parte din scena a III-a și un număr de replici răzlețe, unele compatibile cu scenele scrise, altele integrîndu-se ipotetic într-o altă dezvoltare sau în alte dezvoltări ale piesei, rămase nescrise. Se obține astfel o grupare a textelor din familia *Bogdan-Dragoș* cuprinzînd, sub acest titlu generic, I *Cornul lui Decebal*, II *Nunta lui Dragoș* : scenele I și III și replici răzlețe, la care se adaugă un număr de texte aferente.

Datarea. Stratul de redactare cel mai vechi apare în **2254, 113r–118r** (versiunea A pentru *Nunta lui Dragoș*, corespunzînd versurilor 137–342 din versiunea B) și este scris la Iași în cursul anului 1876, așa cum rezultă: din faptul că fata este numită VERENA, ceea ce trimite la marele ciclu veronian de la Iași, din cerneala folosită, un mov mai închis decît cel cu care sînt scrise toate celelalte texte afiliabile dramei și contemporană cu texte databile 1876, și din absența elementelor din *Atît de fragedă*, care fac ca textul să trebuiască situat înainte de 16 august 1876, data cînd moare Raluca Eminovici. În momentul redactării versiunii B acest fragment a fost anulat cu cerneala violetă a acestei versiuni B. Cu aceeași cerneală sînt făcute aici unele modificări, abandonate, și sînt așternute un număr de versuri integrabile actului I.

Toate celelalte texte din această familie, scrise cu cerneală intens violetă, sînt ulterioare lui **2254, 113r–118r** și trebuiesc situate după iunie-iulie 1878, răstimp în care Eminescu traduce, la Florești, primul volum din *Fragmente zur Geschichte der Rumänen* a lui Eudoxiu de Hurmuzaki (vezi OPERE, XIV, p. 981–988).

Punctul de articulație între vechea și noua versiune se află în **2254, 145r** și **146r**, două pagini scrise cu cerneală violetă, dintre care a doua (**146r**) este o listă de nume (*TA 1* în prezentul volum) care (cu excepția lui Ludwig d[er] Gross[e], anticipat de pe p. 253 sus, adică din imediata proximitate a numelor care urmează pe p. 252) apar exact în ordinea din Hurmuzaki, preluate, cum rezultă din grafii, după originalul german, p. 250–253 (în traducere p. 307–311, OPERE, XIV, p. 189–190), listă care include, ca penultim termen, și numele cetății Arieșului, unde este localizată, imaginar, acțiunea din *Cornul lui Decebal;* ultimul nume este „Alex. Bassarab 1342–65", preluat și el tot din Hurmuzaki, p. 192 (respectiv 234 și 161). Pe pagina **145r** se află rezumatul unei proiectate drame, *Nunta lui Dragoș*, în 3 acte, și lista personajelor ei. Consemnarea „Scena I. **E scrisă**" se referă la scena de dragoste redactată în 1876, în **2254, 113–118**, cu deosebirea că VERENA devine VERONI.

Drama aceasta, în termenii care rezultă din rezumat și din lista personajelor, Eminescu n-a scris-o în întregime niciodată. Dar nici n-a abandonat-o complet, încercînd să integreze, completînd, ceea ce scrisese deja într-o dramă mai cuprinzătoare, *Bogdan-Dragoș*, din care așterne cît cuprinde **2275, 5r–90r**, un continuum alcătuit dintr-un prim act, *Cornul lui Decebal*, și din scenele I și III dintr-un al doilea act, care ar fi fost să fie primul din *Nunta lui Dragoș*. În vederea acestei drame mai cuprinzătoare Eminescu redactează o nouă listă de personaje, în care păstrează vechile roluri, schimbîndu-le numele (inclusiv VERENA în ANNA) și adăugîndu-le altele, potrivit necesităților la care va răspunde actul I al piesei (lăsată și ea, la rîndul ei, neterminată). Titlul (**2275, 5r**, repetat în *RR7*, pe **2306, 100r**)

provine, nemijlocit, tot din Hurmuzaki, unde la p. 306—307 a traducerii lui Eminescu, reprodusă în OPERE, XIV p. 189, corespunzînd p. 250 a originalului german, se citește: „În anul 1359 se puse în fruntea românilor așezați în comitatul Maramurășului din Țara Ungurească un cap cu minte, inimos și cu vază, anume Dragoș, fiul lui Bogdan, însemnat mai adeseori cu numirea duplă Bogdan—Dragoș", onomastică de negăsit altfel decît la Hurmuzaki [1], de unde provin de altfel și toate numele de roluri adăugate: *Dragul* (Hurmuzaki notează, la p. 190, pe baza unei diplome a lui Sigismund I, că „numele Dragu nu e decît o scurtare a lui Dragoș"; Eminescu inversează, numind pe tată Dragul și pe fiu Bogdan-Dragoș — dar, în textul piesei numai Bogdan —, *Sas, Bogdan* (de unde poetul derivă *Bogdana*, soția lui Sas), *Balcu, Dragu, Dragomir* și *Ștefan* (fără precizarea că acesta din urmă apare în piesă ca fiu al lui Sas). Astfel se constituie actul I *Cornul lui Decebal* și, fără precizare explicită, scenele I și III ale actului II, pe care le-am așezat sub titlul *Nunta lui Dragoș* și în care am inserat, la locul respectiv, ca versiuni mai vechi (dar poate mai recente decît fragmentul ieșean și veronian **2254, 113r—118r), 2254, 145r, 2257, 243v, 242v, 241r, 2306, 108r** și **2254, 193r—198r.** Rezumîndu-ne la esențial, putem deci afirma că *Bogdan—Dragoș* s-a dezvoltat, pe un nucleu ieșean din 1876, **2254, 113r—118r,** la București, în 1878—1879, într-un ansamblu neîncheiat care conține un număr de versiuni preliminare contopite în **2275, 5r—90r,** versiunea finală.

Un *terminus ante quem* pentru *Cornul lui Decebal* este oferit de spusele lui Zamfir C. Arbore publicate de N. Iorga în 189, SAM, p. 840: „Amicul meu, răposatul Mihai Eminescu, mi-a cetit în locuința sa de pe Calea Victoriei, de lîngă Calea Griviței începutul dramei sale *Bogdan—Dragoș,* pe la 1879; îmi aduc aminte că era toamnă; la cetire a fost de față și C. Bărcănescu".

Sinopsa manuscriselor.

2254, 111r, 112v, 113r—118r, 145r, 146r, 193r—198r, 202r
2257, 241r, 242v, 243v
2261, 42r
2264, 224r
2275, 5r, 6v, 7r—10r, 10v, 11rv, 12r—29r, 28v, 30rv, 31r, 33v, 45r—50r, 78v, 79r, 114r—117r
2279, 43r, 44r, 87r, 106r
2283, 177v
2306, 84r, 85r, 107r—109r

Organizarea textelor.

I. CORNUL LUI DECEBAL

2275, 5r—7r, 6v, 7r, 8r—10rv, 11rv, 12r—29r, 28v, 30r, 31r, 30v, 31r—34r, 33v, 34r—45r (2254, 112v, 113r, 112v, 113r) 45r, 46r—50r.

II. NUNTA LUI DRAGOȘ

2254, 145r, 2275, 50v, 51r—58r, (2254, 113r—118r) 2275, 60r—64r, (2257, 243v, 242v, 241r) 64r—69r, (2306, 108r) 69r—78r, 81r, 82r, (2254, 193r—197r) 82r—90r.

RELAȚIA DINTRE VERSIUNILE *A* ȘI *B*

A	*B*
2254, 113r—118r	între v. 136 și 137
2257, 243v, 242v, 241r	în v 193
2306, 108r	în v. 257
2254, 193r—198r	între v. 361 și 362

III TEXTE AFERENTE

1 **2254, 146r**
2 **(2279, 87r) 2275, 115r, 116r, 114v, 116r, 117r**
3 **2264, 224r**
4 **2279, 43r, 44r**
5 **2279, 106r**
6 **2254, 202r**

IV REPLICI RĂZLEȚE

1 **2254, 111r**
2 **2254, 146r**
3 **2254, 198r**
4 **2306, 84r**
5 **2306, 107r**
6 **2261, 42r**
7 **2306, 109r**
8 **(2283, 127v) 2306, 84r**
9 **2306, 85r**
10 **2275, 78v**
11 **2275, 78v**
12 **2275, 79r**
13 **2275, 117r**
14 **2262, 27r**

Considerațiile de cronologie a redactării au implicat în mod necesar și o justificare a organizării textelor. La textul piesei trebuie adăugate însă și un număr de *replici răzlețe*, dintre care *1—6* reprezintă variații sau integrări posibile la textul existent, iar restul, *7—14*, presupun o dezvoltare a dramei, o despărțire între cei doi tineri, existentă în scena III, dar cu o schimbare de ton în sens mult mai elegiac, cu o altă, doar presupusă, motivare și cu implicația (*10—11*) a unei călugăriri a Annei; replicile *12—14* se situează într-un context mai puțin determinabil, acela al unei regăsiri, dacă nu cumva fragmentul *14* presupune, ipoteză hazardată, o situație analogă celei din *Romeo și Julieta*, în care cei doi tineri mor împreună bînd, pe rînd, otravă.

În *Textele aferente* am inclus: *TA 1*, lista de nume din Hurmuzaki de pe **2254, 146r**; *TA 2*, un text (**2275, 115r—117r**) care, deși neintegrabil la locul respectiv, pare o posibilă variantă la *Cornul lui Decebal*, v. 312—329, deci o descriere făcută de Bogdan a priveliștii Moldovei văzută, într-o nălucire, de pe Ceahlău și o înfățișare a descălecării. Eminescu a reluat apoi textul în **2279, 87r**, trecîndu-l la forma impersonală și căutînd să facă din el o poezie autonomă pe care însă a renunțat s-o mai încheie: vezi OPERE, IV, p. 537 și V, p. 612, unde Perpessicius dă argumente pentru datarea, prea timpurie, 1877—1878; *TA 3* se referă și el fără putință de îndoială la *Cornul lui Decebal* și anume la v. 356—357 („Și roiurile-s bune, prisaca înflorită, / Dar ce folos cînd toate nu au un prisăcar?"), cărora în acest dialog în proză, scris cu aceeași cerneală violetă, între un boier, desigur un băștinaș al viitoarei Moldove, și un moșneag venit din Maramureș, în preajma descălecării, le corespund „a adormit prisacariul și roiurile de albine nu știu ce face de capul lor și bat cîmpii"; prisăcarul se numește Dragul, feciorul lui, berbecuțul, e Bogdan, miorița — Anna, vînătorul — Sas, iar fluierul — cornul; *TA 4* a fost reprodus aici, deși nu poate fi integrat nicidecum piesei și este scris cu o cerneală neagră străină de această familie de texte, pentru că evocă, dintr-o perspectivă ce-i drept mult tîrzie, descălecatul și gloria Moldovei, în termeni care îl apropie pe alocuri (v. 3—8) de *TA 2* (v. 35—42); *TA 5* evocă, necontextualizabil, îmblînzirea zimbrului moldav de către Dragoș; *TA 6* este proiectul unei piese CENUȘOTCĂ, deci pe motivul din basmul Cenușăresei, și se afiliază aici pentru că este un proiect foarte asemănător cu ceea ce ar fi fost, terminată, *Nunta lui Dragoș*, asemănător ca atmosferă și avînd cîteva nume de personaje reluate din *Cornul lui Decebal* și *Nunta lui Dragoș*: TOADER LUPĂȘTEANU, CRĂCIUNA, BOGDANA, PEPELEA și de asemenea toponimul Moara Guzganilor; LEIZER, nume abandonat, reapare în *Gogu tatii*. Toate aceste liste de personaje sînt scrise cu aceeași grafie și cu aceeași cerneală violetă din vremea Iașilor, deci de prin 1876—1877.

Relația cu restul operei. Textul piesei *Bogdan-Dragoș* este unul dintre cele mai bogate în analogii, apropieri sau identități textuale cu poeziile și pe care nu le-am mai reprodus aici, ele putînd fi citite în volumele I—V ale prezentei ediții (OPERE, I—V). Se pot stabili următoarele concordanțe (în care cifrele romane trimit la volumul respectiv din OPERE):

I CORNUL LUI DECEBAL

Versurile	
100—105	*Gemenii* (IV, p. 420)
	Mureșanu (1876) (IV, p. 300)
	N-am fost la înălțime (IV, p. 539—540, V, p. 614)
461—467, 473—490	*Mureșanu* (IV, p. 60—61, 300—301)
467—472	*Gemenii* (IV, p. 419, V, p. 465, 469)
477—490	*Gemenii* (IV, p. 414)

II. NUNTA LUI DRAGOȘ

79—122	*Scrisoarea IV* (I, p. 152—154, II, p. 325, 334—338, 341—344)
136 (49—60) 137[2]	*Peste vîrfuri* (I, p. 206, III, p. 175—179)
173—184	
201—210	*Atît de fragedă* (I, p. 117—118, II, p. 87, 89—112)
212—228	*Pierdută pentru mine, zîmbind prin lume treci* (IV, p. 271, V, p. 229—230)
257 (1—17) 257[3]	*Renunțare* (IV, p. 434—435, V, p. 510—514, la care trebuie adăugată versiunea din **5186, 17r—18r**)
257—274	
276—287	*Pierdută pentru mine, zîmbind prin lume treci* (IV, p. 269, V, p. 229—230)
Replici răzlețe	*Gemenii* (IV, p. 420, V, p. 482—483)
Texte aferente	*Sub cerul plin de nouri* (IV, p. 537, V, p. 612)

În volumele consacrate poeziilor Perpessicius reproduce, ca variante (integrîndu-le minimal în contextul lor dramatic) doar versurile 173—184 (**2275, 62r**) pentru *Peste vîrfuri* și 201—210 (**2254, 114r** și **2275, 65r**) pentru *Atît de fragedă*. Textul din care derivă *Sub cerul plin de nouri* este menționat, dar nu reprodus. Iar versurile din *Bogdan-Dragoș* care au corespondent textual în *Scrisoarea a IV-a*, în *Pierdută pentru mine, zîmbind prin lume treci*, în *Renunțare* și în *Gemenii* nu sînt menționate de editor ca faze de redactare ale poeziilor respective.

Din formularea lui Perpessicius rezultă că el rezerva variantele cuprinse în drame volumului de dramaturgie, deci putem considera reproducerea textelor cuprinse în *Peste vîrfuri* și în *Atît de fragedă* ca pe o inconsecvență. În

realitate este vorba doar de o mică inerentă șovăială, determinată de bună seamă și de stadiul din acel moment al cercetării sale. Nu este însă mai puțin adevărat că *toate* textele dramaturgice care reprezintă etape de redactare ale unei poezii se cuvin menționate la locul respectiv, iar concordanțele menționate mai sus trebuiesc integrate idealmente în volumele II și V, la locul rezervat pentru *Scrisoarea IV, Pierdută pentru mine, zîmbind prin lume treci, Renunțare, Gemenii* și *Sub cerul plin de nouri*, completînd astfel ceea ce Perpessicius a făcut numai pentru *Peste vîrfuri* și pentru *Atît de fragedă*.

O atenție specială se cuvine acordată aici textelor care au un corespondent în poezii, și anume cronologiei lor relative. Domnește prejudecata că Eminescu scria piese de teatru care apoi i se destrămau în mînă, devenind poezii de sine stătătoare. Și desigur se poate afirma cu oarecare adevăr că în *Bogdan-Dragoș* se află primele redactări din *Scrisoarea IV* (v. 79—122, descrierea castelului), din *Gemenii* (v. 20—28 și 273—284), (*Cornul lui Decebal*, v. 100—105 și *TA 7*, unde textul românesc e precedat de un bruion grăbit în germană), și din *Sub cerul plin de nouri*. Dar în alte cazuri poetul procedează altfel, integrînd, în textul dramaturgic, eventual cu modificări fie de adaptare la context, fie chiar de cizelare, poezii gata redactate într-o anumită formă. Acesta pare a fi cazul cu *Atît de fragedă, Pierdută pentru mine, zîmbind prin lume treci* și *Renunțare*, dar acesta ar fi fost cazul și cu *Despărțire*, menționată cu titlul *Să cer un semn, iubito* în rezumatul scenei a III-a din *Nunta lui Dragoș*, unde pînă la urmă n-a mai fost integrată. Tot acolo mai figurează un titlu, *Nu vrei, copilă dragă* pe care nu am putut să-l punem în legătură cu vreun text existent.

Cazul lui *Peste vîrfuri* este deosebit, în sensul că textul din versiunea A, v. 136 (49—60) 137, mai vechi, este mult mai aproape de versiunea antumă din ediția Maiorescu decît cel din versiunea mai recentă B, v. 173—184. Pe de altă parte poezia din versiunea A are pe margini niște sugestii de alternativă care au fost preluate în ceea ce Perpessicius califică drept versiunea D a poeziei (**2283, 101r—100v**), preluate acolo din niște soluții alternative incorporate atît din textul versiunii A a lui *Bogdan-Dragoș* cît și din faza intermediară C^2 a poeziei. Totul ne îndeamnă să credem că textul versiunii A a dramei conține rezultatul final al unor căutări care au dat pe de o parte textul definitiv, pe de altă parte o serie de dezvoltări ulterioare care au dus la textul din versiunea B a dramei (1878—1879), text mai tardiv și totodată nedat spre publicare. Oricum, filiația lui Perpessicius trebuie revizuită în funcție de datele oferite de dramaturgie și de cronologia ei, precum și relația diferitelor versiuni cu textul definitiv, subordonarea textului C **2254, 114r** (versiunea A), celui **2275, 62r** (versiunea B) răsturnînd ordinea naturală a lucrurilor și distorsionînd întreaga filiație.

---

[1] N. Iorga, recenzînd în „Sămănătorul" ediția lui Iuliu Dragomirescu din *Bogdan-Dragoș*, scria „Numele, fals combinat, de Bogdan-Dragoș pentru cel dintîi Domn moldovean a fost întrebuințat întîi de Hurmuzaki în *Fragmentele* sale germane" (186, SAM., p. 783).

[2] Am notat astfel versurile 49—60 din versiunea anterioară intercalată între v. 136—137 ale versiunii finale.

[3] Am notat astfel versurile 1—21 din versiunea anterioară intercalată în v. 257 (rupt în două replici).

GRUIE SÎNGER

Primele editări. Fragmentar. OME, II, p. 247—250: **2278, 18r 19r—20r**; OPERE, I, p. 426—428: *TA 2, TA 3, TA 4, TA 5, TA 6, TA 7, TA 8, TA 9*.

Integral. O.IV, p. 253—277, 603—612.

Inedit. Nota 104, v. 1—4, în volumul de față, p. 141.

Titlul. Este al autorului și figurează pe **2278, 18r**, în fața listei de personaje și a proiectului-rezumat.

Datarea. În ce privește cronologia lui *Gruie Sînger*, toate elementele de datare converg în direcția situării lor în 1876, nu mult înainte de elaborarea versiunii A din *Nunta lui Dragoș*. Eminescu a scris întîi atîta cît a scris din *Gruie Sînger*, apoi a trecut la *Nunta lui Dragoș*, versiunea A și, în sfîrșit, după vara lui 1878 a scos din primul act al lui *Gruie Sînger* primul act din *Bogdan-Dragoș* (*Cornul lui Decebal*) și, în continuare, versiunea B din *Nunta lui Dragoș*. Ne aflăm în fața unui proces de istoricizare, prin contactul cu *Fragmentele* lui Hurmuzaki, a unei urzeli de inspirație preponderent mitică, căruia i se adaugă, în partea idilic-elegiacă, germinația poetică a momentului veronian de la Iași, care hrănește momentul dramaturgic, dar nu cu o intenție atît de fermă încît să predomine decisiv.

Sinopsa manuscriselor.

2254, 92r—98r, 100rv, 101r, 102rv, 103r—105r, 110r—112r, 123v
2262, 119r, 121r, 122r, 139r
2278, 18r—20r

Organizarea textelor.

2278, 18r—20r, 2254, 102r, (123v) 102v, 103r—105r, 110r—112r, 96r—98r, 2262, 121r, 122r, 139r, (2254, 101r) 139r, 2254, 92r—95r, 2262, 119r, 2254, 100rv, 101r

Texte aferente 1—10

2262, 119r—121r

În afară de proiectul de listă a personajelor și al conținutului piesei, pe acte și pe scene, amîndouă în **2278, 18r–20v**, textul dramei și al celor cîteva fragmente aferente ei sînt distribuite, fără vreo regulă, între **2254** și **2262**, scrise cu aceeași cerneală violet închis (cu rare intervenții de o nuanță mai deschisă), pe file de aceeași calitate și același format, 34 × 21, și cu aceleași caracteristici ale grafiei și ortografiei. Este vorba în chip evident de un continuum dispersat în urma legării, mai mult întîmplătoare, a hîrtiilor poetului.

În plus, aproximativ 350 de versuri din *Cornul lui Dragoș* (care are în total cam 700) își găsesc echivalentul textual în textul lui *Gruie Sînger*, în felul următor:

Gruie Sînger	*Cornul lui Decebal*
1–35	138–177
35(1–12)36	497–503
136 (diata lui Iuga) 137	179 (diata lui Dragul) 180
40–103	180–238
112–139	412–444
221–224	33–36
229–231	75–77
233–236	70–73
240–248	79–87
251–295	96–136
297–355	519–572
TA 11	511–512

Relația cu restul operei. Versurile 255–262 au echivalent textual în *Gemenii* 20–28 (OPERE, IV, p. 412), iar versurile 459–478, precum și *TA 2, 4, 5* și *6*, în *Cînd te-am văzut, Verena* (Opere, IV, p. 260–261 și V, p. 223–225) și în *Gelozie* (OPERE, IV, p. 422, 423 și V, p. 483). Aceste texte aferente au fost reproduse aici din cauză că fac parte dintr-un ansamblu solidar din care două fragmente, prin legătura lor cu acțiunea piesei și prin numele proprii menționate, au putut fi integrate chiar textului dramei, iar celelalte s-au autonomizat ca poezii. Perpessicius, care la acea dată nu se angajase în editarea postumelor, publică o parte dintre ele ca texte aferente la *Călin*, dar ele aparțin de drept lui *Gruie Sînger*, de unde s-au desprins pentru a intra în istoria elaborării poeziilor *Cînd te-am văzut, Verena* și *Gelozie*.

[ALEXANDRU CEL BUN]

Primele editări. Integral. SÎNZ, I (1913), nr. 4, febr., p. 128–131; *Opere complecte*, p. 314–315.

Titlul. A fost preluat din lista autografă de domnitori din **2275, 175v** care figurează aici în *FRGM-1 II, 4, (Dodecameron dramatic)*, la punctele 2 și 5, III. Am procedat așa considerînd că numele de Alexandru Vodă din piesă este potrivit ca apelativ, nu ca titlu de piesă, așa cum piesa în care numele protagonistului este adesea doar Ștefan (și, o singură dată, Ștefăniță) se numește *Ștefan cel Tînăr* (vezi *ad locum*).

Datarea. După grafie, ortografie și cronologia textelor învecinate se poate considera că textul datează din mijlocul perioadei bucureștene (cca 1879–1880).

Sinopsa manuscriselor. **2277, 4r–13r**, scris cu cerneala neagră a întregului caiet.

Organizarea textelor. Cele trei scene în care poate fi grupat textul reprezintă un continuum nelacunar, dar neîncheiat, ele sugerînd, în continuare, tratarea dramaturgică a problemei succesiunii la tronul Moldovei în vremea lui Alexandru cel Bun. Singura ezitare notabilă la redactare se află pe **7r**, unde se vede că în scenă ar fi urmat să intre RINGALA cu ȘOIMARUL, care o informează întîi pe Doamnă despre tînărul dormind în umbră de aripi de vultur. Poetul renunță însă la această structură și amînă apariția RINGALEI pentru **9r**, după ce Vodă fusese el însuși informat de ȘOIMAR.

În preajma acestui început de dramă istorică se mai află două texte care ar părea afiliabile lui: 1° Cel de pe **2r**, *[„Dar vreți să-l răsturnați...”]*, pe care îl publicăm în prezenta ediție în *FRGM-1, I*, pentru că, în afară de scris și de cerneală, comune întregului caiet, altminteri foarte heteroclit, și în afară de caracterul de fragment de dramă istorică, nu conține alt argument intern de afiliere la *Alexandru cel Bun* decît acela, foarte generic, de instigare la răzmeriță. El pare să aparțină mai degrabă unei dezvoltări, nici măcar schițată altfel decît în vagi proiecte, a ciclului Mușatinilor legată de cruda înfruntare de mai tîrziu dintre Ilie și Ștefan, învrăjbiții urmași ai lui Alexandru cel Bun. Cf. **2306, 88r**: III „*Alexandru cel Bun* — tragica ură a fiilor săi”. 2° Cel de pe **15r–16r**, care, după toate caracterele interne, aparține comediilor, printre care se și publică aici, sub titlul *[Județul lui Vodă]*, ca text autonom. Pentru părerea contrară („Acest fragment aparține cu siguranță piesei”), vezi G. Călinescu, *Opere*, 12, p. 96.

Pentru locul textului între celelalte proiecte dramaturgice, vezi listele din *FRGM-1, II, 4* și *5*. Pentru succesiunea domnitorilor Moldovei de la întemeiere se află, în sprijinul enumerării făcute chiar în piesă de Alexandru Vodă, o înșirare cronologică scrisă în **2261, 39r**, cu aceeași cerneală și același scris:

Moldova

1359—1361 Bogdan I Dragoș	1392—1395 Roman I
1361—1365 Sas I	1395—1399 Ștefan I a 2 oară
1365—1373 Lațco Alex[andru] I	1399—1400 Roman II
1373—1379 Bogdan II Mușat	1400—1402 Iuga I
1379—1389 Petru I Mușat	1402—1432 Alex[andru] II cel Bun
1389—1392 Ștefan I	1432—1434 Ștefan II împ[reună] cu Ilie (Ilie îneacă pe Ringala)

Apoi, pe **40r**, sînt enumerați *Boierii lui Alexandru cel Bun*, printre care primul numit este *Giurgea = Jurjea, staroste de Suceava*. Cît despre personajele din scena III, *Dămăcuș* apare, tot ca boier al lui Alexandru cel Bun, în anii 1422, 1428, 1429 și, cu specificarea *stolnic*, în 1431, iar Ciurbă în 1428 și 1431 (**40v**).

Cercetările mai noi (385, p. 337—345) stabilesc o altă cronologie a domnitorilor Moldovei de pînă la Alexandru cel Bun: Dragoș (1347—1354), Sas (1354—1363), Bogdan I (1363—1367), Lațcu (1367—1375), Petru I (1375—1391), Roman I (1391—1394), Ștefan I (1394—1399), Iuga (1399—1400).

ȘTEFAN CEL TÎNĂR

Primele editări. Fragmentar. H. Chendi, SAM, II (1903), nr. 19, 11 mai, p. 292—294: v. 61—116, 122—152; H. Chendi, LUC-S, IV (1905), nr. 22, 15 nov., st. v., p. 474—475: **2254, 65v** „Mărirea?... din cauza ei voi să mor", v. 165—212; OPERE, I, p. 371—376: v. 213—290+ „Ce negru, ce rece" (1—26) 213 ca note și variante la v. 213—218; G.T. Kirileanu, BME, XIV (1943), p. 2—11: *TA 7;* Marin Bucur, CME, II (1974), p. 99—102: *TA 9*.

Integral. H. Chendi, CDMIN, (VIII) 1906, p. 219—220, 222—241; *Opere complete*, p. 303—310.

Titlul. Pentru o mai bună integrare în seria *Dodecameronului dramatic* am renunțat la titlul *Mira*, care, cu sau fără precizarea *(Ștefan cel Tînăr)*, figurează cîteodată în tradiție și care poate duce la confuzii, și am adoptat numele protagonistului, anume sub forma *Ștefan cel Tînăr*, pentru că așa figurează numele voievodului în toate tabelele cronologice ale domnitorilor moldoveni alcătuite de poet prin manuscrise. În **2258, 216v** el figurează cu acest nume, în calitate de domnitor și împreună cu lista boierilor de Divan, sub anii 1517 (anul înscăunării sale), apoi 1519, 1523 și 1525. La fel este numit voievodul atît în listele de domnitori, alcătuite cu vădite intenții dramaturgice, reproduse aici la *FRGM-1, II, 4 (Dodecameron dramatic)* și *5*, precum și, argument decisiv pentru a-l adopta ca titlu de autor, în lista de titluri de piese la *II, 3*, sub *C*. Este drept că la începutul scenei II apare și numele Ștefăniță, ca și în însemnarea răzleață din **2257, 180r**: *Ștefăniță în akm I*, dar acestea sînt singurele atestări pentru folosirea diminutivului, covîrșite de folosirea consecventă a numelui Ștefan atît înlăuntrul piesei (cînd nu apare prescurtat) cît și în lista de personaje (**2254, 23r**).

Dintre personajele nevoievodale, manuscrisele au înscris, în cronologii, numele lui Arbore, inclus, explicit sau implicit, de 7 ori în tabelul cronologic din **2258, 216v** (dintre care de 5 ori sub anii domniei lui **Ștefan cel Tînăr**), sub forma Luca Arbore portar de Suceava, de fiecare dată subliniată de două ori, ca semn al unei importanțe deosebite a personajului în imaginația poetului. Dintre cei pomeniți în piesă, fără să fie actanți, regăsim în același tabel numele lui Costea Cîrje (de fapt Luca Cîrje), pomenindu-se și de „Orațiunea sa", adică de solia sa în Polonia și de discursul ținut acolo în fața regelui Sigismund I, în vederea unei alianțe antiotomane a țărilor creștine; toate lucruri la care se face aluzie în a doua scenă a piesei, în cursul marii confruntări dintre Vodă și Arbore.

Datarea. După semnele exterioare (grafie, ortografie, cerneală), după consemnarea titlului în lista de la *FRGM-1, II, 3*, după unele segmente și corelații databile și după stilul poetic, juvenil, cele șase scene ale dramei sînt scrise de timpuriu, începute la București prin 1869 (cu elemente de compoziție care pot data din 1868) și terminate la Viena în 1870—1871, probabil în preajma pregătirilor pentru serbarea de la Putna.

Sinopsa manuscriselor.

2254, 5rv, 10r, 14v, 16rv, 21r, 23rv, 24rv, 62rv—72rv, 229r, 295r
2257, 163v, 178r
2262, 5rv, 13v

Organizarea textelor. Textul piesei se află pe cele 22 de pagini din **2254, 62rv—72rv**, precedate, pe **23r**, de caracterizarea personajelor și întregite cu textele de pe **10r** și **2257, 178r**, integrabile în **70v**. Potrivit principiului de editare formulat în NOTA ASUPRA EDIȚIEI am integrat în corpul dramei, după o tehnică de diferențiere, toate

segmentele de text pregătitor raportabile la un segment sau altul din redactarea finală. Aceste redactări mai vechi se află, răzlețite, fie tot în **2254, 14v, 16rv, 21r, 23rv, 24rv** fie în **2257, 163v** și **178r,** fie în **2262, 13v,** unde, pe **5rv,** se găsește și ce am putut reconstitui din finalul, abia schițat și nebulos, al piesei, de fapt abandonat în favoarea unui alt proiect, nici acela dus la capătul său, de a scrie o *Mira* avînd ca personaj voievodal central nu pe Ștefan cel Tînăr ci pe Petru Rareș.

Asamblat, acest continuum final, cu toate etapele sale segmentare anterioare (care nu se pot grupa la rîndul lor într-un continuum calificabil drept versiune A), duce la următoarea sinopsă a afilierilor:
2254, 23r, 62rv, 63r, (16r, 21r, 16r, (295r) 16rv, 21r, 16v, 21r) 63rv—65rv, (229r) 65v, 2257, 178r, 2254, 65v, (24v) 65v, 66r, (23v) 66rv, (2257, 163v) 66v, 67rv, (14v) 67v, (23v) 67v, 68r, (23v, 24r) 68rv, 69rv, (2262, 13v) 69v, 70r, (2262, 13v) 70rv, 10r, 70v, (23rv) 70v, 71rv, (2262, 13v) 71v, (2262, 13v) 71v, 72rv, (2262, 5rv) 5v, 5r, 5v, 5r, 5v, 5r.

În afară de structura propusă mai sus, un cuvînt despre alcătuirea finalului este necesar. El a fost compus, după singurul fir disponibil, cel al logicii dramatice, dintr-un amestec de texte de pe **5r** și **5v** din **2262,** datînd vădit din aceeași epocă și care reprezintă pe un Ștefan cel Tînăr altul decît cel istoric, care îl executase pe Arbore încă din aprilie 1523: unul încolțit de opoziția condusă de acesta din urmă în favoarea lui Petru Rareș, trădat deopotrivă de sfetnici fățarnici și de poporul cîndva iubitor, acum vrednic de ură, înverșunat să se răzbune prăbușindu-se și totodată dornic să fie, „cel puțin în turbare", nepotul lui Ștefan cel Mare.

În cadrul celor 10 *Texte aferente* am grupat ca de obicei, potrivit sinopsei de mai jos, tot ceea ce nu era afiliabil unei structuri cît de cît coerente sau tot ce poate sluji, ca material auxiliar, la înțelegerea dramei:

1 **2254, 10v, 28v**	*5* **2254, 23r**	*9* **2254, 298v—299r**
2 **2254, 23r**	*6* **2254, 16r**	*10* **2254, 299v**
3 **2254, 21r**	*7* **2254, 13v**	*11* **2254, 16r**
4 **2257, 180r**	*8* **2257, 164rv**	*12* **2259, 138v**

TA 1 este un rezumat-proiect pentru primele două scene ale actului I, rezumat în care se recunosc elemente din textul așa cum a fost scris în forma finală, dar și altele la care poetul a renunțat între proiect și realizare, ca de pildă boierul intrigant îndrăgostit de Mira și voind să-i vîndă lui Vodă pe Arbore, aici „hatman", sau „scena cu oglinda", care pare a avea loc înainte de adunarea boierilor la ospăț. („Iese cînd vin").

TA 2—4 reprezintă simple materiale pregătitoare, însemnări de lucru, resturi ale unor intenții nerealizate sau formulări nelocalizabile undeva anume.

De oarecare importanță este însă *TA 3* (chiar dacă nu știm dacă „Sc. I" se referă la cea din textul așa cum s-a păstrat sau la cea din *TA 2*, prin care piesa s-ar fi deschis cu monologul lui Ștefan din existenta scenă II), care stă mărturie pentru ceea ce poetul arareori spune explicit, și anume că, mai ales în dramaturgie, avea obiceiul să scrie întîi cîte o scenă în proză, urmînd ca mai apoi să o versifice. Un bun exemplu, printre multe altele este scena II, dintre Domn și Arbore, și anume pasajul de pe **2254, 295r** față de cele două tratări versificate de pe **16rv** și apoi **63rv.**

TA 5 este însuși planul topografic al ospățului din dramă, cu amplasarea la masă a personajelor. „Luna plină" ale cărei raze sînt trasate pînă la locul unde șade Arbore este, firește, luna care strălucește în cursul desfășurării scenei, dar totodată și o lună plină de demult, de pe vremea unei alte mese, rămasă vie doar în aducerea aminte a lui Arbore („Trecutul e în mine și eu sînt în trecut"): cea de pe vremea ultimelor zile ale lui Ștefan cel Mare, pe care o evocă în scena VI.

TA 6 este partea de *Considerante*, care n-a putut fi integrat scenei respective „dintre Arbore și Ștefan", pentru că reprezintă doar enumerarea unui punctaj, de realizat mai tîrziu, privitor la natura relațiilor dintre domnitor și portarul de Suceava. *TA 7* ar fi fost să facă parte din prima scenă a unui act IV rămas nescris; Maio o evocă de bună seamă pe Mira, potrivit unor sentimente care apar destul de limpede în lunga tiradă pe care acesta o rostește la sfîrșitul scenei IV. *TA 8* și *9* reprezintă o redactare în versuri scurte, nedramatice și ca atare neintegrabile dramei, a cîtorva episoade din ea; astfel *TA 8* în metru popular dactilic de opt silabe, corespunde situației dramatice din scena VI a piesei, în care se înfruntă Ștefăniță, forțat euforic însă neliniștit, cu Arbore, care cînta trecutul, nu fără a evoca și ospățul de odinioară al marelui Ștefan în amurg. Cît despre *TA 9*, rostit tot de Arbore, el este scris tot în versuri dactilice de opt silabe, dar acestea, prin factură și vocabular, nu mai au nimic din stilul popular; totodată ele nu se acoperă cu nici un segment din dramă, așa cum ni s-a păstrat ea, reprezentînd un cîntec de rămas-bun al bătrînului Arbore în ceasul nunții fetei sale Mira, cu un mire indeterminabil, într-un context dramatic absent, dar, prin personaje și prin destinul lor latent, derivînd din dramă și pierzîndu-se în lumea de posibilități a neîmplinirii sale.

TA 10, în versuri de același metru și factură, pare să fie asociabil primei redactări a ultimei strofe din *Nordică*, al cărei text este atît de frămîntat; iar scrisul, cerneala și hîrtia adaugă la legitimarea acestei afilieri.

TA 11, notat în preajma altor texte destinate dramei, are ceva din rezonanța biblică a monologului lui Ștefan cel Tînăr de la începutul scenei II, unde „codrii Livanului" au fost întîi „cedrii Livanului" și unde Sionul este de asemenea menționat.

TA 12 a fost afiliat aici pentru aluzia la portarul Sucevei și pentru atmosfera de criză, asemănătoare celei de la sfîrșitul domniei lui Ștefan cel Tînăr, așa cum o concepe Eminescu. Cine vorbește anume este deocamdată greu de determinat.

Relația cu restul operei. Ca de obicei, se cuvin urmărite relațiile textuale dintre dramă și restul operei poetice. Și, textuale fiind, se va face referire nu la relații oricît de strînse, dar nontextuale, ca acelea dintre *Ștefan cel Tînăr* și ecourile care străbat în piesă din scrieri de aceeași epocă, cu deosebire *Mureșanu* și *Povestea magului călător în stele*, pentru motivul insulei locuită de o prezență angelică. În schimb se pot stabili legături, măcar la origine textuale, dintre dramă și o seamă de poezii. Astfel, debutul monologului lui Ștefan la începutul scenei II, inspirat de stilul paleotestamentar al *Cîntării cîntărilor*, are un corespondent versificat și integrat în *Memento mori* v. 169–192 (OPERE, IV, p. 115–116 și V, p. 74–77). Tot cu *Memento mori*, de data aceasta cu v. 35–38 (OPERE, IV, p. 111 și V, p. 73 „Ascultînd cu adîncime glasul gîndurilor mele / Uriașa roat-a vremei înapoi eu o întorc / Și privesc... Codrii de secoli, oceane de popore / Se întorc cu repejune ca gîndirile ce zboară.") se află în relații și versurile de pe **21r** din marele dialog al scenei II dintre Ștefan și Arbore. Iar în versiunea finală monologul lui Arbore, în proză **(63v–64r)**, concordanța cu *Memento mori* se extinde la 31–42 și apoi la 361–390 (OPERE, IV, p. 122–123 și V, p. 78–79). Pare limpede că, după ce și-a abandonat proiectul de dramă, Eminescu, preluîndu-și propriile materiale mai vechi, le-a reelaborat și reintegrat într-o altă sinteză, mai împlinită, de prin 1870.

Scena IV, a dialogului dintre Ștefan și Maio, cu toate textele pregătitoare, se află în clară relație de precedență cu seria *Tristeță*, *[„O poartă-n nori se suie grea..."]*, *[„Se-ncheagă pintre nouri..."]* care se încheie cu *Melancolie*, publicată în „Convorbiri" la 1 septembrie 1876 (OPERE, I, p. 376–380 și 69–71). Este un caz clar în care o poezie cu gestație lentă, încheiată în perioada ieșană, își are obîrșia într-un text dramaturgic scris cu mulți ani în urmă, în perioada previeneză și la începutul celei vieneze.

Notînd cu A și B textul pregătitor din **2257, 163v**, respectiv cel integrat din **2254, 66v, 67r**, apoi cu C–E cele 3 versiuni intermediare enumerate mai sus, obținem următorul tabel de echivalențe:

a) $A_{1-14} = B_{1-14} = C_{7-14} = D_{13-36}$
$A_{1-12} = B_{1-12} = E_{21-36}$
$A_{1-10} = B_{1-10} = Melancolie_{11-22}$
b) $B_{37-53} = C_{21-29} = D_{39-48} = E_{39-44}$

După cum se poate vedea, tot mai puțin din versiunile dramaturgice străbate în versiunile care au dus la *Melancolie*.

Tot în scena IV, **2254, 23v–24r** (text pregătitor) și **68r** (text integrat) se citește un grup de 7 versuri care apar aidoma și în *Andrei Mureșanu* (C), v. 467–472, unde au fost preluate de aici, punîndu-se în gura CHIPULUI versuri rostite cîndva de Ștefăniță Vodă.

Iar segmentul imediat următor din scena IV provine, tot ca reminiscență, din 2 strofe ale unei versiuni pregătitoare a poeziei *Amorul unei marmure*, aflătoare în **2258, 255rv** și databilă din 1866–1867 (poezia apare în „Familia" în toamna 1868; cf. OPERE, I, p. 270).

2259, 255v, v. 13–20

Urăsc întreaga lume c-o patimă atee,
Urăsc a mea ființă, urăsc inima mea;
⟨Ba blăstăm chiar pe mama⟩ Aș blăstăma pe mama, fiindcă e femeie,
Femeie ca și ea.

Sînt rău fiindcă mintea îmi seacă de turbare
Că nu am neci un atom din însu-i diafan,
Neci însași o ⟨gîndire⟩ privire, fie omorîtoare,
Neci partea lui Satan.

2254, 68r, v. 15–21

Și tocmai de-asta mintea îmi seacă de turbare,
Căci n-am nici o privire, fie omorîtoare,
Căci nu am neci un atom din însu-i diafan,
Neci partea nopții palizi, neci partea lui Satan.
De-aceea urăsc lumea c-o patimă atee
Ș-aș blăstăma pe mama, fiindc-a fost femeie.
Femeie ca și dînsa.

Spre sfîrșitul piesei, la semnul T semnalat în nota 217, pare să fie o trimitere, obscură pentru noi, la un semn similar (+) care figurează, în actul II din *Mira* pe ultimul rînd din **2254, 28r**, după titlul *Lira spartă-n stînca lume.* Cum loc de amplasarea unei poezii aici nu era, putem crede că poetul și-a făcut, pentru sine, o simplă trimitere sau un simplu rapel. De notat și faptul că acest vers și următoarele au o concordanță textuală în *Andrei Mureșanu* (*A*), v. 214–217.

Textul continuu al dramei se încheie cu poezia *Nordică*, al cărei titlu, adăugat ulterior, poate fi pus în relație cu segmentul „Blondă... ca Nordul" din replica lui Ștefan de la începutul scenei II **(2254, 63r)** și cu versurile 283 (5–6)284 și 288–289 din dramă, unde, într-o comparație, apare imaginea aștrilor din nord care surîd la acordul sălbatic al unei triste mări. *Nordică* se prezintă ca text anulat, dar anularea nu afectează apartenența sa la dramă, semnalînd doar faptul că ea a fost transcrisă, probabil în 1870, în submanuscrisul *Marta*, alcătuit ca mică ediție autografă de *iuvenilia*, unde figurează sub numărul 21 **(2259, 30v–31r)**, nu este datată și poartă titlul *Cine-i?* cu precizarea

(: Din drama: *Steaua mărei:)*, ceea ce dovedește că a fost un moment în care Eminescu se hotărîse să-și intituleze drama astfel. Căci „Steaua mării" este Mira însăși, însingurată în castelul ei împrejmuit de mare și plăsmuită din cele mai juvenile reverii ale poetului. Lucru curios, cu o cerneală de mai tîrziu (1872?) Eminescu repetă cuvintele „Steaua mărei" marcîndu-le cu un semn de întrebare care poate să însemne și că se gîndea să dea poeziei acest titlu dar și, mai degrabă, că avea o nedumerire legată de intitularea însăși a dramei sau de relația dintre dramă, de care nu avea cum să fi uitat, și acest titlu, care nu figurează decît aici. Fapt este că transcrierea în submanuscrisul *Marta* se face cu renunțarea la ultima strofă din *Nordică*, rămasă într-un stadiu de redactare foarte indecis și fără preluarea a două modificări. Nu este exclus ca *Nordică* să fi fost și ea transcrisă după un text redactat anterior dramei și înglobat în ea, cum s-a procedat și cu cele două strofe din *Amorul unei marmure*. Pentru text și comentarii la *Cine-i ?* vezi OPERE, I, p. 486–487, 510, IV, p. 22–23 și V, p. 24–25.

În *TA 1*, care reprezintă rezumatul-proiect al scenelor I și II, poetul scrie: „În scena întîia Ștefan esprimă simțămintele amorului ce-l simte actualminte pentru Mira, nu a celui trecut, cum e-n poezia *Statua unui înger*". E citată, fără îndoială, o poezie deja scrisă prin 1867–1868, dar care nu ni s-a păstrat nici în submanuscrisul *Marta*, nici în altă parte. Poate ei să-i aparțină textul notat răzleț cu creionul, printre proiectele la *Mira*, **2254, 25r**: „nu-i chipu-unui înger / Ci îngerul chiar". Mai rămîne supoziția că poezia ni s-a păstrat sub alt titlu, dar singura ipoteză care se poate formula în stadiul actual al cercetării este că ar putea fi vorba de vreo versiune anterioară la *E îngerul tău or umbra ta ?*, a 16-a poezie din submanuscrisul *Marta* (**2259, 27rv-28r**), poezie care face parte din preistoria lui *Înger și demon* (vezi OPERE, I, p. 334–336).

O ultimă relație care se poate stabili este cea dintre *TA 8*: „Tu ești ziuă, eu sînt noapte / Tu ești cîntec, eu sînt șoapte, / Eu sînt iarnă, tu ești mai." și a 11-a poezie din submanuscrisul *Marta* (**2259, 25rv**), intitulată *Replici* și datată „iulție 1|869" unde replicile se schimbă între Poet și Iubită și unde tiparul de contraste și asocieri este același: „Tu ești o ziuă, eu sînt un soare", „Eu sînt o aripă muiată-n vînt, / Eu sînt un cînt", „Îți par o noapte, îți par o taină" etc., tehnică pe care, în aceeași epocă, Eminescu o folosește și în finalul primei versiuni din actul V al *Mirei*

PETRU RAREȘ

Primele editări. Fragmentar. Il. Chendi, CDMIN, VIII (1906), p. 221: ACT V **10v**; G. Călinescu, OME, II, p. 288, 290–293: **2254, 9rv, 10v.**

Integral: O.IV, p. 409–411, 431, 435, 451–452, 492.

Titlul. A fost preluat, ca fiind autograf, din lista numită *Dodecameron dramatic* și din cea care o urmează la FRGM– *1, 11, 3* și *4*. El este de altfel conform soluției similare adoptate pentru *Alexandru cel Bun* și *Ștefan cel Tînăr*, acesta din urmă fiind supraautentificat de prezența lui în lista *3* ca titlu de piesă.

Datarea. Toate textele incluse aici sînt, după grafie, componente materiale ale scrisului, stil și relație internă, contemporane cu *Ștefan cel Tînăr*, deci din 1869–1870.

Sinopsa manuscriselor. **2254, 9rv, 10v, 296r, 2262, 5r, 8v, 5r**

Organizarea textelor. Episodul confruntării dintre Ștefan cel Tînăr și Petru Rareș a luat, în cadrul *Dodecameronului*, drept cea mai elaborată formă a sa, chipul dramei *Ștefan cel Tînăr*, rămasă însă neterminată și cuprinsă în **2254, 9rv, 10v, 296r, 5r, 8v, 5r.** Multe dintre elementele asamblate aici sub titlul *Petru Rareș* ar putea trece drept fragmente neintegrate destinate încheierii dramei *Ștefan cel Tînăr*. Și totuși șovăiala care s-a manifestat prin neîncheierea acestei din urmă drame reflectă o ezitare mai adîncă, aceea între Ștefan și Rareș ca protagoniști voievodali. Într-adevăr, ni s-a păstrat un proiect al dramei, pe acte și scene (**2254, 9rv**) în care se vede clar că poetul intenționa să-și grupeze personajele, pe Arbore, pe Maio, pe Mira, și altfel decît în *Ștefan cel Tînăr*, și anume făcîndu-le să graviteze în jurul lui Petru, nu al lui Ștefan. De asemenea, ceea ce publicăm aici în continuarea acestui proiect, și anume rezumatul amănunțit, incluzînd chiar cîteva replici, al actului V (**2254, 10v**) este în așa măsură conceput ca dramă a biruinței lui Petru și, în subsidiar, a înfrîngerii lui Ștefan, încît nu poate fi decît mai greu considerat drept încheierea unei piese cu Ștefan în centru. Pînă și textul *Adaos la plan* (**2254, 296r**) este scris din perspectiva exclusivă a unui Petru ca personaj central. Înseși textele pe care le-am făcut să urmeze, toate din **2262**, par a fi realizarea în versuri a unui proiect legat de Petru și corespund planului la actul V a acestui proiect, de altfel abandonat în favoarea dramei lui Ștefan. Astfel replica atribuită lui Ștefan (**5r**) pare expresia unei ultime, crîncene înverșunări a unui înfrînt, iar cele atribuite Mirei (**8v** și **5r**) ilustrează asasinarea lui Ștefan de către Mira, o Miră care, pe deasupra sentimentelor ei, acționează pe linia tradiționalistă a părintelui său Arbore, jertfindu-se, sub marea umbră a bunicului lui Ștefan, în favoarea unui mai vrednic urmaș al acestuia la cîrma țării.

Pentru a garanta asocierea într-un întreg, oricît de vag și lacunar, a acestor texte există și argumentul unor detalii mai mărunte, dar tocmai de aceea decisive, și anume aluziile la liră și la cununa de laur, care apar atît în proiectul piesei (**2254, 9rv**), în mod cert alcătuit pentru o dramă *Petru Rareș*, cît și în rezumatul actului V. Cele două obiecte par să fi avut un rol în nescrisa poveste de iubire dintre Petru și Mira.

O altă concordanță semnificativă este cea dintre segmentul „Sînt îngerul omor" din rezumat și „Ochiu-mi îngrozitor / Seamănă cu privirea îngerului-omor" din replica versificată a Mirei de pe **8v**.

Cît despre cîntecul intonat, în același rezumat al actului V, de corul bisericii: *Voi să fiu vergină sîntă*, el poate fi: 1. titlul unei poezii scrise dar pierdute, 2. titlul unei poezii doar proiectate și urmînd a fi inclusă în piesă sau 3. titlul unei poezii păstrate sub alt titlu și ca atare greu identificabilă, din cauza genericității motivului verginei sînte la Eminescu. Cea mai plauzibilă ipoteză este cea de a doua.

Fiind vorba de text și de relația lui cu psihologia personajelor, în măsura în care buna înțelegere a acesteia are portanță asupra stabilirii textului, se poate ridica legitima întrebare dacă replica inclusă în rezumatul actului V: „« Eu nu te-am iubit pe tine » " nu trebuie citită drept: „« Eu nu te-am iubit [decît] pe tine »", cum cer aluziile la iubirea, pe ostrovul Mirei, dintre ea și Petru, apoi faptul că, dezmeticită după uciderea lui Ștefan, „se repede c-un țipăt pe sînul lui", în sfîrșit, și cu deosebire, tonul de ură extremă care inspiră versurile *[„Cum leu-nfige gheara-i..."]* reproduse aici din **2254, 8v**; precum și aluzia la impunitatea de care beneficiase pînă atunci Ștefan doar „pentru că numai [sîngele lui Ștefan] ... te-a ținut neatins", ceea ce evocă tot ura și disprețul Mirei față de Ștefan (**2254, 5v**).

CEL DIN URMĂ MUȘATIN

Primele editări. Fragmentar. G. Călinescu, OME, II, p. 302–306: **2254, 27r, 2276, 187r, 188r, 187v, 188r, 189r, 188v, 189r.**

Integral. O.IV, p. 341–344, 459, 484, 489–491, 620, 662, 665, 667–668.

Inedit. **2276, 190r, 185r, 184v, 185r, 186r, 185v** în volumul de față, p. 195, 196–197.

Titlul. *Cel din urmă Mușatin* se află atestat în **2276, 187r** ca dezlocuind un mai vechi titlu *Petru [Rareș]*. Este a doua încercare, de mult mai tîrziu, dar tot neîmplinită, a lui Eminescu de a scrie o dramă al cărei erou să fie Petru Rareș.

Datarea. 1878 (conform argumentării de mai jos), cu excepția *Prologului*, care a fost scris în 1869–1870.

Sinopsa manuscriselor

2254, 23r, 25v, 27r
2264, 338r
2276, 175r, 183r, 184v, 185rv, 186r, 187r, 188rv, 189rv, 190r
2277, 3r
2306, 87r

Organizarea textelor

2276, 187r, 2254, 27r, 2276, 187r, 188r, 187r, 188r, 189r, 188v, 189v, 189r, 2254, 23r, 2276, 190r, 175r, 183r–185r, 184v, 185r, 186r, 185v, 2277, 3r, 2306, 87r, 2264, 388r, 2254, 25v

Gruparea aici, în acest fel, a acestor fragmente răzlețe cere o justificare. Criteriul nu putea fi decît acela al concordanței lor cu proiectul, scris destul de amănunțit, al piesei și cu suita impusă de proiect.

2254, 23r ar părea să țină de prima scenă din actul III, care se desfășoară pe lacul Brateș și unde „Petre trist, foarte trist" se poate gîndi la sine ca la „un biet pescar / Ce-și mînă barca tristă pe valuri de amar". Totuși fragmentul este cu mult mai vechi decît planul piesei (din 1869–1870) și, pe de altă parte, planul însuși conține titlul poeziei care urma să fie pusă în acest moment în gura lui Petru: *Din valurile vremii*, menționată explicit după segmentul „Petre trist, foarte trist" și care este în chip vădit tînguirea lui Petru îndrăgostit de fiica despotului Serbiei, Maria, încă de pe vremea în care, în actul II, apare ca scutier al despotului, vreme destul de lungă pentru ca evocarea iubitei să se facă din valurile vremii.

Gata scrisă (cum e mai probabil) sau avînd a fi neîntîrziat scrisă sau măcar rescrisă, poezia *Din valurile vremii* este de tîrzie epocă bucureșteană, toate versiunile ei situîndu-se între 1878–1880. Intervalul trebuie totuși restrîns la data 1878, a textelor din **2276, 100–102**, adică chiar în caietul unde figurează majoritatea textelor afiliate aici, inclusiv titlul poeziei.

Tot în **2276**, pe **190r** se află și fragmentul următor, reținut aici mai ales datorită menționării ordinului de Malta, atît aici cît și în lista de personaje pentru actul V scrisă pe pagina de alături (CLANĂU cavaler de Malta, care figurează, doar ca CLANĂU, și în actul IV); deși, cum e firesc, și datorită proximității topografice față de restul textelor din **2276**. În fragmentul **2276, 175r** este înfățișată în chip neîndoielnic scena înscăunării lui Petru pe tronul Moldovei, cu Maria drept Doamnă; pentru ca apoi fragmentele să se refere, fără elemente de tranziție, la o epocă mult mai tîrzie, aceea a celei de-a doua domnii a lui Petru și a sfîrșitului său. Textul din **2276, 183r–186r** (înglobînd **184v**

și 185v), redactat grăbit, într-un amestec de multă proză și puține versuri, este pe alocuri nu numai foarte greu de citit dar și greu de înțeles, pentru că izolat, lacunar și pe alocuri incoerent; înfățișează evenimente situabile cu precizie în primele luni ale reluării domniei de către Petru Rareș, după moartea lui Alexandru Vodă Cornea (1540—1541). Aici pare să aparțină și **2277, 3r**, unde se întrevede explicația pe care o dă Rareș pentru atitudinea lui față de ucigașul lui Cornea, atitudine care nu i-ar fi stat în fire dacă ar fi fost vorba de el însuși. Față de planul scris al piesei, evenimentele s-ar situa la sfîrșitul actului I: „(Întoarcerea cu oaste)".

2306, 87r, și **2264, 388r** se raportează la moartea lui Rareș, adică la „apusul neamului Mușatin" și la legenda care asociază clopotul Buga al Putnei de acest moment.

Cît despre **2254, 25v**, situat aici ca material rezidual, el s-ar putea afilia piesei ca ilustrare a unui moment intermediar din istoria lui Petru Vodă, acela al exilului și al prizonieratului său în cetatea transilvană a Ciceului (1538—1540). Supoziția se poate întări cu includerea, printre personajele actului IV, a unui CASTELAN AL CICEULUI, precum și prin menționarea scrisorii trimisă de acolo în secret, de către Petru, sultanului Soliman II.

Asamblajul de texte așezat aici sub titlul de *Cel din urmă Mușatin* se legitimează prin unitatea tematică, singura care poate asocia cumva fragmente altfel destinate să rămînă disparate, neafiliabile unei unități oarecare. Totuși trebuie spus că, prin raportare la planul din **2276** și la fragmentele scrise în același manuscris, toate de prin 1878 sau chiar ceva mai tîrziu, textele din **2277** și **2306**, **2264**, atît *[Prologul]* cît și primul și ultimul fragment (**2254, 23r** și **25v**) sînt anterioare planului, sînt mai vechi cu aproape un deceniu, datînd, cum se vede ușor după caracterele materiale și formale ale scrisului, din 1869—1870, contemporane deci cu proiectele *Mira*. Am pus într-un privaz vechi niște încercări cu mult mai noi și pentru că, vrînd să constituim unități raportabile cît de cît aceluiași gînd, nu puteam proceda altfel, cît și pentru că inspirația poetului, cum se vede din pilda atitor poezii, era îndelung stăruitoare.

Relația cu restul operei. Ne găsim și aici în situația de a constata că Eminescu integrează uneori în proiectele de drame sau în textul lor poezii autonome, redactate anterior (cf. *Decebal*). Este vorba aici, cum s-a văzut mai sus, de poezia *Din valurile vremii*, pentru al cărei text și al cărei istoric textuală vezi OPERE, I, p. 213 și III, p. 215—222.

ALEXANDRU LĂPUȘNEANU

Primele editări. Fragmentar. A.[C.] C[usi]n, RAM, VII (1912), nr. 14, 15 sept., p. 428—429: [PROLOG] Versiunea B v. 1—32; G. Călinescu, *OMÉ*, II, p. 311—328: [PROLOG] Versiunea B. v. 1—58, 102—129, 132—141, 144—177, 204—211, 216—217, 219—220, [ACT] Versiunea B v. 134—149, 153—170, 187—196, 262—376, 379—394, 397—402, 405—412 + 414 (1—10, 19—24) 415, 396 (1—2) 397, *TA 1;* OPERE, V, p. 624, 669: *TA 3* **2276, 218r, 2276, 232r,** *RR 1, RR 3* **2276, 232r;** Aurelia Creția, RLIT-4, XVIII (1985), nr. 41, 10 oct., p. 12—13: [ACT] Versiunea A, v. 125—189.

Integral. O.IV, p. 315—338, 620, 626—629, 632—657, 663—664.

Inedit. [PROLOG] Versiunea A v. 36—41, [PROLOG] Versiunea B v. 66 (1—7) 67, *TA 3* **2260, 255r** în volumul de față, p. 200, 203—204, 231.

Titlul. Numele protagonistului figurează, ca ALEXANDRU LĂPUȘNEANU, în lista personajelor din fruntea versiunii B a prologului (**2254, 203r**), astfel că titlul *Alexandru Lăpușneanu* poate fi considerat ca dat de autor, neexistînd nici o dovadă că ar fi vrut să-și intituleze piesa altfel decît cu numele protagonistului voievodal, cum a mai procedat și în alte cazuri. Singurul act redactat poartă, în versiunea A, titlul *Dreptate!*, așa cum cele două acte din *Bogdan-Dragoș* poartă titlurile *Cornul lui Decebal* și *Nunta lui Dragoș*. Cele două versiuni ale părții care, concepută inițial ca primă scenă a actului, funcționează ca prolog nu poartă titlu de autor, astfel că referirea la ele trebuie marcată *[Prolog]*.

Datarea. Piesa a fost redactată prin 1879—1881, deci în plină perioadă a gazetăriei de la „Timpul", cum rezultă din grafie și ortografie, din deplina maturitate artistică a facturii și din prezența în cadrul celor două versiuni ale prologului a unor fragmente care, asamblate, ar duce la constituirea unei versiuni moldave a *Scrisorii III*, întemeiată pe aceleași surse ca și aceasta și avînd o structură similară. Putem situa deci piesa mai degrabă înainte de publicarea, în „Convorbiri literare" din 1 mai 1881, a *Scrisorii III* și nu mult după ce redactase *Cel din urmă Mușatin*, în planul căreia figurează, printre personajele actelor IV și V, STOLNICUL PETRE DIN LĂPUȘNA (inițial STOLNICUL PETRE, NUMIT LĂPUȘNEANU, apoi corectat pentru evitarea anacronismului, care avea să devină, ca Domn, Alexandru Lăpușneanu. Petre Stolnicul figurează și în planul publicat în *FRGM — 1, 11, 4.*

Sinopsa manuscriselor.

2254, 203r—206r, 219r—226r, 227rv, 228r—237r, 238rv,
239r—245r
2260, 253r, 254r
2282, 107v, 108v, 109rv—115rv, 116r—121r, 122rv, 124r, 125rv, 126r—146r

Organizarea textelor.

2282, 107v, 109v, (109v) 109v, 107v, 108v, 113v, (108v) 113v, 109rv, 110v, 111r, 110r, 111v, 112v, (110r, 111r) 112v, 2254, 203r–206r, 219r, (2282, 111r), 219r–224r, 227v, 225r–230r, 2282, 112r–115r, (115r, 116r) 114v, 115v, 116r–122rv, 124r–135r, 112r, 135r, 113r, 135r, 114r, 136r–138r, 2254, 231r, 230r, (231r, 230v, 230r, 231r) 2260, 253r, 254r, 2254, 232r, 233r, (230r) 233r, 234r, 2282, 138r–143r, (143r–146r, 2254, 235r) 2254, 235r–238r, (238r) 238r, 239r, 238v, 240r–243r, (243r) 244r, (2282, 125v) 244r, 245r

Textele aferente

1 **2254, 301r**
2 **2256, 13rv**
3 **2260, 254r,**
2276, 218r
2260, 255r
2277, 3r
2276, 232r

Replici răzlețe

1 **2276, 232r**
2 **2282, 105r**
3 **2254, 230r, 2276, 232r**

Este interesant de constatat din capul locului că prima parte (**2254, 203r–206r**) a versiunii B a prologului este scrisă pe același tip de hîrtie ca cea legată în **2282**, fiind în chip evident vorba de o fasciculă de 16 pagini detașată din **2282** și apoi legată în **2254**, cum se poate constata atît prin identitatea hîrtiei cît și prin evidenta lacună din **2282** între **122** și **124** (care ar fi trebuit să fie **123**, dacă mașina de numerotat nu s-ar fi defectat tocmai aici). Putem deci spune că, exact ca versiunea B din *Dreptate!*, versiunea B a prologului începe în **2282** pentru a se continua în **2254**, pe file de altă textură (vărgată în filigran).

Singurul act scris, și intitulat de Eminescu *Dreptate!* (în versiunea A), are deplină unitate și autonomie, restul rămînînd nu numai nescris, dar și greu deductibil din cele două sumare planuri redactate și oricum greu de gîndit în unitate dramaturgică cu acesta.

Încercarea de a lega acest act de urzeala acțiunii din nuvela lui C. Negruzzi (Călinescu, *Opere*, 12, p. 125) este greu de întemeiat cită vreme actul existent ignoră complet pe Doamna Ruxandra și se folosește de numele unor boieri pe care domnitorul avea să-i ucidă relativ mult mai tîrziu, oricum în cu totul alt context. E greu de închipuit o unitate dramatică viabilă (care deci să fie altceva decît o înșiruire de tablouri istorice dramatizate) care să aibă în cuprinsul ei două momente atît de îndepărtate în timp, dintre care primul, actul existent, nu pregătește cu nimic un deznodămînt care să includă sfîrșitul lui Lăpușneanu, oricît ar părea *TA 2* că infirmă acest lucru (v. mai jos). Din textul existent nu se presimte, ca posibilă dezvoltare (dar cît de neînsemnată), decît omorîrea vistiernlui Ioan.

Cît despre ceea ce am intitulat *[Prolog]*, avem toate semnele că el a fost scris, în ambele sale versiuni, după redactarea celei de a doua versiuni a actului. Într-adevăr, se pare că poetul, dîndu-și seama că cititorii aveau să intre în citirea actului fără pregătirea factuală și emotivă necesară, s-a hotărît să dezvolte scena I sau să-i antepună o altă scenă, pregătitoare. Argumentele pentru această cronologie relativă sînt:

a. Prezența numelor GRUIE și ARBORE în versiunea B a actului și în versiunea A a prologului și absența lor în versiunea A a actului (unde le corespund ARVINTE și JURJ HRÎBOR).

b. Lipsa numerotării autografe a versiunii A a prologului, care precede nemijlocit în **2282** versiunea A a actului *Dreptate!*, dar îi urmează în timp ca redactare, fiind astfel topografic antescris tocmai pentru că postscris cronologic.

c. Apartenența la **2282** a filelor din **2254** pe care se află scris începutul versiunii B din prolog, ceea ce dovedește că poetul a reluat prologul pe niște file smulse din **2282**. Dorind să reredacteze prologul (de fapt o scenă I antepusă actului și mult dezvoltată) poetul nu mai dispunea de spațiu nici între prima versiune a prologului și prima versiune a actului, nici după a doua versiune a actului. Mai greu de spus este ce anume l-a determinat pe poet să smulgă din caiet fascicula care avea să fie legată în **2254**, singurul lucru sigur fiind: a) că a rupt-o *înainte* de redactarea sfîrșitului scenei IV din versiunea A, pentru că astfel nu am avea continuitatea numerotării autografe a acestei versiuni și b) că a scris pe acele file rupte într-un moment care nu poate fi anterior încheierii acelei părți a redactării versiunii B din act care se încheie o dată cu terminarea caietului **2282** (fila **146**); mai exista o filă, dar de bună seamă Eminescu a considerat-o neîndestulătoare pentru a mai redacta ceva de oarecare întindere, fie continuarea versiunii B a actului (pentru care a folosit filele din altă hîrtie legate în **2254**), fie redactarea versiunii B a prologului (pentru care a folosit primele 4 file ale fascicolei smulse din **2282**, legate apoi în **2254**).

În ce privește prologul în a doua lui versiune, tendința de a situa din capul locului întîmplările piesei într-o lumină mai clară, dar și într-un orizont mai larg, a dus la o destrămare a funcționalității dramatice, pe care am lăsat-o să se desfășoare nealterată de vreun efort de organizare: prologul la *Alexandru Lăpușneanu* se amplifică și se ramifică în încercări și reluări care o fac să devină un proiect de *Scrisoarea III* în care expansiunea otomană este văzută în momentul Mehmed al II-lea, cuceritorul Constantinopolei și dușmanul lui Ștefan cel Mare și nu, ca în *Scrisoarea III*, în momentul Baiazid I Ilderim, dușmanul lui Mircea cel Bătrîn.

Editarea fără intervenții de sistematizare a acestui flux de redactări ni s-a părut oportună tocmai pentru că organizarea textelor nu ar fi avut drept produs final un text dramaturgic, ci unul poetic, la care ne vom referi mai departe.

Versiunile A și B din actul *Dreptate!* sînt structurate, în ce privește distribuția pe scene, paralel, dar nu identic, astfel:

	Versiunea A		*Versiunea B*
I	Curtea	II	Curtea
II	Curtea, Lăpușneanu Lăpușneanu singur	II	Curtea, Lăpușneanu
III	Lăpușneanu, Vistierul	III	Lăpușneanu singur
IV	Lăpușneanu, Maria — Vistierul	IV	Lăpușneanu, Vistierul
V	„Scena cu mortul"	V	Curtea, Lăpușneanu, Bogdana — Vistierul
VI (de fapt V)	Curtea, Lăpușneanu, Maria, Vistierul		

Această distribuție pe scene prezintă o particularitate importantă pentru întreaga economie a piesei, și anume amplasarea scenei dedicată marelui monolog al lui Lăpușneanu lingă catafalcul lui GRUIE (ARVINTE în versiunea A), decisiv pentru înțelegerea psihologiei lui Lăpușneanu și, în genere, a dramei, cum se vede și din faptul că ne-a rămas în 5 redactări succesive. În versiunea A „Scena cu mortul" poartă numărul V, dar este numai numită, căci se află scrisă, e drept cu multe șovăieli de redactare, la sfîrșitul scenei II, cînd Domnul îi poftește pe boieri afară și rămîne singur cu mortul. Poetul redactează scena la locul ei firesc, renunță la amplasarea inițială pentru a face din ea scena V, apoi însă, cînd reia piesa ca s-o redacteze a doua oară, revine la prima hotărîre și o așează, independentă, ca scena III. Mai există două argumente pentru a considera că, editînd versiunea A, „Scenei cu mortul" trebuie să-i păstrăm locul redactării și nu pe acela al simplei ei indicări ca scena V, unde nu-și are locul *nici măcar în structura acestei prime redactări*. Nu-și are locul nici prin anumite detalii ale jocului de scenă. Astfel, la începutul scenei II, Lăpușneanu intră înveșmîntat într-o mantie de purpură, pe care apoi o așează peste cadavru, o ridică de pe el în timpul monologului, apoi o pune la loc, pentru a o ridica abia la sfîrșitul piesei, cînd îl evocă din nou, de data asta în prezența Curții și pentru a se solidariza, dincolo de moarte și de tot ce-i despărțise, cu gîndurile împărtășite lor tinereți. Pe de altă parte, privind lucrurile mai în adîncul logicii dramatice, este mai firesc ca Lăpușneanu să dea curs monologului său după ce spune (v. 25): „Voi boieri, mergeți de-aicea și lăsați să rămîn singur" și apoi „ridică mantia de pe mort", decît după confruntarea cu vistierul și cu văduva, cînd puterile sale sînt deja concentrate *nu să-l deplîngă, ci să-l răzbune* pe căzutul erou, și aceasta în văzul și auzul întregii Curți, pe care o reconvoacă: „Ei, boieri, veniți acuma, este veselă serbare" și căreia, în chip spectacular, îi dezvăluie acum, în această scenă finală VI [V], din nou pe Gruie, gata răzbunat de însuși Vodă, ca să-i umilească cu această priveliște pe cei care îl trădaseră și-l aduseseră la moarte și totodată să-și surprindă Curtea prin propria sa schimbare la față.

Mai poate fi observat că tentativa de a împinge către final „scena cu mortul" a putut fi prilejuită și de faptul că, în cadrul finalului, chiar are loc o asemenea scenă, a doua, aceea tocmai în care Lăpușneanu, dezvăluindu-l, rostește tirada „Dar acesta, dar viteazul care, fără pic de vină ...". Oricum, pentru a ne întoarce la argumente pur textuale, Eminescu însuși, redactînd scena (fie și fără s-o integreze complet) la locul ei cel bun din cadrul versiunii A și certificînd legitimitatea acestei amplasări prin structura versiunii B (și ultima) ne pune la dispoziție argumentele necesare pentru a considera indicația „[Scena] V, Scena cu mortul" drept simpla șovăială a unei clipe și pentru a nu muta aici textul redactat la sfîrșitul scenei II.

Că Eminescu a avut șovăieli în ce privește amplasarea acestei scene și totodată că ținea la ea și a făcut eforturi deosebite ca s-o redacteze se vede de altfel și din faptul că, în însuși cadrul versiunii B, doar sfîrșitul „Scenei cu mortul" apare redactat în **2282, 138r—139r**, toată partea anterioară fiind scrisă pe filele legate (în oarecare dezordine) în **2254, 229r—234r**, cu o inserție din **2260, 253r—254r**.

O lămurire de organizare a textului mai este necesară și în privința celor trei pasaje din prohod pe care le-am introdus, sub indicația GLAS DE PREOT, în versiunea B a actului, la sfîrșitul scenei I unde ele nu se află scrise, pentru că poetul le avea scrise în versiunea A, iar aici s-a mulțumit cu o simplă trimitere F, în vederea reluării aici într-o niciodată realizată redactare definitivă. Era firesc ca această lacună să fie umplută, fără a marca altfel intervenția de editor decît prin indicarea paginației.

Onomastica piesei comportă o seamă de observații. Dacă domnitorul este peste tot numit ALEXANDRU LĂPUȘNEANU sau doar LĂPUȘNEANU, vistierul apare ca IOAN numai în lista de personaje menționată (și care figurează în fruntea versiunii B a prologului), văduva, numită în listă BOGDANA, apare în versiunea A a actului ca MARIA, dar de fapt ca FEM[EIA] sau EA, probabil tot dintr-o repulsie a poetului de a spune pe nume unor personaje atît de pătate ca văduva și vistierul (în piesă nici Lăpușneanu nu îi spune văduvei altfel decît „muiere"), iar eroul răpus, reprezentantul mai înaltelor vremi acuma duse, apare în versiunea A a actului ca ARVINTE (DIN CALABĂ — **2282, 112r** —, modificat în CALABĂ MESTEACĂN — **117r**), în B ca GRUIE și tot ca GRUIE în ambele versiuni ale prologului. Acest din urmă fapt deschide o problemă de cronologie relativă. Prezența numelui GRUIE în *prima* versiune a prologului dovedește că el a fost scris *după* prima versiune a actului, deci după ce poetul renunțase la ARVINTE în favoarea lui GRUIE și anume în scena I a versiunii B (v. 17), unde GRUIE se alege ferm după o ezitare între COMAN și ROMAN (căci ARVINTE nu mai este menționat). În sfîrșit, numele boierilor de Curte este extrem de instabil. În versiunea A a prologului boierii nu sînt numiți ca personaje scenice, doar din felul în care își zic între ei rezultă că unul se cheamă, cu nume drag poetului, ARBORE, și anume tocmai în rolul celui ce

laudă vremile vechi. Lista de personaje din fruntea versiunii B a prologului nu conține numele JURJ HRÎBOR [1] (echivalentul lui ARBORE din versiunea A). Pe de altă parte raportul dintre listă și personajele din *Dreptate!* este și mai lax. Cele din prolog dispar, iar în versiunea A a actului singurele nume de boieri sînt BARBU (la sfîrșitul scenei I) și BRAN cu IRIMIE (la sfîrșitul scenei VI). Iar versiunea B a actului menține, în final, numele BRAN și IRIMIE, dar în scena I glasurile se numesc BRAD și, din nou, ARBORE. Reapariția numelui ARBORE este semnificativă pentru cronologia relativă, ea constituind încă o probă, alături de isonimia GRUIE, că versiunea A a prologului a fost scrisă după versiunea B a actului.

Textele aferente, grupate aici, după afinități (sau lipsa lor) în *TA 1 [Plan]*, *TA 2 [Rîsul Mușatinilor]*, *TA 3 [Lăpușneanu în surghiun]* și *TA 4, 5 [Răzlețe]*, cer cîteva lămuriri. Planul (*TA 1*), întemeiat pe nuvela lui C. Negruzzi, este mult mai vechi, din 1868, nu are nici o legătură cu drama existentă și a fost reprodus aici tocmai pentru a măsura diferența radicală dintre el și ce a realizat Eminescu peste un deceniu. La acest plan trebuie adăugat cel publicat aici în *FRGM — I, II, 4* și care cuprinde punctajul dramatizării întregii istorii moldave de la descălecare pînă la stingerea Mușatinilor, plan unde, sub punctele VIII—IX, este inclusă și soarta lui Alexandru Lăpușneanu, pe linii dramatice care nu au relație cu actul *Dreptate!* și care organizează dramatic materialul istoric după modelul shakespearienei *Timon din Atena*, cu un Lăpușneanu „vesel la început", cum Timon este generos și plin de amenitate, apoi gelos (fără să știm pe cine, poate pe Iacob Heraclidul), apoi izgonit de către Despot Vodă (a cărui uzurpare trebuie să fie tratată ca „episod înlăuntru*") și, în sfîrșit, reinscăunat și comportîndu-se ca în „*Timon* partea a doua", deci mizantropic și convertind în cruzime față de alții (adică față de boierii care îl trădaseră) ura autodestructivă a lui Timon.

În schimb *TA 2 [Rîsul Mușatinilor]* este singurul document al unei posibile continuări și încheieri a dramei, pentru că „rîsul vechi și groaznic al neamului Mușatin" este, în acest fragment utilizabil într-un final al piesei, rîsul prevestitor de moarte al Doamnei Ruxandra. Un glas neidentificabil, pe care, în disperare de cauză, l-am atribuit unui BOIER, îl previne pe Lăpușneanu de primejdia de moarte în care se află din partea Mușatinei care îi este Doamnă, făcînd o aluzie obscură și la „planu-i". Cu aceasta tratarea tragediei lui Lăpușneanu s-ar apropia din nou de liniile tradiționale ale nuvelei lui Negruzzi. Ceea ce nu înseamnă însă că un asemenea proiect de final trebuie gîndit neapărat ca făcînd parte din planul *aceleiași* drame din care *Dreptate!* ar fi un act.

Mai greu de situat într-un ansamblu dramaturgic cît de cît strîns și unitar este *TA 3 [Lăpușneanu pribeag]*, o colecție de 5 fragmente independente unele de altele, toate încărcate de nostalgia unui Lăpușneanu pribeag, de dorul după clopotele Putnei, și după „candela ei neadormită" după porțile Sucevei, după Moldova întreagă, într-o tratare dramaturgică globală a soartei lui Lăpușneanu. Versurile acestea și-ar fi găsit locul în gura Domnitorului aflat în surghiun, la Rhodos (începînd din martie 1562), de unde „paserile mării" și „pe cînd urmam pe mare a singurătății cale". Cum însă, în monologul din versiunea B a actului (scena III, **2254, 234r**), Lăpușneanu, evocînd tinerețea lor comună, îi spune lui Gruie, mort, „Și voiai să vezi coroana pe o frunte legiuită,/Pe cînd eu treceam adîncul din ispită în ispită" se face aluzie la niște rătăciri ale Lăpușneanului *dinainte* de prima lui domnie, n-ar fi exclus ca versurile grupate aici sub *[Lăpușneanu pribeag]* să se refere la acea vreme a vieții sale pentru care nu avem atestări documentare. Acest lucru pune problema mai generală, de discutat în altă parte, a momentului din cariera lui Alexandru Lăpușneanu în care este situată acțiunea din actul *Dreptate!*

Cele 3 *Replici răzlețe*, scrise în chip evident printre textele destinate piesei (cel din **2254, 230r**) sau în imediata lor vecinătate (**2282, 105r**) și scrise cu aceeași mînă și același gînd, nu pot fi localizate nici în cadrul prologului sau al actului, nici în acela al vreunei dezvoltări posibile.

În *RR1* pare a se face, succint, portretul lui Gruie, de către cineva neidentificabil; *RR2* este limpede afiliabil piesei din cauza prezenței numelui lui Gruie. „Basarab" înseamnă în gîndul lui Eminescu „Mușatin"; cel care vorbește, adresîndu-i-se lui Gruie, s-ar părea că face aluzie la „risipirea" cetăților moldovene la care Lăpușneanu s-ar fi obligat cînd a fost reînscăunat de Poartă și, în acest caz, rostitorul ar putea fi Vodă însuși. Ca în multe cazuri de acest fel, afilierea unor asemenea versuri răzlețe se referă mai puțin la textualitatea însăși cît la contextul mental al poetului, într-un moment de concentrare în jurul unui anumit subiect. Ele oglindesc un stadiu mai bogat și mai plin de determinări *posibile* decît ceea ce se îngrădește apoi prin actul, mai constringător, al redactării.

RR3 ar putea fi rostit de Gruie însuși, cît era viu, în timpul cuvîntării ținute la Putna la stingerea Mușatinilor (și reprodusă de Lăpușneanu în cadrul monologului său): ceva din postura vorbitorului concordă în cele două locuri („Tu, luînd de pe-a ta frunte uriașa, neagra cască" și „Între mîni împlătoșate răzimind a sale tîmple") dar vorbele rostite sînt greu de înțeles dacă nu ne gîndim că cel care le rostește se gîndește la viitorul Moldovei după moartea boierilor devotați tradiției mușatine.

Relația cu restul operei. Relația actului *Lăpușneanu* cu restul operei poetice eminesciene nu este atît de bogată ca în cazuri ca *Bogdan-Dragoș* sau *Ștefan cel Tînăr*, dar merită să fie prezentată.

Cea mai importantă este cea deja menționată, momentul otoman din prolog (în ambele versiuni, dar mai ales într-a doua), a cărei relație cu partea corespunzătoare din *Scrisoarea III* este cu totul evidentă. Stilul poetic, respirația, funcționalitatea în contextul vizat sînt aceleași, iar proximitatea topografică și similitudinea grafică dintre ultima versiune autografă a *Scrisorii III* și prima versiune a prologului la *Lăpușneanu* spun și ele ceva. Remarcabilă este însă *lipsa analogiilor de redactare*, ceea ce conferă acestui pasaj din dramaturgie un plus de autonomie și de valoare. Este un caz în care Eminescu, în plină putere poetică, nu reia un *text*, ci o *idee poetică*, pe care, dacă ar fi dus-o la capăt ar fi scris o altă *Scrisoare III*, moldovenească, un poem care, reconstituit, s-ar putea numi *[„Mohamed biruitorul..."]*, pentru care e de consultat MANUSCRIPTUM, 1987, nr. 2, p. 6—11. Totuși nu lipsesc unele apropieri cu însăși *Scrisoarea III*, ieniceri, spahii — asabi, Roma nouă, relativ inerente, dar și apropieri mai precise. Astfel, aici, „Și în Aghia Sofia

cu ovăz hrănit-au calul", iar în *Scrisoare* „Din pristolul de la Roma să dau calului ovăs". Amîndouă versurile derivă în chip neîndoielnic din traducerea *Fragmentelor* lui Hurmuzaki, unde se citește „îndrăznețul sultan, simțindu-se mare în puterea sa, se fălea că de pe pristolul bisericii Sf. Petru din Roma își va pune sirepul să mănînce ovăz." (OPERE, XIV, p. 175); și amîndouă au una și aceeași sursă istoriografică, *Geschichte des osmanischen Reiches*, a lui Joseph von Hammer-Purgstall, Pesta, 1840 (ed. II) și anume, pentru textele aici discutate, p. 383 (cf. 581–582) pentru fratricid și 416–425 pentru căderea Bizanțului și beția lui Mohamed. Mai neașteptate sînt analogiile dintre *Prolog (B)*, v. 59–67, 132–135, și invocația către lună din *Scrisoarea I*: dacă versurile s-ar fi închegat într-un întreg organizat, ar fi figurat înlăuntrul invocației către moarte cu care se deschide viziunea năvălirii turcești. Or, invocația aceasta are același tipar și, în bună măsură, aceeași funcție poetică și același orizont cuprinzător ca invocația către lună de la începutul *Scrisorii I*: „Lună tu, stăpîn-a mării" (textul este tot în **2282**, pe **59r**), aici: „Tu, stăpînă peste vînturi...", „Tu, a munților stăpînă, [tu], stăpînă peste valuri" și, în genere, imaginile, comune celor două texte, de plutire peste deșerturi, codri și valuri. Dar versurile cele mai încărcate de analogii textuale sînt cele de pe **223r** „Sufletului plin de umbre tu dai liniștea uitării/ Și răsai ca un luceafăr pe cutremurele mării,/ Verși lumina ta cea dulce-n visu-mi și-n singurătate-mi,/ Dînd viață valurilor furtunoasei mele patemi.", unde se recunoaște pe de o parte, din *Luceafărul*, strofa „Dar un luceafăr, răsărit / Din liniștea uitării, /Dă orizon nemărginit, / Singurătății mării" și pe de alta două cupluri de rime din *Mai am un singur dor* (cu variantele *De-oi adormi curînd*, *Nu voi mormînt bogat* și *Iar cînd voi fi pămînt)*, și anume *uitării – mării* și *singurătate-mi – patemi*, cupluri de rime care pătrund în toate versiunile poeziei începînd cu, cel mai devreme, 1880, fiind deci preluate de aici, unde concordanța e întărită și de relația „Și răsai ca un luceafăr" cu „Luceferi ce răsar".

Alte asemănări textuale, remarcabile, se regăsesc în *Ștefan cel Mare*, scris în 1883 (OPERE IV, p. 545–547 și V, p. 624–630):

Mînat de credință, mînat de profet,
Din negre pustiuri porni Mohamet
Stîrnind mulgătorii de iepe;
Îneacă o lume în flăcări și fum
Și moartea-i netează al gloriei drum:
E moartea stăpînă pe stepe.

Tot din prolog, prin toate încercările străbate definirea lui Mohamed II ca „soare roșu din deșerturi", „Răsărit-au dintre ele soare roșu din deșerturi", „De răsare peste lume steaua roșă din deșerturi", „El răsare peste ele, soare roșu din deșerturi", care are un echivalent textual în **2267, 105r**, unde se află însemnarea: „Cînd Mohamed al II-lea, soarele roșu al deșerturilor, răsări deasupra lumii, romănii erau în culmea epocei lor eroice".

Ieșind din sfera prologului, în versiunea A a actului *Dreptate!*, în ultima scenă, găsim pasajul în care Lăpușneanu, mizantrop ca Timon atenianul, spune (**2282, 130r**) „Căci tiranul ce pe voi domnește, oameni, / Pe voi suflete de șarpe, pe voi inime de fameni...", care amintește de singurul loc din opera lui Eminescu unde se mai găsește cuvîntul „fameni" (rimat tot cu „oameni") și anume v. 293 din *Scrisoarea III*: „Voi sînteți urmașii Romei? Niște răi și niște fameni".

În sfîrșit, în scena III a versiunii B din *Dreptate!*, în cadrul marelui monolog al lui Lăpușneanu un grup mare de versuri își găsesc echivalentul textual în *Andrei Mureșanu* și în *Gemenii* (cca 1873) de unde au fost preluate și refolosite aici. E vorba de o temă tratată în doi timpi: întîi, sacerdoții ne amăgesc vorbind de o răsplată de dincolo de viața pămîntească, al doilea, cel care vrea să biruie în cea de aici trebuie să folosească răul din oameni și, disprețuindu-i, să nu-și dezvăluie niciodată disprețul, ba chiar să-i măgulească, amăgindu-i, crez mizantropic și politică de tip machiavelic. Echivalențele sînt: *Andrei Mureșanu (B)*, v. 54–95, *Andrei Mureșanu (C)*, v. 83–117, *Gemenii*, v. 21–55 (OPERE, IV, p. 412), precum și *N-am fost la înălțime*, v. 37–72 (OPERE, IV, p. 539–540 și V, 614). Dar cuvintele lui Lăpușneanu au un corespondent chiar înlăuntrul dramei, și anume în versurile 210–239 ale versiunii B a Prologului, care la rîndul lor au corespondențe în *Andrei Mureșanu (C)*, v. 83–90 și *Gemenii* (OPERE, IV, p. 412), unde concordanța versurilor se însoțește cu o concordanță de situație, în ambele locuri fiind vorba de doi frați învrăjbiți. Concordanțele, corespondențele și analogiile acestea sînt cu atît mai interesante cu cît de fiecare dată poetul, folosind din rezervele sale, își adaptează redactările la situații și personaje: Mohamed al II-lea, Alexandru Lăpușneanu, Andrei Mureșanu sau Brigbelu rostesc același gînd al poetului cam cu aceleași cuvinte, care cu greu ar putea fi mai bune, dar îl rostesc punînd fiecare ceva din glasul și din lumea sa.

---

[1] Alegerea numelui nu e întîmplătoare: Jurjeștii sau Giurgeștii din ținutul Lăpușnei sînt urmași pe linie feminină ai lui Luca Arbore: pe de altă parte un postelnic Hribor Maxin, fiu al comisului Giurgea Hribor, este atestat imediat înainte de inscăunarea lui Lăpușneanu (sept. 1552) ca pîrcălab de Hotin, între 12 martie 1550 și 21 martie 1551 (vezi A. V. Sava, *Documente privitoare la tîrgul și ținutul Lăpușnei*, p. 45–47).

MIRA

1. *Primele editări.* Fragmentar H. Chendi, CDMIN, VIII (1906), p. 219–241: ACTUL II **2254 11r**, *TA III C 10. TA III D 4*; G. Călinescu, ALA, XI (1932), seria II, nr. 604, 3 iul., p. 3: [ACT V] Versiunea B **2255, 183r, 183v**; G. Călinescu, *OME*, II, p. 293–294, *OME*, III, p. 6–17, 22–25: [PROLOG] **2254, 28r, 2258, 219v, 2254, 28r** „Încorporarea stîncei... în valuri", **17v**, PLANUL MIREI ACT I **2254, 17r, 28r**, în ACTUL I, SCENA I **2254, 15r** („Magdalina ascultă... fii mașină"), **2258, 219v, 2254,13v**, [ACTUL II]

2254, 28v, 28v, 11r, 28v, 29r, ACTUL III **2254, 29r, 29r, 17r, 2258, 219v,** ACTUL IV **2254, 15r,** [ACTUL V] Versiunea A **2254, 13r** „Mira...într-altul", [ACTUL V] Versiunea B **2254, 15v** „Toma...Nu!", **2255, 183r, 183v, 183r, 2258, 221r, 221r,** *TA I 1, 2, II 3, IV 4* „Ce e elizeul? Ce e iadul?" „Vezi dar că Eul... existință"; Marin Bucur, CME, II (1971), p. 97: ACTUL V Versiunea A **298r, 298r,** *TA II 2, TA III A 2, TA III B 8.*

Integral. O.IV, p. 349–353, 398–408, 411, 416, 418, 419, 425–426, 429, 430, 448–469, 477–481, 492–494.

Inedit. [PROLOG] **2254, 28r** „Recea stîncelor ruină", ACTUL III **2258, 219r,** ACTUL V Versiunea A **2258, 219r, 219r,** [ACTUL V] Versiunea B **2258, 219r, 219r, 219r.** *TA III C 4, 5, 8, 9, D 3, IV 5 a, b, 14, 25, 26, 27,* în volumul de față, p. 234, 240, 245, 248, 252, 253, 254, 255, 256, 257.

Titlul. Titlul *Mira* este dat chiar de autor, pe **2254, 17r** unde se vorbește de PLANUL *MIREI* și unde, mai jos, se face precizarea de apartenență a unui pasaj: (din *Mira*). În plus, *Mira* figurează în lista de 7 titluri publicată aici în FRGM – *I, II, 2.*

Datarea. Mira este primul proiect dramaturgic eminescian și este foarte timpuriu, 1868–1869, deci la doi-trei ani după debut, cum se vede atît din stilul și concepția poetică cît și din grafie, ortografie și materialul de scris. Este vremea redactării lui *Geniu pustiu*, cu care are în comun numele lui Toma Nour și chiar ceva din personalitatea celui care se numește astfel în roman.

Sinopsa manuscriselor

2254, 11rv–15rv, 17rv, 18rv, 19v, 25r, 26rv, 28rv, 29r, 201rv, 296r, 297rv, 298r
2255, 183rv, 205r
2257, 162rv, 180rv, 181r, 182r, 183v
2258, 218r, 219rv, 221rv

Organizarea textelor

2254, 17rv, 28r, 2257, 180r, 2258, 219v, 2254, 12v, 28r, 17v, 17r, 17v, 28r, (26v), (26r), 2257, 162r, 182r, 2254, 15r, 2258, 219v, 2254, 13v, 28v, 18v, 2255, 205r, 2254, 28v, (11r), 28v, 29r, 14r, 29r, 17r, 2258, 219r, 2254, 13r, 19v, 2258, 219v, 2255, 205r, 2254, 18r, (18r) 19v, 18r, 15r, 201r, 298r, (29r, 298r, 2258, 221r) 2254, 15r, 13rv, 14r, (11v) 12r, 13r, 11v, 2257, 162v, 2254, 297r, 2257, 183v, 2254, 297v, 2255, 205r, 2258, 221v, 219r, 221r, 2257, 180v, 181r, 2254, 296r, 297r, 2258, 219r, 2254, 15v, 2255, 183rv, 183rv, 2254, 207v, 2258, 221r, 2254, 201v, 11v, 2257, 180r, 2254, 12v, 2258, 221v, 219r, 2257, 180rv, 2254, 25r, 2258, 218r, 221r, 219r, 221r

Texte aferente

I. *1* **2254, 201r**
2 **25r, 25v, 25r**

II. *1* **17v**
2 **298r**
3 **2255, 205v**

III.A. *1* **2255, 205r**
2 **2254, 298r**
3 **20r**
4 **13v**
5 **12v**
6 **2258, 221r**

B. *1* **2254, 26v**
2 **2257, 182r**
3 **2258, 219v**
4 **2254, 14r**
5 **2258, 221r**
6 **2254, 12v**
7 **201v**
8 **298r**

C. *1–3* **2257, 180v**
4–5 **2258, 219r**
6 **2254, 12v**
7 **17v**
8–9 **2258, 219r**
10 **2254, 11r**
11 **13v**
12 **297v**

D. *1* **2254, 210v**
2 **12v**
3 **2258, 219r**
4 **2254, 11r**

IV. *1* **2254, 12v**
2–3 **2258, 219v**
4 **2254, 18r, 13rv**
5 **2258, 219r**
6 **2257, 182v, 183r**
7 **2254, 12v**
8 **201v**
9–10 **2258, 221v**
11 **2255, 205r**
12 **2254, 12v**
13 **201v**
14 **2258, 219r**
15–16 **2254, 297v**
17–18 **2257, 163r**
19 **2258, 221r**
20 **2257, 180r**
21 **181r**
22 **2254, 201v**
23 **12v**
24 **2257, 184v**
25 **2258, 219r**
26 **219r, 223r**
27 **223r**

Redactarea este un amestec de rezumate și de replici, împrăștiat fără nici o ordine în 4 caiete (**2254, 2255, 2257** și **2258**). Singurele indicații ale unei succesiuni sînt a) indicațiile de acte și scene ale autorului, cu toate că și acestea sînt relativ sporadice și nu o dată derutante și b) trimiterile la scenele pe care poetul își propune să le imite din teatrul lui Goethe (*Torquato Tasso, Clavigo*) și Schiller (*Don Carlos, Intrigă și iubire*). De cîte ori a fost posibil, am așezat întîi planurile-rezumat și apoi scenele redactate, antepunînd cînd era cazul fragmentele de text pregătitoare care se regăsesc, cu modificări mai mari sau mai mici, înlăuntrul redactărilor mai elaborate.

Dintre toate proiectele dramaturgice eminesciene *Mira* este totodată cea mai stăruitor plănuită și cea mai nebuloasă. Într-adevăr, numele, numărul și caracterul personajelor, relațiile dintre ele și urzeala acțiunii dramatice sînt nestatornice, se întrezărește prin hățișul rezumatelor și fragmentelor interferența a două-trei structuri ireductibile una la alta, cu deznodăminte oarecum diferite, cu onomastica personajelor cînd comună cînd distinctă.

Singura soluție de a lumina lucrurile, atît cît permit textele existente, este de ales și de editat proiectul cel mai dezvoltat și care prezintă suita cea mai verosimilă, și apoi, raportînd la el cele rămase ca variații la un sistem de referință odată cîștigat, de a le grupa la secțiunea consacrată *Textelor aferente*.

În prolog, MIHAI VODĂ, către sfîrșitul carierei sale voievodale, îi încredințează lui TOMA NOUR (travestit în preot — de unde, mai departe, apelativul POPA — și purtînd numele bisericesc de HILARIU) misiunea de a descăuna pe Ieremia Movilă, Domn al Moldovei, și anume punînd pe tron în locul lui Movilă „un instrument al său", „o umbră de Domn", „un om pierdut", și făcînd „jertfa lui Avraam" adică sacrificînd acestui plan viața unui fiu, și anume, din cîte rezultă, fiul lui Toma Nour, nu al lui Mihai.

În actul I intriga se înnoadă pe temeiul voinței lui Mihai Vodă și a „ceea ce e însemnat în coală", adică într-un plan redactat de Toma. Uneltele sale sînt MAGDALINA (numită uneori ADINA), creatură a lui Toma, acum țiitoarea lui Ieremia Movilă; îndrăgostită de fiul lui Toma, MIRON-ȘTEFAN (numit cînd MIRON cînd ȘTEFAN), care la rîndul său o iubește pe lunatica fiică a lui Ieremia Vodă, MIRA. Toma urmărește s-o otrăvească pe Mira, trimițîndu-l la Magdalina pe Miron-Ștefan cu otravă, și apoi să-l inscăuneze pe acesta, urmînd să-l sacrifice mai apoi și pe el. Toma stă de vorbă cu Magdalina, care se preface că acceptă, dar în realitate vrea să-l obțină pe Miron-Ștefan fără crimă și să-l convingă pe Ieremia să-și dea fata „după polon" (care poate fi regele sau marele cancelar Zamoiski) stricînd astfel planul lui Toma. Apoi Toma vrea să-l ispitească pe Miron-Ștefan la curte, unde să afle mărire și dragoste, dar tînărul refuză, declarînd că e îndrăgostit de „umbra unui înger". După ce Miron-Ștefan rămîne singur, aceasta chiar apare, este Mira, care însă fuge de dragostea tînărului rostind vorbe obscure. Toma, revenind, îi făgăduiește fiului său, fără să știe că e vorba de Mira, că va încorpora viziunea în făptură de femeie și i-o va lăsa iubirii lui o zi și o noapte, după care ea va fi „victima unei crime" și va trebui răzbunată, ceea ce Miron-Ștefan jură că va face. Cînd își să seama că e vorba chiar de Mira și că poate să-l aducă la Curte pe această cale, își schimbă planul și trimite prin Miron-Ștefan, în loc de otravă, un simplu narcotic.

După înfrîngerea lui Mihai la Mirăslău, la Curtea Moldovei se ține un bal, care constituie cadrul general al actului II. Se află acolo și Miron, tulburat la gîndul că Mira va fi a lui iar apoi va muri (căci așa îi spusese Toma). Îi aduce Magdalinei narcoticul, stă de vorbă cu ea, îndemnînd-o „să-și purifice caracterul", ceea ce aprinde și mai tare dragostea femeii. Miron pleacă, apare Ieremia Movilă, Magdalina își pune în execuție planul de a-l convinge s-o dea „după polon", Movilă își dezvăluie intenția de a închina țara la poloni, dar Toma, care ascultase, intră și încearcă să-l convingă pe Vodă să-și schimbe politica, într-o scenă după modelul celei dintre Posa și Filip în *Don Carlos* a lui Schiller. În vremea aceasta boierii, pe cale să plece de la Curte, comentează evenimentele (căderea lui Mihai, intenția lui Ieremia de a închina țara polonilor, nebunia Mirei). Toma se arată și încearcă să-i unească în jurul ideii de a pune pe tronul Moldovei pe un fiu al lui Mihai Vodă, MARCU, „venit anume în Moldova pentru a căpăta domnia". (În realitate Toma îl are în vedere pe propriul său fiu, Miron-Ștefan, pe care avea de gînd să-l dea drept Marcu, fiul lui Mihai.) Și, pentru a li-l prezenta, îi invită la o comedie, tot la Curte, peste un ceas, unde urmau să vină la auzul clopotelor. După plecarea lor, Mira se bucură de tăcerea crescîndă a nopții, cînd se arată Miron-Ștefan, care îi spune iarăși că o iubește (dar tulburat la gîndul că fata va muri) apoi, rugat de ea, pleacă. Apare Magdalina care îi dă Mirei narcoticul. Toma trage clopotele, se adună Domnul, Magdalina, boierii și Miron-Ștefan, care o ia pe Mira în brațe, crezînd-o moartă. Actul următor începe cu o mare lamentație a tînărului, după modelul scenei similare din ultimul act al lui *Clavigo* de Goethe, iar Toma, văzîndu-l disperat, îi promite că o va învia, cerîndu-i în schimb să facă o seamă de lucruri și punîndu-l să jure pe statuia lui Ștefan cel Mare. Totodată îi dezvăluie că este fiul său, rod al unei pierdute iubiri de tinerețe și că îl destină, pentru un timp nedefinit, mai degrabă scurt, tronului Moldovei. Dar Miron-Ștefan nu are încredere în POPA și nu vrea să intre în jocul lui. Urmează o scenă violentă între cei doi, în care Toma, din motive pe care numai el le știe, poate ca „mijloc estrem", se arată în cele mai damnate culori ale lui, aruncîndu-i fiului său în față că și realitatea puterii domnești și dragostea Mirei îi erau destinate lui însuși, Toma, prin mijlocirea tînărului, folosit ca simplu instrument. Miron-Ștefan reacționează violent, simțindu-se mințit și zdrobit, declară că-și încalcă jurămîntul, amenință, se roagă. Iar într-o scenă de la sfîrșitul actului o înfruntă pe Magdalina-Adina, care îi mărturisește (cu vorbe care par să repete dinadins pe cele ale lui Miron-Ștefan către statuia lui Ștefan cel Mare, din scena de mai sus cu Toma), că a omorît-o pe Mira. Tînărul o vestește că va muri de mîna lui.

Din actul IV s-a păstrat numai un rezumat al scenei finale, în care cineva care, prin logica de pînă aici a piesei, nu poate fi Miron-Ștefan, și ar putea fi însăși Doamna, ANNA MOVILĂ, îi reproșează Magdalinei-Adina că, salvînd-o pe Mira, n-a dat ascultare lui Toma și că i-a stricat astfel planurile. Pînă la sfîrșit rezultă totuși că Toma, cu toate șovăielile sale, ale Magdalinei-Adina și ale autorului, și-a atins țelul și că Mira a murit cu adevărat. Astfel că versiunea A a actului V, cea destinată să încheie structura de pînă aici a dramei, este consacrată unui lung delir erotic, cosmic și

metafizic al unui Miron-Ștefan rătăcit în nebunie și care vorbește cu Mira ca și cînd ar fi totodată o fată vie și un înger plecat către cerul de unde venise.

Cît despre versiunea B a actului V, ea nu poate fi concepută decît dacă ar preceda-o alte patru acte decît cele înfățișate pînă acum, în care Toma ar fi încercat cu adevărat să pună pe tronul Moldovei pe Marcu, fiu al lui Mihai, pe o linie de acțiune care ar putea să fie cea din planul reprodus la *TA2* sau, tot atît de bine, alta (devreme ce acolo actului V îi sînt rezervate alte acțiuni). Așa cum îl avem, actul presupune pe de o parte prăbușirea definitivă a lui Mihai Vodă și pe de alta eșecul încercării de a pune pe tronul Moldovei un urmaș al său, pe MARCU. Se aud doar trei glasuri. Al lui TOMA NOUR care, văzînd că tot ce ținuse de Mihai s-a irosit, își ia și el rămas bun de la lume. Al lui MARCU VODĂ care, dornic de a fi Domn, la un pas de a fi Domn, strigă disperat, simțind pierzania, „Voi fi Domn, voi fi Domn!" și, după moartea lui, glasul FRATELUI LUI MARCU, o ființă imaginară care povestește întîi un vis în trei părți și apoi, după notația „Aceste trei părți trebuie dezvoltate cu măiestrie, ca să facă efect", îl reia sub forma a două „descrieri", dintre care prima corespunde primelor două părți ale visului, iar a doua celei din urmă. Într-adevăr, pînă acum nu s-a observat că atît în partea întîi cît și în cea a treia a visului poetul a lăsat două lacune (mai exact două momente nedezvoltate) marcate printr-un număr mai mare de puncte de suspensie și în care se integrează perfect cele două *Descrieri* din **2255, 183rv**, scrise cu același creion ca scurtul monolog al lui Marcu Vodă notat în josul paginii **2254, 15v**, aceea pe care sînt scrise cele trei părți ale visului. Pentru *Partea I a visului* și prima *Descriere* afilierea are argument textual în prezența în ambele texte a segmentului „mărirea unui Cezar", iar pentru *Partea III* și a doua *Descriere* prin „fugeam amețit pe strade". Nu se poate determina dacă *Descrierile* au fost scrise pentru a completa lacunele lăsate în relatarea visului sau dacă lacunele nu sînt decît locuri libere pentru integrarea unor texte redactate anterior. În aceste viziuni, Marcu Vodă, fratele geamăn al naratorului, intră în cetatea de scaun a Moldovei alături cu Mihai cel Mare, biruitor asupra lui Ieremia. Apoi, fără tranziție, înfrîngerea: Marcu e găsit de fratele său, povestitorul, ucis în palat, cu un pumnal în inimă, în timp ce Zamoiski și Ieremia intrau prin cealaltă poartă a Sucevei. Tot acest glas povestește apoi, în fraze nelegate, căci așa a rămas redactarea, înfruntarea dintre oștile lui Mihai Vodă (închipuit ca un sfînt Gheorghe pe un armăsar negru) și cele moldo-polone (cu participare turcească se pare), lupta crîncenă, apoi în zori, cîmpul plin de cei căzuți, imaginea macabră a unui tînăr mort cu capul în poala maicii sale, mai tîrziu, în altă noapte, Moldova înfrîntă și, la marginea zării, marea, amîndouă sub lumina lunii, în sfîrșit intrarea lui Zamoiski și a lui Ieremia Vodă în Suceava.

Cît despre *Textele aferente*, ele au fost organizate astfel:

I ALTE PLANURI
II SCENE
III GLASURI FĂRĂ INTERLOCUTOR
A. GLASUL LUI TOMA NOUR
B. GLASUL MAGDALINEI
C. GLASUL LUI MIRON-ȘTEFAN
D. GLASUL MIREI
IV MATERIAL REZIDUAL

Dintre cele două *Alte planuri* primul are în vedere finalul actului III, actul IV și actul V al unui proiect care presupune omorîrea lui Miron-Ștefan de către Mira însăși, instigată de Magdalina, care profită de gelozia ei. Mira promite, încearcă, dar „recade înamorată în brațele sale", apoi se sinucide, iar tînărul înnebunește, la fel ca în versiunea A a actului V, așa cum a fost el constituit aici.

Al doilea plan conține ca personaj pe Marcu Vodă, fiul lui Mihai Viteazul, care, îndrăgostit de „îngerul gîndirei", (de bună seamă Mira), simulează dragoste față de Doamna Anna Movilă, ca s-o piardă, ceea ce, într-un pasaj anulat, încearcă să facă și Toma Nour. Și aici actul V are două variante, prima obscură pentru noi în lipsa altor deslușiri, a doua încheindu-se cu o confruntare între Mira și Marcu. Acestui proiect pare să i se aplice titlul *Anna Movilă* (distinct de *Mira*) din *FRGM- 1, II, 2*.

Dintre cele 3 Scene, prima e compatibilă cu textul constituit al piesei, dar imposibil de localizat într-un act anume, a doua presupune prezența în intrigă a unui personaj, PINTEA, nemenționat în altă parte, pe care Mira îl îndeamnă să fugă, fără îndoială din calea trupelor lui Movilă și Zamoiski, iar al treilea reproduce oarecum situația de la sfîrșitul actului III, dar cu alte personaje, RĂZVAN, uzurpatorul a cărui soartă fusese dramatizată de Hasdeu, ROXANDA, echivalent al Magdalinei ca țiitoare a lui Vodă, și un ARHIEREU care, ținînd-o în brațe pe Mira moartă, înfierează crima Roxandei și a Domnului.

Distribuirea textelor la patru GLASURI: TOMA NOUR, MAGDALINA, MIRON-ȘTEFAN, MIRA, ține în bună măsură de imponderabil și este de bună seamă susceptibilă de erori, cel puțin acolo unde nu e vorba de analogii textuale cu textul constituit al piesei. O asemenea analogie textuală se găsește în primul text atribuit GLASULUI MAGDALINEI, text care reprezintă dezvoltarea paralelă, în germană, pe aceeași pagină **2254, 26v**, a segmentului „Noaptea turbură lumea-n lumină cum sub tremurul valurilor se turbură visul lumei reflectat în adînca zi a mărei..." din replica MAGDALINEI de la începutul primei scene a actului I (text pregătitor).

Iar MATERIALUL REZIDUAL poate trezi obiecția că, neavînd un caracter explicit dramaturgic, nu-și are locul aici. Totuși aceste texte sînt, topografic, atît de intim împletite cu textele care alcătuiesc *Mira* și au, în stil și în ton, uneori în cîte o inflexiune a expresiei, o atît de mare asemănare cu acestea încît situarea lor mai degrabă aici decît în volumul XV (*Fragmentarium*) a părut oportună. Ele par rostite tot de glasurile piesei, dar eliberate

de orice determinări sau mai degrabă sînt însuşi glasul poetului trecînd din cînd în cînd în alte glasuri din lumea *Mirei*, dar încă nu pe deplin întrupate.

Relaţia cu restul operei. Textului acestei drame îi pot fi în chip cert afiliate două poezii, cu statut distinct. Prima figurează, ca titlu, la sfîrşitul planului-rezumat al actului I: *Lira spartă-n stinca lume*, poezie deja redactată din octombrie 1866 şi transcrisă în submanuscrisul *Marta* în 1879 (şi din care 3 strofe se află chiar printre proiectele pentru *Mira*, **2254, 18r**): textul ei n-a mai fost reprodus aici, el figurînd deja în prezenta ediţie, ca parte a poeziei *Ondina*, în vol. I, p. 477, în vol. IV, p. 32–33 şi în vol. V, p. 36 (note şi variante): ca text independent, revizuit în 1871, poezia devine *Cîntecul lăutarului*, intitulată întîi *Cîntul unei Cassandre* (vezi OPERE, IV, p. 72–73 şi V, p. 59–60).

A doua poezie trebuie menţionată aici numai pentru că dezvoltă un tipar poetic prezent atît în versurile adresate Magdalinei de către Toma Nour în prima scenă a actului I („De sînt nour, de sînt lună" . . .), cît şi în ce spune Miron-Ştefan la sfîrşitul primei versiuni a actului V (**2254, 296r** şi **297r, 2258, 219r**). Poezia reprezintă un dialog între POETUL şi IUBITA, este intitulată *Replici* şi a fost transcrisă în submanuscrisul *Marta* în iulie 1869, imediat după *Ondina*, apoi revăzută, ca şi *Lira spartă-n stinca lume*, tot în 1871; vezi OPERE, IV, p. 49–60 şi V, p. 53.

ANDREI MUREŞANU

1. *Primele editări.* Fragmentar. Nerva Hodoş *Poezii postume*, Bucureşti, Editura Institutului de Arte Grafice „Minerva", 1902, p. 23: *Andrei Mureşanu (C)* v. 375–390; Al. T. Dumitrescu, RAGSUR, 1 (1903), 4, 15 febr., p. 8–15: *Andrei Mureşanu (A)* v. 1–88, 121–180, 192–214, 223–230; FL-I, I (1912) nr. 48, 15 sept., p. 1: *Andrei Mureşanu (C)* v. 127–196; G. B[ogdan]–D[uică], N–C, IV (1930), nr. 227, 21 oct., p. 3: *Andrei Mureşanu (B)* 240 (10–11) 240; G. Călinescu, *OME*, II, p. 148–159, 204, 205–206, 213, 294: *Andrei Mureşanu (C)* v. 1–8, 9–11, 17–19, 24–25, 37–39, 65–68, 72–74, 81–90, 99–117, 144, 146–156, 179–182, 189–196, 221–229, 255–261, 285–298, 301–304, 401–410, 422, 459–460, 509–516, *TA 1* „Am scris-o . . . de îndoială", *TA 1* (1) 1, 2–8.

Integral. Alexandru Colorian şi Al. Iacobescu, *Poezii postume*, Bucureşti, Editura Cugetarea–Georgescu Delafras [1940] p. 251–283.

Inedit. *Andrei Mureşanu (A)* 183-184, *TA 1* (5) 1, în volumul de faţă, p. 263, 287.

Titlul şi datarea. Poemul dramatic *Andrei Mureşanu* s-a păstrat în trei versiuni succesive:

1. *Mureşanu. Tablou dramatic* [= *Andrei Mureşanu (A)*], din 1869, potrivit datării autografe [18]69 din **2259, 28v**.

2. *Andrei Mureşanu. Tablou dramatic într-un act* [= *Andrei Mureşanu (B)*], din 1871, dată pentru care avem o mărturie autografă, o scrisoare trimisă din Viena lui Iacob Negruzzi la 16 mai 1871: „am compus un tablou dramatic a cărui figură principală e — Andrei Murăşanu" (SPL, I, p. 322).

3. [*Andrei Mureşanu*] [= *Andrei Mureşanu (C)*], din 1876, cum rezultă din prezenţa textului autograf, scris cu cerneală violetă şi cu grafia acelei perioade, în caietul dictando cartonat pe care poetul îl folosea la Iaşi începînd cu 1875 şi care mai cuprinde, scrise tot pe atunci, *Călin*, *Dezgust*, *Nunta lui Brighelu*, transcrierea după *Minegmii* (datînd poate din 1875) şi, la început, un joc anagramatic exhaustiv pornind de la numele *Veronica*, ceea ce trimite tot la acest an 1876, plin de atîta fervoare.

Sinopsa manuscriselor

Andrei Mureşanu (A)

2254, 77rv, 78r, 79rv, 80rv, 81v
2255, 6r
2260, 131r
2291, 30r

Andrei Mureşanu (B)

2254, 74rv–76rv, 81r
2257, 101rv, 102r, 103r, 104v
2291, 30rv, 31r, 32r

Andrei Mureşanu (C)

2283, 113v–125v, 126r, 126v–138v

Andrei Mureșanu (A)

2259, 28rv, 2254, 77r, (77r), 77rv, 78r, 77v, 79rv, 80r, (2260, 131r, 2255, 6r) 80r, 77r, 80rv, 81v, (2291, 30r) 81v

Andrei Mureșanu (B)

2254, 74r, (74r) 74r, (2257, 102r) 74rv, (2257, 102r) 74v, 75rv, (2257, 102r, 103r) 75v, 76r, (2257, 104v) 76r, (2291, 30rv, 30r, 31r, (2257, 101v) 31r) 76rv, (2257, 104v) 76v, (2257, 101r) 76v, (2291, 32r) 81r

Andrei Mureșanu (C)

2283, 138v—126v, 126r, 125v—122v, 121v, (121v) 121v, 122v, 120v—113v

Textele aferente

1 **2259, 28r**
2 **2254, 83rv**
3 **2257, 101v**
4 **(2254, 9v, 2262, 8v) 2254, 9v**

Andrei Mureșanu (A). Paginile pe care a fost scrisă, dintr-o hîrtie compactă de 23,5×19 cm, trebuiau să figureze toate în cadrul submanuscrisului *Marta* din **2259**, unde poemul dramatic poartă numărul de ordine 17, dar din totalul de 4 asemenea file numai una este legată la locul ei firesc din **2259**, ca fila **28**, ultimele 3 fiind legate în **2254**, ca filele **77**, **79** și **80**, unde au fost de bună seamă găsite de cei care le-au legat acolo amestecate între filele pe care se află scrisă versiunea B. În acest continuum au fost incluse de poet, ca redactări adiacente, 2 file de alte dimensiuni și factură, scrise cu altă cerneală și un scris puțin diferit: *1.* actualele **2254, 78r** și **78v** (*verso* pe care figurează o continuare scrisă cu creionul), integrate de Eminescu pe **77v** prin notarea ușor diferită a primului vers al intercalării și *2.* **2254, 81v** pe care mai degrabă altcineva decît autorul a lipit un petec de hîrtie răzleții pe care se afla redactată o variantă a finalului, adică un alt text decît *Deșteaptă-te, române* pe care să-l cînte Andrei Mureșanu în încheierea tabloului dramatic. De remarcat că atît **78rv** cît și **81v** conțin rime preponderent încrucișate, spre deosebire de rest, constituit din rime perechi.

La aceasta am adăugat: 2 variante la v. 184—191, și anume a) **2260, 131r** și b) **2255, 6r**, acesta din urmă mai elaborat, parcă destinat unui alt context, ulterior, și patru versuri răzlețe din **2291, 30r** care au fost remaniate și integrate în varianta finalului de pe **2254, 81v** (v. 239 și urm.).

Este evident că poetul a recitit ceva mai tîrziu această primă redactare, cum se vede atît din integrarea pe **77v** a filei **78rv** („Eu stelele le spulber ca file-ngălbenite"), cît și dintr-o tentativă destul de șovăielnică de a schimba numele a două personaje: ANUL 1848 apare în **2259, 28v** și ca MOARTEA sau, în latinește, MORS, iar GENIUL LUMINEI este numit, singura oară cînd ia cuvîntul, în **2254, 79v**, LUMINA apoi SPIRITUL apoi, cu o cerneală ulterioară, IRIS (scris ISIS, de bună seamă din inadvertență, pentru că Iris, este totuși numele luminii aurorale, pe cînd cel al divinității egiptene nu avea ce căuta aici; de altfel, în lista de personaje a versiunii B, IRIS, scris cu creionul, apare ca o variantă pentru GENIUL LUMINEI).

Andrei Mureșanu (B). Fondul paginilor pe care este redactat îl constituie filele **74rv—76rv** și **81r** din **2254** (între **76** și **81** sînt intercalate filele **77—80**, care aparțin versiunii A). Dar pentru această redactare continuă există 9 redactări pregătitoare care se află distribuite între **2257** (7 texte) și **2291** (2 texte), pe file de epocă vieneză, cu un scris foarte asemănător cu acela al continuumului **2254, 74rv—76rv, 81r**, dar cu o cerneală ceva mai neagră. O mențiune specială merită textul pregătitor **2257, 102r—103r** („Fiți răi și veți străbate"), care prezintă situația foarte rară și paradoxală a unui text răzleț și neintegrat mai elaborat, cu imagini mai dezvoltate și cu rimele mult evoluate comparativ cu textul integrat, ceea ce pare să-i răpească însușirea de text pregătitor. Astfel că, deși l-am integrat cu acest statut, nu se exclude posibilitatea ca el să fie totuși o redactare ulterioară, făcută în sine, ca exercițiu care, prin metamorfoze încă nestudiate, avea să i se asocieze cumva lui *Împărat și proletar.*

Situația textuală a versiunii B, judecată în ansamblu, se prezintă ca o elaborare grăbită și frămîntată de încercări (de unde abundența textelor pregătitoare), făcută în mod vizibil cu un ochi asupra versiunii A, pe care încearcă să o reelaboreze într-o formă mai evoluată. Totuși ea rămîne o încercare abandonată, nu numai pentru că lista de personaje este plină de indecizii: MORS INDIFERENȚIALUL (NIRWÂNĂ) și GENIUL LUMINEI IRIS (scris ulterior cu creionul, reluînd o intenție prezentă, cum s-a văzut, încă din versiunea A); ci și, mai ales, pentru că singurul glas din versiune este cel al lui Andrei Mureșanu, fără nici o intervenție a celorlalte personaje, deși modelul versiunii A apare încă destul de puternic pentru a aștepta o dezvoltare, în linii mari, similară. Putem deci considera că versiunea B nu este decît un lung monolog al lui Andrei Mureșanu, neintegrat într-o structură dramatică, și anume reelaborarea mai dezvoltată, dar și mai grăbită ca redactare, a partiturii lui MUREȘANU din versiunea A.

Andrei Mureșanu (C), ulterior cu cinci ani, deci din miezul cronologic și creativ al epocii ieșene, este cuprinsă în caietul **2283, 138v—113v** (paginația regresivă și pe verso provine din numerotarea Academiei, care a numerotat caietul plecînd de la textele scrise, cu caietul întors, de la capătul caietului spre început, deși ordinea normală este cea a numerotării autografe a primelor 17 file (**155v—133v** în paginația BAR).

Textele aferente, puține, au în fruntea lor un text, *TA 1,* notat în **2259, 28r,** deci pe prima pagină a versiunii A, dar care pare să fie scrisă în momentul în care poetul, considerînd că versiunea aceasta e depășită ca stare de spirit și ca idee, trece sau a trecut deja la redactarea versiunii B, încărcată de o viziune a istoriei cu totul străină de a

unui om pentru care lumea „se prezintă armonioasă”. *TA 1* este deci documentul unui moment de revoluție în lumea interioară a poetului.

TA 2, un dialog între ÎNTUNERIC (corespondent al MORȚII din tabloul dramatic) și POET (corespondent al lui ANDREI MUREȘANU dar și al poetului însuși), are v. 1—4 aproape identice cu v. 154—157 din *Andrei Mureșanu (A)*, apoi însă POETUL se erijează singur în principiu pozitiv, în timp ce în cadrul poemului el este investit de LUMINĂ cu rolul acesta. Data textului aferent este ceva mai timpurie decît conceperea primei forme a tabloului dramatic, dar nu mai veche de 1867—1868, după analogiile cu *Mira* și cu *Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie* care vor fi înfățișate mai jos.

TA 3 este o variantă de concepție la imaginea biruitorului din lumea răului. În versiunile B și C biruitor asupra mulțimii de proști este „cel astut”, cel care ascunde gloatei adevărul și o măgulește în pornirile ei rele; aici, în *TA 2*, e descrisă apoteoza răutății întrupată în prostia unui cap îngust.

Ultimul text aferent, *TA 4*, notat printre fragmentele destinate dramei *Ștefan cel Tînăr*, este afiliabil, ca ton general și ca detalii, versurilor 196—207 din *Andrei Mureșanu (B)*, cu textul ei pregătitor (*Andrei Mureșanu (C)*, v. 157—166). Glasul e cel al lui MUREȘANU, fără îndoială, cel care, în cadrul poemului, rostește tiradele din clasa „O, de-aș vedea furtuna că stelele desprinde”. Doar că aici imaginea escatologică este mai activă, Mureșanu ar vrea să încheie socoteala lumii ca Dumnezeu ce suflă într-o trîmbiță cosmică făcută din cerul întreg, în timp ce în corpul poemului Mureșanu dorește doar să vadă lumea zdrobită prin lucrarea lui Satan, ca principiu al morții izbăvitoare de rău. Nu lipsesc unele concordanțe textuale sau de imagini: „lumile murinde” — „lumea murindă”, atmosfera viforoasă, imaginea nopții cosmice finale, dar mai ales analogia dintre *TA 4* și *Andrei Mureșanu (B)*, v. 213—216, unde înveninarea vremii se face, ca și nimicirea lumii din ansamblul textului aferent, prin răsuflarea din adînc a poetului, un evident analogon al trîmbițării vijelioase din fragment. Ar fi ispititor să apropiem demonii care se rostogolesc prin aerul cernit din paranteza de la sfîrșit de versul „Că prin acele neguri demonii-n stoluri zboară”, dar acesta din urmă e scris mai tîrziu și avem, deci, de a face doar cu o anume constantă imagistică.

Relația cu restul operei. Concordanțele textuale cu elemente din restul operei sînt, și în cazul lui *Andrei Mureșanu*, numeroase:

Versurile cu care se deschid toate cele trei versiuni, și care se esențializează în mod vizibil de la o versiune la alta, au fost, după o ultimă condensare și epurare, autonomizate ca *Se bate miezul nopții*, scrisă în forma ei definitivă, din **2260, 117r**, în 1876, anul ultimei versiuni din *Andrei Mureșanu*, dar publicată întîia oară abia în prima ediție Maiorescu (vezi OPERE, I, p. 203 și III, p. 164—166). De adăugat că versul „Și somnul — vameș vieții să nu-ți mai ieie vamă” din *Gemenii* (v. 260) are un evident corespondent în suita de texte din *Mureșanu* care duce la *Se bate miezul nopții*.

O mare răspîndire în operă au, cu adaptările de rigoare de la context la context, versurile 68—186 din *(B)* și 81—144 din *(C)*, adică tirada mizantropică despre preponderența și biruința răului în lume. În opera propriu-zis poetică ele apar în *Gemenii*, v. 20—56 (monologul lui Brigbelu), în *N-am fost la înălțime*, v. 37—72) și, mai mult ca idee a opoziției dintre asupriți și asupritori (v. 128—186), în *Împărat și proletar*, fără să știm încă bine dacă au ajuns acolo de aici sau invers, căci cronologia lui *Andrei Mureșanu (B)* (singura versiune în care se observă analogii) și a primei versiuni din *Împărat și proletar* (1870—1871) permite ambele soluții. Poate avem de a face cu dezvoltarea diferită a ideii de asuprire, într-un caz fiind vorba de asuprirea de clasă, iar în *Andrei Mureșanu* de cea națională. Oricum, privind atent, se descoperă cîteva grăitoare analogii textuale, mai ales între redactarea din **2257** a pasajului din *Andrei Mureșanu (B)* și prima redactare, A, a lui *Împărat și proletar* (OPERE, I, p. 343—346).

Andrei Mureșanu (B)	*Împărat și proletar (A)*
127 (6) 128 Cu-a voastre mîini greoaie voi statul îl mișcarăți	v. 17—18 căci trebuie să fie brațe tari, A statelor greoaie cară trebui-mpinse
127 (10) 128 Voi v-ați hrănit dușmanii, i-ați apărat cu sînge	v. 20 Căci noi luptînd cu sînge, ei pot să fie mari
127 (26) 128 Trăiesc ca zeii-n ceruri	v. 55 Petreciud ca în ceruri (*apoi:* Petrec ca și în ceruri)
178 (3—5) 179 Și sfărîmați c-o mîndră strigare triumfală Cea ordine nedreaptă, șireată, infernală, Ce proștii și șireții...	v. 76—77 Zdrobiți orînduirea cea crudă și nedreaptă Ce lumea o împarte în mizeri și bogați

În afara poemelor autonome pasajul se regăsește însă, pe diferite întinderi și cu adaptări diferite de la caz la caz, în însăși opera dramaturgică, și anume în *Bogdan-Dragoș* și în *Alexandru Lăpușneanu*, atît în prolog (unde sînt rostite de Mohamed II) cît și în actul *Dreptate!*, unde apar în monologul voievodului (în situații precizate în comentariul la fiecare dramă).

Există două concordanțe textuale între *Andrei Mureșanu și Ștefan cel Tînăr*: a) versurile 211—214 din versiunea A se regăsesc, cu modificări, în versurile 591—591 din *Ștefan cel Tînăr* („Zdrobita liră" — „Sfărmata liră . . ."); b) versurile 465—472 din versiunea C sînt luate din *Ștefan cel Tînăr*, v. 316 (5—11) 317 și 321—327, dramă redactată paralel cu versiunea A și puțin înainte de versiunea B, dacă nu chiar paralel cu ea. Dar apropierile dintre poem și această dramă depășesc similitudinile de redactare sau chiar migrația unor versuri. *Ștefan cel Tînăr* este una din dramele în care apare Mira, și Mira este un arhetip eminescian: tînăra angelică, înstrăinată de lume pe un țărm pustiu sau într-o insulă, oarecum rătăcită la minte, fantomală, totuși atrăgîndu-i cu putere pe îndrăgostiți ca un miraj al luminii (Ștefăniță, Maio, Rareș, Călugărul). Pasaje conținind sau implicînd acest arhetip se regăsesc în *Ștefan cel Tînăr*, în *Petru Rareș*, în *Andrei Mureșanu (C)*, în *Povestea magului călător în stele* și în *[Călugărul și Chipul]*. În cazul acestor din urmă texte există și întinse concordanțe textuale: p. 299—321 și 399—415 din *Andrei Mureșanu (C)* regăsindu-se aproape aidoma în *[Călugărul și chipul]*, v. 3—9, 24 (1—4) 25, 33—46, 23—32, 47—55 de unde chiar au fost preluate pentru a fi integrate în *Andrei Mureșanu (C)*, așa cum *[Călugărul și Chipul]* este o dramatizare a părții III din *Povestea magului . . .*, față de al cărei text inovațiile sînt puține și neesențiale.

Se află în *Andrei Mureșanu (C)* și cîteva ecouri tîrzii ale timpuriilor și multelor încercări pentru *Ondina* (1867, 1869): cîteva dintre tiparele și versurile feeriei muzicale se află întrețesute în urzeala tabloului dramatic (v. 197—254: VISURILE, SOMNUL, VÎNTUL, IZVORUL; v. 321—399: UNDELE, DELFINUL, ONDINA, SIRENA; v. 523—526: [DELFINUL]. Astfel, duetul cîntat de ONDINA și DELFIN (v. 367—374) are schema ritmică a versurilor 69—100 din *Ondina I* (OPERE, I, p. 456—457), din *Ondina II* (OPERE, I, p. 473), precum și cîteva concordanțe textuale din ambele *Ondina* și din variantele lor, ca (vezi OPERE, V, p. 40—42):

Andrei Mureșanu (C)	*Ondina*
v. 366 Tu ce ești zeilor sororă gemene	Tu ești <simțirilor> cîntărilor sororă gemene
v. 369—370 Nu are nimene un cînt să semene cu al tău glas	El a cătat <O dulce pasăre, ce-n glas să-i semene> Mireasă tînără, la glas să-i semene <Și> Dar n-a aflat (cf. mai jos: Și blîndu-ți glas)
v. 371—374 Spune-ne cîntecul ce-n nopți lunatece Adese-l cînți Cînd luna tremură prin ceți apatece, Prin codrii sfinți	(a) Spune-ne aria ce-n nopți lunatece Ades o cînți Cînd iese stelele din ceți apatece Pe codrii sfinți (b) Spune-ne cîntecul ce-n nopți lunatece Adese-l cînți Cînd luna caută din ceți apatece În codrii sfinți.

Versurile 332—335, precum și 523—526, cu care se încheie *Mureșanu (C)*, au în *Ondina* corespondent aproape textual:

(a) O, zînă
Cu ochii de albastră lumină
Cu plete ce-acopăr cu aur
Tezaur.

Cu plete ce-acopăr cu aur
Tezaur.

Variația din ultimele două versuri, care în *Mureșanu* sînt:

(b) Ondină
Cu ochi de dulce lumină,

Cu părul tău lung — un tezaur
De aur

deși foarte mică, dă bine seamă și măsură de drumu străbătut de Eminescu într-un deceniu, între 16 și 26 de ani

Versurile 375—390, dintre care pentru v. 3 —390 există versiunea pregătitoare 378 (1—12) 379, au fost reluate de poet mai tîrziu, prin 1879—1880 și autonomi te sub titlul *Cîntec de sirenă* în **2279, 82r—83r**. În cadrul prezentei ediții poezia nu are însă statut autonom, ci ap: : doar printre variantele la *Andrei Mureșanu (C)*, în OPERE, V, p. 263, lucru explicabil prin evasiidentitatea celor ouă texte. Totuși nu le-am reprodus aici ca varianta finală a acestor versuri destinate să fie cîntate de SIRENA pentru că am vrut să respectăm statutul de poezie autonomă pe care poetul i l-a dat prin decontextualizare și titularizare. Iată diferențele:

Andrei Mureșanu (C)	*Cîntec de sirenă*
v. 375 Vin iubite! Cungiura-voi	v. 1 Vin iubite,-ncunjura-voi
v. 382 Tu ferice să te vezi	v. 8 Ca ferice să te vezi
v. 390 Și în gînd te chem încet	v. 16 Și te chem, te chem încet
v. 391 Vino, vino, mult iubite	v. 17 Vin' iubite, să te legăn
v. 394 Eu privirea să mi-o pierd	v. 20 Toată viața să mi-o pierd
v. 395 Să-mi [pun] gura la ureche	v. 21 Și cu șoapte-abia-nțelese
v. 396 Și să-ți spun că te iubesc	v. 22 Eu să-ți spun că te iubesc

Încă o apropiere se poate face între v. 186—195 din versiunea B, respectiv 147—156 din versiunea C, şi v. 113—124 din *Demonism*. Nu se constată strictă concordanţă textuală, ci mari înrudiri de idee şi structurare (vezi OPERE, IV, p. 87—91).

În sfîrşit, versurile 183 (1—4 şi 1—6) 184 şi 184—191 din versiunea A au fost reluate în 1876 (deci la data versiunii C) şi integrate, cu adaptările necesare, în *Nunta lui Brig-Belu* (versiunea A[1] din *Gemenii)* v. 201—206, precum şi în *[Gemenii]*, versiunea C, v. 341—344 (vezi OPERE, V, p. 444 şi 474). Ele apar iniţial în *Bolnav în al meu suflet*, unde mai apare şi echivalentul textual al v. 55—62 (OPERE, IV 513—514).

Şi între textele aferente, *TA 2 [Întunericul şi Poetul]* conţine cîteva versuri pentru care se găsesc concordanţe textuale. Astfel, v. 8—10 se regăsesc aproape identice în ultimul text destinat primei scene a primului act din *Mira* (**2254, 15r**): „Noi toţi sîntem / Ca rîul care cîntă trecutul unei stînci,/ Dar stînca e eternă şi valu-i trecător". Or, în altă formulare, ideea se regăseşte în antuma *Ce-ţi doresc eu ţie, dulce Românie* (publicată în „Familia" din 2/14 aprilie 1867): „Căci rămîne stînca, deşi moare valul", poezie al cărei v. 4: „La trecutu-ţi mare, mare viitor!" concordă cu v. 27 din *TA 2*. E limpede că prima versiune din *Andrei Mureşanu*, cea din 1869, căreia îi este aferent *[Întunericul şi Poetul]*, conţine, dacă nu redactări mai vechi, elemente şi reminiscenţe de la chiar începutul activităţii poetice a lui Eminescu.

POVESTEA

Primele editări. Fragmentar. G. Călinescu, *OME*, III, p. 33—36; v. 19—28, 129—160, 169—178, 183—192. Integral. OPERE, IV, p. 464—469, OPERE, V, p. 140, 571—573.

Titlul. Povestea este titlul dat de autor după numele glasului care prezintă situaţia din acest tablou dramatic rostit de patru glasuri: [POVESTEA] („Eu, palida poveste" — v. 75 —, cu o concordanţă textuală în vorbirea umbrei voievodale: „Zburam, un basmu palid..." — v. 184), [POETUL], POESIS (care este glasul însuşi al poeziei) şi [UMBRA LUI] ŞTEFAN [CEL MARE].

Datarea. Putem fixa ca dată pentru poem anul 1869, începînd din august, cînd se anunţă logodna domnitorului Carol cu principesa Elisabeta de Wied (celebrată în 5/17 octombrie şi urmată de căsătorie în 3/15 noiembrie 1869). Eminescu începe poemul la Bucureşti prin august-septembrie, pe **2262, 54—55** apoi, cu aceste file în faţă (după cum se vede din însemnările marginale de dată vieneză), îl încheie la Viena în octombrie-noiembrie, în **2262, 56—57.**

Sinopsa manuscriselor.

2254, 22v
2262, 53rv, 54r, 55r, 56rv, 57r

Organizarea textelor

2262, 53r, (53v) 53rv, 53r, 54r, 53v, 54r, 55r, (55r) 56v, 57r, 56v, 56rv

Text aferent

2254, 22v

Filele **54—55** se deosebesc prin hîrtie, cerneală şi grafie de **56—57**, pe care poetul a scris mai tîrziu, ca să completeze poemul, dar cu aceeaşi ortografie şi acelaşi stil poetic. Ordinea din textul aici editat provine dintr-o regrupare a segmentelor din manuscris dictată de logica desfăşurării textului, încărcat de marginalii (cînd integrate, cînd nu) şi de redactarea din nou a două pasaje.

Versurile 85—86 şi 17—20 sînt scrise la Viena pe filele de la Bucureşti şi le-am integrat, pe primele ca text definitiv şi pe ultimele ca încercare mai tîrzie de ameliorare a unui text pregătitor pe care apoi poetul l-a redactat din nou, la sfîrşitul poemului.

Textul aferent, din 1868, deci redactat înainte de a putea apărea intenţia unui poem ocazional, cu prilej dinastic, are însă personajele şi, *in nuce*, toată atmosfera părţii boreale din *Poveste* şi chiar cîteva frapante concordanţe textuale:

	Povestea	*TA*
v.3—4	Care-şi petrece-n visuri de iarnă a viaţă	Ce-n ruinele de gheaţă
	Ce doarme[-n] valuri triste şi în ruini de gheaţă	Doarme recea ei viaţă
	(iniţial Şi dezmierdînd cu valuri ruinele de gheaţă)	
cf.v.13	Şi din ruini de gheaţă	
v.21—22	Atunci marea ce cînta prin stîncele zdrobite	Şi marea ce cînta pe stînce zdrobite
	Şi vîntul care geme prin iernele cernite	Şi vîntul ce geme pin ierne cernite
v.26	În fundul ei sălbatec e cîntec şi lumină	Înecaţi de cîntec şi lumină
v.29	Genii cu părul blond	ginii de aur
v.56	De-atunci mai tristă-i marea	marea a rămas mai tristă
v. 188	Ce lumina e-al nopţii alb soare de argint	Argintul soare-al nopţii

dintre care cea mai curioasă e cea de la v. 56, care pare o anticipare, pentru noi obscură, a situației din *Povestea.*

Trebuie notat că acest text aferent este redactat în trei momente distincte, cu cerneală mai brună, apoi, de la „Ossian...” cu cerneală neagră, iar ultimul vers cu un creion negru poate din 1871, ceea ce ar dovedi mai degrabă că versul provine din *Povestea,* nu că a intrat în ea (vezi OPERE, V, p. 140).

Relația cu restul operei. Analogii și concordanțe notabile apar și cu restul operei literare, ca de pildă în proza literară /„*Basmul cel mai fantastic...*” / din sfera textelor aferente la *Geniu pustiu,* din aceeași epocă, unde, deși cu alt rol decît aici, apare numele Poesis, asimilată cu steaua polară, precum se observă și apropieri de cuvinte și imagini, ca „razele stelelor blonde să pătrundă prin înaltele bolte de smarald a palatelor din fundul mărei”, dar mai ales, prin raport la v. 4 (2—5) 5, „Îmi place să privesc cîte-o uriașă stîncă de gheață și să-mi închipuiesc cumcă e bătrînul și înghețatul rege Nord, care se uită, rizînd cu vîntul, în fundul mărei, unde-și scaldă picioarele slabe, pe cînd nori cenușii îi acoperă fruntea cu niște plete sure de bătrînețe” (OPERE, VII, p. 237).

Dar cele mai importante apropieri se pot face cu însuși textul versiunilor epizodului *Miazănoaptea* din *Memento mori,* unde nu puține versuri din *Povestea* au fost preluate aproape textual, prin 1871—1872, și integrale, cu altă prozodie, într-o nouă sinteză, cum poate vedea oricine citește versurile 1—68 din *Povestea* în paralel cu primele 8 strofe ale epizodului (v. 1105—1062 din *Memento mori* în OPERE, IV, p. 142—143 și, pentru variante, V, p. 140—141). De remarcat că v. 3 din *Povestea* are un corespondent apropiat în varianta abandonată a versiunii din **2257, 96r,** și anume „Colo-n Miazănoaptea mîndră ce petrece a viață”, ajustat greșit în OPERE, V, p. 140 ca: „Ce petrece-a [ei] viață”. Se descoperă aici punctul de trecere de la tablou dramatic la marea panoramă istorică.

De mai puțină importanță, dar meritînd a fi relevată, este concordanța versurilor 206—210 (care reiau, tot cu modificări, versurile anulate reproduse în nota 43) cu v. (82—94)1 și 53—57 din *Ștefan cel Tînăr.* Pretutindeni apare, cu pronunțate asemănări de frazare, imaginea întregului pămînt românesc.

FRAGMENTARIUM LA DRAMELE ISTORICE

Primele editări.

A. TEXTE ȘI FRAGMENTE NEAFILIABILE

Cassiodor. Fragmentar. C. Călinescu, VR-1, XXV (1933), nr. 3, mart., p. 195—200 ; **204r,** v. 1—16, **204v** „Existența mea...voi trăi” + (Diodor...Dumnezeu) **204r.** Integral. O.IV, p. 426—429. *[Ștefan cel Mare], 1.* Integral. O.IV, p. 628—629; *2.* Integral. OPERE, V, p. 629; *3.* Integral. OPERE, I, p. 498. *[De ce așa de trist...?].* Integral. OPERE, V, p. 629. *[Ce alegeți].* Integral. O.IV. p. 430. *[Dar vreți să-l răsturnați?].* Integral. O.IV, p. 620.

Replici răzlețe, 1. Integral. O.IV, p. 436. *2.* Integral. O.IV, p. 483. *3.* Integral. O.IV, p. 438. *4.* Integral. O.IV, p. 460. *5.* Integral. OPERE, V, p. 640. *6.* Integral. O.IV. p. 437. *7.* Integral. O.IV. p. 455. *8.* Integral. O.IV. p. 668. *9.* Integral. O.IV, p. 483—484. *10.* Integral. OPERE, V, p. 653. *11.* Integral, O.IV, p. 441. *12.* Integral. OPERE, V, p. 656. *13.* Integral. OPERE, V, p. 656. *14.* Integral. OPERE, V, p. 656. *15.* Integral. OPERE, V, p. 656. *16.* Integral. OPERE, V, p. 656. *17.* Integral. OPERE, V, p. 258, 646 Integral. OPERE, V, p. 648. *18.* Integral. OPERE, V, p. 649. *19.* Integral. OPERE, V, p. 674. *20.* Integral. O.IV, p. 661. *21.* Inedit. În volumul de față, p. 301

B. LISTE ȘI PROIECTE

I, 1. Integral. G. Bogdan-Duică, BME, III (1932) fasc. 10, p. 185—186; G. Călinescu, *OME,* II, p. 233. *2.* Integral. G. Călinescu, *Opere,* XII, p. 126. *3.* Integral. G. Călinescu, *OME,* II, p. 220. *4.* Integral. G. Bogdan-Duică, BME, III (1932), fasc., 10, p. 185—186; G. Călinescu, *OME,* II, p. 278. *5.* Fragmentar. G. Călinescu, *OME,* II, p. 279, parafrazat. Integral. O.IV, p. 665—666.

II, 1. Catilina. Fragmentar. G. Călinescu, *OME,* II, p. 221—222, parafrazat. Integral. O.IV, p. 517. *2. Gracchus Babœuf.* Fragmentar. G. Călinescu, *OME,* II, p. 221—222, parafrazat. Integral. O.IV, p. 517. *3. Morny.* Fragmentar. G. Călinescu, *OME,* II, p. 222—223, parafrazat. Integral. O.IV, p. 518.

Întreg acest material rezidual se împarte în chip firesc în *A. Texte și fragmente neafiliabile* și *B. Liste și proiecte. Neafiliabil* înseamnă că un text de natură neîndoielnic dramaturgică a) fie că nu poate fi afiliat nici uneia dintre cele 11 drame rămase de la Eminescu, b) fie că ar putea fi afiliat deopotrivă la două sau mai multe dintre acestea.

Primul dintre textele grupei *A* are titlu de autor, iar următoarelor patru le-am dat titluri de editor, pleclnd de la conținut sau de la sintagma inițială. Restul a fost numerotat de la 1 la 16.

Organizarea textelor

A. Texte și fragmente neafiliabile:

Cassiodor	**2255, (204r) 204rv, 205r, 204v**	*[Ștefan cel Mare]*	*1* **2260, 254r**
	204r		*2* **2270, 73v**
			3 **2287, 24r**

[„De ce așa de trist ..."] 2270, 67r, 68r

[Ce alegeți?] 2262, 181r

[„Dar vreți să-l răsturnați?"] 2277, 2r

Replici răzlețe

1 2262, (13r) 13r
2 2254, 23r
3 2262, 13v
4 2254, 25v
5 2257, 178r
6 2262, 13v
7 2254, 14v
8 2276, 201r
9 2254, 23r
10 2289, 55v
11 2254, 9v
12 2268, 18r (=39v)
13 2268, 18r (=39v)
14 2268, 18r (=39v)
15 2268, 18r (=39v)
16 2268, 18r (=39v)
17 2291, 32r; 2259, 277r
18 2259, 186r
19 2270, 69r
20 2256, 13r
21 2254, 297r

B. Liste și proiecte

I.

1 2254, 19r
2 2254, 301v
3 2286, 33v
4 2275, 175v
5 2306, 88r

II.

1 Catilina 2286, 35rv, 36r
2 Gracchus Babœuf 2286, 36v
3 Morny 2286, 36v, 37r

Cassiodor aparține ca ideație și stil primei tinereți literare a poetului și are în chipul cel mai vădit maniera tiradelor liric-metafizic-cosmice din *Mira*, poate data deci din 1868—1869.

Primul alineat este doar o primă redactare a ceea ce urmează imediat, lucru neobservat pînă acum. Aici este dat cu statut de text pregătitor sau primă versiune. Toate segmentele de text notate pe margini și neintegrate de poet au fost integrate textului atunci cînd acesta oferea un punct de inserție, așa cum s-a spus, pentru fiecare caz, în aparatul de variante. Restul acestor fragmente a fost lăsat la sfîrșit și seriat în ordinea descrescîndă a aderenței la text.

Titlul, deși autograf, este dezmințit în primul șir al textului pregătitor, unde se trece de la Cassiodor la Diodor (poate pentru că etimologia lui Diodor, „dar al lui Zeus", este mai aproape de gîndul celui care monologhează aici). Dar și Diodor este abandonat cînd începe redactarea finală, care este, nu încape îndoială, un monolog al poetului însuși, netravestit sub nici un nume.

Deși avea de gînd să-l abandoneze în favoarea unei alte redactări, sfîrșitul în versuri, în singura formă, a fost reconstituit, aici, atît cît era cu putință, din ștersături și dislocări.

Motivul lirei sparte apare frecvent în prima manieră eminesciană și se regăsește, cum se poate vedea *ad locum*, în *Mira, Ștefan cel Tînăr, Andrei Mureșanu*, iar, în afara operei dramaturgice, în *Ondina*, versiunea B (vezi OPERE, I, p. 477 și IV, p. 32—33).

În opera teatrală Eminescu n-a ajuns să trateze dramaturgic figura lui Ștefan cel Mare, chiar dacă el figurează în trei dintre cele patru liste de titluri și personaje publicate aici în *FRGM—1, II:* în *3* („10. *Leul murind*"), în *4* („4. *Ștefan cel Mare* — El însuș") și *5* („V Ștefan cel Mare — fuga lui Petru Rareș").

Puținul care, avînd caracter scenic, poate fi raportat la Domnitor, se reduce la trei fragmente răzlețe, dealtminteri toate trei foarte frumoase, pe care le-am grupat sub titlul de editor *[Ștefan cel Mare]* și dintre care *1* (aflător printre textele din familia *Alexandru Lăpușneanu*) se raportează la un moment de mare biruință asupra turcilor, lupta de la Podul Înalt, iar *2* și *3* evocă moartea voievodului. la acest din urmă text ceea ce îl situează în sau după 1873, se regăsesc, aproape textual, versuri din *Decebal* (ultima scenă dinaintea ultimului act), unde e vorba de moartea regelui dac.

în *Ștefan cel Mare 3:*

Se pare
Că cerul e-un palat de Imperator,
Deșert, pustiu — căci D[umne]zeu e mort.

în *Decebal:*

Pare că cerul e-un palat de Cezar,
Tăcut, pustiu, prin care-un vaiet trece,
E ca și cînd ar fi murit ceva
În univers — pare că Dumnezeu
E mort.

★

[„De ce așa de trist...?"] este inclusă de Perpessicius (OPERE, V, p. 629—630) printre schițele destinate unui poem nu numai neîncheiat, dar abia însăilat din însemnări febrile și intitulat de editor *Ștefan cel Mare (Schițe de imn)*. Textul ar aparține deci tot grupei *[Ștefan cel Mare]* de mai sus, dar într-un fel mai puțin direct. Dialogul dintre o fată, Mărgărita, și un războinic: în prima parte (I) tristețea tânărului pare stîrnită de faptul că, în timp ce Ștefan cu oștirea sînt plecați să-i înfrunte pe turci, el e silit să rămînă la Suceava, ca s-o apere; în a doua (II) fata e tristă pentru că, în ciuda rugăminților ei, tînărul războinic pleacă totuși spre menirea lui.

[Ce alegeți?] este un text cu totul enigmatic, pentru că e greu de imaginat cine și în ce context istoric-dramaturgic rostește verbele acestea. Oricum, ele includ și o parafrază după niște cuvinte vestite pe care le rostește, în infern, umbra lui Ahile *(Odiseea*, XI, v. 489—491): „Zic că este mai bine să fii cel de pe urmă / În rîndurile vieții decît un zeu în iad".

[„Dar vreți să-l răsturnați?"] se află scris printre textele care constituie fragmentul de dramă *Alexandru cel Bun* și nu este exclus, de vreme ce acolo se are în vedere criza legată de succesiunea la tronul marelui voievod și crîncena învrăjbire dintre urmașii lui, ca acest fragment să fie rostit de unul dintre ei, mai degrabă Ștefan, sprijinind un plan de răsturnare al lui Ilie, dar certitudini în acest domeniu pur conjectural nu există, iar textul trăiește în sine, prin forța lui verbală.

Restul fragmentelor sînt simple aruncături răzlețe de condei, unele cu caracter dramatic destul de decelabil, altele asimilabile acestora prin proximitate, cerneluri, scrisuri, nici unul alocabil vreunei drame, poate cu excepția lui *1—6* (mai ales *1—5*, pentru că rîsul palidei femei din *6* nu o aseamănă cu Mira), care pot fi rostite, cu gîndul la Mira, de Ștefan cel Tînăr, de Maio, de Petru Rareș, în cine știe ce punct prea vag imaginat și cu totul indeterminabil al dramelor în care apare MIRA (cf. *Ștefan cel Tînăr, TA 7)*.

Dar textele acestea trebuie publicate cumva și, cît se întrevede din natura lor dramaturgică, le destină acestui loc, ca document al unei stări poetice latente care, ca un murmur difuz, urca din cînd în cînd înspre expresia dramatică și, transgresînd-o, se pierdea în neistovita germinație a poeziei eminesciene.

În secțiunea *B, I* a acestui *Fragmentarium*, listele *1—5* sînt înșirări de titluri sau personaje pe care le-am dat în suita lor cronologică prezumtivă.

1. Pare, după ortografie și topografie, cea mai veche, din 1868, cel mai tîrziu 1869 ; oricum dinainte de plecarea la Viena, totuși dintr-o perioadă în care începea să conceapă proiecte de dramatizare a istoriei naționale, dar mai puțin cu intenția unei panorame istorice cît cu aceea de a îmbogăți repertoriul național cu „drame clasice". Aluzii mitologice la olimpieni, inclusiv menționarea lui Joe (Zeus), precum și a lui Cristos, se află în prima scenă din *Mira*, deci din aceeași epocă. Gîndul despre colonizarea Daciei cu creștini și despre relația, în genere, dintre lumea păgînă și cea creștină, l-a urmărit pe poet și mai tîrziu, la Berlin, unde redactează *Pacea pămîntului vine s-o ceară* și următoarea însemnare de pe **2285, 148rv:** „Starea Romei în vremea colonizării Daciei cu romani. Politica Romei în vreme de suprapopulație: rezbel și colonizație. Elementele de colonizare din clasa a patra — care pot servi de contingente ideilor comuniste. Creștinii din imperiu persecutați, pentru că profesau teorii comuniste. Probabila colonizare a Daciei cu creștini". Numele Ovidiu, poate tot ca titlu de piesă sau de protagonist al unei piese, apare și pe **2262, 4v** în seria „Șincai, Horia, Ovidiu", cu scrisul din 1867—1868.

2. Pare a fi tot de epocă timpurie. Ortografia este inconcludentă, dar referirile la *Mira* și la *Anna Movilă* (aceasta din urmă concepută ca dramă independentă, situată tot la Curtea lui Ieremia Movilă; (vezi *Mira, TA 1, 2* și comentariul), precum și menționarea unui *Mihai cel Mare* trimit la cel mai vechi stadiu al proiectelor teatrale ale lui Eminescu (1868—1869), din care ne-a rămas *Mira*.

3. Datează în mod cert din epoca studențească (Viena-Berlin, deci 1872—1873), cînd Eminescu părăsise prima lui manieră ortografică (*-ŭ, ḑ* etc.) și cînd scrisese deja *Amor pierdut — viață pierdută* (1868—1869) și *Ștefan cel Tînăr*, tradusese *Histrio* a lui W. Jerwitz și se pregătea să scrie un *Decebal*, pe care l-a și scris, ceea ce nu s-a întîmplat cu *Gracchus Babeuf*, rămas ca simplu proiect (v. mai jos). *Solomon, Nero, Napoleon* n-au lăsat urme dramaturgice, dar numele lor scandează marele poem din aceeași vreme, *Memento mori*, mai ales dacă prin Napoleon îl înțelegem pe cel de al III-lea, ceea ce ar putea fi asociat și cu proiectul *Morny* (v. mai jos). Cît despre *Leul murind*, titlul *10*, oricare ar fi Napoleon de la titlul *9*, el nu poate fi, cum a crezut Călinescu, „Napoleon la Sfînta Elena" (Călinescu, OPERE, 12, p. 60), ci pare a fi mai degrabă Ștefan cel Mare, de vreme ce formularea se regăsește textual în ultima indicație de scenă din *Povestea*, unde Ștefan iese din mormînt „Asemenea unui leu murind" **(2262, 56v)**.

4. Este intitulată, marginal, *Dodecameron dramatic*, adică poveste spusă în 12 zile sau, ca aici, în 12 drame. Povestea fiind dramatizarea istoriei Moldovei de la descălecare pînă la deplina stingere a Mușatinilor. Pleeînd de la acest titlu de autor am considerat că putem intitula *Dodecameron dramatic* întregul ciclu al dramelor istorice și al poemelor dramatice eminesciene, pentru că 12 s-au nimerit să fie, deși din intențiile consemnate în lista aceasta n-au fost redactate, de altfel în măsuri de împlinire foarte diferite, decît jumătate: *Bogdan-Dragoș* cu *Gruie Sînger, Alexandru cel Bun, Ștefan cel Tînăr, Petru Rareș* și *Alexandru Lăpușneanu*.

5. Scrisă cu creion negru, nu este de fapt o listă de titluri, ci una de personaje care punctează un conspect al istoriei moldave destinat unei tratări dramaturgice. Ortografia trimite la epoca bucureșteană, cum trimite și fragmentul din *Minte și inimă* scris imediat în continuare, sau fragmentul din *Cel din urmă Mușatin* scris pe **87r,**

astfel că data listei este fixabilă în 1879. Datarea este întărită și de faptul că punctajul la vremea lui Lăpușneanu se află în oarecare concordanță cu drama omonimă, scrisă nu mult mai tîrziu. Prin punctul IX („Ivirea lui Despot Vodă. Despot Vodă ca epizod înlăuntru") se stabilește o relație și cu lista precedentă în care *10. Despot Vodă* apare inserat între *9* și *11*, ambele *Alexandru Lăpușneanu*, cu evidentă referire la cele două domnii ale voievodului. Am inserat înlăuntrul listei fragmentul răzleț **2280, 27r**, pentru evidenta concordanță textuală dintre listă și fragment și în ciuda faptului că cerneala violetă și penița trimit mai degrabă la perioada ieșană.

Cele trei planuri-proiecte din *B, II*, presărate cu cîteva replici, datează toate, după caiet, scris, conținut, topografie, din 1873, de la Berlin și reprezintă elaborarea sub formă de triptic dramaturgic a titlului *Gracchus Babœuf* din *B, I, 3* (punctul *I*). Gracchus Babœuf este „antiteza lui Catilina", iar Morny „antiteza lui Babœuf". Tratarea istoriei romane poate fi asociată și de momentul Decebal, prezent în aceeași listă, precum și de momentul Napoleon, dacă e vorba de Napoleon III, al cărui frate după mamă și ministru a fost ducele de Morny (1811—1865). Dar ce înseamnă, exact, *Napoleon* nu putem ști: al III este Cezarul din *Împărat și proletar*, primul este cel căruia, în formele ei inițiale, îi este dedicată *Oda în metru antic*.

Trebuie observat că între lumea proiectelor lui Eminescu și cea a împlinirilor lui se află aproape întotdeauna o zonă nedeslușită în care au loc adînci metamorfoze și, nu arareori, definitive uitări.

[CĂLUGĂRUL ȘI CHIPUL]

Primele editări. Integral, OPERE, V, p. 151—156.

Titlul. Am recurs la un titlu de editor, *[Călugărul și Chipul]*, așa cum tot titlu de editor s-a dat poemului corespunzător: *[Povestea magului călător în stele]*, de către G. Călinescu, *[Feciorul de împărat fără stea]*, de către D. Murărașu (vezi mai jos, sub *Relația cu restul operei*). Dar n-am recurs, ca în cazul fragmentului *[Regina și Cavalerul]*, la preluarea în titlu a numelor de personaje, ceea ce ar fi dus la *[Magul și Călugărul]*, ci la o formulă, tot binară, care să exprime relația esențială din poemul dramatic, aceea dintre CĂLUGĂR și viziunea care dă un sens întregului scenariu și pentru care am preluat, dintre apelativele folosite de personaje cînd se referă la nălucă, pe acela care îi corespunde ca nume de personaj în *Andrei Mureșanu (C)*, și anume CHIPUL.

Datarea. Textul este scris cu certitudine în epoca berlineză, desigur prin 1873 de vreme ce poezia care îl urmează în caiet, *Ghazel*, scrisă cu același scris, poartă indicația *20/12/873*. Poemul dramatic este ulterior cel mult cu un an poemului *[Povestea magului călător în stele]*, a cărui dramatizare parțială este și care e databil 1872, tot în vremea Berlinului (vezi OPERE, V, p. 146—147).

Sinopsa manuscriselor. **2285, 114rv, 115r—122r.**

Organizarea textelor. **2285, 114r (114r) 115r, 114v, 115r—122r**

Redactarea poartă două straturi de intervenții, unele cu creion roșu, care barează vertical filele **114rv—115r**, celelalte cu cerneala neagră a redactării, folosită probabil la o recitire imediat ulterioară: acestea din urmă reprezintă (în afară de remanierile normale din cursul redactării):

a) barări verticale pe centrul textului: v. 119—130, 147—147, 208—212, 246—256;

b) barări verticale pe marginea textului: v. 23, 24 (1—4) 25, 25—34, 89—92, 213—234;

c) sublinieri: v. 172 *(cînturi adăpate)*, 213—214 *(Cugetarea-ți cu raze reci pătrunde, / Lovește chipul dulce)*, 219 *(rănită de o zare)*, 234 *(de cer ademenit)* și 242 *(pin stelele ce sună)*.

În cazul unui asemenea text compact singura problemă de afiliere este cea a singurului pasaj scris pe *verso* (jumătatea de sus a lui **114v**), fără semn de integrare în textul continuu. Perpessicius l-a editat, cu rezerve exprimate (OPERE, V, p. 151), în suita **114r, 114v, 115r**, dar locul lor firesc este mai degrabă după versul 32, cu atît mai mult cu cît ultimele 4 versuri de pe **114r**, preluate din *[Povestea magului...]* v. 600—603, par a-i fi inspirat poetului nevoia de a le relua (pe **115r**) și de a le amplifica (pe **115r** și pe **114v**), cum se poate vedea comparînd sensul general al pasajului, precum și versurile 24 (1) 25 cu 41 și 24 (3) 25 cu 27. Astfel că, dînd versurilor 24 (1—4) 25 statut de text pregătitor și situînd versurile 33—46 de pe **114v** după versul 32, se obține o desfășurare a textului lipsită de discontinuități și repetiții. În fond ce e mai firesc decît racordul dintre v. 24 *Pare că văd o luntre... Da, da! o văd departe*, și v. 25 *Bătrînul e... în manta-i înfășurat visează*, între care, în OPERE, V, p. 151—152, sînt intercalate 18 versuri.

Se cuvin semnalate și două versuri care lipsesc în OPERE, V, p. 151—156, și anume v. 97 *(În van în a lui urmă s-a-nchis a lumei poartă)* și 246 *(Un sclav greoi și rece, e sclav—dar e astut)*. În schimb ceea ce în OPERE, V, p. 154 este v. 140 nu figurează aici pentru că nu e contextualizabil nici logic, nici ca rimă: e vorba de perechea, rămasă neștearsă, a unui vers anulat.

Relația cu restul operei. [Călugărul și Chipul] este reluarea în formă dramatizată (cu explicite indicații de personaje și de joc de scenă) a ultimelor 267 de versuri (598—844) din ceea ce Perpessicius a numit, după Călinescu, *[Povestea magului călător în stele]*. Din punct de vedere textual, tot ce nu e reclamat de noua structură e preluat

aproape literal, dar prelucrarea dramaturgică a dus la un anume grad de autonomizare a rezultatului, ceea ce îndreptățește publicarea lui ca text independent. *[Povestea magului călător în stele]* nu e un poem încheiat, iar sfîrșitul său, care nu e o încheiere, pare a prisosi asupra restului poemului și, totodată, a reclama o mult mai amplă dezvoltare, un larg cadru integrator a tot ceea ce constituia pînă acolo poemul. Eminescu n-a continuat, dar materia poetică din încheierea a ce scrisese din basm i s-a părut refolosibilă. Întîi, înlăuntrul acestei dramatizări, care, cu toate elementele care o leagă de poem, nu este exclusiv dramatizarea unei părți a aceluia, ci o structură dramatică îndeajuns de autonomă pentru a nu suferi prea mult prin desfacerea de rest (PRINȚUL are aici o funcție dramaturgică precisă, de martor și de destinatar al informațiilor furnizate de către MAG cu privire la CĂLUGĂR, iar MAGUL pe aceea a unui *raisonneur* dublat de un potențial Prospero. Textul odată dramatizat, cînd s-a ivit în scrisul poetului prilejul de a pune în faptă situații și personaje similare (în cadrul mai larg al toposului eminescian al nălucii din insulă) Eminescu n-a ezitat să preia din *[Călugărul și Chipul]* un destul de mare număr de versuri și să-l transfere, integrîndu-l cu mici ajustări în scena II a versiunii C din *Andrei Mureșanu* (1876). Aici personajele sînt, alături de ANDREI MUREȘANU, REGELE SOMN (preluat și el din *Povestea magului*), CĂLUGĂRUL și, ca personaj vorbitor, CHIPUL. Au fost preluate aproape aidoma și integrate în noua alcătuire următoarele versuri:

[Călugărul și Chipul]	*Andrei Mureșanu (C)*
24 (1–2)	299–300
33–46	301–314
3–9	315–321
23–55	399–415

O analogie mai puțin importantă, deci meritînd să fie consemnată tocmai pentru că e mai greu de observat, este aceea dintre v. 163–191 și unele imagini și idei din *Cassiodor* (vezi *FRGM–1*), unde se vorbește de întruparea sufletului în liră (*arfa* de aici), folosindu-se pentru materialul instrumentului, ca și aici (v. 169, 171), cuvîntul *lemn*: *am dat unui lemn suflet, puindu-mi o parte de-al meu in el*, ceea ce e cu atît mai semnificativ ca reminiscență cu cît în *[Călugărul și Chipul]* instrumentul e descris constant ca *O arfă de aramă cu strunele de fier* (v. 10), *iau arfa de aramă* (v. 135), *Pe coardele de fier* (v. 157).

[REGINA ȘI CAVALERUL]

Primele editări. Integral. O.IV. p. 370–372, 680
Inedit. *Variantă*, în volumul de față, p. 313.

Titlul. În absența unui titlu de autor și în prezența unei triple onomastici pentru protagonistă (Elfrida, Mira Sara) am renunțat la titlul *Elfrida*, dat de prima editoare a textului, și am adopotat *[Regina și Cavalerul]*, confruntarea fiind în chip vizibil între soția unui rege și un personaj căruia, în *Variantă*, REGINA însăși i se adresează de două or (v. 1 și 23) prin „cavalere".

Datarea. Cele două versiuni au fost redactate, așa cum rezultă din datele materiale ale scrisului, din ortografie și din situarea în manuscrise, la Berlin, prin 1873, perioadă în care, după ce abia terminase *Memento mori* și redactase lista *3* din *FRGM I-1, B, I*, în care apar, majoritar, titluri ca *Gracchus Babœuf*, *Decebal*, *Solomon*, *Nero*, *Isebart*, *Napoleon*, poetul avea interesul îndreptat către teme din istoria mare a lumii, *Catilina*, *Gracchus Babœuf*, *Morny* și îndeosebi, dincolo de simple proiecte, *Decebal* și *Pacea pămîntului vine s-o ceară*, drame dacice pline de filozofie a istoriei.

Sinopsa manuscriselor.

2259, 241rv, 242r
Variantă **2284, 33v, 34v**

Organizarea textelor. Am dat întîi textul din **2259**, scris cu foarte puține ezitări, dar fără aspectul unui text copiat pe curat, pentru că este mai deplin elaborat, în timp ce *Varianta*, de bună seamă anterioară, poartă semnele unei redactări bruionare, repede abandonată.

AMOR PIERDUT–VIAȚĂ PIERDUTĂ

Primele editări. Integral. EP, X (1904), nr. 75, miercuri 17 mart., p. 1–2, nr. 76, joi 18 mart., p. 1–2, nr. 77, vineri 19 mart., p. 1–2, nr. 79, duminică 21 mart., p. 1–2, nr. 80, luni 22 mart., p. 1–2; *Opere complecte*, p. 293–302.

Titlul. Amor pierdut — viață pierdută. Dramă originală într-un act este titlul dat de autor, inițial însoțit de subtitlul *Emmi*, la care poetul a renunțat. Dacă ștersătura din manuscris poate apărea drept accidentală, argumentul decisiv se află în lista reprodusă aici în *FRGM-1, B, 1, 3*, unde, la punctul 5, se află *Amor pierdut — viață pierdută*, fără subtitlu, cu referire evidentă la piesa deja scrisă (vezi comentariul de acolo).

Datarea. Piesa a fost scrisă foarte de timpuriu, 1868—1869, la București, cu prima ortografie a poetului. Apoi, la o dată nu mult mai tîrzie și care, după ortografie, este anterioară anului 1871, textul a fost revizuit, ceea ce a dus: 1. la eliminarea subtitlului *Emmi*; 2. la inserarea notei explicative și critice care urmează titlului; 3. la schimbarea locului acțiunii din *Baden-Baden* în *Wies-Baden* (astăzi Wiesbaden); la schimbarea numelui EMMI în EMMA și a numelui VASILE A[LECSANDRESCU] în ȘTEFAN VRANCE, ambele cu vădita intenție de a face mai puțin transparentă prezența lui Vasile Alecsandri ca personaj al dramei și, într-o măsură mai mică, identitatea dintre eroina dramei și titulara poeziei lui Alecsandri; cum schimbarea n-a fost operată peste tot, am generalizat această onomastică, care reprezintă în chip neîndoielnic ultima voință a autorului, introducînd-o, în paranteze drepte de editor, și acolo unde personajul nici nu este numit, schimbarea de interlocutor fiind indicată doar prin linie de dialog; 5. Adăugarea, după indicația FINE, a două replici care fac, de data aceasta, mai evidentă legătura cu poezia *Emmi* a lui Vasile Alecsandri și în care este chiar inclus un segment, „limba armoniei" din v. 10 al poeziei. Cum însă, în cronologia imaginară a dramei, poezia *Emmi* abia urma să fie scrisă, ea nu putea fi integrală aici, astfel că observația lui Eminescu din nota preliminară: „Necompleetă — lipsește poezia, care e firul conducător" nu poate fi înțeleasă decît ca un proiect, rămas nerealizat, de a introduce poezia ca argument al dramei.

Sinopsa manuscriselor.

2254, 30rv, 31r—34r, 35rv, 36r—44r, 45rv, 46r—61r

Organizarea textelor. **2254, 30r—36r, 35v, 36r, 37r, 30v, 37r—45r, 45v, 46r, 45v, 46r—61r.** Drama este un caz rar de text complet și continuu care cere un efort minim de organizare.

Relații textuale cu restul operei nu se găsesc, dar, atît pentru aproximarea cronologiei, cît și pentru vădita preferință a poetului tînăr pentru poezia *Emmi* (nu fără relație cu elemente autobiografice și cu geneza poeziei *Mortua est!...*), se cuvin citate aici, din *Geniu pustiu*, cuvintele lui Toma Nour: „Mi-ai trimis poeziile lui Alesandri. Îți mulțumesc. Citesc adeseori pe *Emmi*, singurul lucru în lume care-mi poate stoarce lacrimi" (OPERE, VII, p. 185).

MINTE ȘI INIMĂ

Primele editări. Fragmentar. G. Călinescu, *OME*, II, p. 297—299: v.1—35, *TA 1* **91r** v. 1—8.
Integral. OPERE IV, p. 524—536, OPERE V, p. 605—612.

Titlul. Titlul este de autor și figurează în **2306, 91r,** înaintea unui grup masiv de texte pregătitoare. Sugestia lui Perpessicius (OPERE, V, p. 605) că titlul stă în relație cu poezia *Fugi îți zic* a Veronicăi Micle (CL, IX, nr. 9, 1 decembrie 1875), și anume cu strofa:

Vai! și eu, nedumerită,
Mă muncesc cu mult mai mult,
Căci nu știu ce-ar fi mai bine:
Mintea, inima s-ascult,

este cu atît mai probabilă cu cît *Minte și inimă* se situează în sfera interesului lui Eminescu pentru Veronica Micle și cu cît structura strofică a poeziei Veronicăi Micle este aceeași din *Minte și inimă II — Variantă.* O sintagmă similară, *Capul și inima*, apare în **2255, 205r,** printre texte mult mai timpurii.

Datarea. Cît privește datarea, unul dintre argumentele lui Perpessicius pentru 1879, la București, este tot de referință veroniană, data morții profesorului Ștefan Micle, în august 1879. Argumentul pare destul de convingător, căci în text este vorba de o tînără văduvă cu doi copii față de care omologul poetului, Teodor, nu pare a nutri gînduri matrimoniale. Dacă acest argument este destul de solid, el îl face inutil pe celălalt, menționarea în text a poeziei *Povestea codrului*, publicată de poet, în „Convorbiri literare" la 1 martie 1878, căci nu avem nevoie de un termen *post quem.* Mai importante sînt grafia, ortografia și data textelor înconjurătoare, care, toate, trimit la epoca bucureșteană și nu la cea ieșeană, cînd poetul scrie primele versiuni ale *Poveștii codrului.* Și tot mai important e de determinat de ce, dintre toate poeziile publicate de Eminescu în martie 1878, după o lungă perioadă cînd nu publicase nimic, el se oprește, în *Minte și inimă*, tocmai la *Povestea codrului.* Răspunsul ar putea fi că ea convine tipului de relație dintre Ana și Teodor, așa cum apare ea în text, dar am putea considera că tocmai acesta a fost determinat de poezie, nu poezia cerută de text. Oricum, rămînem cu impresia că în acel moment gîndul poetului era foarte legat de poezie (pe

care, dacă privim mai atent, MULŢI o consideră mai atrăgătoare decît însuşi textul *Iliadei*), ceea ce pare plauzibi mai ales dacă ar fi vorba de momentul redactării (deci din epoca ieşeană), nu de cel al publicării în 1878. Se poate însă crede, totuşi, că e vorba de un interes retrospectiv, legat de ceva, pentru noi necunoscut, din relaţia poetului cu Veronica (căreia, încă din perioada Iaşului, îi spunea adesea, în poezie, Ana). Datarea 1879 se poate menţine cu această rezervă, ea depinzînd, în ultimă analiză, în primul rînd de ponderea pe care o acordăm argumentului *post mortem mariti*. Credem totuşi că *II—Variantă* este mai timpurie, datînd din epoca Iaşului, 1876—1877, şi că aluziile la *Povestea codrului* străbat de aici în I.

Sinopsa manuscriselor.

2260, 107r—111r, 114r—116r, 121r—129r
2289, 34r, 35v, 36rv, 37r, 39rv, 40rv, 41r

Organizarea textelor

2306, 93r, 2289, 34r—36r, 35v, 36r, 37r, 36v, 37r, 36v, 37v, 39rv, 40rv, 41r, 2260, 121r—129r, 110r, 108r, 107r, 109r, 111r, 114r—116r

Texte aferente

1 **2306, 91r, 90v, 91r, 90v, 91r, 90v, 91r, 90v, 91r, 90v, 91r, 90r, 88r, 89r, 90r, 88r, 90r, 91r, 90v, 88r, 2289, 34v, 2306, 90v, 2260, 107r, 109r, 114r**
2 **2261, 84r**
3 **2260, 118r, 119r**
4 **2306, 27r**

De remarcat că *II—Variantă* prezintă o dezordine a paginilor care nu se datorează autorului, ci legării postume a filelor din seria **2260, 107r—116r** (în care **112** şi **113** sînt file nescrise), şi anume, notînd convenţional: 1 = 110, 2 = 108, 3 = 107, 4 = 109, 5 = 111, ceea ce, dacă am fi avut ordinea: 107 = 1, 108 = 2, 109 = 3, 110 = 4, 111 = 5, ar fi dat o serie aberantă: 4, 2, 1, 3, 5. Meritul restabilirii succesiunii reale îi revine lui Perpessicius (vezi OPERE, IV, p. 524—530 şi V, p. 606), cu rezerva că aici au fost integrate şi cîteva strofe de pe **115r** pe care el le-a rezervat aparatului. În schimb, cînd este vorba de ansamblul organizării textului şi articulării părţilor lui constitutive, era mai greu să fim de acord cu Perpessicius. Logica succesiunii dramatice reclamată de textul însuşi este succesiunea *I—II* din prezentul volum, iar antepunerea, faţă de ansamblul *I—II*, a ceea ce aici figurează ca *II—Variantă* violează legile succesiunii dramatice: o scenă între mamă şi copii, urmată de o conversaţie între doamne la care copiii nu aveau cum asista, interzice în chipul cel mai vădit punerea înaintea ansamblului a însăşi variantei conversaţiei între ANA şi MĂTUŞA, care n-are cum fi un preambul, căci un astfel de preambul nu se reia ca încheiere, aşa cum cititorul, fără abuz de argumente, se poate convinge singur. Iar ceea ce, dintr-un motiv sau altul, n-avea cum fi integrat ansamblului *I, II, III — Variantă* a fost editat în cadrul *Textelor aferente*.

TA1 reprezintă textele pregătitoare din **2306**, cărora, atît cît se putea, le-am indicat corespondentul în textul constituit, şi cîteva texte din **2289** şi **2260** care ţin, în principal, de dezvoltări anticipate dar nerealizate de către autor.

TA2, cu titlul, sintagmatic, de editor *[Rea-i lumea de aproape]*, figurează deja, în cadrul prezentei ediţii (OPERE, V, p. 390) ca variantă fragmentară la *Calul troian* (OPERE, IV, p. 367—368), scriere contemporană cu *Minte şi inimă*, şi a fost reprodus aici pentru trei motive: caracterul dramaturgic al textului, prezenţa numelui ANA şi tratarea parodică a unui text din eposul homeric. Dar apropierile se opresc aici, căci CĂTĂLIN, ANA şi MARIA, ca statut şi relaţie, sînt personaje închipuite într-un cu totul alt spaţiu poetic.

TA3, *Îi zic mă lese-n pace*, integrată de Perpessicius ca *Minte şi inimă II* (OPERE, IV, p. 530—531), deşi se află în manuscris în suita textelor din *Minte şi inimă II—Variantă*, deşi are aceeaşi structură strofică şi deşi glasul care le rosteşte pare a fi al ANEI, iar idila — cea dintre ea şi TEODOR — totuşi nu este compatibil cu spiritul şi desfăşurarea scrierii şi nu-i poate fi integrat organic. Cuvintele, alcătuindu-se într-o poezie autonomă, care ar fi trebuit editată ca atare, sînt o confidenţă a Anei către mătuşa ei şi nu se potrivesc nici cu ascunzişurile Anei, nici cu raţionalitatea ei pragmatică, aşa cum se manifestă ele în *Minte şi inimă*. Izvorîte din situaţia de acolo (de aceea şi figurează aici ca text aferent), cele 6 strofe îi încalcă tiparele şi cadrul, dobîndind o viaţă poetică proprie.

TA4, pe care Eminescu îl atribuie, nu ştim încă pe ce cale, lui Conachi (în opera căruia se găseşte într-adevăr o analogie în *Amorul din prieteşug*) şi îl integrează în *Minte şi inimă II—Variantă* a fost reprodus aici (el figurează deja în OPERE, VI, p. 410), întîi pentru că textul irmosului figurează, copiat de mîna poetului, în **2306, 27r**, sub nr. 35, al doilea, pentru că Eminescu nu reproduce textul întocmai, ci îl prelucrează, şi era de dorit ca cititorul să aibă înlesnirea de a putea compara textele în cadrul aceluiaşi volum şi a constata singur cum poetul îl transformă, prin cîteva uşoare tuşe metrice şi lexicale, într-un text mai bun şi mai al lui, fără să-i altereze factura, cu atît mai mult cu cît întregul text *II—Variantă* are aceeaşi structură metrică cu irmosul.

E locul să spunem că acest tip de strofă permite două tratări: scrierea în distih cu rime pereche și scrierea în catren cu rime 2–4, tratări între care poetul ezită din cînd în cînd. Din motive de preponderență a unei tratări față de cealaltă am generalizat distihul în I și II, păstrînd, pentru II *Variantă* și pentru cîteva texte aferente, catrenul, cu argumentul suplimentar că, spre deosebire de I–II, aici poetul păstrează distanțarea strofelor între ele.

Relația cu restul operei. Ca mai totdeauna în cazul textelor dramaturgice, și aici se pot găsi analogii textuale cu un număr de poezii. Firește, nu este vorba de integrarea în text a unei poezii deja scrise și poate chiar deja publicate, cum e cazul aici cu *Povestea codrului*, pentru că aici poezia își păstrează statutul ei autonom, în timp ce, de pildă, sonetele *Cum oceanu-ntărîtat...* și *Adînca mare...* au fost integrate în *Decebal* în chip organic și nedeclarat. Mai interesante sînt ecourile, ca să zicem așa, spontane din poezii, cum ar fi v. 209–210, „Ochi în ochi priviți fierbinte,/ Și de dragi unul altui[a]" (provenit din „Și de dragul unui altui"), care vine aici din *Povestea teiului*: „Și, de dragi unul altuia,/ Ei din ochi se prăpădesc" (de remarcat că versiunea B a poeziei se află în **2306, 74–81**, în imediata proximitate a redactărilor pregătitoare pentru *Minte și inimă* și datînd din 1877). Tot în *Povestea teiului* apare versul „Iar din rariștea de brad" (v. 40 al versiunii A, din 1876–1877) care corespunde lui „Între rariștea de brazi", v. 257 din *Minte și inimă*. Tot din epoca aceasta ieșeană datează și versiunea B a traducerii *Vîrful cu Dor*, în a cărei *Baladă* inițială, în strofa a II-a, în variantele ei și în textul aferent, citim *Și rariștea de arbori*, *Din rariștea cu fagii* și *Lunga rariște de brad*. Cît despre 266–267 „Și atît de rău îi pare/ Că băiet el nu mai este", ele nu sînt o reminiscență din *Povestea codrului*, ci o aluzie deliberată la v. 17–18 de acolo: „Hai și noi la craiul dragă/ Și să fim din nou copii" care în prima versiune este „Hai să mergem iar în codru/ Și să fim din nou copii".

Cîteva fire subțiri leagă *Minte și inimă* de *Scrisoarea IV*: două însemnări răzlețe, „ochi în ochi ⟨și piept la piept⟩ și braț de braț" (**2260, 110r**) și „pui picior peste picior" (**2260, 114r**) se regăsesc în versiunile ieșene ale *Scrisorii* (tot 1876–1877) fie, prima, textual, fie, a doua, ca tip de situație (idila în prezența rubedeniilor); la care trebuie adăugată, din nou, „rariștea de brazi" din v. 3 al *Scrisorii*.

Strofa 320–323 are rime care se regăsesc în *Scrisoarea II*, v. 57–58; „Amețiți de limbe moarte, de planeți, de colbul școlii,/ Confundam pe bietul dascăl cu un crai mîncat de molii", dar se află și mai aproape de v. 29–32 din *E împărțită omenirea*; „Mînind cu anii colbul școlii,/ Ei cred făr-a fi înțeles,/ Din cărți străvechi roase de molii/ Își umplu mintea cu eres" și de v. 1–3 din *În zădar în colbul școlii*; „În zădar în colbul școlii,/ Prin autori mîncați de molii,/ Cauți urma frumuseții".

ELVIRA ÎN DESPERAREA AMORULUI

Primele editări. G. Călinescu, *OME*, III, p. 53–55: v. 1–10, 13–37, **49v** „Un om din popor... cîntînd Ave Maria" v. 45–50, 59–60.

Integral. Perpessicius, VR-2, 11 (1949), nr. 7–8, iul.–aug., p. 31–40; O.IV, p. 151–158, 374.

Titlul. Am ales, pentru facilitare, ultima formulare a titlului autograf, care, complet, este *Infamia, cruzimea și desperarea sau Peștera neagră și cățuile proaste sau Elvira în desperarea amorului*, toate trei titluri care nu dau seama de conținutul acestui fragment, singurul redactat. Lista personajelor, parte numite explicit de autor, parte deductibile din text, a fost alcătuită de noi. Cum se poate vedea, numele ELVIRA nu figurează în listă, el aparținînd de bună seamă unei dezvoltări nescrise a piesei, pe linii reductibile la titlu, dar greu deductibile din el. Numele *Elvira* pare să provină din teatrul lui Casimir Delavigne (menționat de poet în **2254, 23r**), Elvira fiind numele fiicei Cidului din piesa *La fille du Cid*.

Datarea. Textul, după amplasarea sa în **2259**, pe file rămase goale din submanuscrisul vienez *Marta* și după grafie, ortografie, stil, a fost scris, prin 1873, la Berlin, ca și *[Argumentul]*, indicația de scenă pentru prima tiradă a REGELUI și versurile 11–12, care se află, toate, în **2285**, caiet de epocă berlineză.

Sinopsa manuscriselor.

2259, 49rv, 50r, 51rv
2285, 126r

Organizarea textelor

2259, 49r, (2285, 126r), 49r, 2285, 126r, 2259, 49r, 2285, 126r,
2259, 49rv, 50r, 51rv

În textul continuu din **2259** am integrat segmentele mai sus menționate din **2285**, indicații de scenă la intrarea regelui, versurile 11–12 și mai ales ceea ce am considerat că poate fi folosit ca *[Argument]* al piesei (cf. *[Argumentul]* la *Convorbiri literare*; *Romancero espanol*). Inserția se legitimează atît prin faptul că fragmentul de piesă este ilustrarea ideilor din *[Argument]* cu privire la naturalizarea teatrului clasic străin cît și prin menționarea în *[Argument]* a unui iezuit care apare în piesă ca INTRIGANTUL, descris ca „un iezuit", și care este de fapt o păpușă

care, descusută, se dovedește a fi PEPELEA, al cărui nume figurează și el in *[Argument]*. În plus la „regina vergină" răspunde, în piesă (v. 26) „Regala-mi inocență". La aceste argumente trebuie adăugat faptul că *[Argumentul]* are elemente comune cu indicația de scenă inițială (tot din **2285**), care mijlocește relația dintre *[Argument]* și piesă prin elementul textual comun „beșleagă turcească", pentru ca indicația de scenă, la rîndul ei, să se lege de textul din **2259** prin „luleaua", în timp ce prin „mustețele cat-a oală" se leagă de v. 11—12: „Și că a mea mustață prea caută a oală" (tot din **2285**), iar prin „opinci" de replica din piesă (**2259, 49v**) a OMULUI DIN POPOR: „Sărut vîrful opincilor Măriei tale".

Relația cu restul operei. Poate nu e întîmplător că un text atît de ilar se leagă de ceva din restul operei printr-un singur cuvînt: interjecția „Bèh!", emisă de MINISTRUL DE INTERNE, aceeași (și scrisă tot „Bèh!") cu care sătenii îl sperie, de patru ori, pe părintele Ermolachie Chisăliță și pe acoliții săi din proza omonimă scrisă ceva mai tîrziu, la Iași, prin 1874—1876, dar cu aceeași vervă (vezi OPERE, VII, p. 300).

CONVORBIRI LITERARE: ROMANCERO ESPAÑOL

Primele editări. Integral. G. Bogdan-Duică, N—C, I (1927), nr. 84, 22 apr., p. 3; OPERE, IV, p. 478—479, OPERE, V, p. 574—575.

Titlul. Convorbiri literare este titlul dat de autor pe **2257, 51v**: „titlul *Convorbiri litterarie*" și reluat pe **52r** cu ortografia *Convorbiri literare*; subtitlul *Romancero español* este scris de două ori pe **51v**, în dreptul titlului; tot de două ori se află notată, pe **52r**, o variantă a subtitlului *Convorbiri literare: Copii a unei naturi răutăcioase* apoi *Copiii unei naturi răutăcioase*. Pentru această ediție am ales prima variantă, a doua părînd mai mult o exercitare ludică și de altfel interferîndu-se cu titlul *[Argumentului]*; *[Argumentul]* este intitulat de autor după cartea lui Iacob Negruzzi *Copii de pe natură*, apărută în 1874 la București, dar din care prima scriere, *Starostie*, apăruse în „Convorbiri literare" încă din 15 martie 1869; subtitlul *Furtișagurile litterarii ale lui Cocovei Morello sau Vicleniile lui Scapin traduse-n spaniolește de signorul don Lopez de Poeticales* conține o aluzie la a 5-a „copie de pe natură", *Ioniță Cocovei*, apărută la 15 decembrie a aceluiași an.

[Argumentul] are doi *motti* succesivi: *Stehlen is seliger denn nehmen [Mai binecuvîntat lucru e să furi decît să iei]* și *Es muss auch solche Käuze geben [Trebuie să existe și asemenea oameni ciudați]*.

Datarea. Textul datează din primele luni ale șederii poetului la Viena, mai exact nu mult după 1 februarie 1870, cînd Negruzzi încheie de publicat în „Convorbiri literare" *Amor și viclenie*, obiectul ironiilor de aici. Ne aflăm în fața unui prim document al antijunimismului eminescian, a cărui recrudescență, la Iași, își găsește expresia și în *Copia de pe natură* mai jos menționată. Un *terminus ante quem* avem în scrisoarea pe care Eminescu i-o adresează lui Iacob Negruzzi din Viena la 6 februarie 1871 și unde se citește: „Poate să nu fiți de ideea mea, însă eu cred că, dacă aveți vreo scriere în care elementul clasicității să predomine, apoi e *Viclenie și amor*", text care trebuie considerat nu omagial ci perfid ironic.

Sinopsa manuscriselor. **2257, 51rv, 52r**

Organizarea textelor. **2257, 52r, 51v, (51rv), 51v, 52r.** Ca și în cazul fragmentului *Elvira în desperarea amorului*, am socotit că textul lămuritor trebuie să capete funcția care îi revine de drept, aceea de *[Argument]*. În corpul propriu-zis al scrierii am menținut, în paranteze unghiulare, a doua replică a [POETULUI] pentru că, deși în manuscris este anulată cu o bară oblică, nu a mai fost redactată încă o dată și fără ca se rupe suita textului.

Relația cu restul operei. Relații textuale nu există, dar e interesant de remarcat că textul este unul dintre primele documente ale antijunimismului eminescian, de pe cînd Eminescu nu începuse să publice în „Convrobiri literare", antijunimism care a continuat să se manifeste, sporadic, de-a lungul întregii vieți, chiar după ce devenise membru al Junimii. Un moment de recrudescență antijunimistă de prin 1876, după luna mai, este textul din **2262, 102v** intitulat tocmai *Copie de pe natură. Dedicată d-lui T[itu] M[aiorescu]* (vezi OPERE, II, p. 247), unde se reia pentru a doua oară în sens ironic, altul de data aceasta (deci nu de „plagiat", ci de „icoană fidelă"), titlul scrierii lui Iacob Negruzzi.

GOGU TATII

Primele editări. Integral. SÎNZ, I (1913), nr. 5, mart., p. 164—173; *Opere complecte*, p. 316—319.

Titlul este al autorului.

Datarea. Data scrierii, după grafie, cerneala violetă din vremea rapoartelor școlare, hîrtia tăiată din imprimatele prefecturii de Vaslui (cum se vede după ștampila de pe **274r**: PREFECTUL JUDEȚULUI VASLUI — BIROUL — No), atmosfera rurală moldovenească și ideile (prezentate de poet în *Influența austriacă*, conferință ținută în martie 1876), se poate stabili între sfîrșitul lui 1875 și începutul lui 1876, în vremea revizoratului.

Sinopsa manuscriselor. **2254, 262r–265r, 267r–293r, 294rv**

Organizarea textelor. Fila **285** este plasată greșit, ea trebuia să se afle între **282** și **283.**

Dintre cele trei acte proiectate, Eminescu a scris doar primele cinci scene din actul I.

Între lista de personaje și text apar unele discordanțe onomastice, în sensul că în text vătaful lui Vultureanu iscălește Anghelache Sitaru, așa cum apărea și în lista personajelor înainte de a se înlocui SITARU cu PAVEL INTENTAȚIONEM; de asemenea ANETTA, numele din text, pare să fie cel al fetei în casă a Hermencei, numită în lista de personaje MARGHIOALA. Iar VULTUREANU apare ca VULTURESCU pe **267r,** (de două ori) și pe **268r.** Dar aceste oscilații sînt frecvente în scrisul lui Eminescu.

Relația cu restul operei. Concordanțe textuale sau de onomastică nu se găsesc, dar este limpede că în tot ce spune LEIZER în scena II străbat ecouri ale ideilor susținute de Eminescu în conferința *Influența austriacă asupra românilor din Principate,* al cărei text manuscris (partea a II-a) se afla în **2258, 224r–233r,** redactat în ianuarie-februarie 1876 (vezi OPERE, IX, p. 463–468, și, pentru versiunea tipărită în „Convorbiri literare" la 1 august 1876, p. 163–173).

[JUDEȚUL ÎMPĂRATULUI]

Primele editări. Integral. G. Călinescu, *OME,* I, p. 142–145.

Titlul e dat de G. Călinescu în *Opere,* 12, p. 154.

Datarea. Textul, neterminat, a fost scris la Iași, în 1874–1875. Argumentele de grafie și ortografie se coroborează cu cele onomastice: 1) recurența în această vreme a unor personaje ca PEPELEA și STROLEA (prezenți, fie doar unul, fie amîndoi, în listele de personaje pentru *Bogdan-Dragoș* și *Nunta lui Dragoș,* pentru proiectul aferent *Cenușoică,* pentru *Gruie Sînger)*; 2) prezența personajului ERMOLACHIE CHISĂLIȚA, preluat de la Chiriac Chisăliță al lui Slavici și folosit și în parodia în proză, tot de dată ieșeană, *[Părintele Ermolachie Chisăliță]* (tot în **2255,** pe filele **188–194;** vezi OPERE, VII, p. 299–302 și 329–333).

Sinopsa manuscriselor. **2255, 12rv**

Organizarea textelor. Lista de personaje a fost alcătuită de noi, extrapolînd-o din text. Și împărțirea în două scene (inclusiv completările listelor de personaje pe scene) sînt acte editoriale.

[JUDEȚUL LUI VODĂ]

Primele editări. Fragmentar. G. Călinescu, *OME,* II, p. 283–284: **15r.**
Integral. O.IV, p. 621–622.

Titlul. [Județul lui Vodă] este titlu de editor, imitat după titlul călinescian al textului anterior, *[Județul Împăratului].*

Datarea. Ca și *Alexandru cel Bun,* în continuarea căruia se află scris, textul datează din mijlocul perioadei bucureștene, cca 1879–1880.

Sinopsa manuscriselor. **2277, 15r, 14v, 15r, 16r**

Organizarea textelor. A doua replică a lui VODĂ, scrisă pe **14v,** a fost integrată textului de pe **15r,** unde înlocuiește, dezvoltînd-o, o redactare mult mai scurtă, abandonată.

Relația cu restul operei. Pînă acum acest text, autonomizat și intitulat de noi, a fost considerat ca făcînd parte din piesa *Alexandru cel Bun,* ca scenă în care voievodul împarte dreptate. În lipsa oricărei legături de structură cu drama și în prezența unei totale deosebiri de ton și de atmosferă, ni s-a părut mai potrivit să autonomizăm textul, asociindu-l, potrivit naturii sale, comediilor. Natură pe care nici Călinescu n-o contestă, spunînd că „Scena e comică", dar considerînd că „Acest fragment aparține cu siguranță piesei" (adică lui *Alexandru cel Bun).* Firește, într-o dezvoltare mai largă, amestecul de tragic și ilar poate fi ușor conceput, iar, în *Bogdan-Dragoș,* actul I, *Cornul lui Decebal,* și actul II, *Nunta lui Dragoș,* se află cam în același raport, dar acolo există identitate de personaj și măcar cîteva fire de legătură, ceea ce

aici lipseşte cu totul. VODĂ de aici poate fi orice Vodă arhaic moldovean şi, dacă Eminescu este, cum bine zice tot Călinescu, „iubitor de justiţie arhaică şi sănătoasă", detaşată de un context străin, pagina nu are decît de cîştigat. De altfel, Călinescu însuşi, care reproduce şi comentează textul în *Opere, 12,* p. 543—544, îl desprinde de *Alexandru cel Bun* şi îl asociază cu *[Judeţul Împăratului]*, scriind, despre acesta din urmă (p. 544): „Într-o încercare de poveste dramatică tot judeţul e acela pe care poetul l-a închipuit întîi".

FRAGMENTARIUM LA COMEDII

Primele editări.

A. FRAGMENTE NEAFILIABILE

1. a. Integral. O.IV, p. 429. *b.* Integral. O.IV, p. 430. *c.* Integral. O.IV, p. 429. *d.* Integral. O.IV, p. 425. *e.* Integral. O.IV, p. 429. *f.* Inedit. În volumul de faţă, p. 374. *2.* Integral. O.V, p. 721. *3.* Integral. O.IV, p. 594. *4.* Inedit. În volumul de faţă, p. 374. *5.* Inedit. În volumul de faţă, p. 374. *6.* Integral. O.IV, p. 363

B. PROIECTE

1. Văduva din Ephes. Integral. G. Călinescu RLIT-2, I (1932), nr. 23, 23 iul., p. 1—2; G. Călinescu, *OME,* III, p. 40—42. *2. Arpad Regele ungurilor.* Integral. G. Bogdan-Duică, BMIE, I(1930), p. 73; G. Călinescu, *OME,* II, p. 242. *3.* Integral. O.IV, p. 363. *4.* Inedit. În volumul de faţă p. 376 *5. [Proiect pentru o comedie de caractere] a.* Integral. O.IV, p. 469. b. Integral. O.IV, p. 425. *c.* Inedit. În volumul de faţă, p. 377. *d.* Inedit. În volumul de faţă, p. 377. *e.* Integral. O.IV, p. 492.

Organizarea textelor

A. FRAGMENTE NEAFILIABILE

1 **a—e, e—f, 2255, 205r; d. 205v**
2 **2254, 181r**
3 **2261 38r**
4 **2257, 192v**
5 **2279, 92r**
6 **2257, 56r**

B. PROIECTE

1 **2268, 17rv, 18r**
2 **2257, 53r**
3 **2257, 56r**
4 **a 2257, 163r**
b 2258, 222r
c 2257, 176r
d 2259, 254v
2258, 218r
e 2254, 295v

A. Dintre cele 6 replici r leţe, de sub *A, 2—6* sînt, fiecare, de sine stătătoare şi, în faza actuală a instrumentarului nostru, cu totul neafiliabile. n schimb sub *1* am grupat 6 fragmente care au cumva o atmosferă comună şi chiar o localizare comună, în Bucureşti. S întrezăreşte un Ion, om venit de prin provincie sau chiar de la ţară şi supus interpelărilor, luării peste picior şi ci 'va observaţii de critică socială la adresa boierimii şi a lingăilor. Aşa fragmentare cum sînt, au o vivacitate a lor, în c e se manifestă şi înclinarea lui Eminescu de a folosi, cu variaţiuni, ca într-un exerciţiu, expresii idiomatice român i. Datarea: epoca bucureşteană, dar greu de determinat în care perioadă a ei.

B. Dintre proiecte, cel n elaborat este *Văduva din Efes,* întemeiat pe o naraţiune care datează de la Herodot şi se înscrie într-o tradiţie ilustr ĭ de Petroniu, de Apuleius şi de Lampridius, apoi de Brantôme şi La Fontaine, iar în lumea germană de Lessing, pentru a nu mai pomeni de dramaturgul minor Ernst Raupach, autor şi el al unei *Matrone von Ephesus.* La Eminescu ne aflăm în faţa unei liste de personaje şi a planului-rezumat al actului I (4 scene) şi al celui de al II-lea (3 scene), cu specificarea „Scenele cunoscute. I şi II", iar, după punctajul scenei III, „Urma cunoscută". De unde sînt ele cunoscute nu se poate deocamdată determina. Ceea ce este limpede este că Eminescu a scris doar punctajul unui număr de scene pe care le considera, dacă e să judecăm opozitiv, necunoscute, deci imaginate de el, probabil odată cu numele personajelor. Cu o singură excepţie: „MYSIS sclavă", nume care apare între personajele din *Die Matrone von Ephesus* a lui Lessing: „MYSIS die Magd", o scriere într-un act din care s-a păstrat un plan de 5 scene, cam în felul în care le făcea Eminescu, şi două proiecte, unul mai succint (7 scene), al doilea mai dezvoltat (8 scene, dar mult mai elaborate), totul fiind în proză şi destinat versificării. Putem desigur considera că Eminescu cunoştea proiectul lui Lessing, măcar pentru că împrumută de la el numele slujitoarei, dar analogiile se opresc aici. Din păcate nu

am putut dispune de piesa lui Ernest Raupach, de care se pare că Eminescu avea cunoștință (vezi și Călinescu, *Opere*, 12, p. 418).

Textul se află în **2268, 17rv—18r**, scris cu același creion negru cu care, pe **16rv**, se află un fragment din *Călin nebunul*, databil, în funcție de cronologia versiunilor acestui poem, în 1875—1876. De altfel întregul caiet aparține epocii ieșene.

Următoarele două proiecte, *Arpad — regele ungurilor* și *La gura sobei*, amîndouă datînd din epoca vieneză, se reduc aproape exclusiv la titlurile pieselor. Sînt interesante, primul, pentru că documentează intenția lui Eminescu de a compune o „operetă cu cîntece", desigur într-un spirit comic-satiric întemeiat pe contrastul dintre țanțoșa trufie a arpadizilor și înfățișarea lor ca „Goi, rupți, felegoși", al doilea pentru că vădește intenția poetului de a scrie o serie de comedii, de vreme ce scrie „Titluri de comedii". Totuși nu se poate considera că înșiră două: *La gura sobei* și *Quiproquo*, căci al doilea cuvînt pare mai degrabă o precizare, un subtitlu. Sub *4* sînt grupate trei titluri (poate numai două, ultimul fiind o variantă) de comedii în 5 acte, notate cu scrisul febril din preajma crizei din 1883.

Al cincilea și ultimul proiect, alcătuit din texte discontinue și necorelate, asamblate aici pentru că țin de același gînd, are un caracter mai special, în sensul că nu reprezintă schița unei structuri dramatice definite, ci doar enunțarea principiului de constituire a unui anumit tip de comedie, cea de caractere [1]. Astfel că nu avem un rezumat, ci doar definirea cîtorva tipuri de psihologie comică și de interrelație între ele, subordonate, în mare, noțiunii de moft, ca „cea mai comică noțiune românească". Apoi se trec în revistă, definite și analizate, un număr de caractere: *moftangiul*, *prostul*, caracterul *comic*, *naiv*, *afectat*, cu o analiză a comicității și a randamentului dramatic al fiecăruia dintre tipuri. Aceste definiții și analize de caractere, prin stilul lor tranșant și succint, ca al unei expuneri caracterologice de tip aristotelic, au o asemănare frapantă cu maniera *Caracterelor* lui Teofrast.

În încheiere, și ca ilustrare, am inclus *Tropaturi de stil*, cu titlul legat atît de *tropos*, „figură de stil", cît și, ironic, de cîntările bisericești de laudă numite tropare. Sînt segmente de discurs din retorica moftangiului patriotard, a ceea ce, folosind un cuvînt inclus în *Dicționarul de rime* (**2272, 92r**), s-ar putea numi *moftolog*.

[1] „Defectele naturale sînt obiecte ale comicei de rînd, nicidecum a comediei de caractere" scrie Eminescu la 5 decembrie 1876 într-o revistă teatrală din „Curierul de Iași" *[„Joia trecută s-a reprezentat..."]* (OPERE, IX, p. 283).

VÎRFUL CU DOR

de F. de Laroc [Carmen Sylva]

Primele ediții. „*Vîrful cu Dor*", Baladă română în trei părți. Textul de F. de Laroc. Muzica de Zdislaw Lubicz. Traducerea română de M. E[mine]scu, București, Typographia Curții, proprietar F. Göbl, 12 Pasagiul român, [1878].

Fragmentar. H. Chendi, *Poezii postume*, Ediție nouă, București, „Minerva", 1905, p. 238—263, *Vîrful cu Dor B*: v. 9—46, 51—57, **126r,** 58—64, **126r,** 65—97, 99, 102—159, **128r.** 160—175, 191—243, **129v,** 244—251, 262—368, **132v,** 369—415, 420—431 + (b) 1, 4 (c) 5, 46 (1—4) 47, 97 (1, 3—4) 98, 175 (b) 176, 180 (1—5), 181, 185 (a) 186, 251 (b) 252, 256 (a 1—2, 4—5, b 3), 257, 415 (1—4) 416, 431 (b) 432: OPERE, V, p. 659: *TA*.

Integral. O.V, p. 61—84, 663—717.

Inedit. *Vîrful cu Dor* (*A*) v. 156, 159, 300—304, 352 (4), 353, *Vîrful cu Dor* (*B*), 340 (a, b) 341, 419 (a,b) 420, 423 (a,b) 424, 427 (a,b) 428, în volumul de față, p. 396, 402, 403 418, 420—421, 421.

Titlul. Figurează pe volumul în care traducerea lui Eminescu apare paralel cu originalul german.

Datarea. Versiunea tipărită nu poartă anul de apariție, dar se poate deduce că a apărut înainte de cea italiană a lui L.F. Paganini, publicată în fasciculă separată după ce s-a constatat că nu există personal artistic pentru a se reprezenta traducerea lui Eminescu și s-a recurs la libretul italian, care a servit pentru reprezentația din 25 ianuarie 1879. Așadar fascicula cu traducerea română, publicată paralel cu originalul german, a apărut pe la sfîrșitul anului 1878.

Cît despre versiunile manuscrise, ele se pot data, după scris, cerneală, vecinătăți textuale și relația cu textele înrudite, între 1876 și 1878. Ni s-au păstrat în manuscris numai versiunile A și B, versiunea C (imediat anterioară celei tipărite) pierzîndu-se, ca de obicei, în tipografie.

Sinopsa manuscriselor

Versiunea A

2254, 87r—89r, 119rv, 120rv, 124rv, 125r, 139rv, 141r, 142rv, 143rv, 144r

Versiunea B

2254, 120r, 123v, 125ª rv—133rv
2260, 78r, 177rv
2262, 180r

versiunea A

2254, 143r, 142v, 143rv, (143v) 143v, (143v) 142r, 143v, 141r, (119r, 144r) 141r, (119r) 141r, (141r) 141r, (141r) 141r, 119v, 119r, 120r, (120v, 88r, 142v, 88r) 87r, (120v, 88r) 87r, 120v, 124v, 89r, 125r, 141r, (141r) 141r, 139rv, (139r) 139v, 124r, (124r) 124r, (124r) 124r, 124v

versiunea B

(2254, 120r, 125^{a}r, 2260, 177r) 2260, 78r, (2254, 120r, 125^{a}r, 2260r, 78r) 78r, (2254, 120r, 125^{a}r) 2254, 125^{a}r, (125^{a}r) 125^{a}rv, (125^{a}v) 2260, 177v, 2254, 126rv, (126v) 126v, (127r) 127rv, 128rv, (128v) 128v, (128v) 128v, (128v) 128v, (128v) 128v, 129rv, 130r, (130r) 130r, (130r) 130r, 130v, 131rv, (131v) 131v, 132r, (2262, 180r) 2254, 132rv, (123v) 132v, 133rv, (133v) 133v, (2262, 180r, 2254, 133v) 133v, (2262, 180r, 2254, 133v) 133v, (2262, 180r, 2254, 133v), 133v, (2262, 180r, 2254, 134r)2262, 180r

Text aferent

2262, 188r

Cele două versiuni manuscrise aflîndu-se scrise dezordonat și legate la întîmplare, așa cum rezultă din sinopsă prin comparare cu seriile 2254, 87 – 89, 119 – 120, 124 – 134, 139, 141 – 144; 2260, 78, 177; 2262, 180, au putut fi puse în suita lor normală datorită existenței versiunii tipărite, căreia cele două versiuni manuscrise i-au fost conformate atît cît era cu putință. Cît despre segmentele de text pregătitoare, ele au fost așezate în ordinea prezumtivă a cronologiei lor.

Cînd se examinează echivalențele, replică de replică și strofă de strofă, între cele 3 versiuni, se observă unele diferențe interesante. Cele față de orginalul german sînt insignifiante și par mai degrabă scăpări tipografice. Astfel, în partea II, la sfîrșitul CORULUI SPIRITELOR MUNTELUI în textul german ordinea normală, prezentă în traducere, este intervertită astfel că penultima replică este a corului iar ultima a celui de al II-lea SPIRIT. Din versiunea românească lipsesc 3 replici prezente în original, și anume, tot în *Partea a doua*, a doua replică a ECOULUI, iar în *Partea a treia* o replică a lui IONEL puțin înainte de cea de a doua replică a IZVORULUI și o replică a MARIEI imediat înainte de prima replică a DORULUI. O diferență mai importantă se notează, în *Partea a treia*, imediat după intrarea CORULUI DE FLĂCĂI, PĂSTORI, FETE, cînd IONEL spune „Ai mei se arată!" și urmează o altă arie a CORULUI, care în original are 6 versuri și în traducere 14, dintre care primele și ultimele 4 fără corespondent în germană, situație fără echivalent în versiunile manuscrise, unde echivalențele sînt vers de vers. La un examen mai atent se constată că primele și ultimele versuri nu sînt decît o variantă redusă, ca un fel de replică sau de ecou al corului precedent, respectiv a celui următor. O comparație cu traducerea italiană ne permite să-i atribuim prima strofă excedentară lui IONEL și, prin analogie, și pe a doua, ceea ce s-ar putea explica prin remanierea, în fază finală, a originalului german. Dar atunci rămîne inexplicabil faptul că cele două strofe excedentare față de original nu apar în versiunile manuscrise, oricum mai vechi. Strofa excedentară din versiunea italiană, care s-a cîntat efectiv, s-ar putea explica printr-o intervenție dictată de rațiuni muzicale și cerută în timpul repetițiilor de autorul muzicii, Zdislaw Lubicz. Dar de ce 2 strofe excedentare într-o traducere care, cel puțin în momentul acela, nu era destinată scenei „în lipsă de cîntătorii români", cum se spune în cronica „Timpului" din 25 ianuarie 1879?

Cît privește relația dintre cele două versiuni manuscrise și cea tipărită, în cele manuscrise apar mici omisiuni și adausuri de cîte o replică foarte scurtă, care se explică ușor printr-o traducere pe pasaje rupte din continuitatea lor din original, dar par totuși determinate de o instabilitate a originalului, al cărui text a putut suferi pe parcurs unele remanieri. Astfel, întreg sfîrșitul *Părții a doua*, după a treia și cea din urmă replică a ECOULUI, lipsește din versiunea A, în timp ce din versiunea B lipsesc doar 3 replici (COR, COR DE FETE, UN SPIRIT AL MUNTELUI) și, ceva mai departe, încă una, a CORULUI („Pîn'la mireasă, vede-nții / Ciobanul bun de oi și miei!"). În schimb, în cadrul *Părții a treia*, după replica „Trecut-au orice chin/ Și singur nu mai rămîi" dată de COR, urmează, *în ambele versiuni manuscrise*, două perechi de replici între IONEL și COR care lipsesc în original și în versiunea tipărită.

Din sinopsă se poate deduce o notabilă diferență între versiuni în privința travaliului depus pentru fiecare unitate, măsurabilă atît prin numărul de pagini folosite (respectiv al încercărilor succesive de a traduce un segment) cît și prin continuitatea sau discontinuitatea seriilor.

Astfel *Părțile întîia și a doua* din versiunea A se arată redactate mult mai frămîntat decît echivalentele lor din B, scrise continuu și cu puține ezitări, ca și cînd prima redactare ar fi fost relativ satisfăcătoare. În schimb *Balada* și finalul au cîte o singură redactare în A (**2254, 143r** respectiv **124v**), în timp ce, fiind ele momente importante ale scrierii, în B fiecare strofă a fost încercată de 2 pînă la 5 ori, ceea ce duce la o considerabilă diferență de spațiu grafic de la 1 la 10, sporită în cazul finalului de faptul că aproape fiecare strofă a fost redactată de cîte 2 ori pe fiecare pagină.

Relația dintre A și B este deci normală în cazul părților 1–3, cum se vede din calitatea redactării, mai evoluată în B, dar și mai liberă față de original. Mai curioasă este însă relația dintre B și textul tipărit, în sensul că se poate observa o oarecare involuție, corelativă cu o mai atentă urmărire a originalului german. Este de crezut că Eminescu, prin 1876–1877, la Iași, a încercat cu orice preț să atenueze cumva fadoarea originalului, mai mult, și-a interiorizat cîteva părți din ea, transferindu-le în lumea lui poetică și în limbajul ei specific. Apoi, la București, cineva, poate Maiorescu, îi va fi atras atenția că în asemenea cazuri se cere mai multă fidelitate și totodată se impune livrarea unui text care să renunțe la propria lui muzicalitate în favoarea funcției sale de libret. În asemenea condiții poetul a fost obligat să oblitereze cîte ceva din contribuția sa și să se adecveze mai mult originalului. Așa se explică de ce pe alocuri se observă un regres de la prima versiune la a doua, în care năzuința sa de eliberare se manifestă mai puțin.

Din fericire, n-a reuşit pe deplin, textul acesta, mai puţin luat în considerare pînă acum din acest punct de vedere, abundînd nu numai în interesante experienţe metrice, ci şi în strofe de o mare frumuseţe eminesciană.

Printre ele se numără şi cele două strofe care au aici statut de *text aferent* şi care, deşi pornind de la cele 5 versiuni succesive pe care a doua strofă a *Baladei* le are în versiunea B, nu pot fi considerate, două cum sînt faţă de una necesară şi scrise cu altă prozodie, versiunea finală a acelei strofe, ci un text original provenit dintr-un efort de traducător.

Relaţia cu restul operei. Dintre aceste strofe, cu mult mai importante pentru istoria interioară a lumii poetice a lui Eminescu sînt fără nici o îndoială versurile rostite de DOR în ultima strofă dinaintea finalului pentru patru voci şi finalul însuşi. Într-adevăr, acolo apare pentru întîia oară în scrisul poetului structura strofică:

iambi	a
amfibrahi	b
amfibrahi	b
iambi	a

în care *aa* sînt rime masculine şi *bb* feminine, structură specifică, cu mici variaţii, tuturor versiunilor din *Mai am un singur dor*. Astfel că una dintre cele mai mari muzici şi reverii eminesciene aici îşi are obîrşia, şi nu numai ca structură formală, ci şi ca situaţie esenţială: moarte însingurată în mijlocul vieţii lumii şi totodată al depărtării de lume. Primele versiuni din *Mai am un singur dor* sînt de altfel din aceeaşi vreme cu versiunile A şi B din *Vîrful cu Dor* şi chiar titlul poeziei e corelabil, nu atît cu titlul traducerii, cît cu situaţia din ea: stingerea prin dor şi în însuşi cuprinsul dorului mai lasă loc, dincolo de orice dor, pentru un singur dor, acela din poem. Şi, chiar dacă se observă puţine concordanţe strict textuale, textul traducerii conţine, latent dar la marginea dinspre expresie, tot ce face farmecul vorbelor din marea poezie. De altfel Eminescu, traducînd *Vîrful cu Dor* nu şi-a dat pentru nimic atîta osteneală cît pentru acest final. Însumînd versiunile manuscrise, pentru strofa DORULUI a scris 7 variante, iar pentru strofa I a finalului — 6, strofa II — 8, strofa III — 6, strofa IV — 5. Dacă travaliul depus pentru *Baladă* se explică prin caracterul introductiv al textului şi prin nefamiliaritatea poetului cu textul, finalul a fost nu numai obiectul unor căutări asidue, ci un punct de desprindere faţă de mediocrul original şi de trecere către autonomia lirismului celui mai personal şi mai pur.

P.C.

★

Spectacolul cu *Vîrful cu Dor* se reprezintă la Bucureşti în ianuarie 1879 şi la Sibiu în noiembrie 1879 şi în iunie 1895. Presa publică numeroase informaţii asupra lor (140—158, 166—167). Eminescu este menţionat ca traducător de Ion Pipera, în editorialul *Un opéra roumain* publicat în „L'Orient" în 18/30 ianuarie 1879 (140, p. 1), într-un articol, *„Vîrful cu Dor". Acesta e titlul unei opere române*, din „Albina Carpaţilor" din 31 ianuarie 1879 (141, p. 55), de Leandru [Ion Rusu-Şirianu] în darea sa de seamă, *Două concerte*, din „Tribuna" din 21 iunie/3 iulie 1895 (166 bis, p. 559) şi în darea de seamă *Două concerte* din „Telegraful român" din 22 iunie/4 iulie 1895 (167, p. 279—280). Fr. Damé face aprecieri defavorabile asupra traducerii în notiţa nesemnată *„Vîrful cu Dor"* [*„Ieri sară s-a jucat ..."*], publicată în „Românul" în 27 ianuarie 1879. „Dacă traducătorul, d-l E-scu — se arată aici — a ţinut a fi original, poate să fie sigur că a reuşit: da este originalitate şi originalitate: aceea a traducătorului *Vîrfului cu Dor* a constat în a nimici, prin forme neuzitate şi printr-o versificare nemaipomenită toate legăturile naive ale textului german" (150, p. 80 [82]). Cronicarul „Telegrafului român" aprecia, în schimb, că traducerea făcută de „cel mai mare poet român" era „excelentă" (149, p. 1—2).

Balada circula în popor şi Carmen Sylva ia cunoştinţă de ea, desigur, la Sinaia, prin intermediul unor persoane de aici. Sava N. Şoimescu publică în „Presa" din 26 ianuarie 1879 o baladă *Vîrful cu Dor sau Florea Ciobanul*, pe care o culege la Sinaia încă în 1874 (145, p. 2—3). „Binele public" publică un fragment *Vîrful cu Dor* în 29 ianuarie 1879 (152, p. 2) pe care îl reproduce şi Eminescu în „Timpul" în 1 februarie 1879, cu un scurt comentariu în care face legătura cu *Mioriţa*, *Mihu Haiducul* şi *Meşterul Manole* (155, p. 3). Mărturii ca cele de mai sus, prin care se atestă circulaţia baladei în popor, pledează împotriva ipotezei preluării ei prin intermediare străine.

Carmen Sylva reţine pentru *Poveştile Peleşului* un text în proză al *Vîrfului cu Dor* şi nu include între poeziile sale, tipărite în volum, textul versificat. Explicaţia stă în faptul că unii dintre contemporani fac aprecieri defavorabile încercărilor sale dramatice. Asupra acestui aspect se pronunţă şi Barbu Delavrancea în „Voinţa naţională" nr. 2263, din 9/21 mai 1892, p. 1, cînd arată că drama *Meşterul Manole* cade la Viena chiar la prima reprezentaţie „cu tot sprijinul augustei scriitoare şi cu toate condescendenţele Curţii imperiale" (165, p. 1).

Critica la adresa eminescologilor potrivit cărora tipărirea textului din 1878 le rămâne „ca şi necunoscută" (V, p. 668) este nedreaptă. Al. Iordan îi consacră un studiu, *A doua operă a lui Eminescu*, în „Convorbiri literare" în 1934, cînd reproduce şi textul (245). O prezentare a volumului din 1879 găsim şi în monografia Lucreţiei Carandino-Platamona, *Carmen Sylva*, din 1936, care reproduce de asemenea şi textul baladei (p. 69—71, 228—229).

O notiţă teatrală, *„Vîrful cu Dor"*, publicată în „Timpul" în 25 ianuarie 1879 (143), atribuită lui Eminescu şi inclusă în ediţiile sale, nu-i aparţine poetului. Este o simplă reproducere din „Presa" din 24 ianuarie 1879 (143).

D.V.

DIALOG ÎNTRE DIOGEN ŞI ALEXANDRU CEL MARE

de Fr. von Bodenstedt

Primele editări. CI, IX (1876), nr. 59, 28 mai, p. 3 cu indicaţia „Extras din drama *Alexandru şi Diogen* de Fr. Bodenstedt". În volumul de faţă, p. 423–424.

Publicat ca foileton în „Curierul de Iaşi" la 28 mai 1876, deci la aproximativ 10 zile după ce Eminescu devenise redactorul ziarului, textul poartă indicaţia „Estras din drama *Alexandru şi Diogen*, de Fr. Bodenstedt". Friedrich Martin von Bodenstedt (1819–1892), scriitor german de oarecare reputaţie, autor al unei opere enorme, astăzi aproape de tot uitată, nu este menţionat nicăieri în sursele de informaţie disponibile ca autor dramatic şi cu atît mai puţin ca autor al unei drame *Alexandru şi Diogen*, deşi tradusese mult din Shakespeare şi fusese, între 1867 şi 1873, intendent al teatrului ducelui de Meiningen. Pe de altă parte însăşi ideea de a scrie o asemenea piesă apare neverosimilă, relaţia dintre rege şi filozof limitîndu-se la cele relatate, cu variaţii nesemnificative faţă de sursele antice (Diogenes Laertios, Plutarh), în textul tradus şi publicat de Eminescu. Dar atunci în ce sens acest text este un extras?

Dintr-o piesă se poate extrage o scenă, dar scena aceasta epuizează toate posibilităţile dramaturgice ale relaţiei dintre personaje şi, în plus, nu are respiraţia specifică unei scene desprinsă dintr-un ansamblu mai larg. Seamănă a dialog de tradiţie luciănescă, a fragment de dramă hotărît nu. Doar cercetări mai adîncite în cariera literară a lui Bodenstedt ne-ar putea lumina, dar ele depind de sursele documentare, prea sărace în acest caz.

HISTRIO

de Guilom Jerwitz

Primele editări. Integral. Il. Chendi, CL, XL (1906), nr. 1, ian., p. 70–84, nr. 2, febr., p. 154–162; *Opere complecte*, p. 335–343.

Titlul. Titlul autograf al piesei este *Histrion* şi cu această formă francizantă apare numele protagonistului şi în lista de personaje. În restul piesei se foloseşte preponderent forma *Histrio*, singura plauzibilă în germană, şi aceasta este forma pe care am generalizat-o inclusiv în cazul titlului, conformîndu-ne ultimei voinţe a autorului aşa cum este ea atestată în lista din *FRGM–1, B, I, 3.*

Datarea. Este cea mai timpurie traducere dramaturgică a poetului, realizată în întregime, după piesa omonimă a lui W. Jerwitz publicată, printre *Dramatische Kleinigkeiten*, în 1865 şi datînd, după toate indiciile grafiei şi ortografiei, din 1868, cu puţin înainte de a se angaja în traducerea *Artei reprezentărei dramatice* a lui Th. Rötscher. Compararea manuscrisului *Histrio* cu piesele copiate de Eminescu în 1867–1868, în calitatea lui de sufleur-copist, care se află în ms. **3215**, confirmă datarea de mai sus prin vizibilele asemănări în maniera şi materialitatea scrisului. Cînd, mai tîrziu, la Viena–Berlin (1872–1873), Eminescu alcătuieşte lista de scrieri dramaturgice mai sus citată, el include sub numărul 8 şi *Histrio*, ca fiind realizată la acea dată.

După cursivitatea redactării este posibil ca textul pe care îl avem să fie o copie, iar faptul că este totuşi afectat de cîteva modificări se datoreşte obiceiului lui Eminescu de a face corecturi chiar în cursul copierii pe curat.

Sinopsa manuscriselor. **2254, 2rv–7rv, 8r.**

LAIS

[de Karl Saar, după Émile Augier]

Primele editări. Integral. CL, XXIX (1895), nr. 10, 1 oct., p. 899–922, nr. 11, 1 nov. p. 1019–1043; I. Scurtu, *Lais (Le joueur de flûte* de Émile Augier). Comedie antică într-un act, în versuri. (Traducere) de Mihai Eminescu, Bucureşti, Editura Librăriei „Socec & Co", 1908.

Titlul Lais este al lui Eminescu, preluat, fără subtitlul, din versiunea germană în versuri a lui Karl Saar, *Laïs oder Der Flötenspieler*, făcută după *Le joueur de flûte* a lui Émile Augier.

Datarea. Este una dintre cele mai importante decizii de luat în cazul acestui text, căci de ea depinde imaginea noastră despre capacităţile artistice ale poetului în ultimii săi ani de viaţă. Textul care ni s-a păstrat este o copie. După felul extrem de îngrijit al scrisului, caracteristic ultimei perioade din viaţa poetului, şi după cîteva date externe,

opia este făcută în preajma citirii de către poet a textului, ca operă originală (cum se vede și pe foaia de titlu), acasă a Maiorescu, într-un cerc restrîns, în toamna anului 1888. Mărturiile legate de alcătuirea acestui exemplar din traducere și de citirea lui în împrejurarea amintită se cuvin invocate aici.

a) *Mărturia lui Nicolae Petrașcu:*

„Într-o dimineață din august 1888, pe la opt ceasuri, intră la mine zîmbind și c-o lumină în fizionomie de om întreg. Vorbele lui, mai dese de astă dată, erau nu numai la locul lor, dar ieșeau, pînă la un punct, cu putere de gîndire în ele, ca împinse de un resort nou. A doua zi, același om cu minte [...] Eminescu îmi vorbi de proiecte literare și politice și spera ca în primăvară, « cînd va fi deplin reinsănătoșit », să-și reia activitatea de altădată. În așteptarea primăverii, îi propusei să înceapă a lucra cîte puțin, fie proză, fie versuri, spre a putea fi pregătit fizicește la ceea ce-și propunea pentru mai tîrziu. El îmi promise și, în adevăr, după vro săptămînă veni cu un monolog, dintr-un act de teatru ce compunea, și care era cu drept cuvînt preafrumos. Puțin după aceasta veni cu actul întreg, în versuri, un subiect antic intitulat *Lais*. [...] Fixarăm ziua ca să citim piesa, la d. Maiorescu. La prima întîlnire el nu putu veni și-mi scrise cîteva rînduri. Peste cîteva zile mă informă din nou că-i tot indispus. La a treia întîlnire se înfățișă, îmbrăcat curat, și ne duserăm la Maiorescu pe la 11 ore dimineața. Mi-aduc aminte că era o dimineață frumoasă de toamnă. Printre plantele de lîngă ferestre pătrundea soarele, mîngîietor încă. După cîteva cuvinte de îndemn din partea lui Maiorescu, Eminescu se așeză la masă și începu să citească piesa cu vocea sa caldă și limpede, ridicată cu un ton mai sus decît în vorba ordinară, versul și rima simțite în întîiul loc, iar punctuația în al doilea. La auzul glasului său melodios, la cadențarea stihurilor, la atitudinea lui inspirată și la cuvintele ce soseau ca în haine de sărbătoare, cei ce ne găseam împrejurul lui rămaserăm încîntați, minunați chiar. În ochii doamnei și domnului Maiorescu văzui o lacrimă, părea că asistăm la reînvierea unei ființe scumpe tuturora și ne priveam mișcați unii pe alții. Cu toate acestea eram într-o iluzie. Eminescu fusese în adevăr cîteva zile în punctul cel mai înalt de reinsănătoșire ce l-a atins după izbirea boalei, dar, confruntîndu-se cu el însuși din trecut, se simți că nu mai are puterea de a gîndi original în versuri. Se mulțumi de a mînui numai limba, acest instrument atît de perfecționat în mînă-i. De aceea lucrarea ce ne citea nu era decît o traducere, frumoasă în adevăr, a piesei *Le joueur de flûte* a lui Émile Augier. Vreo lună și mai bine nu mai știui nimic de el. Într-o seară, pe la începutul anului 1889 l-am mai văzut în restaurantul Hugues pentru ultima oară." (163, p. 1056—1058, publicată apoi în două ediții succesive; cf. *Biografia mea*, (255, p. CLXVIII—CLXIX).

b) *Mărturia lui Eminescu:*

„Mult stimate domnule. De mai multe zile nu mă aflu tocmai bine, încît, deși am foarte puțin de ados, totuși n-am putut nici termina, nici revedea și corige lucrarea mea. În starea în care este astăzi lucrarea, n-am curajul s-o prezint. Îmi trebuie încă cîteva zile sau cîteva ore măcar de dispoziție ca s-o pot termina și atunci bucuros voi avea onoarea de-a v-o prezenta. C-o scriere necompletă și încă plină de neajunsuri și erori nu cutez. Al d-voastre supus și recunoscător *M. Eminescu.*" (255, p. 272).

„Mult stimate domnule. Pe la 11 1/2 o să vă caut acasă, însă nu cred să fiu în stare de-a mă duce la d. Maiorescu. Sînt atît de descurajat în toate privirile și am așa de puțină încredere în mine încît nu cutez să mă prezint la d-sa. Vă rog dar să mă scuzați dacă n-aș putea da urmare unei invitațiuni care, desigur, mă onorează, dar pe care, pentru mii de împrejurări, n-o pot urma. A d-voastre devotat și recunoscător *M. Eminescu.*" (255, p. 272—273).

„Aș fi venit la d-voastră încă vineri, dar nu mi-a fost tocmai bine și nici lucrarea nu mi-e terminată încă. O să vă caut deseară la Union. *M. Eminescu*" (255, p. 273).

c) *Mărturia Henriettei Eminescu* (către Cornelia Emilian):

„Botoșani, 1888 septemvrie 14/26. Scumpă sorioară! De la Lacul-Sărat m-am dus la București să văd pe Mihai ... Mihai este bine, dar am trebuit să fac multe închinăciuni adoratei lui pînă mi-a permis să-l văd. Piesa ce a lucrat-o el la mine, și era mai aproape gata, s-a cetit într-un cerc intim și a găsit-o că este bună. S-a luat deciziunea de a se juca în sezonul iernei. Eu rămîn mulțumită că prin îngrijirea mea i-am redat sănătatea care-i lipsea de cinci ani... *Henriette*" (243, p. 255—256).

La aceste mărturii trebuie adăugate (pentru că, spre deosebire de biletele nedatate trimise de Eminescu lui Petrașcu, poartă datele necesare cronologiei relațiilor dintre cei doi) cele 4 chitanțe scrise de poet în schimbul unor sume de bani primite de la Petrașcu, 2 din septembrie, a treia din 5 octombrie, ultima din 9 decembrie (255, p. 274—275).

După însăși mărturia lui N. Petrașcu „care fusese însărcinat cu supravegherea și întreținerea lui [Eminescu]" (269, p. 122), banii erau destinați acoperirii celor mai elementare nevoi ale lui Eminescu și proveneau nu de la Maiorescu, cum ar fi fost poate de așteptat, ci de la un alt junimist: „Vorbind lui Carp, care era ministru de externe, el îi dădu din cheltuielile ministrului de cîteva ori cîte 300 lei cu care putui cîtva timp să înlesnesc primele necesități ale lui Eminescu și să-i cumpăr un rînd de haine." (163, ed. II, p. 60).

În sfîrșit, fiind limpede că Eminescu a tradus piesa după versiunea lui Karl Saar, este important de știut cînd a apărut cartea. Pentru aceasta avem însuși răspunsul dat de către editorul cărții, Philipp Reclam junior, din Leipzig, lui I. E. Torouțiu, care îi ceruse această informație. Ph. Reclam scrie (în 17 ianuarie 1942) că „das Lustspiel *Lais* von Émile Augier in meiner Universal-Bibliothek erstmals 1888 in deutscher Übersetzung erschienen ist." („în Biblioteca mea Universală comedia *Lais* de Émile Augier a apărut întîia oară tradusă în limba germană în 1888) (271, p. 18—19).

Faptul că împrejurarea în care Eminescu a citit la Maiorescu acasă traducerea sa nu a fost consemnată de Maiorescu în *Însemnări zilnice* se poate explica și prin faptul că nu fusese vorba de o ședință oficială, ci doar de o adunare amicală, menită mai ales să-i dea poetului ceva din pierduta lui încredere în sine. Pe de altă parte Eminescu prezentase traducerea drept piesă originală, iar Maiorescu, la o dată nedeterminabilă între 1888 și 1895 (anul publicării lui *Lais* în „Convorbiri literare"), face pe pagina de titlu specificarea: „(tradusă din franțuzește)". În aceste condiții era oarecum firesc ca Maiorescu să treacă sub tăcere evenimentul. De altfel cine citește lunile august-octombrie 1888 din *Însemnările zilnice* vede că puțin loc era înlăuntrul vieții politice, profesionale și mondene a lui Maiorescu pentru un om care devenise ca o umbră și la care nu se mai referise de mult și nu avea să se refere decît cu prilejul, de peste cîteva luni, al morții. Nu e nici o vină aici: un Eminescu diminuat îi durea pe toți, se fereau să întrebe de el, fugeau cumva de el și poate mai ales de ceea ce simțeau că sînt doar niște efemere și amăgitoare iluminări.

Din toate mărturiile de mai sus se degajă cîteva concluzii în legătură cu datarea traducerii:

N. Petrașcu nu dă data zilelor din 1888 care jalonează povestirea sa, așa cum nici Eminescu nu-și datează biletele prin care se scuză pentru repetatele amînări. Totuși rezultă că între ședința de lectură din strada Mercur și ultima întîlnire a lui Petrașcu cu Eminescu, care a avut loc „pe la începutul anului 1889", s-a scurs „vreo lună și mai bine", deci piesa a fost citită cam pe la sfîrșitul lui noiembrie 1888. Dar amintirile lui Petrașcu sînt scrise tîrziu după evenimente și singurul lucru care rezultă exact este că lectura a avut loc toamna. Datarea mai exactă o face posibilă scrisoarea Henriettei, din 14/26 septembrie 1888, care, stabilind astfel doar un *terminus ante quem*, lasă totuși să se întrevadă că lectura nu avusese loc cu mult înainte. Pe de altă parte, Henrietta vorbește despre *Lais* ca despre „Piesa ce a lucrat-o el la mine și era mai aproape gata", informație de care, mai ales în prima ei parte, nu avem motive prea severe să ne îndoim. Or, știind că versiunea germană din Reclam Universal Bibliothek a apărut în 1888, nimic nu ne împiedică să admitem că a apărut la începutul anului, că Eminescu a intrat repede în posesia ei, că a început s-o traducă la Botoșani și că a continuat să lucreze la traducere și, după 17/27 aprilie, cînd a venit la București, a continuat s-o întregească și s-o perfecționeze, cu îndoielile și timorările care rezultă din corespondența lui citată aici. Timp ar fi avut, căci, spre deosebire de anii puternici ai vieții sale, cînd scria enorm și de toate, acum nu făcea mai nimic altceva, și, oricum, nici așa ceva nu mai făcuse de mult (ultima lui mare performanță intelectuală fiind traducerea, în 1884–1886, a gramaticii sanscrite a lui Franz Bopp), iar acum simțea adînca nevoie de a dovedi, după grelele zile ale anilor 1886–1887, că tot mai este în stare de ceva. Și a și fost, căci traducerea, ca traducere în septenari trohaici cu rime pereche este impecabilă. Pare din anii lui cei mai buni, dar urechea atentă simte că nu e așa. Perfecțiunea traducerii, ca și cea a caligrafiei, sînt în chip vizibil carente de tensiune și de strălucire interioară și, deși e mult Eminescu în această traducere, este mult mai puțin decît dacă traducerea ar fi fost făcută de un Eminescu în toate puterile lui. Oricum, în hîrtiile rămase de la el după criza din iunie 1883 nu se găsește nici un text pregătitor pentru această traducere și, după îmbolnăvirea de atunci, nici manuscrisele nici cărțile nu le mai avea la el. Apariția versiunii germane a lui *Lais*, pe care putea foarte bine să și-o procure la Botoșani, îi va fi trezit dorința veche de a versifica, însă fără efortul, de care acum nu mai era în stare, de a scrie ceva nemijlocit al lui. A lucrat febril și chinuit și a izbutit, într-un chip care are a ne emoționa cu atît mai mult cu cît și-a atribuit textul ca pe o operă a lui, punînd în el din sine, cu adevărat, toată puterea care îi mai rămăsese și care, aceasta, era cu adevărat a lui și numai a lui. Și din aceasta îi mai dăinuia totuși ceva, ca formă pură a geniului golit de substanța sa, și în ultimele luni, de boală grea, cînd l-a vizitat Vlahuță în strada Plantelor și cînd, prefăcîndu-se că citește de pe o filă pe care nu scria altceva decît „gloriosul voievod", i-a recitat, improvizînd, „ cu o bucurie de creator copilărește arătată [...] un șir lung de strofe, de o sonoritate și de un efect ritmic fermecător. Rostirea lor îl încălzea, și ochii și glasul i se înviorau [...]. Am ascultat uimit peste douăzeci de strofe, sonore dar lipsite de sens și de legătură; fiecare vers părea rupt dintr-o poezie frumoasă [...]. Dar în toată acea armonie de sunete se vedea perfect tehnica maestrului, limba lui aleasă și muzicală, care se supunea și se mlădia mecanicește sub ultimele tremurări ale acelui suflet întunecat. Era o neobicinuită frumusețe în [...] acest joc curios de versuri sonore și pustii" (164, p. 3–5).

Dată fiind perfecțiunea formală a traducerii, timpul scurt pe care l-a avut la dispoziție, starea proastă a sănătății și lipsa unor atestări certe de forță creatoare în perioda bolii, nimeni n-a acceptat pînă acum ideea că din 1888 ar putea data altceva decît copierea pe curat a traducerii. Și pentru aceasta s-a postulat existența circulației versiunii germane a lui Karl Saar într-o formă multiplicată pentru teatre (lucru confirmat de faptul că pe contrapagina filei de titlu a ediției Reclam din 1888 se află scris „Den Bühnen gegenüber als Manuskript gedruckt"), formă pe care Eminescu ar fi avut-o la dispoziție într-o epocă în care ar fi fost în stare să facă o asemenea traducere (după unii la Berlin, după alții la București în 1880–1881).

Ni se pare însă, că, întemeiați pe mărturii credibile și care se interconfirmă independent, pe absența oricărei mărturii, textuale ori altfel, anterioare lui 1888, pe faptul că manuscrisele poetului de dinaintea crizei din 1883 se aflau depozitate la T. Maiorescu, fără ca Eminescu să mai fi avut acces la ele, pe însăși coincidența dintre apariția traducerii germane și strădania lui Eminescu, dar și pe judecarea însăși a puterii poetice inscrisă în această operă de traducător, ne putem lua răspunderea de a data redactarea lui *Lais* în 1888, între februarie și septembrie.

O ultimă deslușire este necesară. Pe pagina de titlul din **5453** o mînă neidentificabilă a notat gros cu creion albastru cifra II, ceea ce ne-ar îndemna să credem că a mai existat o copie a traducerii. Aceasta, II, a fost cea care a intrat în 1895 în redacția „Convorbirilor literare", spre publicare. Este posibil ca, în redacție, textul să fi fost copiat pe curat, pentru a face posibilă culegerea. Copia ține seamă de absolut toate intervențiile lui Maiorescu și așa a și fost reprodusă în revistă. Mihail Dragomirescu, pe atunci în comitetul de redacție al „Convorbirilor literare", a păstrat manuscrisul lui Eminescu, apoi l-a cedat lui I. E. Torouțiu pentru colecția *Studii și documente literare*, iar Torouțiu, la

rîndul său, l-a donat Academiei Române la 26 ianuarie 1942, unde a fost înregistrat ca manuscrisul **5453**, cel pe care l-am editat în prezenta ediție. Se pare însă că și cealaltă copie, care e imposibil de crezut că era tot de mîna lui Eminescu, a avut soarta ei. Același I. E. Torouțiu (271, p. 19–20) a descoperit în arhiva Teatrului Național din București, într-un registru transcris după registrul-repertoriu înființat la 1885, sub nr. 16, la litera L, consemnarea existenței traducerii *Lais*, intrată în patrimoniul Teatrului la o dată care n-a fost determinată. Din păcate, manuscrisul a dispărut din arhivă. Cînd să fi fost înregistrat? După lectura din septembrie 1888, copiat cumva de cineva din cercul junimist, 3592 poate chiar N. Petrașcu, sau în 1895, în legătură cu publicarea în „Convorbiri literare"? Totuși de ce ïl pe original? În lipsa unor date noi e greu de hotărît, singura indicație în favoarea acestei de a doua ipoteze aflîndu-se în scrisoarea Henriettei Eminescu din 14/26 septembrie 1888, care spune că [în cercul Junimii]: „S-a luat deciziunea de a se juca în sezonul iernei". Din punctul de vedere al istoriei textului eminescian lucrul nu are mare importanță.

Sinopsa manuscriselor. **5453, 1rv, 2r–62r**

Organizarea textului. Se află scris cu cerneală neagră pe un caiet cu hîrtie velină gălbuie în care nu se află decît *Lais*; filele poartă și paginația autografă a poetului, după echivalența **1r** = *a*, **1v** = *b*, **2 – 62** = *1 – 61*; pe **62v** se constată că a mai fost scris ceva cu cerneală violetă, dar a fost șters, tot cu cerneală violetă, de o mînă decisă să facă complet ilizibil tot ce scria acolo. Nu știm nici cine a scris, nici cine a șters, nici dacă, potrivit identității cernelurilor, nu e vorba de una și aceeași persoană.

Pagina de titlu (**1r** = *a*) are, scris de mîna poetului: **Lais** // Comedie antică într-un act, // în versuri // de // Mihail Eminescu. Pe aceeași pagină, T. Maiorescu a scris cu creionul, înainte de segmentul „de // Mihail Eminescu": (tradusă din franțuzește), iar în josul paginii o altă mînă a notat, tot cu creionul: vezi *Émile Augier*, *Le joueur de flûte*.

Textul piesei, care umple, pe recto, 61 de pagini, este scris cu o grafie extrem de îngrijită, din care (cum se poate vedea în aparatul de variante) au fost șterse și apoi reluate pînă și cuvinte perfect lizibile dar scrise cu o mică șovăială sau nu îndeajuns de caligrafic. Este limpede că e vorba de o transcriere cît mai prezentabilă a unei versiuni anterioare, ceea ce nu-l împiedică pe Eminescu să facă ce făcuse de atîtea ori, să mai opereze unele modificări pe însăși copia finală.

Dar textul din **5453** mai are și o altă serie de modificări, făcute cu creion negru de Titu Maiorescu. Ele sînt adesea simple rectificări ale unor inadvertențe sau ameliorări ale punctuației, dar criticul nu s-a ferit nici de modificarea unor cuvinte sau chiar a unor segmente de versuri ori a unor versuri întregi, cum ar fi îndeosebi versurile 14, 109, 161, 188, 208 (unde lui Maiorescu numele zeului Melkarth i se pare mai potrivit în gura cartaginezului Bomilkar decît acela al lui Joe), 210, 220, 229, 233, 252, 279, la care trebuie adăugată eliminarea unor replici (versurile 137–140, 269–271, 295–296) și situarea versurilor 291–292 după 294. Toate aceste intervenții mai importante se grupează în primele patru scene, cele care s-au tipărit, strict conform cu rectificările lui Maiorescu, în „Convorbiri literare" din 1895, p. 899–992; restul de cinci scene, care apar în același an, la p. 1019–1043, au, în afară de cîteva, foarte puține, îndreptări de punctuație, doar completarea cu un „te" a v. 365 și modificarea „pe-o amică" în loc de „pe amică" în v. 384, ambele în scena VI; în rest doar punerea unui semn de întrebare, necesar, la v. 536. Toate intervențiile lui Maiorescu au fost consemnate aici, sub aparatul de variante eminesciene, cu litere mici a...z, *a – r*.

Textul mai are un strat de intervenție și anume numerotarea, de altfel greșită, din 100 în 100 de versuri, încheiată, la ultimul vers (de fapt 805) cu 794, cu cerneală palid violetă, destinată probabil unei împărțiri relativ echilibrate a piesei între cele două numere ale „Convorbirilor literare" din 1895: 349 în nr. 10 (octombrie), restul de 456 în nr. 11 (noiembrie), deși este de crezut mai degrabă că s-au publicat mai întîi cele 4 scene inițiale pe care Maiorescu le avea gata corectate cînd s-au predat materialele pentru nr. 10.

[TORQUATO TASSO (v. 1–19) de Goethe]

Primele editări. Integral. G. Călinescu, ALA, XIV (1935), seria II, nr. 735, 6 ian., p. 2; G. Călinescu, *OME*, III, p. 308–309.

Aceste cîteva versuri de traducere se află în **2259, 40v** (submanuscrisul *Marta*), în continuarea celei de a doua versiuni din *Înger de pază*, datînd din 1870 și precedînd prima versiune din *Cînd crivățul cu iarna* (**41r**), transcrisă aici în același an. Între versiunea din *Înger de pază* și traducerea din Goethe asemănarea de scris este izbitoare. Nu încape îndoială că traducerea este și ea din 1870, pe cînd Eminescu se afla la Viena.

Cununile de care se vorbește în fragment sînt așezate de cele două Leonore pe fruntea unor busturi, unul al lui Vergiliu, celălalt, al „maestrului Ludvig", fiind al lui Lodovico Ariosto.

În restul operei se găsește o singură aluzie la tragedia lui Goethe, și anume rezumatul scenei V a primului act din *Mira*, din **2254, 28r**: „Apare Toma, atunci el [= Miron – Ștefan], vorbește (*Tasso*, Act. V, scena ult[imă])".

[TIMON DIN ATENA
(v. 1—134) de Shakespeare]

Primele editări. Integral. G. Călinescu, ALA, XI (1932), nr. 605, 10 iul., p. 3—4; O.V, p. 85—95, 718—724.

Titlul. Fragmentul reprezintă traducerea primelor 134 de versuri din *The Life of Timon of Athens* de W. Shakespeare. Eminescu a preluat în traducere doar numele protagonistului.

Datarea. Traducerea este de dată bucureşteană, 1880—1881, cum se vede în chip neîndoielnic atît după toate datele scrisului, cît şi după:

a) relaţia cu drama *Alexandru Lăpuşneanu*, scrisă tot pe atunci şi pentru care o listă de personaje se află exact cu o filă înainte de începutul traducerii fragmentului din *Timon*, notată cu aceeaşi cerneală neagră şi acelaşi scris (**182r**). Piesa lui Shakespeare figurează în două rînduri, drept componentă, într-unul dintre planurile pentru *Alexandru Lăpuşneanu* (vezi *FRGM-1, B, I 5*).

b) relaţia cu un articol din vara 1881 care s-a păstrat în **2264, 243r—248r** (vezi OPERE, XII, p. 463—465, unde se află şi un facsimil) şi unde Eminescu scrie: „pentru a deveni cineva *enamu che enasu* cu Cariagdi, Carada, Giani etc., sufletul unui om bine născut cată să treacă prin peripeţii aproape tragice, asemenea lui Timon din Atena, eroul unei drame de Shakespeare. În adevăr pentru ca un om atît de prietenos, primitor, generos cum e Timon în actul I să se prefacă într-un sălbatec mizantrop, un pustnic cum e Timon în actul al IV-lea, sufletul său cată să fi trecut prin o sumă de peripeţii ce l-au aruncat dintr-un estrem într-altul, l-au prefăcut din alb în negru, din floare de crin în mătrăgună. Seria acelor peripeţii, luată la un loc şi designată c-o singură vorbă, am numi-o fenomenologia unui suflet bîntuit de patimă." (**2264, 243r — 244r**, OPERE, XII, p. 463).

Sinopsa manuscriselor. **2254, 183rv — 185rv, 192r—187r**

Organizarea textului. După cum rezultă din sinopsă, suita 183—185 este urmată de 6 file legate invers (6, 5, 4, 3, 2, 1 = **187—192**), cum rezultă din însăşi numerotarea autografă a lui Eminescu. Lucrul apare destul de des (un bun exemplu îl dă suita filelor în *Decebal*) şi se datorează faptului că scriitorul, după ce a terminat de scris o pagină, o aşază, pe fiecare la rîndul ei, peste filele scrise pînă atunci şi anume *cu faţa scrisă în sus*, ca să se usuce cerneala, şi apoi le lasă aşa şi aşa rămîn pînă încap, necercitite niciodată de cel care le-a scris, pe mîini străine.

Este interesant de notat că traducerea a fost făcută, aşa cum a dovedit cu bune argumente Leon D. Leviţchi (369, p. 16—24), direct din engleză, cu ajutorul unui dicţionar, probabil englez-german, poate şi englez-francez. La concluziile de acolo n-ar trebui adăugat decît că, aşa cum rezultă, chiar dacă nu de tot explicit, din însăşi demonstraţia autorului, şi mai ales aşa cum rezultă din examinarea nemijlocită a faptelor, Eminescu nu s-a folosit în traducere de vreo versiune germană sau franceză. Ne aflăm astfel în faţa singurei traduceri a lui Eminescu din engleză şi a singurei dovezi că, la nivelul unui începător, putea găsi, odată intuite valorile originalului, echivalenţele cele mai potrivite, uneori remarcabile. Pentru obiecţii la teza traducerii din engleză, cu care nu sîntem de acord, vezi Ştefan Avădanei, *Eminescu şi literatura engleză*, (411, p. 52—56). Ambele teze suferă, în argumentaţie, de invocarea unor lecţiuni greşite ale editorilor.

DIPLOMATUL [lista personajelor]
de Eugène Scribe şi G. Delavigne

Primele editări. Integral. O.V, p. 11—13, 651—653.

Titlul. Figurează pe **2254, 300r** şi conţine o eroare la iniţiala dinaintea numelui Delavigne, C. în loc de G. (căci nu este vorba de Casimir Delavigne, ci de fratele acestuia, Germain).

Datarea. Titlul este urmat, scris cu aceeaşi cerneală, de un fragment din prima versiune a poemului *Călin* (vezi OPERE, I, p. 400), ceea ce ne trimite, împreună cu ortografia, în vremea Iaşului, prin 1875.

Sinopsa manuscriselor. **2254, 300rv.**

Lista de personaje pare tradusă fără intermediarul german al lui A. Kellner, direct din franceză dacă e să judecăm după franţuzismul *domestic* „servitor" şi după 2 diferenţe notabile între versiunea germană, care are „DER GRAF VON MORENO belgischer Gesandte" şi cea românească, care are „CONTELE DE MORENO trimisul Spaniei". Din păcate nu am dispus de originalul francez, dar indicaţia „*Scena se petrece într-un principat german*" lipseşte din versiunea germană şi apare firească pentru originalul francez.

Relația cu restul operei. Ceva mai tîrziu, la 28 noiembrie 1876 și la 20 martie 1877, Eminescu publică în „Curierul de Iași" două cronici dramatice, dintre care în prima face ample considerații critice asupra operei lui E. Scribe, pe care îl situează în cadrul „*renașterii romantice*" (poetul îi opune acesteia modernitatea decăzută a lui Al. Dumas-fils și V. Sardou) și în a doua face cronică la reprezentarea unei piese de însuși E. Scribe, *Moartea lui Petru cel Mare.*

TRANSCRIERILE DE TEATRU

SMEUL NOPȚII. Comedie într-un act de Hippolite Lucas tradusă de P. I. Georgescu.

MARGO CONTESA. Vodevil într-un act tradus din franțuzește de T. Profiriu.

O PALMĂ SAU VOINICOS DA' FRICOS. Comedie într-un act tradusă de d. Porfiriu (de la Teatrul francez Palais Royal).

Primele ediții. Smeul nopții. Integral. Aurelia Rusu, CME, I (1972), p. 171—188; O.V, p. 481—513, 753—768; *Margo Contesa.* Integral: O.V, p. 517—550, 753—768; *O palmă sau Voinicos da' fricos.* Integral. O.V, p. 558—615, 753—768

Titlurile. Titlul *Smeul nopții* a fost șters mai tîrziu, cu tot ce-l urmează, de o altă mînă și schimbat în „*Un dulce sărutat.* Comedie cu cîntece într-un act tradus din franțuzește". În cazul celui de al treilea titlu precizarea în paranteză se referă nu la apartenența traducătorului, ci la prezența piesei în repertoriul Teatrului de la Palais Royal.

Datarea. Textele au fost transcrise de Eminescu în perioada toamna 1866 — primăvara 1868, cît a lucrat, ca sufleor, copist și uneori chiar actor, în roluri mai mici, la trupa de teatru a lui Iorgu Caragiali și Daniil Drăgulici, căreia i-a servit și ca secretar, așa cum rezultă din petițiile scrise de mîna lui Eminescu în numele celor doi directori la 19 X, 28 XI, 13 XII 1867 și la 19 I 1868 (vezi OPERE, XVI, în secțiunea DOCUMENTE, la anii respectivi). În petiția din 19 X, unde, la cererea Ministerului, este dată și lista actorilor din trupă, Eminescu figurează ca antepenultimul dintre „bărbați". Cît despre prezența celor trei piese în repertoriul trupei, ea este atestată: scris de alte mîini, printre care și cea a lui Iorgu Caragiali, textul a două din trei se regăsește în corpusul care conține majoritatea pieselor din acest repertoriu (BAR **2968 — 2977**): *Margho Contesa.* Comedie într-un act cu cîntice, tradusă din franțuzește, în **2971, 32—48** și *Voinicos dar fricos.* Comedie în două acte, în **2272, 127—150.** Iar în **2975** se mai află două atestări ale prezenței lui Eminescu în trupă. Pe **70r**, dedesubtul titlului *Păcatele unui corist.* Șansonetă de d. I. Caragiali, se citesc 2 semnături ale lui Eminescu, trasate cu un creion fin și identice cu cele 3 din **3215.** Iar pe **74r**, la sfîrșitul șansonetei, se află o listă de plăți scrisă de Iorgu Caragiali din care rezultă că „Emilescu" era retribuit cu 5 galbeni (sau cu 6 dacă ne luăm după rotunjirea totalului). Trebuie adăugat că o studiere atentă a felurilor de hîrtie folosite în manuscrisele **2968—2977** ar putea aduce unele contribuții la cronologia scrierilor eminesciene din această perioadă. Deasemenea, atît **2968—2977** cît și **3215** au aceeași proveniență, au fost achiziționate de Academia Română de la anticarul I. Fogel la sfîrșitul anului 1904, deci după aproape 3 ani de la data cînd Titu Maiorescu a donat Academiei manuscrisele rămase de la Eminescu. Iar, așa cum se arată în cuprinsul acestui corpus al *Repertoriului Caragiali,* I. Fogel le deținea de la Gheorghe Caragiali. Așadar caietul cu transcrierile lui Eminescu a rămas la Iorgu Caragiali și, de la el, la urmași, care l-au vîndut.

Sinopsa manuscriselor.

Toate trei piesele se găsesc în **3215**, și anume:
Smeul nopții pe **3rv—15rv, 16r**
Margo Contesa pe **17rv—31rv**
O palmă sau Voinicos da' fricos pe **32rv—53rv, 54r.**

Descrierea manuscrisului. Așternut cu o peniță fină, scrisul, deși încă juvenil, este deja format și caracteristic. Culoarea neagră-cafenie a cernelii este aceea a marii majorități a textelor scrise de Eminescu între 1866—1869. Ca și alți copiști ai vremii, Eminescu iscălește, pentru conformitate, la sfîrșitul fiecărei piese *Eminescu*: **16r, 31v, 54r.** Tot în această formă, pe care o adoptase doar de vreun an, poetul se mai semnează și pe **54v**, de două ori, a doua oară adăugind: „*Nihil regu[la]*", început, greșit, de dicton latin pe care un alt copist, I. Nicu, îl întregește, tot greșit, la 12 iunie 1873, în Tîrgul Vestei: „*Nihil regula sine Exceptia*" (în loc de *Nulla regula sine exceptione*). Contrar celor crezute pînă acum, notațiile cu cerneală mai neagră sau cu creionul din **3215** (distribuția, semnele convenționale pentru sufleor, cîteva rectificări și desenul unui clopoțel) nu sînt de mîna lui Eminescu, așa cum rezultă din compararea lor cu grafiile din corpusul **2968—2977** (*Repertoriul Iorgu Caragiali*).

★

RIGATUL FEMEILOR SAU LUMEA PE DOS, în două acte.

Reproducem în prezentul volum, în facsimil, cele trei pagini ale manuscrisului transcrise de Eminescu.

Titlul, sau măcar subtitlul, este scris de Eminescu dacă e să judecăm după asemănarea cu felul în care sînt scrise titlurile celorlalte trei piese de mai sus.

Datarea. Caietul e mult mai vechi, copiat de altcineva (probabil de Iorgu Caragiali) cu caractere chirilice. Eminescu l-a folosit în calitatea lui de sufleor în trupa Caragiali-Drăgulici. Piesa se afla în repertoriul ei, cum rezultă din numele actorilor trecuți în distribuție și din prezența textului, printre celelalte piese din repertoriu, în **2974, 144—164,** unde a fost transcris, sub titlul *Lumea pe dos,* de un Radulian, același care se iscălește de trei ori pe **2975, 66v,** la sfîrșitul dramei *Moartea lui Obrenovici.*

Manuscrisul: **3194, 1rv—45rv, 46r, 47r**

Organizarea și descrierea manuscrisului. **46r** este o foaie volantă care ar fi trebuit numerotată după **47r,** lucru care are importanța lui în determinarea contribuției lui Eminescu. Piesa este notată cu caractere chirilice de tranziție incipientă, dar distribuția rolurilor, semnele de sufleor și remanierile sînt scrise cu litere, de bună seamă mai tîrziu, tot de Iorgu Caragiali. Eliminările și modificările, substanțiale, au fost respectate întocmai, la recopierea textului în **2974,** de către „scriitorul" Radulian. Dar printre aceste remanieri apar și cîteva, scrise, cu creionul și cu litere alături de corespondentul lor cu slove, de o altă mînă, cea a lui Eminescu. Cîteva mai mărunte: *sfărâmă* apoi *sfărămă* alături de *călca* **(19v)**; *melodramă* **(28r)**; *ca nelumea* deasupra lui *aici e lumea pe dos* din textul chirilic **(29r)**; *protestăm* alături de *protestez* **(42v).** Dar una este ceva mai întinsă: pe **45v** scrie cu chirilice „Dragul meu Costică, serbarea pregătită pentru maritagiul acestui june să-ți aducă încă o dată aminte acele obiceiuri ce ai răsturnat și, pentru cîteva minute, mai fii cu noi în rigatul femeilor", după care urmează un pasaj anulat, de trei sferturi de pagină, urmat la rîndul său, pe **47r,** de continuarea textului de mai sus, cu litere scrise întîi cu creionul, apoi întărite cu cerneală neagră, de mîna lui Eminescu: „Ține, dragul meu Costică. Vouă barbaților vi se cuvine arma spre apărarea drepturilor noastre, iar nouă femeilor ni se cuvine numai săgeata amorului"; după care, tot cu scrisul poetului, urmează aria care se poate citi pe facsimil. Or, la transcrierea făcută de Radulian în **2974,** s-a acceptat pasajul în proză, dar aria, care trebuia să constituie finalul piesei, a fost înlocuită cu ceea ce în **3194** apare ca **46r,** o foaie volantă numerotată greșit și pe care Iorgu Caragiali scrisese, desigur cu alt prilej, un alt final, pe care îl rostește tot NELORA. În **3194** mai există și alte urme ale scrisului lui Eminescu, mărturii că a avut pe îndelete caietul la îndemînă și că l-a folosit ca sufleor: pe **1v,** după distribuție, cu penița fină a semnăturilor din **3215:**

fără
Smulsă
Smulsă
Un

; pe **22r,** cu aceeași peniță, oblic, *rapporturi;* pe **38r** *Regină gențilă / *** *** ești copilă;* pe **47r** (de două ori și a treia oară abandonat după *pri) prietteni;* în sfîrșit, pe coperta III, cu creionul, versurile

Caii in vînturi
Tremură, zboară,
Zboară în ronduri,
Foc și comoară.

Faptul că publicăm aici în facsimil, alături de trei transcrieri complete și de una, următoarea, relativ întinsă, cele cîteva puține pagini eminesciene din **3194,** în care *Rigatul femeilor* în ansamblul său se află scrisă de mîna altcuiva, are temeiurile sale. Într-adevăr, aria finală transcrisă de Eminescu ar putea fi chiar scrisă de el. În fond poetul mai scrisese un asemenea text destinat teatrului și chiar îl publicase, cu titlul *Asta vreu, dragul meu* și semnînd M. Eminescu, în „Umoristul" lui Iosif Vulcan, la 29 septembrie 1866 (vezi „Tribuna", 1979, nr. 29 și 30, unde S. Cucuzan și Vasile Zvanciuc repun în circulație această poezie pînă atunci ignorată de toată lumea). Deasemenea nu este exclus ca, așa cum presupune Perpessicius (341, p. 361—362), *[Întunericul și Poetul]* (vezi *Andrei Mureșanu, TA2)* să fi fost scris tot pentru teatru, ca prolog. Oricum Iorgu Caragiali, vrînd să i-l prezinte pe tînărul Eminescu tot atît de tînărului său nepot Ion Luca, îi spunea: „are mare talent: face poezii; ne-a făcut cîteva cuplete minunate"; cel puțin așa își amintea dramaturgul scriind *In Nirvana,* la moartea poetului. În fond acestei experiențe a teatrului i se datorează proiecte ca *Arpad, regele ungurilor,* operetă cu cîntece în 3 acte sau *La gura sobei, qui proquo* (vezi *FRGM—2, B, 2* și *3).*

★

[MINEGMII SAU FRAȚII CEI DE GEMINE]

Primele editări. FL-1, I(1912), nr. 46, 1 sept., p. 563. O. V, p. 617—647, 769—771.

Titlul. Cum nici transcrierea lui Eminescu nici copia după care a transcris nu poartă titlu, am dat titlul traducătorului, așa cum apare el în copia cuprinsă în manuscrisul BAR **3095, 4r,** conformîndu-ne astfel unei tradiții instituite de Aurelia Rusu în O. V, p. 617 și 769. Titlul originalului francez al lui J.-Fr. Regnard, din 1705, este *Les Ménechmes.* Comédie en vers et en cinq actes, derivat din acela al modelului latin: *Menaechmi* lui Plaut.

Datarea. După caietul în care poetul face transcrierea, și care este în întregime ieșean *(Călin, Andrei Mureșanu (C)),* și nu mai puțin după cerneala violetă și caracterul scrisului, specifice acestei epoci, transcrierea a fost făcută la Iași în vremea cînd Eminescu era bibliotecar al Bibliotecii Centrale (1 septembrie 1874 — 1 iulie 1875). Într-adevăr, Eminescu, prin raportul din 6 martie 1875, cere aprobarea să cumpere pentru Bibliotecă, printre alte cărți și manuscrise, și „1813 f[ără] l[oc]. Fără titlu. *Comedie în versuri,* trad. din franțuzește. Pagine 122. 1,50 b". Primind aprobarea, poetul face achiziția, iar manuscrisul se află și acuma în patrimoniul Bibliotecii Centrale Universitare „M. Eminescu"

din Iași, sub numărul 14. Acesta e manuscrisul din care a transcris Eminescu primul act și trei scene dintr-al doilea (vezi Al. Elian, *Eminescu și vechiul scris românesc*, în SCB I, 1957, p. 135). Pe poet l-a interesat limba traducerii, cum rezultă explicit și din expunerea de motive cu care își începe raportul din 6 martie 1875, dar a făcut transcrierea fără să știe nici cine este autorul originalului, nici cine este traducătorul, manuscrisul ajungînd la el fără coperți. Cum Eminescu a primit aprobarea de cumpărare abia în iunie, cînd funcția lui de bibliotecar era pe sfîrșite și nu e de crezut că ar mai fi avut răgazul să facă transcrierea, trebuie să presupunem că poetul primise de la anticarul Israel Cuperman cărțile și manuscrisele pe care le recomanda spre cumpărare încă înainte de 6 martie, pentru a le lua în evidență. Așadar transcrierea se situează cel mai tîrziu în primul trimestru 1875, probabil prin februarie.

Sinopsa manuscriselor. **2283, 1r, 2rv—20rv, 21r**

LANȚUL DE AUR
de Onkel Adam [C. A. Wetterbergh]

Primele ediții. F, II (1866), nr. 33, 9/21 oct., p. 391—395; nr. 34, 16/28 oct., p. 404—406; nr. 35, 23 oct./4 nov., p. 416—418, nr. 36, 30 oct./11 nov., p. 430—431; nr. 37, 6/18 nov., p. 441—442; *Lanțul de aur*. Novelă svediană. M. Eminescu. Publicată de N. Jugănaru. Cluj, Institutul de Arte Grafice „Viața", 1927.

Titlul este dat de traducător, ca echivalență a titlului versiunii germane, *Die Halskette*.

Datarea. După ce Eminescu trimisese „Familiei" lui Iosif Vulcan *De-aș avea*, publicată la 25 februarie/19 martie 1866, și fusese invitat, prin „poșta redacțiunei", să mai contribuie cu material literar, tînărul poet se oferă să mai trimită poezii, precum și traducerea aceasta. Încurajat în acest sens la 15/27 martie, cu rugămintea ca „în cît se poate, să scrii după ortografia ce o urmăm și noi", trimite, în primăvara lui 1866, *O călărire în zori*, publicată în 15/27 mai, și *Lanțul de aur*, a cărui primire la redacție e confirmată în 15/27 iunie: „*Lanțul de aur* asișdere va ieși [...] De ce nu ni mai trămiți nescari poezii?" și onorată prin publicarea „novelei" în cele 5 numere ale revistei (nr. 33—37) dintre 9/21 octombrie și 6/18 noiembrie 1866. Cum este și de așteptat, nu s-au păstrat urme manuscrise ale traducerii, făcută de Eminescu la Cernăuți, între sfîrșitul lui 1865 și începutul lui 1866.

Lanțul de aur a fost tradus după versiunea germană a lui C. F. Frish, pe care a găsit-o în colecția de romane străine editată la Stuttgart de Karl Spindler, *Das belletristische Ausland. Kabinetsbibliothek der classischen Romane aller Nationen*, în volumul 315 bis—317 al colecției, din 1845, cuprinzînd *Neue Genrebilder aus dem Alltagsleben* de Onkel Adam [= Carl Anton Wetterbergh], printre care prima, între p. 5—34, era *Die Halskette [Lanțul de aur]*. De notat că traducerea germană s-a făcut după textul apărut în numerele din 3, 4 și 5 ianuarie 1842 ale revistei suedeze „Aftonbladet" („Gazeta de seară"), făcînd parte din serialul *Din memoriile secretarului Pfefferkorn*. Wetterbergh nu a republicat *Lanțul de aur* în volumul apărut la Lund în 1843 sub titlul *Cele patru semnături* și nuvela nu figurează nici în *Operele complete* în 10 volume, apărute între 1969 și 1974, ceea ce a scos-o în așa măsură din atenția istoriei literare încît nu este menționată în nici unul dintre studiile dedicate lui Wetterbergh. După publicarea din 1842 în „Aftonbladet" *Lanțul de aur* n-a mai fost publicat în suedeză decît la noi, în 1983, la Cluj-Napoca, într-o ediție publicată de editura Dacia, îngrijită și prefațată de Povl Skarup, care cuprinde originalul suedez, traducerea germană a lui C. F. Frish și traducerea lui Eminescu.

Din ediția menționată rezultă că au fost omise din traducerea românească 4 pasaje, unul nesemnificativ (replica, de altfel ușor de omis, „Cu plăcere consimt la acest joc! i-am răspuns zîmbind" pe care i-o dă contele lui Caldero cînd acesta îl invita la partida fatală de șah) și trei, mai lungi și de data aceasta semnificative, două în cuprinsul textului, despre religie, și finalul, o pagină întreagă, care reprezintă un dialog în cursul căruia naratorul și preotul Z comentează comportarea contelui, atribuind lipsa lui de religiozitate reală apartenenței sale de clasă.

„Familia" retipărește *Lanțul de aur* în iunie-iulie 1899 (la zece ani de la moartea poetului) de unde, în 1917, o preia ziarul „America", din Cleveland (Ohio); în volum se tipărește pentru întîia oară în 1927, la Cluj, publicată, cu o prefață de G. Bogdan-Duică, de N. Jugănaru. Or, acest N. Jugănaru, tipograf, învățase meseria în 1880—1883 la tipografia Mihăescu, unde se imprima „Timpul" pe cînd era Eminescu redactor acolo și a avut prilejul să-i culeagă manuscrise publicistice și să vorbească cu el. Iar Jugănaru scrie, în fruntea ediției sale: „Nuvela aceasta — precum și multe altele — mi-a povestit-o însuși Eminescu încă pe timpul cînd am avut fericirea a sta de vorbă cu el și cu Slavici (1880) în București. [...] «De astă dată am să vă povestesc o narațiune svediană, tradusă de mine după Onkel Adam». Maiestos, cu o voce dulce, sonoră, om întreg, ca un adevărat dascăl, într-o liniște adîncă, începu apoi Eminescu să ne povestească *Lanțul de aur*". După aproape jumătate de veac fostul tipograf, mai tîrziu redactor-șef la „Drapelul", a „dat de urma acestei «narațiuni», cum o numea redactorul de la «Timpul» ", în „Familia" din 1866 și a publicat-o, pe cheltuiala lui, din pietate. Însuși faptul publicării este chezășie că amintirea lui N. Jugănaru este autentică și că, într-adevăr, Eminescu, în anii deplinei sale puteri, își amintea de traducerea aceasta de demult și o socotea vrednică de povestit într-un răgaz al muncii la ziar.

Dar și ceva mai devreme în viața lui Eminescu, în 1876, deci la un deceniu după publicarea *Lanțului de aur*, se poate constata un ecou al impresiei pe care nuvela lui Wetterbergh o produsese asupra poetului. Era pe vremea muncii de gazetar la „Curierul de Iași", în al cărui *Foileton* publicase, printre scrierile și traducerile altora și două scrieri ale sale, nesemnate, *La aniversară* (în 9 iulie) și *Cezara* (între 6 și 18 august). Apoi, în octombrie, publică traducerea *Morellei*, „(după Edgar Poë)", cum se specifică la sfîrșit. Traducerea, cum rezultă din dovezile de mai jos, nu este a lui Eminescu, totuși rolul lui n-a fost mic, începînd cu faptul că, nu poate încăpea îndoială, el a ales-o dintre toate cele 13 *Histoires extraordinaires* pe care el și cu Veronica le aveau la îndemînă în traducerea lui Baudelaire, apărută cu 20 de ani înainte (1856). Or, ideea pe care se întemeiază scrierea lui Poë are analogii izbitoare cu cea din *Lanțul de aur*: în amîndouă fiica seamănă pînă la identitate cu mama, în amîndouă o pedeapsă fatală cade asupra fiicei, totul într-o atmosferă morbidă de taină macabră. S-a crezut chiar, de către unii pînă astăzi, că nu numai inspirația ci chiar traducerea este a lui Eminescu însuși. Totuși avem două dovezi decisive că este a doamnei Micle. Prima este o scrisoare nedatată, dar databilă în primăvara sau vara lui 1880, a Veronicăi către Eminescu: „Pauvre *Morella*! Vous l'avet mise au feu? Et pourquoi cela? Vous a-t-elle jamais fait quelque mal? [...] Je vous ai rêvé cette nuit et, comme esplication de mon charmant rêve, j'ai reçu votre lettre, par laquelle vous m'apprenez que vous avez mis au feu la pauvre *Morella*. Vous rappellez-vous dans quel état elle a été traduite? Vous me repondrez: «Il y a si loin de ça»; et moi, je sent *qu'il y a si peu*. Dans mon âme il n'y a pas d'intervalle de ce temps à celui ou je vous écris et, si, du temps quand je traduisais *Morella*, je n'etais pas si expansive dans mon amour, je crois que vous en savez bien la cause." (originalul scrisorii se află în colecțiile B.A.R., de unde a fost transcris pasajul de mai sus).

Este deci limpede cine a tradus *Morella*, iar intervalul scurs de atunci este de vreo 4 ani: 1876 fusese, între poet și Veronica, un an de fervoare, iar *Morella* stă drept roadă și mărturie, cum stă și felul celor doi de a-și zice unul altuia Gaius și Tolla, cu numele tinerilor din *La aniversară*. Cît despre arderea manuscrisului Veronicăi, ea este expresia unui moment de criză în relațiile dintre cei doi, cînd este adesea vorba de arderea sau de restituirea scrisorilor.

Numai că, din nebăgare de seamă, Eminescu a uitat să ardă o filă, fila XI în numerotarea Veronicăi, iar aceasta ni s-a păstrat printre celelalte hîrtii ale poetului, fiind acum fila **339** din **2255**, care se află reprodusă în facsimil în cuprinsul prezentului volum. Ea este interesantă atît pentru că reprezintă încă o probă în chestiunea paternității traducerii cît și pentru că, datorită păstrării ei, putem constata că manuscrisul traducătoarei a fost supus de către poet unei revizii înainte de publicare. Intervențiile, de mîna poetului și respectate în „Curier", sînt, cel puțin pe pagina aceasta, foarte puține: un *copilării* modificat în *copilăriei* și trecerea de la „pe cînd vegheam dezvoltarea ei intelectuală", mai aproape de originalul „pendant que je surveillais le développement de son être intellectuel", la amplificarea „pe cînd prevegheam și urmăream dezvoltarea ei intelectuală".

Neavînd cum publica în volumul de față o traducere care nu este, în chipul cel mai hotărît, de Eminescu, am considerat că ea merita să fie discutată aici, în anexă la *Lanțul de aur*, pentru că Eminescu are, totuși, în traducere, rolul important al alegerii, iar alegerea lui este semnificativă pentru că este în evidentă legătură cu toposul narativ din *Lanțul de aur*. În plus, traducerea acestei proze a fost revizuită de Eminescu, într-un ceas de sărbătoare a iubirii, din care dăinuie și azi, întîmplător nearsă, o sărmană filă.

O BAIE CALDĂ ÎN EGIPT

de A. Dumas

Primele ediții. CI, IX (1876), nr. 80, 18 iul., p. 1–2. În volumul de față, p. 575–577.

Eminescu intră în redacția „Curierului de Iași" la 19 mai 1876 și își asumă răspunderea pentru „partea neoficială". Publicație a Curții de Apel din Iași, primele două pagini erau destinate anunțurilor oficiale, iar ultima, reclamelor. „Părții neoficiale" i se rezerva pagina a treia și avea mai multe rubrici permanente: *Revista internă*, *Revista externă*, *Noutăți* și *Diverse*. Eminescu intenționa să facă din această pagină a foii ieșene o publicație cu caracter enciclopedic în care să fie reprezentate, chiar și într-un spațiu restrîns, viața politică, literatura și mișcarea culturală. Poetul, cu o asemenea deschidere largă spre viața politică și mișcarea artistică și culturală, se orienta după publicațiile lui Gh. Asachi, M. Kogălniceanu și V. Alecsandri. De altfel va și reproduce din ele în „Curierul de Iași".

Foiletonul era, fără îndoială, partea cea mai vitregită a „Curierului de Iași", cum rămîne și după intrarea lui Eminescu în redacție. Explicația stă în faptul că nu putea publica scrieri originale valoroase și trebuia să se limiteze la traduceri și reproduceri din alte publicații. Poetul deschide foiletonul ziarului traducerilor din literatura universală, cum fac și predecesorii săi. Cele mai importante eforturi de a face din *Foiletonul* „Curierului de Iași" o rubrică permanentă și vie le-a depus Eminescu în vara și toamna care au urmat numirii lui acolo, în mai 1876, așa cum rezultă din următoarea cronologie:

28 mai *Dialog între Diogen și Alexandru cel Mare*
de Fr. Bodenstedt

9 iulie	*La aniversară*
18 iulie	*O baie caldă în Egipt* de A. Dumas
18 iulie	*O baie rece în Egipt* de A. Danzats
30 iulie—4 august	*Henrieta de Serrey* de Armand de Lagniau
6—18 august	*Cezara*
8 octombrie	*Morella*

În ce privește paternitatea eminesciană a traducerii, argumentul principal care se poate invoca este că ea face parte din seria a cărei cronologie figurează mai sus și a cărei trăsătură comună este neindicarea autorului sau a traducătorului. Or, în toate acele cazuri Eminescu, cînd preia ceva în „Curierul de Iași" menționează fie autorul, fie sursa (de obicei o publicație periodică). Pe de altă parte dintre cele 7 scrieri din acest grup, despre *La aniversară* și *Cezara* știm sigur că, deși nesemnate, sînt scrise de Eminescu. Tot nesemnată e și traducerea *Morellei*, atît pentru că nu era oportună menționarea numelui traducătoarei, Veronica Micle, cît și pentru că traducerea a fost făcută la sugestia și cu ajutorul lui Eminescu. Avem deci motive să credem că toate textele din „Curierul de Iași" care nu poartă indicarea autorului sau a sursei sînt contribuții redacționale și îi pot fi atribuite, cu excepția parțială a *Morellei*, lui însuși.

Nimic din particularitățile de limbă ale traducerii nu contravine acestei atribuiri. Forma *ardică* pentru *ridică* se regăsește și în *Balada* din traducerea *Vîrful cu Dor*, care datează din aceeași vreme.

O baie caldă în Egipt este o traducere din scrierea lui A. Dumas-Tatăl *Impressions de voyage. Quinze jours au Sinaï* (Tom. 22, Paris, A. Le Vasseur et Cie, Editeurs, f.a.) și anume din capitolul II *Les bains* (p. 8—9). Sfîrșitul textului, raportat la originalul lui Dumas, apare abreviat și adaptat, ceea ce poate fi atribuit fie lui Eminescu, fie mai de grabă sursei intermediare din care a preluat textul.

O BAIE RECE ÎN EGIPT
de A. Danzats

Primele editări. CI, IX (1876), nr. 80, 18 iul., p. 2. În volumul de față, p. 578.

Cu privire la rolul acestei traduceri în cadrul *Foiletonului* eminescian de la „Curierul de Iași" și în ce privește paternitatea ei se pot face aceleași considerații ca în cazul traducerii precedente.

În schimb problema autorului este mai puțin clară. Textul original se află în aceeași scriere a lui A. Dumas ca și cel precedent, la p. 14, în capitolul IV, *La navigation sur le Nil*. Iar ediția franceză a *Impresiilor de călătorie* nu specifică nici un coautor. Și totuși el trebuie să fi existat, de vreme ce volumul *Impresiones de viage* por Alejandro Dumas, traducido al castellano por Don José Muñoz y Gaviria. *Quince dias en el Sinai*, Madrid, Establecimiento tipografico de D. F. de P. Mellado, 1857, poartă pe coperta interioară indicația: Por A. Dumas y A. Danzats, același A. Danzats pe care Eminescu îi dă ca autor pentru *O baie rece în Egipt*. S-au produs probabil două lucruri: numele coautorului A. Danzats, din motive pe care le putem doar bănui, a dispărut din ediția franceză; numele lui A. Danzats, coautor în indiviziune al întregului volum, a fost folosit ca nume de autor pentru a lăsa impresia că doi autori diferiți au scris cele două extrase din *Cincisprezece zile în Sinai*. Nu știm dacă Eminescu însuși a procedat astfel și nici dacă tot el a făcut abrevierile și ajustările care se constată atît la sfîrșitul traducerii, ca în cazul celei precedente, cît și la începutul ei. Pentru ambele traduceri pare mai probabilă o sursă intermediară.

HENRIETA DE SERREY
de Armand de Lagniau

Primele editări. CI, IX (1876), nr. 84, 30 iul., p. 1—2, nr. 85, 1 august 1876, nr. 86, p. 1, 4 august 1876, p. 1. În volumul de față, p. 579—584.

Nu știm cine este Armand de Lagniau, nici de unde a tradus Eminescu scrierea. În favoarea paternității eminesciene a traducerii se pot invoca, alături de argumentul general pentru acest grup de traduceri, elemente de conținut care trimit nemijlocit la *Cezara*, pe care începe s-o publice a treia zi după ce încheie publicarea prezentei traduceri: peisaj italian, călătorii nocturne cu barca, pe mare, bilete trimise prin emisari, scene din viața artiștilor, o fiică de conte, un călugăr. Pe de altă parte pe Eminescu trebuie să-l fi reținut și faptul că în traducere e invocat Tasso, pe care și poetul îl menționase mai de mult în două rînduri, în *Geniu Pustiu* și în *Contrapagină*, pentru ca tot

atunci să folosească piesa omonimă a lui Goethe în scena V din primul act al *Mirel* şi doi ani mai tîrziu, la Viena, să traducă din ea 18 versuri, pentru a nu mai menţiona prezenţa numelui *Tasso* în *Dicţionarul de rime* (de ex. în **2265, 63r**), pe care începe să-l lucreze cam în vremea cînd publică această traducere.

Totuşi paternitatea acestei traduceri este mai puţin certă decît a celor două care au precedat-o în „Curierul de Iaşi". Stilul este de o stîngăcie care nu poate fi în întregime cea a originalului; prezenţa exclusivă a formelor vechi de imperfect, fără *-u*, la persoana III plural ([ei] suna, întrecea etc.) nu este caracteristică poetului, cum nu sînt nici *poci* pentru *pot*, *supt* pentru *sub*, *ţeremonie* pentru *ceremonie*, *melanholic* pentru *melancholic*, abuzul de antepunere a atributului adjectival etc. Se poate presupune că, în cel mai rău caz, lui Eminescu îi aparţine alegerea şi publicarea textului şi o revizuire grăbită a traducerii, făcută de cineva apropiat lui care ar putea fi, mai degrabă, tot Veronica Micle (de unde absenţa indicării traducătorului).

DESCRIEREA CIUMEI în Thucydides
(Războiul peloponez[iac], cartea II, V, 47—55)

Primele editări. T, IV (1879), nr. 42, 23 februarie, p. 3. În volumul de faţă, p. 585—587.

Traducerea apare, nesemnată, în „Timpul" din 23 februarie 1879. După articolul *Ciuma*, publicat în „Timpul" la 21 ianuarie 1879 (vezi OPERE, X, la data de mai sus, cu nota respectivă) şi după finalul notei la traducere: „descrierea renumitului istoric antic este, mai ales astăzi, de cel mai mare interes", se vede limpede că molima descrisă de istoricul grec este pentru Eminescu o metaforă a molimei liberale din România vremii sale, o boală crîncenă şi epidemică a corpului social, o plagă fizică dar şi una morală, căci, potrivit traducerii, §53, „Nici frica de zei, nici legile omeneşti nu erau vreo piedecă". De altfel Eminescu însuşi, cînd traduce un fragment din *Criticon*-ul lui Balthasar Gracian, spune că el conţine „o alegere a timpului de faţă" (v. mai jos, p. 1139—1140).

E vrednic de însemnare că, în *Ciuma*, traducînd din Drasche, Eminescu scrie „Europa a fost totdeauna infectată despre Orient" şi, în încheiere: „Tocmai credinţa aceasta a contagiozităţii formează paginile cele mai negre în istoria ciumei. Această credinţă aducea stagnaţiune în comerţ şi industrie, rumpea legăturile cele mai gingaşe şi mai sfinte, degenera în egoism şi în adevărată barbarie". Pe Eminescu ideea ciumei ca metaforă a îmbolnăvirii grave a corpului social l-a urmărit toată luna dintre articol şi traducere şi pînă la urmă a găsit că cea mai potrivită ilustrare ar fi o versiune românească a celebrului pasaj din cartea a II-a a lui Tucidide, pe care Drasche, care începe istoria ciumei de la 125 î.e.n. sau, mai exact, de la 513 e.n. (ciuma lui Iustinian, la Constantinopol), nici nu-l menţionează în darea sa de seamă, poate considerînd-o, cum spune Eminescu în nota la traducere, „tifos patechial".

Confruntată cu textul grec, traducerea se dovedeşte, cu excepţii neglijabile, foarte fidelă. Totuşi, ceea ce ştim despre cunoştinţele de greacă veche ale lui Eminescu şi, deopotrivă, forma latinizată a numelor proprii (Archidamus, Zeuxidamus) şi unele modernizări sau explicitări ca: *he nosos* sau *to nosema* „boală" tradus cu „boală epidemică", *ypo tou entos kaumatos* „datorită fierbinţelii lăuntrice" tradus „de dogoarea (sau cangrenarea) dinlăuntru", nu ciuma (*loimos*), ci foametea (*limos*), unde echivalentele greceşti sînt puse în paranteză pentra a arăta de unde provine ambiguitatea oracolului, toate acestea ne autorizează să credem că traducerea s-a făcut după un text intermediar. De data asta însă, pare-se, nu german, căci nume proprii în *-us* nu sînt de conceput într-un text german tradus din greceşte. Probabil francez sau chiar italian, dacă e să judecăm după ceea ce ar putea trece drept italienisme: *patechial* în notă (ital. *patecchia* „ciumă") şi sintagmele „decursul ei" şi „decursul ciumei" unde *decurs* poate acoperi *decorso*. Totuşi ultima ipoteză e mai puţin probabilă, chiar dacă admitem că *Archidamus* şi *Zeuxidamus* sînt refecţiuni latinizate ale lui *Archidamo* şi *Zeuxidamo*. Ca orice traducere bună, şi aceasta este una foarte bună, traducerea lui Eminescu nu-şi trădează originalul. Ea dovedeşte în schimb o mare stăpînire a limbii româneşti, atît în firescul topicei, unde pecetea eminesciană este evidentă, cît şi în forme ca *Egipet*, sau *improtivească*, sau în echivalenţe mai rare, ca *treapăt* pentru *diarrhoia* (§ 49) sau „în bordeie mocnite" (§ 52) pentru *en kalubais pnigerais*, unde *pnigerais* înseamnă „sufocant, înăbuşitor" (am dat termenii greci neputînd şti de la ce traducere a plecat Eminescu). Pe lîngă funcţionalitatea politică tipic eminesciană a traducerii aceste argumente de paternitate abia dacă mai sînt necesare.

MAXIME — AFORISME
de La Rochefoucauld

Primele editări. T, V (1880), nr. 148, 5 iul., p. 3, nr. 226, 9/21 oct., p. 3. În volumul de faţă, p. 588—589.

Eminescu publică în „Timpul" două serii de cîte 9 aforisme traduse din *Reflexions morales* ale lui La Rochefoucauld, una, sub titlul de *Maxime*, în 5 iulie 1880 şi cealaltă, sub titlul de *Aforisme*, peste 3 luni, în 9 octombrie. Ele reprezintă un continuum alcătuit dintr-o selecţie de 17 din primele 32 de maxime (în numerotarea ediţiei

franceze definitive, a cincea, antumă, din 1678), cu omisiunea maximelor 1, 4, 7—9, 11—14, 17—18, 21, 23—24, 30, 33—40 şi cu adăugarea maximei 41. Traducerea s-a făcut în chipul cel mai evident după ediţia definitivă a originalului francez, cum rezultă din respectarea topicei şi din pătrunderea în textul românesc a unor cuvinte preluate, cu adaptarea de rigoare, din franceza autorului: *amor-propriu, abil, generaţiune* (în sensul de „naştere, germinare"), *perpetuă, clemenţă, afecţiune, a suporta, constanţă, agitaţiune, a triumfa, criminal rezonabil, furoare* (în [28], dar *furie* în [32] ambele pentru *fureur*), *persecuţiune, defect, a remarca, certitudine, de ordinar* (pentru *ordinairement*). Traducerea este cu totul fidelă, cu excepţia sfîrşitului lui [27], unde „mais l'envie est une passion timide et honteuse que l'on n'ose jamais avouer" este tradus prin „însă invidia este o pasiune care n-o mărturisim niciodată", unde scurtarea dă aforismului mai mare concizie şi forţă.

Era aproape de aşteptat ca Eminescu, autor şi el de aforisme şi traducător şi din alţi autori de aforisme, să fi tradus şi din La Rochefoucauld, a cărui variantă specifică de mizantropie nu avea cum să nu-i fie pe gust.

Lucrul se vede şi după aforismul lui G. Chr. Lichtenberg (1724—1799) pe care îl traduce în *Revista teatrală* publicată în „Curierul de Iaşi" din 5 decembrie 1876 (vezi OPERE, IX, p. 283): „Dacă s-ar şti adevăratele motive ale faptelor mari omeneşti, cît de puţine din ele s-ar vedea mari", şi care pare scris de La Rochefoucauld însuşi. Pecetea eminesciană se vede însă mai puţin, pentru că Eminescu pare decis să nu evite neologismul, ba chiar să-l păstreze şi atunci cînd, mai ales lui, i-ar fi fost foarte uşor să găsească un echivalent mai vechi în limbă. De fapt măiestria poetului stă tocmai în faptul că, cu tot belşugul de neologisme, nu există nici o stridenţă. Semn că, de atunci pînă azi, româna a asimilat mai toate neologismele pe care Eminescu le-a lăsat să pătrundă în traducerea lui. De aici şi aerul ei de modernitate.

În rest, nu se pot cita moduri de expresie foarte specifice poetului: *aci, totdauna,* poate *lesne, un ce* [28], sau, la sfîrşitul lui [10], „se naşte alta în locu-i" care, cu o simplă eliziune, se transformă într-un vers de factură eminesciană: „Se naşte alta-n locu-i".

MONSTRUL VERDE
de [Gérard] de Nerval

Primele editări. T. VII (1882), nr. 120, 5 iun., p. 2—3. În volumul de faţă, p. 590—592.

Autorul este menţionat la sfîrşit: *De Nerval.* Ea reprezintă traducerea integrală, din originalul francez, a scrierii lui Gérard de Nerval *Le monstre vert,* aşa cum o publică autorul pentru ultima oară în 1852 în volumul *Contes et facéties.* Titlul este tradus liber, Eminescu referind scrierea la diavolul din sticlă, nu la întruparea lui în copilul sergentului şi al cusătoresei, „un mic monstru de tot verde".

Că traducerea s-a făcut direct din franceză se vede după glosa „şartrozi (chartreux)" şi după un număr de echivalenţe inadecvate care n-ar putea proveni dintr-un intermediar german şi care dovedesc că Eminescu era mai stăpîn pe franceza textelor filozofice, ştiinţifice şi istorice, cum se poate vedea din OPERE, XIV. Astfel poetul traduce *Je vais parler* prin *Voiesc a vorbi, un des plus anciens* prin *unul din cei mai bătrîni, C'est au diable Vauvert* prin *Eşti al diavolului Vauvert, essentiellement* prin *în adevăr, avait été soupçonné* prin *era bănuit, effraiait* prin *îngrozi, d'obstruer les abords du faubourg* prin *d-a umplea stradele foburgului, C'etait trop dire en peu de mots* prin *Zicea foarte mult prin aceste cuvinte, les 8 bouteilles fêlées* prin *cele fără gît, intrigue* prin *indignat, une mare de sang* prin *un val de sînge, après tout* prin *cu toate acestea, ricanement* prin *gălăgie, capon* prin *dobitoace, ache* prin *frunza, l'enfant disparut* prin *copilul pieri, qui avaient tourmenté* prin *care le neliniştea.*

Pe de altă parte poetul renunţă în chip deliberat să traducă un număr de pasaje (care, însumate, reprezintă cam o cincime din text). Este vorba de abrevieri utile unui asemenea foileton, atît pentru scurtare (nefiind esenţiale acţiunii) cît şi pentru eliminarea unor aluzii destinate mai ales parizienilor şi obscure pentru publicul românesc.

Ar fi interesant să ştim ce il va fi îndemnat pe Eminescu să traducă această mediocră scriere a lui Nerval. S-o fi găsit reprodusă în foiletonul vreunei reviste franceze? Greu de presupus. Probabil a citit-o în *Contes et facéties* şi i s-a părut bună de umplut paginile „Timpului", deşi nu este exclus s-o fi ales pentru cine ştie ce analogie cu stări sau întîmplări de la noi. Oricum ea satisfăcea un anume gust al lui Eminescu pentru straniu, cum se vede la încă două dintre prozele traduse de Eminescu (prima, *Lanţul de aur,* şi ultima, traducerea din Mark Twain), din cele trei, două fiind alegorii politice antiliberale şi una un florilegiu de cugetări amar mizantropice.

O ALEGORIE VECHE ŞI PURUREA NOUĂ
[*Criticon* (III, 4) de Balthasar Gracian]

Primele editări. T, VII (1882), nr. 150, 13 iul., p. 2—3. În volumul de faţă, p. 593—596.

Articolul cu acest titlu, publicat de Eminescu în „Timpul" la 13 iulie 1882, apare la nici 6 săptămîni după ce publicase, cu alte ţeluri, *Monstrul verde* după Nerval.

Traducerea nu este însă făcută după originalul spaniol al lui Balthasar Gracian, ci după versiunea germană a lui Arthur Schopenhauer din *Criticon*-ul lui Gracian (1640), P. III, Crisi 4, cu care acesta îşi încheie, în septembrie

1840, prefaţa la prima ediţie din *Ueber die Freiheit des menschlichen Willens [Despre libertatea voinţei omeneşti]* (vezi *Sämmtliche Werke*, Leipzig, 1874, vol. IV, p. XXX—XXXVII).

Eminescu, tălmăcind, omite toate notele lui Schopenhauer şi cîteva scurte pasaje din text, pentru ca alegoria să se degajeze şi mai bine din fragmente de replică digresive ori din aluzii mitologice (inelul tebanilor, Enceladus, Typhoeus) sau culturale (Pedro Mateo).

Drept dovadă că Eminescu traduce versiunea germană a lui Schopenhauer stă atît faptul că la Eminescu apare strict numai pasajul tradus de filozof cît şi acela că, deşi la început (într-o frază doar adaptată după Schopenhauer) numeşte pe cei doi protagonişti *Critil* şi *Andronius*, potrivit formei din traducerea patronată, în 1794, de mitropolitul Iacov al Moldovei (şi pomenită de Eminescu imediat mai sus, în introducerea pe care noi am dat-o aici ca *[Argument]*), mai departe poetul preia, pentru Andronius, adaptînd-o, forma autentică, prezentă şi în Schopenhauer: *Andrenie* (pentru *Andrenio*, aşa cum *Critil* sta pentru *Critilo*). Aceeaşi formă apare şi în articolul publicat de Eminescu în „Timpul" peste vreo 3 luni, la 23 octombrie 1882 (vezi *[„Articolele ce ni le trimite..."]* în OPERE, XIII, p. 207—208), unde poetul reia, pe scurt, ideile din traducere (ceea ce atestă şi mai limpede, dacă mai era nevoie, paternitatea eminesciană a acesteia): „Ei bine, modul de-a scrie satiră cu aerul tentaţiunii nu e atît de nou pre cît s-ar părea. Un autor spaniol, Baltazar Gracian, pune pe doi tineri să călătorească prin lume sub conducerea unui personaj mitic, anume Desengano — dezamăgirea, deziluzia. Amîndoi tinerii văd aceleaşi lucruri, aud aceeaşi esplicare din gura dezamăgirii, dar fiecare din ei se poartă cu totul altfel; pe Critil [i]l indignează ceea ce vede, pe Andrenio-l atrage de intră-n dau[.]".

Lucru curios, Eminescu n-a observat ce spune Schopenhauer în nota de la p. XXX, şi anume că Andrenio, conformistul, este fiul, nu fratele lui Critilo.

Poetul putea cunoaşte şi textul *O veche rapsodie spaniolă*, publicat în „Albina" din Pesta din 12/24 mai 1871 (138, p. 2—3). Aici însă Andrenio este considerat fiul lui Critilo. În comentariu introductiv se arată că textul apare pentru întîia oară în româneşte. Este interesant de observat că şi „Albina" îl publica tot în scopuri polemice, ca un pamflet la adresa „hegelianilor politici moderni".

CLANŢ CU TOŢII, FRAŢI IUBIŢI!
de Mark Twain

Primele editări. FBL, I(1888), nr. 3, 18 dec., p. 1—2. În volumul de faţă, p. 597—600.

Traducerea, cu titlul dat de traducător, apare în „Fîntîna Blanduziei" la 18 decembrie 1888. Cu mijloacele bibliografice de care se poate dispune acum, originalul (sau mai degrabă intermediarul) după care a tradus Eminescu scrierea lui Twain nu a putut fi identificat. Scrierea autorului american lipseşte din toate culegerile sale de schiţe, iar în *Mark Twain in Romania. Bibliography of the Romanian Translations published in volumes and in magazines (1888—1966)*, de Dorothea Sasu-Ţimerman (Bucureşti, 1967), la secţiunea de traduceri din periodice, care începe în mod ironic tocmai cu 1888, găsim doar *Istoria Venerei capitoline*, publicată în acel an în „Poşta română" din Braşov. Traducerea lui Eminescu nu e menţionată nici la anul 1911, cînd ea a fost republicată în „Mişcarea", ziar naţional-liberal, în numerele din 17 şi 19 aprilie, sub titlul *Obsesiune*.

În nota de prezentare a republicării în „Mişcarea" se spune, la sfîrşitul ei, că „adaptarea versurilor obsedante e cu deosebire fericită", ceea ce pare a lăsa să se înţeleagă că autorul acelor rînduri văzuse originalul. Este însă mai degrabă o simplă supoziţie, nu foarte greu de făcut, a prezentatorului anonim.

Chiar dacă, aşa cum spune acelaşi prezentator, acestea nu sînt „cele din urmă [şire] (în ziar: file) pe care le-a pus pe hîrtie M. Eminescu", pentru că, după traducere, mai apar în „Fîntîna Blanduziei" încă două articole de Eminescu, *1888* (25 decembrie 1888) şi *Ziua de mîine* (1 ianuarie), totuşi este ultimul lui text de natură literară şi prilejul a ceea ce G. Călinescu (în *Opere*, 11, p. 306) numeşte „ultimul rîs al lui Eminescu", pentru care avem o mărturie contemporană, care este totodată un atestat de paternitate (I. Gh. Nicoleanu, *Eminescu şi „Fîntîna Blanduziei"*, seria II, nr. 1, 1 octombrie 1899, p. 1):

„Mi-aduc aminte însă că odată am fost însărcinat să-i duc o scrisoare de la unul din Iaşi [...] care nu iscălise, o scrisoare în care *meşterul* nostru, cum îi ziceam, era grosolan înjurat. Pentru ce? Pentru că se scandalizase onorabilul de o traducere făcută de meşter după Mark Twain, în care erau versurile

Clanţ cu toţii, fraţi iubiţi!
Faceţi găuri unde ştiţi...

Pe [cititorul] din Iaşi îl scandalizase cuvîntul *găuri*, poate fiindcă în Moldova se zice *bortă*, şi *gaură* se ia de unii în alt înţeles.

Eminescu a rîs cu hohote şi — dacă mi-aduc bine aminte — a păstrat fenomenala scrisoare.

Nu-l mai văzusem rîzînd cu atîta poftă!"

DICȚIONARUL DE RIME

Primele editări. Fragmentar. Nicolae Șerban, *Dicționar de rime cuprinzind și «Dicționarul de rime» inedit al lui Mihai Eminescu*, Lutetia, 1948.

Integral. M. Eminescu. *Dicționar de rime*, Ediție ingrijită de Marin Bucur și Victoria Ana Tăușan, București, Editura Albatros, 1976.

Titlul. *Dicționar de rime* nu este titlu autograf de autor, dar este sigur că, vorbind despre lucrare, Eminescu o numea așa de vreme ce avem de la I. Slavici următoarele mărturii:

„Între manuscriptele lui s-a găsit un început de dicționar de rime. El a ținut să facă acest dicționar mai ales ca să găsească vorbe « dezgropate » care rimează cu altele, pe care scriitorii le întrebuințează mai des. «De dragul rimei pe care i-o dau mură-n gură », zicea el, « se va folosi și de vorba pe care i-o recomand ». [...] Încă pe timpul cind ne aflam la Viena făceam în fel de vinătoare de vorbe «rebele», care nu se supun la regulele generale, și, mai-nainte de a fi început dicționarul de rime, el avea liste de vorbe « dezgropate » și de vorbe « rebele ». [...] Se sporeau deci in fiecare zi grupele de vorbe rebele, căci fără de ele alcătuirea dicționarului de rime era peste putință" (*Amintiri*, București, 1924, p. 38—40). Tot despre un „dicționar de rime" vorbește și Duiliu Zamfirescu în nota din care s-a citat în *Notă asupra ediției*.

Forma finală, cea mai apropiată de forma destinată tiparului, este numită în prezenta ediție *Versiunea finală*, iar toate materialele mai vechi destinate elaborării unui asemenea dicționar poartă titlul comun de *Versiuni pregătitoare*, în timp ce toate seriile de rime așternute de poet pe hirtie la diferite prilejuri, dar nedestinate alcătuirii dicționarului, sint grupate sub titlul *Fragmentarium la dicționarul de rime* (analog cu *Fragmentarium la dramele istorice* și *Fragmentarium la comedii*). Cit despre anexa cuprinzind, sub forma unui dicționar invers alcătuit de noi, toate rimele folosite efectiv de Eminescu în opera lui poetică, ea a fost intitulată *Dicționarul rimelor textuale*, adică al rimelor *reale* din textele poetului, nu al celor *virtuale* din dicționarul alcătuit de el.

Datarea. Dacă rimele din *Fragmentarium*, notate în timpul travaliului poetic și asociate lui, fie și mijlocit, au însoțit încă de timpuriu întreaga activitate a poetului, preocuparea mai atentă pentru rime, în general, și pentru alcătuirea unui dicționar de rime, în special, datează, sub formă de proiect, din perioada vieneză și, ca început de realizare, din 1875—1877, în vremea celor trei ani petrecuți la Iași. De atunci datează *Versiunile pregătitoare*, cum se poate vedea din grafie, ortografie și materialele de scris (cerneala violetă din perioada revizoratului, file locale cu antet, topografie databilă). Aceste strădanii odată începute, Eminescu nu le-a părăsit pînă la sfirșitul vieții lui active: chiar în versiunile pregătitoare se află elemente de datare care indică continuarea dicționarului la București, unde a fost redactată în întregime *Versiunea finală*, între 1881 și 1883, cum rezultă din grafie și din vecinătățile textuale databile, printre care, în cazul ultimului caiet (**2275 B**), versiunea finală a *Luceafărului*.

Sinopsa manuscriselor

VERSIUNEA FINALĂ:

I.	**2271,**	**1—120:**	**a-e (ăba-vie)**
II.	**2272,**	**1—120:**	**e-i (aje-ūtii)**
III.	**2273,**	**1—71:**	**i-l (ății-itul)**
IV.	**2274,**	**1—101:**	**l-u (avul-ū)**
V.	**2275B,**	**1—100:**	**v-z (av-uz)**

Numerotarea cu cifre romane și indicațiile de distribuire alfabetică de pe copertă aparțin poetului. Cele 5 caiete au fost destinate de el din capul locului redactării dicționarului de rime, scris cu o cerneală neagră-cafenie în primele trei caiete și neagră în ultimele două, cerneală neagră cu care face unele adausuri și în primele două, alături de intervenții și mai ales sublinieri cu creion roșu, albastru sau negru prezente în toate cele 5 caiete. Scrisul este foarte îngrijit și ușor de citit.

VERSIUNILE PREGĂTITOARE (I—IV):

I.	**2265,**	**1—33**	**a**		**290**	**a**	*rime incluse intr-un repertoriu alfabetic de cuvinte*
		59—79	*răzlețe*		**293—295**	**a**	
		80—267	**b—z**		**296—299**	**b**	
		257—285	**ă, î, e, i**		**34—35**	**c**	
		286—292	*răzlețe*		**36**	**d**	
				2254,	**256r**		

Indicațiile de distribuire alfabetică, scrise pe paginile respective, aparțin poetului. Cerneala violet închis, urmată de una violet deschis, este cea de la Iași, dar apar și intervenții mai tîrzii, scrise cu ambele cerneluri din

caietele versiunii finale de la Bucureşti, intervenţii care constau în serii adăugate sau în anularea unor serii preluate. Scrisul este îngrijit, dar punerea în pagină este mai puţin ordonată decît în versiunea finală.

II. **2308, 3**	*răzleţe*
4, 10	**a**
32–33	**b**
34–37	**c**
38–39	**d**
40–63	**e**
63	**f**
64	**g**
83–84, 126, 165	*răzleţe*

Şi aici indicaţiile de distribuire alfabetică, scrise pe paginile respective, aparţin poetului. Cerneala este de culoare cafeniu închis (46–53 creion negru), cu intervenţii în cerneala violetă de la Iaşi şi cea neagră de la Bucureşti şi, pe alocuri, sublinieri şi anulări cu creion roşu. Grafia este de Iaşi, ca şi caietul, dar prezenţa cuvîntului *Plevne* pe 53v fixează, ca termen *post quem*, toamna 1877. Prima destinaţie a caietului a fost aceea de repertoriu alfabetic de cuvinte, organizat numai pînă la a doua literă din fiecare cuvînt **(1r-33r)**: *a, abat, acel, adaog, aer, afară, agonisesc, ageamiu, ah, aiar, ajung, akarniţă, alamă, amar, anapoda, aorea, apalt, arab, asamăn, aşa, atac, aţă, aur, avan, azimă; babă, beciu, biciu, blană, boabă, brad, bubă; ceapă (čapă), ceïr, cin, ciof (čof), ciur (čur); dacă, deci, dibuire, doagă, dram, dubă, dveră; ea, ed, eften, ei!, elam, -i (Halle), eman, enorïe, Eol, epure, erem, -uri (Wüste), escamator, eşire, eter, eu, Eva; fag, fel, fidea, floare, foc, fragi, fug; galben, gheb, ghici!, glumă, godac, grabă, gură, geaba, gem, gir, giol; habar.*

III. **2256, 14**	**z**		**25–26**	**i**	*fără serii*
15	**v**		**27**	**h**	*fără serii*
16	**u**		**28**	**gi**	*fără serii*
17–18	**t**		**29**	**g**	*fără serii*
19	**n**	*fără serii*	**30**	**f**	*fără serii*
20	**m**	*fără serii*	**31**	**e**	
21	**l**		**32**	**d**	*fără serii*
22	**k**		**33**	**c**	*fără serii*
23	**j**	*fără serii*			
24	**i**				

Indicaţiile de distribuire alfabetică, scrise pe paginile respective, aparţin poetului, care a încercat aici să aplice alfabetizarea inversă şi la ordonarea regresivă a succesiunii ultimelor litere. Caietul şi cerneala, violetă deschis, sînt din vremea Iaşului, cum se vede şi după vecinătăţile textuale (*Diamantul Nordului, Gemenii, Umbra lui Istrate Dabija-Voievod*).

IV. **2307, 148–151**

Conţine textul intitulat *Rime compuse*, destinat să obţină formula de generare a unor rime pornind de la formele verbale compuse inverse, ca şi în consideraţiile de pe **2265, 61–62**, din prima versiune preliminară, ambele datînd tot din perioada ieşeană.

FRAGMENTARIUM LA DICŢIONARUL DE RIME:

2254, 86v
88r
95r
107r
113r
121r
123r
124r
135r
139r
181v
258r
302v
2255, 6r
294v
302r
305r
307r
308v

2256, 11v
25r
32r
2257, 80r
247r
286r
287v
288v
2258, 169v
172r
174v
176r
178v
190v
2259, 32v
130r
147r
165r
173r
180r

207v
210v
278r
296v
331v
334r
353r
2260, 20r
45r
105r
120r
173v
308r
2261, 119r
122r
149rv
150r
153r
154r

155r
2262, 8r
14r
24v
25r
35rv
37rv
38rv
39rv
40v
41r
43r
53r
67r
78r
86v
87rv
89r
96r
103r
105v
133r
137v
138rv
142r
149r
178v
179r
180r

182r
2264, 25v
2268,21v (= 36r)
57r (*coperta III*)
10r (= 46v)
18r (= 39v)
2269, 18r
2270, 76r
2276A, 68v
108rv
109r
110r
112v
117v
131r
141v
2276B, *coperta II*
1r
coperta II
1r
63v
66v
67r
2278, 21r
23v
24v
26v
52r

69v
82v
2279, 117v
2283, 155v
2284, 10r
28v
33v
2285, 115v
2286, 6v
27r
28r
2289, 48r
74v
87v
2290, 60v
79rv
2291, 29r
39v
2306, 4v
59r
66r
76r
93r
94r
95r
96r
2307, 76v
77r

Pentru DICȚIONARUL RIMELOR TEXTUALE trimiterile la manuscris se fac prin mijlocirea trimiterii la volumul și pagina prezentei ediții.

Organizarea textelor. Ni s-a părut firesc să dăm întîi *Versiunea finală*, pregătită aproape pentru tipar și avînd deci statut cvasiantum. Versiunile pregătitoare au fost date în ordinea amplorii lor atît ca arie de cuprindere a sistemului cît și ca bogăție a ilustrărilor cu serii de rime: **2265**, **2308**, **2256**. Prin versiune pregătitoare am înțeles orice text în care se manifestă un efort de organizare alfabetică a materialului sau, în cazul **2307** (IV), de organizare pornind de la un principiu morfologic. Orice serie de rime care nu se poate înscrie într-o structură mai cuprinzătoare decît seria respectivă a fost inclusă în FRAGMENTARIUM. Excepție fac cele cîteva serii răzlețe din **2265** (I) și **2308** (II) care sînt prea strîns legate de eforturile de organizare care le înconjoară și pe care chiar îl pun mai bine în evidență. Pe de altă parte, fiind vorba de niște versiuni pregătitoare, nu am considerat necesar să atenuăm caracterul lor preliminar nici eliminînd puținele serii răzlețe, nici procedînd la o mai sistematică organizare a lor (cu excepția cîtorva schimbări din cadrul unei singure pagini, atunci cînd erau legitimate de indicații ale autorului sau de indicii neinterpretabile). Seriile de rime cuprinse în FRAGMENTARIUM au fost date aici în ordinea convențională a manuscriselor și a filelor, în numerotarea Bibliotecii Academiei R.S.R. În schimb *Versiunea finală* poartă semnele cele mai evidente ale unui efort consecvent de organizare, efort pe care l-am extins în direcția care rezultă din principiile de organizare și din modul de lucru al autorului. Această extensie nu rezidă deci în impunerea unui sistem străin de intențiile autorului, ci din însuși sistemul autorului adus la un grad și mai mare de coerență.

În *Versiunea finală* a *Dicționarului de rime* Eminescu, servindu-se de alfabetul: *a, (ă), b, (č), c, d, e, f, (ğ), (ghe), (ghi), g, h, i, j, (che), (chi), (c = k), l, m, n, o, p, r, s, ș, t, (ț), u (ă), î, (ă), x, z, ț*, adoptă, pentru a ordona materialul, ordinea alfabetică practicată în dicționarele inverse, adică pornește în succesiunea alfabetică normală, dar de la ultima literă a cuvîntului, luînd în considerare apoi penultima literă, antepenultima etc. Astfel caietul **2271** conține finalele *a, ă, b, c, č, d, e*, caietul **2272** *e, f, g, ğ, h, i* etc. În cadrul aceleiași litere finale, de ex. *a*, alfabetizarea secvențelor rimă-titlu, numite de noi capete de serie, se desfășoară astfel: **a, aba, eba, aiba, ajba, alba, elba, olba, oamba, imba, omba, umba, oba, arba, irba, orba, uba, ača, eča, iča**, etc., **ada, eda, ulda**, etc., **ğa, afa, alfa, elfa**, etc., **olga, enga, înga**, etc., **aia, eia, îa** etc. Al doilea principiu de ordonare, subordonat principiului alfabetizării inverse, este cel al grupării seriilor pe clase de accent, în anumite condiții un element al unei clase de ton generînd clasa sau clasele următoare, de ex.:

accent oxiton	accent paroxiton	accent proparoxiton	accent anteproparoxiton
a	aba		
	etc.		

ača
etc.
ada
etc.
ïa ——→ **abïa**
etc. **albia**
aia etc.
etc.
oma ——→ **apoma**

Deci o secvență oxitonă generează clasa cu accent paroxiton numai dacă ea este secvența finală a acestei clase, o secvență paroxitonă generează clasa cu accent proparoxiton numai dacă secvența respectivă este secvența finală a noii clase etc. Formalizînd descrierea, se poate spune că dicționarul este ordonat pe două direcții, ambele generate de principiul de ordonare invers alfabetic: cea verticală este omotonă, cea orizontală este parțial omofonă și vizează schimbarea cu o silabă a poziției accentului, deci generarea unei noi clase de ton. Capetele de serii, ordonate conform principiilor descrise, se structurează într-o grilă care tinde să conțină toate combinațiile posibile dintre literele alfabetului, chiar dacă unele se vădesc imposibil de ilustrat sau nu redau exact și complet conținutul seriilor lor. Jocul și imperativul performanței explică prezența unor capete de serie neilustrate, dar necesare completitudinii grilei, apelul la grafeme și nu la foneme, mai ales în capetele de serie dar, și în interiorul seriilor. Seria **eia** va apare, conform unei necesități formale, după **iuda**, ultimul cap de serie al subcapitolului **∠da** redactată **ĕa** *aceea, feea, Popeea, epopeea, femeea, cheia, zeea, ideea, a treia, Mantinea, Odyssea,* cît și după încheierea subcapitolului **∠ga**, mai exact după **ïa, aia, oaia**, redactată **eia** *aceia, femeia, ideia, zeea, feea, cheia, Rhea, Thea,* seriile fiind în fond identice, și amestecînd în aceeași măsură cuvinte de origine străină cu o reală pronunție **ea** cu cuvinte autohtone care, indiferent de grafia oscilantă a epocii, se pronunțau **eia.** Nevoia de completitudine a grilei capetelor de serie și totodată dorința de abundență a seriilor propriu-zise explică bogatul sistem de asonanțe și rime imperfecte într-un dicționar structural după un principiu atît de formal cum este cel al alfabetizării inverse. Patru capitole, **J, Ș, Ț** și **Z** stau în întregime sub semnul asonanței dur-muiat, după **M** și **N** parțial. **∠a** apare în asonanță cu **∠ . . .ă**, **∠ . . .ă** cu **∠ . . .e**, **∠ . . .d** cu **∠ . . .t**, **∠ . . .s** cu **∠ . . .z**, pentru a nu aminti decît cele mai importante asonanțe ale sunetului final, care în principiu reglementează locul capului de serie, respectiv locul seriei. Desigur toate aceste asonanțe (cu excepția asonanței *a* = *ă*, pe care o considerăm ca făcînd parte mai degrabă din categoria rimelor grafice, asupra cărora vom reveni), ca și cele din interiorul secvenței rimă sînt explicate în studii dedicate rimei eminesciene din poezie sau în cele dedicate rimei în general, ori sînt explicabile perfect satisfăcător și nu din perspectiva performanței. Dar prezența lor într-un dicționar nu poate fi explicată în primă instanță decît din această perspectivă.

În desfășurarea materialului conform grilei alfabetice adoptate, cu ignorarea asonanțelor finale amintite, structura este adesea întreruptă de serii pe care le-am numit serii paralele și care, asociate cel mai adesea seriilor structurii de bază prin semnul ≃, provin din aplicarea unei mutații morfologice sau/și fonetice seriilor structurale, de ex.: **ada ≃ adă** (articulat/nearticulat dar și rimă grafică), **aptă ≃ apte ≃ epte** (singular/plural, indicativ/conjunctiv dar și rostire literară/dialectală ca în cazul lui șapte/șepte), **aie ≃ aici** (singular/plural), **atie ≃ atec**(asonanță) **ise ≃ iscă** (persoana I/persoana a II-a), **udo ≃ udeo** (imperativ/conjunctiv) etc.

Am considerat necesar să edităm dicționarul într-o formă cît mai fidelă redactării poetului, înțelegînd prin aceasta să redăm cu fidelitate nu numai materialul propriu-zis ci și structura de bază a dicționarului care adesea dă seama de prezența materialului. Efortul nostru a mers în direcția descărcării structurii de accidentele, evidente ca atare, datorate efortului simultan, în mod inerent nu întotdeauna ușor de coordonat, de-a genera și totodată de a alfabetiza serii. Adoptînd ordinea alfabetică în vigoare astăzi, am respectat principiul alfabetizării inverse pe ansamblul dicționarului, respectînd în absolut grila capetelor de serie din text, evidentă și nedînd loc la interpretări. Totodată am respectat unitatea claselor de ton, dar, și numai în ultimă instanță din considerente grafice, nu am respectat modul și deci nici locul de generare a unei clase de ton din alta. Deși procedeul se subsumează principiului ordonator al întregului material, alfabetizării inverse, condiția *sine qua non* a realizării lui constînd în identitatea secvenței accentuate de la care se pornește cu segmentul posttonic al noii clase de accent, practic, pe parcursul dicționarului, poetul îl folosește arbitrar, neprofitînd pe deplin de rolul său ordonator. De pildă, pornindu-se de la seria **éle**, pe versoul paginilor caietului **2272**, se desfășoară pe aproape 50 de pagini subcapitolele **∠ele** și **∠-ele**. Deși ordonate cu multe neglijențe, grilele noilor clase de ton se structurează evident și comportă următoarele sisteme de asonanțe **∠ele = ∠ăle = ∠ile**, respectiv **∠-éle = ∠-ile**. Asonanțele amintite apar în grila capetelor de serie și totodată și în interiorul seriilor. Pornindu-se de la seriile **∠en** și **∠in** se generează într-o dezordine aproape totală serii **∠ăn, ∠en, ∠in, ∠ini** și **∠eni**, ordonate de noi, în conformitate cu sistemul de asonanțe specific acestui dicționar, în două clase **∠en = ∠ăn** și **∠in = ∠ini = ∠eni**. Se înțelege că ceea ce ne interesează aici este aspectul pur formal al problemei asonanțelor și, numai întru cît privește ordonarea materialului după criteriile enunțate sau, mai exact spus decelabile din text. Prezența asonanțelor în însăși secvența a cărei omofonie ar fi condiția de trecere de la o clasă de accent la alta ne-a determinat să nu încercăm a păstra, necum a generaliza, acest al doilea principiu de ordonare. Asumat, ne-ar fi creat mari dificultăți în ordonarea materialului din acest dicționar, silindu-ne la a pulveriza grilele unor subcapitole, și ne-ar fi îngreunat peste măsură și fără prea mare folos efortul de a structura rimele textuale după aceleași principii după care este editată varianta finală a *Dicționarului de rime*. Prin urmare am separat clasele de ton, fiecare literă finală, deci fiecare capitol comportînd minimum una și maximum patru subsecvențe de ton: accent oxiton, paroxiton, proparoxiton și antiproparoxiton.

Principiul generării unei clase de ton din alta ne-a ajutat, atît cît este prezent la nivelul dicționarului, să stabilim clasa de accent a unor serii folosindu-ne firește și de alte indicii. De pildă seria **ausă** *pausă, adausă, causă* a rămas în clasa de accent paroxiton, contextul neîndeplinind condițiile ca ea să fie considerată proparoxitonă, deci neexistînd în prealabil o serie **usă**, și ținînd seama totodată că Eminescu se putea gîndi și putea nota forma etimologică a cuvintelor; seria **aune** *daune, faune* rămîne și ea în clasa de accent paroxiton fiindcă apare cu o pagină înainte de seria **une**: imediat după ea este redactată seria **evne**, și are iarăși acoperire etimologică. Uneori în situații de tipul celor descrise poetul notează cantitatea vocalei *u* ca în cazul seriei **aŭt** *aeronaut, argonaut, precaut*, dar de cele mai multe ori principiul generării unei clase de ton din alta, coroborat cu alte indicii, ne ajută să stabilim clasa de accent a unor serii.

Seriile morfologic paralele au fost mutate la locul lor alfabetic. Uneori nu toate seriile mutate sînt propriu-zis paralele, unele serii se desfășoară în contextul fonic al unei prime serii, singura paralelă: astfel seria **ameni** este paralelă seriei **amăn** (persoana I/persoana a II-a și singular/plural); seriile **emeni, imeni, umeni** nu mai sînt paralele, însă suportă același regim cu seria paralelă. Aspectul mai insolit al unei serii și sentimentul că ea ar putea fi paralelă nu se verifică întotdeauna în context; astfel seria **ulmi**, deși singura serie cu muiere din clasa de accent oxiton a capitolului **m**, nu are statut de serie paralelă de vreme ce nu apare perechea nemuiată a seriei în discuție, ea ocupînd în grilă locul de după seria **alm**. Indicele final conține un subcapitol care înregistrează capetele de serie aflate în relație de paralelism morfologic întrucît ele nu mai sînt în nici un fel semnalate în textul editat.

Păstrînd locul și forma capului de serie dat de Eminescu, am indicat în croșete de editor rimele imperfecte, asonanțele și chiar grafia diferită, nu atît în scopul de a le scoate în evidență cît pentru a le putea inventaria în indicele de capete de serii care centralizează informația de acest fel din toate dicționarele: **arba [=iarba=oarba]** *barba, iarba, oarba*, **alcă [=alca]** *falcă, (Malca), calcă, încalcă* etc., **împlă [=implă]** *tîmplă, se-ntîmplă, simplă*, **espră [=espre]** *(despre)*, **oa[=oua]** *boa, noua, roua, Sloa, Toa, Troa*, **anciia [=ancia]** Francia ș.a.m.d.

Dacă capetele de serie cu serii cu tot sînt alfabetizate uneori de noi, deci manevrate, în interiorul seriilor nu avem, cu excepția corectării micilor inconsecvențe din marile serii alfabetizate în interior, deci dincolo de secvența accentuată, corectate de noi și semnalate în aparatul de variante, nici o intervenție. Atunci cînd cumulăm două redactări ale aceleiași serii plasate în două locuri în dicționar, pe de o parte dăm notă de editor, care conține aceea dintre cele două redactări care nu se mai păstrează deloc sau integral în editare, pe de alta, dacă prima redactare editată de noi preia din termenii celei de a doua, aceștia sînt însoțiți de indicarea manuscrisului și a filei. Dacă una din cele două serii care se contopesc este alfabetizată, termenii din cea de a doua redactare, eventual nealfabetizată, sînt intercalați alfabetic de noi, însoțiți de aceleași indicații, ms., filă, și notă de editor.

Am păstrat în editare toate glosările lui Eminescu cuprinse între paranteze rotunde la dreapta termenilor (sens, eventual corespondentul german, forma morfologică, antonimul, indicarea altei forme morfologice care nu dă loc la omofonie sau nu nedumerește) folosite pentru a explicita sensul cuvîntului. Glosările noastre se rezumă la distingerea omofonelor sau la stabilirea formei morfologice cînd aceasta apare în text marcată prin *-ŭ*, pe care nu l-am preluat în editare, și apar în croșete de editor, de ex. mulse [vb.], mulse [adj.] și [1 sg.] pentru forme scrise *mîngîiŭ* pentru a le deosebi de formele omofone de indicativ, prezent, persoana a II-a, [sg.] pentru forme scrise *baciŭ* pentru a le deosebi de formele omofone de plural și [pf. s] pentru forme scrise *întrebaiu* pentru a le deosebi de formele omofone de imperfect persoana a II-a.

Parantezele rotunde, închizînd unii termeni ai seriilor, nu au o semnificație foarte explicită, uneori pare să fie vorba de termeni acceptați cu rezerve, alteori nu, după cum semnificația sublinierii unor termeni rămîne obscură. Am păstrat atît parantezele cît și sublinierile lui Eminescu. De asemenea, am păstrat, dar nu am generalizat, semnul ! însoțind unele vocative și interjecții, „ ” marcînd unele cuvinte străine, ' pentru eliziuni, mai ales la sfîrșit de cuvînt.

Am folosit consecvent barele adoptate de Eminescu pentru a separa secvența rimă în serii de tipul: **arcăn** /Și/ măcar că-n / astă lume / , /o/ coșarcă-n /flori/.

Am păstrat semnul ≃ cînd apare între serii **á . . .** și **oá . . .** marcînd așa cum o indică regimul acordat diftongilor lui *a* pe întreg parcursul dicționarului o aproximativă similitudine. Trebuie să menționăm că semnul apare destul de consecvent și mult mai des între seriile paralele, unele dintre ele fiind nu numai într-o relație morfologică, ci și într-o relație de asonanță posibilă, de exemplu **ada ≃ adă, aptă ≃ apte**.

Am completat în croșete de editor cuvintele notate numai prin secvența necomună cu cuvîntul / cuvintele anterioare și ghilimele sub secvența comună de tipul: *văzurăm, căz'*, în prezentul volum: căz[urăm].

Am păstrat toate semnele diacritice folosite de Eminescu ˊ sau - pentru vocală lungă, ‿ pentru vocală scurtă, accentele, toate stînd mărturie efortului analitic din timpul travaliului. Din același motiv am păstrat consoanele geminate sau le-am notat chiar noi atunci cînd erau indicate de Eminescu prin semnul - pus deasupra consoanei în cauză.

Am respectat, pe cît o permite specificul materialului editat, principiile de transcriere expuse în OPERE, VII, p. 48–69, neaplicîndu-le în cazul în care o analiză minuțioasă a situației demonstra că prin aplicarea lor alterăm grila sau falsificăm intențiile autorului. De pildă seria **ausă** *pausă, adausă, causă* n-a fost transliterată **auză** *pauză* etc., fiindcă în grilă ea apare în încheierea subcapitolului **∠să** și înaintea subcapitolului **∠șă** și pe de altă parte ea este etimologic corectă, s-a păstrat grafemul cs în *lacsare* de pildă atunci cînd grila interioară a seriei cere *s*. Conform principiilor noastre ar fi trebuit să transliterăm parte dintre termenii seriei **ușce** *ușce, mușce, nu-ș-ce, împușce, etrușce*, dar capul de serie și locul său în grilă impune grafia aceasta, care poate ilustra pentru unii din termeni o pronunție regională cunoscută poetului. Uneori intră sub această interdicție de interpretare și consoana sau elementele de sprijin (consoană, plus vocală, plus etc.) cînd seria este alfabetizată și dincolo de secvența accentuată, sau/și cînd poate interveni sentimentul compunerii ca în **sume** . . . resume, presume, sau/și cunoașterea etimologiei unor cuvinte: *băneasă, jupăneasă,*

căpităneascã. Nu la fel am tratat grafemele *ă*, *â* pentru *î* în seriile în care *î* este vocala accentuată, de tipul *cadână*, *îngână*, *păgână* etc. și nici grafemul *ě* pentru *ă* sau *î* folosit mai ales în rime grafice pentru a disimula o asonanță de tipul **upĕră** (din marea subserie **-eră**) *supĕră recuperă*, sau o rimă imperfectă de tipul **ermuri** *țĕrmuri* sau **eu** *sĕu*, ori [**esle**] *iesle* (scris *esle*) *vĕsle*, chiar dacă etimologic grafia este relevantă.

Pentru cuvintele străine se respectă grafiile lui Eminescu, pronunția fiind cea indicată de capul de serie.

În cazul *Versiunii pregătitoare*, de fapt a versiunilor pregătitoare pe care autorul le-a elaborat și le-a sistematizat mai puțin, nu am intervenit în ordinea rimelor, lăsînd-o atîta cîtă era. În aceste cazuri demersul poetului nu reclamă, ca în cazul versiunii finale, ducerea la capăt a unei ordini ale cărei principii ar decurge din însuși modul său de operare. Astfel că acolo unde, în cadrul acestor versiuni, Eminescu redactează serii paralele între care există o relație morfologică, nu am dus seria derivată la locul ei alfabetic, ci am lăsat-o lîngă cea de bază, culegînd-o îngropat, pentru ca procedeul să apară pus în evidență. Restul problemelor — indicarea asonanțelor, rimelor imperfecte- grafiilor, transliterarea etc. — le-am rezolvat ca în *Varianta finală* a dicționarului. O mențiune explicativă comportă semnul // care apare numai în acest dicționar. Plasat în dreapta unui cuvînt el indică putința dezvoltării unei serii morfologice de ex.: *piericiune* // semnifică putința dezvoltării seriei prin cuprinderea tuturor infinitivelor lungi ale verbelor de conjugarea a IV-a.

Rimele din *Fragmentarium* (adică cele necuprinse de poet într-o structură de ansamblu) figurează, așa cum am menționat anterior, în ordinea convențională a caietelor-manuscrise de la Biblioteca Academiei și a paginației lor. De cîte ori a fost posibil am indicat poezia căreia îi poate fi asociată o anumită serie de rime răzlețe, indicînd însă pagina de manuscris unde figurează poezia numai atunci cînd ea diferă de cea pe care figurează rimele

Dicționarul rimelor textuale a fost organizat la fel ca *Versiunea finală* a dicționarului de rime al lui M. Eminescu, cu următoarele deosebiri: 1°. nemaifiind legați de capetele de serie ale poetului, am pus la locul lor alfabetic seriile care provin din oscilația dur-înmuiat, *e/ă* etc. și 2°. integrarea într-o serie sau alta s-a făcut luîndu-se în considerare primul termen al fiecărui grup-rimă. Rimele imperfecte și asonanțele provin de la termenii secundari ai grupului. Omofonele cu sensuri diferite sînt contopite în același grup, o analiză a sensurilor neintrînd pentru moment în vedere. Dicționarul a fost făcut pornind de la vol. I—IV (Perpessicius) și vol. VII—IX, respectînd forma existentă în aceste volume și trimițînd la paginile lor. *Dicționarul rimelor textuale* a fost alcătuit în primul rînd ca un instrument de lucru și nu ca formă definitivă a unui asemenea dicționar. Acesta ar comporta o confruntare sistematică cu manuscrisele și elaborarea unui sistem perfecționat de indicare a frecvenței. În forma actuală el permite, pe lîngă o apreciere relativă a frecvenței, detectarea locurilor similare, comparația dintre rimele virtuale și cele reale, precum și considerații lingvistice sau estetice asupra acestora din urmă.

Relația cu restul operei. Ea apare în cazul acelor serii de rime incluse aici în *Fragmentarium* care se află în relație cu o poezie anume sau cu mai multe. Aceste serii reprezintă un corpus de tranziție de la rimele virtuale din dicționar la rimele efective din operă. O examinare mai atentă a faptelor va spori de bună seamă numărul acestor corelații.

OXANA BUSUIOCEANU

CORRIGENDUM

Completează comentariile la [„Șesul nemăsurat...”] din OPERE, VII, 399–400.

Eminescu preia acest text, în traducerea sa, din tratatul lui Henry Charles Carey, economistul american, din care reproduce și alte fragmente (OPERE, XIII, 574–575). Textul se află în primul volum al tratatului lui H. C. Carey, *Principles of social Science*, capitolul IV, în care se prezintă ocupațiile oamenilor în diferite părți ale globului pămîntesc. Eminescu folosește ediția germană din 1863. Reproducem textul original, tradus de poet. „Die ungeheure Fläche gleicht in Wahrheit dem grossen Ocean in fester Form Meill auf Meile dehnt sich in dumpfer, beängestigender Eintönigkeit aus, die durch kein Dorf, kein Haus, keinen Baum unterbrochen wird. Der Name Puszta, den die Ebene führt, bedeutet «leer» und sie ist durch diesen Namen treffend bezeichnet. Sie ist kahl, nackt und öde und besitzt nicht einmal strömendes Wasser. Hie und da erhebt sich der lange Pfosten eines Zugbrunnes, wie ein Geisterarm, oder der Mast eines gescheiterten Schiffes in die Luft. Gelegentlich sieht man eine von berittenen Hirten gehütete Viehheerde nach Futter suchend vorbeiziehen. Sonst sieht man kein lebendes Wesen, ausser einem einsamen Kranich oder Storch, der sich auf einem Bein inmitten eines mit weisser Natronkruste bedeckten Morastes balacirt oder einen Geier, der hoch in der Luft schwebend, nach Beute sucht. Die tiefste Stille herrscht auf der Ebene, und wenn sie durch den Ruf, eines Hirten oder das Blöcken der Heerden unterbrochen wird, so erschreckt der Ton der auf den Flügeln des Windes man weiss nicht woher getragen wird, das Ohr” *(Die Grundlagen der Socialwissenschaft.* Ersten Band. München, E.A. Fleischmann's, Buchhandlung, 1863, p. 159).

Carey extrage acest text dintr-o scrisoare a lui Charles-Loring Brace, *Letters on Hungary*, pe care nu o cunoaștem. Brace (1826–1890), filantropul american, este autor al mai multor lucrări, *Hungary in 1851* (1852), *Homa life in Germany* (1853), *Norse Folk* (1857). Scrisoarea este inclusă, probabil, în prima lucrare.

Stabilirea statutului textului din manuscrisele lui Eminescu nu este singura problemă care interesează. Carey reproduce extrasul din scrisoarea lui Charles-Loring Brace într-o notă, ca exemplificare la discursul critic în care arată cum o cîmpie, cu pămînt fertil, se înfățișa, în absența muncii umane, ca un pustiu lipsit de viață. Extrasul lui Carey din scrisoarea compatriotului său cuprinde și o prezentare privind originea poporului ungar. Poetul omite această parte și reține numai fragmentul în care se descrie pusta ungară.

Eminescu aplică și aici metoda sa de lucru, întîlnită des în manuscrise. Extrage texte din diferite tratate în vederea utilizării lor ulterioare, însă nu indică nici contextul și nici sursa bibliografică. Cunoașterea acestora reprezintă problema fundamentală. Sîntem îndemnați, altfel, să investim cu statut de proză literară originală un text, ca cel de mai sus, transcris în traducere dintr-un tratat de economie politică.

BIBLIOGRAFIE

Cuprinde:

I. TEATRUL ORIGINAL
 1. În ediţii
 2. În antologii
 3. În periodice

II. TRADUCERI
 A. Făcute de Eminescu
  1. În ediţii
  2. În periodice
 B. Din teatrul său
  În ediţii

III. DICŢIONARUL DE RIME
 În ediţii

IV. TRANSCRIERI
 1. În ediţii
 2. În periodice

V. DESPRE TEATRU, TRADUCERI, DICŢIONARUL DE RIME, TRANSCRIERI
 1. Lucrări speciale
 2. Istorii literare
 3. Alte lucrări

Orînduirea materialelor se face cronologic în fiecare secţiune după apariţia în periodice sau tipărirea în volume. Pentru lucrările din periodice indicăm paginile între care sînt cuprinse; la retipărirea în volume indicăm numai paginile privind problemele puse în discuţie în volumul de faţă. Pentru cuprinsul ediţiilor de la nr. 1—51, 89—102, 129—130, vezi *Tabloul ediţiilor* (p. 17—31). Bibliografia exhaustivă a operei eminesciene o întocmeşte Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România.

I. TEATRUL ORIGINAL

1. *În ediţii*

1. *Poezii postume.* Bucureşti, Editura Institutului de Arte Grafice „Minerva", 1902.
2. *Poezii postume.* Ediţie nouă. Bucureşti, „Minerva" Institut de Arte Grafice şi Editură, 1905; [Ediţia a II-a], Bucureşti, „Minerva" Institut de Arte Grafice şi Editură, 1908.
3. *Bogdan-Dragoş.* Dramă istorică inedită cu o precuvîntare de Iuliu Dragomirescu. Ediţie complectă. Bucureşti, Editura Librăriei „Leon Alcalay", 1906.
4. *Poezii.* Ediţie revizuită de I. Scurtu. Bucureşti, Editura Librăriei „Leon Alcalay", 1910; [Ediţia a II-a]. Bucureşti, Editura Librăriei Universale „Leon Alcalay" [1912].
5. *Poeme inedite.* Iaşi, Editura Librăriei „Socec & C-ie", Soc. An. [1913].
6. *Opere complecte.* Poezii. Nuvele. Roman. Teatru. Cugetări. Scrieri literare, economice, politice şi filozofice. Scrisori. Critica raţiunei pure de Kant. Cu o prefaţă şi un studiu introductiv de A. C. Cuza. Iaşi, Editat de Librăria Românească Ioan V. Ionescu şi N. Georgescu, Institutul de Arte Grafice „N. V. Ştefaniu & Co.", 1914.
7. *[Poezii şi proză].* Bucureşti, Editura Librăriei Stănciulescu, 1918.
8. *Poezii alese.* Sălişte, Editura Librăriei Săteanului, [1919].
9. *Poezii.* Ediţie complectă. Vol. I. *Elegii şi ode; poeme epice.* Bucureşti, Editura Eminescu S.A., [1923].
10. *Poezii.* Ediţie populară, îngrijită de doctor C. Mureşanu. Constanţa, Institutul de Arte Grafice „Albania", 1934.
11. Călinescu, G., *Opera lui Mihai Eminescu. I. Cultura.* Bucureşti, Cultura Naţională, 1935.
12. Călinescu, G., *Opera lui Mihai Eminescu. II. Cultura. Descrierea operei.* Bucureşti, Fundaţia pentru Literatură şi Artă, 1935.
13. Călinescu, G., *Opera lui Mihai Eminescu. III. Descrierea operei.* (Urmare), Bucureşti, Fundaţia pentru Literatură şi Artă, 1935.
14. OPERE I. *Poezii tipărite în timpul vieţii. Introducere. Note şi variante. Anexe.* Ediţie critică îngrijită de Perpessicius. Bucureşti, Fundaţia pentru Literatură şi Artă, 1939.
15. *Poezii postume.* Ediţie îngrijită de Ion Pillat. Bucureşti, Editura „Cartea Românească", [1939].
16. *Poezii postume.* Ediţie îngrijită de Alexandru Colorian şi Al. Iacobescu. Bucureşti, „Cugetarea" — Georgescu Delafras, [1940].

17. *Poezii și variante.* Ediție omagială alcătuită de D. R. Mazilu. București, Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului. Imprimeria Națională, 1940.
18. OPERE II. *Poezii tipărite în timpul vieții. Note și variante. De la Povestea codrului la Luceafărul.* Ediție critică îngrijită de Perpessicius. București, Fundația Regală pentru Literatură și Artă, 1943.
19. OPERE III. *Poezii tipărite în timpul vieții. Note și variante de la Doina la Kamadeva.* Ediție critică îngrijită de Perpessicius. București, Fundația „Regele Mihai I", 1944.
20. *Poezii (din viață și postume).* [București], „Luteția", [1947].
21. OPERE IV. *Poezii postume. Anexe. Introducere. Tabloul edițiilor.* Ediție critică îngrijită de Perpessicius. București, Editura Academiei R.P.R., 1952.
22. OPERE V. *Poezii postume. Anexe. Note și variante. Exerciții & Moloz. Addenda & Corrigenda. Apocrife. Mărturii. Indice.* Ediție critică îngrijită de Perpessicius. București, Editura Academiei R.P.R., 1958.
23. *Poezii.* Ediție îngrijită de Perpessicius. [București], Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1958; Ediția a II-a. Cuvînt înainte de Mihai Beniuc. [București], Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1960; Ediția a III-a. București, Editura pentru Literatură, 1963.
24. *Poezii.* Cuvînt înainte de Tudor Arghezi. Prefață la Zoe Dumitrescu-Bușulenga. [București], Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1960; [Ediția a II-a]. [București], Editura pentru Literatură, 1962; Ediția a III-a revăzută. [București], Editura pentru Literatură, 1965; Ediția a IV-a. [București], Editura pentru Literatură, 1967; Ediția a V-a (continuare de tiraj). [București], Editura pentru Literatură, 1970; Ediția a VI-a. [București], Editura Minerva, 1971; Ediția a VII-a. [București], Editura Minerva, 1977 [2 vol.].
25. *Poezii.* Prefață și note de Ion Oană. [București], Editura Tineretului, [1962].
26. OPERE VI. *Literatura populară. Introducere — Poeme originale de inspirație folclorică — Lirică populară — Balade — Dramatice — Basme în proză — Irmoase — Paremiologie — Note și variante — Anexe — Exerciții & Moloz — Caietul anonim — Bibliografie — Indices.* Ediție critică îngrijită de Perpessicius. București, Editura Academiei R.P.R., 1963.
27. *Opere alese I.* Ediție îngrijită și prefațată de Perpessicius, [Poezii antume]. București, Editura pentru Literatură, 1964; Ediția a II-a. București, [Editura] Minerva, 1973.
28. *Opere alese II.* Ediție îngrijită și prefațată de Perpessicius, [Poezii postume]. București, Editura pentru Literatură, 1964; Ediția a II-a. București, [Editura] Minerva, 1973.
29. *Poezii.* Text stabilit de Perpessicius. Ilustrații de Ligia Macovei. [București], Editura pentru Literatură, 1964.
30. *Poezii.* Prefață și note de George Munteanu. [București], Editura Tineretului, [1964].
31. *Opere alese III.* Ediție îngrijită și prefațată de Perpessicius. Literatura populară. București, Editura pentru Literatură, 1965; Ediția a II-a. București, [Editura] Minerva, 1973.
32. *Poezii.* [București], Editura pentru Literatură, [1965].
33. *Poezii.* [București], Editura pentru Literatur: , 1966
34. *Poezii.* București, Editura pentru Literatură, ' 969.
35. Călinescu, G., *Opere 12, Opera lui Mihai Emine* u (1). București, Editura pentru Literatură, 1969.
36. Călinescu, G., *Opere 13, Opera lui Mihai Emines* i (2) București, Editura Minerva, 1970.
37. *Poezii.* Ediție critică de D. Murărașu. [Vol.] I— I—III. București, Editura Minerva, 1970—1972; [Ediția a II-a] București, Editura Minerva, 1982.
38. *Literatura populară.* Ediție critică îngrijită de I Murărașu. București, Editura Minerva, 1972.
39. *Poezii alese.* Ediție bilingvă. București, Editura E inescu, 1972. *Válogatott költemények.* Kétnyelvü kiadás. Bukarest, Eminescu Könyvkiadó, 1972.
40. *Poezii.* Prefață de Zoe Dumitrescu-Bușulenga. Ant..ogie alcătuită de Virgiliu Ene. [București], Editura Albatros, 1973.
41. *Poezii.* Traducere și Cuvînt înainte de Veturia Drăgănescu-Vericeanu. Prefață de Zoe Dumitrescu-Bușulenga. București, Editura Minerva, 1974. *Póesis.* Traduction et Avant-propos par Veturia Drăgănescu-Vericeanu. Préface par Zoe Dumitrescu-Bușulenga. Bucarest, Éditions Minerva, 1974.
42. *Poezii.* București, Editura Minerva, 1975.
43. *Poezii.* București, Editura Eminescu, 1977.
44. *Opere IV. Teatru.* Ediție critică, note și variante de Aurelia Rusu. Studiu introductiv de George Munteanu. București, Editura Minerva, 1978.
45. *Poezii. Proză literară.* Vol. I. Ediție de Petru Creția. București, Cartea Românească, 1978; Ediția a II-a revizuită și adăugită. [București], Cartea Românească, 1984.
46. *Poezii. Proză literară.* Vol. II. Ediție de Petru Creția. București, Cartea Românească, 1978; Ediția a II-a revizuită și adăugită, [București], Cartea Românească, 1984.
47. *Opere V Teatru.* Ediție critică, note și variante de Aurelia Rusu. București, Editura Minerva, 1979.
48. *Cugetări.* [București], Editura Albatros, [1979].
49. *Literatura populară.* Ediție îngrijită de D. Murărașu. Tabel cronologic de Ion Crețu. I—II. București, Editura Minerva, 1979.
50. *Teatru.* Ediție îngrijită, prefață și tabel cronologic de Aurelia Rusu. I—II. București, Editura Minerva, 1984.

51. *Antologia piesei românești într-un act* (vol. I — Secolul XIX). Ediție, studiu introductiv, note bibliografice de Valentin Silvestru. Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1979.
De Eminescu: *Emi — Amor pierdut, viață pierdută.*

3. *În periodice*

52. *Bogdan Dragoș.* SAM, I (1902), nr. 18, 13 mart., p. 274—275. Cu titlul: *Din „Bogdan Dragoș".*
53. *Bogdan Dragoș.* SAM, I (1902), nr. 23, 5 mai, p. 357—359. Cu titlul: *Fragmente inedite;* MV, I (1918), nr. 6, 1 apr., p. 2. Cu titlul: *Moldova;* BUCOV-1, I (1919), nr. 77, 24 iun., p. 1. Cu titlul: *Moldova;* CD—S1, LXIX (1919), p. 127—128. Cu titlul: *Moldova;* AP, VII (1941), nr. 7—9, iul.—sept., p. 30. Cu titlul: *Moldova;* CDG, XXI (1941), p. 102. Cu titlul: *Moldova.*
54. *Fragmentarium la Dramele istorice.* TRIB, XIX (1902), nr. 156, 27 aug./9 sept., p. 622; UN, XII (1902), nr. 40, 4 oct., p. 338; ASTR, VI (1903), p. 7. Fragment integral în cuvîntarea lui I. Vulcan, *Arta și adevărul* (vezi nr. 169).
55. *Bogdan Dragoș.* F, XXXVIII (1902), nr. 21, 26 mai/8 iun., p. 248, cu titlul: *Ce voiu.* POR, III (1903), nr. 16, 20 apr./3 mai, p. 1.
56. *Mureșanu.* Tablou dramatic. RAGSUR, I (1903), nr. 1, 15 febr., p. 8—15. Publicat de Al. T. Dumitrescu; TRIB, XX (1903), nr. 42, 4/17 mart., p. 166—167.
57. *Ștefan cel Tînăr.* SAM, II (1903), nr. 19, 11 mai, p. 292—294. Fragment publicat de Il. Chendi cu titlul: *Ruina — Fragment din „Ștefăniță Vodă".*
58. *Bogdan Dragoș.* CUV-2, I (1904), nr. 1—2, 25 ian., p. 2—7; nr. 3—4, febr., p. 21—25; nr. 5—6, mart., p. 37—43; nr. 7—8, apr., p. 59—61. Fragment publicat de Iuliu Dragomirescu.
59. *Amor pierdut — Viață pierdută.* Dramă într-un act de M. Eminescu. EP, X (1904), nr. 75, 17 mart., p. 1—2; nr. 76, 18 mart., p. 1—2; nr. 77, 19 mart., p. 1—2; nr. 79, 21 mart., p. 1—2; nr. 80, 22 mart., p. 1—2.
60. *Ștefan cel Tînăr.* LUC-S, IV (1905), nr. 22, 15 nov., p. 474—475. Publicat de Il. Chendi cu titlul: *Monolog din „Mira".*
61. *Bogdan Dragoș.* RID, IV (1906), nr. 7, iul., p. 283—315; nr. 8, aug., p. 149—179. Publicat de Iuliu Dragomirescu; primele scene în 1904 (v. nr. 58).
62. *Ștefan cel Tînăr, Petru Rareș, Mira.* CDMIN, VIII (1906), p. 219—221. Fragmente publicate de Il. Chendi cu titlul: *Mira. Fragment dramatic inedit de M. Eminescu:* TRIBP, XIII (1909), nr. 129, 16/29 iun., p. 2—3.
63. *Alexandru Lăpușneanu.* Fragment. RAM, VII (1912), nr. 14, 15 sept., p. 428—429. Publicat de A[lexandru] C[usi]n; GT, LXXV (1912), nr. 218, 4/17 oct., p. 2.
64. *[Minegmii sau Frații cei de gemine].* FL-1, I (1912), nr. 46, 1 sept., p. 563. Fragment integral în articolul lui Const. Paul.
65. *Răsfoind manuscrisele lui Eminescu* (vezi nr. 203).
66. *Andrei Mureșanu.* FL-1, I (1912), nr. 48, 15 sept., p. 1. Fragment cu titlul: *„Satan". Eminescu necunoscut.*
67. *Alexandru cel Bun.* SÎNZ, I (1913), nr. 4, febr., p. 128—131. Publicat cu titlul: *Alexandru Vodă. Fragment;* ROM-2, III (1913), nr. 41, 21 febr./6 mart., p. 1—2.
68. *Gogu tatii. Comedie în trei acte (Fragment).* SÎNZ, I (1913), nr. 5, mart., p. 164—173.
69. *Bogdan Dragoș.* BSPU, III (1924), nr. 3, p. 22. Fragment integral în cuvîntarea lui C. Fedeleș (vezi nr. 214).
70. *Convorbiri literare: „Romancero español",* N—C, I (1927), nr. 84, 22 apr., p. 3. Publicat de D. [G. Bogdan-Duică] cu titlul: *Versuri glumețe de M. Eminescu (Inedite).*
71. *Bogdan Dragoș.* Dramă istorică în trei acte. Fragment; *Mureșan.* Tablou dramatic; *Alexandru Vodă.* Fragment dramatic. VL-2, III (1928), nr. 90, 20 oct., p. 3. Cu titlul general: *Teatrul lui Eminescu.*
72. *Andrei Mureșanu.* N—C, IV (1930), nr. 227, 21 oct., p. 3. Fragment publicat de G.B.D. [G. Bogdan-Duică] cu titlul: *Eminescu inedit.*
73. *[Arpad, regele ungurilor].* BME, (1930), nr. 3, p. 73. Publicat de G. Bogdan-Duică cu titlul: *De toate.*
74. *Mira.* ALA, XI (1932), nr. 604, 3 iul., p. 3. Fragment publicat de G. Călinescu cu titlul: *Marcu Vodă.*
75. *Planul lui Decebal.* ALA, XI (1932), nr. 614, 11 sept., p. 1—2. Publicat de G. Călinescu cu titlul: *Eminescu, poet al Daciei.*
76. *Bogdan Dragoș.* ALA, XI (1932), nr. 620, 23 oct., p. 5, 6. Publicat de G. Călinescu cu titlul: *Alexandru Lăpușneanu, proiect eminescian.*
77. *Alexandru Lăpușneanu.* ALA, XI (1932), nr. 620, 23 oct., p. 2; nr. 621, 30 oct., p. 4. Publicat de G. Călinescu cu titlul: *Alexandru Lăpușneanu, proiect eminescian.*
78. *Dodecameron dramatic.* BME, III (1932), nr. 10, p. 185—186. Publicat de G. Bogdan-Duică cu titlul: *Dodecameron dramatic (Epoca berlineză).*
79. *Decebal.* BME, III (1932), nr. 10, p. 195—197. Publicat de G. Bogdan-Duică cu titlul: *Gînduri epice. Planul lui Decebal.*
80. *Cassiodor.* VR-1, XXV (1933), nr. 3, mart., p. 195—196. Publicat de G. Călinescu cu titlul: *Note eminesciene.*
81. *Ștefan cel Tînăr.* BME, XIV (1943), nr. 21, p. 3—7. Publicat de G. T. Kirileanu cu titlul: *Din manuscrisele lui Eminescu.*

82. *Mira.* BME, XV (1944), nr. 22, p. 6. Text transcris de G. Bogdan-Duică publicat postum cu titlul: *Idei din manuscriptele lui Eminescu.*
83. *Elvira în desperarea amorului.* VR-2, II (1949), nr. 7–8, iul.–aug., p. 37–40. Publicat de Perpessicius cu titlul: *„Elvira în desperarea amorului" sau parodie și teatru de păpuși la Eminescu.*
84. *Pacea pămîntului vine s-o ceară, Decebal, Mira, Ștefan cel Tînăr.* CME, II (1974), p. 80–89, 97, 98, 99–102. Fragmente publicate de Marin Bucur cu titlul: *Variațiuni pe „tema deșertăciunii" în teatrul eminescian.*
85. *Decebal.* MANUSCRIPTUM, VI (1975), nr. 1, [ian.–mart.], p. 10–14. Fragment publicat de Marin Bucur.
86. *Decebal.* RLIT-4, IX (1976), nr. 12, 18 mart., p. 12–13. Publicat de Marin Bucur cu titlul: *Mihai Eminescu: fragmente din poemul dramatic „Decebal".*
87. *Pacea pămîntului vine s-o ceară.* MANUSCRIPTUM, XIV (1983), nr. 3, [iul.–sept.], p. 11–19. Publicat de Aurelia Creția cu titlul: *Un nou fragment din poemul dramatic „Decebal".*
88. *Alexandru Lăpușneanu.* RLIT-4, XVIII (1985), nr. 41, 10 oct., p. 12–13. Publicat de Aurelia Creția.

II. TRADUCERI

A. FĂCUTE DE EMINESCU

1. *În ediții*

89. *Vîrful cu Dor. Baladă română în trei părți. Textul F. de Laroc. Muzica de Zdislaw Lubicz.* Traducere română de M. E[min]escu. București, Typographia Curții, proprietar F. Göbl, 12, Pasajul român [1879].
90. *Laïs.* [« Le joueur de flûte » de Émile Augier]. Comedie antică într-un act în versuri. [Traducere]. Cu o introducere critică de Ion Scurtu. București, Editura Librăriei Socec & Co. Societate Anonimă, 1908.
91. *Poezii postume.* Ediție nouă. București, „Minerva" Institut de Arte Grafice și Editură, 1905; [Ediția a II-a] București, „Minerva" Institut de Arte Grafice și Editură, 1908.
92. *Poezii.* Ediție revizuită de I. Scurtu. București, Editura Librăriei „Leon Alcalay", 1910; [Ediția a II-a] București, Editura Librăriei Universale „Leon Alcalay", [1912].
93. *Opere complecte.* Poezii. Nuvele. Roman. Teatru. Cugetări. Scrieri. Critica rațiunei pure de Kant. Cu o prefață și un studiu introductiv de A. C. Cuza. Iași, Editat de Librăria românească, Institutul de arte grafice „N. V. Ștefaniu & Co.", 1914.
94. *Poezii.* Ediție completă. Vol. I. Elegii și ode; poeme epice. București, Editura „Eminescu", S.A., [1923].
95. *Lanțul de aur.* Novelă svediană. Publicată de N. Jugănaru. Cluj, Institutul de arte grafice „Viața", 1927.
96. Călinescu, G., *Opera lui Mihai Eminescu. III. Descrierea Operei (Urmare).* București, Fundația pentru literatură și artă, 1935.
97. *Poezii.* București, Editura pentru literat[ur]i, 1969.
98. Călinescu, G., *Opere 12. Opera lui Mih[ai] Eminescu* (1). București. Editura pentru Literatură, 1969.
99. *Poezii alese.* Ediție bilingvă. București, Ed[it]ura Eminescu, 1972. Válogatott Költemények. Kétnyelvii kidás. Bukarest, Eminescu Könivkiadó, 1972.
100. *Poezii.* Traducere și Cuvînt înainte de [V]eturia Drăgănescu-Vericeanu. Prefață de Zoe Dumitrescu-Bușulenga. București, Editura Minerva, 1974. *Poésie[s]* Traduction et Avant-propos par Veturia Drăgănescu-Vericeanu. Préface par Zoe Dumitrescu-Bușulenga. Bucarest, [É]ditions Minerva, 1974.
101. *Opere V Teatru.* Ediție critică, note și va[ria]nte de Aurelia Rusu. București, Editura Minerva, 1979.
102. *Lanțul de aur.* O nuvelă suedeză de C. A. Wetterbergh în traducerea germană a lui C. F. Frisch. Cu o prefață de Povl Skarup. În versiunea românească de M. Eminescu. Editura Dacia. Bokhandel Verlag. Romania, Cluj-Napoca, 1983. C. A. Wetterberghs svenska novel *Halskedjan.* En tysk översättning C. F. Frisch och en rumänsk översättning av Mihai Eminescu. Inleding av Povl Skarup. C. A. Wetterberghs schwedische Novelle *Die Halskette.* Mit deutscher Übersetzung von C. F. Frisch und rumänischer Übersetzung von Mihai Eminescu. Einleitung von Povl Skarup.

2. *În periodice*

103. *Lanțul de aur.* Novelă svediană de Onkel Adam. Comunicată de M. Eminescu. F, II (1866), nr. 33, 9/21 oct., p. 394–395; nr. 34, 16/28 oct., p. 404–406; nr. 35, 23 oct./4 nov., p. 416–418; nr. 36, 30 oct./11 nov., p. 430–431; nr. 37, 6/18 nov., p. 441–442; F. XXXV (1889), nr. 26, 27 iun./9 iul., p. 307; nr. 27, 4/16 iul., p. 316–318; nr. 28, 13/23 iul., p. 328–331; nr. 29, 18/30 iul., p. 341–343; AME, XII (1917), nr. 102, 29 sept., p. 4; nr. 103, 1 oct., p. 4; nr. 104, 2 oct., p. 4; nr. 105, 3 oct., p. 4; nr. 106, 4 oct., p. 4; nr. 107, 5 oct., p. 4; nr. 108, 6 oct., p. 4.
104. *Dialog între Diogen și Alexandru cel Mare* de Friedrich Martin von Bodenstedt. CI, IX (1876), nr. 59, 28 mai, p. 3.
105. *O baie caldă în Egipt* de Alexandre Dumas. CI, IX (1876), nr. 80, 18 iul., p. 1–2.
106. *O baie rece în Egipt.* CI, IX (1876), nr. 80, 18 iul., p. 2. de A. Danzats.
107. *Henrieta de Serrey* de Armand Lagniau. CI, IX (1876), nr. 84, 30 iul., p. 1–2; nr. 85, 1 aug., p. 1; nr. 86, 4 aug., p. 1.
108. *Descrierea ciumei* în Thukydides. T, IV (1879), nr. 42, 23 febr., p. 3.

109. *Maxime—Aforisme* de François de la Rochefoucauld. T, V (1880), nr. 140, 5 iul., p. 3; nr. 226, 9/21 oct., p. 3.

110. *Monstrul verde* de Gérard de Nerval. T, VII (1882), nr. 120, 5 iun., p. 2—3.

111. *O alegorie veche și pururea nouă* de Balthasar Gracian y Morales. T, VII (1882), nr. 150, 13 iul., p. 2—3.

112. *Clanț cu toții, frați iubiți!* de Mark Twain. FBL, I (1888), nr. 3, 18 dec., p. 1—2; MISC, III (1911), nr. 83, 17 apr., p. 1—2; nr. 84, 19 apr., p. 2. Cu titlul: *Obsesiune.*

113. *Laïs.* Comedie antică intr-un act, in versuri (Tradusă din franțuzește) de Mihail Eminescu. CL, XXIX (1895), nr. 10, oct., p. 899—922; nr. 11, 1 nov., p. 1019—1043; LUMN-1, I (1895), nr. 18, 1 oct., p. 6. Fragment.

114. *Histrion.* Dramă intr-un act de Guilom Ierowitz. Traducere de Mihail Eminescu. CL, XL (1906), nr. 1, ian., p. 67—84; nr. 2, febr., p. 154—162. Prezentare de II. Chendi.

115. *Timon din Atena.* ALA, XI (1932), nr. 605, 10 iul., p. 3—4. Publicat de G. Călinescu cu titlul: *Eminescu traducător din Shakespeare.*

116. *Văduva din Ephes.* RLIT-2, I (1932), nr. 23, 23 iul., p. 1—2. Publicat de G. Călinescu cu titlul: *Varietăți eminesciene (Văduva din Ephes).*

117. *Torquato Tasso.* ALA, XIV (1935), nr. 735, 6 ian., p. 2. Publicat de G. Călinescu cu titlul: *Fragmente eminesciene.*

118. *Torquato Tasso.* BME, VIII (1937), nr. 15, p. 33—34. Text transcris de G. Bogdan-Duică și publicat postum cu titlul: *Din Tasso de Goethe.*

119. *Văduva din Ephes.* BME, IX (1938), nr. 16, p. 5—8. Text transcris de G. Bogdan-Duică și publicat postum cu titlul: *Proiect dramatic (Văduva din Ephes).*

120. *Timon din Atena.* MANUSCRIPTUM, VI (1975), nr. 1, [ian.—mart.], p. 17—19. Prezentare de Ioan Alexandru.

B. DIN TEATRUL SĂU

În ediții

121. *Gedichte.* Deutsch von V. Tecontia. [Vorwort von Dr. Ion Scurtu]. Bukarest, Verlag des „Rumänischen Lloyd", 1903, p. 17—18. Cuprinde: *Sirenensag (Cîntec de sirenă)* Fragm. din *Mureșanu.*

122. *Gedichte. Novellen.* Deutsch von Maximilian W. Schroff. Craiova, Graph. Kunstanstalt Samitca, A. G., 1913, p. 52—53. Cuprinde: *Sirenensag (Cîntec de sirenă).*

123. *Gedichte. Novellen.* Deutsch von Maximilian W. Schroff. Zweite Auflage, Bucarest, Graph. Kunstanstalt „Socec &Co" A.G., p. 45, 82—83.
Cuprinde: *Was ich möchte (Ce voi),* Fragm. din *Bogdan-Dragoș, Sirenensag (Cîntec de sirenă).*

124. *Stihii.* Tbilisi, Gosizdat Gruzinskoi SSR, 1956, p. 12—13.
Cuprinde: *Întunericul și poetul* (cu caractere gruzine).

125. *Költeményei.* [A Perpessicius gondozásában 1963-ban megjelent (Eminescu — Poezii, Editura pentru Literatură, București) kötet alapján szerkesztette: Kacsó Sandor]. Bukarest, Irodalmi Könyvkiadó, 1966, p. 451—470, 574—575, 578—581, 617—634.
Cuprinde: *Mureșanu, A sötétség és a poeta (Întunericul și poetul), Spanyol románc (Romancero español), Sziv és elme (Minte și inimă).*

126. *Válogatott müvei.* [Szerkesztette és a bevezető írta Köpeczi Béla. A fordítást ellenörizte és a jegyzetéket irta Gáldi László]. Budapest, Európa, Könyvkiadó, 1967, p. 200—201.
Cuprinde: *Andrei Mureșanu.*

127. *Pimedus ja Luuletaja.* Tallinn. Kirjostus „Eesti Raamat", 1972, p. 23—24.
Cuprinde: *Pimedus ja Luuletaja (Întunericul și poetul).*

128. *Költeményei.* București, Kriterion Könyvkiadó, 1984, p. 188—195, 380—396, 486—487, 490—492, 524—538.
Cuprinde: *Andrei Mureșanu, A sötétség és a poeta (Întunericul și poetul). Spanyol románc (Romancero español), Sziv és elme (Minte și inimă).*

III. DICȚIONARUL DE RIME

În ediții

129. *Dicționar de rime* de N. Șerban. Precedat de un studiu introductiv asupra rimei. Cuprinzind și dicționarul de rime inedit al lui Mihai Eminescu. [București], Lutetia, 1948.

130. *Dicționar de rime.* Ediție îngrijită de Marin Bucur și Victoria Ana Tăușan. București, Editura Albatros, 1976.

IV. TRANSCRIERI

1. *În ediții*

131. *Opere complecte.* Poezii. Nuvele. Roman. Teatru. Cugetări. Scrieri. Critica rațiunei pure de Kant. Cu o prefață și un studiu introductiv de A.C. Cuza. Iași, Editat de Librăria românească, Institutul de arte grafice „N.V. Ștefaniu & Co", 1914.

132. *Opere V Teatru.* Ediție critică, note și variante de Aurelia Rusu. București, Editura Minerva, 1979.

133. *Smeul nopții*. CME, I (1972), p. 171–188. Transcriere de Aurelia Rusu. Prezentare de D. D. Panaitescu și Aurelia Rusu cu titlul: *Perpessicius. Teatru de M. Eminescu — proiect de ediție*.

V. DESPRE TEATRU, TRADUCERI, TRANSCRIERI, DICȚIONARUL DE RIME

134. Vaillant, J.A., *La Roumanie*. III. Paris, Arthus Bertrand Éditeur, 1844, p. 294–315.
135. Scribe, E. *Œuvres choisies*. Tome troisième. Paris, Librairie Firmin Didot Frères, 1845, p 37–87.
136. Dumas, Alexandre. *Impressions de voyage. Quinze jours au Sinaï*. Tome 22. Illustrations de Giacomotti, Beauce, Philippoteaux etc. Paris, A. Le Vasseur et Cie Éditeurs, [f.a.], p. 8–9, 14.
137. *Impresiones de viage*. Por Alejandro Dumas. Traducido al castellano Por Don José Muñoz y Gaviria. Quince dias en el Sinai. Madrid, Establecimiento Tipografico de D.F. de P. Mellado, 1857, p. 6–8, 46.
138. „Burtă Verde", *O vechia rapsodia spaniolă* edată în Brașov acum pentru prima oară românește în uzul hegelianilor politici moderni și cu deosebire pentru mamelucii acestora. ALB-I, VI (1871), nr. 40, 12/24 mai, p. 2–3.
139. Poë, Allan, *Morella*. CI, IX (1876), nr. 111, 8 oct., p. 1–2; ARII, XVIII (1907), nr. 10, oct., p. 428–433.
140. Pipera, Ion, *Un opéra roumain*. ORNT, III (1879), nr. 516, 18/30 ian., p. 1. Editorial: *Bucarest, 17/29 Janvier*.
141. *Vîrful cu Dor* [*„Acesta e titlul..."*]. ROM, XXIII (1879), 19 ian., p. 55.
142. *O operă română*. TELR, XXVII (1879), nr. 9, 23 ian., p. 40.
143. *Theatrul român* [*Pentru jouia viitoare*]. PRESA, XII (1879), nr. 18, 24 ian., p. 3. Se reproduce în T, IV (1879), nr. 19, 25 ian., p. 3.
144. [*„Publicăm în foiletonul nostru..."*]". PRESA, XII (1879), nr. 20, 26 ian., p. 2.
145. *Vîrful cu Dor sau Florea Ciobanul*. PRESA, XII (1879), nr. 20, 26 ian., p. 2–3; nr. 21, 27 ian., p. 2.
146. *La légende de Sinaïa* [*„Nous publierons demain..."*]. ORNT, III (1879), nr. 522, 25 ian./6 febr., p. 2.
147. *La légende de Sinaïa* [*„C'est ce soir..."*]. ORNT, III (1879), nr. 523, 26 ian./7 febr., p. 1
148. *Vîrful cu Dor. Drame musical*. ORNT, III (1879), nr. 523, 26 ian./7 febr., p. 8.
149. Pipera, Ion, *Vîrful cu Dor*. ORNT, III (1879), nr. 524, 27 ian./8 febr., p. 1–2. Editorial: *Bucarest 26 Janvier/ 7 Février*.
150. *Vîrful cu Dor* [*„Ieri sară s-a jucat..."*]. ROM, XXIII (1879), 27 ian., p. 80 [82].
151. S., *„Vîrful cu Dor"*. [*Joi seara, la 25 ianuarie curent*]. PRESA, XII (1879), nr. 23, 29–30 ian., p. 3. Se reproduce în TELR, XXVII (1879), nr. 14, 3 febr., p. 55.
152. *Teatrul Național. „Vîrful cu Dor". Joi 25 ianuarie*. BP, I (1879), nr. 26, 29 ian., p. 2.
153. *Vîrful cu Dor. Acesta e titlul unei opere române*. ALBC, III (1879), nr. 8., 31 ian., p. 127.
154. Fr. D., *Vîrful cu Dor. Dramă muzicală în trei părți*. ROM, XXIII (1879), nr. 31, ian., p. 92–93. Se reproduce în TELR, XXVII (1879), nr. 16, 8 febr., p. 61–62; nr. 17, 10 febr., p. 64–65.
155. Eminescu, M., *„Vîrful cu Dor". Un foileton*. T, IV (1879), nr. 24, 1 febr., p. 3.
156 Comitetul, *Invitare. Reuniunea română de cîntări*. TELR, XXVII (1879), nr. 133, 13 nov., p. 531–532; OBS, II (1879), nr. 91, 14/26 nov., p. 365; nr. 92, 17/29 nov., p. 368.
157. Camilu, *Al doilea concert al Reuniunii române de cîntări din Sibiu*. OBS, II (1879), nr. 93, 21 nov./3 dec., p. 371–372.
158. L.B.L., *Concertul Reuniunei române de cîntări*. TELR, XXVII (1879), nr. 139, 27 nov., p. 553.
159 Carmen Sylva, *Pelesch = Märchen*. Bonn, Verlag von Emil Strauss, [1882], p. 11–26.
160. Carmen Sylva, *Vîrful cu Dor*. Craiova, Editura S. Samitca, 1884.
161. *Raportul Comitetului Reuniunei române de cîntări pe anul 1887*. Sibiu, Tip. Arhidiecezană, 1888, p. 3–20.
162. Vlahuță, Al., *Amintiri despre Eminescu 1889*. RN, II (1889), nr. 7, 15 iul., p. 250–252; *Din goana vieții*. Ediția III. București, Editura Librăriei E. Graeve & Co., 1892, p. 213–219; *Scrieri alese*. II. Ediție îngrijită, studiu introductiv, note, comentarii și bibliografie de Valeriu Râpeanu. București, Editura pentru Literatură, 1963, p. 364–368.
163. Pătrașcu, N., *Mihai Eminescu*, CL, XXV (1892), nr. 11–12, 1 mart., p. 1056–1058. *Mihail Eminescu*. Studiu critic. București, Stabiliment Grafic I. V. Socec, 1892, p. 26–28; [Ediția a II-a]. București, Tipografia „Bucovina" I. E. Toroutiu, [1933], p. 59–63.
164. Vlahuță, Al., *Curentul Eminescu*. F, XXVIII (1892), nr. 15, 12/24 apr., p. 169–172; nr. 16, 19 apr./1 mai, p. 181–183; *Curentul Eminescu și o poezie nouă*. București, Tipografia „Lupta", 1892, p. 3–5; *Scrieri III*, p. 383–386.
165. Delavrancea, Barbu, *Carmen Sylva și românii*. VNAȚ, IX (1892), nr. 2263, 9/21 mai, p. 1; *Carmen Sylva*. București. Tipografia „Voința Națională", 1892, p. 100.
166. Vlahuță, Al., *Amintiri despre Eminescu*, V–2, I (1894), nr. 6, 2 ian., p. 1–2; *File rupte*. București, Editura Librăriei Socec & Co, Societate Anonimă, 1909, p. 92–96; *Scrieri III*, p. 423–426.
166 bis. Leandru [I. Rusu Șirianu], *Două concerte*. TRIB, XII (1895), nr. 140, 21 iun./3 iul., p. 559.
167. Eu, *Două concerte*. TELR, XLIII (1895), nr. 70, 22 iun./4 iul., p. 279–280.
168. Demetrescu, Anghel, *Rima lui Eminescu*. LAR, V (1901), nr. 2, febr., p. 259–261; F, XXXVII (1901), nr. 14, 8/21 aprilie, p. 165–166; *Opere*. Ediție îngrijită de Ovidiu Papadima, București, Fundația pentru Literatură și Artă, 1937, p. 273–277.

169. Vulcan, Iosif, *Arta și adevărul*. TRIB, XIX (1902), nr. 156, 27 aug./9 sept., p. 621—627. Discursul ținut la deschiderea adunării generale din Bistrița a Societății pentru crearea unui fond de teatru român, în 7 sept. a. 1902; UN, XII (1902), nr. 39, 27 sept., p. 330—331; nr. 40, 4 oct., p. 332—333; ASTR, VI (1903), p. 1—9.
170. Maiorescu, T., *O rectificare literară*. CL, XXXVII (1903), nr. 6, 1 iun., p. 548—550.
171. Scurtu, I., *Eminescu și Moldova*. SAM, II (1903), nr. 40, 5 oct., p. 631—635.
172. Scurtu, I., *Drama lui Eminescu „Bogdan Dragoș". Cîteva considerații generale*. SAM, III (1904), nr. 3, 18 ian., p. 41—46.
173. Wega, *Bietul Eminescu!*, VRE-1, II (1904), nr. 242, 9 mart., p. 1.
174. Ranetti, G., *Un Zoil*. EP, X (1904), nr. 70, 12 mart., p. 1—2.
175. Scurtu, I., *Eminescu și Alecsandri*. SAM, III (1904), nr. 11, 14 mart., p. 170—171.
176. I.A.R. [I.A. Rădulescu-Pogoneanu], *O dramă originală de Mihail Eminescu*. EP, X (1904), nr. 74, 16 mart., p. 1—2.
177. *Amor pierdut — viață pierdută*. AR, I (1904), nr. 23, 19 apr., p. 12.
178. Răducanu, M. [Manoliu Radu], *Observări critice. Asupra dramei „Bogdan Dragoș" a lui Eminescu*. VOT, XII (1904), nr. 35, 5 nov., p. 3; nr. 36, 12 nov., p. 2—3; nr. 37, 19 nov., p. 2—3.
179. Teleor, D., *Eminescu intim*. București, Editura Tipografiei Moderne, 1904, p. 11—15.
180. Cacoveanu, Ștefan, *Eminescu la Bucureștii în a[nii] 1868/1869*. LUC-S, IV (1905), nr. 3, 1 febr., p. 59—64.
181. Borcea, I., *Eminescu și teatrul*. LUC-S, IV (1905), nr. 17, 1 sept., p. 339—343; nr. 18, 15 sept., p. 356—359; nr. 19, 1 oct., p. 380—382.
182. [*La sfîrșitul ediției a doua . . ."*]. VL-1, I (1906), nr. 3, 15 ian., p. 8.
183. Răducanu, M., *Poeziile postume ale lui Eminescu. Note critice*. VOT, XII (1906), nr. 24, 20 aug., p. 2—3; nr. 25, 27 aug., p. 2—3; nr. 26, 3 sept., p. 2—3; nr. 27, 10 sept., p. 2—3; nr. 28, 17 sept., p. 3—4.
184. Iorga, N., *[Bogdan Dragoș]*. SAM, V (1906), nr. 38, 17 sept., p. 759.
185. *Bogdan Dragoș, dramă istorică inedită de Mihail Eminescu*, cu o precuvîntare de Iuliu Dragomirescu. (Editura Librăriei „Leon Alcalay", 1906. Prețul 1 leu). VNAT, XXIII (1906), nr. 6406, 23 sept./6 oct., p. 2.
186. Iorga, N., *O dramă a lui Eminescu*. SAM, V (1906), nr. 40, 1 oct., p. 781—783; EP, XII (1906), nr. 243, 5 oct., p. 2; *Eminescu*. Ediție îngrijită, studiu introductiv, note și bibliografie de Nicolae Liu. Iași, Editura Junimea, 1981, p. 96—100 (*Eminesciana* — 25).
187. [Ovid Densușianu], *Mihail Eminescu „Bogdan Dragoș" dramă istorică inedită* (cu o precuvîntare de Iuliu Dragomirescu, București), 1906, 83 pag., VN, II (1906), nr. 17, 1 oct., p. 383.
188. Scurtu, I., *Drama lui Eminescu — Cîteva observații și lămuriri critice intemeiate pe studiul manuscriselor*. SAM, V (1906), nr. 42, 15 oct., p. 826—831; nr. 43, 22 oct., p. 853—855.
189. Iorga, N., *„D. Z[amfir] C. A[rbore] . . ."*. SAM, V (1906), nr. 42, 15 oct., p. 840; *Eminescu*. 1981, p. 331—332.
190. Dragomirescu, Iuliu, *Poeme inedite de Mihail Eminescu*. CRO-2, VI (1906), nr. 1567, 21 oct., p. 1.
191. Scurtu, I., *[„În « Cronica » din 21 octombrie . . ."]*. SAM, V (1906), nr. 44, 29 oct., p. 880.
192. Siolam, *Bogdan Dragoș, dramă istorică inedită de Mihail Eminescu*. RID, IV (1906), nr. 10, oct., p. 90.
193. Volburǎ, F., *[O dramă istorică de Eminescu]*. RAM, I (1906), nr. 10—11, sept.—oct., p. 224.
194. Sc. [I. Scurtu], *[Vocea Tutovei]*. SAM, V (1906), nr. 47, 19 nov., p. 940.
195. Răducanu, M., *Observări critice. Asupra fragmentului dramatic „Bogdan Dragoș" a lui Eminescu*. VOT, XII (1906), nr. 38, 26 nov., p. 2—3; nr. 39, 3 dec., p. 2—3; nr. 40, 10 dec., p. 2—3; nr. 41, 17 dec., p. 2—3; nr. 42, 24 dec., p. 2—3; nr. 43, 31 dec., p. 4.
196. S[curtu I.], *M. Eminescu, „Laïs"*. CL, XLII (1908), nr. 7, iul., p. 94—95.
197. Ibrăileanu, G., *Postumele lui Eminescu. Apărute în ediția II. Chendi [București] Edit. „Minerva" 1908*. VR-1, III (1908), nr. 8, aug., p. 228—241; *Scriitori și curente*. Ediția a II-a. Iași, Editura „Viața Românească", 1930, p. 55—60; *Opere* II. Ediție îngrijită, note și comentarii de Const. Ciopraga. [București], Junimea, 1972, p. 179—180; *Mihai Eminescu. Studii și articole*. Ediție îngrijită, prefață, note și bibliografie de Mihai Drăgan. Iași, Editura Junimea, 1974, p. 53—86 (*Eminesciana* — 2); *Opere*. I. Ediție critică de Rodica Rotaru și Al. Piru. București, Editura Minerva, 1974, p. 211—214.
198. Manoliu, Radu, *Asupra traducerilor lui Eminescu și în special asupra lui „Laïs"*. CLR, VI (1909), nr. 6—8, apr., p. 154—163.
199. Pursch, O., *Amintiri*. RAM, IV (1909), nr. 11, 1 iun., p. 509—510.
200. Cacoveanu, Ștefan, *Amintiri despre Eminescu*. TRIB-A, XIII (1909), nr. 131, 18 iun./1 iul., p. 1.
201. Bogdan, Alexandru, *Mihail Eminescu „Strigoii"*. TRANS, XL (1909), nr. 3, iul.—sept., p. 129—146; nr. 5, oct.—dec., p. 381—406.
202. Cusin, Alexandru, *O nouă ediție a operelor lui Mihail Eminescu*. ROM-2, II (1912), nr. 177, 12/25 aug., p. 1—2.
203. Paul, Const., *Răsfoind manuscrisele lui Eminescu*. FL-1, I (1912), nr. 46, 1 sept., p. 563.
204. Negură, Radu, *Teatrul nostru*. RTEATR, I (1913), nr. 4, iul. — aug., p. 263—265.
205. Hasnaș, C. Sp., *O monstruozitate literară*. FL-1, III (1914), nr. 42—43, 9 aug., p. 355.
206. Vasiliu, Emil Th., *Teatrul și Eminescu — Amintirile a doi foști colegi de școală ai poetului*. În *Teatrul Eminescu*, Botoșani, martie 1915, p. 12—13.
207. Anestin, Victor, *Operele complecte ale lui Eminescu*. UL, XXXII (1915), nr. 7, 15 febr., p. 6—7.
208. *Eminescu traducător*. AME, XII (1917), nr. 101, 28 sept., p. 4.
209. V.B. [V. Bogrea], *O monstruozitate literară*. NR, IX (1914), nr. 35, 7 sept., p. 4—5.

210. Burada, T.T., *Istoria teatrului în Moldova.* II, Iași, Tipografia „H. Goldner", 1922, p. 204, 380—395: [Ediția a II-a]. Ediție și studiu introductiv de I.C. Chițimia. București, Editura Minerva, 1975, p. 437, 558—569.

211. Ibrăileanu, G., *Spiritul critic în cultura românească.* Ediția II. Iași, „Viața Românească", 1922, p. 166—170; *Opere I.* Ediție selectivă, introducere, note și tabel cronologic de Const. Ciopraga. Iași, Editura Junimea, 1970, p. 127—130; *Opere I,* 1974, p. 110—112.

212. Tagliavini, Carlo, *Michele Eminescu.* EOR, III (1923), nr. 8—11, 30 sept.—30 nov., p. 745—801; *Mihai Eminescu în critica italiană.* Texte alese și traduse de Radu Bourceanu și Titus Pârvulescu. Argument de Radu Bourceanu. Prefață de Ștefan Cuciureanu. Iași, Editura Junimea, 1977, p. 71—72 *(Eminesciana — 9).*

213. Bogdan-Duică, G., *Multe și mărunte despre Eminescu.* VR-I, XVI (1924), nr. 7, iul., p. 62—64; nr. 8, aug., p. 153—156; nr. 12, dec., p. 383—393; *Mihai Eminescu.* Studii și articole. Ediție îngrijită, prefață, note și bibliografie de Ecaterina Vaum. Iași, Editura Junimea, 1981, p. 51—73 *(Eminesciana — 24).*

214. C. Fedeleș, *Cuvînt* ținut de d-l... în numele corpului didactic al „Seminarului pedagogic universitar". BSPU, III (1924), nr. 3, p. 16—47.

215. Bogdan-Duică, G., *Multe și mărunte despre M. Eminescu. Eminescu sufleur la Teatrul Național.* ML, II (1925), nr. 47, 3 oct., p. 1.

216. Cacoveanu. Ștefan, *Amintiri despre Eminescu.* ALMPR, (1926), p. 102—104.

217. Boitoș, Olimpiu, *Glas nou despre Eminescu. — O traducere uitată a poetului.* SM, IV (1927), nr. 23—24, 12 și 19 iun., p. 312—313.

218. *O nouă lucrare a lui Eminescu [„Lanțul de aur"].* FD, XLII (1927), nr. 38. 18 sept., p. 6.

219. Haneș, Petre V., *Istoria literaturii românești.* Edițiunea a II-a. București, Editura „Ancora" S. Benevenisti & Co, 1927, p. 251, 254.

220. Lăzăreanu, Barbu, *Lucrari inedite de și despre Eminescu.* ALA, IX (1928), nr. 378, 4 mart., p. 1; nr. 379, 11 mart., p. 5; nr. 380, 18 mart., p. 1—2; nr. 381, 25 mart., p. 4; nr. 382, 1 apr., p. 5—6; *Cu privire la Eminescu.* București, „Cultura Românească", [1938], p. 1—24.

221. Balmuș, C., *Eminescu și Properțiu.* VR-I, XX (1928), nr. 5—6, mai—iun., p. 217—221; *Eminescu și clasicismul greco-latin.* Studii și articole. Ediție îngrijită, prefață, note, bibliografie, indice de Traian Diaconescu, Iași, Editura Junimea, 1982, p. 6—11 *(Eminesciana — 28).*

222. Maniu, Adrian, *Eminescu, autor dramatic.* VL-2, III (1928), nr. 90, 20 oct., p. 1.

223. Grigoraș, Em. C., *Eminescu sociolog-matematic.* A, XLI (1928), nr. 13776, 15 nov., p. 1—2.

224. Tolan, Isaia, *Teatrul Național din București la Arad, acum 61 de ani.* SM, VII (1930), 1 febr., p. 40—42.

225. Sulică, Nicolae, *Clasicismul greco-roman și literatura noastră (în special Eminescu).* ALAPI, 1912—1929 (1930), p. 47—115; *Eminescu și clasicismul greco-latin,* p. 12—69.

226. Bogdan-Duică, G., *Eminescu și Iorgu Caragiale.* BME, II (1931), nr. 5, p. 50—52.

227. Bogdan-Duică, G., „*Amorul unei marmore (Explicare... istorică)".* BME, II (1931), nr. 6, p. 65—69.

228. Bogdan-Duică, G., *Onkel Adam.* BME, II (1931), nr. 6, p. 93.

229. Bogdan-Duică, G., *Scipione I. Bădescu și geneza „Geniului pustiu".* BME, II (1931), nr. 7, p. 101—108.

230. Morariu, Leca, *Eminescu la... Curte!...* BME, II (1931), nr. 7, p. 123.

231. Șuhan, Traian, „*Vîrful cu Dor" tradus de Eminescu.* BME, II (1931), nr. 7, p. 120—121.

232. Doctorul Ygrec, *Eminescu cronicar teatral.* DIM, XXVII (1931), nr. 8842, 7 aug., p. 3.

233. Drouhet, Charles, *Un izvor de inspirație clasică la Eminescu.* În *închinare lui Nicolae Iorga cu prilejul împlinirii vîrstei de 60 de ani.* Cluj, Editura Institutului de Istorie Universală, 1931, p. 153—155.

234. Călinescu, G., *Eminescu și Goethe.* ALA, X (1932), nr. 590, 27 mart., p. 9.

235. Bogdan-Duică, G., *Eminescu în Cernăuți (Poetul, diletant teatral).* BME, III (1932), nr. 8, p. 5—8.

236. Bogdan-Duică, G., *Notiță despre Fany Tardini (1865).* BME, III (1932), nr. 9, p. 72—73.

237. Bogdan-Duică, G., *Eufrosina Popescu și Mihai Eminescu (Ipoteză).* BME, III (1932), nr. 9, p. 109—116; *Mihai Eminescu.* Studii și articole, 1981, p. 219—227.

238. Balan, Teodor, *Trupa Fani Tardini în Bucovina, 1864 și 1865.* BME, III (1932), nr. 9, p. 121—140; IV, nr. 11, p. 22—30; V, nr. 12, p. 30—42.

239. Caracostea, D., *Opera lui Mihail Eminescu.* Curs ținut în anul 1931—1932, [litografiat], p. 470—494; *Creativitatea eminesciană.* Ediție îngrijită, studiu introductiv și note de Ion Apetroaie. Iași, Editura Junimea, 1987, p. 242—253 (Eminesciana —42).

240. Taniac, Filimon, *Bogdan-Dragoș.* BME, IV (1933), nr. 11, p. 7—12.

241. Bogdan-Duică, G., *Între M. Pascaly și I. Caragiale.* BME, IV (1933), nr. 11, p. 21—22.

242. Șuhan, Traian, „*Vîrful cu Dor".* BME, IV (1933), nr. 11, p. 30.

243. Torouțiu, I.E., *Studii și documente literare. IV. „Junimea".* București, Institutul de Arte Grafice „Bucovina", 1933, p. 255—256.

244. Torouțiu, I.E., *Superbă inocență. Al. Ciorănescu: „A doua (?) operă a lui Eminescu". „Revista Fundațiilor Regale", 1 sept. 1934.* LIT-BG, II (1934), nr. 13, 1 oct., p. 1—2; *Pagini de istorie și critică literară.* București, Institutul de Arte Grafice „Bucovina", 1936, p. 45—51.

245. Iordan, Alexandru, *A doua operă a lui Eminescu,* CL, LXVII (1934), nr. 10, oct., p. 816—823, 824—842.

246. Taniac, Filimon, *Lady Macbeth, Bogdana și Vidra (paralelă dramaturgică).* BME, V (1934), nr. 12, p. 21—30.

247. Bogdan-Duică, G., *Critic teatral.* BME, V (1934), nr. 12, p. 15—16.

248. B.L. [Barbu Lăzăreanu], *Din opera într-adevăr poetică a lui Andrei Mureșanu.* ALMAD, (1934), p. 31—32.
249. Iorga, N., *Istoria literaturii românești contemporane. I Crearea formei* București, Editura „Adevărul", 1934, p. 132, 137, 141, 147—148; *Eminescu,* 1981, p. 208—209, 219, 227.
250. Haneș, Petre V., *Un manuscript corectat de Mihai Eminescu,* PL, I (1936), nr. 1, 1 ian., p. 13—21.
251. Manoliu, Radu, *Izvoarele motivelor și procedeelor din poeziile lui Eminescu.* PL, I (1936), nr. 4, 1 apr., p. 220—238; nr. 5, 1 mai, p. 266—284.
252. Carandino-Platamona, Lucreția, *Carmen Sylva, prima regină a României.* București, Editura ziarului „Universul", 1936, p. 69—71, 228—229.
253. Lăzăreanu, Barbu, *Cu privire la Eminescu.* II. București, „Cultura Românească", [1938], p. 16—17, 20—27; *Glose și comentarii de istoriografie literară.* Culegere întocmită de Ion Crișan și George Baiculescu. [București], Editura de Stat pentru Literatură și Artă, [1958], p. 33—46, 68—74; *Cu privire la: Mihail Eminescu, Ion Creangă, I. L. Caragiale, G. Coșbuc, B. P. Hașdeu, V. Alecsandri, G. Asachi și I. Heliade-Rădulescu.* Glose și comentarii. Ediție îngrijită de George Baiculescu. Cuvînt introductiv de Perpessicius. [București], Editura Minerva, 1971, p. 27—37.
254. Lăzăreanu, Barbu, *Cu privire la Eminescu.* III. București, „Cultura Românească", [1938], p. 24—29; *Glose și comentarii de istorie literară,* 1958, p. 68—74; *Cu privire la...,* 1971, p. 58—62.
255. Torouțiu, I.E., *Studii și documente literare. VI. „Junimea".* București, Institutul de Arte Grafice „Bucovina", 1938, p. CLXVIII—CLXIX, 272—273, 274—275.
256. Perpessicius, *Carlotta Patti sau una din „artiste".* RFR, VI (1939), nr. 7, 1 iul., p. 66—83; *Jurnal de lector,* p. 213—234; *Eminesciana,* 1971, p. 21—45; *Patru clasici,* p. 11—30; *Eminesciana,* 1983, p. 49—71.
257. Eliade, Mircea, *Insula lui Euthanasius.* RFR, VI (1939), nr. 7, iul., p. 100—109; *Insula lui Euthanasius.* București, Fundația Regală pentru Literatură și Artă, 1943, p. 10; *Despre Eminescu și Hașdeu.* Ediție îngrijită și prefațată de Mircea Handoca. [Iași], Editura Junimea, 1987, p. 16.
258. Sebastian, Mihail, *Eminescu, cronicar dramatic.* RFR, VI (1939), nr. 7, 1 iul., p. 134—146.
259. Massim, Nicolae, *Reprezentarea la „Liga Culturală" a piesei „Laïs" de Émile Augier tradusă de Eminescu.* CGCL, VI (1939), nr. 2, 20 iul., p. 28—29.
260. Pillat, Ion, *Poezia pură la Eminescu.* ATII, V (1939), nr. 3, iul.—sept., p. 207—213.
261. Făntăneru, Constantin, *Eminescu: „Poezii postume". Ediție îngrijită de Al. Colorian și Al. Iacobescu, „Cugetarea", 1940.* UL, XLIX (1940), nr. 28, 6 iul., p. 2.
262. Perpessicius, *Întîia cronică deramatică și întîia polemică a lui Eminescu la „Timpul".* RFR, VII (1940), nr. 9, sept., p. 614—616; *Jurnal de lector completat cu Eminesciana,* p. 309—312; *Eminesciana,* 1971, p. 123—126; *Patru clasici,* p. 50—52; *Eminesciana,* 1983, p. 145—148.
263. [Călinescu, Aurel], *Pe d-l Perpessicius nu-l mai recunoaștem.* VRE, XII (1940), nr. 575, 27 oct., p. 5.
264. Perpessicius, *O scrisoare a d-lui...* VRE, XII (1940), nr. 577, 10 nov., p. 6.
265. Călinescu, Aurel, *Răspunsul d-lui Perpessicius.* VRE, XII (1940), nr. 578, 17 nov., p. 7.
266. Cioculescu, Șerban, *O nouă ediție a poeziilor postume eminesciene: M. Eminescu. „Poezii postume". Ediție îngrijită de Al. Colorian și Al. Iacobescu. Edit. Cugetarea — Georgescu Delafras. București, 1940.* RFR, VII (1940), nr. 12, 1 dec., p. 642—657.
267. Iorga, N., *Eminescu în și din cea mai nouă ediție.* AAR, Memoriile Secțiunii istorice, S. III, T. XXII, 1939—1940 (1941), p. 1—24; *Eminescu,* 1981, p. 160.
268. Călinescu, G., *Istoria literaturii române. De la origini pînă în prezent.* București, Fundația Regală pentru Literatură și Artă, 1941, p. 388—394; Ediția a II-a revăzută și adăugită, Ediție și prefață de Al. Piru. București, Editura Minerva, 1982, p. 446—452.
269. Cardaș, Gh., *Vieața lui Mihai Eminescu (1850—1889).* București, Editura „Cartea noastră", [f.a.], p. 55—59, 122—123.
270. Torouțiu, I.E., *Contribuție pentru o viitoare ediție critică Eminescu. Émile Augier, „Le joueur de flûte" în trad. lui M. Eminescu, „Laïs". Comedie antică într-un act, în versuri.* UL, LI (1942), nr. 3, 17 ian., p. 1, 6.
271. Torouțiu, I.E., *Ediții critice Eminescu. X. Émile Augier, „Le joueur de flûte" în trad. lui M. Eminescu, „Laïs". Comedie antică într-un act, în versuri.* CL, LXXV (1942), nr. 5—6, mai—iun., p. 345—365; *Contribuție la o viitoare ediție critică Eminescu. „Laïs". Traducere de M. Eminescu. Émile Augier „Le joueur de flûte", Karl Saar, „Laïs".* Extras din „Convorbiri literare", mai—iunie 1942. București, „Bucovina", I.E. Torouțiu, [1942], 27 p.
272. Ciorănescu, Alexandru, *Mihail Eminescu și teatrul.* SY, III (1943), nr. 2, oct., p. 191—197.
273. Lupi, Gino, *Mihail Eminescu.* Roma, Istituto per l'Europa orientale, 1943, p. 13, 22; *Mihai Eminescu în critica italiană,* 1977, p. 179.
274. Ciorănescu, Alexandru, *Teatrul romînesc în versuri și izvoarele lui.* [București], Casa Școalelor, 1943, p. 102—105.
275. Aristarc [G. Călinescu], *Viața la țară.* VRE, XVI (1944), nr. 736, 13 febr., p. 8.
276. Băjenaru, Grigore, *Eminescu dramaturg.* [București], Editura Cartea Românească, [1940], 32 p.
277. Perpessicius, *Laïs.* În *Jurnal de lector completat cu Eminesciana.* [București], Casa Școalelor, [1944], p. 289—296; *Eminesciana.* Tabel cronologic de Dumitru D. Panaitescu, București, Editura Minerva, 1971, p. 21—45; *Patru clasici (Eminescu, M. Sadoveanu, Liviu Rebreanu, Camil Petrescu).* Cuvînt înainte de Edgar Papu. [București], Editura Eminescu, [1974], p. 11—30; *Eminesciana.* Ediție îngrijită, prefață și bibliografie de Dumitru D. Panaitescu. Iași, Editura Junimea, 1983, p. 49—71 (*Eminesciana* — 33).

278. Cioculescu, Şerban, Vladimir Streinu, Tudor Vianu, *Istoria literaturii române moderne*. I. Bucureşti, Casa Şcoalelor, 1944, p. 265—266; [Ediţia a II-a], Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică, 1971, p. 224—225; [Ediţia a III-a]. Bucureşti, Editura Eminescu, 1985, p. 216—218.

279. *Duiliu Zamfirescu şi Titu Maiorescu în scrisori (1884—1913)*. Cu un cuvînt de introducere şi însemnări de Emanoil Bucuţa. Bucureşti, Casa Şcoalelor, 1944, p. 87—88.

280. Simonescu, Dan, *Un roman spaniol în Moldova secolului al XVIII-lea*. ANLN (1946), p. 45—63.

281. Rusu, I.I., *Religia geto-dacilor. Zei, credinţe, practici religioase*. AISCL, V (1944—1948), Cluj, 1949, p. 61—139.

282. Călinescu, G., *Istoria literaturii române*. Compendiu. [Bucureşti], Editura „Naţionala-Mecu" S.A., 1946, p. 171—173; [Ediţia a III-a. Postfaţă de Al. Piru. Bucureşti], Editura pentru Literatură, 1968, p. 156—157.

283. Murăraşu, D., *Istoria literaturii române*. Ediţia a IV-a. Bucureşti, Editura Cartea Românească, 1946, p. 228.

284. Perpessicius, *„Elvira în desperarea amorului" sau parodie şi teatru de păpuşi la Eminescu*. VR-2, II (1949), nr. 7—8, iul.—aug., p. 36—40; *Eminesciana*, 1971, p. 136—140, *Eminesciana*, 1983, p. 157—168.

285. Barbu, N., *Eminescu — critic. Critica de teatru*. IAN, II (1950), nr. 5—6, sept., p. 128—147.

286. Vianu, Tudor, *Eminescu şi Shakespeare*. GL, I (1954), nr. 6, 22 apr., p. 1; *Literatură universală şi literatură naţională*. [Bucureşti], Editura pentru Literatură şi Artă, [1956], p. 213—216; *Studii de literatură universală şi comparată*. Ediţia a II-a revăzută şi adăugită, Bucureşti, Editura Academiei Republicii Populare Române, 1963, p. 565—567; *Opere 11. Studii de literatură universală şi comparată*. Note şi postfaţă de George Gană. Bucureşti, Editura Minerva, 1983, p. 298—301.

287. Eliau, Alexandru, *Eminescu şi vechiul scris românesc*. SCB, I (1955), p. 129—160.

288. Pienescu, G., *Eminescu, traducător al lui Shakespeare*. ST, VI (1955), nr. 10, oct., p. 123—125.

289. Tornea, Florin, *Eminescu despre caracterele dramatice*. SCIA, II (1955), nr. 3—4, iul.—dec., p. 285—300.

290. Barbu, N., *Eminescu despre creaţia artistică*. IL, (1956), nr. 8, aug., p. 109—115.

291. Petruţiu, D. Şt., *Eminescu la Sibiu*. TRIB-1, II (1958), nr. 2, 11 ian., p. 8.

292. Boeriu, Ion V., *Înlăturarea unei erori*. GL, V (1958), nr. 3, 16 ian., p. 5.

293. Simion, Eugen, *Postumele eminesciene*, TRIB-1, II (1958), nr. 30, 26 iul., p. 3, 10.

294. Căprariu, Al., *Eminescu, cronicar dramatic*. TRIB-1, II (1958), nr. 32, 9 aug., p. 6—7, 10.

295. Kakassy Endre, *Eminescu posthumus versei [Poezii postume ale lui Eminescu]*. UT, XIII (1958), nr. 45, 13 nov., p. 6—7.

296. Avram, Andrei, *Consideraţii fonologice asupra rimelor româneşti*. FODI, I (1958), p. 9—15.

297. Tiba, Ion. *Eminescu: „Poezii" E.S.P.L.A., 1958*. IL, X (1959), nr. 5, mai, p. 92—93.

298. Cioculescu, Şerban, *O nouă ediţie populară Eminescu*. GL, VII (1960), nr. 3, 14 ian., p. 3.

299. Creţu, I., *Rectificări la ediţiile poeziilor lui Eminescu*. LR, IX (1960), nr. 5, [sept.—oct.], p. 47—59.

300. Rotaru, Ion, *Eminescu, traducător al unei cărţi de teatru*. AUB. Seria Ştiinţe sociale — filologie (1961), nr. 23, p. 147—158.

301. Perpessicius, *Eminescu şi teatrul*. În *Alte menţiuni de istoriografie literară şi folclor 1957—1960*. II. [Bucureşti], Editura pentru Literatură, 1961, p. 83—107; *Eminesciana*, 1971, p. 216—243; *Eminesciana*, 1983, p. 231—256.

302. Jucan, Graţian, *Caragiale şi Eminescu*. IL, XIII (1962), nr. 7, iul., p. 72—76.

303. Boeriu, Ion V., *Eminescu şi realismul scenic*. IL, XIII (1962), nr. 12, dec., p. 89—91.

304. Del Conte, Rosa, *Mihai Eminescu o dell'Assoluto*. Modena, Società Tipografica Editrice Modenese, [1962], p. 79—85, 130—134, 163, 189, 193, 195, 263, 359.

305. Dumitrescu-Buşulenga, Zoe, *Mihai Eminescu*. [Bucureşti], Editura Tineretului, [1963], p. 49—64, 96—100, 204, 205, 212, 238.

306. Flora, Radu, *Istoria literaturii române*. Partea II. Literatura română modernă. Vîrşeţ, Editura „Libertatea", 1963, p. 25, 40.

307. Iosifescu, Silvian, *Eminescu pe fondul literaturii universale*. VR-2, XVII (1964), nr. 4—5, apr.—mai, p. 298—307; *Studii eminesciene*. 75 de ani de la moartea poetului. [Bucureşti], Editura pentru Literatură, 1965, p. 740; *Studii eminesciene*. Antologie de Virgiliu Ene şi Ion Nistor. [Bucureşti], Editura Albatros, [1971], p. 325.

308. Tohăneanu, G.I., *Valori stilistice ale întrebuinţării timpurilor în poezia lui M. Eminescu*. LR, XIII (1964), nr. 3, [mai—iun.], p. 183—195.

309. Creţu, I., *Cîteva aspecte deosebite ale limbajului eminescian*. LR, XIII (1964), nr. 3, [mai—iun.], p. 196—205.

310. Ţepelea, G.F., *Dicţionarul de rime*. ORIZ-T, XV (1964), nr. 6, iun., p. 84—85.

311. Creţu, I., *Eminescu şi romanul „Criticon" al lui Baltazar Gracian*. RITL, XIII (1964), nr. 3—4, [iul.—dec.], p. 778—779.

312. Duţu, Alexandru, *Shakespeare in Rumania*, a bibliographical essay with an introduction by Mihnea Gheorghiu. Bucureşti, Meridiane Publishing House, 1964, p. 52—55.

313. Galdi, L., *Stilul poetic al lui Mihail Eminescu*. Bucureşti, Editura Academiei Republicii Populare Române, 1964, p. 241.

314. Massoff, Ioan, *Eminescu şi teatrul*. [Bucureşti], Editura pentru Literatură, 1964, p. 15—103, 107—187.

315. Radu, Mircea, *Idei filozofice în poezia lui Eminescu*. LL, IX (1965), p. 7—18.

316. Călinescu, G., *Eminescu*. În *Studii eminesciene*, 1965, p. 24—26; *Studii eminesciene*, [1971], p. 8—10.

317. Rotaru, I., *În căutarea unei mitologii româneşti*. În *Studii eminesciene*, 1965, p. 228—234; *Studii eminesciene*, 1971, p. 105—108.

318. Murăraşu, D., *Comentarii eminesciene*. În *Studii eminesciene*, 1965, p. 502—507.

319. Brădățeanu, V., *Eminescu, îndrumător al teatrului românesc.* În *Studii eminesciene*, 1965, p. 687–721.
320. Cotruș, Ovidiu, *False concepte în exegeza literară.* F-2, II (1966), nr. 2, febr., p. 16.
321. Turcu, Constantin, *Mihai Eminescu despre teatru, artiști și public.* CRO-1, I (1966), nr. 45, 17 dec., p. 3, 11.
322. Massoff, Ioan, *Teatrul românesc.* Privire istorică. Volumul II (1860–1880). [București], Editura pentru Literatură, 1966, p. 389–390, 436, 451–452, 454–455, 507–517, 540.
323. Dragomirescu, Gh. M., *Despre măiestria artistică a rimei eminesciene.* LR, XVI (1967), nr. 1 [ian.–febr.], p. 25–39.
324. Paleologu, Al., *Frédéric Damé, critic dramatic.* SCIA. Seria Teatru. Muzică. Cinematografie, XIV (1967), nr. 1, [ian.–iun.], p. 13–23.
325. Oláh, Tibor, *Teljes magyar Eminescu. [Eminescu complet în limba maghiară].* UT, XXII (1967), nr. 26, 30 iun., p. 1–2.
326. Murărașu, D., *Comentarii eminesciene.* [București], Editura pentru Literatură, 1967, p. 79–81, 103–104, 139–140, 187–188, 198–199, 256–258, 334.
327. Perpessicius, *Eminescu, om de teatru.* În *Alte mențiuni de istoriografie literară și folclor III 1963–1967.* [București], Editura pentru Literatură, 1967, p. 43–50; *Emineseiana*, 1971, p. 359–369; *Patru clasici*, p. 127–135; *Emineseiana*, 1983, p. 363–372.
328. Tudoran, Eugen, *Mitul românesc în poezia lui Eminescu.* În *Studii de folclor și literatură*, București, Editura pentru Literatură. 1967, p. 617, 621–626, 628.
329. Voia, Vasile, *Eminescu și Byron. Un paralelism literar.* SUBB, Series Philologia, XIII (1968), nr. 2, [iul.–dec.], p. 65–72; XIV (1969), nr. 1, [ian.–iun.], p. 37–44.
330. Crețu, I., *Mihail Eminescu. Biografie documentară.* [București], Editura pentru Literatură, 1968, p. 40–48, 59–62, 64–67, 193–197, 233.
331. Duțu, Alexandru, *Coordonate ale culturii românești în secolul al XVIII-lea.* București, Editura pentru Literatură și Artă, 1968, p. 220, 244–248, 251, 281–289, 358, 369.
332. Mîndra, V., *Pe marginea manuscriselor dramatice eminesciene.* RLIT-4, III (1970), nr. 9, 26 febr., p. 13.
333. Tănăsescu, Gr., *„Mureșanu" și „Faust".* TOMIS, V (1970), nr. 3, mart., p. 6.
334. Popovici, D., *Poezia lui Mihai Eminescu.* Prefață de Ioana Petrescu. [București], Editura Tineretului, [1969], p. 120, 154, 279–282, 308–310, 329, 338.
335. Tănăsescu, Gr., *Goetheanul Eminescu.* TOMIS, V, nr. 5, mai, 1970, p. 6.
336. Brădățeanu, Virgil, *Comedia în dramaturgia românească.* [București], Editura Minerva, 1970, p. 126.
337. Barbu, N., *Sine ira...* [Iași], Editura Junimea, 1971, p. 35–40.
338. Galdi, Ladislau, *Introducere în istoria versului românesc.* București, Editura Minerva, 1971, p. 210–248.
339. Grigorescu, Dan, *Shakespeare în cultura română modernă.* București, Editura Minerva, 1971, p. 85–104.
340. *Istoria teatrului în România. II. 1819–1918.* București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1971, p. 199, 201, 439–444.
341. Perpessicius, *Doi cronicari dramatici de excepție: M. Eminescu și I. L. Caragiale.* În *Emineseiana*, 1971, p. 283–288; *Patru clasici*, p. 114–118, *Emineseiana*, 1983, p. 292–297, 361–362.
342. Rotaru, Ion, *O istorie a literaturii române* Vol. I (De la origini pînă la 1900). București, Editura Minerva, 1971, p. 363–366, 377.
343. Funeriu, I., *Rimele categoriale și noncategoriale în poezia lui Eminescu.* LL, (1972), nr. 1, p. 47–61.
344. Panaitescu, D. D., *Addenda la jurnalul unui editor. Fișe la volumul de „Teatru" – M. Eminescu.* MANUSCRIPTUM, III (1972), nr. 1, [ian.–mart.], p. 17–27.
345. Panaitescu, D. D. și Aurelia Rusu, *Perpessicius. Teatru de M. Eminescu – proiect de ediție.* CME, I (1972), p. 170–171.
346. Murărașu, D., *Data traducerii piesei „Laïs".* CME, I (1972), p. 239–245.
347. Alecu, Viorel, *Eminescu și Gérard de Nerval.* RAM-2, IX (1972), nr. 7, 15 iul., p. 16–17.
348. Dumitrescu, Ion, *Metafora mării în poezia lui Eminescu.* București, Editura Minerva, 1972, p. 205, 255, 314.
349. Todoran, Eugen, *Eminescu.* [București], Editura Eminescu, 1972, p. 214–216, 242–264, 278–284, 363, 389, 435.
350. Camarino-Cioran, Adriana, *Precizări și identificări privind unele traduceri românești din greacă (sec. al XVIII-lea).* RITL, XXII (1973), nr. 2, [apr.–iun.], p. 271–279.
351. Gorovei, Ștefan, S., *Dragoș și Bogdan întemeietorii Moldovei.* Probleme ale formării statului feudal Moldova. București, Editura Militară, 1973, p. 163–164.
352. *Istoria literaturii române. III. Epoca marilor clasici.* București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1973, p. 161–163, 171–176, 225–228.
353. Drimba, Lucian, *Eminescu la „Familia".* Oradea, Comitetul de Cultură și Educație Socialistă al Județului Bihor, 1974. p. 18–22, 69.
354. Bucur, Marin, *Variațiuni pe „tema deșertăciunii" în teatrul eminescian.* CME, II (1974), p. 78–95.
355. Bucur, Marin, *Fragmentarium liric postum.* CME, II (1974), p. 96–103.
356. Munteanu, George, *Preambul la „dramaturgia" eminesciană.* ST, XXVI (1975), nr. 1, ian., p. 6–8.
357. Bucur, Marin, *De la un monolog dacic la un început de traducere din Shakespeare.* MANUSCRIPTUM, VI (1975), nr. 1, [ian.–mart.], p. 10–14.
358. Alexandru, Ioan, *Eminescu tînăr.* MANUSCRIPTUM, VI (1975), nr. 1, [ian.–mart.], p. 15–16.
359. Ștefan, Ion, *Evoluția terminologiei privitoare la vers.* LR, XXIV (1975), nr. 1, [ian.–febr.], p. 25–32.

360. Vornicu, M., *Modelul primei versiuni a poemului dramatic „Murcşanu”*. RITL, XXIV (1975), nr. 2, [apr.—iun.] p. 193—201.
361. Sorescu, Marin, *Teatrul lui Eminescu.* LUC-B, XIX (1976), nr. 17, 24 apr., p. 1, 7.
362. Manu, Emil, *Eminescu: Dicţionar de rime.* SĂPT-2, (1976), nr. 295, 30 iul., p. 2.
363. Manolescu, Nicolae, *Rimele lui Eminescu,* RLIT-4, IX (1976), nr. 33, 12 aug., p. 9.
364. Funeriu, I., *Mihai Eminescu „Dicţionar de rime” Ediţie îngrijită de Marin Bucur şi Victoria Ana Tauşan. Editura Albatros.* ORIZ-T, XXVII (1976), nr. 34, 26 aug., p. 4.
365. Suciu, Gheorghe, *Eufonia limbii româneşti în orchestraţia lui Eminescu.* LUC-B, XIX (1976), nr. 35, 28 aug., p. 6.
366. Cioculescu, Şerban, *Dicţionarul de rime al lui Eminescu.* TRIBR, V (1976), nr. 92, 1 sept., p. 12.
367. Câmpeanu, Liviu, *Dicţionarul eminescian de rime.* F-2, XII (1976), nr. 10, oct., p. 2.
368. Cunescu, Gheorghe, *M. Eminescu, Dicţionar de rime. Ediţie îngrijită de Marin Bucur şi Victoria Ana Tăuşan.* Seria Dicţionarele Albatros, Editura Albatros. Bucureşti, 1976, 710 p. BO, XCIV (1976), nr. 9—12, sept.—dec., p. 1091—1092.
369. Leviţchi, Leon D., *Eminescu traducător al lui Shakespeare.* S-20, nr. 6, 1976, p. 16—24.
370. Barbu, N., *Dicţionarul actorilor Teatrului Naţional „Vasile Alecsandri”.* În *160 de ani de teatru românesc 1816—1976.* Iaşi, Junimea, 1976, p. 165—218.
371. Dumitrescu-Buşulenga, Zoe, *Eminescu — cultură şi creaţie.* Bucureşti, Editura Eminescu, 1976, p. 17—21, 22, 29, 30, 34, 120, 259, 263—265.
372. Gorovei, Ştefan S., *Muşatinii.* Bucureşti, Editura Albatros, 1976, p. 22—37.
373. Rascu, I. M., *Eminescu şi cultura franceză.* Ediţie îngrijită de Albert Schreiber şi D. Murăraşu. Prefaţă de D. Murăraşu. Bucureşti, Editura Minerva, 1976, p. 24, 39, 68, 87, 143, 169, 177, 183—186, 314—319, 343, 344.
374. Rusu, Aurelia, *Teatrul lui Eminescu.* TEATR-2, XXII (1977), nr. 1, ian., p. 3—6.
375. Mancaş, Mihaela, *M. Eminescu. Dicţionar de rime. Ediţie îngrijită de Marin Bucur şi Victoria Ana Tăuşan,* Bucureşti, Editura Albatros, 1976 (Col. Dicţionarele Albatros), 709 p. LL, (1977), nr. 1, p. 302—305.
376. Dimiu, Claudia, *„Cenzor” şi sfătuitor teatral.* MANUSCRIPTUM, VIII (1977), nr. 3, [iul.-sept.], p. 36—37.
377. Liu, Nicolae, *Mihai Eminescu şi lupta pentru Teatrul Naţional în Transilvania până la Unire.* CMF, IV (1977), p. 93—101.
378. Busuioceanu, Al., *Utopia getică.* S-20 (1977), nr. 7—8, p. 107—111, 114—120.
379. Guillermou, Alain, *Geneza interioară a poeziilor lui Eminescu.* Cu un cuvânt al autorului către cititorii români. Traducere de Gh. Bulgăr şi Gabriel Pîrvan. Iaşi, Editura Junimea, 1977, p. 249—264, 299—301, 480—489 *(Eminesciana — 11).*
380. Chivu, Gh., *M. Eminescu. Dicţionar de rime. Ediţie îngrijită de Marin Bucur şi Victoria Ana Tăuşan.* Bucureşti, Editura Albatros, 1976, 709[—712] p. SCL, XXIX (1978), nr. 1, [ian.—febr.], p. 77—84.
381. Turos, Endre, *Mihai Eminescu „Dicţionar de rime”.* Editura Albatros. Bucureşti, 1976, 710 p., NYIK, XX (1978), nr. 1, ian.—iun., p. 115.
382. Bucur, Marin, *Un logos propriu al dramei autohtone.* LUC-B, XXI (1978), nr. 24, 17 iun., p. 3.
383. Petrescu, Ioana Em., *Eminescu. Modele cosmologice şi viziune poetică.* Bucureşti, Editura Minerva, 1978, p. 27—30, 32, 34, 36, 37, 57—61, 86, 88, 92, 94, 117—121, 127, 139, 145—147, 153, 162, 189, 191, 198, 207.
384. Pop, Augustin Z. N., *Pe urmele lui Mihai Eminescu.* Bucureşti, Editura Sport-Turism, 1978, p. 79—109.
385. Gorovei, Ştefan S., *Cu privire la cronologia primilor voievozi ai Moldovei.* RIST, XXXII (1979), nr. 2, febr., p. 337—345.
386. Vatamaniuc, D., *Mihai Eminescu despre limba şi obiceiurile dacilor.* MANUSCRIPTUM, X (1979), nr. 2, [apr.—iun.], p. 98—99.
387. Scridon, Gavril, *Poetul şi spiritul scandinav.* ST, XXX (1979), nr. 6, iun., p. 6—10.
388. Babu-Buznea, Ovidia, *Dacii în conştiinţa romanticilor noştri.* Schiţă la o istorie a dacismului. Bucureşti, Editura Minerva, 1979, p. 150—152, 188—190, 200—201, 222 *(Universitas).*
389. Kojevnikov, I. A., *Mihai Eminescu şi problema romantismului în literatura română.* Traducere, prefaţă şi indice de autori de Ariton Vraciu. Iaşi, Editura Junimea, 1979, p. 141—149 *(Eminesciana — 16).*
390. Tacciu, Elena, *Eminescu. Poezia elementelor. — Eseu asupra imaginaţiei materiale în postumele de tinereţe.* [Bucureşti], Cartea Românească, 1979, p. 15, 17, 34, 43—44, 48, 81, 121, 162, 169, 208, 209, 215, 265.
391. *Dicţionarul literaturii române de la origini până la 1900.* Bucureşti, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1979, p. 323—324.
392. Platon, Maria, *Simboluri dacice în definiţia specificului naţional.* CRO-I, XV (1980), nr. 2, 11 ian., p. 1, 6.
393. Drăgan, Mihai, *Mit şi viziune istorică la Eminescu.* CRO-I, XV (1980), nr. 2, 11 ian., p. 2, 7.
394. Vatamaniuc, D., *Emineseiană. O piesă de teatru mai puţin, o cronică dramatică mai mult.* ST, XXX (1980), nr. 1, ian., p. 23—24.
395. Mihail, Radu Şt., *Eminescu la teatru.* CRO-I, XV (1980), nr. 2, 11 ian., p. 1.
396. Marcea, Pompiliu, *Locul dramaturgiei eminesciene.* CRO-I, XV (1980), nr. 2, 11 ian., p. 3.
397. Zaciu, Mircea, *Un arhetip eminescian: Mira.* TRANS-1, IX (1980), nr. 1, ian., p. 13—16.
398. Mileşan, Ion I., *Eminescu şi dramaturgia istorică (manuscrisul 2277; proiectul dramatic „Alexandru Vodă”).* VA-TM X (1980), nr. 2, 20 febr., p. 6.

399. Dinescu, E. T. [M. Ștefănescu și D. Petrovanu], *Maiorescu traducător... și Eminescu*. CL-1 (1980), nr. 6, iun., p. 13.
400. Niculescu, Ionuț, *Dacia dramaturgului Eminescu*. TEATR-2, XXV (1980), nr. 7—8, iul.—aug., p. 16—18.
401. Ibrăileanu, G., *Opere 9*. Ediție critică de Rodica Rotaru și Al. Piru. Prefață de Al. Piru. București, Editura Minerva, 1980, p. 135, 138, 140.
402. Munteanu, George, *Istoria literaturii române*. Epoca marilor clasici. București, Editura Didactică și Pedagogică, 1980, p. 176—178, 200—203, 285, 288, 290—333.
403. Roman, Ion, *Ecouri goetheene în cultura română*. București, Editura Minerva, 1980, p. 8, 102—103, 141, 148, 149—152, 157—158.
404. Petrescu, Ioana Em., *Configurații*. Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1981, p. 172—180.
405. Piru, Al., *Istoria literaturii române de la început pînă azi*. București, Editura Univers, 1981, p. 127—128, 130.
406. Todoran, Eugen, *M. Eminescu. Epopeea romană*. Iași, Editura Junimea, 1981, p. 28, 31—32, 55, 60, 82—96, 108, 109, 111, 161—203, 220—223, 225, 255—288, 292, 331—333, 351—352, 361. (*Eminesciana* — 26).
407. Mileșan, Ion Ilie, *Mihai Eminescu despre specificul literaturii dramatice și al artei spectacolului*. VA-TM, XII (1982), nr. 1, 20 ian., p. 5; XV (1985), nr. 3, 20 mart., p. 11.
408. Vasilescu, Stelian, *„Familia" și problemele teatrului. Eminescu despre repertoriul teatral*. F-2, XVIII (1982), nr. 1, ian., p. 11.
409. Bucur, Marin, *Poezie — destin — dramă*. Eseuri. [București], Cartea Românească, 1982, p. 20, 21, 23, 25, 26, 30.
410. Drăgan, Mihai, *Mihai Eminescu. Interpretări 1*. Iași, Editura Junimea, 1982, p. 114—156, 217 (*Eminesciana* — 27).
411. Avădanei, Ștefan, *Eminescu și literatura engleză*. Iași, Editura Junimea, 1982, p. 40—60 (*Eminesciana* — 29).
412. Munteanu, Elisabeta, *Motive mitice în dramaturgia românească*. București, Minerva, 1982, p. 138—144, 159—163.
413. Murărașu, D., *Eminescu și clasicismul greco-latin*. În *Eminescu și clasicismul greco-latin*, 1982, p. 125—154.
414. Glăvan, Dorin, *Eminescu pe scenă*. CBOT (1983), nr. 1, ian., p. 3.
415. Vatamaniuc, D., *Literatura universală în manuscrisele eminesciene și în proza sa politică*. VR-2, LXXVIII (1983), nr. 3, mart., p. 1—12.
416. Moraru, Mihai, *Eminescu și vechiul scris românesc*. VR-2, LXXVIII (1983), nr. 12, dec., p. 39—45.
417. Mecu, Nicolae, *Dramaturgia eminesciană în ediție critică*. VR-2, LXXVIII (1983), nr. 12, dec., p. 71—74.
418. Bomher, Noemi, *Motivul eroului în dramaturgia eminesciană*. AUI, Secțiunea III. F. Literatură. T XXIX (1983), p. 27—32.
419. Dan, Petre, *Asociații. Cluburi. Ligi. Societăți. Dicționar cronologic*. București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1983, p. 158—159.
420. Murărașu, D., *Mihai Eminescu. Viața și opera*. București, Editura Eminescu, 1983, p. 78—79, 118—120, 143—147, 188, 219—221, 235—236, 263, 351—352.
421. Pop, Augustin Z. N., *Întregiri documentare la biografia lui Eminescu*. București, Editura Eminescu, 1983, p. 86—87.
422. Rezuș, Petru, *Mihai Eminescu*. [București], Editura Cartea Românească, 1983, p. 312—318.
423. Creția, Petru, *Despre editarea teatrului eminescian*. MANUSCRIPTUM, XV (1984), nr. 1, [ian.—mart.], p. 29—43.
424. Istrate, Gavril, *Lanțul de aur*. CRO-1, XIX (1984), nr. 32, 10 aug., p. 6.
425. Rusu, Aurelia, *Lecțiuni și convergențe*. [București], Editura Eminescu, 1984, p. 8, 17—24, 35, 39, 44, 47, 48, 50, 58—68, 70, 87—88, 95, 96, 98, 100.
426. Scarlat, Mircea, *Istoria poeziei românești*. II. București, Editura Minerva, 1984, p. 49, 50, 70, 81, 88, 91, 96, 99, 111.
427. Popescu-Sireteanu, Ion, *Eminescu traducător*. CL-1, (1985), nr. 6, iun., p. 6.
428. Creția, Petru, *Eminescu — inedit*. RLIT-4, XVIII (1985), nr. 41, 10 oct., p. 12, 19.
429. Rusu, Aurelia, *Ediția critică — teorie și practică*. CB-2, nr. 44, 1 nov., 1985, p. 8.
430. Wattremez, Michel, *Mihai Eminescu et Gérard de Nerval. Étude comparative*. CME, VI (1985), p. 143—166.
431. Cioculescu, Șerban, *Eminesciana*. București, Editura Minerva, 1985, p. 59, 111, 133—139, 300—302, 316—318.
432. Mîndra, V., *Istoria literaturii dramatice românești*. I. *De la începuturi pînă la 1890*. București, Editura Minerva, 1985, p. 176, 177, 187, 189, 208—219.
433. Vatamaniuc, D., *Publicistica lui Eminescu 1870—1877*. Iași, Editura Junimea, 1985, p. 190—191, 194—195 (*Eminesciana* — 39).
434. Coroiu, Irina, *O ipoteză: teatralitatea și dramaticitatea operei eminesciene*. TEATR-2, XXXI (1986), nr. 1, ian., p. 16—18.
435. Silvestru, Valentin, *Dramaturgul Eminescu*. TRIBR, XV (1986), nr. 308, 15 ian., p. 13.
436. Vatamaniuc, D., *O proză eminesciană mai puțin*. VR-2, LXXXI, (1986), nr. 1, ian., p. 83—84; nr. 3—4, mart.—apr., p. 192.
437. Drăgan, Mihai, *„Bătrînii și tinerii" în viziunea lui Eminescu*. CL-1, (1986), nr. 12, dec., p. 6.
438. Drăgan, Mihai, *Mihai Eminescu. Interpretări*. 2. Iași, Editura Junimea, 1986, p. 28, 75, 101, 102, 104, 120, 121, 127—137, 148, 149, 158—172, 174, 177, 197, 198, 204, 210, 211, 217—219 (*Eminesciana* — 40).
439. Melian, Alexandru, *Eminescu univers deschis*. București, Editura Eminescu, 1987, p. 30—32, 35, 84—88, 109, 122, 147.
440. Munteanu, George, *Eminescu și eminescianismul*. București, Editura Minerva, 1987, p. 91—100, 101—161, 164, 165, 172, 188, 189, 201, 212, 217, 233, 238, 240, 268, 280.

INDICELE NUMELOR DE PERSOANE *

A

Alecsandri, Vasile VII, IX, 314, 1119, 1136, 1157
Alecu, Viorel 1159
Alexandru, Bassarab 1091
Alexandru cel Bun XXXIII, 4, 1095, 1096
Alexandru cel Mare XXIII, XXVIII
Alexandru, Ioan 1153, 1159
Alexandru, Lăpușneanu XXIX–XXXI, XXXIII–XXXV, 10, 230, 1101, 1104, 1105, 1117
Alexandru Vodă Cornea 1101
Anestin, Victor 1155
Apuleius (Lucius Platonicus) 1124
Arbore, Zamfir C. 21, 1092
Archidamus 585, 1138
Arghezi, Tudor 22, 24–27, 1150
Ariosto, Lodovico 1131
Asachi, Gh. 1136, 1157
Augier, Émile 5, 30, 443, 1128, 1129, 1131, 1152, 1157
Avădanei, Ștefan 1132, 1161
Avram, Andrei 1158

B

Babeuf, Gracchus 304
Babu-Buznea, Ovidia XVI, 1160
Baiazid I Ilderim 1102
Baiculescu, George 1157
Balmuș, Constantin 1156
Barbu, N. 1158–1160
Baudelaire, Charles 10, 1136
Bădescu, I. 1156
Bălan, Teodor 1156
Bărcănescu, C. 1092
Beauce 1154
Beniuc, Mihai 22, 23, 1150
Bodenstedt, Friedrich Martin von 4, 423, 424, 1128, 1136, 1152
Boeriu, Ion 1158
Bogdan, I. 1096
Bogdan, Alexandru 1155
Bogdan cel Chior XXXIII
Bogdan I Dragoș 1092–1094, 1096
Bogdan II Mușat 1096
Bogdan-Duică, G. 30, 1087, 1109, 1114, 1122, 1124, 1135, 1151–1153, 1156
Bogrea, Vasile 1155
Boitoș, Olimpiu 1156
Bomher, Noemi 1161
Bopp, Franz 1130
Borcea, I. 1155
Botez, Const. 10, 21
Boureanu, Radu 1156
Brace, Charles-Loring 1147
Brantôme (Pierre de Bourdeille, seigneur de) 1124
Brădățeanu, V. 1159
Bucur, Marin 28, 31, 1087, 1089, 1096, 1106, 1141, 1152, 1153, 1159–1161
Bucuța, Emanoil 1158
Budai-Deleanu, Ion 433
Bulgăr, Gh. 1160
Burada, T.T. 1156
Burlă, Vasile VII
Busuioceanu, Al. 1160
Busuioceanu, Oxana IV, 1146
Byron, George Gordon 1157, 1159

C

Cacoveanu, Ștefan 1155, 1156
Caligula (Caius Julius Germanicus) XIV
Camarino-Cioran, Adriana 1159
Camilli 1154
Caracostea, D. 1156
Carada, Eugeniu 1132
Caragiale, Ion Luca XI, XXXIV, XXXV, 1134, 1158, 1159
Caragiali, Iorgu V, 5, 1133, 1134, 1156
Carandino-Platamona, Lucreția 1127, 1157
Cardaș, Gh. 1157
Carey, Henri Charles 1147
Cariagdi, Dimitrie 1132
Carmen Sylva 4, 18, 19, 22, 30, 379, 1113, 1125, 1127, 1152, 1154, 1157
Carol I (de Hohenzollern) 1113
Carp, P. P. 1129
Catilina (Lucius Sergius Catilina) 304
Călinescu, Aurel 1157
Călinescu, G. VI, XIV, XX, XXXII, XXXIV, 6, 8, 9, 15, 19, 20, 24, 25, 192, 1087, 1091, 1095, 1099–1102, 1105, 1109, 1113, 1114, 1116, 1117, 1119, 1121, 1123–1125, 1131, 1132, 1140, 1149–1153, 1156–1158
Căprariu, Al. 1158
Câmpeanu, Liviu 1160
Chendi, Ilarie 10, 17–19, 1096, 1099, 1105, 1125, 1128, 1151, 1153
Chibici-Revneanu, Alexandru VII
Chițimia, I.C. 1156
Chivu, Gheorghe 6, 1160
Cihorius, C. XX
Cioculescu, Șerban 1157, 1158, 1160, 1161
Ciopraga, Const. 1156
Ciorănescu, Al. 1156, 1157
Claudiu (Tiberius Claudius Nero Drusus Germanicus) XIV
Colorian, Al. 20, 1109, 1149, 1157
Conachi, Costache 1120
Coroiu, Irina 1161
Coșbuc, George 1157
Cotruș, Ovidiu 1159
Creangă, Ion 1157
Creția-Dumitrașcu, Aurelia IV, 1087, 1090, 1101, 1152
Creția, Petru III, IV, XXXV, 12, 28–30, 1127, 1150, 1161
Crețu, I. 24–28, 1150, 1158, 1159
Crișan, Ion 1157
Cuciureanu, Ștefan 1156
Cucuzan, S. 1134
Cunescu, Gheorghe 1160
Cuperman, Israel 1135
Cusin, Alexandru 1101, 1151, 1155
Cuza, A.C. 12, 15, 18, 1149, 1152, 1153

---

* Indicele cuprinde numele de persoane reale din corpul volumului în atestarea consacrată. Atunci cînd aceasta nu a putut fi stabilită cu instrumentele de lucru ce ne-au stat la dispoziție am păstrat forma din text. Indicele nu cuprinde numele personajelor istorice din teatrul eminescian.

Dăm în paranteză formele mai deosebite din text, numele scriitorilor latini și francezi, precum și unele indicații legate de statutul persoanelor al căror nume a fost indexat.

D

Daicoviciu, Hadrian XX
Damé, Frédéric 1127, 1154, 1159
Dan, Petre 1161
Danzalz, A. 5, 578, 1137, 1152
Decebal XII, XVIII, 1087, 1088
Delavigne, Casimir 1121, 1132
Delavigne, Germain 5, 10, 482, 1132
Delavrancea, Barbu 1127, 1154
Del Conte, Rosa 1158
Demetrescu, Anghel 1154
Densușianu, Ovid 1155
Diaconescu, Traian 1156
Dierauer, Johannes XXIV
Dimiu, Claudia 1160
Dinescu, E.T. 1161
Dio Cassius XXIV, 1088
Diogenes Laertios 1128
Doctorul Ygrec 1156
Domițian (Titus Flavius Domitianus) XXIV
Dragomir, Stale VII
Dragomirescu, Gh. M. 1159
Dragomirescu, Iuliu 12, 17, 18, 1091, 1094, 1149, 1151, 1155
Dragomirescu, Mihail 4, 1130
Drasche 1138
Drăgan, Mihai 1160, 1161
Drăgănescu-Vericeanu, Veturia 26, 1150, 1152
Drăgulici, Daniil 1133, 1134
Drimba, Lucian 1159
Drogli, Aglaia VII
Drouhet, Charles 1156
Dumas, Alexandre 5, 575, 1136, 1137, 1152, 1154
Dumas, Alexandre (fiul) 1133
Dumitrescu, Al. T. 17, 1109, 1151
Dumitrescu-Bușulenga, Zoe 22, 24–27, 1150, 1152, 1158, 1160
Dumitrescu, Ion 1159
Duras-Diurpaneu XXIV
Dulu, Alexandru 1158, 1159

E

Eliade, Mircea 1157
Elian, Alexandru 1135, 1158
Elisabeta de Wied *vezi* Carmen Sylva
Emilian, Cornelia 1129
Eminescu, Henrietta IX, 1129–1131
Eminescu, Mihai I, II, V–XVI, XX–XXIV, XXIX, XXX, XXXII, XXXIV, 1–9, 11, 13–15, 17–31, 278, 443, 452, 1087–1094, 1097–1105, 1110, 1112–1120, 1122–1141, 1143, 1145–1147, 1149–1154, 1156–1161
Eminovici, Raluca 1091
Ene, Virgiliu 22, 26, 1150, 1158

F

Fântâneru, Constantin 1157
Fedeleș, C. 1151, 1156
Fleichmann, E.A. 1147
Flora, Radu 1158
Fogel, I. 1133
Frish, C.F. 30, 1135, 1152
Funeriu, I. 1159

G

Gáldi, Ladislau 1153, 1158, 1159
Gană, George 1158
Georgescu, P.I. 1133
Gheorghiu, Mihnea 1158
Giacomotti 1154
Giani, Dimitrie 1132
Giurgea, Hîrbor 1105
Giurgeștii sau Jurjestii (familie boierească) 1105
Glăvan, Dorin 1161
Goethe, Johann Wolfgang VI, IX, 5, 476, 1107, 1131, 1138, 1153, 1156, 1157
Gorovei, Ștefan S. 1159, 1160
Gracian (y Morales), Balthasar 5, 593, 1138–1140, 1153
Grigoraș, Em. 1156
Grigorescu, Dan 1159
Grillparzer, Franz XIV
Guillermou, Alain 1160

H

Handoca, Mircea 1157
Haneș, Petre 1156, 1157
Hannibal XIV
Hasnaș, C.Sp. 1155
Hașdeu, Bogdan Petriceicu X, 1108, 1157
Heliade-Rădulescu, Ion 1157
Hîrbor, Maxim 1105
Hodoș, Nerva 17, 18, 1109
Hugo, Victor VI
Hurmuzaki, Eudoxiu de X, 4, 1091–1094, 1104

I

Iacobescu, Al. 20, 1109, 1149, 1157
Iacov al Moldovei (mitropolit) 1140
Ibrăileanu, Garabet 1155, 1156, 1161
Ieremia Movilă 2
Ilie (fiul lui Alexandru cel Bun) 1096
Iordan, Al. 1127, 1156
Iorga, Nicolae 11, 21, 1092, 1094, 1155–1157
Iosifescu, Silvian 1158
Istrate, Gavril 1161
Iuga I 1096
Iustinian (împăratul Bizanțului) 1138

J

Jerwitz, W. (Guilom) X, 4, 10, 425, 1116, 1128, 1153
Jucan, Grațian 1158
Jugănaru, Nicolae 30, 1135, 1152

K

Kaczó, Sándor 1153
Kakassy, Endre 1158
Kainz, Josef VII
Kant, Immanuel 15, 18, 1149, 1152, 1153
Kellner, A. 1132
Kirileanu, Gh.T. 1096, 1151
Kleist, Heinrich von XI
Kogălniceanu, Mihail 1136
Kojevnikov, I.A. 1160
Kotzebue, August von VII
Köpeczi, Béla 1153
Kremnitz, Mite IX
Kretzulescu, N. 1087

L

La Fontaine, Jean de 1124
Lagniau, Armand de 5, 579, 1137, 1152
Lampridius, Aelius 1124
Laroc, F. de *vezi* Carmen Sylva
La Rochefoucauld, François de 5, 588, 1138, 1139, 1153
Lațco (Lațcu), Alexandru 1096
Lăzăreanu, Barbu 1156, 1157
L.B.L. 1154
Lenau, Nikolaus IX
Lessing, Gotthold Ephraim 1124
Levițchi, Leon D. 1132, 1160
Lichtenberg, G. Chr. 1139
Longinus, Cornelius Fuscus XV
Lubicz, Zdislaw 30, 379, 1125, 1126, 1152
Luca Arbore (portar de Suceava) 1096, 1097, 1105
Luca Cîrje 1096
Lucas, Hippolite 5, 1133
Ludovic cel Mare (regele Ungariei) 1091
Lupi, Gino 1157

M

Macedonski, Al. 31
Macovei, Ligia 23, 1150
Maiorescu, Titu VIII, 5, 25, 447, 452, 456, 460, 461, 1094, 1111, 1122, 1126, 1129–1131, 1133, 1155, 1158, 1161
Mancaș, Mihaela 1160
Maniu, Adrian 1156
Manolescu, Nicolae 1160
Manu, Emil 1160
Marcea, Pompiliu 1160
Marlowe, Christopher IX
Massoff, Ioan VII, IX, 1158, 1159
Mazilu, D.R. 1150
Mecu, Nicolae 1161
Melian, Alexandru 1161
Miele, Ștefan 1119
Miele, Veronica IX, X, 21, 1119, 1120, 1136–1138
Mihail, Radu Șt. 1160
Mihai Viteazul XXXII
Mileșan, Ion Ilie 1160, 1161
Mircea cel Bătrîn 1102
Mîndra, Vicu VI, 1159, 1161

Mohamed (Mehmed) al II-lea 1102, 1105
Montesquieu, Charles Louis de Secondat XIV
Morariu, Leca 1156
Moraru, Mihai 1161
Morny, Charles (duce de) 1117
Muñoz y Gaviria, José 1137, 1154
Munteanu, Elisabeta XVI, 1161
Munteanu, George VI, 15, 23, 27, 29, 1150, 1159, 1161
Murărașu, D. 24–26, 28, 29, 1117, 1150, 1158–1161
Mureșanu, Andrei 1156
Mureșanu, C. 19, 1149
Mușatini (familie domnitoare) X, XXIX, XXXI–XXXIII, 2, 1104, 1116, 1160

N

Napoleon al III-lea 1116, 1117
Negruzzi, Costache XXXII, 10, 230, 1102, 1104
Negruzzi, Iacob IX, X, 1122
Negură, Radu 1155
Nerval, Gérard de 5, 590, 1139, 1153, 1159
Nicoleanu, I.Gh. 1140
Nicu, I. 1133
Niculescu, Ionuț 1161
Nistor, Ion 1156

O

Oană, Ion 22, 1150
Oláh, Tibor 1159
Onkel Adam *vezi* Wetterbergh, C.A.
Oprea, Al. V

P

Paganini, L.F. 30, 1125
Paleologu, Al. 1159
Panaitescu, D.D. 1154, 1157, 1159
Papadima, Ovidiu 1154
Papu, Edgar 1157
Pascaly, Mihail V, 11, 1128, 1156
Patti, Carlotta 1157
Paul, Const. 1151, 1155
Păunel, Eugen I. VII
Pârvulescu, Titus 1156
Pencovici, E. 30
Perpessicius II, V, VIII, 1, 2, 5–12, 15, 20–28, 292, 336, 1089, 1093–1095, 1116, 1117, 1119–1121, 1134, 1146, 1149, 1150, 1152, 1153, 1157–1159
Petrașcu (Pătrașcu), Nicolae VII, 1129–1131, 1154
Petrescu, Camil 1157
Petrescu, Ioana Em. 1159–1161
Petronius (Caius Petronius Arbiter) 1124
Petrovanu, D. 1161
Petru I Mușat 1096
Petru Rareș VIII, XXX, XXXIII, 4, 10, 1097, 1100, 1101
Petruțiu, D. Șt. 1158
Philippoteaux 1154
Pienescu, G. 1158
Pillat, Ion 20, 1149
Pipera, Ion 1127, 1154
Piru, Al. 1157, 1158, 1161
Pîrvan, Gabriel 1160
Platon, Maria 1160
Plaut (Titus Maccius Plautus) 1134
Plutarh 1128
Poe (Poë), Edgar Allan 1136, 1154
Pop, Augustin Z. N. 1160, 1161
Popescu, Eufrosina 1156
Popescu, Teodor VII
Popescu-Sireteanu, Ion 1161
Pop-Florantin, I. IX
Popovici, D. 1159
Porfiriu (Profiriu), Teodor 1133
Properțiu (Sextus Propertius) 1156
Pursch, O. IX, 1155

R

Radulian 1134
Radu, Mircea 1158
Ranetti, G. 1155
Rașcu, I. M. 1160
Raupach, Ernst 1124, 1125
Rațiu, Ileana IV
Răducanu, M. (Manoliu Radu) 1155, 1157
Rădulescu-Pogoneanu, I. A. 1155
Rebreanu, Liviu 1157
Regnard, Jean-François 1134
Rezuș, Petru 1161
Ringala 1096
Roesler, Robert XXIV
Roman I 1096
Roman II 1096
Roman, Ion 1161
Rony, Noel 22
Roques, Antonin 10
Rotaru, Ion 1158, 1159
Rotaru, Rodica 1161
Rötscher, Heinrich Theodor VI, XI, 28, 1128
Rusu, Aurelia VI, VIII, 6, 9, 15, 26–30, 1090, 1133, 1134, 1150, 1152–1154, 1159–1161
Rusu, I. I. 1158
Rusu-Șirianu, Ion (Leandru) 1127, 1154

S

Saar, Karl 5, 1128–1130, 1157
Sadoveanu, M. 1157
Sardou, V. 1133
Sas I 1096
Sasu-Țiterman, Dorothea 1140
Sava, A. V. 1105
Scarlat, Mircea 1161
Schiller, Friedrich V, VII, XI, 1107
Schopenhauer, Arthur VIII, 5, 1139, 1140
Schreiber, Albert 1160
Schroff, Maximilian W. 1153
Scipione, G. 1156
Scribe, Eugène 5, 10, 482, 1132, 1133, 1154
Scridon, Gavril 1160
Scurtu, Ion 18, 19, 21, 30, 1128, 1149 1152, 1153, 1155
Sebastian, Mihail 1157
Shakespeare, William V, VI, 5, 11, 477, 1128, 1132, 1153, 1158–1160
Sigismund I 1092, 1096,
Silvestru, Valentin 30, 1151, 1161
Simion, Eugen 1158
Simonescu, Dan 1158
Siolam 1155
Skårup, Povl 30, 1152
Slavici, Ioan 1123, 1135, 1141
Soliman II 1101
Sorescu, Marin 1160
Spindler, Karl 1135
Stendhal (Marie Henri Beyle) 10
Streinu, Vladimir 26, 1158
Suciu, Gheorghe 1160
Sulică, Nicolae 1156

Ș

Șerban, Nicolae 30, 1141, 1153
Șoimescu, Sava N. 1127
Șora, Mihai 25
Ștefan I 1096
Ștefan II 1096
Ștefan cel Mare VIII, X, XVIII, XXIX, XXXIII, 2, 1089, 1097, 1102, 1115, 1116
Ștefan cel Tînăr XXXIII, 2, 4, 1096 1097
Ștefan, Ion 1159
Ștefan Rareș XXX
Ștefănescu, M. 1161
Șuhan, Traian 1156

T

Tacciu, Elena 1160
Tagliavini, Carlo 1156
Tamerlan XXIII
Taniac, Filimon 1156
Tardini, Fany V, 1156
Tănăsescu, Gr. 1159
Tăușan, Victoria Ana 31, 1141, 1153, 1160
Teconția, V. 1153
Teleor, D. 1155
Teofrast 1125
Tettius (Tertius) Julianus XXIV
Tiba, Ion 1158
Tiberiu (Tiberius Claudius Nero) XIV
Todoran, Eugen 1159, 1161
Tohăneanu, G. I. 1158
Tolan, Isaia 1156
Tornea, Florin 1158
Toroutiu, I. E. VII, 1129–1131, 1154, 1156, 1157
Traian (Marcus Ulpius Traianus) XII, XV, XVII, XXIV, XXVI, XXVIII
Tucidide (Thucydide) 5, 585, 1138, 1152
Turcu, Constantin 1159
Turos, Endre 1160
Twain, Mark 5, 597, 1139, 1140, 1153

Ţ

Ţepelea, G. F. 1158

V

Vaillant, I. A. 1154
Vasilescu, Stelian 1161
Vasiliu, Emil Th. 1155
Vatamaniuc, D. IV, 1127, 1160, 1161
Vaum, Ecaterina 1156
Vergiliu (Publius Virgilius Maro) 1131
Vianu, Tudor 1158
Vlahuţă, Alexandru 1130, 1154
Vlădicescu, Al. V, VII
Voia, Vasile 1159
Volbură, F. 1155
Vornicu, M. 1160
Vraciu, Ariton 1160
Vulcan, Iosif 5, 1134, 1135, 1151, 1155

W

Watremez, Michel 1161
Wega 1155
Wetterbergh, Carl Anton 5, 30, 565, 1135, 1136, 1152

X

Xiphilinos 1089

Z

Zaciu, Mircea 29, 1160
Zamfirescu, Duiliu 5, 1141, 1158
Zeuxidamus 585, 1138
Zonaras 1089
Zvanciuc, Vasile 1134

INDICII DICȚIONARULUI DE RIME

INDICELE CAPETELOR DE SERII

a 605, 772—774, 779—781, 784, 849, 850, 852, 899, 900, 901, 907, 908, 911, 913, 1012
ea 773, 775—777, 779—781, 835, 850, 908, 911, 913, 964
ia 775—777, 780, 781, 850, 908, 911, 913
aba 605, 772, 852, 901, 913, 919
eaba 605, 772
oaba 605, 772
eba 605, 772, 852
iba 772, 852
aiba 605, 852
oaiba 605
eiba 852
oiba 852
uiba 852
îba 773
ajba 605, 852
ejba 852
ijba 852
ojba 852
ujba 772, 852
alba 605, 772, 852, 903, 919
ălba 772
elba 605, 772, 852
ilba 772, 852
îlba 772
olba 605, 772, 852
ulba 772, 852
amba 605, 772, 852
oamba 605, 772, 852
emba 772, 852
imba 605, 772, 852
îmba 772
omba 605, 772, 852
umba 605, 772, 852
oba 605, 772, 773, 852, 913
arba 605, 772, 852
iarba 605, 772
oarba 605, 772, 852
erba 772, 773, 852
irba 605, 772, 773, 852
îrba 772, 773
orba 605, 772, 773, 852
urba 772, 773, 852
asba 852
esba 773, 852
isba 852
osba 852
usba 852
uba 605, 772, 773, 852
auba 852
euba 852
iuba 852
azba 773
oazba 773
ezba 773
izba 773
ozba 773
uzba 773
aca 605
oaca 913
eca 606
afca 606
ica 606, 913
uica 913
alca 613
anca 898
înca 913
oca 606
apca 606, 775
ipca 775
arca 606
oarca 606
irca 606
orca 606
urca 606
asca 922
așca 606, 837
eașca 606
oașca 606
eșca 606
ișca 606
oșca 615
atca 606
eatca 606
etca 606
itca 606
otca 606
utca 606
oțca 606
auca 606
euca 606
avca 606
ada 606, 774, 852, 913
eada 606, 774
iada 606, 774
oada 606
eda 606
agda 775
ida 615, 903
aida 775
umida 775
ajda 775
alda 775
elda 775
ilda 774, 775, 900
olda 774, 775
ulda 606, 775
amda 775
emda 775
omda 775
umda 775
anda 775
enda 606, 775
inda 606, 775, 913
înda 775
onda 775
unda 775
arda 775
erda 775
irda 775
orda 775
urda 775
asda 775
uda 913
azda 775
izda 775
uzda 775
ea 606, 607, 781
aea 776, 781
abea 781
ebea 781
ibea 781
îbea 781
obea 781
ubea 781
acea 607, 773, 781, 852
accea 773, 852
ecea 607, 773, 781, 852
icea 607, 773, 781, 852, 913
alcea 607, 773, 852
elcea 773, 852
ilcea 773, 852
olcea 773, 852
ulcea 607, 773, 852
amcea 852
ancea 607, 773, 852
encea 607, 852
incea 852
oncea 607, 852
uncea 607, 852, 913
ocea 607, 781, 852, 901
opcea 607, 773, 774
arcea 607, 852
ercea 852
ircea 773, 774, 852
orcea 852
urcea 852
ucea 607, 774, 781, 852
adea 781
edea 781
idea 781
odea 781
udea 781
eea 606, 607, 781, 913, 915
afea 782
efea 782
ifea 782
ofea 782
ufea 782
agea 782
oagea 607
egea 782
igea 782
elgea 607
angea 607
ingea 607
ogea 607, 782
ugea 782
achea 782
oachea 782
echea 782
ichea 782
uchea 782
alea 782, 902, 913
elea 782
ielea 782
ilea 782
olea 782
ulea 782
oamea 782
emea 782, 913
imea 782
îmea 782
omea 782
umea 782, 913, 979
anea 782
enea 782
inea 782, 783
înea 783
onea 782
unea 782, 913
area 783, 913, 986
iarea 913

oarea 783, 913, 914, 990
erea 783, 914
ierea 783, 914
irea 783, 850, 914, 994
îrea 783
orea 783
urea 783, 914
iurea 783, 914
asea 783
esea 783
isea 783
osea 783
usea 783
așea 783
atea 783, 858, 891, 914
oatea 783
etea 783, 914
itea 783
untea 914
otea 783
aptea 1004
artea 914
oartea 914, 1005
utea 783
uea 783
avea 783
evea 783
ivea 783
ovea 783
uvea 783
afa 607
eafa 607
oafa 607
alfa 607, 784, 800
elfa 607
ilfa 607
olfa 607
ulfa 607
ofa 607
arfa 607
earfa 607
orfa 607
olga 607, 801
anga 607, 914, 925
eanga 607, 914
oanga 607
înga 607
arga 607, 925
erga 607
uga 914
ia 607, 914
aia 607,776, 781, 902, 973
oaia 607
urcia 773
eia 606, 607, 781, 913, 915
oia 607, 915
uia 607, 783, 915
aja 608
eaja 608
oaja 608
eja 608
ija 608, 915, 925
oja 608
uja 608
ala 608, 902, 915, 975
eala 608, 915
iala 608
oala 608 915
acla 608
ecla 608
icla 608
ela 608
ila 608, 782, 915, 926
ola 618
arla 608
erla 608
ierla 608
asla 608
easla 608
iasla 608
aula 608
uzla 608
ama 608, 841, 915
eama 608, 519
iama 608
oama 608
oema 608
ima 915, 928
ojma 618, 901
alma 618, 915, 928
oma 608
arma 608, 837, 915
irma 619
îrma 915
urma 608
osma 608
ușma 608
atma 608
uma 608, 903, 913, 915, 928
azma 619
ana 608, 915, 928, 980
eana 608
iana 608
oana 608, 915
îcna 609
adna 609
odna 609
ena 609
ahna 609
ina 915, 929
aina 609, 915
îna 609, 915
amna 609
oamna 609, 916
ona 609, 916
arna 609, 916
iarna 609, 916
erna 609
ierna 609
irna 609
urna 609
etna 609
utna 609
una 609, 620, 916, 932
oa 609, 610, 620
apa 609, 916
eapa 609, 916
iapa 609
epa 609
ipa 620, 916
ampa 609
espa 620
ara 620, 852, 916, 934
iara 852
oara 914, 916
abra 621
ebra 901
idra 609
era 891
ora 609, 621, 852, 917, 938
upra 610
esra 610
atra 610, 900, 938
iatra 610, 900
altra 610
ultra 610
utra 621
ura 917, 938, 996
avra 610
asa 610, 786, 917, 939
easa 917
esa 786, 888
isa 786, 887, 917
alsa 610
ulsa 610
însa 917
însa 623, 893, 917, 941, 998
așa 623, 783, 917
oașa 917
ușa 623
ata 786, 887, 893, 897, 901, 917
ita 917, 916
îta 917
alta 610, 917
ealta 610, 917
elta 610
inta 917
înta 917
unta 948
apta 917
eapta 917
opta 610
erta 625, 806
asta 917, 918, 949
easta 918
oasta 917
esta 918
ista 625, 949
usta 625, 876
uta 893
ața 610, 918, 949, 951
eața 610, 918
iața 610, 918
ița 918
anța 951
ența 951
ința 918
arța 610, 879
erța 610
ierța 610
aua 610, 741, 918
eaua 918
eua 610, 918
iua 610
oua 609, 610, 896, 918
ava 610, 785, 887, 888, 894, 896, 902, 918
eava 610, 918
iava 610
eva 610, 785, 786, 894
iva 610, 627, 785
aiva 902
amiva 887, 888
umiva 611
îva 611
alva 611, 887, 896, 902
ilva 785, 888, 896
ulva 611
amva 888
umva 611
ova 611, 918
arva 611
erva 627
urva 611
itva 611
îtva 611
aza 611
eaza 611
iaza 611
oaza 611
uza 918
oaselea 829
abia 611
ebia 853
ajbia 853
albia 611, 853
elbia 853
olbia 853
ulbia 853
ambia 611, 853
embia 853
ombia 853
umbia 853
arbia 853
erbia 853
orbia 853
urbia 853
azbia 853
acia 611
ecia 611
ancia 611, 853
encia 853
oncia 853
uncia 611, 853
urcia 611
edia 611
idia 611
andia 611, 853
endia 853
ondia 853
undia 853
odia 611
ardia 853
erdia 853
irdia 853
ordia 853
urdia 853
agia 853
algia 853
elgia 611, 853
angia 853
argia 853
ochia 918
alia 611, 782
aclia 611
elia 611
anglia 611
ilia 611
olia 611
ulia 611
iulia 611
amia 611, 853
emia 611, 853
imia 853
almia 853
omia 853
armia 611, 853
ermia 611, 853
umia 853
ania 611
enia 611
onia 611
ernia 611
apia 611
epia 611
opia 611
orpia 612
upia 612
aria 612
abria 612
adria 612
eria 612
agria 612
oria 612
uria 612
asia 612
esia 612
ulsia 612
osia 612
arsia 612
ersia 612
orsia 612
ursia 612
usia 612
îșia 612
atia 612
etia 612
itia 612
otia 612
utia 612

ația 612
eția 612
iția 612
anția 612
unția 612
oția 612
erția 612
orția 612
uția 612
avia 612
evia 612
ivia 612
ilvia 612
ovia 612
uvia 612
azia 612
ezia 612
izia 612
ozia 612
atula 887
apoma 612
amăva 887
aceva 894
aleva 902
aova 887, 902
aliseva 887
amiseva 887
ă 787, 901, 918
abă 612, 898, 913, 918, 919
eabă 918, 919
oabă 898, 919, 964
ebă 612
ibă 612
aibă 612, 839
oaibă 612, 839
uibă 613
albă 613, 837, 919, 964
oalbă 919
olbă 867
imbă 613, 919
îmbă 613, 837, 919
uimbă 613
obă 613, 788, 897
arbă 613, 919
iarbă 613, 919, 934
oarbă 613, 919
erbă 613
orbă 613, 919
urbă 613
ubă 613, 897
acă 613, 787, 919, 920
eacă 613, 804, 913, 919, 920
iacă 613
oacă 613, 920
îndcă 838
ică 613, 838, 899, 913, 920, 925, 966
aică 906
eică 613, 906, 921
oică 898, 906
uică 613, 906, 921
ezică 614
alcă 613, 806, 840
elcă 613, 787, 806, 840, 921
ilcă 613, 840
ilcă 613, 806, 840
olcă 613, 840
ulcă 614, 806, 840
umcă 921
ancă 614, 838, 898
eancă 614, 838
oancă 614, 838, 907
encă 838
incă 614, 838
încă 614, 838, 913, 921, 966
oncă 614, 838
uncă 614, 838, 895, 897, 905, 921, 925
arcă 614, 840, 921, 925
iarcă 840
oarcă 606, 614, 840, 921
eoarcă 606, 840
ercă 614, 840, 921
ircă 614, 840
îrcă 614, 794, 840, 921
orcă 840
urcă 614, 840, 921
iurcă 840
ască 614, 921, 922
ească 614, 921, 922
iască 614, 922
oască 614, 807, 921, 922
escă 614
iscă 614, 850
îscă 614
oscă 614
uscă 614, 807, 838
așcă 614, 787, 837
eașcă 614, 787, 837
oașcă 614, 837, 839
ișcă 614, 922
oșcă 615
ușcă 615, 839, 877, 922
ucă 615, 922
ezcă 614
adă 615, 837, 839, 892, 913, 922, 923, 942, 967
eadă 615, 837, 839, 891, 922, 923, 942
iadă 615, 839, 923
oadă 615, 897, 913, 922, 923
abdă 615
edă 615
idă 615, 923
îdă 615, 923
aldă 616, 891, 922, 923
ildă 616, 923
oldă 616, 798
andă 616
endă 923
indă 616, 913, 923, 924, 948, 954
îndă 616, 839, 917, 923, 924, 948
ondă 616, 895, 924
undă 616, 895, 907, 924, 948
odă 616, 903, 924
ardă 616, 924, 948
iardă 616, 948
oardă 616
ordă 616
urdă 616, 924
udă 616, 799, 924
afă 838, 899, 924
eafă 838, 899
iafă 924
ulfă 806, 850
ofă 924
arfă 784, 800, 837, 899, 924
earfă 784, 800, 837
orfă 784, 800, 899
ufă 616
agă 616, 800, 924, 925
eagă 616, 924, 925
iagă 616, 897
oagă 616, 800, 924, 925
egă 616
igă 616, 800, 925
algă 617
ulgă 617
angă 617, 838, 898, 925
eangă 838, 898, 914, 925
oangă 838
ingă 617, 838, 925
îngă 617, 801, 838, 921, 925
ongă 617
ungă 617, 801, 838, 897, 921, 925
ogă 617
argă 617, 802, 803, 895, 900, 925
eargă 617, 802, 803, 895, 924, 925, 937
ergă 617
îrgă 802
orgă 617
urgă 617
ugă 617, 801, 914, 925
ajă 803, 840, 925
eajă 840, 925
oajă 840, 925
ejă 840
ijă 804, 925
ujă 804
ală 617, 915, 925, 926, 936
eală 617, 915, 925, 926
ială 617, 896, 925, 926
oală 617, 838, 915, 925, 926
ablă 617, 815, 862, 926
eablă 926
oablă 617, 815
eblă 617, 815
iblă 815, 862
imblă 926
îmblă 617, 839, 926
oblă 617, 815
ublă 617, 815
aclă 840, 892, 926
eclă 840
iclă 617, 840
îclă 617, 840
oclă 840
uclă 617
elă 617, 926
află 617
eflă 617
iflă 617
umflă 926
uflă 618, 850
iglă 778
ilă 618, 841, 904, 915, 926
olă 618
implă 618
împlă 618, 839, 927
erlă 618, 790
ierlă 618, 790
îrlă 618, 813, 828
urlă 618, 813
aslă 777, 851
easlă 777
iaslă 777, 851
islă 618, 777
îslă 618, 777, 851
ulă 618, 927
amă 618, 841, 890, 915, 927, 931
eamă 618, 915, 927, 978
iamă 618, 841, 890, 927
oamă 618, 927
ămă 787, 889
emă 618, 928
agmă 618, 898
eagmă 898
egmă 618
ogmă 618
imă 618, 928
aimă 618, 840, 899, 928
oimă 618
uimă 618
ajmă 618
eajmă 618
ijmă 618
ojmă 618
almă 618, 894, 915, 928
omă 928
armă 618, 837, 901, 915, 927, 928, 979
oarmă 618, 928
ermă 619
irmă 619
îrmă 619, 915, 928
ormă 619, 928
urmă 619, 812, 928, 979, 1030
asmă 619, 815, 850, 900, 928
easmă 619, 815, 900, 928
iasmă 619, 815, 900
ismă 619, 928
umă 608, 619, 850, 888, 897, 903, 915, 928, 932, 979
azmă 928
eazmă 928
ană 816, 915, 928, 929, 980
eană 929
iană 928, 929
oană 815, 816, 928, 929
ână 931
ină 619, 850, 904, 915, 929, 931, 932, 981
aină 619, 840, 903, 915, 931
oină 619, 897
înă 619, 815, 915, 929, 931, 932
ajnă 619
amnă 619
eamnă 619, 932
oamnă 619, 916, 932
emnă 619
onă 929, 932
arnă 620, 850
earnă 620
iarnă 620
oarnă 620, 929, 932
ernă 932
irnă 837
îrnă 620, 813, 837, 932
asnă 620
easnă 620
esnă 620
ună 620, 841, 915, 916, 929, 931, 932, 983
evnă 620
îvnă 620
oă 620, 840
apă 620, 916, 933
eapă 620, 933
iapă 620
oapă 933
epă 620
ipă 620, 934
uipă 620
alpă 620, 837, 919, 934
ulpă 620, 829
ampă 620, 899
impă 620
împă 620
ompă 620
umpă 620, 934, 937
arpă 620, 934
earpă 934
urpă 620
espă 620
ispă 620

upă 620, 934
ară 620, 838 852, 895, 901, 916, 934 – 937, 986, 990
cară 934, 935
iară 620, 916, 934 – 936, 986
oară 620, 830, 901, 916, 926, 934 – 936, 938, 986, 990
abră 621, 937
ebră 621, 839, 937
ibră 621
ambră 621
embră 621
imbră 621
umbră 621, 937
obră 621
ubră 621
acră 621
icră 621
ucră 621
eră 621, 937, 976
eagră 937
iră 621, 785, 841, 937, 994
oră 621, 934, 936, 938
apră 621
epră 621
aspră 621
espră 621
atră 621, 938
iatră 621, 938, 952
ătră 621
itră 621, 904, 938
oitră 787
îtră 938
intră 621
ontră 621
astră 621, 938
eastră 621, 938, 949
iastră 938, 949
oastră 621, 917, 938, 1005
estră 621
istră 621
ostră 621
ustră 621
utră 621
ură 621, 895, 900, 938, 996
asă 622, 915, 939 – 941, 953, 997, 1009
easă 622, 787, 939, 940, 952, 997, 1009
iasă 622, 787, 939, 940, 997
oasă 622, 661, 917, 939 – 941, 952, 953, 997, 1009
ioasă 622, 661, 939 – 941
iesă 941
isă 850, 941, 997
alsă 623
ulsă 623
ansă 623
ensă 623
insă 623, 941, 954, 998
însă 623, 663, 917, 941
unsă 623, 941, 998
apsă 623
oapsă 623, 830
ipsă 623, 830, 838, 941
arsă 623, 899, 941, 998
earsă 623
oarsă 623, 899, 941
ersă 623
ursă 623
usă 941
ausă 623
așă 623, 941
eașă 623
eșă 623
ișă 623
ușă 623, 664, 839, 873, 998
ată 623, 917, 919, 942, 945, 948, 998, 1000
eată 624, 942, 945
iată 623, 624, 942, 945
oată 624, 833, 942, 945, 998
actă 624
ectă 624
iectă 624
ictă 624
etă 624, 945
ită 624, 900, 917, 923, 946, 947
îtă 624, 917, 947, 967
altă 624, 786, 837, 875, 917, 923, 947
ealtă 786, 837, 947
oaltă 624, 837, 875, 947
eltă 610
oltă 624, 837, 875, 948
ultă 624, 948
emtă 624
imtă 624
antă 624
oantă 624
entă 624, 923, 948
intă 625, 924, 948
întă 625, 900, 917, 923, 924, 948
ontă 625
untă 625, 898, 924, 948, 1004
otă 833, 948
aptă 625, 839
eaptă 625, 948
oaptă 625, 839, 948
eptă 625
iptă 625, 948
uptă 625, 839, 948
artă 625, 924, 948, 949
iartă 625, 948
oartă 625, 945, 919
ertă 625
irtă 625
ortă 625
urtă 625, 949, 1005
astă 625, 787, 907, 917, 938, 949, 1005
eastă 625, 787, 907, 917, 949
iastă 625
oastă 625, 907, 917, 949, 1005
estă 625
istă 625, 876, 949
ostă 625
ustă 625, 876, 949
ută 625, 949
ață 625, 834, 949, 951, 1008
eață 625, 834, 918, 949, 951, 1008
iață 625, 834, 949, 951, 1008
eță 626, 951
iță 626, 669, 951
îță 951
alță 626, 951
ulță 626
imță 879
anță 626, 951
eanță 626
ență 626
ință 626, 840, 895, 918, 951, 1008
înță 626
unță 626
arță 626, 879
oarță 626, 899
ioarță 899
uță 626, 952
eauă 918, 952
euă 952
iuă 816, 1053
ouă 620, 840, 894, 918
avă 626, 904, 952
eavă 626, 904, 952
oavă 626, 904
ivă 627, 841, 952
olvă 627
arvă 611, 784, 892
ervă 627
axă 627
exă 627
ixă 627
oxă 627
ază 627, 917, 925, 939, 940, 952, 953, 1009
ează 627, 906, 939, 942, 952 – 954, 1008, 1009
iază 627, 825, 952 – 954
oază 627
obză 627, 839
eză 627
iză 627, 954
îză 627
alză 627
anză 906
enză 906
inză 627, 906, 954
înză 627, 850, 906, 954
onză 906
unză 627, 906, 954, 1009
oză 627, 954
arză 627
iarză 627
irză 627
uză 627, 918, 954, 1009
auză 627
edecă 954
iedecă 954
inecă 954
înecă 954
unecă 954
apadă 951
obodă 899
andelă 896
atămă 954
iatămă 954
inemă 954
inimă 954
agănă 954
eagănă 954
odină 788
abără 881
umără 628
apără 628, 880
upără 628
aeră 627
iberă 627
eceră 627
ederă 627, 880
iederă 627
ideră 627
eeră 627
uferă 627
ageră 627
egeră 627
ulgeră 628
aieră 627
eieră 627
uieră 628
operă 628
aseră 628, 902
oaseră 628
eseră 628
înseră 628
unseră 628
arseră 628
erseră 628
urseră 628
useră 628
eteră 628, 880
iteră 628
oteră 628
ueră 628
atiră 628
ancoră 628
aură 628
orbură 628
urbură 628
ăcură 628, 800
ecură 628
icură 628
andură 628, 895
eandură 628, 895
indură 628
udură 628, 881
eură 628, 901
afură 628
ăgură 628, 800
ejură 628
ingură 628
ergură 628
amură 628, 954
emură 628, 954
armură 628
urmură 628
unură 628
anură 628
ăsură 628
esură 628
ășură 628
atură 628
ătură 628
utură 629, 880
obotă 899
orbotă 899
ipotă 899
igliță 830
elniță 900
arniță 850
atiță 850
auză 629
ab 629, 791, 853, 954, 1054
eb 629, 791, 853, 907, 954
ib 629, 791, 853
uib 629, 791, 853, 954
alb 629, 791, 853, 954
olb 629, 791, 853, 954
amb 629, 853
iamb 629, 853
emb 853
imb 629, 791, 853, 954 1054
îmb 629, 853, 854, 954
omb 629, 853
umb 629, 791, 853, 954, 1054
ob 629, 791, 853
arb 854
erb 629, 791, 854, 954
ierb 629, 791, 854
irb 629, 854
îrb 629, 791, 854
orb 629, 791, 854, 954, 1015
urb 629, 791, 854
ub 629, 791, 853
ac 629, 804, 895, 904, 955, 1011
eac 629, 804, 955
iac 804

ec 630, 804, 956, 1011, 1017
ic 630, 797, 804, 816, 850, 956
îc 805, 850, 956
alc 630, 806
elc 630, 806
îlc 799, 806
olc 806
ulc 630, 806, 892
anc 806
eanc 806
inc 806
înc 788, 806, 956, 960, 1011
onc 806
unc 806, 903, 956
oc 805, 840, 956, 1012, 1052
eoc 805
ioc 805
arc 630, 806, 957
erc 630, 806, 957
irc 630, 806
îrc 630, 806
orc 630, 806, 957
iorc 806
urc 630, 806, 895
asc 630, 806, 852, 957
easc 630, 806, 852, 894
ăsc 630, 807, 957
esc 630, 806, 850, 957, 958, 1025
iesc 630, 957, 958
isc 631, 806, 895, 904, 958
îsc 807
osc 631, 806
eosc 806
iosc 631
usc 631, 807
aşc 631
işc 631, 806
îşc 806
oşc 631, 806
uşc 631, 806
uc 631, 805, 849, 958
indec 632, 959
uflec 632
uplec 632, 807
ulmec 632
armec 632, 959
urmec 632
inec 808
unec 633, 808, 897, 959
oarec 807
erec 633, 807, 959
urec 959
atec 633, 807, 834, 959, 960
iutec 634, 898
intec 634, 804, 808, 898, 959
întec 806
estec 634, 808, 959
aic 631, 797
abic 631, 797
ebic 797
ibic 631, 797
ambic 959
iambic 959
obic 797
ubic 631, 797
acic 631, 797
ecic 797
icic 797
ocic 797
ucic 797
adic 631
edic 632, 807, 959
iedic 632, 807, 959
idic 632
endic 632
indic 632, 808, 884, 959
odic 632
ordic 632
udic 632, 807, 884
eic 632, 797
afic 632
ific 632
ofic 632
ufic 632
agic 632
igic 632
ogic 632
ergic 632
achic 632
iic 797
alic 632, 807, 959
ilic 632
ublic 632
elic 632, 807
uflic 632
olic 632, 807
uplic 632
ulic 632, 807, 884
amic 632
admic 632
emic 632
imic 632, 959
almic 632
omic 632, 805
armic 632
osmic 632
itmic 632
istmic 632
anic 632, 884
abnic 632
ehnic 632
inic 959
ainic 959
ajnic 632
alnic 633, 805, 808, 885, 959
elnic 633, 790, 808
ielnic 808
ilnic 633, 808, 885
îlnic 808
olnic 633, 885
ulnic 633, 808
amnic 633
emnic 633, 808
imnic 633
îmnic 633
omnic 633
onic 633, 807, 959
apnic 633
arnic 633, 808, 959
ernic 808, 959
irnic 633, 808
ornic 633, 805, 808, 885, 959
urnic 633, 805, 808
asnic 633, 898
usnic 633
eşnic 633, 808
etnic 633
unic 633, 808, 884, 959
avnic 633
ovnic 633
aznic 633, 959
oic 633, 807
apic 633
epic 633
ipic 633
impic 633
opic 633, 805
aric 633, 959
oaric 959
eric 633, 807, 895, 959
iric 807
oric 807, 885
etric 861
astric 633
estric 633
istric 633
ostric 633
ustric 633
autric 633
eutric 633
iutric 633
outric 633
uutric 633
uric 807
atic 633, 807, 959, 960
actic 634
ectic 634
etic 634, 805, 807, 960
itic 634, 807, 960
oltic 634, 805
antic 634, 960
intic 634, 808
otic 634, 807
eptic 634
iptic 634
optic 634
artic 634
ertic 634
irtic 634
ortic 634
urtic 634
astic 634, 808, 960
estic 634, 808, 959, 960
istic 634, 960
ostic 634
ustic 634, 808
autic 634
ivic 634
izic 634
uzic 634, 884, 960
ad 634, 797, 851, 960, 1067
iad 634, 960, 1067
ăd 634, 799, 960, 1070
abd 634
ed 634, 797, 851, 960, 1070
ied 634, 797
id 634, 635, 797, 851, 899, 960, 1070
îd 635, 797, 799, 899, 960, 1070
ajd 788
ald 635, 797, 960
ăld 797
eld 797
ild 635, 797, 798
îld 797
old 635, 797, 798, 903
uld 797
and 635, 797, 798
ănd 797, 798
end 635, 797, 798
ind 635, 780, 797, 798, 897, 901, 960, 1075
înd 635, 797, 798, 849, 960, 1075
ond 635, 797, 798, 963
und 636, 797, 798, 849, 852, 870, 960, 963
od 636, 797, 798, 851, 963, 1076, 1077
ard 636, 797, 798, 963
ărd 797
erd 636, 797, 799
ierd 636, 799, 964
ird 797
îrd 636, 797, 799
ord 636, 797, 799, 964
iord 964
urd 636, 797, 799
ud 636, 797, 799, 851, 964, 1078
azd 797
ăzd 797
ezd 797
izd 797
îzd 797
ozd 797
uzd 797
eapăd 763, 851
iapăd 636
epăd 636, 851
înced 636, 852
uced 636, 851
aged 636, 762, 851
eged 851
iged 851
înged 636, 851, 852
oged 851
uged 636, 762, 849, 851
umed 762, 799, 851
ubred 784, 799
utred 784, 791, 799
eşted 636, 763, 833, 852, 964, 1079
acid 636, 851
ecid 851
icid 851
ucid 636, 851
anpid 636, 851
endid 636, 851
alid 636, 791, 851
olid 636, 791, 851
imid 851
upid 784
arid 636
avid 636
aud 763, 964, 1079
apud 852
e 636, 851, 854, 964
ie 636, 964
ae 637, 854, 964, 973
oae 637
abe 637, 854, 964
oabe 637, 854, 964
ebe 637, 854
ibe 637, 855
aibe 637
oaibe 637
uibe 637
albe 637, 855, 964
oalbe 964
elbe 637, 788, 855
ilbe 855
olbe 855
ulbe 855
ambe 637, 855, 899, 985
iambe 637, 855, 899, 985
oambe 637
embe 855
imbe 637, 855, 868, 964
îmbe 637, 855, 964
ombe 637, 855
umbe 637, 855, 868
obe 637, 855
arbe 637, 855
oarbe 637, 855, 964
erbe 638, 855, 868
ierbe 638, 855
irbe 638, 855
îrbe 638, 855
orbe 638, 855, 965
urbe 638, 855
asbe 901
isbe 638, 868
ube 638, 855

azbe 855
oazbe 855
izbe 855
ace 638, 844, 851, 855, 965
oace 638, 805, 844, 855, 965
acce 856
ece 638, 844, 856, 965, 969
ice 638, 797, 842, 856, 966
aice 639 856,
eice 639, 856
oice 639, 856
erice 639
irice 639
uice 639, 856
îce 797
alce 639, 792, 856
elce 856
îlce 639, 856
olce 856
ulce 639, 856, 966
ance 639, 856, 966
oance 639, 856
ence 856
ince 639, 856
înce 966
once 856
unce 639, 856, 913, 966 969
arce 639, 856
oarce 639, 857, 966
erce 639, 856
irce 639, 774, 856, 903, 966
îrce 639, 856
orce 639, 856
urce 639, 857
usce 857
ușce 639
uce 639, 781, 857, 966, 1032
ade 639, 857, 913, 922, 967
iade 857, 967
oade 639, 857
ede 639, 799, 857, 967, 1001
ide 640, 857, 923, 967
aide 967
îde 640, 967
ajde 858
ejde 858
ijde 858
ojde 858
ujde 858
alde 640, 857
elde 640, 857
ilde 640, 857
îlde 640, 857
olde 640, 798, 857
ulde 857
ande 640, 857
ende 857
inde 640, 857, 892, 967, 968
înde 640, 858, 967, 968, 1003, 1004
onde 640, 857
unde 640, 858, 968, 969, 1001
ode 641, 858, 968
arde 641, 799, 858, 967, 968, 1004
oarde 641, 799, 858, 968
erde 641, 858, 968
ierde 641, 858, 968
irde 858
orde 858
urde 641, 858
esde 858
osde 858
ude 641, 858, 924, 968, 1008
iude 858
azde 641, 858
izde 858
uzde 858
ee 641, 841, 858, 895, 969, 974
afe 641, 858, 969
oafe 641, 859
efe 641, 859
ife 641, 859
alfe 859
elfe 859
ilfe 859
olfe 859
ulfe 859
iafe 641, 859
anfe 859
oanfe 859
enfe 859
infe 859
onfe 641, 859
unfe 859
ofe 641, 859
arfe 641, 859
oarfe 859
erfe 641, 859
irfe 859
îrfe 859
orfe 641, 859
urfe 859
etfe 878
itfe 642, 859
otfe 878
utfe 878
ufe 642, 859
age 642, 859, 969
oage 642, 859, 969
ege 642, 859, 965, 969
iege 642, 859
ige 642, 859, 860
îge 642
alge 859
elge 642, 801, 844, 859, 901
ilge 859
olge 642, 859
ulge 642, 860
ange 642
enge 642
inge 642, 895, 969
înge 642, 895, 969
unge 642, 969
oge 642, 860
arge 642, 860, 970
erge 643, 803, 860, 895, 903, 970
irge 860
orge 643, 860
urge 643, 860
uge 643, 860
ahe 970
ache 643, 861
eche 643, 861, 970
iche 861
oche 643, 861
uche 643, 782, 861
eghe 801
ie 643, 645, 843, 849, 851, 860, 891, 899, 906, 914, 970, 974, 975, 994, 1031
aie 637, 849, 854, 906, 964, 973, 974
oaie 637, 854, 906, 973, 974
eie 641, 822, 841, 858, 860, 895, 969, 974
ieie 641, 841, 858, 974
iie 843
iie 645, 849, 906, 970, 974
uiuie 649, 979
oie 653, 852, 854, 867, 985
iarie 990
orie 996
uie 830, 842, 860, 901, 903, 915, 975, 1008
îe 645
aje 645, 861, 925
eje 645, 861, 975
ije 645, 861
oje 645, 861
erje 645, 861
irje 645, 861
îrje 645, 861
uje 645, 861
ale 645, 861, 890, 934, 975, 976, 986, 990
iale 645, 861, 890
oale 645, 861, 925, 975, 976
ăle 645
able 645, 862
oable 645
eble 862
ible 645, 862
amble 862
emble 862
imble 645, 862
îmble 645, 862
omble 862
umble 645, 862
oble 862
uble 645, 862
acle 646, 862, 976
ecle 646, 862
icle 646, 862
îcle 646, 862
ocle 646, 862
ucle 646, 862
ele 646, 841, 863, 976, 978, 993, 1033
iele 646, 841, 863, 976, 978
afle 646 862
efle 646, 862
ifle 646, 862
imfle 646, 862
umfle 646, 862
onfle 862
ufle 646
agle 862
egle 862
igle 646, 862
angle 862
engle 862
ingle 862
ongle 862
ungle 862
ogle 862
ugle 862
ile 646, 647, 841, 845, 863 889, 903, 926, 978
aile 647, 862
eile 862
oile 862
uile 862
île 647
amle 862
emle 647, 862
imle 862
îmle 862
omle 862
umle 647, 862
ole 647
aple 647, 862
eple 862
iple 647, 862
emple 647, 862
imple 647, 784, 839, 863
împle 647, 784, 839, 863, 978
ople 863
uple 647, 863
arle 863
erle 647, 863
irle 863
îrle 647, 843, 863, 978
orle 863
urle 647
asle 647
esle 647, 787, 851
iesle 647, 787, 851
isle 647
îsle 647
ișle 647
ule 647, 888, 978
uzle 647
ame 647, 844, 866, 978
iame 647
oame 648, 845, 978
adme 648
idme 648
udme 648
eme 648, 845, 913, 978
agme 648
igme 648
ogme 648
ahme 648
ime 648, 844, 849, 897, 979, 981, 983
aime 648
oime 648
îme 648, 979
ejme 648
ijme 648
alme 648, 979
elme 648
ulme 648
ome 648, 844, 978, 979
arme 648, 928, 979
oarme 649, 979
erme 649, 979
ierme 649, 979
irme 649
îrme 649
orme 649
urme 649, 979
asme 649, 898, 928, 979
iasme 898, 979
esme 649, 886, 979
iesme 649, 886, 979
isme 649
osme 649
ușme 649
atme 649
astme 649
istme 649
ume 649, 844, 913, 928, 979, 983, 984, 1031
ezme 649
izme 649
ane 649, 798, 864, 890, 929, 980
iane 649, 864, 890, 980
oane 650, 864, 900, 980
ioane 980
ăne 889
âne 651, 983
abne 864
ebne 864
ibne 864
obne 864
ubne 864
acne 864, 865

ecne 864, 865
icne 864, 865
ocne 864, 865
ucne 864, 866
adne 650, 864
edne 864
idne 864
odne 650, 864
udne 864
ene 650, 843, 864, 980, 981
iene 650, 864, 980, 981
afne 650, 864
efne 865
ifne 650
îfne 865
ofne 865
ufne 865
agne 865
egne 865
igne 865
ogne 865
ugne 865
ahne 650, 865
ehne 650, 865
ihne 650, 865
ohne 865
uhne 650, 865
ine 650, 651, 830, 865, 889, 900, 904, 929, 979, 981, 983, 984, 1030, 1031
aine 651, 865, 983
eine 865
iine 651, 865
oine 651, 865
uine 651, 865
îne 651, 864, 931, 932, 979, 981, 983, 984
ajne 652, 865
ejne 865
ijne 865
ojne 865
ujne 865
alne 866
elne 866
ilne 866
olne 652, 866
ulne 866
amne 652, 866
oamne 652, 866, 984
emne 652, 866, 984
imne 652, 866
omne 652, 866
umne 652, 866
one 652, 866, 894, 984
ione 652
apne 866
epne 866
ipne 866
opne 866
upne 866
arne 652, 866, 984
oarne 652, 866, 979, 984
erne 652, 866, 892, 894, 984
ierne 652, 866, 984
irne 866
îrne 652, 866
orne 652, 866
urne 652, 866
asne 652, 866
oasne 866
esne 652, 842, 866, 886, 900, 984
isne 866
îsne 866, 867
osne 652, 866
usne 866
atne 652, 866
etne 652, 866
otne 652, 866
utne 652, 866
une 652, 782, 842, 866, 888, 895, 913, 932, 979, 981, 984, 1031, 1033
aune 653, 866
avne 867
evne 653, 867
ivne 653, 867
ovne 867
uvne 867
azne 867
ezne 842, 867
izne 867
ozne 653, 867
uzne 867
oe 653, 785, 867, 985
ape 653, 867, 964, 985
oape 653, 867, 985
coape 985
epe 653, 867, 985
iepe 653, 867, 985
ipe 653, 654, 844, 867, 985
uipe 654
îpe 654, 867, 985
alpe 867, 985
elpe 867
ilpe 867
olpe 867
ulpe 654, 867, 985
ampe 654, 867, 899, 985
empe 654, 867
impe 654, 867
împe 654
ompe 654, 867
umpe 654, 867, 904, 985
ope 867
arpe 654, 868, 1005
oarpe 868
erpe 654, 868, 986
irpe 654, 868
îrpe 654, 868
orpe 868
urpe 654, 868
aspe 654, 868, 986
oaspe 654, 868, 986
espe 654, 868
iespe 868
ispe 654, 868
ospe 868
uspe 868
upe 867, 986
aupe 868
eupe 868
iupe 868
are 654, 842, 845, 868, 901, 913, 914, 916, 934—936, 975, 980, 986, 990
iare 654, 990
oare 657, 868, 913, 934, 936, 975, 986, 990, 993, 1004, 1031
ioare 657
uare 654
abre 658, 869, 937
ebre 658, 869
idre 658, 869
ambre 658, 869
embre 658, 869
imbre 658, 869
ombre 869
umbre 658, 869, 993
obre 869
ubre 658, 869
acre 869
oacre 869, 870
ecre 870
icre 870
ancre 870
encre 870
incre 870
oncre 870
uncre 870
ocre 870
ucre 870
adre 870
edre 870, 993
idre 870
andre 870
endre 658, 870
indre 870
îndre 658, 870
ondre 870
undre 658, 870
odre 870
udre 870
ere 658, 845, 854, 869, 891, 914, 976, 986, 993, 994, 1031
iere 658, 845, 869, 891, 914, 993, 994
afre 870
efre 870
ifre 658, 870
ofre 870
ufre 870
agre 870
egre 658, 870, 905, 994
igre 658, 870
ogre 870
ugre 870
ire 658, 780, 781, 849, 870, 914, 937, 946, 981, 994, 996, 1031
îre 994, 996
amre 871
emre 871
imre 871
omre 871
umre 871
ore 660, 871, 996
apre 660, 871
epre 660, 871
ipre 660, 871
alpre 871
elpre 871
ilpre 871
olpre 871
ulpre 871
ampre 871
empre 871
impre 871
ompre 871
umpre 871
opre 871
aspre 660, 871
espre 621, 660, 871
ispre 871
ospre 871
uspre 871
upre 660, 871
atre 660, 871
âtre 871
etre 660, 871, 996
ietre 660, 871, 996
itre 660, 871
aitre 871
eitre 871
oitre 660, 871
uitre 871
ître 660, 871
altre 871
eltre 871
iltre 660, 871
oltre 871
ultre 871
antre 871
entre 660, 871
intre 660, 871
între 660, 871
ontre 871
untre 660, 844, 871, 1004
otre 871
aptre 871
eptre 660, 871
iptre 660, 871
optre 871
uptre 871
astre 660, 871, 996
oastre 660, 871, 938, 996, 1005
estre 660, 787, 842, 872, 996
iestre 660, 842, 872, 996
istre 661, 872
ostre 872
ustre 661, 872
utre 661, 871
autre 872
eutre 661, 872
iutre 872
outre 872
ure 661, 872, 938, 996, 1032
iure 661, 898, 996
avre 661, 872, 997
ase 661, 872, 891, 902, 939, 940, 952, 953, 997
oase 661, 872, 891, 939—941, 952, 953, 997, 1009
ioase 661, 872, 940, 941, 997
uase 661
ese 661, 842, 872, 941, 997, 1009
iese 661, 842, 872, 997
ise 662, 872, 941, 997, 998
îse 997, 998
alse 662, 873
else 873
ulse 623, 663, 873
anse 873
inse 663, 873, 917, 941, 998
înse 663, 873, 998
unse 663, 873, 998, 1009
oapse 663, 873
epse 663, 873
ipse 663, 873, 998
upse 663, 873
arse 663, 873
earse 663
oarse 623, 663, 873, 998
erse 623, 663, 873
ierse 663
irse 663, 873
îrse 663, 873
urse 663, 873
use 663, 873, 941, 998
aşe 664, 873, 941, 998
iaşe 664
oaşe 664
eşe 664, 873
işe 873
oşe 873
uşe 664, 873, 998
iuşe 664
ate 664, 873, 914, 942, 998, 1000, 1004
iate 1000
oate 664, 873, 967, 998, 1000
uate 873
ăte 787, 874, 889
acte 664, 874

ecte 665, 874, 1001
iecte 1001
icte 874
octe 874
ucte 665, 874
ete 665, 842, 874, 945, 967, 998, 1001
iete 665, 874, 1001
afte 874
efte 874
ifte 874
ofte 665, 874
ufte 874
ite 665, 874, 946, 967, 1001
aite 665, 874
oaite 665, 874
eite 874
iite 874
oite 874
uite 665, 874, 1002
îte 665, 874, 1001, 1002, 1007
alte 665, 786, 837, 874, 904, 917, 1002
oalte 666, 874
elte 666, 875
ilte 875
olte 666, 875, 1002
ulte 666, 875, 1002
imte 666, 875, 1002, 1003
îmte 1002, 1003
ante 666, 875, 899, 1003
oante 666
ente 666, 875, 1003
inte 666, 845, 875, 900, 948, 968, 1003, 1004, 1032
înte 666, 845, 875, 1003, 1004
onte 666, 875
unte 666, 875, 914, 948, 968, 1004
ote 666, 875
apte 666, 844, 875, 897, 898, 1004
oapte 666, 844, 875, 897, 898, 948, 1004
epte 666, 875, 1004
iepte 666
ipte 667, 875, 895
opte 667, 875
upte 667, 875, 1004
arte 667, 876, 998, 1004, 1005
oarte 667, 876, 968, 1004, 1005
ărte 876
erte 667, 842, 876, 1005
ierte 667, 842, 876, 1003, 1005
irte 667, 876
îrte 667, 876
orte 667, 876
urte 667, 845, 876, 1005
aste 667, 876, 996, 1005
oaste 667, 876, 996, 1005
ăste 876
este 667, 787, 842, 876, 895, 896, 904, 1005, 1006, 1035
ieste 667, 787, 876, 895, 896, 904, 1006
iste 668, 876, 1005
îste 876
oste 668, 876
uste 668, 876, 1005
aște 668, 876, 895, 1005, 1006
oaște 668, 876, 895, 1005, 1006
ăște 877, 1006
ește 668, 876, 904, 1005—1007
iește 1006, 1007
iște 668, 877
îște 877
oște 668, 877
uște 668, 877
ute 668, 877, 888, 1007, 1008
iute 668, 1007, 1008
axte 877
exte 668, 877
ațe 668, 878, 949, 951, 1008
oațe 669, 878, 1008
ețe 626, 669, 835, 843, 878, 951, 1008
iețe 626, 669, 843, 878, 1008
ițe 669, 878, 1008
alțe 669, 878
elțe 878
ilțe 878
olțe 878
ulțe 669, 878
amțe 879
emțe 879
imțe 879
omțe 879
umțe 879
anțe 669, 878, 951
oanțe 669, 878
ențe 626, 669, 878
ințe 626, 669, 878, 951, 1008
onțe 879
unțe 669, 879
oțe 878
arțe 669, 879
oarțe 669, 879
erțe 669, 879
ierțe 669, 879
irțe 879
orțe 879
urțe 879
uțe 878
ue 842, 975, 1008
ave 670, 877, 905, 952, 969, 1008
oave 670, 877, 905, 1008
eve 670, 877, 1008
ieve 670, 877, 1008
ive 670, 877, 1008
alve 877
elve 877
ilve 877
olve 877
ulve 877
anve 877
enve 877
inve 877
onve 877
unve 877
ove 670, 878
arve 670, 877
erve 670, 877
irve 877
îrve 878
orve 670, 878
urve 878
alve 878
ilve 642, 670, 878
axe 670, 842, 873, 878
exe 670, 873, 878
ixe 873
oxe 873
uxe 873
aze 670, 878, 952, 953, 1009
oaze 670, 878
obze 670
eze 670, 878, 1009
ieze 878
ize 670, 878
inze 670
unze 924, 1009
oze 670, 878, 1009
arze 670
erze 670
uze 670, 878, 954, 998, 1009
inăe 1009
atece 1009
intece 1009
atice 1009
epede 1009
inăie 1009
abie 860
incie 1009
inciie 1009
alie 849, 1009
olie 849
intuie 1009
avie 893, 1009
orvie 893
ozie 786
arcăle 670
agăle 670
eagăle 670
oagăle 670
atrăle 676
ouăle 678
azăle 678
eazăle 678
izăle 679
inzăle 679
înzăle 679
unzăle 1010
uzăle 679
acle 670
abele 671
oabele 671
ebele 671
ibele 671
aibele 671
oaibele 671
uibele 671
albele 671
ambele 671
iambele 671
oambele 671
imbele 671
umbele 671
obele 671
oarbele 671
erbele 671
ierbele 671
acele 671
oacele 671
ecele 671
icele 671
eicele 671
alcele 671
ancele 671
encele 672
incele 672
uncele 672
arcele 672
ercele 672
urcele 672
ucele 672
adele 672
oadele 672
edele 672
idele 672
aidele 672
idele 672
aldele 672
ildele 672
oldele 672
andele 672
endele 672
indele 672, 1009
îndele 672
ondele 672
undele 672, 1009
odele 672
ardele 672
oardele 672
erdele 672
ierdele 672
udele 672
eele 672
afele 673
ofele 673
ufele 673
agele 673
oagele 673
egele 673
igele 673
ulgele 673
angele 673
oangele 673
engele 673
ingele 673
îngele 673
ungele 673
argele 673, 1009
ergele 673
urgele 673
ugele 673
aiele 670
alele 673
oalele 673
ablele 673
elele 673, 1009
ielele 673, 1009
ilele 674
erlele 674
ierlele 674
îrlele 674
eslele 674
ieslele 674
ulele 674
amele 674
oamele 674
emele 674
imele 674
aimele 674
almele 674
omele 674
armele 674
ermele 674
iermele 674
irmele 674
ormele 674
urmele 674, 1009
asmele 674
esmele 674
iesmele 674
ismele 674
umele 674
ezmele 674
anele 674
oanele 674, 1009
enele 675, 1009
ienele 675, 1009
inele 675, 1009
ainele 675
înele 675, 1009
amnele 675
oamnele 675

emnele 675, 1009
onele 675
ernele 675
iernele 675
unele 675
apele 675
oapele 675
eoapele 675
epele 675
iepele 675
ipele 675, 1009
ulpele 675
impele 675
umpele 675
arpele 675
espele 675
upele 675
arele 675, 1009
iarele 675
oarele 675, 1009, 1010
abrele 675
ebrele 676
erele 676
irele 676
orele 676
aprele 676
etrele 676
ietrele 676
itrele 676
intrele 676
astrele 676
estrele 676
iestrele 676
istrele 676
utrele 676
urele 676
asele 676
oasele 676
esele 676
iesele 676
isele 677
insele 677, 1010
însele 677, 1010
ipsele 677
ursele 677
ausele 677
așele 677
eșele 677
ușele 677
atele 677
etele 677, 1010
itele 677
altele 677, 881, 1010
eltele 677
ultele 677
intele 677
întele 677
untele 677
aptele 677
oaptele 677
eptele 677
iptele 677
optele 677
uptele 677
artele 677
oartele 677
ertele 677
urtele 677
astele 677
estele 677, 1010
istele 678
ustele 678
ațele 678
ețele 678
iețele 678
ițele 678
alțele 678
anțele 678
ențele 678
ințele 678
arțele 678
oarțele 678
orțele 678
urțele 678
uțele 678
ouele 678
avele 678
oavele 678
ivele 678
itvele 678, 1010
azele 678
oazele 678
ezele 678
izele 679
înzele 679, 1010
uuzele 1010
uzele 679
ăile 671, 1010
abile 671
ebile 671
ibile 671
imbile 671
obile 671
ărbile 671
ierbile 671
acile 671
icile 671
ălcile 671
ăncile 672
encile 672
incile 672
încile 672
oncile 672
uncile 672, 1010
urcile 672
ucile 672
eile 672, 1010
ieile 672
efile 673
egile 673
ingile 673
îngile 673
ungile 673
argile 673
ergile 673
ugile 673
iile 1010
ămile 674
emile 674
umile 674
ănile 675
inile 675
unile 675
oile 675
arile 1010
ările 675, 676, 1010
erile 675, 1010
ierile 676
irile 676, 1010
orile 676, 1010
urile 676, 1010
ușile 677
eștile 1010
ețile 678, 1910
unțile 678
arțile 678
ărțile 678
orțile 678
urțile 678
uțile 678
avile 678
ăvile 678
evile 678
ivile 678
ezile 678
izile 679
îndule 1010
ciule 1010
oule 678
orule 1010
ulule 1010
indeue 679, 903, 1010
emeue 1010
imeue 1010
eline 1010
uaăre 680
asăre 990
azăre 681
abere 679, 880
ibere 679
ulbere 679
erbere 679
ierbere 679
ubere 679
acere 679, 880, 881, 895
oacere 679, 880, 881
ecere 679, 880, 881, 1010
icere 679, 880, 881
elcere 679
ulcere 679
arcere 679
oarcere 679, 881
ucere 679, 880, 881
adere 679, 880, 881
oadere 679
edere 679, 880, 881
iedere 679, 880
idere 679, 880
indere 679, 881
undere 679, 881
ardere 679, 881
erdere 679
ierdere 679, 881
ofere 679
ufere 679
agere 679, 881
egere 680, 880, 881
igere 680, 881
ulgere 680, 881, 892
ingere 680, 881, 892, 1010
îngere 680, 881, 1010
ungere 680, 881, 892
argere 680, 881
ergere 680, 881
urgere 680, 881
ugere 680, 881
iere 680, 892
emere 680, 851, 881
imere 680
umere 680, 1010
inere 680, 881, 1010
ernere 680
unere 680, 852, 881
epere 680, 882
impere 680
umpere 680
opere 680
upere 680, 882
erere 681, 882
urere 882
asere 681, 902
oasere 681
esere 681, 882
atere 681, 880, 882, 890, 892
oatere 681, 880, 882, 890
etere 681, 880, 882
itere 681, 880, 882
aștere 681, 1010
oaștere 681, 1010
eștere 681
uștere 681
utere 681, 880, 890
ivere 681
azere 681
ezere 681
iezere 681
atire 880
arbore 681
efore 681
inore 681
abure 681
olbure 681
ulbure 681
îmbure 681
orbure 681
urbure 681
ăcure 681
ecure 681
icure 681
iercure 681
ucure 681
udure 681
eure 681
afure 681
agure 681
egure 681
igure 681
angure 681
ingure 681
ungure 681
ugure 681
eriure 1010
ajure 681
ejure 681
unjure 681
amure 681
ărmure 681
urmure 681
umure 681
anure 681
ănure 681
oure 682
iepure 682
urpure 682
erure 1010
urure 682
ăsure 682
ășure 682
ature 682
ăture 682, 1010
inture 1010
iezure 682
imbăte 903
imbîte 903
imbete 903
îmbete 903
amete 682
oamete 682
emete 682
iemete 682
unete 1010
apete 1010
obote 850
îndute 1010
aițe 682
umbițe 682
undițe 682
udițe 682
elițe 682
ielițe 682
iglițe 682
ulițe 682
anițe 682
elnițe 682
olnițe 682
ișnițe 682
oșnițe 682
apițe 682
atițe 682
intițe 682

uițe 682
avițe 682
auze 682
iedecele 682
indecele 682
alecele 682
uplecele 682
armecele 682
unecele 683
erecele 682
atecele 683
etecele 683
intecele 683
întecele 683
estecele 683
utecele 683
abicele 682
edicele 682
iedicele 682
indicele 682
agicele 682
alicele 682
elicele 682
olicele 682
uplicele 682
amicele 682
alnicele 682
ilnicele 682
imnicele 682
îmnicele 682
onicele 682
arnicele 682
ornicele 682
asnicele 683
unicele 682
aznicele 683
cricele 683
aticele 683
eticele 683
iticele 683
inticele 683
ipticele 683
esticele 683
iederele 683
iderele 683
aferele 683
egerele 683
ugerele 683
îngerele 683
umerele 684
aperele 684
umperele 684
operele 684
uperele 684
aterele 684
iterele 684
arborele 684
ancorele 684
aurele 684
aburele 684
imburele 684
urburele 684
uburele 684
ecurele 684
icurele 684
ascurele 684
escurele 684
ucurele 684
andurele 684
udurele 685
eurele 685
agurele 685
igurele 685
angurele 685
ingurele 685
îngurele 685
ugurele 685
ejurele 685
unjurele 685
alurele 685
emurele 686
armurele 686
ermurele 686
urmurele 686
anurele 686
iepurele 686
ășurele 687
eșurele 687
ășurele 687
aturele 687
ăturele 687
ulturele 687
înturele 687
arturele 687
urturele 687
asturele 688
easturele 688
usturele 688
uturele 688
iezurele 688
înzurele 688
îmbetele 1010
ăbiile 683
aliile 683
auiile 683
ăuiile 683
eniile 683
oniile 683
eriile 683
uriile 683
esiile 683
atiile 683
acerile 683
ecerile 683
icerile 683
ucerile 683
ederile 683
iderile 683
inderile 683
underile 683
arderile 683
erderile 683
ierderile 683
egerile 683
îngerile 683
ierile 684
emerile 684
eperile 684
umperile 684
uperile 684
ererile 684
aserile 684
aterile 684
iterile 684
aporile 686
aburile 684
imburile 684
oburile 684
acurile 684
eacurile 684
ăcurile 684
ecurile 684
icurile 684
ancurile 684
eancurile 684
uncurile 684
ocurile 684
arcurile 684, 1010
ercurile 684
iercurile 684
ircurile 684
ascurile 684
eascurile 684
escurile 684
iscurile 684
oscurile 684
ucurile 684
adurile 684
iadurile 684
idurile 684
andurile 684
indurile 685
îndurile 685, 1011
undurile 685
odurile 685
ardurile 685
irdurile 685
ordurile 685
isdurile 685
eurile 685
afurile 685
efurile 685
ufurile 685
agurile 685
eagurile 685
egurile 685
igurile 685
angurile 685
eangurile 685
ingurile 685
ongurile 685
ogurile 685
ergurile 685
ugurile 685
iurile 685, 1010
aiurile 685
eiurile 685
îurile 1010
ajurile 685
ejurile 685
înjurile 685
alurile 685, 1011
ealurile 685
elurile 685
ilurile 685
olurile 685
ulurile 686
amurile 686, 1011
eamurile 686, 1011
emurile 686
armurile 686
umurile 686
anurile 686
enurile 686
inurile 686
emnurile 686
onurile 686
unurile 686
apurile 686
epurile 686
ipurile 686
impurile 686
impurile 686
opurile 686
upurile 686
arurile 686
ărurile 686
ucrurile 686
erurile 686
irurile 686
orurile 686
ururile 687
asurile 687
ăsurile 687
esurile 687
isurile 687
alsurile 687
insurile 687
unsurile 687
osurile 687
ersurile 687
iersurile 687
ursurile 687
usurile 687
eșurile 687
aturile 687
uaturile 687
ăturile 687
eturile 687
iturile 687, 1011
îturile 687
alturile 687
ulturile 687
inturile 687
înturile 687, 1011
onturile 687
unturile 687
oturile 687
arturile 687
erturile 687
irturile 687
orturile 687
urturile 687
asturile 688
esturile 688
osturile 688
usturile 688
uturile 688
ățurile 688
ețurile 688
uțurile 688
avurile 688
evurile 688
îrvurile 688
azurile 688
iazurile 688
ăzurile 688
ezurile 688
iezurile 688
izurile 688
înzurile 688
orzurile 688
uzurile 688
af 688, 799, 879, 1011
ăf 799
ef 688, 799, 879, 1011
if 688, 799, 879
îf 799
alf 799
ălf 799
elf 799, 800
ilf 688, 799, 800
îlf 799, 800
olf 688, 799, 800
ulf 799
anf 799
ănf 799
enf 799
inf 799
înf 799
onf 688, 799, 800, 841
unf 799
of 688, 799, 879
arf 799
erf 799
irf 799
îrf 688, 799, 800, 1011
orf 689, 799, 800
urf 799
uf 689, 799, 879, 1011
ag 689, 693, 800, 897, 907, 955, 1011
eag 689, 800, 850, 897, 904, 955, 1011
iag 689, 897, 904, 1011
ăg 800
eg 689, 800, 897, 1011
ig 689, 800, 1011
îg 800
ajg 800
ăjg 800
ejg 800

jig 800
îjg 800
ojg 800
ujg 800
alg 800
ălg 800
elg 800, 801
ilg 800
îlg 800
olg 800
ulg 689, 800, 801, 892, 1011
ang 689, 800, 801
eang 689, 801
ăng 800
eng 800
ing 689, 800, 801, 956, 1011
îng 689, 800, 801, 895, 956, 1011, 1012
ong 689, 800, 801
ung 690, 800, 801, 1012
og 689, 800, 801, 894, 956, 1012
arg 690, 800, 802
ărg 800
erg 690, 800, 802, 957, 1012
irg 800
îrg 690, 800, 802
org 800
urg 690, 800, 802, 1012
ug 690, 800, 801, 1012
azg 800
ăzg 800
ezg 800
izg 800
îzg 800
ozg 800
uzg 800
aleg 690, 888, 896
oleg 690, 802
armeg 959
umeg 690, 801, 802
oneg 802
uneg 802
itreg 690, 802
alig 802
aprig 802
aog 690
ah 690, 803, 1012
eah 690, 803
iah 690
oh 1012
arh 690, 803
uh 690, 803
i 785, 786, 805, 806, 810, 815, 828, 848, 850, 885, 894, 896, 901, 1012, 1018
ai 690, 779, 818, 890, 896, 901, 905, 1014, 1021
eai 905, 1014
iai 848, 890, 905
uai 905
ăi 691, 848, 849, 1014, 1016, 1019
abi 691
ebi 691, 791, 853, 1015
ibi 691, 853
aibi 790
uibi 691
albi 691, 853
ălbi 837
elbi 691, 837, 853
iambi 691
imbi 691, 791, 837, 853, 954, 1015
îmbi 691, 837
umbi 691
obi 691, 1015
ărbi 791, 854
erbi 691, 791, 854, 1015
ierbi 691, 791, 854, 1015
irbi 788
orbi 691, 1015
urbi 691
aci 691, 791, 827, 829, 850, 1015, 1017
ăci 692, 792
eci 692, 792, 956, 1015, 1017
ici 692, 791, 792, 1015
aici 692, 792
eici 692, 792
oici 692, 793
uici 692, 792
îci 792
alci 692, 792
ălci 692, 792
elci 692, 785, 788, 792, 1016
îlci 692, 792
ulci 692, 792, 1016
anci 692, 793
ănci 692, 791, 793
enci 692, 788, 793
inci 692, 793, 1017
înci 692, 793, 1016
onci 692, 793
unci 692, 793, 1016, 1017
oci 692, 792, 1016
arci 693, 793
ărci 693, 793
erci 693, 793, 852
îrci 693, 793, 794
orci 693, 793, 1016
urci 693, 793
iurci 793
uci 693, 792, 1016
iuci 792
ci 693, 901, 905, 1014, 1016—1019
iei 905, 1016, 1017, 1019
agi 691, 693, 802, 879, 894, 1017
egi 694, 802, 859, 879, 1017, 1025
igi 694, 802, 879
elgi 694
ulgi 694, 801, 1016, 1017
ăngi 803
engi 694, 788, 802
ingi 694, 788, 801, 802, 1017
îngi 694, 788, 803, 956, 1017
ungi 694, 803, 1016, 1017
ogi 802, 880
argi 803, 1017
ergi 802, 803, 1017
urgi 803
ugi 694, 802, 880, 1017
iugi 802
echi 694, 956, 1017
unchi 1018
ochi 694
ușchi 807
uchi 694
eghi 891, 1018
enghi 694, 801
unghi 694, 801, 1018
ii 694, 785, 786, 1012, 1018, 1019
îi 694, 782, 1014, 1016, 1019, 1029
aji 694, 717, 803, 850, 1019
ăji 718, 804
eji 718, 803, 830, 1019, 1042
iji 718, 803
înji 804
oji 718, 804, 1019
erji 803
irji 804
îrji 718, 804
orji 718, 804
uji 804
ali 694
eli 695, 809, 810, 1019
ieli 809, 1019
ili 695
oli 695, 809, 1019
uli 647, 695
ami 695
iami 890
ămi 695, 732
emi 695, 813, 1019
imi 695
îmi 695
almi 695
ălmi 695
ulmi 695, 732, 1019
omi 695
armi 695
ărmi 1019
ermi 695
iermi 695, 1019
ormi 695, 1019
urmi 695
umi 695, 1049
ani 695, 1019, 1049
eni 695, 1019
ini 695, 696, 1019, 1020, 1050, 1052
îni 696, 1019, 1020, 1050
oni 696, 1020
erni 696
uni 696, 1020, 1052
oi 696, 830, 848, 898, 1020
ioi 1020
api 696, 1021
epi 696, 1021
ipi 696
alpi 696
ulpi 696
impi 1015
umpi 1021
opi 696, 1021, 1054
erpi 696
upi 696, 817
ari 696, 850, 1021, 1054
ări 696, 818, 905, 1021—1023, 1056, 1057
eri 696, 785, 1021, 1022, 1056
ieri 696, 1021, 1022, 1056
iri 697, 898, 1022, 1056
îri 1023
ori 697, 1022, 1023, 1057
iori 1024
uri 697, 1024, 1060
iuri 697
ași 755, 831, 901, 1024, 1066
iași 755
eși 755, 816, 830, 1025, 1066
ieși 755, 830, 1025, 1066
iși 756, 785, 831, 1025, 1067
își 756, 841, 1025
alși 757
inși 757, 1025
înși 1025
unși 757, 1025
oși 757, 1025, 1067
ioși 1025, 1067
arși 757
erși 757, 1025
orși 757
urși 757
uși 757, 831, 839, 1025, 1067
aști 1025
ăști 1025
ești 1025, 1026
iești 1025, 1026
iști 1026
îști 877
oști 787, 831, 1026
uști 831, 839, 877, 1026
ați 763, 900, 901, 1026, 1080
eați 1026
iați 890
ăți 763, 834, 852, 900, 904, 1017, 1027, 1080
acți 763
ecți 763
eți 763, 834, 835, 1027, 1080
ieți 763, 835, 1027, 1080
iți 764, 787, 850, 1027
îți 764, 1027
alți 764, 784, 834, 852, 1080
ălți 764, 834
elți 764
olți 764, 835, 1027, 1080
ulți 764, 835, 1028, 1029, 1080
emți 764
imți 764, 1028
anți 764, 781, 1028, 1080
enți 764
inți 764, 1028, 1080
înți 1028
unți, 765, 1028
oți 765, 835, 1028, 1080
apți 765, 833
epți 765, 1028
iepți 765, 1028
ipți 765
opți 765
upți 765
arți 765, 835
ărți 765, 835, 1028
erți 765, 835, 1028, 1029
ierți 765, 835, 1028, 1029
îrți 765
orți 765, 835, 891, 1029
urți 765, 1029
uți 765, 835, 889, 891, 1029, 1080
iuți 765
ui 698, 888, 1029
avi 698, 1029
ăvi 698
evi 698, 883
ivi 698, 883
ervi 698
uvi 698
azi 770, 837, 850, 897, 1029, 1083, 1084
iazi 1029
ăzi 837, 882
ezi 770, 836, 882, 893, 1015, 1029, 1084
iezi 770, 882, 1084
izi 770, 882, 1030
îzi 883, 1030
alzi 770, 1030
olzi 770

enzi 883, 892
inzi 771, 883, 894, 906, 1030, 1063
înzi 771, 883, 892, 1016
onzi 771, 883, 906, 1030
unzi 771, 883, 906, 1030, 1084
ozi 771, 882
arzi 771, 883, 1030
ărzi 883
erzi 771, 799, 837, 883, 891, 892, 1030, 1084
ierzi 771, 799, 837, 883, 891, 1030
orzi 771, 882
urzi 771, 882, 1029, 1030
uzi 771, 850, 882, 1030, 1084
iuzi 882
ireai 1030
ulai 896
inai 1030
oai 888, 896
însai 893
atai 786, 887, 893, 897, 901
itai 785
utai 893
icăi 1030
îlfăi 701
îngăi 1030
urmăi 1030
ipăi 1030
aéci 794
upleci 796, 897
ineci 1030
îneci 1030
uneci 1030
oareci 698, 794
ereci 698
enseci 796
ateci 794, 1030
oteci 793
esteci 796
aici 698
abici 698, 794, 795
ebici 794
ibici 795, 1030
ambici 796
iambici 796
obici 794
ubici 698, 794, 795
acici 796
adici 794
edici 793, 794
iedici 793, 1030
idici 795
aldici 796
endici 796
indici 796
odici 793, 794
iodici 794
ordici 1030
udici 793, 794
eici 794
afici 794, 795
efici 794
ifici 794, 795, 1030
ofici 794, 795
ufici 794
agici 794, 795
egici 794
igici 795
algici 795
ogici 794, 795
ugici 794
achici 794, 795
iici 794
alici 793, 794, 1030
ublici 1030
elici 793—795
ilici 795
olici 793, 794
eplici 796
uplici 796, 1030
ulici 793, 794
aulici 796
amici 794, 795
emici 794, 795
imici 795
omici 794, 795
umici 794
amici 794, 795
enici 794, 795
inici 795
oinici 1030
ajnici 797
alnici 1030
amnici 796
onici 794, 795, 1030
arnici 795, 796
ernici 796
irnici 796
ornici 796
urnici 796
asnici 796, 797
unici 793, 794, 797
aznici 796
oici 794
apici 794
epici 794, 795
ipici 795
impici 796
opici 794, 795
upici 794, 796
arici 794
oarici 794
abrici 797
erici 698, 793, 794, 796, 1030
ierici 794
africi 698
irici 698, 794, 795
orici 794
ectrici 698
etrici 698
itrici 698, 796
astrici 796
ostrici 796, 797
urici 698, 794, 795
asici 794
esici 794
isici 795, 796
osici 794, 795
iersici 795
usici 795
atici 794, 1031
actici 796
ectici 796
etici 793, 794, 900
itici 793, 795, 1031
antici 796
entici 796
intici [illegible]
otici 793, 794
aptici 796
eptici 796
iptici 796
optici 796
ortici 1030
astici 796
estici 796
istici 795, 796
ostici 796
ustici 796
utici 795
uici 794
avici 794
evici 794
ivici 795
ovici 794
uvici 795
azici 794
ezici 794, 795
izici 795, 796
ozici 794, 795
uzici 795, 1031
euci 771
undi 1031
ei 1031, 1032
aei 902
abei 699
oabei 699
ebei 699
ibei 699
aibei 699
oaibei 699
albei 699
elbei 699
ambei 699
oambei 699
îmbei 699
ombei 699
obei 699
oarbei 699
ierbei 699
orbei 699
ubei 699
acei 699
oacei 699
ecei 700
icei 700
elcei 700
ilcei 700
ancei 700
encei 700
incei 700
încei 700
uncei 700
ocei 700
arcei 700
oarcei 700
ercei 700
urcei 700
ucei 700
adei 700
edei 700
idei 700, 847
aldei 701
eldei 701
ildei 701
oldei 701
uldei 701
andei 701
endei 701
indei 701
undei 701, 963, 1031
odei 701
ardei 701
oardei 701
urdei 701
udei 701
azdei 701
eei 1031
afei 701
alfei 701
îlfei 701
ofei 701
arfei 701
erfei 701
orfei 701
ufei 702, 846
egei 702
igei 702
ilgei 702
angei 702
ingei 702
îngei 702
ungei 702
argei 702
ergei 702
urgei 702
ugei 702
echei 702
uchei 702
iei 702, 1031, 1032
aiei 698, 902
oaiei 699, 1031
ăiei 699
eiei 701
iiei 702
oiei 701
uiei 709
oajei 702
ijei 703
ujei 703
alei 703, 782, 902, 1033
oalei 703
elei 703, 845
ielei 703
ilei 703, 1031
olei 703
arlei 703
erlei 703
ierlei 703
îrlei 703
urlei 703
ulei 703
amei 703, 847
oamei 703
emei 703, 784, 847, 1031, 1033
imei 1031
almei 703
elmei 703
ulmei 703, 848
omei 703
armei 703
ermei 704
urmei 704, 1031
asmei 704
esmei 704
iesmei 704
ismei 704
osmei 704
atmei 704
umei 704, 1031
anei 704, 1031
enei 704, 847
inei 704, 1031
înei 704
ernei 704
îrnei 704
esnei 704
unei 849, 984, 1031
apei 705
epei 705
iepei 705
ipei 705
ulpei 705
opei 705
upei 705, 847, 1031
arei 705, 1031
oarei 705
ărei 705, 1031, 1033
ebrei 705
umbrei 705
edrei 705
idrei 705
endrei 705
erei 706, 784, 846, 1031, 1033, 1034

ierei 706, 1031
irei 706, 994, 1031
orei 706, 1032
etrei 706
ietrei 706
itrei 706
utrei 707
urei 707, 1032, 1035
avrei 707
asei 1032
esei 707, 1035
isei 707
usei 707
ușei 707
atei 707, 1035
etei 707
itei 707
îtei 707
altei 707
ultei 707
intei 1032
otei 707
artei 707
ortei 708
urtei 708
astei 708
estei 708, 1032, 1035
iestei 708
istei 708
aștei 848
ăștei 848
eștei 848
utei 708
aței 708
eței 708, 1032, 1035
ieței 1035
iței 708, 846
anței 708
enței 709
inței 709, 1032
arței 709
erței 709
ierței 709
orței 709
avei 709, 785, 849, 887, 894, 896, 902, 1036
eavei 1036
evei 709, 785, 786, 845, 894, 1032
ivei 709, 785, 846, 1032
aivei 902
amivei 887
alvei 887, 896, 902
ovei 709
ervei 709
azei 709
ezei 709
izei 710
ozei 710, 786, 846
erzei 710
uzei 710, 846
alegi 698
umegi 1032
itrigi 796
achi 806
aii 698
oaii 699, 1031
ăii 699, 1032
abii 699, 893, 1032
ăbii 699, 1032
ebii 699
ibii 699, 1032
aibii 699
albii 699
elbii 699, 847
ambii 699
iambii 699
oambii 699
îmbii 699
imbii 699
ombii 699
umbii 699
obii 699, 847, 1032
ărbii 699, 791
erbii 699, 791, 1032
ierbii 699, 791, 1032
orbii 699, 1032
ubii 699
acii 699
oacii 699
ecii 700, 1032
icii 700
ălcii 700
elcii 700
îlcii 700
ulcii 700
ancii 700
ăncii 700
encii 700
incii 700
încii 700
uncii 700, 1032
ocii 700
arcii 700
ărcii 700
ercii 700
îrcii 700
urcii 700, 1032
ucii 700, 901, 1032
avcii 700
adii 700
edii 700
idii 700, 847
ajdii 701
ejdii 701, 1032
ojdii 701, 804
aldii 701
eldii 701, 847
andii 701
endii 701
undii 701
odii 701, 846, 1032
ardii 701
urdii 701
udii 701
azdii 701
eii 701, 1032
afii 701, 794
ăfii 701
efii 701
alfii 701
elfii 701
ilfii 701
îlfii 701
olfii 701, 800
ulfii 701
emfii 701
onfii 701
ofii 701
arfii 701
erfii 701
orfii 701
ufii 702, 846
agii 702
egii 702, 1032
igii 702
elgii 702
ulgii 702
ăngii 702
engii 702
ingii 702
îngii 702
ungii 702
ogii 702
argii 702
ergii 702
orgii 702
urgii 702
ugii 702
ahii 794
achii 702, 794
echii 702
ichii 702
ochii 702, 846, 1032
uchii 702
enghii 702
înghii 702, 848
unghii 702, 848, 1032
iii 702, 1031, 1032
ochiii 1032
îii 702
ejii 702
ijii 703, 804
îjii 703
ojii 703
ujii 703
alii 703, 782, 849, 902, 1033
oalii 1033
oclii 703
elii 703, 782, 845, 885, 904, 1033
ielii 703, 845, 885, 1033
anglii 703
ilii 703, 1033
olii 703, 786, 846, 1033
erlii 703
urlii 703
ulii 703
iulii 703
amii 703, 847
ămii 848
emii 703, 784, 787, 847, 1031, 1033
imii 703
almii 703
elmii 703
ulmii 703, 848
omii 703
armii 703
ărmii 704, 1033
ermii 704
iermii 704, 1033
urmii 704
esmii 704
ismii 704
osmii 704
usmii 704
atmii 704
umii 704, 889, 1031, 1033, 1036
izmii 704
anii 704, 847, 864, 1033
ănii 847
enii 704, 847, 1033
ienii 847
inii 704, 1033
înii 704, 848, 851, 1033
ilnii 704
onii 704, 847
ernii 704
ornii 704, 1033
esnii 704
unii 704, 782, 1031, 1033
oii 704
apii 705
epii 705
ipii 705
alpii 705
ălpii 705
ilpii 705
ulpii 705
impii 1036
opii 705, 784, 846, 900, 903
upii 705, 847, 1031
arii 705, 1033
ării 705, 784, 885, 1031, 1033, 1034
abrii 705
ebrii 705
ibrii 705
imbrii 705
umbrii 705
obrii 705
acrii 705
ocrii 705
ucrii 705
adrii 705
edrii 705
idrii 705
andrii 705
endrii 705
indrii 705
îndrii 705
undrii 706
odrii 706
udrii 706
erii 706, 784, 846, 851, 1033, 1034
ierii 706, 846, 1033, 1034
afrii 706
agrii 706
egrii 706
irii 706, 893, 1031, 1034
îrii 706
orii 706, 847, 1032—1034
iorii 847
atrii 706
etrii 706
itrii 706
estrii 706, 1035
istrii 707
ustrii 707
utrii 707
urii 707, 1035
avrii 707
asii 707
esii 707, 1035
iesii 707
isii 707
osii 707
usii 707
așii 707
eșii 707, 1035
ieșii 1035
ișii 707
îșii 707
inșii 1035
înșii 707, 1035
oșii 707, 1035
ușii 707, 1035
atii 707, 1035
etii 707
itii 707, 850
îtii 707
ultii 707
antii 707
otii 707
urtii 708
estii 708, 787, 1032, 1035
istii 708
aștii 848
ăștii 848
eștii 848, 1035
ieștii 848
oștii 831
utii 708, 850
ații 708, 1035
ății 891, 1035
acții 708
ecții 708
iecții 708

uncţii 708
cţii 708, 847, 891, 1032, 1035
ieţii 708, 847, 1035
iţii 708, 846, 1035
alţii 708, 1035
ălţii 708, 1035
îlţii 708
olţii 708
ulţii 708, 1036
umţii 896
anţii 708
enţii 709, 847
inţii 709, 1036
înţii 709
onţii 709
unţii 709, 896, 1036
oţii 709, 1036
arţii 709
ărţii 709
erţii 709
îrţii 709
orţii 709, 1036
urţii 709
uţii 709
uii 709
avii 709, 849, 1036
evii 709, 784, 785, 801, 845, 1036
ivii 709, 846, 1032, 1036
ovii 709
ervii 709
uvii 709, 846
azii 709, 1032, 1036
ezii 709, 847, 1036
izii 710
ozii 710, 786, 846, 1036
arzii 710
erzii 710
urzii 710
uzii 710, 846
îfii 849
îngii 848, 1030
ungii 848
îjii 804, 885
umii 1036
îrii 706, 780
îrţii 709
andeli 809
abili 809
obili 810
aghili 810, 815
upili 809
avili 890
areami 733
ireami 733
aiami 733
irami 734
urami 734
asami 733
însami 734, 813
arsami 734
atami 901
artami 734
eţami 734
arămi 734, 901
acrămi 1036
irămi 1049
urămi 734
arsămi 736
aţămi 1036
caţămi 1036
oacemi 813
inemi 812, 1036
unemi 812
aremi 710, 1036
eremi 710, 813
ieremi 710
iremi 710
uremi 710
esemi 735, 736
atemi 736, 811, 903, 905, 1036
oatemi 811
ultemi 736
artemi 737
aştemi 736
eştemi 736
utemi 737
inimi 812, 1036
acrimi 1037
esimi 736
atimi 736, 811, 1036
ictimi 736
ultimi 736
azimi 737, 812, 1036
ezimi 737
uzimi 737
acomi 737
adomi 737
aiomi 902
ocumi 1036
uciumi 812
inumi 1036
înumi 1036
însumi 812, 1036
întumi 1036
indeni 740, 813, 899, 903, 1036
egeni 710, 815
ingeni 899
ameni 710, 814, 1037
oameni 710, 814, 1037
emeni 710, 814, 1037
imeni 710, 813, 981
umeni 710
epeni 710, 886, 1037
umpeni 815
arpeni 814
ateni 813
eteni 1037
inteni 740, 813, 850, 1037
epteni 815
iepteni 815
aini 850
icini 791, 815, 900
ocini 815
arcini 1037
ucini 815
adini 740, 815
edini 815
idini 815
indini 903
odini 740, 788, 813, 815, 903
udini 740, 815
agini 740, 815, 897, 1037
egini 815
igini 815
ingini 740, 786, 788, 813, 850, 899
ogini 815
argini 740, 893, 1037
ergini 740
ugini 815
achini 740, 815
ajini 815
ianjini 1037
alini 815
arpini 814
arini 814
erini 740, 813
eşini 740, 786, 813, 897, 899, 1037
atini 740, 785, 813, 885, 1037
etini 740, 813, 885, 900, 1037
aştini 740
utini 740
anzini 788
aoi 888, 902
aleoi 902
aioi 902
aloi 888, 902
avoi 887, 894, 896, 902
evoi 894
ivoi 785
aivoi 902
amivoi 887
alvoi 887, 896, 902
ulgări 1060
asări 748, 900, 1037, 1040
ăsări 896
esări 896, 1037
azări 712, 785
ibri 710
ubri 705
aeri 710
aberi 710, 821, 825
ăberi 825
eberi 825
iberi 825
îberi 825
ulberi 710, 806, 827, 850, 882
oberi 825
erberi 710
ierberi 710
uberi 825
aceri 710, 783, 821, 825, 830
oaceri 821
eceri 710, 783, 821, 825, 1037
iceri 710, 825
oceri 825
arceri 821
oarceri 710, 821
uceri 710, 825
aderi 826
oaderi 826
ederi 710, 826, 896
iederi 710, 826
ideri 710, 826, 893
îderi 826
inderi 710, 826, 893, 896
underi 710
oderi 826
erderi 710
ierderi 710
uderi 826
aferi 825
eferi 710, 821, 825, 1037
iferi 825
oferi 825
uferi 711, 825, 886, 901, 1037
ageri 711, 821, 825, 851
egeri 711, 783, 821, 825, 1037
igeri 711, 825
ulgeri 711, 820
ingeri 711, 783, 826, 827, 847, 1037, 1060
îngeri 711, 783, 826, 847, 893, 895, 1037
ungeri 711, 820
ogeri 825
argeri 711, 821, 850
ergeri 711
urgeri 711, 821, 850
ugeri 711, 825
ieri 711, 784, 1037
aieri 710
eieri 1037
uieri 712
aleri 825
ăleri 825
eleri 825
ileri 825
îleri 825
oleri 825
uleri 825
ameri 825
ămeri 825
emeri 711, 825
imeri 825
îmeri 825
omeri 825
umeri 711, 825, 893, 1037
aneri 823, 825
eneri 824, 825
ineri 711, 784, 821, 824, 825, 830, 1037
îneri 825
oneri 825
erneri 711
uneri 711, 820, 825, 893
aperi 711, 821, 825, 886
ăperi 825
eperi 711, 785, 825
iperi 825
îperi 825
împeri 711
umperi 711, 822, 826, 827
operi 711, 825, 870, 900
uperi 711, 821, 825
areri 825
ereri 711, 785, 825
ireri 825
oreri 825
ureri 825
aseri 712, 825, 896
ăseri 825, 896
eseri 711, 825, 896
iseri 825
oseri 825
useri 825
aşeri 826
eşeri 826
işeri 826
oşeri 826
uşeri 826
ateri 711, 785, 820, 825, 890
oateri 711, 820, 826, 890
eteri 711, 825, 890
iteri 711, 825, 890
îteri 826
interi 711
oteri 826
aşteri 712, 821, 1037
oaşteri 712, 821
eşteri 712, 821, 827
uşteri 821
uteri 712, 826, 890
aţeri 712, 826
eţeri 826
iţeri 826
îţeri 826
oţeri 826
uţeri 826
ueri 712
averi 826
everi 826
iveri 826
overi 826
uveri 826
azeri 712, 826
ezeri 712
iezeri 712

izeri 826
egri 1037
asiri 712
atiri 820, 890
abori 712
ibori 712
arbori 826
ondori 712
udori 712
afori 712
efori 712, 713
ogori 712
ihori 712, 714, 893
iori 821
oori 712
ăsori 712
esori 712
atori 712, 893
etori 712, 716
itori 712, 716
întori 712
artori 712
utori 893
atri 706
etri 706
astri 706
iastri 706
iestri 706
ustri 706
aștri 1038
oștri 707
auri 712, 1038, 1061
ăuri 712
aburi 712, 820, 822, 851, 893
eaburi 822, 851
ăburi 822, 851
eburi 712, 822, 851
iburi 712, 822, 851
uiburi 712
îburi 822, 851
olburi 712, 826
ulburi 826
iamburi 826
imburi 712, 826, 837
îmburi 826, 837, 849
oburi 712, 822, 851
erburi 712, 826
ierburi 712
irburi 826
îrburi 712, 826
orburi 712, 826
urburi 826
uburi 712, 822, 851
acuri 712, 823, 1038
eacuri 712, 823, 1038
iacuri 823
ăcuri 712, 823
ecuri 712, 823
icuri 712, 797, 819, 820, 823, 893, 1038
îcuri 823, 1038
îlcuri 827
olcuri 827
ancuri 712, 827
eancuri 712, 827, 893
încuri 712, 827
uncuri 712
ocuri 712, 819, 823, 893, 1038
arcuri 713, 827
ercuri 713, 827, 899, 1038
iercuri 713, 827, 899, 1038
ircuri 713, 827
îrcuri 827
orcuri 827
ascuri 713, 827
eascuri 713, 827
escuri 713, 827
iscuri 713, 827
oscuri 713
ucuri 713, 805, 820, 823, 849, 893, 898, 1038
aduri 713, 822, 851
eaduri 851
iaduri 713, 822
ăduri 851
eduri 822, 851
iduri 713, 822, 851
îduri 822, 851
alduri 713
olduri 713, 893, 899
anduri 713, 819, 826, 827
eanduri 819, 826
enduri 819, 827
induri 713, 827
înduri 713, 826, 827, 1038, 1040
onduri 713, 827
unduri 713, 827
oduri 713, 819, 820, 822, 851, 893, 1038
arduri 713, 827
erduri 827
irduri 827
îrduri 713, 827
orduri 713
uduri 713, 810, 819, 822, 851, 893
euri 713, 822
afuri 713, 821, 822, 893, 899
efuri 713, 822, 859
ifuri 713, 822
amfuri 827
ofuri 823
ărfuri 713, 1038
îrfuri 713, 717, 1038
ufuri 713, 823
aguri 713, 820, 823, 827, 893, 1038
eaguri 713, 820, 827, 1038
ăguri 713
eguri 713, 823, 899, 900
iguri 713, 797, 800, 819, 823, 1038, 1061
ulguri 827
anguri 713, 819
eanguri 713, 819
enguri 819
inguri 713, 819, 827, 1038
înguri 713, 819, 827, 1038, 1061
onguri 713, 819, 827
unguri 714, 819
oguri 714, 820, 823, 893
arguri 714, 827
erguri 714, 827, 1038
îrguri 714, 827
urguri 714, 827
uguri 714, 819, 820, 823, 893, 898, 1038
ahuri 823
eahuri 823
ehuri 823
ihuri 714, 805, 823
îhuri 823
ohuri 823
uhuri 823, 1038
iuri 820, 1038, 1039
aiuri 714, 1038
aciuri 822, 851
eaciuri 851
ăciuri 822, 851
eciuri 822, 851
iciuri 822, 851
îciuri 851
enciuri 714, 827
onciuri 714
ociuri 822, 851
uciuri 851
ediuri 822
eiuri 713, 714, 822, 1038
agiuri 823
egiuri 823
igiuri 823
ingiuri 827
îngiuri 827
ungiuri 820
ogiuri 823
ugiuri 823
enghiuri 714, 827
unghiuri 714, 819, 827
oiuri 714
eriuri 1038
îuri 1038, 1039
ajuri 714, 823
ăjuri 823
ejuri 714, 823
ijuri 823
înjuri 827
unjuri 714, 827
ojuri 823
ujuri 823
aluri 714, 808, 823, 895, 1039
ealuri 714, 808, 823, 895, 1039
ăluri 714, 823
eluri 714, 823, 1039
iluri 714, 823, 1039
oluri 714, 823, 1039
uluri 714, 823
amuri 714, 823, 1039
eamuri 714, 823, 1039
ămuri 714, 823
emuri 714, 823, 885, 897, 900, 1039
imuri 714, 823
îmuri 823
almuri 827
elmuri 827
ilmuri 827
îlmuri 828
olmuri 827
ulmuri 828
omuri 714, 823
armuri 714, 828
ărmuri 714
ermuri 714, 784, 828
irmuri 828
ormuri 828
urmuri 714, 828
asmuri 714
ismuri 714
umuri 714, 823
anuri 714, 824, 1039
eanuri 824
ănuri 715, 824
enuri 715, 824
inuri 715, 824, 1039
înuri 715, 824, 1039
amnuri 828
emnuri 828
imnuri 828
îmnuri 828
omnuri 828
umnuri 828
onuri 715, 824
ărnuri 715, 828
ornuri 715
urnuri 715
unuri 715, 824
ouri 715, 822, 1039
apuri 715, 821, 824, 893
epuri 715, 821, 824, 893, 1040
iepuri 715, 821, 1040
ipuri 715, 821, 824, 893, 1040
îpuri 824
impuri 715
opuri 715, 821, 824, 828, 893, 1040
orpuri 715
urpuri 715
upuri 715, 821, 824, 893
aruri 715, 824
ăruri 715, 824, 1038, 1040
eruri 715, 824, 1038, 1040
iruri 715, 824
îruri 824
oruri 715, 824, 1040
ururi 715, 824, 1040
asuri 715, 822, 824, 893, 1040
ăsuri 715, 786, 822, 824, 893, 1040
esuri 716, 786, 822, 824, 893, 1040
isuri 716, 822, 824, 893, 1040
îsuri 824
ulsuri 716
insuri 716
însuri 716
unsuri 716
osuri 716, 822, 824, 893
ipsuri 716
ersuri 716
iersuri 716
orsuri 716
ursuri 716
usuri 716, 822, 824, 893
așuri 716, 824
ășuri 716, 788, 824
eșuri 716, 824
ișuri 716, 820, 824
îșuri 716, 824
oșuri 716, 824
ușuri 716, 824
iușuri 716
aturi 716, 819, 822, 824, 893, 894, 900, 1040
ături 716, 820, 822, 824, 885, 893, 1040
acturi 716
eturi 716, 820, 824, 893, 1040
ituri 716, 824, 893
îturi 820, 822, 824
alturi 716
ulturi 716, 1040
anturi 716
înturi 712, 716, 827, 1040
onturi 716
unturi 716
oturi 716, 824
apturi 717
epturi 717
iepturi 717
arturi 717, 826
erturi 717, 826, 1040
irturi 717
orturi 717, 1040
urturi 717
asturi 717, 818
easturi 717
esturi 717, 818
isturi 717
osturi 717, 818
usturi 717, 818, 821

ături 717, 784, 820, 822, 824, 1040
aţuri 824
ăţuri 820, 825, 1040
eţuri 820, 824, 893, 1040
iţuri 824
îţuri 825
anţuri 1040
oţuri 824
uţuri 825
avuri 717, 820, 822, 824, 893
ăvuri 717, 824
evuri 717, 824
ivuri 824
îvuri 824
ovuri 824
îrvuri 717
uvuri 824
azuri 717, 824, 1040
ăzuri 824
ezuri 717, 824
iezuri 717, 824
izuri 717, 824
îzuri 824
enzuri 717
înzuri 717, 820, 1041
unzuri 717
ozuri 717, 824
orzuri 717
uzuri 717, 824
arăşi 758, 831, 891, 903, 1041, 1067
iarăşi 758, 831, 1041, 1067
urăşi 758
asăşi 758
insăşi 786
însăşi 786
ceşi 891
argeşi 758
ieşi 786
eieşi 785, 891, 1041
uieşi 785, 891
aleşi 758, 830, 1041
emeşi 758
eneşi 758, 1067
epeşi 758
ipeşi 758
areşi 831, 891
aseşi 758, 902
eseşi 758
iseşi 758
useşi 758
ateşi 900
eişi 785, 1041
ieişi 785, 1041
uişi 785, 891
aoşi 759
eaoşi 759
înduşi 786, 1041
oruşi 785
însuşi 786, 1041
oriieşti 1041
orieşti 1041
oreşti 1041
inişti 832, 1041
oişti 832
arişti 832, 1041
iraţi 785
însaţi 893
ataţi 887, 893, 897, 902
utaţi 893
imbăţi 835
îmbăţi 835
arăţi 834, 901, 1041
irăţi 1041
îrăţi 1041
urăţi 766, 785, 834
aeţi 902
erbeţi 766
ierbeţi 766
aceţi 766
oaceţi 766
eceţi 766
iceţi 766
uceţi 766, 1041
adeţi 766
oadeţi 766
edeţi 766
ideţi 766
indeţi 766
undeţi 766
ardeţi 766
oardeţi 766
ierdeţi 766
ageţi 766
egeţi 766
igeţi 766
ingeţi 766
ungeţi 767
argeţi 767
ergeţi 767, 1041
urgeţi 767
ugeţi 767
ieţi 767
aieţi 766, 834, 902, 907, 1041
oaieţi 766
eieţi 766
ieieţi 766
aleţi 888, 902, 903
eleţi 783
ieleţi 783, 834
emeţi 767
ineţi 767, 907, 1041
îneţi 1041
emneţi 767
erneţi 767
uneţi 767, 1041
apeţi 767, 833
epeţi 767, 895, 903, 1041
ipeţi 767, 835
oaspeţi 1041
upeţi 767
areţi 767, 785, 834, 1080
oareţi 767
ereţi 767, 834, 1041
ureţi 767
iseţi 796, 1041
oaşteţi 1041
aveţi 887, 894, 896, 902
eveţi 785
iveţi 785, 888, 896
aiveţi 902
amiveţi 887
alveţi 887
aiţi 766, 834, 907, 1041
eliţi 767, 783, 834
ieliţi 767, 783, 834
oliţi 767, 788, 835
uliţi 767, 783, 830, 834, 835, 1041
aniţi 767, 834
elniţi 834
olniţi 767, 788, 834
emniţi 767
oniţi 787, 788
erniţi 767
apiţi 833
eriţi 767, 834, 985, 1041
ieriţi 834
intiţi 851
aviţi 896
eninţi 900
erinţi 900
eoţi 830
auţi 767
ibui 849
îbui 849
ăcui 885
ădui 1042
îndui 786, 1041
udui 845
îngui 848, 1041
ugui 849
oiui 1041
alui 1041
ălui 885, 1041
elui 1041
inui 1041
înui 1041
ipui 1041
ărui 845, 885, 900, 903, 1041
erui 849
irui 885
îrui 885
urui 885
asui 1042
atui 1042
ătui 885, 897, 1042
etui 1042
itui 1042
îtui 885
intui 900, 1042
eptui 1042
ieptui 1042
istui 901, 1042
ăţui 1042
eţui 1042
ănţui 885
izui 849, 885
ubavi 717
îndavi 717
îngavi 717
uhavi 717
olnavi 717
îrnavi 717
unăzi 836
ebezi 1042
umezi 771, 849, 897
epezi 771, 850, 886, 1042
etezi 771
alizi 882
auzi 771, 882, 1042
aurici 717
abiei 1042
ăbiei 1042
amămei 1042
amăvei 887
alevei 902
aovei 887, 902
eamămii 1042
aooi 888
amăvoi 887
alevoi 902
aovoi 887, 902
iserăţi 880
arserăţi 902
amăveţi 887
aleveţi 902
aoveţi 887, 902
acului 1042
ocului 1042
îndului 1042
eiului 1042
alului 1042
ânului 1042
inului 1042
înului 1042
impului 1042
împului 1042
odrului 1042
irului 1042
orului 1042
otrului 1042
itului 1042
întului 1042
î 804, 839, 841, 1012
aj 694, 717, 803
ăj 803, 804
ej 718, 803, 1019, 1042
ij 803
îj 803, 804
alj 803
ălj 803
elj 803, 804
ilj 803
îlj 803
olj 803, 804
ulj 803
anj 803
ănj 803
enj 803
inj 803
înj 803, 804
onj 803
unj 803
oj 803, 804, 1019
arj 803, 804
ărj 803
erj 803, 804
irj 803, 804
îrj 803, 804
orj 718, 803, 804
urj 803
uj 718, 803, 890
al 718, 808, 890, 1042, 1043
eal 808, 1042, 1043
ial 718, 890
oal 1042, 1043
ăl 718, 787, 809, 810, 889, 1043
el 718, 809, 810, 866, 1043
iel 718, 1043
il 718, 809, 811, 889, 890, 900, 1044
ol 719, 798, 799, 809, 884, 891, 1044
ul 719, 809, 888, 899, 907, 1044
acal 719, 849
ascal 719
edal 811
ital 720
antal 720
abăl 719
eabăl 719
ibăl 719
imbăl 719
umbăl 719
acăl 719, 811
eacăl 719, 811
oacăl 811
ecăl 811
icăl 719, 811
uncăl 719
ocăl 811
arcăl 719
oarcăl 719, 811
urcăl 719
ascăl 719, 1044
eascăl 719
oascăl 719, 1044
işcăl 719
uşcăl 719
ucăl 811
adăl 719, 811
eadăl 719, 811
oadăl 719, 811
edăl 811

îdăl 719, 811
indăl 719
undăl 719
ardăl 719, 811
iardăl 811
oardăl 719
udăl 719, 811
agăl 720, 811
eagăl 720
oagăl 720, 811
egăl 811
igăl 720, 811
ingăl 720
îngăl 720
ungăl 720
ogăl 811
argăl 720
eargăl 720
urgăl 720
ugăl 720, 811
alăl 720, 811
oalăl 720
amăl 720
imăl 720
armăl 720
oarmăl 720
irmăl 720
urmăl 720
umăl 720
inăl 720
înăl 720
arnăl 720
earnăl 720
oarnăl 720
unăl 720
apăl 720
oapăl 720
impăl 720
umpăl 720
urpăl 720
upăl 720
arăl 720
oarăl 720
urăl 720
asăl 720
esăl 720
atăl 720, 809, 810, 1044
iatăl 720, 809, 810, 1044
ităl 720
entăl 720
intăl 720
întăl 720
untăl 720
optăl 720
uptăl 720
artăl 720
iartăl 720
oartăl 720
ortăl 720
urtăl 720
astăl 720
ustăl 720
utăl 721
ațăl 721, 890
eațăl 721
oațăl 721
ețăl 721
ițăl 721
uțăl 721
avăl 721
azăl 721
eazăl 721
izăl 721
inzăl 721
înzăl 721
arzăl 721
iarzăl 721
uzăl 721
ael 721
abel 721
ebel 721, 722
ibel 721
aibel 721
uibel 721
imbel 721
acel 721, 810
oacel 721, 811
ecel 721, 810
icel 721, 811
ocel 811
arcel 721
ercel 721
urcel 721
ucel 721, 811
adel 810
oadel 810
edel 721, 784, 790, 808, 810
idel 722, 810
îdel 722, 810
agel 721, 722, 811
oagel 811
egel 721, 722, 811
igel 721, 811
ugel 722, 811
anghel 722
iel 811
aiel 721, 811
oaiel 721, 811
eiel 811
ieiel 811
uiel 722, 811
emel 721
umel 721, 722
ianel 890
inel 721, 889
înel 721
ernel 721
unel 721, 889
oel 811
apel 721
epel 721, 810
upel 721, 809, 810
arel 721
erel 721
irel 721
orel 722
urel 722
asel 722
esel 720, 722, 784, 785, 790, 808, 1044
atel 722, 810
aștel 722
oaștel 722
eștel 722
iștel 722
uștel 722
utel 722
ețel 721, 722
uel 722, 811
avel 722
ail 890
iail 890
ăil 811, 889
abil 721, 722, 810
ebil 721, 722, 810
ibil 722, 810
obil 722
ubil 722, 810
îdil 722, 810
eil 811
agil 721, 722
egil 722
igil 721
ugil 722
aghil 721, 811
iil 811
amil 890
iamil 890
ămil 889
imil 889
umil 722, 889
ănil 889
oil 811
apil 810
epil 810
ipil 810
opil 721, 809, 810
upil 721, 809, 810
util 722
iațil 890
uțil 889
uil 811, 889
iavil 890
acol 723, 809
ecol 722, 723, 809
icol 722, 723, 809, 1044
iscol 722, 724
odol 724
eol 722
emol 727
apol 722
ipol 722, 728
opol 722, 728, 1044
aspol 722
arol 722
istol 731
iavol 722, 731
evol 722
ivol 722, 731
aul 722, 788, 809
ăul 722, 1044, 1045
abul 722
ebul 722
ibul 722
ambul 723, 842, 1044
iambul 723, 842, 1044
imbul 723, 1046
îmbul 723
ombul 723
umbul 723
obul 723, 810
arbul 723
erbul 723
irbul 723
îrbul 723
orbul 723
ubul 723
acul 723
eacul 723
iacul 723
ecul 723
icul 723, 1044
ancul 723
incul 723
uncul 723, 1044
ocul 723, 1044
iocul 723
arcul 724
ercul 724
ircul 724
orcul 724
iorcul 724
ascul 724
eascul 724
escul 724
iscul 724
oscul 724
uscul 724
ucul 724, 1045
adul 724, 810
iadul 724, 810
edul 724, 810
iedul 724, 810
idul 724, 810
aldul 724, 1045
oldul 724
andul 724
indul 724, 1045
îndul 724, 1045, 1047
oundul 724
undul 724
odul 724, 810, 1045
iodul 724
ardul 725
ordul 725
urdul 725
udul 725, 810
eul 722, 725, 1045
aful 725
eful 725
oful 725
uful 725
agul 725, 1045
eagul 725, 1045
iagul 725, 1045
egul 725
igul 725, 1045
angul 725, 801, 1045
eangul 725
îngul 725
oungul 725
ungul 725
ogul 725
argul 725
îrgul 725
urgul 725
ugul 725
uhul 725, 1045
iul 1045
aiul 725, 1045
aciul 725
eciul 725, 1045
iciul 725, 1045
anciul 725
enciul 725
ociul 725
uciul 725
eiul 725, 1045
unchiul 726, 894
unghiul 726
iiul 726
oiul 726, 1045
ariul 1045
eriul 1045, 1046
uiul 726
îul 726
ajul 726
ejul 726
erjul 726
ujul 726
alul 726, 1045
ealul 726
ălul 1045
oclul 726
elul 726, 1045
ielul 726, 1045
ilul 726
olul 726, 1045
emplul 726
implul 726
ulul 727
amul 727, 1045
eamul 727, 1045
emul 727, 1045
imul 727, 1045
almul 727
ulmul 727
omul 727, 1045
armul 727
ărmul 727
asmul 727

ismul 727
istmul 727
umul 727
anul 727, 1046
eanul 727
ânul 727, 1046
enul 727
inul 727, 1046
înul 727, 1046
amnul 727
emnul 727, 1046
imnul 728
omnul 728, 1046
umnul 728
onul 728, 1046
unul 728, 894, 1046
oul 728
apul 728, 1046
epul 728
ipul 728, 1046
ilpul 728
impul 728, 1046
împul 728
umpul 728
opul 728
upul 728
arul 728, 1045, 1046
ărul 728, 900, 1045, 1046
ebrul 728
ibrul 728
obrul 728
acrul 728
ocrul 728
ucrul 728
edrul 729
idrul 729
odrul 729
erul 729, 900, 1046
ierul 729, 900
egrul 729
igrul 729
îrul 1046
orul 729, 1046
uprul 729
atrul 729
eatrul 729
etrul 729
itrul 729
otrul 729
urul 729, 810
asul 729, 1047
ăsul 729
esul 729, 891, 1047
isul 729, 1048
ulsul 729, 1047
insul 729, 1047
însul 729, 1047
onsul 729
unsul 729
osul 729
arsul 729
ersul 729, 1047
iersul 729, 1047
orsul 729, 732
ursul 730
usul 730
ișul 1047
atul 730, 1047
ătul 829, 1047
actul 730
ectul 730
iectul 730
etul 730, 1047
ietul 730, 1047
itul 730, 1047
oitul 730
îtul 730, 1047
altul 730, 904, 1047
eltul 730
oltul 730
ultul 730
antul 730
entul 730, 1047
intul 730, 1047
întul 1045, 1047
ontul 730
untul 730
otul 730, 1047
aptul 730
eptul 730, 1047
ieptul 730, 1047
iptul 730
optul 730
uptul 730
artul 730
ertul 730
iertul 730
irtul 730
ortul 730
urtul 731
astul 731
estul 731
istul 731
ostul 731
ustul 731
utul 731, 1047
ațul 731, 1048
iațul 731
ățul 731
ețul 731, 1048
ițul 731
anțul 1048
oțul 731
uțul 731
avul 731, 1048
evul 731
ivul 731
ovul 731
îrvul 731
azul 732
iazul 732
ăzul 732, 1048
ezul 732, 1048
iezul 732, 1048
izul 732, 1048
ozul 732
orzul 732
urzul 732
uzul 732, 1048
am 732, 823, 901, 1048
eam 732, 823, 1048
iam 1048
ăm 732, 901, 1048
em 732, 812, 823, 891, 1048
iem 732, 812
im 732, 1048, 1050
aim 732, 899
oim 732
îm 732, 787
alm 732
om 732, 893, 1048
arm 732
ărm 1049
erm 733
irm 733
orm 733, 812, 892, 1049
urm 733, 812
asm 733
ism 733, 1049
um 733, 787, 811, 897, 1049
aleam 733
eleam 733
ileam 733
aneam 733
eneam 733
ineam 733
aream 733
eream 733
iream 733
aiam 733
eiam 733
iiam 733
iriam 733
ațiam 733
ețiam 734
ulam 888, 896
oam 888, 896
iram 785
asam 733
esam 733
isam 734
ulsam 734, 813
insam 734, 813,
însam 734, 813, 893
unsam 734
osam 734
usam 734
arsam 734
ersam 734
orsam 734
ursam 734
atam 734, 785, 887, 891, 893, 896, 901
etam 734
ietam 734
itam 734, 786
întam 734
iptam 734
optam 734
uptam 734
artam 734
ertam 734
iertam 734
ostam 734
utam 734, 893
ețam 734
ițam 734
uam 734
avam 734
evam 734
ivam 734
arăm 734, 901
erăm 734
ierăm 734
irăm 734, 785, 1049
urăm 734, 1049
erbem 734
ierbem 734
acem 734, 813, 1049
oacem 734, 813
ecem 734
icem 734
oarcem 734, 812
ucem 734, 812
adem 735
oadem 735
edem 735
idem 735, 1049
îdem 1049
indem 735
undem 735
ardem 735
erdem 735
ierdem 735
agem 735
egem 735, 1049
igem 735
ulgem 735
ingem 735, 812
îngem 735
ungem 735
argem 735
ergem 736
ugem 735
iem 735
emem 735
imem 735
inem 735, 1049
înem 1049
ernem 735
unem 735, 786, 812, 1049
epem 735
umpem 735
upem 735
erem 735, 813
asem 735, 902
oasem 735
esem 735
iesem 735
isem 736
insem 736, 812, 880
însem 736, 812, 880
unsem 736
apsem 736
oapsem 736
ipsem 736
upsem 736
arsem 736
oarsem 736
ersem 736
iersem 736
ursem 736
usem 736, 811
atem 736
oatem 736
etem 736
aștem 736
oaștem 736
eștem 736
avem 888
anim 736
onim 736
unim 736
ultim 736
otim 736
ostim 737
aom 737, 813, 894, 902
acom 737
adom 737
edom 737
odom 737
eom 737, 813
aceom 737
eceom 737
iceom 737
uceom 737
ageom 737
egeom 737
igeom 737
ingeom 737
îngeom 737
ungeom 737
aleom 903
ateom 813
iom 737, 813
aiom 902
egiom 737
igiom 737
îngiom 737
alom 888,902
avom 737, 813, 887, 894, 896, 902, 1049
eavom 1049
evom 737, 813, 894
ivom 737, 813
aivom 902
alvom 887, 902
ucium 737, 812, 1049
arum 1049
erum 1049
ierum 1049
orum 1049

atuneam 895
utuneam 895
erbeream 737
ierbeream 737
accream 737
oacercam 737
erbeiam 737
ierbeiam 737
atulam 887
erbețam 737
ierbețam 737
ierbevam 737
acevam 737
oacevam 737
iserăm 880
arserăm 902
alevom 902
aovom 887, 902
an 737, 815, 849, 901, 1019, 1049, 1050
ean 738, 815, 1049, 1050
ian 737, 738, 1049
ioan 1049
ân 814, 1050
en 738, 814
in 738, 788, 814, 900, 1019, 1020, 1050, 1052
ain 1052
în 738, 788, 814, 1020, 1050, 1052
amn 738, 816
emn 738, 816, 1052
omn 738, 816, 1052
umn 738, 816, 1052
on 739, 790, 815, 816, 896, 1020, 1052
ion 739, 815
ern 739, 1052
îrn 852
orn 739, 897, 1052
urn 739
un 739, 816, 898, 1020, 1052
aban 815
ogan 739, 815
oman 739
ebăn 815
albăn 739
acăn 739, 813, 814, 898
eacăn 739, 813, 814, 850, 898, 1053
oacăn 814, 898
arcăn 739, 814, 849
agăn 739, 815, 1053
eagăn 739, 1053
egăn 815
ajăn 816
eajăn 740, 816
iajăn 740, 816
ijăn 815
amăn 739, 813, 899, 1053
eamăn 899, 1053
armăn 813, 899
esmăn 739, 787
umăn 739, 815, 1053
ezmăn 815
apăn 740, 787, 813
arpăn 740, 814
urpăn 740, 814
intrăn 904
eptăn 740, 815
ieptăn 740, 815
avăn 740, 787, 813, 1053
ianjen 1053
injen 1053
înjen 1053
amen 739, 813, 814
imen 814
omen 739
umen 903, 1053
eften 740, 815
ieften 740, 815
inten 1053
epten 740, 815
ain 899, 903
abin 797, 815
ubin 815
acin 740, 785, 790, 791, 813—815
ordin 740
afin 740, 814, 815
ajin 740
injin 1053
înjin 1053
alin 815
elin 740, 815
anin 740
unin 740
arpin 740, 814, 849
erin 740
asin 740
așin 740
ășin 788
ișin 788
atin 813, 1053
etin 813
ietin 813
altin 740, 814, 849
îțin 849
acîn 814
arcîn 814
ijin 815
arpîn 814
urpîn 814
asîn 816
eptîn 815
îțîn 814
abon 740
acon 740
edon 740
eon 740
ogon 771
archon 740
olon 740
amon 740
emon 740, 816, 894, 1053
imon 740, 816
aron 740
eron 740
iron 740
ason 740
ison 740
aton 740
oton 741
uton 741
avon 741, 903
izon 740
aun 741, 783, 1053
iaun 741, 783, 1053
eun 741, 783, 1053
ieun 741, 783
o 741, 833, 1053
ao 741, 816, 890, 902
eao 816, 1054
iao 816, 890
ăo 889
abo 741
eabo 741
ibo 741
aco 741
eaco 741
oaco 741
ico 741
unco 741
arco 741
oarco 741
urco 741
asco 741
oasco 741
esco 741
isco 741
osco 741
usco 741
uco 741
ado 741, 889
eado 741
edo 741
ido 741
indo 1053
îndo 1053
udo 741
eo 741, 816, 890
aceo 742
eceo 742
iceo 742
arceo 742
oarceo 742
uceo 742
adeo 742
edeo 742
ideo 742
udeo 742
ageo 742
egeo 742, 1054
igeo 742
ingeo 742
îngeo 742
ugeo 742
ieo 816, 890
ileo 889
uleo 889
emeo 742
umeo 889
aneo 890
ianeo 890
ineo 889
uneo 889
asteo 742
oasteo 742
eșteo 742
ago 741
eago 741
ego 741
igo 741
ogo 741
ugo 741
io 741, 816, 889, 890, 1053
aio 890, 902
iaio 890
ăio 889
acio 742
ecio 742
icio 742
arcio 742
ucio 742
adio 742
edio 742
idio 742
udio 742
eio 890
agio 742
egio 742, 1054
igio 742
ingio 742
îngio 742
ugio 742
iio 889
emio 742
umio 889
eștio 742
ațio 744
uțio 889
uio 889
ezio 744
io 816
alo 742, 889
oalo 742
ablo 742
elo 742
ilo 742, 785
olo 742, 784, 813, 816, 1054
amo 742, 889
iamo 742
imo 742
omo 742
armo 742
oarmo 742
urmo 742
umo 742
ano 742, 889
eano 742
oano 742
ino 742, 889, 1054
îno 742
amno 743
eamno 743
oamno 743
emno 743
ono 743
arno 743
earno 743
oarno 743
erno 743
orno 743
uno 743
oo 816
apo 743
oapo 743
impo 743
umpo 743
urpo 743
aro 743
ero 743
iro 743
oro 743
uro 743
aso 743, 744, 786, 1083
easo 743, 816
iaso 743
oaso 743
eso 743, 816
iso 743, 817
îso 817
ulso 743
inso 743, 1054
unso 743
oso 743, 817
ipso 743
arso 743
erso 743
orso 743, 817, 1054
urso 743
atso 1083
uso 786, 817
ato 743, 942, 1054
iato 743, 1054
eto 744
ieto 744
ito 744, 946, 1054
alto 744
ulto 744
înto 744
unto 744
oto 744
apto 744
eapto 744, 1054
ipto 744
opto 744
arto 744
erto 744
ierto 744
urto 744

asto 744
easto 744
osto 744
usto 744
uto 744, 1054
aţo 744
eaţo 744
oaţo 744
eţo 744
iţo 744
uţo 744, 889
uo 744, 816, 888, 890
eauo 1054
avo 744
ivo 744
ovo 744
azo 744
eazo 744
ezo 744
inzo 744
unzo 744
arzo 744
uzo 744
indumio 1054
îndumio 1054
ap 744, 817, 1054
eap 744
ăp 745, 817
ep 745, 817
ip 745, 817, 956, 1054
îp 817
alp 745
ilp 745
ulp 745
imp 745, 817, 954, 1054
împ 745, 817, 1054
ump 745, 817, 1021, 1054
op 745, 784, 817, 1021, 1054
arp 745
erp 745
orp 954
urp 745
up 745, 817, 899, 1054
edip 745
ilip 745
ar 745, 818, 892, 895, 1012, 1021, 1054, 1056, 1057
iar 745, 818, 1021, 1054, 1056
oar 745
ăr 746, 818, 1022, 1056
er 746, 819, 1022, 1023, 1056
ier 746, 819, 1056
ir 746, 747, 818, 897, 1022, 1056
îr 747, 818, 819
or 747, 818, 819, 826, 830, 1023, 1024, 1057, 1060
ior 747, 818, 1057, 1060
ur 747, 818, 900, 1060
aar 748
ear 748
alear 748
elear 748
anear 748
arear 748
erear 748
irear 748, 1060
aiar 748
eiar 748
iiar 748
aliar 748
eliar 748
amiar 748
emiar 748
aniar 748
ariar 748
eriar 748
iriar 748
aţiar 748
eţiar 748
iţiar 748
alar 748
elar 748
ilar 748
amar 748
uamar 748
emar 748
imar 748
asar 748
esar 748
isar 748
aţar 748
eţar 748
iţar 748
avar 748
evar 748, 749
ivar 748, 749
ezar 749
ucăr 751
afăr 748, 821, 1060
eafăr 748, 821, 1060
ufăr 749, 900, 1060
ugăr 1060
alăr 748
ilăr 748
umăr 1060
inăr 749
apăr 749, 821, 900, 1060
împăr 749, 822, 826
umpăr 749, 822, 826
opăr 749, 825, 1060
upăr 749, 821, 825, 827
aţăr 748
iţăr 748
avăr 748
ivăr 748, 749
azăr 749
ezăr 749
iezăr 749
aer 748, 826, 1060
erber 748
ecer 748, 783, 821
ader 748
oader 748
ider 748
elfer 806
ager 749
eager 749
eger 749
alger 821
ulger 749
inger 749, 847, 895, 1037, 1060
uger 749, 821, 901
ier 749, 784, 1060
aier 748, 826, 904, 1060
eier 1061
uier 749, 1061
aler 749
uler 749, 1061
uper 749
aser 749
eser 749
uşer 826
ater 749
eter 749
uer 749
ever 749
iver 749
ezer 826
iezer 826
ofir 749
asir 749
aor 902
abor 749, 849
ador 749
edor 749
odor 749
udor 749, 751
eor 749
aleor 903
efor 749
ifor 749
agor 1038
ihor 749
ior 749, 821
aior 749, 902
eior 749
iior 749
alor 749, 888, 902
elor 750, 888, 896
ilor 750
amor 750, 888, 1061
uamor 750
emor 750, 751
imor 750
unor 750
apor 750
asor 750, 785
ăsor 750
esor 750, 785, 786, 1061
isor 750, 785, 888
âşor 750
ator 750
etor 750
itor 750
antor 750
entor 750
întor 750, 751
otor 750
artor 750
astor 750, 751
estor 750, 787, 821, 1061
istor 750
ustor 750
utor 819
aţor 750
eţor 750
iţor 750
uor 750
avor 750, 887, 894, 896, 902
iavor 750, 894, 902
evor 750, 785, 894
ivor 750
aivor 902
amivor 887
alvor 887, 902
elvor 896
ulvor 888
aur 749, 750, 895, 902, 904, 1038, 1061
abur 750
îmbur 849
icur 750
ascur 750
eascur 750
ucur 751, 820, 849, 898
udur 750
ieur 851
orfur 1038
agur 751, 1038
igur 1061
ulgur 892
angur 751
ingur 751, 1061
ungur 751
ugur 751
ungiur 784, 892
amur 750, 751
emur 750, 751, 1039, 1061
imur 750, 751
armur 751
ărmur 751
umur 751
our 751, 822
apur 750, 751
asur 750
ăsur 751, 786
esur 751
atur 751, 900, 1061
ătur 751
ultur 751
întur 750, 751
artur 750
astur 751
ustur 751, 818
utur 751, 1061
inzur 751
orbelor 751, 1061
ecelor 1061
indelor 1061
elelor 1061
ielelor 1061
ilelor 1061
inelor 1061
oarelor 1061
intelor 1061
oaştelor 1061
orbilor 751, 1061
ecilor 1061
iilor 1061
anilor 1061
inilor 1061
opilor 1061
arilor 1061
ărilor 1061
erilor 1061
irilor 1061
orilor 1062
urilor 1062
oştilor 1061
ăţilor 1062
iţilor 1062
inţilor 1062
izilor 1062
inzilor 1061
amăvor 887
umăvor 1062
alevor 902
unevor 1062
aovor 887, 902
ingerilor 751, 1062
artorilor 1062
acurilor 1062
eacurilor 1062
ardurilor 1062
iurilor 1062
turilor 1062
aturilor 1062
as 751, 828, 1062
ias 1062
ăs 751, 829, 1062
es 751, 828, 1029, 1062, 1063
ies 751, 828, 1062, 1063
is 752, 828, 829, 852, 1030, 1063, 1065
îs 752, 829, 1063
als 752, 770, 829
els 752, 829
ils 829
ols 829
uls 752, 829, 1063
ems 752, 829
ans 829
ens 752, 829, 1063
ins 752, 829, 1030, 1063, 1064, 1075
îns 752, 829, 1063, 1064
ons 829

uns 752, 829, 1064
os 752, 805, 828, 850, 900, 1062, 1064, 1065
ios 752, 1064, 1065
aps 830
eps 830
ips 830
ops 830
ups 830
ars 753, 830
ărs 753, 830
ers 753, 830, 1065
iers 1065
îrs 753, 830
irs 830
ors 753, 830, 1065
urs 753, 830, 1065
us 753, 829, 1030, 1064, 1065
unăs 836
euăs 828
ades 753
undes 1066
ales 753
acles 754
eles 754, 828
iles 754, 785
ules 754
ames 754
emes 754
imes 754
ermes 754
iermes 754
umes 754
anes 754
enes 754
ines 754
unes 754
ares 754
oares 754
ăres 754
ures 754
ases 754
oases 754
eses 754
ises 754
ates 754
etes 754
ites 754
utes 754
ais 753
ibis 753, 828
undis 1066
eis 753
ofis 753
agis 753
egis 753
elis 828
ilis 785
apis 754, 828
aris 754, 785, 828, 1066
iris 785, 1066
asis 754
isis 754
etis 754
utis 754
azis 754
oazis 754
ezis 754
izis 754
ozis 754
uzis 754
aos 754, 828, 1066
eos 754
afós 754
ifos 754
ios 754
amos 754
emos 754
emnos 754
epos 754
opos 754
aros 754, 1066
eros 754
iros 754
atos 755
etos 755
itos 755
utos 755
ebus 755
argus 755
emnus 754
unus 895
opus 755
irus 754
esus 755
atus 755
itus 755
otus 755
utus 755
ezus 755
aș 755, 831, 901, 1024, 1030, 1066
iaș 1066
ăș 755
eș 755, 830, 1025, 1066
ieș 755, 830
iș 756, 785, 786, 831, 850, 907, 1025, 1067
alș 757
inș 757
oș 757, 1025, 1067
arș 757
orș 757
uș 757, 786, 839, 1025, 1067
iuș 757, 839
aleaș 758
uateaș 759
îngaș 758
alaș 758
alăș 758
arăș 758, 831, 1041, 1067
iarăș 1067
urăș 758
usăș 758
argeș 758
aleș 758
ugleș 758
ameș 758
emeș 758
omeș 758
eneș 758, 830, 1067
epeș 758
ipeș 758, 787
areș 758, 831, 891
ireș 758, 831
ureș 758
aseș 758
eseș 758
useș 758
ateș 759, 900
aliș 758, 830
ugliș 863
aboș 759
agoș 830
ugoș 831
aloș 759
iloș 759
atoș 759, 850
avoș 830
aleleaș 759
ailaș 759
amilaș 759
ațilaș 759
avilaș 759
at 759, 782, 816, 840, 883, 893, 960, 1067, 1070
eat 1067
iat 1067, 1070
ăt 759, 832, 852, 880, 903, 960, 1070
act 759
ect 759, 1070
et 759, 832, 849, 891, 960, 1070
iet 759, 832, 891, 1070
it 760, 787, 841, 849, 894, 896, 899, 907, 956, 1012, 1070, 1074, 1075, 1078
ît 880, 1070, 1074
alt 760, 786, 904, 960, 1074
elt 760
olt 760, 907
ult 760, 892, 1074, 1078
imt 1075
îmt 1075
ant 760, 1075
ent 760, 1075
int 760, 832, 960, 1075
înt 760, 784, 832, 960, 1075
ont 760, 898
unt 760, 833, 895, 898, 900, 956, 1076
ot 760, 787, 833, 895, 1076
apt 761, 833, 1067
ăpt 761, 833, 1077
ept 761, 833, 905, 1077
iept 761, 833, 905, 1077
ipt 761, 833
opt 761, 833, 1077
upt 761, 833, 1077
art 761, 833
ărt 1077
ert 761, 784, 790, 831, 833, 1077
iert 761, 784, 790, 831, 1077
irt 761
îrt 761, 833
ort 761, 832, 899, 963, 1077
urt 761, 832
ast 761
ăst 761
est 761, 907
ist 761, 1077
ost 762, 832, 1078
ust 762, 832, 851, 1078
ut 762, 831, 964, 1074, 1078
aut 762
acăt 900, 1079
eacăt 900, 1079
amăt 762
eamăt 762, 894, 907
apăt 763, 833, 884, 894 907, 1079
eapăt 763, 833, 907
ipăt 1079
oaspăt 894, 1079
aet 762
îmbet 1079
ocet 762
aget 636, 762, 811, 831, 851, 894, 907
eget 636, 762, 831, 851, 884, 1079
iget 762, 831
uget 636, 762, 811, 831, 851, 884, 1079
aiet 762
uiet 763
îmblet 1079
oclet 762
uflet 1079
emet 762
esnet 894
unet 762, 894, 1079
ipet 763, 831, 884, 904, 1079
eștet 636, 763, 833, 964, 1079
uet 763
acit 636, 851
edit 1079
ugit 851
erit 763, 831
icot 763
oscot 763, 833
ohot 763, 831, 833, 851, 899
omot 763
ipot 763, 884, 899, 1079
opot 763, 884, 899, 907, 1079
espot 763
aut 763, 903, 964, 1079
ăut 763
eut 763
aț 763, 901, 1026, 1080
ăț 763, 834, 852, 900, 1027, 1080
eț 763, 834, 835, 1027, 1029, 1080
iț 764, 850, 1027, 1080
îț 764, 1080
alț 764, 784, 834, 893, 1080
ălț 764, 834
elț 764
ilț 764, 834, 893
olț 764, 835, 1027, 1080
ulț 764, 835, 1028, 1080
amț 764
eamț 764
emț 764
imț 764
anț 764, 781, 1028, 1080
enț 764
inț 764, 849, 1028, 1080
onț 765
oț 765, 835, 1028, 1080
arț 765, 835
ărț 765, 835
erț 765, 835

irț 765
orț 765, 835
urț 765
uț 765, 835, 852, 891, 1029, 1080
iuț 765
îmbăț 835
arăț 834
urăț 766, 785, 834
ivăț 785
aceț 766
eceț 766
iceț 766
adeț 766
ideț 766
indeț 766
undeț 766
ardeț 766
erdeț 766
eeț 766
ingeț 766
ungeț 767
argeț 767
ergeț 767
urgeț 767
ieț 767
emeț 767
erneț 767
apeț 767
epeț 767
ipeț 767, 835
upeț 767
areț 767, 785, 786, 834, 895, 1041, 1080
ureț 767, 834
iseț 796, 1041
aveț 894
iveț 888
aiț 766, 834, 1041
aliț 784
eliț 767, 834
oliț 835
uliț 834
aniț 767, 834, 850
elniț 834
olniț 767, 834
emniț 767
oniț 834
eriț 767, 834
auț 767
u 768, 836, 883, 1080
au 768, 901, 1081
eau 768, 1081
iau 768, 1081
ău 768, 836, 1081, 1083
eu 768, 836, 1081, 1082, 1083
ieu 768, 836, 1081, 1082
iu 768, 1018, 1082, 1083
îu 768, 1081, 1082, 1083
ou 768, 1083
însau 893
atau 893, 902
utau 893
acu 900
elcu 1083
escu 1083
adu 768
udiu 836
oliu 1083
eriu 849
ațiu 1083
ablu 769
oblu 769
ublu 769
aclu 769, 836
eclu 836
iclu 769, 836, 840
îclu 836
oclu 769, 836, 840
uclu 836
uflu 1083
emplu 1083
abru 769
ebru 769
ibru 769
imbru 836
obru 769
ubru 769
acru 769, 883, 892, 903, 1083
ocru 769, 892
ucru 769
edru 769
odru 769, 883, 892, 897
egru 769
igru 769
ipru 769
aspru 769
upru 769
atru 769, 786, 836, 883, 892, 1083
eatru 769, 786, 836, 883, 892, 1083
ătru 769
etru 769, 883, 892
itru 769, 904
iltru 769
entru 769, 787
întru 769
ontru 769
untru 769
otru 769, 883, 892, 897
eptru 769
astru 769, 1083
ăstru 769, 836
estru 769, 836
iestru 769, 836
istru 769, 1083
ostru 770
ustru 770, 784, 836
austru 770
asu 1083
oșu 1083
av 770, 850, 879, 883, 1029, 1083
eav 883
ev 770, 883, 1083
iv 770, 883, 1083
olv 883, 891
ov 770, 883, 892
erv 883, 892, 1083
îrv 800, 883, 892, 1011, 1083
uv 770, 883, 892
ubav 770, 901
îndav 892
îngav 770, 892
uhav 849
ilav 892
olnav 892
ex 1083
az 770, 837, 850, 882, 897, 1029, 1062, 1083
eaz 770, 850, 882, 897, 1029, 1062, 1083, 1084
iaz 770, 882, 897, 1029, 1084
ăz 837, 882, 1084
ez 770, 833, 835, 836, 882, 901, 1029, 1084
iez 770, 836, 901, 1084
iz 770, 779, 849, 850, 882, 1030
îz 883
olz 770
anz 906
enz 752, 883, 892, 906
inz 771, 883, 892, 906, 1030
înz 771, 786, 788, 883, 892, 906
onz 771, 883, 906, 1030, 1084
unz 883, 892, 906, 1064, 1084
oz 752, 771, 882
arz 771, 883, 892
ărz 883
erz 771, 883
ierz 892, 1030, 1084
irz 771
orz 771, 882
urz 771, 882
uz 771, 848, 882, 1030, 1084
unăz 836
inez 754
epez 771
aliz 882
auz 771, 882

INDICELE CAPETELOR DE SERII PARALELE MORFOLOGIC ÎN VERSIUNEA FINALĂ

aba — abă
eba — ebă
aiba — aibă
alba — albă
umba — umbă
orba — orbă
aca — acă
ica — ică
arca — arcă
oarca — oarcă
irca — ircă
urca — urcă
ișca — ișcă
ada — adă
inda — indă
ala — ală
icla — iclă
ila — ilă
erla — erlă
ama — amă
arma — armă
uma — umă
îna — înă
amna — amnă
arna — arnă
erna — erne — ierne
oa — oă
apa — apă
ora — oră
atra — atră
asa — asă
alsa — alsă
ulsa — ulsă
alta — altă
ața — ață
ava — avă
iva — ivă
aza — ază
ambia — ambii
elgia — elgii
ozia — ozii
îmbă — iubi — îmbi
obă — oba
arbă — arba
ubă — uba
edă — eda
ergă — erga
elă — ela
împlă — împle
îrlă — îrle
asla — easla — asla — iesle — îsle
almă — alme
urmă — urma
emnă — emne
asnă — esne
esnă — esne
ună — una
epă — epa
ulpă — ulpe
ampă — ampa
intră — intre
astră — astre
estră — estre

untă — unt
aptă — apte — epte
eptă — epte
iptă — ipte
uptă — upt
artă — oarte
ertă — erte
urtă — urte
astă — oaste — este
estă — este
arță — arța
eură — eure
ab — abi
eb — ebi
imb — imbi
orb — orbelor
ac — aci — ăci
ec — eci
ic — ici
elc — elci
ulc — ulci
arc — arci
orc — orci

erc — erci
îrc — îrci
asc — ască
usc — uscă
ișc — ișcă
ușc — ușcă
uc — uci
aic — aici
abic — abici
ubic — ubici
eric — erici
alc — alci
ard — ardă
ulge — ulgeri
ere — um
use — uși
aste — ast
este — est
iste — ist
oste — ost
uste — ust
arcăle — arcele — ercele
agăle — agele — egele

acere — acerile
ecere — ecerile
icere — icerile
ucere — ucerile
edere — iedere — iederele — ederile
idere — iderile
indere — inderile
undere — underile
agere — agerele
egere — egerele — egerile
ingere — ingerile
îngere — îngerilor
iere — ierile — ierele
emere — emerele — emerile
epere — eperile
umpere — umperele — umperile
opere — operele
upere — uperele — uperile
erere — ererile
oasere — asere — aserile
atere — aterile

itere — iterele — iterile
ag — agi
eg — egi
ig — igi
ulg — ulgi
ing — ingi
îng — îngi
ung — ungi
ug — ugi
aleg — alegi
oci — oc
angei — ăngii
indeni — indene
egeni — agăn
armuri — arm
in — ini
în — îni
amăn — ameni
umăn — umeni
amen — ameni
asir — asiri — aseri
urăț — ureț
emeț — emeți — emete
iu — ii

Locul seriei **uls** muls, avuls, puls, impuls **(2284, 67v)** este la p. 904 după seria **aier (2284, 33v).**

LISTA FACSIMILELOR

1–27 SMEUL NOPȚII, BAR 3215, 3rv–15rv, 16r 485
28–57 MARGO CONTESA, BAR 3215, 17rv–31rv 499
58–102 O PALMĂ SAU VOINICOS DA' FRICOS, BAR 3215, 32rv–53rv, 54r 516
103–105 RIGATUL FEMEILOR SAU LUMEA PE DOS, BAR 3194, 1r, 1v, 47r 540
106–145 [MINEGMII SAU FRAȚII CEI DE GEMINE], BAR 2283, 1r, 2rv–20rv, 21r 542

TABLA DE MATERII

OPERA DRAMATURGICĂ A LUI EMINESCU de PETRU CREȚIA . . . V
NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI de PETRU CREȚIA 1
SIGLELE PUBLICAȚIILOR 13
TABLOUL EDIȚIILOR de OXANA BUSUIOCEANU 17

TEATRUL ORIGINAL ȘI TRADUS

TEATRUL ORIGINAL

DRAMELE ISTORICE: DODECAMERON DRAMATIC

Decebal 35
Pacea pămîntului vine s-o ceară 58
Bogdan-Dragoș 69
Gruie Sînger 125
Alexandru cel Bun 145
Ștefan cel Tînăr 149
Petru Rareș 189
Cel din urmă Mușatin 192
Alexandru Lăpușneanu 199
Mira 233
Andrei Mureșanu 258
Povestea 288

Fragmentarium la DRAMELE ISTORICE 295

ALTE DRAME

[Călugărul și Chipul] 305
[Regina și Cavalerul] 311
Amor pierdut — viață pierdută 314

COMEDIILE

Comediile în versuri 335
Minte și inimă 335
Elvira în desperarea amorului 352
Convorbiri literare: Romancero español 356

Comediile în proză 358
Gogu tatii 358
[Județul Împăratului] 368
[Județul lui Vodă] 371

Fragmentarium la COMEDII 373

Vîrful cu Dor de F. de Laroc [Carmen Sylva] 379
Dialog între Diogen și Alexandru cel Mare de Fr. von Bodenstedt . . 423
Histrio de Guilom Jerwitz 425
Lais [de Karl Saar după Emile Augier] 443
[*Torquato Tasso* (v. 1–19) de Goethe] 476
[*Timon din Atena* (v. 1–134) de Shakespeare] 477
Diplomatul [lista personajelor] de Eugène Scribe și [G.] Delavigne 482

TRANSCRIERILE DE TEATRU

Smeul nopții 485
Margo Contesa 499
O palmă sau Voinicos da' fricos 516
Rigatul femeilor sau Lumea pe dos 540
[Minegmii sau Frații cei de gemine] 542

TRADUCERILE DE PROZĂ LITERARĂ

Lanțul de aur de Onkel Adam [C. A. Wetterbergh] 565
O baie caldă în Egipt de A. Dumas 575
O baie rece în Egipt de A. Danzats 578
Henrieta de Serrey de Armand de Lagniau 579
Descrierea ciumei în Thucydides 585
Maxime — Aforisme de La Rochefoucauld 588
Monstrul verde de [Gérard] de Nerval 590
O alegorie veche și pururea nouă [Criticon, III, 4, de Balthasar Gracian] 593
„Clanț! cu toții, frați iubiți!" de Mark Twain 597

DICȚIONARUL DE RIME

Lista abrevierilor folosite de M. Eminescu în Dicționarul de rime. . 603
[Versiunea finală] 605
[Versiunea pregătitoare] 772
[*Fragmentarium* LA DICȚIONARUL DE RIME] 891
ANEXĂ. Dicționarul rimelor textuale 909

COMENTARII de PETRU CREȚIA 1085
Decebal 1087
Pacea pămîntului vine s-o ceară 1089
Bogdan-Dragoș 1091
Gruie Sînger 1094
[Alexandru cel Bun]. 1095
Ștefan cel Tînăr 1096
Petru Rareș 1099
Cel din urmă Mușatin 1100
Alexandru Lăpușneanu 1101
Mira 1105
Andrei Mureșanu 1109
Povestea 1113

Fragmentarium la DRAMELE ISTORICE 1114
[Călugărul și Chipul] 1117
[Regina și Cavalerul] 1118
Amor pierdut — viață pierdută 1118
Minte și inimă 1119
Elvira în desperarea amorului 1121
Convorbiri literare: Romancero español 1122
Gogu tatii 1122

[Judeţul Împăratului] 1123
[Judeţul lui Vodă] 1123

Fragmentarium la COMEDII 1124
Vîrful cu Dor de F. de Laroc [Carmen Sylva] 1125
Dialog între Diogen şi Alexandru cel Mare de Fr. von Bodenstedt . . 1128
Histrio de Guilom Jerwitz 1128
Lais [de Karl Saar, după Émile Augier] 1128
[*Torquato Tasso* (v. 1—19) de Goethe] 1131
[*Timon din Atena* (v. 1—134) de Shakespeare]. 1132
Diplomatul [lista personajelor] de Eugène Scribe şi G. Delavigne . . 1132
Smeul nopţii 1133
Margo Contesa. 1133
O palmă sau Voinicos da' fricos 1133
Rigatul femeilor sau Lumea pe dos 1133
[Minegmii sau Fraţii cei de gemine] 1134
Lanţul de aur de Onkel Adam [C. A. Wetterbergh] 1135
O baie caldă în Egipt de A. Dumas 1136
O baie rece în Egipt de A. Danzats 1137
Henrieta de Serrey de Armand de Lagniau 1137
Descrierea ciumei în Thucydides 1138
Maxime — Aforisme de La Rochefoucauld 1138
Monstrul verde de [Gérard] de Nerval 1139
O alegorie veche şi pururea nouă [*Criticon* (III, 4) de Balthasar Gracian] 1139
Clanţ cu toţii, fraţi iubiţi! de Mark Twain 1140
Dicţionarul de rime 1141
CORRIGENDUM LA VOLUMUL VII de D. VATAMANIUC 1147
BIBLIOGRAFIE de OXANA BUSUIOCEANU şi D. VATAMANIUC . 1149
INDICELE NUMELOR DE PERSOANE de SIMONA CIOCULESCU şi CLAUDIA DIMIU. 1163
INDICII DICŢIONARULUI DE RIME de OXANA BUSUIOCEANU . . 1167
LISTA FACSIMILELOR 1191
TABLA DE MATERII 1193

Bucureşti